

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

VRIJDAG 2 APRIL 1948 N° 1

In dit nummer:

Welke is de positie van de ambtenaar? - pag. 3

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Vrijheid, verantwoordelijkheid, sociale gerechtigheid

De strijd, welke onze partij heeft te voeren, heeft in deze tijd nieuwe betekenis gekregen. Vele jaren leek de vrijheid een kostelijk goed, dat veilig was. De aanslag daarop door fascisme en nationaal-socialisme gedaan, heeft ons de ogen geopend, heeft ons doen beseffen, wat het woord inhoudt van de in ballingschap levende Spanjaard Don Salvador de Madariaga, die in zijn boek: „Overwinnaars, waakt!”, zegt: „de prijs voor de vrijheid is voortdurende waakzaamheid.” *)

Waakzaamheid, uiterste waakzaamheid is thans in het bijzonder geboden. De laatste weken hebben de gebeurtenissen in het land van Masaryk ook de ogen geopend van hen, die de communisten en hun beginselen tot dusverre nog niet als een ernstig gevaar zagen, die misschien meenden, dat het communisme weliswaar een ander economisch stelsel zou brengen, maar ons verder ongemoeid zou laten. Onderkend is nu, dat het veel dieper grijpt, dat het de waarde van de menselijke persoonlijkheid niet kent, maar de mens slechts zien kan als een volslagen onbetekenend onderdeel van de gemeenschap, dat het geen recht kent, maar de macht ten troon heft, dat het de vrijheid vernietigt en de dictatuur invoert, dat het de democratie vermoordt en de waarden van het christendom vertreedt.

Begrijpelijk is de reactie in ons land. Met grote voortvarendheid is opgetreden met het nemen van voorbereidende maatregelen tot versterking van het gezagsapparaat, in vergaderingen van openbare colleges is de representanten van het communistische systeem het vertrouwen opgezegd, in pers en in bijeenkomsten zijn de bevolking de gevaren van dit stelsel gewezen. Onmiskenbaar is de atmosfeer hierdoor gezuiverd. De scheidslijn is thans voor elkeen duidelijk getrokken. Vooral zij hebben zich daarbij geweerd, die nog slechts korte tijd geleden de communisten door hun steun in vertrouwensfuncties hadden geholpen. Over dit betere inzicht bij de voormannen van de Partij van de Arbeid kunnen wij ons oprecht verheugen. Een vergissing is menselijk, hewel in sommige gevallen levensgevaarlijk.

De acties van de laatste weken waren van belang om die mensen wakker te schudden, die in een gelukzalige dromenwereld leefden. Ook zij zullen gaan beseffen, dat het kiezen van positie nodig is. Het gaat thans om het behoud en de verdediging van levenswaarden van de hoogste orde. Niemand behoeft zich later te verdedigen met het argument niet begrepen te hebben waarom het is gegaan, wanneer hem klaar en duidelijk is verteld waar het op aan komt. Onze partij heeft daarbij een belangrijke rol. Haar beginselen geven het houvast, dat nodig is om principiële verzet te bieden tegen elke vorm van dictatuur en onderdrukking. Voor ons immers staat het beginsel der vrijheid centraal. Wij zullen de strijd daarvoor echter niet in negatieve zin, maar in hoofdzaak in positieve zin voeren. Zowel op geestelijk als op materiële terrein. Daarbij staan voor ons de geestelijke waarden voorop. Het gaat voor ons om het verzekeren van een plaats aan de mens, waarin deze zich waarlijk mens kan voelen, zich kan ontwikkelen en ontplooiën krachtens zijn aanleg en zijn ambities.

Daarvoor heeft hij de vrijheid. Maar wanneer wij dit beginsel in de banier van onze nieuwe partij hebben geschreven, dan weten wij, dat de vrijheidsgedachte ook in de 19e eeuw naar voren is gebracht, dat zij toen heeft gezegevierd. En wij weten, dat zij destijds veel vooruitgang heeft gebracht op het terrein van kunsten en wetenschappen, dat zij een ongekende ontwikkeling van het economische leven heeft mogelijk gemaakt. Maar wij kennen ook de nadelen: de mens steeds losser van de bindingen van het christendom, losser ook van zijn medemens — de mens als individualist, verwijtend vragend: „Ben ik mijns broeders hoeder?” Het werd een periode van grote welvaart aan één kant, van afhankelijkheid en behoeftige omstandigheden voor grote massa's van het volk

Hebt U er óók genoeg van?

anderzijds. De vrijheidsgedachte wordt ook door ons beleefd, maar de lessen der historie hebben ons geleerd, dat wij ruimer moeten zien en daarom is in ons programma de vrijheid gekoppeld aan twee andere begrippen. In artikel 1 wordt zo duidelijk gesteld, dat de fundamente „van een op christelijke grondslag berustende samenleving als de Nederlandse” behoren te zijn: „vrijheid, verantwoordelijkheid en sociale gerechtigheid”. Wij zullen een ander maal de gelegenheid hebben te schrijven over de betekenis van de formulering: „een op christelijke grondslag berustende samenleving”. Thans willen wij ons beperken tot de beginselen van vrijheid, verantwoordelijkheid en sociale gerechtigheid. De vrijheid is een goed, dat elkeen deelachtig moet zijn. Maar de mens dient zich bij het bezit daarvan zijn verantwoordelijkheid jegens zijn medemens bewust te zijn. Hij moet zich steeds voor ogen houden in de gemeenschap te leven. Op de eerste openbare vergadering van onze partij heeft mr. Oud in zijn magistrale rede zo goed gesteld, dat aan het wezen van de mens zijn verplichtingen tegenover zijn medemens inherent zijn. En hij vervolgde dan met de woorden: „Het christendom drukt het uit in de twee hoofdgeboden zijner wet: Hebt God lief bovenal en Uw naaste als U zelf”.

Wie op deze wijze onze beginselen kan zien, begrijpt, dat wij stelen op een vaste geestelijke grondslag, die ons grote innerlijke kracht geeft. Die beseft ook, dat voor ons de sociale gerechtigheid mede primair is. Door de sociale gerechtigheid moet elkeen de mogelijkheid hebben tot vrije ontplooiing, moet elkeen zich tot hoger levensvlak kunnen ontwikkelen. Daarbij drage ieder ook verantwoordelijkheid, want dat achten wij te zijn overeenkomstig ter mensen waardigheid. Verantwoordelijkheid, in de eerste plaats voor het eigen bestaan. De toepassing van de beginselen leidt op het staatkundige terrein tot een stelsel waarin de vrijheden van de mens gewaarborgd zijn en waarin hij mede verantwoordelijkheid draagt voor het te voeren beleid. Daarom wensen wij dat de overheidsorganen niet naar willekeur kunnen optreden, maar gebonden zijn aan regelen des rechts. Wij wensen ook, dat de burger beroep heeft op de rechter wanneer hij in zijn rechten wordt gekrenkt. Het parlementaire regeringsstelsel vindt in ons principiële verdedigers.

Waar zo zeer de ontwikkelingsmogelijkheden voor de mens voor ons van betekenis zijn, hechten wij zeer grote waarde aan de vraagstukken van volksopvoeding, volksopvoeding en volksoptwikkeling. Vooral is in ons programma naar voren gebracht, dat het genieten van voortgezet onderwijs niet alleen aan materiële bevoorrechten mag toekomen. Letterlijk wordt in artikel 11 gezegd „dat de kansen om aan dit onderwijs deel te hebben zoveel mogelijk voor allen gelijk zullen zijn. Daarbij behoort tevens voor hen, die op oudere leeftijd voortgezet onderwijs wensen te ontvangen, de gelegenheid daartoe op uren, die buiten de normale arbeidstijd vallen, te worden geboden”.

Op economisch terrein willen wij de verantwoordelijkheid voor het bestaan aan mensen zelf laten. Daarom dienen hun ook de vruchten van hun arbeid en hun bezit verzekerd te blijven. Het sparen dient te worden bevorderd, opdat bezit aan brede lagen van ons volk deelachtig zal worden. Wij behouden ook het geloof in de initiatieven en de dadendrang en het heldere inzicht der mensen en verwachten daarom de grootste vooruitgang bij een zo groot mogelijke ruimte voor het particuliere initiatief. Rechtstreekse overheidsbemoeiing moet dus zoveel mogelijk worden uitgeschakeld.

Wij willen dus de verantwoordelijkheid voor het bestaan aan de mensen zelf laten, maar er zijn omstandigheden, die de individuele mens niet aangerekend kunnen worden. Daarvoor moet een goede sociale verzorging zijn, waar mogelijk op de grondslag van verzekering opdat het verantwoordelijkheidsbesef niet wordt ondermijnd.

Met bovenstaande regelen hebben wij de hoofdlijnen van onze beginselen en onze politiek willen samenvatten. Wij zijn verre van volledig geweest, het is ook geen pleidooi. Bij het begin van de verschijning van dit blad hebben wij echter het raam willen aangeven waarbinnen wij ons in de toekomst zullen bewegen.

IK.

*) In 1946 uitgegeven in Nederlandse vertaling bij L. J. C. Boucher te 's-Gravenhage.

PARLEMENTAIRE FLITSEN

Het Binnenhof

in tijd van recès

Wij gaan een week terug. Het is Donderdag 18 Maart. De vergaderzaal van de Tweede Kamer baadt in licht. Nevens de gewone verlichting zijn ook de lusters langs balcon en loges ontstoken. Het is de bekende „feestverlichting”, gereserveerd voor de behandeling van de begroting of andere belangrijke aangelegenheden, liggend op het terrein van het Departement van Buitenlandse Zaken. Dat is vanwege de vreemde diplomaten, die wel eens in de loges zouden kunnen verschijnen, maar tot nu toe, naar ons weten, immer verstek hebben laten gaan.

Achter de tafel een keur van Excellenties: minister-president dr. Beel, in hoogst eigen persoon, ernstig rondblikkend van achter zijn blinkende brilleglazen; baron Van Boetzelaer van Oosterhout, de bewindsman van Buitenlandse Zaken, nog geen paar uur geleden uit Brussel teruggekeerd; plan-min. Vos, van Verkeer en Waterstaat; mr. Jonkman, zich stil verheugend, dat hij de gehele avond nu eens niets hoeft te zeggen en tenslotte minister Götzen, de bewindsman zonder eigen portefeuille, maar die genoeg heeft aan het medetorsen van de wel zeer zwaarbelaste portefeuille van minister Jonkman.

Het belletje is gegaan. De vergadering kan beginnen. Een hamerklop van voorzitter mr. Van Schaik. Maar neen, het zijn enige snel-op-eenvolgende tikken, het bekende teken, dat hij iets bijzonders gaat zeggen. De president verrijst van zijn zetel. De ministers volgen zijn voorbeeld. Dan staan ook alle andere aanwezigen, de belangstellenden in de loges, het publiek op de tribunes, de parlementaire journalisten op de perstribune, op.

Ernstig klinkt de stem van mr. Van Schaik. Hij gewaagt van het ontstellende bericht, die dag ontvangen, omtrent het overlijden van dr. G. W. M. Huysmans, tot voor kort minister van Economische Zaken. In eenvoudige, ieder uit het hart gegrepen bewoordingen spreekt hij over het grote verlies, dat niet alleen de echtgenote en de kinderen van de overledene, maar ook het Land geleden heeft. De Kamer, van ganser harte delende in de rouw, waarin zijn gezin gedompeld is, zal zich dr. Huysmans blijven herinneren als een man, die het Vaderland met inzet van al zijn krachten en onbaatzuchtig heeft gediend.

Dr. Beel sluit zich namens de Regering in enige welgekozen woorden bij de korte rede van de Kamerpresident aan. Het is een ernstig, ontroerend moment in 's Lands vergaderzaal.

Dan herneemt ook het parlementaire leven weer zijn gewone loop. De Kamer gaat over tot de orde van de dag. En het onderwerp, dat zij te behandelen krijgt, is er een van grote importantie. Het raakt de hoogste belangen van land en volk. De dag tevoren immers heeft dr. Beel een Regeringsverklaring afgelegd, welke niets minder betekent dan het definitieve einde van onze oude en eenmaal beproefde neutraliteitspolitiek.

De Minister van Buitenlandse Zaken en Harer Majesteits Gezant te Brussel, hadden, zo kon hij mededelen, daartoe door Hare Majesteit gemachtigd, die middag een verdrag ondertekend, dat voor Nederland, en niet voor Nederland alleen, maar voor de gehele verdere ontwikkeling van Europa, van de grootste betekenis kan worden.

Dit Verdrag, dat de West-Europese Unie inluidt, beoogt o.a., ingeval een der vijf verdragslijnen — België,

Buitenlandse Zaken in lichtfestijn

Frankrijk, Groot-Brittannië, Luxemburg of Nederland, aan een gewapende aanval blootstaat, onmiddellijk gemeenschappelijk de militaire en andere bijstand der overige verdragsstaten te doen verlenen.

De drie Benelux-landen hebben gemeend, dat, in aanmerking genomen de politieke en militaire ontwikkeling, de veiligheid hunner landen het noodzakelijk maakte, militaire samenwerking met gelijkgezinde staten te aanvaarden. Zij hebben echter eveneens gemeend, dat het verdrag meer zou moeten inhouden dan een wederzijdse toezegging tot militaire bijstand. Zij zijn van oordeel geweest — en, hun streven heeft blijkens de formulering van het verdrag succes gehad — dat voor de vijf landen, die in zo hoge mate zich door gemeenschappelijke politieke, economische, culturele en geestelijke opvattingen kenmerken, het ogenblik gekomen

was zich nauwer aaneen te sluiten teneinde aldus een kern te vormen tot bescherming van hun gemeenschappelijke beschaving en ter bevordering van hun gemeenschappelijke belangen.

Deze Regeringsverklaring en de interpellatie van mr. Van der Goes van Naters over de Nederlandse buitenlandse politiek in het algemeen waren het, die de Kamer in de avond van Donderdag 18 en de ochtend en middag van Vrijdag 19 Maart hebben bezig gehouden.

Voor onze bezadigde volksvertegenwoordiging uiterst fel en geëmotioneerd waren de debatten, aanval en tegenaanval wisselden elkander af, waarbij de ideologische tegenstelling zich klaar en duidelijk demonstreerde, zoals zij in de gehele wereld tot

Het Binnenhof ligt stil en verlaten.

Auto's, voorzichtig manoeuvrerend, schuiven geluidloos onder de oude, slechts op éénrichtingsverkeer berekende poortjes door. Fietzers trekken in zwijgende rij achter elkaar aan.

Achter de ietwat stoffige ramen der ministeries ontwaart men de in trouwe dienst over hun dagelijkse arbeid gebogen hoofden van de oude, in 's lands dienst vergrijsde ambtenaren, geflankeerd, aan beide zijden, door jeugdige departementale secretaresses, wier aantal zich, tot wanhoop van de heer Tilanus, vermenigvuldigd heeft in het spreekwoordelijke tempo van de bekende viervoeters der Scheveningse duinen. Ten detrimente ook van minister Lief-tinck, die er de tel bij kwijtraakte en aan de christelijk-historische fractieleider onlangs zijn onmacht moest belijden om haar aantal zelfs maar bij benadering vast te stellen.

Groepjes (Paas)vacantie-gangers dwalen min of meer doelloos rond, bezichtigen Ridderzaal en kamergebouwen, praatsen hun bewonderende dan wel teleurgestelde op- en aanmerkingen en trekken verder, in de richting van Mauritshuis en Witte.

En toch, ondanks dit alles, doet het Binnenhof verlaten aan, zoals het daar ligt, lui zich koesterend in de vroege voorjaarszon.

De harteklop ontbreekt, want de Kamers zijn op recès.

Geen af- en aankomende of als gewone stervelingen te voet zich voortbewegende Excellenties, afgevaardigden en senatoren, geen politiebewaking bij de deuren der publieke tribunes, geen haastig beweeg van bodes en kamerbewaarders langs de ramen der wandelgangen.

Het Binnenhof ligt dood. Zo lijkt het althans. Want de Kamers zijn op recès.

uiting komt: de tegenstelling tussen hen, die de Westerse beschaving, zoals zij geestelijk vooral in de grondgedachten van het Christendom en staatkundig in de idealen van persoonlijke vrijheid en democratische bestuursvorm tot uiting komt, willen verdedigen en verdiepen tegenover de bedreigingen en aanvallen van een iedere vrijheid en democratie en alle menselijke waardigheid vernietigend bolsjewistisch nihilisme.

Zij resulteerden in de aanneming van een door alle fracties minus de communistisch gesteunde motie-Van der Goes van Naters tot wering van de munistische gesteunde motie-Van der voor Buitenlandse Zaken en van een tweede motie, waarbij instemming werd betuigd met de huidige buitenlandse politiek en het resultaat van de jongste besprekingen te Londen, Parijs en Brussel.

En deze burger

wilde alleen maar even zeggen wat hij in de Nieuwe Courant van meneer Polak Daniëls uit Den Haag heeft gelezen wat het Zwitsers blad Die Tat heeft geschreven over wat er overblijft van de rechten der arbeiders in echt-democratische landen, wanneer in die landen de Communistische „Volksdemocratie” wordt ingevoerd.

Elf punten noemt Die Tat:

1. De 8-urige werkdag bestaat niet meer. De dagelijkse werktijd wordt naar goeddunken van de Staat verlengd.
2. Men kan niet meer vrij van werkkring veranderen. Men is gedwongen op dezelfde plaats te blijven werken, tenzij men het bevel krijgt elders de Staat te dienen.
3. Men mag niet meer staken. De staker, zelfs wanneer hij alle reden heeft om te staken, wordt als een vijand van de Staat beschouwd. Hij kan hierover nadenken in een concentratiekamp.
4. Het recht tot het houden van vrije bijeenkomsten en vergaderingen bestaat niet meer.
5. Het vrije woord in gesproken en geschreven taal is verdwenen. Tegenover iedere, zelfs gezonde critiek staat één „argument”: de politie.
6. Reizen naar het buitenland zijn verboden.
7. Hij, die het met de leider van de communistische cel niet kan vinden en geen gevolg geeft aan diens wensen, heeft een zuur leven.
8. Wie in de mensenrechten geloofd is een „bourgeois” en wordt voortdurend bespionneerd.
9. De arbeider mag alleen dat lezen, wat de Staat goedkeurt.
10. De arbeider moet op het Christendom neerzien maar Stalin als zijn God beschouwen.
11. Vrije tijd bestaat niet meer. Men wordt gedwongen vergaderingen bij te wonen, waar men de allernieuwste wensen van de Staat moet aanhoren. En geen tegenspraak!

En deze burger zou nu wel graag hebben dat de arbeiders die dit lezen het nog eens lezen, goed overlezen en het dan uitknippen en boven hun bed hangen. Opdat zij tot zich laten doordringen wat voor „democratie” die Volksdemocratie wel is. Opdat zij goed zien, wie er nu reactionair is en wie niet. En deze burger gelooft - eerlijk gezegd - dat niet eens zo heel veel Nederlandse arbeiders over dit verschrikkelijke lijstje behoeven na te denken. Want Nederlandse arbeiders - de meeste Nederlandse arbeiders dan - weten heel goed wat het liedje in de Moskouse vogelaar bij 'n vinketouw betekent. Deze burger geeft dit gruwelijke lijstje voor de twijfel aars. Voor de mensen op de tweesprong van deze moeilijke, dreigende tijd.

Op die tweesprong staat een wegwijzer. Op 'n ene arm staat VOLKSDEMOCRATIE en op 'n andere DEMOCRATIE.

En wanneer ge goed kijkt dan wordt VOLKSDEMOCRATIE zo gespeld:

S-L-A-V-E-R-N-I-J

En DEMOCRATIE zo:

V-R-I-J-H-E-I-D

Wanneer ge goed kijkt.

En dat ge, op die tweesprong, bij die wegwijzer, goed zult kijken, dat is de wens van

DEZE BURGER

Het moet voor de woordvoerder van de vrijheids-democratische fractie, mr. Vonk, die nu eenmaal de weinig benijdenswaardige taak heeft, de op zoveel punten vooral in het jongste verleden aanvechtbare Indische politiek van de Regering in het licht van zijn scherpe critiek te stellen, een bijzondere voldoening geweest zijn, in de week vóór het Paasrecès, waarover wij hier schrijven, tot twee maal toe namens zijn fractie steun aan de Regering te hebben kunnen toezeggen.

De eerste maal was het bij de behandeling van de gewijzigde staatsregelingen voor Suriname en Curaçao, waarbij hij kon volstaan met de korte verklaring, dat zijn fractie gaarne bereid was, haar stem aan deze zo degelijk voorbereide ontwerpen te verlenen.

Kort daarop kon hij, bij het buitenlands debat, eenzelfde positief geluid doen horen en hij deed dit in een rede, welke door haar opbouwend karakter gunstig afstak tegen de soms wel wat al te negatieve anti-communistische retoriek van sommige zijden.

Als voornaamste doelstelling van de communistische politiek van het ogenblik zag hij, in de landen van West-Europa een dusdanige chaotische en zelfs wanhopige situatie te scheppen, dat daardoor de communistische revolutie al het ware voor het grijpen zou komen te liggen. En de grote verdienste van het verdrag van Brussel zag hij daarom juist gelegen in het feit, dat door dit pact der vijf landen een zodanige sociale en economische kracht kan worden ontwikkeld, dat hierdoor vrijwel zeker (mede met behulp van het Plan-Marshall) paal en perk kan worden gesteld aan deze communistische doelstelling.

Eendracht maakt macht, zo zeide hij, was het wachtwoord van de Unie van Utrecht. Het kan het ook worden voor de vijf landen der Westerse Unie!

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.

Redactie-secretaris: Mr. E. Elias

Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.

Administratie: P o s t b o x 43 Amersfoort.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Flug, Geestbrugweg 69 Rijswijk (Z.-H.).

Wij zelve

De verschijning van een nieuw blad maakt een inleidend woord noodzakelijk. Wij kunnen kort zijn. De nieuwe Volkspartij voor Vrijheid en Democratie heeft een orgaan nodig. Dit is dat orgaan. De politieke beginselen van dit blad behoeven niet uiteengezet te worden. Zij zijn uiteraard de zelfde als die van de partij die het hoopt te dienen. Journalistiek zullen wij deze beginselen trachten uit te dragen op een wijze die aan de leesbaarheid van dit blad ten goede moet komen. Dit wil zeggen: liever indirect dan direct. Liever niet „propagandistisch” in de gewijde en niet tot lezen dringende vorm, doch door, naar wij hopen, interessante artikelen over talloze onderwerpen die onze actuele belangstelling verdienen; welke artikelen — van algemene, en zeker niet steeds van direct-politieke aard — natuurlijk uit de sfeer onzer partij-beginselen worden geschreven, welke artikelen derhalve de geest zullen ademen die ons bezielt. Niet met een fanfare leiden wij dit blad in. En niet met een uiteenzetting van onze plannen en voornemens. Liever zeggen wij: wij zullen trachten een leesbaar blad te maken en moge dit dan, derhalve, zijn lezers vinden. Zowel onder hen, die onze geestverwanten zijn, als onder hen die, naar wij hopen, onze geestverwanten zullen worden. En moge het ook en vooral door onze tegenstanders worden gelezen, opdat zij zien welke onze oprechte bedoelingen zijn. Het eerste nummer van een nieuw blad is uiteraard het resultaat van zoeken en tasten. Het moet uit de grondverf komen, zijn rechte journalistieke weg vinden en groeien. Dit blad ook. Wij zijn van goede voornemens vervuld en bezield met een zeer positieve blijmoedigheid. Blijmoedigheid omtrent de beginselen die wij voorstaan en hun werfkracht op velen die hun weg, in politicus, zoeken. Het is deze blijmoedigheid die ons, voorlopig, een vertrouwend beroep laat doen, een beroep op welwillendheid, van hen die de eerste nummers van ons blad beoordelen. Bij voorbaat willen wij verklaren, dat wij — journalistiek gezien — twee standpunten huldigen: ten eerste dat wij veeleer ons heil zullen zoeken in de positiviteit onzer beginselen, dan in een negatief afbreuk doen aan de beginselen onzer politieke tegenstanders. Wanneer wij hen al bestrijden dan zal dit zijn uit het positivum onzer overtuiging. Ons tweede journalistieke adagium is, dat dit, voorlopig kleine, blad altijd leesbaar en dus nooit vervelend zal mogen zijn. Met deze voornemens begint het weekblad Vrijheid en Democratie zijn levensloop.

Saluut

Dit eerste nummer van ons blad ga niet in zee zonder een eresaluut aan onze voorganger, het weekblad „Vrij!”, welks laatste nummer een reeks van goede werkzaamheden heeft afgesloten.

In een artikel „Ten afscheid” schreef de redactie van „Vrij!”:

„Nu dan het door de Stichting Slaet op den Trommele uitgegeven weekblad gaat verdwijnen past het te herdenken hen, die in de donkere bezettingstijd met stencilrol en levensgevaar een blad van die naam hebben opgericht en uitgegeven, vier jong-liberalen, A. P. J. van der Burg, W. Eggink, mr. D. Feikema en mr. N. A. Stempels. Van hen is alleen de eerste nog in leven; de anderen zijn het slachtoffer geworden van de Duitse terreur. Dat men hen en hun lot niet vergeet!

Wij, van dit nieuwe blad, en allen die tot onze kring behoren, zullen hen en hun lot niet vergeten. Hun namen, hun daden en hun lot zullen in onze gedachten leven. Hun voorbeeld zal ons een aansporing zijn en blijven.

Klopt er iets niet?

Gelijk men in de dagbladen heeft kunnen lezen, heeft de rechtbank te Arnhem onlangs zes uren nodig gehad een aantal gevallen van corruptie bij de Rijksverkeersinspectie in genoemde plaats te ontrafelen.

De verslagen die wij hiervan in de pers lazen hebben wel zeer onze aandacht getrokken, niet zozeer wat betreft de reeks van fraudes zelf, dan wel met betrekking tot de verklaringen door de verdediger, mr. Donath, in deze affaire afgelegd.

Volgens een verslag van deze zaak, opgenomen in het Algemeen Handelsblad, zeide deze raadsman o.m., „dat zijn cliënt zich pas om had laten ko-

Welke is de positie van de ambtenaar?

De vraag is gewettigd, of vele van de leidende figuren van de Partij van de Arbeid wel zulke voorvechters voor de democratie zijn als zij zelf menen.

Wie luistert naar de redevoeringen van de Partijvoorzitter Vorrink moet het opvallen hoe deze leider, waarschijnlijk geheel onbewust, bezig is de democratie om hals te brengen, omdat hij naar aanleg en karakter onmiskenbaar een dictator is.

Heeft U gelezen of gehoord, wat de fractievoorzitter van dezelfde partij onlangs heeft gezegd over de ambtenaar op het congres van de N.V.B. en de Werkgemeenschap Christofoor, gewijd aan de staatkundige verantwoordelijkheid van de ambtenaar?

Het is de moeite waard daarover eens na te denken.

Bekend is, dat na de bevrijding verschillende ministers (leden van de Partij v. d. Arbeid) nogal last hebben gehad met sommige van hun hoofdambtenaren, omdat deze „achter waren gebleven”, om de uitdrukking van de heer Van der Goes van Naters te gebruiken; in het bijzonder minister Vos heeft als bewindsman van Economische Zaken terwille van zijn grote socialisatieplannen ingrijpende reorganisaties op zijn departement doorgevoerd en geestverwanten geplaatst op de stoelen van functionarissen, die niet met hun tijd waren meegegaan.

Toen minister Huysmans kwam, paste deze datzelfde systeem toe ten bate van zijn denkbeelden.

De gevolgen van dit stelsel zijn: grote onrust en verbittering onder de ambtenaren van het departement, omdat zij zich bedreigd gevoelen, geintrigeer, plotseling zich wijzigende inzichten en alle verdere verschijnselen, welke een gemeenschap tot een hel maken. Natuurlijk verdwijnen die verschijnselen op de duur ten dele, en luwen de gevoelens van onbehagelijkheid, maar er blijft een zekere rancune en allerlei figuren wachten met ongeduld op de volgende ommezwaai, welke hun weer een kans zal geven. Dit is klaarblijkelijk de ideale toestand, welke de heer v. d. G. v. N. over de hele linie van het overheidsapparaat doorgevoerd wenst te zien.

Het is ons bekend, dat een dergelijk systeem ook wordt gevolgd in de grootste en machtigste democratie ter wereld, de Verenigde Staten. Maar dit mag voor ons geen reden zijn om het nu maar over te nemen. En dat is het vermoedelijk voor de heer Van der Goes van Naters ook niet!

Neen, hij beoogt met zijn voorstellen de werking der democratie dusdanig te beïnvloeden, dat hinderlijke meningen en discussies, welke bovendien nog tijdrovend kunnen zijn, worden voorkomen; of anders gezegd: kritiek in de Kamers van het departement moet onmogelijk worden gemaakt; de minister moet uitsluitend zijn eigen mening bevestigd horen.

Inderdaad, het regeren is dan veel eenvoudiger; maar van democratische methoden kan men dan

pen, nadat deze in 1946 had gemerkt, dat van een aantal pas beschikbare Buicks, er één moest worden gegeven aan een chirurg in Warnsveld, de broer van een pas benoemde minister die niet eens een auto had aangevraagd en zelf over een D.K.W. beschikte.

Dit feit,” aldus gaat het verslag verder, „is onderzocht door de Officier van Justitie en ook juist bevonden. En het was hierom — wij citeren nog altijd het genoemd verslag; red. V. en D. — dat de toenmalige inspecteur, die kritiek op deze bemoeienis uit Den Haag oefende, werd ontslagen. Kunnen met zulke voorbeelden”, aldus riep de verdediger uit, „van „medewerking” bij de hogere ambtenaren, de lagere worden veroordeeld op veel kleinere vergrijpen?”

De correspondent van De Nederlandse Transportcourant geeft over deze zaak een soortgelijk verslag, doch verheelt in dit verband niet te zeggen, dat de arts waar het in dit geval om gaat een broer is van minister Vos!

Aangezien wij de finesses van deze zaak niet kennen, volstaan wij er mee te citeren wat beide genoemde dagbladen over deze kwestie in het midden hebben gebracht. Mochten de hier aangehaalde feiten juist zijn, dan moet ons van het hart, dat wij een dergelijke gang van zaken ten sterkste afkeuren en in hoge mate compromitterend vinden voor de betrokken bewindsman.

Wij zijn van oordeel, dat het zeer zeker aanbeveling verdient te onderzoeken in hoeverre de ingebrachte beschuldigingen op waarheid berusten. Het gaat in onze democratische samenleving niet aan, dat het volk onkundig wordt gehouden met betrekking tot handelingen die tot de categorie van slechte voorbeelden moeten worden gerekend.

Klaarheid, alstublieft

In „Het Vrije Volk” van Zaterdag 6 Maart lezen wij:

„Wie probeert Europa te herstellen op de basis van het vooroorlogse kapitalisme, zonder enig perspectief voor de arbeiders, zal bedrogen uitkomen. Geen verdediging van de democratie is meer mogelijk zonder sociaal-democratie”.

niet meer spreken. „Ambtenaren met een afwijkende mening vormen een grote bedreiging voor een stabiel beleid”, zei mr. v. d. G., en hij doelde daarbij speciaal op het Ministerie van Overzeese Gebiedsdelen.

Wij „achterblijvers” krijgen sterk de indruk, dat spreker hier verwacht de begrippen „stabiel beleid” en „juist beleid”. Het gaat in de eerste plaats om een juist beleid. Een stabiel beleid is een ramp voor het land, wanneer het niet juist is. De bij ons tot nu toe bestaande toestand, waarbij de hoofdamttenaren niet wisselen met de bewindsman, heeft het grote voordeel, dat de minister allereerst afwijkende meningen in eigen huis ontmoet; dat zou hem tot andere gedachten kunnen brengen. Laat hij zich niet overtuigen, dan zal een „goed” ambtenaar zijn oppositie opgeven en medewerken met zijn minister, of ontslag vragen. Maar de minister is gewaarschuwd; dat kan zijn nut hebben, in de eerste plaats voor de betrokken bewindsman zelf. Natuurlijk: wanneer de Regering een behoorlijke meerderheid in de Kamers bij voorbaat achter zich heeft, dan heeft zij aan waarschuwend stemmen binnenskamers uit de aard der zaak niet zoveel behoefte; maar die meerderheid is waarschijnlijk niet eeuwig, zelfs niet duizendjarig, en dat vergeet de heer v. d. G. v. N. in zijn meerderheidsroes; wanneer deze vandaag of morgen misschien al voorbij is, zou het kunnen zijn, dat de P. v. d. A. aan den lijve de narigheid van het door haar voorgestane stelsel zal ondervinden; immers de nieuwe bewindsliden zullen ongetwijfeld op hun beurt de „achterblijvers” door anderen hebben vervangen; en dan zal het voor de P. v. d. A. niet zo gemakkelijk zijn haar denkbeelden in de Ministeries weer entree te verschaffen. Zo keert de wal het schip.

Merkwaardig is, dat de meeste mensen de fout begaan, dat zij hun machtspositie als blijvend zien; dat is kortzichtig, vooral in de politiek. Merkwaardig is ook, dat dictatoriale neigingen bij machthebbers ontstaan alléén al op grond van het feit, dat zij over macht beschikken. Voor massa's en partijen geldt dat nog sterker, want zij missen de zelfkritiek, welke de individu vaak tot op zekere hoogte nog in toom houdt. Neen, heren van de P. v. d. A., uw beleid getuigt van weinig staatsmansbeleid.

De jaren sinds 1917 in Rusland en sinds 1933 in Duitsland hebben ons weinig aantrekkelijke voorbeelden gegeven van het ideaal, dat U voor ogen zweeft en zal zweven, zolang ge aan de macht zijt. Maar denk aan deze laatste woorden: „zolang ge aan de macht zijt” en stelt liever aan de ministers, die Uw partijgenoten zijn, de eis, dat zij in staat zijn hun denkbeelden bij hun „achtergebleven” ambtenaren ingang te doen vinden op grond van de innerlijke waarde van die denkbeelden, liever dan op grond van dreiging met ontslag; het eerste is democratie, het tweede dictatuur.

Het artikel, waaraan bovenstaande twee zinnen zijn ontleend, eindigt met de volgende stelling:

„Wie de sociaal-democratie ondermijnt, graaft ook het graf voor de democratie”.

Tegenover deze beweringen van het orgaan van de P. v. d. A. stellen wij de volgende beweringen:

Wie in ons vaderland, of in enig West-Europees land wil proberen een economische orde zonder enig perspectief voor de arbeiders, krijgt geen kans op de bezetting van een post in een van de openbare organen.

De verdediging van de democratieën door de sociaal-democratie is tot op de dag van heden zeer zwak gebleven.

Een waarachtige sociale democratie kan alleen tot ontplooiing komen in een sociale structuur, waarvan de economische sector niet socialistisch geordend is volgens sociaal-democratische plannen.

De „sociaal-democratie” van heden — is dit het democratisch-socialisme van de P.v.d.A.? — zal van zijn leiders niet meer dulden, dat zij zich houden aan de uitspraak van Ferdinand Lassalle: „Men kan de massa niet alles zeggen”. De democratische socialist van 1948 wil weten op welke gronden zijn leiders stellingen, die de toekomst van onze beschaving betreffen, verkondigen als onaantastbare waarheden. Daarom vragen wij aan „Het Vrije Volk” ons die gronden te openbaren, opdat wij ons kunnen bezinnen op de werkelijkheidswaarde van de overwegingen, waarop onze drie beweringen rusten. Wellicht kan „Het Vrije Volk” ons dan ook uitleggen wat het wezensverschil is tussen „sociaal-democratie” en „democratisch-socialisme”. Het blad houde ons ten goede, dat wij aan de term „sociaal-democratie” een stukje geschiedenis vastknopen. Is de P.v.d.A. dan tóch een voortzetting van de S.D.A.P. Zijn de letters waarmede de partij wordt aangeduid dan niets zeggend? Wij vragen klaarheid — waarom? Omdat wij nog leven in een democratie, die zo zij zich weet vrij te houden van elke vorm van totalitarisme, aan onze arbeiders nog vele perspectieven biedt.

L. Smit & Zoon
KINDERDIJK

*Baggermaterieel
Zeeleepboten
Passagiersschepen
Machines
Motoren
Ketels*

Heineken's

BIER

*Het meest
getapt*

*

Kloos

K I N D E R D I J K

Bruggen

N.V. Nederlandsche
Caoutchouc- en Gutta-
Perchafabriek

v.h. Bakker & Zn.

Ridderkerk

• Technische
rubberartikelen

BOLNES

Dieselmotoren
25.-1400 P.K.

★

N.V. Machinefabriek
„Bolnes”
v.h. J. H. v. Cappellen
te Bolnes

ruim 300 jaar....

FABRICEREN WIJ VERVEN VOOR
BOUWVAKKEN EN INDUSTRIE

N.V. Heyme Vis & Zoonen

ZAANDAM - OPGERICHT 1643

N.V. Lijm- en
Gelatinefabriek

„Delft”

★

Fabrieksmerk:
TWEE TORENS

★

Tel. 106-363 — Delft

Voor een advertentie-
contract in dit blad
kunt U zich wenden
tot de heer

L. VLUG

Geestbrugweg 69
Rijswijk (Z.H.)

SMIT

SLIKKERVEER

**N.V.
Machinefabriek**

IJZER-, STAAL EN
METAALGIETERIJ

↓

v.h. BAKKER & Co.
RIDDERKERK

•

POMPEN

voor *scheepvaart*
en *industrie*

*Raadpleeg
onze technische dienst*

MACHINEFABRIEK C. MATERS C.V.
BEVERWIJK TELFOON 3141

Levering binnen 1 maand.

N.V. BOELE'S

Scheepswerven en Machinefabriek

BOLNES

Nieuwbouw en reparatie

**Frank Rijdsijk's
Industriele
Ondernemingen N.V.**

Hendrik-Ido-Ambacht
Tel. H.I. Ambacht 245
Rotterdam 72615

SCHEEPSSLOOPERIJ

HANDEL in:

- Oud IJzer,
- Nieuw IJzer,
- Bruikbaar IJzer, enz.

BEGINSEL PROGRAM

van de

Volkspartij voor Vrijheid en Democratie

Artikel 1.

De Volkspartij voor Vrijheid en Democratie wenst het verenigingspunt te zijn van allen, die op grond van hun overtuiging, dat vrijheid, verantwoordelijkheid en sociale gerechtigheid de fundamenteen behoren te zijn van een op christelijke grondslag berustende samenleving als de Nederlandse, de in dit program neergelegde beginselen tot uitgangspunt willen nemen van hun staatkundig streven.

Zij plaatst daarbij voorop de erkenning, dat er voor de individuele mens een nauw verband bestaat tussen levensbeschouwing en staatkundig beginsel, doch meent tevens, dat gelijk inzicht aangaande staatkundig beginsel bestaanbaar is, ondanks verschil van mening omtrent de diepste levensgrond. Het antwoord op de vraag, hoe de geestelijke overtuiging, waaruit het staatkundig beginsel voorkomt, behoort te worden verstaan, aan het individuele geweten overlatend, acht zij gemeenschappelijk inzicht omtrent dit staatkundig beginsel voldoende voor vruchtdragend samengaan in dezelfde staatkundige organisatie.

Artikel 2.

De Partij acht het de plicht ener staatkundige organisatie naar vermogen mede te werken aan de staatkundige opvoeding van het volk. Daarbij worde vooropgesteld, dat het volksgeheel is een eenheid in verscheidenheid en dat ieder lid van het volk in de eerste plaats is Nederlander, eerst daarna lid zijner politieke partij. Verkondiging van eigen overtuiging behoort gepaard te gaan met het betrachten van verdraagzaamheid tegenover andersdenkenden en met bereidverklaring tot samenwerking op alle terreinen, waarop aanhangers van verschillende richting kunnen samengaan.

Artikel 3.

De Partij is diep overtuigd, dat de grondslagen der Nederlandse beschaving wortelen in het christendom, al moge dit door de onderscheidene groepen des volks nog zo verschillend worden verstaan. Zij is ervan doordrongen, dat het bovenal de christelijke geest is, die ons volk de waarde en de vrijheid van de mens en zijn verantwoordelijkheid heeft doen beseffen en die het aanzien van ons volk in de wereld heeft bepaald. Zij

acht het daarom een onafwijsbare eis, dat door versterking van deze geest zedelijke ontworteling een geestelijk nihilisme worden overwonnen, opdat de grondslagen onzer samenleving daadwerkelijk kunnen worden beschermd tegen de gevaren, die deze, in het bijzonder van de zijde der voorstanders van totalitaire staatsconstructies, bedreigen. Zij geeft er zich daarbij ten volle rekenschap van, dat de zedekundige beginselen van het christendom worden aangehangen door zeer velen, die de christelijke godsdienst niet belijden.

Artikel 4.

De vrijheid van de mens, naar zijn aard bestemd om als vrije persoonlijkheid in gemeenschap te leven, beschouwt de Partij als het kostbaarste goed. Zij acht de vrije menselijke geest de levenskracht der gemeenschap. Zij ziet de uit het gemeenschapsverband voortvloeiende gebondenheid van de individuele mens niet als een beperking zijner vrijheid, doch als een onmisbare voorwaarde om die vrijheid rechtens en feitelijk te verwezenlijken. Zij verlangt, dat bij het bepalen van de mate en de vorm dier gebondenheid steeds als doel voor ogen zal staan het waarborgen ener zo groot mogelijke geestelijke, staatkundige en maatschappelijke vrijheid voor allen.

De Partij is er zich van bewust, dat ware vrijheid alleen bestaanbaar is, indien zij gepaard gaat met verantwoordelijkheid. Het is de taak der democratie de voorwaarden te scheppen, waardoor die verantwoordelijkheid tot haar recht kan komen. Daarvoor is in de eerste plaats nodig, dat de zelfstandige kracht in het volk wordt bevorderd. Op staatkundig gebied betekent dit de handhaving van het parlementair regeringsstelsel, op sociaal gebied het scheppen van instellingen, die een verantwoordelijk beleid van werkgevers en werknemers verzekeren. Het doel van het beleid, zo in de staatkundige als in de sociale instituten, moet zijn de verwezenlijking der sociale gerechtigheid door gestage samenwerking van dag tot dag in onderling overleg van alle bevolkingsgroepen.

Artikel 5.

Op het terrein der stoffelijke welvaart streeft de Partij, met verwerping zo van de socialistische als van de individualistische economie, naar maatschappelijke verhoudingen, die sociaal gerechtvaardigd en economisch verantwoord zijn. Zij verwerpt derhalve de leer van het laissez faire laissez passer, die een ieder de vrijheid wil laten naar eigen goeddunken te handelen. Die leer moge aanvaardbaar zijn geweest voor een voorbijgegaan tijdperk in de maatschappelijke ontwikkeling, voor de huidige wereld is een vrijheid voor de enkeling, die geen verantwoordelijkheid tegenover anderen kent, niet langer te aanvaarden. Even onaanvaardbaar is echter een maatschappij, waarin de Staat alle macht tot zich zal hebben getrokken en

aan de individuele mens alle vrijheid zal zijn ontnomen. De Partij wenst daarom te streven naar het juiste midden, naar een evenwicht tussen maatschappelijke en individuele factoren, omdat zij alleen daarin de mogelijkheid ziet voor de verwezenlijking ener ware vrijheid.

Artikel 6.

De constitutioneel-parlementaire monarchie onder het nationaal Koningshuis van Oranje acht de Partij de meest hechte waarborg voor de vrijheid des volks. Zij stelt zich schrap tegen alles, wat naar ontaarding der gezonde beginselen van deze regeringsvorm zweemt.

Tot die beginselen rekent zij in het bijzonder:

1. De onschendbaarheid der Kroon.
2. De zelfstandige, volledige verantwoordelijkheid, zo collectief als individueel, der ministers aan de Staten-Generaal, met uitsluiting, zo in theorie als in praktijk, van iedere gedachte aan een mandaatsverhouding tussen de regering en de volksvertegenwoordiging.
3. De erkenning der volledige zelfstandigheid, zo van ministers als van volksvertegenwoordigers, tegenover de staatkundige partij, waartoe zij behoren.
4. De openbare behandeling van de publieke zaak.

Artikel 7.

In de Rijksverhouding streeft de Partij met kracht naar een hervorming van het Koninkrijk tot een gemeenschap van gelijkwaardige delen, verenigd door de band der Kroon, eigen meester bij de regeling hunner inwendige aangelegenheden, als eenheid optredende in alles, wat hun gemeenschappelijke belangen raakt.

Zij acht het voortbestaan van de culturele en economische banden tussen Nederland en de andere samenstellende delen, met erkenning van verkregen rechten en waarborgen voor de toekomst, in het belang van alle volkeren van het Rijk.

Artikel 8.

Op het stuk van het buitenlands beleid verlangt de Partij medewerking aan iedere poging tot versteviging der internationale rechtsorde. Begrijpende, dat recht zonder macht niet is te handhaven, erkent zij de noodzakelijkheid van de instandhouding, in samenwerking met de overzeese gebiedsdelen, ener modern toegeruste land-, zee- en luchtmacht, enerzijds ter rechtstreekse bescherming van alle gebiedsdelen, anderzijds ter deelneming aan acties van collectieve beveiliging.

Artikel 9.

Als eerste en voornaamste waarborg der persoonlijke vrijheid vordert de Partij herstel en verdere ontwikkeling van de rechts-

staat. De wezenskenmerken daarvan ziet zij in het bijzonder in het beginsel van gelijkheid van recht voor alle staatsburgers, in de onverzwakte handhaving der staatsburgerlijke grondrechten en in de verzekering ener onafhankelijke rechtsbedeling, mede ter bescherming tegen ambtelijke willekeur.

Artikel 10.

De Partij, overtuigd dat het gezin de kern vormt der maatschappij, verlangt dat niets worde nagelaten, dat de morele en materiële bescherming van het gezin kan versterken. Zij begeert gelijkstelling voor de wet van man en vrouw.

Artikel 11.

De Partij verlangt, dat de overheid aan de vraagstukken van het volksonderwijs, de volksopvoeding en de volksontwikkeling haar ernstige aandacht zal blijven schenken.

Zij erkent het beginsel van de vrijheid der ouders bij het kiezen van de school, waaraan zij de opvoeding hunner kinderen willen toevertrouwen.

Zij verlangt volstreckte handhaving der grondwettelijke financiële gelijkstelling van openbare en bijzondere lagere school.

De Partij acht de grote betekenis der openbare school, dat deze de strekking heeft te zijn de school van alle kinderen van het volk zonder onderscheid van richting. Zij beseft, dat, zal deze school weer de algemene volksschool worden, dit alleen zal kunnen geschieden krachtens het door de ouders vrijwillig geschonken vertrouwen.

Zij verlangt een beleid, dat aan de openbare school volledig recht doet wedervaren. Zij legt er daarbij de nadruk op, dat die school is enerzijds de school der principiële voorstanders van openbaar onderwijs, anderzijds de toevlucht der minderheden, die voor haar kinderen geen bijzonder onderwijs van eigen richting kunnen erlangen. Daarnaast begeert zij een zodanige inrichting der openbare school, dat deze haar aantrekkelijkheid voor velen, die in de latere jaren van die school zijn vervreemd, kan herkrijgen. Daarvoor acht zij het in de eerste plaats nodig, dat het beheer der openbare school wordt gelegd in handen van organen, samengesteld uit voorstanders van openbaar onderwijs. Voorts verlangt zij, dat ruime aandacht zal worden besteed aan de inschakeling van het ouderelement, opdat met de verlangens der ouders ten opzichte van onderwijs en opvoeding zoveel mogelijk rekening zal kunnen worden gehouden.

Zij ziet het doel van het onderwijs niet alleen in verstandelijke ontwikkeling en lichamelijke opvoeding, maar ook in karaktervorming en opvoeding tot staatsburger in een op christelijke grondslag berustende samenleving.

Met betrekking tot alle soorten van voortgezet onderwijs begeert zij, dat de kansen om aan dit onderwijs deel te hebben zoveel mogelijk voor allen gelijk zullen zijn. Daarbij behoort

tevens voor hen, die op oudere leeftijd voortgezet onderwijs wenschen te ontvangen, de gelegenheid daartoe op uren, die buiten de normale arbeidstijd vallen, te worden geboden.

Eindelijk worde de volksopvoeding buiten schoolverband, mede door steun aan volkshogescholen, jeugdorganisaties en arbeidsgemeenschappen krachtig bevorderd.

Artikel 12.

De Partij wenst de volle nadruk te leggen op de betekenis van de radio-uitzendingen voor volksontwikkeling en volksopvoeding.

Zij zal op dit gebied streven naar een oplossing, die aan de uit het vrije particuliere initiatief voortgekomen omroepverenigingen een zelfstandige plaats geeft en tevens waarborgen schept voor een onderlinge samenwerking ter verzorging van een algemeen programma, zodat door de uitzending van de algemene en bijzondere programma's de nationale cultuur tot uiting komt.

Artikel 13.

De Partij beseft, dat in elke machtsconcentratie, op welk gebied ook, gevaren liggen besloten voor de vrijheid. Daarom streeft zij op het terrein van staatkundige en maatschappelijke werkzaamheid naar decentralisatie. Zij is diep doordrongen van de levenwekkende kracht, die uitgaat van gewestelijke en plaatselijke zelfstandigheid. Zij acht de eigen werkzaamheid der burgerij in kleinere gemeenschappen een der meest doeltreffende middelen van opvoeding tot burgerzin. Zij ziet uit dezelfde overwegingen in de ontwikkeling van nieuwe vormen van functionele decentralisatie een stap naar de oplossing van de steeds meer nijpende vraag, hoe voorkomen kan worden, dat het gemeenschapsbesef verdwijnt en de individuele mens zich verloren waant in de massa.

Artikel 14.

Zich plaatsende op de bodem der werkelijkheid begrijpt de Partij, dat de drijfveer van het eigenbelang te allen tijde in alle groepen der samenleving een belangrijke factor zal blijven. Zij acht ieder streven naar hervorming, dat met deze waarheid geen rekening houdt, tot mislukking gedoemd. De mening, dat in een maatschappij, gebaseerd op afschaffing van het privaatsbezit der productiemiddelen, het eigenbelang geen of althans slechts een ondergeschikte rol zou spelen, beschouwt zij als een dwaling. Het eigenbelang is enerzijds een machtige hefboom voor vergroting van welvaart, anderzijds een gevaar voor verdrukking van de ene mens of de ene groep van mensen door de andere. Het streven behoort er daarom op te zijn gericht door doelmatige organisatie de goede werking van het eigenbelang te behouden en de schadelijke werking te beperken.

Artikel 15.

Naar het oordeel der Partij liggen in het private eigendomsrecht op zichzelf geen maatschappelijke gevaren, doch spruiten deze voort uit de wijze, waarop het wordt uitgeoefend. De begeerte naar eigen bezit is te zeer verbonden met de natuur van de mens dan dat het mogelijk zou zijn het particuliere eigendomsrecht te missen. Het eigendomsrecht is echter geen onveranderlijke grootheid. De wijze, waarop het mag worden uitgeoefend, behoort voortdurend aangepast te worden aan de maatschappelijke ontwikkeling. Daarbij is in het oog te houden, dat iedere vergroting der mogelijkheid voor alle groepen van het volk, om zich eigen bezit te verwerven, een bijdrage vormt tot vergroting der stabiliteit van de maatschappelijke verhoudingen.

Artikel 16.

Overtuigd van de betrekkelijkheid van alle maatschappelijke verhoudingen, ziet de Partij ook de huidige toestand als een fase in de historische ontwikkeling. Kenmerkend voor de ontwikkeling sedert het eind der vorige eeuw acht zij de geleidelijke verdringing van het extreme individualisme door toenemende organisatie. De Partij gelooft, dat deze organisatie haar doel het beste zal bereiken, wanneer zij opkomt uit het vrije maatschappelijk leven. De overheid heeft daarom vóór alles de vrije ontwikkeling der in de maatschappij opgekomen organisaties te bevorderen. Erkennende, dat het ingrijpen der overheid in de tegenwoordige maatschappelijke verhoudingen niet kan worden gemist, oordeelt de Partij tevens, dat het doel van het overheidsbeleid moet zijn rechtstreekse overheidsbemoeiing zoveel mogelijk overbodig te maken, opdat de overheid zich op de duur zal kunnen beperken tot een taak van toezicht, waarbij zij als hoedster van het algemeen belang corrigerend ingrijpt, wanneer maatschappelijke organisaties, door te eenzijdig te letten op het groepsbelang, het algemeen belang dreigen te schaden.

Artikel 17.

De organisatie van het bedrijfsleven moet naar het inzicht van de Partij het resultaat zijn van de samenwerking van de vrije organisaties van werkgevers en werknemers, voor zoverre deze organisaties bereid zijn zich naar de gestelde regelen te gedragen.

Deze organisatie behoort te berusten op de volgende beginselen:

1. Het medebetrekken van de arbeiderswereld in het dragen van verantwoordelijkheid;
2. Het vasthouden aan de autonomie;
3. De uiteindelijke zeggenschap van de Overheid.

Artikel 18.

Socialisatie wordt door de Partij afgewezen, omdat zij leidt tot een machtspositie, die alle gebieden des levens onderwerpt aan een dwang, welke ook de geestelijke vrijheid en de rechtsstaat te niet doet.

Daarbij is de Partij overtuigd, dat het gesocialiseerde bedrijf in beginsel zeker geen betere waarborgen biedt dan het particuliere voor de bevrediging van de behoeften en voor een goede rechtspositie der bedrijfsgenoten. Bovendien wenst de Partij zoveel mogelijk te voorkomen, dat de staat zelf als werkgever wordt betrokken in de geschillen met zijn werknemers. Zij ziet het veel meer als de taak der overheid om, boven de partijen van werkgever en werknemer uit, krachtig de hand te houden aan het naleven van de regelen, volgens welke het onderling overleg in de bedrijfsorganisaties zal plaats vinden.

De voorkeur, die de Partij in beginsel heeft voor de particuliere bedrijfsvorm boven vormen van socialisatie en nationalisatie, belet haar niet te erkennen, dat voor bepaalde bedrijven van algemeen nut, in het bijzonder, wanneer deze een monopolistisch karakter dragen, de vorm van direct of indirect overheidsbedrijf aangewezen kan zijn.

Artikel 19.

De Partij verlangt, dat de rechtspositie voor alle leden der maatschappij zo goed mogelijk zal worden gewaarborgd. Armoede en gebrek, ten gevolge van oorzaken, die de individuele mens niet kunnen worden toegerekend, behoren door een doeltreffende organisatie van sociale verzorging, waar mogelijk op de grondslag van verzekering, te worden gelenigd. Deze organisatie moet zodanig worden ingericht, dat ondermijning van het eigen verantwoordelijkheidsbesef van de individuele mens wordt voorkomen. Aan de individuele krachtsinspanning moet vrije baan worden gegeven door wegneming der maatschappelijke oorzaken, die tussen de leden van het volk ongelijkheid scheppen ten aanzien van hun ontwikkelingsvoorwaarden.

Artikel 20.

Allen, die in het bedrijfsleven werkzaam zijn, behoren naar het oordeel der Partij belang te hebben bij de uitkomsten der onderneming.

De Partij verlangt voorts voor hen een goede rechtsorde met waarborgen tegen willekeurig ontslag.

Artikel 21.

De Partij verlangt, dat gestreefd zal worden naar zodanige maatschappelijke verhoudingen, dat er werkgelegenheid zal zijn voor allen tegen een beloning, die veroorlooft te voorzien in het

onderhoud van de werkende mens en zijn gezin en tevens de mogelijkheid laat van sparen.

Zij is overtuigd, dat dit doel beter zal kunnen worden bereikt, naar mate het verkeer met het buitenland, zo voor personen als voor goederen en geld, aan minder belemmering onderhevig is.

Artikel 22.

De Partij verlangt een beleid, dat gericht is op vermindering van klassetegenstellingen. Iedere gedachte, alsof in de maatschappij geen ander onderscheid zou bestaan dan tussen arbeiders en kapitalisten, wordt door haar verworpen, mede omdat daarbij de grote betekenis der middengroepen uit het oog wordt verloren. Zij ziet de maatschappij als een rijke verscheidenheid van de meest verschillende groepen, waarvan de ene geleidelijk in de andere overgaat. De Partij wenst te streven naar een harmonisch beleid, dat recht doet wederen aan iedere groep.

Artikel 23.

Bij de landbouwpolitiek behoort richtsnoer te zijn de overtuiging, dat het bestaan van een krachtige, zelfstandige boerenstand, voor de gezondheid van het nationale leven van de grootste betekenis is.

Op het stuk van de verhouding tussen stad en platte land verlangt de Partij een beleid, dat gericht is op wegneming van de achterstand aan culturele voorzieningen in dorpen en kleine steden.

Artikel 24.

De Partij beschouwt als eerste en voornaamste doel van het financiële beleid het herstel van het evenwicht in de Rijksbegroting. Overtuigd, dat de bestaande belastingdruk op de duur niet is te handhaven, acht zij beperking der overheidsuitgaven ter bereiking van dit doel onvermijdelijk. Zij verlangt daartoe inkrimping van het sedert de oorlog zozeer uitgezette overheidsapparaat, ook opdat door beperking van het ambtenaarscorps aan hen, die in overheidsdienst zijn, een behoorlijke bezoldiging kan worden verzekerd.

Bij de belastingpolitiek worde uitgegaan van het beginsel der heffing naar draagkracht en gestreefd naar opheffing van alles, wat de spaarzin van de burger of de ontwikkeling van het bedrijfsleven belemmert. Gebroken worde voorts met het systeem, dat alle belastinggebied voor het Rijk opeist en geen ruimte laat voor zelfstandige belastingheffing van provincie en gemeente, opdat aan de onmisbare voorwaarde voor gewestelijke en plaatselijke autonomie, dat ook het gewestelijk en plaatselijk beleid zich afspiegelt in de belastingdruk, opnieuw zal kunnen worden voldaan.

Een constructie gezocht

GEEN SCHIJN OF SCHADUW VAN DE VOORMALIGE EENHEID

Buitenlandse bemoeïing doorkruist Indië's ontwikkeling

IN NEDERLAND is de volle aandacht der Regering — wat Indië betreft — thans gericht op het ontwerpen van de Unie, welke de koepel moet vormen boven wat thans nog de vier delen van het Koninkrijk zijn. Onder het gewelf van die koepel zullen zich dan enerzijds — ietwat losjes verbonden — Nederland, Suriname en Curaçao bevinden, en anderzijds de Verenigde Staten van Indonesië. De Ronde Tafel Conferentie van het Plein en het Kasteel Oud-Wassenaar leerde, hoe elke bespiegeling omtrent de komende verhouding tussen Nederland, Suriname en Curaçao zich voorshands in het vage verliest. Wat men thans doet is een vorm zoeken voor de Unie. Daartoe beschikt men over een regeringsontwerp, een Katholieke proeve, terwijl ook de heer Neher nog een ontwerp heeft meegebracht. Een parlementaire commissie van negen leden — drie KVP, drie PvdA en één uit elk der drie oppositiepartijen — neemt, discuterend, aan deze Unie-voorbereiding deel. Haar min of meer doorkruisend heeft de grondwetcommissie bereids een ontwerp voltooid hetwelk, een nieuw veertiende hoofdstuk aan de Grondwet toevoegend, in grote — zij het vage — lijnen reeds een Unie construeert. Zo wordt in Nederland gezocht naar een constructie, die toch nog iets van een band moet leggen tussen de brokken, de flarden en restanten van het Koninkrijk.

Aangezien een Nederlandse delegatie in Januari aan boord van de „Renville” een „additioneel artikel” hetwelk de Verenigde Staten van Indonesië „onafhankelijk” en „soverein” noemt, spelenderwijze ondertekende, blijft het de vraag of men met de Unie-ontwerpen het nog ietwat beschutte gebied van het staatsrecht niet zal moeten verlaten voor het open veld van het volkenrecht...

In Indië werkt men inmiddels aan de Verenigde Staten van Indonesië zelf. Men is daar tamelijk ver mede gevorderd. De Voorlopige Regering is gevormd. Zij zetelt, bestaande uit Indonesiërs en Nederlanders, te Batavia; haar leden zijn gereed tot het uitoefenen van volledige ministeriële bevoegdheden, gelijk het gehele college gereed is straks formeel en officieel de Federale Regering van Indië te gaan vormen. Verscheidene deelstaten voltooiën hun vorming. Verreweg de grootste is Oost-Indonesië dat, zoekend naar een eigen grondwet, reeds enige moeite ondervindt om zo heterogene delen als Celebes, Bali, Timor en de Molukken bij elkaar te houden, terwijl het nochtans een begerige hand uitsteekt naar Nieuw-Guinea... Goed op weg is Soematra Timoer, onze vroegere Oostkust; evenzo Banka-Billiton; voorts Borneo. Maar het staatkundig weefsel dezer federatie vertoont nog grote gaten. Het gevaarlijkste gat op Java — de Republiek. Een ander gat op Sumatra — eveneens de Republiek. Maar er zijn open plekken, waar men weinig van weet. Op Java leidt Bantam een eigen leven; het gezag der Republiek is daar maar zwak. Op Sumatra voert Atjeh een eigen bestaan; men erkent daar Djocja evenmin als Batavia. Dan is daar Djambi dat, ofschoon er een republikeinse „gouverneur” is, vrijwel door communisten van Singapore uit bestuurd wordt. Zodat, zelfs al kwam men met de Republiek Djocja tot overeenstemming, daarmede de Verenigde Staten van Indonesië nog geen schijn of schaduw zullen tonen van de eenheid, die het vroegere Nederlands-Indië vormde.

BUITENLANDSE bemoeïing doorkruist met name de ontwikkeling in Indië. De leiding der Republiek wendt zich keer op keer tot de Commissie van Goede Diensten en soms, over haar heen, tot de Veiligheidsraad. De Nederlandse fout —

één der vele — van het aanvaarden dier internationale bemoeïing, blijft zich wreken. Zij helpt de Republiek in haar streven, meer te worden dan een „deelstaat”, meer dan een over Java en Sumatra verspreide „negera”, méér dan in die „Verenigde Staten” één simpele staat te zijn. Daarover onderhandelen thans: (Nederlands-Indische en Republikeinse delegaties, de heren Van Mook en Mohammad Hatta, nigestaan en voor de voeten gelopen door allerhande figuren, die bij de Commissie voor Goede Diensten behoren, waarin zich vooral Australische socialisten onderscheiden. Tegeeljk wordt Indië en wordt de Republiek bezocht door bonte gezelschappen van buitenlandse handelaars en financiers en ondernemers, die eens komen kijken welke brokstukken van Nederland's economische prestaties wellicht van hun gading zijn. Onder die vreemde-lingen bevinden zich zeer behoorlijke figuren, doch ook velerlei avonturiers, gelukzoekers en concessie-jagers. Zij compliceren het beeld, dat nochtans te herkennen blijft: de leiding ener Republiek die, teruggedrongen doch volhardend, krampachtig elke hulp van een onwetend buitenland gebruikt om haar doel te bereiken. Dit doel: niet een uit gelijkgerichte landen opgebouwde federatieve Verenigde Staten van Indonesië, maar wel een Indonesische eenheidsstaat onder republikeins-Javaanse hegemonie.

Zietdaar de grove trekken der situatie. Nederland, Indonesië, het buitenland. Men zal er uit zien — en dit worde dan in dit eerste overzicht de eerste conclusie — hoe de factoren, welke tezamen het Indische vraagstuk vormen, dermate verward, gecompliceerd en verstrengeld zijn, dat het probleem zelf er onder wordt bedolven. Wij stellen, dat op zijn best één van elke duizend Nederlandse burgers thans bij machte is, de Indische tragedie te doorzien. Wij stellen voorts, dat in een tijdsgewricht, waarin het ganse bouwwerk, ja de grondslagen zelf van het Koninkrijk wankelen en waarin men twistend en strijdend naar nieuwe vormen zoekt, de eenvoudige Nederlandse burger nauwelijks kan overzien, wat op het spel staat. Wij stellen tenslotte, dat deze situatie het versnaffen van duidelijke voorlichting tot hoogste plicht stelt.

Een tragische opeenvolging van fouten, vergissingen en misslagen en een even tragische mengeling van eerlijk idealisme en blinde vernielingsdrift brachten Nederland en Indië waar zij zich thans bevinden — in nood, in gevaar, in een storm, die de krachten van de wederopbouw doorcenwerfelt met die van de ondergang. Dwalingen: het erkennen de facto, ondanks van Mook's protesten, van de Republiek door het Engelse tussbestuur onder Christison en Lord Killlearn; het aanvaarden, door de zwakte van den heer Van Kleffens, van ene met Nederland's soevereini-

teit strijdige bemoeïing van de Veiligheidsraad; het afbreken, toen zij op het punt stond Indonesië van de republikeinse agitatie te bevrijden, van de politionele actie op 4 Augustus 1947; het zwichten, keer op keer, door de Nederlandse regering voor eigenmachtig genomen Indische besluiten. De tijdgenoot moet het boekstaven van alle phases in dit Indisch treurspel wel aan de historieschrijver overlaten. Hem, den tijdgenoot, blijft een andere taak — ziedaar de tweede conclusie dezer inleiding — : te onderscheiden, wat in dit alles nog ten goede ware te keren, en wat men als door wanbeleid onvermijdelijk, door bindende beloften onherroepelijk, kortom als voldongen feiten moet aanvaarden.

Er is, om U in den vervolge de Indische gebeurtenissen te doen volgen, een derde uitgangspunt nodig. Het is dit: alles, wat op dit ogenblik in Indië op het punt van staatkundige vormgeving, politiek overleg en economisch herstel geschiedt, is slechts mogelijk door de aanwezigheid der Nederlandse troepen. Alleen aan de waakzaamheid en de harde plichtsbetrachting van het Nederlandse leger, het Koninklijk Nederlands-Indische Leger, de Oorlogsvrijwilligers, de Mariniers en van alle andere onderdelen van leger, vloot en luchtmacht is het te danken, dat in Indië, ook in Java en Sumatra, grote gebieden zijn, waar orde, recht en veiligheid heersen. Neem die troepen weg — en er is met één slag een einde aan alle onderhandelingen. Trek die troepen terug — en gij hebt de rechteloosheid, de terreur, de anarchie. Laat die Nederlandse, Indische, Ambonese, Timorese, Soendanese, Menadonese mannen van leger en vloot ophouden hun zware plicht te doen — en gans het geheel van conferenties en nota's en vergaderingen en delegaties stort ineen en de chaos ontstaat, waarop het communisme allerwege wacht.

Maar de soldaten zijn er wel. Zo lang zij er zijn, kan men verder gaan. Verder zoeken, praten, overleggen. En verder blijven hopen. Bij alles wat in Indië vernield, stukgeslagen en bedorven is, blijft ons de hoop. Alleen de hoop en het geloof. De hoop, dat hier en ginds de inkeer tijdig komen zal, voordat alles verloren is. Het geloof, dat wat in Indië door Nederlanders en Indonesiërs werd tot stand gebracht, niet reddeloos verloren kan gaan. Het geloof, dat Nederland's roeping erlang weer anders gezien zal worden dan in het verzuken aller plichten. Het geloof tenslotte, dat Nederland en Indië een weg kunnen vinden, welke de Indonesiërs van elken landaard en de Indische Nederlanders samen kunnen gaan.

d.K.

UITNODIGING

tot het bijwonen van een openbare bijeenkomst, te houden op **Donderdag 8 April a.s. 20 uur** in de Blauwe Zaal, Beursgebouw, Meent 110 te Rotterdam.

Spreekers:

Mr. D. U. STIKKER,

voorzitter van het hoofdbestuur der Volkspartij voor Vrijheid en Democratie en

G. RITMEESTER,

Burgemeester van Den Helder, lid van het Hoofdbestuur der V.V.D., bestuurslid van de voormalige groep „Oud”.

Alleen voor onze damesleden in de provincie Utrecht

Noteert U alvast:

20 April als datum waarop al onze damesleden in de provincie Utrecht in een propaganda-bijeenkomst samenkomen.

Nadere bijzonderheden worden nog bekend gemaakt.

Vereniging van Staten- en Raadsleden van onze partij.

De Vereniging van Staten- en Raadsleden van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie houdt op **Zaterdag 3 April** naar jaarvergadering in het Gebouw voor K. en W te Utrecht. Des morgens worden de jaarstukken behandeld. Des middags om half twee spreekt de heer **J. J. Hornstra**, architect B.N.A. en lid van de Commissie voor Kunstzaken van de V.V.D. over: „Sanerings- en uitbreidingsplannen, uit stedenbouwkundig oogpunt bezien”. Om half drie spreekt **Dr. J. C. van Zoelen**, lid van de Amsterdamse Gemeenteraad en stafchef van de Amsterdamse vrijwillige hulppolitie over: „De praktijk van de (reeds bestaande) Amsterdamse vrijwillige hulppolitie”.

Bijeenkomst te 's Gravenhage over het Indische vraagstuk.

Op **Maandag 5 April 's avonds** te acht uur houdt de afdeling 's Gravenhage van de V.V.D. een bijeenkomst in Pulchri Studio, Lange Voorhout, waar **Mr. G. Vonk**, lid der Tweede Kamer, zal spreken over: „Het Indische vraagstuk”.

Grote betoging in de Haagse Dierentuin op 28 April.

Op **Woensdag 28 April** des avonds te acht uur wordt in de grote zaal van de Haagse Dierentuin een grote openbare vergadering georganiseerd door de afdeling 's Gravenhage van de V.V.D. Daar zullen het woord voeren **Mr. P. J. Oud**, burgemeester van Rotterdam en **Drs. H. A. Korthals**, lid van de Tweede Kamer.

HANDELMAATSCHAPPIJ

H. Albert de Bary & Co. N.V.

Deviezenbank

Financiering van Import en Export
Documentaire Accreditiën

HEERENGRACHT 450 AMSTERDAM-C. TELEFOON 38911

Wat het Westen verwaarloosd heeft

In 1851 bezocht de Hongaarse vrijheidsheld Kossuth, die twee jaar tevoren onder de druk van de Russische autocratie uit zijn vaderland had moeten wijken, Engeland, waar hij door het anti-Russische publiek op de handen werd gedragen. De Prime Minister, Lord Russell, een der wijste Engelse staatslieden van de 19e eeuw, distancieerde zich van deze sympathie-betuigingen en raadde zijn minister van Buitenlandse Zaken, Lord Palmerston, die Kossuth wilde ontvangen, af, dit te doen. Maar de markantste Foreign Minister, die Engeland ooit rijk is geweest, begreep, dat Rusland niet al te gemakkelijke overwinningen mocht boeken, en ontving Kossuth toch. Het staat vast, dat de West-Europese staatslieden van de naaste toekomst evenzeer het gebaar van Lord Palmerston als de wijsheid van Lord Russell zullen moeten navolgen.

Wellicht nog nooit in de Europese geschiedenis hebben wat wij binnen- en buitenlandse politiek noemen, zo dicht bij, ja op elkaar gelegen. De congruentie gaat zelfs zover, dat de essentiële scheidingslijn in de buitenlandse steeds meer samenvalt met die in de binnenlandse politiek. In ons land, enigszins à l'abri gelegen of zich althans à l'abri voelend, is dat weliswaar nog niet zo sterk het geval. Maar in andere Europese landen als Frankrijk en Italië, die in deze dagen op de Europese wip zitten, is dat maar al te duidelijk, om te zwijgen van de Oost-Europese landen, waar dat nog duidelijker was, voordat de klap neerkwam.

De scheiding tussen Rusland en het Westen of tussen communisten en niet-communisten (variërende van felle anti-communisten tot halve „fellow travellers”) is een scheiding, zoals zij in de Europese geschiedenis nog niet is vertoond. Ook de episode van het tussen-oorlogse fascisme en nationaal-socialisme laat zich er niet mee vergelijken, omdat deze bewegingen hyper-nationalistische bewegingen waren en buiten de grenzen van het land, waarin zij tot doorbraak kwamen, wel meer of minder serieuze bewonderaars, maar niet nog in die mate aanhangers vonden als nu het Russische communisme, dat na het patriotisme van de oorlog weer alle moeite doet, om on-nationalistisch te schijnen en een politiek geloof te afficheren, dat voor de gehele wereld heilzaam en zelfs onvermijdelijk is.

* *

Het Russische communisme is echter niet alleen een theorie, waarop men ja of neen kan zeggen, het is ook een praktijk, waarbij men zich kan aansluiten of niet. Deze praktijk is niet fraai. Deze praktijk is zelfs schandalig en ongehoord en onverdragelijk. Maar enerzijds blijkt dit schandalige en ongehoorde en onverdragelijke voor vele Europeanen, die ressentiment hebben opgevat tegen hun eigen milieu, geen bezwaar te zijn, om aan de communistische wereldbeweging mee te doen, anderzijds verdwijnt iets niet van de aarde, wanneer milde geesten het schandalig en ongehoord en onver-

Neemt een voorbeeld aan Lords Palmerston en Russell!

★

dragelijk vinden. We willen daarmee niets gezegd hebben over deze milde geesten op zichzelf. Zij vormen de glinsterende keurbende van onze cultuur. Maar wel willen wij daarmee iets zeggen over het communisme en zijn kansen.

Hermann Rauschning, de beschrijver van de Duitse nihilistische revolutie, heeft in een nieuw boek, dat hij in October 1945 afsloot, een andere nihilistische revolutie aan de orde gesteld, namelijk die van het revolutionaire socialisme. In verband met de crisis van de Westerse beschaving wijst hij erop, dat het communistische nihilisme stellig een andere inhoud heeft dan het nihilisme der nationaal-socialisten. Maar de inhoud doet er niet zoveel toe, wanneer het mensentype, dat het geloof in de Westerse beschaving heeft verloren, in beide bewegingen optreedt. Zowel de nationaal-socialisten als de communisten hebben een élite gecreëerd. Maar het is een élite in de Romeinse en

niet in de Westerse zin van het woord, dat wil zeggen een groep mensen, die veeleer op destructie dan op cultuur uit is. Rauschning spreekt dan ook van een massa-élite. En met dit paradoxale begrip is het grootste gevaar aangeduid, waarin de Westerse beschaving zich bevindt.

Het nationaal-socialisme is aan zijn eigen onaannemelijkheid bezweken. Ook het communisme is echter veel actiever dan door zijn aannemelijkheid gewettigd is. Dit heeft het met alle nihilistische stromingen gemeen, die met uiterlijk optreden trachten goed te maken wat zij aan innerlijke overtuigingskracht missen.

* *

Het Westen lijdt aan het tegengestelde euvel. Het bezit zeer zeker een grote waarde. Zijn verworvenheden zijn echt, want in een groots proces van eeuwen gegroeid. Maar met deze groei is een verinnerlijking gepaard gegaan, die wel zijn cultuur ten goede is gekomen en deze tot een der subliemste heeft gemaakt, die

Natuurlijk kan de mens bij bloed en brood alleen niet leven. Maar alleen wanneer deze beide levensaspecten in de Westerse beschaving zijn opgenomen, is er reden tot het optimisme dat de wereld en Europa zozeer behoeven.

het aardrijk ooit heeft aanschouwd, maar die tegelijkertijd de aandacht van de politieke en sociale organisatie min of meer heeft afgeleid. Het is waarschijnlijk in deze abstractie van het al te alledaagse, dat de Westerse cultuur zich bij uitstek Christelijk heeft getoond. Dit is ook de diepere zin van haar vrijheid en haar democratie.

Het nationaal-socialisme en heden ten dage het communisme hebben deze vrijheid en deze democratie verworpen om haar politieke en sociale schaduwzijden, die er zeer zeker zijn. Zij hebben zich geconcentreerd op de zijde, die het Westen heeft verwaarloosd: de organisatie van het leven van alle dag. Zij hebben zich daarop echter te zeer geconcentreerd en zijn daarom in biologisme en materialisme ondergegaan.

Natuurlijk kan de mens bij bloed en brood alleen niet leven. Maar alleen wanneer deze beide levensaspecten wederom organisch in het geheel der Westerse beschaving zijn opgenomen, zal de toekomst van deze beschaving verzekerd zijn en zal zij haar belagers niet alleen weerleggen, maar ook weerstaan.

J. R. E.

Zo zijn er....

Het confectiemannetje over heimwee naar de honger en de
bedrijfskosten van The Saint

Ja, zou je die Amerikanen eigenlijk niet?, ponceerde mijn vriend, het confectiemannetje, „die hebben van alles! Die zijn oververzadigd. Ze kunnen geen pap meer zeggen. Die hebben heimwee naar de honger! Voelt u: heimwee? En naar honger! Hoe bestádt het!”

Ja... en dan moet je zelf heimwee hebben naar eindelijk eens een écht cadetje. En een spiegel met h'm. En een veritable gebolde biefstuk. En naar koffie. Echte koffie en geen surrogaat van boombast met eikels.

„Het is ongelijk verdeeld”, zuchtte het mannetje, „aan de overkant net zoveel van de mooiste muziek als ze maar maken kunnen. Om het kwartier om zo te zeggen een Jo Vincent of een Menuhin. En hier? Kunt u nog een concert betalen? En zelfs maar een borrel met een strik? Nou, en wat blijft er dan voor ons? De radio! Ziet u, en als ik mr. Kesper en behalve commissaris van de koningin ook nog regeringscommissaris in de aether was... nou, ik zou ze! Kunt u dat nou vijf minuten uithouden, die Ramblers en die Skymasters en hoe die kietelaars meer heten? Ibbel word ik ervan. Maar die Amerikanen staan met Beethoven op en gaan met Tsjaikofski naar bed. En daartussen alleen maar muziek uit de hemel. En tóch honger... naar een pierement en een walsje ergens in Parijs. Gek zijn daar op Parijs!”

„Dat zijn we hier ook” bedacht ik.

„Dat kan wel”, erkende hij, „maar Lieftinck houdt ons liever thuis. Het loopt zo op dat buitenshuis eten en slapen. En dan met die gedevalueerde francjes. Parijs is nou eenmaal Parijs...”

Ja... want als wij doodgewone mensjes nu ook alweer naar Parijs gaan... zo l'aut côté de la rue... hoe moet dat dan met onze hogere en internationale ambtenaren zoals dr. Hirschfeld en alle andere Ahasverussen uit comité's en studiecmissies? Hoe kunnen die zich ruim en vrijelijk en tot ons aller welzijn bewegen entre la Madeleine et l'Opéra en dan hier en daar nog een nette gelegenheid, als wij ons niet gehoorzaam en hokvast divertirseren tussen Dam en Leidse Plem?

„Ik diversiteer me uitsluitend met detectives en crime” vertelde het mannetje, „vijftachtig cent en aan elke kiosk. De beste ontspanning met griezelen en een stevige hap romantiek. Leest u die Samt-verhalen van Charteris ook?”

Allicht! Wie leest ze niet? Vooral nu we in het daagse leven heiligen noch krachtpatsers meer bezitten, moeten we mannen van formaat wel in de schone verbeelding zoeken.

„Hebt u nu wel eens uitgerekend,” wou hij weten, „op welke bedrijfskosten zo'n vooraanstaande amateur komt te staan?”

Hoe zou ik? Alleen het berekenen van ons dagelijks brood en het uitrekenen van de vermogens-slijtage kost mij elk vrij ogenblik.

„Weet u wat zo'n Hirondelle tegenwoordig alleen maar in het gebruik kost?”, viste hij, „en zo'n moderne Stettson, die de Saint elke 24 uur moet verwisselen met het oog op de kogelgaten? En dan een riant flat op eerste stand en nog een paar nette kamers zo hier en daar? En die juffrouw Pat die van de ene Parijse Japon in de andere stapt en die haar Minkcoat zo maar in stukken trekt om de Saint tussen de tralies door te krijgen? U moest eens weten wat alleen geveerd veulen al kost! En al die helpers die whiskey alleen maar per fles dronken! En een eigen particulier vliegtuigje. En een geheime garage met de ongenummerde racewagens! En bij elk optreden tenminste een vooroorlogs costume of een prima overjas in de potage. En fooien van minstens vijf pond! Nee, meneer, de kostprijs voor een knaak van formaat komt te hoog te liggen. Het vak van mondain en viddertlijk boekancier rendeert niet meer!”

„Tja, nu je het zegt...”, bedacht ik, „in de romantiek van de volmaakte misdaad kan het particuliere initiatief wel inpakken!”

Want ik heb juist weer een Saint gekocht... en het is werkelijk verbijsterend welke kapitaalsuitgaven nodig zijn om een onnozele 20.000 pond weg te organiseren. En wat is tegenwoordig een pond?

„De mannen van formaat worden schaars”, zuchtte het mannetje, „Lieftinck begint af te knappen, en Beel en Jonkman maken het ook niet lang meer. En stel u nu voor dat Saint waarachtig óók moet liquideren!”

„Er ligt anders genoeg kapitaal op investering te wachten”, herinnerde ik me uit de financiële kolom van mijn lijfblad. „Verroest...”, schrok het mannetje, „belegging, zegt u? Belegging... Geloof u nog aan sparen en aan een spaarpot voor een fatsoenlijk mens?” Ik wees hem op de grootboekinschrijvingen en het genot van een optierekening, op een kleine duik in de staatsleningen.

„De staat m'n neus uit”, stelde hij vast, „maar belegging in een gezond particulier initiatief...”

Hij zal Leslie Charteris een vertrouwelijk briefje schrijven. In het zwarte wil hij niet. In het staatsbankroet evenmin. Maar als The Saint er een eerlijke zaak van wil maken... met aandelen op naam en met accountantsonderzoek... veel beter dan Olie of Philips”, besliste hij, „en als Stalin vandaag of morgen deze richting uit wil en als The Saint dan persoonlijk met hem of met Molotov begint... meneer, dan zijn er schatten te verdienen voor vooruitziende mannen met een romantische inslag!”

Er zit een mogelijkheid in. Want met elke andere belegging komen we uiteindelijk toch bij mr. Lieftinck terecht. En dan prefereer ik The Saint.

Abt. Exodus.

WENSDROMEN blijven **vrome wensen**

Deze wensdromen (die thans nog slechts gedroomd worden door een stelletje crypto's van het slag van Wallace, Zilliacus en Davids) vonden hun oorsprong deels in idealisme, deels in naïveteit, deels in een eigenschap, die met beide voorgaande enigszins in strijd was, n.l. een bewustzijn van eigen, d.w.z. West-Europa's, zwakte. Zij, die uit dit laatste besef tot hun theorie kwamen, waren aanhangers van de oude machtstheorie, waarvan zij zich bewust waren, dat deze, wat West-Europa betreft, geen inhoud meer had. Zij wisselden dus de oude theorie van het evenwicht in voor de nieuwe brugtheorie. Hoewel uitgaande van minder edele motieven, handelden deze zogenaamde realisten (of liever: d a c h t e n zij, want het bleef denkwerk) even naïef als de pure idealisten. West-Europa was zwak, aldus erkenden zij. Welke functie het ook zou willen uitoefenen, zijn vermogen om haar uit te oefenen zou, juist vanwege zijn zwakte, goeddeels afhankelijk zijn van de machtigeren. En waarop was de veronderstelling gebaseerd, dat Rusland West-Europa die brug-functie zou laten uitoefenen? Als er een brug geslagen moet worden tussen twee geschiedenissen, dan moet er zich in beide kampen een bruggehoofd bevinden.

De staat van West-Europa Er waren geen aanwijzingen, dat Rusland het vestigen van een bruggehoofd in zijn kamp zou toestaan. Het denkwerk, zowel het idealistische als het empirische, was op geen enkel feit, doch slechts op hoop, verwachtingen en, op zijn best, vermoedens gebaseerd.

Op grond van deze laatste gegevens maakt men geen „echte” politiek. Dat bleek al in de oorlog, toen het beetje „echte” politiek, dat van Westerse zijde gevoerd werd, al strandde het op de enkel op vertrouwen gebaseerde politiek van Roosevelt, wel degelijk een harde, voor de idealisten al te harde, ondergrond had: Churchills plan om de invasie van het vasteland via de Balkan te lanceren. Dat bleek ook reeds kort na de oorlog, toen de Labour-man Bevin, zodra hij „echte” politiek moest voeren, zich ter Londense conferentie van September 1945 liever op de beschikbare feiten baseerde dan op een vertrouwen, waarvan de gegrondheid nog niet bewezen was.

Thans, na bijna drie jaar vrede, wijzen de feiten uit, dat West-Europa nog zwakker is dan de zogenaamde realisten toentertijd hadden gedacht. Dat het, na de vernietiging van Duitslands macht, tegenover de Russische kolos militair niets meer waard was, was toen al duidelijk. Dat is een feit, dat noch door herbewapening noch door een stelsel van inter-Europese bondgenootschappen te verhelpen is. Slechts de wetenschap, dat Amerika bij de eerste de beste aggressie zijn gehele macht tegen Rusland zal inzetten, kan dat land van een Westwaartse expansie weerhouden. De mate van West-Europa's economische zwakheid is echter een verrassing gebleken. Als Amerika had kunnen vermoeden, dat West-Europa na drie jaren in plaats van de oorlogsschade hersteld te zijn zich aan de rand van de afgrond zou bevinden, zou president Truman niet zo haastig na de Japanse capitulatie de „lend-lease”-overeenkomsten opgezegd hebben. De zwakte is echter wel te verhelpen, al zal West-Europa waarschijnlijk het eerste tiental jaren niet, en misschien wel nooit, de levensstandaard van 1939 herwinnen. Op korte termijn moet hier de Amerikaanse hulp, op lange termijn de eigen hulp de redding brengen. Of West-Europa, ondanks het verlies van zijn overzeese tegoeden en het waarschijnlijke verlies van een groot deel van zijn overzeese markten, over vier jaren op eigen benen zal kunnen staan, óus economisch onafhankelijk zal kunnen zijn, is nog een vraag.

Een feit is het in ieder geval, dat het in geïsoleerde toestand niet kan blijven leven. Voor vitale grond-

Er was een tijd, dat aan West-Europa de functie van brug werd toegedacht — brug tussen het kapitalistische Amerika en het communistische Rusland. Dat was de tijd, dat de politiek voornamelijk zich bepaalde tot het maken van toekomstplannen. omdat er voor de „echte” politiek nauwelijks plaats was in het oorlogstumult. Het waren vooral de socialisten, die zich, op grond van hun afstamming van Rousseau en van Marx, deze functie aanmatigden. Luidde niet een van de leuzen van Labour bij de verkiezingscampagne van 1945, dat een socialistische regering beter met Rusland overweg zou kunnen dan een onder leiding van Churchill? Maar al eiste de Westelijke sociaal-democratie geruime tijd het monopolie voor zich op, er waren anderen die dit niet voetstoots erkenden. Dit waren de vogels van diverse pluimage, die de brug-functie afleidden uit het zuiver geographische feit van West-Europa's tussenpositie.

Men maakt geen echte politiek

stoffen zal het aangewezen blijven op invoer van buiten. In een machtsverhouding tot autarkische eenheden maakt dit feit het zwak. Een ander feit is, dat gedurende de eerste vier jaren West-Europa zeer zeker niet op eigen benen zal kunnen staan.

Op grond van deze feiten komt men tot de volgende conclusies: gedurende de eerste vier jaren is West-Europa volslagen afhankelijk van Amerika, economisch zowel als militair. Stel, dat het plan-Marshall zijn doeleinden volkomen verwezenlijkt, dan kan West-Europa in 1952 bij een vrij internationaal handelsverkeer economisch onafhankelijk zijn. Het feit, dat het in geïsoleerde toestand deze onafhankelijkheid zou verliezen, omdat het nooit autarkisch kan zijn, is een bijna zuiver academische kwestie, omdat deze toestand eigenlijk alleen in geval van een oorlog denkbaar is, waarin Amerika een strenge neutraliteit (in de zin van de vooroorlogse Neutraliteitswet) in acht neemt; en een dergelijke oorlog zou, gezien de Russische overmacht, een kwestie van enkele dagen zijn. Deze fundamentele en voorlopig ook nog feitelijke afhankelijkheid van West-Europa ten opzichte van Amerika heeft ten gevolge, dat er geen sprake van is, dat West-Europa een

eigen politiek kan gaan voeren. Zelfs al wil Amerika, dat West-Europa de „derde macht” wordt, die het evenwicht herstellen moet (en het plan-Marshall heeft dit tot politiek doel), dan nog zal West-Europa die functie niet kunnen vervullen, omdat het geen macht is. In laatste instantie worden alle politieke machtsverhoudingen bepaald door de militaire machtsverhoudingen. West-Europa, hoezeer economisch onafhankelijk en sterk ook, stort bij het minste of geringste militaire stootje als een kaartenhuis ineen. Een macht is geen macht en dus ook geen „derde macht”, zolang zij niet enige kans heeft om zichzelf in de uiterste instantie te handhaven. Zolang zij dat niet kan, is zij niet meer dan façade van één van de twee andere machten en wordt zij ook als zodanig door de andere beschouwd.

Alle gepraat over „derde macht”, onafhankelijkheid en zelfstandigheid doorziende, beschouwt Rusland, dat meer dan welke andere mogendheid ook in machtsstermen denkt, West-Europa niet anders dan als een Amerikaanse dépendance. Zelfs al zou het mee willen doen aan het ophouden van de schijn van West-Europa als „derde macht”, dan nog zou dit niets uitmaken, omdat in laatste instantie toch alleen de machtsverhoudingen tellen en West-Europa nu eenmaal

geen macht is. Maar de werkelijkheid is zo, dat Rusland West-Europa niet alleen geen Amerikaans, maar zelfs geen eigen bestaan wil laten leiden. Elk gebied o. het Euraziatisch continent, dat het niet onder zijn (totalitaire) contrôle heeft, beschouwt het als een bedreiging van eigen veiligheid — en zeker (o. paradox!) indien dat gebied niet sterk genoeg is om op eigen benen te staan en dies gedwongen is de politiek van Ruslands tegenpool te volgen.

Zo is dus de staat van West-Europa: belaagd door Rusland en economisch en militair afhankelijk van Amerika. Aan de eerste soort afhankelijkheid is misschien te ontkomen met aanvankelijke hulp van Amerika zelf en dan door eigen hulp. Militair zal het steeds onvolwaardig blijven, zolang het niet weer de oude bufferstaat Duitsland opbouwt, welks militaire macht tot dusver voor Europa het tegenwicht heeft gevormd tegen het Russische, door de geographie bepaalde, overwicht en juist door die macht, zolang zij niet misbruikt werd, een evenwicht in Europa heeft weten te scheppen. Maar juist dat herhaalde misbruik van die macht zal de andere landen van West-Europa er niet gauw toe brengen dit paardemiddel te aanvaarden. En dan nog, afgezien hiervan: hoeveel jaren zal het niet duren, eer een dergelijk Duitsland uit de puinhopen van heden opgebouwd is? En is dit geen academisch gepraat zolang Rusland, aan de Elbe staande, elke uitvoering van dergelijke plannen a priori onmogelijk maakt? En tenslotte: wat is West-Europa, zelfs verbreed en versterkt met een herleefd Duitsland, waard in een oorlog, waarin slechts ruimten van Russische of Amerikaanse afmetingen een kans tot verdediging geven?

Zo is de staat van West-Europa. Zijn enige heil ligt in een directe overeenkomst tussen Rusland en Amerika, vergezeld van een zeer uitdrukkelijke garantie van dat laatste land in ruil voor het vertrek van zijn troepen, en in een zo intens mogelijk economisch en politiek samengaan van de West-Europese landen, ten einde althans West-Europa's economische afhankelijkheid zo klein mogelijk te maken. Is het te optimistisch om daarop te hopen?

Socialisten vluchten voor verantwoordelijkheid

De vraag of er in Nederland na de a.s. verkiezingen een nationaal kabinet zal moeten worden gevormd, heeft gedurende de laatste tijd een actuele betekenis gekregen, temeer nu drie verschillende politici zich onlangs kort na elkaar over dit belangrijke probleem in het openbaar hebben uitgesproken.

Het trio waarop wij in dit verband doelen, bestond uit de Tweede Kamerleden, mr. J. J. R. Schmal (C.H.), prof. mr. C. P. M. Romme (K.V.P.) en jhr. mr. M. van der Goes van Naters (P.v.d.A.).

De verklaring door de heer Schmal in „De Nederlander” afgelegd was, geheel in de lijn der verwachtingen, ten aanzien van de vorming van een eventueel nationaal kabinet in een uitgesproken positieve zin gehouden en vond haar culminatie in de uitspraak, dat allen, die van goede wille zijn elkaar nodig hebben. Prof. Romme sprak op een openbare vergadering van zijn partij te Amersfoort in eenzelfde geest. „Een kabinet op bredere basis”, aldus formuleerde prof. Romme het ongeveer, „zal door de Katholieken niet van de hand worden gewezen.

Edoch, de leider van de Tweede Kamerfractie van de Partij van de Arbeid, jhr. van der Goes van Naters, liet in een openbare vergadering te Schiedam in dit verband een geheel ander geluid horen. Volgens een verslag van deze vergadering, opgenomen in de N.R.C., verklaarde de socialistische fractieleider, dat,

Nationaal kabinet niet „vooruitstrevend” geacht

gezien de resultaten door de tegenwoordige regering bereikt, er geen enkele reden bestaat om dit kabinet te vervangen door een nationaal kabinet. Mocht de K.V.P., aldus gaat het verder, met de groep-Oud in zee willen gaan, dan zou zij dit alleen moeten doen, daar de Partij van de Arbeid hieraan niet zou meewerken. Zij willen alleen zitting hebben in een regering, waarvan zij de vooruitstrevendheid bepaalt.

Tot zover de door de N.R.C. geciteerde woorden van jhr. van der Goes.

Deze uitspraak laat inmiddels niets aan duidelijkheid te wensen over. Vooral het laatste deel ervan moet o.i. tegenover de tegenwoordige coalitie-genote, de K.V.P., weinig elegant worden geacht. Immers, de heer van der Goes van Naters eist de „vooruitstrevendheid” van deze regering zeer duidelijk voor zijn eigen partij op. M.a.w. voorzover er van vooruitstrevendheid van deze regering kan worden gesproken, mag de K.V.P. zich hierop niet beroepen. Wij willen overigens op het ogenblik de „vooruitstrevendheid” van deze regering maar buiten beschouwing laten, omdat wij ons op deze plaats niet willen verdiepen in begripsbepalingen. Doch wel moet

het ons van het hart, dat de uitspraak van jhr. van der Goes van Naters ons overigens wel wat arrogant voorkomt. Immers, heeft de Partij van de Arbeid in ons land het monopolie „vooruitstrevend” te zijn? Wil men de socialistische fractieleider geloven, dan is dit inderdaad het geval. Men kan inmiddels hierover van mening verschillen. Hoe dit ook zij, het door de heer van der Goes gelanceerde, getuigt van weinig politieke objectiviteit en tracht een merkbare vrees voor de verantwoordelijkheid te verbloemen. Waarom voorts inplaats van over de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie, over „de groep-Oud” wordt gesproken, is ons ook niet geheel duidelijk. Of vreesst men soms in het socialistische kamp onze partij met name te noemen?

Het getuigt nimmer van kracht als men de strijd opgeeft alvorens het slagveld te hebben betreden. De Partij van de Arbeid schijnt zich in een dergelijke positie te bevinden, aangezien zij bij voorbaat elke samenwerking op een bredere basis afwijst. Voorwaar, het is tactisch gesproken de makkelijkste weg, doch hij die een dergelijke weg bewandelt, weigert elke vorm van verantwoordelijkheid, hetgeen wij — gezien de bijzondere omstandigheden waarin wij op het ogenblik leven — op zijn zachtst uitgedrukt, weinig moedig kunnen noemen. Mogen de Nederlandse kiezers zich wel goed realiseren wat hun bij de komende verkiezingen te doen staat.

„Ik heb een plan” Daar hebben vrouwen geen tijd voor!

Een energieke stem klinkt door de radio. We luisteren naar een uiteenzetting over het werk der Verenigde Naties in verband met de commissie voor de rechtspositie der vrouw. Naast mij klinkt een diepe zucht. Wat zijn er eigenlijk een massa dingen waar je niets van af weet.... Ik moet toegeven dat ook ik niet zo bijzonder op de hoogte ben van al wat er op economisch en sociaal gebied te koop is. Eigenlijk behoorden we dat allemaal te weten — in ieder geval tenminste datgene wat ons vrouwen onmiddellijk raakt — zeg ik peinzend. Jij hebt gemakkelijk praten — verbéeld je....! valt mijn vriendin uit. Daar moet je dan maar tijd voor hebben om dat alles bij te houden! Met de bonnen en de distributie en de weinige hulp die je tegenwoordig hebt....

Bij de kruidenier stond mijn overbuurvrouw

Ik hou de handen voor de oren. Schei uit —! schei uit alsjeblieft! De bonnen-en-de-distributie-en-het-gebrek-aan-personeel dat is langzamerhand zo'n afgezaagde dooddoener voor alles geworden —! Bedenk eens wat anders zeg..... Ik hoef niets anders te bedenken — klinkt het verontwaardigd. Iedereen die een huishouden heeft komt immers massa's tijd te kort, dat weet je net zo goed als ik. Wie heeft er nou ooit nog een minuut voor zichzelf? En zulke dingen... Wat voor dingen? Nou — politiek en vrouwenbelangen en zo... Daar moet je echt in zitten. Als je er niets van af weet snap je er toch geen sikkepit van. We zouden ons toch op de hoogte kunnen stellen... waag ik op te merken. IK zeg je toch dat geen een vrouw daar tijd voor heeft! Als je alleen maar denkt aan al die uren die je met wachten doorbrengt in de volle

mijn idee. Morgen, Maandag zullen we meteen beginnen en des avonds zullen we onze indrukken uitwisselen en eerlijk opbiechten. Dat was verleden week..... Lezer —! ik heb een ganse dag kritisch naast mezelf gestaan met een onzichtbaar notitieboekje in mijn onzichtbare hand, klaar om onmiddellijk iedere beuzelachtigheid te noteren. Welk een wreed en illusiedodend bedrijf is dit —! Tot welke afgrijzelijke ontdekkingen voert een dergelijke meedogenloosheid tegenover het eigen dierbare Ik —! Ik ben verbaasd... ik ben ontsteld... ik ben bedroefd en ontzet... Het is beschamend... Meer dan twee volle uren..... meer dan tweemaal zestig kostelijke minuten heb ik bij stukjes en beetjes versnipperd, verpraat, verdaan... Het begon al dadelijk 's morgens met de melkman met wien ik een diepgaande discussie voerde over het weer, waarna we elkander uitvoerig verzekerden dat we meer dan schoon genoeg hadden van dat gemier-met-die-bonnen.

Door Amy Groskamp Ten Have

winkels! Ik zou wel eens willen weten wanneer een vrouw zou moeten lezen en zich op de hoogte stellen! En toch — hou ik vol, moet het te doen zijn. Anderen... Een geïrriteerde stem valt me in de rede: Anderen...! klinkt het schamper, och-wat! die doen het evenmin! Geloof daar maar niets van hoor! Anderen hebben net zo min tijd als jij of ik en als ze eens een ogenblikje niets te doen hebben dan zijn ze zo moe, dat ze geen zin hebben om zich in te spannen.

De geest van tegenspraak wordt vaardig over mij. Als wij vrouwen geen zin hebben om ons in te spannen om op de hoogte te raken van hetgeen er te koop is, dan gebruiken we de invloed die ons gegeven is ook niet om overal waar het kan verbeteringen te helpen aanbrengen en als wij dat willens en wetens verzuimen dan hebben we feitelijk ook geen recht van spreken als het om allerlei sociale misstanden gaat. Hulpzoekend slaat mijn vriendin de ogen ten hemel. Het is of zij bijstand van het afgeschilferde plafond af smeekt. ...Ik zeg je toch, dat we geen tijd..... Nu ben ik het, die haar in de rede valt: Stop eens even! Ik heb een reuze plan! Laten we eens een hele dag eerlijk en kritisch opletten of we niet met beuzelachtigheden tijd verspillen die we zouden kunnen gebruiken om ons van nationale en internationale problemen op de hoogte te stellen. Ik bedoel geen studie — alleen maar kennis nemen van belangrijke feiten en plannen bij wijze van voorbereidend werk voor een eventueel later actief deelnemen. Opeens ben ik vuur en vlam voor

Het kostte zeven minuten... Toen kwam de post met een handvol brieven, waaronder een bestemd voor de bureu; natuurlijk ging ik die brief zelf even brengen. De buurvrouw die net met haar melkpan aan de deur stond, vroeg of ze dat goed had gezien dat er bij mij alweer een nieuwe werkster was? Ik achtte het mijn plicht haar in te lichten omtrent de redenen die mij genoopt hadden de vorige te ontslaan. Een en ander vergde 23 minuten, zodat ik voor het ontbijt al een half uur kwijt was. Toen kwam er een meneer met gar en band. Daarna kwam er een meneer met aanmaakhout. Vervolgens kwam er een meneer met closetrollen. Deze heren deelde ik omstandig mede waarom ik van hunne belangwekkende aanbiedingen geen gebruik wenste te maken. Aan hen verloor ik zeventien minuten. Een geanimeerd gesprek met een kwitantieloper vanuit het raam boven de voordeur kostte acht minuten. Juist toen ik mij groentewinkelwaarts wilde begeven, belde de scharenslied, met wien ik een opgewekte en klanckrijke beurtzang hield daar hij op al mijn vriendelijk ten beste gegeven bemoedigingen (welke het achterwege blijven van slijp-behoefte messen moesten vergoelijken) bij iedere adempauze inviel met een sonoor: 't-is-allegaar-'n-r'tz -in-de-wereld, welke pessimistische visie ik tevergeefs trachtte te weerleggen, waarmede veertien minuten gemoeid waren. Toen ik mij eindelijk schikte tot gaan werd de schone was gebracht.

De knecht van de wasserij zette mij haarfijn uiteen waarom hij geen tijd had de mand naar boven te brengen. Zijn beroep op mijn begrip was krachtig en overtuigend. Acht minuten lang knikte ik zielvol en begrijpend van 'túurlijk-dat-begrijp-ik-heel-goed. Toen ging ik boodschappen doen om de hoek. Bij de groenteman trof ik een kennis en bij de kruidenier stond mijn overbuurvrouw..... Toen ik na vijf kwartier thuis kwam..... ach neen, lezer..... genoeg —! genoeg! Voor ik mij die avond ter ruste begaf, wist ik dat ik meer dan twee kostelijke uren onverantwoordelijkheid had verspild! Die nacht heb ik gedroomd van al die verloren minuten die boos op mij afstormden en rekenschap eisten van de reden van hun zielige leegheid...

Twee uren op een enkele dag —! Dat zijn er veertien in een week, dat zijn er zestig in een maand — dat zijn er 720 in een jaar —! 720 uren dat betekent 90 acht-urige werkdagen! Negentig dagen die we praktisch en doeltreffend zouden kunnen besteden als we die verspreide minuten ons niet door de vingers lieten glijpen! En dan te bedenken dat er zo oneindig veel belangwekkends is om kennis van te nemen! Er is op maatschappelijk gebied zoveel werk te doen dat wacht op de vrouw, omdat zij met haar hart en gevoel en haar onfeilbare intuïtie er zoveel beter voor geschikt is dan de man.

„Geen tijd” is een akelige nare slappe dooddoener. „Geen tijd” is een brevet van onbekwaamheid en gemakzucht. „Geen tijd” is een onvergefelijke tekortkoming tegenover de Maatschappij. Zo heel vaak menen wij oprecht dat wij geen tijd hebben en zo heel vaak is dat niet helemaal waar! Laat iedereen die „geen minuut voor zichzelf heeft” eens proberen tijd te maken. In de meeste gevallen lukt het boven verwachting! Laten wij vrouwen alsjeblieft tijd maken om ons op de hoogte te stellen van hetgeen er buiten de kleine kring van ons gezin omgaat, opdat wij straks onze stemgerechtigheid ten volle waard zullen blijken!

Het overschakelen naar een andere belangenverdeling en een uitgebreider belangensfeer zal velen onzer lang niet gemakkelijk vallen, doch ongetwijfeld zal de ernstig willende vrouw een compromis weten te vinden tussen de 1001 in beslagnemende dagelijkse kleine taken en de grote maatschappelijke taak, die onafgedaan wacht op de achtergrond. Veel meer dan thans het geval is moeten de vrouwen inzien dat de gelijkstelling van man en vrouw, die thans in het middelpunt der belangstelling staat, offers van ons vraagt: geen verre vage offers voor eens een enkele keer, maar zeer daadwerkelijke offers aan tijd en inspanning, die diep ingrijpen in het dagelijkse leven, offers die een hergroepering van onze belangensfeer nodig maken en een doeltreffender indeling van onze beschikbare tijd.

De lieve vrijheid.....

*Vrijheid!... wij zijn vrije mensen...
Vrije mening.... vrij van vrees.
Van gebrek en overtuiging!...
Maar als ik de kranten lees
En mij in die vrijheid koester
En in mijn.... rechtszekerheid,
Voel ik mij.... hoe zal ik zeggen?....
Soms toch min of meer misleid.*

*Want mijn vrijheid werd gebonden
Aan bedekt-geleide dwang,
Zelfs tot op mijn boerderijtje....
Drie geleide jaren lang!
Maar er is geen recht tot klagen,
Want wij zijn nog niet beheerd,
Niet beboet en niet onthuisvest
En nog nooit gearresteerd.*

*Maar er werd te veel verboden
En er werd te veel gelast,
En hoe vaak werd er geen Noodwet
Zonder noodzaak toegepast?
Goed!.... ik zucht nog niet in Polen,
In of achter een gordijn,
En ik hoef voor liquidatie
Voorshands niet benauwd te zijn.*

*Máár... als straks ons aller Lieftinck
Van zijn gave gulden schrikt,
Wordt mijn laatste vrije stukje —
Kip, ik heb je! — ingepikt!
En wie weet of ik vervolgens
Met of zonder een gordijn
Niet opnicuw als vrije spaarder
In mijn spaarpot zuur zal zijn?....*

*En zo in het jonge voorjaar,
Met zelfs nu en dan een ei,
Zucht ik — en wie zucht niet mede? —:
Ben ik eigenlijk nog.... v r i j?*

Brammetje

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

VRIJDAG 9 APRIL 1948 - No. 2

In dit nummer:
Prof. dr. E. H. s'Jacob over
de Grondwetsherziening
(pag. 3)

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Onze Indische politiek

Het is onmiskenbaar, dat momenteel in ons politieke leven vraagstukken aan de orde zijn, welke van de allergrootste betekenis zijn voor ons Koninkrijk. En merkwaardig mag het genoemd worden, dat de belangstelling van ons volk in zijn geheel juist voor zulke onderwerpen niet in overeenstemming lijkt met het gewicht, dat aan die vraagstukken toekomt. Zo kon het gebeuren, dat de aancensluiting van de vijf Westerse mogendheden minder bespreking in ons volk vond dan in verband met het belang daarvan zou kunnen worden verwacht. Zelfs in de Tweede Kamer, waar overigens ongetwijfeld de draagwijdte der overeenkomst op haar juiste waarde werd geschat, is de eerste bespreking ervan ondergegaan in het rumoer van de strijd over het communisme. Dit alles is wel verklaarbaar, omdat de gebeurtenissen in Praag een schok hadden doen gaan door ons volk, maar er moet toch tegen gewaarschuwd worden, dat het sentiment niet te zeer gaat overheersen. Zeker, in momenten van grote beroering kunnen soms besluiten worden genomen, die van enorme betekenis zijn voor de toekomstige ontwikkeling. Het kan voorkomen, dat dan incens gaat gebeuren, waar men jaren lang tegenop heeft gezien. De waarde van zulke besluiten wordt ook door ons hoog geschat en ook wij zijn verheugd over de totstandkoming van menigé beslissing, die in de vóór-oorlogse jaren niet genomen werd, uit vrees voor allerlei moeilijkheden, die verbleken, wanneer de zaak van hoger plan wordt beschouwd. Men moet vaak de moed hebben iets te wagen. Toen in het parlement de douane-overeenkomst met de Belgisch-Luxemburgse tolunie werd behandeld, is ook menige kant naar voren gebracht, dat de consequenties daarvan niet konden worden overzien. Ook onzerzijds is gesproken van een sprong in het duister. Toch heeft het Nederlands parlement deze sprong gewaagd, beseffende, dat zaken van formaat nu eenmaal nooit tot stand komen indien men niet bereid is een bepaald, soms aanzienlijk, risico te nemen. Durft men dit niet, dan is elke vooruitstrevendheid, ja, elke vooruitgang onmogelijk. Dan valt men terug in zalig niets-doen, in star conservatisme. En nog niet eens conservatisme uit overtuiging, maar uit lamlendigheid.

* * *

Onze groepering wenst haar partij mede te spelen in de hervormingen, die nodig zijn op staatkundig, economisch en sociaal terrein. Verantwoordelijkheid is van onze kant nooit geschuwd. Juist van onze zijde is vóór en ten tijde der kabinetsformatie in 1946 bij voortduring een kabinet op brede basis bepleit. De kortzichtige leiders van de socialistische Partij van de Arbeid hebben echter anders gewild en momenteel, nog vóór de verkiezingen, nog vóór het Nederlandse volk dus uitgesproken heeft in welke richting het beleid in de komende parlementaire periode zal worden gevoerd, komt de voorman, Jonkheer van der Goes van Naters, alweer vertellen hoe hij het hebben wil. Het Nederlandse volk heeft nog niet gesproken, van overleg over een regeringsprogram is nog in geen maanden sprake, maar reeds heeft de genoemde politieke leider onze groep buiten spel gezet. Wij wachten eerst de verkiezingen af. En bovendien laten wij ons niet overheersen door ons sentiment. Dat is in de politiek bepaald gevaarlijk. De staatkunde vraagt van hen, die geroepen zijn tot het nemen van belangrijke beslissingen, een warm kloppend hart, maar ook rustige overweging. In de vraagstukken van vitale betekenis mag men zich niet louter door sentiment laten leiden.

Hebt U er óók genoeg van?

In de jaren na de oorlog hebben wij in ons politieke leven bezonnen staatsmanswijsheid te veel gemist. Leidende persoonlijkheden hebben zich soms te zeer laten meeslepen door hun gevoelens. Sommigen zijn daarmee zo ver gegaan, dat zij meenden alleen met goede wil de zaken tot oplossing te kunnen brengen, vergetend dat oud-hollandse gezegde: schoenmaker, houd je bij je leest. Schrijver dezer regels ziet uit op het land van de boeren en tuinders uit zijn buurt. Toch heeft hij geen aanvechting het land te gaan bebouwen, ook niet het op te meten. Daarvan draagt hij geen kennis. En de boeren en tuinders uit zijn buurt hebben geen behoefte een vooraanstaande rol te spelen bij de hervorming van het Koninkrijk. Daarvan hebben zij geen kennis. En dat weten zij. Daarom bebouwen zij hun land en wanneer het opgemeten moet worden, nodigen zij daartoe een landmeter uit. Iedqer blijft bescheiden op zijn terrein.

* * *

Als deze bezonnen boerenwijsheid elks deel zou zijn, zou het er met ons Koninkrijk geheel anders uitzien. In het bijzonder bij de behandeling van de Indische kwestie zijn fouten gemaakt van zeer ernstige aard. Juist bij dit vraagstuk hebben sentimenten een te grote rol gespeeld. En zeker hierbij past rustige bezonnenheid in de eerste plaats. Als oppositie-partij zijn wij ons dit bewust. Vooral waar thans aan de Tweede Kamer is aangeboden een ontwerp van wet tot het „in overweging nemen van een voorstel tot verandering in de Grondwet, teneinde een nieuwe rechtsorde voor de in artikel 1 der Grondwet genoemde gebieden te kunnen voorbereiden en vestigen”. Een wetsontwerp dus, regelende de betrekkingen tussen Nederland, Indonesië, Suriname en Curaçao.

De eerste betekenis van dit wetsontwerp is, dat dit het Indische vraagstuk weer in het middelpunt der belangstelling plaatst. Zeker, het voorstel van de Grondwetswijziging zal op eigen mérites moeten worden bezien. Maar, de indiening

en de te verwachten spoedige behandeling van het wetsontwerp houden in, dat binnen enkele maanden verkiezingen kunnen worden verwacht. En daarbij zal het Nederlandse volk mede moeten beslissen of het zijn vertrouwen zal geven aan de huidige regeringspartijen, die verantwoordelijk zijn voor het stelselloze en onvoldoende beleid, dat zo weinig bevrediging heeft kunnen schenken en ons Koninkrijk in zo ernstige moeilijkheden heeft gebracht. Rustige overweging wordt gevraagd, en kennis van zaken. De belangstelling voor het Indische beleid is enige tijd geleden ongetwijfeld afgezaakt. Het leek, alsof ons volk in moedeloosheid bereid was nu verder maar af te wachten wat er zou gebeuren en zich niet meer op kon werken tot actieve strijd. Na de verbitterde acties en na de vele ontgoochelingen der laatste jaren was dit begrijpelijk. Gelukkig echter is er een kentering. De belangstelling neemt zienderogen weer toe. Van onze kant willen wij al het mogelijke doen om onze lezers voor te lichten. Onze Indische medewerker zal regelmatig voorlichting geven over de feitelijke situatie in Indië, prof. mr. E. H. s'Jacob, die lid geweest is van de staatscommissie, welke de thans voorgestelde grondwetswijziging heeft voorbereid, zal de staatsrechtelijke betekenis daarvan uiteen zetten, en voorts zullen wij te dezer plaatse in enige artikelen de politieke zijde van het Indische vraagstuk bespreken.

* * *

Men zal zich herinneren, dat bij de eerste ontmoeting tussen het kabinet-Beel en de Tweede Kamer, de voorzitter van onze fractie, dr. Bierema, heeft gezegd, dat wij de regering zouden steunen waar dat mogelijk zou zijn. Echter werd er tevens op gewezen, dat wij felle kritiek zouden laten horen wanneer deze naar onze mening nodig zou zijn. Het Indische beleid heeft hiertoe menigmaal aanleiding gegeven. Met het oog op de a.s. verkiezingen moet daaraan herinnerd worden. Tevens zullen wij dan aan de thans aanhangige grondwetswijziging de nodige aandacht schenken. Een volgende maal hopen wij nader in deze problemen te treden

Sterren en strepen bij oorlog en marine

Wat betekenen Zeeuwen in vol ornaat?

De Kameragenda, zoals de parlementaire journalist die, evenals de leden der Staten-Generaal, bijna dagelijks ontvangt is voor hem een onmisbaar attribuut. Hij staat er — bij wijze van spreken — mee op en gaat er mee naar bed. Als een ware dictator regelt zij een belangrijk deel van zijn aenken en doen. Zij immers bepaalt onverbiddeijk, in welke materie hij zich bij toerbeurt heeft te verdiepen in welke reeksen Kamerstukken hij telkenmale heeft onder te duiken. Zij maakt uit, op welke dag de voetangels en klemmen van onze steeds gecompliceerder wordende belastingwetgeving en op welke andere de noden van de kleine boer op de zandgronden, het goederenvervoer langs de weg, het muziek- en zangonderwijs op de middelbare scholen, het vraagstuk van de positie des Konings in de Nederlands-Indonesische Unie, dat van de kruisverbouw, van de sulariëring van het overheids personeel of dat van..... vult U zelf verder maar in..... zijn belangstelling moet hebben.

Het is, in dit licht bezien, dus welhaast ondenkbaar, dat hij een dergelijk belangrijk en onmisbaar attribuut zo maar zoek zou maken. Maar gesteld dat dit toch eens gebeurde, dan zou hij in de gereserveerde tribune, die in beide Kamers recht tegenover de perstribune is gelegen, een volstrekt betrouwbare politieke barometer vinden. De ervaren parlementariër en de geoutineerde journalist hebben weinig moeite, uit hen, die op deze tribune tijdelijk zijn neergestreken, op te maken, wat aan de orde gaat komen. Een Zeeuwse deputatie in vol ornaat (dit is historisch) betekent: Herbouw Walcheren. Een gehele rij oud-gedienden, de borst versierd met talrijke eerlijke verdiende medailles, wil zeggen: militaire pensioenen. Een gemengd gezelschap Rijkseenheid-speldjes doet een Indisch debat niet moeilijk raden. Een deputatie ouden van dagen kondigt een bespreking van zekere „noodvoorzieningen” met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid aan. Uitpuilende tribunes en loges, een vrijwel compleet ministerieel team achter de regeringstafel en een voor tenminste negentig procent bezette Kamer tekenen de sfeer vlak vóór een belangrijke, met spanning verbeide regeringsverklaring. En zo deed de volkomen vermilitariseerde Eerste Kamertribune, zwaar beladen met sterren en strepen en gouden balken op grijs leger- en blauwe marine-uniformen weinig twijfel bestaan omtrent de vraag, welke begrotingen op Woensdag en Donderdag van de afgelopen week in behandeling kwamen. Het waren Oorlog en Marine, beide op het ogenblik beheerd door minister Fiévez.

Kleine attenties onderhouden de vriendschap. Aan dit wijze gezegde moet het Engelse parlement gedacht hebben, toen het zijn hoofse uitnodiging aan onze Nederlandse Staten-Generaal deed toekomen. Het was een wat verlate Paasverrassing, die mededeling van voorzitter prof. Kranenburg, dat ingekomen was een missive van de Lord Chancellor en de Speaker van het Lagerhuis, houdende uitnodiging tot het brengen van een bezoek aan het Verenigd Koninkrijk, van 3 tot 7 Mei a.s., door een delegatie van 10 à 12 leden van de Eerste en Tweede Kamer der Staten-Generaal, waaronder de voorzitters der beide Kamers. Deze dele-

gatie zal dan de gast zijn van het Britse Parlement. Aan de Nederlandse en Britse groep van de Interparlementaire Unie zal de verdere regeling dezer aangelegenheid worden overgelaten.

Oprechte vriendschap mag niet uitsluiten, dat men tegenover elkaander precies zegt zoals men het meent. Onze Senaat, die al meer heeft getoond als het moet flink van zich af te kunnen bijten, heeft zich door de zeer gewaardeerde uitnodiging toch niet laten weerhouden, de Engelse vrienden eens precies te zeggen, hoe hij over een bepaalde, ons zeer hoog zittende kwestie dacht. Het was de katholieke oud-generaal baron Van Voorst tot Voorst, die de kat de bel aanbond, door langs zijn neus weg te informeren, wat de minister toch bedoelde met een buitenlands embargo, dat, nevens de deviezenmoed, voor de uitrusting van onze troepen in Indië zo belemmerend was. En toen de minister daarop duidelijk uitsprak, dat hij daarmee bedoelde een door Engeland direct na het inzetten van de politio-nale actie in Juli 1947 op in Engeland, India en Malakka aanwezige en voor onze troepen bestemde surplusvoorraden gelegd en nog steeds gehandhaafd embargo, was het de heer Algra (A.R.), later bijgevallen door onze geestverwant de heer Zegering Hadders, die opstond om enkele harde maar o.i. zeer juiste waarheden te zeggen. Het is, zo zeide de heer Algra, wel zeer moeilijk te dragen, dat ons dit door een bondgenoot wordt aangedaan. En dat op hetzelfde moment, dat deze bondgenoot zelf druk doende is, in Afrika een nieuw koloniaal rijk op te bouwen en de voormalige Geallieerden overwegen, Italië een deel van zijn vroegere koloniën terug te geven. Waarbij dan nog, zoals de spreker opmerkte, te bedenken valt, dat in ons land alle partijen het erover eens zijn, dat voor een koloniaal regiem geen plaats meer is! Minister Fiévez trachtte olie op de een ogenblik hoop opbruisende golven te gieten, door mede te delen, dat de onderhandelingen over deze kwestie thans in volle gang zijn. Mochten deze op 3 Mei nog niet tot een bevredigend resultaat hebben geleid, dat kan de delegatie uit onze Staten-Generaal, naar het ons voorkomt, wellicht de collega's uit het Britse Parlement eens — onder een genoeglijke borrel — vertellen, hoe wij, in Nederland, over dit embargo denken.

Het is opmerkelijk, hoeveel de heer Zegering Hadders altijd in positieve zin in de discussie weet bij te dragen en... te bereiken. Zo was ook van hem destijds het denkbeeld afkomstig, professor Meijers te verzoeken, een ontwerp voor een nieuw Burgerlijk Wetboek te maken. Zo wist hij dit maal ook het debat over het voorgenomen militaire oefenterrein bij Havelte, waarmede Kamer en Minister enigszins in de knoop dreigden te raken, op voorlopig bevredigende wijze te doen beëindigen door zijn door de minister overgenomen denkbeeld, hier het advies te vragen van Gedeputeerde Staten van Drente. Ons leger heeft in de Noordelijke provincien, bij voorkeur blijkbaar in Drente, een terrein voor oefeningen in groot verband nodig. Welnu, geen college is geschikter om zuik een terrein te

vinden dan dat van Gedeputeerde Staten.

Ook het betoog van onze geestverwant dat de (communistic) antimilitaristische actie de krijgstuicht in ons leger niet mag ondermijnen en krachtig zal moeten worden onderdrukt, beaamde de minister volkomen en hij zegde zijn volle belangstelling voor dit punt toe.

Op Oorlog volgde Marine en het zal menigeen goed gedaan hebben te bemerken, welk een krachtig pleitbezorger deze in prof. Molenaar heeft gevonden. Deze heeft het nog eens duidelijk uitgesproken, van hoe groot belang een goede marine voor ons zeevarende land wel is. Er moet dan ook spoed worden betracht met de opbouw van onze thans veel te kleine en schamel uitgeruste vloot. Tevens is uit het door hem gesprokene nog eens duidelijk komen vast te staan, dat de vrijheidsdemocratische fractie een zelfstandig Departement van Marine wenst te behouden, met een eigen minister, voortgekomen, zo enigszins mogelijk, uit de rijen onzer marine-officieren. Is deze beslist niet te vinden, dan moet het maar een burgerminister worden.

De lof, door onze spreker gebracht aan de afgetreden minister Schagen van Leeuwen, was zeker op zijn plaats. Een groot parlementair redenaar was deze bewindsman nu eenmaal niet, maar uitermate deskundig was hij wel en de marine zelf, het personeel van hoog tot laag, had groot vertrouwen in hem. Moge van zijn opvolger, wat dit laatste betreft, eens hetzelfde kunnen worden getuigd!

ALLERHANDE

„Aanbrengers”

De monetaire autoriteiten in ons land, bekleed met alle mogelijke en onmogelijke bevoegdheden, zijn er niet tevreden mee, dat:

1. Alle buitenlandse effecten kunnen worden gevorderd;
2. aan de hand van eerder ingediende aanmeldingen kan worden nagegaan, of aan de overdrachtsverplichting wordt voldaan;
3. door boekenonderzoek bij bankiers en commissionairs eveneens kan worden gecontroleerd, of de eigenaren van buitenlandse effecten de hen opgelegde verplichting nakomen. De Nederlandse Bank is bovendien van oordeel, dat de bankiers en commissionairs als „aanbrenger” moeten fungeren.

In oorlogstijden kenden wij verschillende verachtelijke figuren, maar de „aanbrenger” was de meest verachtelijke van allen.

(Het Financiële Dagblad)

Regent

De heer van Lutervelt (VVD) deed een laatste, vertwijfelde poging om nog antwoord te krijgen op zijn (zo langzamerhand prae-historische) vragen over het vliegveld-vraagstuk, doch tevergeefs. Wethouder Van den Tempel (Arbeid) wiens optreden over het algemeen niet bepaald elegant is, volhardde in zijn vage houding, mompelde enkele zinnen en achtte daarmee de zaak afgehandeld.

Haags gemeenteraadsverslag in de N.R.C.)

En deze burger

was niet eens ontsteld over die heerlijkheid van die meneer van de Prac in Utrecht, die zijn prakje met beste boter besmeerde en er nog een goed plakje vlees op legde van alle centen die hij bij elkaar chanteerde om van zware rapporten lichte te maken.

Nee, deze burger was daar ontsteld noch verbaasd over want dat soort zware jongens is lekker-licht komen boven drijven als schuim op het poeltje van onze na-oorlogse ellende. Een gewoon tijdverschijnsel: de opkomst der prallen — de kans der duitendieven — de heerlijkheid van het soort dat in sleeën en sjuppanje en een dure pick up zijn levensbestemming ziet. Pick-up, ik heb je.

Dit zijn de zwart-handelaars.

De zwart-handelaars met de omstandigheden.

De linke centenjongens van nou-hèb-ik-m'n kans- en nou-zal-ik-m-gebruiken.

Niet alleen deze Utrechtse prolleman, maar al die anderen, die misschien niets doen wat de strafrechter aangaat, maar die wél alles doen om te hebben, te hebben, te hebben.

De grissers en de graaiers.

De drinkers en de eters.

Het gilde van de kreeftensla, de slagroom en de biefstuk op visdag.

Deze burger is er helemaal niet kapot van.

En hij is zeker niet extra-boos op deze prac-heer.

Ik ben er niet kapot van, omdat ik deze vlegel niet kenmerkend weet voor het Nederlandse volk in z'n geheel, omdat ik dat volk een fatsoenlijk, behoorlijk en eenvoudig volk vind. De vlegels zijn de uitzonderingen.

Maar deze burger is wél boos op de heren die deze heer op de plaats hebben gezet waar hij zijn schurkenstreken heeft kunnen uithalen.

Wanneer deze burger minister ware (hetgeen het lot verhoede) dan zou hij die mensen onmiddellijk van hun post ontheffen. Eervol weliswaar, doch met het predicium: „ongeschikt wegens gebrek aan mensenkennis”.

Deze burger herkent een proleet wanneer hij hem ziet. En hij ziet er zo nog al wat.

Ook die — prinsheerlijk — op hoge, zachte stoeltjes zitten. Ook die — wat hun uiterlijke, maar vooral hun innerlijke houding betreft — op die stoeltjes niet thuis behoren.

Nee, geen misdadigers zoals dat Utrechtse praccertje, maar toch wel jongens, die maar liever moesten terugkeren naar waar zij thuis horen.

Die zonder allemaal zó de straat op worden gezet, wanneer dat afhing van

DEZE BURGER

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.

Redactie-secretaris: Mr. E. Elias

Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.

Administratie: Postbox 43 Amersfoort.

Abonnementenprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.

Losse nummers 15 cent.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlug, Geestbrugweg 69 Rijswijk (Z.-H.).

„Vrijheid moet een leuze zijn”

Onder bovenstaande titel wijdt het Belgische blad „De Standaard” een hoofdartikel aan het feit, dat met ingang van 1 April de distributie bepalingen zijn opgeheven ten aanzien van voedergraan, veevoeder en boter. Voorts wordt er met begrijpelijke vreugde op gewezen, dat de twee eerstgenoemde artikelen voortaan tegen een lagere prijs zullen worden verkocht, hetgeen trouwens ook het geval zal zijn met betrekking tot het brood.

„Wij begroeten”, aldus heet het in genoemd artikel, „die wijzigingen als een nieuwe stap in de goede richting. België doet goed verder te streven naar de grootst mogelijke economische vrij-

heid buiten welke voor ons land geen heil te vinden is.”

„Afgezien”, aldus gaat het artikel verder, „van de natuurlijke afkeer van onze landgenoten voor alle beperkingen en controle, moet het dirigisme afgekeurd worden, omdat het een ordelijke organisatie van de West-Europese economie in de weg staat.”

Ten aanzien van de samenwerking met andere landen vraagt het blad zich woordelijk het volgende af: „Hoe kunnen wij tot een doeltreffende samenwerking komen, indien ieder land er zijn eigen dirigistische politiek op nahoudt, die strijdig is met die van zijn geboorteland”? De uitslag is noodzakelijk de chaos, waarin wij zijn verzonken en waarbij alleen het Kominform belang heeft.”

Even verder wordt nog het volgende opgemerkt: „De socialisten handelen verkeerd, wanneer zij de sociale vooruitgang zoeken in een noodlottig dirigisme”. Tot zover De Standaard.

Het is zeker niet van belang ontbloot, hetgeen een van onze Benelux-partners hier opmerkt. In dit verband moet het wel ernstig worden betreurd, dat de economische systemen van Nederland en België zo lijnrecht tegenover elkaar staan.

Het zou wellicht aanbeveling verdienen, indien de K.V.P. en de P.v.d.A. eens meer aandacht besteedden aan de wijze waarop de Rooms-rode coalitie in België de economische problemen aanpakt. Gaarne geven wij toe, dat de Belgen ten aanzien van de oplossing van deze vraagstukken vergeleken met de economische positie van ons land, een grote voorsprong hebben, aangezien België in veel gunstiger omstandigheden verkeert. Een en ander doet evenwel niets af aan het principe, dat bij het zoeken van een oplossing wordt gevolgd. Dit principe ligt bij ons verkeerd.

Het verdient aanbeveling, dat ons volk op een zo groot mogelijke schaal met betrekking tot deze kwestie op afdoende wijze wordt voorgelicht.

Het Rode Kruis op de verkeerde weg

Het Nederlandse Rode Kruis, dat zich kort na de bevrijding in ons land in een enorme populariteit mocht verheugen en zijn ledental met tienduizenden tegelijk zag toenemen, is na deze zeer grote opbloei weer tot stilstand gekomen en als men de verslagen van verschillende afdelingen ziet, danig op zijn retour. Dit was gedeeltelijk te verwachten, omdat bij zo'n enorme ledentoevlloed er stellig een kentering zou komen en velen, die niet gewend zijn van enige organisatie lid te zijn, niet blijvend hun contributie zouden betalen. Anderzijds is de gehoopte democratisering van de organisatie gedeeltelijk uitgebleven. Wel heeft men de heer Kupers, voorzitter van het N.V.V. in het hoofdbestuur opgenomen, maar een normaal regelmatig verenigingsleven, met algemene vergaderingen wordt ondanks de aandring van verschillende afdelingen niet gehouden. Dit alles zou nog niet ernstig zijn ware het niet, dat het Rode Kruis zich intussen uit idealistische en humanistische overwegingen, welke op zich zelf alleszins te loven zijn, voor een karretje heeft laten spannen, waarvan de inhoud op zijn zachtst gezegd, twijfel doet opkomen. Het heeft n.l. het voortouw genomen bij het N.I.V.B. (Nederlandse organisatie tot verdediging van de internationale vrede en internationale veiligheid). Als vliegen op de stroop zijn daarop aangezwemd een aantal organisaties, die dienstweigering bij deze kwestie voorop stellen en ook zit daarin de vrouwelijke communistische mantelorganisatie in ons land. Toen daarop gewezen werd in de vergadering van verschillende zijden, heeft men van de zijde van de leiding van het Ned. Rode Kruis niet duidelijk stelling gekozen en zo billijken wij het zeer, dat de Vrouwengroep van de V.V.D. zich uit deze actie, waarbij het Rode Kruis op de verkeerde weg is, heeft teruggetrokken.

De Grondwetsherziening

door Prof. Dr. E. H. s'Jacob

Het rapport van de bij K.B. van 29 September 1947 ingestelde staatscommissie tot voorbereiding van een grondwetsherziening is onlangs verschenen. Die commissie was samengesteld uit de Minister-President, de Ministers van Overzeese Gebiedsdelen en Justitie, de fractie-voorzitters in de Tweede Kamer en enkele technische leden. Die samenstelling drukt op het rapport van deze commissie reeds een stempel van politiek overleg. Het was de Regering met de voorbereiding van een spoedige herziening der grondwet ernst. Dat is op zichzelf verblijvend, want het na-oorlogs beleid ten aanzien van de overzeese gebiedsdelen vond in de bestaande grondwettelijke bepalingen geen steun meer. De Regering, welke aldus handelde en de Staten-Generaal, welke dat beleid goedkeurden, gingen hun grondwettelijke bevoegdheden te buiten.

Onze grondwet tekent immers, met een aantal forse lijnen, de staatsrechtelijke bouw van de staat. Zij geeft aan, welke organen gezag over ons uitoefenen, en hoever het gezag van elk van die organen reikt. De bevoegdheid van Koning en Staten-Generaal om de burgers door hun besluiten te binden is daar verleend. De verhouding van de overzeese gebiedsdelen tot Nederland en tot het Koninkrijk als geheel is daar bepaald.

De basis-overeenkomst van Linggadjatie was met geen geweld in die grondwettelijke structuur te wringen. Vandaar dat de Regering destijds het denkbeeld van de Commissie-Generaal om die overeenkomst bij de wet te doen goedkeuren, heeft afgewezen. Tot het vaststellen van zo'n wet waren Koning en Staten-Generaal niet bevoegd. De Regering heeft die overeenkomst toen, als een program, aan de Tweede Kamer medegedeeld.

Op zichzelf is daartegen niets te zeggen. Dit program zou niet blijven rusten, totdat een grondwettelijke basis voor de uitvoering daarvan aanwezig was, doch aan die uitvoering werd verder gewerkt. Aan dat ongrondwettig bedrijf — dat alleen in de nood een rechtvaardiging

wou kunnen vinden — zal nu een einde kunnen komen.

Onze grondwet heeft op zichzelf niets heiligs. Wij vereren haar niet, zoals de Amerikanen dat met hun constitutie doen. Dat neemt echter niet weg, dat die „vaders van de constitutie”, wier namen nog met eerbied worden genoemd, lijkleek zouden worden van schrik, wanneer zij nu eens zouden kunnen zien, wat voor uitleg er aan veel van hun werk wordt gegeven. Ons recht stelt aan wijziging van de grondwet geen beletselen in de weg. Alleen: Koning en Staten-Generaal kunnen dat niet af. De kiezer heeft over die verandering mee te praten. Het wetsontwerp, waarin de herziening is vervat, wordt na de verkiezingen opnieuw door de Staten-Generaal behandeld. Deze kunnen daarin dan geen wijzigingen aanbrengen. Zij kunnen het alleen goedkeuren met een meerderheid van tweederden der uitgebrachte stemmen.

Wijziging in de grondwet is thans ongetwijfeld noodzakelijk. De nieuwe vormen, welke zich heel vaag gaan aftekenen, zullen grondwettelijk verankerd moeten worden, wil van een hervorming van het Koninkrijk en niet van revolutionaire nieuwbouw sprake kunnen zijn.

Hoe? Zal de Nederlandse grondwetgever die nieuwe rechtsorde — en nu doet het voorshands niet ter zake hoe die precies zal zijn ingericht — in laatste instantie alleen tot stand brengen, of zullen de gebieden, die daarin straks deelgenoten zullen zijn aan de oprichting zelf moeten meewerken. Is dat laatste het geval, dan dient er mee gerekend, dat naar geldend recht in die gebieden geen organen bestaan, welke tot een dergelijk meepraten bevoegd zijn, want de grondwet verleent aan de overzeese organen die bevoegdheid zeer zeker niet. Die organen moeten alleen worden gehoord, d.w.z. om advies gevraagd, wat nu eenmaal heel iets anders is dan mee-beslissen!

Nu de tweede vraag. Moet de Nederlandse grondwetgever er dus in eerste instantie voor zorgen, dat er overzee organen komen, welke straks tot meepraten bevoegd zijn, of, zal eenvoudig worden aangevaard dat zich

overzee, met name in Indonesië, organen hebben gevormd, — met negatie van het geldend staatsrecht — en zal met evenveel gemak worden aangenomen, dat die organen nu ook maar bevoegd zijn over het wel en wee van 70 miljoen mensen te beslissen?

Wanneer Nederland de nieuwe rechtsorde uiteindelijk alleen tot stand zou brengen, dan sluit dat geenszins uit, dat er een grote rijksconferentie wordt gehouden. Die conferentie zal dan echter alleen een adviserende bevoegdheid bezitten, zoals dat ook met de onlangs gehouden conferentie Nederland—Suriname—Curaçao het geval is geweest.

Bij een dergelijke gang van zaken zal echter, ook al worden de adviezen van de conferentie in haar geheel overgenomen, toch worden volgehouden, dat de nieuwe rechtsorde niet vrijwillig is tot stand gekomen. Men zal daar een eenzijdige daad van Nederland in blijven zien; een cadeau wellicht, maar niet iets waaraan men zelf heeft meegewerkt. Het ontwerp van de staatscommissie kiest dit eenzijdige systeem niet. Art. 210 verlangt een vrijwillige aanvaarding langs democratische weg in Nederland, Indonesië, Suriname en de Nederlandse Antillen.

Hiermee komt onze tweede vraag aan de orde. Welke organen zullen hiertoe meewerken. Op dit punt is het ontwerp van de staatscommissie veel minder pertinent. Aan de Nederlandse wetgever wordt niet de verplichting opgelegd om dergelijke organen in te stellen. Wel heeft hij daartoe de bevoegdheid. Art. 209 maakt het namelijk mogelijk om, voorzover de overgang naar de nieuwe rechtsorde voorzieningen vordert, bij een wet, welke dan met tweederden meerderheid moet worden aangenomen, van de bestaande grondwettelijke bepalingen af te wijken. Zo'n wet zal dan b.v. aan de volksvertegenwoordiging van Suriname, mits op een bepaalde wijze samengesteld, de macht kunnen geven met Nederland en de Nederlandse Antillen samen te werken tot de vorming van het in art. 208 lid 5 tussen die gebieden voorziene Koninkrijk.

Gebeurt dat ook werkelijk, dan is de rechtsontwikkeling naar buiten regelmatig. Gebeurt dat niet, acht de wetgever het niet nodig die organen in te stellen en gaat men straks eenvoudig om de tafel zitten met lieden, die zijn aangewezen door organen waar onze wetgever nooit enige bemoediging mee heeft gehad, dan geeft men zich gewonnen door feiten, sterker geacht dan het eigen recht. Maar in dat geval zal tevens — en voor dat de conferentie is begonnen — erkend zijn, dat men onderhandelt met vertegenwoordigers van zelfstandige staten, die wanneer hun dat past kunnen komen, maar die evengoed, wanneer zij haar hun zinnen op zetten, elders hun heil kunnen zoeken.

Op dit zeer belangrijk punt geeft het ontwerp der staatscommissie nog geen uitsluitsel. De beslissing is naar de toekomst verlegd. Het is zelfs zo, dat het mogelijk is, dat straks een minderheid van een derde plus een zo'n wet tegenhoudt en daarmee dwingt de weg van feitelijke erkenning te gaan, wil men niet jaren lang in een zweeftoestand blijven!

Is, zal men vragen, dit instellen van organen dan niet in strijd met het begrip vrijwillig aanvaarden? Dat zou zo zijn, wanneer het ging om vrijwillig aanvaarden of zelfstandig blijven. Die tegenstelling is echter ten enenmale onjuist. Zij bestaat alleen reeds in de gedachten van hen, die het Koninkrijk der Nederlanden reeds ontbonden achten.

Nederland heeft — dat is de strekking geweest van de Koninklijke rede van 7 December 1942 — zich bereid verklaard op de grondslag van vrijwilligheid een nieuwe rechtsorde op te bouwen. Wensen de overzeese gebieden dat niet, komt geen overeenstemming tot stand, dan is het enig alternatief, dat rechtens de oude toestand blijft voortbestaan. Die belofte, in 1942 gedaan en daarna menigmaal herhaald zal thans, door de grondwetgever ingelost moeten worden.

(Wordt vervolgd)

N.V. SCHEEPSWERVEN

„PIET HEIN”

BOLNES en PAPENDRECHT

DWARSELLINGEN

115 Meter

DROOGDOK

115 x 30 Meter

Hotel Café Restaurant

Rotterdam Zuid „Het Witte Baard”

5 landen onder één dak!!

„GEBO”-NIEUWS!!

- Voorradig of binnenkort te verwachten: **5000 POOLS-MODEL Klapstoelen** Blank beuken, geheel geschroefd. Zeer stabiel. Bijzonder lage prijs. DE stoel voor tuin, strand of terras.
- **5000 DEENSE ZAALKlapstoelen** Blank gelakt, speciaal voor zaalgebruik. Octrooi in 5 landen.
- **5000 HONGAARSE STOELen** Wener-model; fantastisch lage prijs!
- **TSJECHISCHE WENER STOELen** half fauteuils, armfauteuils, w.o. van de wereldberoemde „Thonet” Fabrieken. En onze bekende
- **HOLLANDSE CAFÉ-TAFELs** Restauranttafels — Lecstafels en Bar-krukken in vele modellen. Massief eiken- of massief mahoniehout.

Laagste aanbieding bij vanouds **GEBR. BOUTER**
45-jarige reputatie

ROTTERDAM, Sonostraat 3, Telefoon 47474
DEN HAAG, Wagenstraat 122, Telefoon 114428

VERGEET NIET.....
op de jaarbeurs een bezoek te brengen aan

onze stand, terrein
CROESLAAN
VAK VI 604

waar wij van 6 t.m. 15 April U het beste op het gebied van gereedschappen zullen tonen voor land- en tuinbouw en metaal- en bouwnijverheid.
Noteer dus:

LATUMEBO

ALBLASSERDAM
Stand 60e van 6-15
April JAARBEURS
Agrarische Afd.

...maar voor al het andere verfwerk

Verf Van Vettewinkel

Voor een advertentie-
contract in dit blad
kunt U zich wenden
tot de heer
L. VLUG
Geestbrugweg 69
Rijswijk (Z.H.)
Tel. 119225

N.V. Lijm- en
Gelatinefabriek

„Delft”

*
Fabrieksmerk:
TWEË TORENS
*

Tel. 106-363 — Delft

J. en K. SMIT's

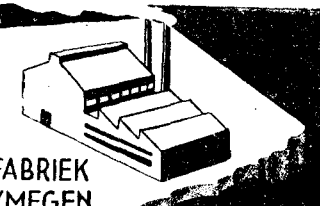
SCHEEPSWERVEN EN
MACHINEFABRIEKEN

KINDERDIJK

JONG ZAKENMAN

(Oud Partijlid en Kadergroep) vraagt te koop **GEBRUIKTE PERSONENAUTO** in goede staat, op billijke voorwaarden, ten behoeve van hem en zijn invaliden compagnon tot het drijven van im- en exportzaken. Brieven onder no. 25 bur. van dit blad.

DAKEN - VLOEREN

N.V. BETON- & PLATENFABRIEK
& GEBR. MYNLIFF NIMEGEN
TEL. 20539

Machinefabriek en scheepswerf

van

P. SMIT Jr. N.V.

ROTTERDAM

Abraham van Stolk & Zoonen N.V.

Houthandel

Schaverij - Zagerij

Vuren - Dennen - Oregon-Pine - Pitol; Pine - Heipalen

Rotterdam, Telef. 35400 - Postbus 1100

Alle (technische) tekenwerk. Muziekdruk. Alle papier- en carton-kwaliteiten. Kleurendruk. Grootste formaat 34 x 44 cm. Levering door het gehele land.

Laan v. Meerdervoort 761
Telef. 339280 - Den Haag

DE DRIE UITGANGSPUNTEN

De Republiek het gevaar

Voorlopige federale regering

Drie uitgangspunten werden hier gesteld. Drie vaste punten, waarop het oordeel over Indië en wat met Indië gebeurt moet steunen.

Ten eerste: op dit ogenblik is op zijn allerbest één van elke tien-duizend Nederlandse burgers in staat althans de hoofdzaken van de Indische situatie te overzien. Deze toestand is landsgevaarlijk. De beslissingen, die inzake Indië genomen worden, raken lot en leven van elke Nederlander. Evenzeer als van iedere Indonesiër. Maar een warnet van accoorden, overeenkomsten, nota's, memoranda en additionele artikelen maakt zelfs het simpel volgen der gebeurtenissen reeds zeer moeilijk en het vormen van een oordeel schier onmogelijk. De eerste zorg behoort alzo te zijn het verkrijgen ener snelle, duidelijke en begrijpelijke voorlichting.

Ten tweede: inzake dit Indië is een beleid gevoerd, dat werd gekenschetst als „een tragische opeenvolging van fouten, vergissingen en misslagen en een even tragische mengeling van eerlijk idealisme en blinde vernielingsdrift." Het heeft niet veel zin, daar lang bij stil te staan. Over dat trotse bouwwerk Nederlands-Indië gingen vele stormen — maar het meeste is door Nederlanders zelf stukgeslagen. De historieschrijver zal de schuld boekstaven en tot de verantwoordelijke Nederlanders zeggen: gij, en gij, en gij. Ons past het veel meer vast te stellen, wat thans als onherroepelijk, als bindend, als voldongen feit beschouwd moet worden — en wat nog ten goede valt te keren.

En dan ten derde: dat er in Indië weer gewerkt en opgebouwd wordt, dat men in rustig overleg tot bepaalde staatkundige constructies kon komen, dat men Indië voorschans bewaard heeft voor een revolutionaire stormloop door de Republiek en dat men met diezelfde Republiek veilig kan praten, is uitsluitend te danken aan het prachtige werk onzer soldaten.

Neemt hen eens weg, die soldaten — en eensklaps is er geen sprake meer van onderhandelingen, van Nederlandse delegaties, van commissies der Commissie van Goede Diensten. Neemt hen eens weg — en men behoeft noch te Den Haag noch te Batavia meer nota's, memoranda en ontwerpen te schrijven. Neemt hen eens weg — en gij geeft ditzelfde Indië mitsgaders alle Nederlanders en alle Indonesiërs prijs aan de terreur, de anarchie en aan de willekeur van door Japan getrainde en door Moskou aangemoedigde fanatieke minderheden.

Wij moeten bij het begin beginnen. Daarom is het nuttig om, nog vóórdat straks op 12 April te Djocja weer eens besprekingen met de Republiek beginnen, snel de gelegenheid te gebruiken voor een overzicht der Indische situatie, zoals zij zich thans voordoet. Overbodig, meent U? Wel — men vrage dan maar eens de gewone Nederlander, hoe het nu zit, in Indië. Weet hij, wat een „negara" is? Wat een „daerah" is? Welke functies de heer Van Mook heeft? Wat de „Voorlopige Federale Regering" is? Wat „Secretarissen van Staat" zijn? Hoe de „Renville"-overeenkomst luidt?

Welnu dan. Al deze begrippen, al deze figuren en al deze instellingen zijn even zo veel realiteiten. Het zijn realiteiten, die voor Indië belangrijk en beslissend zijn. En voor U. En voor Uw kinderen.

Men zou een soort ABC over Indië moeten schrijven. Een ABC, waar dit alles in zou moeten staan.

Het zou voor menig Nederlands hoogleraar even nuttig zijn als voor de tramconductor

Derhalve beginnen wij met de heer Van Mook. Dr. H. van Mook is (ten eerste) Luitenant-Gouverneur-Generaal. Hij is in die functie, krachtens Londense besluiten, met bevoegdheden bekleed, welke nog juist iets verder gaan dan die van de vroegere Gouverneurs-Generaal. De heer Van Mook is voorts (ten tweede) met de heer Van Vredenburg en de heer Neher lid van een spiksplinternieuw college, dat men bij de naam „Collegiaal Orgaan" pleegt te noemen. De heer Van Mook is (ten derde) voorzitter van de Interim-Regering, dat is de Voorlopige Federale Regering van geheel Indië.

Als men zegt, dat de heer Van Mook in deze drie functies een zeer sterke positie inneemt, zegt men het zacht. Men kan het ook harder zeggen: de heer Van Mook heeft in Indië een zeer persoonlijk bewind gevoerd en voert dat nog. Nederlandse, al dan niet ministeriële, bemoeiingen hebben de heer Van Mook meer gehinderd dan beïnvloed. En een der weinige gevallen, waarin de heer Van Mook zich wel liet beïnvloeden, had hij het beter niet kunnen doen. Dat was toen het Nederlandse Kabinet, slecht beïnvloed door het zwak beleid van de heer Van Kleffens in Amerika, hem ondanks zijn klemmende vertogen verbod naar Djocja door te marcheren.....

Hoe dit zij, daar is dan de heer Van Mook, Landvoogd, lid van dat nieuwe college, hetwelk als een soort Indisch verlengstuk van het Opperbestuur was gedacht en voorzitter van de voorlopige Federale Regering.

Naast de landvoogdij is met name deze „Interim-Regering" belangrijk. Zij bestaat, behalve uit de Lt. Gouverneur-Generaal, uit elf Secretarissen van Staat, die tevens hoofden van departementen zijn, uit twee Secretarissen van Staat met bijzondere taak en voorts uit de Leger-commandant, de Commandant Zeemacht en de Procureur-Generaal.

Er zijn dus, met de heer Van Mook als voorzitter, zestien leden van de Interim-Regering. Dat zijn: mr. T. Dzulkarain, voor Justitie; W. Alons, voor Financiën, H. van der Wal, voor Binnenlandse Zaken, dr. J. E. Karamoy, voor Gezondheid, prof. dr. P. A. Hoesein Djajadinigrat, voor Opvoeding, Kunsten en Wetenschappen, mr. J. E. van Hoogstraten, voor Economische Zaken, M. Wisaksono Wirjodihardjo, voor Landbouw en Visserij, ir. C. J. Warner, voor Verkeer, Energie en Mijnwezen, ir. A. M. Semawi, voor Waterstaat en Wederopbouw, B. Krijger, voor Sociale Zaken, B. S. van Deirse, voor Scheepvaart. Secretaris van Staat voor bijzondere taken: R. Soeria Santoso, voor Binnenlandse Veiligheid, pangeran Kartanegara, voor Zelfbestuurszaken, en prof. dr. P. A. Hoesein Djajadingrat behartigt mede Buitenlandse Zaken. Oorlog, Marine en het Hoofdparket blijven toevertrouwd aan generaal S. H. Spoor, vice-admiraal A. S. Pinke en mr. H. W. Felderhof en tenslotte zijn er dan twee adviseurs-generaal: mr. A. H. C. Gieben voor Justitie en dr. R. W. van Diffelen voor Opvoeding, Kunsten en Wetenschappen.

In de troonzaal van het landvoogdelijk paleis was het grote portret van H.M. de Koningin het verlicht, toen deze Voorlopige Federale Regering — als voorlooperster bedoeld van een definitieve regering der Verer — taten van Indonesië — door dr. Van Mook plechtig werd geïnstalleerd.

„Het wordt dringend tijd, dat de reconstructie in geheel Indonesië in iedere richting systematisch wordt ondernomen en voltooid", zeide de heer Van Mook. Niet alleen, omdat de Verenigde Staten van Indonesië alle constructieve elementen nodig zullen hebben om zich te kunnen handhaven, maar ook omdat chaos en verwarring de grootste vijanden zijn van de democratie en de beste voedingsbodem leveren voor een regiem van geweld en dictatuur".

„Hoezeer wij hopen, dat de samenwerking spoedig voor geheel Indonesië zal zijn hersteld, dit kan noch voor de Nederlandse Regering, noch voor de staatkundige eenheden, die zich buiten de republiek vormen, of hebben gevormd, een reden zijn om afwachtend stil te zitten."

Als negara, als deelstaat dus, kan de republiek aan dit geheel deelnemen. „Wij zullen haar", zeide de heer Van Mook, in die vorm gaarne verwelkomen. Misschien hebben wij in de achter ons liggende periode een aantal ernstige moeilijkheden overwonnen, waar nabuurlanden, die ogenschijnlijk staatkundig verder gevorderd zijn, nog midden-in zitten. Maar noch een vacuum, noch een chaos, kunnen ongestraft voortduren."

Buiten die delen van Java, in feite alleen Midden-Java, en van Sumatra, waar de Republiek Indonesië nog bestaat — in Bantam op Java heeft ook zij weinig gezag en in Atjeh in het geheel geen — is geheel Indië in „negara's" georganiseerd en in de boven geschetste

centrale regering vertegenwoordigd. In oppervlakte verreweg het grootst is de „negara" — deelstaat — Oost-Indonesië, die Celebes, de Molukken en alle Kleine Soenda-eilanden omvat. Het kleinste: Madoera. Het jongst: Pasoendan (West-Java). Het krachtigst: Soematera Timoer (Oostkust van Sumatra).

Deze deelstaten verkeren in zeer verschillende stadia van ontwikkeling. Oost-Indonesië is al compleet met president en ministerie en parlement; het telt al vele Excellenties en heeft al kabinetscrises gehad... Het lijkt de vraag of men op de duur zó in cultuur, ras, godsdienst en taal verschillende gebieden als Zuid-Celebes, de Molukken, de Minahasa, Bali, Soembawa, Timor — om er maar enkele te noemen — in één „deelstaat" kan blijven verenigen. Anderzijds zal de Republiek, die overal fel blijft ageren, zich met name tegen de „negara"-positie van Madoera en West-Java blijven verzetten.

Doch hoe dit zij: er is een staatkundige constructie. Zij is nog labiel, vol leemten, onevenwichtig, beweeglijk. Zij toont zeer zwakke plekken — Borneo, dat een „federatieve deelstaat" zal worden, is er een voorbeeld van. Daar vinden de delen zich te belangrijk, om zich met de positie van „dacrak" — onderdeel van een deelstaat — te vergeen; en in één deel is de republikeinse invloed sterk. Dit laat zich ook te Makassar gelien. En men kan daar nog veel ellende van beleven.

Nochtans staat vast, dat een zekere staatkundige vormgeving is bereikt. Er zijn in dit zich vormende nieuwe Indië delen, waar door Nederlanders en Indonesiërs voortreffelijk wordt samengewerkt. Overal daar, waar republikeinse agitatie is overwonnen. Die samenwerking en het gehele statenselsel zelve staan of vallen met twee vragen: hoe men straks voet bij stuk houdt bij de onderhandelingen met de Republiek Djocja en hoe men de verhouding regelt tussen dit in deelstaten verdeelde en tot Verenigde Staten verenigde Indonesië en het Nederlandse moederland.

A. K.

Afdelingsnieuws

FRIESLAND ACTIEF

Behalve de afdeling Leeuwarden, welke een grote en zeer geslaagde openbare vergadering organiseerde, waar mrs. Stikker en Oud het woord voerden, is ook de Centrale Leeuwarden druk bezig de provincie te mobiliseren. Kort geleden heeft het Centraal Bestuur daartoe een bespreking gevoerd te Franeker, ten gevolge waarvan de afdeling Franeker hier binnenkort een openbare vergadering zal beleggen, waarover nadere aankondiging zal volgen. Op 30 Maart had een vergadering te Ternaard plaats, waar een dertigtal aanwezigen op uitnodiging waren verschenen en waar de heer J. A. van Overklift het woord voerde. Hierna volgde een vruchtbare discussie. De voorzitter van het Centraal Bestuur, de heer B. C. Algra te Leeuwarden, kon deze vergadering sluiten in de overtuiging, dat hier de basis voor een spoedig op te richten afdeling is gelegd.

Afdeling Warffum

De afdeling Warffum van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie heeft een zeer goed bezochte vergadering gehouden, waarop mr. A. Spruit, adjunct Secretaris der Partij het woord voerde. Hij zette uiteen, dat de Vrijheid, Verantwoordelijkheid en Sociale rechtvaardigheid de fundamenten van de Partij vormen. De V.V.D. verwerpt de klassenstrijd en streeft naar maatschappelijke verhoudingen, die sociaal gerechtvaardigd en economisch verantwoord zijn. Ze komt op voor de belangen van de middenstand, die ze erkent als een der belangrijkste schakels in de Nederlandse samenleving. Ze streeft naar gelijkstelling van het platteland

en de steden. Ze wil de arbeider betrekken in het dragen van verantwoordelijkheid en staat een bedrijfsorganisatie voor, die berust op de vrije organisaties van werkgevers en werknemers. De namen Stikker en Oud staan hier borg voor. Na deze rede werden vele vragen beantwoord. De Voorzitter dankte spr. voor zijn boeiende rede en wakte de aanwezigen op vol enthousiasme de beginselen der V.V.D. uit te dragen.

Afdeling Utrecht

Op Donderdag 1 April j.l. werd in het Jaarbeursgebouw te Utrecht een huishoudelijke vergadering gehouden van de Afdeling Utrecht van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie. Na verkiezing kwam het bestuur er als volgt uit te zien:

Dagelijks Bestuur:

Prof. dr. E. H. s' Jacob, Voorzitter; ir. G. Boschloo, secr.-penningmeester; mevr. J. L. Redeke-Hoek. Leden: ir. J. D. N. Bardet; mr. J. Caro; C. A. van Donselaar; A. N. v. d. Heyde; W. L. C. Meijer; W. Posthuma; G. Stel.

De heer W. Lubberink uit Haarlem hield na afloop van de vergadering een rede over: „De Partij van de Arbeid: Rem of Glijvlak"?

Alleen voor onze damesleden in de provincie Utrecht.

Dames opgelet:

Niet 20 April maar 21 April is de datum, waarop U allen in een propaganda-bijeenkomst samenkomt, 's middags 14.30 u. en wel in Frank's Hotel Rest. t.o. Station te Amersfoort.

Nadere bijzonderheden worden nog bekend gemaakt.

Welke motieven hebben de Ver. Staten?

Sentimenteel argument is beslissend

Hoe dichterbij de vuurlinie hoe strategischer

Een democratische staat, die een wereldpolitiek voert, heeft altijd de innerlijke strijd te voeren tussen politieke en strategische belangen. Bij een totalitaire staat dekken deze belangen elkander bijna volkomen. Bij hem is de politiek tactiek, die overnacht veranderd kan worden. Bij de democratische staat daarentegen is de politiek een even fundamentele factor als de strategie, in tijden van vrede, wanneer de strategische factor latent is, zelfs de leiding gevende factor. Engeland vormt ook in dit opzicht alweer de enige uitzondering in het democratische kamp.

Amerika daarentegen heeft een zware tweestrijd te voeren. In de grond van de zaak een volkomen zelfgenoemzaam land, dat zich nooit bedreigd gevoeld heeft en dus zijn energieën voornamelijk binnenwaarts — in eigen onuitputtelijkheid — heeft kunnen richten, heeft het na de oorlog, gedwongen en door de voortgesnelde techniek, die het thans in eigen grondgebied kwetsbaar maakt, en door zijn verworven overzeese belangen (men denke aan de olie van het Midden-Oosten) en door het feit, dat de verwante wereld bedreigd wordt door een vijandige ideologie, moeten leren denken in strategische termen. Is het dus reeds moeilijk om zich los te maken van het geïntroverteerde, dus zeker niet strategische, denken, even moeilijk is het dikwijls om, eenmaal de keus ten gunste van wereldpolitiek gedaan hebbend, te bepalen, welk der bovengenoemde dwingende motieven bepalend zal zijn voor de lijn van die politiek.

Men kan betogen, dat de gehele steun aan West-Europa een, strategisch gesproken, slechte „proposition” is, omdat dit gebied, door geen enkele natuurlijke grens van het Russisch-Aziatische landmassief gescheiden en door geen enkele eigen macht tegen de Russische overmacht beschermd, niet te verdedigen is, en dat Amerika's kracht beter geconcentreerd kan zijn op punten, die, zoals het Midden-Oosten, door hun (betrekkelijke) nabijheid ten opzichte van Ruslands industriële centra af, zoals China, door hun ruimte aan Ruslands tegenstander zekere strategische voordelen verschaffen. Amerika heeft echter West-Europa gekozen als voornaamste slagveld in de „koude oorlog” en wel o.a. juist om die reden, dat de oorlog tussen Rusland en Amerika zich nog slechts in het koude en nog niet in het warme stadium („the shooting war”) bevindt. Dit koude stadium geeft tijd en gelegenheid om met niet-militaire middelen een macht op te bouwen, die in staat moet zijn het tegenwoordige vacuum in West-Europa op te vullen. Dit motief is er echter een van lange termijn, want eer die West-Europese macht weer in die mate is opgebouwd dat zij zich de uitgaven van een sterke bewapening (het enige eigen argument, dat het strategisch denkende Rusland van een Westwaartse expansie zou kunnen weerhouden) kan veroorloven, zal er heel wat tijd voorbijgaan. Intussen zal Amerika Rusland hier en elders met direct strategische middelen in toom moeten houden.

De Amerikaanse steun aan West-Europa is dus slechts een indirect strategisch middel in de „koude oorlog”, dat bovendien een grote kans maakt zijn doel in de „warme oorlog” (zeker als deze spoedig zou uitbreken) te missen. Andere motieven moeten dus in het spel zijn, als Amerika zich dusdanig bindt in deze „strategically unsound position”. Daar is in de eerste plaats het argument, dat, waar er maar tegenwicht geoeffend kan worden, dat moet gebeuren en dat, aangezien de zwaarste Russische druk op West-Europa geoeffend wordt, deze vanzelf aldaar de zwaarste tegendruk opwekt.

Daar is vervolgens het argument, dat de zestien West-Europese landen van het plan-Marshall de toegang bewaken tot het Midden-Oosten, een gebied, dat zeker een „strategically sounder position” is dan West-Europa, doch „politically much unsouder”. Hier raken wij een laatste argument: het feit, dat Amerika en West-Europa tot dezelfde gedachten-sfeer behoren, dat Amerikanen en West-Europeanen niet alleen fysiek, doch ook geestelijk aan elkander verwant zijn — een verwantschap, die zich het duidelijkste uit in beider democratische levensopvatting. Amerikanen en West-Europeanen staan in laatste instantie op dezelfde geestelijke bodem, er bestaat tussen beiden een vertrouwen, hetwelk thans maakt, dat de Amerikanen weten, dat hun hulp aan West-Europa in goede handen is, dat er geen misbruik van zal worden gemaakt — iets waarvan zij in andere gebieden — het Midden-Oosten, China — niet zeker zijn.

Dit — zo men wil sentimentele — argument, dat echter ook zijn praktische, zij het niet direct strategische, effecten heeft, is wel beslissend voor de voorkeur, die West-Europa van alle andere en strategisch belangrijker gebieden bij Amerika geniet. Het zou bij totalitaire staten pas in de allerlaatste plaats gewicht in de schaal leggen. In dit „strategically unsound” West-Europese kader zijn er weer posities, die weer „sounder” zijn dan andere. Zo is Noorwegen bijvoorbeeld een strategisch zwakke steen, om van Berlijn maar helemaal niet te spreken. Toch dwingt het politieke element Amerika tot het innemen van posities, die strategisch niet te verdedigen zijn. De zwaarste verzekeringen worden gegeven en de ernstigste waarschuwingen geuit voor het geval, dat Rusland na Tsjechoslowakije en na Finland (die reeds als uitgemaakte zaken werden beschouwd) zich aan andere gebieden zal vergrijpen. De zwaarste verzekeringen..... maar géén garanties, want de militaire leiders van Amerika willen in het uiterste geval („the shooting war”) de handen vrij hebben, niet gebonden zijn aan strategisch onhoudbare stellingen en eventueel vrij zijn om West-Europa aan de vijand over te laten om zich op andere, strategisch belangrijker, punten te concentreren.

Het democratische Amerika wordt evenzeer tot het afzien van strategisch gunstige stellingen gedwongen, indien het politieke element zich daartegen verzet. Spanje is zo'n geval. De strategische factor spreekt zich ten stelligste uit ten gunste van een gelijke behandeling van Spanje als van de andere West-Europese mogendheden. Spanje wordt beschermd door de een van de weinige natuurlijke grenzen in West-Europa, de Pyreneeën; Span-

je is het enige land in West-Europa, dat een enigszins behoorlijk leger op de been houdt; Spanje bewaakt de toegang tot de Middellandse Zee, korste weg naar het belangrijke Midden-Oosten; in Spanje is, dank zij het straffe politie-regiem van Franco, de kans op communistische sabotages en omwentelingen minder groot dan in de democratieën. De politieke factor steekt hier echter een stokje voor. Het politieke prestige van Amerika zou bij de echte democraten daar en elders zwaar te lijden krijgen, indien Franco, onvervalst fascistenvriend en honderdmaal plechtiglijk geëxcommuniceerd, als redder der democratie, om redenen, die slechts bij totalitaireren voorrang hebben, zou moeten fungeren. De hechte politieke en economische aaneensluiting, die eerste voorwaarde is voor het herstel van West-Europa, zou belemmerd worden enerzijds door de eigenlijke weerzin, die een zo hechte samenwerking met Franco de democratieën zou inboezemen, anderzijds door het egoïsme, dat nu eenmaal elke nationalistische staat eigen is: op de lange duur zou men Franco toch niet kunnen vertrouwen. Als het hem te pas zou komen, zou hij weer zijn eigen weg gaan.

Of de uitsluiting van Spanje ten opzichte van het Spaanse volk zelf een verstandige politiek is (immers het vereist van dat volk een grote mate van secundair denkvermogen en ofervervaardigheid om te begrijpen en te aanvaarden, dat die uitsluiting het regiem en niet het volk geldt), durven wij met Negriën, de republikeinse leider in ballingschap, te betwijfelen. Hoe het ook zij — Amerika's militaire leiders (waaronder men ook Marshall rekenen moet) zullen zich door het politieke veto niet laten weerhouden om Franco-Spanje in hun strategische berekeningen op te nemen.

Italië is de middelste verdedigingslinie van het Midden-Oosten. Dit levert voor de Amerikaanse strategen een veel moeilijker probleem op dan het onder Franco strategisch betrouwbare Spanje. Het lot van Italië immers is afhankelijk van het hachelijke spel der democratie. Van daar de spanning, waarmee de uitslag van de verkiezingen van 18 April overal ter wereld — wordt afgewacht. Behalven de christen-democraten de absolute meerderheid, dan is Italië voor de eerste jaren uit Amerikaans standpunt „safe”, tenzij er een communistische staatsgreep gepleegd wordt om deze legale gang van zaken ongedaan te maken, maar dan is Amerika's keuze ook, evenals in Griekenland niet moeilijk. Maar het is niet waarschijnlijk, dat De Gasperi zo'n succes zal behalen. Waarschijnlijk is het, dat hij voor zijn meerderheid afhankelijk blijft van de steun van hetzij de rechtse socialisten of gemachtigde linksen hetzij van de neo-fascisten. Deze onzekere oplossing zou de spanning, waarmee de ontwikkeling in Italië te Washington wordt gadeslagen, nauwelijks verminderen, maar ook in dit geval is een ommekeer ook nauwelijks anders mogelijk dan door een staatsgreep — een apert ondemocratische handelwijze, die Amerika geen aanleiding tot twijfel laat. Een andere, geenszins onwaarschijnlijke, uitslag zou zijn, indien het front van communisten en Nenni-socialisten niet de absolute meerderheid zou behalen, doch wel de meeste stemmen op zich zou

verenigen. Het zou dan de vorming van de nieuwe regering kunnen eisen op volkomen legale gronden. Op even legale gronden kan deze het echter geweigerd worden met het argument, dat het front geen partij is, doch een combinatie van partijen en dat aan de sterkste partij (en dat blijven zeker de christen-democraten) de opdracht verleend behoort te worden. Uit deze legalistische argumentatie kan een burgeroorlog ontspruiten, waarin Amerika's keuze wel zeker, doch ook meer betwist kan zijn. Naar men zegt, houden en het welingelichte Vaticaan en de Amerikaanse ambassade te Rome met deze laatste uitslag rekening. De mogelijkheid, dat het linkse front de absolute meerderheid zal behalen, is nog geringer dan die van een dergelijke overwinning van de christen-democraten. Zij zou Amerika in het moeilijkste parket brengen, want een ontwikkeling, zoals die zich onlangs in Tsjechoslowakije voorgedaan heeft, zou dan wis en zeker zijn, zonder dat het democratische Amerika op welke gronden ook zou kunnen interveniëren.

In Griekenland bevindt Amerika zich reeds op de laatste verdedigingslinie van het Midden-Oosten. Dit feit, gecombineerd met het feit, dat hier reeds een „shooting war” woedt, heeft Amerika er toe geleid meer concessies te doen aan de strategische factor dan de politieke op zichzelf zou gedogen. De regering te Athene kan zich immers allerminst beroemen een toonbeeld van democratie te zijn en de corruptie in haar rangen vergalt de Amerikanen het plezier van het geven. Maar zij is op democratische wijze gekozen in de meest vrije verkiezingen, die Griekenland ooit heeft gekend (wat op zichzelf niet veel zegt!), en kan een betere titel produceren dan de communistische opstandelingen. Is dit reeds voldoende voor een erkenning — het feit, dat Rusland door middel van de Griekse rebellen het gehele Midden-Oosten bedreigt (voor strategen op zichzelf al een voldoende argument), geeft Amerika de gelegenheid die erkenning in de meest eigenlijke zin des woords te bekrachtigen.

Palestina is reeds het Midden-Oosten en hier heeft Amerika dan ook op dusdanige wijze strategisch water in zijn politieke wijn gedaan, dat deze niet meer te herkennen is. Was zijn politiek tot dusverre (uit motieven van binnenlandse politiek) sterk pro-Zionistisch gekleurd en had het op deze gronden bijna onafzienlijke pressie geoeffend om het verdelingsplan door de V.N. aanvaard te krijgen, enige weken geleden heeft het een radicale draai genomen. Het bleek immers, dat het verdelingsplan niet uit te voeren zou zijn zonder een internationale legermacht en aangezien Amerika vóór alles wilde voorkomen, dat Russische troepen zich in het Midden-Oosten zouden nestelen en aangezien het zag, dat het verdelingsplan Amerika de onverzoenlijke haat van de Arabieren, die toch beschikken over de strategische punten en de olie van het Midden-Oosten, op de hals zou halen, heeft het in deze allermindst academische kwestie (er wordt immers geschoten in Palestina!) de consequenties uit deze twee strategische gegevens moeten trekken en daarmee op schokkende wijze een zuiver en alleen door politieke motieven ingegeven standpunt verlaten. Hoe dichterbij de vuurlinie des te minder gelden andere dan strategische motieven.

Bevolkingen van Suriname en Curaçao wensen een rol in de politiek

De dag, dat Sjon Hennie Eman, volksleiders van Aruba, een telegram aan de Staten van Curaçao zond, dat hij niet aan de vergadering kon deelnemen, omdat hij zich gereed moest houden om te gaan „drinken en verdere uitspatting” indien het „de facto” afkwam (bedoeld werd de erkenning door Nederland van het recht van Aruba om zich staatkundig van het eiland Curaçao af te scheiden) werd niet de grote dag voor Aruba. Ook niet de volgende dag. Het uitwerken van een staatsrechtelijke kwestie is nu eenmaal een zaak, die meer tijd in beslag neemt dan sommige politieke leiders in de West zich kunnen voorstellen.

De houding van Sjon Hennie, die het spel van de „afscheiding” als een „good sport” heeft opgevat, zonder ook maar in de verste verte er de consequenties van te zien, werpt een typisch licht op de, wij zouden willen zeggen, „primitieve” en „argeloze” wijze, waarop sommige „leiders” politiek drijven. Op Curaçao is het dr. Harry (Sjon Goengoe) Maal, die, ofschoon een man van heel wat meer ontwikkeling dan Hennie, eenzelfde „onbezonnenheid” en „lichtvaardigheid” aan de dag legt, welke, indien erbij de volksziel bespeeld wordt, maar al te gemakkelijk in „heetgebakerde hetze” ont-aardt. Er is dit verschil: Sjon Hennie weet heel goed, dat hij met zijn campagne voor „afscheiding” in de kaart speelt van zijn rijke neef-bankier en enkele andere families, terwijl dr. Maal een idealist is, wien het om geen enkel materieel voordeel te doen is en die op zijn wijze, d.i. op de wijze van een door de industrie ontworpen landjonker, meent voor de belangen van „zijn” volk te moeten opkomen.

Tegen de achtergrond

Indien wij dit nu plaatsen tegen de achtergrond van de (juist door de industrie die welvaart bracht) opkomende kleurling (Maal en Eman zijn van blanke herkomst) dan hebben wij een aardige kaleidoscoop van wat de gemoederen in Curaçao in beroering brengt. Twee volkspartijen hebben zich op het eiland Curaçao ontwikkeld, de ene onder leiding van de „blanke” democraten Maal, Jonckheer en de Nederlander Van der Meer, de andere onder leiding van mr. dr. Da Costa Gomez, die zijn volgelingen het gevoel van kleur-waardigheid heeft geschonken, waaruit zij, niet geheel ten onrechte, het besef van politiek volwaardig zijn gaan afleiden. (De kleurlingen van Curaçao zijn politiek zeker niet minder volwaardig dan de blanken). Op het eiland Aruba heeft zich tot dusver maar één volkspartij, de zelfs statutair nog niet vastgelegde volkspartij van de familie Eman, ontwikkeld. Het kan veilig worden aangenomen, dat binnen niet al te lange tijd een tweede (kleurlingen)-partij zich tegen de hegemonie van de familie Eman zal kanten, ook al is het aantal negerkleurlingen op het eiland Aruba, waarvan de bevolking zich trots verheft op een meer Indiaanse afkomst, (reden waarom de „leider” zoveel

vat heeft) heel wat minder dan op het eiland Curaçao. Op de andere eilanden, Bonaire en de drie Bovenwinden: Sint Maarten, Sint Eustatius en Saba, waar zich geen grote industrieën hebben gevestigd en waar het bevolkingsaantal met enkele duizenden (tegen Curaçao 80.000 en Aruba 50.000) stationair is gebleven, hebben zich geen politieke partijen ontwikkeld. Wij zullen hier niet mee doorgaan. Enkele lezers zouden in de verleiding kunnen komen er nu eens heen te gaan om de zaak op poten te gaan zetten. En dat kan niet de bedoeling zijn. De bevolkingen van de Nederlandse Antillen en ook die van Suriname zullen de zaak van hun (snelle) politieke ontwikkeling zelf tot een oplossing moeten brengen.

Nieuwe verhoudingen

De resultaten, die in de loop van de maand Maart in Nederland voor de West zijn bereikt, zijn heel wat meer dan deze kleine gebieden (de Nederlandse Antillen met 150.000, Suriname met 200.000 inwoners) ogenschijnlijk kan toekomen. Of om het minder „koloniaal” te zeggen: dan hun staatsrechtelijke structuur kan dragen zonder topzwaar te worden. De maatstaf van de bevolkingsaantallen, zoals dat in feite wel het geval zou zijn geweest bij de inschakeling als provincies, is dan ook niet aangelegd. De Nederlandse Antillen en Suriname zijn als zelfstandige eenheden beschouwd, met een eigen economische sfeer en een eigen verantwoordelijkheid, die, als delen van een gemeenschappelijk staatsverband, met Nederland samen het nieuwe Koninkrijk zullen uitmaken. In de eerste plaats heeft de Tweede Kamer haar goedkeuring gehecht aan de ontwerpen tot wijziging van de Surinaamse en Curaçaoose staatsregelingen. Deze wijzigingen in wetten, die als (zij het door Nederland opgestelde) plaatselijke grondwetten kunnen worden beschouwd, moeten niet anders worden gezien dan „overgangsmaatregelen”, om, voor zover dat binnen de bestaande grondwet mogelijk is, de toekomstige staatsvorm voor te bereiden. Zo zal naast (of met) de gouverneur, die tot dusver het bestuur alleen uitoefende, een college van algemeen bestuur gaan optreden. De positie van de vertegenwoordiger in Nederland zal wettelijk worden geregeld. De Staten zullen worden uitgebreid en meer bevoegdheden krijgen, het kiesrecht wordt in beginsel algemeen verklaard (al zal de uitbreiding geleidelijk bij kiesreglementen geschieden), kortom het aandeel van de bevolkingen in de eigen aangelegenheden wordt meer ingeschakeld. De instelling van de colleges van algemeen bestuur komt tegemoet aan de onmogelijke toestand, dat de Staten van Curaçao en die van Suriname, als het enige lichaam dat in feite de bevolking vertegenwoordigt, in alle mogelijke zaken moeten gaan optreden, zowel tot het vaststellen van een hondenverordening als tot het in overleg treden met het buitenland, i.c. de Nederlandse regering, wat plaatselijk dan ook tot de nodige verwickelingen en moeilijkheden aanleiding heeft gegeven.

Het is te vergelijken met bijvoorbeeld de Nederlandse Tweede Kamer, die, tevens fungerend als Haagse gemeenteraad en provinciale staten, nog even buiten de regering om de buitenlandse politiek erbij zou nemen.

Een uitwas

Het kan niet anders worden gezien dan als een uitwas van het koloniale systeem (dat mogelijk vroeger goede diensten kan hebben gedaan, al is dan de bestaande staatsregeling van 1937), doch dat thans niet langer aan de bestaande noden en rechten kan tegemoet komen. Een ander voorbeeld vindt u op Aruba (en op de andere eilanden der Antillen), dat niet ten onrechte over gebrek aan zelfstandigheid klaagt en dat een bestuurscollege, Raad van Politie geheten, bezit, bestaande uit de (zeer van de gouverneur afhankelijke) gezaghebber als voorzitter en twee onder een zeer beperkt kiesrecht gekozen leden. Het frappante is nu, dat deze Raden van Politie al sedert meer dan tien jaar, sedert de in werkingstelling van de staatsregeling in 1937, geen enkele staatsrechtelijke basis meer bezitten, omdat zij toen, in de veronderstelling dat er wel spoedig iets beters voor in de plaats zou komen, juridisch, als overblijfselen van het regeringsreglement van 1865, werden opgeheven.

Maar ook aan de Nederlandse zijde hapert er wel iets. Het feit, dat als de Staten, in welke hoedanigheid dan ook, zich willen beroepen op de Kroon, zij te maken krijgen met dezelfde Nederlandse regering, waarmee zij, zoals laatstelijk het geval was, in conflict liggen, maakt het tot een oplossing brengen van problemen en het vestigen van vertrouwen zeker niet gemakkelijker. Het is een constructie, die (zonder dat schrijver van dit artikel de pretentie wil hebben haar te doorgronden) zeker voor de eenvoudige bevolking van overzee altijd raadselachtig zal blijven.

Door de beginselen, die thans op de Ronde tafel-conferentie zijn vastgelegd, namelijk het opbouwen van een verenigd Koninkrijk (bestaande uit Nederland, Suriname en de Nederlandse Antillen), met een rijkgrondwet, een rijkskabinet en een rijksparlement, een constructie dus van een regering die boven de drie partijen, in ieder geval niet inhaerent aan een der partijen zal zijn, is aan deze moeilijkheid op onverwachte wijze tegemoetgekomen. De bus kan hierdoor sluiten en als zij eenmaal sluit is het toch eigenlijk eenvoudig. Uiteraard kleven er aan de uitwerking nog grote moeilijkheden, waarmee wij de redactie-commissie, die met deze taak is belast, het beste succes wensen en waarvan wij uiteraard te zijner tijd ook nog wel het onze te zeggen zullen hebben.

Kiesrecht in Suriname

Op 7 Maart werd in Suriname (wij moeten er op wijzen, dat er tussen Suriname en de Nederlandse antillen een groot verschil bestaat en wij zouden eigenlijk aan Suriname een

afzonderlijk artikel moeten wijden) een door drie partijen georganiseerde demonstratie gehouden voor de toekenning van het algemeen kiesrecht. Een week te voren was door twee andere partijen gedemonstreerd om ontevredenheid over de Ronde tafel-conferentie te uiten.

Maar al heeft Suriname dan ook vijf (jonge) partijen, er zijn zoals de zaken nu staan maar twee groepen: men is vóór of tegen algemeen kiesrecht! Beide groepen bekampen elkander fel en trachten elkanders successen te kleineren. In de Surinaamse nieuwsbladen, die de verschillende groepen vertegenwoordigen, nemen de redacteuren en inzenders geen blad voor de mond. De Surinaamse lezer, die met de „spannende tijden” meeleeft, krijgt waar voor zijn geld.

Om de situatie goed te zien moet voor ogen worden gesteld, dat er in Suriname drie belangrijke bevolkingsgroepen zijn. De grootste groep is die der creolen, de neger-kleurlingen, maar daarnaast staan de (vroeger als contract-arbeiders geïmmigreerde) Hindoestanen en Javanen, die tezamen reeds iets meer dan de helft der totale bevolking uitmaken en sneller dan de creolen in aantal toenemen. De creolen hebben gelijk, indien zij zeggen, dat de Aziaten nog niet voldoende ontwikkeld zijn en slechts geleidelijk meer rechten (die immers ook plichten meebrengen) moeten ontvangen, maar de Aziaten hebben eveneens gelijk, indien zij, in het licht van de nieuwe verhoudingen, hun stem in het kapittel wensen. Aan de demonstratie voor het algemeen kiesrecht werd voor 90 % door Hindoestanen deelgenomen, die voor het merendeel van het land gekomen waren om zich in de „politiek in de stad” te doen gelden.

Concluderend kunnen wij zeggen, dat zich bij de politieke ontwikkeling in de West de volgende frappante aspecten voordoen: a) het zijn in hoofdzaak de bevolkingsgroepen van Suriname en de Nederlandse Antillen zelf, die hun rol in het politieke leven wensen te spelen. b) de opvattingen over de wijze, waarop het koloniale systeem moet worden geliquideerd verschillen in de West en in Nederland. Het zal daarbij zaak zijn, dat Nederland een open oog toont voor de problemen die zich daarbij voordoen.

Toestanden, die soms verwarrend lijken, zijn in wezen dikwijls eenvoudig. Voorvallen zoals het wegglopen der Curaçaoose democraten van de Ronde Tafel-conferentie of de poging tot een „staatsgreep” van Sanchez in Suriname, behoeften, indien tijdig het juiste begrip was getoond, waardoor het vertrouwen niet zo zwaar was ondermijnd, niet voor te komen.

Bij het handhaven van een zo groot mogelijke politieke rust, is ook het economisch belang, dat wij te allen tijde voor ogen moeten houden, gebaat.

De massa en wij

„De wereld zal heus wel draaien zonder mij”

Hoe ziet ge de gemeenschap?

Ieder mens is op zichzelf een onderdeel van het grote geheel, dat wij aanduiden met de verzamelnaam: de massa.

Nu is het zo — en dit geldt in het bijzonder voor ons vrouwen — dat de enkeling zijn aandacht gericht heeft op zichzelf als middelpunt van de enge persoonlijke kring.

Het onpersoonlijk het maatschappelijk denken valt ons zwaar zo al niet onmogelijk omdat onze zelfgerichtheid een bewustzijnsvernauwing ten gevolge heeft, die ons de wijde blik beneemt. Wij zijn ons hieraan volstrekt niet bewust en wij gevoelen dit ook niet als een gemis. — En omdat wij dit niet als een gemis voelen daarom maakt het zo zelden een punt van overweging voor ons vrouwen uit dat wij met onze begrijpelijke, maar ontoelaatbare houding de maatschappij tekort doen.

Begrijpelijk maar ontoelaatbaar — begrijpelijk omdat wij dadelijk klaar staan om alles wat aan de lijst van onze veelomvattende taken zou kunnen worden toegevoegd met kracht af te wijzen en ontoelaatbaar omdat wij niet zonder meer ons deel kunnen opeisen van de maatschappelijke voordelen zonder daar iets tegenover te stellen en dat iets dat is: een deel van onze energie en een deel van onze belangstelling en tijd. In onze houding tegenover de massa ligt het stempel onzer persoonlijkheid.

Het hedendaagse opvoedingssysteem wordt meer en meer gericht op het persoonlijke. Men verlieze echter nimmer uit het oog, dat door elk systeem als een gouden draad de gemeenschapsgedachte moet lopen: de ontwikkeling van het verantwoordelijkheidsgevoel — ook bij de niet-prominenten.

En dat is nu iets, dat wij vrouwen zo maar in het gezin kunnen beoefenen: het aankweken van verantwoordelijkheidsgevoel, dat immers de grond en de voedingsbodem is voor maatschappelijk denken en handelen. Wij kunnen ons daarbij naar hartelust specialiseren op de enkeling. Immers: het is de enkeling, die de massa groot maakt en het gemeenschapsleven mogelijk en dat is juist wat er zo vaak wordt vergeten uit laffe gemakzucht en laksheid.

De wereld zal heus wel draaien zonder mij... en... één mens meer of minder zal wel geen verschil maken... ziedaar uitingen zoals wij ze dagelijks kunnen horen. En als wij zo iets horen, dan kunnen wij ervan verzekerd zijn, dat het erom gaat zich in te spannen of zich iets te ontzeggen ten bate van het algemeen.

„Tot nut van het algemeen is een best adres maar het is ver weg!” zeide een boerenvrouw toen men bij haar kwam collecteren.

Het is een onoverkomelijke luie Jan Salie geest, de traagheid, de gemakzucht en de afkerigheid van al wat

buiten de platgetreden paden van de dagelijkse sleur ligt, die ons dadelijk kopschuwen maakt als het erom gaat tijd en moeite te geven en persoonlijke inspanning.

En vaak tasten we dan maar snel in de zak om er maar van af te zijn, ons afvragend wat het minste is, dat we met fatsoen kunnen geven. En dan hebben we het gevoel van twee kwaden het minste te hebben gekozen.

door Amy Groskamp ten Have

De massa is de gemeenschap en de gemeenschap maakt geen levend deel uit van ons dagelijks leven tenzij wij er gedwongen mede in contact komen. De gemeenschap met haar noden en begeerten, met haar gaven en mogelijkheden neemt geen plaats in in ons gedachtenleven: wij houden geen rekening met haar.

Welk een zonderling idee hebben velen onzer van de gemeenschap! Wij zien de gemeenschap door de bril van onze individuele omstandigheden. De koopman ziet de gemeenschap als één complex van klanten: klanten, die hij heeft, die hij niet meer heeft of die hij nog niet heeft. De bankier ziet de gemeenschap als

een combinatie van getallen (waar- onder helaas veel nullen!)

De dokter ziet de gemeenschap als een kudde belagers van zijn rust.

De kunstenaar ziet de gemeenschap voor de helft als zijn dankbare schuldenaren (en voor de andere helft als zijn lastige schuldeisers!)

De moeder ziet de gemeenschap als iets vers en vaags, dat pas betekenis krijgt als haar lievelingen onder de menschen moeten.

De werkende vrouw ziet de gemeenschap als een reeks kansen om vooruit te komen en zo proberen we allemaal onbewust het grote idee ondergeschikt te maken aan onze kleine persoonlijke belangen.

Het is ieders goed recht de dingen zo te zien als hij of zij meent dat ze gezien moeten worden maar hier is een maar bij: wij hebben het recht ons leven zo in te richten als wij dat willen, maar wij hebben niet het recht de ogen te sluiten voor de plichten, die het deelhebben aan de gemeenschap voor ons medebrengt.

„Vóór wat hoort wat” is een oud spreekwoord, dat ook heden ten dage nog ten volle opgeld doet, al verklaren wij het ook nog zo heftig; nog zo smalend en nog zo spottend voor ouderwets en bespottelijk.

Vóór wat hoort wat... dat geldt in alle omstandigheden in het leven, dus is het ook van toepassing op de plaats, die wij vrouwen innemen in de nieuwe maatschappij.

Niet iedere vrouw is belezen of kundig genoeg om een vooraanstaande plaats in te nemen in het maatschappelijk leven. Er zijn honderduizenden — lieve hartelijke eenvoudige zielen, die hartelijk zouden lachen alleen al bij het idee, dat zij — stel je voor —! zij iets zouden kunnen geven of doen voor de gemeenschap! En toch is dit zo — gelukkig is dit zo maar het wordt veel te weinig beseft.

Voor wij democratisch kunnen gaan denken moeten wij eerst maatschappelijk kunnen denken en dit maatschappelijk denken dat synoniem is met onzelfzuchtig denken, dat kunnen wij allemaal proberen. Wij kunnen er het levend voorbeeld van zijn en daardoor anderen aansporen

en op de goede weg brengen en dan hebben wij al veel, heel veel voor de gemeenschap gedaan!

Laat iedere vrouw haar eigen persoonlijke nauw begrensde opvatting gerust huldigen en er zich in vermeien maar naast en boven deze opvatting als individu behoren wij als mens een diepere betekenis, een betekenis vol hoog-opstuwende zin te hechten aan het begrip: de Massa.

Gemeenschapszin in hogere betekenis beduidt niet anders dan zelfverloochening, het achterstellen van het eigen ik met al zijn persoonlijke overheersende belangen bij het welzijn van het geheel, d.w.z. van anderen, van de Massa.

Als zij, die menen niets te geven te hebben, zelfverloochening en verantwoordelijkheidsgevoel kunnen schenken aan de gemeenschap — en dat kan iedere gewone huisvrouw in haar gezin — zo maar doodgewoon aan de huiskamertafel! — dan zullen zij méér geschonken hebben dan menig-een, die in fraai gepolijste volzinnen anderen opwekt zonder zelf een lichtend voorbeeld te zijn in het dagelijks leven.

Het verantwoordelijkheidsgevoel voor het geluk en de welvaart van anderen dat begint thuis in de familiekring maar als het goed is dan moet dit besef worden uitgebouwd en overgedragen op de maatschappij als de jonge mens eindelijk op eigen benen tegenover de massa komt te staan.

Het aankweken van dit verantwoordelijkheidsbesef is de schone taak van ons vrouwen — niet van enkele bevoorrechten maar van allen, omdat het betekent: het uitdragen van de ideale gemeenschapszin, die de mens uitheft hoog boven eigen bekrompenheid en kleinheid en hem in waarheid zijn bestemming laat vervullen als drager der evolutie.

STALEN MEUBELEN „GISO”-LAMPEN

„Scheppende Vrijheid”

De wil tot vrijheid moet meer en meer onze werkelijke drijfkracht worden. Te midden van de onzekerheden en verlam-mende moeilijkheden van onze tijd, moet de vrijheid niet alleen voor ons zijn een abstract politiek ideaal, maar een scheppende kracht, die onze jonge mannen en vrouwen inspireert tot edele daden. Innerlijke vrijheid en harmonie van de ziel; sociale vrijheid en gelijkheid voor de wet, als fundament van de staat; internationale vrijheid in de rechtsorde van vrede en rechtvaardigheid; dit moeten de scheppende idealen zijn van de nieuwe tijd in plaats van de verstikkende repressies van het verleden en de nog moordender tyranniën, die nieuwe ketenen smeden voor de menselijke geest. Scheppende vrijheid is het wachtwoord en voor de verwezenlijking daarvan moeten wij al onze energie geven.

(Maarschalk Smuts)

Wie van de twee heeft gelijk?

De socialistische fractieleider in de Tweede Kamer, jhr. mr. Van der Goes van Naters, heeft onlangs in een vergadering te Schiedam te kennen gegeven, dat hij voor een verbreding van de basis van het kabinet niets voelt. Prof. Romme,

ALLERHANDE

Uit onze kinderjaren bewaren we nog altijd een goede herinnering aan de banketbakkerswinkel, waar in grote trommels in rijen de koekjes waren opgeborgen. Er was één trommel, waarop met sierlijke krulletters geschreven stond: Allerhande. Daarin zaten koekjes van verschillend model, van allerlei vormen, rondjes, klaverblaadjes, met of zonder krenten er in, die allemaal goed smaakten. Zo'n trommel willen wij in het vervolg ook voor U neerzetten. Daarin stoppen we hetgeen we vinden aan uitspraken, opmerkingen in de pers, waaruit U kunt grabbelen. We hopen voor U, dat er zo nu en dan een koekje met een krent in zit.

de kath. fractieleider, heeft dezer dagen in een partijvergadering te Amersfoort betoogd, dat hij voortzetting van de samenwerking met de P. v. d. A. in de thans bestaande vorm afhankelijk stelt van de verkiezingsuitslag. Een kabinet op bredere basis wijzen de katholieken niet af, voegde hij hier aan toe.

(N.R.C.)

Groepsbelang

De onlangs in ons land opgericht Middenstandspartij blijkt geen succes te worden. Een dezer dagen in Den Haag gehouden vergadering werd door 12 personen bezocht. Men kan hieruit niet de gevolgtrekking maken, dat de middenstanders een bepaalde actie niet noodzakelijk achten, doch wel deze, dat de doorsnee Nederlander niet bereid is zijn steun te geven aan een politieke partij, die zich alleen de behartiging van een bepaald groepsbelang ten doel stelt.

(Nieuwe Courant)

Voor Prof. Schermerhorn ter overdenking

Evenals op alle gebieden, heeft ook hier de werkelijkheid ont-nuchtering gebracht, die ons niet behoort te ontmoedigen, als we tegelijkertijd realistisch en idealist durven te zijn. Want dan weten we, dat we na de hel van een oorlog niet ineens in een hemel terecht komen, maar dat er een moeilijk begaanbare weg moet worden afgelegd, waarop we met inspanning van al onze krachten veel materieel en moreel puin moeten wegruimen.

(Mej. Tjeenk Willink bij de opheffing van Volks-herstel)

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

VRIJDAG 16 APRIL 1948 - No. 3

In dit nummer:
EEN ARTIKEL VAN
Mr. P. J. OUD

(pag. 3)

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Nogmaals onze Indische politiek

Wij hebben de vorige maal betoogd, dat na de oorlog bezonnen staatsmanwijsheid te zeer is gemist. Zeker ook bij de behandeling van het Indische vraagstuk, dat in het bijzonder onze aandacht had en ook ditmaal weer hebben zal. Op het terrein der Indische politiek hebben wij echter meer gemist, namelijk beginselvastheid. Wanneer men in zijn gedachten terugroept wat in de afgelopen jaren is geschied, dan kan slechts worden vastgesteld, dat het volgen van een bepaalde vaste koers tenenmale niet plaats gehad heeft. Aan het begin van alle moeilijkheden staat de redevoering van de toenmalige minister van overzeese gebiedsdelen, prof. Logemann, die de zoveel bekendheid verworven woorden sprak, dat het onwaardig was en onvruchtbaar om met Soekarno te onderhandelen. Ook mag herinnerd worden aan de brief, die de luitenant gouverneur-generaal, dr. Van Mook, aan lord Mountbatten zond en waarin hij een zelfde standpunt innam. De daden zijn niet overeenkomstig de schone woorden geweest. En daarmee is Soekarno een grote dienst bewezen. Zijn gezag, aanvankelijk gering, ook in de Repoebliek, is zeer toegenomen door het feit, dat hem van Nederlandse zijde zo grote onderscheiding ten deel viel, dat als het ware het Indische beleid onzer regering zich geheel om hem concentreerde en dat de regering der Repoebliek werd gezien als „de facto uitoefenend 't gezag over Java, Madoera en Sumatra”, zoals in art. 1 van het basis-accoord van Linggadjadi wordt gezegd. Alles is gedaan om met de Repoebliek op goede voet te geraken. Wie de zaken gevolgd heeft, weet dat wij ons op ernstige wijze hebben vernederd om toch maar een goede verstandhouding te bereiken. En diep tragisch moet het dan genoemd worden, dat de komst van een Nederlandse delegatie in Djocja dezer dagen tot demonstraties aanleiding moest geven, die er blijk van geven, dat de acties, die tegen de Nederlanders en de met hen bevriende Indonesiërs zijn gevoerd, blijkbaar de geesten volkomen in verwarring hebben gebracht. Maar aan de andere zijde toont dit ook aan, dat de politiek van toegeven, de politiek van het verlenen van steeds maar weer nieuwe concessies, heeft gefaald. De kabinetten Schermerhorn en Beel, die hadden gehoopt langs deze weg tot overeenstemming te komen, zijn ondanks alle waarschuwingen van de oppositie, volkomen bedrogen uitgekomen.

Het is nodig, dat hieraan herinnerd wordt nu de naderende verkiezingen het Nederlandse volk verplichten zich te bezinnen op de vraag welk regeringsbeleid in de komende parlementaire periode gevoerd zal moeten worden. Het beleid van het kabinet-Beel, gesteund door de Katholieke Volkspartij en de Partij van de Arbeid heeft gefaald. Het heeft niet kunnen bijdragen tot een groei van wederzijds begrip en vertrouwen, het heeft ook niet de strijd met de wapenen kunnen voorkomen. Bij de beoordeling van het beleid hebben wij met deze naakte feiten rekening te houden. En zeker moet er op gewezen worden nu de voormannen van de Partij van de Arbeid zich zo gaarne op de borst slaan. Wanneer men zo mis gezien heeft, past groter bescheidenheid. Laat wel begrepen worden, dat de politieke actie in de afgelopen zomer niet bevolen is door de oppositie, maar door de mannen, die de regeringsverantwoordelijkheid dragen. Maar eveneens dragen zij de verantwoordelijkheid voor de halfheid waarmee ook dit optreden is aangepakt. En ook voor de verlate terugkeer van onze militairen, die hun plicht hebben moeten doen, vaak onder de meest zware omstandigheden.

Wanneer men schrijft over het Indische vraagstuk, kan slechts worden gewezen op mislagen. Maar wij mogen daarbij niet blijven staan. Positieve oplossingen zijn nodig. Hoewel, wij voegen het er onmiddellijk aan toe, het bereiken van positieve doelstellingen uitermate veel zwaarder geworden is door al hetgeen in de afgelopen perio-

„Heb ik het niet altijd gezegd, Lieftinck? Werken en zuinig zijn...”

de aan fouten is gemaakt. Men kan immers de rolprent niet terugdraaien. De ontwikkeling is door de gevoerde politiek in bepaalde banen gekomen en wat geschied is, is vastgelegd. Zowel voor ons, als voor de gehele wereld. De feiten kan men niet miskennen, hoewel men beseft, dat het in veel opzichten anders had kunnen zijn en voorkomen moet worden, dat de combinatie waarop thans het regeringsbeleid steunt, ook in de toekomst weer de basis zal vormen. In dit verband willen wij opmerken, dat de oppositie in ons land begrip heeft getoond voor de plaats, die zij inneemt en loyaal is. Het feit, dat zij zich bereid heeft willen verklaren om te zijner tijd deel te nemen aan de Ronde Tafel Conferentie kan als een bewijs hiervoor worden gezien. In een vorige week te Rotterdam gehouden redevoering heeft onze partijvoorzitter hierop ook gewezen, maar hij heeft er aan toegevoegd, dat de oppositie dan ook het recht heeft te verlangen, dat de regeringspartijen ophouden haar bij voorbaat tot reactionairen te bestempelen. „Gaat men daarmee door”, aldus de heer Stikker, „dan zullen wij óf openlijk moeten zeggen, wat wij thans in vertrouwelijke kring doen, óf ons uit die besprekingen moeten terugtrekken”.

Hier is geen woord Frans bij. Wij hebben geregeld beroep gehoord op de oppositie om mede te werken en om te steunen, maar tegelijkertijd worden de partijen der oppositie over een kam geschoren en worden wij mede in het hoekje der reactie geplaatst. Van de zijde der regeringspartijen zal goed begrepen moeten worden, dat van deze kant bij voortduring loyaal steun is verleend waar dat mogelijk was, maar dat zulks onmogelijk wordt wanneer de mentaliteit zich niet wijzigt.

De oppositie heeft mede een bouwende taak. Voor ons is het onmogelijk ons tevreden te stellen met critiek. Onze beginselen van vrijheid en verantwoordelijkheid vragen ook haar toepassing op het terrein der Indische politiek. Het gaat ons om de ontwikkelingsmogelijkheden voor de mens, zowel hier als overzee. Ons beginsel vraagt vrije ontplooiingskansen ook voor de bevolkingen der overzeese gebiedsdelen. Wij hebben nationalistische stromingen dan ook zeer wel begrepen en geëerbiedigd. En de structuur van ons koninkrijk willen wij aanpassen aan hetgeen is gegroeid. Van onze zijde is meermalen betoogd, dat diverse

elementen uit de basis-overeenkomst van Linggadjadi zeer wel acceptabel waren. De bezwaren van mr. Vonk richtten zich in eerste instantie tegen artikel 1, dat aan deze overeenkomst het karakter van een „pseudo-tractaat” gaf en voorts o.m. tegen artikel 17, dat internationale arbitrage binnenhaalde in de betrekkingen tussen Nederland en de Repoebliek. Maar de gedachte van een gemeenschap van gelijkwaardige delen, die verenigd zijn door de band der Kroon, wordt in ons program met zoveel woorden gesteld. En in de kamer heeft mr. Vonk reeds geruime tijd geleden betoogd, dat de geachte ener Unie, mits een reële, hem geenszins vreemd was. Maar ook zullen waarborgen geschapen moeten worden, dat de fundamentele menselijke rechten verzekerd zullen zijn, alsmede de rechts- en bedrijfszekerheid en deugdelijk bestuur. Ook zullen gewaarborgd dienen te zijn de nakoming van vroeger aangegane verplichtingen en eerbiediging van verkregen rechten. Voorts achten wij het voortbestaan van de culturele en economische banden „in het belang van alle volkeren van het Rijk”, zoals ons program het zegt.

Niet voorbij mag worden gezien het communistische gevaar. Zij, die door de gebeurtenissen in Tsjecho-Slowakije wakker zijn geworden, hebben gelachen toen mr. Vonk in de Tweede Kamer, reeds kort na zijn intrede in het parlement, waarschuwde tegen de communistische potentie in de Repoebliek. Langzamerhand breekt beter inzicht baan. Voor ons is echter absolute voorwaarde, dat elke communistische invloed op de hervorming van het Koninkrijk uitgebannen zij.

Bij het parlement is thans aanhangig een wetsontwerp inzake wijziging der Grondwet. Reeds heeft de Tweede Kamer het ontwerp in de afdelingen onderzocht en in het begin der aanstaande week kan het voorlopig verslag worden verwacht. Aan de hand daarvan willen wij — met inachtneming van de grondslagen waarop onze Indische politiek moet zijn gebouwd — in een volgend artikel de voorgestelde wijzigingen in de Grondwet van de politieke kant bezien.

K

★ PARLEMENTAIRE FLITSEN ★

Oneerbiedig gezegd:

OUWE TAAIE

★
Verkeer en Waterstaat
over de tong

Gij kent toch, lezer, het schone lied van de „Ouwe taaie”. thans wat verouderd, maar eens onze nationale hymne?

Welnu, het waren de eerste woorden van deze zang, die ons zo maar, zeer oneerbiediglijk, te binnen schoten, toen wij onder een ietwat slaapverwekkend betoog bij het verkeersdebat in onze senaat (het was heus geen V.V.D.-er, die op dat ogenblik het woord voerde!) wat doezelig zaten te filosoferen over de plaats van de Eerste Kamer in ons staatsbestel.

Oud: inderdaad, dat is deze thans 133-jarige zeker. Zij moge dan behoren tot de jongste van onze nu eenmaal stuk voor stuk zeer oude staatslichamen, een gezegende leeftijd, zoals men dat pleegt te noemen, heeft zij toch stellig reeds bereikt.

In 1815 zag onze Eerste Kamer het levenslicht, voortgesproten uit de levendige discussies der Nederlands-Belgische Grondwetscommissie, die, toen deze beide landen krachtens de besluiten van het Weener Congres waren samengevoegd, het nieuwe Rijk ook een andere Grondwet moest verschaffen.

En niet wij, niet onze voorouders, maar de Belgen waren het, die zulk een Hogerhuis nodig achtten, teneinde „alle overijling in de raadplegingen voor te komen, in moeilijke tijden aan de driften heilzame palen te stellen en de troon te omringen door een bolwerk, waartegen alle partijen afstuiten”. Een exclamatie, naar aanleiding waarvan onze vermaarde liberale staatsrechts-auteur Buys droogweg opmerkte: „de vreedzame Staten-Generaal van 1814 geleken al zeer weinig op een wilde bergstroom, welks verwoestingen te keren een strenge plicht was”. En taaie? De doodsbidders hebben nooit ontbroken. In de jaren tot 1848 noemde het volk haar spottend de „ménagerie du roi”. Buys ontzegde haar een nationaal karakter. De anti-rev. leider Groen van Prinsterer noemde de Eerste Kamer „een mislukte copie naar Engels model”. Zijn tegenspeler Thorbecke achtte haar „zonder grond en zonder doel”. De liberaal Visser van IJzendoorn sprak in November 1918 de gevleugelde woorden, dat bij verdwijning van de Eerste Kamer „alleen de boden haar zouden betreuren”. En tenslotte deed bij de Grondwetsherziening van 1922 de toenmalige vrijzinnig-democratische leider mr. Marchant een formidabele frontaanval op haar bestaan, die... bijna... gelukt was.

En toch bestaat zij en gaat zij haar eigen weg, zich verheugend zelfs, in de laatste decennia, in een stille, maar onmiskenbare populariteit.

Een populariteit, die haar inzet vond op die gedenkwaardige dag, dat zij, als een rots in de branding, het „Belgisch Verdrag” weerstond en die in het jongste verleden een nieuwe impuls verkreeg door haar wijze besluit, door de verwerping van mr. Donker's initiatief-voorstel het goede beginsel van het geheim van de Ministerraad te nandhaven.

De Eerste Kamer, zij leeft — nog steeds — en mocht de tiende ter Haagse West-Indische Conferentie aangenomen resolutie tot uitvoering komen, dan zal, als Senaat van het hervormde Koninkrijk, zelfs een nog belangrijker taak voor haar zijn weggelegd.

Het was een primeur voor onze Eerste Kamer, de mededeling van minister Vos over de vliegvel-denkwestie. Het was een goede dag tevens voor Amsterdam en Rotterdam. Minister Vos liet immers weten, dat bestudering van het K.L.M.-rapport hem niet overtuigd had van de wenselijkheid van dr. Plesman's Burgerveen-plan boven dat van Schiphol-Schieveen.

Dit betekent dus, dat het eenmaal genomen besluit gehandhaafd blijft, dat Amsterdams Schiphol de centrale luchthaven wordt en Rotterdam in Schieven zijn eigen vliegterrein krijgt.

Amsterdam is tevreden. Rotterdam is tevreden. En de Eerste Kamer, waar geen enkele stem vóór Burgerveen werd vernomen, was het blijkbaar ook. Niet tevreden echter is onze befaamde K.L.M.-leider, die reeds aangekondigd heeft, dat hij „hier wel nader op terug zal komen”. De heer Plesman zou... Plesman niet zijn, wanneer hij zich zo gemakkelijk gewonnen gaf!

* * *

„Aan socialisatie of iets, dat er zeer veel op lijkt, hebben wij niet de minste behoefte”, aldus de heer Zegering Hadders, bij de begroting van Verkeer en Waterstaat voor de fractie der V.V.D. het woord voerend in de Eerste Kamer.

Simplele, maar veelzeggende woorden, die, met het gesprokene door de heren ir. Kraayvanger (K.V.P.), Hommes (A.R.) en mr. Kolff (C.H.) minister Vos nog eens duidelijk voor ogen moeten hebben gesteld, dat ook aan deze zijde van het Binnenhof noch voor een openlijke, noch voor een geruisloze socialisatie van het vervoer een meerderheid te vinden is.

De heer Van der Goes van Naters moge dan nog eens hebben verkondigd, dat zijn partij slechts zitting wil hebben in een Kabinet, waarin zij „de progressiviteit bepaalt”, wanneer onder „progressiviteit” moet worden verstaan socialisatie, ook van ons vervoerswezen, zal er voor de Partij van de Arbeid niet veel anders opzitten dan er voor te zorgen, dat zij bij de aanstaande verkiezingen de absolute meerderheid behaalt.

Veel kans geven wij haar niet.....!

Minister Vos was ditmaal voldoende realist om zijn zwakke positie tegenover de niet-socialistische Kamermeerderheid, zo hij aan zijn socialistische strevingen vasthield, wel in te zien en toonde zich dan ook opvallend toeschietelijk. Hij gaf de heer Zegering Hadders toe, dat de fiscale bevoorrechtiging van de dochterondernemingen van de Nederlandse Spoorwegen boven de particuliere vervoersondernemingen door de vrijstelling van de eerstgenoemden van belasting op de winst uit hoofde van de ondernemings- en vennootschapsbelasting, een ongelijke behandeling betekende, aan welker beëindiging hij bereid was de nodige aandacht te besteden. Het waarschuwendende woord van de V.V.D.-spreker ten aanzien van de socialisatie vermeldde wij reeds. Het is goed, hieraan toe te voegen, dat hij echter eveneens met zoveel woorden vaststelde, dat wij evenmin terugwillen naar de vóór-oorlogse chaos op verkeersgebied. Tussen zekere regeling, in nauw en voortdurend overleg met alle belanghebbenden en socialisatie is echter een groot verschil. Wij zijn zelfs geneigd te zeggen, dat dit precies het omgekeerde is, omdat daardoor de voorwaarden geschapen worden voor een onbedreigd voortbestaan van het particuliere bedrijf. Vele problemen heeft onze woordvoerder nog aangesneden, waarvan wij er één nog kort vermelden willen: dat van de wegen. Het is verklaarbaar, dat de wegen over het algemeen in een slechte toestand verkeren. Jarenlang uitstel van het hoogst noodzakelijke onderhoud, gebrek aan materiaal en arbeidskrachten waren en zijn oorzaak van deze toestand. Herstel en onderhoud zijn dus dringend noodzakelijk, maar de waterschappen en polders, noch de gemeenten met grote oppervlakte zijn, zoals de heer Hadders betoogde, daartoe financieel in staat. En toch zijn zij het, die vele locale wegen, welke nochtans dikwijls zwaar doorgaand verkeer hebben, moeten onderhouden. Daar komt bij, dat het zelfs de vraag is, of de gemeenten de wegen op het ogenblik wel mo g e n on-

derhouden. In een circulaire van 26 Januari 1948 van het Departement van Binnenlandse Zaken werd medegedeeld: „Wanneer het achterwege laten van een werk of aanschaffing niet rechtstreeks de welvaart aantast, behoort het te worden nagelaten, of althans uitgesteld, ook al zouden andere belangen in het gedrang komen”.

In het licht van onze precaire financiële toestand is deze circulaire begrijpelijk, maar voor onze reeds zo gehavende wegen houdt zij toch grote gevaren in. Want het is, zoals de heer Hadders zeide: hoe langer men het onderhoud en de versterking van de wegen uitstelt, hoe hoger de kosten, die toch eens gemaakt moeten worden, zullen worden. Ja, vele wegen zullen tenslotte zelfs geheel vernieuwd moeten worden. Het zal er inderdaad, zoals onze woordvoerder betoogde, wel van moeten komen, dat het Rijk en de provincie het onderhoud krijgen te verzorgen en ook eigenaar worden van alle wegen, voor doorgaand verkeer bestemd. Een moeilijk probleem, dat van het wegen-onderhoud en zijn financiële consequenties, waarbij wij slechts één lichtpunt zien, n.l. dat het ook hier de door onze geestverwant mr. Oud gepresideerde „commissie-Oud” is, die haar schouders eronder zal zetten. A.

Wilt U afdelingsnieuws, aankondigingen van vergaderingen e.d. bestemd voor dit weekblad richten aan: Mr. E. Elias, Victoria-hotel, kamer 435, Amsterdam?

Deze burger

heeft, gedurende een Caraïbisch-Hispano-Amerikaanse periode zijns levens, eens door Bogotà geslenterd. Een mooie stad in een land, dat zo groot is als Spanje, Frankrijk, België en dat Nederlandje van ons tezamen en in vereniging. Een hoog-gelegen stad. Zowel materialiter (want ge zijt buiten adem wanneer ge er een stoep van vijf treden hebt beklommen) als idealiter, want Bogotà noemt zich zelf altijd het Athene der Amerika's. Dat is wel een beetje snoeverig, maar zeker is, dat wetenschap en letterkunde er bloeien. Dat er al een universiteit was toen de Noord-Amerikanen nog niet eens het kauwgom hadden uitgevonden en dat er — o schoon wonder — meer boekwinkels zijn dan koffiehuisen. In ieder geval ziet men er heren op straat met boeken in de hand en wanneer ge wat Spaans kent, kunt ge op de straathoeken litterair debat horen. Sartre is er kind in huis (Clos). Enfin, wat nu in Bogotà geschied is, dat behoeft deze burger U niet te vertellen. Het is er nogal menens geweest. Als U nu maar niet denkt, dat die Columbiaanse „liberalen” de V. en D. ers van dat land zijn. Want dat lijkt er niet op. „Liberaal” heeft ginds een andere betekenis dan hier en dat is dat.

Deze burger heeft lang gepeinsd over deze eerste Columbiaanse revolutie in veertig jaar. Hij vindt het jammer van die fijne stad van hoge cultuur en beschaving, die zo ongerept was, zo blank onder een blauwe hemel toen deze burger er rondrentelde of koffie zat te lurken aan de plaza, die natuurlijk naar de grote Bolivar heet.

Maar er was nog meer peinzensstof. Dat de pan-Amerikaanse Conferentie daar werd gehouden. Nog wel met Surinaamse en Curaçaoese waarnemers, wat wel nodig was, omdat sommige landen daar de mening poneerden dat Frankrijk, Engeland en Nederland geografisch (als U dat zo noemen wilt) niets en niemandal te maken hebben op het Westelijk Halfrond. Dat is niet democratisch, zeiden die landen. En wanneer U La Prensa uit Caracas hebt gelezen en de radio uit die hoofdstad van Venezuela hebt gehoord, dan weet U, dat de Nederlandse aanwezigheid in Suriname en de Antillen „een smet en een smaad is voor het pan-Amerikanisme”.

Deze burger gelooft, tussen scherpe haakjes, dat wij daar niet onze schouders voor moeten ophalen en er niet om moeten meesmuilen en dat meneer van Boetzelaer goed moet kijken door scherpere ogen dan die hem nu rapporten sturen uit Caracas en Guatemala en Columbia, naar al die tekenen aan de pan-Amerikaanse wand. Niet, vooral niet ministerialiseren, excellentie.

En gij evenmin, niet-diplomatieke vrienden van mij, niet ministerialiseren en niet glimlachend, spottend glimlachend, die revolutie gebruiken als bewijs, dat die Zuid-Amerikanen maar eens eerst orde op eigen zaken moeten stellen, voor ze dat op de onze doen.

Neen, makers, zó liggen de kaarten niet op het puin van gerevolutioniseerd Bogotà. De kaarten mogen nu verbrand zijn, maar plotseling komen ze toch weer op tafel. Wij moeten zorgen, dat wij schrandere spelers aan die tafel hebben zitten, excellentie....

Ach, hoe romantisch waren, lang geleden, die Bogotaanse maanlichtwandelingen van

DEZE BURGER.

Dit is onze taak

door Mr. P. J. Oud

De gebeurtenissen in Tsjecho-Slowakije en de wijze, waarop de communisten in Nederland daarop hebben gereageerd, hebben ons hevig opgeschrikt. Wij werden ons eensklaps ten volle bewust van de gevaren, die vrijheid en democratie van hun zijde bedreigden. Toch kan men moeilijk volhouden, dat zich op dit punt plotse-ling iets nieuws openbaarde. Onze communisten hebben niet anders gedaan dan de consequenties aanvaarden der communistische leer. Het schijnt mij niet van belang ontbloomt daarop in histo-riisch verband nog eens de aandacht te vestigen.

Daarvoor is te meer aanleiding, omdat ook in dit opzicht 1948 een „eewfeest” is. Het jaar 1948 is immers het jaar, waarin Marx en Engels hun „Communistisch Manifest” hebben uitgegeven. De grote betekenis van dit manifest is, dat het de grondslag vormt voor het wetenschappelijk socialisme. Met het socialisme van vóór 1848 hebben weinigen zo de spot gedreven als Marx. Dat oude socialisme was immers alles „utopie”. Goed bedoelende en welwillende denkers hadden het uitgedacht in hun studeerkamers. Zij hadden plannen opgezet voor nieuwe maatschappelijke organisatievormen, waarin de individuele productie voor de collectieve zou plaats maken, op de wijze, waarop architecten bestek en tekening maken voor een nieuw gebouw. Alsof het huis der maatschappij zich naar willekeurig menselijk inzicht zou laten verbouwen.

Marx zal het socialisme verheffen van „utopie” tot „wetenschap”. Hij zal de wetten aanwijzen, volgens welke de maatschappij zich ontwikkelt. Hij zal aantonen, hoe de kapitalistische maatschappij — de maatschappij, waarin de productie-middelen eigendom zijn van den individue- len bezitter — met onverbidde logica bezig is aan haar eigen ondergang te arbeiden, hoe die maatschappij op de dag der revolutie zal moeten ineenstorten en hoe dan op naar puinhopen de socialistische maatschappij zal verrijzen. De kiem van deze leer vindt men in het communistische manifest.

Haar grondslag is de klassenstrijd. Geheel de ge- schiedenis der mensheid ziet Marx als een ge- schiedenis van strijd der klassen. Gedurende die strijd is de ene klasse voor, de andere na over- wonnen en verdwenen. Thans is de strijd in zijn laatste fase. Nog slechts twee klassen staan tegenover elkaar: de bourgeoisie en het proletariaat. Tussen deze beiden gaat de eindstrijd. Hij zal eindigen met de overwinning van het prole- tariaat. Met die overwinning zullen de klassete- genstellingen zijn verdwenen. Het duizendjarig rijk van welvaart en vrede voor allen breekt aan. Volgens deze leer heeft de arbeider maar één vijand, den kapitalist. Dien vijand hebben de arbeiders internationaal. Geschillen en oorlogen tussen de volken dienen alleen om de aandacht af te lei- den van dit ene feit. Daarom is het socialisme in- ternationaal. Het is dwaasheid de communisten te willen verwijten, zo verklaart het manifest, dat zij het vaderland zouden willen afschaffen. De arbeiders hebben geen vaderland. Men kan hun niet ontnemen, wat zij niet bezitten.

Uit dit alles vloeit vanzelf voort, dat het com- munistische revolutionair is. Marx en Engels gevoelen er niets voor die revolutionaire gezind- heid onder stoelen en banken te steken. „De com- munisten — zo eindigt het manifest — versma- den het, hun inzichten en oogmerken geheim te houden. Zij verklaren openlijk, dat hun doeleinden slechts bereikt kunnen worden door de geweld- dadige omverwerping der gehele bestaande maats- chappelijke orde. Mogen de heersende klassen voor een communistische revolutie sidderen! De proletariërs hebben daarbij niets te verliezen dan hun ketenen. Een wereld hebben zij te winnen. Proletariërs van alle landen verenigt u!” Marx heeft zijn leer uitgewerkt in zijn boekwerk „Das Kapital”. Hij zet daarin uiteen, dat de ontwikke- ling der kapitalistische maatschappij zal gaan langs de weg enerzijds van concentratie van het kapitaal in handen van een steeds kleiner aantal bezitters, anderzijds van toenemende verarming der arbeidersklasse. Hierin lag nu voor de socia- listische partijen een praktische moeilijkheid. Moesten zij deelnemen aan de parlementaire strijd mede ter verbetering van de positie der arbeiders? Of moesten zij zich op het standpunt stel- len, dat verbetering van die positie er toe zou bij- dragen de kapitalistische maatschappij voor de arbeiders aannemelijk te maken zodat daardoor de komst der socialistische maatschappij via de verarming der arbeidersklasse zou worden belem- merd? Onder dit dilemma heeft de sociaal-demo- cratie, ook ten onzent, jarenlang gezocht. De S.D.A.P. nam deel aan de parlementaire arbeid — en niemand zal ontkennen, dat onderscheidene harer vertegenwoordigers daarbij voortreffelijk werk hebben verricht —, doch tegelijkertijd weigerde zij definitief afstand te doen van het revo- lutionaire standpunt. Bij de propaganda werd het Marxisme allermintst prijsgegeven en in „revolu-

tionaire situaties” is de partij niet afkerig van het gebruik van andere dan wettige middelen tot verovering der staatsmacht. November 1918 is hier het meest sprekende, doch niet het enige, voorbeeld.

Dit neemt niet weg, dat er in de S.D.A.P. zijn, die haar houding uit een Marxistisch oog- punt niet consequent genoeg achten. Met hen komt het in 1909 tot een breuk. Naast de S.D. A.P. ontstaat de S.D.P. Tien jaren later, als in Rusland de bolsjewisten aan de macht zijn geko- men, sluit deze partij zich aan bij de communis- tische internationale en neemt de naam aan van Communistische Partij Holland. Het blijkt spoed- igit, dat in deze partij niets anders kan worden gezien dan een filiaal van Moskou. Dit ligt geheel in de aard der zaak. Het communisme is immers internationaal. Boven het nationaal gevoel heeft de klassenstrijd te prevaleren. Op de wereldrevo- lutie, die overal het proletariaat aan de macht zal brengen, komt het aan. En de Russische macht- hebbers hebben een dubbele kwaliteit: enerzijds zijn de Russische Regering, anderzijds de bestuur- ders der communistische internationale. Naar hun Russische pijpen hebben de Nederlandse commu- nisten te dansen. Op bevel van Moskou worden in 1925 twee Nederlandse communistische Twee- de-Kamerleden uit het Parlement verwijderd. Een hunner, Wijnkoop, waagt het een eigen commu- nistische partij, los van Moskou, op te richten. Zij leidt maar zeer kort een zelfstandig bestaan. Nederig zal Wijnkoop op 30 September 1930 in een openbare vergadering der Tweede Kamer zijn schuldbelijdenis afleggen. Hij heeft afbreuk ge- daan aan het revolutionaire eenheidsfront. De Communistische Internationale heeft goedgevonden, niet hij. En Wijnkoop spreekt met zoveel woorden uit, dat hij heeft „gecapituleerd” en met ontbinding van zijn partij weer tot de Internationale is te- ruggekeerd. Wij wisten reeds vóór de oorlog, dat de methoden van deze communistische interna- tionale en die van het nationaal-socialisme precies dezelfde waren. Het woord „nationaal” heeft ons nooit op een dwaalspoor gebracht. Het nationaal- socialisme was even internationaal als het com- muniste. Ook Duitsland hoopte op een wereld- revolutie, waardoor het de gehele wereld zou ko- men te beheersen. „Heute gehört uns Deutsch- land und morgen die ganze Welt” was een der meest geliefde liederen van de nazi's. Wat die nationaal-socialistische overheersing zou beteke- nen, hebben wij gedurende vijf bezettingsjaren aan de lijve ondervonden. Het is niet nodig daarover nog één woord te schrijven.

Aan het verzet tegen de Duitse overweldig- ing hebben de Nederlandse communisten in rui- me mate deelgenomen. Ook uit hun rijen zijn de illegale strijders in grote getale gevallen. Wij eren hun nagedachtenis gelijk wij die eren van alle anderen, die de dood vonden in de strijd voor het vaderland. Wij hadden gehoopt, dat ook onze communistische landgenoten uit die vijf bezet- tingsjaren dit bovenal zouden hebben geleerd, dat vrijheid en democratie de hoogste goederen zijn van een volk en dat wij, bij alle verschil van mening, eendrachtig hebben te zijn, waar het het bewaren van die goederen geldt. Wij hebben hun na de bevrijding de volle gelegenheid geschon- ken om te tonen, dat zij, wat ook in het verle- den hun houding was geweest, zich thans in de eerste plaats zouden gevoelen: Nederlanders. Het is thans duidelijk, dat er bij de communisten van vernieuwing geen sprake is. Zij zijn gebleven, wat zij voor de oorlog waren. De Internationale gaat voor hen boven alles. Het is gelukkig, dat men bezig is daaruit de consequenties te trek- ken. Het zou onverantwoord zijn, indien de com- munisten nog op verantwoordelijke plaatsen wer- den gelaten. Tegen de personen van hen, die thans die plaatsen bekleden, gaat het niet. Het gaat tegen het systeem en het beginsel der organisa- tie, waarvan zij deel uitmaken, die nu eenmaal met zich brengen, dat wij niet de zekerheid heb- ben, dat op critieke ogenblikken op hen kan worden gerekend. En geleerd door de ervaring van 10 Mei 1940 mogen wij op dit punt geen en- kel risico lopen. Wil dit nu ook zeggen, dat wet- telijke maatregelen moeten worden overwogen om de communisten uit te sluiten van het lid- maatschap der vertegenwoordigende lichamen? Ik meen dit ernstig te moeten ontraden. Een der- gelijke maatregel zal alleen maar kunnen bijdra- gen tot vergroting der gevaren van een onder- grondse actie. In de communistische propaganda in het Parlement ligt het gevaar niet. Zij geschiedt in het openbaar en biedt de vertegenwoordigers der democratische partijen de gelegenheid daar- op onmiddellijk te reageren. Bovendien maken de verkiezingen het mogelijk aanstonds te constate- ren, hoe groot de communistische aanhang onder ons volk is. Beweegt het communisme zich uit- sluitend ondergronds, dan mist men te dezen op- zichte iedere aanwijzing. Het is veel beter zijn vijand te kennen.

Van uitnemende betekenis is voorts, dat een verkiezingscampagne een voortreffelijke gele- genheid is om de communistische beginselen te bestrijden. Want hoe belangrijk al onze afweer- maatregelen mogen zijn — en wij mogen te dien opzichte zeker niets verzuimen — het al- lerbekwaamste is, dat wij ons volk geestelijk

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.

Redactie-secretaris: Mr. E. Elias

Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.

Administratie: Postbox 43 Amersfoort.

Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar. Losse nummers 15 cent.

Voor advertenties wende men zich tot de adminis- tratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlugs, Geestbrugweg 69 Rijswijk (Z.-H.).

Geen communisten in sleutelfuncties

Sinds, na de gebeurtenissen in Tsjecho-Slowakije en de houding van de Nederlandse Communisti- sche Partij ten aanzien van die gebeurtenissen, voor het overgrote deel van ons volk duidelijk is geworden, hoe de houding van de communisten is en welke hun oogmerken zijn, is het anti-com- muniste in ons land sterk toegenomen. Het aantal betogingen en manifestaties tegen het com- muniste neemt nog dagelijks toe en hoewel op zich zelf verheugend als een bewijs van het juist aan- voelen van ons volk tegenover dictatuur en on- recht, is dat op zich zelf slechts een bijkomstig- heid. Het gaat in deze kwestie niet slechts om het laten horen van protesten, maar om door da- den te tonen, dat wij in onze democratische op- vattingen voldoende weerbaar zijn. De Kamerfrac- ties van de V.V.D. zijn in deze reeds sinds 1946 het Nederlandse volk voorgestaan. En ieder Ne- lander kan in eigen kring, op eigen terrein, in eigen vereniging of organisatie volgen. Door te zorgen, dat geen communisten of communistisch- gezinden in sleutelfuncties, bestuursfuncties of welk gebied ook, gekozen of benoemd worden. Op die wijze ontnemt men beter dan alleen door protestbetogingen aan de actie-comités of beter gezegd de „sloop-ploegen” alle gelegenheid tot infiltratie.

Belangrijke taak

De leden van Provinciale Staten en Gemeente- raden hebben een belangrijke taak. En velen vol- gen hun handelingen met grote belangstelling. En men kan zeker stellen, dat vele kiezers bij het bepalen van hun stem mede rekening houden met hetgeen door de vertegenwoordigers van een be- paalde partij in Staten of Gemeenteraden is ge- zegd en gedaan. Daarom is het van belang, dat er een goede organisatie is van de Staten- en Raadsleden van de V.V.D. en men mag dankbaar zijn, dat deze organisatie er is niet alleen, maar ook zoals dezer dagen bij de jaarvergadering van de Vereniging van Staten- en Raadsleden der V.V.D. in Utrecht bleek, groeiende is. Want on- danks het feit, dat er dit jaar geen verkiezingen voor deze colleges zijn gehouden, is het aantal leden van deze vereniging met ongeveer 30 ge- stegen, omdat verscheidene gemeenteraadsleden, die als candidaat voor een kiesvereniging „Alge- meen Belang” in een gemeente zijn gekozen, thans zijn toegetreden tot de V.V.D. daarnaast is verdie- ping van het inzicht en uitbreiding van de kennis van de problemen, welke zich voordoen een der doeleinden, welke door deze Vereniging, gezien de besproken onderwerpen met effect worden ter hand genomen. Voor de vorming en scholing van onze vertegenwoordigers in provinciale staten en gemeenteraden is deze vereniging naar onze me- ning van grote betekenis en men mag stellig de hoop uitspreken, dat de belangstelling voor deze organisatie in eigen kring steeds meer zal toene- men.

weerbaar maken. Het is overbodig te zeggen, dat op dit punt ook onze partij een grote taak heeft. Ons beginselprogramma geeft klaar en dui- delijk aan de beginselen van vrijheid en demo- cratie, waarvoor wij wensen te strijden. Dit geldt zowel op geestelijk en cultureel terrein als op dat der stoffelijke verhoudingen. Wij willen daarbij de volle nadruk leggen op onze eis, dat de maatschappelijke verhoudingen sociaal recht- vaardig en economisch verantwoord zijn. Wij weten, dat deze dingen moeten samengaan. Wij kunnen nog zo'n mooi sociaal gebouw optrek- ken, wanneer het economisch fundament niet deugt, stort het onherroepelijk in elkander. Wij zijn dan verder van huis dan ooit omdat in de chaos, die dan ontstaat, het communisme, dat wij willen bestrijden, zijn beste voedingsbodem zal vinden.

Zo is onze taak vanzelf aangewezen. Dragen wij er zorg voor haar naar onze beste krachten te vervullen.

sihi **POMPEN**
 voor *scheepvaart*
 en *industrie*
Raadpleeg
onze technische dienst

MACHINEFABRIEK C. MATERS C.V.
 REVERWIJK - TELEFOON 3141

Levering binnen 1 maand.

ruim 300 jaar...

FABRICEREN WIJ VERVEN VOOR
 BOUWVAKKEN EN INDUSTRIE

N.V. Heyme Vis & Zoonen
 ZAANDAM - OPPERICHT 1643

L. Smit & Zoon
 KINDERDIJK

Baggermaterieel
Zee-steepboten
Passagiersschepen
Machines
Motoren
Ketels

Kloos
 K I N D E R D I J K
Bruggen

BOLNES
Dieselmotoren
 25-1400 P.K.

★

N.V. Machinefabriek
„Bolnes”
 v.h. J. H. v. Cappellen
 te Bolnes

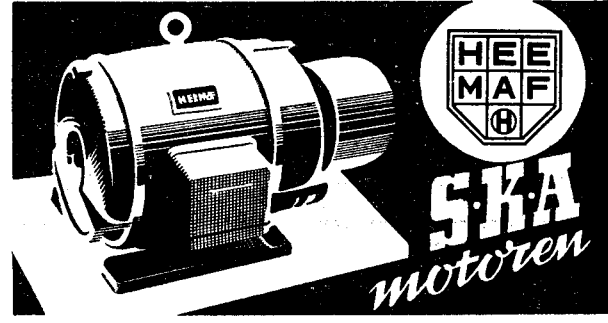
N.V. Lijm- en
 Gelatinefabriek

„Delft”

*
 Fabrieksmerk:
 TWEE TORENS
 *

Tel. 106-363 — Delft

Hoofdvertegenwoordiger voor
 advertenties in dit blad:
 L. VLUG
 Geestbrugweg 69 - Rijswijk (Z.H.)

S.K.A.
motoren

N.V.
Machinefabriek
 IJZER-, STAAL- EN
 METAALGIETERIJ

↓

v.h. BAKKER & Co.
 RIDDERKERK

N.V. Nederlandsche
 Caoutchouc- en Gutta-
 Perchafabriek

v.h. Bakker & Zn.
 Ridderkerk

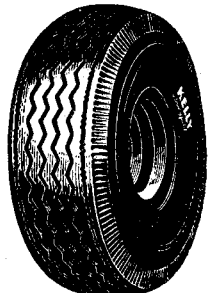
• Technische
 rubberartikelen

HANDELMAATSCHAPPIJ
H. Albert de Bary & Co. N.V.

Deviezenbank

Financiering van Im- en Export
 Documentaire Accredieten

HEERENGRACHT 450 AMSTERDAM-C. TELEFOON 38911

KELLY
Springfield

Imp. N.V. Jac. Blom (Auto Supply Afd.)
 Rotterdam — Filiaal Den Haag

N.V. BOELE'S
 Scheepswerven en Machinefabriek
BOLNES

Nieuwbouw en reparatie

Heineken's BIER

★ *Het meest getapt* ★

Het Nederlandse volk ontwaakt tot helder inzicht

Ondanks Regering en haar politieke pleitbezorgers

Zou men het stadium, waarin het Indische vraagstuk op dit ogenblik verkeert, kort moeten samenvatten, dan zou dit résumé er aldus uitzien:

van Nederlandse zijde is een ontwikkeling bevorderd, waarin Indië zal bestaan uit een nog niet vastgesteld aantal „deelstaten”, elk met een eigen regeringshoofd, een eigen ministerie en een eigen parlement, welke „deelstaten” dan samen de „Verenigde Staten van Indonesië” moeten vormen met een centrale regering voor de gehele federatie; en die Verenigde Staten van Indonesië zullen dan, vrijwillig, samen met Nederland een „Unie” vormen.

Dit is, formeel en officieel, het doel van het Indische beleid; over deze conceptie van een federatief Indië in Unie-verband met Nederland, Suriname en Curaçao bestaat zowel in Nederland als in Indië een vrij grote mate van instemmigheid.

Bij dit beeld in zéér grote lijnen houdt dan evenwel de eenstemmigheid op. En daar houdt ook de duidelijkheid op.

Wie bepaalt, hoe veel „deelstaten” er zullen zijn? Wie zal volhouden, dat een redelijk motief bestaat, waarom de geweldige gestektheid van Oost-Indonesië, met zijn tientallen volken en zijn vele honderden eilanden één enkele deelstaat blijft vormen, Borneo echter een „federatieve deelstaat” wordt en Java in drie of vier „deelstaten” wordt verdeeld? Wie heeft de bevoegdheid „ja” of „neen” te zeggen, als de volken van Bali, of van Soemba en Soembawa, of van Timor, of van de Molukken bijvoorbeeld eens óók een eigen „deelstaat” wilden vormen, in plaats van maar een simpele „dearah” te zijn? Hoe zal de verhouding zijn tussen „deelstaten” als West-Java, Borneo en Oost-Sumatra onderling? Hoe worden de bevoegdheden verdeeld tussen de regeringen van die „deelstaten”, compleet met presidenten, ministers en departementen, en de centrale regering der Verenigde Staten van Indonesië? Wie mag wat doen? En hoe wordt dan weer de verhouding tussen die Indische federatie en de Nederlands-Indische Unie? Een super-kabinet? Een super-parlement? Een zetel in Holland? Een zetel in Indië? Eigen bureaux en eigen ambtenaren met eigen bevoegdheden van: de „dearaha”, de „deelstaten”, de „Verenigde Staten”, en van de „Unie”?

Gij schrikt een weinig terug van deze vragen? Gij weet het niet? Wel — de waarheid is, dat men het elders ook niet weet. De waarheid is, dat zelfs in regeringskringen hier en ginds het aantal dergenen, die op al deze vragen een klaar en helder antwoord weten, is te tellen op de vingers van één hand. En de verschrikkelijke waarheid is, dat nochtans het antwoord op deze vragen beslissend is voor de toekomst van U en Uwe kinderen, van Nederland, van Indië en van het Koninkrijk.

Linggadjadi? Men kan U honderd verschillende antwoorden op deze vragen geven en nochtans met klem van redenen betogen, dat zij alle steunen op dat „verdrag” van Linggadjadi. De „Renville”-overeenkomst? Maar de deskundigen van alle partijen staan thans reeds klaar met een bont kaartenblad van zeer uiteenlopende interpretaties. De Grondwetsherziening? Maar de redactie van het nieuwe veertiende hoofdstuk moet wel zó ruim zijn, dat binnen de letter zijner artikelen nog alles mogelijk is.

Neen. Er bestaat niet alleen in Nederland geen overeenstemming tussen de politieke partijen omtrent Indië en zelfs geen scherpe, klare, duidelijke en voor iedereen begrijpelijke afbakening der standpunten. Er bestaat zelfs geen klare, scherpe en voor het volk verstaanbare samenvatting van het beleid, dat de Regering zelf wil voeren. Wie de opeenvolgende redevoeringen van minister Jonkman over Indië leest en onderling vergelijkt en daaruit kan opmaken welke antwoorden Zijne Excellentie op de bovengenoemde vragen geeft, is een wondermens. En wie de beschouwingen van prof. Romme leest en daaruit kan afleiden, welke ontwikkeling deze staatsman zich inzake Indië voorstelt, is een helderziende.

Veel van de ongewone scherpte, waarmee de regering en figuren uit de regeringspartijen zich tegen „de oppositie” plachten te keren, kan zeer eenvoudig verklaard worden. Het was de uiterlijke heftigheid, waarmee men de eigen innerlijke onzekerheid trachtte te verbergen.

Maar er bestaat in Nederland wel een aantal vrij stevige meningen over Indië. Zij bestaan bij het volk. Bij het volk, dat in het verleden zo bitter slecht over Indië en zijn betekenis is voorgelicht, doch dat zich nu instinctmatig enige meningen gevormd heeft. Zij zijn, onge-

wild en ongemerkt, gemeengoed geworden. Zij hebben daarbij zelfs menig partijverband doorkruist.... Zij worden noch door rang of stand, noch door ontwikkeling of maatschappelijke positie bepaald. Een volk in nood volgt zijn instincten. Grote delen van ons volk beseffen, dat zij in nood gaan verkeren en dat die nood zeer groot zal zijn, indien wij niet aan enige hoofdzaken wat Indië betreft vasthouden.

Die hoofdzaken zijn vrij eenvoudig. Er bestaat in Nederland niemand, die van Indië een „kolonie” wil maken. Indië was geen kolonie. En de hele santekraam van „koloniale” Nederlanders is alleen uitgevonden door een aantal progressieve lieden die, evenals de communisten, de methoden van de laster volgen als alle andere falen. Goed — iedere Nederlander ziet volgaarne de volken van Indië hun weg naar staatkundige zelfstandigheid volgen.

Maar men beseft nochtans, dat onze verantwoordelijkheid daarmee niet ophoudt. Kunnen de Papoea's, de Dajaks, de Kei-eilanders, de Toradja's, de Alfoeren met één slag vrije staatsburgers zijn in een onafhankelijke democratische staat? Zal de simpele Javaanse boer er beter aan toe zijn, zo hij voor goed de bescherming moet ontberen van de Nederlandse bestuursambtenaar? Zullen de Indische Nederlanders veilig kunnen leven en werken, zo men hun belangen louter toevertrouwt aan nieuwe regeerders, die het ABC van het regeren nog moeten leren?

Men voelt, dat dit alles niet kan. Men begrijpt daarmede, dat zo

wij niet zorgen, dat het geweldige werk der Nederlanders op economisch gebied in Indië — de ondernemingen, de scheepvaart, de mijnen, de fabrieken — beschermd en bewaard blijft, er niet alleen onherstelbare verliezen ontstaan, welke de Nederlandse levensstandaard blijvend zullen doen dalen, maar dat ook aan de volken van Indië een zonde wordt begaan.

Er leeft in het Nederlandse volk een instinctief begrip, dat het inzake Indië een verantwoordelijkheid draagt. Voor de eigen normale, gezonde, eerlijke belangen. En voor de veiligheid, de rechtszekerheid en de belangen van de Indische volken.

Het is geen toeval, dat die meer dan honderdduizend Nederlandse soldaten in Indië zo goed hun plicht doen. Geloof men, dat het mogelijk geweest zou zijn die „onderduizend” Nederlandse jongens zich te doen wijden aan een kwade zaak? Dat zij hun werk doen, dat die soldaten zo hard werken en al h moet zo hard vechten — dat komt omdat zij de Indische realiteit zien met jonge, heldere, Hollandse ogen.

Welnu — iets van hun zekerheid en hun overtuiging is ook doorgedrongen tot zeer brede lagen van het Nederlandse volk. Het weet op al die fraaie vragen het antwoord niet. Maar het begint drommels goed te weten, wat het inzake Indië wel wil. Het begint zeer ongeduldig te worden over het gesjacher ener chicaneerende „Republiek”. En het volk wordt ook een weinig ongeduldig over een Regering, zo lang die niet eindelijk in klare taal een oplossing gaat voorstaan, die het kan begrijpen en aanvaarden. Aanvaardbaar is zulk een regeling slechts dan, indien zij de rechten en de vrijheden en de belangen veilig stelt zowel van de Indonesiërs als van de Nederlanders.

d. K.

Zo zijn er....

DE BEGINSSELLOZE MIDDENSTANDE EN DE POLITIEK

(brieffragment).

.... Heus, het was wérkelijk gezellig. De mannen met een borreltje en een goede sigaar en wij met een likeurtje. En Martha had zich echt uitgesloofd op de borrelballen. Margarine natuurlijk, maar ja... met vier kinderen en een ambtenaarsinkomen.... Enfin, ik zeg net tegen Justien, gut kind, zeg ik, honderdvijfenzestig gulden voor een japonnetje noem je dat veel? Als je tegenwoordig maar een bètje jurk wilt hebben, kun je eenvoudig niet naar p r i j z e n vragen! Nou, en meteen komt Gerrit binnen. En dat begrijp je: DE politiek! En Jan, die dadelijk wou weten of hij voor z'n uitvoer nu guldens of buitenlandse valuta moest vragen, en Oudemans, die toch al als de dood is voor devaluatie, en Gerrit meteen de gewichtige, dat voel je! Hij kon natuurlijk weer niet alles zeggen, en het was een strikt besloten vergadering geweest en we wisten toch hoe de meest vertrouwelijke zaken tegenwoordig ontijdig gepubliceerd werden, en toen ik vroeg waarom hij dat nu ontijdig vond, toen had je dat gezicht moeten zien!

Zie je Truus, en ik kan die eigenwijze vent toch al niet zetten. Een air alsof hij een heel ministerie in pacht heeft en op z'n kaartje alleen maar „gepensionneerd O.I. ambtenaar”. En wat zegt dat? Een heel behoorlijke man, daar met van, en hij is lid van de herensociëteit en van de kegelclub en van ons Nut, maar als je dat vergelijkt met Jan's inkomen en dat van de dokter of de veearts, wat is het dan nog?

Enfin, tien minuten later was het zo ver. Dat hij nooit eens iemand van ons op de Rijkseenheid zag. En waarom Jan die affiches niet in onze zaak wou ophangen? En dat Hendrik het ronduit verdraaide in het comité zitting te nemen. Of wij het gevaar dan niet inzagen? Of ons koninkrijk dan maar in elkaar moest vallen? En weet ik wat allemaal meer. Kijk eens, Truus, en nu kunnen ze me heel wat wijs maken, maar eer er zo maar koninkrijken in elkaar gaan zakken, moet er heel wat meer gebeuren. En in elk geval is Gerrit geen type om dat te voorkomen. Stel je voor! Natuurlijk, als je naar hem luistert, is hij om zo te zeggen kind aan huis bij Gerbrandy zelf. Minstens eens in de 14 dagen moet hij naar den Haag om de zaak te gaan stutten. Ze kunnen hem nu eenmaal niet missen. Volgens zijn vrouw heeft hij er verhoogde bloeddruk van gekregen. Maar onze dokter zegt dat iedere Indischman ver voor z'n tijd op een stille beroerte rekenen mag. Wijntje en Trijntje.... enfin, dat begrijp je wel! Nou, mens wat snapt zo'n ambtenaar van ons, zakenmensen? Neem nou Jan. En neem nou onze zaak.

Door en door solide en altijd van vader op zoon. Maar dat brengt ook verplichtingen mee. Wij hebben bij ons gereformeerden en hervormden en katholieken en Partij van de Arbeid en weet ik veel. Die komen allemaal bij ons in de zaak. En dan zal ik me daar zo'n plaat met een gebroken kroontje gaan ophangen!, zegt Jan, ik ben toch niet krankzinnig? Want dát voel je, Truus, ja n kiezen we partij. En in de politiek. Nou, hoe kan een zakenman nu ooit partij kiezen? Vergeet niet hoeveel gewone mensen bij ons kopen. En je staat versted wat die soms in een maand omzetten. Dat kun je toch niet moedwillig stuk slaan? En voor Gerrit's politiek?

Dat wil natuurlijk niet zeggen dat wij voor de arbeiders zijn. Jan heeft zijn handen vol met het personeel. Als je die eisen hoórt en die toon die zulke lui durven aanslaan! En werken ho maar. Maar je kunt er niet buiten. En zoek jij maar anderen. Heus, Truus, als zakenman kun je nu eenmaal niet openlijk kleur bekennen. En zeker niet als je zaak goed gaat. Neem nu onze zaak! Jan koopt wat hij maar kopen kan. En met die nieuwe verbouwing en een nieuwe slaapkamer en nieuwe gordijnen en nu we ook eindelijk weer een behoorlijke wagen hebben, is hij tenminste dat geld uit de oorlogsjaren kwijt. Geruisloos geliquideerd, zegt Jan. Want als je het als vermogensaanwas aangeeft speelt even ander er toch maar mooi weer van! Ja, als je Gerrit hoort, moeten alle zakenmensen zijn politiek steunen. En met geld natuurlijk. Och, en nu wil ik nu en dan wel een gulden desnoods een rijksdaalder offeren, maar waarom moet het nu juist weer van ons, zakenmensen, komen? Als die politiek van Gerrit scheef loopt, hoeft onze zaak toch niet mis te gaan? Als je alleen maar rekent dat het hele pand voor een gulden in de boeken staat! En dan de voorraden en de reserves! Daarom zeg ik altijd tegen Jan: laat die Gerrit toch praten! Bemoei je toch niet met politiek! Stop hem zo nu en dan en onder vier ogen een kleinigheid toe. Dan toon je je goede wil en als er revolutie of wat dan ook van komt, kunnen ze het jou tenminste niet nadragen.

Och Truus, geloof jij nou heus dat het zoveel scheelt of we Beel en Romme inplaats van Gerbrandy en Welter hebben? Belasting betalen we toch. En een zaak als de onze hebben ze toch nodig of we nu rood of zwart zijn. En zie jij die Russen zo dadelijk komen?! Ik niet! En als ze komen, kunnen we immers altijd nog zien? Nou, daarom....

Abr. Exodus.

Zondag gaat ITALIË STEMMEN

De verkiezingen, die deze Zondag in Italië gehouden zullen worden, zijn van meer dan plaatselijke betekenis. Ja, men kan wel zeggen, dat de wereld er zich zo mee bemoeit heeft, dat de plaatselijke betekenis ervan geheel en al op de achtergrond is gedrongen. Met elke verkiezing in welk land ook aan deze zijde van het ijzeren gordijn is het tegenwoordig zo gesteld, maar met de Italiaanse verkiezingen is dat wel heel erg het geval. Dat komt in de eerste plaats, omdat Italië zo'n belangrijke strategische stelling in het Middellandse Zee-gebied inneemt en, in de tweede plaats, omdat de Italiaanse communistische partij zo'n grote aanhang heeft, dat het geenszins een uitgemaakte zaak is (zoals dat bijvoorbeeld in Nederland of de Scandinavische landen het geval is), dat zij één — parlementair gesproken — „quantité négligeable” zal zijn, die alleen de aandacht waard is om haar extra-parlementaire activiteit, n.l. haar sociale agitatie. In Italië doet de communistische partij een gooi naar de macht, die ernstig te nemen is, omdat haar aanspraken hierop niet uit de lucht gegrepen zijn, doch gesteund worden door een belangrijk deel van het volk. Ware dat anders, dan zou zij zich waarschijnlijk niet zo rustig houden aan de vooravond van de verkiezingen. Dat betekent, dat zij nog altijd een kans ziet om legaal aan de macht te komen. De gevolgen van zo'n succes laten zich maar al te gemakkelijk overzien: het gehele strategische patroon, waarop de Westelijke politiek ten opzichte van Rusland berust, zou in de war geschopt worden, het ijzeren gordijn zou, voorbij Oostenrijk, tot aan de grenzen van Frankrijk opschuiven, de Middellandse Zee zou als operatie-terrein voor de Angelsaksische vloeten ernstig in gevaar gebracht worden, Griekenland en het gehele Midden-Oosten zouden op die manier van het Westen afgeknelde raken. Dat verklaart de betekenis, die aan de Italiaanse verkiezingen gehecht wordt. Omdat als het ware het lot van de wereld afhangt van de uitslag van de verkiezingen van 18 April, is het dienstig om de positie van de verscheidene partijen te schetsen, waartussen de Italianen, die zich wel degelijk bewust zijn van de draagwijdte van hun stem, de keuze hebben.

Twee kolossen

Het Italiaanse partijenscala wordt beheerst door twee kolossen: ter uiterst linkse zijde het zogenaamde democratische volksfront van communisten en socialisten (plus losse meelopers van diverse pluimage), ter rechter zijde de Democrazia Cristiana, de christen-democratische partij, welke thans, onder leiding van De Gasperi, aan de regering is. Beide blokken kunnen tezamen over de absolute meerderheid in het parlement beschikken en zouden dus theoretisch een regeringscoalitie kunnen vormen, hetgeen zij ook praktisch gedaan hebben, totdat De Gasperi het vorige jaar, uit weerszin over het dubbele spel zijner communistische bondgenoten (en ook wel op aandrang van Amerika, dat hiervan zijn steun aan Italië afhankelijk maakte), met hen brak en het alleen met de Democrazia Cristiana en enkele deskundigen probeerde. Daar echter zijn partij niet over een absolute meerderheid in de Kamer beschikte en hij nu rekenen kon op de oppositie van de uitgestoten extremisten van links, moest hij, om te kunnen regeren, zeker zijn van de steun van politieke groepen, die hetzij tussen hem en uiterst links stonden, hetzij nog meer naar rechts voerde hij de laatste tactiek en steunde hij op de semi-fascistische partij van de „Uomo Qualunque” (de gewone man), de monarchisten en de liberalen (een zeer conservatief groepje, dat zich niet ontzag met de semi-fascisten een verkiezingsblok te vormen en waarvan zich dan ook

onvervalste liberalen, als de grote wijsgeer Benedetto Croce, de econoom Einaudi en de staatsman graaf Sforza, distancierden). Dit allegaartje was echter te compromitterend voor De Gasperi (zo zou hij nooit stemmen van de linkse extremisten kunnen winnen) en bovendien ook onbetrouwbaar. Zo ging hij er in de loop van het vorige jaar toe over meer op de gematigde tussengroepen te steunen, die hij tenslotte in zijn regering opnam. Deze tussengroepen zijn de republikeinen van Pacciardi (oud-Spanje-strijder, thans vice-premier), die de tradities van Garibaldi en Mazzini hooghouden, doch overigens over niet zo'n heel grote aanhang beschikken, en de socialisten van Saragat, die zich in het begin van 1947 van de socialisten onder leiding van Nenni, wiens slaafse bondgenootschap met de communisten hun misviel, afgescheiden hebben.

Onzekerheden

Aangezien het volkomen onzeker is, of Saragat c.s., die thans voor de eerste maal aan algemene verkiezingen deelneemt, onder de kiezers een aanhang zal krijgen, enigszins evenredig aan het aantal kamerleden, dat zich met hem van Nenni heeft afgescheiden, en dus even onzeker, of De Gasperi in het nieuwe parlement weer met de Democrazia Cristiana plus Saragatien plus republikeinen over een absolute meerderheid zal kunnen beschikken, is het voor hem dubbel zaak om voor zijn partij zoveel mogelijk stemmen te winnen. Mochten zijn bondgenoten in de nieuwe Kamer minder zetels krijgen dan in de huidige, dan zou hij op die manier het verlies weer goed kunnen maken.

Hoe zijn de kansen van De Gasperi's partij? Wanneer de economische toestand van een land niet gunstig is, dan wordt dat altijd door het kiezerscorps in de schoenen van de zittende regering geschoven. Nu is Italië's economische positie niet gunstig. Na een paar jaren van toenemende inflatie is deze tendens stopgezet door het deflatoire experiment van de liberale minister van financiën Einaudi. Lijders bij dit experiment waren de industrieën, welke regeringscredieten werden ingetrokken. Vooral de kleine bedrijven werden hiervan het slachtoffer, zodat de door de inflatie ingezette pauperisatie van de middelklassen voortgang vond. Aan de andere kant werd het resultaat van het experiment-Einaudi — een merkbare prijsverlaging — grotendeels ongedaan gemaakt door de sociale politiek van de regering, die, uit angst voor nog grotere werkloosheid (er zijn reeds twee miljoen werklozen), welke slechts het communisme ten goede kan komen, elk ontslag verbood. De fabrieken hebben dan ook veel en veel meer arbeiders in dienst dan zij gebruiken kunnen. Een en ander verhoogt natuurlijk weer de inflatoire tendens, maar — en dit is uit verkiezingsoogpunt belangrijk — een en ander treft de arbeider minder dan de middelklassen en voordat dezen communistisch zullen gaan stemmen, zal er nog heel wat moeten gebeuren. Het lijkt dus niet waarschijnlijk, dat de economische perikelen van de regering haar veel stemmen zullen kosten of althans haar tegenstanders veel stemmen zullen verschaffen.

Snel vergeten

Op politiek gebied kan zij slechts op succes bogen. Een andere regering — en zeker niet een, waarin de communisten een preponderante plaats innemen — zou nooit zoveel economische hulp uit Amerika voor het land hebben kunnen krijgen als deze. Zij speelt een belangrijke rol in het concert der zestien landen, zij behoeft de Italiaanse oorlogsschepen niet aan Amerika en Engeland uit te leveren, zij krijgt — als klap op de vuurpijl — Triëst toegewezen. Dat is het voordeel van regering te zijn, want eigen verdienste

komt hier slechts heel terloops bij kijken. Toch moet men ook weer niet al te veel verwachten van deze prestigee-successen: het Italiaanse volk vergeet snel, beschouwt deze weldaden als niet meer dan verschuldigd en begrijpt tenslotte heel best, dat zij allermindst zonder bijbedoelingen zijn, zodat zij slechts hen zullen overhalen, die uit opportuniteitsoverwegingen hun stem plegen te geven. Hetgeen er inmiddels heel wat kunnen zijn.

Een zeer sterke bondgenoot vindt de Democrazia Cristiana in de kerk, die zich openlijk in de verkiezingsstrijd heeft geworpen. Vooral bij het vrouwelijke deel van het kiezerscorps zullen de waarschuwingen en vagevuur-dreigementen van de pastoor hun effect niet missen en ook op het platteland verwacht men, dat het katholieke geloof nog de doorslag zal geven. Aan de andere kant schrikt dit openlijk partijkiezen der kerk het steeds sterke anti-clericale element in Italië, dat vooral onder de intellectuelen en de semi-intellectuelen te vinden is, er weer van af zijn stem te geven aan het sterkste bolwerk tegen het communisme, de Democrazia Cristiana, temeer daar uit de nieuwe maatregelen van de tegenwoordige minister van onderwijs gebleken is, dat haar „zwarte” vleugel sterk is. Vooral haar bondgenoten, de Saragatien en de republikeinen, die een anti-clericale traditie hebben, staan hier voor een dilemma, dat het volksfront van Togliatti en Nenni danig uitbuit.

Voor en tegen

Alles wat de Democrazia Cristiana tegen zich heeft, heeft het volksfront voor. Zoals gezegd, is dit een coalitie van voornamelijk de communisten en de socialisten van Nenni, die bij de vorige verkiezingen, in Juni 1946, tezamen ongeveer 40 procent van het stemmenaantal op zich verenigden. Men geloof niet, dat de communisten hard achteruit zullen gaan. In het Noorden des lands hebben zij, naar het schijnt, hun zenith bereikt. De arbeiders schijnen daar (een bekend verschijnsel) het vele staken moe te zijn geworden. In het Zuiden hebben zij echter inmiddels heel wat aanhangers gewonnen. Sneller dan de christen-democraten, op wier weg het eigenlijk lag, hebben zij gezien, dat in de vreselijke armoede, waarin zich de landarbeidersbevolking van het zeer katholieke Zuiden bevindt, een vruchtbaar arbeidsterrein voor hun propaganda lag. De eerste verrassing was de uitslag van de verkiezingen voor het autonome parlement van Sicilië, een eiland, dat in 1946 nog voor het behoud van de monarchie gestemd had, doch een jaar later aan het volksfront de meerderheid gaf. Eerst thans reageert de tegenpartij: de bisschoppen, ziende, dat dreigementen met excommunicatie niet voldoende zijn, hebben hun traditionele bondgenootschap met de grootgrondbezitters losser gemaakt en zich uitgesproken voor een billijkere landverdeling. De allerlaatste berichten melden dan ook, dat de voortgang, die het communisme in het Zuiden gemaakt heeft, stopgezet is.

Zal de communistische helft van het volksfront misschien in stemmental vooruitgaan, veel onzekerder nog is de standvastigheid van Nenni's vroegere aanhang, die de andere helft van het volksfront uitmaakt. Dat hij stemmen zal verliezen aan Saragat, staat vast en onlangs is nog de geziene socialist Lombardo, naar Saragat overgelopen. Nenni's argument, waarom hij in het volksfront blijft — dat hij anders n.l. al zijn arbeidersstemmen aan Togliatti zou verliezen —, spreekt boekdelen tegen zijn eigenlijke aanhang. De politiek van Rusland rust als een zware hypotheek op hem en het ware niet te verwonderen, als de stichting van de Kominform en de gebeurtenissen in Praag zijn partij als onafhankelijke partij volkomen „banco rotto” zullen blijken te hebben gemaakt. De laatste slag, die hem toegebracht werd, was de onttrekking van de erkenning door de Westelijke socialisten, welke erkenning thans overgegaan is op zijn vijand Saragat.

Prognose

Een niet onwaarschijnlijke prognose zou dus zijn, dat wat de communisten voor het volksfront in de wacht weten te slepen, door de Nennisten weer verspeeld zal worden. Het resultaat zou dan zijn een ongeveer gelijk gebleven zetelantal voor de socialistisch-communistische fractie, tegen de 40 procent van het totaal — een waarlijk indrukwekkend resultaat. De Democrazia Cristiana, die bij de vorige verkiezingen ongeveer 30 procent der stemmen op zich verenigde, zal, als deze prognose tenminste juist is, moeilijk dat resultaat kunnen evenaren. Dan krijgt men het moeilijke vraagstuk: wie zal de regering moeten vormen: de grootste partij (dat is de Democrazia Cristiana) of de aanvoeders van de lijst, die de meeste stemmen op zich gekregen heeft (dat is de combinatie van Togliatti's en van Nenni's partij)?

Het spel zal dus voornamelijk gaan tussen de twee kolossen, terwijl ook aan de resultaten van Saragat en Pacciardi, vanwege hun positie op de wip, de grootste aandacht geschonken zal worden. De rest van het stemmental zal zich versplinteren over de partijtjes van rechts, de liberalen en de stervende Qualunquisten, die met enkele anderen een „nationaal blok” hebben gevormd, drie monarchistische en twee neo-fascistische partijtjes, waarvan vooral de Movimento Sociale Italiano, die bij de gemeenteraadsverkiezingen van Rome een verrassend succes heeft behaald, niet uit het oog verloren moet worden.

Grote onbekende

En dan is er tenslotte de grote onbekende factor: hoeveel kiezers zullen er thuis blijven? Men schat het aantal op tussen de twee en de vier miljoen, maar het verschil kan juist de weegschaal naar links of rechts doen overslaan. Deze factor baart vooral de Democrazia Cristiana zorgen. De tucht in haar gelederen is niet zo sterk als in die van het volksfront, dat al zijn aanhangers wel zal weten op te trommelen en daarom ook helemaal niet bang is voor absentisme. Is het weer slecht op Zondag, dan blijven velen thuis. Zijn er onlusten op straat — idem idem. Men zal zich dus niet behoeven te verbazen, als op de verkiezingsdag zelf relletjes uitgelokt worden door het volksfront. Reeds nu uiten aanhangers van het volksfront, vooral in kleine plattelandsgemeenten, dreigementen tegen hen, van wie zij vermoeden kunnen, dat zij niet op het volksfront zullen stemmen. Hun dreigementen luiden niet: „Je zult op het volksfront stemmen of anders.....”, maar „Je gaat niet stemmen of anders.....” Vooral de vrouwen, die, zoals gezegd, in het algemeen trouwer aan de kerk zijn gebleven dan de mannen, zullen zich door dergelijke klimatologische en nog ergere bedreigingen laten „eenschüchtern”. Vandaar dat de Democrazia Cristiana een actie onderneemt tegen het thuis blijven. „Het hindert niet op wie gij stemt, doch stemt!”

Vandaar dat de paus het als een doodzonde heeft verklaard, indien men zich onthoudt van stemmen.....

Tragisch

Het is tragisch, dat alle machten van de wereld zich mengen in een kwestie van zuiver binnenlandse aard. De binnenlandse problemen zijn hierdoor volkomen op de achtergrond geraakt. Daarom zal de uitslag van de verkiezingen van Zondag nooit meer dan een adempauze kunnen verschaffen. Wint de Democrazia Cristiana, dan is Italië's plaats aan deze zijde van het ijzeren gordijn gewaarborgd en dat is al een heel belangrijk resultaat. Maar dat resultaat zal nooit anders dan voorlopig kunnen zijn, zolang de regering in samenwerking met de andere Westelijke mogendheden er niet in slaagt de economische basis van Italië's politieke leven gezond te maken. Dat is haar tot dusver op stukken na niet gelukt.

De Grondwetsherziening

door prof. dr. E. H. s'Jacob

De vorige week schreven wij over de vrijwillige aanvaarding van de nieuwe rechtsorde; het spreekt vanzelf, dat er geen vrijwillige aanvaarding is, wanneer Indonesië, Suriname en de Nederlandse Antillen niet zelf aan de tot standkoming van die nieuwe rechtsorde medewerken. Die medewerking zal echter verleend moeten worden door organen, welke daartoe bevoegd zijn. Een regelmatige rechtsontwikkeling brengt mede, dat zulke bevoegdheid door grondwet en wet wordt verleend. Is dat met het geval, gaan wij straks onderhandelen met lieden die hun mandaat ontleenen aan een macht, welke voor ons recht vreemd is, dan is er tussen de bestaande rechtstoestand en hetgeen straks kan komen een breuk, alias revolutie.

Wat Nederland zelf betreft, is naar geldend recht alleen de grondwetgever bevoegd zo'n geheel nieuwe rechtsorde in het leven te roepen. Indien wij aan dit beginsel zouden vasthouden, dan brengt zulks mede, dat de wetsontwerpen, waarin de nieuwe verhoudingen worden neergelegd, na overleg of in overleg met de overzeese gewesten, behandeld moeten worden als een herziening

van de grondwet; m.a.w. dan moeten er in Nederland verkiezingen worden gehouden, wanneer heel de voorbereiding voltooid is en zal het van de uitslag daarvan afhangen of een meerderheid van tweedebanden voor de nieuwe staatsvorm is te vinden. Aanvaardt men dit stelsel voor Nederland, dan kan er geen bezwaar tegen worden gemaakt, wanneer Suriname en de Antillen hetzelfde verlangen en ook in Indonesië de hele zaak nog eens wordt verwezen naar een orgaan, dat niet de onderhandelingen heeft gevoerd, de moeilijkheden dus niet kent en dat toch zijn wil tracht door te drijven. De staatscommissie heeft aanvaard — en de Regering, die haar ontwerp en haar verslag volgt neemt dat denkbeeld over — dat deze methode niet de juiste is.

* * *

Het wetsontwerp houdt in, dat in Nederland de wetgever, Koning en Staten-Generaal tot aanvaarding van de nieuwe rechtsorde bekwaam gemaakt zullen worden. Zij zullen dat echter alleen zijn, wanneer de ontwerpen door beide Kamers zijn aanvaard met tweedebanden der uitgebrachte stemmen. Dat laatste volgt uit de verwijzing naar art. 209 en art. 210, dat op die laatste fase betrekking heeft. Voor Nederland is dus de uitslag van de verkiezingen van deze zomer beslissend.

Is het nieuwe recht eenmaal in werking getreden, dan zullen wij onze Grondwet daaraan hebben aan te passen. Er zullen dan tal van artikelen zijn, welke met die nieuwe rechtstoestand niet meer in overeenstemming zijn en gewijzigd moeten worden. Rechtsens heeft dat echter geen betekenis meer, want het nieuwe recht zal dan boven het oude gaan.

Het blijft een kwestie van netheid en orde. Wij zijn nu eenmaal een volk dat gelukkig daaraan is gehecht! De Nederlandse wetgever krijgt dus een mandaat om ons grondwettig huis te verbouwen. Tot hoever moet hij daarin gebonden zijn? Hier is, blijkens het verslag van de staatscommissie — aan wee mogelijkheden gedacht. Die wetgever kan een blanco mandaat krijgen, dus de bevoegdheid het zo te regelen als hem zal goeddunken; die wetgever kan ook een meer of minder omlijnd mandaat krijgen, d.w.z. met zekere in de

grondwet neer te leggen beginselen of hoofdlijnen rekening hebben te houden. In beide gevallen dient verder te worden bepaald, of hij als gewoonlijk zal kunnen besluiten bij eenvoudige meerderheid, dan wel of hier een versterkte meerderheid vereist moet worden.

* * *

Die tweedebanden meerderheid is in het regeringsontwerp voor alle wettelijke voorzieningen, waardoor van het oude recht wordt afgeweken, aanvaard. Wij kunnen daarover kort zijn. Bij elke grondwetsherziening is die versterkte meerderheid bij de tweede lezing nodig. Zou de gewone wetgever nu de bevoegdheid krijgen om bij gewone meerderheid het nieuwe recht in het leven te roepen, dan zou dat er praktisch op neer komen, dat de groep, welke nodig is om van de helft tot tweedebanden op te klimmen, haar invloed op de verdere gang van zaken prijs gaf. Worden de ontwerpen in hun huidige vorm aangenomen, dan betekent dat in ieder geval, dat de tegenwoordige coalitie van K.V.P. en P. v. d. A. op zichzelf niet bij machte is om de wijzigingen tot stand te brengen. Zij heeft steun van anderen nodig. Die steun kan ook van communistische zijde komen, ook al denkt de heer Romme er geen ogenblik aan ook maar een knipoogje in die richting te geven. Hier blijven dus verrassingen mogelijk. Het is daarom van zeer veel belang, dat de regering, in navolging van de staatscommissie niet heeft volstaan met wat in het commissieverlag is aangeduid als de negatieve methode, d.w.z. de blanco machtiging op de bij tweedebanden meerderheid besluitende wetgever. In art. 208 wordt, zij het dan in ruwe en vage lijnen een schets van de nieuwe rechtsorde gegeven waaraan de wetgever straks gebonden is. Sommigen zullen geneigd zijn te denken, dat daarmee wordt teruggekomen op het elders aanvaard beginsel van de vrijwillige samenwerking. Dat is echter niet juist. Niets belet de Nederlandse grondwetgever om zekere voorwaarden te stellen, waaronder de wetgever bevoegd is zelfstandig, zonder verdere verkiezingen, het nieuwe recht in het leven te roepen. Zou dat straks een onmogelijkheid blijken, maar zou langs andere wegen wel iets te bereiken zijn, dan zal men inderdaad opnieuw tot grondwetsherziening moeten overgaan. De Nederlandse kiezers geven niet alles uit handen!

* * *

Voor de organen in Indonesië, Suriname en de Antillen geldt hetzelfde. Wij kunnen hun niet belletten straks iets anders te willen, dan in het ontwerp art. 208 is aangegeven en wij willen ook geen gezicht trekken, alsof wij dat zouden kunnen doen. Alleen, men zal ook daar moeten bedenken, dat door hardnekkig vasthouden op één bepaald punt, een heel samenstel van vraagstukken waarover langs de weg van onderlinge bespreking een oplossing werd gevonden weder op losse schroeven komt te staan. De vrijwilligheid komt dus niet in gevaar, tenzij men aanneemt dat Indonesië, Suriname en de Nederlandse Antillen eerst — en voor er onderhandeld wordt — zodanig moeten worden geëmancipeerd, dat zij bevoegd zijn elk denkbaar besluit te nemen, dus b.v. zich aan te sluiten bij de Sovjet-Unie, in plaats van bij Nederland. Dit alles wast intussen niet weg, dat deze positieve methode, welke in het ontwerp tot grondwetsherziening wordt gevolgd, aan de besprekingen met Indonesië, Suriname en de Nederlandse Antillen een zeer bepaalde richting geeft en dat het dan ook niet verstandig zou zijn zulks te doen zonder de wetenschap, dat die richting ook daar in grote lijn wordt aanvaard. Men kan nu een-

maal nooit onderhandelen zonder het over de basis van die onderhandelingen enigermate eens te zijn! Wat Suriname en de Nederlandse Antillen betreft sluit het ontwerp aan bij de resoluties, welke in de onlangs gehouden conferentie Nederland—Suriname—Curaçao zijn aangenomen. Wat Indonesië betreft zijn de beginselen van art. 208 reeds in het basisaccorder van Linggadatie opgenomen. De regering heeft op dit laatste juist alle nadruk willen leggen door art. 208 te doen beginnen met de woorden:

„Bij de voorbereiding en vestiging van de nieuwe rechtsorde zal worden in acht genomen de uitkomst van het reeds gepleegde overleg, zoals deze in de volgende leden van dit artikel is omschreven”.

* * *

Hier doet zich echter een moeilijkheid voor, waaraan niet voorbij gegaan mag worden. Er zijn notulen geweest en geheime notulen, er zijn legale publicaties geweest en ook illegale, wij hebben een motie Romme van der Goes van Naters gehad en kort daarop een briefwisseling Schermerhorn-Sjahrir waarin die motie krachteloos is gemaakt. De één denkt zich de maagd Linggadatie gehuld in het zedig ornaat van een Markense boerin, de ander gelooft, dat een schamel sluiertje haar vormen het best doet uitkomen.

Wat doet nu de grondwet? Het blijft immers mogelijk, dat straks van deze of gene zijde zal worden bevestigd, dat datgene wat in de grondwet komt te staan niet in overeenstemming is met wat werkelijk is overeengekomen. Begint dan het debat overnieuw of niet? Anders geformuleerd: ligt de betekenis van art. 208 alleen in de woorden „de uitkomst van het reeds gepleegd overleg” en is de rest franje, of ligt de betekenis in wat daar op volgt: „zoals deze in de volgende leden van dit artikel is omschreven”. Hier mag

geen twijfel mogelijk zijn. Een grondwet is een geheel van rechtsregels en geen beschrijving van feiten, zoals een couraant of een geschiedenisboekje. Tegen dit artikel in Vrijheid en Democratie kunt ge feiten aanvoeren om aan te tonen, dat iets wat daarin staat niet juist is, tegen een artikel van de grondwet kan dat niet. Deze geldt, ook al heeft de wetgever niet met alle feiten rekening gehouden of heeft hij zich in die feiten danig vergist. De wetgever discussieert ook niet; hij beredeneert niet waarom hij iets zus en niet zo regelt. Die beredenering hoort thuis in de toelichting waarmee een wetsontwerp wordt aangeboden. Comme les divinités, les lois ordonnent mais n'expliquent pas*). In die categorie van motiveringen hoort het begin van art. 208 naar zijn letterlijke betekenis thuis. Wordt daarmee ook niets meer en niets anders bedoeld, dan hoort die bepaling ook niet in de wet thuis, maar in de toelichting. Zij dient dan uit de wet te verdwijnen!

Staat zij eenmaal in de wet, dan worden wij genoopt die formule ook te lezen als een rechtsregel — al is de uitdrukking wat ongelukkig — even goed als Struycken dat vroeger betoogd heeft naar aanleiding van art. 1 van onze grondwet. Dan zullen er straks zonder enige twijfel komen, die in dat eerste deel van art. 208 een verwijzing zien, niet alleen naar wat destijds volgens het officieel verslag van de Commissie-Generaal was overeengekomen, maar naar al hetgeen nog sluimert in geheime notulen. Dan zullen wij het hebben klaar gespeeld van onze grondwet een geheim aanhangsel te hebben toegevoegd!

Op dit punt is allereerst verduidelijking nodig door het Kamerdebat, en — niet minder — door herziening van de tekst.

*) Evenals de goden dat doen, bevelen de wetten, maar zij geven geen uitleg. (Slot volgt).

Eigenwijze liedjes

Tweede klas....

(Sporreis-overpeinzing)

De tweede klas zit berstensvol
Mevrouwen en Meneren,
Die merendeel (Pik in! Neem mee!)
Omstandig profiteren,
Die zaken doen met ons failliet
Maar zelf niet mee failieren
En dus breed-uit (wie doet ze wat?)
Voortdurend potverteren....

U kent ze wel: het hoogste woord
In geenszins gave klanken —
Ze zitten ruim — haal uit je winst! —
De benen op de banken —
Meneer met een te luide das
Op reeds luidruchtig linnen,
Mevrouw in Breitschwanz of in Mink
Met zeven onderkinnen.

Want hunner is het lieve geld,
De rest kan niet verditten;
Je hebt het of je hebt het niet:
Zij zitten om te zitten!
Hij fluit voldaan, tenzij hij ronkt,
Door bolgeblazen lippen,
Zij reikt hautain (je voelt haar „bah!”)
Heur kaartje om te knippen....

De tweede klas zit berstensvol
Mevrouwen en Meneren,
Die zich voor onze armoe-troef —
Hè bah! — gewoon generen...
Zij worden, zijn en blijven rijk:
Me man is nou in zake!....
Men hoort als zij verzitten gaat
Die zaken aan haar kraken....

„Door dat tuig wor' je communist!”,
Zat iemand laatst te klagen...
Daarom zijn zij des duivels lust
En duredend welbehagen!!

BRAMMETJE.

Vak in kwade reuk

Over dienstbodennood... en nog iets

De maatschappij begint in het huisgezin

Als er onder de vrouwenberoepen een is, dat in een kwade reuk staat — dan is het wel dat van dienstbode.

„MAAR” een dienstbode heet het tegenwoordig en het eigenaardige is, dat het de meisjes zelf zijn die deze kwalificatie hebben uitgevonden.

„D'r wordt op ons neergekeken mevrouw” zeide mij onlangs een jong ding „omdat wij dienstbode zijn!” Ik kreeg subiet een aanvechting om een scheepsroeper te nemen en haar en haar soortgenootjes toe te roepen: wees toch wijzer! Kom tot bezinning en staar je niet blind op de vermeende glorie van het kantoorjuffrouw-schap! beter een goede dienstbode dan een halve kantoorjuffrouw, want de eerste is een zege voor het gezin, dat zij dient en de tweede alleen maar een ergernis op kantoor.

Ja maar... waarom een halve kantoorjuffrouw? Waarom zou een meisje, dat eerst dienstbode was geen uitstekende kantoorkracht kunnen worden als zij daar roeping toe gevoelt? Met Uw welnemen: omdat-zij-daar-roeping-toe-gevoelt is heel iets anders dan: omdat zij zich voor het dienstbodenvak schaamt! Zo heel vaak is de animo voor het kantoorleven alleen maar terug te voeren tot juist deze ene reden.

Wanneer we spreken van het dienstbodenvak dan is dat geen ijdele term. De waarlijk goede dienstbode paart zoveel warenkennis aan praktische ervarings-theorie, dat het volkomen gerechtvaardigd is hier te spreken van een vak, dat de nodige vak-kennis vereist.

Wat een goede betrouwbare kundige hulp betekent in een gezin met kinderen, in een gezin met een zieke man, in een huishouden waar de vrouw des huizes een eigen werkring heeft, — dat beseffen zo heel weinig meisjes. Wanneer zij zich daar eens ter dege rekenschap van zouden geven dan zouden zij trots zijn op de plaats in de maatschappij, die zij zouden kunnen vervullen zo zij slechts wilden. Naast de post van vertrouwen, die zij daar konden innemen, naast de stille innige dank, die zij daar verdienen en het met niets te vergelijken besef zich onontbeerlijk te weten, blijft immers de meest succesvolle kantoorloopbaan een bleke afschaduw van iets heel moois.

Dat onze meisjes geen dienstbode meer willen worden vindt voor een goed deel zijn oorzaak in de veranderende economische en sociale omstandigheden, maar voor een zeer groot gedeelte ligt het ook aan..... de huisvrouwen. Voor de moderne huisvrouw is het ten enenmale ondoenlijk zo geheel op te gaan in haar huishouden en al v at daarbij behoort als de huisvrouw van vijftig jaar geleden dat deed, wier onverdeelde aandacht zich concentreerde op het gezin.

Van de zozeer verdeelde en vaak versnipperde aandacht van de hedendaagse huisvrouw komt maar al te dikwijls een te gering gedeelte ten goede aan de persoonlijke omstandigheden en belangen van de dienstbode-huisgenote. Er zijn — de goeden niet te na gesproken — nog zo heel veel moderne huisvrouwen, die zich het meer interesseren voor so-

ciale problemen, vooral voor problemen van grote omvang, die de vrouw raken en die toch niet in staat blijken het stukje sociaal probleem, dat in haar eigen keuken zit en waarmee zij dagelijks in contact komen, als zodanig te zien!

Anna een sociaal probleem.....?! Bepottelijk —! Anna is mijn keukenmeisje —! sputterde een oude dame verontwaardigd.

Wanneer wij vrouwen onze tijd, onze energie en onze belangstelling willen geven aan het rechtzetten van misstanden, het lenigen van nood, het verbeteren van ontoelaatbare woningtoestanden, het steunen van behoeftigen en het opheffen van gevallen, dan is daar niets tegen — integendeel, maar... waarom zouden wij het ene doen en het andere laten, waarom zouden wij datgene, wat ons vlak voor de voeten ligt opzettelijk niet willen zien?

Waarom zijn al degenen, die zich interesseren voor de wijze waarop het fabrieksmeisje haar vrije tijd doorbrengt en stellen die zelfde dames zo zelden belang in hetgeen haar eigen dienstbode in haar vrije tijd uitvoert?

door Amy Groskamp ten Have

Onze dienst kan bekend staan als royaal en „goed-van-eten-en-drinken” en hoe dat verder in de volksmond heten moge en toch kan het zijn, dat een meisje zich doodongelukkig en niet op haar plaats gevoelt in ons gezin. Hoeveel vrouwen zijn er niet die zeggen: ik doe heus van alles voor haar, zij heeft iedere week een middag vrij — ik heb een beeldig nieuw serviesje voor de keuken gekocht en gisteren heeft ze een japon van me gehad... of iets dergelijks.

WORDT GEMACHTIGDE!

De jongens overzee mogen stemmen. De wet is er en in tegenstelling met twee jaar geleden kunnen nu ook zij, die met daden tonen wat zij voor ons vaderland over hebben, dit belangrijke burgerrecht uitoefenen. Maar alleen kunnen zij het niet. Zij hebben gemachtigden in Nederland nodig, betrouwbare gemachtigden, die ook stemmen zullen overeenkomstig hun wens. Bovendien moeten deze gemachtigden zijn ingeschreven in hetzelfde bevolkingsregister als de militairen die hun volmacht geven en mogen zij maximum vijf volmachten aanvaarden. Ieder militair moet van zijn gemachtigde de volgende gegevens op zijn volmacht vermelden: Naam, voornamen, geboortedatum en geboorteplaats.

Reeds einde Mei moeten de militairen hun volmachten verzenden, om te zorgen dat zij tijdig, dat is uiterlijk twintig dagen voor de verkiezingsdag, bij de burgemeesters van de gemeenten waar zij staan ingeschreven, aankomen. De tijd dringt dus.

Daarom vragen wij U het volgende:

1. Stelt U beschikbaar als gemachtigde voor Uw stemgerechtigde (23 jaar) familieleden en kennissen, die in Indië hun militaire plicht vervullen;
2. Voorziet hen zo spoedig mogelijk van Uw naam, voornamen, geboortedatum, geboorteplaats en gemeente waar zij staat ingeschreven.

Het kan werkelijk goed bedoeld zijn maar..... wat helpt een nieuw serviesje, wat heb je aan een vrije middag als je — soms zonder dat je het zelf beseft — hunkert naar een beetje hartelijkheid en echte warme levende belangstelling, die je nooit gekend hebt, een beetje raad en hulp en medeleven met al die dingen die je soms zo hopeloos dwars kunnen zitten en waarmee je thuis niet hoeft aan te komen..... Iemand, die eens gemoedelijk met je praat, iemand vooral die naar je luistert en die niet alles van je gek' vindt, iemand van wie je rotsvast overtuigd bent: die-weet-het-beter, — iemand die heus echt belang stelt in alles wat je aangaat..... Welk een schrijnende behoefte hebben die jong op eigen benen staande volskinderen daaraan vaak! Welk een doorzichtige dekmantel voor veel verzwegen opgekropt leed is vaak hun stugge onverschilligheid, hun brutale houding en hun brandie! Hoe kunnen zij zich hechten aan de meesteres die over hen moedert! Hoe kunnen zij in zo'n geval zich beijveren om vaak op onbehoelende wijze hun dankbaarheid te tonen!

Tegen ongeveinsde hartelijkheid en spontaan medeleven is op de duur het meest verharde gemoed niet bestand.

Maar..... dit eist de overgave van de eigen persoonlijkheid en..... het uitzoeken van een nieuw serviesje of het wegschenken van een gedragen japon is véél gemakkelijker!

* * *

Och — zeide mij onlangs een jonge vrouw, er wordt zoveel voor ze gedaan, het ontbreekt hun nergens aan. Hoe minder ze je met hen bemoeit hoe beter!

Wat hou jij er overdreven ideeën op na! spotte een vriendin, die in allerlei commissies voor maatschappelijk werk zit; zij zijn je er toch niet dankbaar voor en — wat heb je er ten slotte aan?

Helaas is deze geestesgesteldheid zo algemeen, dat het niet eens meer opvalt, dat het volstrekt niet in de haak is daarmee.

Wanneer alle werkgeefsters zich er eens op toeleggen om in haar onmiddellijke persoonlijke omgeving een centrum van vrolijke kameradschappelijkheid, van opvoedende kracht en hartelijkheid en naastenliefde aan te kweken — zou daarvan op de duur niet een zegenrijke invloed uitgaan op de onderlinge volksgezindheid? Zou dat niet voortreffelijker werken dan vergaderingen, pamfletten en leuzen?

Laten wij huisvrouwen ons toch niet beklagen, dat wij geen deel hebben aan het tot stand komen van de grote sociale gebeurtenissen: de maatschappelijke opbouw begint in het huisgezin en het is in de handen der huisvrouwen en nergens anders, waar de macht berust en de invloed, die in staat zijn de maatschappij van binnen uit te vervormen.

AFDELINGS- nieuws

Gouda

Mr. Oud en Korthals spraken in Gouda

Zaterdag 3 April werd in Gouda een openbare vergadering van de Partij gehouden, waarin mr. Oud en drs. Korthals het woord voerden.

Drs. Korthals begon met zijn vreugde uit te spreken over het feit, dat hij voor de eerste maal samen met mr. Oud op een openbare vergadering was om de beginselen van de nieuwe Partij uiteen te zetten. Reeds direct na de oorlog had de Bond van Jong-Liberalen een bredere partijvorming gewenst, eindelijk is het dan zover gekomen.

Onze strijd gaat op het ogenblik vooral om de geestelijke vrijheid, zeide de heer Korthals; geen verbod van de communistische partij, wel een wering uit verschillende commissies.

De sociale maatregelen, welke de laatste jaren uitgevoerd worden,

worden ook door ons met vreugde begroet en gesteund, alleen men belooft niet naar behoren degene, die reeds voor zichzelf heeft gezorgd, hierin schuilt een groot gevaar voor verslappening van het sparen en de zelfverantwoordelijkheid. Men ieder komen de vruchten van eigen werk toe.

Mr. Oud, die met applaus werd begroet, begon zijn rede met uiteen te zetten, dat de positie van de verschillende politieke partijen de laatste tijd veel duidelijker is geworden. Direct na de bevrijding had men gehoopt, dat de communisten na vijf jaar onderdrukking wel wat geleerd zouden hebben en dat ook zij langs de weg van de stembus hun doel zouden trachten te bereiken. De gebeurtenissen in Tsjecho-Slowakije en de hier te lande opgerichte welvaartscomités hebben ons anders geleerd. Mr. Oud trad wat dieper in de leer van Karl Marx aangaande de klassenstrijd, welke een volkomen door de realiteit verworpen valse voorstelling der maatschappelijke verhoudingen geeft. De S.D.A.P. van voor de oorlog had ook een tweeslachtig karakter, aan de ene kant waren er de revolutionaire neigingen (Spoorwegstaking 1903, 1918: Afkondiging revolutie Troelstra, 1933: Kwesie met de „Zeven Provinciën”) aan de andere kant deed men via het Parlement mee om door sociale maatregelen de omstandigheden van grote groepen der bevolking sterk te verbeteren. Het socialisme heeft hoe langer hoe meer de democratische weg gevolgd. Doordat de doorbraak mislukte, zei mr. Oud, is de P.v.d.A. geheel tot het socialisme overgegaan. Het socialisme geeft zeer zeker niet een synthese tussen vrijheid en gebondenheid.

Tegenover de bestrijding van de communisten door de socialisten stond mr. Oud enigszins sceptisch. Welke weerstand hebben de socialisten in de diverse landen tegen de dictatuur geboden?

„Men moet de mond niet zo vol nemen van bestrijding der revolutie als men de revolutionaire symbolen als internationale en rode vlag nog steeds gebruikt,” zeide de heer Oud.

Den Haag

De afdeling Den Haag van de V.V.D. houdt op Woensdag 28 April des avonds om acht uur een grote openbare bijeenkomst in de grote zaal van de Haagse Dierentuin. Daar zullen spreken mr. P. J. Oud, burgemeester van Rotterdam en drs. H. A. Korthals, lid van de Tweede Kamer.

Men kan kaarten à f 0.50 per stuk kopen bij het secretariaat van de afdeling Den Haag, Laan van Meerdervoort 24.

Haarlem

Haarlems nieuwe bestuur

In verband met de toetreding van de groep-Oud is het bestuur van de afdeling uitgebreid. De bestuursfuncties zijn als volgt verdeeld: A. J. F. Slendebroek, voorzitter; mr. A. Beets, onder-voorzitter; mr. J. G. Bettink, ir. A. Stoffels en mr. L. J. Venhuizen, secretarissen; drs. J. E. Tuinhout, penningmeester; E. Blanke, F. A. J. Duiler, dr. S. Elzinga, J. G. Noë en mevr. mr. E. A. J. Scheltema—Conradi, leden.

Het secretariaat is gevestigd Mid-denlaan 29 te Haarlem.

Mevrouw Fortanier spreekt

De afdelingen Haarlem, Bloemendaal en Heemstede organiseren op Donderdagmiddag 22 April om 14.30 uur in hotel „De Leeuwerik”, Kruisstraat 30 te Haarlem een vrouwenbijeenkomst, waar mevrouw J. Fortanier—de Wit spreekt over het onderwerp „Geen kluisters! Verantwoorde vrijheid”.

Hilversum

Hilversum heeft nieuw bestuur

Het bestuur van de afdeling Hilversum werd als volgt samengesteld:

Mr. F. C. Vorstman, voorzitter; H. S. Touber, penningmeester; J. Dul-laart, vice-voorzitter; dr. P. G. van de Vliet, 1e secretaris; H. Meursing, 2e secretaris; L. C. A. Timmerman, P. A. Brattinga, T. W. van Wijk, G. J. L. Breuninghoff, L. Spaanderman, H. K. van Disselen.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

VRIJDAG 23 APRIL 1948 - No. 4

In dit nummer:
HOUDEN VROUWEN
VAN VRIJHEID?

(pag. 8)

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Opheldering gewenst

Het Indische vraagstuk heeft nu reeds enige weken onze aandacht. Met opzet vragen wij er belangstelling voor. De kiezers moeten er van doordrongen worden waar het bij de aanstaande verkiezingen om gaat. Wil men voortzetting van het tot dusverre gevoerde halfslachtige beginsel-loze beleid, dan zal men zijn keuze moeten bepalen op de regeringspartijen. Komen de Katholieke Volkspartij en de Partij van de Arbeid terug op een wijze, die het mogelijk maakt, dat zij tezamen een meerderheid in het parlement hebben waarop een kabinet steunen kan, dan is de kans op voortzetting van hetgeen wij in de afgelopen jaren te zien hebben gekregen, zeer groot. Onze partij blijft evenwel tegen zulk een politiek felle oppositie voeren. Dit was de draad van onze uitzetting en der laatste weken. Waaraan wij dan nog willen toevoegen, dat wij ook de noodzaak hebben gesteld van opbouwende kritiek. Mede zal gepoogd moeten worden de wagen uit het moeras te trekken. Afzijdig blijven staan kan de meest noodlottige gevolgen met zich brengen. In deze zin heeft de oppositie zoals wij zagen, haar taak gezien, toen zij zich bereid verklaarde te zijner tijd aan de Ronde Tafelconferentie deel te nemen. Naast vertegenwoordigers der regeringspartijen en naast representanten van de anti-revolutionairen en christelijk-historischen, heeft in de Nederlandse delegatie ook mr. Stikker zitting. De oppositie heeft ook haar plaats gehad in de bij Koninklijk Besluit van 29 September 1947 ingestelde Staatscommissie, welke tot taak had te onderzoeken, „of verandering in de Grondwet gewenst is en zo ja, in hoeverre wijziging is te brengen in de bepalingen der Grondwet teneinde de mogelijkheid te scheppen om ter voorbereiding van de hervorming van de staatkundige structuur van het Koninkrijk, de daartoe noodzakelijke bepalingen vast te stellen en de nodige voorstellen te doen”.

Regeringsgetrouwen en oppositie hebben dus de thans aanhangige grondwetswijziging voorbereid. Niet ieder lid der commissie heeft zich met het uiteindelijk bereikte resultaat kunnen verenigen, maar in hetgeen tot stand gekomen is, kan de invloed van de oppositie duidelijk worden onderkend. Zo is zij ook in deze kwestie dus constructief werkzaam geweest. In dit verband kan worden gedacht aan het in het rapport der Staatscommissie genoemde zogenaamde negatieve stelsel, dat aanvankelijk door minister Beel is verdedigd. De bedoeling daarvan was, dat bij gewone wet met afwijking van de Grondwet, voorzieningen zouden getroffen kunnen worden ten aanzien van de betrekkingen tussen de onderscheidene delen van ons Rijk. Bereikt is, dat de hoofdlijnen der toekomstige structuur thans in enige ontwerp-artikelen zijn vastgelegd.

Wijziging van de Grondwet op zichzelf achten wij ook nodig omdat de nieuwe opbouw, waarnaar ook wij streven, slechts mogelijk is wanneer de Grondwet daartoe de gelegenheid biedt. Herhaaldelijk is van de zijde der oppositie gewezen op de aan het door de regering gevoerde beleid klevende bezwaren met betrekking tot de voortdurende spanning, die geconstateerd moest worden tussen de praktijk en grondwettelijke voorschriften. Wie oprecht streeft naar nieuwe structuur, moet dan ook de consequentie trekken en bereid zijn de grondwet te wijzigen. Dit is ook nodig om overschrijding van grondwetsartikelen ter wille van de hoogheid der grondwet te voorkomen.

Zo staan wij in beginsel dus aan de zijde van hen, die wijziging van de Grondwet geboden achten. En zeker moet ook, zoals wij eerder betoogden, met de feiten rekening worden gehouden. Men zie echter scherp. Al beseffen wij, dat hetgeen gepasseerd is en dus ook internationaal geregistreerd is, niet ongedaan gemaakt kan worden. Aan de andere kant willen wij deze grondwetsherziening los zien van het beleid der rege-

Uitgeleide economie

ring. Hoewel wij onmiddellijk hieraan toe willen voegen, dat de concretisering van het gestelde niet los gezien kan worden van de personen, die op het beleid beslissende invloed uitoefenen. De fraaiste regelingen kunnen in de praktijk tot de grootste ongelukken leiden wanneer personen tot uitvoering geroepen zijn wier intenties een richting uitgaan, die niet geheel parallel loopt aan het in de regering neergelegde. Dit kan met betrekking tot de onderhavige grondwetsherziening zeker niet voorbij gezien worden. Men kan daarin zien een tegemoetkomen aan de oppositie. Dit maakt voor de oppositie aanvaarding uiteraard meer aannemelijk. Dit is de sterke zijde. De zwakte is dit tevens. Want zullen op de nadere concretisering diegenen beslissende invloed hebben, die eigenlijk een andere richting zouden willen gaan, dan zit daarin onvoldoende waarborg voor een gang van zaken, die voor ons bevredigend zou kunnen zijn. Het is daarom begrijpelijk, dat in de afdelingen van de Tweede Kamer, blijkens het voorlopig verslag, mede sterk is aangedrongen op nadere uiteenzettingen van de zijde der regering, opdat de Kamer zo nauwkeurig mogelijk beoordelen kan waar zij aan toe is.

Met een Unie kunnen wij ons verenigen, maar het moet een reële Unie zijn. En daarom moet de betekenis der voorgestelde Unie worden verduidelijkt. De regering spreke zich hierover uit. Hoewel geenszins nodig is, dat de Unie nu ook bij de onderhavige grondwetswijziging geheel wordt uitgewerkt, moet toch de staatsrechtelijke positie daarvan meer worden verduidelijkt dan tot nu toe is geschied. Zeker zal ook over de plaats der Kroon meer opheldering verschaft moeten worden en voorts zal de regering boven twijfel moeten stellen, dat de rechtszekerheid, de fundamentele menselijke rechten en vrijheden, en deugdelijk bestuur ook gewaarborgd kunnen worden.

Zeer belangrijk is een passage op bladzijde 3 van de Memorie van Toelichting. Daar wordt gezegd, dat de voorgestelde Grondwetsbepalingen uitgaan van hetgeen reeds in vrij overleg is overeengekomen. In ons blad heeft prof. 's Jacob reeds betoogd, dat daarover twijfel kan bestaan. De regering stelt nu echter duidelijk, dat de bepalingen „de voorwaarden inhouden, waaronder van Nederlandse zijde slechts aan de tot-

standkoming van de nieuwe structuur medewerking kan worden verleend”. Het is goed, dat in het Voorlopig Verslag der Tweede Kamer hierop de aandacht nog eens is gevestigd, opdat de grenzen van hetgeen waartoe Nederland bereid is, nauwkeurig afgebakend zijn.

Belangrijk is ook het voorgestelde artikel 209. Daarin is neergelegd, dat „voor zover de overgang naar de nieuwe rechtsorde voorzieningen vordert” waarbij wordt afgeweken van de Grondwet (behoudens enige genoemde uitzonderingen) zulks kan geschieden bij de wet, die dan echter tenminste tweederden van de uitgebrachte stemmen in de Kamers der Staten-Generaal zal moeten krijgen. Naar onze mening is dit artikel veel te ruim gesteld. Zelfs zou het mogelijk zijn, zoals ook in het verslag der Kamer wordt gezegd, „dat de samenstelling, de bevoegdheden en de zittingsduur van de Staten-Generaal, door dit college zelf gewijzigd kunnen worden zonder hierover de kiezers uitspraak te laten doen”. In het verslag van de staatscommissie is met pijnlijke luchthartigheid over dit bezwaar heengelopen. Het zou van „academische aard” zijn. De volksvertegenwoordiging zelf denkt hier evenwel anders over. „Het zou algemeen op prijs worden gesteld, wanneer de Regering de redactie van artikel 209 nogmaals onder het oog zou willen zien”, zo lezen wij. Gelukkig, want het gaat hier om een belangrijke zaak: de democratie.

In enige artikelen hebben wij geschreven over het Indische beleid en de grondwetswijziging. Het eerste keurden wij fel af. De voorgestelde wijzigingen in de Grondwet hebben vragen opgeroepen. Die moeten eerst beantwoord worden alvorens een oordeel kan worden gevormd. Eerst moet de zaak „uit de luren” gedaan worden en dan pas kunnen onze Kamerleden hun houding definitief bepalen.

Van een tevreden Excellentie

En een meegaande Kamer

Hebt gij, lezer, in deze na-oorlogsjaren, met uitzondering van de eerste bevrijdingsdagen, wel eens een tevreden mens ontmoet? Een tevreden mens, die bovendien aan deze gemoedstoestand nog openlijk uiting gaf? Zulk een uitzonderlijk geval hebben wij medegemaakt: op de 14de van deze maand, in de Eerste Kamer van de Staten-Generaal. Het was de nieuwe minister van Wederopbouw en Volkshuisvesting, mr. In 't Veld, die zijn maiden- (begrotings-) speech aanving met de woordelijke verklaring „Ik heb wel eens het gevoel, dat ik onder een gelukkig gesternte geboren moet zijn, want allerlei dingen in het leven lopen mij mee”. Zo was het, meende hij verder, ook nu. Hij zag het als een bijzonder voorrecht, dat hij zijn ministeriële vuurdoop mocht ondergaan in deze hem zo zeer vertrouwde omgeving. Daaraan, zo geloofde hij, was het ongetwijfeld voor een belangrijk deel ook te danken, dat de Kamer hem zo vriendelijk en welwillend was tegemoet getreden. Daarnevens herhaalde de minister, in enigszins andere bewoordingen, hetgeen hij in de Memorie van Antwoord van zijn begroting reeds had neergeschreven: „De ondergetekende is voornemens, zich volledig aan de hem opgedragen taak te wijden”. Deze beide zaken: die behoefte van de minister om de in andere omstandigheden wat overbodig aandoende verklaring af te leggen dat hij zich geheel aan zijn taak zou wijden en die gunstige stemming te zijnen opzichte in de Eerste Kamer vonden haar oorsprong grotendeels in dezelfde roerselen: de drang om te doen uitkomen, dat de zo weinig gelukkige ministeriële periode-Neher nu voorgoed voorbij was.

Wat immers was het geval? Op 15 November 1946 werd aan ir. Ringers op zijn verzoek eervol ontslag als minister van Openbare Werken en Wederopbouw verleend, in verband met ernstige bezwaren tegen de Indische politiek van het Kabinet.

Drie en een halve maand bleef deze gewichtige functie open en moest ir. Vos haar ad interim waarnemen, totdat, per 1 Maart 1947, de heer L. Neher, tot dat moment directeur-generaal van de P.T.T., als volwaardig opvolger kon optreden.

Met gejuich werd deze benoeming begroet. Niet alleen door de directe geestverwanten van de nieuwe bewindsman — de aanhangers van de P. v. d. Arbeid — maar ook door vele anderen, die in hem een waardige opvolger van de zo verdienstelijke en hardwerkende ir. Ringers meenden te zien.

Aan de capaciteiten en persoonlijke charme van de heer Neher zullen wij zeker niets afdoen, maar dit staat vast, dat zijn ministerschap een volkomen mislukking is geworden.

Of het zijn eigen wil zo is geweest of dat andere krachten en partijpolitieke overwegingen met betrekking tot de Indische kwestie hier een rol hebben gespeeld, zullen wij in het midden moeten laten, omdat een positief oordeel hier niet te geven is. Maar de realiteit is in ieder geval deze geworden, dat de heer Neher, zoals in het Voorlopig Verslag van de Eerste Kamer over de begroting werd opgemerkt, „niet of nauwelijks voor de wederopbouw is werkzaam geweest”. En niet minder terecht werd daaraan toegevoegd: „Het is zeer te betreuren, dat juist aan deze minister een taak in Indonesië is opgedragen, zulks terwijl hij zich nimmer op Indische vraagstukken had gespecialiseerd en hier duidelijk een uiterst belangrijke werkzaamheid te verrichten had”.

Nauwelijks enkele maanden in functie, vertrok hij, op 12 Juli van het vorige jaar, met min of meer mysterieuze opdracht, naar Indië. Als vertegenwoordiger der Neder-

landse Regering” — zoals hijzelf verklaarde — „ter bespreking van vraagstukken, die zich bij de wederopbouw van Indië en bij de organisatie der P.T.T. aldaar voordoen”.

Op 2 September samen met dr. Van Mook naar Nederland teruggekeerd, vertrok hij wederom, thans om zich in Indië bezig te houden met wat hijzelf betitelde als „reconstructie in de meest uitgebreide zin van het woord”.

Maar de hoogst noodzakelijke reconstructie van onze w o n i n g-

b o u w bleef achterwege en ons volk moest — terecht of ten onrechte — wel de indruk krijgen, dat wederopbouw en woningnood voor deze Regering slechts bijkomstigheden waren. De behandeling van de begroting, in Januari van dit jaar, terwijl minister Vos deze zaken weer ad interim moest waarnemen, geschiedde dan ook volkomen in mineur-stemming en de heren Hacke (V.V.D. en Stapelkamp (A.R.) adviseerden zelfs, het hele Departement maar op te heffen en de verschillende afdelingen elders onder te brengen. Wellicht, zo meende de woordvoerder van onze fractie, zou dit de organisatie van het overleg tussen de verschillende instanties nog wel ten goede komen.

Zover is het tenslotte niet gekomen. Per 1 Maart 1948, op de dag af een jaar na zijn optreden, werd minister Neher eindelijk op zijn verzoek eervol ontslag verleend en werd mr. J. in 't Veld tot zijn opvolger benoemd. Tegelijk werd de heer Neher, per dezelfde datum, te zamen met jhr. mr. H. L. F. K. van Vredenburg, benoemd tot „gedelegeerde van het opperbestuur in Indonesië”.

Is het verwonderlijk, dat thans, nu eindelijk weer een volwaardige minister voor onze senaat stond, die bovendien kennelijk met de beste voornemens beziel is, deze gaarne bereid was die bewindsman zijn vertrouwen te schenken?

Ook de woordvoerder van onze fractie, de heer Zegering Hadders, deed hiervoor niet onder, al maakte hij uiteraard van de gelegenheid gebruik, de minister tegelijk een aantal waardevolle suggesties aan de

hand te doen en een aantal aanvechtbare punten in de tot nu toe gevolgde politiek bloot te leggen.

Natuurlijk kon het niet anders dan de grote instemming van de spreker namens de vrijheidsdemocraten hebben, dat de minister van mening is, dat de administratieve en ambtelijke voorbereiding tot het noodzakelijke minimum beperkt behoren te blijven. Dat is, zoals de heer Hadders nog eens nadrukkelijk stipuleerde, buitengewoon belangrijk, omdat juist veel particulier initiatief door deze ambtelijke en administratieve voorbereidingen wordt verstikt.

Met genoegen constateerden wij, dat de minister over de waarde van dat particuliere initiatief wat minder dogmatisch-socialistisch denkt dan zijn geestverwant uit de Eerste Kamer, de heer Woudenberg.

Hadden zowel onze woordvoerder als o.a. die van de anti-revolutionairen, de heer Hommes, ervoor gepleit, om in de bouwnijverheid het particuliere initiatief toch zo ruim mogelijk baan te geven, de heer Woudenberg zag deze baan toch liefst maar zo smal mogelijk houden. Minister In 't Veld zeide hiertegenover echter woordelijk: „Ik voel mij verder gesteund door de krachten uit het vrije bedrijf. Ik heb met verschillende vertegenwoordigers van het bedrijfsleven al besprekingen gehad. Ik heb tot mijn genoegen ervaren, dat het mogelijk is, een vruchtbare samenwerking tot stand te brengen tussen het particuliere bedrijfsleven en de overheid, al zal het ook daar wel eens wringen”.

De objectieve lezer zal moeten toegeven, dat dit sterk de indruk wekt, dat de minister in deze dichter staat bij het standpunt van onze fractie dan bij dat van de heer Woudenberg. Moge de praktijk uitwijzen, dat de verwachtingen, die deze woorden ongetwijfeld wekken, niet zullen worden beschaamd!

Een ernstig woord sprak de heer Zegering Hadders ook over het vraagstuk van de huren en dat van het onderhoud van de huizen. De kwestie van de huurverhoging, waarvan ook de minister toegaf, dat het eens tot zulk een verhoging zal moeten komen, moge dan eveneens in het kader van de gehele loon- en prijspolitiek moeten worden gezien, binnen afzienbare tijd zal zij toch tot een oplossing moeten komen. Dit is, zoals onze woordvoerder opmerkte, een sociale en een economische eis. Een sociale eis tegenover de vele kleine huiseigenaren, een economische eis, omdat het onderhoud van de huizen daarmede in nauw verband staat. Doordat thans praktisch niets of veel te weinig aan dit onderhoud wordt gedaan, zullen vele huizen jaren eerder tot verval geraken dan nodig is en deze politiek zal fnuikend werken op de woningtoestand van ons land in de naaste toekomst.

Het was o.i. daarom ook juist gezien van de heer Hadders, de aanval van bepaalde zijde op de kleine aannemers terug te wijzen, die immers juist bij herstel- en onderhoudswerken zulk een belangrijke rol spelen en in het bijzonder ook in de dorpen een nuttige functie vervullen.

Dat de heer Zegering Hadders niet alleen de belangen van zijn eigen gewest: Drente, maar óók o.a. die van Zeeland ter harte gaan, bleek tenslotte uit zijn „sympathiek pleidooi om vooral deze provincie, die voor onze bevrijding het spit heeft afgebeten, bij de wederopbouw tegemoet te komen.

Er is, in eendrachtige samenwerking, ook hier iets groots te verrichten!

Deze burger

is een abominabel vergadelaar. Sinds jaar en dag zit hij liever in een luie stoel onder een lichte lamp op zijn dooie eentje te lezen, dan dat hij in een zaaltje zijne geachte mede-leden hoort meneer-de-voorzitteren. Sedert zijn verre jonkheid leest hij liever in de ogen van Corrie, die ook wel eens Marietje heet, dan de notulen van onze volijverige secretaris of het kasverslag van onze toegewijde penningmeester. Liever is deze burger die snorrende potkachel in het koffiehuis, genaamd Centraal, dan de snorren van die eminente voorzitter van ons, die op zo kundige wijze de vergadering weet te leiden. En het groen dat luikt aan het struweel in deze goede lente is hem oneindig dierbaarder dan dat van welke lakense bestuurstaafel ook. Wel een slecht politicus, deze brave burger van U.

En toch had hij het voorbeeld van vriendjes voor ogen, die — reeds met de knapenkiel om de schouders — aan het mekaneke van hun carrière gingen prutsen: blokje voor blokje en de schroefjes er maar fiks ingedraaid. En toch had hij die kleine Jan Jansen kunnen volgen, die geen oog voor de ogen van Corrie had, maar die mooi zat op de eerste rij en altijd een bedachtzaam woord sprak, de grote pacificator van de Kiesvereniging Burgerplicht te Munstergeleen. Jan Jansen werd volijverig secretaris en toegewijd penningmeester en eminent voorzitter — nou, en dan is het maar één stap naar de onsterfelijkheid van gemeenteraad en provinciale staten, nietwaar? En was het niet tante Hélène die deze Jansen deze burger voorhiel? „Dat had jij net zo goed kunnen doen, neef!”

Neen, een braaf burger is deze burger altijd wel geweest. Maar wel wat traag in de carrière. Altijd wel alle examentjes afgelegd, maar soms met zoveel maanden uitstel en nooit met vlag en wimpel. En altijd de grote bazen vervelender gevonden dan de Marietjes, die ook wel eens Daisy heetten. En Centraal gezelliger gevonden dan de Witte en niet veel hartstocht voor de jaarverslagen van Burgerplicht.

En zo zit deze burger dan maar op de banken-in-'t-groen langs de brede wegen der wereld. In het Vondelpark. Aan de Hofvijver. In het Kamerbos of dat van Boulonje. En ziet alle Jannen Jansen van de wereld met stevige tred en acte-tas hem voorbij ijlen, de arendsbliek gericht op 't grote doel. Ik tik dan wel eens aan mijn pet en glimlach vriendelijk en dan wordt er toch wel eens een joviaal „saluut!” geroepen naar die éne, armzalige stem voor de kandidatenlijst, die ene zwakke stem van

DEZE BURGER

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.
Redactie-secretaris: Mr. E. Elias
Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.
Administratie: P o s t b o x 43 Amersfoort.
Abonnementenprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.
Losse nummers 15 cent.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlug, Geestbrugweg 69 Rijswijk (Z.-H.).

Communistische demagogie

Dezer dagen is in de Apollohal te Amsterdam de z.g. welvaartsconferentie van de „Volkbeweging voor Nationale Welvaart” (Lees: de Communistische vijfde colonne) bijeengevoerd. Blijkens de verslagen in de pers heeft de heer H. Gortzak, leider van de communistische fractie van de Amsterdamse gemeenteraad tijdens deze conferentie enige middelen aan de hand gedaan om de welvaart van ons volk te verhogen.

In de regel zijn de aanbevelingen, die met betrekking tot dit vraagstuk uit het Communistisch kamp komen, zo doorzichtig, dat een redelijk denkend mens deze theorieën onmiddellijk als onuitvoerbaar en demagogische praat weet te onderkennen zodat het onnodig is dergelijke redevoeringen, die kennelijk bedoeld zijn voor de publieke tribune, te ontzenuwen.

Op één argument van de heer Gortzak willen wij echter op deze plaats nader ingaan, aangezien het hier geen specifieke communistische theorie betreft. Zo zeide de heer Gortzak o.m., dat het welvaartspeil van het Nederlandse volk zou kunnen worden verhoogd, door de winsten van de Naamloze Vennootschappen over te hevelen in de schatkist. Helaas wordt een dergelijk argument soms ook in niet-communistische kringen als steekhoudend aangemerkt, zodat het van belang kan zijn nader op deze zienswijze in te gaan.

Genoemd argument moge dan voor een bepaalde volksgroep aantrekkelijk en steekhoudend lijken, in wezen kan men het niet anders betitelen dan demagogisch. Immers, waar blijven — vooral tegenwoordig — de winsten die in de N.V. worden gemaakt? Men zie er de jaarverslagen van de diverse ondernemingen op na en men zal tot de conclusie komen, dat de winst voor het grootste deel wordt aangewend voor sociale voorzieningen van het personeel en voor investering in het bedrijf. M.a.w. komt het overgrote deel van de winst mede aan de werknemers ten goede. Voor zover het de sociale voorzieningen betreft, b.v. storting in een pensioenfonds, is de bestemming zo duidelijk, dat men haar niet verder behoeft te omschrijven. Wat de investeringen in het eigen bedrijf betreft ligt de zaak waarschijnlijk iets dieper, doch bij enig nadenken is het duidelijk, dat dergelijke investeringen het gehele bedrijf ten goede komen, zodat hiervan mede de arbeiders profiteren. Het percentage, dat tegenwoordig van de winst in handen der aandeelhouders komt, is naar verhouding slechts een miniem bedrag. Dit wordt bij dergelijke demagogische redeneringen als door de heer Gortzak ontwikkeld geheel en al — en wij zouden haast zeggen — met opzet uit het oog verloren.

Toepassing van de middelen als door de heer Gortzak aanbevolen, zou slechts leiden tot ondermijning van de activiteit op industrieel gebied met als gevolg vermindering van de werkgelegenheid met als slotfase toenemende werkloosheid. M.a.w. zou men het kind met het badwater wegwerpen. Zij die wellicht eniger mate beïnvloed zijn door dergelijke waantheorieën als door de communisten ontwikkeld, mogen dit wel eens ernstig bedenken.

Het kan in dit verband mede zijn nut hebben, de positie der aandeelhouders in het algemeen nog eens nader onder de ogen te zien. In de eerste plaats verzijgt men — weer opzettelijk — dat de aandeelhouders ook slechte tijden kennen. Indien er een dividend wordt uitgekeerd, wordt dit van zekere zijde laatschuldig aangemerkt als een der minder gunstige kenmerken die het „kapitalisme” aankleven. Doch indien dezelfde aandeelhouders, als consequentie van het risico dat hij loopt, verlies moet dragen wordt hierover in alle talen gezweven. Buitendien wordt opzettelijk de aandacht afgeleid van het feit, dat in vele gevallen de aandeelhouders worden gevormd door de kleine man die na zeer hard werken een klein kapitaaltje bij elkaar heeft gespaard en dit kapitaaltje in een of meer ondernemingen belegt. Ook deze kleine man loopt risico en het is niet meer dan normaal, dat hij voor dit risico wordt beloond in tijden dat het bedrijfsleven een gunstige ontwikkeling vertoont.

Dergelijke feiten vermelden de communistische drogredenen evenwel niet. Daarom zijn zij zo gevaarlijk en daarom rust op ons de plicht — ook in het persoonlijk contact met onze medemens — deze volksmisleidende theorieën met alle kracht die in ons is, te ontzenuwen.

Een grote strijd

wordt gestreden

De opmerkelijke wandelaar, fietser of automobilist zal de laatste tijd op zeer vele vrachtauto's affiches hebben opgemerkt waarvan de inhoud zich door middel van grote letters en tekeningen richt tegen het z.g. W.A.G. of, om duidelijker te zijn, tegen het Wetsontwerp Autovervoer Goederen. Een Wetsvoorstel dus dat nog in beide Kamers van onze Staten-Generaal behandeld moet worden. Vlak na de indiening van dit wetsontwerp bespraken wij de technische details daarvan reeds in „Vrij” van 5 December 1947. Nu inmiddels de strijd tegen dit wetsontwerp op een geheel ander plan is komen te staan tengevolge van het feit, dat de particuliere vervoerders de massa van ons volk door hun propaganda-acties aanzien van hun gerechtvaardigde eisen trachten te doordringen, lijkt het ons raadzaam nog eens duidelijk te omschrijven waar het in feite bij deze actie om gaat.

In deze grote strijd moet men twee partijen onderscheiden. In de eerste plaats: de particuliere vrachtautovoerders, de z.g. beroeps-goederenvervoerders, die met hun wagens diverse artikelen her en derwaarts brengen. Hun kleine en grote vrachtauto's, hun tractors met aanhangwagens zijn een te bekend verschijnsel op onze wegen om er een nadere uitvoerige beschrijving van te behoeven te geven.

Deze vervoerders kunnen als de ware pioniers van het vervoer per vrachtauto worden beschouwd en zij hebben daarmee aan ons volk een belangrijke dienst bewezen. Immers, zij hebben een snelle vervoersgelegenheid geschapen, waardoor vele plaatsen, die tot dusverre op andere wijze onbereikbaar waren, in ons nationale verkeersnet werden opgenomen met alle nuttige economische gevolgen van dien.

De andere partij in bovengenoemde strijd is minister Vos, die met zijn Wetsontwerp Autovervoer Goederen de wereld van het particuliere beroeps-goederenvervoer wil gaan ordenen.

Het is zeker niet tegen de „ordering” als zodanig, dat het particuliere beroepsvervoer zich verzet. Wij vinden hier ongetwijfeld een punt van overeenstemming tussen beide partijen.

Ook het particuliere beroepsvervoer ziet in, dat een zekere „ordering” nodig is om de chaos van vóór de oorlog te voorkomen. Immers, tot op 14 Mei 1940 ontbrak in ons land een algemene regeling voor het goederenvervoer langs de weg met het gevolg, dat praktisch een ieder die daar plotseling lust toe kreeg, een vrachtauto kon kopen om daarmee voor derden goederen te gaan vervoeren. Dit leidde zeer vaak tot beunhazerij en, wat nog erger was, tot prijsbederf, waardoor niet alleen de bonafide beroepsvervoerders in hun brood werden benadeeld, doch ook de verlader (hij die de goederen laat vervoeren) vaak op zeer ondeskundige wijze werd bediend. Dergelijke toestanden waren dus niet alleen verwerpelijk voor de particuliere bonafide vakman (lees: vervoerder), doch eveneens voor de gemeenschap. Daarom wil, zoals reeds opgemerkt, ook het particuliere beroepsvervoer een zekere „binding”.

Het gaat er nu slechts om, hoe men zich die „ordering” en de uitvoering daarvan voorstelt.

Volgens de opvattingen der particuliere vervoerders — opvattingen overigens, die wij volkomen kunnen onderschrijven — berijdt minister Vos in deze in veel te sterke mate zijn „orderings-stokpaardje”. M.a.w. kan op goede gronden worden aangetoond, dat de minister door middel van het Wetsontwerp Autovervoer Goederen, het particuliere initiatief een gevoelige slag wil toebrengen en buitendien naar een stille nationalisatie van het vervoer streeft. Het is volkomen te begrijpen, dat de particuliere vervoerders zich tegen een dergelijke gang van zaken met alle hun ter beschikking staande middelen verzetten.

Wat is de opzet van minister Vos bij zijn wetsontwerp?

Hij gaat o.m. uit van het principe van het uitvaardigen van een vergunningsstelsel. Als zodanig hebben de particuliere vervoerders tegen dit beginsel geen bezwaar, doch het is on-

getwijfeld wel zeer bedenkelijk, dat de minister bij een dergelijk stelsel niet zozeer uitgaat van de beginselen van vakbekwaamheid en credietwaardigheid, dan wel van wat hij noemt „algemeen vervoersbelang” zonder dat hij nader omschrijft wat hij onder dit rekbare begrip „algemeen vervoersbelang” verstaat. Wie bepaalt overigens dit algemeen vervoersbelang? In het ontwerp, zoals dit op het ogenblik voor ons ligt, wordt dit begrip door de minister zelf bepaald, hetgeen moeilijk kan worden geaccepteerd.

Een ander zwak punt in de Memorie van Toelichting tot dit wetsontwerp is de verklaring van de minister, waar hij zegt met de voorgenomen wet „vervoerspolitieke” doeleinden na te streven, een woord dat gevaarlijk klinkt uit de mond van een minister waarvan men weet dat hij van nationalisatie een vurig voorstander is.

Volkomen onaanvaardbaar is tevens de opzet, dat de beoordeling van het „algemeen vervoersbelang” geheel in handen is van ambtenaren, dus zoals reeds opgemerkt in handen van de minister zelf. Volkomen terecht eisen de beroepsvervoerders dan ook, dat de grote en verscheidene belangen, die met een vergunningverlening zijn gemoeid, in handen komen van een orgaan waarin overheid, vervoerder en verlader gelijkelijk zijn vertegenwoordigd.

Een ander groot bezwaar aan dit wetsontwerp is — wij zouden dit bezwaar mede een bezwaar van politieke aard willen noemen — dat het niet minder dan achttien maal verwijst naar nog te ontwerpen Maatregelen van Bestuur voor de uitvoering van de wet, een regeling dus, zoals de particuliere beroepsvervoerders volkomen terecht opmerken — die aan het oordeel van de Volksvertegenwoordiging is onttrokken!

Dit alles moet nog als een ernstiger bezwaar worden aangemerkt, indien men bedenkt, dat de Staat zelf te grote belangen heeft als exploitant van een vervoersbedrijf, met name de Spoorwegen en de A.T.O.

Er is voorts in genoemd ontwerp een grote onzekerheid gelaten met betrekking tot de termijn voor welke de vergunningen worden verleend. Als maximum wordt n.l. aangehouden een termijn van tien jaren. Waarom deze onzekerheid? Immers, wat gebeurt er als deze tien jaren zijn verstreken? Kan dan het particuliere initiatief op grond van het „algemeen vervoersbelang” plotseling om hals worden gebracht? Het is alles voor deze particuliere pioniers langs de weg weinig bemoedigend.

Tot slot noemen wij nog een ander ernstig bezwaar, n.l. het feit dat een vervoerder geen schadeloosstelling krijgt als zijn vergunning wordt ingetrokken! Het is in dit verband volkomen begrijpelijk, dat de particuliere vervoerders zich afvragen of de minister wellicht een „kosteloze” nationalisatie nastreeft. Zo zouden wij nog zeer vele bezwaren kunnen opsommen, die dit wetsontwerp aankleven. Doch wij willen het bij de boven genoemde punten laten. Het zal de lezer inmiddels duidelijk zijn geworden, dat de particuliere beroeps-goederenvervoerders op het ogenblik vechten voor hun bestaan. Het is intussen een gelukkig verschijnsel, dat zij in hun strijd niet alleen staan en reeds de hulp hebben gekregen van de diverse Kamers van Koophandel, terwijl men ook in de kringen van de georganiseerde middenstand reeds steun mocht ontvangen.

Gelukkig gaat ook de middenstand inzien, dat strijd nodig is, ook wanneer het aanvallen geldt die niet rechtstreeks tot de middenstand in de algemene zin van het woord zijn gericht. M.a.w. het is een gelukkig verschijnsel, dat als één der middenstandsgroepen wordt bedreigd, de andere groepen die hun economische activiteit op een ander vlak hebben gericht, zich solidair verklaren. Het slotwoord is thans aan de Staten-Generaal. Wij zijn ervan overtuigd, dat onze particuliere vervoerders in de parlementaire vertegenwoordigers van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie warme pleitbezorgers voor het behoud van het particulier initiatief zullen aantreffen!

G. STEMPHEL

H. P. GELDERMAN & ZONEN N.V.

OLDENZAAL

FABRIKANTEN VAN

ruwe-, geverfde-, gebleekte- en bedrukte katoenen-,
celvezel- en kunstzijden manufacturen

Verzorgt als van ouds
VERHUIZINGEN
naar alle werelddelen
met Hollandse degelijkheid

Firma KOOYMAN
NIEUWE HAVEN 145
Tel. 68146 - Schiedam

N.V. Lijm- en
Gelatinefabriek

„Delft”

*
Fabrieksmerk:
TWEË TORENS
*

Tel. 106-363 — Delft

...maar voor al het andere verfwerk

Verf Van Vettewinkel

TEXTIEL

TRADE MARK

N.V.
RIGTERSBLEEK
voorheen
G. J. Van Heek & Zonen
ENSCHEDÉ
★

KATOENEN EN KUNST-
ZIJDEN WEEFSELS

Hoofdvertegenwoordiger voor
advertenties in dit blad:
L. VLUG
Geestbrugweg 69 - Rijswijk (Z.H.)
Tel. 119225

Machinefabriek en scheepswerf

van

P. SMIT Jr. N.V.

ROTTERDAM

J. en K. SMIT's

SCHEEPSWERVEN EN
MACHINEFABRIEKEN

KINDERDIJK

Hotel Café Restaurant
Rotterdam Zuid **„Het Witte Paard”**

Abraham van Stolk & Zoonen N.V.

Houthandel

Schaverij - Zagerij

Vuren - Dennen - Oregon-Pine - Pitch-Pine - Heipalen
Rotterdam, Telef. 35400 - Postbus 1100

N.V. SCHEEPSWERVEN

„PIET HEIN”

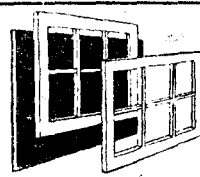
BOLNES en PAPENDRECHT

DWARSELLINGEN

115 Meter

DROOGDOK

115 x 30 Meter

RAMEN

IN TRILBETON
N.V. BETON- & PLATENFABRIEK
v/h GEBR. MYNLIFF
TELEFOON: 20539 - SLOETSTR. 6 - NYMEGEN

Laan v. Meerdervoort 701
Telef. 339280 - Den Haag

Alle (technische) tekenwerk.
Muziekdruk. Alle papier- en carton-
kwaliteiten.
Kleurendruk. Grootste formaat
34 x 44 cm.
Levering door het gehele land.

De plicht jegens Indië

Nederland kan de „normale rechtstoestand” herstellen

Verklaringen van de heer Neher

Alan Moorehead, de vermaarde Engelse journalist, schrijft in het laatste deel van zijn door veldmaarschalk Wavell ingeleide Afrika-trilogie, hoe vreemd en verkwikkend het was, dat tijdens de oorlog door alle Engelsen Lord Woolton werd geprezen. Ofschoon de voedselvoorziening van het Engelse volk tijdens alle oorlogsjaren veel beter was dan thans, onder de Labour-regering, het geval is, vond men de voeding toch sober en weinig gevarieerd. Dat men de Minister voor de Voedselvoorziening nimmer verwijten maakte kwam, doordat Lord Woolton het volk in zijn vertrouwen nam en gemaakte fouten ruiterlijk bekende.

Hij hield dan een gemoedelijke radio-toespraak en als bijvoorbeeld de vis-distributie grondig in de war was geraakt zeide hij: „Ik weet, wat een last U er van hebt. Het is inderdaad een rommel. Maar wij zijn bezig die op te ruimen en wij zullen er voor zorgen, dat het niet weer gebeurt.”

Als wij zouden moeten zeggen, welke van de vele en verschrikkelijke fouten, die in het Indische beleid der regering zijn gemaakt, wij het ergste en het minst-vergefelijk vinden, zou het deze zijn: dat de Nederlandse regering gemaakte fouten niet erkent en dat zij zich niet tot haar eigen volk wil wenden met de verzekering, dat men naar verbetering wil streven.

Zo een regering tot het Nederlandse volk zou zeggen: „Ziet, er zijn in Indië in de harde stormen dezer tijden beleidsfouten begaan; wij hebben Nederlanders, Indische Nederlanders, Indonesiërs en Chinezen, die ons vertrouwden, somwijlen in de steek gelaten; wij hebben sommige groepen méér gegeven, dan wij beloofden en jegens anderen onze beloften niet gehouden. Maar onze taak was zwaar en wij zullen er naar streven, een verstandiger beleid te voeren”

Wanneer de Nederlandse regering zó tot het volk zou spreken, zou zij metterdaad veel van het verloren vertrouwen kunnen herwinnen.

Maar zij doet het niet. Integendeel: zij gedraagt zich, als ging alles in Indië naar wens. Zij doet, of gans dit jammerlijk geheel van fouten, vergissingen en misslagen één fraai, vast en welberaamd beleid vormde. En of diegenen, die met smart en met ontzetting waarschuwen, dat het Koninkrijk zich op de weg naar zijn verval bevindt, eigenlijk maar zwarte reactionairen, ja, slechte vaderlanders zijn

Men kan zich slechts verbazen over de lichtzinnigheid, die vele bewindslieden zelfs in deze tijd ten toon spreiden.

Zo juist is het „overleg” met de Republiek ingeleid door een kwaadaardige demonstratie, waarbij men duizenden arme drommels van misleide en onwetende Inheemsen ophitste tot een schandelijke betoging tegen de Nederlandse delegatie en wel met name tegen de Indonesische leden dier delegatie. Figuren als Abdol Kadir en prof. Hoesein Djajadiningrat werden aangerand, bespuwd, geslagen..... Men is daar te Batavia en zelfs in Den Haag wel

zeer boos over geworden. Ja, men heeft de wenkbrauwen gefronst. Maar men heeft de nors-gegeven verontschuldigungen vlot aanvaard; men heeft gezegd: foei, dit moet gij nooit weer doen, en men heeft zich even zo goed aan de conferentietafel gezet.

En ziet, in diezelfde spannende dagen liet oud-minister Neher, lid van het college, dat een soort verlengstuk in Indië van het Nederlandse Opperbestuur moet vormen, zich te Batavia interviewen. Men vroeg de heer Neher, hoe het er voor stond met wat men in Indië met een bastaardwoord de „rehabilitatie” noemt. Men heeft dat dwaze woord uit de Engelse periode overgehouden en men bedoelt ermee: de wederopbouw, het economisch herstel.

De allesbeheersende vraag, zeide de heer Neher, is: zal het verantwoord zijn nieuw kapitaal te investeren, hetzij voor herstel en uitbreiding der bestaande ondernemingen, hetzij voor de vestiging van nieuwe?

Gij begrijpt het antwoord: „het wordt meer en meer duidelijk”, aldus

Zijne Excellentie, „dat het vertrouwen in dit opzicht groeit en dat het inderdaad verantwoord is om hier belangrijke bedragen te investeren. Dit is reeds bewezen in die gebieden, waar rust en veiligheid op redelijke wijze zijn hersteld. De gunstige invloed daarvan op de welvaart en de welstand van de bevolking zal door iedereen, die door deze gebieden reist, waargenomen zijn. Verdere investeringsbedragen zullen stellig beschikbaar komen, wanneer in de toekomst in het gehele land de normale rechtstoestand is teruggekeerd.”

Samengevat: beleg gerust Uw geld in Indië; het is verantwoord om er „belangrijke bedragen” te investeren..... Mits — in het gehele gebied de normale rechtstoestand” terugkeert.

Wel, op dit ogenblik is het zo, dat zelfs in vele „bevrijde” delen van Java, dat zijn die gebieden waar de Nederlandse soldaten voor enige veiligheid zorgen, het Europees personeel der ondernemingen steeds gewapend moet zijn. In die „bevrijde” streken worden dan aan dag terreurdaden begaan. Zelfs in die gebieden laat de „normale rechtstoestand” reeds veel te wensen over. Omdat de Republiek haar terroristen uitstuurt en omdat de Nederlandse soldaten nu eenmaal niet overal tegelijk kunnen zijn. En hoe oneindig ver wij in de gebieden van de Republiek, op Java en Sumatra, van een „normale rechtstoestand” af zijn, leert niet alleen het gebeurde te Djocja, maar leren ook dagelijks de republikeinse pers en radio.

Er bestaat in geheel Indië alleen een kans op een „normale rechtstoestand” en daarmee een kans, dat men er nieuw kapitaal in kan beleggen voor het economische

herstel, wanneer de samenwerking tussen Nederlanders en Indonesiërs stevig gewaarborgd is. En zo diep drong het fascistisch gif van de Japanners door, dat die waarborg alleen bestaat in de aanwezigheid van Nederlandse militairen. Trek hen terug — en gij hebt de chaos en de terreur. Neem die troepen weg — en de vele millioenen Indonesiërs die er thans met ons samenwerken worden overheerst en onderdrukt met alle machtsmiddelen van een Oosterse dictatuur.

Zeker, het is mogelijk — zelfs nu nog mogelijk — in geheel Indië „normale rechtstoestanden” te herstellen. Maar dan alleen, wanneer men de grote, de zéér grote meerderheid der Indonesische bevolking, die niets liever wenst dan met de Nederlanders samen te werken, krachtig, duurzaam en doelmatig beschermt tegen de extremisten en de terroristen uit de republikeinse gebieden. Dan alleen, wanneer men ook in die gebieden, waar thans nog de Republiek Djocja almachtig heerst, zorgt dat deze zekerheid geschapen wordt. De zekerheid, dat het de Nederlanders weliswaar ernst is met de inlossing der beloften van staatkundige zelfstandigheid, maar dat zij even ernstig voornemens zijn als Nederlanders in Indië hun taak te blijven vervullen. Hun taak: te zorgen, dat Indië zich ontwikkelt tot een democratisch land, dat door samenwerking van Nederlanders, Indonesiërs en Chinezen groeit in welvaart en ontwikkeling en dat door zijn productie een zegen zijn kan voor de wereld.

d. K.

Onze tegenspelers.....

Velen onzer tegenspelers reizen thans voorlichtend rond. Ook professor Schermerhorn. Hij spreekt voor stampvolle zalen. Morgenrood en frenetiek applaus begroeten hem. Maar wat brengt hij de zijnen? Bedroevend weinig — naar vorm én inhoud. Hij is niet meer de Schermerhorn van „op de brug” — de rustige, vrouwenwekkende, Hollandse spreker uit die eerste vrije dagen. Die velen de leider van een „doorbraak”, een „nieuwe tijd” leek. Die doorbraak mislukte — de nieuwe tijd liet zich wachten. En professor Schermerhorn bleek noch leider, noch staatsman, noch..... vakman. Hij sprak onlangs voor een stikvolle zaal ergens in de provincie. Een onsamenvangende rede. Over politieke tegenstanders, over communisme, over de onmogelijkheid met deze oppositie samen te gaan, over Indië, over geleide economie. Simplistisch en beneden de maat, zonder lijn, onsamenvangend. Hij is geen spreker van groot formaat en ook niet van eruditie. Maar desondanks koos hij vroeger nooit de grol, de platte grap, het denigrerende ruwe woord en beeld voor de tegenstander. Thans kiest hij dat wel — en het brengt hetzelfde goedkope succes als de Oké-avond. Pijnlijk en eigenlijk verontrustend ten opzichte van voorlichter én gehoor. Maar bovenal ontvullend door leegte en schijn. Zijn aanhangers zien hem als de overtuigende krachtige paladijn van dit Indië-beleid. Maar die avond stond hij op het rood-omhangen podium eigenlijk als een tragische ridder, wiens idealisme tegen de harde wieden der windmolens was stukgeslagen.

„Niet meer nakaarten!”, riep hij uit. Laat straks aan de stembus de oppositie komen met een plan en laten wij komen met ons plan. Een plan om deze Indische chaos te ontwar-

ren. En stem dan op het beste plan! Tja... maar zó eenvoudig ligt het spel toch niet meer. Want daar is de vraag: wie zijn de schulddigen aan die chaos? En: kan aan deze schulddigen het regeren andermaal worden toevertrouwd? De onontkoombare schuldvraag..... Want ten aanzien van Indië..... wel, hier in Holland zeggen de schoolkinderdjes: meester, het is mijn schuld niet! En op dat rode podium bleek professor Schermerhorn althans één Indisch volksgebruik te hebben gepeild en verstaan: boekan saya penja salah! Mijn schuld is het niet..... De regering kón immers niet anders en beter in de beginne! De Engelsen maakten de dienst uit! Wij bezaten geen leger, geen macht, geen zeggenschap... wij moesten die republikeinen wel aanvaarden... wij moesten onderhandelen... en de rest is immers nakaarten? On m'a forcé la main, zuchtte wijlen Willem III ook eenmaal tot de tot heengaan gedwongen generaal v. d. Heijden..... Maar..... „er is geen Indonesië en er zijn geen Indonesiërs”, bewees een debater. Daar is een conglomeraat van Oosters-feodale volken, dat gij in een handomdraai tot een Westers-democratische staat wilt verwringen. Gij en de uwen hebt deze republiek en deze leiders gemaakt en beschermd. Ruimt gij dat maaksel niet op dan kan er nooit sprake zijn van enig plan. Dan neemt de rimboe terug wat zij tijdelijk heeft afgestaan. Dan kan het resultaat alleen zijn burgeroorlog, ellende, chaos en uiteindelijk: Moskou. Kent gij de bevindingen van v. Goudoever in Oost-Indonesië? De volkmen mislukking hoezeer dan een machtig-interessant historisch groei-proces. Maar een proces dat Anak Agoeng dwong tot het voorbrengen van deze conclusie bij de centrale regering: toestand onhoudbaar!

Professor Schermerhorn antwoordde uitvoerig en geenszins agressief, maar ook dat antwoord bracht weinig concreets... een verklaring van onmacht, van berusting, van zoeken naar een oplossing, die toch maar op één wijze kan worden verkregen... met een zekere vorm van geweld. Over deze zaal heen voelde men de tragiek van deze onmacht en diepe teleurstelling van een idealistisch mens, dat in bijkans kinderlijk vertrouwen een taak op zich nam, die ver boven zijn kunde, eruditie en mogelijkheden lag: gewogen en te licht bevonden. Een tragische avond. Wij vermoeden niet dat de Partij v. d. Arbeid aan dergelijke avonden de vreugde van politieke winst zal beleven. Er zijn er te veel in het land en onder alle volksdelen, die twijfelen. En die thans in het woord en beeld van professor Schermerhorn niet andermaal de rust en het vertrouwen kunnen beluisteren, dat het eenmaal en op die eerste brug bracht.

De waarheid is op mars... dat woord uit de felbewogen Dreyfus-tijd kan de oppositie thans ten rechte als strijdleus benutten. Dat kan voor velen een lichtpunt worden in deze pikdonkere dagen. En van die velen schiulen er heel wat onder de aanhangers van professor Schermerhorn. Ook dat is tragiek. De tragiek van de schuld, die niet meer ontlopen kan worden. En óók de oppositie had de mens Schermerhorn een minder-tragische neergang, een minder-trieste retaitte van harte gegund. Want hij heeft oorspronkelijk ontegenzeggelijk in zijn ideologie slechts het goede gezocht en desondanks door eigen tekortkoming slechts het boze gevonden en..... gebracht.

d. C.

Een Engelse wagen met een Franse bestuurder

Alles komt aan op de goede wil

Het nieuwe West-Europa heeft verleden week gestalte gekregen. De zestien landen van het plan-Marshall hebben zich verbonden in een conventie en tezamen de permanente super-nationale organisatie gesticht, die West-Europa met Amerikaanse hulp uit het moeras zal moeten trekken. Deze organisatie is in zoverre permanent, dat het de bedoeling is om haar bestaan niet afhankelijk te maken van de Amerikaanse hulp, welke, zoals men weet, voor de volgende vier jaar voorzien is. Dit staat wel niet in de conventie, maar het tegengestelde staat er evenmin in, zodat wij mogen aannemen, dat wat ontstaan is onder de druk van de omstandigheden en van de Amerikaanse regering, zal blijven bestaan, nadat deze tweemaal druk goddeels weggenomen zal zijn.

Als wij eerlijk zijn, moeten wij bekennen, dat de druk der omstandigheden een veel minder directe uitwerking heeft gehad op het samengaan der zestien landen dan die door Amerika uitgeoefend. Wel werd steeds in academische betogen, dat samengaan Europa als enige redding voorgehouden, maar er was de sterke Amerikaanse druk voor nodig om dit ook werkelijk te doen geschieden, want de druk der omstandigheden bracht juist ieder land er toe een politiek van „sauve qui peut” te voeren, die zich uitte in een streven om zoveel als mogelijk was autarkisch te gaan leven. Wij zullen nu moeten afwachten, of over vier jaar, wanneer de termijn van Amerika's hulp is verstreken, de palm der Europese samenwerking ook zonder deze druk zal groeien. De kans bestaat, dat zij dat zal doen, indien zij intussen voor alle zestien landen vruchten gedragen heeft.

Dit hangt weer grotendeels af van de mate, waarin die zestien landen bereid zullen zijn met elkander samen te werken. De conventie geeft, wat dit betreft, wel enkele wijzigingen — helaas meer in wat zij impliceert dan in wat zij uitdrukkelijk bepaalt. Het opperste orgaan van de zestien landen zal zijn de Raad van de zestien landen, „vanwaar alle beslissingen komen”. Hier zit niets super-nationaals in, omdat dit gewoon een vergadering is van 16 soevereine regeringen. Geldt enerzijds het veto niet, anderzijds zijn tegenstemmende en zich onthoudende leden niet gebonden aan de besluiten van de raad.

De organisatie

Als direct afgeleid orgaan van de Raad treedt op het Uitvoerend Comité, dat uit de vertegenwoordigers van zeven leden bestaat, die dus eveneens niet West-Europa, doch hun respectieve soevereine regeringen vertegenwoordigen. Daarnaast komt te staan het Secretariaat-Generaal, dat, omdat zijn staf „geen instructies zal vragen en ontvangen van welk lid der organisatie ook of van welke regering of lichaam buiten de organisatie ook”, een super-nationaal karakter heeft. Zijn taak is echter een zuiver uitvoerende: „hij bereidt de bijeenkomsten van de Raad en van het Uitvoerend Comité voor en waarborgt de uitvoering van hun besluiten in overeenstemming met de algemene en bijzondere instructies van de Raad en het Uitvoerend Comité”. Het is mogelijk, dat dit super-nationale lichaam vooral in de uitvoering van zijn laatstgenoemde taak een grote invloed kan uitoefenen, toch is het duidelijk, dat het Britse standpunt gezegevierd heeft. De Engelsen immers hebben er van het begin af op gestaan, dat het secretariaat niet meer dan een handig, maar niet zeer invloedrijk lichaam zou zijn, waaraan toegevoegd zouden worden nationale delegaties met aanzienlijke bevoegdheden, waarbij het eigenlijke gezag zou berusten. De Fransen echter (hierin gesteund door de Benelux) wilden een sterk internationaal secretariaat onder een zeer invloedrijk voorzitter. Dit lichaam zou alle functies van het centrale gezag moeten uitoefenen als één internationaal „team” en direct met de zestien regeringen moeten kunnen onderhandelen.

Het resultaat

Het resultaat is „een Engelse wagen met een Franse bestuurder”, zoals een Fransman het uitdrukte, wat het laatste betreft waarschijnlijk doelende op de benoeming van zijn landgenoot Marjolin tot secretaris-generaal. Een en ander heeft niet de onverdeelde instemming van de Benelux gevonden, evenmin als het feit, dat de organisatie te Parijs zal zetelen. Aan de ene kant hadden de drie Lage Landen aan de afzonderlijke regeringen gaarne wat meer soevereiniteit zien ontnomen, aan de andere kant vonden zij, dat de Benelux, die per slot de oudste titels op het gebied der inter-Europese samenwerking kan tonen, tenminste één belangrijke post in de nieuwe organisatie zou moeten bekleeden. Oorspronkelijk lag het in de bedoeling om de drie eerste posten (die van voorzitter van de Raad, voorzitter van het Uitvoerend Comité en secretaris-generaal) onder Engeland en Frankrijk te verdelen. Op het laatste ogenblik echter heeft Bevin afstand gedaan van de eerste functie ten behoeve van Spaak, daarmede de eer brengend aan West-Europa's eerste staatsman en tevens aan het werk van de Benelux, die hun toekomst. Nu zijn de Benelux-landen achteraf blij, dat aan de centrale organisatie niet te veel macht is gegeven, want maar al te zeer naar hun zin voeren hier de Engelsen en de Fransen de boven-toon, zich tegenover Amerika voordoende als de kampioenen van de Europese eenheid.

Het is dus gebleken, dat Engeland nog steeds een slag om de arm houdt, waar het aankomt op een economische samenwerking met zijn naaste bureu. Dit is te begrijpen, want het wil zijn bijzondere betrekkingen tot de rust van het Britse Gemeenebest niet in de steek laten in ruil voor de nog zeer onzekere vruchten uit West-Europa. Aan de andere kant beseffen de andere vijftien landen, dat Engeland's deelneming van zo'n vitaal belang is voor een succesrijk samengaan, dat zij moeilijk hun zin kunnen doordrijven tegen Engeland in. Een monetair accoord zonder Engeland b.v. is ondenkbaar. Zo komt per slot van rekening alles aan op de wil tot samenwerking van de verschillende regeringen, vooral die van de grote mogendheden, die weliswaar niet het recht van veto genieten, maar welke tegenstand of onthouding in vele gevallen genomen besluiten onuitvoerbaar kan maken. Doch men bedenke, dat steeds gedurende de komende vier jaren Amerika een oplettend oog zal blijven houden op alles wat er in West-Europa gebeurt en dat het elke neiging tot eigengereidheid met wantrouwen, zo niet met een waarschuwing, zal begroeten.

In de kern

Ook in West-Europa's kern, de Westelijke Unie, is dezer dagen tekening gekomen. Te Parijs is een Consultatieve Raad van de vijf mogendheden der Unie opgericht, maar hij zal niet te Parijs gevestigd worden, zoals Frankrijk, dat gaarne het middelpunt van alle Europese activiteit wil blijven (of schijnen), had geweld, en evenmin te Brussel, zoals de Benelux, die de Unie zo veel mogelijk aan de invloed van de grote mogendheden wil onttrekken, had voorgesteld, doch te Londen — hetgeen begrijpelijk is, want Londen ligt veiliger en is bovendien sinds 1940 het

hoofdkwartier van het Europese (strijd)-toneel.

Men is dus druk bezig met het bouwen van het huis, in de hoop, dat het dak binnen niet al te lange tijd ook geleverd zal worden. Bouwmeester Spaak is daarvoor naar Amerika gegaan om te informeren, hoe het met de leverantie van de garantie aan de Westelijke Unie staat, want deze Unie is zonder Amerikaanse garantie niets waard (hij heeft het met zoveel woorden gezegd). Het is niet bekend, of hij met een bevredigend antwoord naar huis is gevlogen of dat hem de boodschap is meegegeven, dat hij eerst de basis van het huis nog moest zien te verbreden. De huidige basis immers is smal en bovendien gelegen in de moeilijkst denkbaar te verdedigen hoek van Europa. Zo bekijkt Amerika deze zaak. En van hun kant zijn de landen van de Unie niet gediend met een verzekering, dat zij na een oorlog en bezetting bevrijd zullen worden, doch met een formule, die dergelijke rampen voorkomt (lees: Rusland van agressiviteit in onze richting afschrikt).

Zo moeten eerst beider standpunten naar elkander toe groeien, eer een beide partijen bevredigende formule gevonden is. De Westelijke Unie zal van haar kant haar basis moeten verbreden en in de eerste plaats Scandinavië van zijn neutraliteit trachten af te brengen, Amerika zal in ruil daarvoor een nog iets bindender garantie moeten geven dan Trumans verklaring van 17 Maart, dat Amerika „aan de vrije naties op de juiste wijze („by appropriate means”) de hulp zal verstrekken, die de situatie eist.”

Maakt voort!

Het Huis van Afgevaardigden en de Senaat hebben met bekwame spoed het Europese Herstel Plan goedgekeurd, nog bestaande verschillen werden in een minimum van tijd opgelost en Truman zette zijn handtekening en daarmee was de hulp aan Europa een feit geworden. Van Amerikaanse zijde is de grootst mogelijke spoed betracht. Het is te hopen, dat de Nederlandse instanties hun taak zullen begrijpen en evenzeer zullen medewerken om Nederland zo snel mogelijk van deze hulp te laten profiteren. Want het is zaak snel te zijn met het plaatsen van bestellingen. Niet alleen, dat Nederland dringend behoefte heeft aan de goederen, doch ook moet rekening gehouden worden met de leveringsmogelijkheden van Amerikaanse zijde. Reeds nu trachten Amerikaanse firma's hier orders te plaatsen en wij dienen nummer één te zijn. Er zal nu, door de beschikbaarstelling van dollars, ook door andere landen veel meer besteld worden en vooraan zijn in het bestellen betekent vooraan zijn bij het uitvoeren van de bestellingen. In het bijzonder mag de aandacht gevestigd worden op een opmerking, gemaakt in het z.g. Krug-rapport, dat van Amerikaanse zijde werd opgesteld om de uitvoeringsmogelijkheden van de hulp na te gaan. In dit rapport wordt o.a. gezegd, dat het binnenlandse vervoer in Amerika (spoorwegwagens) moeilijkheden zal opleveren. M.a.w. de Amerikaanse vervoerscapaciteit bepaalt de snelheid van de hulpverlening. Ook de staking van de mijnwerkers, juist in de zo waardevolle vetkoolmijnen, dreigt de vlotte gang van zaken te verstoren. Om deze redenen is snelheid zo buitengewoon belangrijk. Indien het niet mogelijk is om het gehele beschikbare bedrag ineens op de meest gewenste wijze te splitsen, late men dan alvast een gedeelte ter beschikking stellen. Het Nederlandse bedrijfsleven zit te springen om dollars. Van Amerikaanse zijde is spoed betracht. Laat onze dank o.a. tot uiting komen door te tonen, dat ook wij snel kunnen zijn.

B.

Hulde aan Eerdmans

Op Zaterdag 24 April viert Prof. Eerdmans zijn tachtigste verjaardag. Als oud-Testamenticus en als liberaal politicus heeft hij grote bekendheid en aanzien verworven in vele kringen van ons volk.

Van 1898—1938 was Prof. Eerdmans hoogleraar in het Oude Testament te Leiden. Hij was een waardig opvolger van Prof. A. Kuening, die het historisch-critisch onderzoek van de Bijbel in Nederland had geïnaugureerd. In 1930 verscheen „de Godsdienst van Israël” in twee delen, een scherpzinnig en origineel boek. Na zijn emeritaat zette Prof. Eerdmans zijn wetenschappelijk werk onverdroten voort, hetgeen blijkt uit zijn recente publicatie van een Psalmen-commentaar en een Engelse bewerking in één deel van het zojuist genoemde werk („The Religion of Israël” bij de Universitaire Pers te Leiden, 1947). Ook op kerkelijk gebied was en is hij actief. Hij gaf de stoot tot oprichting van de Evangelische Unie, welke later werd omgezet in de Vereniging van Vrijzinnig Hervormden. Later was hij geruime tijd voorzitter van de Nederlandse Protestant Bond. Thans levert hij bijdragen aan het principieel vrijzinnige blad „Zwingti”, dat de rechten en beginselen van de vrijzinnigen in de Nederlandse Hervormde Kerk verdedigt.

Zo constateren wij, dat Prof. Eerdmans ondanks zijn hoge ouderdom zowel wetenschappelijk als kerkelijk in de voorste gelederen blijft strijden.

Ook op politiek terrein heeft Prof. Eerdmans zijn sporen verdiend. Van de in 1885 opgerichte Liberale Unie heeft hij gedurende enige jaren het voorzitterschap bekleed. In 1913 werd hij door Rotterdam III tot Kamerlid gekozen. Menigmaal kwam hij op voor het Openbare Onderwijs in deze periode, welke tot 1918 duurde. Ook plaatselijk maakte hij zich zeer verdienstelijk. Van 1917—1927 was hij lid van de Leidse Gemeenteraad voor „de Vrijheidsbond”. Van 1931—1933 zat hij voor deze partij in de Tweede Kamer en geruime tijd was hij lid van het Hoofdbestuur.

De Volkspartij voor Vrijheid en Democratie is vooral op sociaal en economisch terrein geen rechtlijnige voortzetting van „de Vrijheidsbond”; doch van de grote politieke en culturele beginselen, gelijk deze door de Liberale Partij, de Liberale Unie, en de Vrijheidsbond in het verleden werden verdedigd, is onze partij in het heden de voorvechtster bij uitstek. Daarom past in ons blad een woord van dank en hulde aan onze bejaarde geestverwant, die gedurende tal van jaren zijn heldere en scherpe geest in dienst heeft gesteld van de liberale beginselen op wetenschappelijk, kerkelijk en politiek gebied. Gedurende zijn lange leven heeft hij de wind tegen gehad, doch dit heeft zijn strijdbaarheid niet doen verflauwen.

De onvermoeide en dappere strijd van Prof. Eerdmans voor zijn beginselen, die ook de onze zijn, is ons tot een aansporing en een voorbeeld. Hulde, dank en gelukwensen aan de tachtigjarige.

Ds. P. D. van Royen.

De Grondwetsherziening

door prof. dr. E. H. s'Jacob

Indien het wetsontwerp tot herziening der grondwet straks, na de verkiezingen zal zijn goedgekeurd, zullen wij onze grondwet verrijkt hebben met een veertiende hoofdstuk. Dat hoofdstuk krijgt, — als ieder netjes gereedgeerd hoofdstuk, — een titel. In dit geval is de voorgestelde titel zo lang en zo afgrijselijk van taal dat het te hopen is, dat Regering en Staten Generaal nog een klein ogenblik aandacht zullen willen schenken aan de vorm van het recht — de eenvoud en de klaarheid van de wettaal. Van betekenis is dit stukje proza overigens niet, zodat wij het hier gelukkig niet behoeven te doen afdrukken!

Belangrijker is, dat in deze fase van nieuwe rechtsvorming in de tot dusver geldende tekst geen verandering wordt gebracht. Die oude tekst zal namelijk haar gelding pas gaan verliezen wanneer en naar mate aan de beginselen, welke voor de toekomst als richtlijn worden aangenomen, uitdrukking zal zijn gegeven. Dat laatste zal allereerst moeten gebeuren in de vorm van wetten, welke de overgang naar het nieuwe recht mogelijk maken, b.v. de bevoegdheid regelen van de Voorlopige Federale Regering, waarmede de Luitenant-Gouverneur-Generaal zich heeft omringd, zonder verantwoordelijkheid op haar te kunnen overdragen. Vervolgens — en dat is het gewichtigste moment — komt de totstandkoming van de nieuwe staatsinrichting aan de orde. Zolang dit alles niet is geschied, blijft de grondwettelijke bevoegdheid van de Nederlandse Regering met betrekking tot Nederlands-Indië, Suriname en Curaçao onverlet, ook al zal staatsmanswijsheid nopen om daarvan een gebruik te maken, dat met de nieuwe werkelijkheid strookt. Ik denk b.v. aan mogelijke pogingen van de Republiek om buiten de geldende deviezenbepalingen om te exporteren en over te goed in het buitenland te beschikken. Dat kan alsnog door Nederland worden tegengegaan, totdat de linie is tot standgekomen. Overigens geeft dit voorshands handhaven van het bestaande recht duidelijk aan, dat van een volledige, aan de totstandkoming van het nieuwe recht voorafgaande emancipatie van Indonesië, op dit ogenblik geen sprake is.

Slot

Op die overgangperiode heeft art. 209 betrekking. De voorgestelde redactie is bedenkelijk ruim. Bij gewone wet (met tweederden meerderheid) zal namelijk afgeweken mogen worden van de bepalingen van voorafgaande hoofdstukken der grondwet, voor zover de overgang naar de nieuwe rechtsorde wettelijke voorzieningen vordert. Uitgesloten zijn alleen de bepalingen betreffende de positie van de Kroon (troonopvolging, inkomen, regentschap, inhuldiging etc.) en hoofdstuk XIII, dat de wijze regelt waarop de grondwet veranderd kan worden. Tot het verboden terrein — en dat terrein blijft verboden voor de wetgever die straks het statuut van de Unie moet goedkeuren — behoort ook het voorschrijf van artikel 21: „de Koning kan geen vreemde Kroon dragen”. Met die bepaling heeft men steeds willen uitsluiten de zgn. personele unie, een betrekking tussen twee staten, welke ontstaat doordat hun troonerfacht dezelfde persoon als Koning aanwijst. Zo was het vóór 1918 mogelijk dat een regerend Duits vorst, b.v. de Hertog van Saksen-Weimar, tot de Nederlandse troon zou worden geroepen. In dat geval zou hij of zijn Duitse regeringsrechten hebben moeten prijs geven, of van de Nederlandse troon hebben moeten afzien. De geschiedenis leert namelijk, dat zulke personele unies gevaar kunnen opleveren. Wij hebben dat met de bekende Luxemburgse kwestie van 1868 van zeer nabij kunnen ervaren. Het komt er b.v. maar op aan, of de ene helft der Unie neutraal kan blijven, wanneer de andere in een oorlog is be-

trokken. Toegegeven moet intussen worden, dat dit argument het zwaarst weegt voor een land, dat alles van zijn neutraliteitspolitiek verwacht.

Artikel 209 sluit dus enkele terreinen af, laat er echter andere over, waar de wetgever zijn bemoeienis nog wel eens te ver zou kunnen uitstrekken. Niets zal er straks aan in de weg staan, wanneer de wetgever meent, dat de zittingsduur van de te kiezen Kamers wat verlengd moet worden, b.v. in geval het met het opbouwen van de nieuwe rechtsorde niet te best vlot, wat een niet denkbeeldig geval is. Nu pleegt elke zorgzame huisvrouw de kat en het schaarse spek te scheiden. In het staatsrecht werkt men die wijsheid in die zin uit, dat een wetgever, die zijn eigen bevoegdheid vermag te bepalen, — b.v. door de duur van zijn zeggenschap te verlengen — het machtsverval in de staat kan verstoren. Gevaarlijker is het nog, dat dit artikel er zich zelfs niet tegen verzet, dat — altijd met een meerderheid van twee derden — de grondwettelijke souvereiniteit zou worden prijs gegeven, wanneer men straks b.v. eens zou menen, dat de totstandkoming van een Unie daardoor vergemakkelijkt zou kunnen worden.

Nu de nieuwe rechtsorde zelve, of liever de voorwaarden waaraan de medewerking van de Nederlandse wetgever wordt gebonden. Artikel 207 leidt dit onderwerp in met een verfoeilijk lange zin over zelfstandige behartiging van eigen belangen, verbondenheid op voet van gelijkwaardigheid tot verzorging van gemeenschappelijke belangen en waarborgen voor de rechtszekerheid, de fundamentele menselijke rechten en vrijheden en deugdelijk bestuur. Dat alles zegt nog bitter weinig; op de nadere uitwerking komt het aan. Wat zijn b.v. eigen, wat gemeenschappelijke belangen; welke waarborgen zullen er straks bestaan voor een paar jonge Nederlanders die in Indonesië aan hun toekomst willen bouwen?

Over die uitwerking handelt art. 208, dat aansluit aan het basis-accord van Linggadatie, d.w.z. geen antwoord geeft op de vragen, welke dat accord openlaat! Er zal een Unie worden gevormd, waarin als gelijkwaardige (de staatscommissie schreef „gelijkrechtigde”) staten zullen deelnemen het Koninkrijk en de Verenigde Staten van Indonesië. Dat Koninkrijk is niet het oude Koninkrijk, waar Nederlands-Indië een deel van uitmaakte, maar een nieuw Koninkrijk, dat tussen Nederland, Suriname en de Nederlandse Antillen zal worden gevormd. De eenheid van de oude staat zal dus overgaan in een veelheid van delen, op verschillende wijze met elkaar verbonden. Aan het hoofd der Unie zal staan H.M. Koningin Wilhelmina en Hare wettige opvolgers in de Kroon der Nederlanden. Die formule geeft blijkens haar geschiedenis aan, dat Hoofd der Unie en constitutioneel Koning der Nederlanden niet identiek zijn. Als Hoofd der Unie zal H.M. niet handelen met de uitsluitende medewerking van een aan de Nederlandse Staten-Generaal verantwoordelijk Minister. Het is b.v. denk-

baar, dat de besluiten van het Hoofd der Unie de mede-ondertekening van een Nederlands en een Indonesisch minister zullen behoeven.

Tot de taak der Unie, welke zij met eigen organen zal hebben te behartigen behoort het verwezenlijken van de samenwerking inzake buitenlandse betrekkingen, defensie en voor zover nodig financiën, alsmede nopens onderwerpen van economische en culturele aard. Dat is alles even duidelijk als de kroon op de Westertoren bij dikke mist. In dit grondwettelijk raam past een opperstaat, met een opperstaatsregering, die zeggenschap uitoefent over de delen van de Unie op de zojuist genoemde terreinen. Daarin past ook een betrekkelijk ijle vorm van samenwerking tussen twee zich soeverein noemende partners, die het nuttig achten op bepaalde punten van buitenlands beleid, defensie, muntwezen e.d. onderling overleg te plegen, zoiets dus als Benelux. Onder deze omstandigheid zou de positie van het Hoofd der Unie die zijn van een ornament. Het is hier niet de plaats uit te weiden over al deze vragen, welke reeds naar aanleiding van het basis-accord van Linggadatie zijn opgeworpen en die hier niet tot oplossing zijn gebracht. Dat laatste is logisch, want de oplossing kan niet eenzijdig door Nederland worden gegeven. Wederom is het de tweederden meerderheid, welke voor uitgliden zal moeten behoeden.

Over de gang van zaken in de slotfase handelt art. 210. Wanneer over de inrichting van Unie en Koninkrijk overeenstemming zal zijn verkregen langs de weg van onderling overleg, zullen de betreffende regelingen langs democratische weg in elk der vier delen goedgekeurd moeten worden. Voor Nederland betekent dat, dat de goedkeuringen moeten geschieden bij een wet met tweederden meerderheid aan te nemen. Na de aanvaarding in elk der delen behoeft die nieuwe rechtsorde tot slot de bevestiging door H.M. Koningin Wilhelmina, natuurlijk als constitutioneel vorstin, dus handelend met verantwoordelijke raadslieden. Het is logisch, dat een wet straks aanwijst welke raadslieden dat zullen zijn. Deze grondwetsherziening biedt geen oplossing; laten wij ons dat heel duidelijk voor ogen houden. Er staat een zeer moeilijk werk te wachten, het overbruggen van de vele kloven, welke vele ver uiteenliggende standpunten straks scheiden. Daarbij is aan weerszijden groot besef voor de realiteit nodig; staatkundige realiteit, economische realiteit en andere realiteit.

Wij hebben getracht in grote trekken de betekenis — wat ook kan beduiden de vaagheid — van de voorgestelde grondwetsherziening te schetsen. Te jubelen valt er niet, noch hier, noch ginds. Dat is ook niet te verwachten wanneer verdedigers van veelal zeer uiteenlopende denkbeelden trachten elkaar een eindweegs tegemoet te gaan, in het besef dat er iets gebeuren moet. Want er moet doorgewerkt worden, en daarvoor is een grondwettelijke basis nodig, zulks ook op korte termijn. Wie thans elke herziening afwijst, omdat hij zijn eigen denkbeelden daarin niet volkomen verwezenlijkt vindt, veronachtzaamt een grondbeginsel van elke democratische maatschappij, juist in moeilijke tijd zo klemmend, n.l. de eis tot samenwerking, waar dit ook maar redelijkerwijs mogelijk is. Evenmin als het nog zo vage Unie-begrip, dat in de Renville-overeenkomst een bekrachtiging heeft gevonden te verenigen is met de 100 %-Merdeka,

Dit is het laatste van de drie artikelen die prof. dr. E. H. s'Jacob voor ons blad over de Grondwetsherziening heeft geschreven. De redactie is in beginsel afkerig van in-seriegeschreven artikelen, want men moge dit goed vinden of niet: de huidige mens leest alléén korte artikelen. Doch gaarne maakten wij voor deze serie een uitzondering. Het onderwerp immers is van het grootste belang en geen deskundiger bespreker van dit onderwerp dan deze hooggeleerde auteur. Hetgeen uit deze drie bijdragen ook wel duidelijk is gebleken.

zals sommige Indonesiërs dat interpreteren, is dat te verenigen met de begeerte van sommige Nederlanders de klok tot 1939 terug te zetten. Wie dat denkt, — voor beide kanten geldt het zelfde — overschat zijn eigen kracht. Het pijnlijke is, dat men zoiets veelal slechts merkt, wanneer het te laat is.

Natuurlijk zijn er zeer ernstige bezwaren tegen bepaalde „plossingen”, welke met de gewijzigde grondwet in de hand niet uitgesloten zijn. Dat viel hier niet te beletten. Maar dat legt tevens de nadruk op het beleid, dat straks in dit grote vraagstuk van Oost en West zal worden gevoerd. Het zijn de kiezers die straks hebben uit te maken, waar die tweederden meerderheden, die telkens nodig zullen zijn, moeten worden gezocht.

Zo lang op de bres

Dinsdag is Prof. Mr. A. N. Molenaar, de voorzitter van de Eerste Kamerfractie van de V.V.D., 60 jaar geworden. Bij de vele gelukwensen, welke Prof. Molenaar ongetwijfeld in ontvangst heeft mogen nemen, willen wij hier gaarne de onze voegen. Al maakt Prof. Molenaar ook eerst sinds Juli 1946 deel uit van onze Senaat, toch heeft hij reeds vele jaren lang op de bres gestaan voor de verdediging van de liberale en vrijzinnige beginselen. In de leiding van de Liberale Staatspartij, in de centrale Leiden, in de Partij van de Vrijheid en thans weer in de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie heeft zijn woord groot gezag. En niet het minst in de Eerste Kamer, waar hij de moeilijke taak heeft als leider van onze fractie de politieke hoofdlijnen te beziën, heeft hij bij herhaling getoond te beschikken over die opbouwende kritiek, welke als een der fundamenteën van onze denkbeelden mag beschouwd worden. Niet het minst heeft Prof. Molenaar grote bekendheid verkregen door werkzaamheden als algemeen secretaris en vicevoorzitter van het Verbond van Nederlandse werkgevers, en daarnevens heeft hij velen aan de Leidse Universiteit ingewijd in de sociale wetgeving van Nederland.

Wij spreken de hoop uit, dat Prof. Molenaar nog vele jaren op de bres mag staan ter verdediging van die beginselen, welke ons, gezien ook de naam van onze partij het meest ter harte gaan, de vrijheid en de democratie.

Amy Groskamp-Ten Have vraagt:

Verlangen vrouwen vrijheid?

„Ja, o ja....” zuchten zij

Verlangen vrouwen vrijheid?

Ja! o ja! zuchten de vrouwen.

... Ze zijn nooit tevreden — ze moeten altijd weer wat anders! constateren de mannen

Is het een uitgemaakte zaak, dat wij vrouwen de vrijheid verlangen? N-nee... dat is het helemaal niet.

En toch... ja precies! vraagt U het maar in Uw naaste omgeving, vraag het aan Uw dienstbode, Uw wasvrouw, Uw groentevrouw, aan de winkeljuffrouw, die U Uw zijden kousen verkoopt, aan de schooljuffrouw van Uw kleine jongen en aan het meisjesstudentje.

Zij zullen er zich met een smoesje afmaken. Eén zal misschien de waarheid zeggen en die ene zal het bekennen, aarzelend en een beetje beschaamd: de dienstbode zou graag verlost zijn van iemand-die-altijd-commandeert; de wasvrouw zou o zo graag eens iets anders doen dan altijd maar wassen en strijken, de groentevrouw zou willen naaien en breien en de huisnaaister zou willen spelen met kinderen. De werkende vrouw zou willen koken en bakken en de winkeljuffrouw zou thuis willen blijven en bloemen verzorgen en kleren naaien en... eigenlijk zou iedereen dolgraag iets anders doen.

Kunnen doen en bovenal: kunnen nalaten wat in je hoofd opkomt... dat is de vrijheid die wij verlangen! zuchten de vrouwen en zij zien over het hoofd, dat haar fantasie haar een zeer onvolkomen beeld voor ogen toert.

Het ideaal van de vrijheid is: zelfbeschikkingsrecht.

...Misschien zou ik als ik vrij was, nog veel harder werken dan nu — zei de werkende vrouw, maar — ik zou het ook kunnen laten als ik daar zin in had. Juist dat kunnen laten waarvan ik naar alle waarschijnlijkheid nooit gebruik zou maken — dat lijkt me zo heerlijk —! Geen dwang — geen aansporing — geen moeten —!

Precies datgene kunnen doen en laten waar je zin in hebt — is dat waar wij vrouwen naar haken?

Ja —!

Is dat dan die veelbegeerde, veelbezongen, veel omstreden vrijheid?

Ja —!!

Is dat inderdaad het summum van geluk?

NEEN —!

Is dat dan geen ideale toestand —?

Helemaal niet!

En waarom is het dat niet?

Omdat er nog iets bij hoort waarvoor wij gemakshalve de ogen liever sluiten.

Er was eens een zelfstandige werkende vrouw met een pracht van een baan. Zij trouwde met een heerszuchtig man die haar reukenschap vroeg van ieder uur van haar dag. Binnen een jaar waren zij gescheiden. Kort daarop hertrouwde zij met een man die haar verafgoodde en haar de volle vrijheid liet.

Wie zou menen, dat de jonge vrouw nu gelukkig was, vergist zich.

...Hij is zo onverschillig... snikte zij, het kan hem niets schelen wat ik doe...!

Ja, maar hoor eens, zo zijn niet alle vrouwen! zult U tegenwerpen. U heeft ongelijk.

In de kern van haar wezen zijn alle vrouwen precies hetzelfde: niet mogen dienen is de zwaarste vloek in een vrouwenleven en de ongedeelde verantwoordelijkheid is haar een stille verschrikking.

Want dat is hetgeen wij niet willen zien: dat is hetgeen er onverbreekelijk bij hoort, dat is het wat ons de vrijheid tot een loden keten zou doen worden: de alleen gedragen ontzettende verantwoordelijkheid.

De verantwoordelijkheid, die er altijd is, in elke bestaansvorm, in elke levensfase, onverschillig op welke trap van de maatschappelijke ladder men staat.

Het is deze verantwoordelijkheid, die ieder ernstig en bewust levend individu tegelijk met de vrijheid aanvaardt en het is deze verantwoordelijkheid, die de vrije mens plichten

oplegt, oneindig zwaarder dan zijn aanvankelijke, gehate gebondenheid.

* * *

Verlangen vrouwen vrijheid?

Neen! vrouwen verlangen helemaal niet naar vrijheid. Vrouwen verlangen naar afwisseling en verlossing van geestdodende sleur, maar dat is heel iets anders! Ongetwijfeld zou het zeven achtste van de vrouwen, die nu zo gebukt gaan onder haar onvrijheid de stuipen op het lijf jagen als zij de zo veelbegeerde vrijheid op een goede dag plots thuisgestuurd kregen!

Zij zouden er geen raad mede weten en angstig en hulpeloos zouden zij haastiglijk terugvluchten naar de stut en de steun van de zo gehate plicht. Slechts zij die de volkomen vrijheid hebben gekend beseffen hoe ontzaglijk zwaar de eenzaamheid en de verantwoordelijkheid drukken, die onafscheidelijk gepaard gaan aan algehele vrijheid.

Het gebruik, dat wij van onze vrijheid maken, stempelt ons tot heersers of knechten. Het volbrengen van een drukkende plicht is niet half zo moeilijk te dragen als de last van de volkomen vrijheid.

Niets doen is geen vrijheid en plicht verzaken heeft met vrijheid niets uitstaande.

Behalve het woord liefde is er wellicht geen woord, dat zodanig misbruikt is als het woord vrijheid.

Wanneer wij vrouwen vechten voor vrijheid van medezeggenschap bij de opvoeding van onze kinderen, wanneer wij vrijheid verlangen om voor de kost te gaan werken als wij dat in ons gezin nodig oordelen, wanneer wij vrij willen zijn om naast de man in enig beroep te worden gekozen zonder dat onze sexe een beletsel vormt voor die benoeming, dan zijn dat vrijheden die te maken hebben met ons bestaansrecht, waarvoor het goed is te strijden, doch wanneer wij alleen maar vrij willen zijn om onaanname plichten te kunnen ontlopen, dan verzaken wij de betekenis van het woord vrijheid.

Zo heel vaak is hetgeen wij vrijheid plegen te noemen slechts een povere nabootsing van een toestand waartegen de meesten onzer niet opgewassen zouden blijken. Immers — de hoogste vrijheid is de vrijwillige gebondenheid.

Afdelingsnieuws

KORT A.U.B.

De redactie verleent uiteraard gaarne plaatsruimte aan afdelingsnieuws (dat men gelieve in te zenden aan: Mr. E. Elias, Hotel Victoria, Amsterdam), doch onze plaatsruimte is kostbaar en daarom wil men wel rekening houden, nietwaar? Verslagen van redevoeringen kunnen wij niet plaatsen. Dat zou, met alle respect voor de sprekers overigens ondoenlijk zijn. Van de activiteit onzer afdelingen maken wij bijzonder gaarne gewag, natuurlijk.

De Bilt—Bilthoven

G. Ritmeester spreekt

De afdeling De Bilt-Bilthoven houdt op Dinsdag 27 April a.s. des avonds 8 uur een openbare vergadering in Hotel „De Leijen” te Bilthoven, waar de heer G. Ritmeester over het onderwerp: Wij eisen een nationaal kabinet! zal spreken.

Den Haag

Vereniging van Staten- en Raadsleden

Als secretaris van het Bestuur der Vereniging van Staten- en Raadsleden der V.V.D. zal optreden Mr. G. van Reenen, adjunct-secretaris der Partij. Stukken voor deze vereniging bestemd diene men te adresseren aan het secretariaat: Koninnginnegracht 61, Den Haag.

Denkt U er aan?

Nogmaals vestigen wij de aandacht op de grote openbare bijeenkomst in de Dierentuin op Woensdag 28 April, des av. om acht uur, waar Mr. P. J. Oud, burgemeester van Rotterdam en Drs. H. A. Kort-hals, lid van de Tweede Kamer, zullen spreken. Kaarten à f 0.50 zijn te verkrijgen bij het secretariaat der afdeling, Laan van Meerdervoort 24.

Arnhem

Woensdag vergadering

De afdeling Arnhem belegt op 28 April een gecombineerde Ledenvergadering/Openbare Vergadering in de bovenfoyer van Musis Sacrum. In de ledenvergadering, welke te 19.30 aanvangt, zullen enkele bestuursleden uit de Groep-Oud aan het bestuur toegevoegd worden. Op de openbare vergadering, welke te 20.15 uur aanvangt, spreekt Ds. Dr. K. H. Boersema uit Leiden over het onderwerp „De geestelijke, speciaal de Christelijke, achtergrond van de V.V.D.” De dikwijls gestelde vraag, wat de betekenis is van de paragraaf in ons beginselprogramma aangaande de Christelijke beginselen, zal op deze avond worden toegelicht.

Dordrecht

Mr. Burger in debat

De afdeling Dordrecht heeft de verkiezingscampagne ingezet met een grote openbare bijeenkomst in het Gebouw Kunstmin, waarin als spreker optrad mr. G. Vonk met als onderwerp „Indië en het Rijksvraagstuk”. Er was voor deze spreker veel belangstelling, ook uit de omliggende gemeenten.

Enige schriftelijke vragen werden naar genoegen van de vraagstellers beantwoord. Ook meldden zich een tweetal sprekers voor het debat aan, onder wie oud-minister J. Burger, die de voordelen van de P. v. d. A. in het licht stelde en verschillende punten van mr. Vonks betoog aanviel. Deze heeft hem op slagvaardige wijze en met steekhoudende argumenten van antwoord gediend.

De inzameling voor het verkiezingsfonds gaat steeds voort. Dordrecht hoopt geen slecht figuur te slaan in de voorbereidingen van de verkiezingen.

Op 8 Mei spreekt mr. P. J. Oud in Kunstmin.

Driebergen

Donderdag vrij houden

De afdeling Driebergen zal op Donderdag 29 April, 's avonds om 8 uur, in het Nutsgebouw een openbare vergadering houden. De Heer H. J. Ankersmit zal spreken over „Vrijheid in politiek EN economie”. Daarna zal de Heer Jaap Kunst een lezing houden over „Muziek en Dans in Indië”, met lichtbeelden. Voorts wordt gezorgd voor muziek.

Conferentie Amersfoort

Sprekers, vergeet U de conferentie te Amersfoort (Oud-Leusden) op 1 en 2 Mei a.s. niet?

Alle sprekers, die zich hadden opgegeven hebben een uitnodiging ontvangen.

Anderen, die zich nog niet hadden opgegeven, of als belangstellende deze conferentie willen bijwonen, kunnen dit alsnog doen. De plaatsruimte is echter niet onbeperkt.

Voor de organisatie is het noodzakelijk, dat U thans per omme-gaande bericht zendt aan het Algemeen Secretariaat, Koninginnegracht 61, 's-Gravenhage (Telef. 111768), daar tevensstelling anders niet uitgesloten is.

En als voorbereiding voor Uw sprekers-campagne is het eveneens noodzakelijk, dat U onmiddellijk besluit ook inderdaad op 1 en 2 Mei aanwezig te zijn.

N.V. CORN. SWARTTOUW'S STUWADOORS MAATSCHAPPIJ

Rotterdam

Lossen en laden van zeeschepen en alle verdere werkzaamheden.

Opslag van alle soorten goederen.

Het hoofdkantoor, Willemskade 21, verstrekt gaarne op aanvraag inlichtingen.

Bijkantoren te:

AMSTERDAM - ANTWERPEN - GENT.

STAALCONSTRUCTIES

METALEN

RAMEN EN DEUREN

De Vries Robbé & Co.
GORINCHEM

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

VRIJDAG 30 APRIL 1948 - No. 5

In dit nummer:
HET GROTE VRAAG-
TEKEN.

(Zie pag. 6)

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Over geestelijke vrijheid

„Es bedeutet eine grosse Selbsttäuschung, wenen die Sozialdemokraten glauben, sie könnten sich der kommunistischen Gefahr aus eigener Kraft und auf eigene Rechnung erwehren“.

(Neue Zürcher Zeitung, 22 April 1948)

In April van het jaar 1945 gaf de Engelse Labour Party een verkiezingsgeschrift uit: „Let Us Face the Future“. Het bestuur nodigde in dit geschrift de belangstellenden uit tot „the widest consideration and discussion“, niet alleen voor de aanhangers van de partij, maar door alle mannen en vrouwen.

Dit is een ware democratische houding! Openlijke discussie van een plan van maatschappelijke reformatie. Een gelijke houding vraagt de V. V. D. van hare leden en van alle andersdenkenden, die belang stellen in hare geschriften en in de kringen, die door sprekers van de V. V. D. worden gehouden. In het eerste artikel van ons beginsel-program wordt dan ook nadrukkelijk verklaard, dat aan het individuele geweten wordt overgelaten hoe ons staatkundig beginsel voortkomt uit onze levensbeschouwing. Verkondiging van eigen overtuiging behoort dan gepaard te gaan, aldus ons beginsel-program, met het betrachten van verdraagzaamheid tegenover andersdenkenden.

Wat het bestuur van de Labour Party aan de kiezers vraagt is, wat het bestuur van elke democratische partij behoort te vragen aan de burgers, wier belangstelling voor haar program zij poogt op te wekken.

In het geschrift van de Labour Party lezen wij nu:

„De Labour Party biedt de natie een plan aan, dat voor het volk de vrede zal brengen. Alle partijen zeggen het zelfde — de Labour Party meent het.“

De eerste van de hierboven aangehaalde zinnen wekt geen ergernis op. Elke partij streeft na, wat zij als het maatschappelijk goede beschouwt. Althans van een democratische partij mag dit worden gezegd.

Maar nu de tweede zin! Deze houdt een verdachtmaking in. Zulk een uitlating behoort niet voor te komen in een geschrift van een politieke partij, die in het verleden zo dikwijls heeft getoond, dat voor haar het „Noblesse Oblige“ meer is dan een phrase.

De Nederlandse Partij van de Arbeid, die de tijd van het revolutionaire Marxistische Erfurter Programm voor goed achter zich heeft gelaten en „Labour-minded“ is geworden, is ook nog niet zo ver gekomen, dat zij het beginsel van verdraagzaamheid zonder reserve aanvaardt in haar dagelijkse propaganda. Ook voor het middel van verdachtmaking wordt nog niet teruggekeerd. Zo lezen wij, om slechts een enkel voorbeeld te geven, in „Het Vrije Volk“ van 30 Maart 1948 in een onderschrift bij een voor onze voorzitter, mr Stikker, ingezonden opmerking over een door hem te Leeuwarden gehouden rede:

„Maar erger maakt de heer Stikker het in het slot van zijn verklaring. Daar klinkt weer dezelfde onzuivere toon in, die in kranten en redevoeringen van het socialistenvretende volksdeel steeds wordt gehoord.“

Dit werd geschreven in Maart 1948, dat is drie jaren na de bevrijding van ons vaderland. Nog steeds zijn, ook in het volksdeel, dat politiek georganiseerd is in de V. V. D., de hoop en het verlangen levendig, dat als een van de gevolgen van het gemeenschappelijk gedragen leed van de bezettingsjaren, een andere geestesgesteldheid zal gaan heersen in de strijd der meningen. Ook in de strijd om beginselen van staatkunde en maatschappelijke ordening.

„Hebt U er óók genoeg van?“

Voor „socialistenvreters“ is in een waarachtige democratie geen plaats. Wel naar bestrijders van socialistische beginselen. Dat de Partij van de Arbeid dit ook aanvaardt, moge blijken uit haar bondgenootschap met de K. V. P., die principieel niet-socialistisch, ja zelfs anti-socialistisch is.

Inderdaad, zij aanvaardt de strijd om beginselen, stelt zich evenwel — als de Labour Party — op het standpunt, dat zij en zij alleen de waarheid in pacht heeft. In „Het Vrije Volk“ van 26 April j.l. lezen wij:

„Verknoeit (daarom) uw stem niet, maar maakt de Partij van de Arbeid sterk. Zij is de enige partij, die duidelijke plannen heeft voor de toekomst.“

Bijzonder vriendelijk tegenover de K. V. P. is deze uitlating niet. Heeft het rooms-katholieke volksdeel dan geen „duidelijke plannen voor de toekomst, voortvloeiende uit Quadragesimo Anno van Paus Pius XI“?

Een partij, die zich op zulk een ongenaakbaar standpunt stelt als de Partij van de Arbeid, is wel een zeer moeilijke partner voor een „widest consideration and discussion“, die de Labour Party vraagt aan „all men and women“.

Lastige partners zijn de democratische socialistenvreters evenwel ook voor een discussie in eigen kring.

Wij lezen in een boek van de grote voorman van het Engelse democratische socialisme, Harold Laski, getiteld: „Reflections on the Revolutions of Our Time“:

„Freedom will not be maintained if there is room for doubt whether the decision to plan as an essential element in its life is likely to be reversed by some chance hazard of electoral fortunes.....“

Het is belangwekkend deze zin uit een socialistisch geschrift te leggen naast de volgende, die ontleend is aan het boek „Sociologie“ van mr. dr. Arn. Barret S.J.:

„Godsdienstvrijheid kan slechts worden toegestaan, wanneer de maatschappelijke omstandigheden uitwijzen, dat het verschil in godsdienstbelijdenis minder nadelig is voor het gezamenlijk streven naar het in die omstandigheden bereikbare algemeen volkswelzijn, dan het verbod, van belijdenis van andere godsdiensten dan van de éne ware, er bevorderlijk voor zou zijn,.....“

Van een rooms-katholieke auteur kunnen wij begrijpen, dat hij besnoeiing van de geestelijke vrijheid onder bepaalde omstandigheden voorstaat. Van 'n democratische socialist daarentegen verwachten wij, en zeker doen wij het van prof. Harold Laski, schrijver van het boek „Liberty in the modern State“, dat hij de spelregels van de strijd der meningen in een democratische staat onvoorwaardelijk aanvaardt. Dit sluit in: volledige eerbiediging van de geestelijke vrijheid.

Er hebben in de Engelse Labour Party de laatste weken voorvallen plaats gevonden, die ons de vraag doen stellen: Is de geestelijke vrijheid blijvend gewaarborgd in een staat, waarin de socialistische partij overheerst? Naar heerschappij streeft de Partij van de Arbeid, getuige de uitlating van Vorrink in Schiedam, waarover in dit blad reeds werd geschreven.

„Socialistenvreters“ behoeft de P. v. d. A. niet te vrezen. Maar er zullen dan nog wel lieden zijn die twifelen aan de mogelijkheid van een socialistische democratie. Volgt de partij van Vorrink, die dan wellicht andere leiders heeft, het recept van Laski?

Het is een vraag! Voor „widest consideration and discussion“. Voor „all men and women“.

De Partij van de Arbeid heeft allen, die van goeden wille zijn nodig als bondgenoten tegen de nog steeds oprukkende colonnes van de Rode Dictatuur!

W. LUBBERINK.

Nationalisatie in Theorie en Praktijk

Aanvechtbare uitlating van de heer Kerstens

Dit goede, liberale woord, dat o.i. wel waard was, in zijn geheel in ons blad te worden afgedrukt, sprak minister Van den Brink bij de verdediging van zijn begroting van Economische Zaken in de Eerste Kamer. Het was een reactie op een pleidooi voor geleide economie, dat de communistische heer Van Santen had gehouden. Maar van nog meer betekenis achten wij, wat de minister hier nog aan toevoegde: „De geachte afgevaardigde heeft erop gewezen, dat nationalisatie de productie verhoogt, maar dat, ook wanneer nationalisatie op technisch-economische gronden niet gewenst zou zijn, toch humanitaire redenen nationalisatie noodzakelijk maken. Ik zou daar tegenover willen stellen, dat het naar mijn mening zo is, dat zelfs, wanneer economische overwegingen in een bepaald geval tot de noodzakelijkheid van nationalisatie zouden doen besluiten, men dient te overwegen of de mogelijkheid van ontplooiing van de menselijke persoonlijkheid niet te veel door nationalisatie in het gedrang zou komen.”

Zo is het nu precies. Wij zijn helemaal niet bang voor een objectieve instelling tegenover het economische probleem, omdat een werkelijk objectief onderzoek (voor zover dit mogelijk is) naar onze overtuiging toch altijd zal uitvallen ten voordele van een zo groot mogelijke vrijheid. Maar nimmer mag worden vergeten, dat er óók nog een andere zijde aan het economische probleem is, n.l. een geestelijke zijde. Minister Van den Brink zei het nog voorzichtig: nationalisatie (of socialisatie) bergt het gevaar in zich, dat de menselijke persoonlijkheid in het gedrang komt. Wij durven het nog iets positiever te zeggen: socialisatie leidt, al bedoelen velen van haar aanhangers dit waarschijnlijk niet, onvermijdelijk tot de dictatuur, tot de totale vernietiging van de vrijheid, ook in geestelijke zin, van de menselijke persoonlijkheid.

Onmiddellijk na dit zeer principiële debat over het voor en tegen van nationalisatie kwam in dezelfde Kamer aan de orde het voorstel tot... nationalisatie van de aandelen in het maatschappelijk kapitaal van de Nederlandsche Bank N.V., kortweg genoemd: de nationalisatie van de Nederlandsche Bank. Dat was wel een ietwat pikant samentreffen. En al geven wij geredelijk toe, dat hier de kaarten wel enigszins anders op tafel lagen dan het geval zou zijn bij bijv. een nationalisatie van de scheepvaart of een bepaalde tak van industrie of dergelijke, het zou, menen wij, toch wel goed geweest zijn, wanneer ir. Wijffels, die namens de K.V.P.-fractie de beide ontwerpen (tegelijk werd n.l. behandeld de daarmede samenhangende nieuwe Bankwet) zo enthousiast verdedigde, zich iets meer de boven aangehaalde ernstige waar-

„Mijn-ambtsvoorganger had altijd een zekere huivering om over geleide economie te spreken, niet omdat hij bang was — dat heeft hij in de praktijk bewezen — leiding te geven aan het economische leven waar dat nodig is, maar uitsluitend, omdat die term zo heel verschillende begrippen dekt en daardoor verwarring sticht. Ik zou er nogmaals op willen wijzen, dat datgene, wat ik nastreef, is een doelmatig economisch stelsel, d.w.z. een stelsel, dat, gegeven de bestaande omstandigheden, in staat is de welvaart, de productie en de verdeling van de productie zo goed mogelijk te doen geschieden. Daarbij is stellig leiding nodig, maar wanneer de overheid meent die leiding geheel alleen of in zeer belangrijke mate alleen te kunnen geven, dan blijkt aldaar, dat de motorische krachten, in het economische leven zelf gelegen, n.l. als gevolg van het winstprincipe en het daarmede samenhangende particuliere initiatief en de regulerende krachten, die evenzeer noodzakelijk zijn om op de juiste wijze leiding te geven, komen te ontbreken. Onder die regulerende krachten versta ik vooral een uit mededinging geboren prijzenstelsel. Er is een zekere mate van vrijheid nodig in het economische leven, opdat de leiders van lagere orde, de ondernemers, de kapitaalverschaffers, de consumenten, enz., binnen bepaalde grenzen zelfstandig beslissingen kunnen nemen.”

schuwing, voortgekomen uit het kort daarvoor gehouden debat, had gerealiseerd.

Dat deed, naar verwacht mocht worden, gelukkig wel de woordvoerder van onze vrijheids-democratische fractie, de heer Zegering Hadders. Hij erkende, dat niet langer kon worden doorgewerkt op de basis van het Kon. besluit van 1 October 1945 en dat zeker de tijd gekomen was om dit soort maatregelen volgens de normale gang der wetgeving door wettelijke maatregelen te vervangen. Maar hij ontkende kort en goed, de opportuniteit, waarbij hij niet verzuimde, dit inzicht helder en duidelijk nader toe te lichten.

De ontwerpen werden aanvaard met de stemmen van K.V.P., P.v.d. Arbeid en Communisten vóór. Onze fractie stemde, met de anti-revolutionairen en christ.-historischen, tegen.

Het kan in alle objectiviteit gezegd worden: wij behoeven ons over onze Kamerfractie waarachtig niet te schamen. De redevoeringen van mr. Stikker in de Eerste Kamer bij de begroting van Economische

Zaken, die van prof. Molenaar in dezelfde Kamer bij de begroting van het Departement van Overzeese Gebiedsdelen en tenslotte die van mr. Vonk in de Tweede Kamer over het Vijfmogendhedenverdrag van Brussel, waren stuk voor stuk hoogst belangrijke bijdragen in het algemeen debat. Terecht kon de heer Stikker voorlopig zijn vertrouwen in minister Van den Brink uitspreken, wie hij eerst tijd wilde geven zich zo snel mogelijk in de zaken in te werken, alvorens een breed principiële debat aan te gaan. Niettemin heeft onze woordvoerder nog talrijke waardevolle opmerkingen kunnen maken, zo over de noodzaak van beperking der overheidsbemoeiing en inkrimping van het ambtenaren-apparaat, over de samenhang tussen het West-Europese economische herstel en dat van West-Duitsland, over de vereenvoudiging van de administratie der Rijksbureaux, over de consentgelden en talrijke andere onderwerpen.

Speciale vermelding verdient o.i. zeker nog, hetgeen de heer Stikker, die zelf deel heeft uitgemaakt van de Commissie-Van der Ven, heeft opgemerkt naar aanleiding van het door deze commissie uitgebrachte

rapport over de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie. Minister Van den Brink had het in het (nog niet gepubliceerde) rapport geprezen, dat het met zulk een grote mate van eenstemmigheid tot een constructief voorstel was gekomen. De heer Stikker kon zich op dat moment uiteraard over de inhoud van het rapport nog niet uitspreken, maar woordelijk liet hij hierop volgen: „Wél acht ik mij gerechtigd erop te wijzen, dat de eenstemmigheid, welke de minister prijst, vooral is bereikt door een aantal compromissen, met het gevolg, dat het voorontwerp voor praktische uitvoering aan geschiktheid wel heeft ingeboet.”

Duidelijk, op de man af, zoals wij dat zo gaarne horen, was ook prof. Molenaar, die ter zake van de Indische politiek sprak van een steeds falend regeerbeleid, waarvoor hij drie oorzaken zag: a. het onvermogen om op de meest fundamentele punten zuiver te denken en zuiver te formuleren; b. het gebrek aan die eigenschap, die men met de woorden: regeerkracht, organisatievermogen, leiding, kan aangeven; c. misplaatst optimisme. Uiteraard liet prof. Molenaar het niet bij deze puntsgewijze aanduiding, maar voerde hij voor elk zijner stellingen een reeks bewijzen aan, die, wanneer minister Jonkman het nu eens niet weer in vaagheden zoekt, niet gemakkelijk te weerleggen zullen zijn.

De veel-besproken radiorede van H.M. de Koningin is geen persoonlijk woord geweest, maar een samenvatting van de tot dat tijdstip gevoerde Regeringspolitiek. Maar daarom is het onjuist geweest, dat hierin de passage over de „wijze en bekwaame mannen” was opgenomen. Der woorden moesten, zoals prof. Molenaar terecht opmerkte, bij het publiek wel de indruk wekken, dat toch de Koningin een persoonlijk woord sprak.

Het waren critische woorden, die prof. Molenaar op vrijwel alle punten moest laten horen. Critische woorden echter van een loyale oppositie, die, zoals onze woordvoerder nadrukkelijk zeide, werden geuit met een opbouwend doel.

Waren de redevoeringen, door de heren Algra en prof. De Zwaan gehouden, resp. namens de anti-revolutionairen en de christ.-historischen minder loyal-oppositioneel en minder opbouwend-critisch? De heer Kerstens (K.V.P.) deed het aldus voorkomen, toen hij zeide, namens zijn fractie uit de redevoeringen van de heren Algra en prof. De Zwaan te hebben moeten opmaken, dat de minimum-voorwaarden om tot breder Regeringsbasis te komen, niet aanwezig waren. Wij vermogen zulks niet in te zien.

In ieder geval zal men zich voor voorbarige conclusies, zoals deze hier en daar zijn getrokken, moeten hoeden. Enerzijds kan een uitlating van de heer Kerstens nog niet als een onfeilbare weergave van de katholieke mening in deze gelden (prof. Romme immers, die toch altijd nog wel meer gezag heeft dan de heer Kerstens heeft zich meermalen in andere zin uitgelaten). Anderzijds zal de afloop van de verkiezingen beslissend zijn voor de vraag, welk kabinet er daarna zal optreden. De invloed van onze partij daarop zal afhankelijk zijn van het aantal zetels, dat wij in de Tweede Kamer zullen bezetten. Des te groter dit aantal is, des te groter onze invloed! A.

Deze burger

geniet van Nederland in de lente. Al die bloemen en al die bloesems. Welk een heerlijk land! Zon op de blinkende torens, zon in de glanzende vensters, zon op het water en over de weiden en de bossen. En overal de kleuren en geuren van bloemen en bloesems. Dit heeft met politiek en stembiljet niets van doen. Maar het mag toch gezegd worden. Ook hier. Ook in dit partijblad, dacht deze burger. Omdat de liefde-voor-zijn-land het leven van de burger doordringen moet, wanneer hij zijn hoge taak naar behoren vervullen wil. Zijn hoogste taak, dacht ik: een goede burger te zijn. Deze burger dacht, dat er nu nog steeds te velen zijn, die niet van de goedheid-van-Nederland doordrongen zijn. Hij hoort nog wel eens — in trein en tram of in de huiskamers waar hij zijn thee komt drinken — schamperen op dit land. Een na-oorlogs verschijnsel dat nog altijd niet is uitgewoed en dat mij telkens verdriet. Het is niet alleen in de bloemen en de bloesems en de zon uit die wijde hemel van ons, dat de goedheid van Nederland is. Zij is óók in zijn mensen die, diep-gehavend door de verschrikkelijke oorlogsjaren, niettemin zich oprichten tot werkzaamheid en ijver. Zij is óók in zijn diepe, brede vrijheid-van-de-geest. In zijn diep-gewortelde democratie. Zijn gemeenschapszin. Zijn streven tot vooruitgang op elk gebied van het leven. Ge ziet het tussen de bloemen en de bloesems van deze lente: dat dit volk zich gaat oprichten. Ge ziet die bloesems ook aan de nationale boom ontluiken en het veld van onze nationale eer en eerbaarheid geraakt in de bloei van duizend bloemen. Wij moeten dit zien en begrijpen en er diep-dankbaar voor zijn, dat wij burgers zijn van dit goede land. Dat is zo maar een simpele overpeinzing, een niet-politieke overpeinzing, zo maar een doodeenvoudige gedachte van

DEZE BURGER

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.
Redactie-secretaris: Mr. E. Elias
Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.
Administratie: Postbox 43 Amersfoort.
Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.
Losse nummers 15 cent.

Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie”, te Amersfoort.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlugg. Geestbrugweg 69 Rijswijk (Z.-H.).

Gelukkige oplossing

Naar de N.R.C. onlangs meldde, schijnt men thans in regeringskringen ernstig te overwegen, binnenkort aan de Staten-Generaal voor te stellen, de provinciale- en de gemeentewet aan te vullen met een bepaling, waardoor Provinciale Staten en de gemeenteraad de bevoegdheid zouden krijgen om een gedeputeerde, resp. een wethouder tussentijds te ontslaan op grond van het feit, dat men in zijn beleid geen vertrouwen meer kan stellen.

Is een dergelijke oplossing democratisch, dus gelukkig te noemen?

Wij menen met stelligheid deze vraag in bevestigende zin te kunnen beantwoorden. Immers, het zijn de leden van de Provinciale Staten, resp. van de gemeenteraad, die hun bestuurders uit hun eigen midden kiezen en het is daarom niet meer dan logisch en billijk, dat deze leden evenzeer de bevoegdheid krijgen deze bestuurders weer af te zetten indien blijkt, dat in hun beleid geen vertrouwen meer kan worden gesteld.

Bij een dergelijke gang van zaken wordt evenmin het democratische recht van de kiezers die de leden van Provinciale Staten en gemeenteraad door middel van hun stembiljet aanwijzen, in gevaar gebracht aangezien de tot aftreden gedwongen gedeputeerden of wethouders wél deel zullen blijven uitmaken van Staten of gemeenteraad.

Wij menen daarom nogmaals van een gelukkige oplossing te kunnen spreken, omdat de uitspraak van de kiezers in geen enkel opzicht wordt aangetast. Ook indirect is dit niet het geval, aangezien de bestuurders in genoemde colleges niet rechtstreeks door de kiezers worden benoemd. Het spreekt wel vanzelf, dat in deze colleges bij een voorstel tot ontslag van één der bestuurders een vereiste meerderheid aanwezig moet zijn, zodat ook in dit opzicht de rechten van onze democratische samenleving worden geëerbiedigd.

De suggestie die de N.R.C. in dit verband maakt door het denkbeeld aan de hand te doen voor het ontslag een versterkte meerderheid, b.v. van twee derden te eisen, achten wij inmiddels zeer de moeite van het overwegen waard.

Machtig wapen

Nu de eerste schepen binnenkomen die ons de goederen brengen die rechtstreeks van de z.g. Marshall-hulp afkomstig zijn, gaat het Marshall-plan sterker tot onze verbeelding spreken. Sterker in ieder geval dan tijdens de periode toen de hulp alleen nog maar in het vooruitzicht werd gesteld.

Het is echter bij deze voor ons zo hoopvolle gebeurtenissen wel degelijk zeer nodig, dat wij de ware betekenis ervan niet misverstaan. Immers, deze hulp moet niet zodanig worden opgevat, dat zij een gift is zonder meer. Integendeel! Het betreft hier een Amerikaanse steun op de uitdrukkelijke voorwaarde, dat wij zelf als natie het uiterste zullen doen om er in economisch opzicht weer bovenop te komen. Daarom is de Marshall-hulp geen vorm van liefdadigheid in de zin van een extra'tje, waarvoor niets meer terug wordt verlangd, doch het is een materiële steun om ons weer, economisch gezien, in het zadel te helpen.

Om dit doel te bereiken is het echter noodzakelijk, dat ons bedrijfsleven een zo groot mogelijke vrijheid krijgt, m.a.w. dat het zo spoedig en zo veel als maar enigszins mogelijk, wordt ontdaan van de knellende banden van de welhaast berucht geworden geleide economie!

Dit doel is slechts te bereiken langs de politieke weg. M.a.w. de kiezer staat voor de keuze of: geleide economie met een bedrijfsleven dat wordt geremd in zijn ontplooiing, of een vrijere economie met als gevolg hogere en efficiënter productie, dus meer welvaart!

Merkwaardigerwijze vallen de inwerkingtreding van de Marshall-hulp en onze verkiezingen ongeveer samen. Dit is een gelukkige omstandigheid. Elkeen heeft het in zijn macht de omstandigheden te bevorderen die zo snel mogelijk leiden tot een toestand waarin de Marshall-hulp tenslotte overbodig zal zijn.

Ook in dit verband gezien is het stembiljet een machtig wapen. Men hantere het met verstand!

Een staatje in de staat?

Onlangs maakte het A.N.P. melding van het bericht, dat door een aantal Friezen uit verschillende kringen de strijdbond „Fryslan Frij” is opgericht, die zich ten doel stelt het voeren van actie voor Fries zelfbestuur binnen het Nederlandse Rijk. De bond wil o.m. een staatsrechtelijke verhouding met het Nederlandse Rijk, waarin Friesland eigen belastingen heft en eigen financiën beheert, zijn inkomsten en uitgaven zelf regelt, zijn eigen overheden en ambtenaren kiest of benoemt, groter bevoegdheid op het terrein van recht en rechtspraak heeft, evenals eigen rechters en eigen politici, culturele autonomie bezit, in de eerste plaats op onderwijsgebied en de eigen sociaal-economische kwesties zelf regelt.

Ofschoon wij begrip menen te hebben voor de, vooral psychologische, factoren waaraan de oprichting van deze bond ten grondslag ligt, hebben wij eerlijk gezegd bij het lezen van bovenvermeld bericht eens goed onze ogen moeten uitwrijven. Wij kunnen ons dan ook nauwelijks voorstellen, dat in deze tijd waarin politieke en staatkundige concentratie een meer dan dringende eis is, een dergelijk voorstel in alle ernst ter tafel kan worden gebracht. Of wil deze strijdbond de klok soms achteruit zetten en wil men terug, om de zaak eens scherp te stellen, naar de tijd waarin de verschillende provincies met elkaar overhoop lagen?

Wij meenden juist de laatste tijd op de goede weg te zijn door de oprichting van de Benelux en het Vijfmogendhedenverdrag. Bèzien in dit licht is de Friese strijdbond met dit voorstel dan ook wel enigszins met zijn tijd ten achter. Zeker kan men een open oog hebben voor de bijzondere positie die Friesland met betrekking tot de verschillende aspecten in onze nationale samenleving inneemt. Indien men in het Hoge Noorden van oordeel is, dat er in dit verband nog verschillende wensen te vervullen zijn, dan staan er o.i. toch nog wel betere en doelmatiger wegen open om zijn doel te bereiken, dan het streven naar „zelfbestuur binnen het Nederlandse Rijk” Meer dan ooit behoort Nederland, ja, geheel Europa: Eenheid. Nu!

Moge daarom een streven naar versnippering verre van ons blijven.

Vadertje bemoeial

Enige maanden geleden werd men in de kringen van de ijzerhandel verontrust door het feit, dat van overheidswege in Amerika betonijzer was aangekocht tegen veel te hoge prijzen, met het gevolg, dat de binnenlandse verkoopprijs eveneens een flink stuk naar boven ging.

Hierdoor ontstond o.m. een behoorlijk prijsverschil dat gedeeltelijk met overheidsgeld moest worden gefinancierd, aangezien de aannemers over het algemeen in hun bestekken de bepaling hadden staan, dat een tussentijdse verhoging van materiaal-prijzen ten laste van hun opdrachtgevers zou komen. In vele gevallen was het nu juist de overheid die als opdrachtgeefster optrad!

Er zaten aan deze door bemiddeling van de overheid tot stand gekomen transactie nog meer pijnlijke kanten, die wij thans niet meer in den brede willen bespreken.

Nadat ons Kamerlid Korthals aan de minister van Volkshuisvesting en Wederopbouw in dit verband verschillende vragen had gesteld, vragen waarop hij inmiddels een weinig bevreemd antwoord ontving, scheen deze minder verkwikkelijke affaire te zijn afgedaan.

Edoch de handel zit met deze onverstandige overheidsaankopen nog steeds in haar maag!

Aanvankelijk beschouwde men het feit, dat het aangekochte Amerikaanse betonijzer op rollen aankwam, als een min of meer bijkomstig onderdeel. Naarmate echter de markt ruimer werd en de mogelijkheid groter om elders betonijzer te kopen, werd het steeds moeilijker het Amerikaanse product aan de man te brengen. Nog steeds worden nieuwe partijen van dit Amerikaanse ijzer aangevoerd. Het ministerie van Volkshuisvesting en Wederopbouw laat deze partijen over de groothandel verdelen, doch het bedrijfsleven voelt er weinig voor dergelijke toewijzingen te accepteren.

Thans doet zich het wel zeer merkwaardige feit voor, dat de Ondervakgroep Groothandel in Walsery-ijzer, Walsery-staal en Edelstaal een dringend beroep op haar leden moet doen om de toewijzing toch maar wel te accepteren, omdat anders... het ministerie van Volkshuisvesting en Wederopbouw de distributie van dit Amerikaanse betonijzer zelf ter hand zal nemen!

Het behoort wel geen uitvoerig betoog, dat men in de kringen van de handel over een dergelijk opdringen van regeringswege van een volkomen ongewild product, waaraan overigens vrijwel in het geheel geen behoefte bestaat, weinig is te spreken, temeer omdat nog steeds niet bekend is hoe groot deze transactie is.

Moraal: Als Vadertje Staat zelf aan het kopen slaat, is de handel daarmee weinig gebaat!

Weest op Uw hoede

Naar de „Times” dezer dagen meldde, zouden er gegronde redenen zijn te geloven, dat de satellieten der Sowjet-Unie zeer onlangs via hun gezant te Moskou een telegram hebben ontvangen waarin verklaard wordt, dat de gemeenschappelijke belangen van het Oostelijk blok beter zouden zijn gediend indien in de pers en in de redevoeringen minder op de „koude oorlog” werd gezinspeeld.

Te Praag zou men de mening zijn toegedaan, dat de Russen niet langer het Westen willen uitdagen en het gevaar van de oorlog willen aanwakkeren aangezien de militaire voorbereidingen in Oost-Europa nog niet voldoende zijn gevorderd. Het is mogelijk, aldus de Times, dat er plotseling een ommekeer komt in de toon van de Tsjechoslowaakse propaganda en dat de vijandigheid tegenover het Westen zal afnemen.

Ofschoon wij niet kunnen bewijzen, dat netgeen de „Times” beweert volkomen met de feiten overeenstemt, kan men met een aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid aannemen, dat het bericht juist is. Dit temeer aangezien de jongste ontwikkeling in de internationale politiek er op wijst, dat de Russen, zoals te doen gebruikelijk, water in hun wijn doen als zij zien dat de Westerse mogendheden niet met zich laten spelen.

Het verdient aanbeveling voor deze te verwachten z.g. „toenaderingspolitiek” der communisten met klem te waarschuwen. De door de „Times” aangehaalde stelling dat „de militaire voorbereidingen in Oost-Europa nog niet voldoende zijn”, spreekt wel boekdelen. Wij dienen vooral niet te vergeten, dat ook Hitler — en helaas met succes — voor dat hij gereed was, heeft getracht de wereld in slaap te sussen. Dat eenzelfde tactiek door de communisten wordt toegepast behoort wel geen uitvoerig betoog. Ongetwijfeld zullen de communisten water in hun wijn doen zolang zij zich niet sterk genoeg voelen om de democratische machten te weerstaan. Doch een dergelijke politiek is slechts een afleidingsmanoeuvre. Men zij dus op zijn hoede. Onze activiteit mag geen ogenblik verslappen. Het gaat om het hoogste beginsel dat wij kennen: het behoud van Vrijheid en Democratie!

Oogen gevraagd

De Pan-Amerikaanse conferentie te Bogotá heeft het bestaan van Europese koloniën op het Westelijk halfrond veroordeeld en een voorstel aangenomen tot oprichting van een speciale commissie, die naar vredelievende middelen moet zoeken om van deze koloniën bevrijd te worden. Van de een-en-twintig republieken, die ter conferentie vertegenwoordigd waren, stemden niet minder dan achttien vóór en drie — waaronder de Verenigde Staten — blanco. Wij noteren derhalve dat de Verenigde Staten niet tegen hebben gestemd. Sedert de Haagse Ronde Tafel Conferentie kunnen Suriname noch Curaçao als koloniën worden beschouwd; zij worden gelijk-gerechtigde delen van het (Nieuwe) Koninkrijk der Nederlanden. Bovendien heeft de grootste politieke partij van Curaçao, de Volkspartij, die onder voorzitterschap van dr. M. F. da Costa Gomez staat, in een duidelijke verklaring te kennen gegeven, dat Curaçao zich in het Koninkrijk schaart en erin wil blijven. Niettemin is grote waakzaamheid geboden. Voor deze waakzaamheid zijn scherpe ogen nodig. Heeft Nederland die in Latijns-Amerika? Zijn Nederlandse vertegenwoordigers in de Latijns-Amerikaanse landen in staat wat daar geschiedt, wat er gesproken en geschreven en gedacht wordt, nauwkeurig te volgen? Hoeveel van onze gezanten daar spreken, schrijven en verstaan Spaans? Vrijwel niet één. Hoe is het ten deze met de Nederlandse vertegenwoordigers in de belangrijke Caraïbische Commissie gesteld? Precies even bedrevend. Een van de weinige leden in het Nederlandse diplomatieke corps, die Latijns-Amerika door en door kent, die vloeiend Spaans spreekt en de Caraïbische wereld met haar ingewikkelde problematiek, waarbij ook wij nauw betrokken zijn, verstaat, is onze huidige gezant te Lima (Peru), dr. Arthur Methöfer, die reeds gedurende een jaar met verlof in Nederland vertoefte. Er is sprake van diens overplaatsing naar... Australië!

HANDELMAATSCHAPPIJ

H. Albert de Bary & Co. N.V.

Deviezenbank

Financiering van Im- en Export
Documentaire Accrediteven

HEERENGRACHT 450 AMSTERDAM-C. TELEFOON 38911

**N.V.
Machinefabriek**

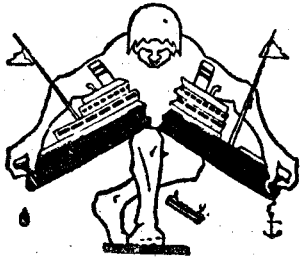
IJZER-, STAAL- EN
METAALGIETERIJ

v.h. BAKKER & Co.
RIDDERKERK

**Frank Rijdsijk's
Industriele
Ondernemingen N.V.**

Hendrik-Ido-Ambacht
Tel. H.L. Ambacht 245
Rotterdam 72615

SCHEEPSSLOOPERIJ

HANDEL in:

- Oud IJzer,
- Nieuw IJzer,
- Bruikbaar IJzer, enz.

Kloos

K I N D E R D I J K

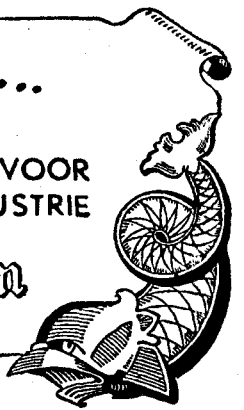
Bruggen

ruim 300 jaar...

FABRICEREN WIJ VERNEN VOOR
BOUWVAKKEN EN INDUSTRIE

N.V. Heyme Vis & Zoonen

ZAANDAM - OPPERICHT 1643

Voor een advertentie-
contract in dit blad
kunt U zich wenden

tot de heer

L. VLUG

Geestbrugweg 69

Rijswijk (Z.H.)

Tel. 119225

BOLNES

Dieselmotoren

25—1400 P.K.

N.V. Machinefabriek

„Bolnes”

v.h. J. H. v. Cappellen
te Bolnes

POMPEN

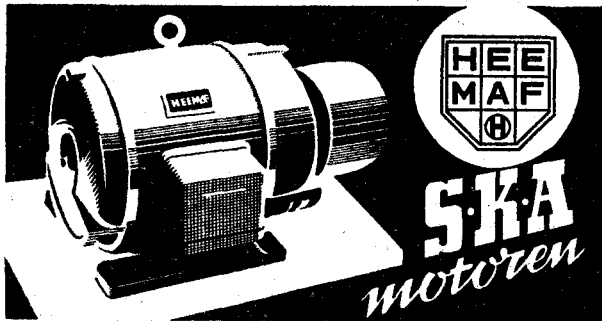
voor scheepvaart
en industrie

Raadpleeg
onze technische dienst

MACHINEFABRIEK C. MATERS C.V.

BEVERWIJK TELEFOON 3141

Levering binnen 1 maand.

L. Smit & Zoon

KINDERDIJK

Baggermateriaal
Zeesleepboten
Passagiersschepen
Machines.
Motoren
Ketels

N.V. Nederlandsche
Caoutchouc- en Gutta-
Perchafabriek

v.h. Bakker & Zn.

Ridderkerk

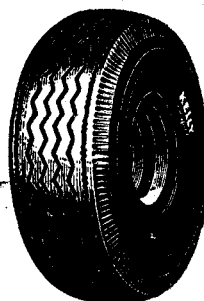
- Technische
rubberartikelen

N.V. BOELE'S

Scheepswerven en Machinefabriek

BOLNES

Nieuwbouw en reparatie

Imp. N.V. Jac. Blom (Auto Supply Afd.)
Rotterdam - Filiaal Den Haag

Het ernstigste gevaar:

De ontbinding van het Koninkrijk

TRAAGHEID TE DJOCJA, GRAPPEN IN DEN HAAG.....

Het Bestuur van „Rijkseenheid“ heeft zich tot het Parlement gevend met het verzoek, de Regering in staat van beschuldiging te stellen en de procedure te volgen, welke de Grondwet aangeeft voor bestraffing ener Regering, welke haar plicht verzaakt.

Het is niet waarschijnlijk, dat het getal van vijf Kamerleden, hetwelk de wet vergt om een dergelijke aanklacht in te dienen, gevonden zal worden. Ook valt enig oordeel over de politieke en staatsrechtelijke mérites van dit geval buiten het kader van deze Indische kroniek.

Binnen dat kader valt iets anders.

Daar binnen valt de plicht er op te wijzen, welke diepe bewogenheid inzake Indië in bepaalde Nederlandse kringen waarnaembaar is. Zij spreekt ook uit dit rekest. Het is niet primair een politieke daad. Het is zeker een aanklacht tegen de regering. Maar het is bovenal een klacht van diepbedrukte gemoederen, een klacht bij een tragedie, een klacht van Nederlanders, die moeten toezien hoe het Koninkrijk uiteenvalt.

Men kan zeggen — en men zegt dat ook in alle toonaarden —, dat „Rijkseenheid“ de vereniging is van het „rechtse extremisme“. Men kan zeggen — en men schreeuwt het van de daken — dat „Rijkseenheid“ een bolwerk is van de „koloniale reactie“.

Maar al het water van de zee kan de waarheid niet wegwissen, dat

ernstige mannen als prof. Gerbrandy, oud-minister Welter, dr. Meyer Ranneft, prof. Coops, dr. Feuilletau de Bruin, prof. Gerretson, handelen uit volle overtuiging. Zij zoeken voor zichzelf noch gewin, noch eerbetoon, noch politieke winst. Zij spreken, omdat hun overtuiging hen tot spreken dwingt; zij getuigen van een smartelijke bezorgdheid.

Men kan — als wij — betwijfelen of een stap als deze aanklacht tegen de regering nuttig is, of zelfs maar instemming verdient. Doch men vergis zich in de ernst van dit streven niet. Noch in de historische betekenis van het feit, dat een college, waarin een oud-minister-president, een oud-minister, een oud-vice-president van de Raad van Indië, een oud-opperbevelhebber van het leger en verscheidene hoogleraren zitting hebben, de nood van het Koninkrijk zo hoog gestegen acht, dat zij slechts in het gebruik van de hardste middelen nog enig heil zien.

Wat daarbij den burger in de wijze, waarop in de Eerste Kamer de critiek der oppositie werd geantwoord, het pijnlijkst trof, was niet eens het antwoord van minister Jonkman — irrefeel als het schouwspel moge zijn, deze bewindsman telkens weer te zien grijpen naar illusies, die sinds lang vervlogen zijn. Pijnlijker, en recht-uit beschamend, was de wijze waarop de heer P. A. Kerstens, zich andermaal woordvoerder der Katholieke fractie noemend, op de ernstige critiek, welke door de oppositie-fracties was uitgeoefend,

reageerde: met grappen en met grolen.....

Dit Koninkrijk dreigt uit elkaar te vallen. Men behoeft maar te kijken naar wat in Djocja gebeurt om te weten, hoe de Republiek het bestaan zelf van dit Koninkrijk be-laagt. Er zal een uiterste krachtsinspanning nodig zijn om te bereiken, dat van de „Unie“ althans nog iets terecht komt. De kans is groot, dat er niets van terecht komt. Dan zal, om nu maar bij Nederland te blijven, en ons voor het ogenblik niet te verdiepen in de rampzalige gevolgen voor Indië, dan zal noch de Marshall-hulp, noch het Vijf-Mogendheden-Verdrag, noch enige andere Amerikaanse of Europese bijstand kunnen voorkomen, dat het Nederlandse volk zijn armoede bestendig ziet.

Het feit, dat in zulk een tijdsge-wricht, waarin levensbelangen onzer natie op het spel staan, de fractie-leider ener regeringspartij op ernstige vertogen antwoordt met de grappen van een potsenmaker, is zeer bedenkelijk.

De tijd kan komen, dat in Nederland zelfs de narren de lach sterft op de lippen.....

Wat gebeurt thans te Djocja? Men praat, maar men schiet niet op. Kringen, die het nauwste contact met de heer Van Mook onderhouden, schreven drie dagen geleden: „aan de belangrijke onderwerpen van het gehele complex der te behandelen vraagstukken is men eenvoudig niet toegekomen.“

Wel zijn er feesten en partijen. Wel haalde Djocja's sultan met zijn Packard de Nederlandse gasten zelf uit Kalioerang. Wel werden zij in zijn paleis door premier Hatta, mr. Mohammed Roem, Hadji Agoes Salim en andere hoogwaardigheidsbekleders feestelijk ontvangen en op Europese en Indonesische schotels onthaald.

Wel protesteerde men alvast tegen de Grondwetswijziging terwille van de Unie. Wel eiste men alvast „minstens“ veertig procent der zetels in de federale regering, „omdat de Republiek een overheersende positie heeft ten opzichte van de minder belangrijke deelstaten.“

Wel heeft men de „working paper“ — zoals men tegenwoordig zelfs ten departemente van Overzeese Gebiedsdelen het concept ener regeling pleegt te noemen — met richtlijnen over de structuur der Unie uiterst koel ontvangen.....

Als straks de verkiezingen aanbreken, zal van bepaalde zijde alles worden beproefd om daarin de bestrijding van het communisme vooraan te plaatsen. Zeker is die bestrijding nodig. Maar in de Nederlandse verkiezingen ligt het zwaartepunt elders dan in de Italiaanse. Daar vergde het levensbelang der natie de strijd tegen Moskou. Hier worden de levensbelangen van land en volk door even grote andere gevaren bedreigd. Door het gevaar, bovenal, van de ontbinding van het Koninkrijk.

d. K.

Gaarne geven wij Evert Jan gelegenheid zich te uiten. Er zijn punten in zijn betoog die wellicht niet met onze inzichten stroken, doch op andere punten staan wij ten volle naast hem. Zulk een stem mag gehoord worden, menen wij.

Hier in de provincie missen we het nauwe contact met Den Haag. Want wij denken en doen hier nu eenmaal anders dan Den Haag. En... ja, als we nu maar altijd wisten hoe Den Haag dacht... en waarom?

Hier zijn we opportunisten. In het politieke spel gaat het ons om de kniekers. „En die vent zit nou in de gemeenteraad!“, kan-keren we, „en zó iemand wordt hier wethouder!“ Dát is de dagelijkse ergernis. Dat prikt ons. Want dat raakt de plaatselijke en de streekbelangen. Den Haag en de Kamers liggen zo ver af. En de Handelingen leest hier toch geen kip.

Natuurlijk is politiek hier nu óók troef. We maken ons klaar voor de stembusstrijd. Maar we zien die strijd anders, plaatselijker en misschien feller dan de leiders in Den Haag. In de strategie van de politiek missen we hier het in-zicht naar „ruimte en tijd“. Hoofdzaak is en blijft hier: tegen deze regering. En boven alles: tegen deze Partij v. d. Arbeid. Want... „zón vent is wethouder... en zó iemand is waar-schtig lid van de Raad!“ Dát zijn hoofdzaken. Omdat men hier blijft ingesteld op eigen,

Hier in de

provincie....

kleinere wereld. Eigenlijk net als Kromo ginds op Java: gehecht aan de kampong en het erfje en de sawah. Die desa was dáár het palladium voor de rust — hier is de gemeente eigenlijk gelijk aan de desa. En net als daar-ginds domineren ook hier personen en niet zozeer de zaak: de persoon van de burgemeester en van de wethouder. Tegenover die persoon en zijn politieke kleur stelt men zich vaak partij. Natuurlijk: het gaat tegen de communisten! Allicht! En even fel als eertijds tegen de N.S.B.-ers. Máár: het gaat hier minstens even fel en.. persoonlijk tegen deze P.v.d.A.

Hier ligt een mogelijkheid voor rampspoed. Want in de verre en meer behoudende provincie ver-eenzelvigt men DE arbeider te zeer met die Partij. En miskent hem dienovereenkomstig. In Den Haag ziet men dit vermoedelijk anders en juist. Want ook voor de V.V.D. gaat het wel degelijk om de eenvoudige arbeidende mens. Om hem ervan te doordringen hoe onjuist hij denkt en doet indien hij zich altoos maar weer blijft lenen voor het politieke spel, dat de klasse-strijd (hoezeer dan ook overleefd verleden) als leuze en strijdmid-del handhaaft.

Het wanbeleid van deze regering en de trieste gevolgen daarvan

verwijt men in de provincie aan de betrokken partijen. Ten rechte. Maar niet ten rechte stellen velen zich dus vierkant tegen DE arbeider. Daardoor ontstond een diepe en gevaarlijke kloof tussen volksdelen, die slechts in onderlinge samengang het dodelijke gevaar van het communisme kunnen keren. Daardoor ontstaat voor de V.V.D. het niet denkbeeldige gevaar dat zij, vrijzinnig en democratisch, als conservatief zal worden gedood-verfd. Want die V.V.D. is immers tegen dit regeringsbeleid, hier en in Indië? En men heeft velen wijs gemaakt (en houdt het hen nog dagelijks voor!) dat slechts aartsconservatieven de progressieve nieuwbouw en dus hun welzijn en het welzijn van „het Indische volk“ te eigen bate tegenhouden... als vuile kapitalisten. En was de aarts-conservatief niet altijd de aarts-vijand van de kleine man?

Hier ligt een grote taak voor ons allen. Ook in de provincie. Deze opzettelijk gekweekte controverse moet verbroken worden. Daarbij is leiding en voorlichting door Den Haag onontbeerlijk. Maar ja.. de provincie houdt niet van Den Haag. De mensen houden niet van me, maar ik heb het er naar gemaakt, moet wijlen Uilenspiegel eens gezegd hebben. In die uit-spraak van een zeer wijze dwaas ligt ook een vingerwijzing voor Den Haag.

Onderschat of misken de provin-cie niet opdat men u daar niet onderschatte of miskende. Geef leiding en verklaar die leiding. Speel niet de zwijgende tacticus. Montgomery's grote kracht tegenover de aanvoering van de troep en tegenover die troep zelf was zijn persoonlijk contact. En... zijn bespreking en verklar-ing van het hoe en het waarom.

Ik denk hier dikwijls aan die wethouder, die geen vent, en aan die misprezen iemand, die gemeenteraadslid is.. bekrompen en onwetend, inderdaad! En misleid en toch fanatiek, dank zij zijn leiders en zijn dag- en weekbla-den. En ik hoor professor Scher-merhorn weer spreken tot een dikke duizend werkelijk toegewij-de lieden, de hem desnoods op hun schouders door de provincie dragen. Zij hechten zich aan een persoon....

Hier ligt een moeilijke opgave voor onze politiek. En... poli-tiek blijft altijd politiek. Dat wil er in de provincie niet zo dade-lijk in. Daar zijn ze ergens vóór of tégen. En ze zijn tegen de P.v.d.A. Eens en voor al. En... kijken onwillekeurig óver den twijfelende, denkende, niet meer zó volkomen overtuigden arbeider héén. En juist die zijn er in de provincie veel meer dan in de steden.

Maar het is de taak van Den Haag rekening te houden met al-lerhand omstandigheden en over-wegingen en bijkomstigheden... met de tactiek van de strijd. En met de bouw van de onontbeer-lijke bruggen. Ook en vooral hier in de provincie....

Evert Jan.

Het grote vraagteken in

Brandpunt Palestina

Klein-Azië

Hoe hevig de gevechten in Palestina ook zijn, men kan ze toch nog steeds met de naam „gevechten aan de periferie” betitelen. Want de uitslag van deze gevechten zal op zichzelf nog niet beslissen, wie van de twee kolossen, in wier schaduwen de rest van de wereld schuilt, in een gebeurlijke oorlog tussen elkander, over het grondgebied van Palestina zal beschikken. Noch Rusland noch Amerika heeft alles op één kaart gezet in deze plaatselijke oorlog. Hoet komt dat? Hoe komt het, dat Amerika en Rusland in het Griekse drama reeds lang partij hebben gekozen en daar zelfs de consequenties uit getrokken hebben en in Palestina nog niet? Dat komt, omdat het Midden-Oosten, waarvan Palestina een deel is, een soort van „troisième force” is tussen beide kampen. De lojaliteit van de bewoners van dat gebied, welks enige kracht hierin bestaat, dat het door allen begeerd wordt, is veel onzekerder dan die van de West-Europeanen, wier gebied, strategisch onverdedigbaar en geen „strategische grondstoffen” bevattend, slechts negatief aantrekkelijk is voor Amerika (het enige voordeel is, dat de Russen het nog niet in hun bezit hebben) en wier keus dan ook, ter verhoging van de aantrekkelijkheid, reeds lang gedaan is.

Zal uitputting doen verliezen?

Terwijl de Balkan geheel in Russische handen is, op Griekenland na, dat uit dien hoofde als een potentiële bedreiging beschouwd en daarom belaagd wordt, is het Midden-Oosten nog niet in Ruslands greep en kan een controverse in een Westelijke uithoek als Palestina (in tegenstelling tot de aan Rusland grenzende uithoek Azerbeidsjan) haar eigen plaatselijke karakter min of meer bewaren. De Russen, de „have nots” in deze streek, kunnen rustig de ontwikkeling aldaar afwachten, alvorens partij te kiezen..... en te trekken. De anderen daarentegen (de Amerikanen) maken zich onrustig of (de Engelsen) hebben reeds lang partij gekozen. Zij hebben dan ook alleen maar iets te verliezen in het Midden-Oosten. Zij willen niet de vriendschap van de Arabieren, de heersers van het Midden-Oosten, verspeelen en handelen dus in de Palestijnse kwestie, waarin de Arabieren partij zijn, of, zoals de Engelsen, zeer consequent, maar partijdig of, zoals de Amerikanen, minder partijdig, maar uiterst inconsequent. Het gevaar van deze bloedige plaatselijke controverse tussen Joden en Arabieren is, dat, hoe langer de beslissing uitblijft, des te meer de neiging van de toeschouwers zal toenemen om die beslissing te eigen gunste te doen vallen, uit angst dat anderen hun anders voor zullen zijn of van een van de strijdende partijen een gevaarlijke bondgenoot maken. In concrete bewoordingen: het is onbetwistbaar waar, dat een Arabische overwinning voor de Engelsen en Amerikanen veiliger is dan een Joodse overwinning, die hun de wrok van het hele Midden-Oosten op de hals zou halen. Morele en politieke motieven van binnenlandse aard hebben de twee mogendheden (vooral Amerika) er tot dusverre van afgehouden om regelrecht op hun zuiver machtspolitieke voordeel af te sturen, maar er kan een ogenblik komen, dat b.v. Joodse successen zulk een weerslag in de Arabische staten hebben, dat slechts een Engels-Amerikaanse domper op deze successen (b.v. een blokkade van de Palestijnse kust) de feodale regimes, en daarmee de Engels-Amerikaanse positie in het Midden-Oosten, van de ondergang kunnen redden.

Wat doet Rusland

Rusland, dat, zoals gezegd, nog geen direct belanghebbende partij is in het Midden-Oosten, zal altijd die partij meer steunen, die minder in de gunst van de Engelsen en de Amerikanen staat. Niet uit voorliefde voor de Joden of de Arabieren, maar om het nodige tegenwicht te geven tegen de Engels-Amerikaanse invloed..... en om de verarring aan de gang te houden, waaruit het slechts vruchten kan plukken. Stijgen bij Engeland en Amerika de Arabische papieren, dan zal Rusland iets meer gewicht in de Joodse schaal werpen, evenwel zonder al zijn Arabische troeven weg te gooien, want men kan nooit weten, of niet in het Midden-Oosten, waar nationalisme en communisme hand in hand gaan, de gebeurtenissen zich voor zullen doen, waarvoor de Engelsen en Amerikanen zo bang zijn en waarop boven gezinspeeld is. (De re-

cente uitbarsting te Alexandrië was een waarschuwend teken). Dat Rusland twee ijzers in het Palestijnse vuur houdt, blijkt o.a. uit de aanmoediging van illegale immigratie enerzijds en het vertrek van Bosnische vrijwilligers voor de Arabische troepen anderzijds. Wat thans in Palestina gebeurt, is de eerste ronde. De Joden maken snel gebruik van hun technische overmacht om zich de strategisch gunstigste stelling te verschaffen, voordat de Arabieren op hun verhaal zijn gekomen. Deze stelling moet de zeekust als zo breed mogelijke basis hebben, want alleen van die kant kan de Joodse bevoorradiging komen. Vandaar de verove-

ringen van de havensteden Haifa en Jaffa. Onderwijl zorgen de terreurgroepen van Irigoen en Stern door moord op Arabische vrouwen en kinderen, dat de Arabieren de lust tot een wapenstilstand, die een blokkade van de kust met zich zou kunnen brengen, vergaat en door moord op Engelse soldaten, dat de Engelsen zeker niet tot een eventuele internationale macht zullen behoren en deze dus misschien niet gevormd zal kunnen worden.

Het vraagteken

Maar zullen de volgende rondes even gunstig voor de Joden verlopen? De grootste zwakte van de Arabieren is hun verdeeldheid. De verscheidene staten vertrouwen elkaar niet, de Arabieren in Palestina zelf zijn verdeeld in twee concurrerende fracties en deze weer zijn het vaker niet dan wel eens met de Arabische Liga. Maar Joodse successen (als die van de laatste weken) vormen het beste bindmiddel en zo schijnen alle Arabieren dan overeen te zijn gekomen om de „bevrijding” van Palestina op te dragen aan de enige Arabische strijdmacht, die in staat is zich te meten met de Joodse le-

gers: het door Engelse officieren opgeleide en geleide Arabische legioen van koning Abdoellah van Transjordanië. De prijs, die de andere jaloerse en achterdochtige staten hebben moeten betalen is, dat nu de oude Hasjemied Abdoellah daardoor de kans op verwezenlijking van zijn ambitieuze ideaal, de stichting van een Groot-Syrisch rijk, omvattende het willekeurige woestijngebied Transjordanië, Palestina, de tegenstribbelende republiek Syrië en Irak (waar eveneens een Hasjemied regeert), uitermate toegenomen ziet.

Het Arabische keurcorps der woestijn is sterk, maar zal het sterk genoeg zijn om de in lange strijd geharde en fanatieke Joodse legers overtuigend te weerstaan? Waarschijnlijker is het, dat het Joodse Palestina, welks productie reeds thans door mobilisatie ernstig beknot wordt, door economische uitputting op de knieën gedwongen wordt. Dat zou dan een langdurig proces worden, dat de kans op buitenlandse partijdige inmenging, en daardoor de bedreiging van de wereldvrede, aanzienlijk zou vergroten.

ALLERHANDE

Rotte Appel

Van de nazi's hadden wij al geleerd, dat een leger wankel aan de grenzen staat, wanneer een vijfde colonne in het binnenland wroeft. Praag heeft getoond, dat anderen die les ten einde toe geleerd hebben en dat een staat met alleen maar een leger aan de grenzen de stevigheid heeft van een appel, door het bederf van zo'n vijfde colonne verrot is, v.ordat men aan de schil iets kan merken.

(H Lichtspoor)

Niet veel soeps

Ik wil in een tram over het Wenclausplein te Praag kunnen rijden en zeggen, dat ik de huidige regering niet veel soeps vind.

(Wijlen Jan Masaryk)

Kledingruil

Nederland krijgt dit jaar 5.000 van zijn zonen terug na jaren van zware lichamelijke en geestelijke inspanning. Hun eerste spontane enthousiasme heeft door de politieke ontwikkelingen, die velen van hen niet begrepen, plaats moeten maken voor ijzeren zelfbeheersing en taai discipline. Zij gaan nu de battle-dress voor een colbertje ruilen. Wat zal Nederland voor hen doen?

(Algemeen Dagblad)

Handel

Het ligt in de lijn van de verwachting, dat ook de 50ste Jaarbeurs zal bijdragen tot het versterken en uitbreiden van de handelsbetrekkingen van Nederland met Tsjecho-Slowakije.

(Economische Voorlichting)

Chinezen van Europa

Ieder, die van paarden houdt en ieder, die de draf- en rensport een warm hart toedraagt, weet dat alleen de wettelijk geregelde totalisator de bezem kan halen door de vulgaire praktijken der boekmakers. Géén knoeierijen meer, als de toto eenmaal draait, want het lichaam, dat dan de weddenschappen afsluit heeft geen enkel belang bij de uitslag. De draf- en rensport kan alléén maar bloeien als de overheid de weddenschappen, die tóch worden afgesloten, leiden wil. Deze sport is waard geregeld, gezond geregeld te worden, zoals overal ter wereld. Of blijven wij de Chinezen van Europa? Het woord is aan ons parlement.....

(Het Dagblad)

Communisme

Het geweld is evenzeer een deel van het communisme als de leer zelf. Eerst worden de principes van het liberalisme en de democratie te hulp geroepen om de organisatie op haar eerste schreden te beschermen. Vrijheid van het woord, het recht van openbare mening, iedere vorm van wettige politieke actie en constitutioneel vastgelegde rechten worden rondgebaaid en geëist. Aansluiting wordt gezocht bij iedere, populair links georiënteerde beweging.

Pacifistische propaganda moet dienen tot het maskeren van een haat, zoals er nimmer onder de mensen heeft geleefd. Het bolwerk zal worden bestormd onder de banieren van vrijheid en democratie: en zodra het machtsapparaat in handen is van de kameraden, moet alle oppositie, iedere tegengestelde mening worden gesmoord.

(Winston Churchill)

Leeg fust

Het probleem van het leeg fust wordt in ons land bijzonder critiek. Leeg fust — de emballage, de kisten, kratten, flessen, manden en blikken — wordt op dit moment bijna bottleneck van onze industrie. De aankoop van emballage is praktisch onmogelijk en het bedrijfsleven verzint de prachtigste methoden om maar zijn leeg fust terug te krijgen. Zonder dit leeg fust loopt de productie vast, zoals laatst al het geval was bij een van onze grote fabrieken van levensmiddelen. Zonder leeg fust moet in andere bedrijven de productie gehalveerd worden.

(Bedrijfsvervoer)

Persvrijheid

Voor zover ik dat kan zien betekent vrijheid van de pers in de geesten van sommige mensen eenvoudig de vrijheid niet voor een kapitalistische werkgever te werken. Het betekent b.v. niet de vrijheid, je eerlijke overtuiging tot uitdrukking te brengen. Je mag dat alleen maar doen als je eerlijke overtuiging dezelfde is als die van de Regering. Het doet er blijkbaar niet meer toe, welke vrijheden je de pers afneemt zolang ze maar niet in kapitalistische handen is.

(Robert Lynd in News Chronicle)

Succes

„De Waarheid”, het enige communistische partijblad in ons land, had op 1 Januari 1946 230.000 abonné's. Dit getal was op 1 Januari 1947 tot 192.000 verminderd en bedroeg op 1 Jan. 1948 nog slechts 160.000 abonné's, d.w.z. in twee jaar een vermindering van 70.000 of ruim 30 pct.

(„Let op Uw Saeck”)

Amy Groskamp-Ten Have zegt:

Leert luisteren met begrip

Toen mijn eerste zoon in de wieg lag schreeuwde hij als een Turk want hij was een fikse gezonde knaap met een paar uitstekende longen en een krachtig stemgeluid. Daar ik mij in niets onderscheidde van andere nieuwbakken moedertjes, maakte ik mij daar vreselijk ongerust over. „Er prikt hem vast een speld” meende ik de ene maal en een ander maal was ik ervan overtuigd dat hij gestoken moest zijn door een mug of misschien wel door een wesp! Ja ik ging zo ver dat ik mij verbeeldde dat er een spin in de wieg verborgen was en toen de zuster mij voor de zoveelste maal hartelijk uitlachte hield ik vol dat het heel goed mogelijk was dat er een muis onder de dekentjes zat!

Nog zie ik het grijze hoofd van de zuster over de wieg gebogen, — nog hoor ik haar innige stem zing-zeggen: „dag m'n kereltje... dag m'n jongen... ja toe maar! huil jij maar hoor! toe dan... nog een beetje harder... goed zo mn jongen!” Eigenlijk was ik in stilte een beetje verontwaardigd. Of het kind mankeerde wat en dan moest er toch worden ingegrepen of het kind mankeerde niets en dan was het ondeugend, doodgewoon ondeugend en dan moest er opgetreden worden — dan moest hem duidelijk worden gemaakt dat dit zo maar niet ging... o zo!

Maar mijn onervarenheid kosterde een diep ontzag voor de kunde en de ondervinding van de ervaren verpleegster en dus zei ik maar niets. Toen de zuster na drie weken vertrok was het afscheid bijzonder hartelijk.

„Als ons klein manneke nu flink hard schreeuwt — trek er U dan vooral niets van aan —” drukt zij me op het hart. „Natuurlijk moet U zich eerst overtuigen dat hem niets mankeert en alles in orde is: dan maar rustig laten schreeuwen!”

Ongetwijfeld heb ik min of meer verbouwereerd gekeken, want zij voegde er aan toe: „U moet aar denken: het is zijn wandelaartje. Het is de enige manier waarop hij zich kan uiten. Hij HEEFT geen andere manier tot zijn beschikking om zijn longen en spieren te oefenen en om zijn ongenoegen kenbaar te maken!”

„Maar zuster, wierp ik tegen, als nu...”

Lachend schudde zij het hoofd. „U geen kleine kindertjes gewend bent, begrijpt U zijn uitingen niet en U vertolkt zijn reacties naar de maatstaf van Uw eigen persoon. Als U een beetje meer ervaring zult hebben, zult U de uitingen die U nu verschrikken, onmiddellijk herkennen als de ongevaarlijke en enig mogelijke reacties van een wezen dat volgens een heel andere waardemeter moet worden gemeten dan U zelf.” Ik knikte maar eens. Ik vond het allemaal erg gewichtig en geleerd klinken. Hoe dikwijls heb ik later nog aan die wijze afscheidswaarden gedacht!

Toen jaren later mijn tweede zoon geboren werd, schreeuwde die nog veel harder dan de oudste. Deze kleine driftkop brulde tot hij vuurrood werd, maar ik liet me niet meebeetnemen. Ik had intussen veel geleerd.

* * *

Ik had leren luisteren-met-begrip. — Niet alleen naar huilende babies maar naar allen, die volgens een andere waardemeter moeten worden gemeten. Die afscheidswaarden van de zuster droeg ik als een kostbaar geschenk mede door het leven en langzamerhand leerde ik begrijpen dat zij een diepe levenswijsheid bevatten.

Hoe vaak raken wij niet boos en verschrikt door uitingen van anderen, omdat wij die anderen naar de eigen maatstaf meten.

Wat schandelijk zou zijn als A het zegt, kan heel begrijpelijk zijn als het door B wordt geuit — maar dat vergeten we meestal.

En toch kunnen wij weten dat uit een tulpenbol nooit en te nimmer een ranke roos tevoorschijn zal gien en dat het een kraai ten minste onmogelijk is liefelijk nachtegalenzang te doen horen!

„Het is de enige manier waarop hij zich kan uiten...” zeide de zuster van mijn kleine schreeuwlelijk en dat ene simpele kleine zinnetje is mij later zo heel vaak tot richtsnoer geweest.

Wij vrouwen laten ons bijna zonder uitzondering meer door ons gevoel dan door ons verstand leiden en dit geldt ook voor de vrouw in zaken en voor de vrouw in de politiek.

Meer gevoel dan verstand — 'at betekent zo heel dikwijls het verontwaardigd afwijzen van een persoon of een groep, waarvan de uitingen ons onaangenaam treffen, omdat wij alleen maar de eigen waardemeter kunnen (en willen) aanleggen. Wanneer wij de moeite zouden nemen ons te verplaatsen in anderer geestgesteldheid, in anderer antecedenten, en in de totaal andere waardering die anderen erop na houden (en dit is hun goed recht, evenals het ons recht is weer anders te zien) dan zouden wij ongetwijfeld minder vaak schrikken, minder vaak boos worden en dan zou er een massa minder narigheid zijn niet alleen in het gezin, niet alleen in de staat, maar in de hele mensenmaatschappij.

* * *

En nu zullen er ongetwijfeld militanten vrouwen zijn, die tegenwerpen: „ja maar hoor eens: je hoeft van anderen niet alles altijd dadelijk maar te verontschuldigen! dat zou

wat moois zijn, verbeeld je —! Je hoeft niet over je te laten lopen en alles maar te slikken —”

Neen — dat moeten we ook niet.

Wat we wel moeten doen is: ons gevoel stevig in de hand houden en een billijke rechtvaardige nuchtheid betrachten bij ons oordeel en veroordeel. Het begrip gevoeligheid kunnen we ook met andere letters spellen: kwetsbaarheid, of: lichtgevoeligheid, of: overdrevenheid.

Maar wij kunnen het ook zó spellen: begrip — aanpassingsvermogen — humaniteit. — Als wij op deze laatste manier onze vrouwelijke gevoeligheid kunnen sublimeren, dan zullen wij ongetwijfeld als gelijke van de man naast en met hem veel nuttig werk kunnen verrichten aan de opbouw van de maatschappij.

Het is slechts weinigen vrouwen gegeven een vooraanstaande plaats in te nemen in politiek en maatschappij.

Voor de meesten onzer is dit niet weggelegd.

Het zijn niet onze handen die de laatste steen aan de trotse toren zullen toevoegen maar — het is aan de grondvesten dat wij mede kunnen arbeiden — aan de fundamenten die de ganse bouw dragen.

Iets is er dat iedere vrouw kan doen — ongeacht stand of ontwikkeling en dat iets is voor elk onzer een onontkoombare plicht, omdat het onze individuele bijdrage is aan het heil der mensheid. Het is: het leren luisteren met begrip — leren rekening houden met het standpunt van de ander, ook als die ander een tegenstander is, ook als het standpunt voor ons weinig bewonderenswaardig heeft.

Het aankweken van begrip... eerst in de kleine kring van het gezin en via het gezin dit begrip uitdragen in de maatschappij... het lijkt bijna lachwekkend in een wereld waar grove hebzucht, oorlogsdreiging en het recht van de sterkste heersen.

En toch... en toch is dit de schone en verheven fundamentele taak, die voor ons vrouwen is weggelegd — voor ieder in het bijzonder en voor allen tezamen omdat beter begrip de enige brug is, waarop de partijen in den staat en de volkeren in de wereld elkander nader kunnen komen.

NIET „MAAR EEN DIENSTBODE”

De vrouw A. H. S. Hubenet-Toljer te Leeuwarden schrijft ons:

Bij het lezen van het artikel: „Vak in kwade reuk” van mevrouw Amy Groskamp ten Have in „Vrijheid en Democratie” van 16 April, troffen mij de woorden: „Vak en vakopleiding”.

Als men spreekt over vak en vakopleiding zal bij velen de vraag naar voren komen: „Waar krijgt een meisje de vakopleiding?” en dan is het antwoord: „Op de Huishoudschool”.

Ik geloof dat veel vrouwen nog niet voldoende doordrongen zijn van de grote waarde van het huishoudonderwijs voor meisjes uit alle kringen van ons volk. Daar wordt de grondslag gelegd voor het vak van huisvrouw, kinderverzorgster en huishoudelijke hulp. De eenvoudigste opleiding aan de huishoudscholen is de primaire opleiding; een 2-jarige cursus na de zes klassen van de lagere school. Na deze twee jaar kunnen de meisjes onder goede leiding op het geleerde voortbouwen en de vruchten hiervan uitdragen eerst als dienstbode en later in eigen gezin. En zo'n meisje is niet „MAAR EEN DIENSTBODE”, maar kan een geëerde hulp in het gezin zijn. Helaas heeft deze opleiding een gevoelige klap gekregen door de tijdelijke opheffing van het 8ste leerjaar. Nu de meisjes niet meer verplicht zijn het 8ste leerjaar te volgen en ze na 't 7de leerjaar niet meer leerplichtig zijn, verkiezen veel ouders voor hun kinderen één jaar 7de leerjaar boven twee jaar huishoudschool. Helaas zijn veel ouders nog niet doordrongen van het belang, dat hun dochters bij goed huishoudonderwijs hebben en laten ze liever hun kind na het 7de leerjaar naar fabriek, winkel of dienstje gaan, om daar te verdienen. Ook voor onze meisjes, die U.L.O. A of B, H.B.S. of gymnasium hebben bezocht of die slechts enkele jaren op die scholen hebben doorgebracht, is plaats op de huishoudschool. Voor deze meisjes is huishoudonderwijs eveneens nodig voor de taak, die haar als huisvrouw wacht. Voor meisjes met een dergelijke opleiding staan bovendien verschillende wegen open om zich te bekwalen voor een beroep op het gebied van huishoudelijk werk of kinderverzorging. In deze inrichting zijn voor de meisjes veel mogelijkheden, die bij haar aard en aanleg passen. 't Zou ideaal zijn als voor alle meisjes het huishoudonderwijs verplicht werd gesteld, maar dit zal vooreerst nog wel niet uitvoerbaar zijn. Wanneer het meisje door dit onderwijs belangstelling voor huishoudelijk werk is bijgebracht en ze de waarde ervan heeft leren inzien, zal ze ook als moderne vrouw weten, dat welk werk ze doet naast haar gezinstaat, deze laatste een belangrijke plaats in haar aandacht behoort in te nemen. Goed huishoudonderwijs voor alle meisjes is nodig voor de taak die de vrouw in het leven wacht.

Eigenwijze liedjes

Conservatief....

Een strakke kin — twee strakke lippen —
Een kuif — drie lintjes — zwarte jas —
Het strakke woord — het strakke inzicht,
Dat ook de lijn zijns vaders was:
De wereld draait — de zon blijft schijnen —
Het leven heeft zijn ongerief...
Maar ja... dat zal het altijd houden...
Hij is en blijft con-ser-va-tief.

Men mag de dingen niet forceren!
Het leven leeft ons: beidt Uw tijd!
Der vad'ren erfstuk zij het richtsnoer
Voor wijs want vaderlijk beleid!
Pardon? Behouden? ... Tja ... geachte,
Wat IS in feite progressief?
Een schuilnaam voor de Revolutie!
En dus: IK ben con-ser-va-tief!

De strakke lippen trekken strakker...
Ik gun den mens zijn poule au pot,
Máár langs de weg der evolutie!
Begrijpt U mij? Niet zó... maar ZO!
Geleidelijk moet alles groeien
En daarom zij men exclusief
Vooral inzake kip-met-peren,
En dus, voilà: con-ser-va-tief!

Men moet zich niet encanaileren
Met wat men „horde” noemen kan,
Want staatsmanschap werd niet geschapen
Voor haar en de commune man...
Ik ben als mens... hoe zal ik zeggen?...
Voorzichtig-tastend progressief,
Maar juist dáárom — kunt U mij volgen? —
Ook overtuigd con-ser-va-tief!

BRAMMETJE

Afdelingsnieuws

Wilt U afdelingsnieuws, aankondigingen van vergaderingen e.d. bestemd voor dit weekblad richten aan: Mr. E. Elias, Victoria-hotel, kamer 435, Amsterdam?

Appingedam

Fivelingo vergaderde

Te Appingedam is onder voorzitterschap van de heer Thijssenaar, voorzitter van de Centrale Groningen, een vergadering gehouden van de Ondercentrale Fivelingo. Aanwezig waren vertegenwoordigers van alle aangesloten afdelingen, te weten: Appingedam, Bierum, Delfzijl, Loppersum en 't Zandt. De voorzitter hield een inleiding, waarbij hij de historische ontwikkeling der vrijheid en der democratie belichtte en een omlijsting van deze begrippen gaf. Hierna werd door de heer Voet en de voorzitter het voeren der propaganda besproken. Bij de daarna gehouden stemmingen werd de heer Brons, te Appingedam, tot vertegenwoordiger der Ondercentrale in de Centrale Groningen gekozen en tot bestuur der Ondercentrale de heer Coolman te Bierum, voorz.; de heer O. de Vries te Delfzijl, secr., en de heren V. d. Woude Venema te Appingedam, Huizinga te Loppersum en O. Bosman te 't Zandt, leden.

Arnhem

Demosthenes Redivivus

De afdeling Arnhem is thans gekomen tot het geven van een „sprekerscursus“, waar het spreken in het openbaar wordt beoefend. Deze staat onder leiding van een leraar, die zijn sporen op dit terrein reeds heeft verdiend. Negen en twintig leden nemen deel aan deze cursus, die uit tien of elf wekelijkse lessen zal bestaan, waarvan er heden, 16 April, reeds twee achter de rug zijn.

In Juni zal deze cursus aflopen en men stelt zich voor in het najaar en de komende winter met dit werk door te gaan.

Bij deze onderneming zit de bedoeling de kadervorming te stimuleren voor.

Men overweegt deze cursus te besluiten met twee „gala-avonden“, één voor elke klas, waar alle cursisten dan de gelegenheid krijgen voor een groot auditorium te spreken.

Belangstellenden zullen desgevraagd een uitnodiging voor één dezer avonden ontvangen.

Assen

Ir. den Boer heeft gesproken

Voor de Kring Drenthe van de Vereniging van Staten- en Raadsleden van de V.V.D. trad te Assen als spreker op Ir. J. A. M. den Boer, directeur van de Provinciale Streekplandiend in Drenthe. Ir. den Boer schetste de ontwikkeling van uitbreidingsplan via streekplan tot nationaal plan. Van de uitgebreide en verantwoordelijke werkzaamheden van de Provinciale Streekplandiend, die in Drenthe ook het technisch werk der provinciale schoonheidscommissie verzorgt, kreeg de vergadering een goed beeld. Aan het slot van de vergadering dankte de voorzitter van de Kring, Mr. H. K. de Langen, de spreker voor zijn inleiding en voor de beantwoording der talrijke, door de leden gestelde vragen.

Breda

Het bestuur

Het bestuur van de afdeling Breda is thans als volgt samengesteld: Mr. E. H. Toxopeus, Cavalierstraat 13, voorzitter; A. G. R. Mulder, Valkenierslaan 205, vice-voorz.; A. Kolleman, Anna Paulownalaan 5, secretaris (id. Prop. Comm.); Mevr. L. van 't Rood-Kleinsmede, Catharinastraat 26a, penningmeesteresse (id.); J. A. Colenbrander, Willemstraat 2, lid van het Bestuur; Mej. Mr. M. H. J. de Menthon Bake, Baronielaan 44, idem; J. H. Potjer, Pr. Frederiklaan 40, idem; A. J. de Steenwinkel, Burg. Buysenstraat 2, idem; Drs. A. H. van Rij, Nassausingel 5, voorz. Propagandacommissie.

Bussum

Ledenvergadering

Op 15 April hield de afdeling Bussum een ledenvergadering. In de huishoudelijke vergadering werd een nieuw bestuur der afdeling gekozen. Daarna hield de heer J. M. F. A. van Dijk een inleiding over „De dreiging van het Communisme“.

Het nieuwe bestuur werd als volgt samengesteld: J. Th. v. d. Voorde, voorzitter; J. H. Geerlings, penn.; J. H. J. de Bruyn, C. Bouwman, ir. L. V. Schalkwijk, mej. M. C. Boots, W. J. Klasema, A. J. Vis, W. de Haan, secr., Lindelaan 14.

Haarlem

Grote belangstelling

Mevr. J. Fortanier—de Wit sprak te Haarlem in een openbare vrouwenbijeenkomst, georganiseerd door de afdelingen Haarlem, Bloemendaal en Heemstede. Voor deze vergadering bestond grote belangstelling. Een aantal vrouwen trad als lid van de partij toe.

Hardenberg

Bestuur

Het bestuur van de afdeling Hardenberg is als volgt samengesteld: G. J. Verdaasdonk, voorzitter; A. Waterink, secretaris; W. van Engen, penningmeester; E. J. Mulder, J. Weitekamp, R. de Bruin, H. Kruit, G. J. Jonkhans en H. Nijboer, leden.

Leeuwarden

Het Bestuur

Het afdelingsbestuur van Leeuwarden bestaat uit: voorzitter: ir. B. L. van Balen Walter; vice-voorz.: Mr. F. C. Stoop; secretaris: L. H. Beuving, 2e secretaris: J. A. Landstra; penningmeester: H. Boterkooper; leden: Mevr. van Dijk-Smit; Mevr. Sissingh; Mr. B. P. v. d. Yeen; J. de Walle.

Leiden

Prof. C. W. de Vries sprak

De jongeren-organisatie, afd. Leiden, hield een openbare vergadering in restaurant „Het Gulden Vlies“. Prof. Mr. C. W. de Vries sprak hier over de ontwikkeling van de hedendaagse politieke situatie. In het bijzonder behandelde spreker de Indische kwestie en de daarmee verband houdende grondwetwijziging. Een levendige discussie besloot de avond.

Jongeren-organisatie

Nadat Mr. G. van Reenen wegens drukke werkzaamheden als president van onze afdeling bedankte, werd ons bestuur als volgt samengesteld: G. Sandberg, president; Ch. A. v. d. Klauw, vice-pres.; Mej. Mr. H. C. W. van Wa-

gingen, Hoge Woerd 14, secretarisse; P. Porteine, penningm.; Mej. G. van Bolhuis; J. de Jongh; G. Kronenberg. Tevens zij hier vermeld, dat Leiden sinds 10-III een jeugdparlement heeft, waar ook onze partij een fractie bezet. Belangstellenden kunnen de zittingen bijwonen.

Numansdorp

Concentratie

Het bestuur van de afdeling Numansdorp werd als volgt samengesteld: J. H. Ph. de Wilde, voorzitter; C. A. P. v. d. Linde, secretaris-penningmeester, Schuring, Numansdorp; J. C. Visser Hzn., 2e voorzitter; A. A. Velthoen, 2e secr.-penningmeester; P. Viskil, Middeluis, Numansdorp, algemeen adjunct; A. B. H. Vlieland, lid; J. I. D. Corbeel, lid.

Ook in Numansdorp vond een concentratie van politiek vrijzinnigen plaats, doordat „Gemeentebelang“, dat niet de raadsverkiezingen in 1946 met een aparte lijst uitkwam, thans zich heeft aangesloten bij de plaatselijke afdeling der V.V.D., zodat door deze fusie het aantal raadsleden onzer partij van 2 op 3 is gebracht. Enkele leden van v.m. Gemeentebelang hebben thans ook zitting in het nieuwe bestuur.

Rijswijk

Nieuw Bestuur

De afdeling Rijswijk, Z.-H., van de V. V.D., hield een ledenvergadering waarin het bestuur als volgt werd samengesteld: Ir. P. Stempels, Voorz.; Mr. A. v. d. Wilde, Vice-Voorz.; A. E. A. Buyn, 1e Secretaris, Bilderdijklaan 68; Mevr. H. J. H. Eigenhuis-v. d. Tand, 2e Secretarisse; J. D. Kooyma, 1e Penningm.; N. C. W. Hoek, 2e Penningm.; Mevr. E. C. W. Potjer-de Jongh, Commissarisse.

In aansluiting op deze ledenvergadering werd een openbare vergadering gehouden, waarin Ir. M. J. Stoel Feuerstein, Directeur van de N.V. Waterleiding Mij. „Zuid-Beveland“ te Goes sprak.

Sneek

Zegering Hadders sprak

De afdeling Sneek hield een openbare vergadering, waarin als spreker optrad de heer R. Zegering Hadders met als onderwerp: „Sociale gerechtig-

heid, ook voor de kleine zelfstandigen“. Deze voordracht werd door alle aanwezigen, waaronder zich ook vele belangstellenden, niet-leden, bevonden, met grote aandacht gevolgd en gaf aanleiding tot het stellen van vragen, die door spreker zeer naar genoegen van de vraagstellers beantwoord werden.

Tiel

Nieuw Bestuur

In de laatste ledenvergadering werd het bestuur als volgt samengesteld: Mr. H. J. Rink, voorzitter; Mr. W. Briët, secretaris; G. J. Ditzel, penningmeester; A. J. van Nouhuys en C. v. Versendaal, leden. Het ledental bedraagt thans 69. Een propaganda-commissie werd in het leven geroepen. Verder werden plannen gemaakt voor de versterking der afdeling terwijl een begin werd gemaakt met de actie met het oog op de komende verkiezingen.

De voorzitter van de Centrale Nijmegen, Mr. H. P. Beets, aldaar, hield een belangwekkend betoog.

Wageningen

Volle Tien Zilverlingen

De afdeling Wageningen hield een druk bezochte ledenvergadering in de „Tien Zilverlingen“.

Er is, zo deelde de voorzitter mede, tijdelijk een secretaris-propagandist aangesteld, die voor de helft van de tijd voor de afdeling Arnhem werkt en voor de andere helft voor de Centrale.

In verschillende gemeenten op de Noord-Veluwe bestaan nog geen afdelingen.

Het is dringend gewenst dat hier afdelingen worden gevormd.

Het bestuur van de afdeling Wageningen zoekt contact met mensen in Renkum om aldaar een afdeling op te richten.

Vervolgens is het woord aan de heer W. van der Weide, die een inleiding houdt over: Tegen Communisme: aansluiting.

Vervolgens was het woord aan Mevr. P. M. Beyer Viels, die sprak over: „De Vrouw in het openbare leven“.

Op de inleidingen volgde een geanimeerd debat.

Zeist

Een volle zaal

De afdeling Zeist e.o. stelde een afdelingsreglement vast.

In het bestuur werden gekozen: Voorzitter: H. J. M. Simonis; Secretaris: Ir. D. J. Heuff; Penningmeester: C. D. Beauveser; Leden: Mevr. A. J. H. Modderman-Spandau, Ir. J. Kortlandt, J. H. Spaarkogel, M. E. van Uchelen, P. Vasseur, allen te Zeist, Mevr. H. A. Mijnlief-Post te Huls ter Helde, en C. A. van der Willigen te Bunnik.

Voorts werden aangewezen de leden van de Fin. controle-commissie, en de afgevaardigden naar de Centrale.

De Openbare Vergadering op Maandagavond 19 dezer met als spreker Mr. G. Vonk, trok een volle zaal. De toespraak en de beantwoording der gestelde vragen werden met grote aandacht gevolgd.

Enige nieuwe leden traden toe.

Luchtpost-abonnementen voor militairen in Nederlands-Indië

Onze militairen overzee snakken naar nieuws uit het vaderland en naar goede voorlichting over hetgeen hier gebeurt. Zij willen de mening leren kennen van gelijkgestemden en lezen graag goede artikelen over de problemen van het ogenblik. Een weekblad, per zeepost verzonden, verliest zijn actualiteit en om oud nieuws geven onze militairen weinig.

Thans zijn wij in staat „Vrijheid en Democratie“ per luchtpost naar onze militaire abonneés in Nederlands-Indië te zenden. De hoge kosten van verzending neemt ons blad voor een groot deel voor haar rekening, zodat de gewone abonnementsprijs met slechts f 5.— per jaar verhoogd behoef te worden.

Neemt een militair abonnement voor Indië à f 12.50 per jaar en draagt hiermede bij aan het brengen van goede voorlichting aan Uw familieleden en bekenden, die in Nederlands-Indië onder dienst zijn.

Ingevolge papiertoewijzing B.P.P. no. 5871 verschijnt deze uitgave wekelijks en is de omvang van dit nummer 8 pagina's formaat 28½ x 42.

geef één uur van Uw werk, voor hen, die alles gaven.

Bedenk, dat de Nationale Feestdag niet voor ons allen een feestelijk herdenken is. Denk aan hen die vielen en aan hen die achterbleven. Zij, die vielen, gaven alles. Geeft gij 1 uur van Uw werk! Wij vragen U dringend dit onder Uw collega's of onder Uw personeel te propageren.

STICHTING 1940-'45

POSTGIRO 194052

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

VRIJDAG 7 MEI 1948 - No. 6

In dit nummer:
Is oplossing van het
bevolkingsvraagstuk
mogelijk? (Pag. 7)

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

ACTIE, ACTIE, ACTIE!

De dagbladen hebben dezer dagen de uitslag gebracht van de candidaatsstelling en de besprekingen in de Verkiezingsraad van onze partij en daarmee is het Nederlandse volk in het algemeen getoond, dat de voorbereidingen voor de aanstaande verkiezingen door ons reeds lang waren aangevat. De eerste advertenties in de kranten hebben wij ook reeds gezien en gedurende het laatste week-einde is een aantal onzer sprekers bijeen geweest om de voornaamste der thans aan de orde zijnde vraagstukken te horen uiteenzetten door enige voormannen van onze partij en ze daarna gezamenlijk te bediscussieren.

Dit zijn enige tekenen van de zich ontplooiende activiteit. Een activiteit, die steeds meer zal moeten worden opgevoerd, om haar maximum te bereiken in de weken vlak voor de verkiezingen. Daarbij heeft elk lid van onze partij zijn (haar) taak. Men late de organisatorische arbeid niet aan anderen, maar trachte naar vermogen behulpzaam te zijn om de actie zo doeltreffend mogelijk te laten lopen, en de partij dus een zo krachtig mogelijk plaats te verzekeren.

De medewerking van elk partijlid is noodzakelijk. De middelen immers waarmee wij moeten werken, zijn van beperkte aard. Wij hebben vernomen van enige kwartiertjes zendtijd, die ons ter beschikking gesteld zullen worden om enkele van onze mensen in de gelegenheid te stellen de beginselen van onze partij voor een groter publiek uiteen te zetten. Maar hoe ver liggen wij op dit punt niet achter! Week-in, week-uit hebben anderen de gelegenheid hun beginselprogramma's uiteen te zetten en hun vertegenwoordigers bekendheid te verschaffen door middel van radio-uitzendingen. Wie de uitzendingen van de V.A.R.A. beluistert weet, dat de Partij van de Arbeid regelmatig gelegenheid heeft zich te doen horen. Of het in een weekoverzicht, of in een cabaretprogramma is, altijd weer komt de propaganda van de P.v.d.A. naar voren. En niet alleen propaganda voor eigen partij, maar veelal ook actie tegen anderen. Daarvan weten wij mee te spreken. Hoeveel malen is er niet tegen ons geageerd, en hoeveel malen hebben wij dan niet moeten zwijgen en moeten aanhoren, dat voorstellingen werden gegeven over ons streven en ons optreden, die een geheel onjuist beeld van ons moesten doen ontstaan bij de luisteraars. Men mene niet, dat wij dat alles in een enkel kwartiertje voor de radio kunnen recht zetten! Ver en ver zijn wij daarom ten achter. En daarom is het nodig, dat ieder van ons aanpakt, zoveel als in zijn vermogen ligt, om onze propaganda-actie zo goed mogelijk te doen slagen.

Het verheugende is, dat wij kunnen oproepen tot het deelnemen aan een strijd, die ook resultaten belooft. Toen twee jaar geleden de Partij v. d. Vrijheid werd opgericht, waren de verkiezingen reeds dichtbij. De gehele verkiezingsactie moest daarom geïmproviseerd worden, veelal moest ook het werk geschieden door mensen, die zeer veel goede wil, maar nog weinig routine hadden. Dat alles is nu anders. Wij hebben de verkiezingen zien aankomen, wij hebben de actie kunnen voorbereiden, onze mensen zijn geen nieuwelingen meer, maar hebben ervaring. Daarbij komt, dat in 1946 onze kandidaten voor de Tweede Kamer nog vrijwel geen bekendheid genoten. Alleen dr. Bierema was een politicus, die reeds vele jaren in de Kamer zitting had gehad. In de kieskringen, waar hij lijstaanvoerder was, wist men dus wie men kiezen kon. Maar de andere kandidaten? Zeker, de mensen met een Indische carrière wisten wel wie mr. Vonk was, maar de brede lagen van onze bevolking wisten van zijn bestaan niet. En dan mevrouw Fortanier-de Wit en drs. Korhals? Zij stonden bij politiek-geïnteresseerden te boek als goedwillende jongeren. Daar hield het dan ook mee op. Thans hebben wij in alle kieskringen mr. Oud als lijstaanvoerder, een man met een parlementaire staat van dienst als slechts weinigen. Een man ook, die als minister een sieraad is geweest. Onze „jongeren” hebben voorts middelerwijl kunnen tonen, wat zij waard zijn, en de naam van mr. Vonk heeft thans ook algemene bekendheid verworven.

„Hebt U er óók genoeg van?”

Na de reeds genoemde kandidaten, die in de onderscheidene kieskringen de „kop van de lijst” vormen, komt dan de naam van ons Kamerlid den Hartog. Wie van de plattelanders, zeker in het Westen des lands, kent niet de naam van deze actieve voorzitter van de Hollandse Maatschappij van Landbouw? En wie kent allens niet Zegering Hadders, de vertrouwensman der Drentse bevolking? En wie kent in de kop van Noord-Holland niet de sympathieke burgemeester van Den Helder, Ritmeester, en welke kruidenier weet niet wie Cornelissen is, de voorzitter van zijn vakgroep? En in industriële kring is de heer Ankersmit geen onbekende! Maar ook daarbuiten weten velen wie hij is.

Wij bieden dus geen kat in de zak aan het Nederlandse volk aan, maar mensen, van wie men weet wie en wat zij zijn. Ons volk kan tevens vaststellen, dat bij onze kandidaten een belangrijke plaats is ingeruimd aan de jongeren, en dat bij de samenstelling van de lijst gestreefd is naar zo groot mogelijke verscheidenheid. De culturele, sociale en economische en financiële vraagstukken zullen door terzake kundigen worden behandeld, de Indische kwestie wordt behandeld door een man met belangrijke ervaringen in de overzeese gebieden. De middenstand zal de behandeling van de vraagstukken dezer groep in veilige handen weten bij de man, die zelf middenstander is en al jaren in het organisatie-leven een belangrijke rol speelt. De plattelandsbevolking zal haar problemen aangepakt zien door mannen, die met haar moeilijkheden door en door op de hoogte zijn. Wij willen echter hierover thans niet uitvoerig zijn. Onze bedoeling was aan te geven, dat de actie voor de verkiezingen gevoerd wordt voor mensen, waarvan verscheidene in den lande bekendheid hebben verworven en wier belangstelling uit gaat naar, en die kennis hebben van, de grote problemen, waarbij de onderscheidene lagen van ons volk zijn geïnteresseerd.

De door ons te voeren actie heeft thans ook niet het wantrouwen te overwinnen, dat de Partij v. d. Vrijheid ontmoette in 1946. De toestand was toen geenszins duidelijk. Velen meenden, dat de Partij v. d. Arbeid veel breder van opzet was dan de voormalige S.D.A.P. Velen, die

tot de politiek-vrijzinnigen gerekend moeten worden, meenden, dat zij het wel met die nieuwe P. v. d. A. konden proberen. Zij hebben geleerd, dat deze partij is een socialistische partij. Daarbij komt, dat velen tegenover de Partij van de Vrijheid met wantrouwen stonden. Was deze partij wel de vooruitstrevende groepering, waarvoor zij zich uitgaf? Zeker, men zag dat daarin een vooruitstrevend blok veel kracht ontwikkelde, maar wat zou dat in de praktijk brengen? Welnu, de praktijk heeft geleerd, dat de fracties in de Tweede en Eerste Kamer de tekenen des tijds hebben begrepen, dat onze vertegenwoordigers daar een politiek voeren, waarmee ieder kan instemmen, die oplossingen wil, die van vooruitstrevende zin getuigen. De vorming van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie was voorts openlijk de bezegeling onzer progressiviteit.

Waar de zaken zo staan, waar bovendien velen zich teleurgesteld gevoelen door het tot nu toe gevoerde regeringsbeleid, daar moet van onze zijde alles worden gedaan om een zo krachtig mogelijke actie te voeren voor onze beginnenden. Het aantal onzer vertegenwoordigers in het parlement is nog gering. Maar onze positie in het parlement kan van doorslaggevende betekenis worden in de toekomst. Wij moeten daarom onze positie zoveel mogelijk verstevigen. Dat kan alleen door hard werken. Dat werken late men echter niet over aan de besturen en propaganda-commissies. Ieder moet meedoen. In alle geledingen van onze partij moet met bezieling worden aangepakt. Nu is er de kans om van onze partij iets te maken. Die kans worde gegrepen. Niemand blijve terzijde staan, maar er worde aangepakt. Begin Juli kunnen de verkiezingen worden verwacht. Men kan er zeker van zijn, dat de andere partijen er alles op zullen zetten de kiezers naar zich toe te trekken. Voor onze partij, het blijkt ons dagelijks, bestaat grote sympathie, in brede lagen der bevolking. En daarom zijn er goede kansen. Daarvan gebruik te maken is ons aller plicht. En daarom geldt van nu af voor elk partijlid het parool: actie, actie, actie!

★ PARLEMENTAIRE FLITSEN ★

Grondwetsherziening

in de Tweede Kamer

Mr. Vonk: De mogelijkheid is geopend, het foutieve beleid te breidelen!

Een toelichting, waarvan wij hieronder enkele der meest saillante gedeelten laten volgen en die wij, naar wij menen, wel vooraf in deze vier punten kunnen samenvatten: 1. Een scherp onderscheid moet worden gemaakt tussen het herzieningsvoorstel en het tot nu toe gevoerde Regeringsbeleid. 2. De voorstellen zijn acceptabel, openen zelfs de mogelijkheid voor een wending ten goede, maar hun juiste uitvoering en toepassing hangt af van de toekomstige Regeringspolitiek. 3. Een meegaan met het herzieningsontwerp betekent geenszins een goedkeuring van de Indische politiek van dit Kabinet. 4. Of de na de verkiezingen optredende fractie van de V.V.D. deze voorstellen ook in tweede lezing zal aanvaarden, hangt af van de dan bestaande situatie, met name van de vraag, of een juist, doelbewuster politiek van het nieuw opgetreden Kabinet kan worden verwacht.

Mr. Vonk stelde in zijn rede voorop, dat het stellig te betreuren zou zijn, wanneer een uitspraak van het Nederlandse volk over het Regeringsbeleid, door middel van algemene verkiezingen, zou worden verijdeld. Immers, indien ooit, dat is het thans wel een eis van democratie, dat het Nederlandse volk een oordeel velt over het Regeringsbeleid, dat op onderscheidene tijdstippen in zo brede kringen tegenstand en zelfs weerszin heeft ontmoet. Ik constateer dit — zo zeide hij — zonder meer en stel tevens vast, dat mijn politieke vrienden en ik op het oordeel van het volk thans wel bijzonder prijs stellen.

Wat het ontwerp zelf betreft, ging spr. uit van de gedachte, dat het bij een deugdelijk, zelfbewust en bedachtzaam beleid geenszins onbruikbaar is. Bij een zwak, irrationeel en daardoor onvoorzichtig beleid kan het daarentegen funeste gevolgen hebben. Er moet dus een scherp onderscheid gemaakt worden tussen het herzieningsvoorstel en het beleid.

Zich bij zijn rede in eerste instantie zijn stem nog voorbehoudend tot na het einde van het debat, legde mr. Vonk er bijzondere nadruk op, dat er thans nog niets van kan worden gezegd, hoe de fractie van onze partij na de verkiezingen zal stemmen.

Denkbaar is immers, dat, naar hij opmerkte, de Regering dan voor een deel anders zal zijn samengesteld dan thans en dat ook de Kamer dan voor een deel verschuivingen in de politieke partijen zal vertonen; kortom, dat men ten dele andere mensen en ook andere verhoudingen zal opmerken. Na de verkiezingen zullen wij allen, zoals wij hier vergaderd zijn, naar het mij voorkomt, opnieuw de staatkundige positie hebben op te nemen en naar nieuw bevind van zaken hebben te handelen.

De Grondwet bevat, naast de individuele vrijheidsrechten, in hoofdzaak de grondbeginselen van onze Staatsinrichting. Zij stelt vast, aan wie de wetgevende, de uitvoerende en de rechterlijke macht toekomen en hoe, in grote lijnen, de organen, die deze bevoegdheden uitoefenen, moeten worden samengesteld.

Het is dus alleszins verklaarbaar, dat een wijziging van deze onze hoogste staatswet nog altijd een uitzonderlijke en uitermate belangrijke gebeurtenis is.

En wanneer, zoals met het eerste herzieningsontwerp, dat de vorige week in de Tweede Kamer werd behandeld, het geval is, hierdoor de mogelijkheid wordt geopend voor een geheel nieuwe rechtsorde, een geheel gewijzigde verhouding tussen het Rijk in Europa en de Overzeese Gewesten, dan is het gewicht van deze gebeurtenis wel extra groot.

Het was derhalve een uiterst verantwoordelijke beslissing, welke ook de Kamerfractie van onze V.V.D. te nemen had en zij heeft deze beslissing, welke in positieve zin is uitgevallen — bij monde van mr. Vonk — dan ook uitvoerig toegelicht.

In aansluiting hieraan nog eens een terugblik werpend op het tot nu toe gevoerde Regeringsbeleid ten aanzien van Indië, herinnerde de woordvoerder van onze fractie aan de niet zelden door hem en zijn geestverwanten geleverde zeer scherpe kritiek en hij liet de Regering geenszins in het onzekere, dat zijn fractie niet zou aarzelen op precies gelijke wijze op te treden, indien en zodra daartoe andermaal gronden zouden bestaan. Geen woord van de kritiek — zo zeide hij nadrukkelijk — die wij tegen het achter ons liggende Kabinetsbeleid hebben gericht kunnen wij terugnemen. In tegendeel: de daarop gevolgde feiten hebben die kritiek stelselmatig en prompt als juist bevestigd. Men denke slechts aan de overschrijding, door de Commissie-Generaal, van de grenzen van haar bevoegdheid, door met de republiek een pseudo-tractaat te sluiten en aan het verwerpelijke artikel 1 van Linggadjadi, dat de republiek op volkenrechtelijke basis bracht. Om van de verhouding tot

de Veiligheidsraad en het halverwege staken van de politieke actie maar niet eens te spreken!

Wanneer wij — zo stelde onze woordvoerder dan ook vast — in eerste lezing zouden stemmen vóór het onderhavige wetsontwerp, dan is dat niet omdat wij dit beleid sanctionneren. Integendeel: dan zou dit zijn omdat wij dit foutieve beleid willen helpen breidelen voor de toekomst en omdat wij, de tragiek van het afbreken van de rechtsstaat moede, nu eindelijk tot wederopbouw willen komen. Wij zien n.l. geen heil in oppositionele afzijdigheid, in oppositie à outrance. Reeds vele maanden geleden heb ik namens mijn politieke vrienden in deze Kamer mogen zeggen, dat wij voorstanders zijn van een Indonesische federatie en dat wij geen bezwaar hebben tegen de omzetting van het huidige Koninkrijk in een Nederlands-Indonesische Unie, mits deze Unie deugdelijk zij en voldoet aan staatkundige eisen van practijk en duurzaamheid. Men kan dit ontwerp derhalve ook beoordelen op haar

Deze burger . . .

is maar zo'n klein kereltje. Nee, van politiek en partijstrijd niet het minste verstand. Alleen maar overtuigd V. en D. er. Alleen maar plichtsvulling door een wit puntje rood te maken. Daar blijft het bij. Maar zo'n klein ventje, die vanuit de laagte een beetje schuw opkijkt naar de hoge heren, tot wier stevige knieschijven hij nauwelijks reiken kan. Doch bij hem in de diepte en met alle eerbied voor hen in de hoogte, denkt hij dan toch wel eens na over allerlei wereldse zaken en soms twijfelt hij dan wel aan de grootheid, al zou hij het niet wagen dat te zeggen. Soms twijfelt hij wel eens aan de grootheid van veel wat boven die knieschijven is. Aan de brede visie, zoals men dat noemt. Aan de wijidheid van horizon, zoals ze wel eens zeggen. Gisteren had deze burger een gesprek met een groot journalist. Een Amerikaan, die Europa en de grote mannen van Europa terdege kent. Die man zei: „er zijn op het hele vasteland van Europa, Rusland niet meegerekend, maar een paar staatslieden die de Amerikaanse visie op de wereldgebeurtenissen begrijpen”. „Die Amerikaanse visie immers”, zo zeide hij „is volslagen anders dan de Europese visie. Zij gaat van gans andere praemissen uit. En op heel veel wat ze in Europa heel erg belangwekkend vinden heeft de Amerikaanse visie maar een antwoord van twee korte woorden: „so what?” „En zo redeneren Europa en Amerika langs elkaar heen”, zei die Amerikaanse journalist. „Meestal begrijpen zij elkaar helemaal niet. Meestal v e r s t a a n zij elkaar zelfs niet.” Hij zei: „wat jullie in Amerika over de Indonesische kwestie zitten uit te leggen, dat wordt bij ons niet begrepen; jullie praten maar en praten maar en wij luisteren beleefd en kijken jullie met een glazige blik aan; wij begrijpen er niets van en denken „so what?” en zijn zeer beleefd.” Dit bedroefde deze burger wel, doch het verbaasde hem niet. Hij had dat zelf, onder die knieschijven en met alle eerbied voor daarboven, al zo dikwijls overdacht, al zou hij het, klein kereltje dat hij is, voor geen geld hebben durven zeggen. „Er is maar één man in West Europa” zei de Amerikaanse journalist „die de Amerikaanse visie begrijpt, maar één die in onze gedachtenwereld denken kan en dat is „..... Romme?” vroeg deze burger in angstige spanning „... of Schermerhorn?... Van Boetzelaer?” „Nee”, zei die Amerikaan „het spijt me, maar hij woont niet in Nederland, het is Paul Henri Spaak, de Belg, dat is (onder ons gezegd) de enige die wij verstaan” en dit nu bedroefde dit kleine kereltje, deze Nederlander.

DEZE BURGER

eigen objectieve mérites los van het tot nu toe gevoerde beleid. En dat willen wij eventueel doen, indien het ons maar even door de Regering wordt mogelijk gemaakt. Aldus zien wij voorshands het door ons te dienen algemene landsbelang.

Vervolgens het standpunt van zijn fractie nog in nadere beschouwing nemend, betoogde mr. Vonk: het is nu eenmaal niet anders: gedane zaken — de geachte afgevaardigde de heer Tilanus heeft hierop reeds gewezen — nemen geen keer. Er zijn hoogst ernstige beleidsfouten gemaakt en zowel de Indische als de Nederlandse Regering stonden naar ons oordeel niet op de hoogte van haar taken. Hier vergete men echter niet, dat de omstandigheden herhaaldelijk uiterst moeilijk waren, en vooral niet, dat de gebeurtenissen haar verloop hebben gehad en haar consequenties onvermijdelijk zullen hebben. Er zijn overeenkomsten aangegaan, er zijn verwachtingen gewekt en er zijn toezeggingen gedaan, zelfs bij monde van Hare Majesteit, onze boven allen geëerbiedigde Koningin, onder verantwoordelijkheid van Haar Ministers. Internationaal heeft men vele goede kansen gemist door onvoldoende Nederlands zelfbewustzijn en onvoldoende voorlichting omtrent de reële situatie, doch dit heeft tevens ten gevolge gehad, dat wij internationaal mede verwachtingen hebben gewekt en zelfs verplichtingen aangegaan, die ook financieel-economische consequenties hebben. Daarenvens wil men in Indië vrijwel algemeen en niet ten onrechte, dat er nu een einde komt aan de onzekerheid op allerlei gebied, de rechts- en de bedrijfszekerheid niet in de laatste plaats. Kortom: er moet inderdaad zo spoedig mogelijk raad worden verschaft. En last but not least: het is onmogelijk geworden terug te keren naar de staatsrechtelijke methodes van vóór de oorlog, al ware het alleen, omdat Nederland daardoor een onbetrouwbare politiek zou bedrijven tegenover Indië; en daartoe heb ik vroeger in Indië nooit iets goeds geboren zien worden. En waar wij bij herhaling aan de Regering een ongrondwettig beleid hebben verweten, kunnen wij het bovendien begrijpen en billijken, dat zij gaarne binnen grenzen van grondwet en wet wil terugkeren. Het past onze partij niet, bezwaren op te werpen tegen terugkeer op de goede constitutionele weg. In de hierin gelegen stille betekenis der Regering met betrekking tot het verleden ligt hopenlijk een belofte voor de toekomst.

Wij willen besluiten met woordelijk weer te geven, wat o.i. een der belangrijkste overwegingen was, op grond waarvan onze fractie haar stem aan het herzieningsvoorstel heeft gegeven.

Dit ontwerp laat — zo zeide mr. Vonk — een ander beleid dan tot dusver gevoerd werd, ongetwijfeld toe. Dit behoort juist tot de verdiensten van het ontwerp. En daarom oordelen wij het noch dienstig, noch redelijk, uit het ontwerp op zichzelf af te leiden, dat het dwingt tot een oppositioneel ter zijde gaan staan en tot een houding, die de verantwoordelijkheid voor de toekomst van de samenstellende delen van ons Koninkrijk volkomen overlaat aan de beide Regeringspartijen, die tot dusver zulk een weinig geslaagd beleid te zien gaven. Een deugdelijk toekomstig beleid, getoetst aan de mislukkingen in het verleden, dat is de vraag, waar het thans om gaat. Het ontwerp laat deze mogelijkheid open, hetgeen juist de verdienste ervan is. Deze Grondwetsherziening kan ten goede en ten kwade worden toegepast. Dit ontwerp is een compromis. Maar daarom kan het tevens alle goedwillende partijen tot elkaar brengen. En het eerste en voornaamste, dat Nederland nu behoort, is: eendracht. Slechts hiermede helpen wij Indië en Nederland beide er weer bovenop, mede ten faveure van de internationale behoefte aan de producten van de Archipel. A.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.
Redactie-secretaris: Mr. E. Elias
Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.
Administratie: Postbox 43 Amersfoort.
Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.
Losse nummers 15 cent.

Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie”, te Amersfoort.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdverteenwoordiger: L. Vlug, Geestbrugweg 69 Rijswijk (Z.-H.).

Onjuist

Men schrijft ons:

De Regering heeft besloten afzonderlijke gewapende studenten-korpsen te vormen, welke deel zullen uitmaken van de op te richten Nationale Reserve. Dit besluit is niet alleen weinig gelukkig maar zelfs principieel volkomen onjuist; en wel, omdat in de Nationale Reserve, die een verlengstuk of een onderdeel van ons leger zal zijn, geen plaats mag zijn voor korpsen of afdelingen, welke worden gerecrueteerd uit een bepaalde categorie burgers. Wanneer de overheid vrijwilligers oproept, teneinde haar te steunen tegen acties of aanvallen van elementen, die onze democratische samenleving belagen, dan heeft zij zich te richten tot het gehele volk en niet tot een bepaalde groep, waarvan zij op dit ogenblik kan verwachten, dat die haar zal steunen. Want juist het belang van onze democratie eist van onze Regering, dat zij binnen het leger geen onderdelen vormt, welke zich op de duur zouden kunnen gaan voelen als de verdedigers van bepaalde belangen en overtuigingen. Natuurlijk voelen de betrokkenen dat in het begin niet als zodanig, maar op de duur blijkt zoiets vanzelf te groeien. En daardoor zouden in de legerorganisatie tegenstellingen ontstaan, welke er tot nu toe niet zijn en welke er ook niet behoren te zijn. Het is onbegrijpelijk, hoe de Regering een dergelijk besluit heeft kunnen nemen na alles wat we op dit gebied hebben zien gebeuren in Duitsland na 1933. Dergelijke bijzondere korpsen brengen de eenheid van het leger in gevaar; de sociale en politieke tegenstellingen zullen in het leger vaste voet krijgen en zijn onderdelen tegenover elkaar brengen inplaats van naast elkaar. Gevolg: een onbetrouwbaar en dus een onbruikbaar leger; immers het gevaar bestaat, dat zulke bijzondere korpsen zich, wanneer zij zich sterk genoeg voelen, onder bepaalde omstandigheden tegen de Regering zouden richten. Aangenomen mag worden, dat ook onze Regering zich deze mogelijkheden voor ogen heeft gesteld en het gevaar ervan heeft ingezien. Waarom dan het besluit? Is het wellicht de bedoeling om het vrijwillig dienstnemen voor de studenten wat aantrekkelijker te maken door hen in de gelegenheid te stellen „onder elkaar” te blijven en hun gezelligheidsleven onder de wapenen voort te zetten? Een pover middel om staatsburgers, die hun plicht tegenover de gemeenschap niet zouden begrijpen, tot andere gedachten te brengen. Uitvoering van het besluit zou ongetwijfeld leiden tot een soort van gewapende Universiteiten en Hogescholen; er zouden dan komen twee Katholieke korpsen, één Protestants Christelijk, en, om bij de in het onderwijs gebruikelijke terminologie te blijven, zes „neutrale” korpsen; bij deze laatste kunnen we dan verwachten een opleiding in „sub-korpsen”, al naar de politieke overtuigingen. Of is het plan om alle studenten ongeacht waar ze studeren in te delen naar hun keuze? De hemel beware ons voor dit leger, dat dan zou ontstaan. Neen, de Overheid mag op de studenten alléén een beroep doen in hun hoedanigheid van Nederlands staatsburger; maar dan is er ook geen enkele reden tot het vormen van bijzondere legerkorpsen van studenten met alle gevaren daaraan verbonden.

Gelukkig hebben de studenten zelf het ongewenste van deze opzet ingezien; verschillende studentenorganisaties hebben met gezonden zin voor de realiteit tegen het besluit geprotesteerd. Zal de Regering het intrekken? Geen studentenkorpsen en geen B.V.L. binnen onze Nationale Reserve, en nog minder erbuiten...

HET ONDERWIJS

diene gans het volk

Een der belangrijkste paragrafen van het program der V.V.D. handelt over de problemen van opvoeding, onderwijs en cultureel leven. Hierbij moet al dadelijk gewezen worden op het zeer belangrijke feit, dat telkens en met nadruk gesproken wordt over volks onderwijs, volks opvoeding en volks ontwikkeling. Er wordt dus niet gedacht aan de belangen van een bepaalde bevolkingsgroep, maar aan die van het gans e Nederlandse volk.

In art. 11 lezen we dan ook: „De partij verlangt, dat de overheid aan de vraagstukken van het volksonderwijs, de volksopvoeding en de volksontwikkeling haar ernstige aandacht blijft schenken. ... Eindelijk worde de volksopvoeding buiten schoolverband, mede door steun aan volkshogescholen, jeugdorganisaties en arbeidsgemeenschappen krachtig bevorderd.

In art. 12 lezen we verder: De partij wenst de volle nadruk te leggen op de betekenis van de radio-uitzendingen voor volksontwikkeling en volksopvoeding.”

Een nadere beschouwing van het problemen-complex op dit terrein (want men houde wel in het oog, dat bij de steeds toenemende ingewikkeldheid der samenleving, de enorme vlucht van de wetenschap en de techniek, de geweldige omvang van de onderwijstaak en de onderwijszorg, de verbijsterende uitbreiding van de middelen, welke in onze tijd beschikbaar zijn om invloed uit te oefenen op de bevolking, de problemen zich in een niet bij te houden tempo vermenigvuldigen) leert ons, dat er voldoende stof aanwezig is voor radicale groepen om de weinig nadenkende leden der samenleving in een richting te doen denken, die geheel en al strijdig is met het nationale belang, dat is het belang van allen. We zullen ter zijner tijd nog wel gelegenheid hebben om dit aan de hand van verschillende artikelen uit de radicale pers aan te tonen. Hier zij voorlopig opgemerkt, dat behartiging van al deze belangen eerst dan geschieden kan, wanneer men een helder en duidelijk inzicht heeft in de materie. In dit verband zij nog eens met alle klem er op gewezen, dat de bevordering van het onderwijs in het algemeen ten nauwste verband houdt met de intelligentie-spreiding in het volk en de al of niet voldoende voorziening door scholen, instituten, cursussen, enzovoort.

In de laatste tijd wint het denkbeeld veld om in diverse streken des lands de differentiatie van het onderwijs te vergroten. Dit is van enorme betekenis. Het is absoluut noodzakelijk dat in alle delen des lands voldoende gelegenheid geboden wordt om verder onderwijs te genieten, zonder dat dit tot onoverkomelijke kosten voor de ouders moet leiden.

Hierbij zij bijvoorbeeld gedacht aan het feit, dat de bevolking in de steden een grote voor-sprong heeft op verschillende delen van het platteland, waar men zijn kinderen wel is waar naar een naburige stad kan sturen, doch daarmee meteen komt te staan voor een uitbreiding van de studiekosten (tram, autobus, of trein-abonnement, uitgaven voor rijwiel, slijtage van de kleding, uitgaven voor melk bij het nuttigen van de boterham, enz. enz.)

Nu is dit alles ook weer niet zo gemakkelijk als velen het wel voorstellen. De behoefte aan de scholen voor M.O., V.H.O. houdt weer ten nauwste verband met de behoefte der bevolking aan dit onderwijs voor hun kinderen. In streken met een relatief betrekkelijk gering aantal kinderen voor voortgezette studie moet men overgaan tot de stichting van een streekschool en zal de Overheid tegemoet kunnen komen door een bijdrage te verlenen aan de onbemiddelde ouders voor het aanschaffen van een rijwiel, het bekostigen van een trein-abonnement, etc. Een andere kwestie is de intelligentie-spreiding in het algemeen. Deze factor bepaalt de noodzaak van het aantal onderwijsinrichtingen na de lagere school. Men moet toch vooral niet uit het oog verliezen, dat ongeveer een kwart deel der Nederlandse bevolking wat intelligentie betreft, gerekend moet worden tot de z.g. achterhoede. We kunnen veel respect hebben voor de wijze, waarop het onderwijs in Nederland zijn taak verricht, maar dit mag ons nooit uit het oog doen verliezen, dat ongeveer 25% der Nederlanders het in de lagere school niet verder gebracht hebben dan tot het vierde of vijfde leerjaar.

Luning Prak zegt daaromtrent in zijn bekende boek: „Mensen en Mogelijkheden” o.m. het volgende:

„In de schoolperiode vertoeven deze tragen van geest tijdelijk in een wereld, die in het geheel niet voor hen is ingericht en in het minst niet op hun behoeften is afgestemd. Zij oogsten veel standjes, onvoldoenden en verwijten en dragen geringe vrucht van het onderwijs mee voor hun leven. Als ze de schoolbank hebben verlaten lezen ze weinig meer en schrijven bijna nooit. Bij velen gaan deze vaardigheden weer goeddeels te loor. Het vernis blijft dun en tijdelijk! Het beperkt verstand heeft als correlaat een zeer geboorneerde belangstelling. Interesse voor personen in hun directe omgeving, voor de koe en de hond, voor de baas of de mevrouw, voor eigen directe belevenissen, is er nog wel, daartoe is de geestelijke energie toereikend. De vitale neigingen en instincten: honger, dorst, sexe, werken op volle kracht, maar de sociale en hogere tendenties blijven op rudimentair peil.

Politiek en kunst, literatuur en hygiëne, historie en wetenschap gaan hun vrijwel glad voorbij. Met uitzondering van de muziek echter. Van Newton, Shakespeaere, Rembrandt en Bismarck hebben ze geen weet. Hun woordenschat is beperkt tot een paar duizend woorden. Van de landkaart of de jongste historische gebeurtenissen hebben ze geen of groteske voorstellingen. De meesten hebben de zee nooit gezien en Amsterdam nooit bezocht. Wie door de industrialisatie in het arbeidsleger der grote stad is gezogen maakt een omgeving vol variatie mee, maar de talrijke leden dezer menselijke familie, die in hun dorpje bleven, wonen vaak in een magische cirkel met enkele kilometers straal, die ze nooit overschrijden, tenzij voor de periode van militaire dienst, voor een begrafenis of ander evenement. Hun levenswijze en gedachtengang heeft vaak zeer weinig te maken met het moderne leven.

Het licht der rede werpt maar zo nu en dan een straaltje in hun halfduistere geest en zij leven volgens instinct, traditie en routine. Hun gemis aan zelfcritiek is vaak roerend en een hele troost voor mensen die van anderen meer blaam dan lof oogsten. Zij zijn uiterst suggestibel, zowel ten goede als ten kwade. Wie zich als hun leider opwerpt kan door directe, persoonlijke suggestie hen in elke richting meeslepen. En het zijn niet altyd de beste leiders, die zij vinden. Verlicht despotisme is nog het optimum van wat hun in het leven wacht, vaak is het helaas despotisme tout court.”

Neemt men bij deze groep dan nog de groep van 45% die niet in staat is het Ulo bij te benen en eveneens gemakkelijk vatbaar is voor suggestieve propaganda, dan komen we tot ongeveer een 70% van het Nederlandse volk. Ik wil gaarne aannemen, dat hier enkele correcties aangebracht kunnen worden, dat in bepaalde streken de toestand veel gunstiger en in andere gebieden ongunstiger is, maar dat neemt toch niet weg, dat deze gegevens ons met zorg moeten vervullen, als we nagaan, hoe voor de vorming van een politiek partij begrip redelijke politieke ideeën nodig zijn. Gelukkig maakt het feit, dat een groot deel over een gezonde intuïtie beschikt nog veel goed.

Na deze uiteenzettingen kan het geen verbazing wekken, dat wij als eis stellen, dat in het gehele land een zo nauwkeurig mogelijk onderzoek worde ingesteld naar de intelligentie-spreiding en in verband daarmee de behoefte aan bepaalde scholen en cursussen. Dit is dan ook een der taken, welke in kringen van de bij het onderwijs betrokken aanhangers van de V.V.D. gezien en als urgent beschouwd worden.

Sociale rechtvaardigheid eist, dat elk Nederlands kind zijn kansen op verdere ontplooiing en ontwikkeling in overeenstemming met zijn aanleg en zijn verlangens krijgt; niet, dat maar lukraak wordt gebouwd en gesticht, evenmin, dat alle kaarten gezet worden op één bepaalde voorziening voor één bepaalde volksgroep.

Wij zijn ons volkomen bewust, dat de oplossing van dit problemen-complex zeer moeilijk is, dat het demagogie is om de gemakkelijk te beïnvloeden onnadenkenden bezig te houden met verleidelijke voorstellen, welke elke redelijke grond van onderzochte behoeften en mogelijkheden missen.

V. M.

J. en K. SMIT's

KINDERDIJK

SCHEEPSWERVEN EN MACHINEFABRIEKEN

Machinefabriek en scheepswerf

van

P. SMIT Jr. N.V.

ROTTERDAM

N.V. CORNs. SWARTTOUW'S STUWADOORS MAATSCHAPPIJ

Rotterdam

Lossen en laden van zeeschepen en alle verdere werkzaamheden.

Opslag van alle soorten goederen.

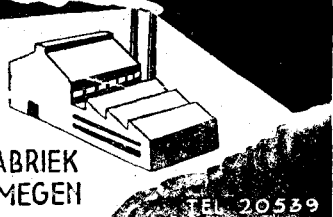
Het hoofdkantoor, Willemskade 21, verstrekt gaarne op aanvraag inlichtingen.

Bijkantoren te:
AMSTERDAM - ANTWERPEN - GENT.

DAKEN VLOEREN

N.V. BETON - & PLATENFABRIEK
GEBRS. MYNLIFF NIMEGEN

TEL 20539

TUINARCHITECTUUR — BOOMKWEEKERIJEN

Ontwerpen
Aanleggen
Onderhouden

GIJSB. VURENS

Ringvaartweg 98 - Rotterdam (O.) - Tel. 22114

Heineken's BIER

★ *Het meest getapt* ★

N.V. SCHEEPSWERVEN

„PIET HEIN“

BOLNES en PAPENDRECHT

DWARSELLINGEN
115 Meter

DROOGDOK
115 x 30 Meter

SMIT

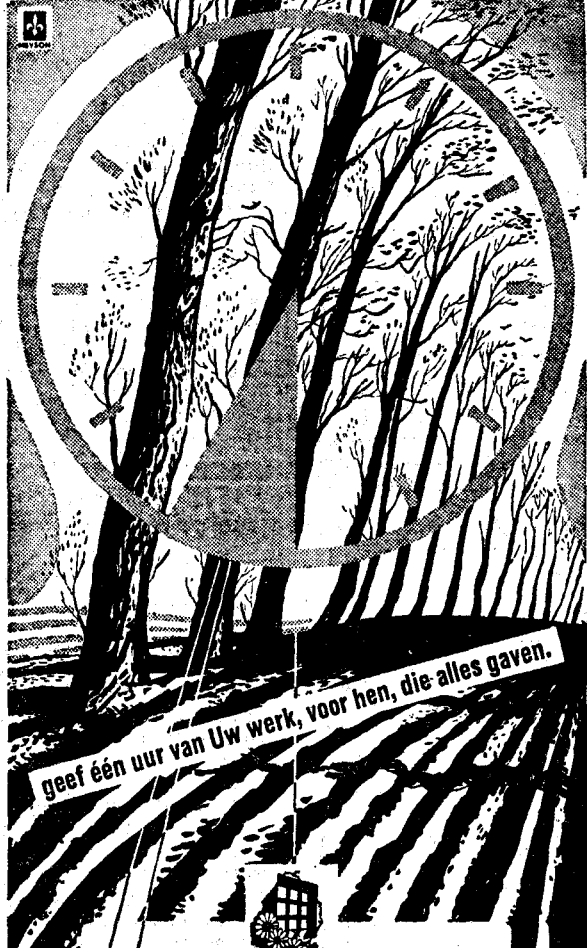
SLIKKERVEER

Abraham van Stolk & Zoonen N.V.

Houthandel
Schaverij - Zagerij

Vuren - Dennen - Oregon-Pine - Pitch-Pine - Helpalen

Rotterdam, Telef. 35400 - Postbus 1100

geef één uur van Uw werk, voor hen, die alles gaven.

Bedenk, dat de Nationale Feestdag niet voor ons allen een feestelijk herdenken is. Denk aan hen die vielen en aan hen die achterbleven. Zij, die vielen, gaven alles. Geeft gij 1 uur van Uw werk! Wij vragen U dringend dit onder Uw collega's of onder Uw personeel te propageren.

POSTGIRO 19402

STICHTING 1940-'45

INDIE,

beeld vol tegenstrijdigheden

BASIS VOOR CONSTRUCTIEVE POLITIEK GELEGD

Dit Indië van 1948 vormt een beeld vol tegenstrijdigheden. In het Indië van deze tijd gebeurt alles tegelijk. Slecht en goed, ontwikkeling en terugval, groei en verval. Men ziet in de ene streek het landvolk weder aan het werk, tevreden in de zekerheid van langzaam herstel, beginnende welstand en herwonnen veiligheid. Men ziet elders het volk nog bewogen door agitatie, of schuw door de terreur van extremisten, of vijandig als gevolg van misleiding. Gij ziet in Indië tegelijk de tekenen van een alleszins verblijvend economisch herstel en van een staatkundige opbouw met de blijken van scherpe, felle, ophitsende republikeinse actie. Gij ziet binnen die republiek zelf weer scherpe tegenstellingen; een kleine groep, die maar het liefst een redelijk accoord met de Nederlanders zou sluiten, en andere groepen met andere leiders, wier onredelijkheid de kans op enige overeenstemming volkomen uitsluit.

Het is uiteraard voor de Nederlander, die Indië kent, thans moeilijker dan ooit zich van dat Indië-in-1948 een heldere voorstelling te maken. Dat Indië met zijn licht en schaduw, zijn hel-wit en zijn pik-zwart, zijn goed en zijn kwaad.

Toch zal die Nederlander zich de moeite moeten getroosten een poging te ondernemen, iets van dat Indië-van-nu te begrijpen. Want ook zijn bestaan, zijn veiligheid, zijn welvaart, zijn toekomst en die zijner kinderen worden mede bepaald door wat in Indië gebeurt.

Het eigenbelang moge niet het nobelste motief tot belangstelling vormen, maar het is een zeer klemmend en zeer dringend motief. Nederland behoeft zich voor de waarheid niet te schamen dat het, zouden onze economische en financiële banden met Indië worden afgebroken, zich op een duurzaam lager niveau moet instellen.

Trachten wij de gehele zo gecompliceerde situatie in Indië tot haar eenvoudigste componenten te herleiden, dan vinden wij:

1. in alle niet-republikeinse gebieden, dat wil dus zeggen in alle streken van de Archipel, behalve in grote brokken van Sumatra en in een deel van Java, werken op dit ogenblik Indonesiërs en Nederlanders redelijk samen en voltrekt zich een geleidelijk herstel;

2. ongunstige politieke verschijnselen, welke zich ook in die gebieden hier en daar voordoen, houden rechtstreeks verband met het bestaan der Republiek, die ook buiten haar grenzen scherp ageert;

3. nochtans wordt in alle gebieden buiten die Republiek ook de staatkundige arbeid voortgezet; de „negara's" en de „daerahs" worden hechter georganiseerd; de federatie, dat wil zeggen de Verenigde Staten van Indonesië, wordt voorbereid;

4. met de Republiek echter blijft, ondanks „partiele vorderingen" te Djocja, het overleg tot dusver volkomen vruchteloos.

Men kan ook dit nog vereenvoudigen door te zeggen, dat zich in Indië in samenwerking met de Nederlanders een groei naar zelfstandigheid voltrekt, die vooral bedreigd wordt door de onverzoenlijke groepen in de Republiek. En natuurlijk door de Nederlandse handlangers dier groepen. Zo hangt over alles, wat in Indië alweer goed gaat, deze fatale dreiging ener vijandige, koppige, in haar teruggedrongen positie fel-vechtende Republiek.

Het is voor ieder, die deze hoofdtrekken in de Indische ontwikkeling onderscheidt, een noodzakelijke plicht zijn wetenschap aan anderen mede te delen. Deze nood-

zaak, wordt dwingend, nu de gang van zaken in Indië een herziening der Grondwet onvermijdelijk heeft gemaakt.

Bovenal is dit mededelen aan steeds breder kringen van de werkelijke situatie in Indië noodzakelijk, nu het aanvaarden dezer Grondwetsherziening kan worden uitgelegd — en bereids malicieus en moedwillig wordt uitgelegd — als een goedkeuring der gevoerde en als een vertrouwensvotum in de nog te voeren Indische politiek.

Natuurlijk is het tegendeel waar. Zeer nadrukkelijk is verklaard, dat het stemmen vóór dit ontwerp niet impliceerde een goedkeuring van het beleid en natuurlijk niet als blijk van vertrouwen mag worden opgevat in het beleid, dat men alsnog zal voeren.

Wat de voorstemmers — buiten die der Regeringspartijen — wilden, was behalve de medewerking aan het onverwijld houden van algemene verkiezingen, het scheppen van een constitutionele basis voor een redelijk Indisch beleid in de toekomst.

Dit is het tegendeel van een vertrouwensvotum. Dit wil zelfs zeggen: gij, regering, hebt los van de constitutie een verkeerd beleid gevoerd. Wij zullen U in de gelegenheid stellen om binnen de constitutie een juist beleid te gaan voeren.

Dat is eenvoudig en duidelijk. De tekst der vier nieuwe Grondwetsartikelen is ruim genoeg. Zij is zelfs zó ruim, dat de leiders der twee regeringspartijen bereids in twist ontstaken over haar interpretatie. „Er gaapte", schreef de Maasbode, „een kloof". Die „kloof" werd de volgende dag door een wat morrend toegevoerde verklaring van de heer Van der Goes van Naters aan prof. Romme losjes toegeworpen. Het incident echter is vooral leerzaam, omdat blijkt hoe reeds thans zelfs de huidige regeringspartijen eigen interpretaties volgen.

Welnu: op deze interpretatie komt het straks aan.

Wat gebeurd is, is slechts het scheppen van de mogelijkheid om op grondwettelijke grondslag een redelijk Indisch beleid te voeren. Voert men het niet, dan staat verzet daartegen vrij. Dan is dat verzet plicht. Dan is dat verzet in 's lands belang geboden.

Bij nader inzien

Het is een gelukkige omstandigheid, dat de overweging „bij nader inzien" bij sommige vooraanstaande communisten in ons land het kritisch vermogen heeft gescherpt. Het kon niet anders of de jongste gebeurtenissen in Tsjechoslowakije en de critiekloze onderdanige reactie van de C.P.N. hierop, moest toch ook in communistische kringen zelf wel te denken geven.

Nadat de heer Koejeman de partij was uitgewerkt, nam de heer Van den Berg ontslag als raadslid te Rotterdam, daarna volgde een enkeling elders in den lande diens voorbeeld en thans is het de Rotterdamse wethouder Schmidt die niet alleen de raad heeft verlaten, doch tevens als lid van de communistische partij heeft bedankt.

De methoden kennende die bij de communisten in het algemeen worden toegepast kan men niet anders zeggen dan dat genoemde heren een moedig besluit hebben genomen. Immers, het is eenvoudiger te bedanken als lid van een volkomen democratische partij dan een politieke beweging te verlaten die de dictatuur voorstaat. M. a. w. hadden de communisten in ons land eenzelfde macht als hun partijgenoten in Tsjechoslowakije, dan zou het er voor de afvalligen minder gunstig uitzien.

Het is zeer nodig, dit standpunt helder, klaar en duidelijk te maken. Het is een redelijk en natuurlijk standpunt, een goed-Hollands standpunt, een staatkundig geboden standpunt.

Maar het moet goed begrepen worden.

Het moet begrepen worden daar, waar men met geheel andere overwegingen voor de herziening stemde. En het allermeest daar, waar men zich rekenschap moet geven van de waarheid, dat het aanvaarden dezer Grondwetsherziening alle wegen opent om — mocht straks niet de zekerheid verkregen worden van een betere Indische politiek — de Nederlandse en de Indische belangen met volle overtuiging te verdedigen.

Die verdediging zal ook dan met alle kracht dienen te geschieden, indien blijken mocht dat de fatale invloeden op het Indische beleid zich blijven doen gelden.

Onder fatale invloeden valt een streven te verstaan, dat niet alleen de „constructie" voorstaat van een Nederlands-Indonesische Unie, waarvoor het woord „revolutiebouw" nog te goed is, maar dat zich ook in Indië zelf zou willen neerleggen bij een capitulatie voor de Republiek. Dit zou betekenen, dat men niet alleen alle Nederlandse belangen en alle Nederlanders in Indië prijsgeeft, maar ook de talloze miljoenen Indonesiërs, die niets liever wensen dan hun land in hechte samenwerking met de Nederlanders tot ontwikkeling te brengen.

Dit alles is, herhalen wij, zeer duidelijk. Maar het moet wel in alle toonaarden en in zeer verstaanbare taal gezegd worden. Het moet begrepen worden door de burger, door de kiezer, door het volk. Dit moet begrepen worden: wij hebben er aan medegewerkt, om een grondwettelijke basis te scheppen voor een goede, constructieve Indische politiek. Maar wij zullen er met alle kracht voor waken, dat op die nieuwe constitutionele grondslag die juiste Indische politiek dan ook metterdaad gevoerd wordt. En wordt zij het niet, zou metterdaad opnieuw een combinatie van partijen ontstaan, die Indië's en Nederland's belang verspeelt, dan zullen wij ons daartegen opnieuw met volle overtuigingskracht verzetten.

d. K.

IN MEMORIAM PROF. EERDMANS

In een der vorige nummers van ons weekblad heeft ds. van Roijen uitvoerig de betekenis van Prof. Eerdman voor het politiek vrijzinnig leven in ons land geschetst. Men kon toen niet vermoeden, dat zo kort daarop het overlijden van Prof. Eerdman bekend zou worden. Velen, die hem persoonlijk gekend hebben, bewaren een herinnering aan een man, die uit een diep religieuze overtuiging in de politiek de beginselen van de vrijheid en de democratie uitdroeg en ons liberale volksdeel in haar geheel zal met dankbaarheid hem herinneren als een van de leidlieden in het bijzonder op het geestelijk terrein van onze beginselen.

Luchtpost-abonnementen voor militairen in Nederlands-Indië

Onze militairen overzee snakken naar nieuws uit het vaderland en naar goede voorlichting over hetgeen hier gebeurt. Zij willen de mening leren kennen van gelijkgestemden en lezen graag goede artikelen over de problemen van het ogenblik. Een weekblad, per zeepost verzonden, verliest zijn actualiteit en om oud nieuws geven onze militairen weinig.

Thans zijn wij in staat „Vrijheid en Democratie" per luchtpost naar onze militaire abonnees in Nederlands-Indië te zenden. De hoge kosten van verzending neemt ons blad voor een groot deel voor haar rekening, zodat de gewone abonnementsprijs met slechts f 5.— per jaar verhoogd behoeft te worden.

Neemt een militair abonnement voor Indië à f 12.50 per jaar en draagt hiernede bij aan het brengen van goede voorlichting aan Uw familieleden en bekenden, die in Nederlands-Indië onder dienst zijn.

Thans echter worden zij beschermd door onze democratische rechten en het verdient aanbeveling, deze belangrijke omstandigheid nimmer uit het oog te verliezen.

Hetgeen zich op het ogenblik in de boezem van de C.P.N. voltrekt, is vooral zo belangrijk omdat hieruit blijkt, dat de intellectuelen in de partij hun kritisch vermogen niet door de „partij-discipline" laten uitschakelen. Of hun voorbeeld ook iets tot de arbeiders te zeggen zal hebben, dient inmiddels te worden afgewacht. Hoe dit ook zij, wat zich hier op het ogenblik afspeelt, is van een zeer grote propagandistische waarde vooral tegenover de z.g. „salon-communisten", die na de bevrijding hier en daar het hoofd opstaken.

Laten wij vooral deze voorbeelden niet vergeten. Zeker niet nu de verkiezingen voor de deur staan. Elke stem die wij de communisten weten afhandig te maken, betekent een versterking van het democratische front.

Geestelijke vorming

Men kan het noemen Mental Training zoals onze voetballers dat gelieven te doen of retraite, zoals die term in het R.K. kamp luidt, of geestelijke vorming, zoals hierboven vermeld. Het komt alles

op hetzelfde neer. Het leidt tot verdieping van inzicht, tot versteviging van eigen gedachten en overtuiging.

Daarom is het naar onze mening van grote betekenis voor onze Partij, dat in afgelopen week-einde in de Internationale School voor Wijsbegeerte te Amersfoort een studie- en sprekers-conferentie heeft plaats gehad om het kader van onze Partij voor te lichten en het geestelijk fundament, waarop wij staan, te verstevigen. De bijzondere sfeer, welke op zo'n bijeenkomst aanwezig behoort te zijn, was er in het bijzonder dank zij de leiding van de secretaris van onze Partij. En voorts vormden de verschillende inleidingen, welke zich allen concentreerden rond de hoofdbeginselen van onze Partij, de vrijheid en de democratie, met de discussies, welke daarop volgden, een bewijs, hoezeer in het kader de beginselen levend zijn. Alle inleidingen waren even belangwekkend en wij willen er geen boven de ander verheffen, maar toch mag in het bijzonder gememoreerd worden hetgeen prof. Lindeboom gezegd heeft over de geestelijke grondslagen van onze Partij. Wij spreken de wens uit, dat in het bijzonder zijn gedachten op schrift gesteld zullen worden, zodat ook in veel ruimere kring dan te Amersfoort bijeen was, vele geestverwanten zich kunnen bezinnen op hetgeen ons samenbindt.

Zonder Duitse medewerking geen herstel

De grootste taak, die de Westelijke mogendheden van Europa ontmoeten op de weg naar hun éénwording, is de taak Duitsland in dat nieuwe geheel op te nemen. In de eerste plaats moeten allerlei remmingen overwonnen worden van de kant van die landen, die een gerechtvaardigde wrok en een gerechtvaardigd wantrouwen koesteren jegens dat land, dat reeds zo dikwijls de Europese gemeenschap en haar wetten geschonden heeft. Het feit echter, dat het gevaar op het ogenblik van gans andere kant te duchten is, heeft in de loop van het laatste jaar zelfs Frankrijk, dat de meeste reden heeft tot wrok en wantrouwen, de ogen geopend voor de noodzaak om de Duitsers althans niet af te stoten. Deze noodzaak heeft zich aan het Westen op tweeërlei wijze opgedrongen. Al naarmate het duidelijker werd, dat Europa's herstel afhangt van een productie, waarvan het peil tenminste 25 procent hoger zou moeten zijn dan vóór de oorlog, werd het tevens duidelijker, dat het waanzin zou zijn om de werkplaats, die Duitsland — en vooral West-Duitsland — is, werkloos te laten, laat staan af te breken. In de tweede plaats kwam men tot het besef, dat de bezetting van West-Duitsland de verdediging van het Westen een stelling verschaft, die meer is dan een voorpost: zij verschafft de legers van het Westen de ruimte, die zij ten Westen van de Rijn niet meer hebben (zoals het Franse leger in 1940 en het Duitse in 1944 hebben ondervonden) en zij verschafft het Westen tevens, door het feit, dat zij gedeeltelijk door Amerikaanse soldaten wordt verricht, het preventieve, afschrikwekkende karakter, dat het de gelegenheid laat om op adem, op krachten te komen.

Als de oplossing niet gegrepen wordt is het te laat

Dit besef van Duitslands onmisbaarheid in een enigszins verantwoord Europees economisch en strategisch stelsel doet meteen de kwestie van de wil en de gezindheid (de „animus“) van de Duitsers rijzen. Zonder Duitse wil tot medewerking aan Europa's herstel geen herstel van Europa. Zonder een saamhorigheidsgevoel van de Duitse bevolking met het Westen kan een opnemen van het Duitse land in de strategische berekeningen zelfs gevaarlijk zijn.

Het is niet toevallig, dat de taak van de redding van de Westerse beschaving in handen is van geen ander land dan die landen, welke deze beschaving thans incarneren: de zestien landen van het plan-Marshall*). Het is evenmin toevallig, dat Duitsland niet tot deze zestien landen behoort en eerst later — en dan nog passief en gedeeltelijk — tot de Westerse reddingsploeg toegelaten is. Dit symboliseert de plaats van Duitsland in, of liever: ten opzichte van, de Westerse beschaving.

Zomin als West-Europa's herstel doenlijk is zonder Duitslands bijdrage, is de Westerse beschaving denkbaar zonder de bijdragen van de Duitse denkers en dichters. Doch het zijn slechts de bijdragen, die uiterlijkheden, tastbaarheden, het vernis ener beschaving en hierin ligt haar kenmerk niet. Dit ligt in het gedrag der volken en het gedrag van Duitsland heeft juist steeds weer z'n eigenlijke barbariteit verraden.

Deze gespletenheid in het Duitse karakter — enerzijds de aanspraak op grond van zijn bijdragen om tot het „Abendland“ te behoren, anderzijds de behoefte om zich door zijn instincten te laten meeslepen — heeft een zekere „Hassliebe“ ten opzichte van het Westen ten gevolge en maakt, dat Duitsland als lid van een Europese gemeenschap op z'n minst onbetrouwbaar is.

Dit dilemma tussen Duitslands onmisbaarheid en onbetrouwbaarheid ten opzichte van de Westerse gemeenschap kan slechts op één manier opgelost worden. En deze oplossing ligt thans juist voor de hand. Als zij thans niet gegrepen wordt, is het te laat. Te laat voor Duitslands invoeging in het Westelijke bestel, te laat ook voor West-Europa's redding.

Thans is immers het ogenblik aangebroken, waarop structuur van West-Europa grondig moet worden herzien, wil het het hoofd kunnen bieden aan de noden en de gevaren van de tijd. De oude particularistische en nationalistische middelen schieten te kort tegenover de grote rivellaties van het Oosten en van het Westen. Een nieuwe vorm moet gevonden worden voor West-Europa. In de crisis van heden moet deze vorm gevonden worden in een tastbaarder gemeenschap dan de platonische gemeenschap van beschaving. Dat betekent, dat ieder land, stuk voor stuk, afstand zal moeten doen van oude, vertrouwde gewoonten en van een groot deel van zijn dierbare onafhankelijkheid, om daarmee het gemeenschappelijke element van West-Europa kracht te geven.

In deze afstand van zelfstandigheid, van soevereiniteit — waarvan helaas nog niet veel te merken is — ligt niet alleen de enige kans voor West-Europa, doch tevens de enige kans op een meer dan formele opneming van Duitsland in het Westelijk verbond. Het is immers duidelijk, dat West-Europa aan Duitsland niet opnieuw evenveel macht kan geven als het zijn eigen delen laat. Te dikwijls is van deze gelijkgerechtigheid misbruik gemaakt. Maar het is tevens duidelijk, dat Duitsland nooit een willig en dus betrouwbaar lid van de Westelijke gemeenschap zal worden (wat beslist nodig is), indien het niet gelijke rechten wordt verleend als aan de andere leden dezer gemeenschap.

De oplossing ligt dus niet in het verhogen van Duitsland tot de volmaakte soevereine staat, doch in het verlagen van de andere landen tot de staat van autonome leden van een in enkele vitale opzichten soevereine gemeenschap. Dit laatste is reeds op zichzelf de oplossing van West-Europa's economische en politieke probleem, het is zeker de oplossing van

het Duitse probleem. Zonder deze gelijkgerechtigheid door middel van algemene soevereiniteitsvermindering zal Duitsland steeds nieuw voedsel vinden voor zijn minderwaardigheidscomplex, dat het maar al te dikwijls door geweld heeft trachten te compenseren, zal het steeds een onbetrouwbaar lid van de Westelijke gemeenschap blijven, zal het steeds ontvankelijk zijn voor de lokroep van Rusland, dat het gaarne de nominale soevereiniteit, die op koloniale en semi-koloniale volken (waartoe Duitsland thans te rekenen is) zo'n aantrekkingskracht oefent, beoefent.

De geheime besprekingen, die thans te Londen tussen de vijf landen van de Westelijke Unie en Amerika gehouden worden, zullen uitwijzen, of het Westen genoeg durf kan produceren om deze oplossing te aanvaarden. De mogelijkheid om het verdrag van Europese economische samenwerking door Duitsers, en niet door een Engelse en een Franse generaal namens de bezettingsmogendheden, te laten ondertekenen, is een gemiste kans geweest en tevens een blijk, dat het Westen in ieder geval nog niet de durf, en misschien zelfs nog niet eens de visie, deelachtig is geworden.

De landen van de Benelux hebben indertijd de visie en de durf gehad om Engeland en Frankrijk af te brengen van de traditionele conceptie van een beperkt, n.l. alleen tegen Duitsland gericht, bondgenootschap en beide grote mogendheden de weg te wijzen naar de veel meer omvattende Westelijke Unie. Het ligt weer op hun weg om het voor al te in-nige samenwerking huiverige Engeland en het wantrouwende Frankrijk een waarlijk Europese oplossing te tonen.

*) Turkije kan als uitzondering gelden.

WORDT GEMACHTIGDE!

De jongens overzee mogen stemmen. De wet is er en in tegenstelling met twee jaar geleden kunnen nu ook zij, die met daden tonen wat zij voor ons vaderland over hebben, dit belangrijke burgerrecht uitoefenen. Maar alleen kunnen zij het niet. Zij hebben gemachtigden in Nederland nodig, betrouwbare gemachtigden, die ook stemmen zullen overeenkomstig hun wens. Bovendien moeten deze gemachtigden zijn ingeschreven in hetzelfde bevolkingsregister als de militairen die hun volmacht geven en mogen zij maximum vijf volmachten aanvaarden. Ieder militair moet van zijn gemachtigde gegevens op zijn volmacht vermelden:

Naam, voornamen, geboortedatum en geboorteplaats.

Reeds einde Mei moeten de militairen hun volmachten verzenden, om te zorgen dat zij tijdig, dat is uiterlijk twintig dagen voor de verkiezingsdag, bij de burgemeesters van de gemeenten waar zij staan ingeschreven, aankomen. De tijd dringt dus.

Daarom vragen wij U het volgende:

1. Stelt U beschikbaar als gemachtigde voor Uw stemgerechtigde (23 jaar) familieleden en kennissen, die in Indië hun militaire plicht vervullen;
2. Voorziet hen zo spoedig mogelijk van Uw naam, voornamen, geboortedatum, geboorteplaats en gemeente waar gij staat ingeschreven.

Zo zijn er

VOORLICHTING OVER INDIE

„Voorlichting?“, zuchtte het bejaarde 3e klas heertje tussen Gouda en Utrecht, „ik wou dat het wáár was! Ik ben nooit in Indië geweest en ik weet er weinig van. Schande genoeg — dat is zo. Daarom wil ik graag voorgelicht worden. Ik ben naar iemand gaan luisteren, die 30 jaar in Indië is geweest. Volgens hem was de heer van Mook een groot staatsman en het kwam allemaal prachtig voor elkaar als we maar progressief dachten. Goed — ik ben progressief. Mag ik even uw aansteker vasthouden?“

De aansteker deed het en hij vervolgde.

„Veertien dagen later kwam een andere meneer voorlichten. Met 25 dienstjaren. Dus ook geen appelpap. Maar ja . . . volgens hem zag de heer van Mook het glad verkeerd. En zag de regering het óók glad verkeerd. Een bevolking, die pas over generaties zou begrijpen wat democratie was. En die zich als zelfstandige staat alleen maar blauwe plekken kon vallen. Die, zo zeide deze spreker, het alles doordringende Nederlandse element niet missen kon. Tja . . . en toen ik dát weer gehoord had . . . man, dacht ik, jij slaat de spijker op z'n kop! Een democratie stamp je maar niet zó uit de kouwe grond! En die eerste meneer ziet het wel heel simplistisch. Voelt u?“

Ik voelde, hij haalde adem en vervolgde andermaal.

„Ik lees kranten en tijdschriften. Geen scherpe tegenstellingen!, waarschuwde iemand, die het wist. Bestaande feiten aanvaarden! Historisch zijn! Historisch én christelijk! Pas in 's hemelsnaam op!, waarschuwde dadelijk iemand, die het nóg beter wist, dat wordt doelbewust samengaan met de Partij van de Arbeid! Ja, ziet u . . . en zó progressief ben ik nu ook weer niet. Weer een andere voorlichter hoorde in Indië de Internationale al klinken. Op die muziek wou hij in geen geval meewandelen. Ook dát kan ik me indenken. Maar moet IK nu uitmaken wie gelijk heeft? Meneer, wat weet IK van Indië? Mag ik nog even uw aansteker vasthouden?“

Hij mocht — zoog lang en bedachtzaam . . . en murmurde verder.

„Goed — ik ben gaan luisteren naar de heer Welter. Die is minister geweest. Man, dacht ik, jij spreekt naar mijn hart! Hoe kán iemand het anders zien? Maar toen kwam de heer Logemann. Ook minister

geweest. Jonge, jonge . . . en als je dát dan weer hoort . . . ja, zeg nu zelf: ieder mens heeft toch recht op vrijheid? En onder die Indonesiërs zitten óók knäpen van kerels. En . . . tja . . . en dan ga je piekeren, hè? Keulen en Aken zijn ook niet op één dag gebouwd. En als nu de een eens wat minder hard trok en de andere gaf eens een beetje mee . . . ja, want zó komen we er toch niet. En als we dan eerst eens samen deden wat we hier ook allemaal samen gaan doen: de communisten eruit zetten! En dan . . . och, kijk eens, als je ouder wordt weet je immers dat je met al die scherpshijperij en al die standpunten toch niet opschiet. Het nieuwe en het jonge kun je toch niet tegenhouden. Het is net als bij kinderen — je kunt er als vader ook niet gauw aan wennen dat je kind mens wil worden. En als u het mij vraagt, zitten we daarginds nu met dat probleem. En iedere deskundige opvoeder bekijkt het door zijn eigen ogen. En hoe moet ik nu weten hoe ik kijken moet? Was dat Vleuten al?“

Het was Vleuten.

„In Utrecht moet ik eruit“, besloot het heertje en begon aan de voorbereiding, „ja . . . en zo zit je met die voorlichting. Maar door al dat gedoe staan we hier als kemphanen tegenover elkaar en net nu we alleen maar met elkaar uit de puree kunnen komen. Daarom, meneer, al die voorlichters moeten eens met elkaar aan één lange tafel gaan zitten. En dan een beetje geven, en een beetje nemen, begrijpt u? . . . pardon, dat is mijn hoed! . . . dank u zeer! . . . en dan allemaal met elkaar en met allebei de benen op de grond blijven en . . .“

„Dus u zou voor een Nationaal Kabinet voelen?“

„Och, hoe u het noemt, laat mij koud“, glimlachte het heertje, „als ik eindelijk maar weer eens voel: nu zijn we op de goeie weg! Nu komt er schot in! Want straks staan u en ik op ons dooie eentje in een hokje. Met alleen maar een papier en een potlood. En als u en ik en al die anderen dan het verkeerde hokje rood maken, wie zijn dan de sigaar? U, meneer! En ik, meneer! Alle kiezers, die verkeerd hebben geraden. En al die bruine mensen daarginds . . .“

Toen waren we in Utrecht.

ABR. EXODUS.

Is oplossing van het Nederlandse bevolkingsvraagstuk

door emigratie mogelijk?

Nederland is de laatste jaren het land, dat in Europa naar verhouding het meeste in bevolking is toegenomen. Gemiddeld is deze toename in de laatste tijd ongeveer 100.000 per jaar, zodat het aantal bewoners spoedig 10.000.000 zal bedragen. Ons land is gering in oppervlakte en zodoende dicht bevolkt. De vraag of verdere toename der bevolking verantwoord is, is dan ook zeer belangrijk. Nederland is eeuwen lang een welvarend land geweest. De ligging was altijd voor de handel zeer gunstig, terwijl het grootste deel van de grond vruchtbaar is. In de 20e eeuw is de industrie zeer toegenomen, hetgeen eveneens een grote bijdrage voor de welvaart is geweest. Een bezwaar voor de industrie is echter, dat wij voor grondstoffen grotendeels op het buitenland zijn aangewezen. Ons land is tengevolge van de treurige bezettingsjaren een zeer verarmd land geworden met een dichte bevolking. De grote vraag is, of de talrijke Nederlanders in hun land nog wel op een behoorlijke bestaansmogelijkheid kunnen rekenen. Ik meen dit zeer ernstig te moeten betwijfelen. De Nederlandse bodem is vrijwel geheel in cultuur genomen. Uitbreiding van grondgebied is er, behoudens kleine grenscorrecties en verdere inpoldering van het IJsselmeer, niet te verwachten. Naar mijn mening zullen de vooruitzichten voor een behoorlijke levensstandaard voor de grote massa slechter worden als de bevolking in dezelfde mate blijft toenemen. Er kan natuurlijk nog wel meer geïndustrialiseerd worden, maar de concurrentie met het buitenland zal moeilijk blijven.

De weg leidt naar Zuid-Afrika

Een tweede punt is, dat de wederopbouw tot op heden op geen stukken na gelijke tred houdt met de bevolkingstoename. Daar moet zo spoedig mogelijk verandering in komen. Ook met de moeilijkheden der wederopbouw moeten wij desondanks rekening houden. Hoe meer de bevolking toeneemt, des te moeilijker wordt het vraagstuk der wederopbouw. Een derde bezwaar van de bevolkingstoename is, dat de natuur er steeds meer onder lijdt. Telkens worden mooie gedeelten van ons land voor bebouwing gebruikt. De natuur heeft in ons land in de bezettingstijd toch al zo zeer geleden en verdere bevolkingstoename zal daarop zeker geen gunstige werking hebben. In de huidige omstandigheden meen ik van een bevolkingsvraagstuk te mogen spreken en het is goed dit alles onder de ogen te zien. Onze regering komt voor de belangen van de grote gezinnen op, waar op zichzelf niets tegen is. Wanneer echter inderdaad de snelle bevolkingstoename verarming teweeg moet brengen, is het nodig dit vraagstuk zeer goed te overwegen. In dit geval moet er spoedig iets gedaan worden. Aan lapmiddelen hebben wij niets, maar zo mogelijk zullen drastische maatregelen moeten volgen. Persoonlijk denk ik daarbij aan emigratie op grote schaal, ondanks de vele moeilijkheden daaraan verbonden.

Er zijn op aarde zeker gebieden, waar Nederlandse emigranten gebruikt kunnen worden. Hierdoor zullen de moeilijkheden in Nederland althans verkleind worden. Het is een middel om overbevolking tegen te gaan en het woningvraagstuk spoediger tot een oplossing te brengen. Op historische gronden meen ik emigratie naar Zuid-Afrika zeer te moeten aanbevelen.

De Franse staatsman Turgot verklaarde in de tweede helft der 18e eeuw, dat de koloniën bestemd waren van het moederland af te vallen zodra ze daartoe rijp zijn. Hij vergeleek deze afval met vruchten van een boom. Vele namen deze mening over en de Declaration of Independence van 1776 der Verenigde Staten van Amerika scheen hem in het gelijk te stellen. De bevrijding der Spaanse koloniën in Amerika en het Portugese Brazilië volgden in het begin der daarop volgende eeuw. De overwinning van de vrijhandel, die in de 19e eeuw baanbrak, verbreidde de gedachte van Turgot niet onaanzienlijk. De mening groeide, dat koloniën geen

nut voor het moederland hadden. Het moederland kan toch in het vrijhandelsstelsel in de overzeese gebieden niet goedkoper kopen dan het buitenland. J. R. Seeley, professor in Oxford in het einde der 19e eeuw, had echter een geheel andere mening en hij bleek een vooruitziende geest te hebben. In zijn boek „Expansion of England” wees hij op de veranderingen in de verhouding van het moederland en de koloniën. Volgens Seeley zou de mening van Turgot in de 17e en 18e eeuw opgegaan zijn, maar niet meer in de 19e eeuw. Volgens de voorvaderen was toch de handel het enige contact met de koloniën. Voor het moederland zou niets overblijven, wanneer het handelsmonopolie ophefde en dat werd door de vrijhandel bereikt. Volgens Seeley herinnerden de Engelsen zich in de 19e eeuw echter, dat ze van één bloed, en één godsdienst waren en dat ze één geschiedenis, één taal en één literatuur hadden. Seeley wees op de grote culturele eenheid van Engeland met zijn overzeese gebieden. Hij had daarbij speciaal Canada, Zuid-Afrika, Australië en Nieuw Zeeland op het oog. Geheel anders stond het met Indië. Hier voorzagt Seeley in de toekomst moeilijkheden. In de eerst genoemde gebieden hadden de Engelsen slechts onbeschaafde stammen of verwante blanke kolonisten aangetroffen. In Zuid-Afrika troffen de Engelsen de Boeren en in Canada de Franse kolonisten aan, maar ook daar kregen zij vaste voet.

De geschiedenis heeft geleerd, dat Engeland in staat is geweest zijn band met de grotendeels, althans voor een zeer groot deel Engels sprekende overzeese gebieden, te onderhouden. Deze oude koloniën hebben alle de Dominion Status gekregen. Canada had dit al toen Seeley zijn „Expansion of England” schreef. Deze band heeft Engeland veel voordelen verschaft. Geheel vrijwillig hebben al deze Dominions Engeland in beide wereldoorlogen gesteund en hebben daardoor wel zeer duidelijk de grote band met het moederland bevorderd. Niet ten onrechte heeft Seeley er reeds in 1880 op gewezen, dat het met Br.-Indië heel iets anders was. Hier had Engeland met een zeer oud cultuurvolk te doen, die de Engelse taal en cultuur niet overnam en de Engelsen als vreemdelingen bleven beschouwen. De Engelsen bleven daar een zeer kleine minderheid. Nederland heeft ook overzeese gebiedsdelen, maar de situatie is hier niet te vergelijken met de Britse Dominions. Onze overzeese gebieden liggen allen in de buurt van de tropen, waar kolonisatie door blanken op grote schaal uitgesloten is. De situatie aldaar laat zich veel beter met Voor-Indië, dan byv. met Canada, Zuid-Afrika of Australië vergelijken. Al was de ontwikkeling der Indische bevolking tijdens Jan Pieterszoon Coen niet zo groot als van de bewoners in Voor-Indië, toch kon men de bevolking aldaar moeilijk als onbeschaafd betitelen. De Islam had veel aanhangers op Sumatra en Java en de ontwikkeling van de bevolking was te ver om

zich de Nederlandse cultuur en gewoonten te laten opdringen. De Britten in Noord-Amerika, Zuid-Afrika, Australië en Nieuw Zeeland hadden het heel wat gemakkelijker.

Nederland heeft tijdens de Republiek op bescheiden mate aan de kolonisatie gewerkt en wel in Nieuw Amsterdam (thans New York) en omgeving en in de Kaapkolonie. Nieuw Amsterdam verloren wij al in 1667 en de Kaapkolonie raakten wij tijdens de Franse tijd definitief kwijt. Zodoende beschikt Nederland niet als Engeland over Dominions, waar dezelfde taal, zeden en gewoonten zijn als in het moederland. Er is echter wel degelijk een cultuurband met Zuid-Afrika, waar de meerderheid (de Boeren) nog steeds een zeer aan het Nederlands verwante taal spreken. Om verscheidene redenen is juist emigratie naar Zuid-Afrika zeer gewenst. Nederlanders en Boeren zijn toch ook grotendeels van één bloed, één geschiedenis, één taal en één literatuur. Het feit, dat Zuid-Afrika geen Nederlands Dominion is, doet daaraan niets af. De tijden zijn sinds 1900 zeer veranderd en zullen ook de komende 50 jaren zeer veranderen. Men kan duidelijk zien, dat de grenzen in West Europa gaan vervagen. West Europa gaat één geheel vormen. Het Pact van Brussel en het Marshall plan zijn daarvan voorbeelden. Economisch en militair zal West Europa zich stellig in de komende jaren steeds meer als een eenheid ontwikkelen, nu deze eenheid over de gehele aarde vooralsnog onmogelijk blijft. Dit geldt niet alleen voor West Europa, maar ook voor de overzeese gebieden der West Europese landen. De band tussen deze landen is groter dan zij ooit geweest is. Het zal de Nederlanders in de toekomst

dan ook steeds gemakkelijker vallen de Zuid-Afrikanen als van een stamverwant volk te beschouwen. In de toekomst zal de band Nederland—Zuid-Afrika nauwer aangehaald worden. Het moderne vliegverkeer helpt dit bevorderen. Vandaar dat Zuid-Afrika het land voor de Nederlandse emigratie moet worden. Daar gaan de Nederlanders niet in de massa op, maar kunnen zij, evenals de Engelse kolonisten in hun Dominions, in hun eigen sfeer blijven.

Dit alles is niet alleen een belang voor Nederland en de betrokken Nederlanders, het is ook een voordeel voor Zuid-Afrika. In Zuid-Afrika neemt de bevolking der Negers en der Hindoes naar verhouding meer toe dan de blanken. In de toekomst zijn moeilijkheden voor de Blanken in Zuid-Afrika dan ook niet uitgesloten. Deze kansen kunnen bij voorbaat verkleind worden door grote emigratie van Nederlanders. Men kan natuurlijk voor dit emigratieplan allerlei technische bezwaren opwerpen en terecht. Naar mijn mening is het echter de taak der Nederlandse regering en van de regering in Zuid-Afrika om deze moeilijkheden zoveel mogelijk uit de weg te ruimen. Het is natuurlijk niet gewenst, dat juist alleen de goede Nederlandse vakmensen het land gaan verlaten. In onderling overleg zal een soepele regeling getroffen moeten worden, waarbij Zuid-Afrika personen van allerlei beroepen en allerlei leeftijden accepteert. In beide landen zal daarvoor propaganda gemaakt moeten worden. Ook dient er spoed betracht te worden, hetgeen de Nederlandse economie, het woningvraagstuk en het natuurschoon ten goede zal komen. Mr. J. G. Bettink.

AFDELINGS- nieuws

Den Haag

Debatavond

Op een debatavond over de politiek heeft de heer D. W. Dettmeijer, lid van de Gemeenteraad, voor de Haagse Studentenvereniging de beginselen van onze Partij uiteengezet en verdedigd.

Vrouwengroep

De Vrouwengroep van de afdeling Den Haag heeft op Vrijdag 23 April een bijeenkomst gehouden in Pulchri Studio, waar Mevr. E. v. d. Bosch-de Jongh, lid van de Gemeenteraad, heeft gesproken over: „Onderwijsvraagstukken”.

Grote bijeenkomst in de Dierentuin

Op 28 April heeft de afdeling Den Haag een grote openbare bijeenkomst in de Dierentuin gehouden, waar vele honderden aanwezig waren en Mr. D. J. van Gilse deze vergadering opende. Het woord werd gevoerd door de heren Mr. P. J. Oud en D. W. Dettmeijer.

Hilversum

Houdt 10 Mei vrij!

Op 10 Mei a.s., 's avonds 8 uur, zal mr. P. J. Oud in een Openbare Vergadering van de afdeling Hilversum spreken in het Hof van Holland.

Op Vrijdag 14 en Zaterdag 15 Mei wordt de algemene vergadering onzer partij gehouden in het Jaarbeursgebouw te Utrecht. De vergadering van Vrijdag begint om 8 uur 's avonds, die van Zaterdag om 10 uur 's ochtends. Hoogtepunten: rede van prof. dr. J. Lindeboom over „De geestelijke grondslagen van onze partij”; rede van mr. P. J. Oud over: „De komende verkiezingen”. En: definitieve vaststelling van de kandidatenlijsten voor de Kamerverkiezingen.

Laren-Blaricum

Houdt 10 Mei vrij

Op 29 April 1948 hield de afd. Laren-Blaricum een ledenvergadering, waarbij o.a. de propaganda voor de Tweede Ka-

mervverkiezingen werd besproken en het Thorbeckefonds.

Het definitief bestuur van de afdeling werd gekozen en als volgt samengesteld: J. J. Korff, voorz.; Mevr. A. W. Stibbe-de Waal, penningm.; L. C. Heyting, secr. (Burg. v. Nispen v. Sevenaerstr. 43, Laren, N.H.); G. W. Blijham en J. P. A. IJssel de Schepper, leden.

Onze leden worden uitgenodigd tot bijwoning van een openbare vergadering van de afd. Hilversum op 10 Mei a.s., des avonds 8 uur, in het „Hof van Holland”. Spreker: Mr. P. J. Oud. Onderwerp: „De naderende stembusrijd”.

Leiden

Ledenvergadering

Op Maandag 10 Mei a.s. wordt een ledenvergadering gehouden door de afd. Leiden, des avonds te 8 ure, in „Het Gulden Vlies”, Breestraat 125, Leiden.

Mr. G. van Reenen, die afgetreden is als secretaris van de afdeling, is als zodanig opgevolgd door J. E. de Jongh, Witte Singel 7, Leiden. Mej. mr. H. C. W. van Wageningen is thans 2e secretaresse.

Leeuwarden

Het Bestuur

Het bestuur van de Centrale Leeuwarden is als volgt samengesteld: E. C. Algra, Leeuwarden, voorz.; F. C. Dutijn Noordberger, Vincent van Goghstraat 20, Leeuwarden, secretaris; Drs. J. Luchies te Pietersbierum, penningm.

Ruinerwold

Activiteit

Hoewel de V.V.D. in Ruinerwold blijkens de uitslag der in 1946 gehouden verkiezingen over een grote aanhang beschikt, bestond hier tot dusverre geen afdeling. Dit hield verband met de aanwezigheid van de kiesvereniging Gemeentebelang, waarin een stroming bestond, welke niet voor aansluiting bij een politieke partij gevoelde. Thans schijnt in de toestand verandering te komen. Dezezer dagen wordt onder voorzitterschap van de heer L. Buiten een vergadering plaats, waarin mr. H. K. de Langen uit Meppel een inleiding hield. Een Comité ter voorbereiding van een afdeling „Ruinerwold” van de V.V.D. werd gevormd. Het ligt in het voornemen op 21 Mei a.s. tot definitieve oprichting en bestuursverkiezing over te gaan.

STALEN MEUBELEN
„GISO"-LAMPEN

AMY GROSCHAMP-TEN HAVE VRAAGT:

Wat moeten onze meisjes worden?

Hoeveel meisjes zijn er als dit blondje?

„Nee”, zei het meisje-zonder-bijzondere-aanleg, „jullie kunt praten wat je wilt, maar in de huishouding ga ik NIET! en op een kantoor wil ik ook niet...”

„Dan doe je wat anders”.... ried vader praktisch.
„Ik Weét niks anders”... klonk het gemelijk.
„De huishouding is een echt vrouwelijk beroep”, animeerde moeder. „Je bent nergens ander zo goed af met kost en inwoning en salaris en alles wat erbij komt”, vond vader.

Driftig schudde het jonge ding het blonde hoofdje.
„Ik doe het toch niet...”
Oma was de eerste die het vroeg: „en waarom ben je er eigenlijk zo op tegen kindje?”

Toen kwam het hoge woord eruit: „Ik bedank ervoor om dienstbode te zijn want zo praten ze toch over je als je in de huishouding bent of je het nou huishoudster of hulp of weet-ik-wat noemt! En je moet natuurlijk allemaal van die echte meidenwerkjes doen dat hoort erbij!”

„En als je nu eens getrouwd raakt en het schikt je niet om betaalde hulp te nemen hoe heten die werkjes dan?” vroeg Oma en de oude ogen twinkelden ondeugend.

„Dat is heel wat anders!” klonk het verontwaardigd. „Verbeëld je...!”
„Ja... verbeëld je!” zei Oma zacht.
En toen werd er verder niet meer over gepraat.

Hoeveel meisjes zijn er niet als dit blondje, meisjes voor wie fabrieksarbeid en wat daarmede gelijk staat, niet in aanmerking komt en die kort en goed maar verklaren: Ik-wee-niks-anders dan huishouding en kantoor!

Ik moet opeens denken aan de Leidraad voor Ned. Meisjes bij de Keuze van een Beroep, deze onschatbare gids vol waardevolle op feiten berustende inlichtingen, samengesteld door Anna Polak en Marie Heinen van het Nationaal Bureau voor Vrouwenarbeid te Den Haag. Uit deze gids kunnen wij leren dat er driehonderd en zes en dertig beroepen zijn die door vrouwen kunnen worden uitgeoefend!! Zegge en schrijve: drie honderd zes en dertig!

Dat de vrouw de meeste beroepen — enkele specifieke daargelaten — even goed en in sommige gevallen beter dan de man kan uitoefenen, is in de praktijk komen vast te staan. Iemand in een leidende positie die veel met vrouwelijk personeel werkt, zeide eens: wanneer een vrouw goed is voor haar werk in de zin van uitstekend, dan is zij een veel betere werkkraacht dan een man.

Dit is een verheugende uitspraak uit de praktijk maar — laten we nimmer vergeten dat de uitstekenden nog steeds overal de uitzonderingen vormen. Voor wij de vraag beantwoorden: wat moeten onze meisjes worden, komt er eerst een andere vraag die beantwoording eist, n.l.: is het nu wel noodig dat alle meisjes „iets” worden, d.w.z. een vak leren?

Hierop kunnen wij volmondig ja antwoorden.

Wanneer wij de meisjes verdelen

in de financieel sterken en de financieel zwakken, dan geldt dit ja voor beide groepen.

Immers: het meisje dat in haar eigen levensonderhoud moet voorzien en vaak nog voor een moeder, een zusje of jonger broertje moet zorgen, ziet zich voor de noodzaak geplaatst een zo lonend mogelijk beroep te kiezen en zich dadelijk na de lagere school de nodige vakbekwaamheid eigen te maken.

En het meisje dat financieel onafhankelijk is, behoort tenminste de beroepsvaardigheid te bezitten, die haar in geval van nood onafhankelijkheid waarborgt en haar ervoor behoedt, op de liefdadigheid van haar bloedverwanten een beroep te moeten doen. Doet deze noodzaak zich voor haar niet voor, dan ziet zij zich door haar vakbekwaamheid in staat gesteld als volwaardige arbeidskracht zich in dienst te stellen van de gemeenschap. Wij denken hier vooral aan de vele instellingen van liefdadigheid en sociale zorg die zo dikwijls verlegen zitten om goede krachten, die geen of zeer bescheiden eisen stellen.

Het als volwaardige en onbezoldigde werkkraacht mededingen op de vrije arbeidsmarkt, zou een grove onbillijkheid zijn tegenover haar, die om den brode werken.

Behalve dit strikt persoonlijke doel: het zeker stellen van de eigen toekomst, dient er bij het denkende en bewust levende jonge meisje van heden nog een andere, een onpersoonlijke drijfveer te bestaan, die haar aanzet tot het verwerven van vakbekwaamheid.

Deze drijfveer is de uit sociaal besef geboren drang zich na verworven bekwaamheid in te zetten voor de opbouw van de maatschappij: mee willen helpen bouwen, mee willen helpen lenigen en troosten en leiden.

Wanneer heden ten dage een onbeschermde jonge vrouw — en onbeschermd noem ik iedere vrouw, die door gemis aan degelijke vak-kennis niet zelfstandig in haar levensonderhoud kan voorzien — zich voor de noodzakelijkheid geplaatst ziet het eerste het beste werk dat zich aanbiedt aan te nemen, dan zal het bijna altijd minderwaardig werk zijn, d.w.z. werk, dat slecht betaald wordt en geen bevrediging schenkt.

Alle artisticeit, alle branie, alle stom geluk en alle enthousiaste goede wil ten spijt, zullen het ten allen tijde overal de stage welonderlegde werksters zijn, die op ieder gebied het uiteindelijk succes zullen wegdragen.

En omdat dit zo is, omdat degelijke vak-kennis één enenmale onontbeerlijk is voor nagenoeg iedere werkprestatie, daarom moeten onze meisjes een vak leren, waarmede zij haar eigen boterham zullen kunnen verdienen en het moet geen verschil uitmaken of zij het NU niet nodig hebben of straks „misschien” niet.

Als er ooit een tijd is geweest, die ons op harde wijze het onbestendige van rijkdom en het twijfelachtige van bezit heeft duidelijk gemaakt, dan is het wel deze na-oorlogse tijd.

Waar er zoveel beroepen in ons land voor de vrouwen openstaan, wil het mij voorkomen, dat er toch zeker voor ieder keuze genoeg is en waarom zouden zij, die origineel en vindingrijk zijn, niet nieuwe beroepen hieraan toevoegen? In Engeland en Amerika zijn vrouwen die er haar beroep van maken boodschappen voor werkende vrouwen te doen, die geen tijd hebben lang in winkels te staan. Stel U voor dat je werkelijk iemand zou kunnen vinden die tegen een vergoeding voor je zou willen jagen op die ene kleur die bij een staaltje moet passen of op bepaalde knoopjes; iemand, die handig en zinnig is en over veel goede smaak beschikt, die aardige cadeautjes zou uitzoeken die je zelf nooit vindt omdat je geen tijd hebt, ernaar te zoeken! Het moet een lonend beroep zijn.

Hoeveel krasse ouden van dagen zijn er niet, die zich er pijnlijk van bewust zijn, dat zij langzaam aan overal uit raken en niet meer bij zijn, veelal doordat zij zich moeilijk bewegen en geen contact meer hebben met tijdgenoten. Hoe zouden dezen het op prijs stellen als iemand eens of tweemaal per week het laat-

ste wereldnieuws kwam voorlezen! Boekenrecensies — ontdekkingen — belangrijke gebeurtenissen enz.

* * *

Hoeveel huismoeders uit de provincie zouden niet dolgraag onder vakkundige leiding boodschappen gaan doen in de stad!

Maar — er zijn officiële beroepen genoeg! Luistert U maar: Montessori-leidster (min. leeftijd voor toelating: 18 à 19 jaar, opleiding: 2 à 3 jr.); spraaklerares (diploma niet geëist, doch gewenst, duur der opleiding ongeveer 2 jaar). Dokters of tandarts-assistente, geen diploma vereist; weefster, rietvlechtster, bloemenbindster, fotografe, retoucheuse, kraamverpleegster, teknaarster op een architectenbureau (opl. 3 jaar); analyste, laborante aan de keuringsdienst, proefstation of laboratorium (duur opl. 2—4 j.); landtechnica (3 j.); sociale werkster, woninginspectrice, assistente aan gemeentelijke arbeidsbeurs, event. adj.-dir. of dir.; hoedenmodiste. Een apprentice die onder de modiste staat, verdient 30 tot 40 gld. per week en een volleerde modiste kan het tot 70 gld. per week brengen. De bedienster in de cafetaria kan het in sommige gevallen tot 80 en 100 gld. per week brengen en zij heeft geen speciale vak-kennis of opleiding nodig voor dit afwisselend maar zeer vermoeiende beroep.

Hoeveel zijn er niet die dolgraag iemand zouden weten, die lastige brieven voor hen schreef hetzij in de eigen hetzij in een vreemde taal? En dit zijn nog maar enkele beroepen van de lange lijst.

Voor wie werken wil is er werk genoeg! Er kan niet genoeg de nadruk op worden gelegd, dat het aanbeveling verdient, alvorens een beroep te kiezen, eens te gaan praten met een van de vele bureaus voor beroepskeuze. Niet alleen omdat men daar op de hoogte is van vraag en aanbod, van plaatsingskansen, bezoldiging, opleidingskansen en opleidingsduur, maar bovenal omdat men daar onschatbare raad kan krijgen in ieder individueel geval — raad, die in menig geval **bestaat** over het geluk van een mensenleven.

Ingevolge papiertoewijzing B.P.P. no. 5871 verschijnt deze uitgave wekelijks en is de omvang van dit nummer 8 pagina's formaat 28½ x 42.

VOOR COLLECTIEVE PENSIOENVERZEKERINGEN
WENDE MEN ZICH VRIJBLIJVEND OM ADVIES EN OFFERTE TOT DE
HAV BANK
HOOFDKANTOOR SCHIEDAM
HET KAN UW BELANG ZIJN.

Verzorgt als van ouds
VERHUIZINGEN
naar alle werelddelen
met Hollandse degelijkheid
Firma KOOYMAN
NIEUWE HAVEN 145
Tel. 68146 Schiedam.

N.V. Lijm- en
Gelatinefabriek

„Delft”

•

Fabrieksmerk:
TWEË TORENS

•

Tel. 106-363 — Delft

...maar voor al het andere verfwerk

Verf Van Vettewinkel

Hotel Café Restaurant
Rotterdam Zuid **„Het Witte Baard”**

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

VRIJDAG 14 MEI 1948 - No. 7

In dit nummer:
MEER METSELAARS
GEVRAAGD

(pag. 3)

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

De geschiedenis herhaalt zich

Antwoord aan de man die op Gerbrandy wil stemmen

I

Het schijnt, dat er onder de leden van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie nog zulke verstokte liberalen zijn, die niets hebben geleerd en niets hebben begrepen en hetzelfde spelletje nog eens willen beproeven. De redactie ontving van een lid van de V.V.D. een brief, die zij meent hier in zijn geheel te moeten laten afdrukken.

„Met groot misnoegen nam ik er kennis van, dat de fractie van V.V.D. in de Tweede Kamer vóór de grondwetswijziging, dus vóór de ontbinding van ons Koninkrijk, gestemd heeft.

Dit getuigt van weinig beginselvastheid en zal de partij véél stemmen kosten.

In Uw weekblad zal hierover nog wel het een en ander geschreven worden, doch hoe men deze principiële fout ook zal trachten goed te praten, de inconsequentie ligt er té dik op, dat men er zich afdoende zal kunnen uit redden.

Hoewel ik lid van V.V.D. ben en, men zal het hier kunnen getuigen, met veel belangstelling voor onze beginselen, staat voor mij persoonlijk reeds vast, dat ik bij de aanstaande verkiezingen mijn stem niet aan onze partij zal kunnen geven. Die zal ditmaal worden uitgebracht op Gerbrandy, die door dik en dun aan zijn principes vast houdt.

Het spijt mij, dat ik daardoor een partij zal steunen, die overigens mijn sympathie niet heeft. Tevens is het mij bekend, dat vele mijner vrienden en kennissen er evenzo over denken als ik.

Het is met groot leedwezen, dat ik mij gedwongen voelde, U het bovenstaande te schrijven”.

De redactie heeft mij verzocht deze brief van commentaar te voorzien. Aanvankelijk meende ik met enkele kanttekeningen te kunnen volstaan, doch bij nadere overweging ben ik tot de slotsom gekomen, dat het beter is uitvoerig in deze brief te treden en mij zelfs niet tot de ruimte van één artikel te beperken. Het belang van de zaak noopt er toe, te meer waar de geachte brieven schrijver opmerkt, dat vele zijner vrienden en kennissen er evenzo over denken als hij.

Laat ik dan beginnen met hem onze dankbaarheid te betuigen, dat hij door deze brief aan de redactie te richten ons de gelegenheid geeft hem voor te lichten en te trachten hem en zijn vrienden van de dwalingen huns weegs terug te doen komen. Wij zijn hem dit verschuldigd, ook al omdat hij van ons verwacht, dat wij „deze principiële fout zullen trachten goed te praten”.

Minder bemoedigend is, dat hij tevoren al aanneemt, dat men er zich niet afdoende zal kunnen uitredden, maar komaan. „Het is niet nodig te hopen om te ondernemen, noch te slagen om te volharden”, zei Willem van Oranje en dus trek ik de stoute schoenen maar aan.

Zakelijk stelt de geachte brieven schrijver in zijn brief drie stellingen, die wij stuk voor stuk onder de loupe zullen nemen.

1. Wie voor de grondwetswijziging is, is vóór de ontbinding van ons Koninkrijk.
2. De fractie van de V.V.D. in de Tweede Kamer, die vóór de grondwetswijziging heeft gestemd, getuigt daardoor van weinig beginselvastheid.
3. Gerbrandy is de man, die door dik en dun aan zijn principes vasthoudt.

Onze partij-secretaris, Mr. J. Rutgers, beantwoordt „de man die op Gerbrandy wil stemmen” in een duidelijke uiteenzetting van een ernstige aangelegenheid, die wellicht meer van onze lezers bezig houdt.

ONZE KAMERFRACIE IS BEGINSSELVAST

De eerste stelling noopt tot het nader in dogenschouw nemen van de voorgestelde grondwetswijziging. Deze bestaat voornamelijk in de toevoeging van een nieuw Veertiende Hoofdstuk, houdende bijzondere bepalingen nopens de overgang naar een nieuwe rechtsorde. Hieruit blijkt reeds, dat het slechts overgangsbepalingen zijn, die bestemd zijn om tijdelijk te werken. Wat houden deze in? Er zal een nieuwe rechtsorde worden gevestigd, waar binnen deze gebieden de eigen belangen zelfstandig behartigen en op de voet van gelijkwaardigheid zijn verbonden tot verzorging van de gemeenschappelijke belangen en tot wederkerige bijstand, een ander onder waarborgen voor de rechtszekerheid, de fundamentele menselijke rechten en vrijheden, en deugdelijk bestuur (art. 207). Er zal een Unie worden gevormd, waarin als gelijkwaardige staten deelnemen het Koninkrijk nieuwe stijl en de Verenigde Staten van Indonesië (art. 208 lid 2). De Kroon der Unie wordt gedragen door Koningin Wilhelmina en Hare wettige opvolgers (art. 208 lid 3). De Unie zal door eigen organen de samenwerking tussen de deelnemende Staten verwezenlijken inzake buitenlandse betrekkingen, defensie en voor zover nodig financiën, alsmede nopens onderwerpen van economische en culturele aard; zij zal de rechtszekerheid, de fundamentele menselijke rechten en vrijheden, en deugdelijk bestuur waarborgen. De Unie zal op eigen naam aan het internationaal rechtsverkeer deelnemen (art. 208 lid 4).

Ziehier de hoofdteksten van het voorgestelde Wetsontwerp. Betekent dit nu, zoals de geachte brieven schrijver stelt, de ontbinding van het Koninkrijk? De vraag rijst, wat hij met deze woorden bedoelt, welke begrippen daarachter schuilen. Dit blijkt uit zijn schrijven niet duidelijk, maar wij mogen toch aannemen, dat hij aan die woorden de gebruikelijke betekenis toekent. Dit vooropstellende, beantwoorden wij die vraag ontkennend. Immers „ontbinding” betekent dan, dat iets verdwijnt zonder dat er iets anders voor in de plaats komt. Een stoet wordt ontbonden, een vereniging wordt ontbonden en dan bestaat er niets meer van.

Welnu, volgens het wetsontwerp tot verandering in de Grondwet verdwijnt het Koninkrijk (oude stijl) niet in het niet, maar wordt het omgezet in, hervormd tot een Nederlands-Indonesische Unie, waarin twee gelijkwaardige partners zijn verbonden (art. 207) tot verzorging van de gemeenschappelijke belangen en tot wederkerige bijstand. En het Koninkrijk (oude stijl) blijft bestaan, ook nadat deze grondwetsverandering kracht van wet verkregen heeft, totdat zijn omzetting in Unie, Federatie en Koninkrijk (nieuwe stijl) en wel in deze drie gelijktijdig zal plaats hebben.

Bij de Tweede Kamerverkiezingen in 1937 hebben tal van liberalen niet op de lijsten van de Liberale Staatspartij gestemd, doch hun stem gegeven aan Colijn, de anti-revolutionair, die in 1933 niet een Kabinet alleen uit de rechterzijde had gevormd, doch bredere samenwerking had gezocht en gevonden en zowel Oud als Van Schaik, zowel Kalff als De Wilde en Slotemaker de Bruïne om zich heen had verzameld. Die liberale kiezers meenden op deze wijze Colijn, de man van de bredere samenwerking, te steunen, doch zij bewerkten een aanwas van de Anti-Revolutionnaire fractie in de Tweede Kamer van 14 op 17 zetels, met gevolg, dat de rechtse meerderheid in die Kamer zó groot werd, dat zij meende alleen wel het regeringskasteel te kunnen betrekken. Colijn, de sterke man, capiteulerde en vormde in 1937 zijn vierde Ministerie zónder vrijzinnig-democraten en zonder liberalen. En de liberale kiezers, die dachten het beter te weten dan de leiders van hun partij, kwamen bedrogen uit. Het vierde Ministerie-Colijn hield het twee jaar uit, bezweek toen aan innerlijke tegenstellingen en werd, na een veertiendaags intermezzo van het vijfde Ministerie-Colijn, opgevolgd door het Kabinet De Geer-Gerbrandy. Colijn verdween van het politieke toneel, niettegenstaande — neen: juist door de stemmen van de liberale kiezers, die de liberale vertegenwoordiging in de Tweede Kamer willens en wetens hadden verzwakt. Zij wisten het beter!

Mogen wij eens een huiselijke vergelijking maken? Van begin 1946 tot 24 Januari 1948 bestond de Partij van de Vrijheid. Na overleg en samenspreking met de z.g. groep-Oud besloot zij haar beginselprogramma (grondwet) te wijzigen, haar naam te veranderen in Volkspartij voor Vrijheid en Democratie (Koninkrijk in Nederlands-Indonesische Unie). Is zij nu ontbonden of er zwakker op geworden? Neen, zij is steviger en groter geworden, al deelt het Hoofdbestuur van de vroegere P. v. d. V. niet meer alleen de lakens uit.

Thans komen wij tot de tweede stelling van de geachte brieven schrijver. Hierover kunnen wij kort zijn. Hierboven hebben wij de hoofdteksten van de voorgestelde grondwetswijziging weergegeven. Hieronder laten wij volgen artikel 7 van het beginselprogramma van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie.

„In de Rijksverhouding streeft de Partij met kracht naar een hervorming van het Koninkrijk tot een gemeenschap van gelijkwaardige delen, verenigd door de band der Kroon, eigen meester bij de regeling hunner inwendige aangelegenheden, als eenheid optredende in alles, wat hun gemeenschappelijke belangen raakt. Zij acht het voortbestaan van de culturele en economische banden tussen Nederland en de andere samenstellende delen, met erkenning van verkregen rechten en waarborgen voor de toekomst, in het belang van alle volkeren van het Rijk.”

Hoe kan de geachte brieven schrijver nu volhouden, dat het van onze Tweede Kamerfractie van weinig beginselvastheid getuigt, dat zij vóór de grondwetswijziging gestemd heeft? Indien men artikel 7 van ons beginselprogramma legt naast de artikelen 207 en 208 van het wetsontwerp, dan blijkt deze wijziging geheel in overeenstemming met onze beginselen.

Dit verwijt kan men dus aan onze Tweede Kamerfractie niet maken. Blijft dan nog de vraag, welke de geachte brieven schrijver niet stelt, of het politiek verantwoord was om voor deze grondwetswijziging te stemmen en het niet beter geweest ware, om evenals de anti-revolutionairen tegen te stemmen. Dit houdt verband met de derde stelling van de geachte brieven schrijver en deze hopen wij in een volgend artikel te behandelen.

RUTGERS.

★ PARLEMENTAIRE FLITSEN ★

Een politieke na-beschouwing

Een korte parlementaire adem-pauze dus, die ons een dankbare gelegenheid schenkt nog eens een terugblik te werpen op wat, begrijpelijkerwijs, in de afgelopen weken de pers van verschillende richtingen nogal in beroering heeft gebracht: de Grondwetsherziening en de daaraan in eerste lezing door de vrijheids-democratische en christelijk-historische fracties verleende steun.

Er moet ons dan allereerst een beken-tenis van het hart. En wel deze, dat wij alle respect hebben voor de intelligentie, waarmede de Nederlandse pers over vrijwel de gehele linie de hierdoor geschapen nieuwe politieke situatie heeft doorschouwd en aan haar lezers heeft bloot gelegd. Het was een klein — zij het demagogisch en dus verwerpelijk — kunstje geweest, het stemmen van deze twee tot nu toe ter zake van de Indische politiek sterk oppositionele groepen als een „capitulatie voor Jonkman en Van Mook”, dan wel, anderzijds als een „late erkenning van de juistheid van de politiek van het Kabinet Beel” aan de onthutste lezers voor te stellen en de V.V.D.- en C.H. fracties als „de gevangenen thans van de Rooms-Rode Regeringscoalitie”.

Dat is, als gezegd, echter niet geschied en vrijwel algemeen is daarentegen de sterke positie erkend, die beide genoemde fracties thans voor de naaste toekomst innemen, al schreven niet allen het zo cru neer als het katholieke dagblad „De Tijd”, dat het compromis (het herzieningsvoorstel) één positieve eigenschap toeschreef, n.l. „dat het een val is, waar de regering rustig het hoofd insteekt om aanstond „à la merci” te zijn van haar oppositie.”

Het dagblad „Trouw”, dat zich in beginsel uiteraard achter de afwijzende houding van de anti-rev. Kamerfractie schaarde, erkende nochtans, het probleem van de andere zijde benaderend: „De gekwalificeerde meerderheid, die de regering straks nodig heeft en die zij bij wetten, voortvloeiende uit art. 209, nog wel eens meer nodig zal hebben, is een voorwerp van aanhoudende zorg voor de socialist. Het is al erg voor hen, dat zij van de Rooms-Katholieken afhankelijk zijn. Maar nu zijn zij bovendien óók nog van „conservatieve”, „reactionnaire” enz. derden afhankelijk”.

Voor sommigen uit onze eigen kring, die, in een eerste opwelling, meenden, dat onze Kamerfractie haar positie door voorstemmen verzwakt zou hebben, kunnen opmerkingen als die van „De Tijd” en „Trouw” haar nut hebben!

Een van de beste beschouwingen troffen wij aan in de (liberale) „Nieuwe Courant”, die zich steeds zeer krachtig tegen het Indische beleid hier en in Indië heeft teweer gesteld. Zij schreef na het Kamervotum in een hoofdartikel: „Overwinning of Nederlaag?": „Nu hebben de Christelijk-Historischen en de „Volkspartij voor Vrijheid en Democratie” zich (wel te verstaan in eerste lezing) uitgesproken vóór de herziening. Maar beider woordvoerders maakten voorbehoud. Beiden keurden het tot dusver gevoerde beleid onvoorwaardelijk af en uit

Er is in de week, waarover wij hier schrijven, een korte parlementaire rustpoos geweest.

In de eerste plaats viel de Nationale Feestdag, 5 Mei, ditmaal op een midden-weekse dag — een Woensdag — die bovendien onmiddellijk werd gevolgd door de Hemelvaartsdag. Een weinig geschikte week dus om de Kamerleden, die (en dat is maar gelukkig ook!) nu eenmaal niet allen in Den Haag of directe omgeving wonen, weder naar dit parlementaire vergadercentrum te roepen.

Daar kwam echter bij, dat onze beide Kamers feitelijk zonder leiding waren. Een deputatie uit de Staten-Generaal had immers gebruik gemaakt van de hartelijke uitnodiging van het Engelse parlement (Hoger- en Lagerhuis) om eens een bezoek aan deze bakermat van het parlementaire stelsel te brengen en dit gezelschap (waarvan onze geestverwante mevrouw Fortanier-de Wit, als enige vrouw deel uitmaakte) stond onder leiding van de voorzitters van Eerste en Tweede Kamer, resp. de heren prof. Kranenburg en mr. Van Schaik.

En tenslotte was er, aan het einde van diezelfde week, het Congres van Europa in Den Haag, dat vele onzer parlementariërs in beslag nam.

Over het Kamer-votum betreffende Grondwetsherziening

beider woorden is duidelijk gebleken, dat zij niets voelen voor het standpunt van de P. v. d. A.-woordvoerder. Zij willen wel een Unie, maar dan een Unie, die een werkelijke twee-eenheid is, meer een bondsstaat dan een statenbond dus. Mr. Oud heeft het in de Dierentuin op zijn gewone openhartige wijze gezegd: We zoeken toenadering tot de rechtse katholieken.”

„Er is dus geen sprake van, dat C.H. en V.V.D. knock-out zijn geslagen en moe van de strijd maar „ja” hebben geknikt. Welbewust is een positie gekozen, die van grote betekenis kan zijn. De twee regeringspartijen hebben de C.H. en V.V.D. nodig. Zoals de stemmenverhoudingen nu liggen minstens een van beide. Maar de meningen van de C.H. en de V.V.D. inzake de herziening lopen vrijwel parallel. De kans, dat men aan beider verlangens zal moeten voldoen om straks het nieuwe bestel definitief en meer gedetailleerd te kunnen vaststellen, is dus zeer groot.”

Uiteraard valt de erkenning van de versterkte positie van deze beide oppositie-groepen niet in alle gevallen samen met een toejuichen van deze situatie. In dit verband merkte de „Nieuwe Courant” in hetzelfde artikel op: Of men zich in „progressieve kringen” over de overwinning bijzonder zal verheugen? Het is haast niet aan te nemen. Niet mr. Van der Goes van Naters heeft steun gekregen uit de oppositie, maar prof. Romme. Het kon wel eens zyn, dat met deze overwinning de Schermerhorn-progressiviteit een gevoelige knauw heeft gekregen. Wij kunnen het dan ook begrijpen, dat „Het Parool” allesbehalve enthousiast is. „Daar wandelt de gequalificeerde meerderheid onze wetgeving binnen”, schrijft het blad. „En rondweg gezegd: wij hebben het op die gast niet bijzonder begrepen.”

In het licht van het bovenstaande — aldus de N.Crt. — kunnen wij ons dat zeer wel voorstellen!

een groot vraagteken. Of zijn partij, na de aanvaarding van de Grondwetsherziening, zich al of niet zal laten leiden tot het dwarsbomen van de gevolgen van een beslissing, waaraan zij zelve heeft medegewerkt, is een kwestie van waardigheid”.

Wij menen, het democratisch-socialistische blad hierop dit te mogen antwoorden: 1e. De heer Vonk heeft wel een zeer positieve eigen mening op het stuk van de Indische politiek en pleegt zich dus door niemand te laten voortdrijven, zelfs niet door de heer „Gerbrandy zelf”. 2e. Welke houding de fractie van de V.V.D. na de verkiezingen in tweede lezing en bij verdere voorstellen, die een meerderheid van twee derden vragen, zal aannemen, is niet een kwestie van waardigheid, maar van politiek beleid. Een politiek beleid, dat zich — en dit eist inderdaad de waardigheid — alleen en uitsluitend zal richten naar het antwoord op de vraag, wat 'slands belang (dat is het belang van Nederland en Indië beide) in de dan bestaande politieke situatie eist.

En de belangrijkste factor bij het zoeken naar het antwoord op deze vraag zal ongetwijfeld zijn de mate van vertrouwen, welke de fractie dan zal menen te mogen stellen in de toekomstige politiek van het uit die situatie voortkomende nieuwe Kabinet! A.

„Het Vrije Volk”, hoofdongaan van de Partij van de Arbeid, toont zich al even weinig op zijn gemak als „Het Parool”. Met de Christelijk-Historischen, zo meent dit blad, zal het wel loslopen. Maar op de lijst van de V.V.D. „prijkt weer levensgroot de heer Vonk”, die, naar het blad terecht opmerkt, „een goede kans maakt opnieuw gekozen te worden”. En het voegt daar dan aan toe: „En waar deze zijn clubje heen zal leiden als hij wordt voortgedreven door Gerbrandy zelf, dat is nog

Deze burger

heeft op zijn eentje véél nagedacht over alle grote mannen die bij ons waren voor het Verenigde Europa. Over die grote mannen heeft hij gedacht dat hij hen — voor wat onze illusies betreft — beter niet kan zien, doch alleen maar horen. Want grote mannen blijven nooit groot, bijn a nooit groot wanneer ge hen van dichtbij ziet. Het menselijk oog is dan een verkleinglas. Ik zag John Masefield, Brittanje's gelauwerde poëet jus over zijn aarpeltjes doen en daar kan bijna geen gelauwerde tegen. Want iedereen doet jus over zijn aarpeltjes en wij willen zo graag dat sprookjesmannen niets doen wat iedereen wél doet. Ik zag Hore Belisha, ge-woon tegenover mij (ik had 'm zó kunne aanrake, broer) Coca Cola drinken. Net als iedereen veldwachter, of brievegaarder of raadshoor in wélk gerechtshof dan ook, Coca Cola drinkt. En dat is een ontgoocheling.

Deze burger weet dat dat een kinderlijke gedachte van hem is. Maar hij is een beetje kinderlijk. Hij gelooft nog zo graag aan sprookjesprinsen, Marietje.... Dat weet jij immers wel?

Maar deze burger zou, ondanks het verkleinglas, de jus, de coca cola en de ontgoocheling der aanraakbare grootheid, toch wel graag in dat éne sprookje zo lang en zo innig willen geloven, dat het puur-gouden werkelijkheid wordt. Dat sprookje van de grote, rode, bloedwarme E op dat witte veld des vredes. Dat Verenigde Europa, waar alle grote mannen voor bij elkaar gekomen zijn en waar alle kleine mannen zo innig naar verlangen, zo innig als de dorre akker naar de goede regen snakt.

Het is een heel oud sprookje, dacht ik, zo oud als die kleine heerlijke aarde van ons — het sprookje van de mensen die de eeuwige vrede hier op aarde krijgen. Dat sprookje van alle mensen van goede wille, van de grote mannen en de kleine mannen en dat zij in rust hun aarpeltje willen eten. En wanneer zou dat geen sprookje meer zijn?

De burger die naast deze burger woont is een cynisch man. Hij zegt „die aarpeltjes van jou zijn lariekoek en die jus is schijn jus en die coca cola is een zoet en wee en sythetisch drankje”. Hij zegt: „dat hebben ze nou al zo vaak geprobeerd en of je nu de gelauwerde poëet van Brittanje of de groenteboer op de hoek bent, amice, het lukt ze immers tóch niet”. Hij zegt: „Ze hebben die aarde-oude waarheid in de Ridderzaal en op de Dam zó dikwijls verkondigd, dat het me na de eerste dag al als een grauwe gemeenplaats in de oren klonk”.

Dat zei de burger die naast deze burger woont. Maar ik wil hem niet geloven.

Want ik wil geloven aan het sprookje dat eens werkelijkheid worden zal: die werkelijkheid van een Verenigd Europa en van vrede op aarde voor alle mensen van goede wille, voor alle medeburgers van

DEZE BURGER

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.

Redactie-secretaris: Mr. E. Elias
Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.
Administratie: Postb. 43 Amersfoort.
Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.
Losse nummers 15 cent.

Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie”, te Amersfoort.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlug, Geestbrugweg 69 Rijswijk (Z.-H.).

Middenstanders...!

Als er ooit een groep is geweest, die bij de vorige verkiezingen en bij de thans komende, in het brandpunt van de belangstelling heeft gestaan, dan is het wel de Middenstand.

Na de belangrijkste koersverandering die zich na de tweede wereldoorlog in de oude S.D.A.P. heeft voltrokken, heeft de nieuwe Partij van de Arbeid zich plotseling als voorvechtster van de Middenstand opgeworpen. Voor de arbeiders bleef de partij bloedrood, doch ging het er om bij de Middenstand in het geveel te komen, dan werden alle Marxistische leuzen en coöperatieve gedachten op handige manier weggewerkt, opdat de Middenstand toch vooral maar niet kopschuw zou worden. Men ging hierbij echter wel zeer eenzijdig te werk. Zo vergat men o.m. te zeggen, dat de voorstellingen van de marxisten ten aanzien van de Middenstand op een volslagen fiasco zijn uitgegleden. Hoorde men immers niet vroeger in het rode kamp uit den treure opklinken, dat de Middenstand gedoemd was om te worden doodgedrukt tussen het „groot-kapitaal” en het „proletariaat”? Sinds de bevrijding hoort men dergelijke uitspraken niet meer, enerzijds uit tactische overwegingen en anderzijds, omdat het niet prettig is in het openbaar te moeten erkennen, dat de Marxistische theorieën op allerlei terrein volslagen onhoudbaar zijn gebleken. Maar toch moet men de arbeiders met deze zelfde theorieën tot vriend houden.

Doch een politieke beweging die een dergelijke tweeslachtige houding aan de dag legt, kan voor de Middenstand onmogelijk een betrouwbaar kompas zijn! Neen! De Middenstand is niet dood! Zij is springlevend en zij vormt een zeer belangrijke factor in ons maatschappelijk leven. Zonder haar zouden vele staattjes van particulier initiatief, durf, moed en doorzettingsvormogen voor onze samenleving verloren zijn gegaan. Onze maatschappij heeft een dergelijke stimulans van node en daarom moet het ten eerste worden afgekeurd, dat de tegenwoordige regering dit particuliere initiatief zo vele moeilijkheden in de weg legt. Het zijn vooral de begrippen Vrijheid en Democratie die de grondslag vormen, waarop zich een gezonde Middenstand kan baseren. Daarom dient de Middenstand zich niet van de politieke arena afzijdig te houden, doch aan de V.V.D. haar steun te verlenen, die vooral in de Staten Generaal herhaaldelijk voor de Middenstand in de bres is gesprongen. Daarom ook is versnippering uit den boze. Het creëren en steunen van eigen lijsten staat gelijk met een poging tot zelfmoord. Immers iedere stem uitgebracht op splinterpartijtjes is een verloren stem, die zich in de praktijk niet vóór doch tegen de Middenstand richt! Uit dien hoofde is het een zeer gelukkig besluit van de Verkiezingsraad van de V.V.D. geweest een Middenstander bij de a.s. Tweede Kamerverkiezing op een verkiesbare plaats te zetten. Hieruit moge blijken, dat het de V.V.D. bittere ernst is als zij voorgeeft de belangen van de Middenstand te willen verdedigen. Ongeveer twee maanden scheiden ons nog van de verkiezingen. De Middenstanders bedenke welk een machtig wapen het rode potlood is. Een verkeerd gebruik daarvan zal tot gevolg hebben, dat de bedreigingen waaraan de Middenstand op het ogenblik onderhevig is, nog zullen toenemen. Noch het gefluit van de zoete rode vogelaar, noch de verlokkende stem van de versnippering zijn voor de Middenstand de aangewezen weg om de moeilijkheden op te lossen. Wie het particuliere initiatief niet ten onder wil zien gaan, bedenke dit goed. Daarom schare men zich als één man achter de V.V.D. waarbij men wel diene te bedenken, dat men er met „goed stemmen” alleen niet is. De V.V.D. behoeft de daadwerkelijke steun van de Middenstand. Slechts door een eendrachtig optreden zullen wij iets kunnen bereiken. Dat Eendracht Macht maakt, is een oude waarheid. Doch zij geldt wel in een zeer bijzondere mate voor de politiek! Opdat men dit niet vergete!

Minder architecten meer metselaars

In elke beschouwing over de mogelijkheden tot algehele verbetering van het Nederlandse onderwijs valt het accent op het probleem der onderwijzersopleiding. Dit is volkomen begrijpelijk: zo er ooit verbetering en vernieuwing van ons onderwijs plaats vindt, dan zal dit voornamelijk tot stand komen door de onderwijzers. Ik zeg nadrukkelijk: voornamelijk, omdat ik met evenveel klem zou willen wijzen op de grote betekenis van de belangstelling en de medewerking van de zijde der samenleving, van de niet-onderwijzers, van de ouders en allen, die krachtens hun positie in het maatschappelijk leven of wel belast zijn met de zorg voor beter onderwijs, of invloed op verbetering kunnen uitoefenen. Wij mogen nimmer over het hoofd zien, dat van de Minister van Onderwijs tot het Raadslid onzer kleinste gemeente in Nederland en het Bestuurslid van de kleinste schoolvereniging er een keten van functionarissen is, die te zorgen hebben voor of in de gelegenheid zijn invloed ten goede uit te oefenen op het onderwijs. Men vergist zich, als men denkt, dat beter onderwijs alleen verkregen zal worden door nog betere, nog toegewijdere onderwijzers en leraren voor de klassen te zetten. Zij oefenen onmiskenbaar een nauwelijks te bepalen invloed uit, maar een optimum wordt alleen bereikt als zij zich gedragen weten door de belangstelling van alle niet-onderwijzers. Hoe belangrijk salarisverhoging voor de Nederlandse leerkrachten ook moge zijn, even belangrijk, zo niet belangrijker is voor het gehele Nederlandse onderwijs een juistere en in alle lagen des volks aanwezige waardering van het onderwijzersambt en de dragers daarvan. Indien de onderwijzer en leraar tot het besef komt, dat in alle maatschappelijke kringen zijn ambt de waardering geniet welke het krachtens zijn betekenis voor de opbouw en de handhaving der samenleving heeft, zal dit onmiddellijk een enorme invloed ten goede uitoefenen op het onderwijs.

Nu wil ik gaarne de eerste zijn om te erkennen, dat inderdaad van de zijde der onderwijzers en leraren niet altijd de voorwaarden geschapen werden en worden, die nodig zijn om tot een beter-gewaardeerd worden te komen. Nog al te vaak — en in het verleden te dikwijls — hebben de onderwijzers zelf medegewerkt aan de vermindering van de waardering van hun beroep door verslapping van hun activiteit in het onderwijs zelf, door verloochening soms van hun beroep (buiten de schooldeuren wilde men niet gaarne de schoolmeester zijn; ofwel men wenste niet, dat zijn kinderen dit beroep kozen), maar..... deze gevallen wegen niet op tegen de invloed welke niet-onderwijzers hebben uitgeoefend. De geschiedenis der laatste honderd jaren geeft talrijke „bewijzen” voor deze uitspraak! Wat is er al niet gebeurd op het terrein van de salariëring der onderwijzers; op het gebied van de leerlingen-schaal; maar ook: hoe is in de loop der jaren nu eens niet alleen in de zo graag oeschuldigde volksgroep der bezitters, maar ook in de rijen der niet-bezitters de waardering van de onderwijzer gedaald. Bij de een: de arme schoolmeester, bij de ander: de kale schoolmeester met de boord om! En het is dan ook alleszins begrijpelijk, dat tengevolge van een afnemend zelf-respect en een toenemende vermindering van waardering de onderwijzersstand langzaam maar zeker zijn aantrekkelijkheid ging verliezen.

Vadertje Langneus

Tijdens haar jongste tweedaagse congres heeft de Partij van de Arbeid haar verkiezingsprogramma opgesteld. Eén van de punten die hierbij het meest op de voorgrond treden is de eis om een blijvende leiding van de economie bij de regering. Ofschoon wij al lang wisten waar wij in dit verband aan toe waren, kan het nuttig zijn er op te wijzen, dat de Partij van de Arbeid nogmaals een alles overheersende rol van Vadertje Staat opnieuw op haar verlanglijstje heeft geplaatst. Vooral handel-drijvend en producerend Nederland weet dus waar het aan toe is als de Partij van de Arbeid in ons land haar zin zou krijgen. Geen kans voor het particuliere initiatief, geen kans voor de kleine hard werkende zelfstandigen, doch „geleide economie”.

Jhr. mr. van der Goes van Naters heeft bovengenoemd verkiezingsprogramma uitvoerig verdedigd en heeft, blijkens de krantenverslagen, o.m. verklaard, dat in het nieuwe kabinet de houding van de Partij van de Arbeid waarschijnlijk de radicaalste en progressiefste zal zijn. „De voor-

Nieuw bloed werd — en wordt helaas nog overwegend — alleen toegevoegd uit het milieu van de wat beter gesitueerde arbeiders en de kleine middenstanders. Hiermede is van dit milieu niet het minste kwaad gezegd: integendeel, deze middengroep in de maatschappij is waarlijk niet de minst betekenisvolle voor de handhaving van het Nederlandse volkskarakter en de beste tradities in ons volk.

Hiermede wil alleen gezegd worden, dat bij een dergelijke gang van zaken ons gehele onderwijs schade moet lijden. Immers juist dit beroep, dat van zo grote betekenis is voor de vorming van de jonge mens in zijn meest ontvankelijk jaren, vergt mensen uit alle lagen van ons volk. En met alle respect voor de vele beschouwingen over de onderwijsvernieuwing, over paedagogische en didactische problemen, over salarissen en leerlingenschalen, zie ik toch nog altijd dat ene grote probleem: Hoe komen we tot een waarachtig corps volks onderwijzers, d.w.z. een corps van jonge mannen en vrouwen uit alle lagen van ons volk, bereid zich te geven aan „de bouw van Jeruzalem”, niet als „architecten” in de eerste plaats, maar ook als „gewone metselaars”.

De methode, welke in onderwijzerskringen daarbij tot nog toe wel eens gevolgd wordt, kan ik allerminst waarderen. Ik bedoel dit: de verandering van de naam „meester” in „mijnheer”, van „bovenmeester” in „directeur”, van leraar in „docent”, brengt geen wezenlijke oplossing.

Ik vind er niets tegen, als men zich liever met „mijnheer”, „directeur” of „docent” laat betitelen, wanneer dit nu eenmaal in de lijn van de moderne tijd ligt, maar ik acht het belachelijk om te menen langs deze weg de belangstelling voor het beroep te vergroten.

De enig juiste weg is: ons volk doordringen van het besef, dat voor de bouw van deze samenleving de onderwijzersstand van grote betekenis is. Wanneer wij er niet in slagen in alle lagen der samenleving het besef te doen overwinnen, dat ook in dit beroep, bij voldoende aanleg en geschiktheid der functionarissen, de gelegenheid geboden ligt onze samenleving te verbeteren, de democratie te beschermen, dan baat elke andere methode evenmin.

Ons volksonderwijs eist volksonderwijzers en ik verzet me krachtig tegen de opvatting, dat we onder volksonderwijs, volksschool en volksonderwijzer alleen maar moeten verstaan onderwijs voor een bepaald volksdeel, een school voor een gedeelte van ons volk, onderwijzers voor en uit een bepaalde volkslaag. Als we over volk spreken, bedoelen we ons gehele volk. Slechts dan zie ik de verlangens van de Nederlandse onderwijzers in vervulling gaan, n.l. algehele en juiste waardering van hun beroep krachtens de betekenis, die het heeft, wanneer naast de jongen of het meisje uit het arbeidersmilieu, het milieu van de kleine middenstander, de zoon en de dochter van de officier, de hoogleraar, de groot zakenman de baron en wie ge ook wilt, staan om gezamenlijk te bouwen aan ons volksonderwijs.

Voor hen allen een behoorlijke beloning; voor hen allen een juiste waardering, voor hen allen de meest strenge eisen ten aanzien van hun opleiding en praktische vorming. Zo lang deze toestand utopie genoemd wordt, missen wij allen het recht bij elke gelegenheid opnieuw de school en haar dienaren het verwijt te maken dat zij tekort schiet in haar taak.

Den Haag.

J. VAN MOURIK.

uitstrevendheid in Nederland”, aldus de heer Van der Goes van Naters, „wordt in belangrijke mate door haar bepaald”.

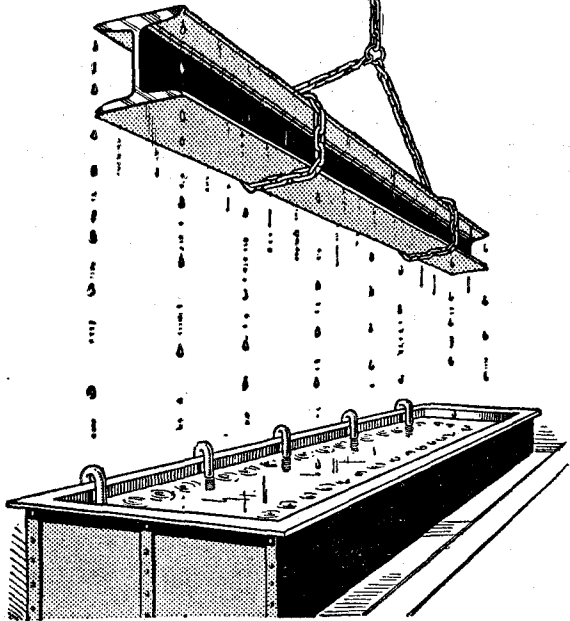
Men zou hieruit kunnen concluderen, dat de Partij van de Arbeid nogal met zich zelf is ingenomen en zeker geen gebrek aan vertrouwen vertoont in haar eigen werk. Anderzijds is deze verklaring echter weinig vriendelijk tegenover de tegenwoordige bondgenote om van de overige politieke partijen maar niet te spreken.

Men kan overigens over deze zaak denken hoe men wil, doch toch wil het ons voorkomen, dat een zich zelf op de borst slaan gelijk de heer Van der Goes van Naters doet, niet bijzonder elegant is, weinig overtuigend klinkt en daarom niet in alle opzichten sympathiek aandoet.

Middenstand, de kleine spaarders en ook een groot deel van de loontrekkenden zullen bij ernstig nadenken tenslotte tot de conclusie moeten komen, dat zij in de afgelopen tijd bijzonder weinig van die socialistische progressiviteit hebben gemerkt. Daarom klinkt het nogal vreemd in dit verband een monopolie voor zich op te eisen.

Doch een gewaarschuwd man geldt voor twee. Moge de openhartigheid van de P. v. d. A. velen de ogen openen!

BEITSEN MET FOSFORZUUR

Beitsen met fosforzuur,

een moderne methode in de strijd tegen ROEST, de erfvijand van ijzer.

Een MODERNE methode, maar ene, die haar doeltreffendheid en goedkoopte reeds overtuigend heeft bewezen.

Door veel overheidsinstellingen, rederijen en andere grote industrieën wordt het fosforzuur-beitsen al voorgeschreven voor nieuw constructie-werk op alle gebied: bruggen, schepen, tanks, enz.

Het fosforzuur verwijdert walshuid en roest en geeft een ideale ondergrond, waarop de verf zich kan hechten. Daardoor tevens grote besparing op onderhoudskosten.

Wij maken technisch fosforzuur in grote hoeveelheden en kunnen daardoor dit zuur, speciaal geprepareerd voor het beitsen, zeer goedkoop en in ieder gewenste hoeveelheid aanbieden. Wij lichten U gaarne in omtrent de bouw van de zeer eenvoudige beitsinstallatie en.....

Wij leeren U beitsen!!

Wij zenden U daartoe kosetloos onze deskundige, die niet weggaat, voordat Uw personeel geheel met het beitsen vertrouwd is.

● Op aanvraag zenden wij U onze brochure „IJZER EN ROEST”, waarin een beitsvoorschrift is opgenomen.

Albatros Superfosfaatfabrieken N.V.

voorheen N.V. Vereenigde Chemische Fabrieken
N.V. Amsterdamsche Superfosfaatfabriek
Hoofdkantoor: MALIEBAAN 81 — UTRECHT

NEDERLANDS FABRIKAAT

N.V. Machinefabriek

IJZER-, STAAL- EN
METAALGIETERIJ

v.h. BAKKER & Co.
RIDDERKERK

L. Smit & Zoon
KINDERDIJK

Baggermateriaal
Zeesleepboten
Passagiersschepen
Machines
Motoren
Ketels

POMPEN

voor scheepvaart
en industrie

Raadpleeg
onze technische dienst

MACHINEFABRIEK C. MATERS C.V.

BEVERWIJK - TELEFOON 3141

Levering binnen 1 maand.

N.V. BOELES

Scheepswerven en Machinefabriek

BOLNES

Nieuwbouw en reparatie

Kloos

K I N D E R D I J K

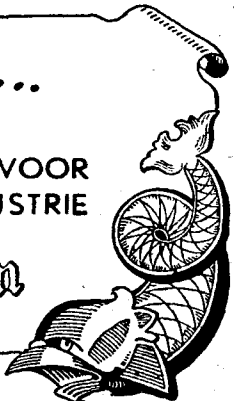
Bruggen

ruim 300 jaar....

FABRICEREN WIJ VERNEN VOOR
BOUWVAKKEN EN INDUSTRIE

N.V. Heyme Vis & Zoonen

ZAANDAM - OPGERICHT 1643

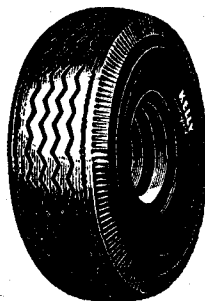
HANDELMAATSCHAPPIJ

H. Albert de Bary & Co. N.V.

Deviezenbank

Financiering van Im- en Export
Documentaire Accredities

HEERENGRACHT 450 AMSTERDAM-C. TELEFOON 38911

Imp. N.V. Jac. Blom (Auto Supply Afd.)
Rotterdam - Filiaal Den Haag

WAAR NEDERLANDERS EN INDONESIËRS SAMENWERKEN

Daar groeit de rijst, daar keert de welvaart terug

De boze geest: de Republiek

De hoogvlakte van Pengalengan is een der verrukkelijkste oorden van heel Indië. Een hoge, wijde, vruchtbare vlakte, door bergen van donkere wouden omsloten. De talrijke thee- en kina-ondernemingen op deze hoogvlakte hebben door extremisten en Japanners zwaar geleden; de meeste fabrieken waren afgebrand en leeggeroofd. Van de veertien grote theefabrieken waren zes totaal vernield, vijf zwaar beschadigd en slechts drie hadden maar weinig geleden.

Maar men is, toen de politieke actie de bevolking had bevrijd van de extremistische terreur, weer aan het werk gegaan.

Aan het werk — om de tot bomen uitgegroeide theestruiken bij te snoeien en om het dichtgegroeide kinabos in orde te maken. Aan het werk, om uit de onontwarbare ijzermassa's van door explosieven verwoeste fabrieken als „Kertamanah“, „Kertasari“ en „Pasir Junghuhn“ bruikbaar materiaal te halen. De theefabriek „Santosa“ draait alweer. De fabrieken „Pasir Malang“, „Poerbasari“ en „Sedep“ komen weer in bedrijf. En ziet, reeds kan men melden, hoe de fabriekscapaciteit alweer voldoende is om 7 miljoen pond droge thee te produceren..... En met de kinaproductie hoopt men dit jaar 4 miljoen kilo droge bast te halen.....

Hoe dat gaat? Dat gaat, doordat de Nederlandse planters zeer hard aan het werk zijn gegaan. Zij wonen in kamponghuisjes; zij werken dag en nacht; zij hebben het werkvolk der ondernemingen bijeen gezocht; zij hebben bevorderd, dat overal weer poliklinieken voor de bevolking kwamen; zij hebben gezorgd, dat de ondervoeding en de verwaarlozing der inheemsen zo snel mogelijk werden opgeheven. En zij hebben ondervonden, hoe verheugd het Indonesisch werkvolk is, dat het bevrijd werd van de terroristen en thans weer rustig werken kan.

De leiders van een aantal Nederlandse bedrijven in Indië zijn tot de conclusie gekomen, dat snelle industrialisatie in Indië onvermijdelijk is. Dit is zeker het geval. Of men het wil, of niet. Welnu, hebben deze ondernemers gezegd, dan hebben wij een organisatie nodig om dit te bevorderen en bij de overheid onze wensen kenbaar te maken. Zo werd te Batavia de „Industriële Bond“ opgericht. Het lidmaatschap staat open voor ieder industrieel bedrijf, ongeacht landaard of ras van de eigenaar. In het bestuur namen zitting de heren M. Donsen (Lindeteves), drs. A. J. Caron (Unilever), dr. J. Al (Bandoengse Kininefabriek), C. de Bievre (Philips), dr. A. J. Kreuger (De Vries Robbé), J. Latooy (Philips), ir. H. L. F. Rinder (Gasmaatschappij) en J. Ruttner (Bata).

In Midden-Java is de rijst geoogst. De oogsten waren overvloedig. De rijstrijzen zijn sterk gedaald; in Semarang heeft men van 1 Mei af de rijstdistributie kunnen opheffen. De tani klaagt in vele streken over schade door varkens; in Zuid-Midden-Java is wat schade door droogte en doordat de bevoeding in streken, waar het water van republikeins gebied moet komen, nog niet in orde is. Maar overal in het door de Nederlanders bezette gebied zijn de oogsten goed en is de voedingstoestand gunstig. Op veertig bergcultuur-ondernemingen in Midden-Java wordt alweer gewerkt; met hun ruim 25.000 h.a. beslaan zij meer dan de helft van het ondernemings-areal in het bevrijde deel van Midden-Java. Er werken enige tienduizenden arbeiders. In het Pekalonganse zijn 20 werven en 73 batikkerijen weer in bedrijf.

In het Tjiandjoerse, in West-Java, wordt een soort aanschouwelijk onderwijs gegeven, zichtbaar voor ieder, die het zien wil. Daar kan men zien, hoe in de gebieden die al wat langer door Nederlandse soldaten bevrijd zijn en waar de bevolking zich veilig voelt voor terroristen en rampokkers, de ondernemingen en de bevolkingstuinen er alweer prachtig bij staan. Maar aan de grenzen, in de randgebieden, waar de bewaking door de troepen uit een verder gelegen plaats geschiedt en waar dus de stropers en de maraudeurs zich nog laten gelden, daar liggen nog de verlaten tuinen, de verwoeste fabrieken, de vuile kina-tuinen en de hoogdoorgeschoten theestruiken. Dat zijn de streken, waar de bevolking nog in lompen loopt..... Vergelijk daarmee een plaatsje als Tanggeun. Daar dragen alle vrouwen kleurige sarongs en alle mannen nieuw gestreept goed. Daar ziet men op elke voorgalerij de vrouw des huizes weven. Want hier plant de bevolking „siki kapas“, een soort lage katoen. Voor één sarong gebruikt men twee kilo; men maakt een sarong voor tien Indische gulden en in de stad brengt hij wel vijf-en-twintig gulden op. Dus floreert de bevolking; omdat zij werkt en zich veilig voelt.

In Oost-Indonesië neemt de productie gestadig toe. Bali en Lombok beloven goede en overvloedige rijst-oogsten; Celebes en de honderden kleine eilanden van deze eendeloze archipel brengen weer hun copra voort, en damar en rotan en andere bosproducten. Ook is er nu een werkkommissie gevormd, om Oost-Indonesië systematisch te ontwikkelen. Men heeft daarin niet alleen Oost-Indonesische ministers en vice-ministers benoemd — zoals vice-minister drs. Tan Tek Heng —, maar men heeft prof. Hanrath tot voorzitter gekozen, zich van de diensten verzekerd van ir. Groeneveld en in de commissie ook de hoofdagent van

de Javase Bank te Makassar en havenmeester Groost opgenomen. „De breedst mogelijke samenwerking van alle groepen, partijen en landaarden is nodig“, zei president Soekawati onlangs, „om Oost-Indonesië tot welvaart te brengen.“

De koers van de Ned. Indische gulden is de laatste tijd sterk gestegen. Voor één Nederlands tiende betaalde men kort geleden grif twintig Indische gulden. Voor één Amerikaanse dollar gaf men graag 19 Indische gulden; voor één pond sterling veertig gulden! Toen de koers van de Nederlandse gulden was gedaald tot f 10.- Nederlands voor f 11.50 Nederlands-Indisch, de koers van de dollar tot f 11.- en van het pond tot f 22.-, trad enige reactie in. Een paar dagen geleden deed de dollar f 11.50 en het pond f 26.50, de Straits-dollar f 3.70, de Hongkong-dollar f 1.90, terwijl de goudprijs was gedaald tot f 19.- (24 karaat). Deze sanering der koersen was het gevolg van importrestricties, die weliswaar vele Chinese importeurs in moeilijkheden brachten, maar die toch gunstig werken. Zelfs konden de cijfers van het Centraal Kantoor voor de Statistiek over Februari voor het eerst een wat gunstiger beeld tonen. De import had die maand een waarde van f 64.- miljoen; de uitvoer had een waarde van f 61.893.000. Dat is natuurlijk nog een afschuwelijk verschil met de verhoudingen vóór de oorlog, toen Indië zelfs in de hardste crisisjaren een zeer aanzienlijk export-overschot kon aanwijzen. Maar het verschil, het schadelijk verschil, dat tot dusver tientallen miljoenen per maand bedroeg, was in Februari dan toch reeds gereduceerd tot enkele miljoenen. En een export van f 6.500 ton rubber, 15.000 ton copra, 9.000 ton suiker, 400 ton tabak, 250 ton thee, 200.000 ton aardolieproducten, 9.000 ton bauxiet en 5.000 ton tinerts in één maand betekent, vergeleken met vroeger ja-

ren, nog niet veel — maar voor de thans geldende omstandigheden indiceren deze cijfers een redelijke vooruitgang.

Wij zouden deze tekenen van verheugend herstel nog met vele kunnen vermeerderen. Men zou kunnen wijzen op Deli, waar de palmolie alweer een formidabele export belooft en ook de tabakscultuur zich snel herstelt. En zo zou nog menig ander voorbeeld gegeven kunnen worden om aan te tonen dat overal, waar de Nederlanders het bedrijfsleven weer op gang konden brengen, gunstige en moedgevende resultaten worden verkregen.

Het wordt wel tijd, dat men in Nederland zich eens rekenschap geeft van het prachtige werk, dat daar in Indië alweer op de ondernemingen, in de fabrieken en in de kantoren wordt verricht. Hard werk, onder de moeilijkste omstandigheden. Hard werk, in de hitte. Hard werk, dat een zegen kan zijn voor Indië.

Het wordt ook wel tijd, dat men in Nederland gaat inzien, hoe opmerkelijk snel de Indonesische werkkrachten zich overal weer hebben aangevuld. Hoe verheugd zij zijn, dat in de thee, de tabak, de kina, de palmolie alweer gewerkt kan worden, en in de fabrieken, en in de mijnen, en op de olievelden. Deze honderduizenden Indonesische werkkrachten zijn verheugd, opgewekt en dankbaar voor het feit, dat die Nederlanders hun ondernemingen weer op orde brengen en dat zij er, veilig en welbeschut, weer kunnen werken.

Het wordt, tenslotte, ook wel tijd, dat men in Nederland spoedig begripe, waar dat economisch herstel mogelijk is en waar door het mogelijk werd.

Dan zal men ook begrijpen, dat al dit prachtige werk, zo zegenrijk voor Indië, zo een heerlijke uitkomst voor de Indonesische bevolking, zo vol beloften voor Nederland, alleen duurzaam verricht kan worden indien aan één enkele voorwaarde wordt voldaan.

Die voorwaarde.... Die levensvoorwaarde voor Indië en Nederland.

Die beslissende voorwaarde, waaraan voldaan moet worden wil alles wat in Indië verricht wordt niet vruchteloos en onvruchtbaar worden....

Het is deze voorwaarde: rust, orde, gezag en veiligheid. In deze vier woorden is Indië's levenszaak vervat. Waar zij gelden, waar het landvolk veilig werken kan, daar werkt het en daar zijn de oogsten goed. Waar zij gelden, daar varen schepen weer en daar rijden de spoorwegen, daar is het vol bedrijvigheid op de kaden en daar zijn de markten vol bedrijvig leven. Waar zij gelden, waar rust en orde heersen, daar werken de fabrieken weer, daar gaan de ondernemingen waar bloeien en daar herstelt zich langzaam aan de welvaart. Waar zij gelden, waar de veiligheid van leven en bezit gewaarborgd zijn, daar doet de Indonesische bevolking niets liever dan met de Nederlanders samenwerken.

Maar waar zij niet gelden... Waar de rust wijkt voor de terreur. Waar de orde verdween voor de anarchie. Waar het gezag week voor de sluipmoord. Waar de veiligheid verdreven werd door ophitsende propaganda, opruiende redevoeringen, terroristische bendes en losgelaten communisten. Daar vindt men van dit alles niets. Daar is elk economisch herstel onmogelijk. Daar is ook elke samenwerking onmogelijk. Daar blijft elk streven om het Indonesische volk te helpen vergeefs.

Op het gebied der Republiek is tot vandaag de dag van samenwerking nergens sprake. Het overleg te Djocja en Batavia heeft geleerd, dat die ook niet te verwachten valt. De arme volken, die het ongeluk hebben te leven in de republikeinse gebieden, liggen onder de greep van anarchie en van terreur. Met op de achtergrond, dirigerend en intrigerend, de boze geest van het communisme.

Tot deze Republiek kan slechts één woord gesproken worden: „Neen“. Wie „Neen“ zegt tot de Republiek, en „Neen“ blijft zeggen, standvastig en vastberaden, zegt „Ja“ tot de volken van Indonesië. De Hemel behoede ons en behoeve die volken voor een Indisch beleid, dat inzake deze Republiek opnieuw zou terugvallen in zwakheid. d. H.

EIGENWIJZE LIEDJES.

Brief van een moeder aan haar jongen in Indië

Zoals die niet geschreven maar wel gedacht is....

Ja, jongenlief, ik zie je telkens voor me
Zoals je wegging op die grote boot...
Jij aan de railing... tussen al die jongens...
En ik... nou ja... je moeder hield zich groot
Daar gaat ie nou, zo dacht ik in m'n eigen,
Nog vijf minuten... en het is weer tijd...
Dan is ie weg — dan ben je in je leven
Elkaar voor jaren — j a r e n, jongen — kwijt.

Ik weet het wel... het zal zo'n vaart niet lopen...
De tijd gaat vlug — de dagen vliegen om...
Jij zei: och moeder, vóór je pap kunt zeggen
Ben ik weer thuis... Jouw jongen komt weerom...
Maar al die tijd en al die lange dagen
Vraag ik me af: hoe lang nou nog?... Waarom?...
Want elke week staat in de krant dat lijstje...
Die gingen óók... die komen niet weerom...

Ja, jongenlief, je moeder zit te zeuren...
Da's niks voor jou... gezanik... en gezanik...
Want jij vliegt uit — jij gaat je leven leven...
Jij hebt gelijk — och, jij bent net als ik.
Pluk jij die dag, die ik heb willen plukken...
Óók ergens ver... óók net zo jong als jij...
En denk dan 's avonds ook eens aan je moeder...
Kop op, hoor jong. En... en God sta je bij!...

Nou, hou je goed... Als wij maar dikwijls schrijven
Dan zul je zien, dan vliegt die tijd weer om...
Dan kom je t'rug... dan kom ik je weer halen...
Want, jongenlief, in Godsnaam: kom w e e r o m.

BRAMMETJE.

Den Haag leek gevaarlijk veel op Frankfort

Het Haagse congres heeft echter gevaarlijk veel weg gehad van een ander congres, dat precies honderd jaar geleden bijeenkwam: het Frankforter parlement. Ook toen kwamen honderden vooraanstaande en knappe mannen, allen bezielde van een nieuwe gedachte, bijeen om iets schoons te bouwen: één democratisch Duitsland uit de veelheid van de elkaander concurrerende staatjes. Zij verdedden hun tijd aan het afsteken van klinkende redevoeringen en aan het debatteren over zuiver academische kwesties. En onderwijl ging in Duitsland alles zijn gang, alsof er in Frankrijk geen parlement bestond: Pruisen ontbond zijn democratisch gekozen parlement en stelde weer een reactionair bewind in, in Oostenrijk deed Schwarzenberg hetzelfde. Het einde was, dat de afgevaardigden van de meeste Duitse staten het al-Duitse parlement verlieten en de rest met geweld van wapenen uiteengejaagd werd.

Duitsland bleek nog niet rijp voor de eenheid, althans niet voor een eenheid, die democratisch was en aan de delen gelijkheid verschafte. Die eenheid moest later door de sterkste deelstaat, Pruisen, langs niet-democratische weg aan de andere delen opgelegd worden. Zal het, honderd jaar later, in Europa evenzo gaan? De wil tot eenheid is er, evenals in het Duitsland van 1848, maar, evenals toen, zijn het de verschillende eenheden, de staten, die dit streven het sterkste remmen — begrijpelijk overigens, want zij, die de verantwoordelijkheid dragen (de regeringen en hun ambtenaren), zijn het minst geneigd om het zekere van het heden te ruilen tegen het onzekere van een federale toekomst.

De lange weg

Toch is er dit wezenlijke verschil met 1848: Duitsland was reeds jaren een economische eenheid. Sinds 1834 omvatte een tolonie alle Duitse staten, behalve Oostenrijk, de havensteden en Mecklenburg, en in die tolonie was Pruisen door zijn aardrijkskundige positie het overheersende element. Europa nu is nog lang geen economische eenheid. De eerste schrede op deze lange weg is eerst verleden jaar gezet. Hoewel het nog tot 1871 zou duren, eer Duitsland

Het hoogtij van het federalisme heeft een gevaarlijke kant. Die is deze, dat, indien het niet spoedig duidelijk zichtbare vruchten draagt, de geestdrift, zonder welke de gedachte van het federalisme geen gestalte kan krijgen, moet verflauwen. De mensen worden dan beu van het schone woordentrommel, achten zich dra weer een illusie armer en geven zich gedweeër dan tevoren over aan de oude nationalismes, die slechts deze kans afwachten om weer ten volle aan bod te komen.

Toch moest dit risico genomen worden. Blijft het federalisme een kwestie van de binnenkamer, dan zal het nooit de kracht kunnen opbrengen, die nodig is om de regeringen en ambtenaren uit hun vertrouwde banen te duwen. Hiervoor is de primitieve kracht van de openbare mening, gewekt door een nieuwe hoop, nodig. In zoverre heeft het Europese congres in Den Haag wel voldaan aan zijn bedoeling.

Wil tot eenheid zij de voedster

een bondstaat zou worden, was de tolonie reeds de „grootste nagel in de doorkist van de Duitse statenbond”. Toen deze er eenmaal was, was de verdere gang van zaken licht voorspelbaar. Indien een gebied reeds economisch één is en de wil tot staatkundige eenheid is er, dan zal deze niet lang op zich laten wachten.

Die wil tot een zekere staatkundige eenheid bestaat thans wel in Europa, maar zijn complement, de gemeenschappelijke economische grondslag, is er bij lange na nog niet. Eer de goede voornemens van de zestien landen om tot een nauwere economische samenwerking, zo mogelijk tot een tolonie, te komen niet verwezenlijkt zijn, zou het opzetten van een staatkundige eenheidsvorm gelijk zijn aan het bouwen van een huis op drijfzand. En dan moet men niet vergeten, dat de Duitse tolonie tot stand gekomen is niet uit de vrije wil van de deelnemers, doch omdat het over geheel Duitsland verspreide Pruisen, door een hoog doorvoerrecht in te stellen, de tussen- en omliggende staten dwong om zich bij het Pruisische toloniesysteem aan te sluiten.

Andere situatie

De situatie in het Europa van thans is anders. Er is geen alom aanwezige staat, die de andere staten naar zijn hand kan zetten (of

het moest Amerika zijn, dat echter geen direct belang heeft bij de economische eenwording van Europa). De eerste reactie van alle staten op de huidige noodtoestand is juist om voor eigen parochie te zorgen, zichzelf zo onafhankelijk, ja autarkisch, mogelijk te maken. Slechts bij nadere overweging komen zij ertoe om te trachten deze „sauve qui peut”-politiek langzaam te vervangen door een politiek van „pooling” van hulpbronnen, die pas op langer termijn vruchten draagt, welke dan ook echter veel zekerder zijn dan de huidige eendagsvruchten. Iedere staat denkt thans nog voornamelijk: „Beter één eigen vogel in de hand dan tien samenwerkende vogels in de lucht” en slechts aarzelend en als het ware gedwongen door een kwaad geweten beramen zij gemeenschappelijke plannen.

Betekent het feit, dat de economische grondslag nog lang niet gelegd is, dat de plannen voor een federalistisch Europa slechts het schouderophalen verdienen, dat minister Bevin de vorige week Dinsdag in het Lagerhuis er voor over had? Neen, de federatieve eenheid van Europa blijft het einddoel, waarnaar wij moeten streven, zoals minister-president Attlee de dag daarop zei, de abrupte woorden van zijn minister van buitenlandse zaken ietwat verzachtende. Het is nodig, dat de openbare verbeelding en mening

wakker en geestdriftig gemaakt worden voor dit streven. Meer nog: het is nodig, dat dit streven reeds nu vruchten draagt, wil het door het onmisbaar enthousiasme gedragen blijven worden. Maar geen vruchten, die schoner lijken dan ze zijn of niet door de huidige constitutie van Europa verdragen kunnen worden.

Werkelijkheid

Hoe onwezenlijk het Haagse congres ook geleken moge hebben, het heeft in zijn belangrijkste resolutie toch zin voor werkelijkheid getoond. Deze spoort de Europese parlementen aan afgevaardigden te kiezen naar een Europese raad met zuiver adviserende bevoegdheden. Verder gaan dan dit zou niet alleen blijik gegeven hebben van een zelfoverschatting van het Haagse congres, doch ook, indien uitgevoerd, ten gevolge hebben gehad, dat aan het dak van het Europese gebouw zou worden gewerkt, voordat de muren ervan goed en wel staan.

Het is dus aan de parlementen, die de openbare mening der volkeren onmiddellijker weergeven dan de regeringen, om, los van de regeringen, de stroeve structuur van het huidige Europa los te schudden en de weg naar een nieuw Europa te wijzen en te banen. Dat de door hen gekozen raad geen uitvoerende bevoegdheden zal bezitten en dus formeel geen soevereiniteit overneemt van de afzonderlijke staten, moge de ongeduldigen onder de federalisten tot wrevel strekken, men onderschatte aan de andere kant de invloed, die een dergelijk lichaam zal kunnen oefenen. Mits het steeds weer opnieuw gevoed wordt door de wil der Europese volkeren tot eenheid, zullen de afzonderlijke regeringen zeker niet de waarschuwingen en raadgevingen van dit Europese parlement zo maar in de wind kunnen slaan, vooral niet omdat het naar hetzelfde doel streeft als hetwelk zij, blijkens de pacts van Parijs en Brussel, zich verbonden hebben na te streven.

OVER HET VERKEER

Een grote strijd wordt gestreden

In Vrijheid en Democratie van 23 April 1948 heeft G. Stempfer onder de titel „Een grote strijd wordt gestreden”, commentaar geleverd op een belangrijk wetsontwerp, n.l. op het wetsontwerp Autovervoer Goederen. Naar mijn mening zet de geachte schrijver deze belangrijke materie niet geheel in het juiste licht. De lezer krijgt uit dit artikel de indruk, dat de regering met dit Wetsontwerp geen ander doel heeft dan het aan banden leggen van dit speciale bedrijf, waarin de particuliere ondernemer altijd een belangrijke plaats heeft ingenomen. Het is nodig, het vóór en tegen van dit ontwerp in groter verband te zien. Het vervoer te water en per spoor komt ook nog aan de orde. Voor hen die in ons land op de hoogte zijn met Verkeer (dus zowel per spoor, te water, als over de weg), is het duidelijk, dat maatregelen moeten worden genomen om een ongezonde groei van het verkeer tegen te houden. Thans wordt een begin gemaakt en het genoemde ontwerp is een eerste stap in deze richting. Ik ben het met de schrijver eens, dat deze eerste stap nauwlettend moet worden gadeslagen. Tevens ben ik het met hem eens, dat in het ontwerp te veel aan de minister wordt overgelaten. Het is van groot belang, dat bij een in te voeren vergunningsstelsel een orgaan wordt geschapen, waarin overheid, verlader en vervoerder gelijkzinnig zijn vertegenwoordigd. Dit zal ook zo moeten zijn bij de maatregelen

Hoor en wederhoor

len, die nodig zijn bij de regeling van de overige delen van het transportapparaat. Om verschillende zeer belangrijke redenen is het thans echter nog veel meer dan vroeger nodig, het veelvuldig varen en rijden met wanruimte per schip, langs rails of over de weg te voorkomen door een doelmatige verdeling van het transport over de transportmiddelen.

Hierbij moet voorop staan, dat al het verkeer als één geheel dient te worden beschouwd. Het is jammer, dat allerlei factoren hebben belet, dat na de bevrijding ons door oorlogshandelingen en roof gedeceerde transportapparaat mede onder leiding van de overheid direct op de meest economische wijze kon worden opgebouwd. Met lofwaardige ijver heeft iedere vervoerstaking vrijwel onafhankelijk van de andere getracht de schade zo snel mogelijk in te halen. Het is thans echter meer dan tijd het gehele transportvraagstuk van een hoger plan te bezien, tenemende te bereiken, dat alle onderdelen van een technisch zo volmaakt mogelijk transportapparaat op de meest economische wijze worden benut. Tot slot nog een enkel woord over de opmerking van de heer Stempfer, dat het de bedoeling zou zijn, dat een vervoerder geen schade-loosstelling zou krijgen als zijn vergunning wordt ingetrokken. Hier moet de schrijver zich vergissen. In

de Memorie van Toelichting op dit nieuwe Wetsontwerp wordt wat betreft de schaderegeling verwezen naar de Wet Autovervoer Personen (W.A.P.). In de memorie van het wetsontwerp tot regeling van het goederenvervoer langs de weg (W.A.G.) wordt bij het invoeren van een vergunningsstelsel voor belanghebbenden een billijke schaderegeling in uitzicht gesteld. Echter wordt nog in het midden gelaten of voor deze schade het Rijk dient op te komen of diegenen, die van een dergelijk vergunningsstelsel direct of indirect zouden profiteren. Dat men nauwlettend de behandeling van dit wetsontwerp in de Staten Generaal zal moeten volgen, merkte ik reeds op, want één en ander raakt niet alleen de daarbij direct betrokkenen, maar is van groot belang voor ons gehele bedrijfsleven.

Het kan daarom zeker geen kwaad voor deze materie nog eens de aandacht te vragen.

J. H. KLOEZEN.

Met zeer veel genoegen kennis nemende van de kanttekeningen waarmede de geachte schrijver mijn artikel heeft voorzien, meen ik te mogen constateren, dat wij beiden het principieel volkomen eens zijn. De heer Kloezen ziet de gehele materie echter in een ruimer verband, hetgeen ik zeer op prijs stel. Ik deed zulks met opzet niet, om het geheel niet te ingewikkeld te maken. Immers, mijn beschouwing was bedoeld voor de „fietsers” en

de „wandelaar” in de letterlijke zin van het woord.

Ik meende door de kwestie met opzet eenvoudig te houden, de lezer te gerieven zonder nochtans de waarheid geweld aan te doen.

Zeker heeft de regering met het bedoelde wetsontwerp wel een ander doel dan het aan banden leggen van „dit speciale bedrijf”. Doch het gaat in feite toch hier om, dat in de praktijk — hoe dan ook — „dit speciale bedrijf” wis en zeker het kind van de rekening wordt. Hiertegen te ageren was mijn opzet.

Met betrekking tot de schaderegeling heeft de geachte inzender volkomen gelijk. Ik gebruikte voor mijn beschouwing als leidraad het wetsontwerp voordat het in de door de heer Kloezen bedoelde zin te elfder ure nog werd gewijzigd.

G. STEMPPER.

OP EEN VERGADERING

in Den Haag heeft Dettmeyer op een (smalende) zinspeling over V. en D. geantwoord, dat hij hoopte dat er een einde zou komen aan C. en A. (Catholiek en Arbeid). Dit nu is een geestige opmerking welke korthed slechts overtroffen wordt door haar duidelijkeheid. Zulke kleine slagvaardigheden hebben dikwijls meer resultaat dan ellenlange, eerbiedwekkende, welgefundeerde betogen. Een korte en treffende geestigheid raakt direct de roos. V. en D. versus C. en A. doet te veel aan tekstelpunten denken. Maar puntig is het wel.

Wij en de sociale vraagstukken

Ja, de vooruitzichten zijn beter geworden

De uitvoerige formulering van ons program over sociale vraagstukken berust op de grondgedachte van de verdraagzaamheid tegenover andersdenkenden met bereidverklaring tot samenwerking op alle terreinen, waar deze mogelijk is. Het doel dat bereikt moet worden, is het scheppen van instellingen wier beleid gericht moet zijn op de verwezenlijking van de sociale gerechtigheid. De rechtspositie voor alle leden der maatschappij zal zo goed mogelijk moeten worden gewaarborgd, armoede en gebrek ten gevolge van oorzaken die de individuele mens niet kunnen worden aangerekend, dienen naar onze mening door een doeltreffende organisatie van sociale verzorging, waar het kan op grondslag van verzekering, te worden gelengind.

Deze organisatie mag niet zo ver gaan dat ondermijning van het eigen verantwoordelijkheidsbesef van de individuele mens het gevolg daarvan wordt. De sociale verzorging moet ruimte laten voor alle groepen van het volk om zich eigen bezit te verwerven.

Heel in het kort zijn hiermede enkele beginselen aangegeven waarvan wij de sociale vraagstukken, die om oplossing roepen, moeten toetsen.

In het verleden en met name vóór de laatste wereldoorlog, was reeds een groot aantal sociale maatregelen getroffen, veelal in wettelijke regelingen die in het allereerste begin door het krachtig initiatief van de Liberale Partij tot stand kwamen. Langzamerhand hebben alle politieke groeperingen in hun programma's verbetering van de sociale toestanden opgenomen. De uitgangspunten der groeperingen waren evenwel verschillend, hetgeen er toe leidde dat bij de behandelingen van sociale kwesties de tegenstellingen zich toespitsen over de rechtsgronden en de uitvoeringsmethoden. Het gevolg hiervan was, dat nieuwe sociale maatregelen, die door een ieder als sociaal wenselijk werden erkend, toch niet tot stand kwamen, omdat men het over de formulering in de wet niet eens kon worden. Een duidelijk voorbeeld hiervan is te vinden in de Ziektewet. Het heeft van 1913—1929 geduurd voor men een regeling kon invoeren, waarvoor een meerderheid in het parlement te vinden viel. Reeds in 1913 was men er algemeen van overtuigd, dat voor loontrekkenden maatregelen tegen loonderving bij ziekte moesten worden getroffen. De strijd ontbrandde toen over de wijze van uitvoering ener daardoor in het leven te roepen verzekering. Enerzijds wilde men haar aan Staatsorganen opdragen, anderzijds voelde men voor een verzekering door bedrijfsorganen. Uiteindelijk kwam men tot overeenstemming en maakte men uitvoering door de Staat naast uitvoering door bedrijfsorganen mogelijk. Zo was het ook op ander terrein. Het geheel van sociale maatregelen, dat van kracht is in ons land, omvat een reeks van zeer goede voorzieningen, die grotendeels los van elkaar staan. In het eigenlijke arbeidsrecht, dat tot dusverre in hoofdzaak privaatrechtelijk is, bestaat derhalve behoefte aan grotere uniformiteit. Op het terrein van het arbeidsrecht wordt in het bijzonder de nadruk gelegd op het beschermende karakter, waarbij regelingen tot stand komen, gericht op de beperking van de arbeidsduur, garantie van veiligheid, en de regulering van het arbeidsloon door middel van de sociale verzekering.

Reeds lang overweegt men de voordelen van een aantal sociale voorzieningen niet langer alleen ten goede te laten komen aan loontrekkenden, doch ook aan zelfstandigen. Voor 1940 achtte men dit wel sociaal wenselijk maar men kon niet tot een bevredigende oplossing komen. De vraag kan nu gesteld worden of de vooruitzichten na 1945 beter zijn geworden. Gelukkig kan, zonder dat wij ons schuldig maken aan overdreven optimisme, gezegd worden, dat dit inderdaad het geval is.

Het overleg tussen arbeiders en werkgevers was voor de oorlog incidenteel tussen de vrije organisaties en formeel in de Hoge Raad van Arbeid, samengesteld uit ambtenaren, werkgevers- en werknemers-vertegenwoordigers. De aan het overleg deelnemende partijen gingen vrijwel steeds bij de bepaling van hun standpunt uit van eigen beginsel. Daardoor ontstond een zekere stroefheid die het bereiken van overeenstemming bemoeilijkte. Dit is na de oorlog wel zeer veranderd. Bij het

nieuwe overleg in het orgaan van samenwerking tussen arbeiders- en werkgeversorganisaties, dat zij zelf schiepen, de Stichting van de Arbeid, en bij het veelal daarop volgend nader overleg met de vertegenwoordigers van de Overheid, zit steeds de wens voor om het met elkaar eens te worden, teneinde zodoende de oplossing van vraagstukken op korte termijn te verwezenlijken. Het spreekt wel vanzelf, dat onze partij, die een zeer vooruitstrevend sociaal programma heeft, deze ontwikkeling toejuicht. Een stuwende kracht bij dit alles is steeds onze voorzitter. Onze kamerleden geven telkenmale blijk van hun begrip voor de sociale noden en zij verlenen bij de behandeling van de sociale vraagstukken in het parlement volle medewerking aan alle maatregelen die getroffen worden om de rechtspositie van alle leden der maatschappij te waarborgen. Men denke slechts aan het optreden van ons kamerlid Mevrouw Fortanier—De Wit toen het ging om verhoging van de pensioenen van een grote groep van ouden van dagen, die in behoeftige omstandigheden waren komen te verkeren door de vermindering van de koopkracht van de gulden. Con amore werkt onze partij mede aan de uitbouw der sociale voorzieningen. De aanstaande verplichte wachtgeld- en werkloosheidsverzekering alsmede de toekomstige wettelijke regeling der ouderdomsverzekering acht onze partij noodzakelijk zonder zich evenwel op het standpunt te stellen, dat de Staat volledige sociale zekerheid kan verschaffen. Deze garantie kan nooit worden gegeven, omdat men daarmede bij voorbaat zou uitmaken dat alles wat sociaal wenselijk zou zijn ook economisch mogelijk is. Wij zouden het daarom liever zo willen stellen dat de Staat zich alleen sterk zal kunnen maken, voor wat mogelijk zal blijken te zijn op basis van het beginsel der maatschappelijke solidariteit. Deze gedachte is terug te vinden in het rapport dat dezer dagen gepubliceerd is inzake de herziening der sociale verzekering.

Na een halve eeuw strijd over de unificatie der sociale verzekering, heeft een commissie bestaande uit vertegenwoordigers van de Minister van Sociale Zaken en van de Stichting van de Arbeid een oplossing aanbevolen, die enerzijds tot aanzienlijke vereenvoudiging van de uitvoeringsorganisatie zal kunnen leiden en anderzijds afrekent met het dualisme in de uitvoering der wettelijke regelingen. Niet langer zullen Staat- en bedrijfsorganen naast elkaar optreden, steeds zal het bedrijfsorgaan de uitvoering der verschillende regelingen onder toezicht van de Overheid ter hand nemen. Deze commissie staat ten aanzien van de economische mogelijkheden met beide benen op de grond. Zij concludeert, dat in het bestaande stelsel van voorzieningen plaats is voor uitbreiding doch wijst er nadrukkelijk op, dat ook ten aanzien van de door haar voorgestelde voorzieningen een grondige kostenberekening aan de hand waarvan wordt beslist in hoeverre deze economisch mogelijk zijn, geboden blijft. Uitbreiding der bestaande voorzieningen zal derhalve geval voor geval moeten beoordeeld

Ons sociaal program is zeer vooruitstrevend

worden aan de hand van het economisch mogelijke, alvorens tot invoering kan worden overgegaan. Naast de sociale verzekering moet aandacht worden besteed aan het formeren van een doelmatig apparaat voor de volksgezondheid. Ook hiervoor bestaan in ver gevorderd stadium van voorbereiding verkerende plannen. Sinds 1945 is veel werk verzet op het terrein van de arbeidsbemiddeling. Dit onderwerp verdient eveneens de volle aandacht, wil men voorkomen dat een wettelijk geregelde wachtgeld- en werkloosheidsverzekering haar doel voorbij schiet. De arbeidsbemiddeling bestrijkt ook een nieuw veld n.l. het in de maatschappij brengen van de minder-valide arbeidskrachten. Tot dusverre werd op dit terrein zeer goed werk verricht, op geheel vrijwillige basis door de Vereniging Arbeid voor Onvolwaardigen en andere particuliere instanties. Thans is het zo, dat op grond van een nieuwe wet de rechtspositie van de minder valide arbeidskracht geregeld wordt. Een herziening van het ontslagrecht, waarin waarborgen tegen willekeurig ontslag worden opgenomen is in behandeling bij het Ministerie van Justitie, nadat over dit onderwerp reeds een rapport was uitgebracht door de Stichting van de Arbeid.

Wij hebben hier enkele punten aangestipt, die stuk voor stuk aanleiding zouden kunnen zijn voor een nadere beschouwing. Het staat wel vast, dat er hard gewerkt wordt aan het opstellen van regelingen die geheel in de geest zijn van wat onze partij sociaal wenselijk acht. Wanneer wij onze blik op de toekomst richten, dan zien wij, dat in de komende jaren gestreefd zal moeten worden naar het samenvoegen van alle mogelijke incidentele regelingen op het terrein van het arbeidsrecht en de sociale voorzieningen. Bij de herziening der arbeidsverzekering zullen de groepen der zelfstandigen die feitelijk in dezelfde economische positie verkeren als de loontrekkenden binnen de kring der verzekerden worden getrokken. Voor zover echter, naar de practijk uitwijzen kan, deze groepen van zelfstandigen van

oudsher op eigen initiatief tot dekking van bepaalde risico's zijn overgegaan, behoort hiervoor naar onze mening ruimte te worden gelaten. Men zal voorzichtig moeten zijn met het opleggen van verzekeringsplicht, wanneer daartoe geen dringende redenen aanwezig zijn.

Er bestaat wel aanleiding te denken aan een verplichte verzekering voor zelfstandigen, voor de dekking van het risico der ziektekosten en van ouderdomsvoorziening. Onze partij zal haar standpunt moeten bepalen over het hiervoor vermelde rapport Herziening Sociale Verzekering. Zij zal verder moeten overwegen of niet met kracht moet worden aangedrongen op codificatie van het overige arbeidsrecht. In dit wetboek van de arbeid zouden de bestaande wettelijke regelingen, zowel die van privaatrechtelijke als die van publiekrechtelijke aard, moeten worden opgenomen. Aangezien deze codificatie een zaak van lange adem is, dienen wij onze volle medewerking te verlenen aan de oplossing van sociale vraagstukken, die op zo kort mogelijke termijn geregeld moeten worden.

De paragrafen in ons beginselprogramma over de sociale voorzieningen en over de sociale politiek in het algemeen spreken zich zo duidelijk over de toekomstige politiek uit, dat er wel geen verschil van mening zal zijn over de juistheid van onze stelling, dat de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie zonder terughouding geporteerd is voor al die maatregelen, welke leiden tot waarborging van de rechtspositie van alle leden van ons volk, gebaseerd op het beginsel der maatschappelijke solidariteit.

In het artikeltje van mevrouw Hubenet Teljer (in ons nummer van 30 April) stond: in deze richting zijn voor onze meisjes veel mogelijkheden, die bij haaraard en aanleg passen". Richting moest zijn inrichting.

Afdelingsnieuws

AMSTERDAM

Grote belangstelling

De afdeling Amsterdam hield op Maandag 10 Mei een algemene vergadering. In deze vergadering, welke door 175 leden werd bezocht, trad na behandeling van enkele huishoudelijke onderwerpen, onze partijvoorzitter Mr. D. U. Stikker als spreker op.

Mr. Stikker besprak een tweetal onderwerpen n.l. de Bedrijfsorganisatie en de Grondwetswijziging. Het laatste onderwerp gaf aanleiding tot een uitvoerige discussie. Op voortreffelijke wijze werden de vraagstellers door Mr. Stikker beantwoord.

Eerst te ruim half twaalf werd deze vergadering door de voorzitter der afdeling gesloten.

EZINGE

Over middenstandsproblemen

Op 18 Mei, 's avonds om 7.30 uur, zal in café Wiersema te Feerwerd spreken de heer De Haan uit Groningen (bij verhindering van de heer Edzes) over middenstandsproblemen.

FINSTERWOLDE

Ir. Voet komt spreken.

Het bestuur van de afdeling Finsterwolde is als volgt samengesteld: Voorzitter: D. J. Mellema D. Ezn. Reiderwolderpolder. Secretaris: O. Kloosterman, Finsterwolde C 45. Penningmeester: J. Frieling, Finsterwolde. Op Dinsdag 8 Juni 1948 zal een propaganda-vergadering worden belegd in het café van der Holt, waar zal spreken Ir. A. Voet uit Groningen.

HOOGVEEN

Twaalf nieuwe abonné's

Te Hoogeveen vond in Hotel Homan een afdelingsvergadering plaats

waarin Mr. H. K. de Langen uit Meppel een inleiding hield over de beginselen en de voorgeschiedenis van de V.V.D. Na afloop werd het bestuur opnieuw geconstitueerd. Gekozen werden: Mej. Hoving en de Heren R. Reinders, S. Venema, J.C. Rahder, H. J. Stuve, J. Koning en F. G. Sluis. De functies in het bestuur zullen nog worden verdeeld. Voor het partijorgaan konden twaalf nieuwe abonné's worden geboekt.

RIJSWIJK Z.H.

Vrouwen vergaderden

Op Vrijdag 7 Mei hield mevrouw E. van den Bosch-de Jongh, lid van de Gemeenteraad van Den Haag een causerie voor een groot aantal Damesleden van de V.V.D. en belangstellenden, ten huize van Mevrouw Stempels, Haagweg 199.

Mevrouw Van den Bosch gaf een duidelijke uiteenzetting van de redenen, die er de leden van de V.V.D. 2de kamerfractie toe brachten om vóór de grondwetsherziening te stemmen.

Vervolgens sprak Mevrouw Van den Bosch over de Tentoonstelling De Vrouw 1898—1948 en de samenwerking van de vrouwen bij de voorbereiding hiervan. Mevrouw E. C. W. Potjer-de Jongh dankte namens de aanwezigen.

VEENDAM

Nieuw bestuur

In de afgelopen maand werd een ledenvergadering gehouden, waar Ir. Voet uit Groningen een inleiding hield over de grondslag en de beginselen van onze nieuwe partij. Hierop volgde een geanimeerde bespreking. Het bestuur der afdeling werd als volgt samengesteld: Mr. E. J. Bulder, Voorzitter; Dr. C. Mensch, Secretaris; P. H. Bakker, Penningmeester; R. M. Wieringa, 2e Secretaris; R. v. d. Borgh, G. van Dam, A. J. Douwes, Mevr. S. C. W. Reijenga-Wiersema en A. C. Zuiderweg, leden.

Afblijven.....!

Door
Amy Groskamp—Ten Have.

Het verhaal van de enthousiaste ziel

Er was eens een enthousiaste ziel. Zij kreeg een hondje cadeau en zij was er zo blij mee, zo verrukt, zo gelukkig, dat zij het aan iedereen wilde laten zien. De ganse dag solde zij ermee en van de vroege morgen tot de late avond was het diertje in handen. Het werd vertroeteld, geliefkoosd, geaaid en gevoederd. Onophoudelijk was zij ermede bezig en als zij er niet mee doende was dan speelden de huisgenoten ermee. Geen vijf minuten had het kleine dier rust. „Je moet een jonge hond niet voortdurend in handen hebben” zei iemand, „dat is niet goed voor ze”, maar onze enthousiaste ziel stoorde zich daar niet aan. „Wat 'n onzin! Hoe kan je nu te goed voor iets of iemand zijn! Hij wil spelen, kijk maar!” Als zij hem stil in zijn mand liet liggen dan had zij er immers niets aan!

Het hondje-kreeg de hondenziekte. Het hondje begon te kwijnen. Het weigerde alle voedsel. Zijn oogjes werden dof en zijn vacht werd glansloos. Hij beet naar de hand, die hem wilde strelen. De veearts werd erbij geroepen en het werd een heel getob. Eindelijk werd het hondje ter verpleging naar een kennel gebracht. De liefde van onze enthousiaste ziel voor honden was aanmerkelijk bekoeld.

DAT IS HET NU JUIST: OP DE ACHTERGROND

Toen hoorde zij van iemand die vroeg in het voorjaar de vensterbanken vol zelfgetrokken tulpen en hyacinthen had staan.

„Héja!” zei de enthousiaste ziel, „dat ga ik ook doen!”

Het was vroeg in het najaar en dus het kon nog prachtig.

Nog diezelfde middag ging zij de stad in en kocht glazen en bollen en bakjes en gezeefd grint. Het moest dadelijk worden bezorgd want zij kon niet afwachten tot zij ermee beginnen kon.

Er was een handleiding bij en daar stond in hoe het moest. De bollen werden op de glazen met water gezet en in de bakjes met grint en toen werd alles in een donkere kast geplaatst. De enthousiaste ziel ging iedere dag in de donkere kast kijken en altijd vond zij wat te doen aan de glazen en de bakjes. Toen zij de eerste groene puntjes zag uitkomen was zij in de wolven. „De bollen komen uit! De bloembollen komen uit, heb je het al gehoord?” vertelde zij aan iedereen die het maar horen wilde. Toen de scheuten vijf centimeter hoog waren zette zij ze in de huiskamer voor het raam. In de handleiding stond weliswaar zes à zeven c.m., maar die paar centimeter zou wel niet hinderen meende zij. De scheuten groeiden, maar het ging erg langzaam. „Wat duurt het lang!” zuchtte de enthousiaste ziel en toen er eindelijk dikke bleke knoppen zichtbaar werden, peuterde zij ze met een breipen een beetje open. „Ziezo! nu zal het wel gauwer gaan, nu kan de zon er beter bij”, vond zij.

Het ging inderdaad gauw maar anders dan zij gedacht had. Het hart van de bloemen werd zwart en bruin, eerst een klein puntje maar al spoedig was het hele binnenste van de bloemtros zwart. Er kwamen een paar akelige miezerige bloemetjes uit, doch geen enkele bloem vertoonde de forse dichte tros die de catalogus te zien gaf. „Ze hebben mij maar wat in de handen gestopt —

die bollen deugen niet!”, mopperde onze nieuwbakken kweekster en boos gooide zij de hele rommel weg.

Er was eens een andere enthousiaste ziel die een opvoedkundige lezing bijwoonde, waarheen een vriendin haar had meegetroond. Ze luisterde oplettend maar ze vond het eigenlijk allemaal nogal moeilijk en eigenlijk begreep ze er niet zo heel veel van. Een ding snapte ze echter opperbest: als je grote kinderen later de deur uitliepen en hun vermaak ergens anders zochten, dan was het in negen van de tien gevallen je eigen schuld omdat je verzuimd had aandacht te wijden aan de maatschappelijke problemen waar de jeugd vol van is. De enthousiaste ziel had tevoren nog nooit aan haar ouden dag gedacht maar nu was het op eens of die al voor de deur stond. Verbeeld je dat je dan alleen zat...! Zij besloot onmiddellijk maatregelen te nemen. Hals over kop stortte zij zich in de besturing van allerlei sociale vraagstukken en met de moeder der wanhoop worstelde zij met nooit gehoorde en half begrepen termen. Maar een ding stond voor haar vast: als zij oud was wilde ze niet alleen zitten! Zij begon er met haar kinderen over te spreken. Zij sprak erover aan tafel, zij sprak erover aan de thee, zij sprak er Zondags over en op alle dagen van de week, zij zat des avonds op de rand van het bed van haar zoon en vuurde haar pasverworven theorieën op hem af en zij bekogelde haar dochtertje met alle sociale problemen waar zij maar de hand op kon leggen.

De kinderen waren eerst verbaasd toen verbijsterd en toen liepen zij de deur uit. Zij wachtten helemaal niet tot de moeder oud was! Tot zover onze enthousiastelingen.

Gaat het velen onder ons vrouwen niet vaak precies zo? Stichten wij niet vaak ongewild en onbewust een massa kwaad met onze ontijdige inmenging, met onze overhaasting, ons gebrek aan geduld en onze goedbedoelde maar averechtse bemoeizucht? Wij bedoelen het zo goed — zo verschrikkelijk goed en wij doen het vaak zo verschrikkelijk verkeerd!

Afblijven — met rust laten — er is nauwelijks een moeilijker op te volgen gebod denkbaar voor ons vrouwen. Hoeveel kunnen wij niet bederven met ons schadelijk teveel aan ijver! Op elk gebied waar vrouwen werkzaam zijn zien wij dit schadelijk teveel: deze overdriving.

Ook de nieuwe vrouw, de moderne, de maatschappelijk georiënteerde vrouw kleeft vaak deze fout aan en dat is zo begrijpelijk want wij zien deze tekortkoming helemaal niet als een fout. Integendeel: wij zien onze blakende ijver onze onvermoeibare energie en onze activiteit als even zo vele de goede zaak bevorderende eigenschappen.

Wij willen dat onze opgroeiende kinderen een open oog zullen hebben voor de maatschappelijke noden en wij praten met hen erover... neen! met Uw welnemen: wij zagen hen erover door tot het hun meters de keel uithangt en zij vluchten in de slechte romantiek van de bioscoop als tegenwicht.

Neen — U die dit leest, U natuurlijk niet — U doet zo niet, maar al die anderen nietwaar? Daarover zijn wij het toch eens? Die doen allemaal zo onverstandig..... Afblijven wil zeggen: niet mee bemoeien — terzijde staan — schijnbaar werkeloos toezien — laten rijpen — laten groeien — waken en zich bekwamen op de achtergrond. Ja! dat is het nu juist! Dat op-de-achtergrond... als het nu nog maar op de voorgrond was in het volle licht van ieders belangstelling en medeleven... maar zo maar ongezien en ongeweten zo maar in je doolie eentje iets doen of liever: iets laten ten behoeve van iets of iemand anders... dat ligt ons vrouwen niet en... we doen het dan ook meestal niet. En toch... als het erom gaat onze grote kinderen begrip bij te brengen voor sociale problemen, als het erom gaat hun belangstelling — die door zo heel veel al zo versnipperd en verbrokkeld wordt — te richten op datgene wat uiteindelijk waarde geeft aan een mensenleven: het daadwerkelijk mee helpen bouwen

aan de gemeenschap — dan past het ons moeders om met beleid en voorzichtigheid te werk te gaan. Niet teveel aandringen, niet teveel mee bemoeien maar rustig laten bezinken, laten betijen en wakend toezien vanuit de achtergrond of het zaadje groeit. En niet alleen wakend ook werkend, werkend aan de eigen vorming en scholing. Soms kunnen we zo heerlijk hard van stapel lopen nog vers onder de indruk van een propagandistische rede of toespraak: de jeugd moet worden gewonnen, de jeugd moet ook meedoen juist de jeugd vooral, de jeugd en wij moeders moeten daartoe de weg openen en dan kunnen we soms zo heerlijk op hol slaan, ongeschoold, onvoorbereid en onrijp. Ja onrijp want zo ergens dan wreekt zich het ongeschoolde, het onrijpe in de politiek.

Voor de vrouw, die het er niet voor over heeft of die niet bekwaam genoeg is om zich ernstig te verdiepen in het voor en tegen der verschillende politieke richtingen geldt precies als voor onze enthousiastelingen met de bloembollen: Afblijven! Er wordt al zoveel geliefhebberd en gebeunhaasd op allerlei gebied en iets goeds komt daarmee toch niet tot stand. Als wij onze kinderen rijp willen maken voor een erentueel later te vervullen maatschappelijke functie dan kunnen we niet beter doen dan er ernstige bewustlevende mensen van te maken die een diep verantwoordelijkheidsgevoel bezitten ten opzichte van de naaste. Dat is de onderbouw dat is het fundament dat wij mogen en moeten leggen. Dat kan ook de moeder die niet politiek geschoold is. Wanneer wij er werkelijk in slagen dit fundament van christelijke naastenliefde en trouw aan de heiligste rechten van de mens in de harten van onze kinderen te leggen dan hebben wij meer voor de politiek gedaan dan wanneer wij op onwetendheid en misvatting berustende half begrepen theorieën ten beste geven!

DE HEER DREES.

wordt géén aanvoerder op alle lijsten van de P. v. d. A., zoals oorspronkelijk het plan heette te zijn. Professor Schermerhorn en Koos Vorriink zullen op enige lijsten van die partij nummer één komen. De heer Schermerhorn heeft namelijk de kabinetskwestie gesteld met zijn (eigen) lijst-aanvoederschap als inzet. Eerlijk gezegd: ons gaat dit niet aan. Elke partij doet in haar eigen boezem wat zij zelve goed acht te doen. Maar toch wilden wij wel de vraag stellen of dit democratisch is. En of er van mensen die in het kader van hun partij kabinetskwesties stellen met de eigen heerlijkheid als inzet, buiten hun partij wel veel heil te verwachten is voor de goede zaak der democratie. Der werkelijke democratie, zouden wij willen zeggen.

BOLNES
Dieselmotoren
25—1400 P.K.
★
N.V. Machinefabriek
„Bolnes”
v.h. J. H. v. Cappellen
te Bolnes

N.V. Nederlandsche
Caoutchouc- en Gutta-
Perchafabriek
v.h. Bakker & Zn.
Ridderkerk
● Technische
rubberartikelen

N.V. Nederlandsche
Electrochemische
Industrie
HECI
Hardmetaal-plaatjes
Hardmetaal-gereedschappen
Enige fabriek in Nederland
van gesinterd hardmetaal.
Oude Dijk 149
Rotterdam-O
Telefoon 20661

Verzorgt als van ouds
VERHUIZINGEN
naar alle werelddelen
met Hollandse degelijkheid
Firma KOOYMAN
NIEUWE HAVEN 145
Tel. 68146 Schiedam

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

VRIJDAG 21 MEI 1948 - No. 8

In dit nummer:
WIE ZIJN ONZE
KAMERCANDIDATEN?
(pag. 8)

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Waarom Gerbrandy?

**Gerbrandy
is
Anti-Revolutionair!**

De derde stelling van onze geachte briefschrijver luidde: Gerbrandy is de man, die door dik en dun aan zijn principes vasthoudt. Wij willen dit niet tegenspreken. De beoordeling van de beginselvastheid van prof. Gerbrandy ligt niet op onze weg, maar op die van de anti-revolutionaire partij.

Waar wij tegen opkomen is de tegenstelling, die de geachte briefschrijver maakt, tussen de beginselvastheid van Gerbrandy en de weinige beginselvastheid van onze Tweede Kamerfractie. Die is vals, gelijk wij in ons vorig artikel duidelijk hebben aangetoond. Onze Kamerfractie is even beginselvast als prof. Gerbrandy, maar de beginselen zijn nu eenmaal niet dezelfde.

Antwoord aan de man die op Gerbrandy wil stemmen.

(II)

Prof. Gerbrandy is zijn politieke loopbaan begonnen door als Minister van Justitie zitting te nemen in het Kabinet-de Geer na de val van het vijfde Ministerie Colijn, toen de leiding van de anti-revolutionaire partij weigerde aan de vorming van een Ministerie-de Geer deel te nemen. Het Liberale Weekblad van 18 Augustus 1939 noemde hem een eenspanner in de anti-revolutionaire partij en schreef:

„Kunnen wij Nederland verdedigen, Indië verdedigen en er een duur sociaal apparaat op na houden, en dan nog bovendien uitkomen met de financiën? Colijn en De Wilde zeiden: neen. Dat een financier als de Geer het financieel belang zal prijsgeven, is nauwelijks denkbaar. Maar dan moet, indien de Minister-President aan de verlangens van zijn katholieke en sociaal-democratische ambtgenoten wil volgen, het belang wijken van de verdediging van Moederland en koloniën of één van beide”. En in het volgend nummer schreef hetzelfde blad onder het hoofd „De ware schuldigen”: „Maar — wij aarzelen niet het met nadruk uit te spreken — de ware schuldigen, de hoofdschuldigen, zijn zij, die, tegen alle waarschuwingen in, zonder te behoren tot de anti-revolutionaire richting, bij de Kamerverkiezingen van 1937 hun stem hebben gegeven aan de aanvoerder van de anti-revolutionaire lijst en de liberale fractie in de Kamer aanmerkelijk hebben verzwakt, in plaats van haar te versterken.”

Op de daaronder staande plaat ziet men de Colijn-stemmers afgebeeld, die hun stembiljet in de stembus deponeren, waaruit dan in 1939 te voorschijn komt de Geer, op de handen gedragen door zijn ambtgenoten Albarda en..... Welter, want ook deze laatste, die thans zo te keer gaat tegen het samengaan van de Katholieken met de Partij van de Arbeid, behoort tot hen, die in 1939 samen met de eerste Socialistische Ministers Albarda en Van den Tempel, in het Ministerie-de Geer zitting nam. De kennis der geschiedenis, ook van de politieke geschiedenis, is leerzaam!

Keren wij thans echter terug tot Gerbrandy. Gerbrandy is de man, die na het op minder eervolle wijze terugtreden van zijn Minister-President de Geer, in wien hij in tegenstelling met de ervaren leiders van zijn partij wél vertrouwen had gesteld (het is niet de laatste maal geweest, dat hij zich in de keuze van personen aan wie hij zijn vertrouwen schenkt, heeft vergist!) zelf als Minister-President de teugels van het bewind in handen nam. En het is zijn onvergankelijke verdienste, dat hij, de strenge Calvinist en de stoere Fries, onverzettelijk de strijd en het verzet tegen onze vijanden en bezetters heeft voortgezet. Daarvoor zijn en blijven wij hem dankbaar en het is ons steeds een genoegen te mogen getuigen van politieke tegenstanders, dat zij voortreffelijke vaderlanders zijn. Men verhoogt de politieke strijd niet door politieke tegenstanders neer te halen! Het gaat niet om personen, maar het gaat om beginselen en om de praktische uitvoering daarvan. Het doel nu, dat Gerbrandy in Londen steeds voor ogen heeft gestaan, was ongetwijfeld juist. Of hij bij de praktische uitvoering ook steeds een wijs beleid heeft gevolgd, is een andere vraag, die wij

buiten beschouwing kunnen laten, omdat daarnaar thans door de Tweede Kamer een enquête wordt ingesteld en wij het resultaat van dit onderzoek hebben af te wachten.

Op deze regel moeten wij echter één uitzondering maken. Gerbrandy is de man, die als Minister-President de volle ministeriële verantwoordelijkheid draagt voor de Koninklijke rede van 7 December 1942; een verantwoordelijkheid, die des te groter is, omdat die rede werd uitgesproken op een ogenblik, dat door de nood der tijden, het grondwettelijke contrôle-recht der Volksvertegenwoordiging onmogelijk was; een verantwoordelijkheid, die des te zwaarder weegt omdat in die rede-toezeggingen en beloften werden gedaan, die in strijd waren met de stellige bepalingen van onze Grondwet.

Die rede was het begin van alles, heeft Tilanus in de Tweede Kamer gezegd. Inderdaad, die rede veranderde in één slag in strijd met de stellige grondwettelijke bepalingen de gehele verhouding van het Rijk in Europa tot de overzeese gebiedsdelen. In het kort samengevat bevatte die rede drie grondslagen voor de toekomstige verhouding tussen de vier in artikel 1 van de Grondwet genoemde grondgebieden van het Koninkrijk, te weten: de gelijkwaardigheid, de vrijwilligheid en de verbondenheid. Bovendien was die rede niet duidelijk, maar voor ten minste tweemaal uitleg vatbaar. Men kon daaraan een verre en een minder verre strekking geven. De onmiddellijk na het uitspreken in Amerika gegeven min of meer officiële commentaren gaven daaraan een verre strekking en de Ministeries Schermerhorn en Beel zijn daarin nog verder gegaan.

Die rede is door alle politieke partijen in Nederland na de oorlog als een feit aanvaard. Zulk een rede valt niet meer ongedaan te maken, gesteld dan, dat men het zou willen. Het doet echter vreemd aan, dat sommigen de eenzijdig in deze rede afgelegde verklaring van bereidwilligheid tot samengaan op voet van gelijkwaardigheid en vrijwilligheid wel als feit, als fait accompli beschouwen, maar niet kunnen zien, dat wij en anderen evenzeer de gesloten overeenkomsten van Linggadjati en de Renville als feiten, welke niet meer eenzijdig ongedaan gemaakt kunnen worden, menen te moeten aanvaarden!

Hoe dit ook zij, de verantwoordelijkheid van Gerbrandy voor die Koninklijke rede staat vast. Eveneens valt niet te ontkennen, dat de toegezegde gelijkwaardigheid en vrijwilligheid in strijd waren met de stellige bepalingen van onze Grondwet. Vreemd doet het dan aan, dat dezelfde Gerbrandy zich met anderen wendt tot de Tweede Kamer der Staten-Generaal met verzoek Ministers strafrechtelijk te doen vervolgen wegens..... Grondwetsschennis! Nog enkele maanden en Gerbrandy zelf zal als Kamerlid hiertoe het

initiatief kunnen nemen, tenzij zijn anti-revolutionaire geestverwanten nog in deze parlementaire periode hem het gras voor de voeten zullen wegmaaien!

Wij hebben in vorenstaande beschouwingen op de politieke persoon van Gerbrandy enig licht laten vallen. Wij doen zulks niet gaarne, want wij houden er niet van personen te bestrijden, doch alleen beginselen. Wij hebben dit moeten doen, omdat de geachte briefschrijver ons daartoe noopte. Welnu, we zullen het niet weer behoeven te doen, want prof. Gerbrandy staat thans als nummer drie op de kandidatenlijst van de Anti-Revolutionaire Partij voor de aanstaande verkiezingen. Men heeft hem zijn houding in 1939 blijkbaar vergeven, want vergeten zal men het wel niet zijn, al is Colijn nu dood en al gaat De Wilde de Kamer verlaten. Thans is het niet meer Gerbrandy, die als persoon, als eenspanner, als Minister-President, als Voorzitter van het Nationaal Comité Handhaving Rijkseenheid zich met staatkundige vraagstukken bezig houdt, maar Gerbrandy, als lid en kandidaat van de Anti-Revolutionaire partij. Daarom is ons antwoord aan de geachte briefschrijver:

U kunt niet op de persoon van Gerbrandy stemmen, want er is geen lijst-Gerbrandy. Indien U op de derde kandidaat van de Anti-Revolutionaire lijst stemt, dan stemt U niet op de persoon van Gerbrandy; want die komt als no. 3 op de Anti-Revolutionaire lijst zeker in de Kamer, maar dan stemt U op een andere drager van de anti-revolutionaire beginselen en brengt U nummer veertien of vijftien van die lijst in de Kamer en steunt U een partij, die overigens Uw sympathie niet heeft, gelijk U zelf schrijft.

Samenvattende willen wij nogmaals met nadruk verklaren, dat wij voor de mens Gerbrandy alle respect hebben, dat wij volmondig erkennen en dankbaar zullen blijven erkennen de grote verdiensten, die hij in oorlogstijd als groot vaderlander in de strijd tegen de vijand en de bezetter heeft gehad, maar dat wij de anti-revolutionair Gerbrandy moeten bestrijden, omdat de anti-revolutionaire beginselen onze beginselen niet zijn en dit ook tot uiting komt op het gebied, waarop de geachte briefschrijver blijkbaar grote bewondering voor Gerbrandy koestert, op het inzake Indië te voeren beleid.

Daarover echter in een volgend artikel.

RUTGERS.

Het aftreden van Koningin Wilhelmina

De viering van het regeringsjubileum onzer geliefde Koningin zal worden overschaduwd door de troonsafstand, die onmiddellijk daarna zal volgen. Hare Majesteit heeft van Haar voornemens zelf mededeling gedaan aan ons volk en groot is de ontroering, die hierdoor allerwege is gewekt. Diep is Haar besef van de verantwoordelijkheden, die aan Haar hoge taak zijn verbonden, en Haar plichtsbetrachting hebben ieders bewondering en eerbied gewekt. Als 18-jarige jonge vrouw heeft onze Koningin de troon bestegen en daarmee heeft zij alle zorgen aanvaard, die het Koningschap met zich brengt. Vooral de latere, en in het bijzonder de laatste jaren, hebben zeer veel van Haar krachten geëist. Eenzaam heeft de Koningin steeds gestaan op Haar hoge post, eenzaam heeft zij veel persoonlijk leed en de zorgen van haar staatstaak gedragen.

Thans, na een halve eeuw, acht zij het ogenblik gekomen waarop jonger kracht dan de Hare de zware arbeid zal moeten overnemen. Wij zullen nog gelegenheid hebben over de arbeid en de betekenis onzer Koningin te schrijven. Thans willen wij slechts de wens uiten, dat de rust Haar volledig herstel van gezondheid moge brengen, en dat Haar een rustige levensavond beschoren moge zijn temidden van hen, die Haar lief zijn!

★ PARLEMENTAIRE FLITSEN ★

Hoogte- en

dieptepunten

in het parlementaire leven

Het leven kent vele tegenstellingen. Het kent de onbezorgde jaren van de jeugd, maar ook de zorgen en verdrietelijkheden van de oude dag. Naast uren en dagen van geluk en vreugde staan in ieders leven andere, van leed en rouw. Ook het leven van een volk kent deze ups en downs; ook de staatkundige historie heeft haar hoogte- en dieptepunten. Het is het voorrecht van de parlementaire journalist, dat hij deze zo intens mag medebeleven; dat hij, staande min of meer buiten en boven het dagelijks gebeuren, als representant van de lezers van zijn blad, dit gebeuren en het daarbij gesprokene in zich opneemt en het, niet kleurloos-neutraal als ware hy een automaat, maar w e l naar eer en beste weten; voor die lezers tracht te verklaren en te doen herleven.

Voor wat zich meer in het bijzonder direct in de Kamers en binnen de parlementaire sfeer afspeelt, geldt dit al evenzeer. Ook het parlement kent zijn ogenblikken van diepe ernst, naast momenten van welhaast speelse vrolijkheid. Het kent zijn plechtige gebeurtenissen van historische betekenis, die voor immer haar plaats in 's lands geschiedboek zullen erlangen, maar het kent al evenzeer zijn pijnlijke, beschamende incidenten, die men liefst maar zo spoedig mogelijk zou willen vergeten.

Scherpe tegenstellingen, deze laatste, die zich de vorige week nochtans op één en dezelfde dag in de vergaderzaal van de Tweede Kamer manifesteerden.

Het was op Vrijdag 14 Mei, des middags te twee uur, dat daar, in 's lands vergaderzaal, de jonge Prinses-Regentes van het Koninkrijk, stralend van gezondheid, gracieus en ietwat ontroerd, ten overstaan van de vertegenwoordigers des volks en onder aanroeping van Gods Heilige Naam, Haar plechtige gelofte aflegde. Een gelofte van trouw aan de Koningin, een gelofte, de Grondwet steeds te zullen onderhouden en handhaven; de onafhankelijkheid en het grondgebied van de Staat met al Haar vermogen te zullen verdedigen en bewaren, de algemene en bijzondere vrijheid van alle onderdanen te zullen beschermen en tot instandhouding en bevordering van de algemene en bijzondere welvaart alle middelen te zullen aanwenden, welke de wetten te Harer beschikking stellen, gelijk een goed en getrouw Regentes schuldig is te doen.

Plechtig klonken de woorden van de voorzitter der Verenigde Vergadering: „Mogen aan Uw Koninklijke Hoogheid de kracht en de wijsheid geschonken worden voor de vervulling van Haar hoge taak en moge Gods zegen op Haar arbeid rusten”. Ontroerd was de wijze, waarop de spanning zich ontladde in het krachtig driewerf hoera, waarmede de Kamers instemden met prof. Kranenburgs „Leve de Regentes!”

Dat was een hoogtepunt. Maar het dieptepunt volgde dezelfde dag.

Een obstructie-poging en een formele rel van communistische zijde bij het een uur later door de Tweede Kamer in behandeling genomen initiatief-voorstel van prof. Romme (K.V.P.), mr. Van der Goes van Naters (Arb.), Schouten (A.R.), Tilanus (C.H.) en dr. Bierema (V.V.D.), dat nóg een verandering in de Grondwet wenste aan te brengen. De invoering n.l. van een nieuw artikel

(195a), dat het mogelijk maakt, in tijden van gevaar voor het bestaan van de Staat zelf (het artikel spreekt van: „ter handhaving van de in- en uitwendige veiligheid in buitengewone omstandigheden”) de z.g. „civiele staat van beleg” in te voeren. D.w.z. de grondwettelijke bevoegdheden van de organen van burgerlijk gezag ten opzichte van de openbare orde geheel of ten dele te doen overgaan op andere organen van burgerlijk gezag.

De communisten beschouwden deze wijziging als geheel tegen hen gericht. Zij noemden haar een „anti-communistenwet” en toonden zich verstoord over de spoed, waarmede het ontwerp werd behandeld.

En toen zij langs de parlementaire weg geen gelijk kregen, namen zij hoogst onparlementaire middelen te baat: eerst obstructionele redevoeringen om de zaak te rekken en tegen te werken en toen bleek, dat de voorzitter hen, met het Reglement van Orde in de hand, toch te slim af was, hief de aarts-demagoog Paul de Groot met een aantal zijner volgelingen de „Internationale” aan.

Nauwelijks hiermede aangevangen, kwam de presidiale hamer in beweging, die een steeds aanzwellende roffel sloeg en nog ondersteuning kreeg van de katholieke en een deel der P.v.d.A.-banken, waar men met vuisten, tassen en schrijfmappen een

Deze burger

heeft eens elf maanden van zijn lieve leven in Londen doorgebracht. Dat was in het laatste jaar van bezetting en vrijheidstrijd. Deze burger stelt altijd voornamelijk belang in de kleine menselijke neven (en nichten) verschijnselen van het leven. Hij ziet, door en bij en tussen alle belangrijkste stromingen en strekkingen van de wereldhistorie-in-aanbouw, altijd het menselijke krioelen. Altijd mannetjes als mensjes, grote mannetjes als kleine mensjes dikwijls. Dat is een vervelende eigenschap want allerlei goede illusies stoten er zich aan, totdat zij tot onherkenbaarheid kapot geslagen zijn. Schuim en as, puin en splinters blijven over. En de wind doet dan de rest. En de rest is stilte en leegte. Zo gaat dat, vrienden.....

Nu, en in Londen was dat allemaal nog wel zichtbaarder. Want het was een klein, op-elkaar-gedrongen gemeenschapje van mensen.

Ge moest er, of ge wilde of niet, op de schrijftafels en in de zielen van de mannetjes kijken. Het was dan net een circus; een arena vol buitelandse clowns en hansworsten en de dwergen waren het drukst in de weer.

Neen, er waren ook wel veel ernstige en onbaatzuchtige mannen, dat moet ge niet denken.... maar de clowntjes trokken toch de meeste aandacht, want zij maakten zich toch zóó druk, ze deden toch zó hun best om hun best te doen. Ze plukten de zilveren en de gouden sterren uit de hemel der illusies en ze drongen rondom de groten daar, rondom de machtigen en de gunstverschaffers; ze krioelden om de lemen voeten van de glimlachende Fortuna, hun tongen uit hun bekjes van de opwinding. Wanneer ge er niet meer om glimlachen kondt, kondt ge er inééns wanstallig misselijk van worden.

Niet dat deze burger zulk een heilige-op-aarde-is.... doch ge moest al héél onheilig zijn om aan al die hijgende clownerie en die dribbelende piasserij; aan dat potsierlijke getimmer van de eigen carrière Uw goed humeur niet te verliezen. Er waren dagen dat ge er zó ziek en misselijk van waart, dat ge maar stil wegsloopt uit de tent, om buiten op een bankje in Hyde park wat frisse lucht te gaan ademen.

Maar altijd was daar één troost voor deze burger; één toeverlaat voor allen die dat wanhopig gevoel om de mensen nauwelijks konden dragen. Dat was Koningin Wilhelmina. Haar grootheid leek dáár nóg ontastbaarder, nóg serene, nóg indrukwekkender dan in Nederland zelf.

Dit was het, wat deze burger het eerst weer overdacht bij de tijd der voorgenomen troonsafstand; hoe Zij in Londen een geweldige kracht was. Een monumentum aere perennius van onwrikbare, onbaatzuchtige plichtsbetrachting.

Wanneer ge in de moeilijkste dagen, de grauwste uren van ziekte en dofheid om het kleine Londense spel der drukke harlekijnen aan Haar dacht, dan brak de grauwheid weer open en werd de menselijkheid in haar beste gedaante weer zichtbaar. Dan kwam dat groot gevoel van dankbaarheid om zulk een Koninklijke Koningin weer in het hart van

DEZE BURGER

kabaal wist te ontketenen, waar zelfs de grote mond van Paul de Grote niet tegen opgewassen bleek.

Met dat al was het, vooral op deze zo plechtig aangevangen dag, een enigszins beschamende vertoning, al moet worden toegegeven, dat zich in tal van andere landen dergelijke — en soms nog wilder — scènes vrij geregeld voordoen.

Ondertussen heeft het ons genoe-gen gedaan, dat onze fractie, die zich in beginsel uiteraard achter het door dr. Bierema in overleg met haar mede-ondertekende voorstel heeft geschaard, nochtans getoond heeft, ook de schaduwzijde en gevaren van dergelijke voorstellen niet uit het oog te verliezen.

Zeker, wij weten het, veel veranderde er eigenlijk niet. Het was immers altijd reeds mogelijk, in buitengewone omstandigheden de staat van oorlog of van beleg af te kondigen, in welk geval de grondwettelijke bevoegdheden van het burgerlijk gezag ten opzichte van de openbare orde en politie krachtens artikel 195 van de Grondwet en de Wet van 1899 op de Staat van Oorlog en Beleg geheel of ten dele konden overgaan op het militair gezag. Maar burgerlijke organen zijn nu eenmaal, meer dan militaire, ook politieke organen en het was in dit licht bezien dan ook niet zo vreemd, dat onze fractie, bij monde van mr. Vonk, een amendement indiende, om voor de wet, betrekking hebbend op de handhaving uitsluitend van de inwendige veiligheid, een z.g. gequalificeerde meerderheid van twee derden te eisen.

Het ontworpen artikel 195a — zo schreef onze fractie in haar toelichting — (en mr. Vonk sprak in dezelfde geest) bevat o.m. de invoering van een nieuw instituut van politieke preventie ter bescherming van de democratie. Vermoedelijk zal dit soms zeer tijdig in werking moeten worden gesteld, wil het afdoende resultaten kunnen boeken. Dit is weliswaar onvermijdelijk, doch gaat zeer ver. Zo goed mogelijke veiligstelling van de grondwettelijk gewaarborgde burgerrechten (vrijheid van drukpers, vereniging en vergadering, onschendbaarheid van de woning en het briefgeheim) komt deswege wenselijk voor. Alles komt ten deze dus aan op de wet, die uit hoofde van artikel 195a deze materie zal hebben te regelen. Een verplicht gestelde, zo groot mogelijke meerderheid in de Staten-Generaal schijnt dan ook niet overbodig, terwijl mede daardoor de duurzaamheid wegens moeilijker wijziging door een latere wetgever kan worden bevorderd.

Ondanks dit betoog, is het haar niet gelukt, de Kamer mede te krijgen. Dit is nu eenmaal niet anders, maar het wil geenszins zeggen, dat deze poging dus verloren moeite is geweest.

In tegendeel, wij achten het toe te juichen, dat de vrijzinnige fractie getoond heeft, dat aantasting van de vrijheden”, hoe legaal overigens ook, haar zwaar valt en dat zij deze met zoveel mogelijk waarborgen wenst te omgeven.

Haar houding was Thorbecke's nagedachtenis waardig.

Handhaving, tot het uiterste, van onze fundamentele rechten en van het grote beginsel van de rechtsstaat zij en blijve onze eerste zorg!

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.
Redactie-secretaris: Mr. E. Elias
Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.
Administratie: Postbox 43 Amersfoort.
Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.
Losse nummers 15 cent.

Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie”, te Amersfoort.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlug, Geestbrugweg 69 Rijswijk (Z.-H.).

Hoogst merkwaardig

Het Berlijnse sociaal-democratische blad „Der Telegraf” meldt — althans volgens de Berlijnse correspondent van de N.R.C. — dat de leider van een gezelschap Nederlandse socialisten uit Groningen, de heer Homert Poort, tijdens een bezoek aan Duitsland verklaard heeft, dat negentig procent van de Nederlanders tegen de aanspraken op grenscorrectie gekant is. Indien een volksstemming werd gehouden, zou dit, volgens genoemde heer, duidelijk blijken.

De Nederlanders — aldus zijn verklaring — beseffen ten volle hoe groot de schade is die de Duitse bevolking heeft geleden en hoe zwaar de gevolgen daarvan zijn. Men wil derhalve de Duitsers hun levensmogelijkheden niet ontnemen. In Nederland wordt een georganiseerde actie gevoerd tegen annexatie, maar — aldus de heer Poort — als niettemin de plannen tot grenscorrecties zouden worden verwezenlijkt, dan zou het slechts een accoord betreffen tussen een Nederlandse kapitalistische minderheid en gelijkgezinden in die landen, waar het laatste woord over deze aangelegenheid wordt gesproken.

Wij aarzelen niet de belangstellende lezer te verklaren, dat wij werkelijk nog eens onze ogen hebben uitgewreven toen wij van bovenaangehaald bericht kennismaken.

De zaak waar het hier om gaat lijkt ons van een dergelijke importantie, dat het o.i. aanbeveling verdient te laten onderzoeken of hetgeen het Berlijnse blad meldt, inderdaad in overeenstemming is met de feiten. Mocht dit inderdaad het geval zijn, dan komt ons de uitspraak van de heer Poort ons op zijn zachtst gezegd, hoogst merkwaardig voor. Hoe men overigens ook over het moeilijke vraagstuk der grenscorrectie denken moge, het gaat toch niet aan de regering, die zich met betrekking tot deze kwestie in een onderhandelingspositie bevindt, in het buitenland aan te vallen. Het laatste woord is over dit vraagstuk nog niet gesproken en daarom mag men van eigen landgenoten toch wel verwachten, dat zij zich niet in een dergelijke zin in het buitenland uitlaten als de heer Poort volgens het Berlijnse blad zou hebben gedaan. Een nader onderzoek lijkt ons in ieder geval zeer dringend gewenst.

Juiste houding

Na de herverdeling der werkzaamheden tussen de Amsterdamse wethouders heeft, blijkens de krantenverslagen, de communistische fractieleider, de heer H. Gortzak, onlangs in de gemeenteraad van Amsterdam een nabeschouwing over deze kwestie gehouden. Hierna diende hij een motie in waarin het onlangs genomen besluit werd bestempeld als te zijn in strijd met de democratie.

De Raad heeft deze motie vanzelfsprekend verworpen. Dit is op zichzelf niets bijzonders. Wel bijzonder was het feit, dat de Raad deze motie verwierp zonder dat iemand na het betoeg van de heer Gortzak, het woord verlangde. De Amsterdamse Raad legde door deze handelwijze op een wel zeer duidelijke manier getuigenis af van haar wil, dat zij door stemming alleen, dus zonder verdere discussies, de zaak als afgedaan wenste te beschouwen.

Wij geloven dat de Amsterdamse gemeenteraad hiermee een verstandig besluit heeft genomen en aldus een goed voorbeeld heeft gegeven. Niet alleen werd hierdoor een zekere vorm van communistische obstructiepolitiek de kop ingedrukt, doch tevens heeft de Amsterdamse Raad duidelijk laten blijken, dat zij haar kostbare tijd niet wenst te verdoen aan het bespreken van zaken waaromtrent zij een onwrikbaar vaststaand oordeel heeft, een oordeel overigens, dat reeds al lang bekend was.

M.a.w. het is de communisten volkomen mislukt de democratie in discredit te brengen. Er past met betrekking tot de communisten slechts één antwoord en dat is: neen! De Amsterdamse vroege vaders hebben volkomen gelijk. Een dergelijk antwoord behoeft geen urenlange motiveeringen.

Moge het voorbeeld uit de hoofdstad ook elders in onze openbare colleges navolging vinden!

Spelregels in gevaar!

In iedere gemeenschap gelden bepaalde gedragsregels, welke in achtneming noodzakelijk is voor het voortbestaan van die gemeenschap.

Wijlen Prof. Huizinga heeft erop gewezen, dat iedere samenleving berust op bepaalde spelregels, óók nog nadat het karakter van het oorspronkelijke spel geheel op de achtergrond is gekomen. Houden individuele leden of een groep daarvan zich niet aan de regels, welke door de meerderheid in de gemeenschap gewenst worden geacht, dan plaatsen deze overtreders zich buiten de gemeenschap, en moeten zij de gevolgen daarvan dragen. Wanneer een volk zichzelf de regels van een democratische samenleving heeft gesteld, dan kan het op straffe van ondergang niet toestaan, dat een bepaalde groep deze regels negeert, dan wel ze toepast op een wijze, welke het zelfstandig voortbestaan der gemeenschap in gevaar brengt.

Dit is simpel en nu ook wel algemeen aanvaard, vandaar dat de communisten bezig zijn zich buiten de democratisch bestuurde gemeenschappen te plaatsen.

Ook bij ons worden maatregelen overwogen om hun spelbreuk voor de toekomst zo ongevaarlijk mogelijk te maken.

Het schijnt voorlopig niet de bedoeling van de Regering te zijn, de Communistische Partij Nederland zonder meer te verbieden. En terecht; voor de oorlog hebben we gezien, waartoe een dergelijk verbod leidt: men bedankt als lid, en blijft in zijn functie gehandhaafd. Neen, de enig juiste methode van optreden is, dat de gedragingen en antecedenten van personen, die een gezagsondermijnende mentaliteit vertonen, worden onderzocht; zijn die gevaarlijk voor de samenleving, dan dienen deze personen uit hun functies te worden verwijderd, onverschillig of ze op het moment van het ontslag nog lid van de Communistische Partij zijn of niet. Tegenwerpingen als „ik ben tot inzicht gekomen” mogen slechts met de grootste voorzichtigheid worden aanvaard, zoals ervaringen met N.S.B.-ers hebben geleerd en zoals na de laatste oorlog nog weer eens duidelijk is gedemonstreerd door de gang van zaken in de Balkanlanden en Tsjecho-Slowakije.

Verbiedt men een politieke partij, dan jaagt men haar aanhangers onder de grond, maakt ze tot tweederangsburgers en verliest iedere controle op haar omvang en werkzaamheden. Neen: men late de leden van de verdachte partij of groep hun staatkundige rechten, doch men geve hun geen posities in de gezagsapparaten, of verwijdere

hen daaruit na behoorlijk en met waarborgen omkleed onderzoek.

Voorzover het directe bedreigingen betreft van communistische en fascistische zijde, worden we nu wel wakker.

Het is echter uiterst gewenst, dat we ook op onze hoede zijn voor groepen, die zich thans weliswaar bevinden in het democratische afweerfront, doch wier geluid toch niet altijd even zuiver is, ook zij kunnen een bedreiging gaan vormen, wanneer we op hun uitingen geen acht slaan en niet tijdig daartegen protesteren.

Zo heeft onlangs op een vergadering van de Partij van de Arbeid te Schiedam Mr. v. d. Goes van Naters verklaard, dat de Partij alléén zitting wil hebben in een regering, waarvan zij de vooruitstrevendheid bepaalt. Het zou voorbarig zijn thans reeds te beweren, dat de P.v.d.A. bewust beoogt de democratische spelregels op zij te zetten; er wordt op zulke bijeenkomsten veel beweerd, en vaak onvoorbereid, maar toch duidt een dergelijke uitlating op een gevaarlijke mentaliteit. Voorlopig willen we het „dwingelandij” noemen: dat is het opeisen van rechten, waarop men volgens de regels van het spel geen aanspraak kan maken; immers, de verkiezingen zullen moeten uitwijzen volgens welk politiek programma zal worden geregeerd.

Mr. v. d. Goes van Naters heeft óók gezegd, dat hij niets voelt voor een „nationaal” kabinet, en wij kunnen ons dat voorstellen, omdat dan de kansen van de P. v. d. A. om haar socialisatieplannen te verwezenlijken, nóg minder groot zullen zijn.

En als de andere partijen zich van het dwingen van de P. v. d. Arbeid nu eens niets aantrekken?

Gaat de P. v. d. Arbeid dan in de oppositie en zal zij dan haar toevlucht nemen tot middelen, die zij thans bij de Communisten zo verfoeit?

Dient de uitlating van Mr. v. d. Goes van Naters misschien om ons dat duidelijk te maken?

Is dat spelen volgens de regels van het spel der democratie, of is het dreigen?

Wanneer we ons dan verder goed voor ogen stellen de tweeslachtigheid van de beide regeringspartijen ten opzichte van het Communisme, dat zij bestrijden in Nederland, doch begunstigen in Indonesië, dan komt onwillekeurig de gedachte bij ons op, dat het hier alléén maar gaat om een verkiezingsmanoeuvre, en dan worden we nóg aarzelder tegenover deze kampioenen voor de democratie.

S. v. W.

Overheid ontduikt Overheidsvoorschriften

Op 18 April werd in Rotterdam de voetbalwedstrijd Nederland—België gespeeld. Verschillende touringcar-ondernemers in den lande kregen van gezelschappen of verenigingen aanvragen voor een rit per touringcar naar deze wedstrijd. Zo ook diverse ondernemers in Gelderland. Indien de reis zonder grote bezwaren per trein kon geschieden werden deze aanvragen door de Rijksverkeersinspectie te Arnhem geweigerd, van welke weigering de ondernemers bericht kregen door middel van een schrijven waarin als motief voor de weigering genoemd werd: „dat de openbare middelen van vervoer met inbegrip van de extra-treinen op redelijke wijze in het aangevraagde vervoer kunnen voorzien en mede gelet op de huidige brandstof — en materieel-positie.” Geheel in het midden gelaten kan worden de vraag of het juist is de reizigers voor te schrijven hoe, op welke tijd en al of niet met extra-treinen, zij voor hun geld hebben te reizen en dat zij dit reisgeld hebben te besteden bij de overheidsdiensten en niet bij de particuliere ondernemers. Hierin beschikt nu eenmaal de overheid. De voorschriften waren er en de R.V.I. te Arnhem deed haar plicht. Haar treft in dezen dan ook geen enkele blaam. De particuliere ondernemers zagen hun klanten, tegen de zin van de reizigers zelve, met de trein gaan, tenminste dat meenden zij. Een hard gelag, maar er was nu eenmaal niets aan te doen. De voorschriften waren er en als goede Nederlanders schikken zij zich daarnaar en reden niet. Niet echter also de..... Nederlandse Spoorwegen. In Wageningen o.a. werden in een sigarenwinkel toegangskaarten voor de wedstrijd verkocht, waarbij gelijktijdig een kaart voor de rit Wageningen—Rotterdam en terug per autobus van de Ned. Buurtspoorweg Mij., een dochteronderneming van de Ned. Spoorwegen. Deze bussen liepen inderdaad en wel met een vergunning voor..... de bollenvelden. In de bus uit Wageningen b.v. zaten alleen bezoekers van de wedstrijd, mensen die naar Rotterdam wilden, getuige het hen uitgereikte vervoerbewijs naar Rotterdam, en geheel tegen hun wil en buiten hun voorkennis eerst

door een gedeelte van de bollenvelden gesleept werden. In den Haag reed de bus naar het station en werden de passagiers op de trein gezet, waarmede zij verder naar het Feijenoord-stadion konden reizen. De bus wachtte daar tot 's avonds en ging vanaf den Haag weder naar Wageningen. Hoe de reizigers hierover te spreken waren laat zich begrijpen. Het meest typerende is echter dat de voorschriften hier volkomen doelbewust ontduikt werden door de Overheid zelve, gereden werd op een valse, althans gecamoufleerde vergunning en zo ongeveer 100 k.m. meer gereden werd, nog afgezien van het traject per trein, dan dat de rit normaal aan de bonafide particuliere ondernemer was overgelaten. Over „bonafide” gesproken! Om nog maar te zwijgen over het goede voorbeeld door overheidsdiensten gegeven op het gebied van beperking van het brandstof-gebruik! (het was ook nog een Zondag).

Israël

Uit bloed en tranen — hoeveel bloed en hoeveel tranen! — is de staat Israël geboren. De Joodse ballingschap is geëindigd. Het Joodse volk, gemarteld, gepijnigd, vervolgd als geen ander volk ter wereld, heeft een kleine rustplaats voor zijn leven gevonden. Een groot en groots moment in de wereldgeschiedenis. Eens schreef de stichter van het politieke Zionisme, Theodore Herzl: „Wanneer ge wilt is het geen sprookje”. De wil was er en het sprookje is tastbare werkelijkheid geworden: de Joodse vlag — blauw en wit met de trotse Davidsster (die eens een merkteken van schande moest heten) in het midden, wappert over het Joodse land Israël. Nog meer bloed en stromen tranen zullen de consolidatie van dit land vergezellen. Doch niettemin: er is blijdschap en geluk in Israël. In onze kring zullen velen zich verheugen. Niet alleen Joden. Want ook uit onze kring zijn velen gevallen aan de schande van de Joden-hatende overweldiger. Naar de kleine groep in ons midden van wie de gruwelijke dodendans ontsprongen zijn, gaan onze diepgemeende gelukwensen.

N.V. SCHEEPSWERVERN

„PIET HEIN”

BOLNES en PAPENDRECHT

DWARSELLINGEN

115 Meter

DROOGDOK

115 x 30 Meter

Machinefabriek en scheepswerf

van

P. SMIT Jr. N.V.
ROTTERDAM

Wie de vrijheid lief heeft

hij abonneert zich op

GROOTHANDEL

Weekblad gewijd aan de belangen van de groothandel, in de uitgebreidste zin van het woord

Abonnementen per jaar f 15.—

Kon. Nederl. Boekdrukkerij H. A. M. Roelants, Schiedam

N.V. CORNs. SWARTTOUW'S STUWADOORS MAATSCHAPPIJ

Rotterdam

Lossen en laden van zeeschepen en alle verdere werkzaamheden.

Opslag van alle soorten goederen.

Het hoofdkantoor, Willemskade 21, verstrekt gaarne op aanvraag inlichtingen.

Bijkantoren te:

AMSTERDAM - ANTWERPEN - GENT.

N.V. Hollandsche Electrochemische Industrie

HECI

Hardmetaal-plaatjes
Hardmetaal-gereedschappen

Enige fabriek in Nederland van gesinterd hardmetaal.

Oude Dijk 149
Rotterdam-O
Telefoon 20661

Voor een advertentie-contract in dit blad kunt U zich wenden

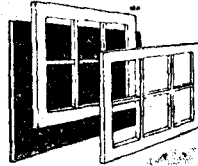
tot de heer

L. VLUG

Geestbrugweg 69

Rijswijk (Z.H.)

Tel. 119225

RAMEN

IN TRILBETON

N.V. BETON- & PLATENFABRIEK
1/4 GEBRs. MYNLIFF

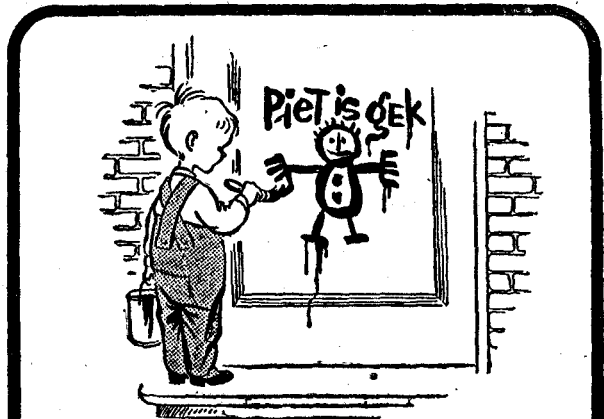
TELEFOON: 20539 - SLOETSTR. 6 - NYMEGEN

N.V.

W. A. HOEK'S

MACHINE- EN ZUURSTOFFFABRIEK
Hoofdkantoor en Machinefabriek
te Schiedam.

Compressors voor alle gassen en iederen druk.
Installaties voor de bereiding van zuurstof, stikstof, enz.

...maar voor al het andere verfwerk

Verf Van Vettewinkel

H. P. GELDERMAN & ZONEN N.V.

OLDENZAAL

FABRIKANTEN VAN

ruwe-, geverfde-, gebleekte- en bedrukte katoenen-,
celvezel- en kunstzijden manufacturen

Verzorgt als van ouds

VERHUIZINGEN

naar alle werelddelen
met Hollandse degelijkheid

Firma KOOYMAN

NIEUWE HAVEN 145

Tel. 68146 - Schiedam.

Drie onafwendbare gevolgen

Chaos, verval en ondergang

De „Republiek Indonesië” heeft vele legers en vele generaals. Zij bezit zelfs admiraals en vice-admiraals en schout-bij-nachten. Zij heeft weliswaar geen vloot, maar dit kleine gemis heeft ook President Soekarno niet verhinderd zijn gasten soms in admiraalsuniform te ontvangen...

De „legers” der Republiek zijn echter talrijk. Er zijn er zelfs meer, dan de regering-Hatta zelfs plezierig vindt. Want behalve het officiële leger, de T.R.L., zijn er allerhande los-vaste formaties met eigen namen, eigen uniformen en eigen officieren. Een tijd lang vond men te Djocja, de activiteit dezer benden niet onvoordelig. Maar de bevolking zucht en steunt onder hun druk en Hatta's kabinet, schoon niet spoedig blozend, voelt zich door al die „legers”, compleet met „generaals”, toch langzamerhand gecompromitteerd.

Daar is bij voorbeeld de „generaal” Boeng Tomo. Onze „Boeng”, onze kameraad, ons vriendje. Hij geniet in de Republiek 'n grote vermaardheid. Niet dat hij iets meer op een echte generaal zou lijken dan alle andere hoofd- en opperofficieren van de Republiek. Maar dat hoeft ook niet. Zijn collega-generaals waren vroeger eveneens sergeant. Of boekhouder. Of klerk.....

Maar deze Boeng Tomo heeft iets anders. Hij heeft het talent van een vervaarlijk redenaar. Boeng Tomo is niet zo-maar een spreker. Hij is metterdaad een begaafd, talentvol sperker-voor-de-massa. Zet Boeng Tomo voor een paar duizend eenvoudige Indonesiërs en hij heeft hen spoedig tot wilde opwinding gebracht. Plaats Boeng Tomo voor een microfoon, en hij geeft alle kunstjes ten beste van de geboren volksmanier.

De Republiek heeft Boeng Tomo dan ook lange tijd als opruier gebruikt. Hij had niet alleen zijn eigen leger, maar ook zijn eigen radio. En de Republiek liet hem spreken. „Trekt het zwaard! Wapent U! Drijf de Nederlanders in zee! Doodt hen! Wij zullen strijden met kanonnen, met geweren, met knodsen, met messen, met spitsen en met lansen!” Zo sprak Boeng Tomo. Opwindend, hitsend, aanvurend tot strijd.

Maar er kwam een tijd, waarin dit de Republikeinse regering minder goed paste. Na Linggadjati ging het nog. Maar na de politieke actie, na het optreden der C.G.D., na 't Renville-accoord werd het lastiger. Boeng Tomo werd gecompromitteerd. En daar hij geen microfoon kon zien staan zonder er opruiende propaganda door te maken, nam de regering-Hatta een fors besluit. Ont-sloeg zij Boeng Tomo? Natuurlijk niet. Maar wel werd hem formeel en officieel een „spreekverbod” opgelegd. Boeng Tomo moest — voorlopig — zwijgen.

Doch ziet wat gebeurde. Een Oosters volksredenaar heeft, behalve een goede stem en het vermogen die woorden en beelden te vinden, welke zijn simpel gehoor treffen en medeslepen, nog iets anders nodig. Hij moet zijn woordenvloed doen samengaan met veelsoortige gebaren. Hij moet met de armen zwaaien. Hij moet met de vingers knippen, zijn handen bewegen, hij moet lachen en boos kijken. Kortom: hij moet kunstjes vertonen.

Soetomo nu is hierin een meester. En zo verschenen kort geleden op een grote volksvergadering in Midden-Java twee sprekers. Zij stonden achter elkaar, en de voorste was Soetomo! En de verrukte menigte zag held Boeng Tomo zijn aangrijpende bewegingen maken, zij zag hem met de armen zwaaien en zijn handen bewegen en tegelijk hoorde zij de vertrouwde ophitsende klanken. En toch sprak Boeng Tomo niet....

Achter hem stond namelijk zijn pleegzoon en die sprak de rede uit. Boeng Tomo echter, gehoorzaam aan het spreekverbod, stond vóór hem

Tenzij aan drie voorwaarden voldaan wordt

en maakte de passende gebaren, trok de passende gezichten en voerde de passende pantomime uit.....

Zo kon iedereen tevreden zijn. De dankbare toehoorders, want de comedie gaf hun waar voor hun geld — tegelijk een „bezielende” toespraak en de clownskunst van Boeng Tomo zelf. En de generaal, die aldus zijn greep op het volk vasthield. En de regering der Republiek, die zo loyaal een lastig element het zwijgen oplegde.....

Het verhaal is hier wat uitvoeriger verteld. Het is op zichzelf natuurlijk niet belangrijk. Het doet er weinig toe, of de arme, geplaagde bevolking der Republiek een opruier meer of minder wordt losgelaten. Onzentwege mag men de „generaal” Soetomo zelfs zonder tussenpersoon laten bulken. Maar het geval is uitermate belangrijk als symptoom. Als symbool. Als zinnebeeld voor gans deze „Republiek”.

Daarom voeren wij deze ruige knaap ten tonele. Deze Soetomo, die zijn leger door Japanners liet instrueren. Deze Boeng Tomo, die zwoer de Nederlanders te verdelgen. Deze Tomo, die haat predikt wijs hij door haat bestaat. Deze welbespraakte Oosterse wapenknecht, wiens blinde fanatisme dezelfde geesten oproept als die, welke eens een Westerse korporaal ganse volken ten verderve voerden.....

En hier is dan het zinnebeeld.

Deze Soetomo — dat is de Republiek zelf. De Republiek die, in het nauw gedreven, de regering van de fel-rode Sjarifoedin naar huis stuurde en door het „gematigder” kabinet van Mohammed Hatta verving. De Republiek, die zich welgezind en bereid tot redelijk overleg toont, juist zoals Boeng Tomo dat spreekverbod gehoorzaamt. De Republiek die echter elke werkelijke overeenstemming ontwijkt, wel wetend dat zij generlei accoord zou kunnen nakomen, gesteld al dat haar regering dit wenste. De Republiek, wier delegatie marchandeert, traineert en intrigeert — juist zoals Boeng Tomo, zwijgend, toch het woord voert.

Al sprekend met de Nederlanders, lastig, moeilijk en chicanerend, maar dan toch formeel het gesprek voortzettend, werkt de Republiek met

handen en voeten om haar internationale positie weer te versterken. Zij praat te Djocja en haar afgezanten vertellen leugens aan de Veiligheidsraad, die dan te Djocja weer zwakjes gedesavouceerd worden. Zij praat te Batavia en knoopt heimelijk nieuwe internationale contacten, waarvan zij zich volgens het „Renville”-accoord nadrukkelijk zou onthouden.

De regering dezer Republiek voert, saboterend en weerbarstig, haar besprekingen en tegelijk gaan haar pers, haar radio en haar volksmenners voort met het prediken van haat, opstand en verzet. De regering der Republiek Djocja maakt zich lastig bij de onderhandelingen, en gebruikt de gewonnen tijd om haar wankele positie te herstellen. De regering-Hatta onderhandelt, maar zij laat op eigen gebied een propaganda toe, waarvan niet alleen de methoden, doch ook het doel en de strekking door Moskou gedicteerd zijn. De gegevens over de kracht der communistische agitatie onder Ailimin's leiding — door de Regerings Voorlichtingsdienst zelf verspreid — hebben de laatste twijfel aan dit gevaar weggenomen.

En hier ligt nu de kern van de situatie waarin Indië en het Koninkrijk zich thans bevinden. In geheel Indië, buiten de ongelukkige gebieden, waar allerlei vormen van republikeins gezag nog met geweld gehandhaafd worden, is het groei-proces in volle gang, dat van deze landen zelfstandige gebieden maakt, straks verenigd in de Verenigde Staten van Indonesië. In geheel Indië — buiten de gebieden waar een republikeinse terreur het volk verdrukt — willen de Indonesische volken en hun leiders niets liever dan met de Nederlanders samenwerken. Het zij dan, dat de republikeinse bedreiging ook die volken nog schadelijk beïnvloedt. Waar die vrees is weggenomen — overal waar die vrees geheel is weggenomen — wordt weer gewerkt, breekt het economisch herstel zich baan en leeft de bevolking op.

Tussen de zekerheid van welvaart, veiligheid en vrijheid van die Indonesische volken en de kans op hun terugval in chaos en hun zekere

ondergang staat slechts één macht — staat slechts de macht der boze krachten van de Republiek.

Deze waarheid, deze vaststaande, bewezen en onwrikbare waarheid — dat slechts de kwade geesten dezer Republiek de kans op Indië's gezonde groei bedreigen — behoort het Indische beleid te bepalen. Deze zekerheid leidt tot drie conclusies.

1. Wat het buitenland betreft tot de conclusie, dat de verdere gang van zaken in Indië nu een zuiver-binnenlandse aangelegenheid geworden is, zodat noch voor bemoeiingen van de Veiligheidsraad, noch voor de aanwezigheid van de Commissie voor Goede Diensten meer enige aanleiding bestaat. De Verenigde Naties zouden voorshands aan Palestina hun tijd, vlijt en aandacht vruchtbaar kunnen besteden...

2. Wat Indië betreft luidt de conclusie, dat men thans tot de regering der Republiek kan zeggen: het is welletjes geweest. Gij kunt trachten U in Uw gebied nog enige tijd — zij het door dwang en geweld — te handhaven; wij zullen zorgen, dat Uw agitatie zich tot dat gebied beperkt. Van overleg kan pas dan sprake zijn, indien in dat gebied het communisme overwonnen, de haat verbannen en de terreur door redelijkheid vervangen zouden zijn.

3. Wat Nederland betreft is de conclusie, dat elke samenwerking aan de Grondwetsherziening zeer nadrukkelijk gebonden blijft aan de voorwaarde, dat men zich volle vrijheid van handelen voorbehoudt zodra blijken mocht, dat een nieuwe Nederlandse regering het heilloos pad van haar voorgangster verder zou willen vervolgen. Zo duidelijk, zo luid en zo verstaanbaar, dat gans het volk het hoort, zal men moeten verklaren: goed, wij zullen constitutioneel een ontwikkeling mogelijk maken, welke Nederland met de Verenigde Staten van Indonesië tot een Unie verenigt. Doch zodra blijken mocht, dat een Nederlandse regering hetzij in die V. S. van Indonesië de weg vrij laat voor de ontbindende krachten der Republiek Djocja, hetzij van die Unie niet meer dan een wankele façade maakt, zullen wij met alle kracht er naar streven Indië en Nederland voor die rampen te behoeden.

Dit zijn drie waarheden, waarmee men aanstonds voor het Nederlandse volk kan treden. Voor het volk, dat niet denkt aan een „koloniale overheersing”, die dan ook sinds het begin van deze eeuw niet heeft bestaan. Voor het volk, dat niets liever wil dan met de vrije volken van Indonesië hecht en stevig samen te werken. Voor het volk dat, met de beste gevoelens bezield, nochtans instinctief begrijpt hoezeer het behoud dier stevige en hechte banden 'n levensvoorwaarde is voor Indië en Nederland beide. Voor dat Nederlandse volk kan men treden en zeggen: ziet, daar werd door slecht Nederlands beleid in Indië veel verknoeid en veel bedorven. Daar werd in Indië de laatste jaren veel vernield. Roekeloos en nodeloos vernield. Maar nog is niet alles verloren. Geeft ons Uw vertrouwen, zo kan men tot dit bedreigde volk zeggen — en wij zullen er onze beste kracht aan geven om alles wat in Nederland en Indië gezond en sterk en levenskrachtig is te verenigen en te behoeden voor verval en ondergang. Want dat is wat de volken van Nederland en van Indië door het berusten in de chicanes en de intrigues dezer Republiek Djocja thans bedreigt. Ondanks onze goede wil. Ondanks de samenwerking van Nederlanders en goedwillende Indonesiërs. Ondanks fraaie staatkundige constructies, die als verlichte kermistinten temidden van ruïnes staan, zo-lang men er de stevige basis aan othoudt. Wordt aan die drieledige voorwaarde — jegens het buitenland, in Indië en in Nederland — te lang en leste niet voldaan, dan metterdaad zullen voor het dan uiteengespatte Koninkrijk de gevolgen onafwendbaar zijn: chaos, verval en ondergang. d. K.

EIGENWIJZE LIEDJES.

Maar ja.....

Zij wilden graag en goed en progressief regeren,
Maar ja... het staatsman-zijn waait ook den mens niet aan...
Minister-zijn is schoon maar uiteraard iets anders
Dan als die knappe prof op een college staan...
Want dat wat — ha, die prof! — studenten juichend prijzen
Als de — hiep, hiep, hoera! — volkomen nieuwe tijd,
Blijkt in den tragen tred van maar een staatsmachine
Vaak wensdroom zonder meer... en géén realiteit.

Al wil men graag en goed en progressief regeren,
Regeren valt niet mee!... maar ja... de schone schijn
Omzweeft zelfs in dit land de macht en dus de glorie
Van stuurman op de brug en van minister zijn...
En van die schijn blijft niets als men de zon gaat schieten
Met ongewisse hand aan gammal instrument
En boven op die brug bij koers- en plaatsbepaling
De boldriehoek vergeet en de sextant niet kent...

Zij wilden graag en goed en progressief regeren...
Maar ja... de schuit liep vast — de stuurlui en kap'tein
Zijn op zó'n zware zee nog onbekwaam bevonden...
Sic transit gloria... het heeft niet mogen zijn...
Maar ja en nogmaals ja: wij zitten met de brokken,
De schade zonder claim, de ergernis en spijt
Om dit geleid gedoe van onervaren daders
En met de bange vraag: hoe raken wij hen kwijt?...
....

BRAMMETJE.

De deur ging gauw weer dicht

Alleen het droombeeld kan haar openen

Het Amerikaans-Russische intermezzo van de vorige week heeft een bittere nasmaak achtergelaten. Wat heeft het ons doen zien? Dat de tegenstellingen tussen de twee kolossen op 't ogenblik onverzoenlijk zijn. Bitterder nog: dat de rest van de wereld, die in de schaduwen van die twee reuzen leeft, — hoe paradoxaal het ook klinkt — niet gebaat is met een verzoening thans.

Een gebruikelijke en nietszeggende formule, die ook aan het einde van de aide-mémoire, welke Amerika's ambassadeur te Moskou voor Molotov had opgesteld, stond, heeft, door de laatste — te goeder of te kwader trouw — verkeerd uitgelegd, de hele wereld een kort ogenblik in een roes gebracht, die gevaarlijk veel leek op die, welke in 1938 op het beruchte accoord van München was gevolgd.

De bewuste phrase (welke bleek het inderdaad niet te zijn!) luidde: „.....de deur blijft altijd open voor bespreking en regeling van onze geschillen” en zij werd door Molotov aangegrepen als een voorstel van Amerika om samen met Rusland het koude conflict, dat de mensen overal ter wereld in een ondragelijke spanning houdt, op te lossen.

De opluchting, die volgde op de bekendmaking door radio-Moskou, was reusachtig — niet alleen bij het grote publiek, dat niet geacht kan worden de draagwijdte van de mees- te politieke gebeurtenissen te vatten. Ook Engelse bladen als de Times en de Manchester Guardian, die beter moesten weten, waren zo geestdriftig, dat zij zelfs volkomen de voor Engeland uiterst vernederende consequentie van een Amerikaans-Russisch concilie over het hoofd zagen.

Maar de ontzuivering kwam spoedig. De Amerikaanse regering liet weten, dat zij helemaal geen besprekingen had voorgesteld. Ontzuiverender nog: dat zij helemaal niet het heil inzag van besprekingen met Rusland. Eerst moesten daarvoor de voorwaarden aanwezig zijn en de voorwaarden waren precies dezelfde als toen de laatste conferentie, die te Londen gehouden, ontbrak.

Het is nog te vroeg nu te gaan gissen, welke motieven Rusland zou hebben kunnen gehad om in de al-

gemene uiting van „good will” een zeer bepaald voorstel tot een bespreking te lezen en welke om het Russisch antwoord op de Amerikaanse aide-mémoire bekend te maken, alleer het Washington zelf bereikt had. Dit alles is zeer vreemd en doet verdenkingen rijzen. Maar ook Amerika gaat niet vrij uit. Als het met zijn démarche inderdaad niet anders bedoeld heeft dan een precisering van zijn standpunt, dan is een mondeling onderhoud voldoende. Een schriftelijke verklaring van iets, dat reeds honderdmaal gezegd is, doet méér vermoeden, vooral wanneer zij eindigt met de befaamde formule, die juist weggelaten behoort te worden, indien de verklaring zelf beslist niet meer moet impliceren dan zij zegt.

Doch hoe het ook zij — dit zijn problemen van meer historische orde, tot welke oplossing ons nog niet de nodige bronnen ter beschikking zijn. Het komt aan op het „hic et nunc”. En dan moet erkend worden, dat de rechtzetting van de Amerikaanse regering realistisch is. Het zal haar moeilijk gevallen zijn om de waarheid te zeggen. Hiermede zou zij, dat wist zij, miljoenen, die in de Moskouse interpretatie van de phrase geloofd hadden, teleurstellen en velen van die miljoenen zouden Amerika de schuld geven van de weigering om tot de „reddende” besprekingen over te gaan. Aan de andere kant was er ook de kans, dat Moskou inderdaad niet ongeneigd was om zoete broodjes te gaan bakken —

op zijn manier. Een weigering kon de verstandhouding slechts verergeren.

* * *

Toch moest het gezegd worden: Een nieuwe conferentie met Rusland zou nutteloos zijn. Er waren niet de minste aanwijzingen voor aanwezig, dat Rusland z'n houding gewijzigd had, sinds de laatste conferentie tengevolge van die houding mislukt was. Bovendien: de meest elementaire voorwaarde voor het welslagen van een conferentie, de wederzijdse bereidheid tot geven, ontbrak.

Amerika weigert ook nog maar één essentiële concessie te doen op het gebied, waar de Russische en de Amerikaanse visies op elkaar botsen. Het weigert het grote werk van Europa's herstel in de steek te laten, het weigert de stelling Griekenland-Turkije aan Rusland over te geven, het weigert zelfs Berlijn, verloren voorpost, te verlaten. En toch zijn dit de soort concessies, die het zal moeten doen, wil het van Rusland gedaan krijgen, dat het zijn politiek van infiltratie, ondermijning en indirecte aggressies zal staken. Tot andere concessies dan deze, b.v. tot het opgeven van zijn eindelijk verkregen veiligheids gordel in Oost-Europa, zal Rusland van zijn kant nooit bereid zijn.

Het ongeluk van dergelijke onderonsjes als waarop de wereld gehoopt had, dat Rusland en Amerika zouden organiseren, is, dat zij nooit slagen, tenzij een derde er het slachtoffer van is. Uit een Russisch-Amerikaanse handel van geven en nemen, een andere afbakening van de wederzijdse invloedssferen, dan de tegenwoordige, die zoveel onmin blijkt te wek-

ken, zou Europa waarschijnlijk als enige werkelijk berooid te voorschijn komen. Vandaar het vreemde van die welhaast Münchense opluchting in Europa. Men stelde zich voor, dat de Tsjechen bij het accoord van München gejuicht zouden hebben! Vrede? Ja zeker. Maar geen vrede, waarbij men zelf het slachtoffer is!

* * *

En op het ogenblik is het juist zo, dat er tussen Rusland en Amerika geen werkelijke vrede mogelijk is, tenzij Europa en China er het slachtoffer van zijn. Europa en China zijn de enige „bargaining objects” tussen Rusland en Amerika. Als een van die twee kolossen weigert over die onderwerpen te gaan marchanderen, dan is er helemaal geen „bargain”, geen handel, geen echte vrede mogelijk.

Gelukkig voor Europa weigert Amerika zonder Europa, over Europa te marchanderen, maar het gevolg daarvan is, dat er geen echte vrede op de wereld heerst. Pas wanneer Europa niet over zich laat marchanderen, ja, de mogelijkheid daarvan zelfs niet laat bestaan, is er kans op echte vrede. Europa kan dat pas, wanneer het weer sterk is, wanneer het weer gewicht in de schaal kan leggen — nu eens in de Russische schaal, dan weer in de Amerikaanse —, zodat de twee kolossen niet meer door de vige afbakening van hun kracht, grootte en gewicht, de ruimte missen om tot elkaar te komen. Thans wordt de tussen hen liggende ruimte door hen zelf, door hun macht, gevuld. Dan is het Europa, hetwelk dat „sua vi et suo jure” doet. Eer dit droombeeld verwezenlijkt is, zal er geen vrede zijn.

In ons volgend nummer hopen wij de belangwekkende rede op te nemen welke Mr. D. M. Stikker ter algemene ledenvergadering van onze partij heeft gehouden.

Bijzonder lichtvaardig!

In zijn onlangs verschenen boekje „Rechtsbederf” geeft Mr. G. J. de Lint een overzicht van de grondwetsschendingen, welke door invoering van de Bijzondere rechtspleging in onze rechtspraak zijn begaan, zulks in verband met het feit, dat opnieuw een wetsontwerp betreffende de bijzondere rechtspleging bij de Staten-Generaal is aangehangig gemaakt.

Mr. de Lint wijst in zijn werkje op de uitbreiding van de grenzen van het gezag van de Regering als gevolg van de noodtoestand, en toont vervolgens aan hoe door tal van noodbesluiten en wijzigingen van deze besluiten, ten dele door de Regering uit Londen meegebracht, ten dele later tot stand gekomen, de waarborg van onze constitutionele rechten in belangrijke mate verloren is gegaan. Hij somt een aantal van deze niet langer geëerbiedigde rechten op en wijst met nadruk op het gevaar, dat gelegen is in het verder voortgaan op deze weg, die onherroepelijk tot ontwrichting van de Nederlandse rechtsorde moet leiden.

Zo vestigt hij de aandacht

op de mogelijkheid van invoering van politieke rechts met terugwerkende kracht, ontworpen door de Regering te Londen, waardoor aan het beginsel, neergelegd in art. 163, eerste lid, der Grondwet, dat wijst op een reeds tot stapd gekomen relatie tussen de rechter en de betrokkene, op wel zeer ernstige wijze geweld wordt aangedaan. Zo noemt hij de blanco bevoegdheid tot in bewaring stelling volgens het Besluit politieke delinquenten 1945, in flagrante strijd met art. 164 Gw. Zo wijst hij op het feit, dat de leden van de Bijzondere Raad van Cassatie, wier taak correspondeert met die van de leden van de Hoge Raad, niet benoemd worden volgens de regels van art. 170 Gw. Tal van andere grondwetsschendingen somt hij op, zoals het feit dat de tribunalen in hun uitspraken hun beslissingen niet behoeven te verantwoorden, hetgeen in strijd is met art. 168 eerste lid der Grondwet, het feit dat de leden van de bijzondere rechterlijke macht niet voor hun leven zijn aangesteld, in strijd met art. 173, tweede lid, der Grondwet, het feit dat door

de instelling van de Bijzondere Raad van Cassatie is gebroken met het systeem van de hiërarchische opbouw van de rechterlijke macht, zoals neergelegd in art. 169 Gw., enz. enz.

Ongetwijfeld kan voor sommige dezer schendingen als verontschuldiging worden aangewend het bestaan van een noodtoestand op het ogenblik dat zij begaan werden. De Regering, eerst te Londen en later hier te lande, zag, door de noodtoestand die zij vreesde en vond, geen mogelijkheid om met handhaving van de normen, in onze constitutie vastgelegd, tot een oplossing van de moeilijkheden te komen. En inderdaad wordt het gezag van de gewone wetgever, gebonden aan vele constitutionele normen en beginselen, in art. 195 Gw. belangrijk uitgebreid, voor zover aanwending van dat gezag zal dienen tot handhaving van de in- of uitwendige veiligheid van de Staat. Echter is in art. 195 Gw., zoals Mr. de Lint opmerkt, de richtlijn vastgesteld dat met opheffing van de bijzondere rechtstoestanden ook het uitzonderingsrecht buiten werking behoort te treden.

Nog afgezien van de vraag, of de Regering bij de uitvaardiging der noodbesluiten t.a.v.

de bijzondere rechtspleging, de uitbreiding van de grenzen van haar gezag niet al te ruim heeft opgevat, staat onbetwistbaar vast het feit, dat de bijzondere rechtstoestanden reeds lang tot het verleden behoren, waarvoor onze dankbaarheid niet groot genoeg kan zijn. De vreugde hierover wordt evenwel aanmerkelijk getemperd, wanneer men bedenkt dat het uitzonderingsrecht nog steeds in stand gehouden wordt niet alleen, maar zelfs nader aangevuld, en nu tot voorwerp dient van een nieuw wetsontwerp, dat weliswaar spreekt van een „geleidelijke” opheffing van de bijzondere gerechtshoven, de Bijzondere Raad van Cassatie en de tribunalen, doch dat, zo het tot wet zou worden, het rechtsbederf voortgang zal doen vinden.

Bij lezing van het werkje van Mr. de Lint wordt men getroffen door de grote mate van lichtvaardigheid waarmee de Regering met betrekking tot de bijzondere rechtspleging tot dusverre is te werk gegaan. De grondwet is de basis van de fundamentele menselijke rechten. Schending van de basis doet de rechtsstaat wankelen die daarop is gebouwd. Het is dan ook de hoogste tijd dat aan deze schendingen een einde komt.

v. E.

Atdelingsnieuws

GORINCHEM

Korthals sprak

Op 11 Mei j.l. sprak voor de afd. Gorinchem van de V.V.D. het Kamerlid drs. H. A. Korthals in de goed bezette zaal van „Roxy”.

Het onderwerp luidde: „Vraagstukken van de laatste tijd”. Spr. wierp een terugblik op de periode na de bevrijding tot nu.

Uitvoerig besprak spr. de Indische politiek. Tegen de regeringspolitiek heeft de V.V.D. zich verzet, maar de oppositie moet ook positief werkzaam zijn. In het partij-program staat duidelijk aangegeven, welke lijn gevolgd moet worden. Men moet niet afzijdig blijven, zoals de A.R. Er is een goede kans voor opbouw. Samenwerking met constructieve elementen is geboden. Het Indische beleid kan nog in gunstige richting worden omgebogen.

Na de pauze beantwoordde spr. verschillende vragen.

GRONINGEN

Ondanks concurrentie

Te Groningen werd een vrouwenvergadering belegd, waar Mevrouw Mr. E. Scheltema Conradi, lid van het hoofdbestuur, sprak over het onderwerp: „Waar raken de politieke problemen van deze tijd het leven van de vrouw?” De spreekster stelde hierbij in het licht, hoe de diverse politieke partijen tegenover deze vraagstukken een verschillende houding aannemen. De vergadering droeg een levendig karakter en een groot aantal dames nam aan de nabespreking deel. Van verschillende zijden werd ons dien avond concurrentie aangedaan en de opkomst was dan ook niet zo groot als men dat in andere omstandigheden had mogen verwachten. Evenwel waren uit bijna alle plaatsen in de provincie, waar in de afgelopen winter kringen waren georganiseerd, groepjes dames opgekomen.

HAARLEM

Vergadering

Op 11 Mei vergaderde de afdeling Haarlem. Na het huishoudelijke gedeelte sprak de heer Dr. S. Elzinga over het onderwerp „Dictatuur en democratie” en vervolgens de heer W. Lubberink over „Vrijheid in het socialisme”.

LEIDEN

Functionares

Het Bestuur van de Centrale Leiden is als volgt samengesteld: voorzitter: J. J. Vermeulen, Broekslootkade 6, Voorburg. Secretaris: Drs. F. J. Hooftman, Crabethstraat 49, Gouda. Penningm.: T. v. d. Berg Azn., Ridderbuurt 50, Boskoop.

SCHIEDAM

Vult Musis!

Ook Schiedam valt de eer te beurt van een bezoek van onze lijststaandvoerder, mr. P. J. Oud, die Donderdag 27 Mei a.s., 8.15 uur, in de grote zaal van Musis Sacrum spreekt. De bezoeker wacht ongetwijfeld een interessante avond, die groot vertrouwen zal geven in de uitslag van de verkiezingsstrijd. Komt dus in grote getale: de zaal kan zeer velen bergen en Mr. Oud weet te boeien.

Luchtpost-abonnementen voor militairen in Nederlands-Indië

Onze militairen overzee snakken naar nieuws uit het vaderland en naar goede voorlichting over hetgeen hier gebeurt. Zij willen de mening leren kennen van gelijkgestemden en lezen graag goede artikelen over de problemen van het ogenblik. Een weekblad, per zeepost verzonden, verliest zijn actualiteit en om. oud nieuws geven onze militairen weinig.

Thans zijn wij in staat „Vrijheid en Democratie” per luchtpost naar onze militaire abonneés in Nederlands-Indië te zenden. De hoge kosten van verzending neemt ons blad voor een groot deel voor haar rekening, zodat de gewone abonnementsprijs met slechts f 5.— per jaar verhoogd behoef te worden.

Neemt een militair abonnement voor Indië à f 12.50 per jaar en draagt hiermede bij aan het brengen van goede voorlichting aan Uw familieleden en bekenden, die in Nederlands-Indië onder dienst zijn.

De „ontwikkeling” van onze textielpositie

„Hebt U er óók genoeg van?”

Wat voor ons het hoogtepunt was

Indrukken van onze eerste Algemene Vergadering

Hoe zou het zijn? Zo'n eerste congres na een fusie! Wij waren benieuwd. Er waren veel oude bekenden uit de Partij van de Vrijheid, maar ook veel nieuwe gezichten. Er werd druk kennis gemaakt. Gelukkig waren de jongeren talrijk. Zij mengden zich ook in de debatten. Met genoegen hoorden wij de jongere afgevaardigden uit Amsterdam, Arnhem, Lekkerkerk en Rotterdam, allen nog beneden de dertig. Een belofte voor de toekomst! De oudste was ongetwijfeld de afgevaardigde uit Loenen, die haar woord van lof over onze vrouwelijke volksvertegenwoordigster nog met verve sprak. Onder de aanwezigen was ook generaal Winkelman van het Nationaal Comité Handhaving Rijkseenheid.

Trouw aan zijn partij, denkt hij er niet over, lijststaandvoerder van een afzonderlijke lijst te zijn. Aan het debat over het stemmen van onze Kamerfractie vóór de Grondwetswijziging nam hij geen deel. Ook aanwezig was de leider van onze Tweede Kamerfractie, dr. Bierema. Zijn fractiegenoten konden niet aanwezig zijn, omdat zij door de obstructie der Communisten in de zitting der Tweede Kamer niet gemist konden wor-

den. Hard gelag, maar geen moeilijke keuze: 's Lands belang gaat vóór het partijbelang. Dr. Bierema was echter naar de Algemene Vergadering gekomen om zo nodig, het beleid der Kamerfractie ten aanzien van de Grondwetswijziging toe te lichten en te verdedigen. Het bleek onnodig. Stikker en Oud konden het samen gemakkelijk af en Bierema behoefde er niet eens aan te pas te komen. Deze kwestie kwam ter sprake bij de behandeling van het Verkiezingsmanifest. Van alle kanten kwamen de op- en aanmerkingen los. De goede werden overgenomen, de ingewikkelde worden nader bezien. De opsteller kreeg huiswerk mee voor de Pinkstervacantie. Het getal van tweehonderd amendementen, zoals bij de Partij van de Arbeid, werd echter in de verste verte niet bereikt. Hoogstens een tiende daarvan. Opmerkelijk was, dat zich bij geen enkel punt verschil van inzicht voordeed, dat liep langs oude scheidslijnen. Het grote meningsverschil liep over de vraag: kort of lang? waarbij de voorstanders van kort zelf vaak lang waren. Als wij Goethe mogen geloven, dat in de beperking zich de meester toont, dan zijn, zo dachten wij, veel Meesters geen meesters. Dit bleek ook bij de bespreking van het besluit van de Verkiezingsraad. Aan aanbevelingen geen gebrek. Jammer, dat er nog andere politieke partijen bestaan, zo peinsden wij, want wij zouden met gemak alle honderd zetels met voor-

treffelijke mannen en vrouwen kunnen bezetten. Een enkele maal dachten wij aan het „Heer, bewaar ons voor onze vrienden”, want de goed bedoelde aanbeveling verkeerde in haar tegendeel. Toen het op stemmen aankwam, bleek de Verkiezingsraad zijn werk goed gedaan te hebben, want de Algemene Vergadering bracht in het besluit van de Verkiezingsraad geen wijziging van betekenis.

Wat was het hoogtepunt van de vergadering? Velen zullen denken de openingsrede van Stikker, de hoog gestemde voordracht van Prof. Lindeboom of het slotwoord van Oud. Alle drie ongetwijfeld voortreffelijk, maar voor ons was het hoogtepunt de verkiezing van vijf leden van het Hoofdbestuur. Zij verliep geruisloos, zonder spanning en alle aftredenden werden geprolonged. Toch was het voor ons het hoogtepunt, want de uit de groep Oud afkomstige heer Berghuys kwam met het hoogste aantal stemmen uit de bus. Treffender en ongewilder blijkt van eenheid kan niet gegeven worden.

STALEN MEUBELN „GISO"-LAMPEN

Hoofdbestuur en candidatenlijsten

De op Vrijdag 14 en Zaterdag 15 Mei te Utrecht gehouden Algemene Vergadering van de Partij werd door Mr. Stikker met een uitvoerige rede geopend, waarna op zijn voorstel telegrammen werden gezonden aan H.M. de Koningin en aan H.K.H. Regentes Prinses Juliana, gevolgd door het zingen van ons Volkslied.

Het Verkiezingsmanifest werd vastgesteld, nadat in het ontwerp enkele wijzigingen waren aangebracht. Naar aanleiding van de aangenomen wijzigingen zal in de redactie een enkele verandering moeten worden aangebracht, waarna het gepubliceerd zal worden.

De jaarverslagen van de secretaris en de penningmeester werden goedgekeurd. Een voorstel tot reglementsherziening werd ingetrokken. Tot leden van de Commissie van Beroep werden benoemd Prof. Mr. Dr. S. van Brakel, Prof. Mr. R. P. Cleveringa en Mr. J. Drost en tot hun plaatsvervangers Mr. R. E. Kielstra, Mr. J. C. Th. Revius en Mr. S. Rink.

De Commissie voor de Reglementen werd samengesteld uit de heren Mr. R. C. Bakhuizen van den Brink, Mr. M. H. de Boer en Mr. H. Fortuin, als wier plaatsvervangers werden aangewezen Mr. J. G. Bettink, Dr. W. L. Groeneveld Meyer en Mr. J. J. Oyevaar.

De her J. L. Pierson Azn. werd bij enkele candidaatsstelling als penningmeester herkozen en Mevrouw Mr. E. A. J. Scheltema-Conradi op dezelfde wijze als lid van het Dag. Bestuur.

Tot leden van het Hoofdbestuur werden herkozen de heren H. B. Berghuys, Ir. A. J. Engel, Ir. J. Baas, Ir. A. Voet en J. Krooshof met resp. 166, 165, 164, 159 en 132 van de 173 uitgebrachte geldige stemmen.

De kandidatenlijsten werden als volgt samengesteld:

's-Hertogenbosch, Tilburg en Maas-tricht: Mr. P. J. Oud, Mr. G. Vonk, Mevrouw A. Fortanier-de Wit, Drs. H. A. Korthals, J. G. H. Cornelissen, F. den Hartog, H. J. Ankersmit, G. Ritmeester, J. J. G. S. Falkena, R. Zegering Hadders, Mr. W. C. Wendelaar, J. J. Feringa, Mevrouw J. W. Hulshoff Pol-Bicker Caarten, Ir. M. J. Stoel Feuerstein, D. W. Dettmeijer, J. Krooshof.

Arnhem: Mr. P. J. Oud, Drs. H. A. Korthals, Mevrouw A. Fortanier-de Wit, Mr. G. Vonk, F. den Hartog, J. G. H. Cornelissen, G. Ritmeester, R. Zegering Hadders, H. J. Ankersmit, J. J. G. S. Falkena, Mr. W. C. Wendelaar, J. J. Feringa, T. de Boer, J. C. J. Mens, Mr. H. P. Beets, J. Tabor Gzn., J. E. Prakke, Ir. W. Kooy, Mevr. S. A. Th. Goudswaard-Knipscheer, P. Merkelijn,

Nijmegen: als Arnhem met verwisseling der beide laatste candida-ten.

Rotterdam: Mr. P. J. Oud, Drs. H. A. Korthals, Mevr. A. Fortanier-de Wit, Mr. G. Vonk, J. G. H. Cornelissen, F. den Hartog, R. Zegering Hadders, H. J. Ankersmit, G. Ritmeester, J. J. G. S. Falkena, Mr. W. C. Wendelaar, J. J. Feringa, Mevr. J. F. Schouwenaar-Franssen, C. van der Linden, D. W. Dettmeijer, Ir. A. Stoffels, J. Krooshof, Prof. Mr. G. de Grooth, Mr. J. G. Bettink, Mr. N. van Esveld.

's-Gravenhage: Mr. P. J. Oud, Mr. G. Vonk, Mevr. A. Fortanier-de Wit, G. Ritmeester, Drs. H. A. Korthals, J. G. H. Cornelissen, F. den Hartog, R. Zegering Hadders, J. J. G. S. Falkena, H. J. Ankersmit, Mr. W. C. Wendelaar, J. J. Feringa, A. M. Pino, D. W. Dettmeijer, Mevr. J. F. Schouwenaar-Franssen, Mr. J. G. Bettink, Ir. A. Stoffels, K. J. Nieuwerkerke.

Leiden: Mr. P. J. Oud, Drs. H. A. Korthals, F. den Hartog, Mevr. A. Fortanier-de Wit, Mr. G. Vonk, J. G. H. Cornelissen, R. Zegering Hadders, G. Ritmeester, H. J. Ankersmit, J. J. G. S. Falkena, Mr. W. C. Wendelaar, J. J. Feringa, P. Merkelijn, Drs. P. Herweyer, Prof. Mr. G. de Grooth, J. L. Verhagen, Mevr. J. F. Schouwenaar-Franssen, Mr. J. A. Overwater, Mr. H. A. M. Roelants, Mr. J. G. Bettink.

Dordrecht: als Leiden met uitzondering van Mr. J. G. Bettink in wiens plaats komt C. A. J. Stoutjesdijk.

Amsterdam: Mr. P. J. Oud, Mr. G. Vonk, Mevr. A. Fortanier-de Wit, J. G. H. Cornelissen, Drs. H. A. Korthals, G. Ritmeester, F. den Hartog, R. Zegering Hadders, H. J. Ankersmit, J. J. G. S. Falkena, Mr. W. C. Wendelaar, J. J. Feringa, Mevr. G. Wijsmuller-Meyer, R. Th. J. le Cavalier, Mevr. J. F. Schouwenaar-Franssen, A. M. Pino, P. Merkelijn, Ir. W. Kooy.

Den Helder: Mr. P. J. Oud, F. den Hartog, G. Ritmeester, Mevr. A. Fortanier-de Wit, Mr. G. Vonk, Drs. H. A. Korthals, J. G. H. Cornelissen, R. Zegering Hadders, H. J. Ankersmit, J. J. G. S. Falkena, Mr. W. C. Wendelaar, J. J. Feringa, Ir. A. Stoffels, P. Merkelijn, D. W. Dettmeijer, Mevrouw M. Visser-Bakker, J. Krooshof, Mr. J. G. Bettink, Mr. J. Lieuwen.

Haarlem: Mr. P. J. Oud, Mr. G. Vonk, Mevr. A. Fortanier-de Wit, Drs. H. A. Korthals, G. Ritmeester, F. den Hartog, J. G. H. Cornelissen, R. Zegering Hadders, H. J. Ankersmit, J. J. G. S. Falkena, Mr. W. C. Wendelaar, J. J. Feringa, A. M. Pino, Mr. A. de Bruin, Ir. A. Stoffels, Mevr. J. F. Schouwenaar-Franssen, D. W. Dettmeijer, Mr. J. G. Bettink, H. J. Slingenberg, Mr. H. Fortuin

Middelburg: Mr. P. J. Oud, Mevr. A. Fortanier-de Wit, Drs. H. A. Korthals, Mr. G. Vonk, F. den Hartog, G. Ritmeester, J. G. H. Cornelissen, H. J. Ankersmit, R. Zegering Hadders, J. J. G. S. Falkena, Mr. W. C. Wendelaar, J. J. Feringa, J. L. Verhagen, Ir. M. J. Stoel Feuerstein, P. Merkelijn, Mr. J. G. Bettink, Mevr. J. F. Schouwenaar-Franssen, J. Krooshof.

Utrecht: Mr. P. J. Oud, Mevr. A. Fortanier-de Wit, Mr. G. Vonk, Drs. H. A. Korthals, F. den Hartog, G. Ritmeester, J. G. H. Cornelissen, R. Zegering Hadders, H. J. Ankersmit, J. J. G. S. Falkena, Mr. W. C. Wendelaar, J. J. Feringa, H. M. Koornneef, P. Merkelijn, Ir. J. G. Bijden-dijk, J. H. van der Burg, M. D. J. Gerritsen, Mr. C. Kruijse, Ir. W. Kooy, Mevr. J. F. Schouwenaar-Franssen.

Leeuwarden: Mr. P. J. Oud, Mevr. A. Fortanier-de Wit, R. Zegering Hadders, J. J. G. S. Falkena, Mr. G. Vonk, Drs. H. A. Korthals, J. G. H. Cornelissen, G. Ritmeester, H. J. Ankersmit, F. den Hartog, Mr. W. C. Wendelaar, J. J. Feringa, P. Merkelijn, J. Tabor Gzn.

Zwolle: Mr. P. J. Oud, Mevr. A. Fortanier-de Wit, Mr. G. Vonk, G. Ritmeester, R. Zegering Hadders, H. J. Ankersmit, Drs. H. A. Korthals, J. G. H. Cornelissen, J. J. G. S. Falkena, F. den Hartog, Mr. W. C. Wendelaar, J. J. Feringa, J. Krooshof, A. J. Blijdenstein, Mevr. J. F. Schouwenaar-Franssen, Mr. J. G. Bettink, D. W. Dettmeijer, Mevr. J. H. Tonckens-Hadders, Ir. A. Stoffels.

Groningen: Mr. P. J. Oud, Mevr. A. Fortanier-de Wit, Drs. H. A. Korthals, R. Zegering Hadders, G. Ritmeester, F. den Hartog, J. G. H. Cornelissen, Mr. G. Vonk, H. J. Ankersmit, J. J. G. S. Falkena, Mr. W. C. Wendelaar, J. J. Feringa, A. E. Ebbens, D. W. Dettmeijer, R. J. Clevering, Mr. N. van Esveld, Dr. J. E. Zanstra, Mevr. J. H. Tonckens-Hadders, Mr. J. G. Bettink.

Assen: Mr. P. J. Oud, R. Zegering Hadders, Mr. G. Vonk, Mevr. A. Fortanier-de Wit, G. Ritmeester, Drs. H. A. Korthals, J. G. H. Cornelissen, F. den Hartog, J. J. G. S. Falkena, H. J. Ankersmit, Mr. W. C. Wendelaar, J. J. Feringa, D. W. Dettmeijer, Mr. H. van Riel, Mr. H. K. de Langen, Mr. J. G. Bettink.

Ingevolge papiertoewijzing B.P.P. no. 5871 verschijnt deze uitgave wekelijks en is de omvang van dit nummer 8 pagina's formaat 28½ x 42.

J. en K. SMIT's
SCHEEPSWERVEN EN
MACHINEFABRIEKEN
KINDERDIJK

Betonartikelen

N.V. BETONDAK
fabriek van bouwmaterialen ARKEL
kantoor te GORINCHEM

Abraham van Stolk & Zoonen N.V.

Houthandel
Schaverij - Zagerij
Vuren - Dennen - Oregon-Pine - Pitch-Pine - Helpalen
Rotterdam, Telef. 35400 - Postbus 1100

N.V. Lijm- en
Gelatinefabriek
„Delft”

Fabrieksmerk:
TWEETORENS
Tel. 106-363 - Delft

Fa. B. CUPERUS Az.
Hessenweg 2 - De Bilt
Bijkantoor:
Laurillardlaan 1 - Bilthoven
★
Drukkerij en Uitgevers van
Periodieken (Vak- en
Verenigingsbla en)

**VOOR COLLECTIEVE
PENSIENVERZEKERINGEN**
WENDE MEN ZICH VRIJBLIJVEND
OM ADVIES EN OFFERTE TOT DE
HAV BANK
HOOFDKANTOOR SCHIEDAM
HET KAN UW BELANG ZIJN.

TEXTIEL

TRADE MARK
N.V.
RIGTERSBLEEK
voorheen
G. J. Van Heek & Zonen
ENSCHDE
★
KATOENEN EN KUNST-
ZIJDEN WEEFSELS

Hotel Café Restaurant
Rotterdam Zuid **„Het Witte Baard”**

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

VRIJDAG 28 MEI 1948 - No. 9

In dit nummer:
TEGEN DE STUW
EN HET COMMUNISME
(Pag. 7.)

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

De Anti-Revolutionairen en wij

Tussen de anti-revolutionairen en ons bestaat volkomen overeenstemming, dat in Indië eerst de rust en de orde hersteld hadden moeten worden, alvorens tot vruchtbare opbouw kon worden overgegaan; dat het een onvergeeflijke fout van het Kabinet-Schermerhorn is geweest, dat het Jhr. van Starckenborgh Stachouwer als Gouverneur-Generaal heeft laten gaan; dat hierdoor aan de Luitenant-Gouverneur-Generaal Dr. van Mook vrij spel is gegeven; dat het innerlijke zwakheid is geweest om in afwijking van het door Dr. van Mook en minister Logemann aanvankelijk ingenomen standpunt toch met een landverrader als Soekarno te gaan onderhandelen; dat het een blunder van het Kabinet-Beel is geweest om Prof. Schermerhorn als feitelijk hoofd van de Commissie-Generaal naar Indië te zenden; dat het gevolg hiervan geweest is de — voornamelijk om de artikelen 1 en 17 — funeste overeenkomst van Linggadjati; dat het Kabinet-Beel deze heeft doen ondertekenen, hoewel over haar interpretatie tussen beide partijen verschil van inzicht bestond.

Tussen de anti-revolutionairen en ons bestaat volkomen overeenstemming, dat de beperking van het politieel optreden teneinde recht en veiligheid te scheppen in het nog onder ons souverain gezag staand Nederlands-Indië een fatale fout is geweest, waarvoor niet alleen de Partij van de Arbeid, maar de gehele Regering verantwoordelijk is; dat de daarna geaccepteerde inmenging van de Veiligheidsraad en de Commissie van Goede (?) Diensten onze inwendige aangelegenheden ten onrechte onder buitenlands toezicht heeft gesteld; dat de op de Renville gesloten overeenkomst, waarin de volkeren van Indonesië onafhankelijk genoemd worden, met de daarmee in verband gebrachte avis d'opinion van Kalloerang eveneens een fout is, kortom dat het tot dusver inzake Indië gevoerd beleid in hoge mate zwak en verkeerd is geweest.

Tussen de anti-revolutionairen en ons bestaat ook overeenstemming in de opvatting, dat mensen als van Mook en Jonkman niet langer het Indisch beleid mogen bepalen en dat aan de invloed van de Stuwgroep een einde moet komen en voorts, dat tegen de communistische invloeden, welke in en buiten de Republiek Indonesië in Indië werkzaam zijn, evenals hier te lande drastisch dient te worden opgetreden. Zolang aan deze voorwaarden niet is voldaan, kan van ombuiging van het Indische beleid in de toekomst naar onze mening geen sprake zijn.

Tot zover over de tussen de anti-revolutionairen en ons bestaande overeenstemming.

VERSCHILPUNTEN

Thans komen wij tot bestaande verschilpunten. Deze zijn van drieërlei aard.

Het eerste — wij roerden het in ons vorige artikel reeds aan — is, dat de anti-revolutionairen de overeenkomsten van Linggadjati en de Renville en hetgeen te Malino en den Pasar is geschied, niet als voldongen feiten willen zien. Wij zouden hiervan dit willen zeggen, dat elk streven deze ongedaan te maken ons onvruchtbaar voorkomt, zowel nationaal als internationaal. Nationaal reeds, omdat wij niet vermogen in te zien, hoe men hiervoor ooit een meerderheid in onze volksvertegenwoordiging zou kunnen vinden. Internationaal, omdat deze overeenkomsten nu eenmaal gepubliceerd zijn en zowel onze bondgenoten als het ontwaakte Oosten daarvoor uiterst gevoelig zijn. Ook tegenover de ons welgezinde Malinostaten is het onmogelijk deze ongedaan te maken.

Het tweede verschilpunt betreft Nederlands verantwoordelijkheid tegenover Indië. Wij stellen ons hierbij op de grondslag van de Koninklijke rede van 7 December 1942, waarbij een nieuwe rechtsorde beloofd wordt op de voet van gelijkwaardigheid, vrijwilligheid en verbondenheid. De anti-revolutionairen echter verlangen in hun program van actie de handhaving van het centrale bestuur van de Verenigde Staten van Indonesië van Nederlands verantwoordelijkheid ten behoeve van de rechtszekerheid en het welzijn van Indië en zijn bevolkingen, zolang de waarborgen voor een deugdelijk democratisch bestuur niet verzekerd zijn. Hoe dit verlangen te rijmen is met de Koninklijke rede van 1942 is ons — en velen met ons — een raadsel.

Overeenstemming en Verschil

In onze beide vorige artikelen hebben wij uiteengezet, dat wie voor de grondwetswijziging is, daarom allerminst voor de ontbinding van het Koninkrijk is, dat onze Tweede Kamerfractie even beginselvast is als de heer Gerbrandy en dat men niet op de persoon van Gerbrandy kan stemmen, doch dat iedere stem, door een niet-anti-revolutionair uitgebracht op nummer drie van de anti-revolutionaire lijst, ten goede komt aan een andere drager van de anti-revolutionaire beginselen, waardoor nummer veertien of vijftien van die lijst in de Kamer wordt gebracht.

Wij stipten reeds aan, dat de anti-revolutionaire beginselen de onze niet zijn en dat dit ook tot uiting komt bij het inzake Indië te voeren beleid. Dit verschil in beginselen heeft echter niet belet, dat een grote mate van overeenstemming bestaat ten aanzien van de practische politieke vraagstukken, ook en voornamelijk ten opzichte van 't door de Kabinetten-Schermerhorn en Beel gevoerde Indische beleid, waartegen wij gezamenlijk met de Christelijk-Historischen en de Staatkundig-Gereformeerden constant in de oppositie zijn geweest.

Antwoord aan de man, die op Gerbrandy wil stemmen (III)

Wat blijft er dan van de gelijkwaardigheid en vrijwilligheid over? Het is thans niet de vraag, of hetgeen de anti-revolutionairen verlangen wenselijk zou zijn of niet, het is thans alleen de vraag, of dit thans nog tot de politieke mogelijkheden behoort. En dan antwoorden wij met de Koninklijke rede van 7 December 1942 in de hand, en met het oog op de loop der dingen daarna, volmondig: neen!

Wij wensen ons volledig te stellen op de grondslag van die Koninklijke rede en ons beginselprogram verlangt dan ook eigen meesterschap der delen van het Koninkrijk bij de regeling hunner inwendige aangelegenheden. Handhaving van Nederlands verantwoordelijkheid in het centrale bestuur van de Verenigde Staten van Indonesië is met ons program en met die rede in strijd en achten wij voor de toekomst onjuist. De nodige waarborgen dienen gevonden te worden in het Unie-statuut. Dit is nu juist een der taken bij uitnemendheid voor de Unie!

Het derde verschilpunt raakt de diepste beginselen en toont duidelijk aan, dat men geen enkel belangrijk politiek vraagstuk — ook niet het Indische! — behandelen kan zonder terug te grijpen naar de levens- en geloofsovertuiging die ten slotte het politiek stellingnemen bepaalt. Elke poging om politiek te bedrijven zonder uit te gaan van een beginsel is niets anders dan beunhazerij.

Welnu, de anti-revolutionairen hebben een bepaalde principiële opvatting over het gezag. De heer Schouten heeft dit in de rede, waarmede hij de op 12 Mei j.l. gehouden Deputatenvergadering opende, als volgt omschreven.

„Voor ons, anti-revolutionairen, ging het bij de oppositie tegen het Regeringsbeleid, om principiële verschillen, welke het scherpst aan de dag zijn getreden in het fundamentele punt van het gezag en in verband daarmede in de houding, welke ten opzichte van de resolutie moest worden aangenomen. Voor welke moeilijkheden 't gezagsvraagstuk in het veelszins verwarde en chaotische

volkeren- en staatsleven ons ook plaatst”, zei de heer Schouten, „naar de Schrift mag ons uitgangspunt alleen zijn, dat de Overheid is Dienaresse Gods en dat zij om Gods wil dient te worden gehoorzaamd, tenzij gehoorzaamheid aan haar de onderdanen ongehoorzaam zou doen worden aan God”.

Wij kunnen eerbied hebben voor de principiële geloofsovertuiging van de heer Schouten en de zijnen, maar hun opvattingen over de oorsprong van het gezag zijn niet de onze. Zij lijken ons bovendien uiterst gevaarlijk voor onze Rijkseenheid. Indien volgens de anti-revolutionaire leer de Overheid is Dienaresse Gods en zij om Gods wil dient te worden gehoorzaamd, dan rijst de vraag of de gelovige Mohamedaan in Indië ter wille van de God van het Christendom het Nederlands gezag dient te gehoorzamen en of niet gehoorzaamheid aan het Nederlands gezag de Mohamedaanse onderdanen ongehoorzaam zou doen worden aan hun God, aan Allah? Wat komt er dan van een Rijkseenheid terecht?

Neen, de anti-revolutionaire beginselen zijn de onze niet. Wij beschouwen de vrijheid van de mens, — ook van de mens in het Oosten — naar zijn aard bestemd om als vrije persoonlijkheid in gemeenschap te leven, als het kostbaarste goed.

Maar wij zijn er ons van bewust, dat ware vrijheid alleen bestaandbaar is, indien zij gepaard gaat met verantwoordelijkheid. Welnu, die verantwoordelijkheid willen wij aan onze rijksgenoten van Oost en West voor de regeling hunner inwendige aangelegenheden geven, maar voor alle zaken, die onze gemeenschappelijke belangen raken willen wij medeverantwoordelijk zijn, niet in het centrale bestuur van de Verenigde Staten van Indonesië, maar in de organen van de overkoepelende Nederlands-Indonesische organisatie, die het hoogste bindend staatsrechtelijk gezag op het haar toekomstige terrein zal uitoefenen.

RUTGERS

Tweeërlei fatsoen

Enige maanden geleden publiceerde Elseviers Weekblad enkele passages uit een Advies van de Raad van State, waarin dit college uitdrukking geeft aan zijn diepe bezorgdheid om hetgeen er gebeurt en staat te gebeuren in het Koninkrijk der Nederlanden.

Deze publicatie gaf het Vrije Volk aanleiding Elseviers Weekblad van openbaar bederf te beschuldigen.

Het Vrije Volk schreef:

„Wat deze lieden zich blijkbaar kunnen veroorloven, moge dan niet zo spectaculair zijn als zwarte handel, deviezengeknoei en het uitbetalen van zwarte lonen, in werkelijkheid vormt hun gedrag een veel bedenkelijker aanslag op de openbare moraal. Want de publicatie van „Elsevier” kan alleen maar mogelijk zijn gemaakt doordat iemand methoden heeft gebruikt die het Nederlandse strafrecht beoogt te voorkomen.”

Het vond het optreden van Elseviers Weekblad hoogst onfatsoenlijk.

In het nummer van 12 Mei j.l. publiceert het Vrije Volk een artikel over ons campagneboek. Op de inhoud van dit artikel gaan wij hier niet in; dit geschiedt op een andere plaats in dit blad.

Het Vrije Volk schrijft, dat het campagneboek bestemd is voor intern gebruik. Op de omslag staat het woord „Vertrouwelijk” gedrukt.

Indien Elseviers Weekblad een vertrouwelijk stuk openbaar maakt, is dit onfatsoenlijk en openbaar bederf.

Indien Het Vrije Volk een vertrouwelijk stuk openbaar maakt, wat is het dan?

Het Vrije Volk is een door en door fatsoenlijk blad, lezer. Ik weet alleen niet, of het Vrije Volk hetzelfde onder fatsoen verstaat als U en ik.

Ra.

★ PARLEMENTAIRE FLITSEN ★

Minister Gielen in de knel

Een tiental uren heeft de Tweede Kamer besteed aan de wijziging van de Lager Onderwijswet 1920 — dr. de Visser's schepping — welke de vorige week in onze volksvertegenwoordiging aan de orde was. De reeds meermalen aangekondigde en veelbesproken algehele herziening was dat nog niet. Die zal nog wel even op zich laten wachten. Daar zal de toekomstige minister van Onderwijs, n.l. die van het Kabinet, dat na de verkiezingen zal optreden, zijn krachten aan hebben te wijden. Dat dr. Jos. Gielen wederom die bewindsman zal zijn, valt ondertussen zeer te betwijfelen. Er heeft van den beginne af een soort gewapende vrede bestaan tussen deze minister en de P.v.d.A.-fractie. En men weet het uit ervaring elders: in zulk een gespannen toestand kunnen bestandschendingen gemakkelijk voorkomen, die dan op voorpostengevechten of erger uitlopen.

Het begon destijds reeds met de vrij scherp gestelde interpellatie-Joekes onmiddellijk na het eerste optreden van deze katholieke minister, naar aanleiding van de abrupte opruiming, die de bewindsman onder een aantal vooraanstaande adviseurs aan zijn Departement hield. En de geprikkelde stemming, over en weer, is sedertdien gebleven. Als de P. v. d. Arbeid na de verkiezingen in deze nog iets in de melk te brokken zal hebben, kan een krachtig verzet tegen terugkeer van de heer Gielen stellig worden verwacht. Toch kan deze bewindsman, die in het geheel geen parlementaire ervaring had, o.i. een zekere bewondering voor zijn parlementaire flair niet worden onthouden. Evenmin kan worden ontkend, dat hij zijn zaken over het algemeen zeer wel beheerst. Onderwijsspecialist is deze minister, die aan de Universiteit te Gent studeerde en promoveerde en vervolgens onderwijzer, leraar, directeur bij het M.O., inspecteur bij het L.O. en laatstelijk hoofdinspecteur bij het L.O. was, zeer zeker. En bij dit jongste debat over de Lager Onderwijswet is nog weer eens gebleken, dat ook in de Kamer geen lid zich aan deze technische materie waagt, dat niet bepaaldelijk tot de onderwijsspecialisten behoort. Zijn nu en dan onmiskenbaar uitdagend-halsstarrige houding heeft op velen echter een tot verzet prikkelende werking, hetgeen hem in de loop van zijn parlementaire ambtsperiode dan ook nogal eens kleine nederlagen heeft bezorgd. Méér ongetwijfeld dan één van zijn ambtgenoten.

Ook bij deze herziening van de L.O.-wet was zulks weer enige malen het geval. Zo werd een tweetal amendementen van de heer Van Sleen (Arb.), waartegen de minister zich vrij krachtig had teweergegesteld, niettemin door een Kamermeerderheid aanvaard, al was het dan een kleine en bovendien nog zeer toevallige meerderheid.

Het eerste dier amendementen betrekende een tegengaan van het vasthaken van het V.G.L.O. (Voortgezet Gewoon Lager Onderwijs) aan de gewone lagere scholen en een imperatief voorschrijven van afzonderlijke scholen daarvoor — teneinde zoveel mogelijk een eigen karakter aan deze vorm van onderwijs te geven. Op het platteland zouden dan waar nodig centrale V.G.L.O.-scholen kunnen worden opgericht. Het tweede amendement wenste het hinderlijke overplaatsen van kinderen naar een andere school tijdens het lopende cursusjaar tegen te gaan.

Beide amendementen werden aangenomen met 28 tegen 26 stemmen. P.v.d.A., de V.V.D.-fractie en de Communisten stemden vóór, de K.V.P., A.R. en CH tegen. Dat was dus nog eens een stemming van (voormalig) links tegen (voormalig) rechts, zoals zich tegenwoordig

niet dikwijls meer voordoet. Een andere bijzonderheid was, dat de amendementen aldus werden aangenomen, omdat „rechts” over een meerderheid in de Kamer beschikt n.l. (afgezien nog van de twee stemmen der Staatk.Gereformeerden, die heel veel afwezig zijn) over totaal 53 stemmen. Het was dan ook het absentisme vooral van de zijde der K.V.P.-leden, dat minister Gielen hier een nederlaag bezorgde.

Wat bracht overigens deze herziening, die volgens de opzet slechts beoogde een incorporeren van een aantal daarvoor in aanmerking komende in de bezettingstijd tot stand gekomen maatregelen en daarenvens het tot stand brengen van

Wenst ge, dat enkelen royaal leven en

VELEN CREPEREN?

Of wenst ge, evenals de Partij van de Arbeid een redelijk

BESTAAN VOOR ALLEN?

Socialistische ordening brengt de uitkomst!

wone mensen. Niets is beter om, wanneer ge daar eens de onbedwingbare behoefte toe gevoelt, het „grote” leven te ontvluchten dan zo'n dorpskrantje te lezen. Daarom doe ik dat zo graag. Maar dan ziet ge in zo'n krantje uit Doorn deze advertentie staan. En ge denkt: „hoe bestaat het... zo'n verleugening in zo'n kleine advertentie in zo'n krantje; hoe bestaat 't dat de mensen die zo iets welbewust opstellen, dat zo publiceren?” Zijn ze zo dom? Dat ze dat zelf geloven? Zijn ze zo brutaal dat ze zulke leugens durven neerschrijven en dan nog laten afdrucken ook? Of zijn ze zo dom en brutaal tegelijk.

Ach nee, deze burger kan best tegen een demagogisch stootje. Er worden wel gevaarlijker en gemener dingen gepubliceerd en gedebiteerd dan zo'n advertentie in zo'n blaadje. Wel botter nonsens in véél kleiner vorm. Het is op zich zelf zo erg niet. Laten de toffe jongens van de publieke vlakte zich maar d'r 'ns uitleven. Laten ze-n-em maar eens van katoen geven. Een kniesoor die dáárover valt. Zo min als de V.V.D. één stem-wint door dit stukje van deze burger, zo min wint de P. v. d. A. er een door die nonsensikale advertentie.

Maar zouden die meneren die die advertentie hebben opgesteld, nu echt geloven dat er één partij ter wereld is, die géén bestaan-voor-alen wil? Of dat er één zinnig niet-pévéde-ajer is die er genoeg mee zou nemen wanneer enkele royaal leven en velen creperen? Geloven zulke mensen dat de P. v. d. A. de enige Anti-crepeer-partij is in Nederland? En dat wie niet socialistisch stemt het creperen bevordert?

Wat is er, dacht deze burger, nog een enorme hoeveelheid onderwijsheid in de hoofden der mensen.

Ach nee, dat had hij wel eens méér overdacht; daar had hij deze advertentie in dat dorpskrantje eigenlijk niet voor nodig om dat te overwegen. Maar inééns stond die gedachte weer kaarsrecht op in mijn hoofd. Dat zulke stupiditeiten gezegd en aangehoord worden. Née, het is helemaal niet om boos over te worden. Alleen om even teleurgesteld over te zijn. Om even, 'n beetje bitter te glimlachen om die beste brave demagogische dwaze medeburgers van

DEZE BURGER.

enige wijzigingen van technische aard?

Voor het antwoord op deze vraag zouden wij geen betere gids kunnen aanvaarden dan de altijd actieve onderwijs-specialiste van onze fractie (wier belangstelling echter een nog veel wijder terrein bestrijkt); mevrouw Fortanier-de Wit.

Het ligt voor de hand, dat voor het grote publiek wat het parlementaire werk betreft de nadruk komt te liggen bij hetgeen in openbare vergadering wordt behandeld. Toch moet de waarde van het voor-overleg bij de wetgeving niet worden onderschat, vooral wanneer het meer technische onderwerpen betreft. De nota's van wijziging, die op dat voor-overleg plegen te volgen, zijn daarvan de sprekende bewijzen. En zo kon ook mevrouw Fortanier getuigen van de vruchtbare resultaten, welke dat vooroverleg ook hier had gehad (en waarin zij, al sprak zij dat niet uit, ongetwijfeld een belangrijk aandeel heeft genomen).

Het eindresultaat, dat nu ter beoordeling van de Kamer in openbare behandeling was gebracht, bevatte naar haar inzicht dan ook een aantal wijzigingen, waarvan er vele als verbeteringen waren te beschouwen. Zij rekende daaronder met name: de verbetering van de leerlingenschaal; de vergoeding van reiskosten voor niet-leerplichtige leerlingen bij het

V.G.L.O. en U.L.O.; de wijziging van artikel 22bis der wet, waarbij in plaats van ieder jaar nu om de drie jaar de kleinste openbare lagere scholen aan een beoordeling worden onderworpen; de uitdrukkelijke vaststelling van een beroepsmogelijkheid voor vakonderwijzers bij het bijzonder onderwijs; de rangschikking van het onderwijs aan schipperskinderen onder het buitengewoon onderwijs.

Dat tenslotte de zoveel weerstand ontmoetende uitdrukking, die tot nog toe in de wet werd gebezigd, n.l. van „onderwijzer van bijstand”, verdwijnt, achtte onze woordvoester psychologisch zeer juist gezien. De klasse-onderwijzer, zo zeide zij, heeft paedagogisch en psychologisch een zelfstandige en verantwoordelijke taak te vervullen, die geenszins gequalificeerd wordt met deze benaming.

Persoonlijk juichte zij ook de mogelijkheid van het introduceren van het ambulante in de openbare scholen met negen en meer onderwijzers toe, al moest zij toegeven, dat daarvoor in de kringen van het openbaar onderwijs geen communis opinio bestaat.

Achte de woordvoester van de vrijheids-democratische fractie het juist, dat het onderhavige voorstel zich zoveel mogelijk beperkte tot het technische terrein, dat wil toch, naar zij uitdrukkelijk stipuleerde, geenszins zeggen, dat zij geen wensen koestert ten aanzien van een algehele herziening van de Lager Onderwijswet 1920. Het tegendeel is het geval en van deze zienswijze heeft zij ook bij de begrotingsbehandeling reeds duidelijk blijk gegeven. Alleen reeds de bezwaren, tegen de huidige bestuursvorm van de openbare school aangevoerd, achtte zij zó' evident, dat een algemene herziening, uiteraard met behoud van de pacificatie-gedachte, wel in zeer ernstige overweging dient te worden genomen.

Tot slot legde mevrouw Fortanier nog de vinger op een punt van principieel belang. In het Voorlopig Verslag en ook door de minister in de Memorie van Antwoord werd de uitdrukking gebruikt, waarin wordt uitgesproken, dat „de gelijkheid in positie tussen het openbaar en bijzonder lager onderwijs onverkort dient te worden gehandhaafd”.

Het komt mij voor — zo merkte zij naar aanleiding hiervan op — dat wij deze zaken toch goed moeten blijven onderscheiden. Wij hebben in ons land een wet op het lager onderwijs, die de financiële gelijkstelling tussen openbaar en bijzonder onderwijs heeft gebracht. Ik prijs ons land gelukkig, dat hierdoor een eind is gemaakt aan een strijd, die ons volk zo lange jaren heeft verdeeld. Doch ik ontken ten stelligste, dat het ooit in de bedoeling van de wetgever heeft gelegen gelijkheid in positie te scheppen tussen openbaar en bijzonder onderwijs. Artikel 200 van de Grondwet en artikel 19 van de L.O.-wet zijn te dien aanzien volkomen duidelijk.

De openbare school heeft, als Overheidsschool, die toegankelijk dient te zijn voor kinderen zonder onderscheid van godsdienstige gezindheid, een positie, die nooit gelijk aan die van een bijzondere school kan en mag zijn.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.
Redactie-secretaris: Mr. E. Elias
Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.
Administratie: Postbox 43 Amersfoort.
Abonnementprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.
Losse nummers 15 cent.

Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie”, te Amersfoort.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlugs, Geestbrugweg 69 Rijswijk (Z.-H.).

Overgang

Vlugger kon het niet. Een dag nadat de Eerste Kamer (volmondig) haar instemming met de wijzigingen van de Curaçaose en Surinaamse staatsregelingen had betuigd, werden zij als wet in het staatsblad afgekondigd. Hiermede zijn Suriname en Curaçao, nadat deze staatsregelingen in 1936 (als opvolgers van het regeringsreglement van 1865) tot stand kwamen, een nieuwe periode van politieke structuur ingegaan. Het zal overigens maar een korte periode zijn, want de wijzigingen (een antwoord op de petitie, die door de Staten van Suriname en Curaçao in 1946 aan de Koningin werden aangeboden) zijn bedoeld als overgangsmaatregelen. Een overgang, waarbij aan deze gebiedsdelen, voor zover dat binnen de grondwet mogelijk is, iets meer zelfbeschikkingrecht wordt verleend, totdat op het stramien van de nieuwe rijkstructuur, grondwetswijziging, verdere ontplooiing zal brengen. In de praktijk zijn de wijzigingen van niet geringe betekenis. Er komen colleges van algemeen bestuur, die met de gouverneurs de richtlijnen van het bestuur zullen vaststellen. Al dadelijk kunnen deze colleges aan het werk, want er moeten nieuwe kiesreglementen worden ontworpen. De Staten immers zullen niet meer uit tien gekozen en vijf benoemde, doch uit één-en-twintig gekozen leden bestaan. En dat moet vlug gebeuren, want de verkiezingen moeten aan de nieuwe verhoudingen haar inhoud geven. Daarbij komt, dat de beperkingen van de oude kiesreglementen zullen worden losgegooid en het beginsel van het algemeen kiesrecht, voor mannen en vrouwen, zal worden ingevoerd. De thans nog zitting hebbende Staten, mannen die het legislatief werk in hun „vrije tijd” moeten bedrijven, zullen er hun handen vol aan hebben. Zij zitten daarbij niet aan een vrije kathedra, doch staan temidden van het volksgewoel. Op het eiland Curaçao staan (tot nu toe) vier partijen gereed om zich in de politieke strijd te werpen. De Democraten, de aanhangers van Gomez' Nationale Volkspartij, de Katholieken en de Onafhankelijken. Helaas is op het eiland Aruba het partijleven minder ver. Behalve de aanhangers van Henny Emans semi-gevestigde volkspartij, die geen statuten en (behalve de eis tot afscheiding) geen programma heeft, is er van nieuwe partijvorming geen sprake. Aruba, dat in de nieuwe Staten evenveel vertegenwoordigers als Curaçao (namelijk acht) zal krijgen, zal moeten opschieten, wil zijn vrees, dat het steeds bij het eiland Curaçao ten achter komt, niet in politicus bewaarheid worden.

In Suriname zullen bevolkingsgroepen de politieke degenen kruisen. Een strijd om de mate van het in te voeren kiesrecht zal de inzet voor het behoud van oude groepsrechten en de erkenning van nieuwe worden. Vijf partijen staan gereed, Katholieken en de rest der Creolen, Hindoestanen, Moslims en Javanen, om de stembriefjes te doen spreken. De noodzaak tot economische opbouw vormt daarbij een grillige, zo niet wrange, achtergrond. Inderdaad een overgang. Suriname en Curaçao krijgen de gelegenheid om te tonen in hoeverre zij de politieke rijpheid, die de parlementaire commissie er gemeend heeft te constateren, bezitten. Aan het succes zal de mate, waarin zij op eigen benen zullen kunnen staan, worden afgemeten. H. W.

Onrijpheid

De Bellamisten en de oude sociaal-democraten zullen bij de verkiezingen gezamenlijk optreden. Wij hebben dat in de dagbladen gelezen en ons afgevraagd wat dat eigenlijk voor een verbond is. Wat de Bellamy-beweging wil, is ons duidelijk. Wat de oude sociaal-democraten willen is ons minder duidelijk. Maar zéér duidelijk is het ons dat beide groeperingen zich hebben verbonden om een gooi te doen naar op z'n gunstigst één zeteltje van de beschikbare honderd. En a kelig duidelijk is het ons dat zulk een opportuun verbond alleen maar weer een speculatie is op de politieke onrijpheid van een klein gedeelte van het kiezerscorps. Jammer!

Onverdiende aanval!

In het weekblad Trouw schrijft Vigilax geregeld in zijn rubriek „Van stad en land”, critische opmerkingen die ongetwijfeld het lezen waard zijn. Ofschoon wij het veelal met hem eens kunnen zijn, slaat hij o.i. in het nummer van 21 Mei j.l. de plank ver mis.

De observator van Stad en Land schrijft n.l. o.m. het volgende:

Wij krijgen in goederen van Amerika voor een waarde van tachtig miljoen dollar ten geschenke. Wat dat reusachtige geschenkpakket bevatten zal, hebben wij een paar weken geleden beknopt verteld. De bonloze schoenen blijken er ook al mee in verband te staan. We hopen vurig dat het allergrootste probleem van Nederland — de wederopbouw en aanbouw van huizen — ook in dit plan zal zijn opgenomen. Dit is zo urgent, dat wij het iedere keer wel moeten zeggen. Vooral nu er zo traag aan woningruil en inwoning gewerkt wordt. Ons volk toont zich hierin van een zeer kleine zijde. Het zo hoog geroemde particuliere initiatief blijkt hier althans ook nergens uit!”

Tot zover Vigilax. Eerlijk gezegd is ons niet helemaal duidelijk wat de schrijver bedoelt. Dat er traag aan woningruil gewerkt wordt kan men toch moeilijk beweren. Immers bij een dergelijke ruil zijn steeds twee belanghebbende partijen en als wij zo onze kranten lezen, krijgen wij toch zeker wel de indruk, dat diverse gegadigden hun uiterste best doen om tot een ruiltransactie te geraken. Dat in dit verband het „hooggeroemde particuliere initiatief” in een kwaad daglicht moet worden gesteld is ons dan ook allerminst duidelijk.

Zeker aan „inwoning” als zodanig wordt traag gewerkt. Men dient echter niet te vergeten dat wij hier te maken hebben met een van de grootste sociale en psychologische problemen van onze tijd. De traagheid bij het beschikbaar stellen van een deel der eigen woningruimte is niet alleen een gevolg van egoïsme. Zeer vele naar het uiterlijk geschikte woningen, zijn voor inwoning geheel ongeschikt. Buitendien speelt hier het vraagstuk van het milieu een zeer grote rol, waarbij wij niet doelen op de materiële factoren, doch op de geestelijke. Zij, die gedwongen zijn permanent onder één dak te wonen, dienen, wat het geestelijk niveau betreft, geen al te grote verschillen te tonen, anders wordt het leven ondraaglijk. De praktijk heeft dit reeds afdoende bewezen.

Wij herhalen, het gaat hier om een zeer moeilijk vraagstuk en het heeft in dit verband weinig zin het „zo hoog geroemde particuliere initiatief” in discrediet te brengen, hetgeen slechts koren is op de molen der „ordenaars”.

Beter ware het te wijzen op het merkwaardige overheidsbeleid bij de wederopbouw, een beleid dat ondergeschikt wordt gemaakt aan politieke

doeleinden (Neher!). Indien in dit opzicht het „particulier initiatief” het voor het zeggen had gehad, zouden de resultaten ongetwijfeld beter zijn geweest!

VERKIEZINGSANGST

Het kan tot een grote voldoening stemmen dat onze V.V.D. in toenemende mate het mikpunt vormt van felle aanvallen in de rode pers. Hieruit blijkt wel zeer duidelijk de angst die men in de kringen van de Partij van de Arbeid heeft voor onze nog zo jonge doch hechte en krachtige politieke partij. Het zij herhaald, dit verheugd ons omdat men hiermee in de rode gelederen zelf erkent dat de V.V.D. iets tot de aanhangers van Schermerhorn c.s. te zeggen heeft.

In een artikel genaamd: „Vrijheid en orde” houdt „Het Vrije Volk” zijn zoveelste pleidooi voor de geleide economie, waarbij de „ondernemers” er weer minder goed afkomen. Zo zegt het artikel letterlijk o.m. het volgende:

Het doet dan ook zielig aan om tegenover de historische ontwikkeling in de maatschappij en in de geesten der mensen kennis te nemen van de leuzen, waarmee straks de heer Oud en zijn V.V.D.-partij de kiezersmassa gaat trachten te bewerken. Slagzinnen als „Op voor een vrije economie” en „voor vrije uitoefening van bedrijf” zijn frasen zonder inhoud. Wie hiernaar luistert, opent slechts de weg naar faillissement en stempellokaal!”

Tot zo ver „Het Vrije Volk”. Over „zielig” en over „frasen” gesproken. Op zijn zachtst gezegd is de terminologie en de gedachtengang uitgedrukt in de eerste zin al hoogst ongelukkig. Wij laten nu „de geesten der mensen” maar buiten beschouwing, doch wat leert ons de „historische ontwikkeling”? Het is wel een grote dwaasheid te beweren dat deze over de gehele linie in de richting van de geleide economie zou gaan. „Het Vrije Volk” zou er in dit verband goed aan doen zijn licht eens op te steken bij zijn partijgenoten Spaak en Drees die beiden in een bovenmatig „dirigisme”, naar zij onlangs in het openbaar hebben verklaard, o.m. een groot gevaar zien voor het welzijn der Benelux-overeenkomst. Of wordt de „historische ontwikkeling” in Amerika ook in socialistische richting bepaald?

Het is ongetwijfeld zielig als men zijn lezers wijs maakt dat „straks de heer Oud de kiezersmassa gaat (!) trachten te bewerken”. Dit is n.l. reeds weken aaneen gebeurd en het wordt niet getracht, doch het geschiedt met groot succes.

Wie tenslotte de deur opent naar het faillissement en stempellokaal, dat vragende men de geville middenstanders, de uitgeklede kleine spaarders en ook de arbeiders die de dupe worden van de verstikking van het bedrijfsleven door de bureaucratie, die door de zo geprezen geleide economie wordt te voorschijn geroepen!

Dit zijn geen „frasen zonder inhoud”, doch hieruit spreekt bittere ernst. De slachtoffers der rode dwangeconomie zijn talrijk. De stembus spreke daarom duidelijke taal!

Dichters

Twee onzer belangrijkste dichters zijn gedurende de afgelopen week gehuldigd. Keuls die vijf en zestig jaar is geworden en Adriaan Roland Holst, die de zestigjarige leeftijd bereikte. Zij zijn onvergelykbaar zowel wat de aard als wat de betekenis van hun dichtkunst betreft, maar beiden zijn zij belangrijke vertegenwoordigers van onze Nederlandse dichtkunst, dragers van onze cultuur. Een goed volk dat zijn dichters eert. Een wijs volk dat zijn kunstenaars de eerbied schenkt die zij verdienen. Wij voegen onze gelukwensen en de getuigenis onzer bewondering bij de talrijke die Keuls en Roland Holst hebben ontvangen.

Shylock de tweede

Tegen de tijd van de verkiezingen gaan de Ministers ook op het verkiezingspad. En in het bijzonder de Ministers van de Partij van de Arbeid hebben er daarbij een handje van om in vergaderingen van die Partij allerlei zaken mede te delen, welke of in het parlement of op een persconferentie medegedeeld behoorden te worden. Bij de vorige verkiezingen was het in bijzonder Minister Vos, die zich aan deze foute handelwijze te buiten ging. Nu hij zich na de verkiezingen aan de studie gaat wijden, zullen we daarvan dit keer minder last beleven. Maar Minister Mansholt, die ons twee jaar geleden reeds een pond vlees beloofde, neemt zijn taak over. Op een vergadering van de afdeling Markelo van de Partij v. d. Arbeid heeft hij gezegd, dat het ambtelijk apparaat veel te groot was, dat de verplichte veeleveringen zouden ophouden en dat het vlees uit de distributie zou komen. Hij deed ons aan Shylock denken, zij het dan ook met deze variatie, dat als hij ons maar vlees beloofde, hij de hoop had, dat hij wel Minister zou mogen blijven.

De woorden van de Minister waren nog niet door de radio verbreid, of er kwam alweer een tegenspraak. De verslaggever van het A.N.P. kreeg de schuld het verkeerd begrepen te hebben. In ieder geval blijft de veelevering toch en krijgen we geen vlees zonder bon. Dat is alleen maar voor propaganda op de vergaderingen van de Partij van de Arbeid nodig.

Hoe staan wij er voor?

Het Nederlandse Instituut voor de Publieke Opinie heeft onlangs weer een enquête gehouden met betrekking tot de vraag hoe het Nederlandse volk zou heben gestemd indien de verkiezingen in April waren gehouden. De uitslag is voor onze Partij zeker gunstig te noemen. Volgens de bij deze enquête verzamelde gegevens zou n.l. de V.V.D. 30 pct. meer stemmen verwerven dan de Partij van de Vrijheid in 1946.

Zeker, de gegevens van de gehouden enquête geven geen zuiver beeld van een denkbeeldige verkiezingsuitslag. Doch zij vormen wel een betrouwbaar richtsnoer. Houden wij deze richtsnoer aan, dan kunnen wij de toekomst met veel vertrouwen tegemoet zien. De beginselen van de V.V.D. leven op dit ogenblik meer dan ooit in de hoofden en harten van ons volk. Daarom zullen wij de tanden op elkaar moeten zetten. De akker is rijp. Zij moet echter intensief worden bewerkt. Hiertoe zal een ieder zonder uitzondering moeten bijdragen.

Mogen deze cijfers een aansporing voor allen zijn die geloven in de beginselen van Vrijheid en Democratie om hun overtuiging in deze tijd uit te dragen. Nog slechts anderhalve maand rest ons. De tijd is kostbaar en onze beginselen evenzeer.

Dus de hand aan de ploeg, opdat het Nederlandse volk ervan doordrongen worde dat ons voorbeeld dient te worden gevolgd wil het een waar vrij volk zijn.

Kloos

K I N D E R D I J K

Bruggen

POMPEN

voor *scheepvaart*
en *industrie*

*Raadpleeg
onze technische dienst*

MACHINEFABRIEK C. MATERS C.V.
BEVERWIJK TELEFOON 3141

Levering binnen 1 maand.

N.V. BOELE'S

Scheepswerven en Machinefabriek

BOLNES

Nieuwbouw en reparatie

Frank Rijdsijk's Industriele Ondernemingen N.V.

Hendrik-Ido-Ambacht
Tel. H.I. Ambacht 245
Rotterdam 72615

SCHEEPSLOOPERIJ

HANDEL in:

- Oud IJzer,
- Nieuw IJzer,
- Bruikbaar IJzer, enz.

N.V. Nederlandsche
Caoutchouc- en Gutta-
Perchafabriek

v.h. Bakker & Zn.

Ridderkerk

● Technische
rubberartikelen

ruim 300 jaar....

FABRICEREN WIJ VERVEN VOOR
BOUWVAKKEN EN INDUSTRIE

N.V. Heyme Vis & Zoonen

ZAANDAM - OPGERICHT 1643

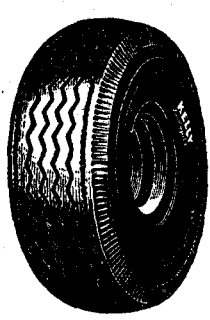
BOLNES

Dieselmotoren

25-1400 P.K.

★

N.V. Machinefabriek
„Bolnes”
v.h. J. H. v. Cappellen
te Bolnes

KELLY

Springfield

Imp. N.V. Jac. Blom (Auto Supply Afd.)
Rotterdam - Filiaal Den Haag

N.V. Machinefabriek

IJZER-, STAAL- EN
METAALGIETERIJ

||

v.h. BAKKER & Co.

RIDDERKERK

*Hoofdvertegenwoordiger, voor
advertenties in dit blad:*
L. VLUG
Geestbrugweg 69 - Rijswijk (Z.H.)
Tel. 119225

KON. NEDERL. BOEKDRUKKERIJ **H. A. M. Roelants**
SCHIEDAM

o.m. gespecialiseerd op het gebied van:

fabrieksbonnen

cantinebonnen, pakster-
briefjes, zakkenlabels enz.
aan de lopende band en
doorlopend genummerd,
al dan niet in combinatie
met de modernste uit-
gifte-apparaten en auto-
maten

L. Smit & Zoon

KINDERDIJK

*Baggermateriaal
Zeesleepboten
Passagiersschepen
Machines
Motoren
Ketels*

N.V. Hollandsche Electrochemische Industrie

HECI

Hardmetaal-plaatjes
Hardmetaal-gereedschappen

Enige fabriek in Nederland
van gesinterd hardmetaal.

Oude Dijk 149
Rotterdam-O
Telefoon 20661

HANDELMAATSCHAPPIJ
H. Albert de Bary & Co. N.V.

Deviezenbank

Financiering van Im- en Export
Documentaire Accredities

HEERENGRACHT 450 AMSTERDAM-C. TELEFOON 38911

RUIM 13½ % VAN HET VOLKSINKOMEN

Belang bij Indië van het Nederlandse volk

Afweging van belangen

Indië en Nederland zijn bij de verhouding, zoals die gedurende de gehele twintigste eeuw tussen beide landen heeft bestaan, zeer wel gevaren. Dat was al geen „koloniale” verhouding meer. Zelfs dr. Van Mook spreekt van „koloniale restanten”. ... Het komt er echter niets meer op aan, welke definities men van de toen geldende Indische staatsinrichting en van de verhouding tot het moederland wil geven. Dit kunnen wij, gelijk zo vele andere zaken, de historieschrijvers overlaten.

Waar het echter wél op aankomt, is stevig vast te stellen, dat de verhouding tussen Indië en Nederland de volken van beide landen in de hoogste mate ten goede is gekomen.

Men is, deze waarheid verkondigend, de laatste tijd zeer geneigd vooral de nadruk op de Indische voordelen te leggen. Die zijn natuurlijk evident. De ontwikkeling van het onderwijs — in 1941 ging 40 % van de Indonesische jeugd naar school —; de ziekenhuizen, de poliklinieken, de pestbestrijding; de irrigatiewerken; het volkscredietwezen; de landbouw-, de tuinbouw-, de visserijverlichting; het verkeerswezen; de volkslectuur — dergelijke lijstjes van voorzieningen, die aan de Inheemse volken ten goede kwamen, zijn nu wel algemeen bekend. Men kan het duidelijker stellen:

Alle Inheemse volken van de archipel leefden, door de aanwezigheid der Nederlanders, veiliger, beter en gezonder; aan hun geestelijke en economische ontwikkeling werd zeer hard gewerkt; hun groei naar staatkundige zelfstandigheid werd welbewust bevoor-

derd; zij waren welvarender, dan zij ooit waren geweest; zij leefden onder een regiem van orde, rust en volstrekte rechtszekerheid.

Dit alles staat vast. De feitelijke gegevens, die deze stellingen bewijzen, zijn onwrikbaar. Alle belangen, niet alleen alle materiële en economische, maar ook alle geestelijke en sociale belangen der Indonesische volken zijn bevorderd en gediend; die Indonesische belangen waren primair in het bewind, dat in Maart 1942 door de inval der Japanners werd afgesneden.

Men is evenwel, in een behoefte in Indië te rechtvaardigen en tegen aanvallen te verdedigen, in Nederland sterk geneigd om alleen het belang van Indië in de bewijsgang te betrekken.

Sterker: er bestaat zelfs hier en daar de neiging, om over het Nederlandse belang in die verhouding Nederland—Indië maar niet te veel te zeggen. Als moesten wij ons daarvoor toch een weinig schamen... Dit is een dwaling. Erger: dit is een schadelijke gedachtengang.

Nederland heeft zich niet te schamen. Nederland kan trots zijn op alles wat in Indië tot stand is gebracht. Nederland kan met fierheid getuigen, dat zijn bewind de bestuurde volken tot zegen heeft gestrekt. En Nederland kan in volle gemoedsrust erkennen, dat het zelf aan de verhouding tot Indië een stevig deel van zijn welvaart dankt.

Die Nederlandse voordelen werden niet ten koste van Indië verkregen. Indië kreeg de zelfde en andere voordelen. De verhouding, zoals die tot Maart 1942 heeft bestaan, kwam in de volste zin des woords aan Indië en Nederland ten goede.

Er bestaat niet de geringste aanleiding, om in die verhouding, welke zegenrijk was voor beide partijen, de voordelen voor de Nederlandse partij te verzwijgen.

Sterker: er bestaat een zeer dringende aanleiding, om ons van die voordelen thans ter dege rekenschap te geven. Zo min als ergens ter wereld tussen twee volken ooit een verhouding heeft bestaan, waarin het ene volk nobel en belangeloos het andere diende, zo min heeft die ooit tussen Nederland en Indië bestaan. Het Nederlandse bestuur diende de ontwikkeling en de welvaart van Indië; en die Indische welvaart kwam Nederland ten goede.

Het is daarom zo nodig, zich hiervan juist thans rekenschap te geven, omdat het zo noodzakelijk is ook thans het Indische beleid zo-wel aan de Indische als aan de Nederlandse belangen te toetsen.

Indië nu vervalt tot chaos, tot anarchie en tot een communistische verwildering, indien de Nederlandse invloed in Indië zelf en in de Unie te gering wordt; Nederland zelf echter zou deze prijsgeve betalen met een verduurzaming onder verarming.

Wij bepalen ons, wat dit laatste betreft tot twee groepen cijfers; wie zich uitvoeriger wil informeren kan gegevens vinden in de uitgave „Nederland en Indonesië” in de serie „Boeiende Statistiek” van de Ned. Stichting voor Statistiek.

Ons beperkend noemen wij ten eerste: de bedragen der Nederlandse beleggingen in Indië. Te weten 400 miljoen gulden in de suikerin-

dustrie, 300 miljoen in de rubber, 500 miljoen in de petroleum, 150 miljoen in de tabak, 400 miljoen in spoor- en tramwegen, elk 100 miljoen in thee en oliepalm, en dan nog vele honderden miljoenen in diverse cultures, openbare nutsbedrijven en industrie. Samen ongeveer drie milliard vooroorlogse guldens. Daarbij komt dan nog het bedrag van verscheidene miljarden, dat als staatsleningen door Nederland aan Indië werd geleend.

Andere cijfers. Van het totale volksinkomen van Nederland, dat men voor de periode 1926 tot 1929 op gemiddeld 6 milliard per jaar stelde, was 1.076.000.000 gulden van Indië afhankelijk. In 1938 waren deze cijfers: 5150 miljoen en 700 miljoen.

Alleen bij dit laatste cijfer staan wij even stil. In het laatste normale jaar vóór de Wereldoorlog, in 1938, was alzo 13½ % van het totale Nederlandse volksinkomen van Indië afhankelijk. Bijna een zevende deel van dat volksinkomen was aan de verhouding tot Indië te danken.

Men begrijpe, wat dit betekent. Dit betekent, dat van ieder Nederlands inkomen 13½ procent aan Indië was te danken. Dit betekent, dat iedere arbeider van elke 100 gulden, die hij in een jaar verdiende, er 13½ ontving door Indië. Dit betekent, dat aangezien natuurlijk grote volksgroepen rechtstreeks niets door Indië ontvingen, er andere maatschappelijke groepen bestonden, die voor een veel groter deel van hun inkomen van Indië afhankelijk waren. Die varianten liepen van 0 tot 100.

Maar waar het op aankomt is dat gemiddelde cijfer. Er bestaat in Nederland niet één burger, die zeggen kan: ik heb met Indië niets te maken. Want de verlaging van het volksinkomen treft allen. Ook de bakker, ook de kruidenier, ook de hoogleraar, de onderwijzer, de arbeider en de boer. Wanneer de Nederlandse beleggingen in Indië verloren gaan, wanneer van de Nederlands-Indische staatsleningen niets terecht komt, wanneer de Nederlandse bedrijfsvereld in Indië te gronde zou gaan — dan betekent dit voor het gehele Nederlandse volk een sterke verlaging van het levens-niveau en een zeer kwade kans, dat de thans levende generaties op een redelijk welvaartspeil niet meer kunnen hopen.

Het lijkt niet alleen geoorloofd, maar ook bitter noodzakelijk, bij de overweging van dit gehele Indische vraagstuk nu eens niet alleen en zelfs niet allereerst aan het belang der Indische volken te denken. Dat het belang van die volken de Nederlandse medewerking vergt, is uit en terna uiteengezet. Het Nederlandse volk echter, door de oorlog zo zwaar geteisterd, mag er zich in dit ernstig uur wel rekenschap van geven, welke consequenties aan een politiek van liquidatie zijn verbonden. Zij zijn te voorkomen, indien men de Nederlanders in Indië stevige waarborgen voor hun bestaan geeft en de verhouding van Nederland tot Indië in de Unie even stevig vastlegt. Wordt dit verzuimd, dan zal het Nederlandse volk dat verzuim zeer duur betalen. d. K.

Ingevolge papiertoewijzing B.P.P. no. 5871 verschijnt deze uitgave wekelijks en is de omvang van dit nummer 8 pagina's formaat 28½ x 42.

Fa. B. Cuperus Az.

Hessenweg 2 - De Bilt
Bijkantoor:
Laurillardlaan 1,
Bilthoven

Drukkerij en Uitgevers van

Handelsdrukkerij en Vakbrochures

AFDELINGS- nieuws

AMSTERDAM

Naar Minerva!

Op Woensdag 2 Juni a.s. des avonds te 8 uur zal de afdeling Amsterdam een openbare vergadering houden in het Minerva-Paviljoen, Albert Hahnplantsoen 2-4, alwaar het woord gevoerd zal worden door de 2e Kamerleden mevr. A. Fortanier-De Wit en Drs. A. H. Korthals.

Tevens zal het woord worden gevoerd door het lid van de gemeenteraad de heer R. Th. J. le Cavalier over het onderwerp: „De betekenis van de a.s. Tweede Kamerverkiezingen”.

BUSSUM

Mevr. Fortanier sprak.

Op 20 Mei hielden de afdelingen Naarden en Bussum een gecombineerde openbare bijeenkomst. Mevr. A. Fortanier-De Wit sprak over de huidige politieke situatie voor een in bevredigend aantal opgekomen, aandachtig gehoor. Daarna volgde een duidelijke beantwoording der gestelde vragen.

BARSINGERHORN

Op ter fortuin!

Op Dinsdag 1 Juni komt de heer F. den Hartog in café de Fortuin te Barsingerhorn een spreekbeurt vervullen met als onderwerp „De landbouwpolitiek en wat daarmee samenhangt”. Daar de heer De Hartog wel niet zo veel in de kop van Noord-Holland zal spreken, waken we ook onze geestverwanten uit omliggende plaatsen op om deze avond te bezoeken.

Het bestuur van de afd. Barsingerhorn is na de laatste algemene ledenvergadering als volgt samengesteld: W. v. d. Oord, voorzitter; mevrouw Schoorl Keetman en A. Hins te Barsingerhorn en de heren G. Lange-noort en H. J. G. Geertsema te Kolhorn. De heer A. Breebaart van de afd. Wieringermeer neemt voorlopig het secretariaat waar.

BRIELLE

Aangename discussies

De afdeling Brielle hield een algemene ledenvergadering.

Na een woord van welkom door de wnd. voorzitter, de Heer R. de Jonge, aan de talrijk opgekomen leden, werden de vele ingekomen stukken behandeld, waaruit zich aangename discussies ontwikkelden.

Het bestuur werd als volgt samengesteld: M. Swemle, voorzitter; J. M. Laay, secretaris, J. Rijpstra, penningmeester, R. de Jonge, J. A. Knape, H. C. Bakker, L. v. d. Knoop Jr.

De verkiezingscampagne werd uitvoerig besproken. Verschillende wenken uit de vergadering werden dankbaar aanvaard.

EZINGE

„Waagstuk”

De heer Haan uit Groningen vervulde alhier een spreekbeurt over middenstandsbelangen. De belangstelling van de zijde der middenstanders was bevredigend. Als neringdoenden durven velen zich echter nog niet op te geven als lid der V.V.D.

MEPPEL

Komt naar Slot

Op Maandag 31 Mei a.s. des avonds 8 uur spreekt in zaal Slot: Drs. H. A. Korthals, lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

RENKUM-HEELSUM-DOORWERTH

Bestuurderen

Het bestuur is thans als volgt samengesteld: Voorzitter: J. M. B. Beuker, Vice-Voorz.: Dr. R. B. Spanjaard, Secretaresse-penningm. Mevr. A. H. Spanjaard-Stein. Overige leden: Mevr. D. Wagenaar-Stark, P. Voorderhake, W. L. de Wit.

RUINERWOLD

Welkom!

In een openbare vergadering van de nieuwe afdeling Ruinerwold werd een bestuur gekozen.

Hiervan maken deel uit de heren: L. Buiten, voorzitter, H. J. Brouwer te Broekhuizen, secretaris, E. Gomar, penningmeester, J. Remmelts Rm.zn., B4 en A. Wobben.

Voorzitter Buiten toonde zich verheugd over de goede opkomst ter vergadering. Mr. H. S. Siebers, lid van de Provinciale Staten van Groningen, hield een met grote aandacht aangehoorde redevoering.

Gaat U met vacantie?

Voor hen, die op de dag van de verkiezingen in een andere gemeente dan die hunner inwoning vertoeven, bestaat de mogelijkheid hun stem in die andere gemeente uit te brengen.

Men dient daarvoor als volgt te handelen:

Uiterlijk veertien dagen voor de voor de stemming bepaalde dag (in dit geval dus veertien dagen voor 7 Juli a.s. of uiterlijk op 22 Juni a.s.) meldt men zich persoonlijk ter gemeentesecretarie bij de daarvoor aangewezen ambtenaar. Men deelt mede in welke gemeente men zijn stem wenst uit te brengen onder opgave van naam en voornamen, geboortedatum en geboorteplaats, in welke gemeente men op de kiezerslijst voorkomt alsmede zijn tijdelijk adres in de gemeente in welke men aan de stemming wil deelnemen. Van de mededeling wordt een schriftelijke verklaring opge maakt, die wordt getekend door de kiezer en de betrokken ambtenaar. De kiezer ontvangt een afschrift van deze verklaring, onder overlegging waarvan hij zijn stem in de andere gemeente kan uitbrengen. Nadere inlichtingen verstrekken de Bureaux voor de Verkiezingen in de verschillende Gemeenten.

Arabieren vormen geen eenheid

De communiqués van de oorlog in Palestina en van de conferenties in Amman, Kairo, Damascus of New York geven de indruk, alsof er slechts twee partijen in het spel zijn: de Joden aan de ene, de Arabieren aan de andere kant. Er zijn echter veel meer dan twee partijen. Het Arabische kamp, dat naar buiten zo ostentatief als één geheel optreedt, is al in verscheidene fracties, die elkander het licht nauwelijks in de ogen gunnen, verdeeld.

Daar zijn in de eerste plaats die Arabieren, die in Palestina wonen. Zelfs zij hebben het niet tot eenheid kunnen brengen. De luidruchtigste onder hen was tot voor kort de Moefiti van Jeruzalem, behorend tot de machtige familie der Hoesseini, een geduchte Brittenhater, die geen middel te min acht om zijn doel te bereiken. Zijn werktuig is het Hoge Arabische Comité, dat namens de Palestijnse Arabieren naar buiten (in de Arabische Liga, in de Veiligheidsraad) optreedt.

Een ander deel der Palestijnse Arabieren schaaft zich om zijn rivaal, Fawzi Kawoekji, chef van het zogenaamde bevrijdingsleger, die, evenals de Moefiti zelf, de oorlog in Duitsland doorgebracht heeft. Hij wordt vooral door de Syrische republiek gesteund. Beide groepen echter zijn in de loop van de laatste maanden bijna volkomen van het tapijt verdwenen. Hun ongeregelde strijdkrachten bleken geen partij voor de gedisciplineerde Joodse soldaten. Nog vóór het einde van het mandaat hadden dezen dat deel van Palestina, dat voor hun strategische verdediging noodzakelijk was, volkomen in hun macht en was er onder de Arabieren — vooral onder de leiders onder hen — een paniek ontstaan, die zich uitte in een vlucht naar de naburige landen.

Tweede phase

Dit was de eerste phase van de strijd, die afliep tegelijk met het Britse mandaat. De 15de Mei traden de geregelde Arabische legers in actie, het mislukte werk van de Palestijnse guerilla-strijders overnemend. Leider van deze actie, die thans nog gaande is, werd koning Abdoellah van Transjordanië, wiens ster rees, naarmate die van de Moefiti en zijn rivaal daalde. Immers hij beschikt over het enige leger in het gehele Arabische Oosten, dat in staat is het tegen de Joodse legers op te nemen. Toen dus de eerste ronde door de Joden gewonnen bleek, moesten de Arabieren er wel toe overgaan om aan Abdoellah de leiding aan te bieden.

Dit deden zij allesbehalve van harte, want Abdoellah had nooit onder stoelen of banken gestoken wat zijn ambities waren. Hij wil zijn Transjordanië rijk, dat niet meer is dan een willekeurig stuk woestijn, vergroten tot één rijk, dat hij Groot-Syrië noemt en dat al 't Arabisch gebied tusschen Middellandse Zee en Perzische Golf moet omvatten, dus Syrië, de Libanon, Palestina, Transjordanië zelf en Irak. Alleen dat laatste land voelt wel voor dat plan, dat ter meerdere glorie van de dynastie der Hasjemiden (waartoe zowel Abdoellah als koning Feisal II van Irak behoren) zou strekken.

Maar de andere Arabische landen zijn niet zo geestdriftig. Het minste nog Syrië en de Libanon, die hun zelfstandigheid eraan zouden verliezen. Maar de twee groten van de Arabische Liga menen evenmin reden te hebben tot verheugenis. Egypte vreest, dat het zijn leidende rol in de liga zal verliezen aan dat grote rijk en koning Ibn Saoud herinnert zich, dat hij de Hasjemiden een dertig-

tal jaren geleden van de troon van Arabië heeft verjaagd, zodat het vooruitzicht zijn gehele Noordgrens door één groot Hasjemidenrijk te zien beslagen hem niet toelacht. Toen dan ook uit bittere noodzaak besloten was aan Abdoellah de leiding van de operaties in Palestina te geven, besloten de Arabische landen ieder voor zich óók een leger naar Palestina te zenden. Niet zozeer dus om aan de strijd tegen de Joden deel te nemen (hoewel dit doel tegenover de buitenwereld en eigen openbare mening naar voren wordt gebracht), als wel om te voorkomen, dat Abdoellah alleen met de buit gaat strijken. In dit verband is het typerend, dat van de niet aan Palestina grenzende Arabische landen alleen Irak, dat het met Abdoellahs ambities eens is, het recht van doortocht door Transjordanië gebied heeft, terwijl Saoedië—Arabië zijn troepen over de Rode Zee en via Egyptisch grondgebied moet zenden: bewijs, dat het niet koek en ei tusschen alle Arabieren is.

Vuurproef

De Arabische Liga, het tot dusver slechts negatieve, n.l. tegen Zionisme en kolonialisme gericht, verbond van Arabische staten, gaat dus haar vuurproef tegemoet op de velden van Israël. Binnenkort zal blijken, of de met zoveel bravoure aangekondigde actie inderdaad geëerd of zelfs maar gemeenschappelijk zal zijn. Militaire deskundigen geven de Joden nog steeds de beste kansen op het slagveld en het feit, dat de geduchtste tegenstander der Joden, Abdoellahs legioen, zijn tanden stuk bijt op het militair betrekkelijk onbelangrijke Jeruzalem, schijnt hun gelijk te geven. Inmiddels kunnen de Joden in de kuststreek zich voorbereiden op de ontmoeting der wapenen aan de grenzen van hun eigen nieuwe staat, welke de Arabische legers nog nauwelijks ergens bereikt hebben.

Zolang dus de eigenlijke en beslissende strijd in Palestina nog moet beginnen, behoeft de hoop op vrede niet opgegeven worden, mits dan tenminste de grote mogendheden, wier invloed bij de strijdende partijen het sterkste is, geen grove fouten begaan. Helaas moet de overhaaste erkenning van de nieuwe Joodse staat door Amerika als een fout aangemerkt worden — niet omdat Israël deze erkenning niet verdiende (de jonge staat verdient erkenning in alle betekenissen des woords), maar omdat zij op dat ogenblik niet diplomatiek was.

Op dat ogenblik waren de Arabische staten maar al te bereid om tegenover de wereld 'en tegenover hun eigen luidruchtige volksmassa's een excuus te vinden om niet in Palestina te gaan vechten. Zij wisten, hoe onvoldoende hun soldaten waren, hoe gebrekkig hun materiaal, hoe slecht hun leiding. Zij vreesden een débacle tegen de fanatiekere, deskundiger en bekwaamere Joden en zij vreesden de politieke gevolgen in binnen- en buitenland van een débacle. Zo ooit, dan was dit — de kritieke tijd van het einde van het Britse mandaat — de tijd om aan die Arabische behoefte aan vrede niets in de weg te leggen.

Behalve Transjordanië

Dit gold voor alle Arabische staten — behalve Transjordanië. Dit wist zich sterk en was niet bang voor een nederlaag tegen de Joden. Dat Transjordanië de strijd aanbod, was, zoals wij gezien hebben, een reden voor de andere Arabische staten

Vuurproef op de velden van Israël

om ook — zij het met bang hart — in het strijdperk te treden. Transjordanië nu is niets meer dan een vazal van Engeland, een land dat bestaat bij de gratie van een grote Engelse subsidie. Engeland hoefde dus, indien het wilde, slechts één vinger op te heffen en Transjordanië zou zijn oorlogsvoorbereidingen staken, en indien Transjordanië zich terug getrokken zou hebben, zouden de andere staten dat ook gedaan hebben.

Dit zou Engeland hebben kunnen bereiken. Maar op één voorwaarde: dat niet Amerika, door daden te verrichten, die de Arabieren dodelijk kwetsten, het gehele labele bouwsel van de vrede in het Naburige Oosten ineen zou doen storten.

Alles pleitte dus om en nabij die kritieke 15 Mei voor een uiterst nauwe Brits-Amerikaanse samenwerking. De Engelsen zouden al hun invloed bij de Arabische staten — en vooral bij Transjordanië, hun creatuur — hebben kunnen aanwenden om geweld te verhinderen, en Amerika zou dan slechts behoeven af te zien van alle daden, die de Arabieren als provocerend zouden kunnen uitleggen, waaronder in de eerste plaats de erkenning van de Joodse staat.

Deze kans, zij het verminderd, bestaat nog, zolang de grenzen van Israël nog niet overschreden zijn. Een eerste vereiste is dan, dat Amerika discipline brengt in zijn eigen buitenlandse beleid, dus dat Truman niet, tot Marshalls wanhoop, uit verkiezingsoverwegingen Amerika's Palestijnse politiek laat bepalen. Is aan die voorwaarde voldaan, dan moeten Amerika en Engeland hun Palestijnse politiek gaan coördineren. Verzekerd van Amerika's steun, zal Engeland gemakkelijker zijn thans ergerlijk pro-Arabische politiek kunnen temperen en de voor hem weggelegde taak van bemiddelaar in het Naburige Oosten kunnen vervullen. Indien de beide grote westelijke mogendheden hierin te kort schieten, zal Rusland hier de lachende derde zijn.

HET HEEFT ZIJN NUT.....

Curaçao heeft drie politieke partijen. Een daarvan is de zogenaamd Democratische. Haar delegaten naar de Ronde Tafel Conferentie zijn eerst te laat gekomen, zodat de Conferentie op hen moest wachten. Vervolgens zijn zij voor het einde demonstratief weggegaan en ten slotte hebben zij zich, teruggekomen in Curaçao, tot de Verenigde Volkeren gewend met een aanklacht tegen Nederland. Niettemin heeft de Ronde Tafel Conferentie resultaten bereikt die voorbeeldig mogen heten, die alle resten van koloniaal bestuur uit de weg ruimen en die buiten de „Democratische” kring diepe indruk in Curaçao hebben gemaakt. Toch lezen wij in het orgaan van de Democratische Partij (van 27 Maart) het volgende, waarvan de onjuistheid slechts overtroffen wordt door de verwatening:

„Nederland leeft in het verleden. Het begint direct te schermen met 300-jarige traditie, met parlementaire regeringsvorm en het nut van formaliteiten. Schone zaken, ongetwyfeld, maar niet de meest belangrijke. Aanvoelen van het heden, vooruitzien in de toekomst, actie — dat ontbreekt te veel. Nederland ziet alleen zich zelf — zijn verleden, zijn politieke verhoudingen en zijn goede bedoelingen. Het ziet helaas niet verder; het ziet niet, dat het land ten achter is bij het tempo van de wereld en dagelijks meer ten achter raakt. Het ziet niet in, dat zijn gedachtengang ver ten achter is, vergeleken bij Suriname en de Antillen. Stuk voor stuk en zonder enige uitzondering zijn de gedelegeerden uit het Westen zakelijker en directer gebleken. Zij hebben een tiende van de tijd nodig om dezelfde gedachte te bepalen en te formuleren, om dezelfde daad te verrichten.”

Gelukkig zijn er tallozen in Curaçao die anders denken. Doch het heeft zijn nut, dachten wij, dat men in Nederland kennis neemt van wat er in de West zoal gedacht en geschreven wordt.

Nederland en Israël

In de Nieuwe Rotterdamse Courant van 15 Mei 1948 staat onder het hierboven vermelde opschrift te lezen:

„Wij hebben redenen om te verwachten, dat men onzerzijds op dit ogenblik Amerika's voorbeeld inzake Israëls erkenning niet zal volgen. Hieraan zij toegevoegd, dat de positie van Nederland t.a.v. deze kwestie waarschijnlijk wel in breder verband zal worden gezien, waarbij gedacht kan worden bijv. aan Indonesië en de daar gekoesterde opvattingen.”

Wat hiermee bedoeld wordt is duidelijk. Erkenning van Israël door de Nederlandse regering zou de Arabische Liga onaangenaam zijn en in strijd met de bestaande overeenkomsten onderhoudt de republiek Indonesia nog steeds relaties met landen van de Arabische Liga!!

Om nu gevoeligheden in Djogja te vermijden wil de Nederlandse regering Israël niet erkennen.

Ziehier een typisch gevolg van de fouten van het buitenlandse regeringsbeleid. Terwijl de grote mogendheden in November het in de Uno bij uitzondering een keer eens waren geworden, terwijl de U.S.A. en de U.S.S.R. nu reeds Israël erkend hebben, voert de Nederlandse regering, tegen de politiek van deze landen in, een zelfstandigheidspolitiek van niet-erkenning!!!

Waar een jonge, vooruitstrevende staat geboren is, hoop op uitkomst

biedend aan honderdduizenden in de oorlog vervolgd, waar deze jonge staat nu in deze moeilijke eerste dagen van zijn zelfstandig bestaan reeds bedreigd wordt en op dit kritieke ogenblik alle denkbare morale bijstand behoeft, zien wij de Nederlandse regering, op grond van de Aziatische politiek, welke vooral door de P.v.d.A. wordt bepaald, door niet-erkenning van Israël steun verlenen aan de belangen van feodale Arabische groot-grondbezitters en aanhangers van de Groot-Moefiti, die zich gedurende de oorlogsjaren in de landen van de Asmogendheden zeer verdienstelijk maakte door zijn steun aan de strijd tegen de geallieerden! Nadat de Engelse Labour-regering een sterk anti-Zionistische politiek heeft gevoerd volgt onze regering trouw.....

De duizenden Joodse Nederlanders, die vrienden en verwanten hebben, welke thans in Israël voor de strijd om het bestaan zijn gesteld, zien, hoe op het kritieke ogenblik Nederland, door P.v.d.A. en K.V.P. geleid, tekort schiet. Het wekt dan ook geen verwondering, dat in vooruitstrevende Joodse kringen (oud Vrijzinnig Democraten, die tot voor kort de P.v.d.A. steunden) het gevoel ontstaat niet bij de P.v.d.A., doch bij de V.V.D. thuis te horen.

Bij een beleid, zoals door onze partij wordt voorgestaan is er maar één mogelijkheid: ERKENNING VAN ISRAËL. V. R.

INZET VAN ONZE STRIJD

Nederlands kracht ligt in de vrijheid

Wij profiteren van Spaak

Mr. Stikker zeide, dat het in de lande en ook in onze eigen Partij opzien heeft gewekt, dat onze Tweede Kamerfractie haar stem heeft gegeven aan het wetsontwerp tot verandering van de Grondwet. Hij wees in dit verband op de pogingen, welke o.m. door onze geestverwant Prof. 's Jacob zijn gedaan om positief richtlijnen aan te geven, waar binnen de nieuwe rechtsorde zou moeten worden opgetrokken. Dank zij de aandrang, die door onze mensen werd uitgeoefend, heeft de Staatscommissie het negatieve stelsel verworpen en is zij gekomen tot een ontwerp, dat vrijwel geheel door de Regering is overgenomen. Dit ontwerp voldoet zeker niet ten volle aan onze verlangens maar komt toch in hoge mate aan deze tegemoet. Hij vergeleek de nieuwe artikelen en de voornaamste bepalingen van de voorgestelde Grondwetsherziening met de woorden van ons beginselprogramma. Het blijkt dat deze daarmede niet in strijd zijn. Wat betreft de bezwaren, zeide hij, dat ook wij gaarne de omschrijving van het karakter der Unie nauwkeuriger hadden gezien, maar men vergeet niet, dat dit ontwerp uit de aard der zaak een compromis is, waarbij niemand voor geheel bevredigd zal worden. De omschrijving moest enigszins vaag gehouden worden ook al door de woorden van de Koninklijke rede van 7 December 1942, uitgesproken onder ministeriële verantwoordelijkheid van de toenmalige minister-president Prof. Gerbrandy. Op grond van deze belofte kan de Nederlandse Grondwetgever niet omdringend het karakter der te vormen Unie bepalen, doch moet dit geschieden in gemeen overleg met de bevolkingen van de Overzeese gebieden.

Gegeven woord

Mr. Stikker zeide, dat Nederland in de Oosterse wereld zijn woord heeft gegeven en zelfs de geringste poging om hierop terug te komen zal het vertrouwen in Nederland teloor doen gaan en de Rijkseenheid in nog groter gevaar brengen. Met een verwijzing naar hetgeen mr. Vonk in de Tweede Kamer heeft gezegd, dat wij zeker geen bewonderaars zijn van het tot dusverre gevoerde rijksbeleid van het Kabinet in tegendeel veroordelaars en dat wij niet zelden zeer scherp geweest zijn in onze kritiek en niet zullen aarzelen dit weer te zijn, indien en zodra daartoe andermaal gronden zijn en dat wij geen woord van de kritiek, die wij tegen het Kabinetsbeleid hebben gericht, terugnemen, onderstreepte hij nog eens het standpunt van onze partij. Ook haalde hij de zinsnede van Mr. Vonk aan: „Dat wij er ons thans nog zelfs geen voorstelling van kunnen maken hoe de fractie van onze Partij zal stemmen na de verkiezingen”. Spreker zeide, dat het uitermate te betreuren valt, dat bij deze gelegenheid de oppositie tegen het door de Regering gevoerde beleid niet gelijk tot dusverre één lijn heeft kunnen trekken. Onzerzijds en ook van de zijde van de Christ. Historischen zijn hiertoe herhaaldelijk pogingen gedaan, maar deze zijn afgestuit op de starre houding van de anti-revolutionairen. Hij verwees in dit verband naar de rede van de Heer Schouten op de Deputatenvergadering van de A.R.-Partij en wilde er nog aan toevoegen, dat ook met het oog op de West, waar de ronde tafelconferentie tot voorlopige resultaten heeft geleid, afwijzing van de voorgestelde Grondwetsherziening tot de meest ernstige gevolgen zou kunnen leiden. De Heer Schouten ziet in zijn overigens gerechtvaardigde en ook door ons gedeelde wreveld tegen de Republiek, voorbij, dat er toch in Indië grote gebieden zijn, waar de bevolking en haar leiders niet het standpunt der Republiek delen en thans reeds weer met Nederland samenwerken. Een verwerping der voorgestelde Nederlandse Grondwetswijziging zal ook bij deze

goedwillende Indonesiërs het vertrouwen in het woord van Nederland ondermijnen, zo niet geheel weg nemen. Naar Stickers overtuiging wordt de politiek in de Oost meer door van Mook in Batavia dan door Beel en Jonkman in Den Haag bepaald en hij kan hierin geen vaste lijn van progressiviteit, zoals de Regering dat noemt, ontdekken. Hij brengt in herinnering: de brief van v. Mook aan Montbatten, waarin van Mook zeide niet met een landverrader als Soekarno te willen onderhandelen, welk standpunt toen door Minister Logeman gedeeld werd; dan Linggadjadi met het stempel van Schermerhorn's schemerige opvattingen, de toelichting en de strijd daarover; de politieke actie, eerst succesrijk, dan geremd, gestopt, niet door de Veiligheidsraad, maar door de Partij van de Arbeid; de vergaderingen van de Veiligheidsraad, waar

Stikker:

„Wij wensen Ir. Vos veel succes toe bij zijn wetenschappelijke arbeid”

onze vertegenwoordigers de Republikeinen uitmaakten voor moordenaars, terroristen, geheel op dezelfde wijze als Rijkseenheid dat hier doet; dan de Renville-overeenkomst, waarin de volken van Indonesië onafhankelijk genoemd worden; de avis d'opinion van Kallioerang; het verbod tot verspreiding onder onze voortreffelijke troepen van het lijfblad van Schermerhorn „Je Main-tiendra!” en de weer intrekking van dat verbod.

Dit is opportuniteitspolitiek en zoals elke opportuniteit draagt ook deze de kenmerken van halfheid, van gebrek aan durf en verbeeldingskracht, van inconsequentie in zich.

Slapgebleven

De Partij v d Arbeid en de Katholieke Volkspartij hebben behoefte gevoeld om na de staatsgreep in Tsjecho-Slowakije bij manifest het Nederlandse volk op te roepen tot een strijd tegen het communisme. Zij hadden er blijkbaar behoefte aan, omdat zij zich in hun onderbewustzijn bewust waren, dat zij tot dusverre hiertoe niet voldoende rekening hadden gehouden. Tot op de huidige dag echter nemen zij tegenover het communisme in de Republiek nog dezelfde slappe houding aan als zij deden voor de les van Tsjecho-Slowakije. Veel van wat mogelijk was en tot heil gestrekt zou hebben van de volksgroepen in Indië en Nederland is thans niet meer mogelijk, maar ook thans zijn er nog grote mogelijkheden, indien 't Nederlandse kiezersvolk aan het tot dusverre gevoerde beleid een onherroepelijk halt toeroept. Daarvoor zal het in de eerste plaats nodig zijn, dat mensen als van Mook en Jonkman niet langer het Indische beleid bepalen, en dat ook aan de invloed van de Stuwgroep een einde komt. En in de tweede plaats zal met kracht moeten worden opgetreden tegen alle communistische invloed in Indië.

Wat betreft het buitenlandse beleid zeide Mr. Stikker, dat wij meer profiteren van de internationale vermaardheid van de Belgische minister Spaak dan van de activiteit van onze eigen Minister.

Wat betreft het financieel beleid worden door de lage-rentepolitiek de middenstanders, de kleine boeren en al degenen, die door sparen voor hun oude dag gezorgd hebben extra zwaar getroffen. Tegenover hen wordt beslist sociaal onrecht ge-

pleegd. Hieraan dient op korte termijn een einde te komen.

Evenmin zijn wij gesticht over het beleid van de Minister van Landbouw. Afgezien van het feit, dat het door hem opgebouwde ambtelijk apparaat met zijn uitgebreide controle-diensten, oneconomisch en on-efficient werkt, wordt het zwaartepunt van deze onmisbare bemoeiing met het agrarisch bedrijf te veel gelegd op het ambtelijke apparaat en dient verplaatst te worden naar het bedrijfsleven zelf. En verder speelt bij het streven naar herverkeveling en rationalisatie van de beschikbare bouwoppervlakte in het onderbewustzijn van de Minister te veel de drang naar een geruisloze socialisatie.

Geen beleid

Op het beleid van de Minister van Wederopbouw en Volkshuisvesting valt geen aanmerking te maken, om de doodeenvoudige reden, dat na het vertrek van Minister Rihgers aan dit Departement alle beleid ontbroken heeft. Reeds kort na zijn optreden als Minister van Wederopbouw heeft de Heer Neher zich in het bijzonder bemoeid met de Indische aangelegenheden en is ten slotte naar Indië gegaan eerst voorlopig en thans als gedelegeerde. Dit Kabinet heeft de belangen van wederopbouw en volkshuisvesting verwaarloosd, terwijl toch een krachtige bevordering van de woningbouw onafwijsbare eis is om zo spoedig mogelijk het euvel der samenwoning op te heffen en een einde te maken aan het met het beginsel der persoonlijke vrijheid volstrekt onverengbare systeem van gedwongen inkwartiering.

Niet minder onrust wordt in den lande verwekt door het beleid van de Minister van Verkeer, dat er op gericht is om de noodzakelijke coördinatie van het verkeer dienstbaar te maken aan een concentratie van het verkeer. De bevoorrechte positie van de A.T.O. spreekt boekdelen. Ook op

Zonder twyfel mag de rede, welke onze voorzitter Mr. D. U. Stikker op de algemene ledenvergadering van onze Partij heeft gehouden, belangrijk genoemd worden. De plaatsruimte laat niet toe deze rede in haar geheel in ons weekblad op te nemen, maar wij willen toch enkele hoofdpunten uit deze toespraak hier weergeven.

dit gebied is wijziging van het beleid geboden om de particuliere ondernemer volop gelegenheid te geven tot ontplooiing van zijn krachten op dit voor onze economie zo bij uitstek belangrijke gebied. Indien wij de courantenberichten mogen geloven, ligt het in het voornemen van Minister Vos om zich na de verkiezingen meer op wetenschappelijk terrein te gaan begeven. Wij wensen hem daarbij veel succes toe.

Er is thans in Nederland geschapen een grote politieke partij, die algemeen Thorbecke beschouwt als haar geestelijke vader. Het is dus thans mogelijk de invloed van het liberaal politiek vrijzinnig deel van het Nederlandse volk op staatkundig gebied met een ruk tot gelding te brengen. Daartoe is slechts één ding nodig: eenheid. Laat men zich spiegelen aan het woord, dat in dit verband het Episcopaat in alle Katholieke kerken van Nederland tot de Katholieken gericht heeft. Mr. Stikker is er van overtuigd, dat zijn persoonlijke invloed bij onze geestverwanten niet zo groot is als die van het Episcopaat bij de Katholieken, maar als de in vrijheid gekozen voorzitter van onze Partij richt hij tot al onze geestverwanten in den lande hetzelfde vermaan: „Tenslotte aarzelen wij niet U krachtig aan te sporen om de eenheid op staatkundig gebied hecht te bewaren”.

Denis de Rougemont gevraagd naar zijn indrukken van het in ons land gehouden eerste Europa-Congres heeft verklaard, dat Europa in wezen liberaal is. Het door Europa bereikte appelleert aan de waardigheid van de mensen; zijn ware kracht ligt in de vrijheid. Dit is de inzet van onze strijd. Deze boodschap bracht het Congres van Europa aan Europa. Wij menen deze boodschap voor Nederland over. Het door Nederland bereikte appelleert aan de waardigheid van de mens. Zijn ware kracht ligt in de vrijheid. Dit is de inzet van onze strijd.

DE REDACTIE

van dit blad heeft over lof en medewerking niet te klagen. Van vele zijden kregen wij aardige brieven, die verklaarden dat wij op de goede weg zijn. Wij zijn daar wel gevoelig voor. (Wij zouden jokken wanneer wij anders verklaarden.) En zij zijn ons een spoorslag. Niettemin vinden wij dat wij nog lang niet zijn waar wij willen komen. Ons blad is nog te klein. De officiële papierdistribuanten en de financiële welstand der partij mogen ons eens in staat stellen ons ideaal van wekelijks zestien in stede van slechts acht pagina's, werkelijkheid te zien worden. Over medewerking hebben wij al evenmin te klagen. Maar die zou toch groter kunnen zijn. Wij stellen hoge prijs op pittige en korte (vooral pittige en korte) artikeltjes uit onze lezerskring, die zich — dit zij terloops en met vreugde meegedeeld — met ieder nummer uitbreidt. Wij kennen terdege onze eigen feilen. De ergste: dat vele van onze artikelen nog te lang zijn. In de beperktheid toont zich de meester. Wij maken geen aanspraak op het meesterschap, doch streven niettemin naar de beperktheid. En dan: de band tussen lezerskring en redactie is nog niet zo stevig als wij zouden wensen. Bij het beginnen van een blad is er altijd zo veel te doen dat

niet steeds alle brieven beantwoord kunnen worden. Men vergeve ons dit. Het zal spoedig anders worden. In het (beperkte) kader onzer mogelijkheden hebben wij nog vele plannen om dit blad van ons zo goed, zo pittig, zo leesbaar mogelijk te maken. Wij hebben de bescheiden verwachting daarin te zullen slagen. Met de onmisbare hulp van onze geestverwante lezers, wel te verstaan.

ER IS EEN MENEER

in Amsterdam, die er op zijn eentje op uit gaat om leden voor de partij te werven. Hij besteedt daar vele avonden en telefoontjes aan en het resultaat is wonderbaarlijk. In één jaar bracht die ene meneer meer dan vijfhonderd nieuwe leden aan voor de afdeling Amsterdam. Dat is een prachtig staal van trouw aan beginselen en, in breder zin, van burgerschap. Wij hebben grote eerbied voor zulke mensen. Niet alleen in onze partij, doch overal. Mensen die zich zo voor hun ideaal geven zijn altijd voortreffelijke mensen. Er moesten er veel meer zijn. Overal. En vooral bij ons. Wanneer wij in iedere afdeling zo'n man hadden! Wij geloven bovendien dat het niet zo moeilijk zou zijn. Het veld is wit voor de oogst. Veler ogen zijn geopend. Die kampioen-leden-werver van Amsterdam vinde navolgers!

„LATEN WE OVER WAT PRETTIGERS PRATEN”

Dingen, die wij vrouwen behoren

te weten

„... De woningnood doet zich ook geducht voelen bij het probleem van de huisvesting van de a-sociale gezinnen...” sprak de maatschappelijke werkster. Er kwam een verlegen lachje op het lieve moederlijke gezicht van de gastvrouw. Met het theekopje in de geheven hand keek zij de bezoeker vragend aan.

„... e... wat bedoel je daar eigenlijk mee? wat zijn a-socialen?” vroeg zij. Op het energieke gezicht van de jonge verpleegster kwam een trek van intense verbazing.

„Je wilt toch zeker niet beweren dat je nooit van de a-socialen hebt gehoord?” riep zij ongelovig.

De huisvrouw dacht na. Socialen... zo heetten vroeger in haar kinderjaren de socialisten... maar dat zou ze toch zeker niet bedoelen... Wat of nou weer a-socialen zouden zijn... het was tegenwoordig niet om bij te stoffen met al die nieuwe uitdrukkingen en namen van dingen waar je nooit van had gehoord. Zij keek haar vriendin eens aan. Tegenover haar behoefde je niet te doen of je er alles van wist als je er nog nooit van had gehoord. Die had je zo door!

„Nee - nee...” bekende zij eerlijk, „ik heb er nooit van gehoord... ik kan er heus niets aan doen! Dat laatste zei ze er maar bij want Lien kon zo superieur praten over dingen die een vrouw BEHOORDE te weten.... En als verontschuldiging liet zij erop volgen: „ik-bemoei-me-nooit-met-zukke-dingen!”

Dan wordt het tijd dat je er eens wat van hoort en dat je je er wel mee bemoeit vond de jonge propagandiste fel.

„A-socialen doceerde zij betekent: anti-socialen of anti-maatschappelijke, dus eigenlijk mensen, die tegen de bestaande orde der dingen ingaan.”

„O” riep de huisvrouw verheugd „ik snap het al! je bedoelt dieven en inbrekers en zo, hè?”

„Nee, dat bedoel ik helemaal niet, al zitten die er ook wel eens tussen. A-socialen of on-maatschappelijke dat zijn bijvoorbeeld zwervers of woonwageneigenaren of mensen die hun leven in een schuit hebben gesleten. Dat zijn mensen die nooit geleerd hebben zich aan te passen aan de regels van een geordende maatschappij en daarom worden zij in bepaalde wijken bijeengebracht en daar wonen zij onder toezicht. Daar wordt hun geleerd hoe zij een huis moeten bewonen. Daar wordt hun bijgebracht bijv. dat zij de drempelels en de plinten en de kastplanken maar niet eruit mogen slopen als zij eens een stuk hout nodig hebben of als er geen brandstof is. Daar wordt hun zindelijkheid op het huis en de inboedel en reinheid op het lichaam bijgebracht en daar moeten zij vaak nog allerlei andere dingen leren, dingen, die voor gewone mensen zo vanzelfsprekend zijn, dat het nimmer bij hen opkomt dat er iemand zou zijn, wie dat nog zou moeten worden bijgebracht. Je moet bedenken dat ze niet voor niets maatschappelijk onvolwaardigen heten! Er zijn achterlijksten bij, maar ook dronkaards en werk-onwilligen. Er zijn vrouwen bij die zo lui zijn en zo smerig, dat zij het heel gewoon vinden, dat de aardappelschillen, de groenteafval en de uitwerpselen der kinderen broederlijk naast mekaar onder de tafel liggen! Zulke mensen moeten langzaam aan volkomen worden opgevoed, maar dik-

wijls lukt dat niet, alle moeite en alle zorgen ten spijt!”

„Hoe heb je er plezier in! IK zou me voor zo'n stelletje smeerpotsen maar niet zo drukmaken hoor!” lachte de huisvrouw. „Kom, neem nog zo'n lekker koekje, ik heb er boter en suiker voor ingeleverd. En laten we dan alsjeblieft over iets prettigers praten!”

.....laten-we-alsjeblieft-over-iets-prettigers-praten.....

Dit is de houding van nog veel te veel vrouwen in onze dagen. Meestal zijn het volstrekt geen verstokte egoïsten, maar degelijke lieve hartelijke, zorgende huismoeders, wie moeite noch zorg teveel is voor haar gezin, vrouwen die met milde hand geven wanneer de liefdadigheid een beroep op haar doet, maar ook: vrouwen, die alles wat te maken heeft met maatschappelijke noden der massa ten enenmale buiten haar leven hebben gesloten onder het motto: daar-kan-ik-toch-niets-aan-doen! Dit geldt evenzeer voor de vrouw uit de arbeidende klasse als voor de vrouw uit de bezittende klasse.

Zij bemoeien zich niet met „zukke dingen”.....

Maar — ik vraag U, hoe kunnen wij vrouwen straks een stem in het kapittel hebben, hoe kunnen wij onze invloed laten gelden als wij op maatschappelijk gebied van toeten noch blazen weten?

Wij vrouwen — ook al zijn we maar doodgewone huisvrouwen en bekleden we geen openbare ambten, wij behoren op de hoogte te zijn van hetgeen er te koop is, wij behoren kennis te dragen van de misstanden en de noden van brede lagen der bevolking opdat wij rechtstreeks of zijdelings mede zullen kunnen helpen aan de bestrijding en tevens opdat wij ons bewust zullen zijn van hetgeen een politieke partij als belofte in haar banier behoort te schrijven — en later te houden.

Het is laf en kinderachtig om te zeggen: och, wat kan IK nu aan al die dingen doen — wat bereik je nu als enkeling?

Het is geen uitvinding van vandaag of gisteren dat eendracht macht maakt en het is evenmin een diep geheim, dat de stemmen der vrouwen door haar groot aantal een aanzienlijk gewicht in de schaal leggen.

Ieder volk heeft de regering die het verdient en wanneer wij niet tevreden zijn met degenen die ons regeren dan moeten wij nimmer uit het oog verliezen dat wij henzelf hebben gekozen, hetzij direct — hetzij door laksheid en onverschilligheid indirect.

„Je bedoelt dieven en inbrekers en zo, hè?”

door:
AMY GROSKAMP-TEN HAVE

Het abstract en ideologische denken ligt ons vrouwen niet en ten allen tijde zal onze sympathie uitgaan naar de man of de vrouw van de daad die noden lenigt en misstanden recht zet. Maar voor wij ons rekenschap kunnen geven van hetgeen wij van onze regeerders verlangen, dienen wij eerst te weten wat er zoal aan onze maatschappij hapert en wat daaraan tot dusver is gedaan of wordt gedaan.

Iedere grote en middelgrote gemeente worstelt met het probleem van de huisvesting der maatschappelijk onvolwaardigen.

Deze veelal maatschappelijk afgezakten die wegens hunne gedragingen door de gemeentelijke woningdienst en de particuliere bouwverenigingen en huiseigenaars als de ontoelaatbaren worden bestempeld, omdat niemand deze lieden als huurders wenst — deze mensen moeten toch ergens anders wonen en we zijn er niet af om met de huisvrouw te zeggen: laten we over iets prettigers praten! Voor deze mensen die de boel vernielen en afbreken, die door onreinheid het ongedierte bevorderen, die hun huur niet of slecht betalen en ten overvloede voor iedere buurt een plaag zijn omdat zij meestal ruziezoekers en vechtersbazen zijn en hun moreel voor de overige bewoners een direct gevaar oplevert, deze mensen vormen het probleem der a-socialen.

Het is zaak deze a-sociale gezinnen zoveel mogelijk van de gewone volksbuurten verwijderd te houden en hen ergens onder te brengen waar zij onder voortdurende controle tot normale burgers worden opgevoed.

Verschillende gemeenten zijn ertoe overgegaan bepaalde huizenblokken te reserveren voor deze gezinnen. Zo zijn er in Amsterdam twee complexen geweest, die een kleine afgesloten gemeente op zichzelf vormden. Door oorlogsomstandigheden en andere oorzaken is hieraan een einde gekomen. Thans is in de Nieuwe Uilenburgerstraat een complex hiervoor bestemd.

In Haarlem is een ganse wijk van drie straten voor dit doel ingericht. Het wonen in een dergelijk complex is als tijdelijk bedoeld en wordt van gemeentewege gezien als correctieve fase. Het veroveren van een beter en prettiger huis en het niet-meer-onder-toezicht wonen blijft uiteindelijk het doel van de opzet. Bij een dergelijk woningcomplex behoort een bad en washuis met drooginrichting waar de vrouwen voor 20 ct. per keer haar was

kunnen komen doen en immers warm water kunnen halen.

Het gebruik van de douche-cellen en het kuipbad is gratis.

Tevens zijn er clublokalen waar cursussen in naaien, handwerken, knutselen en figuurzagen worden gegeven, terwijl de moeders haar kinderen voor 5 cent per kind per week in een crèche onder vakkundig toezicht kunnen achterlaten als zij uit werken gaan.

Natuurlijk verschillen de wijzen van opzet altijd onderling enigszins, maar grotendeels is het toch op deze wijze ingericht.

Over het onderbrengen van a-sociale gezinnen in ongebruikte D. U. W.-kampen, hoop ik U een volgend maal iets te vertellen.

Behalve de a-socialen worden hier ook de gezinnen gehuisvest die in onbewoonbaar verklaarde krotwoningen huizen en diegenen die zich voor een gemeentewoning hebben opgegeven, maar waarvan na huisbezoek blijkt, dat zij niet in een normaal blok thuisbehoren.

Wordt het huis keurig bewoond en zijn er ook verder geen klachten dan wordt het gezin naar een betere woning bevorderd. Voor de verhuizing komt echter de ontsmettingsdienst de inboedel keuren op reinheid en afwezigheid van ongedierte. Ieder gezin kan te allen tijde vertrekken wanneer het dit wenst, doch wie in aanmerking wil komen voor een gemeentewoning moet verplicht anderhalf à twee jaar onder toezicht hebben gewoond.

De woningopzichteres die haar kantoor zodanig heeft dat zij het gehele complex zoveel mogelijk kan overzien, oefent niet alleen toezicht uit op het behoorlijk bewonen der panden, doch zij incasseert ook de huur en staat de bewoners zoveel mogelijk bij in hun diverse moeilijkheden. Zij is hun bemiddelaarster bij Sociale Zorg en bij de directeur van de Woningdienst, die beslist wie er voor verhuizing in aanmerking komt. Het is haar mooie maar uiterst moeilijke taak om door dagelijks persoonlijk contact het vertrouwen van deze veelal schuwe mensen, te winnen, en hen om te vormen tot bruikbare burgers, een taak, die een energie en een moed en bovenal een mensenliefde eist, zo ontzaglijk groot, dat het slechts de bevoorrechten gegeven is hier te slagen.

Met wat deze vrouwen die haar leven in dienst gesteld hebben van de reclassering der moeilijkste en ondankbaarste elementen der samenleving hier presteren, daarmee verdienen zij de dank der natie.

En wij... wij die met dit alles niets te maken hebben, wij die opgaan in onze eigen persoonlijke zorgen en vreugden — moeten wij ons hier voor interesseren?

Ja —! want wij willen immers gelijkgerechtigde, volwaardige burgers zijn en de zulken hebben óók deel aan het leed en de kommer van de massa. (En zegt U nu als je blijft niet: met-zukke-dingen-bemoei ik-me-niet —!)

Het Algemeen Secretariaat, Koninginnegracht 61, 's-Gravenhage, is telefonisch te bereiken onder de nummers:

111768 en 114375

Van het nummer 114375 gelieve men zich voornamelijk te bedienen voor gesprekken met Mrs. J. Rutgers en G. v. Reenen.

Voor gesprekken met Mrs. A. A. Land en F. W. B. van Lynden gebruik men bij voorkeur no. 111768, evenals voor alle andere gesprekken.

„Waar spreken onze meest bekende sprekers”

- 31 Mei Utrecht, Mevr. A. Fortanier-de Wit
- 31 Mei Meppel, Drs. H. A. Korthals
- 1 Juni Enschede, Mevr. A. Fortanier-de Wit
- 1 Juni Barsingerhorn, F. den Hartog
- 1 Juni Culemborg, Mr. G. Vonk
- 2 Juni Amsterdam, R. Th. J. le Cavalier, Drs. H. A. Korthals
- 2 Juni Edam, F. den Hartog
- 3 Juni Beemster, F. den Hartog
- 3 Juni Ondercentrale, Goeree Overflakkee, Drs. H. A. Korthals
- 3 Juni Velp, Mr. G. Vonk
- 4 Juni Groningen, Mevr. A. Fortanier-de Wit, Drs. H. A. Korthals
- 4 Juni Assen, Mr. P. J. Oud
- 5 Juni Ondercentrale Westerkwartier, Mevr. A. Fortanier-de Wit

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

VRIJDAG 4 JUNI 1948 - No. 10

In dit nummer:
HOOGGELEERDEN
DUELLEERDEN
(pag. 2)

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

De vrijheid en de verantwoordelijkheid

De drie stellingen, die de zakelijke inhoud vormden van de brief, die ons tot het schrijven van deze artikelen bracht, hebben wij stuk voor stuk onder de loupe genomen. Wij hebben daarover het onze gezegd. Nochtans vleien wij ons niet met de hoop daarmede onze geachte brieven-schrijver overtuigd te hebben van zijn ongelijk. Met redelijke argumenten kan men een bepaalde geestesgesteldheid niet wegreken. Onze brieven-schrijver en zijn vrienden en kennissen, die er evenzo overdenken als hij, verkeren nu eenmaal in een gemoedstoestand, die hen voor redelijke argumentatie onvatbaar maakt. Zij denken zelfstandig te denken, beter inzicht te hebben in wat de toepassing onzer beginselen vereist dan onze Kamerfracties en ons Hoofdbestuur en onze algemene vergadering, en zij bemerken niet, dat zij slachtoffer geworden zijn van een gevoerde propaganda, die steeds maar weer hun aandacht concentreert op één bepaald punt en hen op dit punt zich blind liet staren. De Grieken zeiden reeds: Wien de Goden verderven willen, slaan zij eerst met blindheid!

Laatste woord aan de man die op Gerbrandy wil stemmen

Denkt nu niet, dat schrijver dezès daar uit de hoogte op neer ziet en zichzelf op de borst slaat, omdat hem zo iets nooit zou overkomen. Integendeel, hij staat daar volkomen begrijpend tegenover, want hem is het in het verleden precies zo gegaan. Hij kwam na acht jaren onder de palmen gewandeld te hebben in het Vaderland terug, juist in de tijd, dat de Tweede Kamer de Vlootwet verwierp. Diep overtuigd van de noodzakelijkheid ter verdediging van ons Indië een behoorlijk toegerust marine op te bouwen, was hij zeer verstoord op zijn toenmalige geestverwanten in de Tweede Kamer, die tegen de Vlootwet hadden gestemd, en het stond voor hem persoonlijk reeds vast, dat hij bij de eerstvolgende verkiezingen zijn stem niet aan de Vrijheidsbond zou kunnen geven. Die zou ditmaal worden uitgebracht op een partij, die het belang van de Nederlanders in Indië niet voldoende zag, de anti-revolutionairen. Het speet mij, dat ik daardoor een partij zou steunen, die overigens mijn sympathie niet had, maar.....

En toen kwam er een goed vriend van mij op bezoek, iemand, die ook jaren lang onder de tropen van ons Indië had rondgewandeld en die ook van dat land en dat volk was gaan houden. Hij was bovendien militair en in hart en nieren overtuigd van de noodzakelijkheid zowel hier als in Indië een sterke defensie te hebben. In hem vermoedde ik een verwante ziel en hem maakte ik deelgenoot van mijn voornemen ditmaal niet op de Vrijheidsbond te stemmen, maar op die principiële anti-revolutionairen. Toen volgde een gesprek onder vier ogen, van man tot man.

Natuurlijk, zo sprak hij, stemmen die lui van de Vrijheidsbond in de Kamer altijd anders dan ik het als militair zou wensen; natuurlijk hebben zij volgens mij voor de verdediging van ons land en van Indië te weinig geld over en natuurlijk denk ik er anders over dan zij. Maar zij dragen de verantwoordelijkheid en niet ik. Zij hebben op meer te letten dan alleen op de defensie. Wij mogen ons niet op één punt, hoe gewichtig ook, blind staren, maar wij moeten hun als de uitverkoren dragers van onze beginselen ons vertrouwen schenken. Al die bewondering voor die principiële anti-revolutionairen is niet anders dan bewondering voor dat, wat je niet hebt! Wij, vrijzinnigen, zijn zelf niet principieel genoeg, niet trouw aan onze beginselen en aan onze partij. Wij zijn eigengereid en denken het zelf beter te weten. Je bent liberaal en dan heb je de liberale partij te steunen, à tort et à travers, door dik en dun. En als de liberale partij het naar je zin niet goed doet, dan ga je naar de vergaderingen en tracht ze tot je inzichten te bekeren, maar ook als dat niet lukt, heb je je daarbij neer te leggen en je naar de meerderheid te vogen. Dat is democratisch en als je dat niet doet en op de anti-revolutionairen wilt stemmen, dan verzaak je je beginselen, dan ben je een ontrouw mens voor wie ik geen respect heb. En aangezien ik je beter ken dan je jezelf schijnt te kennen, zeg ik je, dat je niet op de anti-revolutionairen zult stemmen, maar op de liberalen of de vrijzinnig-democraten. Jij zult de kracht van de vrijzinnigen niet nog meer verzwakken, maar jij zult al je kracht geven om hun te versterken, omdat je levensovertuiging van hoger belang is dan welk punt van praktische politiek

Dat, wat je niet hebt!

(IV)

ook. Denk nog eens na en je zult mij gelijk geven!

Het is voor mij een les geweest. Wij leren niet voor de school maar voor het leven!

Later diende Minister Deckers een vlootplan in, dat door onze partij van harte werd gesteund. Daarover sprak ik mijn vreugde uit tegenover Fock, onze voorzitter, en ik kon niet nalaten daaraan toe te voegen, dat de houding van onze partij nu toch anders was dan bij de Vlootwet. Toen heeft Fock mij haarfijn uitgelegd, dat de Vlootwet terecht verworpen was en dat hij, die toen Gouverneur-Generaal was, zijn ontslag zou hebben ingediend, als het wetsontwerp zou zijn aangenomen, omdat de voorstellen veel te kostbaar waren en niet tot het gewenste resultaat zouden hebben geleid. Achteraf bleek dus mijn kritiek op de Kamerfractie nog ongegrond op de koop toe, omdat ik mij had laten meeslepen door mijn gevoel en niet voldoende op de hoogte was geweest.

De geschiedenis herhaalt zich en daarom heb ik gemeend goed te doen mijn eigen ervaring uitvoerig te vertellen. Misschien kan dit zijn nut hebben.

Onze Kamerfractie had de vrijheid om tegen het voorstel tot grondwetswijziging te stemmen. Niemand onzer zou dat vreemd gevonden hebben na al de kritiek op het regeringsbeleid in de afgelopen jaren, maar zij heeft de verantwoordelijkheid gevoeld, die op haar schouders rustte voor 's Lands belang. Twee van onze mensen, Dr. Bierema en Prof. s'Jacob, hadden in de Staatscommissie meegewerkt. Dank zij hun aandrang heeft de Staatscommissie het negatieve stelsel verworpen en is gekomen tot een ontwerp, dat vrijwel geheel door de Regering is overgenomen. Dit ontwerp voldoet niet voor de volle 100% aan onze verlangens, maar komt toch in hoge mate aan deze tegemoet. Het is, zoals Mr. Vonk het in de Tweede Kamer gezegd heeft, bij een deugdelijk, zelfbewust en bedachtzaam beleid geenszins onbruikbaar. Maar een ander beleid is dringend noodzakelijk. Daartoe opent de Grondwetsherziening de mogelijkheid. Bovendien betreffen de voorgestelde nieuwe artikelen geen enkel punt van het regeringsbeleid, waartegen onze kritiek steeds gericht was.

Ware het anders, een man als Vonk, die twee jaar lang voortdurend scherpe en felle kritiek op het regeringsbeleid gevoeld heeft, zou zeker zijn stem niet aan deze grondwetswijziging gegeven hebben, maar het is blijkbaar van velen te veel gevraagd om zo duidelijk het regeringsbeleid en de nieuwe grondwetsbepalingen te scheiden en te onderscheiden als Vonk dit in zijn rede in de Tweede Kamer gedaan heeft.

Onze Kamerfractie begreep volkomen, dat velen, ook in onze eigen kring, dit door de door Rijkseenheid gevoerde actie en daardoor ontstane agitatie niet terstond zouden begrijpen en dat dit onze partij bij de verkiezingen stemmen zou kunnen kosten. Dat derde haar niet. 's Lands belang gaat boven partijbelang. Dit offer in 's Lands belang heeft zij gaarne gebracht. Onze partij is echter niet de enige, die een offer brengt om tot nationale samenwerking te komen. Ook de beide regeringspartijen, de K.V.P. en de P. v. d. A., hebben een offer ge-

Dit is het laatste van de vier artikelen waarin wij „de man die op Gerbrandy wil stemmen” antwoorden.

bracht door het aanvaarden van de tweederde meerderheid voor iedere wet, op grond van de nieuwe Grondwetsbepalingen tot stand te brengen. Naar menselijke berekening zullen zij het na de totstandkoming der grondwetswijziging niet meer alleen voor het zeggen hebben, maar zal er op bredere basis moeten worden samen- gewerkt.

Het Indische probleem is een nationaal vraagstuk, dat, zo enigszins mogelijk, door de democratische politieke partijen in gemeen overleg tot oplossing dient te worden gebracht. Te lang is dit tot schade van de zaak door de K.V.P. en de P. v. d. A. verhinderd. Zij hebben het tot dusver alleen gedaan en dragen daarvoor de volle verantwoordelijkheid. Komt de Grondwetswijziging tot stand en behalen zij bij de komende verkiezingen, gelijk te verwachten is, te zamen niet een tweederde meerderheid, dan worden zij gedwongen, met andere partijen samen te werken, die natuurlijk voor die samenwerking hun voorwaarden zullen stellen. De oppositie krijgt dan haar kans. Zonder de Grondwetswijziging krijgt zij die kans niet.

Welnu. Wij en de Christelijk Historischen hebben die kans gegrepen en wij hopen nog altijd, dat de Anti-Revolutionairen en de Staatkundig Gereformeerden mede tot samenwerking bereid zijn. Zij hebben toch niet volstaan met een: „Vivent les principes, périsse le monde”. (Leve onze beginselen, laat de wereld maar vergaan) en ook zij zullen niet geloven, dat na de verkiezingen de oppositie de meerderheid der Kamerzetels zal bezetten. Dan moet er naar samenwerking op brede basis gestreefd worden en mogen de Anti-Revolutionairen niet in hun afwijzende houding volharderen, willen zij uiteindelijk de belangen van Nederland, Indonesië, Suriname en de Nederlandse Antillen niet schaden.

Geachte brieven-schrijver, thans nemen wij afscheid van U, maar eerst betuigen wij U nogmaals onze dankbaarheid, dat U ons de gelegenheid hebt gegeven U en Uw vrienden en kennissen nader voor te lichten. En dan is dit ons slotwoord:

Gij hebt op 7 Juli de Vrijheid Uw stem uit te brengen op elke lijst, welke gij maar wilt, maar gy draagt ook de verantwoordelijkheid voor Uw keuze. Uw vrijheid is groot, Uw verantwoordelijkheid is zwaar.

Moge de wijsheid, de rust en de bezonnenheid geschonken worden, om Uw burgerplicht naar eer en geweten in trouw aan Uwe beginselen te vervullen!

RUTGERS

Uittocht

Het gekraak dat in de Communistische Eenheids Vakcentrale (E.V.C.) vrijwel onmiddellijk na de gebeurtenissen in Tsjechoslowakije hoorbaar was, gaat in een verheugend tempo verder. Nadat onlangs het hoofdbestuur van het hotelpersoneel is uitgetreden, hebben thans ook vier hoofdbestuurders van het overheidspersoneel de Communistische vakbeweging verlaten. Een verheugend verschijnsel, omdat er zonneklaar uit blijkt, dat ons volk in wezen een democratisch volk is.

Dit alles moge niet alleen de communistische arbeiders te denken geven, doch ook de intellectuelen, die vlak na de bevrijding onder de indruk der oorlogsgebeurtenissen, het communisme idealiseerden en tot de C.P.N. overgingen. Een ieder kent in zijn eigen kring wel een paar van deze idealisten. Voor zo ver zij door de jongste ontwikkeling in de E.V.C. nog niet de ogen hebben geopend, dienen zij van hun dwalingen des weegs te worden overtuigd.

Het persoonlijke woord kan hier wonderen verrichten. Het gevaar schuilt soms daar waar men het niet aanwezig acht. Daarom trekke een ieder ten strijde voor Vrijheid en Democratie.

★ PARLEMENTAIRE FLITSEN ★

Molenaar en Kranenburg kruisen de degens

„De afgelopen week wordt beheerst door een merkwaardige coincidentie, zo schreef Elseviers Weekblad (van 29 Mei). Op hetzelfde moment, dat de Eerste Kamer door het aanvaarden van de voorstellen tot wijziging van onze Grondwet het Indische beleid van het Kabinet-Beel sanctioneerde en de hoofdlijnen voor de toekomstige ontwikkeling vastlegde, bereikte ons de mededeling van het Russische agentschap Tass, dat de Republiek Djokja consulaire betrekkingen had aangekocht met Moskou.” Aldus Elsevier.

Er is echter nog een andere „merkwaardige coincidentie”. Deze n.l., dat de hoofdartikel-schrijver van genoemd weekblad, na dat hij, blijkens zijn opmerkingen, van het behandelde in de vergadering van de Eerste Kamer had kennis genomen en dus moest weten, dat prof. Molenaar glashelder had aangetoond, dat aanvaarding van het herzieningsvoorstel in het geheel niet betekende het sanctioneren van het Indisch beleid van het Kabinet-Beel door de V.V.D. en de C.H. Unie en dat dr. Beel dit bovendien ook namens de Regering nadrukkelijk aldus had aanvaard, toch maar weer rustig deze onjuiste en weersproken stelling zonder meer poneert.

Deze coincidentie is niet alleen merkwaardig, maar ook betreurenswaardig.

„Ik zal het U zeggen, meneer de President...”

Het was zelfs het eerste belangrijke punt, dat de woordvoerder van onze fractie in de Eerste Kamer, na enkele korte inleidende opmerkingen, zeer uitvoerig besprak. En met grote nadruk stelde prof. Molenaar daarbij voorop, dat wanneer de bewering, dat een meegaan, in eerste lezing, met het herzieningsvoorstel betreffende de toekomstige rechtsorde tussen Nederland en de Overzeese Gebiedsdelen inderdaad zou betekenen het ijken van het tot dusver gevoerde Regeringsbeleid, zijn fractie haar stem aan dit voorstel tot Grondwetsherziening niet zou geven. Wij hebben zo merkte hij terecht op — onafgebroken het beleid van het huidige Kabinet inzake Indië bestreden en wij kunnen dus op geen enkele wijze medewerken aan het aanvaarden van voorstellen, die een votum van goedkeuring zouden inhouden.

Een nauwgezette bestudering van het ontwerp had hem echter bevestigd, dat het aanvaarden van dit ontwerp was en wel reeds om deze afdoende reden, dat dit herzieningsvoorstel in het geheel geen onderwerpen raakt, waartegen ons verzet in het verleden zich heeft gericht. Met sommige dezer was het zelfs, zoals hij opmerkte, niet mogelijk. Dit geldt bijv. voor de erkenning van Soekarno door de Regering, een frontverandering in het Regeringsbeleid, waarover wij destijds de handen hebben ineengeslagen.

Daar is voorts de eigenmachtige politiek van dr. Van Mook. Herinnerend aan wat de heer Stikker ten vorigen jare bij het begrotingsdebat met betrekking tot dit beleid had opgemerkt, wilde hij wel zeggen, dat, indien wij ons weer voor faits accomplis zouden zien gesteld, wij niet zouden aarzelen andermaal het beleid van de lt. Gouv-Gen. te veroordelen. Wij zullen, ook na aanneming van dit voorstel, het beleid van de heer Van Mook met nauwlettendheid blijven volgen.

En hoe staat het, zo vroeg hij zich verder af, nu met het Regeringsbeleid, voor zover dat niet door de heer Van Mook werd gestempeld? Sanctioneren wij door aanvaarding van dit wetsontwerp de instelling van een Commissie-Generaal? Keuren wij achteraf de benoeming van haar leden goed? En verder: hoe zou iemand kunnen beweren, dat wij nu plotseling de gedragslijn van de Regering zouden billijken met betrekking tot de afwijking door de Commissie-Generaal van haar destijds verstrekte instructie? Dit alles gaat toch volkomen buiten het kader, buiten de tekst van dit wetsontwerp om! En precies hetzelfde staat het met de houding van de Regering in de Veiligheidsraad, met de ontijdig beëindigde politieke actie en met de eideloze lankmoedigheid, waardoor jarenlang Nederlandse onderdanen in kampen zijn en worden vastgehouden.

Niets van dat alles gelukkig vindt zijn weerslag in deze staatsstukken, generlei legitimatie van foutief be-

leid wordt van ons gevraagd. Al dit bedroevende en beschamende heeft met dit wetsontwerp niets te maken.

Gans het beleid van de Regering en haar voorganger, tegenover de republiek aangenomen, gaat buiten de tekst van de artikelen 207 t/m 210 (de nieuwe Grondwetsartikelen) om. Er is dus geen enkele grond om te beweren, dat zij, die vóór dit wetsontwerp stemmen, het beleid van de Regering tegenover de republiek Indonesia zouden billijken of ijken.

Zó dringend en overtuigend was dit betoog, dat dr. Beel zich genoopt zag tot de ruiterlijke verklaring: „De geachte afgevaardigde de heer Molenaar heeft opgemerkt, dat met de aanvaarding van dit ontwerp de leden dezer hoge vergadering niets anders bezegelen dan wat in het ontwerp ligt verankerd. Deze zienswijze onderschrijft de Regering geheel”.

Maar — zal men zeggen — van de overeenkomst van Linggadjadi is toch een aantal grondslagen in het ontwerp opgenomen? Inderdaad! Maar geen objectief beoordeelaar zal kunnen ontkennen, dat, zoals onze woordvoerder in het vervolg

van zijn rede betoogde, juist de bepalingen, waartegen de oppositie steeds haar peilen heeft gericht, niet zijn opgenomen.

Een de facto erkenning van de republiek treft men niet aan. Het artikel over arbitrage, dat wij afkeuren, zal men er gelukkig tevergeefs in zoeken. Wel zijn aanvaard de als Federatie aanvaarde Verenigde Staten van Indonesië, maar daartegen hebben wij nimmer bezwaar gemaakt. Deze federatie zal de eigen belangen zelfstandig behandelen, gelijk Suriname en de Ned. Antillen zulks mede zullen doen. De gemeenschappelijke belangen van de vier delen van het Koninkrijk zullen worden verzorgd op voet van gelijkwaardigheid en deze delen zullen ook wederkerig elkaar bijstaan. Tegen dit uitgangspunt, kon prof. Molenaar verklaren, hebben wij geen bezwaar. Wij zijn alleen verlangend, de uitwerking daarvan op staatkundig, economisch, financieel en cultureel gebied te zien en te... beoordelen!

Ook aan de Unie wijdde prof. Molenaar nog een aantal interessante beschouwingen, waarbij hij o.a. de eis stelde, dat daarbij de schijn niet de plaats zou innemen van het wezen.

Een belangrijk winstpunt boekte onze woordvoerder ook nog doordat hij dr. Beel bij de replieken de toezegging wist te ontlokken, dat de Regering, wanneer het onderwerpen van essentieel belang betreft, in de periode welke ons van de verkiezingen en de vorming van het nieuwe Kabinet scheidt, de grootst mogelijke voorzichtigheid bij haar optreden in acht zal nemen, opdat het nieuwe Kabinet niet voor faits accomplis komt te staan.

En tenslotte was daar dan het hoogtepunt van deze herzieningsbehandeling in de Eerste Kamer: het professoraal debat Kranenburg—Molenaar.

Een bijzondere gebeurtenis, die zich in onze parlementaire geschiedenis wel eens meer heeft voorgedaan (Fock, Van Schaik), maar die toch altijd nog tot de

Dat is klare taal, waarvan wij mogen hopen en verwachten, dat de kiezers haar zullen verstaan!

hoge uitzonderingen behoort, speelde zich dit maal af: de voorzitter van de Eerste Kamer, de juist afgetreden Leidse hoogleraar Kranenburg, verliet zijn presidiale zetel (waar prof. Ane-ma nu tijdelijk op plaats nam) om zich in het strijdperk te begeven en de degen te kruisen met de heren mr. Pollema en prof. Molenaar.

Prof. Kranenburg, sprekend namens de fractie van de P. v. d. Arbeid, trachtte aan te tonen, dat het standpunt van de C.H. en de V.V.D., die zich haar stem voor de tweede lezing nog voorbehouden, inconstitutieel zou zijn.

Mr. Pollema had in eerste aanleg reeds het woord gevoerd toen prof. Kranenburg van wal stak. Met prof. Molenaar was dat echter niet het geval. Hij kwam pas na prof. Kranenburg aan het woord en kon hem dus in eerste aanleg reeds pareren. Een gelegenheid, waarvan onze woordvoerder dan ook een dankbaar gebruik heeft gemaakt. Prof. Kranenburg had o.a. een beroep gedaan op de bekende staatsrechtelijke auteur uit de tweede helft van de 19de eeuw, prof. Buys. Onze woordvoerder gaf dit aanleiding, zich — onder hilariteit in de Kamer — af te vragen, of „de geachte afgevaardigde de heer Kranenburg wel voldoende met zijn tijd (was) meegegaan.” Buys sprak over wijzigingen, die in concrete vorm voor de kiezers waren gebracht, zoals bijv. de onderwijspacificatie of het algemeen kiesrecht.

Thans, in dit bijzondere geval, staan de zaken echter geheel anders, zoals prof. Kranenburg in zijn rede trouwens zelf had toegegeven. Wat in normale gevallen wellicht ontoelaatbaar zou kunnen worden geacht, is in dit bijzondere geval een vanzelfsprekend onderdeel van de herzieningsprocedure.

Voor de Regeringspolitiek ten aanzien van Indië is per se een bredere basispolitiek dan nu nodig, onverschillig of andere partijen dan de P. v. d. A. en de K.V.P. in het Kabinet worden opgenomen of niet. Het is — zo zeide prof. Molenaar — mij volkomen duidelijk, dat de P. v. d. Arbeid zich met artikel 209 (dat een twee derden meerderheid eist voor iedere verdere afwijkende regeling) niet op haar gemak voelt, sterker misschien: er lelijk mee in haar maag zit. Maar laat zij haar teleurstelling dan toch niet koelen op de hoofden der C.H. Unie en mijn partij.

Wat zult gij, zo had prof. Kranenburg met te waarden bezorgdheid gevraagd, aan de kiezers moeten zeggen? Het antwoord van prof. Molenaar liet niet op zich wachten:

Ik zal het U zeggen, Mijnheer de President. Wij richten ons tot de kiezers met een betoog, analoog aan dat van de geachte afgevaardigde, de heer Kranenburg, in deze Kamer. Wij zeggen: dit is een buitengewone Grondwetsherziening. Zij bevat meer richtlijnen dan concrete voorzieningen. Alles hangt af van de wijze, waarop de nieuwe Regering deze beginselen zal concretiseren. Stemt nu op onze partij, omdat wij een beleid, als tot dusver gevoerd, veroordelen, maar bereid zijn ons vertrouwen te geven aan een Kabinet, dat door zijn program ons de zekerheid geeft, dat ook met onze inzichten bij dat concretiseren van de richtlijnen van dit ontwerp zal worden rekening gehouden.

Dat is klare taal, waarvan wij mogen hopen en verwachten dat de kiezers haar zullen verstaan. A.

Deze burger

heeft nogal eens wat gereisd in zijn leven. Het lot is hem ter wille geweest, want reizen is wel heerlijk. Hij heeft veler heren landen bezocht. Hij slenterde over New-Yorks Broadway en over Mexico's Alameda. Hij zat onder de palmen van San José. Hij werkte in de eeuwige warmte van Willemstad. Zat op een bankje in dat lievelingspark van hem in San Francisco en achter (ontelbare) kopjes koffie op (ontelbare) plaza's, van Havana tot Bogotá. Niet zo'n lui en zonnig leventje als het lijkt. Maar, eerlijk gezegd, toch wel plezierig, dat zijn vak hem naar al die landen heeft gevoerd. Allemaal goede landen, maar het eigene blijft het beste. En hij is een overtuigd minnaar van dit kleine, eigen Nederland van hem. Dit wilde deze burger even zeggen.

Dat dit Nederland toch eigenlijk wel een groot land is. Zoals het daar dan maar ligt onder die vreemde, hoge luchten. Met zijn torens in de zon. Met zijn water in de wijldheid. Met zijn klare dorpen en zuivere steden. Ik zou een dichterlijk stuk kunnen schrijven over dit land. Maar dit wilde ik nu maar niet doen. Ik wilde alleen zeggen dat het een goed land is. Nu nog. Nu nog: in de neergang van de tijd. In de benardheid van deze na-oorlogse dagen, die maar duren en duren, waarin wij maar werken en werken om de ongunst der omstandigheden te ontworstelen en te boven te komen. Soms met de kracht der wanhoop. Soms met de blijheid dat het toch waarachtig wel zal gaan. Altijd mopperend op ons zelve, zoals Nederlanders nu eenmaal zijn, maar altijd wilskracht en met de hoop op beter, diep in ons hart — zoals Nederlanders nu óók eenmaal zijn.

Ik wilde alleen maar zeggen, dat ik veel gereisd heb in deze wereld en vele landen heb gezien, maar dat dit Nederland van ons nog altijd goed en kostbaar genoeg is om er al werkend, voor te strijden. Het is zo'n klein en klaar land, zo zuiver in zijn diepe beschaving, zo rijk in zijn cultuur, zo geurend van vruchtbaarheid, zo diep-verantwoordelijk in zijn sociale zorgen.

Wij moeten dit goed begrijpen. Goed begrijpen dat wij, juist in de tegenheid van de tijd, een grote, plicht hebben te vervullen jegens Nederland. Het is in die taai weerstanden van de omstandigheden, die te velen van ons de adem willen afknippen, niet altijd gemakkelijk zulk, wijder en grootser perspectief in 't oog te houden. Maar toch is het goed dit te doen. Ik wilde daarover niet te veel zeggen. Niet te pathetisch zyn. Alleen maar de eerlijke overtuiging zeggen van

DEZE BURGER

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.
Redactie-secretaris: Mr. E. Elias
Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.
Administratie: Postb. 43 Amersfoort.
Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.
Losse nummers 15 cent.

Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie”, te Amersfoort.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlugg, Geestbrugweg 69 Rijswijk (Z.-H.).

Verkiezingsdemagogie

Wat bij de verkiezingen steeds wordt gevreesd, is ook nu weer helaas bewaarheid. Het schijnt in sommige politieke kringen n.l. onmogelijk te zijn deze strijd te voeren zonder met modder te gaan gooien.

Zo staat in Het Vrije Volk van 12 Mei onder de veelzeggende titel, „De kleine Göbbels”, een hoofdartikel afgedrukt dat is bedoeld als een aanval tegen onze partij. De rode schrijver maakt zich blijkbaar nogal ongerust en zit kennelijk in zijn maag met onze verkiezingspropaganda. Op zichzelf is dit een verheugend teken. Immers, had onze verkiezingspropaganda niets te betekenen dan zou Het Vrije Volk zich niet zo druk behoeven, te maken.

In dit artikel moet vooral het z.g. campagneboek het ontgelden dat onze partijleiding als interne leidraad voor de propaganda bij de komende verkiezingen heeft laten samenstellen. In dit verkiezingsboek staan enige wenken die ten doel hebben uit te leggen hoe men de massa in psychologische zin moet benaderen. Dit vindt Het Vrije Volk wel heel erg, zo erg zelfs, dat het blad zijn lezers er op meent te moeten wijzen, dat dit campagneboek werkelijk van de V.V.D. is en niet..... „een verjaard instructieboekje van de N.S.B.”.

Zo zijn onze manieren dus in het rode kamp. De rode Vos heeft inmiddels wel zijn haren verloren, doch zijn streken allerminst!

Leest men het betoog van Het Vrije Volk consequent door dan komt het hier op neer, dat wij bij onze verkiezingspropaganda geen rekening zouden mogen houden met de mentaliteit van de massa. Een wel heel eigenaardig standpunt overigens. Ook — neen vooral — de socialisten weten drommels goed, dat zij zich b.v. tot een college als de Staten Generaal in andere woorden moeten richten dan tot de massa des volks. Dit heeft niets te maken met demagogie, doch het wijst er slechts op — om maar een voorbeeld te noemen — dat men tot het volk in eenvoudiger termen dient te spreken dan tot hen die geroepen zijn ons land te besturen, wil tenminste het volk begrijpen wat men wil.

Het is dan ook wel zeer eigenaardig, dat het juist de socialisten zijn die ons verwijten dat wij ons van eenvoudige suggestieve taal bedienen als het er om gaat de massa voor te lichten. Of is het Vrije Volk soms vergeten dat zij dag in dag uit hetzelfde doet? Is Het Vrije Volk soms ook vergeten dat het, als het gold bepaalde minder aangename maatregelen door h.a.r. regering genomen te publiceren, dit nieuws aankondigde met optimistische koppen die nauwelijks de waarheid dekten?

Wij hebben het blad hierover nimmer hard gevallen alhoewel wij hiertoe het volste recht zouden hebben.

Voorts is het rode blad nogal verontwaardigd over het feit, dat wij niet onder stoelen of banken steken dat wij via de radio bepaalde berichten graag omgeroepen zouden hebben. Het campagneboek geeft hiervoor richtlijnen die volkomen oirbaar zijn en door ieder Nederlander gelezen kunnen en mogen worden. Doch Het Vrije Volk vindt dat zulks niet te pas komt. Natuurlijk niet. Als je zelf uren achtereenvolgende ter beschikking hebt waarin je van 's morgens vroeg tot 's avonds laat strijdlidder en politieke redevoering kunt laten klinken, is het ook wel heel erg, als een politieke partij die over geen enkel uur zendtijd beschikt, tracht af en toe ook een radiograantje mee te pikken. Dit is de democratie van de rode vaan. Wij zullen er verder het zwijgen toe doen.

Nogmaals wij kunnen er ons over verheugen, dat Het Vrije Volk onze propaganda vreest. Wij kunnen er ook heel goed tegen als Het Vrije Volk ons aanvalt mits dit geschied op een wijze die niet indruist tegen de regels van het politieke fatsoen. Het Vrije Volk wenst zich echter blijkbaar aan deze regels niet te houden. Dit laatste feit dient in zeer brede kring bekend te worden, opdat men goed wete dat de rode democratie slechts wordt gedragen door slechts één beginsel: het eigen partij-belang. De Nederlandse kiezer zij meer dan ooit op zijn hoede!

Arbeiders achter Oud!

Zeer onlangs hoorden wij op het achterbalkon van een Rotterdamse tram een politiek gesprek tussen een paar arbeiders, waarvan de inhoud dermate belangrijk was, dat wij deze hier zeer in het kort willen weergeven.

„Ik stem nu absoluut op Oud”, aldus een der werknemers. En hij vervolgde: „Van de geleide economie van de Partij van de Arbeid hebben wij niets meer te verwachten. Het bedrijfsleven gaat er door ten onder. Vergeet niet zolang het mijn baas goed gaat, gaat het mij ook goed. Dat is ook het standpunt van onze burgemeester en daarom geef ik hem straks mijn stem.”

Dit gesprek is historisch naar zijn inhoud. Moge het vele arbeiders wakker schudden!

Late bezuiniging

Volgens berichten uit de dagbladen zijn of worden op alle departementen commissies ingesteld met het doel verschillende taken te doen afknappen en de diensten met name die welke uit de oorlogs- en bevrijdingsperiode stammen op korte termijn te doen inkrimpen of te laten verdwijnen.

Inderdaad, op zichzelf een bericht dat tot grote voldoening stemt temeer, daar onze partij altijd dergelijke maatregelen met zeer veel klem heeft bepleit.

Het is slechts te betreuren dat de regering zo laat met deze maatregelen komt, temeer nu de verkiezingen in het zicht komen.

Beter ware het o.i. dan ook geweest, indien de regering eerder tot een dergelijke beslissing was gekomen. Men had in ieder geval de schijn vermeden dat er een oorzakelijk verband tussen deze maatregelen bestaat en de komende verkiezingen. Bovendien had een eerder ingevoerde bezuiniging ons land veel aan geld en ergernis kunnen besparen. Ambtelijke molens malen echter langzaam en ook in dit verband blijkt helaas dat deze zinsnede maar al te vaak van toepassing is. Had de V.V.D. haar zin gekregen dan waren wij op dit ogenblik al een heel stuk verder geweest. Wij lopen n.l. niet gaarne achter de feiten aan. Gezien tegen deze achtergrond is dus de aankondiging van de regering geen bijzondere vondst, doch een zeer late uitvoering van de wil van een belangrijk deel van ons Nederlandse volk.

Weggegooid!

Men hoort meer dan eens de opmerking, dat men toch niet op kleine belangenpartijtjes of groepjes, die slechts voor één bepaald doel aan de verkiezingen deelnemen, moet stemmen, ~~dat men hierop uitgebracht weggegooid~~ zijn. Dat is ook zo, maar men mist vaak de gegevens, die hierop betrekking hebben. Daarom willen wij hier iets uit de geschiedenis van de Tweede Kamerverkiezing van 1937 vermelden.

In totaal waren daarbij op de verschillende partijen uitgebracht 4.058.077 stemmen. 10 partijen kregen daarbij zetels toegewezen.

Men kan zeggen, dat voor een zetel in 1937 ongeveer 40.000 stemmen nodig waren. Bij ons kiesstelsel van de grootste gemiddelden, betekent dat, dat voor de z.g. restzetels om het getal van 100 Tweede Kamerzetels vol te maken, de twee grote partijen, n.l. de Katholieken en de Socialisten er het gunstigst afkwamen, want daardoor hadden de Katholieken voor een zetel gemiddeld maar ruim 37.700 stemmen nodig. Dat kwam, omdat er zoveel stemmen verloren waren gegaan op kleine partijtjes. Dat waren er ook tien. Die hadden met elkaar 158.107 stemmen, die volkomen verloren waren gegaan en die bijna 4 zetels betekend hadden, indien zij op de sterkere partijen waren uitgebracht.

Iedere kiezer zal dan ook verstandig doen bij het uitbrengen van zijn stem voor de komende Tweede Kamerverkiezingen er voor te zorgen, dat zijn stem niet weggegooid is, doordat hij op een splinterpartijtje gestemd heeft!

Honderdduizend

Honderdduizend exemplaren van dit nummer van ons blad (en van de vier volgende) gaan door Nederland. En de omvang is vergroot van acht tot twaalf pagina's.

Honderdduizend nummers betekent ongeveer een kwart miljoen lezers, die, vóór de verkiezingen, nog eens met onze beginselen en opvattingen in aanraking zullen worden gebracht. Wij hopen dat onze uiteenzettingen en beschouwingen zo duidelijk en overtuigend zullen zijn, dat onze Partij er profijt van zal trekken op de grote dag van 7 Juli. Wij weten te kunnen rekenen op een vast kiezerscorps, dat diep-overtuigd van de juistheid en de waarde onzer beginselen, op de lijsten van V.V.D. haar stemmen zal uitbrengen. Maar er zijn nog talrijke die twijfelen. Hen hopen wij met onze vergrote oplaag te bereiken en, dus doende, te overtuigen van de noodzakelijkheid — voor het land en voor hen zelve — dat onze Kamerfracties versterkt in de Staten Generaal aanwezig zullen zijn in een periode van bestuur, die de belangrijkste beslissingen voor land en volk zal zien nemen. Vijf maal gaan honderdduizend nummers van „Vrijheid en Democratie” door het land. Mogen zij gehoor vinden voor de beginselen die zij zullen uitdragen.

Nieuwe aanslag

Gelijk men in de dagbladen heeft kunnen lezen, heeft de regering tot dekking van de bijlagen ten behoeve van de landbouwbedrijven, een wetsontwerp ingediend tot verhoging der opbrengst van de tabaksaccijns (f 20.000.000 per jaar), van die der weelde-belasting (f10.000.000 per jaar) en van de ondernemingsbelasting (voor 1948: f 13.000.000).

Er is zeker reden te over om bij dit wetsontwerp uitvoerig stil te staan. Op deze plaats echter willen wij ons beperken en wijzen op de grote onbillijkheid dat, blijkens bovengenoemd wetsontwerp, alle personenauto's onder de nieuwe weeldebelasting zullen vallen.

Wat het begrip „auto” op het ogenblik met het begrip „weelde” heeft te maken is ons niet recht duidelijk. Ook de minister van Financiën zit er blijkbaar een beetje mee in zijn maag en maakt dienaangaande dan ook in zijn Memorie van Toelichting een verontschuldiging.

Niettemin zet hij zijn wil door met het gevolg dat in de praktijk toch de auto als een weelde artikel wordt beschouwd.

Een dergelijke voorstelling van zaken is echter in hoge mate onjuist en onbillijk. Ook de minister kan weten, dat het slechts een zeer zeer klein percentage van ons volk is dat zich de luxe kan veroorloven er een auto voor „plezier” op na te houden.

De auto is in onze dagen meer dan ooit een stukje onmisbaar bedrijfskapitaal. Men denke aan de vertegenwoordiger, de handelsreiziger en de dokter. Men denke aan ons bedrijfsleven in zijn geheel, dat zonder een snel vervoermiddel dat niet aan tijd en plaats gebonden is, onmogelijk rationeel kan produceren. Voor deze groepen het zij herhaald: zij vormen de overgrote meerderheid der auto-bezitters — is het „wagentje” bittere noodzaak en allerminst een voorwerp van weelde!

De kleine zelfstandigen, handel en industrie, zij worden reeds zwaar genoeg door de fiscus getroffen. Het wil er bij ons niet in, dat deze nieuwe aderlating zonder funeste gevolgen kan blijven om thans van de nieuwe ondernemingsbelasting nog maar te zwijgen!

Opnieuw wordt het bedrijfsleven het kind van de rekening op grond van motieven waaraan de redelijkheid ten stelligste moet worden ontegenwoordigd. Wanneer zal men eindelijk eens tot het inzicht komen dat men aldus het kind met het badwater weggooit?

„Solidariteit”

Onlangs meldde Het Vrije Volk, dat leden waren geweest. Voorwaar een onschuldige gebeurtenis die men zelfs zijn politieke tegenstanders toch bezwaarlijk kan misgunnen.

Het gezelschap vertrok al zeer vroeg in de morgen en keerde na middernacht weer huiswaarts. Inderdaad, men had zich kostelijk geamuseerd.

Naar thans echter blijkt, ging dit amusement ten koste van de chauffeurs, die de autobussen moesten besturen. Deze n.l. werden niet, zoals het hoorde, afgelost, doch waren gedurende de gehele lange plezierreis druk in touw!

Wij willen er verder maar over zwijgen, doch wij kunnen niet nalaten nog even te citeren wat een dagblad met betrekking tot deze kwestie zeer onlangs schreef n.l.:

„Hopelijk zijn de chauffeurs bij het afscheid opgemonterd door gemeenschappelijk gezang van, acht uur, acht uur, geen langer arbeidsduur”.

Pullman-club?

Wij lezen in de Handelingen van de Eerste Kamer van 25 Mei j.l.: „De Voorzitter deelt aan de Kamer mede, dat zijn ingekomen de volgende Koninklijke besluiten:

een afschrift van het Koninklijk besluit van 15 Mei 1948, No. 25, waarbij wordt bepaald, dat voor het tijdperk, dat de Minister van Verkeer en Waterstaat, Ir. H. Vos, in verband met zijn reis naar het buitenland afwezig zal zijn, het beheer van het Ministerie van Verkeer en Waterstaat ad interim zal worden waargenomen door enz.....

een afschrift van het Koninklijk besluit van 15 Mei 1948, No. 26, waarbij wordt bepaald, dat, voor het tijdperk, dat de Minister van Financiën, Prof. Mr. P. Lieftinck, in verband met zijn reis naar Nederlandsch-Indië afwezig zal zijn, het beheer van het Ministerie van Financiën ad interim zal worden waargenomen door enz.....

een afschrift van het Koninklijk besluit van 15 Mei 1948, No. 27, waarbij wordt bepaald, dat, voor het tijdperk, dat de Minister van Oorlog, lt.-kolonel A. H. J. L. Fiévez, in verband met zijn reis naar het buitenland afwezig zal zijn, het beheer van het Ministerie van Oorlog ad interim zal worden waargenomen door enz.....

Als men nu nog bedenkt, dat de Minister zonder portefeuille Götzen, Minister Lieftinck op zijn reis naar Indië vergezelt, dan rijst de vraag, of het Kabinet-Beel een Ministerie is of een reisvereniging.

Er is één lichtzijde aan dit alles: de heren kunnen gelukkig weinig stoelvast te zijn!

N.V. SCHEEPSWERVEN

„PIET HEIN“

BOLNES en PAPENDRECHT

DWARSELLINGEN
115 Meter

DROOGDOK
115 x 30 Meter

Heineken's BIER

★ *Het meest getapt* ★

Machinefabriek en scheepswerf
van

P. SMIT Jr. N.V.

ROTTERDAM

...maar voor al het andere verwerk

Verf Van de Winkel

Abraham van Stolk & Zoonen N.V.

Houthandel

Schaverij - Zagerij

Vuren - Dennen - Oregon-Pine - Pitch-Pine - Heipalen

Rotterdam, Telef. 35400 - Postbus 1100

Hotel Café Restaurant

Rotterdam Zuid „*Het Witte Paard*“

J. en K. SMIT's

SCHEEPSWERVEN EN
MACHINEFABRIEKEN

KINDERDIJK

*Reeds onze
oude zeehelden dronken*

*Weduwe
A.v.d. Eelaart's*

OUDE AROMATISCHE JENEVER

N.V.

W. A. HOEK's

MACHINE- EN ZUURSTOFFABRIEK
Hoofdkantoor en Machinefabriek
te Schiedam.

Compressors voor alle gassen en iederen druk.
Installaties voor de bereiding van zuurstof, stikstof, enz.

N.V. CORNs. SWARTTOUW'S STUWADOORS MAATSCHAPPIJ

Rotterdam

Lossen en laden van zeeschepen en alle verdere werkzaamheden.
Opslag van alle soorten goederen.
Het hoofdkantoor, Willemskade 21, verstrekt gaarne op aanvraag inlichtingen.

Bijkantoren te:
AMSTERDAM - ANTWERPEN - GENT.

GESPREK MET EEN NEDERLANDER

Alles vergeefs, door de boze macht der republiek

WAAR ONS BELEID FAALT

Gij moet niet denken, al lijkt dat van Nederland gezien misschien zo, dat in Indië iedereen zich hartstochtelijk bezighoudt met politieke problemen en dat men zich dag en nacht het hoofd breekt over de staatkundige ontwikkeling van Indië en van het Koninkrijk. Het zijn zeer kleine groepen, die zich daarmede bezighouden. Kleine groepen in de Europese samenleving van Indië, nog veel kleiner, ja minuscule, groepen der Chinese gemeenschap en in feite ook maar zeer kleine groepen van de Indonesische wereld. Dit geldt voor ons doel, voor het bevrijde deel van Indië. Maar geloof vooral niet, dat het in de Republiek veel anders is. Ook daar houden maar zeer kleine groepen zich met politiek bezig. Zij zijn aggressiever, natuurlijk; en in de Republiek spelen de gewapende groepen en speelt bovenal het communisme een gevaarlijke rol. Maar de grote massa, de miljoenen der bevolking? Die doen, ook daar, alleen maar hun werk. Die willen, ook daar, alleen maar dat er zo gauw mogelijk een einde aan de honger en de onrust komt. Die vragen ook daar slechts om een zekere mate van orde, een zeker minimum van veiligheid, een bescheiden garantie van recht — teneinde weer in vrede te kunnen leven.

Zo sprak tot ons een Nederlander die Indië een goede dertig jaar kent, die er nog woont en alleen even per K.L.M. „op-en-neer” kwam voor zijn zaken.

Wij hebben geantwoord: „Meen niet, dat het hier anders is. Dit goede Nederland bevindt zich in een positie, die nauwelijks minder somber en nauwelijks minder gevaarlijk is, dan toen op 10 Mei 1940 de Duitse legers binnenrukten. Dit land is leeggeroofd en leeggeplunderd. Het leed door de Duitsers een schade, formeel en officieel op 23 milliard gulden gesteld. Het heeft vandaag de dag een handelsbalans, waarop de invoerwaarde die van de uitvoer met een bedrag zo tussen de 1600 miljoen en de 2000 miljoen overtreft. Het kan dat verschil niet door scheepvaart en andere diensten verdienen; het moet door leningen en crediten overbruggen worden. Zo lang dat gaat. Nederland heeft een staatsbegroting, die ieder jaar tekorten laat zien van 60k zo'n paar milliard. Nederland heeft een stukgeschoten, vernield en haveloos achterland. En de wankelende relatie met Indië — datzelfde Indië dat voor een zevende deel van ons nationaal inkomen zorgde! — kost ons milliard. Deze tien miljoen Nederlanders zijn door dit alles een volk in nood. Maar weten zij het? Zijn zij bezorgd? Vragen zij zich af, waar het met hen-zelf en hun kinderen naar toe moet, als de Westerse wereld eens zou ophouden credit te geven? Als wij die 4200 miljoen Belgische francs, waarmede onze Belgische vrienden ons geholpen hebben, eens moeten terugbetalen? Als wij de Amerikaanse, Britse en Canadese crediten eens niet verlengd krijgen? Als de Marshall-miljoenen, die thans nog onze redding zijn, het volgend jaar eens niet zouden toevloeden?

Als wij, kortom, eens voor de realiteit werden geplaatst? Neen, en nogmaals neen! De zeer grote meerderheid des volks geeft zich hiervan géén rekenschap. Zij verdiept er zich niet in. Zij weet het niet; en velen willen het ook niet weten. Wat die overgrote meerderheid wil weten, is hoe zij moet rondkomen. Hoe zij, gegeven eenmaal het gefixeerde loon of salaris, zich de normale levensbehoefte kan verschaffen en daarbij nog iets overhouden om eens naar de bioscoop te gaan, een boek te kopen, een ijsje te eten of te gaan vissen. En wat Indië betreft: de beslissingen worden genomen, de politiek wordt vastgesteld en het beleid wordt bepaald (voorzover dat hier te lande geschiedt) door een zeer, zéér kleine groep.”

Onze Indische vriend heeft toen het hoofd geschud. Hij heeft nog gezegd, dat naar zijn oprechte overtuiging ten minste 95 procent van de gehele bevolking van Indië, 60k 95 procent van de bevolking die in de Republikeinse gebieden leeft, slechts één verlangen heeft: die reeds vermelde wens om in vrede en veiligheid te kunnen leven en te kunnen werken voor eigen bestaan, eigen gezin en eigen bescheiden welstand. Wanneer nu hier te lande, zo zéér hij, ook al 95 procent van het volk wat Indië betreft een verhouding begeert, die volle ruimte laat aan Indië's staatkundige ontwikkeling, doch tegelijk de band met Nederland in stand houdt, en Nederland's economische belangen in Indië waarborgt — dan komt het er toch maar op aan een beleid te voeren, dat door de grote meerderheden van al die volken wordt begrepen en verstaan. Wat ter wereld, zo riep hij uit, staat dan een oplossing in de weg?

Wat daaraan in de weg staat? Allereerst de opeenvolging van gruwelijke fouten, die van Nederlandse zijde zijn gemaakt. Allereerst de slechte politiek, die met name door de heren Schermerhorn en Logemann gevoerd is. Die politiek bleef hardnekkig gericht op het zoeken van een vergelijk met onze vijanden, terwijl onze vrienden werden prijsgegeven. Onze schaarse vijanden werden daardoor sterk; onze zeer talrijke vrienden werden eerst verbaasd, toen vervreemd en vervolgens teleurgesteld. Er is in die periode-Schermerhorn-Logemann zo veel vernield en stukgeslagen, er is met name zo veel Indonesisch vertrouwen verloren gegaan, dat het een wonder mocht heten, zo er nog iets van terecht kwam.

Dat wonder is nochtans geschied. Het is geschied, niet dank zij knap Nederlands beleid, doch doordat in Indië zelf tenslotte de gezonde krachten zo sterk bleken, dat zij zelfs door een periode van illusionisme en drang tot zelfvernietiging niet verloren gingen. In de bewindsperiode van de regering-Beel heeft men, zonder twijfel, eveneens vele fouten begaan. Laakbare en zeer ernstige fouten. Fouten, die volgden uit het feit, dat deze regering de boze machten van haar voorgangster niet kon bezweren. Maar men heeft in elk geval

een bepaalde ontwikkeling in Indië bevorderd, die daar aan de gezonde krachten nog enige ruimte liet. Men heeft het mogelijk gemaakt, dat voor een federatief Indië de grondslagen werden gelegd. De „deelstaten” zijn tot stand gekomen en er zijn van die „deelstaten” — de staat Riouw, de staat Banka-Billiton, de staat Oost-Sumatra — waar het lang niet slecht gaat. De staat Borneo is nog in wording; de staat Oost-Indonsië is te groot en bevat te veel tegenstrijdige elementen; de staat Madoera is misschien wat klein; de staat Pasoendan ontwikkelt zich goed, maar wordt bedreigd door republikeinse elementen. Tegelijk met dat alles heeft men, vooral door zeer snel, zeer voortvarend en op grote schaal „inducement goods” in te voeren, dat wil zeggen vooral textiel om de bevolking tot werken aan te sporen, in vele gebieden de productie hersteld, zodat de export weer kon beginnen en een begin van welvaartsherstel kon intreden.

Dat is alles niet zo slecht; en als men verder ongestoord op deze weg kon voortgaan, zou men enig vertrouwen kunnen hebben in de toekomst.

Maar men kan niet op deze weg voortgaan. Men kan niet, omdat midden-in dit grote gebied der „deelstaten” waar een redelijke samenwerking van Nederlanders en Indonesiërs is gegroeid, de gebieden liggen van de Republiek.

Men heeft het uiterste beproefd, om met die Republiek tot overeenstemming te komen. Men heeft daartoe letterlijk alles gedaan en men heeft daartoe niets nagelaten. Er is van Nederlandse zijde naar een accoord met die Republiek gestreefd met een geduld, een beleid, een zachtmoedigheid, een toegevendheid, welke alle verbeelding te boven gaan.

Het baat alles niets. Het zal ook niets baten. Het zal vergeefs zijn, omdat ten eerste de leiding der Republiek zich heeft vastgebeten in een unitarische

droomt van een Indië, waarin de Republiek de baas is en omdat zij — de hoofdzak — beheerst en omringd en gedreven wordt door groepen die noch naar Djocja, noch naar Batavia, maar naar Moskou luis-teren.

Men kan natuurlijk verder praten met die Republiek. Men kan misschien zelfs met de heren Hatta, Salim en Soekarno tot enigerlei accoord komen. Maar men zal er niets aan hebben. Want deze heren, deze Republikeinse regering, deze ministers zullen dit accoord nimmer kunnen uitvoeren. Zij zullen dat niet kunnen, zo-lang zij zich in de greep bevinden van de Indonesische groepen en partijen, die samen het Indonesische Volksfront vormen. Dat zijn: de socialistische partij, de communistische partij, de boerenbonden, en de vakbeweging. Die zijn alle, zonder uitzondering, op Republikeins gebied in de greep der communisten. En die communisten willen geen vergelijk. Die willen geen Verenigde Staten van Indonesië. Die willen geen Unie. Die willen geen samenwerking tussen Indonesiërs en Nederlanders.

Die willen Sowjet-Indonesië. En zo-lang men in Nederland de consequentie uit deze realiteit niet trekt, komt er geen vrede in Indië. Zo-lang men in Nederland, en in Europa, en in Amerika, en in de Veiligheidsraad, niet begrijpt hoe hier een strijd met Moskou wordt gestreden, komt er geen oplossing. Zo-lang kan men wel te Bandoeng federalistische conferenties houden, waar Nederlandse Kamerleden en ministers heengaan — maar duurzaam resultaat kan men niet verwachten. Want wat men ook tot stand brengt en welke fraaie gevoel men ook optrekt voor die Verenigde Staten van Indonesië — daar blijft in het hart van Indië dit vreemde, dit vijandige, dit onverzoenlijke element. Daar blijft deze Republiek. Daar blijft, in die Republiek, de boze macht van het communisme.

Ook dat — en nu komen wij weer op het gesprek met die Nederlander terug, die nu alweer in een vliegtuig zit op weg naar Java — ook dat communisme steunt nog lang niet op „de massa”. Ook dat communisme wordt nog slechts verkondigd door een zeer kleine groep. Ook al die door de communisten overheerste „partijen” en „vakverenigingen” dragen wel klinkende namen, doch tellen maar zeer weinig actieve leden. En wanneer men morgen aan de dag de middelen toepaste om, met dankbare instemming van andere Republikeinse partijen, de Republiek van die communistische terreur te bevrijden — dan zou men de volken in die Republiek, de thans verdrukte miljoenen, een zegenrijke dienst bewijzen. En zij zouden even tevreden weer naar hun sawah en aan de arbeid gaan als de volken in de welbevrijde delen van Indië — althans daar, waar zij zich niet door republikeinse penetratie bedreigd gevoelen.

d. K.

Stellingen veroverd

Bij de voorstanders van de Indië-politiek is gejuicht, zy het op gedempte toon, over het feit, dat zowel de V.V.D. als de C.H.U. hun zegen aan de Grondwetswijziging hebben gegeven. Maar voor deze tevredenheid is o.i. weinig reden. Immers zullen alle verdere wetten, die de toekomstige structuur van het Koninkrijk raken, volgens de nieuwe Grondwet met 2/3 meerderheid moeten worden aangenomen. Dat wil zeggen, dat de V.V.D. en de partij van Tilanus tezamen, ondanks hun ogenschijnlijk welwillende houding het heft in handen houden. Beide partijen hebben nog dezer dagen met nadruk betoogd, dat zij de tot dusver gebovige Indië-politiek verwierpen en nu zullen de regeringspartijen terdege rekening moeten houden met de vermoedelijk sterk afwijkende wensen hunner nieuwe „bondgenoten”. Op deze wijze is de oppositie er in geslaagd, zich uitgangstellingen te veroveren, die heel wat meer nut kunnen afwerpen dan in een nationale monstercoalitie.

(Weekblad „Op Wacht”)

De Anti-Revolutionaire

Nieuwe Haagse Courant heeft haar lezers gevraagd: hoe denkt U dat de nieuwe Tweede Kamer zal worden samengesteld?

Ziehier dan wat de gemiddelde lezer van de Nieuwe Haagse Courant denkt:

K.V.P.	31 (32)
P. v. d. A. ...	26 (29)
A.-R.	14 (13)
C.P.N.	7 (10)
C.H.U.	9 (8)
V.V.D.	9 (6)
S.G.P.	2 (2)
Weiler	2 (—)

(De tussen haakjes geplaatste cijfers hebben betrekking op het aantal zetels in de zittende Kamer.)

Het is natuurlijk veel te vroeg om thans beschouwingen te wyden aan deze uitslag. Maar interessant zijn verschillende, waarschijnlijk geachte verschuivingen ongetwijfeld, schrijft de N.H.C.

Inderdaad! Zéér interessant, deze duidelijke verwachting van de anti-revolutionaire „gemiddelde man” omtrent de stijgende invloed van ONZE partij. Aan ons ervoor te zorgen dat die verwachting bewaarheid wordt!

DIT IS DE INZET VAN C

De krachtige middengroep

In veertien punten is on

De verkiezingen van 1948 ontleen haar betekenis allereerst aan de herziening der Grondwet. Deze is nodig met het oog op de verhouding tot Indië. Zij moet de weg openen tot een hervorming van het Koninkrijk op de grondslag der Koninklijke rede van 7 December 1942. Aanvaarding dier grondwetsherziening betekent allermint een goedkeuring van het sedert de bevrijding door de Regering gevoerde Indische beleid. Wij stellen dan ook voorop, dat wij onze bezwaren tegen dit beleid onverzwakt blijven handhaven.

Een goed beleid had gericht moeten zijn op een hervorming van het Koninkrijk tot een gemeenschap van gelijkwaardige delen, verenigd door de band der Kroon, eigen meester bij het behandelen hunner inwendige aangelegenheden, als eenheid optredende in alles, wat hun gemeenschappelijke belangen raakt. Herstel van orde en rust, opdat alom in Indië recht en veiligheid zou heersen, was daarvoor eerste voorwaarde. Met dat herstel van orde en rust werd veel te lang gewacht en toen politieel optreden onvermijdelijk bleek, werd het nog halverwege gestaakt. Het werd daardoor steeds moeilijker tot de door ons voorgestane hervorming van het Koninkrijk te geraken. Het gevaar ener ontbinding van dat Koninkrijk werd steeds dreigender.

Voor dit beleid zijn naast het Kabinet verantwoordelijk de beide partijen, waarop het Kabinet steunt, de K.V.P. en de P.v.d.A. Voor ieder, die geen vreemdeling is in de Nederlandse politiek is het echter duidelijk, dat het vooral de invloed van de P.v.d.A. is geweest, die dit beleid heeft bepaald. Ongetwijfeld heeft de K.V.P. een remmende invloed uitgeoefend, waarvoor men op zichzelf dankbaar kan zijn — anders was het nog erger geweest —, maar die haar toch niet van de verantwoordelijkheid kan ontlasten. Hier wreekt zich de te smalle basis der Kabinetsformatie van 1946. Tegen het streven van de P.v.d.A. A. bood de K.V.P. onvoldoende tegenwicht. Ware een nationaal Kabinet gevormd, dan zou een beter tegenwicht aanwezig zijn geweest.

Het rad niet terugdraaien

Hoe sterk men het gevoerde beleid echter ook moge afkeuren, het heeft nu eenmaal feitelijke gevolgen gehad, waarmede ieder nieuw Kabinet heeft rekening te houden. Men kan het rad der gebeurtenissen niet terugdraaien. Het gaat er thans om van de zaak nog te maken, wat er van te maken is. Daarom is van zo overwegend belang de samenstelling van het Kabinet, dat na de verkiezingen zal optreden. Zou dit opnieuw een Kabinet zijn, uitsluitend steunende op de P.v.d.A. en de K.V.P., dan make men zich generlei illusie. Het beleid zal dan op de oude voet worden voortgezet. Gelukt het de basis van het Kabinet in onze richting te verbreiden, dan is er uitzicht op ombuiging van het beleid.

De grondwetsherziening geeft ons nu deze kans tot ombuiging. Meer dan een kans is hier voorlopig niet. Het zou echter onverantwoord zijn deze kans te laten glippen. Wat toch is deze grondwetsherziening? Zij is geen reconstructie van het Koninkrijk. Zij opent alleen de weg tot reconstructie. Zij geeft de beginselen aan, die daarbij moeten worden inachtgenomen. Die beginselen zijn aannemelijk.

Voorop staat, dat de nieuw te vestigen rechtsorde zal moeten voldoen aan waarborgen voor de rechtszekerheid, de fundamentele menselijke rechten en vrijheden en deugdelijk bestuur. Voorop staat mede, dat de nieuw te vormen gemeenschap haar eenheid zal vinden onder de Kroon, die gedragen zal worden door Hare Majesteit Koningin Wilhelmina en Haar wettige opvolgers van de Kroon der Nederlanden.

Alles, waarop het aankomt, is hoe deze beginselen zullen worden uitgewerkt. Dit zal in de eerste plaats afhangen van het beleid van het na de verkiezingen optredend Kabinet. Nu is een uiterst belangrijke omstandigheid, dat dit Kabinet de grondwetsherziening alleen dan definitief zal kunnen zien aangenomen, wanneer in beide Kamers ten minste twee derden der Leden er hun stem aan willen geven. Die twee derden meerderheid kunnen de tegenwoordige regeringspartijen niet opleveren. Zij moeten dus steun zoeken bij anderen.

Dat die anderen de communisten zouden kunnen zijn is uitgesloten. Dat zou een prijsgeven der beginselen van de democratie betekenen, dat noch de P.v.d.A. noch de K.V.P. zich zal kunnen of willen veroorloven. Er blijft dus alleen over de mogelijkheid, dat een kabinet optreedt, dat door zijn samenstelling en program waarborgen biedt voor een beleid, dat de instemming kan verkrijgen van groepen, die de tot dusver gevoerde politiek hebben bestreden.

Onze partij zal in dat geval ook in tweede instantie haar steun aan de grondwetsherziening kunnen verlenen. Maar ook alleen in dat geval. Worden deze waarborgen niet verkregen, dan zullen onze vertegenwoordigers in de Kamer het stemmen vóór de herziening niet voor hun verantwoordelijkheid mogen nemen.

Een tweede veiligheidsklep

Is onder deze waarborgen de grondwetsherziening aanvaard, dan blijft nog een tweede veiligheidsklep. De nieuwe structuur van het Koninkrijk moet worden vastgelegd in een wet, die op haar beurt een twee derden meerderheid vereist. Dit verplicht de Regering ook bij haar verder beleid steeds in het oog te blijven houden, dat dit beleid alleen kans van slagen biedt, indien het op een brede basis blijft gevoerd. Zou zij dit niet doen, dan wordt haar onverbiddelijk een halt toegeroepen.

Welk perspectief bieden zij, die ons aansporen deze grondwetsherziening zonder meer te verwerpen? Geen ander dan voortzetting van de tegenwoordige toestand, waarbij op de basis ener eenvoudige Kamermeerderheid telkenmale besluiten worden genomen, die de eenheid van het Koninkrijk op de ernstigste wijze bedreigen en die wij als volongen feiten hebben te aanvaarden. De oppositie der anti-revolutionairen, die dit standpunt inneemt, is naar onze mening onvruchtbaar geworden. Van haar gaat dientengevolge geen constructieve mogelijkheid meer uit. Terwijl de anti-revolutionairen zich de sterkste verdedigers der gedachte van de Rijkseenheid denken, brengen zij feitelijk door deze volstreekte afwijzing die eenheid in groot gevaar. Zij vergeten, dat politiek de kunst van het mogelijke is. Door meer te vragen dan hier nog bereikbaar is, zal men uiteindelijk niets verkrijgen. Alleen bij een beleid als door ons voorgenoemd, bestaat o.i. een mogelijkheid nog te redden wat te redden is.

Bij deze verkiezing moet voor ons de doelstelling zijn: het verzwakken van beide regeringspartijen ten gunste van de V.V.D. Haar politiek is tegelijkertijd, principiëel en reëel en hoe sterker onze partij wordt hoe groter de kans, dat het regeerbeleid kan worden omgebogen in de door haar voorgestane richting. Zij is principiëel, waar zij vasthoudt aan hetgeen haar beginselprogram eist op het stuk der Rijksverhouding. Zij is reëel, waar zij feiten, die niet te veranderen zijn, aanvaardt. Zij weet, dat men ook in de politiek door met het hoofd tegen de muur te lopen wel dat hoofd verbrijzelen kan, doch de muur niet kan omstoten.

Hoe belangrijk het Indische probleem echter moge zijn, het is allermint het enige punt, waarom het bij deze verkiezing gaat. De nieuw te kiezen Tweede Kamer zal heel wat meer te doen hebben dan behandeling van dit probleem.

Die Kamer wordt immers gekozen voor vier jaar. Van haar samenstelling zal voor een groot deel afhangen, welke beleid gedurende de jaren 1948 tot 1952 zal worden gevoerd. Dat die jaren een hoogst gewichtig tijdperk kunnen vormen in de overgang uit de na-oorlogse chaos, tot meer geordende toestanden behoeft geen betoog. De kiezers krijgen thans de gelegenheid hun uitspraak van 1946 te herzien. Voor die herziening is alle aanleiding. In tal van opzichten is de toestand thans heel wat klaarder dan twee jaar geleden.

Het masker afgeworpen

Wij weten nu wat wij van de communisten hebben te verwachten. Mocht men in 1946 nog hopen, dat zij, geleerd door de ervaringen in de bezettingstijd, zich zouden willen gedragen als een

rechtgeaarde democratische partij overeenkomstig de regels van het constitutionele spel, thans men beter. Het communisme heeft het masker afgeworpen. Het is principiëel het oude communisme van het manifest van Marx en Engels van honderd jaren geleden gebleven. Het streeft onomwringel naar de internationale revolutie. Het gehoorst aan buitenlandse machten. Het is in zijn wezen het nationaal-socialisme niet verschillend. Ons heeft niet gedurende vijf jaren zijn zware strijd tegen het nationaal-socialisme gevoerd om zich thans het communisme over te geven. De verkiezingen geven hun, die twee jaar geleden in goed vertrouwen op hun democratische gezindheid de communisten hebben gestemd, de gelegenheid die keuze te zien.

Ook de positie van de Partij van de Arbeid is thans duidelijk geworden. Velen, ook van vrijzinnige huize, hebben in 1946 op die partij gestemd, dat zij in haar zagen een democratische partij op een brede grondslag, ganselijk verschillende van de S.D.A.P. Thans is het duidelijk, dat de Partij van de Arbeid in alle opzichten een socialistische partij is. De leuze, waaronder zij de strijd voert, is "socialisme en democratie". Zij bedriegt echter zich

Het mannetje

Dagelijks leest ons volk de krant dure en dik opgemaakte procedure is doodeer in de U.S.A. weten dat zij niet volstaan met het kopje bij Fraser, Morris & Co. de tegenwaarde elk gewoone gerust uw textielkaart wilt. „En dat mag allemaal niet tje, „met of zonder distributie vertelde mij hoe onze werkdag teconterde.

Piet gaat de boer op. E. Voor ongenave guldens. Voor ruil krijgt Piet cadeaubonnetje chert hij met een zacht lachen hier.

Het mannetje heeft u van francs waard is. En f 100 een dollar dus rond 6 poot van onze banken. Maar n

Ik ken een welvarende Amerika. Die is al jarenlang n. Zij gaat nu vlug en vaar kaanse familie komt deze om niet! Verrekening met

Natuurlijk, het zal op u besparen wellicht ons alle als Fraser, Morris & Co. dichte beurzen verrekenen van de kleine man klopt familie en vrienden „die anderen, welvarenden en hartelust PUNTENVRIJ heeft óók voor z'n gezin.

Puntenvrij... dat wil o tribuutievoorraad. En distributie gelegenheid krijgen puntenvrij

„En is dit nu sociale r Of is dit nu wat mr. P. P. v. d. Arbeid, het Politieke het geld in stede van de r

Maar aan deze ergerlij van het geld staat niet h deze Regering en haar openlijk en algemeen toe bevoorrecht der welva v. d. Arbeid als die regeriteit en de waarachtige spaalt?

E VERKIEZINGSSTRIJD

óór vrijzinnige staatkunde

tieprogram samengevat

zij meent, dat socialisme en democratie ver- ar zijn. Gelijk zij zich eveneens bedriegt, wan- ij zichzelf voor het meest hechte bolwerk tegen mmunisme houdt. Al moge haar leiding het unisme nog zo verafschuwen, het blijft de of de Partij van de Arbeid op de duur inner- erk genoeg zal zijn tegenover dat communisme.

et Indisch beleid der Partij van de Arbeid is en bewijs van het tegendeel. Deze Partij is immers geweest, die hetzij rechtstreeks, het- door haar vertegenwoordigers in de top van Nedgrlandse en Nederlands-Indische rege- jsapparaat, herhaalde malen de door sterke ununistische invloeden beheerste republiek kja de hand boven het hoofd heeft gehouden. lnu, wie het communisme in Indië ontziet, i zich moeilijk aandienen als de bij uitstek i-communistische voorvechter in Nederland.

de dingen behoeven ons overigens niet te ver- . Het socialisme is nu eenmaal in zijn oor- g revolutionair. Altijd moet men rekening hou- net de mogelijkheid, dat het een revolutionaire

cadeaubonnen

ie zichzelf respecterende ies over cadeaubonnen. uw vrienden en familie u pakjes te sturen, kun- bonnen van \$ 10 tot \$ 100 bonnen bij ons om voor t te zoeken. En vergeet pen zijn puntenvrij." mijn vriend, het manne- er niet op aan!" En hij deze kans alweer verdis-

, tin, koper en porcelein. a familie in Amerika". In e dollars. En die versja- n „vrienden en familie"

een dollar 4 Zwitserse Zw. fr. Tegenwaarde van vellicht niet aan de cassa werkt Piet nooit.

lvarende familie in Ame- akketten" aan de markt. aubonnen. En de Ameri- vacantie doorbrengen... n! Wie doet je wat?

bonnen wel kloppen. Zij eeftinck kostbare deviezen Modehuis hier óók met armoedige werkelijkheid e bezit geen welvarende en verwennen". Die ziet k handige profiteurs naar meer dan dringend nodig iet kopen kan.

detrimente van de dis- zeggen: allemaal gelijke dhaafd mag o. i. niemand

id?", vroeg het mannetje. elijk leider van de Partij verwijft: bescherming van

ting en dus bescherming ristendom schuldig, maar nen, die de cadeaubon alweer zeggen: aan deze k medeschuldig de Partij e immers de progressivi- in dit Regeerbeleid be- d. C.

inzinking ondergaat. De vroegere S.D.A.P. heeft daarvan menig voorbeeld opgeleverd. Het is ook een blijk van grote zwakheid, dat de Partij van de Arbeid dezelfde symbolen blijft voeren als de communisten: de rode vlag en de internationale.

Deze symbolen zijn in hun wezen revolutionair. De rode vlag was altijd de vlag der revolutie, de internationale het revolutionaire lied. Als symbool hunner revolutionaire gezindheid hebben de communisten het onlangs zelfs in de Tweede Kamer gezongen.

Wie revolutionaire symbolen blijft voeren, verzwakt zijn innerlijke weerstandskracht tegen de revolutie; hij speelt met vuur.

Een krachtige middengroep

Er bestaat in Nederland nog steeds een krachtige middengroep, die voorstandster is van een vrijzinnige staatkunde. Die middengroep aanvaardt uit volle overtuiging de Christelijke grondslagen onzer maatschappij. Zij wil als richtsnoer voor het openbare leven de zedelijke beginselen van het Christendom. Zij gelooft, dat het mogelijk is, dat ook bij verschil van inzicht aangaande de dogmatiek van het geloof, ter verdediging van die Christelijke grondslagen gezamenlijk wordt opgetrokken. Zij is voorts overtuigd, dat onder hen, die het Christelijk geloof niet belijden, talrijke aanhangers van de zedelijke beginselen van het Christendom worden aangetroffen. Als grondslag van deze beginselen beschouwt zij de vrijheid van de mens. Die vrijheid is het tegendeel van ongebondenheid. Zij kan alleen ~~in de menselijke natuur bestaan, wanneer zij gepaard~~ gaat met verantwoordelijkheidsbesef. Verantwoordelijkheidsbesef betekent zich bewust te zijn te leven in een gemeenschap met andere mensen; te weten, dat het in het leven niet alleen gaat om onze vrijheid, maar ook om de vrijheid van anderen.

Deze beginselen zijn naar hun wezen vooruitstrevend. Hun aanhangers weten, dat de ontwikkeling der maatschappij niet stil staat en dat het staatkundig beleid zich bij die ontwikkeling heeft aan te sluiten. Maar zij weten ook, dat het, hoe die ontwikkeling ook moge zijn, altijd in laatste instantie gaat om de mens. Dat de maatschappij alleen vooruit komt door de krachtsinspanning van de mens. Dat op ontwikkeling der zelfstandige kracht in alle groepen der samenleving het streven moet zijn gericht.

De groep, die deze beginselen belijdt, is niet socialistisch. Zij verwerpt de socialistische leer, omdat socialisme is concentratie van macht in handen der overheid en iedere concentratie van macht is een gevaar voor de vrijheid, onverschillig of het is concentratie in handen van de overheid of van particulieren. Daarom moet door doelmatige organisatie worden gestreefd naar déconcentratie van macht en naar het dragen van mede-verantwoordelijkheid door allen.

De vrijzinnige middengroep heeft haar eenheid gevonden in de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie. Vroegere liberalen en vroegere vrijzinnig-democraten zijn in deze partij tot elkander gekomen. Dit is mogelijk gebleken, omdat zij door de loop der dingen naar elkander zijn toegegroeid. Hier mag met recht van politieke vernieuwing worden gesproken. De Volkspartij voor Vrijheid en Democratie meent daarom met vol vertrouwen een beroep te mogen doen op vrijzinnig Nederland. De plaats der vrijzinnigen is immers in haar rijen. Wie een vrijzinnige politiek wenst, kan zich niet thuis voelen bij de Partij van de Arbeid, die uitgesproken socialistisch is. Zijn plaats is evenmin bij een der partijen van rechts.

Ons urgentie program

Nergens is de vrijzinnige beter op zijn plaats dan in de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie, die hem borg staat voor een verantwoord vooruitstrevend beleid, gelijk blijkt uit de navolgende punten, die bij deze verkiezingen als urgentieprogram op de voorgrond worden geschoven:

- 1 Hervorming van het Koninkrijk tot een gemeenschap van gelijkwaardige delen verenigd door de band der Kroon in een reële Unie, eigen meester bij de regeling hunner inwendige aangelegenheden, als eenheid optredend in alles, wat hun gemeenschappelijke belangen raakt.
- 2 Bevordering der samenwerking, zowel cultureel, economisch als militair, van alle democratische staten ter verdediging van de Christelijke beschaving.
- 3 Onverwijld volledig herstel van de rechtsstaat ter verzekering der persoonlijke vrijheid en ter bescherming van de rechten der burgerij tegen ambtelijke willekeur.
- 4 Territoriale en functionele decentralisatie van bestuur en wetgeving tot vermindering der gevaren, die zijn gelegen in concentratie van overheidsmacht.
- 5 Met handhaving van het beginsel der financiële gelijkstelling, versterking van de positie van de openbare school. Reorganisatie en hervorming van het onderwijs opdat aan iedere bekwaamheid gelegenheid tot volle ontplooiing worde geboden.
- 6 Verzekering van het nationaal karakter van de radio-omroep door samenwerking der uit het vrije initiatief voortgekomen omroepverenigingen met inachtneming van verkregen historische rechten.
- 7 Krachtig streven naar ingrijpende beperking der overheidsbemoeiing met de handel en het bedrijfsleven (ex- en import!). Samenwerking van werkgevers en werknemers in vrije bedrijfsorganisaties, waarin beide partijen geroepen worden tot het dragen van verantwoordelijkheid.
- 8 Zo goed mogelijke waarborging der rechtspositie van alle leden der maatschappij door sociale maatregelen, zonder ondermijning van het individuele verantwoordelijkheidsbesef.
- 9 Gelijkstelling van man en vrouw voor de wet. Gelijke rechten tot benoembaarheid van vrouwen en mannen in overheidsfuncties.
- 10 Het treffen van een samenstel van maatregelen, waardoor het voortbestaan van een gezonde en krachtige middenstand wordt verzekerd.
- 11 Instandhouding van een krachtige zelfstandige boerenstand.
- 12 Krachtig bevordering van de woningbouw, opdat het euvel der samenwoning zo spoedig mogelijk kan worden weggenomen en een einde kan worden gemaakt aan het met het beginsel der persoonlijke vrijheid volstrekt onverenigbaar systeem van gedwongen in-kwartiering.
- 13 Vergoeding van oorlogsschade volgens het beginsel van integrale schadeloosstelling, gedeeltdeljk te verwezenlijken met inachtneming der financiële mogelijkheden en de eisen van de nationale economie.
- 14 Krachtig streven naar herstel van het begrotingsevenwicht ter voorkoming van doorgaande inflatie. Belastingheffing naar draagkracht. Opheffing der belemmeringen, die het bestaande belastingstelsel in de weg legt aan de ontwikkeling van het bedrijfsleven en aan de spaarzin der burgerij.

**AFDELINGS-
nieuws**

DE BILT—BILTHOVEN

Woensdag!

Op Woensdag 9 Juni. 1948 des avonds te 8 uur wordt een grote propaganda vergadering gehouden in de grote zaal van het Gebouw „De Vereniging” aan de Bunnikseweg te De Bilt.

Sprekers: Mevrouw Mr. E. A. J. Scheltema-Conradi over „De inzet van de komende verkiezingen” en de Heer J. van Mourik over: „De V.V.D. en de cultuur”.

DEN HAAG

Bestuur

Door zeer drukke bezigheden elders is het de secretaris, de heer E. J. van Rees Vellinga, niet meer mogelijk de werkzaamheden van secretaris te vervullen. Deze functie wordt nu waargenomen door mr. C. Greve, terwijl de heer W. Inden als 2e secretaris optreedt. De heer van Rees Vellinga blijft wel als bestuurslid in het bestuur zitting hebben. Als vice-voorzitter is benoemd mr. F. G. van Dijk.

Verkiezingsactie

Op Dinsdag 8 Juni houdt de afdeling Den Haag een grote openbare bijeenkomst in de Rotonde van Houtrust, des avonds om acht uur. Sprekers de heren Drs. H. A. Korthals, lid van de Tweede Kamer en G. Ritmeester, burgemeester van Den Helder.

Op Woensdag 16 Juni houdt de afdeling Den Haag een Openbare bijeenkomst in Restaurant Den Hout, Bezuidenhoutseweg, des avonds te 8 uur. Sprekers de heren mr. G. Vonk, lid der Tweede Kamer en A. M. Pino, Oud-Resident.

Op Donderdag 24 Juni wordt door de afdeling Den Haag een openbare bijeenkomst gehouden in de woon-schuit Watergeus, liggende in de Laakhaven bij de Rijswijkseweg, aansluitend op de heer L. W. Dettmeijer.

Op Woensdag 30 Juni des avonds te acht uur wordt in Piccadilly, Lange Poten hoek Spui, een Openbare Vraagavond gehouden.

Op Maandag 5 Juli des avonds te acht heeft in Excelsior, Zeestraat een grote openbare bijeenkomst plaats, waar o.m. mr. G. Vonk het woord zal voeren.

HEERENVEEN

Veel belangstelling

Op Donderdag 27 Mei sprak de heer G. Ritmeester over: „Wij wensen een nationaal kabinet”. De aanwezigen in het geheel gevulde café van de „Nieuwe Schouwburg” hebben met grote aandacht naar het boeiende betoog geluisterd. Van de mogelijkheid tot het stellen van vragen werd uitstekend gebruik gemaakt. Vijf nieuwe leden sloten zich aan.

NIJMEGEN

Vonk en Speld

Het bestuur is nu als volgt samengesteld: Mr. H. P. Beets, voorzitter, Delistraat 5; T. de Boer, Vice-voorzitter, Kwakkelbergweg; Mevr. A. Bergsma-Feenstra, secretaresse, Dommer van Poldersveldtweg 1; W. F. de Maar, Penningmeester, Harterscheweg 26; F. R. van Gelder; H. de Goede; J. Holthuysen; Mej. Ir. T. Hoog; Mr. H. L. F. de Kat; L. A. F. Pothaar.

Maandag 24 Mei sprak Mr. Vonk in een openbare Vergadering. Sprak een zeer duidelijke uiteenzetting over het Indische vraagstuk. De toehoorders waren zeer geboeid, men kon een speld horen vallen. Nauwgezet werden alle vragen na de pauze beantwoord.

TILBURG

Welkom, vrienden!

Het Actie Comité voor Tilburg e.o. heeft op 24 Mei j.l. een vergadering uitgeschreven, waar de Heer Ir. Stool Feuerstein een inleiding hield over: „De politieke situatie”. Het resultaat van de bijeenkomst was, dat nagenoeg al de aanwezigen als lid van de V.V.D. toetraden en een afdeling werd opgericht. Het voorlopig bestuur wordt gevormd door de heren Dr. J. M. Metzlar, G. van Lennep en A. J. van Bruggen. Op de e.v. vergadering 7 Juni a.s. heeft de definitieve bestuursverkiezing plaats.

Een sigarenwinkelier schrijft ons:

Het zij mij vergund een ogenblik Uw gewaardeerde attentie te vragen voor de belevenissen van een doodgewoon sigarenwinkelier.

Als lid van de Volkspartij voor V. en D., neem ik een ogenblik de vrijheid, U als hoofdredactie van ons orgaan, enkele gegevens te verstrekken over de alom bekende moeilijkheden van de Middenstand.

Ondergetekende, thans 30 jaar, is als 18-jarige jongen, door een ziekte gedwongen, met f 1500.— gekregen geld van zijn vader, een sigarenwinkel begonnen.

VEENKOLONIËN

Steunpunten

Te Veendam werd een vergadering gehouden van de Ondercentrale Veenkoloniën. Na een inleiding door de voorzitter der Centrale Groningen, de heer Trijssenaar, werd besloten, dat door de afdelingen nieuwe tegenwoordigers zouden worden afgevaardigd. Besproken werden enkele zaken van belang voor de propaganda en vestiging van steunpunten. Aanwezig waren de afdelingen: Veendam, Wildervank, Stadskanaal-Wildervank, Stadskanaal-Onstwedde en Nieuwe Pekela.

WESTEREMDEN

Naar Tabak!

Donderdag 10 Juni, 7.30 uur spreekt Ir. A. Voet van Groningen hier in café Tabak, met het doel in Stedum een afdeling van V.V.D. op te richten. Alle belangstellenden worden verwacht.

ZUTPHEN—WARNSVELD

Drie maal

Op 7 Juni in de Casinozalen om 8 uur spreekt Drs. A. H. Korthals; op 15 Juni in de Koffiezaal, Gr. Sociëteit, 2.30 uur: Mevr. Mr. Scheltema-Conradi voor de oprichting van een Vrouwengroep en op 22 Juni in de Casinozalen om 8 uur Mr. P. J. Oud.

Later heeft hij door schenking, eveneens van zijn vader, het huis met de daaraan verbonden zaak gekregen. Hij verdient momenteel pl.m. f 80.— per week, is getrouwd, en heeft één kind. Door zuinig te leven heeft hij thans een klein kapitaal. Nooit of te nimmer heeft hij zwart gedaan of is hij met de Prijs-beheersing in aanraking geweest. Met zuiver eerlijk zakendoen heeft hij zijn vermogen bij elkaar „geschraapt”.

„Geschraapt” in de ware zin des woords, want iedere f 50.— die hij over had, verhuisde naar de spaarbank. Wij hebben heel sober geleefd en hebben ons vele genoegens ontzegd. Per jaar betaalt hij ruim f 2000.— aan verschillende belastingen en krijgt op de koop toe een heffing ineens van bijna f 1200.—, omdat hij in 1945 nog niet getrouwd was.

Aan arbeid verricht hij ± 65 uur per week, de zorgen zijn bijna ondraaglijk door de geleide economie (vandaag geen sigaren en morgen geen sigaretten enz. enz.) Hij heeft zich door heel hard werken een zeer behoorlijke zaak weten te verschaffen en wordt thans door Liefstink geplukt om er moedeloos onder te worden. Enkele maanden geleden moest hij zijn bonnen bij de distributiedienst indienen en was 10 min. vóór inlevertijd. Aan het loket was totaal niets te doen en de ambtenaar zat met z'n armen over elkaar. Ondergetekende bood z'n bonnen aan, de ambtenaar keek op z'n horloge en constateerde: 10 min. te vroeg. Antwoord: „Je bent te vroeg, het is nog geen half 12.” En de ambtenaar vouwde z'n armen en wachtte tot het tijd was! Dit is historisch gebeurd.

Mijne heren, dit is een kreet van een middenstander, die vooruit probeert te komen en voor z'n oude dag tracht te zorgen. Z'n gemoed is echter tot wanhoop gestegen.

Atlantis herrezen?

Mr. N. Kolff schrijft ons: Nu het ontwerp-Grondwetsherziening van hooggeleerde zijde weer eens juridisch-politiek is bekeken, dringt zich de vraag aan mij op, of de Regering er niet goed aan gedaan zou hebben de redactie aan taalkundige supervisie te onderwerpen, gelijk vroeger wel in dergelijke gevallen geschiedde. Afgezien van 't feit, dat de Regering (hetgeen trouwens geen wonder is) haar eigen spellingsregeling niet blijkt te kennen, aangezien ze, de facultatief gestelde uitgangen in het algemeen niet schrijvende, plotseling aankomt met „Hare wettige opvolgers”, wat toch moeilijk een z.g. staande uitdrukking kan worden genoemd, bevat het ontwerp fraaiheden als de volgende: „Er zal tussen Nederland, Suriname en de Nederlandse Antillen een Koninkrijk worden gevormd.” Het komt mij voor, dat de, blijkens deze woorden, verwachte gang van zaken alleen kan zijn, dat uit de Oceaan het befaamde sprookjesland Atlantis ten gevolge van een of andere geologische gebeurtenis zal herrijzen, zodat er een gouden tijd zou aanbreken zonder dat men er zich veel moeite voor behoeft te geven Of is dit wellicht ook de bedoeling?

TUINARCHITECTUUR — BOOMKWEEKERIJEN

Ontwerpen
Aanleggen
Onderhouden

GIJSB. VURENS

Ringvaartweg 98 - Rotterdam (O.) - Tel. 22114

N.V. Lijm- en
Gelatinefabriek

„Delft”

Fabrieksmerk:
TWEË TORENS

Tel. 106-363 — Delft

N.V.

„Latumebo”

A L B L A S S E R D A M

Directeur: A. Caljé

Postbus 5
Telef. 477
Oost-Kinderdijk 177

Hooi- en graan-transporteurs
Electrische weide-afrasteringen
Speedel Poederverstuivers

Uit voorraad leverbaar
Billijke prijzen.

Fa. B. Cuperus Az.

Hessenweg 2 - De Bilt
Bijkantoor:
Laurillardlaan 1,
Bilthoven

Drukkerij en Uitgevers
van

**Biltse en Bilthovense
Courant**

Levensverzekering

met GRATIS

Periodiek

Geneeskundig

Onderzoek (P.G.O.)

H A V B A N K

Hoofdkantoor Schiedam.

Wie de vrijheid lief heeft

hij abonneer zich op

GROOTHANDEL

Weekblad gewijd aan de belangen van de groothandel, in de uitgebreidste zin van het woord

Abonnementen per jaar f 15.—

Kon. Nederl. Boekdrukkerij H. A. M. Roelants, Schiedam

Verzorgt als van ouds

VERHUIZINGEN

naar alle werelddelen
met Hollandse degelijkheid

Firma KOOYMAN

NIEUWE HAVEN 145

Tel. 68146 Schiedam

WIJ EN DE MIDDENSTAND

„Een gezonde en krachtige middenstand is noodzakelijk”

De onpartijdige onderzoekingen van het semi-officiële Economisch Instituut voor de Middenstand hebben dat overtuigend aangetoond. De vertegenwoordigers der betrokken vakorganisaties beklagen zich er over, dat zij niet zelden voor vol-dongen feiten worden geplaatst en dat het overleg met het Directoraat-Generaal van de Prijzen meestal uitloopt in spiegelgevechten met allerlei theoretische berekeningen. Verder wordt de ingewikkeldheid van menig prijsvoorschrift gecritiseerd en betoogd, dat ook goedwillende ondernemers zich ongemerkt in overtreding bevinden. Men meent ook, dat de overheidsbemoeiing op dit gebied veel te ver gaat en zich zonder noodzaak uitstrekt tot goederen en diensten, welke niet tot de noodzakelijke levensbehoeften mogen worden gerekend.

Zelfs al neemt men aan, dat belanghebbenden geneigd zijn deze zaken wat eenzijdig en buiten het algemene kader te bezien, dan kan men zich toch niet onttrekken aan de stellige indruk, dat bij dit overheidsingrijpen al te dikwijls de weg van de minste weerstand wordt gekozen, waartoe men de ondernemerswinst beneden het bedrijfseconomisch verantwoorde minimum teruggedrukt en de onmisbare reserves sterk aantast. Ook de fiscale politiek leidt tot dit resultaat en de stemming in het bedrijfsleven wordt het best gekarakteriseerd door de veelvuldig gehoorde uitlating:

„Wij werken eigenlijk alleen voor Leffing”.

De distributiemaatregelen hebben in vele bedr ijfstakken aanleiding gegeven tot gegronde bezwaren. Niet alleen belasten zij de winkeliers niet een enorme administratieve rompslomp, dus met improductief werk, doch zij verstarren de handel en handhaven een kostbaar overheidsapparaat. Bovendien verwekken zij onnatuurlijke verschuivingen in de verbruiksverhoudingen, omdat bonaanwijzing leidt tot omzetting in goederen, ook indien daaraan geen directe behoefte bestaat, dan wel tot bonnenhandel.

Tegen de bierkaai

Het is ook hier dezelfde klacht als ten aanzien van de prijs-regelingen: de overheid schijnt de bemoeizucht van de bureaucratie niet voldoende te kunnen breidelen en verzuimt door daden te bewijzen, dat zij haar ingrijpen wenst te beperken tot het uiterste minimum, dat door het algemeen belang wordt vereist. Deze mentaliteit past geheel in het kader van geleide en daardoor geheime economie, die is als de draak, waarvan steeds meer koppen aangroeien dan men met uiterste krachtsinspanning kan afslaan.

Weliswaar poogt men ons diets te maken, dat er nog geen geleide economie in zuivere vorm bestaat, doch slechts onvolmaakte noodregelingen, doch men vergeet, dat het wezen der zaak hetzelfde is: elke poging van de overheid om met haar apparaat in het bedrijfsleven in te grijpen moet op administratief-technische gronden leiden tot ambtenaren-dictatuur, in het ene geval stelselmatig, in het andere incidenteel. Het resultaat is evenwel eender: regering en bedrijfsorganen moeten, wil de ingewikkelde machinerie niet helemaal vastlopen, steeds meer bevoegdheden aan meestal ondeskundige ambtenaren overdragen en de sneeuwbal der bureaucratie rolt lustig voort. Insteede van het bedrijfsleven geleidelijk meer armslag te geven tot herstel van normale verhoudingen, doodt men energie en ondernemingsgeest.

Is het wonder, dat zich in het bedrijfsleven in toenemende mate een moedelozen, gelaten sfeer openbaart? Men voelt zich vechtende tegen de bierkaai!

Op dit punt kan de V.V.D. klare taal spreken: „Vrije uitoefening van arbeid en bedrijf, vrije beschikking over de vruchten hiervan en een vrije maatschappelijke organisatie, waarbij de Staat, wakende voor het alge-

Wie het oor in de kringen van winkeliers, ambachtslieden, klein-industriëlen, ondernemers van verzorgingsbedrijven en andere zelfstandigen — gemeenlijk samengevat onder het begrip „middenstand” — te luisteren legt, beluistert alom klanken, die duiden op ontevredenheid, onzekerheid en onbehagen.

De oorzaak hiervan is niet ver te zoeken: de middenstand voelt zich in menig opzicht teleurgesteld. In het bijzonder door het huidige overheidsbeleid.

Op economisch terrein is de gevoerde prijspolitiek de voornaamste steen des aanstoets. Men erkent uiteraard de noodzaak van overheidsingrijpen zo lang en voor zo ver schtuarse goederen door het publiek fel worden begeerd en de koopkracht beperkt is. Het algemeen welzijn heeft dan voorrang, maar dit mag niet ertoe leiden, dat de toegestane winstmarges of calculatiefactoren de bestaansmogelijkheid der onderneming aantasten, zoals herhaaldelijk voorkomt.

De harmonische ontwikkeling van het Nederlandse volk is ermee gemoeid

meen welzijn, de taak heeft algemene richtlijnen aan te geven en corrigerend op te treden”.

De ondernijming

Geleide economie ondernijmt de parlementaire democratische regeringsvorm. Op economisch terrein moet gestreefd worden naar terugdringen van de overheidsbemoeiing, waar het algemeen welzijn daardoor niet wordt geschaad.

De ambtenarenstaat wordt principiële verworpen.

Een zo ruim mogelijke vrije markt waar men vrij naar keuze kan kopen, is zowel voor het bedrijfsleven als voor de verbruiker een evident belang.

Wanneer de Partij van de Arbeid onlangs op een middenstandsconferentie opnieuw pleitte voor de wonderen der geleide economie en bedrijfsreglementering aanbeval, dan heeft zij van hetgeen de ondernemers in het algemeen en de middenstand in het bijzonder in deze tijd beroert, toch maar bitter weinig begrepen.

Zij zijn beu van plannen, systemen en regelingen, zij bezwijken onder paperassen en ambtenarij, zoals zij snakken naar bewegingsvrijheid om hun zaken weer tot bloei te kunnen brengen en de drukkende zorgen aan

de kant te zetten. Zij zijn bereid zich ter wille van de gemeenschap beperkingen op te leggen en offers te brengen, maar dan moeten zij in staat worden gesteld een redelijk aandeel in de, mede door hun inspanning verkregen, welvaartsvermeerdering te verwerven.

De kleine zelfstandigen hebben met niet minder recht dan de loontrekkenden aanspraak op sociale voorzieningen en hun grief, dat veel eerder gedane principiële toezeggingen nog steeds niet werden gerealiseerd, is in beginsel gegrond. Er bestaat niet de minste aanleiding hen als tweederangs burgers te behandelen.

Wanneer men zich in middenstandskringen niet ten onrechte teleurgesteld en ontevreden toont over het regeringsbeleid te zijnen aanzien — wij komen in een tweede bijdrage nog op enige markante punten terug — dan zal men moeten begrijpen, dat klagen en protesteren niet voldoende is om daarin verandering te brengen.

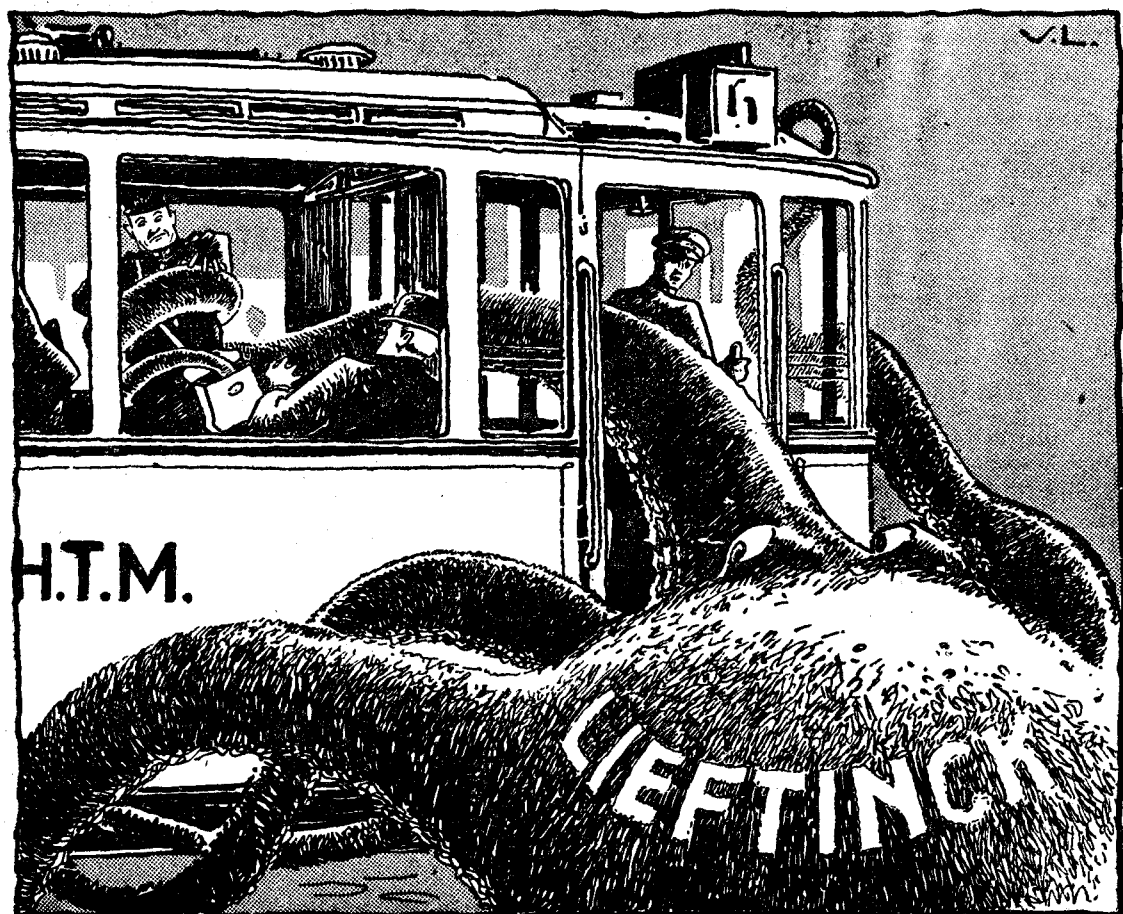
Boezem en stembiljet.

Men zal in de eerste plaats de hand eens in eigen boezem moeten steken en zich in gemoede de vraag stellen, wat men zelf heeft

gedaan om zich daartegen te verzetten. Velen zullen dan tot de conclusie komen, dat zij ook in gebreke zijn: zij hebben zich niet of niet tijdig georganiseerd; zij zijn onverschillig aan de kant blijven staan sputteren, toen een kleine groep collega's trachtte de kastanjes uit het vuur te halen. Zij hebben het „politieke gdoe”, dat naar hun mening tekortschoot en de moeilijkheden niet ophief, doch verergerd, laatdunkend ter zijde gesteld, hoewel zij de gevolgen van de gevoerde politiek schier dagelijks tot hun schade ondervonden. Zij hebben veelal niet ingezien, dat zij door onverschilligheid of wanbegrip een heel belangrijk wapen ongebruikt lieten of het verkeerd aanwendden: het stembiljet. Zo zij ter stembus togen, stemden zij onnadenkend, uit sleur en niet overeenkomstig hun belang, het welzijn van de middenstand; zij stemden verkeerd, zoals zij ook geen deel namen aan de politieke actie, aan de bijeenkomsten van een partij, die krachtens oorsprong en beginsel voor de middenstand op de bres staat en in de toekomst nog krachtiger zal blijven staan, wanneer het lukt een volbloed middenstander onder haar kandidaten tot lid van de Tweede Kamer gekozen te krijgen. Wanneer men bedenkt, dat een zevende van het Nederlandse volk tot de middenstand behoort, moet dit met zijn medewerking mogelijk zijn.

De Volkspartij voor Vrijheid en Democratie is van nature een middenpartij. Haar beginselen en haar beleid stroken, ook op ander terrein, volkomen met hetgeen de middenstander na aan het hart ligt. Hij kan zich in haar geleerden thuis voelen en op haar vertrouwen. Haar houding ten opzichte van de middenstand is belichaamd in het motto aan het hoofd van dit artikel. Zij schuwt het stroelen met verkiezingsbeloften, doch vraagt slechts — en met reden — vertrouwen in haar vertegenwoordigers en hun daden. Zorgt ook gij, middenstanders dat na de stembus hun aantal en hun daadkracht zullen zijn toegenomen!

„Hebt U er óók genoeg van?”

(In Den Haag hebben belastingambtenaren gecontroleerd wat de conducteurs aan foien ontvangen).

Ik heb horen zeggen: „Spring maar”

Vijf maal nul is nul

„Vijf maal nul blijft nul”. Met dit woord heeft een Franse diplomaat onlangs de Westelijke Unie, het verbond tussen Engeland, Frankrijk en de drie Benelux-landen, gekarakteriseerd en daarmee heeft hij te kennen gegeven, dat de Fransen aan dat West-Europese bondgenootschap op het ogenblik meer nadeel dan voordeel zien. Trouwens het zijn niet alleen de Fransen, die achteraf bedenkingen krijgen. In een Belgisch blad stond onlangs een plaatje, waarop men een parachutist door de lucht ziet vallen, maar zonder parachute. Met een beteuterd gezicht zegt hij: „Ik heb toch duidelijk horen zeggen: „Spring maar!” Die parachutist is de Westelijke Unie en de stem, die hij hoorde, is de stem van Amerika.

Inderdaad heeft Amerika de landen van West-Europa aangemoedigd om niet alleen economisch, doch politiek zich aaneen te sluiten en heeft te kennen gegeven, dat een dergelijke politieke aansluiting de voorwaarde was voor een Amerikaanse steun in de vorm van een garantie. Heeft Truman niet op de dag zelf, dat de Westelijke Unie getekend werd, in een plechtige zitting van het Amerikaanse Congres verklaard, dat Amerika het streven van de volken om zelfstandig te blijven „met de passende middelen” zou ondersteunen? Maar dit is weer bijna drie maanden geleden en inmiddels heeft Amerika niets anders van zich laten horen dan vage verzekeringen, waar West-Europa niet op kan bouwen. Dat Amerika bij een Russische aanval op West-Europa in oorlog zal treden — ja, dat gelooft West-Europa wel. Maar het is met dat geloof of zelfs met die wetschap niet gebaat. Het wil van Amerika niets meer of minder dan dat het verklaart West-Europa tegen een Russische aanval te zullen verdedigen. Het vooruitzicht van een bevrijding vindt West-Europa dus niet genoeg, want dat betekent, dat het eerst de verschrikking van een Russische bezetting door moet maken en dan de verschrikking van een Amerikaanse invasie. Liever wil het deze rampen voorkomen zien door een tastbare Amerikaanse barrière.

Hiervoor is Amerika voorlopig niet te vinden. „Het feit, dat er Amerikaanse troepen in Duitsland staan, is een voldoende waarborg”, heeft generaal Clay zojuist nog gezegd. „Maar, zo klaagt West-Europa, als Rusland het nu werkelijk op een oorlog laat aankomen, dan houden die enkele duizenden Amerikanen de Russische miljoenenleegers niet van ons grondgebied af.” Waarop de Amerikaanse ambassadeur in Londen doodleuk de vraag stelt: „Zijt gij, Engeland en Frankrijk, bereid om, indien de Russen geweld in Berlijn gaan gebruiken, dit met geweld te beantwoorden?”

Met deze vraag zet Amerika West-Europa als het ware de pin op de neus. Volgens de Amerikanen komt die vraag op hetzelfde neer als wanneer aan West-Europa gevraagd was, of het bereid is zijn eigen grondgebied te verdedigen. Als Engeland en Frankrijk hier „neen” op zeggen, dan weet Amerika waar het aan toe is en zal het nog minder dan thans geneigd zijn om terwille van West-Europa zijn eigen strategische plannen (voor welke West-Europa een „liability” is) geweld aan te doen. Is hun antwoord daarentegen bevestigend, dan betekent dat, dat Engeland en Frankrijk (en automatisch de Benelux) zich verbinden om te gaan vechten voor Berlijn.

Voor de Amerikanen moge een Russische aanval op Berlijn hetzelfde betekenen als een aanval op Metz of Luik, voor de Fransen is dit allerminst zo. Frankrijk weet, dat het het volk niet mee krijgt, als het er op aan komt om Berlijn, of welk deel van het gehate Duitsland

ook, te verdedigen. Vandaar dat Frankrijk op de conferentie te Londen over Duitsland alle mogelijke moeite doet om te voorkomen, dat Duitsland ooit de aanleiding van een conflict wordt. Het vreest, dat een verwezenlijking van het Amerikaanse plan om West-Duitsland politiek en economisch in West-Europa te voegen een gewelddadige reactie van Russische zijde zal uitlokken, die de Fransen zou nopen te gaan vechten voor een plan, dat zij niet tegenzin, zo niet met weerzin, hebben moeten aanvaarden.

Het ene oog gericht op de reactie van de publieke opinie thuis, het andere op die van Rusland, proberen dus de Franse diplomaten in Londen enerzijds de economische en politieke herleving van West-Duitsland een zo onschuldig mogelijk tintje te geven, anderzijds bij elke concessie, die van hen gevraagd wordt, aan hun Amerikaanse partners het antwoord op de vraag te ontlokken: „En wat doet Amerika, als Rusland hierin een ‚casus belli’ ziet?”

De Amerikanen hebben nog niets geantwoord, maar de Fransen hebben, door hardnekkig en vaak stilzwijgend die vraag te stellen, al heel wat concessies gekregen. Met name met betrekking tot het bestuur van het Roergebied hebben de Amerikanen water in hun wijn moeten doen. Over de toekomstige structuur van de nieuwe West-Duitse staat is men het nog niet eens geworden, maar het schijnt niet, dat de Fransen van plan zijn hier toe te geven.

Dit is allemaal wel heel mooi en zal degenen, die nog in de termen van 1918 denken, veel plezier doen, maar een Amerikaanse garantie heeft West-Europa inmiddels nog niet. Amerika zal die ook niet geven, zolang de West-Europese landen een, van zijn verafgelegen standpunt uit gezien, kruidentersachtige politiek voeren. Frankrijks bedenkingen, hoe begrijpelijk ook in onze ogen, ergeren de Amerikanen in hoge mate.

Maar Amerika zal die garantie, ook al zou het 't willen, niet te goeder trouw kunnen geven, zolang zijn eigen bewapening nog niet weer op peil is. Ook hier schijnen, evenals bij het plan-Marshall voor Europa's herstel, 1951/52 de jaren te zijn, die de verwezenlijking van het doel te zien moeten geven. Dit is voor velen een reden om te vrezen, zo niet te geloven, dat de Russen, zich ervan bewust, dat Amerika en West-Europa van nu af aan telkens maar sterker (d.i. in hun ogen gevaarlijker) worden, nu of nooit hun slag zullen slaan. Zoals wij gezien hebben, speelt deze vrees een belangrijke rol bij de conferentie te Londen. Deze vrees is op vermoedens gebaseerd. Zeker is echter, dat naarmate deze vrees groter wordt, het voor Rusland verleidelijker wordt om de lijn door Europa, die het nog nooit overschreden heeft, tot aan de Atlantische Oceaan op te schuiven.

„Ja inderdaad, bij voorrang adverteren in Vrijheid en Democratie. We bereiken daarmee een koopkrachtig en energiek publiek, minstens 5 x 100.000 tot aan de verkiezing.”

„Politiek, zeg je?” Nu, wat zou dat? Juist daarom erin adverteren. Het is VRIJHANDELS-POLITIEK

Geeft terstond de tekst door aan de Heer L. VLUG, Geestbrugweg 69, Rijswijk (Z.H.) — Telefoon 119225

Droevig

Kort geleden is er deining geweest te Batavia. Het hoofd van de Regeringsvoorlichtingsdienst aldaar, de heer Ozinga, bleek namelijk van mening te zijn, aldus de Nieuwe Haagse Courant, dat „het Wilhelmus” beperkt moet blijven tot enkele plechtige gelegenheden en dat het niet aangaat in een Indonesische maatschappij het Wilhelmus te blijven spelen en niet het Indonesische volkslied „Indonesia Raya”. Zo drong hij er op aan, dat het spelen van het Wilhelmus zou worden afgeschaft bij de concerten in de schouwburg! De luitenant gouverneur-generaal heeft een stokje gestoken voor het drijven van de heer Ozinga en op die concerten zal ook in de volgende het Wilhelmus worden gehoord. Maar ook dit optreden van dr. Van Mook is weer half werk. Iemand als de heer Ozinga, die zo weinig besef blijkt te hebben van wat moet en niet moet, is toch zeker niet de figuur om de leiding te geven aan de regeringsvoorlichting.

Daar moeten mensen zitten, die een klaar inzicht hebben in hetgeen vereist wordt en wat niet door de beugel kan. Het boven weergegeven optreden toont, dat de heer Ozinga die gave mist. Dit voorbeeld toont tevens weer, dat de voorlichting over het Indische vraagstuk mede in handen is van mensen, die voor die taak niet berekend zijn. Droevig.

Het Algemeen Secretariaat, Koninginnegracht 61, 's-Gravenhage, is telefonisch te bereiken onder de nummers:

111768

(organisatie en propaganda) en

114375

Van het nummer 114375 gelieve men zich voornamelijk te bedienen voor gesprekken met Mrs. J. Rutgers en G. v. Reenen.

Voor gesprekken met Mrs. A. A. Land en F. W. B. van Lynden gebruikte men bij voorkeur no. 111768, evenals voor alle andere gesprekken.

Gironummer 67880

ten name van Secretaris van Volkspartij voor Vrijheid en Democratie te 's-Gravenhage (niet voor abonnements- en advertentie-betalingen).

POLITIEKE CHANTAGE

Wij ontvingen een lang stuk, vergezeld van dit briefje:

Mijne Heren,

Bijgaand doe ik U toekomen een schrijven, door mij opgesteld, naar aanleiding van het artikel „De geschiedenis herhaalt zich”, dat in Uw blad werd gepubliceerd.

Dit schrijven is door mij bedoeld als ingezonden stuk in Uw blad. Het is in vele opzichten bepaald niet vleiend voor Uw weekblad en ik betwijfel het dan ook of Uw redactie tot plaatsing ervan zal willen overgaan.

Uit het oogpunt van loyaliteit tegenover Uw partij, met welke ik my geestelijk verbonden voel, zend ik het U echter toe met het verzoek

het te willen plaatsen in Uw blad.

Ik verzoek U dan ook, mij direct na ontvangst en lezing ervan te willen berichten of U al of niet tot plaatsing ervan zult overgaan.

In het laatste geval zal het door mij dan onverwijld aan het A.K. partijblad worden doorgegeven.

U zult begrijpen, dat mijn overtuiging in deze aangelegenheid mij daartoe verplicht.

J. H. MIDDELBEK,
Loolaan 49, Apeldoorn.
Wij hebben na dit briefje gelezen te hebben, het bijbehorend artikel NIET gelezen en het netjes „aan de geachte inzender” teruggezonden. In politieke chantage treden wij niet.

De Sovjet-spionnen loeren

Naar aanleiding van „THE SOVJET SPIES” (the story of Russian Espionage in North America) by Richard Hirsch, Late Lt. Colonel Military Intelligence Division, U.S. War Dep. General Staff

Dit boek geeft een authentiek en vrijwel volledig overzicht van de Russische spionage in Canada en U.S.A.

Om 8 uur 's morgens van 5 Sept. 1945 verliet Igor Gouzenko, de Sovjet-Ambassade te Ottawa met meer dan 100 diep geheime documenten, welke het bestaan onthulden van een wijdvertakte samenzwering tot het verkrijgen van alle mogelijke gegevens betreffende het militaire en oorlogspotentieel van Canada, U.S.A. en Engeland.

Dit verraad van een Sovjet-ambtenaar geschiedde niet uit winstbejag maar uit afkeer tegen deze vilaine en niets ontziende spionage op de eigen bondgenoot. En waarschijnlijk ook uit diepe teleurstelling over het gehele Sovjet-systeem.

De door Gouzenko verstrekte gegevens waren van zo ontstellende omvang en betekenis, dat de Canadese premier eerst naar Washington en vervolgens naar Londen vloog om persoonlijk te beraadslagen met president Truman en de Engelse premier.

De drie verbonden landen zetten hun contra-spionage in gang, maar eerst op 2 Maart 1946, toen alle gegevens getoetst en vrijwel alle deelnemers bekend waren, sloeg men toe. Het gehele complot werd opgerold en slechts een 4-tal „schulnamen” van secondaire betekenis bleven onbekend.

Het bleek dat de penetratie op vrijwel elk geheim en diep geheim gebied tot stand was gebracht en dat de verkregen resultaten eenvoudig verbijsterend waren.

De grote en angstige betekenis ligt in het feit dat deze penetratie op zo volkomen wijze tot stand werd gebracht; dat soortgelijke systemen in alle democratische landen werden en worden gevestigd; dat slechts het feit dat een RUS tot inkeer kwam en waarschuwde, dit dodelijke gevaar aan het licht bracht, en het voornaamste punt: dat de motieven dezer samenzweerders niet uit winstbejag maar uit ideologie ontstonden.

Kravchenko's „Ik koos de vrijheid” is in vergelijking met „The Sovjet Spies”, een boek van ondergeschikte betekenis. De Sovjets kunnen immers (ook al gelooft geen denkend mens hen) Kravchenko's feiten, betrouwbaarheid enz. ontkennen. Maar tegenover het nuchtere, strikt zakelijke en volkomen gedocumenteerde feitenmateriaal van colonel Hirsch is geen ontkennen mogelijk.

Die feiten zijn even verbijsterend als verontrustend.

Geen enkele staat, geen enkel volk, geen onderneming, geen zaak, geen partij, geen cultuur is veilig voor diepgaande penetratie door de Sovjets.

Wat in Canada toevallig ontdekt werd, gebeurde, en gebeurt nog overal.

Hooggeplaatste Canadese officieren tot in de Generale Staf, vooraanstaande medewerkers in de National Research Council (atoomenergie), een Parlements lid bleken naast talloze minder vooraanstaande maar belangrijke figuren schuldig en werden tussen Mei en December 1946 tot zware straffen veroordeeld.

Algemene leider was Moskou, leider in Canada de Russ. militaire attaché kolonel Zobotin; prof. dr. Allan Nunn May, een Engelse geleerde met een graad van Trinity College en Fred Rose, parlements lid, werden als hoofdfiguren veroordeeld.

Het klinkt ongelooflijk. Maar het is de nuchtere en levensgevaarlijke waarheid. Levensgevaarlijk omdat vrijwel alle schuldigen Canadese burgers waren van ongewoon hoge ontwikkeling, die in hun vak en werkring bekend stonden als bijzonder kundige en intelligente werkers.

Geld speelde geen rol van betekenis — het eigenlijke motief was „een produkt van politieke ideologie plus a program of psychological conditioning in „study groups” or communist cells”.

Die strikt geheime studiegroepen waren veel algemener en dieper ver-

spreid dan het eigenlijke netwerk der spionage.

Voor de groepen en de cel-vorming bracht men bijzonder bekwame en uitgelezen „sympathiserenden” bij elkaar. Zij werden echter niet in de Partij opgenomen maar uitsluitend in strikt geheime studie-groepen of cellen: studenten, wetenschappelijk ontwikkelden, leraren, administratieve krachten, zakenlieden en **regeringsambtenaren**. Daarbij werkte men op de jongeren in met het blijkbaar altijd aantrekkelijke etiket „diep geheim” — geheime bijeenkomsten, doelstellingen, contacten, enz.

Het resultaat werd..... verbijsterend.

Tout homme a deux pays — eerst Frankrijk en dan het eigen land. Dat leerden wij vroeger in de Franse letterkunde-les..... als een poëtische overdrijving. Dat bleef een schoon en geestdriftig woord..... zonder veel meer.

Maar de in communistische ideologie verstrikten leren tegenwoordig

van de ontelbare, over de ganse wereld uitgevlogen colonels Zobotin: iedere communist heeft maar één werkelijk vaderland — U.S.S.R. Het eigen land is van geen betekenis totdat het ook in die Unie is gelijk geschakeld.

Daarom moet ieder Europees, ieder democratisch denkend mens dit boek lezen. Het is meer dan een teken aan de wand. Het is een eindelijke volledige onthulling..... van een onderdeel. Zij het dan van een belangrijk onderdeel. Het is de volkomen gedocumenteerde waarschuwing tegen een dodelijk, wereld omvattend GEVAAR.

Dit gevaar schuilt in ons aller naaste omgeving, omdat het overal en alles penetreert met toegewijde, overtuigde en..... bekwame krachten uit het eigen land.

Dit boek belicht meer dan welk ander mogelijk motief de NOODZAKELIJKHEID van onverbiddelijke, allerzorgvuldigste UITZUIVERING op elk gebied van maatschappelijk en economisch leven. Dat wat men

te deze aanzien in Canada, U.S.A. en Engeland nodig oordeelde, vond zijn grondslag niet in paniekstemming of scherpslijperij, maar uitsluitend in de gebeurtenissen, welke dit boek beschrijft.

Die uitzuivering moet in elk democratisch land onherroepelijk plaats vinden. Ook in het onze. Schroomvallig en voorzichtig ving men hiermee reeds aan — geen communisten meer als wethouders, als leden van belangrijke commissies, enz. Die schroom dient op kortsten termijn over te gaan in onverbidde-lijk algemeen uitsnijden van de communist of de met het communisme „sympathiserende” in ons maatschappelijk, economisch en cultureel bestel. Omdat de communist voor en boven alles een werktuig is en moet zijn van de Sovjetleiding in Moskou. En dus nooit in de eerste plaats Nederlander KAN en MAG en..... WIL zijn. d. C.

RECHTSSTAAT is iets anders dan democratie

TWEE VEREISTEN

Wij zullen ons ten aanzien van een nadere bepaling van de inhoud van de Rechtsstaat beperken tot twee, nog zeer algemeen, gestelde vereisten, welke door het Genootschap voor de Rechtsstaat zijn geformuleerd. Zij bieden het voordeel, dat het overgrote deel der politieke stromingen hier te lande zich daarmede kan verenigen. Het eerste resultaat is dat de regelen welke volk en overheid gelijkelijk binden, gegrond moeten zijn op het harmonisch evenwicht tussen persoonlijk recht en sociale verplichting. Het tweede houdt in, dat de staat rechtsgrenzen moet erkennen voor zijn bevoegdheid ten aanzien van de mens, zowel als individuen als in elk zijner eigengeaarde gemeenschappen.

Uit het bovenstaande moet het duidelijk zijn, dat een staatsgemeenschap ten dele Rechtsstaat kan zijn in zoverre de verhouding van volk en overheid door het recht wordt beheerst en ten dele niet. De Rechtsstaat is pas verwezenlijkt, wanneer, zoals Krabbe het in zijn Leer der Rechtssovereiniteit aangeeft, „het recht de enige bron van gezag en voor de staat zowel als voor iedere andere persoon de enige basis is, waarop aanspraken en bevoegdheden toegelaten zijn”. Daaruit volgt echter geenszins, dat het recht tot in de kleinste details moet afdalen, om de Rechtsstaat te verwezenlijken, integendeel. Hoe groter het verantwoordelijkheidsbesef van het volk is, des te meer kan met het stellen van algemene regelen worden volstaan, omdat hun toepassing in het dagelijks leven dan, om een behoorlijke naleving te waarborgen, geen verdere specificatie meer vereist.

DE MIDDELEN.

Van overwegend belang is het aangeven van de middelen, waardoor de Rechtsstaat te verwezenlijken is. Er zijn vier terreinen, ten aanzien waarvan deze middelen behoren te worden aangegeven. Het stellen van de regelen en het toepassen daarvan als overheid kunnen gemeenschappelijk worden behandeld. Dit zijn de terreinen, waarop de beginselen der democratie met vrucht kunnen worden toegepast. Volksinvloed moet hier het uitgangspunt zijn, uit de overweging, dat de naleving van een rechtsregel eerst dan gewaarborgd is, wanneer hij door het volk wordt begrepen. Daarom kan in de mo-

dernen staat de overheid niet meer zijn een ergens boven het volk zwevende, verheven autoriteit, doch ontleent zij haar kracht integendeel uit het feit, dat zij uit het volk voortgekomen, daarmede één is. Doch omgekeerd dient het volk ook zoveel mogelijk, en veel meer dan vroeger, deel te hebben aan de overheid. Naar gelang de gedachte tot praktische verwezenlijking komt, „dat het recht” voor ieder individu „de enige basis is, waarop aanspraken en bevoegdheden toegelaten zijn” vervalt meer en meer het verschil in uitkomst tussen waardering van belangen uit eigenbaat en uit rechtsstandpunt. Dan wordt het moment geboren, waarop de functionele democratie verwezenlijkt is, d.w.z. waarop diegenen, welke uit hoofde van hun maatschappelijke functie het best in staat zijn belangen te waarderen, ofschoon zij daarbij een eigen belang hebben, tot rechtswaardering dier belangen in staat zijn. Dan kan het volk ook in zijne functionele geleidingen het overheidsapparaat tot een in het volk levende instelling maken.

Van het grootste gewicht vervolgen is de instelling van een orgaan, dat tot taak heeft in geval van conflict over de toepassing van het recht — omtrent de verhouding van volk tot overheid — op de feiten, een uitspraak te geven. De instelling van een centraal georganiseerd administratieve rechtspraak is in het stadium van ontwikkeling, waarin de rechtsstaatsgedachte in Nederland verkeert, wel de dringendste behoefte, waarin ten spoedigste dient te worden voorzien.

Tenslotte is er het belangrijke probleem van de opvoeding. Door het onderwijs kan en moet hier van staatswege invloed worden uitgeoefend. De jonge staatsburger(es) zal het besef voor de rechten van zijn toekomstige medeburgers moeten worden bijgebracht, niet in het minst door hem zijn verplichtingen te leren inzien. Daartoe is het o.m. onontbeerlijk, dat het onderwijs er mede op gericht zij, de leerling te scholen in het zich verwerven van een zo objectief mogelijk inzicht in de aan zijn oordeel onderworpen feiten. Het leren neutraliseren van vooroordeel, hartstocht en eigenbelang vorme de psychologische zijde van het onderwijs.

Ziehier in het kort een program ter verwezenlijking van de rechtsstaatsgedachte.

KAPPEYNE.

Sedert VAN DER VLUGT zijn studentenloopbaan be kroonde met een aan dit onderwerp gewijd proefschrift heeft het begrip „Rechtsstaat” zijn weg weten te banen van de theorie naar de praktijk. Sommigen — onder andere verschillende nazi's — hebben zich met de mond overtuigde aanhangers van de Rechtsstaat gemaakt, en hebben hun daden daarmede veelal in lijnrechte strijd waren. Populair is de gedachte zeker nog niet en daarom moet elke publicatie dienaangaande hare aanhangers welkom zijn.

Het recht zij de enige bron

Op de vraag, wat de Rechtsstaat eigenlijk is, past in eerste instantie een zeer breed en daardoor vaag antwoord. De vorm van de moderne, gemeenschap tussen mensen is de staat. Daarin zijn twee elementen overheersend: volk en overheid. Daarom wordt het karakter van de staat gekenmerkt door de verhouding, waarin volk en overheid tot elkaar staan. Van de Rechtsstaat nu mag men spreken, wanneer deze verhouding door het recht bepaald wordt, door regelen, die de een jegens de ander heeft in acht te nemen. Geen van beide heeft dus, in zoverre iets door die regelen is geordend, de bevoegdheid te dien aanzien naar willekeur te handelen.

Het is dus duidelijk, dat Rechtsstaat iets anders beduidt dan democratie. Het laatste houdt in, dat het volk een zekere invloed heeft op de totstandkoming van de volk en overheid bindende regelen en op de uitvoering daarvan door de overheid. Ook zonder democratie is een Rechtsstaat denkbaar, maar ontegenzeggelijk is in de praktijk gebleken, dat de democratie de beste procedure aangeeft om de Rechtsstaat te bereiken en te handhaven.

Wat nu binnen het hierboven aangegeven algemene raam de inhoud van de Rechtsstaat moet zijn, dat is een vraag, waaromtrent het ieder gegeven is zijn eigen ideeën te propageren. Daarvan worde thans een dankbaar gebruik gemaakt.

Wij bezitten wijde blik noch schone dromen

P.P.G. (en géén vergissing)

Amy Groskamp—ten Have schreef deze overpeinzing op Pinksteren. Die dagen liggen alweer achter ons, doch de gepinzen van onze medewerker zijn nog fris en actueel.

Neen lezer dit is heus geen vergissing! Het moet inderdaad P.P.G. zijn. P.P.G. moet het zijn en NIET P.P.C. hoeveel reden wij overigens ook mogen hebben heden ten dage om elkander de p-p-ceeën!
P.P.G. betekent: Politieke Pinkster Gepeinzen. Ieder jaar tegen Pinksteren beginnen we te praten over de lente en over de zomer, over nieuwe plannen, nieuwe wenssen en nieuwe verlangens. Dat is de weerklink van de wederopstanding in de natuur die telkenjare in het hunkerende mensenhart een snaar van herryzenis en wedergeboorte doet trillen. Van deze samenhang zijn wij ons meestal niet zo heel erg bewust want de dingen waarnaar ons verlangen in de allereerste plaats uitgaan zijn de stoffelijke dingen, dat zijn onze materiële omstandigheden en al datgene wat verband houdt met de zorgen en de plichten van alle dag. Bij de meeste onzer is het verlangen naar onstoffelijke dingen zoveel minder hevig omdat wij niet geleerd hebben daaraan behoefte te hebben. Soms... och ja — soms verlangen wij wel heel hevig naar onstoffelijke dingen als goedheid, begrip en naastenliefde, d.w.z. IN ANDEREN! Gewoonlijk menen wij dat ergens onderin onze levensbagage wel voldoende van dit alles aanwezig zal zijn, al hangt ook ons leven uiterlijk aan elkaar van louter kleine banaliteiten, waarvan het verband onze dagen aaneen rijgt tot een lange grauwe keten van grote en kleine beslommeringen, die ons zodanig gevangen houden, dat de wanden van onze ziel slechts het alledaagse vermogen te weerkaatsen.

Maar wij kunnen goed zijn..... allemaal

Wij zijn gesloten in de boeien van het alledaagse en daarom is Pinksteren het feest van het heilig vuur der bezieling voor zoveel onkerkelijken een alledaagse gebeurtenis. Pinksteren komt toch ieder jaar terug? Dat is toch heel gewoon?

Pinksteren betekent voor zoveel alleen maar — al naar gelang van het levensmilieu: gelukkig-weereens-een-paar-vrye-dagen of het einde van de voorjaars schoonmaak, een nieuwe hoed, een uitstapje..... een preek-door-de-radio, een mooi concert en wat extra lekker eten.....

En van het heilig Pinkstervuur, van de brandende Bezieling om Gods Woord uit te dragen onder de mensen valt niet zo heel veel te bespeuren in onze tijd vol wapengekletter en jazz lawaai.

Voor wie deze laaiende bezieling deelachtig is geworden is het niet alleen maar Pinksteren als de kalender dit aangeeft: voor hen is het iedere dag Pinksteren. Dat zijn de begenadigden, dat zijn de gelukigen, zij die lichtjes ontsteken in de herten der dorre zielen. Dat zijn zij van wie de wereld schouderophalend zegt: de dwazen —!

Dat zijn zij die een brandende toorts zijn, degenen van wie licht en warmte uitgaat. En als zij heengegaan zijn huiveren wij in de kille schaduw, want een zonnestraal ging uit ons leven.....

Wij die niet tot de dwazen behoren, wij zijn nuchtere hardwerkende praktische mensen, wij zeggen: och —! al dat gepraat..... en wij lachen om de bezieling.....

Onze platvoerse alledaagsheid heeft kans gezien ook het stralendst Wonder van zijn luister te beroven.

Wij bezitten niet de wijde blik, noch de schone dromen en wij begeren niet de stilte noch het smalle Pad waarvan de dichter Inyat Khan zo schoon dichtte: „Geef mij o Heer veel stilte, diepe gedachten, het smalle Pad. Schone dromen, de wijde blik — weinig woorden. Het einde in vrede. Amen.”

Laten wij nimmer zeggen dat er geen stilte is in ons leven en geen schone dromen en geen diepe gedachten: dit alles is ten alle tijde om ons heen evenals de tijd, die in onmetelijke hoeveelheid om ons ruischt doch wanneer wij ons hiervoor niet openstellen zullen wij er nimmer iets van deelachtig worden en van het beste in het leven verstoken blijven. Wanneer wij uit onze diepste overtuiging vermogen te bidden om diepe gedachten, weinig woorden, veel stilte en het smalle Pad... dan is in ons het nieuwe, het betere gaan groeien, dan zijn wij op weg naar de Bezieling die de mens doet opbranden in dienst van de gemeenschap.

Dit te weten, dit te beseffen in gans de overweldigende volheid des bewustzijns is het daadwerkelijk deel hebben aan het Pinksterfeest.

NIETS EN ALLES

En wat — zult gij vragen heeft nu de politiek te maken met de heilige bezieling van het uitdragen der christelijke naastenliefde? Niets zeg ik U —! helemaal niets!

Maar misschien ook vraagt U: wat heeft de Pinkster Boodschap te maken met de politiek?

En dan antwoord ik U: ALLES —! Het grote woordenboek van Van Dale geeft als betekenis van het woord politiek: staatkunde, staatswetenschap. En „aan-politiek-doen” betekent: zich met regeringszaken bemoeien.

De tijd is verre dat Plato in zijn Heil-Staat schreef, dat slechts zij die door jarenlange training hiertoe waren voorbereid geroepen mochten worden aan het staatsbestuur deel te nemen.

Zonder aan de staatsmanskunst van de bekwame mannen die onze regering ongetwijfeld tellt ook maar iets te willen afdoen, durven we toch beweren dat velen die heden ten dage politiek bedrijven krachtens hun gebrek aan werkelijke staatsmanskunst hiervan behoorden te worden uitgesloten.

De staat is precies een huishouden in het groot. Als wij vrouwen een keukenmeid nodig hebben dan huren we geen naaister en als we een werkster behoeven dan nemen we geen kraamverpleegster in dienst — maar..... de wegen des Heren zijn wonderlijk en in de politiek is blijkbaar alles mogelijk!

Het gebrek aan geschoolde diplomaten met gedegen kennis, steunend op christelijke naastenliefde, mannen van het formaat van een Roosevelt, doet zich alom ter wereld gevoelen.

Velen die geroepen worden te beslissen over het wel en wee van miljoenen mensen zijn geenszins doorkneed in wijsheid en staatkunde en — naastenliefde is er allang niet meer bij. Naastenliefde is langzamerhand een incurant fonds geworden waarvan de koers ver beneden pari noteert.

Politiek is heden ten dage veel eerder de kunst van aantijgen en beschuldigen, dan de kunst van regeren en het is begrijpelijk dat daarbij

voor de liefde tot de naaste geen plaats meer is.

Dat dit een zeer bedenkelijk verschijnsel is zal niemand zich ontveinzen, want het is de naastenliefde die ons de Wijde Blik schenkt, die dieper schouwt dan de oppervlakte — de blik die begrijpend en verklarend heen ziet door veel wat klein en bekrompen en onwelwillend lijkt zonder het nachtsans te zijn.

HET SMALLE PAD

Het smalle pad van de plicht — de wijde blik der vooropgezette welwillendheid en de stilte der rustige bezonkenheid van waaruit de gerijpte gedachte logisch leidt naar de daad — ziedaar wat de staatsdienaar onontbeerlijk is naast kunde en kracht.

En wederom zult gij vragen: wat hebben wij vrouwen daarmede te maken?

En wederom antwoord ik U: ALLES —!

Kunde en staatsmanschap kunnen wij onze zonen niet bijbrengen, maar wij kunnen iets anders doen dat minstens even gewichtig is: reeds vroeg kunnen wij hen gewennen aan het smalle pad van de Plicht, wij kunnen hun leren het goede te willen zien en op te komen voor de zwakken en de onderdrukten, opdat zij waardig zullen zijn het ambt te vervullen waartoe zij misschien eens geroepen zullen worden.

Eens zal de dag komen dat knappe leermeesters hun de nodige kennis zullen bijbrengen, — maar wij — wij vrouwen, — wij moeders, — wij hebben hun jeugd en wie de jeugd heeft, heeft de toekomst —!

Wij zijn het die het fundament leggen voor de toekomstige staatsman, voor de toekomstige partijman, voor de propagandist.

Aan de wijze waarop een volgende generatie zal worden geregeerd, zal onze invloed duidelijk merkbaar zijn.

Dat te bedenken schenkt een trots gevoel maar tevens — een zware verantwoordelijkheid.

En omdat dit zo is daarom is de Pinkster Boodschap van de heilige bezieling zo gewichtig voor ons — en als mens en als moeder.

Als een bezielde door het leven gaan om de boodschap uit te dragen — dat is toch eigenlijk niet anders dan: een goed mens zijn in de waarachtige betekenis van het woord en dat dit mogelijk is — ook in de politiek — dat is herhaaldelijk bewezen.

Wij behoeven er niet geleerd voor te zijn noch bedreven in enigerlei kunst. Wij hebben slechts in ootmoedige overgave ons ganse hart open te zetten en de diepte van onze ziel en onze ogen... en dan komt het vanzelf zomaar tussen de drukke dingen van de dag als een gouden schemer tussen donkere bomen... het komt voor ieder onzer zoals de jonge dag gloort voor alle schepselen.

Geef mij o Heer veel stilte — diepe gedachten — het smalle Pad...

Waar spreken onze meest bekende sprekers:

Maandag 7 Juni tot en met Zaterdag 12 Juni

- 7 Juni Kedichem, F. den Hartog
- 7 Juni Zuid Laren, R. Zegering Hadders
- 8 Juni Klaaswaal, F. den Hartog
- 8 Juni Den Haag, Drs. H. A. Korthals en G. Ritmeester
- 8 Juni Zaandam, Mr. P. J. Oud
- 9 Juni Winterswijk, Joh. G. H. Cornelissen
- 9 Juni Burgh/Haamstede, F. den Hartog
- 9 Juni Heenvliet, Drs. H. A. Korthals en J. v. d. Griend
- 9 Juni Wassenaar, Mr. G. Vonk
- 10 Juni Soest, Joh. G. H. Cornelissen en G. Ritmeester
- 10 Juni Amersfoort, Drs. H. A. Korthals
- 10 Juni Breda, Mr. G. Vonk en Mr. H. van Riel
- 11 Juni Eindhoven, Mevr. A. Fortanier-de Wit en Drs. H. A. Korthals
- 11 Juni Haarlemmermeer, F. den Hartog
- 11 Juni Alblasterdam, G. Ritmeester en Mr. G. Vonk
- 11 Juni Ruinen, R. Zegering Hadders
- 12 Juni Goes (middag) Middelburg-Vlissingen ('s avonds) Drs. H. A. Korthals en Mr. P. J. Oud

De directie der N.V. Nederlandse Buurtspoorweg Maatschappij verzekert ons dat de inhoud van het stukje „Overheid ontduikt Overheidsvoorschriften” (in ons no. 8 van 21 Mei) „geheel bezijden de waarheid is, waarvan wij U desgewenst gaarne de bewijzen zullen geven.”

Gaat U met vacantie?

Voor hen, die op de dag van de verkiezingen in een andere gemeente dan die hunner inwoning vertoeven, bestaat de mogelijkheid hun stem in die andere gemeente uit te brengen.

Men dient daarvoor als volgt te handelen:

Uiterlijk veertien dagen voor de voor de stemming bepaalde dag (in dit geval dus veertien dagen voor 7 Juli a.s. of uiterlijk op 22 Juni a.s.) meldt men zich persoonlijk ter gemeentesecretarie bij de daarvoor aangewezen ambtenaar. Men deelt mede in welke gemeente men zijn stem wenst uit te brengen onder opgave van naam en voornamen, geboortedatum en geboorteplaats, in welke gemeente men op de kiezerslijst voorkomt alsmede zijn tijdelijk adres in de gemeente in welke men aan de stemming wil deelnemen. Van de mededeling wordt een schriftelijke verklaring opgemaakt, die wordt getekend door de kiezer en de betrokken ambtenaar. De kiezer ontvangt een afschrift van deze verklaring, onder overlegging waarvan hij zijn stem in de andere gemeente kan uitbrengen. Nadere inlichtingen verstrekken de Bureaux voor de Verkiezingen in de verschillende Gemeenten.

**STALEN MEUBELEN
„GISO“-LAMPEN**

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

VRIJDAG 11 JUNI 1948 - No. 11

In dit nummer:
Een sterke weerstand
is vereist!

(pag. 7)

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

STEUNT ONS BEGINSEL!

De V.V.D. waarborg voor beginselvast beleid

Dezer dagen zijn de kandidatenlijsten ingediend voor de verkiezingen van leden der Tweede Kamer. Daarmede heeft het Nederlandse volk duidelijk voor ogen gekregen om wie het in deze verkiezingsstrijd nu gaat. Wanneer wij daarover een enkele woord willen schrijven, dan is dat omdat wij in de eerste plaats uiting willen geven aan een gevoel van teleurstelling. De vooroorlogse politieke situatie in ons land was gekenmerkt door een grote versplintering. Wij hebben toen beleefd, dat allerlei groeperingen lijsten indieden en het is voorgekomen, dat het Nederlandse kiezersvolk een variatie van niet minder dan 53 lijsten was voorgezet. Over alle nadelen dezer vooroorlogse versplintering te spreken is niet onze bedoeling. Dat zou ons veel te ver voeren. Alleen willen wij stellen, dat deze versplintering juist heeft geleid tot het verminderen van het aanzien der parlementaire democratie. Sterker nog gezegd: deze versplintering was er oorzaak van, dat tallozen zich „van de politiek” afwendden en weer anderen, die verkondigden, dat het parlementaire stelsel op deze wijze vast zou moeten lopen. De groei van de fascistische en nationaal-socialistische groeperingen in de jaren vóór de oorlog is voor een niet gering deel op de afkeer van deze politieke versplintering terug te voeren.

Was deze versplintering een der redenen, dat velen het geloof in de mogelijkheid van een goede werking der democratie verloren, zij was ook een doorn in het oog van zeer velen, die juist een vast geloof hebben in de nadrukkelijkheid van een democratisch bestel. Zij zagen ook in, dat geen democratie goed werken kan indien de partijen stoelen op het dienen van eenzijdige belangen en niet op beginselen. Het was een hoon voor onze democratie, dat daar een man als Floris Vos in de Tweede Kamer werd gebracht, omdat hij zich zo'n voortreffelijk „tollenbestormer” had getoond, en wat heeft Braat, de plattelander, voor de boerenstand kunnen bereiken? Wiens inzichten niet berusten op vaste beginselen, die is op de politieke zee als een schip, dat stuurloos over de baren doobert. Hij kent geen vaste lijn, maar wordt heen en weer geslingerd, gedwongen tot het voeren van opportunistische politiek. Nu zal hij de ene beginselgroepering steunen, dan weer zal hij aansluiting zoeken bij de andere groep. Van te voren zal nooit voorzien kunnen worden welke richting hij kiezen zal. Het publiek zal dan ook nooit weten waar men met zulk een kandidaat aan toe is.

Dit alles werd duidelijk gezien in de oorlogsjaren, toen velen, die verantwoordelijkheidsbesef hadden, zich beraadden over de vraag hoe de na-oorlogse opbouw van ons land zou moeten geschieden. Vele groepen hebben zich bezig gehouden met studies over de noodzakelijke hervormingen op cultureel, staatkundig, economisch en sociaal terrein. Daarover nu in de brede te schrijven is niet onze bedoeling. Alleen zij vastgesteld, dat ieder het er over eens was, dat wij de vóór-oorlogse fout van versplintering niet moesten terug hebben en dat de groeperingen, die aan het politieke leven zouden deelnemen, moesten steunen op vaste beginselen. Alleen beginselvaste mensen kunnen het volk de weg wijzen, en omgekeerd weet het volk alleen de weg te vinden indien de politieke partijen duidelijke beginselen hebben.

Hoe groot was dan ook onze vreugde toen het na de oorlog bleek alsof de lessen uit het verleden ter harte waren genomen. Niettemin werden bij de verkiezingen voor de Tweede Kamer in 1946 nog tien lijsten ingeleverd. Naast de beginselpartijen waren er ook lijsten van de Protestantse Unie, de Bellamypartij en de „Groep Lopes”. Het Nederlandse volk heeft echter zijn afkeer voor de nieuwe pogingen tot versplintering duidelijk gegeven. Van deze lijsten kreeg geen kandidaat kans, niemand ervan werd in de Kamer gebracht.

Belangrijker is nog, dat de leiders van die groeperingen uit deze uitspraak van het Nederlandse volk lering hebben getrokken. Van de genoemde groepen is thans namelijk niet weer een lijst ingediend! Dat is zeer veel zeggend, het is ook zeer verheugend. Des te meer is het te betreuren, dat nu weer anderen gemeend hebben het proces der versplintering opnieuw in gang te moeten zetten. Immers, nu zijn 12 lijsten ingediend en zijn als nieuwelingen in het politieke strijdperk de kandidaten getreden van „de lijst Welter”, de „Onafhankelijk Nationale Groep”, de „Middenstandspartij”, de „oude S.D.A.P. - Vooruitstrevende partij voor wereldregering”, en verder is er dan nog een partij, die kennelijk de communisten in revolutionaire gezindheid willen gaan overtroeven, namelijk de Revolutionair Communistische Partij. Dit is het beeld der nieuwelingen, waarvan wij eerst de twee eerstgenoemden, zij het kort, nader willen bezien. Beide zijn zij gekomen in verband met de Indische politiek, alsof er in de afgelopen parlementaire periode al niet gebleken ware van felle oppositie tegen de regeringspolitiek op dat punt! Maar van meer gewicht is, dat men een partij moet laten stoelen op een beginsel, want het gaat in de politiek om zaken van velelei aard en daarbij kan slechts het beginsel de weg aangeven. Zeer juist is voorts een uitspraak, die wij aantreffen in het officiële orgaan van de Bond van Kleine Boeren, waar wordt gezegd: „Het gaat bij de komende verkiezingen dus niet enkel om de kwestie Indonesië, maar ook om de zwaarwegende kwestie: het beleid ten aanzien van het bedrijfsleven” Zo is het inderdaad. En wanneer de zaken zo worden gezien, dan voelt men weer het noodlottige, dat nu op een onderdeel van het totale beleid de versnippering wordt geënt.

Onze partij is een beginselpartij en de dagelijks stijgende belangstelling vloeit voort uit het steeds meer groeiende vertrouwen in onze principes. Men heeft kunnen zien hoe onze partij een beleid wil, dat afgestemd is op de eisen des tijds. Hoe wij zijn opgekomen voor de culturele belangen van ons volk, hoe het pleit is gevoerd voor verhoging van salarissen van het onderwijsgevende personeel, hoe de belangen van de ouden van dagen en gepensioneerden ons ter harte gaan. Wij kunnen in dit artikel niet alles opsommen wat wij hebben verricht en wat wij wensen. Maar geweten moet ook worden op onze sociale paragrafen uit ons program waar wij goede sociale voorzieningen vragen, waar gesteld wordt, dat de werknemers belang moeten hebben bij de uitkomsten der ondernemingen, en zij gewaarborgd moeten zijn tegen willekeurig ontslag.

En moet ook niet worden gewezen op onze strijd voor grotere vrijheid voor het bedrijfsleven en zijn wij niet in het bijzonder opgekomen voor

de middenstand? Een middenstandspartij is niet nodig, omdat onze partij uit beginsel de middenstand steunt tegen de aanslagen van socialistische politiek. Wij immers achten de middenstand, waarin het verantwoordelijkheidsbesef en de spaarzin krachtig ontwikkeld zijn, de ruggegraat der maatschappij. En onze strijd voor het particuliere initiatief is de strijd voor de middenstand, die niet gehinderd moet worden door administratieve rompslomp, maar zich vrij moet kunnen ontplooiën. Evenzo staat het met de boeren.

Niet de ambtenaar, maar de boer zij baas op zijn eigen erf!

Voor deze strijd zetten wij ons in, omdat ons beginsel dat vraagt. En daarom mede durven wij ons tot het Nederlandse volk te wenden met de aanbeveling:

Stemt no. 1 van lijst 6, mr. P. J. Oud.

K.

Wil vervangen door wilde

De man die op Gerbrandy wilde stemmen heeft geantwoord. En hoe! Zoals men weet heeft onze partij-secretaris, Mr. J. Rutgers, in vier artikelen zijn brief behandeld. Het was maar een klein briefje, dat die weifelende geestverwant uit Delft ons zond. Maar wij meenden toch, dat het onze aandacht ten volle waard was. Zijn antwoord dat nu volgt, vervult ons waarlijk met voldoening.

Mijne heren.

Met belangstelling heb ik kennis genomen van de inhoud der hoofdartikelen in vier achtereenvolgende nummers van Uw weekblad, behelzende Uw „antwoord aan de man die op Gerbrandy wil stemmen”.

Het streelt mijn ijdelheid wel enigszins, dat U aan mijn ontboezeming zoveel aandacht hebt willen besteden en trek er tevens de conclusie uit, dat ik daardoor met mijn brief toch nog iets positiefs bereikt heb. Waarmee ik meer dan tevreden gesteld ben.

Laat ik U direct verklaren: mijn stem blijft voor de V.V.D. behouden en ik zal mijn best doen, er zoveel mogelijk bij te winnen.

Niet, dat ik in allen dele overtuigd ben, maar Uw conclusie, dat „onze briefschrijver en zijn vrienden en kennissen verkeren nu eenmaal in een gemoedstoestand, die hen voor redelijke argumentatie onvatbaar maakt”, is toch wel wat voorbarig getrokken.

Inmiddels heb ik ook een lezing van Oud gehoord, die hetzelfde onderwerp uitvoerig besprak. De door hem aangevoerde motieven leken mij grotendeels aanvaardbaar.

Het was mij een behoefte, U het bovenstaande mede te delen en ik betuig U gaarne mijn dank voor de uitvoerige en duidelijke uiteenzetting en tevens voor de hoffelijke wijze, waarop U dat gedaan hebt.

Hoogachtend,

J. WEGGELAAR,

Ruys de Beerenbrouckplein 7,
Delft,

„De man die op Gerbrandy wil stemmen”, waarbij „wil” zou kunnen worden vervangen door „wilde”.

★ PARLEMENTAIRE FLITSEN ★

Over:

Begrip en Wanbegrip

En de Universitas-gedachte

Men prijze de dag niet voor het avond is. De wijsheid van dit echt Nederlandse spreekwoord hebben wij dezer dagen weer eens ondervonden.

Enige weken geleden maakten wij de pers van onze politieke tegenstanders een compliment, dat zij de situatie, geschapen door de aanneming van de door een deel van de parlementaire oppositie geëiste positieve Grondwetsherziening (in tegenstelling tot de in Regeringskringen aanvankelijk geprefereerde negatieve methode), gepaard met de eis van een gequalificeerde meerderheid van twee derden der uitgebrachte stemmen voor de verdere uitwerking (bij afwijking van de bestaande Grondwettelijke bepalingen), zo betrekkelijk objectief aan haar lezers had belicht. Wij noemden daarbij met name o.a. het dagblad „Trouw”. Thans blijkt echter, dat wij inderdaad de dag hebben geprezen vóór het avond was. De naderende verkiezingen, die op velen nu eenmaal wat enerverend plegen te werken, staan een handhaving van deze objectieve voorlichting blijkbaar in de weg.

„Trouw”, dat het thans doet voorkomen, of het van de houding van de V.V.D.- en C.H.U.-fracties niets (meer) begrijpt, schreef dezer dagen: Of het ontwerp is goed en dan moet men vóórstemmen, of het ontwerp is verkeerd en dan moet men tegenstemmen.

Onze parlementaire redacteur antwoordt „Trouw” en doet het Trouwse wanbegrip uit de doeken.

Inderdaad en daarom kon onze fractie in eerste lezing haar stem daaraan geven. Zij kon op dat ogenblik het voorstel alleen en uitsluitend op zijn eigen mérites beoordelen, omdat zij toen niet wist, dat de zekerheid had, dat het niet dit Kabinet, dat met het deze minister van Overzeese Gebiedsdelen (in wie zij reeds lang het vertrouwen heeft opgezegd) zullen zijn, die deze nieuwe Grondwettelijke richtlijnen zullen hebben uit te werken en toe te passen.

De nieuwe V.V.D.-fractie, die na de verkiezingen zal optreden (moge het een flink versterkte fractie worden!), zal echter veel meer weten. Zij zal, wanneer haar stem voor de tweede lezing der Grondwetsherzieningsvoorstellen en voor eventuele latere uitvoeringsregelingen gevraagd wordt, weten hoe het nieuwe Regeringsprogram luidt en wie het zullen zijn, die dat program en de nieuwe Grondwetsbepalingen zullen hebben uit te voeren.

De richtlijnen der nieuwe rechtsorde kunnen ten goede en ten kwade worden toegepast. Meent deze fractie in het program, dat geboden wordt en in de personen, die dat program zullen uitvoeren, voldoende zekerheid te hebben, dat het ten goede zal gaan, dan zal zij (wederom) voorstemmen. Heeft zij reden tot ernstige twijfel daaraan, dan zal zij niet slechts mogen, maar zelfs moeten tegenstemmen. Dat zal zij dan in geweten en tegenover haar kiezers verplicht zijn, ondanks professor Kranenburg en ondanks „Trouw”!

* * *

Andere dagbladen hebben de houding van onze fracties gelukkig direct beter begrepen en deze onderschreven. De mening van de „Nieuwe Courant” gaven wij reeds eerder weer. Maar ook het „Algemeen Handelsblad” kwam in een rustig-beschouwend hoofdartikel tot de slotsom, dat „zeker in dit ongewone geval de V.V.D.- en C.H.-fracties, verre van inconstitutioneel te

handelen, het recht en de plicht hebben zich op bepaalde punten haar houding na de verkiezingen voor te behouden”.

En om nu nog eens een oordeel uit geheel andere hoek weer te geven, is de volgende aanhaling uit een artikel van de bekende „Haagse briefschrijver” van de (R.K.) „Tijd”, die zijn brieven in de vorm van gesprekken in zijn vriendenkring van (oud-)politici, diplomaten, professoren e.a. pleegt te gieten, niet onbelangwekkend.

„De parlementaire democratie — zei ik — gaat van de veronderstelling uit, dat de Kamerleden hun verantwoordelijkheid bewust zijn. Ik acht het in de Eerste Kamer (niet alleen in de Eerste, maar ook in de Tweede Kamer — Red. V. en D.) gemaakte voorbehoud op zichzelf niet verontrustend en zelfs niet onredelijk,

maar ik heb genoeg vertrouwen in de Kamers om te hopen, dat over een zó gewichtig onderwerp als het onderhavige geen conflict ontstaat. Politiek is tenslotte geen speelgoed. De oud-Minister was het daarmee eens, maar voegde eraan toe, dat ditzelfde besef van verantwoordelijkheid ook bij de regeringspartijen en bij het toekomstige Kabinet aanwezig moet zijn. De vertrouwenscrisis in de Indische kwestie — vervolgde hij — wordt het best bezworen, wanneer niet alleen het program, maar ook de samenstelling van het Kabinet de waarborgen bieden, die de twee oppositie-partijen verlangen.”

Met deze uittaling uit katholieke kring voor ogen (en het is niet de enige uittaling in deze richting) vragen wij de Nederlandse kiezers, die een ander Indisch beleid wensen, in gemoede: wat opent meer kansen op een wijziging ten goede in het toekomstige Indische beleid, een negatieve en star-afwijzende houding, zoals de anti-revolutionairen die voorstaan of het streven van onze fracties om positieve invloed te krijgen op het program en de beslissingen van het nieuwe Kabinet?

Het antwoord op deze vraag zien wij met vertrouwen tegemoet!

* * *

De wijziging en aanvulling van de Hoger Onderwijswet, de vorige week door de Eerste Kamer aanvaard, brengt een redelijke tegemoetkoming uit 's Rijks kas aan de bijzondere universiteiten en economische hogescholen.

Onze fractie — zo motiveerde prof. Molenaar namens de V.V.D. zijn stem — geeft er zich rekenschap van, dat brede groepen in Nederland voor het hoger onderwijs vorming en wetenschapsoefening krachtens eigen levensbeschouwing noodzakelijk of wenselijk achten. Zij hebben bewezen, daarvoor grote offers te willen brengen. Wij zijn onder deze omstandigheden bereid, aan de subsidiëring van deze bijzondere universiteiten en hogescholen onze steun te verlenen.

Wij doen dit in het vertrouwen, dat men in de kringen van de principiële voorstanders van deze vorm van hoger onderwijs ook begrip voor ons standpunt zal hebben en eveneens zal beseffen, dat de geest van

samenwerking in breder verband, die wij in deze tijd nodig achten, meebrengt, dat op ander gebied ook begrip voor ons standpunt worde ge-toond.

De splitsing, ook in ons hoger onderwijs, is er nu eenmaal. Maar daarom moet, zoals de woordvoerder van onze fractie deed, dan ook met klem worden aangedrongen op bevordering van universitair contact tussen hoogleraren en studenten der bijzondere en openbare universiteiten (minister Gielen kondigde in antwoord hierop de instelling van een Raad voor Academisch Overleg aan).

Aldus kan, naar prof. Molenaar opmerkte, de universitas-idee krachtig worden bevorderd. Een bevordering, waarop de vrijzinnige politiek altijd is gericht geweest en altijd zal blijven gericht.

A.

Varen noodzakelijk

Als er één zaak is, waarover ons gehele volk het eens behoorde te zijn, dan is het wel, dat voor ons land en ons volk varen noodzakelijk is. Juist in de bezettingsjaren, waarin de vrijheid van ons volk zo geknot werd, trachtte men ons van de zee en de zeevaart af te houden. Waterwegen, duinen en strand en zee waren niet meer toegankelijk voor de onvrij geworden Nederlanders. Des te meer hebben wij met de bevrijding weer gevoeld, welke bijzondere banden met en door de zee ons land heeft en van welke grote betekenis ook voor de vrijheid van gedachten naast de materiële kanten de uitwisseling door middel van de zee is. In brede kring heeft men dat dan ook ingezien en de instelling van de Nationale Koopvaardijweek 1948 en sinds kort van het Zeeverbond met het daaraan gekoppelde Korps Zeeacadetten achten ook wij van grote betekenis voor ons land en ons volk. De oude spreuk, dat varen noodzakelijk is, wordt hierdoor onderlijnd. Voor de initiatiefnemers van deze organisaties, die er toe bijdragen ons volk „sea-minded” te maken, past naar onze mening een woord van lof.

Schipperen niet noodzakelijk

Als er één zaak is, waartegen elk volk, hoe ook verschillend in religieus of politiek opzicht bezwaar heeft, is het tegen een regering, die geen vaste lijn voert. Of om het in andere woorden te zeggen tegen een regering, die het oude Latijnse gezegde: „navigare necesse est” niet vertaalt door: varen is noodzakelijk, maar door: schipperen is noodzakelijk.

Een ieder, die mede verantwoordelijkheid op welke post, in welke functie dan ook te dragen heeft, zal met ons er van overtuigd zijn, dat men niet altijd het gestelde doel kan bereiken. Er kunnen omstandigheden zijn buiten de wil van degenen, die een doel voor ogen hebben, welke tot een verandering in de voorgenomen plannen leiden. Maar een koers is er en plannen zijn er. Hetgeen nu in brede kringen in ons volk leeft is de gedachte, dat de Regeringen, welke ons land na de oorlog heeft gehad, geen vaste koers hadden, geen plannen hadden en dat zij, hinkende op twee stromingen en koersende in twee richtingen, als hoogste wijsheid hadden, dat schipperen noodzakelijk was.

Elke regering, die na de verkiezingen optreedt, zal er naar moeten streven in het belang van het land een koers te bepalen. Aan het geschipper, dat met het praten op de brug begonnen is, moet definitief na 7 Juli een einde komen!

Deze burger

kreeg gisteren een circulaire van de federatie Amsterdam van de Partij van de Arbeid toegestuurd. Een geestdriftige brief, knap gesteld, een uitstekend stukje binnen-propaganda. Dat kunnen ze daar wel. Dat wil deze burger graag erkennen. Maar ik lees daar ook in: „U begrijpt, dat voor het maken van verkiezingsborden materiaal nodig is. Het moeilijkste te verkrijgen is linnen. Het zou natuurlijk erg eenvoudig zijn als onze Partij bereid was in de zwarte handel te duiken, maar U voelt wel, daarvan kan bij ons geen sprake zijn. Wij willen dus het linnen kopen. Wij zouden een grote partij te pakken kunnen krijgen als U allemaal 1 textielpunt afstaat.

Wij vertrouwen erop, dat, indien het enigszins mogelijk is, U aan dit verzoek zult voldoen.”

Ziet, mijne medeburgers, dit vind ik niet prettig. Ik vind het namelijk on sociaal. Ik vind het on sociaal een beroep te doen op de afhankelijkheid aan een politieke partij, door te vragen om textielpunten voor verkiezingsborden. Iedereen heeft het recht offers te vragen voor een beleiden ideaal. Iedereen heeft het recht grote offers te brengen voor dat ideaal. En menigmaal heb ik de offerbereidheid van de socialistische massa hartelijk bewonderd, al is haar ideaal het mijne niet. Maar deze vraag om dit offer is onbehoorlijk. Een textielpunt is niet zo maar een persoonlijk offer. Zeker niet voor een verkiezingsdoek. Een textielkaart vertegenwoordigt een stuk kleding. En hoeveel maal méér is kleding waard dan een spandoek? Hoeveel maal meer, voor de talloze duizenden die geen heel stuk kleren meer bezitten? Hoeveel maal meer voor al die tragisch-lege linnenkasten? Gesteld nu eens dat een paar duizend partijgenoten van de Arbeid aan deze oproep gevolg geven. Dan komen er een paar duizend textielpunten binnen. Is het dan niet on sociaal in de hoogste mate, die weg te smijten aan verkiezingsdoeken? Zijn zij niet beter besteed aan handdoeken? Aan lakens, aan ondergoed, voor wie daarnaar snakken?

Neen, ik ga hier geen verkiezingspropaganda uit slaan.

Ik zeg alleen tot mijn politieke tegenstanders: ge maakt een ernstige fout hiermee. Ik hoop dat ge duizenden en duizenden textielpunten ontvangt en dat ge die, bij nader en beter inzien, dan niet gaat wegslijten aan propaganda-doek. Maar dat ge daar de armsten onder U mee zult verblijden. Dat zou „propaganda” zijn naar het hart van

DEZE BURGER

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.
Redactie-secretaris: Mr. E. Elias
Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.
Administratie: Postbox 43 Amersfoort.
Abonnementprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.
Losse nummers 15 cent.

Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie”, te Amersfoort.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlugg, Geestbrugweg 69 Rijswijk (Z.-H.).

Pullman-club (II)

Wij lezen in de „Nieuwe Courant” van Woensdag, 2 Juni 1948:

„Ministers naar de Ardennen. Een aantal hoofdambtenaren zal hen vergezellen”.

Wij lezen in de „Nieuwe Courant” van Donderdag, 3 Juni 1948:

„Voorlopig nog geen toeristenverkeer naar België. Maandelijks deficit van f 20 miljoen. De financiële situatie van Nederland tegenover België is van die aard, dat zich thans reeds grote moeilijkheden voordoen. Het thans beschikbaar stellen van Belgische francs voor toeristische doeleinden zou slechts de huidige precaire positie kunnen verzwaren”.

Wij lezen in de „Nieuwe Rotterdamse Courant” van Donderdag, 3 Juni 1948:

„Gedurende het verblijf van Minister Mansholt in Frankrijk en België wordt zijn Ministerie waargenomen door zijn ambtgenoot Van den Brink. Minister Mansholt, die op het ogenblik in Frankrijk vertoeft, heeft de eretekenen van Commandeur du mérite agricole ontvangen.”

Wij lezen in de „Nieuwe Courant” van Donderdag, 3 Juni 1948:

„Naar wij vernemen worden de Ministers Lief-tinck en Götzen Zaterdag uit Indië terugver-wacht”.

Wij lezen in de „Nieuwe Haagse Courant” van Donderdag, 3 Juni 1948:

„Zeven Nederlandse Ministers naar België. De Ministers Beel, Van Boetzelaer, Van den Brink, Lief-tinck, Drees, Mansholt en Vos zullen Maandag naar België gaan om deel te nemen aan een bij-tenkomst van Ministers der Benelux-landen in de Belgische Ardennen”.

Als men dit alles leest, dan rijst de vraag, of het Kabinet-Beel een Ministerie is of een reis-vereniging. Waarvoor hebben wij nog ambassa-deurs en gezanten en een Benelux-bureau in Brussel?

Er is één lichtzijde aan dit alles: de heren blij-ken gelukkig weinig stoelvast te zijn!

De Pullman-club? (III)

Wij lezen in „Trouw” van 7 Juni 1948:

„De informele besprekingen, die zeven Neder-landse ministers voeren met de Belgische en Luxemburgse Ministers in Chateau d'Ardennes, zijn, naar wij vernemen, van bijzonder belang. De respectieve regeringen willen thans de economi-sche unie tussen de drie landen op zo kort moge-lijke termijn tot stand brengen. Een definitieve beslissing zal op deze conferentie, die enige dagen zal duren, echter niet genomen kunnen worden, omdat men van Nederlandse kant zich er van bewust is, dat een Kabinet vlak voor de verkie-zingen een dergelijk gewichtig besluit niet nemen kan”.

Als men dit alles leest, dan rijst de vraag, of het Kabinet-Beel een Ministerie is of een reis-vereniging. Als nu toch geen definitieve beslis-sing genomen kan worden, waartoe dient dan dit uitstapje?

Er is één lichtzijde aan dit alles: de heren blij-ken gelukkig weinig stoelvast te zijn.

Stervende leeuw....

De kinderkrant van de Groene Amsterdammer brengt ter opvrolijking „Mémoires van Pinck-maer van Twist, gen. maj. b.d. Hoofdstuk 1: in kruippak en luier vocht ik de Krimoorlog mee”.

Och, en als deze memories nu gevat waren in de sappige humor, die grote en kleine kinderen deugd doet.....

Natuurlijk, een naaste naamgenoot van het voorwerp der herinneringen staat schuldig aan het eertijds oprichten van de B.V.L. En aan het weer naar voren brengen van die B.V.L. En aan „Steunt Wettig Gezag”. Maar die naaste naam-genoot is thans een ruim tachtigjarige. Als regel bespot en hoont men een zó bejaarde niet. En zeker niet op opzettelijk-kwetsende wijze. En zelfs niet in deze tijd van verwilderde, tuchtloze en barre jeugd.....

Onwillekeurig kwam ons de moraal van een dier altoos puntige en toch nimmer kwetsende fabels van Lafontaine in gedachte:

Sire, ce n'est pas bien!
Sur un lion mourant vous lâchez votre chien....

Vadertje Luidstem

Een ieder kent natuurlijk het wekelijks ra-dioprakke dat elke Zondag wordt uitge-zonden genaamd: „De Spoorwegen spreken”.

Deze uitzending, door een overheidsinstantie verzorgd, werd kort na de bevrijding ingesteld en er zullen maar weinigen zijn geweest, die aan deze uitzendingen aanstoot hebben genomen. Immers, de spoorwegen (vooral belangrijk voor het personeelvervoer) waren door de oorlog der-mate geruïneerd, dat het van algemeen belang moest worden geacht, dat het publiek steeds zo snel mogelijk op de hoogte werd gesteld, indien er weer een traject berijdbaar was.

Heel Nederland leefde dan ook met de Spoor-wegen mee en luisterde met veel aandacht naar de zeer goed verzorgde praatjes, die elke week weer een verrassing voor het reizende publiek inhielden. Thans zijn wij drie jaren verder. De grootste moeilijkheden op het gebied van het reizigersvervoer zijn ten einde, maar de radiouit-zendingen van de Spoorwegen gaan rustig door.

Als men de praatjes op het ogenblik beluistert, is er van het dienen van een algemeen belang al lang geen sprake meer en misbruikt de over-heid hier zendtijd om reclame te maken voor eigen bedrijf, hetgeen hoogst onbillijk moet wor-den geacht, omdat het particuliere bedrijfsleven dergelijke kansen niet krijgt.

Op Zondag 31 Mei werd het o.i. toch wel al te bont, toen er door de Spoorwegen reclame werd gemaakt voor een plezierreisje per trein, dat zij in samenwerking met de Belgische Spoor-wegen organiseerden en waarbij Nederlanders zonder paspoort en zonder geld(!) een dagje naar Brussel konden.

Een dergelijke vorm van overheidsreclame dient o.i. ten scherpste te worden afgekeurd. Ze-ker, wij willen deze zaken objectief zien. Onge-twijfeld zullen wij deze reis moeten zien binnen het kader van het Benelux-verband.

Dit neemt evenwel niet weg, dat de overheid, vergeleken bij het particuliere personenvervoer, concurrentiemiddelen aanwendt, die volkomen monopolistisch zijn.

Dit mag en kan niet worden getolereerd, om-dat hier duidelijk sprake is van meten met twee maten.

De heer P. C. van Houten, directeur van de A.T.O., heeft eens verklaard dat zijn onderne-ming wil zijn een vervoersonderneming gelijk alle andere. Welnu laat dit ook voor de Spoorwegen gelden. Daarom banne men de overheidsreclame, via de radio, uit de ether. Zeker zolang het par-ticuliere initiatief niet in staat wordt gesteld op gelijke wijze propaganda te maken!

Van betekenis!

Juist in onze kringen zijn er velen, die er toe neigen om een voorkeurstem uit te brengen op een der kandidaten van onze lijsten in de ver-schillende Kieskringen. Wij willen daarom nog eens twee zaken onder de aandacht brengen. Men mag slechts één hokje rood maken van de kandidaat, welke men wenst te stemmen. Dus met het uitbrengen voor een voorkeurstem op een der lager geplaatste kandidaten dient men even-eens maar één hokje rood te maken. Te vaak blijkt bij het openen der stembiljetten, dat hier-tegen nog fouten worden gemaakt, juist ook op onze lijst, zodat we daarvoor nog eens met nadruk waarschuwen.

Voorts blijkt, dat het nog wel degelijk van be-tekens is, welke kandidaten onder no. 1 op de lijst voorkomen. Omdat vaak mensen, die niet zo sterk politiek geschoold zijn, een bepaalde voorkeur hebben voor personen, die verderop de lijst prijken. Het advies, ook bij vorige verkie-zingen is dan ook altijd geweest, om te stemmen op één der kandidaten van onze lijst. Wil men een paar cijfers. Welnu hier zijn zij.

Bij de verkiezingen in 1946 voor de Tweede Kamer behaalde de Partij van Vrijheid in het gehele land in totaal 305.287 stemmen.

Op de no. 1 (we kwamen toen met verschillen-de lijst-aanvoerders uit) werden uitgebracht 276.033 stemmen, zodat er 29.254 voorkeurstem-men werden verkregen op onze kandidaten of bijna 10 pct.

Van degenen, die meer dan 500 voorkeurstem-men verkregen, stond mevrouw Fortanier-de Wit bovenaan met 1932 voorkeurstemmen in Den Haag, 640 in Rotterdam, 779 in Dordrecht, 967 in Amsterdam, 1406 in Haarlem en 717 in Leiden, een bewijs voor de stelling, dat vele vrouwen, vooral in onze kring, hun stem uitbrengen op een vrouwelijke kandidaat.

Mr. Wendelaar kreeg in Arnhem 1318 stemmen, in Amsterdam 898, in Haarlem 941 en in Utrecht 1466 voorkeurstemmen. In de kieskringen Ar-nhem en Utrecht stond toen mevr. Fortanier-de Wit no. 1, hetgeen er op zou wijzen, dat vele mannen bij voorkeur stemmen op een man, zelfs in onze kring.

De heer F. den Hartog kreeg in de kieskring 1493 voorkeurstemmen en de heer R. Zegering Hadders in Groningen 556.

Uit een en ander blijkt wel, dat de voorkeur-stemmen nog wel degelijk van betekens zijn. Hetgeen uiteen te zetten de bedoeling van dit artikeltje is..

Weggegooid!

Bij de verkiezingen van 1946, de eerste verkie-zingen voor de Tweede Kamer na de bevrijding van ons land, was het aantal partijen, dat mee-dong voor een Tweede Kamerzetel, in vergelij-king met 1937 belangrijk teruggelopen. Deden in 1937, het laatste jaar voor de bezetting van ons land, waarin Tweede Kamerverkiezingen werden gehouden, 20 partijen mede, waarvan er tien geen zetel verkregen, in 1946, was men, door de oorlogservaringen althans iets wijzer geworden, zodat het aantal kandidatenlijsten dat ingediend werd, niet zo groot was en in totaal 10 bedroeg. In totaal werden er uitgebracht 4.760.711 geldige stemmen. De kiesdeler bedroeg dan ook ong. 47.600. De drie partijen, die geen zetel behaal-den, hadden in totaal samen 48.762 stemmen, dus meer dan een zetel. Ook in 1946 deed zich dit verschijnsel van weggegooid stemmen op kleine partijtjes weer voor.

Wij willen elke kiezer nogmaals op het hart binden zijn stem niet weg te gooien door te stemmen op groepen of partijen, waarvan reeds thans te voorspellen is, dat zij stellig niet de kiesdeler zullen halen. De kiesdeler, die dit keer stellig omstreeks 50.000 stemmen zal liggen.

Uw kampioen?

De Alkmaarsche Courant (van 28 Mei) geeft een verslag van een rede die Prof. W. Schermerhorn in Alkmaar voor de P. v. d. A. gehouden heeft. Wij lezen in dat verslag:

„Al de problemen, die zich voordoen be-sprekend, bleef spr. geruime tijd stil staan bij de behandeling van het vraagstuk der vrije economie. Het is het stokpaardje van de V.V. D., maar wanneer de heer Stikker daar in zijn economische beschouwingen over schrijft, dan gaat het er bij hem alleen maar om de bon-nenplakkende middenstand naar de mond te praten, welk werkstuk voor de propaganda een koud kunstje is, dat in zoverre bedroe-vend is door het Nederlandse volk zo laag aan te slaan”.

„De bonnenplakkende middenstand”..... dat is de benaming die de kampioen van de P. v. d. A. voor die brede groep ijverige Nederlanders (en Nederlandse kiezers) heeft bedacht. Wij zullen daar maar niets aan toevoegen.

Overheid contra zichzelf

Een dezer dagen maakten de dagbladen mel-ding van het feit, dat tijdens een contrôle welke door de prijsbeheersing werd uitgeoefend, bij de N.V. A.T.O. (Van Gend en Loos — een dochteronderneming van de Nederlandse Spoor-wegen) bleek, dat de vrachtprijzen volgens een bepaald geldend tarief „ernstig” waren overtre-den. De z.g. forfait-tarieven welke, naar de prijs-contrôledienst heeft geconstateerd door de mees-te expeditiebedrijven te hoog worden berekend (aldus de persberichten), zijn door de A.T.O. te Rotterdam ook aanzienlijk overschreden. Van een en ander is een proces-verbaal opgemaakt dat te zijner tijd door de tuchtrechter voor de prij-zen te Utrecht zal worden behandeld.

De A.T.O. heeft naar aanleiding van boven-genoemd persbericht een verweer gepubliceerd, waarbij zij haar beleid rechtvaardigt en de prijs-contrôledienst aanvalt.

Wie hier tenslotte gelijk heeft, willen wij maar in het midden laten. Zonder in deze partij te kie-zen, moet men toch in ieder geval tot de merk-waardige conclusie komen, dat een overheids-instelling slachtoffer geworden is, van of althans in conflict is gekomen met, maatregelen die door een andere overheidsinstantie zijn opgesteld. M.a.w. doet zich hier het merkwaaardige ver-schijnsel voor, dat de overheid met zichzelf in conflict komt, hetgeen wel weer een prachtig staaltje is van geleide economie.

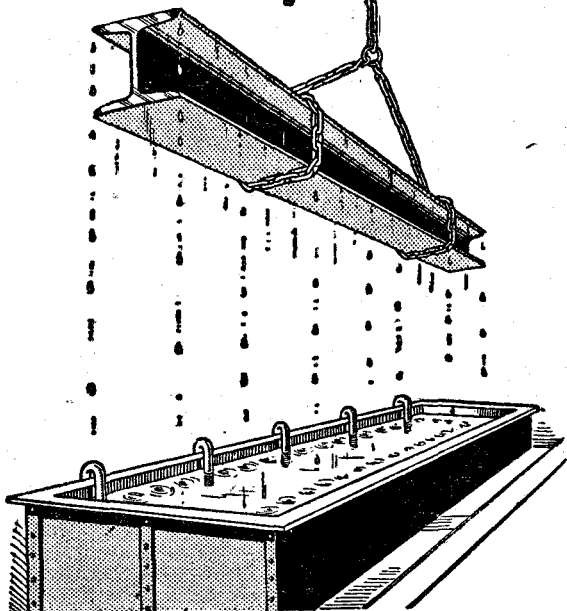
De warwinkel wordt hoe langer hoe groter. Wij vragen U slechts: „Heeft U er ook genoeg van? Zo ja? Bewijs het dan op 7 Juli a.s.!”

Bedevaartplaats

Met de restauratie van het Prinsenhof in Delft is enerzijds een schandvlek uitgewist, welke op ons volk in zijn geheel rustte, anderzijds een be-devaartplaats geschapen, waarheen naar wij ho-pen tienduizenden en nog eens tienduizenden de-ze zomer en volgende zomers zullen gaan.

Delft heeft nog immer zijn eigen beking met zijn zo goed bewaarde grachten, maar daarom alleen is het niet, dat de Nederlander verplicht is daar heen te gaan. De laatste rustplaats van Prins Willem van Oranje in de Nieuwe Kerk en thans ook het Prinsenhof, in zijn luister her-steld, zijn plaatsen, waar ieder Nederlander be-hoort geweest te zijn, liefst één keer in zijn jeugd en één keer op rijperen leeftijd. Ook daarin heb-ben onze geestverwanten een taak om met hun kinderen of alleen een tocht te maken naar Delft. Zij toeven daar op historische grond, waar de werk- en rustplaats is geweest van de man, die van alle Nederlanders het sterkst en het duide-lijkst de milde verdraagzaamheid en de vrij-heidszin gemaakt heeft tot de kenmerken, tot de wezensbestanddelen van het Nederlandse volk, van de Nederlandse gedachte. Eerst als men daar geweest is, beseft men de betekenis van de slot-woorden van ons volkslied: „in der gerechtig-heid”.

BEITSEN MET FOSFORZUUR

Beitsen met fosforzuur,

een moderne methode in de strijd tegen ROEST, de erfvijand van ijzer.

Een MODERNE methode, maar ene, die haar doeltreffendheid en goedkoopte reeds overtuigend heeft bewezen.

Door veel overheidsinstellingen, rederijen en andere grote industrieën wordt het fosforzuur-beitsen al voorgeschreven voor nieuw constructie-werk op alle gebied: bruggen, schepen, tanks, enz.

Het fosforzuur verwijdert walshuid en roest en geeft een ideale ondergrond, waarop de verf zich kan hechten. Daardoor tevens grote besparing op onderhoudskosten.

Wij maken technisch fosforzuur in grote hoeveelheden en kunnen daardoor dit zuur, speciaal geprepareerd voor het beitsen, zeer goedkoop en in ieder gewenste hoeveelheid aanbieden. Wij lichten U gaarne in omtrent de bouw van de zeer eenvoudige beitsinstallatie en.....

Wij leeren U beitsen !!

Wij zenden U daartoe kosteloos onze deskundige, die hiet weggaat, voordat Uw personeel geheel met het beitsen vertrouwd is.

● Op aanvraag zenden wij U onze brochure „IJZER EN ROEST”, waarin een beitsvoorschrift is opgenomen.

Albatros Superfosfaatfabrieken N.V.

voorheen N.V. Vereenigde Chemische Fabrieken
N.V. Amsterdamsche Superfosfaatfabriek

Hoofdkantoor: MALIEBAAN 81 — UTRECHT

N E D E R L A N D S F A B R I K A A T

L. Smit & Zoon

KINDERDIJK

Baggermateriaal
Zeesleepboten
Passagiersschepen
Machines
Motoren
Ketels

N.V. Nederlandsche
Caoutchouc- en Gutta-
Perchafabriek

v.h. Bakker & Zn.

Ridderkerk

● Technische
rubberartikelen

N.V. BOELE'S

Scheepswerven en Machinefabriek

BOLNES

Nieuwbouw en reparatie

POMPEN

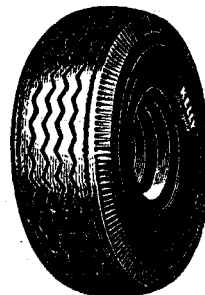
voor scheepvaart
en industrie

Raadpleeg
onze technische dienst

MACHINEFABRIEK C. MATERS C.V.

BEVERWIJK TELEFOON 3141

Levering binnen 1 maand.

Imp. N.V. Jac. Blom (Auto Supply Afd.)
Rotterdam - Filiaal Den Haag

SMIT

SLIKKERVEER

ruim 300 jaar....

FABRICEREN WIJ VERNEN VOOR
BOUWVAKKEN EN INDUSTRIE

N.V. Heyme Vis & Zoonen

ZAANDAM - OPGERICHT 1643

HANDELMAATSCHAPPIJ

H. Albert de Bary & Co. N.V.

Deviezenbank

Financiering van Im- en Export
Documentaire Accredities

HEERENGRACHT 460 AMSTERDAM-C. TELEFOON 38911

DE REPUBLIEK ALS VIJAND

Wat onherstelbaar en onvergeetlijk zou zijn:

Prijsgave van Indië aan het communisme

Als men „spanning” en „ontspanning” in de Indische verhoudingen eens in een grafiek zou brengen, zou men een in Augustus 1945 begonnen lange lijn verkrijgen met regelmatig stijgende en dalende curven. Een lijn vol bobels. Een lijn met scherpe, puntige, soms loodrechte dalingen, die dan weer langzaam in een stijging overgaan. Maar dat die grafiek van het Indische beleid zich ook maar enigermate regelmatig en constant in opwaartse richting zou bewegen — hoe gaarne wekt men die suggestie — is een dwaling.

Wij kunnen het korter zeggen.

In geheel Indië worden goede vorderingen gemaakt. Op staatkundig, op sociaal, op economisch gebied. In geheel Indië — buiten de Republiek. Met voornamelijk figuren uit geheel Indië, premiers en ministers en vele andere delegaties, wordt thans te Bandoeng een conferentie gehouden. Figuren uit geheel Indië — behalve uit de Republiek. Er bestaat een Voorlopige Federale Regering; te Bandoeng overlegt men over haar definitieve vorming met de regeringen van alle deelstaten — maar niet met de regering van de Republiek. Allerhande Nederlandse politici hebben zich naar Bandoeng begeven; Kamerleden van allerlei richting, die Bandoeng als een centrum zien voor de staatkundige vormgeving van Indië. Van Indië — zonder de Republiek.

Het is uitermate nuttig, het is een loffelijke poging, het is — wij willen dit rond-uit verklaren — knap beleid

van de heer Van Mook om deze Bandoengse conferentie te beleggen. Daar zullen dan de Nederlanders en de Indonesiërs uit Java, Sumatra, Borneo, Celebes, de Kleine Soenda-eilanden en de Grote Oost samen, aan één tafel, beslissen over de vorming der Indische Federatie en een oordeel geven over haar verhouding tot Nederland.

Maar het blijft vruchteloos.

Het blijft vruchteloos — en nu zeggen wij het dan kort — omdat van een Federatief Indië als duurzaam staatkundig geheel geen sprake kan zijn, zo lang daar op Java en Sumatra zeer uitgestrekte vijandige gebieden in het midden van die Federatie liggen. Zo lang die republikeinse gebieden in de macht blijven van een met Moskou pratende en voor het Volksfront buigende regering-Djocja zullen zij een dodelijke bedreiging blijven vormen voor alles, wat men buiten die Republiek zo zorgzaam opbouwt.

Het ergste van alles is, dat deze Republiek zich door propaganda, door subversieve agitatie en in sommige streken door terreur, in vele niet-Republikeinse gebieden van Indië laat gelden.

Het bedenkelijkste in de gehele situatie is, dat er niet alleen „republikeinen” zijn in de Republiek zelf, maar ook in Batavia en in Makassar. En ook in Bandoeng. Ja, ter conferentie te Bandoeng zijn figuren, die weliswaar deelnemen aan het federalistisch overleg, maar die zich niettemin verbonden gevoelen met het unitarisme van de Republiek.

De republikeinse actie buiten de Republiek is veel gevaarlijker dan in de Republiek zelf.

Internationaal: omdat de Republiek niet alleen krampachtig vasthoudt aan haar eigen internationale betrekkingen met Arabische landen en nu dan ook met Moskou, maar zich bovendien door de Veiligheidsraad nog altijd ziet behandeld als iets aparts, iets anders dan een „deelstaat”.

En in Indië zelf: omdat de regeringen van de deelstaten en met name van de deelstaten Pasoendan en Oost-Indonesië, zich door de republikeinen op eigen gebied laten opjaren tot velerlei eisen en tot allerlei lastige, kribbige en onverzoonlijke handelingen, waartoe zij nimmer zouden komen indien zij alleen hun eigen inzicht zouden volgen.

Dit is de kern der situatie.

Er wordt in heel dat grote Indië buiten de Republiek door Nederlanders, door Indonesiërs en door Chinezen hard en moedig gewerkt. Er wordt gewerkt op staatkundig gebied. Er wordt bovenal gewerkt op economisch gebied. Er zijn streken, waar de welvaart alweer aardig terugkeert. Er zijn gebieden, waar het volk zich tamelijk-wel herstelt van de ellende der oorlogsjaren. Streken, waar de schuren vol en de pasars druk bezocht zijn. Streken, waar de rijst weer groeit en waar de rijst weer rijkelijk geoogst wordt.

Maar over dat alles hangt één zwarte schaduw.

De schaduw van de Republiek.

Dit is — laat men het in Nederland toch zeer goed weten — voor geheel Indië en voor Nederland een dodelijk gevaar.

Er is veel kwaad geschied, doordat men in het buitenland en in Nederland zelf zo lange tijd die Republiek Indonesia gehouden heeft voor gans iets anders, dan zij is. Men zag die Republiek als het werk van een verklaarbaar en begrijpelijk nationalisme. Men zag haar als de, weliswaar gebrekkige maar dan toch dapper ondernomen, poging van Indonesiërs om het eigen land zelf te regeren. En men heeft, lange tijd in deze mening volhardend, dan ook lange tijd beproefd haar met begrip en met welwillendheid tegevoert te treden.

Dat was een dwaling.

Er leeft in Indië een gezond, verklaarbaar en begrijpelijk nationalisme. Overal buiten de Republiek, waar wij het eveneens met begrip en met welwillendheid bejegenden, bleek overeenstemming mogelijk. Overal buiten de Republiek hebben de Indonesiërs de toegestoken hand aanvaard. Overal buiten de Republiek hebben zij thans hun eigen nationale zelfstandigheid, hun eigen regering, hun eigen parlementen. En overal buiten de Republiek is die volstrekte zelfstandigheid bereikt, zonder verbreking der goede verstandhouding met de Nederlanders.

Overal, alleen niet in Djocja.

Hoe komt het nu, dat in gans dat geweldig eilandrijk, in de Grote Oost, in Oost- en Zuid-Sumatra, in West- en Oost-Java, overal een nationale zelfstandigheid mogelijk bleek en bleek samen te gaan met een redelijke verhouding tot de Nederlanders en alleen niet in de Republiek Djocja?

Dat komt, omdat daar de kwade elementen almachtig zijn. Dat komt, omdat daar niet een normaal nationalisme heerst, maar een agressief mengelmoes van rassenhaat en communisme. Natuurlijk niet bij de volken der Republiek zelf. Men mag veilig aannemen, dat die vele miljoenen Javanen en Sumatranen op het republikeinse gebied niets liever zouden wensen, dan dat er eindelijk weer vrede kwam. Vrede, orde, veiligheid en recht — met de Nederlanders. Maar in deze Republiek is het Volksfront almachtig en in het Volksfront zijn de communisten almachtig.

Dit communisme nu wil geen vrede, maar oorlog. Geen accord, maar strijd. Geen overeenstemming met wie dan ook, maar één felle, onophoudelijke en alles omverwerpende strijd. Dit communisme nu van Alimin is de leidende kracht in het Volksfront van Sjarioedin. En de regering-Hatta moge dan steunen op de Masjoemi en de P.N.I., maar Hatta en Soekarno en al hun ministers weten zeer wel, dat het Volksfront in de Republiek de ware meester is. Dit Volksfront nu luistert niet naar Soekarno, en niet naar Hatta, en natuurlijk niet naar de Nederlanders — wát die ook zeggen en beloven. Dat Volksfront luistert naar Moskou.

Wat wij op Java en Sumatra in de Republiek zien, dat is de worsteling om macht van een Aziatisch communisme, dat thans zijn uur gekomen acht. Het ziet zijn kans, nu de stabiliserende kracht der Engelsen in Zuid-Oost-Azië verzwakt en veelal weggevalen is. Het meent,

dat als eenmaal maar ook die hardnekkige Nederlanders zijn weggevaagd, het in de zeventig miljoen Indonesiërs een willige en weerloze prooi zal vinden.

En dan is de ring doorbroken.

De veiligheidsring om het communistisch machtsgebied, die lange tijd van Scandinavië door West-Europa, over Griekenland naar Turkije en het Naburige Oosten liep, dan over Perzië en Afganistan naar de Britse machtsfeer in Zuid-Azië om dan te sluiten in het door de Amerikanen bezette Japan.

Een gat in die ring.....

Dat wil men in Indië bereiken en dat gat maakt men in Djocja. Dat maakt het Volksfront in de regering der Republiek. En dat maken de communisten in het Volksfront.

Men begint althans in Nederland te begrijpen — zij het niet overal in Nederland en zij het nog niet in de leiding van enkele Nederlandse politieke partijen — wat in Indië op het spel staat.

Nederland is in Indië in gebreke gebleven, het tegen de Japanners te beschermen. Dit kunnen de Indonesiërs ons met het volste recht verwijten.

Zal Nederland opnieuw in gebreke blijven, nu het er om gaat Indië tegen het communisme te beschermen?

Die fout begaan wij, indien wij zouden zwichten voor de dwang om met de Republiek Djocja opnieuw enig accord aan te gaan, waarvan te voren vaststaat, dat zij het met voeten treedt. En die fout, die prijsgave van Indië aan het communisme, zou tegelijk onherstelbaar en onvergeetlijk zijn. d. K.

Gaat U met vacantie?

Voor hen, die op de dag van de verkiezingen in een andere gemeente dan die hunner inwoning vertoeven, bestaat de mogelijkheid hun stem in die andere gemeente uit te brengen.

Men dient daarvoor als volgt te handelen:

Uiterlijk veertien dagen voor de voor de stemming bepaalde dag (in dit geval dus veertien dagen voor 7 Juli a.s. of uiterlijk op 22 Juni a.s.) meldt men zich persoonlijk ter gemeentesecretarie bij de daarvoor aangewezen ambtenaar. Men deelt mede in welke gemeente men zijn stem wenst uit te brengen onder opgave van naam en voornamen, geboortedatum en geboorteplaats, in welke gemeente men op de kiezerslijst voorkomt alsmede zijn tijdelijk adres in de gemeente in welke men aan de stemming wil deelnemen. Van de mededeling wordt een schriftelijke verklaring opgesteld, die wordt getekend door de kiezer en de betrokken ambtenaar. De kiezer ontvangt een afschrift van deze verklaring, onder overlegging waarvan hij zijn stem in de andere gemeente kan uitbrengen. Nadere inlichtingen verstrekken de Bureaux voor de Verkiezingen in de verschillende Gemeenten.

Het gaat goed

met de zaak van V.V.D. Dat is aan alles te merken. In de eerste plaats aan de felle aandacht, die onze tegenstanders aan ons wijden. Dat is altijd een best teken.

Maar ook aan de activiteit in onze eigen gelederen. Onze sprekers, die avond aan avond optreden melden dat zij over het algemeen voor volle of wel-gevulde zalen staan en dat de reacties verheugend zijn. Wie het afdelingsnieuws, dat wij iedere week plaatsen, leest, kan ook daaruit goede tekenen vernemen.

Wij zelve, de redactie van dit weekblad, hebben al evenmin te klagen. Dag na dag ontvangen wij brieven met vragen, met adviezen, met knipsels. Dat is een goede barometer. Er zijn dagen dat wij meer dan twintig van zulke brieven ontvangen. De vorige week waren het er, op de kop af, 131. Ook dat is een bewijs dat het goed gaat. Er is veel belangstelling voor ons streven „buitenshuis” en grote geestdrift in onze eigen, zich voortdurend verbredende, kring.

Prof. C. W. de Vries vraagt —

wij antwoorden

Prof. C. W. de Vries schrijft ons:

Het lidmaatschap ener politieke partij brengt mede trouw aan de beginselen, met vrijheid van Hoofdbestuur en Kamerleden om deze beginselen in de praktijk uit te werken. Individuele leden moeten zich daarbij aansluiten.

Ik stem dus op onze Haagse lijst, desgewenst met een voorkeurstem, ook al keur ik bestial af, dat de Kamerfractie bij de behandeling van het ontwerp „grondwetsherziening” vóór heeft gestemd. Het heeft binnen een politieke algemene overtuiging geen zin om wegens een praktisch belangrijk onderdeel der politiek een menings-onderscheidenheid bij het stemmen te maken.

Maar nu mag toch evenzeer gevraagd worden waarom niet deze mogelijkheid in het publiek tijdig is overwogen:

a. in eerste instantie „tegen” stemmen. Wij weten dat dit betekent, dat bij gewone meerderheid (zonder onze medewerking) de grondwetsherziening in tweede lezing komt.

b. na de kamerverkiezing van Juli zal opnieuw moeten worden overwogen wat ons te doen staat. Voor het aanvaarden van een grondwetsherziening (zo schrijft het bestuur van de afd. Rotterdam aan de leden) is in tweede lezing een meerderheid van 67 stemmen in de Tweede Kamer noodzakelijk. P. v. d. A. en K.V.P. hebben tezamen deze meerderheid niet. Dus zal (in tweede lezing) bij andere groepen stemmen moeten worden gevonden om de gewenste meerderheid te bereiken. Dit brengt de partij (na de verkiezing) in een bijzonder gunstige positie. Wij verbinden voorwaarden aan onze medewerking. Wij kunnen (in Juli, bij de Kabinetsformatie en daarna) „eisen stellen!”

Ik ga met deze redenering accoord. Ik heb ook begrepen wat door Mr. Stikker, Vonk en Oud is gezegd. Dat behoeft niet te worden herhaald, maar hun redenering geldt ook, wanneer men in eerste lezing had „tegen” gestemd met de mogelijkheid in tweede lezing „voor” te stemmen.

Bij de Grondwetsherziening van 1848 en van 1887 hebben vele leden in eerste instantie „tegen” gestemd en daarna heeft een deel dezer leden in tweede instantie vóór gestemd. Daardoor werden onderdelen der grondwetsherziening gered. Het is echter nog nooit voorgekomen, dat kamerleden eerst „vóór” stemden en in tweede lezing „tegen”. Dit zoude ook staatkundig ongeoorloofd hebben toegeschenen. Wie eerlijk „vóór” stemt, kan niet om redenen buiten de Grondwetsherziening gelegen, een tweede keer „tegen” stemmen. Antwoord behoeft ik echter slechts op de volgende vraag: Wat was het praktische nut van „vóór” stemmen?

Er zijn twee goede redenen om vóór te stemmen en wel ten eerste omdat men met de inhoud accoord gaat en ten tweede omdat men het beleid wil dekken.

Welke argumenten, die met Juli hun waarde zouden hebben verloren, golden om in Mei „vóór” te stemmen?

Wij antwoorden

Onze Kamerfracties hadden in eerste lezing tegen de Grondwetsherziening kunnen stemmen en dan eventueel in tweede lezing nog kunnen vóórstemmen, betoogt Prof. de Vries. Waarom hebben zij dat niet gedaan?

Om drieërlei reden.

I.

In de eerste plaats niet, omdat Bierema en Tilanus in de Staatscommissie bereikt hebben, dat het z.g. negatieve stelsel werd verworpen en werd vervangen door een positief stelsel, dat weliswaar aan hun verlangens niet geheel en al tegemoet komt, maar dat ten minste een vloer legt, waarvan men zonder nieuwe Grondwetswijziging en Kamerontbinding niet verder afglijden kan. Het geeft, zoals zelfs Prof. Gerretson, toch ook een die-hard van de oppositie, in de Nederlander heeft geschreven, zekerheid, dat de Staat hervormd zal worden en dat ontbinding van de Staat door de nieuw in te voegen Grondwetsbepalingen uitgesloten is. Indien nu in de Staatscommissie is bereikt, dat het negatieve stelsel vervangen is door een meer positief, dat dit belangrijke punt in de Grondwet vastlegt, dan is het toch logisch, dat ook onze Kamerfracties in de Staten-Generaal medewerken om dit bereikte resultaat te sanctioneren. Anders had men van de aanvang af, zoals Schouten gedaan heeft, moeten volstaan met zich tegen het negatieve stelsel te verklaren en verder geen enkele constructieve bijdrage te leveren. De beste stuurlui staan nu eenmaal aan de wal!

II.

In de tweede plaats niet, omdat de voorgestelde nieuwe artikelen vastleggen hetgeen niet alleen te Linggadjati en op de Renville is overeengekomen, maar bovendien ook te Malino en den Pasar en op de Ronde Tafelconferentie met de West tot overeenstemming heeft geleid. Aan die uitkomsten van het gemeen overleg hebben de Staten-Generaal bij herhaling hun goedkeuring gehecht, zij het ook dat soms slechts een gewone meerderheid dit gedaan

heeft en onze fractie zich bij herhaling hiertegen verzet heeft. Gebeurd is het echter toch; de Nederlandse Regering heeft haar woord gegeven en de meerderheid der Staten-Generaal heeft dit goedgekeurd. Onze fractie niet en dus had zij volkomen het recht om de Grondwetswijziging, waarbij de uitkomsten van dat gemeen overleg werden vastgelegd, te verwerpen. Volkomen het recht. Maar Thorbecke wees er in zijn Narede reeds op, „dat men door uitoefening van een formeel onbetwistbaar recht de regelmatige gang der constitutionele regering kan storen. Men stelt dan zelfzucht in de plaats van het algemeen belang, op welks grond alleen die rechten zijn toegekend. Men vervalt dan in het misverstand, publieke rechten uit te leggen en toe te passen, als waren het privaatrechten; als kwame het, gelijk bij de laatste doorgaans, in de politiek enkel op de vraag aan: wat is mijn recht? en niet vooral op het gebruik, dat men van zijn recht maakt”.

Welnu, in het algemeen belang van Nederland is het volgens onze Kamerfracties om het door Nederland gegeven woord gestand te doen, ook door hen, die het niet goedgekeurd hebben, dat dit woord zó gegeven werd. Daarop terugkomen zou het algemeen Nederlands belang thans meer schaden dan goed doen.

III.

In de derde plaats niet, omdat deze Grondwetswijziging voor de toekomst op de meest belangrijke punten van het Indisch beleid een goedkeuring bij gewone meerderheid van de Staten-Generaal uitsluit. Immers iedere wet, op grond van de nieuwe Grondwetsbepalingen tot stand te brengen voor de regeling van de nieuwe staatkundige structuur van het Koninkrijk, moet na de aanneming van deze wijziging een twee derden meerderheid verkrijgen in elk der beide Kamers van de Staten-Generaal.

Maar, zo luidt een tweede vraag, indien men om vorenstaande drieërlei reden in eerste lezing heeft vóór gestemd en deze redenen zijn juist, hoe kan men dan het voorbehoud maken in tweede lezing eventueel

Waarom eerst vóór en later tegen?

tegen te stemmen? Zulks schijnt Prof. de Vries evenals Prof. Kranenburg staatkundig ongeoorloofd toe, mede omdat het omgekeerde geval wél, maar dit nog nooit voorgekomen is. Hier openbaart zich nu het verschil tussen de staatsman en de staatsrechtgeleerde. De staatsman maakt het recht en de staatsrechtgeleerde verklaart het. The man, who can, does; who can't teaches. (De man, die wat kan, handelt; die het niet aan kan, onderwijst) zegt de praktische Engelsman boosaardig. Maar gelukkig beperkt Prof. de Vries zijn ongeoorloofd-verklaring tot het geval, dat men na in eerste lezing eerlijk „vóór” gestemd te hebben in tweede lezing „tegen” zou stemmen om redenen buiten de Grondwetsherziening gelegen.

Welnu, het antwoord op de tweede vraag is juist gelegen in de bepalingen van de Grondwetswijziging zelf. Artikel 207 zegt, dat een nieuwe rechtsorde gevestigd zal worden op de grondslag van het reeds gepleegde en nog te plegen gemeen overleg. Op die woorden „en nog te plegen” komt het aan. Bij de tweede lezing toch kunnen de resultaten van het bij de eerste lezing nog te plegen overleg van die aard blijken te zijn, dat dan aanvaarding der voorstellen niet meer verantwoord is. Bovendien is het mogelijk, dat bij de behandeling in tweede lezing het resultaat van het nog te plegen overleg nog onbekend is. Dan wordt het een kwestie van vertrouwen in de Nederlandse Regering, die het overleg nog verder te plegen heeft. Bij gebrek aan vertrouwen in de dan aan het bewind zijnde regering, zal men moeilijk zijn stem kunnen geven voor een grondwetswijziging, die bepaalt, dat een nieuwe rechtsorde gevestigd zal worden op de grondslag, ook van nog te plegen overleg.

Dan geldt het tegenstemmen niet, wat het in eerste lezing geweest zou zijn, een niet gestand willen doen van het door de Nederlandse Regering gegeven woord tegenover onze rijksgenoten in Oost en West, maar wantrouwen in de dan zittende Regering inzake het nog te voeren overleg. Dit is een zuiver Nederlandse aangelegenheid, terwijl het tegenstemmen in eerste lezing ook de uitkomsten van het reeds gepleegde overleg en daardoor onze toekomstige verhouding tot onze rijksgenoten in Oost en West geraakt zou hebben en dus niet alleen meer een zuiver Nederlandse aangelegenheid was.

Daarom moge hier uitdrukkelijk verwezen worden naar hetgeen Prof. Molenaar in de Eerste Kamer aan de Regering heeft gevraagd en Minister Beel hierop heeft geantwoord. Prof. Molenaar vroeg de toezegging van dit stervend Kabinet, dat zij bij de te voeren onderhandelingen niet deze en de toekomstige Staten-Generaal nog voor nieuwe

voldongen feiten zou plaatsen en de Minister-President heeft toegezegd, dat deze Regering dit niet zou doen, indien zij daartoe door de omstandigheden niet gedwongen zou worden. Deze Regering zal zich dus zoveel mogelijk van het treffen van nieuwe overeenkomsten onthouden.

Daarom raakt deze Grondwetsherziening ook niet de politiek van het Kabinet-Beel, waartegen wij steeds oppositie hebben gevoerd, die wij onverzwakt handhaven, maar het toekomstig Kabinet. Vandaar het voorbehoud van onze stem in tweede lezing. Des te groter wordt het belang, dat ons volk heeft bij de samenstelling der nieuwe Regering. Onze invloed daarbij is afhankelijk van de steun, welke het kiezerscorps ons zal geven. Onze taak is het derhalve door goede voorlichting de kiezers te overtuigen van de juistheid van onze beginselen en van onze politiek!

Rutgers.

Het sein tot de aanval

Op een wijkkaderbijeenkomst heb ik het plan naar voren gebracht om een colportage-actie te ontketenen. De brede massa weet zeer weinig van onze ideeën af. Daarom moeten wij de massa tegemoet komen, om ze te kunnen winnen. Onze krant moet in brede lagen der bevolking bekendheid krijgen. Daarom moet er een grote colportage-actie ondernomen worden, niet alleen in alle Haagse wijken, maar ook in A'dam en R'dam. Friezen en Zeeuwen, kortom de gehele Partij moet in actie komen voor onze krant. Door het meer lezen en bekendheid krijgen van onze krant winnen wij nieuwe abonné's, met daaraan vastzittend steeds meer stemmen op onze Partij. Naast een zeer grote colportage-activiteit, tevens een grote plak-actie door geheel Nederland.

De K.V.P. is al begonnen met aanplakbiljetten, waarom moeten wij langer wachten? Ik zou alle geestverwanten, maar vooral de JONGEREN willen opwekken, om te colporteren met onze krant en onze biljetten te plakken. Laat myn stem niet verloren gaan in de woestijn. DUS ALLEN OP VOOR DE GROTE COLPORTAGE EN PLAK-ACTIE.

Den Haag.

Henk Minderman

(Ons blad is present. Dit nummer gaat in 100.000 exemplaren de deur uit. De biljetten komen. Staan onze jongeren gereed? — Red.)

Wij en de Middenstand

Een sterke weerstand is vereist!

Jarenlang is er hier te lande geen sprake geweest van een door zekere beginselen en doelstellingen bepaald overheidsbeleid ten aanzien van de middenstand. Dit mag zeker merkwaardig heten, als men gedenkt, dat ongeveer een vijfde van de bevolking bij het wel en wee van het middenstandsbedrijf is betrokken. Voor deze tekortkoming kunnen twee belangrijke oorzaken worden aangewezen:

- 1e. de geringe staatkundige belangstelling en activiteit van de middenstand zelf, alsmede zijn gemis aan innerlijke kracht door onvoldoende organisatiebesef en standsbewustzijn;
- 2e. de eenzijdige oriëntering van het overheidsbeleid na de eerste Wereldoorlog, sociaal op de eisen der steeds krachtiger wordende arbeidersbeweging, economisch op de overwegende invloed van het grootbedrijf.

Zo viel de middenstand, deels door eigen schuld, tussen wal en schip en voelde zich zeer onbehagelijk in de nattigheid.

De kopstukken van de middenstandsbeweging, die tot dien hun heil hadden gezocht in voornamelijk berusting en waardige schriftelijke betogen, begonnen toen van taktiek te veranderen en zij hadden de wind mee, want het snelle tempo, waarin na 1918 sociale hervormingen werden doorgevoerd en in het bijzonder de daaruit voortvloeiende hogere bedrijfslasten en vrijheidsbeperking, schrikten de middenstanders wakker.

Op initiatief van de drie middenstandsbonden werd in 1919 de Middenstandsraad als officieel advies- en contactorgaan met de regering tot stand gebracht en sindsdien kon men de overheid gemakkelijker benaderen. Ook in de Hoge Raad van Arbeid en later in de Economische Raad en hun commissies kreeg de middenstand zijn vertegenwoordiging.

Was dit reeds een belangrijke verbetering, toch kon men eerst van een eigenlijke middenstandspolitiek spreken, toen aan het toenmalige Departement van Handel, Nijverheid en Scheepvaart in de jaren dertig een afzonderlijke Afdeling Middenstand was ingesteld, waar de middenstandsvraagstukken en -belangen in onderling verband konden worden behandeld. En de activiteit van deze afdeling — sedert de bevrijding Directoraat van de Middenstand — is eerst sterk toegenomen, toen na 1934, ingeleid door demonstratieve vergaderingen en speciale congressen, de middenstandsbonden een gemeenschappelijk urgentieprogramma vaststelden en aan de regering voorlegden. Geleidelijk konden verschillende wensen worden verwezenlijkt en bij alle gerechtvaardigde kritiek mag men toch wel met voldoening constateren, dat de sindsdien tot uitvoering gekomen maatregelen op het gebied van winkelsluiting, vestiging, credietvoorziening e.d. een complex zijn gaan vormen, waarmee ons land gunstig afsteekt ten opzichte van andere Europese naties.

Tot een betere behartiging van middenstandsbelangen heeft ook de weerklank bijgedragen, welke de krachtige actie der middenstandsbonden geleidelijk bij de politieke partijen vond.

Er ontstonden middenstandscmissies, speciale parafen in de partijprogramma's, politieke bijeenkomsten voor de middenstand en in de Kamerfracties deden ook deskundigen of speciale woordvoerders voor de middenstandsvraagstukken hun intrede. Onder deze druk der omstandigheden begon zelfs de voormalige S.D.A.P. haar eenzijdig standpunt te verlaten en enige belangstelling voor de middenstandspolitiek aan de dag te leggen.

Het mag met voldoening worden geconstateerd, dat voor de tweede Wereldoorlog de beide vrijzinnige groeperingen ter linkerzijde zich in en buiten het parlement wel het meest actief weerden. Tijdens de bezetting heeft men getracht de verkregen resultaten buiten 's vijands hand te houden en dit is aardig gelukt, maar er ontstond toch een onderbreking,

„Het treffen van een samenstel van maatregelen, waardoor het voortbestaan van een gezonde en krachtige middenstand wordt verzekerd....”

welke men na de bevrijding slechts langzaam te boven kon komen. Zo wachten nu, drie jaren na dien, nog verschillende urgente onderwerpen op afdoening.

Wij noemen daarvan de aanpassing van de Winkelsluitingswet aan de veranderde omstandigheden. Ondanks ministeriële toezegging is het inmiddels gereed gekomen wetsontwerp nog steeds niet ingediend.

Vervolgens de herziening van de Vestigingswet Kleinbedrijf, welke — hoe vruchtbaar de aanvankelijke resultaten ook waren — tal van leemten vertoont, zodat zij noodzakelijk op de helling moet. De ervaring heeft o.i. geleerd, dat de werking van de wet, ook uit een oogpunt van verbruikersbelang, verbeterd zou worden, indien ook aan de inrichting van winkel of werkplaats eisen kunnen worden gesteld. Daarentegen dient het behoefte-element niet blijvend in de wet te worden verankerd, omdat dit aanleiding geeft tot willekeur en bureaucratie. Op de duur zal derhalve het Besluit Algemeen Vestigingsverband Kleinbedrijf, dat in aanvulling op de wet het behoefte-element heeft ingevoerd, dienen te verdwijnen. Alleen objectieve vestigingseisen zullen moeten worden gehanteerd, zo nodig niet alle tegelijk, doch al naar gelang de stand der vakopleiding in étappes.

De actie van de middenstand tot beteugeling van het cadeaustelsel viert dit jaar haar zilveren jubileum. Na veelvuldige toezeggingen van achter de ministerstafel zou het van sportiviteit getuigen, wanneer in dit veelvuldige jubileumjaar het lang verbeide wetsontwerp zou worden ingediend.

Het vraagstuk van de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie houdt al geruime tijd de gemoeieren van de middenstand bezig en..... verdeeld. Ontegenzeggelijk heeft het vakgroepenstelsel uit de oorlogstijd bij het gros der bedrijfsgegoten weinig sympathie ondervonden, maar die tegenzin zou ook overwonnen moeten worden, wanneer men in normale tijd op democratische wijze bepaalde verplichtingen zou willen opleggen. Opbouw van de nieuwe bedrijfsorganisatie op zelfstandige, vrije organisaties van vakgenoten is ideaal, doch vele kenners van de middenstand

menen, dat deze slechts kan slagen, wanneer een verplichting tot registratie en afdracht van een redelijke bijdrage in de kosten daarmee gepaard gaat. Te dien opzichte neemt de middenstand een heel andere positie in dan de overige sectoren van het bedrijfsleven, waar de samenhang van nature sterker is. Even waar is ook, dat het organisatie-apparaat voor het middenstandsbedrijf vereenvoudigd en daardoor goedkoper kan worden.

Het laat zich aanzien, dat juist over dit onderwerp in de naaste toekomst een felle strijd zal ontbranden, want er zijn sterke aanwijzingen voor nieuwe pogingen van de Partij van de Arbeid om de nieuwe bedrijfsorganisatie te koppelen aan haar plannen voor toegepaste geleide economie. Een sterke weerstand tegen zodanig streven is dan ook vereist!

Er zijn nog verscheidene punten op het verlanglijstje van de middenstand, welke bij de V.V.D. niet alleen een willig oor, doch ook effectieve steun zullen vinden. Wij noemen het tegengaan van uitwassen van personeelsinkoopverenigingen; bestrijding van kartels, trusts en conventies, die de vrijheid van het bedrijf aantasten; geen verbod van verbruikstoestellen door overheidsbedrijven; regeling van het veilingwezen en van de markt- en straathandel.

Het algemene standpunt van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie ten aanzien van de middenstandspolitiek in heden en toekomst is vervat in het motto aan het hoofd van dit artikel en daaruit blijkt zonneklaar, dat de partij de redelijkheid dier verlangens niet alleen erkent, doch aan de verwezenlijking wil medewerken.

Moge de middenstand zijnerzijds bedenken, dat het bestuur van staat, provincie en gemeente niet beperkt is tot middenstandsproblemen, doch dat deze slechts een, zij het belangrijke, facet van het maatschappelijk bestel zijn. De vertegenwoordigende lichamen moeten derhalve worden samengesteld uit personen, die niet eenzijdig, doch zo veel mogelijk alzijdig georiënteerd zijn. Eerst dan kan er vruchtbaar werk worden verzet. Derhalve zijn belangengroeperingen in de politiek, ook van middenstanders volkomen verkeerd en de stemmen daarop uitgebracht, weggeworpen. De ervaring heeft geleerd, dat éénlingen van belangengroepen, in hun isolement niets kunnen bereiken, zodat het verstandig is slechts steun te geven aan partijen, die op grond van beginselen de staatkundige koers bepalen.

Zo'n partij is voor U, middenstanders, de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie, op welker kandidatenlijst voor de komende verkiezingen een bekend middenstander een goede plaats inneemt. Hoe sterker zij uit de stembusstrijd te voorschijn komt, des te krachtiger kan zij ook Uw noden en wensen helpen lenigen en vervullen. Duizenden middenstanders, die in de politiek nog dakloos zijn, vinden in haar geleiden een goed tehuis. Uw keuze kan niet moeilijk zijn!

**AFDELINGS-
nieuws**

AMSTERDAM

Vonk en Pino

Mr. G. Vonk, lid van de Tweede Kamer der Staten Generaal spreekt over „Socialisme beschermt het Communisme in Indië”. Tevens zal spreken de heer A. M. Pino in een openbare vergadering op Donderdag 17 Juni a.s. des avonds te 8 uur in de Grote Zaal van het A.M.V.J.-gebouw, ingang Vondelstraat. Toegangskaarten ad f 0.25 zijn verkrijgbaar bij het Bureau der Afdeling, N.Z. Voorburgwal 104-108 (van 9-5 uur) en eventueel des avonds aan de zaal.

Dankbare vergadering

Op 31 Mei j.l. sprak Mr. Vonk op de laatste kadervergadering voor de vacante. Mr. Vonk mag wel zeer hartelijk dank gebracht worden voor zijn medewerking aan de kadervorming te Amsterdam.

Op 2 Juni werd de eerste van een viertal openbare bijeenkomsten te Amsterdam gehouden. In deze vergadering spraken onze kamerleden Mevrouw A. Fortanier-de Wit en Drs. H. A. Korthals. Als derde spreker deed zich het gemeenteraadslid R. Th. J. le Cavalier horen. Een dankbare vergadering bracht de drie sprekers een hartelijk applaus voor hun heldere en instructieve uiteenzettingen.

TEN BOER

Welkom!

In onze gemeente is op Dinsdag 1 Juni in een vergadering onder leiding van de voorzitter van de Provinciale Centrale Fivelingo, de heer F. Coolman uit Spijk, een afdeling opgericht. Het voorlopig bestuurs Comité bestaat uit de heer H. Bouman te Garmerwolde, Mevr. Even-

huis-Swemle te Woltersum, de heren J. H. Huisman te Overschild en P. Steenbrink te Ten Post. Als voorlopige secretaris treedt op de heer K. Bolhuis, ten Boer, tel. 334.

GRIJPSKERK

Weér een

Na inleidingen van de heren A. E. Ebbens en A. Voet werd op 21 Mei j.l. een afdeling van de V.V.D. opgericht. Het bestuur werd samengesteld uit Dr. T. A. Staal te Grijpskerk voorzitter, K.K. Meijer, Kommerzijl, vice-voorzitter, H. D. Nijenhuis, Kommerzijl, secretaris, Mevr. M. de Boer-Hofstee, Pieterzijl en F. Wijkstra, Kommerzijl.

DEN HAAG

Vergadering op een woonschuit

Op Donderdag 24 Juni houdt de afdeling Den Haag een openbare bijeenkomst in de woonschuit „De Watergeus”, liggende in de Laakhaven bij de Rijswijkseweg. Aanvang 8 uur. Spreker: de heer D. W. Dettmeier, lid van de gemeenteraad van Den Haag.

Vragen staat vrij.

Op Woensdag 30 Juni des avonds te acht uur wordt door de afdeling Den Haag in Piccadilly, Lange Poten, hoek Spui, een openbare vragenavond gehouden. Vragen staat vrij. Naar beste weten en kunnen zal geantwoord worden.

HAREN

Goede plannen

De afdeling Haren hield een algemene ledenvergadering. Na een korte inleiding van de voorzitter, de heer K. H. Gaalkema Schuiringa, werd overgegaan tot de bestuursverkiezing. Het nieuwe bestuur werd als volgt samengesteld: Voorzitter: H. J.

Wilt U afdelingsnieuws, aankondigingen van vergaderingen e.d. bestemd voor dit weekblad richten aan: Mr. E. Elias, Victoria-hotel, kamer 435, Amsterdam?

Edzes, Secretaresse: Mevr. G.G. Voor-smit-Bolhuis; Penningmeester: P. Vlas, Vice-voorzitter: K. H. Gaalkema Schuiringa, Leden: J. Nijenhuis; W. Hogen Esch, R. A. Horst; A. H. Bolhuis en R. Lutgers.

Daarna werd de verkiezingscampagne besproken, tevens zijn er onderhandelingen gaande nog een topspreker naar de afdeling te krijgen. Voorts zijn er plannen gaande voor het oprichten ener Vrouwen-afdeling. Bij de rondvraag kwam de wens tot uiting tot vorming van een kern-groep, welke met veel bijval terstond gevormd werd, terwijl zich hierin reeds een levendige discussie ontwikkelde.

SCHIEDAM

Stampvol Musis

Voor een stampvolle „Muis”-zaal — en in zóverre hadden de afwezigen géén ongelijk — heeft onze lijst-aanvoerder Oud Donderdag 27 Mei j. l. enige brandende onderwerpen in de huidige politiek behandeld en wel op een zo heldere en overtuigende wijze, dat weinigen na afloop niet volledig bevredigd naar huis zullen zijn gegaan. Dat bleek allereerst uit het enthousiaste applaus, dat Mr. Oud enige malen en vooral aan het slot, ten-deel viel; dat bleek niet minder uit de reacties van verschillende aanwezigen, van wie zij wisten, dat zij op bepaalde punten niet helemaal tevreden waren, doch die nu ronduit verklaarden geen enkele bedenking meer te hebben.

Waar spreken onze meest bekende sprekers:

Joh. G. H. Cornelissen:

- 14 Juni Gouda met Mr. G. Vonk.
- 15 Juni Utrecht.
- 16 Juni Leeuwarden met G. Ritmeester.
- 17 Juni Gorinchem.
- 18 Juni Boskoop met Drs. H. A. Korthals.

Mevr. A. Fortanier-de Wit:

- 18 Juni Alkmaar met Mr. W. C. Wendelaar.

F. den Hartog:

- 14 Juni Groot Amers.
- 16 Juni Anna Paulowna.
- 17 Juni Laren.

Drs. H. A. Korthals:

- 14 Juni Enkhuizen.
- 17 Juni Ridderkerk.

Mr. P. J. Oud:

- 17 Juni Almelo.
- 18 Juni Hengelo en Enschede.

G. Ritmeester:

- 14 Juni Twisk.
- 17 Juni Delfzijl.

Mr. G. Vonk:

- 16 Juni Den Haag.
- 17 Juni Amsterdam met A. M. Pino.
- 18 Juni Naarden-Huizen.

BOLNES

Dieselmotoren

25—1400 P.K.

N.V. Machinefabriek „Bolnes”

v.h. J. H. v. Cappellen te Bolnes

KON. NEDERL. BOEKDRUKKERIJ **H. A. M. Roelants** SCHIEDAM

o.m. gespecialiseerd op het gebied van:

tijdschriften

desgewenst inclusief redactie, illustratie en advertentie-acquisitie, waar voor uitgebreid apparaat ter beschikking staat, Eigen ontwerpstudio en clichéfabriek

Adverteert in dit blad

Aangeb. door partic.

KLEINE SALONVLEUGEL notenhout, merk Marshall & Rose, als nieuw. Br. onder lett. S.T.S. aan Nijgh & Van Ditmar, Rotterdam

N.V. Machinefabriek

IJZER-, STAAL- EN METAALGIETERIJ

v.h. BAKKER & Co. RIDDERKERK

U PEINST OVER EEN GESCHENK?

S.K. Citroen

HOFJUWELIER 'S GRAVENHAGE

HOOGSTRAAT 23 TELEFOON 11.17.57

GESCHENKEN IN ALLE PRIJZEN

Kloos

K I N D E R D I J K

Bruggen

De schoolgemeenschap

Fout uitgangspunt

in volle vrijheid

Raadsel rondom
Van Sleen

De behandeling der Onderwijsbegroting bood in het verleden de onderwijsdeskundigen van de voormalige S.D.A.P.-Kamerleden jaarlijks een welkome gelegenheid te fulmineren tegen het hoofdschap, en, toen dit voor het Openbaar onderwijs nog bestond, hartstochtelijk te strijden tegen het ergste dat ons onderwijs kon overkomen: het ambulante hoofd!

S.D.A.P. en Bond van Ned. Onderw. konden niet voorkomen, dat ook socialistische onderwijzers gingen solliciteren naar de functie van schoolhoofd en we hebben zelfs een periode gekend, dat leden van de S.D.A.P. en „Bond”, schoolhoofd geworden, in feite dakloos werden. Ze konden toch moeilijk lid zijn van een Bond, die met hartstocht streed voor de republikeinse school. De tegenstelling Hoofd: klasseonderwijzer was in die jaren ongetwijfeld scherp (al zal men verstandig doen in het oog te houden, dat toen reeds in talrijke gemeenten de verhoudingen best waren).

Voor de S.D.A.P. was de situatie echter niet prettig: men begreep, dat er leiding in een school diende te zijn en men wilde bovendien allermint ledenverlies van onderwijzers die schoolhoofden waren geworden.

Het is ons er niet om te doen de oude strijd weer eens op te halen: we zijn thans in Nederland gelukkig zo ver, dat men in de Rijksverslagen over het onderwijs kan lezen, dat de verhouding tussen hoofden en onderwijzers overal goed is en conflicten sporadisch voorkomen. En dat bij een corps van ongeveer 33000 leerkrachten!

De voormalige elkaar bestrijdende organisaties, Bond(rood), N.O.G. (neutraal, ook t.a.v. het hoofdschap) en Hoofdenvereniging zijn verdwenen om plaats te maken voor de krachtige Nederlandse Onderwijzersvereniging (N.O.V.), waarin hoofden en onderwijzers eendrachtig verenigd zijn rond een fusie-program, dat inderdaad geheel gericht is op de verheffing van het onderwijs en de onderwijzersstand.

Over het schoolhoofd wordt niet meer gestreden. De republikeinse school vindt in Nederland nagenoeg geen aanhang. Wat het ambulante betreft, is de zaak niet geheel duidelijk. In „Het Schoolblad” is onlangs nog fel tegen de instelling ervan geprotesteerd, doch dit zegt allermint iets omtrent de gevoelens, welke bij de leden leven.

Zoals men wellicht weet, kan bij het Bijz. onderwijs het hoofd ambulant zijn. In grote Bijz. scholen is dit meestal zo en naar uit talrijke opmerkingen wel gebleken is, ten voordele van het Bijzonder onderwijs. Van de zijde der voorstanders van Openbaar onderwijs is dit onderscheid meermalen gerekend tot de oorzaken, welke de bloei van het Openbaar onderwijs tegenhouden. Bij de „Technische herziening in 1939” verklaarde de toenmalige Minister zich tegenstander van ambulante; in de juist dezer dagen afgehandelde herzieningen L.O. wet 1920 verklaarde de huidige Minister zich voorstander van een gematigd ambulante voor het Openbaar onderwijs. De onderwijsdeskundige van de Partij v. d. Arbeid liet in de avondzitting van 18 Mei een geheel ander geluid horen. Het was ons alsof wij weer leefden in de tijd van de oude S.D.A.P. De heer van Sleen toonde overduidelijk aan, dat men in zijn kringen nog altijd het onderwets en conservatieve standpunt handhaafde: geen ambulant hoofd in de school! Met stijgende verbazing beluisterden wij zijn uiteenzettingen, welke allermint getuigden van de progressiviteit, die men zo gaarne monopoliseert.

Onderdrukt lachen.

De heer Van Sleen zag in de betreffende bepaling weer het oplaaien van de oude strijd tussen hoofd en onderwijzers (dat hij zelf aan de ernst daarvan twijfelde kon men opmerken aan zijn onderdrukte lachen tijdens dit betoog tegen zijn fractiegenoten, die van de weersomstuit vermoedelijk de woorden van de geachte afgevaardigde evenzo opnamen); verder betoogde spreker, dat een ambulant hoofd zijn werkvijver zou verliezen, zich zou gaan bemoeien met futiliteiten, de leerkrachten op de vinger zou gaan zien en de sfeer allermint zou verbeteren in de school.

We zullen niet het gehele betoog van de heer Van Sleen volgen, maar willen opmerken, dat we een belangrijk tekort er in vonden. Of beter gezegd: het gehele betoog ging uit van een onjuist standpunt.

Men kan voor of tegen het ambulante zijn, doch over één ding dient men zich wel uit te spreken:

Kan in de huidige omstandigheden het hoofd van een grote school (bijv. met acht en meer leerkrachten) behalve zijn klas nog wel het geheel overzien, leiden, stuwen en regelen, nu de onderwijsvernieuwing zo enorm veel vergt van hem of haar die met de leiding ener school belast is?

Niet de schildering van fainéants moet men als motief bezigen, maar enkel en alleen de betekenis van het ambulante, mits goed opgevat, in het kader van de door ieder gewenste hervormingen bij het lager onderwijs. Het ambulante schoolhoofd, dat van zijn ambulant zijn gebruik maakt, niets te gaan doen of de leerkrachten na te lopen en te bespioneren, zich te verliezen in futiliteiten, is ongeschikt als ambulant hoofd maar eveneens als schoolhoofd. Zo iemand moet men niet benoemen aan het hoofd van een grote school.

Wat leeft er?

Indien de heer Van Sleen op de hoogte is van wat er leeft onder de onderwijzers, dan kan hij weten, dat velen het op prijs zouden stellen bij hun pogingen het onderwijs in hun klasse te vernieuwen steun en stuwung te verkrijgen van het schoolhoofd. Maar deze kan zulks niet, omdat hij in de grote stadsscholen behalve met de zorg voor zijn klasse ook nog overladen wordt met allerlei werkzaamheden als: melkvoorziening, kleding, schoeisel, textiel, schoolgelden, het afwerken van honderd en een verzoeken om medewerking van de school bij collecten voor dit en dat, bij de bestrijding van de meest uiteenlopende misstanden onder de jongeren buiten de scholen, enz. enz. Nog onlangs zette een schoolhoofd, lid van de P.v.d.A., op een bijeenkomst uiteen, hoe hij de Maandagochtend gedwongen was zijn klasse aan haar lot over te laten om de school op gang te krijgen en de regelmatig terugkerende bezigheden (zie hierboven) af te werken. Verscheidene schoolhoofden verzekerden ons, dat ze ten enenmale niet in staat waren de pas geslaagde jonge leerkrachten te helpen bij hun eerste schreden in de school. Zij moeten zich zelf maar redden. „Ik kan er ook niets aan doen. Het is ellendig te zien en te horen, hoe deze jonge mensen dikwijls tobben en teleurgesteld zijn over het gemis aan de stuwende leiding van het hoofd der school”. Ook onderwijzers(essen) verzekerden ons, dat zij de collega's benijden, die werken aan een school waar het hoofd ambulant is en zijn taak ernstig opvat. Men voelt welke een betekenis leiding en stuwung heeft voor de invoering van de nieuwere denkbeelden, men beseft, hoe dergelijke hulp van onschatbare waarde is voor het werk in de klasse en..... bij latere sollicitatie.

Zeker, de man die van de gelegenheid gebruik maakt zich op te sluiten in het hoofdenkamertje, om dit alleen te verlaten voor een spionagetocht door de school, wil niemand. Maar er is een andere

opvatting mogelijk van het ambulante hoofdschap. Ter illustratie een enkel voorbeeld uit de praktijk van het onderwijs. Een ambulant geeft nu eens les in deze, dan weer in die klasse; hier geeft hij raad op grond van ervaringen, daar wijst hij op een mogelijkheid, elders toont hij aan, dat een motorische storing oorzaak is van een falen van het kind. Met het gezamenlijke personeel overlegt hij hoe in de gehele school een onderzoek ingesteld kan worden naar het psychisch tempo, het arbeidstempo der leerlingen, naar de beste methode om te komen tot snel en deugdelijk inprenten van leerstof, om te geraken tot een overzicht van de stand van het onderwijs of een bepaald onderwijsvak in de gehele school; hoe de uitslagen der moderne kinderpsychologie in de didactiek gerealiseerd kunnen worden, enz. enz.

Alleen gunstig

Ja, zal men zeggen: maar nu noemt u het gunstigste geval. Inderdaad: maar wij willen alleen weten van gunstige gevallen. Men moet bij de keuze van schoolhoofden al het mogelijke doen om de beste man op de meest verantwoordelijke plaats te krijgen. Dat willen de onderwijzers. Geen politieke benoemingen, geen relaties of kruiwagens, maar prestaties mogen bij de benoeming van leidinggevende personen een rol spelen. Hier ligt het ene juiste uitgangspunt.

Hier ligt ook het fundament van de ware democratie.

In een eenhoofdige school kan de democratisering volledig plaats vinden. Hoe een juiste opvatting daarvan in de praktijk werken kan, vindt men in een uitvoerig artikel in Paed. Studiën (pag. 79 vvgg. jrg. 1948). Daarin wordt verhaald hoe in een Haagse school met 15 leerkrachten het gehele personeel van jong tot oud betrokken is bij de regeling van de schoolzaken door toepassing van het decentralisatie-principe, n.l. de vorming van autonome commissies van drie en meer leerkrachten voor verschillende onderdelen. In die school zijn allen gelijk, aanvaardt iedereen de eenhoofdige leiding, werkt naast de ervaren leerkracht de onervaren jonge leerkracht mee aan het welzijn van het geheel. Daar dragen allen verantwoordelijkheid voor het geheel en is het hoofd der school de man, die coördineert, stuwt en leidt. Daar wordt een ernstige poging tot verantwoorde democratisering ondernomen en is de geest perfect. Dat een dergelijke school in twee jaren tijd van 67 leerlingen uitgroeide tot 367 leerlingen, kan niemand verbazen. Het is een Bijzondere school, maar waarom zou dit alles niet kunnen in een Openbare school?

Radicaal ambulanteisme

Ten slotte nog een enkele opmerking: De technische herziening zal niet leiden tot een radicaal ambulanteisme bij het Openbaar Onderwijs. We laten hier de finesses van het betreffende artikel verder buiten beschouwing, maar het is ons opgevallen, dat in de praktijk dicht benaderd zal worden wat Dr. Vos in 1939 in de Kamer opmerkte: „Ten aanzien van het ambulanteisme is hij van oordeel, dat een partieel ambulanteisme dient te worden ingevoerd”.

„Een zodanig ambulanteisme en dan goed opgevat, moet ten goede komen aan het Onderwijs der grote openbare scholen. Waar de gezindheid om met elkaar volledig de verantwoordelijkheid van het geheel te dragen aanwezig is, bestaat geen gevaar voor fainéantisme. Laat men toch geen spoken oproepen, wanneer allengs de gezindheid om zo met elkaar in de schoolgemeenschap te werken, in volle vrijheid en voor de ware democratie, groeiende is. Dat is ten minste progressief willen zijn. Het is ons een raadsel, dat in kringen des heren Van Sleen zo weinig begrip bestaat voor de „planning for freedom” en „democracy” waaraan Karl Mannheim zijn waarlijk niet onbelangrijke werk: „Diagnose of our time” heeft gewijd....

WANNEER WIJ

het voor het zeggen hadden (maar dat hebben wij zeer beslist niet) dan zouden wij de verkiezingspropaganda voor onze partij voeren onder het motto: HEBT U ER OOK GENOEG VAN? Want dat is de gedachtengang van vele kiezers. Zij hebben er genoeg van; zij willen wat anders; zij willen wat beters. Onze partij kan hun dat andere en dat betere verschaffen. HEBT U ER OOK GENOEG VAN? is kort, krachtig en psychologisch verantwoord. Het is bovendien niet alleen maar negatief. Want het antwoord is zeer positief: STEMT VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE. Wanneer wij het voor het zeggen hadden (maar dat hebben wij zeer positief niet) dan plakten wij heel Nederland vol met HEBT U ER OOK GENOEG VAN? En wij zouden met gerustheid het antwoord van het kiezersvolk afwachten.

OORLOGSDREIGING

De stuk geslagen wereld ligt andermaal onder zware oorlogsdreiging. „Die dreiging kan nog afgewend worden”, doceren waarnemers. Het daartoe aangegeven middel lijkt inderdaad eenvoudig:

a. schep in het eigen land sociologisch zodanige toestanden, dat het communisme er geen voedingsbodem vindt;

b. zorg dat de verenigde democratische landen over zodanige weermiddelen beschikken, dat reeds door het bestaan van die middelen elke verdere agressie van Sovjet Rusland wordt voorkomen.

Maar..... in de West-Europese landen werd het economisch apparaat vermeld. Die landen zijn armlastig. Desondanks gedragen zij zich als welvarende ideologen, die het geleemde huishoudgeld in geldsmijterij verdoen. In meerdere of mindere mate staan zij allen tegenover een staatsbankroet en..... zonder weermiddelen van betekenis. En dus verwachten zij van de rijke beschermers overthere hulp en geld — veel hulp en nog veel meer geld. Als poor relations.....

De nuchtere, zakelijke beschermers ziet zeer wel in, dat hij in eigen, onmiskenbaar streven naar economische wereldheerschappij onherroepelijk zal opbotsen tegen het imperialistische Sovjet Rusland, omdat dit conglomerat van al dan niet overtuigde of willige Sovjet-republieken eveneens naar wereldheerschappij via een wereldrevolutie streeft.

Voor de U. S. A. is het dus zaak de West-Europese democratische landen zo lang en goed mogelijk op de been te houden, de Zuid-Amerikaanse republieken niet te ontstemmen of kopschuw te maken, en bovenal de gekleurde rassen met name het Nabij Oosten niet tegen zich in te nemen. Want meer dan ooit tevoren vormen die gekleurde rassen een factor van wellicht beslissende betekenis.

Rusland van zijn zijde is overtuigd, dat de democratie in de Westerse wereld volkomen verslapt is. Die verslapping betekent naar Russische mening de zekerheid dat vandaag of morgen de democratie verdrongen wordt door een of andere vorm van fascisme. Dat fascisme zal dan een strijd op leven en dood aanbinden met Sovjet-Rusland. Derhalve: voorkom die gevaarlijke mogelijkheid en breng tijdig het communisme!

Dientengevolge ontstond in een verarmde, moedeloze wereld een zenuwslappende, peperdure toestand van gewapende „vrede”, een „koude oorlog”, die de werkelijke op- en nieuwbouw belet. En gelijktijdig wordt de Westerse wereld weer teruggestoten in de angstpsijchose van vrees, gebrek, en onvrijheid.

Oosters-feodale, dus op onderdrukking ingestelde volkeren zijn hiertegen beter bestand dan „vrije” democratische gemeenschappen. Die gemeenschappen wensen vrijheid van vrees, van gebrek, van overtuiging, wensen welvaart — eerst beter en dan pas kanonnen. Maar slechts voor die kanonnen heeft de Rus ontzag. En het lijkt uitermate speculatief, het lijkt levensgevaarlijk te rekenen op spoedige inwendige veranderingen in Sovjet-Rusland — die konden zich in de politiestaat Duitsland zelfs in 1944 nog geen baan breken.

Waarnemers voorspellen dat de komende vijf jaren nog geen oorlog kunnen brengen. Dus vergeten gerustgestelde democraten hoer een volgens plan werkende po-

De Rus speelt volgens eigen conventie, maar er is nog kans voor de tegenspelers.

litiestaat, die over vrijwel alle grondstoffen beschikt, zich in vijf jaar militair-technisch óók met atoomwapens, zelfbesturende projectielen en middelen voor een bacteriologische oorlog kan wapenen. Men liet Hitler's politiestaat (en vrijwel zonder grondstoffen!) die tijd toen men zelf sterk genoeg was toe te slaan of..... te doen alsof.

Dus werd men geslagen. Een totalitaire staat vernietigt in vijf jaar zijn tegenstanders, ook in de randgebieden, door het eenvoudige proces van liquidatie of arbeidsslavernij. Simple comme bonjour..... Wat doet de democratische tegenspeler intussen? Die ruilt steeds meer kanonnen voor boter. Die bezuinigd op zijn weermiddelen. En gaat zich aan ideologie te buiten. Weliswaar heeft hij — en heeft vooral de U.S.A. — uit het Hitlerdrama lering getrokken. Maar de factor tijd knijpt. De factor tijd wordt zelfs beslissend. En dus rest de tegenspeler maar één mogelijkheid: doen wat men ook tegen Hitler had moeten doen — onbevreesd, vastberaden en eensgezind optreden. Niet langer pacteren. Zich niet laten wegbluffen. Geen deuren op kiertjes laten openstaan. Sla die deuren dicht — krabden Rus af en de Tartaar komt te voorschijn! En die Tartaar is een leger van Eisenho-

Oosters-feodaal mens en erkent slechts kracht en macht.

Churchill wees dien weg reeds: stel je machtsapparaat klaar — hij geen stap meer vooruit en wij geen stap meer terug! Buigen of..... barsten. Anders gaan we onherroepelijk andermaal naar München.

Want....., ook deze Russische Oosterse politiestaat vreesde de vernietigingsoorlog evenzeer als zijn tegenstander. Hij laat het alleen niet aan iedereen merken. Hij pokert beter. En verbetert al pokende zijn uitgangstelling. Hij wint tijd. De tijd werkt hoofdzakelijk voor hem. Hij heerst totalitair, ontziet niets en niemand. Hij weet dat zijn tegenstander dat niet zal, want niet kan doen. Daarom beschouwt hij zijn tegenspelers als dwazen: waarom indertijd niet doorgezet naar Berlijn en hem zonder meer achter den Weichsel en in elk geval achter de Oder terug gewezen? Dat had hij in een dergelijk geval onherroepelijk gedaan!

Natuurlijk..... zijn tegenstander was oorlogsmoe en dus (en gaarne!) te goed van vertrouwen in wensdromen en..... de Rus wist maar al te goed dat de Russische zegerierende legers nooit de legers van Eisenho-

wer konden weerstaan indien zij andermaal op eigen kracht werden aangewezen. Engelse stafofficieren begrepen dat in de Meidagen heel goed, Churchill zag het vermoedelijk even duidelijk. Waarom die drang van Montgomery om alles op alles en zijn legergroep te zetten zodra men uit het landingshoofd was gebroken? Waarom die drang naar Berlijn, ook en vooral bij Patton?

Heñ, die niet zien willen, behandelt de oosterling als stumpers. En hij profiteert meteen van die stumperigheid. Dat is altijd zo geweest.

Toch IS er nog een kans voor de tegenspelers. Maar niet in het Marshall-plan zonder meer. Niet in het onderhandelen. Niet in het diplomatiek open houden van deuren.

De Rus speelt zijn spel volgens andere en eigen conventie.

Slechts doelbewuste, daadkrachtige toestand, even agressief als de zijne, boezemt hem ontzag in. Dat KAN betekenen: strijd. Dat KAN betekenen: weg uit Tsecho Slowakye, weg uit Finland, wellicht ook weg uit Italië!

Anders jagen we je weg! Inderdaad.... dat is geen „koude oorlog” meer. Maar dat behoeft nog niet dadelijk vernietigingsoorlog te betekenen. Maar de kans IS er....

En toch moet de alle oorlogsgedoe afwijzende maar nuchtere democraat begrijpen dat zelfs kans op oorlog te verkiezen is boven het eindeloos bestendigen van de huidige toestand, die — wonderen buitengesloten — uiteindelijk de zekere winkans voor de totalitair-communistische politiestaat MOET brengen.

d. C.

Stemmen is een voorrecht! *Vrijheid en Democratie niet voor velerlei uitleg vatbaar*

Nog slechts enkele weken en wij zullen weer het voorrecht hebben om onze stem bij de verkiezingen voor de Tweede Kamer uit te brengen. Wij zullen het voorrecht hebben. Inderdaad!

Dit wordt ons nu meer dan ooit duidelijk, na het treurige schouwspel dat zich bij de „verkiezingen” in Tsecho-Slowakije heeft afgespeeld. Ondanks de angst door de terreur aldaar verwekt, wist nog ongeveer een kwart van het aantal kiezers de moed op te brengen tegen het communistische regiem te stemmen. Voorwaar een prachtige manifestatie, die echter weinig vruchtdragend kon zijn, omdat de communistische machthebbers van te voren voldoende dwangmaatregelen hadden genomen om hun „overwinning” te verzekeren.

Gelukkig zal Nederland straks onder geheel andere verhoudingen naar de stembus trekken. Gelukkig heerst in ons land nog de volkomen vrijheid van stemmen en het uiten van gedachten en ideeën in woord en geschrift. Niemand zou beter in staat zijn ons Nederlanders op dit kostbare bezit te wijzen, dan de moedige Tsechen die uit de hel van hun land zijn gevlucht. Wij hebben inderdaad het voorrecht te stemmen naar vrije wil en keuze!

Deze vrijheid legt echter een zeer grote verantwoordelijkheid op onze schouders, omdat de internationale gebeurtenissen (vgl. de nederlaag van Smuts) bewijzen, dat wij onze stem niet lichtvaardig, doch na zeer rijp beraad, moeten uitbrengen.

Nu het er niet alleen in ons land, maar in vrijwel de gehele wereld om gaat op de bres te staan voor Vrijheid en Democratie, worden de leuzen van de V.V.D. tot een levensbeginsel!

Het is noodzakelijk er met nadruk op te wijzen, dat deze leuzen niet voor velerlei uitleg vatbaar zijn. Indien wij spreken over Vrijheid en Democratie, dan verdedigen wij deze beginselen niet voor een bepaalde groep of klasse. Immers, deze be-

ginselen kunnen onmogelijk het monopolie worden van een bepaalde groep, zoals b.v. de Partij van de Arbeid dit in feite wil.

Van ware Vrijheid en Democratie is slechts sprake, als het gehele volk hiervan kan profiteren. Dit laatste wil n.l. de V.V.D. Daarom is onze partij ook een ware Volkspartij d.w.z., gelijk mr. Oud op ons eerste congres te Amsterdam opmerkte, een partij wier beginselen ten doel hebben het ganse volk te dienen!

M.a.w. wij willen geen klassenstrijd. Wij willen geen voordelen voor een bepaalde groep ten koste van andere groepen. Wij willen Vrijheid en Democratie voor allen, voor werkgever en werknemer. Slechts door samenwerking tussen kapitaal en arbeid zal een ware Vrijheid en een ware Democratie kunnen worden verkregen. Daar waar deze samenwerking ontbreekt, is de dictatuur het gevolg. Deze dictatuur is niet alleen ten nadele van de werkgevers alleen, zoals velen lichtvaardig geloven, doch ook ten nadele van middenstanders en arbeiders, die nadat zij als stemvee hebben gediend, door de partijbonzen in een hoek worden gedrukt. Moge in dit verband Tsecho-Slowakije weer als voorbeeld dienen waar duizenden arbeiders het slachtoffer zijn geworden van een demagogische propaganda!

Gevaar van de socialistische politiek.

Thans staan wij weldra in eigen land voor de keuze. Voor het overgrote deel van onze lezers zal het wel niet nodig zijn te wijzen op het Communistische gevaar. Er zijn echter andere factoren die tenslotte dit gevaar oproepen, met name de socialistische politiek die — wellicht zonder dat hierbij de uitgesproken bedoeling voorop zit — onder de druk der omstandigheden naar het communisme afglijdt.

Men zie de weinig principiële houding der socialisten in Oost-Europa, wier bolwerken als kaartenhuizen is

elkaar vielen en door de communistische ideologie werden opgezogen. Dit is historisch verklaarbaar, omdat het socialisme altijd de afgunst heeft gepredikt en heeft-gespeculeerd op de ontevredenheid. Dit is verder verklaarbaar, omdat het socialisme het „kapitalisme” altijd als doodsvijand heeft gezien en nog ziet, ondanks 't feit, dat men de hulp van het „kapitalistische” Amerika (Marshall) met beide handen aanvaard. Een dergelijke houding hinkt op twee gedachten en is daarom weinig principieel.

Voordat men straks zijn stem uitbrengt, zal men een en ander ernstig dienen te overwegen. Men vergete in dit verband niet de lessen der historie. Was het niet de Duitse sociaal-democratie die het eerst een willoos slachtoffer werd van Hitler's nationaal-socialisme en dit alles zonder enig verzet?

Hij die een ware Democraat is en hij die de ware Vrijheid dient eist deze beginselen voor allen!

Daarom is er voor hem slechts één keus: De V.V.D.!

Nog is stemmen een voorrecht. Nog bestaat de mogelijkheid voor de Vrijheid te strijden. Een ieder verzuime dit in de komende weken niet!

Behalve de massale propaganda is er nog het machtige wapen van het persoonlijke woord op kantoor, werkplaats, fabriek of in de huiskamer. Daarom drage ieder een steentje bij om op deze wijze de V.V.D. te versterken!

In de voorbije bange jaren heeft onze Vrijheid de hoogste offers gevergd. Offers, die oneindig veel groter waren dan die, welke wij thans zullen moeten brengen. Opdat men dit nimmer vergete!

Inderdaad! Stemmen is thans meer dan ooit een voorrecht.

Daarom de hand aan de ploeg voor het te laat is!

G. STEMPHER

„Progressiviteit” en Communisme

Eigenlijk al in het laatste voor-oorlogse decennium, in de oude S. D. A. P., maar nog meer uitgesproken, na de doorbraak, in de Partij van de Arbeid is er ene verschuiving ingetreden in het publiek, waaruit onze op één na meest linkse partij hare aanhangers trekt. Waren het vroeger vrijwel uitsluitend de arbeiders in de industrie op wie bij de propaganda een beroep werd gedaan zo werden langzamerhand andere groepen, zoals kleine handwerkers en middenstanders, vele ambtenaren en ten slotte ook kleine boeren binnen de kring getrokken, waartoe deze partij zich richt en waaruit ze haar kiezers tracht te trekken. De nog meer linkse partij, die der communisten, trok aan de linkerkant een aantal arbeiders en nogal wat ontwortelden aan, die daartoe door hun positie of temperament toe gedisponeerd zijn. Dat zijn dus lieden, met wier mentaliteit niet meer zoveel als vroeger rekening behoefde te worden gehouden. Dit vindt zijne uitdrukking in de vorm en het accent der propaganda. Minder dan vroeger horen we de destijds zo doeltreffend gebleken leuzen, die aan het communistisch manifest waren ontleend en die in slagwoorden als „proletariaat”, „klassenstrijd”, „klasse-justitie”, enzovoorts, vroeger in de volksvergaderingen het zo goed deden. Zelfs het woord „socialisme” heeft een anderen, voor de burger minder verontrustende, klank gekregen; klinkt niet „democratisch socialisme” heel wat tammer dan het vroegere woord „sociaal-democratie”?

De weinig emotionele woorden „progressiviteit” en „progressieve politiek”, die naar hun eigenlijke betekenis nemand behoeven te verschrikken, hebben een belangrijke plaats in de woordenschat der van de P.v.d.A. uitgaande geschriften en redevoeringen gekregen.

De verwarring der grote woorden

Maar aangezien in onze tijd, die zich onder meer door bijzonder snelle veranderingen in alle verhoudingen kenmerkt, geen enkele partij zich kan permitteren om het behoud in haar vaandel te voeren, moet het woord „progressiviteit”, als het door de P. v. d. A. wordt gebruikt als aanbeveling voor het publiek en richtsnoer voor hare politiek, een andere betekenis hebben dan die welke de andere partijen, die immers ook alle „vooruitstrevend” zijn, er in leggen.

Wanneer onze democratische socialisten spreken van een progressieve politiek, hebben zij het oog op een politiek, die zij socialistisch noemen, omdat zij in de eerste plaats sociaal is en gericht op het scheppen van steeds meer gelijkheid in welstand en levensomstandigheden voor allen, en eene steeds beter gewaarborgde bestaanszekerheid „van de wieg tot het graf”.

Dit zal bereikt worden door sociaal-organisatorische maatregelen door middel van de staat of zijne organen. Daarbij behoort de wens naar beheersing door die staat van het bedrijfsleven zelve, waarbij ene meer of minder ver gaande socialisatie der bedrijven niet kan gemist worden; ook dit behoort bij de aldus verstande progressieve politiek.

Nu is er, sedert de machtsovername door de communisten in Tsjecho-Slowakije een wel wat verlaten golf van schrik gekomen over alle „democratisch” voelende volkeren van West-Europa en elders, een schrik, die ook vele aanhangers van de linkse partijen, (tot aan de communistische) in de benen geslagen is.

Dat heeft ook de Partij van de Arbeid in Nederland zowel als Labour in Engeland aanleiding gegeven, zich duidelijker en verder dan tot dusverre van de communisten in die landen te distancieren.

Dat doen alle andere partijen ook. Het is haast komisch om te zien, en het getuigt niet voor een verziende blik, dat nu plotseling alle partijen het bestaan van communistische wethouders of communistische leden van de commissie voor buitenlandse aangelegenheden onduidelijk gaan vinden.

Maar de Partij van de Arbeid geeft daarbij nadrukkelijk als hare mening te kennen, dat alleen ene progressieve politiek zoals zij die verstaat, geschikt en in staat is, om het dóór dringen van de communistische gedachtegang onder de massa te stuiten. Hier en daar maakt zij zelfs het aanvaarden van die mening door de anderen tot voorwaarde voor een samengaan tegen het communisme.

Deze mening is logisch voor den gene, die in zulk ene progressieve politiek het middel tot verwezenlijking van het democratisch socialisme ziet. Maar ze heeft voor de partij bovendien het voordeel, dat ze steun biedt voor de propaganda onder een publiek, dat de schrik voor „de communisten” te pakken heeft en gaarne luistert naar elken dokter, die met nadruk het heilmiddel tegen de kwaal van het communisme aanwijst en verkondigt.

Bij de komende verkiezingen zal de P. v. d. A. ongetwijfeld de massa toeroepen: „Stemt op ons; wij zorgen niet alleen voor uw belangen, de sociale gerechtigheid en de democratie; maar bovendien helpen wij u af van de dreiging der communisten door hun de wind uit de zeilen te nemen.”

Men vindt deze opvatting niet alleen bij de leiders van het democratisch socialisme maar bij tal van sociaal-voelende mensen, die over dit onderwerp hunne mening ten beste geven.

Deze opvatting nu berust naar mijne mening op ene verkeerd-geïnterpreteerde waarneming en zij schept een gevaarlijke illusie.

De verkeerd-geïnterpreteerde waarneming is, dat in de meeste der landen, waar de communisten tot nu toe aan de macht zijn gekomen, op het moment der machtsovername de levensstandaard van het gros der bevolking laag was, dat er zeer grote verschillen in welstand en macht tussen de verschillende groepen der bevolking bestonden, en dat daar geen progressieve politiek werd gevolgd.

Die waarneming zelf is juist. Schoon onvolledig. Maar is het ook niet juist, dat in die landen geen democratische traditie bestond, die het totalitarisme van de Russische methode weerstand kon bieden? En werd er in Tsjecho-Slowakije géén progressieve politiek gevoerd?

En zouden de socialisten willen beweren, dat er door de in grote

meerderheid linkse regering in Frankrijk, vóór de uitstoting der communisten geen progressieve politiek werd gevoerd? En toch heeft daar de invloed der totalitaire denkbeelden van links en rechts een hoogte bereikt, die voor de ook nu nog progressieve regering gevaarlijk is.

De waarheid is, dat het bestaan van een sterke, en bewust beleefde democratische traditie in een volk het beste en enige bolwerk is tegen totalitaire beïnvloeding, zowel van links als van rechts.

Maar de waarheid is óók, dat geen democratische traditie bescherming verleent, als de levensstandaard van de massa zakt tot ver beneden het niveau, waar ze aan gewoon is en waar ze zich dus, in de vorm van rechtseisen, aan vastklampt. En nu vrees ik, dat de progressieve politiek, zoals onze socialisten die voorstaan:

- de levensstandaard van het gehele volk zal doen dalen. Ze zal wél de verdeling van de beschikbare koek gelijkmatiger maken, maar ze maakt de koek, die beschikbaar is, naar ik vrees, steeds kleiner;
- de maatregelen, die nodig zijn voor de doorvoering ervan, leidt tot de oppermacht van een bureaucratie staat, die de democratische traditie uitholt en de massa gedisponeerd maakt tot het aanvaarden van totalitaire opvattingen die misschien een andere naam zullen dragen dan communisme.

Dat is de reden waarom ik de mening van de P.v.d.A. en van vele sociaal-gevoelige mensen, dat de beste bestrijding van het communisme ligt in ene progressieve politiek in de zin, zoals zij die opvat ene gevaarlijke illusie noem.

Het ligt buiten het bestek van dit artikel om nu nog eens weer aan te geven, waarop de vrees, die ik koester, is gebaseerd. Er zijn in ons eigen land en elders van niet-socialistische zijde over het vraagstuk van de productiviteit en van het lot der democratie onder een steeds verder gaande staatsvoogdij al zulke voortreffelijke (en ook minder voortreffelijke) dingen gezegd en geschreven, dat ik daar nu niet verder op behoef in te gaan voor de lezerskring, waar ik nu voor schrijf.

Ik heb ditmaal enkel gemeend, dat het zijn nut kan hebben, om juist nu het vraagstuk, waar het om gaat, nog eens zo scherp te stellen als ik het in het bovenstaande heb getracht te doen.

S. H. STOFFEL.

Het Algemeen Secretariaat, Koninginnegracht 61, 's-Gravenhage, is telefonisch te bereiken onder de nummers:

111768

(organisatie en propaganda) en

114375

Van het nummer 114375 gelieve men zich voornamelijk te bedienen voor gesprekken met Mrs. J. Rutgers en G. v. Reenen.

Voor gesprekken met Mrs. A. A. Land en F. W. B. van Lynden gebruike men bij voorkeur no. 111768, evenals voor alle andere gesprekken.

Gironummer 67880

ten name van Secretaris van Volkspartij voor Vrijheid en Democratie te 's-Gravenhage (niet voor abonnements- en advertentie-betalingen).

**Indien
Vrijhandel
Democratie
en Welvaart
wordt begeerd
DAN
ronduit in dit blad
geadvertiseerd**

Geeft terstond de tekst door aan de Heer L. VLUK, Geestbrugweg 69, Rijswijk (Z.H.) — Telefoon 119225

Amy Groskamp-Ten Have over:

De verwezenlijking van een MOOIE GEDACHTE

Het begon zó

Het begon zo: iemand stelde een jonge man aan mij voor en zei: dit is de administrateur van het monument van het studentenverzet.

Monument... monument... vliegenvlug dacht ik na waar dit monument stond..... en toen opeens had ik het —! dat was immers het sanatorium in Laren, de schepping van Professor Heringa, de geestelijke vader van dit voor Nederland geheel nieuwe idee.

Prompt werd ik uitgenodigd een bezoek te komen brengen in Laren en er werd meteen een afspraak gemaakt dat ik de eerstvolgende keer dat ik voor de A.V.R.O. zou spreken na afloop zou worden afgehaald.

Ten ganse middag heb ik in het sanatorium doorgebracht en de herinnering die ik mee naar huis nam, was een zeer zonnige.

Deze heerlijke villa die in een verrukkelijk terrein ligt doet in niets aan een ziekenhuis denken.

Het begon dadelijk al prettig. Terwijl ik met de ijverige heer Taat door de grote eikenhouten hal loop, zie ik door de grote glazen tuindeuren twee jongelui voorbij slenteren, zo maar twee gewone jongemannen van een jaar of twintig, of daaromtrent; zij zien er flink uit en zij lopen blootshoofds en zonder jas de tuin in met een paar boeken onder de arm.

Warm was het op die prille voorjaarsdag allerminst en als wasechte leek besluit ik dadelijk: dat zijn natuurlijk geen patiënten — want de voorstelling die een echte leek zich maakt van een t.b.c.-patiënt houdt het midden tussen een bleke hoestende uitgeteerde bed-patiënt en een in docken en sjaals en dekens gewikkeld wezen dat buiten op een lange stoel ligt. Maar het bliken wel degelijk patiënten te zijn, lopende patiënten die op weg zijn naar het paviljoen in de tuin, waar ik hen ook later op de middag in de rij zie liggen.

Na de ontvangst door de vriendelijke Directrice Zuster Oort, die een kopje thee aanbiedt in de mooie grote gezelschapszaal, volgt een rondgang door het gebouw. Hier zijn werkelijk op ieder gebied de allernieuwste vindingen toegepast.

In de grote keuken bewonderen wij het enorme dubbele Aga fornuis en de grote frigidaire, waarin het elektrisch licht automatisch aangaat als de deur geopend wordt; in de hal wordt ons de bronzen plaquette getoond met de oorkonde achter glas die vermeldt, dat Lt. Arnold Stuart, een Engels vlieger-officier, geboortig uit Hollandse ouders, in zijn testament had bepaald, dat, indien hij sneuvelde, uit zijn vermogen een bedrag van 40.000 gld. moest worden vermaakt aan de Nederlandse studenten.

Hij viel in de eerste oorlogsdagen boven Frankrijk.....

Van achter het glas kijkt een vriendelijk jong gezicht ons aan. Een van de ontelbaren die hun leven gaven opdat wij mochten leven.....

Iets geheel nieuws

Een sanatorium uitsluitend voor studenten, een sanatorium waar de door t.b.c. aangetaste — zover dit volgens medisch inzicht verantwoord is — zijn studie kan voortzetten is voor ons land iets geheel nieuws. Iedereen die veel met zieken te maken heeft gehad, weet, dat „afleiding“ voor langdurige patiënten een moeilijke kwestie is. En dan... soms kunnen zij zo ondankbaar zijn... het is of de goedbedoelde afleiding die hun geboden wordt, hen alleen maar irriteert. Ik geloof dat men

In de schemering zitten we rondom de theetafel. De gesprekken zijn verstild. In de hoek van de kamer staat de radio aan. De verlichte schijf geeft even iets warm gezelligs in de donkere kamerhoek. Een opgewekte stem vertelt van Roode Kruiswerk temidden van zieken en gewonden. En dan roept een jonge stem: hè néé.....! zet dat alsjeblieft af zeg —! wat heb je daar nou aan al die narigheid!

Het is juist goed om zoiets ook eens te horen —wijst een donkere stem terecht — maar de jeugd is niet te overtuigen met een aanbeveling zonder meer.

....Jakkies... wat heb je nou aan zoiets — dat is goed als je er iemand bij hebt — maar als je er niks mee te maken hebt wat kan het je dan schelen....! Hè néé....

En dan is er een verontwaardigde jongensstem die kwaad zegt: jij bent een echt hè-néé-mens! Jij denkt alleen maar aan je eigen!

Die zit!

De uitlating heeft doel getroffen want er wordt verder zwijgend geluisterd en de radio wordt niet afgezet.

Lezer — zijt gij ook een hè-néé-mens?

Kunnen U het leed en de ziekten en wonden van anderen ook niets schelen omdat gij er toevallig niets mede te maken hebt?

Misschien wilt gij het niet bekennen maar zijt gij diep van binnen toch een hè-néé-mens, die afwijzend staat tegenover alle leed en ziekte die noch in Uw onmiddellijke omgeving noch in Uw naaste familie voorkomen. En als dat zo is... och toe wilt U dan alstublieft voor tien minuten een hè-ja-mens zijn? — Want ik wou U gaan vertellen van iets heel moois, dat te maken heeft met die afschuwelijke geesl: de T.B.C.

Bent U een hè-néé-mens?

zelf veel te ziek moet zijn geweest om ten volle te kunnen beseffen welk een verlamdende en neerdrukkende invloed er uitgaat van het gedwongen gemis aan intellectuele arbeid, welke men met hart en ziel is toegedaan.

En hoe bijzonder zwaar telt dit voor de aankomende jongen wetenschapsmens die brandend van verlangen om vooruit te komen en op het leven af te stormen, zijn gedwongen ledigheid met bitterheid aanvaardt.

Deze bitterheid, deze depressie-toestand, die remmend op de genezing moet werken, te willen opheffen en voorkomen — dat is de zegenrijke gedachte die aan deze stichting ten grondslag ligt.

Een heilzame angst voor het als leek beweren van dingen die wellicht niet volgens medische begrippen juist zouden zijn, doet mij hier enkele regels citeren uit de rede, die prof. dr. G. C. Heringa, voorzitter der Stichting, heeft gehouden op 6 Maart 1947, ter gelegenheid van de opening van het Nederlands Studenten Sanatorium te Laren:

„In een opzicht heeft de werkzaamheid die in ons Sanatorium wordt bedreven een bijzondere nuance; zij zal gelegenheid geven tot contact met het denk- en geestesleven der patienten. Het is duidelijk dat — mits met behoedzaamheid gehanteerd — hiermee iets kostelijks zal zijn gewonnen. Naar mijn persoonlijke aanvoeling zijn wij hiermede zelfs genaderd tot de meest karakteristieke trek van het Studenten Sanatorium. Het werk van de laatste jaren bracht my in aanraking met tal van studenten, die de sanatoriumkuur uit eigen ervaring kennen. Hun mededeling horend, heb ik mij dikwijls met verwondering afgevraagd, of over het algemeen wel voldoende gerealiseerd wordt, welke uitzonderlijke zware eisen een langdurige tuberculose kuur stelt aan de psyche van de patient. Trefende waarnemingen zijn tijdens de oorlog door van Helsdingen

gedaan over ongunstige beïnvloeding van het ziekteproces der tuberculose door psychische invloeden.”

Tot zover Prof. Heringa.

Verdere rondgang

Bij onze verdere rondgang krijg ik, behalve de gezellige zitkamer van de studenten, ook het „zweetkamertje“ te zien, een klein vertrekje met een tafel en vier stoelen en een ligstoel. Daar worden de tentamens en examens afgenomen. Ik hoor dat er steeds assistenten komen van de Universiteit om de vorderingen te peilen en zaken met de studenten te bespreken. Voor het examen en het tentamen komt dan de prof. zelf.

Op de eerste verdieping treden we de grote kamers met de enorme ramen binnen. De eerste indruk is er een van licht — licht en lucht want het is er flink fris. Ik bewonder de uiterst handige leestafeltjes die — door een patiënt ontworpen — de studerende in staat stellen gemakkelijk te lezen op de rug liggend. Naast ieder bed staat een bedmeubel, een soort langwerpige kastje, dat het midden houdt tussen een buffetje en een boekenkast. Hierop staan de portretten, de meestgeliefde boeken, eventuele versnaperingen, terwijl verschillende kastjes in het meubel kunnen worden afgesloten.

Ook hier weer een blijk hoe met fijne act is aangevoeld wat het voor een patiënt betekent zijn eigen dierbare boeltje vlak onder zijn bereik te hebben, zo dat hij er zelf bij kan en er naar hartelust in kan rommelen.

Op het grote balkon liggen er een paar, die ook alweer ijverig aan het studeren zijn.

Zeventien patiënten in totaal telt het sanatorium, maar dit is slechts een begrip. Grootse plannen zijn in voorbereiding. Binnenkort zal de eerste steen worden gelegd voor een groot modern ingericht gebouw dat plaats zal bieden aan 80 mannelijke en 24 vrouwelijke studenten. De bedoeling zit voor om het begrip student uit te breiden tot de leerlingen van de Academie van Beeldende Kunsten, Conservatoria, enz.

Na op de tweede verdieping de boekerij in ogenschouw te hebben genomen, en het kleine intieme R.K. kapelletje, waar met een minimum aan hulpmiddelen een stemmingsvol interieur tot stand is gebracht, dalen we af naar de prachtige tuin, die deel uitmaakt van het 7 H.A. grote terrein, dat aan de Stichting behoort.

Voor mijn vertrek hoor ik nog allerlei interessante bijzonderheden. Ik hoor van grote en belangrijke giften uit West Indië, van jaarlijk vorstelijke schenkingen van particulieren, van 856 schenkingen uit het eigen land en van 1352 vaste contribuanten. Ik hoor dat de studenten, verzekerd door de Universitaire Gezondheidsdienst, van de verpleegprijs van ruim zes gulden per dag, slechts twee gulden zelf behoeven te betalen, terwijl dit laatst genoemde bedrag voor de niet of weinig kapitaalcrachtigen uit een speciaal daartoe bestemd fonds kan worden bekostigd.

Laatste vraag

En dan — reeds gereed tot gaan — mijn laatste vraag: is de verpleging ingedeeld in klassen? — Tot mijn grote vreugde hoor ik, dat dit sanatorium toegankelijk is voor jonge mensen van alle standen en dat er geen enkel klasseverschil bestaat.

Dezelfde voordelen voor allen — dat is ware democratie in de praktijk! Democratie propageren is één ding — maar haar tot uiting doen konen en in toepassing brengen in het eigen dagelijks leven — dat is iets anders en — dat gebeurt hier!

Op weg naar huis in de trein tracht ik de vele indrukken te verwerken en dan dringt een warm gelukkig gevoel mijn hart binnen: een volk waar zulke dingen tot stand gebracht kunnen worden, een volk, dat zo zijn streven naar democratie in daden weet om te zetten — dat is een krachtig en goed volk! Daar zit pit in en durf en ondernemingsgeest, al is het gekanker er ook nooit van de lucht! — Laat ze maar schuiven die kankerende Hollanders! Ze weten wat ze willen en wat meer zegt: ze volbrengen het ook —! Dit sanatorium is er een levend bewijs van. — Dromerig staar ik door het raampje naar het late licht dat over de weilanden hangt. Ik heb volstrekt niet het gevoel in een ziekenhuis op bezoek te zijn geweest. De buitengewoon hartelijke medelevende opgewekte geest van staf en personeel, de jolige kameraadschappelijke verhouding der studenten onderling wekken een indruk als van een vakantieoord waar ook nog gestudeerd wordt..... ware het niet dat de onderzoekskamer van den dokter op de eerste verdieping, die kamer met al z'n instrumenten en toestellen en z'n medisch geurtje een andere taal spreekt.....

Mijn blik valt op de boekjes, die ik heb meegekregen en ik lees..... Schenkers zijn zij die een bedrag ineens afstaan van meer dan 500 gld., begunstigers zijn zij die een bedrag ineens geven van minder dan 500 gld. en contribuanten zijn zij, die een jaarlijkse bijdrage geven van tenminste een rijksdaalder per jaar. Eén rijksdaalder per jaar..... dat is..... laat es kijken..... dat is nog niet helemaal vijf cent per week.....

Lezer..... zijt gij een hè-néé-mens?

STOKPAARDJES, die geen succes bleken

WONDERLIJK STUKJE PROPAGANDA VAN DE PARTIJ VAN DE ARBEID

Het is een bekend verschijnsel, dat de strijd tussen de politieke partijen scherper wordt naarmate de dag der verkiezingen nadert. Voorzover de politici er op uit zijn om dan nog eens de puntjes op de i's te plaatsen behoeft daartegen geen bezwaar te bestaan. Het Nederlandse volk immers moet klaar voor ogen worden gesteld waar het met de onderscheidene politieke groeperingen aan toe is. Hoe juister inzicht het heeft in de bestaande verschillen, des te zuiverder zal het zijn stem kunnen uitbrengen. Tegen een scherp trekken der grenzen in deze weken behoeft dan ook geen bezwaar te bestaan. De zuiverheid 'der verkiezingen kan er in beginsel slechts mee worden gediend. Mits men blijft binnen de perken van het fatsoen en er toch steeds eerbied voor elkanders overtuiging blijft bestaan. Laat men het volkomen met elkaar oneens zijn, men dient waardering te behouden voor elkaars inzichten en meningen.

* * *

Helaas blijkt, dat sommigen wel heel wonderlijke opvattingen hebben over het voeren van de verkiezingsactie en zich blijkbaar ook niet kunnen houden aan hetgeen de normen van fatsoen en onderlinge waardering vragen. Nu willen wij met betrekking hiertoe niet de zedenmeester spelen. Wanneer de hooggeleerde Schermerhorn te Enkhuizen bijvoorbeeld zegt, dat paragraaf 7 van ons program zo gesteld is, dat onze partij daarmede „zowel naar links als naar rechts” kan zwenken en daardoor in staat is zich „in te kopen in 't kabinet”, dan kunnen wij dat met schouderophalen voorbijgaan al is het dan ook een insinuatie van niet zo bijster goed gehalte. Wij kunnen ons echter tevreden stellen met de gedachte, dat de hooggeleerde eens een goedkoop succesje op een volksvergadering wilde bereiken. Bovendien is het niet de eerste keer, dat hij zich vergaloopt.

Erger wordt het echter wanneer het gewogen woord uit het officiële partijorgaan van de Partij van de Arbeid — het weekblad Paraat — zo gesteld is, dat daaruit ernstig venijn (en erger nog!) tevoorschijn treedt. In het laatste nummer van Paraat schrijft U (Alfred Mozer) namelijk naar aanleiding van een advertentie die luidde: „Niet praten, maar doen. Wordt lid van de V.V.D.” Over deze advertentie ontsteekt hij zo in woede, dat hij schrijft:

„Met de C.P.N. heeft deze partij (dat zijn wij - K.) de opvatting van Goebbels gemeen, dat verkiezingen humbug zijn, dat men hier slechts heeft te maken met materiële of geestelijke omkoperij. In alle drie gevallen gaat men uit van de veronderstelling: het volk is dom, men kan het met handigheid misleiden. Hoe minder men zich aantrekt van verantwoordelijkheid tegenover medemens en gemeenschap, des te groter zijn de kansen op overwinning. In wezen vloeit deze houding voort uit de minachting voor de mens en uit een „particulier initiatief”, waarbij de meest brutale, de minst scrupuleuze de overwinning kan behalen tegenover een domme met de laagste middelen beïnvloedbare massa”.

* * *

Wij menen goed te doen de lezer de rest van dit betoog te sparen. Echter hebben wij deze enkele regels willen geven om te doen zien op welk een wijze in een hoofdartikel van het officiële weekblad van de Partij v. d. Arb. tegen ons wordt geageerd. Hier is iedere grens van fatsoen zoek, alsmede elk respect voor de overtuiging van andere mensen en ook iedere redelijkheid. Het is demagogie. En waarom? Wij aarzelen niet om te zeggen, dat wij deze wijze van actie-voeren be-

schouwen als een symptoom. Van die zijde voelt men het volslagen mislukken van de gevoerde regeringspolitiek en men beseft, dat velen zich van de Partij van de Arbeid gaan afkeren. Het grote vraagstuk der Indische politiek is aangevat op een wijze, die in brede kring ergernis verwekt. Onmachtig is men gebleken om ook maar iets te bereiken met de politiek van als-maar toegeven en steeds weer nieuwe concessies verlenen. De betrekkingen met de Repoebliek Indonesia zijn er niets door verbeterd en het verwijt tot de oppositie, dat die kolofiale onderdrukking voorstaat heeft de P.v.d.A. maar niet meer laten horen sedert de regering de politionele actie heeft gevoerd, waar haar voormannen zich ook achter moesten scharen.

Zeker mag de arbeid van minister Drees niet voorbij worden gezien, maar bij de behandeling van de sociale ontwerpen heeft onze partij steeds krachtige steun geboden. En mogen wij de voormannen van de Partij van de Arbeid er aan herinneren, dat zij vorige week bij de behandeling van de Pensioenwet mevrouw Fortanier-de Wit niet hebben gesteund bij haar pogingen om voor onderwijzeressen die de leeftijd van 60 jaar hebben bereikt, vervroegd pensioen mogelijk te maken? De heer van Sleen, de woordvoerder van de P.v.d.A. zeide wel, dat hij „met bloedend hart” geen steun kon geven aan dit door krachtig sociaal besef ingegeven voorstel van mevrouw Fortanier, maar daar hebben de genoemde onderwijzeressen niets aan. Bij de sociale maatregel liet de P.v.d.A. ons in de steek.

* * *

Treffend is, dat de P.v.d.A. tegen de door ons gevoerde politiek der aflopende parlementaire periode geen zakelijke kritiek naar voren kan brengen en haar toevlucht zoekt in demagogie. Wij zien dat als een bewijs van haar zwakte. En ook treft ons, dat het van die zijde nodig wordt geoordeeld ons zo zwaar aan te vallen. Dat doet men niet, wanneer men niets vreest.

En dat is ook begrijpelijk. De belangrijkste stokpaardjes van de P.v.d.A. zijn door de knieën gezakt. „Geleide economie”, dat is het slagwoord van die zijde geweest, waarmede propaganda werd gemaakt. Het woord kan veel omvatten, maar duidelijk is in de laatste jaren wel geworden, dat een strak en star geleid economisch leven, zoals de P.v.d.A. dat wil, in de praktijk leiden moet tot de meest erge bureaucratie, administratieve rompslomp en verstikking van alle initiatief. Men moet dit van die kant nu langzamerhand ook wel toegeven. In zijn reeds geciteerde Enkhuizer rede heeft prof. Schermerhorn gezegd, dat de toestand in ons land zó is, „dat ieder mens met de ellebogen tegen 't lichaam zit gedrukt en snakt naar iets meer armslag”. Volgens de hooggeleerde — die ook nu weer zijn voorkeur uitte voor niet-parlementaire uitdrukkingwijzen — zou dit alles samenhangen met het feit „dat wij met elkaar in de prut gezakt zijn”. Wij zouden hieraan willen toevoegen, dat Nederland ook niet meer op peil zal komen als de economische politiek niet wordt gewijzigd en het bedrijfsleven niet meer de gelegenheid wordt gegeven zich te ontplooien.

* * *

Het andere stokpaardje is de nationalisatie. De liefde daarvoor heeft ook al een flinke duw gekregen. Van de regeringspartnerin, de K.V.P., heeft de Partij van de Arbeid op dit gebied niet zo veel gedaan weten te krijgen, maar bovendien lokt het Engelse voorbeeld niet erg aan. Zo vlak na de bevrijding werd de toestand in Engeland ons steeds maar weer voor ogen gehouden en in het bijzonder naar de Labourpartij, die het voorbeeld is geweest bij de oprichting van

de Partij van de Arbeid, werden wij veel verwezen. Die verwijzingen hebben nu ook al niet meer plaats. Ook dat is het opmerken waard, want ook dat is een duidelijke aanwijzing.

De Labourpartij had de nationalisatie op haar program en zij is begonnen met de mijnen. Het resultaat daarvan? In het eerste halfjaar van 1946, toen de mijnen nog onder particulier beheer stonden, werd een netto-winst gemaakt van 16.498.813 pond sterling, in de eerste helft van 1947, na de nationalisatie, was er een verlies van 1.745.867 pond sterling. En van belang is verder in dit verband nog eens de uitspraak van Shinwell, de voorzitter van de Labourpartij, in de herinnering terug te roepen. In Edinburgh op een coöperatief congres, heeft deze gezegd, dat de nationalisatie der mijnen al een halve eeuw op het program der partij stond. En hij vervolgde: „Wij dachten, dat wij er alles van wisten, maar het is een feit, dat dit niet het geval was”. Inderdaad, wanneer men meent het economisch leven onder controle te kunnen nemen en van nationalisatie het heil verwacht, dan zal men bedrogen uitkomen.

De praktijk heeft dat nu wel bewezen. Wij blijven daarom ons vertrouwen schenken aan een economisch stelsel waarin in beginsel aan de uit de maatschappij voortkomende initiatieven zoveel mogelijk gelegenheid wordt gelaten zich te ontplooien. Daarvan verwachten wij het meeste heil.

K.

Niet doen!

U vielt niets voor communisten of socialisten. Beide groepen huldigen dwangideën, welke U vreemd zijn en waardoor ge Uw vrijheidszin tekort gedaan voelt. U wilt Uw vrijheid, uw onafhankelijkheid tonen. U gaat of niet stemmen, of als U wel gaat, dan is er voor U, die behoort tot de politieke middenstof in ons volk geen één partij, die zo precies met alle speciale wensen, welke U hebt, rekennig houdt, dat U daarop zou stemmen. Zodat U blanco stemt en geen enkel vakje rood hebt gemaakt. Met als resultaat, dat zij, tegen wie gij het meeste bezwaar hebt, juist met het oog op die vrijheid, in hun vuistje lachen. Hun aanhangers, ook al zijn zij het wellicht soms met onderdelen van die partij-programma's niet eens, gaan wel naar de stembus. Bij hen blijft niemand thuis. Zij stemmen niet blanco. Men kan zonder enige overdrijving zeggen, dat in het bijzonder de groeperingen uit het midden, in het verleden de Liberalen en de Vrijzinnig-Democraten, thans de V.V.D. daarvan het meeste nadeel heeft ondervonden. Dus juist de partij, waar gij het dichtste bij staat.

Een paar cijfers ter verduidelijking. In Den Haag stemden bij de Tweede Kamerverkiezingen in 1946 12.135 kiezers niet. Of wel 4,1 %. Daarnaast waren er 9.304 ongeldig uiltgebrachte stemmen, waarvan het grootste deel blanco stemmen. In totaal gingen er dus van de 293.634 stemmen, welke in Den Haag uitgebracht hadden kunnen worden, 21.439 stemmen verloren of 7,3 % bij de Tweede Kamerverkiezingen. Daardoor wordt de kiesdeler lager en wordt tegen de wil van hen, die anti-communistisch of anti-socialistisch zijn, voordeel verleend aan de Communistische Partij of aan de Partij van de Arbeid. Wij hopen dan ook, dat al onze geestverwanten dit keer zich welbewust zullen zijn van de plicht, welke zij hebben om niet alleen naar de stembus te gaan, maar bovendien juist terwille van die vrijheid, welke zij zo boven alles stellen, dit keer hun stem zullen uitbrengen op lijst. 6.

★ PARLEMENTAIRE FLITSEN ★

Een minister moest capituleren

Minister Witteman is een handig en vlot debater, die zich niet gemakkelijk uit het veld laat slaan. Iemand, die men, zoals dat heet, om een boodschap kan sturen. Zijne Excellentie behoort bovendien tot dat slag van altijd goed-gehumeurde en optimistische mensen, die men moeilijk een kwaad hart kan toedragen en die bij velen een potje kunnen breken.

Het gevaar bestaat echter, dat zij, die deze — overigens benijdenswaardige — eigenschappen bezitten, nu en dan in een zekere oppervlakkigheid dreigen te vervallen. Dat zij gemakkelijk geneigd zijn, ook uiterst ernstige zaken, vertrouwend op hun handigheid en hun „goodwill”, met de Franse slag af te doen en eventuele ingebrachte bezwaren met een luchtig gebaar weg te wuiven. Zo lagen de kaarten, naar wij menen, bij het Pensioenwet-debat in de Tweede Kamer.

De Pensioenwet en alle daarmee samenhangende regelingen bevatten een dermate ingewikkelde en technische materie, dat een wijziging daarvan zich bij uitstek leent voor een serieuze voor-behandeling. In het schriftelijke (en desnoods aanvullend mondelinge) voor-overleg tussen Kamer en Regering moeten spijkers met koppen worden geslagen en dient de Regering tegenover tot uiting gekomen bijzondere verlangens, wanneer zij meent deze niet te kunnen inwilligen, met volledige gegevens te komen.

Daaraan nu had het bij de voorbereiding van deze Pensioenwet-wijziging ontbroken. Dat lag niet aan de Kamer, die precies gezegd had, wat zij wilde, maar aan de minister, die in zijn Mem. van Antwoord onvoldoende financiële gegevens had verstrekt. En het bleef niet uit, dat dit zich bij de openbare gehandeling moest wreken. De minister bleek buiten de waard — in dit geval de waardin — gerekend te hebben. Onze afgevaardigde, mevrouw Fortanier-de Wit, is n.l. niet alleen een evengoede debater als deze bewindsman, maar bovendien om de drommel niet oppervlakkig en bleek zich in deze materie op waarlijk verbluffend-deskundige wijze te hebben ingewerkt. Het gevolg was, dat de minister die bij de Mem. v. Antw., als gezegd, alles had afgewezen en die bij zijn rede in eerste aanleg nog trachtte zoveel mogelijk in deze houding te volharden, na de klemmende betogen van mevrouw Fortanier, de heer Van Sleen en anderen bij de replieken toch capituleerde en de Kamer uitnodigde, nu maar eerst eens uit te maken, welke amendementen zij in ieder geval wenste te aanvaarden, waarna hij dan wel met zijn ambtgenoot van Financiën zou bespreken, wat financieel aanvaardbaar was.

Dit ging nu zelfs voorzitter Van Schaik te ver en deze nodigde op zijn beurt de minister uit, eerst dat overleg met zijn ambtgenoot te voeren en de Kamer dan het resultaat daarvan mede te delen, waartoe de verdere behandeling werd geschorst.

Zo stond minister Witteman dan de volgende dag weer voor de Kamer en toen bleek toch allerlei wel aanvaardbaar te zijn. Hij kon nu n.l. mededelen, dat de Regering alsnog bereid was: 1e. het gevraagde uitzicht te verlenen op uitgesteld pensioen in de gevallen van ontslag vóór 1922; 2e. de deelgerechtigdheid voor gezinspensioen te aanvaarden, doch zonder verhoging van het percentage, waardoor het pensioen voor een weduwe met vier kinderen maximaal op f 4000,— kon komen en dat voor een weduwe zonder kinderen op f 2200,—; 3e. het maximum-ouderdomspensioen te brengen op f 4800,—. Hoewel deze nieuwe toezeggingen nog niet geheel voldeden aan hetgeen in de Kamer was bepleit, verklaarden de meeste afgevaardigden toch zich hierbij nu te zullen neerleggen en voor andere punten de voorstellen van de in te stellen commissie tot algehele herziening van de Pensioenwet af te wachten. Ook mevrouw Fortanier was daartoe bereid, maar terecht verklaarde zij, niet zo verheugd te kunnen zijn als de heer Van Sleen

over „dit resultaat van samenwerking tussen Kamer en Regering”, dat tot stand was gekomen. Een dergelijke samenwerking dient er, zeker bij een materie als deze, te zijn bij de schriftelijke voorbereiding, bij het voor-overleg tussen Kamer en Regering.

Op één punt heeft mevrouw Fortanier nog een duidelijke uitspraak van de Kamer gevraagd, n.l. over de door haar geëiste pensionering van onderwijzeressen op 60- in plaats van op 65-jarige leeftijd. Ook in deze stond de gehele Kamer in feite achter haar in haar betoog, dat en waarom, in het belang van het onderwijs aan onze jongste kinderen, een onderwijzeres van boven de 60 jaar niet meer voor de klas moest staan. De minister bleef hier echter halsstarrig en de Regeringspartijen wilden hem blijkbaar in geen geval een échec laten lijden. Zo geviel het, dat de heer Van Sleen (Arb.), mej. Tendelo (Arb.) en de heer Dassen (K.V.P.) de een na de ander moesten verklaren, voor het amendement-Fortanier in beginsel de grootst mogelijke sympathie te voelen, doch in verband met 's ministers houding „met bloedend hart” te zullen tegenstemmen.

Deze burger

houdt niet van mensen die hun verantwoordelijkheid niet aanvaarden. Hij houdt niet van mensen zonder stijl. Hij vindt de kereltjes van „mijn 'n biet” verachtelijk, op welk terrein des levens zich hun slordige onverschilligheid ook openbaart. Op welk terrein ook. Klein of groot. Belangrijk of (ogenschijnlijk) onbelangrijk.

De man die in een niet-roken-coupé toch een cigaret opsteekt met het triomfantelijk gezicht van „ik doe het lekker toch”; de held die naar voren dringt in de rij voor het loket; de kerel die fijn links houdt als ieder ander rechts de trap op gaat; de poen die juist op visdag stiekum in een zwart tentje een biefstuk gaat zitten eten; de proleet die slagroom op zijn aardbeien moet hebben, al zou de wereld eraan vergaan — het zijn allemaal dode takken aan de boom der gemeenschap; brandhout; rommel, die waard is weggegooid te worden van het Nederlandse erf.

Denkt, medeburgers, niet, dat ik overdrijf. Ik méén het. Deze kleine poenen zijn mij dikwijls onsympathieker dan een reguliere misdadiger. Want aan misdaad kan nog een grote hartstocht ten grondslag liggen, doch de bodem der geniepheden is alleen maar kleinheid en onbetrouwbaarheid.

Nee, deze burger, veracht de kleine zondaren uit het diepst in zijn hart.

Hij veracht de povere profeten der onverantwoordelijkheid.

Hij minacht de slome slordigaards van „mijn 'n biet”.

Hij gevoelt een diepe afkeer van de mensen die, met een triomfantelijke glimlach zeggen: „die verkiezingen, mij 'n zorg, ze kunnen het zonder mij óók wel af; nee, mij niet gezien; ik stem niet; stel je vóór dat ik daar nog voor ga lopen óók; nee daardoenkniedan.”

Dat zijn de kleine lafaards die, in eigen ogen, grote helden zijn.

Een burger is trots op zijn stemrecht.

Alleen een lummel die daar maling aan heeft.

Een lummel, dat méén ik.

Want het stemrecht is een voorrecht voor alle goede en fatsoenlijke en zich van hun eigen waarde bewuste medeburgers van

DEZE BURGER

Gelegenheidswetgeving van blijvende aard

Zo werd dit amendement van onze geestverwante verworpen met 47 tegen 30 stemmen. Tegen stemden alleen de beide regeringspartijen: K.V.P. en P. v. d. Arbeid.

Ondertussen is aldus de principiële lijn door onze fractie nog eens duidelijk aangegeven. Enerzijds een zo sterk mogelijke terugdringing van de overheidsbemoeiing, inzonderheid met handel en bedrijf, mede ter bereiking van een drastische bezuiniging op de jaarlijkse uitgaven. Anderzijds echter handhaving van de eis van een behoorlijke bezoldiging van alle overheidsdienaren en de toekenning van het uitzicht op een billijk pensioen voor hen en hun nagelaten betrekkingen. Een zo klein mogelijk ambtenaren-corps dus, maar dat zo behoorlijk mogelijk bezoldigd.

Een ander belangrijk ontwerp, dat de vorige week aan de orde is geweest, was dat tot aanvulling van de Provinciale Wet en de Gemeentewet met een bepaling, welke tussentijds ontslag van leden van Gedeputeerde Staten en Wethouders mogelijk maakt.

Onze fractie heeft enslotte haar stem daaraan niet gegeven. Zij deed dit tot zekere hoogte met leedwezen, omdat zij wel bereid was geweest haar medewerking te verlenen om die colleges, waar men zich in moeilijkheden had gebracht door communisten in gezagsposities, waar zij niet thuis horen, te brengen, uit de impasse te helpen.

De V.V.D.-Fractie voelde er echter niets voor om, zoals drs. Kort-hals opmerkte, nu een aantal regels blijvend in ons recht te gaan introduceren, die afgestemd zijn op het politieke onfatsoen van een enkeling en op een exceptionele toestand. Hij kon dan ook terecht de hoop uitspreken, dat bij de nieuwe samenstelling van colleges van B. en W. in 1949 grotere kieskeurigheid zou worden betracht dan twee jaar geleden in enige gevallen was geschied.

De positie van de colleges van B. en W. zouden door een blijvende tot stand bringing van deze nieuwe figuur echter geheel worden gewijzigd. Die positie zou men aldus doen opschuiven in de richting van die van ministers, met het gevolg, dat het gehele stelsel van de Gemeentewet zou worden gedenatureerd en in het Gemeentebestuur nog meer politiek zou worden gebracht. Het gevaar zou niet denkbeeldig zijn, dat wij uitsluitend politieke meerderheidscolleges zouden krijgen. Bovendien denke men aan sommige kleine gemeenten, waar dorpsveten en persoonlijke rivaliteiten soms zozeer in de algemene belangstelling staan, dat deze kwesties haar weerklank ook vinden in de Raad, met het gevolg, dat een op een bepaald ogenblik niet bijzonder in de gratie staande wethouder eenvoudig zou worden weggestemd.

Tenslotte is de vrees niet ongegrond, dat, wanneer men niet meer zeker zou zijn van een vaste periode, waarin men wethouder kan zijn, het uitermate moeilijk zou kunnen worden, daartoe steeds de gewenste figuren bereid te vinden. Velen immers moeten daarvoor bepaalde werkzaamheden laten lopen, anderen moeten voorzieningen treffen voor het vinden van een waarnemer in eigen bedrijf of praktijk.

Onze fractie gaf dan ook met overtuiging haar stem aan het amendement van de heer Hooy (K.V.P.), dat deze wet per 1 Januari 1949 wilde doen vervallen. Dit amendement werd echter (met 45 tegen 38 stemmen) verworpen.

Toen moest zij het zwaarste laten wegen wat het zwaarste was en bracht zij haar stem tegen dit als blijvende regeling onaanvaardbare ontwerp uit.

Het werd niettemin aangenomen met 48 tegen 34 stemmen. Tegen stemden de Anti-Rev., Christ.-Hist., V.V.D., Staatk.-Geref., Communisten en een lid van de P. v. d. Arbeid, n.l. de heer Ten Hagen. A.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.

Redactie-secretaris: Mr. E. Elias
Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.

Administratie: Post box 43, A'foort, tel. 5267
Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.
Losse nummers 15 cent.

Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie”, te Amersfoort.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlugg, Geestbrugweg 69 Rijswijk (Z.-H.).

Stem uit Indië....

Wij ontmoetten dezer dagen een vooraanstaande „wetende” uit Indië, die enkele weken hier doorbracht. Géén van Mook-man. Rustig, nuchter, zakelijk met 30-jarige ervaring zowel in het ambtelijke als het particuliere. Hij gaf ons een inzicht in de financiële en economische verwording, de geldsmijterij, de corruptie, het voor politieke doeleinden misbruikte en peperdure Rode Kruis, de communistische penetratie, de voorbereidingen voor het plebisiet, de onbekwaamheid der ambtenaren, de wapenimport aan de Zuidkust door Australische schepen onder Engelse vlag..... en het bleek veel erger dan wij ooit durfden denken. Maar wat ons bovenal en dan van deze zijde trof was de nadrukkelijke waarschuwing: mensen in Holland, misken of onderken dat nationale gevoel niet. Zij willen wel met ons samenwerken en samenblijven, máár..... in vrijheid verenigd. En onder geen enkele andere voorwaarde. Pruts niet langer aan allerlei formuleringen, hannes niet over die Unie-overkapping, schei uit met onderling ruzie maken. Maar sla die republiek uit elkaar, stuur van Mook en Jonkman de woestijn in..... en dan komt het beter en vlugger voor elkaar dan jullie hier denken. Maar laat het leger onverzwakt in Indië. Tot er rust, orde en veiligheid heerst en er iets anders tot handhaven van het gezag in staat is. Halen jullie het leger weg of wordt het leger te zeer verzwakt, dan is het afgelopen.

Zeker, ik begrijp de die-hards wel. Ik was het zelf óók..... vóór ik Indië weer terug zag. En kon begrijpen wat daar, als gevolg van wanbeleid, voor goed is ómgezet. Dat valt niet meer te redresseren in de richting, waarin de Rijksegenheid, waarin mannen als Schouten, bladen als Trouw, Indië-kenners als Meyer Ranneft en Feuilletau de Bruyn wijzen. Doorvoering van hun inzicht kan alleen nog méér brokken maken — en óók voor goed. Tilanus en Vonk toonden volgens my practischer inzicht, hoe beroerd dat voor ons en voor Indië kan zijn. Niets aan te doen! Zakelijk gesproken is de enige weg: neem tijdig je verlies. En begin opnieuw in de nieuwe richting.

Aldus deze „wetende”.

Leuzen

De Partij van de Arbeid zegt democratisch te zijn en een fel tegenstander van het communisme. Maar welke partij in Nederland, behalve de Communistische heeft als symbolen de Rode vlag en de Internationale? De Partij van de Arbeid! De Partij van de Arbeid beweert voorstander te zijn van de vrijheid en de verdraagzaamheid en op te komen voor gelijke rechten voor allen. Men behoeft alleen maar te luisteren naar de zo nauw met de P.v.d.A. verbonden Vara om te constateren, dat er maar één omroepvereniging in Nederland is, die bij voortduring propaganda maakt voor de socialistische denkbeelden en aanbevelingen omroept voor de vergaderingen van de P.v.d.A., terwijl geen andere politieke partij daartoe gelegenheid heeft. Dat is naar onze smaak ongewenst. Het bewijst, dat bij de P.v.d.A. de rechten van allen niet veilig zijn en dat die vrijheid en verdraagzaamheid bij haar holle leuzen zijn.

Voorlichting!

Uit Tsjecho-Slowakije wordt gemeld dat, ten einde te kunnen voldoen aan de exportverplichtingen, de Tsjechoslowaakse regering, op voorstel van de minister van Voorlichting(!) heeft besloten het verbruik van papier door nieuwsbladen en periodieken te beperken. Er is tenslotte niets nieuws onder de zon. De Duitsers hadden ook maar een paar kolonmetjes nodig om ons „voor te lichten”. Elke dictatuur ziet in een ontwikkelde pers zijn doods vijand.

Neen, nieuw is dit alles niet. Maar desondanks blijft het een waarschuwing. Een waarschuwing niet alleen tegen het communisme, doch tegen elk stelsel dat de vrijheden van de mens ondergeschikt maakt aan de belangen van een bepaalde groep.

Ook dáár

Ook in Curaçao zijn allerlei moeilijkheden, die nu hun culminatie gevonden hebben in een „staking” van de Staten. Dit hoge lichaam weigert zijn verdere medewerking, zolang — zoals het dit noemt — de thans bestaande ongrondwettelijke toestand heerst. Immers: de regering heeft de vorming van een College van Algemeen Bestuur (een soort ministerraad in miniatuur) toegezegd en heeft nu verordoneerd dat de nieuwe Gouverneur, die de huidige functionaris binnenkort zal komen vervangen, zich met de vorming van dit college zal dienen te belasten. Dit betekent uitstel en daarmee neemt Curaçao geen genoegen. Wij wijden (terecht) steeds veel aandacht aan de gebeurtenissen in Indonesië, maar in Curaçao gaat het evenmin naar wens. Men minimaliseert dit niet! Al zijn de Antillen heel wat kleiner dan Indonesië (hun oppervlakte is niet groter dan die van Zeeuws-Vlaanderen; hun inwonersaantal kleiner dan dat van de gemeente Utrecht) zij zijn belangrijker dan hun oppervlakte zou doen denken. Bovendien representeren zij Nederland op het Westelijk halfrond. Moeilijkheden dáár kunnen repercussies en reacties teweeg brengen, die verre uitgaan boven het belang van interne Rijksaangelegenheden!

Eén stap

De Partij van de Arbeid beweert, dat zij opkomt tegen de gevaren van het communisme. Met luid klaroengeschal tracht zij daarvan het Nederlandse volk te doordringen. Maar zij is tevens voorstandster van het maar blijven onderhandelen met de Republiek Djocja. Zij veinst niet te weten de communistische inslag van deze republiek en in feite steunt zij dus reeds in een deel van het Koninkrijk de communisten. Waar dit een feit is, kan men het verstandige mensen niet euvel duiden, dat zij van die schone woorden en verklaringen van de Partij van de Arbeid maar niet al te veel geloven en bezorgd zijn, dat bij de Partij van de Arbeid toch ook nog wel eens een Fierlinger net als in Tsjecho-Slowakije aanwezig kon zijn. Bij de bezetting van ons land hebben de Duitsers in het bijzonder geprobeerd de S.D.A.P. om te buigen. Dictatoriale stelsels werpen zich altijd op socialistische groeperingen, omdat zij van mening zijn, dat deze niet voldoende innerlijke weerstand hebben om zich tegen dictatoriale stelsels, hetzij nationaal-socialisme of communisme te verzetten. Laat dus ieder Nederlander, die anti-communistisch wil stemmen, zich er voor hoeden op de P. v. d. A. te stemmen, omdat het lijkt, alsof men dan anti-communistisch stemt, maar daarvoor onvoldoende zekerheid heeft!

Benesj

Nu ook de laatste man, die op een verantwoordelijke post in Tsjecho-Slowakije doordrongen was van de betekenis van de begrippen „vrijheid en democratie” afgetreden is, past het een ogenblik bij zijn aftreden stil te staan. Benesj, die zo vele jaren voor de vrijheid van zijn land in en buiten Tsjecho-Slowakije gestreden heeft, was jarenlang de mentor van een politieke partij, welke een grote geestelijke affiniteit bezat met de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie. Nu bestaat deze partij in Tsjecho-Slowakije niet meer en Benesj heeft, na de wijzigingen in de Grondwet niet ondertekend te hebben, zijn hoge ambt van President der Republiek neergelegd en moeten overdragen aan de communist Gottwald. Voor hen, die zozeer meegeleefd hebben met zijn strijd voor de vrijheid in zijn land, een droevig feit. Zijn laatste woorden als President hadden juist betrekking op die vrijheid. Moge het hem gegeven zijn, als ambteloos burger nogmaals dank zij de „zwakke” krachten de zon der vrijheid boven zijn land te zien opgaan.

Vadertje Rompslomp

Thans zijn wij het niet die klagen, doch enkele dagbladen, waaronder Haarlems Dagblad en N.R.C. De critiek geldt het feit, dat de belastingbetaler op het ogenblik met aanslagbiljetten wordt overstroemd, en wel op dusdanige wijze, dat deze in een paniekstemming geraakt. Wij sluiten ons geheel en al bij deze critiek aan, waarbij het vanzelfsprekend niet gaat om het betalen van de belasting zelve, doch wel om de (on)wijze methode die bij de inning wordt toegepast. Wederom wordt het publiek slachtoffer van de administratieve rompslomp die blijkbaar de allergrootste moeite heeft orde op eigen zaken te stellen. Voorts blijven de klachten aanhouden over fouten door de belastingdienst gemaakt. Wij willen er verder maar niet veel over zeggen. De ervaringen in dit verband opgedaan zijn te veelvuldig om deze hier nog eens uitvoerig te beschrijven. Wij sluiten ons overigens geheel aan bij de N.R.C. als deze schrijft:

„Wij hebben de indruk, dat men aan de Kneuterdijk de psychologische uitwerking van het gevoerde beleid onvoldoende in zijn overwegingen trekt. Laat minister Lieftinck thans tonen, dat hij de toch reeds bestaande tegenstelling tussen overheid en burger niet onnodig wil verscherpen!”

Maar ja.....

Er is in ons land nog aan zeer vele artikelen gebrek. Men kan wellicht de vraag stellen, of dit nu wel noodzakelijk is. Het is zeker niet eenvoudig hierop in het algemeen antwoord te geven, aangezien het uiterst gevaarlijk is in deze te generaliseren.

Het zou dan ook onbillijk zijn, de geleide economie in dit opzicht voor alles verantwoordelijk te stellen. Ook hier zijn er echter uitzonderingen die de regel bevestigen. Zo was — en is er nog — gebrek aan fietsbanden, hetgeen vooral met het oog op de vacantietyd voor de wielrijder een ernstig ongemak betekent, ja, in sommige gevallen oorzaak is, dat hij zijn oorspronkelijke plannen moet wijzigen. Vanwaar echter dit bandengebrek? De oorzaak hiervan moet worden gezocht in een verbod tot aflevering op de binnenlandse markt dat onlangs door het rijksbureau voor Rubber werd opgelegd aan een fabriek (één van de grootste) die niet aan haar exportverplichtingen had voldaan. Dit is ongetwijfeld te laken, tenminste als hier nalatigheid in het spel is. Wij vragen ons echter af, waarom het Nederlandse publiek het slachtoffer moet worden van de repressie maatregelen die het rijksbureau voor Rubber aan een bepaalde onderneming wenst op te leggen, om van de onbillijkheid jegens de handel te gaan, nog maar niet te spreken. Maar ja, zolang de Partij van de Arbeid het in Nederland te zeggen heeft.....

Les!

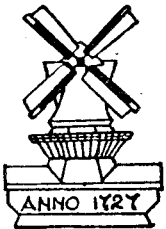
We herinneren ons uit de verkiezingsstrijd van 1946, dat een advocaat in Den Haag, die onze denkbeelden toegedaan was, juist op de verkiezingsdag met vakantie in Noordwijk zou zijn. Hij had verzuimd zich tijdig te laten overschrijven, zodat hij naar Den Haag moest komen om te stemmen. Hij deed dat niet, hoewel de afstand niet zo groot was en hij het, zoals hij zeide, de moeite niet waard vond. Ik sprak hem kort na de verkiezingen. Hij was ontdaan over het feit, dat er zoveel stemmen waren uitgebracht op de communisten. Toen hebben we hem gewaarschuwd, en gezegd, dat de stemmers op de communistische lijst wel de moeite hadden over gehad, om als zij in Noordwijk met vakantie waren, naar Den Haag te komen en hun stem uit te brengen. Hij was er van onder de indruk en zelde aan die waarschuwing gehoor te zullen geven. Het zou kunnen zijn, dat er onder de lezers waren, die een dergelijke waarschuwing ook wel eens nodig zouden kunnen hebben, en als zij die niet zelf nodig hebben, wel een vriend of een kennis hebben, waartegen zij die waarschuwing moeten doorgeven. Daarom: ook een gewaarschuwd kiezer telt voor twee. Stemt op 7 Juli. Blijft niet van de stembus weg.

Verkeerde gooi

Het is naar onze mening altijd beter met argumenten aan te toonen, waarom men op de kandidatenlijst van de V.V.D. moet stemmen dan uitsluitend af te geven op andere partijen. Maar wat wel noodzakelijk is daarnevens is om de kiezers te waarschuwen hun stemmen niet over de balk te gooien door te stemmen op partijen, waarvan men thans reeds met zekerheid of met een zekerheid grenzende waarschijnlijkheid kan voorspellen, dat zij de kiesdeler niet zullen halen en zelfs niet eens voor een restzetel in aanmerking komen. Door op deze kleinere partijen of groepen te stemmen, bereikt men precies het tegenovergestelde van hetgeen men beoogt.

Er is in brede kring een naar onze mening gegrond bezwaar tegen de gedachten en de handelwijze van de Partij van de Arbeid. Men wenst de invloed van de Partij van de Arbeid te verzwakken, iets wat wij evenzeer wensen. Welnu, wat ziet men thans gebeuren. De groep Welter, die bezwaren heeft tegen de houding van de K.V.P., komt met een eigen lijst uit. Deze groep is van de thans optredende partijen de enige, die naar onze mening kans biedt, om naast de reeds in de Kamer vertegenwoordigde partijen, in de Tweede Kamer vertegenwoordigd te raken. Met als gevolg, dat wellicht de K.V.P. kleiner in aantal zal zijn, dan de Partij van de Arbeid, waardoor de Kabinetsformatie in plaats van aan een K.V.P.-man aan een man uit de P. v. d. A. zal worden opgedragen. En de invloed van de Partij van de Arbeid op het nieuwe regeringsbeleid juist groter zal zijn. Resultaat precies het omgekeerde van hetgeen men beoogde. De Onafhankelijk Nationale Groep van Dr. Feuilletau de Bruyn en de Middenstandspartij halen zeker de kiesdeler niet. Deze groepen hebben eveneens bieden bezwaar tegen het tot dusverre gevoerde Regeringsbeleid, in het bijzonder tegen de Partij van de Arbeid. Zij halen de kiesdeler niet. Resultaat, de op deze lijsten uitgebrachte stemmen geven aan de P. v. d. A. en de K.V.P. met het stelsel van de grootste gemiddelden de kans om restzetels te krijgen, waardoor men in feite, door de lijst van dr. Feuilletau de Bruyn en de Middenstandspartij te steunen, in de kaart speelt van de socialisten. Laat een ieder, die onze beginselen is toegedaan, dit verder vertellen. Wellicht wordt hierdoor het weggooien van vele niet-socialistische stemmen voorkomen!

Abraham van Stolk & Zoonen N.V.

Houthandel

Schaverij - Zagerij

Vuren - Dennen - Oregon-Pine - Pitch-Pine - Heipalen
Rotterdam, Telef. 35400 - Postbus 1100

N.V. CORNs. SWARTTOUW'S STUWADOORS MAATSCHAPPIJ

Rotterdam

Lossen en laden van zeeschepen en alle verdere werkzaamheden.

Opslag van alle soorten goederen.

Het hoofdkantoor, Willemskade 21, verstrekt gaarne op aanvraag inlichtingen.

Bijkantoren te:
 AMSTERDAM - ANTWERPEN - GENT.

Binnen enkele weken verwachten wij wederom

5000 Deense Zaaklapstoelen

Deze wereldvermaarde stoel, in 22 landen op 8 constructie-punten ge-octrooieerd, is een unicum op dit gebied. Snel verplaatsbaar — speciale stapelwijze — zittend als in de gemakkelijkste fauteuil. Iets bijzonders voor gebruik in keukens, scholen, patronaten, vergaderzalen, cantines, enz.

ALLEENVERKOOPRECHT IN NEDERLAND.

Zojuist ontvangen:

2000 Half-Fauteuils en 500 Armfauteuils

in licht en donker noten kleur, origineel „Thonet” fabrikaat, voor café's, zalen en cantines.
 Nog uit voorraad leverbaar:

1500 Poolse Klapstoelen en 500 Klaptafels

Prima blank beuken, geheel geschroefd. Zeer laag in prijs. Verder belangrijke aanbiedingen in CAFÉ- en RESTAURANTFAUTEUILS — WENER ZAALSTOELN — CAFÉ-LEESTAFELS, enz., enz., enz.

Vraagt vrijblijvend monsterzending
 Het grootste en oudste adres in Nederland
 Aan de spits met een 45-jarige reputatie

GEBR. BOUTER

Moderne Café- en Winkelinstallaties

ROTTERDAM — SONOYSTRAAT 3 — TELEF. 47474
 DEN HAAG — WAGENSTRAAT 122 — TELEF. 114428

...maar voor al het andere verfwerk

N.V. Lijm- en
 Gelatinefabriek

„Delft”

Fabrieksmerk:
 TWEE TORENS

Tel. 106-363 — Delft

**VOOR COLLECTIEVE
 PENSIOENVERZEKERINGEN**

WENDE MEN ZICH VRIJBLIJVEND
 OM ADVIES EN OFFERTE TOT DE

HAV BANK

HOOFDKANTOOR SCHIEDAM

HET KAN UW BELANG ZIJN.

TEXTIEL

TRADE MARK

N.V.

RIGTERSBLEEK

voorheen

G. J. Van Heek & Zonen

ENSCHEDÉ

KATOENEN EN KUNST-
 ZIJDEN WEEFSELS

J. en K. SMIT's

**SCHEEPSWERVEN EN
 MACHINEFABRIEKEN**

KINDERDIJK

N.V.

W. A. HOEK's

MACHINE- EN ZUURSTOFFABRIEK

Hoofdkantoor en Machinefabriek
 te Schiedam.

Compressors voor alle gassen en iederen druk.
 Installaties voor de bereiding van zuurstof, stikstof, enz.

H. P. GELDERMAN & ZONEN N.V.

OLDENZAAL

FABRIKANTEN VAN

ruwe-, geverfde-, gebleekte- en bedrukte katoenen-,
 celvezel- en kunstzijden manufacturen

Verzorgt als van ouds

VERHUIZINGEN

naar alle werelddelen
 met Hollandse degelijkheid

Firma KOOYMAN

NIEUWE HAVEN 145

Tel. 68146 - Schiedam

Stemmen van onbekenden

Zo denkt, zo spreekt, zo schrijft de republiek

En zo spreekt Alimin, de communistenleider

Het is natuurlijk in de Republiek niet mogelijk, in enigerlei vorm het Nederlandse standpunt aan de bevolking mede te delen. Op dit punt is de Republiek volstrekt totalitair — zij beheerst de pers en de radio. Zij doet dat precies, zoals Hitler het deed en Stalin het doet.

Dat wil dus zeggen: de Indonesiër, die in de Republiek woont leest in zijn krant en hoort door de radio en op vergaderingen niets van wat de Nederlanders werkelijk willen en bedoelen.

Hij hoort en leest alleen de verdraaide, mismaakte en verwrongen voorstellingen, die de Republikeinse machthebbers van de Nederlandse bedoelingen geven.

In Nederland is dit anders. Wij laten ditmaal de Republikeinen zelf aan het woord.

Wij laten de Republiek spreken. Wij doen dit ten eerste, omdat de uitspraken, welke men hieronder zal vernemen, in Nederland nog niet bekend zijn. Wij doen het vooral, omdat deze uitspraken zo uitermate leerzaam zijn.

Leerzaam..... en tragisch. Tragisch, omdat zij tonen welke middelen worden gebruikt om de kloof tussen het goedwillende en het republikeinse Indië en de afgrond tussen Nederland en de Republiek zo diep mogelijk te houden.

Allereerst citeren wij het volgende uit de „Merdeka”, een Republikeins dagblad. Aldus:

„Wat betreft het „sterke” kabinet-Hatta, dat in Februari werd gevormd; het heeft veel „schoongeveegd”, vindt „Merdeka”, maar nog lang niet genoeg. De „zuivering” in militaire, civiele en commerciële kringen had intensiever moeten zijn. „Merdeka” herinnert aan de verklaring van Sjafrudin Prawiranegara, dat voor het werk in de olieraffinerijen van Tjepoe, dat eigenlijk door 1500 man kan worden verricht, thans het tienvoudige nodig blijkt. Ook in de zoutbedrijven zijn de toestanden slecht: in feite zwaaien daar de arbeiders de scepter. Feitelijk is op dit punt de „rationalisatie” van Hatta een caricatuur geworden, en wanneer dit niet in orde komt, kunnen wij niet zeggen dat zijn kabinet sterk is — aldus het blad.

„Merdeka” gaat dan na, hoe het kabinet zou kunnen worden versterkt. Tegengesproken wordt, dat de uitnodiging aan het Front Demokrasi Rakjat om deel te nemen aan de regering een gevolg zou zijn van de Russische erkenning der republiek. Sedert 20 Mei j.l. konden de controverse tussen de verschillende politieke partijen worden verkleind dank zij de herdenking der gevallen strijders. Zij hebben onze eenheid gewild, en alle partijen, rechts zowel als links, namen resoluties aan betreffende een nationaal front, een nationale eenheid — zo schrijft „Merdeka”.

Dan wordt herinnerd aan de o.a. door Natsir uitgesproken wens: dat het kabinet niet meer aan de president maar aan het parlement verantwoordelijk zal zijn. En dat zou volgens „Merdeka” ook best kunnen, zodat Sjarifoeddin's volksfront het eigenlijk al met de andere partijen eens is over het standpunt betreffende de onderhandelingen met de Nederlanders. Dit standpunt — zo besluit „Merdeka” — is n.l. hetzelfde op de volgende punten:

1. de buitenlandse betrekkingen der republiek moeten in stand blijven tot de vorming der VSI;
2. de TNI moet blijven bestaan;
3. de overheid moet haar nationaal program ten uitvoer leggen”.

Dat was dus de „Merdeka”. Thans citeren wij de „Siasat”, een republikeins weekblad, dat schrijft:

„Onder het hoofd „Bis hier, und nicht weiter” schrijft het republikeins weekblad „Siasat” onder meer, dat het eerste punt in het program van Hatta's kabinet de „uitvoering van de Renville-overeenkomst” omvat. Hierbij stuitte Hatta op grote moeilijkheden. Enerzijds oefenden de Nederlanders druk uit om het Renville-accorder ten uitvoer te brengen volgens hun eigen interpretatie. Anderzijds maakte het Front Demokrasi Rakjat de uitvoering van de Renville-overeenkomst tot het voornaamste punt in zijn agitatie tegen de huidige regering.

En in zulk een sfeer toont de verklaring van Hatta tegenover de UP-correspondent (waarin hij gewaagde van de mogelijkheid van een „nieuwe Nederlandse militaire actie”), hoe dicht de politieke barometer het nulpunt is genaderd.

Deze verklaring van Hatta is niet alleen belangrijk door haar juistheid en ook niet alleen vanwege het feit, dat zij door een leider werd uitgesproken, maar voornamelijk omdat zij werd afgelegd door Hatta, die tot dusver steeds consequent heeft gepoogd de Renville-overeenkomst ten uitvoer te leggen.

Hatta's verklaring typeert de politieke situatie, waarbij er geen wezenlijke hoop is, dat zij zich gauw ten goede zal keren — aldus het republikeinse weekblad.

Een concessie in de vorm van het afzien van de betrekkingen met het buitenland en de ophaffing van de TNI zal voor de republiek betekenen het afzien van alles wat bereikt werd door middel van het opofferen van het leven van duizenden jongemannen en het hebben en houden van haar onderdanen, die haar trouw zijn.

Het blad stelt de vraag, wat het gevolg zal zijn, indien de republiek geen concessies m.b.t. de buitenlandse betrekkingen en de TNI wenst te doen. In de eerste plaats is het mogelijk, dat men van Nederlandse zijde de eisen zal minderen zodat een overeenkomst met de republiek verkregen zal kunnen worden. Een tweede mogelijkheid is echter, dat wat Hatta verklaarde, plaats zal vinden, n.l. een herhaling van een militaire actie van Nederlandse zijde, en het gevolg hiervan is ook duidelijk, n.l. dat de strijd gedurende jaren voortgezet zal worden.

„Siasat” bespreekt vervolgens de binnenlandse toestand. Met betrekking tot het nationaal program, dat op 20 Mei door de partijen aangenomen is ter gelegenheid van de herdenking van de 40-ste nationaal reveldag, zegt het blad, dat het voor diegenen, die in het bezettè gebied verblijven, moeilijk is om aan te voelen, in hoeverre hier sprake is van een werkelijke eenheid van wil: dergelijke verklaringen hebben in het verleden hoegenaamd geen betekenis gehad.

Het is echter mogelijk, dat ditmaal door de dreiging van buiten in de leiders de overtuiging rijpt, dat het noodzakelijk is dat alle groepen het uiterste moeten doen om het voortbestaan van de staat te verzekeren, met terzijde stelling van de meningsverschillen, ten einde tot een sterk nationaal front te komen.

De republiek zal geen concessies meer kunnen doen zonder zelfmoord te plegen, zo besluit „Siasat”. De republiek zal thans moeten zeggen: „Bis hier, und nicht weiter”.

En tenslotte citeren wij..... Alimin zelf.

Alimin Ronodiwirjo, de leider der communisten.

Hij is geïnterviewd door Daniel L. Schorr, een Amerikaanse journalist, die hem in Djocja opzocht. De

„Nieuwsgier” gaf er het verslag van. Wij citeren:

Een week van voorbereidingen was verstreken, voordat ik erin geslaagd was mijn sinds lang gekoesterde wens te realiseren en een bezoek te brengen aan Alimin Ronodiwirjo, één van de voornaamste communistische agenten in het Verre Oosten. De interviews welke hij gegeven heeft zijn te tellen, en wellicht is dit de eerste keer dat een Amerikaanse correspondent een persoonlijk onderhoud met hem gehad heeft. Gekleed in een sarong en gezeten op een matje in het huis van een zijner vrienden in de buitenwijken van Solo, vertelde Alimin, dat het nog lang zou duren, voordat Indonesië rijp zou zijn voor het communisme. En hij vervolgde:

„Eerst moeten de Nederlanders eruit. In de huidige crisis steunen wij de republiek, en leggen vooral de nadruk op de thans zo noodzakelijke eenheid. Ik heb er bij alle linksgerichte partijen op aangedrongen zich eensgezind achter de regering te scharen.”

„Daarna komt economische reconstructie, en hiervoor zou ik graag Amerikaanse credieten hebben — niet zoveel, dat de Amerikanen een dominerende positie krijgen, maar voldoende om het de republiek mogelijk te maken op eigen benen te staan. U vraagt zich misschien af waarom een communist hulp van Amerika wenst. U moet echter begrijpen, dat wij niet in conflict zijn met het Amerikaanse kapitalisme. Mijn land heeft nog geen politiek bewustzijn, en is nog heel ver van het socialisme verwijderd. Men kan deze mensen geen Marxistische doctrines van Lenin voorzetten, zij zouden ze niet begrijpen”.

„Ook voor Indonesië zal het ogenblik komen, dat het socialistisch wordt, maar niemand kan zeggen wanneer. Zoveel factoren die wij niet in de hand hebben, spelen daarbij een rol”.

„We moeten afwachten of er een crisis zal komen in het Amerikaanse kapitalisme. Ik ben zeer benieuwd wat de uitslag zal zijn van de Amerikaanse verkiezingen. We zijn hier zozeer afgesneden van de buitenwereld. Maar we moeten in dit land heel voorzichtig te werk gaan. Dit is een Mohammedaans land, en wij moeten vermijden religieuze gevoeligheden te kwetsen. Maar hoe dan ook, het getij is met het socialisme in de gehele wereld, en eens zal het ook hier komen”.

Alimin zeide, dat de kern van de Communistische Partij in Indonesia bestond uit 2000 leden, vele van hen getraind in Australië. Zij trachten vooral contact te zoeken met de landelijke bevolking en de arbeiders. Hij vertelde mij:

„Ik bezoek de kleine dorpen, en daar spreek ik werkelijk niet over Marx maar wanneer de tan's mij vragen, hoe de boeren in Rusland leven, dan vertel ik hun, dat deze vrij zijn en niet uitgebuit worden, en dat ze voor zichzelf en voor hun kinderen een toekomst hebben.”

„We gaan vooruit, maar langzaam, o zo langzaam”.

De invloed van Alimin in de republiek vindt hoofdzakelijk zijn oorzaak in het feit, dat hij een van de weinige politiek geschoolde figuren is te midden van een groep nationalistische intellectuelen, die voor het grootste deel onervaren en naïef zijn. Zijn invloed is buiten verhouding groot, in aanmerking genomen de werkelijke kracht van de communistische partij, die op het ogenblik samen met andere linkse groepen het democratische volksfront vormt.

„Ik heb wel enig contact met de regering”, zegt Alimin bescheiden. Maar hij vermeldde tevens, dat toen de onderhandelingen met de Nederlanders in een critiek stadium geraakt waren, premier Mohammed Hatta hem een boodschap zond, en dat hij later dringend naar Djokja ontboden werd, teneinde besprekingen met officiële persoonlijkheden te houden. Hij staat ook in contact met president Soekarno.

Tot zover Alimin, de communist. Tot zover ook de persstemmen.

Het zou, zo komt het ons voor, de indruk maar verstoren, zo wij er iets aan toevoegden...

d. K.

Ter informatie en overweging...

In „Het Laatste Nieuws uit Indië”, algemeen beschouwd als het Orgaan der Rijkseenheid, stelde de Onafhankelijke Nationale Groep zich voor. Met haar programma en met haar lijst.

Wij lezen dat die lijst de namen bevat „van vooraanstaande Indië-kenners” en dat zij „ook door haar verdere samenstelling geschikt is om in de Indische aangelegenheden afvallige leden van politieke partijen — in de eerste plaats denkt men daarbij aan V.V.D. en C.H. — alsmede z.g. daklozen, die niet A.R. of Kath. willen stemmen, tot zich te trekken”.

Wij hebben dus naarstig gezocht naar die „vooraanstaande Indië-kenners”, die zich tot trekkers der daklozen opwierpen. Tot onze verbazing vonden wij slechts twee onder de twintig namen, waaraan naar onze mening het epithet „vooraanstaand Indië-kenner” kon worden toegekend. Of de overige Indië-kenners, onder wie zéér ouden van dagen, zodanig vooraanstaand zijn, dat zij de huidige Indische aangelegenheden in volle omvang kunnen beoordelen, menen wij ernstig te mogen betwijfelen.

Tevergeefs zochten wij op deze lijst de namen van meerdere inderdaad vooraanstaande bekwame en ervaren Indië-kenners, van wie bekend is dat zij de Rijkseenheidsgedachte aanhangen.

Men zou overigens om die lijst kunnen glimlachen, uiteraard met alle waardering voor dr. Feuilletau de Bruyn, ware het niet dat zij wellicht weer enkele tienduizenden stemmen verloren doet gaan en bovendien een in de kringen der Rijkseenheidsbeweging reeds ontstane scheur vermoedelijk tot een volledige breuk doordrukt.

Dat een vooraanstaand Indië-kenner als dr. J. W. Meyer Ranneft deze lijst en de daarop voorkomende namen van eertijds ongetwijfeld verdienstelijke oud-officieren en oud-ambtenaren met w a r m t e kan aanbevelen, is ons een volkomen raadsel.

Tenslotte nog dit. In Het Laatste Nieuws van 7 Juni, d.i. twee dagen na de bewogen vergadering van Zaterdag 5 Juni (welke wij als interne aangelegenheid buiten bespreking laten) lezen wij aan het slot van het de voorpagina beslaande hoofdartikel van dr. Feuilletau de Bruyn:

„Gij Nederlandse kiezers hebt straks uw stem te bepalen of gij voor of tegen de grondwetsherziening zijt. Stemt gij op één der partijen die voor die herziening is, dat zijn dus de K.V.P., de P. v. d. A., de V.V.D. en misschien ook de C.H., dan stemt gij voor de vernietiging van de welvaart van Nederland en Indonesië. Wilt gij dat niet, schenkt dan aan onze Onafhankelijke Nationale Groep uw vertrouwen.”

Dit is verkiezingspropaganda in de meest strikte zin ten bate van de Onafhank. Nat. Groep, aan wier belangen ook reeds de voorpagina van het nummer van 3 Juni werd gewijd. Hieruit kunnen wij niet anders afleiden dan dat het Orgaan der R.E. — ongeacht de inhoud van het op 7 Juni nog bekend te stellen verkiezingsadvies van het Centraal Comité — andermaal ter beschikking stond van de O. N. Groep en zulks mede ter bestrijding van V.V.D. en C.H.U., dat wil zeggen: een herhaling van het gebeurde in de vergadering van Zaterdag d.a.v.

Deze opwekking ter bestrijding van V.V.D. en C.H.U., hangende de beraadslaging over het verkiezingsadvies der Rijkseenheids-Beweging, bij penne van de leider der O. N. Groep, achten wij zo veelzeggend en zodanig bedenkelijk dat wij menen haar ter kennis te moeten brengen van al onze partijleden en medestanders, die tevens medestanders van de R.E.-beweging zijn.

Ter informatie en overweging... Commentaar lijkt ons verder overbodig.

d. G.

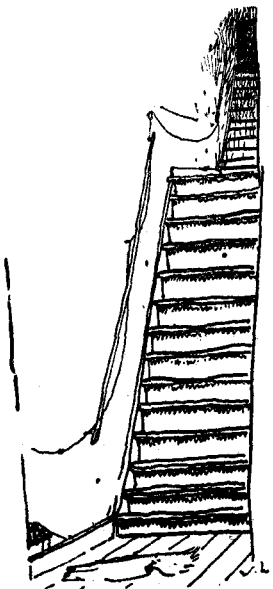
De redactie van Vrijheid en Democratie heeft de journalist Alfred Schuurman verzocht een aantal mensen uit allerlei kringen te bezoeken en hun deze ene vraag te stellen: „Hoe leeft gij in het huidige Nederland?“. Hier volgt het eerste deel van het verslag van zijn onderzoek. Het is geheel naar waarheid, eenvoudig en zonder opsmuk geschreven.

HOE LEEFT GIJ I

THEO EN NELL

Korfbal of een jurkje.

„Maar wij wonen nogal in een gribus“, zegt de ambtenaar van het rijksbureau — een arbeidscontractant zoals alle rijksbureau-mensen — verontschuldigend, wanneer wij hem vragen eens te mogen komen praten. Wij zeggen hem, dat dit nu niet zo heel erg is, want dat meer dan de helft van het Nederlandse volk momenteel in „gribussen“ moet wonen. Maar wanneer wij dan door de trieste, boomloze straat met haar volkomen vervelozende deuren en raamkozijnen in Amsterdam-Oost lopen, en de kale,

uitgesleten trap opstommelen, dan begrijpen wij waarom iemand, die de MULO heeft afgelopen en goede betrekkingen heeft bekleed, verontschuldigend over een gribus spreekt wanneer hij het over zijn „home“ in de Vrolikstraat twee-hoog heeft.

Daar twee kleine kamers met een pieterig keukentje te mogen hebben voor man, vrouw en twee kleine kinderen à raison van 6 gulden per week, dat vindt het bureau voor de huisvesting nog helemaal niet zo slecht. En zo mag de 32-jarige ambtenaar zonder toekomst of zekerheid (hij is immers maar arbeidscontractant!) zich de benen uit het lijf lopen om iets beters te vinden: het blijft voor hem, zijn vrouw en voor Rudi en Mart de twee kamertjes in de Vrolikstraat met uitzicht op de geregelde vechtpartijen op straat.

Wanneer je weg moet uit Rotterdam, waar je jaren lang met je diploma's als zwem-instructeur een leidende functie in het zwembadenbedrijf gehad hebt, dan ben je blij een onderdak te vinden, dacht Theo. En dan vindt je later wel iets beters. Maar wanneer de maanden dan jaren worden, en je slaapt nog steeds met zijn vieren in de ene kamer en leeft in de andere, dan verdwijnt het licht wel een beetje.

Terug in het zwembadenbedrijf gaat niet. Want dan moet je weer als slecht betaald zwemleraar beginnen. En sparen van de 240 gulden per maand plus kindertoeslag, terwijl je ieder ogenblik met een maand opzegging uitgewipt kan worden zonder veel kans om ooit in vaste rijksdienst over te kunnen gaan, dat gaat met twee kinderen zelfs in de Vrolikstraat niet. Ook al is sinds kort voor de arbeidscontractanten een wachtgeldregeling al naar gelang het aantal dienstjaren ingesteld.

Theo en Nell kunnen van het inkomen de huur betalen en fatsoenlijk eten. Ze kunnen alle bonnen honoreren en zelfs een shagje draaien. Maar alle textielpunten liggen nog netjes in de kast. Want sinds het begin van de oorlog is er alleen maar een pak voor Theo en schoentjes voor de kinderen gekocht. „Een geluk“, zegt Nell, „dat we voor de oorlog goed in de kleren zaten.“

En als er 's avonds niet gewerkt wordt, dan hebben ze de Volkskrant en samen met de burens een leestrommel. Radio natuurlijk niet, want probeer maar eens aan een toestel van de distributie te komen!

„Het ergste is het met de kleren“, zegt Nell. En je komt dikwijls toch nog in moeilijkheden. Haar tanden bijvoorbeeld, dat is niet veel moois meer. Nodig was het niet geweest, dat ze zover heen gingen. Maar bij het ziekenfonds moet je door de ontzettende toeloop soms maanden of langer op tandenreparatie wachten, en dan is er geen redding meer aan. Zelf naar de tandarts gaan: onmogelijk. Nou ja, laat dan die tanden maar gaan..... dan moet er in betere tijden maar een gebit in komen.

Och, echt ontevreden zijn ze niet. Ze hebben beiden allebei nog hun korfbal. Ook al drukken bij wedstrijden buiten de halve kosten van de rit met

de autobus toch nog zwaar, dat moet er nu eenmaal maar af. Want de twee kleine hummels gaan altijd mee, en dat is dan ook hun dagje uit.

„Het was het een of het andere“, zegt Nell, „en met het korfbal hebben we er allemaal het meeste aan.“ Ja, het een of het ander: Korfbal of een jurkje voor Nell — korfbal of eens een doosje poeder op je geïmproviseerde kaptafel. Om van de tandarts helemaal niet te spreken.

Ze zouden zo graag nog eens, nu het zomer is, een week-endje gaan vissen buiten. Maar ja, vroeger ging dat voor een riks met zijn tweeën, en nu kost hetzelfde je een 5 of 6 gulden, en dat gaat dus niet.

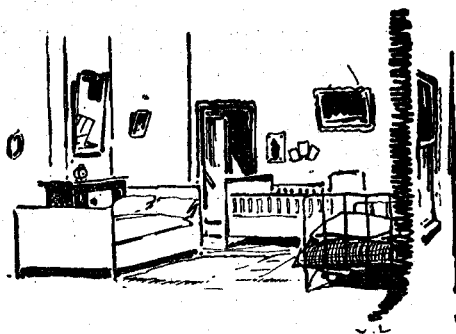
Nee, Theo weet werkelijk niet waarop hij straks stemmen moet — wie een eind moet maken aan deze troosteloze gang van zaken.

JAN-HENDRIK EN DIEN

Koek zie je nooit.

Bij de bovenburen hebben ze het anders ingericht. Daar hebben ze vier kinderen (respectievelijk 9, 7, 5 en 2 jaar oud) en wonen, eten en slapen ze met zijn allen in de ene kamer, terwijl de voorkamer „salon“ is. En in deze voorkamer, die omdat de inhoud zo'n allegaartje is, door de bewoners met echt Amsterdamse zin voor humor „salon de herrie“ genoemd wordt, zitten wij te praten. Er staan een paar roze margrietjes, omdat Marietje pas jarig was.

„We hebben een vast inkomen“, zegt Jan Hendrik — bij-jongen bij de stadsreiniging — „en een vaste armoede ook“. Ze zeggen wel eens: je mag

blij wezen bij de gemeente te zijn, maar het is hopeeloos.....”

„En koek zie je nooit“, voegt Dien hieraan toe.

Nee, de koekbonnen, de zeepbonnen, de theebonnen en de textielpunten liggen allemaal netjes in de kast, samen met de kaarten van de „gemeentelijke kinderkleding en -voeding“ van Januari. Want ook als bij-jongen van een vuilniswagen kan je fatsoen groter zijn dan je natuurlijke aandrang om ze maar te verkopen. En weggeven? Mijnheer, zo raak je immers nooit van je distributie af. Dan denken ze daar (dat zal dan wel den Haag zijn) dat we alle bonnen allemaal kunnen honoreren.

Jan Hendrik is nu 37 jaar en sinds 5 jaar in gemeentedienst. Daarvoor was hij in „ruw ijs“. Voor het zware werk van de ganse dag, vanaf half acht 's morgens, vuilnisemmers in de wagen legen, brengt hij met inbegrip van de kindertoeslag bijna 50 gulden in de week thuis. Dat is dus gemiddeld twee gulden meer dan vóór de oorlog, hoewel de kosten van het levensonderhoud minstens verdubbeld zijn. Toen hij vroeger in het ruwe ijs een 30 gulden verdiende, was hij veel rijker.

„Je leeft niet zoals je behoort te leven“, zegt Dien. Wat het eten betreft gaat nog. Sla en bieten zijn goedkoop, maar van vis, bonen, bloemkool of vruchten kan nooit iets komen. En kleding: alleen in heel bijzondere gevallen, wanneer er bijvoorbeeld schoentjes voor de kinderen afmoeten. Dan wordt maar eens een week overgeslagen met het betalen van de kruidenier. De kinderen hebben één jurk, dus dat betekent iedere avond uitwassen. „Hoeveel keer hebben we het niet over een winterjas gehad“, vraagt Jan Hendrik aan zijn vrouw, „maar hij is er nog altijd niet“.

Werkkleding krijg je van de gemeente ook nauwelijks meer. Alleen maar de blauwe werkjassen, maar geen broeken of hemden meer zoals vroeger. En die mooie roze bon van de „gemeentelijke kinderkleding en -voeding“: je moet betalen wat je daarop krijgen kan en dan nog meer als in de winkels, ook al is de kwaliteit dan beter. En dat gaat natuurlijk niet. Het geld van de consumentencrédiet-bonnen, waarop je 1.50 gulden per week aflost, is uitsluitend voor kleren voor de kinderen.

Van uitgaan is nooit sprake, laat staan van vakantie. 's Zondags zo eens een ommetje met de kleine jongen, dat is alles. En een biertje kan er ook niet van af. Het enige is een pakje shag op de rokersbon. „En dan zit je verder maar tegen elkaar aan te koekeloeren“, zegt Jan Hendrik.

's Avonds timmert hij maar wat aan zijn balkon-

netje, en breekt hij het de volgende dag maar weer af om het weer over te doen. Een mens die niet stik kan zitten, moet toch wat doen? En je komt er ook nooit eens uit, want van gratificaties of zo iets is nooit sprake en „verval“ heb je niet omdat je van de gemeente niet voor een extra beloning wat bijzonder voor de mensen mag doen.

's Zaterdagmiddags wordt er wat bij verdiend in het oude vak: ruw ijs. Maar Zondag vrijwillig straat gaan vegen, dat doet Jan Hendrik uit principe niet. Dat ga je dan geregeld doen, en dat wordt het loon. Wanneer je dan eens een Zondag wil uitrusten, dan mist je vrouw het te veel, omdat ze er zich aan gewend heeft. En daarom wil hij ook niet, dat Dien er nog bij uit werken gaat, ook al zou zij het — ondanks de 4 kinderen — graag doen.

In de scherpe kop van Jan Hendrik trekt het „Nee, er is zo niet veel aan.....”

Vroeger heeft hij altijd op de communisten gestemd. Want heeft „De Waarheid“ niet altijd duidelijk gezegd, dat we onze bevrijding alleen aan de Russen te danken hebben gehad. Maar ja, hij beseft ook heel goed, dat het ongeluk is dat je maar één krant kan lezen, zodat je dan alles eenzijdig hoort. Nu we toch aan Amerika zijn overgeleverd moet hij er nog eens ernstig over denken. Want een verbetering van de levensstandaard verwacht hij van de communisten zeker niet.

De radio in „salon de herrie“ zeurt van „Ouwe taaie, jippie-jippie-jee.....” Ja, voor die rommel moet je ook nog twee vijf-en-twintig in de maand dokken aan de distributie.....

CASPER

Een Zaans bloemetje.

Ergens drie-hoog in „de Pijp“ woont de 29-jarige voorman (hij is „tanker“ op Schiphol bij de British Petrol) Casper Meyns met zijn jonge vrouw, de 2-jarige Rita en baby Casper. Hij komt van buiten, deze gezonde, levenslustige knaap — van de Zaankant. En hij vervloekt iedere dag weer, wanneer hij weggaat of thuiskomt, de Govert Flinkstraat en de donkere, smalle trappen. Wat moet er straks zo van je kinderen terecht komen?

Hij was met zijn trouwen blij iets gevonden te hebben, ook al betaal je nog maar liefst 7 gulden in de week voor twee kleine kamertjes en een keukentje. Maar hij breekt zijn nek om wat beters te vinden. En hij is het soort vent dat er komen moet, ook tegen alle verdrinking in. Mopperen, ho maar. Zijn verhaal is voortdurend doorspekt met: „we hebben het zo slecht niet.....” omdat hij weet dat het nog heel wat zijn, die het beroerder hebben. Hij heeft altijd nog zijn ouders aan de Zaan, die zorgen dat er een bloemetje op tafel komt, en van wie hij in geval van nood altijd wel iets kan krijgen wanneer de kinderen wat nodig hebben. Ook al doet hij dat dan niet graag.

Met kindertoeslag mee brengt hij een f 47.50 thuis. En dat is al een hoog loon, zegt Casper, want bij de K.L.M. hebben ze minder. Met Kerstmis hebben ze ook nog twee weken gratificatie gehad, al staat daar tegenover, dat ze geen pensioenregeling hebben, zodat de kindertoeslag aan particuliere verzekering en begrafenisfonds op gaat.

Och, je kunt er met je eten net van komen, zegt Gerarda, net van je bonnen leven. Maar iets extra's gaat niet en aan kleren, daar komen we niet aan. Van de textielpunten hebben ze alleen maar een broek voor Casper kunnen kopen. En ik heb niet eens een zomerjurk.....

Gerarda is vroeger wel naaister geweest, maar met twee kleine kinderen, waarvan baby Casper nog

maar een paar maanden is, kom je aan kleren maken niet toe. Vooral nu de luiers zo duur zijn, dat je minstens twee keer per dag moet wassen. Dingen als vruchten en zo kunnen er ook niet af. De dokter heeft gezegd, dat baby tomaten moet hebben. Maar hij moet het maar met tomaten-puree uit een blikje stellen, wat wil je met tomaten van een gulden erop!

Anders een dure knaap, die Casper, nog afgezien van de luiers. Als hij nu maar in December gebo-

NEDERLAND?

Verslag van de huidige omstandigheden

... dan had hij ook wel zijn kindertoeslag op-
... t. Maar nu hij een maand later kwam, mag
... rop nog een jaartje wachten. Gerarda vindt
... ar een rare regeling.

... ze hebben het niet slecht, zegt Casper nog
... n keer met overtuiging. Ze zijn het laatste
... ar wel nergens heen geweest, ook al mag
... graag eens naar een goede voetbalwedstrijd
... en ook al kan het biertje dat hij wel graag
... meestal niet af, en heeft Gerarda geen zo-

... opbouwen mijnheer, dat is op het ogenblik
... e moeilijkheid. Als je maar niet zoveel zor-
... d over kleding en schoenen reparatie, dan
... wel gaan — dan zou je nog wel eens iets
... kopen. Want je kleren en je inboedeltje
... vullen, dat is toch wel een eerste vereiste.
... Casper en Gerarda hebben vertrouwen in
... omst. Nog eens op een vliegveld buiten kom-
... n dan weg uit de Pijp.....

... ze volgende maand zullen stemmen: ze we-
... werkelijk niet. Het is zo moeilijk op het
... k om te weten waar de oplossing ligt.

CORNELIS EN MEVROUW

Zwaard van Damocles

... nieuw langs de grauwe huizenblokken van de
... Pijp, langs de hoeken waar in groepjes de
... jongens sigaretten en textielpunten aanbie-
... uwe en donkere trappen op naar III-hoog. En
... n kleine oase in deze stenen woestenij: een
... g-klein, nogal overvuld, maar keurig en oer-
... binnenhuisje. De muren vlekkeloos crème,

... er bedekt met ingenieus aan elkaar gezette
... uitstekend onderhouden matten, een oude
... grootvadersklok en een antiek spinnewiel in
... k: het werk van een oud-zeeman, die 22 maal
... illetjes (of wat ervan over bleef) her en der
... , en van zijn steeds zorgende echtgenote.

... ee, arbeidzaamheid en de gave om tevreden
... met wat je hebt, spreken uit de vriende-
... op met de rimpeltjes rond de blauwe ogen
... e 55-jarige loopbode (arbeidscontractant bij
... ks-bureau) Cornelis Jan Troost. En uit het
... huisje met de schemerlampjes, de rode gera-
... n de vensterbank en de ditjes en datjes aan
... nd het motto dat zijn levensgezellin steeds
... lt: het moet allemaal met overleg.....

... verleg en het „je moet het hier zoeken” van
... is Jan zijn wel de geheimen van hun beider
... n. Want moeilijk hebben ze het steeds gehad,
... k hebben ze het vandaag en een allerakeligst
... l van Damocles hangt boven hun hoofden.
... wijl wij naar hun verhalen zitten te luisteren
... koesteren in de theelichtjes-bloeiende gera-
... gezelligheid klinken in onze oren voortdurend
... rden uit het Atlantisch Handvest als een
... „vrijheid van angst.....”

... ien jaar bij het loodswezen in Vlissingen en
... en — het grootste deel van een arbeidzaam
... — heeft hen het grootse bedrag van 617 gul-
... den per jaar (oftewel f 11.80 per week)
... verd. Natuurlijk tellen de 7 jaren, die hij er
... zijn afgekeurd als los wachtman bij deed, voor
... nsioen niet mede.

... is Cornelis Jan sinds twee jaar loopbode bij het
... reau, hetgeen hem 150 gulden opbrengt, zo-
... met het pensioen een dikke tweehonderd gul-
... de maand hebben. Verder kunnen ze het niet
... n, want dan gaat de opslag toch maar van

het pensioen af. Wij hebben toch immers de keurige
regeling, dat men maar 30 % boven wat men vroeger
verdiende mag komen? En dat is nog maar sinds
kort, deze gunst. Tot voor enige tijd geleden was
het 10 %.....

Een mooie regeling. Waarom zou een loopbode
meer verdienen? Hij zou eens mogen kunnen spa-
ren voor de dag, die wellicht helemaal niet ver meer
af ligt, dat het rijksbureau hem niet meer nodig
heeft. En waarop hij dan van zijn f 11.80 pensioen
per week mag gaan leven. Hij heeft toch immers
alleen maar zijn hele leven gewerkt, een zoon de
H.B.S. doen aflopen en voor tandtechniker doen stu-
deren? En nu hij zoveel verdient als arbeids-con-
tractant, kan er ook best een dikke 80 gulden be-
lasting van de 600 gulden pensioen af — het pen-
sioen dat de belastingmensen natuurlijk rustig bij
zijn tijdelijk inkomen optellen.

Maar vandaag is vandaag. En van die dikke 200
kunnen ze er netjes komen. Je hebt je zorg en het
moet allemaal met overleg, maar ze kunnen er met
zijn tweeën behoorlijk van eten en netjes voor de
dag komen. Ze zouden natuurlijk wel eens graag
naar een concert willen, of eens een weekje echt
vacantie willen hebben in een pension buiten, maar
dat gaat natuurlijk niet. Zwart wordt er nooit ge-
kocht. Zodat het pijpje van Cornelis Jan een paar
dagen nadat de bonnen zijn aangewezen niet meer
brandt. „Nu ja, dan maar niets”, zegt hij, „al gaat
het je aan het hart”.

Vroeger was de pijp natuurlijk altijd gestopt, maar
vroeger was ook vroeger — toen kostte een goede
sigaret een halve cent. Wij praten veel over vroeger.
En hoe het nu toch eigenlijk gekomen zou zijn, dat
de mensen tegenwoordig zoveel meer nodig hebben.

Dan komt het gesprek natuurlijk ook op Vlissingen,
waar ze zoveel gelukkige jaren hebben door-
gebracht. Ze hebben er zoveel van gehoord, van al
die verwoestingen. En Mevrouw zou zo graag toch
eens gaan kijken. Maar dat is allemaal veel te duur
geworden. Als je nu toch eens het verschil ziet bij
vroeger.....

„Ik wil het allemaal wel hoor”, zegt Mevrouw,
wanneer wij het hebben over de onmogelijkheid om
eens naar een lunchroom te gaan. Cornelis Jan kijkt
maar eens naar het pijpje, dat gelukkig nog brandt
zolang als het duurt, en zegt nog maar eens „ja, je
moet het hier zoeken.....” Hoort hij in de verte als
een haan de woorden: „vrijheid van angst.....?”

Nee, ze weten werkelijk niet wat ze moeten gaan
stemmen. Het moet anders worden, maar het moet
op een vreedzame wijze gebeuren. Nog eens zo'n oor-
log..... Zien ze zich als enige jaren geleden weer
gaan uit het verwoeste IJmuiden, met de Friese
grootvadersklok en het spinnewiel op een hand-
wagen?

THEO EN STIEN

Twee gulden voor Moeder.

Het is een opluchting te praten met mensen, die
er — zolang het duurt althans — goed kun-
nen komen. Ook al komt dit dan omdat ze zo onge-
nadig gebouwd hebben, en ook al kan hun geval moei-
lijk als voorbeeld worden gesteld. Of misschien juist
wel: om te laten zien, dat toch ook zij het heel
kalmpjes aan moeten doen.

Het is een keurige, plezierige straat waar zij wo-
nen. de 33-jarige meteropnemer-incasserder bij het
Gemeentelijk Electriciteitsbedrijf Theodoor Bos en
zijn jonge vrouw. Eerst drie maanden geleden zijn
zij getrouwd, toen ze bij de mensen waar Stien
15 jaar werkte voor het schijntje van f 3.20 per
maand de voorkamer met het kleine tussenkamertje
konden krijgen — het bedrag van de 10 % toege-
stane huurprijshoogte van de woning. In ruil
blijft Stien het huishouden doen voor haar geheel
invalidede geworden werkgeefster, die haar meer als
een eigen kind dan als een dienstmeisje is gaan
beschouwen.

Theodoor is na 5 jaar bij het G.E.B. (daarvoor
was hij tram-conducteur en arbeider bij de Hem-
brug) in de hoogste (de 5e) loonklasse voor meter-
opnemers-incasseerders gekomen. Na aftrek van het
bedrag om zijn 2 losse dienstjaren in te kopen brengt
hij ongeveer 44 gulden per week thuis. Door nog
twee dagen te blijven werken bij andere mensen,
legt Stien er dan nog eens een tientje boven op.

„Zoals we er nu voor staan”, zegt ze, „kunnen
wij het ruim doen, ook al is het met het sparen
afgelopen. Dat kun je alleen doen wanneer je op
een uiterst zuinige voet gaat leven.”

Wat ruim doen is? Wel, ze hebben zelfs al één
keer aardbeien gehad. En eendeneieren zijn ook nog
wel te betalen. De stad gaan ze haast nooit in —
drinken doen ze niet — hij is een matig roker, zodat
hij met zijn rantsoen toekomt. Maar vakantie kan
natuurlijk niet meer, nu ze desondanks toch plat-
zak zijn.

Naast de krant kunnen ze zich nu nog wat chris-
telijke week- en maandbladen permitteren. Een radio
zouden ze wel graag hebben, maar aan de distri-
butie komen ze niet te pas, en een eigen toestel:
mijnheer, laat me nu eens lachen!

Ze betalen allebei twee gulden per week aan hun
moeder, want die oudjes hebben het hard nodig.
Stien's moeder heeft het tramconducteurspensioen
van 18 gulden per week, en Theodoor's moeder f 10.-
ouderdomsrente.

Kinderen zouden ze natuurlijk over een paar jaar
wel graag hebben. „Het is, dat daar niet naar ge-
vraagd wordt”, zegt Theodoor heel ernstig, „maar
de huidige levensstandaard is daar eigenlijk niet op
gebaseerd.....”

ANTON EN WIES

Hobbie is de luxe.

„Als ik het enigszins missen kan, dan koop ik
„A voor een kwartje boenwas”, zegt Wies Door-
hof. En dat is dan ook het geheim van de keurige
spulletjes waartussen wij ergens II-hoog in het
hartje van de Jordaan zitten te praten, en die niet
de indruk geven, dat men hier iets tekort komt.
Maar dat is opnieuw de schijn die bedriegt — men
heeft eerder te doen met slonzen dan met mensen,
die ondanks hun armoede de eindjes bijeen weten
te houden.

Een voordeel van die oude Jordaan huizen is
wel, dat je er voor je 5 gulden huur tenminste
de nodige ruimte krijgt. Ook al is het bovenkamertje
zoals Wies het uitdrukt „zo gaar als boter” en
feitelijk alleen nog maar voor rommelhok geschikt.
Er is ongetwijfeld meer sfeer dan in de troosteloze
steenklompen van de Pijp of Oost.

Maar van sfeer eet je niet. En wat je op die
bonnetjes krijgt is volgens Wies maar „knudde”.
Daarom worden er door Anton en Wies Doorhof
met hun twee grote kinderen zeker 5 kilo aard-
appels per dag gegeten. En dat hakt er meteen
behoorlijk in. De twee kinderen brengen weliswaar
een tientje kostgeld de man binnen, maar dat
eten ze „in de ruimte” op — daar kom je schoon
aan te kort.

Goed eten moeten ze wel, want Anton heeft zwaar
werk in de Centrale Markthallen — iedere ochtend
om half vijf op en in de drukke zomermaanden pas

om acht uur of half negen 's avonds thuis. En Wies
is er nog vier dagen in de week op uit om naast
haar eigen huishouden ook nog voor anderen schoon
te maken. Anton brengt voor zijn gesjouw f 41.50
gulden schoon thuis en Wies verdient er een 11 gul-
den bij. Maar ze zijn het er beiden roerend over eens,
dat je er vroeger met 15 gulden steun beter kwam
dan nu met die dikke 50.-.

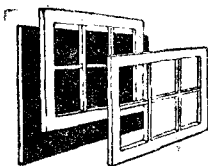
Het blijft scharrelen van de ene dag op de andere.
Nooit kun je zeggen: nu kopen we eens een nieuw
costuum of een paar nieuwe schoenen. En wanneer
er absoluut iets nieuws over is, dan moet het we-
ken lang worden uitgezuinigd.

Uitgaan komt bij Anton en Wies haast niet voor.
Zo eens in de paar maanden eens naar de bioscoop.
„Als we dat dan nog niet konden hebben”, valt An-
ton uit. Maar een gulden in de week opzij leggen
om eens vakantie te nemen, daar is geen sprake van.

Werkklaren heeft Anton met het ruwe werk in
de markthallen hard nodig. De baas heeft nu een
manchester pak aangevraagd, dat ze voor 36 gulden
kunnen krijgen, maar dat ze dan met 5 gulden per
week moeten afbetalen. Dat gaat feitelijk niet, maar
het is een kwestie van moeten — een man moet
toch een heel werkpak hebben. Het is met dat wer-
ken op de groentemarkt een vreemde geschiedenis,
vertelt Anton. Ze zeggen natuurlijk allemaal: wie
in het veen werkt, kijkt niet op een turfje. Maar
zo is het nu niet. Niets krijgen ze mee. Zelfs
van rot fruit of doorgedraaide groenten moeten ze
met hun vingers afblijven, en dat steekt natuurlijk
wel eens. Vroeger hadden ze een baas, die voor zijn
mensen nog wel eens goedkoop groente en fruit
inkocht. Maar de bedrijfsleider die ze nu hebben,
doet voor zo iets geen moeite. Eens een gratificatie
of iets extra's komt ook nooit voor, en dat zou nu
juist zo fijn zijn om eens wat te kopen. Met stra-
lende ogen vertelt Wies van de voorpret die ze al-
tijd hadden, wanneer er bij de winkelier waar ze
vroeger werkte eens een gratificatie op komst was.
Mens, je had zo'n extratje van te voren al tien keer
uitgegeven.

Ja, maar dat was allemaal vóór de oorlog. Toen
kwam je nog wat makkelijker aan een stuk kleren,
en kwam je ook nog wel eens de stad uit.

Eén luxe hebben ze, en dat is Robbie, de kleine
bastaard-fox terrier, die op een mooie dag zo eens
is komen binnen lopen. Acht gulden belasting per
jaar voor zo'n hond is voor ons mensen eigenlijk niet
te doen, zegt Wies. Maar we zijn allemaal zo gek
op hem, dat we er met zijn vieren aan mee betalen....

RAMEN

IN TRILBETON

NV BETON- & PLATENFABRIEK

1/4 GEBR. MYNLIFF

TELEFOON: 20559 - SLOETSTR. 6 - NYMEGEN

STAALCONSTRUCTIES

METALEN

RAMEN EN DEUREN

De Vries Robbé & Co.

GORINCHEM

Hotel Café Restaurant

Rotterdam Zuid „Het Witte Paard”

U PEINST OVER EEN GESCHENK?

S. K. Citroen

HOFJUWELIER
S GRAVENHAGE

HOOGSTRAAT 23 TELEFOON 11.17.57

GESCHENKEN IN ALLE PRIJZEN

N.V. SCHEEPSWERVEN

„PIET HEIN”

BOLNES en PAPENDRECHT

DWARSELLINGEN

115 Meter

DROOGDOK

115 x 30 Meter

N.V.

„Latumebo”

A L B L A S S E R D A M

Directeur: A. Caljé

Postbus 5
Telef. 477
Oost-Kinderdijk 177

Duray Fieldpijpestoomketels
Nilens' Heistellingen en
Stoomblokken
Gietstaal der S. A. Paul
Würth, Luxembourg.

Prima kwaliteit
Snelle levering

OPLEIDING

voor

STENO-TYPEN

TALEN

BOEKHOUDEN

TACHO

Tevens opleiding tot Alg.

SECRETARESSE

en

Steno-correspondent(e)

Inlichtingen en inschrijvingen
aan onze instituten te:

Den Haag: Stadhoudersplein 3-5
Tel. 558320.

Amsterdam: van Baerlestraat
11-13, Tel. 27156.

Rotterdam: Mathenesserl. 145,
Tel. 25542.

Utrecht: Wilhelminapark 20,
Tel. 12964.

Arnhem: Stationsplein 23, Te-
lefoon 26884.

SCHOEVERS

Fa. B. Cuperus Az.

Hessenweg 2 - De Bilt
Bijkantoor:
Laurillardlaan 1,
Bilthoven

Drukkerij en Uitgevers
van

Handeldrukwerk
en Vakbrochures

Waar spreken onze
meest bekende
sprekers:

Maandag 21 Juni tot en met
Zaterdag 26 Juni.

21 Juni. Rijswijk (Z.H.): H. J.
Ankersmit en A. M. Pino.
Voorburg: Mr. G. Vonk.
Wageningen: Drs. H. A.
Korthals en Ir. A. Stoffels.
Wieringermeer: Dr. S.-E. B.
Bierema.

Zierikzee: R. Zegering
Hadders.

Zwolle: Mevrouw A. Forta-
nier-de Wit en Joh. G. H.
Cornelissen.

22 Juni. Culemborg: Mr. G.
Vonk.

Epe: F. den Hartog.

Krommenie: G. Ritmeester.
Ridderkerk: Drs. H. A.

Korthals.

Wolvega: R. Zegering
Hadders.

Zutphen: Mr. P. J. Oud.

23 Juni. Brielle: F. den
Hartog.

Edam: Joh. G. H. Cornelis-
sen en R. Th. J. le Cavelier

Schagerbrug: Ir. A. Stoffels

Sneek: R. Zegering Hadders

Texel: G. Ritmeester

Winterswijk: Mr. P. J. Oud

Baarn: Mr. G. Vonk.

24 Juni. Amsterdam: Joh. G.
H. Cornelissen, G. Ritmees-
ter en Mr. W. C. Wende-
laar.

Apeldoorn: Mr. P. J. Oud.

Bergen (N.H.): Ir. A.
Stoffels.

Dordrecht: Drs. H. A.
Korthals en Mr. D. U.
Stikker.

Markelo: R. Zegering
Hadders.

Middelharnis: F. den
Hartog.

's-Hertogenbosch: Mr. G.
Vonk.

25 Juni. Amersfoort: Joh. G.
H. Cornelissen.

Arnhem: Mr. P. J. Oud,
Haaksbergen: R. Zegering
Hadders.

Hengelo: R. Zegering
Hadders.

Leiden: Mevr. A. Fortanier-
de Wit en Prof. Mr. R. P.
Cleveringa.

Nijmegen: Drs. H. A.
Korthals.

Tilburg: Mr. G. Vonk.
Winkel: Ir. A. Stoffels.

26 Juni. Leeuwarden: Mevr. A.
Fortanier-de Wit en Dr. S.
E. B. Bierema.

6

IS ONS LIJSTNUMMER

Hebt U handelsbelangen in Afrika?

Dan zal U het speciale 3-talige Afrika-nummer van het
weekblad „Groothandel”, zeker interesseren. Dit nummer
biedt tevens een unieke gelegenheid om per advertentie
relaties in Afrika aan te knopen, of wel uit te breiden
voor ex- dan wel import. Haast U dus, want wij zijn vrij-
wel volgeboekt en na Dinsdag 22 Juni kunnen wij niets
meer accepteren.

Koninkl. Nederl. Boekdrukkerij H. A. M. Roelants
Afdeling Periodieken - Telefoon 6-9-3-0-0 toestel 1 - Schiedam

Een goede raad voor jong en oud.
stemt op lijst zes, op mr. Oud.

**AFDELINGS-
nieuws**

ALBLASSERDAM

Goede reis

De reisvereniging van de plaatselijke Afdeling van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie maakte op 9 Juni j.l. haar jaarlijkse reis en boekte daardoor wederom een daverend succes. Het fraaie zomerweer droeg daartoe in niet geringe mate bij al moet gezegd worden, dat ook de mooie natuur van Breda, Oisterwijk en Vught op zichzelf al een waarborg inhielden, dat dit keer bij uitstek genoten zou kunnen worden.

In het paviljoen „De IJzeren Man” werd een gemeenschappelijke maaltijd gehouden, waarbij door de voorzitter, de heer A. Caljé, een tafelrede werd uitgesproken. Hij wakte de aanwezigen nog eens op, om bij de komende verkiezingen de actie om op de kandidaten van de V.V.D. te stemmen, te steunen.

Het bestuur kan met groot genoegen op deze reis terugzien.

Goede vergadering

De afdeling belegde een openbare vergadering, waar gesproken werd door de heren G. Ritmeester en Mr. G. Vonk.

Goede verwachting.

Op 6 Juli zal nog een contactavond worden gehouden voor leden van de V.V.D., waarbij ook de leden van de Reisvereniging zullen worden uitgenodigd. Wij verwachten een stampvolle zaal en vele introducés!

ARNHEM

Opgepast!

Vrijdagavond 25 Juni spreekt Mr. Oud in de Concertzaal van Musis Sacrum op het Velperplein. Leden uit Arnhem en omgeving verzuimt niet deze avond aanwezig te zijn. Neemt zoveel mogelijk geestverwanten, vrienden en kennissen mee opdat deze vergadering een groot succes wordt. De vergadering begint om 8 uur en is kosteloos toegankelijk voor ieder.

BIERUM

Goed plan

Te Bierum hield voor een aandachtig gehoor de voorzitter der Centrale Groningen, de heer W. Trijssenaar, een boeiende inleiding. Hierna werden vele vragen gesteld, die alle naar genoegen werden beantwoord. Vooral de Indische kwestie stond in de belangstelling.

Er bestaan plannen in Bierum tot de oprichting van een afdeling over te gaan.

DELFT

Debat

Voor de Delftse studenten had een debatavond plaats, waar de verkiezingsmanifesten en de beginselprogramma's van de Partij van de Arbeid en van onze Partij, de V.V.D., werden uiteengezet. Voor de Partij van de Arbeid deed dat ir. S. A. Posthumus, lid van de Tweede Kamer, voor onze Partij de heer D. W. Dettmeijer, lid van de Haagse Gemeenteraad.

HOEKSCHE WAARD

Actief!

Het bestuur van de Onder-Centrale Hoeksche Waard is thans als volgt samengesteld: W. P. J. Goossens, Voorzitter, A. P. v. d. Hoeven, Secretaris, D. Fonkert, Penningmeester; allen Oud-Beijerland; W. Sepmeyer, 's-Gravendeel, Vice-Voorzitter; J. H. de Wilde, Greup, 2e Secr. Verder hebben van iedere afdeling in de Hoeksche Waard twee leden zitting in de Onder-Centrale, terwijl er 4 plaatsen opgehouden zijn voor de op te richten Jongeren Organisatie van de V.V.D. in de Hoeksche Waard, waarvan de Voorzitter

Wilt U afdelingsnieuws, aankondigingen van vergaderingen e.d. bestemd voor dit weekblad richten aan: Mr. E. Elias, Victoria-hotel, kamer 435, Amsterdam?

ambtshalve zitting zal hebben in de Onder-Centrale met drie bestuursleden om een goede samenwerking te waarborgen bij de organisatie der propaganda-avonden, verkiezingsvergaderingen en verkiezingspropaganda

DEN HAAG

Op de Watergeus

Op Donderdag 24 Juni, des avonds om 8 uur, houdt de afdeling Den Haag van onze Partij een vergadering op de woonschuit „De Watergeus”, liggende aan de Laakkade, bij de Rijswijkseweg. Spreker: de heer D. W. Dettmeijer, lid van de gemeenteraad van Den Haag, over: Koers houden.

KEDICHEM

Stampvol

Voor deze afdeling sprak Fl. den Hartog over het onderwerp: „De V. V.D. en de Landbouw”. De zaal was stampvol. In een belangwekkend betoog van anderhalf uur schetste de spreker de hedendaagse problemen.

Een uitstekend geslaagde avond.

LOCHEM

Twintig nieuwe

Het bestuur werd samengesteld als volgt: Jhr. Mr. P. van Foreest, voorz., A. Lichtendahl, secr., Nieuwstad 25, J. J. Welle, penningmeester en C. H. Gorter (lid).

Circa twintig nieuwe leden traden toe. Een lezing van den Heer den Hartog (landbouwpolitiek) trok bevredigende belangstelling.

STEDUM

Treedt binnen!

Onder leiding van de heer Huizinga uit Loppersum, werd Donderdag 10 Juni j.l., na een uiteenzetting van de heer Voet uit Groningen, een afdeling opgericht.

Het bestuur bestaat uit de heren: P. Boerema, Garsthuizen, voorzitter; P. S. Offringa, Westeremden, tel. 3, secretaris; D. J. Jensema, Stedum, penningmeester.

WIERINGERMEER

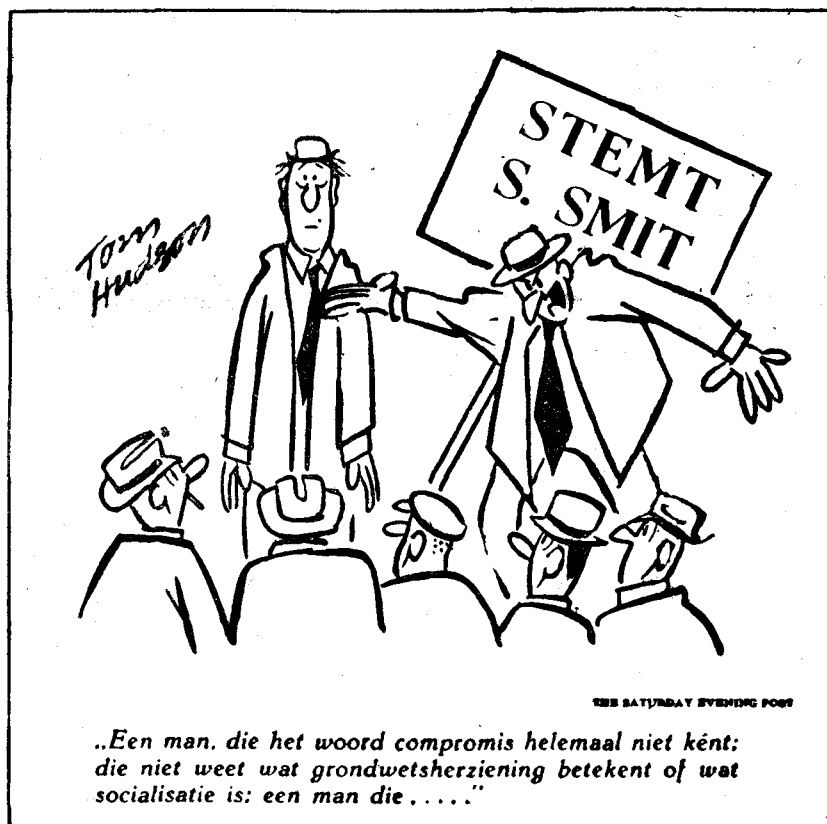
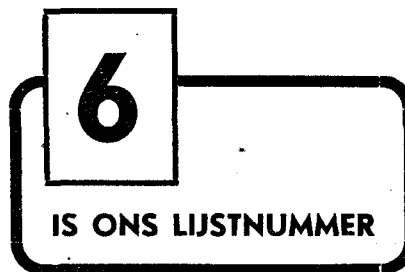
Komt!

Op Maandag 21 Juni komt Dr. Bierema in Middenmeer spreken, terwijl op 3 Juli Mr. Oud komt. Beide malen in Hotel Smit. Wij wekken allen uit de Kop van Noord-Holland op om naar deze beide begaafde sprekers te komen luisteren.

WEMELDINGE

Weest welkom!

Een nieuwe afdeling! Bestuur: Voorzitter: P. J. J. Dekker Wzn.; Secretaris: J. Burger Felius, Prins Bernardstraat 6, Wemeldinge; Penningmeester: M. C. Lindenbergh.

„Een man, die het woord compromis helemaal niet kent; die niet weet wat grondwetsherziening betekent of wat socialisatie is: een man die

Middenstanders!

Wees voorzichtig!
Let terdege op Uw saack!
Binnenkort moet U weer

kiezen,
(‘t stembiljet is in de mzak)
‘t Merendeel van de partijen
Trok zich weinig van U aan,
Maar, zo tegen de

verkiezing
Dan ontdekt men Uw
bestaan!

Men belooft U gouden bergen,
U wordt ‘t beste paard

van stal!
En U leest hoe men met ijver
Voor Uw welzijn waken zal!
Maar, U laat zich niet

meer „lijmen”
Leergeld hebt U ruim betaald!
(Enkel voor het rode stipje
wordt U er weer bijgehaald!)

Laat die lokstemmen maar
kwelen,
U krijgen ze toch niet mee;

Het gaat NU om

Uw **BESTAANSRECHT!**

Daarom stemt U: **V.V.D.!!**

**Nullificerende
Staatslieden**

Naar aanleiding van het artikel „Ik heb horen zeggen” in Uw editie van 4 dezer, waarin naar aanleiding van de befaamde Westelijke Unie zeer terecht herinnerd wordt aan de bittere waarheid, dat „vijf maal nul nul blijft”, rijst de navolgende vraag:

Welke staatslieden, diplomaten en strategen zijn verantwoordelijk voor het feit, dat de Europese leden van deze Westelijke Unie thans, d.w.z. drie jaren na Duitsland's capitulatie, nog niet voldoende beveiligd en bewapend zijn. De desbetreffende staatslieden, diplomaten en strategen hebben tijdens de oorlogsjaren in Londen (of elders) en gedurende de na-oorlogse periode voldoende tijd gehad om de politieke en militaire bescherming van hun vaderland voor te bereiden. Dat zij daarin schromelijk gefaald hebben duidt op staatkundig, diplomatiek en militair wanbeleid. Het is in confesso, dat het uitoefenen van critiek „achteraf” gemakkelijk is. Maar aangezien wij ons bevinden in een periode van „planmatige en vervoorzienende staatsbemoeiing” is het redelijk, van een zodanige staatkunde-bevredigender resultaten te verwachten, dan de verzuighting vijf maal nul is nul. Het is betreurenswaardig, dat er geen instanties zijn, welke dergelijke nullificerende staatslieden voor hun wanbeleid kunnen bestraffen.

Abonné.

De clou van de avond.....

Een lezer uit Lekkerkerk schrijft ons:

Ik bezocht dezer dagen een vergadering van de Partij van de Arbeid waar het woord werd gevoerd door de heer J. C. Deering over het onderwerp „Naar nieuwe verten”.

Sprekende over onze partij was het steeds „de club van V. en D. en z'n Oud(jes).”

Bij het beroep op de middenstand en het bewijs dat deze thuis hoort in de P. v. d. A. werd volstaan met de vraag aan de aanwezige middenstanders. „Wenst gij terug te keren naar het gelukzalige tijdperk van voor de Vestigingswet Kleinbedrijf? Toen gij, kapper, op Zaterdagavond om half één nog zat te wachten of er niet één of andere dronken kerel kwam binnenzwaaien die je mocht scheren, terwijl je andere collega's ook nog zaten te wachten of hij niet toevallig bij hen binnen kwam waggelen en zij het genoegen hadden om „zijne edele” te mogen scheren.”

Dat de Vestigingswet Kleinbedrijf reeds dateert uit 1937, ondertekend is door de Kath. minister Steenberghe, en tot stand kwam onder een regering waar nu toevallig de S.D. A.P. (P.v.d.A.) geen deel van uit maakte, werd niet verteld.

Graag had ik de aanwezige middenstanders de vraag voorgelegd, wanneer hun zoon beschikte over de vestigingseisen als, vakbekwaamheid, handelskennis en credietwaardigheid of deze een kans moet hebben een zaak te beginnen ja dan neen. Het antwoord lijkt me niet moeilijk te raden. Laat ze echter wel bedenken dat bij hantering van het behoefte-element, wat de P.v.d.A. wil, het heel dikwijls zo zal zijn dat ondanks het feit dat men aan de vestigings-eisen voldoet, de kans om een zaak te beginnen heel klein is.

Verder veel mooie en goedkope moppen over Liefstink.

Over Tilanus liet spreker zich als volgt uit: „Deze man doet me altijd

denken aan his masters voice, eerst de stem van de meester (Jan Schouten) en dan Tilanus”.

De vroegere partijgenoot van de spreker, „d'n ouwe Sam van Houten”, werd het brevet van zuiver statisch denken in de schoenen geschoven. (P.v.d.A. is dynamisch — V.V.D. is statisch.)

Zo in deze trant werd ongeveer een uur volgemaakt.

Daarna was het pauze en na deze pauze de clou van de avond, v r t j d e b a t. Maar niet één van de pro noch contra aanwezigen van de P.v. d.A. meldde zich.

De spreker verwonderde dit en hij deed een wanhopige poging, bijna een smeekbede, om enkele der aanwezigen tot een debat te verleiden. Het baatte niet, er kwam geen mens opdagen.

Mij verwonderde het echter in het geheel niet. Er was niets maar dan ook niets gezegd, dus was debatteren overbodig en volkomen zinloos.

P.v.d.A. remt Nederlands economische politiek

Gelijk men in de dagbladen uitvoerig heeft kunnen lezen, zijn de vorige week de ministers van België, Luxemburg en Nederland (Benelux-lan-den) gedurende twee dagen in conferentie bijeen geweest. Het belangrijkste resultaat, dat tijdens deze besprekingen werd bereikt, is wel het feit, dat een principiële beslissing werd genomen tot het vormen van een Economische Unie tussen de drie genoemde landen en wel met ingang van 1 Januari 1950. De Beneluxgedachte nadert dus meer en meer haar praktische verwezenlijking en men zou zich hierover oprecht kunnen verheugen, ware het niet, dat er nog verschillende voorwaarden moeten worden vervuld, al eer men aan deze verwezenlijking toe is.

Zal ongezoeten critiek der Benelux-partners eindelijk eens de ogen openen?

Het roer moet om!

De vraag komt hierbij op, welke oorzaak o.m. de verwezenlijking van de Economische Unie dan wel in de weg staat.

Het antwoord luidt: Het verderfelijke stelsel der geleide economie dat in Nederland wordt toegepast, een stelsel waarop de Partij van de Arbeid zó prat gaat, dat zij geen gelegenheid laat voorbijgaan zich als kampioen ervan op te werpen!

Wij behoeven de Partij van de Arbeid dit kampioenschap geenszins te misgunnen. Integendeel! Immers, het is haar politiek die de belangrijkste barrière vormt op de weg, die leidt naar een nauwe economische samenwerking met onze Zuidersburen.

De Belgen die reeds eerder ernstige bezwaren tegen deze politiek hebben gemaakt, staken op de reeds eerder genoemde conferentie van ministers wederom hun mening niet onder stoelen of banken.

De Economische Unie zal slechts een feit kunnen worden, aldus verklaarden zij, indien Nederland voldoet aan de volgende voorwaarden:

1e. Geleidelijke afschaffing van de Nederlandse politiek, wat betreft de subsidieverstreking en de daarmee verband houdende prijsbeheersing.

2e. Geleidelijke vermindering van de economische beperkingen in Nederland, vooral wat betreft het verlenen van in en uitvoervergunningen.

Kortom, de Belgische eisen komen neer op een herziening van de Nederlandse economische politiek, die op de geleide economie is gebaseerd.

Oorzaken in eigen huis

Deze onverbloemde Belgische critiek moge ons Nederlanders inmiddels ernstig tot nadenken stemmen. Er blijkt o.m. uit, dat de oorzaken die een verwezenlijking van de Benelux-gedachte belemmeren, niet buiten onze grenzen zijn gelegen, doch in het eigen land, waar de Partij van Arbeid den volke met trots vertelt, dat het niet haar coalitie-genote, de Katholieke Volkspartij is, die steeds de „progressiviteit” heeft doorgedreven, doch zij, de rode „ordenaarster” zelve.

De jongste Belgische reactie bewijst wel zeer zonneklaar, hoe misplaatst deze trots is en hoe noodzakelijk voor ons volk, in eigen huis eens grote schoonmaak te gaan houden, opdat wij ons zelf als natie niet de pas afsnijden naar een internationale economische politiek, die het beginsel van de geleide economie radicaal over boord zet!

Als men de zaak kritisch stelt, heeft Nederland weinig redenen de socialisten dankbaar te zijn. Integendeel! Uit het bovenstaande blijkt immers duidelijk, dat het door de Partij van de Arbeid gevoerde beleid ons op economisch terrein niet alleen nationaal, doch ook internationaal grote schade berokkent.

De geleide economie, die zich zelve aanprijst als een reddend beginsel, is in feite slechts een lapmiddel, dat vooral op de lange duur, erger is dan de kwaal.

De V.V.D. in het gelijk gesteld

Nimmer heeft de V.V.D. — en daarvoor de Partij van de Vrijheid — nagelaten haar stem tegen deze averechtse economische politiek met kracht te verheffen.

Tallose malen hebben de feiten in ons nationale economische leven ons in het gelijk gesteld. Thans zijn het wederom de feiten, nu met een internationale achtergrond — die ons in het gelijk stellen.

Het merkwaardige hierbij is wel, dat de Nederlandse socialistische mede door hun eigen geestverwanten in België, die niets van de geleide economie moeten hebben, worden becristiseerd. Dit maakt de positie van de Partij van de Arbeid in ons land in hoge mate bedenkelijk!

Immers, haar politiek wordt zowel door vriend als door vijand als onjuist bestempeld. En dit kan ook niet anders, als men nagaat waarop deze politiek in feite is gebaseerd.

Wij willen in dit verband niet met opzet onvriendelijk zijn, doch de belangen die op het ogenblik op het spel staan, zijn van een te grote betekenis om datgene te verzwijgen wat zeer noodzakelijk niet verzwegen mag worden.

De socialistische politiek komt gelijk twee druppels water overeen met de economische maatregelen van Schacht, die omstreeks 1933 tot taak had Duitsland van de economische ondergang te redden. Gelijk destijds ziet men ook thans bij ons dezelfde methoden, waaronder wij noemen de „goedkoop-geld-politiek” en „economisch isolationisme”, met de daaraan verbonden catastrofale gevolgen ten nadele van allen. Ook ten nadele van de arbeiders, die men op de duur de sociale voorzieningen, waarop zij recht hebben, niet meer kan verschaffen, omdat de bron waaruit deze sociale voorzieningen moeten worden betaald — het bedrijfsleven — kunstmatig wordt uitgedroogd.

Dit is niet louter een bewering. De „Stichting tot daadwerkelijke bestrijding van het inflatiegevaar” heeft zeer onlangs nog met cijfers aangetoond, hoe door de goedkoop-geld-politiek van de regering de pensioen- en sociale fondsen worden verzwakt.

Nogmaals, van een dergelijke politiek worden allen de dupe. Ook de groepen die men bij voorkeur door toepassing van de geleide economie wil beschermen.

Gevaarlijk gefluit

Daarom is het zoet gefluit van de rode vogelaar in hoge mate gevaarlijk. Vandaar dat het roer van ons schip van staat radicaal zal moeten worden omgegooid voor het te laat is. De Belgen (waaronder socialist!) hebben ons een nieuwe waarschuwing doen toekomen: Verlaat de zandbank der geleide economie waarop Uw vaartuig onherroepelijk moet stranden als Gij de steven niet wendt!

Wie daarbij op de tegenwoordige bemanning rekent, vergist zich ernstig. De economische politiek van de

Partij van de Arbeid is n.l. geen gelegenheidspolitiek, maar een dogma, dat welbewust wordt nagestreefd. Voor haar is de geleide economie geen middel, maar doel. Voor haar is de schaarste-economie geen ramp, doch een welkom voorwendsel om het streven naar socialisatie en nationalisatie goed te praten.

Uit dien hoofde is een nieuwe bemanning zeer noodzakelijk. De V.V.D. beweert dat het anders kan en moet. Hiermee neemt zij een grote mate van verantwoordelijkheid op haar schouders. Zij is zich er zeer goed van bewust, dat de economische omstandigheden, waaronder wij na de bevrijding hebben geleefd en thans ook nog leven, verre van rooskleurig zijn. Maar daar staat tegenover, dat, iniden zij het voor het zeggen had gehad, Nederland in economisch opzicht er beter voor zou hebben gestaan. M.a.w. zij zou niet het verwijt der Benelux-partners te incasseren hebben gehad, waarvoor thans de Partij van de Arbeid de volle verantwoordelijkheid draagt.

Het is zeer nuttig, dat wij ons vlak voor de verkiezingen op al deze feiten nog eens ernstig bezinnen, opdat elke twijfel worde weggenomen bij hen die af en toe nog half hun oor bij de socialistische propaganda te luisteren leggen.

Deze twijfelaars kunnen en moeten worden overtuigd. De feiten spreken in ons voordeel. Zij zijn talloos en doorslaggevend.

Moge tenslotte de Belgische critiek als objectieve maatstaf gelden voor de stelling, dat onze strijd voor (economische) Vrijheid en Democratie (voor het gehele volk) geen partij- doch een landsbelang is!!

G. STEMPHER.

Vanaf heden is de administratie „Vrijheid en Democratie” telefonisch bereikbaar onder nummer 5267 (K 3490)

Een stem, die U niet berouwt, is uitgebracht op mr. Oud.

Wat denkt U?

Hoe zal na de verkiezingen de Tweede Kamer zijn samengesteld?

PARTIJEN	Aantal zetels in de Kamer	Aantal zetels na de verkiezingen
1. Katholieke Volkspartij	32
2. Partij van de Arbeid	29
3. Anti-Revolutionaire Partij	13
4. Comm. Partij Nederland	10
5. Christelijk Historische Unie ...	8
6. Volkspartij v. Vrijh. en Democr.	6
7. Staatkundig Gereform. Partij...	2
8. Oude S.D.A.P.	—
9. Onafhankelijke Nationale Groep	—
10. Katholiek Comité van Actie ...	—
11. Middenstandspartij	—
12. Revolutionair Comm. Partij ...	—
	100	100

Naam:

Handtekening:

Volledig adres:

hierlangs afknippen

In de tweede kolom in te vullen het aantal zetels, dat U voor de verschillende partijen na 7 Juni a.s. verwacht.

Na invulling en ondertekening gelieve U de prijsvraag langs de aangegeven lijn af te knippen en in te zenden aan het Algemeen Secretariaat van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie, Konin-ginnegracht 61, 's-Gravenhage. Links bovenaan op de enveloppe vermelden „Prijsvraag”. De oplossingen moeten uiterlijk op Dinsdag 6 Juli 1948 te 12 uur in het bezit van het Secretariaat zijn.

Voor degenen, die de juiste voorspelling doen voor de samenstelling van de nieuwe Kamer, worden 5 boeken beschikbaar gesteld en 5 jaar-abonnementen op het weekblad „Vrijheid en Democratie”.

Als eerste prijs wordt uitgelooft:

De Mémoires van Churchill in Nederlandse vertaling.

De opgave van de prijswinnaars zal worden gepubliceerd in het laatste Juli-nummer van „Vrijheid en Democratie”.

6

IS ONS LIJSTNUMMER

Het Overheidsapparaat is te groot

In tal van toonaarden wordt reeds lang aangehouden op een meer of minder vergaande inkrimping van het overheidsapparaat en ook van overheidswege wordt dit toegegeven en een zekere bezuiniging, want dit is in hoofdzaak het doel, is hier en daar ook wel bereikt, doch gaat deze inkrimping ver genoeg en bovenal snel genoeg? De kardinale vraag is hoe groot kan het overheidsapparaat zijn en niet hoe groot moet het zijn om uit te voeren wat noodzakelijk wordt geacht. Voorop wordt gesteld, dat dit apparaat bezet moet zijn door personen, die alleszins voor hun taak berekend zijn en dit betekent, dat zij over een zekere minimale intelligentie moeten beschikken. Het intellect is nu eenmaal niet gelijk over alle mensen verdeeld. Deze verdeling is een natuurwet en aan natuurwetten valt niets te veranderen en wanneer men daarmede, geen rekening houdt komt men op de duur volkomen zeker bedrogen uit. De intelligentie, die hier bedoeld wordt, is de natuurlijke aanleg, het vermogen om een zekere kennis te verwerven of een taak te verrichten. Het is dus duidelijk, dat er in Nederland maar een beperkt aantal personen is, dat in staat is om de functie van ambtenaar behoorlijk te vervullen.

Men reorganiseer snel en grondig

De Fransman Binet heeft een methode aangegeven om de intelligentie te meten en voortbouwende op diens werk heeft in Nederland Dr. J. Luning Prak op dit gebied vele onderzoeken verricht.¹⁾

De intelligentie wordt uitgedrukt in het intelligentie-quotient, I. Q. Hoe groter de intelligentie, hoe hoger het getal van het I. Q., het gemiddelde ligt bij 100.

Uit tal van waarnemingen is gebleken, dat voor kantoorwerk een I. Q. van tenminste 120 vereist is.

Een beeld van de verdeling van het I. Q. geeft het volgende staatje:

I. Q. van 100 en hoger	50	%
" " 110 " "	27½	%
" " 116 " "	14	%
" " 118 " "	12½	%
" " 120 " "	11	%
" " 125 " "	6	%

De ambtenaren moet men dus zoeken in de intelligente 11% van de werkzame bevolking. Wanneer men ter toetsing de resultaten van de Volkstelling 1930 nagaat, dan blijkt daaruit, dat ca. 12% van de werkzame mannen en ca. 13% van de werkzame vrouwen een beroep had, waarvoor een I. Q. van ca. 120 of hoger als eis moet worden gesteld. Op grond hiervan wordt aangenomen, dat 12% van de werkzame bevolking de groep is, waarin men de ambtenaren moet zoeken. Maar men moet hierbij ook bedenken, dat behalve de ambtenaren ook tal van andere beroepen en functies door de vertegenwoordigers van deze groep moeten worden uitgeoefend, zoals ingenieurs, dokters, rechters, bedrijfsleiders enz. Gaat men van de veronderstelling uit, dat de verdeling van de beroepen in 1930 een redelijke was, m.a.w. dat er een zeker evenwicht bestond tussen deze beroepen, dan kan men uit de cijfers van 1930 afleiden, — rekening houdende met de bevolkingstoename —, dat in 1948 ca. 220.000 personen voor administratieve werkzaamheden beschikbaar zijn op een totaal van ca. 460.000 werkzame personen, die een I. Q. van 120 of hoger hebben.

De grootte van het ambtenaren-corps kan als volgt benaderd worden: in 1938 werd aan ambtenarensalarissen uitgekeerd ca. f 400 miljoen, het gemiddeld salaris was f 1950,—, dus er waren toen ca. 210.000 ambtenaren; dit aantal zou thans in 1948, in verband met de bevolkingstoename ca. 250.000 mogen bedragen. Ogenscheinlijk is dit in tegenspraak met het hiervoor genoemde aantal van 220.000, dat voor alle administratieve beroepen samen, waaronder de ambtenaren, beschikbaar is. Doch in de 250.000 zijn ook tal van niet-administratieve krachten inbegrepen, hetgeen het verschil verklaart. Rekent men het huidige gemiddelde ambtenarensalaris op 1½ maal dat van voor de oorlog (bij een stijging van de kosten van levensonderhoud met 90%) of op ca. f 2900,—, dan volgt uit het totaal van f 1300 miljoen dat aan salarissen wordt uitgekeerd, dat thans het

aantal ambtenaren ca. 450.000 moet zijn, dus ca. 200.000 boven het aantal, dat het volgens de redelijke verdeling van 1938 had mogen zijn. Hoewel, zoals gezegd, hieronder ook de niet administratieve, die dus niet behoeven te voldoen aan de eis van een I. Q. van minimaal 120, vallen, kan men toch wel de veronderstelling uiten, dat de extra toename juist het crisisapparaat vertegenwoordigt, dat samengesteld moet zijn uit degenen, waarvoor men een minimale intelligentie als eis moet stellen.

Dit „surplus” van 200.000 man ontvangt aan salarissen ca. f 580 miljoen, te vermeerderen met ca. 35% voor materiële kosten, dus totaal ca. f 780 miljoen. Indien men er rekening mee houdt, dat in de materiële uitgaven nog tal van deviezen verwerkt zitten in de vorm van import voor b.v. pulp voor papier uit Zweden, grondstoffen voor verf, staal voor de aanmaak van fietsen enz. en voorts nog tal van direct geïmporteerde voorwerpen, zoals schrijfmachines, auto's enz. en men stelt dit percentage op 25% (waarschijnlijk is het meer), dan betekent dit, dat alleen al het „surplus” ambtenaren-apparaat de reeds ongunstige deviezenbalans met ca. f 50 miljoen bezwaart! Dit cijfer is zeker niet te hoog, er zijn andere schattingen, die een hoger bedrag geven. Hiermede is men er nog niet, want de omvang van de overheidsmaatregelen maakt het nodig, dat in het bedrijfsleven tal van „contra” ambtenaren zijn verschenen. Ook de bedrijfsorganisaties hebben hun „surplus” personeel. Aantallen zijn lastig exact te geven, doch volgens een voorzichtige raming bedraagt dit ca. 30.000, m.a.w. 230.000 personen zijn belast met improductieve crisiswerkzaamheden of 6% van de totale werkzame bevolking. Dit wil dus zeggen, dat 1 op elke 16 gezinnen teert op de inkomsten van de anderen ten gevolge van de uitbreiding der overheidsmaatregelen en dat in een tijd waarin gesproken wordt van de noodzaak van productieverhoging!

De overheid staat wat dit punt betreft op een niveau van 180%, terwijl de bevolking een voorzieningsniveau heeft van ca. 80%, dus de overheid leeft op een niveau van 225% van het niveau van de bevolking. De grote massa van de arbeiders, die de politiek van de huidige regering van de ver doorgevoerde geleide economie heeft gesteund, mag dit wel eens beseffen.²⁾ Bij de bovenstaande cijfers is nog geen rekening gehouden met de — helaas noodzakelijke — uitbreiding van het leger (80.000 man), het personeel van nieuwe organisaties, zoals N.V.H. enz. (5.000), de 50.000 N.S.B.-ers en SS-ers met hun bewaking, totaal 135.000. Het totaal van de niet direct-productieven stijgt tot 365.000 of ten gevolge van de naweeten van den oorlog teert 1 op de 11 gezinnen op de inkomsten van de anderen boven hetgeen reeds normaal nodig is!

Met deze cijfers worde hier volstaan. Zij zijn duidelijk genoeg om te demonstreren, dat een zeer vergaande inkrimping van het overheidsapparaat een allesbeheersende noodzaak is.

De schaarste maakt een zekere geleide economie noodzakelijk, doch men moet er van uit gaan, dat dit betekent leiding geven en niet het tot in de kleinste kleinheden regelen. Als stelregel moet men nemen: het noodzakelijke binnen de grenzen van het mogelijke. De grenzen van het noodzakelijke zijn subjectief, doch de grenzen van het mogelijke zijn duidelijk aan te geven. Enerzijds door het aantal personen, dat beschikbaar kan zijn om het apparaat te vormen en anderzijds door de kosten, die economisch bekeken, daaraan besteed mogen worden. Het is evident, dat de grenzen van het mogelijke zeer veel enger zijn dan de grenzen, die thans noodzakelijk worden geacht.

Het „crisis” overheidsapparaat moet zo snel mogelijk beperkt worden tot een in grote trekken richting gevend orgaan.

Daarnaast moet worden nagegaan of het overige apparaat niet 'n waterhoofd heeft gekregen tengevolge van de drang naar perfectie. Men bestudere slechts zijn belastingbiljet. Een eenvoudiger vorm moet gevonden worden, want door de ingewikkeldheid eist het te veel ambtenaren en controle-ambtenaren aan de ene kant en aan de andere kant rijzen de belastingdeskundigen als paddestoelen uit de grond, de „contra-ambtenaren”.

Vermindering van het overheidsapparaat vermindert de lasten van het bedrijfsleven, de beschikbare arbeidskrachten kunnen meer productieve arbeid verrichten en er zal minder verloren gaan aan de consumptieve werkzaamheden, de kansen op een sluitende begroting zullen toenemen, ja dit moet men eigenlijk als doel stellen omdat daardoor een inflatie vermeden kan worden en een geforceerde goedkoopgeld politiek niet meer gevoerd

Nederland moet er weer bovenop komen en dat kan, maar dan moeten ook al zijn krachten zo productief mogelijk gebruikt worden.

behoeft te worden. Juist de grote massa is het eerst de dupe van een inflatie en deze is het minst gebaat met goedkoop geld, daar dit alleen maar de premies voor zijn sociale verzorging hoger maakt. Ook in het kader van het Marshall-plan is een sluitende begroting een noodzaak, want dan alleen hebben de dollarmillioenen zin. Heeft Amerika een sluitende begroting ook niet als voorwaarde gesteld? Amerikaanse berichten wijzen in deze richting, doch de Regering heeft hiernaar nog niet gehandeld, althans niet voldoende

Men reorganiseer dus, maar snel en grondig.

Men ga uit van het mogelijke en bepaal dan het noodzakelijke.

Men bekijk het overheidsapparaat commercieel en geen enkele maatregel mag getroffen worden, die niet economisch verantwoord is.

Nederland moet er weer bovenop komen en dat kan, maar dan moeten ook al zijn krachten zo productief mogelijk gebruikt worden.

De overheid als grootste werkgever, als grootste consument, is verplicht vóór te gaan in inzicht, zeker waar het gaat om de besteding van de gelden, die door de productieve massa van Nederland wordt opgebracht.

¹⁾ Zie: Dr. J. Luning Prak, Mensen en Mogelijkheden.

²⁾ De f 780 miljoen uitgaven voor het „surplus” ambtenarenapparaat zijn gelijk aan de belastingopbrengst van 13.000.000 arbeiders met twee kinderen en een jaarloon van f 2200. In totaal zijn bij de industrie ten hoogste 600.000 arbeiders werkzaam met een dergelijk loon. Dus men kan veilig zeggen, dat alle belasting door de arbeiders opgebracht, nog lang niet voldoende is om het „crisis”-apparaat te betalen.

**Een democraat
actief, vrij en
onbevreesd
zorgt dat men
HIER zijn ad-
vertentie leest.**

Geeft terstond de tekst door aan de Heer L. VLUG,
Geestbrugweg 69, Rijswijk (Z.H.) — Telefoon 119225

AMY GROSKAMP-TEN HAVE ROEPT:

VROUWEN..... AANTREDEN!!

Is het Federalisme van direct belang voor ons en onze kinderen — heeft het te maken met ons gewone dagelijkse leven?

Ja —! dat heeft het ten volle. Men hoeft niet politiek geschoold te zijn, noch bijzonder ontwikkeld om te begrijpen dat — wil Europa niet de kans lopen overheerst te worden door het Westen of onder de voet gelopen én geknecht door het Oosten — het zich tot een sterke weerbare eenheid — politiek zo-wel als economisch — aaneen moet sluiten. Federeren betekent samenvoegen tot Bondgenootschappen en Federalisme betekent het streven naar het tot stand brengen van Bondgenootschappen. Het Federalisme waarvan hier sprake is beoogt het stichten van de Verenigde Staten van Europa. Op zichzelf is dit niets nieuws.

De Verenigde Staten van Amerika bestaan allang.

Met dit samenvoegen van de verschillende staten van Europa wordt NIET bedoeld een van boven af opgedrongen en met schrik aanjagende dwangmiddelen doorgevoerde gelijkenschakeling met opheffing en uitwissing van alle nationale tradities, verschillende geaardheden en het verlies van het recht om in eigen land „baas-in-eigen-huis” te zijn. Neen — dat betekent het niet.

De bedoeling is een vrijwillige aaneensluiting op democratische grondslag ter behartiging van gemeenschappelijke belangen en ter handhaving van de Rechten van de Mens met als overkoepelende instantie een door allen aanvaarde en erkende instantie van federatief Europees gezag.

Misschien liever niet?

Misschien zouden wij wel liever niet willen, maar wij kunnen ons geen afzijdigheid meer veroorloven. De gevaren die thans van verschillende kanten dreigend aan de horizon opdoemen zijn zo enorm groot, dat hieraan slechts met vereende krachten in federatief verband het hoofd kan worden geboden.

Europa staat voor een chaos.

Dat hebben we al zo dikwijls gehoord, het zegt ons niets meer.

We geraken afgestompt en we geloven het wel...

Maar daardoor zal de chaos zich niet laten tegenhouden.

De Verenigde Staten van Europa zullen zeker niet plotseling kant en klaar uit een of ander congres te voorschijn komen. Hard en veel zal er moeten gewerkt in al de landen waar de idee wortel heeft geschoten.

Niet minder dan 42 organisaties uit verschillende landen zijn ondergebracht in de Union Européenne des Fédéralistes, die zetelt in het oude Volkenbonds Paleis te Genève.

Onze kinderen!

En wat heeft nu dit alles te maken met het dagelijks leven van ons en onze kinderen? In de eerste plaats dit: slechts een sterk aaneengesloten Europa zal kunnen verhoeden dat het tot slagveld wordt bij een botsing tussen twee

Het Europese congres in Den Haag behoort alweer tot het verleden. Er is alweer zoveel gebeurd daarna. Niemand praat er meer over en ... behoudens diegenen die erbij betrokken waren HEEFT ook niemand erover gepraat.

Het congres der Federalisten leeft niet in de harten van ons volk. Ik heb verschillende vrouwen naar haar mening gevraagd en haar antwoorden varieerden van: ja-wat-was-dat-ook-weer? tot: och —ze bedoelen het goed maar het geeft toch allemaal niks ...! Dat wil dus zeggen: ik weet er niets van of: ik weet de strekking wel maar ik geloof er niet aan. — En dan is er natuurlijk nog de grote categorie van vrouwen die prompt komt aandragen met de dooddoener: daar-kunnen-wij-vrouwen-immers-toch-niets-aan-doen! Men zegt altijd dat vrouwen in zaken, die haar onmiddellijk raken een zoveel praktischer inzicht hebben dan mannen.

Zijn wij overtuigd dat het Federalisme iets is dat ons onmiddellijk raakt? Neen —! dat zijn we helemaal niet. Op z'n best weten wij dat het gaat om een verenigd Europa en dat lijkt iets ver en vaag en vreemd dat niets te maken heeft met onze vertrouwde huiselijke omgeving, met onze welbekende stad en met ons dierbaar landje.

Pak aan—! want het is:

pompen of verdrinken

grote machten. Het gaat dus om vrijheid, veiligheid en betere bestaansvoorwaarden voor onze kinderen.

Ten tweede: het scheppen van één Europese economie inplaats van de vele elkander beconcurrerende nationale economieën zal door gebundelde arbeidskracht en ondernemingsgeest en door lonende exploitatie der hulpbronnen een verhoging van het levenspeil ten gevolge hebben.

In de taal van de gewone huisvrouw wil dit zeggen: meer textiel, goedkopere voedingsmiddelen en meer-kunnen-doen-met-je-huishoudgeld.

Het is minister Spaak die gezegd heeft: we staan er zó voor — het is een kwestie van pompen of verzuipen!

Als dat waar is — als onze bestaansboot water maakt, zullen wij vrouwen dan werkeloos blijven toezien — zullen wij ons onbetuigd laten?

Neen —! dat zullen wij NIET!

Wij zullen de handen mede uitsteken en helpen redden wat er nog te redden valt Want de tijd dringt.

Hoe moeten wij dit aanleggen? Wat kunnen wij gewone ongeschoolde vrouwen doen om te helpen?

Wij kunnen ons natuurlijk opgeven als lid (Groot Hertoginnelaan 95, Den Haag) — wij kunnen leden werven — wij kunnen het werk financieel steunen en onze eventuele bijzondere kennis of ervaring ter beschikking stellen.

Maar er is nog iets anders en dat staat niet in de brochure: de macht die wij vrouwen bezitten door middel van onze directe persoonlijke invloed in gezin en onmiddellijke omgeving is een met niets te vergelijken wapen, van het bezit waarvan helaas nog zovele vrouwen zich niet voldoende bewust zijn.

Regeringen opduwen

De volken zeide minister Spaak moeten de regeringen opduwen!

Als een volk wil duwen — dan moeten de vrouwen meeduwen en liefst een beetje hard want anders wordt het toch weer niets!

Wij gaan dus duwen. Waar zullen wij beginnen? Bij onszelf! Wij zullen moeten leren denken in breder verband: boven-nationaal. Deze bovennationale instelling zal offers van ons eisen. Wij zullen oude dierbare overtuigingen moeten prysgeven. Wij zullen minder chauvinistisch en meer tolerant moeten worden. Wij zullen soepelheid en aanpassingsvermogen in internationaal verband moeten aankweken EN DIT LAATSTE BETEKENT NIET: Jan-Salie-Geest, onderdanigheid en onvaderlandslievend-

heid. Het betekent alleen een beter ontwikkeld verantwoordelijkheidsgevoel: wie de rechten wil genieten van een groter verband, dient ook de plichten daarvan te aanvaarden.

Misschien heeft U tot dusver ijverig ja geknikt, maar — als U leest dat een verenigd Europa zonder Duitsland niet mogelijk is, dan schudt U wellicht plots heftig „neen”. Maar — men kan geen rotte plek midden in een lichaam laten voortbestaan zonder dat deze het ganse lichaam aantast en ten verderve voert. Voor de omliggende landen is de chaos in Duitsland een groot en onmiddellijk gevaar, waaruit een probleem naar voren komt, dat op zichzelf eveneens een dreigend gevaar vormt: de verwilderde verwaarloosde jeugd van 12—15 jaar. Over slechts enkele jaren zijn dat de jonge recruten en deze losgeslagen, wanhopige cynische afgestompte jeugd zal zonder krachtadige en spoedige hulp uit het Westen onvermydelyk ten prooi vallen aan het baldadigst communisme.

Wij behoeven alweer niet bijzonder knap of geschoold te zijn om in te zien wat dat voor ons gaat betekenen. Het meest elementaire eigenbelang dringt hier tot initiatief.

Twee impulsen

Uiteindelijk zijn er maar twee impulsen die de mens in beweging vermogen te brengen: zelfbehoud en idealisme. Als het idealisme van de christelijke naastenliefde ons hier niet de weg wijst — dat dan de atavistische zucht naar zelfbehoud ons doe handelen — VOOR HET TE LAAT IS!

Het is zo begrijpelijk, dat alles wat te maken heeft met de doodsvijand van nog maar zo kort geleden in ons glasharde afwijzing tevoorschijn roept, maar toch zullen we goed doen te bedenken, dat er behalve de nazi's ook Duitsers waren die — fel gekant tegen het nazisme — lange jaren in concentratiekampen hebben geleden voor hun overtuiging.

Wij zijn geneigd te zeggen: het is toch allemaal één pot nat! Maar we mogen niet generaliseren en wij zouden de goedwillenden die zwaar geleden hebben, onrecht doen met hen te vereenzelvigen met de beestmensen.

Het zijn de goedwillenden, die de ondankbare en moeilijke taak op zich genomen hebben hun verdoolde landgenoten te heropvoeden. Hier toe ontbreken hun alle middelen. Onlangs zijn er boeken en tijdschriften gevraagd, reisbeschrijvingen, verhalen, leerboeken en gedichten voor de Duitse jeugd.

Iedereen heeft achter in de boekenkast of op de zolder nog wel wat Duitse boeken. Die boeken moeten we geven. Laten we dat nu niet weer uitstellen. Laten we het nu meteen doen. Vooraanstaande mannen van onbesproken gedrag, mannen met vooruitziende blik, belasten zich met de inzameling. Het adres is: J. Perel, Raphaëlplein 17, Amsterdam.

Dat is iets dat we dadelijk kunnen doen.

En dat andere, dat omschakelen van de geest, dat is iets waarmee we ook dadelijk kunnen beginnen: wij moeten met anderen over deze dingen praten, met onze huisgenoten, met onze kinderen, met vrienden en kennissen.

Het begrip van een verenigd Europa moet voor ons worden een levend begrip, dat deel heeft aan ons dagelijks leven, aan ons denken en doen.

De man moge de initiatiefnemer zijn in het gezin — de vrouw is het klankbord: van haar standpunt hangt het zo vaak af of een enthousiast thuisgebrachte nieuwigheid ingang vindt en tot bloei komt of een ontijdige dood sterft door haar gebrek aan belangstelling.

Churchill heeft gezegd: Dit is het uur der beslissende keuze!

Spaak zeide: grijp deze mogelijkheid!

Pater de Greve zei: DIT IS ONZE LAATSTE KANS —!

Een verenigd democratisch Europa waar de rechten van de mens worden geëerbiedigd is de enig bestaansmogelijkheid voor ons en ons nageslacht.

Wij vrouwen kunnen zo onnoemelijk veel bijdragen tot het voorkomen van de algehele chaos als we willen.

Laten we alsjeblieft willen. HET IS DE HOOGSTE TIJD —!

Het wrank zinkt —! Aan de pompen —!

Vrouwelijke vrijwilligers vóór —!

Het Algemeen Secretariaat, Koninginnegracht 61, 's-Gravenhage, is telefonisch te bereiken onder de nummers:

111768

(organisatie en propaganda) en

114375

Van het nummer 114375 gelieve men zich voornamelijk te bedienen voor gesprekken met Mrs. J. Rutgers en G. v. Reenen.

Voor gesprekken met Mrs. A. A. Land en F. W. B. van Lynden gebruike men bij voorkeur no. 111768, evenals voor alle andere gesprekken.

Gironummer 67880

ten name van Secretaris van Volkspartij voor Vrijheid en Democratie te 's-Gravenhage (niet voor abonnements- en advertentie-betalingen).

STALEN MEUBELEN
„GISO“-LAMPEN

Om de culturele belangen van het platteland

Uitnemende krachten schuilen in de dorpen

Stad en land moeten bij elkaar komen

Het ligt niet in onze bedoeling in dit artikel de tegenstelling stad en land nader onder de loupe te nemen. Allereerst niet, omdat er voor ons persoonlijk geen tegenstelling bestaat, doch er slechts sprake is van wezensverschillen, die samenhangen met in het heden en verleden werkende factoren van de meest uiteenlopende aard. We wilden alleen in korte trekken nagaan in hoeverre het maatschappelijk leven, zoals wij dat thans kennen in de steden en de dorpen verschillen demonstreert, waarvan wij moeten zeggen, dat ze in het belang der plattelandsbevolking dienen te worden weggeruimd. En onmiddellijk hier aansluitend de vraag, hoe de V.V.D., als politieke partij ten nauwste betrokken bij de ordening van hetgeen in het volk leeft en naar gelding streeft, ten aanzien van mogelijke ongunstige omstandigheden voor het platteland ertoe zou kunnen bijdragen daarin verbetering te brengen.

De doelstelling van ons artikel wordt verder beperkt, door het feit, dat wij slechts willen spreken over de culturele belangen van het platteland.

De eerste vraag, die voor ons thans van belang is, moet dan luiden: Zijn er omstandigheden welke voor het platteland ongunstig zijn in dit verband? We menen, dat deze er inderdaad zijn.

Teneinde zo concreet mogelijk te zijn, willen we hier enkele „gevallen” nader bezien.

Het is voor de culturele ontwikkeling van de plattelandsbevolking van de allergrootste betekenis, dat men er beschikken kan over lokaliteiten. Het is algemeen bekend, dat het platteland in dit opzicht in vele gevallen er minder gunstig voor staat dan de steden. Nog al te vaak leidt het verenigingsleven ten plattelande een moeilijk bestaan door het tekort aan geschikte vergaderzalen, zalen voor uitvoeringen van zang-, muziek- en toneelverenigingen, enz. Men kan bewondering hebben voor de vindingrijkheid der plaatselijke verenigingen en hun besturen, voor de grote gemeenschapszin van de plattelanders, die het mogelijk maakt, dat men in nagenoeg gehele ongeschikte lokaliteiten toch nog behoorlijk voor den dag komt, maar dit alles neemt niet weg, dat zo een bloei van het culturele leven niet anders dan onder de meest ongunstige omstandigheden tot stand komt. En nu willen we gaarne toegeven, dat juist moeilijkheden stimulerend kunnen werken, en het oude Nederlands gezegde: de druk brengt de boter voort, ook hier bewaarheid wordt, doch anderzijds mogen we niet verhehlen, dat onder dragelijker en gemakkelijker te overwinnen moeilijke omstandigheden het culturele leven ten plattelande een nog groter vlucht zou nemen.

Er zijn dorpsmuziekcorpsen, die op grote concertwedstrijden zusterverenigingen in de steden glansrijk versloegen; er zijn toneelverenigingen in kleine provincieplaatsen, die op internationale wedstrijden een prachtig figuur slaan. Dat alles komt gelukkig voor en bewijst, hoe veel doorzettingsvermogen daar gevonden wordt. Maar wij herhalen het: als we dit alles weten, dan rust toch op ons volk de dure plicht dit kostbaar „materiaal” met de nodige zorg te omringen. Men versta ons niet verkeerd: wij zien geen heil in een z.g. actieve cultuurpolitiek, welke de moeilijkheden, de druk geheel wil wegnemen en voor alles en nog wat gelden beschikbaar wil stellen.

* * *

Er moet, ook en vooral in het belang van de verenigingen zelf, veel, zo mogelijk bijna alles worden overgelaten aan het initiatief der verenigingen, wil men vermijden, dat de zin voor verantwoordelijkheid verloren gaat.

Het is niet de eerste maal, dat ruim toevloeiende subsidies een vereniging tot haar ondergang brengen! Maar..... er zijn omstandigheden, welke het noodzakelijk doen zijn, dat van Overheidswege in de bres gesprongen wordt. En we denken hier allereerst aan het verstrekken van gelden voor de bouw van een goed verenigingslokaal in de gemeenten. De stichting van dergelijke, aan behoorlijke eisen voldoende gebouwen, kan gestimuleerd worden door de plaatselijke Overheid, waarbij anderzijds de verantwoordelijkheid der verenigingen ten volle kan blijven bestaan. Indien aan de verenigingen een dergelijk gebouw tegen een vergoeding wordt afgestaan voor repetities, uitvoeringen, enz. dan blijft op de verenigingen de taak rusten te zorgen, dat deze gelden er komen. En die gelden kunnen er alleen komen, wanneer de verenigingen zorg dragen voor goede uitvoeringen. Wie het dorpsleven en de dorpsomstandigheden kent, weet, dat thans heel veel verenigingen door hoge kosten aan lokaliteiten nauwelijks in staat zijn hun dirigent toneelleider, enz., te bekostigen. En maar al te dikwijls komt het voor, dat men bezuinigt op dingen, waarop men eigenlijk niet bezuinigen mag.

Gelukkig zijn in verschillende kleinere plaatselijke verenigingsgebouwen gesticht. Doch daarbij deden zich ook andere dan financiële bezwaren gelden. In plaatsen met een zeer gemengde bevolking en een gemengd verenigingsleven stuitte men op onderlinge onverdraagzaamheid. Wanneer de tegenstellingen links-rechts uiterst scherp zijn, wordt het heel moeilijk om tot samenwerking te geraken. En nu is het al meermalen bezeten, dat juist de Politiek-vrijzinnige burgemeesters, wethouders of gemeenteraadsleden door hun invloed en gezag de tegenstellingen wisten weg te ruimen, hiermede tegelijkertijd bewijzende, dat een vrijzinnige middengroep een belangrijke rol vervult in de samenleving. Wij politiek-vrijzinnigen dienen eerst en vooral verdraagzaamheid te tonen en bindend werkzaam te zijn. Hoe scherper de tegenstellingen tussen de andere groeperingen worden, hoe belangrijker onze taak wordt en hoe noodzakelijker het in het algemeen belang en welzijn is, dat de politiek vrijzinnigen hun functie als middenpartij kunnen vervullen.

Toen dan ook destijds een onzer Senaatsleden een ernstig beroep deed op de Minister om ook aan politiek vrijzinnigen het burgemeesters-ambt op te dragen in plaatsen, waar de tegenstellingen scherp zijn, was dat mede van zeer grote betekenis voor het culturele leven in dergelijke gemeenten.

En die burgemeesters, wethouders, raadsleden, verenigingsleiders, enz., die zich achter onze vaan scharen, zullen bij elke door hen ondernomen poging tot verzoening van tegenstellingen, tot het brengen van een geest van verdraagzaamheid in hun gemeenten en verenigingen, enorm bijdragen tot verheffing van het culturele peil der bevolking.

En het stemt tot grote voldoening, dat in menige provinciestad en in menig dorp het initiatief tot de stichting van een verenigingsgebouw genomen werd door onze leden of met onze partij sympathiserenden.

Het bovenstaande is slechts één onderdeel van de grote culturele taak ten bate van het platteland.

Er zijn nog andere, minstens zo belangrijke taken.

We denken hier aan de verbetering van het kleuteronderwijs ten plattelande. Ingewijde weten, hoe slecht de toestanden op dat terrein zijn. Door ook daaraan onze krachten te schenken zullen we een belangrijke bijdrage tot verbetering van het culturele leven ten plattelande leveren. Want men verlieze niet uit het oog, dat voor de verdere ontwikkeling van het kind voorbereidend onderwijs van enorme betekenis is. Te lang is dit over het hoofd gezien; te lang heeft men in het voorbereidend onderwijs bewaarschool-onderwijs gezien en dit dienovereenkomstig overgelaten aan onbevoegde krachten. Wie beseft, dat juist de kleuterleeftijd de meest ontvankelijke periode van het mensenleven is, wie weet, dat hetgeen in die levensjaren verknoeid of verwaarloosd wordt tot in het gehele verdere leven van invloed blijft of blijven kan, zal niet lichtvaardig over dit voorbereidend onderwijs denken!

We denken ook aan het gewone lager onderwijs ten plattelande. Het maakt de laatste jaren, tengevolge van het onderwijzerstekort, een ernstige tijd door. Reeds werd het zevende en achtste leerjaar praktisch afgeschaft (ook het zevende leerjaar blijkt grote moeilijkheden te onderhouden). In ongunstig gelegen dorpen tobt men met personeelsvoorziening; elders met tekort aan goede schoolruimte, enz. enz. Dit alles vergt onze voortdurende aandacht en in het bijzonder zij hier gedacht aan de moeilijkheden, die de Openbare school in verschillende plaatsen ondervindt.

De V.V.D. zal ervoor op de bres staan. Onze onderwijsspecialisten in de Eerste en Tweede Kamer zijn waakzaam en lieten bij voortdurend hun stem horen, wanneer het ging om salarisverbetering, voorziening van schoolruimte, enz.

We denken ook aan de omstandigheid, dat voor het plattelandskind de studie na de lagere school moeilijk zijn kan. De inrichtingen voor voortgezet onderwijs liggen soms een uur en meer van het dorp verwijderd.

Dit vergt van de kinderen meer tijd voor heen en weer reizen, meer verlies aan studie-tijd; voor de ouders toenemende kosten voor abonnementen, rijwiel, uitgaven voor verblijf, enz. Hier staan belangen op het spel en ook daarvoor hebben wij, leden van de V.V.D. een open oog.

We denken ten slotte aan het Nijverheidsonderwijs voor jongens en meisjes, aan de lagere land- en tuinbouwscholen. Zijn zijn van de allergrootste betekenis voor de plattelandse jeugd en het plattelandswelzijn. Men kan er op vertrouwen, dat de V.V.D. ook aan deze scholen haar grootst mogelijk aandacht zal blijven schenken.

Het is verkeerd over tegenstellingen tussen stad en land te spreken, zeiden we in de aanhef van ons artikel. Onze zorg gaat zo wel naar de steden als naar het platteland uit, maar er zijn verschillen tengevolge van omstandigheden vaak. Door een open oog te hebben voor de verschillen en de oorzaken van hun ontstaan, werken wij mede aan de opheffing ervan en kunnen wij komen tot een algemeen landswelzijn, waarin dat van de stad en het platteland begrepen is. Het zou politiek van de allerslechtste soort zijn, indien wij de tegenstellingen tussen stad en land naar voren haalden (of schiepen!) om alzo van twee wallen te kunnen „eten”. Onze taak kan slechts deze zijn: alles te doen wat maar mogelijk is om stad en land dicht bij elkaar te brengen. Want alleen daarmede is ons nationaal belang gediend en daar alleen gaat het om. Ook nu weer.

V. M.

★ PARLEMENTAIRE FLITSEN ★

Minister Lieftinck als docent

EN HOFSTRA ALS ENFANT TERRIBLE

Wie zich gaarne vermeit in de bestudering van de menselijke psychologie, in het ontleden van karakters, moet minister Lieftinck (op de pers-tribune wordt hij wel eens zo maar als: „Piet” aangeduid, maar dat moet natuurlijk onder ons blijven) wel een zeer aantrekkelijke figuur vinden. Deze bewindsman is ongetwijfeld een „persoonlijkheid” en wel een met talrijke zeer sprekende eigenschappen en eigenaardigheden, op elk waarvan wy binnen dit bestek moeilijk kunnen ingaan. Eén van deze typerende karaktertrekken is echter, dat hij op en top docent is. Met een onvermoeibare uitvoerigheid, die soms wel eens beter omslachtigheid zou kunnen worden genoemd, verdedigt hij zijn — dikwijls inderdaad zeer eenzijdige en voor ons verwerpelijke, maar toch altijd het kennismaken waar zijnde — inzichten op de toon en met de gebaren, die men van de typische docent mag verwachten

Voor de parlementaire journalisten heeft deze gewoonte een zeer plezierige zijde. Aan de beantwoording, stuk voor stuk, van de „geachte afgevaardigden”, die „in deze hoge vergadering” (een geliefkoosde term van de bewindsman) het woord hebben gevoerd, laat hij altijd een uitvoerig résumé van het door die afgevaardigden gehouden betoog vooraf gaan. Dat gaat dan aldus: „De geachte afgevaardigde, de heer..... heeft betoogd.....”. „Hij heeft erop gewezen.....”. „Vervolgens heeft hij nog.....”. „Met dit alles heeft de geachte afgevaardigde, als ik het goed begrepen heb, willen aantonen, dat.....” enz.

En nu moge het antwoord, dat er dan, in den brede, op volgt, nóg zo afwijzend of nóg zo subjectief-eenzijdig zijn, de samenvatting van het door een Kamerlid gehouden betoog munt altijd uit door haar absolute objectiviteit en meesterlijke weergave. Ja, het is wel eens voorgekomen, dat de ministeriële samenvatting voor de toehoorder duidelijker was dan het betoog van de afgevaardigde in kwestie!

De lezer zal het aantrekkelijke van deze methode voor de man-van-de-pers reeds door hebben. Hij kan, zonder al te groot gewetensbezwaar, óók onder het debat wel eens een slippertje naar de koffiekamer maken. Gaat dan het bekende belletje, dat de minister aan het woord komt, dan loopt de perstribune weer vol en men heeft de zekerheid, van minister Lieftinck keurig gepresenteerd te krijgen wat men anders gemist zou hebben.

Excellentie Lieftinck achter de tafel betekent met haast wiskundige zekerheid: Teulings en Hofstra op het sprekersgestoelte. De heer Teulings als tegenspeler, de heer Hofstra als medestander. Het merkwaardige is echter, dat moeilijk is uit te maken, van wie de minister eigenlijk de meeste last heeft; van zijn opponent of van zijn partijgenoot-supporter.

De heer Teulings is wel een aarts-mopperaar en heeft — wij kunnen het ons best begrijpen overigens — altijd de neiging, in eerste aanleg dwars tegen de Lieftinckiaanse opvattingen en stellingen in te gaan. Maar wat wil men: hij maakt nu eenmaal deel uit van de katholieke fractie en deze fractie is een van de beide partners in de Regeringscoalitie. Zet de minister tenslotte een erg boos gezicht en verklaart hij een amendement van de heer Teulings „sterk te ontraden” of — nog erger — „volstrekt onaanvaardbaar”, dan

zit er voor de heer Teulings niet veel anders op dan om zijn voorstel — al mopperend en tegenpruttelend — in te trekken.

Anders is het echter met de heer Hofstra, de diehard-belasting-specialist van de Partij van de Arbeid. Nu eens houdt deze, prompt na een handig-voorzichtig betoog van de minister, waarin deze het onschuldige karakter van het „onderhavige ontwerp” heeft aangetoond, als een waar enfant terrible, een daverende speech, waar de stukken van af vliegen en waarin hij de socialistische bedoelingen van het ontwerp open en bloot voor ieder étaleert. Dan weer schiet hij zelfs minister Lieftinck ver voorbij, waardoor hij deze in de voor hem wat vreemde en voor een socialist nu eenmaal weinig aantrekkelijke

positie dringt, zulke afkeurenswaardige wezens als ondernemers, bankdirecteuren, effectenbezitters, e.d. in bescherming te moeten nemen.

Dat laatste geschiedde bijvoorbeeld, toen de heer Hofstra, het vorige jaar, zijn hoogst ongemotiveerde aanval deed op de z.g. onsociale houding van de Nederlandse ondernemers in het algemeen en toen hij bankdirecteuren het iedere burger gewaarborgde vrije woord wilde ontnemen. En zo gebeurde het ook weer de vorige week, bij de behandeling in de Tweede Kamer van de wijziging van de Wet op de Vermogensaanwasbelasting en van de Wet op de Vermogensheffing-ineens.

Ten aanzien van een van de door de heer Teulings ingediende amende-

menten, dat opkwam voor een gelijkstelling in fiscale behandeling van buitenlandse filialen met dochterondernemingen in het buitenland, was minister Lieftinck, ondanks aanvankelijke bezwaren op onderdelen, toch tot de slotsom gekomen, dat het „ernstig in aanmerking kwam om te worden aanvaard”. De heer Hofstra echter ging het amendement te vuur en te zwaard te lijf, hetgeen een katholiek collega er toe bracht ons in het oor te fluisteren: deze man wil nog Roomser zijn dan de Paus!

Het einde was, dat de hele P. v. d. A.-fractie met de communisten tegen het amendement stemde. Onze fractie, met de anderen, stonden echter voor, zodat het toch werd aangenomen.

Ook aan andere amendementen van de heer Teulings, zowel bij het bovengenoemde ontwerp als bij dat betreffende de waardering van effecten voor de belastingheffing kon de V.V.D.-fractie, als welker woordvoerder dr. Bierema optrad, trouwens haar stem verlenen.

Dr. Bierema zelf diende als eerste ondertekenaar namens de meerderheid van de vaste commissie voor de belastingen een amendement in, dat de strekking had, het vermogen van assuradeuren zo nauwkeurig mogelijk vast te stellen, teneinde aldus de vermogensaanwas zo zuiver mogelijk te kunnen berekenen. Het werd aangenomen met alleen de communisten tegen, die geen andere leuze kennen dan: halen (bij anderen, wel te verstaan) wat er te halen is.

De druk, door onze fractie en van andere zijden in de Kamer uitgeoefend, heeft in beide ontwerpen nog een aantal belangrijke wijzigingen weten aan te brengen, die evenzovele verbeteringen waren, terwijl speciaal ook dr. Bierema nog enige waardevolle toezeggingen van de minister wist te verkrijgen. Meer dan deze twee ontwerpen vermocht de Kamer — afgezien van enige minder belangrijke zaken, meest z.g. hamerstukken — niet af te doen. Dat betekende dus: nog weer een week parlementaire arbeid, ondanks de met het naderen van de 7de Juli voor de leden van alle fracties steeds meer toenemende verkiezingswerkzaamheden.

Deze burger

liep gisteren avond dwars door Amsterdam. Welk een schoonheid, die grachten. Met de zomerse huiving van het bomengroen. Met zo'n wit bootje dat door het duistere water ploegt. Met de pracht van de oude huizen. Een hier en daar — alsof een schilder dat zo had gerangschikt — een platte schuit, dromend op zijn spiegelbeeld. En de gebogen bruggen.

Ja, de bruggen.

De bruggen, gemaltraiteerd door borden.

Borden met „Kies hem!” — „Kies ons!” — „Kies ikke!”

Alle hems, alle onzen en alle ikkes keurig naast elkaar.

Kies één, kies twee, kies drie, kies vier, kies vijf, kies zes.

Kies Wim, kies Koos, kies Jan, kies Gerben, kies Piet.

En deze burger loopt er langs en denkt „hoe kan dat nou? Ik mag er toch maar één stemmen?”

En denken niet alle burgers zo?

Wanneer er één burger is, overtuigd van de macht der propaganda, dan is dat (eilacie en wee mij) deze.

Wanneer er één kiezer is die weet welke macht het gedrukte, het gesproken en het geschilderde woord heeft... vrienden, dan is dat ik-zei-de-gek.

Maar ik geloof niet in de overtuigingskracht van die lelyke borden op die mooie bruggen over die prachtige grachten van dat verrukkelyke Amsterdam.

Zou iemand door die borden zijn stem laten bepalen? Zou er iemand zijn die zegt: „Ja, dat éne bord, uit die rijen bruggeborden is zo overtuigend, daar stem ik op.”

Zou er iemand zijn die denkt: „ik had op Koos willen stemmen, maar nu ik dat bord van Wim zie... nee... nou stem ik Wim...?”

Wannéer er zo iemand is, dan wil ik hem graag ontmoeten. Dan wil ik graag een avond met 'm uit. Deze burger is dol op dwazen.

Deze burger liep gisteren dwars door Amsterdam. Over de gebogen bruggen. Langs de rijen borden.

Maar wanneer er nu geen enkel bord gestaan had, dan had hij toch niet op Wim, op Koos, op Jan of op Gerben gestemd.

Niet op één, niet op twee, niet op drie, niet op vier, niet op vijf. Niet op jou, niet op ons, niet op U, niet op ikke.

Borden of geen borden.

Voor mij is het zes.

Voor mij is het hem.

Voor mij is het Piet.

Dat staat vast voor deze brugwachter, voor

DEZE BURGER

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.

Redactie-secretaris: Mr. E. Elias
Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.

Administratie: Postbox 43, A'foort, tel. 5267
Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.
Losse nummers 15 cent.

Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie”, te Amersfoort.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlugs, Geestbrugweg 69 Rijswijk (Z.-H.).

Lieftinck (I)

In een strooibijlet van de Partij van de Arbeid wordt de socialistische Minister Lieftinck hooggeprezen wegens de geldzuivering. Er staat geschreven, in dat pamflet n.l.: „Hij redde ons land van een zeker schijnende inflatie met al haar schadelijke gevolgen”. Had hij het maar gedaan! Het tegendeel is echter waar. Ons geld wordt hoe langer hoe minder waard!

Hoe komt dat?
Door de grote Staatsuitgaven, de bureaucratie en de geldsmijterij en de grote tekorten op de begroting.

De oude bankbiljetten zijn bij de geldzuivering wel geblokkeerd, maar de bankbiljettenpers heeft op volle toeren gedraaid om nieuwe te maken. De spaarders zijn benadeeld, de „vlotte uitgevers” worden geholpen.

Dit is geen sociale rechtvaardigheid, het is sociaal onrecht.
Hebt U er óók genoeg van?

Lieftinck (II)

„Minister Lieftinck” — zo gaat het pamflet verder — „heeft een financiële politiek gevoerd, die uitgaat van de gedachte, dat men het geld moet halen, waar het is.”

Inderdaad hij heeft het gehaald, waar het was! Al degenen, die door hard werken een klein sommetje bijeengeschaapt hadden voor het opbouwen van een eigen bedrijfje of voor de verzorging van de oude dag, heeft hij door zijn heffingen en belastingen tot de bedelstaf gebracht.

Hij heeft de kleine man uitgemergeld en het geld met handen vol in de Staatsruif gegooid, waaruit het nu al lang weer verdwenen is.

Hij heeft de tramconducteurs, de kellners, de taxi-chauffeurs laten beloeuen en bespionneren om de laatste cent van hun fooien te kunnen belasten.

De belastingambtenaar loert als de Gestapo.
Hebt U er óók genoeg van?

Lieftinck (III)

„In het schatrijke Nederland van vóór de oorlog” — zo gaat het pamflet verder — „kon voor sociale maatregelen als die van Minister Drees geen geld gevonden worden. Het is de onschatbare verdiensten van Minister Lieftinck, dat hij in het verarmde Nederland van thans de bronnen heeft durven aanboren, welke de noodvoorziening voor de ouden van dagen en zo vele andere maatregelen mogelijk hebben gemaakt”.

Nou moe, hoe bestaat het?
„De bronnen heeft durven aanboren” noemen ze dat bij de Partij van de Arbeid, maar in goed Hollands gezegd is het „lenen”. Lenen links en lenen rechts, bij Amerika, bij België, bij Engeland en bij Canada.

Wij steken ons steeds dieper in de schuld en moeten boven de aflossing ook nog de rente betalen.

Minister Lieftinck zelf erkende in Maart, dat, wanneer vóór 1 April geen hulp van het Marshallplan kwam, het bankroet voor de deur stond.

De socialistische minister Lieftinck leeft op de zak van het kapitalistische Amerika, maar eens komt de tijd, dat het geleende geld terugbetaald zal moeten worden.

Wie zal dat betalen? De Nederlandse arbeider, de middenstander, de kleine ambtenaar, dubbel en dwars als het geld in de toekomst nog minder waard wordt. De grote heren redder en zich wel uit en schuiven het af op de verbruiker.

Socialistische politiek? Bankroeterspolitiek!
Hebt U er óók genoeg van?

Lieftinck (IV)

Uit hetzelfde strooibijlet: „Hoe meer stemmen straks op de Partij van de Arbeid zullen worden uitgebracht, des te zekerder zal de terugkeer van Minister Lieftinck zijn”.

Kiezer, wilt gij de terugkeer van Lieftinck helpen bevorderen, of hebt U er óók genoeg van? De Partij van de Arbeid zegt: „Pas op de dubbeltjes”, stemt Lieftinck, lijst 2.

De Volkspartij voor Vrijheid en Democratie zegt: „Pas op Uw dubbeltjes, stemt Oud, Niet &

Vier ijzers

De Katholieke Volkspartij voert de verkiezingsstrijd onder de leus: „Een derde plus één”, hetgeen betekent, dat zij een derde van de Kamerzetels = 33 plus 1, dus 34 zetels in de nieuwe Kamer wil hebben.

In de oude Kamer hadden de Katholieken reeds 35 zetels, te weten 32 van de K.V.P. en 3 Katholieken van de Partij van de Arbeid (Ruygers, ten Hagen en Willems).

Thans is er ook nog de lijst-Welter. Als niet-Katholieken op de lijst-Welter zouden stemmen, waardoor deze een Kamerzetel zou krijgen, dan zou het aantal Katholieken in de Kamer nog meer stijgen, want Welter onderschrijft het gehele staatkundig program van de K.V.P. op de Indische paragraaf na.

Hiermede is de Katholieke aanval op Kamerzetels nog niet ten einde en daarom, middenstanders, opgepast! Want ook Nummer 1 van de Middenstandspartij, de Heer A. Th. van Engh uit Wassenaar, is Rooms-Katholiek! Hoe zal hij stemmen in al die honderden gevallen, als het niet om zuiver middenstandsbelangen gaat?

De Katholieken hebben dus vier ijzers in het vuur: Romme, Ruygers, Welter en Van Engh!
Men kan ook van het goede te veel krijgen!

Opzet in het spel?

Reeds meerdere malen — en onzes inziens volkomen terecht — wees de N.R.C. op het feit, dat de regering de diverse Kamercandidaten niet voldoende gelegenheid geeft om met het oog op de komende stembusstrijd voor de kiezers te verschijnen.

Het blad schrijft hierover o.m. het volgende:

„De regering wist reeds maanden geleden, dat de Kamerverkiezingen begin Juli zouden plaats vinden; zelf heeft zij steeds daarop aangestuurd. En dus wist zij evenzeer, dat reeds enige weken voordien de Kamerleden behoorlijke gelegenheid moesten krijgen voor de kiezers te verschijnen. Aldus past het bij een juiste toepassing van onze democratie. Voor het gros van de Kamerleden echter is het bijkans onmogelijk om gedurende de luttele weken, die ons nog scheiden van de zevende Juli de twee op hen rustende plich-

De splitsing voltooid

De splitsing van Duitsland schijnt thans na de munthervorming in het Westen des lands haar beslag gekregen te hebben. Deze maatregel was sinds lang hoognodig, maar was tot het laatst mogelijke ogenblik uitgesteld, omdat hij de splitsing van Duitsland die zich reeds in 1945 openbaarde, zou bezegelen. Nu hij genomen is, zijn West- en Oost-Duitsland twee volkomen verschillende landen. Deze splitsing van het grootste land van Europa ten Westen van Rusland stelt ons werelddeel voor zeer ernstige problemen, die onverbiddeijk onder ogen gezien moeten worden. Struisvogelpolitiek brengt ons nog verder van huis. Wij moeten van deze werkelijkheid uitgaan, dat elk bezet land zijn toevlucht zoekt tot nationalisme. Dat is een natuurlijke reactie, die ook bij het Duitse volk niet uitgebleven is. Dergelijk nationalisme is niet gevaarlijk, zolang de bezetter de zaak goed in handen heeft, of zolang de bezetters het met elkander eens zijn.

De vier bezetters van Duitsland nu waren het niet alleen niet met elkaar eens nopens de algemene lijn van het wereldbeleid, maar verschilden ook van mening ten aanzien van de plaats, die het gemeenschappelijk bezette land in de wereld zou moeten innemen. Van een van de bezetters, Rusland, is het in ieder geval zeker, dat hij van het begin der bezetting ernaar gestreefd heeft Duitsland en het „Duitse gevaar” niet te neutraliseren, doch het integendeel voor zijn eigen verder liggende politieke doeleinden te gebruiken.

Van het ogenblik af, dat dit duidelijk was, waren de andere bezetters gedwongen af te stappen van de fictie van de vier-eenheid tegen Duitsland. Anders immers zou men de figuur gekregen hebben, dat drie der bezetters, de fictie hooghoudende, tegen Duitsland zouden blijven „samenzweren”, terwijl de vierde alle mogelijke moeite deed om bij Duitsland in het gevléi te komen. En terwille van een fictie konden zij toch onmogelijk zich een potentiële vijand op de hals halen!

Sindsdien — dus eigenlijk reeds dadelijk na de wapenstilstand — was Duitsland, in plaats van de vijand, wiens blijvende vernedering in ieders belang was, de macht, waarmee men rekening moest houden en die men niet al te zeer tegen zich in het harnas mocht jagen. Sindsdien begon het dingen naar Duitsland — een spel, waarin Rusland, dat vrijer is van de invloed zijner publieke opinie dan zijn mededingers, telkens één of meer slagen vóór was.

De vrijers moeten bij de bruid aankomen met geschenken, die haar het welgevalligst zijn. Op

ten gelijktijdig te vervullen, n.l. om als candidaten over de verschillende hoogst belangrijke kwesties hun licht te laten schijnen en tevens om op hun post te zijn in 's lands vergaderzaal ter behandeling van de zeer vele onderwerpen, welke de regering nog voor de komende verkiezingen afgedaan wenst te zien.”

Wij zouden hieraan willen toevoegen, dat de boven terecht gelaakte handelswijze vooral zeer nadelig uitvalt voor de kleine fracties die met de hun schaars toegemeten krachten dubbel moeten woekeren. De regeringspartijen die fracties bezitten van resp. 32 en 29 leden, hebben hiervan minder last, aangezien deze grote aantallen het losmaken van enige krachten voor de verkiezingscampagne wel toelaten.

Hier wordt kennelijk met twee maten gemeten, hetgeen in een waarlijk democratische samenleving toch wel hoogst merkwaardig moet worden genoemd.

Mislukte doorbraak

Naar het dagblad Trouw verneemt, heeft ds. Kroon, Ned. Hervormd predikant te Amsterdam, bedankt voor het lidmaatschap van de Partij van de Arbeid.

Ds. Kroon was een der Ned. Hervormde predikanten, die na de bevrijding toetrad tot de S. D.A.P. en later met deze partij overgingen in de Partij van de Arbeid.

Zo er ooit een duidelijk bewijs is geleverd voor het feit, dat van de beroemde doorbraakgedachte niets terecht is gekomen, dan is dit thans wel het geval. Trouwens, het is een algemeen bekend verschijnsel, dat ook voor het bedanken van ds. Kroon, de doorbraakgedachte een volledig fiasco was geworden, aangezien de meerderheid der volgelingen van de predikanten die zich bij de Partij van de Arbeid aansloten, hun leraren hierin niet wensten te volgen.

Thans schrijft de ontbinding evenwel nog verder en het zou ons dan ook geenszins verwonderen, indien andere bij de Partij van de Arbeid aangesloten predikanten het voorbeeld van ds. Kroon weldra zouden volgen.

De doorbraakleuze is hiermede in ieder geval als verkiezingslokmiddel voor de Partij van de Arbeid volledig komen te vervallen.

het ogenblik is het zo, dat de Duitse bruid in haar diepe politieke en economische vernedering, voor twee dingen gevoelig is: streling van haar nationale bewustzijn en herstel van haar welvaart. Beide registers van het Duitse gevoelsorgel worden thans bespeeld door de bezetters, het eerste vooral door de Russen, het tweede door de Westelijke bezetters.

Het is nu de vraag, wat de beste kaart is: de nationalistische of de economische. De inschakeling van West-Duitsland in het plan-Marshall is ongetwijfeld de enige kans, die dit gebied nog uit het moeras kan optrekken en mischie een economische (maar vooral uit politiek oogpunt belangrijke) voorsprong op Oost-Duitsland kan geven. De grote belemmering, die het Westen bij deze poging om Duitsland te winnen zal ontmoeten, is de mentaliteit van een bezet volk, dat wel buitengewoon in de bloemetjes gezet moet worden, wil het tevreden, laat staan zijn bezetters dankbaar, zijn. Dit ligt echter noch in de bedoeling noch in de mogelijkheden van het plan-Marshall, alleen al omdat anders de vroegere slachtoffers van Duitsland (in de eerste plaats Frankrijk) hiertegen onoverkomelijke bezwaren zouden hebben.

Dezelfde belemmering ontmoet ook Rusland bij zijn nationalistische campagne. Zijn verregaande inmenging in het politieke leven van zijn zone maakt zijn aanspraak op de titel van beschermer der Duitse belangen in het oog springend verdacht. De kaart, waar Rusland op heeft gezet, krijgt dan ook pas haar volle waarde, wanneer Duitsland een grotere mate van zelfstandigheid zal hebben verkregen en wanneer (hetgeen Rusland — niet volkomen zonder grond — verwacht) het Westelijke experiment in West-Duitsland op een politieke mislukking zal zijn uitgelopen. Tegen die tijd zal het de teugels in zijn Oost-Europese satelliet-landen (vooral Polen en Tsjecho Slowakije) zo vast in handen hebben, dat het zonder gevaar niet alleen Duitslands zelfstandigheid kan voorstellen, maar zelfs zijn grootste troef, de terugkeer van de door Polen geannexeerde Oost-Duitse gebieden, kan uitspelen. Het zou een wonder zijn, als een zich nog steeds gefrustreerd en in het Westen teleurgesteld gevoelend West-Duitsland dan zich niet onweersstaanbaar tot het Oosten (waar bovendien zijn natuurlijk afzetgebied ligt) aangetrokken zou gevoelen.

Het is dus duidelijk, wat de opdracht van het Westen is: te zorgen, dat West-Duitsland zich niet gefrustreerd en teleurgesteld gevoelt. De Londense aanbevelingen mogen misschien allermint ideaal zijn, zij wijzen de in de gegeven omstandigheden enig mogelijke weg naar dat doel. Het Westen moet met betrekkelijk slechte kaarten een zo goed mogelijk spel zien te spelen. Het moet, want het is een spel op leven en dood.

sthi **POMPEN**
 voor *scheepvaart*
 en *industrie*
Raadpleeg
onze technische dienst

MACHINEFABRIEK C. MATERS C.V.
BEVERWIJK TELEFOON 3141

Levering binnen 1 maand.

Kloos
 KINDERDIJK
Bruggen

N.V. BOELE'S
 Scheepswerven en Machinefabriek
BOLNES

Nieuwbouw en reparatie

TOEGANGSBEWIJZEN

Ook dat is een artikel, waarop wij ons speciaal hebben toegelegd en waarvan wij maandelijks dan ook vele miljoenen stuks leveren: echter in diverse uitvoeringen, naar gelang van de aard van de inrichting: in boeken of blocs, aan rollen of in zigzaggevouwen pakken met of zonder uitgifte-apparaten of automaten. Wat voor U het best bruikbaar is, daarin kan niemand U beter van advies dienen dan de

Kon. Nederl. Boekdrukkerij H. A. M. ROELANTS
 Afd. Controle-drukwerk - Postbus 42, Schiedam

U PEINST OVER EEN GESCHENK?

S. K. Citroen
 HOFJUWELIER
 'S GRAVENHAGE
 HOOGSTRAAT 23 TELEFOON 11.17.57
 GESCHENKEN IN ALLE PRIJZEN

OPLEIDING

voor
STENO-TYPEN
TALEN
BOEKHOUDEN
TACHO

Tevens opleiding tot Alg.
SECRETARESSE
 en
 Steno-correspondent(e)

Inlichtingen en inschrijvingen aan onze instituten te:

Den Haag: Stadhoudersplein 3-5
 Tel. 558320.

Amsterdam: van Baerlestraat 11-13, Tel. 27156.

Rotterdam: Mathenesserl. 145, Tel. 25542.

Utrecht: Wilhelminapark 20, Tel. 12964.

Arnhem: Stationsplein 23, Telefoon 26884.

N.V. Nederlandsche
 Caoutchouc- en Guttaperchafabriek

v.h. Bakker & Zn.
 Ridderkerk

• Technische
 rubberartikelen

Machinefabriek en scheepswerf
 van
P. SMIT Jr. N.V.
 ROTTERDAM

SCHOEVERS

L. Smit & Zoon
 KINDERDIJK

Baggermateriaal
Zeesleepboten
Passagiersschepen
Machines
Motoren
Ketels

Frank Rijdsdijk's
Industriele
Ondernemingen N.V.

Hendrik-Ido-Ambacht
 Tel. H.I. Ambacht 245
 Rotterdam 72615

SCHEEPSSLOOPERIJ

HANDEL in:

- Oud IJzer,
- Nieuw IJzer,
- Bruikbaar IJzer, enz.

HANDELMAATSCHAPPIJ
H. Albert de Bary & Co. N.V.

Deviezenbank

Financiering van Im- en Export
 Documentaire Accredities

HEERENGRACHT 450 AMSTERDAM-C. TELEFOON 38911

DE FATALE MISLUKKING van het Indië-beleid

Een zwaar begaanbaar pad

Erkenning der mislukking

Een korte samenvatting van de positie in Indië zal voor iedereen nuttig zijn, die inziet hoe de verbreking van alle banden tussen Nederland en Indië voor beide landen een onherstelbare ramp zou betekenen. Wij vinden dan de volgende vaste punten:

1. Het verleden week genomen besluit om de politieke besprekingen met de Republiek Djocja af te breken betekende de erkenning van een mislukking.

2. Het was de mislukking van een beleid, dat enige jaren achtereen gericht was op het, ten koste van altijd weer nieuwe concessies, bereiken van een accoord met de Republiek.

3. Dit beleid moest wel mislukken, omdat de Republiek juist dat deel van Indië vormt, dat zich in de macht bevindt van figuren en groepen, die in het geheel geen overeenstemming — welke dan ook — met Nederland wensen.

4. De werkelijke macht in de Republiek wordt natuurlijk niet uitgeoefend door de bevolking — wier grote meerderheid slechts vrede, orde en veiligheid verlangt — en die macht wordt zelfs niet uitgeoefend door de heer Soekarno of de regering-Hatta. De werkelijke macht wordt uitgeoefend door het „Volksfront“.

5. Wat dit „Volksfront“ wil is dezer dagen door de heer Alimin, de leider van het Indonesische communisme, zeer bondig uitgedrukt: „eerst alle Hollanders er uit“. Dit is de essentie van het streven van het gehele „Volksfront“ — hetwelk de heer Hatta nu weder bij zijn regering wil betrekken. Alles socialiseren, alles nationaliseren, de ondernemingen, de fabrieken, de scheepvaart, kortom alle economische belangen tot staats eigendom verklaren — en „eerst alle Hollanders er uit.“

Hoofdzak.

Daar komt het op neer. Alles, wat verder in Indië gebeurt is irrelevant en onbelangrijk, vergeleken bij dit cardinale feit. Zelfs het dwars gedrag van een tweetal leden der Commissie van Goede Diensten is, daarbij vergeleken, niet belangrijk. Ook is niet belangrijk, op welke manier men er in zal slagen toch maar weer de schijn te redden en toch maar weer wat verder te praten. Het komt er zelfs in het geheel niet meer op aan, waarover wij praten en met wie wij praten het komt er niet op aan, of de Commissie van Goede Diensten met of zonder steun van de Veiligheidsraad, van Washington of van Londen er in slaagt de Nederlands-Republikeinse besprekingen weer op gang te brengen.

Dat alles — men begripe het in Nederland goed — is thans volkomen onbelangrijk.

Waar het op aankomt, is dat de „Indonesische delegatie“ een vertegenwoordiging vormt van de Republikeinse regering-Hatta. En dat deze regering-Hatta niet bij machte is enig besluit, enig accoord of enigerlei regeling uit te voeren, wanneer het „Volksfront“ van de heren Sjarifoedin en Alimin zich daartegen verzetten.

Dit Volksfront nu zal zich tegen elke regeling verzetten. Het zal elke oplossing verwerpen. Het zal elk accoord afwijzen.

Want dit socialistisch-communistisch Volksfront wil géén accoord met de Nederlanders. Het wil die Nederlanders uit Indië verwijderen. Het wil géén federatieve Verenigde Staten van Indonesië. Want het wil één unitarische Indonesische volksrepubliek. Het wil géén Unie met

Nederland. Want het wil met Nederland niets te maken hebben.

Daar komt het op aan. Het wordt nu wel tijd, dat men zich in Nederland van deze hoofdzak terdege rekenschap gaat geven.

Mislukking

Men moet zich daar rekenschap van geven, omdat de mislukking van het door de K.V.P.—P.v.d.A.-regering gevoerde Indische beleid hiermede wel op de afschuwelijkste wijze aan de dag treedt. Men heeft net zo lang onderhandeld met een onwillige wederpartij, dat men thans wel openlijk moet toegeven, dat een redelijk accoord met die wederpartij onbereikbaar is. Of, zo het al bereikt mocht worden, waardeloos zou zijn, wijl het niet uitgevoerd zou worden.

Daarmede zijn wij er echter niet. Het moge thans plicht zijn in de verkiezingsstrijd tot het Nederlandse volk te zeggen, ziet tot welk een mislukking, tot welk een débâcle, tot welk een hopeloze situatie het Indië-beleid der regeringspartijen heeft gevoerd.

Het moge thans noodzakelijk zijn te zeggen: ziet, wanneer gij Uw stem niet op de oppositie uitbrengt, loopt gij de kans dat dit beleid bestendig wordt en dan zullen de rampzalige gevolgen niet zijn af te wenden.

Maar slechts een dwaas zou hierin

voldoening vinden. Voor Nederland en Indië staan lot en leven op het spel. Het is een ramp, dat men in Nederland niet althans inzake Indië tot eensgezindheid kon komen. Het is verschrikkelijk, dat het levenslot der natie niet de inzet is van één forse, eensgezinde, nationale krachtsinspanning, doch in feite het voornaamste onderwerp van de partijstrijd. Komt men in bepaalde Nederlandse kringen niet, op het laatste ogenblik, tot beter inzicht, dan zal men eens van de Nederlanders moeten zeggen: zij werkten hard, zij beoielden het goed, maar twistend en kijvend gingen zij onder.

Wat men op dit ogenblik zou mogen verwachten, zelfs van een welhaast demissionaire regering, is: de erkenning der mislukking. Niet de stilzwijgende erkenning — want die is er. Die erkenning werd gegeven toen men het overleg met Djocja onderbrak. De openlijke erkenning echter vergt een realiteitszin, vraagt een inzicht en eist een zo forse en krachtige vooropstelling van het nationaal belang, dat slechts enkelen er toe in staat zijn.

Wat dan wel?

Het is uiteraard een onredelijk streven, thans tot de oppositie de vraag te richten: wat wilt gij dan wel? De regeringspartijen heb-

ben hun Indische beleid gevoerd. In dat beleid prevaleerden lange tijd de inzichten van één der partijen, de Partij van de Arbeid. Die wist het. Die zou de „reactie“, de „kolonialen“, de „imperialisten“ wel eens laten zien hoe men modern-progressief met een onafhankelijk Indië tot zaken zou komen. Er was in Nederland niets zo zelfverzekerd, dat dat Indische beleid, zoals het door prof. Schermerhorn en prof. Logemann werd begonnen en door minister Jonkman werd voortgezet. Niets wist men in P.v.d.A.-kringen zo volkomen zeker, als dat men alle Indische wijsheid in pacht had. Wie naar dat Indië-beleid van de P.v.d.A. ook maar wéés, wie maar een vinger verna-nend opstak, werd snel uitgeschakeld en bij de zwartste reactie ingedeeld...

Het klassieke „ons niet hinderen“, waarmede indertijd de muiters van de „Zeven Provinciën“ er van door gingen, was de kernspreuk geworden van allen, die het Indische beleid der Partij v. d. Arbeid voerden. „Ons niet hinderen“ — wij zullen de nieuwe verbondenheid brengen van vrij Nederland met vrij Indië. „Ons niet hinderen“ — wij zullen leren, hoe gij met die Republiek tot overeenstemming kunt komen. „Ons niet hinderen“ — en ongehinderd is men met het schip van staat door branding, zee en storm gevaren. „Ons niet hinderen“ — de schipbreuk tegemoet...

Wel heeft de andere regeringspartij alras begrepen, dat het zo niet ging. Wel heeft het niet-socialistische deel van het ministerie en heeft de K.V.P. getracht, het ergste te verhoeden. Wel werden dit laatste jaar de besluiten inzake Indië niet meer alleen in P.v.d.A.-kringen voorbereid en door een P.v.d.A.-minister genomen. Wel trok de Ministerraad de belangrijke besluiten aan zich. Maar het baatte niet. Men was in de storm, Men zag de schipbreuk naderen...

Het gaat dus niet aan, thans te zeggen: wat zoudt gij dan hebben gedaan? Nog minder thans te vragen: kunt gij het beter?

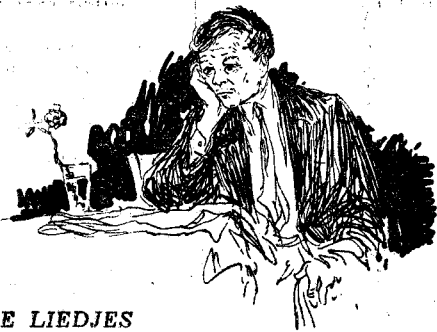
Waar het op aankomt, is allereerst klaar en duidelijk te doen begrijpen, dat het Indië-beleid van deze op twee partijen steunende regering mislukt is. En als dat goed vast staat, als dat eenmaal innerlijk erkend en goed begrepen is, kan men verdergaan en zeggen: goed, dit Koninkrijk, dit Indië en Nederland verkeren in gevaar. Wat kunnen wij doen, om althans het ergste te voorkomen?

Natuurlijk zal men thans die vraag niet stellen. Men kan haar niet stellen, omdat men ook tot die schuld-erkenning niet kan komen. Men kan bezwaarlijk voor de eigen kiezers treden met een bekentenis. Men durft het niet aan. Men durft niet tot het Nederlandse volk te gaan en te zeggen: Ziet gij verkeert in gevaar en wij moeten samen trachten gemaakte fouten te herstellen. Men durft het niet en dat men het niet durft komt niet eens allereerst, omdat men schade voor partijbelangen vreest. Men durft het niet, omdat men in feite twijfelt aan de gezonde kracht van het Nederlandse volk.

Wie daar niet aan twijfelt, vindt de moed te wijzen op gevaren en zal in het gevaar zelf de kracht putten, die voor redding nodig is. Wie aan het gezond verstand van het volk niet twijfelt, durft het wel aan met erkenning van eigen fouten tot dat volk te gaan en samen de weg te zoeken, die naar een oplossing kan voeren.

In het uur van harde nood zal, menen wij, ons volk die kracht hervinden. De kracht allereerst, die onmisbaar is om de waarheid te verdragen. De kracht voorts, om gemaakte fouten te erkennen en waar nog mogelijk te herstellen. De kracht tenslotte, om dan ook voor gevaar en kwade kansen niet opzij te gaan en in gezamenlijke inspanning de goede weg te zoeken. Wekt, met die kracht, dan vindt men ook die weg. Het is een moeilijk vindbaar en een zwaar begaanbaar pad. Maar het is de weg, die ons althans voor de diepste ellende kan bewaren, waarin Indië en Nederland bij bestending van een heilloos Indië-beleid onherroepelijk vervallen.

d. K.

EIGENWIJZE LIEDJES

Die héle kleine man....

De kleine man komt niet meer mee
In dit bezeten leven....
Hij is door alle opbouw heen
De kleine man gebleven,
Hij houdt nog net z'n droge brood
En even droge boterbloot,
Hij heeft nog steeds geen winterjas,
Geen jaeger en geen wollen das,
En langzaam glydt z'n huisgezin
De grauwe, stille armoe in....
Geen mens bedacht een welvaartsplan
Voor onze kleine man....

De kleine man komt niet meer mee....
Hij kan zich niet begrijpen
Waarom juist hém en altijd hém
Die grauwe zorgen knijpen....
Hij denkt aan lakens op z'n bed,
Aan schoenen — aan een stukkie vet —
En aan een pakkie eigenbouw....
En aan een bloessie voor z'n vrouw....
Aan wat hij dringend nodig heeft
En waar de bon 'm recht op geeft,
Maar wat hij toch niet kopen kan
Als hele kleine man....

De kleine man hoopt net als wij
Op vrij van vrees en zorgen:
Die vrees voor armoe en gebrek
En voor de dag van morgen....
Zie... als hij d á t nou vinden kon,
Dat kleine plekje in de zon,
Met allemaal van alles wat,
En net genoeg van dit en dat
Om zonder armoe en sjagrijn
Weer samen m e n s te kunnen zijn....
Daar droomt ie 's Zondagsmiddags van....
Die héle kleine man....

BRAMMETJE

Dit is het tweede en laatste stuk van de reportage die Alfred Schuurman op ons verzoek maakte. Effect en dramatisering zijn vermeden. Dit sobere, nuchtere verslag is trouwens dramatisch genoeg. Men versta ons wél: het is goed dat nu in Nederland sober geleefd wordt. Maar er zijn grenzen en deze worden te dikwijls overschreden. En dat ondermijnt onze volkskracht.

HOE LEEFT GIJ

ZIJN EDELACHTBARE

Eén pak

De geur van jasmijn komt door het open raam de gezellige kamer binnen. De heerlijke rust van de rand-gemeente van de grote stad hangt om ons heen. Ja, het is goed na volbrachte taak het stof van de stad te kunnen afschudden en zich over te kunnen geven aan de genoegens en de schoonheid van het buitenleven. Ik benijd de mensen, die zoiets kunnen betalen.

De vrouw van de nog jonge rechter tegenover mij kijkt me eens aan. „Ja”, zegt ze, „wij zijn erg dankbaar dit vroeger gevonden te hebben. Maar over dat „kunnen betalen” moet je liever maar niet spreken. Weet je, dat mijn man wanneer hij enige dagen in de week tot 7 uur zitting gehad heeft en dan om half negen weer op een vergadering van de reclasseringsraad of iets dergelijks moet zijn, hij even vlug op de fiets heen en weer naar huis moet om een stukje eten in de stad uit te sparen?”

„Weet je, dat ik bijna alles zelf naai — dat mijn man sinds de oorlog één pak heeft kunnen kopen — dat hij de hele Zaterdag en ook bijna de hele Zondag werkt.....?”

En het wordt me inderdaad duidelijk, dat het op het eerste gezicht zo mooi lijkende salaris van de rechter in de grote stad van 9.000 gulden per jaar, helemaal geen vet soppen is. En dat men er zich net zoveel mee ontzeggen moet als met het loon van een goed geschoolde arbeider. Hoewel men dan natuurlijk het voordeel heeft prettiger te wonen.

Weliswaar zijn de salarissen, in vergelijking met voor de oorlog, aanmerkelijk verhoogd — van 7.200 tot 9.000. Maar het verschil in beloning van een rechter in de grote stad en zijn collega in de grote provincie-plaats is verminderd van 1.000 op 500 gulden en hierin steekt een grote onrechtvaardigheid.

„Wat ik met die 9.000 doen kan”, vraagt de rechter. „De belastingen zijn zo progressief tegenwoordig, dat er om te beginnen al een dikke twee duizend aan loonbelasting af gaat en dan nog een paar honderd aan inkomstenbelasting, zodat ik niet meer dan een 600 gulden per maand in het handje krijg. Twee kinderen op het lyceum betekent in mijn salarisklasse al 900 per jaar alleen aan schoolgeld, terwijl de kindertoeslag 400 bedraagt. Over boeken praten wij dan nog niet eens, en helemaal niet over alle dingen, waaraan de kinderen op zo'n lyceum toch mee moeten doen, en die maken, dat je er zeker een 1.500 mee kwijt bent. Terwijl de man met een laag salaris zijn kinderen voor 50 gulden op het lyceum heeft!”

Ze wonen daar in die randgemeente voor hoofdstedelijke begrippen nogal goedkoop ook: negen honderd gulden per jaar plus een 300 gulden aan personele belasting. En na aftrek van al deze vaste lasten, waarvan de kleine man geen last heeft, houden ze dan nog geen 100 gulden in de week over. „Dat is”, zegt de rechter rustig, „dus hetzelfde wat een geschoolde arbeider heeft uit te geven. En net als hij kom je er natuurlijk zo goed als niet van uit.....”

Nee, het is niet alles goud wat er blinkt. Mijn jonge rechter heeft nu toevallig maar twee kinderen. Maar wat zou dat moeten wanneer hij nu eens 4 kinderen op de middelbare school had, en geen staartje van een familie-kapitaal meer om bij te springen.

In elk opzicht staat een dergelijk hoog gesalarieerd ambtenaar achter bij mensen uit het zakenleven. „De progressiviteit is zo groot”, zucht de rechter. En hij vertelt van een zakenman, die zijn kind bijna voor niets een jaar lang op school had, omdat hij verlies had geleden. Extra inkomsten is uitgesloten. Commissaris van een onderneming zijn of iets dergelijks entameren, acht men in strijd met

de waardigheid van het beroep. Maar wel wordt verwacht, dat men allerlei extra werk doet: zitting heeft in reclasseringsraad en huisvestingscommissie. Hetgeen natuurlijk onkosten meebrengt (ook al fietst men vlug heen en weer naar huis voor het avondmaal) die men niet kan opbrengen, terwijl de zakenman dit alles rustig op zijn onkosten-rekening zet.

En men mag ook bijvoorbeeld voor niets in een tribunaal zitting hebben. Om accumulatie van inkomens te voorkomen! Terwijl een advocaat bij het tribunaal er 7 tot 8.000 gulden per jaar uit sleept. En dan heeft men toch nog hoge bedrijfskosten ook: juridische boeken en abonnementen op dure juridische tijdschriften zijn niet te vermijden, wanneer men zijn werk goed wil blijven doen.

Ja, dat heerlijk buiten wonen is alles goed en wel. Maar zo'n huis met tuin, dat je voor „je stand” toch moet hebben, slaat een behoorlijk gat in die kleine honderd gulden, die je per week te verteren hebt. Een werkster strijkt er al 15 gulden van op, en dan komt natuurlijk nog de tuinman. Nee mevrouw, dat U ook nog 10 gulden per maand aan een naaister uitgeeft, lijkt mij met zo'n huis en twee dochters op het lyceum nu niet direct onnodige luxe.

„Voor onze stand leven we erg eenvoudig”, zegt de rechter over zijn kop thee. „Wij zijn nergens lid van, wij gaan haast nooit uit — alleen 's Zondags wel eens naar het tennissen kijken. Alles gaat op de fiets, want een taxi nemen we nooit.....”

„En ik zou zo graag eens een vriendin in Den Haag opzoeken”, zegt mevrouw van haar naaiwerk opziende, „maar dat kan ik werkelijk niet op mijn huishoudgeld bezuinigen. En dan zijn we toch nog reuze bevoorrecht, want we zijn nooit ziek.....”

Tja, en sinds de bevrijding heeft de rechter één pak kunnen kopen. De jasmijn lijkt mij lang zo zoet niet meer te ruiken.

GERARD EN MOEDER

Met bonnen-complex

Welke fantasieeloze, dooie diender heeft dit op papier gezet, denk ik, wanneer ik drie hoog de trappen opklim ergens in een grauwe woonkazerne in Amsterdam-West, waar veel rode vlaggetjes met een grote 2 maar nog meer met een grote 4 uit de ramen hangen. Het moet hier wel gebouwd zijn onder het motto: waarom zou je het mooi maken als het ook lelijk kan..... En van straatbeplanting hadden ze in die dagen zeker nog niet gehoord. Buiten hangt als een hoon het bord met: Houdt de kinderen van de straat!

Ik ben op bezoek bij de 56-jarige Gerard Post, die als ongeschoold rubberbewerker 35 gulden in de week thuis brengt. In de goede oude tijd was hij fruitkoopman. Doch toen de negotie mis ging trof hem de werkeloosheid — 7 lange jaren, van 1933—1940. Daarna de 78 cent per uur bij de Heide Maatschappij en het de rug brekende tariefwerk — dat uitgesproken armoede betekende — bij de D.U.W. Gerard is nu dus heel gelukkig met zijn 35 gulden.

Boffen ze even, dat ze maar liefst 5 slaapkamers naast hun ene woonkamer hebben. Twee grote zoons hebben ze nu in huis, die ieder een tientje kostgeld betalen. En één kamertje is voor 5 gulden verhuurd aan een getrouwde dochter met twee kleine kinderen, wier man in dienst is. En dan is er nog de kleine Wimpie, kind van een andere dochter, dat hen door de voogdij-raad is toegewezen, waarvoor de beide oudjes helemaal zorgen. „Je kan zo'n kind toch niet in een gesticht doen”, zegt moeder Post meewarig — moeder Post, die één paar schoenen heeft en twee jurken. En wier lust en leven: de kanariepiet, door een kat is dood gebeten. Een nieuwe vogel? Mens, laat naar je kijken, die kost 25 gulden. Volgend jaar, als we 25 jaar getrouwd zijn, komt er misschien wel een binnen vliegen.

Het is vol in die ene woonkamer, met de 5 grote mensen en de 3 kinderen die er wonen, maar die dan gezamenlijk de 60 gulden per week binnen brengen, waarvan moeder Post het allemaal moet doen. Gelukkig is de huur laag — vroeger f 4.25 per week. Maar omdat de getrouwde dochter een kamertje

voor 5 gulden heeft gehuurd, heeft de gemeenteraad 45 cent opgelegd. Zei iemand iets over de kleingen, waarin een klein volk groot kan zijn?

Gelukkig nemen vader en moeder Post het maal nogal gemoedelijk op. „Och kenne, ke zegt moeder, „als net niet uit de lengte kan het uit de breedte. Vandaag een beet mee morgen een beetje minder — van de week is er wel, en de andere week is het er niet. Het is maar een geluk dat je het zo met elkaar vi kan.....”

Ook vader Post stelt zijn eisen niet te hoog moet wel een 60 gulden verdienen”, zegt hij bescheiden, „om een beetje te kunnen rondkopen. Eén pak heeft hij — dat heeft hij van „z'n ou gekregen. Roken doet hij graag — bonloze bouw tabak in de pijp. Maar dat schijnt dan zijn enige genoegens, behalve thuis zitten. Bios gaat er natuurlijk niet af. „Nee hoor, je komt eens ergens.”

„Ondergoed kan je niet aankomen”, valt moeder Post hem dan in de rede, „en beddegoed heb je nodig als brood”. En over brood gesproken. Dat die sterke kerels van het broodrantsoen kon rondkomen?

De mat op de vloer is op afbetaling gekocht want wanneer je 25 jaar getrouwd bent en 16 in hetzelfde huis hebt gewoond, talrijke kind hebt groot gebracht en nu weer kleinkinderen de vloer hebt, dan wil er wel eens wat slijten. De mat om kunnen ze ook niet aan een pak op afbetaling beginnen. Wel heeft moeder Post pas op de mat een jurkje gekocht. Het is wel kapot, maar het nog netjes gemaakt worden. Ja moeder Post bent heel braaf en lief, maar als ik zo eens naar de mat kijk, dan heb ik toch nog een ander idee van de mat.

Zoals vele arbeidersgezinnen, hebben ook de Post's het lastige „bonnen-complex”. Wat op de bonnen is aangewezen, dat MOET gekocht worden. Vrucken kennen wij mensen niet betalen, heeft moeder Post juist nog gezegd. Maar ze heeft wel twee gulden uitgegeven aan de paar ongelukkige sinaasappelen die op de bon kwamen. Kent men in Den H

dit kwalijke complex? Zoals mijn vriend de rezei: ik wou dat ze die snoep van de bon deden. hoefden we tenminste niet meer die vervelende colaadjes te kauwen.

Daat vrouw Post dat ene paar schoenen heeft heeft ze ook te danken aan het feit, dat ze op de bon waren. Anders liep ze nu op blote voeten want het is bij haar met alles: de kinderen en de bon.

Twee gulden 40 centen in de week krijgen voor kleine Wimpie. Maar als je die centen koopt dan moet het kind een broekje of een buisje hebben.

Ergens in een hoekje staan wat verdorde bloemen. Een zoon plakt een gebarsten stuk aquariumglas op elkaar. „Want och ja, nu me kanariepiet dood nu is zo'n visje mijn lust en mijn leven.....”

JOHAN EN JACOBA

Donderdag poffen

Een-hoog wonen is in de Jordaan heus niet dat. Al bespaart het je het klimmen en akelig stijle en donkere trappen. Want wanneer nog vroeg in de avond bij de 32-jarige boekhouder Johan en zijn vrouw Jacoba binnen kom, dan is er al naar donker in de twee kamers, die

NEDERLAND?

Verlag van de huidige omstandigheden

zijn van 6 mensen: van Johan en Jacoba hun 4 kinderen: een jongen van 9 en drie van 11, 7 en 5 jaar. Een kribje in de hoek voorkamer wijst erop, dat ze er binnenkort zevenen zullen zijn.

gulden en een kwartje mogen ze in de week twee donkere kamers één-hoog in de Jordalen. Johan's inkomen is 36 gulden schoon 10 gulden kindertoeslag.

ze nu met die 46 gulden rond komen met mensen? Het is scharrelen, zegt Jacoba, scharrelen nog eens scharrelen. Als je Zaterdag's je appen gedaan hebt en de bode hebt betaald, is er nog maar een schijntje over. Van vis, eens een extratje is natuurlijk nooit sprake; al een kruis met de bonnen.

ik het er na de oorlog weer bovenop hebben", vertelt Jacoba vol voldoening rondkijkt, weet ik zelf nog niet. En dat zeggen ze allemaal". En het moet ook een hele toer zijn, met een man, die nog steeds erg minnetjes wat hij tijdens de oorlog heeft moeten doorleven vier aan hongerodeem lijdende kinderen, en het jongetje niet meer lopen kon. De ge-

hiervan zijn nog steeds duidelijk voelbaar: er kinderen kan mee op de gewone school en zou eigenlijk versterkende middelen moeten hebben. Want die extra melkbonnen, die hij nu zijn lang niet voldoende.

aan schoolkleding en maaltijden in de eetkamer school hoeft Jacoba niet te denken. Die zou 1.50 gulden per week kosten, en waar vandaan moeten komen? Gelukkig rookt haast niet en drinken doet hij natuurlijk al niet. Zondag's avonds gaan ze naar het des Heils, en dat is dan hun enige uitje.

kan niet zoals je graag wil", zegt Jacoba. er was het ook wel geen weelde, maar nou helemaal niets." Maar schulden maken, daar ze toch niet aan. Donderdag pofst ze voor wel eens een liter melk, maar dat is dan es. Eens een keer een gratificatie kan er, Johan boekbinder is, blijkbaar nooit af — zou je nog wel eens een stuk kleren of een kunnen kopen.

Johan en Jacoba erg dwars zit, is, dat ze de 6 weken, die twee van hun kinderen naar zijn geweest nu zes weken lang 3½ gulden Stichting Ago moeten betalen. Nee, dat Jacoba niet mooi — die kinderen, die nooit hele leven ooit iets gehad hebben, die nooit bloemen hebben gezien en die zo ontzettend hebben in de jaren der bezetting — dat nog hiervoor moeten betalen. mensen weten toch hoe ik gescharrelt en heb....."

BIBLIOTHECARIS C.U.

Een van tien jaar

is dan de mooiste arbeiderswoning, die ik op mijn omzwervingen gezien heb — daar t blok van de Arbeiderswoningbouw in Zuid. het raam aan het hoekhuis ruisen de populieren beneden ligt als een groen tapijt het veld.

en kost deze etage, met twee dagen warm in de week, 9 gulden en tien cent in de week.

En woont er een academicus in, ook al verdient hij aan salaris niet veel meer dan een geschoold arbeider. Gelukkig zijn ze wel, de bibliothecaris met de rang van wetenschappelijk assistent en zijn charmante vrouw, dat ze dit hebben gekregen toen ze uit Zandvoort werden geëvacueerd in het begin van de oorlog. Eigenlijk een reuze bof, dat ze — beiden zelf voortkomend uit arbeidersgezinnen — altijd lid van die Arbeiderswoningbouw zijn gebleven. Want waar had een academicus, die zijn doctoraal gehaald heeft, en die daarmee 290 gulden salaris in de maand in handen krijgt, met twee studerende kinderen anders moeten beginnen?

Die 290 gulden per maand in handen is dan het maximum van de aan commissies gelijkgestelde rang van wetenschappelijk assistent. Verbaast het U nog, dat slechts één collega van onze vriend onlangs op zijn 40ste jaar getrouwd is, en de anderen allen ongetrouwde dames en heren zijn? Wist U, dat deze academisch gevormde ambtenaren nog veel lager bezoldigd worden dan de leraren, over wier salariering geheel Nederland kort geleden schande riep?

„Maar ik had weinig keus", zegt de rustige bibliothecaris. „Ik ben een auto-didact, voortgekomen uit de arbeidersklasse, die eerst laat door eigen studie mijn staatsexamen deed en mijn doctoraal haalde. Ik was toen al lang getrouwd en verdiende in het particuliere als administratieve kracht net zoveel als nu. Kon toen moeilijk op een minimum salariering ergens in Rodeschool of zo als leraar beginnen....."

Ja natuurlijk betekent dit alles iedere avond hard werken. Mensen opleiden voor M.O. geschiedenis, en zo het nodige bijverdienen. En dan maar blijven studeren, want een bibliothecaris moet heel wat harder blokken om bij te blijven dan een leraar die zijn routine-lesjes geeft, en die veel kortere werktijden heeft.

• Zo verdient hij er honderd gulden per maand bij. En de grote dochter, die op kantoor werkt, brengt het inkomen door haar kostgeld op een 435 gulden per maand. „Daar kunnen we net van komen", vertelt onze doctor, „nu mijn voor doctor in de chemie studerende en daarbij op een laboratorium werkende zoon en mijn dochter zelf hun kleren kunnen

betalen. Want wat ik aan boeken moet uitgeven is heel wat. Een gewoon studieboek voor mezelf — mijn bedrijfskosten — kost al gauw een 20 gulden tegenwoordig. En een paar chemische boeken voor mijn zoon komen direct op 50....."

Verder leven ze natuurlijk heel sober — ze kunnen hun bonnen besteden, ep dat is dan ook alles. „Als het alleen van je salaris moest, niet eens..." valt mevrouw in de rede. En wat de kleding betreft: het is nog een geluk, dat mevrouw vroeger costumnaaister was. De collega's, die met academici getrouwd zijn, staan er ook wat dat betreft, dus veel ongunstiger voor. Maar zelfs een costumnaaister kan geen heren-kleding in elkaar draaien. En zo bezit de bibliothecaris slechts twee pakken: een na de oorlog gekocht en een van 10 jaar oud, dat nu heus wel bijna versleten is.

Nee, ergens naar toe gaan ze nooit — de opvoeding van de kinderen vraagt te veel offers. Alleen is mevrouw lid van een zangvereniging.

Zes en twintig jaar zijn ze nu getrouwd, en het ameublement is een probleem om zichzelf geworden. De marge, die je vroeger had voor de aanschaffing van nieuwe dingen wordt nu geheel weggezogen.

Buiten ruist de wind door de populieren. Een van de weinige dingen, die je niet hoeft te ontberen, wanneer je tot de weinige gelukkigigen behoort, die op een salarisje zó in de grote stad kunt wonen.....

MENEER DE DIRECTEUR

Het levende bewijs

„Kent U dat benauwde gevoel", vraagt de directeur van de vakschool (een uitgebreid lagere), „van: ik breng nu een hoop geld thuis en wat doe ik er feitelijk mee? Voor de oorlog, toen ik nog maar gewoon leraar aan een avondschool in de provincie was, en natuurlijk veel en veel minder verdiende, konden we altijd een abonnement op alle concerten nemen, en dacht ik er zelfs aan een autootje aan te schaffen. En nu gaat zelfs mijn hele spaarbankje eraan....."

Ja, voor de oorlog konden ze er met hun drie kinderen zelfs een spaarbankboekje van op na houden, en groeide het bedrag, dat er op stond, nog gestadig. Want het zijn zeer sobere lieden, deze 41-jarige vakschoolman en zijn echtgenote: geheelonthouders, vegetariërs en niet-rokers. Maar zelfs zulke mensen kunnen vandaag niet sparen, ook al krijgen ze nu een 450 gulden in de maand in handen — moeten zelfs het vroeger gespaarde interen om zichzelf en hun kinderen behoorlijk in de kleren te houden.

Voor die 450 gulden moet natuurlijk hard worden gewerkt. Naast de gewone dagtaak ook nog de winteravond-cursussen met 3 avonden in de week en de Zaterdag-middagen. Op sommige ambachtsscholen werkt men zelfs 5 avonden. Is het dan wonder, dat de vereniging van directeuren van ambachtsscholen geen genoegen wil nemen met het zojuist door de regering vastgestelde loonplafond van f 7.000 per jaar?

En dan zit je in een dergelijke positie uit de aard der zaak nog in talloze commissies, die veel tijd eisen — moet je acte examens voorbereiden en je ook op paedagogisch gebied bewegen. De tijd, die je zodoende overhoudt om door meewerken aan tijdschriften wat bij te verdienen, is natuurlijk maar heel gering.

Hun hele levenswijze is steeds aan de sobere kant geweest, dus wat dat betreft missen ze niet veel. En met het wonen hebben ze enorm geboft, nu ze voor slechts 40 gulden in de maand een woning vonden aan de rand van de stad, met uitzicht over de weilanden.

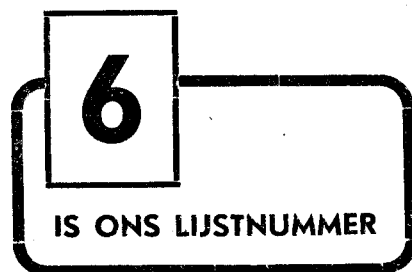
Maar je zou als graficus natuurlijk wel eens graag een duur, typografisch goed verzorgd boek willen kopen. Daar is natuurlijk geen denken aan: je kunt je moderne vakboeken niet eens bijhouden.

„Je bent op de maatschappelijke ladder omhoog geklommen door hard werken", zegt de directeur nadenkend, „maar je merkt er helemaal niets van. Vroeger was je in deze positie wat meer dan een gewoon mens. Maar nu kun je je de dingen, die bij mensen van onze positie behoren, zoals een abonnement op het concertgebouw of een schouwburg-bezoek onmogelijk permitteren... En wat ze over sparen dazen: wanneer er toch iemand zou moeten kunnen sparen, dan zouden het toch sobere mensen als wij moeten zijn, en zelfs wij teren het vroeger gespaarde in."

Maar we gaan nu fijn gauw met vakantie, komt mevrouw er bij. We gaan met z'n allen kamperen, en dat kost haast niets. Want wanneer je tegenwoordig een kind met een kamp laat meegaan, dan kost dat ook weer 25 gulden. En drie maal 25 is altijd weer 75.....

„U ziet dus, wij zijn geen erg interessant geval'....."

Lieve Mevrouw, U bent wellicht het allerinteressantste geval van onze gehele reportage. U rookt niet, U drinkt niet, U eet geen vlees, U doet niets van wat de mensen tegenwoordig niet meer gegund is, en U teert met al Uw soberheid toch nog Uw spaarbankboekje in. U, Mevrouw, bent het levende bewijs ervan, dat er heel, heel spoedig iets veranderen MOET.....

Waar spreken onze meest bekende sprekers?

Maandag 28 Juni tot en met 3 Juli

28 Juni Enschede: H. J. Ankersmit.
 Almelo: Joh. G. H. Cornelissen.
 Meerkerk: F. den Hartog.
 Lekkerkerk: Drs. H. A. Korthals.
 Deventer: Mr. P. J. Oud.
 Heemstede: G. Ritmeester
 Bilthoven: Mr. G. Vonk.

29 Juni, Ondercentrale: Hoekse Waard—Oud-Beijerland: Drs. H. A. Korthals.
 Loenen: G. Ritmeester.
 Terschelling: Mr. G. Vonk
 Dokkum: R. Zegering Hadders.

30 Juni, Tiel: Mevr. A. Fortanier-de Wit en J. M. F. A. van Dijk.
 Hoogwoud: F. den Hartog
 Doorn/Driebergen: Drs. H. A. Korthals.
 Utrecht: Mr. P. J. Oud.
 Heerenveen: Mr. G. Vonk.

1 Juli, Hattem: H. J. Ankersmit.
 Hilversum: Joh. G. H.

Cornelissen en Drs. H. A. Korthals.
 Laren (Gld.): F. den Hartog.
 Zaandam: G. Ritmeester.
 Assen (kieskring Drenthe): Mr. G. Vonk en Mr. H. van Riel.
 Haren (Gr.): R. Zegering Hadders.

2 Juli, Winschoten: Joh. G. H. Cornelissen en Ir. A. Voet.
 Alkmaar: Drs. H. A. Korthals.
 Groningen: Mr. P. J. Oud
 Haarlem: Mr. G. Vonk en G. Ritmeester.
 Meppel: R. Zegering Hadders.

3 Juli, Wieringermeer ('s middags): Mr. P. J. Oud.
 Purmerend ('s avonds): Mr. P. J. Oud.
 Stompeteren: G. Ritmeester.
 Vries: R. Zegering Hadders.

AFDELINGS-nieuws

BUSSUM

Concordia!
 De afdeling Bussum houdt op Vrijdag 2 Juli, des avonds te 8 uur, een openbare bijeenkomst in Concordia, waar zullen spreken de heren C. L. Bronzing en D. W. Dettmeijer.

DE BILT—BILTHOVEN

Komt tijdig!
 Openbare vergadering op Maandag 28 Juni, 's avonds 8 uur, in het gymnastieklokaal van de school aan de Leyenseweg te Bilthoven.

Mr. Vonk spreekt over: **Het Indische vraagstuk en de Grondwets-herziening.**

Toegang vrij. Aanvang 8 uur precies. In verband met de grote belangstelling wordt men verzocht tijdig aanwezig te zijn.

CENTRALE GRONINGEN

Grote activiteit
 In de afgelopen week sprak 24 Juni te Loppersum de heer T. J. Haan uit Groningen. — 25 Juni te Nieuwolda eveneens de heer T. J. Haan.

De volgende week staat op het programma o.a.: 28 Juni te 't Zandt in hotel Bulthuis de heer A. E. Ebbens uit Uithuizen. — 29 Juni te Sappemeer in café Bonthuis voor de afd. Hoogezand-Sappemeer de heer W. Trijssenaar uit Winschoten en de heer T. J. Haan uit Groningen. — 30 Juni te N. Pekela in hotel Alvering de heer H. J. Edzes uit Haren.

Te Middelstum in café Huizinga de heer A. E. Ebbens uit Uithuizen. — 1 Juli te Nieuwe Schans in hotel Koning de heer T. J. Haan uit Groningen. Te Uithuizen de heer G. W. Comello uit Groningen. Te Grijskerk de heer H. J. Edzes uit Haren. — 2 Juli te Stadskanaal in hotel Braam de heer T. J. Haan uit Groningen, en de heer A. E. Ebbens uit Uithuizen. — 3 Juli te Adorp in café v. d. Lande de heer G. W. Comello uit Groningen.

Op Maandag 5 Juli zal nog worden vergaderd te Scheemda in hotel Panman met als spreker de heer T. J. Haan uit Groningen. Te Nieuw Beerta in café Jager voor de afdelingen N. Beerta en Beerta de heer W. Trijssenaar uit Winschoten. Te Leens in hotel Mercurius voor de afdelingen Leens-Zuurdijk en Ulrum de heer G. W. Comello uit Gron. Te Marum in café v. d. Vee de heer A. Voet uit Groningen.

HOOFDDORP

Tot tevredenheid
 De heer F. van Hartog sprak voor een geanimeerde vergadering over de V.V.D. en de Landbouw, welk onderwerp in dit landbouwgebied zeer in de belangstelling staat. Uit de vergadering kwamen dan ook diverse vragen naar voren, welke door de spreker tot volle tevredenheid werden beantwoord.

MIDWOLDA-OOSTWOLD

Naar Brouwer!
 De afd. Midwolda-Oostwold houdt op Dinsdag 29 Juni een openbare vergadering in café Brouwer te Midwolda. Aanvang 7.30 uur. Spreker: ir. Voet. Onderwerp: **Waarom VVD?**

OEGSTGEEST

Het Witte Huis
 De afdeling Oegstgeest houdt op Maandag 5 Juli, des avonds te 8 uur, een openbare bijeenkomst in het Witte Huis. Spreker: de heer D. W. Dettmeijer, lid van de gemeenteraad van Den Haag over: „koers houden”.

TIEL

Op ter beurs!
 Op 30 Juni zal in café „De Beurs” te Tiel een verkiezingsvergadering worden gehouden, waar mevr. A. Fortanier—De Wit uit Amsterdam en de heer J. M. F. A. van Dijk uit Amersfoort zullen spreken. **Aanvang 8 uur.**

ZEIST

Succes!
 Voor de afd. Zeist en Omstreken heeft mevr. A. Fortanier—De Wit gesproken. De zaal was geheel bezet, hetgeen niet te verwonderen was, daar speciale aandacht werd gevestigd op het onderwerp: **Waarom stemde onze 2e Kamerfractie in eerste lezing voor de grondwetswijziging.** In de pauze werden vele schriftelijke vragen gesteld. De spreekster had de volle aandacht. Het was een succes!

Wilt U afdelingsnieuws, aankondigingen van vergaderingen e.d. bestemd voor dit weekblad richten aan: **Mr. E. Elias, Victoria-hotel, kamer 435, Amsterdam?**

J. Vermij

* Bureau voor Bedrijfs-economie
 Inrichting, bijhouden en controle van boekhoudingen
 Behandeling van alle belastingzaken
 Financiële, economische en administratieve adviezen

* Kon. Emmakade 194, Den Haag, Tel. 39.84.92

Fa. B. Cuperus Az.

Hessenweg 2 - De Bilt
 Bijkantoor:
 Laurillardlaan 1, Bilthoven

Drukkerij en Uitgevers van

Biltse en Bilthovense Courant

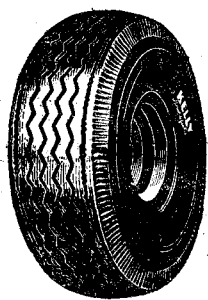
BOLNES

Dieselmotoren

25—1400 P.K.

N.V. Machinefabriek „Bolnes”
 v.h. J. H. v. Cappellen te Bolnes

Imp. N.V. Jac. Blóm (Auto Supply Afd.)
 Rotterdam - Filiaal Den Haag

N.V. Machinefabriek

IJZER-, STAAL- EN METAALGIETERIJ

v.h. BAKKER & Co.
 RIDDERKERK

C.V. Scheepswerf en Machinefabriek

v.h. Botje,
 Ensing & Co.

Hoendiep 10
 Frieschestr. weg 79
 Groningen

Nieuwbouw van motoren stoomschepen voor gebruik in de tropen.

Reparatie aan schepen, motoren en stoominstallaties.

Zwitsersche Maatschappij van Levensverzekering en Lijfrente
 Opgericht 1857
 Nederlandsch Staatstoezicht

ZEKERHEID

Coulante Polisvoorwaarden
 Inspecteur: S. NICLAI
 Nicolaistraat 17, Den Haag
 Telefoon 335198

Kantoor voor Nederland:
 Heerengracht 514, A'dam C.
 Telefoon 45458

ruim 300 jaar....
 FABRICEREN WIJ VERVEN VOOR BOUWVAKKEN EN INDUSTRIE

N.V. Heyme Vis & Zoonen

ZAANDAM - OPGERICHT 1643

Adverteert in dit blad

Houdt goeden moed.
 Met Oud gaat 't goed.

Ge denkt verkeerd en hoopt tevergeefs

Die geestesgesteldheid doet huiveren

De bewuste arbeider weet, dat er in de tijd vóór de verkiezingen hoog van de toren geblazen wordt en neemt dat voor wat het is. Hij glimlacht er eens om, haalt de schouders op en denkt: Veel beloven, weinig geven, doet de gek in vreugde leven.

Iets anders wordt het, wanneer men het door het communistische blad „De Waarheid” verspreide pamflet leest, met het veelzeggende opschrift: „Om het heden en de Toekomst”. Dit geschrift eindigt met het gehele verkiezingsprogram van die partij voor de verkiezingen van 1948. Bij het lezen van zulke demagogie, valse voorstelling van zaken en opzettelijke leugens en bedrog, kan men niet meer volstaan met te glimlachen of de schouders op te halen. Men wordt gedwongen om te waarschuwen voor het satanisch bedrog, dat in het bewuste pamflet is neergeschreven, om een argeloze arbeider of arbeidersvrouw toch maar te bewegen op de communistische partij te stemmen.

Om alle mooie verkiezingsbeloften na de verkiezingen na te komen, moet men beschikken over de macht. En nu vragen wij U, communistische arbeider en arbeidersvrouw en aan allen, die (niets te verliezen hebbend) op de communistische lijst gaat stemmen met de fatalistische gedachte „Baat het niet, dan schaad het ook niet”, wij vragen U: Is de communistische partij in staat al die beloften die zij thans doet, in te lossen? Ja, zegt ge, zodra ze aan de macht is. Och arme, verblinde dwazen, hoe kan ooit in Nederland langs legale weg de communistische partij aan de macht komen? Denkt ge nu heus, dat dit ooit mogelijk is met een zo overwegend katholiek, christelijk en vrijzinnig volksdeel?

Gij denkt en hoopt misschien langs revolutionaire weg, met behulp van Moskou, uw doel te bereiken? Ook dan denkt ge verkeerd en hoopt ge te vergeefs, want nooit zal het mogelijk zijn, onder welke slechte economische omstandigheden ook, dat het Nederlandse volk bewust en vrijwillig afstand zal doen van een op christelijke grondslag berustende samenleving. En wanneer gij nu beslist de krankzinnige hoop koestert, dat wij eens bezet zullen worden door Rusland en dat dan de communistische heilstaat gevestigd zal worden, dan vergist ge U nog, want nooit zal een volk met zo'n grote vrijheidszin als het onze en met zoveel rechtvaardigheidsgevoel, het juk van de slavernij dragen, zelfs niet al werden alle communistische verkiezingsleugens op sociaal en economisch terrein bewaarheid.

Gij wist dit niet? Zo diep hebt ge hierover niet nagedacht? Ge vindt het gemakkelijker U op te laten zwepen door vlammende en demagogische redevoeringen, uitgesproken op massa-meetings en partijvergaderingen? Hoeveel eisen, die altijd onvervulbaar blijven, zijn U gesteld? Hoe dikwijls zijt ge niet opgewarmd en zijt ge er zelf de dupe van geworden? Wat is het resultaat van al die demagogie? Uw fout is steeds geweest, gij communisistisch georiënteerde Nederlander, dat ge reeds jaren lang in hetzelfde valletje trapt en met het verlopen van het getij steeds maar de bakens verzet en steeds maar weer, evenals dat het geval is met de oude sociaal-democratie van 40 jaar geleden, gedwee, gedachteloos, door onkunde en sleur, door eenzijdige voorlichting en slaafs geloof, achter de kluij liep, die steeds, wanneer hij door lang gebruik ging stinken, vervangen werd door een nieuwe, smakelijker uitzienende kluij.

Ongezouten waarheid

Ja, wij weten het, wij zijn hard en zeggen U ongezouten de waarheid, maar het is nodig in het belang van U zelf. Wij moeten U aan het denken brengen en U opnieuw vragen stellen. Zijt ge er mee gebaat of ge nu vier, tien, twintig of dertig partijgenoten in de Kamer krijgt, of dat al Uw vertegenwoordigers in de openbare lichamen verdriedubbeld worden, of dat, wat nooit gebeuren zal, een communistische burgemeester aan het hoofd van Uw gemeente staat? Wat helpt het U nu of de een

Dit stuk is geschreven door een arbeider; een man, die diep verontwaardigd is over de communistische verkiezingsmethoden; een man, die zich op ongezouten wijze daarover uit.

of andere „kameraad” het eens lekker gezegd heeft en dikke woorden gebruikt als: reactie, kanonnenvlees, kapitalistische uitbuiters, welvaartsplan, enz. Is uw boterham de andere dag, de andere week of het volgend jaar dan dikker geworden en beter belegd?

Met dit alles voor ogen vragen wij U, waarom toch steeds geloof gehecht wordt aan de grote leugens, die Uw leiders U vertellen en dat ge toch steeds weer Uw vertrouwen blijft schenken aan een partij, die te allen tijde geïsoleerd zal blijven en met wie nimmer samenwerking mogelijk is. Die partij, die U dagelijks in zijn dagblad dingen laat lezen, die zo vol leugen en venijn zijn, dat wij op dat punt geen vergelijkingsmateriaal bezitten. In het partijdagblad „De Waarheid” worden artikelen geschreven, zo verdraaid en volkomen

naast de waarheid en de feiten, dat men zich af moet vragen: hoe hoog slaat men in die kringen het verstand van zijn lezers aan?

Vuilspuiterij

Wij zijn geen aanhangers van de gevoerde politiek in de afgelopen jaren van deze huidige Beel-Drees-regering. Ook gaan wij geenszins accoord met het gevoerde beleid inzake Indonesië, maar voelen ons toch verplicht stelling te nemen tegen de vuilspuiterij in 't communistisch pamflet, die gericht is tegen de huidige regering. De voorstelling in genoemd pamflet:

dat wij al werkende niet vooruit gegaan zijn, maar achteruit; dat alleen de grote ondernemers er beter op zijn geworden met groter en overvloediger winsten;

dat de Indonesische Republiek een schandelijk verdrag is opgedrongen;

dat onze jongens overzee opzettelijk worden vastgehouden en niet eerder dan eind 1949 zullen thuis komen;

dat onze regering de grond onder de voeten voelt wankelen en slechts tijdelijk staande kan worden gehouden door de dollarhulp van Amerika;

dat thans op uitdrukkelijk bevel van Amerika er na de verkiezingen een regering op breder basis moet komen, waarin Mr. Oud, no. 1 van lijst 6, moet worden opgenomen en dat de Partij van de Arbeid zich met een ondergeschikte rol zal moeten vergenoegen;

dat en dat is wel het toppunt van alles en het sterkste staaltje van verkiezingsdemagogie, dat wij ooit beleefd hebben.

De communistische partij zal binnen tien jaar hier in Nederland de regeringsmacht uitoefenen.

Wanneer wij dat alles lezen, worden we stil van afschuw en vragen ons af, waar wij heen gaan als het in 1948, drie jaar na een vijfjarige bezetting van terreur en moord mogelijk is om ongestraft dergelijk bedrog in de voorlichting te plegen. Dit alles getuigt van een geestesgesteldheid, waarvan ieder zelfstandig denkend arbeider terecht huivert.

M.

Hebt U er óók genoeg van?

De Bedrijfspost ontleent aan Textiel en Mode het onderstaande verhaal, dat wij onverkort overnemen:

Op 20 Februari 1948 werd namens de afdeling Zeeland van de Vakgroep Modisterij door ondergetekende bij de afdeling Toewijzingen van het Rijksbureau voor Textiel, Sectie Distex garen aangevraagd voor 10 modisterij-bedrijven in de provincie Zeeland.

De aanvraag was vergezeld van een bereidverklaring van Carp's Garenfabrieken te Helmond voor de levering van garen met een waarde van in totaal 560 punten.

Nadrukkelijk werd vermeld, dat 't aangevraagde garen bestemd was voor 10 modisterij-bedrijven met in totaal 21 werkkrachten en dat iedere firma een aanvraagformulier voor 't benodigde garen had ingevuld, benevens een verklaring ondertekend, dat dit invullen naar waarheid was geschied. De betreffende formulieren lagen aan mijn adres ter beschikking van de Distex.

De aanvraag werd CENTRAAL gedaan ter besparing van WERK en KOSTEN. Als antwoord hierop ontving ondergetekende een aan zijn firma gericht schrijven (dus niet aan de afdeling van de Vakgroep) van de volgende inhoud:

's-Gravenhage, 19 Maart 1948.

Mijne Heren,

Naar aanleiding van Uw schrijven d.d. 20 Februari 1948 delen wij U mede, geen toewijzing voor garen te kunnen verstrekken. De betreffende firma's dienen zelf een aanvraag voor garen bij ons bureau in te dienen onder bijvoeging van een pro-forma factuur van de leverancier.

Ook dienen het stamboeknummer en de functie-letter(s) op alle brieven der aanvragers vermeld te staan.

Rijksbureau voor Textiel (sectie Distex) w.g. onleesbaar

Dat wil dus zeggen: doe vooral omslachtig, wat ge eenvoudig kunt doen, want nu moeten 10 modisterij-bedrijven bij Carp 10 proforma-facturen aanvragen. De Distex ontvangt 10 verschillende brieven met 10 verschillende aanvragen, die tienmaal gecontroleerd en ook..... 10 maal beantwoord moeten worden, waarbij nog opgemerkt dient, dat voor zover de controle betreft, de functie-letter H ook aan detailzaken zonder modisterij gegeven wordt, terwijl het inschrijfnummer onder letter ST bij de Bedrijfsgroep Textielverwerkende Ambachten alleen voor modisterijbedrijven bestemd is. Men klaagt voortdurend over het vele werk dat verzet moet worden om de distributie in goede banen te leiden. Aanvragen, die een maand op antwoord moeten blijven wachten, behoren niet tot de uitzonderingen. Dacht men, dat men de economische opbouw van Nederland bevordert met het strak vasthouden aan dergelijke bureaucratische voorschriften en omslachtige werkwijzen?

Tot Leringhe ende VERMAECK..... Inderdaad, als het niet zo treurig was.

J. P. DOETS, Voorz. Afd. Zeeland Vakgroep „Modisterij” Middelburg, 30 Maart 1948.

Nader commentaar zou o. i. slechts ruimteverspilling zijn. Alleen zouden wij onze lezers de vraag willen stellen: Hebt U er ook genoeg van?

„Sparen” zegt Lieftinck

Na U, Excellentie!

Het is natuurlijk buiten kijf, dat het tempo, waarmee Nederland zich weer tot een welvarend land zal weten op te werken, in belangrijke mate bepaald wordt door het al dan minder betrachten van spaarzaamheid door zijn bevolking. Van nature is ons volk spaarzaam, maar de oorlogsjaren hebben er niet bepaald toe meegewerkt om die goede eigenschap te cultiveren.

En, hoe staat het er thans mee?

Eerder slechter dan beter.

Weliswaar laat Minister Lieftinck geen gelegenheid voorbijgaan om ons tot het betrachten der uiterste soberheid aan te zetten; zelfs heeft deze Excellentie kort geleden het initiatief genomen tot het instellen van een Spaarraad, die tot taak heeft het sparen met alle middelen die ten dienste staan, te bevorderen en te stimuleren; doch laat Excellentie's linkerhand vooral niet zien wat de rechter doet.

In de laatste jaren is n.l. door de maatregelen van dezelfde Minister niemand zó getroffen, als juist de spaarder: vermogensaanwasbelasting, blokkering, lage rentepolitiek en diverse andere straffen zijn vooral het deel geweest van hem die eerlyk en zuinig was, en denkt men dat dat nu reeds vergeten en vergeven is? Denkt men, dat iemand, die zijn zorgvuldig vet gemest varken heeft moeten afstaan aan de gemeenschap, terstond bereid gevonden wordt, om dit experiment te herhalen, met een aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid, dat het dezelfde kant opgaat?

Niemand zal de noodzakelijkheid van zware belastingen in tijden als deze ontkennen; zij moeten echter redelijk zijn en er moet systeem in zitten en last not least: men moet de zekerheid hebben, dat allereerst soberheid wordt betracht door de staat zelve: laat de Minister het goede voorbeeld geven, dan volgen de spaarders vanzelf.

Het is nog zo'n gek denkbeeld niet, dat één der vele vertwijfelden dezer dagen in een raak ingezonden stuk in het Finantieel Dagblad opperde, die de taak van de Spaarraad in deze richting zoekt.

Laat haar leden zich, zo merkt hij op, allereerst bezighouden met het financiële beleid der overheid en aldus door het wegnemen der misstanden zien te bereiken, dat het vertrouwen in sparen terugkeert. De spaarbanken doen de rest wel: aan haar activiteit in deze richting behoeft niet te worden getwijfeld.

Dit is natuurlijk heel aardig bedacht; om echter met de voeten op de grond te blijven: meer resultaat levert het op om op 7 Juli a.s. zijn stem uit te brengen op de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie, lijst 6. Want deze partij heeft geen gelegenheid laten voorbijgaan om haar bezwaren tegen het huidige financiële beleid fel en klaar naar voren te brengen, zonder meer verderfelijk als zij dit licht voor het economisch herstel van ons land.

(Uit het Bulletin van onze afdeling Schiedam.)

Zoveel mogelijk

WONINGEN!

Hoeveel per jaar?

door:
Jhr. Ir. J. de Ranitz

Nu is het algemeen bekend, dat handel en verkeer de voorname kurken waren, waarop wij dreven; thans moet dat een hoogwaardige industrie worden. Allereerst zullen wij dus de voor onze industrialisatie nodige gebouwen moeten zetten en de woningen voor de werkers in deze bedrijven. Hierdoor scheppen wij welvaart en dat is de enige manier om ook in de toekomst sociale politiek, dus volkshuisvesting, te voeren. Thans gebeurt dit niet. Nu wordt er gewerkt met een knap uitgerekend, maar onwettelijk bouwplan, waarin de woningen verdeeld worden naar de behoefte per gemeente en niet naar de prioriteit bij de wederopbouw van onze economie. Bovendien berust dit bouwprogramma op aanvechtbaar statistisch materiaal. De verdeling van bovenaf, zonder duidelijk vastgestelde prioriteiten is onjuist. Vastgesteld moeten worden de orde van belangrijkheid der verschillende soorten van gebouwen en aan het maatschapsleven zelve kan dan rustig worden overgelaten hoe dit te verwezenlijken. De volkshuisvesting zelve was voor de oorlog in ons land beter dan in welk ander land ook. Dit kwam door de welvaart, die er heerste, door een goede creditverlening en door de ondernemingslust en bekwaamheid van onze bouwers. Zeker is er veel rommel gezet door eigen bouwers, doch de bijna legendarische blaam van heden verdienen zij niet.

De prachtige sociale stimulerende werking, die is uitgegaan van de bouw door gemeenten en woningbouwverenigingen moet zeker worden gestimuleerd doch niet in die zin, dat de overheids- en semi-overheidsbouw en -exploitatie praktisch onze woningvoorziening in de lagere huurklassen gaat verzorgen en wel om de volgende redenen: 1. de voorbereiding tot de bouw duurt langer, 2. de bouw zelf duurt langer, 3. de controle op voorbereiding, bouw en exploitatie door de staat vergt doorlopend een deskundig ambtelijk apparaat. 4. deze bouw met belastingfaciliteiten, gunstiger bijdragen dan voor andere bouwers en exploitanten vraagt offers van de gemeenschap voor een bouw, die in gelijke mate zelf-supporting behoort te zijn als die door particuliere ondernemers. Nog is niet bewezen, dat de overheids- en semi-overheidsbouw voor arbeiderswoningen mits met gelijke financiële medewerking van de overheid tot stand gebracht, sneller en beter product levert en goedkoper en efficiënter exploiteert. De bouw voor sociaal en economisch zwakken zal natuurlijk wel door gemeente of bouwvereniging moeten geschieden.

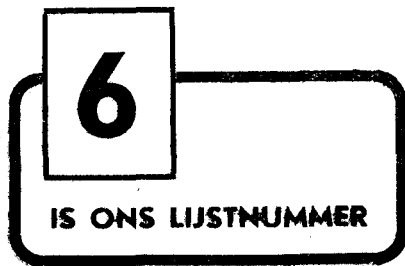
Het veilig stellen van een snelle productie van redelijke goede woningen is een taak, die wel geen weldenkend mens in ons land als onbelangrijk zal beschouwen. Het doel van deze woningpolitiek kan niet anders zijn dan zoveel mogelijk goede woningen daar, waar ze nodig zijn. Deze algemeenheid is snel neergeschreven, moeilijker is het uitzetten van de weg naar dit doel. Bezien we enkele aspecten. Zoveel mogelijk woningen! Hoeveel woningen! Hoeveel per jaar? De beantwoording van deze vraag hangt af van de mogelijkheden. Wij kunnen in ons land slechts een bepaalde hoeveelheid materiaal, arbeid en kapitaal voor het bouwen gebruiken. Oze volkshuisvesting is een gedeelte van onze sociale verzorging. Deze verzorging kan slechts plaats vinden, wanneer er een zekere welvaart is, dus wanneer er geld wordt verdiend, goed geld met internationale koopkracht.

Verloren bron

De huidige situatie, waarin zo ongeveer 90 % van onze woningvoorziening door gemeente of bouwverenigingen tot stand komt, laat de enorme bron van maatschappelijke energie verzameld in bouwers, beleggers, exploitanten verloren gaan. Het zijn sprookjes om te beweren, dat de bouw wel aannemer van een bouwvereniging kap worden, dat de belegger wel aan de gemeente kan lenen. De bouw is geen aannemer en wordt meestal geen aannemer en een belegger leent niet altijd gaarne aan zo sterk door de Staat gecontroleerde organen. Bovendien vergt de bouw door gemeente en bouwverenigingen nu eenmaal sterke staatsinmenging en een staat, die snel, doeltreffend en efficiënt maatschappelijk werk verricht is een nog nergens vertoont wonder. De ondernemer heeft armslag nodig om snel en efficiënt te produceren. Die armslag wordt de particuliere ondernemer thans in theorie wel, maar in de praktijk niet gegeven, vooral niet op financieel gebied. De huidige financieringsregeling voor de particuliere bouw (de z.g. F.W. '47) mag dan in grote lijnen gezond zijn, doch is in zijn detaillering zo, dat zij net niet op grote schaal stimulerend werkt. De beperking tot 500 m³ laat de vraag open of latere uitbreiding mogelijk blijft en zo ja, wanneer dan? De berekening der vaste lasten en der z.g. fictieve bouwkosten verlaagt de bijdrage net te veel om nog goed rendement voor de belegger mogelijk te

maken. Juridische vragen vloeien uit een weinig gelukkige redactie voort, met het gevolg, dat particuliere ondernemingslust van bouwers en beleggers zich niet ontplooiën kan en omdat deze zich niet ontplooiën kan, bleef kapitaal onbelegd en dus eiste de Staat belegging in verschillende kortlopende onverhandelbare staatsstukken. Hiervan is weer het gevolg, dat de liquiditeit der grote beleggers afneemt, zodat het zelfs de vraag is of thans nog bij een beter financiële regeling voldoende kapitaal voor onze bouw in het algemeen (industrie en woningen) kan worden geproduceerd. Zou dit niet het geval zijn, dan is door het beleid in de afgelopen jaren een goede stap gezet naar de funeste socialisatie van de woningbouw, de woningexploitatie en de beleggingsmaatschappijen, zonder dat daarvoor ook maar één woord publiekelijk is gezegd. Hier dreigen enorme gevaren. Internationale ervaringen leren, dat socialisatie meestal geen verhoging van productie betekent. Ons volk vraagt geen verkapt socialisatie langs een achterdeur binnengehaald, maar huizen, huizen!

Zeker, maar huizen zijn niet het belangrijkste. Eerst moeten wij geld verdienen voor we het kunnen uitgeven, dat wil dus zeggen eerst industrialisatie, daarna de sociale zorg als volkshuisvesting, ziekenhuizen, enz. Wij hebben ons hele leven gewijd aan de belangen van volkshuisvesting en stedenbouw, maar juist om dit belang veilig te stellen achten wij een stevige fundering op „hard currency” voor ons sociale gebouw van veel belang. In het huidige beleid tuiten onze oren van de sociale beloften, maar over de noodzaak van fundering met de noodzaak van wellicht wat later optrekken van ons sociaal gebouw horen wij angstig weinig. Angst voor de sympathie der kiezers? Onzin! Ons volk heeft gezond verstand en moed, vertel geen sprookjes!

Dit zijn onze Eerste Kamer-candidaten

In de Provincies Gelderland, Overijssel, Drenthe en Groningen:
1. R. Zegering Hadders te Emmen; 2. S. E. B. Bierema te Usquert; 3. H. D. Louwes te Ulrum; 4. S. Rink te Velp; 5. A. J. Blydenstein te Enschede; 6. P. W. J. H. Cort van der Linden te Groningen; 7. E. A. J. Scheltema geb. Conradi te Haarlem; 8. H. van Riel te 's-Gravenhage; 9. G. H. Post Cleveringa te Nieuwolda.

In de Provincies Noord-Holland en Friesland:

1. D. U. Stikker te Amsterdam; 2. S. E. B. Bierema te Usquert; 3. W. C. Wendelaar te 's-Gravenhage; 4. R. C. Bakhuizen van den Brink te Heemstede; 5. J. J. G. S. Falkena te Heerenveen; 6. E. A. J. Scheltema geb. Conradi te Haarlem; 7. H. J. Slingenbergh te Heemstede.

In de Prov. Zeeland en Utrecht:

1. E. H. s'Jacob te Utrecht; 2. D. W. Lindenbergh te 's-Heer Arendskerke; 3. E. A. J. Scheltema geb. Conradi te Haarlem; 4. J. C. J. Mens te Neede.

In de Provincie Zuid-Holland: 1. A. N. Molenaar te Wassenaar; 2. O. C. A. van Lidh de Jeude te 's-Gravenhage; 3. K. P. van der Mandele te Rotterdam; 4. P. J. Oud te Rotterdam; 5. J. van de Griend te Mijnsheerenland; 6. W. H. Fockema Andree te Rotterdam; 7. J. Wilkens te 's-Gravenhage; 8. G. de Grooth te Leiden; 9. C. H. Teiders te 's-Gravenhage.

Aanwinst

Dezer dagen is nog tot lid der Eerste Kamer toegelaten een coming man der C.P.N., die geruime tijd radio-omroeper in Moskou is geweest. (De Linie)

Belangrijke verkiezingen

De aanstaande verkiezingen zijn uiterst belangrijk, omdat het behalve over de samenstelling van de Tweede Kamer gedurende vermoedelijk vier jaren gaat en over de formatie van een nieuw Kabinet en over de reorganisatie van het Koninkrijk. Sinds de kiezers in 1848 voor het eerst voor directe verkiezingen zijn opgeroepen, is nog nooit een zo belangrijke vraag aan hun oordeel onderworpen. (Haagse Courant)

Er zit schot in!

Nieuwe afdelingen zijn opgericht in Vries (bestuur: C. Eenhoorn, voorzitter, Vries, H. A. van Riel, secretarissen, Zegevald H 20, J. Greving, Tinaarlo, A. Hidding, Tinaarlo, R. Boerma, Vries); Stiens (secr. Jentje de Boer, veehouder, Cornjum, gem. Leeuwarderadeel); Franeker (secr. mevr. T. Hogendijk-Strikwerda, Franeker, A. M. Schuurmansingel 49) en Akkrum-Oldaboorn (secr. W. G. de Jong, dir. Zuivelfabriek, C 42, Oldaboorn). Allen hartelijk welkom in onze gelederen, die zich steeds meer uitbreiden.

★ Jaren geleden..... ★

ontmoette ik iemand, die zich actief met de politiek bemoeide. Hij vroeg mij bij welke partij ik was aangesloten, waarop ik enthousiast antwoordde: — bij geen enkele partij, want er is er geen die mij geheel kan bevredigen.

— Zo zo, zei hij, dus U doet ook niet mee aan de stemming?

— Jawel, zei ik, maar dat heeft mij nog veel hoofdbreken gekost. Mijn hart trekt mij naar links, maar daar werkt het onverstand en de conservatieven zijn wel verstandelijker maar hebben geen hart en daarom heb ik

mijn stem maar aan de Liberale Staatspartij gegeven omdat ik onze vrijheden daar nog het best beschermd acht.

— Zo zo, zei hij weer: U „gaf” dus Uw stem aan de partij die U blijkbaar nog de beste acht en nu denkt U zeker dat die partij U daar nog dankbaar voor moet zijn, maar U dient te beseffen dat U eigenlijk een klaploper bent!

— Als die partij bij gebrek aan financiële steun zou moeten worden opgeheven zou U alleen nog maar kunnen stemmen op een partij, waarvoor U minder waardering hebt. Uw keuze was toch te danken

aan hun geschriften of het horen van redevoeringen, die tot stand kwamen door financiële offers der aangesloten leden.

Ofschoon ik overbeterlijk ben in het uitoefenen van critiek op mijn eigen partij en nog steeds artikelen lees in bladen van andere richtingen waarmee ik soms van harte kan instemmen, ben ik natuurlijk lid van V.V.D. geworden en draag ik thans met zoveel meer genoegen mijn steentje bij, sedert wij ons wat meer in vooruitstrevende richting bewegen.

G. W. R. v. L.

De cultuur en wij

OOK HIER HEERST NATIONALE NOOD

In zijn radio-rede ter gelegenheid van de jaarwisseling 1946-1947 deed Minister-President Dr. L. J. M. Beel een ernstig beroep op Kerken en maatschappelijke organisaties om, met inzet van alle krachten, ons volk in het komende jaar op een hoger geestelijk en zedelijk niveau te brengen. Aan het slot van zijn rede herinnerde de Minister-president aan de tachtig jaren, waarin wij gevochten hebben voor onze vrijheid. Zij hebben een gouden eeuw ingeleid voor ons geestesleven. In de vijf jaren vrijheidsstrijd tegen het nazi-dom groeide bij trouw Nederland een opmerkelijke belangstelling voor ons historisch verleden, voor het Nederlands lied, voor onze oude volkscultuur, voor de boerenroman, voor het Nederlandse landschap, kortom: voor alles wat nationaal bewustzijn slechts versterken kon. Het was in die jaren, dat in veler harten het voornemen zich vast zette: na deze strijd zullen we ons met alle krachten inspannen voor de verheffing van het cultureel en geestelijk leven van ons volk.

Zo veel belangrijk werk verlamd

Het was ook dát verlangen, het welk velen over bezwaren deed heenstappen en toetreden tot de Nederlandse Volksunie en na de bevrijding tot de Nederlandse Volksbeweging. De „kreet van een jonge Nederlander” vond weerklank en de Ned. Volksbeweging verkreeg zijn grote aanhang in korte tijd omdat in honderdduizenden Nederlanders het verlangen naar nationale eenheid was gegroeid, de fout van het verleden: eindeloze versnippering en verwaarlozing van het nationaal bewustzijn, was ingezi. De gedachte, dat er dan eindelijk een besef van een nationale cultuurtaak door gedrongen was, die gedachte alleen, bracht de duizenden bijeen. Maar..... dra zou blijken, dat die gedachte niet bij allen voorzat. Toen eenmaal duidelijk werd, dat de Ned. Volksbeweging een nieuwe socialistische partijformatie werd of beoogde, kwam de terugval. De Ned. Volksbeweging verdween en de Partij van de Arbeid verscheen. Duizenden zagen zich in hun verwachting teleurgesteld: niet nationale cultuurtaak, maar nationalisatie-verlangen kwam als aap uit de mouw. De duizenden, die gemeend hadden, dat een nieuwe periode zou worden ingeluid zagen zich beetgenomen. De duizenden, die in het verleden reeds met droefheid hadden geconstateerd, dat de opvoeding van en het onderwijs aan het Nederlandse kind niet altijd doortrokken was van een waardig nationaal besef, die gezien hadden hoe op nationale hoogtijdagen de jeugd in afzondering feest vierde, die zich geërgerd hadden aan misbruik van het nationale Volkslied voor eigen beperkte kring en anderzijds nooit hadden kunnen begrijpen, waarom weer anderen weigerden dit lied door de jeugd te laten zingen, deze duizenden Nederlanders dan beseften, dat we helaas in de zware jaren van oorlog en bezetting als volk nog maar weinig geleerd hadden. De P.v.d.A. eiste voor zich het monopolie van de vernieuwing en het herstel op. Haar vertegenwoordigers in de Tweede en Eerste Kamer maakten duidelijk, dat de partij een socialistische partij was en is en blijven zal. En de schrijver van het boekje: „Het vraagstuk van de arbeid” (dr. Banning), greep terug op de nomenclatuur van het verleden, en plaatste weer de begrippen kapitalisme, uitbuiting, socialisme, verdrukte tegenover elkaar. Vooruitstrevendheid verkeerde op nieuw in conservatisme.

Een gehaat politiek cabaret verdween uit de aether, een nieuw socialistisch cabaret kwam.

HET ONMOGELIJKE MOGELIJK

Wat eens als onmogelijk verworpen was, kwam tot stand. Katholieken en Socialisten vonden elkaar. Vonden elkaar op vele punten, alleen op het ene niet, nl. op

„Wie zich afgesneden denkt van de herinnering aan zijn herkomst, en lotgeval, staat redeloos voor het leven. Elk welbewust volks- en staatsbesef eist kennis en reken-schap van de historie”.

(Prof. Huizinga, 1934.)

dat van de geestelijke en culturele opvattingen.

Sinds deze coalitie Nederland regeert, is telkens weer bij de behandeling van de begroting van Onderwijs, K. en W. tussen de beide regeringspartners het aloude steekspel rechts-links geleverd.

Heel het Nederlandse volk weet, dat vooral op het terrein van het geestelijke en culturele leven de coalitie het minst hecht is. Wie gewend is het doen en laten der coalitie te zien in het licht van de nationale cultuurtaak, weet, dat van die taak nog steeds niet terecht gebracht werd wat men er van gehoopt had na vijf jaren oorlog en bezetting.

Katholiek Nederland isoleert zich; er kwam geen nationale schooltoestelling, doch een zuiver Katholieke; de onderwijsvernieuwing zal niet van een centraal nationaal punt uit ter hand genomen worden, doch berusten op de oude drie zuilen (over progressiviteit gesproken!); de belangstelling voor de Openbare school bestaat slechts in een tam-tam-maken met een onmiddellijk intrekken van alle amendementen, wanneer een stemming bewijzen zal, dat de coalitie niet zo hecht is als men wil voorwenden.

Wij, politiek-vrijzinnigen, betreuren dit alles in sterke mate.

Wij betreuren het, dat nog altijd de onverdraagzaamheid op dit terrein groot genoeg is om constructieve arbeid in de richting van waarlijk vernieuwing onmogelijk te maken.

Wij betreuren het, dat onvoldoende samenwerking op dit terrein zo veel belangrijk werk verlamd of niet aan de orde brengt.

Wij betreuren het, dat onze radio-uitzendingen wel van de ochtend tot de avond doortrokken zijn van partij-politieke opvattingen en propaganda, maar voortdurend „Nederlands geestesmerk” missen en zo weinig bijdragen tot de verdieping van een waardig nationaal besef. Wij betreuren het, dat men ons nimmer de gelegenheid biedt, tenzij in — als we goed geïnformeerd zijn ten minste — de enkele kwartiertjes in de komende verkiezingscampagne, onze opvattingen bekend te maken.

Wij betreuren het, dat de opvattingen der brede groep politiek-vrijzinnigen, welke aansluiten bij die van de grondlegger

onzer nationale zelfstandigheid, Prins Willem van Oranje, geen kans krijgen om via de radio door te dringen in de huiskamers van de luisteraars.

DE INZET

In deze dagen herdenken we de Vrede van Munster en juist Politiek Vrijzinnig Nederland heeft zich bewust te zijn, wat de Vader des Vaderlands in die strijd steeds voor ogen stond: Vrijheid en Verdraagzaamheid!

„Vrijheid was van meet af aan de inzet”, zegt Prof. Huizinga en hij wijst er dan in zijn boekje „Nederlands geestesmerk” op, hoe in de loop der eeuwen in dit land een volk als hoogste goed erkende: ontzag voor het recht en de mening van anderen.

Juist op het terrein van het geestelijk en cultureel leven van een volk is deze Christelijke Vrijheid onmisbaar. Christendom en heerschappij verdragen elkaar niet. En laat men nu toch eens duidelijk bewust zijn, dat heerschappij van de enkeling weinig verschilt van heerschappij van een of twee partij(en)!

Wie het program van de V. V. D. kent, weet, dat als grofdebeginselen van elke paragraaf steeds weer gelden: Christendom, Vrijheid, Verdraagzaamheid en Sociale Rechtvaardigheid. Dit geldt voor elk programma-deel, dus ook — ik zou zeggen in het bijzonder — voor de culturele paragraaf. Het is niet nodig hier uitvoerig uiteen te zetten, wat de V.V.D. in dit verband wil. Men kan het lezen in het program, in ons urgentie-program, in onze pamfletten, enz. Maar dat alles krijgt overtuigende waarde, wanneer men let op de beginselen: Vrijheid van onderwijs is bij ons geen leuze, maar consequente voortzetting van ons beginsel; het scheppen van mogelijkheden voor verder onderwijs aan hen, die financieel hiertoe niet bij machte zijn, is niet zo maar een programma-punt, doch uitvloeisel van ons beginsel: sociale rechtvaardigheid voor allen.

De komende verkiezing is daarom van zo'n grote betekenis, omdat het er nu ook om gaat, of het Vrijzinnig politieke volksdeel de gelegenheid gebruiken zal, die grote beginselen tot gelding te doen brengen in de komende jaren van nationale herbouw op geestelijk en cultureel terrein.

Onnodig is het hier nog aan te tonen, hoe ook op dit terrein sprake is van een nationale nood. Nationale nood vergt nationale inspanning, een nationale bundeling, een nationaal kabinet! Men heeft het afgewezen — voorbarig, vooralsnog — doch de vraag is gerechtvaardigd: Hebben zij, die een nationale oplossing door een nationaal kabinet van de nationale problemen afwijzen wel voldoende oog voor de vragen van nationaal belang in deze tijd?

Het reisverbod....

Onlangs zat ik op een Schevenings terrasje. En Scheveninghues les Bains trok langs... met badbullen en kindervagens, met witte petten en belegde broodjes... en „werkende” meisjes met veel make-up en nog meer krullen en heelmaal geen werkbijen... en Marva's in lichtblauwe blaesjes en zwart-zijzen kousen... een zwerm dure deviezen met alle schatten voor de zeeman aan de wal....

En zo op dat terrasje dacht ik: nee... die Marva's... het is zo gek nog niet. Als ze maar niet in die Scheveningse bijenkorf geperst blijven. Maar uitvliegen mogen. De wijze, wijze wereld in!

Want wat wij in Holland allemaal nodig hebben, en meer dan boter op ons brood, dat is dat we weer mogen REIZEN! Buiten de nauwe grenzen, buiten het suffe stadje en de dooe stenen straat, buiten het eigenwijze saaie wereldje. Weg uit het kleinsteedse, het fantasieloze.

Wij waren al zo aardig op weg. De Hollander ging elk jaar op reis. Eerst lag de uiterste grens in de Ardennen. Drie jaar later, in 1923, kwam ik hem al bij het meer van Genève tegen. Zes jaar later maakte hij trips door de Middellandsche Zee en ontdekte zelfs Egypte. Hij deed soms erg luidruchtig want hij lep nog rond met dat Hollandse complex: verlegenheid die zich in luidruchtigheid baan breekt. Maar hij begon het te leren: onopgemerkt als een gewoon mens rond te reizen.

Nu groeien we weer dicht. In de rustige rust van gestreken gordijntjes en elke dag een andere kamer een goeie beurt en netjes op verjaarsvisite gaan... en nooit hoger zien en denken dan de nok van Busken Huet's gereformeed bedehuis.

Ach... en het ging allemaal zo aardig. De Hollander begon iets te voelen voor, iets te begrijpen van andere Hollanders, die het vlakke slootjesland ontvlucht waren en de raad van Kipling's onvergetelijke bootsman Pycroft hadden gevolgd: buy a ham and see life!

We roesten weer vast. In ons zelf en in ons nauwe wereldje — zonder verte en zonder horizon. We worden weer eigenwijze pietepeters en zeurpieten. En we begonnen ons juist zo lekker vrij, zo menselijk te bewegen. En iets te begrijpen van die andere, wijde wereld. En van andere mensen, voor wie de horizon wijder, het leven feller en de levensruimte onbeperkt is. Ja, vooral van andere mensen. Slechtere mensen misschien. Rustelozer of luier. Haastiger of langzamer. Dommer of wijzer. Maar anders dan wij. En dáár begon het Leven... met een hoofdletter.

Dat alles missen we nu we niet meer mogen REIZEN. We drogen uit, we teren in, we kruipen weer in onze huisschelpen... zelfgenoegzame, eigenwijze tyrannetjes in kleine huishoudelijke wereldjes, die naar boenwas en terpen-tijn rieken.

En dát is het ergste wat die toch al erge professor Lieftinck ons allen aandeed: hy sloot de wijde wereld voor ons en de onzen!

ABR. EXODUS

Na socialisatie..... winstbejag

Het gaat om de geesteshouding

In Engeland heeft de „kleine man” reeds enige tientallen jaren geleden gelegenheid gevonden zich een eigen woning te verschaffen doordat hy aan kapitaal geholpen werd door de zogenaamde building societies. Deze hebben niets gemeen met onze bouwkasen, maar nemen, evenals onze hypotheekbanken, gelden in ontvangst teneinde hiernede aan a n d e r e n hypotheecaire leningen te verstrekken. Vijf en twintig jaren geleden beheerden deze instellingen reeds meer dan £ 700.000.000.

Hier in Nederland heeft men dit juist niet gewild. De arbeiders werden bijeengehouden in de „massa”, die in een „complex” van een woningvereniging huisvesting vond. Een „huiseigenaar” paste niet in „de partij”.¹⁾

Het feit, dat verscheidene leden der Labourpartij in eigen huis wonen, wijst op een belangwekkend verschil tussen deze partij en onze S.D.A.P. Deze laatste voerde een beleid, hetwelk gericht was op het behoud en de toespitsing van klasse- tegenstellingen; terwijl dit tegelijkertijd een miskenning was van de waarheid, dat de begeerte naar eigen vrij bezit te zeer verbonden is met de natuur van de mens dan dat het mogelijk zou zijn het particuliere eigendomsrecht te missen. In 1896 begon de gemeente Amsterdam de particuliere eigendom van de in de omtrek gelegen gronden te vervangen door eigendom van de gemeenschap (de gemeente), die, naar men meende, dan „de winsten” zou genieten, welke anders ten deel zouden vallen aan particulieren, die door de voortdurende uitbreiding van de stad slapende rijk zouden worden. Tot dit doel ging de gemeente alle beschikbare terreinen kopen, met de bedoeling deze niet meer te verkopen, maar (ter bebouwing met woningen) in gebruik af te staan tegen een jaarlijkse pacht. Toevalligerwijze ving juist in 1896 in ons land een economische bloei aan, welke eerst in 1929 eindigde. Deze langdurige welvaart bracht mede, dat deze „groot-grondeigenaar” (de gemeente Amsterdam) kon doen wat hij wilde, zonder vast te lopen.

Maar toen de omstandigheden veranderden, hoe handelde toen (na 1929) de „overheid”? De beantwoording van deze vraag is uitermate leerzaam (en verruimt ons inzicht dermate, dat wij vrijheid vinden tot deze voor een weekblad wel wat lange uiteenzetting).

Het recht om op deze gemeentegrond te bouwen, noemde de gemeente Amsterdam in haar verordening van 1896 „erfpacht”; de pacht-som kreeg de naam „canon”. Deze regeling is later door verscheidene

gemeenten nagevolgd, o.a. door Den Haag, Dordrecht, Haarlem, Zutphen, enz. Niet door Utrecht, Rotterdam en andere plaatsen. Aan het besluit van Rotterdam om het stelsel niet toe te passen, ging een bekend geworden nota van 24 Februari 1920 vooraf (van de hand van de latere minister mr. J. Donner), welke straks nog ter sprake zal komen.

Het kapitaal, hetwelk de gemeente nodig had voor het kopen van gronden (welke zij niet meer verkocht), verkreeg zij door uitgifte van gemeente-leningen. De rente, hierop verschuldigd, bepaalde²⁾ (in hoofdzaak) de grootte van de jaarlijks te betalen pacht-som.

De gemeenteterreinen werden afgestaan in erfpacht, aanvankelijk voor 75 jaren, later „voortdurend”, d.w.z. voor onbepaalde tijd. Het stelsel werd ingericht alsof elke overeenkomst van uitgifte 100 jaren onveranderlijk zou gelden. Dat alles in onze wereld onophoudelijk aan verandering onderhevig is, hieraan stoorde deze stelselmatige regeling zich niet; en — als gezegd — de langdurige welvaart was aanvankelijk oorzaak, dat de „rege-lars” niet vastliepen.

De rente, in 1896 nog 3½ %, steeg voortdurend; in 1919 werd ze in Februari 5 %, in Sept. 5½ %, en in December 1920 6½ %. In 1921 hebben wij zelfs een 7 % lening Ned. Indië en een 7 % Rotterdam gehad. Gedurende deze stijging stelde de gemeente, naar mate zij zelf dunder moest lenen, telkens de pacht-som (canon) hoger vast; met het averechtse gevolg, dat de pacht hoger was naar gelang het terrein verder van het centrum verwijderd lag. Toen na 1921 de rente weer begon te dalen, werd de canon bij nieuwe uitgifte weer goedkoper berekend en ten slotte in November 1936 naar een rentepercentage van 4¼ % vastgesteld.

Inmiddels was in 1929 aan de voorspoed een einde gekomen en was een hevige crisis aangevangen gedurende welke ook de huren aan een sterke vermindering onderhevig waren. In het tijdvak van 1925 tot 1935 daalden de huren van middenstandswoningen te Amsterdam met 35 %. Dat het bij deze gang van zaken ondoenlijk werd de hoge pacht-sommen te blijven betalen, kan iedereen begrijpen; derhalve werd overal bij de gemeenten aangedrongen op verlaging van de hoge canons, te meer daar de gemeenten hare leningen in andere van lagere rente converteerden! Maar tot verlaging bleken de gemeenten niet bereid. Te Amsterdam verklaarde wethouder De Miranda, dat aan verlaging van de pacht-prijs (canon) niet kon worden gedacht. Het „stelsel” brengt mede, dat men zich houdt aan het voor 100 jaren opgezette schema. Dit schema verandert niet, ook al veranderen alle omstandigheden. Het ligt voor de hand, dat aldus de exploitatie van woningen op dure pacht-grond onhoudbaar werd; en dit des te meer daar tegelijkertijd de grond-eigenaar in zijne hoedanigheid van overheid zijn inkomsten ging aanvullen door verhoging van belastingen en invoering van nieuwe (b.v. brandverzekeringsbelasting). Het kan dan ook geen verwondering baren, dat — bij voorbeeld — op 28 Juni 1937 een villa te Amsterdam, voor f 30.000,— gebouwd op erfpachtgrond, in de veiling gegund werd voor..... f 1.800,—; en dat een erfpachter te 's-Gravenhage op 23 December 1938 afstand deed van zijn recht op erfpacht en de op die grond gebouwde 10 winkelhuizen met dertig bovenhuizen eenvoudig om niet aan de gemeente overliet ten einde aldus van de zware verliezen bevrijd te worden.

Te dezer plaatse moeten wij volstaan met het doen van enkele grepen, welke, naar wij hopen, voldoende aantonen hoe de overheid enerzijds de gronden rondom de bebouwde kom socialiseerde en anderzijds een „winst-gevend” bedrijf hiernede voerde. De praktijk leerde nu hoezeer mr. Donner in zijn rapport (in 1920) een juist inzicht had gehad, toen hij schreef, dat het financiële belang van de gemeente „stellig niet onbedenklijk” zijn zou „omdat dit financieel belang storend kan zijn op een juiste houding van de gemeente tegenover de eisen van algemeen belang”. In de gemeenteraad van Dordrecht van 20 November 1934 gaf wethouder Reinhardt hiervan een duidelijk beeld, toen hij de aandrang tot verlaging van straatbelasting en erfpacht afwees met het argument: „waar zou men de te derven gelden vandaan moeten halen?”

Het is derhalve volkomen terecht, dat de V.V.D., zich plaatsende op de bodem der werkelijkheid, begrijpt, dat de drijfveer van het eigenbelang te allen tijde in alle groepen der samenleving een belangrijke factor zal blijven. Door de zogenaamde socialisatie doet men eigenlijk niet anders dan de eigendom verplaatsen, en dit wel op zodanige wijze, dat de gemeenschap

machteloos komt te staan tegenover de nieuwe eigenaar, indien deze zijn financieel belang uitbuit.

Theoretische idealisten stellen het voor alsof door socialisatie zou zijn te verkrijgen, dat bedrijven „ten behoeve van de gemeenschap” gedreven worden; terwijl in het kapitalistische stelsel de eigenaars slechts werken „om de winst”.

Hierom is het leerzaam in het oog te vatten, hoe in ons land socialisatie van de grond is uitgelopen op harteloos „winst maken”; waartegen men machteloos stond omdat de dader de „overheid” zelf was.

Deze houding van de overheid bewijst beter dan alle theorie, dat het een dwaling is te menen, dat afschaffing van privaat bezit zou medebrengen, dat eigenbelang geen of slechts een ondergeschikte rol zou spelen. In het private eigendomsrecht op zich zelf liggen geen maatschappelijke gevaren. Deze spruiten voort uit de wyze, waarop het wordt uitgeoefend, dat wil zeggen uit de geesteshouding van de leidende persoon. Deugt diens mentaliteit niet, dan kan de overheid hiertegen optreden... behalve wanneer de overheid zelf de ondeugdelijke leiding voert.

¹⁾ Nog in de zitting van de Amsterdamse gemeenteraad van 21 September 1939 verzettede de S.D.A.P. zich heftig tegen „een eigen huis op eigen grond”. De grond moest van de gemeenschap blijven (Maasbode 22 Sept. 1939, Avondblad).

²⁾ Zie o.a. B. en W. van Amsterdam in 1915 in hun voordracht nr. 894 „...daar de canon tot grondslag heeft vergoeding der lening-rente.....”

Wat denkt U?

Hoe zal na de verkiezingen de Tweede Kamer zijn samengesteld?

PARTIJEN	Aantal zetels in de Kamer	Aantal zetels na de verkiezingen
1. Katholieke Volkspartij	32
2. Partij van de Arbeid	29
3. Anti-Revolutionaire Partij	13
4. Comm. Partij Nederland	10
5. Christelijk Historische Unie ...	8
6. Volkspartij v. Vrijh. en Democr.	6
7. Staatkundig Gereform. Partij...	2
8. Oude S.D.A.P.	—
9. Onafhankelijke Nationale Groep	—
10. Katholiek Comité van Actie ...	—
11. Middenstandspartij	—
12. Revolutionair Comm. Partij ...	—
	100	100

Naam: Handtekening:
Volledig-adres:
.....

hierlangs afknippen

In de tweede kolom in te vullen het aantal zetels, dat U voor de verschillende partijen na 7 Juli a.s. verwacht.

Na invulling en ondertekening gelieve U de prijsvraag langs de aangegeven lijn af te knippen en in te zenden aan het Algemeen Secretariaat van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie, Koninginnegracht 61, 's-Gravenhage. Links bovenaan op de enveloppe vermelden „Prijsvraag”. De oplossingen moeten uiterlijk op Dinsdag 6 Juli 1948 te 12 uur in het bezit van het Secretariaat zijn.

Voor degenen, die de juiste voorspelling doen voor de samenstelling van de nieuwe Kamer, worden 5 boeken beschikbaar gesteld en 5 jaar-abonnementen op het weekblad „Vrijheid en Democratie”.

Als eerste prijs wordt uitgelooft:

De Mémoires van Churchill in Nederlandse vertaling.

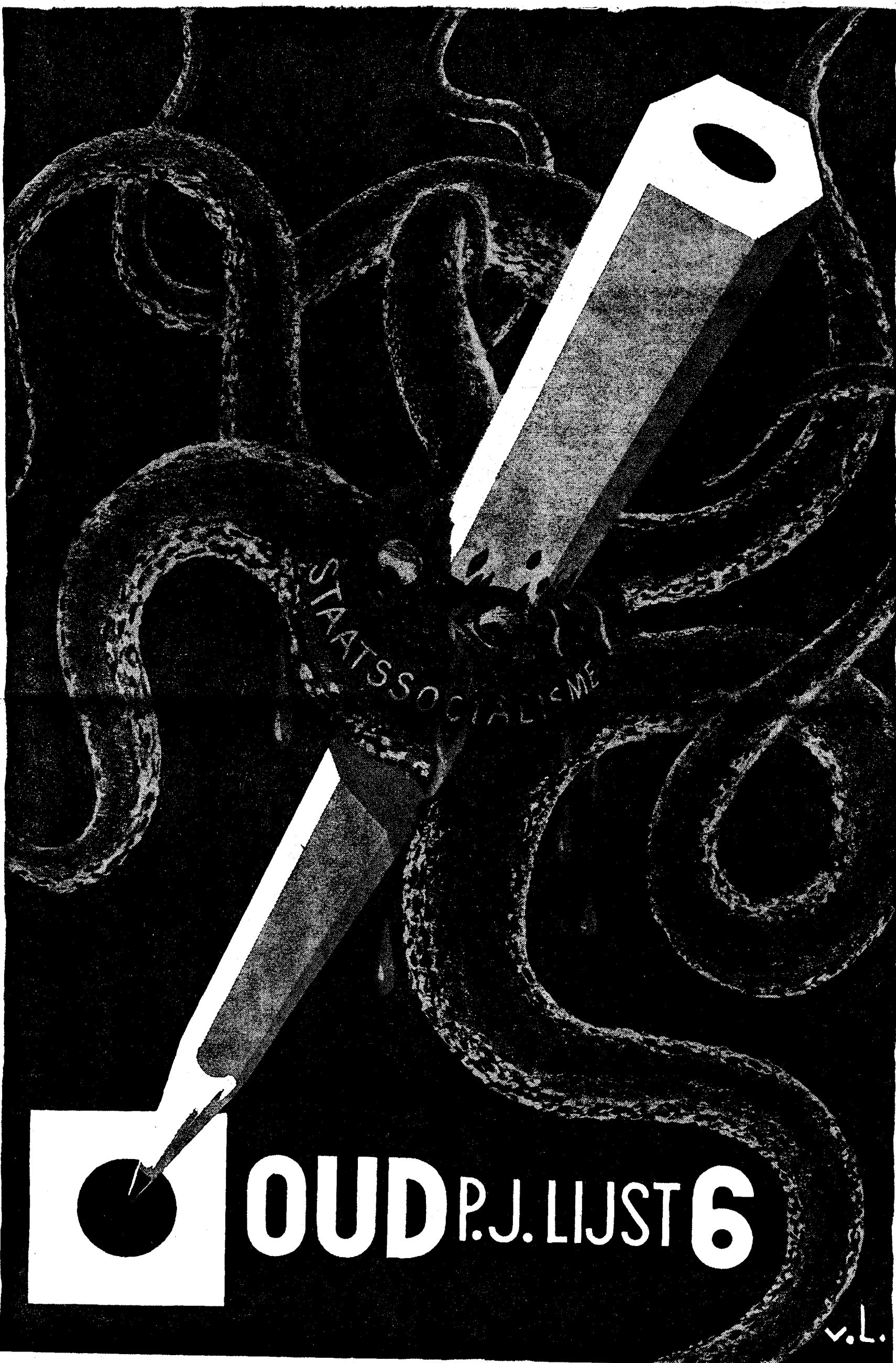
De opgave van de prijswinnaars zal worden gepubliceerd in het laatste Juli-nummer van „Vrijheid en Democratie”.

Onze radiosprekbeurten voor de verkiezingen

Zaterdag 26 Juni 19.15—19.30
uur: Hilversum I. Mevrouw A. Fortanier-de Wit over: „Op basis van sociale gerechtigheid naar een vrijere wereld”.

Woensdag 30 Juni 19.15—19.30
uur: Hilversum I. Mr. D. U. Stikker.

Zaterdag 3 Juli 19.45—20.00
uur: Hilversum II. Mr. P. J. Oud.

OUDE P.J. LIJST 6

v.l.

★ PARLEMENTAIRE FLITSEN ★

Werk en richtlijnen van onze Kamerfractie

Een laatste terugblik

Hij was het, die met welhaast profetische blik in Augustus 1946 verklaarde, aan de tot stand koming van de Commissie-generaal niet te kunnen medewerken, zolang niet de zekerheid bestond, dat deze een einde zou maken aan de misslagen in het verleden en het begaan van dezelfde misslagen in de toekomst onmogelijk zou maken.

Welnu: de Commissie-generaal heeft niet alleen geen einde gemaakt aan de misslagen in het verleden, zij heeft daar een nog groter misslag aan toegevoegd. Zij heeft de overeenkomst van Linggadjati voorbereid en bevorderd, waarbij in artikel 1 het defacto gezag van de republiek over Java, Sumatra en Madoera (excusez du peu!) werd erkend. En artikel 17 van deze „pseudo-internationale overeenkomst met een stuk van een eigen gebiedsdeel” (woorden van mr. Vonk) moest door onze woordvoerder als „levensgevaarlijk voor het Koninkrijk” worden gebrandmerkt.

De z.g. politionele actie, juist gestaakt toen zij op het punt stond succes op te leveren (door de uitroeiing van het broeinest Djocja), vernietigde Linggadjati als overeenkomst en heeft slechts het op zichzelf aanvaardbare „staatkundig program” laten voortbestaan.

Op zichzelf aanvaardbaar, mits de Unie zij een werkelijke Unie en het Unie-gezag — d.w.z. het gezag der Unie — organen — een werkelijk gezag en mits de republiek niet wordt toegestaan als paard van Troje in de Verenigde Staten van Indonesië en in de Unie te fungeren.

* *

Een tenslotte was het ook onze woordvoerder mr. Vonk, die het eerst en het duidelijkst heeft aangetoond, wat thans — eindelijk! — tot meerderen, ook in Regeringskringen en ook hier en daar in Engeland en Amerika begint door te dringen, nl. dat in de republiek geen sprake is van een respectabel nationalisme, maar van een hoogst gevaarlijk en verwerpelijk communisme; dat het internationaal-communistische krachten, de krachten dus der vernietiging, zijn, die het handelen en het optreden van de leiders dier republiek leiden en beheersen.

De richtlijnen der herziene Grondwet bieden nu de mogelijkheid, de van Nederland uit gevoerde Indische politiek nog ten goede te doen keren, mits deze richtlijnen worden toegepast en uitgevoerd door een Kabinet, dat ons vertrouwen verdient.

Vertoont het nieuwe Kabinet, dat na de verkiezingen zal optreden, weinig of geen verandering van geestesgesteldheid, dan kunnen diezelfde richtlijnen ook onjuist worden toegepast en dus een gevaar opleveren en dient, in dat geval de Grondwetsherziening in tweede lezing dus niet te worden aanvaard.

Daarom is het van zo groot belang, dat niet de fracties van de twee regeringspartijen: de K.V.P. en de P. v. d. Arbeid, worden versterkt, maar die van de Volkspar-

Wie de parlementaire werkzaamheden van de afgelopen twee jaar overziet, zal telkenmale stuiten op onderbrekingen van de normale arbeid voor het afleggen van Regeringsverklaringen met betrekking tot de Indische kwestie en daarop volgende meestal zeer uitvoerige debatten. En bij al deze gelegenheden, evenals bij de behandeling van de begrotingen van het Departement van Overzeese Gebiedsdelen voor 1946 en 1947 was het m. r. V o n k, die als de zo bij uitstek deskundige woordvoerder van onze fractie in de Tweede Kamer optrad.

Zijn waarschuwingen en adviezen werden door minister Jonkman en zijn medeleden, helaas, in de wind geslagen. Maar de heer Vonk hield stand en liet zich nimmer uit het veld slaan, omdat hij wist, z e k e r wist, dat hij gelijk had. Die zekerheid en zijn liefde voor land en volk van Indië, die hij in een verblijf aldaar van tientallen jaren had leren kennen en bewonderen, deden hem onversaagd volhouden en de ongelijke strijd tegen een onwillige en verblinde regeringsmeerderheid voortzetten.

tij voor Vrijheid en Democratie, welker steun voor de Grondwetsherziening en voor de latere regelingen, waarvoor een meerderheid van twee derden is vereist, nodig zal zijn.

Het is de fractie van de V.V.D., die, mits niet verzwakt, maar versterkt, de juiste houding, het juiste optreden in de Indische kwestie zal kunnen afdwingen.

Bij haar optreden tegenover de andere vraagstukken, vooral de economische, financiële en sociale politiek rakende, liet onze fractie zich leiden door deze duidelijke richtlijnen, waarvan zij nimmer is afgeweken: Onafgebroken streven naar beperking van overheidsbemoeiing met handel en bedrijf. Ster-

ke inkrimping, in overeenstemming met genoemde beperking, van het ambtelijk apparaat en bevordering van het particulier initiatief. Goede salariering en behoorlijke pensioenregelingen voor een overeenkomstig zijn voor-orlogse tradities integer ambtenarencorps. Een krachtige sociale politiek, onder beperking van de uitvoeringskosten tot een uiterste minimum en onder het strikte behoud, dat het individuele verantwoordelijkheidsbesef niet worde ondermijnd.

In volkomen overeenstemming hiermede kon ons Kamerlid de heer Korthals bij de behandeling van de begroting van Economische Zaken verklaren, dat voor hem bij de economische politiek principieel de vraag was of men de verantwoordelijkheid voor 's mensen bestaan en daarmede de verantwoordelijkheid voor de productie bij de individuen

of bij de overheid legt. Voor mij — zo liet hij hierop volgen — is de keuze dan niet moeilijk. Ik acht het in overeenstemming met 's mensen bestaan, dat hijzelf die verantwoordelijkheid draagt.

Toegevend, dat in tijden van schaarste krachtig overheidsingrijpen noodzakelijk kan zijn, bepleitte hij nochtans, dat de overheid nu zo snel mogelijk het particuliere initiatief weer de gelegenheid zou geven zich te ontplooiën. En van de toen juist opgetreden nieuwe bewindsmann prof. Van den Brink eiste hij dan ook met nadruk, dat deze ervoor zorg zou dragen, de tegenstrevende krachten de baas te worden. Want, zo waarschuwde hij niet ten onrechte, die tegenstrevende krachten zijn er. Niemand verkleint graag eigen noodzakelijkheid, zeker ook niet in het ambtelijke apparaat. En hij herhaalde daarom nogmaals zijn dringende vraag of de minister nauwkeurig zou willen nagaan, van welke terreinen de overheid zich zou kunnen terugtrekken.

Geheel in het kader van deze principiële opvattingen paste het ook, dat telkenmale door de V.V.D.-fractie werd opgekomen voor het belang van de middenstand, die nog altijd de ruggraat van onze samenleving vormt. En evenzeer paste het in datzelfde kader, dat onze fractie er bij voortdurend op uit was haar waarschuwende stem te doen horen tegen een voortdurende opvoering van de lasten voor het bedrijfsleven, bij welks voortbestaan ons gehele volk, niet in de laatste plaats de werknemer, zo groot belang heeft.

En eveneens tenslotte, was met deze richtlijnen in overeenstemming het verzet, dat onze fractie, bij monde van haar voorzitter, Dr. Bierema, bood tegen de nationalisatie en het nieuwe Statuut van de Nederlandsche Bank.

* *

Een ander uitgangspunt, nauw met dit alles samenhangend, was, dat de financiële nood, waarin het land verkeert, tot de uiterste soberheid noopt. Een soberheid, die niet mag gaan ten koste van vitale belangen, óók niet, als reeds gezegd, ten koste van de sociale positie van hen, die in dienst van de overheid werkzaam zijn of van hun nabestaanden (hetgeen mevr. Fortanier-de Wit op dit punt heeft gedaan en heeft weten te bereiken, hebben wij in deze rubriek reeds meermalen belicht), maar die wel eist, dat alles, wat voor de huidige omstandigheden als overbodig en als luxe moet worden beschouwd, worde afgesneden en dat alles, wat op het gebied van de administratie en de uitvoering ligt, zo weinig mogelijk bureaucratisch, dus zo rationeel en zo sober mogelijk worde ingericht.

Juist

De behandeling van het wetsontwerp tot waardering van effecten bij de belastingheffing heeft naast de financieel-technische aspecten van deze kwestie o.m. nog eens aangetoond, hoe dicht de Partij van de Arbeid en de communisten naast elkaar staan, als het er maar om gaat zo verstrekkend mogelijk financiële maatregelen te treffen ten laste van effectenbezitters.

(Parlementair overzicht in de Nieuwe Courant)

Deze burger

heeft lang naar deze plaat, die krachtige plaat van onze tekenaar Rein van Looy, zitten kijken. Hij dacht: Ze spreken altijd van „het domme potlood”, maar een potlood is zo dom nog niet. Wanneer het door een verstandige hand bestuurd wordt kan het de Staat verstandig besturen.

Een potlood kan, met zijn scherpe punt, de octopus die Staat en Volk bedreigt, ten dode doorboren.

Een potlood kan door een wit cirkeltje rood te maken, de Staat voor de roodheid vrijwaren.

Een potlood kan een krachtig werktuig en wapen zijn.

Een potlood kan Vadertje Albedil, Vadertje Langneus, Vadertje Bemoeial recht in hun hart prikken en de Vrijheid, de wijze Vrijheid, die de enige ware vrijheid is, naar voren stoten opdat die wijze, ware Vrijheid ons gelukkig maken zal en ons zal doen ademen als mensen, die hun menselijkheid waard zijn.

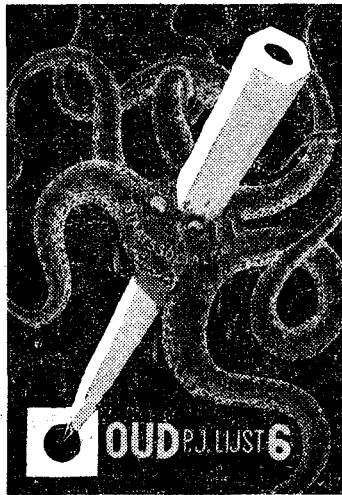
Deze burger weet wat de kracht en de kostbaarheid van een potlood kan zijn. Een adembenemende kracht, vrienden en een zeldzame kostbaarheid: ons hele leven kan er door beheerst worden.

Deze burger is niet voor demagoog in de wieg gelegd. Hij houdt niet van grote, holle woorden. Niet van vuistslagen. En niet van brallerijen. Hij houdt van klaar en logisch denken. Van rustig koers houden naar de beginselen, die volgens zijn innige overtuiging heilzaam zijn voor volk en land. En van trouw, van trouw vooral, aan die beginselen.

Deze burger zou alleen maar dit willen zeggen: begrijpt, hoe verstandig, hoe wijs en hoe machtig het potlood kan zijn. Het potlood in Uw hand. Hoe gij dat potlood bestuurt en hoe dat potlood het land bestuurt, alléén maar door één wit cirkeltje rood te maken. Eén wit cirkeltje van de lijst, die de kostelijke beginselen van Vrijheid en Democratie vertegenwoordigd.

Een verstandig potlood moet naar lijst 6 wijzen, dacht

DEZE BURGER

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.

Redactie-secretaris: Mr. E. Elias
Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.
Administratie: Postbox 43, A'foort, tel. 5267
Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.
Losse nummers 15 cent.

Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie”, te Amersfoort.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlug, Geestbrugweg 69 Rijswijk (Z.-H.).

Wel

Wel, dit is het laatste nummer van „Vrijheid en Democratie” vóór de verkiezingen. Wij hebben ons best gedaan uiteen te zetten waarvoor onze partij staat. Wat zij wil. Wat zij nastreeft. Welke de beginselen zijn die haar leiden. Wij hebben ons best gedaan onze lezers te overtuigen, dat zij er goed aan zullen doen Woensdag op lijst 6 te stemmen. Wij hebben, gelukkig, ervaren dat onze beginselen bij zeer velen diepe weerklank hebben gevonden. Het is geen opgeschroefd verkiezingsoptimisme wanneer wij zeggen de overtuiging te hebben, dat het, Woensdag, goed zal gaan voor onze partij. Tal van tekenen in het gehele land, wijzen daar op. Daarom wachten wij nu met gerustheid de grote dag af. Met gerustheid en optimisme. En met de overtuiging dat vele tienduizenden zullen tonen de beginselen van onze partij te onderschrijven.

Kroon en Unie

Artikel 1 van ons Urgentieprogram luidt: „Hervorming van het Koninkrijk tot een gemeenschap van gelijkwaardige delen verenigd door de band der Kroon in een reële Unie, eigen meester bij de regeling hunner inwendige aangelegenheden, als eenheid optredend in alles, wat hun gemeenschappelijke belangen raakt”.

Naar ons is gebleken zijn de woorden „verenigd door de band der Kroon in een reële Unie” voor sommigen niet duidelijk en daarom lijkt het niet overbodig vast te stellen, dat naar de opvatting van onze Kamerfractie en van ons Hoofdbestuur onder de band der Kroon wordt verstaan een duurzaam staatsverband met wezenlijk gezag van de Kroon, waarbij het woord „Kroon” wordt opgevat in constitutionele zin, dus als Koning met door hem benoemde Ministers. Onder een reële Unie wordt verstaan een deugdelijke Unie, die over de nodige machtsmiddelen beschikt om haar gezag op het haar toekomende terrein uit te oefenen.

RUTGERS

Berouw komt steeds te laat

Waarop velen hebben gewacht en waarvan velen rotsvast overtuigd waren, is thans gebeurd. In Tsjecho-Slowakije zijn in sommige gevallen de socialistische arbeiders openlijk tegen het bestaande communistische regiem in verzet gekomen. Zo riepen de arbeiders van de Pravo Lidu, een socialistisch blad, op tot staking om te protesteren tegen het verbieden van hun partijorgaan. Blijkens de hierover verschenen persberichten werd in een verklaring van een groep arbeiders gezegd: „De afschaffing van het oudste Tsjechische dagblad opent thans zelfs de ogen van hen, die zich verklaard hebben voor de fusie der twee partijen. Zelfs dezen erkennen dat de fusie slechts bedriegerij was”.

Verscheidene arbeiders verklaarden zich er tegen om de machines over te laten nemen door de Rudo Pravo, een communistisch dagblad. De socialistische arbeiders hadden na de bevrijding geholpen om de communistische bladen te drukken en voegden hieraan toe: „Dit is de dank!”

Uit het bovenstaande blijkt wel, dat de ogen van een deel der socialistische arbeiders in Tsjecho-Slowakije eindelijk worden geopend, doch

helaas te laat! Vrijheid is een kostbaar goed, dat niet veilig is bij hen die het beginsel van de afgunst, de ontevredenheid en de klassenstrijd prediken gelijk de socialisten doen. Zij, die dergelijke beginselen aanhangen lopen het gevaar naar het communisme af te glijden om daardoor tenslotte te worden opgeslokt.

De vrijheid is niet veilig bij een revolutionaire of gematigd revolutionaire wereldbeschouwing, die een nieuwe maatschappij wil stichten op de puinhopen van de oude. Wij kunnen de vrijheid slechts behouden door geleidelijke veranderingen en vervormingen van het bestaande en niet door afbraak.

Nog een paar dagen scheiden ons van de verkiezingsdatum. Laat Tsjecho-Slowakije ons bij herhaling een waarschuwing zijn, dat wij onze stem goed gebruiken. Laten wij vooral ook nu nog de vele wijfelaars waarschuwen, die het gevaar van het socialisme nog onderschatten.

Het hellende vlak dient te worden vermeden. Bouwt mee aan de V.V.D.-burcht in de rode branding, opdat men ook niet hier te laat berouw krijgt.

Samenvatting

Wij willen in het kort nog eens samenvatten, wat de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie voor een juist Indisch beleid in de toekomst verlangt.

1. Herstel van orde en veiligheid in geheel Nederlands-Indië, en het houden van ons leger in Indië, totdat deze afdoende verzekerd zijn.
2. Krachtige bestrijding van alle communistische invloed in Indië en in het bijzonder van de in wezen communistische Republiek Djocja.
3. Het wegzenden van Van Mook en Jonkman en het weren van elke invloed van de Stuwgroep op het Indisch beleid.
4. Behoud van de Rijkseenheid.
5. De te vormen Nederlands-Indonesische Unie zal onder het wezenlijk gezag van de Kroon op het haar toekomend terrein over de machtsmiddelen moeten beschikken om dit gezag uit te oefenen.
6. Veiligstelling van onze gezamenlijke economische belangen, waarvoor handhaving van de economische eenheid van Indonesië noodzakelijk is.

Een regeringselftal?

„Ik heb Nederland—Zweden bijgewoond”, vertelde een sportieve relatie, „en op de eretribune kreeg ik het idee. Alle voetbalclubs spelen immers een wedstrijd ten bate van de NIWIN? En nou vraag ik je: zou een wedstrijd van ons eerste regeringselftal nog niet méér publiek trekken dan zelfs het Nederlandse elftal mét Abe Lenstra? En dan als gala-afscheidsvorstelling nu het zich waarschijnlijk toch uit de competitie moet terugtrekken?”

Wij zagen de omvang van het idee niet zo dadelijk.....

„Neem nou de linkervleugel”, betoogde hij geestdriftig. Vos en Mantholt. Net als Wilkes en Lenstra. Allebei met die verfijnde schijnbewegingen en die onverwachte boogballetjes. En dan maar switchen — een hakballetje van Vos en dan een trekbal van Mantholt en dan ineens de lange trouwpass naar rechts. En rechtsuiterst natuurlijk v. d. Brink. Want links ligt 'm niet zo. En als die dan weer zo'n lange rechtse schuiver geeft en Witteman zet er even z'n hoofd onder..... ik zie het voor me!

Beel natuurlijk spil. Zijn kopwerk is nu wel niet zo bijzonder, maar hij kleeft voortreffelijk en hij stoppert alles. Afbraakspel..... goed! Maar het hele spel is tegenwoordig afbreken. Daarom Lief-tinck links-half. De aangewezen man om het imaginaire vierkant te bewaken. Die stuwt behoorlijk en hij heeft begrip van spreiding — als het in de breedte niet gaat dan maar in de lengte. Maarsevene rechtshalf — die blijft rechts toch altijd beter.....”

„En wie neem je dan achter?”, ontgleed ons onwillekeurig.

„Fiévez”, wist hij dadelijk, „die zit het verdedigen in het bloed. Bovendien volkomen trapvast en met beide benen — weg is weg! Gielen komt dan links. Die maakt elke bal ineens dood en als hij in 't gedrang zit, speelt hij dadelijk terug op de doelvorderder. En dan Jonkman tussen de palen. Hij is niet al te betrouwbaar en ook niet goed klemvast, maar zweven en duiken doet hij even goed als Kraak. En hij is safe op strafschoppen. Maar we zitten met de midvoor. Wie moet tenslotte de doelpunten maken?”

„Met Schermerhorn als gast.....?”, waagden wij een suggestie.

„Nooit!”, besliste hij, „die schiet altijd hoog over of ver naast. En te veel solospel. Net de

kleine Rijvers..... galerijspel. Maar In 't Veld misschien..... die is in elk geval niet zo'n dribbelaar. Enfin, het IS een idee. En één ding hebben ze in elk geval voor: van professionalisme kun je ze geen van allen verdenken. Stuk voor stuk rasechte amateurs!”

Overtuig de wijfelaars!

De verkiezingsstrijd is in vollen gang. Tallozen hebben reeds besloten hoe zij hun stem zullen uitbrengen. Maar velen wijfelen nog. Vooral onder hen, die niet zijn aangesloten bij een politieke partij. Of die de politiek onbelangrijk, vervelend of wat dan ook vinden.

Tot hen moeten wij ons vooral in deze laatste dagen wenden.

Niet met platen of geschriften, maar in het vertrouwelijke, overtuigende gesprek van man tot man en vrouw tot vrouw.

Wij allen, in onze Partij, kennen zo'n wijfelaar in onze omgeving. Onder hen ligt voor ons allen een belangrijke laatste taak.

Praat met hen! Verklaar hun wat ons als doel voor ogen staat. Wijs hen op ons programma. En bovenal op hun plicht dit regeerbeleid, deze regeringspartijen te bestrijden. Omdat wij vrije mensen zijn en vrije mensen willen blijven. In ons denken en in ons doen.

Praat met hen, tracht hen te overtuigen.

Laat ieder onzer zich in deze laatste dagen juist aan dit werk wijden.

Het Partijbestuur rekent op U allen!

Geleide Janboel

In het begin van deze eeuw heerste alom een zekere mate van beperkte economische vrijheid: beperkt, wijl de economie sinds eeuwen door conventionele of zedelijke grenzen wordt gebonden. Deze beperkte economische vrijheid heeft in de loop van slechts enkele decennia in ons werelddeel plaats gemaakt voor de hedendaagse economische curatele, met het gevolg, dat de meerderjarige Europese burger in de economische sfeer de rechtspositie heeft van een onbekwame minderjarige. „Als het volk voor zijn vrijheid strijdt, krijgt het voor zijn overwinning zelden iets anders dan nieuwe meesters”, constateerde een Brits staatsman in de zeventiende eeuw. En de twintigste eeuw bewijst hoe vast het volk zijn bureaucratistische meesters in het zadel heeft geholpen. Sinds 1918 wordt allerwegen met ijver gedokterd aan politieke en economische stabiliteit, het arsenaal van politieke en economische werktuigen is zéér modern uitgerust, en danic zij deze werktuigen is de algemene gang van zaken en politiek en economisch zéér onbevredigend. Het spreekt vanzelf, dat een veelvuldig gebruik van politieke en economische „martelwerktuigen” nimmer tot politieke en economische stabiliteit kan voeren! Dagelijks kan geconstateerd worden, dat de zegeningen van onze na-oorlogse economische curatele niet alleen gevaarlijke politieke spanningen veroorzaken, maar dat zij tevens de internationale mensen-, goederen- en diensten-stroom belemmeren door middel van allerlei bureaucratische voorschriften. Eveneens kan dagelijks geconstateerd worden, dat het enige land waarin de zo verfoeide „beperkte” economische vrijheid heerst, de Verenigde Staten, aan alle andere bureaucratisch en planmatig geleide landen hulp moeten bieden, teneinde hun gedirigeerde economieën voor een faillissement te behoeden. Men kan slechts hopen, dat het vrijheidslievende Nederlandse volk bij de verkiezingen zal bewijzen, dat het eindelijk genoeg heeft van die moderne demagogische economische voorgedij, en dat het, evenals vroeger, waarachtige vrijheid verkiest boven de knechtschap aan een almachtige en anonieme ambtelijke wereld. Want de vele en ernstige bezwaren, die gepaard gaan met de van oudsher beproefde vrije economie, zinken in het niet als men deze vergelijkt met de spanningen en corruptie, die veroorzaakt worden door een „geleide janboel”.

Machteloos

De ervaring heeft geleerd, dat de eenling in het parlement niets kan bereiken en zeker niet, wanneer hij daar voor een groepsbelang zit. Dit is immers slechts een enkele maal aan de orde en ook dan kan zelfs de meest welsprekende, goed argumenterende afgevaardigde slechts iets bereiken, wanneer hij voldoende medestanders en -stemmers vindt. Dit is gewoonlijk niet het geval, omdat de neiging der grote partijen om met buitenbeentjes mee te gaan, begrijpelijkerwijze gering is. Wij laten nu nog buiten beschouwing, dat de parlementaire techniek de eenling tot machteloosheid doemt; hij kan zelfs geen amendement indienen zonder medewerking van andere afgevaardigden. — Dit schreef het blad „Op Wacht” in een artikel „De middenstand in de politieke arena”.

Dit geldt niet alleen voor de middenstandspartij, maar ook voor de lijsten Welter en Feuillet en de Bruyn.

OP 7 JULI:

NUMMER 1
VAN
LIJST 6

WAARBORG VOOR EEN VERANTWOORDE VOORUITSTREVENDE POLITIEK

Nog slechts enkele dagen zijn wij gescheiden van de dag waarop het Nederlandse volk zal opgaan om de nieuwe Tweede Kamer samen te stellen en daardoor zijn invloed uit te oefenen op de richting waarin het regeeringsbeleid zal worden gevoerd. In vele staten bestaat de mogelijkheid om invloed uit te oefenen op het regeeringsbeleid niet meer. Daar heerst de dictatuur met de noodzakelijk daaraan verbonden terreur en knechting der staatsburgers. De communisten ten onzent trachten het gebeuren in Oost-Europa steeds goed te praten, zelfs hebben zij het klaar gespeeld de afschuwwekkende gang van zaken in Tsjecho-Slowakije te verdedigen. Daarmede hebben zij duidelijk gedemonstreerd hoe zij sympathie hebben voor de anti-democratische onderdrukkingsmethoden. Zeker zullen velen, die zich in 1946 aangetrokken hebben gevoeld tot de communistische partij, thans hun stem op een der democratische partijen uitbrengen. Dat is een mooie vooruitgang, maar velen, die anti-communistisch zijn, zullen wel moeten bedenken, dat de invloed der communisten en andere ongewilde groepen ook op andere wijze kan worden teruggedrukt. Velen schijnen nog niet te begrijpen, dat het niet-uitbrengen van hun stem regelrecht ten voordele komt van de politieke tegenstanders. In 1946 hebben in de hoofdstad 100.000 kiezers hun stem niet uitgebracht. Het merkwaardige daarbij was, dat in de wijken waar de communisten hun grootste aanhang hebben, het verzuim maar zeer gering was, maar dat juist in de buurten, waar de andere partijen de meeste stemmen vonden, het verzuim groot was. Zo kan worden gezegd, dat juist ook vele van onze aanhangers niet ter stembus zijn gegaan. Hoe hadden deze, tezamen met de anderen, die niet waren gaan stemmen, het politieke beeld geheel anders kunnen doen zijn. En welk een enorme verantwoordelijkheid hebben zij op zich genomen. Ieder zorge daarom ditmaal op de 7de Juli zijn stem uit te brengen.

Men stemme echter niet alleen uit het motief de tegenstander te willen terugdringen. Men zij zich ook bewust, dat thans de kansen van onze partij goed zijn. Uit alle delen van ons land zijn in de loop der laatste weken berichten tot ons gekomen, die getuigen van de brede sympathie, die voor onze partij aanwezig is. Welnu, waar de kaarten zo liggen, daar zorge ieder zijn stem uit te brengen opdat onze invloed in de nieuwe Tweede Kamer zo krachtig mogelijk worde.

Het regeeringsbeleid der laatste jaren, — wij schrijven het niet voor de eerste maal! — heeft gefaald. De grote taak met betrekking tot de regeling der inwendige rijksverhoudingen is mislukt. De Indische politiek is te eenzijdig gericht geweest op de „Republiek Indonesia“ waar machthebbers aan het bewind zijn, die niet tot overeenstemming met ons komen wilden. Er is eindelijk een politieke actie geweest in de zomer van 1947, maar ha verwege is ook die weer gestaakt, zodat het conflict nog niet tot oplossing

kwam en de „Republiek“ door kon gaan met gezagsondermijning, terreur, enz., terwijl Nederland verplicht bleef een kostbaar weermachtsapparaat in Indië te houden. De volslagen mislukking van de politiek dezer regering treedt juist in deze dagen met de grootste duidelijkheid aan de dag.

* * *

En hoe is het met de economische en financiële politiek? Nu horen wij uit de kring der regering, dat naar meer bedrijfsvrijheid moet worden gestreefd. Maar in de kringen van de leiding der Partij van de Arbeid droomt men toch nog de onzalige droom der geleide economie. Geleide economie, welke leidt tot verstikking van de initiatieven, en welke de belangen van allen, die in het bedrijfsleven werkzaam zijn, bedreigt. Een sterk ingrijpen in het economische leven leidt er toe, dat niet de besten naar voren komen, maar zij, die de beste relaties hebben op regeeringsbureaux. En dat zijn niet de duizenden, die kleine bedrijfjes hebben! Zij hebben geen tijd en gelegenheid zelf hun belangen te bepleiten bij de heren in Den Haag. En bovendien weten zij vaak hun belangen niet zo voor te dragen als duur betaalde krachten van machtige lichamen. Van deze politiek van geleide economie is de kleine man de dupe. Tegenover hem wordt sociaal onrecht gepleegd.

Wij bepleiten de mogelijkheid van vrije armslag. Zeker willen wij niet bandeloosheid in het economische leven en de overheid moet bepaalde corrigerende taken vervullen, maar in beginsel zij er de mogelijkheid om zich te ontplooiën.

* * *

Beter dan het houden van gewichtige besprekingen kunnen wij de praktijk ten voorbeeld stellen. En waar de Partij van de Arbeid zich ook richt tot de middenstand, daar vragen wij een ogenblik de aandacht voor het beleid van twee ministers van de Partij van de Arbeid. En wel voor de ministers Mansholt en Vos.

Wat speelt momenteel in de middenstand zeer sterk? Het antwoord hierop is, dat er ontevredenheid is over de winstmarges. In het bijzonder bestaat grote ontevredenheid in de kringen der kruideniers. Ook wij hebben in de Kamer maanden geleden reeds met de grootste klem gepleit voor verbetering der marges omdat vele kruideniers geen lonend

bestaan hebben. En wat is de reactie? Minister Mansholt wenst niet aan rechtvaardige verlangens — ook door deskundigen als zodanig onderkend — tegemoet te komen. Dit is het beleid van een P. v. d. A.-minister in de praktijk.

En hoe staat het met het beleid van minister Vos? Deze is de schrik voor de particuliere vervoerders, meest mannen, die een klein bedrijfje hebben. De A.T.O. wordt bij voortduring bevoordeeld en is daardoor in staat de particuliere vervoerders ernstig te bedreigen.

Het is ook niet verwonderlijk. De socialistische partijen staan principieel tegenover het vrije bedrijf. Wij daarentegen

zijn de principiële verdedigers van de zelfstandige kleine man. Dat vloeit voort uit ons beginsel. Wij zijn van mening, dat een maatschappij alleen welvarend kan zijn als het particuliere initiatief zoveel mogelijk de gelegenheid wordt gelaten zich te ontplooiën en als het bedrijfsleven niet gehinderd wordt door een keurslijf van ambtenarij.

* * *

De financiële- en belastingpolitiek der huidige regering ondermijnt de spaarzin van ons volk en er wordt ook onvoldoende gelegenheid gelaten te sparen. In de ogen van het P.v.d.A.-lid der Eerste Kamer, de heer v. d. Kieft, behoort de kleine spaarder tot een „uitstervend ras“. Ja, dat is zo de opvatting van sociale gerechtigheid, die aan die zijde wordt gehuldigd. De man, die zijn leven lang gespaard heeft voor de oude dag, die komt er niet op aan! Wij echter hebben gepleit voor deze groep, ook omdat juist bij de kleine spaarders het verantwoordelijkheidsbesef zo krachtig is ontwikkeld. Verantwoordelijkheidsbesef en spaarzin achten wij nu eenmaal de grondslagen zonder welke geen maatschappij kan bestaan.

De politiek der regering moet sparen mogelijk maken en de spaarzin bevorderen. En ook moet die de arbeidslust niet ondermijnen en het bedrijfsleven niet hinderen in zijn ontwikkeling. Want een goede sociale politiek is alleen mogelijk wanneer er een gezond bedrijfsleven is. De financiële- en belastingpolitiek mag daarvoor geen rem zijn, want dan brengt men de welvaart en de sociale politiek in gevaar.

Wij willen een ombuiging van het Indische beleid, wij willen een gezonde sociale en ook culturele politiek. Voorts willen wij de mogelijkheden scheppen voor de ontwikkeling van het bedrijfsleven.

Zijt gij het hiermede eens, stemt dan

No. 1 van lijst 6
Mr. OUD

K.

Communisme is bedrog

Arbeider, ge zijt bovenal Nederlander!

Beseft wat democratie betekent!

Het is een feit, dat een groot deel van ons volk de tijd die wij thans beleven niet begrijpt en niet verstaat. Er is op deze wereld een overvloed van grondstoffen, die nodig zijn om datgene te produceren wat wij nodig hebben voor ons dagelijks welzijn. De wereld beschikt over verkeersmiddelen met een zo groot vermogen, dat het mogelijk is allerlei grondstoffen en producten, uit welk land der wereld ook, zonder bederf te vervoeren. De wereld kan beschikken over menselijke kennis en vernuft, over een groot electrisch, motorisch en zelfs atomisch vermogen — zo groot en doeltreffend, dat een ongekende welvaart ons deel zou kunnen zijn. Temidden van dit alles leeft een groot deel der mensheid — en dat geldt zeer zeker voor Europa — in dagelijkse zorgen, in gebrek en armoede.

Economisch is de wereld dus ontredder, maar hoe en door welke oorzaken? Door de beide wereldoorlogen? Kapitalistisch wanbeleid? Politieke kortzichtigheid? Verkeerde nationale zelfbescherming, het opwerpen van tariefmuren, invoerverboden, enz.? Door de verschillende valuta's en wisselkoersen, ontstaan ter zelfbescherming, door het loslaten van de gouden standaard? Door overproductie in het verleden met de daaraan verbonden grote werkloosheid? Al deze vragen zullen wij in dit artikel niet bespreken, maar wij hebben ze gesteld om U zelf aan het denken te brengen. Aan U, communistisch georiënteerde arbeider, staat het nu om na te denken en bijgevolg niet klakkeloos aan te nemen, dat hoge lonen en lage prijzen in Nederland mogelijk zijn, zonder rekening te houden met de rest van de wereld. Lang niet alle grondstoffen, welke nodig zijn voor onze behoeften, kunnen wij in onze bodem vinden of kunnen op onze bodem voortgebracht worden. Wij zijn afhankelijk, net als ieder ander land ter wereld, op onderling grondstoffen- en goederenvervoer. Uitwisseling ook van onze onderlinge productieve arbeid in allerlei vorm. Daarom alleen al is het dwaasheid, dat Uw leiders — die zelf wel beter weten — U willen voorhouden, dat als zij de regeringsmacht konden uitoefenen, er voor U ongekende welvaart mogelijk zou zijn. Ook zij zullen toch rekening hebben te houden met de economische wet, dat onze welvaart nooit hoger kan zijn dan onze productie — onze werkzaamheid dus — toelaat. Elke regering, ook een communistische, moet rekening houden met het feit, dat onze gulden maar 100 cent waard is en maar eenmaal uitgegeven kan worden. Ook in de U voorgehouden heilstaat Rusland is dit het geval, ondanks het feit, dat het door zijn geografische ligging gezegend is met een groot grondstoffenbezit in eigen bodem. Wat in Rusland of in Amerika mogelijk is, dank zij het grondstoffenbezit, is niet mogelijk in die landen, die de nodige grondstoffen van elders moeten betrekken. Alle producten komen door onderlinge noodzakelijkheid op de wereldmarkt en daar worden ook onze goederen en diensten gewaardeerd. Wanneer dus een of ander land om welke reden ook de uit te voeren goederen te hoog waardeert, dat is te veel loon betaalt in het bin-

nenland, dan worden die goederen op de wereldmarkt onverkoopbaar. Bovendien is het niet uitgesloten, dat andere landen met dezelfde goederen en producten kunnen concurreren, hetgeen we thans zien gebeuren met onze boter en kaas, die niet meer op kan tegen Denemarken.

Wij zouden nog kunnen wijzen op de goederen- en productenverschillen die er bestaan. Er zijn landen die zich in hoofdzaak op zware industrie toelagen en er zijn landen, waarin hoofdzaak landbouw en een lichte industrie beoefend wordt. Wij menen echter met bovenstaande eenvoudige uiteenzetting te hebben aangetoond dat er velerlei factoren van internationale aard hun invloed op de loon- en prijsbepaling doen gelden. Geloof gij nog, dat in ons verarmde en leeggestolen land met een staatsschuld van meer dan 20 miljard het mogelijk is, dat een communistische regering verhoging van de koopkracht der arbeiders tot stand kan brengen, zonder rekening te houden met de hierboven weergegeven vaststaande feiten? Dat onmiddellijke verbetering van de sociale voorzieningen mogelijk is?

Wij zijn de eerste, die toegeven, dat deze verlangens gegrond zijn, indien de mogelijkheid daartoe bestond. Het is bedrog om te zeggen, dat alleen een communistische staatsvorm uitkomst kan brengen en een drankje voor alle sociale en economische kwalen kan verschaffen. Denkt gij overigens, dat een communistische regering allerlei verbeteringen kan brengen en dat gij dan de vrijheid, die gij thans bezit, ook zal behouden? Denkt gij, dat in een communistisch geregeerd land gij vrijheid van staken hebt, indien de arbeidsvoorwaarden U niet bevallen? Denkt gij, dat ge ooit genoeg zal produceren en hard genoeg werken? Denkt ge, dat dan hier te lande niet het verfoeilijke Stachonof-systeem zou worden ingevoerd, dat U op zal jagen tot grote prestaties?

Gij, communistisch georiënteerde arbeider of gij die van deze partij grote verwachtingen koestert, leze ons vorig artikel, waarin wij reeds schreven, dat men om allerlei verkiezingsbeloften te kunnen nako-

In ons vorige nummer richtte een arbeider het woord tot zijn medearbeiders. Dit is zijn slotwoord: een ernstige waarschuwing.

men moet beschikken over de regeringsmacht. Deze macht zal de communistische partij in ons land nooit bereiken en dat is maar gelukkig ook, want gij zoudt het zeer betreuren indien gij aan den lijve ondervond wat het in de praktijk betekent om onderdaan te zijn van een communistisch bestuur land. Gij, die in hart en ziele — zonder U er evenwel bewust van te zijn — een nationalist zijt, gij die belast zijt met een erfenis van meer dan elf eeuwen nationalisme en vrijheidszin: Neen! zegt gij, ge zijt geen nationalist meer? Dan kent ge U zelf niet door Uw gedachteloos leven en slaafs geloof aan Uw lijfblad „De Waarheid”, want waarom laat het U dan niet onberoerd als er een interlandwedstrijd gespeeld wordt en waarom moeten onze jongens dan steeds maar weer winnen? Om de eenvoudige reden, dat het U innerlijk niet onberoerd laat en laten kan. Gij zijt boven al Nederlander.

Wij willen besluiten met een spreuk, weinig van woorden, maar voor al ons doen en laten van grote betekenis: „Bezint eer ge begint”. Ook nu staat ge voor een belangrijke beslissing. Gij zult op 7 Juli moeten beslissen in positieve of negatieve zin. Maar als arbeider tot arbeider willen wij U vragen: Denk nog eens na, verspil Uw stem niet, het is nu zo belangrijk op wie ge stemt. Wij hebben thans nodig een regering die vrijwel het onmogelijke mogelijk maakt en geen regering, die het mogelijke onmogelijk gemaakt heeft. Hoe en uit welke partijen deze regering dan gevormd moet worden hangt mede van Uw stem af en van Uw vertrouwen. Vast staat, dat er alleen een regering gevormd kan en zal worden uit die partijen, die de bestaande staatsvorm aanvaarden en derhalve op nationale basis staan. Wanneer ge niet tot het stemmen gerekend wil worden, moet ge ook onbevooroordeeld kennis nemen, van wat andere partijen U te zeggen hebben. Maakt U er niet van af, indien propagandageschriften van onze partij in Uw handen komen, met direct te zeggen: O, dat is van die nieuwe volkspartij, die proberen te redden, wat er nog te redden is. Weg er mee.

Verwacht niet, dat wanneer ge door schade en schande wijs zijt geworden en U de schellen van de

ogen zijn gevallen, dat ge dan bij Uw leiders terecht kunt en zegt: Zo heb ik het niet bedoeld. Reeds nu, na enige maanden communistisch bestuur in Tsjecho-Slowakije willen Uw geestverwanten dat zeggen. „Zo heb ik het niet bedoeld!” maar dat is nu niet meer mogelijk, nu is het niet meer beloven, nu is het in Tsjecho-Slowakije: Bek houden! Werken! en slaafs de gegeven bevelen en beschikkingen, zonder U en over U gemaakt, opvolgen. In dat land is het masker nu afgevoerd en uit de ervaringen van Uw geestverwanten daar kunnen wij met een bedroefd hart leren. In ons land leven wij weer in een democratische staat, wij hebben reeds eenmaal ondervonden, wat het betekent onder een dictatoriaal bewind te leven.

Daarom vragen wij en zeggen wij U, en hiermee willen wij eindigen: Bezint eer ge begint te stemmen, en vervolgens: Wie zich aan een ander spiegelt, spiegelt zich zacht.

M.

Politieke Chantage

(II)

In het weekblad van de V.V.D. van 4 Juni word ik openlijk van chantage beschuldigd. Chantage op politiek terrein gepleegd.

Dat is een heel groot woord van zeer grievende strekking.

Zowel door de publieke opinie als door de wet wordt onder chantage een zeer laaghartig misdrijf verstaan, waarvoor vereist zijn de volgende elementen:

- a. Het oogmerk van bevoordeling van zichzelf of een ander.
- b. Een wederrechtelijk handelen.
- c. Geweld of dreiging met geweld, dreiging met smaad of smaad-schrift of openbaring van een geheim.
- d. Dwingen tot afgifte van enig goed of aangaan van een schuld.

Uw redactiecommissie, althans één der leden daarvan, weet zeer wel, dat de elementen, welke de wet vereist, wil met recht en reden van chantage kunnen worden gesproken, in het onderhavige geval stellig niet aanwezig waren.

En evenmin datgene, wat de leek als hoofdmerk van chantage ziet:

Het oogmerk van bevoordeling van zichzelf of een ander.

Uw redactie heeft mijn bijgevoegd schrijven, dat een „cri de coeur” was, naar aanleiding van de artikelenreeks „De geschiedenis herhaalt zich”, welke door mij wordt gezien als een ten zeerste aanvechtbare repliek aan „de man, die op Gerbrandy stemmen wil”, niet gelezen. Zij las dus slechts mijn briefje, door haar in haar blad van 4 Juni j.l. afgedrukt. Hoe zij hieruit tot de gevolgtrekking is kunnen komen, dat gebruik van dit woord hierdoor werd gerechtvaardigd is mij een raadsel.

Ik verzoek haar dan ook dit onvoorwaardelijk terug te nemen.

J. H. MIDDELBEEK.

(Wij hebben de heer Middelbeek geenszins beschuldigd van het zeer laaghartig misdrijf chantage, welks elementen hij zo ijverig opsomt. Wij hebben de heer Middelbeek politieke chantage verweten, omdat hij ons bedreigd had bij niet openning van zijn ingezonden stuk, dit aan een blad van politieke tegenstanders te zullen toezenden.

Dit is een overschrijding der politieke fatsoensnormen, die in het (ongeschreven) Strafwetboek van Madame Etiquette Politique, politieke chantage wordt genoemd. — Redactie).

Eén hokje van LIJST 6 rood maken!

„Regering zij dienaressse en geen meesteres”

Blijkens de krantenverslagen heeft Churchill onlangs te Londen een belangrijke rede gehouden, waarin hij felle kritiek leverde op de socialistische leerstellingen.

Deze rede achten wij dermate belangrijk, dat wij de voornaamste punten ervan hieronder willen weergeven, teneinde er tenslotte nog enig commentaar aan toe te voegen.

Zo verklaarde Churchill onder meer, dat er geen hoop op herstel kan bestaan, tenzij Groot-Brittannië wordt bevrijd van de „perverse leerstellingen van het socialisme”. Dit eiland kan zijn bevolking als een grote mogendheid niet handhaven, aldus de Engelse oud-premier, onder een socialistisch of collectivistisch systeem. De meest energieken en de bekwaamsten zullen emigreren en wij zullen hier achterblijven met een troep ambtenaren, broedend op een hoop verkommerde, hongerige en gebroken menselijke wezens. Onze posten in de wereld zullen voor altijd verloren gaan en niet alleen ons individueel zelfrespect, doch ook onze nationale afhankelijkheid zal verdwijnen.

Churchill riep uit: „Het socialisme is de filosofie van de mislukking en het evangelie van de afgunst. Tenzij wij ons land bevrijden van de verkeerde leerstellingen van het socialisme is er geen kans op herstel.”

Een bijzonder rake klap deelde de ex-premier uit toen hij zeide, dat de Labour-regering afhankelijk is van de edelmoedigheid van het kapitalistische systeem in Amerika.

Waarom wij op deze plaats bovenstaande woorden van de grote Britse staatsman aanhalen?

Zeker niet om ons te verdiepen in de Engelse politieke verhoudingen. Doch wel, omdat de door Churchill gebezigde woorden een betekenis hebben, die verre uitgaat boven het nationale doel dat hij diende toen hij eerder genoemde rede uitsprak. Immers, hij had zijn rede evengoed in ons land kunnen uitspreken.

Weliswaar bezitten wij geen zuiver socialistische regering, doch de invloed van de socialisten in de huidige coalitie is van dien aard, dat zij voor een zeer belangrijk deel verantwoordelijk zijn voor het regeringsbeleid en zijn vaak voor ons land zo rampzalige gevolgen.

Vlucht uit wanhoop

Niet alleen in Engeland, doch ook bij ons is een versterkte drang naar emigratie waarneembaar. Weliswaar volstrekt deze uittocht naar het buitenland zich op het ogenblik nog niet op grote schaal. Dit laatste moet echter niet worden verklaard uit het feit, dat de wens hiertoe niet op grote schaal zou bestaan, doch is louter een gevolg van de omstandigheid, dat verschillende belemmerende bepalingen (vooral van de zijde van het ontvangende land) een dergelijke trek buiten de landsgrenzen tegenhouden. Was er van een dergelijke belemmering geen sprake, dan zou ook bij ons de vlucht naar het buitenland ongetwijfeld veel grotere vormen aannemen.

Een dergelijke vlucht is niet zo zeer ingegeven door de zucht naar het avontuur, dan wel door de miserabele toestanden die voor vele groepen van onze bevolking door het tegenwoordige regeringsbeleid in het leven zijn geroepen.

Wij denken hierbij aan de talloze kleine zelfstandigen die na een moeilijke periode van werken (vaak hun levenswerk) een klein bedrijfje hebben opgebouwd, dat door de overmatige bemoeiingen van de overheid en diverse knellende fiscale maatregelen door het tegenwoordige regeringsbeleid ten gronde wordt gericht. Het zijn vooral deze „ondernemers” die zich in het buitenland een nieuw bestaan trachten te verwerven.

Een verkeerd beleid drijft onze beste krachten ons land uit

Behoud van de natie op het spel

Men denke aan vele kleine spaarders, die zich in soortgelijke omstandigheden bevinden. Doch deze drang tot emigratie beperkt zich niet alleen tot de z.g. „ondernemers”, gelijk de oppervlakkige beoordelaar veelal denkt. Neen, deze drang bestaat ook bij vele arbeiders, die er naar streven een eigen bedrijfje op te zetten, doch hierin wederom, dank zij de te ver ingrijpende overheidsbemoeiing, volkomen worden gedwarsboomd.

M.a.w. ook in ons land drijft een onjuist regeringsbeleid de beste krachten van ons volk over de grenzen. Een dergelijke toestand is onhoudbaar, omdat het juist deze krachten zijn die ons economische leven nieuwe impulsen moeten toedienen. Daarom gelden de door Churchill gebezigde woorden ook voor ons land, waar in het bijzonder de Partij van de Arbeid het gezonde particuliere initiatief onmogelijk maakt en daarmee evenzeer de arbeiders treft die zij, naar zij beweert, een betere positie wil verschaffen.

Daarom ook is Churchill's waarschuwing zo belangrijk. Daarom ook zal ons volk uiterst waakzaam moeten zijn, opdat niet het beste deel voor onze nationale welvaart verloren gaat.

Daarom ook zal bij de komende verkiezingen aan een dergelijke ondernemingspolitiek een radicaal einde moeten worden gemaakt.

Men geve allen, die willen aanpakken en risico durven te dragen daarom een kans in eigen land, opdat zij niet gedwongen zijn huis en haard in de steek te laten. Zij behoren in de gelegenheid te worden gebracht, hun gaven in dienst te stellen van de eigen nationale gemeenschap, opdat deze — en niet het buitenland — hiervan ten volle kan profiteren.

Evangelie van de afgunst

„Het socialisme is de filosofie van de mislukking en het evangelie van de afgunst”. Inderdaad, bovengenoemde uitspraak van Churchill is niet van de nodige scherpte ontbloot, doch daarom is zij niet minder juist. Het is vooral de afgunst, die bij de arbeiders kunstmatig door het socialisme wordt aangekweekt, waarbij men vergeet dat noch kapitaal, noch arbeid, onafhankelijk van elkaar in staat zijn de welvaart allen te dienen.

Beide factoren zijn op elkaar aangewezen en beide factoren zullen daarom moeten samenwerken, wil het gehele volk een behoorlijke levensstandaard bereiken. Het is deze waarheid die door de Partij van de Arbeid op grond van tactische overwegingen wordt miskend. Het is ook deze waarheid, die de V.V.D. bij herhaling laat horen, omdat zij de waarheid alleen dienen wil. Geen tweespalt tussen ondernemer en arbeider, doch samenwerking zal slechts voeren tot het economisch herstel, dat ons land zo zeer nodig heeft. Daarom ook zijn, vooral vaak op het platteland, (landbouw) ondernemer en arbeider, gezamenlijk in de V.V.D. verenigd.

Onze redding zit daarom ook niet in de revolutie, doch in de evolutie, d.w.z. in de geleidelijke ontwikkeling, waarbij kapitaal en arbeid niet tegenover elkaar staan, doch gezamenlijk arbeiden aan het ene doel: de gemeenschappelijke welvaart.

Revolutionaire hervormers streven dit doel geheel voorbij en wij moeten in dit verband, behalve aan Churchill, denken aan een ander groot man, te weten: Henry Ford, die in zijn boek, „My Life and Work”, de volgende rake opmerking schreef: „De man, die zichzelf „hervormer” noemt, is er bijna altijd op uit de heersende toestanden omver te werpen. Hij is een soort mens, dat een

heel hemd aan stukken scheurt, omdat hij een van de knoopjes niet in het knoopsgat kan krijgen. Het komt niet bij hem op, het knoopsgat wat wijder te maken”.

Deze woorden, tientallen jaren geleden geschreven, gelden ook voor onze tijd evenzeer als zijn opmerkingen over de regering (lees: overheidsbemoeiing) waarvan hij het volgende zegt:

„De regering is dienaressse en kan nooit anders zijn dan dienaressse. Zodra het volk de afhankelijke wordt van de regering, begint de wet van teruggang te werken, want zulk een verhouding is onnatuurlijk, immoreel en onmenselijk. Wij kunnen niet bestaan zonder handel en industrie en evenmin zonder regering. Handel en industrie en regering zijn onmisbare dienaars, evenals water en graan, zodra zij meesters worden, verstoren zij de natuurlijke orde.”

Ziedaar wat wij ons terdege voor ogen moeten houden. Ziedaar ook, wat wij zullen moeten uitdragen, nu wij vlak voor de stembusstrijd staan. Het socialisme betekent overdadige regeringsinmenging, beknotting van de individuele ontplooiingskansen en daardoor enorme schade aan de gemeenschap.

Nog ruim een week rest ons van de verkiezingsdatum. Nog ruim een week kunnen wij allen individueel als propagandist optreden voor onze beginselen van Vrijheid en Democratie.

Opdat men de bus niet misse, en opdat ons volk verlost moge worden van z.g. „progressieve krachten”, die ons volk ten prooi doen vallen aan het gebrek aan gezond en vooruitstrevend particulier initiatief, dat ons land weer tot een gezonde natie zal maken.

G. STEMPHER.

STALEN MEUBELEN
„GISO"-LAMPEN

Zo zijn ze . . .

Als een kat in een vreemd pakhuis . . .

„Als een kat in een vreemd pakhuis”, zei de gepatrieerde, „het is me hier in Holland alles ontgroeid . . .”

Tien jaar weg geweest. Als jong ambtenaar in '38 voor het eerst in Priok aangekomen. De invasie als reserve-officier meebeleefd. En de kampen. En de bevrijding — drie harde, barre jaren ergens buiten Java. In het ouwe land-van-bij-ons-buiten. Een jaar ziekteverlof. Een gezin met 2 kinderen. En... en... Als een kat in een vreemd pakhuis... Daarginds alles weg. Huisraad, meubels, kleren en het spaarpotje. Hier en daar wat kleren op de kop getikt. En het allereerste speelgoed voor de kinderen. Inwoners bij familie, die al mede-inwoners heeft. Samenrokken ergens in de bomenbuurt — aan het uiterste uiterste van de stad. Zuinig zijn. Héél zuinig zijn. En... en... En als het nu beter is en goedgekeurd wordt?

In zijn ambt is geen toekomst meer... ginds. En hier hebben we geen bestuursambtenaren nodig. Dus geen bestuursambtenaar meer. Maar wat dan? Tien jaren pensioen weggooien? Een dor en suf ambtelijk baantje zoeken hier in Holland? Twee hoog achter in een huurkazerne in altijd dezelfde dooie stenen straten? Als je geleefd hebt in het land-van-bij-ons-buiten?

Als katten in een vreemd pakhuis hokken ze. Ze hebben het nog getroffen. Er zijn er die zelfs dat niet vinden in de overvolle stad. En buiten de stad houden ze niet van Indische mensen.

Ze moeten zorgen voor kleren. En schoeisel. En

scholen voor de kinderen. En warmte, bovenal warmte in de winter. Ze kreunen nu al van de kou... zonder wol en zonder jaeger. In alleen maar een verromfaaide regenjas en een mantelpakje. En dat allemaal in een Holland dat hun Holland niet meer is. Waarin ze de weg niet meer weten.

We liepen door de stad. Ze vonden dat je in Den Haag van de oorlog niets meer merkte. Een paar open gaten. Hier en daar wat weg. Maar overal weer fleurige parkjes. En schone straten. En zindelijke huizen. Geen vergelijking met Batavia en Soerabaja — rommel, verwaarlozing, smeerbeel, chaos. Zelfs in Soerabaja...

En wat ligt hier niet in de etalages! En zo goedkoop. Want zij zijn Indië gewend. Nou ja, die punten... in Indië is ook alles zwart. Hier kun je tenminste wat krijgen. Zelfs speelgoed voor de kinderen.

Er draaien films. Er zijn theaters. En boeken. En kranten. En de mensen zijn allemaal behoorlijk gekleed. En wat zien de stadskinderen er hier gezond en doorvoed uit... en dat zeiden ze bij een volkschool aan de Mient. Zelf zijn ze broodmager. Ook de kinderen. Bloedeloos, geel, verkommerd. Na 3 jaar teleurstelling en hard labour. Maar het ergst vreet de teleurstelling in. De zekerheid van een verloren zaak. En tien verloren, nutteloos bestede levensjaren....

„Net of het hier in Holland allemaal andere mensen zijn dan vroeger”, zei hij, „of alles anders geworden is. Net of wij er niet meer bij horen....”

Als een kat in een vreemd pakhuis....

ABR. EXODUS

Met wie wij „onderhandelen”

BANKROET VAN HET INDISCH BELEID NIET LANGER TE VERBERGEN

Sinds jaren heeft de Nederlandse regering zich inzake Indië niet zo ingespannen als deze laatste dagen voor de verkiezingen. Zij heeft alle zeilen bijgezet. Zij heeft alle krachten van haar diensten en haar departementen gemobiliseerd. Waartoe? Ziet de regering ten langen leste haar taak: een nieuw beleid van forse lijnen te gaan volgen? Spant de regering haar krachten in om eindelijk dan toch iets duurzaam in Indië tot stand te brengen? Volgt zij thans een lijn, die tot een redelijke oplossing van het Indische vraagstuk kan voeren?

Helaas neen.

Waartoe spant het ministerie van Overzeese Gebiedsdelen, en dat van Buitenlandse Zaken, en dat van Financiën, zich dan zozeer in? Waartoe worden thans méér telegrammen Nederland-Indië gewisseld dan ooit tevoren?

Helaas niet voor een oplossing.

Gans deze koortsachtige bedrijvigheid moet dienen om een mislukking te verbergen. Om een faillissement te verheimelijken. Om een bankroet te maskeren. De regering spant zich in om een verschrikkelijk feit verborgen te houden. Het feit van de mislukking van haar Indische beleid.....

* * *

Natuurlijk kan dat niet lang verborgen blijven. Het Nederlandse volk moge dan mede dank zij vele miljoenen verslindende Nederlandse, Buitenlandse en Indische Voorlichtingsdiensten zo goed als het ging onkundig zijn gelaten van alles, wat in Indië gebeurde — maar een zo rampzalige waarheid kan men niet lang verbergen.

Dat behoeft ook niet.

Het verstoppert van de waarheid en het hokus-pokus-pas-wèggoochelen van de realiteit behoeft nog maar kort te duren. Welgeteld: nog zes dagen. Wel bekeken: tot na de dag van de verkiezingen.....

Dan komt het er niet meer op aan.

Dan behoeft men voorshands de gevolgen der mislukking — de binnenlands-politieke gevolgen wel te verstaan — niet meer te vrezen; dan is de uitslag der verkiezingen bekend.

Dan, maar geen dag eerder, kan het Nederlandse volk vernemen, dat zijn regering in Indië in een afschuwelijke impasse is geraakt, waaruit alleen het uiterste van een waarlijk nationale krachtinspanning ons nog kan redden. Als wij ons kunnen redden.

* * *

Het zij verre van ons, een beschuldiging uit te spreken zo ernstig, als die ener moedwillige verdraaiing van de waar-

dat alles nog maar geen afscheid nemen.

Het leek alles zo fraai en veelbelovend. De loyale deelstaten, de groeiende negara's, de pre-federale regering, de Federatie in wording, de Verenigde Staten van Indonesië in wording, de Unie in wording..... En men overlegde reeds welke kleuren de vlaggen zouden dragen, die men alras zou uitsteken..... Rood-wit, rood-wit-blauw, groen-geel, ja wie weet nog een plukje oranje...

Te goeder trouw bleef men maar hierin geloven.

De kwade trouw schreef men aan allen toe, die er niet in geloofden.....

En ziet — nu heeft de regering zelf dit geloof verloren.

Djocja:

broeiest van corruptie

heid. Daartoe mogen bepaalde politieke partijen zich in de hitte van het verkiezingsgevecht wel schuldig maken — ene Nederlandse regering zou zich daartoe niet lenen. Ook niet deze regering.

Zij heeft evenwel gedurende haar gehele bewindsperiode zich met een zo koppige hardnekkigheid vastgeklampt aan een illusie, dat zij te goeder trouw nog daaraan vasthoudt, terwijl zij reeds met illusie en al bezig is te zinken. Deze regering heeft haar ganse Indische beleid gesteund, gegrondvest, gebouwd op illusies. Linggadjadi — het echte, het duidelijke, het naakte. Renville — twaalf punten, zes punten, zes additionele artikelen. Praten met de Commissie van Goede Diensten — commissies, nota's rapporten. Praten met de Republiek te Djocja — leugens banketten, misleiding, fanfares.

En thans kan de regering van

Nu weet zij beter.

Want thans is de mislukking dermate duidelijk, thans laat de harde werkelijkheid zich zo weinig meer verdringen, dat men het wel erkennen moet: wij faalden. Wij faalden, zo moet de regering erkennen, doordat wij jaren lang maar bleven praten met een Republiek, die nooit van plan was een werkelijk accoord te sluiten en nog minder het ooit na te komen. Wij faalden, moet de regering zeggen, omdat wij wel „deelstaten” stichtten en een „federatie” begonnen en een „Unie” voorbereidden, maar verzuimden al die miljoenen Indonesiërs, die ons daarbij volgden en vertrouwden, de zekerheid te geven dat zij niet straks onder de voet gelopen worden door de Republiek. Wij faalden, omdat wij zelf niet zagen en de wereld niet lieten begrijpen, dat in deze Republiek maar één macht bestaat — het Volksfront. En achter dat Volksfront — Moskou.

De regering faalde. De regeringspartijen faalden. En wanneer straks, met een nieuwe Tweede Kamer en een nieuwe Regering niet gezorgd wordt voor een geheel nieuw Indisch beleid, IS INDIË VERLOREN. Als de kiezers niet zorgen, dat de partijverhouding in de Kamer anders wordt en dat de regering anders wordt, IS INDIË VERLOREN. En als straks die nieuwe regering en de partijen waarop die nieuwe regering steunt niet de moed en de kracht en het verstand vinden, om waarlijk de oude fouten grondig te herstellen en waarlijk een krachtig reëel beleid te voeren, IS INDIË VERLOREN. Dat zal dan een ramp voor Indië zijn. Maar dat wordt ook een ramp voor Nederland.

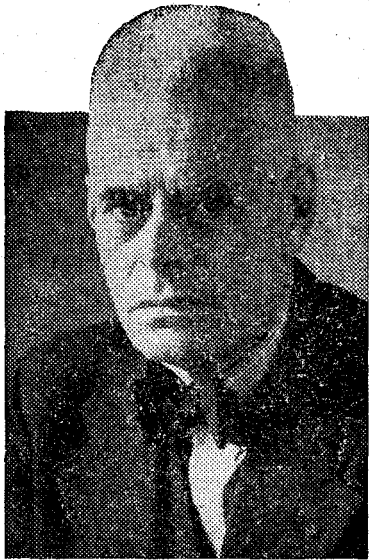
Een ramp. Want als alle banden tussen Indië en Nederland geheel verbroken zijn — en de boze machten van de Republiek zullen niet rusten voor dat bereikt is — wacht Indië de chaos, maar Nederland een duurzame armoede. Dan blijft het Nederlandse welvaartsherstel een illusie. Dan blijven wij in Benelux en in het West-Europese kader de arme drommels. Dan kan de arbeider over zijn kans op lotsverbetering naar huis schrijven. Dan wordt onze fraaie sociale wetgeving het papier niet waard, waarop zij is geschreven.

Als het zo ver komt — dit onthoude men goed — dan is dat het rampzalige gevolg van het Indië-beleid, zoals het tot dusver werd gevoerd. En als men mede wil helpen die éne kleine kans te benutten, dat het ergste nog voorkomen wordt, zal men als kiezer er toe moeten medehelpen, dat een andere, breder en dieper gefundeerde, moediger regering zich aangordt om Nederland en Indië te redden.

d. K.

Het Indië-beleid moet òm - Lijst 6

Waarom voor Vrijh

Deze vrijheid is geen ongebondenheid. Zij is alleen bestaanbaar als zij gepaard gaat met verantwoordelijkheidsbesef. Verantwoordelijkheidsbesef betekent te weten, dat men leeft in een gemeenschap met andere mensen, wier vrijheid evenzeer verzekerd moet zijn als de eigen vrijheid. Daarom moet bovenal worden gestreefd naar sociale rechtvaardigheid. Het op te trekken sociaal gebouw moet echter rusten op een hecht economisch fundament. Anders stort het onverbiddeijk ineen. De V. V. D. verlangt daarom, dat getracht wordt naar maatschappelijke verhoudingen, die sociaal rechtvaardig en economisch verantwoord zijn.

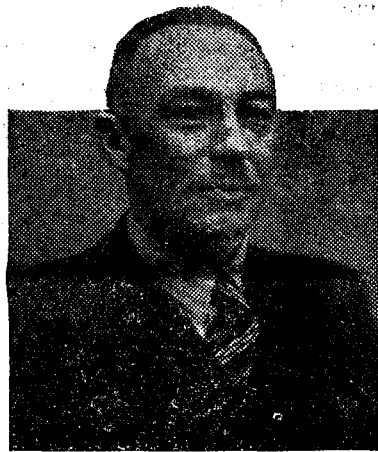
Burgemeester mr. P. J. Oud:
De V. V. D. beschouwt als de grondslag der christelijke beschaving de vrijheid van de mens.

Burgemeester G. Ritmeester zegt: Vrijheid en Democratie waren voor mij niet alleen begrippen; ze maakten deel uit van mijn voelen als mens en als staatsburger, ze beheersten met mijn geloof mijn levenshouding.

Toen ik dan ook kennis nam van het programma der Volkspartij voor Vrijheid en Democratie wist ik, als oud-vrijzinnig democraat, dat ik in haar rijen thuis behoorde.

2. Goede sociale maatregelen voor werknemers en kleine zelfstandigen;
 3. Een belastingpolitiek, die de kleine spaarders ontziet;
 4. Een ombuiging van het door het huidige kabinet verknoeiide Indië-beleid;
 5. Een onderwijspolitiek, die alle kinderen gelegenheid geeft hun gaven te ontplooiën, onafhankelijk van de financiële welstand van hun ouders.
- Kortom: V. V. D.: om te komen tot een vrijere wereld op de basis van de sociale gerechtigheid.

Waarom V.V.D.?

F. den Hartog zegt: omdat de V. V. D. op het standpunt staat, dat een krachtige en zelfstandige boerenstand voor de gezondheid van het nationale leven van de grootste betekenis is;

omdat de V. V. D. bereid is bevorderlijk te zijn aan het nemen van die maatregelen, welke nodig mochten blijken om inhoud te geven aan deze gedachte, en

omdat de V. V. D. de Overheidsbemoeiing met het bedrijfsleven zoveel mogelijk wil beperken en zij alleen dan ingrijpen van Overheidswege wenst, indien zulks in het algemeen belang of in het belang van de landbouw noodzakelijk moet worden geacht.

Al spoedig bleek mij dat ik daar niet thuis behoorde; omdat ik, ofschoon zeer vooruitstrevend, geen socialist ben. Toen de heer Oud in actie kwam, heb ik direct bedankt.

In de V. V. D. gevoel ik mij wel thuis. Het nieuwe beginsel-programma schenkt mij volkomen bevrediging. Wanneer de oud-V. D.-ers daarvan kennis nemen en dit goed doen, zullen zij, dit kan niet anders, moeten erkennen, dat de beginselen van de oud-V. D. B. daarin zijn verwerkt. Ik heb dan ook alle vertrouwen, dat vele oud-partijgenoten, al zijn ze dan nog geen lid van de V. V. D., toch aan die partij hun stem zullen geven. Moge deze mooie middenpartij tot heil van land en volk krachtig versterkt in het Parlement terugkeren.

Vanaf de oprichting zegt de heer Falkena, ben ik lid geweest van de V. V. D. Met hart en ziel was ik de beginselen van die partij toegedaan en heb voor de verwezenlijking daarvan steeds op de bres gestaan. Na de bevrijding werd ik ingelijfd bij de P. v. d. A.

Waarom V.V.D.?

vraagt Mevrouw A. Fortanier-de Wit:

Omdat V. V. D. betekent:

1. Door grotere vrijheid meer welvaart voor allen;

Maakt daarom één va

id en Democratie ?

Mr. G. Vonk: Het beschermen van de fundamentele levensrechten van de mens, het onder alle omstandigheden stellen van het algemene landsbelang boven het enge partijbelang en het zich bewust zijn van ieders verantwoordelijkheid jegens zijn naaste, dat zijn naar mijn oordeel de hoofdkenmerken der V. V. D.

Naar mijn mening zo zegt de heer *Cornelissen*, zal de Middenstand en kleine ambachtsman zich aangetrokken gevoelen tot onze Volkspartij voor Vrijheid en Democratie, omdat men beu is van alle dwangmaatregelen en hoopt, dat de vrijheid, welke wij in onze vaandel voeren als politieke partij, ook zo spoedig mogelijk in toepassing zal kunnen worden gebracht in het bedrijfs- en zakenleven.

Verder zal de Middenstand

getroffen worden door onze leuze, dat wij strijden voor sociale rechtvaardigheid, hetgeen onze huidige regering niet nastreeft, daar men wel steeds maatregelen neemt in het belang en ten voordele van de arbeidersklasse, maar de Middenstand op dit terrein geheel vergeet.

Tenslotte heeft de P. v. d. A. ook een Middenstandsprogramma van 1946 en hierop wordt in de verkiezingsvergaderingen van die partij nog steeds gewezen, maar een partij, welke gedurende twee jaar voor 50 % de Regeringsmacht in handen heeft gehad, moest dan toch in feiten kunnen aantonen, wat zij na een 2-jarige regering gedaan heeft, voor deze belangrijke groep der Nederlandse bevolking.

Helaas kan zij dit niet, omdat ten enenmale aan deze bevolkingsgroep niet alleen geen aandacht is geschonken, maar men zelfs meerdere maatregelen heeft genomen, waarmede de betrokkenen werden gedupeerd. Als voorbeeld noem ik U de Omzetbelasting.

Waarom V. V. D.? vraagt *W. J. Ankersmit*: Omdat de persoonlijke vrijheid van denken en doen, voor iederen Nederlander, het veiligst is bij de V. V. D.

Waarom V.V.D.?

H. A. Korthals zegt:

Voorop moet staan de eerbiediging van de waarde der menselijke persoonlijkheid. Niet de mens, die los is van enige binding is ons uitgangspunt, maar de mens, die zich als een in gemeenschap levend wezen verantwoordelijk gevoelt jegens de gemeenschap en jegens de medemens, en die zich gebonden weet aan de normen van het Christendom.

Dit is voor mij de grondslag voor mijn politieke opvattingen en in de V.V.D. zie ik deze gedachten als richtsnoer. In onze partij wordt voor de mens de vrijheid gevraagd, die hij behoeft om zich te ontplooiën. Onze partij verwerpt dan ook terecht ieder maatschappelijk stelsel, dat voor de vrijheid van de mens gevaren kan inhouden en het staat pal tegen dictatuur en economische machtsoverheersing.

De vrijheid zij echter ieder

deelachtig en elk moet de gelegenheid hebben zich te ontplooiën. Vandaar onze strijd voor sociale gerechtigheid en ons streven om elkeen de gelegenheid te schenken zijn gaven te ontwikkelen. Zo komen de besten, ook in geestelijk opzicht, naar voren.

Elkeen worde beloond overeenkomstig zijn prestaties, en elkeen worde beschermd tegen een politiek die hem de vruchten van zijn arbeid wil ontnemen. En daarenboven besta er voor ieder rechtszekerheid, opdat wij ons allen vrij en veilig, en dus gelukkig kunnen gevoelen.

Waarom V.V.D.?

R. Zegeering Hadders antwoordt: Omdat ik principieel een vrijzinnige levensbeschouwing en politiek voorsta.

Daarbij ben ik overtuigd, dat het bestaan van een sterke niet socialistische maar wel zeer sociaal voelende middengroep, niet alleen van belang is voor de kleinere en grotere zelfstandigen, maar voor ons gehele volk.

je rood van LIJST 6

Socialistische financiering is roofbouw

★

Ons staatsbudget is opgeblazen

Toen de dag der bevrijding was aangebroken, wist een ieder, dat het ambt van minister van financiën geen sinecure zou zijn. Ons land was verarmd en slechts door zuinigheid en spaarzin zouden wij de geslagen wonden kunnen helen. Minister Lieftinck heeft dit alles misschien wel begrepen, maar niet in practijk gebracht. Hij is de man, die in een ernstige mate schuldig is aan de deplorabele toestand der rijksfinanciën, aan de grote uitzetting der geldcirculatie na de geldzuivering, aan de fantastische dollartekorten, als gevolg waarvan inflatie en devaluatie ons volk bedreigen. In plaats van een verantwoord financieel en monetair beleid te voeren, heeft hij zich overgegeven aan het socialistische principe: haal het geld waar het te halen is, met als enig resultaat, dat als gevolg van de door hem veroorzaakte prijsstijging de arbeiders in de eerste plaats de dupe zijn geworden. Wat hen aan de ene kant is gegeven, wordt hen door Lieftincks wanbeleid aan de andere kant langs een omweg meervoudig afgenomen.

Waarom en hoe?; en waarom had het anders gekund?

In de eerste plaats omdat ons staatsbudget is opgeblazen en tekorten van geweldige afmetingen vertoond. Wij ontkennen niet, dat er hogere uitgaven noodzakelijk waren door de herstelwerkzaamheden en door Indië. Maar wel wijzen wij er op, dat een groot gedeelte van de gedane uitgaven nodig was voor de bekostiging van het administratieve apparaat van de overheid, dat niet direct noodzakelijk is voor de wederopbouw en voor Indië. In plaats van als een bulldog bij de schatkist, te zitten, heeft minister Lieftinck iedere hulp van buiten om tot bezuinigingen te komen afgewezen.

In de tweede plaats is de geldcirculatie na de geldzuivering onstellig gegroeid. Minister Lieftinck's medewerker, de president van de Nederlandse Bank, heeft in zijn jaarverslag onomwonden te kennen gegeven, dat deze toeneming van de geldcirculatie een gevolg is van de overheidsfinanciering. Ten dele de tekorten van de overheid, ten dele het feit, dat minister Lieftinck zweert bij zijn goedkoopgeldpolitiek en daardoor niet in staat is de staatschuld te consolideren. Indien minister Lieftinck bij de geldzuivering het uit de circulatie genomen geld had omgezet in staatspapier, was er wellicht wel een levendige handel in dit papier ontstaan, maar had niemand meer kunnen investeren dan er kopers waren voor het staatspapier. De staatsschuld zou in veilige haven zijn geweest en zou geen druk op de geldcirculatie hebben uitgeoefend. Maar minister Lieftinck heeft van de geldzuivering geen werkelijke geldzuivering gemaakt. Hij heeft deze gebruikt om op het geld van een aantal mensen en bedrijven te gaan zitten en omdat hij daarop niet kan blijven zitten, komt dit uiteindelijk in de circulatie zonder dat van een consolidatie van de staatsschuld sprake is. Op deze manier spaarde minister Lieftinck in zijn idee wat rente. Nog afgezien van het feit, dat deze rentebesparing niet waar is, heeft hij hiermede ons land naar de rand van de afgrond gebracht. Want nu is de situatie zo geworden, al weer mag de president van de Nederlandse Bank spreken, dat er een gigantische vlottende schuld is, maar de middelen tot consolidatie ontbreken, zodat als deze houders van de vlottende schuld hun gelden terug gaan vragen — en zij doen dat vroeger of later — de regering deze alleen terug kan betalen door de bankbiljettenpers te laten draaien.

MANKE VERGELIJKING

Minister Lieftinck probeert steeds weer de feiten te vergoelijken door vergelijking met an-

dere landen. Maar deze vergelijkingen gaan mank, omdat die andere landen of geen geldzuivering hebben gehad of veel meer goederen hebben. Het is een feit, dat sinds de geldzuivering de circulatie is gestegen tot het drievoudige van die van voor de oorlog, in hoofdzaak als gevolg van de overheidsfinanciering. Een zo snelle stijging hebben maar weinig landen te zien gegeven en het ergste is, dat het crescendo van deze stijging voor de deur staat. De vermindering van de koopkracht van de gulden sinds 1945 is de schuld van minister Lieftinck, de schuld van zijn ideaal te halen waar het te halen is, met behulp van welk ideaal hij de massa de dupe heeft gemaakt.

Indien minister Lieftinck de geldzuivering had gebruikt voor een consolidatie van de overheidsschuld, indien hij daarna de overheidsuitgaven in toom had gehouden en evenzeer had geconsolideerd voorzover zij de belastingen overschreden, dan was de grote prijsstijging niet nodig geweest, dan zou de gehele bevolking er qua koopkracht beter voorstaan hebben.

Maar dat is nog niet alles. Doordat minister Lieftinck en zijn raadgevers de bezitters trachten te plukken, hebben zij wantrouwen gezaaid. Wantrouwen in de overheid en wantrouwen in de vastheid van de guldén. Mede daardoor wordt er niet gespaard. Mede daardoor neemt het consumptie-verbruik zulke grote afmetingen aan. Als gevolg daarvan wordt er zo weinig geëxporteerd en zoveel geïmporteerd. Het dollartekort — de regering heeft het onder druk van minister Van den Brink eindelijk erkend — wordt voor een deel veroorzaakt door de monetaire politiek in het binnenland. Minister Lieftinck heeft ons land in sterkere mate van het buitenland afhankelijk gemaakt dan nodig ware geweest. Hij heeft met zijn politiek, waarin het buitenland geen vertrouwen heeft, bovendien de weg afgesneden om in het buitenland langs particuliere weg gelden te verkrygen.

FINANCIËLE ROOFBOUW

De socialistische financieringspolitiek, zo ijverig beoefend door minister Lieftinck en volkomen te karakteriseren als financiële roof-

bouw, heeft de toch al niet fraaie economische positie van ons land verder ondermijnd. Hij heeft met royale hand genomen, maar — zij het dan ook voor velen niet anders merkbaar dan in het feit, dat zij tegenwoordig met hun inkomen zo weinig kunnen doen — met nog veel royaler hand uitgegeven. Hij heeft va banque gespeeld om zijn socialistische vrienden te kunnen bevredigen, maar heeft niet begrepen, dat hij hen in de eerste plaats de dupe maakte. Hij heeft het arbeidersbezit: de sociale uitkeringen, de pensioenen, de levensverzekering, het spaarbankboekje, aangetast en hen afhankelijk gemaakt van een staatsuitkering. Hij was in de gelegenheid geweest om beter dan welke C.C.D. ook de zwarte handel te bestrijden

door de geldcirculatie te laten inkrimpen. Zijn afgunst jegens de bezitters — waarbij hij vergeten heeft, dat de arbeiders door de diverse sociale fondsen tegenwoordig ook grote bezitters zijn — heeft hij zover doorgedreven, dat ons land voor de verrijking van de kapitalen voor het aankopen van machines e.d. aangewezen is op het buitenland, zulks terwijl hij had moeten beseffen, dat hij juist de kapitaalvorming had moeten bevorderen, omdat die de basis is van de industrialisatie en werkgelegenheid.

Er zullen knappe stuurlied nodig zijn om financieel ons land in de goede richting te koersen. En dan nog zal het de vraag blijven, of drie jaar ministerieel beleid van de heer Lieftinck ons land financieel niet zover uit de koers heeft gebracht, dat geen stuurman er zonder averij in slaagt de juiste koers terug te vinden.

EIGENWIJZE LIEDJES

Een héél dozijn!

Wij gaan de bange strijd weer in
Voor land en volk en huisgezin
Met een dozijn partijen,
Die ons, en elk naar eigen trant,
Met dit en dat en allerhand
Op een papier verblyen.

Stemt Rood! Stemt Zwart! Stemt Sociaal!
Steunt het Gezag! Stem Nationaal
Laat U toch niet verblinden!
Kiest Jan! Nee, Piet!! Kiest Kwaliteit!
Kiest Vrijheid door Gebondenheid!
WIJ zijn Uw WARE Vrinden!...

Het zijn er weer een heel dozijn,
Die allemaal voornemens zijn
Ons volk te gaan regeren,
En die zich weer in woord en plaet
En op de hoek van elke straat
Luidruchtig afficheren.

En zij, die zich het schuldigst voelt
Want op regeringswortel stoelt,
Maakt dus het meeste leven:
Zij kan inzake wanbeleid
En doorbraak naar haar Nieuwe Tijd
Desnoods nog véél meer geven.

En zij, die mede-schuldig staan
Want domweg hebben mee gedaan,
Zien nu hun malcontenten,
Hoe zich hun leider wendt of keert
Of zich als sfynx manifesteert,
Actief als.... dissidenten!

En zij, die jong en ongeschoold,
Op politiek terrein verdoold,
Een eigen zaak beginnen,
Beloven fors en sterk geluid
En eisen meer dan honderd uit
Om óók een stoel te winnen....

Het blijft dus weer het ouwe lied:
Je hebt het of je hebt het niet....
Niet ieder kan regeren....
En wat nu als regeerder hangt
En aller burgers blikken vangt,
En aan die burger grijf belooft
Dat wat die burger toch niet g'looft,
Zit straks wellicht in zak en as
Op wat alleen maar droombeeld was,
Met de gebakken peren....

Heeft Breëro eertijds niet gezegd
En zelfs poëtisch vastgelegd
Hoezeer het kan verkeren?....

Brammetje

Stemt Woensdag Mr. P. J. OUD - Lijst 6

KRACHTIGE BOEREN = GEZOND VOLK

Bemoeizucht der Overheid dient getemd

In ons beginsel-program staat dat met betrekking tot de landbouw-politiek als richtsnoer wordt aanvaard de overtuiging, **DAT HET BESTAAN VAN EEN KRACHTIGE EN ZELFSTANDIGE BOERENSTAND VOOR DE GEZONDHEID VAN HET NATIONALE LEVEN VAN DE GROOTSTE BETEKENIS IS** en **DAT OP HET STUK VAN DE VERHOUDING TUSSEN STAD EN PLATTELAND EEN BELEID WORDT VERLANGD, DAT GERICHT IS OP WEGNEMING VAN DE ACHTERSTAND AAN CULTURELE VOORZIENINGEN IN DORPEN EN KLEINE STEDEN.**

Dit betekent dat de V.V.D. een politiek voorstaat en zal voorstaan, die er toe leidt het land- en tuinbouwbedrijf een gezonde financiële basis te verschaffen.

Dit betekent ook, dat de V.V.D. geenszins het standpunt inneemt, dat onder alle omstandigheden aan de economische en maatschappelijke krachten vrij spel moet worden gelaten. Integendeel, zoals onze partij bereid is elke groep, die bekneeld dreigt te raken tussen de ingewikkelde machinerie, die onze samenleving tegenwoordig is, te hulp te komen, zo is zij ook bereid er voor te ijveren, dat onze agrarische bevolking een rechtvaardige beloning ontvangt voor de diensten, die zij aan de gemeenschap bewijst.

Dit geldt niet alleen voor de werkgever, maar evenzeer voor de werknemer in het land- en tuinbouwbedrijf. De V.V.D. is daarbij echter de opvatting toegedaan, dat de Overheidsbemoeiing niet verder dient te worden uitgebreid dan strikt noodzakelijk is en dat deze beperkt moet worden daar waar zulks mogelijk is.

Onze partij wenst vrijheid voor zover mogelijk en gebondenheid voor zover noodzakelijk.

Derhalve heeft de V.V.D. erkend, dat het in de periode, die achter ons ligt, in het algemeen belang nodig was, dat de bedrijfsvoering en de loon- en prijsvorming aan bepaalde regels werden gebonden. Zij heeft zich echter voor het overige niet kunnen verenigen met het beleid, dat de Regering t.a.v. het agrarisch bedrijf heeft gevoerd.

Wat toch was het geval? Reeds voor de laatste wereldoorlog waren verschillende maatregelen genomen, die ten doel hadden steun te verlenen aan de land- en tuinbouw. Het heeft geen zin hier nader in te gaan op de resultaten, die daardoor werden bereikt, volstaan kan worden met er de aandacht op te vestigen, dat deze Overheidsmaatregelen na het uitbreken van de oorlog in grote lijnen werden gehandhaafd, doch dat zij van dat ogenblik af dienden tot bescherming van de consument. En tot nu toe is dat zo gebleven. Het is nuttig en nodig hierop nog eens nadrukkelijk te wijzen, want te velen zijn nog altijd de mening toegedaan, dat de landbouw op dit moment van Overheidswege wordt gesteund, terwijl het in feite zo is, dat de consument wordt beschermd. De grote bedragen, welke door middel van het landbouwegalisatiefonds op het voedselpakket worden toegelegd, strekken dan ook niet als tegemoetkoming aan de landbouw, maar komen ten voordele van het gehele Nederlandse Volk.

De politiek van de Regering is er op gericht geweest, lonen en prijzen zoveel mogelijk met elkaar in evenwicht te houden. Dit streven op zichzelf verdient toejuiching, doch de Overheid heeft er zich toe laten verleiden de lonen en prijzen in de landbouw-sector, ondanks de waarschuwingen, die zij van verschillende zijden te horen kreeg, te laag af te stemmen, zo laag zelfs, dat daardoor in 1947 grote moeilijkheden zijn ontstaan, welke men nu achteraf zal trachten nog enigermate goed te maken door een bedrag van f 86.000.000.— in de vorm van toelagen uit te keren. Door hiertoe over te gaan heeft de Overheid zelf erkend, dat zij in haar beleid heeft gefaald.

Een van de nadelen van het schriele prijsbeleid dat de Regering

t.o.v. de landbouw heeft gevoerd, is dat de boeren thans niet beschikken over het nodige kapitaal om de verschillende verbeteringen, welke nodig zijn om tot goedkoper productie te kunnen geraken, door te voeren. Wel heeft de Regering bij voortdurende allerlei maatregelen aanbevolen om tot rationalisatie der bedrijven en zodoende tot verlaging van productiekosten te komen, doch de middelen die daarvoor nodig zijn, worden de boeren onthouden.

Dat ook hier de cost voor de baet moet uitgaan, ziet de Overheid blijkbaar niet in en evenmin, dat ook een boer als hij wil investeren, geld nodig heeft. Voorts had zij moeten overwegen, dat als gevolg van de oorlog een grote achterstand is ont-

staan, die slechts ten koste van grote financiële offers kan worden ingehaald en die, ook naar onze mening, moet worden ingehaald. Immers, als vaststaand kan worden aangenomen, dat wij straks met verschillende producten de concurrentiestrijd op de wereldmarkt weer zullen moeten aanbinden en dan zal het nodig zijn, dat onze land- en tuinbouw zo goed mogelijk „gevechtsklaar” zijn. Het mag waar zijn, dat onder de werking van verschillende internationale regelingen (b.v. de samenwerking in Benelux-verband, de internationale tarwe-overeenkomst e.d.) minder heftige schommelingen in de prijzen zullen optreden dan voorheen wel het geval was, het is eveneens een waarheid, dat de wereldmarkt zich niet naar ons zal richten, doch dat wij ons naar de wereldmarkt zullen hebben te richten. Daarom zal er alles op moeten worden gezet de productie op te voeren, de kwaliteit van het product te verbeteren en de productie-kosten te verlagen.

Grote aandacht zal hierbij ook dienen te worden gewijd aan de positie van het klein-bedrijf, dat door z'n bijzonder karakter van zo grote betekenis is voor onze samenleving en dat mede onder den invloed van de onderscheiden maatregelen zijn voornaamste bestaansbronnen gedeels heeft zien opdrogen, tengevolge waarvan het in grote moeilijkheden is geraakt.

Gelet op de situatie, zoals deze zich op het ogenblik aandient, zal het voorshands zeker nodig blijven, dat in verschillend opzicht regelend wordt opgetreden. Dit houdt echter naar onze mening niet in, dat de Overheid zich met de uitvoering van de noodzakelijke maatregelen moet blijven belasten. Integendeel, naar onze opvatting moet deze taak worden toebedeeld aan het bedrijfsleven zelf.

De georganiseerde landbouw heeft in de Stichting voor de Landbouw een orgaan, dat zeker in staat ge-

acht kan worden die taak te vervullen en hoe eer de overschakeling van de Overheid op het georganiseerde bedrijfsleven plaats heeft, hoe beter het ons lijkt. Het wachten is hier op de wettelijke regeling, die daarvoor de basis moet leggen. Ademt het ontwerp van Wet, waarbij de onderhavige materie zal worden geregeld, de juiste geest, d.w.z. wordt daarin de onafhankelijke positie van het bedrijfsleven voldoende gewaarborgd, dan zal de V.V.D. zeker niet aarzen daaraan haar steun te geven.

Zal de komende tijd wellicht aan onze agrarische bevolking hoge eisen stellen, wij houden ons overtuigd, dat zij over voldoende kwaliteiten beschikt om, samenwerkend in de verschillende vrije organisaties, die zo schone voorbeelden zijn van een krachtig particulier initiatief, de taak, waarvoor zij zich gesteld zal zien, te volbrengen, mits haar enerzijds de nodige vrijheid wordt gelaten om zich te ontplooiën en haar anderzijds de nodige hulp wordt geboden om zich te ontwikkelen. Het is de Overheid, die bepaalt, hoe ver het ene, zovel als met het andere zal worden gegaan.

Het behoeft geen nader betoog, dat het in dit verband van het grootste belang is, in welke richting het Regeringsbeleid in de toekomst zal worden gevoerd. Deze richting zal mede worden bepaald door het resultaat van de komende verkiezingen. Wilt gij, boeren en tuinders daarop invloed ten goede uitoefenen, wilt gij een beleid, dat er op gericht is rechtvaardigheid te betrachten, ook ten aanzien van U, schaart U dan bij de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie en stemt Woensdag op LIJST 6.

Wat zijt ge geweest?

Wat wilt ge worden?

Geleide en gebonden voorlichting voor de kleine man.....

Een verkiezingsmanifest wapperde in de brievenbus!

Wat zijt ge geweest? Wat wilt ge worden? En dus geconcipieerd door de Partij van de Arbeid.

Ik ben weer een heel stuk wijzer geworden. Want ja..... wat ben ik geweest? Arbeider, winkelier, boer, onderwijzer, ambtenaar... ja inderdaad, ambtenaar! Och, en dat was nog niet zo gek. Natuurlijk harder werken dan tegenwoordig. En minder vreugde uit de geleide economie. Maar overigens..... En wat ik wil worden? Tja, wat wil de heer Vorrink en de heer v. d. Goes van Naters en zelfs professor Schermerhorn niet allemaal worden? Maar als ik het dan voor het zeggen heb: geen socialist! En geen communist! Maar weer een vrij en slechts bij uitzondering strak geleid en stijf gebonden mens. Een vrij mens in een vrije staat. En weer onder echt Nederlands recht. Parlementair en niet door het voldongen feit geregeerd. En door bekwame, karaktervolle mannen. En niet door Jonkmannen en van Mooken en Schermerhorns. Als ik dat verlanglijstje helemaal ging overschrijven... nou...!

Ik lees dat deze regering geen welvaart te verdelen vond. En ik begrijp dus niet wat zij dan met vermogensspreiding bedoelt. En waarom ik en velen met mij thans door hef-

fingen ineens en heffingen op vermogensaanwas „gebukt gaan onder de vrees voor de dag van morgen”.

Ik lees dat minister Mansholt gezorgd heeft voor een rechtvaardige verdeling van het voedsel. En ik begrijp dus niet waarom de hele kleine man zo te keer gaat. En waarom de welvarende mens alom en volstrekt bonnenloos en in elke restauratie kan eten en drinken wat voor die kleine man en al de zijnen onbereikbaar blijft. Rechtvaardig...?

Ik lees dat minister Lieftinck heeft gezorgd, dat de gulden de vaste waarde behield zodat we niet bang hoeven te zijn dat een loon van f 50 de volgende week maar f 40 en nog veel minder waard zal zijn. En ik begrijp dus niet waarom zo tallozen doodsbang „in aandelen gevlucht zijn”. En waarom ik voor 100 van die gave gulden nog maar 70 Zwitserse francjes kan kopen tegen vroeger 210. En waarom letterlijk alles — ook en vooral voor die hele kleine man — 3 tot 5 maal duurder is geworden. Of is dat wellicht een gunstig gevolg van de geleide economie?

Ik lees dat Zijne Excellentie een belastingstelsel invoerde dat de druk beter verdeelde. En ik begrijp dus niet waarom ik alom zwaar bedrukt en wanhopige klagers ontmoet, die betogen en bewijzen, dat de druk alleen maar verplaatst doch in geen geval beter verdeeld werd.

Of is dat kwaadsappig geroddel?

En ik lees dat minister Vos de „wilde vrijheid” die ons vroeger in armoede heeft gedompeld, beteugelde. En ik begrijp dus niet waarom we nu met de Vossiaanse bedrijfsordering plus planbureaux nog veel dieper in die armoede zijn gedompeld dan ooit te voren. Of is dat maar schijnarmoede, zoals we ook van schijnwelvaart spreken?

Ik lees hoe vroegere regeerders door hun wanbeleid de energie van ondernemers en arbeiders hebben vernietigd. En ik begrijp dus niet waarom ik alom ondernemers tegenkom, die juist betogen dat deze regering alle energie vernietigt en alle ondernemingslust vermoordt door „een ontzaglijke bureaucratie”, gekweekt door..... de bedrijfsordering, de planbureaux en de geleide economie, en dat er bij vele arbeiders helemaal geen arbeidsenergie maar wel arbeids-onwil bestaat.

En ik lees en herlees dit pamflet... en ik begrijp er maar niets van. Dat is natuurlijk ook niet de bedoeling. Hoofdzaak is dat het partijlid en vooral het twijfelende, wankele partijlid overtuigd wordt, dat zijn leven opwaarts gaat, dat zijn bestaan veilig is, dat de welvaart zich herstelt en dat de productie ten bate van het ganse volk wordt aangewend... En als dat partijlid nu maar geen oppositionele bladen leest en van het oordeel des onderscheids dan wel het in „wilde vrijheid” gekweekte gezond verstand gespeend blijft...

Want anders staat hij net als ik... en begrijpt er ook geen aap van.

En dat is voor de heer Vorrink om helemaal tureluurs te worden.....

ABR. EXODUS

AMY GROSCHAMP-TEN HAVE RICHT

Een woord van vrouw tot vrouw

Vrouwen —! Uw belangen, Uw specifieke vrouwenbelangen worden het beste verdedigd door een vrouw, want géén man is in staat ook maar bij benadering te beseffen wat er door vrouwen wordt geleden door verouderde wetsvoorschriften en voorkeursrechten van de man. Er zijn tal van problemen, waardoor de vrouw directer en meer onmiddellijk wordt geraakt dan de man en daarom is het niet meer dan billijk, dat ter verdediging van haar standpunt en ter oplossing van die vraagstukken de vrouwen in voldoende aantal mede op de bres staan en haar stem laten horen.

Niet de vrouw in de plaats van de man, maar de vrouw als gelijkge-rechtigde naast en met de man aan de regeringstafel — niet als uitzonderingsgeval sporadisch voorkomend, maar in gelijken getale tegenwoordig.

Punt 9 van het urgentie-program van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie luidt: Gelijkstelling van man en vrouw voor de wet en gelijke rechten tot benoembaarheid van vrouwen en mannen in overheidsfuncties.

Het is de V.V.D., die de vrouw de plaats in het landsbestel wil doen toekennen, die haar rechtens toekomt.

Daarom dient iedere vrouw, die zich van het grote belang van dit streven bewust is, haar stem uit te brengen op de vrouwelijke kandidaten van onze partij.

Geen stem gaat verloren, want zelfs de vrouw die een lage plaats heeft op de kandidatenlijst, heeft de kans om boven de boven haar staande mannen te worden gekozen, mits zij een bijzonder groot aantal stemmen op zich verenigt. (Dit is in '46 inderdaad gebeurd te Wassenaar).

De klacht van de politiek geschoolde vrouwen dat de belangstelling van het gros der niet academisch gevormden voor haar staatsburgerschap een zeer middelmatige is, is een gerechtvaardigde klacht.

Heeft het merendeel der vrouwen geen belangstelling voor de wet —?

Hierop kunnen wij gerust antwoorden: neen —! dat hebben zij NIET... totdat zij ermede in aanraking komen. En die aanraking kan een zeer onzachte zijn —!

Menige vrouw is op ruwe wijze wakker geschrikt uit haar zalige onwetendheid van hetgeen waartoe de man krachtens de wet is gemachtigd.

Als alles goed gaat..... och dan is de wet iets, dat er nu eenmaal moet zijn, maar dat niet voor je leeft. Je denkt er nooit over, het houdt je niet bezig het „doet” je niets... tot — op een kwade dag de slag valt en dan roept menige vrouw verbijsterd, verschrikt en verontrust uit: ja, maar dat KAN toch niet, dat de wet zo onrechtvaardig is tegenover de vrouw!

De plaats die de vrouw door de wet wordt aangewezen is een tweede rangplaats. De wet is gemaakt door mannen voor mannen en overal waar de sterk verouderde wet niet kracht-dadig is gemoderniseerd, staat de vrouw achter door het simpele feit van haar vrouw-zijn. — Er wordt met twee maten gemeten en de vrouw is altijd in het nadeel.

De huwende ambtenares is hiervan een voorbeeld. Zelf moet de vrouw kunnen beslissen of zij bij hu-

Degene die zegt: meer vrouwen in de volksvertegenwoordiging vindt twee groepen tegenover zich: die van het: „och-waarom-eigenlijk?” en die van het: „neen-dat-moeten-we-niet-hebben!”

Tot beiden zou ik het volgende willen zeggen:

Als gij een dringend verzoek hebt te richten tot een voor U onbereikbare instantie, dan hebt gij een tussenpersoon nodig, die Uw zaak voor U bepleit. Daarvoor zult gij bij voorkeur iemand kiezen, die doorkneet is in de moeilijkheden van Uw speciale probleem, gij zult iemand willen hebben die ervaring heeft in dergelijke zaken, iemand die begrip heeft van Uw wijze van denken, aanvoelen en reageren. Als gij een bakker zijt zult gij een andere invloedrijke bakker tot Uw pleitbezorger kiezen en het zal niet bij U opkomen een tuinman — van hoe goeden wille hij ook moge zijn — naar Den Haag te sturen. Als gij een fabrieksdirecteur zijt zult gij iemand kiezen die op de hoogte is van loon- en prijspolitiek, van arbeids-productie en -geschillen maar zeer zeker zult gij Uw belangen niet toe- vertrouwen aan een zanger of een schilder hoe zielsverrukkend zij ook mogen zingen en schilderen.

Gij weet Uw belangen het best gediend door een kundig en ervaren lotgenoot. Dat wordt door een groot aantal vrouwen nog niet voldoende beseft.

welijk wil doorwerken of uitscheiden. De strijd hierover is nog in volle gang.

De motie-Zeelenberg, die rechtsge-lijkheid beoogt tussen mannelijke en vrouwelijke ambtenaren, werd in April '47 door de Provinciale Staten van Zuid-Holland aangenomen. Dit is nog maar een begin. Het gaat om een aangevraagd wijzigingsvoorstel.

Het gaat niet alleen om de huwende maar tevens om de gehuwde ambtenares. Of voor haar de noodzaak bestaat al dan niet te werken, moet de gehuwde vrouw zelf kunnen beslissen. De datum voor het ontslag aan de gehuwde ambtenares is door de regering opgeschort tot 1 Januari 1950.

Anderhalf jaar resten de vrouwen dus nog om hiertegen unaniem stelling te nemen en zich — onverschillig van welke gezindte zij zijn of tot welke partij zij behoren — te verenigen in een gezamenlijke actie.

De gelukkig getrouwde vrouw zonder onmiddellijke geldzorgen denkt weinig of niet aan al deze dingen.

„Ik heb wel wat anders aan mijn hoofd”, meent zij en zij is ervan overtuigd, dat dat „andere” veel belangrijker is.

Maar eens kan de dag komen, dat zij in scheidingsperikelen geraakt en dan zulle haar de haren te berge rijzen als zij gewaar wordt, wat de wet KAN betekenen..... voor haar.

Eens kan de dag komen dat zij — door harde noodzaak gedwongen — haar vroeger beroep weer wil opnemen en — de deur voor zich gesloten vindt.

Eens kan de dag komen dat zij in wanhoop en machteloze woede bemerkt, dat zij over haar eigen kinderen niets te zeggen heeft.

Ruim een jaar geleden kwam het gewijzigd wetsontwerp Kinderrecht in de Tweede Kamer. Hierbij werd bepaald, dat de ouderlijke macht door BEIDE ouders zou worden uitgeoefend. Aan de vrouw werd dus medezeggenschap toegekend maar — alsof men bevreesd was hiermede reeds te ver te zijn gegaan, werd hier aan toegevoegd, dat bij verschil van inzicht DE WIL DES VADERS BESLISSEND ZOU ZIJN —! Met deze toevoeging verloor de medezeggenschap der vrouw veel, zo niet alles van haar waarde. Een voorstel der vrouwelijke Kamerleden om een

eventuele eindbeslissing in handen van de rechter te leggen, werd..... verworpen.

Tenslotte werd het voorstel van een der mannelijke Kamerleden aangenomen inhoudende dat de moeder beroep op de kinderrechtter heeft indien de beslissing van de vader het geestelijk of zedelijk belang van het kind schaaft.

Een ietwat magere concessie —

maar toch gelukkig een verbetering.

Vrijheid van arbeid voor de vrouw — herziening van een huwelijkswet, die de vrouw tot een onmondige stempelt — en herziening van het Kinderrecht, dat een moeder verbiedt in laatste instantie mede te beslissen over haar eigen kinderen, ziedaar, drie uiterst belangrijke vraagstukken, die in eerste instantie de vrouw en moeder raken. Het is waard hiervoor te vechten!

Wij kunnen dat niet persoonlijk doen. Wij hebben geen toegang tot de volksvertegenwoordiging en daarom hebben wij een tussenpersoon nodig, die onze belangen bepleit, iemand die voelt en denkt als wij, die begrip heeft van onze vrouwenproblemen.

Wie is zo precies in staat de moeilijkheden van de vrouw aan te voelen als — een andere vrouw?

Het zijn de vrouwen die in de Kamer de beste strijdsters zullen zijn voor de rechten van de vrouw.

En daarom: stemt op 7 Juli a.s. op de vrouwelijke kandidaten van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie, de partij die pal staat voor Vrijheid, Verantwoordelijkheid en Sociale Gerechtigheid, de partij die zich tot tolk maakt van de rechten der vrouw —!

Stemt de vrouwelijke kandidaten van lijst 6 —!

ZEGENINGEN

Nationalisatie is een van de vele slagwoorden waar de socialistten de massa mee trachten te imponeren. Van deze massa wordt gevraagd vooral toch te geloven, dat bij nationalisatie van de bedrijven geen buitensporige winsten worden gemaakt die anders slechts „aan de aandeelhouders” ten goede komen. Bij nationalisatie, zo heet het verder, wordt de gehele productie niet geleid door het belang van enkelen, doch door de belangen van de gemeenschap.

In de praktijk blijkt echter, dat ook in dit verband „alle Theorie grau” is. Het is toch wel merkwaardig, dat juist in die gevallen waar men tot nationalisatie is overgegaan (vergelijk Engeland!) de bedrijven plotseling met verlies gaan werken. Aldus wordt de nationalisatie geen zegen, doch een last voor de gemeenschap, aangezien deze gemeenschap (d.w.z. de belastingbetaler) diep in zijn beurs moet tasten, teneinde de tekorten die in de genationaliseerde bedrijven zijn ontstaan, bij te passen.

Tot welk een nationale ramp de nationalisatie voor een land kan leiden, bleek zeer onlangs uit een rapport van de Franse oud-minister René Plevin, dat namens de commissie van Financiën der Nationale Vergadering werd uitgebracht over de genationaliseerde onderneming „Snecma”, de vroegere bekende fabriek van vliegtuigmotoren Gnome et Rhone.

In het rapport wordt o.m. medegedeeld, dat de leider van de nieuwe maatschappij communist is en werd benoemd door de vroegere minister van Bewapening, Charles Tillon, eveneens communist. De nieuwe directeur ontsloeg alle afdelingsleiders

en verving deze door communisten. De maatschappij heeft over 1947 een schuld van ruim 500 miljoen francs wegens inkomstenbelasting, sociale verzekeringen etc. Deze werden aan de bron geïnd, doch nimmer aan de Staat afgedragen. Ook voor dit jaar staan volgens het rapport grote bedragen open. Ofschoon er geen winst werd gemaakt, zijn op grond van het schema der winstverdeling bepaalde uitkeringen gedaan. Als schrille tegenstelling tot dit alles wordt er op gewezen, dat de maatschappij, voordat zij was genationaliseerd, in de laatste vier jaren gemiddeld 25 miljoen francs winst maakte!

Ziedaar de „zegeningen” die Frankrijk van de nationalisatie ondervindt.

Laat ook dit voorbeeld weer een ernstige waarschuwing zijn, om de gevolgen der nationalisatie niet te onderschatten. De nationalisatie is nu eenmaal bedrijfs-economisch gezien, een volkomen ongezonde gedachte en het doet er tenslotte weinig toe of deze gedachte door communisten dan wel door socialistten in praktijk wordt gebracht.

Ook de werknemer bedenke dat nationalisatie de ondergang van het bedrijf betekent, met als gevolg een staken van de sociale voorzieningen die hem als lokmiddel worden beloofd. Voor deze — op zo ruim mogelijke schaal — toe te kennen sociale voorzieningen strijdt ook de V.V.D. Doch voorwaarde om een dergelijk doel te verwezenlijken is en blijft, een gezond geleid bedrijf. Met het slachten van de kip, die de gouden eieren legt, is niemand gebaat. Noch werknemer, noch werkgever.

VROUWEN, Uw lijst is LIJST 6

TWEE VLIEGEN IN EEN KLAP

Handhaaft, kiezer, deze Staat!

Iedere kiezer wordt op 7 Juli voor de keuze gesteld. Die keuze wordt hem in ons land niet gemakkelijk gemaakt. In de Verenigde Staten van Noord-Amerika heeft hij de keuze uit twee: de Democraten en de Republikeinen. In Engeland praktisch gesproken eveneens: de Conservatieven en Labour. In ons land heeft hij de keuze uit vijf of zes, of zo ge wilt uit elf of twaalf. Hij moet dus niet uit twee kwade het minste kiezen, maar uit vijf of zes.

Ging het alleen om het beginsel, dan zou voor hem de keuze waarschijnlijk nog niet moeilijk zijn, maar voor een kiezer, die zich zijn verantwoordelijkheid bewust is, gaat het ook om de toepassing van het beginsel. Om zich daarover een oordeel te vormen, is buitengewoon moeilijk. Dan wil men niet alleen oordelen over de politiek als wetenschap, maar ook over de politiek als kunst. Het woord politiek toch heeft tweeërlei betekenis, die men vaak verwart. Politiek als wetenschap is de leer van de juiste sociale staatsorde, politiek als kunst is de geschiktheid om de gewenste sociale staatsorde orde zoveel mogelijk te verwezenlijken. Men kan in de politiek een juist inzicht hebben in de wenselijke staatsrechtelijke verhoudingen en toch de geschiktheid missen om deze in praktijk te brengen.

Iedere politieke partij mag, als haar streven haar ernst is, nooit uit het oog verliezen, dat zij naar beïnvloeding van de samenleving heeft te streven. Een politieke partij is nu eenmaal niet zonder meer een partij, die een getuigenis in de wereld uitdraagt, maar een, die met alle geoorloofde middelen en met inspanning van al haar krachten moet streven naar de macht. Macht, niet alleen in dien zin, dat zij de volstreekte meerderheid heeft in de Regering, maar ook in dien zin, dat zij, hoewel in de minderheid, haar invloed benut, politieke doelstellingen te verwezenlijken. Wanneer de heer Feuilletau de Bruyn dan ook schrijft, dat kleine partijen in de Staten-Generaal een veel grotere vrijheid van handelen hebben, omdat geen van haar leden ooit heeft te dromen van een ministerzetel, dan geeft hij daarmede blijk van politiek onbenul. Hij wil slechts getuigen en ziet bij voorbaat reeds van elke invloed op de regering af. Elke minderheid, die de kloof, welke haar van de meerderheid scheidt wil verdiepen in plaats van overbruggen, doemt zichzelf tot machteloosheid. Elke meerderheid, die de kloof, welke haar scheidt van de minderheid, wil verdiepen in plaats van overbruggen, maakt zich schuldig aan machtsmisbruik. Beide handelen in wezen ondemocratisch, omdat ze in plaats van te streven naar samenwerking, haar wil dictatoriaal willen opdragen.

Had de kiezer slechts uit twee kwaden te kiezen, dan was de zaak eenvoudig, maar bij ons kiesstelsel met zijn evenredige vertegenwoordiging en zijn vijf of zes verschillende partijen is het zo eenvoudig niet. Dat de partijen, welke tegen het Kabinet Schermerhorn/Drees en het Kabinet Beel oppositie hebben gevoerd, de meerderheid der zetels in de nieuwe Tweede Kamer zullen bezetten, gelooft niemand. Men is dus in de toekomst op samenwerking met minstens een der Regeringspartijen aangewezen. Dit is nu eenmaal de politieke realiteit, welke men nooit uit het oog mag verliezen. Wel geeft de grondwetsherziening gelegenheid om in tweede lezing de macht der minderheid te doen gevoelen, maar daarmede is alleen iets tegengehouden en nog niets opgebouwd. En men vergeet niet, dat voor elke andere herziening van de grondwet, welke meer in onze richting zou gaan, ook een 2/3 meerderheid vereist is. Hoe denkt men die langs democratische weg te verkrijgen? Democratie vraagt opbouwende samenwerking, en mokkende afzijdigheid onder het mom van beginselvastheid is miskenning der democratie. Meerderheid en minderheid hebben gezamenlijk de taak het staatsbestel in goede banen te leiden.

De grootste verantwoordelijkheid hiervoor ligt bij de meerderheid. Een meerderheid, die haar positie misbruikt om met veronachtzaming van een belangrijke minderheid haar wil door te zetten, ondermijnt in wezen de democratie, hoezeer ze deze met de mond ook moge belijden. Het is onze grief tegen de Partij van de Arbeid, dat zij zowel op het terrein van de Indische politiek als op dat van de financieel economische poli-

tiek, door dreiging met sociale onrust, haar wil tracht door te zetten en daarbij volgens eigen zeggen van Schermerhorn de Katholieke Volkspartij meesleurt. Daarom willen wij en de Christelijk Historischen, met behoud van ons beginsel, de Katholieken meer ruggesteun geven.

De macht van Katholieken en Socialisten in ons land is grondvest op hun eenheid.

Wanneer er in Nederland praktisch gesproken zonder de Katholieken niet meer te regeren valt, dan danken de Katholieken dit aan het feit, dat zij ondanks velerlei tegenstellingen in eigen kring, hun politieke eenheid bewaren.

Wanneer de Socialisten in Nederland een politieke macht van betekenis vormen, dan danken zij dit aan het feit, dat zij ondanks grote

tegenstellingen in eigen kring, hun eenheid bewaren.

Wanneer de politiek vrijzinnigen in Nederland sinds het begin van deze eeuw slechts geringe politieke betekenis hebben, dan hebben zij dit te wijten aan hun onderlinge verdeeldheid en gebrek aan eenheid.

Wanneer de politiek vrijzinnige groep in Nederland meer invloed op de Regering wil hebben, dan moet zij in de eerste plaats tonen die invloed waardig te zijn door ondanks alle verschillen als eenheid in de politiek op te treden.

Wie, om welke reden dan ook, deze eenheid verbreekt, speelt onherroepelijk in de kaart van zo sterke eenheden als de Katholieken en Socialisten.

Er is thans voor het eerst sinds een halve eeuw één politiek vrijzinnige partij, die zich inzet voor de invloed van het politiek vrijzinnige volksdeel op de Regering en als sterke middengroep allen wil omvatten, die in Thorbecke hun geestelijke vader zien.

Wij herdenken dit jaar het feit, dat het een eeuw geleden is, dat Thorbecke aan Nederland zijn liberale grondwet gaf.

Uw stembiljet, o kiezer, heeft de macht om deze op liberale beginselen gebouwde staat te handhaven en te versterken door Uw stem uit te brengen op de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie.

Zodoende kunt ge met Uw stembiljet en getuigen voor de eenheid van het politiek vrijzinnige deel van ons volk en invloed uitoefenen op het na de verkiezingen te voeren beleid.

Twee vliegen in één klap!

Wat denkt U?

Hoe zal na de verkiezingen de Tweede Kamer zijn samengesteld?

PARTIJEN	Aantal zetels in de Kamer	Aantal zetels na de verkiezingen
1. Katholieke Volkspartij	32
2. Partij van de Arbeid	29
3. Anti-Revolutionaire Partij	13
4. Comam. Partij Nederland	10
5. Christelijk Historische Unie ...	8
6. Volkspartij v. Vrijh. en Democr.	6
7. Staatkundig Gereform. Partij...	2
8. Oude S.D.A.P.	—
9. Onafhankelijke Nationale Groep	—
10. Katholiek Comité van Actie ...	—
11. Middenstandspartij	—
12. Revolutionair Comm. Partij ...	—
	100	100

Naam: Handtekening:

Volledig adres:

hierlangs afknippen

In de tweede kolom in te vullen het aantal zetels, dat U voor de verschillende partijen na 7 Juli a.s. verwacht.

Na invulling en ondertekening gelieve U de prijsvraag langs de aangegeven lijn af te knippen en in te zenden aan het Algemeen Secretariaat van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie. Koninginnegracht 61, 's-Gravenhage. Links bovenaan op de enveloppe vermelden „Prijsvraag”. De oplossingen moeten uiterlijk op Dinsdag 6 Juli 1948 te 12 uur in het bezit van het Secretariaat zijn.

Voor degenen, die de juiste voorspelling doen voor de samenstelling van de nieuwe Kamer, worden 5 boeken beschikbaar gesteld en 5 jaarabonnementen op het weekblad „Vrijheid en Democratie”.

Als eerste prijs wordt uitgelooft:

De Mémoires van Churchill in Nederlandse vertaling.

De opgave van de prijswinnaars zal worden gepubliceerd in het laatste Juli-nummer van „Vrijheid en Democratie”.

EN NU MAAR EVEN AFWACHTEN WAAR DE ZETELS NAAR TOE GAAN!

Op de Valreep

Ick blijf getrou, ick wijck niet af

„Daartoe is nodig, Mijne Heren, metterdaad te volbrengen 't geen Gij altijd in de mond hebt en dat Gij hebt in beeld gebracht door het teken van een bundel pijlen, in Uw zegel gegraveerd, namelijk, dat geen ledemaat van dit schone lichaam behoort te letten op wat hem alleen aangaat, maar op wat aan het ganse lichaam behoort — en dat é én deel van 't lichaam niet de spijs tot zich moet trekken, die voor 't gehele lichaam is toebereid.”

(Uit de Apologie van 1580.)

Nog slechts enkele dagen resten ons van de gang naar de stemlokalen, wanneer deze regelen onder de aandacht der lezers(essen) komen. De partijen staan in slag-orde, nog enkele zware aanvallen zullen ondernomen worden en dan zal de stembusuitslag spreken; dan zullen wij weten of deze verkiezing een periode van volkskracht en volksbestaan ondermijnende versplintering op gebied van politieke ordening heeft ingeluid of bevestigd zal hebben, dat ons volk aan niets minder behoefte heeft dan aan de terugkeer van dwergpartijtjes van wier doelstelling ten aanzien van een onderdeel we iets, ten aanzien van het geheel we niets weten.

Het denkbeeld van één alles omvattende politieke groepering in dit naar geloofs- en levensbeschouwing gedeelde volk behoort tot de waan-denkebeelden; de mening, dat bij elk afwijkend standpunt ten aanzien van onderdelen de vorming van een nieuwe politieke groepering noodzakelijk is, mag zonder voorbehoud als hoogst onjuist gequalificeerd worden.

We gaan deze verkiezing in met een paar dwergpartijtjes van welke er een zich openlijk aandient als mededingster naast de V.V.D. Het was de heer Feuilletau de Bruyn, die in zijn jongste radio-toespraak zijn groep als zodanig aan de luisteraars presenteerde; wellicht volkomen beseffende, dat zijn enige kans op slagen berust op een veronderstelde-onjuiste opvatting van de taak van de kiezers, nl. dat men de betekenis van het geheel uit het oog zou kunnen verliezen. Het standpunt van de heer Feuilletau de Bruyn ten aanzien van het probleem Indië is overbekend, maar niets weten wij van zijn opvattingen ten aanzien van alle andere problemen, welke in deze tijd om oplossing vragen.

Het is begrijpelijk, dat de heer Feuilletau de Bruyn zich beijvert het bestaansrecht van zijn groep Onafhankelijken aan te tonen en te verdedigen; onbegrijpelijk is, dat hij daartoe zich zo dicht mogelijk tracht „neer te vlijen bij de V.V.D.” Als men zijn kans van slagen zo afhankelijk maakt aan de gedachte, dat een graduatie van opvatting over een onderdeel — zij het in het huidige tijdsgewricht ontzaglijk belangrijk onderdeel — de mogelijkheid van eigen stemmenwinst inhoudt, dan verliest het begrip onafhankelijk zijn wezensmerk. Zo er inderdaad bij de groep Feuilletau de Bruyn meer besef van verwantschap met de V.V.D. bestaat dan „het vrijen” om haar aanhangers manifesteert, dan wordt hier een zeer gevaarlijk spel gespeeld. Immers een mislukking van de Onafhankelijken betekent alleen, dat menselijkerwijze

gesproken de behaalde stemmen in dat geval ten goede komen aan die partijen, die juist het tegendeel beogen van hetgeen de heer Feuilletau de Bruyn en de zijnen willen. Maar er zit in dit alles méér „muziek”.

* *

Politiek Vrijzinnig Nederland krijgt bij deze verkiezing een goede kans de politiek vrijzinnige denkbeelden voor ten minste vier jaren tot gelding te kunnen brengen. Niet alleen op het terrein van de Indië-politiek, maar ook op de gebieden van het sociaal, economisch en cultureel leven van ons volk. En men moet volslagen vreemdeling in dit Jeruzalem zijn om niet te weten, dat de bittere noodzaak onze stem op alle terreinen te laten horen meer dan ooit aanwezig is; dat elke versplintering deze geboden kans benadelen, zo niet onmogelijk maken kan.

En al behoeft er onzerzijds geen vrees te bestaan, dat dit gebeuren zal, wij mogen vertrouwen hebben in het juiste inzicht van de politiek vrijzinnigen; wij kunnen vertrouwen, dat onze aanhangers, en allen die met ons sympathiseren boven graduele verschillen de beginselen waar het thans om gaat, in het oog zullen houden en dienovereenkomstig zullen handelen. Toch mag een waarschuwend woord niet achterwege blijven, opdat wij te allen tijde de zekerheid met ons dragen: wij hebben tot de laatste dag voor de verkiezing iedere politiek vrijzinnige kiezer(es) gewezen op de ernst van deze stembusstrijd.

Het is duidelijk, dat ons voorafgaande betoog ook en in bijzondere mate geldt ten aanzien van het partijtje der Middenstanders.

Noch van de Onafhankelijken, noch van de groep der Middenstandspartij weten wij op dit moment hoe zij, eventueel in de Tweede Kamer vertegenwoordigd, zullen stemmen bij de behandeling van vraagstukken als: de plaats van het Openbaar Onderwijs in het Nederland van nu; de salariëring van de onderwijskrachten (M.O., L.O., N.O. en Kleuter-onderwijs); de Zondagwet, Huwelijkswetgeving; Subsidiëring van culturele instellingen, enz. enz. Zullen de eventuele vertegenwoordigers van de Onafhankelijken en de Middenstandspartij dan het blok der politiek vrijzinnigen versterken of..... Men zal goed doen deze vraag ernstig te overwegen.

* *

De algemeen secretaris van de V.V.D. heeft op onovertreffelijke wijze duidelijk gemaakt, hoe verkeerd het is zijn stem te geven aan een partij met welke beginselen men het niet eens is („Antwoord aan de man, die op Gerbrandy wilde stemmen”). Welnu, even gevaarlijk en verkeerd is het te stemmen op hen, wier beginselen ten aanzien van een belangrijk deel

van wat voor ons politiek vrijzinnigen van het grootste belang is, onbekend zijn. Het Indië-probleem is een uiterst belangrijk vraagstuk; de belangen van de Middenstand vormen een tweede punt van uitzonderlijk grote betekenis, maar beide vraagstukken blijven onderdelen van het ene grote probleem: de oplossing van de vele nationale vraagstukken in deze tijd. En ten aanzien daarvan moet een standpunt bepaald worden op grond van beginselen.

In een keuze-democratie als de onze, met een geleiding naar geloofsen wereldbeschouwing kan de partijvorming alleen juist geschieden langs de lijnen van de beginselen. Elke andere groepering is een slag in de lucht en liep in het verleden steeds weer uit op teleurstellingen.

Burke's klassieke definitie: „Een partij is een eenheid van mensen, die zich daarin verenigen ten einde door hun verbonden streven het al-

gemeen belang te bevorderen zulks op grond van een bepaald beginsel waarover zij het eens zijn”, heeft nog altijd haar waarde behouden.

„De nationale staatkunde wordt op de basis der nationale waarden bevrucht door het gedifferentieerd waarden-besef, dat in de politieke partijen tot uitdrukking komt” (Duynstee). Alleen dan stijgt de nationale staatkunde uit boven de stuurloze pragmatische politiek.

Er is een mooi woord van Thorbecke: „Beginselen zonder organisatie zijn een wegwijzer zonder weg”. De politiek vrijzinnigen in Nederland kennen hun beginselen en zy kunnen weten, dat de organisatie ervan tot stand kwam in de V.V.D. De wegwijzer is er én de weg!

De avond van 8 Juli 1948 zal bewijzen of het politiek vrijzinnig volksdeel van Nederland de koers gehouden heeft en of het mogelijk zal zijn, dat in de komende vier jaren bij de behandeling van elk vraagstuk op sociaal, economisch, staatkundig en cultureel terrein de beginselen der politiek vrijzinnigen tot gelding gebracht kunnen worden.

Geen stem mag er verloren gaan. Geen stem zal er verloren gaan, als ieder de woorden indachtig blijft, welke een onbekende burger van kort na 1600 beitelten liet in de gevelsteen van zijn huis:

„ICK BLIJF GETROU,
ICK WIJCK NIET AF.”
v. M.

EIGEN BOONTJES

De V.V.D. is geen speciale partij voor de Middenstand; haar doeleinden reiken hoger, zij wil het algemeen welzijn des lands bevorderen, maar juist voor dit algemeen belang acht zij een gezonde en krachtige Middenstand noodzakelijk. Om dit te bereiken is terugkeer tot vrije economie zonder belemmerende overheidsbepalingen, zodra de omstandigheden dit toelaten, geboden. Daarom ook verwerpt de V.V.D. de geleide economie als beginsel, als systeem, omdat dit automatisch leidt tot te grote machtgeving aan de staat en daarmee de vrijheid van het individu op zakelijk gebied bedreigt om nog niet te spreken van de ambtenarij die er een noodzakelijk gevolg van is. De middenstand wordt wel eens de ruggegraat van de maatschappij genoemd, welnu, dan is het voor de maatschappij van het hoogste belang, dat die ruggegraat krachtig en gezond zij en daartoe is weer een gezonde middenstand nodig, die zich vrijelijk kan ontwikkelen en niet van bovenaf door een netwerk van voorschriften en bepalingen in zijn ontwikkeling gehinderd wordt. De overheid mag corrigerend optreden maar niet regelen. De middenstanders zijn trots op hun zelfstandigheid en zij wensen die te behouden; geleide economie speculeert op de gemakzucht van de mens, een rechtgeaard middenstander echter schuwt geen verantwoordelijkheid en risico en wil niets liever dan zijn eigen boontjes doppen. Maar dan moet de overheid ook zo min mogelijk in zijn zaken ingrijpen. De V.V.D. belooft de Middenstand geen gouden bergen, zoals van zekere zijde beweerd wordt; de middenstander ziet niet tegen hard werken op. De V.V.D. wil echter wél de beletselen opruimen die een gezonde ontwikkeling in de weg

staan. Zij staat vervanging van het vakgroepenstelsel door vrije publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie voor en beperking van overheidsbemoeienis tot een minimum. Zij verzet zich tegen socialisatie en geleide economie, die de bedrijfsvrijheid bedreigen en de middenstanders beroven van de vruchten van hun arbeid. Maar dan moeten de middenstanders ook hun eigen belang begrijpen en hun stem uitbrengen op de V.V.D.: op Lijst 6.

Waar spreken onze meest bekende sprekers:

- 5 Juli, Rotterdam: H. J. Ankersmit.
Drs. H. A. Korthals.
Mevr. A. Fortanier—de Wit.
Dordrecht: Mevr. A. Fortanier—de Wit.
G. Ritmeester.
Giezen Nieuwkerk: F. de Hartog.
A. Caljé.
Amsterdam: Mr. P. J. Oud.
Mr. W. C. Wendelaar.
Mevr. Mr. E. A. J. Scheltema-Conradi.
Den Haag: Mr. G. Vonk.
- 6 Juli, Gouda: Drs. H. A. Korthals.
Voorburg: Mr. P. J. Oud.
Dedemsvaart: R. Zegering Hadders.

Hebt U er óók genoeg van? - Lijst 6

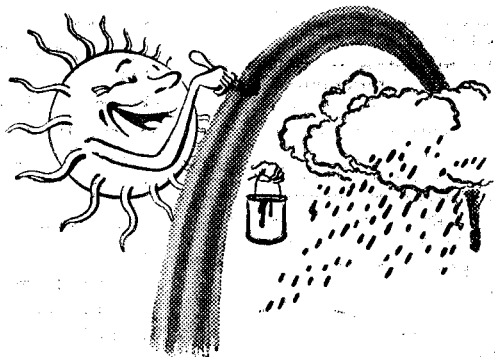
Reeds onze
oude zeehelden dronken
Weduwe
A. v. d. Eelaart's
**OUDE AROMATISCHE
JENEVER**

Doet U export-zaken met AFRIKA ?

Dan zal het juist verschenen 76 pagina's tellende speciale
Afrika-nummer
van het weekblad „Groothandel“ U ongetwijfeld zeer
interesseren. Trouwens elk nummer van dit frisse, actuele
weekblad, is Uw aandacht ten volle waard.

De abonnementsprijs bedraagt f 15,— per jaar. Voor het
2e halfjaar 1948, 1 Juli ingaand bedraagt de prijs dus
f 7,50, waarbij men het Afrika-nummer gratis ontvangt.

KONINKLIJKE NEDERLANDSCHE BOEKDRUKKERIJ
H. A. M. ROELANTS
POSTBUS 42 — SCHIEDAM

...maar voor al het andere verfwerk

N.V.

„Latumebo“ ALBLASSERDAM

Directeur: A. Caljé
Postbus 5
Telef. 477
Oost-Kinderdijk 177

Houten en
Stalen kruiwagens
Kalkemmers - Kalkdragers
Steigerbokken - Kalkkuipen
Steigertouwen

Uit voorraad leverbaar.
Billijke prijzen

Verzorgt als van ouds
VERHUIZINGEN
naar alle werelddelen
met Hollandse degelijkheid
Firma KOOYMAN
NIEUWE HAVEN 145
Tel. 68146 - Schiedam

C.V. Scheepswerf en
Machinefabriek

v.h. **Botje,
Ensing & Co.**

Hoendiep 10
Frieschestr.weg 79
Groningen

**Nieuwbouw van motor-
en stoomschepen voor
gebruik in de tropen.**

**Reparatie aan schepen,
motoren en stoom-
installaties.**

Afdelingsnieuws

AMSTERDAM

Laatste appel

De afdeling Amsterdam van de
Volkspartij voor Vrijheid en Demo-
cratie heeft op Maandag 5 Juli a.s.
een openbare vergadering uitge-
schreven, des avonds te 8 uur, welke
gehouden zal worden in de grote
zaal van het Concertgebouw.

Spreekers: mevrouw mr. E. A. J.
Scheltema-Conradi en de heren: mr.
P. J. Oud en mr. W. C. Wendelaar.

BOSKOOP

Grote belangstelling

De afdeling Boskoop hield een
openbare vergadering die grote be-
langstelling trok. De heer Joh. G. H.
Cornelissen gaf een interessante uit-
eenzetting van de noden en verlang-
ens van de middenstand en drs. H.
A. Korhals oefende critiek op het
regeringsbeleid inzake Indië en de
socialisatie.

BUSSUM, NAARDEN-HUIZEN

Stampvol

Op 18 Juni werd in Bussum een
gecombineerde openbare vergadering
gehouden, belegd door de afdelingen
Bussum en Naarden-Huizen. Voor
een stampvolle zaal sprak mr. G.
Vonk tot ons over: „Herstel van het
Indië-beleid“.

GRIJPSKERK

Voer 't laatste

Op 5 Juli des avonds te 7.30 uur zal
de afd. Grijskerk van de V.V.D. in
hotel van Marm een openbare ver-
gadering houden. Spreker de heer
H. J. Edzes uit Groningen.

HARDEGARIJP

Veertig nieuwe

Te Hardegarijp werd een openbare
vergadering gehouden van onze
Volkspartij voor Vrijheid en Demo-
cratie, nadat vooraf een afdeling
was gesticht met 40 leden.

Tot bestuursleden werden gekozen
W. Gorter, voorzitter; A. C. Lap,
secretaris; D. G. de Vries, penning-
meester; Annema en S. Riemersma,
leden.

H. S. Siebers uit Groningen was
de spreker. Het was een uitstekend
geslaagde vergadering.

LEEWARDEN

Belangstelling

Op Zaterdag 26 Juni hebben dr.
S. E. B. Bierema en mevrouw For-
tanier—De Wit, onder grote belang-
stelling in de Harmoniezaal gespro-
ken. Deze belangstelling bleek ook
uit de vragen die werden gesteld.

WAGENINGEN

Zeer geslaagd

Op 21 Juni hield de afdeling Wa-
geningen een druk bezochte open-
bare vergadering.

Als sprekers traden op drs. H. A.
Korhals en ir. A. Stoffels. Een zeer
geanimeerd debat sloot deze zeer
geslaagde vergadering.

WINSUM

Maandag!

Dr. S. E. B. Bierema spreekt op
Maandag 5 Juli voor de ondercen-
trale Noord te Winsum (Gr.).

ANTI-ZWART

Actief partijlid zou gaarne door
geestverw. geholpen willen worden
aan een regenjas, cost., overh. met
b., sokken, zakdoeken en ondergoed.
Br. onder motto „Libera“ aan Adm.
v. d. blad.

J. en K. SMIT's

SCHEEPSWERVEN EN
MACHINEFABRIEKEN

KINDERDIJK

N.V.
W. A. HOEK's
MACHINE- EN ZUURSTOFFABRIEK
Hoofdkantoor en Machinefabriek
te Schiedam.
Compressors voor alle gassen en ledere druk.
Installaties voor de bereiding van zuurstof, stikstof, enz.

U PEINST OVER EEN GESCHENK?

S. K. Citroen
HOFJUWELIER
'S GRAVENHAGE
HOOGSTRAAT 23 TELEFOON 11.17.57
GESCHENKEN IN ALLE PRIJZEN

N.V. CORNs. SWARTTOUW'S STUWADOORS MAATSCHAPPIJ
Rotterdam
Lossen en laden van zeeschepen en alle verdere werkzaamheden.
Opslag van alle soorten goederen.
Het hoofdkantoor, Willemskade 21, verstrekt gaarne op aanvraag inlichtingen.
Bijkantoren te:
AMSTERDAM - ANTWERPEN - GENT.

Heineken's BIER

★ *Het meest getapt* ★

Hotel Café Restaurant
Rotterdam Zuid **„Het Witte Paard”**

Abraham van Stolk & Zoonen N.V.

Houthandel
Schaverij - Zagerij
Vuren - Dennen - Oregon-Pine - Pitch-Pine - Heipalen
Rotterdam, Telef. 35400 - Postbus 1100

N.V. SCHEEPSWERVEN
„PIET HEIN”
BOLNES en PAPENDRECHT

DWARSELLINGEN
115 Meter

DROOGDOK
115 x 30 Meter

N.V. Lijm- en
Gelatinefabriek
„Delft”

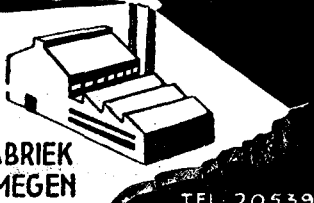
Fabrieksmerk:
TWEE TORENS
Tel. 106-363 - Delft

J. Vermij
* Bureau voor Bedrijfs-economie
Inrichting, bijhouden en controle van boekhoudingen
Behandeling van alle belastingzaken
Financiële, economische en administratieve adviezen
*
Kon. Emmakade 194,
Den Haag, Tel. 39.84.92

VOOR COLLECTIEVE PENSIOENVERZEKERINGEN
WENDE MEN ZICH VRIJBLIJVEND OM ADVIES EN OFFERTE TOT DE
HAV BANK
HOOFDKANTOOR SCHIEDAM
HET KAN UW BELANG ZIJN.

Fa. B. CUPERUS A.
Hessenweg 2 - De Bilt
Bijkantoor:
Laurillardlaan 1 - Bilthoven
★
Drukkerij en Uitgevers van
Periodieken (Vak- en Verenigingsbladen)

DAKEN - VLOEREN

N.V. BETON- & PLATENFABRIEK
& GEBS. MYNLIFF NIMEGEN
TEL. 20539

TUINARCHITECTUUR — BOOMKWEKERIJEN
Ontwerpen | **GIJSB. VURENS**
Aanleggen | Ringvaartweg 98 - Rotterdam (O.) - Tel. 22114
Onderhouden

N.V. BETONINDUSTRIE
voorh. Alb. van
BODEGOM & Co.
SPIJKENISSE
Holle Vloeren
Kozijnen, en alle speciaal-betonwaren

En nu
VOORUIT!

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

PRACHTIGE ZETELWINST voor onze partij

Goede verwachtingen voor de toekomst

De verkiezingsuitslag is voor onze partij wel uitermate verheugend geweest. Het aantal zetels is met $\frac{1}{3}$ toegenomen en daardoor gekomen op 8. Dat heeft ons de zekerheid gegeven, dat wij met de door ons gevoerde politiek op de goede weg zijn en het heeft ook onze overtuiging bevestigd, dat onze partij in het politieke leven zeer goede kansen heeft. De politiek-vrijzinnige concentratie, die in het begin van dit jaar tot stand is gekomen, heeft reeds nu de sympathie van brede lagen onzer bevolking. Er is dus reden tot grote tevredenheid, waaruit wij de kracht putten voort te gaan op de ingeslagen paden.

Verheugt ons de uitslag uiteraard in bijzondere mate omdat onze partij zulk een schitterende vooruitgang heeft gemaakt, daarnaast achten wij het een buitengewoon gelukkig verschijnsel, dat het Nederlandse volk bij het bepalen van de keuze enige richtsnoeren heeft aangehouden, die van grote betekenis zijn. In de eerste plaats wordt het communisme steeds meer verlaten. De waarschuwendende voorbeelden uit het buitenland hebben velen, die het in 1946 met het communisme hebben geprobeerd, tot inkeer gebracht. Zij hebben zich weer tot een op democratische grondslagen stoelende partij gewend. Toch willen wij wel zeggen, dat naar ons oordeel het aantal zetels der communisten in de Tweede Kamer nog veel te hoog is. De strijd tegen het communisme moet dan ook met de grootste kracht worden voortgezet. Wij denken hierbij niet aan methoden van onderdrukking, die wij principieel verwerpen, maar ons volk zal geestelijk weerbaar moeten worden gemaakt. Daarnaast zal onze doelstelling moeten blijven het voeren van een politiek, die aan de eisen van sociale gerechtigheid voldoet en op economisch terrein de voorwaarden schept voor een gezonde ontwikkeling van het bedrijfsleven, in het belang van werkgevers en werknemers beide.

Van bijzondere waarde is, dat duidelijk te verstaan gegeven is, dat de kiezers niet terug willen naar de periode waarin kleine partijtjes hoogtij vierten. In 1946 heeft ons volk bij de verkiezingen voor de Tweede Kamer aan de kleine groepjes geen enkele kans geboden, nu heeft van de vijf mededingende groepjes slechts de lijst-Welter enig succes kunnen boeken. En welk een gering succes. Slechts één zetel is behaald. De andere groepen hebben dat zelfs niet kunnen bereiken. De Middenstandspartij heeft het slechts tot een percentage van 0.85 kunnen brengen en de heer Feuilletau de Bruyn kwam nog verder achteraan sloffen met een percentage van 0.45. Welk een versplintering en verspilling van stemmen dus weer! Wat op de Middenstandspartij en op de lijst-Feuilletau uitgebracht is, is volkomen verloren. Is dit ernstig te betreuren, daar staat dan tegenover, dat opnieuw gebleken is, dat het Nederlandse volk dergelijke snipperpartijtjes niet

wenst. Men verkiest zijn stem uit te brengen op beginselpartijen en daarover kunnen wij ons slechts verheugen. Laten wij hopen, dat bij volgende verkiezingen de snipperpartijtjes verdwenen zullen zijn! Zij hebben thans weerom een gevoelige les gekregen.

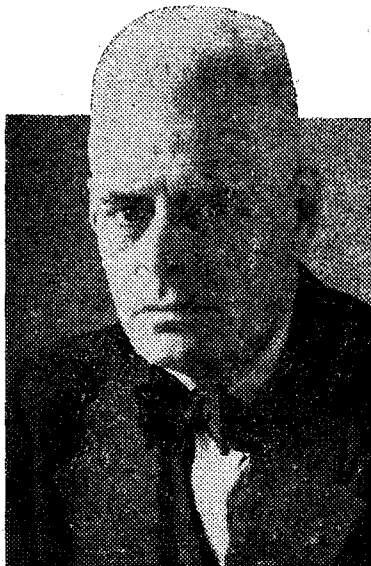
Overigens leidt het bovenstaande nog tot een andere conclusie. Die snipperpartijtjes hebben ongetwijfeld stemmen verkregen van mensen, die tot ons behoren. Velen, die niet hebben kunnen begrijpen hetgeen onzerzijds in eerste instantie met betrekking tot de Grondwetsherziening is gesteld en zich wat al te snel hebben laten meesleuren door het wat overmatige gedoe van

vreemdt. Langzamerhand echter komt toch het juiste inzicht in ons streven en daarom is er voor onze partij in de toekomst nog zeer veel te bereiken. De eerste schreden zijn moeilijk geweest, maar nu wij op een bepaalde hoogte zijn gekomen, zal de verdere uitbouw met te meer succes kunnen geschieden. Onze partij zal dan ook in de eerstvolgende jaren met de uiterste krachtsinspanning moeten voortwerken. In het bijzonder zal ons kaderwerk nog uitgebreid moeten worden opdat het aantal der actieve strijders vergroot zal worden. Deze verkiezingen hebben getoond, dat er voor onze partij nog prachtige kansen zijn. Wij zullen er voor moeten zorgen, dat ze worden gegrepen.

Het is niet onze bedoeling in dit artikel politieke beschouwingen te geven. Wij wilden slechts onze eerste indrukken neerschrijven over de behaalde resultaten. Nietemin willen wij er op wijzen, dat het duidelijk verzet, dat blijkens de uitslag der verkiezingen tegen de huidige regeringspolitiek wordt gevoeld, niet heeft geleid tot een negatieve houding in ons volk. Velen hebben zeer ernstige bezwaren tegen het Indische beleid. De Anti-Revolutionaire Partij, welker leider in de Tweede Kamer bij de debatten over het Indische beleid steeds een zeer krachtige rol heeft gespeeld, heeft echter geen zetelwinst behaald. Duidelijk is, dat de negatieve anti-revolutionaire politiek toch niet wordt gewild. De tegenstanders van het regeringsbeleid t.a.v. Indië hebben zich echter gewend tot de Chr. Historischen en tot onze partij, die ook felle critiek heeft geuit, maar tevens getoond heeft positief werkzaam te willen zijn om ons land uit de impasse te redden. Deze houding van ons volk is wel uitermate verheugend. Wij hopen, dat zij voor de Anti-Revolutionairen ook een vingerwijzing moge zijn.

Aan het einde van dit artikel willen wij een woord van dank brengen aan allen, die hebben meegewerkt om de uitslag der verkiezingen voor onze partij zo gunstig te doen zijn. Prachtig werk is verzet. Velen hebben zeer veel tijd gegeven voor onze partij en ook voor de offers in andere zin zijn wij zeer erkentelijk. De strijd was voor ons uitermate moeilijk. En het succes is dan ook alleen bereikt kunnen worden door de offervaardigheid van zovelen in den lande. Hulde en dank zij hun gebracht voor al het gepresteerde.

En thans gaan wij met nieuwe moed voort. Het is bewezen, dat onze partij een belangrijke plaats heeft in het Nederlandse volk. Aan de politici de taak om de invloed op 'slands bestuur zo krachtig mogelijk te doen zijn, aan onze leden de taak onze partij verder uit te bouwen.

Voorwaarts!

Feuilletau de Bruyn bijvoorbeeld, hebben zich ditmaal van ons afgewend. Zeker zijn er ook nog een aantal Gerbrandy-stemmers geweest, terwijl ook de lijst-Welter aantrekkingskracht heeft uitgeoefend. Daarenboven zijn er nog velen geweest, die het maar eens wilden wagen met de Middenstandspartij. En ook was bij vele anderen de aarzeling om tot ons te komen nog niet overwonnen. En dat is ook wel begrijpelijk. Het zeer te veroordelen radio-stelsel in ons land geeft aan onze politieke tegenstanders bij voortduring, nu reeds jaren, de gelegenheid over onze beginselen en over onze praktisch-politieke arbeid te spreken in een zin, die de mensen van ons ver-

PARLEMENTAIRE FLITSEN

Bij het scheiden van de markt

Het parlementaire leven is vol grilligheden en verrassingen, tot op de laatste dag.

Voor de Tweede Kamer, in haar oude samenstelling, was die laatste dag Donderdag 1 Juli. In de middagvergadering van die 1ste Juli moest een respectabele agenda worden afgewerkt. De hoofdschotel van het menu van die middag vormden het te Parijs ondertekende Verdrag nopens Europese Economische Samenwerking en de goedkeuring van de overeenkomst betreffende de van Duitsland te ontvangen herstelbetalingen. Daaromheen echter was er nog een rijk geschakeerde garnering van ontwerpen en voorstellen, als de nimmer ontbrekende aanvullingen van enige begrotingen, naturalisatie-ontwerpen, e.d. En daarnevens waren er dan de in het geheel niet op het menu prijkkende verrassingen: de behandeling van een vooraf in het geheel niet aangekondigd ontwerp, met voorlopig verslag, memorie van antwoord en al; een schermutseling, tot het laatste parlementaire uur, tussen de fractie van de Partij van de Arbeid en minister Gielen; een treffen tussen dezelfde fractie en minister Van Maarseveen met diverse stem-verwikkelingen en tenslotte dan het evenmin op de agenda aangekondigde officiële afscheid.

Vele wederwaardigheden op een laatste vergader-middag

Beginnen wij bij de hoofdschotel, dan lijkt het bijna overbodig te vermelden, dat de communisten in het Zestienmogendheden-pact, dat als uitvloeisel van de Marshall-hulp in de vorm van het op 13 April te Parijs gesloten Verdrag nopens Europese Economische Samenwerking is gegoten, niets dan een op de arme, brave en dood-onschuldige Sowjet-Unie gericht wapen konden zien, mitsgaders een onvoorwaardelijke capitulatie dezer zestien (Nederland inclusief) voor het Amerikaanse kapitaal. Verwonderlijk was dat helemaal niet. Het zou, integendeel, juist vreemd geweest zijn, als zij er anders over gedacht hadden.

Van meer belang echter was de interessante principiële vraag, door dr. Bierema, die deze middag voor de laatste maal namens onze Kamerfractie optrad, opgeworpen, n.l. of het inderdaad zo was als de socialistische voortdurend trachtten te suggereren, n.l. dat dit verdrag met zich bracht een aanvaarding van de geleide economie. Onze geestverwant kan het er in het geheel niet in zien en de Regering, die zulk een uitspraak er blijkens haar Mem. van Antwoord óók niet uit kon lezen, kwam thans bij monde van minister Van den Brink nog eens verzekeren, dat het verdrag geen belijdenis voor enig economisch stelsel inhield, al zouden dan ook (wij zouden zeggen: als bij ieder internationaal verdrag) zonder leiding van de overheid de doeleinden van het verdrag moeilyk kunnen worden verwezenlijkt.

De heer Nederhorst, ordenaar en geleide econoomist pur sang, was daarmee echter niet tevreden en diende een motie in, mede-ondertekend nog wel o.a. door de K.V.P.-heren dr. Kortenhorst en Steinmetz, waarbij de Kamer als haar mening moest uitspreken, dat voor het herstel van de Nederlandse volkshuishouding en voor de bevordering van „een zo groot mogelijk rechtvaardig verdeelde welvaart” en een stabiele werkgelegenheid een belangrijke mate van sociaal-economische ordening in het raam van de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie vereist zal blijven.

Deze motie zou blijkens mededeling van de voorzitter worden „gedrukt” en „rondgedeeld” en „op een nader te bepalen dag worden behandeld”. Erg veel plezier kon de heer Nederhorst er dus nog niet van hebben, maar als socialistische verkiezingsstunt was het waarschijnlijk wel voldoende, dat hij haar althans had ingediend.

Veel enthousiasme kon er uiteraard noch bij de Kamer noch bij de Regering bestaan met betrekking tot de regeling der van Duitsland te ontvangen herstelbetalingen. Het is immers wel duidelijk, dat er geen schijn van kans bestaat, dat wij (en de andere geallieerde landen) een redelijke vergoeding krijgen voor hetgeen het Duitse monster heeft verwoest, gebrandschat en geroofd. Twee spreekwoorden, door dr. Bier-

rema gebruikt, zijn hier echter duidelijk van toepassing: gedeelde smart is halve smart en: men kan geen veren plukken van een kikker. Na de eerste wereldoorlog zijn exorbitante eisen aan het overwonnen Duitsland gesteld, waarvan nooit iets is terecht gekomen. In zoverre is men thans realistischer geweest en mag men hopen, dat aldus tenslotte misschien meer zal worden bereikt.

Wij zijn hiermede gekomen aan de „verrassingen”. Daar was allereerst het uitzonderlijke feit, dat op verzoek van de Regering een slechts een week tevoren ingediend ontwerp buiten de agenda om in behandeling werd genomen. Het betrof het stellen van een Staatsgarantie (in de vorm van de toevoe-

ging van een memoriepost aan de begroting van Verkeer) voor de aankoop van schepen in Amerika, mede als gevolg waarvan onze koopvaardijvloot einde dit jaar haar vooroorlogse omvang weer bereikt zal hebben.

De openbare vergadering werd geschorst voor het onderzoek in de afdelingen; het „voorlopig verslag” werd daarna onmiddellijk door de griffier voorgelezen; minister Vos gaf mondeling de „Mem. van Antwoord”; de openbare behandeling volgde zonder dat iemand — buiten de minister — iets opmerkte en..... klaar was Kees. Het deed wat kunst- en vliegwerkachtig aan, maar was toch wel een interessant staaltje van wat, als het moet, in de Kamer mogelijk is.

De volgende verrassingen waren de wijvingen, die zelfs nog vlak voor

het scheiden van de markt, tussen de fractie van de P. v. d. Arbeid en de katholieke ministers Gielen en Van Maarseveen optraden.

Op die tussen minister Gielen (bij het ontwerp machtiging voor het stellen van Rijksgarantie voor geldleningen ten behoeve van de stichting en inrichting van gebouwen en terreinen van gesubsidieerde bijzondere universiteiten en hogescholen) zullen wij niet ingaan, omdat het tenslotte met een sisser afleef. De scherpe wijze, waarop mej. Tendelo de minister aanviel, was echter typerend voor de gespannen verhouding, zoals deze van de eerste tot de laatste dag tussen deze fractie en minister Gielen heeft bestaan.

Het treffen tussen mr. Le Poole (Arb.) en minister Van Maarseveen had plaats naar aanleiding van een der naturalisatie-ontwerpen. Ondanks o.i. zeer redelijke argumenten van de zijde van minister Van Maarseveen, bleef mr. Le Poole bezwaar maken tegen de naturalisatie van één bepaald persoon en diende hij een amendement in om deze te schrappen. Dit bracht de voorzitter echter in grote moeilijkheden. Het was n.l. op het einde van de middag, de belangrijkste ontwerpen waren afgehandeld en vele Kamerleden hadden de vergadering reeds verlaten, zodat het quorum niet meer aanwezig was. Uitsstel tot een volgende vergadering, hetgeen anders gemakkelijk had kunnen geschieden, was thans niet mogelijk en zo deed de voorzitter het enige, wat hij nog kon doen om de zaak toch voortgang te doen hebben: hij liet stemmen bij zitten en opstaan. Over het resultaat van deze „stemming” ontstond echter weer geharrewar. De voorzitter meende, dat het amendement met een kleine meerderheid was verworpen. Mejuffrouw Tendelo, die deze middag blijkbaar een zeer kwade bui had, protesteerde echter heftig. Dat was de anders altijd zeer evenwichtige Kamerpresident toch te veel en met een driftige hamerslag stelde hij vast: dan wordt het ontwerp voorlopig van de agenda afgevoerd.

Twee-en-twintig personen, tegen wie niet de minste bezwaren bestonden, doch slechts het ongeluk hadden in dit wetsontwerp mede te zijn opgenomen, zagen aldus hun naturalisatie, waarbij soms grote persoonlijke belangen op korte termijn gemoed zijn, weer voor vele maanden uitgesteld!

De laatste vergadering eindigde echter, ondanks deze wederwaardigheden, nog in pais en vree, n.l. met een hartelijk afscheidswoord van mr. Van Schaik tot allen, die niet in de nieuwe Kamer zullen terugkeren en in het bijzonder tot onze geestverwant dr. Bierema en de heren mr. De Wilde (A.R.), Smeenk (A.R.), Teulings (K.V.P.) en Kupers (Arb.), die allen na een parlementaire diensttijd van 20 tot 30 jaar de Kamer verlaten.

Deze burger

die maar een gewoon mannetje is en helemaal geen helderziende of politicus, had die winst voor V.V.D. precies geraden. Hij had nog een tikkeltje minder communisten verwacht en een zelfde tikkeltje méér anti's. Maar verder was zijn voorspelling wel ongeveer goed. Welter en Feuilleateau inclusief, al zou ie op de Witte gezegd hebben dat die met hun vijftigen het Binnenhof zouden zijn opgewandeld.

Kijk, en wanneer je die winst voorzien hebt en die wordt precies bevestigd, dan sta je misschien even puff van het prompte, maar juichen doe je niet.

Deze burger is nooit juicherig trouwens. Wanneer hij tevreden is dan knort-ie van binnen, maar dat merkt U van buiten niet. Ik knor, vrienden. Maar daar blijft het bij.

Ik vind het mooi en ik vind het prettig dat deze uitslag zo is als ze is.

Ik vind het óók prettig dat de hardste schreeuwleijkerds het minste gehoor hebben ontvangen. Maar dat had ik evenmin anders verwacht. Ik ken het Nederlandse volk zo'n beetje: een verstandig, scherpzinnig volk. Wanneer de communisten vuil gaan worden, trekt het z'n schouders op, steekt het z'n handen diep in de zakken, zegt niet veel en wandelt weg. Dat zo'n meneer De Groot dat nu niet begrepen heeft, hè?

Maar wat ons betreft is deze burger tevreden. Heel tevreden. Echt genoegelijk tevreden.

Die uitslag is prettig voor ons allemaal. Omdat we zo'n diep vertrouwen hebben in onze eigen beginselen is het zo goed te ervaren, dat velen ons eigen vertrouwen gaan delen.

Ik vind dat wij nu maar niet moeten gaan juichen. Geen spektakel maken.

Geen overwinningdans doen.

Maar beseffen, dat wij dat vertrouwen ons waardig moeten maken.

Vrijheid en democratie.

Dat zijn goede en grote woorden.

Te goed en te groot om ze alleen maar als verkiezingsleus te zien.

Zo goed en zo groot dat wij ervoor moeten werken en werken en werken.

Geen misbaar.

Even genoegelijk van binnen knorren van tevredenheid en dan direct weer op de bres voor ons beginsel.

Iedereen op zijn post.

En iedereen aan de arbeid.

Van onze vergrootte Kamerfractie af tot het kleinste secretarisje van het kleinste afdelinkje toe.

Niet praten, maar doen.

En consolideren.

En leven naar het prachtig beginsel van ons.

Dat is, op deze goede dag na deze verkiezingen, de overweging van dit gewone mannetje, van

DEZE BURGER

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.

Redactie-secretaris: Mr. E. Elias

Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.

Administratie: Postbox 43, A'foort, tel. 5267
Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.
Lasse nummers 15 cent.

Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie”, te Amersfoort.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlug, Geestbrugweg 69 Rijswijk (Z.-H.).

Hoopgevend

Op het congres van de Maatschappij voor Nijverheid en Handel, dat dezer dagen werd gehouden, heeft de minister van Financiën, prof. mr. Liefstijn, als gast het woord gevoerd. De minister zeide bij deze gelegenheid o.a. dat de regering hoopt, dank zij de Marshall-hulp, binnenkort te kunnen overgaan tot de uitvoering van een aantal bevrijdende maatregelen voor ons economische leven.

De minister zeide voorts het grote belang in te zien van een nauwe samenwerking tussen de regering en het bedrijfsleven. In verband hiermede verzocht de minister aan de Maatschappij voor Nijverheid en Handel, waarvan de rapporten over de geldsanering en de bedrijfsorganisatie hem reeds eerder tot richtsnoer hadden gediend, hem van advies te dienen met betrekking tot het probleem der bedrijfsafschrijvingen bij de vennootschapsbelasting. Voorts riep de minister de medewerking van de Maatschappij in bij het instellen van een commissie, die tot taak zal hebben coördinerend op te treden ten aanzien van alle overheids-, controle- en opsporingsdiensten met uitzondering van de speciale accountantsdienst op economisch gebied in Nederland. Voorwaar, dit geluid van de minister klinkt hoopvol. Het is zeker van belang hiervan kennis te nemen en wij willen dan ook afwachten wanneer en op welke wijze deze belofte wordt ingelost. Mede in verband met de komende kabinetwijziging willen wij niet op een en ander vooruit lopen. Niettemin is het zeker nuttig bovengenoemde uitlating van de minister ook nog eens op deze plaats vast te leggen, opdat hij eens, zo mogelijk en zo nodig, aan zijn gedane belofte kan worden herinnerd.

Stokpaardjes

Er zijn wel eens boze tongen die beweren, dat onze strijd tegen de geleide economie zo langzamerhand een stokpaardje is geworden. Men doet het voorkomen, alsof het verzet van de V.V.D. tegen de veel te ver gaande overheidsbemoeiing met het bedrijfsleven, alleen wordt ingegeven door een bepaald groepsbelang. Niets is echter minder waar dan dat. De strijd tegen de geleide economie moet men veel ruimer zien en mede tegen de achtergrond van het algemeen belang. De strijd tegen de geleide economie wordt op een veel ruimer terrein gevoerd. Het kan in dit verband interessant zijn aan te halen, wat wij met betrekking tot deze strijd zeer onlangs aantreffen in het jaarverslag van de Bank voor Internationale Betalingen te Bazel (B.I.B.). In dit verslag wordt met veel nadruk verklaard dat het een ernstige vergissing zou zijn, indien men zou menen, dat men de vredeseconomie eenvoudig zou kunnen reorganiseren door de vaak geïmproviseerde methoden van de oorlogseconomie voor onbepaalde tijd toe te passen. Door aldus te handelen, aldus het verslag, zou men een nog veel groter gevaar lopen dan indien gewoon de vooroorlogse toestand werd hersteld. Het verslag acht het ogenblik thans gekomen, volkomen te breken met het interventionisme. Als criterium moet weer worden genomen, — zo vervolgt het verslag — de doelmatigheid van de maatregelen tot herstel van de welvaart op een solider fundament dan dat van de valse schijn, die de kieren voor de mislukking slechts aan het oog onttrekt. Wat heeft het voor nut, aldus lezen wij verder, te beweren, dat de prijzencontrole doeltreffend is geweest, terwijl, zoals men dat in vele landen kan waarnemen, meer dan de helft en soms zelfs meer dan drie vierden van alle transacties op de zwarte markt worden afgewikkeld. Wij kunnen hetgeen in dit verslag van de B.I.B. wordt gezegd, volkomen onderschrijven. Het is zeker niet nodig op deze plaats op een en ander nader in te gaan. Van het berijden van een stokpaardje onzerzijds is dan ook in het geheel geen sprake. Met verwijzing naar 't zo even geciteerde verslag kunnen wij met recht tegen onze tegenstanders zeggen: Mijne heren, wij bevinden ons in goed (internationaal) gezelschap.

Puntjes op de i

Een Hagenaar wilde aan zijn pasgeboren dochter de naam Marjanne geven, aldus de Persdienst van het Comité Burgerrecht, weshalve hij zich op de gebruikelijke wijze tot de burgerlijke stand wendde. Daar weigerde men deze naam te aanvaarden. Marjanne met een j bestond niet, het moest Marianne zijn. Toen aangever er op wees, dat de spelling Marjanne in andere gemeenten wel werd geaccepteerd, merkte de ambtenaar verontwaardigd op: „Maar U bent hier in een diplomatenstad, meneer.” En volhardde in zijn weigering. De aangever wendde zich nu tot de Officier van Justitie ter plaatse, die op zijn beurt berichtte, dat hij per advocatenrequest een verzoek tot naamsverandering bij de arrondissementsrechtbank moest indienen. Doch de aangever, met dit antwoord niet tevreden, wendde zich tot de Officier van Justitie te Haarlem, omdat hem gebleken was, dat juist in de gemeente Zaandam niet minder dan twee Marjannes en één Marjan waren ingeschreven. Deze officier berichtte, dat naar zijn mening elke ambtenaar van de burgerlijke stand verplicht was, de naam Marjanne in te schrijven, doch onder de huidige omstandigheden bleef er niets over dan een request aan de arrondissementsrechtbank. De inmiddels rood aangelopen vader vraagt zich af, of hij nu werkelijk hoge kosten moet gaan maken om een ambtenaar, die zich vertegenwoordiger ener diplomatenstad gevoelt, terwille te zijn.....

Een man

Tot de vijf parlementaire veteranen, die de president van de Tweede Kamer in zijn afscheidsrede van 1 Juli met namen noemde, behoorde ook de voorzitter van onze V.V.D.-fractie, dr. S. E. B. Bierema. Geen wonder: reeds in 1922 werd dr. Bierema voor de toenmalige Vrijheidsbond tot lid van de Tweede Kamer gekozen, waarin hij, met een korte onderbreking slechts voor de periode van September 1925 tot voorjaar 1927, sedertdien heeft zitting gehad. Na het uitreden van prof. Van Gijn behandelde dr. Bierema nevens de landbouw- ook de financiële aangelegenheden in de Kamer. En tenslotte werd hij, na het overgaan van mr. Knottenbelt naar de Eerste Kamer, ook aangewezen tot voorzitter van de liberale Tweede Kamerfractie, welke functie ook de fracties van de Partij van de Vrijheid en de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie hem zijn blijven toekennen. Dr. Bierema genoot bij mede- en tegenstander in de Kamer groot gezag. Zijn redevoeringen, waarvoor hij zich ten hoogste van enige aantekeningen bediende, muntten bij deze destijds magna cum laude gepromoveerde doctor in de landbouwwetenschap altijd uit door haar weldoordachtigheid en degelijkheid. Of het een probleem van algemene, dan wel van financieel-economische of buitenlandse politiek betrof, dr. Bierema wist er de kern van bloot te leggen en recht op de man af, zonder omwegen (die hij altijd gehaat heeft), het inzicht van hem en zijn fractie daarover weer te geven. Ieder wist, ieder voelde reeds intuïtief, dat hier stond een man van stavast, van volkomen integriteit, die zeide wat hij meende en die meende wat hij zei. Dat hij, wonend in het Groningse Usquert, zich voor de richtige waarneming van zijn functies grote persoonlijke offers, ook wat zijn huiselijk leven betreft, heeft moeten getroosten, is niet moeilijk te begrijpen. Daarom moet het geëerbiedigd worden, dat hij thans gemeend heeft, dit werk na zoveel jaren aan anderen te moeten overdragen. Ondertussen bestaat de kans, dat dr. Bierema als lid van de Eerste Kamer nog belangrijk werk zal kunnen blijven verrichten. Als dit blad verschijnt zal omtrent de mogelijkheid van zijn intrede in deze Kamer wel reeds zekerheid zijn verkregen. A.

Geestdriftig kader

De avond van de verkiezingsdag heeft in ons kader verheugenis gewekt, zowel op het secretariaat aan de Koninginnegracht, waar verschillende Kamerleden met vele harde werkers van het secretariaat samen waren, als in Pulchri Studio, waar honderden leden op uitnodiging van de Haagse afdeling samen kwamen, heerste een enthousiaste stemming.

Een enthousiasme, dat terecht was na de vele arbeid, die verricht is en die ook tot uitdrukking kwam in het uitsteken van de vlag op de dag na de verkiezing aan ons pand op de Koninginnegracht.

Eerste indruk

Uit de aard der zaak hebben de dagbladen in hun extra-edities nog slechts een summier overzicht en slechts kort hun eerste indruk weergegeven. Maar onze eerste indruk is voor onze partij zeer gunstig. Zo schrijft de N.R.C. o.m.: „De oprichting van deze nieuwe vrijzinnige partij is een succes gebleken”.

De Nieuwe Courant is van mening: „dat het oordeel van de kiezers er op wijst, dat het Indische beleid moet worden omgebogen in de richting zoals o.a. ook door zijn partij gewenst”

In de Nederland (C.H.) schrijft de heer Zuurstof: „Er is een duidelijke aanwijzing, dat ons volk de houding van de C.H.U. en van de Partij van Vrijheid en Democratie begrijpt”.

De Maasbode (K.V.P.) schreef: „Over het geheel genomen wijst de uitslag in de richting van enige verschuiving naar mindere „progressiviteit”, want de middenpartijen boekten de winst”.

De Volkskrant, het orgaan van Prof. Romme, schrijft: „Dat de nieuwe partij Oud-Stikker vooruitgang heeft geboekt in verhouding tot de partij van de heer Stikker alleen, ligt voor de hand”.

Het Parool (Arbeid) is, zoals te begrijpen valt, teleurgesteld. Het blad schrijft o.m.: „Want concessies aan V.V.D. en C.H.U. zijn altijd concessies aan „rechts” en een partij, (P.v.d.A.) die ze, uit hoofde van structuur en program, in het verleden al zéér node kon doen, maar die thans duidelijk naar links is opgeschoven, moet ze afwijzen”.

Resultaat

Als wij in dit nummer, zij het ook zeer in het kort, onze eerste indrukken over de verkiezing voor de Tweede Kamer, in het bijzonder van onze Partij, willen weergeven, dan mag men wel zeggen, dat we alleszins tevreden kunnen zijn met het resultaat van een vooruitgang met 2 zetels, n.l. van 6 op 8 en een vooruitgang in het stemmenaantal op onze partij van 305.287 tot 391.982 in dit jaar, dus een vooruitgang van 86.695 stemmen.

Voorwaar een gunstig resultaat!

Eenmaal Sinterklaas

Elke man wil in zijn leven eenmaal voor Sinterklaas gespeeld hebben en eenmaal voorzitter van een stembureau geweest zijn. Sinterklaas was ik al eens geweest en het voordeel van voorzitter van een stembureau te zijn is, dat je cadeautjes kunt uitreiken in de vorm van stembiljetten zonder de hele dag met een haard voor te zitten en een mijter op je kop te hebben. Ik vond het dan ook leuk, dat ik zo'n vriendelijk briefje van de burgemeester van de stad, waar ik woon, had gekregen, om deze gewichtige functie in ons staatsbestel te vervullen en ik heb me dan ook opgewekt van mijn taak gekweten. Wat ik echter niet wist was de variatie, waarmede je naar het stembureau kunt komen en waarmede je als de naam, zoals dat in de wet staat „overluid” wordt voorgelezen daarop reageert. De een kijkt je met een blik van intieme verstandhouding aan, de ander zegt botweg „klopt”, een derde en in het bijzonder vrouwen zijn kwaad als je een letter teveel of een letter, die ten onrechte vermeld is, voorleest en zo zijn er onder zo'n duizend kiezers van een stembureau alle soorten, waarin de mens maar in soorten kan uiteenvallen: „driftige, joviale, goedmoedige, domme, vergeetachtige typen”, die allen ook bij deze gelegenheid hun aard niet verloochenen. Ik heb ze er alle duizend in mijn stembureau eens op aangekeken en het was een stembureau van een gemengde samenstelling in een nogal eenvoudige buurt in een der grootste steden van ons land, maar bij alle verschil in optreden was er toch wel een conclusie te trekken: ons volk is een rustig volk en is eigenlijk zo weinig revolutionair ingesteld, dat het eigenlijk nuttig zou zijn voor iedereen, die met politiek te maken heeft om ook eens voorzitter van een stembureau te zijn, want dat geeft je nog een aanvulling op hetgeen je reeds weet van de mensen door als Sinterklaas op te treden.

(historisch en waar nodig in gangbaar Nederlands omgezet)

Het stembureau houdt zitting in een lokaal van de openbare lagere school aan de Schoolstraat van des voormiddags acht tot des namiddags vijf uur.....

„n Lekker lolletje, dat stemmen”, momperde een sappige boerin, „eerst 20 minuten fietsen en dan nog eens 20 minuten terug. En net in de drukke tijd. Ze denken zeker dat ik niks anders te doen heb? En waarom moet ik nou stemmen? Ik stem toch net als m'n man. Wat heb ik nou verstand van politiek?”

N.B. Cri de Coeur nauwgezet weergegeven. Handenvol boerinetjes denken precies zo. Ze hebben geen kiesrecht nodig en ze hebben er niet om gevraagd. Het brengt alleen maar last mee.

Practisch resultaat: haar brave boer brengt dus twee stemmen uit!

„Op wie ik stem?”, koketteerde (maar volkomen onschuldig) de mevrouw uit toonaangevende dorpskring, „dat is geheim, hoor! Maar u mag het best weten: op Schouten. Dat vind ik zo'n klassieke figuur. En zo'n sympathieke en rustige stem. Och, en met al die vrijzinnigheid betaal je immers uitsluitend maar belasting? Op wie mijn man stemt? Op Tilanus. Tenminste, dat zegt hij. Maar ik vind Schouten

VERKIEZINGSFLITSEN UIT ONS DORP

sympathieker. De ramp is alleen dat je niet op een briefkaart mag stemmen. Die school ligt helemaal aan het andere einde van het dorp...”

„Ik heb m'n hele leven lang christelijk historisch gestemd”, verklaarde de rustende landbouwer, „en daar blijf ik bij. Elk jaar tegen Sint Japik ga ik rogge maaien. En met elke verkiezing stem ik op Tilanus. Daar ben ik 76 bij geworden en nog altijd gezond. Alleen de ogen willen niet zo best meer...”

„Nee, dat kan ik niet doen,” zei de winkelier, toen hem gevraagd werd een verkiezingsplaat van de V.V.D. in zijn etalage te plaatsen, „tegenover mijn klanten moet ik neutraal blijven. Ze zijn hier in het dorp bijna allemaal a.r. of c.h. En ik moet aan m'n zaak denken. Als je een zaak hebt, moet je buiten de politiek blijven. En op wie ik stem? Dat hang ik niemand aan z'n neus. Er is hier al concurrentie genoeg en als ze weten op wie je stemt, dan kan je dat alleen maar in je klandizie schelen...”

„Als ik nou maar wist hoe ik het doen moest”, kwam een jonge boe-

renknecht om bericht en raad. „In het Landbouwbladje staat dat we op J. Tabor Gzn. moeten stemmen — no. 16 van lijst 6. Dan komen de boeren er ook weer eens aan te pas. Maar wat moet ik nou rood maken?...”

„Ik? Partij van de Arbeid, hoor!”, zei de textielarbeider, „ik heb het nog nooit zo goed gehad als tegenwoordig. En laat ze de regering nou maar uitschelden en zeggen dat de hele boel failliet gaat dat zal mij een zorg zijn! Wij, arbeiders, blijven er wel buiten. Zolang Koos Vorink het te zeggen heeft, kan ons niks gebeuren. Nou, en daarom. En Jan zal ik zeker op een ander stemmen? Mij niet gezien, hoor...”

„Ik stem a.r.”, verklaarde de intellectueel, „en als ik katholiek was, zou ik op Welter stemmen. Dat is de enige manier als we Indië willen houden. Daarom had ik eigenlijk Feuilletau willen kiezen. Maar Maandag heeft Trouw dat sterk ont-raden. Indië staat op het spel, begrijpt u? En stemmen op een lijst, die misschien geen zetel haalt, staat gelijk met blanco stemmen. Ja, en

als Trouw dat schrijft... Nou, zo-doende stem ik op Jan Schouten!”

„Ik blijf thuis”, zei de man, die het niet schelen kon, „met dit weer fiets ik me geen rolbreuk om een blanco papiertje te gaan inleveren. Stemmen doe, ik toch niet. Ik moet niets van dat honden- en apenspel hebben. Als we straks allemaal op de mesthoop zitten, was ik tenminste m'n handen in onschuld. Boete krijg je toch niet als je even een briefkaartje met „ben verhinderd” schrijft. Wedden dat er minstens honderdduizend kiezers net doen als ik? Die kunnen ze immers toch niet allemaal bekeuren?”

„Er deugt geen aap van”, kankerde de zakenman, die per se stemmen wou en per se niet stemmen kon. „Hoe kon ik nou van tevoren weten dat ik morgen al om 6 uur in de trein moet zitten en pas om 10 uur 's avonds weer thuis ben? Ik kan deze zaak niet uitstellen. En nu zeggen ze op het gemeentehuis dat ik met geen mensenmogelijkheid ergens anders dan net hier stemmen kan. Waarom niet? Als ze me toch een papiertje meegeven? Is dit nou service voor spoedgevallen? Er deugt geen aap van...”

EVERT JAN.

De Heer en Mevrouw
BOELE-PAS
geven met grote blijdschap kennis van de geboorte van hun Dóchter
PAULINE.
IJsselmonde, 4 Juli 1948.
Oostdijk 25.

Wereldvermaarde »THONET« MEUBELN

Zojuist uit Tsjecho-Slowakije ontvangen:
1200 stuks Wener Halffauteuils
en 300 stuks Wener Armfauteuils
in licht notenkleur

GEBR. BOUTER
CAFE- EN WINKELINSTALLATIES

Rotterdam - Sonostr. 3 - Tel. 47474 Den Haag, Wagenstr. 122, Tel. 114428

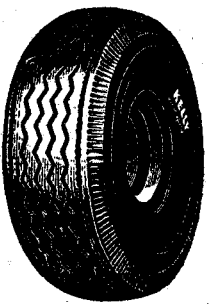

Nederland heeft gekozen
Maar de meeste stemmen kreeg

Verf Van Vettewinkel

N.V. BOELE'S
Scheepswerven en Machinefabriek
BOLNES

Nieuwbouw en reparatie

KELLY
Springfield

Imp. N.V. Jac. Blom (Auto Supply Afd.)
Rotterdam - Filiaal Den Haag

Fa. B. Cuperus Az.
Hessenweg 2 - De Bilt
Bijkantoor:
Laurillardlaan 1,
Bilthoven

Drukkerij en Uitgevers van

Handeldrukwerk en Vakbrochures

Gedenkraam van
Gebrandschilderd GLAS IN LOOD
voor Uw kantoor of woning.

Vraagt vrijblijvend schets en prijsopgave

Glaszaak Koster N.V.
Binnen Damsterdiep 13
Groningen

KETTLITZ & DEENIK
ASSURANTIEKANTOOR, OPGERICHT 1892
Boothstraat 10, Utrecht

Kloos
K I N D E R D I J K

Bruggen

AMERIKA'S KOERS, Europa's kans

EEN STERK DRIEMANSCHAP

Amerika, zo wordt wel gezegd, heeft na de oorlog de plaats van het Britse rijk in de wereld ingenomen. Zeker is dit in grote trekken waar, maar wanneer wij aan deze feitelijke waarneming een appreciatief oordeel moeten hechten, dan valt ons onmiddellijk de leemte op, die het Britse rijk heeft achtergelaten ondanks het feit, dat zijn plaats niet leeg gebleven is. Het is niet een kwestie van macht. Aan deze vereiste voldoet het machtigste rijk, dat ooit ter aarde is geweest, ten volle. Maar wordt dit materiële kunnen ook gecomplementeerd door een moreel kunnen?

Bij het Britse volk was dit zeer zeker het geval. Dit was langzamerhand gegroeid in de plaats, die zijn land in de wereld innam, en raakte met deze positie zo vergroeid, dat zij het Britse denken volkomen beheerste en bepaalde, dat taak en wil één werden. Amerika echter is plotseling de mantel van „arbitrator mundi” om de schouders geworpen en zo nu en dan blijkt, dat deze hem wel wat ruim en onwennig zit, dat het Amerikaanse denken nog steeds niet geheel los is van het eeuwenoude besef van „splendid isolation” — een eiland-mentaliteit, veel schitterender en volmakter dan ooit het Britse rijk heeft bezeten.

Of er nu een Whig- of een Tory- of zelfs een Labour-regering in Engeland aan het bewind was — het heeft nooit een radicale ommekeer gebracht in Englands buitenlandse politiek. Haar grondbeginselen bleven onaangestast, haar grote lijnen gevolgd. Voert de socialist Bevin een wezenlijk andere politiek dan de anti-socialist Churchill zou doen? In Amerika ontbreekt een dergelijke grote mate van eensgezindheid over 's lands buitenlands beleid niet. Dat is tenminste geruststellend. Wat echter reden tot een zekere bezorgdheid geeft, is het feit, dat Amerika eigenlijk geen buitenlands beleid heeft, of liever: dat de grondbeginselen ervan nog maar in de maak zijn of zo weinig vastgeworteld in het denken van het volk, dat men steeds met de mogelijkheid rekening moet houden, dat zij in de lucht komen te hangen en in de steek gelaten worden.

* * *

Vandaar dat thans een regeringswisseling in Amerika voor de wereld een kritieker moment is dan ooit een dergelijke gebeurtenis in Engeland geweest is. De standvastigheid van Englands buitenlandse beleid vindt zijn waarborg in het Engelse denken, die van Amerika's beleid in de overtuiging van „brede kringen”. Gelukkig zijn deze „brede kringen” breed genoeg om tussen de beide partijen een eensge-

zindheid ten aanzien van het buitenlandse beleid („bi-partisan foreign policy”) tot stand te hebben kunnen brengen, en gelukkig is de overtuiging van die „brede kringen” thans zo groot, dat de republikeinse partij — van ouds de isolationistische partij bij uitstek — tot haar kandidaten voor het presidentschap en het vice-presidentschap mannen heeft gekozen, die beiden die overtuiging toegedaan zijn.

De wereld — en Europa in het bijzonder — mag zich gelukkig prijzen met de keuze van Dewey en Warren, wier verkiezing tot de volgende president en vice-president van de Verenigde Staten zo goed als zeker is. De voortzetting van het door Truman en Marshall gevoerde beleid schijnt gewaarborgd te zijn, tenzij natuurlijk isolationisten van het slag van Taber en Halleck nog groter invloed in het Congres krijgen dan zij nu reeds hebben. In het tegenwoordige Congres worden zij telkens schaakmat gezet door de internationalisten onder leiding van Vandenberg. Velen mogen het betreuren, dat deze grote staatsman het presidentschap misgelopen heeft. — zij moeten beseffen, dat hij in het Congres, vooral bij een groeiend „Taberism” nog veel belangrijker werk kan doen.

* * *

Met Vandenberg als leider van de Senaat (inzake buitenlandse aangelegenheden) en John Foster

Dulles, adviseur der republikeinse partij (en tevens dikwijls van Marshall), als minister van buitenlandse zaken zou Dewey, indien door het volk tot president verkozen, een driemanschap kunnen vormen, waarop de wereld zou kunnen bouwen. Hijzelf is, na een lange periode van kleurloosheid, in de laatste maanden gegroeid tot de krachtigste persoonlijkheid onder de republikeinen. Dat zij hem, die niet populair is, toch uitverkoren hebben, getuigt van de kracht der persoonlijkheid, getuigt ook van de erkenning, die men heeft voor de buitengewoon bekwaame wijze, waarop hij de staat New York bestuurd heeft en die een waarborg te meer is tegen een herhaling van de schande, die de eerste republikeinse regering na de vorige oorlog over het land heeft gebracht. Dat hij als eerste van de kandidaten voor het presidentschap geprotesteerd heeft tegen de besnoeiing, die afgevaardigde Taber c.s. in het plan-Marshall had aangebracht, pleit zowel voor hem als voor de stemming onder de kiezers, die hij als kandidaat min of meer naar de ogen moet zien. Dat hij zijn gevaarlijkste tegenstander, de teleurstellende Stassen, heeft verslagen in een debat, waarin hij het recht der communisten op partijvorming verdedigde, pleit voor zijn evenwichtig oordeel en democratische gezindheid.

De man, die als Marshalls opvolger in een regering-Dewey gedoodverfd wordt, John Foster Dulles, is

een man van grote kennis en bedachtzaamheid. Zijn nieuwjaarsrede, waarin hij de these ontwikkelde, dat de wereld de eerstkomende jaren de staat van „noch oorlog, noch vrede” zal behouden, getuigde van een diep inzicht. Zijn onlangs bekend gemaakte „anti-kominform-plan” deed op 't eerste gezicht even schrikken. Toch kan gezegd worden, dat hij een waardig opvolger van Marshall zal zijn en waarschijnlijk minder het slachtoffer van de capriolen van een president, die aan zijn kiezersvolk denkt. Voor Nederland is het tenslotte van belang te weten, dat Dulles senior is van het New-Yorkse advocatenkantoor, dat de Nederlandse belangen in Amerika behartigt. Men kan dus verwachten, dat hij begrip heeft voor Nederlands positie — zowel in Europa als overzee.

Als het van deze mannen afhangt, ligt de koers, die Amerika thans vaart en die tevens Europa's enige kans is, vast. Dat het helaas niet helemaal van hen afhangt — daaraan worden wij herinnerd door het feit, dat, op aandringen van de Tabers en de Hallecks, de volgende zin uit de ontwerp-tekst van de republikeinse beginselverklaring werd geschrapt: „Wij zullen elke verplichting, welke de wetgevende macht op zich neemt, met financiële toewijzingen nakomen.”

De goden antwoorden

De Bonte-Dinsdagavondtrein en Ome Keesje vallen er bij in het niet. Voor ons Radiolympus. Wij vinden de goden allervermakelijkst en proberen er zoveel mogelijk naar te luisteren. U weet misschien hoe het spel gespeeld wordt: Het vulgus stelt vragen en de goden geven er het antwoord op. Wij zijn altijd ontzettend onder de indruk van de orakeltaal, die wij door onze luidspreker te horen krijgen. De goden hebben — hoe kan het anders? — overal hun antwoord op klaar. En zij zijn vaak zo grappig, dat wij het gevoel hebben alsof wij worden gekitteld. U weet hoe dat is: je roept hou op, hou op en je kunt het lachen niet laten.

Vanavond werd er weer over allerlei diepzinnige vragen georakeld. Eén uit het vulgus, misschien was het wel een twijfelbaar aan de zegeningen van socialisatie en geleide economie (waarom zeggen wij eigenlijk niet bevelseconomie?) is met de volgende vraag naar de goden opgestegen: Wordt het particuliere initiatief niet gedooft door socialisatie?

Hoe gaat het met die dingen? Als een jongeman verliefd is, kan hij geen kwaad over zijn

meisje horen, al zouden er een paar steekjes aan los zijn. Zo vinden wij socialisatie iets, waarop nogal wat valt aan te merken, maar de goden kunnen er geen kwaad van horen. Zij bevelen haar met klem van argumenten aan. En wat voor argumenten? Moet U horen, welke orakeltaal de godin van de Olympus sprak om haar hartekind aan de man te brengen. „Vroeger”, zei zij, „was het met het onderhoud van onze waterkeringen niet zo best, maar nu de waterstaat is gesocialiseerd, is het veel beter; zij wees daarbij op het dijkherstel op Walcheren.”

Wij zijn een halve minuut stil geweest over zoveel wijsheid. Tot dusver meenden wij in onze onschuld, dat de Rijkswaterstaat bestond uit een corps zeer bewaame ingenieurs, technische ambtenaren en opzichters en wij wisten niet, dat zij werkten met baggermolens en die dingen. Wij meenden in onze onschuld, dat zij tekenden, bestekken maakten en toezicht hielden op de uitvoering van het werk. dat werd uitgevoerd door aannemers van waterwerken. En wij hadden wel eens gehoord van aannemers, die daar rijk bij waren geworden en van aannemers, die

alles wat zij bezaten, er bij verloren.

Nee, Mevrouw, dit was geen kittelen meer, dit was een shock en wij dachten met schrik aan Rip van Winkle. Of was U in de war? Wij zullen het eens aan een polderjongen vragen. Misschien weet hij wel niet wat socialisatie betekent en zal er dus wel vóór stemmen, maar wij hebben zo het idee, dat hij ons nog wel kan vertellen, dat hij voor een particuliere baas werkt, voor een aannemer van waterwerken.

Onschuldig als wij zijn, dachten wij, dat in een gesocialiseerd bedrijf de overheid als ondernemer optrad.

Wat verstaan de goden onder socialisatie?

Is het voor hen een toverwoord voor verhoging van het totale volksinkomen? Of een woord uit het Evangelie van Marx?

In het toverwoord geloven wij niet en in dit evangelie hebben wij geen vertrouwen.

Voor ons de vrijheid, de enige grond, waarop de democratie kan bloeien.

En Radiolympus voor ons veertiendaags vermaak.

W.

DEZE AANMATIGING MOEST BERISPT WORDEN

Tito is te zelfstandig

Deze aanmatiging van een satelliet moest berispt worden. Tito moest op de vingers getikt worden. Een officiële démarche in Belgrado, Ruslands misnoegen verkondigende, zou al te zeer een aanfluiting zijn geweest van de zelfstandigheid der kleine naties, door Moskou steeds zo vurig verdedigd! Een ander, niet diplomatiek, instrument moest daarvoor aangewend worden. De Kominform, dat, als bureau van nationale communistische partijen, formeel een particulier lichaam is, was hiervoor het aangewezen werktuig. Niet de staatsman Tito werd gegist, doch de communist Tito voor de daden, die hij als staatsman had verricht. Deze indirecte methode, welke, vanwege de identiteit van staat en communistische partij in Oost-Europa, hetzelfde effect heeft als de directe methode van de diplomatieke démarche, had bovendien nog dit voordeel, dat niet alleen over Tito's buitenlandse, doch ook over zijn binnenlandse politiek een oordeel uitgesproken kon worden.

Want ook deze blijkt een verdachte neiging tot zelfstandigheid te vertonen. De Zuidslavische leiders immers hebben verkondigd, dat „de boeren het sterkste fundament zijn voor de Zuidslavische staat” en dit is in directe tegenspraak tot het marxisme, hetwelk leert, dat het proletariaat de leider moet zijn in de worsteling van alle arbeiders. „In Zuidslavië”, zo zegt het communiqué van de Kominform, „waar de economie van de individuele boerderij overheerst, waar de nationalisatie van het land niet bestaat, waar het mogelijk is om land te kopen en verkopen”, is het niet mogelijk om het communisme zuiver te houden.

Nu is het merkwaardig, dat Zuidslavië juist het land is, waar het communisme in Oost-Europa (behalve Rusland) het verst in praktijk gebracht is. Ook op het platteland is de weg naar collectivisatie via coöperatie voor een veel groter stuk afgelegd dan in Polen, Tsjecho-Slowakije of Hongarije, landen die niet Moskou's toorn op zich geladen hebben. De verdenking rijst dan ook ras, dat Tito's onvermogen of onwil om nu reeds de resten van het kapitalisme op te ruimen niet de ware aanleiding is geweest tot zijn communicatie. Het zou bovendien wel het summum van kortzichtigheid zijn, indien Rusland zou eisen, dat het volledige socialisme, binnen enkele jaren en ongeacht de plaatselijke omstandigheden, in de Oost-Europese landen zou worden gebracht, terwijl er veel meer kans is, dat Ruslands veiligheid aldaar gewaarborgd blijft indien de boeren, die inderdaad de ruggegraat van de Oost-Europese samenleving uitmaken, met rust gelaten worden en, in hun dikwijls pas verworven bezit gelaten, daardoor de staat, welks machthebbers reeds lang Moskou trouw gezworen hebben, gunstig gezind blijven.

Tito's onmin met Moskou heeft één verkeerde illusie gewekt, n.l. dat zijn ongenade het gevolg zou zijn van een te toeschietelijke houding van Zuidslavië ten aanzien van het Westen. Het omgekeerde is eerder het geval. De onverzettelijkheid, waarmee Tito zijn aanspraken op Triëst en Karinthië en zijn steun aan de Griekse rebellen generaal Markos handhaafde, baarde het Kremlin, dat op een vredesoffensief overschakelen wilde, last. Tito bleek in zijn buitenlandse politiek „plus royaliste que le roi” oftewel ijveriger dan zijn Moskouse meesters te zijn. Dit bezorgde hem geenszins een goede aantekening bij hen, want dat betekende, dat hij zelfstandiger was dan hun wel lief was. Deze eigengereidheid was ook al tot uiting gekomen in Zuidslavië's ijveren voor een Balkan-federatie, waartoe, behalve de reeds bestaande federatie van Serven, Kroaten, Slovenen, Montenegrijnen en Bosniërs, ook de stamverwante Bulgaren, het kleine Albanië en misschien op den duur Griekenland zouden moeten behoren.

Het is waar, dat dit streven volgens de leninistisch-marxistische leer halfslachtig is, en ook Rákosi, de sluwe leider der communisten in Hongarije, heeft zojuist nog eens herhaald, dat „de arbeiders — en niet de boeren in hun tegenwoordige staat of zelfs de arbeiders en de boeren tezamen — de leidende rol moeten hebben” (het is gewaagd om dergelijke beweringen te doen in een agrarische maatschappij!), maar dit behoort nog niet te betekenen, dat dit doel niet langs geleidelijke weg bereikt kan worden — een weg niet van drie, doch van misschien tien of twintig jaren. In Rusland zelf heeft de Nieuwe Economische Politiek (N.E.P.), die enigszins overeenkomt met de tegenwoordige half-socialistische staat van de Oost-Europese landen, ook zeven jaar (van 1922 tot 1929) geduurd.

Daarom is het moeilijk aan te nemen, dat Tito's uitbanning te danken is aan zijn binnenlandse politiek, al zal Moskou wel van de gelegenheid gebruik hebben willen maken om zijn aanhangers nog eens te herinneren aan het door Marx en Lenin vastgestelde einddoel. Het kan niet wel anders, of Zuidslavië's zelfstandigheid en eigengereidheid in buitenlandse aangelegenheden — hoe anti-Westers ook georiënteerd — behoefde in Moskou's ogen een bestraffing.

Er is niets, waaraan het commu-

nisme zo'n hekel heeft, als een „derde macht”. In de binnenlandse politiek hebben communistische partijen meermalen een bondgenootschap aangegaan met extremisten van rechts om de middengroepen de nek om te draaien, in de verwachting, dat zij daarna alleen wel met die fascistische zouden kunnen afrekenen. Het is de tactiek geweest van de bolsjewisten in 1917 tegen Kerenski en in 1932 van de Duitse communisten tegen Brüning. De eerste keer is het gelukt, de tweede keer niet. Thans lijkt het er veel op, of zij in Frankrijk hetzelfde spelletje willen herhalen.

Op het internationale terrein hetzelfde: Rusland vrees niet zozeer Amerika (waarmee het uiteindelijk een alles omvattende en anderen uitsluitende overeenkomst wil sluiten) als wel de herleving van West-Europa als derde macht. Evenzeer vrees het de opkomst van een derde macht in Oost-Europa.

In een Balkan-federatie onder leiding van de eigengereide Tito (of zelfs van de gewilligere Dimitrow) ziet het de mogelijke kern van zo'n derde macht, die uit hoofde van haar zelfstandigheid heel best een bondgenootschap met de tweede macht tegen Rusland zou kunnen aangaan. Om deze mogelijkheid (thans nog een onwaarschijnlijkheid) uit te schakelen, moest Moskou Tito in de ban doen, al betekende dat een tijdelijke verzwakking van Ruslands positie op de wereldmarkt.

Is emigratie de oplossing?

Op mijn artikel „Is oplossing van het Nederlandse bevolkingsvraagstuk door emigratie mogelijk” in het blad van 7 Mei j.l. zijn enige reacties gevolgd. Gebrek aan plaatsruimte in verband met de verkiezingstijd liet echter niet toe de brieven schrijvers uitvoerig in dit blad te beantwoorden.

De bedoeling van mijn artikel was niet om te betogen, dat oplossing van het bevolkingsvraagstuk uitsluitend mogelijk is door emigratie. Het was wel mijn bedoeling op deze oplossing nog eens extra de aandacht te vestigen en er op te wijzen, dat het vraagstuk door emigratie mits op voldoende grote schaal wellicht verholpen kan worden.

Naar mijn mening is er aan de emigratie nog veel te weinig aandacht besteed. Kennelijk is de regering er niet voldoende van doordrongen, dat de grote bevolkingstoename in een dicht bevolkt land op den duur verarmend moet werken.

Het is evenmin mijn bedoeling geweest om emigratie naar andere streken dan Zuid-Afrika af te keuren. Wel heb ik emigratie naar Zuid-Afrika op culturele gronden en ook in belang van dit Dominion zelf bepleit. Ik ben mij er zeer wel van bewust,

dat er ook naar andere gebieden emigratie mogelijk is. Het is geenszins mijn bedoeling geweest iets te kort te doen aan hen, die emigratie naar de Nederlandse overzeese gebieden willen bevorderen. Ik geef toe, dat er ook in deze gebieden met succes emigratie heeft plaats gevonden. Alleen zie ik vooralsnog niet in, dat emigratie naar dergelijke gebieden gemakkelijk op grote schaal te verkrijgen is, vooral niet op korte termijn. Ik opper de mogelijkheid, dat dit naar Zuid-Afrika wel zou kunnen, alles natuurlijk op voorwaarde, dat Zuid-Afrika daartoe de nodige medewerking verleent. In dit land is momenteel nog plaats genoeg.

Het is nog lang niet zover, dat alle landen met het probleem van bevolkingsaanwas zitten. Wanneer dat het geval zou worden, zou het er met de mensheid slecht uitzien. Dan is er natuurlijk geen emigratie meer mogelijk, maar moeten er andere systemen toegepast worden. Over systemen als geboortebeperving door goede voorlichting, heb ik niet gesproken. Ook naar mijn mening zijn vele gezinnen momenteel te groot, hetgeen nog door de overheidszorg bevorderd wordt, waarop één der

Afdelingsnieuws

's GRAVENZANDE

Vooruit

De afdeling 's Gravenzande breidt zich snel uit. Het bestuur is thans als volgt samengesteld:

A. van Staalduinen, Hoflaan 3, voorzitter; L. Kemeling Lz., Fremelrijstraat 70, secretaris; C. Middelburg, Hoflaan 39, penningmeester; J. v. d. Hout, Monsterscheweg 33, 2e voorzitter; C. M. de Jong, Monsterscheweg 20, Alg. Adj.

Het aantal leden is reeds gestegen tot 25.

WELKOM!

Op 24 Juni werd in Café Veltman te Kooten opgericht de afdeling Achtkarspelen van de V.V.D. Toegetroden 31 leden. Tot bestuursleden werden gekozen de heren: O. B. van der Ploeg, Buitenpost 383, voorzitter; A. S. A. Bron, Surhuisterveen 183, secretaris; H. B. Hulshoff, Surhuisterveen 231, penningmeester; B. Boersma, Kooten 46 en L. Geetlings, Twyzel 153, leden.

Op 2 Juli werd in Café Smits te Stiens opgericht de afdeling Stiens der V.V.D. met een 25-tal leden. In het Bestuur werden gekozen:

J. B. Algra, Uniaweg 15, Stiens, voorzitter; K. F. Elzinga, Petterhuisterweg 1, Stiens, secr.-penningmeester; P. D. Bouma, Stiens, vicevoorzitter; Jentje de Boer, Cornjum en J. Kalma, Britsum 135, leden.

Op 26 Juni werd een afdeling van de V.V.D. opgericht te Heenvliet, welke omvat: Heenvliet, Geervliet, Abbenbroek, Hekelingen, Zwartewaai, Zuidland, Simonshaven en Oudenhoorn. Het bestuur is als volgt samengesteld: C. G. Trouw, voorzitter, Geervliet; J. van Antwerpen, secr., Geervliet; A. Swanenberg, penningmeester, Heenvliet; S. H. Qualm, Heenvliet; F. W. C. Schotel, Abbenbroek; J. Rijke, Simonshaven; J. van der Wel, Zwartewaai; B. J. Verschoor, Zwartewaai; dr. H. Soeteman, Zuidland; J. Biesheuvel, Hekelingen; A. in 't Veld, Hekelingen.

Wilt U afdelingsnieuws, aankondigingen van vergaderingen e.d. bestemd voor dit weekblad richten aan: Mr. E. Elias, Victoria-hotel, kamer 435, Amsterdam?

schrijvers terecht wees. Met een actie voor geboortebeperving zou ik echter niet dadelijk willen beginnen. Liever zou ik het vraagstuk door emigratie opgelost zien. Wel ben ik van mening, dat de overheid de steun van grote gezinnen niet moet overdrijven en zou het tevens gewenst zijn om de bevolking onder de ogen te brengen, dat te grote bevolkingsaanwas tot verarming moet leiden.

De vrees bij emigratie is steeds, dat juist alleen de valide werkkrachten weggaan. In mijn artikel heb ik ook daaraan echter aandacht gewijd. Er zal een regeling getroffen moeten worden, waarbij Zuid-Afrika personen van allerlei leeftijden en beroepen accepteert, alles mede in haar eigen belang.

Ik onderschrijf geenszins de mening, dat oorlogen, hongersnoden, epidemieën, natuurlijke gevolgen van ongebreidelde voortplanting der mensen zijn. Hoe erg dergelijke rampen ook mogen zijn, percentsgewijze verminderen zij het bevolkingsaantal der aarde niet zoveel. In een oorlog gaan naar verhouding veel meer productiemiddelen verloren dan mensen. Dit geldt wel zeer speciaal voor de laatste oorlog.

Malthus heeft inderdaad de verdienste gehad reeds in 1793 op het bevolkingsvraagstuk te wijzen. Hij zag de gevolgen echter wel zeer zwart en hechtte m.i. ook te veel waarde aan oorlogen, epidemieën enz.

Ik hoop de diverse brieven schrijvers naar genoegen te hebben beantwoord, al vermoed ik geenszins hen in alle opzichten te hebben overtuigd.

Mr. J. G. Bettink.

Wat deed gij?

Wat deed gij en wat hebt gij gedragen tot heil der mensheid?
Beschamende vraag, waarop zovelen onzer het antwoord schuldig moeten
blijven in het uur der vergelding.

Er zijn zo van die vragen die de denkende mens met verantwoordelijkheidsgevoel niet los laten — vragen die telkens en telkens met een benauwende hardnekkigheid terugkomen en een antwoord eisen.

De vraag: wat deed gij tot heil der mensheid, is een van deze vragen. Het is onvermijdelijk dat de ernstige waarachtig democratisch voelende mens zich deze vraag stelt en dan komt dadelijk al onze Hollandse nuchterheid in het geweer: „tot heil der mensheid” dat is zoiets groots, zoiets weids, daaraan komen wij eenvoudige zielen helemaal niet toe, menen wij. Het is maar voor enkelen weggelegd om grote wereldschokkende daden te volbrengen, om zegenrijke ontdekkingen te doen en onvergankelijke kunstwerken te scheppen.

Wij zijn onmiddellijk bereid om de volstrekte onbelangrijkheid van de eigen persoonlijkheid in het licht te stellen teneinde daarmede de verplichting tegenover het heil der mensheid af te kopen!

Wij spreiden deze onbelangrijkheid als een mantel ten toon maar — deze mantel is tegengevoerd met zelfzucht en traagheid.

Wij „doen” veel — heel veel zelfs; wij lenen de uren van de nacht omdat onze dagen te kort zijn voor alles wat wij willen ondernemen.

Wij hebben het veel te druk om ons te bekommeren om zoiets vaags als het heil der mensheid.

„.....Ik zorg voor mijn gezin — wat gaan al die vreemde mensen mij aan?” zegt de een. „Waarom zou ik iets voor anderen doen? Wat doet zij voor mij?” vraagt een tweede.

„.....Ik heb fabrieken gebouwd waar honderden hun brood verdienen, dat is meer dan menigeen kan zeggen”, meent een ander.

„.....De luxe die ik mij verschaf geeft handel en industrie werk”, ~~zegt een vierde en wij vergeten, dat het heil van anderen voor hen een toevallige bijkomstige omstandigheid is, maar volstrekt geen levensdoel in eerste aanleg.~~

Als de heilsbevordering van de massa toevallig parallel loopt met de eigen wens en strevingen kan geen weldenkend mens hiervoor dank verwachten omdat het doel der daden zelfgericht was.

Ons leven is niet een eindig zijn doch een oneindig worden, een reeks van elkander opvolgende stadia, die lang na onze aardse verschijningsperiode hun voortgang zullen hebben tot ver in de na ons komende geslachten. Laten wij denken aan hen, die eens zullen vragen: „wat deed gij toen?”

Denken aan hen die na ons komen, zaaien opdat anderen mogen oogsten, het pad bereiden voor een volgend geslacht, met ons kleine bestaan bouwen aan de grote tijden, welbewust en naar beste weten en kunnen..... ziedaar de hoogste vorm van verantwoordelijkheidsgevoel.

„Een ander is het die zaait en een ander die maait” heet het in het Evangelie van Johannes: Ploegen en zaaien, wetend dat niet wij maar anderen zullen oogsten — dat is leven in dienende liefde.

WARE VRIJHEID

Ware vrijheid is alleen mogelijk, waar er verdraagzaamheid heerst, niet van de soort, die weinig meer is dan een mooie naam voor onverschilligheid, maar actieve verdraagzaamheid, die de verbreding van tegenstrijdige meningen niet alleen duldt maar aanmoedigt, omdat zij inziet, dat alleen zo een juist begrip van de waarheid kan worden aangeweekt en bewaard.

(J. Chuter Ede)

Blijmoedig onze akker bereidend voor hen, die na ons komen — ons leven niet een beperkt afgerond klein geheel zonder doel, doch een schakel in de oneindige keten die de eeuwen aan elkaar klinkt, ons leven als daadwerkelijk deel van de Eeuwigheid — dat is democratie op een hoger plan.

Hiervoor is echter een diep-innerlijk verantwoordelijkheidsgevoel nodig, dat nimmer welig kan tieren in de onvrijheid van de beperkende banden, die wij onszelf hebben op-

zijn zullen wij het bereiken, doch door in te treden in het diepste innerlijk van het eigen ik.

Bouwende aan onszelf, bouwen wij aan de gemeenschap. Niet de door mensen gestichte gemeenschap met hare stoffelijke en begrensde doeleinden doch aan de eeuwige gemeenschap der elkander opvolgende geslachten.

Bouwen kunnen wij slechts langs de weg der zelfontleding.

Wanneer de concentratie op het eigen ik heeft opgehouden te be-

onderscheid en elke maatschappelijke conventie, als de minste zijner broeders: in liefde dienende.

Wie zo de waarachtige democratie kan belijden en beleven die vraagt niet: wat zal ik doen? Die doet wat de hand te doen vindt, in het klein zowel als in het groot, die draagt in het brandende hart een stil schijnend licht — die weet, dat ZIJN meer is dan DOEN.

Zo kunnen wij met ons kleine bestaan bouwen aan de grote tijden. Niet in ijdel schijnvertoon en onwaarheid, noch met spitsvondigheden of de naarstiglijk beoefende studie van ingewikkelde problemen, maar in simpele goedheid en zelfverzaking: in Liefde dienende.

Enmaal komt de dag, dat wij koortsachtig en wanhopig zullen zoeken tussen de verwelkte praal van ons uiterlijk leven naar één goede Daad van zelfverloochenende toewijding en opofferingsgezindheid om tenminste een enkele reden te hebben voor ons bestaan.....

Laten wij denken aan de grote dagen

Waarom wij delen met ons kleine leed —
Laten wij denke' aan hen, die zijn verslagen,
En aan de strijd die elk dier doden streed,
En aan wat al die duizende' ogen zagen,
Toen 's werelds lot over hen henen schreed;
Laten wij denke' aan hen, die ondergingen
Voor het geluk van later stervelingen.

Laten wij denken aan de grote tijden
Waarom wij bouwen met ons kleine bestaan,
Laten wij denken aan 't doel waarheen zij leiden
Al kunnen wij nog niet hun doel verstaan;
Laten wij denken aan de uren der getijden
Dat zij niet vruchteloos voorbij ons gaan,
Laten wij denken aan wie eens zullen vragen:
Wat deed gij toen en wat hebt gij gedragen?
(Adama van Scheltema)

gelegd met onze gebondenheid aan de materie.

En de Eeuwigheid waarvan wij een onverbreekelijk deel uitmaken is ons zo ver en vreemd als een ongeweten land vol duistere verschrikkingen, vervuld van een stille dreiging, juist om dat ongewetene.

Angst en schuldgevoel verhinderen de massa zich los te maken van de oud testamentische wraakgedachte der vergelding en toen greep de gemakzuchtige mens naar het meest voor de hand liggende afweermiddel en schakelde het Eeuwigheidsbegrip eenvoudig uit zijn leven.

In het jagende bestaan van de moderne mens is voor het Eeuwigheidsbegrip geen plaats, primo omdat er niets mede te verdienen is en secundo omdat zijn gemakzucht hem verhindert lang stil te staan bij zoiets onproductiefs.

Wij praten over de wederopbouw van de maatschappij en een enkele maal praten wij over de Eeuwigheid en dan weten we meestal dadelijk precies wat en hoe..... anderen het moeten doen.

Wij komen daar niet aan te pas — wij kunnen dat niet — wij hebben geen tijd daarvoor en naarstiglijk maken wij onszelf wijs dat het iets zo moeilijks en schier onuitvoerbaars is, dat het voor ons ondoenlijk is. Dus laten wij prompt alle bemoeienis daarmede varen.

De politiek heeft onze belangstelling zolang..... zij de zelfgekozen routine van ons dagelijks leven niet verstoort en — met de Eeuwigheid gaat het net zo: Wij belijden haar met de lippen maar wij leven haar niet.

En daarom hebben wij er dat stempel van moeilijkheid en ingewikkeldheid opgedrukt.

En toch is het zo vanzelfsprekend en zo eenvoudig, zo verbluffend simpel dat er geen enkele verontschuldiging bestaat voor onze nalatigheid en onze plichtsverzaking.

Niet door anderen als uitgangspunt kiezend te willen werkzaam

staan, openbaart zich het goddelijke in de mens. Hij die bevrijd is van zijn Ikheid is naar waarheid vrij en speelt de Eeuwigheid in het heden. Voor hem bestaat de engte niet meer want alle belemmeringen zijn weggevallen.

Onverdraagzaamheid, waanwijsheid en eigendunk zijn hem vreemd; in volslagen deemoed en nederigheid voelt hij zich — zichzelf van binnen uit aanschouwende — in zijn diepste innerlijk staande buiten ieder klasse-

EIGENWIJZE LIEDJES

Slaagde U in Uw keuze?

Nou.... hè, hè!... ze zijn gekozen!
Honderd stuks!... geselecteerd
Uit de gangbare modellen....
Gaaf en uit-gebalanceerd!
Hun portret staat in de kranten
Door hun levensloop omrand:
Doctorandus — burgemeester —
Onderwijzer — predikant....

Veelbelovend-meditierend
(Wat is wezen? Wat is waan?),
Ernstig; wijs en vastberaden
Kijken zij ons zwijgend aan;
In hun oog het „vriend, hier ben ik!”
Om hun mond de strakke lijn
Maar desondanks niet de trekken
Van een Lohman of Colijn.

En ze hangen voor de ruiten....
Opbouw, afbraak.... naast elkaar:
Romme, Vorrink en Tilanus,
Joekes, 't Zandt en Wagenaar....
En de kiezer keurt het aanschijn
Van meneer zijn député,
En dat valt vooral de vrouwen
Meestal na haar keus niet mee....

Tjasses nee!, zei een New Lookje,
Dat die dingen weten kan,
Wijs me onder al die typen
Nou is één perfecte man!....

Brammetje.

L. Smit & Zoon
KINDERDIJK

Baggermateriaal
Zeesleepboten
Passagiersschepen
Machines
Motoren
Ketels

N.V. Nederlandsche
Caoutchouc- en Gutta-
Perchafabriek

v.h. Bakker & Zn.
Ridderkerk

• **Technische**
rubberartikelen

HANDELMAATSCHAPPIJ

H. Albert de Bary & Co. N.V.

Deviezenbank

Financiering van Im- en Export
Documentaire Accrediteven

HEERENGRACHT 450 AMSTERDAM-C. TELEFOON 38911

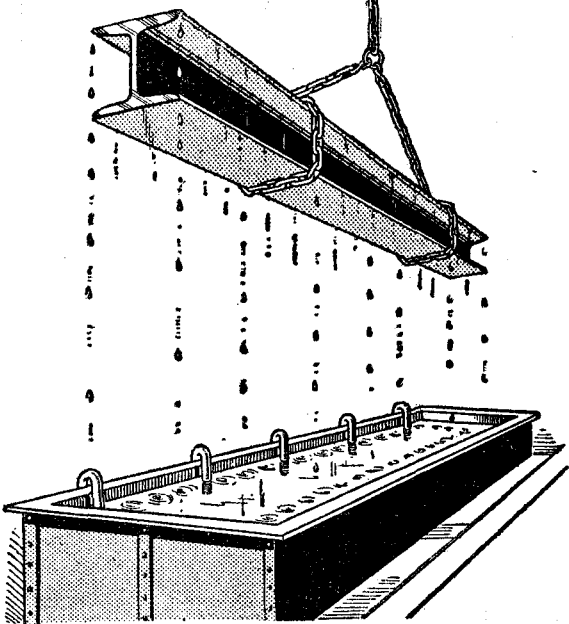
Machinefabriek en scheepswerf

van

P. SMIT Jr. N.V.

ROTTERDAM

BEITSEN MET FOSFORZUUR

Beitsen met fosforzuur,

een moderne methode in de strijd tegen ROEST, de erfvijand van ijzer.

Een MODERNE methode, maar ene, die haar doeltreffendheid en goedkoopte reeds overtuigend heeft bewezen.

Door veel overheidsinstellingen, rederijen en andere grote industrieën wordt het fosforzuur-beitsen al voorgeschreven voor nieuw constructie-werk op alle gebied: bruggen, schepen, tanks, enz.

Het fosforzuur verwijdert walshuid en roest en geeft een ideale ondergrond, waarop de verf zich kan hechten. Daardoor tevens grote besparing op onderhoudskosten.

Wij maken technisch fosforzuur in grote hoeveelheden en kunnen daardoor dit zuur, speciaal geprepareerd voor het beitsen, zeer goedkoop en in ieder gewenste hoeveelheid aanbieden. Wij lichten U gaarne in omtrent de bouw van de zeer eenvoudige beitsinstallatie en.....

Wij leeren U beitsen !!

Wij zenden U daartoe kosteloos onze deskundige, die niet weggaat, voordat Uw personeel geheel met het beitsen vertrouwd is.

• Op aanvraag zenden wij U onze brochure „IJZER EN ROEST”, waarin een beitsvoorschrift is opgenomen.

Albatros Superfosfaatfabrieken N.V.

voorheen N.V. Vereenigde Chemische Fabrieken
N.V. Amsterdamsche Superfosfaatfabriek

Hoofdkantoor: MALIEBAAN 81 — UTRECHT

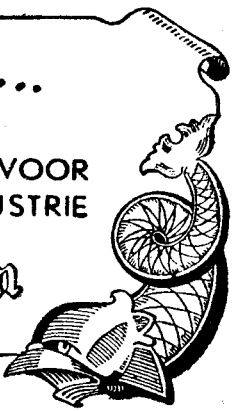
NEDERLANDS FABRIKAAT

ruim 300 jaar....

FABRICEREN WIJ VERNEN VOOR
BOUWVAKKEN EN INDUSTRIE

N.V. Heyme Vis & Zoonen

ZAANDAM - OPGERICHT 1643

C.V. Scheepswerf en
Machinefabriek

v.h. **Botje,**
Ensing & Co.

Hoendiep 10
Frieschestr. weg 79
Groningen

**Nieuwbouw van motor-
en stoomschepen voor
gebruik in de tropen.**

**Reparatie aan schepen,
motoren en stoom-
installaties.**

BOLNES

Dieselmotoren

25—1400 P.K.

N.V. Machinefabriek

„Bolnes”

v.h. J. H. v. Cappellen
te Bolnes

Zwitsersche
Maatschappij
van
Levensverzeke-
ring
en Lijfrente
Opgericht 1857
Nederlandsch Staatstoezicht

ZEKERHEID
Coulante Polisvoorwaarden

Inspecteur: S. NICOLAI
Nicolaistraat 17, Den Haag
Telefoon 335198

Kantoor voor Nederland:
Heerengracht 514, A'dam C.
Telefoon 45458

N.V.
Machinefabriek

**IJZER-, STAAL- EN
METAALGIETERIJ**

v.h. BAKKER & Co.
RIDDERKERK

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

VRIJDAG 16 JULI 1948 - No. 16

Trouw moet blijken

(Pag. 7)

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

NA DE STEMBUS

door Mr. P. J. Oud

Het meest op de voorgrond getreden verschijnsel bij de verkiezingen voor de Tweede Kamer is de teruggang van het socialisme in zijn beide vormen: de extreme vorm van de C. P. N., de meer milde vorm van de P. v. d. A. Het gezamenlijk verlies van vier zetels dezer twee partijen, is onder het stelsel van evenredige vertegenwoordiging, dat nu eenmaal geen grote verschuivingen kent, van buitengewone betekenis. Deze betekenis valt te meer op, als men bedenkt, dat het verlies in de zetelverschuiving nog maar onvolkomen tot uitdrukking komt. Het stelsel van verdeling der restzetels naar de grootste gemiddelden, is voor de grootste partijen het voordeligst. Het bezorgde ditmaal de P. v. d. A. niet minder dan twee restzetels. Het percentage der uitgebrachte stemmen geeft dan ook beter de verhouding weer. De communisten liepen terug van 10,6 tot 7,74, de P. v. d. A. van 28,3 tot 25,61. Het socialisme als geheel verloor dus 5,15 van 38,9, een teruggang van ruim 13 per-

Het ligt daarbij voor de hand, dat het stemmenverlies der communisten grotendeels ten goede is gekomen aan de P. v. d. A., die vervolgens meer aan haar rechtervleugel heeft verloren dan zij aan haar linkervleugel heeft gewonnen. Ook dit is zeer verheugend. Want al mogen de C. P. N. en de P. v. d. A. beide socialistische groeperingen zijn, er is tussen die twee toch een zeer groot verschil. Terwijl de communisten de democratische methoden volstrekt aan de kant willen zetten, valt aan het oprecht bedoelen van de leiding van de P. v. d. A. om uitsluitend democratische wegen te bewandelen, geen ogenblik te twijfelen. Verzwakking van het communisme ten gunste van het democratisch socialisme blijft dus een zeer gelukkig verschijnsel, dat de P. v. d. A. zich aan een illusie schuldig maakt, indien zij meent, dat socialisme en democratie op den duur zullen kunnen blijven samengaan.

Deze achteruitgang van het socialisme stemt overeen met de verwachting, die ik van de uitslag der verkiezingen heb gekoesterd. Gedurende de verkiezingscampagne heb ik in woord en geschrift herhaaldelijk als mijn mening te kennen gegeven, dat het socialisme over zijn hoogtepunt heen is. Ook uit het buitenland, met name uit Engeland, kreeg men die indruk. De wereld krijgt, zo zeide ik, weer meer oog voor de betekenis en met verantwoordelijkheid en sociaal gevoel gepaard gaande vrijheid, zoals die door de V. V. D. wordt voorgestaan.

Voor Nederland is de juistheid dezer zienswijze bevestigd door de winst, die onze partij heeft behaald. Zij is groter dan de winst door enige andere partij verkregen. Zij had nog groter kunnen zijn, indien niet dissidente groepen als de lijst-Feuilleateau de Bruijn en de Middenstandspartij waren opgetreden. Ook met deze groepen is het gegaan als wij voorspeld hadden. Zij hebben geen van beiden een zetel verworven en tezamen meer stemmen verspiid, dan de kiesdeler bedraagt, zodat zij de oorzaak waren, dat een restzetel extra overbleef.

Door de werking van het stelsel der grootste gemiddelden is die zetel naar de P. v. d. A. gegaan. De dissidenten hebben dus precies het tegengestelde resultaat bereikt van hetgeen zij beoogden, versterking in plaats van verzwakking van het socialisme.

In het verlies door de P. v. d. A. naar rechts geleden is moeilijk iets anders te zien dan de definitieve liquidatie der doorbraakgedachte. Was daarvan in 1946 ook al niet veel terechtgekomen, thans is de uittocht der niet-socialisten uit die partij wel volkomen. Het zijn in het bijzonder de C. H. U. en de V. V. D., die daarvan hebben geprofiteerd. Vermoedelijk zijn er van de vroegere christelijk-historischen, die in 1946 de P. v. d. A. hebben gestemd nog maar zeer weinigen overgebleven. Van de vroegere vrijzinnig-democraten laat zich hetzelfde getuigen. De winst die de V. V. D. uit hun hoek heeft behaald, moet aanzienlijker zijn dan haar totale vooruitgang, want ook de V. V. D. heeft stellig stemmen, in 1946 op de P. v. d. A. uitgebracht, aan andere groepen, met name aan de lijst-Feuilleateau de Bruijn en de Middenstandspartij, verloren. Men mag dus gerust constateren, dat de overgrote meerderheid der vroegere vrijzinnig-democraten heeft begrepen, dat hun plaats in de V. V. D. is.

Te verwonderen valt dit niet. De geest in de V. V. D. is immers dezelfde als die van de vroegere V. D. B. Liberalen en vrijzinnig-democraten, door de loop der gebeurtenissen naar elkaar toegegroeid, gevoelen zich beiden in het nieuwe partijverband volkomen thuis. De verkiezings-

campagne heeft mij in alle hoeken van het land gebracht. Overal heb ik dezelfde geest gevonden. Wij waren in de weinige maanden, sedert de oprichting der V. V. D. verstreken, al volkomen vergeten, dat wij van verschillende kanten tezamen waren gekomen. Ik durf dan ook met gerustheid te constateren, dat de oprichting der V. V. D. een volkomen succes is gebleken. Een succes, dat de beste verwachtingen wekt voor de toekomst.

Ons succes moet, dunkt mij, ook de vroegere vrijzinnig-democraten, die leidende plaatsen in de P. v. d. A. bekleeden, wel iets te zeggen hebben. Zij moeten het gevoel krijgen thans min of meer officieren te zijn zonder leger. De troepen, die in 1946 onder vrijzinnig-democratische leiding naar de P. v. d. A. zijn gegaan, hebben thans grotendeels het vaandel van de V. V. D. gevolgd. Het zal de positie der vroegere vrijzinnig-democratische leiders in de P. v. d. A., welke partij geleidelijk hetzelfde karakter heeft gekregen als de vroegere S. D. A. P., niet gemakkelijk maken. De verkiezingscampagne van de P. v. d. A. moet daartoe het hare hebben bijgedragen. Deze was immers voor een belangrijk deel gebaseerd op een scherpe afkeuring van het door de vrijzinnig-democratische ministers in de jaren 1933—1937 gevoerd beleid, een afkeuring, die zij, die immers met dit beleid hadden ingestemd, zich evenzeer konden aantrekken als ik. Dat de propagandaleiding der P. v. d. A. deze actie heeft gevoerd, getuigde dan ook van heel weinig deferentie tegenover de partijgenoten uit het oud-vrijzinnig-democratische kamp.

Intussen behoeven wij de ontwikkeling in de P. v. d. A. allermint te betreuren. Zij doet ons weer terugkeren tot de voor-oorlogse politieke verhoudingen. Deze verhoudingen passen nu eenmaal bij het karakter van ons volk en zijn in overeenstemming met zijn politieke geschiedenis. De S. D. A. P. vervulde daarin een belangrijke plaats. De plaats van een partij van uitgesproken socialistisch karakter, doch tevens overtuigd van de grote betekenis van de parlementaire arbeid en bereid met andere groepen te zamen aan dien arbeid deel te nemen. Zij was daardoor enerzijds een waardevol element in het parlementaire leven, terwijl zij anderzijds velen wist te weerhouden van de communistische partij. Wij mogen bij alle bezwaren, die wij overigens tegen de S. D. A. P. mochten hebben, daarvoor de ogen niet sluiten. Dat bij de oprichting der P. v. d. A. de S. D. A. P. scheen te verwateren, was een ernstig nadeel. Zij verloor daardoor enerzijds kiezers aan de communisten, terwijl zij anderzijds elementen tot zich trok, die zich op den duur met echte socialisten niet in één verband thuis konden gevoelen. Het is daarom zonder meer verheugend, dat men na deze verkiezingen mag constateren, dat de P. v. d. A. geheel is geworden wat zij voor de zuiverheid onzer partijverhoudingen behoort te zijn, de S. D. A. P. onder een andere naam.

Een ander kenmerkend verschijnsel van deze verkiezing is, dat terwijl middenpartijen als de V. V. D. en de C. H. U. zijn versterkt, de extreme oppositiepartij, de A. R., het niet verder heeft kunnen brengen dan dat zij haar positie heeft gehandhaafd. De kiezers hebben daarmede getoond van het onvruchtbare beleid, dat zij op het stuk van Indië voorstaat, niet te willen weten. Er ligt, dunkt mij, hierin een duidelijke aanwijzing, dat thans beproefd moet worden tot een zodanig Indië-beleid te komen, dat het mogelijk zal zijn, dat met behulp van de V. V. D. en de C. H. U. een tweederden meerderheid voor de grondwetsherziening wordt bereikt. In het geringe succes, dat de lijst-Welter heeft behaald — om van het totale fiasco der actie-Feuilleateau de Bruijn maar geheel te zwijgen — ligt een aanwijzing in dezelfde richting.

Dit alles duidt er op, dat ter oplossing van het moeilijk probleem der Kabinetsformatie een weg behoort te worden ingeslagen, die kan leiden naar een regeringsmeerderheid op belangrijk bredere basis dan die der laatste twee jaren. Immers alleen langs die weg zal zijn te bereiken, dat de grondwetsherziening een veilige haven kan worden binnengelooft. En men heeft er zich goed rekenschap van te geven, dat, wanneer dit niet mogelijk zou blijken, een hoogst onbevredigende toestand zal intreden. Immers zou een Kabinet optreden, dat niet het vertrouwen kan veroveren ener tweederde

meerderheid der Kamer, dan kan dit praktisch tot geen ander gevolg leiden, dan dat de politiek der voldongen feiten, die wij zich gedurende de laatste jaren hebben zien voltrekken, zal blijven voortduren.

Het belang van het land vordert daarom naar mijn mening, dat K. V. P., P. v. d. A., C. H. U. en V. V. D. trachten tot overeenstemming te geraken. Ik weet natuurlijk, dat dit niet gemakkelijk zal zijn. De P. v. d. A. heeft zich voor de verkiezingen over een bredere samenwerking met de K. V. P. alleen niet zeer welwillend uitgelaten. Zij stelde zich zelfs op het standpunt, dat zij, wat zij noemde de „progressiviteit“ van het nieuwe Kabinet, zou hebben te bepalen. Die progressiviteit kan moeilijk een andere dan een socialistische progressiviteit zijn geweest. Was daarvoor reeds vóór de verkiezingen, gezien de minderheid, die het socialisme in ons parlement vormt, geen redelijke grond, na het verlies, dat het socialisme had te incasseren bij de stembus is het nog minder redelijk geworden. Er is na deze verkiezingen zeker alle aanleiding voor een vooruitstrevend sociaal beleid, maar sociaal is iets anders dan socialistisch. Wanneer de P. v. d. A., als de kruiddamp van de verkiezingsstrijd is opgetrokken, de objectieve feiten nuchter onder het oog ziet, zal zij, hoop ik, tot deze conclusie kunnen komen. Regeeringsmeerderheden kunnen nu eenmaal in Nederland niet worden verkregen zonder samenwerking van verschillende groepen. Het is daarom nodig tot een onderling vergelijk te komen en dat sluit uit, dat één partij haar wil aan de andere opdringt.

Niet genoeg kan daarbij herhaald worden, dat onder de tegenwoordige omstandigheden een regeringsmeerderheid op de basis ener eenvoudige Kamermeerderheid niet voldoende is. Zij kan immers de oplossing van het probleem der hervorming van het koninkrijk op de basis der aanhangige grondwetsherziening niet verzekeren. De totstandkoming van die herziening vordert eenmaal een tweederden meerderheid en diezelfde meerderheid is opnieuw vereist, wanneer, na aanvaarding der grondwetsherziening, de resultaten van het voortgezet overleg aan de Staten-Generaal zullen worden voorgelegd. Zij, die straks in het nieuwe kabinet zullen zitting hebben, zullen zich dit doorlopend voor ogen moeten houden. Een aanmerkelijk breder basis dan die van 1946 is daarom voor de regering een volstrekt vereiste. Daaruit volgt, dat het verkeerd zou zijn, indien men, wanneer een accoord tussen de verschillende politieke partijen op bredere basis onbereikbaar blijkt, toch tenslotte zijn toevlucht zou nemen tot een kabinet op de basis van 1946. Een betere uitweg zal dan zijn het optreden van een extra-parlementair kabinet van breder samenstelling.

Ik schrijf dit niet, omdat ik op zichzelf zo'n voorstander ben van extra-parlementaire kabinetten. Het tegendeel is het geval. Maar er zijn nu eenmaal omstandigheden, waarin een extra-parlementair kabinet het beste middel is om uit een impasse te geraken. Het klassieke voorbeeld levert hier 1913. Aangewezen was toen het optreden van een parlementair kabinet uit de vrijzinnig-socialistische kamermeerderheid. Accoord daarover was toen tussen de partijen dezer meerderheid niet te bereiken. Men heeft toen zijn toevlucht genomen tot het extra-parlementair kabinet-Cort van der Linden. Dit kabinet stelde zich tot zijn hoofddoel de vervulling van dezelfde taak, die het parlementaire kabinet zou hebben te verrichten gehad, de grondwetsherziening tot oplossing van het kiesrechtvraagstuk. Het is in die taak niet alleen volledig geslaagd, het heeft bovendien bij diezelfde grondwetsherziening een ander netelig probleem, het onderwijsvraagstuk, tot oplossing weten te brengen. Ja, het heeft zijn werk op een zodanige wijze weten te verrichten, dat beide hervormingen, kiesrecht en onderwijs, door de Staten-Generaal met vrijwel algemene stemmen werden aanvaard. Cort van der Linden heeft in één woord getoond, dat ook een extra-parlementair kabinet groot werk kan verrichten.

Groot werk moet ook thans worden verricht: de hervorming van het Koninkrijk, overeenkomstig hetgeen bij de koninklijke rede van December 1942 in uitzicht werd gesteld. Het is uitermate gewenst, dat dit doel zal worden bereikt met instemming ener zo groot mogelijke meerderheid der Staten-Generaal. Daarop worde bij de Kabinetsformatie het oog gericht. Langs de weg van een parlementair kabinet, zo het kan; langs die van een extra-parlementair kabinet, zo het moet.

Mr. P. J. OUD.

VERHEUGENDE LES der verkiezingen

In zes van de achttien kieskringen staat meer dan het tiende deel van het volk achter ons!

Consolidatie van deze winst binnen het Partijverband thans een dringende eis!

De les die wij uit de resultaten kunnen trekken welke door onze V.V.D. bij de jongste verkiezingen zijn behaald, is wel zeer belangrijk en veelzijdig. Dit blijkt in het bijzonder, indien men de diverse cijfers eens rustig analyseert, waartoe wij hieronder een poging willen wagen.

In 1946 was de toestand aldus, dat slechts in drie van de achttien kieskringen die ons land telt, 10 % of meer van het aantal kiezers hun stem op onze lijsten uitbrachten. Het waren de kieskringen Den Haag, Groningen en Assen waar wij achtereenvolgens 11.4, 11.2 en 15.8 % van het aantal uitgebrachte stemmen wisten te behalen.

Thans zijn het echter zes kieskringen, dus twee maal zo veel, alwaar meer dan een tiende van de bevolking zich voor onze beginselen uitsprak.

Wij laten hieronder deze kieskringen volgen met de aldaar behaalde cijfers, met daarachter tussen haakjes, de behaalde percentages bij de Kamerverkiezingen in 1946:

Rotterdam	10.5 %	(7.4 %)
Den Haag	10.4 %	(11.4 %)
Haarlem	11.2 %	(9 %)
Arnhem	10.4 %	(8 %)
Groningen	12 %	(11.2 %)
Assen	15.7 %	(15.8 %)

Voorwaar een belangrijke en verheugende vooruitgang!

* *

Bezien wij de behaalde resultaten nog eens vanuit een andere gezichtshoek, dan blijkt dat daarenboven thans in drie kieskringen het percentage van nagenoeg 10 op onze lijsten kon worden verzameld.

Amsterdam	9.2 %	(6.5 %)
Den Helder	9.1 %	(5.3 %)
Dordrecht	9.5 %	(7.6 %)

De grootste vooruitgang werd in de navolgende kieskringen geboekt:

Den Helder	9.1 %	(5.3 %)	+ 3.8
Rotterdam	10.5 %	(7.4 %)	+ 3.1
Zwolle	8.2 %	(5.4 %)	+ 2.8
Amsterdam	9.2 %	(6.5 %)	+ 2.7
Leeuwarden	7.3 %	(4.7 %)	+ 2.6
Arnhem	10.4 %	(8 %)	+ 2.4
Haarlem	11.2 %	(9 %)	+ 2.2
Dordrecht	9.5 %	(7.6 %)	+ 1.5
Utrecht	7.7 %	(6.2 %)	+ 1.5

Uit een andere groepering der cijfers blijkt o.m. het wel zeer verheugende verschijnsel, dat in verschillende gemeenten het aantal stemmen op de lijsten van de V.V.D. uitgebracht, werd verdubbeld of meer dan verdubbeld of nagenoeg werd verdubbeld in vergelijking met de resultaten welke werden behaald bij de Kamerverkiezingen in 1946. Hieronder volgen enige voorbeelden:

Eindhoven	2166	(1190)
Bergen op Zoom	464	(219)
Tilburg	661	(354)
Noordwijk	677	(212)
Hoek van Holland	118	(42)
Harlingen	428	(176)
Weststellingwerf	1044	(519)
Almelo	2204	(1114)
Enschede	6032	(2914)
Goor	287	(94)
Hengelo	2223	(1300)
Oldenzaal	227	(121)

Bergen (N.H.)	959	(414)
Castricum	212	(110)
Egmond aan Zee	177	(51)
Egmond-Binnen	40	(13)
Lochem	844	(451)
Terschelling	467	(187)
Texel	925	(383)
Urk	14	(2)
Vreeswijk	22	(8)

Uit het bovenstaande overzicht blijkt duidelijk dat in sommige gevallen ons stemmenaantal meer dan verdubbeld werd.

Van de onderstaande grote gemeenten is de winst voor onze partij voorts van een zeer grote betekenis:

Apeldoorn	5421	(3367)
Dordrecht	3948	(2403)
Schiedam	2756	(1683)
Haarlem	8209	(5630)
Amersfoort	2449	(1843)
Utrecht	7081	(5156)

Inderdaad! Wij kunnen over de verkiezingsuitslag tevreden zijn. Wij hebben bovenstaande cijfers echter niet alleen gegroepeerd om onze vreugde nog eens met de feiten te staven, doch vooral om aan te tonen waar er voor onze partij nog een open terrein braak ligt!

Ongetwijfeld kunnen zowel de partijleiding als de duizenden werkers der diverse plaatselijke afdelingen in den lande, met volle tevredenheid op hun vaak vermoeiende en tijdrovende activiteit terugzien. De thans nog resterende vacantielijst zal gelegenheid geven voor een welverdiende rust na een zeker niet lichte arbeid. Doch bij ons welverdiende succes zullen wij evenwel niet mogen stilstaan. Onze voorzitter van de redactie-commissie, ons Kamerlid ~~Korthals~~ ~~was~~ hierop in zijn hoofdartikel reeds zeer terecht. Het a.s. winterseizoen zal een hernieuwde activiteit van ons allen zonder uitzondering eisen.

Immers, het bereikte resultaat zal binnen het verband van onze partij moeten worden vastgelegd. De bovenstaande cijfers bewijzen, dat de tijd rijp is om te oogsten. Nu!

De ongeveer 90.000 stemmen die wij meer mochten vergaren dan in 1946, vormen een duidelijke aanwijzing, dat het abonnementenaantal op ons blad omhoog kan, dat het aantal afdelingen der Partij kan worden uitgebreid en het aantal leden der bestaande afdelingen, ten koste van alles omhoog moet! Het ijzer is witgloeiend en moet daarom nu worden gesmeed.

Onze kadercursussen zullen opnieuw moeten worden georganiseerd en worden uitgebreid, waarbij vooral de jongeren in de Partij dienen te worden geactiveerd. Kortom, er zal de komende winter geducht moeten worden aangepakt. Wij hebben hierbij het niet te onderschatten voordeel der wetenschap, dat wij de wind in de zeilen hebben, hetgeen onze nog komende zware arbeid lichter maakt. Immers, het is zeker aangenaam propaganda te maken voor een politieke partij, wier beginselen blijkens de jongste verkiezingsuitslagen vaster voet bij ons volk hebben weten te krijgen.

De oogst ligt rijp op het veld. Het gaat er nu slechts om, voldoende werkers te vinden deze oogst in de grote voorraadschuren van onze V.V.D. binnen te halen!

Hoeveel er in dit opzicht vooral plaatselijk bereikt kan worden leren de bovenstaande cijfers. Daarom, werkers voor!

Deze burger

mag nu wel zeggen, dat hij onze verkiezingspropaganda niet zo gek vond. Hier en daar een tikkeltje demagogisch, wat niet meer dan oirbaar is wanneer nu eenmaal met Demon demos geëgeerd moet worden. Wij deden het kalmer dan de meeste anderen en minder droog dan Zandt. Wij hadden de redelijke argumenten voor het grijpen en wij hadden dus de onredelijke niet nodig. Wij zouden er niet meer over peinzen zo verwaten te zijn ons zelve met het denkende deel der natie te vereenzelviggen, doch wij hebben toch wel degelijk overwogen, dat het Nederlandse kiezersvolk precies weet wanneer het voor de mal gehouden wordt. Wij hebben dus niet aan voor-de-mal-houderij gedaan, zo min mogelijk gebrald, zo weinig mogelijk doorgedraafd en zo veel mogelijk rustige, redelijke taal doen horen. Klare taal voor de mensen die klare taal verstaan. Deze burger houdt niet van zelfvoldaanheid. Maar hij mag wel eerlijk zeggen dat hij toon en inhoud van onze verkiezingspropaganda eerlijk en redelijk vond. En in het resultaat meent hij een bevestiging daarvan te zien.

Deze burger meent overigens dat mr. P. J. Oud (door het venster en, reeds bij voorbaat, in de wolken) véél te ernstig keek.

Niet dat de tijd niet ernstig is.

Niet dat verkiezingen niet dood-ernstig zijn.

Niet dat onze partij geen ernstige partij is.

Niet dat onze lijst-aanvoerder geen ernstig man is.

Maar mr. Oud had best door zijn venstertje mogen glimlachen. vind ik.

Deze burger gelooft namelijk dat ge meer bijen vangt met de homing der blijmoedigheid, dan met de ernst der saamgenepen lippen.

Hier en daar kom ik langs een zuil of een muur waarop het vensterke van Oud nog niet dichtgeplakt is met bier of vruchtenlimonade. En zelfs nu glimlacht Lijstaanvoerder nog niet. Met die twee zetels meer zijn zijn lippen nog op elkaar.

Dat volgende keer een zonnige glimlach tussen de wolken strale is de hartewens van

DEZE BURGER

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.

Redactie-secretaris: Mr. E. Elias
Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.

Administratie: Postbox 43, A'foort, tel. 5267
Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.
Losse nummers 15 cent.

Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie”, te Amersfoort.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlug, Geestbrugweg 69 Rijswijk (Z.-H.).

Volgende keer: 40.000

Een van de weinige kieskringen, waar juist in verband met de Indische kwestie, de propaganda voor onze partij niet gemakkelijk was, waar dan ook teruggang in stemmental verwacht werd en waarbij tevens rekening moest worden gehouden met het feit, dat in 1946 de resultaten in deze kieskring voor onze partij ongedacht gunstig waren geweest, was Den Haag. Door het vele werk, dat in 1946 door het toenmalige Comité van Actie in Den Haag gevoerd werd voor de Partij van de Vrijheid, had men in 1946 weten te bereiken, dat er 31.592 stemmen of 11.4 % op onze lijst waren uitgebracht. Waar er in het Haagse kiezerscorps een sterke toeneming had plaats gehad, in het bijzonder veroorzaakt door velen, die uit Indië naar Nederland waren gekomen, waaronder er velen waren, die zeer verbitterd waren over het slappe optreden van de Regering-Beel, gevoegd bij de felle actie, welke zowel het Comité Rijkseenheid, dat de lijst van de C.H. en van ons niet aanbeval, de groep Feuilletau de Bruyn en Welter, de Middenstandspartij en een neiging onder vrijzinnige kiezers om anti-revolutionnair te stemmen, maakte, dat een verlies van 5000 à 6000 stemmen voor onze partij door insiders in de Haagse sfeer voor waarschijnlijk werd gehouden.

Als men echter de resultaten ziet, dan blijkt, dat dit hard meevalt en dat stellig lof mag worden toegezwaid aan de actie, welke ook thans in Den Haag is gevoerd. Want het aantal stemmen, dat dit keer op onze partij in de Residentie werd uitgebracht, bedroeg 30.187 of 10.4 %, dus slechts een teruggang van 1405 stemmen. De A.R. partij kreeg 47.010 stemmen tegen 37.250 in 1946 en steeg dus van 13.5 op 16.2 % of in stemmen uitgedrukt steeg met 9760 stemmen. De Onafhankelijke Nationale Groep kreeg in Den Haag 6367, de groep Welter, waarop verscheidene Katholieken hebben gestemd, die de vorige maal de V.V.D. verkozen 7156 en de Middenstandspartij 4612 stemmen. Deze stemmen bij elkaar geteld, n.l. de toename van de A.R. en deze andere lijsten geeft in totaal 27.895 stemmen. Bij een goede actie en propaganda in de komende tijden achten wij het mogelijk om tenminste de helft van deze kiezers tot onze gelederen te brengen, zodat wij hopen, dat Den Haag de volgende keer tenminste 40.000 stemmen voor onze partij oplevert. Ook bij deze stembusuitslag van 30.187 zou het aantal zetels in de Gemeenteraad voor onze Partij, dat op het ogenblik 4 bedraagt, toenemen met 1 en 5 bedragen.

Den Haag is altijd een gemeente geweest, waar de politiek-vrijzinnige gedachte in brede kring weerklank vond en wij hebben de vaste overtuiging, dat dat ook in de toekomst het geval zal blijven.

Bijna 400.000!

Op de lijst der V.V.D. zijn bijna 400.000 stemmen, of om het precies aan te geven 391.982 stemmen uitgebracht. Een naar onze smaak zeer goed resultaat, omdat we dit keer enerzijds wel konden rekenen op een toeneming van stemmen door de fusie van de Partij van de Vrijheid met het comité-Oud, maar er anderzijds concurrerende partijen waren als de Onafhankelijke Nationale Groep, de Middenstandspartij en er toch

ook verscheidene kiezers, blijkbaar opnieuw gevangen door de stoer-starre houding van de A.R. partij, hoewel zij eigenlijk tot de politiek-vrijzinnige kiezers behoorden, hun stem hebben uitgebracht op de A.R. partij, een verschijnsel, dat zich in het bijzonder heeft voorgedaan in Den Haag. Dat er desondanks een toeneming in stemmental voor onze partij van 305.287 in 1946 tot 391.982 stemmen heeft voorgedaan, dus een vermeerdering van 86.695 is zeer verheugend. Dat geeft goede moed, dat de volgende keer de 500.000 stemmen gehaald worden.

Geen winst, geen werk!

Bij herhaling wezen wij op de funeste gevolgen, die de prijzenpolitiek van het thans demissionnaire kabinet heeft gehad op ons bedrijfsleven.

Bij enig nadenken zal het duidelijk zijn, dat een dergelijke politiek niet alleen nadelig is voor de ondernemers, doch evenzeer voor de arbeiders die in dat bedrijfsleven hun brood verdienen. Geen winst betekent, geen werk. Het ziet er naar uit, dat een groter deel der arbeiders dan in 1946 het geval was, dit nu heeft ingezien. Toch zullen wij nimmer mogen afdelen op een dergelijke funeste prijspolitiek te wijzen opdat de ogen, ook van de arbeiders, gaandeweg worden geopend.

Ons trof in dit verband het jaarverslag van de Koninklijke Zwavelzuurfabrieken v/h. Ketjen.

In dit verslag lezen wij o.m. het volgende:

„In tegenstelling tot de in 1947 verkregen resultaten zijn de verwachtingen voor 1948 aanzienlijk minder gunstig. Dit minder goede perspectief is weliswaar in zekere mate terug te voeren tot het gedeeltelijk wegvallen van de hogere prijzen opleverende export, maar vindt toch voornamelijk zijn verklaring in de omstandigheid, dat van overheidswege het prijspeil voor het hoofdproduct bij het in bedrijf komen der nieuwe zwavelzuurfabriek zó sterk werd verlaagd, dat ondanks de uitbreiding der productiecapaciteit de winstcapaciteit van het bedrijf als geheel aanzienlijk is gereduceerd. Het verlangen tot industrialiseren wordt hierdoor in het algemeen ernstig getemperd, doch het is voor de maatschappij wel zeer teleurstellend, daar de fabriek, welke voor de binnenlandse voorziening en in verband met het gebrek aan deviezen belangrijk was, een uiterst kostbare investatie heeft vereist. De Mij. heeft goede hoop, dat het overleg en het onderzoek dat door de autoriteiten wordt ingesteld, tot een meer bevredigende regeling zal leiden”.

Tot zover het jaarverslag.

Ziehier dus weer een voorbeeld waaruit blijkt, dat de overheid bezig is de kip met de gouden eieren te slachten. Een dergelijke politiek moet op den duur eveneens een ongunstige invloed hebben op de sociale politiek voor de werknemers. Daarom herhalen wij het nogmaals. **Tast het gezonde bedrijfsleven, d.w.z. de bron van de arbeid, niet aan.** Daarmee dient men de belangen zowel van werkgever als van werknemer, dus het algemeen belang. Het dienen van dit algemeen belang staat de V.V.D. voor. Daarom steunen men haar politiek met de daad!

Volkspartij

Er is, als men de percentages van de V.V.D. vergelijkt met hetgeen in vroegere verkiezingen door de vrijzinnige partij werd verkregen, een verblijdende vooruitgang te constateren. Uit de percentages, zoals die o.m. in de Nieuwe Courant werden vermeld, zien wij, dat in 1939 de toenmalige liberale partij 3.95 van de stemmen verkreeg.

In 1946, bij de eerste verkiezingen na de bevrijding van ons land, verkreeg de Partij van de Vrijheid 6.41 % van de stemmen en thans kreeg de V.V.D. 7.94 %. Een inderdaad verblijdende vooruitgang, omdat daaruit blijkt, dat de gedachte, zoals deze door onze partij thans wordt uitgedrukt, in steeds breder kring weerklank vindt en er inderdaad dus reden is, dat onze partij met recht de naam Volkspartij draagt. Zien wij het goed, dan zal bij de verkiezingen in de toekomst deze vooruitgang zich voortzetten, omdat de V.V.D. naar onze mening inderdaad weergeeft, hetgeen in steeds breder kring onder het Nederlandse volk als juist in politiek opzicht wordt aangevoeld.

N.S. spreken niet meer!

In ons nummer van 11 Juni j.l. uitte wij in het artikeltje „Vadertje Luidstem”, critiek op het feit, dat de Nederlandse Spoorwegen nog altijd gelegenheid kregen elke week voor de radio reclame voor hun bedrijf te maken, zulks in tegenstelling tot het particuliere vervoersbedrijf, dat over een dergelijk reclamemiddel niet de beschikking had.

Het doet ons thans zeer veel genoegen, dat nu in dit verband niet meer gesproken kan worden van het meten met twee maten. In „De Radiobode” van de A.V.R.O. staat n.l. thans vermeld, dat de rubriek „De Spoorwegen spreken” met ingang van 4 Juli j.l. is komen te vervallen. In dit stukje heet het letterlijk o.m. als volgt: „Deze rubriek, welke na de bevrijding van ons land nieuw in het programma is opgenomen, is voor vele reizigers van groot nut geweest, omdat zij er week in week uit tal van wijzigingen in de treinenloop konden horen. Want toen veranderde de situatie bijna met de dag. Deze tijd is nu gelukkig voorbij en aangezien we met genoegen kunnen constateren, dat de dienst van de Nederlandse Spoorwegen bijna het vooroorlogse peil heeft bereikt, is deze wekelijkse voorlichting overbodig”.

Wij verheugen ons oprecht, dat thans aan deze onbillijke toestand een definitief einde is gekomen!

Zonde!

Vóór de verkiezingen hebben wij er reeds op gewezen, hoezeer het oprichten van kleine partijtjes en het indienen van kandidatenlijsten door deze partijen aanleiding gaf, zoals bij vorige verkiezingen, tot het verspillen van stemmen. Bij deze verkiezing heeft zich dit verschijnsel, helaas, ook weer voorgedaan. Zowel de Onafhankelijke Nationale Groep van Dr. Feuilletau de Bruyn als de Middenstandspartij waren opgericht uit tegenzin tegen het door de Regering-Beel gevoerde beleid. Zij stonden, zeker wat de recrutering van hun kiezers betrof, zeer dicht naast onze Partij, al waren er dan ook verschillen van inzicht ten opzichte van beleidskwesties. Welnu, het resultaat van hun optreden was, dat op 7 Juli werden uitgebracht op de Onafhankelijke Nationale Groep 22.197 stemmen en op de Middenstandspartij 40.936 stemmen, of te wel resp. 0.45 en 0.83 %. Op de V.V.D. waren uitgebracht 391.982 stemmen of 7.94 %. Telt men de procenten, welke uitgebracht waren op de Onafhankelijke Nationale Groep en de Middenstandspartij bij de procenten, uitgebracht op de V.V.D., dan komt men tot een percentage van 9.22 %. Hetgeen wil zeggen, dat dan een negende zetel zou zijn toegewezen aan de V.V.D. en de partijen, waartegen zich in het bijzonder de actie van de Onafhankelijke Nationale Groep en de Middenstandspartij keerde, een zetel minder hadden gekregen.

Nationalisatie is verlies

Tot welk een rampzalige gevolgen de nationalisatie van het bedrijfsleven kan leiden blijkt weer eens uit de ervaringen die men dien-aangaande op het ogenblik in Engeland opdoet. Zo wordt uit Londen gemeld, dat de Nationale Kolenraad, welke het beheer voert over de genationaliseerde Britse kolenmijnen, naar verwacht wordt, over het eerste jaar, dat hij de exploitatie in handen heeft gehad, een verlies zal hebben geleden van ongeveer 20 miljoen Pond Sterling. Naar de secretaris-generaal van de Nationale Mijnwerkersbond in Engeland, Arthur Hornern, meedeelde, werken sommige Britse kolenmijnen met een verlies van 7 Pond Sterling per ton, terwijl vele tientallen mijnen met een verlies werken van 2 Pond Sterling. Hij voegde hier aan toe, dat, indien men ook maar 5 miljoen ton beneden het gestelde doel zou blijven, er in Engeland minstens 2¼ miljoen arbeiders zonder werk zouden komen. Ziedaar de feiten, die nu niet bepaald een pleidooi voor nationalisatie vormen. Dit zijn de feiten, waarover de Partij van de Arbeid maar liever zo min mogelijk spreekt indien zij ook voor ons land de nationalisatie aanprijst. Aan ons de taak de arbeiders te wijzen op de weinig heilzame consequenties die er speciaal voor de werknemers uit het beginsel van de nationalisatie voortvloeien!

N.V. SCHEEPSWERVEN

„PIET HEIN“

BOLNES en PAPENDRECHT

DWARSELLINGEN

115 Meter

DROOGDOK

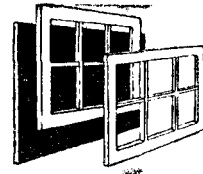
115 x 30 Meter

N.V.

W. A. HOEK'S

MACHINE- EN ZUURSTOFFFABRIEK
Hoofdkantoor en Machinefabriek
te Schiedam.

Compressors voor alle gassen en iederen druk.
Installaties voor de bereiding van zuurstof, stikstof, enz.

RAMEN

IN TRILBETON

N.V. BETON- & PLATENFABRIEK
1/4 GEBR. MYNLIFF

TELEFOON: 20539 - SLOETSTR. 6 - NYMEGEN

Verzorgt als van ouds
VERHUIZINGEN
naar alle werelddelen
met Hollandse degelijkheid
Firma KOOYMAN
NIEUWE HAVEN 145
Tel. 68146 - Schiedam

STAALCONSTRUCTIES

METALEN

RAMEN EN DEUREN

De Vries Robbé & Co.
GORINCHEM

sihi POMPEN

voor *Scheepvaart*
en *industrie*

Raadpleeg onze
technische dienst

Machinefabriek

C. MATERS C.V.
Beverwijk, Tel. 3141

Fa. B. Cuperus Az.

Hessenweg 2 - De Bilt
Bijkantoor:
Laurillardlaan 1,
Bilthoven

Drukkerij en Uitgevers
van

**Biltse en Bilthovense
Courant**

...maar voor al het andere verwerk

Adverteert
in dit blad

N.V. Lijm- en
Gelatinefabriek

„Delft“

Fabrieksmerk:
TWEETORENS
Tel. 106-363 - Delft

TEXTIEL

TRADE MARK

N.V.

RIGTERSBLEEK

voorheen
G. J. Van Heek & Zonen

ENSCHEDÉ

KATOENEN EN KUNST-
ZIJDEN WEEFSELS

H. P. GELDERMAN & ZONEN N.V.

OLDENZAAL

FABRIKANTEN VAN

ruwe-, geverfde-, gebleekte- en bedrukte katoenen-,
celvezel- en kunstzijden manufacturen

Wij moeten het zien voor wij het geloven

Zal Berlijn op zijn beurt een heldhaftige bladzijde in de geschiedenis schrijven, zoals Londen in 1940—41 en Parijs in de zomer van 1944 hebben gedaan? Als men de woorden van de gewezen communist, thans sociaal-democraat, professor Reuter, hoort, zou men denken van wel: „Wij zullen de Russische ambities in Berlijn remmen met onze lichamen, zelfs indien wij daarbij vernietigd zouden worden”. Dit zijn voorwaar dramatische woorden, maar wij moeten het eerst zien gebeuren voor wij het geloven. Mogen deze woorden, indien door Duitsers zonder macht en zonder verantwoordelijkheid geuit, vrij goedkoop klinken, anders is het, wanneer ze komen uit de mond van hen, die wel de macht en de verantwoordelijkheid hebben. Wanneer de Engelsen en de Amerikanen dergelijke taal spreken — en hun woorden zijn nauwelijks minder klaar dan die van Reuter —, dan zijn zij het aan hun verantwoordelijke positie verplicht om in het gegeven geval deze dreigementen waar te maken. Hun nota, aan Rusland gericht, moge dan geen ultimatum bevatten, zij kunnen het zich niet dan ten koste van een reusachtig verlies aan prestige veroorloven om een eventueel onbevredigend antwoord (dat op het ogenblik van schrijven nog niet bekend is) naast zich neer te leggen en verder niets te doen. Hun nota moge dan al nog geen ultimatum zijn, zij hebben met deze nota de weg betreden, die tot het ultimatum — en, nog een stap verder, tot het geweld — moet leiden, tenzij de Russen inbinden.

Zal Berlijn een heldhaftige bladzij schrijven?

Drie mogelijkheden zijn in het voorgaande aangerond: de Westelijke geallieerden binden in (maar na al hetgeen zij plechtiglijk verklaard hebben, is deze mogelijkheid zo goed als uitgesloten), zij gebruiken geweld of de Russen binden in. Men kan gevoelig aan nemen, dat de laatste mogelijkheid pas intreedt, wanneer de Westelijken een ultimatum gaan stellen, dus met geweld gaan dreigen. Wanneer men dus de onwaarschijnlijkheden uitsluit, dat de Westelijken inbinden en dat de Russen vóór het ultimatum inbinden, dan wordt de mogelijkheid, dat de eersten met geweld gaan dreigen, een waarschijnlijkheid, ja een noodwendigheid. De vraag is dus: zullen de Russen voor dit ultimatum wijken of zullen zij ook dit verwerpen en het op een oorlog laten aankomen?

De overwegingen van het Kremlin zijn ondoorgrondelijk. Neemt men aan, dat de machthebbers van het Russische rijk redelijke en verstandige lieden zijn, dan sluit men de mogelijkheid van een oorlog-thans uit. De Russische legers mogen door zuiver numerieke overmacht in staat zijn binnen enkele weken tijds de rest van Europa onder de voet te lopen, de staat, waarin zich op het ogenblik (en nog in de eerstkomende jaren) hun economie en vooral hun industrie bevindt (niet alleen in vergelijking tot de Amerikaanse economie, maar ook absoluut), verbiedt Rusland van dit zekere aanvangs-succes een beter gebruik te maken dan de Japanners van hun in 1941 en 1942 gemaakte veroveringen gemaakt hebben en gebiedt hen om tenminste een jaar of tien te wachten, voordat het een oorlog met Amerika kan riskeren.

* *

Maar, zo kan een andere (niet minder redelijke) redenering luiden, in die tussentijd kan West-Europa zich zodanig met Amerika's

economische en militaire hulp versterkt hebben, dat die militaire wandeling naar de Atlantische Oceaan niet dat vlotte beloop zal hebben als thans gegarandeerd is, ja zo lang zal duren, dat de Amerikanen inmiddels de tijd hebben gekregen om het aantal troepen, nodig om de Russische stoomwals te keren, aan de overzij te zetten. Het juiste ogenblik voor een militaire actie is nu; nooit zal Rusland strategisch sterker tegenover Amerika staan, aldus is de conclusie van deze gedachtengang.

Deze wijze van denken vindt steun in de streng marxistische overtuiging, dat de kapitalistische politiek in wezen agressief is, dat dus Amerika er slechts op uit is om een aanleiding te vinden voor een oorlog tegen het socialistische Rusland. Deze overtuiging moge (al vindt zij voedsel in het local agressieve optreden van Amerika of van Amerikanen) nog zo foutief zijn, zij bestaat en zij wint, blijkens de steeds meer conformistisch wordende Russische politiek (Kominform!), veld. Wanneer men deze overtuiging toegedaan is, komt men er eveneens gauwer toe om te concluderen: Als Amerika toch eenmaal oorlog wil, dan is het beter hem nu te hebben dan straks.

De overwegingen van het Kremlin zijn evenwel ondoorgrondelijk en daarom is het onmogelijk om te zeggen, welke van de geschetste gedachtengangen zal prevaleren. Het is echter niet onmogelijk (voor deze mogelijkheid zijn aanwijzingen te vinden), dat Rusland aan de ene kant door voortgezet gestook en gestaak de economische en militaire versteviging van West-Europa zal trachten te verhinderen (daardoor tevens de kans op een Amerikaans desinteressement in dat gebied vergrotend) en op die manier de weg naar de Atlantische Oceaan te allen tijde zal trachten vrij te houden; aan de andere kant een ogenblikkelijke oorlog zal willen voorkomen door niet alle deuren naar het Westen dicht te slaan.

* *

Ook in Berlijn laten de Russen een deur open en dat is de vierde mogelijkheid, die er uit de impasse in deze plaats is. De Russen laten nl. duidelijk doorschemeren, dat zij de blokkade van Berlijn willen opheffen op voorwaarde, dat de Westelijke geallieerden toestemmen in een hervatting van de vierzijdige besprekingen over het gehele Duitse vraagstuk.

Het Algemeen Secretariaat, Koninginnegracht 61, 's-Gravenhage, is telefonisch te bereiken onder de nummers:

111768

(organisatie en propaganda) en

114375

Van het nummer 114375 gelieve men zich voornamelijk te bedienen voor gesprekken met Mrs. J. Rutgers en G. v. Reenen.

Voor gesprekken met Mrs. A. A. Land en F. W. B. van Lynden gebruikte men bij voorkeur no. 111768, evenals voor alle andere gesprekken.

Gironummer 67880

ten name van Secretaris van Volkspartij voor Vrijheid en Democratie te 's-Gravenhage (niet voor abonnements- en advertentie-betalingen).

Wilt U afdelingsnieuws, aankondigingen van vergaderingen e.d. bestemd voor dit weekblad richten aan: Mr. E. Elias, Victoria-hotel, kamer 435, Amsterdam?

DEMOCRATIE (1)

Democratie moet betekenen, dat men meedoet met de partij. Dat men daarin werkt. Niet slechts, dat men daarop zijn stem uitbrengt, maar vooral dat men daarin zijn stem doet horen.

(Trouw)

DEMOCRATIE (2)

Democratie — hoe ook opgevat — heeft ongetwijfeld iets te maken met vrijheid. En niet alleen iets, maar zelfs veel.

(Dr. J. P. van Praag in De Personalist)

**Wijze adverteerders
blijven paraat
in't blad dat
vrijhandels-
politiek
voorstaat**

Geeft terstond de tekst door aan de Heer L. VLUG, Geestbrugweg 69, Rijswijk (Z.H.) — Telefoon 119225

Ingevolge papiertoewijzing B.P.P. no. 5871 verschijnt deze uitgave wekelijks en is de omvang van dit nummer 8 pagina's formaat 28½ x 42.

Wel vakbekwaam – niet paedagogisch

De groei van het N.O.

Volgens de gegevens van het Statistisch Zakboek 1944—1946, bedroeg het aantal leerlingen der Nijverheidsscholen voor jongens en meisjes in 1943 totaal 168.000. Dit aantal was in 1921 totaal 84.000. Alzo een toename van 100 % gedurende een periode van ruim 20 jaren. In dezelfde periode nam de gehele landsbevolking toe met 180 %. De bevolking der scholen voor M.O. en V.H.O. steeg met 80 %.

Het staat wel vast, dat nog steeds een groot aantal kinderen een verkeerde studierichting kiezen; de belangstelling voor het M.O. en V.H.O. neemt jaarlijks toe, terwijl de resultaten er op wijzen, dat de toevloed van leerlingen met niet voldoende intellectuele capaciteiten steeds groot blijft. Hier zou een sterke selectie dringend noodzakelijk zijn. Doch het blijkt, dat de waardering voor intellectuele beroepen groter is dan voor handarbeid. Dit alles leidt tot een bedenkelijke situatie; tekort aan vakarbeiders en overschot aan administratief personeel.

Nodig is, dat men in wijdere kring de aandacht gaat vestigen op de waarde van het ambacht, en op het levensgeluk, dat de mens, die zijn handwerk verstaat, deelachtig wordt.

Ondertussen betekent een aantal van 168.000 leerlingen bij het Nijverheids onderwijs, dat door dit onderwijs een belangrijke bijdrage geleverd wordt tot de vorming van de komende generatie. Indien het N.O. behalve vakbekwaamheid, ook zorgen kan voor de culturele ontwikkeling en de vorming van de persoonlijkheid, dan zal in verloop van enkele jaren de sfeer in gezin, samenleving, fabriek, atelier en werkplaats in sterke mate beïnvloed worden door hetgeen dit onderwijs heeft bijgedragen in de vorming der jonge mensen.

Culturele ontwikkeling

Spreker ging breedvoerig na, hoe in deze tijd de voorwaarden voor het ontstaan van die gesteldheid in de gemeenschap, waarbij sprake is van cultuur, al dan niet vervuld zijn. Met klem wees hij op de dreigende gevaren van de Technische beschaving, waarover destijds Aldous Huxley in zijn „Brave New World” in romanvorm een uiteenzetting gaf, daarbij komende tot de beklemmende uitspraak, dat dit toekomstparadijs voor de mens een hel wordt.

De mens is van twee kanten in gevaar: als vrije persoonlijkheid door de heerschappij van de massa en van anonieme krachten, en in zijn individuele karakter door de steeds om hem heengrijpende nivellering en typisering (dr. H. W. Rüssel in „Gestalt eines Christlichen Humanismus”). Met klem betoogde de heer van M. dat tegen de steeds opdringende technische beschaving het evenwicht gezocht moet worden door groter aandacht te gaan wijden aan de culturele en geestelijke waarden. In de tijd van massa-mens, massa-jeugd, massa-productie en massa-geest, moet gestreefd worden naar handhaving van de cultuur in breder zin, naar verdieping van de levensachtergrond, naar nieuwe bezinning op de morele en geestelijke waarden in het mensenleven.

Verbetering van de producten

Uitvoerig ging de inleider na, dat Nederland vermoedelijk nooit in staat zal zijn de strijd aan te binden op de wereldmarkt met die landen, welke op het terrein van de massa-productie een voorsprong

De brief No. 21684, dd. 18 Juni 1946 van de Minister van O., K. en W. aan de besturen van lagere dagnijverheidsscholen en gemeentebesturen, die een dergelijke school in stand houden — heeft grote ontsteltenis en, blijkens een hoofdartikel in het orgaan der Ned. Onderw. Vereniging, „verbijstering en bittere gevoelens”, gewekt in kringen van het gewoon Lager onderwijs. Wat toch is het geval? De sterke achteruitgang van de aanmelding van leerlingen voor de ambachtsscholen heeft de Minister verontrust, temeer nu het voor de toekomst van het land en de jongelieden zelf van het grootste belang is dat, bij de grote behoefte aan bekwame vaklieden enerzijds en een dreigend overschot van administratieve krachten anderzijds, aan die toestand zo spoedig mogelijk een einde komt. Om de aanmelding te vergroten heeft de Minister nu toegestaan, dat in afwijking van de circulaire No. 1741, dd. 5 Maart 1947, tot de eerste klassen van bedoelde ambachtsscholen toegelaten kunnen worden, zij die bij de aanvang van de cursus z e s klassen van de lagere school doorlopen hebben. Bij het lager onderwijs voorziet men nu, dat hierdoor een groot aantal scholen gedupeerd zullen worden; het getal leerlingen zal dalen en dienovereenkomstig dreigt gevaar, dat vele tweemansscholen bijv. één manscholen zullen worden.

Onze onderwijskundige medewerker, J. van Mourik, hield 8 Juli j.l. op het congres te Apeldoorn van de Bond van Verenigingen tot het geven van Nijverheids onderwijs, een belangwekkende lezing, waaruit wij hier enkele gedeelten publiceren, die ongetwijfeld, nu dit onderwijs in het centrum der belangstelling is gekomen, in ruimer kring de aandacht zullen trekken.

Brief 21684 wekt ontsteltenis

hebben door het bezit van de nodige grondstoffen, de ervaring van enkele jaren van het produceren van massa-producten, het massa-productie-apparaat, enz.

Voor ons land kan alleen heil verwacht worden van het verwaarden van die producten, welke aanvaardbaar zijn uit hoofde van de intrinsieke waarde, welke zij ontlenen aan immateriële factoren: initiatief, vindingrijkheid en technisch-economische cultuur, die er in verdisconteerd zijn en die automatisch de arbeidsintensiviteit verhogen en het grondstoffenverbruik relatief verlagen (Kruseman). Geen super-rationalistische massa-productie, maar differentiering in vorm en uitvoering, verfijning, zowel cultureel als technisch en alles wat uit levenskunst voortkomt en die stimuleert.

Dat eist, dat we ons intensief zullen bezighouden met de verheffing van het culturele peil van het onderwijs in de Nijverheidsscholen.

Een taak ten slotte, die in de handen ligt van de leerkrachten bij dat onderwijs en van allen, die geroepen zijn dit onderwijs te behartigen en te bevorderen.

De geestelijke structuur

Een deel der leerlingen verkeert (11—14 jaar), een ander deel in de prae-puberteit en sinds de laatste jaren worden in de grote scholen in de steden de nijverheidsscholen bezocht door leerlingen, die reeds de puberteitsperiode bereikt hebben (15—18 jaar). Kennis van deze periodes is voor de leerkrachten van het allergrootste belang: een tekort aan psychologische vorming speelt velen parten. Menigeen bezit wel voldoende vakbekwaamheid, doch niet genoeg paedagogisch inzicht voor deze taak.

De ervaring leert, dat de leerlingen een groot gebrek aan verantwoordelijkheidsgevoel hebben (naoorlogs verschijnsel); grenzenloze slordigheid komt veel voor; het onvermogen tot ordelijk denken en ordelijk handelen valt dikwijls op; evenzo het geringe concentratievermogen, de onvoldoende belangstelling; het tekort aan doorzettingsvermogen, zelfvertrouwen, handigheid en inzicht, dat leraren en leerlingen beiden één belang dienen. Bovendien blijkt de kunst van lezen zo slecht verstaan te worden, dat voor verdere ontwikkeling via het leerboek, één voortdurende remming aanwe-

zig is. Doch al deze verschijnselen gelden ook in meer of mindere mate voor de leerlingen, die de scholen voor M.O. en V.H.O. bezoeken. Zij kunnen beschouwd worden als gevolgen van de laatste wereldoorlog. Daarbij komt de algemene inzinking t.a.v. levensblijheid, levensmoed en toekomstverwachtingen.

Een aantal onderzoekingen, omvattende ruim 1000 leerlingen van het Nijverheids onderwijs, leerde spr., dat er ook gunstige aspecten zijn. Vooral de liefde voor de natuur is sterk bij onze jongelui en de belangstelling voor culturele films groter, dan velen zouden vermoeden. De enquêtes — waarover wij in ons blad t.g.t. nog meer zullen vertellen — bewezen, dat er genoeg aanknopingspunten zijn voor een meer cultureel gericht onderwijs dat succes inhoudt.

Persoonlijkheidsvorming

Men wordt slechts persoonlijkheid door aanraking met iemand, die zelf persoonlijkheid is. Huizinga leerde ons reeds, dat in ieder tijdperk gezocht werd naar levensidealen. Ieder onzer weet, hoe hij steeds weer iemand tot levensvoorbeeld kiest (vader, moeder, een bekende persoonlijkheid, enz.) Dit geldt in sterke mate voor de jonge mens. Te velen zoeken in filmheld en filmheldin thans het levensvoorbeeld; zij conformeren zich met hen en dit is wel het grootste gevaar van het mateloze filmbezoek door de jongeren: zij zijn zichzelf niet meer, maar doen als de filmheld hunner keuze. Naar kleding, naar manieren, naar verzorging van het uiterlijk (jongelui met een snorretje van bepaalde vorm, meisjes met bewegingen, die verraden wie de filmheldin is).

De jonge mens trekt zich op als een slingerplant, maar heeft een concrete steun nodig. In dit opzicht kan de goede leraar, lerares van enorme betekenis zijn! Daarom ook van zo'n grote betekenis, dat de leraar zijn taak niet beschouwt als enkel toezicht houden bij en op het werk. Hij moet ook zelf opgaan in zijn werk en wel zo, dat er a.h.w. een fluïdum van hem uitgaat.

Zichzelf geven is het begin en eind van elke levensleer, zei Huizinga. Inderdaad. Niet de cultuurverzakking, welke zich demonstreert in de vlucht uit de cultuur in de vlucht in de natuur, brengt hier de bevrijding. De nazi en eigenlijk de mens van de laatste dertig jaren, beweert, dat hij veel van de natuur houdt. Waarom? Omdat hij slechts wil leven, niets dan leven. Maar de mens

zonder werkelijkheid (Max Picard) is ook niet meer verbonden met de werkelijkheid, die we natuur noemen.

Wat liefde tot de natuur heet, blijkt te vaak: vlucht in de natuur om zich nog meer los te maken van de levensachtergrond. Hetgeen evenwel juist in de natuur niet lukt. Vandaar, dat velen van een verblijf in de natuur nog ontwrichter en ontevredener terug komen!

Naar het woord van prof. Kohnstamm: „Slechts de overweldigende invloed van Christus stelt iedere persoonlijkheid in de ware vrijheid”, zullen wij de weg der bevrijding hervinden. Het gaat hier niet om een dogma, dat altijd beperkt en dwang is, maar om de aanraking met het Christendom, met de Unieke Persoonlijkheid, die de mens heft boven het vitale leven tot het morele en geestelijke leven. Voor West-Europa is het Christendom een realiteit. De vorming van de jonge West-Europese mens zal daarmee rekening moeten houden.

De heer v. M. besloot met de opmerking, dat ook bij het Nijverheids onderwijs die realiteit tot recht moet komen.

EIGENWIJZE LIEDJES

Eindexamen...

Mijn oudste zoon zit dag en nacht
Achter gesloten ramen...
Hij vast, hij blokt, hij repeteert
Weer voor z'n eindexamen;
De heks van de cos-mo-grafie
Is met de duivel der chemie
Weer in zijn ziel gevangen...
Hij eet zelfs met een moede blik
En elke hap klinkt als een snik
Terwijl hij zit te staren...

Hij vast op barre romantiek
In vier diverse talen,
Hij moet weer zout uit chocola
En zand uit soda halen;
Hij perst formules in zijn bol
Van bi-begonia-benzol
En allerhande wetten...
Hij trekt de wortel uit een reeks
En zelfs uit De Getemde Feeks
En uit onvette vetten...

Ik vraag me af: waarom?...
waarvoor?
Wat heeft dat kind misdreven?
Wat heeft het aan die dooie stof
Straks in z'n levend leven?
Het wordt nu dag aan dag...
getest...
Maar ik, z'n pa, ik zeg: gepést!
Het zit, met achttien jaren,
Net als een ruim volwassen man,
Die ook geen pap meer zeggen kan,
Maar voor zich uit te staren...

De wetenschap is een Godin!!!..
Dan moet U Jantje vragen
Wat hij met die godin gaat doen...
Privé... maar ná z'n slagen!
Er is geen pa, die niet begrijpt
Dat Jan dat krenge tot stikstof knijpt
Als is ze dan een... dame...
Want hoe wordt aan zo'n kind
vergoed
Dat wat het jaren missen moet
Door één zo'n stom examé??

Brammetje

Trouw moet blijken

Een veroordeling die niet misplaatst is

Wij verklaarden ons tegen de lijst der Onafhankelijke Nationale Groep. Wij achtten haar samenstelling ondeugdelijk. Wij achtten de lijst als zodanig en beschouwd uit 'n praktisch politiek oogpunt schadelijk. Wij hebben ons bovendien gericht tegen de wijze van bestrijding van V.V.D. en C.H.U. in Het Laatste Nieuws, het orgaan der Rijkseenheidsbeweging.

Men heeft ons, vooral ook van anti-revolutionaire zijde deze scherpe afwijzing euvel geduid. Wij „zwaaiden af“ naar de V.V.D. Wij bleven niet principieel. Op een onaantastbaar zuiver en principieel standpunt stonden slechts de anti-revolutionairen.

In de R.E. besloot men uitsluitend te steunen: de A.R., de Staatk. Reform., de lijst Welter en de lijst Feuilletau de Bruyn. Men richtte zich tegen V.V.D. en C.H.U. Voorts zou men als „restant-oppositie“ vast-aaneengesloten, principieel en voor geen compromis vatbaar blijven.

Met ongewone verbazing lazen wij dus in „Trouw“ van 5 Juli een hoofd-artikel „Stemmenverlies“, waarin de redactie de kiezers onverbloemd raadde NIET op de lijst Feuilletau te stemmen. Men steunde niet op de A.R.-lijst te stemmen! Maar NIET op dr. Feuilletau! Naar aanleiding van dit artikel richtte dr. Feuilletau zich tot de redactie van „Trouw“. Wij ontvingen afschrift van deze brief die als volgt luidt:

Weledele Heren,
Het heeft de Onafhankelijke Nationale Groep smartelijk getroffen, dat U in Uw blad van 5 Juli j.l. gemeend hebt een artikel te moeten plaatsen, getiteld „Stemmenverlies“, waarin U de kiezers aanraadt om niet op de Onafhankelijke Nationale Groep te stemmen.

Er is een duidelijke afspraak gemaakt, dat de vier partijen van de oppositie, te weten de A.R. Partij, de Staatkundig Gereformeerden, de groep Welter en de Onafhankelijke Nationale Groep, tijdens de verkiezingen niet alleen elkander niet zouden aanvallen, maar ook dat wij elkan- der zouden steunen. Die steun heb ik van de Kiesverenigingen van de A.R. Partij op vele plaatsen gehad en ik ben hun daar in hoge mate erkentelijk voor. Het is U verder bekend dat ik welhaast gedurende anderhalf jaar als strijder van de Rijkseenheid in nauwe samenwerking met de A.R. en op lezingen die vooral door leden van Uw partij waren georganiseerd, in het hele land spreekbeurten heb vervuld. Nog op 3 Juli heb ik samen met een spreker van de A.R., op een verkiezingsvergadering te Zaltbommel het woord gevoerd. Uw artikel heeft mij dan ook zeer pijnlijk getroffen, vooral omdat ik daarin niets anders vermag te zien dan een onoorbare verkiezingsmanoeuvre ten einde een groter aantal stemmen voor Uw partij te winnen, ten koste van een zwakkere bondgenoot. Ware het anders, dan zoudt U Uw artikel niet hebben bewaard tot 5 Juli, wel wetende dat hier mijnerzijds niets meer tegen kon worden gedaan.

Het spijt mij dan ook U te moeten mededelen, dat ik Uw daad onbehoorlijk, onwaardig en in strijd met ieder begrip van „Trouw“ acht. Ik had een dergelijke dolkstoot in de rug van een blad dat beginselen voorstaat, gegrondvest op Gods Woord, zoals met de A.R. beginselen het geval is, niet verwacht.

Het kan zijn, dat U met de op onbehoorlijke wijze ontfaatselde stemmen van de Onafhankelijke Nationale Groep bij de verkiezingen voor de A.R. Partij voordeel zult hebben. Maar ik ben er

van overtuigd, dat Uw houding bij mijn talrijke Anti-Revolutionaire vrienden, aan wie ik een afschrift van dit schrijven zal doen toekomen, diepe verontwaardiging zal wekken. Velen zullen zich schamen over de houding die Uw blad tegen een loyale bondgenoot heeft aangenomen.

Als gelovig en belijdend Christen heb ik intussen de sterke overtuiging, dat hoe de verkiezingen ook voor mijn groep zullen aflopen, Gods zegen niet kan rusten op een daad, die in strijd is met de meest elementaire begrippen van goede trouw die in het Christendom verankerd zijn.

w.g.
Dr. W. K. H. Feuilletau
de Bruyn.

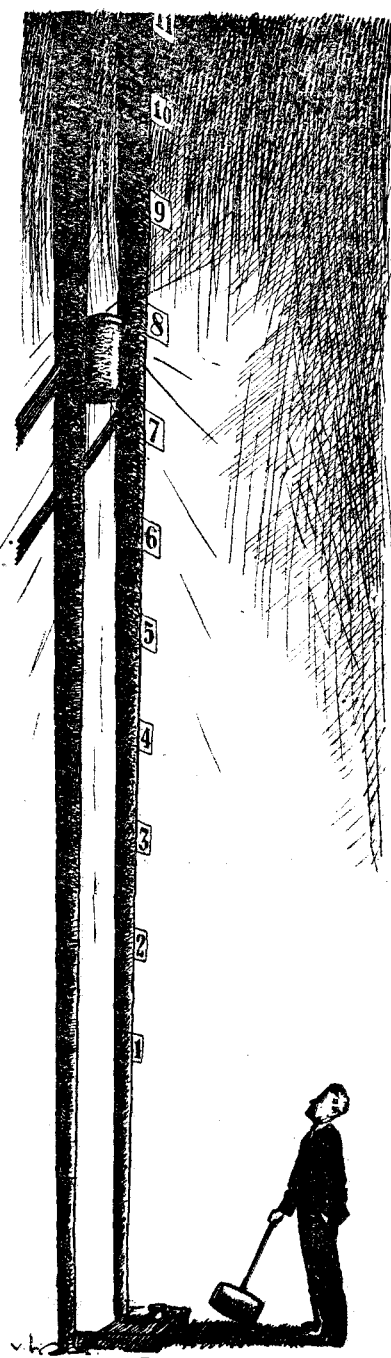
Deze aangelegenheid staat natuurlijk buiten onze partij als zodanig. Maar zij staat niet buiten onze beoordeling.

Tot op heden, 13 Juli, heeft de redactie van „Trouw“ hierop niet geantwoord.

Mede gelet op het verkiezingsadvies van het Nationaal Comité der Rijks Eenheid (waarin ook vooraanstaande anti-rev. zitting hebben), menen wij te mogen aannemen dat dr. Feuilletau deze zaak op de juiste wijze belicht. In dat geval is zijn scherpe veroordeling zeker niet misplaatst. Maar dan moet o.i. een dergelijke „verkiezings-manoeuvre“ ook ter algemene kennis worden gebracht. Juist ook omdat het hier betreft het orgaan van een Partij, die zich om des gewetens wille scherp veroordelend richtte tegen andere oppositiepartijen toen deze een onhoudbaar gebleken standpunt noodgedwongen verlieten om in de Indische kwestie te redden wat nog redbaar was. Wij vragen ons af hoe de heren Schouten en Gerbrandy en hoe de heer Bruins Slot, hoofdredacteur van „Trouw“, dit verkiezingsadvies zullen verklaren.

Want van onverbreekelijke eenheid gesproken..... en van principe..... en geweten..... en van trouw.....

Wie schreef ook weer: oordeelt niet opdat gij niet geoordeeld wordt.....?
d. C.

**Volgende keer
nòg hoger!**

VREUGDE EN TELEURSTELLING

(Ingezonden)

Er zullen maar weinigen onder de leden van onze partij zijn, die niet met vreugde hebben geluisterd naar de radiobERICHTEN, op Woensdag 7 Juli, waardoor wij op de hoogte werden gehouden van de stembusuitslagen. Zo is het ook mij gegaan. Maar bij alle blijdschap, over het feit dat er door ons een mooie zetelwinst werd behaald, toch ook teleurstelling. Werkelijk echte teleurstelling. Teleurstelling omdat gebleken is, dat zoveel middenstanders niet hebben geluisterd naar het door ons gegeven advies; hun stem niet te vermorsen aan de middenstandsnipperpartij, maar die stem te geven aan onze middenstandscandidaat en daardoor de middenstandspolitiek van de V.V.D. te steunen en krachtiger te maken. Helaas! 41.000 middenstanders hebben hun stem weggegooid. En daarom ben ik teleurgesteld. Want indien één partij aanspraak mag maken op onze stem, de stem van de middenstand, dan is het de V.V.D.

Wij moeten aannemen dat die 41.000 middenstanders nog niet ervan overtuigd waren, dat de behartiging van onze belangen bij onze partij het best verzorgd ware geweest. Laten zij vooral in de komende jaren goed op de handelingen van onze Kamerfractie letten. Mogen zij dan tot de conclusie komen, dat zij deze keer verkeerd hebben gehandeld en dat de volgende maal hun stem naar de V.V.D. gaat. Moge onze fractie er in slagen, in de komende jaren, die resultaten te bereiken die de middenstand tonen dat onze partij,

de partij is, óók voor de middenstand.

Teleurstelling was er ook (bij mij althans) over de stemmen die verloren gingen aan de Onafh. Nat. Groep. Volgens velen werd die lijst gesteund door hen, die voortkomen uit liberale kringen en die meenden hun stem aan de V.V.D. te moeten onthouden. Indien dit zo is, zullen ook die 22.000 evenals de 41.000 middenstanders tot de ontdekking zijn gekomen, dat zij het tegengestelde hebben bereikt van wat zij bereiken wilden. Onze partij haalde nu 7.94 pct. en kreeg daardoor 8 zetels. Zouden de stemmen van beide genoemde groepen ons ten deel zijn gevallen, dan zou dit zijn geweest 7.94 pct. + 1.27 pct. = 9.11 pct. en in plaats van met 8 zouden wij met 9 zetels uit de bus zijn gekomen en de P.v.d.A., die nu met 25.61 pct. 27 zetels kreeg toegewezen zou zeer waarschijnlijk met 26 genoegeen hebben moeten nemen. In plaats van de P.v.d.A. te verzwakken, hebben zij, door hun stemmen te versnipperen, waarvan de P.v.d.A. geprofiteerd heeft, die partij aan 1 zetel geholpen. Hoeveel sterker nog zou de positie van de V.V.D. geweest zijn, indien zij evenals de C.H.U. over 9 zetels zou hebben beschikt.

De verhouding K.V.P./P.v.d.A. : V.V.D./C.H.U. die thans 59:17, zou dan zijn geweest 58:18 en juist die éne zetel kon onder de huidige omstandigheden wel eens de doorslag geven. Vooral nu de grondwetswijziging een meerderheid van 2/3 (67 zetels) eist.

Wij

willen graag iets zeggen over ons zelf, over ons blad, over dit Vrijheid en Democratie.

Wij zijn uitermate bescheiden, maar niettemin willen wij erkennen dat wij vóór de verkiezingen erg ons best gedaan hebben met een leesbaar blad voor de dag te komen.

Wij zijn zo bescheiden, dat wij wel erkennen dat wij daaraan niet geheel hebben voldaan, doch dat wij zelf vinden dat wij er toch iets van terecht hebben gebracht.

Wij zijn zo bescheiden eveneens te erkennen dat wij er zeker van zijn dat van de door de partij behaalde stemmenwinst op z'n hoogst anderhalf procent aan dit blad van ons te danken is.

Wij zijn nu echter weer even teruggefallen op acht pagina's; dat is een soort opadem-komen na alle verkiezingsdrukte en, naar wij hopen, „even teruggaan om een sprong te nemen“ (op z'n Frans: reculer pour mieux sauter).

Gedurende de zomermaanden (die nu toch eindelijk wel eens zullen aanbreken) blijven wij op acht pagina's (om de band aan te houden) maar zodra de herfst begint hopen wij weer dikker te worden.

Wij hebben allerlei — uiteraard goede — plannen met dit blad van ons. Wij zullen er nog niets van zeggen. Maar ons doel is: een partijblad te zijn dat niettemin (wij zeggen onvervaard: niettemin; want dat menen wij) leesbaar is.

Wij hopen een welkome gast in Uw (zonnige) woning te zijn, te blijven en in nog groter mate te worden.

Wanneer U het ons eerlijk vraagt: wij willen graag nog wat pittiger, nog wat puntiger en nog wat gezelliger worden (zonder dat de ernst daardoor geschaad wordt).

Wij hopen dat wij daarin zullen slagen.

In ieder geval: wij zijn met de beste voornemens bezielde en vol goede moed.

Het verkiezingsresultaat heeft die goede moed zeer verhoogd, verdiept en verbreed.

Wij hopen dat er tussen U, lezer, en ons, redactie, een goede band ontstaat.

Dit hopen wij vurig. Wacht en zie toe, of wij daarin (gezamenlijk) zullen slagen.

Dit alles overdacht ik toen ik de verkiezingsuitslagen bestudeerde en daarom, naast alle vreugde, toch nog enige teleurstelling. Juist omdat 63.000 Nederlanders, door hun stemmen te versnipperen, hen steunden die zij niet wilden steunen en degenen met wie zij slechts op enkele ondergeschikte punten van mening verschilden, verzwakten en daarmee zichzelf.

Aan ons hen te tonen dat zij ongelijk hebben gehad. Opdat de V.V.D. bloei!!

W. BASSERMAN.

Gaarne geven wij deze partijgenoot gelegenheid zich te uiten. Helemaal gelijk heeft hij niet, in zoverre dat lang niet alle stemmen, weggegooid aan Middenstandspartij en dr. Feuilletau aan ons „ontfutseld“ zijn. Naar onze overtuiging zijn er onder die stemmen vele die ex origine aan anderen toebehoorden. Wij denken in dit verband, wat de middenstanders betreft aan de P.v.d.A. en wat de Feuilletaunisten aangaat aan de C.H.U. Maar dat we nóg een zetel méér hadden kunnen hebben, is ongetwijfeld juist. Die krijgen we volgende keer. — Red.)

De cultuur zij de voedingsbodem!

(Met volle instemming onzerzijds overgenomen uit „De Vrije Amsterdammer“)

Onze Volkspartij voor Vrijheid en Democratie heeft in de enkele maanden van haar bestaan al haar aandacht moeten richten op haar meest voor de hand liggende taak: haar deelneming aan de verkiezingsactie. Haar houding werd daarbij bepaald door de positie welke zij in het parlement nu eenmaal inneemt, d.w.z. door de oppositie, die zij terecht tegen het rooms-rode bewind voert.

Haar activiteit zal zich ook in de toekomst allereerst op politiek-economisch gebied moeten ontplooiën. Daarvoor is zij staatkundige partij.

Maar nu de verkiezingsactie achter de rug is, zal zij zich o.i. ten ernstigste hebben te beraden op hetgeen zij kan doen en o.i. moet doen op een terrein, dat ogenschijnlijk ver buiten dat der praktische staatkunde omgaat, maar dat juist voor haar staatkundige taak van het allergrootste gewicht is.

Om duidelijk te zijn alweer: de feitelijke crisis, waarin de democratie verkeert, valt samen met de crisis,

waarin Europa verkeert. Dat samenval is geen toeval.

Wij hebben hier te maken met een cultuur-crisis. Politiek nu is zowel een van de mede-bepalende machten, die aan de cultuur van een tijdsgevoel haar gestalte geven als de politiek van een tijdsgevoel op haar beurt zelve mede-bepaald wordt door de cultuur.

Een politieke partij moet, wil zij slagen, haar voedingsbodem vinden niet in de van dag tot dag wisselende verlangens of stromingen onder het kiezersvolk, maar in de cultuur, die het karakter van haar tijd bepaalt; zij moet, om te slagen, niet incidenteel maar principieel gericht zijn, niet drijven op wat van ogenblik tot ogenblik actueel of opportuun is, maar op wat fundamenteel geworteld is in de cultuur van haar tijd.

Daarvoor is allereerst nodig, dat zij zich van de cultuur volkomen rekenschap geeft. Thans dus: van die cultuur in haar crisistoestand. En dit geldt niet alleen voor wie aan de top der partijleiding zitten, het geldt

in niet mindere mate voor wie haar als leden samenstellen.

Onze Volkspartij voor Vrijheid en Democratie verkeert hiervoor in zoverre reeds dadelijk in een gunstige positie als zij een jonge, een nieuwe partij is, niet belast met de tradities in een verleden, niet bezwaard ook door de typische cultuurideologieën van het verleden.

Haar programma toont daarvan in embryo de symptomen, zo waar zij haar staatkunde richt op de idealen en normen als vrijheid, verantwoordelijkheid en sociale rechtvaardigheid als waar zij enerzijds het individualisme en anderzijds het collectivisme afwijst. Maar wat daar in enkele woorden staat aangegeven, dient te worden gefundeerd in wat daar aan positieve waarden te voorschijn komt uit de crisis, waarin onze cultuur zich bevindt. En ook daarvoor schijnen ons de tekenen gunstig. Maar dan moet onze Partij aan ons volk duidelijk weten te maken wat de eigenlijke cultuurproblemen van onze tijd zijn en welke politieke consequenties daaruit getrokken behoren te worden.

Want niets is voor een gezond politiek leven zo gevaarlijk als het enkel maar intuïtieve besef, in brede massa's levend, van in een cultuur-crisis te verkeren. Immers dit besef kweekt indolentie. En die indolentie komt men alleen te boven door vage gevoelens te doen plaats maken voor op feiten gegronde kennis, een kennis die ertoe leiden zal dat men in de crisis der huidige cultuur reeds de gegevens opgehoopt ziet voor een nieuwe.

Gewaagden wij tevoren van een gunstige positie, waarin op dit punt

**STALEN MEUBELEN
„GISO“-LAMPEN**

onze jonge partij verkeert, wij willen niet nalaten ook te wijzen op een factor, die moeite baren zal: de „vrijzinnige“ mens is van nature weinig geneigd, de politiek te zien in haar toch onmiskenbaar verband met de cultuur.

Het moet voor de leiding onze jonge partij een aantrekkelijk werk zijn, die natuurlijke tegenzin te overwinnen.

Aantrekkelijk, want alleen daardoor zal zij in brede lagen van ons volk bezieling voor haar streven kunnen wekken.

Maar ook noodzakelijk: want de politieke indolentie is een gevaar, dat niet alleen onze partij, maar heel ons volk noodlottig zou worden, werd het niet tijdig gekeerd.

En juist omdat alle politieke partijen onder het intuïtieve cultuur-crisis besef lijden, kan het onze jonge partij ten goede komen, wanneer zij met het cultuurprobleem van onze tijd ernst maakt.

J. en K. SMIT's

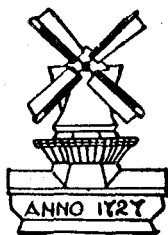
**SCHEEPSWERVEN EN
MACHINEFABRIEKEN**

KINDERDIJK

Groenewegen's Motorbootdiensten

Leiden-Amsterdam v.v. en Transportonderneming
Hoofdkantoor Leiden, Utr. Veer 6, Telef. 21738

Abraham van Stolk & Zoonen N.V.

Houthandel

Schaverij - Zagerij

Vuren - Dennen - Oregon-Pine - Pitch-Pine - Heipalen

Rotterdam, Telef. 35400 - Postbus 1100

N.V. CORNs. SWARTTOUW'S STUWADOORS MAATSCHAPPIJ

Rotterdam

Lossen en laden van zeeschepen en alle verdere werkzaamheden.

Opslag van alle soorten goederen.

Het hoofdkantoor, Willemskade 21, verstrekt gaarne op aanvraag inlichtingen.

Bijkantoren te:

AMSTERDAM - ANTWERPEN - GENT.

Fa. Plastimode

AMSTEL 252

AMSTERDAM-C.

C.V. Scheepswerf en
Machinefabriek

v.h. **Botje,
Ensing & Co.**

Hoendiep 10
Frieschestr.weg 79
Groningen

**Nieuwbouw van motor-
en stoomschepen voor
gebruik in de tropen.**

**Reparatie aan schepen,
motoren en stoom-
installaties.**

N.V.

„Latumebo“

ALBLASSERDAM

Spiraalboren — Tappen —
Zeisen — Zeisenbomen —
Harken — Waterpomptan-
gen — Wringijzers —
Domme krachten van 3—10
ton — Hooiberglieren. —

Levering uit voorraad

Lage prijzen

**VOOR COLLECTIEVE
PENSIOENVERZEKERINGEN**

WENDE MEN ZICH VRIJBLIJVEND
OM ADVIES EN OFFERTE TOT DE

HAV BANK

HOOFDKANTOOR SCHIEDAM

HET KAN UW BELANG ZIJN.

Hotel Café Restaurant

Rotterdam Zuid

„Het Witte Paard“

**SMIT
SLIKKERVEER**

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

VRIJDAG 23 JULI 1948 - No. 17

Publiekrechtelijke
Bedrijfsorganisatie

(pag. 2)

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Geen kleinheid

In het vorige nummer van ons blad heeft de leider van onze Tweede Kamer-fractie ons standpunt uiteengezet met betrekking tot de vorming van een ministerie. In het kort gezegd kwam het door mr. Oud betoogde hierop neer: nodig is een parlementair kabinet, dat kan steunen op het vertrouwen van K.V.P., P.v.d.A., Chr. Hist. Unie en V.V.D. en wanneer het niet mogelijk blijkt zulk een kabinet te vormen, dan een extra-parlementair kabinet van breder samenstelling. Aan deze stelling van mr. Oud behoeven wij niets toe te voegen. Klaar bleek uit zijn betoog, dat een kabinet van breder samenstelling een absolute noodzaak is met het oog op de toekomstige hervormingen van ons Koninkrijk, welke slechts zijn te bereiken wanneer daarvoor een meerderheid van 2/3 in het parlement is te vinden. Hoe men de zaken wendt of keert, het klemmende en onaantastbare van het betoog, van mr. Oud is duidelijk en ons politieke leven zou ernstig schade lijden, wanneer er geen rekening mee zou worden gehouden. Met struisvogel-politiek komen wij niet uit de impasse waarin wij thans zitten. Bij de kabinetsformatie moet rekening worden gehouden met de realiteit. Wanneer men het Indische vraagstuk tot het kernpunt van toekomstig regeringsbeleid verklaart, dan zal men moeten beseffen, dat het beleid in het parlement een gequalificeerde meerderheid van 2/3 behoeft wil men niet vastlopen en ernstige gevolgen oproepen, zodra men aan wettelijke regeling toe is.

Nadat mr. Oud zijn beschouwingen had geschreven, heeft H.K.H. de Prinses-Regentes aan dr. Beel opdracht gegeven tot de vorming van een parlementair kabinet „dat een zo groot mogelijk vertrouwen van de Tweede Kamer geniet”. Wij kunnen hierin niet anders zien dan de bedoeling tot het formeren van een kabinet op een breder basis, dan waarop het kabinet-Beel in de afgelopen twee jaren heeft gesteund. En gezien het standpunt, dat mr. Oud heeft ontwikkeld, hebben wij ons over de opdracht kunnen verheugen. Wij willen daarin echter niet diep treden. Dr. Beel is op het moment waarop wij dit schrijven met zijn besprekingen reeds een week aan de gang en wij moeten ernstig rekening houden met de mogelijkheid, dat in de dagen, die ons nog scheiden van de dag waarop dit blad bij de lezer komt, zich ontwikkelingen hebben voorgedaan, die een ontleding der situatie op dit ogenblik zinloos zouden doen blijken. Slechts willen wij de hoop uitspreken, dat alle groeperingen, die bij de kabinetsformatie zijn betrokken zich terdege rekenschap geven van de boven nogmaals weergegeven feitelijke toestand. En ook hopen wij, dat slechts naar groetheid zal worden gestreefd, dat men met name beseft, dat kleine, enghartige politiek niet bedreven mag worden in de huidige omstandigheden. De situatie in Indonesië met betrekking tot de Repoeblik Indonesia scherpt zich toe en hetgeen op de conferentie te Bandoeng is besproken en als resultaat dier besprekingen naar buiten gekomen is, wettigt zeker de gedachte, dat wij ervoor moeten zorgen, dat ons de zaken niet geheel uit handen lopen. In zulke omstandigheden past bij een kabinetsformatie het breed uitmeten van verschillpunten niet. Zeker moet dat ook niet worden gedaan nu de tegenstellingen zich in de wereld steeds meer gaan toespitsen. Wat er naar aanleiding van Berlijn in de naaste toekomst gebeuren gaat, wij weten het niet. Wel stellen de diepgaande moeilijkheden daar ons nog eens voor ogen, dat enorme machten tegen elkaar worden

....Op de scheve schaats....

geconcentreerd, die ons doen beseffen, dat wij in een wereld leven waarin geen kortzichtige „horretjes-politiek” kan worden bedreven. De ramen dienen wijd open te staan en bij ons handelen zij onze blik ook naar buiten gericht.

Dat vraagt een offer. In ons stelsel is het nu eenmaal zo, dat geen partij de absolute meerderheid heeft. De partijen zijn aangewezen op samenwerking met anderen. En dat sluit in dat niet één partij bij uitsluiting haar stempel op het te volgen regeerbeleid kan drukken en bepalen kan wie als minister in een kabinet kan optreden. Wil men met anderen tezamen gaan, dan moet van de eigen verlangens — zonder uiteraard zijn eigen beginsel prijs te geven — iets worden geofferd en men zal ook bereid moeten zijn anderen als volwaardig partner te erkennen. Slechts met ruime opvattingen, is een kabinetsformatie mogelijk in een voor het land goede richting.

Wij willen verder in het vraagstuk der kabinetsformatie niet treden. Het is een kwestie, die zich in de stilte der binnenkamer afspeelt en wij achten ons niet geroepen die stilte te verbreken. Slechts meenden wij er nog eens op te moeten wijzen, dat de zaken niet enghartig bekeken moeten worden. En dit brengt ons nog tot het maken van een enkele opmerking over enige uitingen, die zijn gedaan naar aanleiding van de uitslag der verkiezingen.

Wij wezen er onlangs op, dat naarmate de dag der verkiezingen naderde, de verkiezingsstrijd scherper werd. Dat is begrijpelijk. Minder begrijpelijk is echter wanneer men in objectieve beschouwingen over de uitslag der verkiezingen niet tot een andere argumentatie kan komen, dan de verschuivingen naar rechts te betitelen als „de opstand der belastingbetalers”. In „Tijd en Taak” („Onafhankelijk Weekblad voor Evangelie en Socialisme”) gaat ook ds. L. H. Ruitenbergh in deze richting. Volgens hem zijn 200.000 mannen en vrouwen, die in 1946 de P.v.d.A. stemden „nu weer als schapen ter kooi” gegaan bij Oud, Tilanus en Romme. En hij schrijft dan even verder, dat hij „bij hen, die weer naar Oud gingen, een gevoeligheid voor de lawine van belastingbiljetten, die nu eenmaal onaangenaam is” oonstateerde. En als hartverheffende opvatting geeft de schrij-

ver dan nog ten beste: „Dit onaangename gevoel kan men sierlijke vormen geven, door te zeggen, dat men voor de vrijheid wil opkomen, en het persoonlijk initiatief niet wil doden”.

Wij menen, dat hieruit wel heel weinig respect voor de overtuiging van anderen blijkt, maar ook weinig inzicht in hetgeen in ons Nederlandse volk leeft.

Onze partij heeft de kiezers waarlijk niet gekregen door beloften over belastingverlagingen op grote schaal. Duidelijk is onzerzijds voor ogen gesteld, dat de enorme financiële moeilijkheden waarin ons volk verkeert, het nodig maken, dat ons volk zware lasten draagt.

Maar wel hebben wij er op gewezen — en dan niet voor de schone schijn — o, dominee Ruitenbergh —, dat een financiële politiek en een belastingpolitiek, die de spaarzin van ons volk aantasten, en verder geen voldoende gelegenheid laten voor de ontplooiing van ons bedrijfsleven en voorts een te gering verschil in beloning voor de onderscheidene persoonlijke prestaties overlaten, er toe moeten leiden, dat de economische kracht van ons volk wordt ondermijnd. En dat zeggen wij dan niet terwille van enkele groepen van ons volk, maar krachtens het inzicht, dat goede sociale maatregelen en een goede positie van de brede massa des volks slechts mogelijk blijft, wanneer de bronnen daarvoor worden gevoed door de economische sector. En die kan alleen voldoende blijven leveren als de politiek der regering het bedrijfsleven niet remt en de persoonlijke prestaties waardeert.

Velen van ons volk vreesden bij een voortzetting van de politiek der laatste jaren, dat de economische voedingsbronnen van ons volk op den duur onvoldoende meer zouden kunnen leveren, waardoor het welvaartspeel van ons volk zou moeten dalen. Om die reden hebben zij zich afgekeerd van de Partij van de Arbeid. Niet dus terwille van hun eigen portemonnaie, maar om hoger motief. Het spijt ons, dat men voor hen, die de P.v.d.A. niet meer het vertrouwen gaven slechts hoon kan opbrengen. Ronduit gezegd achten wij dat wat klein. En kleinheid in de politiek kunnen wij missen. Wij moeten streven naar hoger vlak **K**

Over productschappen en ander nieuws

Het ontwerp publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie beoogt toepassing ten aanzien van het bedrijfsleven van de artikelen 80 en 152 t/m. 154 van de Grondwet. Daarmede wordt dus voortgebouwd op de grondwetsherziening van 1938. Toentertijd achtte men het ogenblik gekomen, om aan de in een lange reeks van jaren ontwikkelde denkbeelden inzake publiekrechtelijke organisatie van het bedrijfsleven concrete grondslagen te geven. Het beginsel, volgens hetwelk het bedrijfsleven over eigen organen dient te beschikken, welke, dit onderdeel van het maatschappelijk bestel hebben te besturen, regelen en waar nodig door verordeningen te binden, is dus reeds eerder aanvaard.

Een jarenlange strijd over systemen en doelstellingen is daaraan vooraf gegaan. De overgang van privaatrechtelijke naar publiekrechtelijke organisatie der bedrijfsgenoten is dan ook groot. Niet alleen vereist zij geheel andere organisatievormen en afstemming op nieuwe taken, doch ook een geheel andere principiële instelling. Allengs is men gaan inzien, dat het ingewikkelde karakter van de moderne samenleving DECENTRALISATIE VAN BETUUR EN WETGEVING vereist, willen de specifieke belangen van de delen behoorlijk tot hun recht komen. Zo is men er toe gekomen het door katholieke sociologen voorgestane SUBSIDIARITEITS-BEGINSEL ook voor de bedrijfspoging als uitgangspunt te aanvaarden; men verstaat hieronder, dat men aan een lager orgaan dient over te laten, wat dit evengoed of beter kan doen dan een hoger orgaan. De praktische ervaring heeft geleerd dat de rijkswetgever enerzijds te zeer overbelast is, anderzijds niet voldoende deskundigheid bezit, om detailregelingen voor bepaalde delen van het bedrijfsleven op vlotte en doeltreffende wijze tot stand te brengen. Het onderhavige wetsontwerp gaat dan ook van dit beginsel uit.

Bij het streven naar sociaal-economische ordening hebben twee diametraal tegenover elkaar staande denkbeelden zich ontwikkeld: de opvatting, dat de bedrijfsorganisatie uit het maatschappelijk leven zelf geboren dient te worden, dus van onder op dient te groeien (de organische maatschappijbeschouwing) en het standpunt, dat de centrale overheid naar haar inzicht en behoefte organen dient in te stellen, welke door haar worden gebruikt, zij het dan mede ten dienste van belanghebbenden (staatsocialisme).

Bij de voorbereiding van het wetsontwerp heeft deze strijdvraag, welke voor de oorlog de meningen reeds verdeeld hield, wederom een belangrijke rol gespeeld. Was het sterk gecritiseerde en voor grote groepen van het bedrijfsleven onaanvaardbare voorontwerp van Minister Vos overwegend ingesteld op de laatstgenoemde gedachtegang, van katholieke zijde werd een regeling ontworpen, welke van het tegenovergestelde beginsel uitging. De regering heeft toen in samenwerking met de Stichting van de Arbeid een commissie ingesteld, welke naar haar voorzitter, de Commissie-Van der Ven is genoemd. Zij heeft na langdurige en moeilijke beraadslagingen een rapport uitgebracht, waarbij een voorontwerp met toelichting is gevoegd, dat gelijktijdig met het wetsontwerp is gepubliceerd. Uit dit rapport blijkt duidelijk, dat er, zowel ten aanzien van de beginselen als van de uitwerking, nog grote meningsverschillen bestaan, welke in wezen voortvloeien uit bovenbedoelde tegenstelling. Nu heeft de regering weliswaar gemeend, deze met elkaar te kunnen verzoenen door naar een synthese te streven, welke zij aanduidt als „een zich in geëigend tempo voltrekend, realistisch systeem van publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie”, dat de eenzijdigheid tevens de zwakte van ieder der beide standpunten omzeilt. Zoals wij zullen zien, komt deze oplossing hierop neer, dat men een mengvorm van overheidsinvloed en autonome organisatie van bedrijfsgenoten heeft gekozen. In hoeverre zij er in geslaagd is, inderdaad een praktische en principiële verantwoorde grondslag aan de concrete vormgeving der synthetische gedachte te verschaffen, zullen wij in een volgende bijdrage nagaan. Gewoonlijk ervaart men echter, dat degeen, die de kool en de geit sparen wil, wederzijds weinig bevrediging weet te schenken.

Een raamwet

Het ontwerp voorziet slechts in de instelling van een algemene bedrijfsorganisatie met als bestuur een Sociaal-Economische Raad en geeft algemene richtlijnen voor de bij gebreken behoefte en voldoende rijpheid der betrokken delen van het bedrijfsleven, in het leven te roepen productschappen, hoofdbedrijfschappen en bedrijfschappen.

Hierbij is de mogelijkheid geopend om, zowel wat de samenstelling als wat de taak van deze lichamen be-

treft, met het bijzondere karakter van het te omvatten sociaal-economische gebied rekening te houden.

Bij de verwerking van het voorontwerp van wet, door de Commissie-Van der Ven opgesteld, in het onderhavige ontwerp heeft de regering zich op het standpunt gesteld, dat het wegens het zeer representatieve karakter der commissie, aanbeveling verdiende zo min mogelijk in de wettelijke elementen van dit voorontwerp wijziging te brengen.

Uit de zelfstandigheid der ontworpen publiekrechtelijke bedrijfsorganisaties vloeit voort, dat de zelfwerkzaamheid der bedrijfsgenoten in deze lichamen zoveel mogelijk tot ontwikkeling moet komen, dat het zoveel mogelijk instituties „van het bedrijfsleven zelve” dienen te zijn.

De onmisbare afhankelijkheid van het algemeen belang brengt echter mede, dat waarborgen dienen te worden geschapen, teneinde te voorkomen, dat de bepalingen van artikel 2 (dienen van het bedrijfsleven) en artikel 71 (gemeenschappelijk belang van ondernemingen en personen) van het ontwerp van wet tot een zinledige phrase worden. Deze waarborgen nu zullen sterker moeten zijn naarmate het gebied, door een publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie omvat, met betrekking tot het algemeen belang, van groter gewicht is.

Het is om deze reden, dat de be-

Publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie vraagt de aandacht

noeming van de voorzitter van een productschap bij de Kroon is gelegd, terwijl de voorzitters der bedrijfschappen worden benoemd door de besturen van deze lichamen

Om dezelfde reden is bepaald, dat de voorzitter van de Sociaal-Economische Raad door de Kroon wordt benoemd, terwijl ten hoogste een derde van het totale aantal leden van de raad eveneens door de Kroon kan worden benoemd.

Hier demonstreert zich dus het dualistische karakter van het ontwerp!

Sociaal-Economische Raad

Niet alleen in de samenstelling, doch ook in de taak van de S. E. R. komt dit karakter tot uiting. Enerzijds zal de Raad het hoogste bestuursorgaan van de algemene bedrijfsorganisatie zijn en daarvan deel uitmaken, anderzijds wenst de regering hem krachtens artikel 80 van de Grondwet te zien aangewezen als vast college van advies voor sociale en economische aangelegenheden, als hoedanig hij staatsorgaan is. De door de Kroon aangewezen ministers zullen de Raad over alle belangrijke door hen voorgenen maatregelen op dit gebied moeten raadplegen.

Naast de door de Kroon te benoemen leden, die hoewel als onpartijdige deskundigen voorgesteld, o.i. toch als vertegenwoordigers van de

Het lang verbeide wetsontwerp op de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie is deze dagen bij de Tweede Kamer ingediend, en omdat de behandeling eerst door de nieuwe volksvertegenwoordiging zal geschieden, bestaat er ruimschoots gelegenheid tot rustige overweging. Alvorens tot een meer gedetailleerde kritische beschouwing over te gaan, lijkt het ons nuttig, de beginselen, welke aan dit ontwerp ten grondslag liggen en de hoofdlijnen, welke bij de uitwerking daarvan zijn gevolgd, uit de omvangrijke stukken te lichten.

overheid zijn te beschouwen, zullen door als representatieve erkende organisaties van ondernemers en van werknemers — uiteraard worden hier bedoeld de centrale, landelijke bonden — een gelijk aantal leden worden benoemd, voor elke groep tenminste 10 en ten hoogste 15.

De Raad zal verordenende bevoegdheid bezitten en voorts een werkzaam aandeel hebben in de verdere uitbouw der bedrijfsorganisatie.

Bedrijfschappen en hoofdbedrijfschappen

Het ontwerp voorziet in de mogelijke gelijkheid van instelling van bedrijf- en hoofdbedrijfschappen, waaronder zijn te verstaan horizontaal, d.w.z. naar bedrijfstakken en samenvattingen daarvan opgebouwde organisaties zoals deze in de Organisatie-Woltersom voorkomen. De regering meent, dat deze wel het eerst tot stand zullen komen. De hoofdbedrijfschappen zijn overkoepelende organen voor een aantal verwante bedrijfschappen.

In de besturen van deze organen zijn ondernemers en werknemers als regel paritair, d.w.z. op voet van gelijkheid vertegenwoordigd. Denkbaar is echter, dat voor de bedrijfschappen met een in hoofdzaak economische taak op grond van de in de bedrijfstak bestaande verhoudingen en omstandigheden aan een andere samenstelling de voorkeur wordt gegeven. In dit verband valt b.v. te denken aan bedrijfschappen op het gebied van de handel, het bankwezen, het verzekeringswezen en op sommige terreinen van het ambacht. De instellingswet zal, hier zo nodig van de pariteit kunnen afwijken.

De aanvaarding van de medeverantwoordelijkheid van de werknemers voor de economische gang van zaken brengt echter mede, dat ook in het besturen van bedrijfschappen als hierbedoeld, de werknemers, zij het niet noodzakelijkerwijze op paritaire basis, zitting hebben.

Productschappen

De behoefte aan verticale samenwerking (volgens de zgn. bedrijfskolom) kan worden bevredigd in productschappen. De verschillende geledingen „van producent tot consument” kunnen in dit orgaan samengaan.

Zoals reeds werd opgemerkt, wordt de voorzitter van het productschap door de Kroon benoemd en wordt ook hier het bestuur als regel paritair samengesteld.

De instellingswet, welke voor de totstandkoming van elk product- en bedrijfschap nodig is, kan in bijzondere behoeften voorzien en daaronder rekent de regering ook het scheppen van suborganen, b.v. met regionaal karakter, waarin ook niet-bestuursleden zitting kunnen hebben.

De onderscheiden organen bezitten verordenende bevoegdheid, doch de instellingswet bepaalt, tot wie en tot welke onderwerpen deze zich zal uitstrekken.

Deze burger

vindt die plaat op onze voorpagina niet zeer eerbiedig. Zo'n scheve-schaats-rijdende Justitia is maar een slordig gezicht, meent hij.

Hij is er bij opgevoed (aan het handje van de hooggeleerde heren Meijers, Van Kan, Van Blom, Krabbe en Van der Vlugt) om diep zijn petje voor die hoge dame met weegschaal en blinddoek af te nemen. Hij is er bij opgegroeid (van het Leidse Rapenburg af) om die dame kaarsrecht en onbewogen haar weg te zien gaan, haar rechte, brede en zon-omschenen weg.

Maar ja....

Maar ja, goede mensen, wannéer die dame dan zulke capriolen maakt....

Maar ja... die dame is nu juist de. éérste dame waarvan ge zo iets niet verwacht.

Deze burger heeft nog immer de grootste eerbied voor Themis Justitia. Hij kent vele harer dienaren. En hij weet hoe kreukeloos en smetteloos die, in hun zwarte toga en met hun kraakwitte beffen, zijn. Mannen bij wie wet en recht en de zekerheid der rechtvaardigheid zo veilig zijn als het kind in moeders eigen, warme schoot.

Maar nu denkt deze burger aan meneer Schreieder — vastgenomen — losgelaten — vastgenomen.

En aan meneer Katz en doctor de Vries — vastgenomen — krantenmisbaar — losgelaten.

En hij bepeinst dat elke dame er wel eens een keer slordig uit mag zien. Doch Justitia niet.

En dat iedere tante wel eens uit mag glijden op het gladde ijs der serene rechtvaardigheid, maar tante Themis nu net niet.

Nee, deze burger vindt die plaat op de voorpagina niet zeer eerbiedig.

Zij bedroeft hem zelfs. En niet zo'n beetje ook.

Wat recht is scheef te zien, is altijd bedroevend.

Maar wat doet die eerbiedwaardige dame dan ook in de kou, op het ijs, met slordig-gebonden schaatsen?

Dat is de droevige vraag van

DEZE BURGER.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.

Redactie-secretaris: Mr. E. Elias
Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.

Administratie: Postbox 43, A'foort, tel. 5267
Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.
Losse nummers 15 cent.

Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie”, te Amersfoort.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlug, Geestbrugweg 69 Rijswijk (Z.-H.).

Een stevige maaltijd

Uit Engeland ontvingen wij het nieuwe boek „Comes the reckoning”, van Sir Robert Bruce Lockhart, de schrijver van „Guns and Butter”.

Lockhart is nog altijd een van die door de wijde wereld rondtrekkende Engelsen, die een onmogelijk aantal mensen van betekenis in Europa kende en kent en die net als Churchill en Vansittart een scherp-vooruitziende blik en een merkwaardig fijne neus ten opzichte van het wereldgebeuren bezit.

In dit boek trof ons, en dan juist van deze man, de weergave van een ontmoeting met Colijn op 18 Augustus 1939, nauwelijks 14 dagen voor de Duitse aanval op Polen en dus in een wel zeer kritieke tijd. Colijn was op dat ogenblik ambteloos burger, maar velen verzekerden Lockhart dat de komende verkiezingen hem andermaal als Minister-President naar voren zouden brengen. „Ik kende Colijn al sedert jaren”, vertelt Lockhart, „en een lunch met hem in de Vieux Doelen was altijd het hoogtepunt van mijn verschillende bezoeken aan Den Haag. Ik bewonderde hem zeer. Lang, sterk gebouwd met geweldig sterke handen en een fors hoofd met dicht ingeplant en borstelig opstaand haar, was hij zowel intellectueel als fysiek een r e u s. Verreweg de grootste Hollander van zijn tijd, bezat hij eenzelfde energie, eenzelfde moed en uithoudingsvermogen als Mr. Churchill. Hij was een stevig eter en als onverbeterlijk sigarenroker liet hij Mr. Churchill ver achter zich. En hoewel hij juist zijn 70ste verjaardag had gevierd, was hij nog dezelfde waar het eten en drinken betrof. De lunch was dan ook een stevige maaltijd, waarbij Colijn, die van alles at en dronk en drie sigaren rookte, domineerde — hij verlevendigde elke gang met zijn kostelijke conversatie, die zich bewoog van verhalen uit zijn avontuurlijke jongere jaren in Nederlands-Indië tot snijdende commentaren op de Europese crisis.

Hij vertrouwde er vast op dat geen oorlog zou uitbreken; hij was er zeker van dat de Nazi's niet zouden vechten indien Engeland „meant business”. Zijn argumentatie was gegrond op twee veronderstellingen: 1e dat er te veel onrust in Duitsland heerste, waarvan de Nazi's op de hoogte waren, en 2e dat de Hollanders veel beter ingelicht waren omtrent de Duitse bedoelingen dan wij. Wij behoeften alleen het been maar stijf te houden en Mr. Churchill in het kabinet te brengen, en de Nazi's zouden inbinden. Ook als het ergste gebeurde, verwachtte hij niet dat de Duitsers Nederlands grondgebied zouden schenden. Hij wist dat wij dit in geen geval zouden doen. Hij was voorbereid op alle gebeurlijkheden. Kwam er oorlog dan zou Nederland in staat zijn een sterke troepenmacht tegen te houden. Op het Oostelijke front had hij 1700 nieuwe kazematten doen bouwen, waarvan 1200 van staal. Colijn onderlijnde zijn vertrouwen met een lang overzicht van zijn politieke plannen. Tegen einde September was hij voornemens de U.S.A., China en Japan te bezoeken. Hij was overtuigd dat de Japanners nooit zouden trachten Nederlands-Indië te overweldigen. Het kwam hen beter uit indien daar Hollanders in plaats van Amerikanen of Engelsen waren. Hij had het verder zo geregeld dat hij na terugkeer van zijn reis een honderdtal redevoeringen tijdens de stembusstrijd zou houden. Hij was niet voornemens zijn politieke loopbaan op te geven. Hij voelde zich nog krachtig genoeg. Keerde hij terug als Minister-President, dan zou hij het Nederlandse parlementaire stelsel veranderen. Het parlement zou natuurlijk blijven. Maar zodra dit het regeringsprogramma had goedgekeurd en aanvaard, moest het de regering een redelijke kans geven dit uit te voeren.

Zijn laatste woorden waren (en dit blijve beter onvertaald): „my dear Lockhart, if ever your country tries to adopt proportional representation (evenredige vertegenwoordiging), fight it like the devil!”

Aldus Lockhart.

Zeven eeuwen

Op 28 Juli beginnen de feesten ter herdenking van het 700-jarig bestaan van 's-Gravenhage, welke hun hoogtepunt vinden op 30 Juli, als des avonds op het Binnenhof de eerste voorstelling wordt gegeven van het Openluchtspel „Het wonderlijk uur” van A. den Hertog en op 31 Juli, als de Gemeenteraad in plechtige zitting bijeenkomt in het oude Stadhuis aan de Groenmarkt, vervolgens in de Grote Kerk, waarna een enorme optocht van bedrijven en verenigingen door de straten van de Residentie trekt. Een feit, om een ogenblik bij stil te staan. Zeven eeuwen is Den Haag, het staatkundig middelpunt van ons land, oud. En het lijkt ons een treffend symbool, dat op het Binnenhof, voor de Ridderzaal en bij de gebouwen van de Tweede en Eerste Kamer der Staten-Generaal, waar ook thans nog ons Parlement als vertegenwoordiger van de Nederlandse volkswil zetelt, dat openluchtspel wordt gegeven, waar in „een wonderlijk uur” de historie van ons volk compact wordt weergegeven. Het is de eerste maal, dat op het Binnenhof een dergelijke openluchtvoorstelling wordt gegeven en wij menen dat zeker ook bij onze geestverwanten de belangstelling voor een dergelijk stuk, zozeer gebaseerd op de historie van ons volk, in ruime mate aanwezig zal zijn. Een opwekking tot het gaan naar een der voorstellingen lijkt ons dan ook haast overbodig. Maar voor de enkeling, die nog niet het besluit had genomen, om dit bij te wonen, alsnog de aansporing: gaat dit zien. De lessen uit het verleden, ook in dit spel saamgevat, geven richting aan de toekomst. En voor hen, die belangstelling hebben in de staatkundige ontwikkeling van ons volk, kunnen dergelijke lessen van grote waarde zijn. Voor Den Haag, dat als zetel der Regering, als plaats waar de vertegenwoordigers van vreemde mogendheden wonen en als Residentie nog altijd, het staatkundig middelpunt van ons land vormt, onze gelukwensen!

Nummer vijf

Niet alleen in stemmental, ook in rangorde is onze partij, de V.V.D. bij de laatste verkiezingen van 7 Juli gestegen. Daarop is in de landelijke dagbladen vrijwel niet de aandacht gevestigd en daarom lijkt het ons goed om in ons eigen weekblad daarop eens te wijzen.

Vóór de verkiezingen van 7 Juli was het zo, dat de grootste partij was in de Tweede Kamer de K.V.P. Daarop volgde de P. v. d. A., de A.R., de Communisten, de C.H. en als zesde partij de V.V.D.

Thans, na de zevende Juli, is de V.V.D. de vijfde partij in de Tweede Kamer geworden. Weliswaar hebben wij evenveel zetels (acht) als de Communisten, maar het aantal stemmen, dat op onze partij is uitgebracht, is groter dan het aantal stemmen, dat op de Communisten is uitgebracht. De Communisten verkregen n.l. 381.953 stemmen of 7.74 %, onze partij 391.982 stemmen of 7.94 %. Deze ruim tienduizend stemmen meer dan de stemmen op de Communisten uitgebracht, brengen ons op de vijfde plaats. Dat is ook daarom belangrijk, omdat het seniorenconvent in de Tweede Kamer, dat achter de schermen altijd een belangrijke taak heeft, samengesteld wordt uit de fractievoorzitters van de vijf grootste partijen in dit college, zodat ditmaal de fractievoorzitter van onze partij daarin ook zitting zal hebben. Ook dat is een reden tot verheugenis naast de vele andere, welke er in onze partij heersen over de groei van onze aanhang.

Erg eenvoudig

Met een kleine variatie op de woorden van Multatuli, kunnen wij zeggen: „Ons verhaal wordt eentonig”. Er gaat welhaast geen week voorbij, of de warwinkel van overheidsmaatregelen wijst ons op nieuwe situaties, die op zijn zachtst uitgedrukt nogal bevreedend zijn.

Het zou zeker niet veel inspanning vereisen van dergelijke sprekende voorbeelden ook thans weer een gehele pagina in ons blad te vullen. Wij willen er echter mee volstaan er de meest opvallende uit te halen, waarmee het aantal „malle gevallen” in ons overheidsbeleid weer met de nodige is vermeerderd.

Het dwangbuis waarin moeder Overheid ons perst, wordt vaak zou nauw aangehaald, dat men zich in sombere ogenblikken afvraagt, of het niet beter zou zijn de aardige wandborden met bekende spreuken die vele Nederlandse huiskamers sieren, te vervangen door een eenvoudig artistiek tegeltje met als moderne slagzin: „Het is verboden iets te mogen!”.

Een onzer vele briefschrijvers vroeg ons laatst, of het ook bekend was, wanneer nu eindelijk de ademhalingsvergunningen eens afkwamen.

Welnu zo ver is het wel is waar nog niet, en zo ver zal het gelukkig ook wel niet komen doch dit neemt niet weg, dat onze strijd voor meer economische vrijheid met alle kracht die in ons is, zal moeten worden voortgezet. Hoe nodig dit is, moge opnieuw blijken uit onderstaande voorbeelden.

Zoals we reeds eerder vroeger in „Vrij” schreven (ons Kamerlid Korthals stelde de regering er schriftelijke vragen over) kocht de overheid een partij betonijzer tegen veel te hoge prijs in Amerika. Teneinde deze „duurkoop” te kunnen financieren werd het Egalisatiefonds Betonijzer ingesteld. Na alle critiek die hieromtrent is geleverd, schijnt het Directoraat-Generaal van de Prijzen er naar te streven deze hoogst merkwaardige affaire wat gezonder te maken. Zeer onlangs heeft genoemd Directoraat-Generaal n.l. bepaald, dat de maximumprijs van betonijzer op rollen, met ingang van 1 Juli met f 40.— per ton is verlaagd.

Wie nu denkt dat dus in het vervolg gewoon f 40.— per ton minder kan worden betaald, of te wel f 360, vergist zich deerlijk. Neen, dit gaat veel ingewikkelder, en wel als volgt: De kopers van dit betonijzer moeten ook na 1 Juli f 400.— aan Rijkswaterstaat betalen. Hier staat dan tegenover, dat zij f 40.— per ton te vorderen krijgen van het Egalisatiefonds Betonijzer.

De totale vordering die aldus ontstaat, moet de 16e van iedere maand worden ingediend en zal na goedkeuring door het Directoraat-Generaal van de Prijzen, worden uitbetaald. De vordering op genoemd Egalisatiefonds moet vergezeld gaan van een gespecificeerde opgave der afleveringen, waarbij elke aflevering onder vermelding van datum en factuurnummer afzonderlijk moet worden opgegeven.

Het is alles erg eenvoudig. Als het moeilijker kan waarom zou men het dan ook eenvoudiger doen?

Niet een beetje

In het dagblad Het Rotterdamsch Parool, dat men er zeker toch niet van kan verdenken dat het in bijzondere mate een tegenstander is van de geleide economie troffen wij in het „Dagboek van een Rotterdammer” het onderstaande stukje aan:

„Unilever drukkerij-personeel besloot vorige week over te werken, voor de U.N.A.C., 's ochtends anderhalf uur vroeger begonnen en 's avonds anderhalf uur later warm eten. Resultaat f 425. Werd bepaald hiervan 15 % af te staan aan Nederlandse arme kinderen en 85 % aan Europese stumperdjes. Tot aller verbazing en later misnoegen prompt hierop een brief, met opschrift „Dienst” en of de dames en heren overwerkers zo goed wilden zijn 15 % aan het Rijk te geven, vanwege de fiscus. Hoewel de directie dit geld heeft bijgepast, zal er in dit bedrijf wel niemand meer te vinden zijn, die nog eens met plezier voor de fiscus gaat overwerken.

Gaat Bureaucratius hier niet een beetje te ver.....?”

Tot zover Het Rotterdamsche Parool.

Ons antwoord: „Nee, niet een beetje, maar veel!”

Op een dergelijke wijze wordt elk particulier initiatief om hals gebracht en in dit geval nog wel een initiatief waarvan men waarlijk toch niet kan zeggen dat het „ten eigen bate” werd ontplooid.

Moraal: Het gemeenschapsbelang, dat het systeem der ver-doorgevoerde overheidsbemoeiing beweert te dienen, wordt op een dergelijke manier niet bevorderd, doch op bedenkelijke wijze aangetast!

Over productschappen en ander nieuws

(Vervolg van pag. 2)

Overtredingen kunnen als economische delicten worden aangemerkt en dienovereenkomstig gestraft. De zoëven genoemde suborganen zullen naar het oordeel der regering geen verordenende bevoegdheid dienen te bezitten.

Het ontwerp voorziet in hogere goedkeuring, schorsing en vernietiging van verordeningen.

Het ontwerp voorziet in de mogelijkheid, dat de betrokken ministers contactpersonen benoemen, die de vergaderingen van de besturen van de product-, de hoofdbedrijf- en de bedrijfschappen kunnen bijwonen. Voorts kan de regering bij de organen van de product-, hoofdbedrijf- en de bedrijfschappen de voor het door haar uit te oefenen toezicht nodige inlichtingen inwinnen. Laatstgenoemde voorzieningen maken opneming van vertegenwoordigers van de consument en van andere niet-bedrijfs-genoten naar de mening van de regering in het algemeen overbodig.

De regering is voornemens, een geleidelijke overschakeling van de bestaande naar de nieuwe bedrijfsorganisatie te bevorderen. Zo zal de Economische Raad na de instelling van de S.E.R. worden opgeheven. De erkenning van Nijverheidsraad en Middenstandsraad komt t.z.t. te vervallen.

De organisaties-Woltersom en die voor de voedselvoorziening zullen eveneens worden opgeheven, doch eerst zodra haar taak door de nieu-

we organen kan worden overgenomen.

Op sociaal terrein komen o.m. te vervallen de Wet op de Hoge Raad van Arbeid en de Bedrijfsradenwet, terwijl in de verschillende bestaande wettelijke maatregelen de nieuwe organen de plaats van de oude gaan overnemen.

De kosten

Product-, hoofdbedrijf- en bedrijf- schap kunnen bij verordening aan degenen, die de ondernemingen, waarvoor zij zijn ingesteld, drijven, heffingen opleggen. Bovendien kunnen zij voor door het betrokken lichaam verrichte werkzaamheden

bij verordening retributies heffen. De heffingen zullen op een begroting gebaseerd zijn.

De kosten van de algemene bedrijfsorganisatie en van de S.E.R. worden op nader te bepalen wijze door de lagere organen gedragen.

Hiermede is een beknopt overzicht gegeven van inrichting en werkwijze van de ontworpen publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie, waarbij wij ons uiteraard tot de hoofdzaken moesten bepalen. Wij vertrouwen evenwel, dat de lezer een globaal inzicht heeft verkregen, dat hem in staat stelt, onze kritische beschouwingen in een volgende bijdrage goed te kunnen volgen.

Wat denkt U?

De uitslag

Op de Prijsvraag „Wat denkt U, hoe zal na de verkiezingen de Tweede Kamer zijn samengesteld?” kwamen niet minder dan 843 antwoorden binnen.

Het is wel merkwaardig, dat geen der inzenders de samenstelling van de nieuwe Tweede Kamer juist heeft voorspeld. Wel waren er 38 antwoorden, die slechts ten aanzien van één zetel afweken van de uitslag der verkiezing, zodat het lot heeft moeten beslissen aan wie de prijzen zouden worden toegekend.

DE HOOFDPRIJS, bestaande uit de Hollandse vertaling van de „Memoires van Churchill” viel ten deel aan de heer A. G. Hofenk, Parkweg 200, Voorburg, die één zetel van de K.V.P. aan de C.P.N. had toegekend.

DE TWEDE PRIJS, waarvoor beschikbaar is gesteld „Honderd Jaren” door Mr. P. J. Oud, is gewonnen door D. Joh. Hollander, Dijkstraat 40, Papendrecht, die de K.V.P. een zetel minder en de A.R. een zetel meer had toegekend.

DE DERDE PRIJS — „Kengetal 3.5.39” van Mr. Dr. I. G. van Maasdijk — viel ten deel aan Mevr. R. J. de Langen-v. d. Veen, L. Springerlaan 1, Meppel, die dezelfde samenstelling als de tweede prijswinnaar had opgegeven.

DE VIERDE PRIJS, „Zoals hij het zag” door Elliott Roosevelt, viel te beurt aan de heer A. Rood, Billitonlaan 26, Apeldoorn, die aan de lijst Welter 2 zetels had gegeven en aan de K.V.P. slechts 31.

DE VIJFDE PRIJS — „De anatomie van de vrede” van Emery Reves — werd gewonnen door de heer J. Raadsma, Eelaan 261, Dokkum, die de C.P.N. een zetel meer had gegeven ten koste van de C.H.U.

DE VOLGENDE VIJF PRIJZEN, een gratis jaarabonnement op „Vrijheid en Democratie”, zijn na loting toegekend aan:

W. van Lookeren Campagne, Singel 306 B, Amsterdam-C.

L. C. Verbeek, Galileistraat 78, Den Haag.

N. Schouten, Wierschelaan 1 B, Vreeswijk.

J. Feberwee, Reeweg (O.) 152, Dordrecht.

W. A. Rooker-Mijsberg, Gr. Hertoginnelaan 230, Den Haag, die allen aan de A.R. een zetel te veel hadden gegeven ten koste van resp.: V.V.D., P. v. d. A., K. V. P., C. H. U. en P. v. d. A.

De winnaars van de boekwerken ontvangen hun prijs onmiddellijk na deze publicatie, terwijl de winnaars van de jaarabonnementen nadere mededelingen zullen ontvangen.

Wilt U afdelingsnieuws, aankondigingen van vergaderingen e.d. bestemd voor dit weekblad richten aan: Mr. E. Elias, Victoria-hotel, kamer 435, Amsterdam?

EIGENWIJZE LIEDJES

De juffrouw van de radio...

De juffrouw van de radio werd mij een hartsvriendin —
Zij leidt zo lief, zo melodieus de dagse dingen in!
Zij is er 's ochtends bij 't ontbijt en luidt mijn avond uit,
Als onbekende zonder naam... ik ken slechts haar geluid.

Slechts hij, die zonder zonden is, begrijpt wat ik bedoel
En hoe ik mij van morgendienst tot avondwijding voel!
Ik glijd met haar de hele dag dwars door de aether rond,
Ik pluk platonisch elke klank uit haar volmaakte mond.

Zij noodt mij liefelijk ten dans al dans ik dan niet meer,
Zij schept tot om de bontste trein haar eigen atmosfeer,
Zij vlecht zelfs kook- en kinderpraat tot lieve fantasie...
Une robe, grâce à vous, mam'sell', a passé dans ma vie.

Zij leidt de lunchconcerten in gelijk Aspasia...
Maar ik lunch eenzaam in Old Dutch of Lensvelt Nicola
Als uitgebloeide Pericles met een dieet als rem...
En zelfs al was ik Romeo... ik ken alleen haar stem!

BRAMMETJE.

BOLNES.

Dieselmotoren

25-1400 P.K.

N.V. Machinefabriek

„Bolnes”

v.h. J. H. v. Cappellen
te Bolnes

Adverteert in dit blad

L. Smit & Zoon

KINDERDIJK

Baggermateriaal

Zeesleepboten

Passagiersschepen

Machines

Motoren

Ketels

„Ja inderdaad, bij voorrang adverteren in Vrijheid en Democratie. We bereiken daarmee een koopkrachtig en energiek publiek.

„Politiek, zeg je?” Nu, wat zou dat?
Juist daarom erin adverteren. Het is VRIJHANDELS-POLITIEK

Geeft terstond de tekst door aan de Heer L. VLUG, Geestbrugweg 69, Rijswijk (Z.H.) — Telefoon 119225

H.H. Industriëlen!

Mogen wij ons even aandienen? Importeurs der „TEMPEST”, „TYPHOON” en „JAGUAR” eindloze rubber V-snaren. Groothandel in DRIJFRIEMEN en TRANSPORTBANDEN.

Uit voorraad leveren wij:

EINDLOZE RUBBER V-SNAREN in alle profielen. ORIGINELE GEBLAUWD STALEN STAUFFER VETPOTTEN Nos. 1, 2, 3, 4, 5 en 6. „POLLODON” DRIJFRIEMEN-OLIE.

Vraagt ons aan, indien U op technisch gebied iets nodig heeft. Wij staan bekend als betrouwbaar en deskundig. Daarom leveren wij aan praktisch alle grote bedrijven.

Firma J. A. GUNTERS

APELDOORN — BOSWEG 56 — TELEF. No. 5129
Importeurs en groothandelaren.

Alle soorten slangen, rubber handschoenen, zandstraalbedrijfshulpen, etc. — Levering van complete drijfwerken.

DE KURK

waarop Nederland drijft, is gevaarlijk verzwaaard

Indien men kennis neemt van de verslagen over het afgelopen jaar van onze grote scheepvaartmaatschappijen, valt het op, dat in deze publicaties ernstige critiek wordt geleverd op de politiek van de fiscus met betrekking tot de nieuwe bouw van onze koopvaardijvloot.

Zo lezen wij in het verslag over 1947 van de N.V. Vereenigde Nederlandsche Scheepvaartmaatschappij o.m. het volgende:

„Wij ondervinden het echter als een ernstig bezwaar, dat, nu de prijzen van schepen bij aanbouw of koop zoo bijzonder zijn gestegen, de fiscus een reservering naar vervangingswaarde onzer vloot niet als bedrijfslast aanvaardt en dus belasting wordt geheven over het verschil tusschen gereserveerde afschrijving naar vervangingswaarde en afschrijving naar aanschaffingswaarde.”

Soortgelijke uitlatingen vindt men ook, zoals reeds opgemerkt, in de jaarverslagen van andere grote scheepvaartmaatschappijen terug. Wellicht verdient het aanbeveling de boven aangehaalde passage enigszins te verduidelijken.

De fiscus zegt „neen” tegen de koopvaardijvloot

Het behoeft wel geen uitvoerig betoog, dat de kosten voor nieuwbouw van een groot zeeschip na de oorlog in een belangrijke mate zijn gestegen. Alles is praktisch duurder geworden, zoals wij dagelijks vaak zeer tot ons ongerief bemerken, het zou dus wel zeer vreemd zijn indien een zeeschip in dit verband een uitzondering op de regel zou vormen. De materialen zijn evenals de arbeidskrachten schaars (om slechts enkele factoren te noemen, die tot de prijsverhoging leiden). Met andere woorden: de waarde om het oude schip te vervangen — de vervangingswaarde — ligt op het ogenblik veel hoger dan de waarde die het schip had toen men het liet bouwen — de aanschaffingswaarde.

Het is logisch, dat indien de vervangingswaarde aanzienlijk is opgelopen, men ook op basis van deze hogere vervangingswaarde moet afschrijven, teneinde het nodige geld te vergaren om later weer een nieuw schip te kunnen bouwen. Immers, reserveert men op grond van de oude aanschaffingswaarde, dan komt men er niet, aangezien de oude aanschaffingswaarde verre bij de vervangingswaarde ten achter blijft.

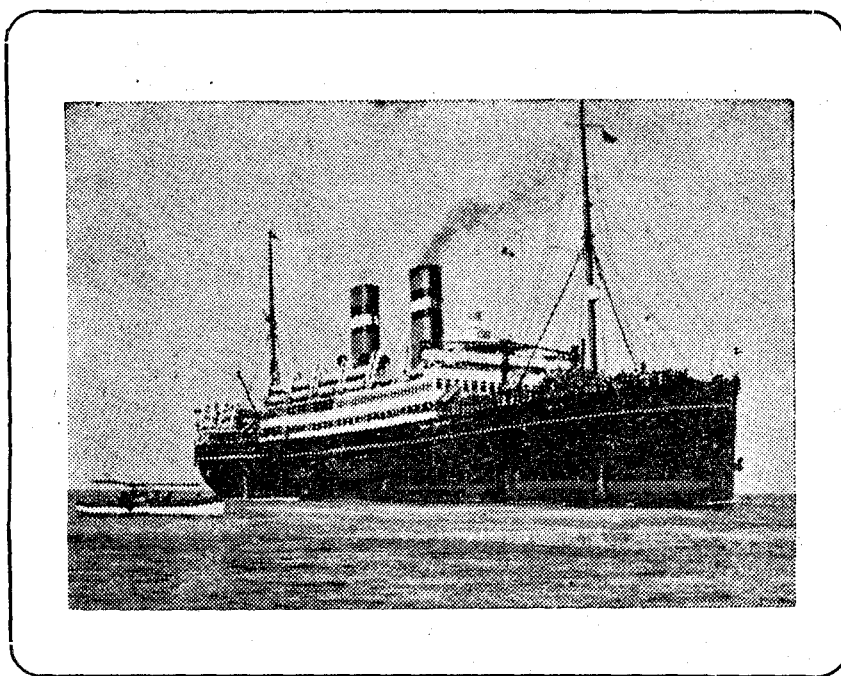
De fiscus zegt: neen

Aldus redeneert echter de fiscus niet. Hij baseert zich op het beginsel van afschrijving op grond van de aanschaffingswaarde met het gevolg, dat belasting moet worden betaald over hetgeen men meer reserveert.

De hierboven aangehaalde zin van de Ver. Nederl. Scheepvaartmaatschappij wordt nu duidelijker. In het kort komt de maatregel van de fiscus dus hierop neer, dat hetgeen boven de reservering op basis van de aanschaffingswaarde wordt gereserveerd, niet als bedrijfslast van de bruto-winst mag worden afgetrokken en daarover derhalve belasting naar de winst moet worden betaald.

Wat dit alles zeggen wil, zal wellicht nog duidelijker worden indien men zich bewust wordt van het feit, dat het bouwen van nieuwe schepen op het ogenblik 2½ tot 3 maal zo duur is als voor de oorlog. Zo heeft b.v. de Maatschappij Nederland over het boekjaar 1947 buiten haar afschrijving nog ruim f 6.000.000 op haar verlies- en winstrekening uitgetrokken voor toevoeging aan de reserve voor vernieuwing en herstel der vloot.

Welk een belemmering deze fiscale politiek voor de nieuwbouw en het herstel van onze koopvaardijvloot betekent, blijkt o.m. uit hetgeen de Koninklijke Rotterdamse Lloyd

Een algemeen belang wordt aangetast

hieromtrent in haar jaarverslag mededeelt. Volgens haar gegevens moet voor elke f 1.000.000 die boven de toegestane fiscale afschrijving wordt gereserveerd, een bedrag van ongeveer f 1.710.000 beschikbaar zijn.

„Op den duur”, aldus genoemd verslag, „zal dit de mogelijkheid tot interne financiering bemoeilijken, hetgeen voor een zo conjunctuurgevoelig bedrijf als de scheepvaart ongewenst is.”

Waarom wij bij een en ander zo uitvoerig stilstaan?

Het antwoord op deze vraag luidt: Omdat met een dergelijke fiscale politiek het algemeen belang wordt ondermijnd en voorts omdat hieruit weer eens blijkt, dat de overheid, zoals wij reeds eerder op ander gebied aantoonde, bezig is de kip met de gouden eieren te slachten.

Zeker, er zit iets in de slagzin, dat men het (belasting)geld moet halen daar, waar het is. Zeer zeker moet belasting worden betaald. Zeker moeten de individuen en de bedrijven die het meest verdienen ook het meest aan belastinggelden opbrengen. Doch aan het in praktijk brengen van deze zin, zit evenwel het gevaar, dat men gaat generaliseren en men zoals gezegd, de bron waaruit het belastinggeld moet vloeien, dermate aantast, dat deze bron gaat opdrogen.

Zo is het ook gesteld met onze scheepvaart. Vanouds is onze scheep-

vaart voor ons land een zeer belangrijke bestaansbron geweest. Niet alleen dat zeer velen er in directe of indirecte zin werk door vinden, doch onze scheepvaart is voorts een belangrijke deviezenbron, aangezien zij voor haar dienstverlening veelal in buitenlands geld wordt betaald.

Indien het aanbrengen van deviezen ooit belangrijk voor ons land is geweest, dan is het wel nu in deze aan buitenlandse betaalmiddelen zo schaarse tijd. Voegt men daarbij de omstandigheid, dat onze nationale koopvaardijvloot gedurende de oorlog ernstig werd gehavend, dan is het duidelijk dat een snelle herbouw van deze vloot een groot algemeen belang vormt. Gaat de fiscus een dergelijke herbouw belemmeren, dan betekent dit een ernstig nationaal nadeel.

Kwaliteit boven kwantiteit

Men hoede zich er voor al deze dingen oppervlakkig te bezien. Zeker is het juist, dat onze handelsvloot aan het einde van dit jaar haar vooroorlogse omvang zal hebben bereikt. Doch op zich zelf zegt dit nog niets. Vooral in de moderne scheepvaart gaat het niet zo zeer om de kwantiteit, doch om de kwaliteit. En aan deze kwaliteit ontbreekt op het ogenblik nog wel het een en ander, aangezien een groot deel van onze schepen een te hoge ouderdom heeft bereikt om het met goed gevolg tegen de steeds scherper wordende buitenlandse concurrentie te kunnen opnemen.

Wat wij vooral nodig hebben, is nieuwe schepen. Nieuwe schepen, vaak voor speciale doeleinden. Hierin ligt onze economische kracht als natie. Deze nieuwe schepen vormen de kurk waarop de natie drijft. Zij zorgen voor de nodige deviezen waar ons land zo dringend om verlegen zit. Daarom is de bovengenoemde fiscale politiek dan ook te laken. Immers, men treft hiermee niet alleen de scheepvaartmaatschappijen, gelijk de oppervlakkige beschouwer licht geneigd is te denken, doch mede de belangen van het gehele volk.

Uit dit betoog moge opnieuw blijken dat de slogan, bij de S.D.A.P. destijds zo zeer in trek en thans bij de Partij van de Arbeid evenzeer populair: „Haal het geld waar het zit”, uiterst gevaarlijke consequenties kan hebben.

Zo eenvoudig als de zaken vaak schijnen, zijn ze evenwel niet. Onze scheepvaart heeft nog een moeilijke en gevaarlijke tijd voor de boeg, te meer daar de concurrenten in het buitenland niet stilzitten. Het gevolg is dat de natie, die de beste en meest moderne service kan bieden, zijn aandeel in de wereldscheepvaart zal kunnen behouden of uitbreiden. Men bedenke daarbij, dat de vooruitzichten voor dit jaar mede ongunstig worden beïnvloed door de sterk gestegen prijzen voor de vloeibare brandstoffen en kolen, zomede door sterk gestegen reparatiekosten.

De Nederlandse fiscus is hier bevestigd op de verkeerde weg en het is te hopen, dat men in brede lagen van ons volk eindelijk gaat inzien, welke ernstige gevolgen het oppervlakkig geschreeuw kan hebben „om het geld te halen, daar waar het zit”.

Nederland vormt hier weer echt wat men noemt het buitenbeentje. Wij zijn in deze overtuiging wel zeer gesterkt door het feit, dat men in andere landen zoals België en Noorwegen de fiscus wel afschrijvingen toestaat die in overeenstemming zijn met de gestegen prijzen.

Voorlopig op scheepvaartgebied onderschatte men vooral Noorwegen niet!

Nederland let op Uw saeck!

G. STEMPEL

De situatie is aanzienlijk verscherpt

Het spel kan even goed niet gespeeld worden

In een week tijds heeft de internationale situatie zich nog aanzienlijk verscherpt. Het antwoord op de nota, die Amerika, Engeland en Frankrijk aan Rusland hebben gezonden om te protesteren tegen de blokkade van Berlijn, is nog minder verzoenend dan was verwacht. De Westelijke geallieerden hadden gezegd: „We willen wel over Berlijn gaan praten, mits eerst de blokkade is opgeheven”. Hierop antwoordt Rusland: „Het Berlijnse vraagstuk is onverbreeklijk verbonden met het gehele Duitse vraagstuk. Hierover (dus niet alleen maar over Berlijn) zijn wij bereid te praten, maar wij denken er niet aan om eerst de blokkade op te heffen, zoals gij dat eist.”

De Russen verklaren zich bereid om iets te doen wat de Westelijken helemaal niet van hen gevraagd hebben (en eigenlijk ook helemaal niet willen), maar bovendien weigeren zij hotweg om aan preliminaire voorwaarden te voldoen. Schrikken de Westelijke Mogendheden er alsnog voor terug om op het met hun eerste nota betreden pad de volgende stap, die onvermijdelijk een ultimatief karakter moet dragen, te zetten en verklaren zij zich bereid om zich door de kleine opening te wringen, die de Russen voor hen open gelaten hebben, door te verklaren geen bezwaar te hebben tegen viermogendhedenbesprekingen over geheel Duitsland, dan betekent dat voor hen een stap terug — helemaal indien zij ook nog de voorwaarde van de opheffing van de blokkade laten vallen.

Over het karakter van het Westelijke wederwoord schijnen de meningen te verschillen en wel schijnen de harten minder onverzettelijk te worden, naarmate zij dichter bij Berlijn zijn. De Fransen dringen aan

op een viermogendhedenconferentie — al of niet zonder vervulling van de voorwaarde. Engeland acht deze vervulling een vereiste, maar wil verder evenmin de laatste kans — al is die nog zo klein — van de hand wijzen. Amerika, dat het verst van het brandpunt ligt en dus het beste in staat is om vrij van angst te oordelen, voelt voor geen van beide iets: noch de voorwaarde laten schieten noch toestemmen in een nieuwe bespreking van het Duitse probleem.

Spreken over Berlijn met Rusland, terwijl dit land de betwiste blokkade om Berlijn handhaaft, komt neer op een stilzwijgende aanvaarding van een „fait accompli”. Men gaat niet debatteren over een twistpunt, waarbij men al a priori de tegenstander gelijk heeft gegeven. Spreken over Duitsland — wat heeft dat nu voor zin? (Zelfs in het onwaarschijnlijke geval, dat Rusland de door de Westelijken gestelde preliminaire voorwaarde zou hebben vervuld.) Immers een hernieuwd gesprek over Duitsland moet ten doel hebben althans de economische eenheid van het land. En wil Rusland deze? Het is uit de treure gebleken van niet of niet dan op voor de Westelijke mogendheden onaanneembare voorwaarden.

Maar een andere vraag is: wil het Westen nog wel de economische eenheid van Duitsland? Is het bereid om ten behoeve van een eventueel algemeen compromis met Rusland West-Duitsland uit de wordende gemeenschap der zestien West-Europese landen te lichten? Kan en wil het Westen dit offer brengen of moet het, teneinde voor zichzelf de bijdrage van het Roergebied te ver-

zekeren, de aanvaarding van het plan-Marshall door West-Duitsland en, aangezien de economische eenheid van geheel Duitsland het doel is, de aanvaarding van het plan-Marshall door geheel Duitsland als preliminaire voorwaarde stellen?

Het is meer dan waarschijnlijk, dat West-Europa het verlies van de West-Duitse economie niet kan aanvaarden. Zij is te nauw met de West-Europese economie verweven. West-Europa zal dus van meet af aan moeten vasthouden aan de eis, dat West-Duitsland (en, indien de eenheid tot stand mocht komen, geheel Duitsland) in de West-Europese economie ingeschakeld blijft (resp. wordt) en dientengevolge van het plan-Marshall profiteren blijft (resp. zal). Voor Rusland echter is het plan-Marshall anathema. Men kan zich dus voorstellen, wat voor een ontvangst dergelijke eis te beurt zal vallen bij een hernieuwd viermogendhedengesprek over Duitsland.

Als zo dus de kaarten reeds bij de aanvang van het spel liggen, dan kan het spel net zo goed helemaal niet gespeeld worden. Zo denkt Amerika over een nieuw viermogendhedengesprek over Duitsland en de conclusie, die het trekt, moet als juist erkend worden. Maar baat zo'n gesprek niet, schaden doet het ook niet. Er gaat niets verloren, indien nader te Moskou geïnformeerd wordt over de mogelijkheid ervan, waartoe de Russen in hun antwoordnota de deur — zij het bars — opengelaten hebben. De kans is echter groot, dat zij van hun kant de voorwaarde zullen stellen, dat de solidariteit van West-Duitsland, waar de Westelijken thans zo'n haast achter zetten, omdat zij een voorwaarde is voor het slagen van het plan-Marshall, voor de duur van de besprekingen stopgezet wordt.

Rectificatie

In het artikel „Vreugde en Teleurstelling”, dat in ons vorige nummer stond (dat niet van de hand van de heer Basserman, doch van de heer Baggerman was) komt een verschrijving voor: 7.94 + 1.27 is 9.21 en niet 9.11.

Onmiddellijk blijkt hieruit, dat tegenover een winst bij 13 gemeenten een verlies staat bij 20 gemeenten (1 gelijk). Zelfs in aanmerking genomen de stemmen uitgebracht op de Onafh. Nat. Groep (Feuilletau) en op de Middenstandspartij, kunnen wij dit verlies hiermee nog niet overal „goed praten”, al moge het ontegenzeggelijk waar zijn, dat vooral laatstgenoemde ons heel wat stemmen heeft afgesnoept. (Ruinen, Anloo, Vries, Zuidlaren). Opvallend sterk is de achteruitgang in de Zuid-Oosthoek (Dalen, Emmen, Odoorn, Schoonebeek), terwijl voorts Ruinen ook een „tegenvaller” is geweest. Lichtpunten zijn ongetwijfeld Smilde (hulde!), Meppe, Ruinerwold, Assen, De Wijk.

Uit al deze cijfers blijkt dus — zij het niet over de hele linie — een (gelukkig niet grote) achteruitgang, die stellig door een intensievere „bodembewerking” zal kunnen worden teniet gedaan. Dit heeft ons de laatste stemming voor de Provinciale Staten geleerd; Drenthe's Zuid-West hoek boekte hier relatief vrijwel de grootste winst van heel ons land. Hieraan is zeker niet vreemd geweest een systematisch opgezette en uitgevoerde spreekbeurten-dienst. De macht van het levende woord, hetzij bij huisbezoek, hetzij bij het beleggen van vergaderingen, is m.i. tienmaal sterker dan de dode letter van raambiljet of advertentie.

Conclusie: Laten dus vooral de Besturen van die Afdelingen in Drenthe de koppen bij elkaar steken, waar de kiezers wat hebben goed te maken tegenover onze mooie beginselen.

„In gesloten colonne voorwaarts!” — Dat zij straks het devies — Voorwaarts! Voor VRIJHEID, VERANTWOORDELIJKHEID en SOCIALE GERECHTIGHEID!

Meppel, Juli '48. A. H. J. ODDING

Trouw moet blijken

Waarom? Waarom? Waarom?

In ons vorig nummer namen wij een brief op, door dr. Feuilletau de Bruyn gericht tot de hoofdredactie van „Trouw”.

Wij ontvingen afschrift van de brief, waarin bedoelde redactie de heer F. de B. antwoordt. Deze luidt:

Weledelzeergeleerde Heer.

Naar aanleiding van Uw schrijven betreffende het in ons blad van 5 Juli opgenomen artikel „Stemmenverlies” mogen wij het volgende opmerken.

Bij onze publicaties in verband met de verkiezingen hebben wij ons steeds laten leiden door strikt zakelijke motieven. Een dezer motieven was, alles in het werk te stellen om het front, dat het met het Regeringsbeleid inzake Indië niet eens was en mitsdien de grondwetsherziening in haar huidige vorm afwees, te versterken. Anderzijds maatregelen, waardoor dit front verzwakt zou kunnen worden, voorzover mogelijk afbreuk te doen. In dit licht moet ook ons artikel „Stemmenverlies” worden gezien en beoordeeld. Hierbij stellen wij zeer bevestigend voorop, dat ons van een afspraak, dat de vier partijen van de oppositie, elkaar tijdens de verkiezingen niet zouden aanvallen, doch elkaar zelfs zouden steunen, niets bekend is. Was dit wel het geval geweest, wij zouden haar zeker gerespecteerd hebben.

Immiddels heeft de stembusuitslag helaas bevestigd, hetgeen wij vreesden, nl. dat de op Uw lijst uitgebrachte stemmen niet alleen verloren zouden gaan, maar dat zij zelfs aan de tegenpartij ten goede zouden komen. Deze uitslag was te voorzien, omdat de heren Welter en Gerbrandy op andere lijsten uitkwamen en er dus voor de aanhangers der Rijks-eenheid-gedachte tweeërlei mogelijkheid was hun stem in de door hen gewenste richting uit te brengen. Ware slechts een klein deel dezer stemmen uitgebracht op de A.R. partij, dan zou deze in plaats van de P. v. d. A. de laatste restzetel ontvangen hebben.

Dit na te streven was geen „onoorbare verkiezingsmanoeuvre”. doch achten wij in 's lands belang.

*Hoogachtend,
Hoofdredactie Trouw.
w.g. Drs. G. Tonkens,
secr.*

Onzerzijds slechts het volgende. De heer Feuilletau stelde zonder voorbehoud dat een duidelijke afspraak was gemaakt. Dit werd ons door een vooraanstaand lid van het Nationaal Comité R.-E. bevestigd. Meer vooraanstaande anti-revolutionairen hebben zitting in dat Comité en waren dus op de hoogte van inzichten en afspraken.

De redactie van „Trouw” deelt mede dat zij niet bekend was met deze afspraak.

Maar dan vragen wij ons af: a. hoe is een dergelijk verzuim, dat zo pijnlijke gevolgen had, mogelijk in een organisatie, welke zich in de stembusstrijd een in alle opzichten goed voorbereide toonde?

b. waarom werd deze inderdaad ge-gronde vrees voor teloor gaan van stemmen eerst tot uiting gebracht op 5 Juli (de verkiezing had plaats op 7 Juli) terwijl het betreffende verkiezingsadvies van de R.E.-beweging in een vergadering op 7 Juni werd vastgesteld? In die vergadering waren, naar wij vernamen, alle fractie-leiders behalve van de C.H.U. aanwezig en gaven blijk van hun inzicht.

c. waarom de redactie van „Trouw” deze aangelegenheid niet in haar kolommen behandelt en verklaart?

d. C.

Drenthe, kijk hier eens naar!

Een regenachtige vacantedag bleek lütermate geschikt om eens de moeite te nemen na te gaan hoe Drenthe bij de laatste verkiezingen had „geboerd”. Het land van „hei en struiken” heeft ons — vrijzinnigen — teleurgesteld. Laten wij er geen doekjes om winden, lezer: Drenthe, de bakermat van „Oes Harm”, heeft ons inderdaad teleurgesteld. Wanneer we per gemeente het stemmencijfer van 1946 met 10 % vermeerderen, krijgen we de volgende interessante tabel, waarbij winst en verlies ook in procenten zijn uitgedrukt.

	1946	1948	+	+	-	-	
Meppel	651	+ 65	=	716	919	203	28 %
Ruinerwold	420	+ 42	=	462	538	76	14 %
Ruinen	781	+ 78	=	859	686		173 20 %
De Wijk	433	+ 43	=	476	551	75	16 %
Havelte	502	+ 50	=	552	464		88 16 %
Nijeveen	128	+ 13	=	141	139		2 1 %
Dwingeloo	457	+ 46	=	503	441		62 12 %
Diever	292	+ 29	=	321	344	23	7 %
Vledder	161	+ 16	=	177	176		
Zuidwolde	398	+ 40	=	438	489	51	12 %
Anloo	694	+ 69	=	763	659		104 14 %
Assen	1243	+ 124	=	1367	1595	229	17 %
Beilen	536	+ 54	=	590	542		48 8 %
Borger	797	+ 80	=	877	837		40 5 %
Coevorden	372	+ 37	=	409	440	31	8 %
Dalen	794	+ 79	=	873	670		203 23 %
Eelde	647	+ 65	=	712	611		101 14 %
Emmen	2730	+ 273	=	3003	2128		875 29 %
Gasselte	272	+ 27	=	299	262		37 12 %
Gieten	473	+ 47	=	520	479		41 8 %
Hoogeveen	322	+ 32	=	354	398	43	12 %
Norg	456	+ 46	=	502	522	20	4 %
Odoorn	1471	+ 147	=	1618	1155		463 29 %
Oosterhessel	218	+ 22	=	240	247	7	3 %
Peize	324	+ 32	=	356	293		63 18 %
Rolde	537	+ 54	=	591	642	51	9 %
Roden	483	+ 48	=	531	520		11 2 %
Schoonebeek	171	+ 17	=	188	155		33 18 %
Sleen	692	+ 69	=	761	677		84 11 %
Smilde	72	+ 7	=	79	209	130	165 %
Vries	888	+ 89	=	977	815		162 17 %
Westerbork	433	+ 43	=	476	466		10 2 %
Zuidlaren	502	+ 50	=	552	584	32	6 %
Zweeloo	353	+ 35	=	388	328		60 16 %

Amy Groskamp-ten Have zegt:

Op zij voor de jeugd....!

Er was een onverkwikkelijke scène geweest. De zeventienjarige Mieke was met een onbekende jonge man gaan dansen en lang na middernacht thuis gekomen. Vader en Moeder zijn blijven opzitten, eerst boos toen verontwaardigd en eindelijk dodelijk ongerust. De ontvangst is niet mals geweest. Er zijn harde woorden gevallen over en weer, beschuldigingen en verwijten enerzijds en bittere opstandigheid en verontwaardiging anderzijds. Eindelijk is een snikkend meisje de kamer uitgestormd, de deur met een harde slag achter zich dichtgooiend. Vader en Moeder kijken elkaar aan. Vader spreekt van maatregelen! Er is de laatste tijd steeds onvrede dat gaat zo niet langer. Hij wil het kind psychisch laten testen.... Zwakjes verzet de moeder zich. Wij kunnen toch wel zelf.... begint zij, maar de vader legt haar met een gebaar het zwijgen op. De psychiater moet het nu maar eens uitmaken....

Onze tijd staat in het teken van de opvoedkundige problemen die langs wetenschappelijke weg worden opgelost. Het hoge peil van de hedendaagse wetenschap kan ons een waarborg zijn voor de uitstekende zorg die er aan het jeugdprobleem wordt besteed. Het zij verre van ons de wetenschap te willen uitschakelen bij de opvoeding maar — er is een „maar“ bij: zo heel vaak moet de wetenschap de brokken lijmen, d.w.z. zo heel vaak moet de wetenschap weer goed maken, wat door de ouders is verzuimd.

Opvoeden was nooit zo moeilijk als thans

Er is een oud-Hollands spreekwoord en dat heet: voorkomen is beter dan genezen en dat geldt heden ten dage nog steeds. Veel van hetgeen tegenwoordig schijnbaar onherstelbaar in de knoop zit, had nimmer in de war behoeven te raken als..... de ouders het nu zouden hebben ingezien van het voet-bijstuk-houden!

Opvoeden is altijd moeilijk en verantwoordelijk werk geweest, maar nog nimmer was het zo moeilijk en zo verantwoordelijk als in onze tijd. Vroeger was het veel eenvoudiger: je was of zoet of stout. Was je stout dan was er altijd wel ergens een stok bij de hand, waarmede de onzachte kennismaking werd hernieuwd: m.a.w. je kreeg een pak rammel.

Was je braaf dan... nou dan kreeg je niks. Het hoorde immers zo. Je had braaf te zijn en daarmee uit! Braaf zijn was de gewone toestand, die niet beloond werd en stout zijn was de uitzondering, die gestraft werd.

Het kinderleven was als het rimpelloos oppervlak van een stilstaand water. Doch de geest des tijds (die „vooruitgang“ heet als wij er zelf mede bezield zijn, maar „zelfzucht“ en „opstandigheid“ als onze kinderen er mee behept zijn) roerde hierin met de gesel der opstandige ontevredenheid en wat er aan de oppervlakte kwam, baarde schrik en ontsteltenis en stemde vervolgens tot nadenken.

* * *

Toen de Eeuw van het Kind aanbrak en het enthousiasme als een overschuimende ketel hoog opbruiste — toen kwam veel van hetgeen op de bodem van dit belangwekkend probleem had gelegen mede naar boven en geraakte — vaak zeker ten nadele van de betrokkenen — in het licht der publieke belangstelling.

Veel wat beter onbesproken en onbezoeideld had kunnen blijven werd gemeengoed.

Ons volk heeft altijd bekend gestaan als een behoudend volk, afkerig van nieuwe denkbeelden en instellingen. Het is overbekend dat door conservatieve lieden iets nieuws vaak zonder voorafgaand ernstig onderzoek wordt verworpen en veroordeeld, alleen omdat het afwijkt van hetgeen waar men aan is gewend. Deze eigenschap, het misnoemen (de haat tegen het nieuwe) maakte in de opvoeding plaats voor het philonisme (de verheerlijking van het nieuwe, uitsluitend omdat het nieuw is).

En nu zag men langzamerhand gebeuren wat meestal geschiedt bij het omzwenken van een bepaalde richting, wanneer het grote volksgroepen betreft: met kon geen maat houden en begon sterk te overdrijven.

De nieuwe koers deed de leuze geboren worden: Opzij voor de jeugd...! terwijl het er voordien veel van had alsof er een leuze bestond: Opzij met de jeugd. Tijdens de opgaande lijn van de jeugdverheerlijking gingen reeds waarschuwend stemmen op, die echter, in het algemeen enthousiaste koor geen ommekeer teweeg vermochten te brengen.

De bevrijding van het individu heeft ongetwijfeld de mensheid een grote stap vooruit gebracht, doch nu de vrijheid van het opgroeiend geslacht dreigt te onttaarden in een bandeloze ongebondenheid, die de samenhang van de maatschappij dreigt te ondermijnen, nu zien vele enthousiaste voorstanders van vrijheid voor de jeugd in, dat we in die richting niet vooruit moeten, maar terug.

Terug naar de vroegere toestand van ouder-dwang en moeilijk verkropte verbittering en opstandigheid?

Neen —! duizendmaal neen! Dat niet, maar wel het snoeimes erin!

De uitwassen, ontstaan door goedbedoelde maar voor de jeugd verderfelijke overdrijving moeten met krachtige hand worden verwijderd.

Voorbeelden? Op sommige scholen vinden tegenwoordig herhaaldelijk tests plaats d.w.z. proefnemingen op de leerlingen, op hun uithoudingsvermogen, hun geheugen, hun mentaliteit, hun wijze van reageren op dit en op dat.

Is het wonder dat de jonge ontvankelijke mens zichzelf wondergewichtig gaat vinden en na gaat denken over zaken, waarmede hij voorlopig nog niets te maken heeft? Tegen het onbemerkt peilen van reacties is niets, maar wel bewuste proefnemingen waarbij de leerlingen elkanders geestelijke eigenschappen onbarmhartig critiseren, behoren tot bovengenoemde uitwassen.

Nog een voorbeeld: teneinde de stakkers die niet meekonden een kans te bieden de leerstof in langzamer tempo te verwerken, stichtte men een school voor achterlijke kinderen zoals er ook een school voor zwakzinnigen bestaat waar deze misdeelden het aparte onderwijs deelachtig kunnen worden dat voor hen is bestemd.

Dat is een mooie instelling maar — nu hebben we tegenwoordig ook al een school voor begaafden en deze laatste moet o.i. ook onder de uitwassen worden gerangschikt.

Immers: een kind dat niet werkelijk uitzonderlijk begaafd is, zal het ook op een aparte school niet worden en het kind dat inderdaad iets bijzonders in zich heeft, zal er slechts wel bij varen, zo men dit bijzondere niet tot ontijdige rijpheid forceert door expresselijk de aandacht van dergelijke kinderen op hun uitmiddelpuntigheid te vestigen. Hoe

vaak zit juist onze opgroeiende jongens en meisjes deze halfrijpe originaliteit in de weg, een originaliteit, die meestal met het eindigen van de puberteitsleeftijd vrij plotseling ophoudt.

* *

Jeugdproblemen hebben naast een opvoedkundige ook een maatschappelijke zijde. De ware paedagoog zal nimmer een opvoedkundige kwestie als een losstaand feit beschouwen, doch steeds in verband met en in verhouding tot het grote gezin dat maatschappij heet.

Het is immers in de maatschappij dat het jeugdige individu later moet leven en het is voor zijn plaats in de maatschappij dat wij hem moeten klaarmaken.

Opzij voor de jeugd...! is een leuze, ontstaan in het opgewonden brein van jeugdige heethoofden, die met de dwang tevens alle vrijheidsbeperking willen afschaffen. Nu is vrijheidsbeperking en dwang voor een bezadigd nadenkend mens volstrekt niet hetzelfde.

Immers de gebondenheid aan het maatschappelijk bestaan brengt een vrijwillig zich onderwerpen mede aan de sociale leiding, hetgeen een bewuste inperking van vrijheid ten gevolge heeft, terwijl dwang — zowel geestelijk als lichamelijk — als een opzettelijk dwarsbomen van ieder persoonlijk streven door het individu wordt gevoeld. Hieruit volgt dus, dat dwang absolute vrijheidsbeperking inhoudt, doch dat vrijheidsbeperking met dwang niets uitstaande behoeft te hebben, al gaat dit somwijlen samen.

De jeugd mist het oordeel des onderscheids en werpt met de gehate dwang „van vroeger“ de gebondenheid overboord, die zij thans evenmin kan missen als vroeger. Het is vooral de rijpende mens, de half volwassene, die wij hier op het oog hebben.

Nagaande wat er voor de jeugd heden ten dage op maatschappelijk gebied wordt gedaan, (wij denken slechts aan vakantie-kolonies, speeltuinen, volksuniversiteiten, leeszaalen, schoolwerktuinen, enz.) vindt menigeen dat het zo al welletjes is. Het is waar, er wordt veel gedaan door particulier en overheidsinitiatief, maar..... de jeugd heeft in de puberteitsjaren nog iets anders nodig dan het vele dat haar door welwillende bemoeiing geboden wordt buiten het huisgezin.

Het hedendaagse kinderleven is zodanig overladen met prikkels en aanvallen op de jeugdige belangstelling, dat de begrensde kinder-energie hiervan ongetwijfeld een verzwakkende en verslappende invloed ondervindt.

In onze tijd die zich kenmerkt door een opmerkelijk gebrek aan bezonkenheid en rust is er op bijna ieder gebied een teveel. Instinctief helpt de jonge mens zichzelf door zijn aandacht te bepalen op een beperkt gebied, met een onverschillig voorbijgaan van de rest.

Uitzonderingen daargelaten kunnen we gerust zeggen dat er bij de hedendaagse jeugd een vernauwing van de belangstellingssfeer optreedt. Het zeer voor de hand liggend gevaar springt onmiddellijk in het oog: zal de jeugd, zonder het oordeel des onderscheids, niet het verkeerde kiezen om hare belangstelling op te concentreren? Hier treedt de schone taak die voor de ouders is weggelegd, aan de dag: n.l. om de jeugd in de huiselijke omgeving iets van de bezonkenheid en de rust te doen deelachtig worden, die daarbuiten in de maatschappij niet te vinden zijn. Door het scheppen van een sfeer van weldadige rust en vanzelfsprekende belangstelling, maar bovenal door het levend voorbeeld, moeten de kinderen van ons, ouders, gemeenschapsgevoel en besef van eigen verantwoordelijkheid leren.

Het besef van verantwoordelijkheid en gemeenschapsgevoel doet die innerlijke vrijheid ontstaan, die niet anders is dan de hoogste vorm van gebondenheid: een zich vrijwillig onderwerpen aan de gerechtigheid. — Slechts wanneer wij onze kinderen naast de uiterlijke maatschappelijke vrijheid deze innerlijke vrijheid hebben leren kennen en veroveren, kunnen wij in waarheid getuigen dat wij hen hebben klaargemaakt voor een democratische maatschappij, die hen wacht als dragers van de toekomst en bouwers van een nieuwe gemeenschap, want deze twee waarden zijn de bindende krachten, die de maatschappelijke cohesie, waaraan in onze tijd van negatie en verkeerd gekozen zelfbeschikkingsrecht zo'n grote behoefte bestaat, tot stand brengen.

Het Algemeen Secretariaat, Koninginnegracht 61, 's-Gravenhage, is telefonisch te bereiken onder de nummers:

111768

(organisatie en propaganda) en

114375

Van het nummer 114375 gelieve men zich voornamelijk te bedienen voor gesprekken met Mrs. J. Rutgers en G. v. Reenen.

Voor gesprekken met Mrs. A. A. Land en F. W. B. van Lynden gebruikte men bij voorkeur no. 111768, evenals voor alle andere gesprekken.

Gironummer 67880

ten name van Secretaris van Volkspartij voor Vrijheid en Democratie te 's-Gravenhage (niet voor abonnements- en advertentie-betalingen).

Ingevolge papiertoewijzing B.P.P. no. 5871 verschijnt deze uitgave wekelijks en is de omvang van dit nummer 8 pagina's formaat 28½ x 42.

Kloos

K I N D E R D I J K

Bruggen

Fa. B. CUPERUS Az.
Hessenweg 2 — De Bilt

Bijkantoor:

Laurillardlaan 1 - Bilthoven

Drukkerij en Uitgevers van
Periodieken (Vak- en
Verenigingsbladen)

Zwitsersche
Maatschappij
van
Levensverzekering
en Lijfrente
Opgericht 1857
Nederlandsch Staatstoezicht

ZEKERHEID

Coulante Polisvoorwaarden

Inspecteur: S. NICOLAI
Nicolaistraat 17, Den Haag
Telefoon 335198

Kantoor voor Nederland:
Heerengracht 514, A'dam C.
Telefoon 45458

C.V. Scheepswerf en
Machinefabriek

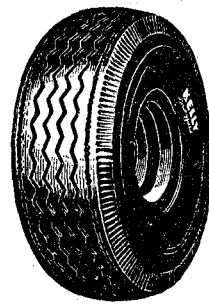
v.h. **Botje,**
Ensing & Co.

Hoendiep 10
Frieschestr.weg 79
Groningen

**Nieuwbouw van motor-
en stoomschepen voor
gebruik in de tropen.**

**Reparatie aan schepen,
motoren en stoom-
installaties.**

Imp. N.V. Jac. Blom (Auto Supply Afd.)
Rotterdam — Filiaal Den Haag

Machinefabriek en scheepswerf

van

P. SMIT Jr. N.V.
ROTTERDAM

ruim 300 jaar....

FABRICEREN WIJ VERVEN VOOR
BOUWVAKKEN EN INDUSTRIE

N.V. Heyme Vis & Zoonen
ZAANDAM - OPGERICHT 1643

N.V. BOELE'S

Scheepswerven en Machinefabriek

BOLNES

Nieuwbouw en reparatie

N.V. Nederlandsche
Caoutchouc- en Gutta-
Perchafabriek

v.h. Bakker & Zn.
Ridderkerk

- Technische
rubberartikelen

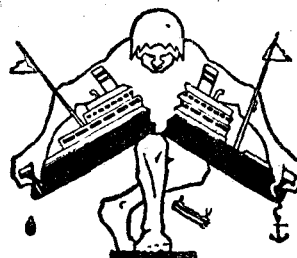
N.V. Machinefabriek

IJZER-, STAAL- EN
METAALGIETERIJ

v.h. BAKKER & Co.
RIDDERKERK

Frank Rijdsijk's Industriele Ondernemingen N.V.

Hendrik-Ido-Ambacht
Tel. H.I. Ambacht 245
Rotterdam 72615

SCHEEPSSLOOPERIJ

HANDEL in:

- Oud IJzer,
- Nieuw IJzer,
- Bruikbaar IJzer, enz.

sihi POMPEN

voor *Scheepvaart*
en *industrie*

*Raadpleeg onze
technische dienst*

Machinefabriek

C. MATERS C.V.
Beverwijk, Tel. 3141

HANDELMAATSCHAPPIJ

H. Albert de Bary & Co. N.V.

Deviezenbank

Financiering van Im- en Export
Documentaire Accreditiën

HEERENGRACHT 450 AMSTERDAM-C. TELEFOON 38911

Gedenkraam van

**Gebrandschilderd
GLAS IN LOOD**

voor Uw kantoor of woning.

Vraagt vrijblijvend
schets en prijsopgave

**Glaszaak
Koster N.V.**

Binnen Damsterdiep 13
Groningen

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Mannelje zoekt man

(pag. 7)

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

ONJUISTE PLAATSBEPALING

Wij schrijven vandaag Woensdag 28 Juli. Hetgeen zeggen wil, dat de verkiezingen reeds drie weken geleden gehouden zijn en dat ons land nu reeds drie weken wacht op een kabinet, dat de taak van het demissionnaire kabinet-Beel zal overnemen. Wij betreuren dit ten zeerste. In een periode, waarin de internationale situatie een weinig opwekkend beeld te zien geeft en de gang van zaken met betrekking tot de hervorming van ons Koninkrijk niet gedooft, dat het nemen van beslissingen van grote draagwijdte wordt uitgesteld, is het een eis van de eerste orde, dat er een kabinet is, dat besluiten kan voorbereiden en ten uitvoer leggen.

Op zulk een kabinet wachten wij, zoals gezegd, nu drie weken. Hetgeen over de kabinetsformatie is gepubliceerd doet ons vermoeden, dat hierbij standpunten zijn ingenomen, die men als star moet kwalificeren.

In ons vorige artikel veronderstelden wij de mogelijkheid van nieuwe ontwikkelingen nadat wij ons artikel hadden geschreven. De praktijk heeft ons hiermede in het gelijk gesteld. Een kabinet, dat een zo groot mogelijk vertrouwen van de Tweede Kamer zou genieten, bleek niet te vormen en Zaterdag heeft de Prinses-Regentes dr. Beel opdracht gegeven tot de vorming van een kabinet zonder meer. Ook de pogingen daartoe konden geen vlot verloop hebben. Wat er al plaats grijpt, onttrekt zich aan de openbaarheid. Maar hetgeen wel naar buiten komt heeft bij ons de vraag doen rijzen, of wel steeds de plaats der eigen groep op juiste wijze wordt bepaald. In dit verband denken wij o.m. aan het interview, dat de leider van de Tweede Kamer-fractie van de Partij van de Arbeid heeft toegestaan aan de parlementaire redacteur van „Het Vrije Volk”.

In het betreffende interview in het socialistische blad wijst de heer Van der Goes van Naters op de pogingen, die dr. Beel gedaan heeft om een combinatie te krijgen, die de gequalificeerde meerderheid zou opbrengen, welke de aanneming van de Grondwetsherziening, alsmede de wetten, „die daarna nodig zijn om de hervorming van het Koninkrijk te voltooien”, zou waarborgen.

En op een volgende vraag antwoordt de heer Van der Goes dan:

„Dr. Beel heeft voor alles zekerheid verlangd om deze gequalificeerde meerderheid te verkrijgen. Hij heeft zich echter onvoldoende gerealiseerd tot welke prijs die zekerheid moet worden gekocht. Die prijs is: definitieve ombuiging van de koers in Indonesië en algeheel afstand doen van de financiële en economische politiek van de Partij van de Arbeid. Elke principiële ontwikkeling in de maatschappelijke

structuur wordt op deze wijze onmogelijk gemaakt. Daarmede zouden de krachten van het behoud alleen maar hun zin krijgen. In die zelfde kringen toont men zich ten hoogste bereid om de sociale politiek van minister Drees te steunen, ook al kost dat wat. Het enige uitgangspunt schijnt daarbij te zijn: als de arbeiders maar „rustig” worden gehouden”.

„Het is jammer, dat de voormannen van de Partij van de Arbeid zich niet kunnen opwerken tot andere gedachten. Wanneer men aan de steun aan de sociale politiek van minister Drees slechts de wens ten grondslag kan zien, dat de arbeiders zich „rustig” houden, dan is dit toch wel een volslagen miskenning van de opvattingen van vele andersdenkenden, zoals wij bijvoorbeeld. En dan is men blijkbaar niet op het vlak, dat men idealistische motieven bij andersdenkenden kan veronderstellen. Wij hadden gehoopt, dat de oorlog meer eerbied voor de overtuiging van politieke tegenstanders zou hebben bijgebracht. Maar dit slechts terzijde. Van meer belang is hetgeen de geïnterviewde zegt over de financiële en economische politiek van de Partij van de Arbeid. In ons vorige artikel hebben wij er op gewezen, dat elke partij bij samenwerking met anderen iets moet offeren van eigen verlangens. Maar zeker zal het toch niet zo kunnen zijn, dat de Partij van de Arbeid haar socialistische politiek aan anderen opdringt. Wil men dat, dan is dat alleen een gevolg van een onjuiste bepaling van de plaats, die de Partij van de Arbeid inneemt. Het is toch immers zo, dat de laatste verkiezingen hebben getoond, dat het democratische socialisme slechts één aanhang van 25,6 %, dus van ¼ van het gehele Nederlandse volk heeft. En dat vierde deel kan toch niet verwachten dat, waar zeven-tiende niet een principiële ontwikkeling van de maatschappelijke structuur in socialistische richting wenst, een socialistische politiek, al zou het dan gematigd zijn, richtsnoer van een nieuw kabinet zou kunnen zijn. In een democratisch bestel bepaalt de meerderheid nu eenmaal de marsroute.

Wij citeerden reeds een stukje van hetgeen de socialistische fractieleider over het Indische vraagstuk zeide. Later zeide hij daarover nog dat: „Het gaat met de Indonesië-politiek per sé niet mis, als wij het voortdurende overleg handhaven, dat de laatste tijd tussen de regeringspartijen en de oppositie is gepleegd, bijvoorbeeld in het college van de negen mannen”.

Inderdaad kan zulk overleg goede vruchten afwerpen. Maar wij vragen ons af, waarom men wel bereid is met enige partijen overleg te plegen en van zulk overleg ook blijkbaar vruchten verwacht, maar dan niet de eenvoudigere weg van een kabinet op breder basis kiest. Wanneer er verschillen zijn, die men blijkbaar te overbruggen acht, dan is het vormen van een kabinet op

breder basis toch een meer aangewezen mogelijkheid dan de gekunstelde van overleg tussen regeringspartijen en oppositie. Daar komt nog iets bij: De heer Van der Goes herinnert er aan, dat regeringspartijen en oppositie elkaar ook hebben kunnen vinden met betrekking tot de grondwetsherziening, en het bereiken van zulk een overeenstemming acht hij ook mogelijk ten aanzien van de toekomstige wetten, die voor de hervorming van ons Koninkrijk nodig zijn.

Maar de heer Van der Goes sprak niet over het te voeren dagelijkse beleid. Welke garantie hebben de partijen, die geen regeringspartij zijn, dat dit beleid zal worden gevoerd in de door haar voorgestane richting wanneer zij zich alleen maar kunnen doen horen in het overleg der bedoelde commissie? O.i. biedt de constructie van de heer Van der Goes daarvoor onvoldoende perspectief.

Ons koninkrijk is in nood. Daarover kan men het eens zijn. Dit gedooft niet, dat principiële verschillen breed uitgemeten worden. Nodig is, dat er nu op zo kort mogelijke termijn een kabinet komt, dat het werk aanvat.

Bij de formatie daarvan moge slechts breedheid van opvatting richtsnoer zijn!

K.

Cijferles

Bij de laatste verkiezingen hebben velen een les kunnen leren, een cijferles: hoe moeilijk het is om slechts één zetel in de Tweede Kamer te verwerven en hoeveel stemmen hiervoor nodig zijn. Ook de Middenstandspartij heeft die les gehad, maar blijkbaar heeft zij deze les nog niet verstaan. Nu zij het voornemen heeft om bij de Gemeenteraadsverkiezingen in het komende jaar met eigen kandidatenlijsten uit te komen, willen wij nog wel eens een enkel cijfer uit deze les naar voren brengen, opdat geen middenstanders daaraan verspild worden. Bij de verkiezingen op 7 Juli behaalde de middenstandspartij in het gehele land 40.936 stemmen. In de drie grootste gemeenten van ons land, Amsterdam, Rotterdam en Den Haag, waar verhoudingsgewijs het grootste aantal middenstanders woont, behaalde zij resp. 3563, 2766 en 4612 stemmen. Als men het zelfde aantal stemmen aanhoudt voor de gemeenteraadsverkiezingen over een jaar, welke thans zijn uitgebracht voor de Tweede Kamerverkiezing, dan blijkt, dat ook voor de gemeenteraden in deze drie grootste gemeenten van ons land de Middenstandspartij, als thans tevens verkiezingen voor de gemeenteraden waren gehouden, geen zetel had kunnen bemachtigen. Een les, welke duidelijk is. Laten wij hopen, dat deze les ook verstaan zal worden.

★ PUBLIEKRECHTELIJKE BEDRIJFSORGANISATIE ★

Wij nemen het

wetsontwerp

onder de loupe

II

Reeds uit het algemene gedeelte van de Memorie van Toelichting, dat een uitvoerige principiële motivering van het ontwerp inhoudt en uit de omstandigheid, dat het de signatuur van alle leden van het vorige kabinet draagt, blijkt, dat ook de regering daaraan groot gewicht toekent. Zij heeft trouwens, hoewel reeds in grote tijdnood, niet gearzeld om dit ontwerp nog vóór de verkiezingen in te dienen. Naar zij verklaarde: om een gedane belofte in te lossen, maar ongetwijfeld ook, omdat de regeringspartijen er prijs op stelden het propagandistisch effect van die, in haar ogen goede, daad volledig te benutten. Vooral de K.V.P. heeft tijdens de verkiezingscampagne veel nadruk op de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie gelegd. De volksvertegenwoordiging staat dan ook inderdaad voor een belangrijke beslissing niet alleen uit hoofde van het beginsel, dat het bedrijfsleven binnen het kader van nationaal recht EEN EIGEN GEMEENSCHAP en met inachtneming van het algemeen belang AUTONOME LICHAMEN kan vormen, welke voor de bedrijfsgenoten bindende regelen kunnen vaststellen, doch wellicht nog meer, omdat men met het nieuwe sociaal-economische bestel verschillende kanten uit kan. Het na totstandkoming van de wet te voeren beleid bij de praktische toepassing is dan ook van overwegende betekenis. Deze raamwet scheidt algemene vormen, binnen welke de vervolgens te geven concrete inhoud de eigenlijke richting bepaalt. Bij het vormen van een eindoordeel zal men zich hiervan terdege rekenschap dienen te geven.

Bij de voorbereiding van het ontwerp door de Commissie-v.d. Ven heeft zich, evenals in vroegere stadia van ontwikkeling der denkbeelden, de tegenstelling geopenbaard tussen degenen, die de sociaal-economische ordening „van onder op” willen zien groeien en de aanhangers van opleggen door de centrale overheid, derhalve de socialistische stromingen. De slechte ontvangst, welke het voortontwerp-Vos indertijd in en buiten het bedrijfsleven genoot, heeft duidelijk gemaakt, dat een dergelijke oplossing bij de meerderheid van volk en volksvertegenwoordiging geen kans heeft. Nu is het zeker een typerend gevolg van coalitiepolitiek, dat men getracht heeft deze toch wel zeer tegenstrijdige en principiële onverenigbare standpunten met elkaar te verzoenen.

Door ook hier naar een synthese der opvattingen te streven, menen zij (de ministers) waardevolle garanties te hebben verkregen voor „een zich in geëigend tempo voltrekend, realistisch systeem van publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie”, orakelt de Memorie van Toelichting.

Weliswaar maakt het ontwerp de indruk, dat men niet meer concessies aan versterkte overheidsinvloed heeft gedaan dan nodig waren om de P. v. d. A.-ministers mee te krijgen, maar dan toch nog niet onbetekenende ten aanzien van de toporganen — doch de vraag moet niettemin worden gesteld, hoe dit zich verdraagt met een werkelijk democratisch bestel in het bedrijfsleven zelf, dat buiten de socialistische werknemers zeker geen voorstanders van een dergelijk regiem telt. Moet deze overwegende meerderheid der bedrijfsgenoten haar zelfbeschikkingsrecht prijs geven ter wille van een in wezen politiek compromis? Dat lijkt ons voor hen weinig aantrekkelijk en niet gerechtvaardigd.

In de M. v. T. wordt opgemerkt, „dat de doelmatige structuur van de maatschappij in sociaal-economisch opzicht moet worden gezocht in een synthese van vrijheid en gebondenheid, van economische zelfverantwoordelijkheid en economische gemeenschapsverantwoordelijkheid, van particulier initiatief en leiding door de Overheid”.

Met deze probleemstelling kunnen wij ons wel verenigen, maar dan blijft toch nog de vraag te beantwoorden, waar het accent tussen vrijheid en gebondenheid moet komen te liggen. Voor ons is dit antwoord niet moeilijk te geven, want krachtens ons beginsel zal de binding van de ondernemers- en bedrijfsvrijheid niet verder mogen gaan dan het algemeen belang strikt vereist. Het „zelf doen”, de ontwikkeling van eigen kracht en initiatief, de lust tot ondernemen zijn ook in de moderne samenleving nog machtige factoren van beweging, niet alleen voor de private onderneming,

doch ook voor de volkshuishouding als geheel.

Deze waarheid geldt niet uitsluitend voor de arbeid van de ondernemer, doch evenzeer voor de ontplooiing van energie, vindingrijkheid en arbeidslust van zijn medewerkers bij de uitvoering van de bedrijfswerkzaamheden. De realiteit van het leven leert ons, dat de geest — in een arbeidsgemeenschap de teamspirit — belangrijker is dan de letter van de reglementen, al kan men ook niet geheel daarbuiten. Daarom doet ons het woord „leiding”, ter aanduiding van de overheidstaak ten aanzien van de bedrijfsorganisatie, in bovenbedoeld citaat wat onwennig aan. Wel willen wij gaarne toegeven, dat „in het huidige stadium der sociaal-economische

ontwikkeling” — waarvan de M. v. T. gewag maakt — „een belangrijke mate van leiding der overheid vereist blijft, wil de Nederlandse volkshuishouding uit het moeras geraken, waarin de oorlog haar heeft gebracht” maar — en hier ligt nu o.i. het accent verkeerd — wij kunnen die leiding slechts voor dat overgangsstadium en dus niet permanent aanvaarden zoals in feite de regering beoogt, wanneer zij bovendien nog overheidsleiding aanprijst „wil een zo groot mogelijke, rechtvaardig verdeelde welvaart en een zoveel mogelijk stabiele werkgelegenheid voor de toekomst verzekerd zijn.” Wie geen staatssocialisme wenst kan hier slechts een minder actieve taak aan de overheid toekennen, bestaande in toezicht, aanmoediging, eventueel correctie, waar het algemeen belang geschaad zou worden. De regering zegt wel er van overtuigd te zijn, „dat op realistische wijze in het belang van een goede welvaartsverzorging, naar gelang de omstandigheden dit toelaten, op tal van gebieden meer en meer ruimte zal moeten worden gemaakt voor de werking der reeds genoemde motorische en regulerende krachten, in het bedrijfsleven zelf gelegen” doch wanneer men even later zo diep ingrijpende maatregelen ter verdeling der welvaart en ter verzekering van stabiele werkgelegenheid voor de toekomst onder overheidsleiding in het vooruitzicht stelt, dan moet men niet alleen constateren, dat men ter wille van de synthese gevaarlijk op twee gedachten blijft hinken, doch bovendien gegrond wantrouwen moet wekken in de werkelijke bedoelingen met de nieuwe bedrijfsorganisatie. Immers, het streven naar de zo even aangegeven doelstellingen is in wezen niet anders dan het toepassen van geleide economie, al heeft men het kindje niet bij de ware naam genoemd, doch met fraaie woorden gecamoufleerd. Wanneer men

Buiten de Grondwetsherziening en het daarmede verband houdende Indië-vraagstuk, is er de laatste jaren geen onderwerp van zo grote staatkundige betekenis aan de orde geweest als dit.

Deze uitspraak moge eniger mate boud schijnen, wanneer men wat dieper in de materie doordringt, zal men de juistheid moeten beamen. Daarom wijden wij er enige beschouwingen aan.

nu bedenkt, dat de heer Oosterhuis op het onlangs gehouden N.V.V.-congres niet onder stoelen en banken heeft gestoken, dat men de nieuwe bedrijfsorganisatie wenst te gebruiken om het bedrijfsleven ten favoure van de geleide economie beter te kunnen beheersen, dan zal men moeten toegeven, dat de tweeslachtigheid van het ontwerp voor de meerderheid in volk en bedrijfsleven, die beslist die richting niet uit wil, meer dan een schoonheidsfout is. Daarom merken wij reeds op, dat men niet slechts de concrete regeling moet beoordelen, doch ook rekening moet houden met hetgeen men er bij de praktische toepassing mee kan doen.

Wie, zoals wij, principieel voorstander is van nauwe organisatorische samenwerking van ondernemers en arbeiders, wenst te streven naar een werkelijke bedrijfsgemeenschap, welke de mogelijkheid opent om al haar leden in de te bevorderen welvaart te doen delen, kan zich kwalijk verenigen met verholten nevenbedoelingen, welke er op neerkomen, dat de klassenstrijd niet wordt uitgebannen, doch juist in de nieuwe publiekrechtelijke lichamen wordt voortgezet en verscherpt. Dat zou niet minder dan een ramp zijn en alle verheven doeleinden tot zinledige frasen maken.

Men zou kunnen opmerken, dat in reeds bestaande samenwerkingsorganen, zoals de Stichting van de Arbeid, de Bedrijfsverenigingen, Ziektewet e. d., toch een voortreffelijk vruchtdragend contact bestaat, zodat deze vrees denkbeeldig is, doch men vergeet dan, dat adviseurs en medewerkers aan wetsuitvoering op beperkt terrein heel wat anders is dan het nemen van besluiten, vooral wanneer deze verordeningen betreffen, in een publiekrechtelijk bestuurscollege.

Toegegeven kan worden, dat het gevaar van politieke infiltratie in de lagere organen, die zich in hoofdzaak met typische bedrijfsbelangen zullen bezighouden, veel minder groot is dan in topcolleges als b.v. de Sociaal-Economische Raad (S. E. R.).

Overigens is het opvallend, dat blijkens het met het wetsontwerp gepubliceerde rapport van de Commissie-v. d. Ven, alleen de drie vertegenwoordigers van het N. V. V. geen genoegen wilden nemen met de mogelijkheid, dat in bepaalde gevallen de bestuurscolleges niet paritair samengesteld zullen zijn (b.v. voor economische belangen) en dat zij in die gevallen de gekwalificeerde meerderheid van 2/3 der uitgebrachte stemmen voor de totstandkoming ener verordening afwijzen. De hieruit blijkende mentaliteit — men zoekt blijkbaar bij voorbaat een machtspositie! — is even karakteristiek voor onze voren genoemde opmerkingen als het feit, dat de confessionele werknemersvertegenwoordigers in de commissie hun rode collega's niet op dit pad volgden, voldoening schenkt.

(Wordt vervolgd).

Deze burger

voelt zich deze weken maar zo'n heel klein niemendalletje van een burgertje. Want ze noemen allemaal mooie namen van Maantje Sassen tot Zonnetje Neher met Van Mook en Witteman en Van Starckenborgh en Vos en Lieftinck en Romme daar tussen in, maar bij mij heeft Beel de bel nog niet gedrukt. Deze burger is en wordt gepasseerd, zal gepasseerd worden en gepasseerd blijven. Nooit eens een witte broek en een degen op zij voor mij.... voor mij.... voor mij....

Het is nu zo zonnig....

En er komt zo'n innig-zoete lucht door mijn kleine venster....

Ik heb van een burgeres vijf vroege chrysanten gekregen „met veel liefs” en die staan nu maar stil op mijn schrijftafel.

Maar niet één bloemetje, geen bosje struikroosjes met veel liefs van Beel voor deze burger....

't Is wel een beetje hard, vrienden.

Mee willen doen In 't Veld en aan de kant moeten blijven staan met vijf chrysanten en veel liefs in de hand en maar toekijken en zelf niet bekeken worden.

Laatst kwam ik meneer Beel in de Parkstraat tegen. Hij nam zijn hoed af. Ik nam mijn hoed af. Maar het was voor meneer Piet Kerstens, die toevallig net in mijn schaduw liep. Dat was wéér een desillusie.

Meneer Kerstens passeerde mij (altijd passeert iedereen mij) met vlugge tred. Er pulde iets uit zijn achterbroekzak en als je goed keek kon je zien dat het een maarschalkstaf was.

Nee, meneer Beel kent me niet eens.

Laat staan dat hij bij me beilen zou.

Alleen de post belt bij me.

Met briefjes van meneer Lieftinck.

Dat is de enige die met me correspondeert.

Maar zelf eens bij me aanlopen doet die óók niet.

Nooit komt iemand eens op de thee bij

DEZE BURGER

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.

Redactie-secretaris: Mr. E. Elias
Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.
Administratie: Postbox 43, A'foort, tel. 5267
Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.
Losse nummers 15 cent.

Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie”, te Amersfoort.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdverteenwoordiger: L. Vlug, Geestbrugweg 69 Rijswijk (Z.-H.).

Blijvend struikelblok?

Reeds eerder vestigden wij de aandacht op het feit, dat de verwezenlijking van de Benelux-gedachte in ernstige mate wordt geremd door de te stroeve overheidsinmenging in ons land, waarvan nu ook de Belgen in toenemende mate hinder gaan ondervinden.

Nadat onlangs een conferentie van ministers der Benelux-landen te Brussel heeft plaats gehad, schijnt er door ons thans nog demissionair kabinet beterschap te zijn beloofd. Wij zien dan ook met spanning uit hoe onze economische politiek, vooral ten opzichte van België zich in de toekomst zal ontwikkelen.

Inmiddels zijn de Belgische klachten niet van de lucht. Zo schrijft o.m. het Katholieke Belgische blad de „Nieuwe Gids”:

„De samenwerking van de Belgische en Nederlandse regeringsinstanties vlot niet steeds, zoals het wel zou moeten tussen twee landen, die morgen alle economische belemmeringen willen doen verdwijnen”.

„Het bovenstaande is de algemene indruk”, aldus genoemd blad, „die op het ogenblik in Belgische regeringskringen heerst”.

„De mooie besluiten en perscommentaren ten spijt”, zo verklaarde een Belgische hoge ambtenaar, „schijnt Nederland niet oprecht en krachtig de eigen economische sanering ter hand te willen nemen”.

Volgens de „Nieuwe Gids” vormt vooral de politiek van de Nederlandse Rijksbureaux voor de Belgisch-Nederlandse samenwerking een delicaat punt. „Deze bureaux worden zowel door onze handelskringen als door onze regeringsinstanties grondig verwenst”, aldus het blad, „te meer daar ze de laatste tijd meer en meer optreden als een soort zelfstandige aankoopmissies, die in België prijzen en prospecti aanvragen en de producten van het handelsaccord dan bij de goedkoopste fabrikant bestellen”.

Volgens de „Nieuwe Gids”, bekommeren deze ambtenaren van de rijksbureaux zich in het geheel niet om de kwaliteit en vooral niet om de belangen van de Belgische firma's, die reeds sedert jaren de Nederlandse markt bewerken. Het blad besluit met de woorden: „Deze rijksbureaux zijn corrupte organisaties, die particuliere belangen dienen”.

Tot zo ver de Nieuwe Gids.

In hoeverre deze beschuldiging juist is, dient o.i. ter dege te worden onderzocht. Dat wij op zijn zachtst uitgedrukt, in ieder geval de schijn tegen hebben, zal niet kunnen worden ontkend.

Kabinetspudding

Voor een kabinetpudding heb je volgens het kookboek nodig 100 gr. biscuits, 175 gr. bitterkoekjes, 2 eieren, 30 gr. suiker, 2 dl. melk, 50 gr. krenten, 50 gr. rozijnen, 25 gr. sucade of snippers en ½ geraspte citroenschil. Ontbreekt een van deze ingrediënten, dan is het nog wel een pudding, maar geen kabinetspudding. Draagt men deze zaken over op de kabinetscrisis, dan kan men van het maken van een kabinet hetzelfde zeggen.

Voor het formeren van een kabinet is nodig: een dosis gezond verstand, 1 programma, 1 formateur, een flinke hoeveelheid landsbelang. Men moet dit snel klaarmaken en vooral geen partijbelang toevoegen, want anders wordt het wel een samenstelling van een aantal personen, die zich Ministerie noemen, maar geen Kabinet. Misschien kan men in deze dagen op het Plein 1813 no. 4 dit recept nog gebruiken.....

Boeren in nood

Onlangs struikelden wij over wijlen Poothoe genoeglijk rolt het leven des gerusten landmans heen.....”

Maar tussen de bijkans verregende rogge- en aardappelvelden, in de overigens gezonde maar nog schraaltjes beboderde dag, zit die landman in de perikelen. Dit is geen zomer, murmureert hij — en dus vreest hij voor zijn oogst. En voor het hooi. Echter, ook zonder een zomer-die-geen-zomer is, raakt de brave landman klem. En begint te klagen. „Dat komt”, weten ze in de stad, „omdat hij in de bezettingsjaren te verwend is”. Dat klopt misschien in die streken, waar de boeren zwarter dan zwart waren. Maar het klopt niet in vele streken in het Oosten en Noorden, waar de boer eerlijk en blond bleef. Er bestaat een ballade op de immer voortploegende boer. Inderdaad — hij ploegt en maait en zaait nog altoos terwijl talloze werkers in en om de stad de kantjes eraf lopen en uit zwarte bijverdiensten hun divertissement slaan. Vorige week bracht een van de grote weekbladen een „wenk” voor de fiscus: grijp toch de parasieten met phantastische inkomens — de geuniformeerde bedelaars aan de bioscopen, de portiers van bars en dancings, de deurendraaiers en jassenaantrekkers, de tolgaarders in de toiletten, inkomens van f 100 tot f 300 per week met een aanslag van bijvoorbeeld f 12.50! Grijp ze en schakel hen, net als in Engeland, in het productie-proces! Verwijder die parasieten! Want..... de kleine boer zwoegt en slaaft en..... hebt u wel eens geploegd? Op een kletsnatte dag? En rogge gemaaid en aan schoven gezet? En gehooïd in een felle Junizon? En aardappelen gerooid? En, op uw knieën kruipend, het roet (onkruid) uit het veld gehaald? Zie, toen er heel vroeger voor de fabrieksarbeider eindelijk een beetje gezorgd werd, wie dacht toen aan de kleine boer? Tegen welke afbraakprijzjes moest hij toen zijn spek en zijn aardappelen verkopen? Weet u dat hij toen zijn jonge haantjes voor nog geen dubbeltje aan de man bracht?

Maar thans is die kleine boer die de godganse-lijke dag met zijn gezin in een gemengd bedrijfje zweet en zwoegt, ook gewend aan een wat beter bestaan. En dat wil hij houden. Maar... dat kan hij niet houden. Zelfs niet met de 80 miljoen gulden steun, die minister Mansholt de kleine boeren toedacht. Men hoort en voelt het in elke boerenkeuken: de kleine boer komt in het gedrang. Het contante geld ontbreekt hem. Meiden en knechts worden onbetaalbaar en verdwijnen in de fabrieken. Belastingen om te rillen. Een verstikkende administratieve druk. De hele dag ambtenaren en controleurs over de vloer. Ja, en hij is het nu iets beter gewend in zijn kleren en schoenen en in al die kleine dingen van zijn boerenbestaan. Die wil hij niet meer missen — en geef hem ongelijk! Hij wil niet meer krom liggen onder hypotheek en pacht. Zijn levensstandaard is nog altijd doodeenvoudig — zonder vacantie, zonder uitgangetjes, zonder bioscoopjes en zonder borreltjes. Maar die wil hij nu houden — en nooit meer terug naar zijn „vroeger”.

Een burgemeester vertelde ons dat er dit jaar duizenden boeren emigreren — geen plaats meer. En dat er nog veel meer weg moeten. En dat het kleine gemengde boerenbedrijfje met 4 of 5 H.A. en een paar beesten niet meer rendabel is, ook al werkt zo'n gezin zich krom..... de eerste druppels van de naderende onweersbui.

Wie helpt die kleine boeren aan een degelijke en standvastige paraplu?

Onverstandig

De Middenstandspartij, die bij de laatste Tweede Kamerverkiezingen geen zetel heeft weten te behalen, heeft volgens enige krantenberichten besloten om bij de Gemeenteraadsverkiezingen in 1949 weer met eigen kandidatenlijsten uit te komen. Wij vinden dit een onverstandig besluit. Onverstandig, omdat ook dan weer zal blijken, dat de Middenstandspartij, in het bijzonder opgericht tegen het drijven van socialistische zijde en gekant tegen te veel overheidsmaatregelen, in feite door haar niet slagen bij de verkiezingen de socialisten in de kaart speelt en slechts afbreuk doet aan die partijen,

waaronder ook de V.V.D., waar de middenstandsbelangen behartigd worden in het kader van het algemeen belang. Daar komt nog bij, dat de middenstandspartij en door haar propaganda en door haar reclame blijkt heeft gegeven te zeer een belangenpartij te zijn (men denke slechts aan de reclameplaat bij de laatste verkiezingen: middenstanders, denk aan u zelf).

Reeds nu rust op al onze geestverwanten in en buiten onze partij de plicht en de taak om de middenstanders duidelijk te maken, dat het streven van de middenstandspartij nooit de weg kan aangeven tot het waarlijk behartigen van het algemeen belang en dus ook van de middenstand.

Crisissfeer

Ook bij een kabinetscrisis is Den Haag bevoorrecht boven andere plaatsen. Want in de Residentie speelt zich de kabinetscrisis af. Daar ontvangt de Regentes op het Huis ten Bos de fractieleiders (behalve indien Zij op Soestdijk vertoeft en men daarheen ontboden wordt), daar confereert en vergadert de formateur in het Ministerie van Algemene Zaken op het Plein 1813 no. 4 met ministers, kamerleden en andere figuren uit het openbare leven. Daar zijn de journalisten op het spoor van alle nieuws, dat zich maar zou kunnen voordoen en daar vergaderen en vergaderen nog eens de fracties in het gebouw van de Tweede Kamer. Alle dagen staan er in de kranten hoofdartikelen van hun Haagse redacteuren, die daarvoor vele extra-telefoongesprekken voeren en zo ontstaat er in deze zomermaand Juli waar als het maar even mooi weer is, Scheveningen en zee verleidelijk lokken, een strijd tussen plicht en genoeg. Plicht om een crisis op te lossen, genoeg om eens lui aan het strand te zitten. Of denkt U dat Minister Beel liever een kabinet formeert dan in het Kurhausbad te zwemmen? Zou de charme van een ministerspost werkelijk zo groot zijn?.....

Waardig protest

Naar aanleiding van het ontwerp tot verhoging van de opbrengst van enkele belastingen heeft de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Zuid-Holland een adres aan de Tweede Kamer gezonden, waarin zij uitvoerig enige bezwaren tegen dit ontwerp aanvoert. In dit adres komt zij o.m. tot de volgende conclusie:

„De dekking van een tijdelijke en in haar omvang tevoren bekende uitgaaf kan geen motief zijn voor een permanente verhoging van bepaalde belastingen, nu daarmee eenzijdig de belangen van de fiscus worden gediend.

„Een verdere, zij het tijdelijke, verzwaring” aldus luidt de conclusie van de K. v. Koophandel verder, „van de met name op het bedrijfsleven reeds drukkende lasten, is noch uit fiscaal oogpunt, noch uit nationaal economisch oogpunt verantwoord. In het bijzonder een verhoging van de ondernemingsbelasting, welke niet alleen op de winst doch ook op het bedrijfskapitaal drukt, is voor het bedrijfsleven onaanvaardbaar. Mocht de regering de uitkering aan de landbouwbedrijven inderdaad onvermijdelijk achten, dan dient de bestrijding van de daaruit voortvloeiende kosten te worden gezocht in een verlaging van en bezuiniging op de staatsuitgaven. Een zodanige bestrijding van de onderhavige kosten sluit tevens aan en is in overeenstemming met, het onlangs genomen regeringsbesluit tot aanpassen van ons economisch beleid aan dat van België, waaraan beperking van de Staatsuitgaven inhaerent is.”

Tot zover de conclusie van de Kamer van Koophandel die wij geheel en al kunnen onderschrijven.

Dit adres is niet alleen een waardig protest, doch vormt tevens een gerechtvaardigde critiek, aangezien tegelijkertijd middelen aan de hand worden gedaan op welke wijze elders de nodige inkomsten kunnen worden verkregen.

Desgewenst willen wij de regering onzerzijds ook nog een middel aan de hand doen om tot een doelmatiger bezuiniging van haar oneconomisch apparaat te geraken, waarbij wij met klem willen pleiten voor een reorganisatie van het departement van Verkeer en Waterstaat, dat door een doelmatiger inrichting niet alleen verschillende dubblures zou kwijtraken, doch tevens veel goedkoper en meer efficiënt zou kunnen werken.

DE INSTELLING VAN Streekschapsraden

Tot wie het besef is doorgedrongen, dat de huidige gecompliceerde samenleving niet meer bestuurd en geregeerd kan worden van een alles regelend centraal punt met terzijde stelling van de in de natie aanwezige goede krachten, behoeft nauwelijks opgemerkt te worden, dat in een verantwoorde decentralisatie, welke leidt tot bevordering van de zelfwerkzaamheid van de individuele burger, in grote mate het behoud van de democratische bestuursvorm verankerd ligt. Bestuurs- en machtscentralisatie, noodzakelijk vaak in tijden van nood en dan óók verwezenlijkt in het jongste verleden ons leerde, het gevaar in, dat ná die perioden van bedreiging nog enige tijd in deze richting verder wordt „gefrees-wield”. Een oorlog schept automatisch een verenigd front, ook in overigens zeer democratisch bestuurde landen: vitale behoeften van de gehele gemeenschap eisen dan maatregelen, welke in tijden van vrede en rust achterwege konden blijven. Maar, zoals reeds opgemerkt, ná de gemeenschappelijke bedreiging blijkt telkens weer, dat de afschaffing van noodrecht en noodmaatregelen uiterst langzaam verloopt. Wat eenmaal op dit terrein tot stand gekomen en geconcentreerd is, wordt niet gemakkelijk weer prijsgegeven. En toch zal dit moeten geschieden, willen wij de tradities der Westerse beschaving behouden: de rechten van het individu, waarvan nu eenmaal de werkelijke vrijheid zo zeer afhangt.

Dit is het eerste van drie korte artikelen over streekschapsraden.

Komt er een streekschapsraad voor de Ablasserwaard en de Vijfherenlanden?

Centralisatie van macht heeft voor, dat in gevaarlijke tijden op snelle wijze maatregelen getroffen kunnen worden, maar er staat onmiddellijk tegenover, dat van de vrijheid van de individuele burger veel, zo niet alles verloren gaat. Het feit, dat deze concentratie plaats vindt in een periode van landsnood, voorkomt in de meeste gevallen willekeur.

Of anders geformuleerd: wanneer de nood hoog is, is de geest van het gehele volk gericht op het treffen van die maatregelen, welke het belang van de gehele natie betreffen en is men gaarne bereid zijn individuele vrijheid gedurende die periode ondergeschikt te maken aan het geheel.

Dit alles verandert, wanneer de bedreiging van buiten vervalt: dan zien we — en weer kan verwezen worden naar de voorbeelden in het verleden — hoe bepaalde groepen gebruik willen maken van hetgeen alleen geoorloofd is in tijden van algemene nood. Dan kan één enkele politieke partij, ervaren hebbende, dat het mogelijk is een gehele staat in bedwang te houden door bezit te nemen van de belangrijkste sleutelposities, de moderne technieken (leger, radio, pers en politie), zelfs tegen de zin van de meerderheid der bevolking, de bestuurs- regeringsmacht in handen trekken.

Zo kan een kleine minderheid geruime tijd het geheel beheersen. Met de rechten van de individuele burger is het dan gedaan.

Maar dezelfde geschiedenis leert, dat telkens weer tegen een dergelijke wijze van optreden verzet ontstond en op den duur de geest van vrijheid overwon. Het is boven alle twijfel verheven, dat in de landen met een Westerse beschaving, waar het gevoel voor vrijheid essentieel is, een dwangstaat nooit aanvaard wordt. Bij alle somberheid is dit steeds weer een lichtend aspect.

Ondertussen moet wel zeer sterk in het oog gehouden worden, dat elk volk, en het geldt ook voor de Westerse democratieën, gevaar loopt zich gemakkelijk te schikken onder het juk van dictatuur naarmate het besef van verantwoordelijkheid verslapt bij de individuele burger. De grootste bedreiging komt steeds weer van die kant: verslapping van het verantwoordelijkheidsbesef. Elke partij of beweging, die de individuele burger de gelegenheid biedt zijn verantwoordelijkheid van zich af te schuiven, is een wegbe-reider voor de dictatuur. De enige juiste strijd tegen de dictatuur van welke kant zij ook moge komen, is: versterken van het besef van de verantwoordelijkheid bij de individuele burger. En het is juist deze strijd, welke velen zo slecht begrijpen. Men meent door het treffen van alle mogelijke sociale maatregelen voor het deel der bevolking, waarvan men bevreesd is, dat het gemakkelijk in handen van tot dictatuur geneigde groepen zal vallen, dit gevaar uit de weg te ruimen, doch vergeet, dat deze sociale maatregelen, zo zij de verantwoordelijkheid van de individuele burger verslappen, tege-

„In het opwekken en bevorderen van de zelfwerkzaamheid van de individuele burger ligt de bestuurskunst van de toekomst en niet in het van overheidswege uitdenken en opleggen van technisch en theoretisch haarfijn kloppende maatregelen en systemen”.
(Mr. L. R. J. Ridder van Rappard)

lijkertijd de weg bereiden voor de gevreesde dictatuur. Sociale maatregelen zijn eerst dan goed, wanneer zij tegelijkertijd degenen, die zij betreffen, opvoeden tot groter verantwoordelijkheidsbesef. Wijze regeerders zullen dan ook steeds het accent leggen op de verantwoordelijkheid van het individu.

En verantwoordelijkheidsbesef kweekt men eerst dan aan, wanneer men tevens de individuele burger zo nauw mogelijk betreft bij bestuur en regering. Het is opmerkelijk hoe juist in de politiek zo dikwijls een tekort blijkt aan psychologische kennis van individu en gemeenschap. Indien dat niet het geval ware, dan zou men zich wel hoeden voor het wegnemen van verantwoordelijkheid bij de individuele burger! Ieder kan in eigen omgeving opmerken, dat gezinnen, waarin elk lid bewust is van zijn verantwoordelijkheid voor het geheel en voor zichzelf, een mooi en gaaf

gezinsleven demonstreren; ieder zal wel eens bemerkt hebben, dat jongelui, voor wie alles gedaan en beredderd wordt, opgroeien tot onzelfstandige mensen, tot mensen, die bij de eerste tegenslagen in het leven de moed verliezen óf mateloos opstandig worden. Dergelijke mensen, de historie leert het telkens weer, vallen het eerst in handen van groepen, die de vrijheid om hals brengen en het recht van het individu vertreden.

Men kan honderden malen vaststellen, dat jonge mensen, die reeds vroeg betrokken waren bij de moeilijkheden des levens, die reeds op jeugdige leeftijd besef kregen van hun verantwoordelijkheid, die leerden aanpakken, strijden en leven om eigen en gezinsbestaan, uitgroeien tot krachtige leden der samenleving. Vandaar, dat juist in zulke gezinnen elk kind een verantwoordelijkheid draagt voor iets: elk lid geprikkeld wordt tot zelfwerk-

zaamheid. Dit is geen individualisme van een soort, welke men zo graag betiteld met het gezegde: Laat Gods water maar over Gods akkers lopen, als ik het maar goed heb”. Integendeel: deze mensen hebben geleerd, dat de redding van een samenleving alleen mogelijk is door steeds zich bewust te zijn van de verantwoordelijkheid, door steeds de vraag te stellen: wat kan ik doen in het kader van het geheel?

Het is deze gedachte, die de achtergrond is van wat men in de laatste tijd de wijkgedachte noemt. Ingewijden weten, hoe juist in de stad van onze fractieleider, mr. Oud de wijkgedachte ingang gevonden heeft en daar reeds ten dele verwezenlijking vond.

Het zal weinig lezers misschien bekend zijn, dat in de landstreek tussen Lek en Merwede, het aloude gebied der Heren van Arkel en Brederode, sinds enkele jaren pogingen ondernomen werden om te komen tot verwezenlijking van de zelfde ideeën, nu niet binnen het kader van een stad, maar binnen dat van een gehele landstreek.

Onder leiding van de energieke burgemeester van Gorinchem, Mr. L. R. J. Ridder van Rappard, stelt men in dit gebied pogingen in het werk om te komen tot een streekschapsraad voor de Ablasserwaard en de Vijfherenlanden, een orgaan, welks instelling mogelijk gemaakt wordt door de wijzigingen van 1931 in de Gemeentewet (art. 129-146.) Indien deze streekschapsraad inderdaad tot stand komt, dan zouden we hier een novum hebben in de Nederlandse staatsinrichting. Immers tot op heden is, naar mijn weten, nergens enige praktische toepassing van het in bovenvermelde artikelen der Gemeentewet mogelijk gemaakte, geschied.

Persoonlijk zou ik me ten zeerste verheugen, wanneer inderdaad dit novum tot stand kwam, daar ik hetzij hier in alle bescheidenheid opgemerkt, tot op zekere hoogte ten nauwste betrokken ben geweest bij de eerste voorbereidingen.

In een volgend artikel wil ik dan iets meer vertellen van de bestaande plannen, wat men beoogt en welke grote betekenis dit alles heeft voor andere landstrekken in ons land.

J. VAN MOURIK.

AMBTELIJKE TOEVLUCHT: PLEIN 1

Vegers die niet vegen.
Nog altijd staat het hoofgebouw van het ministerie van Overzeese Gebiedsdelen aan het Plein en naast de Witte. Dat ministerie is wel het meest chaotische, het slechtst beheerde, het meest „verkleet” van alle ministeries. Dat is het werkstuk van de heer Jonkman.
„De klikjesgeest moet grondig doorbroken worden”, zo schrijft ons een roepende in de woestijn, „ginds in Indië is men dictatoriaal: wie zich niet voor ons verklaart, komt er niet aan te pas! En juist daardoor handhaaft zich ook op het departement een beduidend aantal mensen, die „geweest zijn” en en die daar alleen maar overlast veroorzaken — een oud-gouverneur, een oud-burgemeester, een oud-gouvernements-secretaris, een oud-suijkerman, oud-ambtenaren, oud-officieren . . . alsof er geen tijd van komen en gaan is. Velen van hen bezetten daar belangrijke plaatsen vooral bij de personeelsvoorziening. Overzeese Gebiedsdelen lijkt op een liefdadigheidsinstelling, waar reeds gepensioneerde meeleggers een baan en bovendien een degelijke toelage boven hun pensioen vinden. In rustige rust en redelijke

welvaart regeren zij mede.
Geloof mij, minstens de helft kan op staande voet worden ontslagen zonder dat ook maar een ogenblik stagnatie intreedt.
Al deze lieden zijn hier ingeroest. Informeer eens hoeveel jonge BB-mensen, pas afgestudeerd, hier worden gewogen en te licht bevonden als gevolg van hun pril en nauw ontloken „politiek-inzicht”.
Laat men toch een paar semi-permanente loodsen opslaan en daar die ambtelijke uitwas onderbrengen indien men niet meer in staat is deze weg te snijden. Halve straten met kantoren nemen deze lieden in, honderden woongelegenheden gaan verloren omdat deze nodeloos-ingeschakelden boven hun wachtgeld of non-activiteitsbezoldiging of in verband met hun „voorlopige medische ongeschiktheid” een aanvullend traktementje behoeven . . . „wegens onmisbaarheid”.
Deze roepende overdrijft niet noemenswaard. Overzeese Gebiedsdelen werd een toevlucht voor weldenkenden en overtuigden, die, hoezeer ook „geweest” en hoezeer ook van nul en gener waarde, gehandhaafd blijven als . . . ja, als wat? En waarvoor?

Zij kosten ons schatten — en zij werken dag in, dag uit de Indische materie dieper in de puree. Zij doen nog even gewichtig als vroeger in Indië. Zij zullen de heer Neher even gaarne welkom heten, hetzij als minister, hetzij als vervanger van dr. van Mook, als professor Romme, mits ZIJ maar in hun kamer en op hun stoel en bovendien op de traktementsstaat blijven.
Deze wantoestand is algemeen bekend — Overzeese Gebiedsdelen werd the laughing stock in en ook buiten de Indische wereld in Den Haag. Men kent er de namen en „gevallen”, maar . . . apa boleh boeat? Moe en moedeloos aanvaardt men wat toch blijkbaar niet veranderd kan worden.
Een specialiteit is een veger, die niet vegen kan, schreef Multatuli ergens in de Ideeën. Welnu, O.G. puilt uit, de zolders kraken er van „onmisbare” vegers, die niet vegen kunnen. En weinige nog niet geheel moedelozen vragen zich zuchtend af waar ergens een harde, vastberaden MAN met een nog hardere bezem te vinden is, die deze nalatenschap wegbezemt en al deze nietsnutters eindelijk verwijst naar wijlen Job en diens klas-sieke rustplaats?

Keuze in Indië

*Twee oplossingen inzake Indië zijn mogelijk
 De eerste militair; de andere radicaal*

In Indië heeft de tijd niet stilgestaan. In Nederland hebben de verkiezingen en de zorgen om de kabinetformatie nu al weken lang verhinderd, dat inzake Indië enigerlei beslissing werd genomen. Maar Indië wacht daar niet op. Het buitenland wacht er evenmin op. Men heeft noch in Indië noch in het buitenland gewacht tot tijd en wijle, waarin het Nederland zou passen zich weer eens ernstig en degelijk met de Indische zaken bezig te houden. De Indische gebeurtenissen gaan voort. Zij gaan voort met een onafwendbaarheid, die de toeschouwer met steeds dieper bezorgdheid vervult.

Welnu: het is deze laatste weken in Indië en inzake Indië van kwaad tot erger gegaan.

Van kwaad tot erger.....

Tot zo veel erger, dat op dit ogenblik de onmogelijkheid om de vóór de verkiezingen gevoerde Indische politiek voort te zetten volkomen vast staat. Men zou dat Indische beleid — het beleid-Beel in Nederland en het beleid-Van Mook in Indië niet kunnen voortzetten, al wilde men het. Men zou dat niet kunnen, omdat het door de realiteit volkomen onmogelijk is geworden.

Het zal velen ook buiten de kringen der beide regeringspartijen tijdens het bewind van het kabinet-Beel vreemd in de oren klinken, maar het staat vast, dat men inzake Indië een geheel nieuw beleid zal moeten voeren. Dit nieuwe beleid zal nauwelijks aanknopingspunten kunnen vinden in het tot dusverre gevoerde bewind. En dat nieuwe beleid zal niet het beleid kunnen zijn, dat tot kort geleden door de oppositie werd voorgestaan.

Een beleid-Beel-Romme-Jonkman is onmogelijk geworden. Maar ook een beleid-Gerbrandy zou thans onmogelijk zijn. Men kan dit niet hard en duidelijk genoeg zeggen: de situatie in Indië is zó veranderd, dat alleen een ingrijpende en volstreekte wijziging van het beleid nog een kans op slagen biedt.

Er zijn thans drie beslissende factoren.

De eerste vormt de Republiek. De regering-Hatta handhaaft zich met moeite; het Volksfront heeft een „Nationaal Program” doorgedreven. Dat „Nationaal Program” is onverzoenlijk anti-Nederlands; in het Volksfront zelf worden de communisten steeds sterker. De verwording en de ontbinding schrijden in de Republiek steeds verder voort, doch voorshands leidt dit slechts tot verscherping der vijandige houding. De Republiek is door de toenemende chaos weliswaar verzwakt, maar zij is daardoor voorshands slechts van een gevaarlijke tot een desperate tegenstander geworden.

De tweede factor vormen de deelstaten. Buiten de Nederlanders om hebben deze deelstaten — zijnde dus het welgezinde deel van Indië, dat wél met Nederlanders wil samenwerken — een eigen plan samengesteld. Een eigen plan, dat zich van de Republikeinse plannen gunstig onderscheidt, maar dat dan toch direct, zelfs in de overgangstijd, de Nederlandse invloed in Indië wil uitschakelen en dat op 1 Januari aanstaande een volstreekte soevereiniteit der Verenigde Staten van Indonesië voorstaat.

De derde factor — het buitenland. Men kon enige maanden lang spreken van een bestendige verbetering der internationale inzichten omtrent Indië. De Veiligheidsraad hield stand tegen alle Russische en Republikeinse aandrang in. De regering te Washington liet blijken, dat zij de Nederlandse invloed tegenover het oprindende Aziatische communisme nuttig achtte. Zelfs Engelse regeringskringen lieten iets varen van hun vreemde vooroordelen; zelf in Malakka tegenover de communistische vijand geplaatst, krijgen deze Engelsen iets meer begrip voor het Nederlandse standpunt. Nochtans is

deze verbeterende internationale situatie thans doorkruist door het vermaarde Fox-contract. Het heeft met name het State Department in een moeilijke positie gebracht. Zo moeilijk, dat men er wel op zal aandringen, dat na de Republiek nu ook Nederland, of althans Nederlandse belangengroepen, met de heer Matthew Fox tot zaken trachten te komen.....

Dit alles is zó ernstig, dat alleen een volkomen vernieuwd Indisch beleid nog enige kans oplevert om zowel de Indische belangen als de Nederlandse voor rampen te behoeden. Dat men méér troepen naar Indië zendt, dan oorspronkelijk was voorzien, is nuttig. Deze Nederlandse militairen vormen — mits hun kracht hersteld wordt — de enige tastbare waarborg tegen de ergste débâcles.

Doch men vergis zich niet — een militaire oplossing van het conflict, die verleden jaar voor het grijpen lag, toen een heilloos Nederlands besluit op 2 Augustus onze troepen de weg naar Djocja versperde, zou thans op oneindig groter moeilijkheden stuiten.

Thans zal de oplossing verkregen moeten worden — gegeven nu eenmaal het feit, dat van het écarter van deze Republiek onder deze leiding te kwader ure is afgezien — op grond van een Indische realiteit, waarin die Republiek een voorname factor blijft.

Welnu: men heeft deze situatie in Nederland gewild. Men heeft deze situatie ondanks alle waarschuwingen der oppositie laten ontstaan. Men heeft, dat wil zeggen de regeringspartijen tijdens het kabinet-Beel hebben noch de kracht, noch zelfs maar de wil opgebracht, om deze situatie te voorkomen.

Thans heeft men haar als realiteit te aanvaarden.

Deze realiteit nu maakt alle discussie over de Nederlands-Indonesische Unie al dadelijk tamelijk irre-

eel. Zij maakt ook de voortzetting der „onderhandelingen” met de Republiek op de tot dusver vastgehouden basis irreal. Zij is tenslotte oorzaak, dat het er weinig meer op aankomt, welke subtiele verhoudingen men te Batavia schept tussen de vertegenwoordigers van Nederland, de regeringen der deelstaten, de Nederlands-Indische regering.

In deze gecompliceerde, doorengestengelde en vastgelopen situatie zijn alleen radicale oplossingen mogelijk.

De eerste oplossing zou een militaire zijn. De andere oplossing zou een radicale verandering van het Nederlandse standpunt moeten zijn. Kiest men die laatste, dan zou men moeten zeggen: goed, gij verkrijgt op 1 Januari 1949 de volstreekte soevereiniteit. Wilt gij daarbij geen Unie, ook goed. Wilt gij wel een Unie met Nederland, best. Zeg het zelf maar. Zeg maar wat gij wilt: volstreekte onafhankelijkheid zonder enige band met Nederland, of dezelfde onafhankelijkheid binnen een Unie. Zoek het maar uit. Gij, federale staten, hebt zo juist geheel zelfstandig Uw standpunt bepaald. Gij, Republiek, hebt dit nu al jaren lang gedaan. Wordt het samen maar eens..... Gij hebt allen zó lang gezegd, dat het alles Uw zaken zijn, en niet de onze: welnu, gaat Uw gang.

Gaat Uw gang..... Hier is dan de volle, volstreekte en onbeperkte onafhankelijkheid. Nederland schenkt U die. Wilt gij, dat dit een afscheid wordt — goed. Dan worden bij dit afscheid alleen de rechten der minderheden en de economische belangen verzekerd — bij verdrag verzekerd — en verder gaan de zo lang verbonden volken elk huns weegs. Wilt gij dit niet — en vele verstandigen onder U willen het terecht niet — dan zal daarover gepraat kunnen worden. Maar het initiatief daartoe zal nu van Uw kant moeten komen. De voorstellen zullen door U geformuleerd moeten worden.

Gij hebt, zo zal men tot de Indonesiërs moeten zeggen — tot allen — Uw eigen weg gekozen. Zo gij die weg met ons wilt samengaan zullen wij van U de wens daartoe moeten vernemen. Wenst gij dit niet, dan zullen wij onze eigen belangen in Indië zo stevig mogelijk beveiligen en wensen U verder op Uw eenzame reis in het stormachtig Oosten het beste..... d. K.

Over doorgebroken predikanten

Wij hebben veel geleerd uit een propaganda-biljet van de P. v. d. A., bestemd voor „Protestants Nederland”. De aanhef biedt een verrassende visie op het Nederland van vóór de tweede Wereldoorlog: „Nederland werd tot 1940 slechts door één tegenstelling, in de politieke wandeling „de antithese” geheten, beheerst”. Welnu, deze antithese is na de bevrijding zegevierend doorbroken. „En zij (t.w. een handjevol Christelijk-Historischen) hebben met een Prof. Ir. W. Schermerhorn de P. v. d. A. gesticht”. Zij hadden inderdaad moeilijk een meer bekwame en geschikte man, dan Prof. Schermerhorn kunnen vinden, om deze grootse doorbraak tot stand te brengen. De oprichting der partij was volgens het propaganda-biljet „een sprong des geloofs” (m.a.w. „een sprong in het duister”). Het biljet deelt mee, dat de Prof. Chr. Werkgeenschap der P. v. d. A. thans „300 leden-predikanten en ruim 200 leden, werkzaam bij het Bijzonder Onderwijs telt”. Met recht concludeert het biljet op grond van deze indrukwekkende cijfers: „De doorbraak is gelukt”. Inderdaad, ook al kwamen de C.H. Unie en de A.R. partij in 1946 ongedeerd uit de stembus te voorschijn, de doorbraak is gelukt (deze uitspraak zouden wij ook gaarne „een sprong (zij het een rare) des geloofs” willen noemen). Gelukkigwens P. v. d. A. met deze zo geslaagde doorbraak!

Het valt niet te ontkennen, dat vooral onder de vrijzinnige predikanten een vrij aanzienlijk percentage lid is van de P. v. d. A. Voor een groot deel behoorden zij vóór de oorlog tot de S.D.A.P., voor een kleiner deel tot de Vrijz. Dem. Bond en voor een héél klein deel tot de C.H. Unie (doorgebroken A.R.-predikanten zijn ons onbekend). Onder de 300 P. v. d. A.-predikanten zijn er vele vooroorlogse „rode dominees” en slechts weinige na-oorlogse „doorbraak-dominees”. Van een werkelijke doorbraak onder predikanten is dus, evenmin als elders, sprake. De enkele predikanten, die van de C.H. Unie naar de P. v. d. A. zijn overgegaan, waren als de enkele zwaluwen, die nog geen voorjaar maken.

De 300 P. v. d. A.-predikanten zijn dus over 't algemeen geen doorbraak-dominees, maar doodgewone vooroorlogse rode dominees. Op zichzelf eerbiedigen wij hun politieke voorkeur, doch niet de ongemanierdheid, welke er meestal bij schijnt te horen. Deze ongemanierdheid uit zich niet alleen in de minachtende en smalende wijze, waarop velen hunner over politieke tegenstanders spreken, maar ook in de onbeschaamde propaganda voor hun partij, welke niet past bij de waardigheid van hun ambt.

Tijdens een recente bijeenkomst met collega's van mijn kerkgenootschap bleek mij dat vele P. v. d. A.-collega's zonder crupules raambiljetten in hun pastorie hadden opgehangen, terwijl alle V.V.D.-collega's (hoe vurige en actieve partijleden ook) dit achterwege hadden gelaten. Evenals burgemeesters behoren predikanten niet aan de weg te timmeren met hun politieke sympathieën.

De P. v. d. A.-predikanten, die hun ambts-woningen met politieke raambiljetten onteren, tonen weinig begrip te bezitten voor de waardigheid van hun ambt.

Bij de meeste P. v. d. A.-predikanten is dus van een doorbraak der antithese geen sprake, omdat zij voor de oorlog reeds rood waren. Zo men wil, kan men velen onder hen toch wel „doorgebroken predikanten” noemen, omdat zij de waardigheid van hun ambt met hun ongepaste propaganda hebben „doorbroken”.

Boskoop.

Ds. P. D. VAN ROYEN.

Indië en onze jongeren

Eén ding weten wij allen: het gaat slecht, heel slecht in en met Indië. Maar dat laat nog altoos de brede lagen van ons volk onbewogen. Dat is droefig maar toch niet onbegrijpelijk. De voorlichting door heel die horde officiële en officieuze voorlichters is en blijft erbarmelijk. Ons volk is moe, teleurgesteld en..... beu van Indië. Het dadelijk waarneembare gevolg? Vaders en voogden vragen zich bezorgd af: kan mijn jongen nog een toekomst in Indië vinden? Moet hij zijn Indische studies niet afbreken en omschakelen op iets anders?

Studerende jongelui twifelen..... weifelen..... en komen dan dikwijls op Overzeese Gebiedsdelen bij onbevoegden terecht.

„Zie”, schreef ons onlangs een wetende, die ondanks alles blijft volhouden, „die Unie van Romme is een irrealiteit. Maar de realiteit ervan is de aanwezigheid van Nederlanders daarginds. En dus moet het regeerbeleid de positie van die Nederlanders, onverschillig of zij ambtenaar dan wel particulier zijn, vastleggen. Laat men toch begrijpen dat niets voor de toekomst zó funest zou zijn als het heengaan, het wegblijven der Nederlanders. Zolang zij er zijn, bestaat de band in feite en blijft de noodzaak verder te werken. Vallen zij terug, dan wordt daarginds alles overgeleverd aan de Djogja'se extremisten en dat zijn de in Moskou opgeleide communisten. Nu, juist nu mag van opgeven en heengaan geen sprake zijn. Nu, juist nu moeten de besten onder de jongeren, kerels met pit en uit één stuk, niet versagen en zich inzetten. Wel, wat bliksem: aan de jeugd was toch altijd de toekomst?”

Ja..... maar de kaarten liggen voor die jongeren wel heel ongelukkig. Een paar dagen geleden kwam een 21-jarige jongen bij ons om raad. In de bezettingsjaren ondergedoken. Nu en dan een paar lessen — en verder op hoop van zegen. Thans, in zijn 21ste, heeft hij het einddiploma H.B.S. gehaald. Goede cijfers, geen onvoldoendes. Hij heeft een technische inslag en wil naar de Middelbaar Technische School. Dan kan hij op zijn 24ste jaar klaar zijn voor een baan en... voor het leven. Hij heeft reeds drie jaar verloren. Maar... op 1 September a.s. moet hij in dienst. Niets aan te doen — soldaat worden en voor twee jaar naar Indië. Dat wil zeggen: op zijn 24ste jaar kan hij na behouden terugkeer, aan die M.T.S. beginnen. En dat betekent: tenzij er wonderen gebeuren, tenzij hij tijdens zijn dienstverband een behoorlijke opleiding kan vinden, wordt de levensgang van zo'n jongen volkomen doorbroken. En... waarvoor? Want dat vragen zij zich af: waarvoor?

Vergeet niet hoeveel tienduizenden soldatenbrieven hier wekelijks worden ontvangen. Vergeet niet hoeveel duizenden van die soldaten ontmoetigd, kritisch, fel maar altijd teleurgesteld naar huis schrijven: moesten zij voor dit hopeloze gedoe al die offers brengen? Vergeet niet hoe dus de nieuwe lichterling hier met dat soldatenpak de ontstemming, de tegenzin, de moedeloosheid aanvaardt: waarvoor dit alles? Voor een verloren zaak?.....

Zo staan die jongens tegenover hun levenskansen. Zij moeten naar Indië: de bevolking bevrijden — Indië redden. Zij halen hun schouders op. Indië is immers niet meer te redden? Dat zegt iedereen.....

Over koude oorlog in Malakka

En draaihartigheid

Onze Engelse vrienden legden in Nederlands-Indië na de bevrijding een brede basis voor chaos en ellende, waarop de regeringen Schermerhorn en Beel met onmiskenbare gevolgen hebben voortgebouwd.

Onze Engelse vrienden ontwaarden in ons Indië de opbloei van een door en door gezond nationalisme, dat uitsluitend beoogde de vorming van een hechte twee-eenheid.

Onze Engelse vrienden weigerden in te zien dat dit nationalisme, mede door hun fouten, werd misbruikt door op Moskou ingestelde communistische activiteit.

Onze Engelse vrienden beletten, middellijk en onmiddellijk, daartegen de enig-mogelijke maatregelen te treffen.

Derhalve lazzen wij met klimmende en beklemmende verbazing een hoofdartikel van de bekende Scrutator in de evenzeer bekende Sunday Times (11 Juli): „Cold war” in Malakka.

Want Clio (mit dem gerechten Griffel — lees Heine!) boekt thans voor onze Engelse vrienden in haar boek der Historie een herhaling van hetgeen Nederland op Java overkwam: op het voor de Commonwealth onmisbare schiereiland Malakka braken door communisten opgezette onlusten uit.

Scrutator schrijft — en Nederlanders schreven indertijd vrijwel woordelijk hetzelfde ten opzichte van Java —:

„Toen wij op Malakka terug kwamen, heette men ons welkom want het volk was tot de overtuiging gekomen dat wij het gelukkigere hadden gemaakt dan de Japanners. In den beginne begonnen wij enige misslagen o.a. in de behandeling der sultans in Malakka. Maar na korte tijd zetten wij ons er toe het bestuur meer dan tevoren afhankelijk te maken van de instemming der bestuurders, terwijl tegelijkertijd goede publieke diensten werden hersteld benevens een voor haar taak berekende politie; voorts werd die orde verzekerd, welke nodig is voor her-opbouw der voornaamste industrieën.

Maar... then Russia began to put a finger in the pie”.

Die vinger werd ook in de Ned. Indische pastei gestoken — op gans gelijke wijze als Scrutator dit voor Malakka aangeeft: een guerilla met brandstichting en moord vooral gericht tegen rubber- en tin-industrie en het daarbij werkzame personeel. Ook in Malakka werden en worden planters vermoord. Ook in Malakka worden chaos, ellende en..... vrees verwekt.

Ned. Indië werd in soortgelijke omstandigheden verblijd en gesterkt door het ingrijpen van de Veiligheidsraad. En met een commissie voor goede diensten. En met een veto tegen een politieel optreden.

Onze Engelse vrienden en de Australische vrienden van deze vrienden behoorden tot deze verblijders.

Mer zou thans wellicht vermoeden dat onze Engelse vrienden in eigen huis en hof gelijke beginselen en gelijke middelen zouden toepassen. Maar dan vergist men zich. Want zij vragen thans bij penne van Scrutator: welke middelen moeten worden toegepast? En zij antwoorden onvervaard: Obviously (voor de hand liggend) DRASTIC MEASURES!

Natuurlijk! Ook vele Nederlanders beschouwden dit indertijd in hun hof als voor de hand liggend. Maar... onze Engelse vrienden...

En Scrutator schrijft:

Meedogenloze (relentless) maatregelen ten onderdrukking zijn onontkoombaar. Leger, vloot en luchtmacht hebben ieder hun deel bij te dragen... vooral de luchtmacht. Maar dit alles zal niet baten tenzij zij de wet aan hun zijde hebben. Stappen zijn reeds genomen die de democratie (hear! hear!) in normale omstandigheden zou verwerpen, maar die ONONTBEERLIJK zijn bij het bestrijden van georganiseerde ter-

roristen: arrestaties op grote schaal, rechtzittingen met gesloten deuren en met geheimhouding van de namen der getuigen, geen lang verloop tussen vonnis en... terechtstelling. Want: 52 moorden en 27 aanslagen in 2 maanden op „key men” in industrie en bestuur betekenen een onhoudbare aftapping (drain)”.

En dus: MEEDOGENLOOS IN-GRIJPEN — enkele dagen geleden hebben onze Engelse vrienden dan ook op grootscheepse wijze hun luchtmacht tegen de terroristen ingezet. En ráák.

Máár: in ons Indië geschiedde die onhoudbare aftapping op nóg groter schaal. In ons Indië bleek de chaos, de ellende en... de vrees onder de goedwillende bevolking nog véél groter.

En onze Engelse en Australische vrienden..... wel, het volgende is klaarblijkelijk bedoeld als..... neen, niet als „peccavi” (een Engelsman zondigt nimmer) maar wellicht als vriendschappelijke troost:

Met oogkleppen achter tractaatjes

Een slechte dienst aan Frankrijk

Frankrijk is — men zou haast geneigd zijn het te vergeten — de grootste continentale mogendheid aan deze zijde van het ijzeren gordijn. Dit land blijft dus een zeer belangrijke taak in een West-Europees verdedigingsstelsel beschoren. Hoe bedroevend is het dus, dat verleden week een Franse regering — en dat nog wel op het hoogtepunt van de Berlijnse crisis, die meer en meer een militair karakter ging aannemen — gevallen is op de militaire begroting. De socialisten zijn hiervan de schuld. Zij wilden op een bedrag van 300 milliard francs drie milliard bekobbelen. Dat was om hun aanhangers te plezieren, die, als hadden zij oogkleppen op, het anti-militarisme van de socialistische tractaatjes blijft volgen, ook waar de verdediging der democratie (óók der sociaal-democratie) een bewapening eist.

Toch was dit niet de ware aanleiding van het ontslag der socialistische ministers op een ogenblik, dat het na-oorlogse Frankrijk en ook het na-oorlogse West-Europa meer dan ooit een Franse regering behoefde. Even doctrinair als de socialisten zijn op het militaire gebied zijn zij op het economische. Het was hun van het begin af aan een doorn in het oog, dat de Franse economie bepaald werd door iemand, die de liberale beginselen was toegedaan. De socialistische ministers kregen hoe langer hoe meer last van partijgenoten, dat zij zich René Mayers maatregelen, die zo tegen het socialistische geweten indruisten, lieten aanleunen.

Maar niet alleen het geweten kwam in opstand, ook het partij-belang. Een der gevolgen van Mayers maatregelen was n.l., dat er 150.000 ambtenaren ontslagen werden (een zeer nodige bezuinigingsmaatregel). De reactie hierop vreesden de socialisten, wier aanhang voor een belangrijk deel bestaat uit ambtenaren, in de uitslag der verkiezingen, die in het najaar gehouden worden, weerspiegeld te zullen zien. Vandaar een hevige socialistisch protest tegen dat ontslag. De vrees, dat de aanhang, die zij nog hebben, over zal lopen naar de communisten, verleidt de socialisten er telkens weer toe om te trachten hun socialistisch geloof in daden over te zetten. Dit brengt hen dan in conflict met de rest van het kabinet, die niet socialistisch denkt. Zoals nu weer. De socialisten staan in een parlementair vrij sterke positie. Dat wil zeggen: zij kunnen speculeren op de afkeer van de andere partijen om met De Gaulle samen te werken. Zolang n.l. de katholieken en de radicalen niet

„The experience may enable us to judge with more understanding and charity some other Governments which are dealing with DISORDERS OF RUSSIAN ORIGIN (de ondervinding moge ons in staat stellen met meer begrip en mildheid enige andere regeringen te beoordelen, die tegenover ongeregeldeheden van Russische oorsprong staan).

Onze Engelse vrienden richten vervolgens een bemoedigende en begrijpende alinea tot..... Griekenland en China.

Maar onze Engelse vrienden vergeten NEDERLAND volkomen in deze opmerkelijke beschouwing! Obviously?

Vindt dit opmerkelijke verzuim van onze Engelse vrienden wellicht zijn oorsprong in een onplezierig doch onwaarschijnlijk schuldbesef dan wel in dat typische ziektebeeld, hetwelk onze Engelse vrienden klaarblijkelijk gemeen hebben met de koolplant: draaihartigheid?

Marie, eerste dienaar van Marianne

met deze autoritaire figuur in zee willen gaan, moeten zij, om een meerderheid in de Kamer te krijgen, met de socialisten samenwerken. (Met de communisten, die de sterkste partij in de Kamer vormen, wil niemand samenwerken, dus die vallen buiten iedere berekening). De socialisten kunnen dus min of meer de wet voorschrijven.

Maar die berekening gaat, zoals gezegd, slechts op, zolang de middenpartijen De Gaulle willen uitsluiten. Hoe meer nu de socialisten chicanes maken, des te meer neigen de anderen ertoe over om hun oordeel over een samenwerking met de generaal te herzien. Zo denkt het kiezersvolk er ook over. Hoe vaker het blijkt, dat een parlementair regime in Frankrijk machteloos is, des te meer mensen zullen hun heil bij de anti-parlementariër. De Gaulle zoeken. Dat is natuurlijk een rem op de socialistische vrijbuitery. Maar deze keer heeft de rem niet gewerkt. De socialisten zaten zo zeer klem tussen de wensen van hun eigen partij-congres en die van de regering, dat zij tot de onverantwoordelijke daad zijn overgegaan een kabinetsformatie te forceren.

Nu, zij hebben hun trekken thuis gekregen. In plaats van René Mayer zit nu Paul Reynaud aan financiën en het ziet er niet naar uit, dat deze laatste premier van de Derde Republiek, die wegens zijn wilskracht en vechtlust de bewondering van Churchill heeft gewekt, iets slapper zal optreden dan zijn voorganger. Aan het hoofd van het kabinet staat geen socialist, zoals zij gehoopt hadden, ook geen lid van de M.R.P. (die ook niet afkerig is van ordening), maar eveneens een man van de Derde Republiek, een radicaal, dus een liberaal. Dat hebben de socialisten

Het mannetje en het toneel

Arie den Hertog werd de prijsbekroonde schrijver van het jubileums-openluchtspel „Het wonderlijk uur” Het Binnenhof werd met tribunes dicht getimmerd, Arie koos zijn vooruitgeschoven commandopost op de Witte en... ja, als het nu in 's hemelsnaam maar niet regent! Openluchtspelen verregen in Holland „in beginsel”. Iets of iemand in het heelal voelt er niet voor. In Delft verdronk Hoekstra's verdienstelijke jubileums-poging. En zodra een paar geestdriftige zonnebaders Adam uit ballingschap naar een weiland-met-bos-sage leiden, worden de weerberichten kritiek.

„Zonde en jammer”, vond het mannetje, „want voor dat wonderlijke uur heeft een van de boden nog een vensterplaatsje voor me. Da's nog een ouwe relatie. En aan één zo'n koefnoentje valt meneer den Hertog zich geen blauwe plekken. Maar wedden dat het regent?”

Ik wed n ó ó i t een outsider tegen het hele veld.

„Ik ook niet”, erkende hij, „maar binnenshuis wordt het toneel me veel te duur. En bovendien te Amerikaans. Nee, op dat gebied mis ik de stembusstrijd toch. Toen zat ik om zo te zeggen, om de andere avond voor 2 dubbeltjes in een volledige voorstelling. Alle sterren heb ik gezien en gehoord — van Lunshof tot Gerben Wagenaar toe. God, God, wat kunnen die lui comédie spelen! Stuk voor stuk karakterspelers en typeurs. Ziet U, en dan vraag ik me weleens af waarom ze in de Stadsschouwburg altijd weer opnieuw Albert Dalsum en Defresne naar voren brengen en het nou nooit eens proberen met een gastrol van een beroeps-politicus. Herinnert U zich nog „De man, die de klappen kreeg”? Prachtig van Lugt, hè? Maar zet Koos Vorrink daar eens in! Regelrecht uit de natuur gegrepen! En ik zie professor Schermerhorn al als Figaro... en dan in die grote scheer-scène... Figaro, hi... Figaro, ha... en maar vragen of het mes goed is... en van het kastje naar de muur en van de muur naar het kastje... En dan professor Logeman als de markies van Carabas in de Gelaarsde Kat... Dat wordt elke avond besproken uitverkocht. Want dá t wil ons volk immers: echt levend, sappig toneel! En door wie kan het beter bediend worden dan door mannen, wie het toneelspel in het bloed zit? Nou?...”

Er zit inderdaad wat in...

ABR. EXODUS.

moeten slikken. Het heeft moeite gekost. Waarschijnlijk heeft het besef, dat in geval van een weigering van hun kant de weg voor De Gaulle gebaand was, hen er op het laatste ogenblik toe doen besluiten de bittere pil te slikken en het nationale belang boven het partijbelang te kiezen. Hadden zij dat niet eerder kunnen bedenken?

Want hun gesties hebben heel wat kwaad gedaan. Niet alleen hunzelf, maar ook Frankrijk, ja zelfs geheel West-Europa. Zij dragen de verantwoordelijkheid ervoor Frankrijk op een ogenblik van hevige internationale crisis zonder regering te laten zitten. Hiermee hebben zij een „testimonium paupertatis” uitgereikt aan hun eigen land en aan ons bedreigde werelddeel, waarin het zo'n vooraanstaande plaats inneemt, waarmee het zelfs in sommige delen der wereld wordt vereenzelvigd, een buitengewone slechte dienst bewezen.

Volk van morgen

door Amy Groskamp-ten Have

De jeugd van vandaag is het volk van morgen — zie daar een leuze, die als alle andere leuzen zo vaak herhaald is, zo afgezaagd, zo overbekend, dat de diepe waarheid ons helemaal niet meer als iets buitengewoons of zelfs maar iets belangrijks treft.

De jeugd van vandaag is het volk van morgen... och ja, dat weten we immers wel — en wat zou dat dan nog —? het interesseert ons niet — het doet ons niets. De jeugd van vandaag is een probleem en we hebben al zoveel problemen dat een meer of minder er niet veel toe doet....

Er worden zo veel beroepen op ons gedaan — het leven stormt zo op de hoogste versnelling op ons af dat er eigenlijk niets meer bij kan.

Ons withoudingsvermogen, onze belangstelling en onze spankracht geraken overbelast. En dan geloven we het verder wel.

Maar dan kan het voorkomen, dat temidden van die verwarrende veelheid, een bericht, een mededeling — een los gezegde opeens onze aandacht trekt en — vasthoudt. En dan bemerken we tot onze verrassing, dat onze belangstelling nog springlevend is en dat wij er zelfs graag nog wat meer van zouden willen horen.

Van harte hoop ik dat het U even zo moge gaan met het nieuwtje waarover ik het vandaag met U wilde hebben.

Dat nieuwtje betreft de jeugd en wel meer in het bijzonder het onderwijs.

Dat er scholen zijn voor achterlijke kinderen, scholen voor uitzonderlijk begaafde kinderen, scholen voor blinden en doven, dat weten we.

Dat alles behoort bij het Bijzonder Onderwijs.

Maar — er zijn ganse groepen kinderen, die noch blind, noch doof, noch achterlijk zijn — alleen maar moeilijk. Dat zijn de zogen. Zorgenkinderen.

Hun storend gedrag, dat van vele uiteenlopende oorzaken het gevolg kan zijn, werkt ontwrichtend in klasseverband en later, wanneer zij tot moeilijke, vaak onevenwichtige mensen zijn opgegroeid, remmend op de geestelijke en morele opbouw van de maatschappij waartoe zij behoren.

Het mannetje zoekt een man

Het is symptomatisch dat in deze donkere dagen uit 10 miljoen Nederlanders uitgerekend net dr. Beel een kabinet moet samenstellen. Hij is een braaf man en een goed huisvader en hij zou als burgemeester van een plattelandsgemeente tot een sieraad onder zijn vakgenoten zijn gegroeid. Maar als minister-president....

Dus — wij schrijven dit op Zondag 25 Juli — leverde dr. Beel zijn onopgeloste opdracht weer in en kreeg meteen een nieuwe vorm een kabinet. En zonder nadere bijvoegelijke bepalingen.

„En denk nu eens aan 1672”, zei mijn vriend, het mannetje, „de tijd van reddeloosheid, redeloos en radeloos. Stel U voor dat toen in plaats van stadhouder Willem III dr. Beel uit de bus was gekomen! Dat bestaat toch niet! Is U soms niet radeloos? Is de huishoudkas niet reddeloos? En werden we ooit zo redeloos geleid? Toch dr. Beel! Terwijl ons volk op apegapen ligt en oom Stalin, om zo te zeggen, elke morgen réveille op het Rokin kan komen blazen!

Ik snap het niet!”
Ik snap het evenmin.
„Hoed je niet alleen voor de duivel maar ook voor de evenredige vertegenwoordiging”, waarschuwde dr. Colijn in Augustus 1939 Sir Bruce Lockhart.

Dientengevolge kreeg Churchill tenminste nog zijn kans — wij bleven zitten met jhr. de Geer als aanvoerder van een Nederlands elftal, dat bijna 10 jaar later nog een enquête behoeft.

„Zou er nu in Nederland geen enkele Spaak wonen?” wou het mannetje weten, „kunnen wij nu met z'n allen geen dozijn mannen opbrengen, die ons uit de soep halen? Meer dan 9500 ambtenaren commandeert minister Mansholt voor landbouw, visserij en voedselvoorziening. En elke hoofdamtenaar met een privé-secretaresse. Op Buitenlandse Zaken maken ze ons gewoon belachelijk. En aan de overkant van het Plein is het elke dag uitverkoop van koloniale restanten. En....”

En honderdduizenden mannetjes jammeren met mijn mannetje mee. En ik zit met de Zondagsbladen: Indisch probleem vraagt een bekwame kabinet — Landsbelang gaat boven Partijbelang. — De socialisten met blindheid geslagen. — Geen kleinheid meer! — Een sterk kabinet! — Een homogeen kabinet! — Ten Principiële....

Maar waar ergens vinden we de mannen? En... stel dat wij vinden: hoe krijgen we hen naar voren en door het mateloos en verpletterend gedrang der prominenten? Problèmes....

ABR. EXODUS

Niets nieuws onder de zon? Dat denkt U maar!

Alvorens iets te vertellen over de proef die thans in Haarlem wordt genomen met deze moeilijke kinderen, wil ik uit een van Febr. 1948 gedateerde brochure van de Schoolraad voor het Buitengewoon Openbaar lager Onderwijs te Amsterdam, de volgende rubricering overnemen.

In deze brochure worden de moeilijke kinderen ingedeeld in zeven groepen. Met voorbijgaan van de overige voor de onderhavige proef niet in de eerste plaats in aanmerking komende kinderen, licht ik hieruit die categorieën waarmede in hoofdzaak de proef wordt genomen.

Dit zijn: Kinderen met op de voorgrond treurende temperaments — gevoels- en wilsstoornissen; kinderen in wier leven minder gunstige milieu latente disposities tot uiting brengen, welke aanleg in gunstiger omstandigheden latent had kunnen blijven; verwaarloosde kinderen (waaronder de verweerde) d. w. z. kinderen, die onder een geestelijke verwaarlozing lijden, welke niet aan een bepaalde bevolkingslaag is gebonden.

Conflictkinderen, wier moeilijkheden, op een verzwakte constitutionele basis ontstaan, vaak een incidenteel karakter dragen en bij goede behandeling vaak van voorbijgaande aard zijn.

Neurotische kinderen wier geestelijke groei geheel of ten dele is geblokkeerd of die tot een vroeger stadium terugvielen tengevolge van vroeg kinderlijke of recente psychische verwondingen.

Chronische zieken (t.b.c., suiker- en asthmapatiëntjes).

Kinderen met leermoeilijkheden, welke gedragsbezwaren tengevolge hebben.

Kinderen met concentratiegebreken en partiële defecten op een der gebieden van het schooleren.

Kinderen met stoornissen op gezichts- en gehoorsgebied bij intact zijnde zintuigen.

Kinderen met lees-, schrijf-, reken- en spreekstoornissen welke menigmaal in de school worden misduid of over het hoofd gezien.

Geen van deze hier opgesomde groepen is onder te brengen onder de achterlijken, de gebrekkigen of de imbecielen.

Daarom gaan de meesten dezer kinderen naar een „gewone” school en — dan begint na korter of langer tijd de misère voor hen en — voor anderen.

Voor deze kinderen wier moeilijkheden van zo uiteenlopende aard zijn dat het niet mogelijk is hen in een groepsverband samen te bundelen, die evenmin uitzon-

derlijk genoeg zijn om voor hen een geheel aparte school te stichten en die toch in het gewone klasse-verband niet op hun plaats zijn, heeft men iets nieuws bedacht: een heilpaedagogische behandeling — ik zou het willen noemen: een cursus in geestelijke heilgymnastiek die het kind met leer- en gedragsstoornissen in staat stelt na afloop van de cursus weer in het gewone klasse-verband te worden opgenomen waar het dan gewoon met de anderen mee moet kunnen.

Men is, geleid door langjarige ervaring en verrassende uitkomsten op het gebied der zielkunde tot het inzicht gekomen dat het aanbeveling verdient om het onmaatschappelijke en onharmonische in de wortel, d. w. z. in de jeugd tot ombuigen in de goede richting te brengen inplaats het in de volwassen anti-sociale te straffen.

En dit is alweer niets anders dan de toepassing van het oude spreekwoord: Voorkomen is beter dan genezen.

Het storend gedrag van de moeilijke kinderen kan allerlei oorzaken hebben en van deze oorzaken hangt de toe te passen behandeling af. Van groot belang hierbij is het vaststellen van het tijdstip waarop het gedrag van het kind in ongunstige zin is veranderd, daar hier de sleutel kan liggen tot het ontdekken van de oorzaak. Wie onzer kent niet het kind, dat snoept en steelt — het kind dat geen seconde stil kan zitten, — het kind dat dadelijk is afgeleid — het prikkelbare kind en het kind met overdreven angsten? Wie onzer heeft niet wel eens vastgesteld gestaan over het schijnbaar ontbreken van een geweten of over onbegrijpelijke wreedheid bij een kind? Dit zijn maar enkele typen, maar hoe veel zorg en naderheid kunnen zij ouders en opvoeders bereknen!

Zij zijn niet ziek — zij vertonen noch lichamelijk, noch geestelijk ernstige afwijkingen. Zij zijn alleen maar „onmogelijk”.

De oorzaken hiervan op te sporen en te elimineren en het kind in staat te stellen zijn eigen betere zelf te zijn — ziedaar de opzet van deze proefnemingen die een unicum is in ons land en waarvan Haarlem de primeur heeft.

En nu willen wij mejuffrouw A. Dekker, de lerares die hiertoe aangezocht, deze uiterst moeilijke maar prachtige taak op zich genomen heeft, aan het woord laten:

Om paedagogische redenen is de keuze gevallen op alleen jongens van het tweede en derde

leerjaar van de lagere scholen. In het najaar '46 bezocht ik alle lagere scholen in Haarlem om de leerkrachten op de hoogte te brengen van de op te richten klasse. Er werden 64 kinderen opgegeven, 52 van het o.l.o. en 12 van het biz. l.o. Na overleg met de kinderpsychiater werd een 15 tal gekozen. Deze kinderen kwamen na psychologisch en didactisch onderzoek ter observatie in de nieuwe klasse waar zij individueel onderwijs ontvingen, ieder met de eigen boekjes en schriften van de eigen school.

Ieder vervolgt zijn werk op de eigen methode. Er werd regelmatig contact gehouden met de betreffende leerkracht, die op de hoogte werd gebracht van de uitslag der verschillende onderzoeken. Teneinde het contact met de eigen groep niet te verliezen werd de Vrijdagmiddag steeds in de eigen school doorgebracht, waar dan door mij een bezoek werd gebracht. Verder werd er voeling gehouden met de ouders en de verschillende huisartsen.

De verwachting is deze dat het grootste deel der thans opgenomen kinderen met de nieuwe cursus in het eigen klasseverband kan terugkeren. De eigen leerkrachten kunnen met behulp der verstrekte rapporten verder werken.

Tot zover juffrouw Dekker.

Iedereen die in eigen of ander gezin getobd heeft met het zogenaamde „onmogelijke” kind zal dankbaar en verheugd zijn met de nieuwe mogelijkheden die hier worden geopend.

Hoeveel ouders van gezonde kinderen-waar-geen-huis-mee-te-houden -is schrikken niet huiverend terug voor bijzondere scholen voor onevenwichtigen!

Als deze opzet slaagt — en hij moet slagen! — dan zal dat niet alleen een enorm groter percentage kindergeluk tengevolge hebben, maar er zullen duizenden onevenwichtige on-sociale en verdwaalde volwassenen minder zijn in onze maatschappij.

Dit is opbouwwerk van de hoogste orde, want het omvat alle lagen van de maatschappij met al geheel voorbijzien van ieder standsverschil.

Dit is vooruitstrevende onderwijs politiek op een grondslag van waarachtige democratie.

Abraham van Stolk & Zoonen N.V.

Houthandel

Schaverij - Zagerij

Vuren - Dennen - Oregon-Pine - Pitch-Pine - Heipalen

Rotterdam, Telef. 35400 - Postbus 1100

N.V.
W. A. HOEK's

MACHINE- EN ZUURSTOFFABRIEK
Hoofdkantoor en Machinefabriek
te Schiedam.

Compressors voor alle gassen en iederen druk.
Installaties voor de bereiding van zuurstof, stikstof, enz.

Reeds onze
oude reekelden dronken

Weduwe
A. v. d. Eelaart's

**OUDE AROMATISCHE
JENEVER**

Groenewegen's Motorbootdiensten

Leiden-Amsterdam v.v. en Transportonderneming
Hoofdkantoor Leiden, Utr. Veer 6, Telef. 21738

N.V. CORNs. SWARTTOUW'S STUWADOORS MAATSCHAPPIJ

Rotterdam

Lossen en laden van zeeschepen en alle verdere
werkzaamheden.

Opslag van alle soorten goederen.

Het hoofdkantoor, Willemskade 21, verstrekt
gaarne op aanvraag inlichtingen.

Bijkantoren te:

AMSTERDAM - ANTWERPEN - GENT.

Hotel Café Restaurant

Rotterdam Zuid „Het Witte Paard”

**DAKEN -
VLOEREN**

N.V. BETON- & PLATENFABRIEK
%GEBRS. MYNLIFF NIMEGEN
TEL. 20539

C.V. Scheepswerf en
Machinefabriek

v.h. **Botje,
Ensing & Co.**

Hoendiep 10
Frieschestr.weg 79
Groningen

Nieuwbouw van motor-
en stoomschepen voor
gebruik in de tropen.

Reparatie aan schepen,
motoren en stoom-
installaties.

N.V. Lijm- en
Gelatinefabriek

„Delft”

Fabrieksmerk:
TWEË TORENS
Tel. 106-363 - Delft

Adverteert
in dit blad

sihi POMPEN

voor *Scheepvaart*
en *industrie*

Raadpleeg onze
technische dienst

Machinefabriek
C. MATERS C.V.
Beverwijk, Tel. 3141

N.V. SCHEEPSWERVEN

„PIET HEIN”

BOLNES en PAPENDRECHT

DWARSELLINGEN

115 Meter

DROOGDOK

115 x 30 Meter

Fa. Plastimode

AMSTEL 252

AMSTERDAM-C.

J. en K. SMIT's

SCHEEPSWERVEN EN
MACHINEFABRIEKEN

KINDERDIJK

VOOR COLLECTIEVE
PENSIOENVERZEKERINGEN

WENDE MEN ZICH VRIJBLIJVEND
OM ADVIES EN OFFERTE TOT DE
HAV BANK
HOOFDKANTOOR SCHIEDAM
HET KAN UW BELANG ZIJN.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Bevordert de liefde
voor heem en streek!

(Pag. 5 en 6)

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

NOGMAALS OVER DE KABINETSFORMATIE

Het verhaal wordt eentonig. Wij schrijven vandaag Woensdag 4 Augustus. Hetgeen zeggen wil, dat de verkiezingen nu reeds niet minder dan vier weken geleden gehouden zijn, en dat ons land nu al vier weken wacht op een kabinet, dat de taak van het demissionnaire kabinet-Beel zal overnemen.

Reeds enige malen hebben wij uiteengezet om welke redenen wij het betreuren, dat er zo lange tijd moest heengaan voor een nieuw kabinet voor het voetlicht kon treden. In het bijzonder met het oog op de ontwikkelingen in Indonesië moest het naar onze mening van het grootste gewicht worden gacht, dat er stuurlui zouden zijn, die zouden trachten zo goed mogelijk te koersen. Maar, zoals gezegd, wij hebben nu vier weken gewacht. En al zou het mogelijk blijken, dat nog deze week een kabinet zou worden gevormd, dat alles zou niets veranderen aan het feit, dat kostbare tijd voor ons Koninkrijk verloren is gegaan.

* * *

Menigeen vraagt zich met bezorgdheid af waar dat nu toch aan te wijten is. Hier en daar is zelfs al een verwijt uitgesproken. Maar dat alles ~~lijkt ons zeer voorbarig. Het is immers zo, dat de~~ besprekingen over de vorming van het kabinet in een sfeer van de grootst mogelijke vertrouwelijkheid worden gevoerd, en wat daarvan uitlekt is vaak zeer onvolledig en wat bij dat onvolledige dan nog heel vaak wordt gefantaseerd leidt dan veelal tot een resultaat dat met de werkelijkheid niet veel meer van doen heeft. Wie zo wel eens het een en ander uit goede bron over de gang van zaken heeft mogen vernemen heeft zich soms wel eens verbaasd over hetgeen het publiek werd voorgezet. Dat alles zal echter terecht kunnen komen. Er zal immers een moment aanbreken, waarop het nieuwe kabinet voor het parlement zal treden en bij de debatten over het voorgenomen regeringsbeleid zal dan zeker ook de kabinetsformatie zelve, en wat daarmee samenhangt, niet worden verzwegen. Uit hetgeen bij die gedachtenwisselingen naar voren zal komen, moge dan genoegzaam blijken welke struikelblokken bij deze kabinetsformatie overwonnen moesten worden!

Op dit ogenblik willen wij dan ook niet meedoen aan het verbreiden van meningen daarover. Te zijner tijd zal daarover het licht ontstoken worden! Gelukkig!

* * *

Het beeld is sedert vorige week wel gewijzigd. Dr. Beel heeft zijn opdracht tot de vorming van een kabinet terug gegeven en mr. van Schaik de bekwame president van de Tweede Kamer, is vervolgens aan het werk gegaan. Ook voor hem is de taak geenszins gemakkelijk gebleken. Maar met hem is toch wel een man met de formatie belast, die een dusdanig gezag geniet en die over zulk een parlementaire ervaring — trouwens ook ministeriële — beschikt, dat de zaken er wel zeer somber zouden gaan uitzien indien ook hij niet slagen zou. Wie zou het dan wel kunnen en wat zou er gaan gebeuren indien de heer van Schaik geen succes zou hebben, zo vraagt men zich af. Wij hopen dan ook, dat het hem moge gelukken (of al gelukt is!) om een kabinet te brengen, dat voldoende vertrouwen in het parlement zal kunnen vinden. Wij hopen ook, dat het een kabinet zal zijn van brede samenstelling. Zoals wij reeds enige malen betoogden, wordt zulk een kabinet door ons onder de huidige omstandigheden voor ons land het meest heilzaam geacht. Maar het vraagt ook van elke partij het brengen van offers. Vorige week zeiden wij reeds, dat niet één bepaalde partij moet trachten haar stempel op

het beleid der regering te drukken. Ook mag het niet zo zijn, dat enkele groeperingen zich op het standpunt stellen, dat hun parlementaire voorzitters sleutelposities moeten bezetten en dat vooraanstaanden van andere richting op een zijbank mogen meerijden. Op zulk een wijze kan nooit een kabinet ontstaan, dat het nodige vertrouwen heeft. Hopen wij, dat het mr. van Schaik mogelijk zal zijn (of reeds mogelijk gelukt is!) de standpunten tot elkaar te brengen en een kabinet te vormen, dat door zijn samenstelling ook inderdaad het vertrouwen van een belangrijke meerderheid van het parlement hebben kan. Dit is nodig, ten eerste nodig, om de zaken, die regelrecht met onze hoogste rijksbelangen tezamen hangen, tot een oplossing te brengen.

* * *

Het debat, dat vorige week in de Tweede Kamer plaats gehad heeft en waarbij onze fractievoorzitter mr. Oud de leiding heeft gehad, willen wij in dit verband ook naar voren brengen. Bij de behandeling van de grondwetsherziening in eerste lezing is onzerzijds duidelijk naar voren gebracht, dat wij ons onze houding ten aanzien van de behandeling in tweede lezing geheel moesten voorbehouden. Wij zouden onze houding bepalen nadat wij zouden kennis genomen hebben van het nieuwe kabinet en deszelfs voornemens met betrekking tot het te voeren beleid. Dat het onze fractie in de Tweede Kamer daarmee ernst is, is uit het betoog van mr. Oud wel duidelijk gebleken. Zo zeide hij o.m.:

Nu is het standpunt, dat de medeleden mijner fractie en ik zelf innemen in de eerste plaats dit, dat het voor ons van uitermate groot belang is om, voordat wij straks onze stem over deze Grondwetsherziening kunnen bepa-

len, meer te weten dan wij op dit ogenblik weten kunnen, met name te weten welk kabinet daar straks zal zitten, hoe het zal zijn samengesteld en wat zijn program zal zijn, omdat het naar onze mening bij deze Grondwetsherziening in zeer sterke mate zal gaan over het beleid, dat het kabinet volgen zal".

Bezwaren maakte de heer Oud daarom terecht tegen het aan de orde stellen van de behandeling van de Grondwetsherziening in de afdelingen, terwijl hij bepleitte daarmee te wachten totdat de kabinetsformatie zou hebben plaats gehad.

De Kamer heeft het voorstel van de heer Oud verworpen, maar duidelijk is voor ieder geweest, dat het voor onze fractie de hoogste ernst is met het steeds naar voren gebrachte standpunt. Het beleid in het Indische vraagstuk is voor ons van essentiële betekenis. Een Unie is ook onzerzijds bepleit en hetgeen in de thans aanhangige grondwetswijziging daaromtrent neergelegd is kunnen wij aanvaarden. Maar dan moeten er waarborgen zijn, dat het beleid niet koerst in de richting van een Unie, zoals die door ons niet zou kunnen worden geaccepteerd.

* * *

Wij eindigen dit artikel met het vertrouwen uit te spreken, dat het mr. van Schaik nog gelukken moge een kabinet samen te stellen. Met het oog op Indië wordt het de hoogste tijd. Onze partij is bereid haar medewerking te verlenen, indien van andere zijden begrepen wordt, dat onze partij dan ook een plaats moet innemen waardoor ook reële invloed op het beleid kan worden uitgeoefend. Wordt dit beseft, dan zien wij zeer wel de mogelijkheid van opheffing der huidige moeilijkheden.

K.

OVER KALENDERS

Bepaald humoristisch zou het volgende verhaal zijn, indien het tenslotte in beginsel niet ging om voor onze economie zeer belangrijke dingen. De bron van onze gegevens is ditmaal het blad The Commercial Motor.

Eind vorig jaar ontving de heer Sydney Guy, directeur van de Engelse autofabriek Guy Motors Ltd. van de agent van deze firma in ons land, De Nederlandsche Motoren Mij. te Rotterdam, een door deze Maatschappij uitgegeven kalender. Deze kalender viel bij de Engelse onderneming zo in de smaak, dat de heer Guy vroeg, of hij van deze kalender nog enige exemplaren kon ontvangen. Vanzelfsprekend mocht dit en de Nederlandse firma zond nog twaalf kalenders naar de Engelse relatie.

De kalender bestond uit 12 bedrukte, afscheurbare vellen, van ca. 25 x 45 centimeter, waarvan de waarde door de Engelse douane en de dienst voor invoerrechten en accijnzen werd bepaald op..... ongeveer een pond sterling met inbegrip van aankoopbelasting.

De heer Guy, aldus heet het in The Commercial Motor verder, werd echter niet zo maar in het bezit van deze kalenders gesteld. Er werden talloze brieven over deze kalenders gewisseld met het gevolg, dat het ene kalenderblad na het andere zijn actuele gebruikswaarde begon te verliezen.

In Februari van dit jaar ontving Guy Motors van zijn scheepvaartagent bericht, dat de kalenders in Engeland waren gearriveerd en dat de instructies voor het inklaren tegemoet werden gezien. Guy Motors wees er nu op, dat het hier toch om een gift ging en informeerde naar de wijze waarop de verzending naar Wolverhampton kon geschieden.

Zo verstreken Maart, April en Mei en de stapel correspondentie over de kalenders groeide als maar aan. Zo verwezen ambtelijke brieven naar formulier C 105 (invoerrechten), formulier P.T. 26 (aankoopbelasting op geïmporteerde goederen) en de noodzakelijkheid van het verkrijgen van een invoervergunning van het ministerie van Economische Zaken. Een dergelijke vergunning werd aangevraagd, formulier P.T. 26 werd zorgzaam ingevuld, waarbij vooral aandacht werd besteed aan de ruimte bestemd voor het vermelden van het doel (niet van het doel „waarnaar wij streven") waarvoor de goederen zouden worden gebruikt. Op de vraag naar dit doel van het gebruik werd geantwoord:

„Gebruik als kalenders voor 1948. Dit gebruik is alleen mogelijk in het onwaarschijnlijke geval, dat wij de kalenders vóór 1949 in ons bezit hebben".

Tenslotte kwam de zaak te lang en leste in orde en de „gratis"-kalenders kwamen — zes maanden te laat! — in Wolverhampton aan, vergezeld van een rekening voor £ 13.14.6. Het grootste deel van dit bedrag bestond uit „aankoopbelasting" ad £ 8.16.1. De rest had betrekking op verzendkosten en 12 sh. 7 d. voor huur en opslagruimte bij de haven!

Tot zo ver in grote trekken het verhaal van The Commercial Motor.

Zeker, dit verhaal speelt zich niet af in Nederland, doch in het hol van de geleide-economische eeuw, Engeland.

Ook na de verkiezingen herhalen wij onze vraag:

„Hebt U er ook genoeg van?"

★ PUBLIEKRECHTELIJKE BEDRIJFSORGANISATIE ★

Geen werkelijke democratie in het bedrijfsleven

III

Het onderdeel van het ontwerp Publiekrechtelijke Bedrijfsorganisatie, waarbij men de pogingen tot verzoening der tegengestelde standpunten en derhalve de synthese tot verkrijging van een aanvaardbare bedrijfsorganisatie het energiekst toegepast is de Sociaal Economische Raad. Wanneer men taak en samenstelling van dit toporgaan nagaat, ziet men een merkwaardige dooreenmenging van denkbeelden en systemen.

De taak van de S.E.R. is tweeledig: hoogste bestuurscollege van de Algemene Bedrijfsorganisatie enerzijds, adviescollege voor de regering anderzijds. In eerstgenoemde kwaliteit is hij BEDRIJFSorgaan, in de andere STAATSorgaan overeenkomstig art. 80 der Grondwet. Is dit op zichzelf reeds een eigenaardige figuur, nog zonderling doet het aan dat de raad — met het oog op zijn adviserende taak voor ten hoogste 1/3 samengesteld uit door de overheid benoemde „onafhankelijke deskundigen” — als BESTUUR van de algemene bedrijfsorganisatie eveneens niet-bedrijfsgenoten en nog wel door de overheid benoemde, in zijn midden heeft! Dat is het resultaat van een o.i. weinig geslaagd compromis, dat het wezen der autonome bedrijfsorganisatie geweld aandoet.

Wij zijn van mening, dat men de goede zaak een dienst zou bewijzen, door hierop alsnog terug te komen. De besturende resp. controlerende taak drage men op aan het zelfstandige bestuur der Algemene Bedrijfsorganisatie, samengesteld uit evenveel vertegenwoordigers der centrale organisaties van ondernemers en van arbeiders, uit wier midden de Kroon, op voordracht van de Raad, een voorzitter benoemt. De adviserende taak worde opgedragen aan een afzonderlijke S.E.R., voor welke het bestuur der Algemene Bedrijfsorganisatie ten hoogste 2/3 der leden, op grondslag van pariteit, ter benoeming aan de Kroon voordraagt. Aldus komt er een zuiver adviescollege voor de regering tot stand, zonder vermenging van bevoegdheden. Men zou daartoe de bestaande Wet op de Economische Raad kunnen herzien. De bedrijfsorganisatie blijft dan vrij van overbodige overheidsinvloed; aan haar waarnemers heeft de regering voldoende om zich nauwkeurig op de hoogte te stellen van de gang van zaken in een bedrijfsorganisatie, zulks mede met het oog op haar schorsings- en vernietigingsrecht.

slechts in schijn bedrijfsorganen zijn, doch in feite overheidslichamen, die aan de leiband van het betrokken departement lopen en in hun werkwijze zuiver ambtelijk, ja zelfs bureaucraatisch, handelen. En juist op deze verticale organen, meer dan op de horizontale bedrijfschappen, richt zich de voorkeur van socialistische zijde, wat te denken geeft! Wij onderschrijven ook het bezwaar, dat de geprojecteerde bedrijfsorganen in structuur en werkwijze weinig democratisch zijn. Het zijn immers organen (bestuurscolleges van een beperkt aantal vertouwensmannen), geen organisaties, waarin aan de leden enige invloed op het beleid toekomt. Die beïnvloeding verwacht men van de vrije organisaties in de betrokken bedrijfstak, waar de meningsvorming moet geschieden. Ook op deze wijze zien wij, op grond van praktische ervaring, weinig van de inwerking van de gezonde invloed der bedrijfsgenoten terechtkomen. In dit opzicht zijn de nieuwe bedrijfsorganen zelfs minder democratisch dan de nog bestaande vakgroepen, waarin na de bevrijding bestuursverkiezingen zijn gehouden, bij welke alle leden vrij hebben kunnen stemmen!

Wij hadden dan ook verwacht, dat de bedrijfsorganisatie, nu zij geheel in nationale zin kan worden opgebouwd, zich tenminste door het toekennen VAN ACTIEF KIESRECHT AAN ALLE BEDRIJFSGENOTEN gunstig daarvan zou hebben onderscheiden en werkelijke democratie in het bedrijfsleven zou hebben gebracht. Het komt er nu op neer, dat de representatief geachte vrije organisaties * zich niet alleen het recht tot candidaatstelling voor de besturen zien toebedeeld — waarmee wij ons nog wel zouden kunnen verenigen — maar ook het benoemingsrecht. Dat brengt in feite een monopoliepositie voor de besturen dier bevoorrechte organisaties, want nergens is voorgeschreven, dat de LEDEN dier verenigingen door middel van vrije verkiezingen over die benoemingen hebben te beslissen. Het voorgestelde systeem kan er toe leiden, dat grote minderheden der bedrijfsgenoten, wellicht

zelfs meerderheden, van invloed worden verstoken. Dan moeten zij zich maar by de als representatief erkende vrije organisaties aansluiten, luidt de repliek, doch men vergeet daarbij, dat er gegronde redenen kunnen bestaan om niet tot zodanige vereniging toe te treden en dat men die in een vrije, democratische gemeenschap niet alleen moet eerbiedigen, doch ook zonder discriminatie behoort te laten.

* * *

Het is een bekend verschijnsel, dat er in talrijke bedrijfstakken onder de ondernemers groeperingen zijn ontstaan, hetzij op grond van levensbeschouwing, hetzij wegens uiteenlopende sociaal-economische opvattingen of belangenverschil. Naar onze overtuiging kan men die uit maatschappelijk oogpunt gerechtvaardigde verscheidenheid slechts recht doen wedervaren door voor de bestuurscolleges vrije verkiezingen, waaraan alle betrokken bedrijfsgenoten kunnen deelnemen, voor te schrijven. Wij achten dit een logische eis van democratie en het is onbegrijpelijk, dat men in het ontwerp een in wezen autoritair systeem heeft voorgesteld.

Tenslotte menen wij bezwaar te moeten maken tegen het niet gelijktijdig indienen van een wetsontwerp op de ADMINISTRATIEVE RECHTSPRAAK als een onmisbaar tegenwicht ten opzichte van de verstrekkende bevoegdheden der bedrijfsorganen. Weliswaar verontschuldigt de M. v. T. dit manco met verwijzing naar de aanzienlijke vertraging, welke verwezenlijking van deze wens ten gevolge zou hebben, doch wij stellen daartegenover, dat de ervaring met bestaande publiekrechtelijke bedrijfsorganen toch wel zonneklaar heeft aangetoond, hoe groot de BEHOEFTE AAN RECHTSZEKERHEID op dit gebied is.

Wij besluiten deze kritische beschouwing over de hoofdpunten van het ontwerp met de hartgrondige wens, dat uit de gedachtenwisseling in en buiten het parlement een waarlijk democratische, maatschappelijk verantwoorde organisatie van het bedrijfsleven moge voortspuiten.

Met de heer A. Borst Pzn., de vertegenwoordiger van de Protestantisch-christelijke werkgevers in de Commissie-v. d. Ven, die in een minderheidsnota behartigingswaardige opmerkingen, vooral van principiële aard, heeft gemaakt, zien wij voorts het gevaar, dat de tweeslachtige S.E.R. in ons huidig staatsbestel als een Derde Kamer kan gaan fungeren, wanneer hij over een zeer breed terrein van het economische en sociale leven verordnend zou optreden. Wij zijn in beginsel vóór functionele decentralisatie, doch het wil ons voorkomen, dat men hiermede een begin moet maken bij de lagere organen. De ervaring, welke hierbij wordt opgedaan, kan dan beslissen over eventueel verder gaan. Bovendien kan op deze wijze het doordringen van de politiek in de bedrijfsorganisatie, op welk euvel wij in het voorafgaande met nadruk wezen, worden afgeremd. Daarom beperke men de verordnende bevoegdheid van het toporgaan (zoals reeds opgemerkt, prefereren wij daarvoor het bestuur der Algemene Bedrijfsorganisatie zonder de „derde macht” voorshands tot de zuiver intern-organisatorische onderwerpen. Ernstige deraillementen (competentiekwesties!) kunnen daardoor in de moeilijke beginperiode worden voorkomen.

* * *

De kritiek op wezen en taak der productieschappen, welke de heer Borst heeft geuit, is zeker niet ongegrond, vooral daar waar hij er op wijst, dat dergelijke organen (getuige de ervaring met de bedrijfschappen voor de voedselvoorziening)

Deze burger

is maar een matige formalist en daarom komt zijn burgerhart wel eens in botsing met de zuivere redeneerkunst van mensen die uiteraard méér gelijk hebben dan hij.

Deze burger is een kind in de politiek en een dwaas in de doolhof der sociale verhoudingen; een man zonder enig gezag; U moet dus maar niet te veel waarde hechten aan zijn kleine schrijfsels, die daarom dan ook in een apart hokje staan met een stevig randje er om heen, opdat hij niemand kwaad kan doen.

En zo staat deze week in ons blad een klein artikeltje van gezag over de Haagse tramstaking, waarmee deze burger het volkomen eens is en een tikkeltje óneens óók.

Natuurlijk, natuurlijk, zegt deze burger, dit is een wilde staking en een wilde staking betekent een overtreding van alle regels van het spel tegelijk. Dat mag niet en dat is af te keuren. Zéér streng af te keuren. Geen ernstig man die tegen deze staking niet ernstig moet protesteren.

Natuurlijk, natuurlijk.....

Maar moeten wij óók niet nog even kijken naar dit: dat zo'n Haagse tramconductor met een loontje van tussen de 35 en 40 gulden in de week bij mama-de-vrouw thuis komt? En dat meneer Lieftinck z'n extraatje van miezerige fooientjes nog eens komt belasten, uitgaande van het axioma dat dit vijfhonderd hele gulden per jaar bedraagt?

Deze burger (aan wiens woord U volstrekt geen waarde moogt hechten; hij is een man zonder grein gezag) vindt dat de Haagse tramconducteurs s l e c h t betaald worden en dat zij op die trage, stampvolle trams een vervelend leven hebben en hij vindt het dan ook wel zeer begrijpelijk, dat die mensen er toe komen iets te doen wat zij — volgens de regels van het spel — niet m o g e n doen. Volstrekt niet. Dat staat vast.

Maar het staat voor deze zelfde burger óók vast, dat het óók een spelregel is dat de mens, die werkt, voor zijn werk naar behoren betaald moet worden, opdat hij in geluk en tevredenheid zijn brood breke.

Het een sluit het ander niet uit.

Men moet de staking afkeuren. En men mag dan tevens en tegelijkertijd zeggen, dat wie werkt gevrijwaard worde voor te zorgelijke levensomstandigheden.

Dit mag toch óók wel worden overwogen, vindt

DEZE BURGER.

*) Een niet onbelangrijke detailopmerking:

Het als „representatief” erkennen van een vrije organisatie is beslissend voor de medezeggenschap van de verschillende sectoren en stromingen in het bedrijfsleven en derhalve ook voor EVENREDIGE vertegenwoordiging in de S.E.R., welke mede door het aantal zijner leden wordt bepaald. Volgens het ontwerp beslist de Kroon aan de hand van een slechts zeer vage norm over het representatieve karakter en over het aantal leden zonder norm, in beide gevallen de raad gehoord.

In aanmerking nemende het gewicht dezer beslissingen, kan deze procedure het rechtsgevoel niet bevredigen. De samenstelling van de Hoge Raad van Arbeid heeft eertijds heel wat wrijving veroorzaakt! Wij achten het daarom geraden BIJ ALGEMENE MAATREGEL VAN BESTUUR nadere normen voor het bepalen van het representatieve karakter der centrale organisaties van ondernemers en werknemers en voor evenredige verdeling van de zetels in de raad over de onderscheiden sectoren en stromingen van het bedrijfsleven (industrie, landbouw, middenstand e.a.) te doen geven en ook het aantal der leden bij zodanige maatregel te bepalen.

VRAAG: Wie adviseren bij de eerste samenstelling van de S.E.R., welke ongetwijfeld praedijceert op volgende gevallen? — L.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.
Redactie-secretaris: Mr. E. Elias
Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.
Administratie: Postbox 43, A'foort, tel. 5267
Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.
Losse nummers 15 cent.

Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie” te Amersfoort.

Voor advertenties wenden men zich tot de administratie of tot de hoofdverteenwoordiger: L. Vlugs, Geestbrugweg 69 Rijswijk (Z.-H.).

Vacantie en politiek

In de vakantie doe ik helemaal niet aan politiek; anders ook niet veel, maar nu wil ik er niets over lezen”. Een uiting, welke men meer dan eens hoort. Op zich zelf beschouwd, is het verstandig om eens geheel uit te rusten en zich met niets, dat in het normale leven van elke dag Uw aandacht heeft, bezig te houden. Maar zelfs in de vakantie, zelfs in Uw vakantie gaat de politiek door. Terwijl het grootste deel van het Nederlandse volk volgens oude gewoonten, die door opwekkingen tot vacatiespreiding nog steeds niet belangrijk gewijzigd zijn geworden, in de eerste weken van Augustus vakantie neemt, gaat in Den Haag de politiek voort. Woensdag 4 Augustus zijn de besprekingen in de afdelingen der Tweede Kamer begonnen over de voorstellen tot Grondwetsherziening. Elke dag conferereert de kabinetsformateur om te trachten een kabinet in elkaar te passen. En intussen heeft Trouw een hoofdartikel geschreven tegen de pogingen om een soort kansspel in de grootste badplaatsen van ons land in te voeren. Opnieuw komt ook bij dit onderwerp, dat een typisch vakantie-onderwerp is, de politiek om de hoek kijken. Deze zomer zullen we de invoering van een soort kansspel in Scheveningen, Noordwijk en Zandvoort wel niet beleven. Daarvoor heeft men het in de politiek nog te druk met andere zaken in deze zomer, om zich aan vakantieproblemen te kunnen wijden.

Annexatie?

Er is een belangrijke studie verschenen, geschreven door prominente figuren in Limburg, waarin er o.m. op wordt gewezen, dat voor Limburg's toekomstige ontwikkeling een vergaande industrialisatie een dringende eis is, wil de sterk groeiende bevolking van deze provincie behoorlijke middelen van bestaan vinden. Deze noodzaak wordt aan de hand van talrijke interessante cijfers op deugdelijke wijze bewezen. Volgens deze cijfers zal o.m. in de komende 25 jaar het inwonertal der provincie van 670.000 (op het ogenblik) stijgen tot ongeveer 900.000. In genoemd geschrift wordt in verband met het bovenstaande mede gesproken over de noodzaak der grenscorrecties. Dit is zeer begrijpelijk. Immers, voor het slagen der industrialisatie — waardoor de sterke bevolkingsaanwas een middel van bestaan kan krijgen — is het noodzakelijk, dat men in de toekomst beschikt over voldoende kolonreserves. Deze reserves zijn in Limburg alleen niet gewaarborgd. Vandaar, dat men — nogmaals begrijpelijk — in de richting van de Duitse grens kijkt. Van Limburgse zijde werden dan ook reeds in Februari 1946 voorstellen tot grenscorrecties gedaan. De door het Limburgs comité tot propagering van grenswijziging gedane voorstellen omvatten vooral voor Noord- en Midden-Limburg een verlegging van de grens zoals deze noodzakelijk wordt geacht om deze, tussen Maas en rijksgrens ingeknelde streek de mogelijkheid van een behoorlijke economische ontplooiing te geven. Hoe verleidelijk en juist deze argumentatie ook lijkt, men diene o.i. toch op te passen de eis tot grenscorrecties niet te gaan verdedigen met op zich zelf weinig steekhoudende argumenten.

Immers, een grenscorrectie is niet louter en alleen verdedigbaar op grond van het feit dat men een overbevolking vreest of — zoals wij onze Oosterburen destijds terecht verweeten — dat men heeft te kampen met gebrek aan „Lebensraum”. Een dergelijke oorzaak kan nooit een steekhoudend argument vormen om een ander — al is dat zelfs de vijand — gebied te ontnemen. Het ziet er echter naar uit, dat bepaalde groepen in Limburg een dergelijke onjuiste argumentatie wel aanhangen. Wij laten de billijkheid van de eis tot grenscorrectie met betrekking tot Duitsland op het ogenblik geheel in het midden. Wij kunnen ons voorstellen dat deze billijkheid wordt onderstreept door de omstandigheid, dat de bezetter ons in economisch opzicht zo veel nadeel heeft toegebracht, dat hij in de vorm van een zeker deel van zijn gebied dit nadeel zal moeten vergoeden.

Een soortgelijke eis onzerzijds alleen op grond van het feit, dat wij een overbevolking hebben te vrezen lijkt ons evenwel misplaatst en bovenal in hoge mate inconsequent.

Gedupeerd

De E.V.C. heeft haar kans weer eens schoon gezien. Op 31 Juli, de Residentie-Jubileumdag, hebben de trambestuurders en conducteurs, de buschauffeurs en andere werklieden in dienst van de H.T.M., het werk in de Residentie neergelegd en zijn zij tot staking overgegaan.

Wij laten op het ogenblik het onderwerp van het geschil tussen de directie van de H.T.M. en de stakers daar. Wij constateren alleen, dat dit geschil al lang aan de orde was en dat men onder valse voorwendsels velen uit het personeel mee heeft gekregen om te staken. Om te staken, juist op een dag, waarop de Residentie haar 700-jarig bestaan vierde en voor tienduizenden het een groot gemak zou hebben betekend om zich per tram of bus naar de feesten te verplaatsen. Men dacht bij de stakingsleiding daarmede nu eens goed het feest in de war gegooid te hebben. Hetgeen niet het geval was. Want de tienduizenden, die naar de optocht en de versieringen zijn gaan kijken, deden dit te voet. Veel erger was het echter voor de grote massa der arbeidersbevolking, daar volgens een oude gewoonte, naast de vakantie der bouwvakarbeiders in de eerste week van Augustus, ook tal van andere grote bedrijven in Den Haag gedurende de eerste week van Augustus vakantie geven aan hun personeel. Die wilden naar de treinen komen met de trams, gepakt en gezakt met bagage, met kinderen aan de hand. Maar de trams reden niet. Daardoor werd hun eerste vacantedag reeds bedorven. Hiermede hebben de stakende trammannen in Den Haag een slechte beurt gemaakt, want zij hebben in het bijzonder de eenvoudigen, die geen taxi kunnen betalen, op deze dag gedupeerd.

Kabinet van Caligari

Het kabinet van dr. Caligari was de titel van een griezelfilm in lang vervlogen jaren. Het was een verhaal over een wassenbeeldenspel met futuristische inslag. Maar het pakte wel, die film. Met alle eerbied voor het kabinet, dat dr. Beel ons op een bepaald moment tijdens zijn kabinetsformatie wilde voorzetten, willen we eerlijk bekennen, dat we in vroeger jaren meer onder de indruk waren van het kabinet van dr. Caligari dan van het bijna verwezenlijkte kabinet van dr. Beel. Beiden speelden zich n.l. af in de onwezenlijke sfeer van de niet op zakelijke basis steunende gebeurtenissen. Bij het kabinet van dr. Caligari was dat niet erg. Dat was slechts een film. Bij het kabinet, dat dr. Beel gevormd zou hebben, was dat wel erg. Want dat had moeten trachten een land te regeren.

Drie jaar wederopbouw

Het Ministerie van Wederopbouw en Volkshuisvesting heeft dezer dagen een brochure het licht doen zien over de wederopbouw in ons land sedert de bevrijding. Naar uit het voorwoord van minister in 't Veld in deze brochure blijkt, is het geschrift vooral ook bedoeld als een antwoord op de vele critiek waaraan de nationale wederopbouw steeds heeft bloot gestaan.

In verband met het bovenstaande wekt de brochure ongetwijfeld vele verwachtingen, waaraan echter bij een nauwkeurige bestudering allerminst wordt voldaan. Het geschrift kunnen wij dan ook niet anders dan teleurstellend noemen. Van een weerlegging der critiek is dan ook in het geheel geen sprake. De brochure geeft in hoofdzaak een opsomming van „hetgeen werd bereikt”, waarbij het opvalt, dat vooral ons verkeerswezen de meeste aandacht van genoemd ministerie had. Wat de woningbouw betreft wordt opgemerkt, dat sinds de bevrijding tot en met het eerste kwartaal van dit jaar 16.631 woningen zijn gereed gekomen, een cijfer dat geen overweldigende indruk maakt, indien men bedenkt dat de vooroorlogse productie 42.000 woningen per jaar bedroeg. Opgemerkt wordt, dat in 1947 70% van het bouwprogramma werd gerealiseerd, hetgeen echter op ons ook al geen grote indruk kan maken. Vanzelfsprekend wordt voorts — en begrijpelijk — geklaagd over de schaarste aan materialen. Dat hierbij evenwel met een zeker enthousiasme wordt gesproken over de levering van betonijzer uit de Verenigde Staten, komt ons minder acceptabel voor, aangezien — gelijk wij reeds eerder op deze plaats opmerkten — dit betonijzer door de regering veel te duur werd ingekocht.

Op grond van de mededeling van de minister, dat de bestaande financieringsregeling belangrijke wijzigingen zal ondergaan, wordt de verwachting uitgesproken, „dat de particuliere woningbouw spoedig op gang zal komen”, hetgeen ook wij van harte hopen maar waarin wij vooralsnog een zwaar hoofd hebben, aangezien wij niet de verwachting koesteren, dat die wijzigingen zeer ingrijpend zullen zijn. Tenslotte wordt de lezer op de laatste bladzijde van het „belangrijke feit” in kennis gesteld, dat in totaal 318 wederopbouwplannen aan het College van Algemene Commissarissen zijn aangeboden, waarvan er 63 definitief zijn vastgesteld; een mededeling die ons wel wat al te „planmatig” aandoet.

Al met al is „Drie jaren wederopbouw in Nederland” een geschrift dat bepaald teleurstellend moet worden genoemd.

Tempo

Velen, die wel eens critiek uiten op het parlementaire stelsel, zijn zich eigenlijk niet bewust van het tempo, waarmede het Parlement werkt. Van dat tempo, dat ieder lid van de volksvertegenwoordiging noodzaakt, bij voortdurende waakzaam te zijn, werden in een der eerste vergaderingen van de nieuwe Tweede Kamer een paar aardige voorbeelden gegeven. Het eerste was het voorstel, ondertekend door de heren Romme, Van der Goes van Naters, Tilanus, Oud en Schouten, om in het vervolg geen communisten meer te benoemen in belangrijke commissies als b.v. de commissie voor buitenlandse zaken van de Tweede Kamer, omdat daar bij herhaling vertrouwelijke mededelingen worden gedaan en gezien de houding van de C.P.N. het ongewenst is, dat communisten daarin zitting hebben. Op het moment, dat dit voorstel ingediend en toegelicht werd door prof. Romme, was alleen de heer Borst van de communistische partij in de zaal aanwezig. Hij was kennelijk zo onzeker, wat hij moest doen, dat hij alleen maar de zaal uitging om zijn fractiegenoten op te zoeken. Toen die in de zaal kwamen, was de discussie er over al voorbij en konden zij alleen nog maar tegenstemmen, al kwam de heer Wagenaar daarna nog verklaren, dat zij het de Kamer lastig zouden maken. Maar hij was te laat.

Het tweede geval betrof prof. Gerbrandy. De heer Van der Goes van Naters had voorgesteld om de commissie voor Oost-Indische zaken in het vervolg commissie voor Indonesische zaken te noemen. De voorzitter, mr. van Schaik, vroeg of iemand iets op te merken had. Toen dat niet het geval was, nam hij het voorstel over en werd het zonder hoofdelijke stemming aangenomen. Toen kwam prof. Gerbrandy naar voren om over het voorstel te spreken. De voorzitter wees hem er op, dat het voorstel al aangenomen was, maar, zo voegde hij er aan toe: U bent pas zo kort lid van de Kamer, U moet nog wennen aan het tempo”. Dit eerste optreden van prof. Gerbrandy in de Kamer was niet brillant te noemen.

Integendeel.

Moelijk probleem

De jongste verkiezingen hebben helaas opnieuw bewezen, dat een veel te groot deel van ons volk bewijst niet voldoende inzicht te hebben in zijn rechten en plichten als Nederlands staatsburger. Hierbij bewijst dit volksdeel tevens, dat het de waarde van de democratie niet verstaat. Immers, een half miljoen kiezers hebben niet aan de verkiezingen deelgenomen. Even erg is het feit, dat, blijkens een vlak voor de verkiezingen door het Nederlandse „Gallup-Instituut” gehouden onderzoek — slechts een derde deel van de ondervraagden wist waarom de Kamer werd ontbonden en opnieuw moest worden samengesteld. Niet meer dan 14% wist dat de politiek met betrekking tot Indië de voornaamste inzet van de verkiezingen was. Blijkens een eerder ingesteld onderzoek wist ook maar een zeer teleurstellend klein deel een goed antwoord te geven op de vraag uit hoeveel leden de Eerste en Tweede Kamer waren samengesteld. Al deze verschijnselen zijn in een ware democratische staat zeer funest en het is zaak te zinnen op middelen, door middel waarvan dit politieke analfabetisme zo spoedig mogelijk tot een minimum wordt teruggebracht. Het Algemeen Handelsblad uitte dezer dagen in een hoofdartikel eveneens zijn bezorgdheid met betrekking tot dit vraagstuk en is de mening toegedaan, dat in dit verband veel van de zijde van het particuliere initiatief zal moeten uitgaan, terwijl volgens het blad het schoolonderwijs ook zijnerzijds aan dit belangrijke punt nog meer aandacht kan besteden. Wij kunnen deze mening ten volle onderschrijven. Wellicht ligt het mede op weg van onze politieke partij om door propaganda — ook tussen de verkiezingen in — de massa meer inzicht in het politieke gebeuren te geven, waarbij wij in het bijzonder denken aan een plaatselijke activiteit der partijafdelingen. Makkelijk is dit probleem zeer zeker niet, omdat de oplossing er van vooral in financieel opzicht, grote offers zal vergen. Dit neemt niet weg, dat wij individueel ook nog heel wat werk kunnen verzetten. M.a.w. het is de plicht van iedere Staatsburger, individueel, daar waar hij op politieke onverschilligheid stuit met beleid en overtuigingskracht op te treden, desnoods met terzijdestelling van het eigen politieke inzicht. Politieke onverschilligheid betekent ondermijning van het democratische stelsel en het rijp maken der voedingsbodem van het communisme. Dit gevaar onderschatte men niet!

Een fout hersteld

In een van onze vorige nummers uitten wij critiek op het feit, dat de fiscus bij overwerk ten behoeve van de UNAC loonbelasting afield. Blijkbaar heeft men deze critiek en ook andere uitingen van protest, bij de bevoegde instanties niet misverstaan. Immers, de vorige week werd bekend, dat in het vervolg dergelijk overwerk van loonbelasting zal worden vrijgesteld. Wij maken van dit feit met veel genoegen melding. Hier geldt voor de Overheid ongetwijfeld het spreekwoord: Beter ten halve gekeerd, dan ten hele gedwaald!

Behoeven zelfstandigen sociale verzekering?

De heer W. Baars, accountant te Rotterdam, schrijft ons:

In de N. R. Crt. (van 22 Mei) las ik een bericht over een rapport, uitgebracht door een commissie t.a.v. de wenselijkheid van het brengen onder de sociale verzekeringswetten van zelfstandigen. Het komt hierop neer, dat, wordt dit advies in een wijzigingswet overgenomen en door de Kamers aangenomen, zelfstandigen (middenstanders) gedwongen zullen zijn aan de diverse sociale verzekeringen deel te nemen, voor zover hun inkomen f 6000.— per jaar niet overschrijdt (een minderheid wil tot f 4500.— gaan). Ik weet niet of dit bericht aan de meeste belanghebbende lezers is ontgaan of dat men redeneert het is nog maar het advies van een commissie, het is zover nog niet. In ieder geval had ik enige reactie in de pers verwacht, doch tot heden bleef die uit. Ik kan mij niet voorstellen, dat van de zijde der middenstanders niet onmiddellijk verzet is gerezen.

Op de voorgrond wil ik U zeggen, dat ik voor werknemers de sociale verzekering, als verplichting van de bedrijven t.a.v. hun werknemers, als juist erken, voor wat betreft Ongevallen, Ziekte, Werkloosheid en Pensioen. Kinderbijslag, vooral v.a. het eerste kind bezie ik met gemengde gevoelens, maar is in deze tijd van loon- en prijspolitiek misschien onvermijdelijk. Ik benijd overigens de positie waarin de werknemers bij de uitvoering dezer maatregelen zijn, niet, en zou deze wel beter wensen. Wat betreft de Ziekenfondsregeling, deze moet ik voor werknemers eveneens afkeuren. M.i. is de medische hulp etc. een zuiver particuliere aangelegenheid, als het ware tot het dagelijkse budget behorende, waarin een werknemer zijn vrijheid moet en kan hebben.

Dit om niet de indruk te wekken, dat ik de sociale verzekering goed genoeg vind voor arbeiders, maar andere groepen er te goed voor acht. Het maakt echter een groot verschil of men op georganiseerde wijze de sociale rechten van de werknemers zeker stelt en daarvan als werkgever de lasten draagt of, dat men gedwongen wordt sociale zegeningen te aanvaarden, die men zelf betalen moet. Geen middenstander zal een sociale voorziening wensen die door de Staat wordt betaald, maar wanneer men zelf moet betalen is er geen enkele reden om hem zijn vrijheid te ontnemen t.a.v. de wijze waarop hij zijn risico's als zelfstandige zal dragen.

* * *

Er is maar één rechtvaardigingsgrond voor een dergelijke maatregel te vinden, n.l. wanneer het gevolg van deze vrijheid zou zijn, dat de gemeenschap gevaar loopt de gevolgen te moeten dragen van zorgeloosheid op dit punt van belanghebbenden, of wanneer herhaaldelijk het onvermogen van dezen zou blijken om deze risico's zelf te dragen. In de eerste plaats is het geen eigenschap van zelfstandigen de hand bij de openbare kassen op te houden, daar verzet zich in de eerste plaats zijn bewustzijn van zelfstandige tegen en overigens zal hij op een hoge uitzondering na, zijn verantwoordelijkheid ten deze wel kunnen dragen. Een uitzondering hierop zouden de z.g. kleine zelfstandigen kunnen maken. b.v. marktkooplieden, straatventers enz., maar als men de inkomengrens wil trekken zoals de commissie voorstelt, dan betreft men hierin een geheel andere categorie werkelijke middenstanders, die een zodanige bescherming niet nodig hebben en er bovendien een eer in stellen voor zich en hun gezin zelf te zorgen er bovendien dergelijke maatregelen denigrerend vinden. Voor het zijn van zelfstandige hebben zij hun zelfstandigheidsgevoel nodig en dit wordt op deze wijze ondermijnd.

Wanneer deze maatregel dus onnodig is, is het ook niet verantwoord op deze wijze de bureaucratie en het ambtenarencorps belangrijk uit te breiden, waardoor weer een aantal mensen aan productieve arbeid wordt onttrokken en op deze wijze de middenstand hogere lasten op te leggen, dan die welke besteed moeten worden wanneer zij zelf op hun eigen wijze daarin voorzien.

Het bezwaar van een groter aantal werknemers, die regelrecht van de Staat afhankelijk worden, geldt niet in diezelfde mate voor dat gedeelte dezer sociale verzekeringen, dat door de z.g. onderlinge risicoverenigingen zou worden overgenomen; dit gedeelte zal echter beperkt zijn omdat deze verenigingen die voor de middenstand in aanmerking komen niet concurrerend zijn. Wat de kosten betreft blijft het bezwaar ten volle gelden, want ook semi-bureaucratie is omslachtig en duur. Er zijn risicoverenigingen die hierop een uitzondering maken, maar die herbergen een specifieke kleine groep van grote werkgevers, belanghebbenden en daar is — in tegenstelling met de andere — de individuele invloed op het beheer geen fictie, doch de meeste middenstanders komen daar niet onder.

Verder is het gevolg van de uitvoering van deze maatregel weer een stuk socialisatie: In de eerste plaats wordt een groot gedeelte der parti-

culiere varia-(risico) verzekering verdrongen door de Staat of door semi-staatsinstellingen en vervolgens worden de Artsen en Apothekers vrijwel ambtenaren, want over een particuliere praktijk, wanneer de werknemers en werkgevers-zelfstandigen tot een inkomen van f 6000.— per jaar fondspatiënt worden, behoeft men zich geen illusie's te maken.

Iedere uit sociale noodzaak niet verantwoorde maatregel op dit terrein brengt een concentratie bij de Staat en daarmee op één lijn te stellen organisaties mee, die de gevaren voor de persoonlijke vrijheid van het individu groter maakt en een kwaadwillende dictatuur het wapen in handen geeft om met één slag ons volk weerloos te maken.

* * *

Nog zou ik speciaal aandacht willen vragen voor het brengen van bedoelde zelfstandigen onder de Kinderbijslag. Dit is m.i. een absoluut onnodige maatregel. Een zelfstandige blijft dit zolang hij op deze wijze het levensonderhoud voor zich en zijn gezin, uit hoeveel leden dit ook bestaat, kan verdienen. Gaat dit moeilijk, dan zal hij er een schepje opgooien om 't hoofd boven water te houden, hetwelk de gemeenschap ten goede komt; daar komen ook de initiatieven vandaan. Het wezen van een zelfstandige is, dat hij de risico's van zijn meer of minder goed zakenbeleid persoonlijk draagt en het zou onjuist zijn om door correcties de vruchten van dit beleid gedeeltelijk te gaan overhevelen. Ware dit, met een be-

roep waar dan ook op, wel te rechtvaardigen, dan zou de sociale rechtvaardigheid medebrengen, dat dit niet tot een bepaalde groep van zelfstandigen beperkt bleef, maar werd uitgebreid tot alle zelfstandigen. Want als er reden zou zijn tot gezamenlijk dragen (hetgeen ik ontken) dan moeten de sterksten de zwaarste last dragen en niet uitgeschakeld worden.

Naschrift Redactie. Bij de Tweede Kamer is aanhangig een wetsontwerp, houdende wettelijke regeling betreffende verplichte deelneming in een bedrijfspensioenfonds. Bij de behandeling daarvan zal het standpunt van onze Kamerfractie tegenover de door de heer Baars opgeworpen vragen blijken. Voor zover ons bekend, kunnen wij verklaren, dat vele van de door de schrijver geopperde bezwaren door onze Kamerfractie worden gedeeld.

HET VERDRIET MIJ

in het artikel „Volk van Morgen” door Amy Groskamp—ten Have te lezen: „Dat er scholen zijn voor achterlijke kinderen, scholen voor uitzonderlijk begaafde kinderen (welke scholen zijn dat? V.) scholen voor blinden en doven, dat weten we. Dat alles behoort bij het Bizarde Onderwijs”. Dat is onjuist. We spreken van bijzonder L.O. en deze kunnen in hun soort dus zowel van openbare als bijzondere aard zijn. Men mag de idee niet propageren als werd alleen van „bijzondere” zijde iets voor het afwijkende kind gedaan. Overigens las ik het artikel met waardering.

Hoogachtend,
dw. dn.

Utrecht.

FR. VISSER.

DE JUSTITIE IN NEDERLAND

Vóór de oorlog genoot onze justitie, waaronder te verstaan zowel de rechtsprekende colleges als het openbaar ministerie in al zijn geledingen, hier te lande een zeer groot, algemeen vertrouwen. En terecht. Onze rechterlijke macht bestond uit bekwaame juristen, die uit liefde voor het rechterlijke ambt hun hoge functie uitoefenden en het openbaar ministerie was waakzaam en bedachtzaam tegelijk. Met grote nauwgezetheid plachten de belangen van de rechtszekerheid te worden afgewogen en niet minder werd rekening gehouden met de belangen van het individu, de Nederlandse burger, wiens lot hem met de justitie in aanraking bracht. Het is daarom te betreuren, dat het na de oorlog met onze justitie en met het algemene vertrouwen in haar minder goed gesteld is.

In de eerste plaats heeft de z.g. bijzondere rechtspleging er weinig toe bijgedragen om het vertrouwen in de onfeilbaarheid van onze rechtspleging te handhaven. Hier golden, echter tal van omstandigheden, welke het moeilijk maken iemand enig verwijt te maken; de vaagheid van de materie zelve, politiek strafrecht, en het ongeschoolde personeel, dat veelal niet voor zijn taak berekend bleek, waren twee onvermijdelijke factoren, die er toe leidden dat de vraag of het beter gekund had, blijkbaar ontkennend moet worden beantwoord.

Evenmin heeft bevredigend gewerkt de regeling omtrent de uitwijzing van ongewenste vreemdelingen, in hoofdzaak Duitsers. Hier gold evenzeer de moeilijkheid van de materie, want de terzake door de Minister gegeven en later gewijzigde richtlijnen lieten veel ruimte voor interpretatie over. Nadat de Rijksvreemdelingendienst in de zomer van 1947 die Duitsers uit ons land had kunnen verwijderen, die uitsluitend naar het oordeel van deze dienst daarvoor in aanmerking

kwamen, heeft de Minister onderdrang van de op dit oordeel uitgeoefende critiek commissies ingesteld, die over de uitwijzing zouden adviseren. De procedure was evenwel gebrekkig geregeld. De commissies mochten de betrokkene of zijn raadsman niet horen en evenmin getuigen. In de praktijk werd dus het advies, uitsluitend op grond van gegevens uitgebracht, die door de plaatselijke vreemdelingenpolitie waren verzameld.

De rapporten van de vreemdelingenpolitie, welke in de tweede helft van 1947 en later door de commissies moesten worden beoordeeld, berustten echter in de regel op gegevens, welke in 1946 en vroeger waren verzameld, in een tijd dus, dat het kleinste vergrijp van een Duitser in de plaatselijke gemeenschap als grond voor uitwijzing gerechtvaardigd werd geoordeeld en weinig begrip bestond voor een soms ook voor een Duitser bestaande dwangpositie. De rapporten waren dan ook dienovereenkomstig opgesteld en voor de adviescommissie, welke alleen op het dossier recht mocht doen, bleef niets anders over dan om tot uitwijzing te adviseren.

Zo hebben tal van uitwijzingen plaats gevonden, welke het rechtsgevoel niet hebben bevredigd. Ieder, die in enige functie met dit onderwerp te maken heeft gehad, zal het onbevredigende van de door de Minister vastgestelde regeling kunnen beamen.

De recente arrestatie van de directeur van het Mauritshuis en diens vrijlating een week later door de Rechtbank heeft opnieuw een ernstige schok toegebracht aan het vertrouwen in het beleid van onze justitie. Hier gold geen verontschuldiging voor ongeschoold personeel of vaagheid van de materie en het wachten is op het eerste officiële bericht, dat aan deze arrestatie een schijn van recht kan verlenen. De juristen in ons land zullen

in de courantenberichten hiernaar vergeefs hebben gezocht. De publicaties vermelden uitdrukkelijk, dat van het zoeken van eigen voordeel door de betrokkene niet was gebleken en dat de transacties, welke hem verweten werden, door het Nederlandsche Beheersinstituut waren gefiatteerd. Al moeten deze publicaties met enige reserve worden beoordeeld, de vraag is toch gewettigd hoe het mogelijk is, dat in ons land tot een zo ingrijpende maatregel als de persoonlijke vrijheidsbeneming wordt overgegaan op gronden, welke, een week later aan een rechterlijk college voorgelegd, te licht bevonden worden. De belangen van het individu tellen niet meer en in de hoop, dat het bewijs nog wel komen zal, wordt tot arrestatie overgegaan.

Althans een andere beoordeling van dit geval is voorshands niet mogelijk en daarmee is het kwaad gedaan. De rechtszekerheid, dit kostbaar goed van onze gemeenschap, is opnieuw aan het wankelen gebracht en aan de betrokkene is onherstelbaar nadeel berokkend.

Justitia, let op Uw saeck!

B.

sihi

POMPEN

voor *Scheepvaart*
en *industrie*

Raadpleeg onze
technische dienst

Machinefabriek

C. MATERS C.V.
Beverwijk, Tel. 3141

Een opmerkelijk woord uit de vakbeweging

Scholing en verdieping van inzicht bij de arbeiders als wapen tegen demagogie

Ende Juni kwam te Rotterdam de Centrale Bond van Transportarbeiders, aangesloten bij het N.V.V., in een driedaags congres bijeen.

Tijdens deze bijeenkomst werd door de bondsvoorzitter, de heer R. Laan Sr., een openingsrede uitgesproken, die o.i. in meer dan een opzicht het vermelden waard is.

Wij vonden deze rede afgedrukt in het orgaan van de Centrale Bond van Transportarbeiders, „De Transportarbeider” genaamd.

Indien men deze rede ernstig bestudeert, valt het allereerst op, dat zij wordt gekenmerkt door een rustig en helder inzicht, waarbij quasi revolutionaire en demagogische frasen, zoals zij in het bijzonder vóór de oorlog maar al te graag ook in de vakbeweging werden gebezigd, geheel achterwege blijven.

Het is ongetwijfeld een verheugend verschijnsel dit te constateren, omdat hieruit blijkt, dat er in ons land gelukkig nog arbeidersleiders zijn die hun moeilijke taak en hun zeer verantwoordelijk werk met kennis van zaken weten te verrichten.

Immers, hoe vaak niet werden en worden op het ogenblik nog de arbeiders met demagogische leuzen tegen het z.g. „kapitalisme” opgezet onder motieven die zuiver speculeren op een gebrekkige ontwikkeling en louter ontevredenheid der werknemers? Zoals gezegd, de rede van de heer Laan verraadt een geheel andere mentaliteit. Men kan hieraan de conclusie verbinden, dat, indien een dergelijke rustige stijl, alom bij de verantwoordelijke leiders in de arbeidersbeweging zou worden gebruikt, veel misverstand tussen „kapitaal” en „arbeid” zou kunnen worden weggenomen.

Een „ommekeer” die onze aandacht verdient

SCHOLING EN VERDIEPING

Opvallend zijn de woorden van de heer Laan als hij aan het slot van zijn rede, na enige eisen te hebben opgenoemd, woordelijk uitroept: „Voor de verwezenlijking van dit alles is nodig scholing en verdieping van inzicht”.

Ziehier in enkele woorden het probleem waar alles om draait. Scholing en verdieping van inzicht bij de grote massa der arbeiders. Dit is de hoofdvoorwaarde waaraan moet worden voldaan wil de samenwerking tussen arbeiders en ondernemers inderdaad vruchtbaar worden. Scholing zal hierbij noodzakelijkerwijs aan het vormen van inzicht vooraf moeten gaan. Welk een misverstand, welk een onbegrip, welk een ongemotiveerde en kunstmatig geschapen „klassentegenstellingen” zouden in ons land uit de weg geruimd kunnen worden, indien het door de heer Laan gegeven devies consequent in de arbeidersbeweging werd doorgevoerd!

Welk een belangrijke stap zou er dan tevens zijn gezet op de weg, die voert naar een samenwerking tussen kapitaal en arbeid in Nederland, een weg die de V.V.D. als de enig juiste ziet. Scholing en verdieping wil zeggen, het aankweken van een gemotiveerde kritische zin en vooral hieraan heeft de meerderheid der werknemers dringend behoefte. Ontwikkeling der redelijke kritische zin betekent het onderkennen der vele vraagstukken, die thans nog veel te veel met demagogische leuzen worden „opgelost”. Veel te veel nog loopt de massa aan achter de door de leiding aangegeven leuze der geleide economie, zonder dat die massa in staat is te beoordelen tot welk een funeste gevolgen — ook voor die massa — dit stelsel moet leiden. Daarom zeggen wij het de heer Laan na: Scholing en verdieping van het inzicht is nodig.

WAPEN TEGEN DE KLASSENSTRIJD

Vanzelfsprekend zal de door de heer Laan bedoelde scholing een subjectief karakter dragen. Nogmaals, toch zouden wij hiermee een flinke stap vooruit komen, omdat dan aan het bedrog der massa een einde zou kunnen worden gemaakt. Nog veel te veel worden de arbeiders opzettelijk tegen de ondernemers opgezet, waarbij termen als „reactie”, „ontvoogding der arbeiders”, „knechtschap”, „onderdrukking” etc. schering en inslag zijn. Veel te veel nog wordt de ondernemer voorgesteld als de rijkard met pelsjas aan en een hoge hoed op waarom heen zilveren rijksdaalders zijn gegarneerd. Dit is be-

grip bij te brengen voor de zeer vele moeilijkheden waarvoor ook de werkgevers zich zien geplaatst.

Scholing en inzicht, zij zijn de pijlers waarop de ware democratie rust en daarom gelden deze woorden als een waarschuwing voor de georganiseerde arbeidersbeweging als geheel. Immers, daar waar scholing en inzicht ontbreken, steekt het communisme de kop op, dat met onzinnige leuzen als „hogere lonen, lagere prijzen”, de ongeschoolde en van elk inzicht gespeende arbeider voor zich tracht te winnen en hem de dictatuur injaagt. Als zodanig is de vermaning van de heer Laan als een noodkreet te beschouwen, waaraan de vele vakverenigingsleiders in deze tijd wel degelijk op grote schaal gehoor mogen geven.

EEN DEMOCRATISCH BELANG

Wij willen deze aangelegenheid vooral ruim zien. Het ligt voor de hand dat de door de heer Laan bedoelde scholing niet zal werken voor de beginselen van de V.V.D. Dit neemt niet weg, dat wij volkomen achter zijn uitspraak staan, omdat de geestelijke verheffing van de arbeiders voor de handhaving der democratie van het grootste gewicht is. Doch ook al ziet men dit vraagstuk vanuit de gezichtshoek van onze beginselen, dan zal navolging van de raad door de voorzitter van de Centrale Bond van Transportarbeiders warm aanbeveling verdienen. Immers, met een arbeidersmassa die een behoorlijk verstandelijk peil heeft weten te bereiken zal makkelijker naar een synthese tussen kapitaal en arbeid kunnen worden gestreefd, dan met een massa die opzettelijk dom wordt gehouden en die willens en wetens te-

gen de ondernemers met gevoelens van haat en afgunst wordt opgejaagd. Indien scholing en inzicht in grotere mate bij de werkende massa wortel schieten dan op het ogenblik het geval is, zal het makkelijker aantoonbaar zijn, dat de belangen van ondernemer en arbeider zeer vaak parallel lopen. Dat hieromtrent enig inzicht baan begint te breken, is bij de jongste verkiezingen wel gebleken. Wij hechten aan de uitspraak van de heer Laan veel belang, vooral ook omdat zij noodzakelijker wijze redelijker strijdmethoden inhoudt. In hoeverre wij hier op de goede weg zullen geraken zal inmiddels dienen te worden afgewacht.

Persoonlijke ervaringen mochten ons bij de jongste verkiezingen opnieuw bewijzen, dat er onder de arbeiders voor onze beginselen een grotere belangstelling bestaat, dan men over het algemeen wel aanneemt. Men doet er o.i. goed aan, de band die er tussen de arbeiders en onze Partij bestaat niet te onderschatten. Zeker zijn er redenen om aan te nemen, dat deze band in de toekomst steviger zal worden.

Doch indien men dit laatste wil bereiken, zal men ter dege ervan op de hoogte moeten zijn wat er zich onder de arbeiders en hun politieke en economische organisaties afspeelt. Het vermanende woord van de heer Laan lijkt ons in dit verband belangrijk genoeg om er nog eens met nadruk in ruimere kring de aandacht op te vestigen. In een volgend artikel hopen wij op een en ander nader terug te komen.

G. STEMPHER.

wuste misleiding, waaraan sommige arbeidersleiders zich nog dagelijks welbewust schuldig maken.

Daarom kunnen wij het nieuwe geluid van de voorzitter van de Centrale Bond van Transportarbeiders met vreugde begroeten. Immers, dan pas als de verstandelijke ontwikkeling van de massa wordt bevorderd, dan pas zal het mogelijk zijn de arbeiders

Bevordert de liefde voor

HEEM EN STREEK!

„Wij leven in een tijd waarin als duidelijke reactie tegen de steeds verder voortschrijdende verambtelijking van het maatschappelijk leven eenvoudig gesmeekt wordt om een nieuw perspectief”.

(Mr. L. R. J. ridder van Rappard.)

Wat beoogt een streekgemeenschapsraad?

Door de nood der tijden groeide tijdens het begin der bezetting bij de 22 burgemeesters in de Alblasserwaard en de Vijfherenlanden het verlangen naar een duurzamer relatie dan voorheen bestond, teneinde het hoofd te kunnen bieden aan de in sterker mate opdringende moeilijkheden. Het was de gemeente Gorinchem, onder leiding van haar energieke jonge burgemeester Mr. van Rappard, welke reeds in Juni 1940 binnen haar muren de burgemeesters der omliggende gemeenten bijeen zag. Aanvankelijk bijeengekomen ter bepaling van een juiste houding tegenover de vele maatregelen van de bezetters, begonnen deze burgemeesters zich weldra ook bezig te houden met de projecten, die van de grootste betekenis waren voor de toekomstige wederopbouw van het bestuurstelsel in het algemeen en dat van de betrokken landstreek in het bijzonder. Er waren een aantal problemen, die deze magistraten bezig hielden: de verder voortschrijdende ontluistering van het polderlandschap tengevolge van het geleidelijk verdwijnen van voor de waard zo typerende knotwilgen-beplanting, de zorg voor het behoud van de windmolens en andere streekmonumenten, de wering van ontsierende bouwsels, het vraagstuk van de lintbebouwing en van de wegen en verkeerszorg.

Geheel zelfstandig en zonder enige kennis van hetgeen in de harten der burgemeesters leefde en in hun bijeenkomsten ter sprake kwam, was ik in mijn toenmalige standplaats begonnen met de organisatie van het lager onderwijs in een modernere richting. Het stond bij mij vast, dat juist in die periode ons onderwijs ernstig bedreigd werd op één punt, dat als het ware de gehele grondslag vormt van opvoeding en onderwijs, n.l. het bewustzijn, dat in elke Nederlandse school tot het uiterste gestreden diende te worden voor nationaal onderwijs. Voor een onderwijs en opvoeding in waardig nationale zin, zoals destijds de secretaris-Generaal Prof. dr. van Poelje in een circulaire aan gemeente- en schoolbesturen en leerkrachten had aanbevolen. Ik meende, op grond van jarenlange ervaring, dat zulk onderwijs alleen maar mogelijk zijn kon, indien

men in de scholen de leerlingen ten nauwste betrof bij de bijzondere gaardheid van hun eigen geboorte- of woonstreek. Wilden wij bij de opgroeiende jeugd een waardig nationaal besef levendig houden, dan moest, naar ik toen meende en nu nog steeds meen, begonnen worden met de ontwikkeling van het in ieder mens aanwezige gevoel voor de eigen onmiddellijke omgeving, voor de heem, dat is het gebied waarmee men met duizenden draden van emotioneel en intellectueel karakter verbonden is. Het was deze overtuiging, welke mij er toe bracht het onderwijs in de betreffende school nog sterker dan voorheen af te stemmen op het streekgeïene. Aanvankelijk kozen wij daartoe de naam heemkunde, doch moesten tot onze schrik ervaren, dat N.S.B. en bezetter bij de propaganda voor hun ideologie het heemkunde-principe op de voorgrond brachten.

Het behoeft geen betoog, dat dit feit aanvankelijk ons werk belemmerde, maar dank zij het vertrouwen van ouders en autoriteiten, waarvan de boven genoemde kring van burgemeesters reeds spoedig op treffende wijze blijk gaf, waren we in staat ons werk voort te zetten. Zo konden we in de zomer van 1942 in samenwerking met de burgemeesterskring in een aantal gemeenten populair-wetenschappelijke bijeenkomsten beleggen met autoriteiten en onderwijzend personeel van openbare en bijzondere scholen. De huidige Minister van Onderwijs, K. en W., dr. Gielen, werd bereid gevonden op de eerste bijeenkomst in de gemeente Kedichem een pleidooi te houden voor de praktische toepassing van het heemkunde-beginsel bij het lager onderwijs.

* * *

De vooropgezette bedoeling om door het wekken van meer belangstelling voor het streekgeïene de onderwijzers de ogen te open voor de mogelijkheid om het Nederlandse zelfbewustzijn der aan hun zorgen toevertrouwde jeugd via heem- en streekkennis te verlevendigen tot een waarlijk verdiept nationaal besef, werd juist door deze bijeenkomsten een heel eind verwezenlijkt, zoals Mr. van Rappard later bevestigde.

Maar van groter betekenis was, dat juist deze bijeenkomsten geleid hadden tot de vraag in de burgemeesterskring of het aan particulier initiatief ontsproten werk in deze richting niet overgebracht kon worden naar een groter en officiëler verband. Tijdens een bespreking met de voorzitter van de burgemeesterskring werd besloten de verdere plannen in handen te leggen van de burgemeesterskring. Op verzoek van de voorzitter heb ik mij toen belast met het ontwerpen van een schema, dat de aspecten van de streekkunde zou weergeven.

(vervolg op pag. 6)

OF TERUG OF GEWELD

OF TERUG...

Het is niet onwaarschijnlijk, dat de door Wallace destijds genoemde punten, waarop volgens hem overeenstemming tussen Rusland en Amerika bereikt zou kunnen worden, de grondslag voor de komende onderhandelingen zullen vormen. Nog niet bekend is het echter, of de Russen zullen treden in de eis van de Westelijken, dat eerst de blokkade van Berlijn opgeheven moet worden. In hun nota van 14 Juli antwoordden zij, dat zij „de aanvang van onderhandelingen niet konden verbinden aan het voldoen van welke preliminaire voorwaarden dan ook”, maar, het is niet onmogelijk, dat zij toch de blokkade zullen verzachten, hetgeen de Westelijke geallieerden dan als een voldoende eerherstel zouden accepteren. Dit zullen zij echter alleen doen, indien zij werkelijk willen, dat er weer een viermogendhedenconferentie tot stand komt. Was hun antwoordnota van 14 Juli al weinig gretig op dat punt („hoewel geen bezwaar makende tegen onderhandelingen...” luidde de tekst), thans ziet men helemaal niet in, wat de Russen denken te kunnen bereiken bij een hernieuwd gesprek.

Wat er dan tussen 14 Juli en nu gebeurd? De oprichting van een West-Duitse staat, waartoe verleden week definitief besloten is, heeft alle eventuele Russische berekeningen voor een ruil van Westelijke zeggenschap in Berlijn tegen Russische zeggenschap in het Roergebied de bodem ingeslagen. Te nauw immers brachten de Russen telkens de blokkade van Berlijn in verband met de staatkundige en economische reorganisatie van West-Duitsland en te dikwijls herhaalden zij hun eis tot zeggenschap in het internationale toezicht op het Roergebied dan dat men niet zou geloven, dat zij bereid waren om de blokkade van Berlijn op te heffen in ruil voor een vinger in de West-Duitse pap. Kennelijk hoopten zij, dat de Westelijken zich bereid zouden tonen om hun West-Duitse plannen op te schorten, ten einde een verzachting van de precaire toestand in Berlijn te verkrijgen.

Deze berekening is niet opgegaan: ondanks aanvankelijke Franse en Duitse aarzelingen zal de West-Duitse staat (zij het niet onder deze naam) aan het einde van dit jaar of begin van het volgende geboren worden. Aldus worden de Russen in dit gebied voor een voldongen feit gesteld. Thans zullen zij niet kunnen verwachten, dat zij enige van hun fundamentele eisen — tien milliard dollar herstelbetaling uit de lopende productie en viermogendhedencontrole op het Roergebied — ingewilligd zullen zien. En aangezien zij van de inwilliging van deze eisen, juist het tot stand komen van voorwaarden, waar nog wel over valt te praten (de vorming van een regering voor geheel Duitsland en het terugtrekken van alle bezettingstroepen), afhankelijk willen maken, is het de vraag, of de Russen thans nog enig voordeel in een conferentie zien.

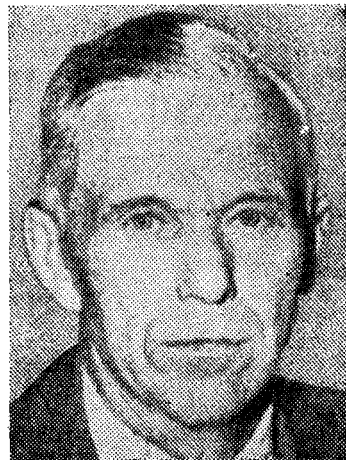
De Westelijken hebben thans niets meer aan te bieden in ruil voor concessies van Russische zijde. Het kan

Stalin heeft de afgezanten van de drie Westelijke mogendheden ontvangen. Dit bericht, dat Maandagavond doorkwam, verwekte optimisme in het Westen: de ruzie om Berlijn zou nu wel gauw aan de conferentietafel bijgelegd worden. Inderdaad gaf het bericht aanleiding tot een zekere ontspanning. De aandacht was nu van Berlijn naar Moskou, van het militaire naar het diplomatieke toneel, verschoven. De Russen schijnen bereid te zijn te gaan praten — niet alleen over Berlijn, maar over geheel Duitsland of zelfs ook over andere onderwerpen — een bereidheid, waarvan zij trouwens reeds blijk gegeven hebben bij gelegenheid van die onbegrepen briefwisseling tussen Stalin en Wallace in Mei.

Wat is er gebeurd?

niet de bedoeling zijn van de Russen om een conferentie samen te roepen met het enige doel om eenzijdige concessies te doen. Als zij in een dergelijke zwakke toestand zijn verzeild geraakt (waar trouwens niets op wijst), dan kunnen zij die concessies beter met stille trom doen. Blijft een viermogendhedenconferentie, ondanks de uitdaging in West-Duitsland, hun doel, dan moet de conclusie luiden, dat de Russen haar zullen willen misbruiken om de Westelijken in de ogen der wereld (en vooral der Duitsers) met de schuld van de voortzetting van Duitslands splitsing en de voortzetting van de „koude oorlog” te beladen. De overeenkomst van Frankfurt tussen de elf West-Duitse regeringschefs en de drie militaire gouverneurs, waarbij de grondslagen voor de West-Duitse staat werden gelegd, heeft hun die taak gemakkelijker gemaakt.

En ondertussen blijft dan het lot van Berlijn geheel in de handen der Russen. Zij mogen dan misschien voor de duur van een conferentie een verzachting in de blokkade gaan aanbrengen, de stad blijft er niet minder een aan de willekeur der Russen overgeleverde stad om. De geallieerde luchtbrug naar Berlijn moge een succes zijn geworden, dat de Russische berekeningen voor de eerstkomende tijd in de war heeft gestuurd — op de lange duur is zij

OF GEWELD...

niet voldoende om de economie van Berlijns Westelijke sectoren aan de gang te houden en zal er — zonder dat de Russen er een vinger tegen behoeven uit te steken — toch een einde op gevonden moeten worden. De eerste stap hiertoe moeten de Westelijken doen. Deze is thans langs diplomatieke weg gedaan. Heeft deze vroeg of laat geen succes (en het uitzicht hierop is — zoals boven betoogd — somber), dan zijn de Westelijken gedwongen de eerste stap langs een andere weg te doen. Deze is of de weg terug of de weg van het geweld.

Bevordert de liefde voor heem en streek!

(vervolg van pag. 5)

Als belangrijkste onderdeel zag ik toen de instelling van een streekcommissie, welke zich belasten zou met de behartiging van een aantal belangen der streek. Ik formuleerde die belangen aldus:

- 1e. een zo breed mogelijk opgezette wetenschappelijke bestudering van de streek;
- 2e. het bevorderen van de liefde voor eigen heem en streek;
- 3e. het bevorderen van de meest uiteenlopende streekbelangen en het in stand houden van bestaande cultureel waardevolle toestanden.

Naast de bestaande streekcommissie, die ik mij dacht dat gevormd moest worden uit de burgemeesters der betreffende gemeenten, waarbij als voorzitter zou fungeren de burgemeester der centrale gemeente, in dit geval Gorinchem, achtte ik een technisch streekbureau, voornamelijk bestaande uit wetenschappelijk gevormde streekbewoners, noodzakelijk, opdat aan de propaganda een behoorlijke wetenschappelijke basis gegeven kon worden. Tenslotte bepleitte ik de stich-

ting van een streekmuseum in de centrale gemeente, waarbij ik dan in het bijzonder de nadruk legde op een juiste inrichting van een dergelijk museum. Het kwam mij voor, dat de bestaande oudheidkamers te veel verzamelpaatsen en te weinig instructief waren.

Voorts achtte ik het van de allergrootste betekenis, dat er jaarlijks een streekdag georganiseerd zou worden, tijdens welke een bepaald onderwerp belicht werd door verschillende deskundigen uit de streek.

Helaas is van dit alles niets verwezenlijkt kunnen worden. De omstandigheden werden steeds ongunstiger: verschillende burgemeesters werden uit hun gemeenten gebannen en vervangen door N.S.B.-ers; de weinig overgebleven goede Nederlandse magistraten hebben wijselijk de plannen onder die omstandigheden laten rusten. Na de bevrijding is echter opnieuw de belangstelling gewekt voor de bestaande idee. Maar inmiddels was men tot de overtuiging gekomen, dat de aanvankelijke opzet te beperkt was en dat de Gemeentewetswijzigingen van 1931 de oprichting van een Streekschapsraad mogelijk maakten. Was ik bij mijn opzet geheel gebleven tot min of meer uitsluitend de culturele streekbelangen, de latere plannen strekten zich over een ruimer terrein uit.

Men kwam nu tot de idee van de stichting van een Streekschapsraad, overeenkomstig het bepaalde in de artikelen 129-146 der Gemeentewet.....

De vorming dus van een rechts-persoonlijkheid bezittend lichaam inclusief een orgaan, overeenkomstig

Ter herinnering... en vergelijking

Vyf en dertig jaar geleden, in 1913, toen er verkiezingen voor de gemeenteraden gehouden zouden worden, stelden te Utrecht de liberalen (die daar v e r in de meerderheid waren) aan de andere partijen voor, tezamen alle aftredenden candidaat te stellen, waardoor allen hun zetels zouden behouden. Dit voorstel werd door de rechterzijde afgewezen. De uitslag der stemming bracht haar de niet-verwachte teleurstelling, dat de anti-revolutionairen alle vijf door hen bezette zetels verloren aan de liberalen.

Wat hebben toen de liberalen gedaan?

Zij hebben te kennen gegeven, dat een gemeenteraad zonder de anti-revolutionairen geen behoorlijke vertegenwoordiging van de burgerij was; en dat telkens wanneer een van de door hen bezette zetels zou open komen, deze aan de anti-revolutionairen zou worden afgestaan totdat deze weer vijf zetels zouden bezitten.

Dienovereenkomstig is gehandeld!

Toen een paar maanden later een liberaal overleed, werd diens plaats aan een anti-revolutionair afgestaan.

De liberalen stelden geen candidaat, de anti-revolutionairen w e l.

Nog vier malen gebeurde hetzelfde. Telkens stemden de liberalen tezamen met de anti-revolutionairen.

Wie dit wil, kan de juistheid van deze feiten in de archieven ten Gemeentehuis (afd. verkiezingen) controleren.

Tevens kan uit hetgeen hier in herinnering wordt gebracht blijken, hoe destijds het algemeen belang boven partijbelang gesteld werd op een wijze, welke m e t t e r d a a d democratisch en sociaal was, anders dan na 1919 en ook nu nog.

het gestelde in art. 130 sub b. jo. 134 der Gemeentewet, waaraan de bevoegdheid om verordeningen te maken, door strafbepaling of politiedwang te handhaven benevens het recht van belastingheffing. Dit was inderdaad een aanmerkelijke uitbreiding van het oorspronkelijke plan. Al dadelijk kwam nu naar voren, dat ook de sociale belangen der streek behartigd dienden te worden. Een commissie van vijf burgemeesters begon met bekwame spoed met het ontwerpen van een gemeenschappelijke regeling, welke, naar Mr. van Rappard meedeelde, reeds in concept gereed ligt en waaromtrent onlangs in de plaatselijke bladen vermeld werd, dat binnenkort de verschillende gemeenteraden zich zullen beraden.

In een slotartikel zullen wij een ander uit dit nieuwe plan publiceren. Hier zij thans nog opgemerkt, dat het geheel meer dan het vroegere ontwerp de individuele burger betreft bij de behartiging van de streekbelangen in uitgebreidste zin des woords.

Het ware te hopen, dat deze nieuwe regeling binnen niet te lange tijd praktisch verwezenlijkt wordt, omdat zij van de grootste betekenis is voor al de gebieden in ons land, waar men in principe reeds lange tijd voor een dergelijke gedachte voelt, maar tot concretisering nog niet kwam. Het is ook daarom, dat hier op dit novum de grootst mogelijke aandacht gevestigd wordt.

J. VAN MOURIK.

Het juk der geleide economie

Er zijn machtige wapens in het arsenaal der economische vrijheid

In een van onze universiteiten, op de tram, was ik kort geleden getuige van een gesprek tussen een paar studenten, blijkbaar toekomstige juristen. „Bah, nu die akelige economie!”, zei de ene, onder algemene instemming. De jongelui hadden niet eens de verzachtende omstandigheid van naar buiten lokkend mooi zomerweer. Of misschien de voordrachtsmethoden van hun prof. er niet onschuldig aan waren, wil ik overigens in het midden laten. In elk geval was de opmerking een betreurenswaardig symptoom voor een houding, die men helaas telkens weer ontmoet, niet slechts bij studenten.

Economie is werkelijk niet droog. Maar dat haar deze smaad aankleeft, heeft gevaarlijke consequenties. Wij allen schelden geducht op de economische noodtoestanden en de ontelbare dagelijkse obstakels op de weg van onze economische gedragingen; wij hebben vage algemene ideeën over de wenselijkheid van economische vrijheid (wat is dat eigenlijk?) en de verfoeilijkheid van het socialisme en natuurlijk het communisme — maar hoe staat het, beste lezer, hand op het hart, wanneer ge in een economische discussie verward raakt met iemand „van links”? Weet ge dan goed van u af te bijten? Meestal hebben zulke lieden immers het voordeel van alle ijveraars, dat zij de materie bestudeerd hebben, zij het met de oogkleppen van hun vooraf opgevatte opinie.

Er zijn machtige wapens in het arsenaal der economische vrijheid. Zij moesten echter bekender en meer populair zijn. Hoe brillant en aantrekkelijk economische literatuur tot dien behoeve kan zijn, dat bewijst een zojuist verschenen boek.*) Een vermaarde Engelse econoom, professor John Jewkes van de universiteit te Manchester heeft zijn hart gelucht onder de treffende titel „Beproeving door geleide economie”; of men zou ook wat toegespitster in de geest van de auteur kunnen vertellen: „De vloek der geleide economie”.

Het ware te wensen, dat een Nederlandse bewerking van dit boek vervaardigd werd. Het combineert wetenschappelijke diepgang met de bovenbouw van een plezierjacht. Niets van de stortvloed van statistieken of zelfs gecompliceerde mathematische vergelijkingen en van het zwaartillende vak-jargon dat over het algemeen prikkeldraad om de economische literatuur vormt. Ook de volslagen leek, mits hij zich een minimum van intellectuele inspanning getroost, kan elke zin begrijpen en appreciëren. Jewkes demonstreert op voortreffelijke wijze wat economisch denken is.

Dit is niet de plaats voor een uitvoerige kritische waardering. Het boek heeft in zekere zin de fouten van zijn deugden, doordat het bewust eenzijdig is in de vernietigende kritiek van de grondidee der geleide economie, n.l. van de noodlottige dwaalleer, dat de staat capabel zou zijn het functioneren van de economie door wetten, decreten en ambtenaren te bepalen. Het doet aan de waarde van het boek geenszins afbreuk, dat de slinger van de argumentatie soms wat te ver naar de andere kant doorslaat. Prof. Jewkes zou vermoedelijk de eerste zijn, die beaamt, dat de tijden van voor honderd jaren, met de klassieke formule: Laissez faire onherroepelijk voorbij zijn.

De enorme betekenis van het boek ligt hierin, dat met het gewicht van autoriteit en onverbidelijke logica de concentrische aanval tegen de wellicht meest gevaarlijke moderne afgod geopend wordt. Met radicaal succes, en bovendien juist op tijd. Want het wangehoof, dat de geleide economie, het dirigeren „volgens plan”, in beginsel goed en wenselijk is, heeft reeds al te diep wortel geslagen, ook bij talloze onnadenkenden die niets minder zijn dan socialist. Overlevering, propaganda en gewoonte hebben gevaarlijk werk gedaan. De laatste acht jaren hebben ons laten vergeten, dat rantsoeneringen, rijksbureaux en zoveel andere ketenen slechts een noodzakelijk kwaad tengevolge van de oorlog zijn. Onnodig te zeggen, dat niemand, ook de meest orthodoxe laissez-faire-liberaal niet, zulke tijdelijke noodzakelijkheden loochent.

Met bijtende ironie overgiet prof. Jewkes, die geestelijke houding van schouderophalende berusting waarmee de Europeaan van 1948 zijn juk draagt. Dit juk is niet noodzakelijk, en het is niet „goed”. Er is geen grotere mate van gerechtigheid, indien een als onpartijdig veronderstelde staatsleiding de productie en de distributie van de goederen commandeert. Om te beginnen: deze onpartijdigheid bestaat helemaal niet, zij is een holle, onaanvaardbare fraze, zoals talloze anderen. Niemand die nadenkt zal immers van een parlementaire regering — of wil men deze regeringsvorm uiteindelijk loslaten?! — een objectiviteit boven de partijen verwachten, dus het opgeven ook van de eigen beginselen, waarop het beleid is gegrondvest.

Zo zijn er meer van die holle cliché-woorden, en het is een genot te

lezen, hoe prof. Jewkes ze aan vivisectie met dodelijke afloop onderwerpt. Denk eens zelf na, lezer, wat men eigenlijk moet verstaan onder de volgende bij de plan-mensen zo geliefkoosde woorden (en het doet er niets aan toe, of ze van de Engelse Labour Party komen — of van elders): „Stabiliteit”. „Ordelijke vooruitgang”. „Gezonde prijspolitiek”, „Nationaal interesse” etc. etc. Zodra men begint aan dit jargon te tornen, dat men helaas geleerd heeft, automatisch te gebruiken, dan komt men tot verrassende resultaten. Het blijkt dan, dat de inhoud van de mooie uitdrukkingen voor burger A heel anders is, dan voor laat ons zeggen bedrijfsgroep B — het is dezelfde geschiedenis als met de betekenis van het ongelukkige woord „democratie” ten Oosten of ten Westen van de Elbe.

Het wekt welhaast medelijden, wanneer de auteur steeds opnieuw met bij elkaar geplaatste citaten uit Engelse regeringsverklaringen uit verschillende tijdperken van het tegenwoordige bewind de eieren dans laat zien waartoe de wanhopige pogingen leiden, om zovele tegenslagen en onverwachte incidenten te verklaren of weg te cijferen, die het lot der Engelse economie na de oorlog zijn geweest.

Hier komt men tot een ander aspect van het boek. Dat is de meedogenloze argumentatie, dat het economische proces veel te ingewikkeld is in zijn ontelbare factoren, om door mensengeest centraal van bovenaf en op lange termijn te worden geordonneerd. Wanneer een strenge winter niet in de calculatie van mogelijkheden werd opgenomen, of wanneer

De Moderne leer der planmatige economie beoogt, met goede wil en verheven ideologie, dingen te controleren, maar zij leidt tenslotte onherroepelijk tot de controle van de mensen!

men op een zachte winter heeft gegokt, dan deugt immers het plan niet. Misschien ligt de meest capitele fout van de plan-enthousiasten ook hier wederom in de verwarring van begrippen. Er is een beslissend verschil tussen het voeren van een economische politiek op grond van algemene denkbeelden na het trekken van algemene richtlijnen door de staat, en een bureaucratische regimentatie tot in het kleinste detail. Het eerste behoort vanzelfsprekend tot de plichtenkering van de staat, het tweede is simpel een onmogelijkheid.

Een enkel woord nog over een der vele belangrijke argumenten uit het boek: het dwingende, onwederlegbare bewijs, dat het beginsel der geleide economie gelijk een lawine tot vernieling en opheffing der primaire vrijheden leidt, b.v. die van het vrije woord, van de beroepskeuze en van de besteding van het arbeidsinkomen naar vrije keuze.

Het boek sprankelt van geestige analogieën en gelukkige formuleringen. Wil men een paar proefjes geven, zo valt de keuze zeer moeilijk. Hier een handjevol:

„Het is een eindeloze vergeefse poging, wanneer men slechte resultaten van plannen, door nog meer nieuwe plannen zoekt te verbeteren, uitgezonderd dan wanneer men tot een totalitaire geleide economie naar Russisch patroon grijpt”.

„Ik ben van mening, dat wij de recente tragische achteruitgang van Groot-Brittannië aan ons zelf hebben toe te schrijven.”

„Het dieptepunt van menselijke ellende en een centraal geleide economie gaan onveranderlijk hand in hand.”

„Het oprichten van nationale geleide economische systemen zet de naties tegen elkaar op, en veroorzaakt groeiende wrijvingen; resultaat: verval van de wereldeconomie en oorlogsgevaar.”

„De moderne leer van de planmatige economie beoogt, met goede wil en verheven ideologie, dingen te controleren — maar zij leidt tenslotte onherroepelijk tot de controle van de mensen!”

K.

*) „Ordeal by planning” by John Jewkes 247 blz., 12 sh. 6 d., London Macmillan & Co., 1948.

Ingevolge papiertoewijzing B.P.P. no. 5871 verschijnt deze uitgave wekelijks en is de omvang van dit nummer 8 pagina's formaat 28½ x 42.

STALEN MEUBELEN „GISO"-LAMPEN

EIGENWIJZE LIEDJES

Hebt U er ook genoeg van?

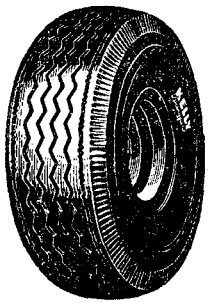
Grote mensen, kleine mensen,
Jong en oud en bruin en blond,
Draaien in de daagse cirkel
Van hun daagse zonden rond....
Ik is ik! — Pik in, 't is winter! —
Halen wat je halen kan....
En de krumels en de scherven
Zijn voor Jan en alleman....
.....
Hebt U er ook genoeg van?

Kleine mensen, klein en kluchtig,
Groeien tot geweldenaar:
Veldmaarschalk — bijzonder rechter —
Distributie-ambtenaar....
Niemand tikt hen op de vingers,
Niemand durft hen blijkbaar an,
Niemand, die hun groei en glorie
Remmen of voorkomen kan....
.....
Hebt U er ook genoeg van?

Grote mensen leven luchtig
In de klatergouden schijn
Nu ze zonder tien geboden
Rijk of groot geworden zijn....
Ze besturen.... en ze leiden....
En regeren volgens plan
Tot en met de liquidatie
Van de hele rataplan....
.....
Hebt U er ook genoeg van?

Grote mensen, kleine mensen
Doen zich dag aan dag te goed
Aan wat U met al de Uwen
Missen m á d r betalen moet....
Parasieten — tafelschuimers —
Plukken wat je plukken kan....
Maar in naam de goede hoeders
Van die hele kleine man....
.....
Hebt U er ook genoeg van?

Brammetje.

Imp. N.V. Jac. Blom (Auto Supply Afd.)
Rotterdam - Filiaal Den Haag

Heineken's BIER

Het meest getapt

ruim 300 jaar...

FABRICEREN WIJ VERNEN VOOR
BOUWVAKKEN EN INDUSTRIE

N.V. Heyme Vis & Zoonen

ZAANDAM - OPGERICHT 1643

TUINARCHITECTUUR — BOOMKWEKERIJEN

Ontwerpen
Aanleggen
Onderhouden

GIJSB. VURENS

Ringvaartweg 98 - Rotterdam (O.) - Tel. 22114

N.V. Nederlandsche
Caoutchouc- en Gutta-
Perchafabriek

v.h. Bakker & Zn.

Ridderkerk

- Technische
rubberartikelen

**N.V.
Machinefabriek**

IJZER-, STAAL- EN
METAALGIETERIJ

v.h. BAKKER & Co.
RIDDERKERK

N.V. BOELE'S

Scheepswerven en Machinefabriek

BOLNES

Nieuwbouw en reparatie

Kloos

K I N D E R D I J K

Bruggen

U PEINST OVER EEN GESCHENK?

S. K. Citroen

HOFJUWELIER,
S GRAVENHAGE
HOOGSTRAAT 23 TELEFOON 11.17.57
GESCHENKEN IN ALLE PRIJZEN

Gedenkraam van
**Gebrandschilderd
GLAS IN LOOD**
voor Uw kantoor of woning.

Vraagt vrijblijvend
schets en prijsopgave

**Glaszaak
Koster N.V.**

Binnen Damsterdiep 13
Groningen

Machinefabriek en scheepswerf

van

P. SMIT Jr. N.V.

ROTTERDAM

HANDELMAATSCHAPPIJ

H. Albert de Bary & Co. N.V.

Deviezenbank

Financiering van Im- en Export
Documentaire Accreditie ven

HEERENGRACHT 450 AMSTERDAM-C. TELEFOON 38911

L. Smit & Zoon
KINDERDIJK

- Baggermateriaal
- Zeesleepboten
- Passagiersschepen
- Machines
- Motoren
- Ketels

BOLNES

Dieselmotoren

25-1400 P.K.

N.V. Machinefabriek
„Bolnes”

v.h. J. H. v. Cappellen
te Bolnes

Hem zij kracht
toegewenst

(Pag. 5)

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Het nieuwe Kabinet

door Mr. P. J. Oud

....het hoofdoel
bereikt....

Op 7 Augustus is het nieuwe Kabinet door de Prinses-Regentes beëdigd. Op de dag af een maand nadat de verkiezing voor de Tweede Kamer had plaats gehad. Op zichzelf is dit voor Nederlandse verhoudingen zeker niet overdreven lang. Integendeel. Wij zijn in ons land gewend deze dingen weloverwogen te doen. Dit mag ons dan wel eens wat ongeduldig maken, maar het heeft het grote voordeel, dat een Kabinet, eenmaal gevormd, het ook enige jaren pleegt uit te houden. Gedurende de laatste zestig jaren is het in ons land een vrij zeldzame uitzondering geweest, dat een Kabinet niet tot de eerstvolgende verkiezing der Kamer aan het bewind kon blijven. Geheel anders dan in Frankrijk. Daar lost men kabinetcrises in enkele dagen op, doch blijft de levensduur van de meeste kabinetten tot een beperkt aantal maanden bepaald. Dat wij ditmaal extra ongeduldig waren, was een gevolg van de zeer bijzondere omstandigheden, waarin wij met betrekking tot het Indonesische probleem verkeren. Er moesten daarin op korte termijn belangrijke beslissingen kunnen worden genomen. Het nieuwe Amerikaanse lid der Commissie voor Goede Diensten was in Nederland aangekomen; de delegatie der Bandoengse conferentie was mede in ons land; andere belangrijke figuren uit Indonesië waren eveneens voor overleg met de Regering aanwezig. Het gaf een hoogst onbehagelijk gevoel, dat al deze autoriteiten niet anders aantreffen dan een demissionair Kabinet. Er was dan ook een communis opinio, dat er ditmaal haast was bij de Kabinetsformatie. Desondanks mocht er van overhaasting geen sprake zijn. Daarvoor stonden te grote belangen op het spel.

* * *

Over hoeveel problemen, het bij een Kabinetsformatie ook moge gaan, het Indonesisch probleem moest haar ditmaal wel beheersen. Ook omdat dat probleem de inzet van de verkiezingen was geweest. De reden, waarom deze verkiezingen, die geen normale periodieke verkiezingen waren, moesten worden gehouden was immers de grondwetsherziening. De pièce de resistance van die grondwetsherziening had betrekking op de staatkundige hervorming van het Koninkrijk. Voor de definitieve aanvaarding van die grondwetsherziening is een meerderheid van twee derde in de beide Kamers nodig. Daarop moest bij de Kabinetsformatie vóór alles worden gelet. Dit maakte de zaak dubbel ingewikkeld. Is het in gewone omstandigheden voldoende, dat een Kabinet mag verwachten het vertrouwen te bezitten van de meerderheid der Kamer, ditmaal moest gezorgd worden tot een zodanige formatie te komen, dat menselijker wijze op het vertrouwen van ten minste een twee derden meerderheid zou kunnen worden staat gemaakt. En dit niet alleen om de grondwetsherziening zelf in veilige haven te loodsen, ook met het oog op het vereiste ener gelijke meerderheid over de wetten, die ter uitvoering van de staatkundige hervorming zouden moeten tot stand komen.

* * *

Practisch betekende dit in de bestaande politieke verhoudingen, dat het nieuwe Kabinet voor zijn Indonesisch beleid 't vertrouwen zou moeten kunnen wekken van de P.v.d.A., de K.V.P., de C.H.U. en de V.V.D. Gedurende de verkiezingscampagne hebben wij voortdurend op die noodzakelijkheid gewezen. Het was voor ons een onmogelijkheid onze stem onvoorwaardelijk aan de grondwetsherziening toe te zeggen. Men heeft dit wel onwelwillend uitgelegd als een poging tot chantage. Niets was echter verder van de waarheid. Wij hebben onze verantwoordelijkheid zowel gedurende de verkiezingen als gedurende de periode der Kabinetsformatie diep gevoeld. Wij vonden het allerminst een aangenaam vooruitzicht, dat de grondwetsherziening eventueel zou

moeten worden afgestemd. Wij begrepen, dat de indruk daarvan naar buiten — ik bedoel daarmee zowel het buitenland als de Indonesische kringen — fataal zou zijn. Men zou er — zij het ten onrechte — uit kunnen afleiden, dat het Nederland met de hervorming geen ernst was. Desondanks zouden wij niet verantwoord zijn geweest onze stem aan de grondwetsherziening te geven zonder behoorlijke waarborgen omtrent het straks te voeren beleid. Daarom heb ik er telkens weer de nadruk op gelegd, dat voorkomen moest worden, dat wij in deze positie zouden worden gebracht. Dit is de gedragslijn geweest, die wij gedurende geheel de periode der Kabinetsformatie hebben gevolgd. Onze eerste wens was — ik schreef het reeds in Vrijheid en Democratie van 17 Juli — een parlementair Kabinet op de basis der vier fracties. Toen de heer Beel zijn eerste opdracht had ontvangen is hij begonnen met een concept-program op te stellen, dat aan deze vier fracties werd toegezonden. Het ant-

woord van onze fractie was, dat zij bereid was dit program te aanvaarden als grondslag voor overleg over de vorming van een parlementair Kabinet, steunende op de vier fracties. De P.v.d.A. wilde dit niet. Zij wenste ons niet als volwaardige partners te aanvaarden. Zij was desnoods bereid minder op de voorgrond tredende figuren uit onze kring op meer technische departementen te zien optreden, doch daarbij zou het moeten blijven. Zij heeft dit standpunt volgehouden gedurende geheel de tijd der formatiepogingen van de heer Beel.

* * *

De heer Beel heeft, nadat hij zijn eerste opdracht had teruggegeven, een tweede aanvaard. Die tweede opdracht heeft hij aldus opgevat, dat nu het stadium van overleg met de fracties voorbij was. Hij stelde zich nu uitsluitend in verbinding met de personen, aan wie hij een plaats in zijn Kabinet had toegedacht. Het ging er nu met andere woorden om een ministerieel „team” te vormen, dat bereid was te zamen de regeertaak op zich te nemen op een door hen in onderling overleg vast te stellen program. Uiteraard moest daarbij op de achtergrond blijven staan de gedachte, dat dit Kabinet, zeker voor zijn Indonesisch beleid, het vertrouwen zou hebben van een tweederecht meerderheid der Kamer. Ook de vorming van dit Kabinet is gestrand op het standpunt van de P.v.d.A., dat prominente figuren uit onze partij daaruit moesten worden geweerd. De heer Beel heeft terecht begrepen, dat een dergelijk Kabinet bezwaarlijk aanspraak kon maken op ons vertrouwen en dat aldus de totstandkoming der grondwetsherziening allerminst zou zijn verzekerd. Hij heeft daarop ook deze opdracht neergelegd.

* * *

Daarop is de heer Van Schaik aan het werk gegaan. Ook zijn methode is niet geweest die van overleg met fracties, al heeft hij zich wel door fractieleiders laten voorlichten. Het was er echter bijkbaar ook hem om te doen door het uitnodigen van bepaalde personen een Kabinet samen te stellen, dat redelijkerwijze op het voor de aanneming der grondwetsherziening vereiste vertrouwen zou kunnen staat maken. Het pad van de nieuwe formateur ging aanvankelijk evenmin op rozen. De tot de P.v.d.A. behorende personen, die hij een ministerzetel had toegedacht, bleven bezwaar maken tegen het opnemen van prominente personen uit de V.V.D. Later veranderde dit in zoverre, dat desnoods genoegen zou worden genomen met een prominent lid van onze partij op een niet-prominente plaats. Vanzelfsprekend lag de beslissing in dezen bij de uitgenodigde persoon zelf. Ministers zijn zelfstandige bewindslieden. Zij hebben om zitting te nemen geen machtiging van hun partij nodig. Wilen zij aan een of andere partij-instantie advies vragen, dan is daartegen geen enkel bezwaar, maar meer dan een advies moet niet worden gegeven. Aan de andere kant zijn de kamerfracties geroepen zelfstandig haar houding tegenover het Kabinet te bepalen. Dat die houding mede afhankelijk is van het vertrouwen, dat zij menen te kunnen stellen in een tot haar geestverwanten behorend bewindsman spreekt al weer van zelf. Onder de gegeven omstandigheden betekende dit, dat dit vertrouwen wel op een zware proef zou zijn gesteld, indien aan een lid onzer partij niet meer dan een niet-prominente plaats in het Kabinet zou zijn toegekend. Gelukkig is het niet aldus gekomen. Met de benoeming van Mr. Stikker aan Buitenlandse Zaken is aan een onzer meest prominenten een der meest prominente plaatsen in het Kabinet toegewezen. Het verheugt mij, dat de heer Stikker zich deze benoeming heeft laten welgevallen. Hij heeft daarmee een offer gebracht aan het landsbelang, waarvoor wij hem dankbaar mogen zijn. Dit wil natuurlijk niet zeggen, dat de aan de crisis gegeven oplossing zonder bezwaren zou zijn. Die bezwaren heeft onze partijvoorzitter natuurlijk ook zelf gevoeld. Dat het Kabinet optreedt onder een socialistische premier moet wel als hoofdbezwaar worden aangemerkt. Dit klopt inderdaad niet bepaald met de uitslag der verkiezing.

(Vervolg op pag. 4).

Z.E. Mr. D. U. Stikker:

„Tot weerziens!”

Elke medaille heeft haar keerzijde. Enerzijds ligt er altijd een zekere bekoring in het aanvaarden van een nieuwe taak, anderzijds brengt dit vaak mede het prijs geven van bezigheden, die je lief waren geworden.

Zo brengen de omstandigheden thans mede, dat ik het voorzitterschap van onze partij moet neerleggen. Ik doe dit met een bloedend hart, omdat ik haar in zeker opzicht mijn geesteskind mag noemen en ik gaarne langer haar eerste stappen op het politieke pad had geleid.

De wetenschap echter, dat ik die leiding vol vertrouwen kan overlaten aan onze ondervoorzitter, Mr. Oud, die zo volkomen dezelfde politieke idealen koestert als ik, stelt mij op dit punt gerust.

Dan blijft alleen nog het pijnlijk gevoel plots het contact, dat ik met zo velen in onze partij had en dat mij persoonlijk zo aangenaam was, te moeten verbreken. Maar misschien geldt ook hiervoor, dat de herinnering nog schoner is dan het ding zelf.

En wie weet? Wellicht komt binnen niet te lange tijd de gelegenheid om dit alles weer op te nemen.

Dus: geen vaarwel, maar tot weerziens!

PARLEMENTAIRE FLITSEN

Nieuwe Kamers, nieuwe Regering

Er is, sedert wij ons laatste parlementaire overzicht voor dit blad schreven, heel wat aan het politieke firmament veranderd. Nieuwe sterren zijn verschenen, andere voorgoed uit de gezichtskring verdwenen. De Tweede Kamer heeft een grondige wijziging, zowel ten dele in haar politieke samenstelling als vooral in haar personele bezetting ondergaan. Een nieuw Kabinet is opgetreden. En ook de Eerste Kamer vertoont een aantal nieuwe gezichten, al konden bij haar dan ook geen politieke verschuivingen worden verwacht, daar het kiezerscorps voor dit lichaam, gevormd door de Staten der Provinciën, immers nog geheel hetzelfde was als in 1946. Nieuwe gezichten treffen wij ook aan in onze beide V.V.D.-Kamerfracties. In die der Tweede Kamer keerden dr. Bierema en ir. Hacke niet terug, terwijl zij, verheugenderwijs, de enige is, aan wie het kiezerscorps zulk een versterkt vertrouwen verleende, dat zij met twee zetels winst in de Kamer terugkeerde. Zo zien wij hier naast de oude bekenden: mevr. Fortanier-de Wit en de heren Den Hartogh, Korthals en mr. Vonk, als nieuwelingen mr. P. J. Oud, de nieuwe fractieleider, die, als „oude politieke rot”, het parlement, zowel vóór als achter de groene tafel, op zijn duimpje kent; de Amsterdamse middenstander de heer J. G. H. Cornelissen; de Helderse burgemeester, de heer G. Ritmeester en de Drentse afgevaardigde de heer R. Zegeering Hadders, die van de Eerste naar de Tweede Kamer is overgestapt. Een versterkt team, waarvan wij grote verwachtingen mogen koesteren!

Merkwaardigheden rondom de Kabinetsformatie

Maar ook in onze Eerste Kamerfractie ontmoeten wij nieuwe gezichten, al zullen deze ons dan ook uit anderen hoofde reeds zeer vertrouwd zijn.

De heer Zegeering Hadders stak immers gelijk over met dr. Bierema, die het na een veeljarig lidmaat- en voorzitterschap van de Tweede Kamerfractie thans in de Eerste Kamer wat kalmer zal krijgen, terwijl wij er eerlang tot ons genoegen een andere goede bekende, het vroegere Tweede Kamerlid, mr. W. C. Wendelaar, opnieuw in het politieke strijdperk zullen zien verschijnen, die de vrij komende zetel van Excellentie Stikker zal bezetten.

Met professor Molenaar zullen deze beide ervaren parlementariërs een politiek klaverblad van drie vormen, dat er wezen mag en dat, blijkens de jongste uitspraak van ons kiezerscorps, eigenlijk... een klaverblad van vier moest zijn!

Het is een enigszins vreemde gewaarwording, als parlementair journalist midden in een Kabinetscrisis van vacantie terug te komen. Dat geeft zo het gevoel, dat iemand moet hebben, die enige weken in zalig nietsdoen in een luie stoel heeft doorgebracht en dan genoopt wordt, met nog wat stijve ledematen, zonder enige overgang, aan een hardlopende wedstrijd mede te doen.

Van de parlementaire journalist wordt immers verwacht, dat hij tijdens een Kabinetscrisis overal tegelijk zijn oor te luisteren legt, de gangen van iedere toekomstige Excellentie of wie zich in deze positie waant hij nacht en ontij te volgen en van de stand der politieke onderhandelingen tenminste evengoed (zo niet beter) op de hoogte is als de formateur in eigen persoon.

In dit opzicht hebben velen van het parlementaire journalistengilde uitstekende prestaties geleverd, al kon ook hier somtijds niet voorkomen worden, dat de wens al te zeer de vader der gedachte was.

Min of meer vermakelijk was daarbij de in venijnigheden over en weer zich uitende familietwist tussen de R.K. „Tijd”, welks parlementaire redacteur zijn hart verpand had aan de samenwerking op smalle basis van katholieken en socialisten en de door prof. Romme staatkundig geleide „Volkskrant”, die daar in Rommiaans-scherpzinnige hoofdartikelen bij voortdoring tegen te velde trok.

Des te merkwaardiger was de strijd tussen deze beide Amsterdamse bladen, waar juist „De Tijd” wat zijn lezerskring betreft toch een typisch „burgerlijk” blad en de „Volkskrant” een orgaan voor de (katholieke) arbeiders is.

En nog opvallender waren deze Rooms-rode liedjes van verlangen in

MOLENAAR
klaverblad....

WENDELAAR
van....

BIEREMA
drie....

de parlementaire kolommen van „De Tijd”, waar dit blad in zijn economische rubriek stevast zulk een onvervalst „liberaal” geluid laat horen.

Zo kon het gebeuren, dat in eenzelfde nummer van genoemd blad, waar zulk een Rooms-rood feestvuurwerk werd afgestoken, in een economische beschouwing een loflied op de nieuwe Franse minister van Financiën, Reynaud, werd gezongen, omdat van hem in de Westerse samenwerking een liberaler internationale economische- en handelspolitiek mocht worden verwacht.

Het moet voor de politieke leiding van dit blad dan ook wel een harde noot geweest zijn, dat zij niet alleen de teleurstelling van het tóch

optreden van een Kabinet op breder basis (zij het dan op extra-parlementaire grondslag) kreeg te dragen, maar op het laatste ogenblik van haar socialistische vrienden nog een kaakslag in de vorm van een niet-herbenoeming van dr. Gielen als minister van Onderwijs, K. en W. moest incasseren. Dat deed haar dan ook na het tot stand komen van de Kabinetsformatie schrijven: „..... dat een van de lelijkste staaltjes van belangenpolitiek juist op het laatste moment nog geleverd is met het beentje lichten van minister Gielen, een sterk karakter en een minister, die belangrijk werk onder handen had op het gebied van het onderwijs, maar die ook vastbe-

raden stond voor zekere eisen, waaraan de cultuurpolitiek moet voldoen. Men heeft hem zonder hem zelfs te verwittigen voor de leeuwen geworpen. Een detail slechts, maar tekenend voor de stijl, waarin hier om portefeuilles en bovendien om genoegdoeningen van het ressentiment gevochten is.”

In afkeer van beëindiging van de twee-partijen-samenwerking in het Kabinet deed het socialistische „Parool” voor „De Tijd” zeker niet onder, al beweerde de heer Frans Goedhart, redacteur van eerstgenoemd orgaan en tevens lid van de Tweede Kamer voor de Partij van de Arbeid, dan ook in een onbewaakt ogenblik, dat de heer Van der Goes van Naters (de fractieleider nota bene!) alleen stond in zijn fractie wanneer hij over de samenwerking met de K.V.P. voldoening toonde.

Een ware verrassing was het daarom na de tot stand koming van het nieuwe Kabinet in het „Parool” naar aanleiding van de benoeming van onze geestverwant mr. Stikker aan Buitenlandse Zaken te lezen: „Voor het eerst treedt een volstrekte outsider als beheerder van het Plein op, en al hebben wij in het raam der algemene politiek grote twijfel en bedenkingen ten aanzien van het nieuwe Kabinet, dit enkele feit verheugt ons van ganser harte. Mr. Stikker is stellig een man van grote formaten, een zakenman met wereldallure. Hij heeft overal zijn contacten, hij is nergens een vreemdeling. Hij bezit de voortvarendheid en de beslistheid van de grote zakenman. Hij kan op zijn post groot werk gaan doen. Hij kan... zal hij? Zal hij de moed hebben om heilige huisjes omver te wandelen, benoemingen door te zetten, die nu eens afwijken van het traditiespelletje, dat de jaren door in de buitendienst gespeeld werd, kortom zal hij de eerste stappen zetten naar een werkelijke democratisering van ons buitenlands apparaat? Zo ja, dan kan hij rekenen op brede steun van tallozen die met bezorgdheid het exclusivisme van het Plein hebben gadeslagen.”

Dit zijn slechts enige van de vele merkwaardigheden, die zich rondom de jongste Kabinetsformatie hebben afgespeeld.

Is het nog nodig te zeggen, dat wij voor ons geen twijfel koesteren, dat een figuur als de heer Stikker in de daad zijn inzichten aan het Departement van Buitenlandse Zaken zal weten te doen zegevieren en door te zetten?

Deze burger

kruipt maar in een heel klein hoekje deze week, want het is allemaal „nieuwe heren in Den Haag” wat de klok slaat en daar behoort hij niet bij.

Deze burger heeft de hinderlijke eigenschap langs de grote dingen heen te lopen en altijd direct de gewoonmenselijke dingen te besnuffelen. Hij zit zich er bij voorbeeld zorgen om te maken of Zijne Excellentie Stikker nu wel een huis in Den Haag zal kunnen krijgen en wat meneer Beel tegen mevrouw Beel gezegd heeft toen meneer Van Schaik zijn clubje bij elkaar had.

En wat meneer Van Boetzelaer denkt wanneer hij prinsheerlijk over het Binnenhof wandelt en of meneer Sassen nu zijn Bosatlas voor zich heeft liggen om nu eens precies te kijken waar Curaçao en Suriname ergens liggen.

Het lijkt mij zo raar, wanneer je Excellentie Vos geweest bent van de éne op de volgende dag gewoon Vos-sec te worden; even raar als wanneer je, gewend aan een lekker-wijde toga nu ineens zo'n nauwe witte broek moet aantrekken. Daar krijgen meneer Rutten en meneer Weijers toch zeker extra textiepunten voor?

Stel nu eens het gekke geval dat ik vanmorgen ontwaakt was als Zijne Excellentie Burger. Ik zou geen beschuit door mijn keel kunnen krygen, denk ik. En het eerste wat ik zou denken zou zijn: vanmiddag om half zes kan ik, minister van de Kroon, niet naar de Kroon op de hoek gaan voor mijn éne glaasje, want dat doe je gewoon niet.

Ik bedoel maar dat ik deze week maar niets zal zeggen. Wat zou meneer Fievez op dit moment nu zitten te doen? Kruiswoordpuzzelen?

Nee, zo'n kabinetsformatie is eigenlijk maar niks voor
DEZE BURGER

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.
Redactie-secretaris: Mr. E. Elias
Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.
Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267
Abonnementprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.
Losse nummers 15 cent.

Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie” te Amersfoort.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlug, Geestbrugweg 69, Rijswijk (Z.-H.).

Radio-lof!

De programma-leiding van onze omroepverenigingen wordt vaak uitgescholden en even vaak verguisd. Niet geheel ten onrechte.

Juist daarom de eervolle vermelding dat die omroepverenigingen in hun gezamenlijk programma van de Olympische Spelen een opvallend goede beurt boekten!

Radio-reportage is een vak op zichzelf — en onze radio-reporters beginnen zich werkelijk als vakman te ontwikkelen. Het gaat soms nog te haastig, te onbeheerst en met te veel uh-uh's, maar wij hebben vooral van Dick van Rijn goede, levendige en juiste verslagen beluisterd. Ook de regeling als zodanig, het in- en uitschakelen, het heen en weer gaan van Empire Pool naar Wembley Stadion, naar hockeyveld en roeibaan, klopte als een bus. Goed werk, dat door honderdduizenden Nederlanders op prijs is gesteld. Nog wat minder herhaling, wat minder nodeloos gepraat en ook op dit moeilijke en veelomvattende gebied gaat Nederland zijn woordje meespreken.

De enige akeligheid bleven de eeuwig terugkerende knetterende en krakende bazuinen als introductie en de radio-juffrouw, die in de studio en tijdens het wachten op omschakeling en doorkomen ons bezig hield met „een plaatje”. Vond haar vaardige hand nu niets beters dan telkens weer zo'n cacafonie van Amerikaanse krijs- en kietelhyemen, die niet slechts vervelend en vulgair, maar bovendien als geluid zenuwziekte-wekkend zijn? Jammer..... ook voor die natuurlijk-goedwillende juffrouw.....

Taal en Volk

De taal is gans een volk, herinneren wij ons van wijlen onze leraar in de Nederlandse taal en letterkunde, toen wij tijdens de laatste van sport doordrenkte weken talloze willekeurige Nederlanders op willekeurige ogenblikken voor de microfoon mochten beluisteren. Zij spraken onvoorbereid — zo maar voor het vuistje weg en plots voor de microfoon geplaatst. En het moet ons van het hart: hoe slordig, hoe plat en onbeschaafd komt onze taal uit vele monden. Hoe verontrustend overheerst het stedelijk of landelijk dialect.

Neen, natuurlijk... wij pleiten niet voor hooghaegs (óók al een verschrikkelijk dialect!) en voor de deftige, dode tale van de referendaris of doctorandus, maar zó plat, zó ruw en zó onbeschaafd als in vele dier microfoonklanken heeft onze taal toch waarachtig niet te klinken.

Ons onderwijs wordt in de hele wereld geroemd. Ons volk in al zijn lagen krijgt de volle gelegenheid meer dan alleen maar lager onderwijs te ontvangen. Toch spreekt ons volk in die brede lagen plat en slordig. Waarom?

De taal is gans het volk... en dat is hier géén gemeenplaats. Het is zo — de beschaafde mens wordt in de beschaafde gemeenschap óók beoordeeld (en scherper dan hij zelf vermoedt) naar de wijze, waarop hij zijn taal spreekt.

Al onze kinderen zuiver, beschaafd Nederlands leren spreken en schrijven... ziet, als onze nieuwe minister van onderwijs dát nu eens als eerste en allerbelangrijkste programmapunt stelde op zijn rooster en leidraad?

Tram-les

Wat eerst uitsluitend een loonconflict leek, waarbij de wensen en verlangens van het personeel velen in de Residentie redelijk en gewettigd voorkwamen, blijkt nu meer en meer een agitatie van communistische zijde te zijn. De tramstaking bij de H.T.M. was stellig een gevolg van de zeer langzame onderhandelingen, welke van de zijde van de vakbonden gevoerd zijn over de salariering van het personeel. Daarnevens gaat ook de Raad van Beheer en in het bijzon-

der de voorzitter van de Raad van Beheer, de socialistische wethouder Van den Tempel, niet vrijuit, omdat deze een dergelijke loonkwestie eerder hadden behoren op te lossen. Maar deze tramstaking en het conflict tussen de leden van de vakbonden en hun bestuurders blijkt thans meer en meer, hetgeen van het begin af kenmerklijk de opzet was van hen, die achter de schermen stookten, een agitatie van communistische zijde. Wie de vergadering van de afdeling Den Haag van het Spoor- en Tramwegpersoneel, zoals dat in de moderne bond georganiseerd was, bijwoonde, moest wel tot de indruk komen, dat de leider van het stakingscomité, de hulpconductor Touw, een volksman van de slechtste soort was. Maar tevens van de gevaarlijkste soort. Want hij slaagde er in om een revolutionaire stemming te kweken onder het personeel, hij sprak van een overwinning, welke nog geenszins geboekt was, waardoor hij het personeel valse voorspiegelingen deed en aan het slot van zijn toespraak kwam de communistische aap duidelijk uit de mouw.

Het blijkt, dat men van die zijde thans een andere tactiek aan het volgen is. Er is weinig animo onder de Nederlandse werknemers om zich in de E.V.C. te organiseren. Welnu, dan is er een andere weg. Die van uitholling van de bestaande organisaties door in deze organisaties communistische cellen te vormen, die het personeel tot onrust en verzet aanhitsen, vervolgens met behulp van datzelfde personeel overgaan tot de verkiezing van andere bestuurders en zo op die manier een communistische invloed in het N.V.V. weten te verkrijgen.

De tramstaking bij de H.T.M. is voorbij. De les, die er uit getrokken moet worden, worde getrokken!

Opvolger van Vos

Op het ogenblik dat wij dit schrijven, is er in de vacature van minister van Verkeer en Waterstaat nog niet definitief voorzien en treedt minister Van Schaik als bewindsman ad interim van dit departement op. Inmiddels is er met betrekking tot de bezetting van dit ministerie blijkbaar heel wat te doen geweest. Het schijnt nu in de bedoeling te liggen, een vak-minister aan het hoofd van dit departement te stellen en het is niet onwaarschijnlijk, dat op het ogenblik, dat ons blad uitkomt, deze nieuwe vak-minister inmiddels zal zijn benoemd.

Wij kunnen ons met een dergelijke benoeming zeer wel verenigen. De problemen immers, die aan dit ministerie nog moeten worden opgelost, zijn dermate urgent en mede dermate ingewikkeld, dat het zeker verstandig kan worden geacht, deze portefeuille in handen te geven van iemand die in de praktijk reeds eerder met het vervoers- en verkeersbijtje heeft gehakt.

Zo zijn er o.m. op dit moment nog twee wetsontwerpen van oud-minister Vos, die nog niet definitief zijn afgehandeld. Het ene wetsontwerp (het berucht geworden W.A.G.) heeft betrekking op de regeling van het vervoer van goederen met vrachtauto's, en het andere wetsontwerp handelt over het vervoer van goederen te water.

Het laatst genoemde wetsontwerp heeft echter nog maar kort geleden het ministerie van Verkeer en Waterstaat verlaten, zodat hieromtrent nog niet veel bijzonders kan worden vermeld. Anders is het gesteld met het W.A.G., waarop zeer onlangs de Memorie van Antwoord van oud-minister Vos is verschenen. Uit deze Memorie van Antwoord blijkt o.m., dat de oud-minister het W.A.G. op enkele punten heeft gewijzigd, doch laten wij er meteen bij zeggen, dat deze wijzigingen principieel niet veel aan de zaak veranderen.

Het gaat er nu om, en dat is vooral voor de wegvervoerders van zeer groot belang, of de nieuwe bewindsman van Verkeer en Waterstaat genoemd wetsontwerp zal overnemen, sterk zal wijzigen, of geheel terzijde zal leggen. Wij hopen dat het laatste het geval zal zijn en dat de nieuwe minister met iets beters voor de dag zal komen dan destijds zijn voorganger, opdat de particuliere wegvervoerder eindelijk weet waar hij aan toe is en opdat hem meer zekerheid worde geboden, dat de overheid niet met één penstreek zijn bestaan kan vernietigen.

Wij hopen spoedig in een afzonderlijke beschouwing nog uitvoeriger op een en ander terug te komen.

Welkom, Wendelaar!

Door de benoeming van mr. Stikker tot Minister van Buitenlandse Zaken, treedt hij uit de Eerste Kamer der Staten-Generaal, waar hij een gezien lid was.

In zijn plaats komt als vertegenwoordiger van de V.V.D., mr. W. C. Wendelaar. Daarbij doet voor onze partij in de Eerste Kamer een man zijn intrede, die op het parlementaire terrein over een grote ervaring beschikt, daar hij immers van 1933 tot 1940 lid is geweest van de Tweede Kamer. De benoeming van mr. Wendelaar tot Eerste Kamerlid zal stellig b.v. in Amsterdam, waar hij over een grote aanhang beschikt, veler instemming hebben. Mr. Wendelaar, die o.m. bur-

gemeester van Alkmaar en lid van de Provinciale Staten van Noord-Holland is geweest, heeft in vrijzinnige kring nog meer bekendheid verkregen, doordat hij enige jaren het voorzitterschap heeft bekleed van de Liberale Staatspartij. Hij heeft daar de moeilijke jaren van de achteruitgang van de liberale, van de vrijzinnige gedachte in Nederland van nabij meegemaakt en het moet voor hem een voldoening zijn, dat de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie, de partij, waarin de samenbundeling van de politiek-vrijzinnigen in ons land haar beslag heeft gekregen, juist in opgaande lijn is en de aanhang, zowel in leden als in kiezerstal toenemende is. Zonder twijfel is er een verschil tussen de Liberale Staatspartij en de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie. Ook mr. Wendelaar is het bekend, dat b.v. de oprichting van de Partij van de Vrijheid mede zijn oorzaak vond in de naar de mening van vele jongeren te negatieve houding van de vroegere Liberale Staatspartij, in het bijzonder op het sociale terrein. Men mag zeggen, dat velen, ook leden van de vroegere Liberale Staatspartij, ten deze een evolutie hebben meegemaakt, welke voor de verbreiding van de vrijzinnige denkbeelden onder ons volk bepaald wenselijk was. Dat mr. Wendelaar van die evolutie thans in de Eerste Kamer blijk kan geven, zal stellig voor hem, die zich zo thuis voelt in de parlementaire sfeer, een grote voldoening zijn. Een voldoening, welke ook in onze partij aanwezig zal zijn, nu in de plaats van mr. Stikker een zo ervaren parlementariër, die ook op ander gebied, bijvoorbeeld als voorzitter van Volksonderwijs, zijn sporen heeft verdiend, zal optreden.

Waarschuwing uit Amerika

In een toespraak tot de Shanghai Tiffin Coub te New York verklaarde Mackezie Stevens, adviseur voor de buitenlandse handel, dezer dagen o.m. dat het z.g. dollartekort grotendeels een kunstmatige toestand is, welke voortvloeit uit de ongezone economische politiek van de Europese regeringen.

Volgens Stevens worden de meeste moeilijkheden veroorzaakt door de buitenlandse politieke leiders, die zoveel beperkingen en controle op de handel en de productie instellen, dat de bevolking niet in staat is op doeltreffende wijze te produceren of de goederen uit te voeren, waarmee zij moet betalen voor de invoer welke zij nodig heeft.

Het dollartekort kan, volgens Stevens, worden opgeheven door meer handel in plaats van door hulp en door Amerikaanse investeringen in plaats van door schenkingen.

Volgens Stevens ligt de oplossing dan ook in het opruimen van de hinderpalen, welke het particulier initiatief in de weg staan en welke door socialistische en nationalistische politici geheel onnodig werden opgericht.

Aldus de Amerikaanse adviseur voor de buitenlandse handel.

Veel commentaar behoeven wij hierop niet te geven, aangezien ons standpunt in deze overbekend mag worden geacht. Boven genoemde uitspraak vormt weer een sprekend bewijs, dat wij in onze kritiek op de geleide economie niet alleen staan en dat deze strijd dus geen uitvinding is van de V.V.D. Wij voelen ons door bovengenoemde Amerikaanse uitspraak in onze strijd gesterkt en het is inderdaad verheugend, dat deze strijd in toenemende mate op een internationaal plan komt te staan. Bovenstaande waarschuwing uit Amerika kan er dan ook slechts toe leiden, dat wij vasthouden aan ons beginsel, opdat het ook in Nederland moge gelukken de krachten, die het particuliere initiatief bedreigen, achteruit te dringen.

Wij menen in verband met het bovenstaande nog te mogen verwijzen naar een uitspraak van prof. dr. J. Tinbergen, die in zijn boek „De les van dertig jaar”, o.m. het volgende zegt:

„Naar ons inzicht is voor belangrijke onderdelen van het bedrijfsleven de particuliere eigendom der productiemiddelen te prefereren boven staats eigendom, beheerd op ambtelijke wijze, omdat de eerste een grotere waarborg biedt voor de zorgvuldige behandeling der productiemiddelen. De ervaring heeft in het algemeen geleerd, dat de particuliere bezitter meer energie aanwendt om zijn ondergeschikten tot een zorgvuldige behandeling zijner eigendommen te brengen, dan hij wiens belang bij de goederen in mindere mate is betrokken.”

Boven genoemde uitspraak is in de strijd tegen de geleide economie en de dreiging die uit dit stelsel voortvloeit, de nationalisatie, een zeer bruikbaar wapen. Wij mogen deze strijd nimmer opgeven. Het volhouden ervan is een landsbelang!

De Streekschapsraad en haar betekenis

In de vergadering van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, gehouden op 19 Juni 1946, sprak Prof. Dr. Van Poelje over „Gemeentenschemering?“

Naar aanleiding van zijn betoog hield de Burgemeester van Wisch, de heer J. J. G. Boot, een opmerkelijke rede, waarin hij er op wees, dat er nog zo weinig ernst betracht is met het instellen van publiekrechtelijke organen, die de gemeenschappelijke belangen van alle tot een zeker gebied behorende gemeenten dienen. De vraag, of de provincie daartoe het aangewezen orgaan is, moest spr. ontkennend antwoorden, daar het z.i. bij het onderhavige probleem nog altijd gaat om plaatselijke belangen, die voor een zeker district dezelfde zijn, maar alleen door de uit die gezamenlijke plaatsen voortkomende vertegenwoordigers het meest doeltreffend kunnen worden opgelost.

In deze gedachtengang past de opmerking, welke wij reeds vroeger maakten: voor een deel der burgerij gaat het besef van verantwoordelijkheid niet veel verder dan hetgeen zij overzien kan. Ruimtelijk en geestelijk bedoeld. De eenvoudigen van geest zijn nu eenmaal niet in staat de problemen te overzien, welke de belangen raken van de provincie of het Rijk. Hun geestelijke horizon reikt, als we het zo eens mogen uitdrukken, niet veel verder dan de streek, waarin zij wonen. Die kunnen zij overzien en die kennen zij. En daarin ligt de verklaring, dat velen uitstekend voldoen als gemeenteraadsleden en nimmer in staat zouden zijn de taak van lid der Provinciale Staten of van de Tweede Kamer soortgelijke wijze te vervullen.

In deze gedachtengang past óók daarom deze opmerking, omdat men met het betrekken van de individuele burger bij bestuur en regering in zo verre voorzichtig moet zijn, dat men niemand meer verantwoordelijkheid te dragen geeft dan hij dragen kan. Niet altijd wordt dit besef en het gevolg is teleurstelling voor de betrokkenen, die meestal ook nog door anderen naar voren geschoven werden zonder dat deze laatsten zich bewust waren van de eisen, welke nu eenmaal hen gesteld moeten worden, die verantwoordelijkheid krijgen voor een ruimtelijk veel groter gebied. We plaatsen deze opmerking, omdat we er mee beogen aan te tonen, dat voor vergroting van de belangstelling voor de publieke zaak bij de burgerij niet in de eerste plaats gezocht moet worden in de richting van de publieke zaak van het Rijk of zelfs de provincie, maar juist die

van de gemeente en de streek. En daartoe nu is de stichting van een Streekschapsraad van grote betekenis.

Zoals ook de instelling van wijkraden ontzaglijk veel kan bijdragen tot de verbreding bij de burgerij van de belangstelling voor de publieke zaak.

* * *

De instelling van een Streekschapsraad ondervindt reeds dadelijk de belangstelling van de burgers der streek en al mogen er dan in een bepaald gebied belangen zijn, welke niet gemeenschappelijk genoemd kunnen worden — het kan zelfs voorkomen, dat er tegengestelde belangen aan de orde komen! — dan nog is er een betrekkelijk grote zekerheid, dat allen, ook de meer eenvoudigen van geest, geactiveerd worden. En dat toch is voor de wederopbouw van ons volk leven van niet te onderschatten betekenis.

In dit licht bezien, zal het duidelijk zijn, dat de hieronder volgende omschrijving van het doel van „Het Streekschap de Alblasserwaard en de Vijfherenlanden“ volkomen beantwoordt aan wat hierboven als uiterst belangrijk genoemd werd. Dit doel is dan:

A. de instandhouding, c.q. de bevordering van de schoonheid van stad en land;

B. de bestudering van de geschiedenis der streek en der daarin gelegen gemeenten afzonderlijk;

C. het stimuleren van het historisch bodemonderzoek;

„Zoals de toestand nu is, constateren we een steeds sterkere verminderde belangstelling in de publieke zaken van de zijde der burgerij en een vermindering van het verantwoordelijkheidsgevoel tot uitdrukking komende in het streven: hoe kunnen wij, waar we zelf niet meer over de financiën beslissen, zoveel mogelijk uit de staatskas trekken“ (J. J. G. Boot, Burgem. van Wisch, in 1946.)

D. het doen drukken of verspreiden van populair-wetenschappelijke uitgaven de streek of haar afzonderlijke gemeenten betreffende, c.q. het subsidiëren in de daarop vallende kosten;

E. de organisatie van excursies en streekdagen;

F. de oprichting en instandhouding van een streekmuseum;

G. het bevorderen van de toepassing van het heem- en streekkunde beginsel, met name op de scholen van gewoon lager onderwijs;

H. de verlevendiging van het saamhorigheidsgevoel der streekbewoners;

I. de verdere ontsluiting van de streek door de bevordering van een beter spoorweg- en autobusverkeer;

J. de oprichting en instandhouding van een sociaal adviesbureau voor de streek;

K. het verlenen van financiële en morele steun aan bijzonder begaafde streekbewoners bij hun verdere studie of streven naar meerdere kennis en ontwikkeling;

L. het bevorderen van goed vakonderwijs;

M. het geven van advies bij de voorbereiding van een streekbestemmingsplan;

N. het bevorderen van een gezonde industriële ontwikkeling der streek;

O. het bevorderen van de organisatie van het vreemdelingenverkeer;

P. de behartiging van andere streekbelangen, die naast culturele, ook economische en sociale aspecten vertonen.

* * *

Bovenstaande opsomming toont duidelijk aan, dat alle aspecten van het maatschappelijk leven de belangstelling ondervonden van de

samenstellers van het concept. Dit is van de grootste betekenis omdat op deze wijze de voorwaarden vervuld zijn om in alle lagen der streekbevolking interesse en medewerking te wekken. Niet zeker is, of in het bestuur alleen zitting mogen hebben zij, die betrokken zijn bij het bestuur der gemeenten. Door de instelling van een technisch bureau is het echter mogelijk niet-gemeenteraadsleden bij het werk te betrekken. Wij denken hierbij aan geestelijken, wijkverpleegsters, onderwijzers en schoolhoofden, ontwikkelde arbeiders, leiders van culturele instellingen en verenigingen, enz. enz.

Hoever men in de betreffende landstreek reeds met de plannen gevorderd is, weten wij niet. Juist dezer dagen lezen we in een gewestelijk weekblad, dat er binnenkort in de verschillende gemeenteraden over gesproken zal worden. Hoewel we het volkomen eens zijn met de opmerkingen van Mr. Van Rappard, dat men op dit terrein geleidelijk te werk moet gaan, hopen we toch, dat verwezenlijking van de reeds aanwezige plannen binnen niet al te lange tijd tot stand komt. Van groot belang bij dit alles is natuurlijk het verlangen der streekbevolking zelf om voortgang te maken met dit werk.

De gehele opzet baseert zich ongetwijfeld op het besef, dat het mogelijk moet zijn en mogelijk is het gevoel van saamhorigheid in deze streek te versterken en tegelijkertijd het eigene karakter van dit mooie weide-gebied met haar nijvere bevolking te handhaven.

Wij zijn overtuigd, dat leden en belangstellenden van onze partij in dit gebied niet alleen met volle belangstelling de verdere gang van zaken zullen volgen, maar zeker ook bereid zijn aan de totstandkoming, alle medewerking te verlenen.

J. VAN MOURIK.

N.V. Lijm- en Gelatinefabriek

„Delft“

Fabrieksmerk: TWEE TORENS

Tel. 106-363 — Delft

(Vervolg van pag. 1).

Het nieuwe Kabinet

De P.v.d.A. heeft bij de stembusstrijd een gevoelig verlies geleden. Dat niettemin uit haar rijen de minister-president voortkomt, doet zacht uitgedrukt wonderlijk aan. Om tot een oplossing te geraken was dit echter onvermijdelijk. Het zwaartepunt in het Kabinet ligt met betrekking tot het Indonesisch beleid in de driehoeksverhouding Minister-President, Minister van Overzeese Gebiedsdelen, Minister van Buitenlandse Zaken. Nu de beide laatstgenoemde departementen door ministers, niet behorende tot de P.v.d.A. worden bezet, was het een irreële eis te vorderen, dat ook het premierschap aan iemand van andere richting zou worden toevertrouwd. Had de heer Stikker dit als voorwaarde voor zijn toetreding gesteld, dan zou dit feitelijk een weigering van medewerking hebben betekend. Het gevaar was groot, dat in dat geval ook de heer Van Schaik zijn opdracht zou hebben moeten neerleggen. De crisis zou dan opnieuw zijn verlengd. Op de grote bezwaren daaraan verbonden behoeft ik niet opnieuw te wijzen. Wie zich zijn verantwoordelijkheid bewust was moest die zeer zwaar laten wegen. Het moet de heer Stikker hebben vergemakkelijkt over zijn bezwaren heen te stappen, dat de uit de P.v.d.A. voortgekomen premier, de heer Drees is. Als socialist is hij van ander beginsel dan wij, maar van zijn persoon kan niet anders dan goeds worden getuigd. Ook in onze kring draagt men hem de grootste waardering

toe. Gedurende de verkiezingsstrijd heb ik verschillende malen gelegenheid gehad zowel in woord als geschrift daarvan te getuigen. Hij is een man aan wiens onbaatzuchtige toewijding en ijver geen grenzen zijn en hij beschikt over een politieke en bestuurservaring van een lange reeks van jaren. Hetzelfde mag worden gezegd van de heer Van Schaik, die hem als vice-premier zal ter zijde staan. Wat de personen betreft mogen wij over de leiding van het nieuwe Kabinet dus zeker niet klagen. Want aan niets heeft onze politiek thans zo zeer behoefte als aan leiding van ervaren staatslieden.

* * *

Alles bij elkander genomen, meen ik, dat wij in de gegeven omstandigheden, over de verkregen oplossing tevreden mogen zijn. Een Kabinetsformatie is in Nederland altijd een zaak van overleg tussen personen van verschillende richtingen. Wanneer ieder daarbij het volle pond blijft eisen, is het uitgesloten, dat een resultaat wordt bereikt. Voor onze partij is het verheugende, dat zij het hoofddoel, dat haar bij deze verkiezingen voor ogen stond, heeft bereikt. Ik heb dit doel als tweërlei gezien. Onze eerste taak was progressief vrijzinnig Nederland in een krachtige partij te verenigen. Door de loop der omstandigheden waren van het vrijzinnige volksdeel velen terecht gekomen bij een socialistische partij, waar zij naar hun beginsel niet thuis hoorden. Hen moesten wij terug winnen voor een vrijzinnige staatkunde. Het was het enige middel,

om vrijzinnig Nederland weer invloed te verschaffen op de gang van zaken. Een flinke versterking van onze partij was daarvoor eerste voorwaarde. Die voorwaarde werd op 7 Juli vervuld.

Het tweede doel was om onze invloed zo aan te wenden, dat met name op het punt van het Indonesisch beleid een weg zou worden betreden, waarop meer rekening zou worden gehouden met onze inzichten. Wij hebben gedurende de verkiezingscampagne er de volle nadruk op gelegd, dat wij daarvoor het uiterste zouden beproeven. Tot samenwerking met anderen — met name met de groepen, die thans hun geestverwanten in het Kabinet hebben — hebben wij ons van het begin af bereid verklaard. Dat ondanks alle moeilijkheden, ondanks de nu en dan wanhopige situatie, dit doel ten slotte is bereikt, stemt ons tot vreugde.

* * *

Op onze partijvoorzitter komt thans een belangrijke taak te rusten. Hij neemt in het Kabinet een der sleutelposities in. Dat hij ons volle vertrouwen heeft, behoeven wij hem niet meer te zeggen. Zijn intrede in het Kabinet is zeker niet de minste reden, waarom wij aan het nieuwe bewind ons vertrouwen hopen te zullen kunnen schenken. Op het ogenblik, dat ik deze regels schrijf, is het program van het Kabinet nog niet bekend. Als dit artikel de lezers onder het oog komt, zal dit wel het geval zijn. Moge het zo luiden, dat wij het nieuwe bewind volledig onze steun zullen kunnen geven.

NIEUW INDISCH BELEID

TERUG NAAR DE REALITEIT

De keuze voor de deelstaten: met of zonder Nederland

Onieuw zou men inzake Indië van een „vergeten jubileum” kunnen spreken. Het is, als dit blad verschijnt, drie jaar geleden sinds Japan formeel en officieel capituleerde. Het is daarmee tevens drie jaar geleden sinds de Japanse overheersing in Indië formeel en officieel een einde nam. Het is drie jaar geleden, sinds voor miljoenen Nederlanders, Indonesiërs en Chinezen in Indië de afschuwelijke dwingelandij der Japanners voorbij scheen en in die miljoenen harten het vertrouwen op een betere toekomst, dat velen ook in de hardste nood niet had verlaten, bevestigd scheen....

Zelden werd vertrouwen dieper beschaamd. Daarom is het maar goed, dat in dit jaar van jubilea en herdenkingen die éne historische dag — Japan's capitulatie — maar zo weinig wordt herdacht.

Want Indië is niet bevrijd. Grote delen van Indië leven thans, drie jaar nadat Japan's regering aan boord van die Amerikaanse kruiser het document der onvoorwaardelijke overgave liet ondertekenen, nog altijd onder de dwang van een schrikbewind, waarvoor de Japanners de grondslagen hebben gelegd.

Indië is niet bevrijd... Indië is in twee delen uiteengevallen. Het ene deel wordt gevormd door de Republiek Indonesia, welke nog altijd grote brokken van Java en Sumatra in haar greep houdt. Het andere deel wordt gevormd door de gebieden welke, in deelstaten en delen van deelstaten gesplitst, een zekere mate van stabiliteit en veiligheid kennen.

Indië is niet bevrijd... Want met het éne deel — de „Republiek” — is alle overleg mislukt en in de andere delen — de „deelstaten” — worden die stabiliteit en die veiligheid alleen bewaard dank zij de aanwezigheid der militairen van het Nederlandse en het Indische leger. Dit laatste wordt veelal vergeten — het wordt ook in de kringen der regeringen van die deelstaten veelal vergeten —, maar het blijft een cardinaal en alles beheersend feit: de relatieve stabiliteit, sterker: het bestaan zelf van die „deelstaten”, is alleen mogelijk door de waakzame aanwezigheid van onze militairen.

Het wordt nu tijd, ons van de ware aard der Indische situatie ter dege te doordringen. Wij zijn in Indië van de ene teleurstelling in de andere, van de ene fout in de andere, van de ene mislukking in de andere gevallen. Men kan zich slechts verwonderen over het feit, dat Nederland ondanks dat alles, ondanks grove fouten en ondanks alle misslagen, toch telkens weer een kans geboden krijgt. Een kans, die telkens weer de laatste schijnt. Hoe menigmaal scheen deze laatste jaren waarlijk alles verloren. Maar telkenmale kwam opnieuw die wending, welke nieuwe mogelijkheden bood.

Zo een mogelijkheid biedt wederom de vorming van het nieuwe Nederlandse ministerie. Het kan ten langen leste het Indische beleid bevrijden uit de ban van partijzucht en verblindheid. Het kan de „brede basis” leggen, daar, waar die het jammerlijkst ontbeerd werd: in de behartiging der Indische zaken.

Het is dan echter, wil men dat nieuwe beleid inzake Indië kunnen voeren en, zo het waarlijk gevoerd wordt, de ontwikkeling kunnen begrijpen, nodig zich rekenschap te geven van de situatie, zoals die op dit ogenblik geworden is.

Daar is in de eerste plaats de „Republiek”.

Met deze „Republiek” is nu jaren achtereen met eindeloos geduld onderhandeld. Er zijn met die „Republiek” ontelbare besprekingen gevoerd, die tenslotte altijd vergeefs bleken en er zijn verscheidene overeenkomsten met haar gemaakt, die zij tenslotte nooit is nagekomen. Op

dit ogenblik zijn de „onderhandelingen”, gelijk men dit overleg ten onrechte pleegt te noemen, door de regering-Hatta afgebroken.

Men moet, zo is ons altijd voorgehouden, die „Republiek” als een realiteit aanvaarden. Welnu, dan doen wij er goed aan, die realiteit te beschouwen en dan komen wij tot een zeer bondige en duidelijke conclusie.

In deze „Republiek Indonesia” oefenen president Soekarno en de regering-Hatta maar een zeer beperkt gezag uit. Sterker dan het op twee partijen (P.N.I. en Masjoemi) steunende ministerie-Hatta is altijd het „Volksfront” gebleken. In dat door Sjarifoedin geleide „Volksfront” gaan alle linkse partijen, socialisten en communisten, broederlijk samen. Men weet uit Westerse en Oosterse praktijk hoezeer dit samengaan onherroepelijk leidt tot overwicht van het meest extreme deel — en dit overwicht der communisten tekent zich in de Republiek steeds duidelijker af.

Het staat wel vast, dat zich in de Republikeinse delen van Indië groepen en figuren bevinden, die samenwerking met de Nederlanders verre zouden verkiezen boven bestendiging der vijandschap, welke hun land onder de macht der communisten brengt. Het is tot dusverre niet mogelijk gebleken, deze groepen en figuren te bereiken.

Op dit ogenblik heeft de regering-Hatta een „nationaal program” aanvaard, waaruit weer een „urgentie-program” wordt samengesteld. Op deze programma's hebben alle groepen en partijen in de Republiek zich verenigd; zij zijn in werkelijkheid door het „Volksfront” gedictieerd. Zij dragen een fel, extreem, heftig anti-Nederlands karakter. Zij sluiten elke samenwerking uit.

De op Republikeins gebied ongetwijfeld aanwezige krachten, welke tot samenwerking bereid zouden zijn, zijn op dit ogenblik machteloos en onbereikbaar. Machteloos zou ook de regering-Hatta zijn, zodra zij zou weigeren elk dictaat van het Volksfront blindelings uit te voeren. De werkelijke macht in de Republiek vormt dat „Volksfront”. In en achter dat „front”: de communisten. Samen met de communisten: de 400.000 man van het republikeinse „leger”, de T.R.L., zomede de talloze benden van rovers, dieven en terroristen.

Daar is echter ook het „federale” Indië. Dat zijn de „deelstaten”. Dat is de geweldig uitgestrekte „deelstaat” Oost-Indonesië, welke niet alleen Celebes en de Molukken, maar ook de Kleine Soenda-eilanden omvat. Dat zijn drie delen van Borneo. Dat is Sumatra's Oostkust. Dat zijn Banka-Billiton. En de Riuw-archipel. En Madoera. En tenslotte op Java zelf: Pasoendan.

Het bevorderen van de stichting dezer deelstaten en van hun organisatie behoort zonder twijfel tot de verdiensten van de heer Van Mook. De tijd is nog niet gekomen, om een balans samen te stellen van de mislagen en de deugden van deze gecompliceerde figuur. Zeker is, dat hij het „federale” Indië een heel eind op weg heeft geholpen. Deze deelstaten, die samen al een soort Voorlopige Federale Regering vormen en die zich in zeer uiteenlopende stadia van ontwikkeling bevinden, vormen zeker een merkwaardige staatkundige creatie.

Verreweg het grootste deel van Indië wordt door die „deelstaten” gevormd. Zij zijn bestemd om, met of zonder de Republiek, zich snel te ontwikkelen tot de „Verenigde Staten van Indonesië”, en het zijn die „Verenigde Staten” waarmee Nederland dan de „Unie” zal aangaan.

Op dit ogenblik nu bevindt zich een delegatie dezer deelstaten in Nederland. Zij is op het allerhoogste niveau gevormd: zij bestaat uit staatshoofden en premiers. Zij komt

aan Nederland een program aanbieden. Méér: een positief voorstel.

Dit voorstel is tot stand gekomen te Bandoeng. Niet op de daar reeds enige maanden geleden begonnen federale conferentie. Maar zelfstandig.

Het is noodzakelijk, hieraan alle aandacht te schenken en de toedracht, welke aan velen in Nederland verborgen is gebleven, helder en duidelijk te stellen. Te Bandoeng dan is enige maanden geleden op initiatief van dr. Van Mook een „federale conferentie” begonnen. Zij diende tot overleg tussen deputaties van alle deelstaten, terwijl ook een delegatie der Nederlandse „minderheden” aanwezig was. Er was aan deze conferentie geen Nederlands plan voorgelegd; zij diende allereerst tot onderling overleg. Op 3 Juli werd zij opgeschorst. Zij werd voor anderhalve maand onderbroken. Maar dit geschiedde met een verklaring van dr. Van Duffelen, die daartoe niet alleen door de Indische, doch ook door de Nederlandse regering was gemachtigd.

Op deze verklaring van dr. Van Duffelen, zeggend dat de Nederlandse regering bereid was positieve voorstellen in overweging te nemen, zijn de federale Indonesiërs aan het werk gegaan. Zelfstandig, zonder

steun of ruggespraak, zonder Nederlandse inmenging en zonder Nederlandse suggesties. Achter gesloten deuren hebben de leiders der deelstaten enige weken lang vergaderd en zij zijn tenslotte gekomen tot een resolutie met een aantal conclusies.

Toen de leiders der deelstaten deze besluiten eenmaal gevormd hadden, werden zij eerst door een delegatie ter kennis gebracht van de lt.-gouverneur-generaal, dr. Van Mook, daarna door een andere delegatie ter kennis gebracht van de regering der Republiek, terwijl zich thans een delegatie in Nederland bevindt om haar ter kennis te brengen van de Nederlandse regering.

Men kan dit veilig een gelukkige samenloop van omstandigheden noemen.

De nieuwe Nederlandse regering is nu in staat zich aanstonds te beraden, niet over allerlei verwarde en vaak tegenstrijdige Indonesische desiderata, maar over een positief Indonesisch voorstel. Dit voorstel wordt gedaan door alle regeringen van alle deelstaten. Dus door het gehele niet-Republikeinse Indië.

Het vraagt: instelling op korte termijn van een Federale Interim-Regering, voorlooper van de Regering der Soevereine Verenigde Staten van Indonesië. Deze interim-regering moet bestaan uit een Directorium van Indonesiërs, minstens drie in getal; er moeten voorts departementen zijn onder leiding van secretarissen van Staat; verder een Federale Raad en een vertegenwoordigend lichaam.

(Vervolg op pag. 7)

Hem zij kracht toegewenst!

Als er in de kring van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie over één zaak bij de tot standkoming van het nieuwe Ministerie van Schaik-Drees algehele instemming zal zijn, dan is het wel over het feit, dat de functie van Minister van Buitenlandse Zaken toebedeeld is aan mr. D. U. Stikker, de voorzitter van onze Partij.

Zij, die de voorbereiding en de oprichting van de Partij van de Vrijheid van nabij hebben meegemaakt, die naderhand de ontwikkeling en groei van deze partij onder leiding van mr. Stikker hebben gadegeslagen, die vervolgens de besprekingen van de Partij van de Vrijheid met het comité-Oud hebben bijgewoond, zoals dat met schrijver

dezes het geval is geweest en die tenslotte in de oprichting van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie hebben gezien de verwezenlijking van het streven van mr. Stikker om te geraken tot die krachtige middenpartij, die in zich zou hebben de beste vertegenwoordigers van het politiek-vrijzinnige deel van het Nederlandse volk, beseften wel hoezeer onze partij gebaat was met een dergelijke voorzitter, die een vertrouwen genoot in kringen van werknemers en werkgevers, zoals dat slechts aan weinigen beschoren is. Een vertrouwen, dat gegeven werd, omdat men wist en voelde, dat hier een man aan het hoofd van onze partij stond, die het land wilde dienen en die waarlijk niet de politiek zocht om zichzelf. Een vertrouwen, dat ook voortkwam uit zijn initiatief nog tijdens de duistere dagen van de bezetting om te komen tot de Stichting van de Arbeid, van welke organisatie hij de bezielende voorzitter werd en welke organisatie mede een der beste instellingen bleek in Nederland van na de oorlog. Met de stichting van de Stichting van de Arbeid heeft mr. Stikker daadwerkelijk bijgedragen tot de arbeidsrede en de arbeidsrust in ons land.

Dat in een tijd, waarin ook Nederland zo zeer betrokken is bij de internationale gebeurtenissen, zowel door de behandeling van de Indische kwestie in de Veiligheidsraad, als door b.v. de Benelux en de Vijfmoogdhedenovereenkomst, als ook door de Marshall-hulp aan de Europese landen, mr. Stikker aan het hoofd komt te staan van een departement, dat bij al deze zaken zo nauw betrokken is, stelt aan hem zeer zware eisen. Eisen, welke hij stellig naar zijn beste kunnen en weten zal vervullen, ook al komt hij niet uit de oude „diplomatieke” school, waardoor gedurende zoveel jaren dit ministerie uitsluitend als een vakministerie werd beschouwd. Wij geloven, dat het voor ons land van zeer grote betekenis is, dat op dit ogenblik het buitenlands beleid is toevertrouwd aan de voorzitter van onze partij, die zal opkomen voor de Nederlandse belangen, zo goed als dit in de internationale omstandigheden maar mogelijk is.

En het geeft ons tevens de zekerheid, dat de periode-Schermerhorn, waaraan ons land in de afgelopen jaren zo zeer gelaboreerd heeft, met een figuur als mr. Stikker in het ministerie, voorgoed voorbij is.

Nederland kan geluk gewenst worden met zijn nieuwe Minister van Buitenlandse Zaken. Mr. Stikker zij de kracht toegewenst, welke hij op deze post nodig zal hebben voor de vele en omvattende arbeid, die hem, in het belang van ons land wacht. Dat is de wens van onze gehele partij!

Amy Groskamp-Ten Have vraagt:

Wat is gezinsvernieuwing?

Gezinsvernieuwing is eigenlijk een gevaarlijk onderwerp want — gezinsvernieuwing of gezinsherstel duidt op een toestand die niet is zoals deze behoort te zijn. Immers — men gaat datgene vernieuwen of herstellen dat versleten, kapot of gehavend is.

De sterk individualistische inslag die ons volk nu eenmaal eigen is doet zich onmiddellijk gelden wanneer een vreemde dreigt zich met onze particuliere aangelegenheden, met ons gezin te bemoeien.

Het gaat een ander geen steek aan hoe of het bij ons is — zeggen wij. — wij doen en laten wat wij goed vinden. Zoals het bij ons is.... zo willen wij het en als het anders is dan wij willen, dan gaat het je nog niet aan!

Misschien dat in een ogenblik van inkeer en zelfkennis het besef bij ons daagt dat we toch wel voor verbetering vatbaar zouden zijn — dat veel anders en beter zou kunnen..... maar dan komt dadelijk weer het duiveltje dat ons influistert: maar daar heeft een ander niets mee te maken. We zullen zelf wel....

Och ja.... we zullen.... we zullen ons hele leven lang.... maar hoe zelden komt het tot een blijvende verbetering. Een enkele opflikking.... een sporadische daad.... en dan sukkelen we maar weer verder in de oude trant.

En nu die gezinsverbetering dat gezinsherstel — wat is dat eigenlijk? wat beoogt dat — waarom is dat nu nodig?

Laten we op echte vrouwenmanier van achteren af beginnen met deze vragen te beantwoorden: omdat de geest en de toestand in vele gezinnen, gezinnen uit alle welstandsklassen aanleiding geeft tot diepe zorg, daarom is het nodig. Het gezin is de grondslag van de staat — de gezinnen zijn de cellen die tezamen de honigraat der gemeenschap vormen.

Gezinsherstel is volksherstel en als we een krachtig geestelijk weerbaar volk willen zijn moeten we een krachtig geestelijk weerbaar gezin maken van het onze.

Met het woord volksherstel bedoelen wij hier niet de lofwaardige actie die dadelijk na de bevrijding is ingezet om zoveel mogelijk gezinnen materieel te hulp te komen, een actie die dank zij de gewijzigde omstandigheden alweer grotendeels tot het verleden behoort — doch een geestelijk herstel een geestelijke vernieuwing van binnen uit, uitgaande van de mensen, in casu van de vrouwen zelf.

Wat beoogt nu dat herstel eigenlijk? Dat gezinsherstel beoogt het scheppen van betere levensvoorwaarden door het verstrekken van leiding hulp en voorlichting op huishoudelijk en gezinsgebied. En nu de belangrijkste vraag: hoe gaat dat in zijn werk, wie moet dat doen, van wie gaat het uit en hoe kom je met zoiets in contact?

Het is alweer onze individualistische geest die ons dadelijk huiverig doet terugschrikken van de inmening van vreemden in ons familieleven.

Daar heeft geen mens wat mee te maken — daar heeft niemand zich mee te bemoeien..... dat ligt ons huisvrouwen maar al te geredelijk op de tong! Maar, als wij als volwaardige individuen de strijd van de nieuwe maatschappij willen medestrijden dan zullen wij onze persoonlijke instelling tegenover gezin en maatschappij dienen te herzien.

De nieuwe vrouw zal zich terdege bewust moeten zijn dat haar leven niet meer uitsluitend aan het huishouden en het gezin moet zijn gewijd, maar daarnaast en daarboven zich in dienst van de gemeenschap heeft te stellen. Mocht ons gezinsleven al voldoen voor „eigen gebruik” dan zal het hoogstwaarschijnlijk voor algemeen of maatschappelijk gebruik wel enige verandering en verbeteringen behoeven. Hier helpt de Huishoudelijke Voorlichting.

* * *

Het zijn vooral de fabrieksmeisjes — voor zover zij niet door de leerplicht gedwongen, een huishoudschool bezoeken — en de jonge moeders die de Voorlichting wil bereiken.

Die jonge vrouwen van heden zijn de toekomstige moeders van grote gezinnen en wanneer zij zullen hebben geleerd hoe haar huishouden op doeltreffende arbeidbesparende en

vakkundige wijze te besturen, zullen zij door de geest van vrijheid en welbehagen die in haar gezin heerst indirect meer voor de maatschappij hebben gedaan, dan haar op andere wijze mogelijk zou zijn geweest. Zij zullen in waarheid moderne moeders zijn die met de oude sleur zullen hebben gebroken, de oude sleur die van een moeder van een groot gezin maar al te vaak een vroeg-oude sloof maakt, wier belangstelling zich uitsluitend concentreert op de stoffelijke belangen, hetgeen weer voor een niet gering gedeelte aanleiding is tot de hand over hand toenemende uithuizigheid van de hedendaagse jeugd.

Het streven van de dappere groep mannen en vrouwen, die in de Commissies voor de Huishoudelijke Voorlichting zitting hebben — en daar zijn directrices en bestuursleden van huishoudscholen bij, vertegenwoordigsters van de grote vrouwenverenigingen, leraressen, gemeentelijke woning-inspectrices, directeurs van inrichtingen en fabrieken, directeurs van Sociale Zaken, van de Dienst voor Werkeloosheidsbestrijding, van de G.G.D. en vele anderen — dit streven is dat de Voorlichting wettelijk verplicht zal worden gesteld, opdat het gezin van de toekomst zal kunnen profiteren van geestelijk en praktisch goed toegeruste moeders, die in staat zullen blijken door haar toedoen het algemeen volkspel op te heffen.

Als er iemand zegt: „er moeten meer vrouwen in de regering!” dan is er altijd iemand anders die schouderophalend antwoordt: „waarom eigenlijk?”

Weet u waarom? omdat er dingen zijn waarvoor een vrouw beter en taaier en hartstochtelijker zal vechten dan een man, omdat haar die

dingen beter liggen, omdat zij er meer kijk op heeft en meer verstand ervan — en de Huishoudelijke Voorlichting met al wat daar aan vast zit, is één van die dingen.

* * *

Wanneer ik u iets wil vertellen over het instituut der Huishoudelijke Voorlichting, dan moet ik teruggrijpen tot 1934.

De Commissie voor Huishoudelijke Voorlichting is ontstaan door particulier initiatief en in feite was het de Bond van Leerkrachten bij het nijverheidsonderwijs voor meisjes welke de eerste stoot gaf. Het initiatief had dadelijk veel belangstelling en de commissie werd door de Minister van Sociale Zaken geïnstalleerd. De Commissie verkreeg officiële sanctie en later ook subsidie, doch bleef particulier initiatief door particuliere krachten ten uitvoer gebracht.

In verschillende gemeenten werden plaatselijke commissies gesticht. In '36 waren er dertig en thans in '48 zijn er niet minder dan 96. Een verheugend verschijnsel. Was de oorspronkelijke opzet voorlichting te verschaffen aan vrouwen van werklozen, thans bedoelt de Huishoudelijke Voorlichting hulp en voorlichting te verstrekken aan alle vrouwen van de burgerij.

De gegeven voorlichting die zowel geestelijk als materieel is, bestrijkt de volgende gebieden: Voeding en spijsbereiding; Naaien en verstellen; Huishoudelijk werk en wasbehandeling; Gezondheidszorg; Kinderverzorging en Opvoeding.

Deze Huishoudelijke Voorlichtingsdienst is op waarlijk democratische geest geschoeid. Vooraanstaande dames uit de Commissies geven cursussen bij zich aan huis en deze cursussen zijn evengoed toegankelijk

voor de vrouwen uit haar villapark als voor de vrouwen uit de daarachter gelegen zijstraten en voor de anderen uit de weer daarachter gelegen achterstraten.

Onlangs hoorde ik dat een dame tezamen met haar werkster aan dezelfde tafel naaien en knippen leerde op de cursus.

* * *

U kunt daarom natuurlijk smalend lachen en zeggen: och och, wat flink toch van zo'n dame om daar maar zo met die werkster te gaan zitten! Wat edelmoedig! Maar zo moeten we het niet beschouwen. We moeten het ook van de andere kant bezien en eens bedenken dat ware het vroeger niet mogelijk dat een dame zich zou „vernederen” door met haar werkster aan een tafel te zitten — het evenmin naar de zin van de werkster was om daar met die „mevrouws” te zitten. Daar bedankte zij feestelijk voor, daar dacht zij gewoon niet aan!

De standsverschillen zijn — wellicht door het tezamen doornstane leed — veel minder scherp: de standen zijn als het ware naar elkaar toegegroeid en dat is de ware democratie! Daar moet het heen: in de opbouwende sociale taak zullen de verschillende standen elkander vinden en leren zien als gelijkberechtigden, die tezamen een schoon doel nastreven.

Het zijn de sociale werksters der fabrieken, de personeelchefs, de wijkverpleegsters, de huisbezoeksters en woning-inspectrices die in onmiddellijk contact komen met de gegadigden voor de cursussen.

De belangwekkende tentoonstellingen met demonstraties door de Huishoudelijke Voorlichting georganiseerd trekken drommen huisvrouwen en velen geven zich dan dadelijk op als deelneemster aan de één of andere cursus.

Behalve cursussen en tentoonstellingen worden er ook lezingen met toelichting gehouden en de instelling heet zelfs een eigen maandblad, dat door alle gezindten wordt gelezen.

De nauwe samenwerking die bestaat tussen de Commissie voor Huishoudelijke Voorlichting en de Ver. tot Bev. van het Onderwijs in Kinderverzorging en Opvoeding maakt het mogelijk dat ook op het veelomvattend gebied der jeugtopvoeding de beste voorlichting kan worden gegeven.

Evenals verschillende andere steden beschikt Haarlem over een Voorlichtingswinkel waar gelijkvloers de inlichtingendienst is gehuisvest. Hier worden dagelijks allerlei adviezen gratis verstrekt.

De leskeuken bevindt zich op de eerste verdieping. Hier is steeds een kooklerares aanwezig en worden de kookdemonstraties en -cursussen gegeven. Op de zolderverdieping bevindt zich de naaikamer waar naaien verstelcursussen gegeven worden.

In een ander huis, het Huis voor Ouders, worden door een K. en O. lerares lessen in kinderverzorging en opvoeding gegeven.

Wanneer men nu weet dat er iedere middag in het Voorlichtingscentrum gratis demonstraties gegeven worden waar iedereen naar toe kan gaan, wanneer we horen dat het minimum bedrag voor de cursuslessen 12½ cent bedraagt — en wanneer we dan bemerken dat er nog zo heel veel vrouwen zijn die nooit en te nimmer van dit prachtige werk hebben gehoord, — dan zouden we een scheepsroeper willen nemen en het luide uitbazuinen:

Huisvrouwen! — er wordt van alles voor u gedaan — ! Zorg dat ook gij er deel aan hebt — ! Ook gij hoort erbij, ja, gij die dit leest: ook gij! hetzij als cursist en deelneemster, hetzij als donatrice of werkende kracht.

Als het ons ernst is met de opbouw en de vernieuwing van de maatschappij dan moeten wij eerst het gezin gaan vernieuwen en dan moeten we beginnen bij de spil: de huisvrouw.

In zichzelf moet zij de bereidheid vinden de oude sleur los te laten en zich open te stellen voor nieuwe ideeën en nieuwe werkwijzen.

Wij moeten beginnen bij de huisvrouw

EIGENWIJZE LIEDJES

Het hutje op de hei....

Zie, je zou zo dolgraag juichen: alles klopt weer, alles vloeit!,
Nu ons ouwe, kouwe Holland in de lieve zomer broeit,
Nu je veertien korte dagen en van alle banden vrij
Ligt te stoven in de schaduw van een hutje op de hei....

Zie, de korenvelden rijpen met of zonder kabinet,
En de zon schijnt even groeizaam op Jan Schouten en Jan Pet,
En de kip legt (ha, die Mansholt!) elke dag haar blanke ei
Voor de vrijgevochten dagdief in zijn hutje op de hei.

Nooit een kakel, nooit een kukel om Tilanus of om Oud,
En dat Kraak zo slof gekiept heeft, laat zo'n kip volkomen koud....
Met alleen maar zon en zomer, zonder zelfs een volkspartij
Glijdt de dag hier naar de avond in zo'n hutje op de hei....

En al zakt de domme wereld als een pudding in elkaar,
En al ligt er straks bij thuiskomst weer een aanslag voor me klaar,
Hier verzink ik als Pallieter in zijn bord met rijstebrij
Als een blijde dagjesmelker in een hutje op de hei!

Brammetje

Holland sprak een woordje mee

Hé, hé, hé, Holland spreekt een woordje mee! Dat was de Hollandse strijdkreet in Londen bij de Olympische Spelen. Wij hadden gedacht dat na de voetbal-akeligheid de Hollandse huiskamer niet thuis zou geven. Maar laten nu juist de Hollandse vrouwen en meisjes zich dusdanig hebben geweerd, dat heel Holland dagenlang geestdriftig aan de radio-knoppen draaide: juffrouw Van Vliet en mevrouw Blankers-Koen brachten vijf gouden medailles naar huis! Gewonnen in eerlijke, echte sport. Drie Olympische records voor een jonge Nederlandse huisvrouw en moeder... ja, waarachtig, dat doet deugd! En als nu onze nieuw gekozen regenten even koppig, vasthoudend en geconcentreerd in training gaan en even volhardend volhouden als mevrouw Blankers-Koen... wel, dan komen we een heel stuk in de goede richting.

Inderdaad, heel Londen juichte deze Nederlandse toe, sprak en schreef over haar. Het is in vrij recente tijd wel meer gebeurd, dat heel of half Londen over Hollandse prominenten sprak, maar, helaas, niet in deze geest. Viermaal deed deze Hollandse daarginds ons Wilhelmus klinken... „en nu ben ik benieuwd”, zei een doodgewoon mannetje, „of zij voor deze representatie ook een koninklijke onderscheiding krijgt. Virtus nobilitat... wel, wat weerlicht, wie zou voor ons een achterstand in die dameswisselloop in zó'n tempo hebben ingelopen en dát donderende gejuich voor Holland in een eivol stadion hebben gewekt? Nou?”

Ja, de hele Hollandse huiskamer leefde met deze spelen mee.

„Net goed voor die voetballers”, snoof gisteren een padvindster uit Schiedam, die bij ons meeluisterde, die zijn veel te verwend. Die denken dat ze het kennen. En laten ze nou eerst maar eens bij de hockeyers in de leer gaan! Die jongedame is natuurlijk niet helemaal billijk, maar zoals onze hockeyspelers eervol en als echte sportlui met 6-1 tegen de kunstenaars uit Pakistan verloren, daaruit kunnen wij allemaal nog wat leren.

Alles bij elkaar: Holland sprak een hartig en verheugend woord mee.

Toch merkwaardig dat het goud uitsluitend aan onze atletische Eva's kwam — de Nederlandse Adams brachten het slechts tot het brons. Maar wellicht heeft ook dit zijn diepe en verheugende betekenis — met l' éternel féminin in de leiding ook buiten atletiek en sport vallen we ons wellicht minder blauwe en pijnlijke plekken....

(Vervolg op pag. 5)

Nieuw Indisch beleid terug naar de realiteit

Men aanvaardt voorshands de Nederlandse souvereiniteit — voor de interim-periode — en wil die Nederlandse verantwoordelijkheid belichaamd zien in een Nederlandse Hoge Commissaris.

Over de wijze van samenstelling van het vertegenwoordigend lichaam geeft men een keuze uit suggesties; in elk geval wil men het bevolkingsgetal „niet zonder restrictie bepalend” zien. Men wil het Directorium doen aanwijzen door de regeringen der deelstaten, onder bekrachtiging door de Kroon. Dit Directorium — en hier komt de eerste moeilijkheid — moet wél verantwoordelijk zijn aan het vertegenwoordigend lichaam, maar kan toch niet door dat lichaam tot aftreden worden genoopt.....

Er is een andere moeilijkheid, die belangrijker is: de vertegenwoordigers der deelstaten bleken niet eenstemmig over de termijn..... De termijn, wel te verstaan, gedurende welke deze Federale Interim-Regering aan het bewind zou blijven. Een deel der deelstaten wenst, dat de vorming der soevereine Verenigde Staten van Indonesië op 1 Januari a.s. gereed is; een ander deel wenst dit ook, maar acht toch een verschuiving „om redenen van praktische aard” niet uitgesloten.....

Hiermede komen wij tot de kern der zaak.

Het spreekt vanzelf, dat het voltooien van de staatkundige arbeid in Indië — dat is niet meer of minder dan het organiseren van een nieuwe staat! — niet binnen vijf maanden zijn beslag kan hebben gekregen! En wanneer een aantal deelstaten, waaronder het grote Oost-Indonesië, hun ongeduld zo weinig kunnen bedwingen, dan past het alleen hen tegenover de realiteit te stellen.

Die realiteit werd in een vorig artikel reeds aangeduid. Dan zou men tot die deelstaten kunnen zeggen: goed, gij wilt Uw „sovereiniteit” en Uw „volstreekte onafhankelijkheid” op stel en sprong — hier zijn zij — en ziet wat gij er van maakt. Wat kunt gij er van maken — zodra de Nederlandse troepen vertrokken zullen zijn? Wat kunt gij van Uw onafhankelijkheid maken, zodra er geen macht meer staat tussen U en de Republiek? Tussen Uw „deelstaten”, Uw rust en orde, Uw volken enerzijds en de legers, de communisten, de benden, de propagandisten en de terroristen van Djoeja?

Het is deze realiteit, welke het Indisch beleid moet beheersen. Ook het beleid jegens de deelstaten. Er zijn ook in die deelstaten groepen en stromingen. Er zijn ook daar driftige, extreme, ongeduldige elementen. De grootste dienst, welke wij aan de overgrote redelijke meerderheid der Indische volken kunnen bewijzen is, terzake zeer duidelijk te zijn. Het voorstel der deelstaten is belangrijk. Het kan een bruikbare basis vormen. Wij moeten ons oprecht verheugen, dat dit constructieve voorstel tot stand kwam. Maar wij moeten onze vrienden behoeden voor fouten, die alleen hun en onze vijanden te pas zouden komen. Wij mogen er niet voor terugschrikken, hen hard en duidelijk de werkelijkheid te tonen. De waarheid: dat op dit ogenblik niets staat tussen hen en de chaos, welke de Republiek zou brengen, dan de waakzaamheid der Nederlandse soldaten. Wordt die realiteit deugdelijk erkend — dan bestaat alsnog de mogelijkheid, dat de nieuwe kans voor Indië, de nieuwe kans ook voor Nederland, door de nieuwe Nederlandse regering wordt verwezenlijkt.

d. K.

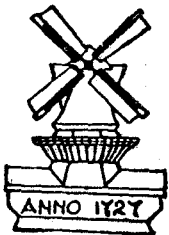
Ingevolge papiertoewijzing B.P.P. no. 5871 verschijnt deze uitgave wekelijks en is de omvang van dit nummer 8 pagina's formaat 28 1/2 x 42.

Hotel Café Restaurant

Rotterdam Zuid

„Het Witte Baard”

Abraham van Stolk & Zoonen N.V.

Houthandel

Schaverij - Zagerij

Vuren - Dennen - Oregon-Pine - Pitch-Pine - Heipalen

Rotterdam, Telef. 35400 - Postbus 1100

N.V.

W. A. HOEK'S

MACHINE- EN ZUURSTOFFABRIEK

Hoofdkantoor en Machinefabriek

te Schiedam.

Compressors voor alle gassen en iederen druk.
Installaties voor de bereiding van zuurstof, stikstof, enz.

Adverteert in dit blad

H. P. GELDERMAN & ZONEN N.V.

OLDENZAAL

FABRIKANTEN VAN

ruwe-, geverfde-, gebleekte- en bedrukte katoenen-,
celvezel- en kunstzijden manufacturen

sihi POMPEN

voor Scheepvaart
en industrie

Raadpleeg onze
technische dienst

Machinefabriek

C. MATERS C.V.
Beverwijk, Tel. 3141

N.V. CORNs. SWARTTOUW'S STUWADOORS MAATSCHAPPIJ

Rotterdam

Lossen en laden van zeeschepen en alle verdere werkzaamheden.
Opslag van alle soorten goederen.
Het hoofdkantoor, Willemskade 21, verstrekt gaarne op aanvraag inlichtingen.

Bijkantoren te:
AMSTERDAM - ANTWERPEN - GENT.

N.V. SCHEEPSWERVEN

„PIET HEIN”

BOLNES en PAPENDRECHT

DWARSELLINGEN

115 Meter

DROOGDOK

115 x 30 Meter

U PEINST OVER EEN GESCHENK?

S.K. Citroen

HOFJUWELIER;
5 GRAVENHAGE

HOOGSTRAAT 23 TELEFOON 11.17.57

GESCHENKEN IN ALLE PRIJZEN

TEXTIEL

TRADE MARK

N.V.

RIGTERSBLEEK

voorheen

G. J. Van Heek & Zonen

ENSCHEDÉ

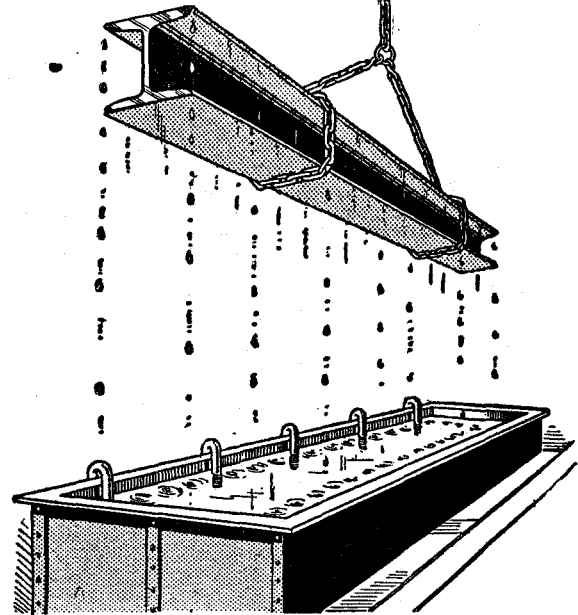
KATOENEN EN KUNST-
ZIJDEN WEEFSELS

**VOOR COLLECTIEVE
PENSIÖENVERZEKERINGEN**

WENDE MEN ZICH VRIJBLIJVEND
OM ADVIES EN OFFERTE TOT DE
HAV BANK

HOOFDKANTOOR SCHIEDAM
HET KAN UW BELANGZIJN.

BEITSEN MET F

OSFORZUUR

Beitsen met fosforzuur,

een moderne methode in de strijd tegen ROEST, de erfvijand van ijzer.

Een MODERNE methode, maar ene, die haar doeltreffendheid en goedkoopte reeds overtuigend heeft bewezen.

Door veel overheidsinstellingen, rederijen en andere grote industrieën wordt het fosforzuur-beitsen al voorgeschreven voor nieuw constructie-werk op alle gebied: bruggen, schepen, tanks, enz.

Het fosforzuur verwijdert walshuid en roest en geeft een ideale ondergrond, waarop de verf zich kan hechten. Daardoor tevens grote besparing op onderhoudskosten.

Wij maken technisch fosforzuur in grote hoeveelheden en kunnen daardoor dit zuur, speciaal geprepareerd voor het beitsen, zeer goedkoop en in ieder gewenste hoeveelheid aanbieden. Wij lichten U gaarne in omtrent de bouw van de zeer eenvoudige beitsinstallatie en.....

Wij leeren U beitsen !!

Wij zenden U daartoe kosteloos onze deskundige, die niet weggaat, voordat Uw personeel geheel met het beitsen vertrouwd is.

● Op aanvraag zenden wij U onze brochure „IJZER EN ROEST”, waarin een beitsvoorschrift is opgenomen.

Albatros Superfosfaatfabrieken N.V.

voorheen N.V. Vereenigde Chemische Fabrieken

N.V. Amsterdamsche Superfosfaatfabriek

Hoofdkantoor: MALIEBAAN 81

— UTRECHT

N E D E R L A N D S F A B R I K A A T

Fa. Plastimode

Knopen en Gespen voor groothandel en industrie

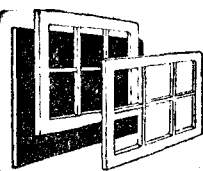
AMSTEL 252

AMSTERDAM-C.

J. en K. SMIT's

SCHEEPSWERVEN EN
MACHINEFABRIEKEN

KINDERDIJK

RAMEN

IN TRILBETON

N.V. BETON- & PLATENFABRIEK

1/4 GEBRs. MYNLIFF

TELEFOON: 20539 - SLOETSTR. 6 - NYMEGEN

STAALCONSTRUCTIES

METALEN

RAMEN EN DEUREN

De Vries Robbé & Co.

GORINCHEM

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Spel om leven
en dood

(Pag. 5)

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Het eerste geluid

Uit de vóór-oorlogse jaren herinneren wij ons de politieke komkommertijd. De zomermaanden, en vooral de vakantieperiode, waren voor de journalisten moeilijk. Het nieuws was schaars, omdat het leven als het ware stil stond. De leiders in het politieke en maatschappelijke leven rustten uit van de vermoenissen der voorgaande maanden, en daden werden maar in zeer geringe mate gesteld.

Gelijk elke burger, hadden ook de parlementaire voormannen de voor elke mens noodzakelijke vakantie. Eerste en Tweede Kamer hadden haar bekende zomerreces, het parlementaire werk lag stil.

Na de oorlog is dit anders. Het politieke leven kent geen onderbrekingen. Winter en zomer gaat de arbeid voort. De soms gezapige rust, die wij vóór 1940 soms kenden, is thans onbekend. De vraagstukken, die een oplossing vragen, zijn zo velerlei en vele, de loop der ontwikkeling gaat op menig gebied zo snel, dat het niet mogelijk blijkt de arbeid voor ^{langeren} langere perioden te onderbreken. Het park ^{van} gaat dus in de zomertijd voort, de parlemen ^{afles} derhalve ook.

Voor zijn drukke leven vraagt de parlementariër echter geen medeleven. Zeker vraagt hij dat niet van hen, die menen te moeten optreden als raadgevers. Zo heeft het wel zeer onze aandacht getrokken, dat het socialistische dagblad Het Vrije Volk heeft geschreven over het lidmaatschap der Tweede Kamer van mr. Oud in verband met zijn functie van burgemeester van Rotterdam. Zoals men weten zal, heeft mr. Oud aan de Rotterdamse correspondent van Het Handelsblad op diens vragen medegedeeld, dat de combinatie z. i. zeer wel mogelijk is en zelfs voordelen heeft. Wij hopen, dat het ageren tegen die combinatie daarmee nu afgelopen zal zijn. Wij hebben geen behoeften op dit ogenblik meer over dit vraagstuk te schrijven en willen slechts zeggen te verwachten dat zaken, die ter beslissing van een bepaald persoon zijn, ook aan hem overgelaten worden. Het zich daarmee bemoeien door politiek-andersdenkenden krijgt zo licht een onaangename zijde en dat moet onder de huidige omstandigheden vermeden worden. En zeker in gevallen waarin het personen betreft die kunnen wijzen op een staat van dienst in het openbare leven, waarin zij getoond hebben een verantwoordelijkheidsbesef van de hoogste orde te bezitten.

Ook in deze Augustus-maand is de Tweede Kamer bijeen. Het nieuwe kabinet heeft reeds kort na zijn optreden behoefte gevoeld de hoofdlijnen van het te voeren beleid in een op 12 Aug. afgelegde regeringsverklaring aan de Tweede Kamer mede te delen. Voorheen zou de in September uit te spreken Troonrede de gelegenheid hebben gevormd de koers van het beleid uit te stippelen. De bijzondere omstandigheden van het ogenblik maakten het echter wel zeer gewenst, dat ditmaal niet tot September zou worden gewacht. In Augustus wil men met het oog op de ontwikkeling in Indonesië, immers de langzamerhand befaamd geworden voorstellen tot herziening der Grondwet behandelen en het moest van het hoogste gewicht worden geacht, dat vóór deze behandeling, de Kamer op de hoogte was gebracht van de hoofdlijnen van het voorgenomen regeringsbeleid. Onzerzijds was zulk een gang van

zaken ook bepleit en wij verheugen er ons over, dat zulks nu ook heeft plaats gehad.

Wanneer men de regeringsverklaring beziet en bestudeert, moet men de vraag stellen van welke gezichtshoek uit men haar moet beoordelen. Het had er dezer dagen bij de besprekingen in de Tweede Kamer de schijn van alsof de A. R.-leider de heer Schouten, daarvoor een zeer eenvoudige methode had. Hij nam een verkiezingspamflet van onze partij en constateerde toen met luide stem, dat de regeringsverklaring niet precies hetzelfde inhield. De heer Schouten had ook veel meer in de regeringsverklaring willen lezen en inderdaad moet geconstateerd worden, dat daarin verschillende onderwerpen van hoogst belangrijke aard niet in besproken zijn. Dat is echter naar onze mening ook niet nodig. Terecht werd er van de zijde der regering op gewezen, dat binnenkort de Troonrede zal worden uitgesproken. Daarvoor moest toch ook het een en ander bewaard blijven. Maar daarnaast kan men de vraag stellen of het geven van een lange waslijst van verlangens nu wel gewenst is. Naar onze mening komt het er in het bijzonder op aan, dat blijkt welke koers het kabinet wil gaan en in welke geest het zich voorneemt het beleid te zullen voeren. Daarbij komt nog het volgende: In een democratisch bestel waarin diverse partijen naast elkander optrekken, zal het niet mogelijk zijn, dat één partij volledig haar stempel op het regeringsbeleid drukt, zolang tenminste niet één van de partijen de absolute meerderheid in het parlement heeft. Wanneer mensen van verschillende richting in één kabinet samenwerken, zal dat weerslag moeten vinden in het regeringsprogramma. Dit is een realiteit, die niet te ontkennen is.

Wanneer men de regeringsverklaring beziet zoals dit naar onze — juist uiteengezette — mening dient te geschieden, dan kunnen wij in eerste instantie vertrouwen geven. Zeer terecht is in de regeringsverklaring gesteld, dat geen partij of fractie zich aan het programma van het Kabinet heeft gebonden, maar dat neemt niet weg, dat uit de regeringsverklaring toch een vertrouwenwekkende geest blijkt. De positie van ons land is duidelijk gesteld. „Bovendien is de economische toestand in wezen veel erger dan in het algemeen wordt begrepen,” zo wordt daarin onomwonden gezegd. En ook wordt gewezen op de noodzaak, dat onze betalingsbalans over enkele jaren in evenwicht gebracht moet worden. „De uiterste krachtsinspanning van ons volk zal daartoe nodig zijn.” Wat ons voorts vertrouwen geeft is het feit, dat niet economische experimenten worden aangekondigd. Zeker, de schaarste-economie waarin wij leven zal nog ingrijpende maatregelen van overheidswege nodig maken in de toekomst, maar van minister v. d. Brink kan het inzicht worden verwacht, dat hij het bedrijfsleven zo groot mogelijk vrijheid zal willen hergeven. Onzes inziens zal trouwens de maatschappelijke krachten zo goed mogelijk gelegenheid gegeven moeten worden zich te ontplooiën. Daardoor alleen kan een zo goed mogelijke voorziening van de bevolking worden bereikt, terwijl ook de financiële sector daarvan de gunstige weerslag zal kunnen ondervinden. Een gezonde economische ontwikkeling is ook voorwaarde voor een goede sociale politiek, zoals onze partij die voorstaat. Over het financiële beleid is in de regeringsverklaring, gelijk over de andere onderwerpen, niet zo héél veel gezegd. Dat de regering vertrouwt „voor het jaar 1949 weder een nagenoeg slui-

tende begroting te kunnen voorleggen” lazzen wij met instemming. Overigens moet op dit punt afgewacht worden wat zal geschieden.

Over de „Indische paragraaf” kunnen wij kort zijn. Er zal in ons blad nog voldoende gelegenheid zijn over het Indische vraagstuk te schrijven bij de behandeling van de besprekingen over de Grondwetsherziening, die deze week in de Tweede Kamer hebben plaats gehad. Wel willen wij reeds nu zeggen, dat wij met instemming hebben kennis genomen van hetgeen is gezegd over de te vormen Unie, welke een „hechte en duurzame Unie” zal zijn, „een reële Koninklijke Unie”. Dit duidt niet op een ontbinding van het Koninkrijk, maar op een reconstructie, zoals ook door ons bepleit.

Met deze enkele opmerkingen willen wij volstaan. De geboorte van het kabinet is met veel moeilijkheden gepaard gegaan. Mensen van diverse richting zullen thans pogen tezamen te werken in het belang van ons Koninkrijk. Het eerste geluid van dit kabinet is ons aanleiding te beginnen met het stellen van vertrouwen. Wij zullen echter verder moeten zien hoe het beleid zich ontwikkelt en welke daden worden gesteld.

K.

Dit kan niet

In Amsterdam en in Alkmaar is een conflict uitgebroken tussen dagbladen en bioscopen naar aanleiding van critieken in de dagbladen, welke ongunstig waren voor bepaalde films. Het eerste geval speelde zich af in Amsterdam, waar De Volkskrant een ongunstige critiek op een film leverde, waarop de bioscooporganisatie besloot niet meer in De Volkskrant te adverteren. Daarmede een wel zeer fout inzicht ten toon spreidende. Want blijkbaar meende men in die kringen, dat door te adverteren, d.w.z. door een zekere som gelds aan een krant voor een advertentie te geven, dat die krant dan ook een vriendelijke critiek op de films diende te plaatsen. Toen de bioscooporganisatie aan de Volkskrant de advertentie onthield, hebben de andere Amsterdamse dagbladen ten deze één lijn getrokken en de bioscoop-advertenties geweigerd. In Alkmaar heeft zich een soortgelijk geval afgespeeld. Naar onze mening hebben de dagbladen hier volkomen gelijk. En het is verheugend, dat ~~Mad~~ van zo verschillende richting opkomen voor hetgeen ons in de V.V.D. zeer dierbaar is, de vrijheid van drukpers. Het is niet voor het eerst, dat de bioscopen een fout inzicht ten deze tonen. Jaren geleden, vóór de oorlog is een soortgelijk conflict afgespeeld tussen de Nieuwe Rotterdamse Courant en de Rotterdamse bioscopen, eveneens omdat de bioscopen ontevreden waren over de critieken. Ook toen hebben zij geen advertenties aan de N.R.C. gegeven. Waaruit wederom blijkt, dat het bij voortduring nodig blijft om waakzaam te zijn ten opzichte van de vrijheid van drukpers. Die kan evenmin opgeofferd worden aan het belang van één groep of van één richting, als dat wij de andere grondrechten zouden kunnen en willen missen.

PARLEMENTAIRE FLITSEN

Mr. Oud: „Gaaf en wordt niet toornig onderweg”

De tijd, waarin de Kamers zich enige vaste vacantie konden veroorloven, schijnt lang voorbij. Het Kerstrecès was een volkomen mislukking en de parlementaire zomervacantie zal zich tot enkele schamele weken in September beperken.

Kamerontbindingen, verkiezingen en Kabinetscrises storen zich nu eenmaal niet aan jaargetijden. De overmaat van wetgevende arbeid, een gevolg mede van de chaos, die vijf jaar bezetting ook op legislatief gebied veroorzaakte; de steeds meer om een snelle oplossing roepende Indische kwestie en de daarmee nauw samenhangende herziening van de Grondwet hebben ook dit jaar de vacantieplannen van velen onzer afgevaardigden lelijk doen mislukken.

Zelfs in ons eens om zijn bezonnen rust en zijn evenwichtigheid befaamde landje klopt de polsslag van het politieke leven nog steeds niet regelmatig.

....Het hoge woord eruit....

Inzet van het politiek debat

Donderdag 12 Augustus. Tegen het middaguur heeft zich voor de deur, die op het Binnenhof toegang geeft tot de publieke tribune van 's Lands vergaderzaal, een lange rij geduldig wachtenden opgesteld.

Er moet iets bijzonders aan de hand zijn. En inderdaad, wie tot de gelukkigen behoort, die tot deze ruimte weten door te dringen, ziet een volledig changement de décor.

Nieuwe Excellenties, waarvan verscheidenen voordien een plaats op de banken der afgevaardigden in Tweede of Eerste Kamer innamen, zitten achter de tafel der Regering. Zij hebben, lijkt het wel, stuivertje gewisseld met de heren Beel, Gielen, Fievez en Vos, die, nog wat stijfjes en onwennig en (of is dat maar verbeelding?) met een ietwat scheve blik naar de Regeringstafel, op hun beurt als „gewone afgevaardigden” te midden der anderen hebben plaats genomen.

De heer Drees zit op de stoel van dr. Beel aan het midden der groene tafel. Aan zijn rechterhand de formateur, mr. Van Schaik, die wij als Kamervoorzitter slechts node hebben kunnen afstaan en aan zijn linkerzijde een voor ons wel zeer vertrouwd gezicht: de nieuwe bewindsvaandelaar van Buitenlandse Zaken, mr. Stikker.

In de formidabele en eerbiedwaardige zetel, die in de Tweede Kamer het voorzittersgestoelte vormt, zit de anti-rev. heer Terpstra, tweede waarnemende voorzitter van de Kamer. Hij is, als ware hij de echte voorzitter, voor deze gelegenheid eveneens in rok gekleed en zijn hals omsluit een normale boord in stede van de langzamerhand beroemde „vadermoorder”, die anders het meest onafscheidelijke kledingstuk van deze afgevaardigde pleegt te vormen.

Hij spreekt woorden van grote waardering voor de afgetreden president en het applaus, dat opklaterd en waaraan zelfs de communisten meedoen, is meer dan een beleefdheidsgebaar: het is hartelijk en gemeend.

Dan verrijst de nieuwe minister-president van zijn zetel en leest met rustige stem het staatsstuk voor, dat een vrijwel voltallige Kamer, stampvolle tribunes en dito loges heeft weten te trekken: de Regeeringsverklaring van het nieuwe Kabinet.

Een klein half uur duurt dit voorlezen. Dan is het hoge woord eruit. Hij kan weer gaan zitten. Het Kabinet heeft zijn politieke geloofsbelijdenis afgelegd. Dan laat de voorzitter de teugels even vieren. Op het officiële volgt een zeer onofficieel gedeelte. Het Kabinet houdt staande receptie: in lange rij en bonte schakering, van anti-revolutionair tot communist, van V.V.D.-er tot P.v.d.A.-er, trekken de Kamerleden langs de rij van Excellenties, drukken handen en wisselen korte woorden, maken een geestige opmerking of wensen sterkte en succes toe. En op hetzelfde ogenblik, dat Van der Goes van Naters Excellentie Stikker de hand drukt, zien wij Welter zich als nieuw Kamerlid voorstellen aan de beleefd glimlachende communist mr. Stokvis.

Het heeft iets van de Olympische geest: strijden tot het uiterste, maar

een krachtige handdruk na afloop voor de tegenstander.

De voorzittersnominatie vormt het slot van de dag. Dr. Kortenhorst, de K.V.P.-er, komt nummer één uit de

....Eén uit de bus....

bus; mr. Donker, van de P.v.d.A., volgt hem als nummer twee en de anti-rev. mr. Terpstra is weder als nummer drie de hekkensluiter.

De volgende dag, Vrijdag 13 Augustus, zijn Kabinet en Kamer alweer vroeg, in de ochtend nog, present. De aanblik is geheel dezelfde als de dag tevoren, maar de rollen zijn nu precies omgekeerd. Nu spreekt de Kamer en luistert het Kabinet. En de voorzitter is alweer een ander. Het is de nieuwe man, dr. Kortenhorst, zojuist bij K.B. van de Regentes benoemd tot voorzitter van de Tweede Kamer.

Hij spreekt een opgewekt en geestig woord, zoals van deze even strijdvarende als sportief-joviale figuur kan worden verwacht. Hij ziet er uit als een bruidegom, met zijn stralende lach, zijn keurige rok en zijn witte das.

Dan gaat het spel beginnen. De prominenten treden aan. De fracties

zenden hun aanvoeders in het vuur.

Daar komen ze: Romme, de forse, met zijn gesperde, maar ook wel eens wat te orakelachtige taal. Oud, gedegen, scherp en geestig, meester in het politieke steekspel. Van der Goes van Naters, glad en glibberig, maar dit keer weinig zeker van zichzelf. Tilanus, rustig en netjes, als van een Christelijk-historisch man mag worden verwacht, maar zo stilweg toch scherpe speldenprikken uitdelend hier en daar. En tenslotte: Welter, opgewonden gesticulerend, zijn woorden eruit stotend, maar in zijn eerlijke strijdslust toch niet onsympathiek.

Onze V.V.D.-fractievoorzitter, mr. Oud, spreekt voor de vuist weg en de Kamer volgt geboeid zijn betoog. Hij gewaagt van de noodzaak, met de volkswil rekening te houden, zoals deze bij verkiezingen tot uiting komt. De 7de Juli bracht een onmiskenbare verschuiving naar het midden. Zij kwam tot uiting zowel in de belangrijke winst voor de V.V.D. en — in iets mindere mate — voor de C.H. Unie, als in de nieuwe achteruitgang van de P. v. d. Arbeid, ondanks vele op de communisten gewonnen stemmen.

Daarmede moet bij de Kabinetsformatie worden rekening gehouden, evenals met het ook door de heer Romme vastgestelde en door de Regering blijkens haar verklaring nagestreefde doel, een Indisch beleid te voeren, dat voor de grootst mogelijke meerderheid van ons volk (en dus van de zojuist door dat volk gekozen Kamer) aanvaardbaar zal zijn.

Deze burger

ziet overal waar hij komt — langs de straten en op de pleinen, aan de huizen en de winkels, langs de grachten, aan de kerken en de kantoren — dat er feest op komst is in Nederland. Er worden bloemen aangedragen. Er worden lampjessnoeren tussen de bomen gehangen. En hier en daar staat, onverwacht in de duisterende avond, plotseling een huis in lijnen van licht.

Het is een goed en een groot ding dat een geheel volk zich voorbereidt om, in twee Vrouwen, zijn bereidheid tot nationale plichtsvervulling, zijn vreugde om nationale eenheid, te uiten.

Het is verheffend en ontroerend en niet minder dan dat, dat Nederland in Wilhelmina, in Juliana, in Oranje zijn wil om te leven en te werken zéér wezenlijk symboliseren gaat.

Een waarlijk groot ogenblik in het leven van volk en land wordt voorbereid. Die voorbereiding alléén en op zich zelve reeds wekt een brede stroom van goede gevoelens in elke burger die haar gade slaat.

Ergens in dit zelfde blad staat een dreigend, ontmoedigend woord: SPEL OM LEVEN EN DOOD.

Zó is de wereld, waarin wij leven. Zó is de macabere dans die wij, onwillens en walgend, moeten méé-dansen op de op-berstenstaande vulkaan.

Niettemin gaan wij bloemen aandragen, vlaggedoek spannen, lichtjes ontsteken langs de straten en de grachten, in de bomen en langs de huizen, die zo helemaal van ons, van ons Nederland, zijn.

Er is, zonder twijfel, iets zéér lugubers in deze tegenstelling tussen die dreiging over de wereld en dit feest in Nederland.

Doch wij zullen, met de sterkte van ons hart, dit vaag gevoel van tegenzin moeten overwinnen en ons zelve geheel schenken aan het feest om onze Nederlandse eenheid, die — onder Oranje — tot grote sterkte kan zijn voor Nederland, voor Europa en voor ons zelve toch óók.

Die tot troost en kracht moet zijn voor alle medeburgers van

DEZE BURGER.

De eerste poging van dr. Beel is mislukt, omdat de P. v. d. Arbeid over het door deze formateur ontworpen program (dat voor de V.V.D. als basis voor verdere besprekingen aanvaardbaar was) niet eens wilde praten.

De tweede poging stuit al evenzeer af op het verzet der P. v. d. Arbeid, die de V.V.D. en de C.H. Unie niet als gelijkwaardige partners wil erkennen en prominente figuren uit deze groepen op belangrijke plaatsen in het Kabinet nog steeds niet wil.

Dan slaagt tenslotte Van Schaik. Mr. Stikker krijgt de portefeuille van Buitenlandse Zaken aangeboden en aanvaardt deze — hoe grote persoonlijke offers dit ook voor hem medebrengt — op aandringen van mr. Oud na een persoonlijk gesprek met deze, waar de fractie overigens buiten heeft gestaan.

Drees wordt minister-president. Dat klopt niet geheel met de verkiezingsuitslag, maar de aanvaarding daarvan wordt de anderen vergemakkelijkt door hun achting en waardering voor de persoon van deze staatsman.

Waarom heeft de heer Oud zo aangedrongen op het aanvaarden van deze zetel door de heer Stikker? Hij spreekt het met volkomen openhartigheid in de Kamer uit: „Omdat het in de allereerste plaats toch gaat om het Indische beleid en wij weten, dat in het Kabinet de minister-president, de minister van Overzeese Gebiedsdelen en de minister van Buitenlandse Zaken een driehoek vormen, waarop het bij het bepalen van het Indonesische beleid voor alles aankomt”.

Het an het heet extra-parlementaire, maar de heer Oud heeft over deze kwalificatie en over de verhouding tussen Kabinet en fracties zo zijn eigen mening en geeft een stukje staatsrecht en parlementaire historie ten beste, waarnaar het een genot is te luisteren.

En dan komt, tot slot, de verklaring, dat de Regeringsverklaring de mogelijkheid van een goede samenwerking met de V.V.D.-fractie opent. Zij is reëel en verdoezelt in

...Van formaat....

geen enkel opzicht de ernst van de toestand. En bovenal: zij bevat met betrekking tot de Indische kwestie enige zeer waardevolle verzekeringen. Zij legt de nadruk op de noodzakelijkheid en de duurzaamheid van de Nederlands-Indonesische Unie en zij zegt toe, dat zal worden aangestuurd op de staatsrechtelijke figuur van een reële Koninklijke Unie.

Dat de Regering, zo zegt de heer Oud, een beroep blijft doen op de medewerking van de Republiek, begrijpen wij, maar het is goed, dat de Regering duidelijk heeft uitgesproken, dat de toestand, zoals hij nu is, zeker niet lang meer zal kunnen voortduren; „wij verwachten, dat de Regering hier vóór alles een krachtig bewind zal voeren, dat op korte termijn tot deugdelijke resultaten zal leiden”.

En zijn betoog wordt besloten met de oud-testamentische woorden, die wijlen prof. Aalberse eens het even heterogeen samengestelde Kabinet-Colijn van 1933 had medegegeven; de woorden van Jozef tot zijn broeders: „Gaaf en wordt niet toornig onderweg”.

De Kamer voelt, dat zij weder een politiek leider van formaat is rijker geworden.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.

Redactie-secretaris: Mr. E. Elias

Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.

Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267

Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.

Losse nummers 15 cent.

Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie”, te Amersfoort.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlugh, Geestbrugweg 69 Rijswijk (Z.-H.).

Bekrompen!

Wij hebben op deze plaats wel eens eerder de degen gekruist met Vigilax, die in het weekblad Trouw de rubriek „Van Stad en Land” pleegt te verzorgen, waarin hy commentaar levert op diverse nationale gebeurtenissen. Gelijk wij reeds vroeger opmerkten, kunnen wij het veelal met deze politicus eens zijn, doch af en toe slaat hij o.i. de plank, waarschijnlijk als gevolg van zijn al te critische zin, een flink eind mis.

In zijn blad van 6 Augustus j.l. schrijft genoemde Vigilax o.m. het volgende:

„In elke kring wordt geluisterd naar verslagen over deze (Olympische) spelen in Londen.

Mensen, die zich geen ogenblik zorgen maken over de pogingen van oud-minister Van Schaik en die volslagen onverschillig staan tegenover alle andere prestaties van Nederland als collectiviteit, werden wanhopig toen zij hoorden, dat Nederland de voetbalwedstrijd tegen Engeland verloor, maar juichten geestdriftig over het succes van een dame, een Nederlandse, die metterdaad bewees, een afstand van honderd meter te voet sneller te kunnen afleggen dan wie ook.

Wij willen wel bekennen, dat onze belangstelling naar geen van deze dingen uitgaat (dus ook niet naar de kabinetsformatie? Red. V. & D.) en dat wij de naam van bovenvermelde dame niet noemden, omdat wij die al weer vergeten zijn.

Maar dat neemt niet weg, dat de zuigkracht van dit leven enorm is. Wij kennen geen jongens en meisjes, die geen belangstelling koesteren voor een of meer takken van sport.

In de sportbeoefening van vandaag is veel dwaasheid en zonde. Laten wij het goede er uit puren en dat behouden.”

Tot zover Vigilax.

Welnu, wij kunnen weinig bewondering hebben voor de wijze waarop Vigilax de enorme prestaties van mevrouw Blankers-Koen tracht te kleineren. Het zure grapje, dat hij de naam van „bovenbedoelde dame al weer was vergeten”, vinden wij eenvoudig misselijk en het pleit overigens ook niet voor de algemene ontwikkeling van de criticus die toch in ieder geval behoort te weten — ook al interesseert het hem niet — welke prestaties door zijn landgenoten op de Olympische Spelen werden verricht.

Ook wij zijn een tegenstander van sportexcessen. Niettemin hebben wij een eerlijke bewondering voor de prestaties van onze Nederlandse vrouwen en mannen te Londen.

Deze bewondering is niet alleen nationaal, doch ook internationaal. Deze bewondering bestaat niet alleen in de kringen die Vigilax voor oppervlakkig houdt, doch ook in de groepen met een ernstiger levenshouding, ook internationaal! Deze bewondering bestaat ook bij de Koning van Engeland en Prins Bernhard, die onze sportmensen met een hartelijke handdruk met hun overwinningen hebben gelukgewenst! Deze bewondering is ook aanwezig bij honderdduizenden in den lande, die zich ook heus wel — en meer dan één ogenblik — „zorg hebben gemaakt over de pogingen van oud-minister van Schaik.” Het is daarom werkelijk zielig te noemen, als men in zijn bekrompenheid naar het middel der demagogie grijpt en tracht de massa van ons volk met modder te gaan gooien als deze dit niet verdient. Zeker de belangstelling van ons volk voor de politieke gebeurtenissen kon nog groter zijn, doch zo ongeïnteresseerd als Vigilax ons volk afschildert, is het gelukkig nog niet. Nogmaals. Zeker wij willen het Vigilax nageven, dat in de sportbeoefening vandaag veel dwaasheid is. Als hij vervolgens schrijft: „Laten wij het goede er uit puren en dat behouden”, dan kunnen wij hem alleen aanraden zich beter aan de door hem zelf opgestelde uitspraak te houden, opdat zijn woord en daad tenminste met elkaar in overeenstemming zijn.

Gunstig en ongunstig

De eerste aflevering van de jaargang 1948 van het Maandschrift van het Centraal Bureau voor de Statistiek laat ons interessante cijfers zien over de loop van onze bevolking gedurende het achter ons liggende jaar.

Hoewel het beeld dezer cijfers over het algemeen verheugend kan worden genoemd, worden ze toch tegen een sombere achtergrond geplaatst te weten: de steeds toenemende overbevolking. Het is n.l. met ons land aldus gesteld, dat wij de dichtst bevolkte natie van Europa zijn. Onze bevolking, die op 1 Januari 1947 9.539.103 zielen telde, nam in de loop van dat jaar toe tot 9.703.279, dus met 164.176 zielen. Ter vergelijking diene, dat ons land op 1 Mei 1940 8.850.215 zielen telde. Gezien de moeilijke economische situatie waarin ons land verkeert, zijn deze cijfers niet bemoedigend en men vraagt zich dan ook af, hoe het met de bestaansmogelijkheden van ons volk moet gaan indien zich deze bevolkingsaanwas blijft voortzetten. Anderzijds geven de genoemde cijfers echter ook weer gunstige perspectieven. Zo blijkt o.m., dat het sterftecijfer onder het vooroorlogse peil is komen te liggen. De cijfers der onwettig geboren, die in 1945 35.4 per 1000 geboren bedroegen, tegen 14.3 in 1936/39, zijn belangrijk gedaald t.w. op 24.7 in 1946 en 19.4 in 1947, hetgeen er o.m. op wijst, dat het zedelijk peil zich weer aan het verheffen is. Ook wat het verloop der besmettelijke ziekten betreft, valt een gunstige ontwikkeling waar te nemen. Zo waren b.v. de cijfers met betrekking tot de sterfte ten gevolge van tuberculose in 1947 veel gunstiger dan in het daaraan voorafgaande jaar. Dit zijn gelukkig belangrijke lichtpunten voor ons volk. Zoals gezegd, de toename van ons zielental blijft daarentegen zorgen baren, waardoor zij, die geroepen worden ons land te besturen, voor een zeer zware taak komen te staan. Immers, regeren is vooruitzien. Doch hoe dit ernstige vraagstuk dient te worden opgelost, blijft uiterst moeilijk te beantwoorden.

Lichtpunt

Het lijkt ons goed in deze, in economisch opzicht zo zorgvolle, tijd die ons land doormaakt ook eens op een lichtpuntje te wijzen. Zo lezen wij het bericht, dat Rotterdam vorige week Zaterdag zijn 5000ste schip ontving. Vorig jaar werd dit aantal pas bereikt op 13 November, dus precies drie maanden later. Dit betekent een belangrijke verbetering voor de activiteit van onze eerste havenstad. Ofschoon dit feit voor onze nationale economie niet beslissend is, vormt het toch een belangrijk lichtpunt en het is juist daaraan waar wij op het ogenblik zulk een grote behoefte hebben.

Laat dit lichtpunt ons dan sterken in het vertrouwen dat Nederland bij hard werken nog toekomst heeft!

Zieke jeugd

Veldmaarschalk Montgomery richtte onlangs op een bijeenkomst van de Mothers' Union een ernstige waarschuwing tot het Engelse volk: het gaat mis met de jeugd! Die jeugd is ziek — ernstig ziek! En als die ziekte niet krachtig bestreden wordt zal zij zich van generatie op generatie voortplanten. Geen Engelsman was als Montgomery in de gelegenheid de jonge mensen uit alle klassen van de volksgemeenschap waar te nemen. Daarom juist is deze waarschuwing van zo hoge betekenis.

De oorzaak der ziekte: teleurstelling ten opzichte van het verleden en onzekerheid ten opzichte van de toekomst. Na de eerste wereldoorlog volgde de tweede en nauwelijks was die tweede geëindigd of de dreiging van een derde tekende zich af. In materialisme, het streven naar dadelijk voordeel en wufte beuzelarij ontloopt deze jeugd de ón werkelijkheid, het ontbreken van een levensdoel. Jonge mensen, aldus Montgomery, zonder enige godsdienstige overtuiging, zonder enige basis ten aanzien van hun levensbeginselen, worden beroerd door een verborgen vrees, door wantrouwen. Geboren met een drang naar het avontuur bezitten zij geen enkel betrouwbaar uitgangspunt, van waaruit dat levensavontuur, het levenswaagstuk kan worden ondernomen. Een droevige overdenking, vooral voor de generatie, die deze zonen en dochters moet opvoeden. De geneswijze, besloot Montgomery, kan slechts gevonden worden in het gezin en het familieleven, waar de grondslag moet worden gelegd voor karakter en geloof: a sense of duty to God, of pride in their country, of public service and responsibility (het gevoel van een plicht tegenover God, van trots op hun land, van een plicht tegenover het algemeen belang en van verantwoordelijkheid). En als de ouders van heden die grondslag niet leggen, dan zullen de toekomstige ouders noch de aandrang noch de geestesgesteldheid bezitten om hem tot stand te brengen. Want alle jeugdbewegingen, leger, vloot en luchtmacht kunnen slechts werken met het materiaal, dat zij ter beschikking krijgen. En dat geldt evenzeer voor de school, hoe ernstig en veelomvattend haar taak ook blijft. Want de kracht van een volk wordt uiteindelijk niet gelegd door legeraanvoerders en wapenfabrikan-

ten, door de mannen der wetenschap en die uit het zakenleven, door politici en kerkvoogden, „it is made, with God's help, by mothers and fathers out of the characters of their children” (zij wordt met God's hulp bepaald door moeders en vaders uit de karakters van hun kinderen). Het komt ons voor dat deze ernstige woorden van een ernstig en godvruchtig man met zó rijke en alleomvattende ervaring als deze Schot, niet uitsluitend voor de Engelse jeugd bestemd zijn. Ook onze jeugd is ziek. Ook onze oudere generaties staan schuldig. Ook ons familieleven, ook ons gezin, onze scholen, onze wereldlijke en geestelijke opvoeders schoten en schieten te kort — de kracht van een volk wordt bepaald door „mothers and fathers out of the characters of their children”..... óók hier in Nederland!

Goed!

Ter gelegenheid van het drie-jarig bestaan van het Radio-programma van de Nederlandse Strijdkrachten heeft de Chef van de Generale Staf, Luiten.-Generaal mr. H. J. Kruls, gesproken in een bijeenkomst in Oud-Loosdrecht over Leger en Publiciteit. Hij zeide daarin terecht, dat de vorming van een krijgsmacht, voortkomende uit en gedragen door het volk, slechts kan bestaan, indien er voldoende begrip voor publiciteit bestaat bij de leiding van die krijgsmacht. Als men het devies: open de kazernedeuren, zoals Generaal Kruls dat indertijd reeds geformuleerd heeft, in de praktijk wil verwezenlijken, dan is inderdaad die publiciteit een eerste voorwaarde. Er is bepaald iets veranderd in de verhouding tussen leger en volk. De enthousiaste ontvangst in de Noordelijke provincies bij de mars van de troepen, die binnenkort naar de overzeese gebiedsdelen gaan, is daarvan een duidelijk bewijs. Maar zoals generaal Kruls ook zeide, die publiciteit dient ook met zich te brengen, dat men critiek kan aanvaarden op het leger, dat als er terecht en met kennis van zaken geschreven wordt over onjuiste toestanden bij de krijgsmacht, dat zulks uiteindelijk slechts aan die krijgsmacht ten goede kan komen. Het waren goede woorden, die onze Chef van de Generale Staf daar liet horen en het bewijst, dat deze hoge legerautoriteit zin heeft voor de werkelijkheid en begrip voor de belangrijke plaats, welke ook de publiciteit in het huidige bestel inneemt.

Nauwelijks nodig

Het lijks ons nauwelijks nodig om hierover te schrijven: over het fonds, dat aan de Koningin ter gelegenheid van haar Regeringsjubileum zal worden aangeboden. Over het Koningin Wilhelminafonds ter bestrijding van de kanker. Nauwelijks nodig, omdat wij aannemen, dat ieder Nederlander aan dit geschenk zal willen bijdragen, voor dit doel een klein of groot geldelijk offer zal willen brengen.

Maar het zou kunnen zijn, dat nog niet iedereen er over gelezen of gehoord heeft. Voor die enkeling dan deze opwekking: draagt het speldje voor het Koningin Wilhelminafonds in de dagen, die komen van eind Augustus en begin September

Gevaarlijke concurrentie

Onze Nederlandse kustvaart klaagt de laatste tijd herhaaldelijk over het feit, dat de Duitse kustvaart haar in toenemende mate op onfaire wijze concurrentie aandoet.

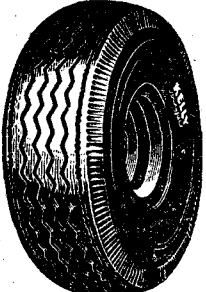

Onze Oosterburen zijn, vooral in de Noord-Europese wateren, erg actief. Hiertegen zou niet zo veel bezwaar bestaan, indien de Duitsers geen vrachtprijs bedongen waartegen geen enkel Noord-Europees schip op lonende wijze kan varen. De Duitse kustvaarders zijn n.l. al zeer snel tevreden. Als zij een reis kunnen maken waarop met smokkelen wat is te verdienen en als zij tevens in staat zijn in het buitenland hun hongerge magen te vullen, komt een redelijke vrachtprijs voor hen er niet zo meer op aan. Het behoort wel geen uitvoerig betoog, dat dergelijke methoden voor de bonafide kustvaarders in ons land funest zijn. Hier schuilt tevens voor ons volk een groot sociaal gevaar. Immers, het hoge niveau dat in dit opzicht door ons wordt bewaard, wordt door de Duitse manipulaties in ernstige mate aangetast. Op grond van het bovenstaande zou het o.i. wenselijk zijn, dat de betreffende regeringsinstanties deze zaak eens ernstig in onderzoek namen en, zo nodig, met andere naties contact zochten, opdat aan een dergelijk ongeoorloofde concurrentie spoedig een einde kome!

Gelukkig besluit

Onze minister van Verkeer en Waterstaat a.i., de heer Van Schaik, heeft zeer vele automobilisten een ware vreugde bereid door onthefing te verlenen van het z.g. Zondagsrijverbod op 29 Augustus en 5 September. De onthefing werd verleend in verband met de komende feestelijkheden in ons land. Voorwaar een gelukkig en verstandig besluit, dat, ofschoon inderdaad zuinigheid moet worden betracht, gezien de komende bijzondere dagen toch zeker wel verantwoord is en de — ook de kleine — zakenman in staat stelt eens onbezorgd te genieten van zijn auto die voor hem meestal geen luxe is, doch zuiver een productiemiddel om zijn brood te verdienen.

SMIT

SLIKKERVEER

Imp. N.V. Jac. Blom (Auto Supply Afd.)
Rotterdam - Filiaal Den Haag

Gedenkraam van
Gebrandschilderd GLAS IN LOOD
voor Uw kantoor of woning.
Vraagt vrijblijvend schets en prijsopgave
Glaszaak Koster N.V.
Binnen Damsterdiep 13 Groningen

L. Smit & Zoon
KINDERDIJK

Baggermateriaal
Zeesleepboten
Passagiersschepen
Machines
Motoren
Ketels

N.V. Nederlandsche Caoutchouc- en Guttaperchafabriek

v.h. Bakker & Zn.
Ridderkerk

• Technische rubberartikelen

N.V. Machinefabriek

IJZER-, STAAL- EN METAALGIETERIJ

v.h. **BAKKER & Co.**
RIDDERKERK

U PEINST OVER EEN GESCHENK?

S. K. Citroen
HOFGJUWELIER
5 GRAVENHAGE
HOOGSTRAAT 23 TELEFOON 11.17.57
GESCHENKEN IN ALLE PRIJZEN

sihi POMPEN

voor *Scheepvaart*
en *industrie*

Raadpleeg onze technische dienst

Machinefabriek C. MATERS C.V.
Beverwijk, Tel. 3141

BOLNES

Dieselmotoren
25—1400 P.K.

★

N.V. Machinefabriek „*Bolnes*”
v.h. J. H. v. Cappellen te Bolnes

Fa. B. CUPERUS Az.
Hessenweg 2 - De Bilt
Bijkantoor:
Laurillardlaan 1, Bilthoven
Drukkerij en Uitgevers van
Biltse en Bilthovense Courant

Frank Rijdsdijk's Industrieele Ondernemingen N.V.

Hendrik-Ido-Ambacht
Tel. H.I. Ambacht 245
Rotterdam 72615

SCHEEPSSLOOPERIJ

HANDEL in

- Oud IJzer,
- Nieuw IJzer,
- Bruikbaar IJzer, enz.

ruim 300 jaar....

FABRICEREN WIJ VERVEN VOOR BOUWVAKKEN EN INDUSTRIE

N.V. Heyme Vis & Zoonen
ZAANDAM - OPPERICHT 1643

N.V. BOELE'S

Scheepswerven en Machinefabriek

BOLNES

Nieuwbouw en reparatie

Kloos

K I N D E R D I J K

Bruggen

Machinefabriek en scheepswerf

van

P. SMIT Jr. N.V.
ROTTERDAM

„Een vrijheid, waarin misdaad en onkunde hoogtij vieren is het tegendeel van vrijheid”

(Abdoelkadir)

Pekalongan ligt aan Java's hete Noordkust. Stad en omgeving werden verleden jaar bevrijd. Sindsdien is hard gewerkt en veel hersteld. Tussen de wijde vlakke, wier goudgele pracht dit jaar zo ruime rijstooft schonk en de blauwe vultkanen in de verte, ligt het district Doro. In dat district Doro zijn in vier weken tijds achttien overvallen op desa's gepleegd. Er waren benden van 25 tot 150 man, die snel hun nachtelijk misdrijf van plunderen en brandstichten volvoerden en dan weer vluchtten in de bergen. Drie loeraks — Javaanse dorpschouwen — werden vermoord.

Wijd en onafzienbaar zijn de rijstvelden in het Krawangse. Een vlakke, die niet ophoudt voort te brengen. In de buurt van Krawang, te Gedoeng Gedeh, was een militair bezig een brencarter te herstellen. Hij werd onverhoeds overvallen door een tierende bende. Zwaar gewond ging hij nochtans versterkingen halen. Maar hij is later toch overleden. En ook een politiemans werd gedood. En ook de vrouw van die politiemans werd gedood. En tientallen huizen van Chinezen werden in brand gestoken. De bende vluchtte. Bij de branden gingen grote voorraden rijst verloren.

Een land van bergen, vlakten en vrolijke mensen. Dat was vroeger het Tasikmalajase — in het Oostelijk deel van de Preanger. Daar waren nu, in de buurt van Taradjoë, ruim vijftig leden van de „Nahdatoel Oelama" in de moskee om te bidden. Er wordt in deze Lebaran-tijd veel gebeden, in Indië. De moskee van Taradjoë echter werd eensklaps omsingeld door een woedende bende terroristen. Zij dreef, gillend en schreeuwend, de gelovigen op een hoop en voerde hen gevangelijk mede. De volgende dag vond men van twintig hunner reeds de lijken en het lot der anderen is niet bekend.

Parangkoeda ligt in West-Java. Tussen Buitenzorg en Tjibadak. Weet gij hoe liefelijk die Preanger is? De lucht is er koel en fris. De bloemen geuren. De vogels zingen in de bossen en allerwege klatert het water, dat van de bergen naar de sawahs komt. In dat Parangkoeda dringen nu telkens benden binnen, die wellicht uit Bantam komen. Zij roven; zij stichten brand; zij plunderen. Zij dringen door tot in het plaatsje zelf; de laatste weken zijn er enige moorden gepleegd.

Salatiga is een prachtig oord. Oud-Indische huizen onder zwaar geboomte. Bloemen in alle tuinen. Een goed hotel, een aardige sociëteit, een levendige Chinese kamp. Als de zon niet te hoog staat, heeft Salatiga een welhaast Italiaans klimaat. Hoger nog dan Salatiga ligt Getasan en ligt Kopeng. In dat prachtige land zijn de laatste weken massale overvallen gepleegd door goed-gewapende benden. Zij pleegden hun moorden, zij stichtten hun branden, zij roofden wat zij vonden — en trokken dan weer terug naar republikeins gebied.

Vijf streken in het niet-republikeinse deel van West- en Midden-Java. Vijf voorbeelden van doodslag en terreur. Alle van de laatste maand. Alle zo maar willekeurig gekozen. Een volledige opgave van alles, wat men zo zachtmoedig, „bestandsschendingen" pleegt te noemen of, duidelijker, gevallen van terrorisme, zou vele bladzijden beslaan. Zo een zakelijke opgave zou verre buiten het bestek gaan van deze bescheiden kroniek, waarin getracht wordt van week tot week enig overzicht te geven van de Indische situatie.

Misschien zou het goed zijn, dit toch maar wel te doen. Misschien zou het nuttig zijn, zo men in Nederland wél genoot was, van week tot week, één volledige opgave te

lezen van deze gewelddaden. Misschien zou dat er toe bijdragen, dat men zich van de verschrikkelijke ernst der Indische situatie dieper rekenschap gaf.

Want weet gij, wat zij betekenen? Zij mogen voor de verre toeschouwer, zij mogen voor vele betrokken autoriteiten, zij mogen voor de Commissie van Goede Diensten „incidenten" zijn. Lastige, hinderlijke incidenten.

Voor de Javaanse en de Soendanezen mensen echter, die deze „incidenten" ondergaan, zijn zij iets anders. Voor de Javanen, de Soendanezen en de Chinezen, die de slachtoffers zijn, betekenen zij precies hetzelfde als wat de ergste gewelddaden der Duitsers tijdens de oorlog voor Nederlanders betekenden. Altijd weer — de man, de vader, het kind, die worden gedood. Altijd weer — het huis, de stal, het simpele bezit, die worden vernield, verbrand of weggevoerd. Altijd weer — de rouw, die over gezinnen komt.

Dat is de menselijke kant van deze terreur. Het wordt tijd, daaraan wat meer te denken. Het wordt tijd, in Nederland eens te bedenken, hoe velen,

hoe vele duizenden Indonesiërs hun leven, hun have en goed hebben verloren om geen andere reden, dan dat zij de Nederlanders vertrouwden. Het wordt tijd eens te bedenken, dat deze Indonesiërs de weerloze offers zijn en dat zij de bescherming ontberen waarop zij — mogen wij het zeggen? — recht hebben.

Het is een dier menselijke rechten van Indonesiërs, waarover men van de Republiek nimmer hoort. Het recht op veiligheid. Het recht op de zekerheid van zonder angst te kunnen leven.

Men moge dit wel bedenken: wie niet zou trachten waarlijk met alle kracht te zorgen, dat in Indië veiligheid en recht weer terugkeren, die verzaakt een plicht jegens de volken van Indië.

Natuurlijk zijn ook de politieke en de militaire aspecten van deze onrust belangrijk.

Politiek is het belangrijkste, dat een zeker verband en een zekere organisatie bij dit alles wel vaststaat. De onrust op Java is méér, dan wat roof en wat plundering door loslopende misdadigers. Deze onrust in de niet-republikeinse gebieden wordt zeer stelselmatig aangekweekt. Een republikeinse „regering", die er niet voor terugschrikt zich door opiumsmokkel deviezen te verschaffen, schrikt evenmin terug voor het stelselmatig bevorderen van het terrorisme. Zo zij er wél voor zou terugschrikken, zou de ware macht in de Republiek, het steeds meer in de macht der Communisten rakende Volksfront, er haar wel toe dwingen.

En de militaire aspecten..... Ook dat wordt tijd. Aan de soldaten van het Nederlandse en het Koninklijk

Nederlands-Indische Leger wordt een uitermate zware eis gesteld. Een welhaast bovenmenselijke eis. Deze soldaten vormen de enige macht, die staat tussen het niet-republikeinse deel van Indië en de chaos. Waren deze soldaten er niet, dan zou er te Batavia geen „Voorlopige Federale Regering" en dan zouden er in de deelstaten geen regeringen zijn. Waren deze soldaten er niet, dan liepen de terroristen en de communisten van de Republiek in korte tijd heel Indië binnen. En achter hen aan trokken de chaos en de misère.

Ziet daar enige hoofdzaken.

Wij willen besluiten met enige citaten uit de rede, die de heer Abdoelkadir heeft gehouden bij het begin van de Lebaran.

De Lebaran is de Mohammedaanse vastentijd. De heer Abdoelkadir is de Indonesische voorzitter van de Nederlandse delegatie voor de besprekingen met de Republiek.

„Sedert wij vorig jaar Lebaran vierden", aldus de heer Abdoelkadir, „is men in Indonesië getuige geweest van, misstanden, schrikwekkende incidenten en onrust. Nog steeds hoort men, dat verantwoordelijke personen tot revolutie aansporen en de revolutiegeest aanwakkeren. Elke Indonesiër wenst de vooruitgang en onafhankelijkheid van zijn land. Maar revolutie en klassenstrijd vernietigen de eenheid van het Indonesische volk. Wij moeten rust, orde en welvaart doen wederkeren. Een der voorwaarden om aan de opbouw van het vaderland deel te nemen is gehoorzaamheid aan de wet. En een vrijheid, waarin misdaad en onkunde hoogtij vieren, is het tegendeel van vrijheid."

HET SPEL OM LEVEN EN DOOD

Verduistering over Moskou

Een complete verduistering hangt over de besprekingen te Moskou. Speculaties erover zijn dus ijdel. Zij kunnen beter achterwege blijven, mede omdat zij toch de neiging hebben om de algemene atmosfeer geladener te maken. Het enige wat uit de feiten te concluderen valt, is, dat het blijkbaar nog niet gelukt is een basis van overeenstemming te vinden voor het houden van een nieuwe viermogendhedenconferentie. Dat kan men opmaken uit de veelvuldigheid en de duur van de besprekingen, die de Westelijke afgezanten op het Kremlin houden. Men is dus nog niet eens aan de basis toe. Vandaar dat er niet de minste grond voor optimisme is. Men kan zich slechts verbazen over de mate van onverschilligheid of onbewustheid, die het grote publiek ten toon spreidt tegenover een situatie, die er niet minder geladen om wordt, doordat er zulke langdurige besprekingen aan gewijd worden. Zolang deze besprekingen geen resultaat hebben geproduceerd, blijft het gevaar bestaan. Het is slechts het onvermogen van de mens om zolang in spanning te blijven, dat de indruk schept, alsof er een ontspanning ingetreden is.

Het grote publiek moge volkomen terzijde van het spel om leven en dood, dat thans, met als eerste inzet Berlijn, gespeeld wordt, voortleven, hiermede of van een groot gebrek aan verantwoordelijkheidsgevoel blijk gevend of van een merkwaardig vermogen om de nare dingen van de realiteit weg te denken, — het is een feit, dat de huidige crisis, al is zij voor velen latent, de focus is van alle andere spanningen ter wereld, dat zij, als het ware, het patroon aangeeft van al deze spanningen. Hier meer, daar minder volgen zij het beeld van de grootste spanning en wel des te meer, naarmate de focus sterker wordt. Langzamerhand worden alle autonome bewegingen en spanningen opgenomen in de grote maalstroom.

Zo vertoont bij voorbeeld de strijd om Palestina zeer eigen karaktertrekken. Hij is dan ook ontstaan geheel terzijde van de inmiddels gegroeide tegenstelling tussen Oost en West. Maar hoe scherper die tegenstelling wordt en hoe meer zij ertoe neigt zich in machts termen uit te drukken, des te meer zal de Palestijnse tegenstelling er in opgaan. De eigen, autonome trekken dezer tegenstelling raken verdoezeld, elke partij schikt zich met min of meer moeite en pijn in de bedding van diegene der beide grote machtsstromingen, waartoe zij in de minste tegenstelling staat.

Zo beginnen zich langzamerhand de Joods-Russische en de Westelijk-Arabische allianties af te tekenen. Het is geenszins overeenstemming in ideologie, die deze keuzen

heeft bepaald, doch zuiver machts-overweging. Vandaar dat de Westelijk-Arabische alliantie, die het behoud van de status quo in het Midden-Oosten ten doel heeft, veel moeilijker tot stand komt dan de Joods-Russische. Dat komt, omdat de politiek van de Westelijke democratieën in belangrijke mate geremd wordt door overwegingen van andere dan van zuiver machtspolitieke aard. Engeland is daar, vooral in het Midden-Oosten, nog het meest vrij van (en wordt dan ook perfiditeit verweten wegens zijn houding tegenover het Zionisme). Amerika daarentegen, dat voor het eerst treedt op het toneel der wereldpolitiek en welks politiek nog sterk door andere dan machtsmotieven wordt beïnvloed, zal grote moeite hebben om definitief zijn keus ten gunste van de Arabieren te bepalen. Maar ook dat zal meer en meer in de lijn vallen, naarmate in het brandpunt zich een grotere hitte ontwikkelt, — al zullen als gevolg van deze logische ontwikkeling (die volkomen los van alle vragen van recht en onrecht staat) de spanningen tussen pro- en anti-Zionistische stromingen groter worden, maar op den duur eveneens opgaan in de grote tegenstelling pro of anti Rusland. Hier van is de steun van de Zionisten aan de Russenvriend Wallace al een voorbode. (Ten overvloede zij gezegd, dat dit geenszins betekent, dat alle Zionisten communisten of crypto-communisten zijn. Deze — ideologische — kwestie staat geheel buiten de grote machts tegenstelling, die eenieder — ook de Zionisten — in het ene of het andere kamp sleurt).

Andere tegenstellingen, waarbij tot nog toe nog minder verband met de grote tegenstelling dan in Palestina is geconstateerd, zullen ook aan deze grote controverse ten prooi vallen. Indien India en Pakistan niet spoedig hun geschillen bijleggen, zal ook hier de scheidslijn, die de rest van de wereld in Oost en West verdeelt, vallen. Tot dusver is het niet duidelijk, hoe dan de partijen komen te liggen. Men kan niet zeggen, dat de tegenwoordige Engelse regering bij voorbeeld Pakistan meer steunt dan India of omgekeerd, hoewel het eerste in de Rijn van de verwachtingen zou liggen, gezien Englands pro-Mohammedaanse politiek. Van Ruslands keuze is ook nog geen blijk ontvangen. Wel schijnt het door middel van Afghanistan de roerige stammen aan Pakistans Noordwestelijke grens enigszins te steunen, maar dat behoeft nog niet te wijzen op een anti-Pakistaanse en pro-Indische koers.

Een belangrijker feit, dat een prognose onder voorbehoud veroorlooft te maken, is India's sympathie voor de nationalistische stromingen in de afhankelijke gebieden van Zuid-Oost-Azië. Indien deze hun kracht handhaven en hun verzet tegen de Westelijke meesters, dan zal ook daar de grote scheidslijn vallen en zal het nationalisme onherroepelijk en misschien onwillig bondgenoot van Rusland worden, zoals dat bijvoorbeeld in Indo-China al een onverbloemd feit is. Houdt India dan nog aan zijn kampioenschap voor de afhankelijke volkeren vast, dan valt ook India in datzelfde kamp.

Er zijn echter tekenen, dat de regeerders van landen, die niet meer te rechten hebben tegen een blanke overheerser, maar wier eerste zorg thans is het behoud van eigen staat, de strijd tegen de ondermijnende communisten niet schuwen. Het sterkste voorbeeld daarvan is op het ogenblik Birma. Maar of deze jonge staatslieden de kracht zullen hebben om de sterke pro-nationalistische stromingen (die geen onderscheid maken tussen bondgenootschap of vijandschap met het communisme) in bedwang te houden, is de vraag. Hier in Zuid-Oost-Azië liggen nog alle mogelijkheden open.

Een Staatsman schreef zijn HERINNERINGEN

Uniek door haar morele kracht

STIMSON
Naïef?

Niettemin zal waarschijnlijk Lippmanns oordeel voorgoed geldig blijven. Stimsons werk mag geëvenaard worden, wat interessante en sensationele documentatie van achter de schermen betreft, maar het zal uniek blijven door zijn morele gehalte en door de achtergrond van werkelijk staatsmanschap.

Henry L. Stimson is in Europa niet zo bekend als andere minder belangrijke Amerikaanse politici die in en na de oorlog meer in het voetlicht hebben gestaan. Dit is gemakkelijk te verklaren uit het feit, dat hij voor 1940 slechts enkele jaren (als minister van buitenlandse zaken onder Hoover) een rol in de internationale politiek heeft gespeeld, terwijl hij zich overigens op binnenlands terrein bewoog. En zijn benoeming tot minister van oorlog viel in de donkerste uren van Europa, Juli 1940, toen ons contact met de buitenwereld afbrak.

Juist deze benoeming was een unicum. De democratische president Roosevelt riep op de thans wellicht belangrijkste ministerzetel een republikein. Stimson was bovendien toen reeds 72. Hij had sinds acht jaren de staatsdienst verlaten en het beroep van advocaat hervat dat hij — met buitengewoon succes overigens, hij was daardoor een rijk man geworden — ook vroeger reeds in de tussenpozen tussen zijn officiële functies had uitgeoefend. Stimson was in zijn jeugd een ijverige republikeinse partijpoliticus, intiem vriend en medewerker van president Theodor Roosevelt, later van Herbert Hoover. Minister van oorlog was hij reeds van 1911 tot 1913 onder Taft. Dan was met de democratische overwinning door Wilson een lange onderbreking in zijn staatsdienst gevolgd, tot hij door Hoover in 1928 tot gouverneur-generaal van de Philippijnen en een jaar later tot minister van buitenlandse zaken werd benoemd.

In de beslissende jaren van 1940 tot September 1946 heeft Stimson zijn levenswerk bekroond door de schepping, letterlijk uit het niets, van het Amerikaanse miljoenenleger. Uiteraard boeit het boek vooral door het grotere tweede gedeelte, dat deze periode bevat.

„Geen twijfel: onder de memoires na deze oorlog zullen slechts die van Churchill tot dezelfde klasse behoren, en onder alle Amerikaanse zijn deze hier zeker de topprestatie”. Dit schreef Walter Lippmann reeds enkele maanden geleden over het thans verschenen boek van Henry L. Stimson*, op een tijdstip waarop nog maar een klein gedeelte ervan door een der grote Amerikaanse tijdschriften was gepubliceerd.

Dit zijn grote woorden, zeker thans; want ten minste vier belangrijkste boeken zullen zeer binnenkort bij de reeds bestaande enorme hoeveelheid memoires worden gevoegd. Eisenhower heeft zijn herinneringen voltooid, en ex-secretaris van financiën Morgenthau laat door een historicus de meer dan 800(!) delen bewerken, die zijn brieven en de stenografische of microfonische teksten van alle door hem tijdens zijn ambtsperiode gevoerde gesprekken bevatten. Niet minder belangrijk zal het materiaal blijken dat de befaamde schrijver Robert Sherwood uit veertig kisten nagelaten notities en documenten van Harry Hopkins tot een monumentaal werk gebruikt (voórafdruk in „Colliers”) en in de Saturday Evening Post kan men de eerste temperamentvolle delen van de herinneringen lezen, die Harold Ickes, Rooseveltts minister van binnenlandse zaken, heeft geschreven.

HOOVER
Kleinzielig

Het is Stimsons boek, hoewel een jonge historicus, Mc. George Bundy, zoon van een oude vriend, actief heeft medegewerkt. Voor Stimson is karakteristiek, dat hij niet de algemene Amerikaanse usance aanvaardt om onder eigen naam een boek te laten verschijnen, dat in waarheid het product van een „ghostwriter” is. De uiterlijke vorm werd gekozen, om van Stimson in de derde persoon te spreken. Maar in werkelijkheid is het boek zuiver een autobiografie, reeds hierom al, dat het op bijna elke bladzijde lange woordelijke citaten uit Stimsons dagboeken bevat. De oude heer heeft in 18 maanden van de meest intensieve samenwerking de hand van zijn gefrouwe jonge Eckermann geleid.

Het resultaat is een dik foliant van zevenhonderd sprankelende pagina's. Twintig jaren Amerikaanse geschiedenis en twintig jaren wereldgeschiedenis trekken voorbij, bekende figuren komen in een nieuw licht te staan, de merkwaardige persoonlijkheid van Stimson zelf, een, dit blijkt juist uit zijn bescheidenheid en terughoudendheid, groot mens en groot staatsman treedt naar voren, en men leest reflexies over politiek en politieke moraal van groter diepgang dan men in boeken van deze aard gewoon is te vinden.

Ook de niet actuele delen, over het Amerika van Theodor Roosevelt en later van Hoover, zijn zeer lezenswaardig. Het contrast tussen het tijdperk Hoover en het tijdperk Franklin Roosevelt maakt duidelijk, in hoe sterke mate het formaat van de president het politieke leven van de Amerikaanse natie vormt. Hoewel Stimson partijgenoot en vriend van Hoover is en hem met warmte verdedigt, komt met meedogenloze scherpte uit, welk een kleine stugge fantasieloze figuur de goede ingeni-

eur en organisator Hoover is. Men begrijpt volkomen, dat deze man ook thans slechts tot kleinzielig isolatisme in staat is.

Stimsons rapport over de tweede wereldoorlog staat onder het teken van Roosevelt. De toekomstige Roosevelt-biografen zullen hier bijzonder waardevol materiaal vinden. De diepe mensenkenner Stimson laat zijn oordeel niet door Rooseveltts befaamde charme beïnvloeden. Maar evenmin heeft hij de gebornerdheid van zovele beroepspolitici en vijanden van de „New Deal” wier blinde haat heden nog niet geluwd is. De republikein Stimson was en bleef anti-newdeal en opponeerde de president ook als minister in talrijke detailkwesities. Hij had echter de geniale leidersgaven van Roosevelt reeds vroeg erkend en hij vond in de

TSJANG KAI TSJEK
...vernietigend....

jaren van hun vruchtbare samenwerking de diepste voldoening voor zijn besluit, om in het gezicht der nationale beproeving de geschillen te vergeten. Hij kon steeds opnieuw het hoofd schudden over Rooseveltts „onmogelijke administratiemethoden”, maar zijn bewondering en verering groeiden met de dag. Het is typerend, dat slechts voor nog een ander de terughoudende objectieve jurist Stimson woorden van ongebreidelde warmte vindt, voor zijn chef-staf generaal Marshall. Voor diens wijsheid en grootheid vormt het boek een blijvend monument.

Anderen komen er minder goed af. De Gaulle is „arrogant, lichtgeeraakt, kleingeestig” om slechts enkele van Stimsons adjectiva te noemen. Toch heeft hij van meet af aan voor de erkenning van 's generaals vrije Franse comité gestreden. Zake-

lijke inzichten kwamen bij Stimson steeds op de eerste plaats.

Ook zijn oordeel over Tsjang Kai Tsjek is vernietigend. Het hoofdstuk over China is een van de interessantste. Het beeld van incompetentie, corruptie en kwaadwilligheid rondom de „generalissimo” is tragisch, te meer omdat in China sindsdien blijkbaar niets verbeterd is. De Kuomintang was een bodemloze put en men leest met verontwaardiging een notitie van 3 Oct. '44: de nutteloze, materiaal verkwispende luchtoperaties in China, vooral de luchttransportlijn over de Himalaja hadden toen zoveel transportvliegtuigen opgeëist, dat „wij heden in Holland en aan de Scheldemonding vastgelopen zijn door gebrek aan zulke machines, die er voor nieuwe luchtlandingen nodig zijn.”

Het moet bij deze korte aanhalingen blijven. Opmerkelijk is steeds opnieuw de actualiteit. Ook in de originele dakboek aantekeningen vindt men overal reeds de problemen, die ons heden bedrukken. Bijvoorbeeld wanneer van de verhouding met Rusland sprake is (wantrouwen en onvoldoende samenwerking van het begin af aan) of van het besluit om de atoombom nog te gebruiken, hetgeen Stimson doorgezet heeft.

Bescheidenheid, integriteit, eerlijkheid zijn bijzondere persoonlijke deugden van deze ware gentleman. Met de grootste vrijmoedigheid spreekt hij ook van zijn fouten, vertelt hij hoe hij oorspronkelijk over een bepaald probleem dacht en hoe hij later vaak tot andere inzichten is gekomen. Dat is een methode, die men in de meeste andere autobiografieën mist. Stimsons verhaal bereikt daardoor de hoogte van werkelijke geschiedschrijving.

Deze man, die zijn eigen persoon zoveel mogelijk wegcijfert (men leest bijna niets over zijn uiterlijk leven, zijn familie, zijn buitengewone successen als advocaat) behoort tot de al te zeldzame categorie der practische idealisten. Wij lezen: „Stimson volgde in de politiek een beginsel, dat hij steeds ook in zijn particulier leven poogde te realiseren: dat de beste methode om mensen betrouwbaar te maken die is dat men hen eenvoudig vertrouwt.” Naïef, bijzonder ook in het licht van vele voorvallen, die hij verhaalt? Misschien. Maar hoe sterk zou de hoop voor vrede en vooruitgang in de wereld van heden zijn, indien meer staatslieden van Stimson's grootse gaven aan het bewind waren — in de Verenigde Staten en elders!

K.

* „On active service in peace and war” by Henry L. Stimson and Mc. George Bundy. 698 blz. New York 1948 Harper & brothers.

F. D. R.
formaat....

**STALEN MEUBELEN
„GISO"-LAMPEN**

NOGMAALS DE VAKBEWEGING

en haar voorlichting

In een vorig artikel, genaamd „Een opmerkelijk woord uit de vakbeweging”, (zie V. & D. 6 Aug.) hebben wij onze voldoening geuit over de wijze waarop door de vakverenigingsleider, de heer R. Laan, voorzitter van de Centrale Bond van Transportarbeiders, tijdens een onlangs gehouden congres van die bond, zijn leden heeft toegesproken.

Gelijk wij betoogden, bevatte deze rede vele opbouwende elementen die, gezien tegen de achtergrond van een eerlijke voorlichting van de arbeiders, ongetwijfeld hoopvol stemmen. Deze vakverenigingsleider bracht de verschillende problemen open op tafel en streefde daarbij niet naar het succes, om door een eenzijdige voorstelling van zaken, bij zijn aanhangers in het gevele te komen.

Wij hebben niet geschroomd deze houding te prijzen en te waarderen, omdat, gelijk wij reeds eerder opmerkten, er in dit verband nog wel eens — helaas nog al te vaak — in ongunstige zin op het fanatisme en vaak ook op de onwetendheid van de werknemers wordt gespeculeerd, teneinde het élan in de strijd niet te verliezen.

De heer Laan heeft gelukkig gedemonstreerd hierover anders te denken en schroomde niet o.m. het volgende te zeggen:

Tendentieuze analyse van winstcijfers

„Intussen leven wij allerminst op een zonnig eiland temidden van de wereldstormen. Wij leven geheel op crediet, geven al maar meer uit dan wij ontvangen en dit verschil moet worden opgevangen door middel van onze export. De hoop is thans gevestigd op het Marshall-plan. Wij zijn daarvoor zeer erkentelijk, wetende, dat bij uitblijven daarvan het levenspeil in ons land met 25 % naar beneden zou zijn gegaan. Intussen zal ook bij de toepassing van dit plan in ons land hard gewerkt moeten worden. Opvoering van de productie blijft nodig voor het handhaven van onze economische positie in de wereld en voor het behouden van een sociaal verantwoord welvaartspeil. Dit vraagstuk is echter niet alleen een economisch vraagstuk, het is ook en vooral een vraagstuk van mentaliteit.”

Het probleem juist gesteld

Tot zover de heer Laan. Wij hebben hieraan niets toe te voegen. Hij stelt hier het probleem op volkomen juiste wijze en doet terecht een ernstig beroep op het verantwoordelijkheidsgevoel van de arbeiders, wier medewerking even onmisbaar is als dat der ondernemers om weer tot een volledig economisch herstel van ons land te geraken.

Te vaak nog wordt in de kringen van de arbeiders voorbijgezien, dat het handhaven en zo mogelijk verbeteren van een sociaal verantwoord welvaartspeil, niet alleen een kwestie is die door de ondernemers alleen kan worden beslist. Hieraan moeten beide partijen werken. Hier speelt zowel de factor kapitaal als de factor arbeid een rol.

Helaas verzweeg de heer Laan, dat een sociaal verantwoord welvaartspeil onmogelijk kan worden hooggehouden, als het particuliere initiatief van de ondernemer wordt verstikt door de veel te ingrijpende bemoeienissen van de overheid, die in haar ijver om de gemeenschap een dienst te bewijzen, niet ziet dat zij vaak bezig is de befaamde kip met de gouden eieren te slachten.

Zeker, dit zeide de heer Laan niet. Wij verwachten dit trouwens ook niet van hem. Niettegenstaande dit, blijft het belangrijk dat hij zijn leden wees op het feit, dat er aan elk vraagstuk twee kanten zitten en dat het nodig is, dat ook de arbeiders in deze hun taak ten volle begrijpen.

Nogmaals, indien een dergelijke mentaliteit vaker en intenser — vooral ook in de aan deze bond zo zeer verwante Partij van de Arbeid — aan de dag werd gelegd, zou er van een vruchtbare samenwerking tussen kapitaal en arbeid in Nederland veel meer terecht komen, dan op het ogenblik het geval is.

Onmiddellijk na het door ons geciteerde ging de heer Laan als volgt verder:

„Terecht wordt door de arbeiders de zekerheid gevraagd of de opbrengst hunner meerdere prestatie — dus ook de winsten — ten goede komt aan de gehele gemeenschap.

Om bij ons bedrijf te blijven, o.a. de Scheepvaartmaatschappijen, hebben niet slecht geboerd.”

Een onjuiste aanval

Tot hiertoe hebben wij geen enkel bezwaar.

Hierna noemde spreker verschillende cijfers uit de jongste jaarresultaten van de Koninklijke Rotterdamsche Lloyd, Phs. van Ommeren's Scheepvaartbedrijf, Stoomvaartmaatschappij Wijklijn en Hollandse Stoomboot Maatschappij. Onmiddellijk hierop aansluitend zeide hij het volgende:

„Merkwaardig was de openingsrede van mr. P. v. d. Toorn tijdens de jaarlijkse algemene vergadering van de Ned. Redersvereniging, opgenomen in de Handels- en Transportcorant van 7 Juni '48. Ik stip daaruit aan:

„De hoge kosten van nieuwbouw en reparatie, sterke stijging der bunkerprijzen, hoge gages, so-

ciale lasten, voedingskosten en huisvesting voor de bemanning, de zware lasten, vervullen een ieder onzer met bezorgdheid. Ofschoon in het afgelopen jaar deze kosten in het algemeen nog bestreden konden worden uit de vracht- en passage-inkomsten, moet men er rekening mede houden dat bij een kleine verstoring van het evenwicht tussen vraag en aanbod, deze baten snel zullen verdwijnen. Eén van de voornaamste taken, voor welke de redersgemeenschap zich ziet gesteld, is, volgens mijn mening, dan ook wegen te zoeken om deze, buiten alle verhouding gestegen exploitatiekosten, tot meer redelijke proporties terug te brengen.”

Nog onder de indruk van deze van grote zorg getuigende beschouwing, lazten we in het-

zelfde nummer en op dezelfde pagina een artikel getiteld:

„Holland Amerika Lijn meldt gunstige resultaten.”

Uit dit artikel stippen wij het volgende aan:

„Op het aandelenbezit van de N.V. Verenigde Nederl. Scheepvaartmaatschappij werd in 1946 een dividend van 8 % in contanten en over 1940/45 een dividend van 33 % (dus over 6 jaren) in aandelen ontvangen.

De resultaten bij die maatschappij in 1947 zijn niet onbevredigend.

De exploitatierekening is groot f 13.463.700 na bijvoeging van f 1.752.071 aan ontvangen interest en dividenden en afboeking van een effectenverlies van f 166.353, resteert een bruto winst van f 15.049.418.

Voor nieuwbouw vloot wordt gereserveerd f 4.500.000, voor pensioenfonds f 1.000.000. Het netto winstsaldo van f 2.744.362 is beschikbaar voor statutaire uitkeringen en het voorgestelde dividend van 9 %.

De vooruitzichten voor 1948 worden, ondanks onrustbarende stijging der onkosten, gunstig geacht.

Wij willen wel verklappen, dat onze bezorgdheid, ontstaan bij het lezen van de beschouwing van de directeur van de H.A.L. in zijn kwaliteit van voorzitter der Redersvereniging merkbaar is afgenomen na het lezen van deze resultaten.

De dividenden zijn als regel 9 %, hoewel mr. Lieftinck ook een stordige duit in de wacht sleept.

Laat men zich goed realiseren, dat sterke ongelijkheid in de inkomstenverdelingen en het toelaten van hoge winstuitkeringen bij stabiel houden van de lonen belemmerend werkt op de wil van de arbeiders om zich in te spannen. Zij eisen bovendien — en terecht — stevige garanties, dat de meerdere productiviteit niet de grondslag vormt voor het uitstoten van overbodige arbeidskrachten in de toekomst.”

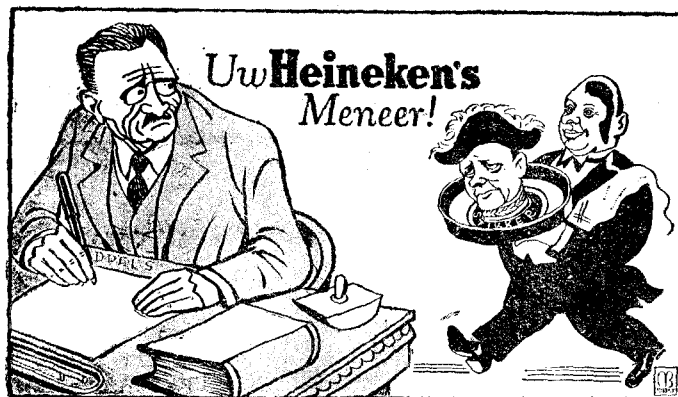
Tot zo ver weer de heer Laan.

Wij achten deze voorstelling van zaken niet bepaald gelukkig, omdat zij naar eenzijdigheid zweemt en daardoor de „kapitalisten” op onbillijke wijze, bij een toch al bevooroordeelde massa, in een kwaad daglicht stelt.

Geen tegenstelling!

In de eerste plaats willen wij opmerken, dat de woorden van de heer v. d. Toorn en het geciteerde uit het jaarverslag van de Holland—Amerika—lijn in het geheel niet met elkaar in tegenspraak zijn, gelijk de heer Laan zijn toehoorders toch eigenlijk suggereert. Immers, wie het geciteerde rustig doorleest, zal tot de conclusie moeten komen dat het een het ander niet uitsluit. Construeert men dan nog een tegenstelling, dan had de heer Laan zich niet moeten beperken dingen uit het jaarverslag van de Holland—Amerika—lijn voor te lezen die blijkbaar op dat moment in zijn kraam te pas kwamen. Immers, wat lezen wij verder in genoemd jaarverslag? N.l. „dat onze onkosten nog steeds op onrustbarende wijze stijgen.”

(Vervolg op pag. 8)

Twee tekenaars — Jordaan en Boost — één gedachte. Eén gedachte: „Uw Heinekens, meneer” is een belangrijke factor in de nieuwe regering. Het zijn goede tekeningen, al doden zij elkaar's originaliteit. Het is een grapje dat voor de hand lag, maar de uitwerking is aardig en treffend. De lezers van Het Parool en van De Stem van Nederland hebben zich ermee vermaakt. Wij óók. Want óns toont het heel duidelijk dat „onze man” door zijn aanwezigheid in het kabinet alléén reeds, verwachtingen wekt, die — naar wij vermoeden — gehonoreerd zullen worden. Mr. Stikker kennende en wetende hoezeer hij zijn verantwoordelijkheid op een van de belangwekkendste posten in 't kabinet zal interpreteren. Moge „Uw Heinekens, meneer” Nederland wél bekomen!

Door een toeval ontdekte ik iets

Hoe brachten de vrouwen het er af?

door
W. Wijnaendts Francken-
Dyserinck

Door een toeval „ontdekte” ik iets, dat vermoedelijk nog niemand is opgevallen. En zo al, dan toch niet in feministische, of politieke milieus ernstig is bekeken.

Dank zij de ergerlijke papier-schaarste, d.w.z. de veel te geringe toewijzing van papier aan, wat het middel behoort te zijn van voorlichting: de dagbladen, hebben we de vroeger gebruikelijke volledige kandidatenlijsten - over - het - gehele - land niet te zien gekregen. Dat was me toch te kras en ik liet het papier dus van de Landsdrukkerij komen.

Misschien is het aardig nu ook even te releveren dat de Onafhankelijken in alle kieskringen met één vrouw uitkwamen en de groep Welter met twee, de lijsten waren gelijkkluidend, dus ook de plaatsing van de vrouw op resp. nummer 10 en op 11 en 17. Deze gelijkkluidendheid vindt men ook bij „de oude S.D.A.P.” waar de drie vrouwen op de nummers 2, 7 en 17 staan. De partij kwam slechts in tien kieskringen uit. Dat in aanmerking genomen en het algemene weinig grote aantal stemmen dat de lijsten trokken, is het totaal aantal op dat nummer 2: mevrouw H. Meyers-Kehrer n.l. 246 nog zo gek niet. Gezien b.v. dat het nieuwe Roomse Kamerlid met 172 stemmen het Parlement binnenkomt.

Bij de lijsten Welter was opvallend dat nummer 11 mej. J. E. van Ravesteyn totaal 74 stemmen haalde tegen de vrouw onderaan de lijst mevrouw J. M. Knaepen-Fermont 194. Beide dames wonen in Den Haag. De naam Ravesteyn was ongetwijfeld aan belangstellenden in de politiek iets beter bekend, omdat deze gestaan had onder het oorspronkelijk manifest dat o.a. in Het Laatste Nieuws was besproken. Ik vroeg me toen af: kan dit verschil hierin zitten dat er inderdaad een paar honderd Welter-supporters „een vrouw” hebben willen stemmen en kijkende op die lijst alleen één vrouw hebben kunnen ontdekken, n.l. degene die door het „—” streepje haar status als vrouw, hetzij dan als gehuwde vrouw, als weduwe of als gescheiden vrouw, die de naam van de gewezen echtgenoot is blijven dragen, duidelijk te kennen geeft. Zelf heb ik voor alle veiligheid iemand van de Welterlijst opgebeld om zeker te zijn dat ik me in het geslacht van de kandidaat Ravesteyn niet vergiste, want op het Centraal Stembureau wist men van niets. Krijgt meermalen brieven aan gekozenen, die aan „den heer” zijn geadresseerd terug met de boodschap dat het een „meijuffrouw” is!

„Maar hoe zit dat dan?” was een van mijn eerste vragen, „in de lijsten heb ik een mej. L. C. Dufour uit Winschoten gezien, één keer staat ze er als D. L. C. Dufour in, maar steeds met mej. voor haar naam, mag dat dan? Want zonder die bijvoeging kun je alleen van de dubbele namen of ingeval van adel uitmaken of je met een vrouw te doen hebt.”

„DAAROVER STAAT NIETS IN DE KIESWET. Wij nemen eenvoudig over wat de kiesverenigingen ons opgeven. De „D” blijkt te zijn geweest een opgave van doctoranda (verkort) we hebben dat voor Dora aangezien en er een D van gemaakt.”

Even doorpratende bleek me dat het niet alleen bij de lijst Welter het geval was geweest dat de laatste kandidaat méér stemmen kreeg dan de hogerstaanden, maar dat dit voor „de staart” een véél „voorkomend verschijnsel is, ook waar het mannen betreft. Ik hoorde toen dat er ergens in Den Haag een bijlijst is aangeplakt geweest — blijkbaar als begrijpelijk protest tegen, of parodie op, het verstompde „kies nummer één” — waarop „kies nummer laatst”. Een zeer ontwikkeld en gestudeerd man vertelde me naar aanleiding daarvan dat de eerste keer dat hij mocht stemmen en best wist welke lijst hij steunen wilde, hij opzettelijk nummer laatst had gestemd: hij kende n.l. nauwelijks een naam, had voor niemand voorkeur, kende alleen zijn eigen politieke of liever staatkundige richting en „vond het zo zelig” en had om die reden het nummer ongeraam gestemd. Best mogelijk dat zoiets meermalen geschiedt, vooral door goedgehartige vrouwen, die ook alleen weten welke lijst ze hebben willen en voor het partij-heerszuchtige „kies nummer één” instinctief niets voelen.

Deze mogelijke reden lijkt ook bewezen te worden in de stemmen van de candidate der K.V.P., mr. W. M. W. van Lanschot. Zij stond in vijf kieskringen nummer 9 en verkreeg op dat nummer tezamen 80 voorkeurstemmen. Maar in één kieskring onderaan de lijst verwierf zij er..... 417! Bijna driemaal zoveel als de gekozen vrouw uit haar partij.

Hulp in het Labyrinth

Intussen hebben we nu één feit waarmee te werken valt.

Het vrouw-zijn mag vermeld worden. Niet alleen door het „—” streepje of het jkvr. maar ook door een mejuffrouw voor de naam. Misschien door de voornaam, maar daarvan ben ik niet zeker. Met het „mej.” hebben we een precedent en dat is altijd van enige betekenis.

Het gaat er dan om in de eerste vier jaar in de kiesverenigingen van alle partijen te gaan zorgen dat de kandidatenlijsten in '52 ook op die wijze ingediend worden. Want laten we niet vergeten dat er tienduizenden kiezers en kiezeressen zijn, die maar raak stemmen. Wat ik daarover tijdens deze laatste verkiezingspropaganda weer gemerkt heb is verbijsterend.

IEDER BEETJE HULP IN HET LABYRINTH KAN DUS WERKZAAM WEZEN.

Natuurlijk blijft de macht der partijbesturen onaangetaast zolang 't slogan van „stem nummer één” blijft en de macht van de partijen d.w.z. van de grootste partijen blijft onaangetaast zolang de onzalige verandering van de Kieswet — ik meen van '37 — blijft bestaan dat niet zoals in de eerste twintig jaar van de E.V. eerlijk geloot werd maar eenvoudig de grootste partij voorgaat. Tallozen domme sukkel maken eenvoudig gemakshalve het eerste hokje op het papier rood.

Typisch het machtsprincipe in plaats van het rechtsbeginsel. Erger nog is het toewijzen van de stemmen der te-gering-gesteunde lijsten aan de grootste partijen in plaats dat de supporters te voren bepalen kunnen waarheen die overschotten gaan zullen. Merkwaardig en betekenisvol vrijzinnig was de opmerking in de N.R.Ct. van 10 Juli dat de stemmen op de lijst der Onafhankelijken behoorden te wegen voor het standpunt Welter.

Er valt nu iets te doen voor de vrouwelijke kandidaten; laat men er tijdig aan beginnen.

Nog wat cijfers

Tenslotte nog een paar cijfers, die wellicht sommigen interesseren zullen. De K.V.P. bracht vijf vrouwelijke kandidaten, waarvan het reeds tweemaal zitting hebbende Kamerlid mr. De Vink 'n kansloze plaats kreeg, evenals de zo bekende dr. Klompé. Zij brachten het tot 88 resp. 76 stemmen; de voorzitter van de R.K. Vrouwenbond, mevrouw Van Nispen tot Sevenaer verwierf in zes kieskringen 142 stemmen. In vijf van

de achttien kwam de K.V.P. zonder vrouw uit.

De Christ. Hist. Unie had eveneens 5 vrouwennamen onder wie de boven besproken mej. Dufour uit Winschoten en de in feministische kringen bekende mr. dr. P. M. Franken-Van Driel. Freule van Stoetwegen herneemt de met ere in ons Parlement beklede plaats met 2809 voorkeurstemmen, zij komt op alle lijsten als nummer 7 voor.

De C.P.N. had zeven vrouwelijke kandidaten, het zittende lid had geen „vaste” plaats, verwierf totaal 888 stemmen en komt alleen terug omdat de man voor haar op een lijst, die aan de beurt was bedankt heeft. Om een vrouw in de fractie te hebben? Laten we het hopen.

Tenslotte de V.V.D. in deze zeker last but not least.

Men stelde — als mij geen ongetrouwde vrouw met minder bekende naam ontsnapt is — zeven vrouwelijke kandidaten. Zij kregen respectievelijk 21, 23, 44, 71, 125 en 194 stemmen. Terwijl mevrouw Fortanier-de Wit 10815 stemmen op zich verenigde. **ZONDER ENIGE TWIJFEL IS DIT DE PARTIJ WAAR HET MEEST MET VOORKEURSTEMMEN GEWERKT WERD, de partij waar het individu zich het sterkst persoonlijk van zijn of haar staatkundige wensen rekenschap geeft. Want beginselen zijn best maar hoe ze worden uitgevoerd hangt ook van de personen af. En niet het kiesverenigingslid behoort het uit te maken maar de kiezer! — Een opvatting die, meen ik, geheel in de lijn van de vrijzinnigheid ligt.**

Wat de P.v.d.A. betreft, die niet minder dan twaalf verschillende vrouwen een vriendelijkheid bewees, daar verwierf mr. Tendeloo, die uitsluitend in Amsterdam gesteld was, 2387, het vrouwenrecord voor één kieskring.

Nu zouden al deze cijfers, die ik, opgeteld, nog even herhaal in volgorde van lijsten: K.V.P. 975, P.v.d. A. 4851, C.P.N. 1218, Chr. Hist. 3903, V.V.D. 11293, Onafhankelijken 68, Welter 263, Oude S.D.A.P. 323, nog véél sterker spreken wanneer ze in % waren omgewerkt in verhouding tot het totaal aantal stemmen van de party. **Dat dan eveneens de V.V.D. de kroon zou spannen lijkt me — oppervlakkig beschouwd — wel heel zeker. Daarvoor een warme hulde aan de vrijzinnige mannen en vrouwen, die voorkeurstemmen uitbrachten.**

Waarschuwing uit Nederland

In Uw blad van 13 dezer, zo schrijft de heer Jan C. Bulk, boomkweker te Boskoop, ons, las ik een stukje, getiteld: „Waarschuwing uit Amerika”. waarin de heer Mackenzie Stevens klaagde over de beperkingen van de handel, veroorzaakt door de buitenlandse politici. Voor mij ligt de „Revision of Quarantine and Regulations, effective January 1st 1949” waarin de beruchte „Quarantine nr. 37” wordt gemendeerd en welks strekking is, om onder het voorwendsel van bescherming tegen plantenziekten en schadelijke insecten, de invoer van planten zoveel mogelijk tegen te gaan. Deze nieuwe Amerikaanse bepalingen, zullen de uitvoer van onze Nederlandse planten nog meer beperken, dan tot nu toe reeds het geval was, waardoor ons een kans te meer wordt ontnomen om de zo begeerde dollars te veroveren. Het ware gewenst deze „Waarschuwing uit Nederland” in de Amerikaanse pers te publiceren.

G. STEMPHER.

(Vervolg van pag. 7)

Nogmaals de vakbeweging en haar voorlichting

Het kan een ieder duidelijk zijn, dat de „gunstige” verwachtingen met een zeker voorbehoud werden uitgesproken. Verder vergat de heer Laan te vermelden, dat drie kwart van de winst in het bedrijf blijft in de vorm van afschrijvingen en reserves en o.m. wordt aangewend om de vloot te vernieuwen en uit te breiden.

Nu zal men ons kunnen tegenwerpen, dat de heer Laan het congres toch inderdaad de cijfers van de Holland-Amerika-Lijn heeft genoemd, zodat een ieder kennis kon nemen van het feit, dat drie kwart van de winst in het bedrijf werd gefeserveerd. Formeel gezien is de tegenwerping volkomen juist. Wij betwijfelen echter ten sterkste, of deze cijfers zonder een nadere toelichting

inderdaad zijn begrepen ten tijde en ter plaatse waar zij werden uitgesproken.

Zeker, de heer Laan treft geen groot verwijt, doch wel zouden wij gaarne hebben gezien, dat hij ook in dit verband volkomen open kaart had gespeeld en niet de woorden van de heer v. d. Toorn in een schemerig daglicht had gesteld. Een dergelijke methode is uiterst gevaarlijk, vooral als men haar ziet in het licht van de historie der vakbeweging, die er op zijn minst tot het uitbreken van de tweede wereldoorlog, steeds op uit was de tegenstellingen tussen ondernemers en arbeiders opzettelijk en kunstmatig aan te kweken.

Gelukkig ziet het er naar uit, dat wij geleidelijk dit stadium gaan verlaten, doch men vergeet niet, dat een bepaalde mentaliteit, die tientallen jaren achtereen bewust

werd aangekweekt, niet in een ommezien kan worden gewijzigd.

Nog bestaat er onder de werknemers veel wantrouwen en eveneens veel misverstand. Slechts als dit misverstand en dit wantrouwen volledig uit de weg zijn geruimd, kan men zich pas veroorloven de financiële resultaten van diverse ondernemingen uit propagandistische overwegingen min of meer in een gekleurd daglicht te stellen, gelijk de heer Laan deed.

Met uitzondering evenwel van deze kleine ontsparing, blijven wij de aangehaalde rede van de heer Laan waarderen en wij hopen van harte dat een dergelijke stijl in de kringen der vakbeweging op brede schaal navolging moge vinden!

Gerbrandy
was mis

(Pag. 2.)

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

De Kroon zal van Draagster wisselen

Nog weinige dagen en de Kroon zal van Draagster wisselen. Een halve eeuw is het Koningin Wilhelmina geweest, die aan ons hoofd opging; en reeds sinds het overlijden van Koning Willem III kwam Haar de Koninklijke titel toe, al hechten zich in de gevoelens de jaren van 1890 tot 1898 allereerst aan onze wijze en innemende Koningin Emma. Bijna 58 jaren moet men teruggaan voor een ouderen Souverein en de jongsten van hen, die dit in eigen herinnering vermogen, lopen naar de zeventig. De tijd zelf heeft aldus de saamhorigheid met de huidige Vorstin zodanig beklonken, dat het bij wijlen kon gaan lijken, alsof het niet anders meer denkbaar was dan dat Zij het was, die de teugels van het opperbestuur in handen hield. Maar in dien langen tijd was het niet enkel het dag aan dag, in zonnig lief en donker leed met elkaar ervarene, het samen beleven en ondergaan der dingen elk op zijn plaats, dat tot een innige aanhankelijkheid leidde van gans het volk jegens Haar, die ~~krachtens~~ Haar afstamming reeds als kind tot de troon werd bestemd; meer dan dit waren het Haar door natuurlijke voornaamheid bepaalde, plichtsgetrouwe houding, Haar tastbare en voorbeeldige toewijding aan de gemene zaak tot in de kleinste Harer gedragingen (wie weet hoe dikwijls met terzijdestelling van persoonlijke belangen en huiselijke genietingen), de vele bliken van Haar hartelijke en waarachtige belangstelling in de veelsoortige omstandigheden en lotgevallen Harer onderzaten, heel Haar doen en laten en bejegening. Wie kent niet zelf of van horen zeggen staaltjes van Haar stagen en noesten arbeid, van Haar onvermoeide voortvarendheid bij bezoeken, reizen en rondgangen, vaak in weer en wind, van Haar onversaagdheid, van Haar nauwgezette kennis van zaken, van Haar stiptheid, op anderen ook maar allereerst op Zichzelf, wie weet niet van gesproken woorden en van brieven, die lieten zien, hoe Haar hart was bij de mannen en vrouwen onder Haar bewind; Haar hart en Haar kloek en wakker verstand mede!

Het ontzag, dat Zij in der omgang den minister wist in te boezemen, de gloed, dien Zij ontstak in den door Haar ontvangen Engelandvaarder, het vertrouwen, dat Zij deed opleven in den teleurgestelde, aan de behandeling van wiens mogelijk verwaarloosde zaak Zij zich gelegen liet liggen, de bewogenheid, die Zij wekte in den nabestaande van wie voor land en volk zijn leven liet, dit alles en nog zoveel meer is het, waardoor de luister der door geboorte en grondwet Haar toegevallen Koningskroon een eigen zedelijk goed werd, dat omgekeerd na een regering van vijf decennien tot groter glans daarvan kon bijdragen. Wanneer in den loop der geschiedenis op ongedwongen wijze een geslacht als bij ons dat der Oranjes naar den voorgrond treedt, is hiermee de mogelijkheid van het constitutionele koningschap gegeven, dat het voordeel ener volksregering

vermag te verbinden met dat van een vast en blijvend en boven den strijd der meningen staand centraal opperorgaan en dat aldus de kansen biedt voor den meest uitstekenden regeringsvorm; al is hiermee uiteraard het laatste woord niet gesproken. Of het er toe leidt, hangt van meer af; onder meer van wie de plaats op den troon bezet houdt. Van het constitutionele koningschap geldt hetzelfde als van alle aardse instellingen: men kan er veel of weinig van maken.

Wel niemand intussen zal in twijfel trekken, dat Koningin Wilhelmina er het meeste van heeft gemaakt, dat in het vermogen

ligt van een mens, dat naast de zware rampen, die over ons zijn gekomen, één groot geluk ons deel is geworden en gebleven: onze Vorstin, die aan Haar Koningschap den rijksten en edelsten inhoud wist te geven.

Nog maar kort en Haar regering zal ten einde zijn. Datgene wat bijna ondenkbaar leek te zijn geworden, gaat zich verwelken: Nederland houdt op te staan onder de hoede van Koningin Wilhelmina. Het gaat niet aan hier zonder weemoed aan te denken, doch Zij zelve heeft het zo gewild en het zou in hoge mate onredelijk zijn, wanneer wij het niet zonder het minste innerlijke voorbehoud billijkten, dat na zulk een moeizaam en ingespannen leven als het Hare op Haar leeftijd Zij zich wenst te ontdoen van Haar zware en verantwoordelijke taak.

Troonsafstanden in het verleden hebben dikwijls iets pijnlijks gehad voor wie er

toe overgingen. Deze troonsafstand echter geschiedt op een hoogtepunt van ontwikkeling; pijnlijk is hij ten allermeeste voor de onderdanen, die hun oud geworden, grijze Koningin na een halve eeuw op zien staan en als zodanig heen zien gaan, maar hij is vrij van alles wat hem met enige redten pijnlijk zou kunnen maken voor Deze zelf. Vijftig jaren geleden zwoer Zij te zullen handelen „zooals een goed Koning schuldig is te doen”. Deze eed van verre strekking is ingelost; zo volledig mogelijk. Haar komt hiervoor de dank toe van allen over wie Zij moest heersen en onder wie Zij — moge het nog lang zijn — blijft verkeren; een diepe en eerbiedige erkentelijkheid voor al het vele, dat Zij voor haar volkeren hier en ginds leed en deed en was.

Ons staatsbestel wil, dat er in de Koninklijke waardigheid geen onderbreking zij; terstond staat daar de nieuwe Vorstin, op Wier schouders zij ook reeds voor Haar beëdiging en inhuldiging valt. Onmiddellijk na de plechtigheid van den troonsafstand met haar weemoedigen ernst klinkt de juichtoon der aanvaarding. Het kan moeilijk zijn zulk een overgang volkomen mee te maken; doch de persoonlijkheid der nieuwe Koningin neemt veel van het bezwaarlijke weg en leidt als van zelf het volk met een blij gemoed den nieuwen tijd in. Vooral sinds Haar Leidsen studententijd kon Zij velen in tal van vriendschaps- en andere menselijke betrekkingen nader komen dan het vroeger koningskinderen wel eens was toegestaan. Wisseling van tijden en zeden maakte het Haar en Haar gemaal, den Prins der Nederlanden, die door belangrijke oorlogs- en vredesarbeid zich naast Haar een hechte en wezenlijk eigen positie verwierf als een nieuwe, krachtige stutbalk in het gebouw van ons volksbestaan, mogelijk Hun gezin en leven en werken dichter te plaatsen bij de kringen der burgers zonder schade voor het gaarne gekoesterde blijvend besef van gepasten afstand tot Wie door geschiedenis en volks-

wil hoger gezeten zijn. Daarnaast was er het vele dat de aanstaande Koningin als Prinses in het openbare leven reeds verrichtte; tot in het eind de Regentschappen, die Haar het Koninklijk ambt reeds bij voorbaat deden uitoefenen en er Haar ten volle bekwaam toe toonden. Zo is Zij bij Haar optreden in dit woelig en moeilijk tijdsgewricht, waarin naar binnen en naar buiten nog zoveel om herstel en nieuwe vormen vraagt en dat aan hen, die op hoger of lager post tot leiding zijn geroepen, zulke uitermate zware eisen stelt, aanstonds reeds verzekerd van aanhankelijkheid, eerbied en vertrouwen. Moge het Haar vergund worden deze te bevestigen en te versterken in lengte van vele goede en in allen dele opwaarts klimmende jaren.

PARLEMENTAIRE FLITSEN

Mr. Vonk houdt een mild requisitoir

De vier wetsontwerpen tot herziening van de Grondwet, die Kamerontbinding en tussentijdse verkiezingen in Juli van dit jaar noodzakelijk maakten, hebben in nieuwe lezing de voorgeschreven versterkte meerderheid in de Tweede Kamer ruimschoots behaald.

Het verreweg belangrijkste ontwerp, dat beoogt de voorbereiding en vestiging ener nieuwe rechtsorde voor Nederland en de Overzeese Gebiedsdelen grondwettelijk mogelijk te maken, verkreeg met 76 voorstemmers nog 10 stemmen meer dan de 66, die van de totaal 98 uitgebrachte stemmen noodzakelijk waren.

Gerbrandy glijdt lelijk uit

Er wordt wel eens geklaagd over gebrek aan werkelijke politieke belangstelling bij ons volk. Een belangwekkend onderwerp, dat van vele zijden kan worden benaderd. Wij willen ons hier dit maal beperken tot één feitelijke vaststelling: dat de hoogtepunten in ons politieke leven toch wel door brede scharen intens worden medebeleefd.

Kan er, zo vragen wij, van de massa, die aan haar dagelijkse zorgen en kleine verzetjes reeds genoeg heeft, in gemoede eigenlijk veel meer worden verwacht?

De bekendmaking van de uitslagen op de avond der verkiezingen bracht in de grote steden duizenden voor de krantenbureaux op de been, terwijl van de thuisblijvers nog een groot percentage niet zonder enige spanning de vergelijkende cijfers heeft gevolgd. En de Regeringsverklaring, het daarop volgend algemeen politiek debat, zomede de behandeling van de Grondwetsherziening brachten zowel voor de ochtend- als voor de middagen ayondvergaderingen telken male lange rijen belangstellenden op het Binnenhof om een plaatsje op de tribune te bemachtigen.

Wanneer de Grondwetsherziening aan de orde wordt gesteld, is het professor Gerbrandy, de minister-president van onze Londense oorlogskabinetten, die het eerst het woord krijgt.

Dit is kennelijk het grote moment, waarop deze kleine, in zichzelf gekerde man reeds lang heeft gewacht. Tijdens het algemeen debat over de Regeringsverklaring heeft men hem schier onbewegelijk, met verbeterd gezicht, in zijn bankje zien zitten. Het was of alles langs hem heenging en of zijn medegevaardigden, zelfs met zijn eigen fractie,

VONK

...mild...

hem niet in het minst interesseerden.

Maar nu is dan het grote ogenblik daar: de voorzitter noemt zijn naam. Het is, of hij uit een andere wereld opschrikt. Enige papieren en couranten worden snel gesorteerd, dan loopt hij met korte, driftige passen naar het spreekgestoeite. Plots klinkt zijn stem, hard en metaalachtig en hoe langer hij spreekt en hoe meer hij zich opwindt, des te harder en metaalachtiger wordt die stem.

Alles luistert, ademloos, in een angstige spanning bijna. Wanneer zijn hoge geluid zo uitschiet, zijn gebaren naar de Regeringstafel zo wild en dreigend worden, dat zijn paarsrode gezicht nóg paarser, zijn stekende ogen nog stekender worden en zijn witte hangsnor als in razend tempo op en neder fladdert, krijgpen

wij het benauwde gevoel dat er elk ogenblik iets kan gaan gebeuren.....

En toch: ondanks het bijna ridicule van de situatie, gaat iets van ontroering door ons heen. Die stem... dat is dezelfde, waarnaar wij in de benardste ogenblikken, dicht opeen gedrongen, in verstolen hoeken, aan onze clandestine radio's hebben zitten luisteren. Het is de stem van de man, wiens onwrikbare vasthoudendheid, wiens verbeterd koppigheid hem in alle andere situaties waarschijnlijk een welhaast onbruikbaar mens zullen doen zijn, maar die in die jaren, naast en met onze Koningin, juist de verpersoonlijking kon worden van het steeds toenemend verzet, van het nimmer aflatend geloof in de uiteindelijk overwinning, ondanks soms alle schijn van het tegendeel.

Maar als die stem, na anderhalf uur, eindelijk zwijgt, weten wij het met onfeilbare zekerheid: Nu is hij mis. Volkomen mis.

De Christelijk-Historische fractieleider Tilanus zal na hem herinneren aan hetgeen zich in het gehele Oosten heeft afgespeeld; aan de overeenkomsten, die door Nederland zijn getekend en door de Kamers zijn geaccepteerd; aan de Staten Oost-Indonesië, Sumatra, Timor, Pasoendan, Riouw-Archipel, Zuid-, Oost- en West-Borneo, die bij Gouvernementsbesluit, in naam der Koningin, zijn tot stand gekomen. Staatkundige or-

GERBRANDY

...mis...

ganisaties, die bovendien worden bestuurd door mannen, die er zijn mogen. Dit alles zijn feiten, waarover wij niet meer kunnen heenlopen, aangenomen, dat wij dit al zouden willen.

De heer Gerbrandy echter loopt wel over dat alles heen. Hij kent slechts twee woorden: revolutie en orde.

Alles wat in Indië is veranderd, is: revolutie en dus verkeerd, verwerpelijk en des duivels. Het enige, wat gebeuren moet, is: herstellen van orde, orde, orde!

En wanneer wij, de volgende dag, bij de replieken, het pijnlijke moment beleven, dat de man, die de hoogste medeverantwoordelijkheid heeft gedragen voor de Koninklijke Rede van 7 December 1942, zover gaat, de daarin centraal gestelde vrijwilligheid als een flauw praatje, als een nietszeggende „waarheid als een koe" voor te stellen, dan is het weer de heer Tilanus, die het juiste woord spreekt: Het is uit eerbied voor de persoon van de oud minister-president van onze oorlogskabinetten, dat ik op het zojuist door hem gesprokene niet zal ingaan.

Eerst op de tweede dag van het debat komt mr. Vonk aan het woord. Hij is en blijft, in geheel zijn optreden, de procureur-generaal. Streng, scherpzinnig, rechtvaardig.

Daar staat hij op de kathedr. Vóór hem zitten de beklaagden, aan de groene tafel. Streng is nog zijn blik, maar mild dit maal zijn toon. Hij ontleedt met juridisch vernuft

TILANUS

...minzaam...

het stuk, dat de hoofdbeklaagde, mr. Emmanuel, Marie, Joseph, Anthony Sassen, geboren 8 September 1911 en van beroep thans minister van Overzeese Gebiedsdelen, te zamen en in vereniging met enige medebeklaagden, heeft opgesteld en dat de naam draagt van: Memorie van Antwoord.

Dit stuk is zeer ontlastend voor beklaagde. Het stelt hem in een gans ander daglicht dan zijn voorgangers achter de tafel: Logemann en Jonkman. Hij draagt geen „man" in zijn naam, maar hij is een man, een kerel, van wie een anders gericht beleid, een herboren regeerkracht mag worden verwacht.

Er komt zelfs iets van een warme klank in de stem van de openbare aanklager, wanneer hij enige passages uit deze memorie voorleest en uitroept: Dat is de taal die ik versta.

De eis is, na dit requisitoir, geen verrassing meer, maar toch golft er iets van ontroering door de zaal, wanneer deze strenge magistraat vrijspraak vraagt voor de hoofdbeklaagde en zijn medebeschuldigden, opdat zij, in vrijheid, de beloften en verzekeringen, die zij gegeven hebben, waar kunnen maken.

„Laat ons vrouwen stellen in hen en in hun streven, systemen en doelstellingen" is het laatste woord, dat hij spreekt.

Rechters, zaalwachters en vaste bezoekers van de publieke tribune zijn het erover eens: dit is het mildste requisitoir, nog ooit uit de mond van deze strenge, maar — nogmaals erkennen zij het volmondig — altijd rechtvaardige procureur-generaal gehoord.

Deze burger

heeft laatst een congres bijgewoond, zo maar als toeschouwer, als buitenstaander, als bijna niet-geïnteresseerde. Daarom juist kon hij de mensen en hun gedragingen zo onpartijdig bezien, dat hij er een kneuterig spionnetjes plezier in kreeg. Hij voelde zich zo'n beetje als een vriendelijk-glimlachende buurvrouw, die uit haar slaapkamerraam net nog even op het binnenplaatsje-van-naast-an kan gluren. Moet je eerst voor op een stoel gaan staan en dan nog op je tenen.

Wat dat voor een congres was doet-er-niet-toe. Het had heus van alles kunnen zijn, want alle congressen zijn voor buurvrouwen het zelfde. Het kon even goed zijn van een bakkersgezellenbond als van wijzgeren; even goed van dansleraren als van een politieke partij. Want op alle congressen komen wereldschokkende zaken aan de orde, waarvan — buiten die volle zaal — nooit een mens gedroomd heeft en er zijn altijd met donderend applaus begroete heren, waarvan, buiten die vier lange wanden, nooit iemand heeft gehoord.

En altijd zijn er groepjes die de opgewonden hoofden bij elkaar steken om eens even een lijn te trekken tegen iemand of tegen iets, vóór een motie of tegen een staatsgreep, die de oppositie in de koffiekamer aan het smeden is geweest. Nou, en dat verwekt dan een sidderende beroering, waaraan die éne heer met dat rode hoofd uiting geeft. Hij slaat met z'n vuist op het spreekgestoeite, dat het glaasje water er van dansen gaat.

En altijd is er een podium al of niet met een bosdécor of een Griekse tempel of een open plek in 't woud, zonder feen of elfjes, maar aan de lange groene tafel zit daar de room van de room van 't congres in allerhande houdingen met allerhande allures smoeltjes te trekken van de gewichtigheid.

Deze burger zat er maar bij voor P.S. Het waren wellicht postzegelverzamelaars, maar het konden ook vlasbouwers of puddingfabrikanten of filosofen zijn. In ieder geval heeft hij er niets van begrepen wat daar op het plaatsje van de burens is geschied. Er waren wel honderd grote mannen en wel twintig adembenemende redevoeringen. In de koffiekamer en voor het bosdécor-met-vijver werd geconspireerd over de allerbelangrijkste zaken ter wereld.

En ik maar op m'n tenen op die stoel staan en door dat raampje gluren in de kneuterige zekerheid dat hier historie werd gemaakt, toe maar, vooruit maar, zó maar in het bijzijn van

DEZE BURGER

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.
Redactie-secretaris: Mr. E. Elias
Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.
Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267
Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.
Losse nummers 15 cent.

Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie”, te Amersfoort.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlug, Geestbrugweg 69 Rijswijk (Z.-H.).

Recht tot staken

Bij het debat in de Haagse Raad over de tramstaking bracht de heer Smitskamp (A. R.) een interessant punt in het geding. Hij ontkende in feite het recht tot staken van 't H.T.M.-personeel, omdat een bedrijf van zo vitaal belang is, dat het wel vergeleken kan worden met de bedrijven, die onder de Stakingswetten van 1903 vallen. De heer Rensen van de P. v. d. A. opponeerde hiertegen omdat naar zijn mening in feite dat recht van staken wel bestaat.

In feite bestaat dat stelling en daarin had de heer Smitskamp ongelijk.

De vraag, die slechts in dit verband gesteld kan worden en niet aanstonds beantwoord, willen wij onzerzijds aan de vragen toevoegen: In hoeverre dienen de stakingswetten van 1903 gewijzigd te worden, dat ook een bedrijf als de H. T. M. hieronder valt.

De vraag stellen is in dit verband zeker nog niet haar beantwoorden. Interessant is de zaak in ieder geval.

Prinsjesdag

Op Dinsdag 21 September zal een goede traditie weer in ere hersteld worden. Op die dag zal in de Residentie weer met de oude luister de opening der Staten-Generaal plaats hebben. Niet het gedender van motoren met knalpotten, niet het voorbijflitsen van een auto, maar de staatsie en pracht van de gouden koets en de paarden, de gala-uniformen van Grenadiers en Jagers zullen de sfeer van deze dag weer opnieuw aanwezig doen zijn.

En duizenden zullen op het Lange Voorhout weer samengestroomd zijn, onder de bomen, die al een bladerdak met herfsttinten hebben, om toe te juichen de nieuwe Koningin Juliana.

Het is een gelukkig iets, dat dit jaar deze traditie weer hersteld wordt. Ons land is niet zo rijk aan tradities als b.v. Engeland. Des te meer moet men deze in ere houden.

En het verheugt ons, dat de betekenis van de opening der Staten-Generaal thans weer gemarkeerd wordt door een feestelijke Prinsjesdag in de Residentie!

Burgemeester of burgervader?

Bij de bespreking van het tramconflict in Den Haag, dat aanleiding gaf tot de staking van het H. T. M.-personeel, is ook ter sprake gekomen de rol van de burgemeester, die het stakingscomité had ontvangen. In de zitting van de gemeenteraad, welke aan deze staking was gewijd, zeide de burgemeester, dat hij dat niet zozeer als ambtelijk burgemeester, maar als burgervader had gedaan. En al kon men in de kring van de gemeenteraadsliden de goede bedoeling begrijpen, toch zijn we met verschillende sprekers van mening, dat het ontvangen van een dergelijk stakingscomité dat zich aan het hoofd van een wilde staking had geplaatst en dat bovendien, zoals gebleken is, onder zeer bepaalde communistische signatuur stond, niet gelukkig is te noemen. Een burgervader is nu eenmaal een figuur, welke in het staats- en gemeenterecht niet bekend is.

De les, die uit dit geval getrokken kan worden, is wel deze, dat een handeling, zoals door mr. Visser is gedaan, zeer kwade gevolgen kan hebben. De stakers hebben in Den Haag er al een erkenning van het stakingscomité in gezien en de mededeling van de ontvangst van hun leiders door de burgemeester, met gejuich begroet.

Men zij bij volgende pogingen van communistische zijde om als tussenpersoon te fungeren, zoals ook in Den Haag gebeurd is, zeer op zijn hoede. Men gebruikt van die zijde dergelijke gebeurtenissen als proeven om te kijken hoe gezagsdragers reageren.

Ook hier geldt voor de toekomst, dat een ge-waarschuwd man voor twee geldt!

Belastingzorgen

Gelijk men in de dagbladen heeft kunnen lezen, hebben bestuursleden van de Broederschap der Notarissen en van de Broederschap van Candidaat-Notarissen van het Nederlands Instituut van Accountants, van de Vereniging van Academisch Gevormde Accountants, benevens een aantal der voornaamste belastingconsulenten en consultatiebureaux zich met een adres tot de Ministerraad en de Staten-Generaal gewend waarin zij, die in verband met hun beroep regelmatig in aanraking komen met de bijzondere moeilijkheden, waarvoor de uitvoering der belastingwetten de belastingplichtigen stelt, uiting geven aan hun grote bezorgdheid met betrekking tot de steeds toenemende moeilijkheden als gevolg van de ingewikkelde fiscale wetgeving. Volkomen terecht onthouden adressanten zich van een beoordeeling van de belastingpolitiek. Zij wijzen slechts op het feit, dat de fiscale wetten onvoldoende rekening houden met de praktische uitvoeringsmogelijkheden. Zo wordt er o.m. door adressanten op gewezen, dat de Vermogens Aanwas Belasting voor de belastingplichtigen met de — voorlopig 280 pagina's tellende — leidraad een doolhof vormt waar zij nimmer uitkomen. Erger nog, zelfs voor een groot percentage van de belastingadviseurs stelt deze wet blijkens de ervaring te zware eisen. Duidelijk wordt betoogd — en dit is o.i. wet een zeer sterk argument — dat in het bedrijfsleven de meest intelligente administratieve krachten veelal maandenlang hebben moeten besteden om de gegevens voor de aangifte te verzamelen. De belastingdienst moest vanzelfsprekend al deze aangiften verwerken. In de praktijk blijkt evenwel, dat in deze aangiften, mede door de moeilijkheden bij de interpretatie der wet, zo veel onjuistheden voorkomen, dat vele voorlopige aanslagen niet volgens de aangiften kunnen worden opgelegd, hetgeen weer leidt tot tal van reclames, die de inspectie niet kan verwerken. Wij achten boven omschreven critiek zeer gefundeerd, omdat zij mede ten doel heeft, het de belastingdienst zelf in de toekomst makkelijker te maken. Een sterke zijde is voorts, dat de adressanten zeker niet — wat men doorgaans noemt — „pleiten voor eigen standje”. Adressanten wijzen tenslotte nog op een ander belangrijk punt, te weten, het grote gevaar der daling van de belastingmoraliteit als gevolg van de bestaande situatie. Wij willen ons op deze plaats niet verdiepen in het feit of de overal heersende „belastingonverschilligheid” terecht of ten onrechte bestaat. Zij is er nu eenmaal en de overheid dient te voorkomen, met alle middelen die haar ter beschikking staan, dat deze mentaliteit zich verder ontwikkelt. Volkomen terecht appelleert onze nationale economie — vooral in deze na-oorlogse tijd — aan onze gemeenschapszin. Niemand zal de overheid dit recht ontzeggen, doch indien zij dit doet, dan behoort zulks te geschieden op een wijze die niet alleen technisch doch ook psychologisch gezegen juist is. Aan deze twee belangrijke punten ontbreekt helaas nog wel het een en ander. Adressanten doen tenslotte enige voorstellen teneinde zo spoedig mogelijk uit de impasse te geraken. Wij hopen van harte, dat dit adres van de autoriteiten waaraan het is gericht, de nodige aandacht zal mogen hebben. Het gaat hier tenslotte om een hoogst belangrijke zaak waarbij de overgrote meerderheid van ons volk is betrokken en zeker niet de „kapitaalkrachtigen” alleen. Is het tenslotte niet zo, dat ook de „gewone man” het voor zijn ogen duizelt als hij zijn aangiftebiljet moet invullen? Een meer leesbare vorm is o.i. dan ook wel één der minimum-eisen die in dit verband moeten worden ingewilligd. Nogmaals, zowel de technische als de psychologische factoren dienen hier ernstig onder de loupe te worden genomen om over de belastingpolitiek dan nog maar te zwijgen!

Klacht

Volgens mr. Edward v. Saher, de vice-voorzitter van de International Bar Association, aldus lezen wij in een der dagbladen, zal de voorlichting in de Verenigde Staten over Nederland aanzienlijk moeten verbeteren. Het is niet de eerste klacht die wij in dit verband horen. Zij werd reeds eerder geuit door landgenoten die van een bezoek uit het land van Uncle Sam terugkeerden. Indien deze critiek gerechtvaardigd is, zullen wij haar niet mogen onderschatten. Het is ons o.m. bekend, dat het particuliere initiatief in ons land over uitstekende voorlichtingsorganen beschikt die voor het buitenland zijn bestemd en aldaar worden verspreid en, naar wij hopen, ook gelezen. Dit initiatief zal moeten worden aangemoedigd en gesteund dienen te worden. Wellicht verdient het mede aanbeveling, dat culturele organisaties, handel en industrie, benevens de overheid in dit verband tot een nauw contact met elkaar komen, opdat gezamenlijk de beste weg worde uitgestippeld om tot een zo doelmatig mogelijke voorlichting voor het buitenland te geraken. Waarschijnlijk zouden o.m. onze consulaire organen het particulier initiatief in deze krachtig kunnen steunen. Er bestaat in dit verband een hoopgevend voorbeeld met betrekking tot de propaganda voor onze landbouw in het buitenland. Zo werd na de

oorlog opgericht de Werkgroep Exportpropaganda Agrarisch Reproductiemateriaal. Deze werkgroep, waarin zowel de overheid als het bedrijfsleven zijn vertegenwoordigd, houdt zich in het bijzonder bezig met de z.g. onpersoonlijke propaganda, waarbij het product in het algemeen in de belangstelling wordt geplaatst. De geldmiddelen nodig voor het verrichten van haar taak, ontvangt de werkgroep van het bedrijfsleven. De medewerking van de overheid bestaat daarin, dat zij enkele ambtenaren van de afdelingen Buitenlandse Voorlichting en Voorlichting ter beschikking stelt. De voordelen van deze samenwerking tussen Overheid en bedrijfsleven zijn o.m., dat 's Rijks schatkist minimaal wordt belast en — wat zeer belangrijk is — de geldmiddelen uiteraard alleen worden verstrekt voor objecten die het bedrijfsleven zelf nuttig acht. Een dergelijke samenwerking op een nog breder terrein, zou o.i. tot gunstige resultaten kunnen leiden.

Vraag

Dezer dagen werd bekend, dat het contingent francs voor reizen naar België op collectief paspoort is uitgeput. De regeling voor deze reizen die oorspronkelijk zou gelden tot 30 September, moest daardoor reeds thans worden ingetrokken. Het bovenstaande is ons niet recht duidelijk. De vraag komt dan ook onmiddellijk bij ons op, waarom dit contingent niet tot 30 September werd „uitgesmeerd”. Het publiek immers rekende er op, in September ook nog een kans te hebben. Of is men soms in Augustus reeds voor het gehele bedrag aan het „potverteren” geslagen? Duidelijk is deze kwestie — en zeker de voorlichting hieromtrent — allerminst!

Stenen

Naar ons ter ore komt, hebben vele in de oorlog toch al zo zwaar getroffen steenfabrieken, op het ogenblik met ernstige moeilijkheden te kampen. Hoe groot de geleden schade is, blijkt wel uit de gegevens voor de steenfabrieken langs de grote rivieren in Gelderland, volgens welke ongeveer 70 pCt. van de productiecapaciteit werd beschadigd, terwijl circa ¼ deel totaal of nagenoeg geheel werd verwoest. Weliswaar werd het herstel energiek aangepakt, doch in de betrokken kringen is men met deze voorlopige herstelwerkzaamheden allerminst tevreden. Men wijst in dit verband op een onjuist overheidsbeleid waarvan o.m. de wederopbouw-financieringsregeling een belangrijk onderdeel uitmaakt. Ter financiering van het herstel worden n.l. voorschotten verleend tot 80 pCt. van de, voorlopig op basis Mei 1940 berekende schade. Dit geschiedt in de vorm van een crediet bij de Herstelbank. Aangezien de werkelijke schade echter driemaal zo hoog is, wordt in feite dus beschikt over een crediet dat slechts 4/15 dekt van het bedrag dat nodig is voor het herstel. Buitendien vraagt de Herstelbank een rente van 4 pCt., terwijl degene die van dit crediet gebruik wenst te maken een cessie moet tekenen op de Rijksbijdragen. In de credietovereenkomst is de clause opgenomen, dat dit het onderpand is, zodat het wel zeer moeilijk wordt elders geld op te nemen.

Deze situatie heeft voor de steenfabrieken ernstige gevolgen. Immers, na drie jaren is in de meeste gevallen slechts sprake van een voorlopige uitkering, terwijl de laatste 20 pCt. van het toch al te kleine bedrag nog moet worden uitbetaald. Voorts wordt bezwaar gemaakt tegen het feit, dat de Herstelbank bij een niet tijdige betaling der rente met executie dreigt. Hiermee zijn de bezwaren der steenfabrikanten evenwel nog niet uitgeput. Scherpe critiek wordt n.l. voorts geuit op het feit, dat er geen onafhankelijke beroepsinstantie is met betrekking tot het vaststellen der schade-bedragen. Het gebrek aan arbeidskrachten blijft voorts een ernstig euvel en men zit in dit verband met de grote moeilijkheid dat het loonplafond niet mag worden doorbroken. Over de prijs-politiek der regering is men al evenmin te spreken, aangezien deze op de productie weinig stimulerend werkt. De belangrijkste klacht is echter, dat de binnenlandse prijs niet wordt gecompenseerd door de export. Het gevolg van dit alles is, dat de behoefte aan stenen voor de wederopbouw in ons land op geen stukken na gedekt is. Hiermede krijgt dit vraagstuk een belangrijke sociale kant, vooral als wij aan de op het ogenblik heersende woningnood denken met alle ernstige gevolgen van dien. Vandaar dat het zeer te wensen is, dat ook in dit verband tussen bedrijfsleven en overheid een doeltreffende regeling tot stand komt. Het wederopbouwvraagstuk is reeds ernstig genoeg, zodat — indien de klachten hierboven genoemd juist zijn — het dringend gewenst is dat de overheid haar politiek ten opzichte van de stenenproductie herzielt. Tenslotte staan hier grote volksbelangen op het spel, die niet mogen worden opgeofferd aan maatregelen die, naar het ons wil voorkomen, inhaerent zijn aan een systeem dat door velen als geleide economie wordt verheerlijkt onder het motief dat een dergelijk stelsel pas de „gemeenschap” werkelijk zou dienen. Wij raken echter meer en meer van het tegendeel overtuigd.

U PEINST OVER EEN GESCHENK?

S. K. Citroen
HOFJUWELIER
5 GRAVENHAGE
HOOGSTRAAT 23 TELEFOON 11.17.57
GESCHENKEN IN ALLE PRIJZEN

N.V. Lijm- en
Gelatinefabriek

„Delft“

Fabrieksmerk:
TWEË TORENS
Tel. 106-363 — Delft

J. en K. SMIT's

KINDERDIJK | **SCHEEPSWERVEN EN
MACHINEFABRIEKEN**

Groenewegen's Motorbootdiensten
Leiden-Amsterdam v.v. en Transportonderneming
Hoofdkantoor Leiden, Utr. Veer 6, Telef. 21738

sihi POMPEN

voor *Scheepvaart*
en *industrie*

Raadpleeg onze
technische dienst

Machinefabriek
C. MATERS C.V.
Beverwijk, Tel. 3141

VOOR COLLECTIEVE
PENSIÖENVERZEKERINGEN

WENDE MEN ZICH VRIJBLIJVEND
OM ADVIES EN OFFERTE TOT DE
HAV BANK
HOOFDKANTOOR, SCHIEDAM
HET KAN UW BELANG ZIJN.

Adverteert
in dit blad

Reeds onze
oude reehelden dronken

Weduwe
A. v. d. Eelaart's

**OUDE AROMATISCHE
JENEVER**

Hotel Café Restaurant

Rotterdam Zuid **„Het Witte Paard“**

N.V. SCHEEPSWERVEN

„PIET HEIN“

BOLNES en PAPENDRECHT

DWARSELLINGEN
115 Meter

DROOGDOK
115 x 30 Meter

N.V.
W. A. HOEK's

MACHINE- EN ZUURSTOFFABRIEK
Hoofdkantoor en Machinefabriek
te Schiedam.

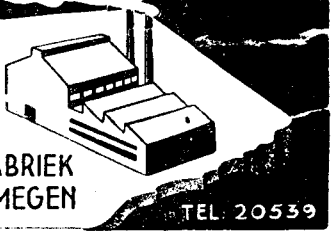
Compressors voor alle gassen en iederen druk.
Installaties voor de bereiding van zuurstof, stikstof, enz.

Fa. Plastimode

Knopen en Gespen voor groothandel en industrie
AMSTEL 252 AMSTERDAM-C.

**DAKEN -
VLOEREN**

N.V. BETON- & PLATENFABRIEK
%GEBRS. MYNLIFF NIMEGEN
TEL. 20539

Abraham van Stolk & Zoonen N.V.

Houthandel
Schaverij - Zagerij

Vuren - Dennen - Oregon-Pine - Pitch-Pine - Heipalen
Rotterdam, Telef. 35400 - Postbus 1100

N.V. CORNs. SWARTTOUW'S STUWADOORS MAATSCHAPPIJ

Rotterdam

Lossen en laden van zeeschepen en alle verdere
werkzaamheden.
Opslag van alle soorten goederen.
Het hoofdkantoor, Willemskade 21, verstrekt
gaarne op aanvraag inlichtingen.

Bijkantoren te:
AMSTERDAM - ANTWERPEN - GENT.

Soeripno bracht een vriendje mee

Communist Moeso, zo uit Moskou, is dadelijk aan het werk gegaan

Jaren lang is moeizaam beproefd, met de „Republiek Indonesië“ tot overeenstemming te komen. Iedereen die waarschuwde dat met deze „Republiek“ onder deze leiding elk accoord waardeloos zou zijn, heette „reactionnair“. Iedereen, die niet jubelde over „Linggadjati“ heette een voorstander der „koloniale overheersing“. En wie niet vertrouwde dat Djocja na „Linggadjati“ tot loyale samenwerking bereid zou zijn, die leefde in een „overleefd verleden“.

Dit hoorde men in Batavia. En in Den Haag.

Wel, de Republiek is natuurlijk niets nagekomen en medio 1947 moesten dezelfde regering te Batavia en dezelfde regering te Den Haag besluiten tot de „politioele actie“. Toen kon men maanden achtereenvolgend van de Regerings Voorlichtings Diensten niets dan afschuwelijks over diezelfde Republiek vernemen. Er klonken scherpe beschuldigingen. Er verschenen RVD-boeken vol gruwelfoto's. Men liet de Nederlandse troepen doen, wat zij al lang tevoren hadden moeten doen. Maar men deed het ten halve. Men onderbrak, dwars tegen alle Indische adviezen in, de politioele actie. In Djocja was men eerst ongelovig, toen verbaasd en spoedig weer even uitdagend. Het spel kon worden voortgezet.

Het spel is voortgezet. Met veel buitenlandse bemoeiing; met internationale inmenging; met horten en stoten. Tot men de „Renville“-overeenkomst sloot, compleet met twaalf en zes additionele artikelen. Dat was dan weer een mijlpaal en allerhande groepen en figuren, die tijdens de politioele actie ietwat verlegen zwegen, spraken weer opgewekt over de samenwerking met de Republiek. En er gingen speciale treinen vol delegaties naar Djocja. En daar werd plechtig in vele commissies onderhandeld. En iedereen die niet geloven wilde, dat nu toch werkelijk iets schoons verricht zou worden; dat was dan weer zo'n „reactionnair“. Zo'n „uitbouter“. Zo'n voorstander der „koloniale overheersing“.....

Maar ziet — het wilde alwéér niet lukken. Men had nu een Bestand, een Wapenstilstand, een Commissie van Goede Diensten, een bonte collectie Militaire Waarnemers, een Delegatietrein, die als-maar heen en weer reed, en grote aantallen Commissies, die onophoudelijk Working-Papers produceerden. En het wou toch maar niet lukken..... En het is nog altijd niet gelukt..... En het zal niet lukken ook.

Men zal nu moeten inzien, waarom het onmogelijk is, met deze Republiek onder deze leiding tot overeenstemming te komen.

Zou men dit thans niet inzien, nu een nieuw Indisch beleid gevoerd moet worden, dan zouden ook de laatste kansen in Indië verloren gaan.

Elk vruchtbaar Indisch beleid zal moeten steunen, niet op illusies, niet op schone verbeeldingen en niet op wensdromen, maar op de realiteit.

Welnu dan — deze realiteit is, dat de leiding dezer Republiek niet tot duurzame overeenstemming met de Nederlanders en met het niet-Republikeinse deel van Indië wil komen, en dat zij het niet zou kunnen, zelfs indien zij het wilde.

De regering-Hatta van de Republiek steunt op twee partijen, de P.N.I. en de Masjoemi. Sterker dan

deze zijn de partijen, die verenigd zijn in het „Volksfront“. Dit „Volksfront“ bestaat uit allerhande socialistische en communistische partijen en vakverenigingen. Het gehoorzaamt aan de ijzeren wet, die voor alle „Volksfronten“ ter wereld geldt: het tempo, de richting en het programma worden altijd bepaald door de meest extreme, uiterst-linkse groep — de communisten.

Zo ook in Indië. De leider van het „Volksfront“ is Amir Sjarifoedin, oud-premier. De sterke man in het „Volksfront“ is Alimin, communist.

Het „nationaal program“, waarop alle partijen in de Republiek zich verenigden en dat door de regering-Hatta is aanvaard, werd door het „Volksfront“ gedictieerd. Het „urgentie-program“, dat daaruit samengesteld zou worden, zal eveneens door het „Volksfront“ gedictieerd worden. Het wajang-spel, dat te Djocja wordt opgevoerd, wordt met veel ledepoppen en met vele schermen gespeeld. Achter Soekarno: de regering-Hatta. Achter Hatta: Sjarifoedin's „Volksfront“. Achter dat „Volksfront“: de communisten.

Deze communistische actie en haar betekenis in Indië waren sinds lang duidelijk zichtbaar. Even lang waren er groepen en figuren, die dit niet wilden zien. Wie het wel zagen heetten langen tijd — gij weet het al — „reactionnair“. En wat daar verder bijhoort.

Maar al wederom: nu moet men het wel zien.

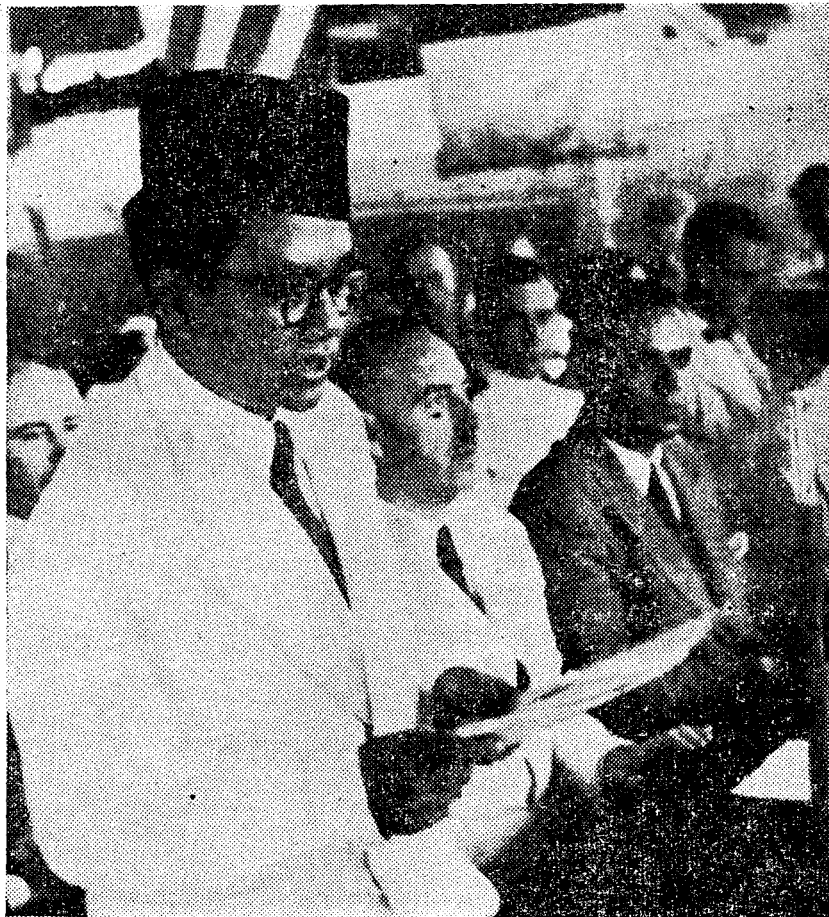
Nu staat daar ineens in Burma een regering van Burmese socialisten — frank en vrij en onafhankelijk — in doodsgevaar om weggejaagd te worden door Burmese communisten. Nu mobiliseert dictator Songgram van Siam zijn leger wegens de bedreiging door Chinese communisten. En nu moet de socialistische regering-Attlee-Bevin, dezelfde die het leveren van wapens en kleding aan de Nederlandse troepen verbiedt, op Malakka een soort verdelingsoorlog voeren tegen de Chinese en Maleise communisten. Met soldaten en politie. Met jagers en met bommenwerpers.....

Ja, ja en nu zijn er dan vele deftige Engelse persstemmen, die ontdekken dat die Nederlanders eigenlijk voor hetzelfde gevaar staan. Zeker, nu zwijgen ook de illusionisten in Nederland weer stil. Nu ontdekken zij eensklaps, waar men met al dat praten met de Republiek en met al die treinen naar Djocja terecht kwam. Achter Sjarifoedin: Alimin. Achter Alimin: Moskou.....

De verscherpte communistische agitatie in Indië is dezer dagen dermate opzichtig en welhaast uitdagend gebleken, dat men zich slechts kan verbazen over het feit, dat dit niet tot geheel Nederland is doorgedrongen.

Op Java keerde namelijk terug: Soeripno. Soeripno is de man, die begin Mei namens de Republiek met de Russische ambassadeur te Praag de overeenkomst tekende over het uitwisselen van consuls tussen de Sovjet-Unie en de Republiek. Eén en ander in flagrante strijd met de „Renville“ — en met elke andere overeenkomst, die met de Republiek werd aangegaan.

Deze Soeripno nu kwam niet alleen. Soeripno bracht een vriendje mee. Dat was Moeso. Wie Moeso is? Moeso is de zeer beruchte communist, die vijf-en-twintig jaar geleden uit Indië vluchtte, waar hij stakingen en opstanden help voorbereiden. Een kwart-eeuw ging voorbij en ziet, deze zware jongen van het communisme is op Java teruggekeerd.

Het is zeker veelbetekenend, dat deze in „directe actie“ bedreven en in Moskou zorgvuldig geschoolde communist op Java terugkeerde. Het is niet minder veelbetekenend, dat het republikeinse persbureau deze terugkeer triomfantelijk wereldkundig maakte. Dit persbureau Antara herinnert er aan, hoe Moeso indertijd met Semaon, Tan Malakka, Darsono en Prawirodirjo samenwerkte. Het persbureau noemt dan verder Aliarcham, Marco en Soebakat, die overleden zijn, en Sardjono, die ook op Java terugkeerde. Semaon, zegt Antara, „houdt voorlopig nog in Moskou verblijf.....“

Moeso is onder het pseudoniem „Soeparto“ met Soeripno uit Praag teruggereisd en hij is, vertelt Antara trots, reeds op audiëntie geweest bij Soekarno, die hij al kende van de schoolbanken.

In Batavia heeft men zich afgevraagd, hoe Soeripno en Moeso eigenlijk Djocja konden bereiken. Een argeloze vraag. Het antwoord, dat hij over Sumatra kwam en dat blijkbaar een paar buitenlandse avonturiers er zich toe lenen, behalve smokkelwaar ook agitators op hun „zwarte luchtlijnen“ te vervoeren, is onbelangrijk.

Onbelangrijk — want deze Republiek doet wat zij wil. Zij smokkelt opium. Zij betaalt haar delegaties in het buitenland met de opbrengst van die opium. Zij sluit accoorden met vreemde mogendheden. Ze verkoopt gestolen goederen. Zij laat terroristen op onze soldaten schieten. Zij laat Indonesiërs vermoorden, omdat zij met Nederlanders samenwerken. Tegelijk wandelen haar ministers ongestoord in Batavia rond, waar zij in grote huizen wonen. Zij laat die ministers dieven en oproerkraaiers huisvesten. En als de politie die opzoekt en tegelijk documenten in beslag neemt, springt zij huizenhoog van verontwaardiging.....

Kameraad Moeso echter is dadelijk aan het werk gegaan.

Moeso schreef aanstonds een artikel in „Revolusioner“, zijnde het blad van Pesindo en dat is een socialistische jeugdorganisatie. Moeso betoogde, dat er dadelijk een „nationaal front“ moet komen. En dan letterlijk:

„Waar in ons land in deze tijd oorlog gevoerd wordt tegen het Nederlandse imperialisme, moet de voornaamste doelstelling van dit nationale front zijn: wij moe-

ten de oorlog winnen. Versterking van het leger, economische mobilisatie, zuivering van het staatsapparaat en het leger, dit alles dient uitgevoerd te worden binnen het kader van het programma van het nationale front“.

Is dit duidelijk?

Soeripno, de man van het accoord met Moskou, was nog duidelijker:

„Het uitwisselen van consuls met Sovjet-Rusland kan de positie van de Republiek slechts versterken“, aldus Soeripno, „aangezien het Nederlands-Republikeinse geschil dan temidden van het conflict tussen Rusland en Amerika komt te staan“.

Men wil, van dit alles kennis nemend, wel bedenken: dat de regering van de Republiek Indonesia het te Praag gesloten consulaire accoord met Sovjet-Rusland niet gedesavoueerd heeft. Dat Soeripno zich door het Volksfront als een nationale held laat vieren. Dat Moeso hartelijk ontvangen werd door president Soekarno. En dat premier Hatta zonder het „Volksfront“, waarin figuren als deze Moeso en Soeripno almachtig zijn, geen vinger verroeren en geen stap verzetten kan.

Welnu — ziet daar de Republiek. Allereerst moge nu wel worden opgemerkt, dat alle Nederlandse groepen, figuren en partijen, die deze ontwikkeling van het door communisten meer en meer beheerste Volksfront en van deze door dat Volksfront beheerste Republiek mogelijk maakten zowel in hun uitspraken als in hun bemoeiingen een aanmerkelijke mate van bescheidenheid past.

Voorts moet men vaststellen, dat van verdere concessies aan deze Republiek onder deze leiding geen sprake kan zijn.

De heer Abdoel Kadir, leider der Nederlandse delegatie en thans waarnemer van dr. Van Mook, heeft onlangs een waar woord gesproken. Hij zeide: „Het liefst bouwen wij de Verenigde Staten van Indonesië met de Republiek. Maar desnoods zonder haar“. Het blijft evenwel de vraag, of een stevige Federale en een even stevige Unieconstructie mogelijk zullen zijn, zolang in toch altijd nog zeer belangrijke delen van Indië een regering heerst, die zelve door zo boze machten geregeerd wordt. d. K.

Rondom de erfenis van oud-minister Vos

Memorie van Antwoord op Wetsontwerp Autovervoer Goederen in hoge mate onbevredigend

Zoals bekend mag worden verondersteld, diende minister Vos in November van het vorige jaar het W.A.G. in, dat ten doel had ordening te brengen in het goederenvervoer met auto's langs de weg. Dit was op zich zelf een uitstekende gedachte, aangezien een zekere binding in deze tak van bedrijf ongetwijfeld zeer noodzakelijk was, hetgeen overigens door de belanghebbenden zelf werd, en nog steeds wordt, erkend. Het ging er slechts om, op welke wijze deze dergelijke „ordening” tot stand zou worden gebracht.

Het lag inmiddels voor de hand, dat men van minister Vos — die toch al als een verwoed „ordenaar” bekend stond — in dit verband het ergste had te vrezen. De minister heeft dan ook niet nagelaten deze vrees volkomen gerechtvaardigd te doen zijn.

Wat zal nieuwe bewindsman doen?

Ofschoon wij zijn Wetsontwerp Autovervoer Goederen gaarne erkennen als een knap stuk werk waaruit o.m. blijkt op welke snelle en energieke wijze minister Vos zich in een moeilijke materie wist in te werken, moet anderzijds worden geconstateerd, dat hij met zijn orderingsvoorstellen volkomen overstap is gegaan, gelijk wij reeds eerder uitvoerig aantoonden. Verwonderlijk was deze gang van zaken zeer zeker niet, aangezien een socialistisch minister het vraagstuk der ordening principieel gezien op een geheel andere wijze zal benaderen, dan een bewindsman die de socialistische theorieën niet tot de zijne maakt.

Een groot bezwaar van het ontwerp was wel, dat het de minister tenslotte in de toekomst te veel macht toekende en de vrees voor nationalisatie van het vervoer, of een geleidelijk streven daarnaar, niet van grond ontbloot was.

De Erflater

Spoedig bleek dan ook, dat minister Vos met zijn W. A. G. de knuppel in het hoenderhok had geworpen. Een felle critiek barstte los, niet alleen onder de wegvervoerders die een ware anti-W.A.G.-actie ontketenden, doch ook in de Kamer, hetgeen duidelijk is gebleken uit de reactie zoals die kenbaar werd in het Voorlopig Verslag.

De oude koers voortgezet

Wie had verwacht, dat ir. Vos onder de drang van deze critiek een gematigder standpunt zou gaan innemen, is inmiddels bedrogen uitgekomen.

Enige weken geleden heeft de oud-minister van Verkeer en Waterstaat zijn Memorie van Antwoord op het W.A.G. het licht doen zien, waaruit duidelijk blijkt, dat hij van de eenmaal ingeslagen weg niet wenst af te wijken. Wel is waar werd het wetsontwerp op enkele ondergeschikte punten gewijzigd, doch deze wijzigingen dragen allerminst een principiële inslag.

M.a.w. de bewindsman liet alles bij het oude, zodat de beroepsvervoerders langs de weg nog allerminst gerustgesteld zijn.

Nu doet zich bij deze Memorie van Antwoord het eigenaardige verschijnsel voor, dat zij werd ingediend op het moment dat het kabinet-Beel demissionair was.

Een andere typische omstandigheid was voorts, dat deze Memorie van Antwoord tevens verscheen op een tijdstip dat het niet terugkeren van minister Vos met zekerheid vaststond. Indien men deze feiten voegt bij de aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid dat het departement van Verkeer en Waterstaat weldra door een vak-minister zal worden beheerd, vragen wij ons af in hoeverre het nog opportuun is op het ogenblik op de Memorie van Antwoord inzake het W.A.G. van oud-minister Vos in te gaan.

Immers, in zekere zin is het Wetsontwerp Autovervoer Goederen in de lucht komen te hangen. Want het gaat thans om de vraag wat de opvolger van ir. Vos met bedoeld wetsontwerp zal doen.

Dat hij het ongewijzigd zal overnemen, lijkt ons weinig waarschijnlijk. Er rest dus de mogelijkheid van een — al dan niet zeer ingrijpende wijziging — of een naast zich neerleggen.

Uit het bovenstaande moge het inmiddels duidelijk zijn geworden, dat er bij Verkeer en Waterstaat nog interessante dingen kunnen worden beleefd. Dit neemt evenwel niet weg, dat de belanghebbenden bij het goederenvervoer langs de weg nog geen stap verder zijn gekomen. Hoogstens kan het feit, dat ir. Vos na het bekend worden van zijn Memorie van Antwoord is afgetreden, als lichtpunt worden gezien, omdat genoemd Kamerstuk — zoals reeds opgemerkt — weinig goeds voorspelde.

Zonder er uitvoerig op in te gaan, kunnen we er van zeggen, dat de oud-minister in feite vroeg om meer vertrouwen in hem te stellen, hetgeen ons begrijpelijk voorkomt, doch voor belanghebbenden van weinig betekenis is als er geen voldoende wettelijke grondslag is waarop dit vertrouwen kan worden gebaseerd.

Een zwak punt van de Memorie van Antwoord is voorts de uitweiding over hetgeen de oud-minister wenst te verstaan onder het begrip „algemeen vervoersbelang”, een betoog, dat zo langzamerhand geheel in een academische sfeer terecht komt, waaraan men in de praktijk zeer weinig heeft.

Bepaald teleurstellend is tevens het betoog over de positie van het vrachtwagenpark der A.T.O., dat wordt vergezeld door een groepering van cijfers, die wij niet schromen uitgesproken gekleurd te noemen, omdat de oud-minister in zijn redenering o.m. vergeet onderscheid te maken tussen vrachtwagens in dienst van het Eigen Vervoer en het Goederenvervoer langs de weg.

Alleen al door deze uitgesproken tendentieuze bescherming van de

Tengevolge van de jongste kabinetscrisis is een op zichzelf belangrijke parlementaire gebeurtenis geheel buiten het centrum van de algemene belangstelling komen te staan.

Wij doelen hier op de Memorie van Antwoord van de oud-minister van Verkeer en Waterstaat, ir. H. Vos, op het Wetsontwerp Autovervoer Goederen (W.A.G.) waarover wij op deze plaats reeds eerder schreven.

Spoorwegen, biedt het geheel voor het particuliere initiatief weinig opwekkende vooruitzichten. Doch zoals gezegd, het wachten is thans op de nieuwe bewindsman waarvan wij hopen dat hij uit het „vak” komt en waarvan wij tevens hopen dat hij een forse streep door het wetsontwerp van zijn voorganger zal halen.

De principiële beslissingen die in de toekomst aan het departement van Verkeer en Waterstaat zullen moeten worden genomen, zijn van een niet te onderschatten betekenis, omdat zij sterk in ons gehele nationale economische leven kunnen ingrijpen.

Daarom wake men terdege voor het scheppen van precedenten, die op een later tijdstip op een geheel ander terrein van ons economisch leven een rampzalige weerslag kunnen doen ontstaan.

Nog een wetsontwerp

Behalve het Wetsontwerp Autovervoer Goederen had oud-minister Vos nog een wetsontwerp op stapel staan dat ten doel had het goederenvervoer te water (binnenscheepvaart) te regelen.

Ook met betrekking tot dit wetsontwerp doet zich een enigszins eigenaardige situatie voor. Dit wetsontwerp, dat later tot stand kwam dan het W.A.G., had op het moment dat het kabinet-Beel demissionair was, wel het departement van Verkeer en Waterstaat verlaten, doch nog niet de Kamer bereikt.

Eveneens ten aanzien van dit wetsontwerp kan men zich afvragen wat er mee zal gebeuren. Veel valt er over dit wetsontwerp vanzelfsprekend niet te zeggen, aangezien er van de inhoud nog niets bekend is.

Al met al verkeert onze vervoerderswereld nog in grote onzekerheid. Vandaar dat het ons dringend gewenst lijkt, dat er spoedig een definitieve benoeming voor Verkeer en Waterstaat afkomt.

Indien deze bewindsman — wat ons overigens zoals wij reeds opmerkten, niet waarschijnlijk lijkt — het Wetsontwerp Autovervoer Goederen ongewijzigd overneemt, is nieuwe strijd geboden.

Laten wij echter hopen, dat de nieuwe minister een dergelijke strijd zal weten te voorkomen, door zowel het vervoer langs de weg als dat op het water, een wettelijke grondslag te geven die het behoud van een gezond particulier initiatief waarborgt!

G. STEMPHER.

In Memoriam F. H. Holzmüller

Op Donderdag 19 Augustus overleed in het ziekenhuis te Ermelo, waar hij ter observatie was opgenomen, onverwacht de heer F. H. Holzmüller uit Alkmaar, lid van het Hoofdbestuur van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie en gedurende meer dan 25 jaren secretaris van de Centrale Den Helder, resp. van de Liberale Staatspartij „De Vrijheidsbond”, de Partij van de Vrijheid en de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie.

Het feit, dat hij meer dan een kwart eeuw het secretariaat waarnam van de opeenvolgende liberale en politiek-vrijzinnige partijen in de Rijkskieskring Den Helder, bewijst reeds, dat hij in zijn omgeving de motor was van de partijmachine. Zijn kennis van personen en toestanden in Noord-Holland boven het IJ was ongevenaard. De heropbouw van de partij in 1946 heeft reeds veel van zijn krachten gevegd, maar de verkiezingscampagne van dit jaar heeft, nu hij geheel vrij over zijn tijd kon beschikken en zich geheel hieraan kon geven, blijkbaar zijn weerstandsvermogen ondermijnd. Dag in dag uit was hij in touw voor de organisatie van de partij in zijn district en hij heeft de voldoening mogen smaken de stoot te hebben gegeven voor de oprichting van tien nieuwe afdelingen, te weten in Anna Paulowna, Bergen, Castricum-Limmen, Hoogwoud, Oosthuizen, Purmerend, Schagerbrug, Twisk, Wieringen (Hippolytushoef) en Winkel. Het goede resultaat van de verkiezingen in de kieskring Den Helder is vrijwel geheel aan hem te danken.

Met hem verdwijnt weder een van de oude garde, waaraan het liberale en politiek-vrijzinnige deel van ons volk zoveel te danken heeft. Wij denken hierbij aan mensen als Landsman uit Bussum, Jansma uit Winterswijk, Erasmus uit Oostburg, Koopman uit Utrecht, Van Kleef uit Dordrecht en Busschers uit Hengelo, die nog altijd in onze herinnering voortleven.

Holzmüller werd in 1938 gekozen als lid van het Hoofdbestuur van de Liberale Staatspartij en behoorde tot die groep, die als ideaal voor ogen had de vereni-

ging van alle vrijzinnigen in één partij. Na de oorlog heeft hij met kracht in deze richting gestuwd en hij zag in de oprichting van de Partij van de Vrijheid, in wier Hoofdbestuur hij ook zitting kreeg, een stap in de goede richting. Door de oprichting van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie werd zijn ideaal verwezenlijkt. Holzmüller behoorde tot hen, die zich tot de politiek aangetrokken gevoelden, niet om daarin voor zichzelf iets te zoeken — zijn naam is naar mijn weten nooit op een kandidatenlijst voorgekomen —, maar louter uit besef, dat deelnemen aan het politieke leven burgerplicht is en naast zijn dagelijkse werkzaamheden gaf hij zich dan ook geheel belangeloos aan het vervullen van deze vrijwillig op zich genomen taak. Uit volle overtuiging verdedigde hij overal, waar hij daartoe gelegenheid vond, de liberale beginselen van vrijheid, verdraagzaamheid en sociale rechtvaardigheid. Gedreven door een uitermate sterk ontwikkeld rechtvaardigheidsgevoel bestreed hij onrechtvaardige toestanden en sociaal onrecht, waar hij deze tegenkwam. Hij ontzag daarbij niets en niemand. De zaak ging bij hem steeds boven de persoon.

In dit licht bezien is het duidelijk, dat de na-oorlogse toestanden hem een gruwel waren en dat hij de politiek van de Kabinetten-Schermerhorn en -Beel verafschuwde en met kracht bestreed. Het was hem een grote voldoening, dat hij het optreden van het nieuwe Kabinet-Drees-van Schaik nog heeft mogen beleven en bovenal dat Mr. Stikker, voor wie hij grote bewondering had, daarin de portefeuille van Buitenlandse Zaken heeft gekregen. Hij verwachtte daarvan een ander beleid ten aanzien van Indië, waaraan hij als Nederlander, hoewel hij zelf daar nooit geweest was, zijn hart verpand had. In het Hoofdbestuur heeft hij dan ook steeds met kracht geijverd voor het behoud van de band met Indië.

Hij laat in de partij vele vrienden na, die hem steeds dankbaar zullen gedenken en vooral in de Centrale Den Helder zal een lege plaats blijven, die nimmer op zulk een uitnemende wijze zal zijn te vervullen.

„Schoenmaker, blijf bij je leest!”

Antwoord aan de schrijver van „De Justitie in Nederland”

Ik had ook kunnen zeggen: De beste stuurlied aan wal, want mijnheer B. (waarom durven de mensen, indien zij menen iets in een dag- of weekblad ten beste te moeten geven, toch zo vaak niet voor hun identiteit uit te komen?) zal wel geen jurist zijn, laat staan lid van de Rechterlijke Macht, anders had hij dit opstel zeker niet geschreven.

Vooraf een opmerking: De inhoud van schrijvers pennevrucht richt zich kennelijk tegen — of tot de Rechterlijke Macht, tot de Justitie dus in engere zin, tot diegenen dus, die in Nederland met rechtspraak zijn belast. Dit blijkt ook uit de eerste alinea van het bewuste opstel.

Schrijver betreft terecht de bijzondere rechtspraak niet in zijn nader beschouwingen. Dat op deze rechtspraak wel het een en ander valt aan te merken, zal niemand hem overigens betwisten. Maar dan wordt een derde deel van het artikel gebruikt, om kritiek te uiten op de regeling betreffende het uitwijzen van ongewenste vreemdelingen. Mag ik de geachte schrijver er op opmerkzaam maken, dat de Rechterlijke Macht met niets te maken heeft? Dat deze regeling derhalve geen enkele grond geeft voor enige kritiek op de Rechterlijke Macht en dus gevoelig uit dit artikel had kunnen worden weggelaten, omdat het onbehoorlijk is iemand in het openbaar over iets aan te vallen, waaraan hij part noch deel heeft.

* * *

Een derde deel van het artikel is gewijd aan de arrestatie van de directeur van het Mauritshuis.

Mag ik mijnheer B. dan mededelen, dat hij door zijn geschrijf zich schuldig maakt aan dezelfde fout, die hij aan de Officier van Justitie, die de Directeur in verzekering deed

stellen, en aan de Rechter-Commissaris, die de detentie van de Directeur verlengde door een bevel tot bewaring tegen verdachte te geven, verwijt?

Dezen verwijt hij immers, dat zij praematuur zijn opgetreden, dat zij hebben gehandeld zonder van te voren voldoende zekerheid te hebben verkregen omtrent de feiten.

En wat doet mijnheer B.? Met grote en hoogdravende woorden klaagt hij de Justitie aan en verwijt haar het ergste, wat haar verweten kan worden, n.l. het benadelen van onze rechtszekerheid. Maar wat weet mijnheer B. eigenlijk van de feiten, waar het in deze zaak om gaat. Wat weet hij anders dan de inhoud van enkele mededelingen, die ter zake aan de pers zijn verstrekt?

En een precieze kennis der feiten heeft mijnheer B. nodig, indien hij over deze zaak wil oordelen, wanneer hij over deze zaak in het openbaar wil oordelen.

Tevens heeft mijnheer B. een klein beetje inzicht in het opsporingswerk nodig, om te kunnen oordelen of veroordelen.

Laat ik hem die summierlijk geven:

Een Officier van Justitie kan een verdachte in het belang van het onderzoek in verzekering (doen) stellen. Dat geldt voor twee maal twee dagen. Wenst de Officier de verdachte langer vast te houden, dan vordert hij van de Rechter-Commissaris, dat deze een bevel tot bewaring tegen verdachte verleent. Hier komt dus al een tweede rechterlijke ambtenaar, die de zaak geheel zelfstandig op zijn mérites bekijkt en het bevel tot bewaring kan verlenen voor twee maal zes dagen. Hij mag dit echter alleen doen, indien er „ernstige bezwaren tegen verdachte zijn gerezen” en tevens, wanneer — onder meer — een „gewichtige reden van maatschappelijke veiligheid de onverwijde vrijheidsbeneming

Naar aanleiding van een artikel in ons blad van 13 Augustus.

van verdachte vordert”. Deze gewichtige reden nu kan bestaan uit gevaar, dat verdachte het onderzoek zal belemmeren (door getuigen te bepraten etc.).

* * *

Het lijkt mij zeer waarschijnlijk — ik ken zelf de zaak ook niet — dat de Rechter-Commissaris dit heeft overwogen, toen hij het bevel tot bewaring tegen de Directeur afgaf.

Gedurende de tijd, dat verdachte zich in verzekering bevindt of in bewaring, zit echter de Officier niet stil doch zet het onderzoek voort. Na maximaal zestien dagen (vier dagen voor in verzekeringstelling en twaalf voor bewaring) kan het onderzoek zover gevorderd zijn, dat geen gevaar meer bestaat voor vertroebeling van het onderzoek, of dat men over de al of niet aanwezige mogelijkheid tot zulk een vertroebeling kan twijfelen.

Uiterlijk na zestien dagen nu, moet de Officier, indien hij een verdachte nog langer wenst vast te houden, van de Rechtbank vorderen een bevel tot gevangenhouding. Zeer wel mogelijk is, dat in het onderhavige geval Officier en Rechtbank van mening hebben verschild, of hier nog gevaar voor vertroebeling van het onderzoek aanwezig kon worden geacht, ik acht dat zelfs zeer waarschijnlijk. Maar een dergelijk verschil van inzicht is volkomen begrijpelijk en er zit niets verwijtbaars in.

Er is in deze zaak nog niets gebeurd, dat, bij ons gebrek aan kennis der feiten, reden geeft tot enig publiekelijk geschrijf. Sterker (ik

variëer op schrijvers eigen woorden): Zijn artikel kan onherstelbaar nadeel hebben toegebracht aan de goede naam van de Rechterlijke Macht.

Wilt gij met modder gooien, mijnheer B., gooi dan tenminste naar iets of iemand, waarover gij kunt oordeel, oftewel:

Bemoei u met uw eigen zaken!

Mr. N. M. MULLER,
Subst. Officier van Justitie bij
de Arr. Rechtbank te Arnhem
Secr. V.V.D. Velp en Omstreken

HET ANTWOORD

Inzender B. antwoordt:

Wanneer de heer M. de eerste alinea van mijn artikel nog eens rustig overleest, zal hij zien dat mijn opmerkingen niet kennelijk tegen de rechterlijke macht gericht waren, maar juist de Justitie in het algemeen betroffen, zodat zijn bezwaar, dat ik de rechterlijke macht iets verweten zou hebben, waar zij niets mee te maken heeft, feitelijke grondslag mist.

Wat het tweede punt betreft, brengt een juist beleid mede, dat door de Justitie niet tot een zo opzienbarende arrestatie als van de directeur van het Mauritshuis wordt overgegaan, indien de Justitie niet over het bewijs beschikt, dat deze een misdrijf heeft gepleegd, en — anders dan de heer M. blijkens de door hem gevolgde veronderstelling — zou ik de mogelijkheid van belemmering van het onderzoek daartoe onvoldoende achten.

Voorts mag de eis worden gesteld, dat bij een dergelijke arrestatie de aan de pers verstrekte mededelingen althans voorlopig het rechtsgevoel bevredigen, hetgeen in casu niet het geval was.

Overigens kan de inzender gerust zijn: deze schoenmaker is bij zijn leest gebleven.

Aangenomen dat Rusland geen oorlog wil

Er is nog genoeg reden tot zorg

Nog steeds hangt de verduistering over Moskou. Over de besprekingen, die de drie Westelijke afgezanten aldaar met Molotow en soms met Molotow en Stalin voeren, hoort en leest men weliswaar allerlei geruchten. Nu eens is men optimistisch, dan weer is er reden om een somber gezicht te zetten. Maar achter de ware stand van zaken komt men niet, tot grote woede van alle journalisten en overzichtsschrijvers, die dan maar op en uit hun duim gaan zuigen. Met dit al is er dan in de loop van de vier weken, dat die besprekingen al bijna duren, toch een en ander uitgelekt. Vast schijnt te staan, dat zij steeds maar gedraaid hebben om de kwestie, welke valuta er in Berlijn geldigheid zal hebben. Een onbelangrijke kwestie, zal men zeggen. Toch niet: indien de Russen hun zin krijgen en hun mark in geheel Berlijn kunnen invoeren, dan betekent dat, dat de aanwezigheid van de Westelijke geallieerden ter stede afzakt tot een zuiver symbolische.

Indien zij toestaan, dat de Russische mark het gehele economische leven van Berlijn gaat beheersen, dan wordt hun aanspraak op een zekere macht in Berlijn volkomen uitgehold, want dan hebben zij die macht juist prijs gegeven. Zij zijn dan aan de financiële willekeur van de Russen overgeleverd. Thans zijn zij in Berlijn aan de militaire willekeur van de Russen overgeleverd, maar zolang dezen ervoor terugschrikken om hun plaatselijke militaire overmacht uit te buiten, kunnen de Westelijken redmiddelen vinden. De luchtbrug bleek een voorlopig zeer afdoende redmiddel om uit de door geographie en politiek geschapen impasse te komen. Zo'n redmiddel is er niet, als zij ook hun financiële troeven (d.w.z. de contrôle op de in Berlijn geldige valuta) uit handen gaan geven.

Dus als de Russen hun eis tot volledige uitgifte van en contrôle op hun eigen valuta in Berlijn ingewilligd zonder zien, zouden zij langs een omweg precies dat bereikt hebben wat zij tot nu toe tevergeefs door middel van de blokkade hebben trachten te

bereiken: het leven van de Westelijke bezetters in Berlijn onmogelijk maken. Eén betrekkelijk verheugende conclusie zou men hieruit kunnen trekken, n.l. dat de Russen niet van plan zijn de zaken te forceren; dat zij zelfs ten koste van alles (of althans van zeer veel) een oorlog willen vermijden.

* * *

Waarop is deze conclusie gebaseerd?

I. Indien de Russen willen, kunnen zij in een handomdraai geheel Berlijn bezetten. Daarmee echter zouden zij zich een oorlogsverklaring van de Westelijke mogendheden op de hals halen. Indien zij deze niet zouden willen vermijden (overtuigd, dat hij toch vroeg of laat zal komen), zou hun eerste stap zijn geweest de bezetting van geheel Berlijn. Uit hun niet tot het uiterste gaande optreden te Berlijn blijkt echter, dat zij geen oorlog willen. Althans geen agressieve oorlog. Maar een defensieve?

II. Het kan immers zijn, dat zij niet opzien tegen een oorlog, doch

dat zij uit propaganda-overwegingen hem niet willen beginnen. Zij willen niet te boek staan als de agressoren. Dat hoeft ook niet: de Westelijken kunnen heel best die rol spelen. Indien immers de toestand te Berlijn blijft zoals hij nu is, dan zullen de Westelijken gedwongen zijn hem te veranderen. Want die luchtbrug is wel heel mooi, maar zal onmogelijk een bevolking van twee miljoen mensen gedurende onbepaalde tijd in leven en werken kunnen houden. Voor de Russen is de toestand echter geenszins onhoudbaar (de luchtbrug moge dan een onaangename verrassing voor hen zijn geweest), zij kunnen hem voor onbepaalde tijd laten voortduren en afwachten, totdat de Westelijken gedwongen zijn een eind te maken of te eisen aan die voor hen onhoudbare toestand, d.w.z. terug te trekken of een ultimatum te stellen. In het eerste geval zou de Russische overwinning compleet zijn; in het tweede zou Rusland met veel schijn van recht kunnen betogen, dat het door de Westelijke mogendheden een oorlog opgedrongen is. Het zou met geen geringe propaganda-succes kunnen speculeren op de moeheid van het Westen en de afkeer jegens alle aanvalsdaden (al zijn deze in wezen daden van zelfverdediging).

* * *

III. Uit het feit echter, dat Rusland zelfs niet van deze politiek-gunstige positie wil gebruik maken, kan men afleiden, dat het óók geen „opgedrongen” oorlog wenst te voeren. Deze conclusie wordt bevestigd door het feit, dat het, ondanks

zijn uiterst gunstige strategische en sterke politieke positie, via de financiële kant een voor zich gunstige oplossing van 't Berlijnse probleem wil zoeken. Indien het beide grote troeven niet uitspeelt, doch lange (en dus serieuze) besprekingen wijdt aan de monetaire kant van de Berlijnse affaire (de enige, waar de Westelijken niet uiterst zwak staan), dan moet geconcludeerd worden, dat Rusland thans geen oorlog — hetzij agressief hetzij defensief — om Berlijn wenst te voeren.

Dat wil echter nog niet zeggen.

dat er dan ook geen oorlog komt en dat wij ons rustig om kunnen draaien in het zalige gevoel, dat er geen vuiltje aan de lucht is. Het is thans de grote kunst om, uitgaande van het feit, dat Rusland geen oorlog wil, te trachten die oorlog te vermijden. Rusland moet met élégance en behoud van prestige de blokkade kunnen opheffen. Dat is een zeer moeilijke zaak, nadat het met zoveel vertrouwen die ring om Berlijn gesmeed heeft. Indien de Westelijken al te zeer hoera gaan roepen over Ruslands onwil om een oorlog te wagen en hieruit de gevolgtrekking gaan maken, dat het dan ook wel alles zal slikken, dan kan het resultaat wel eens averechts zijn. Eenmaal de geruststellende conclusie gemaakt hebbende, dat Rusland — althans op het ogenblik — geen oorlog wil, ziet men nog genoeg aanleidingen om zijn hart vast te houden.

EN NIEMAND BIEDT ZICH AAN om dit werk te doen

door
Amy Groskamp—ten Have

Vandaag willen wij het eens hebben over de plichten der vrouw tegenover de maatschappij.

Niet de plichten van een bepaalde soort vrouwen, maar de plichten van alle vrouwen zonder onderscheid, de plichten die een logisch complement vormen van de haar geschonken rechten.

En om nu maar dadelijk met de deur in huis te vallen: er is in onze hedendaagse maatschappij een massa werk dat ongedaan blijft, werk dat om afdoening roept — wat zeg ik? — schrééuwt!

EN NIEMAND BIEDT ZICH AAN OM DIT WERK TE DOEN....

Het is dit werk dat als een hoge beschuldigende toren oprijst te midden van de duizend en één beslommeringen, die ons zo geheel en al in beslag nemen dat wij veinzen er niets van te zien.

En toch torent die berg daar hoog en massief aan de ene kant terwijl aan de andere kant een enorme, een ontstellende hoeveelheid ongebruikte vrouwenkracht en -energie om tewerkstelling vraagt.

In het leven van iedere ongetrouwde vrouw zowel als in het leven van bijna alle gehuwde vrouwen komt te eniger tijd een leegte: de zucht naar een inhoudsrijker bestaan.

Deze zucht die te maken heeft met het beste van hoofd en hart der vrouw wordt zo heel vaak niet als zodanig herkend.

Maar al te vaak wordt de oplossing gezocht in een geheel andere richting, op een gebied dat noch rechtstreeks noch zijdelings iets uitstaande heeft met deze gerezen nood.

Meestal heeft dit verkeerd gericht zijn een verscherping der conflicten ten gevolge, terwijl het een dieper voortwoekerende ontevredenheid met zich mede brengt.

Die leegte in het vrouwenleven....

Deze leegte in het vrouwenleven is een geenszins denkbeeldige. Van hoeveel nog jonge vrouwen zijn de heel of half volwassen kinderen niet de deur uit, — hoeveel anderen zien zich op rijpere leeftijd niet plots een groot deel harer werkzaamheden en bemoeiingen ontnomen — hoeveel gepensioneerden klagen niet over de doelloosheid van haar leven — hoevelen blijven er als kinderloze weduwen achter.

Deze leegte in het vrouwenleven moet terwille van het psychisch evenwicht der vrouw gevuld worden en niet uitsluitend en alleen uit welbegrepen eigenbelang.

Deze vulling moet zijn een vervulling: een daad tot nut van het algemeen, een blijk van innerlijk doorvoelde gemeenschapszin, een uiting van het verlangen het belang van de eigen persoonlijkheid ondergeschikt en dienstbaar te maken aan het algemeen maatschappelijk welzijn.

De climax in ieder vrouwenleven is immers zo, dat de liefde tot de één zich verdiept en verbreedt tot de liefde tot de andere om uiteindelijk hare levensbekroning te vinden in de liefde tot allen.

Zoveel opgezamelde liefde, zoveel ongebruikte daadkracht en energie, zoveel ongebruikte kracht die naar werk hunkert enerzijds en zoveel dringende behoefte aan werkrachten anderzijds — waarom voor deze twee gelijktijdige problemen niet één en dezelfde oplossing gezocht en — gevonden?

Het ligt immers voor de hand, dat hier twee belangen met één oplossing gediend zijn!

Maar het zijn zo vaak de meest voor de hand liggende oplossingen waar men hardnekkig overheen ziet omdat men verre tevergeefs zoekt wat dichtbij te vinden is.

En wat is nu de plicht van de vrouw — die plicht die voor allen gelijk is en waarvan de vervulling aan de onbevredigde harten iets zal schenken van datgene wat zij vaak zo blindelings en zo vergeefs op ander terrein zoeken?

De plicht van de vrouw is om op dat terrein dat haar het beste ligt daadwerkelijk mede te helpen aan en te strijden voor alles wat de maatschappij beter en gelukkiger kan maken.

Dat zij zich niet verbeelde dat zij door het betalen van enige lidmaatschappen en contributies à zoveel per jaar, zich zou kunnen afmaken van deze plicht.

...Ik doe immers al zoveel....

zeggen sommigen, ik ben lid van allerlei en ik ben heus zeer belangstellend — ik lees er wel over....

Met Uw welnemen! dat is toch niet iets DOEN!

Hoe nuttig contributies en lidmaatschappen en dergelijken ook zijn, zij vormen maar het halve werk.

GEEN LEGE DOP:

En nu kunnen we wel zeggen: beter een half ei dan een lege dop, maar niemand onzer zou zich toch willens en wetens onder de lege doppen gerangschikt willen zien!

Het is juist de andere helft die de betere helft is! En die betere helft dat is het daadwerkelijk zelf meedoen.

En nu zal er ongetwijfeld wel ergens iemand zijn die tegenwerpt dat er helemaal geen behoefte bestaat aan een surplus van extra vrouwelijke werkrachten om alles nog een beetje moeilijker te maken omdat er altijd nog een contingent is dat overschiet en waarvoor geen emplot gevonden wordt.

Maar zo is het niet bedoeld. De vrouwen die het om den brode niet behoeven te doen, mogen niet mee competieren op de arbeidsmarkt.

De plicht, die op ons vrouwen rust is niet om in de een of andere betaalde betrekking iemand anders, die het harder nodig heeft, het brood uit de mond te nemen. De bedoeling van het daadwerkelijk meedoen is, dat zich vrouwen als onbezoldigde werkrachten aanbieden op de vele en uiteenlopende gebieden van maatschappelijk werk, waar een betaalde kracht 't budget te zwaar zou drukken. Talloze vrouwen hebben wel degelijk tijd: gelegenheid en kracht in overvloed, doch zij wensen eenvoudig haar ernstige naastbijzijnde plicht als vrouw en burgeres niet te zien.

Een baantje in het volle licht der publiciteit en dan liefst een baantje dat een aardig zakgeld oplevert — och dat zou desnoods nog wel gaan, maar zo 'n beetje duvelstoeliger spelen achter de schermen — neen, daar bedanken de meesten feestelijk voor!

„Ik heb m'n kinderen,ik heb m'n huishouden,ik heb genoeg te doen!” ziedaar het stopwoord van menige getrouwde vrouw.

Het is de gewone dooddoener waarachter zij zich verschuilt. omdat zij eenvoudig geen zin heeft om iets voor anderen te

doen of te zyn.

„Wat zegt U? blinden gaan voorlezen....? verbééd je! o, nee, dat zou ik niet kunnen! blind zijn vind ik toch zo náár! Huisbezoek — armenbezoek — volks-gaarkeuken — bezoeken aan gevangenen.... o, gunst néé, doodeng zeg! leden werven voor verenigingen? o'nee, dat is NIETS voor mij. Stel je vóór!” Ja... STEL-JE-VOOR!.... dat zij eens werkelijk: deel zou nemen aan iets nuttigs!.... dat zij eens werkelijk iets deed voor anderen, voor vreemden, voor mensen, die zij nooit gezien had, van wie zij niets wist.... mensen van een heel andere „étage”....! Stel je voor, dat zij uit de koestering van haar welverzorgd interieur zou gaan om opzettelijk nare en treurige dingen te gaan opzoeken....! Neen hoor! dat kan je van haar niet verwachten — daar doet zij niet aan mee. Dat moeten anderen maar doen als zij daar zin in hebben!

IS HET NIET TREURIG?

Is het niet diep treurig deze geest van ingekankerde zelfzucht?

Neen — ach neen, — zegt U niet: zo waren ze misschien vroeger — tegenwoordig zijn de vrouwen toch wel anders.... WANT DAT IS NIET WAAR!

Er zijn er helaas nog honderden zo — nog duizenden!

Vrouwen die welbewaard en welbeschut allerplezierigst kunnen rillen van narigheid omdat er zo veel ellende in de wereld is — vrouwen, die verontwaardigd het denkbeeld afwijzen dat ook op haar de plicht zou rusten om door persoonlijk ingrijpen iets te lenigen van dat vele leed en door haar toedoen en krachtsinspanning iets af te doen van dat vele werk, dat wacht....

Niet alle vrouwen zijn onwillig. Velen zijn alleen maar — onhandig. „Ja” — zeggen dezulken, „ik zou wel iets willen doen — mij nuttig maken maar hoe zou ik dat moeten doen? Ik ken niemand die van zulke dingen op de hoogte is en die mij zou kunnen helpen. Je kan toch zo maar niet ergens gaan aanbellen....!”

Jawel —! dat kan best —! dat kan héél goed —!

Als zij tot die goedwillenden behoort — toe, belt dan eens ergens aan! Neen NIET zomaar aan een willekeurig vreemd huis natuurlijk, maar belt eens aan bij de U. V. V. de Unie van Vrouwelijke Vrijwilligers.

In iedere grote en bijna iedere middelgrote stad bestaat een afdeling. Ga er eens heen, ga eens praten met de presidente en vraag eens of er voor U niet een of ander nuttig werk is te doen, een werk dat strookt met Uw wensen en Uw capaciteiten, een werk dat gedaan kan worden in juist die tijd die zij er voor beschikbaar hebt.

Iedere vrouw van goede wille die eigenlijk niet goed weet hoe zij er mede aan moet vinden hulp en voorlichting bij de U. V. V.

Daar kan zij horen van het vele werk dat wacht om gedaan te worden, daar kan zij zich opgeven, voor een dag, een morgen of een middag per week, daar wordt haar beschikbare werkracht en goede wil in de juiste banen geleid.

Er wordt zo vaak door degenen die er niet mede op de hoogte zijn gemeend, dat „zulke dingen” iemands hele tijd in beslag nemen en — zeggen zij dan: „Ik heb mijn huishouden en mijn kinderen, en dat gaat niet....”; maar evenals bij een collecte, alle beetjes welkom zijn omdat zij tezamen het grote geheel helpen vormen, zo zijn bij dit werk

voor de gemeenschap ook alle uren die de vrouwen willen afstaan, van waarde.

Iedereen kan zich opgeven bij de U. V. V. Standsverschil bestaat niet. En de leeftijd is ook geen belemmering.

ER IS VEEL TE DOEN

Ik hoorde van een stoelvast oudje dat wild enthousiast was en met alle geweld ook iets wilde presteren. Zij kon prachtig breien, echt ouderwets hielen en knieën inbreien enz. Nu doet zij dat, en het wordt hogelijk op prijs gesteld.

Er is zoveel te doen.... zoveel.... en als iedereen zegt: „Tja... da's geen gek idee maar zoiets kan IK toch niet gaan doen” — wie zal er dan meegaan met de uitstapjes van de blinden en de ouden van dagen? wie zal het braille schrift voor de blinden maken, wie zal zieken voorlezen — kinderen bezig houden, helpen verstellen en al die andere werkjes doen?

Waarom zoudt gij dat niet doen? Waarom verbeeldt gij U dat gij dat niet kunt?

Niemand verlangt van U dat gij Uw ganse leven en al Uw vrije tijd zult wijden aan maatschappelijk werk — maar dat éne uurtje, die ene middag die gij gemakkelijk kunt missen ALS GIJ WILT — dat kan er best af!

Al is het maar om de andere dag, al is het maar eenmaal per week, dat hindert niet! Als gij er maar een vaste gewoonte van maakt!

Wij vrouwen hebben vele rechten veroverd maar — ieder recht schept een plicht en die plicht dat is het recht dat de maatschappij heeft op ons, op onze vrije tijd, op onze kracht en ons kunnen.

Niet voordat de overtuiging bij U post gevat heeft dat de maatschappij onweerlegbare rechten op U kan doen gelden, zal de wil tot daadwerkelijk medehelpen in U geboren zijn.

Eerst als deze omschakeling in U heeft plaatsgegrepen, zult gij U van Uw plicht bewust zijn.

Teraardebestelling F. H. Holzmüller

Op Dinsdag 24 Augustus j.l. begeleidden vele familieleden en vrienden F. H. Holzmüller naar zijn laatste rustplaats op de Algemene Begraafplaats in de Alkmaarder Hout. Gedragen door acht oud-leerlingen, op de kist een enkele bloeiende heidetak van zijn buitenhuis in Garderen, scharden velen, waaronder o.a. de heren Zegering Hadders, Cornelissen en Ritmeester van onze Tweede Kamerfractie, zich achter de baar en brachten hem onder een stralende zomerzon naar de groeve, die spoedig bedekt werd met een schat van bloemen.

Velen getuigden aldaar van het werkzame leven, dat Holzmüller heeft geleid, zowel op onderwijsgebied als niet in de laatste plaats op politiek gebied voor onze Partij. Namens het Hoofdbestuur heeft onze Secretaris, die vele jaren met hem samenwerkte, dit op overtuigende wijze onder woorden gebracht, en een warm woord van troost tot mevrouw Holzmüller gericht.

Evenzo gaf de voorzitter van onze Rijkskieskring Den Helder uiting aan zijn grote waardering voor het werk, dat Holzmüller als secretaris steeds vol animo en toewijding heeft verricht.

Nadat de dominee de aanwezigen in gebed was voorgegaan, was het laatste afscheid gekomen. Hij ruste in vrede.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

VRIJDAG 3 SEPT. 1948 — No. 23

Wij stellen U voor ...

(Pag. 2.)

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

NIEUWE KRACHT

Het gehele Nederlandse volk heeft in deze dagen deel aan de feestelijkheden, die ter gelegenheid van de verjaardag van Koningin Wilhelmina en haar regeringsjubileum zijn georganiseerd. Treffend demonstreert zich daarin de liefde van alle bevolkingsgroepen en van alle schakeringen des volks, die de Koningin zich tijdens de langdurige periode Harer regering heeft verworven. Nog enkele dagen zullen de feestelijkheden worden voortgezet. Het karakter zal echter veranderen. Zij zullen overgaan in het vreugdebetoon ter gelegenheid van de komst van Koningin Juliana.

Zaterdag zal de troonswisseling plaats hebben. Koningin Wilhelmina zal dan afstand doen. Koningin Juliana zal haar opvolgen.

De plechtigheid ter gelegenheid van het afstand doen van de troon zal een sobere zijn. Wel zullen „Prinses Wilhelmina en Koningin Juliana” onmiddellijk daarna enige woorden spreken. Zeker zal er reden zijn over deze woorden te schrijven, zoals wij thans aandacht moeten schenken aan het machtige woord, dat Koningin Wilhelmina Dinsdag van het Amsterdamse stadion uit door de microfoon tot ons volk gericht heeft. Daar, temidden van Haar naaste familie, temidden ook van duizenden landgenoten, en in aanwezigheid van de vertegenwoordigers uit Indonesië, Suriname en de Nederlandse Antillen, heeft de scheidende Koningin woorden gesproken, die een boodschap vormden, die voor ons volk van grote waarde is.

Hare Majesteit wilde niet een opsomming geven van al wat in de vijftig jaren Harer regering heeft plaats gehad. Maar Zij wilde slechts verwijlen bij de vrijheidsstrijd der laatste jaren. Wij weten hoe diep Zij deze strijd heeft doorleefd, wij kennen ook de warmte, waarmee Zij deelt in het leed der nabestaanden van hen, die in deze strijd zijn gevallen. Ook nu weer getuigde Zij daarvan. Maar Hare Majesteit heeft zich ook verdiept in de gedachtenwereld van hen, die de vrijheidsstrijd gestreden hebben. Niet enkel ging het tegen de dwingelandij, maar de strijd voor de vrijheid was tevens de strijd voor een gelukkiger samenleving. En dan sprak de Koningin de woorden, die vertolken wat zo velen beroert: „Veel is er in de oorlogsjaren gedroomd en verwacht van de toekomst, voor velen is de werkelijkheid na de bevrijding een teleurstelling geworden. Ik vertrouw dat gij sterk zult zijn en veel zult verwezenlijken van wat toen als toekomstdromen in ons allen leefde en thans nog leeft.”

Deze woorden stemmen tot diep nadenken in de eerste plaats. Met veel idealisme hebben de besten onder ons de verzetsstrijd gestreden. In andere en in eigen gelederen hebben wij de makkers gekend, die met voorbeeldeloze overgave voor een betere samenleving hebben gevochten. Ieder, die in de oorlogsjaren niet stil heeft gezeten en zich mede beraden heeft op de na-oorlogse hervormingen, kent het idealisme, kent de sfeer waarin toen gedacht en gehandeld werd. Maar wij, die achter gebleven zijn, moeten wel tot de eerlijke erkenning komen, dat de taak, die ons gesteld was, vooralsnog te zwaar geble-

ken is. Tot dusverre zijn wij beneden de maat gebleven. De gedroomde gelukkiger samenleving hebben wij nog niet veel meer nabij vermogen te brengen.

Wanneer wij tot deze erkenning komen, waarlijk, dan kunnen wij nog wel het een en ander ter verontschuldiging aanvoeren. Een wereld, die tot puin geslagen is, materiëel, maar ook cultureel, een wereld, waarin de tegenstelling tussen de Westerse Christelijke beschaving en het nihilistische communisme zich tot het extreme heeft voltrokken — in zulk een wereld is het moeilijk te arbeiden. Maar deden wij wel genoeg daar, waar onze hand wel te doen vond en waar dat ook mogelijk was? Er zijn factoren buiten onze macht, maar hebben wij wel in eigen tuin gewied, zoals nodig en mogelijk was? De beantwoording dezer vragen kan geen andere zijn: wij schoten in krachten te kort.

Er is ons in de laatste jaren veel gesproken over grootheid, die in de politiek moet worden betracht. Die na te streven zij inderdaad ons doel. Maar dan niet een schijn-grootheid waarmee sommige politieke nieuwlichters ons rijk oneindig veel kwaad hebben gedaan. Er is moed nodig om de vraagstukken aan te vatten, maar het is geen moed wanneer men zich een schijn-wereld droomt en wanneer men de moeilijkheden met anderen wil oplossen door zo veel begrip voor het standpunt dier anderen te hebben, dat men eigen gedachten en idealen verder maar laat varen. Dan wordt men medegesleept door de omstandigheden en is men als een stroohalm in de woeste stroom. Bestaande moeilijkheden moeten niet worden genegeerd, maar erkend en uit de weg worden geruimd. De realiteit alleen kan uitgangspunt zijn voor constructieve opbouw.

Het miskennen der realiteit heeft ons rijk onuitspreklijke schade berokkend. De droomwereld, waarin diverse hoofdpersonen uit het Indische drama leefden, leidde er toe elke vertegenwoordiger van de Repoebliek Indonesia te zien als een voornamelijk idealist. Amir Sjarifoedin zou slechts worden gedreven door hoge nationalistische gevoelens. Hij wilde zo goed, hij behoorde tot de Indonesiërs, die met Nederland wilden samengaan, maar een zo oneindig tragische strijd hadden te voeren met de niet-goedwillende Indonesiërs! Waarschuwingen tegen het gedoe met Sjarifoedin en de zulken hielpen niet. Geofferd moest worden aan de waan der grootheid. Thans komt Sjarifoedin zelf mededelen, dat hij al tien jaar communist is. Een hoon aan al de dromers, die nu wel weer een van grootheid getuigende verklaring zullen kunnen geven, — een hoon ook aan ons volk, dat in de afgelopen jaren niet de krachten heeft kunnen opbrengen om het Indische vraagstuk langs goede banen tot oplossing te brengen.

Bitter steemt dit ons. Ook wij — onze houding bij de behandeling der grondwetsherziening heeft het getoond — hebben een oplossing van het rijksvraagstuk voorgestaan in een geest, passend voor deze tijd. Maar met uitschakeling van fantaserende dromers, en met erkenning van de realiteit.

Zo is het Indische vraagstuk een voorbeeld van ons gebrek aan kracht. Maar evenmin is voldoende kracht naar voren gekomen op andere terreinen. Zeker, wij hebben belangrijke arbeid gezien op het sociale terrein, hoewel wij — het zij slechts terzijde opgemerkt — nu toch weer met bevreesding hebben gezien, dat de Stichting van de Arbeid, die een kloeke en geslaagde poging heeft gedaan om te komen tot nieuwe vormen van samenwerking tussen werkgevers en werknemers, in het wetsontwerp inzake de bedrijfsorganisatie niet wordt gekend. Maar op velerlei terrein is gepleisterd hier, een gat gestopt daar, zonder dat grote lijnen van hervorming zijn getrokken. Inderdaad, velen zijn teleurgesteld. Zeker velen van hen, die in oorlogstijd hun taak jegens het vaderland hebben verstaan en nu weer teruggedrongen zijn door anderen, van wie verscheidenen zich in rustiger tijd meer tot het spelen van een rol geroepen voelen dan in tijden van barre nood en groot gevaar.

In de nog niet gedane arbeid van het heden ligt de taak voor de toekomst. Koningin Wilhelmina heeft 50 jaren geregeerd en ons allen vervuld van de diepste eerbied. De aanhankelijkheid aan Haar straalt mede op Haar dochter, die thans de zware zorgen van het koningschap gaat dragen. „Zij aanvaardt haar taak in een moeilijke en ingewikkelde tijd, een tijd, die vraagt om sterke mensen”, zo sprak de koninklijke moeder. Aan ons de taak de krachten op te brengen, die nodig zijn om datgene te verwezenlijken, dat in de oorlogsjaren „als toekomstdromen in ons allen leefde en thans nog leeft.”

Groot zijn de gaven van Koningin Juliana, groot is Haar liefde voor land en volk. Haar arbeid worde geschraagd door de steun van de sterken van goeden wille.

K.

ABDICATIE

Het zal even heel stil zijn in het grote Paleis op de Dam. Heel stil. Als de directeur van het kabinet der Koningin, mej. mr. Tellegen, het abdicatie-besluit zal voorlezen op 4 September in één der vertrekken van het Paleis. Alleen het krassen van de pen op het officiële document, als Koningin Wilhelmina haar handtekening zet onder haar besluit om afstand te doen, zal gehoord worden. En al zal het druk zijn op de Dam, al zullen er toeters en mirlitons zijn, en het geschuifel van de voeten van velen, in tienduizenden huiskamers zal het op die morgen van 4 September even ook heel stil zijn, in tienduizenden kantoren en fabrieken, waar alle gedachten uitgaan naar de Koningin. De vrouwen, die het zo druk hebben in de moeilijkheden van het huishouden van elke dag, de mannen, die zo goed weten, wat het betekent elke dag op nieuw weer aan de arbeid te gaan en van wie slechts weinigen 25 jaar het zelfde beroep vervullen, zij zullen denken aan haar, die 50 jaar het hoogste ambt van het koninkrijk zo vervuld heeft. En zij zullen op die dag tot zichzelf nog éénmaal zeggen God, zegene nog lang onze Koningin Wilhelmina!

PARLEMENTAIRE FLITSEN

WIJ STELLEN U VOOR

Onze nieuwe volksvertegenwoordigers

Na de aanneming van de Grondwetsherziening is de Tweede Kamer uiteen gegaan, met de bedoeling om, afgezien van de inhuldigingsplechtigheid te Amsterdam, niet eerder weder bij elkander te komen dan Zaterdag de 18e September. Op deze dag zal dan de Buitengewone Zitting 1948, die op 27 Juli door dr. Beel werd geopend, worden gesloten.

Dinsdag 21 September volgt dan de grote gebeurtenis voor de Residentie. Die dag immers zal Koningin Juliana, vergezeld van Prins Bernhard, zich in de gouden koets en met groot ceremonieel naar de Ridderzaal begeven, waar zij de gewone jaarlijkse zitting der Staten-Generaal in een verenigde vergadering van de beide Kamers zal openen.

Daarmede zal, tot vreugde en trots van iedere goede Hagenaar, de Prinsjesdag in zijn oude luister zijn hersteld.

Genieten de leden van de Tweede Kamer voor zover hun gewone Kamerwerkzaamheden betreft dus even rust, na het votum van dit college over de voorstellen tot Grondwetsherziening was de beurt aan onze senatoren om in het geweer te komen.

Woensdag 25 Augustus kwam de Eerste Kamer in een korte openbare vergadering bijeen, waarin niet minder dan vijf nieuwe leden werden geïnstalleerd. Onder hen, die deze dag de voorgeschreven eden aflegden, bevond zich ook mr. W. C. Wendelaar, over wiens weder-verschijning in het praktische politieke leven wij reeds eerder in deze rubriek ons genoegen hebben uitgesproken.

Daarna ging de Kamer in de afdelingen, om ook op haar beurt de vier voorstellen tot herziening van de Grondwet in tweede lezing aan te brengen.

Verloopt alles „volgens plan”, dan zal, wanneer dit blad onder de ogen van onze lezers komt, ook de openbare behandeling reeds achter de rug zijn. Wij komen daarop de volgende week terug.

De betrekkelijke rust in de parlementaire sfeer stelt ons in de gelegenheid, eens nader kennis te maken met de Kamers in haar nieuwe samenstelling.

Wat de Eerste Kamer betreft, kwam in de politieke sterkte-Verhoudingen, ondanks de ontbinding ook van deze Kamer, geen enkele wijziging. Zij, die het kleizerscorps vormen voor deze Kamer: de Staten der Provinciën, waren immers nog geheel dezelfde als die in 1946 hun stem hadden uitgebracht.

Enige nieuwe gezichten treffen wij echter wel aan. Dat „nieuw” is in zoverre echter slechts betrekkelijk, dat wij al dadelijk in onze geestverwant dr. Bierema, in mr. De Wilde (A.R.) en in mr. Teulings (K.V.P.) veteranen herkennen, die in verscheidene tientallen jaren hun sporen in de Tweede Kamer hebben verdiend en thans nog in de wat rustige sfeer van onze senaat hun ervaren inzichten ten beste kunnen geven.

Op hen had dan ook betrekking, wat prof. Kranenburg bij het opnieuw aanvaarden van zijn voorzittersfunctie zeide: „Wij zien meerdere nieuwe leden in ons midden. Ik heet hen hartelijk welkom. Onder hen zijn parlementariërs met grote ervaring en een verdiende reputatie, verworven door hun arbeid in de

raadszaal aan de overzijde van het Binnenhof. Wij hopen en verwachten, dat zij zich spoedig thuis zullen gevoelen ook in deze Kamer, die toch haar eigen sfeer heeft, en wij stellen ons veel voor van hun adviezen bij onze beraadslagingen”.

Op ruime politieke ervaring zal trouwens ook de heer Wendelaar kunnen hogen, die van 1933 tot 1946 in de Tweede Kamer zitting had.

Nog een bekende van de andere

zijde van het Binnenhof is de K.V.P.-er mr. Ruys de Beerenbrouck (de „jonge Ruys”, ter onderscheiding van wijlen zijn vader, de oud-minister-president), die bij de opstelling der kandidatenlijsten voor de Tweede Kamer op enigszins pijnlijke manier naast zijn zetel kwam te zitten, maar daarvoor op deze wijze althans enigermate kon worden schadeloos gesteld.

Mejuffrouw mr. Tjeenk Willink, lid van de P.v.d.A.-fractie, bleef de enige vrouw te midden van 49 mannen. De dichter-politicus prof. Donkersloot en de dagbladirecteur-politicus Van der Kieft bleven hun zetels in dezelfde fractie bezetten. Dr. Wibaut (Arb.) en ir. Wijffels (K.V.P.) daarentegen hebben het veld geruimd.

De anti-revolutionairen hielden met de handhaving van de 76-jarige oud-hoogleraar mr. Anema en de 70-jarige professor Woltjer, die zich beiden trouwens nog best weten te weren, hun veteranen in ere.

En tenslotte zien wij dan nog, als bijzonderheid, twee leden van het voormalige kabinet-Beel: de veel omstreden figuur van mr. Jonkman kan men thans in de socialistische fractie terugvinden, terwijl mr. Witteman, de altijd hupse, zijn best mag doen, de wel eens wat al te zwaarwichtige stemming in onze senaat zo nu en dan door een aardig mopje te doorbreken. In zoverre zou hij de taak kunnen overnemen van zijn niet in deze Kamer weergekeerde Overijsselse geestverwant mr. Schneider, wiens geestige kop met de wuivende manen en wiens altijd van een zeer eigen visie getuigende redevoe-

ringen (al waren zij er o.i. wel eens naast) wij node zullen missen.

Belangrijk vernieuwd en in gewijzigde politieke samenstelling ook, is de Tweede Kamer uit de verkiezingsstrijd tevoorschijn gekomen. Op vele dier veranderingen konden wij reeds eerder wijzen. De rode hoek verloor in totaal niet minder dan 4 zetels, welk verlies door de elkander overigens lelijk in de haven zittende P.v.d.A.-se en Communistische fracties broederlijk werd gedeeld. Onze fractie verkreeg een uiterst welkome versterking met 2 zetels, terwijl de C.H. Unie er één zetel bijkreeg en de heer Welter als dissidente katholiek zijn intrede deed. Prof. Gerbrandy (de jongste aanwinst van de Anti's) en hij vormen tezamen de — ietwat rumoerige — parlementaire voorhoede van „Rijks-eenheid” in de Kamer.

Tot versterking van dit rumoerige element (maar dan radicaal-links) draagt zeker ook de nieuwste communistische aanwinst, de heer Gortzak, bij, die reeds een zwaar oratorisch-demagogisch nummer weggaf bij de behandeling van het voorstel tot het grondwettelijk openen van de mogelijkheid tot invoering van de z.g. civiele staat van beleg.

Prof. Romme's fractie, hoewel quantitatief niet versterkt, zag haar gewicht toenemen door de intrede van niet minder dan drie gewezen Excellenties: de oud-premier Beel, de vlotte gewezen bewindsman van Oorlog Flévez en de ongelukkige dr. Gielen, van wie in parlementaire kringen verteld wordt, dat hij des middags zijn begroting nog doornam met zijn ambtgenoot Liefstineck en de volgende ochtend van formateur Van Schaik moest vernemen, dat deze hem (waarschijnlijk vooral onder zware druk van de P.v.d.A.) had moeten laten vallen.

De P.v.d.A.-fractie nam planminister Vos, die zijn ambtsperiode evenmin verlengd zag, liefderijk in haar midden op en ruimde ook voor de oud-premier prof. Schermerhorn (die opvallend weinig gezag meer heeft in de Kamer) een plaatsje in.

Aan onze eigen fractie, die niet minder dan vier nieuwe leden telt, wijdden wij reeds eerder de nodige aandacht. Onder de beproefde leiding van mr. Oud zal zij het vrijzinnige geluid in de Kamer zeker krachtig doen horen.

De Christelijk-historische bijkomer, de heer Van de Wetering, kreeg met..... de katholieke heer Welter het vrijgekomen achterste bankje der Communisten toegewezen, maar preferereert kennelijk een verblijf aan de rechterzijde, in de vertrouwde nabijheid van zijn fractiegenoten.

Het vrouwelijke element tenslotte in de Kamer, dat enige tijd geleden door de tussentijdse intrede van mej. De Vink van vier op vijf kwam, wist zich op dit aantal te handhaven. Wel keerden mej. De Vink (K.V.P.) en mevr. Van den Muyzenberg (Comm.) niet terug, maar de katholieke dames Klompé en Nolte zorgden voor de plaatsvervangende.

Nog andere nieuwelingen telt de Kamer. Zij zijn nog onbeschreven bladen in het boek der parlementaire historie. Wat zij waard zijn, zal spoedig blijken.

Deze burger

was op 28 Augustus, die grote dag van Groningens ontzet in Groningen. Hij heeft, jaren her, in die goede stad geleefd en altijd komt hij er weer graag terug. Het is altijd goed terug te keren tot de bronnen van jeugd en leven, vooral wanneer die koel en klaar en verfrissend zijn. Dat is Groningen: een koele, klare stad; het hart van een goed gewest. Dat ziet ge dadelijk en ge gevoelt het aan de mensen en aan hun liefde voor streek en stad.

Deze burger ging kijken naar de grote tentoonstelling in het Stadspark en hij stond verbaasd over wat daar tot stand was gebracht: een heldere, zilveren spiegel waarin alles wat stad en ommelanden doen en kunnen, voortbrengen en telen, willen en verrichten tezamen is gebracht in een zeer indrukwekkend vertoog. Een betere tentoonstelling is in jaren niet in Nederland gehouden.

Deze burger liep door de drukke, feestelijke straten van deze grote en levende stad. Hij zag hoe, juist in 't eens zo fraai en indrukwekkend midden, om de feestelijkheid van deze dag, de wonden van dat latere verzet, wat waren weggemoffeld. Gelukt is dit niet. De schending is te diep en te scherp geweest. Alleen het Goudkantoor is, als met een mes uitgesneden uit de leegte van het verlies. En de Martini staat er nog. Nu meer dan ooit symbool van de kracht van dit land, van het opwaarts streven van deze stad.

Deze burger heeft die ganse acht-en-twintigste door Groningen gelopen. En zijn hart hartelijk te goed gedaan. Aan de goede herinnering; aan het sterkend heden.

Groningen is zo'n trotse, fiere stad.

Haar geestdrift en haar zelfbewustheid liggen klaar — open voor de bezoeker.

Hij zag de glanzende paardjes dansen.

Hij hoorde de klokken van de kermis.

Hij zag het kleurig vuurwerk op de Markt die één deinende springgolf van mensen was.

En de in licht stralende Martinitoren, grootser dan ooit tegen de duistere hemel.

Een kort bezoek dat een stralende getuigenis gaf van de goedheid van dit land, van deze stad, van deze Noordelijke mensen, aan

DEZE BURGER.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.
Redactie-secretaris: Mr. E. Elias
Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.
Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267
Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.
Losse nummers 15 cent.

Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie”, te Amersfoort.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlwg, Geestbrugweg 69 Rijswijk (Z.-H.).

Vadertje koopman

Reeds herhaaldelijk schreven wij over de merkwaardige gang van zaken met betrekking tot de aankopen door de overheid van betonijzer in de Verenigde Staten. De zaak kwam in het kort hierop neer, dat deze aankopen veel te duur waren en onpractisch omdat dit ijzer op rollen werd aangevoerd. Het prijsverschil heeft men — gelijk wij reeds eerder schreven — opgevangen door het oprichten van een egalisatiefonds, terwijl men later tenslotte tot een prijsverlaging voor de binnenlandse markt is overgegaan. Thans blijkt evenwel, dat dit betonijzer-drama nog steeds niet tot een einde is gekomen. Het Amerikaanse betonijzer blijft n.l. weinig in trek, zodat bij de afzet ervan de grootste moeilijkheden worden ondervonden. De overheid, die voor deze gang van zaken verantwoordelijk is en er blijkbaar danig mee in zit, heeft nu een nieuwe methode gevonden om dit ijzer alsnog aan de man te brengen. Zo is er thans een tijdelijk invoerverbod afgekondigd voor bepaalde maten betonijzer uit België en Luxemburg, opdat het ongewenste Amerikaanse product op een meer radicale wijze aan de man kan worden gebracht. Dit is o.i. een weinig fraaie methode, die op meer dan één punt aanvechtbaar is. In de eerste plaats vragen wij ons af in hoeverre bovengeschetste handelwijze in overeenstemming kan worden gebracht met het in practijk brengen van de Benelux-gedachte. In de tweede plaats komt het ons als een zeer grote onbillijkheid voor, dat het bedrijfsleven het slachtoffer wordt van een minder juiste handelwijze van de overheid. Men heeft in deze tijd de mond vol critiek op het particuliere initiatief. Doch tenslotte is het toch zo, dat dit particulier initiatief als het met verlies inkoop, dit verlies zelf draagt als het geen afzet voor zijn product tegen een bepaalde prijs vindt. Niet aldus de overheid in de gedachtengang der geleide economie! Hier worden de verliezen in een goede vorm op de gemeenschap afgewenteld. Een dergelijke handelwijze verdient scherpe afkeuring en zij moge weer als nieuw voorbeeld dienen van de gevaren die ontstaan als Vaderlijke Staat als koopman gaat optreden.

Decadentie

De dagbladen brachten een ontstellend bericht uit Parijs, dat wij hier uit de „Volkskrant” van 26 Augustus j.l. overnemen:

„De Octoberverkiezingen voor de kantonale raden zijn van het program geschrapt. Uit vrees, helemaal van het politieke toneel weggevaagd te worden heeft de zogenaamde Derde Macht er vanmiddag in de Assemblée met 226 tegen 170 stemmen een wetsvoorstel doorgejaagd, dat deze hinderlijke verkiezingen verdaagt. De communisten onthielden zich van stemming. Uit deze verdagging spreekt een benauwde angst voor het Rassemblement van generaal de Gaulle en zij is de prijs, die de socialisten voor hun toetreden tot het Kabinet Marie geëist hadden.

De vrienden van Blum namen alleen vrede met de ministerportefeulle van de liberaal Paul Reynaud, mits de regering de Assemblée gelegenheid zou geven alle gevaren voor spoedige verkiezingen uit te bannen. De MRP, de door de Gaulle het meest bedreigde partij, dorst het wetsvoorstel voor haar rekening te nemen en door stemonthouding trokken de communisten uit deze manoeuvre het profijt, dat ze in October a.s. in de Raad der Republiek (de vroegere Senaat) hun zetels behouden, waarvan ze zelf weten, dat zij, dank zij allerlei technische begunstingen, naar evenredigheid veel te hoog in aantal zijn”.

Wat ons het meest benauwd is de weinige aandacht, welke onze Nederlandse pers aan dit bericht heeft gegeven.

Tot nu toe lazten wij in de officiële socialistische zgn. democratisch-socialistische pers nog weinig van afkeuring van een dergelijke methode.

Eendracht

In deze dagen, waarin het feest van het Reigerings-Jubileum en de inhuldiging van de nieuwe Koningin alle andere gebeurtenissen in ons land overheersen, wil uit onze pen niet vloeien de critiek op anderen. Als er feest is rond Oranje, als er zulke belangrijke gebeurtenissen zijn als Troonsafstand en inhuldiging, dan wijkt naar onze smaak het politieke verschil rond de eendracht rond ons Vorstenhuis.

Wij menen daarmee ook in de geest te handelen van Haar, die in Haar laatste toespraak, waarin Zij Haar troonsafstand aankondigde, dat nog eens beklemtoonde door het uitroepen van de woorden: Eendracht en nog eens eendracht.

Trouw

Trouw aan Oranje, als symbool van onze Volkseenheid in verleden en heden zijn wij, trouw aan de nieuwe Oranje zullen wij zijn, als symbool van de toekomst, wij, jongeren van Nederland; zo luidde de eed van trouw van Nederlands jeugd op het Binnenhof bij de geboorte van Prinses Beatrix in 1938.

Met een variant op die woorden kan men deze toch ook van toepassing brengen op onze nieuwe Koningin, Juliana.

Trouw ook aan Haar, die de voetsporen van Koningin Wilhelmina drukt, zullen wij zijn. En wij wensen Haar de kracht toe om onder Gods zegen tot heil van ons land en ons volk Haar zware taak te vervullen.

Leve Koningin Juliana!

Klem

De notarissen, accountants en belasting-consulenten hebben zich tot Regering en Kamer gewend — en hetgeen zij deze Hoogmogenden voor de voeten slingeren, komt feitelijk op het volgende neer:

„Excellenties en Hoogedelgestrengen, het loopt mis!

Met deze belastingen en belastingwetten heeft Uw professor Lieftinck U, ons en alle gesochten vaderlanders in een cactus-cultuur gewurmd.

U komt er niet meer uit. Zelfs wij, eertijds intelligente deskundigen, zitten muurvast.

Elke staatsburger tracht zo weinig mogelijk belasting te betalen. En rekent naar zich toe. Dat was zijn goed recht. Dat is uitgegroeid tot een nationale ondeugd.

Elke collecteur tracht zoveel mogelijk belasting te garen. En rekent dus van zich af. Dat was óók zijn goed recht. Maar dat is eveneens uitgegroeid tot een fiscale ondeugd.

Elke inspecteur beschouwt elke invuller van de aangifterebus tegenwoordig als een misdadiger.

Elke invuller moet dus eerst en vóór alles zijn blanke onschuld aantonen.

Zodra dit is geschied, reiken partijen elkaar de hand en gooien het op een accoordje..... neen, Hoogmogenden, zo was het eertijds. Maar zo is het niet meer.

Want tegenwoordig zitten wij over en weer in de puree, vermits over nóch weer uit deze oekasen wijs, diligent en terzake kundig kunnen worden.

Elke interpretatie van elk artikel leidt slechts tot kraakeel.

Elke aangifte blijft een puzzle.

Elke aanslag is een rechtse of linkse directe dwars door elke dekking heen, en zo al geen dadelijke knock-out dan toch een zodanige opdoffer dat beklagde onherroepelijk op punten verliest.

Elke controle en elke steekproef veroorzaakt slechts heibel en onmin.

Elke belastingadviseur raakt klem.

Elke administrateur in het bedrijfsleven raakt ook klem.

Elke inspecteur worstelt met bodemloze achterstanden en wordt zenuwziek.

En elke belastingplichtige, zich zettende tot nauwkeurige invulling van DIT aangiftetiljet, zegt, denkt en doet dingen, die hij tegenover gezin, gemeenschap en Kerk onmogelijk verantwoord kan.

Dit, Excellenties, is het verschrikkelijke gevolg van ongebreidelde hebzucht steunende op ongebreidelde bureaucratie.

Dit, Hoogedelgestrengen, bevordert slechts geldsmijterij, ambtenarij en bedriegerij, en het vermoordt bedrijfsleven, ondernemingslust, spaarzin en redelijk fatsoen.

Derhalve, Hoogmogenden, zitten wij allen zoals wij nog nooit hebben gezeten — muurvast in het moeras der belastingen.

Zelfs wij, uw ambtshalve betrouwbare en intelligente deskundigen, geven het op en gooien er maar met de muts naar. Dus gooit de fiscale tegenpartij terug. En vraag niet hoe en waarmee..... Uw professor Lieftinck is ontgenezeglijk een knap en achtenswaardig man. Maar inzake belastingen en belastingwetten kan hij ons overigens met verschuldigde eerbied, gestolen worden!

Hoe lang nog, Hoogmogenden.....?

Schande!

Drie vertegenwoordigsters van de Gemeenschappelijke Actie van Nederlandse Vrouwen hadden op 14 Augustus een onderhoud met de heer Neher, vertegenwoordiger van het Opperbestuur.

De heer Neher erkende te weten, dat Nederlanders gevangen worden gehouden en dat steeds meisjes ontvoerd en burgers vermoord worden.

Hij verklaarde, dat het militair apparaat meer dan voldoende is om eventueel deze personen te bevrijden.

Hij verklaarde echter ook het volgende:

„Maar wanneer de gevangenen niet vrijgelaten worden, zullen wij hen in geen geval gaan bevrijden; wij rukken niet op voor hen; wij willen hen liever opofferen om te voorkomen, dat veel meer vrouwen en kinderen vermoord worden”.

Hierop past geen enkel woord commentaar.

Maar deze verschrikkelijke, diep beschamende woorden, deze openlijke belijdenis van onze nationale schande door de vertegenwoordiger van het Opperbestuur, behoren als Memento te worden aangebracht in de vergaderzaal van onze Volksvertegenwoordiging.

Klacht uit het Noorden

Bij de opening van de tentoonstelling „Groningen 1948”, heeft de Commissaris der Koningin, de heer E. H. Ebels, gewezen op het feit, dat zijn provincie zich in zekere zin voelt achtergesteld.

Voor het Westen des lands, aldus de heer Ebels, heeft de neiging de belangrijkheid der randprovinciën te onderschatten, hetgeen volgens spreker helaas maar al te vaak in het beleid van onze centrale overheid tot uitdrukking komt.

De heer Ebels heeft deze klacht met verschillende feiten gestaafd. Zo wees hij o.m. op het feit, dat er in de provincie Groningen veel minder openbare werken tot stand zijn gebracht dan elders in het land. Hij wees hierbij op de merkwaardige omstandigheid, dat Groningen, met haar belangrijke handel en industrie, de enige provincie vorat, waar geen enkel Rijkskanaal aanwezig is. Zo gaf spreker nog meer voorbeelden van een achterstand die vooral tot uiting komt op het gebied van het verkeer, zowel te water als te land.

Het lijkt ons gewenst, dat de regering spoedig bewijst gehoor voor deze klachten te hebben. Immers, uit de feiten waarmede de heer Ebels zijn bezwaren staaft, blijkt zeer duidelijk, dat hij deze klachten niet uitsprak op grond van een provinciaal chauvinisme. Integendeel, zij werden geuit in het belang van geheel ons land en volk.

Wij wezen er reeds eerder in een ander verband op, dat de nieuwe bewindsman van Verkeer en Waterstaat een moeilijke en zeer omvangrijke taak wacht. Duidelijk blijkt, dat ook in het hoge Noorden nog veel belangrijk werk te verrichten valt.

Het door de heer Ebels aangesneden vraagstuk heeft echter ook nog een geheel ander aspect, n.l. dat der eensgezindheid en saamhorigheid van ons volk. Indien er ten aanzien van onze randprovinciën — ook Limburg en Brabant beklagden zich eerder — inderdaad een Westelijke suprematie zou bestaan, dan dient hieraan zo spoedig mogelijk een einde te worden gemaakt. In een tijd als deze waarin eenheid zo zeer is gewenst, dient een klein gebied als Nederland in economisch opzicht geen tegenstellingen te vertonen.

Over industrialisatie

Een klacht die in aansluiting op het bovenstaande wel in het bijzonder onze aandacht heeft getrokken, werd door de heer Ebels in ongeveer de volgende woorden samengevat:

„Juist nu wij ons met onze beperkte middelen zo tot het uiterste inspannen om ons bedrijfsleven met goede kanalen te outillieren, heeft het ons diep teleurgesteld, dat wij nog steeds geen officiële toezegging van de regering hebben mogen ontvangen voor de ontworpen zijtakken van het Winschoterdiep naar ons veenkoloniaal industriegebied. Vooral ten aanzien van de zijtak naar Veendam-Wildervank is er ernstig periculum in mora. Wij hebben hier een uniek industriegebied met een bevolking waarin veel pit en ondernemingsgeest zit en die reeds enkele geslachten lang getoond heeft tot grote dingen in staat te zijn”.

„Juist nu iedereen ervan overtuigd is, dat uitbreiding der industrialisatie voor ons volk een kwestie van bestaan of niet-bestaan is, menen wij te mogen verwachten, dat de regering dit voor onze welvaart zo waardevol gebied niet zal laten verkwijnen, maar dat ze ook medewerkt het de gelegenheid te geven zich verder te ontplooiën”.

Deze woorden laten niets aan duidelijkheid te wensen over. Onze bevolking neemt steeds toe, terwijl de werkgelegenheid zich niet in verhouding uitbreidt. Daarom is een snelle industrialisatie dringend vereist. De regering mag in dit verband geen enkele kans voorbij laten gaan en zeker niet een kans die zich zelf met ongeduld aandient.

Inderdaad! Regeren is vooruitzien! Opdat de regering oog heeft voor de feiten!

Kloos
K I N D E R D I J K
Bruggen

U PEINST OVER EEN GESCHENK?

S. K. Citroen
HOFJUWELIER,
S GRAVENHAGE
HOOGSTRAAT 23 TELEFOON 11.17.57
GESCHENKEN IN ALLE PRIJZEN

sihi POMPEN
voor *Scheepvaart*
en *industrie*

Raadpleeg onze
technische dienst

Machinefabriek
C. MATERS C.V.
Beverwijk, Tel. 3141

N.V. Machinefabriek
IJZER-STAAL- EN,
METAALGIETERIJ

v.h. BAKKER & Co.
RIDDERKERK

L. Smit & Zoon
KINDERDIJK

Baggermateriaal
Zeesleepboten
Passagiersschepen
Machines
Motoren
Ketels

N.V. BOELE'S
Scheepswerven en Machinefabriek
BOLNES

Nieuwbouw en reparatie

Heineken's BIER

★ *Het meest getapt* ★

TUINARCHITECTUUR — BOOMKWEKERIJEN

Ontwerpen
Aanleggen
Onderhouden

GIJSB. VURENS
Ringvaartweg 98 - Rotterdam (O.) - Tel. 22114

BOLNES
Dieselmotoren
25—1400 P.K.

★

N.V. Machinefabriek
„Bolnes”
v.h. J. H. v. Cappellen
te Bolnes

N.V. Nederlandsche
Caoutchouc- en Gutta-
Perchafabriek

v.h. Bakker & Zn.
Ridderkerk

• Technische
rubberartikelen

ruim 300 jaar....

FABRICEREN WIJ VERVEN VOOR
BOUWVAKKEN EN INDUSTRIE

N.V. Heyme Vis & Zoonen
ZAANDAM - OPGERICHT 1643

Gedenkraam van
**Gebrandschilderd
GLAS IN LOOD**
voor Uw kantoor of woning.

Vraagt vrijblijvend
schets en prijsopgave

**Glaszaak
Koster N.V.**
Binnen Damsterdiep 13
Groningen

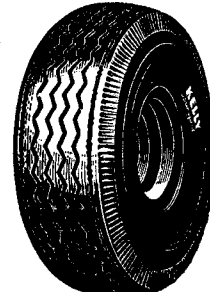
Fa. B. Cuperus Az.
Hessenweg 2
De Bilt

Vervaardigt drukwerk
op alle gebied.

Machinefabriek en scheepswerf
van
P. SMIT Jr. N.V.
ROTTERDAM

De administratie van „Vrij-
heid en Democratie” is tele-
fonisch bereikbaar onder num-
mer 5267 (K 3490).

Adverteert
in dit blad

KELLY
Springfield

Imp. N.V. Jac. Blom (Auto Supply Afd.)
Rotterdam — Filiaal Den Haag

In Indië naderende beslissingen

Republiek raakt in de macht der militante communisten

Het staat nu wel vast, dat wij in Indië zeer spoedig in een „beslissend stadium” komen. Eén van die „beslissende stadia”, waaraan de trieste historie van Indië de laatste drie jaar zo rijk was. Daar is dan altijd weer stagnatie op gevolgd. Nochtans brengen zij alle en zullen ook de thans te verwachten gebeurtenissen ons brengen tot een ontwikkeling, die wij nu nog kunnen beïnvloeden, maar die dan verder onherroepelijk is.

Indië dan bestaat, men weet het, thans uit twee delen:

Het ene deel, stukken van Java en Sumatra, vormt de Republiek Indonesië;

Het andere deel, eveneens bestaande uit delen van Java en Sumatra, maar dan verder alle eilanden van de gehele overige archipel omvattend, is bezig zich federatief te ontwikkelen.

Met dat ene deel, de Republiek, is op dit ogenblik alle contact verbroken. Alle onderhandelingen zijn gestaakt; verder overleg vindt thans niet plaats.

Met het andere deel zijn wij bezig snel de Verenigde Staten van Indonesië tot stand te brengen. Daartoe is dan nu formeel een wetsontwerp samengesteld, dat op dit ogenblik in Indië met de leidende figuren der deelstaten wordt besproken.

Echter:

zo eenvoudig en overzichtelijk als uit deze hoofdzaken zou blijken, is de Indische situatie geenszins. Inderdaad blijft de hoofdzak: dat wij aan de ene kant te doen hebben met het Republikeinse deel van Indië, hetwelk thans zijn vijandschap weer overholen doet blijken en anderzijds met alle overige delen van Indië, die bereid zijn samen een federatie te vormen en deze federatie in enig staatkundig verband met Nederland te verbinden.

Maar er zijn complicaties. Zij zijn zo belangrijk, dat men er zich terdege rekenschap van moet geven, om de Indische situatie te begrijpen.

Allereerst is er het feit, dat de regering te Djocja deze splitting van Indië in een republikeins en een federatief gedeelte natuurlijk niet erkent. Zoals Nederland praktisch, de facto, het bestaan van de Republiek erkend heeft, zo heeft de regering-Hatta-Soekarno praktisch het bestaan van althans enkele deelstaten, met name dat van Oost-Indonesië erkend. Maar niet formeel. En zelfs, wat bepaalde deelstaten betreft — Oost-Sumatra, Pasoendan, Madoera — in het geheel niet.

Duidelijker: de regering te Djocja wil van een federatief Indië eigenlijk niets weten. Zij wenst één Indië, ongedeeld en ondeelbaar. Zij heeft deze unitarische opvattingen ook nimmer verborgen; zij heeft zich tegen de stichting der deelstaten met eigen staatshoofden en regeringen voortdurend verzet. Dit verzet is nu eens harder, dan weer milder geweest; aanwezig was het altijd. De regering te Djocja heeft zich altijd de handen vrijgehouden om desgewenst formeel en officieel de wettigheid van het bestaan der deelstaten en daarmee natuurlijk ook de rechtsgeldigheid der

federatieve Verenigde Staten van Indonesië te kunnen ontkennen.

Weliswaar heeft Djocja zich vaak morrend neergelegd bij de realiteit; weliswaar zijn te Djocja zelfs ministers van deelstaten ontvangen, maar naar binnen en naar buiten pretendeert men bij voorkeur, dat de Republiek Indonesië toch eigenlijk het gehele gebied van Indië behoort te omvatten. Die pretentie houdt men ook jegens het buitenland nadrukkelijk vol; men tracht voortdurend met allerlei regeringen verdragen te sluiten en geeft dan voor, dat die geheel Indië in feite binden.

Dat is dus één complicatie: de Republiek wenst niet alleen geen deelstaat te zijn in de federatie welke thans gevormd wordt, zij verwerpt die federatie in haar geheel.

De andere complicatie is lastiger. Zij ligt in het feit, dat de Republiek metterdaad ook in verscheidene van de deelstaten aanhangers heeft. Er zijn, om concrete voorbeelden te geven, aanhangers van de Republiek in de deelstaat Oost-Indonesië, in de deelstaten van Borneo, in de deelstaat Pasoendan op Java.

Allereerst vindt men die aanhangers der Republiek onder de Javanen, die in de deelstaten wonen. Maar men vindt ze ook onder Makassaren, Maleiers en Soendanezen.

Deze republikeinse invloed in de deelstaten buiten de Republiek moet niet onderschat worden. Deze invloed is al bedenkelijk, omdat in verschillende regeringen van deelstaten republikeinse ministers zitting hebben, evenals in de vertegenwoordigende, hier en daar al „parlement” genoemde, lichamen.

Door het feit van die republikeinse aanhang in een aantal deelstaten (in sommige: véél aanhang, in andere vrijwel niets), kan van Djocja uit op beslissingen buiten het gebied der Republiek invloed worden uitgeoefend. Deze invloed stijgt en daalt, naarmate de positie der Republiek in die deelstaten als sterker of als zwakker wordt beoordeeld en ook dat oordeel varieert natuurlijk met de omstandigheden. Zodra men meent, dat de regering-Hatta-Soekarno hetzij tegenover het buitenland, hetzij tegenover Nederland, een versterking der republikeinse positie wist te bereiken, neemt de invloed in de deelstaten toe. Telkens, als de Republiek tegenslagen ondervindt, neemt haar invloed in de deelstaten weder af.

Daarbij komt dan nu de uitermate belangrijke factor van de radicalisering der republikeinse regering. Wij bespraken reeds: hoe de werkelijke macht in de Republiek niet door de regering-Hatta-Soekarno, maar door het „Volksfront” wordt uitgeoefend. Wij bespraken voorts: hoe in dit „Volksfront” socialistische en communistische partijen en vakbonden samengaan. Wij bespraken tenslotte: hoe, evenals bij ieder ander „Volksfront”, bij dit samengaan van communisten en socialistische partijen altijd weer de communisten de sterksten blijken. En wij meldde, hoe dit ook in Indië bleek, waar zo-juist de beruchte Moeso terugkeerde, door Soekarno ontvangen werd en openlijk tot het volk sprak en een program ontvouwde.

Welnu: thans is dan de onthulling gekomen.

De onthulling die leert, dat het communisme zich waarlijk niet tot

leider Alimin en zijn communistische partij beperkt en ook niet tot Moeso en allerlei andere ervaren communistenleiders, die de laatste tijd in Indië zijn teruggekeerd en die zich in de Republiek steeds virulenter laten gelden.

Neen: het communisme behoeft met die immigratie niet te volstaan. Het heeft al een sterke positie in de Republiek. Hoe sterk die is weten wij thans: Amir Sjarifoedin heeft het masker laten vallen. Deze leider van het Volksfront heeft thans zelf openlijk verklaard, dat hij communist is en dat hij al sinds 1938 altijd communist geweest is..... Tegelijk heeft hij zijn socialistische partijen en vakbonden een fusie laten aangaan met de communisten. Alleen Sjahrir's socialisten blijven daar voorshands nog buiten — verder zijn alle socialistische groeperingen in het communistisch verband opgegaan.

Het is natuurlijk uitermate nuttig, dat dit thans bekend geworden is. Wij weten nu, met wie wij te doen hebben. Dat wil zeggen: wij wisten dit al lang. Maar bepaalde kringen in Nederland wilden het niet weten. En het buitenland wist het werkelijk niet.

Waar wij in de Republiek mee te doen hebben — dat is met een agressief, behendig geleid, anti-Westers communisme.

Men had dit natuurlijk al lang kunnen weten. Men had ook kunnen weten, dat er natuurlijk nimmer van overeenstemming sprake kon zijn met een Republiek, zo-lang daar de thans formeel verbonden socialistische en communisten de baas waren. Men kon ook weten, dat de terreur, welke sinds maanden bijvoorbeeld in West-Java ontketend wordt, geen toeval is. Men wist dit ook, te Batavia. Men weet daar nauwkeurig, dat de aanslagen op welgezinde Indonesiërs, de overvallen op vreedzame dorpen, de sabotage aan wegen en bruggen en de ontsporingen van treinen niet zo maar het werk zijn van loslopende terroristen. Men weet, dat daar ergens een leidende hand verscholen is.

Maar de wereld wist het niet.

Zij kan het nu weten.

Amir Sjarifoedin belijdt zich communist. Amir Sjarifoedin is de leider van het „Volksfront”. Amir Sjarifoedin was de minister-president der Republiek, die namens de Republiek de „Renville”-overeenkomst ondertekende.....

Men begripte, wat dit betekent.

Deze in Januari met veel tam-tam en fanfares plechtig ondertekende overeenkomst, met haar wapenstilstandsvoorwaarden, met haar twaalf artikelen en haar zes additionele artikelen, deze overeenkomst welke het uitgangspunt zou zijn voor de Commissie van Goede Diensten om de Republiek, het overige Indië en de Nederlanders tot elkaar te brengen — dit „verdrag” werd namens de Republiek getekend door een man, die thans erkend sinds jaren heimelijk communist te zijn en die thans openlijk verklaart, dat Indonesië alleen van Moskou alle heil heeft te verwachten.....

Men begripte, herhalen wij, wat dit betekent.....

Men zorge, als straks beslissingen genomen moeten worden, dat niet alleen Nederland, maar ook geheel Indië, en gans het buitenland, begrijpen wat dit betekent.....

d. K.

WIJ JONGEREN VRAGEN

Naar aanleiding van het artikelje „Moeilijk probleem” in „Vrijheid en Democratie” van 6 Aug., ben ik zo vrij het volgende onder de aandacht van de lezers te brengen.

Het stukje handelde over 't probleem dat zoveel Nederlanders niets of heel weinig van ons staatsbestel afweten en wat in deze tijd nog erger is, niet eens wisten waar deze verkiezingen om gingen.

Ik zelf deed dit jaar voor het eerst aan de verkiezingen mede en dank zij het feit dat ik vroeger lid ben geweest van de „V.D.J.O.”, de jongerenorganisatie van de V.D.B., was ik volkomen op de hoogte van wat er zich in het politieke leven afspeelde. Maar hoe vele jongeren wisten hier niets van en liepen maar met de massa mee? en brachten hun stem uit op een partij, waarop ze niet gestemd zouden hebben, als ze precies hadden geweten wat deze partij voorstond. Wellicht hadden ze ook op Mr. Oud gestemd, als wij ons programma en onze beginselen aan de jongeren hadden kunnen duidelijk maken. Maar helaas, onze partij voor Vrijheid en Democratie bezit nog geen jongerenorganisatie.

Indien wij een goede kern van jongeren willen bezitten, die later de taak van onze ouderen zal kunnen overnemen, moeten we nu zeker beginnen met het stichten van een jongerenorganisatie.

Ik roep U nu al toe: Over 2 jaar hebben we weer verkiezingen! Weer een grote groep jongeren schaaft zich onder het kiezerscorps! Wat zullen ze stemmen? Ze weten het voor het overgroot gedeelte niet. Aan de partij is nu de taak de jongeren een organisatie te geven, waarin ze zich zelf, met behulp van ouderen, opvoeden tot politiek-rijpe mensen. Wij jongeren vragen er om!

C. A. v. d. HAAR.

Met veel genoegen hebben wij dit stuk geplaatst. Inderdaad is het nodig, dat op korte termijn een jongerenorganisatie tot stand komt. Onze ervaring is, dat voor onze beginselen grote belangstelling bestaat onder de jeugd.

Wij weten echter ook, dat reeds zeer veel voorbereidende arbeid voor het oprichten van een jongerenorganisatie is verricht door een commissie, waarin mensen zitting hadden, die vroeger zelf in de jongerenorganisaties werkzaam zijn geweest.

Met spoed moet echter nu gehandeld worden, om de vele belangstellende jongeren op te vangen. Deze moeten hebben een organisatie, die door hen zelf wordt geleid, en waarin ze van de ouderen de voorlichting krijgen, die ze begeren.

De jeugdorganisatie moet de jeugd binden. Zij moet de jeugd iets geven. De jongeren moeten zich daar in de vriendenkring weten, maar tevens in een gezelschap, waarin zij de nodige kennis opdoen voor hun staatkundige en maatschappelijke vorming.

Belangwekkend zou het zijn indien wij uit onze lezerskring over dit probleem het nodige te horen kunnen krijgen! Vooral van de jeugdige lezers. Schrijft ons, wij staan aan Uw zijde. K.

Crisis der democratie

Gebrek aan zelfucht en offervaardigheid

Het Franse kabinet is door buiten-parlementaire actie omvergeworpen. Het zijn de vakbonden geweest, die door de invloed, die zij op verscheidene ministers oefenen, dezen ertoe gekregen hebben de steun, die zij de economische „dictator” Reynaud toegezegd hadden, te onttrekken. En het zijn weer de socialistische geweest, die, omdat zij het nauwste luisterden naar de stem van de vakbonden, de val van dit kabinet direct veroorzaakt hebben en op wier schouders dus een grote mate van verantwoordelijkheid voor deze crisis moet worden gelegd — een crisis, welke betekenis verre uitgaat boven die van een gewone kabinetscrisis. In Frankrijk spreekt men van een „crise du régime”, de crisis van de parlementaire democratie.

Deze crisis is echter te diep dan dat men de verantwoordelijkheid ervoor voor de deur van één partij kan leggen. De intrinsieke zwakheid van de democratie heeft zich geopenbaard. De partijen hebben niet anders gehandeld dan van hen verwacht kon worden, niet anders dan hun politieke plicht is. Kan men het de socialistische kwalijk nemen, dat zij niet onvoorwaardelijk hun medewerking hebben verleend aan een man, die een economische practijk toepaste, welke radicaal in strijd was met hun theorieën? Men kan hun hun theorieën kwalijk nemen, maar dat doet men partijen nu eenmaal niet, zolang zij de regelen van het democratische spel blijven gehoorzamen.

Wel kan de socialistische aangewreven worden, dat zij, Reynauds theorieën kennende, zich destijds toch bereid gevonden hebben in het door hem beheerste kabinet zitting te nemen. Inderdaad hebben zij hier niet de moed gehad om de consequenties van hun politieke overtuiging te dragen. Deze consequenties zouden zijn geweest, dat zij in de politieke wildernis — in de oppositie — zouden zijn gedreven, waar zij al gauw door de minder scrupuleuze communisten opgeslokt zouden zijn. Deze gang van zaken konden zich de andere partijen trouwens ook niet veroorloven. Indien de socialistische in de oppositie zouden gaan, zou dit aan de ene kant betekenen, dat thans de gehele arbeidersklasse en een groot deel van de ambtenaren tegen de regering zouden zijn, en aan de andere kant, dat voor het verlies van de socialistische stemmen de steun van rechts-extremistische groepen gezocht zou moeten worden. De socialistische bevonden zich dus, hoe zwak zij feitelijk ook zijn, in een politiek vrij sterke positie. In het parlementaire spel is het niet meer dan voor de hand liggend, dat zij daarvoor gebruik gemaakt hebben.

Helaas is de ernst van de toestand thans zo groot, dat de regelen van het parlementaire spel te kort schieten. Zo gezien, zijn de socialistische ook te kort geschoten. Zij hebben de verantwoordelijkheid tegenover hun partij vóór hun verantwoordelijkheid tegenover hun land laten gaan. Het landsbelang eiste thans meer dan ooit een stabiele regering; het partijbelang eiste, dat een bepaalde theorie in practijk zou worden gebracht en dat in het bijzonder de belangen van één bepaalde klasse behartigd zouden worden. Kan men ooit eisen van een partij, dat zij meer dan een partij zij?

Tot dusver kan men zeggen, dat de socialistische, zij mogen zich dan anti-nationaal gedragen hebben, zich tenminste niet schuldig hebben gemaakt aan anti-parlementaire handelingen. Zij waren formeel volkomen in hun recht, toen zij hun verdere steun aan Reynaud onthielden. Wat de kwestie echter bijzonder ernstig maakt, is, dat zij in dit geval het werktuig waren van een buiten-parlementaire oppositie. De vakbonden blijken een kracht te zijn, zonder welke medewerking geen regering blijkt te kunnen regeren. Elk regeringsprogramma — of het nu socialistisch of liberaal getint is — staat en valt met het productievermogen van het Franse volk. Indien de arbeiders weigeren harder te werken, omdat hun lonen te laag zijn, en de boeren houden hun productie in, omdat zij geen vertrouwen hebben in het geld, dat zij ervoor in

de plaats krijgen, dan bevindt de economie van het land zich in een langzaam dalende spiraal, die tot dusver min of meer gecamoufleerd is kunnen worden door Amerikaanse leningen.

Ergens moet er begonnen worden. Het enige kapitaal, dat het Franse volk nog heeft, ligt in het arbeidsvermogen. Hier moet op geteerd worden. Maar de arbeiders en de boeren doen niet voor niets en waaruit moet dan hun arbeid betaald worden, zolang deze zich zelf niet betaalt? De Amerikaanse vrijgevigheid is geen basis, waarop men een economie bouwt. Eens zal daar een eind aan komen. Wat eigenlijk nodig is, is, dat er harder gewerkt wordt dan er verdiend wordt, zodat er uit het verschil dingen gekocht kunnen worden, die anders uit een lening zouden zijn betaald.

Reynauds plan was op een dergelijke offervaardigheid gebaseerd. Hij zag, dat, als Frankrijk zichzelf zou kunnen voeden, er deviezen zouden vrij komen voor de aankoop van kapitaalgoederen, nodig om Frankrijks industriële productievermogen op te voeren. Daarom wilde hij beginnen met het zwaartepunt te leggen, op Frankrijks agrarische productie. Het moest de boeren aantrekkelijk gemaakt worden zoveel mogelijk producten op de markt te brengen. De prijzen van deze producten werden dus verhoogd. Het gevolg was echter, dat de stadsbevolking nog minder waar kreeg voor haar geld dan tevoren. De lonen wilde Reynaud niet verhogen, omdat dit een verhoging van de industriële producten tengevolge zou hebben, die de aan de boeren verleende prijsverhoging weer illusoir zou maken. Hij speculeerde dus op de bereidwilligheid van de arbeiders om zich nieuwe tijdelijke offers te getroosten. Indien de arbeiders een tijd lang zich koest hielden, dan zou — zo hoopte hij — het effect van zijn agrarische politiek op den duur zijn, dat er zoveel producten op de

markt kwamen, dat zij in prijs zouden dalen, zodat de arbeiders weer meer voor hun loon zouden kunnen aanschaffen en zelfs geprikkeld zouden worden tot harder werken, teneinde meer te kunnen verdienen, teneinde meer te kunnen kopen.

* *

Hoe logisch Reynauds plan ook was, hij rekende buiten verschillende waarden. De boeren bleken geen vertrouwen te hebben gekregen in de franc, hoewel hun thans meer francs voor hun waar werd geboden. Het gebrek aan goederen, die zij voor hun francs zouden willen kopen, was ook geenszins eensklaps opgeheven. Aan de andere kant was het een falikante psychologische misrekening om te geloven, dat de arbeiders geneigd zouden zijn om terwille van de boeren, die sinds 1940 toch al grof verdiend hadden, staaltjes van zelfucht en offervaardigheid af te geven. Met een zekere bewonderende jalouzie sprak Reynaud over Engeland. Inderdaad, daar is de zelfucht groter, maar daar is ook geen communistische partij, die het gros der arbeiders in haar ban heeft.

Van de communistische vakbond, de C.G.T., zal Reynaud wel niet verwacht hebben, dat hij zijn arbeiders zou aansporen om harder te werken. Maar ook de niet-communistische bonden, de socialistische en de katholieke, voelden daar weinig voor. Zij wisten, dat hun arbeiders daar niet voor te vinden zouden zijn, en uit vrees, dat zij hun greep op hun arbeiders zouden verliezen, gingen zij tot een ongeorganiseerde eenheid van actie met de C.G.T. over. Dit bracht hun bondgenoten in het kabinet, de socialistische en katholieke ministers, in een lastig parket. Het slot is bekend: de ministers kozen de partij van de arbeiders.

Zijn die ministers, die Reynauds experiment hebben doen mistukken, dus schuld aan alles? Als men bedenkt, dat, zouden zij loyaal gebleven zijn tegenover Reynaud, aan wie zij uitgebreide volmachten hadden verleend, de gezindheid van de arbeiders er niet beter door geworden zou zijn en het kabinet geenszins de moeilijkheden met de arbeidersklasse, van welke werklust de welvaart van het land afhankelijk is, bespaard zouden zijn, dan ziet men, dat die schuld betrekkelijk is. Maar dan ziet men meteen, dat het probleem veel dieper ligt dan het politieke vlak. Het bestaan der democratie is in de waagschaal. De vraag wordt gesteld, of de democratie levensvatbaar is in een onwelverend land, waarvan de bewoners niet zijn opgevoed in de deugd der zelfucht?

GEEN PECCAVI

Een paar maanden geleden verscheen in het Weekblad „de Ingenieur”, off. orgaan van het Kon. Inst. v. Ingenieurs, van de hand van Ir. Elion, een serie uiterst belangrijke artikelen waarin op vernietigende wijze het beleid van het Departement voor Wederopbouw werd beoordeeld.

In het nummer van 31 Juli van Elseviers Weekblad wijde de heer Ingwersen een artikel aan bovengenoemd vak-kundige publicatie.

Op 3 Aug. bevatte de Ned. dagbladders een met dikke letters aangekondigde mededeling, dat ingaande 1 Sept. a.s. de maximumprijs voor nieuwe woningbouw met f 2.50 per M². verlaagd zal worden en werd den volke per radio (Rubriek van de Wederopbouw) door een mijnheer met een onweluidend plat accent

lit besluit toegelicht op een wyze, waaruit een niet-deskundige zonder twijfel moet opmaken, dat de dienst van Wederopbouw, dank zij een geweldige krachtsinspanning er in geslaagd is de voortreffelijke behartiging van die Wederopbouw verder te volmaken.

De dienst van Wederopbouw komt niet met een „Peccavi” — neen, hij volgt het helaas bekende systeem, dat elke handeling van overheidswege moet gebruikt worden ter verheerlijking van Partij en Staat.

Het siert de Minister van Wederopbouw, dat hij lering getrokken heeft uit de adviezen van de heer Elion, maar het is bedenkelijk, dat hij een vorm heeft gekozen, waarmee hij zijn terugkeer op 't goede pad weder heeft bedorven. J. C. I.

STALEN MEUBELEN
„GISO"-LAMPEN

Ernstige waarschuwing

In de algemene vergadering van aandeelhouders der Lever Brothers en Unilever N.V., heeft de heer Paul Rijkens, voorzitter van de raad van bestuur, nog eens een vurig pleidooi gehouden voor de berekening van de winst in ons bedrijfsleven op basis van de vervangingswaarde. Indien wij zouden volstaan met onze normale afschrijvingen, aldus de heer Rijkens, dan zouden wij tot dit bedrag te kort schieten in onze plicht tot instandhouding van de duurzame productiemiddelen, die nodig zijn om ons bedrijf in zijn huidige omvang voort te zetten. Er dient voor te worden gezorgd, dat de nieuwe besparingen economisch zo juist mogelijk worden gebruikt en met name niet worden gebruikt om tekorten aan te vullen, die zijn ontstaan doordat men heeft nagelaten het bestaande vermogen in stand te houden. Anders verdwijnt ons nationale vermogen langzamerhand in de lopende uitgaven. Dit zou betekenen, dat het onmogelijk zou zijn onze levensstandaard te verhogen, of zelfs maar op het tegenwoordige niveau te handhaven. Daarom kan ook van algemeen maatschappelijk standpunt niet genoeg de nadruk worden gelegd op het belang van de instandhouding van het vermogen der industrie. De heer Rijkens vervolgde zijn rede o.m. als volgt: De instandhouding van het in duurzame productiemiddelen belegde vermogen is in de eerste plaats een vraagstuk voor de industrie zelf. Het is evenzeer van belang dat de regeringen een juist begrip hebben van dit vraagstuk. Volgens de traditionele methode van boekhouding, waarop de dienst van de prijsbeheersing zich bij zijn berekeningen baseert, hebben wij in ons bedrijf hier te lande winst behaald. Deze winst is echter nagenoeg geheel fictief. Wanneer wij onze bedrijfsresultaten op juiste wijze berekenen en daarbij de voor de instandhouding van het vermogen vereiste voorzieningen treffen, dan verdwijnt zij bijna geheel.

Even ernstig noemde de heer Rijkens het feit, dat de regeringen nog niet tot het inzicht zijn gekomen, dat bij de belastingheffing de op een juiste grondslag berekende afschrijving in mindering van de belastbare winst dient te worden gebracht.

Het is gebiedend noodzakelijk, aldus de heer Rijkens, dat in het belang van alle lagen der bevolking hier te lande wordt overgegaan tot heffing van belasting op de grondslag van de vervangingswaarde. Dit zal geen onoverkomelijke administratieve moeilijkheden meebrengen, terwijl de industrie daardoor in staat zal worden gesteld op de duur haar bestaande capaciteit te handhaven. Indien deze fiscale hervorming niet tot stand komt, zal de gemeenschap langzamerhand haar vermogen intren, waarvan al haar leden de noodlottige gevolgen zullen hebben te dragen.

Tot zover de heer Rijkens. Wij meenden er goed aan te doen het belangrijkste deel van deze rede vrij uitvoerig weer te geven, omdat deze ernstige waarschuwing geldt voor ons gehele nationale bedrijfsleven.

Nader commentaar op dit glasheldere betoog lijkt ons overbodig. Het is slechts te hopen, dat men het boven aangesneden probleem vooral in de kringen der werknemers breed ziet. Het gaat hier tenslotte weer eens om een algemeen belang en niet om een groepsbelang, gelijk men van werknemerszijde vaak wil doen voorkomen.

HET ZIJN VOORAL DE JONGEREN

De Beneluxjes wensen contact

!

Het is van grote betekenis, dat gewag gemaakt kan worden van deze berichten. Immers, het grote publiek begon langzamerhand te twifelen aan het succes der Benelux-gedachte. In België en Nederland rees bij velen ongerustheid: In België wachtte men op de Nederlandse toeristen en in Nederland zagen duizenden uit naar een regeling, die het mogelijk maken zou een paar dagen zijn vacantie door te brengen bij de Zuiderburen.

Natuurlijk ontgaan de man in de straat de grote moeilijkheden, welke er nog altijd bestaan op het terrein van het betalingsverkeer. De gewone man heeft weinig begrip van deviezen-problemen en het bevreemdt hem, dat men wel deviezen kan krijgen voor een reis naar Zwitserland maar niet voor een verblijf van enkele dagen in België, dat hij per fiets kan bereiken. Het schijnt ondertussen, dat voor een aantal vacantie-gangers de mogelijkheid voor 'n verblijf in België groter geworden is, al moet anderzijds worden opgemerkt, dat de afgekondigde regeling voor velen wel wat te laat kwam.

Maar hoe dan ook, uit alles blijkt, dat in Nederland en België het verlangen naar opheffing van de belemmeringen, die een wederzijds toeristisch verkeer nog in de weg staan, zeer groot is.

* *

Het zijn vooral de jongeren, die verlangend uitzien naar opheffing van die belemmeringen. En dit is verklaarbaar. Voor de jeugd boven 14 jaar is een trektocht door België en Luxemburg het grootst denkbare vacantiegenot. Het is meestentijds hun eerste buitenlandse reis, waarbij ze met hun moedertaal nagenoeg overal terecht kunnen en tegelijkertijd hun mondje school-Frans kunnen spuien.

Voor de oorlog ging er in de maanden Juli-Augustus een stroom Nederlandse trekkers en treksters over de Belgische grens; in Brugge, Gent, Antwerpen, Brussel, Luik, Dinant en de Ardennen wemelde het van jongeren en meisjes uit Nederland. Overal op de wegen zag men de grote Hollandse fietsen met hun „witte staart" en hoog stuur, terwijl in de dalen der heuvels en bergen rond Namen, Dinant, Han, enz., talrijke kampeertenten stonden met het Nederlandse vlaggetje als kenteken.

Hoewel in mindere mate, begon ook van België uit de jeugd naar het Noorden te trekken. Na de tweede wereldoorlog heeft de Belgische jeugd de weg naar Nederland gevonden. Veel heeft daartoe bijgedragen het lager prijsniveau in ons land, waardoor het voor de jongelui met een kleine beurs toch mogelijk was een week buiten de grenzen door te brengen. Er is echter nog een tweede reden voor dit toenemende bezoek van jongeren uit België en Luxemburg aan Nederland. Wij beschikken in ons land over een instituut, waar de Belgen ons om benijden, nl. de Jeugdherberg. Nog dezer dagen in Bel-

Het heeft bij de vele ijverars voor een nauwere samenwerking tussen de Benelux-landen grote voldoening gewekt, dat in de regeringsverklaring van het nieuwe Kabinet in bijzondere mate aandacht geschonken is aan het verwezenlijken van de economische unie met België en Luxemburg, welke, zo wordt gezegd, de regering van zeer groot gewicht acht voor de toekomst van de drie landen.

Er is nog een tweede reden tot verheuging. De parlementaire redacteur van Het Algemeen Handelsblad heeft in zijn artikel: „PERSPECTIEVEN BUITENLANDS BELEID" (dd. 9-8-1948) een overzicht gegeven van de opvattingen, waarvan de nieuwe bewindsman als Eerste Kamerlid blijk gaf. We vestigen dan de aandacht op deze twee uitspraken: „De buitenlandse dienst moet een afspiegeling zijn van het maatschappelijk leven in Nederland. Dat wordt bereikt door op voorname posten in deze dienst Nederlanders van erkende bekwaamheid, die in hun maatschappelijke loopbaan veel met het buitenland in aanraking geweest zijn te plaatsen.

Hij (Mr. Stikker) juichte het toe, dat de activiteit op het punt der regelingen van het probleem West-Duitsland in NAUWE SAMENWERKING MET BELGIË EN LUXEMBURG BETOOND WERD."

De nieuwe bewindsman blijkt intussen reeds contact te hebben opgenomen met de minister van buitenlandse handel van België. In Brussel is medegedeeld, dat waarschijnlijk in September een nieuwe kabinets-byeenkomst van de Benelux-landen gehouden zal worden.

gië vertoevende, spraken wij verscheidene studenten en jongeren, die het vorige jaar een trektocht door Nederland gemaakt hadden en juist terug waren van een dergelijke tocht door Frankrijk en Zwitserland. Unaniem waren deze jongelui van oordeel, dat nergens de jeugdherbergen zo goed ingericht waren als in Nederland. Vol lof spraken zij over de netheid, de prettige ontvangst en de goede verzorging in de Nederlandse jeugdherbergen. Een student uit Leuven, die in 1947 een rondreis langs de Nederlandse jeugdherbergen maakte en daarbij vertoefde in Limburg, Gelderland, Overijssel, Drente, Friesland, Noord-Holland en Zuid-Holland, vertelde ons, dat hij verrukt was van Nederland. Overal was hij prettig ontvangen; ieder was bereid hem voort te helpen en het leven in de jeugdherbergen, die hij bezocht, was buitengewoon aangenaam voor hem geweest.

Het stemt tot voldoening als men zó de Belgische jeugd over Nederland hoort spreken!

Wij geven gaarne toe, dat een verwezenlijking van de economische unie voor de toekomst van de drie landen van het allergrootste belang is, we beseffen volkomen, dat de economische bloei onmiddellijk van invloed zijn zal op de andere levensgebieden, maar wij willen anderzijds met nadruk er op wijzen, dat het voor de nauwe samenwerking der Beneluxlanden — en eigenlijk voor die van alle landen in de wereld — van enorme betekenis is, dat er bij de volken wederzijdse belangstelling ontstaat voor het gehele maatschappelijk leven in de landen, voor de cultuur, de sociale problemen en hoe die opgelost worden, enz. enz.

* *

Een hechte samenwerking tussen de volken zal ontstaan, wanneer de jeugd der landen elkaar beter leert kennen. In de huidige maatschappij is het trekken en reizen van de jongeren enorm toegenomen. We zien dit in Nederland, waar jaarlijks in de maanden Juni-Juli-Augustus en September duizenden jongens en meisjes de wegen bevolken, waar overal de kampeercentra gevuld zijn met kamperende jeugd, we zien het ook in België, waar vooral na de tweede wereldoorlog het kamperen door de jongeren is toegenomen. Het is opmerkelijk, dat de Belgische jeugd steeds meer de natuur in trekt; de cafés trekken alleen de ouderen! Het maatschappelijk leven in België wijzigt zich in dit verband; we waren op diverse kermissen in Belgische steden en dorpen en het viel ons op, hoe weinig jongeren zich onder de kermisgangers bewogen. Op onze vraag aan Belgen, die zich op maatschappelijk terrein bewogen, of onze mening juist was, kregen we ten antwoord, dat er inderdaad bij de Belgische jongeren een verlegging van het accent waarneembaar is. Een vereniging van Belgische Na-

tuurvrienden, die zich voornamelijk bezighoudt met het toerisme, breidde in een jaar tijd met duizenden leden uit! Men heeft in Nederland lang de gedachte gehad, dat de Belgische jeugd zich alleen maar interesseert voor sport, in het bijzonder de wielersport. Inderdaad is zulks ook nu nog het geval, maar het neemt niet weg, dat in de laatste jaren de belangstelling voor het culturele leven bij de Belgische jeugd is toegenomen. Het aantal studerende neemt enorm toe; we vernamen dat in Leuven het aantal studenten reeds verdubbelde en de 10.000 nadert! Voor ons land is het van grote betekenis, dat de Belgische en Luxemburgse jeugd grote belangstelling begint te krijgen voor het culturele leven ten onzent.

Er is grote vraag naar Nederlandse boeken; men informeert naar de studiemogelijkheden, de inrichting van ons onderwijs en stelt uitermate veel belangstelling in hetgeen wij op cultureel terrein bereiken en bezitten. Nederland moet dit alles toejuichen en Regering en volk mogen er van doordrongen zijn, dat verruiming van de mogelijkheden om de Belgische en Luxemburgse jeugd kennis te doen nemen van ons maatschappelijk leven, van niet te onderschatten betekenis zijn voor de verdieping der Benelux-idee.

* *

Wat doen wij in Nederland op dit terrein?

Het moge ons vergund zijn op één enkel punt de aandacht te vestigen. Het „Comité van Belgisch-Nederlands-Luxemburgse Samenwerking", in het leven geroepen met het doel de culturele, sociale en economische banden tussen de drie staten nauwer aan te halen, richtte een afdeling in voor de bevordering van de onderlinge correspondentie der jeugd van de drie landen. Ons werd de leiding van deze afdeling opgedragen en wij prijzen ons gelukkig te kunnen mededelen, dat zowel in Nederland als in België de belangstelling bij de jongeren voor de onderlinge briefwisseling enorm groot is. Na het bekend worden van deze instelling kregen wij in enkele weken meer dan tweeduizend verzoeken om correspondentie-adressen in België-Luxemburg te verwerken. Dank zij de medewerking van het Departement van O., K. en W. in Nederland, was het mogelijk alle scholen voor U.L.O. M.O. en V.H.O. op de hoogte te stellen van de bedoeling dezer instelling.

De Vereniging voor Internationaal Jeugdverkeer in Leiden en de instelling „De Belgische Jeugd in het Buitenland" te Brussel, belastten zich met de reëling. Het aantal aanvragen werd echter zo overstelpend groot, dat de afwerking geruime tijd vorderde. Na de eerste ronde werd vorige jaar opnieuw de gelegenheid geboden tot het aanvragen van een contact-adres. De „Vara", verleende, evenals de vorige maal, haar medewerking en de oogst van de tweede

actie overtrof die van de eerste; niet minder dan drie duizend vijf honderd brieven stroomden in enkele dagen bij ons binnen! Nog steeds houdt deze stroom aan en nog steeds wordt in Leiden en Brussel al het mogelijke gedaan om aan de duizenden verzoeken tegemoet te komen.

Uit dit alles blijkt onomstotelijk het grote verlangen van de jeugd in de drie landen om met elkaar in contact te komen.

Intussen zijn honderden en honderden jongens en meisjes hun briefwisseling begonnen, zullen vermoedelijk reeds velen onderling „uitgewisseld" hebben. (Aardig is te vermelden, dat wij tijdens ons laatste bezoek aan een Belgisch stadje een Nederlands meisje ontmoetten, dat op bezoek was bij haar Belgische pen-vriendin!)

* * *

Wij behoeven hier niet uiteen te zetten, welk een betekenis dit alles heeft voor de totstandkoming van de nauwere samenwerking der Beneluxlanden. Maar naar onze mening kan op dit terrein nog veel meer gedaan worden. We denken bijvoorbeeld aan een nauwere samenwerking op onderwijsgebied. Verschillende plannen bestaan in dit verband. De hoop wordt gekoesterd, dat van de zijde der Nederlandse regering medewerking verkregen kan worden om de bestaande plannen ten uitvoer te leggen. Zoals hierboven opgemerkt: we hebben groot vertrouwen in dit opzicht. De regeringsverklaring, de steeds ondervonden medewerking van het Departement van Onderwijs, K. en W., de grote belangstelling in Nederland en België bij de jongeren, de medewerking van de Pers in Nederland en België, van de Radio-omroep, enz. enz., dit alles bewijst wel, hoe voor de bevordering van de nauwere samenwerking der drie landen op alle terrein goodwill gevonden wordt.

De internationale hemel is vol sombere wolken; het lijkt alsof voor verbroedering en internationale samenwerking de omstandigheden allerlechtst zijn, doch er is ruimte voor optimisme als we letten op hetgeen groeiende is in de lage landen, bij de partners der Benelux. Bekend is de uitspraak: Wie de jeugd heeft, heeft de toekomst. Welnu, zonder in een gemeenplaats te vervallen, durven we te verklaren, dat het succes der Belgisch, Luxemburgse en Nederlandse samenwerking in belangrijke mate mede afhankelijk is van de wyze waarop de drie landen in staat zullen zijn hun jeugd te betrekken bij dit werk.

VAN MOURIK.

De Volkskrant en De Waarheid

Het grootste aantal toeschouwers trok Chelsea—Middlesborough: 57.885 keer klikten de tourniquets op Stamford Bridge.

De dag zou voor de Engelse fans niet goed zijn geweest, zonder een verrassing van de allereerste rang: de cuphouster Manchester United werd door Derby County met 2—1 geslagen, nog wel op eigen terrein en voor 62.620 belangstellenden.

(Uit de Volkskrant van 23 Augustus 1948).

Volkskrant, pas op Uw telefon!

Over wederopbouw en nog iets

door

Amy Groskamp—ten Have

Wanneer wij spreken van wederopbouw dan denken wij meestal in de eerste plaats aan de wederopbouw van verwoeste gebieden, van puinruïnen van huizenbouw en voorziening in de bittere woningnood.

Maar wij denken ook aan de geestelijke wederopbouw, aan de morele herbewapening en de zeer grote moeilijkheden die hiermede samenhangen.

Wanneer wij denken aan de nood waaronder een groot deel onzer naoorlogse bevolking te lijden heeft, dan gaan onze gedachten onwillekeurig uit naar de onmaatschappelijken, de a-socialen die het in een welvarende geordende maatschappij al niet rooien kunnen en die onder de huidige bijzonder moeilijke omstandigheden een ernstig probleem vormen in welhaast iedere gemeente.

Over de huisvesting van deze bevolkingsgroepen vertelde ik U in een vorig artikel en ik beloofde U toen weldra iets te zullen vertellen van de D.U.W.-kampen, waar deze mensen zijn ondergebracht.

Mensen en kinderen en experimenten

Toen gedurende de bezetting de kuststrook moest worden geëvacueerd, moest er voor deze mensen een onderdak worden gezocht dieper het land in. Men kwam toen op het denkbeeld de ledige D.U.W. (Dienst Uitvoering Werken) kampen en het kamp Opbouw Dienst hiervoor in gereedheid te brengen.

De a-sociale en de zo-goed-als-a-sociale gezinnen werden hier ondergebracht. Gedurende de oorlog waren er alleen in Overijssel al tien van deze kampen (thans nog vier) terwijl in Drente, Brabant en in de buurt van Hilversum zich eveneens dergelijke kampen bevinden; tevens zijn er in Overijssel verschillende internaten voor jongens en meisjes, kinderen van getroffenen en a-sociale gezinnen.

De aanvraag om plaatsing geschiedt van gemeenteverge door de Burgemeester. Misschien komt bij iemand die tot dusver nog nimmer enige aandacht aan deze bevolkingsgroep heeft besteed de vraag op: waarom worden deze mensen die toch niets „gedaan” hebben in een kamp geplaatst?

Men gevoelt dan dit plaatsen in een kamp en onder toezicht als een soort straf, een vrijheidsberoving die onverdiend lijkt.

Maar, wanneer deze onmaatschappelijken in een gemeente wonen dan moeten zij ook onder streng toezicht wonen opdat zij tot behoorlijke burgers kunnen worden omgeschoold.

Over het algemeen zien de gezinnen die hiervoor in aanmerking komen — en daar zijn gezinnen bij die in krotwoningen en plaggehutten wonen — heel goed in dat deze overplaatsing volstrekt niet in hun nadeel is.

Immers: zij zijn verzekerd van een dak boven het hoofd. Voor de mannen worden werkobjecten gezocht, voor de kinderen zijn er scholen en clublessen, in de centrale keuken wordt voor allen gekookt terwijl het levensmiddelenpakket ook centraal wordt ingekocht.

Er is een kampcommandant die de opperste leiding heeft. Er is een kampbeheerder die de voeding verzorgt terwijl de kampverzorgsters toezicht uitoefenen op reinheid, orde-lijkheid en werktijver.

Heel wat voor hen

Het toezicht is streng en de mensen weten dat zij zich aan de kampreglementen hebben te houden, maar daartegenover staat dat zij een grote mate van vrijheid genieten en er zich zeer wel van bewust zijn dat toezicht niet alleen controle betekent maar tevens: hulp en steun. En voor de onmaatschappelijken, die onwettig en meestal verkeerd gericht in

het leven staan, voor wie de gewone problemen dubbel zo zwaar zijn omdat zij er niet tegenop kunnen wegens onvermogen, onverstand, laksheid, traagheid, onwetendheid en, onver-schilligheid, betekent hulp en steun niet minder dan: gerustheid.

Zij weten dat zij slechts bij hoge uitzondering als zij het werkelijk heel bont maken uit het kamp gezet zullen worden (dit is nog maar eenmaal voorgekomen) zij weten dat er steeds licht en water en onderdak en voedsel is en dat is heel wat voor diegenen die aan de zelfkant van het leven hebben geleefd en vaak het allernoodzakelijkste hebben ontbeerd.

Zij weten ook dat zij een deel van het verdiende geld moeten afstaan maar zij weten tevens dat zij over een ander deel van het verdiende geld zelf kunnen beschikken en dat als alles is betaald er verder geen zorgen zijn.

De mensen ontvangen niet alleen hun middagmaal uit de keuken maar tevens hun rantsoen brood, boter, suiker enz. Bij iedere broodmaaltijd wordt extra pap of soep verstrekt.

Van het gezinsinkomen hangt het bedrag af dat moet worden bijgedragen voor voeding en huisvesting.

Een man moet 80 cent per dag betalen, een vrouw 72 cent en een kind onder de 14 jaar 40 cent. Kinderen boven de veertien worden als volwassenen gerekend.

Van het loon der kinderen boven de veertien wordt 2/3 bij het gezinsinkomen gerekend. De rest en de kinderbijslag is vrij.

Een gezin met enige werkende kinderen heeft dus na aftrek van de verschuldigde kosten een behoorlijk bedrag vrij om zelf te besteden.

Onder de onmaatschappelijken komt het natuurlijk ook voor dat een man niet verkiest te werken. Blijft de uitgeoefende aandrang zonder enig resultaat en blijkt het gezin werk-onwillig, dan wordt alleen maar huisvesting verschaft en krijgt het betrokken gezin de bonnen (die anders met de distributiekaarten op het kantoor berusten) terug en moet men zelf voor de kost zorgen wat veel duurder uitkomt. Men wordt in zo'n geval van alle voordelen uitgesloten.

Door de mensen wordt dit als een straf beschouwd en meestal komt er dan aan de werk-onwilligheid gauw een einde.

Natuurlijk zijn er ook mannen die werkelijk niet kunnen werken om de een of andere reden. Dezulken krijgen behalve huisvesting ook de voeding en zelfs nog enig zakgeld. Maar men kan ervan verzekerd zijn dat dit zonder deugdelijk dokters attest niet gebeurt!

Wordt er tot uitwijzing van een gezin overgegaan dan komen de kinderen in een der internaten opdat zij

niet onschuldig zullen boeten voor de a-sociale instelling der ouders. Ook komt het voor dat de kinderen tijdelijk in een internaat worden ondergebracht als een of beide ouders wegens onbekwaamheid, vuilheid o.d. niet in staat wordt geacht de kinderen een behoorlijke verzorging te geven.

Verzorgsters zorgen

De kampverzorgsters bezoeken de gezinnen iedere dag en trachten zoveel mogelijk alle voorkomende moeilijkheden op te vangen en te regelen. Het behoort tot de taak van de sociale verzorgster om iedere dag na te kijken of het huis opgeruimd en schoon is, of de vloeren zijn gedweild, de bedden zijn opgemaakt, de kinderen gewassen en gekamd en de kasten in orde.

Elke week is er een baddag en een wasdag en het is verplicht om op wasdag te komen wassen en op baddag te komen baden.

De opvoedende bedoeling is de mensen onder dwang te gewennen aan orde, reinheid en arbeid opdat zij langzamerhand ook zonder dwang de goede gewoontes in ere zullen houden en niet meer in hun vroegere staat van vervuiling en luiheid terug zullen vallen.

Evenals in de woningcomplexen voor maatschappelijk onvolwaardigen in de steden is men ook hier van het idee uitgegaan dat er climax in de verschillende kampen moet zijn d.w.z. de mensen kunnen worden bevorderd naar een beter en mooier kamp met meer gemakken als zij getoond hebben dit waard te zijn.

Er moest dus een soort opschuif-systeem heersen waarbij als waar-schuiving de mogelijkheid dat een gezin dat in de oude slechte gewoontes terugvalt weer in een minder kamp teruggeplaatst kan worden.

Wanneer een gezin de verschillende stadia heeft doorlopen komt het in een eindkamp, waar de proef op de som wordt genomen doordat de gezinnen weer alles zelf moeten doen en geheel, op eigen benen moeten staan. Doorstaan zij deze proef dan kunnen zij in de maatschappij terugkeren.

Helaas moet deze opzet voorlopig schematisch blijven daar de woningnood het onmogelijk maakt de gereclasseerde gezinnen in de normale maatschappij onderdak te verlenen, zodat het opschuif-systeem eigenlijk is vastgelopen.

De a-sociale gezinnen uit de steden kunnen geen plaats krijgen in de kampen, omdat de gereclasseerde gezinnen daar blijven wegens woninggebrek.

De oorspronkelijke opzet ziet het kampleven als een doorgangsstadium, maar zeker niet als een permanente toestand.

Het is van harte te hopen dat aan deze ongewenste gang van zaken spoedig een einde komt.

Nog iets over de huisvesting

Het kamp Balderhaar dat ver buiten de kom van het dorp Hardenberg ergens op de heide ligt kan gelden als aanvangsstadium, dus als minst gunstige verblijfplaats.

De barakken waar de gezinnen wonen zijn enkelwandig en niet geheel wind en tochtvrij. Achter de barakken is een rij W.C.'s geplaatst terwijl een kraan op de binnenplaats in de waterbehoefte der bewoners moet voorzien. Dus geen W.C. en geen water in huis.

De gezinnen die hun intrek nemen in het kamp mogen het bruikbare huisraad dat zij bezitten medenemen. In de barakken vinden zij slechts het allernodigste: bedden, tafel, stoelen, kachel enz.

Het kamp de Boomhof te Gramsbergen is het mooiste kamp. Hier zijn de barakken dubbelwandig en zitten goed in de verf. Ook is er watertoevoer in ieder huis evenals een W.C.

De gezinnen, die hier wonen komen uit de steden of zijn overgeplaatst — bevorderd uit de minder mooie kampen.

De mogelijkheid bestaat altijd dat een gezin dat niet goed oppast weer naar een minder kamp teruggeplaatst wordt, hetgeen preventief werkt.

De woningen bestaan uit een huiskamer en een of twee slaapkamers.

In het kamp bevindt zich een ruim waslokaal waar ook warm water gehaald kan worden, voorts een groot aantal douche cellen, een schooltje voor fröbellen, een cantine waar clublessen worden gegeven en zelfs een verloskamer waar jonge moeders de rustdagen na de bevalling mogen doorbrengen. Het kamp ligt in de kom van de gemeente en een fraai plantsoen geeft er een vriendelijk aanzien aan.

Wanneer we horen dat bij het begin van deze opzet nog geen tien procent der kinderen naar school ging, dat schurft en luizen hooftij vierden en wij vernemen dat thans nagenoeg zonder uitzondering alle kinderen naar school gaan en dat hoofdrein en schurft tot de uitzonderingen behoren, dan gevoelen wij eerbied en bewondering voor de dappere mannen en vrouwen, die deze schone maar moeilijke taak van opheffing en reclasserings op zich hebben genomen.

Wanneer wij de ijver en het optimisme, de geschoolde bekwaamheid en de diepe menselijkheid zien waarmede hier wordt gewerkt — dan kunnen wij niet anders dan hartgrondig hopen dat spoedig, heel spoedig de omstandigheden zich zodanig mogen wijzigen, dat de heilzame en doeltreffende opzet van dit prachtige sociale werk daadwerkelijk kan worden verwezenlijkt.

Wel te merken!

De heer Schermerhorn: Mijnheer de Voorzitter! Het lijkt mij wel begrijpelijk, dat ook ondergetekende enigermate aan de verleiding bloot staat om in te gaan op veel van hetgeen in deze Hoge Vergadering is gezegd. Ook ondergetekende behoort tot die jonge en in dit geval jongste Kamerleden....

....Geen proces dus, dat a prioristisch absolute uitkomsten verschafft, al laat de heer Gerbrandy dat zo voorkomen en al schijnt het, dat men, naar ik met grote letters zeg, op een gashouder erg staan, deze opvatting met het begrip „ruggegraat” identificeert.

(Uit rede Prof. Schermerhorn, Handelingen Tweede Kamer 19 Aug 1948.)

Koninklijk appèl

De feestelijkheden zijn ten einde. Dagen lang heeft ons volk in al zijn geledingen zich gegeven aan de vreugden, die het hart verwarmd hebben. Alle partijchap was verdwenen en in ongedwongenheid hebben wij ons weer één kunnen gevoelen, allen deel van het volk, dat in grote ogenblikken steeds als een krachtige eenheid optreedt.

Gejubeld hebben wij bij de viering van het gouden regeringsjubileum van Koningin Wilhelmina, uitgelaten hebben wij Koningin Juliana begroet. Geen wanklank hebben wij gehoord. Het volk uitte zijn liefde en afhankelijkheid aan Oranje. Vast aaneen gesmeed gaan Koningin en volk voorwaarts, het onbekende tegemoet, tezamen pogen weder een nieuwe plaats voor ons Rijk in de zich snel wijzigende wereld in te nemen.

Uitgelatenheid was er veelal in de laatste weken. En wij hebben ons daarin verheugd, omdat zij de uitdrukking vormde van de waarlijke vreugde, die er in de harten der mensen was. Uitgelatenheid konden wij daarom waarderen. Temeer, omdat zij afgewisseld werd door ogenblikken van diepe ontroering en ernst, die door ons volk werden meegedeeld. Wij denken aan het moment van vorige Zaterdag, toen klokke twaalf uur Prinses Wilhelmina en Koningin Juliana op het balkon van het paleis op de Dam verschenen om mededeling te doen van de abdicatie en troonsbestijging, wij denken ook aan de ontroerende plechtigheid in de Nieuwe Kerk te Amsterdam ter gelegenheid van de eedsaflegging en de inhuldiging der nieuwe Koningin. Deze gebeurtenissen deden golven van ontroering door ons volk gaan, die toonden hoezeer medegeleefd werd met de twee vorstinnen, in wier leven deze dagen van zo overweldigende betekenis waren. Juist om dit medeleven konden wij de uitgelatenheid op andere ogenblikken te meer waarderen.

Hoezeer in brede lagen beseft werd wat de waarlijke betekenis was van hetgeen gebeurd is, is ons in het bijzonder in de laatste dagen duidelijk geworden. Van allerlei zijden is ons de verantwoordiging kenbaar gemaakt over het feit, dat op één der hoogtepunten van de bijeenkomst in de Nieuwe Kerk de radio-verslaggever blijkbaar de diepere zin van het gebeuren niet begrepen heeft. Op het ogenblik, dat de leden der Staten-Generaal aanvingen hoofd voor hoofd de plechtige verklaring te beëdiggen of te bevestigen, waarbij zij de nieuwe Koningin namens het Nederlandse volk inhuldigden, Hare onschendbaarheid en de rechten Harer Kroon verklaarden te zullen eer-

biedigen en voorts zwoeren „alles te zullen doen wat goede en getrouwe Staten-Generaal schuldig zijn te doen” — op dat ogenblik werd de uitzending uit de Kerk vervangen door muziek uit de radio. Voor de verslaggever was blijkbaar de entourage van hoge persoonlijkheden en prachtige costuums van meer betekenis dan de kern der bijeenkomst. Is dit teleurstellend, verheugend is anderzijds, dat zovelen het juist hebben gevoeld en de zin van dat plechtige ogenblik zeer wel hebben begrepen. In het bijzonder ook omdat zo groot besef heeft bestaan voor de werkelijke betekenis van het gebeuren, hebben wij ook ten volle vreugde kunnen scheppen in de uitgelaten stemming, die op andere momenten heerste.

De vorstelijke personen, om wie het al zich concentreerde hebben met diepe ernst zich gekweten van Haar taak. En warm heeft daarbij het mensenhart geklopt. Mochten wij vorige week enige aandacht besteden aan de woorden van afscheid, die Koningin Wilhelmina van het Amsterdamse stadion uit tot ons volk had gericht, wij willen nu reageren op de boodschap onzer nieuwe Koningin.

Diepe ontroering heeft zij weten te wekken door Haar rede in de Nieuwe Kerk. Gesproken werd van hart tot hart, maar tevens op waarlijk Koninklijke wijze. Wij hebben een Koningin, die moeder wil zijn van haar kinderen en de zorgen aan het moederschap verbonden ook ten volle dragen wil, maar die tevens wil zijn een leidvrouw voor Haar volk. Koningin Juliana heeft ons de richting gegeven. „Nederland moet niet alleen drijvende blijven op de wilde golven van het wereldgebeuren. Het moet zelf zijn koers bepalen, en bovendien trachten met de andere volken samen de koers uit te zetten van de ganse wereldvloot”. Inderdaad, Nederland, dat schone tradities heeft op het internationale terrein, moet weerom de krachten opbrengen, die mede de koers bepalen zullen. Maar ook binnenslands, zo werd ons voorgelaten, moet aangepakt worden. Niet alleen plannen maken, en schone voornemens uiten, maar ze ook uitvoeren. Het was een aansporing tot ons allen om de beste krachten, die in ons zijn te geven voor het heil van ons land.

Wij hebben thans een nieuwe Koningin. Daar de dagbladen reeds zoveel hebben kunnen schrijven, wilden wij nog een slechts kort woord wijden aan het gebeuren der laatste dagen. Maar deze boodschap wilden wij niet voorbijgaan. De jonge Koningin heeft de koers aangegeven waarin Zij gaan wil. Volledig besef is er voor de veranderende wereld en voor de noodzaak van diep

ingrijpende hervormingen. Hervormingen in de structuur van het Rijk, hervormingen ook op cultureel, sociaal en economisch terrein. Dit alles zal veel strijd kosten en veel offers vragen. Maar die zijn nodig wil ons volk een gelukkige toekomst tegemoet gaan. Laten zij dan ook gebracht worden. Vóór 1940 hebben wij in ons land geleden onder een te geringe offervaardigheid waar het gold het dienen der publieke zaak. Velen wisten met in eigen ogen voortreffelijk inzicht achter de bittertafel of bij de kachel precies aan te geven wat wel en niet gebeuren moest. Onder het genot van een borrel of andere heerlijke dranken werden Ministers, Kamerleden, Statenleden en gemeenteraadsleden geoordeeld en vooral veroordeeld. Maar al die voortreffelijke beoordelaars bleken niet bereid wanneer de publieke zaak van hen een offer vroeg. Dan wensten zij het aangename familieleven en de bezoeken aan schouwburgen, concerten en bridge-drives niet te verwisselen voor de zakelijke sfeer der politieke vergadering. En weinigen waren bereid de goed bezoldigde betrekking er aan te geven en te verwisselen voor het ongewisse bestaan van de politicus.

In de oorlog hebben wij een verheugende offervaardigheid gezien, maar na de oorlog is het hiermede weer heel wat minder gunstig gesteld. Dit is een feit, dat ernstig te betreuren is. De vorige maal hebben wij er op gewezen, dat ons land na de oorlog niet de juiste krachten heeft kunnen opbrengen om de grootse taken te vervullen, die waren gesteld. Dat alles heeft ons veel schade gedaan. Wij willen er begrip voor tonen, dat in de eerste na-oorlogse periode niet alles kon gaan zoals wij hebben gewenst en dat veel teleurstelling ondervonden moest worden. Maar wij kunnen er geen begrip voor hebben, dat nog zovelen terzijde blijven staan. Ons volk moet begrijpen, dat het in nood verkeert en dat wij met ons allen moeten trachten het beste er van te maken. Gezamenlijk moet worden aangepakt. Koningin Juliana zeide het zo terecht: „God helpt hen, die zichzelf helpen”. Maar zij waarschuwde ook. Als wij onze taak niet verstaan „en zien wij te veel op de offers, die het ons kosten zal, dan lopen wij het gevaar in de golven onder te gaan”.

Dit beroep is gedaan tot ons allen. Maar vergeten wij niet, dat Koningin Juliana in Haar eerste toespraak op de Dam op 4 September vlak na de troonsbestijging, zich in het bijzonder tot de jeugd heeft gericht. De jeugd moge dit appèl verstaan. De geestdrift en het idealisme der jeugd mogen zich vol ontplooiën!

De plaatsruimte gedooft niet thans dieper hierin te treden. Een volgend maal willen wij de taak en de plaats der jeugd echter nader bezien.

Het rad der Historie staat niet stil

En prof. Molenaar spreekt over de nieuwe rechtsorde

Terwijl de Senaat vergaderde, vierde het volk feest.....

Gelijk de avonden daarvoor, waren de straten van de Haagse binnenstad ook op Donderdag 2 September weer gevuld met het blijde feestgeruis. De achtergevels der Kamergebouwen, aan de Hofvijver, baadden in het licht der schijnwerpers, de lichtende fontein vertoonde haar feërieke kleuren en op de achtergrond vormde het stille licht van de geïllumineerde gebouwen aan de Lange Vijverberg de waardige afsluiting van dit waarlijk schone tafereel.

Een treffende tegenstelling: buiten het feest, gewijd aan vijftig jaren geschiedenis van het Koninkrijk der Nederlanden onder het zegenrijke bewind van Koningin Wilhelmina; binnen de muren van het Binnenhof de leden van de Eerste Kamer der Staten-Generaal, byeen om een hoogst gewichtig en voor de toekomst van het nieuwe Koninkrijk onder zijn jonge Vorstin wellicht beslissend votum te vellen.

Het rad der historie staat nimmer stil, maar vervolgt zijn eeuwigdurende wenteling.....

Met 37 tegen 11 stemmen heeft ook de Eerste Kamer de volgende dag, Vrijdag 13 Sept., haar goedkeuring gehecht aan het ontwerp tot herziening van de Grondwet, teneinde een nieuwe rechtsorde voor te bereiden en te vestigen voor de in artikel 1 van de Grondwet genoemde gebieden, die het Koninkrijk-oude-stijl vormden: Nederland, Nederlands-Indië, Suriname en Curaçao.

Tot de voorstemmers behoorden mede de fracties van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie en (met uitzondering voor de heer Reyers) de Christelijk-Historische Unie.

Het was professor Molenaar, die voor onze fractie het woord voerde en wiens rede en de daarop door minister Sassen gegeven antwoorden nog eens opnieuw bevestigden, dat een serieus debat in deze Kamer van revisie, ondanks het gemis van het recht van amendement, geen doublure van dat in de Tweede Kamer behoeft te zijn en een eigen bijdrage tot verheldering van nog min of meer duistere of onzekere punten kan opleveren.

PROF. MOLENAAR

.... geen doublure

De korte stilstand in het parlementaire werk maakt het ons mogelijk, aan het door onze woordvoerder gesprokene iets meer aandacht te wijden dan anders meestal mogelijk is.

* *

*

Prof. Molenaar ving zijn betoog aan met in herinnering te brengen, dat hij bij de behandeling van het voorstel in eerste lezing met de voorzitter dezer Kamer, prof. Kranenburg, die daarvoor toen van zijn zetel was afgedaald, van gedachten had mogen wisselen over de vraag, of het staatkundig geoorloofd is de stem, die de V.V.D.-fractie (en de C.H. Unie) bij de tweede lezing zou uitbrengen, afhankelijk te stellen van het te verwachten Regeringsbeleid.

Niet zonder de glimlach der humor kon onze geestverwant vaststellen, dat, terwijl de V.V.D.-fractie zich in het Voorlopig Verslag had beperkt tot enige concrete vra-

gen van toekomstig Regeringsbeleid, juist de leden van de P. v. d. A.-fractie, waaruit prof. Kranenburg voortkwam, de Regering met zulke „vurige” vragen betreffende dat toekomstige beleid hadden bestormd, dat de Regering in haar antwoord aan de Kamer, zij het op de meest hoffelijke wijze, mededeelde het weinig doelmatig te achten om in een discussie te treden over de vraag in hoeverre het beleid van het huidige Kabinet van dat van het voorgaande afwijkt!

Niet minder ter snede was de wijze, waarop prof. Molenaar zijn mede-afgevaardigde van de andere zijde van het Binnenhof, de heer Schouten (A.R.) liet weten, dat hetgeen onzerzijds in verkiezings-pamfletten over de Indonesische kwestie was neergeschreven, onverzwaakt kan worden gehandhaafd, al mogen woordkeus en formulering in dergelijke geschriften dan veelal ook wat scherper zijn dan in parlementair debat meestal geschiedt.

* *

Dat er thans reden is voor zekere voldoening, toonde onze woordvoerder vervolgens, aan de

hand van verschillende voorbeelden, duidelijk aan. Zo was er het niet mis te verstane antwoord op een van onze zijde gestelde vraag, dat het bij de vestiging der nieuwe rechtsorde in Indië van Nederlandse zijde te voeren beleid uitsluitend door de Nederlandse Regering zal worden bepaald. En ten overvloedige voegde de Regering daaraan toe, de onduidelijkheid te erkennen van voldongen feiten, die zij onverenigbaar zou achten met de taak en de verantwoordelijkheid van de Nederlandse Regering.

MINISTER SASSEN

.... zo nadrukkelijk

Ten voordele van dit Kabinet mocht zeker ook worden aangevoerd, dat de bewindslieden op de voornaamste drie posten in dit nieuwe Kabinet, niet, gelijk hun voorgangers, gebukt gaan onder de last van — in de ogen van onze fractie — foutief beleid in het verleden. Wij zijn dus in staat om uitsluitend aan de hand van de opvattingen, waarvan deze Regering tot dusver blijk gaf, objectief af te wegen of en in hoeverre wij bij hen een andere instelling dan bij hun voorgangers met betrekking tot het Indonesische vraagstuk mogen verwachten.

Reeds talrijke malen in de afgelopen twee jaren heeft prof. Molenaar de problemen van financiële, economische en sociale aard, met de Indische kwestie samenhangend, in deze Kamer besproken. Daarom wilde hij daarvan nu dit maal afzien. Maar één onvoorwaardelijke eis formuleerde hij toch namens zijn fractie, n.l. dat de financieel-economische vraagstukken gelijktijdig en volledig met de politieke in het

overleg met de federale Regering en eventueel met de republiek zullen worden behandeld.

* *

*

De punten, die onze fractie met betrekking tot het algemeen politiek aspect in het verleden het meest hadden geïnteresseerd waren: 1. de samenwerking met de z.g. deelstaten om tot de vestiging der Ver. Staten van Indonesië te geraken; 2. de opbouw van de Unie; 3. de houding tegenover de republiek, bij welk onderwerp zich nauw aansluit: 4. onze zorg voor het vestigen van werkelijk geordende toestanden in geheel het thans onder ons oppergezag staande gebied.

Met recht kon prof. Molenaar verklaren, dat over de noodzakelijkheid om zo gauw mogelijk tot de vestiging van de Ver. Staten van Indonesië te geraken tussen zijn fractie en het Kabinet-Beel nooit meningsverschil had bestaan. Maar, zo was zijn ernstige waarschuwing: de structuur der Verenigde Staten zal voldoende waarborg moeten bieden tegen suprematie van de republiek. Hier ligt ook een taak voor de Regering, met name bij de besprekingen, die eventueel met de republiek zullen worden hervat.

Gelukkig heeft met betrekking tot de republiek de vaagheid van de Regeringsverklaringen van 1946 plaats gemaakt voor de door de Regering gegeven verzekering, dat het hervormd Koninkrijk der Nederlanden zal zijn een hechte en duurzame Unie. Zij zal eigen organen krijgen om de gemeenschappelijke belangen der deelnemers op verschillend gebied te behartigen. Er komt een reële Unie onder een constitutionele Koning en het Unie-statuuat, gezamenlijk op te stellen, zal het constitutionele karakter van de Koning nader regelen.

De verzekering vragend, dat geen enkel gebiedsdeel buiten wat hij met een aardig beeld het „zonnenscherm der Unie” noemde zou vallen, kwam de heer Molenaar tot het niet minder gewichtige punt van de handhaving van de rechtsorde door organen van de Unie. Hier vroeg hij — en niet tevergeefs, blijkens het zeer positieve antwoord, dat minister Sassen hier later op gaf — de erkenning der Regering, dat overdracht van dit deel van onze taak uit handen van het huidige Koninkrijk aan Federatie en Unie slechts dan zal geschieden, als vaststaat, dat onze verantwoordelijkheid voor de handhaving van de rechtsorde met vertrouwen kan worden overgedragen.

Uiteraard getuigde prof. Molenaar ook van zijn voldoening, dat minister Sassen in de Tweede Kamer namens de Regering zo nadrukkelijk had verklaard, dat deze de Unie ziet als een staatsrechtelijke in stede van een volkenrechtelijke constructie. Het buitenland, zo stelde onze woordvoerder vast, kan dus niet tussen de aan het volkenrecht onttrokken interne verhoudingen komen en het zal een bewijs van de kracht der Unie zijn, als men bij de verdere regeling dezer moeilijke materie dit uitgangspunt gezamenlijk in het oog wil houden.

De volgende week zullen wij het tweede gedeelte van prof. Molenaars betoog belichten, waarbij dan tevens enige aandacht aan het antwoord van minister Sassen en aan het vlotte maidenspeechje van de heer Wendelaar als Eerste Kamerlid kan worden gewijd.

Deze burger

was gedurende de nationale feestweek op het puntje van Nederland. Op Terschelling. En daar heeft hij gezien en gevoeld hoe, tot in de hoeken van 't land, Oranje bemind is.

Hij heeft al-maar een schetterend muziekcorpsje gehoord.

En hij heeft een week lang lichtjes zien branden, oranje lichtjes in de straten en een naieve versiering van de lage poort van de hoge Brandaris. En er waren — van West tot Oost erepoorten van sparregroen met papieren bloempjes.

Er waren kinderlijke optochten en verrukkelijke kleine buurtfeesten: hoepelwedstrijden en stoelendansen en de prijzen stonden uitgesteld tussen de worsten en de rollades van de slager.

De mensen hadden hun deuren en ramen versierd met al-maar oranje en rood-wit-blauw. Ergens stond alleen maar een oude prentbriefkaart van het Paleis op de Dam tegen een vaas met oranje bloemen. En ergens anders was het portret van Wilhelmina. Zo uit de krant geknipt en met een oranje randje tegen het venster geplakt.

Nooit klonk koraalmuziek schoner dan van die hoogste trans van de vuurtoren.

En de zang voor dat kleine raadhuis met z'n flakkerende, suizende gasverlichting was zo ontroerend als wat ter wereld ook.

Er brandde een laaiend vreugdevuur in de haven.

En overal vlaggen, vlaggen, vlaggen. Het was ontzaggelijk trefvend.

En er kwam een wonderlijk-goed gevoel in dat kleine Terschelling, in het hart van

DEZE BURGER.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.
Redactie-secretaris: Mr. E. Elias
Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.
Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267
Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.
Losse nummers 15 cent.

Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103. ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie” te Amersfoort.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlug, Geestbrugweg 69 Rijswijk (Z.-H.).

Welkome opruiming

Blijkens berichten in de dagbladers zal er een aanzienlijke inkrimping plaats hebben van het personeel bij de C.C.D. als gevolg van de algemene bezuinigingsmaatregel, zowel als van de vermindering der controlewerkzaamheden. De eerste ontslagen, 250 in totaal, zullen per 1 November vallen. Daarna zullen er nog meer volgen. Ofschoon deze maatregelen voor de betrokken ambtenaren minder prettig zijn — ook in het particuliere bedrijfsleven loopt men echter risico's — is de inkrimping van het C.C.D.-apparaat voor een gezonde ontwikkeling van handel en industrie van zeer groot belang. Aldus snijdt hier het mes aan twee kanten aangezien ook 's Rijks schatkist thans minder wordt belast.

Het kan in dit verband nuttig zijn bij voorbaat een misvatting weg te nemen. Immers, dat wij ons verheugen over de inkrimping van het overheidsapparaat betekent allerminst dat deze vreugde moet worden beschouwd als een manifestatie tegen de ambtenaar als zodanig. Niets is minder waar dan dat. In een gezonde normale samenleving is een goed en betrouwbaar ambtenarencorps even onmisbaar als een ontwikkeld systeem van handel en industrie.

Wij schromen daarom niet de woorden van Vondel tot de onze te maken als hij zegt:

„De weldert spruyt uyt cloeck beleyt
van ambtenaren.
Die dagh en naght sich selfs niet
spaeren.
Geschaepen tot een ieders nut.

Bezwaren hebben wij echter wel tegen het systeem dat een ambtenarenapparaat in het leven roept voor doeleinden, die niet het terrein van de ambtenaar kunnen zijn, waardoor een dergelijk apparaat topzwaar wordt. De ambtenaar wordt daardoor niet, gelijk Vondel zegt, „tot een ieders nut”, doch tot een ieders last.

Het is dit systeem, dat verstikkend op een zo vrij mogelijk economisch leven werkt, waartegen wij ons verzetten. Het is een ambtenaar van klasse onwaardig om als pottekijker te moeten fungeren. Hem zij een betere en doelmatiger taak toebedeeld.

De eerste schrede op de weg die voert naar een efficiënt ambtenarenapparaat schijnt dus te zijn gezet. Wij wachten met belangstelling af of nog meerdere stappen zullen volgen en in welk tempo dit geschieden zal.

Ter navolging

Rotterdam heeft sedert enige tijd de primeur van een semi-officiële opleiding tot all-round kantoorbediende. De candidaat(ate) die het diploma van de vier-jarige U.L.O. heeft behaald, wordt voor drie jaar op een groot kantoor geplaatst teneinde het gehele bedrijf te leren kennen. Behalve deze praktische opleiding, waarbij alle afdelingen worden doorlopen, moeten de leerlingen twee jaar een cursus volgen op een Handelsavondschool. Wordt het diploma hiervoor behaald, dan kan het derde jaar worden gebruikt om de studie voort te zetten en het aantal diploma's uit te breiden. De leerlingen ontvangen voor hun werk een behoorlijke vergoeding.

Het initiatief voor deze opleiding is, naar de N.R.C. meldt, tijdens de bezetting genomen door de Kamer van Koophandel. Zij stelde daarvoor een commissie samen uit de kringen van werkgevers en werknemers en het onderwijs. Een aantal belangrijke bedrijven op het gebied van scheepvaart, handel en nijverheid en bankwezen verlenen hierbij medewerking.

Inderdaad een prachtig voorbeeld ter navolging. Immers, het bedrijfsleven heeft een ernstig gebrek aan werkelijk goed administratieve krachten. Helaas moet in dit verband worden geconstateerd, dat velen die zich als „all-round kantoorbediende” uitgeven te weinig capaciteiten bezitten om een zelfstandige functie van enige importantie tot tevredenheid van de werkgevers te vervullen. Daarom lijkt een brede samenwerking

als boven omschreven, dringend gewenst, niet in het minst voor het individuele welzijn van zeer vele werknemers.

Ondemocratisch! (I)

Gedurende de prachtige plechtigheid in Amsterdam had de politie de Dam zódanig afgezet, dat er nog duizenden mensen hadden bijgekund. De Volkskrant heeft er een foto van gegeven. Ten bewijze dat het plein vrijwel leeg was. Hier is zó over-georganiseerd, zó drastisch gemaatregeld, dat niet alleen van een tactische en óók praktische fout gewaagd moet worden, doch van een regelrechte aanslag op de democratie. Het volk immers werd afgehouden van een schouwspel dat grotendeels voor het volk bestemd was. Uiteraard is dit niet expresselijk geschied. Maar een grote fout was het. Wij willen er uit de grond van ons hart tegen protesteren.

Ondemocratisch! (II)

Wij hebben de prachtige plechtigheid in de Nieuwe Kerk „bijgewoond” bij onze radio. Wij zullen deze uitzending niet becriteren, al is daarvoor — uit een radiojournalistiek oogpunt — voldoende reden voor. Maar wij willen — zij het post-factum — ons zéér ernstig misnoegen uitspreken over het feit dat de beloften van trouw door 146 leden der Staten-Generaal afgelegd niet volledig zijn doorgezonden en dat na enkele dezer eden en beloften, de radio-organisatoren het oirbaar hebben geacht gedurende het verdere verloop dezer plechtigheid..... muziek uit de studio uit te zenden. Deze organisatoren hebben daarmee de volksvertegenwoordiging — en derhalve het volk — beledigd. Zij hebben daarmee getoond geen begrip te hebben van de grote belangrijkheid van dit onderdeel der gebeurtenissen. Deze heren die een voetbalwedstrijd van de eerste tot de laatste seconde uitzenden! Het was ergelijk. Het was onbeschaafd. En het was eindeloos dom.

Laf

Dat vier communistische leden der Staten-Generaal de enige wegblijvers waren bij de plechtigheid in de Nieuwe Kerk, was laf. Wanneer alle communisten verstek hadden doen gaan, dan zou dat onze instemming uiteraard niet hebben gehad, maar dan was dit tenminste principieel geweest. Nu was het alleen maar miselijk en klein. Er schijnt meegedeeld te zijn, van communistische zijde, dat dit geen demonstratie was, doch een toevallige samenloop van omstandigheden. Toevallig dat alléén vier communisten door de loop der omstandigheden werden getroffen! Welk een onmannelijke houding.

Treffende woorden

Het is ongetwijfeld met grote ontroering, dat ons volk heeft kennis genomen van de woorden die vorige week Zaterdag op het balkon van het Koninklijk Paleis op de Dam door Prinses Wilhelmina en Koningin Juliana werden uitgesproken. Het moet een ieder recht uit het hart zijn gegrepen, toen onze nieuwe Koningin met de volgende verklaring zich tot onze jeugd wendde: „Ik doe in het bijzonder een beroep op de jeugd, om te trachten zulk een toekomst voor ons allen te vormen, dat daarin de hoogste waarden in ere worden gehouden, waarvoor zovelen van de besten hun leven hebben gegeven”.

Het is ons aller plicht ervoor te zorgen, dat dit Koninklijk beroep niet tevergeefs werd gedaan. Hier ligt een taak voor allen die met de jeugd in aanraking komen of er mede samenwerken. Hier ligt een taak niet alleen in het gezin en in de school, doch voorts in de maatschappelijke werkring, zomede in de politieke partij.

Moge dit Koninklijke woord er toe bijdragen, dat wij onze verantwoordelijkheid in deze wel beseffen. Dat de begrippen vrijheid, menselijkheid en naastenliefde in ons land nimmer verloren mogen gaan!

Op de goede weg

Na moeizame pogingen die een tijdvak van drie jaren in beslag hebben genomen, is thans eindelijk een handelsovereenkomst gesloten tussen ons land en de Brits-Amerikaanse zone van Duitsland. Het verdrag geldt van 1 Augustus 1948 tot en met 31 Juli 1949. Met genoemde handelsovereenkomst is dus eindelijk de grondslag gelegd voor meer gezonde economische betrekkingen met onze burenen in het Oosten. Ofschoon wij ons kunnen voorstellen, dat in dit verband enige moeilijkheden van psychologische aard moeten worden overwonnen, moet toch met voldoening worden geconstateerd, dat wij in economisch opzicht ook met Duitsland een meer normale weg gaan bewandelen. De stagnatie die er tot dusverre met betrekking tot het handelsverkeer van en naar Duitsland bestond, vormde niet alleen een belangrijk nationaal, doch

mede een internationaal nadeel. Immers, het plan-Marshall en het streven naar een economische samenwerking binnen Europa, kunnen pas slagen als het handelsverkeer weer op gang komt. Voor Nederland zullen door bovengenoemd handelsverdrag veel wensen in vervulling gaan. Zo zal het o.m. mogelijk zijn, dat talrijke traditionele handelsartikelen weer door Nederland naar Duitsland kunnen worden geëxporteerd, waardoor onze exportpositie in het algemeen verbeterd wordt. De vergroting van het handelsverkeer moge blijken uit de navolgende cijfers: De invoer uit de Bizone bedroeg in het tijdvak van 1 Januari tot en met 31 Juli 1948 ongeveer 96 miljoen gulden. De handelsovereenkomst voorziet nu in een invoer van 230 miljoen gulden over twaalf maanden. Onze uitvoer naar Bizone in de eerste zeven maanden van dit jaar had een waarde van 77 miljoen gulden. In het handelsaccord is voor ons land voorzien in een uitvoer van 181 miljoen gulden. Inderdaad, al met al een belangrijke stap op de weg naar een normaler economisch leven, zonder hetwelk van een belangrijk herstel nimmer sprake kan zijn.

Goede raad

De nieuwe minister van Onderwijs heeft aan onze toekomstige studenten ongetwijfeld een goede raad gegeven toen hij er voor waarschuwde zich niet te lichtvaardig bij een der faculteiten van geneeskunde te laten inschrijven. Het is inderdaad toch wel bedroevend, dat in de praktijk is gebleken, dat een groot percentage studenten na een of twee jaren de universiteit moet verlaten, omdat zij niet in staat zijn om hoger onderwijs behoorlijk te volgen. Moge bovenstaande waarschuwing door opvoeders en ouders ernstig ter harte worden genomen. Te vaak nog wordt het studeren aan een universiteit in sommige kringen beschouwd als iets dat louter afhankelijk is van financieel gunstige omstandigheden, terwijl er te weinig op wordt gelet, of de capaciteiten wel aanwezig zijn om de eenmaal aangevangen studie met vrucht voort te zetten en te beëindigen. Dit is een ernstige misvatting waarmee men niet alleen zich zelf, doch ook de gemeenschap benadeelt. Vooral nu onze samenleving meer en meer specialisten op allerlei terrein van node heeft, gaat het er om dat ook inderdaad de juiste man op de juiste plaats komt. Men vraagt zich terecht in verband met het bovenstaande af, of vele beroepen die niet direct een universitaire opleiding vereisen in feite worden onderschat. Indien dit zo is, dan wordt ongetwijfeld een ernstige fout begaan. Tenslotte is het zowel voor het individu als voor de samenleving beter te slagen in een functie die geen academische opleiding vereist, dan te stranden op een universitaire studie waarvoor men niet voldoende capaciteiten bezit. Moge vooral onze jeugd geen slachtoffer worden van een misplaatste ouderlijke eerzucht.

Is het ons ernst?

Ter gelegenheid van de Nederlandse dag op de derde internationale jaarbeurs te Gent, is een noemaal gehouden, waarbij ook onze minister van Economische Zaken prof. dr. Van den Brink aanzat. Tijdens de maaltijd werd o.m. door de Belgische minister van Buitenlandse Handel, Van der Straeten-Waillet verklaard, dat men in België uit de debatten in de Nederlandse Tweede Kamer heeft begrepen, dat Nederland alles in het werk zal stellen om de hinderpalen, die nog aan een vrij economisch verkeer tussen beide landen in de weg staan, te verwijderen. Blijkens de krantenverslagen heeft minister Van den Brink in zijn antwoord o.m. gezegd, dat in Nederland inderdaad de vaste wil tot verwezenlijking van de Beneluxgedachte bestaat. „Al zijn er ook mensen”, aldus verklaarde de minister, „die bezwaren opperen, men is het in het algemeen eens over de vraag, in welke richting het economische leven van deze tijd moet gaan. Een groeiend economisch internationalisme is nodig”. Indien wij bovenstaande uitspraak bezien, dienen wij er inderdaad rekening mee te houden, dat zij is weergegeven door een persbureau, zodat wij niet voor de woordelelijke tekst kunnen instaan. Indien wij dus critiek oefenen, geschiedt dit onder het nodige voorbehoud. Toch is het ons niet precies duidelijk wat de minister met de hierboven aangehaalde woorden heeft bedoeld. Een rechtstreekse belofte tot het bewandelen van een weg die naar een meer vrije economie leidt, kunnen wij er echter niet in lezen en als zodanig heeft het ministerieel antwoord ons dan ook wel teleurgesteld. Optimistisch kunnen wij gelukkig zijn met betrekking tot hetgeen de minister verklaarde ten aanzien van de wensen van Gent in verband met de sluis te Terneuzen. De minister verklaarde n.l., dat de ernstige wil om Gent terwille te zijn aanwezig is. Als klein bewijs daarvan deelde hij mede, dat de dubbele controle op de in- en uitvoer van Gent, die tot dusverre te Terneuzen en Sas van Gent geschiedde, voortaan een enkele controle te Terneuzen zal zijn. Inderdaad een verheugende mededeling. Het is echter te hopen, dat men verder ook principieel gezien onze economie meer vrijheid geeft, opdat de Beneluxgedachte zo spoedig mogelijk worde verwezenlijkt en opdat wij niet meer, gelijk tot dusverre, bij herhaling door onze Zuiderburen op de vingers moeten worden getikt.

Abraham van Stolk & Zoonen N.V.

Houthandel

Schaverij - Zagerij

Vuren - Dennen - Oregon-Pine - Pitch-Pine - Heipalen

Rotterdam, Telef. 35400 - Postbus 1100

N.V.

W. A. HOEK's

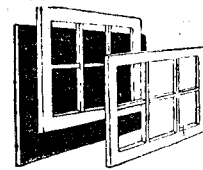
MACHINE- EN ZUURSTOFFABRIEK
Hoofdkantoor en Machinefabriek
te Schiedam.

Compressors voor alle gassen en iederen druk.
Installaties voor de bereiding van zuurstof, stikstof, enz.

J. en K. SMIT's

SCHEEPSWERVEN EN
MACHINEFABRIEKEN

KINDERDIJK

RAMEN

IN TRILBETON
NV BETON- & PLATENFABRIEK
v/h GEBR. MYNLIFF

TELEFOON: 20539 - SLOETSTR. 6 - NYMEGEN

N.V. SCHEEPSWERVEN

„PIET HEIN“

BOLNES en PAPENDRECHT

DWARSELLINGEN

115 Meter

DROOGDOK

115 x 30 Meter

Verzorgt als van ouds

VERHUIZINGEN

naar alle werelddelen
met Hollandse degelijkheid

Firma KOOYMAN

NIEUWE HAVEN 145

Tel. 68146 - Schiedam

**VOOR COLLECTIEVE
PENSIOENVERZEKERINGEN**

WENDE MEN ZICH VRIJBLIJVEND
OM ADVIES EN OFFERTE TOT DE

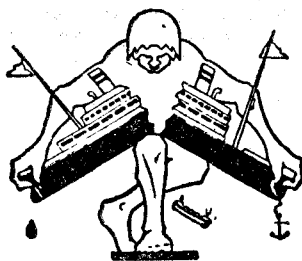
HAV BANK

HOOFDKANTOOR SCHIEDAM

HET KAN UW BELANG ZIJN.

**Frank Rijdsijk's
Industriele
Ondernemingen N.V.**

Hendrik-Ido-Ambacht
Tel. H.I. Ambacht 245
Rotterdam 72615

SCHEEPSLOOPERIJ

HANDEL in

- Oud IJzer,
- Nieuw IJzer,
- Bruikbaar IJzer, enz.

N.V. Lijm- en
Gelatinefabriek

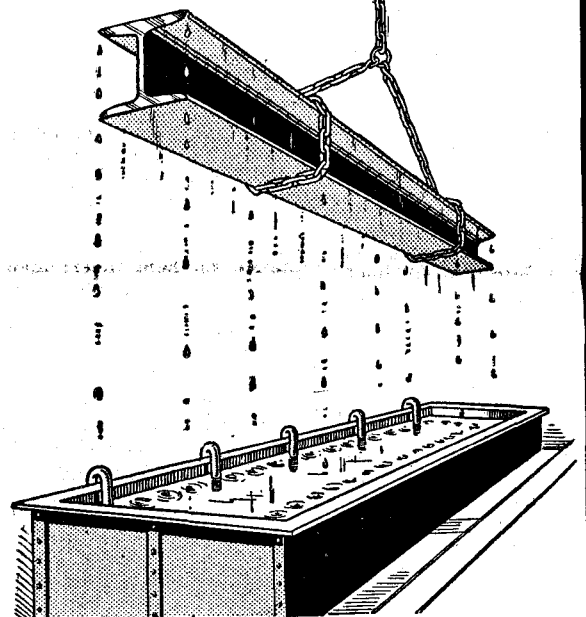
„Delft“

Fabrieksmerk:
TWEË TORENS

Tel. 106-363 - Delft

BEITSEN MET FOSFORZUUR

Beitsen met fosforzuur,

een moderne methode in de strijd tegen ROEST, de erfvijand van ijzer.

Een MODERNE methode, maar ene, die haar doeltreffendheid en goedkoopte reeds overtuigend heeft bewezen.

Door veel overheidsinstellingen, rederijen en andere grote industrieën wordt het fosforzuur-beitsen al voorgeschreven voor nieuw constructie-werk op alle gebied: bruggen, schepen, tanks, enz.

Het fosforzuur verwijdert walshuid en roest en geeft een ideale ondergrond, waarop de verf zich kan hechten. Daardoor tevens grote besparing op onderhoudskosten.

Wij maken technisch fosforzuur in grote hoeveelheden en kunnen daardoor dit zuur, speciaal geprepareerd voor het beitsen, zeer goedkoop en in ieder gewenste hoeveelheid aanbieden. Wij lichten U gaarne in omtrent de bouw van de zeer eenvoudige beitsinstallatie en.....

Wij leeren U beitsen !!

Wij zenden U daartoe kosteloos onze deskundige, die niet weggaat, voordat Uw personeel geheel met het beitsen vertrouwd is.

- Op aanvraag zenden wij U onze brochure „IJZER EN ROEST“, waarin een beitsvoorschrift is opgenomen.

Albatros Superfosfaatfabrieken N.V.

voorheen N.V. Vereenigde Chemische Fabrieken

N.V. Amsterdamsche Superfosfaatfabriek

Hoofdkantoor: MALIEBAAN 81

UTRECHT

N E D E R L A N D S F A B R I K A A T

DEELSTATEN, FEDERATIE, UNIE

Agressief communisme bedreigt harmonische ontwikkeling

Nu Amir Sjarifoedin, minister-president van de Republiek Indonesië bij de ondertekening van het Renville-accoord, eenmaal openlijk verklaard heeft, dat hij sinds 1938 in het geheim lid van de Communistische Partij is, voltrekt de radicalisering van de Republikeinse leiding zich in een zeer snel tempo.

Amir Sjarifoedin is weliswaar als premier door Mohammad Hatta opgevolgd, maar hij is thans leider van het „Front Demokrasi Rajat”, zijnde het „Volksfront”, waarin alle — tientallen! — socialistische en communistische politieke partijen en vakverenigingen verzameld zijn. Sinds lang vormt dit „Volksfront” de sterkste macht in de Republiek.

Tegelijk, met Sjarifoedin's uitdagerende verklaring werd een fusie bekend gemaakt tussen „alle socialistische en communistische partijen”. Die van Sjahrir bleef er nog buiten. En tegelijk adviseerde communist Moeso dringend, om aan dit geheel van samengesmolten communistische en socialistische partijen nu maar meteen een wat hij noemde „historische naam” te geven. Welke naam? De naam: „Partai Komunis Indonesia”.....

Enkele achterlijke figuren vonden dit wat al te duidelijk. Maar deze Moeso blijkt een zeer machtig man. Men weet, dat hij onlangs Djocja bereikte met hetzelfde smokkelvliegtuig, waarmee dr. Soebardjo terugkwam uit Praag, waar hij het document ondertekende, hetwelk de uitwisseling van consuls tussen Djocja en Moskou regelde. Moeso nu heeft, sinds hij een kwart-eeuw geleden Indië verliet, in velerlei communistische centra van Azië vertoefd en vele jaren lang in Moskou. Hij heeft kennelijk uit Moskou zo het een en ander meegebracht.....

De radicalisering in communistische geest grijpt snel om zich heen. Te Djocja werd het congres van het „Sobsi” gehouden. Dat is de centrale van 32 vakverenigingen op Republikeins gebied. Met enige miljoenen leden: arbeiders en boeren. Nu moet men dit getal van „enige miljoenen leden” niet al te tragisch nemen. Ten congresse werd verklaard, dat bijvoorbeeld de vakbond van de tani's — de boeren — zich op het standpunt stelt, dat alle tani's automatisch lid van die vakbond zijn, door het simpele feit-zelf dat zij tani zijn. De tani zelf wordt daar niet in gekend, hij weet er niets van, totdat enige „bestuursleden” zich bij hem vervoegen om „contributie” te heffen. Die wordt dan door de brave tani snel betaald, zoals hij alles schielijk pleegt te betalen, wat men met dwang en dreigementen opeist...

Hoe dit nu zij, daar te Djocja hebben de leiders van al die in het „Sobsi” verenigde vakverenigingen besloten: 1. alle compromissen met het imperialisme zijn fout; 2. voortaan moet een consequente anti-imperialistische politiek gevoerd worden; 3. de verdragen van Linggadjati en Renville worden niet erkend en moeten vervallen; 4. consuls moeten uitgewisseld worden met Sovjet-Rusland en de landen van Oost-Europa; 5. het kabinet-Hatta moet aftreden en vervangen worden door een „volksdemocratisch” kabinet; 6. de politiek der „verschroeiende aarde” moet weer krachtig gevoerd worden, met name in de gebieden buiten de Republiek.

Zo heeft tegelijk met het „Volksfront”, dat is de concentratie van socialistische en communistische politieke partijen onder Sjarifoedin, thans ook het „Sobsi”, de concentratie van twee-en-dertig „vakverenigingen” het masker afgeworpen.

Beide belijden zich openlijk en rondt communistisch.

Het is nuttig in dit verband te vermelden, dat tot de vooraanstaande leiders van het „Sobsi” ook Setiadji behoort. Setiadji, oud-lid der Tweede Kamer voor de Partij van

den Arbeid. Troetelkind van Nederlandse progressieve kringen. Geliefd gast op velerlei bijeenkomsten. Nauwelijks was hij in Indië terug, of hij dwaalde naar de Republiek. Nauwelijks was hij in de Republiek, of hij verdwaalde naar het crypto-communisme. En daar eenmaal aangeland, ging de rest vanzelf. Als zijn voorbeeld bepaalde groepen en figuren in Nederland een aansporing tot enige voorzichtigheid geeft, doet het geval-Setiadji nog nuttig werk...

Dit staat in elk geval vast: alle politieke partijen, die zich in de Republiek „socialistisch” of „communistisch” noemden, en alle vakverenigingen in de Republiek hebben thans rond-uit het communisme verkozten.

Het is van enig belang te zien, of de regering Hatta zich nu te Djocja zal kunnen handhaven. Zij steunt, naar bekend, op twee niet-socialistische en niet-communistische partijen, de „Masjoemi” van dr. Soekiman en de „P.N.I.”, waarvan president Soekarno zelf de leider is.

De regering-Hatta heeft onlangs een „nationaal program” samenge-

steld en uit dat „nationaal program” wordt nu een „urgentie-program” samengesteld. Op de samenstelling van dit laatste tracht het „Volksfront” krachtig invloed uit te oefenen, natuurlijk in extremistische geest.

Kundige waarnemers verklaren, dat indien de regering-Hatta zich weet te handhaven, dit alleen kan geschieden indien de communistische leiding van het Volksfront en het Sobsi van mening zijn, dat he' nuttig is tóch weer een nieuw accoord met de Nederlanders te sluiten, dat men dan opnieuw weer kan overtreeden.....

Wanneer dan ook aanstonds van Nederlandse zijde aan de regering der Republiek een „laatste kans” geboden wordt, staat wel tevoren vast, dat de thans op republikeins gebied overmachtige communisten niet van plan zijn de regering-Hatta in de gelegenheid te stellen, enigerlei nieuwe overeenkomst na te komen. Zij zullen die „laatste kans” hoogstens aanvaarden als kans, om hun communistische macht van de Republiek uit te breiden tot het federale deel van Indië.

Met het voltooiën van deze federatie, met het stichten ener werkelijke Federale Regering, met het oprichten van de federatieve Verenigde Staten van Indonesië wordt nu metterdaad spoed betracht.

Er doen zich in verschillende „deelstaten”, welke samen die Federale Regering zullen vormen, ook soms zeer sterke republikeinse invloeden gelden.

De vraag, in hoeverre men er in slaagt deze te beteugelen — want onder deze omstandigheden betekent „republikeinse” invloed vrijwel steeds „communistische” invloed, kan beslissend zijn voor het staatkundige werk, dat Nederlanders en Indonesiërs thans samen verrichten.

Men kan voornamelijk aannemen, dat in de „deelstaten” — waarvan verschillende leidende figuren de Kroningsfeesten hebben bijgewoond — de redelijke elementen het sterkst zullen blijken. Sterk genoeg, om de republikeins-communistische agitatie in hun eigen gebieden te weerstaan. Sterk genoeg, om eerst zelf de Federatie, dus de Verenigde Staten van Indonesië, tot levende werkelijkheid te maken en vervolgens de Unie tussen die Verenigde Staten en Nederland. Nochtans blijft het ook voor die „deelstaten”, ook voor die „federatie” en ook voor de „Unie” noodzakelijk, dat inzake het in de Republiek zo machtige communisme krachtige beslissingen genomen worden. d. K.

Men had onderscheid moeten maken

Het probleem van de politieke delinquenten

In de kranten van 22 Juli j.l. hebben wij kunnen lezen, dat de Rotterdammer J. W. de Graay ter dood is veroordeeld wegens moord op een grijsaard, in 1943 gepleegd. De Graay werd geschetst als een fanaticus, die zo ruw optrad tegen de gevangenen, dat zelfs zijn eigen collega's daar aanstoot aan namen en hem meermalen — maar natuurlijk tevergeefs — waarschuwend.

Dit geval, dat één uit zeer velen vormt, en het feit, dat losgelaten SS-ers, enz., reeds weer, om het een of andere motief, tot moord en doodslag kwamen, heeft mij ertoe gebracht het probleem „politieke delinquent” in ons weekblad nog eens wat nader te bezien.

Ik heb daartoe in eerste instantie gegrepen naar de lezing door Dr. Palies enige tijd geleden voor de „Stichting Toezicht Politieke Delinquenten” te Utrecht gehouden. (In druk verschenen bij van Gorcum en Comp. N.V. te Assen, onder de titel „De Politieke Delinquent”, met een voorwoord van Prof. Dr. P. J. Bouman.) Dr. Palies is zenuwachtig en hij benadert het probleem van de psychiatrische zijde, zodat de talrijke andere kanten van het vraagstuk niet in het licht worden gesteld.

Wij stellen ons voor in een volgend artikel iets meer over de maatschappelijke oorzaken van de politieke delinquentie te behandelen.

Het is ongetwijfeld de grote waarde van Dr. Palies, dat hij niet schroomt scherpe kritiek uit te oefenen en dat hij er ons tegelijk bij vertelt hoe het dan wel had moeten geschieden.

Het zal bekend zijn, dat er zich onder de politieke delinquenten vogels van diverse pluimage bevinden. Reeds vroeg heeft Dr. Palies erop gewezen dat er onder deze categorie wel eens individuen zouden kunnen zijn, die door allerlei psychiatrische en psychologische stoornissen tot hun wangedrag waren gekomen. Voor wie nadenkt was dit reeds duidelijk. Wat zich in de concentratiekampen afspeelde, kon voor een groot deel niet anders dan het werk zijn van geestelijk gestoorde en volslagen gekken.

Het is dan ook zeer juist gezien, dat er onder de politieke misdadigers ook een zeker percentage moest zijn dat, evenals een zekere categorie gewone misdadigers, volgens artikel 37a van het Wetboek van Strafrecht berecht zou moeten worden, dat n.l. ook op hen de psychopathenwetten van toepassing moesten wezen. En de kritiek van Dr. Palies richt zich nu

juist op het feit, dat dit bij de bijzondere rechtspleging niet is gebeurd.

De schrijver toont aan, hoe de aantrekkingskracht van b.v. de SS juist op de gepsychopathiseerden groot was, hoe onder hen de neiging bestond de brute vijand te bewonderen en zich met deze te identificeren. Precies hetzelfde wat in de asyls kon worden waargenomen, gebeurde ook in de maatschappij. De geestelijk gestoorde, die zelfs niet meer in de „Arbeidsdienst” te gebruiken waren, kwamen in de SS terecht, terwijl de achterlijke jongen, patiënt van Pro Juventute, werd aangenomen als bewaarder in het kamp Amersfoort...

Interessant is ook de opmerking van Dr. Palies, dat debiliteit gepaard kan gaan met een normaal intellect. Het gedrag van de mens is het belangrijkste. Zijn doen en laten is uiteindelijk het alles bepalende in de misdaadkunde. Hieruit vloeit voort, dat de belangrijkste vraag is, in hoeverre het individu zich kan aanpassen aan de eisen die een geordende maatschappij en de cultuur aan hem stellen. Alleen de maatschappij zelf zal zijn gedrag demonstren. En het is daarom zo betreurenswaardig, dat ook in de bijzondere rechtspraak niet meer rekening gehouden is met het resultaat der juridische en psychiatrische wetenschappen, die ook de persoon van de dader aan een onderzoek onderwerpen.

In dit opzicht, aldus Dr. Palies, heeft de wetgever in Nederland de klok teruggezet.

Wat had moeten gebeuren heeft men verzuimd te doen n.l. het in het leven roepen van een inrichting of kamp, bestemd voor de observatie, de verpleging en indien dat nodig zou mogen blijken voor de voortdurende uitschakeling van eventueel gepsychopathiseerde en t.o.v. de maatschappij gevaarlijke gevallen.

Ook op een andere nalatigheid legt Dr. Palies de vinger.

Concrete gegevens zijn n.l. in ons land weinig bekend ten opzichte van de factoren, die tot het politieke misdrijf hebben geleid; onderzoeken zijn er nauwelijks verricht, publicaties, enigszins wetenschappelijk gefundeerd, zijn er weinig verschenen.

Het Departement van Justitie heeft niet de apparatuur verschaft, die voor zulk een systematisch onderzoek nodig is.

Het gaat in laatste instantie om de echte criminele politieke delinquenten. Het is deze categorie, die onze bijzondere en blijvende aandacht moet vragen. In de gewelds-

delicten die sommige van deze mensen na hun vrijlating begijnen, wreekt zich de onvoldoende observatie en het totale gemis aan behandeling, waarmee zij weer op de maatschappij werden losgelaten.

Dr. Palies poneert in dit verband de stelling, dat in elke mens het misdadige element aanwezig is; dat goed en kwaad in een mens vlak naast elkaar verborgen liggen. En het zijn nog onbegrepen factoren, die de latente criminaliteit onder de oppervlakte houden.

Waar het nu nog nimmer aan een geleerde gelukt is een oplossing voor de misdaad te vinden, daar zou het, volgens Dr. Palies, van psychiatrisch standpunt bezien niet onmogelijk zijn, dat het aanvaarden van deze denkwijze misschien de bestrijding van de criminaliteit iets dichterbij haar oplossing zou kunnen brengen.

En daarom is het een beschamend feit, aldus schrijver, dat de rechter in de bijzondere rechtspraak zo heel weinig van deze nieuwere ideeën heeft kunnen leggen.

Het is, aldus Dr. Palies, een sociologische fout van de Regering geweest, dat men na de bevrijding alle N.S.B.-ers opgepakt heeft en dat men niet dadelijk getracht heeft een onderscheid te maken tussen enerzijds de ernstige en gevaarlijke criminelen, de verraders, de agressieven, de beulen en de moordenaars; en aan de andere kant al die N.S.B.-ertjes, hoe verwerpelijk fout ook, maar aan wie men tenslotte niets anders dan hun N.S.B.-lidmaatschap ten laste kon leggen.

Meelij behoeven we zeker met de eerste categorie niet te hebben. Zij behoren in strafgestichten of psychopathen-asyls geïnterneerd en onschadelijk gemaakt te worden.

Het boekje van Dr. Palies geeft ons op een en ander een diepere kijk en toont in onze bijzondere rechtspraak een aantal betreurenswaardige leemten.

Misschien dat Dr. Palies toch niet geheel ontkomen is aan „Ueberpsychiatrie”, misschien ook dat in zijn betoog meerdere aanvechtbare punten aanwezig zijn. Het zou ons evenwel te ver voeren hierop dieper in te gaan.

„Ook wie het niet in ieder opzicht met Dr. Palies eens is”, zegt Prof. Bouman in zijn voorwoord, „moge erkennen dat de schrijver nuttig werk heeft gedaan ons in een aantal zekerheden te schokken”.

Vandaar dat wij er nog eens uitvoerig op terugkwamen.

W. VADER Jr.

Het verhaal van de stok en de wortel

Frankrijk onregeerbaar?

De Vierde Republiek heeft dan eindelijk weer haar kabinet. Het elfde in vier jaren. Het heeft moeite gekost, want aanvankelijk weigerden de socialistische, die in de loop van anderhalve maand twee regeringen hebben laten tuimelen (zonder er zelf profijt van te trekken), deel te nemen aan de regering van Robert Schuman, omdat deze niet bereid was de duurre-toeslagen, die zij voor de arbeiders eisten, te geven. Vóór alles schuwden zij de ministeries van arbeid en van binnenlandse zaken (die tot dusver altijd de hunne waren geweest), omdat de minister van arbeid nooit náást, maar altijd tegenover de arbeiders aan tafel gaat zitten, hetgeen thans, nu de verhouding regering—arbeiders zo toegespitst is, de socialistische in een des te pijnlijker parket zou brengen. En de minister van binnenlandse zaken moet met zijn politiek de arbeiders in toom houden, indien dezen tot gewelddadigheden zouden dreigen over te gaan. Zolang die gewelddadigheden alleen op communistische instigatie worden gepleegd, durft een socialistische minister ze nog wel aan, zoals in November van het vorige jaar is gebleken. Maar zodra het blijkt, dat de stakingsbewegingen (die steeds de dreiging van geweld in zich houden) de sympathie van de gehele arbeidersklasse hebben, dan trekt een socialist zijn handen liever af van de taak van ordehandhaving. En deze situatie doet zich juist thans voor in Frankrijk.

Waarom hebben de socialistische er tenslotte toch in toegestemd om toe te treden tot Schumans kabinet en zelfs de portefeuilles van binnenlandse zaken en arbeid aan te nemen? Schuman moet hun belangrijke concessies gedaan hebben, hetgeen wel blijkt uit de benoeming van de socialist Pineau tot minister van financiën en nationale economie. Dat is wel een hele volte-face, na de liberale politiek van Mayer en Reynaud! Dit was de wortel, die Schuman de socialistische voorhiel. Maar op zich zelf zou die wortel toch niet een voldoende verleiding zijn geweest tot deelneming aan het kabinet. Iedere economische politiek immers — hetzij socialistische, hetzij liberale — kan in de huidige chaotische omstandigheden, waarin Frankrijk zich bevindt, niet anders dan pas op de lange duur vruchten dragen. In die tussentijd oogst zij slechts on dankbaarheid en impopulariteit en dat is voor niemand prettig — zeker niet voor de Franse socialistische, die zo buitenmate veel rekening houden met de wensen van hun kiezers.

Behalve de wortel moest er dus ook nog een stok zijn om het werk te voltooien en de socialistische in het kabinet te drijven. Die deed zich voor in de dreiging van komende verkiezingen. Indien het land onregeerbaar zou blijken te zijn — en dat is zeker 't geval, indien de socialistische hun steun aan een regering onthouden —, dan zou er niets anders op zitten dan de kiezers te raadplegen, teneinde het parlement een samenstelling te geven, waarmee wél te regeren zou zijn. Voor niets echter zijn de socialistische zo bang als voor verkiezingen. Zij vrezen met reden, dat deze in een grote achteruitgang van hun aanhang en een reusachtige overwinning van de anti-parlementariër De Gaulle zouden resulteren. Daarom behoefde Schuman hun maar even serieus de mogelijkheid van ontbinding van het huidige parlement, waarin zij nog een belangrijke positie innemen, voor te houden en zij sprongen in het ga-reel. Schuman en zijn katholieke partijgenoten hebben in het algemeen van een hogere opvatting van

hun taak blijk gegeven dan de socialistische: immers bij eventuele verkiezingen zou de M.R.P. net zo goed als deze zware klappen kunnen verwachten. Toch heeft Schuman niet geaarzeld in het uiterste geval te dreigen met de kamerontbinding, waarvan zijn eigen partij ook het slachtoffer zou zijn geworden.

* * *

Frankrijk heeft dus weer zijn regering van de „troisième force“, van de drie partijen van het midden, de socialistische, de M.R.P. en de radicalen. Zij vertegenwoordigen de democratische krachten des lands en verdedigen deze tegen de aanvallen van het meedogenloze extremisme van links en het groeiende caesarisme van rechts. Het is al de vraag, of dit midden op zichzelf sterk genoeg is om, zonder mede-

werking (en vaker zelfs onder tegenwerking) van de vakbonden, die resultaten op korte termijn wensen te zien, Frankrijk uit het economische moeras op te heffen. Deze taak zou in de eerste plaats een eensgezindheid van de midden-partijen moeten vooronderstellen ten aanzien van de middelen daartoe. Die eensgezindheid ontbreekt geheel en al. De socialistische bepleiten ordening, de radicalen de vrije economie. Dit alleen al geeft aanleiding tot de grootste tegenstellingen. En dan laten de partijen nooit na om hun doctrinaire stokpaardjes voor te laten rijden: de socialistische en radicalen zijn uit traditie anti-clericaal; de M.R.P. put zijn kracht uit een verlicht katholicisme. Botsingen zouden vermijdelijk zijn in een gedisciplineerder samenleving. De Fransen echter vinden niets prettiger om elkaar op die manier dwars te zitten, hetgeen de geest van solidariteit niet ten goede komt.

Dit alles zou nog dragelijk zijn, als Europa's economische en politieke situatie gezond zou zijn en als niet Frankrijk zo'n vitaal onderdeel van de economische, politieke en militaire „verdediging van het Westen“ was. Als Frankrijk onregeerbaar is, is West-Europa niet levensvatbaar en niet verdedigbaar.

Droevig en bespottelijk

In het jaar, dat Nederland het 50-jarig Regerings-Jubiläum van Koningin Wilhelmina viert, en waarin Prinses Juliana, Moeder van vier dochters, als Koningin der Nederlanden wordt ingehuldigd,

in het jaar, dat op de Tentoonstelling „de Nederlandsche Vrouw 1898—1948“ getoond wordt, hoeveel de Nederlandse vrouwen op alle gebieden presteren,

en op het ogenblik, dat Mevrouw Fanny Blankers-Koen vier gouden medailles in Wembley wint,

meent de Nederlandse Regering, by monde van haar afgevaardigde, de Heer van der Mandele, in het „Comité voor de rechten van den mensch“ van de Sociale en Economische Raad der Verenigde Naties, zich tegen de gelijkheid van rechten voor mannen en vrouwen te moeten verzetten!

Tijdens de behandeling van gelijke economische rechten voor mannen en vrouwen, verzette de Heer v. d. Mandele zich tegen de woorden „gehuwd of ongehuwd“ met betrekking tot de vrouwen, en diende een amendement in, om deze woorden te laten vervallen in het voorstel, aan mannen zowel als aan vrouwen gelijke mogelijkheden te bieden tot het vervullen van iedere administratieve functie, met name by de diplomatieke, consulaire en rechterlijke diensten, alsmede by alle andere openbare ambten.

Een golf van ontstemming voer door de zaal van het „Palais des Nations“ te Genève, waar dit Comité zitting hield. Met verontwaardiging vielen de gedelegeerden successievelijk de Heer van der Mandele aan: Amerika, Frankrijk, Rusland, China, Libanon, enz., allen waren het in dit opzicht eens. En toen het Nederlandse amendement in stemming werd gebracht, viel het met slechts één stem, de Nederlandse, vóór...

Toen ten slotte de eind-resolutie, die volledige gelijke rechten voor mannen en vrouwen bedingt, in stemming werd gebracht en zonder tegenstem aangenomen werd, onthield de Heer van der Mandele zich van stemmen! Droevig en bespottelijk!

L. C. A. VAN EEGHEN
Genève, Augustus 1948

EIGENWIJZE LIEDJES.

Jantje's Jubel!

Pa, ik ben geslaagd!
Pa, je zoon gaat nu ontbloeien
En tot man en mens vergroeien
Mèt diploma H.B.S.!
Nooit meer last van moleculen
En van wetten en formules!
Nooit meer cijfers! Nooit meer les!
Pa, nu kun jij aan jouw leven
Ook weer kleur en inhoud geven.
Niemand, die met repeteren,
Sommen maken, lessen leren
Nu jouw middagtuk belaagt!
Want ik ben geslaagd!

Ja... ik ben geslaagd!
En nu gaat de wereld open,
En ik zie ons samen lopen
Als familie-kapitaal!
Beiden barstensvol met wéten,
Zij 't bij jou dan wat versleten
En bij mij meer integraal...
Samen op één voetstuk staande,
D' armen om elkander slaande...
Ondanks Vondel en Ten Kate
En de ki-ka-koolhydraten
Hebben wij elkaar geschraagd...
Jij bent óók geslaagd!

Pa, we zijn geslaagd!
Pa, wat heb jij zitten zweten
Om nog meer dan ik te weten,
Knapper dan je zoon te zijn.
Als jij je projectievlakken
In en door elkaar liet zakken:
Jouw beschrijving was schijn...
Maar da's overleefd verleden:
ONS behoort voortaan het Heden,
En 't is niet om 't een of ander
Maar wij steunen op elkander
Imbéciel maar onversaagd:
Want we zyn geslaagd!

Brammetje

CRYPTO-COMMUNISME

„Het geval-Sjarifoeddin heeft nog eens fel het gevaar belicht van het in de Archipel voortwoekerend communisme. Daar is immers — gelijk gemeld — komen vast te staan dat de vroegere „socialistische“ min-president eigenlijk al sedert tien jaren behoorde tot de „Partai Komunis Indonesia“, waartoe hij thans met zijn partij (of een deel althans) openlijk is toegetreden.

Het heeft in onze Volksvertegenwoordiging niet ontbroken aan waarschuwingen, die op het geheim gewroet der vijfde colonne van Moskou in Indonesië, vóór alles in de republiek, de aandacht vestigden.

En niet alleen van de zijde der tegenwoordige fractie-Oud, als wier woordvoerder Mr. Vonk, laatstelijk procureur-generaal bij het Hoog-gerechtshof van Ned. Indië, zonder ophouden op dit aambeeld, hamerde. Doch onder het regiem-Jonkman vonden die waarschuwingen bij het Departement slechts een half oor en men was maar al te gaarne geneigd de betekenis der zaak waar het om ging te verkleinen. Zo'n vaart zou het heus niet lopen!

Nu blijkt, dat de regering der republiek voor ongeveer drie kwart onder communistische invloed staat, zal men in Den Haag deze apathische kijk op het gevaar toch wel moeten opgeven. Nog zo pas (17 Aug. j.l.) heeft Minister-Pre-

sident Drees zich tegen het verwijt moeten verdedigen van teveel tegemoetkomendheid tegenover de communisten van Djokja. Intussen hoorden wij uit de jongste Memorie van Antwoord aan de Eerste Kamer over de Grondwetsherzieningsvoorstellen alreeds een beslist geluid opklinken bij de overigens reeds herhaalde verzekering, dat de regering al haar aandacht gericht houdt op de steeds verder om zich heen grijpende activiteit der communisten.

Wij durven daarom vrouwen dat het nieuwe kabinet ten deze een beslist andere koers zal varen dan het vorige“.

(Uit: de Maasbode van 3 September).

Ondanks de gebreken en ondanks de methode

„Als iets vereist is om de gebreken van ons staatsbestuur te herstellen, dan is het de herleving van de publieke geest”
Prof. mr. B. M. Telders

Gedachten over de Kabinetsformatie in Nederland

De samenstelling van een nieuwe regering is in Nederland een kwestie van wikken en wegen, van passen en meten, in zeker opzicht van loven en bieden. In zijn boek „Het constitutioneel recht van het Koninkrijk der Nederlanden” vestigt Mr. P. J. Oud er de aandacht op, dat de adviezen, welke in verband met de kabinetsformatie aan de Kroon worden uitgebracht veelal geheim plegen te zijn en te blijven. Deze praktijk, zo zegt Mr. Oud, is niet zonder bedenking. Zij verhindert dikwijls op juiste wijze de verantwoordelijkheid vast te stellen voor het al of niet slagen ener bepaalde formatie. Vooral bij de niet geslaagde formatie is dit het geval. De Nederlandse kiezer begrijpt van dit wikken en wegen, dit passen en meten en — zo men wil — dit loven en bieden in het geheim over het algemeen heel weinig. Hij is aangewezen op wat hem ter ore komt, hetzij van welingelichte zijde, hetzij van iemand, die het in de zoveelste fase heeft vernomen van een „die het weten kan”. De pers doet tijdens en na de formatie alle moeite om via de haar ten dienste staande bronnen de waarheid betreffende de vermoedelijke formatie en de daarbij gemaakte afspraken en voorwaarden te ontdekken. Zo nu en dan laat een der bij de regeringsamenstelling betrokken politici, hetzij in de volksvertegenwoordiging of daarbuiten iets los, dat van betekenis is voor het vestigen van een oordeel over de wijze, waarop een nieuwe regering is of zal worden samengesteld. In het algemeen kan evenwel worden gezegd, dat de samenstelling van een nieuwe regering in Nederland tot haar verschijnen voor de Volksvertegenwoordiging is gehuld in een waas van geheimzinnigheid

Wanneer wij de wijze van samenstelling van een nieuw ministerie in Nederland vergelijken met die in Frankrijk en Engeland, dan treden enige kenmerkende verschillen naar voren. Deze verschillen zijn weer het gevolg van het verschil in karakter van het parlementaire stelsel in Frankrijk, Engeland en Nederland.

In tegenstelling met het Engelse en Nederlandse parlementaire stelsel is bij het parlementaire stelsel in Frankrijk geen evenwicht tussen regering en parlement aanwezig, doch valt een voortdurend overwicht van het parlement over de regering waar te nemen. Redslob ziet in dit belangrijke feit een reden om het Franse parlementaire stelsel niet onder de „ware” stelsels te rekenen, doch kwalificeert het als „onecht” parlementarisme¹⁾.

De oorzaken van de ontwikkeling van het parlementaire stelsel in Frankrijk tot de vorm, waarin het thans bestaat, kunnen worden gevonden in historie en volkskarakter. In tegenstelling met Engeland en Nederland, waar de stelsels ontstonden langs de weg der evolutie, waren in Frankrijk revoluties nodig om het stelsel te vestigen. Bovendien heeft de politieke overtuiging, die zich in Frankrijk bewust was van de soevereiniteit van het volk, in sterkere mate dan in de constitutionele monarchieën van Engeland en Nederland, in revolutionaire zin invloed op de ontwikkeling van het parlementaire stelsel uitgeoefend. Zo moest de politieke uitgeschaal uit haar evenwicht geraken en doorslaan naar de zijde van het parlement.

In Frankrijk regeert niet de regering, doch de wisselende meerderheid van het parlement.

* * *

Daardoor ontstond de onbestendigheid der regering en een gebrek aan gevoel van verantwoordelijkheid, zowel bij de ministers als bij de volksvertegenwoordigers en de kiezers. Een minister toch heeft in vele gevallen niet de tijd om zijn capaciteiten te toetsen of hij wordt belemmerd door de zekerheid binnenkort te moeten aftreden. Het gezag van de minister wordt daardoor ondermijnd tegenover het volk, de volksvertegenwoordigers en tegenover zijn ambtenaren, die bij het al of niet voldoen aan verzoeken van een minister rekening houden met de mogelijkheid van het binnenkort weer aftreden.

De onbestendigheid der regering is de kwaal van het Franse parlementaire stelsel.

Alleen de staatsvorm: de republiek is het bestendige element in de Franse samenleving. Hij bestaat reeds van 1871 af en heeft in duur de monarchie, die in Frankrijk 34 jaar en de dictatuur van Napoleon, die 36 jaar bestond, overtroffen.

Daarbij vertoont de staatsrechtelijke functie van de president van de Franse republiek vele punten van overeenstemming met die van de monarchen in de parlementaire geregeerde landen Engeland en Nederland.

Maar daarnaast uit zich de onbestendigheid weer in het grote aantal constituties, dat Frankrijk heeft gekend. Een Parijse boekhandelaar meende naar aanleiding van 'n vraag van een Amerikaanse koper naar een exemplaar van de Franse constitutie zelfs te kunnen antwoorden, dat hij geen periodieken verkocht!

Deze onbestendigheid heeft de aandacht gevraagd zowel in het binnenland als in het buitenland van Frankrijk.

Metternich heeft over de Franse ministeries eens gezegd: In Frankrijk heeft een ministerie geen morgen, het moet zaaien en oogsten op dezelfde dag. En Lloyd George beweerde, dat een Franse regering, die langer dan een jaar duurt, een natuurwonder is. André Tardieu voegt hieraan toe, dat Lloyd George bij het stellen van de termijn van een jaar nog zeer mild is, wanneer men ziet, dat Frankrijk van 17 Februari 1871 tot 1 November 1937 werd geregeerd door 103 kabinetten met een gemiddelde tijdsduur van zeven maanden. Van deze 103 kabinetten waren er 8, die meer dan twee jaren, 10 die meer dan een jaar duurden, 30 duurden niet langer dan drie maanden, terwijl er vele niet langer dan acht uren in het leven wisten te blijven²⁾.

Tengevolge van deze onbestendigheid wordt Frankrijk niet alleen niet geregeerd, het wordt zelfs niet geadmistreerd of zoals Tardieu het uitdrukt: men regeert Frankrijk niet, men twist er alleen maar om.

Het parlementaire stelsel, zoals dat zich in Frankrijk heeft ontwikkeld, heeft niet gebracht een traditioneel sterk gezag, integendeel: onbestendigheid en gebrek aan gezag.

* * *

In Engeland zien we een geheel andere gang van zaken. Harold J. Laski zegt in zijn boek „Parliamentary Government in England”, dat de ontwikkeling van het

parlementaire stelsel in Engeland er een is geweest van vreedzaam overleg.

Het Engelse volk blijkt een speciale aanleg te hebben voor de moeilijke kunst van „self-government”.

De meest kenmerkende karaktereigenschap van het Engelse parlementaire stelsel is, dat alle macht op wetgevend en bestuursgebied berust bij de regeringspartij. Het is „government by party”, waarbij de grote parlementariërs tot regeerders worden gemaakt. Het parlementaire stelsel kwam hierin in Engeland tot volledige ontwikkeling, omdat het volk in het kiezen van haar vertegenwoordigers tevens haar regeerders kiest. Bij het Engelse parlementaire stelsel kan de regering dus niet alleen op den duur met instemming van de meerderheid van het parlement blijven regeren, maar is de meerderheid van het parlement tevens regering.

Deze meerderheid in het parlement wordt in Engeland niet gevormd door het kiesstelsel met evenredige vertegenwoordiging, doch door een meerderheidsstelsel met districtenindeling.

Gedurende lange tijd is de staatkundige constellatie in Engeland deze geweest, dat de politieke strijd liep tussen Tories en Whigs, later conservatieven en liberalen. Nadien zijn daarbij nog de socialistische gekomen en traden van tijd tot tijd enige splitsingen op, doch over het algemeen bracht de vorming van een homogene meerderheid bij de vorming van een regering geen moeilijkheden met zich. Zo zien we dan, dat in Engeland de regering slechts aftreedt als de meerderheid in de volksvertegenwoordiging tot minderheid wordt. Van een dualisme van macht van regering en parlement is derhalve geen sprake; er is slechts plaats voor een volkomen eenheid. De mogelijkheid van wijziging van meerderheid in minderheid in het parlement is de waarborg voor de democratische instelling der regering³⁾.

* * *

Het Nederlandse parlementaire stelsel kent noch het stabiele evenwicht van het Engelse, noch het parlementaire overwicht van het Franse stelsel.

Het belangrijkste verschil tussen het Nederlandse en het Engelse parlementaire stelsel is te vinden in de vorming van de regering in overeenstemming met de meerderheid in het parlement. Is in Engeland de meerderheidspartij tegelijk regeringspartij met de leidende parlementariërs als minister, in Nederland berust het ministerie, door het grotere aantal politieke partijen, op een compromis, dat de kamerfracties na de verkiezingen onderling aangaan⁴⁾. Het ministerie wordt in beginsel dus samengesteld door de Kamerfracties. De kiezers hebben slechts geringe invloed op de vorming van het ministerie, terwijl in Engeland de kiezer weet, door zijn stem op een bepaalde volksvertegenwoordiger uit te brengen tevens de kans om van deze vertegenwoordiger een minister te maken, te vergroten. In Nederland blijven de parlementariërs volksvertegenwoordigers, hetgeen de vorming van politiek krachtige ministeries niet ten goede is gekomen. Het vormen van een meerderheid in het parlement is in het Nederlandse stelsel steeds een moeilijkheid geweest. Bovendien werkt de te geringe invloed van de kiezers op de vorming van het ministerie de geringe belangstelling van de kiezers voor de resultaten der verkiezingen in de hand.

Uit het voorgaande is reeds duidelijk gebleken, welk een belangrijke invloed het kiesstelsel uiteindelijk op 't vormen van een ministerie heeft. Ortega y Gasset⁵⁾ gaat zelfs zo ver, dat hij het heil der democratieën geheel wil laten afhangen van de wijze van de verkiezingen. Al het andere — zo zegt hij — komt op de tweede plaats.

Er is over ons kiesstelsel veel geschreven en gesproken. Het zou te ver voeren daar diep op in te gaan. De uitvoering van het stelsel van evenredige vertegenwoordiging heeft — zonder daarbij afbreuk te doen aan de goede eigenschappen van 't systeem — geen ideale wijze van verkiezen tot stand gebracht. Het euvel der kleine partijen — door mr. Oud eens „de kanker van de evenredige vertegenwoordiging” genoemd — kan thans wel als voldoende bestreden worden beschouwd. Daarentegen zijn de bezwaren van een vermindering van de „politieke geest”, de verstarring van het politieke leven en de moeilijkheid om te komen tot het vormen van krachtige ministeries blijven bestaan.

Mr. J. Drion heeft in een in 1946 verschenen brochure getiteld: „Naar een nieuw kiesstelsel” een pleidooi geleverd voor een kiesstelsel met enkelvoudige districten, zonder herstemmingen, doch waarbij de stemmen van minderheden niet geheel verloren zouden gaan. Inderdaad zal in die richting moeten worden gezocht om het element van „wedstrijd” weer in ons kiesstelsel te brengen en de starheid van het politieke leven te doorbreken.

De in dit jaar gehouden verkiezingen en de daarop volgende moeilijkheden om te komen tot een krachtig ministerie hebben nogmaals bewezen van welk een uitermate groot belang een goed kiesstelsel is. Het kiesstelsel bepaalt het karakter der democratie.

Wanneer het huidige kabinet Drees er in zal slagen om een krachtig beleid te voeren — hetgeen van ganser harte mag worden gehoopt — dan zal dat zo zijn ondanks de gebreken van ons kiesstelsel en ondanks de methode volgens welke in ons land een ministerie tot stand wordt gebracht.

's Gravenhage A. A. C. REEDIJK

¹⁾ R. Redslob, Die parlamentarische Regierung in ihren wahren und in ihren unrechten Form.

²⁾ zie André Tardieu, La Profession parlementaire.

³⁾ Zie Dr. F. A. de Graaff, Verhouding tussen regering en parlement.

⁴⁾ Mr. C. H. Telders „Onze regeringsvorm” in Criterium nrs. 3-4, jaargang 1945/46.

⁵⁾ in „De opstand der horden”.

Contrabande

Baarle-Nassau, 22 Aug. Vrijdagavond werd de Nederlands-Belgische grensplaats Baarle-Nassau in opschudding gebracht door een massale overval van ambtenaren, politiebeambten en kommiezen. In korte tijd werden alle Nederlandse winkels, waar Belgische artikelen worden verkocht, bezet en contrabande, die alleen in Belgische winkels mogen worden verkocht, bestaande uit chocolade, sigaretten, shag, koffie, thee en zuidvruchten, werden in beslag genomen.

(Uit de Volkskrant van 23 Augustus 1948)

Opnieuw beginnen

DOOR AMY GROSKAMP-TEN HAVE

Vacantie, Feesten en Zomer zijn voorbij

En dit is onze taak

*De vakantie is voorbij.
Het kroningsfeest is voorbij.
De zomer is voorbij.*

Eigenlijk is alles wat ons in de afgelopen maanden zo intens heeft bezig gehouden zo'n beetje voorbij en wij moeten ons weer opnieuw gaan bezinnen over onze taak in het klein en onze taak in het groot. Onze taak in het klein: onze werkkring in het huishouden met man en kinderen met al de duizend en één zorgen en besommeringen, met al de moeilijkheden en zwaarigheden maar ook met al de heerlijke innige vreugden en verrassingen — of onze werkkring buitenshuis met alle afwisseling en inspanning, met alle ijver en nijd en in beslagnemende concentratie, maar ook met alle trotse voldoening om uiteindelijk succes.

Of — misschien is het alleen maar onze taak om ergens te liggen en te trachten geduld te hebben en vertrouwen.

Onze taak in het groot: de warme levende belangstelling die wij moeten koesteren voor het gebeuren op het grote wereldtoneel, de belangstelling die zich uiteindelijk manifesteert in de spontane daad van het offeren der eigen persoon: het offer van de vrije tijd, van de vaak zwakke kracht, van het zich opnieuw inspannen na gedane dagtaak.

Als dan alles wat in kleurige flitsen van verre of van nabij aan ons voorbijschoot tot herinnering is verstild, dan lijkt het leven opeens saai en dor en kleurloos. En dan valt het opnieuw beginnen, het opnieuw opnemen van de taak die even werd neergelegd, zwaar.

Niet voor allen — o neen —! er zijn van die flinke durvende voortvarende zielen die voordat de vakantie nog goed en wel om is, alweer haken naar het werk-dat-wacht.

Zij hebben nieuwe plannen uitgebroed, zij hebben afstand genomen en 'n betere kijk op de dingen gekregen, zij kunnen nauwelijks afwachten tot zij weer kunnen beginnen.

Maar het merendeel onzer is niet van zo flinke makelij: als we een beetje langzaam een beetje onwennig, een beetje pruttelend ons weer in het gareel van onze taak in het klein hebben aangepast, in gedachten nog vaak omkykend naar de zonnige dagen die achter ons liggen, dan schiet de taak in het groot er maar al te vaak bij in. Wij hebben een gevoel of het leven op ons afstormt, of het ons op een stiekeme kwaadaardige wijze bombar-

deert met allerlei kleine keurig verpakte moeilijkheden die je eerst niet dadelijk als zodanig herkent — zo iets als een Sinterklaas surprise die een hatelijkheid bevat!

En als dan een van de Flinkke Zielen met de stok van haar voortvarendheid in onze trage gelatenheid roert, dan borrelt er alleen maar onwil en afkeer naar boven.

Laat me met rust

„Laat-me-met-rust-!“ brommen wij. „Mijn hoofd staat nu niet naar politiek en verenigingsleven en zulke dingen..... „en wij grijpen met een suggestief gebaar naar dat arme geplaagde hoofd, waarin als in een kinkhoorn het ruisen van de zee naklinkt — of het denderen van een trein of misschien alleen maar de straffe wind die over de dijk woelt...“

Opnieuw beginnen — ja, dat willen wij wel, maar liefst met een lange aanloop. En als we dan goed en wel weer op gang zijn, dan bloeit er ergens in ons wezen een kleine stille voldoening, een heimelijke bewondering voor het eigen ik, omdat we dat zo netjes hebben klaar gespeeld — al schiet de taak in het groot er de eerste tijd vaak bij in. En die taak mag niet worden verwaarloosd, want zij is een onverbrekelijk deel van onze levenstaak.

Opnieuw beginnen dat betekent: opnieuw proberen, opnieuw strijden, opnieuw falen en opnieuw weer van voren af aan beginnen.

Opnieuw beginnen betekent: durven — vertrouwen en willen. Vooral

dat laatste: willen moeten wij en dan gaat het — dan gaat het altijd. Misschien niet zo gauw en misschien niet zo goed als wij wel zouden wensen — maar het gaat —!

Zij die willen vatten haar tweeledige taak in een moedige greep samen: de taak voor gezin en beroep en de taak voor de gemeenschap.

Het kan niet genoeg gezegd worden dat op iedere vrouw de plicht rust zich in dienst van de gemeenschap te stellen naast en bij en boven haar taak in gezin of beroep.

Schouders naar achteren!

Opnieuw beginnen..... dat betekent: de moeilijkheden en mogelijkheden opnieuw groeperen — hoofd omhoog en schouders naar achteren en dan er moedig op los. Het betekent ook: eindelijk eens doen wat wij ons al zo lang hadden voorgenomen en waarvan we zo trouw en zo steevast beweren: och-ja-daar-kom-ik-niet-toe!

En nu zullen er ongetwijfeld velen zijn, die of smalend of ongeduldig of zuchtend of spotachtig tegenwerpen: dat is allemaal goed en wel als je geld hebt en tijd en lust en je voelt je sterk en gezond en je hebt toch niets anders te doen....

Neen — och neen, zo is het niet. Het penningske der weduwe had daarom zo'n grote waarde, omdat zij van het weinige dat zij te missen had, nog iets afstand — iets af wilde staan.

Als wij onze plicht tegenover de gemeenschap gebruiken als tijdverlief, als surrogaat voor iets beters of als modegril omdat-iedereen-tegenwoordig-zo-iets-doet, dan is het toch het ware niet. Dan is het niet de ernstige en diepgevoelde wens mede te helpen aan de opbouw van de maatschappij, maar een zuiver zelfzuchtige doelstelling, die ons drijft.

Niet alle vrouwen zijn geschikt voor het verenigingsleven en slechts weinigen zijn podium-figures. Maar ook buiten de vereniging en ver van het spreekgestoelte is veel, heel veel en mooi werk te verrichten, werk, dat de onderbouw van de maatschappij consolideert en een hechte basis helpt vormen waarop anderen verder kunnen bouwen.

Het sympathieke stukje van de heer v. d. Haar in ons blad van 3 Sept. j.l. was mij uit het hart gegrepen: de jeugd op tactvolle en wijze manier begrip voor politiek bijbrengen, ziedaar een schone taak voor ons vrouwen. Maar — wij kunnen slechts van datgene wegschenken dat wij bezitten en daarom moeten wij in allereerste aanleg zorgen dat wij door studie en informatie en inlichtingen iets verkrijgen dat waard is aan de jeugd te worden medegegeven.

Het is eigenlijk net zo iets als de spreuk: Verbeter de wereld — begin bij jezelf —!

Wij moeten kritisch luisteren en kritisch lezen en daaraan gaat al weer iets anders vooraf: Wij moeten belangstelling aankweken voor de wereldproblemen van vandaag.

Dat moet er nog bij

Ja precies — dat moet er ook nog bij! bij al dat huiswerk en al dat verstelwerk, die kantoorarbeid of die lange uren in winkel of fabriek. Enne..... die belangstelling mag zich niet beperken tot een zuchtend en hoofdschuddend constateren dat-het-toch-zo'n-bende-is-in-de-hele-wereld!!

Als wij de herfstmaanden eens gebruikten om ons zoveel mogelijk op de hoogte te stellen van diverse stromingen en politieke richtingen, opdat wij als straks de lange wintermaanden voor de deur staan, belangrijke gesprekstof in voorraad hebben om onze jongeren wegwijs te maken in de doolhof?

Opnieuw beginnen — daar klinkt iets in van een belofte maar ook — van een nieuwe verantwoordelijkheid. En eigenlijk hebben wij geen einde van een vakantie of het einde van de zomer nodig om opnieuw te beginnen: is niet iedere dag een nieuw begin? Hebben wij niet elke dag een moment van aarzelend weifelen — een aanloop — een even adem scheppen eer wij lostrekken op het vele dat weer wacht? Iedere dag een nieuw begin — vandaag is goed en morgen en overmorgen.... **ALS WIJ WILLEN EN ALS WIJ BEREID ZIJN!**

Adreswijziging

Mevr. A. Fortanier—de Wit.

Het adres van Mevr. Fortanier—de Wit, tot nog toe luidende Milletstraat 43 te Amsterdam zal van Vrijdag 10 September a.s. af zijn: Ter Hoffsteedeweg 26, Bloemendaal, post Overveen, Telefoon: 25287.

Ingevolge papiertoewijzing B.P.P. no. 5871 verschijnt deze uitgave wekelijks en is de omvang van dit nummer 8 pagina's formaat 28½ x 42.

Betonartikelen

N.V. BETONDAK

fabriek van bouwmaterialen ARKEL
kantoor te GORINCHEM

Fa. Plastimode

Knopen en Gespen voor groothandel en industrie
AMSTEL 252 AMSTERDAM-C.

Hotel Café Restaurant

Rotterdam Zuid „Het Witte Baard”

U PEINST OVER EEN GESCHENK?

S.K. Citroen

HOFJUWELIER;
S GRAVENHAGE

HOOGSTRAAT 23 TELEFOON 11.17.57

GESCHENKEN IN ALLE PRIJZEN

sihi POMPEN

voor *Scheepvaart*
en *industrie*

Raadpleeg onze
technische dienst

Machinefabriek

C. MATERS C.V.
Beverwijk, Tel.3141

N.V. CORNs. SWARTTOUW'S STUWADOORS MAATSCHAPPIJ

Rotterdam

Lossen en laden van zeeschepen en alle verdere werkzaamheden.

Opslag van alle soorten goederen.

Het hoofdkantoor, Willemskade 21, verstrekt gaarne op aanvraag inlichtingen.

Bijkantoren te:
AMSTERDAM - ANTWERPEN - GENT.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

VRIJDAG 17 SEPT. 1948 - No. 25

ZELFS DE STERKE
VERDRAAGT DIT NIET

(pag. 5)

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Bij het begin van het Werkseizoen

In de aanstaande week zal de politieke arbeid in ons land weder een nieuwe stimulans krijgen. Dinsdag immers zal H.M. de Koningin in de verenigde vergadering der Staten-Generaal de Troonrede uitspreken, waarin de beginselen van het beleid dezer regering nader zullen worden ontvouwd. Wij koesteren daarvoor bijzondere belangstelling. De verklaring, waarmede het Kabinet kort na zijn optreden in de Tweede Kamer is gekomen, was weliswaar zodanig, dat wij daarin veel goede elementen zagen, die ons vertrouwen gaven, maar veel werd kort behandeld. De minister-president heeft ons toen ook naar de komende Troonrede verwezen. Daarvoor moest ook het een en ander bewaard blijven!

* * *

Moge in de Troonrede duidelijke taal gesproken worden! Dit is een wens, die wij niet terwille van ons zelf alleen uiten, maar er zijn in ons land voorlichters der publieke opinie voor wie men niet duidelijk genoeg zijn kan. Zo hebben wij in deze dagen met verbazing kennis genomen van hetgeen in het dagblad Trouw is geschreven. En wel naar aanleiding van geruchten die over dr. Van Mook de ronde doen. De luitenant-gouverneur-generaal heeft in de afgelopen jaren veel critiek gehad. Daarover uit te spreken is thans geen zin. De lezers kennen het standpunt van onze partij. Onze woordvoerders in Tweede en Eerste Kamer hebben bij voortdurende grote bezwaren tegen dr. Van Mook naar voren gebracht. Nu gaan allerlei verhalen, die er op neer komen, dat ook in het kabinet een stroming bestaat, die het aftreden van dr. Van Mook eist. Juicht nu de krant der anti-revolutionairen, die ook altijd fel tegen deze autoriteit heeft gereageerd? Och neen. De redactie van Trouw verbaast er zich zeer over, dat de vervanging van dr. Van Mook wordt gewild! Het geheim van die verbazing ligt hierin, dat Trouw maar steeds wil volhouden, dat door de komst van het nieuwe kabinet niets gewijzigd is. Nu lijkt het er op, dat het blad gaat vrezden, dat het voor ieder duidelijk gaat worden, dat er wel degelijk iets veranderd is. Wat het geval zou zijn als dr. Van Mook zou heengaan. Het is daarom wel goed voor bladen als Trouw, dat de Troonrede klare taal spreekt.

Nog willen wij over dit punt zeggen, dat wij ons de beduchtheid van het A.R. dagblad ook wel om andere redenen begrijpen. De politiek der anti-revolutionairen heeft geleid tot volkomen onvruchtbaarheid. Van die zijde is zo gemaandoeuvreerd, dat men thans buiten spel staat en geen enkele reële invloed vermag uit te oefenen. Dat is een verdrietige positie in de politiek. De andere voormalige oppositiepartijen, de C.H.U. en de V.V.D. hebben verantwoordelijkheid niet geschuwd. Zij hebben er daarbij niet tegen op gezien het belang harer partij geheel opzij te zetten. Daardoor hebben zij echter ook invloed gekregen. Waar het in de politiek toch om te doen is, wil men iets bereiken. Het lijkt er nu op, dat de houding van het A.R. blad wordt ingegeven door spijt. De druiven zijn zuur, zo hoorden wij dezer dagen zeggen.

* * *

Aan het bovenstaande willen wij thans niets meer toevoegen. In de aanstaande week gaat de politieke molen weer volop draaien en er zal in de eerstkomende tijd voldoende gelegenheid zijn over allerlei vraagstukken te schrijven. In de eerste plaats naar aanleiding van de begroting, maar ook het Indische vraagstuk zal ons sterk bezig houden, terwijl de Tweede Kamer op 8 September meer dan dertig ontwerpen van wet in de afdelingen onderzocht heeft, die dus ook in de nabije toekomst de aandacht zullen vragen. Onder meer de wetsontwerpen inzake

bedrijfsorganisatie, betreffende de ondernemingsraden alsmede verplichte verzekering van werknemers tegen geldelijke gevolgen van onvrijwillige werkloosheid. Daarover is het laatste woord nog niet gesproken.

Voor wij al die onderwerpen gaan aansnijden willen wij een enkel woord wijden aan onze partij. Mede ook, omdat wij nu weer staan aan het begin van het winterseizoen, dat, naar onze mening, zeer goed gebruikt zal moeten worden. Want hoewel wij zeer tevreden zijn met de bij de verkiezingen behaalde resultaten, mogen wij toch niet in zelfvoldaanheid gaan terneer zitten totdat weer nieuwe verkiezingen in het zicht komen. Onze partij moet verder worden uitgebouwd en bij voortdurende moet gewerkt worden aan haar innerlijke versteviging.

* * *

Met onze partij hebben wij bereikt, dat de politiek-vrijzinnigen nu één huis hebben, waarin zij zich thuis kunnen gevoelen. Dit is het streven geweest van velen, die zich in de oorlogsjaren hebben beraden op het na-oorlogse gebeuren. De oprichting van de Partij van de Vrijheid, — het initiatief van een kleine groep aan welker hoofd mr. Stikker zich heeft willen stellen — was een stap in de goede richting. Wij waren er daarmede echter niet, maar in de kolking van de eerste periode na de bevrijding was het niet te verwachten, dat de partijformatie ineens voor elkaar zou zijn. Het is een zoeken en tasten geweest naar nieuwe banen en dat kost tijd. Verheugend was, dat de vooruitstrevende elementen in de Partij van de Vrijheid de koers hebben kunnen bepalen. Omdat zoveel jongeren in de leiding zaten kon ook het vertrouwen onder de jongere kiezers worden gewonnen, die de grote meerderheid daarvan vormen.

Zoals gezegd, met de Partij van de Vrijheid was de oplossing er niet. Een nieuwe fase in de politieke ontwikkeling werd ingeleid door het sein van mr. Oud in het najaar van 1947, waardoor nieuwe mogelijkheden in het verschiep kwamen. Diverse besprekingen hebben daarna plaats gehad van twee delegaties, één van het z.g.n. Comité-Oud, één samengesteld door het hoofdbestuur van de Partij van de Vrijheid. Overeenstemming kon worden bereikt en de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie, waarin allen zich verenigen konden, werd gesticht.

* * *

De eerste krachtproef is uitstekend geslaagd. Onze 8 zetels in de Tweede Kamer tonen, dat onze partij bij de kiezers heeft „aangeslagen”. Het komt er echter nu op aan te zorgen, dat wij in de eerste plaats ons ledental in overeenstemming brengen met onze krachtig toegesloten aanhang, mede ook al omdat de groepen, die ons thans de sympathie hebben betoond in onze partij en vooral in de leiding van partij en afdelingen haar weerspiegeling dienen te vinden. In de laatste „Mededelingen” van het hoofdbestuur heeft dit college de betrokken instanties van de partij ook op de noodzaak van ledenwerving gewezen en wij willen van onze zijde dit verzoek met nadruk onderstrepen. De komende weken mogen in alle afdelingen in het teken der ledenwerving staan. Afdelingsbesturen kent Uw plicht! En de leden roepen wij individueel op mede te helpen deze actie te doen slagen. Met alleen maar lid zijn mogen wij niet volstaan. Er is voor onze partij en onze beginselen een verheugende sympathie en het vertrouwen bij velen is gewekt. Dit moet nu aangegrepen worden om onze partij omhoog te stuwen. Daarbij mag geen onzer leden terzijde staan. Zeer terecht heeft het hoofdbestuur er ook op gewezen, dat de werving der nieuwe leden, het aantrekken van de ons sympathie toedragende

groepen binnen onze partij, ook in het bijzonder nodig is met het oog op de gemeenteraadsverkiezingen. Dan immers kunnen „de nieuwen” meedoen aan de candidaatstelling, hetgeen nodig is voor de vorming van kandidatenlijsten waarop mensen uit de diverse geledingen van ons volk een plaats zullen moeten vinden. Het is dus van eminent belang voor de consolidatie van de positie onzer partij, dat de ledenwerving met de grootste energie wordt aangevat!

* * *

Werving van leden. Laat daarbij sterk ook gedacht worden aan jonge krachten. De partij zelf heeft deze zeer van node. Daarnaast zij er een jeugdorganisatie, die de jeugd opvangt, waarbij het principe gelde: voor en door de jeugd.

In dit verband mogen wij er wel op wijzen van welk een grote betekenis een jeugdorganisatie is. Voor de oorlog kenden wij in het vrijzinnige kamp de Vrijzinnig Democratische Jongeren Organisatie en de Bond van Jong-Liberalen. Verscheidenen, die in deze organisaties hun opleiding en scholing ontvingen, zitten thans in het parlement. Voor onze partij willen wij slechts denken aan de leden der Tweede Kamer mevrouw Fortanier-de Wit en Korthals.

Tevens toont dit aan de noodzaak van kaderwerving. Bij de laatste verkiezingen is gebleken, dat onze partij een tekort heeft aan geschookt kader. Eenvoudig gezegd: wij hebben veel te weinig goede sprekers en andere propagandisten. Gevolg: de enkele goede zijn overbelast, terwijl vele plaatsen uit het land toch nog onbewerkt bleven. Ook dit moet veranderen. En daarom willen wij ook met kracht vragen het kaderwerk uit te breiden, opdat wij een corps van krachtige propagandisten, terwijl wij tevens onze toekomstige kandidaten voor gemeenteraden, Staten en Parlement, maar ook voor onze partijbestuurscolleges, kunnen voorbereiden. Politiek is nu eenmaal een ambacht, dat slechts door stage oefening kan worden geleerd.

Er is dus werk aan de winkel. Men pakke aan! Het secretariaat geeft de nodige inlichtingen.

K.

Vijand No. 1

Dat het communisme een ernstige bedreiging voor de wereldvrede vormt, zal tenslotte wel ieder weldenkend mens duidelijk zijn geworden. Wij willen er hier op het ogenblik niet langer bij stilstaan. Wij verwijzen slechts naar de intimidatie in Berlijn en het drama in Polen, waar plotseiling communist no. 1, Wladyslaw Gomulka, in ongenade viel.

Ons trof echter een ander minder opvallend bericht volgens hetwelk Radio Kiev een oproep heeft uitgezonden, waarin aan de communistische jeugd wordt gevraagd aan de anti-godsdienstige propaganda deel te nemen. Bij de communistische jeugd, aldus luidde de boodschap, bevinden zich nog te veel achterlijke elementen, die nog onder de invloed staan van de godsdienst. Ook moeten de leiders van de communistische jeugd hun pogingen, met het oog op de totale vrijmaking van de jeugd, verdubbelen. De godsdienst is een „anti-wetenschappelijke en reactionaire leer. Zij belet de mens een consequent burger te worden van de socialistische staat.”

Ziedaar met welk een vergif de jeugd in Rusland wordt bewerkt. Ziedaar ook nog eens ten voeten uit de noodzaak, de strijd, daar waar het maar mogelijk is, tegen het communisme op te nemen. Ziedaar ook de noodzaak, het communistische gevaar niet te onderschatten.

Laat een ieder, waar hij ook kan, voorkómen dat dergelijke ziektekiemen onze jeugd aantasten. Laten wij de geesten fris en zuiver houden. Het gaat om het behoud van onze beschaving en het Christendom.

Eerste Kamer hield belangrijk debat

WENDELAAR
...dat zwevende...

In het vervolg van zijn rede, waarvan wij in het vorige nummer het eerste gedeelte reeds beknopt weergaven, kon prof. Molenaar het nog een vooruitgang noemen, dat het huidige Kabinet tenminste de hoogst onbevredigende toestanden in, alsmede de teleurstellende houding van, de republiek erkent. Ook de heer Drees had het met zoveel woorden toegegeven, dat de toestand „uitermate teleurstellend” is en dat het, wanneer het zo zou doorgaan, zeer moeilijk zou worden om „met onderhandelingen met enige kans op succes door te gaan”. En in de Mem. v. Antwoord had de Regering opgemerkt, dat er voor haar vanzelfsprekend grenzen zijn, die zij meent niet te mogen overschrijden met het oog op het welzijn en de werkelijke belangen der Indonesische volken. Hier erkent de Regering — zo riep prof. Molenaar uit — een verantwoordelijkheid, die ik destijds in mijn nota ook nadrukkelijk als eis van goed Regeringsbeleid heb gesteld.

Natuurlijk verklaarde prof. Molenaar zich gaarne eens met het standpunt van minister Drees, dat, wanneer het niet zou gelukken, de door de republiek beheerste gewesten eveneens hun plaats in de federatie te doen innemen, de staatkundige vormgeving toch zou moeten doorgaan. Wel zeer terecht gaf de woordvoerder van onze V.V.D.-fractie daarbij echter de waarschuwing, dat het niet zo mocht zijn, dat de republiek dan aldus juist zou bereiken, waarnaar de extremisten streefden. Hij vroeg daarom nadrukkelijk de erkenning van het feit, dat zelfs de overgangstijd, die voor de overige gebieden binnenkort — naar wij hopen — zal aanvangen, voor de republiek niet zal kunnen beginnen indien overeenstemming met haar uitblijft. Een erkenning, door minister Sassen in zijn latere antwoord-rede ook zeer positief uitgesproken.

* * *

Na nogmaals met klem gewezen te hebben op de gevaren van de toenemende roerigheid van de communistische elementen, bracht de heer Molenaar een wel zeer pijnlijke kwestie ter sprake, die hij reeds eerder in deze Kamer had aangesneden, n.l. die van de in de republiek nog gevangen gehouden Nederlanders, Europeanen zowel als Indo-Europeanen. Hij toonde zich daarbij tevens weinig gesticht over uitlatingen, die de heer Neher tegenover een Nederlandse vrouwendelegatie zou hebben gedaan.

Gelukkig volgde hierop de ministeriële toezegging, dat hij (minister Sassen) niets zou nalaten, om deze aangelegenheid zo snel mogelijk tot volledige klaarheid te brengen.

Van belang is ook, dat minister Sassen onze woordvoerder nog de verzekering gaf, dat overdracht van rechten, van macht en van bevoegdheden aan andere dan de huidige Nederlandse organen slechts dan zal plaats vinden, als handhaving der rechtsorde in redelijkheid is verzekerd en in het Unie-Statuut is verantwoord.

Bovendien verklaarde de minister het, in overeenstemming met de zienswijze van onze fractie, onmogelijk, dat enig deel van de Overzeese Gewesten noch zou behoren tot het Koninkrijk, noch tot de Verenigde Staten van Indonesië.

Zeer positieve resultaten mocht professor Molenaar in de Eerste Kamer boeken bij het debat over de Grondwetsherziening met betrekking tot de nieuwe rechtsorde. De antwoorden en toezeggingen van minister Sassen waren duidelijk, zonder vaagheden en slagen om de arm.

Een ander geluid, dan wij tot nu toe van de regeringstafel op het stuk van de Indische politiek gewend waren!

Er is, zonder direct in een juichtoon te vervallen, inderdaad reden om, zoals onze woordvoerder verklaarde te willen doen, dit Kabinet met enig optimisme tegemoet te treden.

Prof. Molenaar en Mr. Wendelaar aan het woord

Zoals wij in de aanvang reeds vermeldde, kon prof. Molenaar, de eerste uitlatingen en daden van het nieuw opgetreden Kabinet toetsend aan de op 22 April door hem namens zijn fractie gestelde normen van goed Regeringsbeleid, verklaren geneigd te zijn, dit Kabinet, als geheel genomen, „met enig optimisme tegemoet te treden”.

Een gunstige indruk had ook op onze fractie gemaakt de opmerking van minister Sassen in de Tweede Kamer, dat deze Regering niet op de bonne foi, niet vormloos het overleg overzee voert en dat het streven der Regering gericht is op de vestiging en waarborging van een welgeordende rechtsstaat. De bewindsman had daar bovendien nog aan toegevoegd: er zal een rechtsorde zijn en niet een bloot, feitelijk bestel. Welnu, dit doel, zo kon onze woordvoerder verklaren, is ook het onze. Maar, zo zeide hij, laat de Regering tevens beseffen, dat in deze zinsneden, door minister Sassen uitgesproken, voor ons volk elk woord waarde heeft. Wij zullen de Regering daaraan houden.

In het slot van zijn rede wijdde prof. Molenaar nogmaals aandacht aan de republiek en bond de Regering op het hart:

„En al is ook honderdmaal voor velen de republiek de uitdrukking van het tot leven gewekte nationalisme, de leiding dier republiek en ook het gebrek aan leiding, het gebrek aan beheer-

ing der krachten in de republikeinse gewesten, maken het nodig vast te stellen, dat, indien aan onze Regering blijkt, dat de oprechte wens tot samenwerking, tot samenwerking in redelijkheid, ontbreekt, zij na de uiterst tegemoet komende houding, die in het verleden is aangenomen, niet bereid zal zijn zich opnieuw van het ene uitsel in het andere uitsel te doen slepen”.

* * *

Nog een tweede lid van onze Eerste Kamerfractie voerde bij de Grondwetsherziening het woord. Het was de heer Wendelaar, die zijn maidenspeech in deze Kamer wijdde aan het instituut der Staatssecretarissen. En het is waarlijk niet overdreven, wanneer wij vaststellen, dat het staatsrechtelijk debat met minister-president Drees, dat hieruit is voortgevloeid, een belangrijke bijdrage heeft geleverd voor het duidelijker markeren van de positie en de betekenis van deze aanvankelijk wel zeer zwevende figuur.

Juist dat zwevende, dat weinig omlijnde in deze figuur, was een der eerste bezwaren van de tweede woordvoerder van onze fractie. In het staatsrecht, zo zei hij, is scherp omlijnde begripsbepaling en nauwgezette toebedeling van bevoegdheden en verantwoordelijkheden gebiedende eis. En bij dit nieuwe instituut was, naar het hem voorlopig voorkwam, noch

DREES
...eerst ervaring...

van het één, noch van het ander sprake. Zo zou de staatssecretaris volgens de opvattingen van de Regering wel moeten worden gezien als een politieke figuur (en niet als een „ambtenaar”), maar in het algemeen zou hij toch niet deelnemen aan de besprekingen in de ministerraad. Dit leek mr. Wendelaar toch onlogisch, want slechts hij kan politieke verantwoordelijkheid dragen, die aan de bepaling van het politieke beleid aandeel heeft gehad. En ontwijfend was tot nu toe ook het antwoord van de Regering geweest op de vraag wat met de staatssecretaris gebeuren moest, wanneer zijn minister of wanneer het gehele Kabinet zou heengaan.

* * *

Een ander bezwaar voor de heer Wendelaar, een bezwaar, dat ieder, die in deze tijd verantwoordelijkheid draagt, zwaar moet voelen, vormden de hoge kosten, die hij vreesde. Des te meer zou dit medetellen, wanneer, zoals de heer Wendelaar meende te mogen aannemen, het aantal staatssecretarissen wel eens tot tien zou kunnen oplopen. De kosten aan salarissen, bureau-inrichting, automobielverbruik en op den duur ook aan pensioenen zouden z.i. te zamen verscheidene tonnen gaan bedragen.

En tenslotte was daar dan nog de vrees van mr. De Wilde (overigens een sterk voorstander van het nieuwe instituut), dat politiek misbruik mogelijk zou worden gemaakt door het (onnodig) creëren van deze functies.

De gelegenheid, die de heer Wendelaar minister Drees hiermede heeft geboden, zich over verschillende punten duidelijker uit te spreken, heeft deze gelukkig dankbaar aangegrepen. Zowel door staatsrecht-beoefenaars als bij de toepassing van deze thans geopende mogelijkheid tot aanstelling van staatssecretarissen zal naar onze overtuiging menigmaal op de resultaten van dit debat en op de daarbij wederzijds gemaakte opmerkingen worden teruggegrepen.

* * *

Het is niet mogelijk, daar thans verder op in te gaan. Wij willen slechts vaststellen, dat minister Drees verzekerde, dat op grond van de ervaringen met de ministers zonder portefeuille kan worden aangenomen, dat de staatssecretarissen in het algemeen zullen kunnen werken met hetzelfde apparaat als reeds aanwezig was. Het zou hem dan ook onjuist lijken, indien dit in het algemeen aanleiding gaf tot een belangrijke uitbreiding van het ambtelijke apparaat.

En tenslotte was het zeker niet van belang onthoofd, dat de minister-president als zijn persoonlijke mening te kennen gaf, dat wij niet te snel tot toepassing op uitgebreide schaal zullen moeten komen. Ik ben — zo verklaarde minister Drees — voor een zekere beperking en ik meen, dat het goed zal zijn, dat wij eerst ervaring opdoen, voordat wij een grote uitbreiding aan dit instituut geven.

Terecht o.i. kon mr. Wendelaar het antwoord van de minister dusdanig bevredigend achten, dat ook hij zijn stem aan dit voorstel tenslotte niet heeft onthouden.

Deze burger

heeft in de Groene een juiste opmerking gelezen. Dat blad verweet de hooggeleerde Kranenburg, dat hij in de Nieuwe Kerk onze nieuwe Majesteit in al te katherieke taal heeft toegesproken. Het blad zei daarbij: Wanneer de Koningin eenvoudig spreekt, moet ook het volk Haar eenvoudig toespreken, daar heeft de Koningin recht op.

Die opmerking is deze burger stevig uit het burgerhart gegrepen, want hij vond die Kranenburgse rede, wat haar inhoud betreft, maar zo-zo-la-la, wat haar vorm aangaat professoraal, wat haar kleur betreft: grijs, wat haar gemeenplaatsen aangaat: stampvol, wat haar inhoud zeide: hol.

Deze burger dacht, toen hij de hooggeleerde hoorde aan diens voorganger, die kleine, ronde, pittige de Vos van Steenwijk... wel, die sprak geenszins op het plan der eenvoud, maar altijd hadden zijn redevoeringen hoge, opmerkelijke stijl.

Nu is deze burger de laatste burger om burger Kranenburg de les te lezen. Mag hij helemaal niet doen. Daar is de professorvoorzitter een veel te knap man voor. Daarvoor heeft zijn handboek veel te zwaar op de maag van deze burger gelegen.

Maar niettemin: de Groene heeft schoon gelijk gehad.

En wij mogen hopen dat onze Koningin gespaard zal blijven voor de gemeenplaatsen die altijd zo kwistig op de Koninklijke weg plegen te worden gestrooid.

Onze Koningin, is in al haar stralende jeugd, de Moeder des Lands en een moeder wil gewoon worden toegesproken en als het kan: warm uit het hart.

Dat zijn Haar kinderen Haar verplicht: niet tegen moeder liegen — want gezwollen taal en lege taal is: leugen en niets anders.

Onze burgemeesters en al onze 2.366.423 voorzitters van al onze 2.366.423 bonden, verenigingen, federaties, clubs en regentencolleges zullen moeten leren recht uit hun hart te spreken wanneer zij tot Haar spreken die daar — in de alleréérste plaats — recht op heeft.

Nietzeggende taal is onwijze taal.

Dat is, met Uw permissie, het oordeel van

DEZE BURGER.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.

Redactie-secretaris: Mr. E. Elias

Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.

Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267

Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.

Losse nummers 15 cent.

Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie”, te Amersfoort

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlugg, Geestbrugweg 69 Rijswijk (Z.-H.).

Tegengestelde reacties

Nu het Wetsontwerp op de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie sedert kort is ingediend, komen de reacties hierop zo langzamerhand van verschillende zijden los.

Zo werd dezer dagen bekend dat het Nederlands Verbond van Vakverenigingen (N.V.V.), het Christelijk Nationaal Vakverbond in Nederland en het Verbond van Protestants-Christelijke Werkgevers in Nederland hun oordeel met betrekking tot genoemd wetsontwerp aan de leden van de Tweede Kamer hebben doen toekomen.

Opmerkelijk is, dat het oordeel van de twee eerstgenoemde organisaties, (die der werknemers), bijna over de gehele linie waardeerd is, terwijl het adres van de werkgeversorganisatie zeer veel kritiek op het wetsontwerp uit. Hieruit mag dus wel worden geconcludeerd, dat de arbeiders in het algemeen genomen een geheel tegenovergesteld oordeel over het wetsontwerp hebben dan de ondernemers. Het woord „opmerkelijk” is in zoverre op zijn plaats, dat bij het trekken van deze scheidingslijn, de politieke overtuiging geen rol speelt. Immers, zowel de „moderne” als de z.g. „confessionele” vakbeweging trekken in deze één lijn.

Deze situatie is overigens niet zo vreemd als zij wellicht op het eerste gezicht lijkt. De arbeider die vanzelfsprekend gaarne het element der „bescherming” zoekt, zal uiteraard weinig bezwaar tegen het wetsontwerp publieke bedrijfsorganisatie hebben. Ook dan niet, indien blijkt, dat genoemd wetsontwerp, naar het ons wil voorkomen, te veel macht aan de Overheid zelve toekent. De werkgevers zien deze zaak vanzelfsprekend anders en het is vandaar dan ook, dat zij zich krachtig tegen het ontwerp verzetten.

Uit genoemde reacties blijkt evenwel, dat dit wetsontwerp in het centrum van de belangstelling is komen te staan en het is dan ook ongetwijfeld van belang af te wachten, welke reacties in dit verband nog zullen volgen. In elk geval blijkt nu reeds, dat over dit wetsontwerp nog wel een zeer hartig woord zal worden gesproken.

Wij willen thans niet te diep op deze zaak ingaan, doch slechts de hoop uitspreken, dat de belangen van het bedrijfsleven niet in de knel komen en dat zijn zeggenschap niet tot een fictie wordt. Het enthousiasme van de werknemersorganisaties doet in dit verband niet bepaald geruststellend aan.

Geen spaarbrieven?

Minister Lief tinck heeft bij de opening van de tentoonstelling van Britse Overheidsvoorlichting een rede gehouden, waarin hij o.m. heeft gesproken over het sparen. Hij heeft in dit verband enige dingen gezegd, die ongetwijfeld van belang zijn.

Zo erkende de minister o.a., dat de teruggang der inleggerstegoeden in hoofdzaak moet worden toegeschreven aan de invloed van de bijzondere heffingen. Deze opvatting vindt steun in het feit, aldus zeide de bewindsman, dat ondanks de teruggang van het inleggerstegoed, het aantal inleggers bij de spaarbanken een toeneming vertoont.

Op grond van deze situatie is prof. Lief tinck van oordeel, dat een behoorlijke ondergrond voor een doelbewuste bevordering van het sparen aanwezig is. Het publiek ziet het belang van het sparen in, aldus de minister, zodat de voorlichting van het publiek op dit gebied niet neer komt op het roeien tegen een sterke stroom, hetgeen elk ondernemen op dit gebied vrijwel uitzichtloos zou maken.

Tot zover minister Lief tinck.

Op één en ander zou inderdaad wel een reactie passen, ware het niet, dat de minister zelve zijn critici in zekere zin vóór is, als hij het volgende verklaart:

„Hiermede wil ik uiteraard niet zeggen, dat er geen weerstanden zouden zijn te overwinnen, ware het slechts, dat tegenwoordig tallozen met moeite met hun inkomen kunnen rondkomen, zodat voor hen sparen tot de onmogelijkheden behoort.”

Onmiddellijk hierna schijnt het optimisme van de minister echter weer toe te nemen, als hij verklaart:

„Maar evenzeer zijn er tallozen, die door een goed gerichte voorlichting ertoe kunnen worden gebracht te gaan sparen of meer te gaan sparen. Het is aan geen twijfel onderhevig, dat niet alle Nederlanders hun inkomen op de verstandigste wijze besteden.”

Alweer tot zo ver minister Lief tinck.

Het stemt inderdaad tot voldoening, dat de minister nu erkent, dat de mogelijkheden tot sparen voor ons volk op het ogenblik niet bijster groot zijn. Het stemt eveneens tot voldoening, dat hij deze omstandigheid ruiterlijk voor een deel aan zijn eigen politiek wijft. Doch met het aantrekken van het boetekleed alleen is ons volk niet gebaat, als daar niet een belofte tot beterschap aan verbonden is. Buitendien geloven wij dat de bewindsman sterk overdrijft, indien hij spreekt over „tallozen” die wel tot sparen in staat zouden zijn. Zelfs indien dit juist ware, hebben deze „kapitalisten” zeker geen voorlichting van de overheid nodig om tot sparen te worden aangezet. Uit dien hoofde lijkt ons de reeds eerder, met tamelijk veel ophef aangekondigde, nationale spaarcampagne weinig reëel, hetgeen de minister tenslotte thans ook zelf erkent als hij zegt, dat het niet goed zou zijn, indien wij hier te lande in het voetspoor van Groot-Brittannië zouden trachten het zwaartepunt van de campagne te leggen bij de uitgifte van bijzondere spaarbrieven en bij een opwekking deze te nemen met een beroep op het algemeen belang.

„Veeler geloof ik”, aldus verklaarde de minister, „dat wij het moeten zoeken in een stimulering en een coördinatie van acties uitgaande van de diverse bestaande spaarinstellingen, naast een voorlichting van het publiek, gericht op het belang dat elkeen erbij heeft zo veel mogelijk te sparen er daarbij van deze instellingen gebruik te maken”.

Wij kunnen dit laatste geluid van Prof. Lief tinck inderdaad met tevredenheid beluisteren. Immers, het blijkt gelukkig nu wel duidelijk, dat de overheid een behoorlijke ruimte laat voor het particuliere initiatief zonder dat de overheid hier het gras voor de voeten van ons spaarinstellingen wegmaait. Dat de overheid ten overvloede propaganda voor het sparen wil maken, lijkt ons op zichzelf minder bezwaarlijk, alhoewel wij eerlijki gezegd onder de tegenwoordige omstandigheden niet veel heil van een dergelijke actie verwachten. De tijd is op het ogenblik helaas niet rijp voor sparen en het is wel droevig te moeten constateren, dat de belastingpolitiek van de minister zijn eigen actie in de weg staat, ja zelfs onmogelijk maakt. Dit geldt uitsluitend voor de hogere inkomens, die tenslotte toch bij het sparen de zoden aan de dijk moeten zetten. De progressie bij de belasting is echter van dien aard, dat men liever in zijn vrije tijd een boek gaat lezen, dan een extra bijverdienste te aanvaarden. Bij een dergelijke toestand is sparen onmogelijk.

Zeker, belasting moet worden betaald en geld, veel geld moet er zijn. Doch om na het gebruik der eeren meteen de kip te slachten, is een maatregel, die zich tenslotte op een ernstige wijze moet wreken.

Inderdaad, ons volk is gelukkig nog degelijk genoeg. Het merendeel van ons volk is ook bereid te sparen, omdat het tot zijn inslag behoort. Doch men geve het dan ook de gelegenheid hiertoe!

Gelukkig advies

Met genoegen namen wij kennis van het rapport van de Staatscommissie-Couvée, die bij K. B. van 26 November 1946 werd ingesteld en tot opdracht kreeg van advies te dienen over de vraag of het algemeen belang eist dat de positie der particuliere steenkolenmijnondernemingen die in Nederland haar bedrijf uitoefenen of werkzaam zijn, door socialisatie of anderszins dient te worden gewijzigd.

De commissie die haar rapport aan H.M. de Koningin, zomede aan de minister van Economische Zaken heeft aangeboden, komt o.m. tot de conclusie, dat opheffing van het tegenwoordige beheer gewenst is. Met uitzondering van twee leden, spreekt de commissie zich er voorts duidelijk over uit, dat nationalisatie of socialisatie van de steenkolenmijnen niet in het algemeen belang moet worden geacht.

Wij achten deze uitspraak ongetwijfeld van zeer groot gewicht. Niet alleen principieel gezien, doch ook omdat zij geruststellend werkt. Immers, het zijn de mijnen en de banken die men veelal tegenwoordig toch eigenlijk nog niet zo voor socialisatie ongeschikt acht. Zeker, men is vaak een fel tegenstander van socialisatie, doch voor mijnen en banken? Nu ja, dat is een grensgeval, aldus hoort men nog al te vaak redeneren. Wat de gevolgen van een dergelijk toegeeflijke houding zijn, ziet men meestal als het te laat is. Engeland is in dit verband een waarschuwend voorbeeld. Men overschatte een wankeelmoedige houding in deze niet! Immers, het gaat hier om het toestaan van een verkeerd principe en het is met dit verkeerde principe, dat onze economie staat of valt. Concessies op een bepaald terrein en op een bepaald ongelukkig moment toegestaan, kunnen zich later op een geheel ander terrein van ons economisch leven

in de meest funeste zin wreken. Dan is het evenwel te laat en kan men de krachten niet meer bezweren, die men destijds door een toegeeflijke houding zelf heeft opgeroepen.

Daarom nogmaals, namen wij met veel genoegen kennis van het rapport dat door de commissie-Couvée werd samengesteld. Geen experimenten, ook niet met z.g. „grensgevallen”, die later het zelfstandig bestaan van onze nationale particuliere handel en industrie kunnen aantasten!

Maar waarvoor?

Minister Lief tinck heeft een appel tot het Nederlandse volk gericht om meer te sparen. Op zich zelf een begrip, dat bij het Nederlandse volk, dat altijd spaarzaam geweest is, wel weerklink kan vinden. Maar dat op het ogenblik, bij velen, die wel geneigd zijn om te sparen, voorzover zij dat met de zo gestegen uitgaven op het terrein van de huishouding en de textiel nog kunnen, toch wel een vraag doet rijzen: waarvoor sparen wij?

Is de spaarzin waarlijk zo aanwezig bij de Overheid zelf, is de zuinigheid van de Regering een lichtend voorbeeld en daarenboven is er voldoende zekerheid, dat die spaarpenningen uiteindelijk veilig zijn? Als men, zoals wij, mensen van alle mogelijke sferen en richtingen spreekt, dan is deze reeks van vragen een rem op de spaarzin, welke één der beste Nederlandse eigenschappen was en een antwoord, een zeer duidelijk en voorlichtend antwoord zou die spaarzin weer kunnen bevorderen. Misschien geeft de Troonrede en de Miljoenennota reeds een algemeen antwoord op bovengestelde vraag.

Onbegrijpelijk getalm

Zoals gebruikelijk heeft mr. Milius bij de opening van de Najaarsbeurs, die zeer onlangs te Utrecht plaats had, een interessante rede gehouden, waarin hij wederom een analyse gaf van het nationale en internationale economisch gebeuren. Ditmaal was zijn rede evenwel zeer somber gesteld. Hierover willen wij het echter op het ogenblik niet hebben. Wel over zijn klacht, dat de regering nog steeds haar goedkeuring aan de bouwplannen van de Jaarbeurs heeft onthouden.

Woordelijk zeide de heer Milius hierover o.m. het volgende:

„Het nieuws, dat de regering besloten heeft aan de Jaarbeurs goedkeuring te verlenen haar bouwplannen te verwezenlijken, is nog steeds niet ontvangen. Niettegenstaande ook sinds de vorige beurs opnieuw in deze herhaaldelijk overleg met de regering is gepleegd, zijn wij op dit ogenblik nog geen stap nader tot het doel gekomen.”

Voor onze deelnemers, die nu reeds jaren lang smeken om méér ruimte, voor de tallozen, die wij telkens weer moeten afwijzen, voor de nieuwe industrieën, die van het Jaarbeursintermediair willen gebruik maken, doch die wij niet kunnen toelaten, voor heel ons industrieel en handelsleven, dat hier kansen mist, terwijl uitbreiding van ons productief vermogen en bevordering van onze export een conditio sine qua non is voor het overwinnen van de zorgelijke toestand, waarin ons land verkeert, is het onbegrijpelijk, dat de regering hier nog steeds talmt en toelaat, dat de Nederlandse Jaarbeurs, in vergelijking met de zusterinstellingen, in de achterhoede geraakt.”

Het is zeker niet de eerste maal, dat mr. Milius zich in een dergelijke zin heeft uitgelaten. Bij elke openstelling van de Jaarbeurs heeft hij steeds op de noodzaak gewezen, dat de bouwplannen moesten worden verwezenlijkt. Steeds werd zijn betoog iets klemmender, totdat hij tenslotte werd gedwongen de hierboven aangehaalde woorden tegenover de regering te bezigen.

Velen zullen met ons in dit geval voor een volkomen raadsel staan en zich tevergeefs afvragen wat eigenlijk wel de oorzaak van de lakse houding onzer regering moge zijn. Hier staan toch waarlijk zeer grote nationale belangen op het spel. Enerzijds wordt de regering niet moede ons er op te wijzen dat uitbreiding van de export en opvoering van de productiviteit noodzakelijk zijn, terwijl zij anderzijds verzuimt de maatregelen te nemen die een voorwaarde zijn om inderdaad tot een vergroting van de uitvoer te geraken.

Inmiddels zijn er weer twee zeer kostbare jaren voorbijgegaan, tijdens welke het buitenland een niet onbelangrijke voorsprong op ons heeft kunnen nemen. De fouten die hier zijn gemaakt, zijn in feite onherstelbaar, omdat de verloren tijd niet meer is in te halen. Wij kunnen er slechts nog toe meewerken niet verder achterop te geraken. Doch wat zal de regering doen? Voortgaan met haar onverstoorbare dommel of zal zij nu eindelijk door de luide stem van de openbare mening eens wakker worden geschud.

Wij hopen dit laatste van harte. Het wordt waarlijk eens tijd dat zij eens met alle ernst naar de stem van het bedrijfsleven luistert.

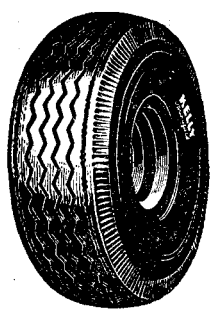

Inderdaad, vele kansen zijn op deze wijze reeds gemist. Er is echter altijd nog iets te redenen indachtig het spreekwoord: beter ten halve gekeerd, dan ten hele gedwaald!

Machinefabriek en scheepswerf
 van
P. SMIT Jr. N.V.
ROTTERDAM

N.V. Machinefabriek
 IJZER-STAAL-EN
 METAALGIETERIJ
 v.h. BAKKER & Co.
 RIDDERKERK

U PEINST OVER EEN GESCHENK?

S. K. Citroen
 HOFJUWELIER
 5 GRAVENHAGE
 HOOGSTRAAT 23 TELEFOON 11.17.57
 GESCHENKEN IN ALLE PRIJZEN

Imp. N.V. Jac. Blom (Auto Supply Afd.)
 Rotterdam - Filiaal Den Haag

TEXTIEL

 TRADE MARK
 N.V.
RIGTERSBLEEK
 voorheen
 G. J. Van Heek & Zonen
ENSCHEDÉ
 ★
 KATOENEN EN KUNST-
 ZIJDEN WEEFSELS

DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE
 Algemeen Secretariaat Koninginnegracht 61, 's-Gravenhage,
 zoekt voor haar weekblad een
PROPAGANDIST
 in een tijdelijke functie van ten hoogste zes maanden.
 Schriftelijke sollicitaties met uitvoerige inlichtingen aan bovenstaand
 adres.

sihi POMPEN
 voor *Scheepvaart*
 en *industrie*
 Raadpleeg onze
technische dienst
 Machinefabriek
C. MATERS C.V.
 Beverwijk, Tel. 3141

N.V. Nederlandsche
 Caoutchouc- en Gutta-
 Percha-fabriek
v.h. Bakker & Zn.
 Ridderkerk
 • Technische
 rubberartikelen

L. Smit & Zoon
 KINDERDIJK
 Baggermateriaal
 Zeesleepboten
 Passagiersschepen
 Machines
 Motoren
 Ketels

N.V. BOELE'S
 Scheepswerven en Machinefabriek
BOLNES
 Nieuwbouw en reparatie

ruim 300 jaar....
 FABRICEREN WIJ VERVEN VOOR
 BOUWVAKKEN EN INDUSTRIE
N.V. Heyme Vis & Zoonen
 ZAANDAM - OPGERICHT 1643

Fa. B. Cuperus Az.
 Hessenweg 2
 De Bilt
 Vervaardigt drukwerk
 op alle gebied.

BOLNES
 Dieselmotoren
 25-1400 P.K.
 ★
 N.V. Machinefabriek
 „Bolnes”
 v.h. J. H. v. Cappellen
 te Bolnes

Gedenkraam van
**Gebrandschilderd
 GLAS IN LOOD**
 voor Uw kantoor of woning.
 Vraagt vrijblijvend
 schets en prijsopgave
**Glaszaak
 Koster N.V.**
 Binnen Damsterdiep 13
 Groningen

Kloos
 KINDERDIJK
Bruggen

Vier formidabele hoofdzaken in Indië

Wat is thans inzake Indië aan de orde?

Ten eerste: het streven om de zich vormende federatie van deelstaten een krachtige Voorlopige Federale Regering te geven, welke straks de Federale Regering der Verenigde Staten van Indonesië zal worden. Ten tweede: het streven om tegelijk met die federatievorming de Unie tussen Nederland en Indonesië voor te bereiden. Ten derde: de vraag of het mogelijk is de Republiek Indonesia als deelstaat in die Verenigde Staten op te nemen. Ten vierde: de vraag, wat te doen indien het onmogelijk blijkt de Republiek zich als deelstaat te doen voegen in het federale geheel en in de Unie.

Brengt communisme samenwerking?

Dat zijn de formidabele hoofdzaken.

Die hoofdzaken worden nog doorkruist en gecompliceerd, soms zelfs verduisterd, door een groot aantal andere factoren. Allereerst door terrorisme en banditisme die, soms wel en soms niet van Djocja uit gedirigeerd, rust en orde in de niet-republikeinse gebieden verstoren. Voorts, op geheel ander plan, door het financiële probleem, dat mede voor het economisch herstel beslissend is. Verder door allerlei personele zaken — waarvan de zaak-Van Mook een der belangrijkste is. En tenslotte door de communistische agitatie.

Men ziet: wat wij zo even aanduiden als complicerende factoren is moeilijk en belangrijk genoeg. En dat was dan nog maar een even willekeurige als onvolledige keuze uit de ontelbare moeilijkheden en problemen, die in Indië opgelost moeten worden.

Des te noodzakelijker is het, wil men althans trachten zich een koel en helder beeld te blijven vormen, de grote lijnen te blijven onderscheiden. Dan ziet men dat, ondanks de geweldige omvang op-zich-zelf van die andere factoren — het communisme daarin begrepen — de vier hoofdzaken toch blijven die, welke wij in de aanhef noemden en nu nogmaals samenvatten:

1. de vorming ener Voorlopige Federale Regering;
2. de voorbereiding van de Unie;
- 3 en 4. de houding van de Republiek.

Het is in dit stadium niet mogelijk te zeggen, hoe ver men met deze hoofdzaken gevorderd is. Wat het eerste punt betreft kan men zeggen, dat het metterdaad ongewenst zou zijn, delicate besprekingen welke thans gaande zijn door voorbarige tussentijdse mededelingen te verstoren. Dit geldt mede van het daarmee verbonden punt: de Unie.

En wat de Republiek aangaat.....

Het is in elk geval een zeer belangrijk voordeel, dat in het buitenland, althans in die internationale kringen waarmede rekening gehouden moet worden, de ogen ietwat zijn opengegaan..... Zelfs de Australische premier — wiens regering zich, zacht gezegd, zo menigmaal onwelwillend heeft gedragen en wiens vertegenwoordiger in de Commissie voor Goede Diensten, alweder zacht gezegd, een zo open oog placht te hebben voor republikeinse argumenten — zelfs deze Australische premier toont zich te Den Haag thans aanmerkelijk gematigd.

De regering der Republiek heeft zich zeer ernstig gecompromitteerd. Zij tracht thans krampachtig gemaakte fouten te herstellen; de partijen van premier Hatta en president Soekarno, te weten de Masjoemi en de P.N.I., hebben zich gehaast het thans openlijk communistische Volksfront te desavoueren — maar zij is thans duidelijk in een defensieve positie gedrongen.

Men geeft van Nederlandse zijde nochtans die regering der Republiek een kans. Dit is nuttig, in zoverre er Nederland's goede wil door wordt gedemonstreerd. Dit is nutteloos, in zoverre iedereen begrijpt, dat enigerlei overeenstemming met de regering-Hatta generlei waarde zou hebben daar zij, zelfs al zou zij het willen, eenvoudig niet bij machte zou zijn haar afspraken na te komen.

Wordt daarmee het zoeken naar een geheel Indië omvattende staatkundige constructie niet een hopeloze taak?

Dit behoeft niet het geval te zijn.

Zou men thans van Nederlandse zijde het juiste beleid voeren, dan is het mogelijk óók inzake de Republiek een oplossing te bereiken.

En wel deze: men zou, van Nederlandse en van federaal-Indonesische zijde, zeker bereid en in staat zijn de Republiek van haar destructieve elementen te helpen bevrijden, indien van Republikeinse zijde het verzoek daartoe zou worden gedaan.

De grote moeilijkheid blijft uiteraard, dat het voor iedere Javaan in

de Republiek op Java en voor iedere Sumatranen in het republikeinse deel van Sumatra op dit ogenblik levensgevaarlijk zou zijn, over een dergelijk verzoek zelfs maar te reppen. Nochtans bestaan in deze gebieden groepen, kringen en figuren, die niets liever zouden wensen dan de Republiek als deelstaat tot de Federatie te doen toetreden en die daarbij niet dromen van een Republikeinse overheersing in die Federatie. Kunnen wij tot die groepen en figuren de weg vinden? Kunnen zij de weg tot ons vinden? Zullen Javanen en Sumatranen uit de Republiek over de moed en de kracht beschikken, die voor deze beslissende en voor hen metterdaad zo gevaarlijke stap nodig zijn?

Ware het zo, dan metterdaad zou het mogelijk zijn met de Indonesiërs samen en door hen daartoe aangezoekt de politionele maatregelen te nemen, welke onherroepelijk genomen moeten worden, wil men voorkomen dat de Republiek een prooi wordt voor een agressief Oosters communisme.

Dit communisme heeft dermate uitdagend het masker afgeworpen, de uitdagende verzekeringen op dit punt van figuren als Sjarifoedin en Setyadjit zijn zo duidelijk, Soeripno en Moeso gedragen zich zo openlijk als Kominform-agenten, dat men er zelfs in die Nederlandse progressieve kringen van geschrokken is, waar men zo lange tijd gewend was de realiteit onder illusies te bedelven.

Het communisme heeft zich, sinds de opzienbarende erkenningen van Sjarifoedin en Setyadjit, sinds de socialistische partij in de communisti-

sche is opgegaan, sinds de gehele vakbeweging en de jeugdbeweging zich openlijk communistisch bekenden, snel georganiseerd. Op het congres te Djocja van de Partai Komunis Indonesia werd een „arbeiders-secretariaat” gevormd, met als leden: Harjono, Setyadjit, Djokosoedjono, Abdoelmadjid en Achmad Soemadi. Tegelijk is een nieuw „Politburo” gemaakt, waarin zitting hebben Moeso, Maroeto Daroesman, Tan Ling Djie en Ngadiman.

En met dezelfde Catalina-vliegboot, die op een meertje bij Djocja neerstreek om Soeripno en Moeso uit Praag te brengen, reisden blijkens gegevens der informatiediensten niet minder dan twintig Russische communisten mede, die in Bangkok zijn achtergebleven.....

In stormtij groeit de eendracht. Als levensgevaar dreigt, pleegt men menig geschil te vergeten. Het is mogelijk, dat de rode stormen, welke thans in Zuid-Oost-Azië waaien het vermogen bezitten om een samenwerking te bespoedigen, welke waarlijk niet allereerst voor de Nederlanders, maar voor de Indonesiërs zelve de enige redding vormt.

d. K.

STALEN MEUBELEN
„GISO"-LAMPEN

Zelfs de sterke verdraagt dit niet

Na al wat volwassenen en jeugd in de jaren 1939—1945 hebben doorleefd, kon het geen verbazing wekken, dat overal waar het geweld woedde een ontstellende toeneming van nervositeit zou te constateren zijn. Wij weten thans hoe diep de angsten en verschrikkingen, nood en ellende hebben ingewerkt op het zenuwgestel van duizenden volwassenen en ontelbare jongeren. Men moet hierbij niet alleen denken aan de velen, die wellicht voor hun gehele verdere leven zenuwziek zullen blijven en voor wie opnemings in gesticht en rusthuizen het enige geneesmiddel is met (geringe) kans op herstel. We moeten ook denken aan de duizenden en duizenden volwassenen en jongeren, wier zenuwgestel in mindere graad geleden heeft, en nu nog steeds niet opgewassen zijn tegen het leven in deze na-oorlogse wereld met spanningen en onrust alom. We moeten ook denken aan de talloos velen, wier weerstand tegen wat de geest ondermijnt, sterk verzwakt is. Het is vooral in de wereld der jongeren, dat dit verminderde weerstandsvermogen leidt en leidde tot een leven en een levenshouding, die elk herstel bedreigen zo niet geheel in de weg staan. Het is vruchteloos en bovendien onrechtvaardig voortdurend te wijzen op de verschijnselen van zedelijk verval, grote oppervlakkigheid en verlangen naar genot en avontuur bij de jeugd, wanneer niet tegelijkertijd de weg tot verbetering wordt aangegeven. Wie zich met deze problemen bezig houdt, zal steeds voor ogen moeten hebben, dat de jeugd tot op grote hoogte slachtoffer is van die machten in het verleden en het heden, welke onbewogen voor al het leed en lijden der mensheid, voortgingen en voortgaan met de volkeren van vrede en welvaart te beroven. Hij zal ook steeds weer voor ogen moeten houden, dat in de wereld van thans met haar weergalozes vooruitgang op technisch terrein, de geestelijke ontwikkeling achter is gebleven waardoor een spanning is ontstaan tussen stof en geest, welke zelfs de mens met een sterk zenuwgestel nauwelijks meer verdraagt.

Heeft in de eeuwen voor ons de mens in zijn leven van ontspanning de ontspanning als het ware zelf geproduceerd, in onze tijd treedt de activiteit van de mens op dit terrein meer en meer op de achtergrond om plaats te maken voor de gemechaniseerde ontspanning, die radio, gramfoon en film bieden. We kunnen het zien bij de viering der feesten, waarbij de gramfoon met „versterker” in de plaats is gekomen van muziekvereniging en zangkoren, waarbij de openlucht-bioscoop de toneelspelers (sters) vervangt. Dit alles leidt tot een gemechaniseerde ontspanning met weliswaar enorme uitbreiding van de mogelijkheid tot massa-verstrooiing (duizenden op een plein kunnen nu bereikt worden!), doch anderzijds tot een terug dringen van het diep-menselijke,

dat een opgaan-tot en zich-overgeven-aan kende. Wie een muziekvereniging tijdens een volksfeest hoort concorderen, weet, dat een aantal mensen geniet van hetgeen zij anderen laten genieten. Weken, ja maanden vooraf heeft men gerepeteerd om goed voor de dag te komen; die alles kostte tijd en inspanning, vergde toewijding, het veronderstelt een offer, n.l. op de dag van de feesten zelf gedurende geruime tijd vaak geestelijk en lichamelijk bezig te zijn tot vergroting van de vreugde van anderen. Maar dit alles schenkt tegelijkertijd rijkdom des harten, zoals alle arbeid voor het welzijn en verhoging der levensvreugde van de naaste die schenkt.

Voor vele jongeren was — en is gelukkig nog altijd — dit medewerken aan de hoogtijdagen v o r m i n g,

Beeldverhalen zijn een gevaar!

vorming van hun persoonlijkheid. Het gaf (en geeft) levensinhoud en droeg (draagt) bij tot versterking van het gemeenschapsbesef.

Dit alles dreigt verloren te gaan, nu de moderne gemechaniseerde ontspanning van de mens minder offers vraagt en meer gelegenheid tot „ook mee-doen” biedt. Hierbij komt dan nog, dat de ontspanning zelf steeds minder beroep doet op de geestelijke krachten in de mens. Vraagt een toneeluitvoering min of meer de gehele mens, ook wanneer hij toe-schouwer is (men lette hier op het woord s c h o u w e n!) de film vraagt hoe langer hoe meer slechts kijkers, zij doet in steeds mindere mate een beroep op de geestelijke krachten. „Een groep van aesthetisch-intellectuele perceptiemiddelen wordt ongevoelend gelaten” (Prof. Huizinga). Dit alles, we herhalen het, leidt tot oppervlakkigheid en verzwakking van het oordeel en is dienengevolge niet in het belang van de geestelijke gezondheid der jeugd.

Richten we ons nu tot een ander terrein: de lectuur. Hier behoeft niet betoogd te worden wat de betekenis is van goede lectuur voor de vorming der persoonlijkheid en ten slotte voor de wederopbouw van het geestelijk leven van een volk.

Wat lezen onze jongens en meisjes van vandaag? Om op die vraag een antwoord te krijgen, stelde ik een onderzoek in bij 600 jongens van een Nijverheidsschool, 300 jongens en

(Vervolg op pag 8).

ONDERNEMER EN
ARBEIDER
(1)

Hoe kunnen Werkgever en -nemer samenwerken?

Het is welhaast driekwart eeuw geleden, dat enige werkgevers door het instellen van personeelskernen vorm gaven aan hun overtuiging, dat de onderneming niet slechts is een min of meer toevallig samentreffen waaruit de ondernemer zijn winst en de arbeider zijn levensonderhoud put, maar dat zij een arbeidsgemeenschap behoort te zijn, die, behalve een economisch, ook een sociaal doel heeft en die slechts dan tot volle ontplooiing kan komen, indien zij wordt gedragen door een juist begrip, enerzijds voor de betekenis van ieders bijdrage, anderzijds voor de betekenis van deze bijdragen gezamenlijk voor het bereiken van het ondernemingsdoel. In een tijd, toen de arbeidersvakbeweging nog weinig invloed had en daardoor weinig leiding kon geven aan de denkwereld van de arbeiders, was het voor de werkgevers die deze weg van opvoeding tot de arbeidsgemeenschap wensten te betreden, veelal een weg van moeizaam zoeken en tasten. Het voorbeeld van de hierboven bedoelde werkgevers vond niettemin navolging. Wel dreigden aanvankelijk de alrengs toenemende betekenis van de vakbeweging en de door haar gevoerde acties de by vele werkgevers veld winnende gedachte in zover te denatureren, dat soms in het instellen van fabriekscommissies, kernen e.d. een middel werd gezien om de groeiende invloed der organisaties zoveel mogelijk buiten de fabriekspoorten te houden. Doch naarmate de vakbeweging zich consolideerde en haar taak zich, mede onder invloed van het collectieve overleg, duidelijker aftekende, werd bij velen meer en meer de overtuiging levendig, dat er, niettegenstaande het arbeidsveld der vakbonden zich uitbreidde en verdiepte, ook daarnaast toch een zeker aantal onderwerpen overblijft, waarover vruchtbaar overleg slechts mogelijk is, indien dit plaats vindt tussen de werkgever en zijn personeel. En zo kwamen vooral na de eerste wereldoorlog in tal van grotere en kleinere ondernemingen organen van personeelsvertegenwoordiging in ruime verscheidenheid tot stand.

Harmonie zonder uitersten

De tweede wereldoorlog verschaftte aan deze ontwikkeling een nieuwe impuls. Het tijdens deze oorlogsjaren vooral in de bezette landen gerijpte inzicht, dat aan de gevolgen van de oorlog slechts door een gezamenlijke inspanning van alle krachten het hoofd zal kunnen worden geboden, impliceert voor iedere arbeidende mens, om het even in welke functie hij werkzaam is, de verantwoordelijkheid voor het leveren van zijn aandeel in deze algemene krachtsinspanning. Deze verantwoordelijkheid kan, wat de dagelijkse arbeid betreft, slechts dan voldoende relief verkrijgen, indien zij berust op een redelijk inzicht in wat wordt geëist en indien zij tevens wordt geschaagd door het gevoel van saamhorigheid in het volbrengen van de taak. Versneld en verdiept door dit gezamenlijk doorstaan leed, opgeroepen besef van nu ook gezamenlijk gesteld te zijn voor een nationale taak, realiseert zich in de meeste in de oorlog betrokken geweest zijnde landen datgene op het gebied van samenwerking en overleg binnen de onderneming, waarvoor reeds vóór de oorlog de grondslagen waren gelegd.

In Engeland, waar tijdens de oorlogsjaren de opvoering van de productie van vitale betekenis was, heeft de Overheid de ontwikkeling der organen van overleg in de onderneming zoveel mogelijk gestimuleerd, waarbij in het bijzonder aandacht werd besteed aan de oprichting van de „joint production committees”, welke taak traditioneel ligt op het terrein van verbetering der productiemethoden.

Van de van de Duitse bezetting bevrijde West-Europese landen was Frankrijk het eerste, dat tot een wettelijke regeling van deze materie overging, welke bij wetsordonnantie van 22 Februari 1945 tot stand kwam. In andere landen, zoals België, is een regeling van de ondernemingsraden bij de wet nog in een stadium van voorbereiding.

Voorgeschiedenis.

Tussen de beide wereldoorlogen heeft de socialistische vakbeweging de leuze „Bedrijfsorganisatie en Medezeggenschap” aangeheven en in het Plan van de Arbeid keerden deze begrippen terug als middelen om geleidelijk tot socialisatie te geraken. Dat is de ene pool en tevens een waarschuwing; men kent de uiterste consequentie!

In de Christelijke arbeidersorganisatie en later ook in ondernemers-

kringen heeft men zich gerealiseerd, dat de noodzakelijke overbrugging der klassetegenstellingen door nauwe samenwerking van ondernemers en arbeiders verwezenlijkt zou kunnen worden. De sociale politiek der laatste decennia is daarop dan ook gericht en het behoeft geen verwondering te wekken, dat de Stichting van de Arbeid, welke sedert de bevrijding het centrale samenwerkingsorgaan in sociale aangelegenheden is, een belangrijk aandeel in de voorbereiding heeft gehad. Met de grootst mogelijke meerderheid is de commissie het over de hoofdpunten eens geworden.

Hoofdpunten.

In beginsel wordt de verplichting tot het instellen van een ondernemingsraad opgelegd aan alle ondernemingen, waarin 25 of meer werknemers werkzaam zijn.

Het terrein van de raad blijft beperkt tot de zuivere ondernemingsaangelegenheden; hij treedt dus niet in de bevoegdheden van vakverenigingen en bedrijfsorganisaties. Onder erkenning van de zelfstandige functie van de onderneming — in wiens leiding en verantwoordelijkheid hij zich niet mag mengen — heeft de raad tot taak „door overleg inzake toezicht op en uitvoering of regeling van alle aangelegenheden der onderneming betreffende, welke in verband met haar aard en met de omstandigheden daarvoor in aanmerking komen en door het bevorderen van een goede verstandhouding en samenwerking in de onderneming, naar vermogen bij te dragen tot een zo goed mogelijk functioneren der onderneming”.

De raad is dus een orgaan van overleg en samenwerking in en voor de onderneming, hij moet een hecht contact leggen tussen de leiding en de medewerkers. Vandaar, dat het voorzitterschap aan de leiding is voorbehouden en het lidmaatschap aan tenminste 3 en ten hoogste 25 vertegenwoordigers der werknemers. De leden worden gekozen door de kiesgerechtigde werknemers der onderneming uit een of meer kandidatenlijsten, opgesteld door de vakorganisaties, welke door de bedrijfscommissie daartoe bevoegd zijn verklaard, tenzij de samenstelling van het personeel aanleiding geeft tot het toekennen van het recht tot kandidaatstelling aan een bepaald aantal werknemers. De verschillende categorieën van het personeel dienen in de ondernemingsraad vertegenwoordigd te zijn. De ver-

De indiening van het wetsontwerp op de Ondernemingsraden geeft ons aanleiding tot een beschouwing over de samenwerking van de ondernemer en zijn arbeider binnen 't kader der onderneming. Wij beginnen met een terugblik op de historische ontwikkeling dezer onderlinge verhouding. Omdat deze de evolutie der denkbeelden ten aanzien van de sociale verhoudingen opmerkelijk markeert. Een vrijzinnige middenpartij met progressief program als de V.V.D. dient zich telkens weer rekenende aspecten van dit probleem met grote draagwijdte, daarbij nauwkeurig in het oog vattend, dat de maatschappelijke hervorming zich, overeenkomstig haar beginselen, voltrekke op harmonische wijze zonder in uitersten te vervallen.

kiezing geldt voor twee jaren. De raad regelt zelf met inachtneming der wettelijke voorschriften zijn werkzaamheden.

Met het toezicht op de ondernemingsraden zijn bedrijfscommissies belast. Deze worden voor groepen van ondernemingen (gewoonlijk voor een bedrijfstak) door de Sociaal-Economische Raad ingesteld en bestaan uit een even aantal (tenminste 6) leden, evenveel werkgevers als werknemersvertegenwoordigers, aangewezen door de representatieve organisaties. Schorsing en vernietiging van besluiten der commissies kan door de Minister van Sociale Zaken geschieden.

Bestaande bedrijfsraden of vakraden, aangesloten bij de Stichting van de Arbeid, kunnen de taak van de bedrijfscommissies waarnemen.

Bevoegdheid en verplichting

De bevoegdheden van de ondernemingsraad zijn in het ontwerp in grote trekken omschreven; zij strekken zich o.m. uit tot de behartiging van personeelsbelangen.

het overleg met de directie over de interne bedrijfspgang (vacantie, werkroosters, ploegendiensten, schafttijden e.d.), het toezicht op de naleving der arbeidsvoorwaarden en op de voorschriften inzake veiligheid, gezondheid en hygiëne, mede beheer van instellingen ten behoeve van het personeel en het adviseren en bevorderen van maatregelen ter verbetering van de technische en economische bedrijfspgang.

De verplichtingen van de leiding der onderneming tegenover de raad betreffen het verstrekken van inlichtingen en het verlenen van de nodige medewerking voor de uitoefening van zijn taak — uiteraard onder geheimhouding — en het kennen van de raad in de eventuele vaststelling van een arbeidsreglement.

Harmonie hoofddoel.

Grondslag van het onderhavige ontwerp van wet is de overtuiging, dat een orgaan van samenwerking in de onderneming slechts aan zijn doel kan beantwoorden, indien deze samenwerking zich afspeelt tussen de ondernemer en zijn personeel. Vandaar, dat het ontwerp spreekt van ondernemingsraden en niet van kernen, fabriekscommissies of dergelijke, om daarmee aan te geven, dat hier geen sprake is van een vertegenwoordiging van het personeel tegenover de ondernemer, doch integendeel van een orgaan van gezamenlijk overleg — met het accent op gezamenlijk —, waarvan het hoofd van de onderneming samen met zijn personeel deel uitmaakt. Hieruit volgt onmiddellijk, dat in de ondernemingsraad geen buitenstaanders zitting kunnen hebben, m.a.w. dat slechts degenen lid kunnen zijn, die in de onderneming werkzaam zijn.

Na deze beknopte schets van voorgeschiedenis, inhoud en strekking van het ontwerp zullen wij dit in een volgende bijdrage aan onze principiële inzichten toetsen.

Ingevoige papiertoewijzing B.P. no. 5871 verschijnt teze uitgave wekelijks en is de omvang van dit nummer 8 pagina's formaat 28½ x 42.

EIGENWIJZE LIEDJES.

Oranje boven!

De vlaggen woeien golvend uit,
Een nieuwe tijd werd ingeluid,
De zon gleed langs de kleuren,
Die Holland uitgehangen had
Van huis tot huis, van stad tot stad
Om 't feestelijk gebeuren....

De herfstlucht was als jonge wijn
En 't land lag in de warme schijn
Van zonneglans te stoven....
Maar waar en wat die zon bescheen,
Brak één kleur toch door alles heen
En blééf Oranje Bóven!

Een nieuwe tijd vroeg nieuw begin
Aan Holland's jonge koningin....
Met jong en oud verbonden
Door wat in Holland's Huis en Kerk
In 't hollands-hárde „Bid en Werk”
Ook jong en oud verstónden....

En ook al brengt die tijd geen zon
Nu tot den verren horizon
Slechts grauwe wolken drijven,
Al is hun Huis ook nog zo klein,
't Oranje zal er Bóven zijn
En altijd Bóven blijven.

Zij blijven in hun hollands land,
Dat stukje polder, bos en zand,
Vertrouwen en geloven....
Al is het nog zo arm en grauw,
Het is nog altijd rood-wit-blauw
En 't blijft ORANJE BOVEN!

BRAMMETJE

WAAROM GEEN BUREAUCRATISCHE WAPENSTILSTAND?

Er zijn overtuigende argumenten en voorbeelden, die tegen staatsrechtelijke of bureaucratische ordening pleiten, maar desalniettemin schrijft de orderingsgedachte voorts als weerspiegeling van de geestelijke armoede van de bezeten wereld. Het gezonde verstand leert, dat geen menselijke organisatie en dus ook geen bureaucratische dwang-organen de fouten en tekortkomingen van het mensdom duurzaam uit de weg kunnen ruimen. En bovendien leert de ervaring, dat de militaire, diplomatieke en financiële staatszaken, welke sinds de grijze oudheid zuiver ambtelijk of bureaucratisch geordend, „geplanned” en geregeld worden, noch militaire veiligheid, noch internationale harmonie, noch gezonde staatsfinanciën teweeg brengen. De militaire, diplomatieke en financiële overheidsstrategie wordt sinds eeuwen uitgeoefend door ministers en deskundige ministeries, welke over ervaring, techniek en traditie beschikken en die ongetwijfeld met ijver en vlijt hun ondankbare taken verrichten, maar ondanks deze goede eigenschappen loopt deze vorm van bureaucratische ordening regelmatig in het honderd.

Vooraf niet te veel ijver!

Bloedige veldslagen bewijzen hoezeer militaire strategie kan falen, politieke spanningen en oorlogen bewijzen hoezeer de diplomatie in haar harmoniserende en pacificerende doelstelling tekort schiet, terwijl de periodieke budgetaire tekorten, valuta-moeilijkheden, valuta-manipulaties en inflaties aantonen, dat zelfs een deskundige financiële bureaucratie allerminst onfeilbaar is.

Voorts wordt zowel door verleden als heden op overtuigende manier gedemonstreerd, dat het bureaucratische staatsapparaat geenszins bij machte is duurzame harmonie te organiseren. Het is logisch, dat naar gelang materialisme, egoïsme, en onverdraagzaamheid met hun inhaerente spanningen, overgeheveld worden van de privaatrechtelijke naar de publiek- of staatsrechtelijke sfeer, de moeilijkheden en spanningen in deze sfeer automatisch stijgen. De povere resultaten, welke b.v. op internationaal terrein zijn behaald door ontelbare commissies, conferenties, conventies, nota's, handvesten, pacts en tractaten zijn even zovele voorbeelden van bureaucratische onmacht en gemis aan „gouverner c'est prévoir”. De, als gevolg van wereldoorlog I, opgerichte Volkenbond I, een super-bureaucratische organisatie, heeft wereldoorlog II niet kunnen voorkomen. Volkenbond II heeft als de nog grootser opgezette ambtelijke organisatie der Ver-

Naties, zacht uitgedrukt, evenmin blijk gegeven van juist inzicht en doelmatigheid in de kringen van de desbetreffende hooggeplaatste bureaucratische ordenaars en plannemakers. Nimmer heeft de bureaucratische organisatie zoveel macht en middelen tot haar beschikking gehad, en nimmer zijn de internationale moeilijkheden, wrijvingen en spanningen zo groot geweest. Uit het voorafgaande kan geconcludeerd worden, dat nationale en internationale spanningen evenredig zijn aan omvang en bemoeienis van de bureaucratische apparatuur. Overschatting van publiek- of staatsrechtelijke strategie leidt, via onvermijdelijke publiek- of staatsrechtelijke blunders, tot staatsrechtelijke wanverhoudingen, die zich in onze moderne samenleving o.a. weerspiegelen in: politieke onverdraagzaamheid, revoluties, oorlogen, mislukte ontwapenings-, veiligheids- en vrede-tractaten, onuitvoerbare herstelbetalingen, toenemende handelsbescherming en daarmee gepaard gaande tarievenstrijd, budgetaire tekorten, inflatie, enz. Daartegen leidt overschatting in de privaatrechtelijke sfeer — via onvermijdelijke particuliere blunders — tot reorganisatie, liquidatie of faillissement. De sociale gevolgen van dergelijke particuliere blunders of misrekeningen, kunnen zeer ernstig en zelfs catastrofaal zijn. Dit neemt echter niet weg,

dat privaatrechtelijke catastrofes minder ernstig zijn dan publiekrechtelijke rampen.

Want deze rampen brengen niet alleen de autoriteit van de staat in gevaar, maar bovendien snijden zij dieper in het vlees van de samenleving dan het privaatrechtelijk wanbeleid ooit zal doen. Privaatrechtelijk wanbeleid kan door publiek- of staatsrechtelijk ingrijpen gecorrigeerd of genivelleerd worden, voor zover het zichzelf niet liquideert. Staatsrechtelijk wanbeleid kan slechts gecorrigeerd worden als de gemeenschap de wrange maatschappelijke vruchten daarvan goed heeft geproefd, maar dan is het in de regel te laat voor correctie of nivellering.

Nationale en internationale spanningen zijn evenredig aan omvang en bemoeienis van het bureaucratische apparaat.

voldoende rekenschap geven van de maatschappelijke gevaren, welke daaraan verbonden zijn, en mits zij voldoende karakter hebben om dienovereenkomstig te handelen. Anderzijds kunnen de Westelijke en Oostelijke bureaucratieën de internationale koortstemperatuur doen afnemen, mits zij de nodige bescheidenheid tonen, en zich gerulme tijd onthouden van te grote bureaucratische activiteit, hoe goed bedoeld deze ook moge zijn. Waarom geen bureaucratische wapenstilstand, en wel militaire wapenstilstand? De ambtelijke oorlogen die gevoerd worden door anonieme bureaucratieën, zijn immers voorboden van militaire conflicten en dientengevolge is een ambtelijke wapenstilstand voor de volkerenharmonie onder de tegenwoordige omstandigheden belangrijker dan een militaire wapenstilstand.

Deze na-oorlogse periode bewijst, — evenals de periode 1918-1939 — dat toenemende nationale en internationale bureaucratische werkzaamheid met toenemende nationale en internationale spanningen gepaard gaat. En derhalve ligt het voor de hand, dat een ambtelijke wapenstilstand wordt gesloten. En wanneer de Ver. Naties, in samenwerking met de nationale bureaucratieën, een zodanige wapenstilstand niet tot stand kunnen brengen bewijst de innerlijke zwakheid van de tegenwoordige volkerenorganisatie opnieuw, dat men, zacht uitgedrukt, voorzichtig moet zijn met geloof aan de wonderen van ambtelijke onnipotentie. Want bureaucratische almacht leidt — via overschatting en verstarring — automatisch tot de chaos.

E. H.

Ondemocratisch?

(Ingezonden)

Het spijt mij en tevens verbaast het me, dat de redactie van ons partij-orgaan de Volkskrant en de N.R.C. heeft menen te moeten bijvallen met betrekking tot het protest inzake het feit, dat tijdens de inhuldigingsplechtigheden niet meer publiek was toegelaten op de Dam.

Ver slaggevers weten doorgaans meer dan gewone mensen. Waarom zij dan niet weten, dat geen mens iets ziet, die, laten wy zeggen, achter 5 rjen staat en dat het dus niet anders dan, zwak uitgedrukt, uiterst riskant is, meer publiek toe te laten, waarvan alleen te verwachten is, dat het op het meest ongunstige moment naar voren tracht te dringen met alle gevolgen vandien, is mij een raadsel. Dat de Hoofdcommissaris van Politie, voor wie ik het grootste respect heb, gezien mijn ervaringen te Amsterdam op 6 dezer, dit risico niet heeft wenssen te nemen, pleit alleen voor zijn nuchtere kijk op de zaak.

Wie ± een half uur na het passeren van de stoet op het Rokin is geweest, heeft aan den lijve ondervonden, welke druk een betrekkelijk klein kwantum mensen kan uitoefenen en hoe weinig een toch zeer intensieve afzetting hiertegen kan uitrichten. Hier was weinig kwaad te stichten, doch op de Dam had men de gehele plechtigheid, die thans door haar rust en orde zuik een geweldige indruk heeft gemaakt, zeer ernstig afbreuk kunnen doen.

R.

Schiedam, 13 September 1948

EIGENWIJZE LIEDJES

Het Sprookje....

En zo zitten we weer rustig
Na het feestelijk gedruis
Lekker in de huispantoffels,
Lekker in ons eigen huis,
In ons doorgezeten jasje
En verfloderde japon,
Bij een potje rode asters
In de zon op ons balkon....

In die boterzachte stralen
Trekt de man-en-vader bij,
Want hij moet weer leren wennen
Aan zijn hutje op de hei
En de doodgewone dingen
In hun re-gel-ma-tig-heid....
Morgen wordt als overmorgen
En als gist'ren en altijd....

Van en met de Raad van State
Tot en met de hof-coiffeur
Draait de dag weer zonder staatsie
In de dagelijkse sleur:
Handjes wassen — tandjes poetsen —
Voeten vegen — schone boord —
En na acht uur arbeid adelt
Wel te rusten.... enzovoort....

En we zitten weer gezellig
Bij het radiogeruis
Van de kwekkers en de swingers
Lekker bij ons eigen thuis....
Nuchter dreunt uit alle wekkers
's Ochtends de re-a-li-teit....
En het sprookje van de lichtjes
Is voltooid verleden tijd.

Brammetje.

In de beperking toont zich de meester; de moderne progressieve staatkunde heeft helaas de diepere betekenis niet begrepen van dit wijze gezegde. De staatsrechtelijke en bureaucratische zelfoverschatting van nationaal-socialisme en fascisme bewijzen, welke negatieve resultaten dergelijke systemen teweeg brengen. Maar desniettemin kan dagelijks geconstateerd worden, dat nieuwe ambtelijke autoriteiten, nieuwe bureaucratische organen en organisaties, alsmede nieuwe commissies, conferenties en bureaux in koortsachtige ijver de ambtelijke en staatsrechtelijke wanorde trachten te ontwarren. En als gevolg van deze onoverzichtelijke, kostbare, verwarrende en verstarrende ambtenarij nemen de spanningen zienderogen toe, wijl dagelijks en intensief overheveling van materialisme, onverdraagzaamheid en egoïsme uit de particuliere naar de openbare sfeer plaats vindt. Men kan de maatschappij niet planmatig opbouwen tot één reusachtige bureaucratie, die automatisch vrede en welvaart tot stand brengt. Het is de tragiek van deze tijd, dat een verarmd en geteisterd Europa de astronomische kosten van bureaucratische organisaties meent te kunnen en te moeten dragen.

Hoe eerder de publieke opinie zich van deze waanzin rekenschap geeft, hoe beter. En hoe eerder de moderne staatslieden beseffen, dat alléén in staatkundige beperking de staatkundige meesters te erkennen zijn, hoe sneller de maatschappelijke sanering zal plaats vinden. Voor de wijze Talleyrand gold als leidraad „vooral niet te veel ijver”; het is te hopen, dat de Europese staatslieden zich deze stelregel binnenkort eigen zullen maken.

Zelfs de communistische Sovjet-organisatie, die blijkens haar geestverwanten zo voortreffelijk is georganiseerd en gedirigeerd, blijkt niet in staat het heil van de proletarische massa te verwerklijken. Want enerzijds is deze super-organisatie er tot dusver niet in geslaagd hare volgelingen de beloofde materiële zegeningen te verstreken, en anderzijds schijnt dit machtige etatisme niet in staat het internationale proletariaat te behoeden voor een derde volkeren-slachting. Niemand betwijfelt, dat een eventuele (atomische) wereldoorlog III het mensdom, en dus ook het proletariaat, ten dele zal vernietigen, maar desniettemin acht de dictatoriale communistische bureaucratie, de ambtenarenstaat en ambtenaren-wijsheid bij uitnemendheid, het blijkbaar nuttig en noodzakelijk, het internationale vuur dagelijks aan te wakkeren.

Er is voldoende aanleiding het moderne en vooruitstrevende groeiproces van de ambtenarij zoveel mogelijk te beperken. Het voortbestaan en de ontwikkeling van de bureaucratie is in wezen afhankelijk van kiezers en..... belastingbetalers. Electoraat en contribuabelen kunnen de groei van de bureaucratie tot stilstand brengen, mits zij zich

De Westelijken staan beteuterd

QUEUILLE
...lege schatkist...

Na deze aperte breuk van het laatste restje vertrouwen staan de Westelijken beteuterd. Uit het uitbliven van een snelle reactie blijkt hun zwakheid (vooral in Berlijn), hun besluiteloosheid en misschien hun gebrek aan eensgezindheid. Al deze factoren verlokken de Russen er juist toe om te kijken, hoever zij kunnen gaan. Het feit, dat geen van beide partijen oorlog wil, geeft geenszins een waarborg, dat deze dan ook niet zal komen. Het zou niet de eerste keer zijn, dat één partij over de schreef ging, omdat de andere partij haar door haar besluiteloosheid daartoe aangemoedigd had. Misschien weten de Westelijke mogendheden, waar voor hen de schreef ligt — de grens hunner uiterste concessies, de plaats, waar zij zeggen: „Tot hier en niet verder!” —, maar als dat zo is, dan hebben zij er de Russen kennelijk niet van in kennis gesteld. En evenmin lijkt het thans waarschijnlijk, dat voor hen Berlijn de schreef is. Thans gaan zij weer met Stalin praten en als dat niets oplevert, denken zij erover de kwestie voor het forum der Verenigde Naties te brengen. Rusland heeft dus nog tijd en armslag genoeg om hen te tarten.

Inmiddels concentreren zich de Westelijke mogendheden achter de frontlinie op de versterking van het achterland. Gelukkig hebben zij hier een drijvende kracht, die zorgt, dat die versterking haar kracht niet verspilt in het opbouwen van een zestiental min of meer zwakke vestinkjes. Die kracht is Amerika, zonder welke West-Europa waarschijnlijk niet — en zeker niet zo snel — tot dat begin van eenheid zou zijn geraakt, dat de zestien West-Europese landen verleden week Zaterdag, na veel pijn en veel zwoegen, hebben bereikt.

Toen hebben zij de eerste praktische stap op de weg naar de economische samenwerking gezet, na vroeger reeds vele theoretische stappen te hebben gedaan. Die praktische stap was de verdeling van de hulp, die Amerika hun voor dit jaar had verleend. Eerst hadden sommige van hen (Engeland voorop) die hulp zelf helemaal niet willen verdelen, maar die taak aan Amerika zelf willen overlaten. Dat was echter Amerika iets te bar. Dat zou wel een allerbedroevendst teken van machteloosheid zijn. Dus moesten zij zelf de pot gaan verdelen. Haat, nijd en wantrouwen was het deel van de commissie, die zich hiermee moest belasten. Toen het resultaat bekend werd, was niemand tevreden. Na enig schaven, rekken en drukken legden de meesten zich erbij neer — behalve drie.

Het merkwaardige was, dat die drie eigenlijk geen van drieën tot West-Europa behoorden. Het waren Griekenland, Turkije en Engels-Amerikaans West-Duitsland. West-Duitsland niet behorend tot West-Europa? Neen, in zoverre niet, als

Toen minister Marshall verleden week zijn persconferentie hield en bij die gelegenheid betoogde, dat de Westelijke mogendheden niet onder pressie zouden onderhandelen met Rusland, vroeg een journalist hem langs zijn neus weg: „Als dat zo is, wat doen wij dan op het ogenblik?” Op deze vraag wist Marshall niet precies wat hy antwoorden moest. Inderdaad, wat hebben de Westelijke mogendheden tot dusver anders gedaan dan onder pressie te onderhandelen — iets wat zij van het begin af aan gezegd hebben niet te zullen doen? Niet alleen onderhandelen zij — eerst te Moskou en later te Berlijn —, terwijl de duimschroef der blokkade hun onverminderd aangelegd blijft, maar ook terwijl de Russen in de stad zelve, waarin en waarover zij aan het onderhandelen zijn, op flagrante wijze blijken geven van hun kwade trouw door met geweld de laatst overgebleven peilers van een gezamenlijk gezag, waarvan Stalin nog een week tevoren het beginsel had erkend, weg te slaan.

En dat verlost de Russen

het West-Duitsland, waarmee de economische organisatie te Parijs te maken heeft, vertegenwoordigd wordt door Amerikanen, mannen van generaal Clay. Deze nu was allerminst te vreden met het aandeel, dat de andere Europese landen het West-Duitsland, dat hij als een Amerikaanse kolonie beheert (met de vele voordelen en nadelen van zulk een beheer), hadden toegedacht. Zij waren niet zo goed, of zij moesten in grote trekken aan zijn wensen tegemoet komen. De pressie, die Amerika als beheerder van de bi-zone kon aanzetten, was natuurlijk onvergelyklijk veel sterker dan welke argumenten ook eventuele Duitse vertegenwoordigers in een min of meer vijandig milieu te berde zouden hebben kunnen brengen. Tegelijkertijd is de eerste schrede gezet op het pad der onderlinge Europese hulp. Het gezonde Amerikaanse principe is immers, dat de goederen, die West-Europa zelf kan opbrengen, niet met de schaarse dollars uit Amerika gehaald moeten worden. Maar vele Europese landen

zitten niet minder krap — ja, na de dollartoewijzingen, krappere — in hun Engelse ponden, Belgische franken en andere half-harde valuta dan in hun dollars. Als hierop niets gevonden zou worden, zou b.v. Frankrijk het staal, dat België kan leveren, van Amerika gaan betrekken, omdat het wel (dank zij de Marshall-hulp) dollars, maar geen Belgische franken heeft. Aan deze paradoxale, maar toch al te werkelijke, toestand moest een einde worden gemaakt, wilde men een begin met de onderlinge samenwerking maken.

Volgens een nieuw systeem zullen nu Europese crediteurlanden aan Europese debiteurlanden fondsen in hun (zeldzame) valuta beschikbaar stellen, waaruit de laatsten dan hun inter-Europese aankopen kunnen doen. Dit spaart dollars voor aankopen, die niet in Europa gedaan kunnen worden. Die crediteurlanden krijgen deze fondsen vergoed in (voor

hen eveneens zeldzame) dollar-valuta. Dit lijkt allemaal heel mooi en is het ook zeker, maar allerlei moeilijkheden van langer termijn worden er niet door opgelost. Moet Engeland b.v., dat een groot sterling-voorschot aan Frankrijk geeft, later daarvoor Franse goederen in ontvangst nemen, die het in zijn huidig ascetisme als luxe-goederen brandmerkt, doch die Frankrijk onder zijn vitale export-producten rekent? Mag Engeland aan zijn credieten de voorwaarde verbinden, dat zijn ponden op de buitenlandse markt niet vrij inwisselbaar zullen zijn (waardoor het grote element aan schijn in de Engelse economie zichtbaar zou worden), iets waar België, dat eveneens een belangrijk deel van zijn dollar-aandeel in eigen franken doorgeeft, juist op staat, omdat het een einde wenst te maken aan die valse façades der geordende staatshuishoudingen? Terecht hebben de betrokken landen geoordeeld, dat dit problemen van later orde zijn, die het grote probleem van de impasse van de inter-Europese handel niet mogen laten wachten, doch te hunner tijd — en dan ongetwijfeld weer met de stevige hulp van Amerika — opgelost moeten worden.

De grote zwakke plek in dit geheel, dat vele zwakke plekken heeft, is echter Frankrijk — een land, dat normaliter in staat moet zijn zijn minder vruchtbare nabuurlanden te helpen voeden, doch dat thans de grootste debiteur van alle is: groter dan West-Duitsland, groter dan Italië (die beide zelfs inter-Europese crediteuren zijn). Thans staat de nieuwe minister-president Queuille, wiens kabinet wij, op gevaar af weer achterhaald te worden, niet zullen beschrijven, voor een zo goed als lege schatkist — en dat terwijl Frankrijk beloofd heeft in ruil voor de Marshall-hulp althans zijn begrotingen sluitend te zullen maken. Geen socialist, geen liberaal en geen gaullist zullen er in slagen die kist weer te vullen, als niet zowel in de Franse fabriek als op het Franse platteland het vertrouwen hersteld is. In groot verband geldt dit voor geheel West-Europa.

(Vervolg van pag. 5) Zelfs de sterke verdraagt dit niet

meisjes van een lagere school en verder een groot aantal leerlingen van Ulo en Middelbare scholen. Ik kwam tot de ontstellende ontdekking, dat de jongens en meisjes van 9—16 jaar overwegend slechts belangstelling hebben voor de z.g. „beeldverhalen”, welke in de dag- en weekbladen verschijnen in feuilleton-vorm of in de boekhandel verkrijgbaar zijn in klein zak-formaat. Het is mij opgevallen, dat in de z.g. „schooltrams” de jeugd een levendige ruilhandel bedrijft in deze „Beeldverhalen”. Ik ontmoette kinderen van 11 jaar, die in het bezit waren van tientallen van deze boekjes; een vader kwam me vertellen, dat zijn zoon een gehele postzegelverzameling van tamelijk grote waarde had ingeruild voor deze beeldverhalen. Schoolhoofden en onderwijzers vertelden me, dat de leerlingen in hun boekentas bijna altijd een of meer van deze boekjes meedragen: een boekhandelaar wist mij te vertellen, dat zijn deur niet stilstond..... doch hij vond deze lectuur zo verderfelijk, dat hij onder geen beding er de verkoop van wilde bevorderen.

Ik weet niet of men deze boekjes wel voldoende kent. Het komt mij voor, dat in onze tijd veel ouders niet weten hoe hun kinderen het zakgeld besteden, welke boeken zij lezen en hoe zij hun vrije tijd doorbrengen. Dit is een zeer bedenkelijk verschijnsel!

Ik heb de moeite genomen een flink aantal van deze beeldverhalen nauwkeurig te analyseren. Hierbij kwam ik tot de ontdekking, dat deze „verhalen in beeld” de lezers op gemakkelijke wijze inleiden in een wereld van vals romantiek, van geweld (vooral de atoom-splitsing en atoom-wapens zijn geliefkoosd onderwerp!) en roof en schurkerij. En ook hier weer: geen beroep op de geestelijke krachten in de lezer, op zijn

verstand en critisch oordeel; volstaan kan worden met bekijken, als bij een film van het minste gehalte. Aan deze beeldverhalen schijnt veel geld verdiend te worden. In alle landen neemt de uitgave ervan ontstellend toe. De boekenmarkt wordt overal overstromd met boekjes, tijdschriften en blaadjes met beeldverhalen.

Verheugend is, dat sinds enige tijd in alle landen de belangstelling van de zijde van hen, die nog bewogen zijn om de geestelijke gezondheid van jeugd en volk, voor het gevaarlijke dezer gif-lectuur is toegenomen. In Parijs heeft men een volle maand een tentoonstelling ingericht van deze kinderlectuur en ouders en opvoeders alzo getoond, welke gevaren deze boekjes, tijdschriften, etc. inhouden. In Het Kompas lezen we omtrent deze tentoonstelling, dat 88% jeugdige delinquenten deze avontuurlijke en opwindende lectuur verslond. „In een krantje van maar eventjes acht pagina's kwamen 23 moorden door middel van schietpartijen en van worging voor; verder niet minder dan 55 afbeeldingen van bandieten, die op het punt staan hun pistolen af te schieten”. Ook in Amerika heeft men de strijd aangeboden tegen de z.g. „comics”, die daar de markt overstroomden.

Hoe bestrijdt men dit euvel het doelmatigst? Er zijn mensen, die er voor zijn de uitgevers van deze boekjes en tijdschriften het benodigde papier te onthouden. Ik acht die oplossing niet zonder gevaar; een radicaal verbod lijkt wel niet mogelijk. Het onthouden van papier leidt tot onduiking en bovendien: wie zou moeten beoordelen of er wel dan niet pa-

pier beschikbaar gesteld mag worden voor deze kinderlectuur? De Staat? Wij kennen de bezwaren van een zodanige opvatting! De Staat onthoudt zich m.i. van censuur op dit terrein. Wat strijdig is met de zeden, of gevaar oplevert voor de veiligheid van de Staat en de samenleving, valt onder de betreffende strafbepalingen van het Wetboek van Strafrecht.

Beter lijkt mij, dat door juiste voorlichting en verbetering van het onderwijs de jeugd van deze lectuur onbewaakt wordt. En dat zulks kan, heeft mij bovengenoemde enquête bewezen. Immers, de leerlingen, die voortgezet onderwijs ontvangen en mooie boeken en tijdschriften leren lezen, tonen geen belangstelling voor de beeldverhalen van het gewraakte soort. Zelfs in een klasse leerlingen van een lagere school verdwenen de beeldverhalen toen de leerkracht begon met de inrichting van een klasbibliotheek, waarbij ouders en kinderen medewerking verleenden.

Geen verbod, geen censuur, maar het kweken van goede smaak, het leren genieten van goede boeken, dat is het enige middel ter bestrijding. Wie bij de kinderen weerzin weet te wekken voor de valse romantiek, het geweld en de schurkerijen in deze beeldverhalen, heeft meer bereikt dan degene, die het lezen verbodt en vaak daardoor 't clandestien lezen bevordert. Het ware te hopen, dat voor goede jongens- en meisjesboeken meer papier beschikbaar kwam en Rijk, Provincie en Gemeentebesturen een vorm wisten te vinden om de inrichting van schoolbibliotheken nog meer dan in het verleden mogelijk te maken. Het gaat om de geestelijke gezondheid van de jeugd, straks ons volk!

Van Mourik.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

VRIJDAG 24 SEPT. 1948 - No. 26

TUSSEN JERUZALEM
EN BERLIJN

(pag. 7)

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

De Troonrede

Prinsjesdag is in oude luister gevierd. Duizenden waren naar Den Haag gekomen om het schitterende schouwspel te zien, dat verbonden was aan de opening van de zitting der Staten-Generaal door onze nieuwe Koningin. Van de plechtigheid in de Ridderzaal is voor ons de Troonrede van het meeste belang. Wie het voorrecht gehad heeft de inhuldiging in de Nieuwe Kerk te Amsterdam bij te wonen, — nog zo kort geleden — kan niet ontkomen aan het maken van een vergelijking tussen de redevoering van Koningin Juliana bij die gelegenheid uitgesproken, en het staatsstuk, dat nu in de Ridderzaal werd voorgelezen. Het eerste, een stuk waarin de jonge Koningin Haar gevoelens en Haar idealisme alsmede Haar diep verantwoordelijkheidsbesef tot uitdrukking bracht, de Troonrede daarentegen een lange opsomming van vraagstukken van gewicht, zonder verband achter elkander geplaatst. Het kabinet-Drees—van Schaik heeft zijn voornemens niet in een fraai gesteld stuk in de openbaarheid gebracht. Het had korter gekund en in eleganter vorm. Wij menen dit te moeten zeggen omdat de plechtigheid waarin de regering Haar politieke lijnen aangeeft vraagt om een woord, dat geheel past in het overigens zo prachtige kader.

De gegeven critiek op het uiterlijk sluit evenwel waardering voor de inhoud niet uit. En hoewel wij gaarne op enkele punten wat meer positiefs vernomen hadden heeft deze Troonrede ons wel gesterkt in onze opvatting, dat dit kabinet bestaat uit mannen, die als groep het nodige realiteitsbesef hebben. Wij lezen niet van experimenten, de gedachte aan socialisatie, waarmee in de voorafgaande jaren is geschermd, komt niet meer voor. Trouwens, het rapport van de staats-commissie, welke onder voorzitterschap van mr. Couvée een onderzoek heeft ingesteld naar de positie van de particuliere steenkolenmijnondernemingen, zal de voorstanders van socialisatie toch wel iets hebben gezegd. Wanneer de meerderheid van de commissie tot de slotsom komt „dat niet alleen het algemeen belang de socialisatie van de mijnen niet eist, doch dat het algemeen welzijn in het geheel niet beter gediend wordt door een gesocialiseerd mijnbedrijf, ja zelfs, dat het algemeen welzijn door zodanige socialisatie vermoedelijk geschaad zal worden”, dan is dit een uitspraak, die tot bezinning maant. En zeker niet aanmoedigen zal om socialisatie op breder terrein te gaan aanbevelen. Het pleit voor de nuchtere zin van de leden van dit kabinet, dat het stokpaardje „socialisatie” nu maar weer op stal is gezet, dat men de werkelijkheid onder ogen ziet en de moeilijkheden met reële middelen tot oplossing wil brengen. Verheugend is, dat de betekenis van het bedrijfsleven door dit kabinet duidelijk wordt onderkend en met instemming hebben wij vernomen, dat de regering het „een belangrijk deel van haar taak” acht om „voorzover dat in haar vermogen ligt, economische omstandigheden te scheppen, die het bedrijfsleven tot een gezonde uitbreiding der industriële capaciteit prikkelen”. En moge de toegezegde vermindering van de overheidsbemoeiing met het bedrijfsleven met voortvarendheid ten uitvoer worden gelegd!

Ten aanzien van de middenstand wordt gezegd, dat verschillende wetsontwerpen zijn te wachten in dit zittingsjaar. Veelzeggend is deze uitspraak niet. Van onze kant willen wij wel opmerken, dat wij gaarne wat meer hadden vernomen, in het bijzonder over de vestigingswetgeving. Het uit de oorlogsjaren stammende Besluit Algemeen Vestigingsverbod Kleinbedrijf (B.A.V.K.) zien wij liever vandaag dan morgen

verdwijnen. Het behoefte-element, dat daarin verankerd ligt, is niet te hanteren zonder grove onbillijkheden te bedrijven. Wij erkennen de noodzaak van het stellen van criteria voor de vestiging van middenstandsbedrijven, maar zij moeten objectief zijn. Het subjectieve behoefte-element dient te verdwijnen.

Even weinig zeggend als de middenstandsparagraaf zijn de passages over de te volgen landbouwpolitiek. Wij zullen ten deze dus afwachten wat het feitelijke beleid ons in de toekomst brengen zal.

De economische en financiële toestand is nog uitermate somber. De betalingsbalans is niet sluitend, „nog steeds moet in belangrijke mate een beroep worden gedaan op vreemde hulpmiddelen”. De Troonrede geeft ons de indruk, dat de regering deze moeilijkheden bij voortduring in het oog houdt en zich bij haar politiek niet door droombeelden, maar door de werkelijkheid wil laten leiden. Er wordt op gewezen, dat indien de Amerikaanse hulpverlening niet tijdig gekome ware, „een ernstige terugslag in het herstel van de volkswelvaart onvermijdelijk (zou) zijn geweest”. Met deze uitspraak en een dankwoord voor de Amerikaanse hulpverlening kan echter niet worden volstaan. De regering zal zich ernstig bewust moeten zijn van de wijze waarop zij de Amerikaanse hulpverlening zal besteden. Met de Nieuwe Rotterdamse Courant zijn wij het geheel eens, dat in de Troonrede wordt gemist „de uitdrukkelijke erkenning van de prioriteit van de versterking van de productieve krachten boven de vergroting van de consumptie op korte termijn”.

Wij zijn arm, doodarm, en dat brengt mede, dat wij ons in eerste instantie zo goed mogelijk moeten uitrusten met productiemiddelen. De regering moge, mede ter oplossing van de moeilijkheden met betrekking tot onze betalingsbalans, hieraan de nodige aandacht schenken!

Het is duidelijk, dat wij niet alle onderwerpen, welke in de Troonrede aangeroerd zijn, kunnen behandelen. Van belang zou nog zijn een spreking van de financiële paragraaf. Daarop komen wij, in verband met de Millioenennota, nog nader terug. Slechts zij met instemming vastgesteld, dat wij niet lezen van belastingverzwaringen. Er wordt zelfs gesproken van „enige verlaging van het tarief van de inkomsten- en loonbelasting” en ook is in overweging „een tegemoetkoming aan het bedrijfsleven met betrekking tot de berekening van de belastbare winst”. Met belangstelling worden voorstellen hierover dezerzijds afgewacht. Herhaaldelijk is van onze kant betoogd, dat de belastingpolitiek der laatste jaren het bedrijfsleven in moeilijkheden brengen moest, en dat de arbeidslust en spaarzin werden ondermijnd. Indien op dit gebied een andere koers zal worden ingeslagen, dan verdient zulks slechts toejuicing.

Van zeer groot belang in de tegenwoordige tijd is het internationale vraagstuk en voor ons niet minder het Indonesische probleem. Juist dezer dagen lezen wij de Troonrede uit het jaar 1936. Daarin werd gezegd, dat de betrekkingen met andere mogendheden vriendschappelijk zijn, dat

zulks tot bijzondere voldoening stemt, en dat aan de gedragslijn, die de regering bij het bestuur der buitenlandse betrekkingen placht te volgen, onveranderd zou worden vastgehouden. Een serie gemeenplaatsen van de eerste orde dus.

Thans is dat anders. Vastgesteld wordt, dat onze verwachtingen uit de oorlogsjaren over samenwerking in vreedstijd niet in vervulling zijn gegaan en dat er scherpe tegenstellingen zijn. Nederland blijft streven naar versterking der internationale gemeenschapsgedachte in het kader der Verenigde Naties en bijzondere aandacht wordt gewijd „aan de ontwikkeling van de kernen van internationale aaneensluiting” zoals Benelux en de samenwerking der Vijf-Mogendheden. Wij staan hier geheel achter en wij vertrouwen, dat onze minister van buitenlandse zaken, mr. Stikker, de nodige kracht zal ontwikkelen om de plannen te doen slagen. Reeds in de korte periode van zijn ministerschap heeft deze bewindsman zijn kracht getoond. Het buitenlandse politieke beleid bestond in ons land tot dusver steeds uit afwachten. Mr. Stikker heeft reeds onmiddellijk getoond van actief optreden te houden. Zijn reis naar de Verenigde Staten, zijn bezoek aan Marx, all en andere vooraanstaande politici getuigen van zijn voortvarendheid.

Wij raken hiermede tevens het Indonesische probleem. Twee zeer belangrijke punten waarover wij gaarne iets hadden vernomen zijn daarbij in de Troonrede niet behandeld, namelijk de voorziening van de top-functies in Indonesië en de openlijke gedragingen van het communisme en de communisten in de Repoebliek Indonesia. Dit zijn punten waarop de aandacht zeer sterk geconcentreerd is, zeker van ons. Nu kunnen wij begrijpen, dat bij de roeringen van dit ogenblik ook met betrekking tot de top-functies de toestand even wordt aangezien — midden in de stroom verwisselt men niet van paarden — en wij beseffen ook, dat de houding der regering ten aanzien van de gebeurtenissen in de Repoebliek van factoren afhankelijk is, waarover eerst het oordeel van minister Stikker moest worden afgewacht, maar wij hopen, dat het kabinet nu op korte termijn zijn beslissingen zal nemen. Klarheid moet er komen.

Wij hebben enige punten naar voren gehaald en daarbij kanttekeningen geplaatst. Overzien wij het geheel dan kan worden gezegd, dat wij ons aanvankelijke vertrouwen in dit kabinet kunnen behouden.

Verheugend is, dat mensen van diverse groepering elkaar in dit kabinet hebben kunnen vinden, met elkaar willen pogen de moeilijkheden, waarvoor ons land staat, op te ruimen en vernieuwing willen brengen. Drie jaar geleden meenden de socialisten, dat zij alleen vernieuwing konden brengen, twee jaar geleden achtten zij de K.V.P. daartoe mede in staat. In „De Stern van Nederland”, d.d. 11 September j.l., lezen wij: „De vernieuwing in Nederland zal niet alleen van de socialisten kunnen komen. In een democratisch land heeft ieder het zijne daartoe bij te dragen, ieder naar eigen wijze en naar eigen diepste verantwoordelijkheid”. Deze passage uit het socialistische blad citeren wij met instemming. Wanneer deze gedachte gemeen goed is, dan zal de verstandhouding tussen de partijen op beter, op hoger plan komen, dan zullen ook mensen met verschillende opvattingen gemakkelijker in het belang van het land samenwerken. Moge het huidige kabinet tonen dat dit mogelijk is.

K.

PARLEMENTAIRE FLITSEN

Een jonge Vorstin reed uit

Het bekende: drie maal is scheepsrecht, heeft de oude Residentie bij zijn feesten van deze zomer wel zeer letterlijk in toepassing gebracht.

Eerst waren er, einde Juli, die voor het 750-jarige bestaan van „Die Haghe”, daarna volgde, een maand later, het 50-jarig Regeringsjubileum van Koningin Wilhelmina en de inhuldiging van de nieuwe Koningin en tenslotte, als de kroon op het werk, kwamen daar dan de „blijde incomste” van H.M. Koningin Juliana, Prins Bernhard der Nederlanden en de prinsesjes, met de vele feestelijkheden, ontvangsten, e.d., hieraan verbonden.

HAAGSE VERLANGENS OP PRINSJESDAG VOLDAAN

Die „blijde incomste” was voor vele echte Hagenaars een werkelijke opluchting. Want, zoals, een van de dagbladen reeds opmerkte: evenals alle andere Nederlanders hadden ook de Hagenaars de plechtige en feestelijke gebeurtenissen in de hoofdstad met intense belangstelling gevolgd, maar er was toch, zonder dat zij dit zo direct naar buiten lieten merken, iets van jalouzie in hun hart.

Jalouzie op de hoofdstad, die het grondwettelijk voorrecht van de inhuldiging genoot en op het gelukkige Baarn, dat, voorlopig althans, door de ligging van het Paleis Soestdijk in werkelijkheid de Koninklijke Residentie zal zijn.

Het is inderdaad niet onbegrijpelijk, dat de Hagenaar niet kan en niet wil vergeten, hoezeer het leven van onze Oranjevorsten altijd met het wel en wee van de oude Residentie is verweven geweest.

En nu was er dan dubbele vreugde in het hart van die echte, oude Hagenaars; om de komst van hun jonge, stralende Koningin, haar gemaal en hun gelukkige gezin en niet minder om de erkenning, welke zij in die spoedige komst naar Den Haag meenden te mogen zien van de „oude rechten”, die zij op „hun” Koninklijke Familie meenden te mogen hebben.

* * *

Ieder heeft, naar gelang van het milieu, waarin hij vertoeft, zo zijn eigen bijzondere gevoelens en appreciaties. Zo is het niet onbegrijpelijk, dat de parlementaire journalist, wie de parlementaire sfeer en de parlementaire gebruiken en tradities wel zeer na aan het hart moeten liggen, het hoogtepunt van Harer Majesteits verblijf heeft zien liggen in de opening van de jaarlijkse zitting van de beide Kamers der Staten-Generaal. In de uiterlijke, vooroorlogse staatsie, welke hierbij voor het eerst weer ten toon werd gespreid, maar meer toch nog in de altijd weer treffende symboliek, welke gelegen is in de jaarlijkse persoonlijke ontmoeting tussen Vorst en Volksvertegenwoordiging, tussen Koningin en Kamers.

* * *

Lang had de voorgaande zitting van de Staten-Generaal niet geduurd. Als gevolg van de Kamerontbinding en de daarop gevolgde verkiezingen had dr. Beel op 23 Juli de buitengewone zitting 1948 geopend en op de Zaterdag vóór de derde Dinsdag, dus niet recht twee maan-

den later, werd zij alweer gesloten.

Er wordt met dat woord „zitting”, óók in de pers, nogal eens vreed omgesprongen. Velen is het verschil tussen een zitting en een vergadering niet steeds duidelijk. Nog niet zo lang geleden kon men in een van onze couranten lezen, dat de gewone jaarlijkse vergadering der Staten-Generaal in een Verenigde Zitting was geopend. Het moest precies andersom zijn: de gewone jaarlijkse zitting der Staten-Generaal was in een Verenigde Vergadering geopend!

Een verwarring, die in zoverre wel vergeeflijk is, dat zelfs onze vroegere Grondwetten deze termen zeer inconsequent toepasten. Zo duidde in artikel 98 (thans 106) van de Grondwet van 1848 het woord „zitting” bijv. een afzonderlijke bijeenkomst aan, terwijl daarvoor in het laatste lid van artikel 101 (thans artikel 109, lid 3) het woord „vergadering” werd gebruikt.

Bij de herziening van 1887 heeft men aan deze inconsequentie gelukkig radicaal een einde gemaakt. Sedertdien wordt in alle artikelen van de Grondwet, waar de term „verga-

dering” wordt gebruikt, daaronder iedere afzonderlijke bijeenkomst verstaan, terwijl met „zitting” bedoeld wordt het complex van bijeenkomsten; het gehele tijdvak dus tussen opening en sluiting.

* * *

Zaterdag 18 September. Terwijl voor het Paleis Noordeinde nog druk gewerkt wordt om de laatste hand te leggen aan allerlei voorbereidingen voor de feestelijke ontvangst van Koningin Juliana, haar gemaal en haar gezin en voor het daarop volgende bloemrijke défilé, waarvoor de architect Jan Wils zulk een prachtig mozaiek had ontworpen, vertrekt tegen één uur een hofauto van ditzelfde Paleis, begeleid door gemotoriseerde militaire politie. Zij brengt de minister van Binnenlandse Zaken, mr. H. J. van Maarsoeven, naar het Binnenhof, waar hij, in het gebouw van de Tweede Kamer, wordt ontvangen door een commissie uit de daar samengekomen Verenigde Vergadering. De commissie van in- en

uitgeleide staat onder leiding van onze geestverwant, mr. W. C. Wendelaar.

De minister, door H.M. de Koningin gemachtigd, de buitengewone zitting in haar naam te sluiten, brengt in herinnering, dat deze zitting slechts kort, maar bijzonder gewichtig was. Daarin immers werden de voorstellen tot herziening van de Grondwet in tweede lezing met de vereiste meerderheid aanvaard. Niet alleen echter wegens dit resultaat, maar ook uit hoofde van de gedachtenwisseling over de Regeringsverklaring van 12 Augustus en over bedoelde voorstellen mag deze korte parlementaire periode vruchtbaar worden genoemd.

Hare Majesteit de Koningin, zo vervolgt de minister, heeft mij verzocht, U haar erkentelijkheid te betuigen voor Uw toewijding en ijver in het behartigen van 's lands zaken.

In naam der Koningin verklaar ik deze buitengewone zitting te zijn gesloten.

* * *

De zittingloze periode duurt echter niet lang. Slechts drie dagen.

Dan is het de 21ste, de derde Dinsdag van deze maand, en is het niet een Minister, die namens de Koningin, maar is het Hare Majesteit zelf, die zich naar de thans in de Ridderzaal samengekomen Verenigde Vergadering van de beide Kamers der Staten-Generaal begeeft, om de nieuwe zitting te openen.

's Morgens nog heeft het geregend, maar in de middag, wanneer de jonge Vorstin haar zegetocht in de goude koets houdt, werpt een stralende zon haar sprankelend licht over het kleurrijke schouwspel.

Buiten zijn het de tienduizenden onbekenden, is het 't volk in al zijn lagen, dat zijn liefde voor de jonge Oranjevorstin uitjubelt, binnen, in de Ridderzaal, waar, met de vertegenwoordigers des volks, de hoogsten in den lande zijn verzameld, is het de geestelijke élite, die door haar aanwezigheid bij dit plechtig gebeuren en in haar driedledige bekrachtiging van het „Leve de Koningin!” na de troonrede haar hulde en trouw betuigt aan haar, die de verpersoonlijking is van onze nationale eenheid en de sterkste band vormt tevens met de volkeren overzee.

De feesten zijn voorbij. Het dagelijkse leven roept weer. Er is veel en groot werk te doen. Moge de vrede bewaard blijven, om ons daartoe in staat te stellen!

A.

Deze burger

zit aan zijn schrijftafel en de regen klettert tegen zijn smalle venster. Hij heeft gisteren een extraatje gehad en daar heeft hij alléén maar bloemen voor gekocht. Vier volle vazen staan voor het raam. Een ongekende heerlijkheid. Een stroom van kleuren. kleuren, kleuren....

Deze burger wil nu een stukje gaan schrijven voor al zijn lieve vriendinnetjes en vriendjes van V. en D., maar eigenlijk wil hij dit liever niet doen en alleen maar stil zitten, met het blank papier vóór zich, en maar luisteren naar het ruisen van de regen en maar kijken naar die bloemen. Helemaal niets doen. En maar denken aan de wereld en de mensen. En maar denken dat het goed zou zijn als alle mensen een beetje stil zouden zitten en denken dat de kleuren van de bloemen voldoende zijn voor hun geluk en de ruisende regen óók. En dat de kleur van vers bloed niet nodig is en de vochtigheid van tranen evenmin.

Deze burger weet zo goed als ieder ander dat dit maar een praatje voor de vaak is. En dat het véél te gemakkelijk, véél te onzakelijk, véél te onpractisch, te onwerklijk, te onpolitiek is, om maar stil te zitten en niets te doen dan naar herfstbloemen te zitten kijken: stel je vóór dat iederéén dat zou doen! Dat meneer Stalin en meneer Molotow, meneer de Gaulle en meneer Truman en meneer Bevin en meneer Drees gewoon alles op zij zouden zetten en voor vijf gulden bloemen gingen kopen om naar die herfstkleuren te gaan zitten kijken en te peinzen hoe goed en heerlijk de wereld zou kunnen zijn. Misschien zou de wereld dan nóg minder heerlijk worden dan zij op het ogenblik is. Misschien zou het ruisen der tranen dat van de regen overstemmen gaan.

Een paar millioenen jaar lang hebben de kleuren der herfstbloemen de mensen tot zulke onvruchtbare en kinderachtige gedachten gebracht. Een paar millioenen jaren lang heeft een man ergens in een rotshol, ergens achter een schrijftafel, zijn knots, zijn bijl, zijn speer, zijn pen neergelegd en naar de stille der natuur geluisterd en gedacht dat alles beter zou kunnen zijn, wanneer de mensen waren als de bloemen: stil en schoon en weerloos in hun bekoorlijkheid.

Het is helemaal niet nuttig zo te denken en dat zal nog wel een paar millioenen jaar even onnuttig blijven als het een paar millioenen jaar geweest is.

Wanneer iemand, met de heerlijkheid van herfstbloemen vóór zich, daarvan overtuigd is, dan is het

DEZE BURGER.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.

Redactie-secretaris: Mr. E. Elias

Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.

Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267

Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.

Losse nummers 15 cent.

Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie”, te Amersfoort.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlugs, Geestbrugweg 69 Rijswijk (Z.-H.).

Speelgoed

Bij de lezing, welke onder auspiciën van het Contact-Centrum op Voorlichtingsgebied dezer dagen in Den Haag werd gehouden over de Britse Overheidsvoorlichting tijdens en na de oorlog, heeft de heer Sinclair Wood, een van de bekendste Engelse publiciteitsmensen, o.m. naar onze smaak treffend juist gezegd, dat een onwetend volk speelgoed voor dictators is. Trefend juist, omdat een tekort aan voorlichting, aan eerlijke uiteenzettingen, zoals gebleken is in de jaren van de Duitse bezetting van ons land, aanleiding geeft tot onrust en verwarring, waardoor allerlei dwangmaatregelen, welke in normale omstandigheden en met vrije discussie niet zouden worden uitgevoerd, doorgevoerd konden worden.

Ook na de oorlog heeft de Nederlandse Overheid bij herhaling gefaald in het geven van de juiste voorlichting. Wij herinneren slechts aan het pond vlees per week, dat Minister Mansholt als een tweede Shylock aan een ieder beloofde en waar nooit iets van terecht is gekomen. De voorlichting over Indië in binnen- en buitenland is volkomen onvoldoende geweest en ook thans nog heeft men het gevoel, dat hier een betere voorlichting bepaald nodig is.

Voor het nieuwe kabinet ligt hier een belangrijke taak. Copiëren van hetgeen in Engeland gebeurt, is geenszins noodzakelijk, maar wel overnemen van het goede, dat in andere landen plaats heeft. Daarbij kan men stellig van de wijze, waarop in Engeland de voorlichting van overheidszijde gevoerd wordt, in ons land iets opsteken.

Vaste verkering

Tijdens de Benelux-dag, die onlangs op de Utrechtse Jaarbeurs werd georganiseerd, heeft de minister van Economische Zaken, prof. dr. Van den Brink, daartoe enigszins aangespoord door de voorzitter van de Jaarbeurs, dr. Fentener van Vlissingen, o.m. verklaard, dat tot vóór de conferentie van Chateau d'Ardennes de band tussen de Benelux-landen als een soort van „losse verkering” kon worden gekwalificeerd. Op Chateau d'Ardennes heeft de „officiële verloving” plaats gehad, waarbij een vaste termijn van ander half jaar is gesteld, welke tenslotte het huwelijk — de economische unie — mogelijk zal maken. Evenals in de samenleving, aldus de minister, hangt er in de periode van de verloving en het huwelijk een sluier over de gebeurtenissen en het is dan ook niet abnormaal, dat publieke samenkomsten worden vermeden. Toch, aldus ging de minister voort, zullen binnenkort zeer belangrijke mededelingen kunnen worden verstrekt door de Nederlandse regering, waaruit zal blijken, dat het de regering volle ernst is met het streven naar verwerkelijking van de Benelux. Wij achten bovengenoemde uitspraak van de minister van groot belang, aangezien zij ditmaal zeer positief is en bindend voor de toekomst. Reeds eerder wezen wij in deze kolommen op de eigenaardige positie die ons land tot dusverre met betrekking tot de verwezenlijking van de Benelux-gedachte heeft ingenomen. Een positie, die tot gevolg had, dat Belgische critiek ten aanzien van het stelsel der geleide economie ons niet werd gespaard. De woorden van minister Van den Brink hebben ongetwijfeld tot klaarheid bijgedragen en indien zij werkelijk in vervulling zullen gaan, betekent dit niet alleen een belangrijke stap op de weg naar een ware Benelux, doch tevens een belangrijke herziening van ons economisch systeem, dat tot dusverre door een te grote overheidsbemoeiing niet tot een vrijer, en daardoor doelmatiger, ontplooiing kon komen. Inmiddels zien wij met meer dan gewone belangstelling de belangrijke mededelingen tegemoet die „zeer binnenkort” bekend zullen worden gemaakt. Het vraagstuk langs welke weg een vrijere economie zal worden bereikt, d.w.z. spontaan van binnen uit of in zekere mate gedwongen door internationaal contact, kan hier op het ogenblik onbesproken blijven. Hoofdzakelijk blijft het praktische resultaat, dat, naar wij hopen, binnen niet al te lange tijd eindelijk eens zichtbaar zal worden.

Goed!

Blijkens berichten uit de pers heeft de minister van Financiën ter bevordering van de eenvoud in de belastingwetgeving en de uitvoering daarvan, een commissie ingesteld die de opdracht heeft te onderzoeken welke vereenvoudigingen op korte termijn wenselijk zijn en aan de hand van haar onderzoek de nodige voorstellen te doen. In de commissie hebben zitting, behalve enkele ambtelijke leden, vertegenwoordigers van de vrije beroepen die veelvuldig contact hebben met het belastingrecht zomede andere deskundigen op fiscaal terrein. Wij namen van dit bericht met genoegen kennis, omdat thans blijkt, dat er bij de regering een streven waarneembaar is om de paperassenrompslomp, die een ongezonde bureaucratie in de hand werkt, eindelijk eens aan te pakken. De aanhoudende storm van critiek, die met betrekking tot deze wantoestanden van de zijde van het zakenleven heeft gewoed, heeft gelukkig tenslotte enig positief resultaat opgeleverd. De vorm waarin de opdracht aan de commissie is gesteld, klinkt inderdaad hoopvol, aangezien hier met nadruk wordt gesproken over maatregelen „op korte termijn”. Het behoeft wel geen uitvoerig betoog, dat niet alleen de kringen die bij handel en industrie zijn betrokken, doch praktisch het gehele Nederlandse volk, hoopt en verwacht, dat de commissie met de nodige voortvarendheid aan het werk zal gaan. Het begrip „commissie” heeft in ons land helaas niet altijd een klank die, wat betreft haar snelheid van werken, veel vertrouwen inboezemt. Laten wij hopen, dat deze commissie bewijst haar verantwoordelijke en inderdaad niet eenvoudige, maar daarom des te belangrijker taak, te begrijpen.

Over Amerikaantjes

Een vaderlander bezat (hoe ongerijmd dit moge klinken) viermaal tien shares in Anaconda Copper. Hij las hoezeer professor Lief-tinck behoefte had aan dollars. En dus alle goede vaderlanders opwakte: verkoop Uw Amerikaantjes! Pleeg een vaderlandse daad!

Goed — de vaderlander deed vaderlands. Gaf op 23 Augustus opdracht aan zijn bank: verkoop 4/10 Anaconda. De koers was ongeveer 37½ bij oplopende markt. Te verwachten opbrengst zonder onkosten f 3775.

Toen begon de ellende. De effecten van de vaderlander waren tijdens en na de bezetting reeds gekeurd, geregistreerd en zuiver als goud bevonden. Voor deze bevinding had hij het nodige betaald. Desondanks bleken de stukken nog niet zuiver genoeg.

„Wij moeten”, schreef de bank, „eerst certificatie bij de Nederl. Bank aanvragen, waartoe wij heden de eerste stappen deden”.

Die Nederl. Bank werd genationaliseerd. Werd dus strikt ambtelijk. En dus kwam die certificatie af op..... schrik niet: op Zaterdag 11 September, dat wil zeggen na TWINTIG dagen en prompt op Zaterdag toen de Beurs gesloten was. Eerst op de TWEE-EN-TWINTIG-STE dag kon verkoop plaats hebben — koers 36½ — opbrengst zonder onkosten f 3675 — strop: f 100. Mag niet hinderen.....

Jawel, zal de argeloze lezer denken, had dan NIET verkocht! Dat wilde de spinnijde vaderlander ook. Maar dat heeft Zijn Excellentie prompt voorzien en ondervangen: „het indientu van een verzoek om certificatie bij de Nederl. Bank van Nederl. certificaten van Amerikaanse shares IMPLICIERT dat de betreffende stukken verkocht MOETEN worden binnen een maand na dagtekening van de certificatie”, schreef de bank.

Dus: de goedwillende vaderlander wordt afhankelijk van het blote toeval en betaalt zelf de gevolgen van die opgedrongen toevalligheden.

Deze vaderlander klaagde bij zijn bank. En de voorzichtige bank schreef voorzichtig maar veelzeggend: „Wij zijn het met U eens dat de in dergelijke aangelegenheden te volgen procedure wel wat veel tijd in beslag neemt. Weliswaar is die certificatie o.i. niet te vermijden in verband met de noodzakelijke vaststelling van „goed bezit”, doch ook wij zijn van mening dat het „accord” van de N.B. wel in wat vlugger tempo kan worden verstrekt. De N.B. schrijft dit trage tempo toe aan overdrukke werkzaamheden te haren kantore”.

Vraag: zou een niet genationaliseerde, niet verambtelijkt bank zich met zo'n Jantje van Leiden van de zaak durven afmaken?

Inmiddels betaalde de vaderlander — ongeacht de strop van f 100 en de provisie van f 46.92 — aan Zijne Excellentie: f 4.50 voor zegel, f 9.19 aan het Waarborgfonds (voor welke waarborg eigenlijk?) en f 5.12 voor..... de certificatie! Dat wil zeggen voor een service die alles, behalve service is.

Deze vaderlander DENKT er niet aan óóit weer ten bate van Zijne Excellentie ook maar één Amerikaantje vrijwillig te verkopen!

Laatste vraag: is Zijne Excellentie wellicht zo sportief de fout te erkennen, „het nodige te doen verrichten” (en dan van dik hout zaagt men planken!) en..... de strop van deze goedwillende vaderlander, veroorzaakt door zijn trage ambtenaren en Zijner Excellentie voorschriften, over te nemen? Desnoods op de post: representatie.....?

Sociale politiek

Het N.V.V. heeft in een adres aan de ministerraad zijn wensen ten aanzien van het sociaal-economisch beleid kenbaar gemaakt. Het heeft, aldus het adres, dit beleid gesteund, omdat het daarin een arbeidersbelang ziet, terwille waarvan het gerechtvaardigd is, van de werknemers zekere zelfbeheersing te vragen bij het stellen van looneisen. In bepaalde kringen lijkt echter de stemming te groeien, dat het nu maar eens uit moet zijn met al die sociale verbeteringen enerzijds, met al die beperkingen der beter-gestitueerden anderzijds. Het bestuur waarschuwt met grote ernst tegen deze stemming, die de grote moeilijkheden in de arbeidersgezinnen evenzeer miskent als de vastberaden wil der arbeiders om aan hun huidige levenspeil niet te laten raken. Toegeven daaraan zou grote spanningen en ernstige conflicten te weeg kunnen brengen.

Tot zover het adres.

Het adres legt hier inderdaad de vinger op een wonde plek. Nochtans dient hier een ernstig woord van waarschuwing te worden gesproken om het probleem der sociale politiek niet te eenzijdig te zien. Het valt in de eerste plaats toch niet te ontkennen, dat bij de meeste werkgevers inderdaad een redelijk begrip aanwezig is voor het voeren van een vooruitstrevende sociale politiek. Buitendien is in de meeste gevallen toch wel gebleken, dat dit begrip niet in theorie bestaat, doch met de daad in praktijk wordt gebracht. Het alles omvattende probleem is echter, dat het bedrijfsleven ook in staat moet worden gesteld de middelen op te brengen waaruit een vooruitstrevende sociale politiek kan worden bekostigd. Hierdoor komt het zwaartepunt van het probleem geheel anders te liggen. Met name gaat het niet tegen een progressieve sociale politiek als zodanig, het gaat er om, dat ons bedrijfsleven door de overheid ook inderdaad in staat wordt gesteld, aan zijn sociale verplichtingen te voldoen. De veel te grote overheidsinmenging en vooral ook de te zware druk van de fiscus op het bedrijfsleven maken het voeren van een vooruitstrevende sociale politiek soms uiterst moeilijk. Daarom herhalen wij het op deze plaats nogmaals: geef het bedrijfsleven meer vrijheid en belast het niet dermate, dat de sociale politiek in gevaar komt. Nogmaals, het gaat hier niet om een groepsbelang, hetzij van werkgever of werknemer, doch om een algemeen belang. Nimmer dient te worden vergeten, dat tussen overheidsbemoeiing, fiscale overbelasting en sociale politiek een onverbreekelijk oorzakelijk verband bestaat. Men zie deze zaken niet te simpelistisch en men speculeer in dit verband niet eenzijdig op een bepaald sentiment. De samenwerking tussen werkgever en werknemer in de bedrijven laat de laatste tijd gelukkig niet veel te wensen over. De overheid bevordert deze goede verstandhouding door een niet te straffe politiek. Het zij met nadruk herhaald: Het gaat niet tegen de sociale politiek als zodanig. Het gaat tegen de overheidsmaatregelen, die het voeren van een ruime sociale politiek in de weg staan. Vooral dit laatste moge de werknemer in zijn eigen belang duidelijk worden gemaakt, opdat hij ziet dat de oorzaak veelal ligt daar waar hij deze allerminst had gezocht.

Spoed gewenst:

Reeds eerder wezen wij er op, van welk een groot belang het is, dat met de benoeming van een minister van Verkeer en Waterstaat niet nodeloos wordt getalend. De vele vraagstukken — vraagstukken van principiële aard — die op het ogenblik aan genoemd ministerie om een oplossing vragen, zijn van een te groot belang, om een nodeloos talmen met betrekking tot de benoeming van een permanente bewindsman te rechtvaardigen. In feite is de toestand aan genoemd departement dusdanig, dat de „aflossing van de wacht” wel op een uitermate ongeschikt tijdstip heeft plaats gehad. Buitendien zijn deze problemen te ingewikkeld en de uitwerking ervan te tijdrovend, om door de tegenwoordige bewindsman ad interim te worden behandeld. De factor „tijd” gaat in deze een belangrijk woord meespreken. Het is in dit verband opvallend, dat er op dit ogenblik met betrekking tot de benoeming van een nieuwe minister een volkomen stilte heerst, zodat welhaast een vermoeden rijst, dat men in een impasse is geraakt waar men voorlopig niet uitkomt. Erger is het echter in dit verband, dat het de schijn heeft, dat men voorlopig in deze impasse blijft zitten, zonder zich opvallend te haasten er uit te geraken. Mocht deze laatste veronderstelling inderdaad juist zijn, dan menen wij tegen een dergelijke mentaliteit met alle kracht te moeten waarschuwen. De sector van vervoer en verkeer is in ons tegenwoordige economische leven te belangrijk om „en bagatelle” te worden beschouwd, gelijk dit vroeger veelal met het departement van Waterstaat het geval was. Hier dient snel te worden gehandeld, opdat de diverse belangrijke vraagstukken, vooral op het gebied van het vervoer te water als over de weg, snel tot een oplossing kunnen worden gebracht.

N.V.
W. A. HOEK'S
MACHINE- EN ZUURSTOFFFABRIEK
Hoofdkantoor en Machinefabriek
te Schiedam.
Compressors voor alle gassen en iederen druk.
Installaties voor de bereiding van zuurstof, stikstof, enz.

N.V. CORNÉ SWARTTOUW'S STUWADOORS MAATSCHAPPIJ
Rotterdam
Lossen en laden van zeeschepen en alle verdere werkzaamheden.
Opslag van alle soorten goederen.
Het hoofdkantoor, Willemskade 21, verstrekt gaarne op aanvraag inlichtingen.
Bijkantoren te:
AMSTERDAM - ANTWERPEN - GENT.

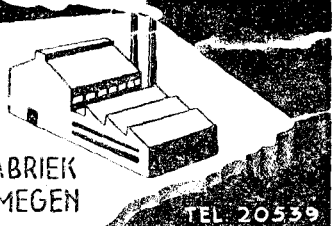
Hotel Café Restaurant
Rotterdam Zuid „**Het Witte Paard**”

N.V. SCHEEPSWERVEN
„PIET HEIN”
BOLNES en PAPENDRECHT
DWARSELLINGEN
115 Meter
DROOGDOK
115 x 30 Meter

Fa. Plastimode
Knopen en Gespen voor groothandel en industrie
AMSTEL 252 AMSTERDAM-C.

J. en K. SMIT'S
SCHEEPSWERVEN EN
MACHINEFABRIEKEN
KINDERDIJK

DAKEN - VLOEREN
N.V. BETON- & PLATENFABRIEK
GEBRS. MYNLIFF NIMEGEN
TEL 20539

SMIT
SLIKKERVEER

Reeds onze
oude reekhelden dronken
Weduwe
A.v.d. Eelaarts
OUDE AROMATISCHE JENEVER

U PEINST OVER EEN GESCHENK?
S. K. Citroen
HOFGJUWELIER
5 GRAVENHAGE
HOOGSTRAAT 23 TELEFOON 11 757
GESCHENKEN IN ALLE PRIJZEN

VOOR COLLECTIEVE
PENSIOENVERZEKERINGEN
WENDE MEN ZICH VRIJBLIJVEND
OM ADVIES EN OFFERTE TOT DE
HAV BANK
HOOFDKANTOOR SCHIEDAM
HET KAN UW BELANGZIJN.

Adverteert
in dit blad

N.V. Lijn- en
Gelatinefabriek
„Delft”

Fabrieksmerk:
TWEË TORENS
Tel. 106-363 - Delft

Verzorgt als van ouds
VERHUIZINGEN
naar alle werelddelen
met Hollandse degelijkheid
Firma KOOYMAN
NIEUWE HAVEN 145
Tel. 68146 Schiedam.

sihi POMPEN
voor Scheepvaart
en industrie
Raadpleeg onze
technische dienst
Machinefabriek
C. MATERS C.V.
Beverwijk, Tel. 3141

Listig spel van de regering-Hatta

Madioen: tragische comédie en somber voorteken

Enige Indische vragen. Gaat dr. H. J. van Mook werkelijk heen? Is zijn ontslag definitief? Of blijft hij toch? Wat bedoelt zijn uitspraak, dat de regering gaarne wil samenwerken met de regering-Hatta? Waar blijft het zonder overleg ingediende voorstel van het Amerikaanse C.G.D.-lid? Waarom is de „communistiche opstand” in de Republiek tot die éne stad Madioen beperkt? Waarom vraagt Soekarno wel het hoofd van Moeso, maar lopen in de Republiek de grootste communistenleiders vrijelijk rond? Wat bracht het overleg met de leiders der deelstaten te Den Haag? Wat wordt de positie van dr. Beel in Indië? Wanneer komt de federale regering en wie vormt haar? Wie pleegt dan het overleg met de Unie?

Dit zijn maar enkele zeer willekeurig gekozen vragen. Men zou er vele dozijnen aan toe kunnen voegen. Zij hebben, hoe verschillend ook, iets gemeen. En wel dit: niet één op elke duizend Nederlanders weet er het antwoord op.

Sterker — er is in die drie jaar, welke sinds Indië's „bevrijding” zijn verstreken, veel veranderd. Enig kwaad werd ten goede gekeerd. Oneindig veel goeds veranderde ten kwade en ging onherroepelijk verloren. Maar één ding is bestendig gebleven: de slechte, soms averechtse, vaak moedwillig-verkeerde, meermalen opzettelijk tendentieuze, maar altijd volstrekt ontoereikende voorlichting over Indië.

Men heeft, in 1945, zich de moeite niet gegund om te trachten de Indonesische bevolking te bereiken. Men heeft verzuimd te streven naar een massale voorlichting in Indië, waardoor de Indische volken tijdig hadden kunnen weten; wat de terugkeer der Nederlanders in hun midden betekende en wat die Nederlanders wilden. Men heeft in Nederland zelf nagelaten het Nederlandse volk voor te lichten omtrent Indië, Indische wensen en Nederlands beleid. En men heeft schromelijk verzuimd het buitenland ook maar het flauwste begrip te geven van wat de Nederlandse politiek inzake Indië nastreeft.

Wel — wanneer boze geesten zich in 1945 hebben voorgenomen, om inzake het Indische vraagstuk een volstrekte duisternis en een volkomen begripsverwarring te doen heersen, dan kan men alleen zeggen dat zij daarin ten volle geslaagd zijn.

Nu zijn er dan de gevolgen. Nu is het dan zo ver, dat oude en nieuwe Indische figuren, ministers en staatshoofden, naar Nederland reizen om te vernemen, wat Nederland met de federatie en met de federale regering eigenlijk wil. Nu is het zo ver, dat een Nederlands minister naar Amerika moet vliegen, om daar in allerijl begrip te vragen voor de Nederlandse bedoelingen. En nu is het tevens zo ver, dat zowel in Indië als in Nederland in alle — letterlijk alle! — kringen der bevolking de onwetendheid inzake de Indische situatie vrijwel algemeen is geworden.

Dit is te erger, naarmate de complicaties toenamen. Die complicaties nu zijn het laatste jaar dermate toegenomen, dat het gehele Indische vraagstuk thans het meest gelijkt op een dier oude Balische tekeningen, waarop men mensen en monsters en dieren en goden en bloemen onontwarbaar dooreengestengeld ziet afgebeeld.

Is het raadzaam, mag men vragen, in een zo gevaarlijke situatie de leiding der zaken in Indië te veranderen? Kiest men een nieuwe kapitein, als de storm de zeeën opjaagt?

Moet men, om het hoge woord te spreken, dr. H. J. van Mook inderdaad als luitenant-G.G. doen heengaan?

Heeft dr. Van Mook niet in zeer zware jaren het alleruiterste gegeven van zijn toewijding en zijn schier onuitputtelijke werkkraft? Beschikt Nederland over een man-voor-Indië van zijn formaat?

Wel — de historie zal over dr. Van Mook richten, gelijk over een ieder. Zijn figuur zal tot de verbeelding spreken; en zij doet dit reeds thans. Zo-zeer, dat het dagblad „De Tijd” zijn aftreden voorstelt als te hoge prijs, welke betaald zou moeten worden terwille van de gunst der „minderheden”, die samen met K.V.P. en P.v.d.A. de regering vormen en steunen.

Het is hier de plaats niet, dit alles recht te zetten. Noch zelfs, om al die vragen te beantwoorden. Maar terwille van „De Tijd” is het toch nuttig vast te stellen, dat het ontslag aan dr. Van Mook zelfstandig werd verleend door een Katholiek minister en wel met instemming van met name Katholieke leidende figuren. Noch partijleider Romme, noch premier Beel wensten, reeds voor de kabinetswijziging, in Indië het regiem-Van Mook te bestendigen. Wie het voorstelt, alsof Van Mook valt als offer aan de oppositie, roept een leugenachtige fictie in het leven.

Dezelfde twee regeringspartijen, die den heer Van Mook pruttelend toestonden zijn persoonlijk bewind te voeren, zullen de verantwoordelijkheid voor zijn heengaan moeten dragen. En, jegens parlement en volk, tevens de verantwoordelijkheid voor wat in Indië tijdens datzelfde regiem-Van Mook aan onherstelbaar kwaads geschiedde.

Intussen laat men naar buiten het ganse geval-Van Mook weer ietwat zwevend. Zo zwevend, dat het „van Mook blijft toch” alweder opgeld doet. De oorzaak daarvan ligt niet in Nederland. Zij ligt in Djocja.

Daarmede hangt het eerste belangrijke punt — de figuur van de hoogste exponent der Nederlandse politiek in Indië — samen met het tweede: de nieuwe gebeurtenissen in de Republiek Djocja.

Men kent de buitenkant van die gebeurtenissen.

Eerst het snel veld winnen van het communisme. De opzienbarende bekentenissen van oud-premier Sjarifoedin en oud-Kamerlid Setyadjit, dat zij overtuigde communisten zijn. De samensmelting van alle socialistische partijen (op de kleine van Sjahrir na) met die der communisten. De overgang van het Sobsi, het verbond van ruim dertig republikeinse vakverenigingen, tot het communisme. De aanvaarding van

het communisme door de Pesindo, door alle jeugdorganisaties. De nieuwe en zeer strakke organisatie van een communistisch strijdfrent in de Republiek. De gesprekken van Soekarno met Moeso en andere communistenleiders. De vrijlating van alle in 1946 gearresteerde communisten, zoals Tan Malakka en vele anderen. Kortom: een „radicalisering”, die alles wat vroeger rose, schemerig-rood en rossig was deed samenvloeien tot het bloedrood van het communisme.

Vervolgens: de weigering van de twee politieke partijen, waarop de regering-Hatta steunt, te weten de Masjoemi en de P.N.I., om zich bij dat communistisch Volksfront aan te sluiten.

En dan het bericht: de communisten hebben Madioen bezet.

Alleen maar Madioen.....

Prompt volgden een redevoering van Soekarno, zeggend: breng mij het hoofd van Moeso. Op ten strijde tegen het communisme!

En premier Hatta riep eveneens de broeders op tegen het communisme en riep eveneens om het hoofd van Moeso.

Maar Moeso was zeer ver. Moeso kon men niet vinden. Andere communisten echter waren dichtbij. Bij duizenden. Die kon men wel vinden. Maar die lopen vandaag de dag in het hart van Djocja even vrolijk rond als vóór de „communistiche opstand in Madioen”.

En reeds heeft premier Hatta ieder aanbod van Nederlandse hulp bij het bestrijden van het communisme afgewezen. „Wij zullen dit doen met eigen kracht en eigen middelen”, sprak hij fier. En vervolgens kon men vernemen, dat de republikeinse legerscharen zich trappelend van ongeduld naar Madioen begaven en dat daar wel dricduizend gewapende communisten waren. Die zou de Republiek wel even mores leren. Breng mij het hoofd van Moeso.....

Alleen maar Madioen.....

Terwijl vlak vóórdat die communisten daar de stad bezetten en de rode vlag uitstaken, gans de Republiek wriemelde van de communisten. Al die Sobsi-vakbonden, en al die Pesindo-jeugdverenigingen, en gans het Volksfront van Sjarifoedin, en bovenal de gehele P.K.I. van Alimin zelf..... En van dat alles hoort men in-eens niets. Niets van de „Lasjkar Rakjat”, het rode volksleger. Niets van het nieuwe „polit-bureau”. Niets van al die „polit-bureau-departementen” onder Moeso, Daroesman, Tan Ling Djie, Ngadiman en Amir Sjarifoedin, en onder Alimin en Lockman en Sardjono.

Van dat alles, van gans dit gewapende militante communistische Volksfront wordt eensklaps niets vernomen.

Alleen maar Madioen.....

Is het wonder, dat gans dit republikeinse schouwspel aan niets zo-zeer herinnert als aan een wajang-drama? Aan het wajang-spel, waarbij men op het scherm de schimmen van de fijne, spitse poppen ziet. Men ziet hun schaduwen bewegen, men hoort de zoete klanken van de gamelan. Maar wie ziet de lenige handen van de dalang, dat is de man die alle wajangpoppen laat bewegen?

Dit ganse spel van Madioen is zo een wajangspel. Gij ziet de schimmen, gij ziet de schaduwen bewegen. Maar de man, die de bewegingen bestiert — die ziet ge niet.

Wel, wij geloven er niet in. Men zal er misschien in Batavia in geloven, of in Den Haag, en vrijwel zeker in Washington. En dat is lastig genoeg.

Maar de zaak zelf moet men zien als een uitermate listig spel van de regering-Hatta. Zij heeft, met één slinme worp, een grote kans gewaagd. Haar burgerlijke elementen spelen mede, en haar goedgezinde elementen spelen noodgedwongen mede — Djocja's sultan hield plichtmatig een rede. De regering-Hatta zelf echter heeft het communistische Volksfront-juk niet afgeschud en zij is niet bekeerd. Zij heeft het incident-Madioen zo al niet uitgelokt, dan toch gebruikt om de wereld gerust te stellen.

Tegenover die wereld paradeert de republikeinse regering-Hatta thans als paladijn voor nationale deugden. Helpt ons, zegt de regering-Hatta. Steunt ons! Helpt ons van die Nederlanders af, of wij worden de prooi van het communisme. Ziet toch, hoe gevaarlijk dat al is. Het neemt al hele steden! En ziet, hoe dapper onze troepen er tegen ten strijde trekken! Kijk nu eens aan, hoe redelijk, hoe ordelievend, hoe keurig-netjes deze Republiek is! Zij keert zich tegen het communistische gevaar. Zij strijdt, met het Westen, tegen het bolsjewisme!

Het zal zeer moeilijk zijn, dit spel te doen doorzien. Het zal, waar het gehele Indische probleem reeds zo verward en zo gecompliceerd is, lastig zijn te doen begrijpen, dat de regering-Hatta dit incident-Madioen alleen gebruikt om de eigen wankele positie te herstellen. Men heeft te Djocja de stemming in de wereld wel gepeld en men heeft de krachten wel gemeten. Men heeft gezegd: eerst de Nederlanders weg. Eerst de Nederlandse troepen weg! Eerst alle Westerse krachten voor orde, recht en veiligheid weg! En als dat dan bereikt is — dan speelt onze Republiek Djocja het met al die „deelstaten” wel klaar. En dan vinden premier Hatta, die sinds zijn jeugd jaren al extreem-links socialist is, en Sjarifoedin, die sinds 1938 communist is, en Tan Malakka, die door een misverstand in het gevang kwam, en Soekarno, die de vijand is van alle Nederlanders, gelijk hij de vriend was van alle Japanners, elkander broederlijk weer terug. Dan is er ineens weer wel een Volksfront, en wel een communistisch-socialistische eenheid, en wel een „polit-bureau”. En natuurlijk wel een Gepeoe, om dat alles kracht bij te zetten. En dan zijn er wel de socialistische leuzen, die een einde willen maken aan het bestaan zelf van de Westerse ondernemingen en de ganse Westerse bedrijfswereld in Indië. En dan zijn er wel weer de communisten, die zich het Azië voor de Azië en de Azië voor Moskou tot leuze kozen.

Ziet — dit is de gang van zaken. Dit is onherroepelijk de gang van zaken, indien men tegen dit listig spel van Djocja het juiste tegenspel niet vinden zou. Het juiste tegenspel, en de kracht, en het inzicht, en de vastberadenheid om Indië te behouden voor deze nieuwste vondst van Djocja — door de manoeuvre van Madioen, door een schijn-aanval op het Indonesische communisme de Nederlanders te verslaan en de macht in gans Indië te verkrijgen.

d. k.

Zwarte lonen, een tweezijdig probleem

NIET ALLEEN DE ONDERNEMER, OOK DE ARBEIDER IS IN OVERTREDING

Samenwerking is de oplossing

Het vraagstuk der zwarte prijzen en lonen heeft de laatste tijd al heel wat pennen in beroering gebracht. Het kan zeker niet worden ontkend, dat hiervoor ook onder het grote publiek de nodige belangstelling bestaat al moet hierbij helaas worden geconstateerd, dat deze belangstelling vaak wel wat eenzijdig is gericht.

Immers, in de meeste gevallen wordt over het hoofd gezien dat bij een dergelijke overtreding twee partijen zijn die als de schuldigen moeten worden aangemerkt, te weten: verkoper en koper of: werkgever en werknemer.

Wij troffen in dit verband een interessante beschouwing aan in het weekblad „Burgerrecht Bedrijfspost” van 4 September van de hand van mr. dr. A. Zeegers.

In zijn beschouwing genaamd „Zwarte lonen” schrijft de heer Zeegers o.m. het volgende:

„Naast de ondernemers, die elkaar door zwarte lonen de goede arbeidskrachten afhandig proberen te maken en derhalve laakbaar en terecht strafbaar zijn, is er nog een tweede rubriek personen, die hier schuldig zijn: de arbeiders zelf. Zeker, men kan zeggen: als de ondernemers maar geen zwarte lonen betalen is de zaak in orde.

Maar men zou ook met meer recht kunnen zeggen: als de arbeiders maar geen zwarte lonen aanpakken en zich houden aan de lonen, waarvoor uiteindelijk een Minister van de Partij van de Arbeid de verantwoordelijkheid draagt, zouden er ook geen moeilijkheden zijn. Want het is wel denkbaar dat een ondernemer tegen zijn zin zwarte lonen betaalt, maar het is ondenkbaar dat iemand, in casu een arbeider één cent meer aanpakt dan hij wil. De ondernemer zal daar zeker niet op aandringen; eigenbelang is daarvoor de beste waarborg. Wij geloven dat er gevallen zijn waarin de schuld der zwarte lonen hoofdzakelijk bij de ondernemers schuilt. Daarnaast zijn er ontegenzeggelijk gevallen dat arbeiders, die b.v. een ondernemer, die op boete aan aflevering op een bepaalde datum gebonden is, eenvoudig zwarte lonen afpersen. Zij kunnen dit makkelijk doen. Want de eventuele straf is voor hun werkgever.

Het wil ons voorkomen dat dit voorzien kan worden door het Buitengewoon Besluit Arbeidsverhoudingen 1945 te wijzigen in diere voege, dat ook werknemers voor het ontvangen van te hoge lonen strafbaar kunnen worden gesteld.

Dit zou volkomen in overeenstemming zijn met de gang van zaken bij distributieovertredingen, waarbij de koper en verkoper beiden strafbaar zijn. De rechter kan in elk afzonderlijk geval, uitmaken wie van beide partijen, werkgever of werknemer de meeste schuld heeft en dienovereenkomstig straffen. Door de voorgestelde wijziging aan te brengen wordt nog een belangrijk voordeel bereikt: de werknemers hebben niet langer de gelegenheid op een werkgever, die eenmaal de eerste stap op de verkeerde weg der zwarte lonen gezet heeft, chantage te plegen, in die vorm dat zij nog zwarter lonen eisen, onder bedreiging, dat zij, in-

dien de werkgever aan hun eis geen gevolg mocht geven, zij hem zullen aanbrengen wegens de reeds betaalde zwarte lonen.

Wij zouden de werkgeversorganisaties in overweging willen geven de zaak eens gemeenschappelijk aan de orde te stellen. Het lijkt ons waarschijnlijk dat zij bij een voorstel als hier gesuggereerd, op de medewerking van de organisaties der werknemers kunnen rekenen.

In 1934 kwam een nieuwe Veiligheidswet tot stand. Hierin treft dat ook de arbeiders strafbaar zijn wegens niet-naleving van de veiligheidsvoorschriften, waarmee zij geacht kunnen worden redelijkerwijs bekend te zijn. Deze bepaling werd niet ten onrechte als een onderscheiding voor de arbeider opgevat. Hierdoor werd hem immers medeverantwoordelijkheid opgelegd voor de gang van zaken in de onderneming. Welnu, het is deze zelfde medeverantwoordelijkheid, die ten aanzien van de loonpolitiek dient te worden betracht. Hier zal nu kunnen blijken of de werknemers, die zozeer ijveren voor medezeggenschap ook de op het eerste gezicht onaangename consequenties zullen aanvaarden. Wij hopen het van harte. Op het punt van de bestrijding der zwarte lonen zullen allen, die van goede wille zijn, een zo breed mogelijk front moeten vormen. Geen disqualificatie van de werkgever door hem als zondebok te doen fungeren; geen disqualificatie van de werknemer, door zijn verantwoordelijkheid voor het ontvangen van een geoorloofd en door het welzijn van het land bepaald loon, van zijn schouders af te nemen. Uiteindelijk hebben de werknemers hier niet slechts de plicht aan-

sprakelijk te zijn, maar het recht de consequenties van hun daden te dragen”.

* * *

Streven naar synthese

Tot zover mr. dr. Zeegers.

De schrijver laat hier een geluid horen, dat o.i. in ruimere kring de aandacht verdient. Immers, het gaat toch niet aan in alle gevallen de ondernemer louter en alleen als de zondebok te beschouwen. Zoals in vele gevallen, moet men ook deze kwestie breed trachten te zien, dat wil zeggen, niet vanuit een groepsbelang, dus hetzij vanuit het belang van werkgever of werknemer, doch vanuit het belang van de gemeenschap.

Indien de belangen van de gemeenschap worden geschaad, is het niet meer dan billijk, dat dan ook alle schuldigen ter verantwoording worden geroepen en niet slechts één partij, terwijl de andere, na bepaalde voordelen te hebben genoten, ongestraft met bepaalde voordelen gaat strijken.

Wij menen met des te meer klem de aandacht op het betoog van de heer Zeegers te mogen vestigen, aangezien hij duidelijk streeft naar een synthese als hij aanbeveelt bovengenoemd vraagstuk zowel door de organisaties der werkgevers, als die der werknemers aan de orde te stellen.

Ongetwijfeld is ook hier een reële samenwerking tussen kapitaal en arbeid zeer gewenst.

Moge dan over de loonpolitiek het laatste woord nog niet zijn gesproken, het is niet meer dan billijk dat de verantwoordelijkheid voor de uitvoering ervan door twee partijen wordt gedragen.

Een en ander zal er zeker toe kunnen bijdragen, dat ook het grote publiek deze zaken objectiever zal gaan zien.

G. STEMPEL.

Knuppel

Droevig, bespottelijk is de disqualificatie, die de Heer van Eeghen in ons nummer van 10 September j.l. aan de (imperatieve) opdracht toekent des Heren van der Mandele om tegen de gelijkheid van rechten voor mannen en vrouwen te stemmen in het „Comité voor de rechten van de mens” in vergadering bijeen te Genève.

Hiermede is toch voor de V.V.D. de zaak niet afgedaan!

Wie is de verantwoordelijke minister dezer opdracht? Wie is deze Nederlander van der Mandele, die deze taak slaafs volbracht?

Wie onzer Kamerleden gaat hierover appelleren?

Gelijke rechten voor mannen en vrouwen! Zelfs een aanvaarding van dit adagium heeft in de practijk slechts platonische betekenis! Laten wij, mannen, voor de wetgevende organen des lands deze rechten verankeren, door in onze Grondwet vast te leggen, dat in alle colleges mannen en vrouwen gelijkelijk vertegenwoordigd moeten zijn, behoudens in andere verhouding, mits één der groepen aan de andere daartoe de wens kenbaar maakt.

Mocht U deze ontboezeming als tegenhanger tegen de Regeringsopdracht in Uw Weekblad willen plaatsen, dan weet ik, dat ik hiermede een knuppel in het hoenderhok geworpen heb! (Zijn hoenders mannelijk of vrouwelijk?)

TH. H. BERNSEN.

(Vrouwelijk, evenals trouwens „de heer” van Eeghen. Red.).

Meneer den Hollander....

Flug, Veilig en Voordelig... zo was het vroeger bij onze Nederlandse Spoorwegen. Zo is het... nog niet. Maar het komt. Het zit in de lucht. En men doet wat men kan.

De spoorwegen spreken 's Zondagsmiddags niet meer. Dat is jammer. Want nu moet het publiek wel spreken. En dat kankert graag, oprecht en luidkeels, maar om die klachten nu kort en krachtig en in een vriendelijk briefje aan ir. den Hollander te zenden... jawel, ze zullen 'm zien aankomen!

Dus brengen wij hier ter fine van het nodige en met verzoek om raad en bericht een lijstje suggesties naar voren, welke suggesties allen steunen op grieven en griefjes uit deze verregende zomermaanden:

1. Waarom nog altoos geen driedaags retourtje — wij snakken er naar?

2. Waarom — vooral in de drukke maanden en de drukke treinen — geen afzonderlijke coupé's (dus net als „roken” en „niet roken”):

a. verboden voor kinderen; b. uitsluitend voor hulpbehoevenden (hieronder ook te rekenen 60-jarigen en ouderen)?

3. Waarom geen maximum voorgeschreven voor „bagage in de coupé”, zowel wat aantal colli als gewicht betreft?

4. Waarom geen streng toezicht op en onverbiddelijk ingrijpen tegen trein-vermiekers en trein-bevuilers?

5. Waarom geen asbakjes en ook een paar kleine geriefelijkheden (o.a. zindelijkheid) op de plaats voor afzondering?

6. Ten slotte: waarom bij een dergelijk plaatsgebrek honden en hondjes in de coupé — en niet in het hondenhok?

Want... kinderen zijn nu eenmaal geen vreugde in propvolle treinen. En de mand-met-kind, op weg naar opa en oma, is een hinderlijk obstakel. Natuurlijk — ma en pa hebben recht op vakantie en mét de volledige kindertjes. Maar de moede zakenman, die z'n reis als rust moet

benutten, heeft evenzeer recht op redelijke rust. En dus....

Dan: ouden van dagen en hulpbehoevenden... al eens meegemaakt hoe deze stummers verdronken en geïsoleerd worden bij de bestorming der treinen? En ook al eens meebeleefd wat tegenwoordig in de bagagenetten, de loopganggetjes en in elke vrije ruimte als „handbagage” wordt geperst?

Neen — ondanks alle verzoeken en waarschuwingen wenst de doorsnee-reiziger de coupé niet te beschouwen als een tijdelijke huis- of zitkamer, maar wel als een stal. Dus: wie niet horen wil... Maar dan ook asbakjes en... zie boven. Het moet van twee kanten komen.

Wil de voortreffelijke afdeling klachten in Utrecht deze wensen eens in overweging nemen? Zij leven in ontelbaar velen, die nog steeds niet over een eigen wagen maar wel over een peperduur abonnement beschikken.

Tussen Jeruzalem en Berlijn:

59 kwesties

★
Twee ficties
moeten worden
opgegeven
★

Er is slechts één partij, die zich kan verheugen over de vermoording van graaf Bernadotte — en dat zijn de Arabieren. Immers deze wandaad van een groep fanatici brengt schier onherstelbare schade toe aan hun vijand, de jonge staat Israël, die verzuimd heeft het terrorisme in zijn gelederen op tijd te smoren en dus een belangrijk deel van de verantwoordelijkheid voor deze door hem niet gewilde daad draagt. Met één slag ziet Israël de kansen, die het had om in de zojuist aangevangen Algemene Vergadering van de Verenigde Naties het bestaan van een volgend feit, verworven door kracht van wapenen en kracht van karakter, erkend te krijgen, verminderd.

Is het feit, dat graaf Bernadotte vermoord is door leden van de gewapende macht van de staat Israël, een reden om deze staat dan ook het bewijs van levensvatbaarheid te ontzeggen? Als iemand onschendbaar heeft geleefd, dan

BERNADOTTE
...Wandaad...

was het wel de bemiddelaar der Verenigde Naties, de man die alles gaf om de vrede in het Heilige Land te herstellen. Als één daad dus zonder het geringste spoor van rechtvaardiging gepleegd is, dan is het wel deze. Toch zou het verkeerd zijn om op grond van de begrijpelijke verantwoordelijkheid, die de moord gewekt heeft, een politiek te bouwen of zelfs hieruit conclusies van politieke waarde te trekken.

De staat Israël bestaat. Graaf Bernadotte heeft het zelf erkend in het rapport, dat hij kort vóór zijn dood voltooid heeft en dat thans aan de Verenigde Naties is voorgelegd.

Het is zinloos om nog verder te doen, alsof Israël een fictie van het brein der Zionisten is of dat het zijn recht van bestaan nog niet bewezen heeft. Israël is een economisch en ethnologisch verantwoorde gemeenschap, die haar vermogen tot zelfregering en tot zelfverdediging op betere wijze heeft getoond dan de staten, die dit vermogen zo fel ontkennen. Men moge dit betreuren, men moge (met meer recht) betogen, dat de jonge gemeenschap onder kinderziekten te lijden heeft — men zal moeten erkennen, dat zij bestaat en dat zij niet van plan schijnt zich onder de voet te laten lopen. Hierop een politiek te bouwen is verstandiger dan zich door wensdromen of rancunes te laten leiden, zoals Bevin wel verdacht wordt te doen ten opzichte van de Joden van Palestina. Deze „realistische” politiek (welke nog eenszins een partij trekken voor Israël in zich sluit) dient ook de vrede, want zij draagt ertoe bij de Arabieren, die zich meer dan wie ook door dromen en hartstochten hebben laten leiden, de ogen voor de werkelijkheid te openen.

tot hun schade ondervonden hebben, zullen vergeten. Een lange wapenstilstand laat allerlei spanningen in beide kampen naar boven komen. Een handig en geduldig bemiddelaar kan hiervan gebruik maken. Allereerst zullen echter twee ficties moeten worden opgegeven: de fictie, dat Israël niet bestaat, en de fictie van de eenheid van de Arabische liga.

Dit alles — en 59 andere kwesties, die de Algemene Vergadering te behandelen krijgt — zal echter overschaduwd worden door de Eerste en de Tweede Realiteit hier-

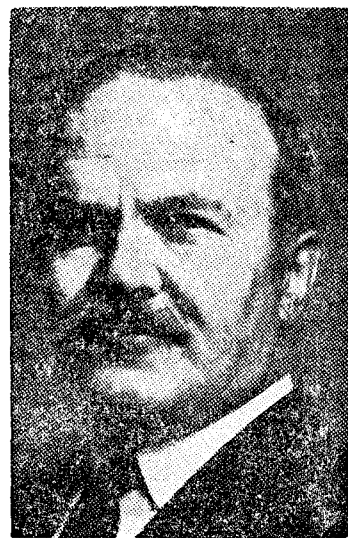

BEVIN
...wensdromen...

over is thans naar Parijs overgesprongen (na eerst twee maal Moskou en daartussen één keer Berlijn tot brandpunt te hebben gehad). In Parijs is thans het gehele Westelijke

kamp bijeengekomen: Marshall, Bevin en Schuman; Lewis Douglas, Sir William Strang en Massigli (het coördinerende comité van ambassadeurs te Londen); Clay, Robertson en Koenig (de Berlijnse generaals); Bedell Smith, Roberts en Chataigneau (de Westelijke afgezanten in Moskou).

Het antwoord van Molotow is onbevredigend geweest. Hij heeft niet willen toegeven, dat maarschalk So-

MOLOTOW
...realiteit...

kolowski buiten zijn bockje is gegaan bij de besprekingen tussen de militaire gouverneurs, die een oplossing van de Berlijnse crisis moesten uitwerken. Die besprekingen gaan dus niet meer door en daarmee blijft een oplossing van de crisis uit.

Wat nu? Het ligt voor de hand, dat men, nu de wereld vergadert te Parijs, niet de kans voorbij wil laten gaan om de grote klacht van het Westen haar voor te leggen en van haar een uitspraak uit te lokken. Zal de Veiligheidsraad het forum zijn? Hier kan het Russische veto elke uitspraak en elke actie krachteloos maken. Hetgeen op zichzelf ook al zijna waarde heeft als demonstratie van morele zwakheid. In de Algemene Vergadering echter zou met grote meerderheid een vernietigend vonnis tegen het Russische optreden geveld kunnen worden. De betekenis hiervan? Slechts moreel. Een onderstrepen van de posities, die de Westelijke mogendheden in dit conflict innemen. De Russen zullen er echter waarschijnlijk niet hun eigen, materieel zeer sterke, posities om laten varen.

Ergens in Nederland is onlangs een nieuwe school voor U.L.O. gesticht.

Het hoofd van de daar bestaande lagere school, en wonende in de daarbij behorende ambtswoning, is nu hoofd van de nieuwe U.L.O. geworden. Voor deze nieuwe U.L.O. is een nieuwe school gebouwd met vlak daarbij een moderne woning, bestemd voor het hoofd, terwijl het voorts in de bedoeling lag, dat het (nieuwe) hoofd van de lagere school de oude meesterswoning zou betrekken.

Deze zaak is echter anders gelopen.

Het vroegere L.O., thans U.L.O.-hoofd, moest voor zijn woning f 260.— per jaar aan huur betalen, voor zijn nieuwe huis zou hij daarentegen f 468.— moeten voldoen (en daarbij de naar evenredigheid hogere Personele Belasting), in welke verzwaring van zijn budget hij echter geen lust toonde te hebben. Het gevolg is geweest, dat tenslotte het nieuwe hoofd der lagere school de pas gebouwde (voor het U.L.O.-hoofd bestemde) woning heeft betrokken en o zo blij is, dat hij een behoorlijke woning kan betrekken en bereid daarvoor een offer te brengen.

Wanneer men de voor- en nadelen (grootte, ligging, enz. enz.) aan beide woningen verbonden tegen elkaar gaat afwegen, dan staan deze wellicht met elkaar gelijk. Bij het be-

staan van een markt (wij bedoelen een vrije markt en niet de namaakmarkten, welke wij sinds de laatste jaren onder Nazibewind hebben leren kennen), bij het bestaan van een vrije markt nu zouden beide woningen waarschijnlijk éénzelfde huur opbrengen.

Desniettemin is het zo, dat voor het ene f 260.— en voor het andere f 468.— moet worden betaald.

Dit verhaaltje illustreert weer eens de onhoudbare situatie, waarin wij door de bevrizing van het huurpeil zijn komen te verkeren, niet het minst doordat voor de naoorlogse woningbouw een ander huurpeil is bepaald, dat nogal aanzienlijk van het vooroorlogse niveau afwijkt. Maar al te vaak wordt uit het oog verloren, dat dit vooroorlogse huurpeil al uitzonderlijk laag stond. Het was het gevolg van de situatie, welke zich in 1937 voorded, toen alleen al in de drie grote steden, Amsterdam, Rotterdam en Den Haag, 37.000 woongelegenheden ledig stonden.

In Mei 1940 was de toestand wel wat beter geworden, maar toch was

het zo, dat ook toen nog duizenden woningen ledig stonden, terwijl kort na de capitulatie van een totale ommekeer kon worden gesproken.

Het moet daarom als een grote onbillijkheid worden beschouwd, dat, terwijl alles zo in prijs is gestegen, de woninghuur op dat noodpeil van de crisis-tijd der dertiger jaren blijft gehandhaafd.

Maar niet alleen geldt dit van de huren, ook voor wat betreft de koop- en verkoopprijzen der woningen zijn we in een wonderlijke situatie terecht gekomen.

Dat woningen thans veelal tegen zulke lage prijzen „verkocht” (moeten) worden, komt niet doordat zij in onze tegenwoordige maatschappij geen begeerd goed meer zouden uitmaken, doch dit vindt uitsluitend zijn oorzaak in de diverse regeringsmaatregelen.

Te meer valt dit te betreuren, waar een huis bij uitstek de belegging vormt van de kleine man.

Die kleine man, wiens ideaal het altijd al was zich een eigen huis te verwerven.

Het moet in onze ogen niet minder dan tragisch genoemd worden, dat,

S C H E E F

wanneer zo'n kleine eigenaar (arbeider, kleine middenstander), overleden is, de erfgenamen, meestal dan ook mensen van dezelfde categorie, dikwerf genoopt zijn zo'n woning voor een krats te verkopen.

Dat huis, dat vaak met bloed, zweet en tranen is verworven, dat huis, dat met kwartjes, dubbeltjes en stuivers, ja, met centen bij elkaar is gespaard. En waarom dat?

Omdat in ons land een z.g. sociale politiek wordt gevoerd (het blijkt o.a. bij de noodvoorziening-ouden van dagen), welke, misschien onbedoeld, ten gevolge heeft, dat de kleine zelfstandige wordt onthald en daarom een scheve en averechtse politiek dient te worden genoemd.

Met genoegen hebben wij gelezen, dat thans in het z.g. communistische Rusland een ieder in het bezit van een woning mag komen en dat zulks ook van overheidswegen zal worden bevorderd.

In ons land wordt dit streven door het in feite ten-dele-waardeloos-maken van het onroerend goed ten gevolge van de diverse getroffen maatregelen, zeer stellig niet bevorderd.

Daarom is huurverhoging en gepaard hiermede verhoging van de bij verkoop toegestane prijs (zoal niet radicale afschaffing daarvan) een onafwendbare eis.

Pietersbierum J. LUCHIES.

„Het moet anders en het kan anders”

De Koninklijke Nederlandse Middenstandsbond houdt wapenschouw

(Van onze speciale verslaggever)

De Koninklijke Nederlandse Middenstandsbond heeft te Haarlem zijn befaamde serie congressen hervat. Sedert de oprichting in 1902 was dit het 35ste congres; na de gedwongen onderbreking van de bezettingsjaren trad men weer naar buiten met een bijzonder geslaagd programma. De Haarlemse Handelsvereniging kweekt zich daarbij op uitnemende wijze van haar taak als gastvrouw. De grote zaal van het Gemeentelijk Concerthuis was fraai met bloemstukken en vlaggen versierd, terwijl het machtige orgel op gezette tijden een indrukwekkende sfeer schiep. Nadat reeds in de ochtendzitting de Commissaris der Koningin in de Provincie Noord-Holland, Dr. J. E. Baron de Vos van Steenwijk, en de burgemeester van Haarlem, Mr. Cremers, de beraadslagingen hadden bijgewoond, bracht de middagvergadering het hoogtepunt van de dag, door het bezoek van Prins Bernhard, die met grote geestdrift werd begroet. Ook de Minister van Economische Zaken, Prof. Dr. J. R. M. van den Brink en Dr. W. L. Groeneveld Meijer, Directeur van de Middenstand, bevonden zich op het podium.

In zijn openingsrede had de Bondsvoorzitter, de heer L. de Groot uit Rotterdam verband gelegd tussen het jubileumjaar 1948 en het wederoptreden in het openbaar van de K.N.M.B. Hij herinnerde er voorts aan, dat het ook 100 jaar geleden is, dat Karl Marx in zijn Communistisch Manifest de verdwijning van de middenstand voorstelde, een zienswijze, welke door de bewustwording en steeds krachtiger organisatie van deze stand is gelogenstraft. Verder wees hij er op, dat het middenstandsvraagstuk niet alleen een economische kant heeft, doch ook een sociaal probleem van de eerste orde is. De Nederlandse gemeenschap is ten zeerste gediend door het zelfstandig voortbestaan van deze belangrijke bevolkingsgroep. Om dit te bereiken zullen offers moeten worden gebracht. Het bewaren van de eendracht is nu meer dan ooit nodig, want de aanslagen op de bestaansvoorwaarden van de middenstand duren nog voort en er is een grens aan zijn uithoudingsvermogen en offervaardigheid. In dit verband herinnerde spr. aan de nadelige gevolgen van velerlei overheidsbemoeienis. „De prijsbeheersing brengt hem aan de rand van de ondergang door zijn rigoureuze ingrijpen” riep hij uit. Zo langzamerhand gaat de middenstand de gehele last van de schaarste-economie torsen en deze toestand wordt onhoudbaar. Het wordt hoog tijd, dat de ontwikkeling van het gezonde particuliere initiatief weer vrije baan wordt gelaten. Ook de geldzuivering en de zwaar drukkende fiscale maatregelen verminderen het weerstandsvermogen, terwijl de bureaucratie zijn bewegingsvrijheid belemmert. Daartegen rijst alom verzet, want: „Het moet anders en het kan anders!”

De heer de Groot sprak de wens uit, dat de Overheid in haar praktisch beleid zou tonen, dat zij een open oog heeft voor de grote moeilijkheden, waarin het zelfstandig kleinbedrijf heden ten dage verkeert.

De onderwerpen van de beide prae-adviezen voor dit congres geven duidelijk blijk van het vaste voornemen van de K.N.M.B. om zijn bijdrage tot het herstel van betere sociale en economische verhoudingen te leveren. In de eerste plaats kwam aan de orde het prae-advies van Drs. H. L. Jansen, secretaris van de Bedrijfsgroep Detailhandel, over

„Prijzen- en Rantsoeneringsbeleid”.

Wij moeten helaas volstaan met het geven van een samenvatting van dit belangwekkende geschrift, dat de huidige en toekomstige economische problemen van de middenstand duidelijk schetst.

Het overheidsingrijpen op het gebied van de prijzen was noodzakelijk om voortgezette inflatie te voorkomen, de exportpositie van ons land gunstig te houden en schade aan 's lands economie door sociale onrust te voorkomen.

Het prijzenbeleid moest door het uniforme karakter van zijn maatregelen en controle sterk in botsing komen met het aan individuele behoeften aangepaste en daardoor sterk gedifferentieerde bedrijfsleven van ambacht en detailhandel.

Nog steeds vertoont het prijzenbeleid de zucht naar volledigheid,

welke echter niet meer kan worden gemotiveerd met gevaren van productievervalsingen, nu de aanwezige koopkracht in verband met de afgenomen schaarste volledig en gespreid wordt opgevangen.

Tot opheffing van prijsvoorschriften voor alle niet-onontbeerlijke goederen en diensten, daaronder begrepen de meer luxueuze uitvoering van onontbeerlijke goederen, dient zo snel mogelijk te worden overgegaan. Een algemene prijsstijging is hiervan niet meer te verwachten en voorzover zij incidenteel optreedt voor de kosten van levensonderhoud niet van belang. Daartegen zal de opheffing de tendens tot handhaving van de maximumprijzen als geldende prijzen ten gunste van prijsdaling doorbreken (herstel concurrentie).

De rantsoenering van goederen doorkruist en vervormt de normale vraagopbouw, gebaseerd op de actuele verdeling der inkomens.

Terugkeer naar normale verhoudingen vraagt daarom een voortvarend optreden bij de opheffing van rantsoeneringsvoorschriften.

De noodzaak van rantsoenering is afgenomen met het breder worden van de goederenstroom en het toenemen van de keuzemogelijkheid voor de consument. De beperktheid van het inkomen bepaald daarom weder in overwegende mate de grens van de koopmogelijkheden. Slechts voor enkele onontbeerlijke goederen, waarvan de voorziening nog niet normaal is gewaarborgd, is handhaving van de rantsoenering nodig. Voor alle overige goederen kan zij worden opgeheven. In verschillende gevallen zal de opheffing van de rantsoenering teruggang in het verbruik van het gerantsoeneerde artikel betekenen. Voor duurzame goederen is bij vrijlating geen inhaalvraag overeenkomstig het absolute tekort te wachten, omdat de breedte van de reeds aanwezige goederenstroom en de beperkte koopkracht spreiding in plaats van concentratie van de vraag teweeg brengt. Opheffing van prijs- en rantsoeneringsmaatregelen zal herstel van een zekere vrijheid en dus van concurrentie medebrengen. De middenstand zal zich terdege op het herstel van deze concurrentie hebben voor te bereiden.

* * *

Aan de debatten werd o.m. deelgenomen door Prof. Dr. F. L. van Muiswinkel, de heer G. S. Scheltema (waarnemend Dir. v. h. Economisch Instituut voor den Middenstand) en de heer J. J. Korff. Zij allen lieten de waarschuwing horen, dat het middenstandsbedrijf, reeds verzwaakt door prijspolitiek en fiscale heffingen, in de afgrond zal storten, wanneer na herstel van de bedrijfsvrijheid een tomeloze concurrentie zou ontstaan. Zij gaven verschillende praktische voorbeelden

van reeds nu waar te nemen verschijnselen, welke op die gevaarlijke ontwikkeling duiden.

De voorzitter stelde de vraag, of invoering van voorschriften in zake minimum-prijzen een oplossing voor dit probleem zou kunnen zijn.

De prae-adviseur constateerde, dat zijn betoog vrijwel algemene instemming had gevonden en hij sloot zich aan bij degenen, die gewaarschuwd hadden tegen misbruik van toekomstige vrijheid. Z.i. zal de middenstand tot bewust ondernemerschap moeten worden opgevoed en dat is een taak van de organisaties. Zij zullen de leden duidelijk moeten maken, dat zij in een dienende verhouding tot de maatschappij staan en ook tegenover hun collega's verantwoordelijkheid dragen. Het zoeken van nieuwe wegen bij productie en distributie, in het bijzonder rationelere methoden, is de aangewezen weg. Spr. moet nieuwe overheidsmaatregelen, ook al zouden die strekken tot het handhaven van minimum-prijzen, ontraden. In de naaste toekomst zal snelle aanpassing aan gewijzigde omstandigheden vereist zijn. Spr. voelt wel voor zgn. ere-codes of een aanvulling van de wettelijke bepalingen op de concurrentie.

Verder zal de commerciële organisatie van de middenstand moeten worden verbeterd, waarbij spreker wees op de gunstige resultaten, welke met het vrijwillig filiaalbedrijf zijn bereikt.

Nadat de stellingen van het prae-advies met algemeene stemmen waren aanvaard, betuigde het congres zijn instemming met een resolutie van het Hoofdbestuur, waarin wordt uitgesproken:

dat de voorwaarden voor het herstel van een redelijk vrije concurrentie, zowel door verbreding van de goederenstroom als door terugkeer van het publiek tot normaler bestedingsgewoonten, voldoende zijn vervuld

dat door de Overheid met de grootst mogelijke voortvarendheid dient te worden voortgegaan op de weg van afschaffing van rantsoeneringsmaatregelen, in 't bijzonder ook op het gebied van de voedselvoorziening;

terwijl er op wordt aangedrongen, dat op korte termijn wordt overgegaan tot intrekking van al die prijsvoorschriften, welke niet strikt noodzakelijk zijn voor het in de hand houden van de kosten van levensonderhoud en tot zo vergaand mogelijke beperking van het bedrijfsleven belastende controle-apparaat.

Besloten werd, deze resolutie ter kennis te brengen van de Overheid en de pers en tevens de aangesloten

ambachtslieden, handelaren en dienstverleningsbedrijven op te roepen door initiatief, doelmatig bedrijfsbeheer en herstel van wedijver in dienstbetoon hun bijdragen te leveren aan de terugkeer tot een gezond economisch leven.

Het Hoofdbestuur deed voorts de toezegging, dat het contact zal zoeken met de andere middenstandsbonden, de Hoofdgroep Ambacht en de Bedrijfsgroep Detailhandel over het vraagstuk der minimum-prijzen.

Na de officiële ontvangst van de congressisten in de historische raadzaal ten stadhuis, waarbij de burgemeester en de bondsvoorzitter hartelijke toespraken wisselden, werd het eerste gedeelte van deze welgeslaagde dag besloten.

(Wordt vervolgd)

Abonnementsgeld

In de loop van deze en de volgende maand zullen de kwitanties voor ons weekblad worden aangeboden, voor het tijdvak tot 1 Januari 1949. Het is n.l. de bedoeling voortaan het abonnement per 1 Januari (kwartaal of jaar) te laten ingaan, hetgeen niet bij al onze abonnees het geval is, waardoor het voor de rest van dit jaar verschuldigde voor iedere abonnee anders is.

Zij, die er de voorkeur aan geven, per giro te betalen, kunnen het op de kwitantie aangegeven bedrag aan ons overmaken en de kwitantie onbetaald aan ons terugzenden. Indien men er dan tevens bij vermeldt, dat men steeds zal gireren, zal in 't vervolg geen kwitantie meer worden aangeboden.

Wij vertrouwen dat U op deze wijze zult willen medewerken aan de vereenvoudiging van onze administratie.

Administratie
„Vrijheid en Democratie”.

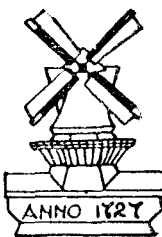
Democratisch?

De redactie heeft nog een achttal ingezonden stukken toegestuurd gekregen over de vraag of de afzetting van de Dam bij het Kroningsfeest al of niet gerechtvaardigd is geweest. En nog drie brieven over de radio-uitzending op die dag. Er zijn schrijvers bij die 't eens zijn geweest met wat de redactie over beide onderwerpen schreef, anderen die 't er hartgrondig oneens mee waren. Over het algemeen kreeg de Amsterdamse verkeerspolitie alle lof (die wij hartgrondig onderschrijven — op dat éne na) en één lezeres prijst de radio-uitzending. Wij moeten (helaas!) hiermede volstaan. Wij stellen grote prijs op de stem onzer lezers. Maar wij zijn gebonden aan actualiteit en plaatsruimte. Wij hopen dat de laatste spoedig zodanig zij, dat wij iedereen, die ons wat te zeggen heeft, recht kunnen doen wedervaren. Nu moeten wij ons (onder dankzegging) beperken.

Groenewegen's Motorbootdiensten

Leiden-Amsterdam v.v. en Transportonderneming
Hoofdkantoor Leiden, Utr. Veer 6, Telef. 21738

Abraham van Stolk & Zoonen N.V.

Houthandel

Schaverij - Zagerij

Vurea - Dennen - Oregon-Pine - Pitch-Pine - Heipalen

Rotterdam, Telef. 35400 - Postbus 1100

Misplaatst vertrouwen?

Zo juist heb ik de lectuur van het eerste deel van Churchill's Mémoires beëindigd en na nog eens enkele passages overgelezen te hebben, heb ik het boek naast mij neergelegd. Een wijzer en een droever man! Indien ge het relaas der belangrijkste gebeurtenissen van 1918 tot 1939, van oorlog tot oorlog, op U laat inwerken, dan rijst de vraag, hoe het mogelijk is, dat zulke achtenswaardige mannen als Mac Donald, Baldwin en Chamberlain, beziel met zulke goede en edele bedoelingen, zulk een zware schuld op zich hebben kunnen laden. Onweerstaanbaar dringt zich de vraag op, die door sommigen aan Paus Julius III, door anderen aan Oxenstierna wordt toegeschreven: „Weet gij niet, mijn zoon, met hoe weinig wijsheid de wereld wordt bestuurd?”

Niet alleen om eenvoudige kwesties te regelen wordt op staatslieden een beroep gedaan; deze komen dikwijls van zelf in orde. „Het is daar, waar de naald van de balans siddert en de verhoudingen in mist verhuld zijn, dat men de gelegenheid krijgt beslissingen te nemen, waardoor de wereld gered kan worden”, schrijft Churchill in een van de laatste hoofdstukken van dit eerste deel van zijn Mémoires.

* *

Onze Regering staat vrijwel nooit voor beslissingen, waardoor de wereld gered kan worden, maar wel staat ze menigmaal voor beslissingen, die met de wereldgebeurtenissen samenhangen, waardoor het Koninkrijk der Nederlanden gered kan worden. Ook in het Koninkrijk der Nederlanden siddert de naald van de balans reeds lang en zijn de verhoudingen in mist verhuld.

De na de verkiezingen nieuw opgetreden Regering Drees/van Schaik heeft als erfenis van de Kabinetten Schermerhorn en Beel het Indonesische probleem gekregen. Ze had die te aanvaarden en heeft die aanvaard onder het voorrecht van boedelbeschrijving. De jongste grondwetsherziening en in het bijzonder het nieuwe veertiende Hoofdstuk zijn die boedelbeschrijving. De nieuwe Regering heeft het vertrouwen weten te wekken om de voorstellen in tweede lezing door beide Kamers der Staten-Generaal te doen aannemen.

* *

Waarvoor heeft ze dat vertrouwen weten te wekken? In de eerste plaats door de vervanging van Minister Jonkman door Minister Sassen aan het Ministerie van Overzeese Gebiedsdelen. In de tweede plaats door de opening van Mr. Stikker als Minister van Buitenlandse Zaken en van Mr. Schokking als Minister van Oorlog. In de derde plaats door haar bij het debat over de Regeringsverklaring en bij de behandeling van de Grondwetsherziening in tweede lezing afgelegde verklaringen.

Er was echter meer, dat nog niet naar buiten gebleken was. Welingelichte kringen wisten tijdens de Kabinetsformatie te vertellen, dat het zowel in de bedoeling van de formateur Beel als in die van de formateur van Schaik lag om op

korte termijn een wisseling in het hoogste gezag in Indonesië tot stand te brengen en sindsdien hebben verschillende persberichten dit bevestigd. Hoe dit alles ook zij, de buitenwacht kon alleen waarnemen, dat Dr. van Mook op verzoek van de Regering naar Nederland kwam en dat de dag na diens vertrek Dr. Beel als gedelegeerde van het Opperbestuur naar Indië ging. Dit leek op een bevestiging der lopende geruchten, dat Dr. Beel voorbestemd was om op korte termijn Dr. van Mook te vervangen. Met leedwezen moet worden vastgesteld, dat gedurende al die tijd de Regeringsvoorlichtingsdienst zweeg en de Regering het niet nodig oordeelde het Nederlandse volk in te lichten. Het eerste nieuws kwam uit Indonesië. De „Nieuwsgier” te Batavia, welk blad nauwe relaties met kringen van het Paleis Rijswijk onderhoudt, meldde op gezag van haar Haagse correspondent op 15 September, dat het thans vaststond, dat Dr. van Mook als Luitenant Gouverneur-Generaal heengaat, en niet aanblijft tot de instelling van de interim-regering. Tegelijk met dit bericht werd hier te lande, terwijl Dr. van Mook nog hier verbleef, van verschillende zijden een perscampagne op touw gezet om dit besluit der Regering ongedaan te maken.

De Haagse brieveschrijver van „De Maasbode” schreef hierover op 17 September: „Het geval van Mook wordt langzamerhand een cause célèbre in onze pers. Mij dunkt: niet ten voordele van de landvoogd. Wanneer er inderdaad sprake van was om Dr. van Mook te vervangen, mag dan een Regering, die zichzelf respecteert, terug nu de pers er een prestigekwestie van maakt vóór of tegen de landvoogd. Dat is vóór of tegen de Regering.

* *

Intussen hadden zich enkele toevalligheden voorgedaan. Het Amerikaanse lid van de Commissie van Goede Diensten, de heer Cochran, had zich na een verblijf van drie weken op Java reeds een oordeel geveld over de toestand aldaar en hierover een memorandum opgesteld, dat via het State Department te Washington bij de Nederlandse Regering belandde. Dit gaf onze minister van Buitenlandse Zaken, Mr. Stikker, aanleiding om, na overleg met de Ministerraad, onverwijld naar Washington te vertrekken.

Voorts brak plots de communistische opstand in Madioen uit. Hoe men deze opstand zien moet en hoe deze in verband staat met de positie van de Regering Hatta in Djokja, heeft onze Indische redacteur in het vorig nummer duidelijk uiteengezet. Men herleze dit belangrijke artikel om zich goed voor ogen te stellen, welk listig spel er op dit ogenblik door de Republiek gespeeld wordt. Voor hen, die geen ervaring hebben van communistische agitatie en van de verhoudingen in de Republiek Djokja mogen al deze verhoudingen in mist verhuld zijn, ingewijden weten beter. De zowel door Mr. Stikker als door Dr. van Mook aan Mohammed Hatta openlijk aangeboden steun van Nederland om de communistische opstand in de Republiek te be-

strijden, werd door deze afgewezen. Die zou het spel maar bederven. Intussen is 't weer al Republiek, wat de klok slaat en voor de zoveelste maal worden de andere deelstaten en de federalisten, die bereid zijn met Nederland samen te werken, weer op de achtergrond gedrongen.

* *

Verwonderlijk is het daarom, dat de Nederlandse Regering in verband met de spanning in Indonesië besloten heeft de kwestie van de landvoogdwisseling enige maanden uit te stellen en daarna definitief een besluit te nemen na een nieuwe bespreking met Dr. van Mook. Althans, zo meldde de Nieuwsgier op 21 September j.l. De Regeringsvoorlichtingsdienst zweeg wederom en zwijgt nog in alle talen. Dr. van Mook vertrok onverwijld naar Batavia, nog voordat Mr. Stikker uit Amerika was teruggekeerd.

Minder verwonderlijk is, dat onmiddellijk na het bericht, dat Dr. van Mook weer naar Batavia terugging, het bericht kwam, dat Dr. Beel op zijn beurt van Batavia weer naar Nederland terugkeerde. Hij gevoelde blijkbaar beter dan de Regering, dat Beel en van Mook samen te Batavia in de gegeven omstandigheden een onmogelijkheid is.

Wij wachten nu af, wat de terugkomst van Dr. Beel ons brengen zal en hoe de Regering Drees-van Schaik hierop zal reageren. Lange tijd heeft zij voor deze beslissing niet, wil zij de figuur van Beel voor Indië niet geheel onaannemelijk maken.

* *

Door haar opeenvolgende besluiten heeft de Regering Drees-van Schaik drieërlei gezag ondermijnd: dat van Dr. van Mook, dat van Dr. Beel en dat van de Regering zelf. Wij hebben in herinnering gebracht, dat de Regering Drees-van Schaik aanvankelijk met vertrouwen is begroet en wij hebben de redenen aangegeven waarom.

Wij zijn begonnen met een passage uit Churchill's Mémoires te citeren en willen daarmee ook eindigen. Wanneer hij schrijft over het mislukken in het jaar 1939 van het sluiten van een bondgenootschap tussen Engeland, Frankrijk en Rusland, dan geeft hij een gedeelte uit zijn op 19 Mei in het Lagerhuis uitgesproken redevoering, waarin hij de Regering verwijt, dat het niet tot een overeenkomst van Engeland, Frankrijk en Rusland tegen Hitler is gekomen. De kern van zijn betoog is vevat in deze ene, voor de Regering Chamberlain vernietigende zin:

„Niemand wipst met besluiteloze leiders samen te werken in een vage politiek”.

PARLEMENTAIRE FLITSEN

Dr. Kortenhorst geeft goede raad

Dr. Kortenhorst had reeds lang zo zijn eigen — min of meer critische — gedachten over een aantal punten, de werkwijze en de sfeer van ons parlement betreffende.

Als gewoon Kamerlid is het echter niet zo gemakkelijk, deze aan de man te brengen. Men kan over heel veel spreken, dat als ontwerp van wet door de Regering aan de orde is gesteld, maar de wijze van werken van de Kamer zelve, tja, dat valt daar eigenlijk zo'n beetje buiten. Die is voor een deel vastgelegd in het Reglement van Orde van de Kamer, voor een ander deel steunt zij op (altijd eervoldwaardige) traditie en tenslotte — last but not least — is het de Kamervoorzitter, die de mise-en-scène in belangrijke mate in handen heeft.

WELSPREKENDHEID EN DEBATTEERKUNST

Maar zie, het leven is toch altijd vol verrassingen.

De heer Van Schaik werd Minister en de heer Kortenhorst kwam op de voorzitterszetel te zitten.

Zo, op zijn aller-onverwachtst, heeft dr. Kortenhorst toch zijn kans gekregen en, het moet gezegd worden: hij heeft deze dankbaar benut.

Op de dag, dat zijn herbenoeming (nadat hij de kortstondige buitengewone zitting 1948 reeds had gepreseed) tot voorzitter van de Tweede Kamer afkwam, heeft hij de leden het een en ander op het hart gebonden.

Wat is nu de kern, de eigenlijke bedoeling van hetgeen de nieuwe Kamerpresident nastreeft? Hij wil de vergaderingen van onze Volksvertegenwoordiging wat doen verlevendigen en het Kamerdebat weer inderdaad een debat doen worden.

Het valt niet te ontkennen, dat onze parlementaire bijeenkomsten dikwijls wel erg saai zijn. De uitzonderingen — die er óók in de Kamer zijn, in alle fracties! — niet te na gesproken, missen wij, Nederlanders, die welsprekendheid, die gemakkelijker van spreken, die onze Zuidereburen in zo belangrijke mate bezitten. En wij zijn daar zelf zozeer van overtuigd, dat wij het maar veiliger vinden, onze redevoeringen van het eerste tot het laatste woord van dicht beschreven of betypte vellen voor te lezen.

En nu zijn er enkelen, die dit zo vaardig weten te doen, dat ook het luisteren daarnaar een genot kan zijn. De meesten van ons verstaan echter ook de voordrachtskunst vrij slecht en dan is het urenlang luisteren naar dergelijke speeches inderdaad weinig aantrekkelijk.

Daar komt nog iets anders bij en het was hierop, dat dr. Kortenhorst, die zelf een uitstekend debater is, vooral doelde: er komt op deze wijze zo weinig terecht van een werkelijke gedachtenwisseling, al moet men in deze natuurlijk wel de redelijkheid in het oog houden en bedenken, dat die gedachtenwisseling toch vooral met de Minister moet worden gevoerd en niet in de eerste plaats met de mededelen van de Kamer.

Wie zijn redevoeringen volledig heeft opgeschreven, heeft echter sterk de neiging, daaraan krampachtig vast te houden, onverschillig hetgeen sprekers vóór hem hebben gezegd.

Zoals altijd, moet men ook hier evenwel niet generaliseren. Er zijn onderwerpen van zo bijzondere, bijv. zeer technische, aard, waarbij bepaalde cijfers en exacte gegevens een grote rol spelen, dat het in het belang van een serieuze behandeling juist gewenst kan zijn, dat men zijn rede volledig schriftelijk voorbereidt. En dit geldt in vele opzichten ook zowel voor de algemene beschouwingen over de Rijksbegroting als voor de afzonderlijke begrotingshoofdstukken, waarbij dikwijls punten van zeer verscheiden aard in het geding moeten worden gebracht.

Dr. Kortenhorst kleepte zijn goedbedoelde raadgevingen op dit punt dan ook terecht zeer voorzichtig in en zeide: „Ik bedoel het enigszins inperken (niet afschaffen) van de gewoonte om geschreven redevoeringen voor te lezen in plaats van — als de stof daartoe aanleiding geeft

— voor de vuist weg of aan de hand van korte aantekeningen te spreken. Ik krijg wel eens de indruk, dat het decies repetita placent (wat tienmaal herhaald wordt, klinkt aangenaam) te overdadig in toepassing wordt gebracht en dat daardoor de uitwisseling van gedachten in het gedrang komt.”

En hij voegde daar de exclamatie aan toe, die wel eens een gevleugeld woord zou kunnen worden: „Het Parlement blijf of worde een leerschool in de welsprekendheid en in de vaardigheid van het debatteren”.

* * *

Dezelfde gedachtengang lag ten grondslag aan de beide andere door hem naar voren gebrachte punten.

„In de laatste jaren”, zo zeide hij, „hebben de verschillende fracties zich op lofwaardige wijze erop toegelegd de voorbereiding van het afdelingsonderzoek intern dusdanig te organiseren, dat de leden met soms zeer uitvoerige schriftelijke nota's en rapporten gewapend in de sectievergaderingen verschijnen.

Zonder enige twijfel — zo gaf de Kamervoorzitter toe — „is deze voorbereidende studie der Regeringsbescheiden de kwaliteit der Voorlopige Verslagen ten goede gekomen. Niet gaarne zou ik U in overweging willen geven, deze werkwijze te verlaten. Het tegendeel is het geval. Maar wel wil ik waarschuwen tegen het insluipen van een misbruik.

De verleiding is n.l. groot om deze introductieve nota's zonder meer aan de rapporteur der afdeling ter hand

te stellen, zonder dat de daarin vervatte stof in de sectievergadering is behandeld. Het gevolg hiervan is, dat wel is waar de duur van het afdelingsonderzoek wordt bekort, maar dat van een gedachtenwisseling somtijds nauwelijks kan worden gesproken.

KORTENHORST
Goede raad

Een ander bezwaar is, dat de rapporteurs deze nota's aan de griffier ter hand stellen, het aan deze functionaris overlatende het eigenlijke Voorlopige Verslag te maken.”

Het andere punt, waarin wij voorzitter Kortenhorst gaarne kunnen bijvallen, is de aanbeveling van het meer toepassen van de in artikel 116 van het Reglement van Orde der Kamer voorziene mogelijkheid van het stellen van korte mondelinge vragen aan de ministers.

„Dat zou” — aldus de Kamervoorzitter — „ongetwijfeld aan de controlerende taak van de Kamer ten goede komen en bovendien

kleur en klank verlenen aan de parlementaire welsprekendheid. Wie wel eens kennis genomen heeft van het veelvuldig gebruik, dat onze collega's in het Engelse Parlement van dit vragenrecht plegen te maken, zal mij toegeven, dat de levendigheid van de gedachtenwisseling tussen Regering en Volksvertegenwoordiging daardoor wint.” Dr. Kortenhorst liet het niet bij deze opwekking, maar werkte de toepassing van deze mogelijkheid ook praktisch zeer in de hand, door voor te stellen, het z.g. „vragenurtje” in het vervolg te stellen op des Donderdags, bij het begin van de vergadering. Ongetwijfeld een beter uur daarvoor dan des Vrijdags te kwart voor vier, zoals het tot nu toe was.

* * *

Wij besluiten onze wekelijkse verhandeling dit maal met een zakelijke mededeling.

De Kamer gaat in een van haar eerste vergaderingen na de opening van de nieuwe zitting altijd over tot de instelling van vaste commissies voor geregeld overleg met de Regering of voor het onderzoek van tot zekere groep van onderwerpen behorende wetsontwerpen en tot de benoeming (meestal geschiedt deze door de voorzitter) van de leden daarvan.

Het kan, naar wij menen, voor onze lezers (en lezeressen) van nut zijn voor elke commissie te weten, wie van de leden onzer V.V.D.-fractie daarin zitting heeft.

Men weet dan, tot wie men zich wenden moet wanneer men een bepaalde aangelegenheid onder de aandacht van onze Kamerfractie wenst te brengen.

Zitting hebben in:
De vaste Commissie voor Buitenlandse Zaken: mr. P. J. Oud.

De Indonesische Commissie: mr. G. Vonk.

De West-Indische Comm.: mr. G. Vonk.

De vaste Commissie voor de Rijksuitgaven: mevr. A. Fortanier-de Wit.

En in de vaste Commissiën voor:

De Handelspolitiek: drs. H. A. Korthals.

De Belastingen: de heer G. Ritmeester.

Openbare Werken, Verkeer en Waterstaat: de heer R. Zegering Hadders.

Het Onderwijs: mevr. A. Fortanier-De Wit.

De Sociale Verzekering: de heer R. Zegering Hadders.

De Landbouw: de heer Den Hartog.

De Middenstand (een nieuw ingestelde Commissie): de heer J. G. H. Cornelissen.

De Verzoekschriften: de heer Den Hartog.

Slechts in de vaste Commissie voor Privaat- en Strafrecht heeft geen onzer Kamerleden zitting gekregen. Wel is mr. G. Vonk plaatsvervangend lid geworden.

Met genoegen kunnen wij tenslotte vermelden, dat een van de vijf afdelingen, waarin de Kamer is verdeeld, tot haar voorzitter heeft gekozen onze fractieleider: mr. P. J. Oud. Zoals men weet, vormen de voorzitters der afdelingen, met de voorzitter van de Kamer, de Centrale Afdeling.

A.

Deze burger

weet nooit zo heel goed wat „progressief” betekent. Hij gelooft dat dat een van die grote, holle, luide woorden van deze tijd is, die de wereld en de mensen in de diepste verwarring brengen. Een van die woorden met vele klanken, vele atmosferen en vele betekenissen, die van dat aardbolletje van ons een steeds verwarde Babel maken. Een verwarring die als een vlam vlak bij een buskruitvat is. „Progressief” is zo'n woord en „fascistisch” en „democratisch”. Juist de woorden waar het op aan komt. Juist de woorden waarop de mensen elkaar moeten verstaan en moeten begrijpen om dat vat door die vlam niet te laten ontbranden.

Volgens mijn interpretatie van die woorden is er vrijwel niemand ter wereld die niet progressief en niet democratisch is. Maar daar is mijn buurman van de overzij het nou net helemaal niet over eens met mij. En mijn buurlieden te linker en te rechterzijde in dat straatje van ons zijn het noch met mij noch met de overkant eens. Onze hele straat is progressief en democratisch en allemaal anders; vandaar dat die straat niet gezellig is en ze zou zo gezellig kunnen zijn.

Ik geloof dat, evenals de wijsbegeerte de wetenschap der significa zó in het gedrang is gekomen, dat wij allemaal — met onze grote, wijze smoeltjes — langs elkaar één redeneren en dat Het Woord de grootste vijand van de Vrede is geworden. Het grote, luide, holle woord, dat in de koppen van de kranten zijn macabere hoogtij viert: het domme woord, groot en vet en welgedaan, speelgoed in de handen van holle mensen, die er geen begrip van hebben hoe brandbaar en giftig het is.

Het erge, mijne medeburgers, is, dat ik niet weet wat wij er mee aan moeten. Dat ik wel zeggen kan hoe verschrikkelijk ik de domme kracht van het woord vind, maar dat ik de weg niet kan wijzen naar de ontzenuwing van deze vijand van mensen en vrede.

Ik ben progressief (zeg ik).

Jij bent anti-progressief (zegt buurman).

Julie weten niet wat progressief is (zegt dat straatje van ons).

Daar zitten we nu mee.

Wie geeft het antwoord aan

DEZE BURGER?

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.

Redactie-secretaris: Mr. E. Elias

Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.

Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267

Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.

Losse nummers 15 cent.

Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103. ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie” te Amersfoort.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlugg, Geestbrugweg 69 Rijswijk (Z.-H.).

Onverbeterlijk!

Op 12 Februari van dit jaar werd door een Nederlandse transportonderneming ten behoeve van een landgenoot, die jarenlang in Duitsland had gewoond, een inboedel van Leipzig naar Hengevelde vervoerd. Aangezien de opdrachtgever na zijn terugkeer in het vaderland slechts over weinig contanten beschikte, wendde hij zich voor betaling der verhuiskosten tot de burgemeester der gemeente Delden. Deze antwoordde op 17 Maart, dat de transportkosten rechtstreeks aan de firma zouden worden overgemaakt die voor het vervoer zorg had gedragen. Genoemde firma diende hierop een rekening in bij de gemeente. Op 25 Juni kreeg de firma van de gemeentesecretaris bericht, dat hij zich in verbinding had gesteld met het Districtsbureau Verzorging Oorlogsslachtoffers te Zwolle die de rekening moest voldoen. Deze instantie had inmiddels alle bescheiden die op dit transport betrekking hadden, doorgezonden naar de Rijksdienst voor Maatschappelijke Zorg te Den Haag, die, naar het oordeel van het D.V.O. te Zwolle, voor voldoening der rekening zorg moest dragen. Op 2 Juni had zich intussen het Orgaan van de Rijksdienst voor Maatschappelijke Zorg te Zwolle met een schrijven tot de transportfirma gewend, waarin stond, dat men hierbij weer de rekening aan de firma terugzond met het verzoek een nieuwe rekening in duplo in te sturen onder vermelding van een serie nauwkeurige gegevens die op het transport betrekking hadden. Indien aan dit verzoek werd voldaan, aldus werd beloofd, dan zou de nota ter controle en ter betaling worden doorgezonden. Het behoeft wel geen uitvoerig betoog, dat de genoemde firma zich haastte aan dit verzoek te voldoen, hetgeen geschiedde op 10 Juni. Hierna werd weer rustig vijf weken gewacht, totdat de firma op 16 Juli van het genoemde bureau te Zwolle bericht ontving, dat volgens mededelingen uit Den Haag de transportkosten ten laste van het Rijk konden worden gebracht. „Derhalve werd”, aldus vervolgde dit schrijven aan de transportonderneming, „Uw nota heden ter controle en betaling doorgezonden aan het Hoofdbureau E.T. van de Dienst voor Maatschappelijke Zorg van het Ministerie van Binnenlandse Zaken te Den Haag”. Op 19 Augustus wendde de transportonderneming zich met een schrijven tot genoemd Hoofdbureau E.T., daar zij nog steeds niet de hoop op betaling wilde opgeven. Hierop ontving de onderneming op 26 Augustus een brief van het Hoofd van Hoofdbureau V Evacuatie Transporten luidende als volgt: „Naar aanleiding van Uw schrijven d.d. 19 dezer R.N., Afd. Boekhouding, deel ik U mede, dat Uw reclame slechts in behandeling zal kunnen worden genomen, indien U mij nader kunt opgeven, te wiens behoeve het transport is verricht geworden, wanneer het werd uitgevoerd en van welk en naar welk adres het geschiedde. Na ontvangst van Uw nadere opgave zal een onderzoek worden ingesteld”. Hoffelijk en voorkomend heeft de transportonderneming op 30 Augustus de gevraagde inlichtingen verstrekt, zich keurig beheersend en de uitdrukking „Tot onze verwondering” vermijgend. Wel sloot de firma zijn brief met een beleefd verzoek om binnen enkele dagen te berichten of genoemd bureau het haar verschuldigde bedrag zou willen voldoen en zo ja, wanneer betaling zou geschieden. Op 23 September j.l. heeft de transportonderneming haar brief van 30 Augustus beleefd in herinnering gebracht. Tot op heden werd door haar evenwel geen antwoord ontvangen. Natuurlijk werd in de afgelopen maanden door de onderneming nog flink gecorrespondeerd met de opdrachtgever en met het Bureau Oorlogsslachtoffers te Enschede met niet meer resultaat dat tot heden haar rekening ten bedrage van f 610 is aangegroeid tot een aardig dossier getuigend van de noeste ijver van Nederlandse Bureaucraten en de onvermoeibare pogingen van de particuliere ondernemers vechtend tegen de bierkaai. De rekening is inmiddels 6½ maand oud en bedraagt, zoals reeds gemeld, f 610, niet meegerekend de kosten van administratie, portie enz. Nader commentaar lijkt ons overbodig.

Aanpakken!

Nu de winter voor de deur staat, lijkt het ons gewenst al onze lezers aan te sporen om in hun afdelingen van hun activiteit te laten blijken. De tijd van de vacaties en verkiezingen is voorbij. De lange avonden breken weer aan en het wordt weer een gunstige gelegenheid voor vergaderen. Rekening houdend met het feit, dat volgend jaar de gemeenteraadsverkiezingen zullen plaats hebben, is er voor allen die lid van de Partij zijn of met haar beginselen sympathiseren, een belangrijke en verantwoordelijke taak weggelegd. Dit te meer, nu de jongste Kamerverkiezingen duidelijk hebben bewezen, dat wij de wind in de zeilen hebben. De grote vooruitgang in het aantal stemmen dat op de V.V.D. werd uitgebracht moet niet alleen worden geconsolideerd, doch mede als basis dienen voor nog meer winst. Indien door een ieder naar vermogen de hand aan de ploeg wordt geslagen, kan het niet anders of het aantal gemeenteraadszetels dat door de V.V.D. wordt bezet, zal over het gehele land toenemen. Dit te bereiken, is van een enorme betekenis niet alleen voor de Partij zelf, maar ook voor de gemeentepolitiek in zijn geheel, waarvan wij de belangrijkheid geenszins zullen mogen onderschatten. De jongste politieke ontwikkeling heeft bewezen, dat de V.V.D. in ons nationale leven een rol van betekenis speelt. Dit zal ook in de gemeentepolitiek tot uiting dienen te komen. Daarom is het noodzakelijk dat het Partijleven reeds nu in de afdelingen met een grote activiteit wordt georganiseerd. De tijd die wij op het ogenblik met betrekking tot de internationale politieke ontwikkeling meemaken, is ongetwijfeld ernstig. Zowel als natie, zowel als partij, zowel als individu zijn wij wellicht niet in staat in dit opzicht de ontwikkeling te beïnvloeden. Dit neemt evenwel niet weg, dat wij juist nu meer dan ooit voor ons beginsel pal moeten staan. Wat er tenslotte ook moegebeuren, de geestelijke weerstand van ons volk is en blijft een belangrijke factor. Het is onze plicht van hoog tot laag deze weerstand in gunstige zin te beïnvloeden en te bewaren voor vervlakkings, ook op politiek gebied. Daarom zullen wij onze stem luider dan ooit moeten verheffen. Weldra begint het nieuwe winterseizoen. Een ieder begrijpe zijn taak en drage het zijne bij om de beginselen van Vrijheid en Democratie uit te dragen, opdat onze jonge Partij worde een stevige en veilige rots in de branding.

Ernstig vermaan

Ter gelegenheid van het feit dat de rectores magnifici hun waardigheid hebben overgedragen in verband met de aanvang van het nieuwe studiejaar aan onze universiteiten, hebben de aftredende rectoren belangrijke woorden gesproken, die ongetwijfeld in zeer ruime kring onder de aandacht dienen te worden gebracht. Zo waarschuwde prof. mr. J. C. van Oven in zijn rede bij de overdracht van het rectoraat der Leidse universiteit terecht voor een „inflatie” in de professorenwereld waardoor het hoge aanzien, waarin het ambt van hoogleraar altijd heeft verkeerd, in gevaar komt. Voorts bepleitte spr. een salarisverbetering voor het docentencorps. Wij menen op deze plaats te mogen opmerken, dat de vrees voor „inflatie” in de professorenwereld en de slechte salariering twee factoren zijn, die onverbrekkelijk met elkaar zijn verbonden. Immers wat leert op het ogenblik de praktijk? Zij, die de kennis en gaven bezitten het ambt van professor tot volle tevredenheid uit te oefenen, vertoeven in de meeste gevallen in het particuliere bedrijfsleven, waar zij op grond van hun uitzonderlijke bekwaamheden een behoorlijk salaris ontvangen. Indien zij voor het ambt van hoogleraar worden voorgedragen, zijn deze geleerden in de meeste gevallen noodzaak voor de eer te bedanken, aangezien zij door zich aan een universiteit te binden, in materieel opzicht een ernstig verlies krijgen te incasseren. Dit heeft tot gevolg, dat in sommige gevallen leerkrachten naar de universiteit worden getrokken, die, hoe verdienstelijk zij overigens voor de maatschappij ook mogen zijn, beter deden zich niet met het onderricht aan onze studenten te belasten. Daarom lijkt een goede salariering van het hoogleraarsambt ons een afdoend middel de zo juist genoemde „inflatie” tegen te gaan. De wanverhouding die er op het ogenblik bestaat in de betaling in het bedrijfsleven en aan de universiteit dient o.i. dan ook zo spoedig mogelijk te worden opgeheven. Doet men dit niet, dan betracht men zuinigheid die de wijsheid bedriegt. Vooral in de industrie heeft men een ontstellend tekort aan academici. Dit tekort dient — vooral ook met het oog op de toekomst — zo snel mogelijk te worden aangevuld, doch deze aanwas dient ook van het beste gehalte te zijn. Daarom zoeken men de oplossing in het aanbrengen van een gezonde basis, die alleen door zeer bevoegde leerkrachten kan worden gelegd. Ook in dit opzicht betekent regeren: vooruitzien!

Urgent

Nu de tijd van feesten en blijheid weer voorbij is, nu overal de gemeenteraden zich weer bezig moeten houden met de belangen der burgerij, nu binnenkort de begrotingen in de verschillende gemeenteraden weer aan de orde komen, dient o.i. zeer in het bijzonder aandacht geschonken te worden aan de meest urgente kwestie, n.l. aan de woningbouw. Dit dient voor al het andere te gaan. Wat er ook maar gedaan kan worden om de woningbouw, om de huisvesting van de burgerij te verbeteren, dat dient te geschieden. Het is prachtig, dat aan tal van zaken in de huidige tijd zoveel aandacht wordt geschonken. Men zal het nut van steun aan jeugdorganisaties, aan sport- en speelterreinen bij ons niet naar voren behoeven te brengen. Maar deze zaken zijn op de duur zonder effect, als het huisvestingsprobleem niet bevredigend wordt opgelost. Aller kracht, aller aandacht, in het bijzonder van de gemeenteraden, dient op deze zaak gericht te zijn.

Onnodig gejuich

Dr. van Mook is voor de zoveelste keer weer uit Nederland naar Indonesië vertrokken zonder, dat hij zijn functie als Luitenant-Gouverneur-Generaal neergelegd had. De omstandigheden, waardoor dit thans weer geschiedde, waren van zeer ernstige aard n.l. de communistische ontwikkeling in de Republiek Djocja. Het is dan ook naar onze smaak onjuist, dat een grote groep ambtenaren in Indonesië bij de terugkeer van dr. van Mook op het vliegveld bij Batavia hem met gejuich begroet hebben. Onjuist, omdat de reden van de zo plotselinge terugkeer van dr. van Mook een zeer ernstige achtergrond had, onjuist vooral ook, omdat zowel in ons land als in Indonesië in brede kring nog meer bezwaar bestaat tegen degenen, die rond dr. van Mook werken, dan tegen dr. van Mook zelf. Door hun gejuich op het vliegveld hebben deze ambtenaren voedsel gegeven aan het feit, dat het kennelijk voor hun positie een levensbelang is, als dr. van Mook blijft. Dat is ten nadele van hun gezag en dat geeft voedsel aan allerlei geruchten, die men door het juichen bij aankomst van de Luitenant-Gouverneur-Generaal niet ontzenuwt.

Tempo!

De Tweede Kamer heeft bij de aanvang van de nieuwe zittingsperiode een voor de Middenstand verheugend besluit genomen: zij ging n.l. over tot de instelling van een nieuwe vaste commissie voor de middenstand. Daarin werden benoemd de heren Schilthuis (P.v.d.A.), Bachg (K.V.P.), Schmal (C.H.), Verkerk (A.R.), Haken (C.P.N.), Cornelissen (ons nieuwe Kamerlid-middenstander voor de V.V.D.) en N. v. d. Heuvel (K.V.P.). In deze commissie zitten verscheidene figuren, die als specialist in middenstandszaken bekendheid genieten. Men mag dan ook verwachten, dat het interparlementair overleg over deze problemen zal leiden tot een meer actieve middenstandspolitiek van de regering en tot constructief samengaan van de voorname Kamerfracties ten aanzien van de onderhavige belangen. Dat zulks inderdaad urgent is, moge reeds blijken uit de bedenkelijke achterstand, welke sedert de bevrijding op het terrein der middenstandswetgeving is ontstaan. Reeds twee jaren geleden werd de spoedige indiening van wetsontwerpen tot herziening van de Winkelsluitingswet en de Vestigingswet Kleinbedrijf, alsmede van een wettelijke regeling tot betuiging van het cadeautelsel beloofd. Hoewel het Directoraat van de Middenstand met lofwaardige ijver en nauwgezetheid deze ontwerpen heeft voorbereid en alle adviesinstanties daarover reeds geruime tijd geleden zijn gehoord, is die belofte nog steeds niet ingelost. De jongste Troonrede moest dan ook volstaan met haar nog eens te herhalen. Er zijn dan ook geen aanvaardbare verontschuldigheden meer te vinden voor verder uitstel. Ook op sociaal en fiscaal gebied bestaan nog immer onvervulde wensen. Moge de nieuwe Kamercommissie er in slagen, het tempo van de departementale machine op te voeren, dan heeft zij haar bestaansrecht reeds bewezen!

Kleur en fleur

De herleving van een goed gebruik als de opening der Staten-Generaal door het Staatshoofd in de Gouden Koets heeft onze volle instemming. Daarnaast hebben we met vreugde en erkentelijkheid de nieuwe gala uniformen aanschouwd, welke de Grenadiers, de Jagers, het Prinses Irene Regiment en de Mariniers weer dragen. Wie, als wij het voorrecht had, de overdracht van deze uniformen op het Binnenhof aan Koningin Juliana mede te maken, die de voortreffelijke wijze van marcheren tijdens het défilé voor de Hoge Raad kon gadeslaan, moet erkennen, dat hierdoor, omdat er wat kleur en fleur wordt gegeven aan de strijdkrachten, volaan wordt aan de wens om een nauwe band te leggen tussen leger en volk. Het gunstige is daarbij tevens, dat deze uniformen niet bekostigd zijn uit de Staatskas, maar door particuliere bijdragen. Hetgeen te meer een reden tot erkentelijkheid mag zijn.

N.V. Nederlandsche
Caoutchouc- en Gutta-
Perchafabriek

v.h. Bakker & Zn.
Ridderkerk

• Technische
rubberartikelen

ruim 300 jaar...

FABRICEREN WIJ VERVEN VOOR
BOUWVAKKEN EN INDUSTRIE

N.V. Heyme Vis & Zoonen
ZAANDAM - OPGERICHT 1643

BOLNES

Dieselmotoren
25-1400 P.K.

★

N.V. Machinefabriek
„Bolnes”
v.h. J. H. v. Cappellen
te Bolnes

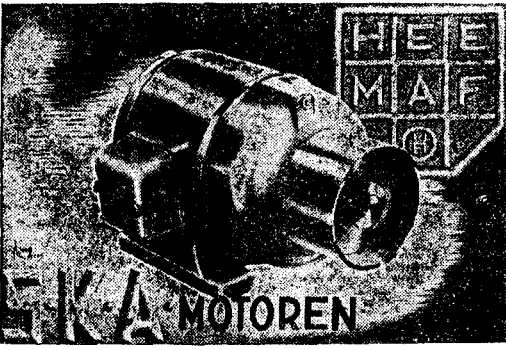
Heineken's BIER

★ *Het meest getapt* ★

U PEINST OVER EEN GESCHENK?

S. K. Citroen
HOFJUWELIER
'S GRAVENHAGE
HOOGSTRAAT 23 TELEFOON 11.17.57
GESCHENKEN IN ALLE PRIJZEN

sihi POMPEN

voor *Scheepvaart*
en *industrie*

Raadpleeg onze
technische dienst

Machinefabriek
C. MATERS C.V.
Beverwijk, Tel. 3141

Fa. B. Cuperus Az.
Hessenweg 2
De Bilt

Vervaardigt drukwerk
op alle gebled.

Machinefabriek en scheepswerf

van

P. SMIT Jr. N.V.
ROTTERDAM

Gedenkraam van
**Gebrandschilderd
GLAS IN LOOD**
voor Uw kantoor of woning.

Vraagt vrijblijvend
schets en prijsopgave

**Glaszaak
Koster N.V.**
Binnen Damsterdiep 13
Groningen

N.V. BOELE'S
Scheepswerven en Machinefabriek
BOLNES

Nieuwbouw en reparatie

TUINARCHITECTUUR — BOOMKWEEKERIJEN

Ontwerpen
Aanleggen
Onderhouden

GIJSB. VURENS
Ringvaartweg 98 - Rotterdam (O.) - Tel. 22114

Kloos
K I N D E R D I J K
Bruggen

*Een democraat
actief, vrij en
onbevreesd
zorgt dat men
NIER zijn ad-
vertentie leest.*

Geeft terstond de tekst door aan de Heer L. VLUG,
Geestbrugweg 69, Rijswijk (Z.H.) — Telefoon 119225

Verantwoordelijkheid ligt in Nederland

De harde waarheid en haar harde consequenties

Dr. Beel is in Nederland teruggekeerd en dr. Van Mook is weer in Indië. Terwijl de terugkomst van oud-premier Beel op Schiphol vrijwel geruisloos geschiedde, werd landvoogd Van Mook te Batavia demonstratief verwelkomd. Het hartelijk welkom, hem door Indonesiërs, Chinezen en Nederlanders bereid, was zeker welgemeend. Het was evenzeer verklaarbaar: instinctief huldigt elke menigte de sterke persoonlijkheid.

Men is er terecht van overtuigd, dat de woelige en gevaarlijke situatie in Indië sterke en welberaden leiding vergt. Men weet, dat dr. Van Mook met zijn ijzeren werkkraacht en zijn kennis van mensen en verhoudingen die leiding kan geven. De heer Neher kan dat niet; dr. Beel kan het nog minder. Dr. Van Mook kan dat wel.

Dus aanvaardt men ook in vele Nederlandse kringen in Indië, thans dr. Van Mook's leiding — of schoon men niet weet, waarheen die zal voeren.

Dit blijft de grote moeilijkheid.

Daarbij komt, dat het temidden van de verwarde en dooreengestengelde verhoudingen zowel in het federatieve als in het republikeinse deel van Indonesië voor elke bewindsman volstrekt onmogelijk is, al zijn bedoelingen en al zijn plannen steeds te openbaren. Men kan het eigen spel niet met open kaarten spelen, vooral niet, als de tegenspelers de hunne zorgvuldig verbergen. En al helemaal niet als men weet, dat geen vals spel hun te vals is...

Hoofdzaak

Het moge dan echter begrijpelijk zijn, dat men in deze gespannen situatie het beleid in Indië opnieuw heeft toevertrouwd aan Dr. Van Mook en het moge onvermijdelijk zijn, dat in het gevaarlijk schaakspel met de Republiek Dr. Van Mook noch zijn zetten toelicht, noch zijn speelplan openbaart, noch tevoren mededeelt wanneer en hoe hij „schaak” wil geven — maar ergens houdt deze zelfstandigheid op. Zij houdt op in Den Haag.

Er is één plaats, waar men wel moet weten, wat Dr. Van Mook wil. Waar men wel moet weten, wat hij nastreeft. Ja, en waar men eveneens nauwkeurig op de hoogte moet zijn van elke beweging, die hij op dat politieke strijdtoneel wil maken.

Dat is in Den Haag.

Sterker en duidelijker: er is één plaats, waar men Dr. Van Mook moet zeggen: „dit moogt gij wel” en „dit moogt gij niet doen.” En waar men moet zorgen, dat wat dr. Van Mook wel moet doen, ook met terdaad gebeurt en dat wat hij niet mag doen, ook werkelijk niet gedaan wordt. Kortom: er is een plaats, waar men de leider leiden moet.

En dat is dan weer: Den Haag.

Ergens is dezer dagen een min of meer officiële verklaring gepubliceerd, zeggende dat in zo gespannen tijden de beslissingen ter plaatse, te weten in Batavia, genomen moesten worden. Zo is het ook. Er kunnen zich, nu gans de Republiek een strijdtoneel gaat worden, situaties voordoen, waarin het leven en de veiligheid van duizenden verspeeld zouden worden, indien men niet aanstonds ingreep. Dat geldt voor alle militaire en politionele maatregelen, die nodig kunnen zijn, wanneer de brand in de Republiek naar onze gebieden dreigt over te slaan.

Maar voor alle politieke en alle staatkundige beslissingen geldt, dat zij niet in Batavia genomen mogen worden en niet door Dr. Van Mook. Zij moeten in Den Haag genomen worden en wel door de Nederlandse regering.

Verantwoordelijkheid

Er bestaat alle aanleiding om dit met nadruk vast te stellen. Ten eerste omdat de ervaring onder vroegere regeringen heeft geleerd dat zij telkenmale voor voldongen feiten werden geplaatst; ten tweede, omdat zelfs menigmaal positieve aanwijzingen dier regeringen niet tot hun recht kwamen; ten derde, omdat — zacht gezegd — de verhouding tussen de Luitenant-Gouverneur-Generaal door de recente gebeurtenissen nu niet juist verbeterd is; en ten vierde, omdat de hoogste verantwoordelijkheid voor het Indische beleid niet in Indië ligt, maar in Nederland.

Dit wordt spoedig anders, zult gij zeggen. Natuurlijk. Wanneer eenmaal de Verenigde Staten van Indonesië tot stand zijn gekomen, ligt de verantwoordelijkheid voor verreweg het grootste deel van alle zaken niet langer bij de Nederlandse Regering te Den Haag, maar bij de Federale Regering te Batavia.

Komt het er dan wel veel op aan, of die overdracht van zeggenschap van Nederland naar Indonesië nu wat eerder gebeurt?

Ja, dit komt er op aan. Dit komt er niet alleen op aan, dit is een levenszaak voor Nederland en voor Indonesië.

Op dit ogenblik staat de soevereiniteit van Nederland ten aanzien van Indië nog onomstootbaar vast. Op dit ogenblik zijn de Nederlandse regering en de Nederlandse volksvertegenwoordiging nog verantwoordelijk voor alles, wat in Indië gebeurt. Die verantwoordelijkheid nu strekt zich met name uit tot de gehele staatkundige vorming, welke in Indonesië in volle gang is en tot de verhouding van het straks-zelfstandige Indonesië tot Nederland.

Op dit ogenblik draagt de Nederlandse regering met de Nederlandse volksvertegenwoordiging niet alleen de verantwoordelijkheid voor elke Nederlandse soldaat die, in Indië strijdend, zijn leven verliest. Zij draagt er mede de verantwoording voor, dat die Nederlandse jongen zijn leven niet voor niets heeft opgeofferd.

Consequentie

Ziedaar de harde kern van de Indische zaak.

Waar het vandaag de dag om gaat, is of de ontwikkeling van Indië tot een zelfstandige federatie van zelfstandige deelstaten zal worden voltooid door een Federale Interim-Regering die, na een overgangstijd waarvan de termijn nog niet vaststaat, gevolgd wordt door een Federale Regering.

Waar het verder om gaat, is of tijdig de verhouding vastgelegd

wordt tussen die federale Verenigde Staten van Indonesië enerzijds en Nederland, Suriname en de Nederlandse Antillen anderzijds in een allen verenigende Unie.

Waar het voorts om gaat, is of deze gehele ontwikkeling verstoord en doorbroken zal worden door die delen van Indië — delen van Sumatra en delen van Java — die, of schoon van een centraal republikeins gezag over die delen sinds lang geen sprake meer is, nog altijd worden samengevat als Republiek Indonesië.

Met het doorbreken van die ontwikkeling dreigen niet alleen de communisten, die thans in volle strijd zijn met republikeinse troepen, als die andere communisten, die zich nog volkomen vrijelijk overal in de Republiek ophouden — maar met dat doorbreken dreigt ook de regering-Hatta van de Republiek zelf.

Men wil dit laatste de laatste tijd wel eens vergeten.

Er is geen sprake van, dat als die regering-Hatta-Soekarno er nu maar in slaagt om die „communistiche opstand” te bezweren, alle wegen geëffend zouden zijn. Die regering-Hatta-Soekarno staat, ook zonder „opstand”, onder zeer zware communistische druk. Zelfs als zij die, tijdelijk en met onderling goedvinden, weet af te schudden, staat zij nog als verklaarde vijand tegenover de gehele federatieve ontwikkeling van Indië en natuurlijk ook tegenover de Unie.

Het is echter zeer goed denkbaar, dat de regering-Hatta-Soekarno aanstonds de consequentie zal trekken uit de nieuwe figuur, waarin zij optreedt als bolwerk tegen het Aziatisch communisme. Het is zeer goed denkbaar, dat zij zal luisteren — al ware het slechts naar Australische en andere raadgevers — en opnieuw hooghartig voorwaarden zal mededelen, waarop zij toch eigenlijk wel aan de Federatie wil meedoen. Wie deze regering-Hatta-Soekarno dan binnenhaalt, wie dan zwicht voor welke aandrang dan ook, wie dan erin toestemt, dat de Republiek Indonesië in zijn tegenwoordige ongezuiverde en met communisme door-drenkte vorm, in zijn van vijandschap jegens Nederland en van haat jegens de met Nederland samenwerkende Indonesiërs geladen vorm zijn intrede doet in de Federale Regering, die haalt een Oosters paard van Troje binnen.

Dat republikeinse paard van Troje bergt in zijn ingewanden een poel van haat en van boosaardigheid. Wanneer deze Republiek de Federatie binnenkomt, dan is het niet

alleen met alle Nederlandse belangen in Indië, maar dan is het ook met orde, recht en veiligheid voor alle Indonesiërs, die ons vertrouwen, voor goed gedaan.

Wanneer wij niet de kracht, en de moed, en het geduld opbrengen, om te wachten tot de constructieve krachten op het republikeins gebied zich laten gelden — die door de regering-Hatta-Soekarno evenzeer onderdrukt worden als door de communisten — dan is al het werk in Indië vergeefs geweest. Dan kunnen wij Indië afschrijven.

Het is de taak — ter plaatse van dr. Van Mook, doch in hoogste instantie van de Nederlandse regering — deze fatale ontwikkeling te voorkomen. En de Nederlandse regering heeft te zorgen, dat daarbij door de leiding ter plaatse geen onherstelbare fouten worden gemaakt. Want het is de Nederlandse regering, die de verantwoordelijkheid draagt. Voor elke Nederlandse jeugd, die zijn leven offert. Voor elke Nederlandse planter, die vermoord wordt. Voor elke Indische Nederlander, wien men zijn vaderland ontnemt. Voor elke Indonesiër, die door republikeinse terroristen wordt doodgeslagen. En voor alle Indonesiërs, wier recht op veiligheid van leven en bezit en op een bestaan van bescheiden welvaart wordt geschonden en bedreigd, niet alleen door de communisten van Madioen, doch evenzeer door de „vrijheids” machten, die zich rondom de regering-Hatta-Soekarno hebben verzameld.

d. K.

Op Donderdag 14 October a.s. opent de Rotterdamse Jongerenorganisatie het winterseizoen met een bijeenkomst, waarvan het programma als van ouds is samengesteld.

De spreekster van deze avond zal zijn ons vrouwelijke gemeenteraadslid: Mevr. J. F. Schouwenaar-Franssen.

Onderwerp: De plaats van de vrouw in de gemeenteraad.

Deze bijeenkomst vindt plaats in de cantine van de IJclub Kralingen, Kralingse Plaslaan 87. Bereikbaar met de trams 16, 17 en 22, halte Jericholaan. Aanvang 8 uur 's avonds.

Wij nodigen hierbij alle leden der jongerenorganisatie, alle jonge leden der partij, de huisgenoten van leden alsmede alle belangstellende jongeren uit op deze bijeenkomst aanwezig te zijn.

DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Algemeen Secretariaat Koninginnegracht 61, 's-Gravenhage,

zoekt voor haar weekblad een

PROPAGANDIST

in een tijdelijke functie van ten hoogste zes maanden.

Schriftelijke sollicitaties met uitvoerige inlichtingen aan bovenstaand adres.

Wij
moeten
werken
met
het

De verkiezingen zijn voorbij en het werk begint. Men denkt dan allicht aan het werk van Kamer-, Staten- en Gemeenteraadsleden. Maar dat bedoel ik niet. Nog minder bedoel ik de voorbereiding om bij volgende verkiezingen weer meer vertegenwoordigers gekozen te krijgen. Het doel van een politieke partij is niet om verkiezingen te winnen. Een verkiezing is een meting, en wel in een democratisch bestel een meting van de mate waarin de partij er in is geslaagd om de geestesstroming, waar zij de uitdrukking van is, ingang te doen vinden bij het volk.

Dat: het versterken van de geestesstroming die de leden verenigt en de partij draagt, is het doel der partij.

Zij is een politieke partij. Dat betekent, dat zij de macht en energie, die de door haar uitgedrukte geestesstroming bezit, gebruikt om de maatschappij voor zover dat door de staat gebeuren kan, te sturen in de richting van die geestesstroming.

PROGRAMMA

EN DE GEESTESSTROMING MOET VERSTERKT WORDEN

De uitslag van verkiezingen is een zeer gebrekkige en door allerlei menselijke gebreken vertroebelde maatstaf voor de macht, welke die geestesstroming ten tijde der verkiezing onder de bevolking vertegenwoordigt.

Zijn de verkiezingen voorbij, dan rust op de gekozenen, die zo zeer in het daglicht der openbaarheid komen te staan, de plicht, om van die plaats in de openbaarheid, waar zo gesteld zijn de door hen vertegenwoordigde geestesstroming duidelijk te demonstreren en door wat ze in het openbaar zeggen en doen en door de steun aan- of de oppositie tegen aan de orde zijnde overheidsmaatregelen, waar ze mede over hebben te oordelen en samen te beslissen.

Zij kunnen daardoor op bijzondere wijze bijdragen tot een duidelijk begrip bij de bevolking van wat de geestesstroming, of, nauwer begrensde, de maatschappijbeschouwing, die de partij bindt en kenmerkt, betekent. Wat haar onderscheidt van andere maatschappijbeschouwingen en wat de consequenties ervan zijn op het politiek terrein, op het terrein der maatregelen waarmee de staat de maatschappij tracht te sturen of vrij te laten.

Maar het is een misverstand om te menen, dat hiermede, met het werken voor de verkiezingen, de taak van de partij is afgelopen en dat nu verder de leden de rol van belangstellende toeschouwers kunnen vervullen, die nu eens kijken, hoe de wedstrijd tussen de verschillende uitverkoren „kampioenen” zich verder voortzet.

De massa-mens

De toeschouwershouding behoort bij de massa-mens, die zo'n beangstigend groot contingent van onze huidige bevolking, en waarlijk niet alleen onder de „minder ontwikkelden” uitmaakt. Ze is een bedreiging voor de waarden van vrijheid en democratie, die in onze partij tot de hoogste in de schaal der waarden worden gerekend. Het gaat hier namelijk niet om een wedstrijd, die als het ware een vervolg op de verkiezingsstrijd is. Het gaat hier om het grote gebeuren, dat voor ons allen en de toekomst van ons hele geslacht beslissend zal zijn, en wel voor zover dat gebeuren zich afspeelt in de staatkunde, die, door de enorme toename van de staatsmacht, meer invloed dan ooit te voren op het verloop van dat gebeuren uitoefent.

Die toeschouwershouding is vooral verwerpelijk voor wie, als wij, de mens een andere bestemming toekent dan die van een willoos atoom in een op zijn best door bepaalde dogma's en op zijn slechtst door op macht beluste heersersgroepen geleide collectiviteit.

Wij, leden van de partij, die in Nederland het duidelijkst van alle de waarde van de persoonlijkheid, van zijn vrijheid en verantwoordelijkheid als doel van het maatschappelijk handelen stelt, moeten uit dien hoofde die toeschouwershouding, die een houding van de mens als deel der passieve massa is, verwerpen.

Wij moeten ons in de eerste plaats bezinnen op wat wij eigenlijk van de maatschappij ver-

wachten en vervolgens op de middelen die nu, in de realiteit van de huidige dag, ons kunnen helpen de stroom te ontkomen en af te leiden, die ons in veler ogen onweersaanbaar, schijnt te leiden naar een plaats, waar we niet naar toe willen, naar collectivisme in een of andere vorm of die nu fascisme heten mag of communisme of technocratie of theocratie of gewoon maar staatscollectivisme.

Wij zullen moeten bedenken, dat zulk collectivisme dat wij verwerpen, maar al te vaak, ook door lieden die idealistisch zijn en volkomen te goeder trouw, vereenzelvigd wordt met die echte menselijke gemeenschap, waarvan ze gaarne het masker aanneemt, maar die in werkelijkheid het tegendeel ervan is.

Tijd en plaats

De voorstelling van een maatschappij nu, die ons bij de aanbeveling of toepassing van staatkundige middelen voor ogen staat, is niet aan tijd of plaats gebonden.

Maar de middelen zelve zijn dat wel.

Ze moeten uitgaan van een aanknopen aan de gegeven situatie, ze zijn dus met die situatie veranderlijk naar tijd en plaats.

Die middelen nu zijn van politieke aard.

Er zijn mensen, die zeggen, dat andere middelen als bijvoorbeeld prediking, opvoeding of onderwijs in de grond veel belangrijker zijn dan de politiek en dat ze zich daarom met het eerste wel maar met de laatste in het geheel niet bemoeien. Ze zouden volkomen gelijk hebben, ware het niet, dat zo ongeveer in de loop van de laatste eeuw de macht en invloed van de staat zich zo heeft uitgebreid, dat ook deze middelen in de politieke sfeer betrokken zijn. Degenen, die er zich mee bezig houden, worden, of ze willen of niet, door de politiek geraakt.

Nu is het de taak van elke politieke partij in een land met democratische traditie om de middelen die zij bij het sturen van de staat zou willen gebruiken, in grote trekken aan te geven. Maar ze moet daarbij steeds duidelijk maken, dat die middelen „conform” zijn, zoals Röpke het noemt, conform aan het doel, dat ze met die middelen wil bevorderen.

Het is een eis voor een goed politiek programma, dat het realistisch is, dat het betrekking heeft op de realiteit van „hier en nu”. Maar tevens dat het doortrokken is van de maatschappijbeschouwing, die de reden van bestaan van de partij uitmaakt. Zo wordt een politiek programma tot een eenheid, het is een belangrijk tijdsdocument, waarvan de waarde niet met de verkiezingen is afgelopen, maar integendeel nu eerst recht aan de dag komt.

Het moet nu als het ware de grondslag bevatten van alle verdere actie van de partij, de syllabus bij de opvoeding tot het staatsburgerschap in de zin, zoals die door de maatschappijbeschouwing der partij wordt voorgeschreven, maar ook de handleiding die aanwijst, in hoeverre concrete politie-

ke maatregelen moeten worden bevorderd als zijnde „conform” of afgewezen als „niet conform” naar gelang ze de groei van staat en maatschappij in de door de partij voorgestane zin bevorderen of tegen gaan.

Het is namelijk voor een realistische en waarlijk opbouwende politieke activiteit volkomen onvolgende om enkel te zeggen wat we niet willen. We moeten ook zeer concreet een antwoord kunnen geven en kunnen handelen als ons de vraag gesteld wordt wat we wel willen. Dat laatste nu is veel moeilijker dan het eerste, er is kennis, studie en karakter voor nodig.

Niet negatief!

Een partij, die louter negatief is, enkel weet en zegt wat ze niet wil, maakt zich schuldig aan valse voorstelling, aan demagogie. Ze maakt het zich gemakkelijk zo lang ze, als de communisten in Nederland, er op rekent in de oppositie te blijven, maar veroorzaakt ongelukken, als ze werkelijk eens tot verantwoordelijkheid zou geroepen worden.

Maar wij moeten en mogen er op rekenen, dat we niet in de oppositie blijven, en zo moeten we ons ook gedragen. We zien immers, dat de groep met de maatschappijbeschouwing, waarvan wij in Nederland de meest duidelijke exponent zijn, weer overal in het offensief is. De vertegenwoordigers van de geestesstroming die naar het collectivisme voert

Politieke ontwikkeling in de West

Democraten van Curaçao

Wie gemeend mocht hebben, dat het na de invoering van de gewijzigde Curaçaose en Surinaamse staatsregelingen voorlopig in deze gebieden pais en vrede zou zijn, heeft zich vergist. Hij zou trouwens de menselijke natuur hebben onderschat.

De toestand is aldus: In Suriname is het inderdaad vrij rustig. Toont een gezond begrip voor de nieuwe verhoudingen, waartoe in geringe mate wordt bijgedragen door dr. Huender, wiens landvoors tot dusver, waardering vindt. In de Nederlandse Antillen is het mis.

Toen indertijd een delegatie uit Curaçao naar Nederland kwam om te nemen aan de Ronde tafel-conferentie en enige leden van die delegatie daarvan wegliepen, traden de Curaçaose moeilijkheden hier in de openbaarheid. Sedert deze leden naar Curaçao terugkeerden, is in hun land weinig verandering gekomen.

In Suriname gaat het be

De moeilijkheden betreffen ditmaal het pas gevormde college van algemeen bestuur, zoals dat door de gewijzigde staatsregeling wordt voorgeschreven. Nog onder het bewind van gouverneur Kasteel werd een opdracht tot de vorming van een soortgelijk college verleend aan de heer A. Jonckheer, een broer van de heer E. Jonckheer, voorzitter van de Democratische partij en een dergenen, die de Ronde tafel-conferentie in de steek lieten. De heer A. Jonckheer, die voorgaf geen lid van de Democratische partij te zijn, doch van wie bekend is, dat hij wel degelijk deel van de leiding van die partij uitmaakt, hield zijn opdracht aan tot dat de staatsregeling was gewijzigd. Toen deed hij een voorstel aan gouverneur Peters, die echter bezwaren had tegen de opnemings in het college van de heer mr. Van der

(gewild of niet) moeten thans stellingen, die ze in de laatste duina veroverd hebben, verdedigen moeten waar maken wat ze in die den toen ze zelf in het offensief ren, hebben beweerd en nog bewezen. Ze worden nu, als elke partij, de regeringsverantwoordelijkheid draagt, geconfronteerd met de feiten. En dat valt niet mee.

Dat is de reden waarom tusschen een concreet en opbouwend politiek programma, voor ons bijzonder belangrijk is. Wie met dit programma nu eens rustig bestudeert, moge dan misschien enkele sporen van compromissen van de haast vinden, waarmee in elkaar is gezet, hij zal respect krijgen voor de uitspraak waarop de maatschappijbeschouwing waar het op berust, in die te woorden is uiteengezet en de verschillende soms versterkende voorstellen, die praktische begane wegen aanwijzen en mede in overeenstemming zijn.

Studie en uitwerking

Het programma is een geheel. Maar om het volledig tot recht te doen komen is studie en uitwerking nodig.

Studie, want wie niet meer dan het zo maar te lezen, zal welijks de draagwijdte van veel, er aan principieel nieuws in kunnen beseffen. Als ik enkel eens wijs op de aandrang naar centralisatie in artikel 13, of op naar vergroting van de mogelijkheden voor ieder om zijn eigen bezit te werven in artikel 15 of op die medebetrokken van de arbeiders in de verantwoordelijkheid in het bedrijfsleven in artikel 17, zal een oppervlakkig lezer daar in zien, dat deze wensen de uitdrukking zijn van gedachten, waarin de laatste decennia hele literatuur van de zijde de geestverwanten over is verschenen. Het beginsel van „decentralisatie” bijvoorbeeld gaat zo zeer in tegen wat we in het algemeen hebben gebeuren, dat deze eis welhaast revolutionair genoemd mag worden. Ze is van groot principieel belang, maar het eist studie om de draagwijdte ervan te vatten, als ze ook voor het bedrijfsleven wordt gepast. Anderzijds: uitwerking.

Er zijn tal van concrete omdraaiingen, waarvan de uitvoering zullen hebben te oordelen en onze medewerking voor gevraagd wordt, die niet zo maar op grond van de tekst van het programma te beoordeelen. Om maar

Meer, een Nederlander, die even in Nederland niet aan de Ronde tafel-conferentie had willen deelnemen.

De heer Jonckheer nam als mateur ontslag en de opdracht opnieuw verleend aan de heer V. Plantz, ondervoorzitter van de partij, vertegenwoordiger van de venwinden, lid van de Nationale Volkspartij van dr. Da Costa Gomes.

Binnen een tweetal dagen kwam de heer Plantz met een college van de dag van een zestal bejaarde, bekwame lieden. Zelf nam hij zitting. Het college, dat inmiddels werd beëdigd, kwam te bestaan uit dr. J. R. Arends, Statenlid en op Aruba (openbare gezondheid); I. Capriles, bankier (financiën); F. G. Mensing, koopman (sociale economische zaken); R. J. Beaulieu, Arubaan en oud-hoofd van de leiding (openbare werken) en

Naar meer samenwerking moeten

Wij streven

Brengt de jeugd bijeen!

Het was een diep ontroerend moment, toen op Woensdag 12 Mei onze Landsmoeder Haar troonsafstand aankondigde. Met een zeer bewogen stem deed Zij o.m. een dringend beroep op ons volk in deze tijd eendrachtig te zijn: „Doch op dit ogenblik roep ik u met de meeste ernst toe: in deze tijd van geweld en gevaar, sluit u nauw aaneen, eendracht en nog eens eendracht.”

Ruim vier maanden later. Koningin Juliana opent voor de eerste maal de zitting van de Staten-Generaal met het uitspreken van een Troonrede, waarin vervat de opwekking tot internationale aaneensluiting, een wetsontwerp betreffende samenwerking van gemeenten onderling en van gemeenten met andere lichamen wordt aangekondigd en met nadruk vastgesteld wordt, dat „ter vervulling van de functie van het onderwijs ten opzichte van enkeling en gemeenschap, nauwe verstandhouding en samenwerking tussen de leerkrachten bij de onderscheiden soorten van onderwijs nodig zijn”.

Er zal in de komende maanden de talrijke vraagstukken, die in deze Troonrede aan de orde gesteld werden, te bespreken. In onderwijskringen is met grote belangstelling uitgezien naar de inhoud van deze Troonrede. Talrijke problemen vragen in deze na-oorlogse tijd de aandacht en wie de laatste maanden de onderwijsbladen met wat meer dan gewone belangstelling las, kon ontdekken welke wensen in de onderwijswereld leefden en welke verwachtingen gekoesterd werden.

We laten thans buiten beschouwing in welke mate de inhoud van de Troonrede wat het onderwijs betreft tegemoet gekomen is aan de wensen en de verwachtingen van al degenen, die in enigerlei vorm ten nauwste betrokken zijn bij het onderwijs in ons land.

Hier zij thans alleen gewezen op dit ene wel zeer belangrijke feit: de noodzaak van de samenwerking en nauwe verstandhouding tussen de leerkrachten bij de onderscheidene soorten van onderwijs ter vervulling van de functie van het onderwijs ten opzichte van enkeling en gemeenschap.

Het zal al degenen, die nu reeds verscheidene jaren gehoopt hebben op een nauwere verstandhouding en samenwerking tussen de leerkrachten van de verschillende soorten van onderwijs met vreugde vervuld hebben, toen zij uit de mond van onze Koningin deze woorden hoorden!

In de donkere jaren der bezetting was tussen de leerkrachten van openbaar en bijzonder onderwijs een grotere samenwerking tot stand gekomen; op vele terreinen werkte men ten nauwste samen en bij duizenden

groeide het verlangen om na de dagen van leed en smart, van angst en bedreiging, maar ook van eendrachtig strijden tegen de bezetter en diens satellieten, die samenwerking voort te zetten.

Niet die droom

Helaas is het niet gegaan als men gedroomd en gewenst heeft in die jaren. Het moet erkend, dat hier en daar de tegenstellingen weer ontstonden en een samengaan, — op terreinen, waar zulks zonder inbreuk te doen op de vrijheid van onderwijs en het recht van eigen levens- en wereldbeschouwing, mogelijk was, — is uitgebleven.

Wij zullen thans niet nagaan, welke krachten en machten het samengaan verhinderden of teniet deden; we zullen ons evenmin bezig houden met de vraag, welke motieven en verklaringen voor de uitgebleven samenwerking te noemen of te geven zijn. Vast staat, dat ondanks de te constateren feiten, die het tegendeel zouden kunnen bewijzen, in de harten van duizenden leerkrachten bij de onderscheiden soorten van onderwijs nog altijd de hoop leeft en de verwachting gekoesterd wordt, dat samenwerking en nauwe verstandhouding op onderscheiden terrein van werkzaamheid in het belang van het Nederlandse kind, de Nederlandse school en het Nederlandse volk, mogelijk zijn en blijven.

En wanneer wij deze bewering hier neerschrijven, doen we dat op grond van persoonlijke ervaring, opgedaan bij het werk der Volkshogeschool in Nederland. Verschillende malen waren we in de gelegenheid hoofden, onderwijzers en onderwijzers van openbaar, bijz. neutraal, bijz. Prot. en bijzonder Kath. onderwijs een-

drachtig bijeen te zien ter bestudering van de onderwijsvernieuwing. Wie, als wij, de onderwijs cursussen van de Volkshogeschool, mocht leiden en daarbij voortdurend de gelegenheid had vast te stellen, hoe groot de wens tot samenwerking en verstandhouding was bij de cursisten, weet, dat niet gewanhoopd behoef te worden aan deze „doorbraak”.

Maar niet alleen bij de leerkrachten leeft dit verlangen; met grote voldoening mag vastgesteld worden, dat ook bij het Rijksschooltoezicht de wens leeft om de leerkrachten van de onderscheiden soorten van onderwijs bijeen te brengen. Zo kan, om slechts een enkel voorbeeld te noemen, gewezen worden op het feit, dat de organiserende commissie der onderwijs cursussen in Zuid-Holland als volgt is samengesteld: drie inspecteurs L.O., waarvan één het Katholieke, één het Bijz. Prot. en één het Openbaar onderwijs diende voor zijn benoeming in de huidige functie + een cursusleider, die het Bijz. Neutraal onderwijs dient.

Tot een Gemeenschap

Hier dus een voorbeeld van nauwe verstandhouding en samenwerking in de beste zin des woords en wie de cursussen van nabij heeft meegemaakt, weet, hoe de sprekers uit de onderscheiden onderwijskringen betrokken werden, hoe gedurende een week een zo bont gezelschap uitgroeiende tot een gemeenschap. Wij aarzelen dan ook niet te zeggen, dat deze onderwijs cursussen van meer dan onderwijskundige betekenis zijn geweest voor de deelnemers (sters), hetgeen trouwens bleek uit het feit, dat de cursisten nadien nog verschillende malen in réunie bijeen kwamen.

(Vervolg op pag. 8, 4e kolom)

n: is de voorgestelde or-
van het bedrijfsleven of
rogramma van eisen van
ing van de Landbouw nu
” of niet, dat wil zeggen
re zal de verwezenlijking
: maatschappij sturen in
ng die wij willen; of zal
ien daardoor de weg naar
ctivisme verder opgaan?
ellen en beantwoorden van
concrete vragen betekent
sing aan het programma,
raad algemeen is en kort
vat.

van zulk een studie als
uitwerking van concrete
gaat een zeer verhelde-
rking uit. We moeten met
gramma leren werken om
gen wensen en hun conse-
: goed te verstaan.

wij weten

gaat een grote propagan-
tische werking van uit, om-
ons ervan overtuigd kun-
den, dat we, wat de prin-
of haast intuïtieve maat-
j-beschouwing betreft, in de
jaren onder de druk van de
g, veel meer medestanders
en hebben dan wijzelf of zij-
l weten. Bij een goede, een-
e en begrijpelijke demonstra-
i de praktische consequen-
aar onze principes in het
et bestel van de staat toe
zullen zeer velen leren in-
lat ze die principes in hun
lenen. Mits — mits wij het
ver ons bestaande histori-
vantrouwen wegnemen, door
vervaard de consequenties
aanvaarden ook wanneer
eren tot verwerping van de
quo ante, of in botsing kom-
met sommige van ouds ge-
de persoonlijke of groepsme-
n of belangen.

is sedert de gedachtenwereld
het laisser aller waar de we-
n zijn tijd veel aan te danken
ten onder ging, veel veran-
Ons program getuigt daar-
voor wie het goed leest. Het
ons een oud beginsel en een
e weg om dat beginsel in een
derde wereld te verwerkelijk-
Het is nu de taak van de par-
n de wetgevend-opbouwende
de enerzijds en de propagan-
ch-opvoedende waarde ander-
die het in zich draagt, naar
te brengen in een periode,
n voor onze beginselen de
itzichten beter zijn dan ze
t de ondergang van het lais-
ler ooit zijn geweest.

S. H. STOFFEL.

eroorzaken nieuwe impasse

Muller, grondbezitter en
van de Raad van Bestuur
vijs). De heer Desertine, die
s was voorgedragen, kon niet
worden wegens zijn ambt als

college werd koel ontvangen.
s de Nationale Volkspartij
rde dr. Da Costa Gomez
Staten, dat hij geen po-
belangstelling in het col-
d. Hij zou het college steu-
dat de staatsregeling het
reef. Het was uit zijn woor-
delijk, dat hij wilde wachten
nieuwe Staten zullen zijn ge-
(de verkiezingen kunnen be-
9 worden verwacht), alvo-
t college tot een politiek col-
maken.

Democraten vatten het an-
ers op. Zij beschouwden het
waarin geen enkele verte-
rdiger van hun partij zitting
een poging om het oude ko-
systeem te bestendigen. Een
ggend college dus, waarin de
geen vertrouwen mochten to-
beriepen er zich op, dat zij,
zij de laatste verkiezingen in-
d het geval was, meer dan de
an het Curaçaose kiezersvolk
zich hadden en meenden, dat
in het college zitting moes-
ben.

dienden een motie van wan-
n in, die echter met acht ter-
stemmen door de Staten
erworpen.

na gingen zij over tot hun be-

proefde tactiek. Evenals zij vroeger
al eens hadden gedaan, gingen zij
het quorum van de Staten verbre-
ken. Wel wilden zij nog medewerken
aan de totstandkoming van het

PETERS, VAN CURAÇAO
....vrij moeilijk....

nieuwe kiesreglement, maar zodra
dit punt op de agenda was afgehan-
deld, verlieten zij de vergadering,
waardoor de overige werkzaamheden
der Staten, w... j de behandeling
van de begroting, geen voortgang
kunnen vinden.

De Staten van Curaçao bestaan
uit 14 leden. Zij behoren uit
15 leden te bestaan, doch een lid-
maatschap verviel, toen na de laat-
ste verkiezingen een gekozen niet
tijdig zijn geloofsbrieven had inge-
diend. Van de 14 leden zijn er drie
Democraten en twee Arubanen, die
om andere redenen (eigen bezwaren
tegen de in het college van algemeen

bestuur opgenomen Arubanen) aan
het verbreken van het quorum mee-
doen. Blijven er over negen leden,
maar van deze negen is er één met
buitenlands verlof en vertoeven er
twee (Da Costa Gomez en Plantz)
in Nederland. Het quorum vraagt
acht.

Er is een beroep gedaan op de
heren Da Costa Gomez en Plantz
om naar Curaçao terug te keren,
doch deze heren nemen hier deel aan
het werk van de commissie tot op-
stelling van een rijksgrondwet (re-
dactie-commissie van de Ronde ta-
fel-conferentie, waaraan van Neder-
landse zijde wordt deelgenomen door
prof. Romme en prof. Logemann en
voor Suriname door dr. Pos en dr.
Buiskool); dit werk thans in de steek
laten is heel moeilijk.

Hoe gouverneur Peters uit de im-
passe moet komen, is nog niet te
zeggen. Neerleggen van het lidmaat-
schap door de heren Plantz en Da
Costa Gomez kan niet worden ver-
wacht. De heer Plantz niet, omdat
hij geen opvolger heeft en zijn plaats
volgens het kiesreglement dan on-
bezet zou blijven. De heer Da Costa
Gomez niet, omdat hij inmiddels een
eigen partij heeft gevormd en bij
aftreden een opvolger van de partij,
waarvan hij zich heeft afgescheiden,
in de Staten zou helpen. Terugroe-
pen alleen van het lid, dat met buit-
tenlands verlof is, zou niet helpen,
omdat er dan nog maar zeven zijn.

Voor goed begrip zij opgemerkt,
dat de houding der Democraten niet
uit sympathie voor het communisme
of iets dergelijks voortkomt. Wat
hun verweten kan worden is in
hoofdzak gebrek aan politieke er-
varing en tekort aan tactiek. Hun

politiek wordt bepaald door het be-
lang van een groep, een groep van
blanke Curaçaoenaars, en juist als
blanke Curaçaoenaars voelen zij
zich gepiqueerd, dat de Nederland-
ers niet achter hen staan.

Inmiddels blijft ook de contro-
verse Curaçao-Aruba doorwer-
ken. Weliswaar zijn een deel der
Arubanen tevredengesteld door het
rapport, dat door prof. Van Poelje
over Aruba is opgesteld doch dit rap-
port, dat een ontwerp inhoudt voor
een grondwet voor de Nederlandse
Antillen, heeft weer tegenstand ge-
wekt in Curaçao, waar men, niet
ten onrechte, voor een te grote poli-
tieke macht van Aruba bevreesd is.
Twee partijen van Curaçao, de Ka-
tholieken en de Onafhankelijken,
hebben protest aangetekend, doch
door zich een autoriteit te verlenen,
die zij in werkelijkheid niet bezitten
(zij beroepen zich op hun „vertegen-
woordigingen” in het college van
algemeen bestuur), veroorzaken zij
nieuwe grieven, die tot verdere com-
plications leiden.

Met dit al kan — om ons nog
even tot de West in zijn geheel te
bepalen — alleen de ontwikkeling
in Suriname bevredigend worden ge-
noemd. Het Surinaamse college van
algemeen bestuur neemt actief en
niet onverdienstelijk aan het be-
stuurwerk deel, al moet nog wor-
den afgewacht welke positie het in
de toekomst, na de verkiezingen, in
de praktijk zal innemen.

Waar groepsbelangen in de West
in het geding zijn (en ook Suriname
kent zijn groepsbelangen) komt men
steeds voor verrassingen te staan.

W.

De fout die hoofdbrekens kost

Naar meer samenwerking moeten wij streven

(Vervolg van pag. 7).

Door het brengen van het geschil om Berlijn voor de Veiligheidsraad, waar elk gesproken woord miljoenen luisteraars heeft, en door het publiceren van de wederzijdse versies van wat er tot nu toe tussen beide partijen is besproken, geven de vier grote mogendheden eigenlijk toe, dat zij geen oplossing voor het geschil kunnen vinden. Het is immers duidelijk, dat een behandeling door de Veiligheidsraad de partijen geenszins nader tot elkaar zal brengen. Integendeel: thans worden de verschillende posities in al hun scherpte onthuld. Nu zal het voor beide partijen moeilijker dan ooit — zo niet geheel onmogelijk — zijn om concessies te doen, die dan immers door de gehele toehorende wereld (dank zij de vruchten van de vooruitgang, pers en radio) tot „Münchens" opgeblazen worden. En zonder wederzijdse concessies komt men er heus niet.

En de enige prijs voor het Westen

Welke concessies zijn nodig om het Westen hersteld te krijgen? Van Russische kant een enkel bevel tot opheffing van alle beperkende maatregelen, die de band tussen Berlijn en het Westen tot de zijden draad van de luchtbrug hebben gereduceerd. Dat zou echter van Russische kant een gratis concessie zijn, want wat zouden de Russen ermee winnen? De vrede misschien. Maar eer zij tot een dergelijk „München" overgaan (gesteld dat zij er ooit toe over zullen gaan), moet hun wel heel duidelijk ingeprent worden, dat de Westelijken van de al of niet-inwilliging van hun eisen de vrede laten afhangen. Hier van echter is tot dusver niets gebleken.

De enige prijs, waarmee het Westen de opheffing van de Berlijnse blokkade zou kunnen kopen, is het ongedaan maken van de maatregelen, die het in West-Duitsland heeft genomen en door de Duitsers aldaar laat nemen. Rusland beschouwt de oprichting van een aparte West-Duitse staat (onder welke naam deze ook gecamoufleerd moge zijn), gebouwd om het Roergebied. Europa's grootste arsenaal, en steunend op een fikse dollarlaag, als een groot gevaar, zoals het elke concentratie van macht, waar ook ter wereld, als een gevaar, een bedreiging van eigen veiligheid, beschouwt. Het wil dus deze machtsconcentratie aan zijn veiligheidsgrenzen stuk slaan en het meent in dit geval zijn eis tot opheffing van de West-Duitse exclusiviteit op goede gronden te kunnen baseren. Immers in Potsdam zijn de Grote Drie inder tijd overeengekomen Duitsland als een eenheid te behandelen. En wat doen de Westelijke bezetters thans anders dan Duitsland te splitsen?

Aldus redenerende gelieven de Russen te vergeten, dat zij steeds de eenheid van Duitsland hebben verhindert, dat zij steeds geweigerd hebben om het Westen enige medezeggenschap te verlenen in zijn eigen bezettingzone.

Deze medezeggenschap wilde het niet verlenen dan op twee voorwaarden (die niet in Potsdam waren vastgesteld): Russisch aandeel in de controle over het Roergebied en schadevergoeding van tien miljard dollar uit Duitslands lopende productie. Aan de eerste voorwaarde wilden de Westelijken wel voldoen, maar op basis van gelijk oversteken: krijgt Rusland zeggenschap in het Roergebied, dan willen wij dat in het Oost-Duitse industrie-gebied. Voor deze dwarskijkerij voelde Rusland echter niets.

En de tweede voorwaarde? Daar was volgens het Westen geen sprake van of althans niet in de eerste tien jaar of zo. Immers eerst moest de Duitse productie zichzelf en het land kunnen bedruipen, alvorens zij andere en niet-renderende taken op zich zou kunnen nemen. En dat stadium van op eigen benen staan had Duitsland met zijn ontwrichte industrieën en zijn ontwrichte handel nog lang niet bereikt. Het zou dit pas kunnen bereiken, als ettelijke miljoenen Amerikaanse dollars de circulatie in dat ontzielde lichaam weer op gang zouden hebben gebracht. Als er nu reeds een begin zou worden gemaakt met het verrichten van herstelbetalingen uit de lopende productie, dan zou dat er op neer komen, dat Amerika, dat met zijn dollars zorgde, dat de Duitse indus-

trie weer liep, langs indirecte weg die herstelbetalingen zou verrichten. En daar paste het natuurlijk voor.

Dit is de voorgeschiedenis van de Berlijnse tragedie. Zij is thans niet meer van belang dan alleen om de schuldkwestie na te gaan. En daar komt men niet ver mee, wanneer men beslissingen wil nemen voor heden en toekomst. Toch is het nuttig om die voorgeschiedenis te releveren om te doen uitkomen, dat de Westelijken niet anders hadden kunnen handelen dan zij gedaan hebben. Behalve misschien op één punt: toen zij besloten hadden om hun gang te gaan in W.-Duitsland, daarmee het reeds lang bestaande feit van Duitslands splitsing erkennende, hadden zij uit deze erkenning alle conclusies moeten trekken en Berlijn moeten verlaten.

Immers hun verblijf in Berlijn diende alleen maar om de werkelijkheid (later tot schijn geworden) van het viermogendhedenbestuur over Duitsland op te houden. Sedert zij echter, na de mislukking van de Londense conferentie van December '47, besloten hadden om die schijn op te geven, had hun verblijf in Berlijn

geen zin meer. Zij zouden het toen heel goed hebben kunnen doen voorkomen, dat zij Berlijn uit vrije wil verlieten, want de Russen hadden hun nog niet op de inconsequentie van hun verblijf in Berlijn gewezen. Toen de Russen dit echter wel begonnen te doen, konden de Westelijken voor hun prestige al niet meer goed terug. Het zou er dan op hebben geleken, alsof zij op Russisch commando de stad zouden hebben opgegeven. De Westelijken gingen dus niet terug (konden toen niet meer terug). Integendeel: zij proclameerden luider stemme en herhaaldelijk, dat zij voor geen pressie zouden wijken en dat zij — wat er ook mocht gebeuren — in Berlijn zouden blijven. Toen konden zij natuurlijk helemaal niet meer terug, want dan zou het verlies van Berlijn niet slechts het verlies van Berlijn betekenen, doch tevens het morele verlies van West-Duitsland, van Scandinavië, misschien wel van geheel West-Europa.

Deze tactische fout, welke eerder door een nalaten dan door een doen verricht is en welke misschien wel het gevolg is, wanneer drie verschillende regeringen één politiek moeten voeren, kost de Westelijken thans heel wat hoofdbrekens en hun bevolkingen heel wat angstzweet. Hoe zij het ook draaien en keren, het ligt aan hen om de impasse van Berlijn te doorbreken. Rusland kan rustig afwachten, totdat het inderdaad blijkt, dat de Westelijken desnoods met geweld hun zin in Berlijn willen doordrijven. Mocht dat ogenblik ooit komen, kan Rusland dan terug?

ZO ZIJN ER....

Filmsterren en vogeltjes....

Mijn vriend, het mannetje, leest tegenwoordig Time — voor Ontwikkeling en Ontspanning.

„Een knap blad!”, prees hij, „vakkui! In één avond ben ik helemaal bij — van Molotov tot Fanny Koen. Weleens gehoord van Betty Grable?”

Ik dacht aan atletische sprintsters en zwemsters....

„Filmster”, verduidelijkte het mannetje dus, „kietelliedjes en klapperdansen. Bijna de mooiste benen van de wereld. En de rest mag ook gezien worden. Drie volle bladzijden in Time. In TIME! Met man en twee kindertjes en met pa en ma. Ma heeft haar ontdekt en in het vak gebracht. Per jaar 300.000 dollar, 5 ft. 3½ in., 110 pond, blauwe ogen, blond haar — en dat vinden die krankzinnige Amerikanen nu young american womanhood at its best! Voelt U: de jonge Amerikaanse op haar best?”

Ik voelde....

„Hebt U die kiekjes gezien? In dingetjes, waarvoor je in Zandvoort prompt bekeurd en in de snuifdoos gefrommeld wordt....”

Ik dacht onwillekeurig even aan het zwembad in Maastricht....

„Maastricht is Maastricht” vond het mannetje, „maar daarom hoeven ze in Time de transparent pantaloons van die dure diva niet als attractie af te beelden!”

„Hé foei!”, ontschoot me onwillekeurig.

„Dat wil ik nou ook weer niet zeggen”, liet hij de kerk in het midden, „maar is dat nou cultuur? En moet dat nu weer O. en O. voor onze blode jeugd worden? Moeten we daarvoor straks in de Grote Straat weer een half uur in de rij en in de regen staan?”

„De Amerikanen willen nu eenmaal....”

„Weet ik”, zei hij, „de dagdroom van elke Amerikaan; óók filmster, óók 300.000 dollar per jaar, óók iedere week 10.000 brieven en óók elk jaar een nieuw en gelukkig huwelijk. En dan op elk bioscoopdoek zo'n huppeldepuppel, die toch in haar hart een fatsoenlijk meisje is en alleen maar wacht op de ware Jozef....”

„De Amerikanen zijn net kinderen....”

„Dat zeggen ze van de negers ook”, wist het mannetje dadelijk.

„Enfin.... U moet het maar eens lezen.”

En ik las....

En ik las ook dit: „Overleden May de Sousa, 66, operette-ster om en bij 1900, verhongerd, in Chicago; dochter van een detective, zong eerst in de Vaudeville, verhuisde naar Broadway, maakte tournees in Europa, trok zich in 1918 terug, verhuisde naar Shanghai, keerde in 1943 naar de U.S. terug zonder een cent, en werd werkvrouw....”

En toen moest ik even denken aan pretty, blonde, brittle Betty Grable.... en ook aan die felle plaat van Willette: les petits oiseau meurent, les pattes dans l'air....

Abt. Exodus.

Dat in de Troonrede op de noodzaak ervan nog eens gewezen is, stemt tot voldoening.

Dat in de voorbije weken talrijke scholen bewezen hebben, dat het mogelijk is, tot grote dankbaarheid.

Jammer is intussen, dat ten opzichte van de onderwijsproblemen, met name de vernieuwing, de samenwerking minder groot is dan verwacht had kunnen worden. Alweer: we zullen niet nagaan, welke oorzaken hier belemmerend werken of gewerkt hebben. We willen er alleen nog eens nadrukkelijk op wijzen, dat ook ten aanzien van de onderwijsvernieuwing bewezen is, dat samenwerking niet alleen mogelijk, maar ook bijzonder vruchtbaar is. De Volkshogeschoolcursussen zijn het bewijs ervan.

Allerminst nieuw

Voor ons, leden van de V.V.D., is de noodzaak van samenwerking in breder verband allerminst iets nieuws. Wij hebben in het verleden steeds op die samenwerking aangedrongen, omdat zij nu eenmaal gevolg is van ons beginsel van verdraagzaamheid en onverbreekelijk verbonden is met onze opvatting van de naastenliefde in een op Christelijke grondslagen rustende samenleving.

Hier moge gewezen worden op de woorden van ons Kamerlid, Mevrouw Fortanier-de Wit, gesproken tijdens de behandeling der Onderwijsbegroting 1946 (20 December 1946. Handelingen pag. 1089):

„Wij zullen ons als volk hebben te bezinnen op de gevaren, die hieraan zitten (de subsidiëring van het kleuteronderwijs tot en met de universiteit en de hogeschool). Wij zullen bewust de momenten hebben te scheppen, waarop de jeugd van Nederland elkaar kan ontmoeten. Juist in een instituut als de volkshogeschool wordt die mogelijkheid geboden.”

En zo is het!

Niet alleen de jeugd, maar ook onderwijzend Nederland kan daar de trefpunten van samengaan en samenwerken vinden.

VAN MOURIK.

Pioniersters gevraagd

WEE, DE MOEDER DIE MET LEGE HANDEN STAAT!

Opdat de klove minder groot zij

door Amy Groskamp-ten Have

Zij, die de moed en de durf bezitten om het onbegaane pad te gaan, het pad dat zij zich met het zwaard van hun sterk durvend idealisme moeten kappen door het oerwoud van vooroordeel en bekrompenheid, waar de smaad en de verdachtmaking welig tieren, zij zijn de mensen, die onze maatschappij nodig heeft.

Wanneer wij van moedige baanbrekers lezen, dan vinden wij het prachtig dat er zulke mensen zijn, maar dat wij... wij doodgevone stervelingen ook pioniers zouden kunnen zijn — neen, dat wil er bij ons niet in. Dat komt helemaal niet bij ons op en zo er al iemand is die ons er op wijst dat dit volstrekt niet tot de onmogelijkheden behoort, dan lachen wij hartelijk over zoveel dwaasheid.

„Wij... wij vrouwen... wij moeders... stel je voor...! wij...!“ Wij weten immers maar al te goed dat het merendeel der vrouwen „in liefde dienende“ prompt datgene wat zij nog aan persoonlijkheid bezitten verliezen en zo volkomen opgaan in het huwelijk dat haar individualiteit volkomen teloor gaat TOT SCHADE VAN HAAR GEZIN.

Is dan een volgzaam en een liefhebbende zichzelf wegcijferende moeder niet het grootste geluk van ieder gezin?

Ongetwijfeld — MITS dit zichzelf wegcijferen niet ontaardt in een iedere geestelijke groei belemmerende slaafsheid, die in traagheid wortelt.

Geen levend individu wordt ongestraft tot slaaf — hetzij vrijwillig hetzij gedwongen.

De vrouw die in slaafse liefde onderging, zal zich op een wanhopig ogenblik radeloos bewust worden van hare lege handen: zij zal als haar kinderen voor hun stof-felijk welzijn niet meer van haar afhankelijk zijn zich pijnlijk wreed bewust worden van haar onmacht de strijd aan te binden met de grote mededinger die de jeugd zo volkomen opeist: het volle bruisende leven. Haar liefhebberijen zijn verloren gegaan en haar eertijds sterke en warme belangstelling in alles buiten de sleur van het alledags leven is langzaam verdoft en ten slotte geheel verdwenen.

Zij is geworden tot wat honderd-duizend lieve goede zorgende huis-moeders zijn: de bron van het stof-felijk welzijn en helaas — zo heel vaak de tot vlees geworden terecht-wijzing, die de jeugd het ouderlijk huis haastiglijk doet ontvlieden.

De dingen anders zien dan de massa...

De dingen even eerder zien dan het gros ze ziet... dat is pionieren.

En waarom zouden wij vrouwen dat niet kunnen op ons terrein?

Waarom zouden wij er niet op uit trekken om het nu eens anders te doen — om eens iets nieuws te proberen — om eens ergens iets op te bouwen waar anderen nog niet aan hebben gedacht?

Gij — moeders van jonge kinderen, — bouwt tijdig een brug van uit de beslommingen van het huishouden naar het leven daarbuiten, dat veel eerder dan gij denkt klaar zal staan om Uw kind op te eisen! Nog is het tijd!

Eens zal de dag komen, dat de kleine kinderen groot zijn, dat de ergste zorgen voor het dagelijkse brood geweken zijn en dat de kinderen tot mensen gerijpt, blijven eisen... maar nu niet meer stoffelijke zorg, doch een volkomen begripen en medeleven met hun stormende jeugd-idealen, met hun zoekend intellect en hun pas veroverde wetenschap.

Wee de moeder die dan met lege handen staat en niets te geven vermag! Nog is het tijd...

Noch de zorgen, noch de opoffering, noch de liefdevolle toewijding uit hun jeugdijaren kunnen de tot volle wasdom gerijpte jonge mensen binden aan de moeder, die hen niet langer verstaat en niet inziet dat het niet hunne materiële maar hunne geestelijke behoeften zijn die in de eerste plaats voldoende vragen.

Het zijn de pioniers — het zijn zij die het even eerder zien dan de an-

deren, die straks mee zullen helpen de jeugd van morgen politiek te scholen omdat zij zich tijdig op de hoogte hebben gesteld en nu in staat zijn aan de gretige onbesuisdheid van de jeugd de juiste leiding te geven.

En laten we nu niet zeggen: „tja... dat moeten anderen dan maar doen...“, want dit is iets dat wij-zelf moeten doen.

Het gaat om ONZE kinderen, de Uwe en de mijne en zonder hun een pasklaar gemaakte mening te willen opdringen, moeten wij in staat zijn leiding te geven en dat is nu eenmaal iets dat je niet vanzelf aanwaait.

Pionieren is: opbouwen, maar eerst: ontginnen en daarvoor: graven, graven in harde, vaak steen-achtige bodem en soms betekent het: na maanden van harde, zware arbeid je kampement opbreken om het een eind verder nog maar eens opnieuw te proberen.

Als wij vrouwen willen pionieren op het geestelijk en politiek terrein dat ons nu eenmaal minder goed

ligt, dan zullen wij moeten graven en spitten in dorre, droge en vaak steenachtige bodem met inspanning van alle krachten en dikwijls zullen wij het 'n eindje verderop opnieuw moeten proberen!

Maar als we taai volhouden, dan zullen wij zoal geen schatten dan toch ongetwijfeld veel waardevoels vinden waarmee wij de jeugd van voorlichting kunnen dienen en aan ons binden.

De pionierende moeder make zich geen illusies — het zich op de hoogte stellen van politieke stromingen en het hoe en waarom der dingen is voor niet-belangstellenden taaië droge kost en het zal al haar zelfbeheersing kosten om er mede door te gaan.

En als dan eindelijk de tijd is gekomen dat zij met de opgroeiende jeugd over maatschappelijke belangen en verschijnselen kan spreken, dan zal het vaak voorkomen dat haar moeizaam bijeengegaaarde wetenschap haar in de steek laat en dat zij niet in staat zal zijn op de 1001 vragen van de jeugd een bevredigend antwoord te vinden. Dan is het ogenblik gekomen om ruiterlijk te bekennen: dat weet ik niet!

Het lijkt zo gemakkelijk en zo vanzelfsprekend, maar als je ervoor staat dan is het helemaal niet zo gemakkelijk om tegen zo'n kleine vraagal die hoog tegen moeders wijsheid opziet te, zeggen: dat weet ik niet.

En dit — deze eerlijke onomwonden erkenning is ook: pionieren.

De tijd ligt nog niet zo heel lang achter ons dat een werkgeefster nimmer ongelijk KON hebben tegenover een ondergeschikte en een moeder niet tegenover haar kind. En er zijn oneindig veel meer moeders dan men oppervlakkig zou denken, die deze schijnbaar zo eenvoudige stap nimmer hebben kunnen doen.

De jeugd heeft niet alleen recht op voorlichting en leiding; zij heeft ook recht op eerlijkheid en openhartigheid onzerzijds, zonder dat deze openhartigheid het karakter aanneemt van een studentikoze gemeenzaamheid, die storend werkt.

Voor hen die tot de conclusie komen dat dit artikel een aansporing wil zijn „om-het-met-het-huishouden-niet-zo-nauw-teneemen-en-met-de-neus-in-de-boeken-te-zitten“ zij opgemerkt dat de bedoeling is dat de huisvrouw naast bij en boven haar huishoudelijke plichten trachte tot heil van haar gezin aan hare ontwikkeling en aan haar geestesleven verder te bouwen opdat de klove tussen haar en de vooruitstormende jeugd minder groot zij.

Nog is het tijd —! (over twee jaar zijn er pas weer nieuwe verkiezingen!)

Laten wij, moeders, als de wijze maagden uit de gelijkenis zorgen dat er olie in onze lamp is, opdat wij straks ons licht kunnen doen schijnen op het pad van onze kinderen.

Pioniersters... vóór —!!

Hoe vergroten wij onze aanhang?

Al liggen de gemeenteraadsverkiezingen nog in het verschiet, toch werpen zij reeds hun schaduwen vooruit. Na de vacanterust is een meerdere actie te bespeuren in de verschillende V.V.D.-afdelingen. Het is niet ongewenst eens na te gaan, hoe het kiezerscorps der V.V.D. vergroot kan worden. De V.V.D. is op 7 Juli met de grootste winst uit de verkiezingsstrijd te voorschijn gekomen. Er is alle reden om tevreden te zijn over deze resultaten, maar voldaan mogen wij nog niet zijn. De verliezen tengevolge van de Indische kwestie aan de A. R. en de lijst van Feuilletau de Bruin, die de V.V.D. de negende zetel kostte, zijn bekend. Het is te hopen, dat de tijd deze oude medestanders zal leren, dat ons standpunt in de Indische kwestie de juiste is geweest en zij bij de volgende verkiezingen zullen terugkeren. Ook aan het Middenstandsvraagstuk zal de nodige aandacht besteed moeten worden, want ook deze kiezers willen wij terugwinnen. Aan de Middenstandspartij zijn stellig ook stemmen verloren. Deze Middenstanders zullen moeten beseffen, dat hun belangen in een grote partij beter behartigd kunnen worden dan in een zeer kleine, ook al zouden zij er in slagen een bekwaame middenstander in de Staten Generaal af te vaardigen. Over het voorgaande is al veel in ons blad geschreven en er is geen enkele aanleiding daarover weer uitvoerig uit te weiden.

Het streven van de V.V.D. moet er echter geenszins alleen op gericht zijn om de verloren kiezers terug te winnen. Belangrijker is naar mijn mening de nieuwe winst, die wij bij de volgende verkiezingen, dus in de eerste plaats bij de Gemeenteraadsverkiezing, op de P. v. d. A. zullen moeten behalen. Naar deze zijde is onze winst nog lang niet uitgeput. In vele plaatsen en speciaal in de grotere steden hebben wij op deze partij veel gewonnen. Het grootste gedeelte der vroegere V.D.B. heeft nu stellig de V.V.D. met zijn stem verrijkt. Deze winst heeft de V.V.D. bijv. in Den Haag voor een belangrijke achteruitgang behoed. In vrijwel alle grote steden was de winst verder aanzienlijk. Toch zijn wij er nog niet. In vele plaatsen en vooral op het platteland zal er nog veel gedaan moeten worden. Ik verheel daarbij niet, dat de successen in vele kleinere plaatsen, mede dank zij goede propaganda, uitstekend waren. In andere streken waren er echter weer hiaten.

Het is begrijpelijk, dat niet in alle plaatsen dadelijk grote resultaten geboekt konden worden. In vele kleinere plaatsen zijn nog geen afdelingen of geen krachtige afdelingen, hetgeen de nodige propaganda bemoeilijkt. Veelal leest men aldaar meestal alleen streekbladen, die weinig politiek commentaar geven en

worden de V.V.D. goed-gezinde grote bladen maar weinig gelezen. Het is dus alleszins begrijpelijk, dat juist in deze streken vele oud V.D.B. kiezers wederom op de P.v.d.A. hebben gestemd. Hier ligt voor de V.V.D. dus nog een terrein open voor de toekomstige Gemeenteraadsverkiezing. Aan dit vraagstuk moet m.i. grote aandacht besteed worden.

In de kieskringen Helder en Leeuwarden bijv. waren de winsten groot. Er moet hier echter niet uit het oog verloren worden, dat de resultaten van de Partij van de Vrijheid aldaar in 1946 bepaald slecht waren. In beide kieskringen zal de winst bij de Gemeenteraadsverkiezingen nog aanmerkelijk groter moeten worden. Wat voor deze kieskringen geldt, geldt ook voor vele andere streken in ons land.

Vooruitgang is naar mijn mening zeker te bereiken als de Partij vastberaden op de ingeslagen weg voortgaat en duidelijk blijft tonen, dat zij een vooruitstrevende partij is. Wanneer de partij nog spoedig tot de oprichting van een Jongeren organisatie kan komen, kunnen wij daarvan wellicht ook nog de nodige voordelen plukken. Alles bijeen zijn er stellig voldoende factoren om bij de Gemeenteraadsverkiezingen op betere resultaten te mogen hopen dan bij de Kamerverkiezingen 1948.

B.

Ondernemer en arbeider (II)

Het juiste mengsel is niet bereid

Oorspronkelijk was het de bedoeling de regeling der bedrijfsorganisatie en die van de ondernemingsraden in één wet samen te vatten. De Commissie-v. d. Ven heeft zich dan ook er toe bepaald het resultaat van de werkzaamheden van een door het Ministerie van Sociale Zaken voor dit onderwerp ingestelde commissie eenvoudig pasklaar te maken voor het grote ontwerp. Bij nadere overweging, vooral op grond van de reacties naar aanleiding van het voorontwerp, is de regering op het denkbeeld van combinatie teruggekomen. „Ook zijn er zekere aanrakingspunten, de geheel eigen sfeer van de ondernemingsraden, hun specifieke taak en hun eigen terrein van werkzaamheden pleiten voor een afzonderlijke wettelijke regeling”. Dit is niet alleen een kwestie van wetstechniek, doch ook van praktische uitvoering; men weet b.v. niet in welk tempo de nieuwe bedrijfsorganisatie zich zal ontwikkelen en wil daarvan bij het instellen van ondernemingsraden niet afhankelijk zijn. Nochtans zal er voldoende verband kunnen worden gelegd, o.a. door het toekennen van bepaalde bevoegdheden aan de S.E.R. t.a.v. de ondernemingsraden en de mogelijkheid om de taak der bedrijfscommissies aan later ingestelde bedrijfsorganen over te dragen, aldus het standpunt van het Kabinet-Beel.

Parlement, formuleert beter!

De K.V.P.-voorzitter Andriessen, tevens voorman van de Katholieke Arbeidersbeweging, heeft onlangs in een artikel in „De Maasbode” van 14 September j.l. deze formele scheiding „een verrassing” en het regeringsstandpunt „zeer aanvechtbaar” genoemd. Hij acht de daarvoor aangevoerde argumenten zwak. Deze uitlating en de kwalificatie t.o.v. het ontwerp „bezuwaarlijk aanvaardbaar” zijn zeker opmerkelijke verschijnselen, wanneer men in aanmerking neemt, dat hier een zo gezaghebbende figuur uit de vorige coalitie aan het woord is.

De kern van de door hem gekoesterde bezwaren ligt dan ook hierin, dat „teveel bevoegdheden aan minister(s) zijn toegekend” en hierin kunnen wij het met de heer Andriessen volkomen eens zijn. Ook dit ontwerp ademt nog te veel de geest van de rechtstreekse overheidsbemoeiing, terwijl toch ongetwijfeld de meerderheid van de volksvertegenwoordiging en van het georganiseerde bedrijfsleven kennelijk de voorkeur geven aan een zo groot mogelijke autonomie der bestaande en nieuw te scheppen bedrijfsorganen. Daarbij moet het subsidiariteitsbeginsel prevaleren.

Niet de minister(s) noch de Sociaal-Economische Raad moeten regelingen en vormen van samenwerking gaan opleggen, doch het initiatief en de eerste uitwerking moeten aan de lagere bedrijfsorganen worden gelaten, onder supervisie van de S.E.R. en de verantwoordelijke minister(s).

HET POLITIEKE ASPECT

In ons inleidend artikel (No. 25) hebben wij reeds er op gewezen, dat aan een ingrijpen van de wetgever op dit gebied, zowel goede als gevaarlijke kanten zitten. Alles hangt af van de sociale sfeer, waarin men de dode letter tot actief leven zal moeten brengen en vooral van de mentaliteit dergenen, die daarbij invloedrijke posten zullen bezetten.

Men kan hierbij de staatkundige achtergrond van het vraagstuk der organisatorische verhoudingen tussen werkgevers en werknemers eigenlijk niet buiten beschouwing laten. Van overwegend belang is immers de vraag, op welk einddoel men openlijk of bedekt aanstuurt. De meerderheid wenst uiteraard de sociale vrede en een harmonische samenwerking van alle bij het productieproces betrokkenen te bevorderen en wanneer er geen dreiging van herleven van de klassenstrijd en revolutionaire verandering van het maatschappelijk bestel op de achtergrond zouden blijven staan, kon men met gerechtigd vertrouwen aan experimenten

In aansluiting aan ons oriënterend overzicht (in no. 25 van ons blad) van het bij de Staten-Generaal ahangende wetsontwerp op de ondernemingsraden geven wij thans onze visie op dit belangrijke probleem, dat de belangen van het bedrijfsleven plaatst tegen de achtergrond der sociale hervorming. In de eerste plaats willen wij stilstaan bij een ogenschijnlijk zuiver formele kwestie, n.l. bij de verhouding tussen bedrijfsorganisaties en ondernemingsraden.

als deze beginnen. Nu moet men vrezzen, dat toch nog wel eens het befaamde Paard van Troje kan worden binnengehaald.

DE PRACTISCHE KANT

Ongetwijfeld kan er uit regelmatig verhouding contact tussen bedrijfsleiding en vertrouwensmannen van het personeel wederzijds gunstig resultaat worden verkregen. De ondernemer en zijn directe mede-

werkers in de bedrijfsleiding hebben nut van een nauwkeurige kennis van levensomstandigheden, arbeidsmoeilijkheden en wensen van de werknemers en deze zullen op hun beurt bij kennismaking van de talloze problemen, voor welke een onderneming heden ten dage wordt gesteld, ongetwijfeld meer begrip voor de economische overwegingen en mogelijk ook voor de hierop gebaseerde beslissingen een groeiende waardering krijgen. Daarin kan een element van sociale opvoeding schuilen. Wanneer er een vruchtbare samenwerking in de ondernemingsraad ontstaat, worden de voorwaarden geschapen voor de ontwikkeling tot een ware arbeidsgemeenschap. Het is echter duidelijk, dat een verkeerde mentaliteit bij een of meer leden van de raad terstond het gevaar van ontbindende invloeden oproept en daarom is de keuze van de personen, die deze vertrouwensfuncties zullen bekleden, een zaak van het grootste gewicht. Zulks te meer, wanneer de instelling van deze raden niet langer een interne kwestie, doch een wettelijke verplichting voor de ondernemer wordt, waaraan bovendien een mededelingsplicht inzake interne bedrijfsgegevens is verbonden.

MONOPOLIEPOSITIES EN DEMOCRATIE

Men heeft in ons eerste artikel kunnen lezen, dat de ondernemingsraad weliswaar wordt gekozen door de kiesgerechtigde werknemers der onderneming — met enige beperking, uit hun midden — doch dat dat recht tot candidaatstelling zal berusten bij die werknemersorganisaties, welke door de bedrijfscommissie daartoe waardig worden gekeurd. De bedrijfscommissie op haar beurt is een voor de bedrijfstak door de S.E.R. paritair samengesteld lichaam, waarin de rollen door de z.g.n. representatieve organisaties van weerszijden zullen worden verdeeld. In onze kritische beschouwing over het wetsontwerp op de bedrijfsorganisaties hebben wij reeds de aandacht gevestigd op de consequenties, welke aan het als representatief erkennen verbonden zullen zijn; het komt neer op het scheppen van monopolieposities voor bepaalde organisaties. De Kroon beslist daarover aan de hand van een vage wettelijke norm, de S.E.R. gehoord, waarbij men dus weer binnen het kringetje blijft. Zolang een regeling omtrent de administratieve rechtspraak ontbreekt — en de regering schijnt daarmede geen haast te maken — kan de gehele pyramide, zowel in de bedrijfsorganisatie als in de ondernemingsraden, een zekere eenzijdigheid vertonen, omdat zij rust op het fundament der monopolisten.

Waarom dit kan leiden, mogen enkele voorbeelden verduidelijken. Onder de niet-confessionele arbeiders zijn er velen, die niets voelen voor een bij het N.V.V. aangesloten organisatie, omdat zij niet in het socialistisch vaarwater terecht wensen te komen en gekant zijn tegen de politiek in de vakbeweging. Als er nu eens geen algemene, niet-politieke vakcentrale als representatief wordt erkend of indien er voor de betreffende bedrijfstak geen zodanige vakbond bestaat, is de kans groot, dat een belangrijke groep arbeiders geheel van vertegenwoordiging in de ondernemingsraad wordt uitgesloten. Van het in zo'n geval geldende voorschrift, dat een bepaald aantal werknemers alsnog het recht tot candidaatstelling verkrijgt, „indien de samenstelling van het personeel daartoe aanleiding geeft”, kan de bedrijfscommissie immers voor een of meer ondernemingen een afwijkende voorziening treffen. Dit betekent, dat deze waarborg voor democratische wets-toepassing weer op losse schroeven komt te staan.

Dergelijke complicaties kunnen zich ook aan ondernemerszijde voordoen. Het bedrijfsleven omvat vele schakelingen; in een bedrijfstak kan men b.v. naast fabriekmatige voortbrenging ook ambachtelijke aantreffen. Waar is de garantie, dat beide groepen evenredige vertegenwoordiging

zullen vinden, nu deze aan de top (S.E.R.) nog geheel in de lucht hangt?

Wij kunnen ons indenken, dat men de behoefte heeft gevoeld om een organisch verband te leggen tussen vakbeweging en ondernemingsorganisatie enerzijds, al was het reeds om wrijvingen te voorkomen. Het komt ons voor, dat men hierbij te ver gaat, tot schade van de democratie in het bedrijfsleven. Bovendien scheidt men aldus niet de onmisbare sfeer van vertrouwen, waarin het nieuwe instituut slechts kan gedijen. Wij kunnen het dan ook niet met de heer Andriessen eens zijn, dat de vakbeweging onvoldoende invloed wordt toegekend, tenzij hij zou bedoelen, dat zulks in de eerste geleidingen het geval is. Wij menen — het geheel overziend — dat de goed bedoelde poging om gunstiger verhoudingen voor de samenwerking van bedrijfsleiding en arbeiders binnen het kader van de onderneming te scheppen mank gaat aan hetzelfde euvel, dat de regeling der bedrijfsorganisatie aankleeft, n.l. dat men het juiste mengsel tussen overheidsgezag en maatschappelijke krachten niet heeft weten te bereiken, terwijl het ook niet voldoende democratisch reageert. Aan het parlement thans de taak om een betere formule te hanteren!

Funest voor de middenstand

De laatste tijd blijkt meer en meer, dat het publiek gaat bezuinigen op niet direct noodzakelijke uitgaven. Hierdoor kunnen afzetmoeilijkheden en concurrentieverhoudingen ontstaan, die uiteindelijk zeker tot prijsdaling zullen leiden. Het is zelfs de vraag, of het strenge prijzenregime dat thans nog geldt, nog lang gehandhaafd zal moeten worden, wanneer de goederenvoorziening nog iets beter wordt.

Misschien zelfs worden de prijzen nu nog opgehouden door de prijsbeheersing omdat maar al te vaak 'n maximum-prijs tevens als vastgestelde prijs wordt beschouwd. Zaken eenmaal de prijzen dan is het nog de vraag of onder de gegeven omstandigheden een vermeerdering van de omzet zal optreden. Is dit niet het geval, dan zal ook de absolute brutowinst dalen, terwijl de kosten, die toch al veel hoger liggen dan in 1940, onveranderd zullen blijven.

Een dergelijke ontwikkeling zou vooral funest zijn voor de kleine middenstandsondernemingen, die een gezinsinkomen moeten opbrengen en niet zoals de zeer kleine de winkel als bijverdienste beschouwen. Spr. zeide er zeker van te zijn dat uiteindelijk slechts diegene zich zal kunnen staande houden, die zijn zaak kan overzien en doelmatig drijven, waarvoor een minimum van handelskennis en vakbekwaamheid onontbeerlijk is. Zelfs dan staat de middenstander als enkeling nog zwak. Nodig zal zijn dat de middenstanders, zoveel zij kunnen, zich onderling aaneensluiten om door organisatie te bereiken, wat de eenling niet vermogt. De kracht van het grootbedrijf schuilt in zijn organisatie en zijn kapitaal, maar de middenstander heeft reeds in vele gevallen bewezen de concurrentie aan te kunnen, wanneer hij zijn kracht zocht en vond in organisatie. Want dan behield hij nog zijn grote voordeel boven het grootbedrijf: de liefde voor zijn zaak en de persoonlijke band met zijn klanten.

(Trouw)

EIGENWIJZE LIEDJES

Pril figuurtje.....

*Dat, wat ik zoek, zei laatst een pril figuurtje,
Dat is een man — heel doodgewoon een man.
Die voor een huis in plaats van een consumptie
En voor een vrouw-mét-dienstmeid zorgen kan!*

*Ik ben geen sloof — ik wens geen sloof te worden —
Ik stop geen sok — ik kook zelfs niet op gas —
Ik dweil geen vloer — ik wil geen ruwe handen
Van huishoudzeep en wat men noemt „de was”!*

*Hem, die ik trouw en wellicht zal beminnen,
Ontleed ik louter met gezond verstand —
Ik bouw ons huis, net als professor Lieftinck,
Op harde munt en niet op glijdend zand!*

*En liefde... och... wat is in wezen liefde
Na 't eerste jaar van „zuinig wezen, kind”?
Had Juno ooit in tijden van inflatie
Haar Jupiter als Oppergod bemind?*

*Nou juist, d a a r o m!... haar pril figuurtje deinde
De stoepjes op bij Lensvelt Nicola...:
Ik zoek een man met goudgerande waarden...
Hij Pericles... en ik Aspasia!*

Brammetje.

Het Openbaar Onderwijs heeft een ernstige tijd meegemaakt

Krijgen wij nu een beter beeld te zien?

De opmerkelijke toeneming van het aantal leden der Vereniging „Volks-onderwijs”, de vereniging, die, naar men weet, sterk opkomt voor de belangen van het openbaar onderwijs in ons land en wier ledenaantal sinds de bevrijding in vergelijking met vóór en in de oorlogsperiode verdubbeld, verlevendigt bij alle voorstanders van openbaar onderwijs de hoop, dat de al enkele jaren ingetreden daling van het leerlingen-aantal bij dit onderwijs tot stilstand komt, en een stijging verwacht mag worden.

Wat tekende zich in de periode 1930—1945 af op het terrein van het onderwijs? Het antwoord op deze vraag wordt duidelijk, als we aan de hand van de gegevens in het Statistisch zakboek 1944—1946 van het Centraal Bureau voor de Statistiek nagaan, welke verschuivingen zich in deze periode voordeden.

Beginnen we dan met het Voorbereidend Onderwijs (ten onrechte nog dikwijls bewaarschool-onderwijs genoemd).

Voor de jaren 1930 en 1945 zijn de getallen als volgt:

	Tot. aantal	Openb.	Bijzonder
1930	178.687	39.043	139.644
1945	209.676	29.196	180.480
	+ 30.989	— 9.847	+ 50.836
	= 11 %	= 25 %	= 36 %

We zien dus in deze periode een algemene stijging van 11 % bij het Voorbereidend onderwijs. Het Openbaar Voorbereidend Onderwijs daalt echter in deze periode met 25 %; het Bijzonder Voorbereidend Onderwijs neemt in de zelfde tijd toe met 36 %.

De situatie bij het Lager Onderwijs in deze periode is als volgt:

	Tot. aantal	Openb.	Bijzonder
1930	1.182.528	446.397	736.131
1945	1.195.629	329.465	866.164
	+ 13.101	— 116.932	+ 130.033
	= 1.1 %	= 35.5 %	= 17.6 %

Het algemeen totaal neemt toe met 1.1 % (de jaarlijkse bevolkingstoename schommelt om dit percentage), bij het Openbaar Onderwijs echter een zeer sterke achteruitgang, n.l. 35.5 %, bij het Bijzonder Onderwijs een toename van 17.6 %. De teruggang van het Openbaar Onderwijs kan o. i. niet alleen verklaard worden door op te merken, dat steeds meer voorstanders van Openb. Onderwijs hun kinderen naar de Bijz. School sturen; wij geloven dat in deze daling ook als belangrijke factor aan den dag treedt het lagere geboortecijfer in Vrijzinnige gezinnen.

Als we de cijfers van het U.L.O.-onderwijs bezien, komen we tot het volgende overzicht:

	Tot. aantal	Openb.	Bijzonder
1930	61.184	27.127	34.057
1945	116.187	40.232	75.955
	+ 55.003	— 13.105	+ 41.898
	= 90 %	= 48.3 %	= 123 %

Het bovenstaande toont wel duidelijk aan, dat het ULO in de jaren 1930-1945 sterk is uitgebreid, bijna verdubbeld! Ook het Openbaar ULO kent een toename (48.3 %), doch opmerkelijk is de grote uitbreiding van het Bijzonder ULO (met 123 %, d. i. meer dan 2½ x zo sterk als het Openbaar ULO.) Deze uitbreiding hangt natuurlijk samen met het feit, dat het Lager Openb. Onderwijs sterk achteruitliep en het Bijzonder L.O. toenam, doch eveneens met de omstandigheid, dat het aantal ULO-scholen bij het Bijz. Onderw. in 1930 niet overeenstemde met wat het aantal leerlingen L.O. bij dit onderwijs had mogelijk doen zijn. Immers op ruim 446.000 leerlingen L.O. had het Openbaar Onderwijs ruim 27.000 l.l. ULO en het Bijz. Ond.w. op ruim 736.000 l.l. L.O. 34.000 ULO-leerlingen, dus resp. 16 : 1 en 21 : 1.

Over onderwijsverschuivingen in de periode 1930-1945, schrijft een deskundige medewerker, wiens beschouwing aller aandacht verdient.

Wij richten nu onze blik naar het M. O. en V. H. O.

	Tot. aantal	Openb.	Bijzonder
1930	45.190	27.383	17.807
1945	77.735	37.402	40.333
	+ 32.555	10.019	22.526
	= 72 %	+ 36.5 %	+ 126 %

Bij het M. O. en V. H. O. voltrok zich een gelijksoortig proces van ontwikkeling als bij het ULO. Een sterke algemene toename (van 72 %), waarbij een behoorlijke groei van het Openbaar M. O. en V. H. O. (36.5 %) en een zeer sterke groei van het Bijz. M. O. en V. H. O. (126 %, dat is ruim 3½ x zo sterk als het Openbaar M. O. en V. H. O.)

Hier kan opgemerkt worden, dat de sterke groei van het Bijzonder L.O. op den duur niet alleen doorzetten zou bij U.L.O. maar ook bij het M.O. en V. H. O.

Bezien wij dan ten slotte het Kweekschool-onderwijs.

	Aant. leerl.	Openb.	Bijzonder
1930	9.352	2.817	6.535
1945	5.685	1.456	4.229
	— 3.667	— 1.361	— 2.306
	= 39 %	= 48 %	= 35.5 %

De sterke daling van het aantal leerlingen der Kweekscholen vond plaats in de periode 1931—1939; in 1940 bedroeg het totaal aantal leerlingen slechts de helft van het totaal in 1930; 1944 gaf een stijging tot 6507, welke toename vooral ook het gevolg was van het feit, dat deze leerlingen groter kans bezaten niet in aanmerking te komen voor uitzending naar Duitsland.

Plaatsen we nu nog eens alle procentgetallen betreffende toename of daling der leerlingenaantallen bij Openbaar en Bijz. Onderwijs naast elkaar, dan krijgen we onderstaand overzicht.

Duidelijk zien we nu, dat de periode 1930—1945 het Openbaar Onderwijs weinig gunstig is geweest:

	Totaal	Openbaar	Bijzonder
V.O.	+ 11 %	— 25 %	+ 36 %
L.O.	+ 1,1 %	— 35,5 %	+ 17,6 %
U.L.O.	+ 90 %	+ 48,3 %	+ 123 %
M.O. en V.H.O.	+ 72 %	+ 36,5 %	+ 126 %
Kweekschool	— 39 %	— 48 %	— 35,5 %

waar daling was, was deze het sterkst bij het Openbaar Onderwijs; waar sprake van toename was, was deze het grootste bij het Bijzonder Onderwijs. Bij het Voorbereidend en het Lager Onderwijs staat tegenover een tamelijk ernstige daling bij het Openbaar Onderwijs een sterke (bij het V.O.) of betrekkelijk sterke (bij het L.O.) stijging van het aantal leerlingen bij het Bijz. Onderwijs.

Of anders geformuleerd: het Openbaar Onderwijs heeft in de periode 1930—1945 een ernstige tijd doorgemaakt. Zal de komende periode van laat ons zeggen 15 jaar een beter beeld te zien geven? We weten, dat nog steeds onze bevolking toeneemt met een percentage, schommelende om 1—0.90 en het totaal aantal inwoners van ons land in 1970 geschat wordt op ruim 12 miljoen. Zal bij deze gang van zaken het Openbaar Onderwijs blijven terug gaan, op het peil van '45 blijven of zich herstellen en langzaam de verloren positie gaan herwinnen? We weten het niet.

De sterke toeneming van het aantal leden van „Volks-onderwijs” en, naar we horen, van het aantal leerlingen der Openbare school in enkele grote gemeenten, kan er op wijzen, dat een gunstiger tijd voor de O.S. aanvangt. Het kan wel als uitgesloten geacht worden, dat Katholieke ouders in toenemend aantal hun kinderen naar de O.S. zullen sturen; de enige kans voor de O.S. ligt bij het niet-Katholieke volksdeel, waarvan er nog talrijken hun kinderen op een bijzondere school (Orthodox Prot.) hebben, alhoewel men de Prot. Orthodoxe partijen niet (meer) steunt. Er is — de jongste verkiezingen hebben het aangetoond —, een opmerkelijke versterking van het politiek vrijzinnige kamp aan den dag getreden en dit kan de positie van de Openbare school ten goede komen. Een vraagstuk blijft echter in dit verband de aandacht vergen: hoe staat men in deze partijen tegenover de Openbare School in haar huidige vorm? Daaromtrent bestaat bij de voorstanders van het Openbaar Onderwijs wel enige ongerustheid.

Zoals men weet, gaat het hierbij over twee aspecten, n.l. de Bijbel in de Openbare School en de bestuursvorm, d. w. z. of de O.S. staatschool moet blijven of in handen komen zal van hen, die warme voorstanders van dit onderwijs zijn. Een vraagstuk intussen, waaromtrent nog heel wat te zeggen valt en waarover helaas in het kamp van hen, die het Openbaar Onderwijs gunstig gezind zijn, nog bij lange niet eenheid van opvatting heerst!

VAN MOURIK.

Hoort!

Ik onderschrijf volledig dat onze partij dringend een jeugdorganisatie nodig heeft. En dan niet alleen, om ons jongeren voor te lichten met het oog op de komende verkiezingen, die over twee jaar plaats hebben, zoals de heer van der Haar terecht opmerkt, maar vooral ook om van ons krachten te maken, die straks in staat zullen zijn de plaatsen in te nemen van hen, die nu onze partij leiding geven en vertegenwoordigen. Dat lijkt mij hoog nodig. En ik weet zeker dat zeer velen met mij er verlangend naar zijn binnen korte tijd dit plan verwerkelijkt te zien.

Wat de Bond van Jong Liberalen en de Vrijzinnig-Democratische Jongeren Organisatie vroeger deden, moet nu in breder verband worden voortgezet.

Dat de daad bij het woord gevoegd worde!

B. Ch. Sjollema.
Rotterdam.

Zonder bloedvergieten

Parijs, 23 Sept.

Ook Indonesië bracht George Marshall in zijn U.N.O.-rede ter sprake. „Deze kwestie”, zo zei hij, „moet zonder nieuw bloedvergieten volgens de grote lijnen der „Renville”-overeenkomst geregeld worden”.

Batavia, 23 Sept. (Reuter).

De dienst Legercontacten heeft heden bekend gemaakt, dat op 18 September in West-Java de verminkte lichamen zijn gevonden van twee Nederlandse soldaten. Een der soldaten leefde nog, toen hij werd gevonden, doch overleed spoedig daarna. Beiden hadden deel uitgemaakt van een patrouille, die op 14 September in een hinderlaag viel. Zij waren toen gevangen genomen.

's-Gravenhage, 18 Sept.

De Regering maakt bekend, dat tot haar leedwezen in de afgelopen week de navolgende verliezen zijn geleden:

- Kon. Landmacht:
Sold. J. Dam
Sold. J. J. Dinnessen
Sold. J. D. Haan
Sold. 1e kl. T. van den Ham
Korp. A. J. v. d. Heijden
Sold. 1e kl. W. A. M. Janssen
Sold. J. Bos
Sold. A. de Carpentier
Sold. J. A. van Maanen
Kon. Ned.-Ind. Leger:
Sold. 1e kl. Kardjo.

Zonder bloedvergieten, zei U?

IN MEMORIAM

J. L. M. Swaab

Men schrijft ons uit Naarden—Huizen:

Op 19 September ging voor goed van ons heen, onze hooggeachte voorzitter, de heer J. L. M. Swaab. Sedert de oprichting van de voormalige Partij van de Vrijheid bekleedde hij het voorzitterschap van de afdeling. Voortaan zullen wij hem node missen op onze vergaderingen en andere bijeenkomsten. Het was een voorrecht om met hem te mogen samenwerken en aan zijn nagedachtenis zullen voor ons steeds de meest prettigste herinneringen bewaard blijven. Hij ruste in vrede.

Overheid en Bedrijfsleven

De Koninklijke Nederlandse Middenstandsbond bepleit een nieuwe koers!

(Van onze speciale verslaggever)

Mr. W. F. Lichtenauer stelde in zijn voortreffelijk referaat vast, dat de tegenwoordige overheidsbemoeïing met het bedrijfsleven een uitvloeisel is van de reactie, welke in de 19e eeuw op materieel en geestelijk gebied is opgekomen tegen de toenmalige vorm van het liberalisme. Het bedrijfsleven heeft z.i. te dien aanzien geen duidelijke houding aangenomen en veelal opportunistische motieven doen overwegen bij het bepalen van zijn houding. Een compromis tussen zijn natuurlijke belangen en het sterke streven naar vergaande overheidsbemoeïing acht inleider gewenst. Daarbij moet, meer dan op formules van wetgeving, worden gebouwd op de eigen morele kracht, gegrond op zelfvertrouwen en een gepast gevoel van eigenwaarde. Betere organisatie en hogere ontwikkeling moeten de wapenen zijn. Hij waarschuwt tegen de krachtsverspilling, gelegen in lichtvaardige en slecht gefundeerde critiek. Principiële herziening van het stelsel van belastingheffing van ondernemingen is noodzakelijk. De Nederlandse middenstandswetgeving uit de jaren vóór de oorlog bevatte waardevolle en constructieve elementen in de aanberoepen geest, waarvan later helaas wel is afgeweken.

Het debat over het prae-advies van de secretaris van de Kamer van Koophandel en Fabrieken te Rotterdam, Mr. W. F. Lichtenauer, die dit voor een niet-politieke organisatie enigszins preciaire onderwerp voortreffelijk inleidde en tactvol verdedigde, bood enkele typische momenten. Dat was o.a. toen Dr. E. J. Tobi, P. v. d. A.-raadslid te 's-Gravenhage, trachtte de prae-adviseur op staatkundig terrein te lokken, in welke val deze evenwel niet liep. Debater, wiens voorliefde voor een gebonden economie welbekend is, was maar matig te spreken over het voorzichtig manoeuvreren van de inleider tussen Scylla en Charybdis van vrijheid en gebondenheid, waarbij het compromis hem als compas diende. Dr. Tobi verlangde op een synthese te koersen om in de veilige haven van samenwerking en eendracht te belanden. Dit geluid hebben wij de laatste tijd meer gehoord, maar wij zijn nog steeds van mening, dat men eerst en definitief tot klaarheid dient te komen over plaats en taak van de centrale overheid in het geheel der maatschappelijke verhoudingen, alvorens men kan gaan pacteren. De P. v. d. A. moge dan door het keren van het getij wat handzamer zijn geworden, zij zal toch eerst metterdaad moeten tonen, dat zij zich als werkelijk democratische partij loyaal wil schikken naar het meerderheidsstandpunt. De uitspraak van het Middenstandscongres heeft er geen twijfel over gelaten, aan welke zijde deze belangrijke groep zich — op niet-politieke gronden — stelt en dat is zeker karakteristiek.

Een ander vermeldenswaardig feit is het pleidooi van de bondssecretaris, de heer D. Swagerman, om in de economische sfeer ook het sociale aspect, de verhouding tot de werknemers in het oog te vatten, waarbij hij aan de vruchtbare samenwerking in de Stichting van de Arbeid herinnerde. Nu was hier weliswaar geen vrijzinnige maar een A.R.-spreker aan het woord, maar de instemming met zijn toespraak, welke het Congres betuigde, sprak toch boekdelen.

Mr. L. E. Pieters bracht een andere kant van het vraagstuk aan de orde, toen hij de vraag stelde, of de prae-adviseur niet te weinig waarde aan de (middenstands) wetgeving had toegekend. Ook op legislatief terrein dient volgens hem meer aan bedrijfsorganen te worden overgelaten; indien hun initiatieven met het algemeen belang stroken, zal de overheid haar goedkeuring niet mogen onthouden. Zolang nog centrale regelingen op sociaal-economisch gebied overwegen, moeten deze toch in haar toepassing alles vermijden wat naar opleggen van bovenaf en normloos beslissen zeeft. In dit verband achtte spr. het B.A.V.K. (Besluit Algemeen Vestigingsverbod Kleinbedrijf) uit de (Duitse) tijd en pleitte hij voor een democratische samenstelling (met ruimere middenstandsvertegenwoordiging) in de Kamers van Koophandel.

Een noodkreet was het, welke onze Haagse partijgenoot en raadslid K. J. Nieuwkerke, liet horen, toen hij als man van de praktijk een harde noot kraakte over de belastingpolitiek:

Het is onrechtvaardig, dat een

PRINS BERNHARD
...aanwezig...

ondernemer over hetzelfde inkomen meer belasting betaalt dan een particulier. De Ondernemingsbelasting mag niet alleen niet worden verhoogd, doch moet onverwijld verdwijnen. Ook de lasten op onroerend goed zijn ondragelijk, de heffingen van schijnwinsten bedreigen het bestaan van vele middenstanders en ondernemingen de werklust. De arbeiders worden door de fiscus meer ontzien dan de ondernemers!

Het stormachtig applaus bewees wel, dat hier de gevoelige snaar getokkeld werd. Moge ook dit geluid krachtig tot de politieke arena doordringen!

Vastberaden, tactische repliek

Tier verdediging van zijn prae-advies merkte Mr. Lichtenauer op, dat zijn sterkste opponent, Dr. Tobi, door onjuist citeren tot ongegronde conclusies is gekomen. Spr. is nog niet uitgestudeerd over de principiële kwestie overheid-bedrijfsleven, waarbij het gaat om het grote vraagstuk staat en maatschappij. Daarbij zal het sociale aspect uiteraard een belangrijke rol spelen. Er is inderdaad een belangrijke kentering waarneembaar, doch het is niet voldoende een ideaal te stellen, men zal daarnaar ook doelbewust moeten streven, al veroorzaakt hervorming pijn. Door het bedrijfsleven wordt op maatschappelijk terrein te weinig gedaan; men is door zakelijke zorgen niet alleen individualistisch, doch ook incidenteel. De ondernemer is dientengevolge in zaken van algemeen beleid opportunistisch in tegenstelling tot de overheid, die bij haar beleid een vast richtsnoer moet volgen. Deze tegenstelling moet worden opgelost: men moet een compromis zoeken tussen hetgeen gebeurt en het ideaal.

De wetgeving, hoe nuttig en nodig ook, moet worden gedragen door een algemene volksovertuiging, wil zij leven. Overigens kan spr. de zienswijze van Mr. Pieters wel delen.

In het woord compromis heeft spr. geen betuiging van leedwezen gelegd; het bevat een subjectief element, terwijl in synthese een objectief schuilt. Men moge kiezen tussen een Griekse of Latijnse benaming, hoofdzaak is, dat wij een rustpunt zoeken. Wij zijn echter nog niet aan een compromis en a fortiori nog niet aan een synthese toe. Op het com-

In ons vorig nummer gaven wij bereids een overzicht van de belangrijke verhandelingen in de ochtendzitting van het 35e Nationale Middenstandscongres op 15 September j.l. te Haarlem.

De Koninklijke Nederlandse Middenstandsbond heeft bij het samenstellen van het programma een uitnemende keuze gedaan, want ook het onderwerp van de middagzitting, welke door Prins Bernhard werd bijgewoond, was bijzonder actueel. Onze partijgenoot, de heer L. de Groot, leidde de beraadslagen op bekwaame wijze en wist in zijn toespraak tot de Koninklijke gast de juiste toon te treffen.

promis kan de synthese volgen. Moge de middenstand de kracht van overtuiging vinden om daaraan zijn steentje bij te dragen!

Kernachtige uitspraak

Nadat de stellingen, mede op advies van Prof. v. d. Brink, enkele kleine wijzigingen hadden ondergaan, werden zij onder algemene instemming door het congres aangenomen, evenals een resolutie van het hoofdbestuur, waarin het acute karakter van het behandelde vraagstuk

wordt onderlijnd en de middenstand wordt opgeroepen door versterking van zijn organisatie en verdere verhoging van zijn geestelijk peil zijn morele kracht zo zeer te verhogen, dat men zijn verhouding tot de overheid alsnog op bevredigende grondslag kan regelen. Voorts wordt de opheffing van fiscale belemmeringen met het oog op de ontplooiing van het vrije initiatief in zaken en terugkeer tot de beproefde banen van de voor-oorlogse middenstandswetgeving bepleit.

Pakkend slot

In zijn sluitingsrede wees de heer De Groot op de gelukkige omstandigheden, waaronder de Koninklijke Middenstandsbond zijn eerste congres na de bevrijding en daarmee zijn wederverschijnen in het openbaar mocht zien verlopen. Het hoofdbestuur is dankbaar voor de betoonde belangstelling van de hoogste autoriteiten en zeker niet minder van de honderden afgevaardigden uit alle bedrijfstakken van geheel het land. Het vindt daarin een krachtige aansporing om op de ingeslagen weg voort te gaan.

Nadat Prins Bernhard onder daverende toejuichingen de vergadering had verlaten, viel de hamer voor het laatst.

De K.N.M.B. kan op een welge-slaagde wapenschouw terugzien!

Denkt aan de aflossing!

In het nummer van „Vrijheid en Democratie”, d.d. 3 September, werd terecht het gebrek aan politieke belangstelling der vrijzinnige jeugd belicht. Deze toestand verdient de aandacht.

Voordat we aan de opbouw ener jeugdorganisatie gaan denken, moeten we dieper gaan en de oorzaken van de afwezigheid ener goede vrijzinnige jongerenorganisatie zoeken.

Door vriend en vijand wordt met differente appreciatie toegegeven, dat wij vrijzinnigen de kampioenen van het individualisme zijn. Het begrip „individualisme” is de antipode van het begrip „massa”. Nu zijn de ons bekende politieke jeugdorganisaties, ondanks toegevoegde, niet begrepen woorden als personalistisch, een toonbeeld van massa-psychologie, waar wij — en terecht — wars van zijn.

Echter, wij zouden ons zelf een brevet van onbekwaamheid verlenen, indien wij onszelf bij het nuchter, en misschien ook superieur, constateren van dit feit neerlegden.

Op bijeenkomsten van vrijzinnige jongeren te Leiden bleek mij dat het merendeel der aanwezigen over uiteenlopende kwesties een goed gefundeerde mening had. De politieke kwaliteit was goed, zo niet zeer goed. De kwantiteit der aanwezigen moet echter slecht genoemd worden. Dit is een preciaire kwestie.

Onze partij spreekt onvoldoende tot het volk. Ondanks de winst uit vroeger vrijzinnig-democratische kring, aangetrokken door de figuur van Mr. Oud, blijft de belangstelling voor onze partij komen uit intellectuele- (niet neo-intellectuele) en zakenkringen, en als gevolg hiervan komt ook onze jeugd uit deze kringen. Derhalve behoeft het ook geen verwondering te wekken, dat op bijeenkomsten van vrijzinnige jongeren te Leiden alleen studenten aanwezig waren.

De debatten stonden op hoog peil en argumenten werden veelal met grote spitsvondigheid te berde gebracht.

In Leiden bestaat een jeugdparlement. Iedere politieke partij is vertegenwoordigd door zes afgevaardigden. Alleen de C.P.N. „De Waarheid” is niet vertegenwoordigd. De C.H.U. heeft onder haar afgevaardigden een student. Bij de andere partijen kon ik er geen ontdekken. Echter de fractie der V.V.D. bestaat uit zes studenten, hetgeen voor de socialistische jongeren in het oprichtingsstadium van het parlement een aanleiding tot protest betekende, met als argument „dat het debat te hoog zou gaan”.

Dit is een symptoom. Maar een symptoom dat wel degelijk de aandacht verdient van onze partijleiding.

Hoe men ook over algemeen kiesrecht denkt — en wat dat betreft dacht Neerlands grootste liberaal Thorbecke staatsrechtelijk moderner dan velen van zijn eeuw later levende partijgenoten — dit is een fait accompli. Het gaat in deze tijd niet alleen om de kwaliteit; wat dat betreft steekt onze partij met hoofd en schouders boven alle andere partijen uit, wij moeten ook om de kwantiteit denken. Ook wat onze jongeren aangaat. Het achteruitgaan van kwaliteit is voor velen — ook ondergetekende — niet prettig en onze jongeren bijeenkomsten zullen veel van haar — ook intellectuele — bekoring verliezen, maar het gaat thans om andere waarden, het gaat om de liberale idee, die nog bij velen, ook onbewust, leeft. En de fakkel moet blijven branden. Want het uitdoven van het liberale vuur zal onze natie onherstelbare schade op ieder gebied, berokkenen. Gelukkig is de situatie thans gunstig, maar: „Gouverner c'est prévoir”, en de partijleiding zal niet mogen berusten in het feit, dat in 1943 8 % van het Nederlandse volk vrijzinnig is. Zij zal ook aan haar aflossing moeten denken, temeer waar andere partijen hier grote aandacht aan schenken. Aan partijleiding en andere jongeren thans het woord en de daad!

J. VAN DER DRIFT.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

VRIJDAG 8 OCT. 1948 - No. 28

EEN LOKKEND EN
VERDERFELIJK PAD

(Pagina 5)

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

De regering zorge voor een goede toekomst!

Offers voor de uitbreiding van ons productie-apparaat zijn nodig

De economische toestand waarin ons land verkeert, is nog steeds in de hoogste mate zorgelijk.

Weliswaar vertoont de 21 September j.l. door de minister van financiën ingediende miljoenennota een bemoedigend beeld, maar zonder de in vergelijking met voorgaande jaren bereikte verbetering t.a.v. het begrotingstekort ook maar enigszins te willen kleineren, moet toch worden gesteld, dat het bestaan van aanzienlijke begrotingstekorten wel de gezondmaking van 's lands economische positie in de weg kan staan doch dat omgekeerd het benaderen van het begrotingsevenwicht op zichzelf deze gezondmaking geenszins zelfstandig kan teweegbrengen.

De Rijksbegroting is dan ook niet de enige maatstaf, waaraan de economische toestand dient te worden getoetst, en zelfs niet de belangrijkste.

Zeker onder de huidige omstandigheden, dient voor een beoordeling van de situatie in de eerste plaats te worden gezien naar de ontwikkeling van de lopende betalingen aan, en de ontvangsten uit het buitenland.

* *

Uit het laatstgenoemde oogpunt beschouwd, blijft de toestand nog zeer ernstig. Nog steeds is het zo, dat onze eigen prestaties, ten opzichte van datgene wat wij van het buitenland betrekken, met ca. f 1 miljard per jaar tekort schieten.

Dank zij de bemoeidigheid van het Amerikaanse volk en het staatsmanschap zijner regering blijven de noodlottige consequenties van dit gigantische deficit ons — voorlopig — bespaard.

De leningen en schenkingen in het kader van het „Marshall-plan” zijn immers toereikend om vooralsnog het dreigende tekort op de betalingsbalans te ondervangen.

Het Marshall-plan is echter naar tijdsduur beperkt en zal uiterlijk in 1953 ten einde lopen.

De vraag moet derhalve worden gesteld of er redelijke kans bestaat, dat de Amerikaanse hulp op een zodanige wijze wordt besteed, dat de deviezen, die nodig zijn voor de financiering van een redelijk levenspeil van het Nederlandse volk door eigen kracht opgebracht zullen kunnen worden, als de „Marshall-hulp” zal zijn geëindigd.

Deze vraag kan helaas niet zonder meer bevestigend worden beantwoord. De regering-Beel is met het verstrekken van gegevens, die enig licht in deze quaestie zouden kunnen doen werpen, steeds uitermate terughoudend geweest. Er zijn evenwel symptomen, die tot bezorgdheid aanleiding geven.

* *

Vóór de oorlog was de situatie zo, dat ook toen de goederenimporten de goederenexporten overtroffen. Het aldus veroorzaakte tekort werd echter gecompenseerd door de inkomsten uit beleggingen in het buitenland en door de opbrengsten uit onze economische betrekkingen met Duitsland en Indië.

Gezien het feit dat onze buitenlandse beleggingen voor een goed deel zijn verkocht, de betrekkingen met Duitsland tot een fractie van hun vroegere omvang zijn teruggelopen en Indië thans deviezen kost in plaats van oplevert, terwijl de importbehoefte door de bevolkingstoename naar verhouding nog zijn gestegen, is het geenszins verwonderlijk, dat ons land met ernstige deviezenmoeilijkheden te kampen heeft.

De oorzaak van de moeilijkheden duidt echter tevens reeds aan, dat op een automatisch herstel niet kan worden gerekend. Hoewel het voor Nederland van essentieel belang blijft ook in internationaal verband naar verwezenlijking te streven van de voorwaarden die tot een opvoering van de economische betrekkingen met Duitsland en Indië zouden kunnen leiden, kan, zelfs onder de meest gunstige omstandigheden, niet worden verwacht, dat hieruit een oplossing van het deviezenprobleem zou voortvloeien.

Mede gezien de grote onzekerheden, die op dit terrein aanwezig zijn, is het voor ons land een levensquaestie, op andere wijze een verbetering van de deviezenpositie na te streven.

De enige mogelijkheid die hiervoor overigens openstaat, is gelegen in een vergroting van het productieapparaat, met name van de industrie. Behalve uit een deviezenoogpunt is zulk een uitbreiding tevens noodzakelijk teneinde het aantal voor werk beschikbare personen, dat t.g.v. de bevolkingsaanwas ieder jaar met 30 à 40.000 toeneemt, een bestaansmogelijkheid te verschaffen.

* *

Doordat de — relatief toch al van een beperkte omvang zijnde — Nederlandse machinebouwindustrie hoofdzakelijk is georiënteerd op de scheepvaart en andere verkeersdiensten, kan de noodzakelijke uitbreiding van de industrie alleen worden tot stand gebracht met behulp van importen van machinerieën. De uitbreiding der industrie kost derhalve deviezen. Gezien het feit, dat deze deviezenuitgaven op de duur hun rendement ruimschoots zullen afwerpen, hetzij in de vorm van meerdere export, hetzij in de vorm van mindere import — doordat n.l. goederen zullen worden voortgebracht die thans uit het buitenland betrokken moeten worden — dienen deze uitgaven prioriteit te genieten.

Bij de schaarste aan deviezen wil dit zeggen, dat deze „investeringsuitgaven” zullen moeten gaan ten koste van andere uitgaven, en met name van die voor de aanschaffing van consumptieartikelen.

De positie waarin ons land verkeert, kan vergeleken worden met die van een zakenman, die vóór de oorlog in goede doen verkeerde, doch door de oorlog niet alleen zijn reserves en een deel van zijn bedrijfs-inventaris heeft verspeeld, doch tevens een aantal goede relaties heeft verloren.

Alleen door hard werken, en zichzelf alles behoudens het strikt noodzakelijke, te onttrekken, kan zo iemand zijn bedrijf weer op de been helpen.

* *

Zo moet ook het Nederlandse volk zich in zijn consumptie tot het strikt nodige beperken en alle beschikbare middelen moeten worden besteed voor de uitbreiding van het productie-apparaat. Alleen op deze wijze kan van de Marshall-hulp het volle profijt worden getrokken en kan een ernstige terugval in levenspeil en bedrijvigheid bij het ten einde lopen van deze hulp worden vermeden.

Naast consumptiebeperking is echter een grotere armslag voor het bedrijfsleven gewenst, teneinde de noodzakelijke uitbreidingen te kunnen verwezenlijken.

De vooruitgang t.a.v. het begrotingstekort opent de mogelijkheid, thans over te gaan tot het verlenen van belastingvrijdom voor reserveeringen van ondernemingen, terwijl tevens afschrijven op basis van vervangingswaarde dient te worden toegestaan. Tevens dienen een groot aantal beperkende overheidsmaatregelen, die in beginsel, gezien de bijzondere omstandigheden, niet geheel onredelijk mogen zijn, doch in hun uitvoering vaak tot in het groteske zijn uitgedijd, te worden vereenvoudigd.

Alleen op deze wijze kan worden bereikt, dat de door consumptiebeperking mogelijk te maken uitbreiding der industrie ook in feite tot stand komt en dan in zijn meest juiste vorm.

* *

Het ware gewenst dat van regeringszijde in deze zaken bij de begrotingsdebatten die voor de deur staan, een duidelijk standpunt naar voren zou worden gebracht.

Naar uit de miljoenennota blijkt, heeft de regering, ten aanzien van een aantal voorstellen, betrekking hebbende op de hierboven behandelde problemen, die van ambtelijke zijde naar voren zijn gebracht, haar standpunt nog niet bepaald.

Het is evenwel de hoogste tijd dat zulks geschiedt. Het kabinet-Beel heeft ten deze gefaald. De bewindslieden uit dat kabinet hebben de door ons bepleite richtlijnen onvoldoende in het oog gevat. Moge het thans aan het bewind zijnde kabinet ten aanzien van dit punt groter regeerkracht hebben. Dan zal het een belangrijke dienst aan het vaderland en de toekomstige welvaart van ons volk bewijzen.

Goed initiatief

Onlangs heeft de minister van Binnenlandse Zaken, mede namens de minister-president, een commissie geïnstalleerd ter bestudering van het vraagstuk van de „Kamer van Bezwaren”. Wij hebben van dit bericht met zeer veel voldoening kennis genomen temeer, omdat het onze partijgenoot, het Eerste Kamerlid, prof. Molenaar is geweest die het instellen van een dergelijke Kamer het eerst in ons land, warm heeft bepleit. Destijds heeft de Eerste Kamer de vraag besproken of het wenselijk zou zijn ter vergemakkelijking van de taak der Volksvertegenwoordiging een centraal orgaan in het leven te roepen, waaraan de kennismaking en behandeling van klachten over de administratie zou worden opgedragen. De voorzitter der pas geïnstalleerde commissie, dr. M. J. Prinsen, zeide o.m. dat de uitbreiding der overheidsbemoeiing het aantal griffiers en de administratie in bedenkelijke mate heeft doen toenemen. De rechtszekerheid der burgers dreigt door deze ontwikkeling in het gedrang te komen. Al met al mogen wij met grote belangstelling constateren, dat het destijds door prof. Molenaar gehouden pleidooi tot instelling van een dergelijke Kamer, welk pleidooi hij zowel in als buiten het parlement hield, weerklink heeft gevonden.

Herdenken wij Thorbecke

Op 3 November wordt te 's Gravenhage in Pulchri Studio, Lange Voorhout 15 (aanvang 20.00 uur) een bijeenkomst gehouden voor alle leden en belangstellenden van onze partij ter herdenking van het feit, dat 100 jaar geleden de plechtige afkondiging van de grondwet van Thorbecke plaats vond.

Verwacht wordt dat alle afdelingen hierbij vertegenwoordigd zullen zijn, en dat vele andere partijgenoten van hun aanwezigheid blijken zullen geven.

Noteert dus thans reeds: 3 November, 's Gravenhage, Thorbecke-herdenking.

PARLEMENTAIRE FLITSEN

Over stokpaarden, die op hol sloegen

FORTANIER
...de kern?...

Ziedaar de inhoud van de door de Tweede Kamer met alleen de stemmen der communisten tegen aangenomen motie, die de handtekening droeg van: de heer Van Sleen (Arb.) onze geestverwante, mevr. Fortanier-de Wit en de heren Dassen (K.V.P.), Stapelkamp (A.R.), Vermeer (Arb.) en Krol (C.H.).

Het wetsontwerp, waarbij deze motie werd ingediend, was dat tot verhoging van de (Rijks)pensioenen met een toeslag van over het algemeen 25 %, doch tot een maximum van f 500 voor eigen pensioen (f 350 voor een weduwe zonder kinderen).

De minister bedoelde met dit ontwerp „een incidentele, doch zo redelijk en zo eenvoudig mogelijke aanpassing (te scheppen) van de door de tijdsomstandigheden buiten verhouding achterop geraakte pensioenen”.

Met de vraag: wordt met dit wetsontwerp het hier genoemde doel echter wel in enigszins redelijke mate bereikt, raakte de woordvoester van onze fractie, mevr. Fortanier-de Wit, de kern van de kwestie en zij aarzde niet, deze vraag ontkenkend te beantwoorden. Het brengt, zo zeide zij, geenszins een redelijke aanpassing aan het thans bestaande levenspeil en het handhaaft een groot, onredelijk verschil tussen oude en nieuwe pensioenen.

In Juni van dit jaar waren immers door een herziening van de Pensioenwet de nieuwe, na 1 Januari 1947 toe te kennen pensioenen verhoogd en deze verhoging was, onder de algemene aandrang van de Kamer, tenslotte vrij veel gunstiger voor de betrokkenen uitgevallen dan de oorspronkelijke opzet was van de Regering.

Het lag nu voor de hand, dat thans voor de oude pensioenen uit de Kamer gelijke aandrang zou komen. Een verschil van f 450 per jaar, dat is bijna f 40 per maand tussen het maximum pensioen van een vóór 1 Januari 1947 weduwe geworden echtgenote van een Rijksambtenaar (max. f 1400 plus f 350 toeslag = f 1750) en een die na deze datum weduwe is geworden of wordt (max. thans f 2200) is, zoals onze V.V.D.-afgevaardigde betoogde, op zulk een klein inkomen inderdaad een zeer groot verschil.

Instemming zal bij velen uit onze kringen ook vinden hetgeen mevr. Fortanier opmerkte over het voorgestelde maximum van f 500 toeslag (een beter woord zou eigenlijk zijn: bijslag, zoals spreekster opmerkte), hetgeen betekent, dat de hogere pensioenen slechts met 12½ procent worden vermeerderd. Terecht, naar onze mening, achtte zij dit in beginsel onjuist en merkte hierbij woordelijk op: „De tendenz in ons gehele maatschappelijke leven is een nivellering naar omlaag. Ik acht dit voor de maatschappelijke vooruitgang een groot gevaar. Die vooruitgang moet naar mijn inzicht

„De Kamer, van oordeel, dat het wetsontwerp 824 niet brengt een bevredigende aanpassing van de pensioenen, die toegekend zijn of nog toegekend zullen worden, aan de sterk verhoogde levensstandaard,

„dat de toegekende toeslagen evenmin in goede verhouding staan tot de stijging der salarissen,

„dat dit laatste in versterkte mate geldt voor de onderwijzerspensioenen,

„dat de verhoging met 25 pct. van de in de periode 1922-1945 toegekende pensioenen — welke verhoging als richtsnoer heeft gediend voor de overige toeslagen — te laag moet worden geacht,

„nodigt de Regering dringend uit, op korte termijn ernstig te overwegen op welke wijze een juistere verhouding tot de verhoogde salarissen kan worden bereikt en met voorstellen dienaangaande te komen, „en gaat over tot de orde van de dag.”

Mitsgaders pensioenen, financiën, toto

nog altijd komen van de bekwaamheid van de enkeling. Ook het Rijk moet tot zich weten te trekken de uitzonderlijk begaafden”.

En men vergeete daarenboven niet de onderwijzerspensioenen, die, voor zover zij vóór 1 Januari 1947 zijn ingegaan, gebaseerd zijn op de in verhouding tot die van andere ambtenaren met een gelijkwaardige werkkring jarenlang te lage salarissen.

De motie, zoals wij die hierboven hebben weergegeven, luidde aanvankelijk nog enigszins anders. Zij nodigde de minister uit, met de nodige wijzigingen in het ontwerp te komen, maar op dit punt was minister Van Maarseveen, die zich, ondanks de handtekening van de heer Dassen óók onder de oorspronkelijke tekst van de motie, blijkbaar reeds verzekerd wist van de steun van de katholieke fractie, onvermurwbaar. De minister zal nu, na de totstandkoming van dit wetsontwerp, achteraf nog bezien, in hoeverre aan de unanieme wensen van de Kamer kan worden tegemoet gekomen en de Kamer heeft het stellige voornemen, deze aangelegenheid niet los te laten, maar haar bij de begrotingsbehandeling weder aan te snijden.

Aan de z.g. „mobilisatie-slachtoffers” uit de jaren 1914—1918 werd met algemene instemming eindelijk een definitieve uitkering, in de vorm van een buitengewoon pensioen, in uitzicht gesteld en aan de provinciën werd een nieuwe regeling

van haar eigen financiën geboden.

Voor het initiatief tot het eerstgenoemde ontwerp werd terecht hulde gebracht aan oud-minister Flévez, die men thans in een der banken van de katholieke fractie kan aantreffen, voor het advies omtrent de nieuwe regeling van de provinciale financiën aan mr. Oud en zijn commissie, die hiermede voortreffelijk werk hebben verricht.

Een nederlaagje leed minister Van Maarseveen hier echter bij zijn poging om vast te houden aan de door de Regering opgenomen z.g. „kortingregeling”, welke de aan de provinciën uit te keren bedragen wilde verminderen naarmate deze niet alle belastingbronnen volledig mochten hebben aangeboord.

De Kamer wilde daar echter niet aan en aanvaardde met alleen de stemmen van de P. v. d. A.-fractie tegen (47 tegen 18) een amendement Algera (A.R.), dat deze regeling torpedeerde. De gemeenten, die wel een dergelijke regeling hebben moeten aanvaarden, werpen nu jaloeerse blikken naar haar grotere zusters, die er zoveel beter zijn afgekomen!

En toen lieten wij, vele uren lang, onder het opwindend geklap van talrijke met grote virtuositeit gehanteerde politieke zweepen, de paarden in de politieke arena lustig draven, waarbij, naar het woord van Excellentie Mansholt, menig stokpaard zelfs op hol sloeg.

Wanneer de har' tochten op het wedstrijdterrein der paardenrennen rond de totalisator even hoog zou-

KORTHALS
...de spijker!...

den worden opgezweept als die in de Kamer reeds bij het spreken over dit onderwerp, zou het er niet plezierig uitzien.

Wij zijn daarvoor echter helemaal niet bang en houden het bij het nuchtere woord van onze spreker bij dit onderwerp, de heer Korthals, die, hoewel hij, geheel onvoorbered, voor een zijner fractiegenoten, die ziek was geworden, moest invallen, volgens de algemene opinie op de perstribune verreweg het beste woord hierover sprak en de spijker recht op de kop tikte.

„Geen overheid”, zo zeide hij, „is in staat, te onderdrukken hetgeen door zeer velen als een onschuldig vermaak wordt beschouwd. Een verbod wordt in zo'n geval als een onaanvaardbare aantasting en beperking van de persoonlijke vrijheid gevoeld en het gevolg is, zoals de praktijk na 1911 had uitgewezen, een overtreding op grote schaal van de wet.

De overheid dient zich te beperken tot het tegengaan van uitwassen. Kan er”, zo vroeg hij, „in redelijkheid bezwaar worden gemaakt tegen een regeling, die ingaat tegen ontstane misbruiken? Een gereglementeerde totalisator, waarbij slechts voor bescheiden bedragen kan worden ingetekend, zal het wedden in volkomen onschuldige banen kunnen leiden.” Terecht vergeleek minister Mansholt de totalisator, zoals men zich die thans bij de paardenrennen denkt, in dit opzicht dan ook bij de Staatsloterij.

Tegen een amendement van de heer Bachg (K.V.P.), dat ook het bestuur van de totalisator, waarin tevens vertegenwoordigers van de overheid zitting krijgen, verplicht, het wedden buiten de totalisator tegen te gaan, had onze fractie geen bezwaar. Wel echter verzette zij zich tegen een amendement van de heer Vondeling (Arb.), dat zich ook met het aantal wedstrijden wilde gaan inlaten. Dit immers was een ingrijpen in de draafsport zelve en viel buiten het ontwerp. Het is jammer, dat de Kamer dat niet voldoende heeft ingezien.

Tot slot is het niet ondienstig, te vermelden, dat een deel van de opbrengst ten bate zal komen aan de paardenfokkerij en het draf- en renwezen (door de heer Korthals terecht een oude en edele sport genoemd) ten goede zal komen.

Het ontwerp Totalisatorwet werd, na heftige debatten, waarbij men zich vooral van de zijde der protest-christelijke fracties heftig verzette, tenslotte aanvaard met 45 tegen 25 stemmen. Genoemde fracties, benevens zeven leden van de P. v. d. A. en dr. Kortenhorst als enige K.V.P.-er, stemden tegen.

Deze burger

zat laatst om drie uur in de middag, in de schemerachtige hall van een hotel een gesprek te voeren met een heer.

„Heer” is een beetje-boel te veel gezegd, want hij zat op z'n eentje uit een grote fles uit een nikkeln koeler in een plat, breed glas sjampanje te drinken en hij at er een oestertje of twaalf bij. Deze heer doet dit bij herhaling en in de studententijd, toen deze burger nauwelijks een burgertje was, hadden ze daar een heel korte naam voor: prol.

Deze zelfde heer bezit een lange glanzende slee. Een zwarte, lange, glanzende slee met véél nikkel en talloze speelgoedjes die bij zo'n zwarte, lange, glanzende slee met veel nikkel behoren.

Deze zelfde heer was, eeuwen her, een lagere-schoolgenootje van deze burger geweest. Een heel arm schoolgenootje. Ik zie zijn toenmalige lange, zwarte kousen met veel ribbels nog en dat blauw-katoenen bloesje.

Deze zelfde heer-met-bloesje moet toen de dure eed hebben afgelegd, dat hij het even goed zou hebben als de vaders van de andere knaapjes uit zijn klas. Dat was begrijpelijk. En bewonderenswaardig is de energie met welke de knaap man geworden is. Begrijpelijk dat sjampanje zijn droomwater was. Begrijpelijk dat oesters de dieren zijner warmste illusies waren. En zo'n lange, zwarte, glanzende slee zijn droomwagen.

Ach, die heer, die prol, die jeugdvriend van deze burger, is eigenlijk zo'n detestabele kerel niet. Wie weet begrijpt. En wie begrijpt kan mild zijn.

Maar lumentabel en akelig is deze al-maar-sjampanje-als-waterdrinkende, al maar oesters als osselapjes etende meneer niettemin. Ge ziet hen over de gehele wereld.

De jongens met de ribbelkousen die heren met wagens zijn geworden.

In allerlei vorm en toonaard. Ik zat daar maar bij hem in die schemerige hall met lichtschampen op die koude koeler en dansende belletjes in zijn glas. En dacht dat deze toffe jongens in welke vorm en van wat voor toonaard ook, in wezen de aartsvijanden zijn van

DEZE BURGER.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.
Redactie-secretaris: Mr. E. Elias
Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.
Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267
Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.
Losse nummers 15 cent.

Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie”, te Amersfoort.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlugs, Geestbrugweg 69 Rijswijk (Z.-H.).

Zoals vroeger

De vorige maand heeft de voorzitter van de Tweede Kamer, mr. Kortenhorst, de leden van onze volksvertegenwoordiging aanbevolen, meer gebruik te maken van het stellen van mondelinge vragen aan de regering. Wij zijn ervan overtuigd, dat het deel van ons volk dat enige belangstelling koestert voor de nationale politieke gebeurtenissen, met voldoening van deze aanbeveling zal hebben kennis genomen, omdat ook voor het publiek op deze wijze de mogelijkheid wordt geopend van vele vraagstukken, waarvoor het belangstelling koestert, onmiddellijk de mening van de regering te vernemen. De raad door mr. Kortenhorst aan de hand gedaan bevordert niet alleen het contact van het parlement met de regering, doch ook het contact van regering en parlement met het volk, dat gelukkig in brede lagen belangstelling heeft voor hetgeen zich op het Binnenhof afspeelt. Een ander belangrijk verzoek van mr. Kortenhorst gold de inperking van het voorlezen der redevoeringen. Dit verzoek heeft twee gunstige kanten. In de eerste plaats kan het voldoen eraan leiden tot kortere en bondige beschouwingen en in de tweede plaats bestaat er aldus een kans, dat de sfeer in de Kamer meer gaat gelijken op vroeger dagen, toen men op de publieke tribune vaak kon genieten van redevoeringen die aan de hand van aantekeningen werden gehouden, naar welke laatste het altijd aangenaam is te luisteren dan naar de betogen die van te voren zorgvuldig op schrift werden gesteld. De improvisatie werd de laatste tijd in ons parlement wel wat al te veel op de achtergrond gesteld, hetgeen verlangend deed denken aan vroeger dagen en hetgeen mede de vraag deed opkomen of de parlementariërs van vroeger van zoveel beter gehalte waren dan op het ogenblik. Het houden van frisse redevoeringen aan de hand van aantekeningen zal deze laatste veronderstelling, naar wij hopen, gelukkig weer geheel overbodig maken. Geschreven redevoeringen kunnen inderdaad soms nodig zijn, doch waar die noodzaak niet bestaat dient men het voorlezen achterwege te laten.

Emigratie

De heer G. W. Kampschoer, voorzitter van de Centrale Stichting Landb. Emigratie te Den Haag noemde zeer onlangs in een bijeenkomst te Utrecht de emigratiepolitiek van de overheid te enen male onbevredigend, daar de tegenwoordige deviezenschaarste zodanig op de voorgrond wordt geplaatst, dat het algemeen belang te veel uit het oog wordt verloren. De heer T. Nossen, directeur van bovengenoemde Stichting, sprak in soortgelijke geest en wees er o.m. op, dat zeker zeven maal zoveel Duitsers naar Canada emigreren als Nederlanders. Wij menen, dat bovengenoemd vraagstuk belangrijk genoeg is om er in zo ruim mogelijke kring de aandacht op te vestigen. Het is zeker juist dat het emigratieprobleem verre van eenvoudig is en in sommige oren misschien een minder sympathieke klank heeft. Hier staat evenwel tegenover, dat Nederland met een bevolkingsoverschot krijgt te kampen waarvoor het waarschijnlijk geen middelen van bestaan zal weten te vinden. Aldus gezien is de emigratie een uitkomst en o.i. ook zonder bezwaren als het element der vrijwilligheid der betrokkenen om het land te verlaten aanwezig is. Emigratie betekent in deze tijd — en vooral in de toekomst — versteviging der bestaansmogelijkheden voor de achterblijvenden. In dit verband rijst dan ook de vraag in hoeverre het verstandig is de financiële consequenties van de emigratiepolitiek niet te aanvaarden. Het gaat hier tenslotte om afwegen van verschillende belangen. In dit verband mag dan ook de vraag worden gesteld, of het niet beter is het deviezen-probleem in dit verband wat ruimer te zien, opdat de emigratiepolitiek, die vooral later van zijn voordelen zal doen blijken, worde bevorderd. Wij wezen er reeds ook bij andere onderwerpen op: zuinigheid is goed en zelfs dringend noodzakelijk, doch — nogmaals — men hoede zich voor een zuinigheid die de wijsheid bedriegt.

Meer propaganda

Op 17 September j.l. de dag, dat precies vier jaar geleden onze regering in Engeland de arbeiders van de Spoorwegen tot een algemeene staking oproep, werd te Amsterdam met enig ceremonieel een schip ontvangen met de eerste lading steenkolen aan boord die aan de Nederlandse Spoorwegen uit de Marshall-levanties werden toegewezen. Bij deze gelegenheid werd door diverse belangrijke figuren uit ons economisch leven het woord gevoerd, terwijl de Nederlandse pers in de gelegenheid werd gesteld deze feestelijke intocht bij te wonen. Bij deze gelegenheid werden zoveel belangrijke dingen over de Marshall-hulp verteld, dat men het slechts kan betreuren, dat al deze belangrijke feiten eigenlijk nog zo weinig bij het grote publiek bekend zijn. Zo zeide o.m. de heer P. Schoonheim, directeur der Rotterdamse Kolen Centrale o.i. volkomen terecht, dat de betekenis van het Marshall-plan „de man in de straat” nog te weinig voor de geest staat. Hij kan niet genoeg de zegen beseffen, aldus spr., hoe deze hulp uit het land der vrije ondernemingsgeest het herstel van ons geplunderde land ten goede komt. Ook de heer H. H. Wemmers Jr., directeur van het Rijkskolenbureau, deed in dit verband zeer belangrijke mededelingen. Wij willen hierop thans niet uitvoerig ingaan. Wel moet ons echter van het hart, dat hier een belangrijke taak voor de regering is weggelegd. Ongetwijfeld zijn wij tegen een te strakke overheidsinmenging. Dit neemt evenwel niet weg, dat de overheid op het gebied van de voorlichting van ons volk een belangrijke taak kan hebben. Deze taak kan zij overigens ook met een gerust geweten aan onze vrije pers delegeren, mits zij de gegevens die haar omtrent het Marshall-plan ter beschikking staan niet onder zich houdt, doch integendeel van tijd tot tijd op bevattelijke wijze bekend maakt. Wij weten het, het hele probleem dat met de Marshall-hulp in verband staat, is niet eenvoudig. Doch hierin schuilt het gevaar, dat het overgrote deel van ons volk aan de ware betekenis van deze hulp voorbij gaat, hetgeen ten zeerste moet worden betreurd. Daarom legde de overheid van tijd tot tijd de kaarten open op tafel, opdat ons volk zich kan overtuigen op welke wijze wij door deze Amc. Kaanse steun uit het economische moeras worden getrokken. Aan een goede voorlichting bestaat in deze nog een grote behoefte.

Zonder bloedvergieten

Wij vermeldden de vorige week uit de rede van Marshall in de vergadering van de U.N.O. betreffende Indonesië: „Deze kwestie moet zonder nieuw bloedvergieten volgens de grote lijnen der „Renville”-overeenkomst geregeld worden”.

Wij publiceerden een bericht over twee verminderingen en een bericht van tien gesneuvelden. Deze week vonden wij in de courant het volgende bericht:

„De Regering maakt bekend, dat tot haar leedwezen in de afgelopen week de navolgende verliezen zijn gerapporteerd:

Kon. Landmacht:

Sergt. K. Bos,

Sold. J. H. Leyssen,

Sold. H. H. Linskens,

Korp. D. Tjakkes,

Korp. J. Bussink.

Kon. Ned. Ind. Leger:

Sold. 2e kl. Infie Samsodi.”

Zonder bloedvergieten, zei ik?

Breskens klaagt

In verband met het bovenstaande wijzen wij op de teleurstelling en verbittering die er in Breskens heerst omdat nu, op enkele weken na vier jaar na de bevrijding, vrijwel nog steeds niets is gedaan om de haven die tijdens de oorlog ernstig werd beschadigd, weer in een bruikbare toestand te brengen. De kaden aldaar zijn volkomen verzakt en in zulk een verwaarloosde toestand, dat sommige kranen er niet kunnen worden geplaatst omdat men voor doorzakken vreest. Het paalwerk is verrot en stukgeschoten, zodat de schippers vrezden dat hun schepen tegen de stenen beschotting stukstoten. Soms stroomt het zeewater meters ver over de kaden heen en bij springtij komt er vaak een halve meter water in sommige loodsen, hetgeen een grote schade betekent voor de aldaar opgeslagen goederen. De toestand is zo erg, dat er geen verzekeringsmaatschappij is die voor de hier opgeslagen goederen een assurantie wil afsluiten. Aldus ziet men, dat hier niet alleen de scheepvaart ernstig wordt gedupeerd, doch het economische leven in zijn geheel. M.a.w. de economische activiteit van Breskens wordt op deze wijze in ernstige mate geremd. Dit is niet alleen een regionaal, doch mede een nationaal nadeel. Het wordt waarlijk eens tijd, dat men zich in Den Haag bewust worde van de ernstige problemen, welke oplossing absoluut geen uitstel gedooft.

Zoetzure glimlach

Terwijl de mensheid de adem inhoudt in de spanning of weer een ramp, een oorlog, Europa zal teisteren, is de organisatie van de Verenigde Naties in de Franse hoofdstad bijeen. Hoewel het op zich zelf een gunstig iets is dat er nog een forum is voor de wereld-opinie, waarin getuigenis kan worden afgelegd van de opvattingen welke men in de verschillende landen over verschillende internationale vraagstukken heeft, en op welke voortreffelijke wijze heeft b.v. de minister van buitenlandse zaken van België de heer Spaak dat gedaan, toch heeft een nuchtere toeschouwer het gevoel, dat er slechts zeer weinig bereikt wordt, daar blijkbaar in de UNO de tegenstellingen te groot zijn. Bij herhaling wordt men geplaagd door gebeurtenissen, welke sterk doen denken aan de jaren waarin in het Volkenbonds-gebouw te Genève de tegenstellingen tussen de Duitsers en anderen steeds sterker werden. Blijkbaar is ook na deze tweede wereld-oorlog nog een groot gedeelte van de staten niet zover in zijn ontwikkeling gekomen, dat samenwerking en verdraagzaamheid op internationaal terrein grondslagen zijn van de politiek. Dit is treurig, maar waar. En het is beter dat men zich plaatst op de bodem van de nuchtere werkelijkheid dan dat men zich vastklemt aan op zichzelf schone idealen, welke niet verwezenlijkt kunnen worden. Het is beter dat men thans tracht door middel van regionale verdragen eerst in het klein tot samenwerking te komen voordat die grote algemeene samenwerking geprobeerd wordt. En daarom hebben wij dan ook niet kunnen nalaten te glimlachen over het feit, dat als een van de belangrijkste besluiten van de UNO-vergadering te Parijs medegedeeld werd, dat de UNO eigen postzegels gaat uitgeven. Het heeft ons even doen denken aan bepaalde kleine republieken die verder in het wereldspel niet veel betekenen maar die hun bestaan rekken door telkens nieuwe series postzegels op de markt te brengen. Het lijkt ons voor de UNO vrij triest als een dergelijke gedachte-associatie zich opdringt.

Vreemde methode

Onder het opschrift „Vreemde Methode” schreef het (socialistische) Haagsch Dagblad onder meer het volgende:

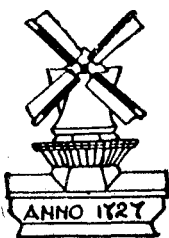
„Het schriftelijk antwoord van B. en W. op de mondelinge vragen van het gemeenteraadslid Dettmeijer inzake het gemeentelijk woningbeleid, onderscheidt zich niet alleen door de wijze, waarop het kernpunt van de in die vragen aangehaalde regerings-critiek wordt ontweken. Door het schriftelijk antwoorden op mondelinge vragen elimineert het college bovendien de door de Gemeenteraad aan de heer Dettmeijer toegestane interpellatie en ontwijkt aldus het daaraan verbonden debat.

Toen de heer Dettmeijer in de raadszitting van 2 Augustus j.l. zijn vragen aan B. en W. stelde en zo vriendelijk was om deze op schrift aan B. en W. te overhandigen, besloot de Raad, dat deze vragen in een volgende vergadering zouden worden behandeld. B. en W. zijn gebonden om de besluiten van de Raad uit te voeren en de burgemeester had als Raad's voorzitter op grond daarvan de heer Dettmeijer in de gelegenheid dienen te stellen om zijn vragen mondeling toe te lichten. Doch dit is niet gebeurd. In plaats daarvan zenden B. en W. volslagen in strijd met de in het Reglement van Orde vastgelegde procedure ten aanzien van mondelinge vragen, aan de raadsleden een schriftelijk antwoord, voordat de interpellant de gelegenheid heeft gehad, waarop hij volgens Reglement van Orde en raadsbesluit recht heeft.

Deze gang van zaken verbaast ons uitermate, wat kan het college hebben bewogen om te handelen in strijd met het Reglement van Orde en aldus de rechten van de Raad en van de raadsleden te verkorten? De voor de hand liggende conclusie is natuurlijk, dat de critiek van de Regering het college zwaar op de maag ligt en dat daarom een debat over dit punt liever wordt vermeden. Wij willen in dit stadium van de zaak liever een dergelijke conclusie achterwege laten, omdat zij zou inhouden dat B. en W. opzettelijk de rechten van de Raad hebben verkort.”

Wij hebben ditmaal eens een orgaan van andere zijde aan het woord gelaten om een beeld te geven hoezeer de bouw en woning-kwestie de gemoederen in Den Haag beroert en om te laten uitkomen, dat geleidelijk aan ook in andere kringen het besef schijnt door te dringen dat de aandacht waarmee onze Haagse gemeenteraadsleden deze zaak behandelen niet in gelijke mate gedeeld wordt door het college van B. en W. van de residentie. In een der vorige nummers van Vrijheid en Democratie schreven wij reeds, dat de woningbouw en de volkshuisvesting zaken zijn welke thans primair de belangstelling van de gemeenteraadsleden verdienen. Bij die gemeenteraden horen, naar onze mening, de colleges van B. en W. evenzeer opgenomen te zijn.

Abraham van Stolk & Zoonen N.V.

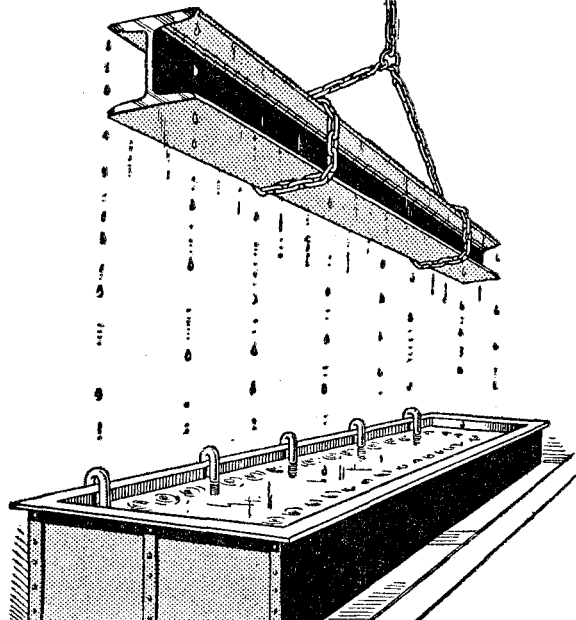
Houthandel

Schaverij - Zagerij

uren - Dennen - Oregon-Pine - Pitch-Pine - Heipalen

Rotterdam, Telef. 35400 - Postbus 1100

BEITSEN MET FOSFORZUUR

Beitsen met fosforzuur,

een moderne methode in de strijd tegen ROEST, de erfvijand van ijzer.

Een MODERNE methode, maar ene, die haar doeltreffendheid en goedkoopte reeds overtuigend heeft bewezen.

Door veel overheidsinstellingen, rederijen en andere grote industrieën wordt het fosforzuur-beitsen al voorgeschreven voor nieuw constructie-werk op alle gebied: bruggen, schepen, tanks, enz.

Het fosforzuur verwijdert walshuid en roest en geeft een ideale ondergrond, waarop de verf zich kan hechten. Daardoor tevens grote besparing op onderhoudskosten.

Wij maken technisch fosforzuur in grote hoeveelheden en kunnen daardoor dit zuur, speciaal geprepareerd voor het beitsen, zeer goedkoop en in ieder gewenste hoeveelheid aanbieden. Wij lichten U gaarne in omtrent de bouw van de zeer eenvoudige beitsinstallatie en.....

Wij leeren U beitsen !!

Wij zenden U daartoe kosteloos onze deskundige, die niet weggaat, voordat Uw personeel geheel met het beitsen vertrouwd is.

● Op aanvraag zenden wij U onze brochure „IJZER EN ROEST”, waarin een beitsvoorschrift is opgenomen.

Albatros Superfosfaatfabrieken N.V.

voorheen N.V. Vereenigde Chemische Fabrieken

N.V. Amsterdamsche Superfosfaatfabriek

Hoofdkantoor: MALIEBAAN 81

UTRECHT

N E D E R L A N D S F A B R I K A A T

N.V. SCHEEPSWERVERN

„PIET HEIN”

BOLNES en PAPENDRECHT

DWARSELLINGEN

115 Meter

DROOGDOK

115 x 30 Meter

STAALCONSTRUCTIES

METALEN

RAMEN EN DEUREN

De Vries Robbé & Co.

GORINCHEM

Hotel Café Restaurant

Rotterdam Zuid „*Het Witte Paard*”

N.V. CORNs. SWARTTOUW'S STUWADOORS MAATSCHAPPIJ

Rotterdam

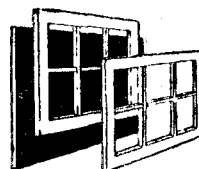
Lossen en laden van zeeschepen en alle verdere werkzaamheden.

Opslag van alle soorten goederen.

Het hoofdkantoor, Willemskade 21, verstrekt gaarne op aanvraag inlichtingen.

Bijkantoren te:

AMSTERDAM - ANTWERPEN - GENT.

RAMEN

IN TRILBETON

N.V. BETON- & PLATENFABRIEK

1/4 GEBRs. MYNLIFF

TELEFOON: 20559 - SLOETSTR. 6 - NYMEGEN

J. en K. SMIT's

SCHEEPSWERVERN EN
MACHINEFABRIEKEN

KINDERDIJK

N.V.

W. A. HOEK's

MACHINE- EN ZUURSTOFFABRIEK

Hoofdkantoor en Machinefabriek

te Schiedam.

Compressors voor alle gassen en iederen druk.

Installaties voor de bereiding van zuurstof, stikstof, enz.

Dwaalbegrippen over Republiek-in-ontbinding.

Een lokkend en verderfelijk pad

Wanneer wij vooropstellen, dat de Indische situatie voor Indië's toekomst uiterst gevaarlijk en voor Nederland uitermate bedenkelijk is geworden, kunnen wij wederom in de ontwikkeling dier situatie de hoofdzaken registreren. Ten eerste: men is voortgegaan met de voorbereiding van de Federale Interim-Regering; daarin wordt een plaats opgehouden voor de Republiek. Ten tweede: men werkt tevens al aan het volgende stadium, zijnde de instelling der werkelijke Federale Regering van de Verenigde Staten van Indonesië en in verband daarmee pleegt men met velerlei figuren overleg over de Unie, welke die V.S. van Indonesië met Nederland moet verbinden. Ten derde: ondanks de bezetting van Madioen verergert de chaos in de Republiek; slechts met de grootste moeite kan de regering-Hatta-Soekarno in enkele delen van die Republiek een schijn van gezag doen gelden. En ten vierde: nochtans zal met deze Republiek eerlang opnieuw, met hernieuwd intermediair van de Commissie voor Goede Diensten, het overleg geopend worden.....

Wij zullen over deze zeer ernstige ontwikkeling kort zijn.

Het kortst over de Federale Interim-Regering, die nu op korte termijn moet worden ingesteld. Bij het overleg met de leidende figuren der federale gebieden, die weken lang in het Palace Hotel te Scheveningen logeerden, is allereerst gebleken hoe sterk de belangen, de inzichten en de wensen van de leiders dier deelstaten uiteenlopen. Het bleek ten slotte nodig een splitsplinternieuw ontwerp te maken. De eigenlijke vorming van die Federale Interim-Regering zal in Indië geschieden en dat zal nog vele voeten in de aarde hebben. Want ook over die vorming, zowel als over alle voorbereidende besprekingen, hangt zwaar en zwart de schaduw van de Republiek.

Men kan als harde les van al dit overleg de ervaring noteren: dat noch omtrent de vorming ener definitieve Federale Regering, noch omtrent strekking en inhoud van de Unie enig redelijk, tastbaar en duurzaam resultaat bereikbaar blijkt, zonder dat tevoren de beslissing omtrent de Republiek is gevallen.

Daar wacht dus alles op.

Aangezien dus wederom de gehele verdere Indische ontwikkeling gestagneerd wordt door „Djocja“, is het noodzakelijk deze positie-Djocja scherp te stellen.

De toestand in de Republiek is volkomen chaotisch. T.R.I.-troepen hebben Madioen bezet, maar Moeso en de zijnen vertoeven elders. Er zijn communistische opstanden in Kediri, in het Magelangse, in en om Tjepoe. In sommige plaatsen arresteert men communisten; in andere lopen zij vrijelijk rond. De leidende figuren zijn vrijwel allen op vrije voeten. Negen vakbonden uit het Sobsi verzaakten het communisme; de drie-en-twintig andere bleven er trouw aan. De Partai Socialis van Sjarifoedin blijft communistisch. De Pesindo spatte uiteen. Op Sumatra doen zich zowel in Tapanoei als in Djambi en het Asahanse wilde opstandbewegingen voor. Daarbij grijpen natuurlijk de corruptie, de plunderingen, de afpersing en de bandeloosheid steeds verder om zich heen. En de veertig miljoen Javanen en Sumatranen, die het ongeluk hebben op Republikeins gebied te wonen, zijn tegen dit alles weerloos. Niets beschermt hen. Niets beschut deze miljoenen eenvoudige Indonesiërs. Niets verzekert hen het enige, wat zij vragen. O, zij vragen niet veel. Slechts enige veiligheid van lijf en goed, enige zekerheid van recht en enige kans op een bescheiden welvaart. Maar zij vragen dat nochtans vergeefs. Voor hen allen, voor die tientallen miljoenen Indonesiërs, bestaat alleen de angst. Alleen de schuwe, bange vrees. Alleen de terreur van roverbenden, van plundersaars en communisten.

De Republiek verkeert in staat van ontbinding.

Nu zou men dit ontbindingsproces kunnen localiseren. De Nederlandse troepen zorgen, dat het niet overslaat naar de gebieden, die door ons beschermd worden. En dan zou het mogelijk zijn, dat uit deze baaierd van strijd en haat eenmaal de goedwillende, de redelijke en de constructieve elementen — die natuurlijk in de Republiek evenzo aanwezig zijn als overal elders — te voorschijn komen. Wat door de „radicalisering“ door het „Volksfront“ en door alle andere Moskouse procédés in de Republiek op de achtergrond is gedrongen, zou dan bereikbaar worden.

Maar het lijkt er op, of wij hier niet op kunnen wachten. Het lijkt er op, of wij — letterlijk noodgedwongen — maar weer dadelijk zullen gaan onderhandelen. Met de hernieuwde „hulp“ van de Commissie van Goede Diensten. En met de regering-Hatta-Soekarno als gesprekspartner.

De diepere oorzaak van dit „letterlijk noodgedwongen“ blijve voorhands onbesproken. Vast staat, dat de republikeinse comédie in den vreemde geenszins doorzien is. En de mening, dat als die „stijfkoppige Hollanders“ nu maar zorgden snel met die Republiek tot zaken te komen, Djocja het „anti-communistisch bolwerk in Oost-Azië zou gaan versterken, blijkt in den vreemde opgeld te doen zelfs in kringen, die beter geïnformeerd behoorden te zijn.

Men kan natuurlijk met de regering-Hatta-Soekarno gaan onderhandelen. Men weet dan tevoren, dat de wederpartij niets zal nakomen, van wat zij zal beloven. En dat zij het ook niet zou kunnen, gesteld al dat zij het wilde..... Zij zal het niet kunnen, omdat zij over grote delen van de Republiek geen werkelijk gezag uitoefent; en omdat zij de politieke macht van het „Volksfront“ niet heeft gebroken; en omdat zij haar eigen veelsoortige militaire formaties niet de baas is. En zij zal het niet willen, omdat haar leidende figuren zich hebben vastgebeten in aspiraties, welke niet eindigen dan bij die verre, rode horizon van één door Djocja centraal bestuurd Indonesië-zonder-Nederlanders, zonder Unie en zonder deelstaten.

Het bleek vooralsnog niet mogelijk bepaalde gezaghebbende buitenlandse kringen hiervan te overtuigen. Zij volharden in dat wanbegrip over die starre Hollan-

ders en dat bolwerk-tegen-Moskou: Djocja..

Men zou deze kringen aanschouwelijk onderricht moeten geven. Het materiaal ligt voor de hand. Men zou het kunnen noemen: de les van Burma.

In Burma namelijk hebben de Engelsen nóg meer gedaan, dan die gezaghebbende kringen van ons verlangen. De Burmezen vroegen volstrekte onafhankelijkheid. Goed, zeiden de Engelsen. De Burmezen wilden geen Dominion worden en geen Unie-lid en zij wilden geen enkele band met het Britse Rijk. Goed, zeiden de Engelsen. De Burmezen wensten niets dan een verdrag-tussen-gelijkwaardige-naties. Goed, zeiden de Engelsen. En natuurlijk moesten alle Engelse ambtenaren, en alle Engelse politie, en alle Engelse militairen uit Burma verdwijnen. Goed, zeiden de Engelsen....

Waarop de Burmezen, van banden en bindingen volkomen bevrijd, vrolijk aan het regeren sloegen. Zij vormden een links-socialistische regering, met vele fraai-versierde ministers en met een fraai program.

Toen voltrok zich snel en hard het onafwendbaar lot. Toen sloegen overal de vlammen uit. Toen joegen overal de branden en de opstanden over het reeds zo zwaar getroffen land van tempels en pagodes en van de weg naar Mandalay. En op dit eigen ogenblik zijn er in Burma drie fel-vechtende groepen. Die links-socialistische regering heeft, behalve haar fraai program, alleen nog maar Rangoon over en enig gebied er dicht omheen. Het land zelf is een slagveld voor drie partijen — die regering-Rangoon, de verenigde bergstammen en de communisten. Er is noch recht, noch veiligheid, noch vrede. Er is geen verkeer, geen productie en geen export. Alleen een felle, genadeloze burgeroorlog, ontkend door de communisten.

Ziedaar een harde les.

Dat gebeurt, indien men het procédé van abandonneren volgt. Dat gebeurt, wanneer men alle eisen inwilligt. Wie boven de moeilijke weg van een harmonische groei naar samenwerking het gemakkelijke pad der prijsgeve bewandelt die is, hoezeer onwillig, een wegbereider voor het Oosters communisme.

Er zal van Nederlandse zijde in de komende weken veel beleid en zeer veel zelfbeheersing nodig zijn, wil men voorkomen dat wij op dat lokkende, gemakkelijke en verderfelijke pad verdwalen.

d. K.

Detailhandel krijgt het zwaar

Nu de goederenvoorziening toeneemt en zelfs in versterkte mate door de werking van het Marshall-plan, komt de detailhandel te staan voor problemen, die hij de laatste acht jaren niet meer gekend heeft. De invloed daarvan is reeds duidelijk merkbaar. De zware fiscale heffingen en de geldsanering hebben 'n groot deel van de geldmiddelen, die aan het eind van de oorlog aanwezig waren, opgeëist en dat wel juist op het ogenblik dat de bevoorrading ruimer geworden is. De prijzen zijn thans aanzienlijk hoger dan voor de oorlog, terwijl bovendien het assortiment voortdurend kan en moet worden uitgebreid.

Een en ander eist, aldus zeide de directeur voor de Middenstand van het ministerie van Economische Zaken, dr. W. L. Groeneveld Meyer, 'n een rede op de tentoonstelling Groningen 1948, een belangrijke kapitaalsinvestatie, die veelal door de ontoereikende handelsmarges niet door interne financiering gevonden kan worden. Hierdoor hebben de middenstandsbedrijven een veel grotere behoefte gekregen aan bankcredieten. Deze grote voorraden stellen ook weer hogere eisen aan de bekwaamheid van de ondernemers in het bijzonder t.a.v. de inkoop, de verkoop en de financiering.

De tijd, dat het publiek alles kocht tegen elke prijs is reeds voorbij, hetgeen wel gebleken is uit het betrekkelijk geringe resultaat van de laatste textieluitverkoop. Reeds wordt het zakendoen in verschillende branches, die enkele jaren geleden nog gouden tijden beleefden, met den dag moeilijker. Symptomen hiervan zijn reeds zichtbaar, zo gaat in de kunsthandel en in de postzegelbranche heel weinig meer om. Spr. zeide onlangs te hebben vernomen, dat een der oudste meubileringsbedrijven, die enige generaties lang Amsterdamse patriciërswooning heeft ingericht, binnenkort haar deuren zal gaan sluiten.

In de maand na de opheffing van de distributie liepen de omzetten in de middenstandsschoenwinkels met bijna 30 procent terug, de omzet was toen ongeveer even hoog als in dezelfde maand van het vorige jaar.

(Trouw)

„Meneer den Hollander“ antwoordt

Zeer Geachte Redactie,

In Uw nummer van 24 September j.l. publiceerde U een open brief aan de President der N.V. Nederlandse Spoorwegen onder de titel: „Meneer den Hollander.....“

Wij hebben de punten één tot en met zes ernstig onderzocht. De resultaten treft U in bijgaand rapport aan.

1. Het invoeren van het driedaags retourtje zou op de allerdrukste dagen het vervoer stimuleren. Dus juist op de dagen, waarop de N. S. al hun, nog steeds schaarse, materieel moeten gebruiken om aan de vraag naar vervoer te kunnen voldoen.

2. Het invoeren van afzonderlijke afdelingen:

a) verboden voor kinderen;

b) uitsluitend voor hulpbehoevenden, is onmogelijk. De hulpbehoevenden gaan niet langs een drukke trein lopen om hun coupé's op te zoeken. Ook voor ouders met kinderen, die gedwongen zouden worden om in het gedrang afdelingen te zoeken, die niet verboden zijn voor kinderen, zou de toestand onhoudbaar worden. Treedt een hulpbehoevende reiziger een coupé binnen, dan zullen er altijd wel reizigers zijn, die gedreven door hun gevoel voor fatsoen opstaan om hun zitplaats beschik-

baar te stellen.

3. Voor bagage is wel een maximum voorgeschreven. De mogelijkheid om bagage onder eigen toezicht te houden wordt — zoals ons herhaaldelijk is gebleken —, zeer op prijs gesteld. De dienst, die de N. S. hierdoor aan de reizigers bewijzen kan noch worden ingetrokken noch worden beperkt. Excessen zullen zoveel mogelijk worden tegengegaan.

4. N. S. trachten een streng toezicht uit te oefenen op trein vernieuwers. Over het algemeen zijn de daders van vernielingen echter slecht te achterhalen.

5. In de oorlog werden vele asbakjes ontvreemd. Voor zover aanwezig zijn ze weer aangebracht, doch nog steeds verdwijnen de asbakjes. De materiaalschaarste verhindert de N. S. om voldoende asbakjes te laten vervaardigen.

6. Het meenemen van honden in de reizigers-afdelingen was na de oorlog tijdelijk verboden. De vele klachten noopten de N. S. het meenemen in de coupé's weer toe te staan.

Honden mogen echter niet op banken komen. In de tweede klasse worden alleen schoothonden toegelaten.

De Secretaris N.S.
HAERSOLTE.

Uitgestotenen zijn niet gewenst

Her-inschakeling heeft haar problemen

Wij willen het in dit artikel niet hebben over de extreme gevallen, sadisten, moordenaars, verraders onder de politieke delinquenten. Hierover handelde ons vorige artikel. (Zie „Vrijheid en Democratie” van 10 September j.l.) Thans gaat het om die grote middenstof, om al die kleine N.S.B.-ertjes, die feitelijk niets anders op hun kerfstok hebben dan dat zij lid van de „beweging” zijn geweest. Voorop zij gesteld, dat wij op het standpunt staan, dat zij aan al het gruwelijke dat ons volk is aangedaan, medeschuldig zijn en dat wat hieronder volgt, niet inhoudt dat wij iets vergoelijken. Maar... zij hebben hun straf gehad en dit zij ons genoeg. Doch hiermede komt tevens een ander vraagstuk van grote importantie aan de orde. Deze grote groep van ex-gedetineerden toch vormt juist het grote probleem. De uitwassen kan men uit de samenleving bannen, desnoods voorgoed, maar de massa van de voormalige politieke delinquenten komt thans weer in het vrije maatschappelijke leven terug en vraagt om opgenomen te worden.

Zeker, er zijn, vooral in het begin, stemmen opgegaan die een radicaal standpunt innamen en zeiden, dat deze mensen voorgoed uit onze samenleving gebannen moesten worden. Emigratie werd als de oplossing aangewezen. Maar deze zou nimmer op zo grote schaal en in zo korte tijd als hier nodig was, mogelijk zijn geweest.

Men heeft een begin gemaakt met de uitzending naar Nieuw Guinea, doch meer dan een bescheiden proefneming kon dit nog niet zijn. Men had de keuze, of de politieke delinquenten voor zeer lange tijd op te sluiten, totdat uitzending op grote schaal wel mogelijk was geworden, of hen weer in de volkshuishouding op te nemen. In het eerste geval zou de toch al geschokte rechtszekerheid in ons land, zeker nog meer te lijden hebben gehad. De praktijk zelf liet feitelijk slechts de laatste mogelijkheid toe. En zo keren, na de gratie in versneld tempo, de politieke delinquenten in de maatschappij terug!

Koningin Juliana heeft er terecht in haar aanvaardingsrede nogmaals op gewezen, dat wij hen hebben op te nemen!

O.I. is er veel aan gelegen, dat de reclassering van deze mensen zo goed mogelijk slaagt. Immers, het is niet wenselijk, dat er in onze samenleving een kaste van uitgestotenen wordt gekweekt, paria's die er slechts op wachten in troebel water te vissen.

* * *

Mochten de criminele politieke delinquenten al door een decadente aanleg en geestesstoornissen tot hun vreselijke daden zijn gekomen, de hier behandelde groep van „kleintjes” is zeker geestelijk gezond, doch door materiële belangen gedreven bij de N.S.B. terechtgekomen.

Toch schuilen onder hen wel debielen en half debielen en het is de grote fout van de bijzondere rechtspleging, dat deze mensen onder precies dezelfde voorwaarden en omstandigheden weer op onze samenleving worden losgelaten. Maar hen laten wij hier verder buiten beschouwing.

Het is zeer juist, wanneer Prof. Dr. P. J. Bouman in zijn voorwoord tot de rede van Dr. A. L. C. Palies over „De Politieke Delinquent” zegt, „dat de dossiers van de P.R.A. feitelijk voor iedere beklagde de nodige sociale gegevens moeten bevatten”. Helaas is dit zeer zeker niet gebeurd. Wij weten evenwel dat de sociale factor in zeer veel doorsnee gevallen de doorslaggevend is geweest.

In de dertiger jaren zijn grote groepen van onze bevolking economisch in het nauw gedreven. Crises waarden over de wereld en ook ons land werd daarin meegezogen. Kleine boeren, middenstanders, intellectuelen en arbeiders werden uit het productieproces gestoten of verdienden het zout in de pap niet meer. In deze tijd groeide de wanhoop in de harten en ontstond er een agressieve stemming die zich goed thuisvoelde bij de radicale toon die de N.S.B. aansloeg.

* * *

De scheiding tussen werkenden en werkelozen werd steeds dieper, er was een wig gedreven in ons nationale volksbestaan waardoor tenslotte van een sterke verbondenheid geen sprake meer kon zijn. De arbeid is een machtig bindmiddel, doch wanneer dit vervalt en de ar-

beid gebezigd wordt als een middel in de strijd van zekere groepen tegen elkaar, gaat de onderlinge waardering teloor en ontstaat er een strijd van allen tegen allen. Hierdoor ook sloegen velen in ons volk van hun geestelijke en religieuze bindingen los en vielen ten prooi aan de elk wat wils belovende demagogen van de N. S. B.

Herbert Agar zegt in zijn: „Keerpunt der Tijden”, dat de grote fout van het Westen hierin school, dat de economische vooruitgang als einddoel werd gezien en niet als middel tot een maatschappelijke wijsbegeerte. Daarom gaven velen, beroofd van hun materiële en geestelijke zekerheden en

dorstend naar een mogelijkheid de leegte te vullen, zich teleurgesteld en van wanhoop vervuld over aan de revolutie, die tegen alles gericht was wat zij zo lang met alle geweld hadden willen geloven. Deze velen nu vormen thans het probleem van de politieke delinquentie. Wij zeiden reeds, dat naarmate de reclassering van deze groep van onze bevolking slaagt, de kans dat wij binnen onze grenzen een nieuwe vijfde colonne zullen vormen, kleiner of groter zal zijn.

* * *

Wij moeten ons beperken en willen alleen nog bespreken wat o.i. de herinschakeling van deze mensen thans nog het meest belemmert.

Wat vinden zij na hun lange afwezigheid terug? Vaak is hun gezinsleven volkomen ontwricht of voorgoed vernietigd. Deze last komt niet alleen op hun schouders te rusten, doch op onze gehele samenleving in zoverre het de aftakeling van het zedelijke peil van ons volk vergroot.

In zeer vele gevallen is hun huis bezet, hun inboedel in beslag genomen of gestolen en moeten zij totaal opnieuw beginnen. Dit nu vormt na een langdurige internering wel een zwa-

Het gaat om de personen

(Ingezonden.)

In klare taal wijst C. A. v. d. Haar in een artikel opgenomen in *Vrijheid en Democratie* van 3 September j.l. op het ontbrekende lid in de reeks onzer politiek-vrijzinnige organisaties: wij missen nog een jongerengroep. Inderdaad. En de heer K. voegt er enige activerende woorden aan toe, daarbij personen uit de lezerskring aansporend, hun kijk te geven.

Wij, politiek-vrijzinnigen, erkennen de verscheidenheid in het Nederlandse volk en voelen toespitsing ervan als schadelijk voor onze gemeenschap. Derhalve houden wij ons vol overtuiging verre van de christelijke zangvereniging, de katholieke geitenfokkerij, de socialistische studentenclubs, in het algemeen die organisaties, die hoewel een algemeen maatschappelijk doel nastrevend, toch sectoriaal georganiseerd worden. Wij willen de samenwerking bevorderen van de zo verschillend gerichte Nederlanders en voelen voor de onverdeelde openbare school, de neutrale sportclub, en zo mogelijk, een niet-partijpolitieke vakbond. In het bijzonder moet de jeugd het gif van de splijtzwam bespaard worden. Het mag nooit op onze weg liggen een politiek-vrijzinnige roeivereniging of studenten „gezelligheids”vereniging te stichten. Aan de andere kant is het wel de taak van een politieke organisatie als de onze, de politiek-vrijzinnige gedachten uit te dragen. Onze ideeën van liberale democratie en sociale economische politiek zijn begrijpelijk voor denkende jongeren, mits zij bereid zijn zich hiervoor open te stellen. Daar wij geen groep zijn, die beslotenheid behoeven, maar juist een grote, brede aanhang moeten zien te verwerven, is de verlening van ruchtbaarheid aan onze partij klemmende noodzaak. Zulks te meer, daar in het algemeen de extreme, onhumane stromingen aan de ziel der Nederlandse jeugd reeds veel schade hebben toegebracht.

Onze jongerengroepen, die zich dus te richten hebben tot de jongeren, die politiek bewust beginnen te worden, zullen eensdeels een zuiver voorlichtende taak moeten hebben. Daarnaast, maar daaraan ondergeschikt, zal steeds nog uitge-

zien moeten worden naar andere middelen tot aantrekking en onderhouding dezer jongeren. Want elke bijeenkomst moet, wil zij geen mislukking worden, voldoen aan de behoefte van afwisseling. Niemand, en zeker geen jongere, wil, na overdag gewerkt of gestudeerd te hebben, de gehele avond enkel luisteren naar staatkundige uiteenzettingen, maar ieder heeft daarnaast behoefte aan ontspanning op ander terrein.

Nimmer mogen de jongerengroepen uitgroeien tot een organisatie, die zelf politiek richting gaat bepalen. Wie zich hiermee actief wil inlaten, behoort uit de jongerengroep te stappen en in de partij zijn plaats in te nemen.

Publiciteit is een kostbare zaak, een zuivere voorlichting vereist tevens ruime bekendheid met de partijgenoten, die die voorlichting kunnen geven. Deze twee eisen maken de jongerengroepen direct afhankelijk van ouderen. Wellicht is de organisatie voor en door de jongeren, het best in te richten als een onderafdeling van de plaatselijke afdeling, waarbij deze, samen met het bestuur der plaatselijke jongerenafdeling een Raad van Bijstand tracht samen te stellen, bestaande uit geestverwanten, die de jongeren met raad en daad kunnen en willen helpen.

* * *

En ieder moet tot de jongerengroep kunnen toetreden, ongeacht het politiek milieu zijner ouders. Om de insluiting van een on-vrijzinnige geest te verhinderen moet gezorgd worden, dat voorzitter en secretaris der jongerengroepen hetzij zelf lid der partij zijn, of uit een geestverwante sfeer afkomstig zijn.

Een eventueel Hoofdbestuur der jongerengroepen zal zijn taak moeten zien in oprichting en activering der plaatselijke jongerenafdelingen. Het zal vooral moeten zijn de raadsman der afdelingen; en daarnaast zal het alles moeten doen, wat centraal beter georganiseerd kan worden dan plaatselijk. Ik denk hierbij aan de uitgifte van brochures, gedrukte lezingen en wat dies meer zij.

De oprichting van dit alles is in beginsel bereikbaar. Het gaat er echter om de personen te vinden, die de lust hebben deze taak op zich te ne-

re bijkomende straf. En hierover heerst onder deze categorie de grootste verbittering. Zeker, ook het ontzetten uit de kiesrechten weegt voor menigeen zwaar, doch dat men hen vaak letterlijk heeft uitgekleed, vormt wel hun voornaamste grief. Dit is ook wel de voornaamste oorzaak dat velen blijven mokken, zich isoleren en het liefst mededelinquenten opzoeken, immers onder dezelfde omstandigheden verkerende, om met elkaar het hen aangedane vermeende onrecht te bespreken.

De hele materiële factor speelt bij de reclassering van deze mensen een gewichtige rol en door de wijze waarop de regering deze zaak heeft aangepakt, wordt deze ernstig vertraagd.

Zeker, zij kunnen schadevergoeding krijgen, doch de voorschriften zijn zodanig dat een grote categorie er buiten valt. Verder werken de betreffende instanties langzaam of openlijk tegen, terwijl de tot nu toe verstrekte voorschotten te klein zijn om in vele gevallen effectieve uitkomst te bieden. St. Bureauclaus is nu eenmaal niet voortvarend. Het is dan ook werkelijk de vraag of het wel in het belang van onze samenleving is geweest, de „kleine” N.S.B.ers op deze wijze te behandelen. Het raakt tijd dat deze kwestie ernstig bekeken wordt. Een zo grote groep onrecht en gedeclasseerden kan op de duur alleen onheil stichten en dat is er in onze huidige wereld waarlijk al genoeg.

W. VADER Jr.

men, en dit kundig doen. Ik heb het stellige vertrouwen, dat de reeds in enkele afdelingen bestaande jongerenorganisaties en degenen die vroeger in de B.J.L. of de V.D.O. actief waren, alsmede talloze anderen bereid zijn, hiervoor de handen in een te slaan en het gestelde doel ook zouden kunnen bereiken.

Rotterdam, E. NORDLOHNE, ec.dr.s.

LIJDEN IN STILTE

De mensen, die het meest in stilte lijden onder de rustige en vreedzame revolutie, die zich thans in Engeland voltrekt, behoren tot de middenklasse. Terwijl de arbeidersklasse hogere lonen ontvangt, en de hoogste kringen, ofschoon de fiscus veel aftapt, nog welgesteld zijn, zijn de inkomens van de middenklasse hetzelfde gebleven. Het leven is daarentegen veel duurder geworden. Deze „middle classed” doen hun best om op dezelfde voet te blijven leven. Zij sturen hun kinderen nog naar onderwijsinstellingen, waar zij schoolgeld moeten betalen en dragen tevens hun steentje bij tot het nationale fonds voor kosteloos onderwijs. Met hen werd totaal geen rekening gehouden, terwijl zij bovendien nog beledigingen moesten slikken van de Labour-Regering, die zij in het zadel hielpen. De Londense Gemeenteraad heeft nu bekend gemaakt, dat er thans gemeentewoningen voor de middenklasse zullen worden gebouwd. In het verleden werden dergelijke woningen slechts aan mensen met kleine inkomens verhuurd. De nieuwe huizen zullen beschikken over vier slaapkamers, centrale verwarming en een garage. Of hier politieke opzet achter zit, valt nog niet te zeggen. De middenklasse is in elk geval blij, dat er eindelijk notitie van haar wordt genomen.

(Ralph McCarthy in de Haagsche Post)

Je moet er maar tegen kunnen!

„Teugeswoordig komp het van alle kante“

door Amy Groskamp-ten Have

„Mevrouw“ — zei het oude vrouwtje dat in 't tramhuisje naast me zat, „teugeswoordig komp het van alle kante op je an — je moet er maar tege kenne...“

Dat woord bleef de ganse dag in me na zingen...

„Je moet er maar tegen kunnen...“ dat zei ik toen de radio zijn dagelijkse portie onheilzware dreiging mijn kamer binnenzond en toen de post een vervelende brief bracht — en toen door afzeggen van de schaarse hulp mij een dubbele portie werk toeviel.

Op de avond van diezelfde dag las ik in een tijdschrift een ietwat langademig doch eerlijk bedoeld pleidooi voor *Berusting in het Onvermijdelijke*. *Berusting in het onvermijdelijke* lijkt me een benijdenswaardige geestesgesteldheid, moedige berusting siert de mens en is schier onontbeerlijk gezien de vele grote en kleine rampen, bittere teleurstellingen en ontgoochelingen die ons deel zijn.

Maar — hoe deze veelbegeerde berusting deelachtig te worden? Hoe kweekt men deze schone eigenschap aan in het eigen zondig hart, dat opstandig is en rebels en waarin van de zoete zegeningen der berusting al bijster weinig te bespeuren valt?

Berusten is het blijmoedige aanvaarden van teleurstellingen en rampen en wil men de eigen capaciteit te deze opzichte beproeven, dan dienen er eerst enige grote of kleine rampen voorhanden te zijn waarop wij onze krachten kunnen beproeven.

En zoek nu maar eens naar een keurig klein rampje als je er op slag eentje nodig hebt — Dan valt er in geen velden of wegen iets te bespeuren, dat ons de gelegenheid verschaft onze krachten te meten.

Dan rent de loodgieter spoorwegs naar je toe als je hem nodig hebt. — dan is het weer zonnig — dan komen de kinderen aan tafel met schone handen, dan trek je een prijs of je vindt een verloren gewaand voorwerp terug en de werkster biedt aan een uurtje langer te blijven om kousen te stoppen!

In berusting zijn vele soorten en nuances voorradig, precies als in dameskousen. Voor en aleer ons hierop toe te leggen besloten we een prettig soort uit te zoeken.

Kort na het opvatten van dit lofzeggend voornemen kwamen wij in contact met de *Berusting in persoon*: een niet meer jonge vrouw die zich om dringende financiële redenen sterk had moeten bekrimpen, schreef: „kom me eens opzoeken, ik zit zo alleen.“

Onmiddellijk togen wij derwaarts en vonden... een vrouw-die-berustte-met-een-zucht.

Zij zuchtte niet werkelijk — zij klaagde ook niet — zij aanvaardde, maar het was of zij ieder woord dat zij sprak met een zucht onderstreepte. Er ging een geweldige depressie van haar uit.

Toen wij eindelijk weer op straat stonden, slaakten wij een hartgrondige zucht van verlichting.

Naar huis trammende, kwamen wij tot de slotsom, dat een opstandige vrolijke ziel voor anderen toch genietbaarder is dan iemand met deze soort berusting...

Deze soort berusting, halt —! daar zit 'm de kneep —! Deze soort deugt niet! Dit was de verkeerde soort.

En toen zijn wij in de dagen die volgden ons ijverig gaan bezighouden met het speuren naar berusting in onze onmiddellijke omgeving (omdat het zich bezighouden met de berusting van anderen zoveel gemakkelijker is dan het aankweken hiervan in het eigen hart!)

Naastiglijk zoekend ontdekten wij heel wat berusting — vaak ook daar waar wij het geenszins zouden hebben verwacht, maar... er was heel veel van de zucht-soort bij!

En we hebben ook nog een ander soort ontdekt: de soort die onmerkbaar is afgeleden van berusting naar onverschilligheid. Dat is de het-kan-me-niks-meer-schelen-categorie.

Dat is een heel gevaarlijke categorie, want zij is besmettelijk —! Zij begint bij het onvermijdelijke — dat wat je maar over je moet laten komen, omdat je er toch niet tegenop kunt — en zij eindigt bij... een verwaarloosd uiterlijk, slechte manieren en een prikkelbare stemming.

Dit is helemaal niet zo-maar-een-grapje, het is een angstaanjagende werkelijkheid waartegen wij vrouwen eensgezind stelling moeten ne-

men met inzet van onze beste krachten.

Het zijn de slachtofferachtigen en de onverschilligen die als voortwoekerende splijtzwammen het hechte gebouw van onze volkskracht ondermijnen.

Het huisgezin is de grondslag van de staat. Als er geen huisgezinnen waren — dan bestond er helemaal geen staat en dan viel er niets te regeren —! Wij huismoeders met onze gezinnen zijn dus voorwaarde sine qua non voor het bestaan van de staat. En omdat wij een zo onontbeerlijk onderdeel vormen, daarom rust op ons de plicht ons aandeel te leveren aan die staat, die door en voor ons bestaat.

Dat aandeel bestaat voor een groot gedeelte in de wijze waarop wij reageren op onvermijdelijke toestanden en maatregelen.

Wij vrouwen drukken de stempel op ons gezin: het is de geest van de vrouw, die op den duur overheerst in het gezin.

De geest van het gezin is de geest van de staat als totaal-eenheid en daarom is het zo belangrijk, dat wij er nauwlettend voor waken, dat onze geest niet tot een ontbindende en ontwrichtende factor worde. En dat gebeurt zo gemakkelijk —!

Niet iedereen is sterk en moedig en flink — niet iedereen heeft een optimistische inslag in zijn karakter — en voor hen die de sterkende schragende kracht van het geloof missen, is het wel uitzonderlijk moeilijk te leren berusten in veel dat onbegrijpelijk duister en onrechtvaardig lijkt.

Je moet er maar tegen kunnen...

In de laatste wereldoorlog hebben de vrouwen bewezen dat zij geenszins het zwakke geslacht zijn. Heldendaden zijn er verricht door vrouwen. Wederom vragen de omstandigheden heldendaden van ons vrouwen: heldendaden van zelfbeheersing, van blijmoedig aanvaarden en vechten tegen angst en depressie en tegen die gevaarlijke onverschilligheid, die voortvreet als een kanker... heldendaden van opoffering, opdat het gezin niettegenstaande duizend en één moeilijkheden van allerlei aard toch voor man en kinderen het warme zonnige vertrouwde toevluchtsoord zij, waar zij opnieuw gesterkt, gelaafd en bemoedigd de kracht putten voor elke volgende dag.

Ik heb een kleine arbeidersvrouw gekend.

Ik heb haar gekend in dagen van angst en nood en ik heb haar gekend in dagen van betrekkelijke voorspoed en altijd was zij de sturende, moedige kracht, die de gezinsleden drijvende hield als zij dreigden onder te gaan in moedeloosheid en verzet.

Vaak was haar humor ruw en zij kon ongenadig de waarheid zeggen, maar die kleine verweerde afge- werkte handen waren altijd bezig voor de anderen. Wat die vrouw van

een paar afgedankte lappen, vijf knopen en een oude das in mekaar wist te pruutsen — daar stond je met open mond naar te kijken. Toen er pas weer kleren waren, zou zij een mantel gaan kopen. Ik had haar nooit anders gezien dan in een vermaakte mannenjas. Het verheugde mij, dat zij nu eindelijk ook eens iets nieuws zou hebben tot... ik haar op een Woensdagmiddag tegenkom met haar twee dochtertjes, die elk een groot pak torsen. Alle twee een nieuwe wintermantel met een bijbehorende baret —! Het hele gezinnetje straalde, want er zijn nog gezinnen waar iets nieuws kopen een kostelijk feest is. Natuurlijk moest ik mee de nieuwe aankopen bewonderen. De kinderen waren door het dollen heen.

„Enne... hoe doe je nu met jouw mantel?“ vroeg ik toen zij me uitliet.

„O...e... daar wacht ik nog maar een poosje mee!“ klomk het opgewekt.

Geen spijtigheid — geen humeurigheid — nooit een klacht of een blijk van opstandige ontevredenheid. Bij deze vrouw was ook in de moeilijkste tijden steeds nog een

kleine versnapering voor de kinderen, een sigaar voor de man, een extraatje voor de Zondag. Deze vrouw kon toevoren niet alken met het karig huishoudgeld, maar ook met haar zonnige ferme blijmoedigheid, de blijmoedigheid waarmee zij wist te dragen — en afstand te doen — en anderen op te heffen. Zulke vrouwen vormen de ruggegraat van de natie. Wat er ook kome... zij kunnen er tegen —!

En wij —? kunnen wij er ook tegen? Kunnen wij ook moedig dragen en blijmoedig verdragen?

Of zeggen we op een akelige nare slappe lamelendige manier: „och ja... als dat nu eenmaal je aard is... maar ik ben niet zo... ik kan dat niet...“

DAT IS NIET WAAR —! We kunnen het wel —! We kunnen het allemaal —!

Als wij willen.

Laten wij dan alsjeblieft willen, opdat wij gereed zijn als er een beroep op ons zal worden gedaan —!

Dit heeft met politiek direct niets te maken maar — indirect heeft het er ALLES mede te maken —! En daarom geldt dit voor ALLE vrouwen. DUS OOK VOOR U —!

ZO ZIJN ZE...

Netjes en beleefd

„Ik was altijd netjes en beleefd, en dat strekt tot aanbeveling“.

Dat is de levensles, die de 77-jarige H. van Ommen op z'n gouden bruiloft aan een medewerker van Het Parool verklaarde.

„Ja“, vond mijn vriend, het mannetje, „netjes en beleefd... als we daar nou allemaal vanavond eens mee begonnen. Allemaal weer een beetje meneer en een beetje dame. Maar dan echt en van binnen uit. Zou u nou niet graag een gentleman zijn?“

Vierenvijftig jaar en vanaf de lagere school ben ik al doende... „Netjes van buiten en netjes van binnen“, bedacht het mannetje terwijl een reizende meneer naast ons aan de leestafel hoorbaar koffie tot zich nam, „altijd met twee woorden spreken en „asjeblieft“ en „dank u wel“ zeggen. Niet in je neus pulken en je nagels privé behandelen. Handje voor de mond als je geeuwt en als je niezen moet. Weet u nog vroeger in de Haagse tram? Wat een goed Hagenaar niet doet?“

Ik herinner me inderdaad... „Hij deed het natuurlijk tóch“, zei het mannetje, „maar als we nu allemaal dadelijk na de feestdagen met een schone lei en een schone zakdoek beginnen en in de trein bij meneer den Hollander net zo netjes worden als bij moeder thuis...“

„Jij blijft uitstekend aan de buitenkant“, remde ik zijn goodwill.

„Van buiten moet het beginnen“, wist hij, „en dan naar binnen doorslaan. Als je je elke dag scheert, wil je van binnen ook niet met stoppels zitten. Allemaal weer sokophouders dragen. En minstens eenmaal in de maand haarknippen. Tot op een halve millimeter. Want als ik die pruiken van onze voetballers zie, dan denk ik wel eens: nou, wat zich dááronder materialiseert...“

Er gleed een kriebel langs m'n rug. De meneer aan de leestafel geeuwde openhartig — ongepoetste tanden en een gammel gebit. „Er zit wat in“, hield het mannetje vol, „als je 77 bent, kun je wel weten wat tot aanbeveling strekt...“

Ja... netjes en beleefd... Wij allemaal een beetje gentleman en de meisjes een pietsje lady... .

Zie, zo'n ouwe heer wijst daar in al z'n eenvoud na een even eenvoudig bestaantje, op een kronkel in ons historisch materialisme, die best onttronkeld kan worden Want zachtjes en onder ons gezegd: Het is niet je dát meer. Ga naar een ambtelijk kantoor. Ga naar een zaak, waar de bon free enterprise tegenhoudt en de klant boetvaardige smekeling blijft. Ga op reis. Of blijf thuis en onderga der bureu radio, gramfoon en huiselijke sfeer. Ga naar de sporttribunes en naar de bioscoop. En ga dan ook even aan bij de managers, die volgens Burnham de managerial revolution zullen drijven. Aanhoort hun klachten en zuchten omtrent sollicitanten en gegadigden — en ontleed die machthebbers zelf. Zo en passant en al keuvelend bij een ontegenzeggelijk zwarte Lucky Strike. Het is niet je dát meer. Het losse, het mag-niet-hinderen, het... vlegelachtige verdringt overal het netjes en beleefd. En de aanbeveling.

„En of je dat nou historisch materialisme of stomweg vlegerlarij noemt“, vond het mannetje, terwijl wij op lijn 10 wachtten, „wij zitten er allemaal mee. Maar wij hebben het niet eens dóór. Alleen zo'n ouwe heer heeft het gesloten. En geeft in twee woorden de... de... ja, ja, hoe zal ik het noemen...?“

„Der Weg zuriick...“, hielp ik. „Duits versta ik niet meer“, bromde hij, „maar netjes en beleefd zegt voor mij alles...“

Toen kuarste lijn 10 om de hoek. En dank zij de dadelijke en afdoende stormloop van het historisch materialisme bleven wij op de halte achter... volgende rit...

Abt. Exodus.

Geslaagd bezoek

Internationaal contact is onder de huidige omstandigheden van bijzondere waarde. En zeker moet het van grote betekenis worden geacht als parlementsleden uit diverse delen van de wereld regelmatig overleg met elkaar plegen. Dat geschiedt ook door de bijeenkomsten van de Interparlementaire Unie.

Vorige week evenwel is er op andere wijze contact geweest, waarover de pers ook het een en ander heeft medegedeeld. In deze maand komen namelijk in Londen parlementaire vertegenwoordigers bijeen van de overzeese gebiedsdelen van het Britse Gemenebest. Een aantal van deze vertegenwoordigers nu heeft een bezoek gebracht aan Nederland en België. Vorige week Maandag, Dinsdag en Woensdag waren zij als gasten in ons land.

Maandagavond werden zij ontvangen in het gebouw der Tweede Kamer. Wij zagen daar parlementsleden uit Canada, Australië, Nieuw-Zeeland, de Unie van Zuid-Afrika, India, Pakistan, Ceylon, Malta, Noord-Ierland, het eiland Man, de Bahama-eiland en Mauritius.

De ontvangst in de Tweede Kamer, waar hartelijke toespraken werden gewisseld, was allerhartelijkst. Na de officiële verwelkoming — door het Tweede Kamerlid Serrens — en de diverse wederwoorden, bestond ruimschoots gelegenheid voor onderlinge gedachtenwisseling, over vraagstukken van allerlei aard. Van de zijde van onze partij waren bij deze ontvangst aanwezig het Eerste Kamerlid mr. W. C. Wendelaar en ons Tweede Kamerlid drs. H. A. Korthals. Voorts waren er nog verscheidene leden van Eerste en Tweede Kamer, leden van de Indonesische delegatie en hoge ambtenaren.

De dag daarop werd een bezoek gebracht aan Rotterdam, waar het gezelschap ten stadhuijze werd ontvangen door mr. P. J. Oud. Na een rondvaart door de havens werd een lunch aangeboden door de Kamer van Koophandel, waarbij mr. K. P. van der Mandele het woord voerde. Prof. Molenaar en mr. Wendelaar waren hierbij aanwezig. Deze heren alsmede drs. Korthals woonden des middags de bijeenkomsten bij, die waren belegd voor bespreking van

wederopbouwvraagstukken, de West-Europese Unie en het Indonesische probleem. Het laatste vraagstuk werd behandeld in de prachtige vergaderzaal van de Eerste Kamer. Wij menen, dat deze bijeenkomst van belang is geweest om de buitenlandse gasten een juister inzicht te geven in het Indonesische probleem. Het Eerste Kamerlid Kerstens heeft hierbij een zeer goede inleiding gehouden en de beantwoording der vragen heeft hij op uitstekende wijze gedaan.

's Avonds waren de gasten en een aantal Nederlandse parlementsleden op de receptie, welke de Nederlandse regering hield in de historische Trèveszaal. Minister Stikker ontving namens de regering.

De volgende dag werd o.m. een bezoek gebracht aan Amsterdam, waar burgemeester d'Ailly in het Indisch Instituut ontving, terwijl een aantal der gasten zich ook op de hoogte stelde van de problemen der Wieringermeer.

's Avonds had op Kasteel Oud-Wassenaar een door de regering aangeboden diner plaats — minister Drees was hierbij de gastheer.

Van de fracties onze partij waren uitgenodigd Prof. Molenaar, mr. P. J. Oud en drs. Korthals. Hiermede was een uitstekend verzorgd programma afgewerkt. De diverse speeches der buitenlandse gasten getuigden van de waardering, die zij hadden voor hetgeen hier in ons land wordt gepresteerd en van de goede relaties, die tussen de parlementsleden uit de diverse delen van het Britse Gemenebest en de Nederlandse Eerste en Tweede Kamerleden, die het contact met de gasten hadden onderhouden, waren ontstaan. Het persoonlijke contact bleek wederom van de grootste betekenis te zijn geweest.

PROF. MOLENAAR VRAAGT

Ons Eerste Kamerlid prof. Molenaar heeft de volgende vragen gesteld aan de minister van Overzeese Gebiedsdelen:

1. Heeft de regering kennis genomen van de inhoud van de hoofdartikelen in de Nieuwe Rotterdamse Courant van 13 en 17 September, alsmede van de informatie uit „welingelichte kring” in dat blad van 21 September 1947?

2. Erkent de regering, dat in deze beschouwingen wordt uitgegaan van besprekingen in, resp. beslissingen van het kabinet, alsmede van het overleg, dat tussen het kabinet en de luitenant-gouverneurgeneraal heeft plaats gevonden?

3. Is de regering bereid mede te delen of haar bekend is, of personen, werkzaam op een der departementen hier te lande, met betrekking tot het onder 2 gestelde, mededelingen aan de pers hebben gedaan?

4. Indien vraag 3 ontkennend wordt beantwoord, moet dan naar het oordeel der regering — met name wanneer van „welingelichte kring” wordt gesproken — de heer Van Mook als bron van informatie worden aangemerkt?

5. Acht de regering het juist, dat met betrekking tot haar beleid in zake een eventuele verandering in de bezetting van de vertegenwoordiger der Kroon in Indonesië door anderen dan haar zelve mededelingen aan de pers worden gedaan?

6. Is de regering bereid om — nu eenmaal publicaties, als in vraag 1 en 2 bedoeld, zijn gedaan — hare zijds mede te delen, welke beslissingen in zake een wijziging op de hoogste post op het Paleis te Batavia zijn genomen en in welk licht de terugkeer van de heer Van Mook naar Indonesië moet worden gezien?

7. Is de regering voorts bereid uiteen te zetten, in hoeverre de feitelijke mededeling in de Nieuwe Rotterdamse Courant van 17 September juist is, als zou de vertraging in de publicatie van het communiqué betreffende een versterkte bestrijding van het communisme in Indonesië aan het yorige en wellicht ook aan het huidige kabinet te wijten zijn?

Onze partijgenoot heeft met het bovenstaande de regering een aantal zeer duidelijk geformuleerde vragen voorgelegd, welke beantwoording wij met grote belangstelling tegemoet zien. Lezen wij de vragen goed, dan is er bij prof. Molenaar onzekerheid gerezen over de inlichtingen van de „welingelichte kring”. Hij acht het nodig, dat van regeringszijde volledige klaarheid wordt verschaft. Dit is juist, vooral in deze dagen, nu weder allerlei geruchten gaan over de wisseling in de hoogste leiding in Indonesië, is het nodig dat wij weten waar wij aan toe zijn. Hoezeer ons dit ter harte gaat kan overigens duidelijk

zijn uit ons hoofdartikel in ons vorig nummer.

Wat ons betreft zou er ook eens duidelijkheid moeten ontstaan over de vraag wie nu in de Indonesische kwestie de feitelijke leiding heeft. Wij laten nu weer, dat Batavia aan Den Haag nieuwe plannen voor onderhandelingen met de Republiek heeft toegezonden. Is er hier alleen maar initiatief van Batavia, of heeft, zoals het hoort, de regering de zaken in handen?

Dit laatste nemen wij voorts nog aan.

Diogenes zonder ton

Men ziet dus dat ook hier weder tegenover de voldoening die bezit meestal schenkt de vrees staat het te zullen verliezen, en dat rijkdom niet bevorderlijk is voor die gemoedsrust die bezitlozen zoals Diogenes ten deel kan vallen.

(v. O.)

in de Haagsche Post)

L. Smit & Zoon
KINDERDIJK

Baggermateriaal
Zeesleepboten
Passagiersschepen
Machines
Motoren
Ketels

U PEINST OVER EEN GESCHENK?

S. K. Citroen
HOFGJUWELIER;
S GRAVENHAGE
HOOGSTRAAT 23 TELEFOON 11.17.57
GESCHENKEN IN ALLE PRIJZEN

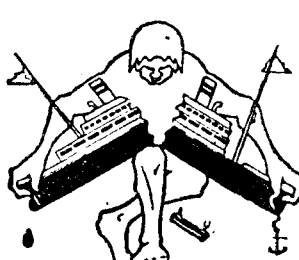
sihi POMPEN
voor Scheepvaart
en industrie

Raadpleeg onze
technische dienst

Machinefabriek
C. MATERS C.V.
Beverwijk, Tel. 3141

**Frank Rijdsdijk's
Industriele
Ondernemingen N.V.**

Hendrik-Ido-Ambacht
Tel. H.I. Ambacht 245
Rotterdam 72615

SCHEEPSSLOOPERIJ

HANDEL in:

- Oud IJzer,
- Nieuw IJzer,
- Bruikbaar IJzer, enz.

N.V. „Latumebo”
Postbus 5, Tel. 477
ALBLASSERDAM

kruiwagens,
steigerbokken,
kalkkuipen,
kalkdraggers,
Levering uit voorraad

N.V. Lijm- en
Gelatinefabriek

„Delft”

Fabrieksmerk:
TWEË TORENS
Tel. 106-363 — Delft

**VOOR COLLECTIEVE
PENSIOENVERZEKERINGEN**

WENDE MEN ZICH VRIJBLIJVEND
OM ADVIES EN OFFERTE TOT DE
HAV BANK
HOEDKANTOOR SCHIEDAM
HET KAN UW BELANG ZIJN.

Fa. Plastimode
Knopen en Gespen voor groothandel en industrie
AMSTEL 252 AMSTERDAM-C.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

VRIJDAG 15 OCT. 1948 - No. 29

Eén hoop voor de
toekomst

(Pagina 7)

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Het nut der openbaarheid

Naar aanleiding van het verslag der Algemene Rekenkamer

Openbaarheid bij de behandeling der publieke zaak en controle op de daden der regering in het openbaar achten wij van node. De ervaring heeft geleerd, dat de behandeling van zaken in het geheim en in „onder-onsjes” leidt tot misbruiken en verkeerde toestanden in het algemeen. Een goede democratie eist openbaarheid, ja de openbaarheid is één van de pijlers waarop het democratische bestel berust. Dictatoriaal geregeerde landen kennen de behandeling der publieke zaak in het openbaar niet, en het ongecontroleerde „beleid” der Duitse instanties in de afgelopen jaren in ons land gevoerd, heeft tot een corruptie geleid, welke zeer ernstig was.

De noodzaak van openbaarheid over gevoerd beleid heeft het parlement ook gebracht tot het houden van een enquête naar de door de Nederlandse regering te Londen gevoerde politiek. Hiertoe heeft per sé niet wantrouwen aanleiding gegeven. Algemeen werd het als een hoogst onbevredigende situatie gevoeld, dat Nederlandse bewindslieden vijf jaren aan de gang zijn geweest zonder dat het rechte ervan werd geweten. Zij, die menen, dat het onderzoek der Enquête-commissie wordt gehouden met het doel schandalen op te sporen, hebben dan ook de rechte betekenis der enquête niet begrepen.

Kort samengevat zou kunnen worden gezegd: het parlement en het Nederlandse volk willen weten, wat er is geschied; alles wat er gebeurd is, moet aan het licht. Dit heeft ook zijn machtig voordeel met betrekking tot het vertrouwen, dat de bevolking in haar regeerders moet kunnen stellen. Ontelbare oncontroleerbare verhalen over hetgeen in Londen zou hebben plaats gehad, doen de ronde. Zou men moeten geloven wat daarover wordt verteld, dan zou menig vooraanstaand man te Londen de oorlog niet hebben gevoerd, maar gevierd. Al deze verhalen ondermijnen het vertrouwen in de regeerders van destijds, van wie sommigen thans in het openbare leven nog een vooraanstaande plaats innemen, en schaden het aanzien der democratie in het algemeen. Zulke verhalen komen niet van de man van de straat alleen, maar ook van anderen. Dezer dagen nog lezen wij de jongste brochure van de journalist Lunshof, die ernstige verwijten richt tot de oud-minister Van Heuven Goedhart, thans hoofdredacteur van Het Parool. Zou men de heer Lunshof moeten geloven, dan zou de heer Van Heuven Goedhart van zijn ministeriële positie misbruik hebben gemaakt om de belangen van Het Parool te dienen. Dit is slechts een voorbeeld van al wat er zo wordt gezegd. Welnu, de heer Van Heuven Goedhart is een vooraanstaand man in ons publieke leven — lid van de Eerste Kamer der Staten-Generaal — en het moet toch hoogst gewenst worden geacht, dat het Nederlandse volk weet, waar het met hem aan toe is.

De enquête-commissie verschaft de mogelijkheid het juiste licht op deze kwestie te laten schijnen en wij achten zulks van het grootste belang.

Openbaarheid noemen wij een van de grondpijlers der democratie. Het lijkt of dat in de na-oorlogstijd wel eens wordt vergeten. Daarover uit te weiden is niet ons doel. Slechts moge worden gewezen op het wetsontwerp inzake de bedrijfsorganisatie, dat thans bij de Tweede Kamer ahangig is. Daarin is ook sprake van verordenende bevoegdheid voor de bedrijfsorganisaties, maar de totstandkoming dier verordeningen geschiedt geheel in het geheim. Daar mag blijkbaar niemand iets van weten. Wij achten dat door en door fout. Ook hierbij zij openbaarheid.

Nu begrijpe men ons wel. De door ons bepleite openbaarheid wil niet zeggen, dat elkeen in levende lijve bij de behandeling der publieke zaak aanwezig moet kunnen zijn. Trouwens, zo vat ons volk dat ook niet op. Wanneer men de tribunes beziet van onze openbare lichamen, dan zijn er momenten waarop zij uitpuilen — bijvoorbeeld bij de behandeling van de Indonesische kwestie — maar in de grote meerderheid der gevallen is er slechts weinig publiek. Over het algemeen slechts direct bij het aan de orde zijnde onderwerp geïnteresseerden, alsmede belangstel-

lenden, die minder voor het onderwerp komen dan wel uit de overweging, dat zij eens een Kamervergadering of vergadering van een gemeenteraad bijgewoond willen hebben.

De openbaarheid vatten wij zo op, dat de pers er vrij toegang heeft en ons kan meedelen wat er verhandeld is. De pers is het waarnemingsorgaan, dat voor het grote publiek het besprokene opvangt en doorgeeft, al of niet voorzien van commentaar.

De pers is op deze wijze van uitermate groot gewicht. Bovendien kan in de pers naar voren komen wat in het volk leeft. Op deze wijze is de pers ook een stimulans voor de activiteit van de volksvertegenwoordiging. Een zaak in de pers aan de orde gesteld vindt vanzelf de nodige aandacht in Parlement, Provinciale Staten of Gemeenteraad. Bovendien werkt de pers door haar mogelijkheid van kritiek activerend. Zowel op de vertegenwoordigende lichamen als op de besturende colleges. De kritiek van de pers heeft op deze organen belangrijke invloed.

Wanneer wij dit zo stellen, dan zijn wij ons bewust een ideaal-toestand aan te geven, maar niet de realiteit van de huidige dag. Immers, door het gebrek aan papier zijn onze kranten niet in staat haar zeer belangrijke taak in het democratische bestel op een goede wijze uit te voeren. De kranten hebben geen plaatsruimte om de nodige aandacht aan de publieke zaak te schenken. Tenminste, de Nederlandse kranten. Heeft men het geluk eens een buitenlandse krant in handen te krijgen, dan is men daar enige dagen zoet mee. Onze eigen kranten echter delen het nieuws maar zeer summier mee en aan beschouwingen komt men veelal niet toe, of in zeer onvoldoende mate. Dit is zeer te betreuren, want op deze manier kan onze pers haar taak niet vervullen, tot schade voor de democratie. Wij willen dan ook de hoop uitspreken, dat onze huidige regering aan deze verkeerde toestand op zo kort mogelijk termijn een einde zal maken. Het vorige kabinet is ten deze ernstig te kort geschoten. De publieke zaak eist openbare behandeling. Dit is alleen mogelijk door een pers, die kan zeggen wat zij op het hart heeft en dus niet gefnuikt wordt door gebrek aan papier. Een zaak van de eerste orde vraagt om oplossing.

Wij zijn tot bovenstaande beschouwingen gekomen naar aanleiding van het verschijnen van het Verslag der Algemene Rekenkamer betreffende haar werkzaamheden in het jaar 1947. Wij hebben dit staatsstuk doorgewerkt. Niet minder dan 84 bladzijden groot is het. En welk een interessante lectuur! Gelukkig bestaat in ons staatsbestel de mogelijkheid om verkeerde toestanden aan het licht te brengen. Het is de beste waarborg tegen ernstig afglijden. Maar hoe is het te betreuren, dat de pers uit plaatsgebrek aan dit rapport zo onvoldoende aandacht kan schenken, want een krachtige reactie der publieke opinie op het gelezene zou — dat is onze vaste overtuiging — het begaan van fouten door overheidsinstanties in korter tijd verminderen dan nu het geval zal zijn. Wij willen het geheel niet te tragisch opvatten. Wij begrijpen, dat een na-oorlogse periode uiteraard ongewenste toestanden met zich brengt, maar de beste remedie tegen ongewenste toestanden achten wij een zo ruim mogelijke verspreiding van de wetenschap daarover en deze verspreiding blijft thans beneden het gewenste minimum. In één van onze belangrijkste dagbladen — op staatkundig terrein medeleiding gevend — was minder dan een kolom aan dit 84 bladzijden groot zijnde verslag gewijd. Wij willen er daarom iets van zeggen. En zullen dan blijven in de taal der Rekenkamer, welke naar haar aard steeds in uiterst gereserveerde termen haar gedachten naar voren brengt.

Wanneer wij spreken over het verslag der Rekenkamer en daaruit ook cijfers naar voren brengen, dan zijn wij ons bewust, dat deze in

vergelijking met de miljarden, die tegenwoordig met onze staatshuishouding zijn gemoeid, gering zijn. Maar wij gaan geheel accoord met het oordeel van de Rekenkamer zelf (blz. 37 van haar rapport), die zegt, dat het grote publiek op dergelijke „kleinigheden” scherp let „en zich naar aanleiding van deze weinig belangrijke feiten een oordeel vormt over de gehele staatsdienst”.

Laten wij nu iets zeggen over die „kleinigheden”. Daar is dan bijvoorbeeld een hoofdambtenaar van Sociale Zaken, die bij een wegcontrole gebruik maakte van een dienstauto, zonder dat op de voorruit het voorgeschreven kenmerk „dienstauto” was aangebracht en terwijl de tot rijden onbevoegde 16-jarige zoon als chauffeur optrad. De Rekenkamer tekende bij dit geval aan „dat aan deze hoofdambtenaar op Rijkskosten reeds achtereenvolgens 3 auto's waren toegewezen, waarvan één na korte tijd, blijkbaar door ondoelmatig gebruik, weder moest worden teruggenomen”.

Bij de controle op het Centraal Bureau Verzorging Oorlogsslachtoffers over 1946 bleek, dat het beheer over het autopark te wensen had overgelaten. Ten minste 3 tweedehandse auto's voor f 3 à f 4000 per stuk aangekocht, „waren ondanks kostbare reparaties reeds na ongeveer een jaar alleen voor sloop geschikt”. Acht auto's waren reeds voor sloop verkocht, van de overblijvende waren 15 (d.i. ongeveer 30 % van het totaal aantal) slecht. Hierbij zij aangetekend, dat ten tijde der controle de minister van binnenlandse zaken reeds bezig was in te grijpen.

Eind 1945 heeft de minister van economische zaken de Rijksbureaux voor handel en nijverheid gevraagd een verslag te maken over de periode van hun bestaan. De gezamenlijke textielbureaux gaven hiervoor f 10.000 uit. „De ambtenaar, die bij deze bureaux dit werk verrichtte en daaraan ongeveer een jaar arbeid besteed heeft, vatte het geheel samen in een proefschrift, waarop hij de graad van doctor in de handelswetenschappen verwerfde”.

Het verslag der Rekenkamer geeft nog verscheidene voorbeelden van geschiedschrijving over overheidsinstanties. Nog één voorbeeld: een bloembollenboek. Daarover heeft minister Lief-tinck zijn ambtgenoot van landbouw, visserij en voedselvoorziening geschreven. Minister Lief-tinck berekende „dat tegenover uitgaven van rond f 58.000 (begroot was f 50.000) ontvangsten stonden ten bedrage van rond f 24.500 (begroot was f 31.500) en dat van de 1600 exemplaren nog meer dan de helft onverkocht was, nadat het boek twee jaren in de handel was geweest.”

(Vervolg op pag. 3).

Thorbecke-Herdenking

Op 3 November 1948 om 20.00 uur in Pulchri Studio, Lange Voorhout 15, te 's-Gravenhage.

Als sprekers zullen optreden:

Mr. P. J. OUD, waarnemend voorzitter onzer partij,

„Thorbecke als staatsman”

Dr. K. H. BOERSEMA, predikant te Leiden, van wiens hand binnenkort een boek over Thorbecke zal verschijnen,

„Thorbecke als idealist”

Prof. Mr. G. DE GROOTH, hoogleraar aan de Rijksuniversiteit te Leiden,

„Thorbecke als professor”

Laat ons in grote getale op die dag naar Den Haag trekken om de nagedachtenis van deze, voor onze beginselen zo belangrijke figuur, gezamenlijk te eren.

Noteert dus: 3 November, Den Haag — Thorbeckeherdenking.

De Kamers dommelen niet meer bij B.Z.

Utrechtse traditie wordt voortgezet

Jarenlang heeft de buitenlandse politiek in de Kamers weinig belangstelling gevonden. Slechts enkelen, als wijlen Dresselhuys, toonden hiervoor meer dan een noodzakelijke minimum-interesse. De Kamers kan daarvan echter nauwelijks een verwijt worden gemaakt. Zij vormen nu eenmaal een volksvertegenwoordiging, waarin dus ook de grotere en mindere interesse van het volk in zijn geheel tot uiting komen. Dat was in de tijd, dat ministers van Buitenlandse Zaken talrijke malen van het ene in het andere Kabinet overstapten en de Troonrede ieder jaar op het gebied van de buitenlandse politiek weinig meer bracht dan de stereotiepe zinsnede over de betrekkingen van „de meest vriendschappelijke aard”, welke met alle andere mogelijkheden werden onderhouden. Onze jarenlange neutrale positie, gepaard met een algemeen verlangen, zo ver mogelijk van iedere internationale kwestie verwijderd te blijven, had de belangstelling voor de vraagstukken van buitenlandse politiek bij de meesten gedooft en zelfs het ontstaan van de Volkenbond had daar niet zo heel veel verandering in kunnen brengen. Eerst de tweede wereldoorlog, waarin wij zelf betrokken werden, heeft hierin een totale ommekeer bewerkstelligd. Onze positie te midden van de andere volken is geheel gewijzigd.

Wij zijn nu geen neutrale, langs de lijnen van het internationale tournooiveld staande toeschouwers meer, met hoogstens enige schuchter tot uiting gebrachte sympathieën of antipathieën, maar wij zijn „partij” geworden in het spel. Wij spelen onze partij mee, met alle voordelen en aantrekkelijkheden, maar ook met alle gevaren, daaraan verbonden.

Dit alles heeft onze Nederlandse buitenlandse politiek op een geheel ander niveau gebracht. Het is ook de oorzaak, dat onze bewindslieden van Buitenlandse Zaken geen half ingedommelde Kamers meer tegenover zich vinden, die het aan enkele specialisten overlaten, een magere „buitenlands debat” te voeren, maar over het algemeen sterk geïnteresseerde volksvertegenwoordigers, die allen ook hun eigen internationale contacten hebben. Contacten door wederzijdse buitenlandse bezoeken, door internationale congressen op allerlei gebieden en door samenkomsten in Benelux- en Interparlementair Unieverband.

Een interparlementaire ontmoeting van wel zeer bijzondere aard was die, welke wij in de laatste dagen van de vorige maand hebben beleefd.

Het waren de parlementaire vertegenwoordigers van de overzeese gebiedsdelen van het Britse Gemenebest, die, alvorens in de bijeenkomst van de Empire Parliamentary Association te Londen bijeen te komen, o.a. ook ons land en in het bijzonder onze beide Kamers der Staten-Generaal een bezoek brachten.

En zo viel dan een aantal onzer Eerste en Tweede Kamerleden de eer en het genoegen te beurt, hun collega's van Australië en Nieuw-Zeeland, van Zuid-Afrika zowel als van Eire, Noord-Ierland en het eiland Man, van India en van Pakistan, van Ceylon, Malta, de Bahama- en de Bermuda-eilanden en van Mauritius, te ontvangen.

En het bleef gelukkig niet uitsluitend bij wat vriendelijke woorden tijdens de ontvangsten aan deze en gene zijde van het Binnenhof, maar zij hebben in de sectie-vergaderingen ook kunnen kennismaken met onze inzichten omtrent de West-Europese Unie, onze landbouw-economische problemen en die van de wederopbouw en van ons optreden in de Indische kwestie. Gezamenlijke tochten tenslotte naar Rotterdam en Amsterdam, naar Aalsmeer, Alkmaar en de Wieringermeer hebben hun ook een aanschouwelijk beeld van ons werken en streven gegeven.

Evoenval echter moet het persoonlijk contact worden toegejuicht, dat onze Kamerleden tijdens de besprekingen en op tournee met zoveel parlementariërs uit alle windstreken hebben gehad.

Dat verwijdt de blik, schept toenadering tot anderen en leert ons, onze eigen problemen ook in wijder verband te zien.

Van de buitenlandse, stappen wij weer naar de binnenlandse politiek over.

De Tweede Kamer is druk bezig met het voorbereidende begrotingswerk in de afdelingen. Dit werk spreekt vanzelf weinig naar buiten, maar is toch voor een goede gang van zaken van veel belang. Het legt, door de wisseling der schriftelijke stukken (Voorlopig Verslag en Memorie van Antwoord) de juiste grondslag voor het komende openbare debat, dat op 9 November zal beginnen.

Het staat er ondertussen, dank zij ongetwijfeld vooral het ingrijpen van de heer Van Schaik, met die begrotingsbehandeling thans heel wat beter voor dan de laatste jaren het geval was.

Dat men zich in het eerste parlementaire jaar na de bevrijding niet kon houden aan bepaalde termijnen, is, gezien de buitenwone omstandigheden, waaronder toen moest worden gewerkt, begrijpelijk. Ook het afgelopen jaar echter waren er tel-

kens weer hiaten, waardoor de Kamer het ene ogenblik niet verder kon en het volgende ogenblik ineens overkropt was met werk, dat dan in ijlt tempo en in veel te langdurige vergaderingen moest worden afgedaan. En de begrotingsbehandeling in de Eerste Kamer strekte zich aldus tot eind April uit.

Deze te betreuren gang van zaken was dan ook voor de Kamervoorzitter, mr. Van Schaik, aanleiding, in de vergadering van 29 Juli van dit jaar, in zijn gebruikelijk speechje naar aanleiding van zijn herbenoeming, openlijk de wens uit te spreken, dat de nieuwe bewindslieden (het was toen nog niet bekend wie dit zouden zijn) erin zouden slagen, niet alleen de Rijksbegroting op de derde Dinsdag van September gereed te hebben, maar de bewijsstukken daarvan ook die dag in het bezit te brengen van alle leden der Kamer.

Geheel onvoorzien werd de Kamervoorzitter echter zelf minister en zelfs vice-president van de minister-

raad en het ligt voor de hand, dat het voor hem thans een creëzaak was geworden, de door hemzelf (zij het dan in een andere functie) uitgesproken wens nu ook in vervulling te doen gaan.

En inderdaad is hij erin geslaagd het zover te krijgen. Op 21 September, de dag van de opening van de nieuwe zitting en de indiening van de z.g. Millioenennota waren alle begrotingsstukken, met de toelichtende memories, gereed.

Een mooie prestatie, ook van de Departementen en hun ambtenaren en een nieuwe stap in de richting van herstel van normaler verhoudingen, ook in het parlementaire leven.

Het is een genoegen, telkens weer te kunnen vaststellen, welke reële resultaten het werk van de leden van onze V.V.D.-fracties heeft.

De vorige week konden wij reeds gewag maken van de, als gevolg van de pleidooien van ons Eerste Kamerlid prof. Molenaar, ingestelde commissie onder voorzitterschap van dr. M. J. Prinsen (waarvan prof. Molenaar zelf als vice-voorzitter deel uitmaakt), welke tot taak heeft gekregen het onderzoek naar de door onze geestverwant geopperde gedachte van instelling ener „Kamer van Bezwaren”.

De te verwachten benoeming van mr. L. R. J. ridder Van Rappard, thans burgemeester van Gorinchem, tot burgemeester van Utrecht (als ons blad verschijnt, is deze benoeming inmiddels wellicht reeds officieel geschied) herinnert ons aan een gedachtenwisseling, welke ons toenmalige Eerste Kamerlid, de heer Zegering Hadders (thans lid van de Tweede Kamer) op 24 Februari van dit jaar bij de behandeling van de begroting van Binnenlandse Zaken met minister Witteman had over burgemeestersbenoemingen.

De heer Zegering Hadders bepleitte toen, vrijzinnigen voor een burgemeestersfunctie 60k in aanmerking te doen komen, wanneer in een gemeente scherpe tegenstellingen bestaan tussen de grootste raadsfracties of — anders gezegd — wanneer men het niet eens kon worden over de benoeming van een aanhanger uit een der door die fracties vertegenwoordigde richtingen.

Dit nu was in Utrecht het geval, waarvoor van de zijde der P. v. d. A. oud-minister Jonkman en van de zijde der K.V.P. oud-minister Flévez waren gepousseerd en waarover men het wederzijds niet eens kon worden.

Thans is een voor allen aanvaardbaar vrijzinnig man benoemd (hoevel geen lid van de V.V.D.), zoon van het vroegere Kamerlid, mr. A. G. A. ridder Van Rappard, waarmee dan tevens voor Utrecht een traditie wordt voortgezet.

Wij zijn ervan overtuigd, dat Utrecht in hem een goede burger-vader zal krijgen.

A.

Deze burger

is een ontzagwekkend slecht politicus.

En tact.... ho maar!

Daar lees ik nu dit in de krant:

In een debat in de UNO-commissie voor sociale kwesties heeft de Russische gedelegeerde Pavlof de Verenigde Staten, Engeland en Zuid-Afrika er van beschuldigd, dat zij „schandelijke, smerige en onfaire rassendiscriminatie” in praktijk brengen.

De Zuidafrikaanse gedelegeerde Te Water noemde deze betiteling „onfatsoenlijk, onwaardig en hysterisch”.

Daarna nam de commissie de volgende resolutie aan (Sovjet-bloc stemde blanco): „Alle mensen zijn vrij geboren, gelijkwaardig en gelijkgerechtigd. Zij zijn toegerust met rede en geweten en moeten tegenover elkaar in een geest van broederschap handelen.”

En nou had ik — onpolitiek en ontactisch — toch zó maar willen klappen voor die meneer Pavlof. En willen roepen: „Man, ik heb twee maal dwars door Amerika gereisd, en ik ken Londen zo'n beetje en over die Zuid-Afrikaanse naturellen heb ik genoeg gehoord en je hebt natuurlijke volmaakt gelijk.”

En nou had ik naar meneer Te Water willen roepen: „Weet je wat onfatsoenlijk is, Te Water? Aparte spoorwegwagons voor zwart en blank! Weet je wat onwaardig is, Te Water? Dat een neger niet in één hotel mag wonen met een blanke. Weet je wat hysterisch is, Te Water? Dat negers doodgeschoten worden omdat ze van hun stemrecht gebruik maken.”

Chut, als ik op die vergadering was geweest... ik zou helemaal, met volle zeilen en vliegend wimpels Te Water zijn gegaan.

Maar ja, deze burger is een ontzagwekkend slecht politicus. Want wanneer hij meneer Pavlof hartstochtelijk gelijk en meneer Te Water woedend ongelijk zou hebben gegeven, dan zou iedereen immers geroepen hebben „juile kommelnist!”

Nou en dát wil ik vanzelf niet.

Ik ben gewoon V.V.D.'er en Nederlander en tegen schandelijke en smerige rassendiscriminatie. Daarom is het maar goed dat ik niet op de UNO was. Want ze zouden zijn geschrokken van de onfatsoenlijke, onwaardige, hysterische lachbui, vlak in 't gezicht van de heer Te Water, door

DEZE BURGER.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korhals.

Redactie-secretaris: Mr. E. Elias

Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.

Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267

Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.

Losse nummers 15 cent.

Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie” te Amersfoort.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdverteenwoordiger: L. Vlugg, Geestbrugweg 69 Rijswijk (Z.-H.).

Zonder bloedvergieten

Wij vermeldden twee weken geleden uit de rede van Marshall in de vergadering van de U.N.O. betreffende Indonesië: „Deze kwestie moet zonder nieuw bloedvergieten volgens de grote lijnen der „Renville”-overeenkomst geregeld worden”.

Wij publiceerden toen een bericht over twee verminkingen en een bericht van tien gesneuvelden.

Vorige week publiceerden wij een bericht van zes gesneuvelden.

Deze week vonden wij in de courant het volgende bericht:

„De Regering maakt bekend, dat in de afgelopen week tot haar leedwezen de volgende verliezen zijn gerapporteerd:

- Kon. Landmacht:
- Soldaat A. Mulder.
- Kon. Ned. Ind. Legier:
- Soldaat 2e kl. Mirans.

Zonder bloedvergieten, zei U?

Een figuur

Bij het aftreden van luitenant-admiraal C. E. L. Helfrich als Commandant der Zeestrijdkrachten willen wij een woord van waardering uitspreken voor het vele, dat deze marine-figuur voor het welzijn van Nederland in het bijzonder in de moeilijke jaren van 1940 tot 1945 voor ons land en volk gedaan heeft. Hij was een markante persoonlijkheid, die voor het belang van de marine op krachtige wijze opkwam. En het belang van de marine is zeer nauw verbonden aan het belang van Nederland. Ons land heeft als zeevarende natie een zeer groot belang bij het samengaan van marine en koopvaardij en het moet voor admiraal Helfrich een voldoening zijn geweest, dat, nog voor hij aftrad, de grondslagen zijn gelegd voor de stichting van een Zeeverbond, met de instelling van een Zeecadetencorps, dat dit samengaan van marine en koopvaardij tot uiting brengt. De functie, welke admiraal Helfrich in de jaren na de oorlog heeft bekleed, was in een tijd, dat er geen directe oorlogshandelingen plaats hadden, in het bijzonder een representatieve geworden en bij de nieuwe indeling was er niet een bepaalde reden om deze functie naast die van Chef van de Marinestaf en Commandant Zee-macht te handhaven. Dit gevoeld bij het feit, dat reeds 45 jaren door admiraal Helfrich in marine-verband dienst was gedaan, zijn naar onze mening de hoofdredenen geweest, welke tot het eervol ontslag op 1 October j.l. aanleiding hebben gegeven. En niet het verschil in inzicht ten opzichte van hetgeen er met de Overzeese Gebiedsdelen moest gebeuren. Want admiraal Helfrich heeft ook in vroeger tijden zijn mening ten deze niet onder stoelen of banken gestoken, maar dat heeft hem nooit genoopt tot heengaan.

Nu admiraal Helfrich zich uit het actieve marine-leven terugtrekt, kan van hem met reden gezegd worden: bene meritis de patria: hij heeft zich jegens het vaderland verdienstelijk gemaakt. Nog vele jaren van goede rust zijn hem toegewent.

Het nut der openbaarheid

(Vervolg van pag. 1).

Bij de controle op „Herrijzend Nederland” bleek, dat op de liquidatiebalans een post was vergeten van ruim f 70.000, waardoor het nadelige saldo kwam op f 2.476.648,72. Overigens waren de boeken sinds Juli 1946 zoek geraakt. Hierover wordt in het verslag gezegd: „Op dit betreurenswaardig feit vestigde de Kamer de aandacht van de minister van O., K. en W. Deze antwoordde, dat hij het met haar eens was, dat zoiets niet mag voorkomen, en dat hij daarover zijn ontstemming aan de bevoegde instantie had te kennen gegeven. Een gelukkige omstandigheid was echter, volgens de minister, dat het weg-raken had plaats gehad nadat een accountant de boeken had gecontroleerd.”

Het verslag biedt ons stof te over om te publiceren. Wij kunnen er echter niet mee voort-

Verbetering

Er zijn tijden geweest, dat ik niet graag een „burgemeester in mijn huis ontving”. Het was met deze woorden, aldus lezen wij in de N.R.C., dat Jan van Zutphen op zijn 85ste verjaardag de burgemeester van Hilversum begroette. „Maar”, zo voegde deze pionier der arbeiders-beweging er onmiddellijk aan toe, „dat is gelukkig thans anders en ik vind het prettig, dat u bent gekomen”. In deze simpele woorden steekt een belangrijk stuk economische en politieke geschiedenis. Met voldoening kan worden geconstateerd, dat kapitaal en arbeid in Nederland op het ogenblik, vergeleken met vroeger, een heel stuk naar elkaar toe zijn gegroeid. Veel onnodige haat, misverstand en wanbegrip zijn inmiddels uit de weg geruimd. Ongetwijfeld staan ook thans beide groepen nog vaak fel tegenover elkaar, doch de mentaliteit waarmede verschillende strijdpunten worden aangevat, is een heel stuk beter geworden.

De woorden van Jan van Zutphen zijn als zodanig dan ook leerzaam en hoopgevend. Hoopgevend, omdat de historische ontwikkeling bewijst, dat het streven, dat wij voorstaan, het bereiken van de synthese tussen kapitaal en arbeid in Nederland, redelijke kansen heeft. Dit moge ons sterken in onze overtuiging en ons mede activeren in onze strijd om de zo noodzakelijke samenwerking tussen beide groepen, daar waar mogelijk, tot stand te brengen.

Onderzoek nodig

Omtrent het niet verschijnen van het dagblad De Telegraaf is reeds heel wat te doen geweest. Een van de laatste publicaties die tot voor kort onze aandacht in dit verband trok, was de brochure „De vlag halfstok” van H. A. Lunshof, hoofdredacteur van De Nederlander.

Thans heeft de heer Lunshof over dit onderwerp een nieuw geschrift het daglicht doen zien onder de titel „Als dieven in de nacht”. Hierin wordt door de schrijver een z.g. „Parool-spiel” onthult, terwijl hij voorts aan enige vooraanstaande Nederlanders dergelijke beschuldigingen uit, dat velen zich hierover met ons zullen verbazen.

Wij willen verder niet in deze kwestie treden, aangezien wij ons geenszins tot oordelen bevoegd achten. Van belang is echter, dat in het geschrift de reputatie van twee zittende Kamerleden wordt aangetast, zodat wij het dringend gewenst achten, dat hetgeen de heer Lunshof beweert, door de bevoegde instanties wordt uitgezocht. Na het verschijnen van dit geschrift kan de toestand zeker niet blijven gelijk zij nu is. Er is slechts één alternatief, of de beschuldigten kunnen zich niet voldoende verweren, zodat zij uit ons politieke leven dienen te verdwijnen, of de schrijver is ver buiten zijn boekje gegaan in welk geval hij voor deze daad zwaar zal moeten boeten.

Hoe dit ook zij, klaarheid is meer dan dringend gewenst.

Slechte manieren

„De Regering werkt een plan uit, waarbij een prijsverhogende strekking bij afschaffing of beperking van zekere subsidies zal worden opgevangen door loontoeslagen e.d. Het ene zal niet gebeuren zonder het andere. De melk-prijs zal tegen die tijd met een cent per liter worden verlaagd en huurverhogingen zijn niet aan de orde. De subsidieverminderingen zullen zeer geleidelijk worden ingevoerd.”

Dit zei Zaterdag de Minister van Sociale Zaken, Mr. Joekes in de najaarsvergadering van het gewest Zuid-Holland van de Partij van de Arbeid.

Bovenstaand bericht lezen wij in „Het Vrije Volk”. Acht de Nederlandse Minister der Kroon Joekes een Partijvergadering de juiste plaats om dergelijke voor het gehele volk bestemde mededelingen te doen? Behalve constitutioneel onjuist is het ook psychologisch gevaarlijk. Men zegt te midden van geestverwanten zo licht meer, dan men verantwoorden kan. Dat heeft Minister Mansholt in Markelo wel bewezen.

Wij hadden van een ervaren parlementariër als Mr. Joekes betere verwachtingen. Naar wij hopen, worden wij maar één maal teleurgesteld!

gaan. Slechts enkele voorbeelden nog daarom.

Een belangwekkende paragraaf vormen de mededelingen over het beheer van gelden en goederen ingevolge het Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) en het Besluit Vrijhandel Ver-mogen (E 133). „De toestand was aldus, dat van het eigenlijke vermogensbeheer geen verantwoording aan de Algemene Rekenkamer, noch aan de wetgevende macht werd afgelegd”. Op 31 December 1947 was nog niet voldaan aan artikel 8 van het Besluit Herstel Rechtsverkeer, dat de minister van justitie belast met het regelen van de wijze „waarop de Raad voor het Rechtsherstel en zijn afdelingen (als hoedanig ook het Beheersinstituut is aan te merken) hun beheer voeren en dienaangaande rekenschap afleggen.”

Tenslotte iets over hetgeen wij op blz. 3 van het verslag lezen. De Rekenkamer doet daar mededeling van een steekproef bij het hoofdstuk binnenlandse zaken der rijksbegroting om na te gaan „in hoeverre de bij de wet op de verschillende artikelen toegestane bedragen in enigszins belangrijke mate waren overschreden”. Welnu,

Misplaatst vertrouwen?

Naar aanleiding van het hoofdartikel in het voorlaatste nummer van ons blad ontvingen wij vele blikken van instemming. Van verschillende zijden werd ons gevraagd, wat er nu gaat gebeuren. Wij zouden hierop willen antwoorden: Wacht nog even af en oefent nog even geduld. Wij hebben reden aan te nemen, dat deze zaak zeer spoedig tot een oplossing zal komen. Wij beschikken hiervoor niet over infor-maties uit Nederlandse bron. De Regeringsvoor-lichtingsdienst zwijgt nog steeds in alle talen. Wij leiden dit echter af uit hetgeen „De Nieuws-gier” te Batavia, het blad, dat met de kringen rondom Dr. van Mook in nauw contact staat, schrijft, dat Dr. van Mook nauwelijks zijn hiel en heeft gelicht, of de groep, die hem coüte que coüte weg wil hebben, hervat haar actie. Blijkbaar is men in de kringen rondom Dr. van Mook niet overtuigd, dat zijn verblijf in Indië nog lang zal duren. Wij herhalen dus: Wij oefenen geduld, en zeggen met Cicero: Quo usque tandem, Catilina, abutere patientia nostra? Hoe lang nog, Catilina, zult gij van ons geduld misbruik maken?

Naschrift.

Het bovenstaande schreven wij Dinsdagmid-dag, Heden, Donderdagochtend, bereikt ons het bericht, dat de Luitenant Gouverneur-Generaal zijn ontslag heeft gevraagd en dat deze ontslag-aanvraag door de regering is aanvaard.

Samenwerking tussen deze regering en Dr. Van Mook blijkt onmogelijk, hetgeen voor de Regering pleit en ons geschokt vertrouwen her-stelt. Ons geduld is gelukkig niet te lang op de proef gesteld.

De vijftien duizend

Hebt ge wel eens bemerkt, lezer, dat aan bepaalde getallen bepaalde gedachten verbonden zijn? Zo denkt men bij zeven aan de Heiligen, bij dertien aan het ongeluk en zo gaat het voort met verscheidene getallen. Indien men in Nederland spreekt over „de honderdduizend”, dan weet ieder, dat men het heeft over de hoofdprijs van de Nederlandse Staatsloterij.

Helaas is het thans zo ver gekomen, dat men in Nederland ook begrepen wordt, wanneer men spreekt over „de vijftien duizend”, die door de Republiek verhindert worden om naar Neder-lands gebied te evacuëren.

De vroegere Ministers Beel en Jonkman hebben zich bij herhaling tot de Lt. Gouverneur-Generaal gewend om nadere inlichtingen. De heer van Mook, de door sommigen zo bewierookte Lt. Gouverneur-Generaal, zweeg.

Op 3 September deelde Minister Sassen in de Eerste Kamer mede op 9 en 26 Augustus uit-gebreide inlichtingen gevraagd te hebben. De heer van Mook zwijgt.

Generaal Spoor heeft aan het Actiecomité der Vrouwen medegedeeld, dat de in Indië beschikbare gegevens bewijs opleveren, dat zeker een vijftien duizendtal personen door de Republiek verhindert worden om naar Nederlands gebied te evacuëren.

Volgens een bericht, dat het A.N.P. van betrouwbare zijde vernam en dat op 9 October in de pers gepubliceerd werd, acht de Nederlandse Regering het noodzakelijk voor de hervatting van nieuwe besprekingen met de Republiek, welke zij gaarne op de kortst mogelijke termijn zou willen openen, dat aan de toenemende bestands-schendingen en infiltraties van de Republiek uit naar de deelstaten eerst een einde wordt ge-maakt.

Met leedwezen missen wij in dit bericht, dat de Nederlandse Regering het noodzakelijk acht voor de hervatting van nieuwe besprekingen met de Republiek, dat „de vijftien duizend”, die door de Republiek verhindert worden naar Neder-lands gebied te evacuëren en zich dus onvrij-willig in de Republiek bevinden, eerst op Neder-lands gebied zullen moeten zijn teruggekeerd.

Ook hierin moge deze Regering zich van de vorige onderscheiden!

voor een aantal posten, waarvoor bij de wet was toegestaan 24 miljoen gulden, was crediet ge-opend tot een bedrag van ruim 60 miljoen. Bovendien, zonder dat aan het voorschrift de Rekenkamer „onverwijld mededeling” daarvan te doen, was voldaan. * * *

Bij het lezen van het vorenstaande beseffe men, dat wij leven in een na-oorlogse periode, waarin vele moeilijke en onvoorziene situaties voorkomen en nog veel fouten moet worden ge-liquideerd. Men bedenke ook, dat tegenover het gesignaleerde zeer veel staat, dat te loven valt en waarvan geen melding wordt gemaakt.

De kracht der democratie is de openbaarheid. Want in het openbaar maken zit de oorzaak van de verbetering. Overal dreigen misstanden. In een dictatuur komen ze niet aan het licht, woe-keren ze in het duister voort, totdat het staats-gebouw rot is en in elkaar stort. De democratie kan het foute uitsnijden, want door de open-baarheid wordt men gewaarschuwd. Men zorge dan ook, dat aan de openbaarheid niets mankere!

K.

Kloos
K I N D E R D I J K
Bruggen

ruim 300 jaar...
FABRICEREN WIJ VERVEN VOOR
BOUWVAKKEN EN INDUSTRIE
N.V. Heyme Vis & Zoonen
ZAANDAM - OPGERICHT 1643

**Wijze adverteerders
blijven paraat
in't blad dat
vrijhandels-
politiek
voorstaat**

Geeft terstond de tekst door aan de Heer L. VLUG,
Geestbrugweg 69, Rijswijk (Z.H.) — Telefoon 119225

L. Smit & Zoon
KINDERDIJK

Baggermateriaal
Zeesleerboten
Passagiersschepen
Machines
Motoren
Ketels

N.V. Nederlandsche
Caoutchouc- en Gutta-
Percha-fabriek

v.h. Bakker & Zn.
Ridderkerk

• Technische
rubberartikelen

U PEINST OVER EEN GESCHENK?

S. K. Citroen
HOFJUWELIER,
S GRAVENHAGE
HOOGSTRAAT 23 TELEFOON 11.17.57
GESCHENKEN IN ALLE PRIJZEN

N.V.
Machinefabriek
IJZER- STAAL- EN
METAALGIETERIJ

v.h. **BAKKER & Co.**
RIDDERKERK

sihi POMPEN
voor Scheepvaart
en industrie

Raadpleeg onze
technische dienst

Machinefabriek
C. MATERS C.V.
Beverwijk, Tel. 3141

TEXTIEL

TRADE MARK

N.V.
RIGTERSBLEEK
voorheen
G. J. Van Heek & Zonen
ENSCHEDÉ

★

KATOENEN EN KUNST-
ZIJDEN WEEFSELS

Gedenkraam van
**Gebrandschilderd
GLAS IN LOOD**
voor Uw kantoor of woning.
Vraagt vrijblijvend
schets en prijsopgave

**Glaszaak
Koster N.V.**
Binnen Damsterdiep 13
Groningen

BOLNES
Dieselmotoren
25—1400 P.K.

★

N.V. Machinefabriek
„Bolnes”
v.h. J. H. v. Cappellen
te Bolnes

Machinefabriek en scheepswerf
van
P. SMIT Jr. N.V.
ROTTERDAM

N.V. BOELE'S
Scheepswerven en Machinefabriek
BOLNES

Nieuwbouw en reparatie

Gevaarlijke situatie in Indonesië

In tijdnood haaste men zich niet

Het zou zo weldadig zijn, zo men over Indië ook eens iets opwekkends kon vertellen. Natuurlijk kan men dat, zo men vertelt over de mensen, die in Indië thans leven en werken. Er zijn, ten eerste, in Batavia en elders in Indië zeer talrijke Nederlandse en Indisch-Nederlandse ambtenaren die, sober en armelijk levend, temidden van veel verleiding en corruptie hard en onvermoeibaar werken. Er zijn duizenden van deze landsdienaren die, ondanks hoge prijzen en lage salarissen en ondanks de onzekerheid over hun toekomst, nochtans door hun ijver en hun plichtsbetrachting het maatschappelijke apparaat intact houden. Er zijn, ten tweede, in geheel Indië de planters, de administrateurs en employé's van ondernemingen, van fabrieken en bedrijven die, al wederom hard en onvermoeibaar werkend en menigmaal levensgevaar trotserend, zorgen dat de productie op gang komt. Er zijn voorts honderdduizenden Indonesiërs en Chinezen die, gevaar voor lijf en goed en dreigende taal van Djocja trotserend, met de Nederlanders samenwerken.

En dan zijn er onze soldaten. Er zijn die officieren en soldaten van het Nederlandse Leger, van het Koninklijk Nederlands-Indische Leger, van de Luchtmacht; er zijn de mannen van de Marine. Er zijn die kleine honderdduizend Nederlanders, en de Indische Nederlanders, en de Menabonezen, de Ambonnezen, de Javanezen en de Timorezen van het KNIL.

Dat hun taak ontzaglijk zwaar is, kan ieder weten die bedenkt welke lichamelijke en geestelijke eisen het harde soldatenwerk in de tropen stelt en wel vooral daar stelt, waar men gedurig wordt bestookt door sluipschutters en terroristen, die men wel kan verdrijven, maar aan wier euvel bedrijf men geen radicaal einde mag maken.

En dat die taak door onze soldaten wordt verricht op een wijze, die boven alle lof verheven is moge mede doen bedenken, dat het alleen — maar dan ook uitsluitend en alleen — aan de aanwezigheid en de plichtsbetrachting van onze soldaten te danken is, dat er grote gedeelten van Indië zijn, welke tot dusver voor chaos en terreur gespaard bleven.

Wel — dat zijn de lichtpunten. De situatie zelf is echter uitermate somber.

Men kan zelfs zeggen: de Indische situatie nadert nu snel een climax en wanneer er op het allerlaatste ogenblik geen onverwachte redding komt, wordt die ontwikkeling voor Nederland uitermate ongunstig en voor Indië rampzalig.

Dit punt verdient méér nadruk, dan het tot dusverre kreeg. Elke oplossing, die slecht is voor Nederland, is nog slechter voor Indië. Worden bij enige regeling Nederlandse belangen beschadigd, dan wreekt zich dit tienvoudig aan Indische belangen. Want zij zijn onverbreekelijk dooreengeweven. De Indische economie wordt in zo sterke mate bepaald door de productie van het Westerse bedrijfsleven en de Indische maatschappij berust zo-zeer op het naast en met elkander leven van Indonesiërs, Nederlanders en Chinezen, dat een werkelijke breuk tussen Nederland en Indonesië weliswaar voor Nederland een verschrikkelijke terugslag zou brengen, maar voor Indonesië een ramp.

Overigens is deze ramp dichtbij. Het wordt nu wel tijd, dit te erkennen.

Men heeft enige jaren achtereens ons volk in onwetendheid gehouden. Twee opeenvolgende ministers, zelf in illusies verstrikt, hebben een Indisch beleid laten voeren — zij kwamen er zelf nauwelijks aan te pas — dat ons tenslotte in deze situatie heeft gebracht. Iedereen, die Indië kende, heeft deze afloop voorzien. Maar iedereen, die waarschuwde, heette een zwarte reactionair. Eindelijk pratend in Indië en eindelijk goedpratend in Nederland liet men

dr. van Mook knutselen aan zijn federatie en de hoofdzaak bleef ongedaan; met de Republiek sloot men accoorden, die zij nimmer nakwam.

Dat was de Indische erfenis, welke de nieuwe Nederlandse regering vond. Zij heeft haar nu eens goed bekeken en als zij goed kijkt, ziet zij het faillissement...

Zij ziet: wij staan voor een ramp. Nederland staat voor een ramp. Thans leven wij in de tijdelijke schijnwelvaart, die te danken is aan het Marshall-plan. Dat houdt eens op. En thans leven wij in de illusie, dat Indië eens weer een steun wordt voor de Nederlandse economie, in plaats van het bodemloze vat, waarin wij thans onze miljoenen storten. Dat gaat eveneens voorbij...

En dan mogen de kameraden, die thans — Marshall-brood etend — zo lustig op het Amerikaanse kapitalisme afeven en die thans — veilig in Holland — zo opgewekt en hoopvol spreken over de heilige rechten van het Indonesisch nationalisme, hun volgelingen gaan vertellen hoe het komt, dat Nederland steeds armer wordt.

Deze lieden zullen, als er eens géén honderden miljoenen dollars aan geschenken uit Amerika meer komen en als Indië eens voor goed verloren is, natuurlijk wel een zondebok vinden en schielijk alle schuld voor Nederland's verkommering op anderen schuiven. Maar de verarming zelf zullen zij niet kunnen loochenen. Die armoede wordt onherroepelijk het lot van een volk, dat zijn Koninkrijk heeft laten verspeelen...

Hoe komt het nu, dat de nieuwe Nederlandse regering zo veel moeite heeft een reddende draad te vinden in het onontwarbare Indische kluwen, dat haar voorgangster haar naliet?

Dat komt, omdat in het Indische en in het buitenlandse beleid van die voorgangster fouten zijn gemaakt, welke bijna onherstelbaar zijn.

Wat dit buitenlands beleid betreft: noch de heer Van Boetzelaer noch de heer Van Kleffens zijn er in geslaagd de Amerikaanse regering enig redelijk inzicht in de Indische situatie bij te brengen. Evenmin slaagde onze erbarmelijke buitenlandse „voorlichting” er in, de publieke opinie in Amerika van haar ergste dwalingen te genezen.

Nu zitten wij er mee. Nu staan de Amerikanen en staat minister Marshall op het punt dezelfde fout in Indonesië te begaan als de Amerikanen en dezelfde minister, toen nog generaal, Marshall inzake China begingen. De Amerikaanse politiek jegens China heeft dermate gefaald, dat dit geweldige brok Azië een prooi van het communisme dreigt te worden. De Amerikaanse politiek inzake Indonesië

dreigt met Indië hetzelfde te doen. Het is natuurlijk uitgesloten, dat Nederland, op Amerikaans initiatief weer met de Republiek Djocja onderhandelend, tot overeenstemming met haar zou komen. Maar het zal al onze krachtsinspanning, al onze bedachtzaamheid en al ons staatsmansbeleid vergen om, zo-lang de in republikeinse gebieden levende redelijke elementen voor ons onbereikbaar zijn, duidelijk te maken dat met de regering-Soekarno-Hatta elk accoord waardeloos is.

Men zal moeten afwachten, welke waarde het accoord zal hebben, dat in Nederland bereikt werd met leidende figuren van de deelstaten. Er is, naar bekend, overeenstemming bereikt op een nieuwe basis en er zal wel niemand gevonden worden, die daar geestdriftig over is. Nieuw-Guinea dreigt verloren te gaan.

Maar dit is niet het ergste. Het ergste is, dat een werkelijk duurzaam en levend accoord met de deelstaten, hetwelk metterdaad een sterke Federatie en een sterke Unie verzekert, onbereikbaar is.

Het wordt pas bereikbaar, zodra er zekerheid zal bestaan inzake de Republiek. Het blijft onbereikbaar, zolang de ontbindende kracht der Republiek intact is. Zo lang blijft de Republiek als een zwarte schaduw boven de gehele situatie hangen. Zo lang met de regering Hatta-Soekarno onderhandeld wordt, zo lang de machten van terreur, chaos en communisme zich op republikeins gebied dreigend verheffen, zo lang niet één regering van niet één deelstaat zich veilig kan gevoelen voor de bedreigingen van republikeinen in en buiten de Republiek — zo-lang blijft zowel de vorming van een sterk federalistisch Indië, van een stevige Interim-Regering als voorloopster van een regering der Verenigde Staten van Indonesië en zo-lang blijft ook de Unie met Nederland niet meer dan een illusie.

Onze regering, zo werd met recht gezegd, verkeert inzake Indië in tijdnood. Zij wordt tot haast aangespoord door de deelstaten, zij wordt opgejaagd door het buitenland. Welnu — zij zal de enige weg moeten kiezen, welke redding kan brengen aan wie in tijdnood verkeren: zij zal zich niet moeten haasten...

d. K.

Verduidelijking

G. F. Sandberg te Leiden schrijft ons:

In het artikel „Denkt aan de aflossing” schrijft de heer J. v. d. Drift, dat in het Leids jeugdparlement onze fractie geheel uit studenten bestaat, terwijl voorts slechts de C.H.U. één student in haar afvaardiging heeft. Hij weet echter niet, dat van de socialistische fractie de helft student is. Niettemin verdient het symptoom, waarop hij wijst, onze volle aandacht.

Moge derhalve de niet studerende jeugd zichzelf organiseren om onze beginselen te verbreiden, mogelijk met steun van oudere partijleden.

Duizend nieuwe abonneés

Het Algemeen Secretariaat van onze partij heeft een grote actie georganiseerd om vóór 1 November a.s. 1000 nieuwe abonneés voor dit weekblad te werven. Een actie, waaraan alle afdelingen van onze partij meedoen, een soort wedstrijd, waarvan de resultaten de komende weken in dit blad zullen worden gepubliceerd.

Waarom duizend nieuwe abonneés? Omdat wij zo spoedig mogelijk tot een blijvende vergroting van ons weekblad tot twaalf pagina's willen overgaan. Alleen dan kan aan ieders verlangen worden voldaan, aangezien dan nog meer aandacht aan landbouw-, middenstands- en andere vraagstukken kan worden besteed dan tot nu toe reeds het geval is.

Dit kan echter niet dan nadat 1000 nieuwe abonneés zijn geworven, hetgeen ons ideaal naderbij brengt: ieder lid lezer van ons blad.

Laten daarom alle lezers aan de slag gaan en ook in hun eigen kring enkele nieuwe abonneés werven. Iedere nieuwe abonneé helpt mee het duizendtal eerder vol te maken.

Zij, die vóór 1 November a.s. als abonneé aan de administratie van Vrijheid en Democratie, Postbus 43, Amersfoort, worden opgegeven, ontvangen de krant gratis tot 1 Januari 1949.

Afdelingsnieuws

Afdeling Amsterdam

WAT TE LEREN

Amsterdam is er in geslaagd gedurende de komende wintermaanden, een kader-cursus te organiseren.

Deze cursus zal om de veertien dagen op Maandagavond worden gehouden in de Marnixzaal van Bellevue (ingang Marnixstraat), aanvang te 20.00 uur.

Hier de sprekers, de onderwerpen en de data:

Wat Liberalen en Vrijzinnigen voor Land en Volk deden I, Prof. Mr. C. W. de Vries, 25 Oct. 1948; Doelinden der politiek, R. Th. J. le Cavalier, 8 Nov. 1948; Wat Liberalen en Vrijzinnigen voor Land en Volk deden II, Prof. Mr. C. W. de Vries, 22 Nov. 1948; Grondbeginselen der Staatsinrichting, Dr. J. C. van Zoelen, 6 Dec. en 20 Dec. 1948; De geestelijke grondslagen van de V.V.D., Prof. Dr. J. Lindeboom, 3 Jan. 1949; De economische grondslagen van onze partij, W. Lubberink, 17 Jan. 1949; De sociale grondslagen van onze partij, Drs. H. A. Korthals, 31 Jan. 1949; Spreken in het openbaar, G. Ritmeester, 14 Febr. 1949; De techniek van het spreken, F. C. Holman, 28 Febr. 1949; Propaganda in de politiek, G. A. de Ridder, 14 Mrt. 1949; Practijk van de politiek, R. Th. J. le Cavalier, 28 Mrt. 1949.

Het afdelingsbestuur, N.Z. Voorburgwal 104—108 geeft inlichtingen.

KORTHALS SPREEKT

Op Dinsdag 19 October a.s. spreekt H. A. Korthals, lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, over het onderwerp: **Publiekrechtelijke Bedrijfsorganisatie**.

Na deze causerie is er gelegenheid vragen te stellen. Aanvang 8.15. Bellevue, ingang Marnixstraat.

Afdeling Oegstgeest

GOED IDEE

Evenals de vorige winter organiseert de propaganda-commissie van de afd. Oegstgeest eenmaal per maand een studie-avond voor jonge leden en belangstellenden. Deze bijeenkomsten, die zoveel mogelijk bij een lid thuis gehouden worden, bestaan uit een korte inleiding over het een of andere vraagstuk, gevolgd door gedachtenwisseling.

De brokkie geeft dit denkbeeld aan andere afdelingen ter overweging door.

STALEN MEUBELEN
„GISO“-LAMPEN

Onze verantwoordelijkheid getoetst

Niettegenstaande vele onvervulde wensen is een gewijzigde regeringspolitiek waarneembaar

GEEN STUURLUI AAN DE WAL

Na het uitspreken van de Troonrede, het bekend worden van de Millioenennota en de publicatie van de Memorie van Toelichting bij de Rijksbegroting 1949, is ons volk in staat enig inzicht te krijgen in de koers die het nieuwe kabinet in de toekomst wil gaan volgen.

Ofschoon het weliswaar nog niet mogelijk is op grond van het bovengenoemde zich een scherp omlind beeld van de regeringspolitiek te vormen, kan toch worden gezegd dat de hoofdlijnen makkelijk kunnen worden onderkend.

Indien wij dus een voorlopige balans opmaken moet worden geconstateerd, dat er behalve vele teleurstellingen — wij denken o.m. aan de begroting van Verkeer en Waterstaat — ook vele lichtpunten waarneembaar zijn. Lichtpunten, die — en hierop zouden wij persoonlijk een bijzondere nadruk willen leggen — nog niet eerder sinds de bevrijding vielen op te merken.

Bestudeert men b.v. de Memorie van Toelichting behorende bij de begroting van Economische Zaken, dan valt het o.m. op, dat kennelijk een andere — en o.i. betere — richting wordt ingeslagen met betrekking tot de bemoeiingen van de overheid met het bedrijfsleven. M. a. w. zit duidelijk het streven voor, deze overheidsbemoeiingen, in het bijzonder voor wat het ingrijpen in de details betreft, te beperken.

Wij kunnen niet anders dan met instemming van deze bedoelingen kennis nemen. Immers, inkrimping der overheidsbemoeiing betekent, ruimer armslag voor het particulier initiatief met als gevolg, versterking van onze nationale economie. Een vrijere economie betekent niet alleen een meer ongedwongen, soepeler, dus meer efficiënt zakenleven, doch tevens een bezuiniging op een ondoelmatig en overtollig ambtenarenapparaat. Dat een dergelijke bezuiniging mede met het oog op het streven naar een sluitende begroting van belang is, behoeft wel geen uitvoerig betoog.

Waarom meer vrijheid?

Reeds bij herhaling werd door onze partij gepleit voor een vrijer zakenleven.

Om misverstand te voorkomen, kan het zijn nut hebben er nog eens met nadruk op te wijzen, dat het hier niet gaat om de bescherming van een bepaalde groep, te weten de ondernemers, doch integendeel om een algemeen belang. Immers, ook de arbeiders hebben er belang bij dat de onderneming, waarin zij werkzaam zijn, floreert.

Wij wijzen in dit verband — om slechts maar één voorbeeld te noemen — nogmaals op het grote belang van het voeren ener progressieve sociale politiek. Deze echter is alleen uitvoerbaar, indien het bedrijfsleven ook in staat wordt gesteld de toenemende sociale lasten op te brengen.

Men hoede zich er toch vooral voor al deze dingen in een te eng verband te zien. Zoals reeds gezegd, er gaat o.m. bij Economische Zaken een frissere wind waaien, waarbij wij o.a. verwijzen naar de in de Memorie van Toelichting gedane belofte om ook de Middenstand niet te vergeten. Uit genoem-

de Memorie blijkt op meer dan één plaats, dat het de regering ernst is om een actieve middenstandpolitiek te voeren. Ook in de Millioenennota werd met betrekking tot de belastingpolitiek, ook ten aanzien van het bedrijfsleven, enige verlichting in het vooruitzicht gesteld. Wij beperken ons hier op deze plaats slechts tot enkele opmerkingen die o.i. inderdaad in positieve zin als lichtpunten kunnen worden aangemerkt. Dit wil echter geenszins zeggen, dat op de diverse begrotingshoofdstukken geen steekhoudende kritiek zou kunnen en ook moeten worden geleverd. Men behoeft waarlijk geen profeet te zijn om te voorspellen, dat onze Kamerfractie deze kritiek bij de komende begrotingsdebatten niet onder stoelen of banken zal steken.

Niettemin blijven er lichtpunten, waarvan ook door onze fractie ongetwijfeld wel melding zal worden gemaakt. Lichtpunten die — het zij herhaald — niet eerder sedert de bevrijding waarneembaar waren.

Hoe dan ook, de regering vaart een andere koers dan vroeger. Het moge dan voor sommige partijen niet aangenaam zijn het te erkennen, doch ondanks al het aangekondigde verzet is het roer toch een kleine slag omgegaan.

In ieder geval wordt thans de vaargeul der socialisatie vermeden.

Onze partij-invloed.

De vraag die ons in dit verband interesseert is de volgende:

Waaruit moet deze koerswijziging worden verklaard? Wat zijn de oorzaken? Zoals in vele gevallen is ook in dit verband sprake van meer dan één oorzaak. Wij willen deze ook niet alle nader analyseren.

Doch één ding staat o.i. vast, dat én de versterkte positie van onze partij, én de deelneming van een onzer voormannen aan de regering mede oorzaak van deze koersverandering zijn.

Wij menen dit met vreugde te constateren. Immers, hieruit moge blijken, dat onze verkiezingsstrijd niet voor niets is gestreden. Hieruit moge voorts blijken, dat terecht niet is geschornd mede regeringsverantwoordelijkheid te dragen. Hieruit moge blijken, dat de kritiek die wij hebben geuit toen onze partij regelrecht in de oppositie was, gerechtvaardigd was en dat er met alle kracht naar wordt gestreefd de vroeger door ons geëritiseerde toestanden te verbeteren.

Ongetwijfeld, zeer vele wensen moeten nog worden vervuld. Doch er is vooruitgang. Vooruitgang omdat onze voormannen de verantwoordelijkheid niet hebben gevreesd. Dit is de belangrijke positieve zijde van het deelnemen van één onzer aan de regering.

Aldus is met het zitting nemen in dit kabinet niet alleen aan psychologische voorwaarden voldaan. Immers, de overgrote meerderheid van onze kiezers heeft, naar ons oordeel, met reden van de partij verwacht, dat zij zou tonen niet bang te zijn mede te bouwen in dien daarvoor de voorwaarden tenminste maar enigszins aanwezig waren.

Wij zijn niet aan de kant blijven

Zo zijn ze....

Het mannetje in zijn sas.....

Mijn vriend, het mannetje, is in z'n sas. Het leven is zo gek nog niet. Het komt nog best terecht. Er zijn nog eenvoudige mensen. Goeie mensen. Die hard werken en zelden in een auto en nooit in een taxi rijden. Die in kleine ouwerwetse hotelletjes afstappen. Die daar nog net zo logeren als hun vader en hun

opa. Logies met ontbijt en alles eenvoudig. En geen tierlantijntjes. Het mannetje logeerde óók in zo'n hotelletje. In de propvolle dagen van congressen en tentoonstellingen en na-feesten. Hij kon er nog net bij. Tweede etage onder de dakpannen. Krakende trap. Krakende planken. Krakende bedden. Tot stromend water omgebouwde wastafels. Maar nu zonder lampetkannetje. Een opschuifraam met een knipje. Niet eens een kast. En glibberig zeil op de vloer.

De burgemeester van Janseradeel logeerde er. Met mevrouw. En de knopenfabrikant uit Zomersdijk. Ook met mevrouw. Gezeghebbenden en autoriteiten uit de verre provincie. De portier is bejaard en vriendelijk. Zijn vader was ook portier en ook bejaard en vriendelijk. Het bejaarde kamermeisje doet geruis- en geluidloos de kamers. Zonder Amerikaanse liederen en zonder gefluit. Het leven staat er stil — net als in Berlijn. En dus logeren er in deze tijd ook deviezen.... buitenlandse munt en buitenlandse mensen.

„Daar komt een mens weer bij”, verklaarde hij, „in zo'n hotelletje met óók buitenlanders. Óók burgemeesters en knopenfabrikanten. Óók verre provincie-Belgen en Engelsen en zelfs een Amerikaan. De Belgen willen Benelux. En terug naar 1830. De Engelsman wou ruilen. Natuurlijk zonder de Commonwealth. Maar desnoods met Lieftinck en Mansholt inbegrepen. Hij nam elke morgen twee spiegeleieren bij het ontbijt. En een extra portie kaas. Hij buffelde. Hij kwam hier bij. Pondén! En de Amerikaan vond ons lui om mee uit vissen te gaan. Nummer één in de Europese klas. Een acht voor vorderingen en voor vlijt en gedrag een tien met een griffel. Nou? ...”

„Hm...”, weifelde ik — „ik lees Time en de Saturday Evening Post, en die zijn óók Amerikaans, en...”

„Nou ja”, gaf de geestdriftige toe, „ze vinden ons rare Chinezen. Maar van de goede soort. En we hebben altijd drie streepjes voor omdat we talen spreken. Dat vindt elke Engelsman een intras. Ik heb met een Engelse dominee gepraat. Een geslukte vent. „Ja”, zei hij, „ik ben op een universiteit geweest. Ik heb Engels en Latijn geleerd. En een mondjevol Hebreeuws. En verder ho maar! Maar jullie, Hollanders, gaan zo maar op een doodgewone school. En dan in een baan. En al die doodgewone Hollanders verstaan Engels en Frans en Duits. Onze Engelse scholen deugen niet...”

„Nou, nou”, remde ik — „ook een reverend blijft tenslotte Engels... right or wrong... u weet wel...”

„Ze waarden ons”, hield het mannetje vol, „ze kijken hun ogen uit. En ze willen weten waar al dat hongeroedeem is gebleven. En het puin en de rommel. Een van die Engelsen was met z'n ouwe moeder in Arnhem geweest. Het was de oude dame eigenlijk... tegengevallen. Zij had alles gelezen over Arnhem en Oosterbeek en de brug bij Nijmegen. Over het aan farden geschoten dorp. En het laatste felle gevecht bij de kerk in het benedendorp. Zij had uitsluitend ruine en puin verwacht. Daar had ze récht op. Maar zij vond weer een dorp. Een gewoon, levend dorp. Hollands-netjes. Met hier en daar een keurig litteken. „Dat lappen jullie 'm”, vond de zoon, die kon oordelen over puin en rommel. Zie, en zoiets doet je goed! Voelt u?” Ik voelde het — ik ben ook met Engelsen in Oosterbeek en Nijmegen geweest. En . . . en . . .

Het mannetje heeft gelijk. Wij moeten tegenwoordig van buitenlanders horen hoe . . . wel, laten wij zeggen: hoe behoorlijk wij het eigenlijk hebben. Want in onze kranten en in ingezonden stukken lezen wij en in tram en trein horen wij hoe beroerd en bedonderd het nog is.

Natuurlijk . . . dat is Hollands. Een regering is er bij ons niet uitsluitend om te regeren. Maar vooral ook om stoom tegen af te blazen.

Allicht: professor Lieftinck en de belastingen . . . en Excelentie Mansholt en het vlees van de koe . . . hantem, Kromol, (*) zelden ze vroeger in Indië.

Maar de buitenlanders zien wat wij niet zien. Of niet willen zien. En ze steken het niet onder stoelen en banken.

„En dát”, besloot het mannetje en maakte zich gereed om lijn 3 te bespringen, „dát doet een burger goed! Ook al stropen ze hem dan z'n laatste spaarcertificaatje uit zijn spaarpot om hem sparen te leren”.

(*) sla er op, Kromp!

Abt. Exodus.

staan. Niemand zal thans van onze Partij kunnen beweren, dat zij behoort tot de bekende stuurlieden die aan de wal vertoeven.

Er wordt thans meegestuurd. Voor hem die niet ziende blind is, moet het inmiddels duidelijk zijn geworden, dat onze aanwezigheid in de stuurnhut en onze versterkte bemanning in de kajuit, een standvastiger en veiliger vaart belangrijk ten goede is gekomen.

G. STEMPEHER.

In een interview met „Trouw” verklaarde Dr. Mansoer met voldoening en vreugde het herstel in Nederland te hebben gezien. Vooral de energie van de middenstand heeft hem getroffen. „Gelukkig het volk met zulk een middenstand!” zeide hij ten slotte.

DE V.A.R.A. SLAAT DE PLANK MIS

Op 5 Juli j.l. ontvingen wij van de heer W. C. A. Verhagen, bestuursassistent van de V.A.R.A., de navolgende brief, die wij hierbij gaarne afdrukken, doch niet zonder onze welgemeende verontschuldiging te hebben aangeboden voor het feit, dat thans eerst tot publicatie kon worden overgegaan.

De oorzaak van deze vertraging moet worden gezocht in het feit, dat een onzer redacteuren die deze kwestie behandelde, met vacantie was en overvloed van copy een en ander in de verdrinking heeft gebracht.

De brief, die wij van de V.A.R.A. ontvingen, luidde als volgt:

Brief (I)

Aan de Redactie van
„Vrijheid en Democratie”,
te Amersfoort.

5 Juli 1948

Mijne Heren,

In Uw blad van 4 Juni j.l. troffen wij een berichtje aan onder het opschrift „Solidariteit”, waarin U Uw lezers mededeelde dat de chauffeurs, die betrokken waren bij een autobus-uitstapje van V.A.R.A.-leden, niet zoals het behoorde werden afgelost, doch gedurende de gehele lange reis druk in touw moesten zijn. Aan deze mededeling, die door U uit een ander blad schijnt te zijn overgenomen, meende U aan het slot een hatelijke opmerking te moeten plaatsen ten opzichte van de socialistische beweging. Dit is voor ons aanleiding geweest bij de Federatie Den Haag van de V.A.R.A., die dit uitstapje heeft georganiseerd, te informeren naar de juiste gang van zaken. De federatie-secretaris stuurde ons een afschrift van een brief, daterende 17 Maart van de secretaris van de afdeling H van de V.A.R.A. te Den Haag, gericht aan de heer Ladiges, p/a Lissonne-Lindeman, te Den Haag, waarin het volgende is te lezen:

„Op onze laatste bestuursvergadering is de gehele autobustocht nog eens nader onder de loupe genomen.

O.a. kwam daar ter sprake, wie van de colonne-chauffeurs de algemene leiding heeft van de chauffeurs.

Men hadde liever gezwegen

Of U het niet wenselijk acht, om enkele reserve-chauffeurs ter beschikking te hebben.

Is c. door U voor deze tocht reeds ontheffing van het rijtijdenbesluit aangevraagd?

Hoe zijn de sociale verhoudingen ten opzichte van dit personeel?

Gaarne ontvangen wij van U een afdoend antwoord op deze vragen, daar wij tegenover de deelnemers grote verantwoording hebben.”

Het antwoord op dit schrijven daterende 25 Maart, luidde als volgt:

„In antwoord op Uw schrijven d.d. 17 dezer, delen wij U mede, dat wij één onzer vertrouwde chauffeurs, die reeds jarenlang bij onze N.V. werkzaam is, met de algemene leiding der chauffeurs zullen belasten. Nagenoeg alle chauffeurs der touringcars zijn hem bekend, wat de leiding zal vergemakkelijken.

Wij achten het niet noodzakelijk enige reserve-chauffeurs te laten meerijden, doch mocht U een andere mening zijn toegedaan, dan zullen wij ons daarnaar vanzelfsprekend gaarne schikken.

Wat het rijtijdenbesluit betreft, hiervoor behoeft geen ontheffing te worden gevraagd. Het is de taak der ondernemers zelf toe te zien, dat de chauffeurs 55 uren per week of 110 uren in de 14 dagen totaal werken (onverschillig de verdeling per dag) en de voorgeschreven rustperiode in acht wordt genomen tussen de gemaakte en de volgende te maken rit.

O. i. zullen de sociale verhoudingen zijn zoals die van Regeringszijde zijn resp. worden voorgeschreven.

Tenslotte delen wij U mede, dat de plattegronden der wagens U thans binnen enkele dagen zullen worden toegezonden”.

Wij vertrouwen, dat U zo sportief zult zijn terug te komen op het destijds door U geplaatste bericht en nu Uw lezers een juiste voorlichting zult willen verschaffen.

Een exemplaar van Uw blad, waarin deze rectificatie is opgenomen, zien wij gaarne tegemoet, Inmiddels verblijven wij,

Hoogachtend,

w. g. W. C. A. VERHAGEN,

Bestuursassistent.

P.S. Wij ontvingen ook van de federatie-secretaris te Den Haag nog een brief die een juiste kijk op de gang van zaken geeft. Te Uwer oriëntatie sluiten wij hierbij een afschrift hiervan in.

Brief (II)

Vereniging van Arbeiders
Radio Amateurs
Federatie Den Haag
Secr. Hulshorststraat 54

Den Haag, 20 Juni 1948

Aan de heer J. W. LEBON,
Secr.-penningmeester V.A.R.A.,
Heuvellaan 33,

Hilversum

De tocht is 's morgens 7 uur aangevangen, waarna men naar Tiel is gereden. Hier heeft de groep 1½ uur verpoosd. Vervolgens is men naar Nijmegen gereden, waar opnieuw 1½ uur rust voor de chauffeurs geweest is. Daarna vertrok men naar Apeldoorn, waar niet minder dan 5 uren is vertoefd. Toen is de terugreis aangevaren, en hoewel men verwacht had eerder thuis te zijn, is dit door onvoorziene omstandigheden 's nachts half een geworden. Inderdaad een lange dag, maar voor het aantekenen in het rijtijdenboekje, mogen slechts de uren worden genoteerd, waarin gereden is. Deze mogen totaal 55 uren per week of 110 uren per 14 dagen bedragen.

Niettegenstaande dit alles, heeft het Afdelingsbestuur, voor dat het besloot deze tocht vast te leggen, bewust van de verantwoordelijkheid

tegenover de deelnemers, zich voor alles voldoende laten inlichten.

De bijgaande afschriften spreken m.i. hierover duidelijke taal. Bovendien dacht het Afdelingsbestuur nog mede te hebben vernomen, dat alle chauffeurs, die aan deze tocht hebben deelgenomen, de andere dag vrij geweest zijn.

w. g. L. J. MEININGER, secr.

Commentaar

(Wij kunnen in ons commentaar kort zijn en allereerst constateren, dat de V.A.R.A. er in haar eigen belang beter aan had gedaan niet meer op deze zaak terug te komen. Immers, wat is ons na een diepgaand onderzoek gebleken?

1c. Tegen alle aan deze tocht deelnemende ondernemers is proces-verbaal opgemaakt, omdat men het rijtijdenbesluit wel degelijk heeft overtreden.

2e. Er zijn chauffeurs geweest die om 5 uur des morgens zijn begonnen en pas om 1 uur des nachts zijn teruggekeerd. Er is dus door sommigen 20 uur achter elkaar gewerkt, terwijl men hooguit een dag van 14 uur had mogen maken. Het is dan o.m. op grond hiervan dat proces-verbaal is opgemaakt.

3e. De V.A.R.A. zou zich wellicht kunnen verontschuldigen, dat zij voor deze gang van zaken niet in eerste instantie verantwoordelijk kan worden gesteld.

Dit verweer willen wij meteen verwerpen, aangezien men niet kan aannemen dat een arbeidersorganisatie niet met de arbeidsvoorwaarden in het touringcarbedrijf op de hoogte zou zijn.

Onze conclusie blijft dus dat de Federatie Den Haag van de V.A.R.A. een fout heeft gemaakt en wij blijven zeggen, dat het geen pas geeft luidt het „Achtunen-lied” te zingen, terwijl men niet protesteert tegen 't feit, dat de collega-medearbeider liefst 20 uren achtereen ten pleziere van anderen, in touw is. Een dergelijke handelwijze is in strijd met elk rechtvaardig solidariteitsgevoel — Red. V. & D.I.

Er is één hoop voor de toekomst

Albert Schweitzer: wij moeten terug naar de hoofdweg

Albert Schweitzer, die kort voor het uitbreken van de eerste Wereldoorlog naar Lambarene trok, om iets van de schuld der blanken tegenover hun zwarte broeders te delgen, en aldaar nog steeds vertoefd ondanks zijn 73 jaren, heeft door de grote afstand en het isolement de voeling met onze cultuur niet verloren. Dit bleek uit zijn lezingen te Upsala in 1923 over het verval en het herstel der cultuur*). Dit bleek wederom uit een vraaggesprek, dat Schweitzer toestond aan de Unitariërs Melvin Arnold en Charles R. Joy.

Dit vraaggesprek werd in September 1947 gepubliceerd in „The Christian Register”. Hieronder volgen enige fragmenten, ontleend aan de Nederlandse vertaling in het blad „Zwingli” (12 Maart en 9 April '48). De beide journalisten namen tot grondslag van hun vraaggesprek het zojuist vermelde cultuur-filosofische boek van 1923:

Voor een kwarteeuw schreef U: „... hij (de moderne mens) is in gevaar zijn menselijkheid te verliezen.”

VRAAG: Het schijnt dat U vooruit gegrepen hebt op de vernietigingskampen en andere verschrikkelijke verschijningen van de overhaaste neergang van de menselijke geest. Wat denkt U van de toekomst?

ANTWOORD: Houdt u vast dat ik in de eerste wereldoorlog zei, dat de moderne mens in gevaar is, zijn menselijkheid te verliezen. De daarna toenemende bruutheid, die haar toppunt bereikte in de verschrikkingen van de tweede wereldoorlog, toont dat hij zijn menselijkheid reeds verloren heeft.

De grote tijd in de geschiedenis der cultuur was de tijd, toen het begrip der „mensheid” als één geheel opkwam. Dat was niet bij Plato of Aristoteles het geval, maar bij de Stoïcijnen. Bij de Chinese denkers bijv. bij Confucius, Mengtse en Laotse is het begrip der mensheid als één geheel centraal. Zij spreken niet van de Chinees — maar zij spreken van „de mensheid”. Mijns inziens bereikte deze ganse veelbelovende ontwikkeling van het denken een hoogtepunt in het rationalisme der 18e eeuw. Sindsdien is de wereld weer in 't duister teruggeleden. Hoe weinige zijn de daden, die voor de mensheid in haar geheel gedaan worden. Wij moeten denken en arbeiden met de begrippen „mens” en „mensheid”. Dat is belangrijk. Dat is noodzakelijk.

Wij hebben een samenleving nodig, een geloof en een kerk, die de enkeling respecteren en verheffen, doordat ze alle krachten van 't ethische denken en van de eerbied die daarin begrepen is, wakker roepen. De kerken hebben voor 't grootste deel de tendens, onbelemmerd den-

ken te verdoemen. Dogmatisme is in de plaats van waarheidszoeken getreden. Van religieus gezichtspunt is het meest bedenkelijke kenteken van onze eeuw het verdwijnen van alle liberale vroomheid; bijna alles is belijdenis en dogmatiek. Ook aan de universiteiten dreigt de liberale geest uitgedoofd te worden. Autoriteitsgeloof treedt in zijn plaats. Wat mijzelf aangaat — ik voelde mij reeds in de eerste wereldoorlog als een vreemde in de wereld.

Zoals ik sterk benadrukt heb, zal de bevrijding van de huidige Middeleeuwen een zeer veel moeilijker ontwikkeling zijn dan die, welke de Europese volken van het eerste Middeleeuwen-tijdperk bevrijdde. Toen ging de strijd tegen uitwendige autoriteit. Thans bestaat de taak hierin dat de massa der enkelingen er voor gewonnen wordt, dat zij hun geestelijk erfgoed terugvorderen en aldus het voorrecht om als vrije persoonlijkheden te denken, waarvan zij afstand deden, terugwinnen. Zij moeten zich uit de toestand van geestelijke zwakte en afhankelijkheid, waarin zij zich zelf gebracht hebben, zelf uitwerken.

VRAAG: Ziet U met 't oog op alles wat U gezegd hebt een hoop voor de toekomst?

ANTWOORD: Er is één hoop: Wij moeten terugkeren naar de hoofdweg, waar wij vanaf geraakt zijn. In mijn vroeger boek schetste ik zekere taken, die wij ter hand moeten nemen. Op de plaats van propaganda moeten wij zetten de kracht van een waarachtig verstaan der waarheid; in de plaats van het heden gebruikelijke patriotisme: een edele vorm van vaderlandsliefde, wier doeleinden en oogmerken de ganse mensheid waardig zijn; in plaats van tot afgoderij geworden nationalisme: een mensheid met een gemeenschappelijke cultuur; in plaats van een maatschappij zonder waarachtig idealisme: een vernieuwd geloof in de cultuurstaat; in plaats van de verhoudingen waarin wij geraakt zijn: het allen verbindende ideaal ener cultuur-mensheid; in plaats van een gevangen-zijn in de vergankelijke dingen des levens: geïnteresseerd zijn in de ontwikkelingen en idealen ener ware cultuur; in plaats van een van alle waarachtige geestelijkheid beroofde gezindheid: een geloof aan de mogelijkheid van vooruitgang.

Mijn overtuiging is dezelfde gebleven. Deze opgaven zijn onze opgaven in het heden.

Het ernstige woord van onze grote geestverwant zij ons een aansporing, om pal te staan voor ons erfgoed.

P. D. v. R.

*) Deze lezingen zijn vertaald door J. Eigenhuis („Verval en Wederopbouw der Cultuur”, Haarlem 1928) en nog steeds zeer lezenswaard.

De verschrikkelijke les van een nederlaag

Naar aanleiding van „Nederlaag in het Westen” (Defeat in the West) door Major Milton Shulman; Nederlandse bewerking Elisabeth Bredemeijer.

Tactiek is een vak. Strategie is een kunst. Een stafofficier is een vakman, die vakkundig voorbereid wat de strategische kunstenaar uitdenkt. Die kunstenaar is zeldzaam. Ook de tactische vakman is niet dik gezaaid. Vandaar de nevel der onzekerheid in de oorlogsvoering, welke in dit boek door een lid van de Inlichtingendienst van het Canadese Leger doorbroken wordt. Want eindelijk beschikt men thans ook over gegevens van Duitse zijde. Eindelijk weet men hoe sinds de 10e Mei 1940 aan de overzijde gedacht, gerekend en gedaan werd. Dit weten is vernietigend voor de immers met intuïtief-strategisch inzicht behepte Hitler. En tenminste even vernietigend voor de vaklieden in de Duitse Generale Staf.

De wereldgeschiedenis boekte in het onderdeel krijgsgeschiedenis slechts enkele kunstenaars-dervernietiging. Het eigenaardige is dat in de tijden na Napoleon de Duitse machthebbers als regel beschikten over bijkans volmaakte vaklieden (Moltke Sr., Von Schlieffen), doch bij de uitvoering telkens het nadeel ondergingen van die typisch Duitse eigenschappen: nepotisme, Kadaverdisziplin (bevel is bevel!), bekrompenheid en onwetendheid.

Desondanks wonnen Bismarck en Moltke de oorlogen van 1866/71, omdat zij in eigen karaktersterkte en bekwaamheden de fouten der anderen uiteindelijk ten goede bogen. Maar de keizer met v. Ludendorff en v. Hindenburg verloren. En Hitler met Keitel en Jodl en al die anderen verloren eveneens — en zó volkomen dat geen enkele verontschuldigende verklaring zoals in 1918 beschikbaar bleef.

Toch bezat de laatste combinatie in de aanvang alle middelen om de volkomen overwinning te behalen.

Lees dit, ook voor militaire leken geschreven boek — en erken dit.

Welnu: waarom overwon deze superieure mechanische macht niet? Nogmaals: lees dit boek..... en word wijs.

„Omdat” — aldus een korte samenvattende verklaring op een der eerste bladzijden — „de mannen, die er de controle over uitoefenden, de moed en het geloof misten, of de verbeeldingskracht of de bekwaamheid, om ze te laten winnen. Een van

de grondbeginselen van de oorlog is, dat men op het juiste ogenblik en de juiste plaats een overmacht van machines en mensen moet inzetten om te winnen. Hierin faalden de Duitse strategen telkens opnieuw.” Want er bestonden op zijn minst drie zwakke punten in het wezen van de Weermacht: „Hitler, discipline en onwetendheid”.

Die mannen en hun zwakheden, de fatale invloed van Hitler, ook al bezat hij onontkenbaar een soort strategische intuïtie, de hope-loze chaos in denken en doen, veroorzaakt door dit totalitaire, door en door misdadige régime en zijn bijkans mechanische misdadigers — dat alles beschrijft dit boek.

Hitler in zijn fantastisch-fanatieke „Machtsergreifung” voelt in de invloed van de oude Duitse G. S. op de van traditie doordrenkte Weermacht zijn enige gevaarlijke tegenstander. Dus schakelt hij de bekwaamste vakmannen uit dan wel dwingt hen terug tot mechanische uitvoerders van zijn intuïtie en waan.

Dan volgen de grote, onherstelbare fouten elkaar in toenemend tempo op:

1. Na de verbijsterende overwinning in Frankrijk schrikt hij van zijn verliezen aan tanks: Von Rundstedt mag de aanval op Duinkerken niet doorzetten — het wonder van de Marne (1914) wordt gevolgd door het wonder van Duinkerken.

2. Hitler durft de invasie van het weerloze Engeland niet aan — de „landstrategen” schrikken wederom terug voor Englands macht ter zee.

3. Hitler verzuimt de geboden gelegenheid de toegangen tot de Middellandse Zee af te sluiten — geen opmars door Spanje, geen uitschakeling van Gibraltar; hij schrikt wederom van de grote verliezen in de luchtoperatie tegen Creta en ziet af van alle verdere luchtoperaties in de Middellandse Zee.

4. Hitler begaat zijn grootste en domste fout: ondanks waarschuwin-

gen van nog overgebleven vaklieden valt hij Rusland aan.

5. Hitler moedigt Japan aan: neem deel aan de oorlog tegen Engeland — en ziet niet in dat dit onherroepelijk de geweldige industriële macht van Amerika tegenover hem brengt.

6. Hitler verzuimt de „fonkelende kans” van El Alamein — in Juli 1942 liggen Alexandrië en het Suezkanaal voor het grijpen, maar Hitler en de zijnen beschouwen deze campagne als „bijkomstigheid”..... en Montgomery slaat zijn slag.

Zo werd het 1943.

„Elke fout”, aldus Shulman, „die aanleiding was van Duitsland's nederlaag was uit dezelfde factoren samengesteld — een Führer, die meer werd geleid door intuïtie dan door logica, een groep raadgevers, die voortdurend het moreel en de fysieke kracht van hun tegenstanders onderschatten en verkeerd beoordeelde, een militaire clique, die toestond dat ze volkomen in het duister werd gelaten die te gedisciplineerd en te egoïstisch was om te protesteren, zelfs toen ze licht begon te zien.....”

Het cinde kwam met de nederlaag in het Westen. Toen de Atlantische „muur” werd doorbroken nam de intuïtieve Hitler de strategische en de tactische leiding. Dus behielden de geallieerden hun bruggenhoofd, dus werden de Duitse legers bij Falaise opgebotteld, dus werd Frankrijk en een deel der Lage Landen bevrijd. En dus volgde het slot, na een verhaspeld diletantistisch offensief in de Ardennen, in sneeuw, modder en puin en in een hopeloos verwoest Duitsland.

Dit boek is meer en beter dan een militair-technisch overzicht. Het werd in zijn nuchtere zakelijkheid en zijn gedocumenteerd feiten-materiaal een document humain.

Daarom: lees het — met het oog gericht op heden en toekomst.

Want de verschrikkelijke les van deze nederlaag „zou nog veel meer indruk maken, als men maar kon inzien dat het leed en de verwoesting, die het Derde Rijk heeft geleden, slechts een fractie is van het leed en de verwoesting, die bij een 3e wereldoorlog zowel overwinnaar als verliezer te wachten staat”.

Tenslotte nog dit: vertaling en Nederlandse bewerking zijn beneden ieder redelijk peil. Jammer.....

d. C.

Fa. B. Cuperus Az.
Hessenweg 2
De Bilt

Vervaardigt drukwerk
op alle gebied.

N.V. „Latumebo”

Postbus 5 — Telefoon 477
ALBLASSERDAM

Spiraalboren,
tappen,
wringijzers
bankschroeven.

Levering uit voorraad

Vraag:

Hoewel het onze gewoonte is op te tekenen aan wie onze boeken worden uitgeleend, is in drukke tijden, zoals de verkiezingstijd, hieraan niet altijd de hand gehouden.

Uit onze bibliotheek zijn uitgeleend zonder dat hiervan aantekening is gehouden, en ontbreken op dit ogenblik de volgende werken:

Jacques Maritain — Christianisme et Démocratie.

H. A. Lunshof — De gevaarlijke staat. Ir. J. v. d. Broek — Annexatie van Duits grondgebied.

Max van Poll — Een nieuwe Grondwet.

Dr. E. van Hinte — Het Conjunctuurvraagstuk.

F. Goudzwaard — De Communistische Partij Nederland.

Mr. N. E. H. v. Esveld — De ont-plooiing van het individu en het arbeidsrecht.

J. Duursma — Bedrijfsleer voor de middenstand.

Mr. F. Baron van Hogendorp — G. K. van Hogendorp in 1813.

De Grondwet voor het Koninkrijk der Nederlanden naar de wijziging van 1938 (Uitg. Tjeenk Willink 1946).

Tevens ontbreekt uit de particuliere bibliotheek van Mr. J. Rutgers:

Dr. J. Luning Prak — Menschen en Mogelijkheden.

Willen degenen die deze boeken geleend en nog in hun bezit hebben zo vriendelijk zijn ze terug te zenden aan het Algemeen Secretariaat, Koninginnegracht 61, 's Gravenhage?

Voor het geval zij ze nog nodig mochten hebben ontvangen wij gaarne even bericht.

Slaat toe

(Ingezonden)

Men schijnt de deviezen en andere smokkelarij, alsmede knoeierijen met bonnen op grote schaal, niet de kop in te kunnen drukken. Komt dit wellicht, omdat men de juiste middelen niet toepast? Wanneer iemand al dan niet door eigen schuld zijn financiële verplichtingen niet na kan komen, zodat hij geacht wordt „opgehouden te hebben te betalen”, dan wordt hij failliet verklaard. Gevolg: gerechtelijk beslag op alle eigendommen, mag niet zelfstandig zaken meer doen, en bij afwikkeling, met uitzondering van het meest nodige huusraad en de meest nodige kleding, verkoop van alles ten behoeve van zijn schuldeisers. Zou een dergelijke maatregel ten opzichte van grote smokkelaars en bonnen en deviezen-smokkelaars niet heel goed werken?

Onmiddellijk de heren vastzetten, beslag op alle eigendommen van de betrokkene en wanneer hij werkelijk schuldig bevonden wordt, automatisch verbeurdverklaring van het gehele bezit, met uitzondering van datgene wat onmisbaar is, evenals bij faillissement. Ik heb zo de idee, dat wanneer dit streng toegepast wordt, het euvel in een half jaar tijd grotendeels is bestreden.

Doch nodig is in dit geval onbarmhartig toeslaan zonder onderscheid des persoons.
R.

Struisvogelpolitiek

In „De Linie”, het weekblad van de Paters Jezulieten in Nederland, schrijft Prof. Dr. G. Th. J. Delfgaauw over het bevolkingsvraagstuk, dat eindelijk ook in Katholieke kring de verdiende aandacht gaat krijgen.

Wij nemen uit zijn laatste artikel de volgende passages over:

„Laten wij nu eens een blik werpen op de cijfers, die nuchtere, harde en in wezen toch zo sappige cijfers. Zij zeggen ons, dat de landen met blanke bevolking in 1800 ongeveer 200 miljoen zielen telden; in 1930 was dat getal tot 700 miljoen gestegen. Dit is toch een heel wat langzamer toeneming dan bij Wallace, zal men zeggen. Inderdaad: wij weten allen, dat de toeneming heel wat sterker zou zijn geweest indien niet de nataliteit kunstmatig beperkt ware. Maar ook zó denke men zich maar eens de consequenties in van verdrie-

voudiging in één eeuw.

Daar komt bij, dat het Wereldprobleem der bevolking in hoofdzaak een Aziatisch probleem is. Azië heeft de helft der wereldbevolking, ruim 1 miljard zielen en dit werelddeel verkeert nog grotendeels in het bovenomschreven stadium van stationnaire bevolking, dat Europa sedert tweehonderd jaren heeft verlaten. Wij staan voor de klemmende vraag: wat gaat er gebeuren ten aanzien van de volkrijkheid van de Aziatische wereld, wanneer met de sociale en economische verheffing van dit werelddeel ernst wordt gemaakt?

Er is reden juist in dit, Nederlandse en Katholieke, blad 't vraagstuk der bevolkingsgrootte met enige nadruk te stellen. Er is in Katholieke kring onmiskenbaar een neiging om het vraagstuk in zijn volle portée uit de weg te gaan, om —

laten wij het maar zó zeggen — „struisvogelpolitiek te voeren”. Dat is echter nimmer heilzaam, altijd verderfelijk.

Het is inderdaad hoog tijd om juist in de Katholieke kring het bevolkingsvraagstuk aan de orde te stellen: met objectiviteit, met brede blik, met de ernstige wil het belang van ons volk en meer dan dat, het belang van de gehele mensheid, te dienen. Het is niet uitgesloten, dat het mondiale bevolkingsvraagstuk in de naaste toekomst ter discussie zal worden gesteld in internationale lichamen als de Voedsel- en Landbouwwerkgroep en in de Algemene Vergadering der Verenigde Naties. Ook in de bevolkingspolitiek taant de nationale souvereiniteit en breekt zich een mondiale behandeling baan. Daarom is het een actuele taak zich op de volle omvang van het vraagstuk der bevolkingsgrootte te bezinnen.”

„OVERHEIDSZORG?
La-me-nie lache!”

(Pagina 8)

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Opheldering vereist!

Wie in de afgelopen jaren het Indische beleid hebben gevolgd, hebben steeds weer een verwonderlijke lankmoedigheid moeten vaststellen ten aanzien van de Repoebliek Indonesia. Wij bedoelen hiermede op dit ogenblik niet in de eerste plaats te zeggen, dat van Nederlandse zijde sedert het najaar van 1945 uitermate slap is opgetreden, waardoor het toenmaals nog geringe kankergezweel zich steeds meer is gaan uitbreiden met alle gevolgen van dien. Maar onbegrijpelijk is ook steeds geweest, dat van Nederlandse zijde de waarheid werd verhuld over de toestanden op het grondgebied der Repoebliek, welke dikwijls in strijd waren met de eerste beginselen van menselijkheid en recht. Afschuwelijke moordpartijen, die de gehele wereld met afgrijzen hadden moeten vervullen, werden verzwegen. Op deze manier is het Nederlandse beleid uit de laatste jaren mede schuldig aan het te hoge aanzien, dat de Repoebliek in de wereld geniet en aan de moeilijkheden, die daarvan thans worden ondervonden.

Toen van Nederlandse zijde — door de nood gedwongen, nadat de Veiligheidsraad zich met de zaken ging bemoeien — de heer van Kleffens een boekje over de werkelijke toestanden op het grondgebied der Repoebliek ging open doen, vond hij onvoldoende gehoor, omdat wij nimmer te voren daarover hadden gesproken en het toen de indruk maakte of de schildering der situatie opzettelijk onjuist werd gekleurd, teneinde een bepaald doel te dienen. De gemaakte fouten hadden ernstige gevolgen.

Wij begrijpen, dat het tijdig vertellen der waarheid ons niet alle moeilijkheden had kunnen besparen. De internationale moeilijkheden, die worden ondervonden bij de oplossing van het Indonesische vraagstuk vinden haar grond zeker ook in de belangen van buitenlandse mogendheden. Waar de zaken zo staan, moet men dubbel oppassen en het naïeve inzicht dat er bij sommige regeerders geweest schijnt te zijn, in de dieper liggende bedoelingen van andere staten, moet de moeilijkheden nog wel hebben verzaamd.

Voor zover er van belangen sprake is, komen wij er uiteraard niet met een goede voorlichting. Maar wij willen toch nog geloof hechten aan de waarde van de publieke opinie. Wij houden nog vast aan de overtuiging, dat de inzichten der regeerders mede worden beheerst door de opvattingen van het grote publiek. Het grote publiek, dat, zo zien wij het tenminste, een krachtig ontwikkeld gevoel heeft voor het onderscheiden van goed en kwaad, van recht en onrecht.

Wij schrijven dit, omdat wij ons hebben verbaasd over hetgeen er thans in ons land geschiedt met betrekking tot de gepubliceerde berichten over duizenden, die nog op het gebied der Repoebliek zouden worden vastgehouden.

Zeer actief is de „Gemeenschappelijke Actie van Nederlandse vrouwen”, die in de laatste maanden diverse vlugschriften in de wereld heeft gezonden, waarin er op wordt gewezen, dat nog 15000 Nederlanders zich op Republikeins gebied in gevangenschap bevinden. „Vrouwen en meisjes”, zo wordt in een harer pamfletten daaraan toegevoegd, „leven in gedwongen concubinaat met soldaten van de Republiek. Burgers en militairen worden door extremisten en T.N.I.-leden vermoord”.

Er wordt ook herinnerd aan de wonderlijke mededelingen, die minister Jonkman over dit toch wel zeer ernstige feit heeft gedaan, waaruit blijkt, dat van regeringszijde nooit voldoende

opheldering is verschaft. Terwijl het hier toch gaat om duizenden mensenlevens!

Wat het voormalige kabinet heeft verzuimd, moge het thans aan het bewind zijnde evenwel goedmaken. Ernstig dient te worden nagegaan, hoe deze zaak staat. Bepaald aanmoedigend is de eerste verklaring van de minister-president op 17 Augustus bij het debat over de regeringsverklaring evenwel niet geweest. Minister Drees verklaarde toen, dat het Departement van Overzeese Gebiedsdelen hem terzake mededelingen had gedaan, waaruit hij de indruk had gekregen, dat de mededelingen der vrouwenactie eigenlijk niet veel meer dan losse beweringen zouden zijn. De bewindsman achtte het wel mogelijk dat een aantal Indo-Europeaanen tegen hun wil wordt vastgehouden en dat dit ook het geval kan zijn met Indonesiërs. Hij zeide daarvan verder dan letterlijk: „Het spreekt vanzelf, dat wij dat ernstig opnemen, maar concrete feiten, dat duizenden zich in concentratiekampen zouden bevinden, zijn, volgens hetgeen ik heb vernomen, niet bekend. Ik vrees dan ook, dat men wel op zeer losse mededelingen is afgegaan, wanneer men zich baseert op hetgeen in het biljet, dat ook ik heb gekregen, is vastgelegd. Mocht uit duidelijke gegevens blijken, dat zich inderdaad Nederlanders in een concentratiekamp bevinden, dan zal natuurlijk met de meeste kracht op bevrijding worden aangestuurd.”

Het treft, dat de minister heeft gesproken over het gevangen houden van Nederlanders in concentratiekampen. Wanneer hij zegt, dat niet gebleken is, dat duizenden dit schrikkelijke lot overkomt, dan zijn de mededelingen van de bewindsman mogelijk juist. Maar hiertegenover moet toch worden gesteld, wat generaal Spoor aan de vrouwenactie heeft doen weten bij brief van 10 September. Daarin zegt de legercommandant letterlijk: „Ook mij hebben de mededelingen van de Minister-President in de Tweede Kamer der Staten-Generaal op 17 Augustus verwonderd, aangezien de hier beschikbare gegevens bewijs opleveren, dat zeker een 15000-tal personen door de republikeinen verhinderd worden om naar Nederlands gecontroleerd gebied te evacueren”

Nadere inlichtingen van de zijde der regering zijn dus wel gewenst!

Aan het bovenstaande verwant is het volgende. Op 9 September j.l. heeft mevrouw Fortanier de Wit aan de minister van Overzeese Gebiedsdelen vragen gesteld naar aanleiding van een publicatie van de Gemeenschappelijke Actie van Nederlandse vrouwen over een gesprek, dat een vertegenwoordiging dezer vrouwen zou hebben gehad met oud-minister Neher, thans gedelegeerde van het Opperbestuur in Indonesië.

De minister heeft nu geantwoord, dat het door de heer Neher gesprokene niet juist is weergegeven, maar het vrouwencomité heeft naar aanleiding daarvan een open brief gericht tot de heer Neher, waarin enige fragmenten uit het bedoelde gesprek worden weergegeven. Het volgende halen wij uit die brief aan:

„Moeten wij werkelijk herhalen, dat U om Uw woorden kracht bij te zetten met de vuist op tafel sloeg?

Het is toch haast niet aan te nemen, dat U zelfs niet meer zou weten hoe ons gesprek eindigde!

Het zij ons vergund het einde hierbij woordelijk te herhalen.

Mevrouw van 't Rood: „ik wil de zaak voor wij weggaan nogmaals scherp stellen. Dus,

Excellentie, als de republiek de gevangenen niet direct uitlevert, dan gaan wij ze niet bevrijden, dan zullen wij ze opofferen?”

De heer Neher: „juist, zo is het.”

Mevrouw van 't Rood: „wij zullen dit nooit aanvaarden.”

Excellentie, zijn deze woorden voor verschijpende uitlegging vatbaar?”

Er wordt nog aan toegevoegd, dat de dames, die op 14 Augustus het betreffende onderhoud met de heer Neher hebben gehad, bereid zijn „de juistheid van de gepubliceerde woorden, door Uwe Excellentie gebezigd, onder ede te bevestigen”.

Deze zaak is ernstig. Het moet onduelbaar worden geacht, dat duizenden gedwongen worden op het gebied der Repoebliek te blijven. Opheldering moet hier komen. En blijken de gegevens van het vrouwencomité juist — en wij weten, dat de dames de inlichtingen uit de beste bronnen hebben! — dan worde niet langer kiekboe gespeeld. Dan dient alles te worden gepubliceerd en moet het wereldgeweten worden wakker geschud.

De heer Den Hartog vraagt

Ons Tweede Kamerlid, de heer den Hartog, heeft de volgende vragen gesteld aan de Minister van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening:

I. a. Is het de Minister bekend, dat momenteel onder de akkerbouwers grote ontstemming heerst over het feit, dat de richtprijzen voor oogst 1949 nog steeds niet door de Regering zijn bekend gemaakt?

b. Is het de Minister bekend, dat ingevolge het onder Ia gestelde het voor de akkerbouwers bijzonder moeilijk wordt tijdig hun bouwplan op te stellen, als gevolg waarvan de tijdige bestelling van zaaizaad en pootgoed grote moeilijkheden oplevert en tevens de in het landbouwbedrijf noodzakelijke spreiding van het risico over de diverse landbouwproducten in ernstige mate wordt bemoeilijkt?

c. Is de Minister bereid mede te delen, of het in de bedoeling van de Regering ligt om, zo nodig in afwijking van de door het Landbouw Economisch Instituut voor 1949 berekende prijsbases, de omvang van de teelt van bepaalde landbouwproducten door zekere prijsmanipulaties in de door haar wenselijk geachte richting te leiden, een en ander naar analogie van de voor 1948 en 1949 vastgestelde koolzaadprijzen?

d. Is de Minister bereid die maatregelen te treffen, waardoor alsnog op korte termijn de richtprijzen worden bekend gemaakt?

II. a. Is het voorts de Minister bekend, dat er in boerenkringen enige twijfel begint te rijzen ten aanzien van de waarde, die overigens aan deze richtprijzen op de duur kan worden toegekend, waar deze prijzen geen garantieprijzen zijn, zodat bij een eventueel voortgaande daling van de wereldmarktprijzen mogelijkerwijs in toenemende mate voor meerdere producten ook de nog vast te stellen richtprijzen niet kunnen worden gehaald?

b. Indien de vraag onder II a in bevestigende zin wordt beantwoord, is de Minister dan bereid maatregelen te treffen, waardoor de landbouwers enige grotere zekerheid voor een lonend bedrijf en een groter vertrouwen in het landbouwbeleid van de Regering worden gegeven?

Socialisatie

SCHAADT HET ALGEMEEN WELZIJN

Rapporten van Staatscommissies bevatten over het algemeen geen „amusement" lectuur. Nochtans zouden wij het rapport der Commissie-Couvée (verschenen bij het Staatsdrukkerij- en Uitgeversbedrijf te 's-Gravenhage) over de vraag omtrent de al dan niet wenselijkheid van socialisatie der steenkolenmijnen in veler handen wens. Helaas doet de vrij hoge prijs f 9,50 vrezen, dat de verspreiding zich niet veel verder zal uitstrekken dan de kring der min of meer belanghebbenden. Dit zou echter te betreuren zijn, omdat het hier een uitermate belangwekkend rapport betreft, welks principiële betekenis nog uitgaat boven de op zichzelf reeds belangrijke vraag van de beste ondernemingsvorm voor een zo gewichtig onderdeel van onze economische huishouding als de steenkolenmijnen.

De Commissie is niet over één nacht ijs gegaan. Op 10 December 1946 werd zij geïnstalleerd; haar rapport is gedagtekend 1 Juli 1948. In die tussentijd heeft zij een schat van gegevens verzameld, die in het tweede gedeelte zijn opgenomen. Men vindt er overzichten van de historische ontwikkeling van de Nederlandse steenkolenmijnen zowel in juridisch als in sociaal opzicht; een samenvattend verslag van de gehouden „hearings" en tenslotte niet minder dan 62 tabellen met vergelijkende cijfers over productie, afzet, prijzen, lonen, enz.

Bovendien is deze Staatscommissie, zoals zij zelf ook opmerkt, niet alleen afgegaan op de ervaring en de waarneming van haar leden, maar zij heeft ook alle personen en instanties, die bij uitstek ter zake deskundig geacht kunnen worden, gehoord.

Dit alles rechtvaardigt, dat aan de conclusies, waartoe zij is gekomen en die met de twee ontwerpen in het eerste deel van het rapport zijn opgenomen, grote waarde wordt toegekend.

De Commissie deelt dan allereerst mede, dat zij uit wat zij bij de „hearings" heeft vernomen, niet de indruk heeft gekregen, dat de particuliere mijnen in het verleden over het algemeen genomen niet voldaan hebben aan de eisen, die uit overwegingen van algemeen belang in vooroorlogse omstandigheden konden worden gesteld. Op technisch gebied zijn de particuliere mijnen in het verleden op verantwoorde wijze geleid. Het staatsmijnbedrijf en de vier particuliere gelijksoortige bedrijven hadden de gewoonte, van elkanders technische verbeteringen kennis te nemen en gegevens uit te wisselen en deze, indien zij voor de betrokken mijn nuttig waren, over te nemen. Uit de cijfers, die in enkele tabellen zijn vervat, kan men een indruk krijgen van het peil, waarop de techniek bij de steenkolenmijnen hier te lande steeds heeft gestaan.

Ook in economisch opzicht, zo stelt het rapport vervolgens vast, kan het Limburgse mijnbedrijf geen verwijt treffen. Er werd zuinig beheerd en men behaalde dooreengenomen een matige winst.

De sociale verhoudingen mogen over de lange duur genomen bevredigend worden genoemd. Vóór de oorlog heeft het overleg in de contactcommissie, waarin de werkgevers en werknemers samen overleg pleegden over de arbeidsvoorwaarden, steeds voldoening gegeven en dit contact heeft geleid tot gezonde sociale verhoudingen, waarin de particuliere mijnen evenzeer hun deel hadden als de Staatsmijnen. De lonen in het mijnbedrijf, zo vermeldt het rapport, behoorden tot de hoogste; sinds 1919 is de sociale verzekering der mijnwerkers geregeld; de huisvesting in de mijnstreek was een voorbeeld voor anderen, de maatregelen voor gezondheidszorg en

op het gebied van de hygiëne konden een vergelijking met het buitenland glansrijk doorstaan, terwijl ook de veiligheidsvoorschriften zodanig waren, dat de ongevallenfrequentie gunstig afstak bij die in de andere mijn-districten.

Er is, naar het rapport niet verzuimt te vermelden, de mijn-directies een verwijt van gemaakt, dat zij in de crisisjaren 1931-1936 zijn overgegaan tot ontslag van werklieden en tot verzuimdiensten. Inderdaad is dat geschied, maar zowel door de Staats- als door de particuliere mijnen. Het rapport gaat dan nog nader in op deze moeilijke jaren, waarin concurrentie en zelfs dumping uit het buitenland zwaar op de mijnstreek drukte, en komt ook hier tot de conclusie, dat de particuliere mijnen, gezien de positie, waarin zij zich bevonden, geen minder goed sociaal beleid hebben gevoerd dan de Staatsmijnen. Ook het particuliere mijnbedrijf heeft in het verleden zijn taak volbracht in overeenstemming met de eisen, wel-

ke toendertijd uit het oogpunt van algemeen belang mochten worden gesteld.

De Staatscommissie is ook in zoverre niet over één nacht ijs gegaan, dat zij uit de voorgaande conclusies nog niet zonder meer de stelling wenst af te leiden, dat in de positie der particuliere steenkolenmijn-ondernemingen niet behoefte te worden ingegrepen. Dit ingrijpen zou immers zijn grond kunnen vinden in gewijzigde feiten, omstandigheden en opvattingen, waaruit zou kunnen volgen, dat voor de toekomst onvoldoende vertrouwen kan worden gesteld in de particuliere exploitatie van de mijnen. Deze feiten en omstandigheden zouden kunnen zijn een gewijzigde instelling van de particuliere ondernemingen, dan wel een gewijzigde positie van de kolenbouw in het geheel van de nationale economie.

Van het eerste is, naar het oordeel van de commissie, niet gebleken. Op het tweede punt gaat zij uitvoerig in en komt dan ook hier in overgrote meerderheid tot de slotsom, dat de positie van de steenkolenmijnbouw

Conclusie van een leerzaam rapport

op langer zicht beschouwd niet essentieel verschilt van die van vóór de oorlog.

Op één punt ziet de commissie echter wel een andere situatie dan vóór de oorlog. Wij zouden deze, korthedshalve, kunnen aanduiden als de in steeds breder kring gehoorde erkenning, dat vooral bij de voor de volkshuishouding zeer belangrijke ondernemingen de particuliere doeleinden nog meer in het algemeen belang moeten worden ingepast. Vandaar dat de commissie zich niet beperkt tot de afwijzing van de socialisatie, maar in haar voorstellen heeft neergelegd wat wij zouden kunnen noemen een „actief toezicht" van overheidswege.

Zeer positief is de (overgrote meerderheid van de) commissie echter in haar afwijzing van de socialisatie. Zij ziet, naar zij vermeldt, socialisatie als een zeer diep ingrijpen in de particuliere eigendom. De beschikkingsmacht wordt aan de eigenaar ontnomen. Zulk een ingrijpen is, naar het oordeel van de commissie, slechts gerechtvaardigd wanneer het algemeen belang dit bepaaldelijk eist. Slechts wanneer het algemeen belang grotelijks geschaad wordt door het individu eigenaar te laten, is de gemeenschap gerechtigd, de eigendom aan het individu te ontnemen. De eigendom, zo stelt zij vast, is een recht, dat ook de gemeenschap heeft te eerbiedigen. Ontneming van de eigendom is een laatste en uiterste middel voor de handhaving van het algemeen welzijn. Indien het algemeen belang door andere, minder diep ingrijpende middelen behoorlijk gewaarborgd kan worden, mag ontneming van eigendom, zij het tegen schadeloosstelling, niet plaatsvinden.

Tenslotte wijst dezelfde meerderheid der Staatscommissie ook de door haar leden mr. Van der Goes van Naters en Hofstra in een minderheidsnota als een soort compromis bedoeld voorstel af, om alle mijnbedrijven gedwongen in te brengen in een gemengde N.V., waarin de Staat of een ander publiekrechtelijk lichaam de meerderheid der aandelen en daarmee de zeggingsmacht heeft. Naar het oordeel van de (meerderheid der) commissie bestaat n.l. weinig essentieel verschil tussen socialisatie van de gehele mijnindustrie en een dergelijke gedwongen inbreng. In het ene zowel als in het andere geval wordt de beschikkingsmacht over de onderneming immers aan de particuliere eigenaar ontnomen. In wezen geschiedt derhalve in beide gevallen hetzelfde.

Op grond van al deze overwegingen dus is de Commissie-Couvée tot de slotsom gekomen, dat „niet alleen het algemeen belang socialisatie van de mijnen niet eist, doch dat het algemeen welzijn in het geheel niet beter geëindigd wordt door een gesocialiseerd mijnbedrijf, ja zelfs, dat het algemeen welzijn door zodanige socialisatie vermoedelijk geschaad zal worden".

Bovendien adviseert de commissie tot onmiddellijke opheffing van de op grond van het Buitengewoon Mijnbesluit van 1945 onder beheer stelling der particuliere mijnen.

Een uitermate leerrijk rapport, dat wij velen ter lezing aanbevelen!

EIGENWIJZE LIEDJES

Samen....

Samen ergens met vacantie
In een welbekend pension,
Samen langs de paadjes zoeken
Naar de welbekende zon,
Samen varkenslapjes eten
Met het welbekende vet,
Samen door de veren zakken
Van het welbekende bed....

Samen vrolijk kwinkeleren
Door het natte roggeland,
Samen neusverkoudheid krijgen
In het Wekeromse Zand,
Samen 's avonds laat verdwalen
Met of zonder wandelkaart
En dan door een weiland moeten
Met een onbezonnen paard....

Samen veertien dagen smullen
Van spinazie met ozon,
's Avonds samen domineren
In het algemeen salon,
Samen leren hoe uit koeien
Room en boter wordt getapt,
Samen zich een bloedblaar klemmen
Als het bed wordt opgeklapt....

Samen aanzichtkaarten schrijven
Met „dit is nou ons pension!",
Samen veertien dagen wachten
Op spekpannekoek en zon,
Samen met de boer ontwaken
's Ochtends als het haantje kraait
En de wind de regendruppels
Door het tuimelraampje waait....

Dan na veertien lange dagen
Van gezellig samenzijn
Dankbaar samen koffer pakken,
Dankbaar samen in de trein,
Samen met een overstapje
Naar het eigen nauwe huis,
En dan samen dankbaar zuchten:
Ein-de-lijk weer samen thuis!

Brammetje.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.

Redactie-secretaris: Mr. E. Ellas

Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.

Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267

Abonnementenprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.

Losse nummers 15 cent.

Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie” te Amersfoort.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlug, Geestbrugweg 69 Rijswijk (Z.-H.).

Geldsmijterij

Het komt ons niet onwaarschijnlijk voor dat onder de redenen, welke de regering brachten tot haar „onverbidelijke ontslagplannen” ten opzichte van dr. van Mook, ook diens financiële beleid moet worden gerekend. Herhaaldelijk werd er reeds op gewezen hoe dit ergelijke beleid in Indonesië heeft geleid tot een geldsmijterij zonder begrenzing en de daaraan steeds gepaard gaande corruptie.

Een tekenend en recent voorbeeld moge deze geldsmijterij belichten.

Sinds bijna een half jaar verstrekt het Gouvernement aan alle ambtenaren met een salaris tot f 100 per maand, een vrij middagmaal, terwijl aan bestuurs-ambtenaren de bevoegdheid werd verleend deze gunst ook aan hoger gesalarieerden toe te kennen, indien naar hun mening daartoe aanleiding bestaat.

Deze maatregel was bedoeld om:

a. de duurte en de schaarste der levensmiddelen enigszins te ondervangen; b. vooral de lager ambtenaren in de dure grote steden tegemoet te komen. Maar..... er bestaat vrijwel nergens meer schaarste aan de eerste levensbehoeften, terwijl reeds sedert enige maanden een zeer belangrijke prijsdaling intrad.

Bovendien..... deze vrije maaltijd blijft niet beperkt tot de grote steden. De soepel aan de bestuursambtenaren verleende bevoegdheid bracht het hek van de dam en de vrije maaltijd breidde zich als een olievlek over de binnenlanden uit.

Dientengevolge is deze goedbedoelde maatregel uitgegroeid tot het gebruik dat alom de vrije lunch om 1 uur 's middags op het kantoor wordt verstrekt — na de lunch is het 2 uur en gaat een iegelijk welgemoed naar huis en middagrust.

Maar nu de kosten. Uitsluitend voor de residentie Priangan (Bandoeng) schat men voor het jaar 1948 de voor deze vrije maaltijd benodigde gelden op..... ruim tien miljoen gulden! Op deze basis doorrekenende kan men aannemen dat de vrije lunch voor heel Indonesië naar schatting om en bij tweehonderd miljoen gulden moet kosten! Een schatting natuurlijk. Maar zelfs honderd miljoen is reeds een verbijsterend bedrag gelet op het totaal cijfer der Indische begroting. Welk percentage van die begroting voor een doodarm en in zware nood verkerend gebied is dit?

Enorme bedragen zijn met deze maaltijd-verstrekking gemoeid. Aangezien de corruptie in Indonesië welig tiert, verdienen talrijke Chinezen, die meestal het eten leveren en stevig knoeien, er miljoenen aan. En het zijn niet alleen deze Chinese leveranciers, die hieraan grof verdienen.

Kent men deze maatregel en deze cijfers ten departemente? En neemt men er genoeg mee?

Juristerij

Bij het debat in de Haagse Gemeenteraad over het feit, dat mondelinge vragen van een raadslid schriftelijk, door het college van B. en W. waren beantwoord in tegenstelling met het besluit van de gemeenteraad, dat deze vragen in een der volgende vergaderingen behandeld zouden worden, zeide de voorzitter, dat hij niet op juristerij wenste in te gaan. Men kon aan de hand van artikelen van het reglement van orde wel alle mogelijke opmerkingen maken, dat er onjuist gehandeld was, maar het was naar de mening van het college van B. en W. beter geweest om deze vragen maar schriftelijk af te doen en daardoor een verder debat te voorkomen. Dit is, naar onze mening, een gevaarlijke uiting. Indien er een besluit door een vertegenwoordigd college wordt genomen heeft ook een uitvoerend college de taak om die besluiten uit te voeren..... Als men zich dan met het woord juristerij er van afmaakt door deze besluiten niet uit te voeren, dan glijdt men uit op het hellende vlak, waarop men zich begeven heeft. Voor onze vertegenwoordigers in het openbare college is hier een taak weggelegd, omdat door het afwijken van de gestelde regelen de democratie in gevaar wordt gebracht, door hen die in de eerste plaats moesten toezien dat die democratie gewaarborgd is.

Vijfde rad

Men kan zich zo langzamerhand niet aan de indruk onttrekken, dat het departement van Verkeer en Waterstaat als vijfde rad aan de regeringswagen wordt beschouwd. Dit departement schijnt er volkomen bij te hangen en het is bepaald ergerlijk te moeten constateren, dat de regering er niet zichtbaar naar streeft in deze ongewenste toestand een radicale verandering te brengen. Nog steeds is er aan het hoofd van genoemd departement geen minister benoemd en wat erger is, er zijn nog steeds tekenen die er op wijzen dat men in alle ernst en met de grootst mogelijke spoed bezig is in de vacature te voorzien. De onderschatting van de belangrijkheid van dit departement blijkt niet alleen uit de Troonrede, waarin aan genoemd ministerie slechts één regeltje was gewijd, doch ook uit de begroting voor Verkeer en Waterstaat die velen diep moet hebben teleurgesteld. Het is werkelijk onbegrijpelijk, dat men de factoren „vervoer” en „verkeer”, achterstelt bij factoren als „handel”, „financiën”, „landbouw” enz. De tweede wereldoorlog heeft toch wel op een zeer scherpe en duidelijke manier bewezen, welk een belangrijke rol het verkeerswezen in het economische leven speelt. Deze belangrijke rol vervult het niet alleen internationaal, doch ook nationaal. Het behoeft wel geen uitvoerig betoog, dat alleen die in de vervoers- en verkeerssector hun brood verdienen zich ernstig ongerust maken over het feit dat er met de benoeming van een minister van Verkeer en Waterstaat zo onnodig lang wordt getalmd, te meer daar aan genoemd departement zo vele dringende problemen om een oplossing vragen, problemen die niet alleen van belang zijn voor de betrokkenen zelf, doch — het zij herhaald — voor onze gehele nationale economie. In dit verband wijzen wij op de werkelijk vreesaanjagende geruchten volgens welke het in de bedoeling zou liggen dit departement wederom in stukken te knippen en bij andere ministeries onder te brengen, terwijl men voorts van plan zou zijn aan het hoofd van de afdeling Verkeer geen minister, doch een Staatssecretaris te benoemen. Wij menen tegen een mogelijke tenuitvoerlegging van deze geruchten fel protest te moeten aantekenen. Te lang is er reeds in vroeger tijden met dit departement gesold, dan dat men zich thans — nu de problemen met de dag belangrijker worden — opnieuw aan experimenten kan wagen. Waarom de functie van minister zou moeten worden vervangen door die van Staatssecretaris is ons evenmin duidelijk. Vooral ook met het oog op de buitenlandse betrekkingen is het handhaven van een minister als hoofd van dit departement dringend gewenst. Wij zijn er inmiddels zeker van, dat bij de a.s. begrotingsdebatten over een en ander nog wel een hartig woordje zal worden gesproken, dat, naar wij hopen niet alleen verhelderend zal werken, doch tevens een positieve bijdrage zal leveren om uit de impasse te geraken.

* * *

De eerste zwaluw

De eerste zwaluw maakt nog geen zomer, zegt het spreekwoord. Maar ook in dit jaargetijde kan men dit beeld op politiek terrein gebruiken nu het Katholieke Comité van Actie (de groep Welter) verklaard heeft aan de gemeenteraadsverkiezingen in het jaar 1949 deel te nemen. Bij velen, ook onder de aanhangers van het Katholieke Comité van Actie, zal dit bericht verbazing gewekt hebben. Het Katholieke Comité van Actie was immers opgericht om bezwaren te maken tegen de Indische politiek van de K.V.P. Op die grond heeft men dan ook aan de Tweede Kamer-verkiezingen deel genomen. Die motieven zijn echter niet aanwezig voor het declinemen aan gemeenteraadsverkiezingen en ook in de kringen die tot dusverre het K.C. van A. gesteund hebben, is hierover geen eensgezindheid. Het schijnt, dat zij, die bij uitstek wensen op te komen voor de nationale zaak, in de praktijk vaak moeite hebben de versplintering in het politieke leven, waartegen zij, naar onze mening terecht, zo gekant zijn, zelf in de hand werken.

In hoeverre het K.C. van A. met de Middenstandspartij waarvan de lijststaanvoerder, de heer van Engh te Wassenaar, ook katholiek is, samen zal gaan is op dit moment nog niet bekend, hoewel er wel reeds in politieke kringen over dit samengaan gepraat wordt. Men zou dus dan bij de gemeenteraadsverkiezingen een Katholieke Middenstandspartij zien optreden, die in het bijzonder tegen de K.V.P. stelling zou nemen.

Vrijheid

Het is ongetwijfeld een uitstekend idee van de Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken, Marshall, geweest een conferentie te beleggen met de leidende figuren der West-Europese vakbonden. Vanzelfsprekend waren ook de Nederlandse vakbondsleders op deze bijeenkomst aanwezig.

Blijkens de krantenverslagen heeft Marshall een toespraak gehouden, waarin hij (terecht) zijn voldoening er over uitsprak, dat de bestuurders der West-Europese vakbonden dwars tegen onbehoorlijke propaganda in, aan de georganiseerde arbeiders de waarheid hebben durven zeggen. Vandaar, zo zeide Marshall, dat in vele Europese landen de productie het laatste half jaar is gestegen. Voor alles is echter noodzakelijk, aldus ging Marshall verder, versterking van de morele krachten. Wij hebben behoefte aan vrede, maar nog dringender behoeft de wereld vrijheid, ook persoonlijke vrijheid. Marshall zeide tenslotte geen groep te kennen, die de vrijheid minder missen kan dan de arbeidersstand.

Dit zijn heel belangrijke woorden. Woorden die ons uit het hart zijn gegrepen. Woorden ook, waarvan wij hopen, dat zij op zeer ruime schaal ter kennis van de Nederlandse arbeiders zullen worden gebracht. Moge ons volk dan ook in politiek opzicht verschillen, de overgrote meerderheid is bereid voor het behoud van de vrijheid het uiterste te geven.

Inderdaad er is geen groep, die de vrijheid minder kan missen dan de arbeiders. Daartegenover staat evenwel, dat door de totalitaire stelsels geen groep intenser wordt bewerkt dan diezelfde arbeiders en wel vaak met de meest platte materiële schijnmotieven. Juist daarom is het vermaan van Marshall zo op zijn plaats. Juist daarom mogen wij hopen, dat de Nederlandse arbeidersleiders deze woorden mee naar huis zullen brengen en dat zij ze zullen uitdragen tot in het kleinste gehucht van ons land. Als er één begrip is, dat ons allen samenbindt dan is het wel de Vrijheid. Opdat dit begrip nimmer aan een verdeeldheid ten offer valle.

* * *

Verdiend

Het ere-doctoraat, dat de Senaat van de Economische Hogeschool te Rotterdam verleend heeft aan de Minister-President, de heer W. Drees en aan de heer Paul Rijkens, president-directeur van Lever Brothers en Unilever N. V., is naar onze mening wel zeer verdiend. Hier is een onderscheiding toegekend op wetenschappelijk gebied aan twee mannen, die elk op hun terrein zeer grote verdiensten voor ons land hebben gehad en nog hebben en wij achten het een verheugend verschijnsel, dat hun inzichten, welke zij in de loop der jaren hebben verworven, mede door de studie op de terreinen, waarop zij werkzaam zijn, thans deze waardering vinden. Deze ere-doctoraten sieren niet alleen de mannen, aan wie zij verleend worden, niet alleen de Hogeschool, welke deze heeft toegekend, maar zij sieren het gehele Nederlandse volk.

* * *

Eerlijkheid

In Vrij Nederland heeft onlangs de bekende socialist Jan Oudegeest een artikel geschreven, waarin hij trachtte aan te tonen, dat de socialisten nooit bezwaren hebben gehad tegen het Koningshuis, tegen het Huis van Oranje.

Wie de geschiedenis van ons land kent, men denke maar eens aan jaren als 1898, toen Troelstra de inhuldiging van Koningin Wilhelmina niet wenste bij te wonen; aan 1918, toen bij de mislukte revolutieopgave eveneens geen waardering voor het Oranjehuis bleek; aan 1926, toen vooraanstaande socialist bij het Wilhelmus, gespeeld ter gelegenheid van het 25-jarig huwelijks van Koningin Wilhelmina en Prins Hendrik, bleven zitten; aan 1933, toen bij de munterij op de Zeven Provinciën Het Volk zeer merkwaardige taal afdrufte — kan terecht zeggen, dat de heer Oudegeest zich aan geschiedvervalsing schuldig maakt.

Wij achten het een verheugend verschijnsel, dat dank zij de zo voortreffelijke houding van het Oranjehuis er ook in de socialistische kring een beter inzicht is gekomen en men zich thans ook rondom de Troon van Oranje schaart, maar als men beweert, dat dat altijd zo geweest is, dan schrijft men onwaarheden. Voor alles is, in de ontwikkeling van elke politieke partij, dus ook in die van de Partij van de Arbeid, eerlijkheid noodzakelijk. Is deze er niet, dan zou er reden kunnen zijn ook aan de thans verkondigde inzichten van die partij te twifelen.

N.V. CORNs. SWARTTOUW'S STUWADOORS MAATSCHAPPIJ

Rotterdam

Lossen en laden van zeeschepen en alle verdere werkzaamheden.

Opslag van alle soorten goederen.

Het hoofdkantoor, Willemskade 21, verstrekt gaarne op aanvraag inlichtingen.

Bijkantoren te:

AMSTERDAM - ANTWERPEN - GENT.

Reeds onze
oude reehelden dronken
Weduwe
A. v. d. Eelaart's
**OUDE AROMATISCHE
JENEVER**

Fa. Plastimode

Knopen en Gespen voor groothandel en industrie

AMSTEL 252

AMSTERDAM-C.

**DAKEN -
VLOEREN**

N.V. BETON - & PLATENFABRIEK
%GEBRS. MYNLIFF NIMEGEN
TEL. 20539

Hotel Café Restaurant

Rotterdam Zuid „*Het Witte Baard*”

N.V. SCHEEPSWERVEN

„PIET HEIN”

BOLNES en PAPENDRECHT

DWARSELLINGEN

115 Meter

DROOGDOK

115 x 30 Meter

U PEINST OVER EEN GESCHENK?

S. K. Citroen
HOFJUWELIER
5 GRAVENHAGE
HOOGSTRAAT 23 TELEFOON 11.17.57
GESCHENKEN IN ALLE PRIJZEN

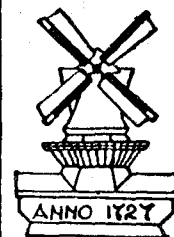
sihi POMPEN

voor *Scheepvaart*
en *industrie*

Raadpleeg onze
technische dienst

Machinefabriek
C. MATERS C.V.
Beverwijk, Tel. 3141

Abraham van Stolk & Zoonen N.V.

Houthandel

Schaverij - Zagerij

uren - Dennen - Oregon-Pine - Pitch-Pine - Heipalen

Rotterdam, Telef. 35400 - Postbus 1100

...maar voor al het andere verfwerk

Verf Van Vettewinkel

N.V.

W. A. HOEK'S

MACHINE- EN ZUURSTOFFABRIEK
Hoofdkantoor en Machinefabriek
te Schiedam.

Compressors voor alle gassen en iederen druk.
Installaties voor de bereiding van zuurstof, stikstof, enz.

J. en K. SMIT'S

SCHEEPSWERVEN EN
MACHINEFABRIEKEN

KINDERDIJK

GROENEWEGEN'S MOTORBOOTDIENSTEN
& TRANSPORTONDERNEMING - LEIDEN

Sneldiensten Leiden—Amsterdam v.v.; uitvoerders van
zware transporten te water, per (motor)dekschuiten.
Hoofdkantoor Leiden, Utr.Veer 6, tel. 21738

Taak der regering:

Herstellen wat in drie jaar tijd nodeloos is stukgeslagen

Wat willen de Nederlanders? Waarom komen zij niet tot zaken met de Republiek? Die Republiek bestrijdt toch het communisme? Waarom laten de Nederlanders ineens Van Mook heengaan? Heeft hij niet veler vertrouwen in Indonesië en in het buitenland gewonnen? Waarom vervangt Uw regering op het critiekste ogenblik een man, die Indië door en door kent door een andere man, die inzake Indië van toeten noch blazen weet? Waarom laten de Nederlanders niet zo snel mogelijk die Republiek in die Federatie toe? Waarom geven zij niet aan die Federatie-met-Republiek zo snel mogelijk de onafhankelijkheid, tegelijk zorgend dat hun eigen Nederlandse belangen beschermd worden in een stevig verdrag? Als het dan waar is, dat in die Federatie de Republiek spoedig de baas zou zijn — so what? Waarom laat gij die Indonesiërs dat niet zelf uitzoeken? Wat wil Nederland eigenlijk? Wat willen de Nederlanders bereiken: in hun eigen land, in hun Benelux, in West-Europa, in Azië, in de wereld?

Ziet daar enige vragen.

Zij werden gesteld door een redelijke Amerikaan. Door een Amerikaan, die het goed met Nederland, met Indië en met de wereld meent en die bovendien, meer dan ambtshalve, de moeite had genomen zich in Nederlandse en in Indische zaken ietwat te verdiepen.

Wat het eerste betreft, is hij één van vele miljoenen. Amerika is metterdaad vol goedwillende mensen. Het beeld van harde zakelijkheid, koude berekening en op geldverdiene toegespitste efficiëncy, dat velen zich van de Amerikanen vormen, is fout. Natuurlijk bestaan zulke Amerikanen. Maar veel talrijker zijn de brave lieden die, oprecht gelovend in de Amerikaanse manier-van-leven, inzake de wereld van de allerbeste bedoelingen bezielde zijn. Zij vormen zich inzake die wereld opinies, welke de Europeaan over een verrassend mengelmoes van noblesse, sentimentaliteit en argeeloosheid verbaasd doen staan. Evenzeer verbaast hem dan weer de onstuimige heftigheid, waarmede zij die goede bedoelingen willen doen uitvoeren. Wie meent, dat het Marshall-plan allereerst wordt uitgevoerd, omdat het herstel van Europa een Amerikaans belang is — en natuurlijk is het een Amerikaans belang — begaat een afschuwelijke vergissing. De uitvoering van het Marshall-plan is alleen mogelijk, doordat metterdaad een forse meerderheid van Amerikanen bezielde is van de hartelijke wens om goed te doen en Europa te helpen. Wie meent, dat de vaak onbegrijpelijke Amerikaanse politiek inzake Azië wordt ingegeven door de listige wens, Amerikaanse belangen te vestigen in de door Britten, Fransen en Nederlanders verlaten posities, vergist zich eveneens. Want ook inzake Azië overwegen diezelfde nobele intenties. Alleen komt daar nog bij, dat men zich van Azië een voorstelling maakt, waarin Gandhi, Boeddha-tempels, de weg naar Mandalay, de Taj Mahal en de blote schouders van Balische juffers een romantisch en exotisch geheel vormen, dat velen in Amerika tot een welhaast larmoyante genegenheid beweegt...

Wat dit alles betreft, was onze Amerikaan dus één uit miljoenen.

Wat zijn oppervlakkige bekendheid met Indische problemen aangaat, is hij een zeldzame figuur. Want van die Indische problemen weet men in Amerika niets. Maar dan ook volkomen niets. Men weet er niets van, men begrijpt er niets van — en dat is zeer natuurlijk.

Degenen, die zich over die Amerikaanse onkunde plegen te ergeren mochten zich eens afvragen, wat de gemiddelde Nederlander van China weet. En toch wonen daar vijfhonderd miljoen mensen... Welnu: het is even onredelijk van een gewone Amerikaan te verwachten, dat hij inzake Indië op de hoogte is, als van een Nederlander te verlangen, dat hij U inlicht over de subtiele bedoelingen van de heer Tsjiang Kai Shek. Waar het op aankomt, is een soort generale gemoedsgesteldheid. En die wordt, wat de intelligente Amerikanen betreft, aardig weergegeven door de hierboven gestelde vragen.

Men kan echter voor het Nederlands beleid in die vragen één uitermate nuttige aanwijzing vinden. Het blijkt dringend noodzakelijk, ten eerste: wél-geïnteresseerde en met name toonaangevende zaken- en regeringskringen in Amerika een redelijk inzicht te verschaffen in Nederland's bedoelingen. En het is, ten tweede, niets meer of minder dan een levenszaak voor Nederland, daarbij de grote problemen in één verband te brengen. Dat verband ligt in de waarheid, dat Nederland, Benelux en West-Europa één geheel vormen en dat dit geheel onverbreekelijk verbonden is met bepaalde belangen in Oost-Azië. Men kan nog verder gaan en er naar streven begrip te vinden voor de waarheid: dat de Marshall-hulp aan West-Europa ontoereikend, ja vrijwel vergeefs zou zijn, indien men niet zorgdraagt voor herstel ener redelijke en stevige verhouding van datzelfde West-Europa met de gebieden in Oost-Azië — die op hun beurt het verbreken dier banden met chaos en verval zouden betalen.

Dat is één gesprek: met een Amerikaan.

Een ander gesprek werd gevoerd met een federale Indonesiër. Een Javaan. Een Javaan, die vele jaren bestuursambtenaar was „onder de Nederlanders”. Een rustige, verstandige, redelijke man.

Deze Javaan was in Nederland

vanwege die besprekingen in Den Haag en Scheveningen, waar de Federale Interim-Regering werd voorbereid. Wij kenden hem nog al goed — van vroeger. Hij zei twee dingen, die de kern raakten.

Hij zeide ten eerste: „Tja, het is nu eenmaal gebeurd. Maar gij Nederlanders doet er toch niet erg verstandig aan, dat gij die Federatie helemaal op touw zet, voordat er een beslissing is over de Republiek. Ziet U, men blijft toch altijd rekenen met de kans, dat Soekarno en Hatta het nog kunnen winnen. Men wil in de deelstaten ook niet voor minder nationalistisch en voor minder „fiink” dan de Republiek gehouden worden. En bovendien zijn er landslieden van mij, die reeds de boodschap hebben gekregen: pas op, als gij te veel met de Nederlanders samenwerkt, zijt ge straks Uw leven niet zeker...”

Onze Javaan sprak voorts:

„Wat gij ook doet met de Federatie, met de Deelstaten of met de Republiek, zorg in Godsnaam, dat de Nederlandse troepen hier blijven. Haalt gij die weg, en wint de Republiek, dan zult gij een bloedbad zien zoals de wereld nog nooit aanschouwd heeft.”

De wereld, zo hebben wij onze vriend uit Java's weleer stille binnenland verzekerd, heeft op het punt van bloedbaden nogal het een en ander gezien. Maar de strekking van het betoog is alleszins belangrijk. Het komt er op neer, dat alle federalistische arbeid, hoe nuttig ook, vruchteloos zal blijven zolang deze Republiek met deze Regering als tastbare dreiging aanwezig zijn. Achter dat alles staat de Vrees. Het is dezelfde angst die, nooit uitgesproken, het overleg inzake de Federatie beheerste. Het is de vrees, die vele leiders van deelstaten ervan weerhoudt iets te doen, wat later de Republiek zou kunnen mishagen. Het is deze angst, die de bange vraag ingeeft: blijft ons beschermen. Laat in Godsnaam Uw troepen hier.....

En wat zegt de Republiek?

Soekarno: het aanbod van de Nederlanders om ons te helpen in de strijd tegen de communisten is dwaas en overbodig. Wij kunnen het zelf wel af. Alleen zouden de Nederlanders ons wel wapenen kunnen sturen.....

Radio-Djocja: bij gevangen genomen aanhangers van communist Moeso zijn Nederlandse uniformen en Nederlandse rood-wit-blauwe vlaggen gevonden.

Mr. Assa'at, voorzitter van het werkcomité van het KNIP: de Republiek komt sterker dan ooit uit deze strijd; zij zal haar internationaal prestige geheel terugkrijgen.

Mr. Maramis, minister van Financiën der Republiek, thans te New York: alleen de tegenwerking der Nederlanders is oorzaak van de wanorde in Indonesië en door de schuld der Nederlanders ontstaat aldus een voedingsbodem voor het communisme.

Weer Radio-Djocja, officieel: de Nederlanders hebben wel degelijk een vorm van steun aan de communisten verleend, eigenlijk al sinds 1946, door de faciliteiten, welke zij aan Setiadjit, Maroeto, Daroesman, Abdulmadjid en Soeripno hebben verleend om uit Europa via Nederland in Indonesië te komen.....

En nog eens Radio-Djocja, weer officieel: de tot dusver door Moeso en de zijnen bereikte resultaten zijn het gevolg van het feit, dat het Indonesische volk voelt hoe de Nederlandse politiek niet in staat is de Indonesische nationale vrijheidsidealen te waarderen...

Dit is wel voldoende.

Wij zouden nog feller uitspraken kunnen citeren. Uit de radio, uit de republikeinse pers, uit redevoeringen. Maar deze zijn wel duidelijk genoeg. Wij weten het nu wel: het is allemaal de schuld van de Nederlanders. Zij hebben opzettelijk communisten naar Indië laten komen, die dan ook voorzien zijn van rood-wit-blauwe vlaggen; zij zijn oorzaak van alle wanorde en alle chaos; het is hun schuld, dat de Republiek tegen het communisme moet vechten en het is ook hun schuld, dat er communisme bestaat...

En daarmee moeten wij dan gaan praten...

Hiermede zullen wij voor heden volstaan. Veel blijft ditmaal onbesproken. Het aftreden van dr. Van Mook — even pijnlijk als onvermijdelijk. Pijnlijk, omdat zowel zijn kennis als zijn stugge werkkraft en zijn toewijding boven alle twijfel zijn verheven. Onvermijdelijk, omdat men nu eenmaal in het beslissende uur het lot van Indië en Nederland niet kan overlaten aan een man, die misschien het Indische vraagstuk wel tot een oplossing kan brengen, maar waarvan niemand weet hoe zij er uit zal zien.... De opvolging van dr. Van Mook — eveneens pijnlijk, zij het wellicht minder onvermijdelijk.... De stappen van het Amerikaanse CGD-lid, die in Djocja de branden niet zien kan, welke de rest van de Republiek in lichtelaai zetten... De alweder pijnlijke vraag, of de legersterkte in Indië wel sterk genoeg is... En altijd weer die pijnigende en verschrikkelijke zekerheid, dat zo men niet te lange leste het beleid vindt, dat althans nog ten dele goedmaakt wat in drie jaar vol onvergefelijke dwalingen, zwakheden en fouten werd bedorven, het Nederlandse volk tot de verschrikkelijke ontdekking zal komen, wat het verbreken van de banden tussen Indië en Nederland betekent.

Dan zal het te laat zijn. Doch laat ons dit goed vaststellen: in ruim drie eeuwen van Nederlands bestuur, met inbegrip van elke barre episode in de Compagniestijd, is aan de volken van Indonesië niet een honderdste van de zonden begaan, die in de drie jaar van „progressief” bewind in Nederland en Indië van 1945 tot 1948 aan die volken begaan zijn. De taak, waarvoor men hier en ginds thans is gesteld, is allereerst: iets te herstellen van wat in die drie jaar nodeloos werd stukgeslagen. d. K.

Ingevolge papiertoewijzing B.P.P. no. 5871 verschijnt deze uitgave wekelijks en is de omvang van dit nummer 8 pagina's formaat 28½ x 42.

DE MIDDENSTAND

heeft een verlanglijstje

Niet alleen de nadering van het St. Nicolaasfeest, maar ook de komende behandeling van de Rijksbegroting, in het bijzonder die van Economische Zaken, is voor de middenstand van betekenis. Beide gebeurtenissen plegen het samenstellen van een verlanglijstje tengevolge te hebben en de middenstand zal zeker niet nalaten door tussenkomst van zijn specifieke vertegenwoordigers in het parlement — sinds kort verenigd in een eigen commissie — zijn wensen te presenteren.

De Minister van Economische Zaken, Prof. Dr. J. R. M. van den Brink, heeft uiteraard zijn contacten met het middenstandsleven; door het Directoraat van de Middenstand onder de kundige leiding van Dr. W. L. Groeneveld Meijer, die de vragenstellers al een slag vóór was door onlangs, op de Tentoonstelling „Groningen—1948”, de acute middenstandsproblemen te resumeren; door de Middenstandsraad, het sedert 1919 fungerende kostbare publiekrechtelijke verbindingsorgaan tussen de regering en de georganiseerde middenstand, en door diens steeds talrijker wordende maatschappelijke organisaties.

WAT BRENGT DE GOEDE SINT?

Inkrimpung van het ambtelijk apparaat

Prof. v. d. Brink heeft het goede voorbeeld gegeven door zijn ambtelijk apparaat geleidelijk in te krimpen. De uitgaven zullen van 58.9 miljoen voor 1948 tot 44.7 miljoen voor 1949 worden teruggebracht, een verlaging van 24 %. De overige uitgaven worden nog drastischer ingekrompen, n.l. met 75 %. In tal van diensten is flink het mes gezet; de C.C.D. en de Prijscontrole — weinig geliefde instellingen voor het bedrijfsleven — worden aanzienlijk in sterkte verminderd, waaruit men al kan afleiden, dat ook de te controleren voorschriften in omvang en scherpte zullen afnemen, want anders zou er een onmogelijke toestand ontstaan. Dat vermoeden vindt bevestiging in de voornemens ten aanzien van distributie- en prijsregelingen.

Als eerste onderdeel van een vermindering van het Overheidsingrijpen wijst de minister er op, dat hij het verschaffen van meer vrijheid in het economisch verkeer onder de huidige omstandigheden van zeer grote betekenis acht.

De vele distributie- en prijsregelingen, die in een schaarsteperiode onvermijdelijk zijn, hebben n.l. vrijwel alle, nog afgezien van de daaraan verbonden administratieve rompslomp, het grote nadeel, dat zij verstarrend werken, doordat zij de concurrentiemogelijkheden en het initiatief beperken, terwijl beide factoren voor een spoedig herstel juist zo broodnodig zijn.

Zodra de voorzieningsgraad dit maar enigszins toelaat, zullen daarom de nog bestaande distributieregelingen voor het bedrijfsleven, alsmede de rantsoeneringsmaatregelen voor het publiek worden afgeschaft en zal het tevens mogelijk zijn een aantal prijsregelingen los te laten.

Gelet op hetgeen op het jongste Middenstandscongres tot uiting werd gebracht, mag worden geconstateerd, dat men niet aan dovemans deuren heeft geklopt.

Meer vrijheid, meer concurrentie!

Men herinnert zich, dat de debatten zich voornamelijk bewogen om de vraag, hoe de middenstand op herstel van bedrijfsvrijheid zal reageren en daaromtrent was men niet erg gerust. Ook de minister is dat niet blijken zijn opmerking:

„Opvallend is, dat hierbij, naar reeds is gebleken, in toenemende mate met weerstanden uit sommige sectoren van het bedrijfsleven rekening moet worden gehouden. Oorzaak hiervan is, dat door de afnemende schaarste bij bepaalde Overheidsbemoeiingen het accent meer op het beschermende karakter daarvan komt te liggen. De minister meent evenwel, dat de voordelen van de uiteengezette politiek, tezamen met de noodzaak tot bezuiniging van zo overwegende betekenis zijn, dat hiervoor individuele of bijzondere belangen dikwijls steeds meer zullen moeten wijken.”

Wij kunnen hiermede instemmen. Het moet aan het georganiseerde bedrijfsleven in de eerste plaats zelf worden overgelaten om orde op eigen zaken te stellen.

Traditionele middenstandspolitiek

De traditionele middenstandspolitiek, welke in hoofdzaak gericht is op de opvoering van de handels- en vakbekwaamheid, de versterking van de financiële kracht en de bevordering van economische organisatievormen in de middenstand, zal consequent worden voortgezet. Indien ter bereiking van deze doelstellingen wettelijke maatregelen nodig blijken, zal de totstandkoming hiervan worden bevorderd. Zo hoopt de minister, dat in het komende zittingsjaar o.m. de ontwerpen betreffende de herziene Vestigingswet Kleinbedrijf en de nieuwe Winkelsluitingswet de Staten-Generaal zullen bereiken.

Ook aan die middenstandsbelangen, welke bevordering niet een afzonderlijke wettelijke regeling vereist, wordt uiteraard veel zorg besteed. Zo is de opleiding van de middenstand met betrekking tot de handels- en vakbekwaamheid een onderwerp van voortdurende aandacht. Het staat wel vast, dat, wanneer als gevolg van een vermindering van koopkracht de omzetten dalen, de strijd om het bestaan in deze kring zwaar zal worden en slechts diegenen zich zullen kunnen handhaven, die in staat zijn tot een doelmatige en deskundige bedrijfsvoering. Met waarderend wordt hier gewag gemaakt van de uitmuntende en vruchtbare samenwerking tussen Overheid en bedrijfsleven bij het or-

ganiseren van de opleidingen voor handelskennis en vakbekwaamheid, niet alleen als direct uitvloeisel van de Vestigingswet Kleinbedrijf, maar ook als uiting van het algemeen streven in de Nederlandse middenstand om het peil van de jonge ondernemers zoveel mogelijk op te voeren.

Andere komende wetsontwerpen

Buiten de reeds vorengenoemde middenstand belangrijke wetsontwerpen op stapel: een Wet op het Ca-deaustelsel, een nieuwe Wet op de Kamers van Koophandel en Fabrieken (waarbij o.i. een democratische samenstelling door evenredige vertegenwoordiging van alle sectoren van het bedrijfsleven van overwegend belang is), een herziening van de wettelijke regeling van het afbetalingsbedrijf en van de spaar- en betaalzegelbedrijven. Daarmede worden inderdaad urgente bedrijfsbelangen gediend.

Bijzondere aandacht trok de volgende mededeling:

De verheffing van de middenstand zal overigens ook waar nodig door financiële hulp van Rijkswege dienen te worden bevorderd. Een bedrag van f 100.000 is daartoe in deze begroting aangevraagd.

Hoewel het niet geheel duidelijk is wat men met deze hulp beoogt, mag toch wel met voldoening worden geconstateerd, dat de middenstand nu hetzelfde voorrecht geniet als het agrarisch bedrijf, waar de Stichting van de Landbouw reeds eerder met een ton overheidssteun gelukkig werd gemaakt.

Naar onze aanvankelijke mening dienen deze gelden in de eerste plaats te worden benut voor een betere organisatie (waar nodig ook coördinatie en uitbreiding) van de commerciële en technische voorlichting van de middenstandsbedrijven, welke bij die van andere sectoren van het bedrijfsleven is achtergebleven.

Credietverlening

Bij de credietverstrekking met Overheidsgarantie worden bij voortdurende de omstandigheden, waarin de middenstand of bepaalde groepen daarvan verkeren, in het oog gehouden, teneinde daar waar hulp van de Overheid nodig is tot een nieuwe voorziening te komen. Van de bestaande credietvormen wordt een sterk toenemend gebruik gemaakt. Hieraan is onlangs nog toegevoegd een regeling krachtens

welke gedemobiliseerde eigenaars van een middenstandsbedrijf een credit kan worden gegeven, dat, in combinatie met een zakelijke bedrijfssteun, vanwege 't Departement van Oorlog te verstrekken, hen in staat zal stellen tot een snelle opbouw van hun bedrijf tot de omvang, welke het bezat voor het in militaire dienst treden van de betrokkenen.

Loon- en prijspolitiek

Een krachtige loon- en prijspolitiek blijft voorshands onontbeerlijk. Uiteraard mag dit prijspolitieke beleid niet eenzijdig zijn afgestemd op de belangen van de consument, doch dienen o.m. tevens gezonde bedrijfseconomische overwegingen in acht te worden genomen. Met deze doelstellingen voor ogen, verwacht de minister dat het niettemin mogelijk en noodzakelijk zal zijn in de loop van het jaar 1949 belangrijke wijzigingen in de uitvoering van de prijspolitiek aan te brengen.

Bij de samenstelling der begroting voor het Directoraat-Generaal van de Prijzen is dan ook van een vrij gaande inkrimping van 't prijsvormings- en prijscontroleapparaat uitgegaan.

Wanneer wij deze reeks van goede voornemens de rechte laten passeren, dan bekruipt ons toch de vrees, dat het tempo van verwezenlijking teleurstelling zal geven. Wij wezen reeds eerder op de trage ontwikkeling der middenstandswetgeving. Ondanks herhaalde toezeggingen en aankondigingen als reflex op aandrang van volksvertegenwoordiging en organisaties zijn de meest urgente wetsontwerpen (Winkelsluitingswet en Vestigingswet) nog steeds niet ingediend. Er hapert iets aan de methode van voorbereiding, zowel op het departement als bij de talrijke adviesinstaties, waardoor het tempo onnodig wordt vertraagd. Dat kan en moet door een betere organisatie worden voorkomen!

Wij hopen, dat Minister van den Brink nog aangename verrassingen in petto heeft, zodat de middenstand in een vroege met vreugde Sinterklaas kan binnenhalen. Wat zou hij denken van toestemming tot etalage- en reclameverlichting na het sluitingsuur? Het zou de feestvreugde van kopers en verkopers verhogen en de somberheid uit het stadsbeeld verdrijven.

Ruslands troeven zijn minder sterk

Zij, die troost putten uit het feit, dat Rusland nog niet uit de V.N. is weggelopen uit kwaadheid, dat de Berlijnse kwestie er besproken wordt, mogen bedenken, dat deze mogendheid er slechts baat bij heeft deze kwestie zo lang mogelijk verre te houden van andere dan platonische beslissingen. Rusland verzet zich tegen bespreking van de kwestie door de V.N. alléén omdat dit lichaam deze kwestie op haar eigen mérites beoordeelt, terwijl Rusland haar juist niet op zichzelf, doch in groter verband wil behandeld zien. Vandaar dat het betoogt, dat het lot van Berlijn niet beslist kan worden los van dat van geheel Duitsland en dus onder de competentie van het zuiver politieke lichaam van de raad der vier ministers van buitenlandse zaken valt. Daar — doch niet in de organen van de V.N. — kan het 't quid pro quo: opheffing van de Berlijnse blokkade tegen opheffing van de West-Duitse staat geldend maken.

Tegen bespreking op zichzelf van de Berlijnse kwestie heeft het dus geen bezwaar en ook aan een bespreking door de V. N., al wordt dit lichaam dan niet competent geacht, zal het niet te grote moeilijkheden in de weg leggen, omdat elke bespreking van de kwestie (al dan niet door een competent geacht lichaam) een oplossing, die door andere dan politieke middelen, dus door machtsmiddelen beslist wordt, op de lange baan schuift. Ruslands machtstroeven nu zijn tot dusver over het algemeen minder sterk dan die van zijn grote tegenstander, Amerika. Daarom wil Rusland de strijd om Berlijn liever op het zuiver politieke terrein dan op het formele en het militaire terrein, waar het zwakker staat, uitgevochten zien.

Zolang echter een politieke bespreking onmogelijk is (de Westelijken wensen immers éerst opheffing van de Berlijnse blokkade, dus het opgeven van Ruslands belangrijkste politieke troef) en een militaire beslissing (wegens Amerika's overwicht) ongewenst, zal Rusland de laatste zo lang mogelijk moeten proberen uit te stellen, zelfs ten koste

van het dulden van een formele behandeling door de V. N., die het niet competent acht. Vandaar dat Rusland weliswaar protesteert tegen de aanmatiging van dit lichaam om over dit onderwerp te oordelen, doch een bespreking in dit kader niet verhindert. Het neemt weliswaar niet deel aan de debatten, maar geeft aan de andere kant aan de neutrale bemiddelaars toch weer zoveel hoop, dat de kwestie weer op z'n minst een week langer onbeslist blijft.

Aldus kan men zeggen, dat de debatten in Parijs van alle belang ontbloot zijn. Zij draaien om de kern van de zaak heen en stellen iedere beslissing uit. Hetzelfde kan gezegd worden van de atoom-debatten die in Parijs gehouden worden. Denkt men, dat Amerika ooit de atoombom uit handen zal geven, zolang het niet verzekerd is van een met verregaande bevoegdheden bekleed internationaal controle- en inspectie-orgaan? En denkt men dat Rusland ooit een dergelijk orgaan de bevoegdheid zal verlenen om in alle hoeken en gaten van zijn immens en

Palais Chaillot: een schimmenspel

geheimzinnig rijk te speuren naar uranium-mijnen en atoombomfabrieken, maar onderdehand heel wat andere informatie opdoende? Zolang deze utopieën niet vervuld zijn, blijven de debatten over de atoomenergie onwezenlijk en blijven de bewegingen in dit schimmenspel, de concessies en voorstellen, schijnbewegingen. Zij blijven onderdeel van het reusachtige spel, dat de goedgelovige miljoenen voorgespeeld wordt. De bewegingen hebben slechts betekenis in zoverre als de miljoenen geloven, dat het spel ernst is.

Ander en minder spectaculair werk dan het spektakel in het Palais de Chaillot is er te Parijs verricht. De in stilte werkende landen van West-Europa hebben het gemeenschappelijke plan voltooid, dat zij zich voorstellen als Europa's bijdrage tot Europa's herstel. Hiertoe zijn de nationale plannen aan elkander aangepast en tot één geheel opgebouwd, dat de Amerikaanse hulp aan Europa moet aanvullen en in de loop der jaren vervangen. De doeleinden, in dit plan gesteld, zijn niet bescheiden, doch hun vaststelling is gegrond op de werkelijkheid van wat er reeds gepresteerd is.

(Vervolg op pag. 7)

De kindertjes gaan weer naar school!

Excellentie, herinnert U zich nog?

Excellentie van het Onderwijs, de kindertjes zijn weer naar school! Wij, ouderen, leggen ons het juk weer op. Elke Zaterdagmorgen komen mijn beide vriendinnetjes uit de 2e klas H.B.S. — en dan moet oom uitleggen en bijjuimen. Want, Excellentie, het klopt nog eenszins.

De prille algebra-leraar is weg. Werd ergens wiskundig adviseur en dus eindelijk een redelijk betaald man. Hij kon geen orde houden. Hij kon negatief en positief niet duidelijk maken. Weet U nog het verschil tussen -9 en $+7$? De kindertjes hebben drie weken-zonder-algebra op de vervanger gewacht. Ook jong, ook nooit voor de klas gestaan. En moet nu de merkwaardige producten in al hun merkwaardigheid laten kristalliseren. Excellentie, weet U nog uit het hoofd hoeveel $(a + p)$ $(a + q)$ is? En waarom?

Oom zit er weer mee. Maar oom zit met nog veel meer. Want in deze 2e klas zouden de meisjes de wonderen der natuurkunde deelachtig worden. Oom begon in zijn tijd met de degelijke weegschaal en de communicerende vaten. Dat was blijkbaar verkeerd. Want drie weken geleden verscheen de jeugd ontdaan ter bijwerking. Er was ook een nieuwe leraar in de natuurkunde verschenen. Die begon zo ineens maar met... het licht! Ja, heus; het licht! Oom benaderde dat licht pas in de 4e klas — en het werd hem zelfs toen nooit zó lichtend, dat hij al die ingewikkelde straalbreking tekens en berekenen kon.

Deze kindertjes snappen er hoe genaamd niets van. Dat vindt oom logisch. Wat in zijn tijd tot het bevattingsvermogen van een 4e klas werd gerekend, kan in tijden van grote achterlijkheid zijns inziens geen leerstof voor een 2e klas zijn.

De meisjes snappen het niet. Het overgrote deel van de klas snapt het niet. En nu het gekke: de jongens in de vierde klas zijn tegelijkertijd ook met dat licht bezig. Er snappen het evenmin allemaal. Hoe moet oom dat bijjuimen? En hoe doen we met de weegschaal en de barometer en het parallelogram van krachten? En hoe doen we met dat licht dat maar niet lichtend wordt?

Er kwam ook een nieuwe Engelse leraar. Leraren gaan en komen tegenwoordig aan de lopende band. Deze leraar is anders dan de vorige: veel uitspraak! In oom's tijd was de grammaticale kennis de stevige ankergrond. De uitspraak leerde je later wel op de zeven zeeën. Althans in de perfectie. Oom kent alle onregelmatige werkwoorden nog prompt uit zijn hoofd... Oom heeft geprobeerd met de meisjes zo maar uit het hoofd van Amsterdam naar Lugano te reizen. En toen dat niet lukte op de atlas. Maar dat vinden zij niet eerlijk. Zij leren landen. Elk land op zichzelf. Met rivieren, bergen, steden en voortbrengselen. Zij kennen alle landen van Europa. Maar ze kunnen niet van Amsterdam

naar Lugano komen. O ja, de wet van Buys Ballot kennen ze ook. Maar wat die wet eigenlijk voor ons allemaal betekent... tja... dat is nou weer een strikvrang.

De Franse juffrouw is een engel. Onder ons en als omen onder elkaar: die juffrouw en de meetkunde-leraar geven verreweg het best, want het levendigst en het geestdriftigst les.

Ach, Excellentie, en is geestdrift niet alles? Brengt die de dode stof niet tot leven? Waarom kent oom nu nog de fabels van Lafontaine uit z'n hoofd — le rat de ville et le rat des champs... en dat ortolanenmaal op het Turkse tapijt... en maitre Corbeau en maitre Renard... met dat stuk volvette kaas? Waarom? Omdat wijlen onze leraar ons, omen, de geestdrift voor die fabels en voor het Frans bijbracht! In de 2e klas al. Toch... mijn meisjes leren geen fabels. En geen Lafontaine. Jammer...

EXCELLENTIE
Herinnert U zich?

Het Nederlandse taal-museum betreden ze ook dit jaar weer met tegenzin. Onderbouw, bovenbouw, binnenbouw, buitenbouw... en oom vraagt zich af: krijgen de kindertjes uitsluitend les in de Nederlandse taal? En helemaal niet in de letterkunde? En beginnen ze straks weer diep in de middeleeuwen met Karel en Elegast... op weg naar Vondel en Hooft?

Klaere, wat heeft er uw hartje verlept, Dat het verdriet in de vroolykheid En: schept...
Sal nimmermeer gebeuren mij dan na dese stondt De vriendschap van u oogen, de wellust van u mondt?...
En:

Leonoor, mijn lieve licht,
Voor u oog de zonne zwicht....

Ja, het is erg, maar dit is alles wat ik in een 60-jarig en eenszins de rijkdom schuwend leven van deze slotvoogd in mijn citatenbunds neerschreef. En onthield. Uwe Excellentie gaat, indien ik de radio goed beluisterde, Hooft's verzamelde werken uitgeven? Dacht Zij dat deze kindertjes en de kindertjes van deze kindertjes Hooft als cultureel goed zullen meedragen?

Neen, Excellentie! Geld weggooiden! En zeker zo lang op Uw scholen de Nederlandse letterkunde wordt rondgedoeld, ontleed en toegelicht door leraren, die jongens en meisjes van

14 jaar onze taal leren vertoeien! En indien U zoudt weten, Excellentie, met welke letterkundige ballast de dit jaar voor het eindexamen geslaagden in deze contrijken het leven werden ingezonden....

Excellentie, herinnert U zich nog Das Buch Le Grand? Heinrich Heine dichtte het, en toen wij achttien jaar waren... aaaaahhh!! Weet U nog, Excellentie, hoe hoofdstuk IX eindigt... als een nóg verschrikkelijker afrekening dan Kipling in Stalky & Co. zijn vervloekte schoolmeester King aanbod... „und Professor Saalfeld ist noch immer Professor in Göttingen“?

Wel, Excellentie, in dit kleine land zijn ook dit jaar wederom vele Saalfeld's bezig uw taal en uw letterkunde te verknoeien als leraren in culturele waarden benevens binnen- en buitenbouw.

Excellentie, geef onze kindertjes in 's hemelsnaam leraars, die echte, levende leraars zijn. Zodat wij, de vaders en omen, het bijjuimen kunnen staken. Leraars, die in onze kindertjes, naast kennis, ook liefde en geestdrift voor het waarachtig schone, voor klank en kleur, voor proza en poëzie in onze eigen, prachtige taal doen kiemen.

En liquideer mijnentwege de kwakzalvers en beunhazen zoals Heine professor Saalfeld in negen klassieke woorden liquideerde — eens en voor al!

OOM GERRIT.

Bedenklijk!

(Ingezonden)

Tegen het ingezonden stukje in Uw nummer van 15 dezer onder het hoofd „Slaat toe“ heb ik ernstige bezwaren. Toen Hitler en zijn trawanten in de dertiger jaren de deviezensmokkel uit Duitsland niet konden beteugelen, zetten zij er tenslotte de doodstraf op. Dit geschiedde onder het motto: „Recht ist, was dem Volke nützt“. Dezelfde verderfelijke geest ademt het stukje van R. Het is natuurlijk niet mijn bedoeling het voor deviezen- en bonnensmokkelaars op te nemen, maar in een rechtstaat bestaan er nu eenmaal bepaalde strafnormen voor bepaalde delicten, waaraan de onafhankelijke rechter zich dient te houden. Bedenklijk is ook, dat R., naast de wettelijk geoorloofde preventieve hechtenis, waarmee men gelukkig zo zuinig mogelijk is, maar vast beslag op alle eigendommen wil leggen van een verdachte, wiens schuld niet vaststaat. De psychische besmetting met de nationaal-socialistische ideeën werkt wel lang door!

Souburg. J. S. BLOOS.

SINT BUREAUCRATIUS EN SINT EMIGRATIUS

(Een hartekreet)

Een lezer schrijft ons:

Voor de laatste weken worden er door de radio en de pers weer allerlei mededelingen verspreid over emigratie-mogelijkheden o.a. naar Australië, Canada, Zuid-Afrika en Argentinië; zo zal bijv. de „Voiendam“ op 15 Dec. a.s. met 1500 Nederlanders naar Australië vertrekken.

Maar interessanter zijn ongetwijfeld de mededelingen, die de Landbouw Emigratie-verenigingen ten beste geven over de houding van de regering, in deze voor heel Nederland zo belangrijke zaak. Immers ons land is sterk overbevolkt; er is onvoldoende grond voor de boerenzonen en voor flinke zakenlui en jonge kerels, die van aanpakken weten, is het economisch gebied ook maar zeer beperkt, temeer omdat de Indische situatie nog allesbehalve helder is. Wat doet daarentegen de Regering om de emigratie te bevorderen? Niets zou onwaar zijn! Maar heel weinig is juist! Immers de semi-officiële Stichting Landverhuizing Nederland fungeert als een soort regerings-instantie en zoals op zo vele van die bureaux heerst St. Bureaucratius daar oppermachtig. Men laat de bezoekers ellenlange formulieren invullen, die in de ar-

chiefkasten worden opgeborgen, maar werkelijk een doeltreffende bemiddeling krijgt de a.s. emigrant daar niet. Heeft men bijv. een beroep of vak, dat niet op het lijstje voorkomt van de Stichting Landverhuizing, dan krijgt men te horen: wij kunnen U niet helpen, zoekt U zelf maar adressen of relaties in het betreffende land, dit ondanks het feit dat Nederland in verschillende landen emigratie-consulenten heeft; deze heren hebben het zeker te druk met andere zaken. Maar het mooiste komt nog: zoekt men contact met de diverse buitenlandse legaties of consulaten, dan wijst men U steevast weer naar de Stichting Landverhuizing. Schrijft men naar Nederlandse consuls of gezanten, dan zwijgt men meestal in alle talen en krijgt men soms een bevestigend antwoord, dat er wel kansen zijn, dan zegt de Stichting: „ze zijn er niet“, en dan is de kous af, immers deze organisatie is oppermachtig en moet uiteindelijk haar fiat hechten aan het vertrek van de emigrant. Onze enige hoop is nu dat onze nieuwe minister van Buitenlandse Zaken de emigratie-bemiddeling zal reorganiseren en de „Stichting tot Verhinderen van Emigratie“ zal liquideren. Bijvoorbeeld: voor Australië staan duizenden mensen op de wachtlijsten, evenzo met Canada en Zuid-Afrika, laat de regering toch alles en werkelijk alles en alles in het werk stellen om Nederlandse emigrantenschepen te bemachtigen voor het vervoer, bovendien de landverhuizers betalen alles zelf en niet zo weinig ook, alleen zorgt de regering voor ± £ 30.— aan vreemde deviezen en vooral dit laatste en het uitvallen als melkkoe voor de fiscus, schijnt de emigratie in Den Haag in een buitengewoon kwaad daglicht te plaatsen.

Wij geven aan deze cri de coeur gaarne een plaats en gehoopt mag worden, dat de officiële autoriteiten er de nodige aandacht aan zullen schenken. Alleen willen wij opmerken, dat de Stichting Landverhuizing Nederland niet resorteert onder de minister van Buitenlandse Zaken. In dit geval zal dus de hoop niet op deze gevestigd moeten zijn, maar op de minister van Sociale Zaken. Op de begroting van het departement van deze bewindsman komt een post van f 680.000 voor als subsidie voor de genoemde stichting, zodat inderdaad wel gevraagd mag worden, dat de stichting goed functioneert. — Red.

Ruslands troeven zijn minder sterk

(Vervolg van pag. 6)

Het plan behoort tot de grote tegenactie, die thans aan de gang is tegen de grote ondermijningsactie, door Rusland ingezet tegen de niet-communistische wereld. Het is in wezen een verdedigingsactie van strategische aard. Zonder dreiging van buitenaf zou deze ongewone aaneensluiting van landen en economieën nooit plaats hebben gevonden. Er wordt dus gewerkt aan een sterk West-Europa. Wat wonder dat Rusland dit bolwerk, nog voor het gevormd is, wil ondermijnen! De zwakste steen in dit bolwerk is Frankrijk. De stakingen in de Franse mijnen en staalindustrie, direct door de Kominform geïnspireerd, naar minister Moch onthulde, zijn een onverbloemde poging om de doeleinden van het plan niet in vervulling te doen gaan en aldus West-Europa zwak te laten blijven.

Behoort Engeland tot dat West-Europa? Ja en neen. Niet hele-

maal. Geographisch zal het te allen tijde gescheiden blijven door de smalle geul van het Kanaal. Dit feit zal steeds in allerlaatste instantie ook zijn militaire concepties bepalen. De tegenwoordige strijdmiddelen hebben echter deze laatste instantie tot een wel zeer smalle marge gereduceerd en daarom is Engeland meer dan ooit gedwongen zich wel tot West-Europa te rekenen.

Voor het eerst heeft het formele bondgenootschappen met landen op het vasteland aangegaan. Het heeft zijn opperbevelhebber uitgeleend, opdat hij als opperbevelhebber van West-Europa zal kunnen optreden. Het heeft in het inter-Europese betalingssysteem een offer gebracht, dat het van grote directe voordelen verstoken doet blijven. Het is waar, dat het tot dusverre steeds heeft geweigerd een keuze te doen tussen

West-Europa en zijn imperium ten gunste van het eerste, maar men bedenke, dat het simplistisch is om aldus de keus te stellen. Het is ook voor West-Europa van het grootste belang, dat Englands banden met zijn imperium niet verbroken zullen worden, hetgeen bij een te bruuske beslissing het geval zou kunnen worden. Niet alleen economisch, maar ook militair kunnen de dominions West-Europa van grote dienst zijn. Zij immers kunnen leveren wat West-Europa (behalve Duitsland) mist: mensenmateriaal, „manpower“. West-Europa heeft er dus baat bij, dat Engeland de geit en de kool spaart. Dat proces eist langere tijd dan een ongeduldig West-Europa en een ongeduldig Amerika wel eens bereid zijn Engeland te gunnen. Op de conferentie, die de premiers van de dominions thans te Londen met de Britse regering houden, zal ongetwijfeld dit probleem een der hoofdschotels vormen. Het ziet er niet naar uit, dat de verorbering ervan onoverkomelijke moeilijkheden zal opleveren.

ZIJ, DIE BOUWEN

„Overheidszorg? la-me nie lache...!”

„ZODRA JE WAT VERDIENT, PAKKEN ZE HET AF”

Door Amy Groskamp—Ten Have

„Overheids-zorg...?” blafte de juffrouw met de ruzie-neus en de prik-ogen, „mens la-me nie lache...!”

„Ja maar... maatschappelijk hulpbetoon” — begon ik kleintjes, doch ik kreeg geen kans.

„Och mins hou op —! Hulpbetoon-amme-hak! Maatschappelijk Hulpbetoon...!” smaalde zij en in de dungelpte mond werd de benaming tot een schimpscheut.

Ik besloot het ergens anders te proberen.

„Maatschappelijk Hulpbetoon...?” vragend keken de oude moede ogen mij aan. „O —! Uwe bedoelt de Sociale Zorg?”

„U trekt toch steun?”

„Jewel — maar zodra je wat verdient pakken ze je 't af.”

„Kom — kom —” trachtte ik te troosten, „dat zal wel zo'n vaart niet lopen —!”

„Welles — toggus —” mokte het oudje en toen liet ik het er maar bij.

Toch liet die uitlating mij niet met rust en ik toog op kondschap uit. Ik kwam terecht bij een zeer vriendelijke afdelingschef van het Centraal Bureau voor Maatschappelijk Hulpbetoon en deze antwoordde mij op mijn vraag: „jazeker, behalve met bijdragen in de kosten van levensonderhoud worden ook mensen op andere wijze geholpen”.

Ik moest denken aan de juffrouw met de ruzie-neus en ik vroeg: „geeft U eens voorbeelden?”

En toen hoorde ik de geschiedenis van de jonge man, wiens vrouw kort na hun huwelijk t.b.c. kreeg en die ten overvloede wegens overcomplete uit zijn betrekking werd ontslagen. Het gezin werd steuntrekkend. De jonge man, die vroeger tegen de zin van zijn familie muziek had gestudeerd, wilde niets liever dan die studie voortzetten ten einde hiermede zijn brood te kunnen verdienen.

Het bleek dat deze jonge man van alles had aangepakt om aan de steun te ontkomen, doch zijn zwakke gezondheid bleek telkens een beletsel.

Toen werden zijn muzikale talenten door deskundigen beoordeeld en het oordeel luidde zeer gunstig. Er werd alle mogelijke moeite gedaan bij verschillende instellingen om mede te helpen het grote bedrag, dat nog voor het beëindigen der studie nodig was, bijeen te krijgen. Een firma stond 'n muziekinstrument in bruikleen af en de steun werd doorbetaald tot het examen met goed gevolg was afgelegd. Kort nadat de jonge vrouw als genezen was ontslagen, kreeg hij een zeer behoorlijke betrekking.

Dit is echter geen op zichzelf staand geval. Ik hoorde tevens van het Indische meisje dat zich gouden bergen had voorgesteld van het leven in Holland en dat al heel spoedig merkte dat men zonder familie om in overbruggingstijd te helpen, zonder relaties of vrienden en zonder buitengewone bekwaamheden niet zo gemakkelijk aan de slag komt. Hoe vertrouwd, hoe dierbaar maar hoe ver leek Indië op eens —! Daar was familie, daar waren vrienden waar zij kon verblijven... maar hoe aan geld voor de overtocht te komen? Het kleine spaarduitje was bij lange niet voldoende.

In actie

Toen kwam Sociale Zorg in actie en deed moeite bij verschillende verenigingen, waarvan er twee bereid werden gevonden het ontbrekende reisgeld voor te schieten. Overgelukkig vertrok het meisje naar Indië, waar zij na enige maanden een goede betrekking vond. Prompt begon zij met de afbetaling van het geleende geld en niet alleen dat zij het afbetaalde — zij zond nog een bedrag extra om een ander te helpen die in moeilijke omstandigheden verkeerde. Dit laatste mag wel als een uitzondering worden aangemerkt!

Dan was daar de wanhopige kleine winkelier, die het niet bolwerken kon en voor een failliet stond.

Men liet hem failliet gaan, kocht goederen en inventaris voor een gering bedrag op, gaf hem enig bedrijfskapitaal en ook dit lekke bootje dreef weer op eigen kracht!

En dan was daar dat kleine moederloze meisje wier vader, die zee-man was, in geen jaren van zich liet horen. De directrice van het Kinderhuis, waar het kleintje werd opgenomen, vond particulieren bereid

voor de kleintjes te zorgen, maar nu moesten de onderhoudskosten nog worden opgebracht en weer was het Maatschappelijk Hulpbetoon dat hier bijsporg tot de vader eindelijk terugkeerde en alle achterstallige kosten terugbetaalde.

Tot zover onze zegsman, die nog ettelijke gevallen aanhaalde, waarvan de beschrijving ons echter te ver zou voeren.

Maatschappelijk Hulpbetoon doet dus zeer veel meer dan alleen maar uitkeringen doen aan steuntrekkers, maar het maakt geen reclame en hangt al deze goede daden niet aan de grote klok terwijl diegenen die geholpen zijn om vanzelfsprekende redenen hierover zwijgen. Maatschappelijk Hulpbetoon bezit in het hart van ons volk lang niet die populariteit die bijv. het Leger des Heils geniet.

De steuntrekkenden koesteren bijna zonder uitzondering een vermeende grief die zo muurvast is ingeworteld, dat slechts een eindeloos geduld en een steeds weer opnieuw uitleggen hierin op den duur misschien verandering kunnen brengen. Zij onderkennen het n.l. als een grove onbillijkheid dat iemand die steun trekt minder steun ontvangt naarmate hij in de verdiensten komt.

Volkomen scheef

Wanneer er aan de ene kant verdiensten bijkomen, wordt er aan de andere kant inkomsten afgetrokken en zo kom je nooit verder, is hun redenering.

Dit is natuurlijk volkomen scheef, want steun wordt alleen gegeven voor het allernoodzakelijkste levensonderhoud. Steun is hulp en naarmate iemand allengs op eigen benen kan staan, heeft hij minder hulp en steun nodig en kan die steun worden gegeven aan anderen die nog niet zo ver zijn en het meer nodig hebben.

Zo gauw mogelijk zichzelf zien te redden opdat een ander van het vrijgekomen steungeld kan profiteren — dat is gemeenschapsgevoel en dat ontbreekt helaas nog zo heel dikwijls.

Het gevoel tekort te worden gedaan, het gevoel onbillijk te worden behandeld, geeft een diepe wrokken- de ontevredenheid, die zich voortwoekerend ontwikkelen kan tot een opstandigheid die een gevaar voor de staat kan betekenen.

Hier ligt voor ons vrouwen een schone taak weggelegd: een taak zonder naam, een ambt zonder bezoldiging, een „baan” die geen echte baan is en die geen of heel weinig waardering oogst.

Een machtige kathedraal wordt ontworpen door een beroemd bouwmeester, kunstenaars van naam scheppen het heerlijkst beeldhouwwerk, het purper gloeiend glas-inlood en het verrukkelijkste houtsnijwerk — maar de eenvoudige naam-

loze, die het fundament hielp leggen, die met eindeloos geduld steen na steen metselde langs een getrokken touwtje, die bescheiden werker kan evenmin worden gemist, want zijn arbeid hielp mede het trotse bouwwerk optrekken.

Precies zo gaat het met onze maatschappij: ook zij is een machtig bouwwerk, waaraan grote kunstenaars en eenvoudige handwerkslieden bouwen naar beste weten en beste kunnen.

Het is de minsten van ons gegeven onze naam in marmer, brons of steen voor het nageslacht te zien bewaard.

Maar dat mag ons niet ontmoedigen: wij kunnen behoren tot de grote schare der naamlozen, die ijverig bouwend toch deel hebben aan het tot stand komen van het grote geheel.

Juist wij vrouwen

Ook wij vrouwen — ja, juist wij vrouwen —! want wij zijn het die in nauwer contact komen met steuntrekkers in en door de huishouding.

Het lijkt een beetje naief — het lijkt bijna kinderachtig om je te verbeelden dat zo'n praatje met je scharenslied of met je werkster of met het oude vrouwtje dat het wijkblaadje altijd brengt — iets zou kunnen bijdragen tot de opbouw van de maatschappij!

En toch is dit het geval.

Het huisgezin is de grondslag van de staat en wanneer dit huisgezin, hetzij door onverstand of door wanbegrip of door wat anders verbitterd en opstandig is, dan zullen onder de invloed hiervan meerdere gezinnen ontevreden en opstandig worden en onverschillig en toegankelijk voor gevaarlijke leuzen. En daár schuilt het gevaar —!

Laten wij dit naamloze ambt, dit schijnbaar zo schamele baantje op ons nemen: rustig weloverwogen EN TER ZAKE KUNDIG de vele zo grif geuite grieven te ontzenuwen en tot hunne normale proporties terug te brengen. Dit is werk dat te maken heeft MET HET FUNDAMENT VAN DE MAATSCHAPPIJ. En daarom is het zulk belangrijk werk.

Maar laten we alsjebliet nooit vergeten, dat wie anderen terecht wil wijzen, zelf terdege op de hoogte dient te zijn en dat de dooddoener: daar-weet-ik-alles-niets-van! hier geen steek houdt, want uitgebreide en vakkundige inlichtingen zijn overal te krijgen.

Men stelle zich dus op de hoogte. Hierop kan niet genoeg de nadruk worden gelegd, want alle geliefhebber en alle stumperig dilettantisme doet hier meer kwaad dan goed.

Zegt het voort —!

„Al eerder is er hier op gewezen, dat er van die plechtige afkondigingen van herziene grondwetten nooit veel terecht is gekomen en dat het volk er nimmer veel van heeft gemerkt. Toch is er alles voor te zeggen om van dat eeuwgetij op 3 November aanstaande wat te maken. Dank zij die Grondwet van 1848 heeft Nederland zich kunnen ontwikkelen tot een der best en hechtst gefundeerde democratiën.
(De Volkskrant).

DE GRONDWET VAN 1848 EN HAAR SCHEPPER THORBECKE.

Spreekers: Mr. P. J. OUD, waarnemend voorzitter onzer partij, „Thorbecke als staatsman”.

Dr. K. H. BOERSEMA, predikant te Leiden, van wiens hand binnenkort een boek over Thorbecke zal verschijnen, „Thorbecke als idealist”.

Prof. Mr. G. DE GROOTH, hoogleraar aan de Rijksuniversiteit te Leiden, „Thorbecke als professor”.

Noteert dus: 3 November - Thorbeckeherdenking, Den Haag, Pulchri Studio, 8 uur!

AFDELINGSNIEUWS

Rijkskieskring Dordrecht

Zaterdag 30 October wordt een algemene ledenvergadering van onze Centrale gehouden te Rotterdam in Caland-West des namidd. 2.30. Alle belangstellende leden van onze partij zijn op deze vergadering van harte welkom.

...En schiet niet op...

(Ingezonden)

Als gepensioneerde zou ik gaarne in Uw weekblad de aandacht vestigen op de kinderbijslag. Deze wordt n.l. na pensionering niet meer uitgekeerd. Men is weliswaar, althans naar ik uit de dagbladen meen te hebben begrepen, bezig om die bijslag aan gepensioneerden voor te bereiden, doch de zaak is urgent en schiet maar niet op.

Men vraagt zich met verbazing af hoe het mogelijk is geweest, dat de wet daarin niet heeft voorzien.

Men wordt gepensionneerd, gaat dus de helft in salaris achteruit en verliest bovendien nog de kinderbijslag. Dit is uiteraard volkomen in strijd met de beginselen, welke tot bedoelde bijslag hebben geleid.

Het gaat hier bovendien om een betrekkelijk klein totaalbedrag, daar het niet zó veel voorkomt, dat een gepensioneerde nog schoolgaande kinderen heeft; en deze kosten geld!

Daarbij komt nog, dat, als men b.v. om gezondheidsredenen wordt gepensionneerd op een leeftijd lager dan de gewone pensioenleeftijd-norm, er des te meer redenen zijn om die toeslag in het belang der kinderen — en daarvoor is die toeslag toch in het leven geroepen — niet alleen wel uit te keren, doch eerder nog te verhogen. W.

N.V. Lijm- en Gelatinefabriek

„Delft”

Fabrieksmerk: TWEE TORENS

Tel. 106-363 — Delft

N.V. „Latumebo”

Postbus 5 — Telefoon 477 ALBLASSERDAM

veldschuren en gebouwen in staalconstructie

Billijke prijzen, korte levertijden.

VOOR COLLECTIEVE PENSIENVERZEKERINGEN

WENDE MEN ZICH VRIJBLIJVEND OM ADVIES EN OFFERTE TOT DE HAV BANK HOOFDKANTOOR SCHIEDAM HET KAN UW BELANGZIJN

Het Indische beleid

Ditmaal willen wij enige opmerkingen maken naar aanleiding van het debat, dat Maandagavond in de Tweede Kamer is gehouden. Wel zal onze overzichtschrjver bij zijn behandeling van het parlementaire gebeuren in deze week daarin nog uitvoerig treden, maar onzerzijds willen wij aan de gedachtenwisseling over de „Noodwet-Indonesië” ook aandacht schenken, omdat het Indische vraagstuk in onze partij steeds bijzondere belangstelling ondervindt en wij zelf behoefte gevoelen er iets over te zeggen.

Wanneer wij daarover dan schrijven, zouden wij niet gaarne betogen, dat hetgeen met betrekking tot Indonesië geschiedt — en niet geschiedt! — onze volle instemming heeft. Maar aan de andere kant zou men toch onrecht doen indien men stelde, dat er na het optreden van het thans aan het bewind zijnde kabinet geen veranderingen zouden zijn ingetreden. Veranderingen, die ons het aanvankelijke vertrouwen hebben gegeven, dat dit kabinet bezig is de steven in gunstiger richting te wenden. Wij denken hierbij in de eerste plaats aan de nadrukkelijke uitspraak, dat de Nederlands-Indonesische Unie een hechte en werkelijke Unie zal zijn. Zo men zich herinneren zal, had minister Jonkman over dit uiterst belangrijke punt wel veel gefraseerd, maar bitter weinig gezegd. Het huidige kabinet is in dit opzicht onomwonden geweest in zijn uitspraken. Vastgesteld mag worden, dat het een reële Unie met een reëel koningschap wenst, een hervorming dus van ons Koninkrijk, zoals onzerzijds met nadruk is bepleit. Van belang is verder, dat in het Indische beleid de Repoebliek niet meer al bepalend is, maar dat het accent nu berust bij de besprekingen met de Indonesische federalen. Met dezen kon ook overeenstemming worden bereikt. Daarop komen wij hier onder nog terug. De Repoebliek, — de heer Vonk wees er bij de debatten van Maandagavond terecht op, — zal ook niet meer dan een deelstaat van de Indonesische Federatie zijn. En met betrekking tot deze Repoebliek zouden wij dan nog wel in het bijzonder de aandacht willen vestigen op de zeer ernstige woorden, die minister Sassen in de nacht van Maandag op Dinsdag in de Tweede Kamer heeft gesproken. Daaruit bleek een fierdere gezindheid dan bij het vorige kabinet moest worden vastgesteld.

* * *

Is dit alles nu reden tot juichen over hetgeen met betrekking tot Indonesië in het algemeen geschiedt? Wij bewaren liever onze nuchterheid, die ons er toe brengt ook te zien naar datgene wat ons minder bevalt. Maar tevens realiseren wij ons, dat een koerswijziging steeds met moeilijkheden en tegenwerking gepaard gaat en niet van vandaag op morgen haar beslag kan krijgen. Daarmede is tijd gemoed. En zeker is in het Indische probleem ook zaak, dat beseft wordt welk een taak het huidige kabinet op zich heeft genomen. Laten wij ons daarvan in het bijzonder bewust zijn. En laten wij in dit opzicht realiseren, dat een der opposanten van de regering, de heer Welter, Maandag de volgende woorden sprak. „Nu wil ik zeer nadrukkelijk op de voorgrond stellen, dat de huidige Regering ten deze maar een zeer beperkte verantwoordelijkheid heeft, omdat zij de chaos, die het kabinet-Beel had nagelaten, had te aanvaarden en dat niet kon doen, hoewel zij dat natuurlijk gaarne had gedaan, onder benefice van inventaris”.

Inderdaad, het beleid der vorige kabinetten had veel kwaad gesticht en de opheffing daarvan vergt tijd. In het beleid van het huidige kabinet zien wij diverse elementen, die ons doen vertrouwen, dat het goede bedoelingen heeft.

* * *

Er blijft waarlijk voor ons wel het een en ander te wensen over. Ieder, die over de politiek denkt, zal trouwens begrijpen, dat een groep van 8 mensen in het parlement het niet voor het zeggen heeft. Zo willen wij wel stellen, dat, indien wij het hadden moeten uitmaken, wij niet juist aan dr. Beel zouden hebben gedacht voor uitzending naar Indonesië. Maar nu wij hierover schrijven, willen wij dit toch even in breder verband bezien. En dan willen wij ook onmiddellijk het heengaan van dr. van Mook beschouwen. Er

is een tijd geweest, dat de pijlen der critiek zich vrijwel alleen richtten op dr. van Mook en minister Jonkman. De laatste is bij de kabinetswisseling verdwenen, dr. van Mook gaat nu weg. Grote vreugde? Het wonderlijke is, dat dit verdwijnen van deze twee mensen blijkbaar maar heel weinig aandacht trekt. Ja, zelfs moet men vaststellen, dat er zijn, die vroeger geen goed woord voor van Mook over hadden, maar thans zijn verdwijnen betreuren!

Zo niet wij. Een van onze punten bij de inzet der verkiezingen was het aftreden van dr. van Mook en wij achten het één van de belangrijkste gebeurtenissen, dat hij nu weg is. Op de mennekes komt 't an! En de uitschakeling van een verkeerd menneke is van essentiële betekenis in het staatsbeleid.

* * *

Eén van de bezwaren, die tegen dr. van Mook werd gevoeld, was dat hij te zeer eigen politiek bedreef en dat de bewindslieden in Den Haag voor voldongen feiten werden gesteld. Welnu, wij willen aannemen, dat zulk een situatie niet meer zal voorkomen. Zeer snedig hebben wij over de uitzending van dr. Beel horen zeggen, dat hij niet als directeur gaat, maar als procureurhouder. De heer Beel zal de richtlijnen moeten volgen, die hem van Den Haag uit gegeven zullen worden. Het accent moet bij Den Haag liggen en niet bij Batavia, zoals in de periode van dr. van Mook. Niet dr. Beel maakt het uit, maar de regering.

Daarbij willen wij nog op twee factoren wijzen. In de eerste plaats, dat bij de vervulling van de hoogste post in Batavia er ook op moest worden gelet, dat de benoemde het vertrouwen heeft van de Indonesische wereld. De goede betrekkingen, die er zijn met de Indonesische federalen mogen niet worden verstoord!

Echter willen wij ten aanzien van de benoeming van dr. Beel wel zeggen, dat een definitief oordeel moet worden opgeschort totdat wij weten wie zijn omgeving zullen vormen. Hetgeen de heer Beel zal kunnen doen, zal voor een zeer belangrijk deel worden bepaald door de capaciteiten en de instelling van zijn naaste medewerkers. De keuze daarvan geschiedt dan ook met de grootste omzichtigheid! Zeer gelukkig is het overigens, dat minister Stikker eerst nog eens poolshoogte gaat nemen in Indonesië.

* * *

Thans nog een woord over de Noodwet-Indonesië, die deze week is behandeld. De regering heeft deze ingediend omdat „op korter termijn dan bij de wet mogelijk zou zijn maatregelen moeten kunnen worden genomen met betrekking tot de voorbereiding van en de overgang naar een nieuwe rechtsorde in Indonesië”. Wij zijn hier dus op het terrein waarover de jongste grondwetsherziening handelt. In dit geval gaat het om de bewindvoering in Indonesië. De regering betoogde, dat „buitengewone en dringende omstandigheden” het nodig maakten, de Kroon de bevoegdheid te geven terzake van de bewindvoering voorlopige maatregelen te treffen, die dan later bekrachtigd zouden moeten worden bij de wet.

Zo men weet is de regering met betrekking tot dit onderwerp tot overeenstemming gekomen met de Indonesische federalisten, wat neergelegd is in het ontwerp Bewind Indonesië in Overgangstijd (B.I.O.). De regering wil dit ontwerp thans echter niet indienen, omdat zij de Repoebliek de gelegenheid wil geven haar mening te geven, om te voorkomen, dat van eenzijdige wilsoplegging zou gesproken kunnen worden, — anderzijds wil de Regering in staat zijn onmiddellijk tot uitvoering over te gaan als het overleg met de Repoebliek tot niets leidt. Zij wil dan namelijk niet de kans lopen, dat het vertrouwen bij de Indonesische federalisten verloren gaat. Zo hoog nam de regering deze zaak, dat zij in de memorie van antwoord betoogde niet de verantwoordelijkheid te kunnen nemen wanneer zij niet over de uiteengezette bevoegdheid zou kunnen beschikken. Men kan twisten over de vraag of dit dreigement op het juiste ogenblik is geuit, in ieder geval blijkt er de ernst van de toestand uit.

Onzerzijds is begrip getoond voor de uitzonderlijke moeilijkheden der regering. Maar, op waarlijk indrukwekkende wijze heeft mr. Oud uiteengezet, dat het parlement niet meer uit handen kan geven dan strikt noodzakelijk is. Onze woordvoerder, wiens betoog verder de debatten volledig heeft beheerst, is ook in zeer constructieve zin werkzaam geweest. Het wetsontwerp bestaat uit vier artikelen. Twee daarvan zijn volledig gewijzigd in de door mr. Oud gesuggereerde zin. De door hem voorgestelde tekst der artikelen 2 en 3 heeft de minister vrijwel woordelijk overgenomen. Vastgelegd is daarin thans o.m., dat voor de bekrachtigingswetten in het parlement een meerderheid van 2/3 nodig is. Men begrijpt hoezeer dit de regering de plicht oplegt bij het nemen van haar maatregelen rekening te houden met de gevoelens van die gequalificeerde meerderheid in het parlement.

Verder is ook vastgelegd, dat de ontwerpen der wetten, die de voorlopige maatregelen der regering moeten bekrachtigen, binnen een maand na de vaststelling der voorlopige maatregelen bij de Staten-Generaal ingediend moeten worden. De regering had betoogd, dat zij met niet minder dan drie maanden toe kon, mr. Oud had de noodzaak bepleit van indiening van het wetsontwerp gelijktijdig met de afkondiging der voorlopige maatregel. Toen bleek, dat de meerderheid der Kamer zich hierbij niet zou aansluiten, heeft onze fractie met de terzake van een maand genoegen genomen. In ieder geval is veel bereikt. De positie was zeer moeilijk. Het kabinet heeft van de Tweede Kamer belangrijke volmacht gekregen om in staat te zijn aan delicate moeilijkheden terstond het hoofd te bieden. Dank zij in het bijzonder de arbeid van mr. Oud heeft het parlement daarbij zoveel mogelijk van zijn invloed gered. De meerderheid in het parlement heeft ook blijk gegeven te begrijpen, dat de hoogst ernstige situatie hoogst ingrijpende maatregelen vereist. Wij leven met betrekking tot Indonesië in een critieke periode. Onzerzijds is gemeend, dat de regering de gelegenheid gegeven moest worden aan de moeilijkheden zo goed mogelijk het hoofd te bieden. De regering zij de kracht en de wijsheid toegewenst van haar bevoegdheden een zo goed mogelijk gebruik te maken. K.

Miskende plicht

In het weekblad Sol Justitia van de Utrechtsche Universitaire Gemeenschap beklagt zich de heer J. van der Heide over de zorgeloosheid die wordt betracht met betrekking tot de uitgeweken studenten uit Tsjechoslowakije.

Wij lazzen in genoemde beschouwing o.m. het volgende:

„Van de groep der 33 uitgewekenen in Zuyleveld”, zo lezen wij, „zijn er hier in Utrecht zes hun academisch jaar begonnen. Hoe komt het, dat zij die niets bezitten, buiten kost en onderdak dertig gulden per maand ontvangen, en waarom zijn niet allen in studentenhuizen opgenomen? Waarom moeten de Tsjechen zeggen, zo wordt in dit artikel onder meer gevraagd, „dat de ontvangst en verzorging slecht zijn en dat de radioverslagen onwaarsachtig waren? En waarom betreuren zij het, dat zij niet meer in Duitsland zijn, waar hun kansen beter waren? De fout zoekt schr. primair bij de Utrechtse ingezetenen en hij besluit: „Wij laten hen in de steek. Dit moet worden verbeterd anders: schande Utrecht!”

Indien het bovenstaande juist is, kunnen wij ons geheel en al met het eindoordeel van de schrijver verenigen. Indien het ons volk ernst is met betrekking tot het behoud van de democratie zal dit metterdaad moeten worden getoond. Er is, dunkt ons, nog steeds gelegenheid voor Utrecht, zomede voor andere plaatsen in ons land, om op de dwalingen haars weegs terug te keren.

HET WERK VAN THORBECKE

„Zoo ik iets zal tegengaan, het zal zijn het tegengaan van bijzonder onderwijs”

Thorbecke in 1862

Drie November is het honderd jaar geleden, dat de Grondwet van 1848 in werking trad. Wij vrezten niemand's tegenspraak, wanneer wij de gedachte neerschrijven, dat aan deze herziening bovenal de naam van Thorbecke verbonden is; trouwens, in de inleidende beschouwingen van zijn Bijdrage zegt hij zelf, dat „weldra de laatste hand zal worden gelegd aan een werk, dat mij langer en gestadiger, dan iemand, bezig hield”.

Heeft dit werk aan Thorbecke's doel beantwoord? Heeft het opgeleverd wat hij ervan verwachtte, n.l. de formering van „een staatsbestel, waaronder wij Nederlanders het vrijste volk der wereld zouden zijn”?

door
PROF. MR. J. A. EIGEMAN

Nu de geschiedenis haar onherroepelijk woord heeft gesproken, is het onze taak te beoordeelen, of de redenen, waarop de grootste staatsman van de vorige eeuw zijn beleid grondvestte, inderdaad zijn gebleken van echt metaal, treffend en beslissend te zijn geweest. Is ons volk in feite in al zijn geledingen, onder Thorbecke's bewind een vrij volk geweest? En is inderdaad de werkelijkheid steeds, zoveel mogelijk, naar het ideaal gericht, waardoor hij zich naar zijn eigen woord, in zijn geloofsbelijdenis, heeft laten veroeren?

Wij antwoorden onvoorwaardelijk, dat formeel wel — maar materieel niet aan de eisen van volks- en individuele vrijheid is voldaan; de enig denkbare vorm waaronder Thorbecke's ideaal moest — of liever kon worden verwezenlijkt, is gevonden in het constitutionele stelsel, maar die volks- en individuele vrijheid zelf is in dit stelsel niet verwezenlijkt.

Voor historische kritiek ligt hier zonder twijfel het hoofdpunt. Lichten wij daarom dit antwoord in enkele grote trekken nader toe.

Staatsrechtelijk is Thorbecke's werk van onvergankelijke waarde, zowel voor de bouw van het geheel als voor die van elk zijner delen. In de staatsvorm, zoals hij die heeft geschapen, zijn ook nu nog alle voorwaarden verwezenlijkt, waaronder in onderling verband de kiezers hun wensen voor het forum der openbaarheid kunnen brengen; desondanks is bij alle verschil in opvatting, naar het uiterlijk de eenheid der natie gewaarborgd.

„Geregeld, beraden initiatief en overleg van wetten of andere maatregelen, uitvoering en verantwoordelijkheid zijn in de constitutioneel monarchisten staat beter dan in eenig andere verzekeerd.” Van uiterst rechts tot uiterst links kan niemand zich voor een land met een gemengde bevolking als de onze een betere staatsorganisatie denken dan de heerschappij van het constitutionele stelsel. „Geen ander staatswezen bezit zoveel elasticiteit noch in die mate de middelen om, bij strijd of stoomis regeering en vrijheid in hare juiste werking te herstellen.” Want niet kan, bij juiste toepassing van deze gedachte, regering enerzijds verworpen tot autokratie of dictatuur, noch anderzijds vrijheid ontaarden in handeloosheid.

Inderdaad: Thorbecke's scheppend vermogen grenst op het gebied van het publiek recht aan het ongelofelijke. Nog steeds is onze staat een product van zijn geest; nog steeds is zijn werken blijvend.

Formeel is de vrijheid volkomen gewaarborgd.

En toch... in zijn Narede beluisteren wij een gevoel van twijfel en onvermogen. Het was alsof hij onder de voortdurende zweeps slag van Groen beseftte, dat aan de uiterlijke vorm, waaronder „het verband zich openbaarde van elkander wederkerig beperkende organen, aangelegd om met vrijheid zamen te werken” — dat aan die uiterlijke vorm toch iets ontbrak. Want vrijheid is niet iets, dat op zich zelf staat; zij is niets, tenzij dan, naar het treffende woord van Allard Pierson, als voorwaarde voor iets anders. Vrijheid, in en op zich zelf, is een ledig, een vacuum, een zaak zonder betekenis, zelfs een innerlijke tegenstrijdigheid. Zij krijgt alleen waarde, wanneer wij haar erkennen als middel ter bereiking van een bepaald doel. Thorbecke beseftte dit alles — natuurlijk. Maar wat is nu het bindend element van zijn staatsorganisatie, hetwelk voorkomt dat zijn vrijheid tot onderdrukking leidt dan wel tot bandeloosheid wordt?

Hij waarschuwt telkens: men stelde geen zelfzucht in de plaats van het algemeen belang; men vervalle niet in het misverstand publieke rechten uit te leggen en toe te passen als waren het privaatrechten; men verwarre geen zelfstandigheid met volstrekte onafhankelijkheid. Welke is nu de remedie, die hij tegen deze gebreken en gevaren aangeeft? Waardoor wordt de inhoud van de vrijheidsgedachte van Thorbecke bepaald?

Na eerst geschreven te hebben, dat er geen staat is waarin de aristocratie van het verstand zoveel

kansen heeft op haar plaats te komen als de constitutionele monarchie, vervolgt de Narede:

„In de constitutioneele monarchie moet men den rechten tijd afwachten en geduld oefenen; zij moet op getrouwheid van het denkend deel van het publiek en steeds op hoofden rekenen, in staat haar te beschermen en naar de behoefte te volmaken.”

Maar als dit het fundament is waarop de „liberale” staat moet opgetrokken, bezit die staat geen eigen wezen en geen eigen inhoud: een beroep op het verstand alleen als richtsnoer voor de staatkunde is een uitermate zwak beroep. Sterker, het is een onjuist beroep. Het intellect alléén leidt ten goede en ten kwade; het komt aan op het karakter en de levensovertuiging van hem, die zich van dit machtige wapen van de geest bedient.

In de politiek is het verstand als I beslissende factor, een dwaallicht; met name in de laatste tijd hebben wij aan den lijve gevoeld, dat er, naast een aristocratie, ook een democratie van het verstand bestaat. Deze democratie — men begrijpt, wat ik er mee bedoel — is die van Jan Rap. Regeren onder aanvoering van argumenten, alléén gebaseerd op het verstand, leidt tot onderdrukking en onbillijkheid. Bovendien: in politieis redeneert het verstand alles kapot. Of het zet alles in elkaar — zoals men het nemen wil. In elk geval: langs deze weg en met deze middelen komt materieel gesproken de volks- en individuele vrijheid niet tot haar recht. Wij hadden hier dan ook ge-

Deze burger

heeft met, de hem eigen, belangstelling kennis genomen van het belangwekkende persbericht, dat België het land is, waar de meeste mensen met ridderordes rondlopen: méér dan zestig procent der mannelijke bevolking torst een lintje. Ware deze burger Belg, hij zou er genoegen in scheppen te behoren tot de minder dan veertig procent wier knoopsgat maagdelijk is.

Dezer burger begrijpt, als van zovele de zoveel-belangrijker aangelegenheden, nimmer de universele betekenis van het lintje. Hij begrijpt héél goed dat een Militaire Willemsorde, een Oorlogs- of een Vliegerkruis haar dragers tot ere zijn, maar van de rest begrijpt hij soms alles, soms iets, doch meestal niets. Hij gelooft met name dat er zoveel lintjes worden rondgestrooid, óók in dit goede Nederland van ons, dat hun betekenis steeds verder ge-devalueerd wordt. Omne nimum nocet, heeft een oude (of jonge) Romein gezegd; dat is: alle te veel schaadt. En alle teveel schaadt ook de ere.

Zouden de heren Gielen en Vos en Jonkman werkelijk blij geweest zijn met hun lintjes? Voor hen een weet en voor deze en alle andere burgers een vraag.

Deze burger is vroeger en noodgedwongen door de oorlogs-omstandigheden eens, ver buiten Nederland ambtenaar geweest. Requiescat in pace; dat is: die ambtenaar ruste in vrede. En qualitate qua; dat is: als ambtenaar zijnde, heeft hij toen de eer gehad prinses Juliana te mogen vergezellen naar twee vreemde landen, naar twee bevriende staatshoofden.

Om het nu maar eens gewoon uit te drukken: deze ambtenaar liep gewoon méé naar alle ontvangsten en plechtigheden. En om het nu maar ineens te zeggen: een paar maanden later was deze ambtenaar, die nu deze burger is, twee maal officier in de dienst — dat zonder de zwaarden.

Kijk, en daar was ik nu werkelijk een beetje verlegen mee. Niet om de eer. Maar om de onzin. Want met de (laten we zeggen: eventuele) verdiensten van deze ambtenaar had dit eerbetoon niet het geringste verband. Ik heb die mooie papieren ergens weggestopt en maar nooit toestemming gevraagd om die lintjes te mogen dragen. Maar als ik wil, broer, en ik haal ze te voorschijn, nou, dan hoef ik maar een brief te schrijven en al mijn knoopsgaten staan in bonte bloei.

Ik wilde maar zeggen: zouden we niet eens ophouden met die pepernotenstrooierij? Zouden we onze onderscheidingen niet reserveren voor hen die zich onderscheiden hebben?

Dat is een nonsensikale vraag van Uwe U zo innig liefheb-bende dienaar, die zich tekent

DEZE BURGER.

heel iets anders verwacht. Wij hadden verwacht als uitgangspunt van Thorbecke's vrijheidsideaal te vinden zijn erkenning van het Christelijk karakter van ons volksleven als den historischen grondslag en den bezielenden geest van onze nationale beschaving. Door heel zijn parlementaire redevoeringen is deze gedachte verweven; telkens springt zij, dan hier dan daar, naar voren. Een enkele greep.

„Hoe kan de wetgever” — aldus Thorbecke in 1856 — „zelf onder het Christendom opgevoed en gevormd, zich aan den invloed daarvan onttrekken? Zelfs zij, die het Christendom verloochenen, kunnen dat niet.”

En in een brief aan Groen van 1831 schrijft hij, dat „in de stelling, dat Christendom het historisch middelpunt en de grondstelling onzer wetenschap is, verschillen wij vermoedelijk minder dan gij denkt”.

En toch, op het kritieke punt, laat hij deze gedachte los, vermeldt haar althans niet één enkele maal in zijn Narede. Zelfs komt hier de intellectuele hooghartigheid van zekere „liberale” groepen tegenover de kringen van de rechtzinnig-kerkelijken, tegenover de eigenlijke volkskringen, om de hoek gluren — een hooghartigheid, waaraan een man als de Savornin Lohman zich zo gloeiend kon ergeren. Terecht.

Hoe is dit alles te verklaren? Wij gevoelen hier de nawerking van het steekspel dat, staatkundig onzuiver opgezet, het gehele leven van Thorbecke zowel als van Groen beheerst heeft. Beiden wensten hetzelfde, n.l. het nationale, door het Christendom beheerste karakter van ons volk in zijn kenmerkende zucht naar vrijheid tot een staatkundige werkelijkheid te maken. Doordat zij echter godsdienstige en staatkundige begrippen verwarden — m.a.w. doordat zij niet kerk en politiek scherp uit elkaar hielden — werden zij onder de pressie van het parlementair debat en onder invloed van de intellectueel-geest des tijds tot tegenstanders, die langs elkaar heen argumenteerden, elkaar ten laatste zelfs niet meer vermochten te vatten. Zodat zij, met hetzelfde doel voor ogen, op de lange duur verder geheel van elkaar afdreven, ten slotte elkaar verketterden.

De verklaring van dit alles ligt voor mij hierin, dat het gemeenschappelijk ideaal, hetwelk zij nastreefden, in de staatkundige verhoudingen, waarin zij het toon zagen, te ruim en voor hun tijd te nieuw was, dan dat ieder van hen er de volle consequenties duidelijk en dadelijk, uit vermocht te trekken.

De tijd heeft om zo te zeggen in de grondbeginselen van Thorbecke en Groen verhelderd, wat hun zelf niet altoos geheel klaar is geweest. Merkwaardig in dit verband is, dat het later juist Kuyper en Colijn geweest zijn, die voortdurend gewaarschuwd hebben tegen een verwar-ring van kerk en politiek; Kuyper in zijn „Ons Program” spreekt dan ook van een geloof in nationalen, niet kerkelijken zin, dat met onze confessie niets ter wereld uitstaande heeft, en dat bedoeld is als een zuiver staatkundig begrip, terwijl Colijn schrijft, dat het in de staatkunde niet gaat om theologische gelijk- en gelijkvormigheid, maar om een staatkundige belijdenis.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.

Redactie-secretaris: Mr. E. Elias

Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.

Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267

Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.

Losse nummers 15 cent.

Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103. ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie” te Amersfoort.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdverteenwoordiger: L. Vlug, Geestbrugweg 69 Rijswijk (Z.-H.).

Industrialisatie

Het vraagstuk inzake het nijpend tekort aan technici met een academische opleiding draagt nog steeds een ernstig karakter en vraagt dringend om een oplossing. Alle klemmende betogen voor een toenemende industrialisatie in ons land missen hun doel, indien men voorbijziet, dat zonder een bekwaam technisch kader het streven naar industrialisatie onmogelijk kan worden verwezenlijkt.

In dit verband laat het zo juist bekend geworden rapport van de in 1947 ingestelde commissie-Holst een noodkreet horen, die opnieuw tot uiterste waakzaamheid en activiteit aanspoort.

Zo is de commissie o.m. van oordeel, dat Delft door uitbreiding en vernieuwing met bekwaame spoed tot een centrum van technisch hoger onderwijs en technisch wetenschappelijk onderzoek moet worden gemaakt, dat in staat is jaarlijks ongeveer 500 goed onderlegde ingenieurs op te leiden.

De commissie is van oordeel, dat het bovenstaande onder alle omstandigheden de eerste stap moet zijn. Zolang, aldus wordt geconcludeerd, deze niet volledig is uitgevoerd, komen andere maatregelen niet in aanmerking.

Nederland zal, aldus de commissie, in verband met de industrialisatie aanzienlijk meer dan 500 ingenieurs per jaar nodig hebben, zodat het nodig is om tijdig in één of meer plaatsen een nieuw centrum voor technisch hoger onderwijs en technisch wetenschappelijk onderzoek in te richten.

Moge deze zijde van het vraagstuk der industrialisatie de nodige aandacht trekken, opdat men zich niet verlieze in theoretische beschouwingen die met de zo dringend nodige technische kadervorming geen of weinig rekening houden. Dit vraagstuk is voor de toekomst van ons land — en zeker niet in het minst voor de arbeiders — van de allergrootste betekenis.

Ongelukkig

Wij lezen elke week met veel belangstelling Elsevier. Wij vinden daarin altijd wel iets van onze gading en ook al zijn we het er niet mee eens, toch is het kennis nemen van een bepaald standpunt vaak de moeite waard. Daarom betreuren wij het des te meer, dat in het nummer van 23 October de redactie van dit blad zo'n ongelukkige hand heeft gehad bij het kiezen van de voorplaat, die een bespotting geeft van de tot stand gekomen militaire verdragen tussen de landen van de West-Europese Unie. Dat men tot een dergelijke vergelijking komt zowel naar aanleiding van de plaat als naar aanleiding van het er bij behorende defaitistische artikel, betreuren wij in hoge mate. Wij hopen op de betekenis en de ontwikkeling van de West-Europese Unie terug te komen. Thans volstaan wij met het signaleren van een wel zeer ongelukkige tekening in Elsevier, waarmee aan de nationale zaak, welke ook Elsevier dierbaar is, schade wordt toegebracht.

„Engelsman van thans”

„De mensen doen niets dan klagen in deze tijd. Indien men sommigen mag geloven, gaat men denken, dat zij geboren zijn op verzoek van de minister van volksgezondheid, dat zij in het huwelijk zijn getreden om de aartsbischop van Canterbury genoegen te doen, dat zij kinderen hebben, omdat zulks in het belang is van de minister van oorlog, dat zij uitsluitend werken voor de kanselier van de schatkist en dat zij hopen weldra te sterven om hun verzekeringsmaatschappij een poets te bakken”, aldus heeft volgens het „Leidsch Dagblad” de Britse afgevaardigde Gammans in een rede te Hornsey (Essex) de mentaliteit van „de Engelsman onder het socialistisch regiem” gekenschetst.

De katholieken echter „denken te weinig met de anderen mee en voelen zich dikwijls te veel een staat in de staat”, aldus prof. Féron op een vergadering van de Katholieke Jonge Werkgevers Vereniging.

Bouwen en wonen

Er is welhaast geen gemeente in ons land, waar het aantal samenwoningen zo groot is als in de Residentie. Het bouw- en woning-probleem is daar dan ook een probleem van de eerste orde en het is dan ook te begrijpen, dat vóór dat de plannen van architect Dudok aan de orde kwamen, eerst de Haagse gemeenteraad zich wenste bezig te houden met het probleem van de trage wederopbouw in Den Haag. De dagbladen kunnen door het tekort aan papier onvoldoende aandacht wijden aan hetgeen daar gezegd is en ook ons weekblad kan zelfs op hetgeen door een vertegenwoordiger van onze partij, naar voren is gebracht, niet diep ingaan. Maar een enkele passage uit het betoog van de voorzitter van de V.V.D.-fractie in de Haagse gemeenteraad, de heer Dettmeijer, van meer algemene strekking laten wij hieronder volgen.

De heer Dettmeijer zeide dan: „Niet voor niets zijn er gezegden als: mijn huis is mijn burcht en: in zijn huis is zelfs de arme een vorst. Van die burchten, van het zich als vorsten gevoelen is voor de Haagse burgerij wel een bitter schijntje overgebleven, nu door de inkwartiering, door het samenwonen van zovelen, die huizen maar zeer gedeeltelijk een „tehuis” zijn en zelfs zij, die geen anderen dan eigen gezin in hun huis hebben, in zovelen gevallen zo klein behuist zijn, dat ook daar de sfeer, die zo belangrijk is voor de vorming van het goede gezinsleven niet of uiterst bezwaarlijk gevonden kan worden.

Men kan prachtig werk doen en wij steunen dat van ganser harte, door steun te verlenen aan jeugdorganisaties, door het werk voor het bereiken van de z.g. ongrijpbare jeugd te stimuleren, door sportvelden aan te leggen, door zo goed mogelijk en modern onderwijs te geven. Maar al deze zaken zijn naar mijn mening slechts de aanvullingen van het hoofdprobleem, wat in 's-Gravenhage vóór alle andere zaken behoort te gaan; de oplossing van de woningnood, het mogelijk maken, dat de Volkshuisvesting inderdaad die naam kan dragen. Hiervan moeten alle instanties van hoog tot laag zo doordrongen zijn, dat zij, door deze gedachte beziel, werken en nog eens werken voor het tot stand brengen van een bevredigende oplossing. Een gemeentebestuur, een gemeenteraad die hieraan niet bij voortdrijving zijn aandacht zou wijden, zou naar mijn mening tekort doen aan het vertrouwen, dat de burgerij in haar gesteld heeft.”

Welkome oppositie

Het schijnt in de C.P.N. de laatste tijd niet al te best te gaan. Sedert de gevoelige nederlaag die de communisten tijdens de jongste verkiezingen hebben geleden, nemen de geruchten over grote onenigheid in de boezem van de partijleiding der C.P.N. dermate toe, dat het ons wenselijk lijkt aan deze geruchten niet geheel en al voorbij te gaan.

Volgens enige dagbladen zouden de verhoudingen in de C.P.N. thans dusdanig zijn toegespit, dat er een „Nederlands Communistisch Comité” is gevormd, dat geheime circulaires verspreidt. Deze oppositie zou overeenkomen met een soort Tito-beweging, welke de partijleiding verwijt, dat deze de Kominform trouw blijft. Ook zou er bij de redactie van de Waarheid een „zuivering” op komst zijn.

Wij zijn niet in staat de eerst genoemde geruchten te controleren. Wel is in Nederlandse journalistieke kringen bekend, dat het aan het dagblad De Waarheid allerminst pais en vree is, terwijl het ook met de exploitatie sterk bergaafwaarts gaat.

Ofschoon het raadzaam is, aan de bovengenoemde geruchten niet een te overdreven waarde toe te kennen, wijst een en ander er toch wel op, dat men ook in Nederlandse communistische kringen niet van zins is de politiek, die door Moskou wordt voorgeschreven, slaafs te volgen, hetgeen zich gelukkigerwijze reeds eerder op internationaal terrein heeft geopenbaard.

Eenzijdig

Olangs is te Arnhem een kunstenaars-congres gehouden. Op zich zelf kan men het houden van een dergelijk congres slechts toejuichen, omdat daarmee in bredere kring de aandacht wordt gevestigd op de positie van de kunstenaar in de Nederlandse samenleving, een positie, welke ten gevolge van de structuur van het Nederlandse volk vaak moeilijk is. Zoals gezegd, tegen het houden van een dergelijk congres gaat ons bezwaar niet, wel tegen het feit, dat zij, die de leiding hadden en zij die het woord voerden vrijwel allen uit het socialistische kamp kwamen. Wij noemen in dit verband Prof. Van der Leeuw, Dr. Bolkestein en de Amsterdamse wethouder mr. A. de Roos. Indien men congressen wil houden, waar werkelijk alle kunstenaars van Nederland samenkomen, dan dient men in de keuze van de sprekers niet zo eenzijdig te zijn als dat in Arnhem het geval is geweest. Wij dragen de kunst een zeer goed hart toe, maar wij zouden het betreuren, indien de kunstenaars door het drijven van een bepaalde politieke partij, n.l. de Partij van de Arbeid, daarvan nadeel zouden ondervinden, omdat anderen zich dan van de kunstenaars en hun belangen zouden gaan distancieren.

Zonder bloedvergieten

Wij vermelden enige tijd geleden uit de rede van Marshall in de vergadering van de U.N.O. betreffende Indonesië: „Deze kwestie moet zonder nieuw bloedvergieten volgens de grote lijnen der „Reville”-overeenkomst geregeld worden”.

Wij publiceerden achtereenvolgens berichten over twee verminkingen, tien gesneuvelden, zes gesneuvelden en twee gesneuvelden.

Deze week vonden wij in de courant het volgende bericht:

„De Regering maakt bekend, dat tot haar leedwezen in de afgelopen week de navolgende verliezen zijn gerapporteerd (vijf doden):

Koninklijke Landmacht:
Korp. W. Achterhof,
Sold. J. Beumer,
Korp. W. Binnema,
Kon. Ned. Ind. Leger:
Res. 2e Lt. inf. J. G. de Nijs,
Sergt. maj. instr. inf. A. L. Zimmerman.

Tevens werd bekend gemaakt: dat door een ontsporing van de sneltrein Batavia—Bandoeng ten gevolge van het opbreken van de rails door terroristen, acht personen werden gedood, vijf personen zwaar werden gewond en vele personen licht werden gewond;

dat een Nederlands militair door terroristen werd beschoten en daarna vermoord;

dat in de omgeving van Gekbrog een pickup door een gewapende bende werd beschoten, waarbij twee personen het leven lieten;

dat op de rubberonderneming Montjo Limo, ten Noordwesten van Tjilatjap, een employé in zijn woning door een gewapende bende werd vermoord;

dat buiten Soekaboemi de trein naar Tjandjoer werd beschoten;

dat de assistent-wedana van Tjidaoen, nabij Buitenzorg, is weggevoerd en vermoord.

Minister Sassen deelde in de vergadering van 25 October j.l. aan de Tweede Kamer het volgende mede:

„Het aantal moorden en ontvoeringen van Indonesiërs, die bereid zijn met ons samen te werken, bedroeg de laatste week niet minder dan 48. In één enkel situatie-rapport, dat over één dag handelt, is het aantal gemelde doden en gewonden 10”.

Zonder bloedvergieten, zei U?

Haagse opbouw

Met algemeene stemmen heeft de Gemeenteraad van 's-Gravenhage de basis-plannen Sportlaan—Zorgvliet en Spaarwaterlaan aangevaard. Daarmee is een begin gemaakt met de opbouw van de residentie, welke door de oorlogsjaren zo zeer geschonden is. Het lijkt ons een verheugend feit, dat deze plannen met algemeene stemmen zijn aangevaard, omdat daardoor de Gemeenteraad als vertegenwoordiger van de burgerij unaniem tot uitdrukking heeft doen komen, dat de wederopbouw van 's-Gravenhage een zaak is, welke de algemene steun en instemming van de burgerij heeft. Dat sluit niet in, dat men klakkeloos en zonder discussie deze plannen aangevaardt. Dat heeft de gemeenteraad dan ook niet gedaan, men heeft er integendeel enkele extra zittingen aan gewijd. Het grootste plan van de thans aangevaardde basis-plannen ligt wel in de oprichting van een cultureel-centrum met een congresgebouw, groot genoeg om de belangrijkste internationale vergaderingen of conferenties te herbergen. Als dit congresgebouw er eenmaal is staat de Residentie, wat dat betreft aan de top van ons land. Dat feit op zich zelf is stellig voor deze stad die in haar uiterlijk schoon zoveel wonden door de oorlog heeft gekregen, een gelukwens waard.

Zo hoort het

Het is een verheugend verschijnsel te kunnen constateren, dat de regering met betrekking tot het door haar aangekondigde streven naar een inkrimping van het ambtenaren-apparaat inderdaad woord houdt.

Zo is o.m. de in verband met de bezuinigingsmaatregelen noodzakelijk geworden reorganisatie van de Contrôledienst van het directoraat-generaal van de Prijzen thans voltooid.

Het aantal over het land verspreide afdelings-commando's, is b.v. ingekrompen van 35 tot 19. Deze reorganisatie werd o.m. mogelijk gemaakt door de betere samenwerking met de politie-autoriteiten.

In dit verband kunnen wij voorts melding maken van een geleidelijke inkrimping van het distributie-apparaat waarvan Rotterdam een aanmoedigend voorbeeld geeft. Op 1 Januari 1946 waren aldaar in dienst van het distributiebedrijf 1500 ambtenaren. Op 1 Januari 1949 zal het aantal echter zijn verminderd tot niet meer dan 375 man. Een gelukkige omstandigheid hierbij is, dat het grootste deel dat afgevloeid is, in het vrije bedrijfsleven weer een betrekking kon vinden. Een gunstige ontwikkeling waarop zeker wel eens de aandacht mag worden gevestigd.

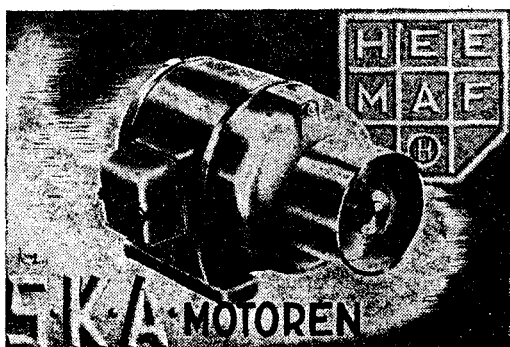
N.V. BOELE'S
 Scheepswerven en Machinefabriek
BOLNES
Nieuwbouw en reparatie

ruim 300 jaar...
 FABRICEREN WIJ VERVEN VOOR
 BOUWVAKKEN EN INDUSTRIE
N.V. Heyme Vis & Zoonen
 ZAANDAM - OPGERICHT 1643

SMIT
SLIKKERVEER

Machinefabriek en scheepswerf
 van
P. SMIT Jr. N.V.
 ROTTERDAM

BOLNES
Dieselmotoren
 25-1400 P.K.
 ★
 N.V. Machinefabriek
 „Bolnes”
 v.h. J. H. v. Cappellen
 te Bolnes

Gedenkraam van
Gebrandschilderd GLAS IN LOOD
 voor Uw kantoor of woning.
 Vraagt vrijblijvend
 schets en prijsopgave
Glaszaak Koster N.V.
 Binnen Damsterdiep 13
 Groningen

Adverteert
 in dit blad

N.V. Nederlandsche
 Caoutchouc- en Gutta-
 Perchafabriek
v.h. Bakker & Zn.
 Ridderkerk
 • Technische
 rubberartikelen

L. Smit & Zoon
 KINDERDIJK
 Baggermateriaal
 Zeesleepboten
 Passagiersschepen
 Machines
 Motoren
 Ketels

N.V. „Latumebo”
 Postbus 5 — Telefoon 477
 ALBLASSERDAM
 tractorploegen,
 greppelsnijders,
 bietenlichters,
 flexible eggen,
 Levering uit voorraad.

Fa. B. Cuperus Az.
 Hessenweg 2
 De Bilt
 Vervaardigt drukwerk
 op alle gebied.

G. Stel & Zonen
 Lak- en Verfabrikanten
 Utrecht

Kloos
 KINDERDIJK
Bruggen

**Indien
 Vrijhandel
 Democratie
 en Welvaart
 wordt begeerd
 DAN
 ronduit in dit blad
 geadverteerd**

Geeft terstond de tekst door aan de Heer L. VLUG,
 Geestbrugweg 69, Rijswijk (Z.H.) — Telefoon 119225

Eerst rust, eerst recht, eerst orde

Als wij weer praten met de Republiek

Het is begrijpelijk, dat ook in liberalen kring velen aarzelden inzake het ontwerp-Noodwet-Indonesië. Geeft dit niet aan de regering een soort blanco-volmacht? Leidt dit niet, inzake Indië, tot een regering bij decreet? Ontneemt dit niet aan de volksvertegenwoordiging de macht om haar grondwettelijke bevoegdheid ook wat het Indische beleid betreft uit te oefenen? Verklaarbare vragen..... Men moge evenwel bedenken, dat onder de vorige regeringen van 1945 tot 1948 in Indië ontelbare beslissingen genomen zijn, die zeer ingrijpend en schier onherroepelijk waren. Daar werd soms achter-af nog parlementaire sanctie op gevraagd, maar menigmaal bleef ook dat achterwege. Sterker: bij menige Indische beleidsdaad bleef niet alleen het Nederlandse parlement buiten spel, maar zelfs de Nederlandse regering..... Het is dan altijd nog sierlijker, zich althans tevoren van een redelijke machtiging te verzekeren.

Dit is daarenboven een zaak, waarvan het belang de parlementaire élégance en behoorlijkheid verre overtreft. De regering zegt het zelf:

.....omdat de huidige situatie in Indonesië van dag tot dag zorgwekkender wordt door het toenemen in ernst, in aantal en in omvang van handelingen en nalatigheden, in strijd met het bestaand en met elementaire eisen van deugdelijk bestuur. Dit laatste met name in niet onder onze controle staande gebieden."

Het is duidelijk, dat onder gevaarlijke omstandigheden de regering een zekere bewegingsvrijheid nodig heeft. Die omstandigheden nu zijn in Indië levensgevaarlijk. Vorige regeringen nu namen onherroepelijke besluiten, of duldten althans dat dr. Van Mook die voor haar nam, z o n d e r dat een dergelijk gevaar daartoe noopte. Het aannemen van deze Noodwet, nu dit gevaar wel aanwezig is, wijst althans op deze verbetering: de regering wil haar beleid ook in Indië op constitutionele grondslag voeren. Vandaar haar vraag om een zekere mate van bewegingsvrijheid, haar nu door het parlement geschonken.

Het gaat er maar om, hoe deze vrijheid wordt gebruikt..... Twee vorige regeringen in Nederland en één in Indië hebben, zonder parlementaire toestemming-vooraf, een dermate désastreus beleid gevoerd, dat haar opvolgsters het in elk geval maar nauwelijks slechter zouden kunnen doen.....

Enig vertrouwen valt te putten uit de verzekering: „dat eerst de infiltraties uit de republiek en de andere bestandsschendingen dienen op te houden, alvorens de onderhandelingen met de Republiek hervat kunnen worden."

Dit duurt nog wel even..... De regering-Hatta-Soekarno is nu zo ver, dat zij kan wijzen op het verdrijven der „communistiche rebellen" — gelijk thans velen van haar vorige mede-ministers en partijleiders heten — naar de bergen. Helaas zijn Java en Sumatra nogal rijk aan bergen..... En voorts zijn in de gehele Republiek en in de regering-Soekarno zelf alle elementen aanwezig gebleven, die zich thans weliswaar niet langer communistisch noemen, maar die daarom nog wel communistisch zijn. Helaas zal dit feit voor de regering te Djocja geen beletsel vormen, om thans als paladijn te paraderen in de strijd tegen het communisme. De ervaring heeft ons op het stuk van Amerikaanse goedgelovigheid genoeg geleerd om te doen weten, dat zeer velen die Djocjase verzekeringen ook voetstoots zullen aannemen. En niet alleen in Amerika.....

Het zal dus enige moeite en veel vastberadenheid vergen om vast te houden aan het besluit: éérst een einde aan de bestandsschendingen en aan de terreur, en dan pas onderhandelingen.

Op dit ogenblik is het aantal dier schendingen zeer groot en is de terreur zeer gruwelijk. Midden-in door Nederlandse militairen bezette gebieden worden elke dag en elke nacht Javanen weggesleept en vermoord, die met ons samenwerkten. Worden Indonesiërs aangerand, beroofd, gedood. Worden aanplantingen vernield en huizen in brand gestoken. Worden treinen tot ontsporing gebracht en

beschoten. Worden planters aangevallen en gedood. Worden Nederlandse soldaten in hinderlagen gelokt, overvallen en gedood. Elke dag en elke nacht sterven op Java mensen, Nederlanders, Indonesiërs, Chinezen door de hand van Republikeinse terroristen.

Het is dus wel zaak zeer stevig vast te houden aan die voorwaarde: eerst rust en orde, dan pas praten.

Maar goed, laat ons aannemen dat het zou lukken. Laat ons aannemen, dat men te Djocja een machtsspreuk laat horen en dat die metterdaad een einde zou maken aan wat men zachtmoedig „bestandschendingen" noemt, maar wat in werkelijkheid de welberaamde gewelddaden zijn van een bedekte guerrilla-oorlog tegen de Nederlanders en de Indonesiërs, die met hen samenwerken.

Dan blijven er twee cardinale feiten.

Ten eerste het feit: dat ondanks de onderdrukte opstand de communistische macht in de Republiek zeer sterk blijft. Die opstand was géén strijd van communisme tegen weerbare democratie. Die opstand was een strijd van rivalen — een botsing van elkaar bestrijdende uiterst-linkse groepen, waarbij de winnaar zich weliswaar uitroept tot anti-Moskous kampioen, maar waarin nochtans de extremistische groepen in de Republiek uitermate machtig zijn gebleven.

Het tweede feit volgt daaruit: men kan met de regering-Hatta-Soekarno dezer Republiek praten en onderhandelen zo lang men wil, men kan wellicht zelfs overeenstemming, ja een accoord bereiken — maar het gaat slechts om de vraag, of zulk een accoord ooit zou worden nagekomen.

Alles, wat wij tot dusverre met de Republiek en met deze regering-Hatta-Soekarno hebben meegemaakt, leidt niet eens meer tot twijfel, maar tot een bittere zekerheid: deze Republiek zal onder deze regering van een accoord slechts datgene nakomen, wat in haar kraam te pas komt. Al het overige lapt zij aan haar voet-zool.

Daar valt, zal men zeggen, weinig aan te doen. Zo is het. Maar het is althans nuttig, dat men zich in Nederland op dit punt geen enkele illusie maakt. Daarom kan op de genoemde twee cardinale feiten niet nadrukkelijk genoeg gewezen worden: in deze Republiek is een anti-democratisch Volksfront almachtig en zo-lang die extremistische overmacht over alle redelijke elementen voortduurt, zal de Republiek van elk accoord alleen datgene uitvoeren, wat haar positie versterkt en de rest met voeten treden.

Het staat wel vast, dat de regering-Hatta-Soekarno thans haar Republiek wel tot de Federatie wil doen toetreden. Zij zal nog proberen, aan die toetreding allerhande voorwaarden te verbinden. Maar zij wil er wel in. Zij wil er zelfs volgaarne in. De thans te Djocja almachtige groepen hebben ingezien, dat die Federale Regering tóch gevormd wordt en nu zal zij, naar buiten nog te-

genstribbelend en zo veel mogelijk eendities stellend, met vliegende vaandels en slaande trom die Federale Regering binnentrekken. Als dat eenmaal geschied is en als de Nederlandse positie eenmaal in het federale kader „geregeld" is, speelt de Republiek het met de federale Indonesiërs en met de restanten der Nederlandse „positie" verder zelf wel klaar.

Het is waarschijnlijk dat de Republiek, teneinde dit doel te bereiken, na de geslaagde vertoning van een „onderdrukte communistische opstand", de tijd voor dit slotbedrijf rijp acht. En dat zij daarbij die elementen naar voren schuift, die voor haar wederpartij in het overleg zo aanneemelijk mogelijk zouden zijn. Men zou daarvoor bijvoorbeeld Soetan Sjahrir kunnen kiezen....

En voor de Nederlanders blijft dan weer de taak te onderscheiden: wat wil oud-premier Soetan Sjahrir? En de vraag: wat is Sjahrir's positie in de Republiek? En de belangrijkste vraag: wat zou een accoord met Sjahrir waard zijn? Niets meer, dan enig ander accoord. Want al zou hij het willen nakomen, hij zou het niet kunnen. En dit geldt, men prente het zich in, zolang haar interne machtsverhoudingen niet ingrijpend zijn veranderd, voor elk accoord van welken aard ook, dat men met deze Republiek onder haar huidige regering zoude sluiten.

d. K.

Nederlandse onderdanen worden gedood!

In de dagbladen hebben wij kunnen lezen, dat het Amerikaanse Ministerie van Buitenlandse Zaken, in een verklaring aan de pers heeft medegedeeld, dat twee vertegenwoordigers van een Amerikaanse oliemaatschappij kort geleden in Hongarije gemarteld zijn op een wijze, die karakteristiek is voor de methoden van politie-staten. De twee Amerikanen waren een week vastgehouden wegens economische sabotage en zijn thans weer terug in de V.S. Het Ministerie verklaarde, dat de beide Heren „bij verscheidene gelegenheden met hun gelaat naar de muur gekeerd moesten staan en met hun handen omhoog, totdat zij er bij neervielen."

Wij geven de Nederlandse regering in overweging, iedere week verklaringen aan de pers te verstrekken over het doden, verminken en martelen van Nederlandse onderdanen in Indonesië. Gedood op een wijze die karakteristiek is voor de door de Japanse politie-staat afgerichte moord- en roofbeden van de republiek Djocja. Het Nederlandse Ministerie zou dan tevens kunnen verklaren, dat het Nederlandse leger zeker in staat is in zeer korte tijd een einde te maken aan deze ten hemel schreiende toestanden, maar dat zekere geallieerde mogendheden Nederland dwingen de chaos in Indonesië te laten voortduren. Een dwang, die karakteristiek is voor de methoden van sommige staten, die gedreven worden door grof eigenbelang, grove ondeskundigheid en foutief gericht vaag idealisme.

R. J. B.

U PEINST OVER EEN GESCHENK?

S. K. Citroen
HOFJUWELIER;
5 GRAVENHAGE
HOOGSTRAAT 23 TELEFOON 11.757
GESCHENKEN IN ALLE PRIJZEN

DE GRONDWET VAN 1848 EN HAAR SCHEPPER THORBECKE.

Sprekers: Mr. P. J. OUD, waarnemend voorzitter onzer partij, „Thorbecke als staatsman".

Dr. K. H. BOERSEMA, predikant te Leiden, van wiens hand binnenkort een boek over Thorbecke zal verschijnen, „Thorbecke als idealist".

Prof. Mr. G. DE GROOTH, hoogleraar aan de Rijksuniversiteit te Leiden, „Thorbecke als professor".

EIGENWIJZE LIEDJES

Old and New Look....

„Och", zei het ouwe heertje zonder bitterheid of spijt,
„De eerste blaren vallen... en 't wordt zoetjesaan mijn tijd...
De wereld blijft wel draaien, maar zij draait haar draai zo...." r á ú r

Voor iemand in z'n zestigste en laatste winterhaar....

De mensen zijn zo anders — zo ontriggeld en zo gróf...
De jeugd is nog zo flodderig — zo hopeloos als óf...
Ik mis die ouwe leraars van mijn ouwe H.B.S....
Mijn kleinzoon krijgt zo anders, en zo kil, zo ijs-koud les...

Och ja, mijn ouwe wereld sterft aan eigenbaat en waan
En nog niet eens in schoonheid net als wijlen Wagner's zwaan...
En ik zit aan haar sterfbed als een ouwe, moede vrind,
Die net als zij geen nieuw hou-vast en dus z'n draai niet vindt...

Zo gaat het... haast uit ieder ding bloeit een vergeet-mij-niet
Voordat het straks voor goed verdwijnt in piyntjes en verdriet...
En met die blauwe bloempjes zit ik aan mijn lauwe haard,
Terwijl de Firma Pieterman haar nieuwe wereld baart...

„Och", zei het ouwe heertje met een monkel om z'n mond,
„Er lopen tegenwoordig louter Pietermannen rond,
Verpieterd en verkrunkeld in hun peuterachtigheid...
Ik ben als ouwe heertje hun voltooid verleden tijd..."

Brammetje.

(Ingezonden artikel)

Zeshonderd-duizend pikzwarte varkens

Tijdens een voor enkele weken in een stad in het Noorden gehouden winkelweek trok de uitstalling van een der deelnemende slagers enorme — en begrijpelijke — belangstelling. Deze ambachtsman had n.l. de originele inval gehad om in de ene helft van zijn etalage een tableau in te richten, weergevende een van zwaar vee overvulde weide; de andere helft bevatte niets dan een schotel, waarop een lapje vlees ter grootte van een hand, met enkel de veelzeggende woorden: Uw rantsoen voor drie weken!

Het zou de moeite waard zijn de opmerkingen te herhalen, welke vele kijkers voor dat raam ten beste gaven en die varieerden van grimmig sarcasme tot meelijwekkend zelfbeklag; wij geloven echter dat ook zonder dat onze lezers zich wel zo ongeveer de verzuchtingen kunnen indenken, die daar werden geslaakt door mensen, die op zulk een aanschouwelijke wijze met de droeve werkelijkheid der vleesvoorziening in het vee-rijke Nederland werden geconfronteerd.

En deze slager had het nog realistischer kunnen doen. Hij had in plaats van een stukje vlees van 400 gram ook een dobbelsteentje op de schotel kunnen deponeren van zegge en schrijve 19 gram, met de mededeling: „Uw dagrantsoen“.

De contrast-werking was dan nog sterker geweest, doch tevens de kans dat vluchtige kijkers de hun toebedeelde portie helemaal over het hoofd zouden hebben gezien.....

Is er een uitweg uit de vleesnood?

Er is de laatste maanden heel wat te doen geweest rondom de vleesdistributie. De couranten hebben uitvoerige berichten gebracht over de oorzaken — of laten wij liever zeggen de onmiddellijke aanleiding — van de huidige impasse, zodat nu wel iedereen weet, waar de schoen wringt. Evenwel, zo hoorde men

MANSHOLT

...la grande (dés)illusion....

ook dikwijls in de pers verkondigen, wanneer de moeilijke Augustus- en Septembermaanden achter de rug zouden zijn, zou tegen de staltijd de situatie aanzienlijk verbeteren; dan zou het vette vee, dat door de grasovervloed was vastgehouden, wel loskomen, de herfstmarkten zouden de gewone welvoorziening aanblik opleveren en het leed zou voor de consument goeddeels geleden zijn. Menigeen zal er zelfs op gerekend hebben, dat dan het rantsoen een belangrijke verhoging zou ondergaan, en vele huismoeders hebben mogelijk al visioenen gehad van een maaltijd, waarvan de zo lang ontbeerde biefstuk of cotelet weer de ruggegraat zou vormen.

Voor hen die zo dachten, moet de mededeling in de Tweede Kamer van Minister Mansholt, dat eerst in September van het volgend jaar een definitieve verhoging van het vleesrantsoen kan worden verwacht en dat — behoudens wellicht een enkele maal 250 gram — het rantsoen op 200 gram zal worden gehandhaafd, wel een grote desillusie zijn. En wij kunnen ons voorstellen dat — gezien de overvloed van rundvee — het grote publiek het met de vleesvoorziening maar een vreemde historie vindt en zich afvraagt of het nu werkelijk zo moet. Helaas moet daarop het antwoord zijn dat er, wanneer wij op de binnenlandse vleesproductie blijven aangewezen en geen drastische maatregelen worden genomen om deze te verhogen, inderdaad niets anders op zit en dat zich hier dan de gevolgen openbaren van een beleid, dat heeft nagelaten de vleespositie tijdig veilig te stellen.

De feitelijke oorzaak

En hier dan zijn wij aangeland bij de feitelijke oorzaak, welke tot de situatie van het ogenblik heeft geleid.

Wij kunnen ons n.l. niet onttrekken aan de indruk, dat van een bewuste vleespolitiek in de eigenlijke zin de laatste jaren nimmer sprake is geweest en dat de vleesvoorziening volledig ongeschikt is gemaakt aan de melkproductie, welke als bron van deviezen bij de regering steeds op het eerste plan heeft gestaan. Onverklaarbaar is het overigens ook weer niet. Door middel van export van verschillende melkproducten, als kaas, melkpoeder, blokmelk, boter, enz., moeten wij mede aan deviezen komen voor de invoer van grondstoffen en halfabrikaten om de 800.000 fabrieksarbeiders aan het werk te houden; wel echter is het de vraag of de vleesvoorziening van het Nederlandse volk, toch ook een belang van de eerste orde, hieraan niet al te zeer is opgeofferd en er zijn velen, die deze vraag zonder voorbehoud bevestigend beantwoorden. De melkprijs, welke de boeren ontvangen, heeft nu tot gevolg dat zij vee, dat normaliter reeds lang voor de slachtbank zou zijn uitgestoten, aanhouden ter wille van de melkopbrengst. Er is op het ogenblik dan ook veel meer melk- dan slachtvee en voor de verwachting, dat er straks grote massa's vee aan de markt zullen komen, is geen enkele grond aanwezig, ondanks de goede prijs, die de boer toch ook voor het slachtvee ontvangt en het feit, dat de rundvee-stapel op peil is.

Wanneer wij dan daarnaast nog bedenken, dat voor het bevroren Argentijnse vlees, deels van inferieure kwaliteit, hetwelk wij in de eerste maanden van dit jaar uit België ontvingen, vers rundvlees teruggeleverd moet worden (met de slachting van de hiervoor bestemde meer dan 10.000 Hollandse runderen is reeds begonnen) wordt het duidelijk, dat wij ons van de voorziening uit eigen productie geen al te grote voorstelling behoeven te maken. Voor de consument en speciaal ook voor de belangrijke groep, die voor zijn bestaan op de vleeshandel is aangewezen, n.l. het slagersbedrijf, is dit wel zeer teleurstellend. Het behoef dan ook geen verwondering te wekken dat alom in den lande onder de slagers een beweging gaande is, die onder alle omstandigheden een verhoging van het vleesrantsoen tot ten minste 300 gr. per hoofd per week in haar vaandel heeft geschreven en dat de leiding der landelijke organisaties dit ook als eerste eis heeft gesteld in de open brief, welke zij op 2 September tot de Minister-President en de Volksvertegenwoordiging heeft gericht. Op de mogelijkheid hiervan, welke in het licht van het bovenstaande wel zeer problematisch moet schijnen, komen wij hieronder nog terug; eerst willen wij nog enkele opmerkingen maken met betrekking tot de tweede — en wellicht voornaamste — factor, welke onze vleesvoorziening goeddeels beheerst, n.l. de productie van slachtvarkens.

Van de varkens

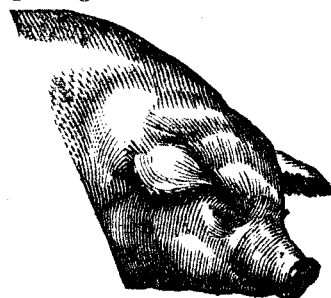
Wanneer wij bedenken dat voor de oorlog de vleesconsumptie (39 kg. per hoofd per jaar) voor ca.

60 % uit varkensvlees bestond, wordt wel duidelijk in hoe sterke mate ons vleesrantsoen van de varkensstapel afhankelijk is. Een vooruitziend beleid zou er derhalve in de eerste plaats op gericht hebben moeten zijn de varkensproductie zoveel mogelijk te stimuleren. In plaats daarvan werden aan de varkensteelt echter tal van beperkingen in de weg gelegd en werd door afslachting van biggen en zeugen tot een drastische vermindering van het aantal varkens overgegaan. Al werd dit overheidsingrijpen tot op zekere hoogte door de slechte voederpositie gewettigd, naar de mening van vele insiders is hier toch veel verder gegaan dan nodig was en heeft ook hier de vooruitziende blik ontbroken. Immers enkele maanden na de afslachting bleek er voeder in voldoende hoeveelheid aanwezig te zijn; desondanks is met het vrijgeven van de teeltregeling voor varkens nog bijna een jaar gewacht.

Eerst in Mei j.l. is n.l. tot afschaffing van de fokzeugen-toewijzing overgegaan, waardoor de boer derhalve gelegenheid kreeg tot uitberiding van de varkensaanfok, zij het dat het aanwezig zijn van zeugen op de bedrijven nog door een aanhoudingsbewijs gedekt moet zijn. De September-telling zal, naar mag worden aangenomen, dan ook wel uitwijzen dat het aantal fokzeugen behoorlijk zal zijn toegenomen; waarmede dus de grondslag voor de opbouw van de varkensstapel is gelegd. Het zal dan echter nog tenminste een jaar duren — en waarschijnlijk langer — alvorens een voldoende aantal slachtvarkens kan bijdragen tot een verhoogde vleesproductie; vandaar de mededeling van Minister Mansholt, dat eerst in September 1949 van rantsoenverhoging sprake kan zijn.

Niet zo paradoxaal

Hoe — zo zal men vragen — is hiermede dan te rijmen het van slagerszijde gestelde verlangen om het rantsoen ten spoedigste op 300 gram per week te brengen? Welnu, dit is niet zo paradoxaal als het lijkt. Voor zover dit kwantum nog niet uit eigen productie kan worden gehaald, bestaat er de mogelijkheid van aankoop van buitenlands vlees. Hiervoor zijn weliswaar zeer belangrijke dollarbedragen nodig, doch het slagersbedrijf staat op het standpunt, dat dit offer aan deviezen van de regering moet worden gevergd, daar dit vooralsnog de enige weg is om de vleesdistributie

ZWART

...negentien gram....

op een behoorlijk niveau te brengen en veilig te stellen. Een ander middel voor directe leniging van de nood is er niet. Alleen import op grote schaal kan het vleesrantsoen tot het voor de volkskracht noodzakelijke minimum verhogen en het voor de voedselvoorziening zo belangrijke middenstandbedrijf van de slager voor ondergang behoeden. De reeds verrichte aankopen van 40.000 ton Argentijns rundvlees en de leveranties van levend vee uit Denemarken en Ierland, zullen moeten bijdragen tot het vormen van een stootvoorraad, waaruit mogelijke tegenslagen nog opgevangen kunnen worden. Het is juist een van de grote grieven van het slagersbedrijf tegen het gevoerde beleid van de regering, dat door het ontbreken van voldoende voorraad de vleesdistributie een speculatief karakter heeft gedragen, waardoor wij in het nauw kwamen toen de natuur in dit geval „tegenwerkte“ door een overdadige grasgroei en de boeren niet afkwamen met hun vee.

Een dergelijke stootvoorraad, waarmede wij tenminste een periode van een half jaar moeten kunnen overbruggen, zal bovendien het grote voordeel hebben de vleesvoorziening van de eigen productie min of meer onafhankelijk te maken, waarin voor de boer een sterke prikkel zal zijn gelegen om de vleesproductie zoveel mogelijk op te voeren. Wanneer hij weet dat met vlees uit de koelhuizen, dat „boren de markt zweeft“ in voldoende mate kan worden gesuppleerd, ingeval hij in gebreke blijft te leveren, zal hij zijn slachtvee niet langer op stal houden dan strikt nodig is. Op die wijze zal de achterstand worden ingelopen, een regelmatige vleesvoorziening verzekerd zijn en kan worden overgegaan tot een geleidelijke liquidatie van het kostbare apparaat, dat nu nog vereist is voor de instandhouding van de vleesdistributie.

Verhoging van het rantsoen tot het voorgestelde kwantum van 300 gram per week zal voorts een eind maken aan de een grote omvang aangenomen hebbende zwarte slachting, met alle daaraan voor de vleesvoorziening en voor de morele en materiële volksgezondheid schadelijke gevolgen. Wanneer dan nog door betere handhaving van de voorwaarden, welke zijn gesteld voor het verlenen van huisslachtingsvergunningen, wordt bereikt, dat het enorme aantal van 600.000 zwarte huisslachtingsvarkens per jaar teruggebracht wordt tot het vooroorlogse getal van ca. 50.000, dan zullen al deze maatregelen er toe medewerken, dat ook voor de Nederlandse burgerij de vleesconsumptie zich gaandeweg zal herstellen en dat hiervoor wellicht minder import en deviezen nodig zullen zijn dan het nu geraamde bedrag van 18 miljoen dollar.

Voor de consument zowel als voor het met grote moeilijkheden worstelende slagersbedrijf is het derhalve zeker te hopen, dat de regering de van slagerszijde gedane suggesties opvolgt, al schijnt daarop, althans wat de rantsoenverhoging tot 300 gram betreft, na de afwijzing hiervan door de Minister van Landbouw in de Tweede Kamer-zitting van 23 September al weinig uitzicht meer te bestaan.

Wel blijken intussen de vleesaankopen in Argentinië te zijn verhoogd van 35000 tot 45000 ton, hetgeen een aanwijzing zou kunnen zijn, dat de regering voor de argumenten van slagerszijde niet geheel ongevoelig is geweest.

Het zal interessant zijn de verdere reacties van de kant van het slagersbedrijf gade te slaan, dat als gevolg van de onderbezetting onrendabel is, naar ook de recente onderzoeken van het Economisch Instituut voor de Middenstand hebben uitgewezen en dat zijn beoefenaars bij een rantsoen van 2 ons geen redelijke bestaansmogelijkheid zal kunnen bieden.

In vakkringen wordt dan ook geveesd, dat het allerminst uitgesloten is, dat vele van de kleinere ondernemers het komende jaar de strijd om het bestaan niet zullen kunnen volhouden en zulks te meer niet, indien ook nog het wegvallen van de overheids subsidies op het levensmiddelenpakket niet door een evenredige prijsstijging zou kunnen worden gevolgd en de noodzakelijkheid van het behalen van omzet een hevige onderlinge concurrentiestrijd zou doen ontbranden.

Het komende jaar zal voor het slagersbedrijf dan ook stellig niet gemakkelijk zijn.

EEN SLAGER.

Naschrift.

Wij weten hoezeer het vleesprobleem de gemoederen bezig houdt. In de eerste plaats de consument, maar daarnaast de slagers. Wij hebben daarom gemeend aan bovenstaande ingezonden beschouwing, die weergeeft hoe men in slagerskringen deze kwestie ziet, een belangrijke plaats in ons blad te moeten inruimen. — Red.

Is het ons ernst met de partij?

EEN STRIJDORGANISATIE IS NODIG!

„Hoe vergroten wij onze aanhang?” vraagt een partijgenoot in een der vorige nummers van dit weekblad. Maar het antwoord dat hijzelf daarop geeft, kan mij niet bevredigen. Wel wijst hij op een aantal mogelijkheden die nagestreefd, doelen die bereikt, wensen die vervuld, dingen die gedaan moeten worden, maar — afgezien van het desideratum van een Jongeren-organisatie — zwijgt hij over het kernprobleem waarvoor m.i. onze Partij staat, n.l. DE VERBETERING, INTENSIVERING EN VOORAL DE ACTIVERING VAN ONS PARTIJ-APPARAAT IN DE PERIODE TUSSEN DE VERKIEZINGEN.

Het doel van elke partij is de verwezenlijking van zekere beginselen door te streven naar invloed en macht. Het veroveren van zetels bij periodieke verkiezingen is daartoe ongetwijfeld het aangewezen middel, maar aan die verovering dient niet alleen bij en kort vóór de verkiezingen te worden gewerkt doch ALDOOR, STELSELMATIG EN ONVERPOOSD. Er moet in de partij een parate geest gekweekt worden, die alle leden en aanhangers doordringt en op partijbestuur en vertegenwoordigende colleges inwerkt.

Beantwoordt onze partijorganisatie aan deze eis? Ik geloof van niet. Het evenredige kiesstelsel heeft het directe contact tussen kiezers en gekozenen verbroken; het „kiesersvolk” kent niet alleen zijn gekozen vertegenwoordigers nauwelijks, het weet ook weinig van hetgeen zij doen; het leeft niet met hen mee. Na elke verkiezing volgt een algemene inzinking onder de leden; velen en vooral degenen die niet rechtstreeks bij de politiek geïnteresseerd zijn, bedanken of dutten in; de Partij laat weinig van zich horen; vergaderingen worden vrijwel niet meer gehouden en slecht bezocht; kortom men vervalt in een zalig dolce far niente... totdat een nieuwe verkiezing aan de horizon verschijnt, de „propaganda” inzet en ons opnieuw doet wakker schrikken.

Wat m.i. nodig is, is een permanente strijd-organisatie, niet afhankelijk van de goede wil en ijver, de bekwaamheid en de vrije tijd van een klein getal enthousiaste leden, doch in de eerste plaats gedragen door een staf van zorgvuldig geselecteerde en beproefde werkers, d.w.z. bezoldigde functionarissen. Een uitbreiding dus van het partijsecretariaat? Ja en neen. Althans niet noodzakelijkerwijze van het centrale secretariaat, al zal ook dit wel versterking behoeven in het kader van zulk een plan. Waar het echter m.i. vooral op aankomt is de aanstelling en zorgvuldige training van krachten, die een levend contact onderhouden met en tussen alle delen van het land. Deze moeten zorgen dat de afdelingen op de hoogte blijven van de gestie van de centrale instanties en van de diverse fracties, en omgekeerd de reacties ter plaatse naar het centrum doorgeven. Op de duur zou moeten worden gestreefd naar een bezoldigd secretariaat voor elke afdeling, zodat het centrale secretariaat met zijn plaatselijke vertakkingen zou kunnen fungeren als het permanente zenuwstelsel der partij. Een dergelijke organisatie ware m.i. heel wat efficiënter te maken dan het bestaande stelsel van centrales. De plaatselijke secretarissen zouden ook de aangewezen personen zijn om de „propaganda”, dus de stelselmatige popularisering van het partijstandpunt, het winnen van nieuwe leden en aanhangers enz. te verzorgen.

En dan zijn er de kadergroepen, die dringend behoefte hebben aan betere leiding, om een behoorlijke opleiding van „partij-werkers”, sprekers en propagandisten, mogelijk te maken. Het op zichzelf waardevolle materiaal, dat het centrale secretariaat aan deze groepen toezendt, kan slechts nuttig effect sorteren wanneer het op deskundige wijze ter plaatse doorgegeven, besproken en verwerkt wordt. Ook hiertoe zouden de plaatselijke secretarissen de beste bemiddelaars kunnen worden.

Onze partij is betrekkelijk klein; haar middelen zijn beperkt, en een organisatie als hier voorgesteld zal veel geld kosten. Maar ook in dit geval moet „de cost uitgaen voor

de baet”: zonder een behoorlijke organisatie, die opgewassen is tegen die der grote partijen, zullen wij de goede kansen, die zich in de gegeven conjunctuur voordoen, niet gemakkelijk verwezenlijken. Laten wij niet vergeten, dat wij niet, als de kerkelijke en de linkse partijen, grote geestdriftige kerkelijke of vak-organisaties achter ons hebben, die de ideologische beginselen der partij in ruime kring verspreiden; daarom moet onze partij-organisatie in zichzelf alle krachten weten samen te brengen en te richten, die door onze beginselen worden aangetrokken en beziel.

Naarden.

J. H. COHEN STUART.

Ons antwoord

Activering van het partij-apparaat is een zaak, die ons zeer ter harte gaat en wij zijn de heer Cohen Stuart voor zijn bijdrage, die tevens een stimulans is, dan ook dankbaar. Inderdaad moet er een permanente strijd-organisatie zijn. Voor onze partij zijn de velden wit om te oogsten, maar daarvoor moeten er maaiers zijn. Het is die gedachte, die prof. Molenaar en drs. Korthals twee jaar geleden hebben geleid, toen zij het initiatief namen tot de oprichting van kadergroepen. Reeds zijn in verscheidene plaatsen kadergroepen, die regelmatig bijeen komen en met vrucht arbeiden. Dat werk moet echter worden uitgebreid en indachtig, dat niet gewacht moet worden totdat weer verkiezingen in zicht zijn is nu reeds enige weken geleden begonnen dit werk opnieuw te stimuleren. Uit deze kaders moet onze strijd-organisatie groeien, uit deze kaders moeten ook onze toekomstige vertegenwoordigers in de openbare lichamen komen. Nog te zeer wordt voorbij gezien, dat de politiek een ambacht is, dat slechts door noeste arbeid geleerd kan worden. Zeker is, dat de leidende politici uit de partij regelmatig contact moeten hebben met de kaders. Dat gebeurt dan ook. De afgevaardigden der kaders komen regelmatig bijeen — de eerstvolgende bijeenkomst zal 6 November worden gehouden — en in deze bijeenkomsten zijn prof. Molenaar en drs. Korthals steeds aanwezig, terwijl ook andere Kamerleden daar het woord voeren. Ook spreken Kamerleden in de kadergroepen zelf.

Deze arbeid vraagt echter vervolmaking. O.i. moeten de kadergroepen gesteund worden door een wetenschappelijk bureau. Onze partij is een jonge partij. Zij vraagt verdieping van beginsel. Dat kan niet worden bereikt zonder bezinning en zonder kennis te nemen van wetenschappelijke lectuur. In het buitenland komen vele geschriften uit, die ons geeststerrein bestrijken. Dat alles moet geëxploreerd worden en bruikbaar worden gemaakt voor onze kadergroepen. Een wetenschappelijk bureau, ook nodig voor de arbeid onzer politici, is dan ook nodig. Veel behoefte dat niet te kosten naar onze mening, indien dat wordt uitgewerkt volgens de plannen die wij terzake aan het hoofdbestuur hebben voorgesteld.

Afdelingsnieuws

Afdeling Amsterdam

THORBECKE-HERDENKING IN AMSTERDAM

Op 3 November des morgens om elf uur zal de Voorzitter van de Afdeling Amsterdam van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie, Mr. M. J. Bos, een krans leggen bij het standbeeld van Thorbecke op het Thorbecke-plein, teneinde op die wijze onze grootste staatsman van de laatste 100 jaar te eren voor hetgeen hij voor land en volk heeft gedaan. De heer Bos zal een korte toespraak houden.

Afdeling Utrecht

Bijzonder geslaagd

Vrijdag belegde de Kadergroep der afd. Utrecht een bijzondere propagandavergadering. Ons Tweede Kamerlid Mr. Vonk gaf voor de pauze een overzicht van de huidige stand van het Indische probleem. Verschillende luisteraars stelden vragen, welke Mr. Vonk prompt beantwoordde. Tijdens de pauze werd gecolleceteerd voor de NIWIN-Kerstpakkettenactie. De opbrengst bedroeg f 187.

Inmiddels was de zaal verbouwd in een bioscooptheater en werden drie films vertoond, t.w. 1. Onze jongens naar Indië; 2. Indië werkt weer; 3. De NIWIN-Kerstpakketten bij onze jongens Overzee.

Deze voorlichting in woord en beeld over Indië werd door kaderleden en de genodigden zeer gewaardeerd.

Afdeling Hengelo (O.)

Nieuw bestuur

Op een ledenvergadering werd het Bestuur van de afdeling Hengelo als volgt samengesteld:

Ir. B. H. ter Kuile, Voorzitter; J. W. A. van der Breggen, Vice-Voorzitter; P. J. Montagne, Econ. Doct., Secretaris; Mevr. W. M. M. Douglas-Keijzer, 2de Secretaris; O. Oprel, Econ. Doct., Penningmeester; B. J. G. Bergink; Mr. M. C. Bergsma; Mr. W. Kok; T. Kooistra; Mevr. A. E. Neurdenburg-Burgersdijk; J. F. Sievers; B. W. Swart, Dipl. Ing.; A. Willink, Econ. Doct.; C. H. ten Zeldam. (Secretariaat: Paulinastr. 34, Hengelo (O.), tel. 2712).

Duizend nieuwe abonné's

De abonné-werving is in volle gang, doch het 1000-tal is nog niet bereikt.

Afdelingen en ook alle leden! Iedere nieuwe abonné helpt om ons ideaal te bereiken: ieder lid ook lezer van ons blad.

Nieuwe abonné's ontvangen ons blad gratis tot 1 Jan. 1949.

Ingevolge papiertoewijzing B.P.P. no. 5871 verschijnt deze uitgave wekelijks en is de omvang van dit nummer 8 pagina's formaat 28½ x 42.

Daarnaast komt dan de organisatorische arbeid, die behartigd moet worden door het partij-secretariaat en deszelfs vertakkingen. Als daarvoor gelden aanwezig zouden zijn, zou zeker tot uitbreiding in de zin als bepleit door de heer Cohen Stuart overgegaan kunnen worden. Voor ons ligt echter momenteel het accent op het mobiliseren van de vele uitstekende krachten, die uit liefde voor ons beginsel zich vrijwillig opofferingen willen getroosten. Door middel van de kaders hopen wij dezen in de eerste plaats te bereiken. K.

Nee,

meneer Den Hollander....

Wij zijn u hartelijk dankbaar voor uw vlotte en zakelijke reactie. Maar — en even hartelijk gemeend — wij zijn niet geheel voldaan.

Want:

Ad 1 — op de drukste dagen moet dus het retourtje een verboden vrucht blijven. Accoord — dat het dat blijve! Maar is het niet mogelijk 3- of desnoods 7-daagse retourtjes te verstrekken uitsluitend na de topuren, bijvoorbeeld 's avonds na 6 uur, half zeven, te „verreizen”? Of uitsluitend op Zondagen? Of uitsluitend op slappe dagen of in de slappe maanden? Of voorshands alleen op de minder drukke lijnen en verbindingen? Vergeet niet: wij moeten allemaal (behoudens de 100.000 zwarte lieden en de nieuwe rijken) het dubbeltje weer om- en omdraaien. En alle kleintjes helpen in de komende maanden van het min of meer distributieloze tijdperk.

Ad 2a en b — Wij moeten u tegenspreken. Hulpbehoevenden en ouden van dagen (als regel onder geleide weggebracht) moeten, indien zij 2e klas reizen wel degelijk langs de drukke treinen lopen of geleid worden om een coupé te vinden. Er loopt in elk treinstel meestal maar één 2e klas-rijtuig en het blijft, zelfs voor de wetende kruier, altijd weer een gokje waar die wagen precies stopt.

Bovendien: vroeger, ook in de drukste treinen en op de drukste uren, waren, behoudens coupé's „niet roken”, ook coupé's uitsluitend voor dames beschikbaar. Nooit klachten gehoord dat die onbereikbaar bleven. Dat compartiment „dames” is er niet meer. Wel — indien nu in elk treinstel 1 compartiment ware voor 65-jarigen of desnoods 70-jarigen? Immers, indien deze ouden van dagen niet dadelijk hulpbehoevend zijn, blijven zij toch, volgens onze huisarts, ver over hun top heen. En komen dus in het gedrang. En... op „gevoel van fatsoen” mogen wij, noch zij een wissel trekken — wij reizen en zien veel.

Goed — voor de hinderlijke kindertjes geen oplossing te vinden. Soedah — als de ouden van dagen eerst maar uit de verdrukking zijn. Maar kunt u dan de controleurs en conducteurs ook instrueren dat zij zich stipt en onverbiddelijk aan de bepalingen houden betreffende plaats en plaatsruimte voor die kindertjes? En voor de mand-met-zuigeling? Dit is dringend nodig — de wissels der andere reizigers worden zelden door pa en ma gehonoreerd.

Ad 3 — Het ging niet om de redelijke hoeveelheid handbagage. Maar juist om dat, wat u als „excessen” omschrijft — de grote handkoffers op de vloer en in de door-gangen, de reiziger, die het halve bagagenet belegt en opvult enz. Indien uw personeel de bepalingen betreffende die handbagage maar weer strikt en onverbiddelijk toepast, dan bij voorbaat ons aller dank.

Ad 6 — Juist — honden mogen niet op banken komen. In de 2de klas worden alleen schoothonden toegelaten. Aldus uw voortreffelijk reglement. Moet u die schoothonden zien. En meemaken. Bakbeesten van honden (uit eigen ervaring op de lijn Den Haag - Utrecht: bouviërs, airdale terriers, setters, spaniels) vullen in de 2e klas de vrije ruimte tussen de banken en de gang buiten de coupé en..... heus, meneer den Hollander, ze liggen breeduit met hun straatklavieren op uw banken. En blijven liggen, óók als de conducteur binnenkomt. Zelf gezien. Maar wij kenden uw voortreffelijke voorschriften niet, gelijk uw conducteur. Want anders.....

En dus nogmaals: indien uw uitstekende voorschriften door uw medewerkers maar stipt en „zonder aanzien des persoons” worden toegepast, zou reeds veel leed geleden zijn.

Mogen wij u, meneer den Hollander, nogmaals hartelijk danken voor de sportieve en doelmatige wijze, waarop u onze suggesties deed behandelen?

Indien elke Dienst, elke ambtelijke Organisatie door een zelfde geest gedreven ware.....

Dertien jaar.... EN DE WET VAN SNELLIUS

Ja, de kindertjes zijn weer naar school....

En ik lees hoe een ervaren paedagoog naar Zwitserland trok. En daar internaten en middelbare scholen bezocht. En hoe onze dr. Bolkestein moest beleven hoe Amerikaanse onderwijzers ons door en door verouderde schoolstelsel en al zijn even verouderde regels veroordeelden: „als jullie het daar in Holland werkelijk zo en zo doen THEN YOU ARE CRIMINALS!”

Criminals! Onze leraren, onze onderwijzers, onze inspecteurs.... tot en met Zijne Excellentie de Bovenste Bovenmeester.

Criminals! Vaders en moeders en voogden en allen, die nog steeds naar genoegen nemen met dit duffe, suffe stelsel. U en ik — allen, die de kindertjes aan die opvoedkundige mishandeling uitleveren. De kindertjes, die nu alweer dik anderhalve maand naar school zijn — en zuchten en vossen en zit het hoofd leren... en die maar niet snappen waarom de bolle spiegel een virtueel beeld moet brengen... en wat eigenlijk een virtueel beeld IS... en hoe en waarom de straalbreking naar de normaal toe en van de normaal af geschiedt... omdat ze, dierbare paedagogen, pas dertien jaar zijn. Dertien jaar — en dan al Het Licht en de straalbreking en de wet van Snellius en de grenshoek en de minimum-derivatie.

Dertien jaar — 2^e klasse H.E.S.... een dunne vijf voor de holle en de bolle beweging hoezeer ik mijn beste best heb gedaan. En dus maar weer vossen..... en vossen..... en stomweg uit het hoofd leren vanwege de even stomme cijfers. En geen enkele „proef”, begrijpt U? Nooit eens kunnen zien hoe en wat dat licht in en met al die spiegels doet. Nooit zien en dus ook nooit begrijpen. Want de school bezit geen..... gordijnen! En dus kan de leraar geen proeven vertonen. En dat n é é m t die leraar. En laat de kindertjes van het dode bord en uit het even dode boek haar lesjes leren.....

Oom Gerrit, die het zo best met de kindertjes meent, stort zijn hart nog eens uit.

Criminals! Dr. A. de Vletter, niet de eerste beste, schreef erover in Elsevier. Hoe heel anders, hoe oneindig veel beter dit alles in het buitenland is. Geen „overgaan” en geen „blijven zitten”, óók voor de vakken, waarin het kind goede cijfers haalde. Geen klassikaliteit, geen domme cijfers en even domme rapporten-met-die-cijfers, geen „promotion by grades”, maar „promotion

by subjects”. Hier is het beeld uit zo'n buitenlandse school, zoals dr. de Vletter het geeft:

„Op dezelfde uren worden aan vijf, zes (kleine) groepen leerlingen dezelfde vakken gegeven; maakt een leerling nu, door welke omstandigheden dan ook, door aanleg, ijver, vaardigheid (in de talen bijv.), bijzondere vorderingen, dan wordt hij naar een andere groep overgeplaatst, zonder dat zijn hele rooster in de war komt. De leraren, die trouwens bijna elke dag even vergaderen, brengen hun wekelijkse of veertiendaagse rapporten uit, die in de leerlingendossiers bewaard blijven. Laat ik een merkwaardig voorbeeld mogen geven: een goede leerling maakte in een Latijns proefwerk lelijke fouten tegen een bepaald gedeelte van de grammatica; bij zorgvuldige bestudering van zijn dossier bleek, dat hij toen en toen vrij lang ziek was geweest en het bewuste stuk van de grammatica niet goed onder de knie had gekregen. Er werden nu niet direct dure privaattlessen ingezet, maar er werd door een roosterwijziging bewerkt, dat hij het onvoldoende verwerkte deel

Ja, de kindertjes zijn weer naar school....

van de grammatica met een andere groep nogeens kon door-nemen en oefenen”.

Maar onze kindertjes zijn alweer naar school.... en ik zit midden in de problemen van myn twee vriendinnetjes uit de 2e klas H.E.S.

Nee, brave, Nederlandse leraar: zij hebben geen greintje belangstelling voor uw lessen. U leest met haar uit een boek-verhaaltjes-en-versjes. Ik heb het gelezen — een rôt-boek! Want dat lééft niet en kán niet leven voor kinderen in die groei. Ik heb haar ander proza en andere poëzi uit mijn voorraadschuren mee gegeven.... en ze bláken. Heus, probeer het ook eens! Laat die ouwe duffe boel eens los. Duik eens in de schatkamer! Vertoon eens een pareltje. Laat het glanzen en lichten. En daarna een parel. En daarna een safier. En dan een diamant. En berg uw doublé en sinterklaasverguldsel op. Voor altoos.

Tempora mutantur.... en onze kindertjes mét hen! Ik kan nu, in mijn belegen 60e jaar, nóg die Nederlandse leraar vermoorden, die Staring's sikkels met ons ging..... ontleden. Zinsontleding..... binnen- en buitenbouw. De ellendeling..... En mijn Engelse leraar heette al Jan Kadaver. En de Duitse De Stokvis. Dat zegt alles, die namen. En toch is er nog altoos niets veranderd. Nog altoos verpesten (het kán niet zachter gezegd worden) die Kadavers en die Stokvissen de fantasie en het gevoel voor schoonheid van onze kindertjes!

Criminals!

Mijn vriendinnetjes hadden allebei de dood aan Engels. Uitspraak, woordjes leren, domme zintnetjes. Ik heb, beste Engelse leraar,

de blagen een paar nummers van The Saturday Evening Post mee gegeven. Plus de woordenboeken. Ze bláken — en ik moet oppassen dat zij zich nu aan die lekkernij niet te buiten gaan. Nee, wees gerust, het gaat niet om de verhaaltjes. Het gaat alleen om die prachtig gekleurde advertenties! En nu hebben ze plots (vertel het niet verder!) een..... zeven. En ze leren opeens Engels met volle overgave en intensiteit. Niet voor mij. En ook niet voor de leraar. Maar om dat prachtige blad te kunnen lezen. En die prachtige advertenties. Het is maar een weet, zei Buziau vroeger al.....

Maar ik zit met Het Licht, het lieve en zo moeilijke licht..... en zij zijn 13 en 14 jaar.....

Algebra kon ik haar bijbrengen — een vast verankerde 6 tot 6¼.

Meetkunde kon ik haar bijbrengen — een betrouwbare 7. En ze construeren dat het een lieve lust is. Helemaal voor zichzelf, omdat construeren zo animerend is. In Frans (engel van een juffrouw, die frans uitstraált) draaien ze haar nog kinderlijke handen-mét-stroopnagels niet om voor „en” en „ij”, voor vragen met est-ce-que en voor de onregelmatigste onregelmatige werkwoorden. Want die juffrouw „fuift” nu en dan op een écht Frans gedicht. En dat Frans is zo..... zo..... ja, dat kunnen ze nog niet precies zeggen. Maar ze voelen het al.....

Toch... onvoldoende en diep onvoldoende ploeteren en zwoegen naast en mét zeer goed en uitmuntend — zelfde klas, zelfde leraar, zelfde les. Op hoop van zegen — in alle vakken en vakjes. Van plant- en dierkunde tot en met Het Licht.

„Ja, en als jullie Hollanders het zó doen, then you are criminals”. Criminals..... misdadigers tegenover de kindertjes. En met voorbedachte rade. Culpa.

Geen dolus.....

Excellentie, Excellentie..... hoe lang nog?

Oom Gerrit.

Het werk van Thorbecke

(Vervolg van pag. 2)

Evenwel, zover waren Thorbecke en Groen nog niet; tegenover het „issu de Calvin”, hetwelk Groen als plechtanker dient in zijn staatkunde, heeft Thorbecke een soortgelijk steunpunt voor zijn politiek nodig, en hij beroept zich op zijn Christendom boven geloofsverdeeldheid — al moet hijzelf toegeven, dat niet iedereen het erkent.

Op de punt van de maald bezien introduceert Thorbecke dus in de staatkunde tegenover de confessie van Groen zijn eigen confessie.

De verwarring is nu volkomen. Bij deze stand van zaken is het verklaarbaar, dat Thorbecke in zijn Narede zich onthoudt van elk beroep op de Christelijke grondslag van onze maatschappij: het zou de schijn kunnen hebben alsof hij tegenover Groen de vlag streekt in de politieke strijd, die intuïtief door hem zelf aangevoeld is als onzuiver opgezet en doorgevoerd. Van een man van zijn allures en van zijn verleden kon dit, rebus sic stantibus, niet verwacht worden.

Maar bovendien, het was niet nodig omdat het elders herhaaldelijk gezegd was: Gij kunt niet en de school kan niet neutraal zijn jegens het Christendom; gij kunt neutraal zijn jegens deze of gene bepaalde kerkleer, niet jegens het Christendom.

Aan de andere kant kunnen wij tevens vragen of Groen, van zijn standpunt uit, een juiste kerk had op de praktijk van zijn christelijke staat. Door zijn openbare gezindheidsscholen en het pleiten voor het publiek recht der gezindheden brak hij rechtstreeks met de, door hem in 1862 gestelde eis van wezenlijke scheiding van kerk en staat — punt, zowel door Thorbecke als later door Lohman en De Visser bekritiseerd.

Inderdaad: verwarring en duisterheid alom. Daarom moeten wij door de historische feiten heen leren zien en opsporen wat daar achter als causa movens verscholen ligt. De vraag mag niet meer gesteld worden, zoals die terecht door Groen gesteld is, wie in godsdienstige of ongodsdienstige beschouwing gelijk heeft? Dit is de vraag: of, waar de consciëntie in het spel is, de een moet berusten in hetgeen de ander goed vindt?

„De vraag is, of, ten behoeve van hen, die ons geloof bijgeloof achten, hun ongelooft, zoveel doenlijk, als regel van nationale opvoeding zal worden gesteld.”

Groen echter, die ook in zijn staatkunde Calvinist bleef, ontkende wel dat de anti-revolutionairen verlangden een gereformeerde staat, maar sprak toch van het protestants karakter der natie; of hij een krachtig verdediger van de aloude volks- en individuele vrijheid geweest zou zijn, is aan enige twijfel onderhevig. Met name was dit ten aanzien van de joden het geval: aan hen wilde hij niet dezelfde voorrechten toekennen als aan de belijders van de christelijke godsdienst.

Halen wij de knoop van ons be-toog toe.

Een vermeend staatkundig geschil, voortgevoeld uit de onzuiverinterpretatie van een werkelijk bestaand diep gefundeerd godsdienstig geschil, is oorzaak dat de natie nog steeds verdeeld is in twee tegenover elkaar staande kampen. Thorbecke, zowel als Groen, erkennen 't Christelijk karakter van ons volksleven als de historische grondslag onzer nationale beschaving; zij zoeken naar de vorm, waaronder de inhoud van deze gedachte, de eerbiediging van onze oude volksvrijheden, staatsrechtelijk gewaarborgd zou zijn. Bij

de doorvoering van hun beider ideaal komen zij in de praktijk des levens vierkant tegenover elkaar te staan.

Het leidend beginsel van Thorbecke — staatsman meer dan theoloog — was het formele beginsel, de constitutionele monarchie met volksvertegenwoordiging, door hem genaamd de „liberale” staat. Het hindmiddel van deze staat, althans in de Narede, tegenover de ontbindende krachten van zelfoverschatting en zelfzucht zoekt hij in het wettelijk Christendom boven geloofsverdeeldheid en de trouw van het denkend deel van het publiek.

Thorbecke-Herdenking: Mr. P. J. Oud spreekt Dinsdagavond, 2 Nov. a.s. over de A.V.R.O.-zender van 20.00—20.15 uur.

In zijn zwakte is deze „liberale” staat reeds vroeg gegrepen door Groen — meer theoloog dan staatsman — wiens leidend beginsel was het materiële beginsel, het historisch-christelijke volkskarakter en die te velde trok tegen de ongodsterij der wet. In de praktische staatkundige uitoefening van het Christendom vermocht hij echter geen resultaat te bereiken.

Een overbrugging van wat hen in theologisch scheidt, is vanzelfsprekend ondenkbaar en ook allerminst bedoeld. Maar moet deze conclusie ook getrokken worden waar het gaat om het geloof in nationale, niet kerkelijke zin en waar het bedoeld is als een zuiver staatkundig begrip? Waar men kerk en politiek verwart — Colijn merkt zelfs iet of wat korzelig op, dat men dit altijd en eeuwig doet — kan er natuurlijk nooit sprake zijn van een gezamenlijk optrekken van hen, die de grondbeginselen, de grote levenswaarden van het Christendom willen verwezenlijken op staatkundig en maatschappelijk terrein.

Thorbecke en Groen zijn, staatkundig beschouwd, tweelingbroeders,

hoever zij theologisch ook van elkaar gescheiden zijn.

Staatkundig wisten zij elkaar niet te vatten, omdat men nóch ter rechter- nóch ter linker zijde zich een denkbeeld vermocht te maken van een formele, een staatkundige kant van het Christendom. Zover was men in het theologisch en staatkundig gedachtenleven van brede kringen nog niet gekomen: er was slechts een theologisch Christendom, dat in de staatkunde tot uitdrukking kon komen, maar dan ook alleen als theologie, als confessie.

Hier ligt het trefpunt en het punt van geschil.

De strijd tussen Thorbecke en Groen is een tragisch voorbeeld van deze verwarring van begrippen. Thorbecke, de geniale geest, die in zijn staatsconceptie over een uitzonderlijk beëindigd vermogen en staatkundige vormkracht beschikte, Groen, naar eigen woord „een staatsman niet, een Evangeliebelijder” met een uitermate scherpe en zuivere kijk op het volkskarakter. Zij vermochten niet tot den dag van heden toe tot elkaar te komen. Hun beider persoonlijkheid heeft desondanks een onuitwisbaar stempel gezet op de praktijk van de grondwet van 1848 — en daarmee op de groei van de Nederlandse staat.

De grote betekenis van art. 1 van het Beginselprogramma van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie waar voorop is gesteld een op Christelijke grondslag berustende samenleving als de Nederlandse”, komt onder de belichting van het bovenstaande duidelijk naar voren. Als staatkundig begrip in zijn hogere nationale levensuiting opgevat, kan deze formulering de brug worden, waarover contact wordt gezocht en verkregen met andere politieke groeperingen.

De eendracht der natie, door Prinses Wilhelmina als Koningin en door Koningin Juliana als een nationaal belang van de eerste orde bepleit, ware er door gediend.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

VRIJDAG 5 NOV. 1948 - No. 32

FRANKRIJK TOETSSTEEN
VOOR MOSKOU

(Pagina 11)

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

3 November 1848-1948

Wij schrijven 3 November 1948, de dag waarop het juist honderd jaren geleden is, dat de grondwet van 1848, de schepping van Thorbecke, werd afgekondigd. Reeds heeft prof. mr. J. A. Eigenman in het vorige nummer van ons blad geschreven over het werk van Thorbecke in het algemeen, maar op deze dag kunnen wij niet nalaten nog een enkel woord te schrijven over de grondwetsherziening van 1848 in het bijzonder. Als nazaten van de grote hervormer der vorige eeuw interesseert zijn arbeid ons in sterke mate en de kraneslegging bij zijn standbeeld te Amsterdam, alsmede de plechtige herdenking in een partij-bijeenkomst te 's-Gravenhage, leggen daarvan getuigenis af. Maar Thorbecke was een nationale figuur. Zijn werk is aan het gehele volk ten goede gekomen, zijn gedachten hebben ook de ideeënwereld van andersdenkenden bevrucht. En zo is de herdenking van het gebeuren van 1848 een zaak van geheel ons volk, onder meer uitdrukking vindende in de plechtige herdenking in de vergadering van de Eerste Kamer der Staten-Generaal door prof. mr. Kranenburg, de voorzitter van dit hoge college, en door de minister-president.

* * *

De schrijver in het weekblad van een partij is niet belast met het opstellen ener wetenschappelijke verhandeling. Het is echter uitermate moeilijk Thorbecke te populariseren. Wat deze man deed, schreef en sprak, was zo kernachtig, was zo weldoordacht, dat het niet voor een ieder gemakkelijk is hem te vatten. Maar, wat door hem tot stand is gebracht, is gemeengoed. De positie, die hij heeft gegeven aan het parlement, de ontwikkeling, die hij heeft ingeleid en die het volwaardige staatsburgerschap van ieder onzer tot gevolg heeft gehad, de vrijheden, die dank zij zijn arbeid in de grondwet zijn verankerd — het zijn alle grote goederen van het gehele Nederlandse volk, die ons niet vreemd zijn, maar die wij lange jaren als onvervreemdbaar bezit hebben gevoeld. Thorbecke heeft ons geschonken wat in ons aller binnenste leeft.

* * *

Wanneer men over Thorbecke en zijn tijd leest, treft de zware strijd, die hij heeft moeten voeren. Als wij na een eeuw hulde brengen aan hetgeen hij heeft verricht, dan wordt zo gauw voorbij gezien, dat in zijn tijd Thorbecke niet vanzelf op de plaats gekomen is, die hij heeft ingenomen. Veel weerstanden moest hij ondervinden. Velen zagen in hem de radicaal. Ja, er werd zelfs wel betoogd, dat hij republikein was, een qualificatie, die er uiteraard niet toe kon bijdragen, dat de Koning — Willem II — veel vertrouwen in hem stelde. Daarbij kwam, dat Thorbecke geen vlotte figuur was. Hij was hoekig en koel, hoewel onder die uiterlijke starheid veel emotionaliteit verborgen was. Daarbij kwam, dat Thorbecke van huis uit een eenvoudige burgerjongen was, die ook uit dien hoofde in de politieke wereld — zo sterk onder invloed staande van adellijke en rijke personen — veel

moelijkheden ondervond. Maar Thorbecke wist vorm te geven aan hetgeen leefde in het gemoed der opkomende, zich van haar waarde bewust zijnde, burgerij en daarbij werd hij geholpen door de omstandigheden. In vrijwel alle Europese staten waren er roeringen. In Parijs, Weenen en Berlijn ging het zeer onrustig toe. De Koning, die de ontwikkeling van het komende had tegen gehouden, bleef daardoor niet onberoerd. Bekend van hem is zijn uitspraak, gedaan tot de buitenlandse gezanten op 13 Maart 1848, dat hij in één nacht van zeer conservatief zeer liberaal is geworden. Wij menen niet, dat de Koning handelde uit vrees. Zijn moed was immers groot. Hij heeft echter uit hetgeen in het buitenland plaats had, begrepen, dat de ontwikkeling van zaken niet langer tegen te houden was. Staatsmanswijsheid is het, dat hij daaruit de juiste gevolgtrekkingen heeft gemaakt. Nu heeft de „liberale revolutie” zich in 1848 in ons land op vreedzame wijze kunnen voltrekken. Wij wijzen hierop, omdat ook binnen onze grenzen moeilijkheden dreigden. In Den Haag hadden half Maart '48 betogingen plaats, maar ook waren elders in het land relletjes geweest. Deze laatste echter waren gevolg van de slechte sociale toestanden, die dus mede hun invloed hebben gehad op het gebeuren in 1848.

* * *

Op 17 Maart 1848 heeft Koning Willem II een grondwetscommissie ingesteld. Daarin zaten alleen liberalen. Zij werkten onder presidium van Thorbecke, die een ontwerp-grondwet redigeerde. Op 11 April was de commissie al met haar arbeid gereed. De regering wijzigde er iets aan, waartegen Thorbecke te velde ging in zijn „Bijdrage tot de herziening der Grondwet” *), de Staten-Generaal maakten ook veranderingen, maar in hoofdtrekken was de op 3 November afgekondigde grondwet toch gelijk aan het ontwerp van Thorbecke.

* * *

Wat Thorbecke ons heeft gebracht, hebben wij nog. Weinig is in een eeuw toegevoegd aan hetgeen hij aan grondslagen heeft gelegd. Duidelijker kan de vormende kracht van Thorbecke niet worden aangegeven.

In de memorie, die Thorbecke bij het ontwerp had gevoegd, heeft hij gewezen op de betekenis van het staatsburgerschap: „De grondwet heeft staatsburgerschap, de eerste drijfveer onzer eeuw laten slapen. — De burgerij had tot hiertoe het besef, dat zij mederegeerde, niet. — Dit besef wordt door eene echte, eenvoudige vertegenwoordiging in plaatselijke, provinciale en landsregering aan de ingezetenen geschonken”.

Thorbecke heeft de ontwikkeling der democratie door zijn arbeid mogelijk gemaakt. Rechtstreekse verkiezingen heeft hij voor de Tweede Kamer gebracht. Daardoor heeft deze de nodige kracht verkregen, waardoor zij zelfstandige macht kon zijn tegenover de regering. Dank zij deze positie kon ook de ministeriële verantwoordelijkheid, die Thorbecke in '48 had geïntroduceerd, tot gelding worden gemaakt.

Rechtstreekse verkiezingen voor gemeenteraden en de verplichting tot openbare behandeling der gemeentezaken hebben verder zeer bijgedragen tot de ontwikkeling van de plaatselijke besturen en de plaatselijke gemeenschappen.

Thorbecke heeft verder nog geschonken de drukpersvrijheid, het recht van vereniging en vergadering en de onschendbaarheid van het briefgeheim. En van zeer groot belang zijn de godsdienstvrijheid en de onderwijsvrijheid. Deze beide vrijheden zijn bijvoorbeeld van de grootste betekenis geweest voor de emancipatie der rooms-katholieken, die deswege grote dank aan Thorbecke verschuldigd zijn.

* * *

Een eeuw staat het gebouw van Thorbecke. Er is aan gerestaureerd, en er is verbouwd. Zeker zijn wij nu van mening, dat grondiger herziening moet plaats hebben dan in de verstreken honderd jaren is aangebracht. Veel moet worden aangepast aan de gewijzigde omstandigheden, wij zouden nieuwe elementen willen toevoegen.

Maar zien wij naar de wereld rondom, dan bekruipt ons ook een gevoel van zorg.

1848 was een jaar waarin de grondslagen voor veel goeds werden gelegd. Vrijheid en democratie begonnen haar zegetocht, de mogelijkheid openend voor recht en rechtvaardigheid, geluk en voorspoed voor de brede lagen des volks.

In 1948 lijkt dat alles bedreigd. Moge de herinnering aan de arbeid van Thorbecke ons sterken in de strijd voor onze idealen. Zij zijn waard er onze gehele kracht voor in te zetten. K.

*) Hiervan is bij Martinus Nijhoff een nieuwe uitgave verschenen, waarbij notities en bijlagen zijn gevoegd van prof. mr. C. W. de Vries. Het geheel is hierdoor uitermate belangwekkend en zeer lezenswaard.

Edo Bergsma †

Bij het overlijden van de heer Edo Bergsma past het ook in ons blad een ogenblik stil te staan. Wat de heer Bergsma als voorzitter van de A.N.W.B. voor het wielrijden in ons land heeft gedaan gedurende de meer dan vijftig jaren, dat hij voorzitter van deze toeristenorganisatie is geweest, verdient de grootste lof. Een lof, welke hem in de loop der jaren dan ook niet onthouden is. Voor het werk, waardoor hij gemaakt heeft met de velen, die hun tijd en werkkraft gaven aan de arbeid van de A.N.W.B., dat Nederland een fietsrijdende bevolking heeft gekregen, die dank zij een voortreffelijk stelsel van wegwijzers en fietspaden op economische wijze van huis naar werkgelegenheid kon gaan en daarenboven op goedkope wijze van de schoonheid van de natuur kon genieten. Een land moet erkentelijk zijn voor de voortreffelijke burgers, welke het telt. Onder die voortreffelijke burgers heeft de heer Bergsma op toeristisch gebied een eerste plaats ingenomen en daarvoor past het ook hier zijn nagedachtenis te eren.

PARLEMENTAIRE FLITSEN

Mr. Oud bracht wijziging van de Noodwet

College in staatsrecht, gevolgd door praktisch werk

Het is — gelukkig — niemand gegeven, in de toekomst te zien. Maar als wij ons aan een voorspelling mogen wagen, dan is het deze, dat eenmaal (en wellicht niet eens over zo heel lange tijd) zal blijken, dat de beslissingen, die Regering en Staten-Generaal in de laatste week van October hebben genomen, van zeer grote betekenis zijn geweest voor het bestaan van het Koninkrijk.

Dat het gehele Kabinet het ook zo zag, manifesteert zich wel het duidelijkst in de verklaring, opgenomen in de Memorie van Antwoord aan de Tweede Kamer en door minister Sassen bij de mondelinge debatten nog eens bevestigd: „Het is op grond van het vorenstaande, dat de Regering dan ook meent, het niet voor haar verantwoordelijkheid te kunnen nemen, haar op dit punt uitzonderlijk zware taak voort te zetten zonder een wettelijke voorziening als de onderhavige”.

Die wettelijke voorziening, welke de Regering naar haar oordeel dus zo dringend behoefde, — de Noodwet Indonesië — hebben de Kamers haar inderdaad verschaft en zowel in de Tweede als in de Eerste Kamer hebben alle tot de V.V.D.-fracties behorende leden daaraan door hun stem medewerking verleend.

Een lijdelijke medewerking is dat echter stellig niet geweest. Integendeel, de belangrijke rol, die met name onze fractievoorzitter in de Tweede Kamer, mr. Oud, heeft gespeeld bij de medebepaling van de inhoud van het ontwerp, heeft algemene erkenning gevonden. Hij heeft, zoals het hoofdartikel in ons blad van de vorige week reeds kon vaststellen, de debatten volkomen beheerst.

De beschouwingen, in genoemd hoofdartikel aan deze zaak gewijd, welke geschreven werden onmiddellijk na de nachtelijke vergadering van de Tweede Kamer van 25 op 26 October, maar uiteraard voor dat ook onze senaat haar beraad had kunnen houden, ontslaan ons thans van een afgerond overzicht. Zij stellen ons tevens in staat, dit maal — in een tweetal artikelen — wat uitvoeriger stil te staan bij enkele markante punten van het parlementaire debat, in het bijzonder voor zover onze eigen woordvoerders betreft.

* *

Daar was dan allereerst de hoogst belangrijke vraag of deze noodwet, die niet meer dan een machtigingswet was, niet in strijd was met de Grondwet en wel met het nog slechts kort geleden aangevaarde artikel 210, dat voor de vaststelling van voorzieningen voor de overgang naar de nieuwe rechtsorde in Indonesië, waarbij afgeweken zou worden van „voorgaande hoofdstukken”, een wet eiste.

Van anti-revolutionaire zijde bestond hierover blijkbaar geen twijfel. Als de Grondwet voor dergelijke voorzieningen een wet eist, zo zeiden zij, dan mogen deze dus niet (door de Kroon) bij algemeene maatregel van bestuur worden getroffen, al moet deze dan ook, als in dit geval, achteraf bij de wet worden bekrachtigd.

Dit nu bestreed mr. Oud met kracht. Delegatie van wetgevende bevoegdheid, zo zeide hij, is wel lang een strijdpunt geweest en telkenmale hebben staatsrechtgeleerden wel theoretisch betoogd, dat delegatie verboden is, maar in de praktijk heeft men daaraan nimmer kunnen ontkomen en zo is de omvang van de delegatie in de loop der jaren steeds groter geworden.

De strenge scheiding, die men lange tijd tussen de wetgevende en de uitvoerende macht heeft menen te kunnen maken, is z.i. niet houdbaar. Materiële wetgeving uitsluitend door de formele wetgever is een volstreekte onmogelijkheid. Het is dan ook zeker niet zo, dat de Grondwet een dergelijke scherpe scheiding

zou hebben gewild. Het verschil tussen wetgeving en uitvoering is naar mr. Ouds oordeel, een gradueel en geen principieel verschil. Wanneer onze Grondwet bepaalde regelingen aan de wet opdraagt, geschiedt dit alleen omdat de Grondwet daarbij de uitsluitende zeggenschap van de Regering wil uitsluiten, dus als een gebod, dat de Staten-Generaal zich met deze materie mede zullen bezighouden, maar niet, omdat de Grondwet de Staten-Generaal tegen zich zelf wil beschermen. De Grondwet heeft niet wijzer willen zijn dan de Staten-Generaal en wanneer deze menen, dat zij bepaalde regelingen aan de Regering kunnen overlaten, zijn zij daarin dus vrij.

Het is, met andere woorden, dus een vraag van beleid, en niet een vraag van constitutioneel recht, hoever de Staten-Generaal willen gaan met bepaalde regelingen aan de Regering over te laten.

* *

Zo was dus zijn kijk op het delegatie-vraagstuk in het algemeen. In het geval, waarom het hier ging lag de zaak z.i. echter nog enigszins anders en was de positie van de Regering nog sterker. Mr. Ouds scherpzinnige betoog kwam,

in enkele woorden samengevat, hierop neer, dat ook de wetten in gevolge artikel 210 geen wetten ter uitvoering, maar wetten tot wijziging van de Grondwet zijn. Die wetten delegeren dus niet, maar scheppen een zelfstandige competentie en men is bij een wet ex artikel 210 van de Grondwet dus volkomen bevoegd, iedere competentie voor de Kroon te scheppen, die men wil, mits men blijft binnen de grenzen van hoofdstuk XIV der Grondwet.

* *

Was de heer Oud enerzijds dus bereid, de Regering de bevoegdheden te verlenen, welke zij zeide onder de huidige omstandigheden beslist nodig te hebben, anderzijds wilde hij geen streep verder gaan dan strikt noodzakelijk was en wenste hij dus zeer nadrukkelijk alle bevoegdheden voor de Staten-Generaal te behouden, die zij op dit ogenblik niet noodzakelijk moesten prijs geven.

Deze overwegingen voornamelijk waren het, die de heer Oud nu deden komen met een geheel nieuwe tekst voor twee van de vier artikelen (n.l. de artikelen 2 en 3) dezer machtigingswet.

Deze burger

is verrukt van ultrafax. Nec plus ultrafax. Ultrafax heeft héél Gone with the wind in een paar minuten en een paar seconden overgetelevisi-fotografeerproduceerd van een kamer in Washington naar een kamer in New-York en dat is het primitieve begin. (waar Uw kleinzoon later om huilen-van-het-lachen zal), van een omwenteling onzer samenleving, die — bij wijze van spreken — tóch al zo dol op omwentelen is.

Er komt een tyd dat ik een aardig woord kan ultrafaxen naar die groot-ogige nicht van mij in Montevideo, even een kopje koffie ga drinken in de Bodega, en dan haar re-ultrafaxje kan gaan afhalen bij de ultrafactory. Dat is dan nog maar de poëzie. Het proza is dat alle kranten in onze kamers worden ge-ultrafaxt. Wat dat voor de krantenbezorgers en kioskdames betekent moeten wij ons maar geen zorg over maken. Tenslotte zal de aarde ook draaien zonder kiosken. Time marches on et nos in illo.

Maar wat het leukste is, is niet van Gone with the wind, Montevideo en de krant — noch het feit dat ze maar één film in Hollywood behoeven te draaien om die in alle bioscopen ter wereld zichtbaar te maken — maar dat ook de Kamers der Staten-Generaal, de Provinciale Staten, de gemeenteraden en alle partij-vergaderingen eenvoudig niet meer als vergadering, in de vorm die wij kennen, zullen plaats hebben, maar ge-ultrafaxt zullen worden. Meneer Korthals blijft in Voorschoten, meneer Van der Goes in Den Haag en meneer Stokvis in Amsterdam — rustig achter hun bureau — en ultrafaxen maar jongens.

Vooruitstrevend als deze burger van huis uit is, juicht hij dit allemaal hartelijk toe. Hoe vlugger hoe gelukkiger. Er worden baantjes door afgeschafte, maar aan de andere kant zal menig ultrafactotum worden ingeschakeld in het snelheidsproductieproces.

Wij kunnen het reizen en lopen afschaffen en rustig bij onze ultrafax in de huiskamer blijven, totdat wij allemaal aan luiheid, traagheid en vervetting zijn omgekomen, diep betreurd door

DEZE BURGER.

En wat was nu de betekenis van het door onze V.V.D.-woordvoerder voorgestelde? Deze is in drie punten weer te geven: 1e. dat de wet, waarbij de door de Regering te treffen voorzieningen achteraf door de Staten-Generaal zullen worden goedgekeurd, geen machtigingswet, maar een bevestigingswet zal zijn; 2e. dat de voorgeschreven meerderheid van twee derden der uitgebrachte stemmen juist is gefundeerd; 3e. dat de bevestigingswet niet binnen drie maanden, zoals de Regering had voorgesteld, maar binnen een maand bij de Staten-Generaal moet zijn ingediend.

Punt 2 behoeft, naar wij menen, geen nadere toelichting. De betekenis van het onder 1e. genoemde zal duidelijk worden, wanneer men weet, dat de Regering krachtens de door haar voorgestelde tekst achteraf met een wetsontwerp had kunnen komen, waarin niets anders zou staan, dan dat de door de Kroon vastgestelde algemene maatregel van bestuur werd goedgekeurd. Dat wil dus zeggen, dat de Staten-Generaal de getroffen voorziening in dat geval dus alleen maar zouden kunnen goedkeuren of verwerpen. Aan het zo belangrijke amendementsrecht zou de Tweede Kamer dus niets hebben. Dit nu overschreed de door de heer Oud bedoelde grens en deed hem een „bevestigingswet” eisen, waarin de tekst van de voorziening in zijn geheel zou zijn opgenomen. Alleen aldus zou het mogelijk zijn, indien nodig het amendementsrecht te hanteren.

* *

Wat tenslotte het derde punt betreft had de heer Oud eigenlijk nog verder willen gaan. Zijn oorspronkelijke eis was, dat de Regering te gelijk met de afkondiging van de algemene maatregel van bestuur het ontwerp tot bevestiging dier maatregel bij de Kamer zou indienen. Toen minister Sassen zich bereid verklaarde, op dit ene punt na de denkbeelden van de heer Oud geheel over te nemen, heeft onze woordvoerder hier op zijn beurt ook iets toegegeven en is de termijn van drie maanden teruggebracht tot één maand, zoals mr. Van der Goes van Naters had voorgesteld.

Daarenboven is, op vrijwel algemeen verlangen van de Kamer, door schrapping van de woorden „zo mogelijk”, in artikel 1 van het ontwerp het tot stand komen van het nieuwe bewind in Indonesië vóór 1 Januari 1949, krachtens de voorlopige maatregelen, gebiedend voorgeschreven.

Aldus aanmerkelijk verbeterd en staatsrechtelijk aanvaardbaar gemaakt, is het ontwerp tenslotte met grote meerderheid door de Tweede Kamer aanvaard (69 tegen 25 st.)

Aan de politieke zijde van de kwestie en aan de behandeling in de Eerste Kamer zullen wij een volgend maal afzonderlijk aandacht besteden.

A.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.
 Redactie-secretaris: Mr. E. Elias
 Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.
 Administratie: Postbus 43, Afoort, tel. 5267
 Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.
 Losse nummers 15 cent.
 Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie“ te Amersfoort.
 Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlugs, Geestbrugweg 69 Rijswijk (Z.-H.).

Denk aan China (I)

Maandagmorgen. Radiobericht: Moekden in handen der communisten! Maakt geen indruk op de gewone man. En zelfs op de meer dan gewone man.

De betekenis? Amerika, dus het Westen, verloor of verliest binnenkort de „koude“ oorlog in China.

Doel van de Sovjet-politiek in Azië: uitbreiding van de machtsfeer. Die politiek steunt in heel Azië (dat globaal nog verkeert in de feodale omstandigheden van onze middeleeuwen): de strijd tegen het feodalisme, tegen koloniale overheersing en bovenal tegen het grootgrondbezit. Dat wil zeggen: weg met de absolute vorsten en vorstenfamilies (onze Dirken en Filipsen), weg met slavernij en afhankelijkheid van het grootgrondbezit. Dat wil, óók zeggen: agrarische hervormingen en versterkte industrialisering. Dus hebben de Sovjets — en dat wil weer zeggen: de plaatselijke „communisten“ onder ondergrondse Sovjet-leiding — de wind mee.

Dát heeft Amerika niet onderkend. Dát, begreep Marshall niet: Chinese boeren legers zullen en kunnen dat communisme niet tegenhouden onder leiding van een corrupt en krachteloos semi-feodaal bestuur. Omdat de strijd hier niet is een strijd van communisme en democratie, maar wel tussen communisme en feodalisme.

Dus stelden de Amerikanen ook in Korea die agrarische hervormingen uit. Dus steunden zij juist op die feodale rechtervleugel van bezitters — de grootgrondbezitters en grote „zakennissen“. Dus vervreemdden zij de miljoenenmassa van doodarme pachters, landarbeiders en boeren van zich, omdat de Sovjets niet uitstelden. En met die miljoenenmassa vervreemdden de Amerikanen ook de intellectuelen en de „liberale“-middenklasse, die in grootgrondbezit en feodalisme de rem voor elke vooruitgang weten.

De Amerikanen steunden de corrupte regering Tsjang Kai Sjek — militair en financieel. Dus steunden zij een feodaal regime en dreven aldus de niet-communistische miljoenenmassa, die voor alles agrarische hervorming wil, in de armen der communisten.

„Alleen met militaire middelen is het niet mogelijk het Russische expansieve offensief in Azië tegen te houden. En meer dan dat: wanneer het enige antwoord van Amerika is: militaire en financiële steun aan een corrupte regering, zonder ingrijpende sociale en agrarische hervormingen te eisen, dan neemt het oorlogsgevaar in en om Azië ongehinderd toe“.

Dit schreef F. Sternberg in zijn brochure „Hoe houden wij de Russen tegen zonder oorlog?“

Zo liggen de kaarten inderdaad in China. En in heel Azië. Omdat de Amerikanen niet (of te laat) begrepen dat de enig juiste stelling voor hen is: de U.S.A. moeten meer progressief zijn dan de Russen!

Dat wil zeggen: men kan het communisme, ook en vooral in Azië, niet afdoende bestrijden door negatieve afweer (of aanval) maar uitsluitend door het scheppen van positieve waarden. Waarden, die het communisme nooit en nergens brengen kan.

Denk aan China (II)

De gewetenloze maar bekwame politici der Sovjets (vakmannen) overspeelden op vrijwel alle fronten de Amerikaanse politici (als regel dilettanten). De Sovjets spelen dat spel op lange termijn — de lange termijn van het Oosten. Voor hen werkt de tijd. Terwijl zij schijnbaar in West-Europa aanvallen, zetten zij in Azië hun werkelijk offensief in: China, Korea, Siam, Burma, Malakka, Indonesië. En eveneens in het Nabije Oosten.

Moekden is gevallen. Mandsjoerij ging dus verloren. De N.O.-deur naar Noord-China (Chinhien) is open gestoten. Feiping (Peking)

en Tientsin zullen vermoedelijk verloren gaan. Dat wil zeggen: geheel Noord-China. En hoe dan met Zuid-China? Met de bolwerken van Tsjang Kai Sjek: Hankow en Nanking en... Shanghai? Neem even de moeite en volg dit op de kaart. Want hier in China valt de beslissing over Azië!

De Westerse mogendheden houden nog slechts bases bezet aan de periferie van Azië. Met moeite en pijn. Zij hebben te laat begrepen (dan wel verdisconteerd) dat in heel Azië in feite de strijd van onze middeleeuwen wordt uitgevochten: tegen feodalisme en grootgrondbezit — voor agrarische, industriële en sociale hervormingen. Maar met dit verschrikkelijke verschil: dat niet de democratie maar wel het communisme de miljoenenmassa én de intellectuelen tot zich trekt. En dus naar het uiteindelijk verderf.

Denk aan China (III)

In Tsingtao ligt (of lag) een Amerikaanse vloot — „a hopeless mission to a hopeless country“... „is our navy trapped in China?“ Wat moet en kan Amerika doen als de communisten deze onmisbare basis aanvallen?

Aldus enkele Amerikaanse reacties. Weer een andere Amerikaan eist dat Amerika dadelijk en met terzijde stellen van alle andere militaire noden, aan het „nationale“ (?) China de volledige uitrusting voor maar 200 divisies zendt. Anders vallen Tsjang Kai Sjek en de zijnen.

Die Amerikanen begrijpen nog steeds niet dat Tsjang Kai Sjek en de zijnen vallen MOETEN: als inderdaad overleefd feodaal verleden — als de corrupte en zelfzuchtige Jannen en Dirken en Florissen uit een tijd en een maatschappij, die ook voor Azië geweest zijn. De ramp is, dat dit verleden thans wild-revolutionair vernield wordt en: met inschakeling der Sovjets als de begrijpende verlossers!

Dát is de eigenlijke revolutie, dát is het „ontwaken van Azië“. En dit speelt zich eveneens af in Burma en India, in Siam en Malakka. En... in Indonesië.

Naar dat Indonesië, naar die periferie van het kokende en kolkende Azië, zond Nederland dr. Beel, geëscorteerd door de heren Hermans en Van Velsen.

Men zou kunnen zeggen: volkomen Amerikaans!

Wijserig grapje

In „Die Weltwoche“ troffen wij onlangs het verhaal aan over een Amerikaanse arbeider die voor de poort van een genationaliseerde fabriek te Praag stond. Hij vroeg aan een zijner collega's: „Van wie is die fabriek?“ „Van ons arbeiders“, antwoordde de Tsjech trots. „En van wie zijn die mooie auto's, die daar staan?“ aldus vroeg de Amerikaan verder. „Van onze directeuren“, luidde het antwoord. Een jaar later, aldus het verhaal, bracht de Tsjech een bezoek aan de Verenigde Staten. Hij bleef staan voor een grote fabriek. „Van wie is die fabriek?“ vroeg hij aan een Amerikaan. „Van de directeuren“ antwoordde deze. „En van wie zijn die mooie auto's?“ zo vroeg de Tsjech verder. „Die zijn van de arbeiders“, antwoordde de Amerikaan. Tot zo ver het verhaal van „Die Weltwoche“, dat inderdaad als grapje is bedoeld doch waaraan een kern van waarheid geenszins kan worden ontzegd.

Absurd verwijt

In het Orgaan van het Comité Burgerrecht ter bestrijding van de Overheidsdwang, genaamd „Burgerrecht Bedrijfspost“, komt in het nummer van 16 October een artikel voor onder de titel: „Rode Infectie“.

Dit artikel begint als volgt: „Wie van oordeel is, dat men als politieke partij kan opereren in grensgebieden van het socialisme, zoals de K.V.P. en zelfs de V.V.D. dit doet, zonder dat men besmet wordt door rode beginselen, die vergist zich niet alleen, doch helpt mede de weg banen voor een socialisme, dat stap voor stap zich ontwikkelt in de richting van het collectivisme“.

Toen wij deze verdachtmaking aan het adres van onze partij lazen, hebben wij met belangstelling het bewuste artikel uitgelezen om te zien welke bewijzen de schrijver wel mocht aanvoeren, die aan zijn stelling de nodige kracht zouden moeten bijzetten.

Gelijk wij konden verwachten blijkt de hierboven geciteerde zin een blote bewering te zijn, die door de auteur met geen enkel bewijs wordt (en ook niet kan worden) gestaafd.

In de eerste plaats neemt de V.V.D. als zodanig niet aan de regering deel, doch één harer voormannen, waarvan zij in politiek opzicht volkomen onafhankelijk staat. In de tweede plaats zij het herhaald, dat de Partij als zodanig geen

enkele concessie heeft gedaan, waarvan met reden zou kunnen worden beweerd, dat men hierdoor in socialistisch vaarwater is geraakt.

Daarom menen wij op deze plaats ook een scherp woord van afkeuring te moeten laten horen tegen de politieke tinnegietery, die het bovengenoemde blad met dergelijk geschrijf bedrijft. Met een dergelijke demagogische voorstelling van zaken is niemand gediend en ook niet de bestrijding van de Overheidsdwang, die het geciteerde blad voorgeeft te voeren.

Wij kunnen waardering hebben voor critiek die op feiten berust en ook inderdaad opbouwend werkt. Geen waardering echter kunnen wij hebben voor een onverantwoordelijk geschrijf waaraan geen enkel feit ten grondslag ligt. Afbreken is altijd makkelijker dan opbouwen. Het is ongetwijfeld waar, dat ook de bouwer fouten kan maken, doch in een dergelijk geval kome men met argumenten op tafel en gedrage men zich niet gelijk het welbekende keifertje dat wel blaft, doch niet bijt.

Sluitend

De Residentie heeft dit jaar, voor het eerst sinds een lange reeks van jaren, een sluitende gemeentebegroting. Op zich zelf, zonder een nadere beschouwing van de cijfers, een verheugend feit, waarvoor men een wethouder van financiën en zijn staf, die deze gemeentebegroting in eerste aanleg samenstellen, dankbaar mag zijn. Maar daarnaast blijft het feit bestaan, dat deze sluitende begroting alleen verkregen kan worden zoals dat ook in andere gemeenten van ons land het geval is, dank zij het stelsel van de noodvoorziening aan de gemeenten volgens het systeem van de z.g. commissie-Oud. Daarmede is dan ook alleen baat gebracht in een overgangstijd, maar het is noodzakelijk, dat ook voor de gemeenten een regeling wat betreft hun inkomsten en uitgaven wordt getroffen.

Vrijheid in gevaar

De vrijheid van arbeid van de vrouw komt. Zij het ook misschien nog niet direct en in grote omvang, in gevaar. Daarom kunnen wij ons zeer goed begrijpen, dat er een comité is opgericht tot verdediging van de vrijheid van arbeid voor de vrouw en dat daarin ook een vertegenwoordigster van de Vrouwengroep van de V.V.D. zitting heeft. Uit ons program blijkt overduidelijk, dat wij ten deze gelijke rechten voor mannen als voor vrouwen willen laten gelden en wij hopen dan ook, dat dit comité met succes werkzaam zal zijn, waar het gaat om de verdediging van die vrijheid van arbeid voor de vrouwen.

Werk!

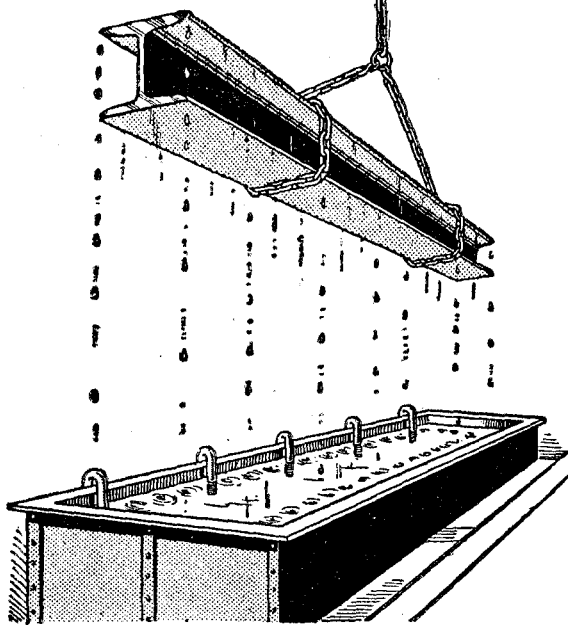
Officieel is thans bekend gemaakt, dat in 1949 de gemeenteraadsverkiezingen gehouden zullen worden. Daarmede is aan de suggestie, welke in het bijzonder uit de kringen van de Partij van de Arbeid (begrijpelijkerwijs) kwam, om deze verkiezingen uit te stellen, de bodem ingeslagen.

Maar dat betekent ook, dat in alle afdelingen van onze Partij met volle kracht gearbeid moet worden om het succes, dat in dit jaar bij de Tweede Kamerverkiezingen is bereikt, ook in 1949 te bereiken bij de Gemeenteraadsverkiezingen. In vele plaatsen, wij denken b.v. aan Amsterdam en Rotterdam, moet het mogelijk zijn om de raadsfractie uit te breiden, doordat een belangrijk groter aantal stemmen op de lijst van de V.V.D. uitgebracht wordt. Voor onze propagandisten komt er dus weer veel werk aan de winkel. Maar wij zullen succes hebben, want de velden zijn wit om te oogsten!

Goed geschenk

De officiële bekendmaking, dat op 5 December ter gelegenheid van het Sinterklaasfeest, met auto's gereden mag worden en dat het Zondagsrijverbod op die dag niet geldt, vinden wij een der beste bekendmakingen, welke officieel gedaan kunnen worden. Terecht schreef de Nieuwe Courant, dat een land, waar het mogelijk is, dat het kinderfeest bij uitstek op één lijn gesteld wordt met een nationale feestdag, gelukkig mag worden genoemd. Dat geluk is tenminste bij alle moeilijkheden, welke ook ons land tengevolge van de na-oorlogse omstandigheden ondergaat, voor Nederland weggelegd. En wij vinden, dat deze bekendmaking als een goed geschenk voor het gehele Nederlandse volk ter gelegenheid van het Sinterklaasfeest genoteerd mag worden.

BEITSEN MET FOSFORZUUR

FOSFORZUUR

Beitsen met fosforzuur,

een moderne methode in de strijd tegen ROEST, de erfvijand van ijzer.
 Een MODERNE methode, maar ene, die haar doeltreffendheid en goedkope reeds overtuigend heeft bewezen.
 Door veel overheidsinstellingen, rederijen en andere grote industrieën wordt het fosforzuur-beitsen al voorgeschreven voor nieuw constructie-werk op alle gebied: bruggen, schepen, tanks, enz.
 Het fosforzuur verwijdert walshuid en roest en geeft een ideale ondergrond, waarop de verf zich kan hechten. Daardoor tevens grote besparing op onderhoudskosten.
 Wij maken technisch fosforzuur in grote hoeveelheden en kunnen daardoor dit zuur, speciaal geprepareerd voor het beitsen, zeer goedkoop en in ieder gewenste hoeveelheid aanbieden. Wij lichten U gaarne in omtrent de bouw van de zeer eenvoudige beitsinstallatie en.....

Wij leeren U beitsen !!

Wij zenden U daartoe kosteloos onze deskundige, die niet weggaat, voordat Uw personeel geheel met het beitsen vertrouwd is.
 ● Op aanvraag zenden wij U onze brochure „IJZER EN ROEST”, waarin een beitsvoorschrift is opgenomen.

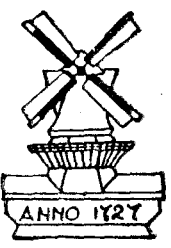
Albatros Superfosfaatfabrieken N.V.
 voorheen N.V. Vereenigde Chemische Fabrieken
 N.V. Amsterdamsche Superfosfaatfabriek
 Hoofdkantoor: MALIEBAAN 81 — UTRECHT
NEDERLANDS FABRIKAAT

N.V. CORNS. SWARTTOUW'S STUWADOORS MAATSCHAPPIJ
Rotterdam

Lossen en laden van zeeschepen en alle verdere werkzaamheden.
 Opslag van alle soorten goederen.
 Het hoofdkantoor, Willemskade 21, verstrekt gaarne op aanvraag inlichtingen.

Bijkantoren te:
 AMSTERDAM - ANTWERPEN - GENT.

Abraham van Stolk & Zoonen N.V.

Houthandel

Schaverij - Zagerij
 uren - Dennen - Oregon-Pine - Pitch-Pine - Heipalen
Rotterdam, Telef. 35400 - Postbus 1100

Betonartikelen

N.V. BETONDAK

fabriek van bouwmaterialen ARKEL
 kantoor te GORINCHEM

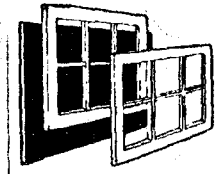
Heineken's BIER

★ *Het meest getapt* ★

N.V. W. A. HOEK'S

MACHINE- EN ZUURSTOFFABRIEK
 Hoofdkantoor en Machinefabriek
 te Schiedam.

Compressors voor alle gassen en iederen druk.
 Installaties voor de bereiding van zuurstof, stikstof, enz.

RAMEN

IN TRILBETON
 N.V. BETON- & PLATENFABRIEK
 1/4 GEBR. MYNLIFF
 TELEFOON: 20539 - SLOETSTR. 6 - NYMEGEN

Hotel Café Restaurant

Rotterdam Zuid *„Het Witte Paard”*

J. en K. SMIT'S

SCHEEPSWERVEN EN
 MACHINEFABRIEKEN

KINDERDIJK

TUINARCHITECTUUR — BOOMKWEEKERIJEN

Ontwerpen
 Aanleggen
 Onderhouden

GIJSB. VURENS

Ringvaartweg 98 - Rotterdam (O.) - Tel. 23114

Fa. Plastimode

Knopen en Gespen voor groothandel en industrie
 AMSTEL 252 AMSTERDAM-C

De schuld thans aangewezen

Een ondankbare en schier onmogelijke taak in Indië

De berichten uit Indonesië blijven ons met diepe bezorgdheid vervullen. Er wilde, in de ruim drie jaar die thans achter ons liggen, nog wel eens een tijding komen, die enige hoop gaf. Weliswaar bleek die hoop dan veelal ijdel, maar men kon toch nog spreken van „ups en downs”. Waar wij thans voor geplaatst zijn is zo een onafzienbaar veld vol conflicten en moeilijkheden, dat het een wonder mag heten, als er nog iets van terecht komt. Er bestaat reeds geen Nederlands-Indië meer; de wettige naam is Indonesië. Er bestaat reeds geen Indische Staatsregeling meer; er geldt alleen een ondoorzichtbaar netwerk van oude en nieuwe wetten, voorschriften en bepalingen. Er bestaat reeds geen Nederlandse landvoogd meer. De laatste ging heen en wordt niet vervangen.

Nog is het maar tot zeer kleine delen van het Nederlandse volk doorgedrongen, in welke uitermate gevaarlijke situatie wij inzake Indië verkeren. Men moet vrezen, dat het pas begrepen zal worden, als het te laat zal zijn.

Het is verklaarbaar, dat reeds thans in bepaalde kringen de behoefte ontstaat, bij voorbaat de verantwoordelijkheid voor die tragedie af te wijzen. Men kan niet nadrukkelijk genoeg vaststellen, dat deze schuld gedragen moet worden door de beide regeringen, die sedert de bevrijding het bewind voerden en door de beide regeringspartijen, die in het parlement dit beleid hebben gesanctioneerd. Niet Van Mook, Niet Jonkman, Niet Soekarno. En niet Londen, Washington, niet Moskou. De verantwoordelijkheid draagt de regering-Schermerhorn en draagt de regering-Beel, dagen mede de regeringspartijen, die het Indische beleid, dat deze regeringen voerden of althans lieten voeren, door hun parlementaire meerderheid mogelijk hebben gemaakt.

Elke waarschuwing, elk vermaan op elke aanklacht van de oppositie, in en buiten de volksvertegenwoordiging, is in de wind geslagen. Erger: wie waarschuwde werd met verwijten overstelpt, werd achtervolgd, werd waar mogelijk opzijgezet en op zijn allerminst voor reactionair uitgekreten. Men heeft dit heilloze Indische beleid gevoerd met een zo wilde drift, met een zo hardnekkige koppigheid en een zo redeloze verblinding, dat men zich ontsteld heeft afgevraagd welke boze machten ons zo onherroepelijk naar de ondergang konden drijven.

Er is, inzake Indië, een tijdperk geweest waarin een zo onredelijke bezetenheid de leidende figuren scheen te beheersen, dat zelfs het rustigste vermaan als een rode lap op een stier scheen te werken.

Er is een tijd geweest, waarin de kalmste waarschuwing een driftige woede opwekte. Elk overleg met „andersdenkenden” werd boos en vijandig afgewezen. Neen, er waren geen „andersdenkenden”. Wie niet luidkeels mede jubelde in het macaber koor van de ondergang, werd op één hoop geworpen met uitbuiters, plutocraten en koloniale onderdrukkers. Er was geen ander heil dan het beleid dier twee regeringen en wie er niet in geloofde werd beheerst door welhaast misdadige instincten. Die wilde alleen maar uitzuigen en overheersen. En wanneer een enkele figuur der oppositie te hoog stond om voor die verwijten bereikbaar te zijn, welnu, dan haalde men de schouders op en sprak van „overleefd verleden”.

Men kan zeggen: nu is het toch anders. Men kan vragen: is het nuttig, aan dit alles thans te herinneren.

Welnu — het is anders. Men heeft gezien, dat het misliep. Men moest het wel zien, want van alles wat men zichzelf, de Nederlanders en de Indonesiërs had voorgespiegeld, kwam niets terecht. Men stond voor de mislukking, voor het faillissement, voor de chaos. Men moest wel

anders, omdat er voor de struisvogels geen zand genoeg meer was om de kop in te steken. Men moest wel anders — omdat de débâcle te nabij en te verschrikkelijk was om haar langer te verbergen.

Maar men moet hieraan herinneren. Men moet in harde woorden zeggen, door wiens schuld Indië en Nederland in deze toestand gekomen zijn.

Want wat de derde regering sinds Nederland's bevrijding, de regering-Drees thans moet beproeven en waaraan thans vier partijen mede-

werken, dat kan men als een laatste poging beschouwen om te repareren wat wellicht nog te herstellen valt.

Wat men thans probeert, waarvoor men een Noodwet aannam en waarvoor men de Minister van Buitenlandse Zaken naar Indië liet gaan — als gold het onderhandelingen met een vreemde mogendheid! — dat is een welhaast wanhopige poging om althans het ergste te voorkomen. Dat is niet langer een zelfstandig, welberaden Nederlands beleid. Dat is verweer tegen bederf, verzet tegen verwording. Dat is een poging, om er althans nog iets van terecht te brengen.

Zal dat lukken? Zullen de goedegezinde leidende Indonesiërs ons nog vertrouwen? Zullen zij de weg volgen van de vele miljoenen eenvoudige Indonesiërs, die zich door hun instinct laten leiden en die verheugd zijn, als Nederlandse soldaten hen tegen terreur en onrecht komen beschermen? Zullen de Indonesiërs, met wie wij hun Federatie bouwden, nog geloven dat zij niet worden overgeleverd aan de Republiek? Zullen

zij zo sterk zijn — sterker dan wij lange tijd geweest zijn — om ondanks alle gevaren hun eigen weg te kiezen en niet bij voorbaat te buigen voor Djocja's machten? Zullen Nederlanders het toverwoord vinden, dat de redelijke elementen in de Republiek zelf tot ons brengt?

Dat weten wij niet. Wij kunnen het slechts hopen.

De taak, die thans verricht moet worden, is de ondankbaarste die men zich kan voorstellen. Wat door slecht beleid onherroepelijk geworden is zullen wij moeten aanvaarden. Wat door illusionisme en verblinding is stukgestlagen, zullen wij niet kunnen herstellen. Wat voor goed bedorven en verloren is zullen wij moeten afschrijven. Wij zullen alleen kunnen proberen, een beroep te doen op alles wat van goeden wille is, op alle constructieve elementen, op alle inzicht en redelijkheid en goede trouw.

Maar er zijn vele boze machten ontketend. In en buiten Indië. En het is mogelijk, dat veler inkeer te laat gekomen is. Te laat...

En voor dat tragische geval was het noodzakelijk reeds thans, nu de débâcle wellicht nog afwendbaar is, de schuld vast te stellen. Dat is waarlijk niet allereerst een zaak van politieke urgentie. Dat is een zaak van historische rechtvaardigheid.

d. K.

EEN NIEUWE MINISTER, EEN NIEUW GELUID?

Enige kanttekeningen bij de benoeming van mr. D. G. W. Spitzzen, de nieuwe bewindsvan van Verkeer en Waterstaat

De benoeming van mr. D. G. W. Spitzzen, de vroegere secretaris-generaal van Verkeer en Waterstaat, tot minister aan genoemd departement is tenslotte ook voor vele ingevonden, als een verrassing geleverd. Reeds eerder wezen wij op deze plaats op de noodzakelijkheid, dat het hoog tijd werd, dat er in deze vacature werd voorzien, vooral omdat er aan Verkeer en Waterstaat zo vele belangrijke problemen van principiële en praktische aard spelen, die dringend om een spoedige oplossing vragen. Door de benoeming van mr. Spitzzen is men eindelijk uit de impasse geraakt, al moet het worden betreurd, dat deze benoeming pas is afgekomen, nadat het nieuwe kabinet reeds ongeveer drie maanden aan het bewind was.

Het kabinet eindelijk compleet

De moeilijkheden die aan een definitieve bezetting van dit departement vooraf gingen, moeten worden gezocht in het feit, dat men niet onmiddellijk iemand kon vinden, die voor alle takken van vervoer acceptabel was.

Immers, hij die als representant van een bepaalde sector uit het vervoerswezen zou kunnen worden aangemerkt, zou bij het aanvaarden van het ministerschap reeds onmiddellijk op een zekere tegenstand stuiten, hetgeen bij een departement als dat van Verkeer en Waterstaat, met zijn hoogst gevoelige en talrijke gecompliceerde problemen, allerminst gewenst zou zijn geweest.

In de heer Spitzzen heeft men tenslotte een man gevonden, die boven de partijen staat en, hetgeen ook zeer belangrijk is, over een veeljarige ervaring beschikt uit hoofde van zijn vroegere functie van secretaris-generaal. Deze factoren maken hem o.i. tot een zeer acceptabele figuur, temeer omdat alle vervoerssectoren deze nieuwe, boven de partijen staande bewindsvan, met vertrouwen tegemoet kunnen zullen treden.

Vertrouwen een eerste voorwaarde.

Het is juist dit vertrouwen, waaraan men in de vervoerswereld zo dringend behoefte heeft, temeer omdat door de socialistische orderingspolitiek van oud-minister Vos, in zeer brede kringen terecht een grote onrust was gewekt. Wij denken hier in het bijzonder aan de wetsontwerpen voor het goederenvervoer over de weg (W.A.G.) en

het personenvervoer over de weg (Herziening W.A.P.).

Nu aan de onzekerheid wat betreft het definitief overnemen van de portefeuille tenslotte een einde is gekomen en men gelukkigerwijze eveneens heeft besloten het departement van Verkeer en Waterstaat als zodanig te laten bestaan, rijst echter de belangrijke vraag welke vervoerspolitiek de nieuwe minister zal gaan voeren.

Zal minister Spitzzen de wetsontwerpen van zijn voorganger naast zich neerleggen of wijzigen? Zal een eventuele wijziging van ingrijpende aard zijn?

Ziedaar enige belangrijke vragen, die men zich stelt, zowel in de kringen van het personen- en wegvervoer als in de binnenscheepvaart.

Beschouwt men de problemen, die behalve de reeds genoemde wetsontwerpen nog tot een oplossing moeten worden gebracht, waaronder wij noemen de moeilijkheden in de Rijnvaart en in het internationale wegvervoer, dan moet men tot de conclusie komen, dat de nieuwe minister inderdaad een zeer zware taak op zijn schouders heeft genomen.

Immers, het gaat niet alleen om de ingewikkeldheid van de materie zelve die hij tot een oplossing moet brengen, het gaat tevens om de veelzijdigheid van de vraagstukken, waarbij het uiterst moeilijk wordt, te bepalen in welke rangorde al deze vraagstukken zullen moeten worden afgehandeld.

En de toekomst?

Het is thans dan ook onmogelijk te dien aanzien enige verwachtingen uit te spreken.

Waarschijnlijk is evenwel, dat de nieuwe minister de voetsporen van

MINISTER SPITZEN
...een verrassing...

zijn voorganger inzake een te sterk doorgevoerde orderingspolitiek niet zal drukken, hetgeen een belangrijke geruststelling kan worden genoemd. Een geruststelling niet voor de vervoerders alleen, maar ook — gelijk wij reeds eerder schreven — voor andere sectoren in ons economisch leven.

Immers, ware men in principieel opzicht bij het departement van Verkeer en Waterstaat de weg ingeslagen die voert naar nationalisatie of monopolievorming door de overheid gelijk oud-minister Vos dit zich voorstelde te doen, dan zou ook in de meer genoemde overige sectoren het hek waarschijnlijk van de dam zijn geweest.

Wij menen met zekerheid te mogen verwachten, dat men dergelijke experimenten van minister Spitzzen niet behoeft te vrezen, zodat ook uit dien hoofde zijn benoeming gegronde verwachtingen wekt voor een minder revolutionair beleid.

Wij willen echter de dag niet prijzen voordat het avond is. Vandaar dat wij met grote belangstelling afwachten welke politiek mr. Spitzzen denkt te voeren.

Hij heeft echter de mogelijkheid met een schone lei te beginnen en als iemand die inderdaad boven de partijen staat de tegenstellingen zo veel mogelijk op te vangen.

Moge het spoedig duidelijk worden, dat deze nieuwe minister voldoende oog heeft voor hetgeen een goed ontwikkeld particulier initiatief, ook in de vervoerswereld, waard is!

G. STEMPEL

VERWAARLOOST DE KAPITALISTISCHE WERELD DE ARME BEGAAFDE?

Onze deskundige medewerker op onderwijsgebied heeft in 1945, 1946 en 1947 achtereenvolgens in „Slaet op den trommele” (het weekblad van de Bond van Jong-Liberalen) en „Vrij” (weekblad van de Partij v. d. Vrijheid) het vraagstuk der onbemiddelde begaafden en dat der begaafden in het algemeen aan de orde gesteld. Uit de vele brieven, mededelingen, toen van de zijde der lezers en lezeressen ontvangen, bleek wel zeer sterk, dat bij de politiek vrijzinnigen in ons land levendige belangstelling bestaat voor dit, aan het beginsel der sociale rechtvaardigheid zo nauw verwante probleem.

De Redactie van „Vrijheid en Democratie” meent, nu in de Troonrede het vraagstuk aan de orde gesteld werd en het dreigende tekort aan geschoolde arbeiders enerzijds en het overcomplete aan administratief personeel anderzijds de aandacht gaat vergen, dat een behandeling van dit probleem actueel en urgent is. Daarenboven meent zij, dat de heroriëntering der politiek-vrijzinnigen, welke leidde tot een belangrijke versterking dezer groep in het parlement en een toenemende uitbreiding van de lezerskring van het weekblad, behandeling en bestudering van het vraagstuk opnieuw gewenst maakt.

De troonrede moge dan in onderwijskringen enige teleurstelling gewekt hebben (het ontbreken van plannen ten aanzien van het Voorbereidend onderwijs, idem van de opvattingen der regering ten aanzien van de algehele herorganisatie van het Nederlandse onderwijs, geeft aanleiding tot deze teleurstelling), er bestaat anderzijds reden tot dankbaarheid. Immers, klaar en duidelijk wordt aangekondigd, dat de regering streeft naar vroegtijdige onderkenning van uitzonderlijke aanleg en gelegenheid om die begaafdheid tot ontplooiing te brengen.

Wie de programma's der diverse politieke partijen in ons land kent, weet, dat elke partij aan het vraagstuk der begaafden aandacht geschonken heeft. Misschien is het nog beter het aldus te formuleren: bij elke politieke groepering heerst de overtuiging, dat uitzonderlijke aanleg en begaafdheid in de Nederlandse samenleving gelegenheid moet hebben tot ontplooiing en wel in het belang van het individu zelf als dat van de gemeenschap. Hierbij zit uiteraard de gedachte voor, dat geen kind met uitzonderlijke aanleg en begaafdheid tengevolge van financiële onmacht zijner ouders de kans ontbreken mag tot verdere ontplooiing van die begaafdheid. Dit bewijst meer dan alle verklaringen in verkiezingsperiodes kwistig afgelegd, dat het besef van sociale rechtvaardigheid voor allen in de natie leeft. Betreurd moet alleen worden, dat men wel eens van dit probleem een politiek stokpaardje maakt, hetwelk bij voorkeur voorgerezen wordt in de verkiezingstijd en tijdens de behandeling der onderwijsbegroting.

Er zij hier met alle klem op gewezen, dat geen politiek (partij)belang, maar uitsluitend het willen voldoen aan de noodzaak van sociale gerechtigheid voor allen, de drijfveer mag zijn tot het zoeken van de beste oplossing voor dit probleem.

In de tweede plaats zij nadrukkelijk gewezen op het feit, dat het vraagstuk uitzonderlijk moeilijk is en alleen tot oplossing kan komen, wanneer in de grootst mogelijke eendracht de talrijke problemen bestudeerd worden.

In sommige kringen heerst de mening (en zij wordt helaas telkens weer verstrekt door hen, die uit dit vraagstuk maar al te gaarne politieke munt willen slaan), dat de z.g. kapitalistische wereld geen belangstelling heeft voor het onbemiddelde begaafde kind en dat alleen, dank zij de onvermoeide ijver van de niet-kapitalisten, er nog iets voor deze kinderen gedaan wordt. Met graagte grijpt men dan terug op ellendige toestanden in de negentiende eeuw. Deze wijze van voorstelling is op zijn zachtst onbillijk. In de eerste plaats is het al niet juist misstanden uit het verleden te blijven verwijten aan latere volksgroepen; in de tweede plaats kan al heel gemakkelijk aangetoond worden, dat juist de groepen, die men van nalatigheid en overschilligheid

beticht in de laatste vijftig jaren wel en zelfs grote belangstelling getoond hebben voor begaafdheid en aanleg bij arbeiderskinderen. In de derde plaats kan telkens weer vastgesteld worden, dat in de verwijten en de toelichtingen en niet het minst de tijd, waarop zij gemaakt worden, overduidelijk onkunde spreekt of alleen maar het verlangen naar voren treedt om in het gevele te komen van de massa, die meestentijds gevoeliger is voor sentimentele en demagogische beweringen, dan voor een analyse van het probleem en de daarmee samenhangende vraagstukken.

Wie zegt: „Eenmaal arbeider, eeuwig arbeider”, krijgt een deel der eenvoudigen van geest op zijn hand, maar hij heeft daarmee niets bijgedragen tot de oplossing van het probleem zelf.

Men zal mij toevoegen, dat het statistisch materiaal, in de laatste tijd gepubliceerd, (ik denk hier aan het werk van Dr. Van Heek en Dr. v. d. Heyden) duidelijke taal spreekt. Inderdaad, ik wil onmiddellijk toegeven, dat er verscheidene arbeiders met uitstekende aanleg en goede begaafdheid niet geplaatst zijn op die plaatsen, welke hun geëigend zouden zijn, hun levensgeluk zouden schenken en de samenleving in velerlei opzicht ten goede zou komen. Ook naar mijn vaste overtuiging bestaan deze gevallen en zelfs in een mate, die nadere bezinning niet alleen wenselijk, maar zelfs dringend noodzakelijk maakt.

Doch op grond van veeljarige ervaring bij het onderwijs aan kinderen uit het arbeidersmilieu en dat der kleine middenstand, moet ik hier verklaren, dat elk geval nauwkeurige studie vergt. Immers het komt herhaaldelijk voor, dat een uitzonderlijk begaafde arbeidersjongen niet de minste belangstelling heeft voor een intellectueel beroep en dat ook zijn ouders geen prijs stellen op gelegenheid voor hun kind tot onderwijs in die richting. En als deze lust, dat verlangen niet gevonden wordt bij het kind of zijn ouders, wil men dan toch het kind en zijn natuurlijke opvoeders een bepaalde richting instuwen?

Met andere woorden: de gepubliceerde getallen krijgen eerst dan betekenis als wij tegelijkertijd weten, dat inderdaad de betrokken arbeiders reeds als leerlingen der lagere school een meer dan gewone begaafdheid op intellectueel terrein bezaten, toen gaarne in die richting hadden verder gewild, maar door financiële onmacht der ouders er niet toe in staat waren.

Ik kan me zeer goed indenken — en uit mijn eigen praktijk ken ik een aantal gevallen — dat een arbeidersjongen na een paar jaren in een fabriek te hebben gewerkt, zich bewust wordt geschikt te zijn voor verdere studie. Wanneer dan de middelen daartoe ontbreken — en dat komt nog al eens voor — krijgt

men dikwijls deze redenering: „Wat een samenleving! Ik kon goed leren, maar kreeg de kans niet. Nu is het te laat.”

Is deze redenering zuiver? Is het niet vaak zo, dat aldus geredeneerd diende te worden: „Ik kon goed leren op de lagere school, maar ik wilde liever van school af. Ik zag mijn eigen belang niet; had geen zin in studie en verlangde ernaar geld te gaan verdienen, aan sport te doen, enz. enz. Toen ik wat ouder werd, zag ik in, dat ik wel geschikt geweest zou zijn voor een H.B.S., maar ja, ik trouwde jong. Mijn gezin vergde dat ik weinig uitgaf en zo zit ik nu nog steeds in de fabriek”. Ik verzeker u, dat ik hier niets fingeer, maar precies weergeef, wat flinke, begaafde arbeiders me verteld hebben.

Ik wil allerminst ontkennen, dat er gevallen zijn, waar het anders is. Er zijn, ik herhaal het, flinke arbeidersjongens, die door financiële onmacht der ouders aan het werk moeten, alhoewel zij uitstekend geschikt zijn voor verdere studie en daarin ook wel zin hebben. En voor deze jongens moeten wij wat doen. Dat staat vast. Maar niemand moge aan de hand van getallen maar zo tot de conclusie overgaan: „In onze samenleving gaat nog heel veel geestelijk arbeidsvermogen verloren tengevolge van onvoldoende zorg voor het begaafde onbemiddelde kind.”

Er is nog iets waarop ik wil wijzen.

De regering streeft naar vroegtijdige onderkenning van uitzonderlijke aanleg, staat er in de troonrede. De vraag doet zich voor, hoe men dat in de praktijk denkt te verwezenlijken. Wat wordt verstaan onder vroegtijdige onderkenning? Is men van oordeel, dat reeds in de lagere school vastgesteld kan worden

„De regering streeft er naar, dat uitzonderlijke aanleg in onze maatschappij vroegtijdig wordt onderkend en dat er meer gelegenheid wordt geboden om die begaafdheid tot ontplooiing te brengen.” (Troonrede 1948)

welke kinderen uitzonderlijk begaafd zijn? En welke maatstaven denkt men hier aan te leggen? Intellectuele begaafdheid? Aesthetische begaafdheid? Aanleg voor handarbeid, welke van belang is voor bijv. de vervaardiging van precisie-apparaten? Ik noem maar enkele aspecten van aanleg en begaafdheid. Er bestaat naar ik meen tot op zekere hoogte de mogelijkheid om uitzonderlijke aanleg vast te stellen op de leeftijd van laat ons zeggen 12—14 jaar. Doch men houde rekening met het feit, dat niet elk kind met een uitzonderlijke begaafdheid de energie opleveren kan (of wil) om die begaafdheid verder te ontplooiën en dat er van de zijde van de school en de ouders vaak ontzettend veel gedaan moet worden om een begaafde jongen te stimuleren zijn gaven te gebruiken. In dat verband zouden de schoolhoofden en leraren van diverse schoolsoorten staaltjes kunnen vertellen! Aanleg alleen betekent nog maar weinig, en ongeveer niets, als er geen karaktereigenschappen aanwezig zijn om die begaafdheid tot ontplooiing te brengen. Ik heb — en ik ben overtuigd, dat velen in het onderwijs de zelfde ervaring bezitten — jongens gehad, waarvan ik zonder tests durfde zeg-

gen, dat zij, in vergelijking met andere leerlingen in het betreffende studiejaar, uitzonderlijk begaafd waren. En toch kwamen deze jonge niet op de plaats, waarop zij krachten hun aanleg hadden kunnen laten menen. Het ontbrak hun aan het doorzettingsvermogen, dat ook de begaafde hebben moet om de moeilijke heden op het levenspad te overwinnen. En ik heb jongens gekend, die met een heel gewone aanleg, maar een sterke wil tot doorzetten, verder kwamen, dan verwacht was.

Het is inderdaad mogelijk, dat deze karaktereigenschappen reeds in de schooljaren onderker kunnen worden en wanneer er da tegelijkertijd een uitzonderlijke aanleg aanwezig is, dan is aan al voorwaarden voldaan om dergelijk jongelui, wanneer financiële onmacht der ouders verdere studiemogelijkheden afsluit, van overheidswege z ver mogelijk tegemoet te komen.

Ten besluite van dit eerste artikel nog dit: Veel verbittering over ve meend sociaal onrecht moet teru gevoerd worden tot een niet juist beoordeling van de verschijnselen e omstandigheden. Men zal nog moe ten bewijzen — ik kom daar in ee volgend artikel op terug — in hoe verre er inderdaad in de huidige Nederlandse samenleving sprake is va niet voldoende zorg voor het onb middelde begaafde kind. Niet be wezen behoeft te worden, dat e jaarlijks duizenden kinderen een ver keerde studierichting kiezen en kun nen kiezen omdat de omstandighe den zulks veroorloven. In de stede bijv. lage schoolgelden, tegemoet koming in studiekosten (boeken beurs), geen uitgaven aan tram bus of trein (zoals de plattelands bevolking meestal wel heeft), huis werkcurssussen (waardoor slappi jongelui „er door gesleept worden”) enz.

Dit alles bijeen leidt ertoe, da in de grote steden heel wa ouders het „maar eens proberen” met hun jongens er wat geef weer aanleiding tot de meermalen gehoorde redenering: „Er wordt een massa geld uitgegeven ten behoeve van jongelui, die met onvoldoende aanleg en begaafdheid M.O. en V.H.O. volgen, terwijl begaafde kinderen uit onbemiddelde gezinnen geen kans krijgen”. Het eerste is ontegenzeggelijk waar, het tweede maar zeer betrekkelijk. Doch de redenerie wordt doo de eenvoudigen van geest gri aanvaard....

Van Mourik

EEN TAAK

(Ingezonden)

Gedurende de feestdagen ben ik verscheidene malen in de gelegenheid geweest om te beoordelen in welke mate onze hedendaagse jeugd de nationale liederen kent. Resultaat was: bedroevend slecht. Het repertoire, dat op twee fakkeloptochten, die ik meemaakte, werd gezongen, beperkte zich tot ongeveer vijf liederen, die dan nog niet eens door allen ook werden meegezongen, terwijl men ook nooit aan een tweede couplet toekwam. Daarna ging men al gauw over tot: „Overal, overal...” en „Laten we vrolijk wezen...” e.d. Nu kan ik deze laatste liederen op zijn tijd ook wel waarderen, maar daarnaast behoort dan toch altijd een „nationaal programma” te staan.

Volgens mij ligt hier vooral een taak voor de onderwijzers en onderwijzeressen (en natuurlijk ook voor de ouders).

Misschien zou ook van regeringswege eens de aandacht aan dit euvel kunnen worden gewijd en de onderwijskrachten hierop gewezen kunnen worden.

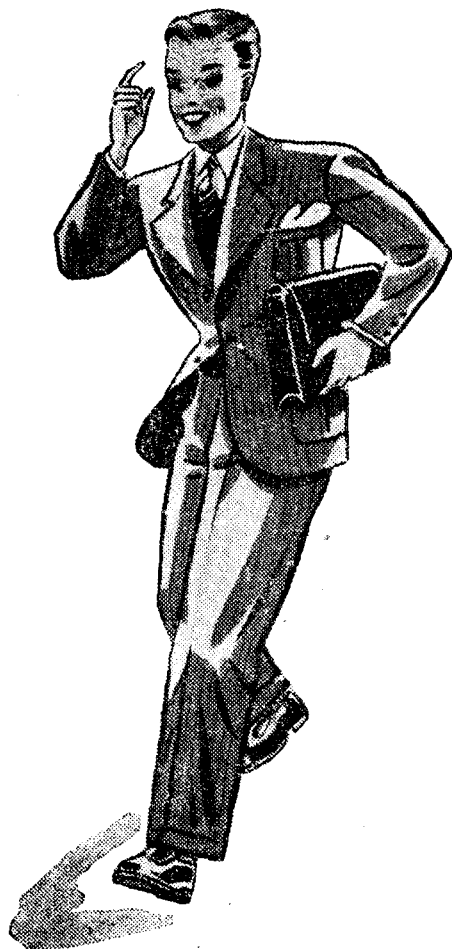
H. D.

Geheel accoord! — Red.

AT DOEN ZE MET HUN ZAKGELD?

Er wordt heel veel geschreven en gesproken over de problemen der hedendaags jeugd, de verwording en oppervlakkigheid der jongeren, het toenemend drankmisbruik bij de jeugd, enz., enz. Helaas krijgt men niet altijd de indruk, dat zij, die over deze vraagstukken spreken of schrijven, de moeite genomen hebben door uitgebreider onderzoek dit probleem te benaderen. Maar al te dikwijls berusten oordeelvellingen en critiek op een te beperkt aantal gevallen. Het verheugt de redactie hier een aantal resultaten te kunnen publiceren van uitgebreider enquêtes. Ofschoon uiteraard een onderzoek bij 700—1000 jongeren nog maar beperkt mag heten, kan toch wel gezegd worden, dat hier tenminste een poging ondernomen is om tot enigszins behoorlijke fundatie van oordeel en critiek te geraken. Achtereenvolgens zullen de resultaten besproken worden van het onderzoek naar het zakgeld, de lectuur, de belangstelling voor de natuur, het bioscoopbezoek, de culturele belangstelling, enz.

Red.

...zes gulden....

Onder „Niets” vermelden we de percentages van de aantallen, waarbij geen opgave werd verstrekt of waarbij medegedeeld werd: „krijg geen zakgeld”.

In kolom 7 vindt men, dat 9.5 % der jongens van 13—17 jaar en ouder een zakgeld krijgt van 10—75 cent per week; 18 % van 100—200 cent per week en 1.5 % van 250—600 cent per week.

De getallen spreken overigens duidelijke taal!: 40 % der 13-jarigen ontvangt één gulden per week; 43 % der 17-jarigen en ouder heeft 250—600 cent per week zakgeld. We moeten echter opmerken, dat deze bedragen niet door iedere jongen „opgeemaakt” worden aan snooperij, beeldverhalen, ijsjes etc. Inderdaad is bij een aantal een deel van het zakgeld bestemd voor het aanschaffen van materiaal, het sparen voor een cadeautje bij verjaardagen, etc. Niettemin, in vele gevallen kon nagegaan worden, dat inderdaad het bedrag wekelijks opgeemaakt werd aan uitgaven voor snoep en vermaak (bioscoop en beeldverhalen).

De volgende grafiek geeft een overzicht van het gemiddelde zakgeld der leerlingen van een lagere, een uitgebreidlagere en een ambachtsschool. Ook hier ziet men, dat het dubbeltje verdwenen is! De gemiddelde bedragen variëren van 20 cent—230 cent per week.

De jongens krijgen in overwegend de meeste gevallen iets meer zakgeld dan de meisjes.

(Zie onderstaande tabel)

Zoals reeds opgemerkt, bij navraag bleek in vele gevallen, dat het zakgeld voornamelijk besteed werd aan snooperij, het kopen van boekjes met beeldverhalen, en aan bioscoopbezoek. Zo kon nagegaan worden, dat een jongen met een zakgeld van 6 gld. per week (dat is 300 gld. per

jaar!) minstens 3 x per week de bioscoop bezocht. Dit zijn uiteraard excessen. We zouden onverstandig doen met hier te generaliseren. Intussen moet wel vastgesteld worden, dat de huidige jeugd doorgaans ruimer in het zakgeld zit, dan die van 25 jaar geleden, toen men nog sprak over centen per week!

Nu we toch spreken van excessen, is het volgende mogelijk waard te worden vermeld. Een jaar geleden spraken we een onderwijzer van een volksschool in een tamelijk arme volksbuurt van een onzer grote steden. Op een middag liet hij een jongen uit het zevende leerjaar voor de klas komen, omdat de knaap voortdurend met zijn hand in de binnenzak van zijn jasje zat. En wat bleek? Deze jongen bewaarde daar een soort portefeuille met een inhoud van maar liefst zeven honderd gulden. Natuurlijk werd hier terstond een onderzoek ingesteld. Het aanvankelijke vermoeden, dat deze knaap niet op eerlijke wijze aan zo'n bedrag gekomen was, werd evenwel niet bewaarheid. De jongen had inderdaad dit geld eerlijk verdiend en wel met de verkoop van een zeer veel gelezen sportblad. De knaap verdiende met deze verkoop regelmatig 40 gulden en meer per week! Hij had het geld evenwel niet aan zijn ouders afgestaan en kwam zo tot de wel belangrijke som van 700 gulden! Een verder onderzoek bracht aan het licht, dat in de zelfde klas nog meer jongens zaten met tamelijk hoge bedragen geld. (40—100 gulden vond men bij sommige leerlingen). Tevens kwam vast te staan, dat niet alle knapen dit langs eerlijke weg verkregen hadden. Het was in de dagen, toen de zwarthandel in Engelse en Amerikaanse sigaretten, kwatta en dergelijke, bloeide!

Maar dit zijn excessen; mogelijk komen ze meer voor, dan we weten, doch we kunnen moeilijk aan de hand van enkele bekende gevallen gaan spreken over treurige toestanden op dit terrein.

Een ander geval werd ons onlangs medegedeeld.

Een meisje, leerlinge van een Ulo-school, beschikte over een zakgeld van om en nabij 8 gld. per week. Men kwam er achter, dat de moeder wekelijks uit werken ging om het kind te laten leren en van zakgeld te voorzien. En wat deed het meisje met dit geld? Zij besteedde het nagenoeg geheel aan bioscoopbezoek. Het kind ging slecht gekleed en de klasgenoten drongen er bij haar op aan wat zakgeld te besparen voor kleding. Tenslotte besloten een paar flinke meisjes haar bij dit sparen te helpen door een gedeelte van het geld in bewaring te nemen. Maar nu de „achtergrond” van dit geval. In een vertrouwelijke bui vertelde het betrokken meisje, dat zij in het geheel niets om de bioscoop gaf, maar... „als er thuis nooit een gezellige sfeer is, wat doe je dan? Dan ga je op straat of naar een bioscoop” Op straat wilde het kind niet slenteren, dus ging het naar de bioscoop.

Wie treft hier schuld? Dat dit meisje zelf de bioscoopkaartjes koopt en zich niet laat vrijhouden door de jongelui, die in een grote stad er niet tegen opzien het jonge meisje met ijsjes, biosjes, etc. te verleiden, kan mogelijk als een lichtpuntje aangemerkt worden.

In de volgende bijdrage zullen we een en ander mededelen over het bioscoopbezoek door de jeugd.

v. M.

(Overneming van de gegevens alleen na toestemming van de redactie).

Zakgeld. Gemiddelden per week in centen.

Leeftijd	9		10		11		12		13		14		15		16		17-21	
	j	m	j	m	j	m	j	m	j	m	j	m	j	m	j	m	j	m
Bedrag. L. S.	30	25	25	20	35	40	50	40	50	50	—	—	—	—	—	—	—	—
U. L. O.	—	—	—	—	—	—	—	—	70	55	70	50	100	90	230	120	150	175
Amb school	—	—	—	—	—	—	—	—	75	—	85	—	95	—	125	—	210	—

Van één tot...

Hoe staat het met het zakgeld, dat onze tegenwoordige jongens en meisjes krijgen of hebben?

Het antwoord op deze vraag vindt men ten dele in de resultaten van een onderzoek, dat ingesteld werd bij meer dan 1000 jongens en meisjes van onze grote steden. We merken evenwel op, dat het hier een uitsluitend onderzoek betreft en de resultaten mogelijk afwijken van de stand in verschillende delen des lands. Bovendien is het wel gewenst de aandacht op te vestigen, dat het betrokken onderzoek geschiedde bij leerlingen van een lagere school uit een behoorlijk milieu, idem, van een Ulo-school en idem van een Ambachtsschool in een volksbuurt van een grote stad.

Van 25 jaar geleden ontspan er zich een discussie tussen de hoofdredacteurs en de lezers(essen) van een tijdschrift voor opvoedkunde over de vraag, of 5—10 cent zakgeld voldoende was voor kinderen van 9 jaar en ouder. Het bleek dat de meeste kinderen van 9 jaar en ouder een zakgeld van 5—10 cent per week kregen. In de jaren 1910—1920 werd de vraag, of 10—50 cent per week voldoende was voor kinderen van 10—15 jaar. Het bleek dat de meeste kinderen van 10—15 jaar een zakgeld van 10—50 cent per week kregen. In de jaren 1930—1940 werd de vraag, of 10—50 cent per week voldoende was voor kinderen van 10—15 jaar. Het bleek dat de meeste kinderen van 10—15 jaar een zakgeld van 10—50 cent per week kregen.

cent, en zo oplopende tot 50 cent per week — behoorlijk vonden. Dit is al weer 25 jaren geleden. De toestanden zijn intussen wel wat veranderd, zoals uit onderstaande grafiek duidelijk blijkt!

Een onderzoek naar het wekelijks zakgeld van ongeveer 600 leerlingen ener Ambachtsschool in een grote stad bracht aan het licht, dat het dubbeltje zakgeld per week nauwelijks meer voorkomt. We laten de resultaten van dit onderzoek hier thans volgen:

Zakgeld per week bij leerlingen ener Ambachtsschool (in %-getallen)

Leeftijd	13 jr	14 jr	15 jr	16 jr	17 jr en ouder	Gemiddelde
Vermeld	3%	20%	10%	28%	17%	—
0 ct.	2	—	1.5	—	—	0.7
5	16	12	8.5	6.5	3	9.2
10	18	31	26	12	7.5	18.9
15	14	10	10	4	7.5	9.1
20	40	30	32	29	15	29.2
25	10	15	17	25	12	17.9
30	—	2	4	15	12	6.6
35	—	—	0.7	3	20	4.7
40	—	—	0.7	3.5	8	2.4
45	—	—	—	—	1.5	0.3
50	—	—	—	—	6	1.2
55	—	—	—	—	3	0.6
60	—	—	0.6	2	3	1.1
65	—	—	—	—	—	—
70	—	—	—	—	1.5	0.3
10 gld.	—	—	1x	1x	—	—

DE MOT ZIT ER IN!

Van een werkster, - een paar zijden kousen - en de internationale gezindheid

Er hingen zes paar kousen op het wasrek.
„Gunst — watte kouse! U zit er nog goed in,” constateerde de werkster.
„Ja”... zei ik afwezig „...o... ja...”
Later schoot mij dat weer te binnen en ik moest denken aan het spreekwoord dat mijn grootvader altijd placht aan te halen: „il faut se faire pardonner ses richesses.”
„Juffrouw”, zei ik, „hier hebt U een paar kousen van me.”
„O, daar zit zeker de mot in —!” constateerde de juffrouw opgewekt en zij voegde er aan toe: „misschien kan ik ze nog welleris in me werk drage...”
Dat trof me onaangenaam.
„Ik heb ze verleden week nog gedragen en als U ze niet wilt hebben dan draag ik ze zelf,” riposteerde ik.
Hierop gaf de juffrouw „geen asem”. Ze stopte de kousen in haar schortenzak en ging zwijgend verder met haar werk.
Later ben ik er toen nog eens op teruggekomen.
„Herinnert U zich dat? Dat was eigenlijk erg onaardig van U. Waarom zei U dat eigenlijk?” vroeg ik.
„Heppik vast niet gezegd” — verdedigde de juffrouw zich.
Dat was: adding injury to insult —!
„Juffrouw”, zei ik, „laten we erbij gaan zitten en laten we dat eens uit praten: het is heel lelijk om iemand iets cadeau te doen dat kapot of gehavend is. Deze kousen waren helemaal heel, op een paar kleine stopjes na, maar zonder er zelfs naar te kijken veronderstelt U maar dadelijk, dat ik U iets geef dat van de mot is aangevrenen. Het was mijn bedoeling om U een vriendelijkheid te bewijzen en Uw kwaadendekendheid maakt bij voorbaat van die goede bedoeling iets lelijks.”
„Waarom begint U met mij te verdenken van boos opzet nog voor U daar reden toe heeft?”
„Ikke bin zeker een beetje vinnig geweest” — zegt de juffrouw vol berouw.

Tot zover de werkster en de zijden kousen.
Wij praatten nog een hele tijd samen en ik trachtte haar ervan te overtuigen dat op ieder mens de plicht rust het goede in de naaste te veronderstellen zolang het tegendeel niet is bewezen.
„De meeste mense kekke nie vertrouwe...” is het somber commentaar van de juffrouw.
„Zolang iemand nog nooit iets lelijks heeft gedaan, behoeft je hem er ook niet van te verdenken” — weerleg ik. „En als je aanneemt, dat iedereen het op je gemunt heeft en dat alle mensen erop uit zijn om je dwars te zitten, te plagen en te bedriegen — mens dan heb je geen leven —! Als je bij alles wat van buitenaf, wat van anderen komt,

door
Amy Groskamp-ten Have

een lelijke bijgedachte veronderstelt, dan bestaat er eindelijk niets goeds, niets prettigs en niets vreugdevols meer voor je.”
Ik sprak nog een hele tijd en terwijl ik sprak, zag ik het opeens:
Dit was niet het kleine probleem van deze volkswrouw met haar smalende achterdocht van als-zewat-weggeeft-zal-d'r-vast-wel-wat-an-mankeken.
Dit is het probleem van het gezinsleven, van de vriendschap, van het zakenleven en de diplomatie, dit is het kwaad dat in de familie-verhoudingen woekert, dit is de kanker die vreet aan de arbeidersgemeenschappen van de grote bedrijven en die de sport tot een aansluiting kan maken.
En het is nog meer.
Drieuwerf helaas —! het is nog veel meer.
Het is het probleem van de hele maatschappij: de desintegreernde werking van de sluipende nimmer slapende achterdocht, de kwaadendekendheid die bij anderen doelstellingen, meningen en drijfveren veronderstelt, die noch aannemelijk noch gerechtvaardigd zijn en waarvan de veronderstelling zonder meer reeds een sfeer van kwaadaardigheid en wantrouwen oproept, een sfeer waarin het steeds moeilijker wordt elkander te verdragen. Arme maatschappij... DE MOT ZIT ER IN —!

Gij die dit leest, zegt niet: „ik ben zo niet hoor —!”
Na de oorlog zijn wij allemaal min of meer „zo”.
Het op-z'n-hoede-zijn, het onmiddellijk rekening ermee houden, dat

er wel eens „wat achter zou kunnen steken” — dat zit ons in het bloed. Wij kunnen ons bijna niet meer spontaan verheugen over een onverwachte gunst, over een meevaller of over een helpende hand, die ongevraagd werd toegestoken. Wij zoeken er iets achter — iets lelijks.
Als ik zeg wij, dan bedoel ik daarmee het merendeel onzer, want er zijn gelukkig nog mensen die onbevvangen en blij vanzelfsprekend een beroep doen op het goede in de mens, zich bewust dat het gelijke het gelijke aantrekt en dat alle giftigheid, alle wantrouwen en alle kwaadendekendheid onmiddellijk zullen worden beantwoord met afweer, achterdocht en kwaadsprekerij, want het is nu eenmaal zo, dat een los geuit vermoeden maar twee naver-tellers nodig heeft om tot een boze zekerheid uit te groeien.
Een samenleving waaruit het onderling vertrouwen is weggevaagd, is als een verzameling van kleine vijandige kampen, elk tot de tanden gewapend en verbeten spiedend naar de verwachte uitval der anderen.
Wij kunnen niet meer geloven in de onbaatzuchtigheid van anderen.
Als tante Bets op bezoek komt en zij brengt een doos taartjes mee, dan zeggen wij, als zij in de gang haar hoed gaat afzetten: „waarom zou zij dat doen? Doet ze anders nooit —! Ze is zeker van plan om voor een of ander liefdadig doel te bedelen, maar-we-geven-niks-hoor!”
Als bij een zakelijke bespreking een der beide partijen op een gegeven moment een vierde van zijn aanspraken laat vallen, dan is de ander helemaal niet blij, maar denkt met een diepe frons in zijn voorhoofd: nou oppassen —!
* * *
Als men ons in een winkel vijf van de zes gekochte voorwerpen inpakt, dan geloven we niet aan een vergissing. Dat is expres — zeggen wij, om het achterover te drukken.
Als men ons iets vleiends zegt, reageren wij prompt met: wat-moet-je-van-me-hebben? Als een winkelier een artikel prijst, dan zeggen wij: „hij kan het zeker niet kwijt!”
En als anderen aan onze goede bedoelingen twifelen, dan worden we razend —!
Het vertrouwen is het cement van de structuur van de maatschappij; zonder vertrouwen geen hecht bouw-werk.
Het probleem van de maatschap-pij — neen, ach neen — het is meer, oneindig meer —! Het is het probleem van de hele wereld, waarin de mensen, waarin de volkeren haat-dragend en wantrouwend tegenover elkaar staan. En precies als de kleine verbeterde volkswrouw, die aan

mijn tafel zat, zeggen zij: de mees-ten kan je niet vertrouwen...
Maar tussen vertrouwen en het blindelings, veelal uit onwetendheid, toedichten van bedoelingen en motieven die meestal niet aanwezig zijn, is nog een groot verschil, maar — dat verschil zien wij al niet eens meer —!
Wij leven in een tijd van opgezweepte hartstocht en leuzen, die met hun luide klinkklank lichtvaardig heenlopen over zulke „kleine” verschillen, maar uiteindelijk zullen het juist die verschillen zijn, die de weegschaal laten doorslaan.
* * *

Er was eens een moeder, die haar jongens een goede opvoeding gaf. „Ik maak mijn kinderen klaar voor de maatschappij” — zeide zij en zij wees hun onophoudelijk op alle menselijke ondeugden (van anderen) waartegen zij zich wapenen moesten en op alle aanvallen, die zij vermoedelijk te verduren zouden krijgen.
Het resultaat was een stelletje pessimistische querulanten, die in ieder mens een belager zagen. En daarom begonnen zij maar vast van te voren met iedereen ruzie te maken.
Hoevelen onder ons doen met de beste bedoelingen beziel niet precies zo? Dat is de afbraak van de maatschappij, die in het huisgezin begint. Zonder dat wij het willen... zonder dat wij ons daarvan bewust zijn... De zaak is de man die haar drijft.
De politiek is de man die haar voert.
De maatschappij zijn de individuen die haar samenstellen.
Zaak, politiek en maatschappij zijn onontastbare begrippen, welke hun gestalte krijgen door de mensen die erachter staan.

En die mensen te vormen, hen op te voeden tot harmonische, wel-willende enkelingen — dat is de grootse taak die ons moeders in handen is gegeven. Hoe is het mogelijk dat er vrouwen zijn, die deze macht niet willen zien, omdat zij zich blind staren op dingen die buiten hare competentie liggen —! De macht der vrouwen is met niets te vergelijken —! Laten wij dat nimmer vergeten en laten wij ons terdege bewust zijn van de grote verantwoordelijkheid, die deze macht medebrengt.

Geén Overheidssteun

Geachte Redactie,
Ter vermindering van enig misverstand zou ik gaarne zien dat U het volgende onder de aandacht van Uw lezers bracht.
In het artikel „De Middenstand heeft een verlanglijstje”, geplaatst in Uw blad van 22 October 1948, wordt vermeld, dat met voldoening mag worden geconstateerd, dat de Middenstand nu hetzelfde voorrecht geniet als het agrarisch bedrijf waar de Stichting voor de landbouw reeds eerder met een ton overheidssteun gelukkig werd gemaakt.
Het wil ons voorkomen dat hier een misverstand in het spel is. Immers tot heden werd door de Stichting voor de landbouw voor de uitvoering van werkzaamheden geen overheidssteun ontvangen. Wel heeft de Stichting voor de landbouw de beschikking gekregen over heffings-gelden welke door de Regering op landbouwproducten werd geheven, en daarna weer aan de Stichting voor de landbouw voor speciale werkzaamheden welke de Stichting in het algemeen belang verricht, mogen worden besteed. Deze heffingen mogen niet worden doorberekend in de prijzen der landbouwproducten. Het betreft hier dus zuiver boerengeld, hetwelk via de Regering en onder haar toezicht aan de Stichting ten goede komt. Hier is dus geen sprake van overheidssteun.
Ik meende goed te doen dit onder de aandacht van Uw lezers te brengen.
Voor Uw medewerking zeg ik U hartelijk dank.
Hoogachtend,
Ir. L. G. OLDENBANNING.

Thorbecke ter ere

De voorzitter van onze afdeling Amsterdam, mr. M. J. Bos, heeft Woensdag, bij de kranstegging bij Thorbecke's standbeeld, de volgende korte rede gehouden:
Namens het Bestuur van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie heet ik U allen van harte welkom bij deze plechtigheid.
In het bijzonder U Mijnheer de Burgemeester en Mijne Heren Wet-houders. Met deze kranstegging herdenken wij het feit dat het heden 100 jaar geleden is dat de Grond-wetsherziening van 1848 werd afgekondigd.
Deze grondwetsherziening bracht fundamentele wijzigingen in ons Staatsbestel, waarvan misschien wel de voornaamste was de strikte toe-passing van het beginsel van het constitutionele Koningschap op de grondslag van de parlementaire Democra-tie.
Het Koningschap, hierdoor verhe-ven boven de politieke verschillen, is sindsdien de stabiliserende factor in ons politieke leven geworden, en het symbool van de eenheid der na-tie, gelijk bij de troonswisseling, nu twee maanden geleden, opnieuw overduidelijk bleek.
De trapsgewijze verkiezing van de Tweede Kamer werd in 1848 vervan-gen door een rechtstreekse; de leden der Eerste Kamer, tot dan toe voor het leven door de Koning benoemd, zouden voortaan door de Provinciale Staten verkozen worden, terwijl de grondrechten werden uitgebreid met het recht van vereniging en verga-dering en de vrijheid van onderwijs.
De geestelijke vader van deze grote Staatkundige hervorming was Mr. J. R. Thorbecke.
Wij eren hem als Nederlander van de allereerste rang, die de voorwaar-den schiep voor de algehele en wonderbaarlijke opbloei van ons staat-kundig en maatschappelijk leven na 1848.
Wij eren hem als mens omdat hij in zijn tijd een der eersten was, die blijk gaven van sociaal medeleven met de arbeidende bevolking.
Hij wenste de welstand der arbeiders te verhogen, teneinde, zoals hij zeide: „De grond te leggen tot alge-mene beschaving en zedelijke ont-wikkeling der maatschappij”.
Voor hem was dit het hoge doel. Zijn minder hooggestemde tijdgenooten wist hij te overtuigen door het argument, dat de arbeider bij een grotere kans om vooruit te komen in de wereld, ook zijn kracht en ijver zou verhogen.
Hij was een praktische idealist die zijn idealen en daden wist om te zetten.
Zijn scheppend vermogen grenst aan het ongelooflijke op het gebied van het publiek recht, doch niet min-der op het gebied van handel en ver-keer.
Wij als Amsterdammers, hier staande in het hart van Amsterdam, eren in hem de man, aan wiens stu-wende kracht het initiatief te dan-ken is tot het maken van de kortste verbinding van Amsterdam met de Noordzee door het Noordzeekanaal.
Tenslotte: wij als Bestuur van de Volkspartij voor Vrijheid en Demo-cratie eren hem als liberaal om zijn politieke inzichten. Hem stond het ideaal voor ogen van een volksge-meenschap, gegrond op beginselen, misschien het treffendste omschre-ven in Thorbecke's eigen woorden:
„De meest vrije krachtsontwikke-ling van het volk in het politieke, in het zedelijke, op het gebied van gods-dienst en onderwijs, van de nijver-heid; de meest vrije krachtsontwik-king van het volk in al die opzich-ten, verenigd met een krachtig, een-voudig, zuinig bestuur”.
Dit zijn nu na 100 jaar nog steeds onze denkbeelden. Wij kunnen de nagedachtenis van Thorbecke het beste eren, door te streven deze na te komen.

De kindertjes zijn alweer naar school!

EN OOM BEANTWOORDT TWEE NEVEN

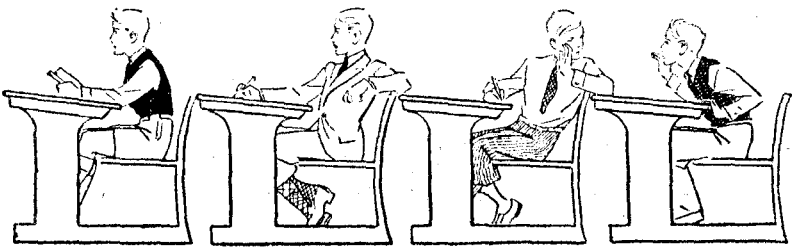
Wij ontvingen twee reacties op de eerste der beide ontboezemingen van Oom Gerrit. Het nijpende plaatsgebrek dwingt ons — jammer genoeg — tot bekorting ook in het wederwoord van onze medewerker

Twee reacties uit onderwijskringen. Eén acht het artikeltje „er helemaal naast” en vreest „dat het onderwijzers en leraren, ook al zijn zij onze beginselen toegedaan, tegen ons in het harnas jaagt”. Die vrees deelt oom Gerrit niet. En wordt daarin gesteund door het tweede ingezonden artikel.

De eerste opponent gaat uit van de verwachting, dat oom Gerrit en andere ouders zelf als „helpers” weleens moeite zullen hebben „met de sommen, wetten en stellingen, waarmee zy eerlijk gezegd een kwart eeuw geleden ook overhoop lagen” en dus schrijven „dat het onderwijs niet deugt”.

Tegenwoord (met een bescheiden blos): oom Gerrit behoorde tot de „begaafde leerlingen” en ervoer in een lange levenspraktijk dat hij normaal ontwikkelde kindertjes (niet zijn eigen!) gemakkelijk kan bijbrengen wat hun in de lesuren ontgaat.

Voorts (dit met het oog op wat nog volgt): beide meisjes, wier „pijntjes en verdriet” werden geschetst, gingen beiden zonder bedenking van de 1ste naar de 2e H.B.S. over. Oordeel van de directeur: geschikt voor dit onderwijs.

De eerste opponent, „Vader Maarten”, schrijft dan:

„Ome Gerrit, wij dienen dankbaar te zijn dat de school onze kinderen al die noodzakelijke dingen zo goed leert; bovendien is er reden ons er over te verheugen dat de school dit tegenwoordig anders doet dan in onze kinderjaren. Heus, het is geen domme of dwaaze gril van de een of andere onervaren leraar dat men het onderwijs in de natuurkunde op de H.B.S. niet meer aanvangt bij het parallelogram van krachten. Dit anders doen dan vroeger spruit voort uit een bewust streven ons onderwijs te verbeteren. In hoeverre men daarin werkelijk geslaagd is, kunnen wij misschien nu nog niet beoordelen, maar wel zijn wij het er over eens dat men in onze tijd de kinderen op heel wat betere en prettiger wijze leert rekenen dan een paar eeuwen geleden, toen de grote Bartjens nog leefde en zijn beroemde rekenboeken schreef. En dit geeft mij het vertrouwen dat het streven naar verbetering op den duur ook naar beter onderwijs zal leiden.

Ome Gerrit, ik ken, evenals U, nog verscheidene der fabels van Lafontaine; mijn dochtertje leert ze niet op school, maar ik leg er mij bij neer. Ook ik zou, evenals U, een goede beurt maken als ik uit mijn hoofd moest opzeggen hoe men van Amsterdam naar Lugano reist; mijn dochtertje kan dit niet, maar ik leg er mij bij neer. Want wie weet of zij later niet vele dingen beter zal kennen en kunnen dan ik ze ooit geweten of gekund heb. Laten wij daarom een beetje vertrouwen hebben in de onderwijzer en de leraar voor de klas, in de dingen, die zij onze kinderen leren, en in de methode, waarop zij dat doen. Dit vertrouwen zal voor deze mensen het voedsel zijn, waardoor zij „levend en geestdriftig” blijven.

Zo kunnen wij er aan meewerken dat de school jong en fris en de onderwijzers van onze kinderen enthousiast voor hun taak blijven. En als wij ons zelf dan omtrent onze eigen kinderen goed laten voorlichten en ze naar die school zenden, welke voor hen geschikt is — een zeer bijzondere kind met bovendien rheuma in vingers en knoken zenden wij bijvoorbeeld niet naar een opleiding tot horloge-

maker — dan zal er alleen maar aanleiding zijn om te juichen over ons onderwijs, over de onderwijzers en over onze kinderen”.

Wederwoord:

- a. Dit vraagstuk ligt veel breder en dieper;
- b. mag ik o.m. verwijzen naar mijn tweede ontboezeming?
- c. prof. dr. Bolkestein en dr. de Vletter denken met vele andere volkomen bevoegden anders en ongunstig over ons tegenwoordige onderwijsstelsel en zijn klaarblijkelijk niet vervuld van de door Vader Maarten gesuggereerde dankbaarheid.

De tweede opponent (tekent mirabile lectu „Neef Maarten”) schrijft in geheel andere toon — wil slechts een „aanvulling” geven.

„Ja, wat is ons onderwijs toch onpractisch”, aldus deze aanvulling, „dat komt door dat onzinnige idee, dat iedereen van alles wat moet weten. De samenstellers van onze leerprogramma’s beseffen blijkbaar niet, dat er mensen zijn, wie het niet het minst interesseert, hoe een radio-toestel in elkaar zit en hoe dat zaakje werkt en dat er aan de andere kant mensen zijn, die het liefst zelf een radio bouwen, dat er sommigen zijn, die naar het Concertgebouw luisteren, maar anderen mijnheer Vogt zijn Bonte Dinsdagavondtrein prefereren, om van Ome Keesje nou nog maar niet te praten. En dan is een radio nog een nuttig ding (al zou je er wel eens aan twijfelen), maar waarom moeten toch alle kinderen jaren lang met voor de practijk des levens nutteloze wiskunde, enz., worden gekweld, die hun niet interesseert en die dus de leraar ook nooit interessant voor ze kan maken en omgekeerd, waarom moeten alle H.B.S.-ers de schoonheid uit de poëzie puren, als ze geen greintje litterair gevoel hebben en Dik Bos boven Bloem prefereren.”

Neef Maarten wijst dan op de slechte positie van onderwijzers en leraren (het is dubbel spijtig dat ook hier bekort moet worden) en schrijft:

„Zo lang de Nederlandse staat zijn leraren niet beter betaalt*), zullen velen, die wel voor het

ambt voelen en er ook geschikt voor zijn, een andere loopbaan kiezen, waardoor het gemiddelde peil der docenten zakt. Maar een zeker even grote schande is het, dat de klassen van een middelbare school een 30-tal leerlingen bevatten, waardoor het onderwijs geven massa-werk wordt en daardoor vaak sleurwerk. U vraagt de Minister om geestdriftige leraren, terecht, maar men kan en mag geen geestdrift verwachten, zo lang de voorwaarden, waaronder de docenten werken, zo abominabel slecht zijn. Aan de andere kant moet de Overheid zeker de macht hebben leraren te ontslaan, die niet in de klas horen, hetzij uit onvermogen, hetzij uit luiheid. De tegenwoordige bepalingen laten dat niet toe. Zo is het mogelijk, dat leraren, die geen orde kunnen houden of die het gehele uur verpraten of met het diceren van de volgende les het uur vullen (alsof er geen boekdrukkunst bestond), jaar in jaar uit de jeugd bederven.”

Deze opponent acht voorts universitaire opleiding van leraren (onder alle erkenning van de grote verdiensten van vele niet universitair opgeleiden) van belang.

Hij erkent dat er leerlingen zijn, die het slachtoffer worden van het onpractisch onderwijs of van „slechte leraren”, maar acht in algemene zin kinderen, die zonder bijlessen of hulp de tegenwoordige school niet kunnen volgen, niet geschikt voor middelbaar en gymnasium onderwijs.

En: „de school moet echter wel hervormd worden; er moeten schooltypen komen met een specifiek karakter, waar voor de kernvakken zeer hoge eisen worden gesteld, want gemakkelijker moet de middelbare school zeker niet worden in die zin, dat er lagere eisen worden gesteld; dan kan dat trouwens ook, omdat de leerlingen dan ontlast zijn van wat voor hen van geen waarde is. Dan komt er ook sfeer in de school (een van de voornaamste waarden van het gymnasium ondanks zijn fouten).

Wederwoord:

Accoord! Behoudens dit: ervaring leerde mij dat kinderen, die op school in rommelige, te grote klassen, bij leraren, die geen orde konden houden dan wel geen belangstelling konden wekken, onvoldoende cijfers behaalden, bij mij wel begrepen, wel belangstelling kregen en.... gemakkelijk op 6 of 7 kwamen. Die kinderen mogen geen slachtoffer worden. Maar dat worden ze zonder hulp.

Tenslotte volgt dan een waarschuwing aan de ouders: de kinderen kunnen ook zonder middelbare school langs andere weg heel goed terecht komen in de maatschappij. Dwingt hen dus niet naar scholen, waar ze niet thuis horen. En stuur de kinderen op tijd naar bed — laat school — en andere clubs niet te veel tijd innemen.

„Ze moeten ook eens rustig thuis zijn (en de ouders ook!). De fout zit hem niet alleen in de school, heel dikwijls ook in het gezin. Als dat niet goed is, is het geval hopeloos; de school kan nooit en te nimmer het gezin vervangen. Men wil tegenwoordig, dat de school in de eerste plaats, karakters vormt. Elke goede school draagt daartoe bij door het voorbeeld van de docenten, door de inhoud der lessen, maar de hoofdkaraktervorming moet in het gezin plaats hebben. Fault dat, dan is de maatschappij verloren.

Beste Oom Gerrit, praat eens met de ouders van Uw vriendinnetjes, misschien krygt U dan naast Uw vrije Zaterdagmiddag ook nog een vrije Zaterdagmorgen. Waarom hebben trouwens die meisjes Zaterdagmorgens vrij?)

Inderdaad. Neef Maarten: „minister Rutten kan het heus niet alleen, maar ik hoop wel, dat hij het mes erin zet, ongenadig en snel”.

Mijn beste dank voor hun reacties aan deze beide Maartens!

OOM GERRIT.

*) De vergelijking met andere hoge ambtenaren gaat niet op, de taak van de leraar is veel slopende der dan die van de administratieve ambtenaar (pensionnering op 60-jarige leeftijd, Excellentie!).

EIGENWIJZE LIEDJES

Indische evacués

Zij hokken hier in onze nauwe huizen
En 't nauwe leven van de nauwe stad...
Een kleine kamer en een halve keuken —
Een stukje zolder en een stukje bad —
Want als verjaagden uit een vreemde wereld
Ginds overzee — aan een doorbakken strand,
Staan zij verarmd, verloren en vergeten,
Nu ook als vreemden in hun eigen land...

Er is geen mens, die immers aan kan voelen
In zo'n verkilde en verstrakte stad,
Wat in hén brak, toen 't land dat zij ontgonnen
Hen net als schooiers uitgestoten had...
Toen zij verkommerd langs de railing stonden
Daerginds op Priok... mager en berooid...
Op weg naar huis, dat nooit hún thuis kon worden...
En toen de laatste tros werd losgegooid...

Er is geen mens, die nu, na al die maanden,
Nog aan hen denkt... en die iets voor hen deed;
Zij kwamen aan — een schip vol blanke ballast,
Die werd gelost... en die men dan vergeet...
Zij hokken hier en daar in grauwe huizen,
Zij vonden hier en daar misschien een baan...
En verder... och... het zal hun tijd wel duren —
Zij zijn geweest — zij hebben afgedaan...

Brammetje.

DE WONINGELLENDEN VREET VOORT

Gaat kijken hoe zij wonen!

Spreek eens met mensen, die de woningellende beleven! Tracht die belevenissen mee te voelen, te begrijpen. Het hokken in kleine, nauwe kamertjes. Het altijd en eeuwig behelpen. Het altijd delen met anderen — keuken, gemakken, zolder, trappen, gangen, telefoon, badkamer. Kleine ongemakken, pietluttigheden, gebrek aan gemeenschapszins, het kan nu eenmaal niet anders! Goed, alles goed — maar beléef het eerst zélf! En niet een paar dagen, niet een paar weken, maar maanden- en jarenlang.

Jonge, pas getrouwde mensen — inwonen bij ouders of familie. Geen eigen gezin, geen eigen leven. Wrijvingen, ruzie, akeligheid, teleurstelling — weg illusies! Oude mensen. Dikwijls alleenstaanden. Die gespaard hebben voor die „welverdiende oude dag“. En dan in een eigen milieu. Uit hun huis gejaagd. Hun eigen huis toegewezen aan anderen met misschien één kamer voor zichzelf. Misschien... want talloze alleenstaande oude mensen hokken nog altijd ergens buiten — bij boeren of in een afgelegen pensioen. Hun stad, hun kennissenkring, hun eigen huis: verboden toegang, geen vestigingsvergunning! Goed — de jongeren, de jonge gezinnen gaan voor! Goed — als dit dan de tijdsgeest worden MOET — MAAR LAAT ZE DAN OOK VOORGAAN! Verjaag de oude uitgeschakelden niet voor nutteloze en nodeloze ambtelijke instanties!

Mensen uit Indië — uit de kampen, na jarenlange honger en mishandeling, nauwelijks gekleed, berooid, ziek en ellendig... óók uitgeschakeld. Spreek eens met hen! Ga zelf zien hoe ze moeten wonen en leven. Óók met een gezin dat hun jarenlang ontnomen was.

Opgroeïende kinderen. Onze jeugd, onze toekomst.

Opvoeders, professoren, leraren, onderwijzers — ga kijken hoe ze wonen en leven na hun werk! Ook een gezin, óók eigen kinderen.

Spreek met mensen, die inkwartiering, medebewoners beleven. Die willekeurige wildvreemde mensen in hun huis krijgen. Onderzoek eens, beleef eens wat dat dom-willekeurige op elkaar pakken betekent. De zenuwslopende geschillen, de plagerijen, de ruzies — de dagelijkse ellende. Weg gezinsleven, weg alle huiselijke intimiteit!

Handarbeiders, die na een grauwe werkdag thuiskomen in overvulde hokken. Hoofdarbeiders, die thuis geen sfeer, geen rust, geen vertrouwde huiselijkheid meer vinden.

Jonge mensen, die voor hun samenzijn de straat op moeten — naar een bioscoop, een kroeg, een dansent of een bankje in het plantsoen.

Kinderen, die de straat op gestuurd worden, omdat de ouders het lawaai in één zo'n kamertje niet uithouden — of die zelf de straat verkiezen boven de rommel thuis.

Eindeloos kan dit eentonige verhaal worden voortgezet.

En inmiddels vreet de woningellende aan ons volksbestaan — elke dag dieper.

Zie, wij klagen en jammeren over jeugdverwildering en het verfloderde gezinsleven. Over ouders, die hun plicht verzaken. Over slecht onderwijs en onbekwame, onverschillige onderwijzers. Over een volksmentaliteit, die ons nékt. Over baldadigheid, ruwheid, viegelachtheid. Over toenemende oneerlijkheid. Over zwarte handel. Over zedenverwildering. Over het verdwijnen van christelijk besef. Over een jeugd, die los-

slaat van godsdienst en zedeleer. Over afnemende arbeidsprestatie. Over afkeer van werken. Over..... Ook dit eentonige verhaal kan eindeloos worden voortgezet.

Want velen, ook onder leidende mannen en vrouwen, vergeten dit ene en alles beheersende feit: zolang deze woningellende, deze hopeloze, vaak mensonwaardige woningtoestanden blijven bestaan, zolang blijven ook alle pogingen tot herstel, tot wegname van alle andere akeligheid en ellende in feite onvruchtbaar.

Omdat, en zeker in dit land, de woning, de redelijke, gezellige, eigen woning de ankergrond voor het gezin is.

Uitsluitend met en uit dat gezin kan de kruistocht tegen verwildering en verwording worden ingezet. Alle andere pogingen blijven lapmiddelen zolang dat gezin geen eigen, gezond, menswaardig gezinsleven kan vormen. Die vorming kan niet plaats vinden indien de woningellende niet verdwijnt — en op kortste termijn.

Dit klinkt apodictisch. Maar zo IS het.

Onze organisatoren en hun ambtenaren hebben gemodderd. Hopeloos en onophoudelijk. Maar nakaarten helpt niet. Er moet thans aangepakt worden. Daadwerkelijk. Niet op papier en van achter loketjes.

Vóór alles: bouwen, bouwen en nogmaals BOUWEN! Alle andere sociale en culturele noden en behoeften zijn in wezen secundair, vergeleken bij de bitterste volksnood: gebrek aan behoorlijke woonruimte voor het gezin.

Bouwen door vakmannen onder leiding van organisatoren. En geen stadhuizen of musea of geweldige kantoren of vriendelijke herenhuizen of hotels of gezellige tenten. Zeker, die zijn wellicht ook nodig, ook urgent. Maar niets is in dit land zó URGENT als een behoorlijke woning voor elk Nederlands gezin. Naast die urgentie blijft al het andere secundair.

Binnen 14 dagen weg met elke ambtelijke instantie uit woonhuizen of voor bewoning geschikt te maken huizen. Onverbiddelijk en onherroepelijk. De ervaring zal aantonen: ten eerste dat er in de oorspronkelijke ambtelijke kantoren heel wat plaatsruimte gemaakt kan worden, ook al wordt het dan behelpen, en ten tweede dat wij het „minder efficiënt werken“ door ambtenaren eerder te boven komen dan niet meer te herstellen gezinsafbraak.

Sluit alle ruimte die — hoe moeilijk ook — tijdelijk ontbeerd kan worden en zet er uitsluitend de allernoodzakelijkste ambtelijke instanties in. Bouw loodsen, ook al zijn ze ongezellig en kil en al lekken ze — dan maar behelpen tijdens de diensturen. Maar doe het vandaag nog — het Nederlandse gezin gaat voor!

Nogmaals, het klinkt, het IS apodictisch. Tal van bezwaren, tal van bemerkingen zijn hiertegen in te brengen. Maar dat is niet belangrijk. Want wij moeten o r l e g v o e r e n tegen de onhoudbare woningellende. Oorlog voert men nu eenmaal met alle middelen. Denk aan de oorlogsdagen. Denk aan de bezettingstijd. Wat toen kon, moet nu ook kunnen. Als de wil er is bij allen, maar dan ook bij allen, is de weg er ook.

Uitsluitend op die wijze, de „totalitaire“ wijze kunnen we er komen — op redelijke termijn.

„Ik voer oorlog!“, donderde Churchill tegen de weifelaars en peute-raars — en al het andere werd bijkomstig.

Op die wijze moeten wij oorlog voeren tegen de woningellende — absoluut en met al het andere als bijkomstigheid: voor het Nederlandse gezin en het Nederlandse gezinsleven! dC.

HOOR EN WEDERHOOR

Tapverboden moeten voorzichtig worden gehanteerd

De heer de Lange te Groningen schrijft ons:

Wellicht zullen verschillende lezers met mij bemerkt hebben, dat het in de laatste jaren welhaast een gebruik schijnt te zijn geworden om bij bijzondere gebeurtenissen aan de Horeca-bedrijven een tapverbod op te leggen. Ook de onlangs gehouden Nationale feestdagen blijken voor verschillende Burgemeesters weer een aanleiding te zijn geweest om de café's voor enige dagen „droog te leggen“.

Hoewel het volkomen begrijpelijk is dat, ingeval er dringende redenen aanwezig zijn om aan te nemen dat het gebruik van sterke drank de openbare orde in gevaar brengt, alsdan tot het uitvaardigen van een tapverbod wordt overgegaan, lijkt het er echter toch veel op dat verschillende Burgemeesters de hen hiertoe verleende bevoegdheid, de laatste tijd wel wat erg vlug hanteren.

Weliswaar kan niet worden ontkennd dat het aantal gevallen van openbare dronkenschap sedert de bevrijding is toegenomen, maar hieruit mag toch zeker nog niet aanstonds de conclusie worden getrokken dat de openbare orde in gevaar komt, wanneer bij de een of andere gebeurtenis in de daarvoor aangewezen openbare gelegenheden sterke drank wordt geschonken.

De praktijk heeft trouwens herhaaldelijk bewezen dat een tapverbod veelal een geheel averechtse uitwerking heeft en zelfs veel meer aanleiding geeft tot misstanden dan een normale verkoop. De „prohibitie“, de

drooglegging van Amerika, waarbij slechts behoefte te worden herinnerd aan namen als b.v. Al Capone, leverde hiervan wel een zeer duidelijk bewijs, doch ook in onze eigen hedendaagse samenleving blijkt toch weer dagelijks dat de mens nu eenmaal de slechte eigenschap bezit om juist datgene te begeren wat in het geheel niet, of slechts in beperkte mate te krijgen is en bovendien om juist datgene te doen wat nu ook weer precies niet mag.

Wanneer dus een tapverbod wordt opgelegd, nemen diegenen, die daartoe het besluit nemen, ongetwijfeld een grote verantwoordelijkheid op zich, want immers wordt daardoor onbewust de clandestiene verkoop — die juist in tegenstelling met de normale verkoop in openbare gelegenheden niet controleerbaar is en dus veel gemakkelijker aanleiding kan geven tot ernstige excessen — in de hand gewerkt.

De verantwoordelijkheid is echter nog groter, wanneer men bedenkt dat een tapverbod in belangrijke mate het bestaansrecht aantast van diegenen voor wie de drankverkoop een bestaansmiddel is. Vanzelfsprekend moet worden toegegeven dat het belang van deze categorie personen niet gesteld mag worden boven het algemeen belang, maar in een democratisch land mag men echter toch wel verwachten dat de belangen van een enkeling toch niet zo maar zonder meer geheel verwaarloosd worden.

Wanneer dan ook in een gemeente tot een tapverbod wordt besloten,

zal eerst terdege moeten worden nagegaan of de aan de betrokken categorie op te leggen ernstige vrijheidsbeperking voldoende rechtvaardiging vindt in het effect dat de dienst, die men met een ander aan de gemeenschap meent te bewijzen, sorteert. Het opleggen van vrijheidsbeperkingen zonder dat daarvoor voldoende dringende noodzaak aanwezig is, zou immers herinneren aan een regeringsstelsel uit een tijd die wij allen het liefst zo vlug mogelijk vergeten.

Hoewel ik, aan de goede bedoelingen van de Burgemeesters, die de laatste tijd het tapverbod hanteerden, geen moment twijfel, kan ik me toch echter slecht voorstellen dat men zich, in welke paats in ons land ook, over het algemeen zo allerbedroevendst aan drankmisbruik te buiten gaat, dat een tapverbod, afgezien nog van het twijfelachtige effect van deze maatregel, vanwege de daaruit voor een deel der ingezetenen voortvloeiende consequentie's geheel verantwoord zou zijn.

Een erge teleurstelling was het wel voor mij, dat ook de Burgemeester van een der grootste steden des lands en die gezien zijn functie in het politieke leven als een groot voorvechter voor de vrijheden van individu en zakenman moet worden beschouwd, tot een tapverbod op de Nationale feestdagen besloot. Weliswaar zou in bedoelde gemeente een tapverbod op hoogtij dagen van ons Koninklijke huis als een soort traditie kunnen

worden beschouwd, maar voor een ongetwijfeld overtuigd voorstander van zo weinig mogelijk beperkingen, kan toch bezwaarlijk een traditie de reden voor handhaving van vrijheidsbeperking zijn. Het bedoelde geval is m.i. des te meer spijtig, omdat de betrokken Burgemeester de ter zake ontvangen adviezen van de plaatselijke ondernemers organisatie, blijkbaar zonder meer ter zijde heeft gelegd en daardoor aan het verantwoordelijkheidsgevoel der ondernemers en hun organisaties ongetwijfeld ernstige afbreuk heeft gedaan.

Van de waarnemend Voorzitter van een politieke partij, in wier beginselen de eigen verantwoordelijkheid van het bedrijfsleven zo'n belangrijke plaats in neemt, had toch beslist een enigszins andere houding mogen worden verwacht.

Redactioneel naschrift

Aan bovenstaande beschouwing willen wij gaarne een enkel woord toevoegen. Wij zijn het uiteraard eens met de geachte inzender, dat ingrijpen in de persoonlijke vrijheid zo weinig mogelijk moet plaats hebben. Daarvoor moeten zeer deugdzame redenen aangevoerd kunnen worden. Ook gaan wij geheel accoord met zijn stelling, dat de zogenaamde drooglegging van Amerika juist geleid heeft tot een resultaat, dat regelrecht stond tegenover hetgeen men had beoogd.

(Vervolg op pag. 12)

Er zal niets te „beheersen” zijn

Omdat er niets over zal zijn

De Socialisten hebben in hun midden uitstekende demagogen en een van hen Wendt al zijn krachten aan de Nederlandse Middenstand voor het Rode Karretje te spannen.

Dat gaat dan in deze vorm:

„Middenstanders, onder het liberaal bewind in de jaren 1933 t.m. 1936 werden zoveel faillissementen van middenstanders per jaar uitgesproken.

Indien gij dit terug wilt dan naar de V.V.D., anders indien gij welvaart verlangt is Uw plaats in de P.v.d.A.”

Over het demagogische wil ik eerst iets zeggen.

In de genoemde jaren bezaten de liberalen en de vrijzinnig democraten in de Tweede Kamer 7 en 6 zetels. In de kabinetten uit die tijd zaten als ministers van de genoemde partijen: Mr. Oud, financiën, Marchant, nog geen jaar, onderwijs en na hem Slingenberg die echter sociale zaken beheerde. Deze „macht” in Kamer en Kabinet heeft Nederland liberaal geregeerd. Wij vragen ons af wat de overige 87 Kamerleden en 8 Ministers dan eigenlijk deden?

Misschien echter is het betoog bedoeld om aan te geven dat de Socialisten niet regeerden. Maar dan zie ik helaas niet in waarom de opsteller van bovenbedoelde oproep zich alleen tegen de V.V.D. richt.

Dit bewijst wel hoe zeldzaam demagogisch dit socialistische gedoe is.

Laten wij dit terzijde en stellen wij de vraag wat voor de Nederlandse Middenstand het meest gewenst is en hoe de genoemde feiten (de faillissementen) verklaard worden.

Het tijdens de eerste wereldoorlog ontstane streven naar industrialisatie zette zich in de na-oorlogse periode gestadig voort. Een industrialisatie welke gepaard ging met de vorming van monopolieën en machtsconcentraties. Nodig is dit geenszins maar het verschijnsel heeft zich nu eenmaal zo voorgedaan.

Deze ontwikkeling is de oorzaak van de ineenstorting van vele middenstandsbedrijven.

In die tijd hadden we in ons land het stelsel van de vrije concurrentie, een stelsel waarvan de inhoud het best te kenschetsen is met deze woorden: **Direet verband tussen nut van goederen en hun prijzen.** Had een artikel weinig nut, voorzag het slechts in een enkele behoefte, dan was de vraag ernaar gering en moest dus de prijs wel dalen, wilde men er niet mee blijven zitten. Tevens nam de detaillist die deze gang van zaken bemerkte, dit artikel (via zijn grossier) niet meer af tegen de oorspronkelijke prijs van de fabrikant. Deze laatste op zijn beurt richtte zijn productie op een ander artikel, waar meer vraag naar bestond.

Door de machtsconcentratie (en vaak financiële afhankelijkheid van de detaillist t.a.v. fabrikant) liep dit allemaal niet zo vlot.

De fabrikant dwong de detaillist dan toch af te nemen en schoof zodoende het risico van verlies af naar de minder draagkrachtige detaillist. Deze kon in vele gevallen de strijd niet volhouden met het bekende noodlottige gevolg.

Deze tendenz werd nog versterkt door de onderling hevige concurrentie, mede bewerkstelligd door de grote bedrijven en warenhuizen, die door hun enorme kapitaalcracht de strijd langer uit konden houden dan de kleine middenstander.

Daarnaast werkte de conjuncturele depressie ontstaan buiten onze grenzen, die ook in Nederland zijn kracht deed voelen, fnuikend voor de middenstand, daar zij de koopkracht van het publiek ernstig verminderde.

De machtsconcentratie en de monopolie-omstandigheden nu zijn verantwoordelijk voor het haperen van het concurrentie-systeem. Zoals boven door mij uiteengezet is leidden deze omstandigheden tot

de slachting onder de middenstandsbedrijven.

Juist het ontbreken van een liberaal bewind maakte het optreden tegen deze uitwassen van de vrijheid onmogelijk en toch is dit een conditio sine qua non. Voor de toekomst zullen wij ijveren voor een wetgeving welke zich keert tegen de bedoelde uitwassen; zoals reeds gezegd is in art. 5 van ons beginselprogramma: „Wij verwerpen de leer van het laissez faire, laissez passer”.

Echter ook tegen de ongebreidelde concurrentie zullen wij ons keren! Naar mijn mening is de juiste oplossing voor dit probleem het werken met het stelsel van de vestigingsvergunningen.

Vastgesteld moet worden hoeveel soortgelijke middenstandsbedrijven er per bevolkingsgroep mogen zijn. De omzetstatistiek kunnen hierbij een leidraad zijn, doch niet dezelfde welke het Nederlands Economisch Instituut voor de Middenstand opstelt ten behoeve van de regeringsinstanties, daar zich voor haar enquête slechts de minst florerende bedrijven aanmelden.

Naar mijn mening moeten haar enquêtes wettelijk verplicht worden of wat me beter lijkt, men maakt gebruik van de gegevens, welke de Rijksaccountantsdienst bezit.

Een diploma van vakbekwaamheid waarborgt de consument een vakkundige leverancier.

Hoe is de situatie thans? Het concurrentie-systeem is verlaten. In de plaats daarvan heeft men prijsvaststellingen die er in de meeste gevallen gloeiend naast zijn. Het is mij bekend dat in bepaalde middenstandszaken thans nog aanzienlijk verdiend wordt. Maar zal dit zo blijven? Het antwoord kan het best gegeven worden door de uitgevers van week- en dagbladen. Ondanks alle fraaie prijsbeschikkingen gaat het niet rooskleurig. De koopkracht van de bevolking ebt langzaam maar zeker weg. De waanzinnig-hoge belastingen zijn hier de voornaamste schuldigen.

Als men koopkracht ziet als het verschil tussen inkomen en besparingen en de belasting beschouwt als gedwongen besparingen, dan is het zonneklaar, dat bij stijgende belasting de koopkracht daalt. Tot heden kon deze koopkracht op peil gehouden worden door vermogen aan te spreken, maar ook dat loopt ten einde. Vergis ik me niet, dan heeft het Centrale Planbureau dit einde al voor 1950 voorzien.

Fusies tussen weekbladen, een gevolg van deze verminderde koopkracht, zijn mogelijk en bewijzen dat er tussen nut en beloning een onoverbrekelijk verband bestaat. Wat baat het of men prijzen vaststelt als de koopkracht zich op een ander artikel richt. De omzetten van

hotel-, café- en restaurantbedrijven wijzen allen in dezelfde richting. Alleen zijn fusies hier al moeilijker.

Wat thans elders plaats vindt, zal morgen een andere branche treffen. De ontslag-golf die over het prijsbeheersingsapparaat gespoeld is, is een teken van de komende dingen.

Middenstanders, binnenkort zal er niets meer te „beheersen” zijn, omdat er niets meer over zal zijn. Dan wordt, gewild of niet, de concurrentie hersteld. Zult gij het dan kunnen bolwerken? Indien de vooroorlogse toestand terugkeert, zeker niet. Zorgt daarom dat Uw belangen dan veilig zullen zijn bij een partij die uit hoofde van zijn beginselen weet waar de uitwassen van dit stelsel zich voordoen en in welke vorm. Dit alles vindt U in de V.V.D.

Terugkeer naar de vrije concurrentie is noodzakelijk gevolg van de socialistische politiek en, hoewel zij het niet willen, ook uiterst wenselijk. Immers indien de prijzen in overeenstemming geraken met het nut van de artikelen, dan zullen de omzetten stijgen, hetgeen meerdere welvaart betekent. Meerdere welvaart voor de Middenstand en voor het gehele Nederlandse volk.

Een stelsel van vrije concurrentie wensen wij, gepaard aan een wettelijke ordening als raam en bestemd om de uitwassen, de misbruiken van de vrijheid, welke wij ieder gunnen, tegen te gaan.

Den Haag, W. J. DE BLAËY.

Aan Frankrijk toetst ge Moskou's tactiek

Betrouwbare kernvorming is het doel!

Al wordt de staking in de Franse mijnen morgen aan de dag neergeslagen, zij heeft voorlopig alweer haar doel bereikt. Frankrijk heeft in de loop van de laatste weken drie miljoen ton kolen verloren. Krijgt het deze niet binnen afzienbare tijd op de een of andere wijze er weer bij, dan zullen heel wat industrieën in de loop van de komende maanden moeten sluiten of althans hun productie verminderen. Frankrijk zal dan de taken, die het Marshall-plan het gesteld heeft, niet kunnen vervullen en hiermee zal dan een belangrijk doel van de Kominform en de Russische politiek bereikt zijn: de ontworping van de West-Europese economie als eerste stap naar de communistische revolutie. Het is dus van belang, dat Frankrijk die drie miljoen kolen weer inhaalt. Maar waar zal het die vandaan halen? Engeland, vroeger kolonexporteur bij uitnemendheid, houdt ze thans liever thuis, omdat het ze zelf nodig heeft om eigen industrie bijna twee keer zo hard te laten draaien als vóór de oorlog. Zo ook het Roergebied, dat toch al sputtert tegen de gedwongen kolonexport. Van deze twee kanten zal er dus nauwelijks vermeerdering te wachten zijn. Kolenproducent nummer 3 is thans Polen (vooral sinds het de beschikking heeft over Duits Silezië). Maar die zal op consigne van Moskou zich er wel voor wachten om Frankrijk te hulp te snellen en aldus bij te dragen tot het succes van het Marshallplan.

Blijft over Amerika. Rusland heeft er helemaal geen bezwaar tegen, dat Frankrijk zijn kolen uit Amerika haalt. Dat vergroot maar de afhankelijkheid van West-Europa ten aanzien van Amerika, geeft voedsel aan de communistische propaganda, die West-Europa als een kolonie van het imperialistische Amerika afschildert, en wakkert de latente weerzin van de Amerikanen over dat armlastige en onrustige Europa, dat steeds bij de rijke oom komt bedelen, aan tot een punt, waarop Amerika in ongeduld alle banden met Europa afsnijdt. Daarop zit Rusland te wachten, want dan is West-Europa wel gedwongen zich oostwaarts te richten en dan kan Rusland zonder oorlog zijn doeleinden verwezenlijken.

De politiek van Rusland is er helemaal niet op gericht om de communistische partijen overwinningen bij de stembus te laten behalen. De kans daarop is vrijwel overal in West-Europa verkeken. De organisatie van massapartijen is dan ook niet meer 't doel. De vorming van onvoorwaardelijk betrouwbare kernen is thans de tactiek. Als de sleutelplaatsen in de sleutelindustriën maar bezet zijn door raschte communisten, dan staat heel het raderwerk van 'slands economie stil en volgt de rest vanzelf wel. Vandaar het belang om de veiligheidsploegen in de Franse mijnen (sleutelposities in een sleutelindustrie) in handen te hebben. Deze kunnen, als het moet, de mijnen onder water

laten zetten of in brand steken. Wat helpt het dan, als politie en leger de staking neerslaan?

Aan de andere kant moet, volgens de communistische tactiek, ook weer niet de bevolking al te zeer ongerust geraken. Daarom geen algemene staking, die het hele volk treft, hindert en tegen de communisten opzet en bovendien de kans loopt te mislukken. Want de meerderheid van de arbeiders voelt weinig voor voortdurende stakingen en neemt, wanneer zij niet onder al te grote terreur van haar communisti-

DE GAULLE
...óók verantwoordelijk...

sche leiders staat, de kans waar om van haar wil om te werken te getuigen. Vandaar dat de communisten al hun energie steeds hebben geworpen op de sleutelindustriën, in de eerste plaats de kolonmijnen: hier is hun succes dan ook het grootst, hier ook is het effect op de gehele economie van het land het grootst en tenslotte ligt hier het voordeel, dat dit effect er een is van lange termijn. Pas over enkele maanden zal de bevolking de gevolgen merken van de stakingen in de mijnen. Dan zit zij in de kou of dan zijn de elektriciteitsprijzen weer eens verhoogd, maar dan zijn de mijnwerkers allang weer aan het werk, is hun staking vergeten en krijgt de regering, die dan aan het roer zit, de schuld.

Dit alles — de zwakheid van een regering tegenover een partij, die zulke machtsposities in handen heeft — neemt niet weg, dat de regering te lang getalmde heeft met het nemen van de krachtige maatregelen, waartoe zij blijkbaar thans besloten is over te gaan. Dat komt omdat de socialisten in de regering er niet veel voor voelden om gewapenderhand tegen arbeiders op te treden. Dat is een maatregel, die altijd bij alle arbeiders impopulair is. Zowel leger als politie stonden deze keer onder socialistische ministers... Daarbij komt nog, dat het excuus tot de stakingen was de verhoging van de levenskosten — een reëel bezwaar, dat zelfs de niet-communistische vakbonden er aanvankelijk toe bracht deel te nemen aan de staking.

Aan Frankrijk kan men de communistische strategie bestuderen: op zichzelf gerechtvaardigde eisen worden aangegrepen om stakingen te proclameren in sommige sleutelindustriën, ten einde de economie van het gehele land te ontwrichten. Met profijt kunnen de regeringen van andere landen uit deze les lering trekken. Maar Frankrijk is de zwakste — en meteen belangrijkste — plek in West-Europa. Hierop richt zich dus in de eerste plaats de communistische ondermijningsarbeid. Men kan wel zeggen, dat het land zich reeds in een verregaande staat van anarchie bevindt en dat de economie reeds bijna ieder spoor van natuurlijke orde mist. De communistische actie treft dus hier gunstig terrein aan — een terrein, waarvoor het wanbeheer van vroegere regeringen (waaronder die van generaal De Gaulle) verantwoordelijk is.

Tapverboden moeten voorzichtig worden gehanteerd

(Vervolg van pag. 10)

Die kant moeten wij zeker niet op en zeker zal ook met tapverboden uitermate voorzichtig gehandeld moeten worden. Als tapverboden zouden worden gebruikt om der wille van een bepaald beginsel, dan zouden wij daartegen ernstig bezwaar hebben. Echter, het is geheel iets anders of een tapverbod op een ogenblik wordt gehanteerd door een burgemeester omdat hij meent daarmee de openbare orde te dienen. Dan is het dus geen kwestie van beginsel, maar van doelmatigheid. En nu zijn wij van mening dat de inzender het geheel te veel ziet van het oogpunt van beginsel uit en dat hij met de overwegingen, die de betrokken burgemeester hebben geleid te weinig rekening houdt.

Natuurlijk mag „ernstige vrijheidsbeperking” niet plaats hebben zonder dringende noodzaak. Maar aangenomen zal toch moeten worden, dat in de gedachtengang van de betrokken burgemeester die noodzaak er was. Van deze mag toch, naar onze bescheiden mening, wel aangenomen worden, dat hij met zijn methoden niet gaarne zou herinneren „aan een regeringsstelsel uit een tijd die wij allen het liefst zo vlug mogelijk vergeten.” En ook nemen wij niet aan, zoals de briefschrijver veronderstelt, dat „de betrokken burgemeester de ter zake ontvangen adviezen van de plaatselijke ondernemers-organisatie blijkbaar zonder meer ter zijde heeft gelegd enz.”

Wanneer men iemands advies niet opvolgt dan behoeft dit geenszins te zeggen, dat men het zonder meer terzijde schuift. Van een man, die steeds getoond heeft verantwoordelijkheidsbesef te dragen, veronderstelt men dit toch niet. Van zulk één kan men eerder aannemen, dat hij na nauwgezette overweging tot een andere conclusie is gekomen dan zij, die hem adviseerden.

De inzender begrijpe ons goed. Wij hebben over het bepaalde geval geen oordeel. Wij zouden daarvoor alle omstandigheden moeten kennen. Wij zijn ook van oordeel, dat tapverboden zeer voorzichtig moeten worden gehanteerd. De inzender hebben wij dan ook gaarne

DE HEER Cornelissen

VRAAGT

Ons Tweede Kamerlid, de heer Cornelissen, heeft de volgende vragen gesteld aan de Minister van Economische Zaken:

1. Is de Minister bereid zijn medewerking te verlenen om te komen tot een opheffing van het verbod étalages te verlichten en lichtreclames te ontsteken na zonsondergang?

2. Indien tegen het onder 1 genoemde bezwaren bestaan in verband met de capaciteiten der elektrische centrales, zou dan ontheffing verleend kunnen worden van genoemd verbod na afloop der spitsuren?

3. Mocht ook dit niet mogelijk zijn, zou de Minister dan alsnog zijn goedkeuring er aan kunnen hechten, dat de verlichting in de verdere avonden enige uren zou mogen worden ontstoken?

4. Indien opheffing van genoemd verbod niet mogelijk is, zou de Minister dan bereid zijn, zijn medewerking er aan te verlenen, dat toch ten minste tijdens de maand December algehele of gedeeltelijke ontheffing van dit verbod wordt gegeven?

5. Indien alle hierboven gestelde vragen ontkennend zouden moeten worden beantwoord, is de Minister dan ook niet van mening, dat het verbod tot het verlichten van étalages en het ontsteken van lichtreclames met meer gestrengheid dient te worden gehandhaafd dan dit op het ogenblik het geval is?

de gelegenheid gegeven zijn bezwaren naar voren te brengen. Alleen meenden wij er de aandacht op te moeten vestigen, dat hij de zaak te veel zag als een aanranding der persoonlijke vrijheid zonder voldoende de aandacht te vestigen op de andere kant van de zaak. In deze zin hebben wij gemeend zijn betoog te moeten aanvullen. — Redactie.

STALEN MEUBELEN „GISO"-LAMPEN

Afdelingsnieuws

CENTRALE GRONINGEN

Vergadering

Op 13 November a.s. wordt te half drie in 't Huis de Beurs, Akerkhof 4 te Groningen een Algemene Ledenvergadering der Centrale Groningen gehouden. Na het huishoudelijk gedeelte, waarvoor o.m. op de agenda staat: Bespreking te voeren actie bij de a.s. gemeenteraadsverkiezingen, Leden- en abonnementen-werf-actie en Jeugdorganisatie, zal om 4 uur de heer R. Zegering Hadders uit Emmen het woord voeren over: „Ons beleid in de zittingsperiode 1943-1949”. Alle leden in de Centrale Groningen zijn van harte welkom.

* * *

AFDELING HAREN

Actief!

De Afdeling Haren is er in geslaagd een studieclub voor jongeren te vormen. Een bestuur van 3 uit deze groep werd reeds samengesteld.

Het ligt in de bedoeling regelmatig samenkomsten te houden, waarbij voorlichting op politiek gebied, of een inleiding over een bepaald onderwerp gehouden zullen worden, waarna gedachtenwisseling.

Wij hopen dat dit begin een opwekking zal zijn voor meer jongelieden om mee te doen!

Voorts is er de 8e November een ledenvergadering, waarbij de heer S. A. Woldringh, voorz. der Kamer van Koophandel te Groningen zal spreken over publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie. Dit zal tevens de eerste keer zijn dat een nieuw te vormen kader bijeen komt.

N.V. Lijm- en Gelatinefabriek

„Delft”

Fabrieksmerk: TWEE TORENS

Tel. 106-363 — Delft

VOOR COLLECTIEVE PENSIOENVERZEKERINGEN

WENDE MEN ZICH VRIJBLIVEND OM ADVIES EN OFFERTE TOT DE

HAV BANK

HOOFDKANTOOR SCHIEDAM HET KAN UW BELANG ZIJN.

U PEINST OVER EEN GESCHENK?

S. K. Citroen

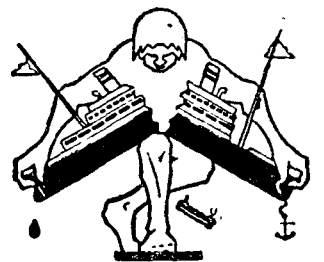
HOFJUWELIER 5 GRAVENHAGE

HOOGSTRAAT 23 TELEFOON II 157

GESCHENKEN IN ALLE PRIJZEN

Frank Rijdsijk's Industriele Ondernemingen N.V.

Hendrik-Ido-Ambacht Tel. H.I. Ambacht 245 Rotterdam 72615

SCHEEPSLOOPERIJ

HANDEL in:

- Oud IJzer,
- Nieuw IJzer,
- Bruikbaar IJzer, enz.

N.V. „Latumebo”

Postbus 5 — Telefoon 477 ALBLASSERDAM

Electrische „Lewa” weideafrostering, poederverstuiver, molborden.

Billijke prijzen. Vlugges levering.

In het rechte spoor teruggekeerd

Vele politieke delinquenten keren na een weinig verheffende detinering in de samenleving terug, niet genezen van, doch gestijfd in hun politieke wandenkeelden. Des te meer is men dankbaar, wanneer men van een politieke delinquent verneemt, dat hij geheel en al van zijn dwalingen is teruggekomen en een gezonde opvatting in politicus heeft (terug) gevonden.

Uit een tweetal brieven van een gedetineerde te Vught citeren wij met diens toestemming het volgende:

„In een omgeving, waar dagelijks frontherinneringen opgehaald worden en niet bepaald een geest van boetvaardigheid heerst, is het moeilijk zich in een andere instelling in te leven. Toch is dit langzamerhand geschied, wat voor mij verlicht werd doordat ik kon voortbouwen op het verleden van voor '40. Een van mijn vroegere Amerikaanse kennissen gaf me een abonnement op „Time”. Door permanente lectuur van nog veel meer van over de grens (of liever: van over het water) o.m. „Readers Digest”, voor 't bijhouden van de economische lectuur (het Financieel Dagblad.

Economische Voorlichting en Econ. Stat. Berichten) heb ik me alweer zo ingeleefd, dat ik ervan verdacht word, een echte liberale kapitalist te zijn (ben ik ook!).

Nu, ik heb nog een levendige belangstelling voor de politiek en ben tot de muurvaste overtuiging gekomen, dat het leven in een land zonder democratie geen leven is. Democratie: d.w.z. een minstens twee-partijstelsel. Anders gaat het niet. En absolute vrijheid van meningsuiting. Ik ben er echter ook vast van overtuigd, dat ieder socialisme tot slavernij leidt, daar het voor alles wat het geeft, de mens ook een deel van zijn zelfbeschikkingsrecht ontnemt en van zijn verantwoordelijkheid ontheft.*) In de V.V.D. vind ik deze gedachten belichaamd.”

„Ik zal nooit en te nimmer werkelijk kunnen begrijpen, waarom er zo ontzettend weinig mensen vrijzinnig-godsdienstig, evenmin als waarom er zo weinig in de politiek liberaal (V.V.D.) zijn (of C.H. want die voelen ook nogal liberaal). 't Is toch zo eenvoudig, zou je zeggen.

Maar neen, ik heb de mensen nu leren kennen; het

waarom begrijp ik wel, al zal ik hen daardoor altijd „raar” blijven vinden. Dat „vrijzinnige” vindt men griezelig; het geeft de meeste lieden ruimte-vrees.....”

Aan dit onomwonden en ongeveer getuigenis behoeven wij niets toe of af te doen. Dit getuigenis is geboren in een kamp, waarin de voorwaarden voor een dergelijke geboorte allerminst gunstig waren. Dat desondanks enkelen de rechte weg terugvinden in zulk een omgeving, stemt tot dankbaarheid. Het is een lichtpunt in het donkere vraagstuk der politieke delinquenten en hun heropvoeding.

Boskoop.

Ds. P. D. van Royen.

*) Prof. dr. F. A. Hayek heeft deze gedachte uitgewerkt in zijn voortreffelijke boek „The Road to Serfdom” opgedragen „to the Socialists of all Parties”. Een van zijn stellingen luidt: The more the State „plans” the more difficult planning becomes for the individual (hoe meer de overheid plannen maakt, des te moeilijker wordt dit voor de burger). v. R.

HET BEGROTINGSDEBAT

De Regering lichte Kamer en Volk volledig in

De leden van het parlement zijn Dinsdag gaan aanzitten aan een welvoorzien politieke dis. Tot aan Kerstmis — zeker! — zullen de Tweede Kamerleden daarmee bezig zijn. Alle departementen en de daaronder ressorterende diensten zullen kritiek te doorstaan krijgen, alle ministers zal uitleg en verklaring van hun beleid worden gevraagd, alle belangrijke onderwerpen, die ons volk beroeren, zullen aan de orde komen. Deze week zal zeker gemoed zijn met een bespreking van het algemene regeringsbeleid, de volgende weken zullen dan beschikbaar zijn voor de onderscheidene begrotingshoofdstukken, waarbij de specialisten der fracties het woord zullen voeren.

Zoals gezegd, zeker tot Kerstmis zal de Tweede Kamer met de behandeling der begroting bezig zijn. Na het Kerstecras zal dan echter weer een periode van harde arbeid aanbreken. Immers, verwacht mag toch worden, dat dan het ontwerp van wet op de materiële oorlogsschade aan de orde zal komen — duizenden wachten nu al jaren op een wettelijke regeling van deze materie! — en zeker zal dan ook spoedig het wetsontwerp inzake de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie in openbare behandeling komen, terwijl ook het wetsontwerp betreffende de Ouderemingsraden en het vraagstuk der werkloosheidsverzekering ongetwijfeld spoedig zullen volgen. Deze laatste kwestie moet haar beslag toch zeker krijgen in een periode waarin weinig *werkloosheid heerst*.

Indedaad is er wel veel veranderd in vergelijking met vroeger. Onlangs nog hoorden wij een politicus met een ervaring van vele jaren — thans lid der Eerste Kamer en oud-minister, — zeggen, dat in vroeger tijden per half jaar zeker niet meer dan één „groot” wetsontwerp aan de orde was. In de huidige tijd is dat wel heel anders. Zulk een veelheid van vraagstukken behoeft oplossing, dat de „grote” wetsontwerpen elkaar zonder tussenpozen van betekenis opvolgen. Wat onmiddellijk het vraagstuk van wijziging van onze parlementaire werkwijze naar voren brengt. En daarmee tevens één van de redenen, die dringt naar de instelling van een commissie, die een grondwetsherziening moet voorbereiden. Vorige week schreven wij over de Grondwet van 1848. Deze is wel herzien in de afgelopen eeuw, maar het toen opgetrokken staatsgebouw heeft weinig wijziging ondergaan. Een nauwkeurig onderzoek in welke mate de belangrijke wijzigingen in ons gehele maatschappelijke bestel weerslag moeten vinden in een grondige herziening der Grondwet, mag niet lang meer achterwege blijven.

De noodzaak van de instelling van een commissie ter voorbereiding ener grondwetsherziening zal zeker van verschillende zijden worden bepleit. Daarnaast zullen andere vraagstukken aan de orde komen. Wij denken bijvoorbeeld aan het vraagstuk van lonen en prijzen. Het is juist, dat de regering streeft naar de afschaffing van subsidies op het levensmiddelenpakket. Zulk een subsidieverlening is in wezen ongezond, vertroebelt de economische situatie en is voor het overheidsbudget een ondraaglijke last. Gelukkig is, dat de belangrijke subsidievermindering niet geleid heeft tot een derde loonronde, die op haar beurt weer niet te stuiten prijsstijgingen met zich zou brengen. De regering heeft echter het middel van de loonbijslag geïntroduceerd. Ongetwijfeld mag dankbaar worden aanvaard, dat de grote massa der werknemers hierdoor is gebaat, maar men mag toch zeker de schaduwzijden niet over het hoofd zien. Het is zo langzamerhand gewoonte geworden om de werkgever voor te stellen als de man, die over grote fondsen beschikt. Zo zijn er, inderdaad. Maar zeer veel werkgevers — wij zouden willen zeggen: het leeuwendeel der werkgevers — bestaat uit kleine, hard ploeterende mensen, die een klein handelsbedrijfje hebben, of een klein ambachtsbedrijf, of een dienstverleningsbedrijf. En deze mensen gaan het zeer moeilijk krijgen. „Wel zal in de toekomst bij de kostprijscalculatie de loonbijslag als kostprijs-element worden erkend”, zo hebben wij gelezen in het regeringscommuniqué, d.d. 27 October inzake het loon- en prijsvraagstuk, maar hiermede zijn niet

de moeilijkheden opgelost, die de middenstanders als consument van de prijsverhogingen onder vinden. En ook zijn niet geholpen de duizenden, die hun leven lang zelf voor hun oude dag hebben gespaard en nu al weer een nieuwe verhoging van de kosten van levensonderhoud moeten dragen. In dit verband willen wij ook wijzen op de positie der huiseigenaren. Die staan tegenover veel hogere onderhoudskosten, belastingen, eigen kosten van levensonderhoud, enz., terwijl het huurpeil gefixeerd is. Deze toestand is ondraaglijk en vereist absoluut wijziging. Hier is sociaal onrecht, dat opgeheven moet worden en voortvort moet hier verandering in komen, omdat onze huizen, door onvoldoende mogelijkheid van onderhoud, in zeer ongewenste mate teruggaan.

Zo zijn er vele problemen te noemen, die de aandacht moeten hebben. Het financiële is er één van. Volgende week zullen wij kunnen weergeven wat de heer Ritmeester daarover gezegd zal hebben. Het financiële en economische probleem is echter niet los te zien van het internationale. De Verenigde Staten zijn Europa te hulp gekomen, met het Marshall-plan wel in de meest sprekende vorm. Ons welvaartspeil zou zeer sterk omlaag gaan indien deze hulp niet zou worden verleend. De regering moge echter deze hulp in het bijzonder aanwenden voor versterking van ons productie-apparaat, opdat wij over enige jaren weer op eigen benen kunnen staan.

Begrijpelijk is de felle agitatie der communisten tegen de Marshall-hulp. Die zouden voor hun politieke standje meer voordeel vinden in een bevolking, die in nog moeilijker omstandigheden zou moeten leven. Zo brengt deze Marshall-hulp ons regelrecht bij het probleem van de grote tegenstelling in de wereld: de Westerse christelijke beschaving tegenover het communistische nihilisme. Dagelijks weer worden wij herinnerd aan deze tegenstelling. Zij beheerst ons gehele leven. Nederland kan er niet met een houding van neutraliteit tegenover staan. West-Europa wordt bedreigd indien de staten zich niet aaneensluiten, politiek, militair, economisch. En daarom staan meer dan vroeger bij de behandeling der aan de orde zijnde begroting onze internationale betrekkingen op de voorgrond.

Economisch gezien in eerste instantie de Benelux, militair de samenwerking tussen Engeland, Frankrijk, België, Luxemburg en Nederland, politiek vraagt het federalisme de aandacht.

Zeker moet nuchterheid hierbij worden betracht. De innerlijke betekenis van eventuele partners zie men niet licht voorbij. Alleen weten wij dat internationale samenwerking er zijn moet, op straffe van ondergang.

De tijd van bekrompen, duffe politiek is voorbij. Geheel andere normen dan voorheen gelden. Dagelijks worden wij geconfronteerd met het schrikkelijke wereldgebeuren. Ook bij de behartiging onzer eigen aangelegenheden. Het Indonesische vraagstuk is gekomen op een plan, dat van onze regeerders brede visie vraagt. Het is duidelijk, dat de situatie uitermate zorgwekkend is. De rol van het communisme in Oost-Azië en ook op het gebied der Republiek is een uitermate belangrijke, en gevaarlijke. De laatste dagen hebben ons dit probleem weer duidelijker voor ogen gesteld, nu minister Stikker op het gebied der Republiek met de machthebbers daar gesproken heeft. De A.R. fractieleider Schouten heeft al vast zijn bezorgdheid geuit. Wij wachten af tot dat minister Stikker zal zijn teruggekeerd en mededelingen zal hebben gedaan over hetgeen hij heeft verricht. Eerst dan oordelen wij. Voorlopig zijn wij van mening, dat iemand, wie wij vertrouwen hebben geschenken, eerst volledig gelegenheid moet hebben zijn missie te volbrengen. Daarop heeft hij recht. Op andere wijze is regeren trouwens niet mogelijk.

Eén probleem uit het Indische vraagstuk willen wij nog extra vermelden. Reeds enige tijd geleden schreven wij over de Gemeenschappelijke Actie van Nederlandse vrouwen. Bij brief van 1 November hebben deze weer doen

weten zich niet te kunnen neerleggen bij de van regeringswege gegeven uiteenzettingen. Hier moet klaarheid over komen. Wij zien geheel af van het aantal mensen, dat gedwongen wordt op het gebied der Republiek te blijven. Of het er 15000 zijn of minder, doet aan het belang der zaak niet af.

In zijn laatste beantwoording van vragen heeft minister dr. Drees gezegd: „De Regering zal met kracht er naar blijven streven om degenen, Nederlanders zowel als personen van andere landaard, die zich tegen hun wil in de Republiek bevinden, te doen evacueren.”

Wij moeten zeggen van dat voortdurende streven van het vorige kabinet al bitter weinig gemerkt te hebben. En van het huidige kabinet zouden wij ook gaarne vernemen wat er dan zo al gebeurt om de betrokkenen uit hun vreselijk lot te bevrijden. Over deze aangelegenheid moet niet worden vergaderd en nog eens vergaderd. Daden moeten plaats hebben. De Regering lichte daarom bij de gedachtenwisseling over de begroting de Kamer en daarmee het gehele volk, volledig in over hetgeen zij doet om aan de menssonwaardige toestanden, waarin velen verkeren, een einde te maken. Deze zaak eist oplossing op de meest korte termijn.

K.

Vrije prijzen

Met genoeg kunnen wij constateren, dat het met betrekking tot de bemoeiingen van de Overheid ten aanzien van onze nationale economie in sommige opzichten de goede kant uitgaat. Er zijn lichtpunten waarneembaar, waarop ongetwijfeld op deze plaats de aandacht dient te worden gevestigd. In dit verband lijkt het ons interessant te wijzen op het feit, dat b.v. de bemoeiingen van het Directoraat-Generaal van de Prijzen met enkele onderdelen van ons transportwezen zijn opgeheven. Zo is o.m. onlangs besloten de prijzen van gebruikte binnenvaartuigen niet meer aan voorschriften te onderwerpen. Een soortgelijk besluit werd genomen ten aanzien van de diverse prijzenbeschikkingen met betrekking tot de z.g. zware transporten over de weg en de dienstverlening met kraan of takelwagens. Een zelfde gang van zaken kan tegemoet worden gezien ten aanzien van het verhuren van dekschuiten en ten aanzien van het personenvervoer te water. Ook de tarieven voor „trouwrijden” en van huurrijtuigen zullen vermoedelijk binnenkort worden vrijgelaten.

Soortgelijke maatregelen zijn in voorbereiding voor het lossen van zeeschepen, terwijl ook het vrijgeven van de tarieven van veerdiensten op het ogenblik wordt overwogen.

Wellicht spreken deze voorbeelden niet onmiddellijk voor niet belanghebbenden. Een feit blijft echter, dat het vrijkomen der bovengenoemde tarieven van een zeer grote principiële betekenis is, omdat hiermede o.i. een eerste stap wordt gezet op de weg die leidt naar een meer gezond economisch systeem.

Goed initiatief

Onlangs lazen wij, dat de minister van Economische Zaken, prof. dr. J. R. M. van den Brink, op uitnodiging van de Commissarissen der Koningin in Groningen en Drente een niet-officiële reis door deze provincies heeft gemaakt, ten einde zich aldaar op de hoogte te stellen van diverse economische vraagstukken. Zo werd o.m. een bezoek gebracht aan de haven van Delfzijl, waaromtrent de minister door terzakehoudigen werd voorgelicht.

Wij juichen dit initiatief van harte toe, ten oordeel omdat het Noorden reeds eerder over de belangstelling van Den Haag heeft geklaagd. Juist in deze tijd moet o.m. de economische eenheid van ons land meer dan ooit worden bevorderd. De regering beschouwe dan ook al onze provincies zonder uitzondering als kinderen van één gezin, die allen een gelijkwaardige behandeling verdienen. Minister Van den Brink schijnt deze gedachte volkomen te onderschrijven hetgeen ongetwijfeld tot voldoende stemming stemt.

PARLEMENTAIRE FLITSEN

Bravissimo voor de Eerste Kamer!

Mr. SASSEN
...voorlopig: vertrouwen...

Noodwet Indonesië — aan die naam, die ons eerst ietwat schril en alarmerend in de oren klonk, zijn wij inmiddels al aardig gewend. En ook de behandeling ervan in de Tweede en Eerste Kamer ligt alweer enige tijd achter ons. Niet zó lang echter, dat wij er niet nog wat nadere aandacht voor durven vragen. De kwestie is er belangrijk genoeg voor en het is zeker geen legislatief product als sommige andere, waarvan men als gewoon staatsburger na de aanneming in de Kamers eigenlijk weinig of niets meer hoort of bemerkt.

Het is niet moeilijk te voorspellen, dat deze Noodwet, zoals die tenslotte door beide Kamers is aanvaard, in de komende weken en maanden meermalen voor het nemen van belangrijke besluiten zal worden gehanteerd.

Daarom was het zo juist, dat mr. Vonk het namens onze fractie in de Tweede Kamer aldus stelde, dat bij de beslissing of aan de Regering de door haar gevraagde bevoegdheden mochten worden verleend, de vraag van het vertrouwen een eerste rol speelde. En dat vertrouwen was de fractie van de V.V.D. bereid het nieuwe Kabinet en de nieuwe bewindsman van Overzeese Gebiedsdelen voorlopig te schenken.

Een vertrouwen dat maar niet zo lichtvaardig werd geboden, maar dat gebaseerd was op een reeks van uitvoerig toegelichte overwegingen, die wij in enkele punten aldus zouden kunnen samenvatten: de andere geestesgesteldheid van het Kabinet tegenover het communisme in Indonesië; de wil tot het uitoefenen van „daadkracht” en tot het geven van reële inhoud aan de Nederlands-Indonesische Unie in vormen van deugdelijkheid en duurzaamheid; de duidelijke taal, die de tegenwoordige minister van Overzeese Gebiedsdelen in tegenstelling tot zijn voorgangers pleegt te spreken en tenslotte de besliste opzet van de Regering om de republiek geen andere en geen hogere status te verschaffen dan die van deelstaat in de Indonesische Federatie, waardoor ook de andere deelstaten aan hun toekomst kunnen bouwen zonder vrees voor suprematie van de republiek.

In verband met dit laatste achtte onze woordvoerder ook de bijzonder geslaagde conferentie met de Indonesische federalen in Den Haag een post op de creditzijde van het vertrouwen in het Kabinet.

En daarnevens hopen en verwachten wij, dat dit Kabinet ook internationaal bezig is zich weer eigen zelfstandige kracht te ontwikkelen; een kracht, die ons Koninkrijk weer in nieuwe vormen zal kunnen doen herleven.

Had de heer Oud, zoals wij in ons vorige overzicht hebben weergegeven, vooral de staatsrechtelijke zijde van het ontwerp behandeld, de politieke kant werd door de heer Vonk wel het scherpst belicht in deze kernachtige uitspraak: „Dit wetsontwerp is, naar het mij voorkomt, ingegeven door de vaste wil der Regering, zo paraat te handelen, dat het gunstige resultaat van het

De Eerste Kamer heeft in de afgelopen weken weer een paar goede beurten gemaakt.

Toen de Noodwet Indonesië op 29 October, in deze Kamer werd behandeld, toonden onze senatoren zich zozeer doordrongen van het gewicht van dit voorstel en van hun verantwoordelijkheid voor de medebeslissing hierover, dat zij voltallig aanwezig waren.

En toen, enkele dagen later, op 3 November, Thorbecke's Grondwet honderd jaar bestond, was het wederom de Eerste Kamer, die, op initiatief van haar voorzitter, dit feit in een plechtige vergadering herdacht, waar het gehele Kabinet (met uitzondering natuurlijk van minister Stikker, die zich in Indonesië bevond) bij tegenwoordig was.

Bravo, bravissimo voor onze Eerste Kamer!

Duidelijke taal, voor goede verstaanders

overleg met de federalen niet meer door verrassende gebeurtenissen politiek kan worden ongedaan gemaakt en ik aarzel niet als mijn oordeel uit te spreken, dat precies dit feit de bijzondere reden is, waardoor alleen al de indiening van deze Noodwet gerechtvaardigd is te achten”.

De uitslag van de stemming in de Eerste Kamer week al heel weinig af van die aan de andere zijde van het Binnenhof. Ook hier de uiterste rechter- en linkervleugel: de anti-revolutionairen en de communisten, tegen, versterkt door één lid van de christelijk-historische fractie.

Aan de communisten behoeven wij geen woord te verspillen. Zij zijn nu eenmaal tegen alles wat de chaos, waarvan zij het hebben moeten, zou kunnen tegengaan.

Dat ook de anti-revolutionairen in de Eerste Kamer nog tegenstemden, was echter een teleurstelling voor ieder, wie het niet was ontgaan, dat er zekere twijfel in deze hoek was ontstaan of dit ontwerp, waarvan de Regering bij monde van minister Sassen nog eens verklaard had het zó dringend nodig te hebben, dat zij bij verwerping de verantwoordelijkheid niet langer zou kunnen dragen, niet als noodrecht zou zijn te aanvaarden.

Helaas heeft 't zover nog niet mo-

gen komen. Deze uiting van eensgezindheid, die een grootse daad van historische betekenis had kunnen worden en Nederlands positie ook internationaal wellicht aanmerkelijk steviger zou hebben gemaakt, is tenslotte toch achterwege gebleven. Niettemin achten wij de verklaring van de anti-rev. woordvoerder, prof. Anema, typerend, dat hij hoopte, een volgende keer met de Regering te kunnen medewerken tot constructieve arbeid.

De onvruchtbaarheid van de altijd maar weer star-afwijzende houding waar het de Indonesische vraagstukken betreft, begint toch ook tot deze kringen zelve door te dringen.

In de Eerste Kamer was het professor Molenaar die het standpunt van de V.V.D. uitzette. Na ook zijnerzijds het delegatie-vraagstuk aan een staatsrechtelijk onderzoek te hebben onderworpen, kwam hij tot de dringende omstandigheden, die de Regering tot de indiening van het ontwerp hadden gebracht en tot wat hij meende te mogen zien als de grondslag van de politiek der Regering in de komende weken.

De toestand in Indonesië en dan vooral in de door de republiek beheerste gebieden achtte hij buitengewoon slecht. Wij zien, zo zeide hij, de noodzaak, dat er spoedig een einde komt aan het conflict en dat ook

Mr. VONK
...bizondere reden...

zo spoedig mogelijk, op het tijdstip, dat de Regering nuttig acht, een federale Regering wordt ingesteld. Uit elke pagina van de Memorie van Antwoord aan de Tweede Kamer blijkt, dat de Regering in deze snel wil handelen, dat zij een korte termijn op het oog heeft. Dit uitgangspunt, zo verklaarde onze woordvoerder gaarne, is ons sympathiek.

Prof. Molenaar achtte het ook te billijken, dat de Regering, nadat zij enkele maanden geleden het bewind van het Kabinet-Beel had overgenomen, blijkbaar het besluit had genomen om zelf nog een poging te wagen om met de republiek tot overeenstemming te komen. Hij maakte echter terecht deze restrictie, dat dan ook snel tot een resultaat zou moeten worden gekomen en van een eindeloos rekken der onderhandelingen dus geen sprake meer mocht zijn.

De Regering heeft zeer duidelijk had gezegd: een beginselaccorderd is voor ons onaanvaardbaar, er zullen dadelijk uitvoerbare voorstellen tot totale regeling van het verschil moeten worden gebracht, kon al evenzeer prof. Molenaars volledige instemming hebben.

De grondgedachten en richtlijnen van de Regering voor de komende weken in onderling verband bezien, meende onze woordvoerder het beleid te zien culmineren in dit doel: de federale Interim-Regering op de kortst mogelijke termijn in te stellen, onverschillig of er onderhandeld wordt of niet. Daarom, zo merkte hij op, wil de Regering deze Interim-Regering kunnen instellen op het door haar gewenste tijdstip, dat in ieder geval vóór 1 Januari 1949 moet liggen. Daarnaast zullen echter ook allerlei bevoegdheden moeten worden geregeld en de heer Molenaar moest toegeven, dat dit alles op het ogenblik niet bij de wet kan geschieden. Daarin ligt, zo zei hij, voor ons dan ook de rechtvaardiging voor dit wel zeer uitzonderlijke wetsontwerp.

Tenslotte deed prof. Molenaar een beroep op „de goede verstaanders” in deze bewoordingen:

De Regering rechtvaardigt de spoed door te wijzen op de huidige situatie in de republiek, die van dag tot dag zorgwekkender wordt. Dit waarborgt ons, dat de korte spanne tijds, waarvan de Regering spreekt, ons ook scheidt van het ogenblik, waarop een aanvang kan worden gemaakt met het vestigen van een deugdelijk bestuur in Indonesië en het brengen van orde en rust in de gebieden, waar deze op 't ogenblik het allerminst aanwezig zijn. Wij hebben de indruk, Mijnheer de President, dat het de Regering met de woorden, die zij heeft geschreven en gesproken ernst is. Voor ons zijn die woorden duidelijk. Wij menen, dat zij voor hen, die gewoon zijn zulke stukken te lezen — dat zijn dus de goede verstaanders — volkomen duidelijke taal spreken.

Deze burger

heeft deze week wel een héérlijke week gehad.

Harry, zijn eigen goeie, lachende, ploeterende Harry met z'n Bess en z'n Greetje weer gezellig voor vier jaar in het Witte Huis; de toffee van de bon en een lintjesregen in 't verschiep. Nou, vindt 'u dat dan allemaal niet fijn?

Deze burger heeft zó'n blijmoedig hart, dat hij voor drie prettige dingen driehonderd niet-zo-prettige grif vergeet. Had hij vroeger al. Wanneer hij wéér drie maanden kreeg voor zijn doctoraal was één zoen van Marietje voldoende om de hele juridische faculteit met decaan en al te doen wegmelten op die zoetigheid. Zo'n doctoraal, dacht hij, loopt niet weg, maar Marietje misschien wel.

Wel Harry, de toffees en het regentje dus...

Harry's portret staat keurig in een lijstje dat breed genoeg voor zijn glimlach is, onder de laatste asters-van-het-jaar op mijn schrijftafel. Democraat of Republikein, het is fijn dat zelfvertrouwen en hondse, toegewijde sloverij succes hebben gehad. Dat geeft de burger moed. Daar zit een blijmoedige les voor de hele wereld in.

En die toffees... die zijn voor de neeffjes. Ome zelf mag niet. Geen zoetigheid en maar wandelen. Dat pak van vóór de oorlog is al twee maal uitgelegd. Dat behoeft verder niet uitgelegd te worden.

Maar die lintjesregen is misschien wel het allérplezierigste van alles. Die zal weer ruisen gaan op Koninginnedag. Het brons voor de dooien, het goud voor de gummiboorden-met-een-frontje en de sterren voor wie ik direct héér zou willen noemen. Het is en blijft goed dat er verschil blijft tussen neepjesmuts en tailor-made, tussen pilo- en streepjes broek.

De ondergetekende wilde H.H. Excellenties, leden van de Raad van Ministers; H.H. leden van de Volksvertegenwoordiging; H.H. secretares-generaal en allen die wat in de regen te brokkelen hebben, er onderdanig en wel zéér beleefd op attenderen — als hij dat zo eens uitdrukken mag — dat hij gedurende twintig achtereenvolgende jaren 3647 potten inkt heeft geleidigd op 3.617.885 stukjes zowel van olijke als van weemoedige aard en dat hij (beleefd) meent — tevens gezien het feit, dat hij buitenlid is van de Nieuwe of Litteraire Sociëteit, van Pro Juventute, de Algemene Nederlandse Wielrijdersbond en het halma-gezelschap „Ons Knusse Clubje” (hierna, zo-nodig, te noemen O.K.C.). Uit dien hoofde, dies en daarom in aanmerking te mogen komen voor 1 regendruppel.

hetwelk de, met de hoogst-verschuldigde eerbied; en een als het ware vanzelfsprekende hoogachting; hij zich noempt
DEZE BURGER.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korhals.
Redactie-secretaris: Mr. E. Elias
Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.
Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267
Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.
Losse nummers 15 cent.

Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie” te Amersfoort.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlugg, Geestbrugweg 69 Rijswijk (Z.-H.).

Thorbecke's afstamming

In het artikel „3 November 1848—1948” in „Vrijheid en Democratie” van vorige week stond dat „Thorbecke van huis uit een eenvoudige burgerjongen was, die ook uit dien hoofde veel moeilijkheden ondervond”.

Het is zeker een extra verdienste, als men het land buitengewone diensten bewees en daarbij uit zeer eenvoudige kringen stamde, zoals Tromp en De Ruyter. Dit gaat echter voor Thorbecke niet op, zo schrijft Mr. H. J. Boelen (te Amsterdam) ons, en hij vervolgt: „een eeuw geleden was de land- en stadregering inderdaad grotendeels nog in handen van de afstammelingen van regentenfamilies of van de adel, waartoe Thorbecke echter niet behoorde. Doch zijn geestverwanten en ook deels zijn tegenstanders, hebben hem steeds zeer hoog gewaardeerd. Men leze slechts wat de oud-Minister de Beaufort over hem schreef in de Gids. Daarbij heeft de familie Thorbecke de genealogie van de grote Minister gepubliceerd; deze begint reeds in 1572 met Johann thor Becke, die bij Osnabrück woonde. Diens kleinzoon, E. P. Thor Becke (1647-1711) was Burgemeester in Duitsland. Thorbecke's ouders waren goed gesitueerd; zijn broer was geneesheer. Hij zelf was gehuwd met Adelheid Solger, een Duitse, die de dochter van Professor Solger en Gravin von den Gröben was. Al was hij voor een eeuw min of meer een nieuweling tussen de Regeerders van ons land, hij was zeker niet uit het eenvoudigste volk opgeklimmen.” Tot zover wat Mr. Boelen ons schrijft. Aan de figuur en de betekenis van grote mannen doet hun afstamming weinig of niets af of toe. Niettemin is het wellicht voor sommige onzer lezers interessant dit te vernemen.

Nogmaals de V.A.R.A.

Van de V.A.R.A. ontvingen wij de volgende brief:

„Wij danken U voor de toezending van Uw blad van 15 October j.l., waarin opgenomen de brieven die wij U op 5 Juli j.l. zonden naar aanleiding van het door U op 4 Juni j.l. gepubliceerde berichtje: „Solidariteit”.

Het spijt ons echter dat U er een commentaar aan toevoegt dat ongetwijfeld niet juist is. Wij krijgen zo de indruk, dat de V.A.R.A. door de redactie reeds bij voorbaat is veroordeeld en dat zij, het koste wat het wil, toch op de een of andere manier moet worden afgemaakt, althans dat getracht moet worden dit te bereiken.

Wij hebben volkomen duidelijk aangetoond dat wij alle mogelijke inlichtingen hebben ingewonnen omtrent de arbeidsuren der chauffeurs alvorens de reis werd georganiseerd. Voor eventuele proces-verbalen was de V.A.R.A. dus niet aansprakelijk, maar de autobusondernemer. Hoe het ook zij, de V.A.R.A. kent haar houding die zij tegenover de werknemers verplicht is in te nemen en zij doet dit in de volle overtuiging van de socialistische gedachte die zij voorstaat. Dit is haar ten volle te vertrouwen en niemand zal zich daar zorgen over maken en wij geloven dan ook niet, dat Uw commentaar op onze brieven veel indruk op de arbeiders zal maken, omdat men weet — de geschiedenis kan daarover boekdelen spreken — hoe het met hen gesteld zou zijn, wanneer zij overgeleverd waren aan de V.V.D.”

Tot zover de brief van de V.A.R.A. Wij willen in ons slotcommentaar kort zijn. De V.A.R.A. had als organisatie, die in hoofdzaak uit werknemers bestaat, dubbel moeten uitkijken. Wij vinden het niet fair, dat men zich nu achter de autobusondernemer verschuilt. Immers de vakbeweging, die een groot aandeel heeft in de V.A.R.A. (als wij ons niet vergissen maakt, om maar een voorbeeld te noemen, de vakverenigingsleider de Heer K. de Jonge deel uit van het hoofdbestuur) weet maar al te goed, welk een oppositie er bestaat tegen het z.g. rijtijdenbesluit. Men had dus van te voren kunnen weten dat men zich op uiterst glas ijs begaf.

Overigens begeeft deze brief zich op zijpaden. Wij willen niet per sé indruk maken op de arbeiders, doch wel op misstanden wijzen, opdat het algemeen belang wordt gediend.

Tenslotte durven wij ons vol vertrouwen op het zijpad te begeven, waarheen de V.A.R.A. ons blijkbaar zo gaarne heenvoert. Welnu, als de V.A.R.A. er belang in stelt, zo kunnen wij haar namen en adressen verschaffen van arbeiders die, hoewel zij vroeger trouw op de S.D.A.P. (later P. v. d. A.) stemden, bij de laatstgehouden verkiezingen er de voorkeur aan gaven zich aan de V.V.D. „over te leveren”. Laat het de V.A.R.A. gezegd zijn, dat hun aantal steeds toeneemt. Het eerlijk streven naar de samenwerking tussen kapitaal en arbeid is gelukkig ook voor vele werknemers geen utopie meer.

In het gedrang

De middenstand is en blijft de ruggegraat van de sociale staatsconstructie, aldus een beschouwing in Time, waaraan wij het volgende ontleen.

Hoewel alle klassen in de maatschappij in Engeland een harde tijd doormaken, drukt die hardheid wel héél erg hard juist op de middenstand. Harder in elk geval dan op de arbeiders, die in loonsverhoging tenminste een gedeeltelijke tegemoetkoming in de hogere kosten van levensonderhoud vinden, terwijl zij op sociaal gebied en in sociale voorzieningen sterker staan dan de middenstanders.

Die middenstander moet als regel zijn levensstandaard instellen op een vast of ongeveer vast inkomen, dat voor vele gezinnen niet meer voldoende is. Hij wordt dus als het ware tegenover twee mogelijkheden gesteld: of maatschappelijk teruggaan naar een lager maatschappelijk niveau, of... de eigen levensstandaard trachten te handhaven door als gezin kinderloos te blijven.

Een van de Time-correspondenten beschreef als illustratie van deze beschouwing de levensomstandigheden van de middenstander Jackson, 39 jaar, sales-manager in een Londens levensmiddelenbedrijf. Gehuwd met een aardige 50-jarige vrouw. Zoon van een welvarende kruidenier in Shropshire. Heeft een goede opvoeding en zeer goed onderwijs genoten.

Hij huwde in 1938. Had het goed. Bedrag van de huur: f 17.50 per week voor een huisje in Surrey. Kon met zijn vrouw schouwburgen en bioscopen bezoeken met nu en dan een uitgaansavond in Londen. Zij waren in staat thuis vrienden te ontvangen. Hielden een goedkoop auto'tje. Hij verdient thans f 150 per week. Bewoont een aardig huisje in een van de buitenwijken, drie slaapkamers, twee zitkamers. Was echter zo dom dit huisje te kopen — tevens als spaarpot. Dat kostte hem thans f 25.000, twee-en-eenhalf maal zoveel als voor de oorlog. Hij betaalde uit eigen spaarpot f 1000, leende f 10.000 bij een bouwmaatschappij en f 12.000 van een oom. Van zijn wekelijkse f 150 betaalt hij f 15 rijksbelastingen en f 40 aan de bouwmaatschappij. Hij besteedt f 12.50 aan zijn dagelijkse lunch buitenshuis (als gevolg van de grote afstanden in Londen). Zijn vrouw heeft f 30 per week nodig voor levensmiddelen — 50 % meer dan vroeger. Voorts f 10 voor stedelijke belastingen, licht en verwarming. Hun vleesrantsoen (kosten: 60 ct.) is net toereikend voor twee maaltijden. De huisvrouw koopt als regel blikjes zalm en eetbare paddestoelen bij. Dat is in hun omstandigheden duur, maar wie hard werkt, moet goed eten. Zij trachten per week f 20 te besparen voor rente en aflossing aan oom. Blijft over: f 12.50 voor kleren en... verder niets. Zij zijn in twee maanden niet naar een bioscoop geweest; zij hebben sinds de oorlog nog geen uitgaansavond in Londen beleefd. Thuis geen borrel, geen bier. Nu sigaretten f 1.75 per 20 stuks kosten, heeft hij het roken afgeschafte.

In het vorige jaar hebben man en vrouw ieder een costume gekocht. Dat van Jackson kostte f 200 en is nu reeds versleten. Kinderen waren een te grote weelde, totdat de dokter bevond dat verdere kinderbeperking de gezondheidstoestand van de vrouw zou aantasten. De baby-uitzet kostte f 750, hoewel de moeder het overgrote deel zelf maakte. Kosten van de bevalling enz. f 1200. Zolang het kind klein is, kost het geen hoge bedragen, maar de vader wil dat het t.g.t. onderwijs zal genieten op een „private school”, kosten f 500 per jaar. Ik wil, aldus de vader, dat zij „a little lady” wordt, die zich gemakkelijk kan bewegen. Maar hij ziet geen kans die opvoedingskosten ooit te verdienen.

De Jacksons, aldus de correspondent, zouden gemakkelijker leven, indien zij afzagen van de levensstandaard van de middenstand, indien zij in een arbeiderswijk gingen wonen en indien zij ook de voordelen genoten van maaltijden in de fabriek, kosteloos onderwijs e.d. Maar... dat wensen zij niet, tenzij de druk ondragelijk wordt: „ik wil niet dat de staat mij steunt of onderhoudt”, zegt Jackson, „geef mij een kans op m'n eigen benen te staan en ik kom er wel!”

Zó is de toestand van ontelbare Engelse middenstanders, door minister Herbert Morrison omschreven als een moeilijke en pijnlijke vermindering van de levensstandaard der middenstanders — dezelfde middenstanders waarvan Morrison eveneens getuigt: „velen van hen hebben op ons gestemd en het is van groot belang voor de regering dat wij die steun behouden”.

Zou de algemene toestand de levensstandaard der Nederlandse middenstanders zo heel veel van de hierboven geschetste der Engelse „middle class” verschillen?

Slechte verliezer

De Engelsen, die in hun sportopvattingen altijd fair-play, eerlijk spel verkiezen boven handigheidjes, boven trucs, hebben in hun taal ook een kernachtige uitdrukking voor hem, die niet tegen zijn verlies kan: a bad loser, een slechte verliezer.

Zo'n slechte verliezer heeft de afgetroden Luitenant-Gouverneur-Generaal dr. van Mook zich ook getoond, nadat hij ambtelos burger was geworden. Dat hij het niet eens is met het feit, dat hij naar het inzicht van de Nederlandse Regering diende af te treden, is zijn goed recht. Dat hij bepaalde inzichten heeft ten opzichte van de politiek, welke in de overzeese gebiedsdelen gevoerd dient te worden, is eveneens zijn goed recht. Niemand, zeker niet in onze kring wil hem beletten te getuigen van zijn zakelijke opvattingen over het vraagstuk, dat voor Indonesië en Nederland beide, van zo buitengewoon belang is. Maar de wijze, waarop dr. van Mook zich geuit heeft, maakt terecht, dat van hem getuigd kan worden, dat hij een slecht verliezer is en daaraan is onafwendbaar verbonden, dat zo iemand niet houdt van fair-play. Meer dan iets anders in de afgelopen jaren, heeft de houding van dr. van Mook na zijn aftreden getoond, dat hij inderdaad niet thuis hoorde op de post van Luitenant-Gouverneur-Generaal.

Tekort aan voorlichting

De voorlichting over Nederland in de Verenigde Staten van Noord-Amerika is reeds lange tijd een onderwerp van gesprek. Unaniem is onder deskundigen de mening, dat deze voorlichting, niet alleen ten opzichte van het Indonesische vraagstuk, maar ook ten opzichte van andere Nederlandse zaken voor het „Netherlands Information Bureau” beneden de maat is gebleven, welke men daaraan mocht stellen. Dat er nog zoveel voorlichting over Nederland werd verstrekt, kwam door hetgeen van particuliere zijde werd gedaan, waarbij o.m. scheepvaartmaatschappijen, de K.L.M., de Vereniging Nederland in de Vreemde nuttig werk verrichten. Wij vinden het dan ook spijtig, dat ook een organisatie als de Algemene Nederlandse Vereniging voor Vreemdelingenverkeer, tengevolge van de vermindering van de subsidie, welke aan deze organisatie van Rijkswege zal worden verstrekt (op de Rijksbegroting voor 1949 wordt n.l. voorgesteld om de subsidie voor de A.N.V.V. te verminderen van f 500.000 tot f 350.000) reeds de consequentie uit dit voorstel heeft getrokken. De A.N.V.V. heeft zich n.l. genoodzaakt gezien haar showroom en informatiehall in het gebouw Rockefeller Plaza nr. 10 te New York op te heffen en zich terug te trekken in enige kantoorlokalen in het gebouw Fifth Avenue 521 in deze stad. Daardoor wordt het tekort aan voorlichting over Nederland in de Verenigde Staten nog vergroot. Hetgeen wij ten zeerste betreuen.

Vadertje inconsequent

Het gebeurt nog wel eens dat Vadertje Staat het slachtoffer wordt van zijn eigen maatregelen. Het valt dan ook lang niet mee per sé alles te willen controleren zonder tenslotte in de eigen voorschriften verward te raken. Daarom ware wat minder bemoeizucht dringend gewenst. Een voorbeeld:

In diverse provincies van ons land wordt de laatste tijd herhaaldelijk proces-verbaal opge maakt tegen veevervoersbedrijven omdat deze zich van auto's bedienen die breder zijn dan op bepaalde wegen is toegestaan. Het behoeft wel geen uitvoerig betoog dat dergelijke maatregelen voor deze bedrijven minder aangenaam zijn, te meer niet omdat de genoemde auto's veelal niet vrijwillig door deze bedrijven werden aangekocht, doch min of meer gedwongen, aangezien de overheid van zijn destijds gekochte brede legerauto's afmoest. De situatie is dus als volgt: Enerzijds heeft de overheid onze veevervoerders bepaalde brede wagens noodgedwongen doen accepteren, doch anderzijds verbiedt diezelfde overheid deze veevervoerders met deze auto's op de weg te verschijnen. Dit alles doet nogal vreemd aan en het zou o.i. dan ook gewenst zijn, dat er aan een dergelijke onhoudbare toestand een spoedig einde werd gemaakt. Deze eigenaardige toestand beperkt zich overigens niet alleen tot het veevervoer. Zo vernamen wij onlangs, dat een ketel per vrachtauto werd vervoerd van Hengelo naar Tilburg. Aangezien de ketel enige uitstekende vertoonde was dit transport te breed. De vervoerder waagde het er evenwel op en bereikte bijna zijn einddoel. Bijna, want 1 km. voor Tilburg werd hij aangehouden. Proces-verbaal volgde, aangezien de verkeersveiligheid door dit transport in gevaar werd gebracht. Dit alles is nog begrijpelijk. Onbegrijpelijk is evenwel het bevel dat de vervoerder werd gegeven nadat de bekeuring was geschied. Wie denkt, dat hij met de haven in zicht — zij het dan met proces-verbaal — die ene kilometer nog zou mogen afleggen vergist zich deernlijk. Neen, de vervoerder werd gesommeerd met zijn „gevaarlijke” last terug te rijden naar het 24 km. verwijderde 's-Hertogenbosch!

Wellicht kan onze nieuwe minister van Verkeer en Waterstaat zich verdienstelijk maken door Vadertje Staat een handje te helpen. Het lijkt ons in elk geval hard nodig!

N.V. SCHEEPSWERVEN
„PIET HEIN”
 BOLNES en PAPENDRECHT

DWARSELLINGEN

115 Meter

DROOGDOK

115 x 30 Meter

ruim 300 jaar...
 FABRICEREN WIJ VERVERN VOOR
 BOUWVAKKEN EN INDUSTRIE
N.V. Heyme Vis & Zoonen
 ZAANDAM - OPGERICHT 1643

N.V. BOELE'S
 Scheepswerven en Machinefabriek
BOLNES
Nieuwbouw en reparatie

Kloos
 KINDERDIJK
Bruggen

Adverteert in dit blad

L. Smit & Zoon
 KINDERDIJK

- Baggermateriaal
- Zeesleepboten
- Passagiersschepen
- Machines
- Motoren
- Ketels

N.V. Nederlandsche
 Caoutchouc- en Gutta-
 Perchafabriek

v.h. Bakker & Zn.
 Ridderkerk

- Technische rubberartikelen

BOLNES
 Dieselmotoren
 25—1400 P.K.
 ★
 N.V. Machinefabriek
„Bolnes”
 v.h. J. H. v. Cappellen
 te Bolnes

Fa. B. Cuperus Az.
 Hessenweg 2
 De Bilt
 Vervaardigt drukwerk
 op alle gebied.

Gedenkraam van
Gebrandschilderd GLAS IN LOOD
 voor Uw kantoor of woning.
 Vraagt vrijblijvend
 schets en prijsopgave
Glaszaak Koster N.V.
 Binnen Damsterdiep 13
 Groningen

Door weer en wind
 Maar altijd representatief, dank zij Erdal! Veel hangt af van een eerste indruk; als de blik naar beneden glijdt en op Uw schoenen blijft rusten... zorg er dan voor, dat ze er steeds „tip-top” uitzien. Poets ze met Erdal, zo beroemd door zijn glans! Edele wassoorten, met zorg in Erdal gecombineerd „voeden” het leer, en voorkomen het barsten.

Erdal
 „Edele wassoorten”
 Prijs 22 ct.

ERDAL IS ENIG!

SCHALKSE VERDOEZELING VAN SCHULD EN MISLUKKING

Djocja: „Wij zijn hoopvol gestemd”

Het aardigste, wat wij in lange tijd hebben gehoord, werd Dinsdag vernomen in de Tweede Kamer. Van de heer Van der Goes van Naters. Nadat de P.v.d.A.-aanvoerder stevig tegen de communisten te keer was gegaan, nadat hij de communistische vijanden te lijf was gegaan met een aanval, waardoor men te Moskou ongetwijfeld met bedrukte gezichten rondloopt, kwamen de vrienden aan de beurt. De vrienden namelijk, waarmee de P.v.d.A. samen in de regering zit.

Eerst de K.V.P. Die moet maar eens antwoord geven op de vraag, waarom er geen twee-partijen-kabinet tot stand kwam. De heer Van der Goes is daar „helemaal niet lekker” over.....

Dan de Christelijk-Historischen. Die vormen een „gespleten partij”. Want er zitten niet alleen brave mannen als de heer Tilanus maar — foefi toch! — ook „figuren als prof. Gerritson” in.

Tenslotte natuurlijk Vrijheid en Democratie. De financiële politiek Colijn-Oud heeft indertijd „nameloze ellende” veroorzaakt. En of de V.V.D. nu maar wilde erkennen, dat dit ministerie dezelfde politiek voert als het ministerie-Beel. En dat die politiek niet zo fout is geweest. En dat de felle oppositie tegen minister Jonkman niet zo gerechtvaardigd was..... Minister Stikker evenwel kreeg onverhoeds een goedkeurend knikje: hij is een realist, een frisse figuur, in wiens buitenlandse politiek wij vertrouwen hebben.....

Wel — het valt natuurlijk buiten het bestek van de Indische rubriek, om de Algemene Beschouwingen in de Tweede Kamer te bespreken. Maar dit ging over Indië. En daarom mogen wij wel zeggen, dat wij zelden een gemakkelijker betoog vernamen, dan dat van de heer Van

der Goes van Naters. Want het was van een zo ongehoorde vrijmoedigheid, dat in plaats van boosheid slechts een glimlach past.....

Want als dit ministerie-Drees „dezelfde politiek voerde als het ministerie-Beel”, dan zou dat niet alleen een grove negatie van de uitspraak der algemene verkiezingen zijn, maar dan was Indië tevens reddeloos verloren.....

Zo „fout” is die politiek geweest.

En als de felle oppositie tegen het beleid-Jonkman niet gerechtvaardigd was geweest, dan stonden wij inzake Indië nu niet voor een débâcle.

Evenzo: als het beleid-Jonkman niet zo zwak was geweest, zou men nu niet met een geval-Van Mook zitten, wiens ontslag de heer Van der Goes intussen „noodzakelijk” noemde.

Tenslotte: als de P.v.d.A.-ministers een niet zo armelijk en hulpeloos Indisch „beleid” hadden gevoerd en zich niet zulke verwarde en besluiteloze bewindslieden hadden getoond — daar stond Van Mook in elk geval met hoofd en schouders boven! — dan zou de onverhoeds als „fris” en „realist” geprezen minister Stikker een vrijwel onmogelijke en uitermate ondankbare taak in Indië bespaard zijn gebleven.

Dat het mogelijk is, inzake de Indische politiek te-midden van een even dreigende als rampzalige situatie dergelijke dwaasheden te verkondigen, zonder door een woedende publieke opinie weggevaagd te worden, is alleen te danken aan..... het rookgordijn. Aan het rookscherm, dat men tussen Indië en het Nederlandse volk liet ontstaan. Aan die muur van wolken en ondoordringbare nevelen, waarachter men het Indische beleid heeft verborgen. Zó zeer heeft verborgen, dat er van elke duizend Nederlanders nauwelijks één is, die nog volgen kan wat er in Indië allemaal gebeurt. Men heeft inzake Indië voor een zo erbarmelijk slechte „voorzichting” gezorgd, men heeft ondanks kostbare apparaten van „voorzichting” in binnen- en buitenland zo stelselmatig nagelaten om de waarheid over Indië te vertellen en men heeft het Nederlandse volk zelf over Indië dermate slecht, ontoereikend en niet zelden misleidend „voorgelicht” — dat het zelfs diegenen eenmaal zal berouwen, die er schuldig aan zijn. Want als de débâcle nu eens niet wordt afgewend, als het wonder nu eens niet gebeurt — dan zal men die waarheid niet langer kunnen verbergen.

Wat minister Stikker in Indië beproeft — met een waarlijk loffelijke toewijding — dat is te trachten op het laatste ogenblik nog iets terecht te brengen van alle

wat al bijna hopeloos bedorven is.

Minister Stikker is, vergezeld van de heren mr. N. Blom, T. Elink Schuurman, mr. J. E. van Hoogstraten en dr. P. J. Koets, naar Ili-oerang gegaan. Minister Stikker heeft te Djocja premier Hatta ontmoet. Hij heeft dit alles gedaan, vóórdat een einde kwam aan de ergerlijke bestandsschendingen, die dagelijks mensenlevens kosten. Er was dus, zonder condities onzerzijds, weer een eerste contact tot stand gebracht. En ziet... nog terwijl minister Stikker in Djocja was, werd door de regering-Djocja een brief verstuurd. Met „voorwaarden”..... En ziet, het was wederom de Amerikaan Cochran, die betrokken was bij het „misverstand”, dat rondom deze brief ontstond... En ziet tenslotte: nog is van Nederlandse zijde niet tot deze heer Cochran en tot de Republiek gezegd — zoek het nu zelf maar uit. Nog bleven de adviezen van mr. Stikker in Djocja. Nog werd de deur niet dichtgeslagen...

Men kan dit prijzen als bewijs — bewijs ten overvloede — van de Nederlandse vastberadenheid om nu volstrekt overtuigend duidelijk te maken, dat het „aan ons niet ligt”. Maar tenslotte zal ook aan deze lankmoedigheid eenmaal een einde komen...

Want daar ligt de realiteit van de volgende cijfers. Hard en koud. Cijfers van de vier weken tussen 29 September en 26 October. Aldus:

beschietingen bivaks	31	gevallen
voertuig-beschietingen	26	„
beschietingen bivaks (niet-mil.)	9	„
rampok	280	„
brandstichting	45	„
telefoonlijn-sabotage	32	„
andere sabotage	15	„
patrouille-beschietingen en botsingen	193	„

En er is de realiteit van andere cijfers. Even hard en even koud. Cijfers van diezelfde vier weken tussen 29 September en 26 October. Zij gelden uitsluitend van het niet-republiekine gebied. Het federale gebied, waarvoor alle verantwoordelijkheid nog rechtstreeks te Batavia en te Den Haag ligt. Luister goed:

vermoord: 58 ambtenaren
vermoord: 60 burgers
ontvoerd: 28 ambtenaren
ontvoerd: 33 burgers
gewond: 12 ambtenaren
gewond: 5 burgers

En dan is er tenslotte nog de realiteit van andere cijfers: gesneuveld: korp. W. Binnema gesneuveld: sold. H. A. Schepers gesneuveld: sold. H. J. Altenburg ernstig gewond de soldaat Y. W. van Dijk, korporaal J. Quist, korporaal H. van 't Ende, korporaal J. S. P. Struik en soldaat A. J. Kambrey. Maar deze cijfers zijn niet van vier weken. Doch van zes dagen...

Terwijl wij deze cijfers neerschrijven, horen wij uit de radio: de adviseurs van de heer Stikker zijn uit Djocja te Batavia teruggekeerd. Een woordvoerder van de Republiek verklaarde: wij zijn inzake de onderhandelingen hoopvol gestemd...

Wij echter kijken dan weer naar de cijfers, die hier boven staan. „Hoopvol gestemd” zegt U...?

d. K.

De aanwezigen hadden

gelijk, toen ze aanwezig waren op de Thorbecke-herdenking in Den Haag. Meestal zegt men, dat de afwezigen ongelijk hadden, omdat het niet vol was. Maar hier was de grote zaal van Pulchri Studio stampvol, zodat hier dus gesproken kan worden van aanwezigen.

Onder die aanwezigen waren vele bekende figuren uit de kring der V.V.D. en in de eerste plaats nakomelingen van Thorbecke, mej. Thorbecke, mr. Thorbecke, rechter in de rechtbank te 's-Gravenhage en een jonge Thorbecke van een twintig jaren, die met grote aandacht luisterden. Luisterden met de vele hooggeleerde toehoorders, als prof. Cleveringa, C. W. de Vries, C. de Boer, J. A. Eigeman, die ook in de zaal van Pulchri aanwezig waren. Maar niet alleen zij keken naar de begonia's en cyclamen, die de zaalversiering vormden. Ook anderen als b.v. de commissaris der Koningin in de provincie Noord-Holland, dr. J. E. baron de Vos van Steenwijk. Tweede en Eerste Kamerleden, gemeenteraadsleden van 's-Gravenhage, hoofdbestuurders en afdelingsbestuurders (vingen wij zelfs niet een glimpje op van een bekende vertegenwoordiger uit Zutphen?) luisterden mee.

En zij allen kwamen onder de bekoring. Van de wijze, waarop de drie sprekers op deze avond de figuur van Thorbecke in ons midden brachten. Mr. Oud, op de hem eigen voortreffelijke en duidelijke wijze, met zijn grote kennis van parlementaire toestanden, die Thorbecke als staatsman schilderde, drs. Boersema, die op fijne en klare wijze het idealisme, dat in ieder mens aanwezig is en dus zeker bij een zo grote figuur als Thorbecke, helder belichtte, prof. ds Grooth, die als hoogleraar aan de zelfde roemrijke Leidse Universiteit, waar Thorbecke gedoopt heeft, de figuur van de hoogleraar Thorbecke naar voren bracht en daarbij niet verzuimde te vermelden, dat Thorbecke een hoge dank van zich zelf had... als minger van kruidenwijn.

De mens Thorbecke werd ons deze avond nader gebracht en de grote geestelijke voorganger, uit wiens opvattingen voor ons ook in komende jaren nog een bron van inspiratie te vinden was.

Dat deze avond daartoe mede gestrekt heeft, kan tot dankbaarheid stemmen. Dankbaarheid om de herdenking van deze grote liberale voorman, dankbaarheid tevens om de bezieling, die alle aanwezigen opnieuw ondergingen van de waarde en de kracht van zijn denkbeelden, ook voor deze tijd!

Zaterdag is een Centrale Kaderbijeenkomst gehouden te Amersfoort. De opkomst was groot. De heer A. M. Pino uit Den Haag gaf een zeer interessante uiteenzetting over de toestand in Indonesië, Prof. A. N. Molenaar en Drs. Korthals spraken over het Kaderwerk en de organisatie der Kadergroepen. Aan alle afdelingen wordt verzocht vóór het einde van de volgende week aan het Algemeen Secretariaat, Koninkinnegracht 61, Den Haag, op te geven:

1. of hij hen al dan niet een Kadergroep bestaat;
2. zo ja, naam en adres van degenen, die deze groep leiden.

In memoriam P. J. Timmers

Men schrijft ons uit Poortugaal:

Op 11 September 1948 ging voor goed van ons heen, onze hooggeachte Voorzitter, de Heer P. J. Timmers.

Sedert de oprichting van de voormalige afdeling Poortugaal van de Liberale Staatspartij in 1922 bekleedde hij onafgebroken tot heden het voorzitterschap van de afdeling en had tot in de zomer van 1948 zitting in de Raad der Gemeente Poortugaal. Gedurende de jaren van 1922—1939 was de heer Timmers ook wethouder.

Op keurige, wel-overwogen wijze wist hij steeds de belangen der gemeente en in het bijzonder onze beginselen naar voren te brengen en te verdedigen. Wij konden er zeker van zijn, dat de heer Timmers eerst na een grondige studie en rijp overleg een zaak in behandeling nam.

Voortaan zullen wij hem node missen op onze vergaderingen en andere bijeenkomsten.

Het was een voorrecht om met hem te mogen samenwerken en aan zijn nagedachtenis zullen voor ons steeds de meest prettige herinneringen bewaard blijven.

Hij ruste in vrede.

De voorlichting is schandelijk verwaarloosd

Een inzender vraagt:

Het zou mij aangenaam zijn, indien U het volgende zoudt willen opnemen en van Uw commentaar voorzien. Bij voorbaat zeg ik U dank.

Behalve ons Partijblad, waarin de artikelen over Indië van d. K. steeds mijn bijzondere aandacht hebben, en de dagbladen, lees ik Elseviers Weekblad, dat, met artikelen van verschillende medewerkers, ook veel licht op de Indische kwestie werpt.

In het hoofdartikel op de frontpagina van laatstgenoemd blad van 16 October j.l., lees ik o.a.: „Wij zullen er niet in slagen Djokja uit te sluiten, noch Djokja te veranderen, en wij kunnen dat niet, omdat men ons dat van Amerikaanse zijde niet toestaat.”

Het is mij nu wel duidelijk geworden, dat onze voorlichting van het Amerikaanse publiek met betrekking tot de toestand in Indië, schromelijk is verwaarloosd en dat het in hoofdzaak hieraan te wijten is, dat wij de handen niet vrij hebben. Vanzelfsprekend komt nu de dringende vraag naar voren wat er inmiddels na het optreden van een nieuwe minister van Buitenlandse Zaken, in dat opzicht is veranderd. Uiteraard zullen het in de eerste plaats de stemmers op de lijsten onzer Partij zijn, welke die vraag stellen, omdat zij er indirect toe hebben medegewerkt, dat de nieuwe minister uit onze Partij is voortgekomen. Is er op dat punt nu een forse reclamecampagne ingezet?

Ik heb mij afgevraagd hoe de Amerikaanse en Engelse volken over ons Nederlanders zijn gaan denken, nadat zij kennis hebben gekregen van die kwestie aangaande onze volksgenoten, die door de Republiek gevangen worden gehouden, en van de Nederlandse vrouwen daaruit, die in gedwongen concubinaat moeten leven. De Amerikanen en de Engelsen, zelfs onder de Labourregering, zouden ze gaan hâlen, onverschillig of het buitenland dat goed zou vinden. Wij doen dat niet. En daarom zullen wij, als het zover mocht komen dat we Indië, met al het daarin gestoken kapitaal en alle werkgelegenheid, die daar voor ons opeengedrongen volk te vinden is, kwijt zijn, niet eens meer kunnen zeggen: „Alles is verloren, behalve de eer”.

Arnhem.

G. H. CLERKX VAN KEULEN.

De redactie antwoordt:

Aan het verzoek van de inzender om een naschrift willen wij voldoen. Alleen zullen wij ons moeten beperken. Het is immers in de journalistiek geen gewoonte ingezonden stukken op te nemen naar aanleiding van publicaties in een ander blad. Hetgeen Elsevier geschreven heeft, blijve dus buiten beschouwing. Wel zij gereageerd op hetgeen onze partijgenoot vraagt over de voorlichting.

Het is bekend, dat de voorlichtingstaak gedurende de periode na de oorlog schandelijk is verwaarloosd. Van onze kant is daar herhaaldelijk de staf over gebroken. Wat minister Stikker in de drie maanden van zijn ministerschap op dit gebied heeft verbeterd, zal moeten blijken. Binnenkort immers zal de minister bij de behandeling van de begroting van buitenlandse zaken de Kamer zeker de nodige inlichtingen verschaffen. Overigens willen wij wel opmerken, dat minister Stikker aan voorlichting grote waarde hecht. Hetgeen iedereen trouwens heeft kunnen waarnemen. Reeds kort na zijn optreden is hij immers naar de Verenigde Staten gereisd, waar hij minister Marshall heeft gesproken en voorts heeft hij daar op persconferenties de Amerikaanse

pers ingelicht. Wij vinden dit al zeer belangrijk. Evenals zijn mededeling, dat hij vóór hij naar Indië ging, met zestien ministers van buitenlandse zaken het Indische probleem heeft besproken. Iemand, die zulk een activiteit vertoont op het gebied der voorlichting, zal zeker niet verzui men het voorlichtingsapparaat te verbeteren. Zoals echter gezegd, bij de behandeling der begroting zal blijken, wat de minister op dit terrein allemaal nog meer heeft gedaan.

De slot-passage laten wij gaarne voor rekening van de inzender. De heer Stikker voert thans besprekingen in Indonesië. Wij nemen aan, dat de minister daarbij wel degelijk denkt aan al degenen, die onvrijwillig op het terrein der Repoebliek zijn. Zouden wij het omgekeerde aannemen, dan zou dat wel zeer misplaatst gebrek aan vertrouwen in één der onzen zijn. Wij staan op het standpunt, dat iemand in wie wij vertrouwen hebben, recht blijft hebben op dat vertrouwen in ogenblikken, waarin wij de situatie niet kunnen overzien en hij de verantwoordelijkheid draagt voor het lot van miljoenen. Op zulk een ogenblik wachten wij met spanning af wat het resultaat der missie zal zijn. Eerst daarna vellen wij een oordeel. K.

Vrijheid,
Vooruitgang,
Deugdzzaamheid

Op een bijeenkomst van de afdeling Rijswijk van onze Partij vroeg een der aanwezigen wat toch eigenlijk die letters V.V.D. betekenen. Dat werd hem uitgelegd: volkspartij voor vrijheid en democratie. Een der andere aanwezigen, een oude strijdbare figuur in onze geleederen, verklaarde het echter als volgt: vrijheid, vooruitgang, deugdzzaamheid.

De vrijheid om naar eigen inzicht te handelen, rekening houdende met het algemeen belang; de vooruitgang, die ook in onze kring warme voorstanders vindt, en waardoor bewezen wordt, dat wij in politiek opzicht niet zijn aanbidders van de vollooid verleden tijd; deugdzzaamheid, dat wil zeggen de wens en het streven, dat in onze kring leeft, dat wij in het staatsbestel weer terug wenssen de oude begrippen en daarom verlangen wij dus wel naar de vroegere tijden, toen corruptie en omkoperij onder de dienaren van de staat onbekende begrippen waren.

DIT IS NODIG

Op velerlei wijze heeft het Nederlandse volk uiting gegeven aan zijn dankbaarheid en waardering voor het 50-jarig wijs beleid van Koningin Wilhelmina, doch de schoonste vorm, waarin dit geschiedde was — en is nog — het bijeenbrengen van het

Nationale Huidtebijk, het fonds, dat door Koningin Wilhelmina is bestemd voor de Kankerbestrijding. Aan 't bijeenbrengen van dit fonds hebben 2½ miljoen Nederlanders medegewerkt door 't kopen van het bekende jubileuminsigne en daarnaast hebben duizenden landgenoten en vele in Nederland gevestigde ondernemingen en organisaties door extra bijdragen het fonds versterkt. De afrekeningen van de plaatselijke comité's komen thans binnen bij het Uitvoerend Comité en vele van die afrekeningen zijn zeer verheugend. In 't bijzonder de grote steden en het Oostelijk deel van het land komen goed voor de dag. Er zijn ge-

meenten bij, welke welhaast een opbrengst van gemiddeld één gulden per inwoner hebben bereikt. In andere gemeenten daarentegen is de opbrengst bepaald teleurstellend. Om de bestrijding van de kanker in ons land met kracht ter hand te kunnen nemen is een groot, zeer groot bedrag nodig. De bereidheid om dit bedrag bijeen te brengen is bij het Nederlandse volk in al zijn gelegingen aanwezig. Dit is nog gebleken uit het onlangs door het Nederlands Instituut voor de Publieke Opinie ingestelde onderzoek, in welk onderzoek niet alleen tot uiting kwam, dat kanker de meest gevreesde ziekte is, maar ook dat 77 % van de onderzochten zich bereid verklaarden aan de bestrijding van deze ziekte financiële steun te verlenen. Er is reeds belangrijk meer dan f 1.000.000 bijeengebracht, doch als inderdaad driekwart gedeelte van de bevolking haar bereidheid alsnog in een daad

omzet, kan dit bedrag aanzienlijk groter worden en kan de kankerbestrijding op forse wijze worden aangepakt.

Het Uitvoerend Comité doet alsnog een beroep op de talrijke landgenoten, die zich tot nu toe afzijdig hebben gehouden of zich hebben beperkt tot het kopen van een jubileuminsigne, om alsnog een bijdrage te storten op de postrekening van het Comité Nr. 26000, of op haar rekening bij de Ned. Handel Mij., te Amsterdam, de Kasvereniging te Amsterdam, of bij het Girokantoor der gemeente Amsterdam, C. 600. Ook postwissels worden gaarne ontvangen aan het Centraal Bureau van het Uitvoerend Comité, Herengracht 478 te Amsterdam. Jubileuminsignes zijn aan dit adres nog verkrijgbaar. De aandacht wordt er op gevestigd, dat bedragen van f 500.— en hoger in geblokkeerd geld kunnen worden overgemaakt, als daartegen geen fiscale bezwaren bestaan. Ook inschrijvingen in het Grootboek 1946 kunnen aan het Comité worden overgedragen.

VRAAG

en

ANTWOORD

Op de volgende vragen van ons Eerste Kamerlid, prof. A. N. Molenaar:

1. Heeft de Regering kennis genomen van de inhoud van de hoofdartikelen in de „Nieuwe Rotterdamse Courant” van 13 en 17 September, alsmede van de informatie uit „welingelichte kring” in dat blad van 21 September 1948?

2. Erkent de Regering, dat in deze beschouwingen wordt uitgegaan van besprekingen, in, resp. beslissingen van het Kabinet, alsmede van het overleg, dat tussen het Kabinet en de Luitenant-Gouverneur-Generaal heeft plaats gevonden?

3. Is de Regering bereid mede te delen of haar bekend is, of personen, werkzaam op een der Departementen hier te lande, met betrekking tot het onder 2 gestelde, mededelingen aan de pers hebben gedaan?

4. Indien vraag 3 ontkennend wordt beantwoord, moet dan naar het oordeel der Regering — met name wanneer van „welingelichte kring” wordt gesproken — de heer van Mook als bron van informatie worden aangemerkt?

5. Acht de Regering het juist, dat met betrekking tot haar beleid in zake een eventuele verandering in de

bezetting van de vertegenwoordiger der Kroon in Indonesië door anderen dan haar zelve mededelingen aan de pers worden gedaan?

6. Is de Regering bereid om — nu eenmaal publicaties, als in vraag 1 en 2 bedoeld, zijn gedaan — harerzijds mede te delen, welke beslissingen in zake een wijziging op de hoogste post op het Paleis te Batavia zijn genomen en in welk licht de terugkeer van de heer van Mook naar Indonesië moet worden gezien?

7. Is de Regering voorts bereid uiteen te zetten, in hoeverre de feitelijke mededeling in de „Nieuwe Rotterdamse Courant” van 17 September juist is, als zou de vertraging in de publicatie van het communiqué betreffende een versterkte bestrijding van het communisme in Indonesië aan het vorige en wellicht ook aan het huidige Kabinet te wijten zijn?

Heeft de Minister van Overzeese Gebiedsdelen geantwoord:

1. Deze vraag wordt bevestigend beantwoord.

2. Ook het antwoord op deze vraag luidt bevestigend, waarmede intussen niet gezegd wil zijn, dat de bedoelde beschouwingen van volledige kennis van zaken doen blijken.

3. Voor zover de Regering kan nagaan, zijn met betrekking tot het onder 2 gestelde door personen, werkzaam op een der Departementen hier te lande, geen mededelingen aan de pers gedaan.

4. Dr. Van Mook heeft desgevraagd medegedeeld, dat hij tijdens zijn verblijf in Nederland geen inlichtingen aan de pers heeft verstrekt ten behoeve van enige publicatie, met uitzondering van hetgeen door hem werd gezegd bij zijn vertrek op Schiphol. Hij heeft daaraan toegevoegd, dat hij wel met enkele,

hem reeds geruime tijd bekende hoofdredacteuren en redacteuren contact heeft gehad, waarbij het hem getroffen heeft, met name wat betreft de „Nieuwe Rotterdamse Courant”, dat de betrokkene in zake zijn voorgenomen vervanging over meer details beschikte dan hij zelf.

5. Deze vraag wordt ontkennend beantwoord, behoudens voor het geval ter zake vooraf overleg zou zijn gepleegd.

6. De beslissingen in zake de wijziging op de hoogste post op het Paleis te Batavia zijn inmiddels genomen en algemeen bekendgemaakt. De terugkeer van dr. Van Mook op 21 September van dit jaar naar Indonesië geschiedde omdat zijn aanwezigheid aldaar zowel door de Nederlandse Regering als door hem zelf wenselijk werd geoordeeld.

7. De mededeling in de „Nieuwe Rotterdamse Courant” van 17 September j.l. in zake de opstelling van het communiqué betreffende een versterkte bestrijding van het communisme in Indonesië is evenmin juist als de daaruit getrokken conclusie, dat een vertraging in de publicatie aan het vorige en wellicht ook aan het huidige Kabinet zou zijn te wijten.

Hoor en wederhoor

St. Emigratus distancieert zich van St. Bureaucratus

Toen in Mei 1945 ons land weer vrij werd en het emigratieverlangen hier te lande proporties aannam als nooit te voren, bleek het, dat alle emigratie-gebieden potdicht waren. Vanaf het einde der vijandelijkheden tot aan begin 1947 waren alle landen druk bezig niet alleen met de omschakeling van hun oorlogs-industrie op de normale vredes-industrie, doch tevens met het in de burger-maatschappij plaatsen van hun gedemobiliseerden. Deze beide factoren hebben emigratie bijna twee jaar lang praktisch onmogelijk gemaakt. Bovendien was er een geweldig gebrek aan scheepsruimte, een gebrek dat op het ogenblik (1948) feitelijk alleen wat betreft Canada en Zuid-Afrika iets minder is geworden, mede door de voortdurende zorg van de Stichting. Naar Zuid-Amerika zijn ook nu nog de passage-mogelijkheden gering, terwijl naar Australië feitelijk in December voor het eerst een flinke boot vertrekt. Demobilisatie en omschakeling der industrie waren twee dingen waarop de Stichting absoluut geen invloed kon uitoefenen; aan het schepenprobleem werd steeds en wordt nog hard gewerkt.

„Geen zuurtjes doch levenslot”

Een geheel ander soort moeilijkheid was, dat de gehele Staf van de Stichting Landverhuizing Nederland feitelijk uit één persoon bestond, toen de emigratie-verlangens in 1945 zich begonnen te uiten. In de drie en een half jaar die daarop volgden, werd de Staf aanzienlijk uitgebreid. Maar — al die nieuwe mensen moesten voor hun taak opgeleid worden. Het betrof hier namelijk niet de verkoop van zuurtjes, maar het ging hier om het levenslot van talloze landgenoten. Een zware verantwoording! Al deze mensen wilden weg, alleen maar weg, doch hadden niet het minste benul omtrent de omstandigheden in de landen waarheen zij wensten te gaan. Welnu, in drie en een half jaar tijd is een staf uit de grond gestampt en geschoold inzake alles wat de emi-

Het bleek nu, dat mensen met administratieve beroepen niet te plaatsen zijn. Tevens bleek, dat alle intellectuele beroepen niet te plaatsen waren, daar geen enkel land Nederlandse diploma's erkent. Het overdoen der examens kost tijd en geld, en dat geld is er niet. Dit schakelt dus automatisch een groot gedeelte van de aspiranten uit. Krijgt nu zo iemand van een consul bericht, dat er kansen bestaan, dan wil een ambtenaar, een leraar en wat dies meer zij ogenblikkelijk als chauffeur of timmerman geplaatst worden! Deelt men hem mede, dat er geen enkele baas te vinden is, die hem als ongeschoolde gebruiken kan, dan wordt hij kwaad en schrijft een ingezonden stuk. Niemand realiseert zich, dat het woningprobleem overal ter wereld even erg is en dat dus grote gezinnen zeer moeilijk te plaatsen zijn. Velen realiseren zich niet, dat de reiskosten ten laste van de emigrant komen. Lang niet iedereen kan de voor een flink gezin al gauw in de duizenden lopende som gelds op tafel leggen. Als men het bovenstaande rustig overdenkt, blijkt wel dat — zonder dat er sprake is van „tegenwerken” — een flink gedeelte van de liefhebbers niet geholpen kan worden, zelfs niet met de beste wil ter wereld. Het „ellenlange” vragenformulier (waarvan iedereen er slechts één behoeft in te vullen) geeft bij juiste invulling de kans op een eerste selectie en wordt — zoals op ieder fatsoenlijk bureau gebruikelijk is — opgeborgen in een archief. Waar bergt de geachte lezer stukken op?

Hoe dan ook: het is misschien interessant enige cijfers te noemen. Welnu: vanaf de bevrijding bereikten de Stichting Landverhuizing Nederland ongeveer 60.000 aanvragen voor emigratie. Uit de gegevens bleek een aanvraag gemiddeld 3,5 persoon te omvatten. In totaal meldden zich dus ongeveer 200.000 mensen voor emigratie. Ruim de helft viel af om bovenvermelde redenen. Velen konden bovendien niet weg, omdat de immigratielanden alleen die mensen toelaten waaraan zij behoefte hebben en alle anderen weigeren. Van de rest zijn in 1947 en 1948 ongeveer 25 à 30 duizend mensen vertrokken, niettegenstaande het feit, dat er vrijwel geen transportmogelijkheid aanwezig was.

Volgens de geachte lezer staan er duizenden op de wachtlijsten voor Australië, Zuid-Afrika en Canada. Welnu: Waarom melden die duizenden zich dan niet? Het blijkt ondanks oproepen via pers en radio heus niet eenvoudig schepen vol te boeken!

Voor Canada is het laatste schip weg. Volgend jaar gaat men verder. Natuurlijk zijn er genoeg liefhebbers, maar te beweren dat er duizenden en duizenden op de wachtlijsten staan is op zijn best wel erg boud gesproken.

„Het is een bekend verschijnsel, dat hart en verstand niet altijd parallel gaan en wij hebben dan ook sterk de indruk, dat de geachte lezer die in Uw nummer van 22 October j.l. de „cri de coeur” slaakte over de beide heiligen St. Bureaucratus en St. Emigratus, wel uit de volheid zijns harten schreef, maar zich nu niet bepaald goed georiënteerd had”, schrijft de Stichting Landverhuizing Nederland ons, en zij vervolgt: „het is natuurlijk erg gemakkelijk te beweren, dat emigratie een moeilijk probleem is. Juist omdat het evident waar is, klinkt het als een excuus. Maar mogen wij misschien het volgende eens onder Uw aandacht brengen?” Natuurlijk mag het en derhalve nemen wij dit ingezonden artikel op.

gratie-landen betreft. Een documentatie-afdeling moest uitgebouwd worden. In de landen zelf moesten de emigratie-attachés eerst gegevens omtrent loon- en prijzenpeil, sociale voorzieningen en vooral werkgelegenheid verzamelen. Kortom de emigratie moest grondig voorbereid worden, wilde men niet het risico lopen, dat de emigranten in de vreemde landen verkommeren. Met deze gegevens heeft de staf zich vertrouwd moeten maken, teneinde in staat te zijn enerzijds de aspiranten in te lichten, anderzijds te kunnen beoordelen of een bepaald persoon geschikt is voor uitzending naar een bepaald gebied. Het bleek, dat emigreren als zodanig heus niet eenvoudig was.

Lands financiën gedoogden niet de emigranten hun kapitaal mee te doen nemen. De mensen krijgen juist voldoende voor de eerste paar dagen, moeten dus bij aankomst een baan hebben. Want — mislukt de emigratie, dan moet de emigrant met gezin op kosten van de staats-deviezenpot terugvervoerd worden.

(Ingezonden)

Antwoord aan oom Gerrit

Naar aanleiding van Uw verzuchtingen in „Vrijheid en Democratie” wil ik enige opmerkingen maken.

1. In Elsevier las U dat Dr. A. de Vletter schreef „hoe heel anders, hoe oëindig veel beter dit alles in het buitenland is”. Nu staat Zwitserland toch niet achteraan wat onderwijs betreft, maar deze zomer nog, kreeg ik van Zwitsers uit verschillende delen van Zwitserland de verzekering, dat ook daar wel „overgaan” en „zitten blijven” worden toegepast. Zelfs zijn daar evenals hier de „bijlessen” zeer gebruikelijk.

Als U schrijft hoe heel anders en oneindig veel beter dit alles in het buitenland is, zou ik U kunnen vragen naar feiten. Als U met feiten komt, kom ik nog met punt

2. Is het U niet bekend, dat hier in Nederland ook al talrijke scholen zijn, waar alles „heel anders” gaat en men probeert het „eindig veel beter” te doen? In de kring van de W.V.O. (Werkgemeenschap voor Vernieuwing van Opvoeding en Onderwijs) met zijn werkgroepen, wordt ook voor vernieuwing gewerkt, niet op Uw negatieve manier, maar op positieve wijze.

Ons land kent Montessorilycea, Dalton-H.B.S.-en, „De Werkplaats” van Kees Boeke, en dergelijke inrichtingen. Zelf heb ik les gegeven aan een Montessorilyceum, nu geef ik aan een „gewone” H.B.S. les. Maar het systeem is werkelijk niet alleen belangrijk. Belangrijk is de persoon die les geeft. Dit heeft U in Uw vorig artikel ook betoogt, maar nu draaft U maar door en komt in Uw laatste zin met een be-

roep op de minister. Dat is onjuist. Een onderwijsvernieuwing, die van boven af zou worden opgelegd, wordt geen succes. Zelfs een vol enthousiasme uitgevoerde vernieuwingspoging kan wel eens mislukken!

Heeft U al wat er aan vernieuwing geprobeerd en verwezenlijkt is, bestudeerd, of staart U zich blind op de school van Uw vriendinnetjes uit de 2e klas? Bovendien: behoren Uw vriendinnetjes wel op een H.B.S.? Terwille van een diploma gaan steeds meer leerlingen de H.B.S. bezoeken, die er eigenlijk totaal niet passen. Het zou niet goed zijn terwille van hen maatregelen te nemen, die de goede leerlingen zouden schaden.

Ik zou door kunnen gaan, maar deze 2 punten lijken me voldoende, om U duidelijk te maken dat U te ver gaat. Als U kritiek levert op de leerstof-indeling voor Natuurkunde, kan ik zeggen, dat ik ook niet voel voor de onderbouw en bovenbouw daarvan, die we tegenwoordig hebben, maar dat ik er toch niet tegen zou durven pleiten, voordat ik enige jaren oprecht geprobeerd had er een succes van te maken.

Met Uw artikelen bewijst U het onderwijs, de V.V.D. en het land een slechte dienst, wat mij spijt. Als lerares en lid van de V.V.D. kan ik mij tegenover mijn collega's schamen voor Uw artikelen, ook voor de af en toe te ruwe taal ervan.

De redactie dankend voor de plaatsing.

Apeldoorn.

G. BOEKHOFF,
math. dra.

Antwoord van oom Gerrit

Ieder maakt muziek naar eigen wijs. Mijn toonzetting is inderdaad — en opzettelijk — wat in majoor. En nogal fortissimo. Desondanks: geen schaamte. Hoe meer reactie hoe beter. Vooral ook reactie van ouders en andere omen Gerrit. Want het gaat om hun kinderen.

Plaatsruimte belet terug te komen op het artikel van dr. de Vletter — lees Elsevier!

Ja, ik weet dat er „vernieuwde” scholen zijn. Ik weet dat er geëxperimenteerd wordt. Die scholen zijn echter slechts bereikbaar voor enkelingen. Maar het gaat om alle voor het opnemen van M.O. geschikte kinderen.

Ja, een beroep op de minister is even logisch als dat op ouders en onderwijskrachten. Slechts door aller samenwerking wordt verbetering mogelijk. Ja mijn vriendinnetjes zijn door de directeur geschikt be-

vonden voor M.O. En het gaat alweer om deze kinderen.

Ja, ik pleit wel tegen deze wijze van natuurkunde doceren in een 2e kl. H.B.S. en zonder één enkele proef! Ik ben zodanig wiskundig en natuurkundig „bij”, dat ik dit durf beoordelen.

Maar ik krijg weleens de indruk dat meerdere onderwijskrachten net zijn als generaals: elke niet-vakman houde zijn mond! Niet tot enig oordeel bevoegd! Deponeren en... foei!

De laatste oorlog stelde de generaals in het ongelijk — in de harde praktijk. Ik geloof dat onderwijskrachten evenzeer ongelijk hebben indien zij op bovenstaande en soortgelijke wijze welgemeende medewerking veroordelend afwijzen. Du haut de leur grandeur — net als tegenover de kindertjes...

OOM GERRIT.

Tenslotte nog Uw opmerking ten aanzien van de fameuse subsidie van f 680.000,—. Als de leek het zo nuchter ziet staan, is dat een geweldig bedrag. Maar praat U eens met de boekhouder! De beamtenden van de Stichting hebben zeer eenvoudige salarissen en doen hun werk zonder emolumenten en auto's. Doch buitenlandse vertegenwoordiging en het werk in het buitenland kosten ook geld. Die emigratie-attachés zijn voortdurend in de weer om de plaatsingsmogelijkheden te onderzoeken en uit te breiden. Zij zijn er niet om privé-brieven te beantwoorden, doch hebben dit jaar in diverse landen interessante resultaten bereikt inzake de verbetering van de emigratie naar alle mogelijke gebieden.

Het is wel gemakkelijk om, indien men zelf teleurgesteld is, de schuld te werpen op mensen

die en het publiek en de omstandigheden tegen zich hebben. Maar men moet er toch eens aan denken wat die mensen — die op topdagen 600 brieven en 200 man bezoek per dag te verwerken krijgen — presteren in het klein, door iedere brief te beantwoorden en iedere bezoeker te woord te staan, en in het groot, door voortdurende bestudering der landen en mogelijkheden en het uitbreiden dezer laatste.

En dat deze mensen verantwoordelijkheidsbesef hebben en niet zonder meer op iedere — vaak uit Russenangst en atoompsychose geboren — wens om te emigreren ingaan: geen enkel werkelijk weldenkend mens kan en mag dit met het euvlele woord „ambtenarij” betitelen.

HET VERSCHIL (VOOR ONS) TUSSEN TRUMAN EN DEWEY

Wat betekent de overwinning van Harry S. Truman voor ons? Deze vraag kan beter beantwoord worden, als men eerst het antwoord weet op de vraag: wat zou de overwinning van Thomas E. Dewey voor ons betekend hebben? Indien Dewey tot president van de Verenigde Staten zou zijn gekozen, dan zou West-Europa (welk begrip wij in de eerste zin ons veroorloofden te vernauwen tot „ons“) geen reden hebben gehad om te klagen. Hoewel hij behoort tot een partij, die langer dan de democraten het isolationisme zijn blijven aanhangen, had hij zich een krachtig voorstander van Amerika's deelneming aan het internationale leven betoond en was hij gebleken te zijn een geestdriftig aanhanger van het behoud en het herstel van een onafhankelijk West-Europa. Ja, in zijn steun aan de gedachte van het Marshall-plan ging hij zo ver, dat hij geacht werd de steun, welke Amerika aan de vrije Europese naties verleent, afhankelijk te maken van de mate van politieke eenheid, die deze naties onderling zouden bereiken. In een van zijn belangrijkste verkiezingsredenen (misschien wel de enige belangrijke), gehouden in Salt Lake City, de stad der mormonen, had hij duidelijk gemaakt, dat hij West-Europa zou „duwen en porren“ in de richting van deze eenheid.

TRUMAN
...niet overhaast...

Deze eenheid moge als einddoel toe te juichen zijn — te trachten haar te bereiken langs andere dan natuurlijke wegen zou gevaarlijk zijn. Vele Amerikanen denken maar al te gauw, dat het historische proces, dat van de ruwe materie en het maagdelijk gebied, dat Noord-Amerika was, in de loop van anderhalve eeuw de machtigste en welvarendste natie ter aarde heeft gemaakt, zo maar op het oude, aan verscheidenheden rijke Europa overgeplant kan worden. Dewey schijnt tot dat soort Amerikanen te behoren. Onder een presidentschap van hem had Europa dus een nog sterkere Amerikaanse pressie kunnen verwachten dan het nu reeds (dikwijls tot zijn ongenoegen, maar uiteindelijk tot zijn heil) ondervindt.

Truman en zijn raadgevers schijnen daarentegen van mening te zijn, dat deze politieke eenwording van West-Europa niet overhaast behoeft te geschieden. Niet dat zij er tegen zijn (ook hùn zal het tempo wellicht te langzaam zijn), maar zij tonen meer besef te hebben voor het hoogst ingewikkelde en trage karakter van de Europese materie en schijnen het standpunt toegedaan te zijn, dat van Europa zelf de krachten moeten uitgaan, zonder welke die eenwording nooit tot stand kan komen. Wat dit betreft, hangt dus het oordeel over de uitslag der presidentsverkiezingen af van de wijze, waarop men zelf denkt over een Europese federatie en de wijze en het tempo, waarin zij verwezenlijkt dient te worden. In ieder geval kan men constateren, dat hier een licht verschil van „opprosch“ was tussen Dewey, de verslagene, en Truman, de overwinnaar.

* * *

Een ander, opvallender, verschil, dat eveneens zijn invloed op Europa zou hebben uitgeoefend, kwam tot uiting in beider politiek ten aanzien van China. In dezelfde rede van Salt Lake City laakte Dewey de „tragische verwaarlozing van onze oude bondgenoot China“.

Hiermee sprak hij een stilzwijgend oordeel uit over de politiek van Marshall, die, voordat hij Trumans minister van buitenlandse zaken werd, een jaar lang had getracht om de vrede tot stand te brengen tussen Tsjang Kai Tsjek en de Chinese communisten. De mislukking weet Marshall toen evenzeer aan de reactionaire klik, die China regeerde, als

aan de communisten en hij ried aan geen verdere hulp van enige aanzienlijke omvang aan China te verlenen, daar deze toch in een bodemloos vat zou verdwijnen.

De republikeinen echter gaan door voor voorstanders van een grotere hulp aan Tsjang en zij wisten dan ook, toen zij de laatste twee jaar de meerderheid in het Amerikaanse Congres hadden, in het Marshall-plan ook deze hulp te bedingen. Die ging natuurlijk min of meer af van de portie van Europa. Nu kan men natuurlijk heel altruïstisch zijn en zeggen, dat hulp aan China belangrijker en dringender is dan hulp aan Europa, omdat het verlies van China een strategisch zwaardere klap voor Amerika zou opleveren dan het verlies van wat er nog van ons werelddeel overblijft. Dergelijke theorieën hebben zeer zeker veel redelijks en worden er dan ook door sommige Amerikaanse kringen (waarvan de directeur van de tijdschriften „Time“ en „Life“, Henry Luce, en de oud-ambassadeur William Bullitt de voorname zegslieden zijn) druk op na gehouden. Het zou echter te veel geverg'd zijn van Europa, dat het op Washington pressie zou uitoefenen, dat het deze theorieën ook in de praktijk moet gaan brengen. Laat het ons daarom verheugen, dat met de overwinning van Truman ook de keus ten gunste van Europa (indien er tenminste ooit kwestie is geweest van een keus) is uitgevallen.

* * *

Eigenlijk zijn twee genoemde facetten de enige, waarin men een zeker verschil van optreden kon bespeuren tussen de buitenlandse politiek der republikeinen en die der democraten. In de praktijk echter zou een republikeinse president net zo veel moeite hebben gehad met zijn Congres als Truman het nu twee jaar lang met het zijne heeft gehad. Immers Dewey zou zijn Congres niet vol hebben gehad met gelijkgezinden. Zelfs onder zijn eigen partijgenoten zou hij op menige afgevaardigde en senator zijn gestuit, die van het internationalisme van Dewey, Dulles en Vandenberg niets moeten weten. Het zijn dezelfde mensen, die het Truman sinds November 1946 (de grote republikeinse overwinning) zo moeilijk hebben gemaakt. Van hen was de democraat Truman wel in de constitutionele praktijk, doch niet politiek afhankelijk. Dewey zou dit wel min of meer zijn geweest. Marshall-plan en dergelijke internationalistische ondernemingen zou hij dan waarschijnlijk hebben moeten kopen met concessies aan het isolationisme.

Maar Truman heeft gewonnen en Dewey niet. En Truman heeft niet alleen voor zichzelf gewonnen, maar meteen voor zijn partij. In het Congres heerst niet meer een republikeinse meerderheid. Hij heeft niet meer te maken met isolationisten, die de koorden van de beurs in handen houden. Bijna alle isolationisten zijn verslagen. De stemming voor de voortzetting van 't Marshall-plan en voor de vorming van deszelfs voortvloeiende, het Noord-Atlantische pact, kan thans niet beter zijn. Ook de meer vrijzinnige handelspolitiek, door Roosevelt en Cordell Hull inge-

DEWEY
...duwen en porren...

luid, is weer voor een stel jaren gewaarborgd. Immers een republikeinse overwinning zou een economisch isolationisme hebben kunnen paren aan een noodgedwongen, politiek internationalisme, daardoor met de ene hand wegnemende wat met de andere gegeven werd.

Een artikel, geschreven naar aanleiding van een overwinning van Dewey, zou zeker niet argwanend zijn, doch wel iets gereserveerder van toon dan een, dat Truman geluk komt wensen. De enige bedenking, die men wellicht tegen Truman zou kunnen inbrengen, geldt de staatsman, die niet steeds even gelukkig is geweest en vooral niet altijd even constant. Dewey werd algemeen als bekwaamer geacht dan de man, wie dit hoogste ambt in de schoot geworpen was. Thans echter werkt Truman niet meer onder de druk van komende verkiezingen. Als hij even wijs blijft in het kiezen van zijn raadslieden als hij de laatste jaren gebleken is, dan kan de wereld met redelijk vertrouwen de onzeker blijvende toekomst tegemoet zien.

N.V.
Machinefabriek
IJZER-STAAL-EN
METAALGIETERIJ

v.h. **BAKKER & Co.**
RIDDERKERK

Afdelingsnieuws

AMSTERDAM

Twoe avonden

In de reeks van avonden, toegankelijk voor alle leden en begunstigers, spreekt op: **Vrijdag 19 November 1948**, des avonds om 8.15 uur in de kleine toneelzaal van Bellevue, ingang Marnixstraat, ons Gemeenteraadslid, de Heer R. Th. J. le Cavelier, over het onderwerp: „Het Amsterdam—Rijnkanaal, een levenslang voor Amsterdam“.

De Heer le Cavelier zal gaarne na zijn causerie vragen over dit onderwerp beantwoorden. Introductie is toegestaan.

De volgende avond in deze reeks zal worden gehouden op **Vrijdag 10 December 1948**. Drs. H. A. Korthals heeft zich bereid verklaard, het onderwerp: „**Publiekrechtelijke Bedrijfsorganisatie**“ verder te behandelen. De heer Korthals zal het op prijs stellen reeds thans vragen of opmerkingen over het aangekondigde onderwerp te ontvangen, via het Afd.-bureau: N.Z. Voorburgwal 104-108.

RIJSWIJK

Kanttekeningen en schetsen

De afdeling Rijswijk van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie hield Zaterdag een ledenbijeenkomst, waar na een kort openingswoord van ir. P. Stempels, de heer D. W. Dettmeijer, lid van het hoofdbestuur van de V.V.D., enige kanttekeningen maakte bij de huidige politieke toestand, waarbij hij in het bijzonder aandacht schonk aan de ontwikkeling in de overzeese gebieden en voorts aandacht wijdde aan de verhouding tussen prijzen en lonen en de woningbouw. Mej. Truus Hoyer verleende haar medewerking door het voordragen van enige schetsen.

WAGENINGEN

Vergadering

Op 3 November hield de afdeling Wageningen een ledenvergadering.

Na opening door de voorzitter wordt het woord verleend aan W. v. d. Weide, die een ~~int...~~ over „De taak en de samenstelling van de Gemeenteraad“. Uitvoerig staat spreker stil bij de werkzaamheden van de raadsleden en de wijze waarop de wethouderszetels zijn verdeeld. Het is van grote betekenis, dat de leden op de hoogte worden gesteld van het werk van de raad. Een nauw contact tussen de leden en de raadsleden van onze partij is zeer gewenst.

Na de pauze draagt Mevr. van Vloten-Perrin verschillende gedichten voor. Het gebodene valt zeer in de smaak. Zeer voldaan gaan na afloop van de vergadering de leden naar huis.

N.V. „Latumebo“

Postbus 5 — Telefoon 477
ALBLASSERDAM

stoomketels,
stoomblokken,
heistellingen.

Snelle levering.

U PEINST OVER EEN GESCHENK?

S. K. Citroen
HOFJUWELIER
S GRAVENHAGE
HOOGSTRAAT 23 TELEFOON 11757

GESCHENKEN IN ALLE PRIJZEN

DE TAAK VAN DE PERS

door prof. dr. A. N. Molenaar

lid van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Op 2 October 1948 hebben wij een aantal vragen aan de Regering gesteld naar aanleiding van enige publicaties in de Nieuwe Rotterdamse Courant.

Deze publicaties betroffen het aan de heer van Mook toen reeds kenbaar gemaakt ontslag als Luit. Gouverneur-Generaal, alsmede zijn beleid ter zake van de bestrijding van het communisme in Indonesië.

Wat het ontslag van de heer van Mook betreft, had de N. R. C. reeds te voren het h.i. onraadzame daarvan in het licht gesteld. Op 21 September verneemt haar redactie „uit welingelichte kring”, dat de Regering op dat ogenblik de communistische actie was toen begonnen — „gaarne zou zien, dat Dr. van Mook nog tenminste enkele maanden zijn krachten beschikbaar zou stellen voor de oplossing van onderscheidene nu zeer actueel geworden Indonesische problemen”.

En iets verder op zegt de N. R. C., dat de gedachtenwisseling in Den Haag verhelderend heeft gewerkt en „het realiteitsbesef, dat uit deze herziene beslissing blijkt, het kabinet siert”.

Hieruit viel niet anders af te leiden, dan dat Dr. van Mook weer te paard zat en de Lt. Gouverneur-Generaal gaf zelf steun aan deze gedachte, door bij zijn feestelijk geësceneerde aankomst in Batavia het vliegveld met de zegerierende duim omhoog te betreden.

* * *

Wat zegt nu de N. R. C. in beide artikeltjes, die zij op 6 en 8 November aan het door Minister Sassen gegeven antwoord wijdde? Zij stelt in het licht, dat behoudens het punt van de bestrijding van het communisme, waarop wij nog terug komen, de bewindsman niet mededeelt, dat de berichtgeving van de N. R. C. onjuist zou zijn geweest. Inderdaad, dit zegt de Regering niet, maar op onze vraag of de Regering, nu eenmaal publicaties zijn gedaan, harerzijds wil mededelen welke beslissingen inzake een wijziging op de hoogste post op het Paleis te Batavia zijn genomen, en in welk licht de terugkeer van de heer van Mook naar Indonesië moet worden gezien, antwoordt de heer Sassen, dat de beslissing inmiddels genomen, en algemeen bekend is gemaakt. Daaruit blijkt — en dit hoofdpunt verzwijgt de N. R. C. in haar berichtgeving — dat de heer van welingelichte zijde verstrekte mededeling, als zou Dr. van Mook nog ten minste enkele maanden zijn krachten beschikbaar blijven stellen, onjuist was.

Naast dit meest belangrijke punt blijft open de vraag, wie tot de welingelichte kring, waaruit de N. R. C. haar mededeling ontving, moet worden gerekend. Wij meenden, dat dit Dr. van Mook was, maar de N. R. C. suggereert, dat het een ambtenaar van een der Departementen is geweest. Zij zegt dat niet met zoveel woorden; het kan dus b.v. ook een Minister zijn geweest.

Intussen blijkt, dat het antwoord, dat Minister Sassen op de derde vraag heeft gegeven, n.l. dat geen personen, werkzaam op een der Departementen hier te lande, mededelingen aan de pers heeft gedaan, onjuist moet zijn.

De heer van Mook zelf is echter minder positief in zijn mededelingen geweest dan de N. R. C. Hoewel hij — de Regering heeft ons zijn antwoord medegedeeld — zegt tijdens zijn verblijf geen inlichtingen aan de pers te hebben verstrekt met uitzondering van hetgeen hij bij zijn vertrek op Schiphol mededeelde, laat hij toch volgen, dat hij wel met enkele hem reeds geruime tijd bekende hoofdredacteuren en redacteurs, waaronder die van de N. R. C., contact heeft gehad. Dat hij daarbij de indruk heeft gewekt, althans bevestigd, dat hij inderdaad weer voor enige maanden op zijn hoge post bevestigd was, mag worden afgeleid uit de wijze (duim omhoog), waarop hij op het vliegveld Kemajoran uit het vliegtuig is gestapt.

* * *

Afgezien van de vraag, wie nu aan de redactie van de N. R. C. heeft medegedeeld, dat de Lt. Gouverneur-Generaal weer voor ten minste enkele maanden zijn krachten beschikbaar zou stellen, blijft het bedenkelijke feit bestaan, dat van de besprekingen in, resp. beslissingen van het Kabinet, alsmede van het overleg, dat tussen de Lt. Gouverneur-Generaal en het Kabinet heeft plaats gehad, naar buiten mededelingen zijn gedaan, die bovendien een verkeerde indruk moesten vestigen. Het is toch duidelijk, dat het feit, dat Dr. van Mook op het ogenblik, dat de communistische opstand in Madioen uitbrak, naar Batavia terugkeerde in verband met de mededeling, dat de Regering haar besluit om hem van zijn hoge functie te ontheffen, had herzien (Zie N. R. C. van 26 Sept) de indruk moest vestigen, dat Dr. Beel niet in staat zou zijn de taak, die op dat ogenblik van de vertegenwoordiger van de Kroon in Indonesië werd verwacht, te vervullen. In dit licht gezien was dus het bericht over het — althans voorlopig — weer in het zadel hijsen van Dr. van Mook niet zonder bedenking.

Onze laatste vraag had betrekking op de vertraging, die is ontstaan in de publicatie van het communiqué betreffende een versterkte bestrijding van het communisme in Indonesië, en de daaraan in de N. R. C. van 17 September toegevoegde mededeling, dat dit aan het vorige en wellicht ook aan het huidige Kabinet te wijten zou zijn.

De heer Sassen heeft ons hierop geantwoord, dat de mededelingen in de N. R. C. evenmin juist zijn, als de daaruit getrokken conclusie ten aanzien van het beleid hier te lande.

Wat antwoordt nu de N. R. C.? Zij erkent de onjuistheid van haar mededeling en zij voegt er aan toe dit vrijwel aanstonds te hebben geweten. Maar omdat dit foutieve bericht „in feite uit de meest Nederlandse bron afkomstig was”, heeft zij rustig afgewacht, wat de Regering aan ons zou antwoorden. Met een zekere voldoening stelt zij thans vast, dat de Regering..... zich heeft laten verleiden te antwoorden, dat geen der ambtenaren op een der departementen werkzaam, mededelingen aan de pers heeft gedaan, maar..... de redactie ziet voorbij, dat dit niet sloeg op het communiqué betreffende de bestrijding van het communisme, maar op de mededelingen betreffende het opschorten van het aan de heer van Mook te verlenen ontslag.

* * *

Wij hebben bij dit belangrijke punt stil gestaan, omdat in de laatste weken niet alleen in de N. R. C., maar ook in andere dagbladen inzake het door de Regering in Indonesië gevoerde beleid onjuiste mededelingen zijn gepubliceerd. Wij betreuren dit in hoge mate, omdat de taak van de Regering in dit moeilijke tijdsgewricht wel uitermate delicaat is en de pers — wij spreken dus nu zeer algemeen — de uiterste voorzichtigheid moet in acht nemen bij het publiceren van haar geworden mededelingen. Indien zij niet vrijwel zeker is, dat haar berichtgeving juist is, doet zij beter zich daarvan te onthouden.

Wat de N. R. C. over de normen van betamelijkheid en landsbelang schrijft, alsmede haar opmerking, dat elke courant moet afwegen in hoeverre haar taak op eigen voorlichtingsgebied in achtneming van die normen toelaat, is uiteraard juist, maar waar het op aan komt is, dat in concrete gevallen bij het afwegen van de genoemde belangen de uiterste zorgvuldigheid in acht dient te worden genomen.

PARLEMENTAIRE FLITSEN

Oud bepleit:

Proefneming met de vrijheid

Jhr. Van der Goes van Naters als ruziemaker

Er zijn mensen, die het ruziemaken in het bloed zit. Het is dat minder plezierige slag van mede-burgers, die, in hoge mate met zichzelf ingenomen, zich geroepen voelen, tegenover alles en iedereen als censor morum op te treden.

Tot dezulken behoort, in politieke zaken, ook de heer Van der Goes van Naters, de voorzitter van de Tweede Kamerfractie van de Partij van de Arbeid.

Wij schrijven met opzet: in politieke zaken, omdat, voor zover wij menen te weten, de heer Van der Goes in het gewone leven een zeer schappelijk, misschien zelfs wel beminnelijk mens is.

Er is, geloven wij, echter geen psychiater voor nodig om te verklaren, hoe het mogelijk is, dat de heer Van der Goes, zodra hij op politiek terrein komt, plotseling van de dwanggedachte bevangen raakt, dat hij van alle zijden bedreigd wordt en dan als een woesteling, die na een hevige worsteling op zijn rug is gelegd, met armen en benen om zich heen slaat.

RITMEESTER
...uitzetten!...

De verklaring is, naar het ons voorkomt, eenvoudig hierin te zoeken, dat de partij, die hij vertegenwoordigt, haar evenwichtstoestand nog steeds niet heeft gevonden. Dat zij, geplaatst in een geheel andere positie dan de uiterst radicale en zelfs zo nu en dan revolutionaire S.D.A.P. van weleer, nochtans aan dat radicale en revolutionaire verleden nog met vele geestelijke banden verbonden is.

Tegenover de gematigde politiek van samenwerking met allerlei burgerlijke elementen, die zij wel moet voeren, wil zij haar huidige machtsposities in de regering van stad en land behouden en wil zij ook de nieuwe, uit burgerlijke en christelijke milieus voortgekomen elementen in de partij niet afstoten, voelt de heer Van der Goes zich verplicht, althans in zijn parlementaire optreden nog de oude, ongemakkelijke, alles beëindigende, radicale socialist uit te hangen.

En daar een dergelijk optreden tegenover de Regering nu eenmaal zeer gevaarlijke consequenties zou kunnen hebben, kiest hij zijn medelieden van de Kamer (voor zover althans niet behorend tot zijn partijgenoten) als doelwit zijner stekeligheden uit.

En zo betekenen Algemene Beschouwingen in de Tweede Kamer voor de heer Van der Goes dan ook, dat niet alleen de communistische fractieleider, de heer Wagenaar, die het er inderdaad wel eens naar maakt, maar dat ook successievelijk de heren Tilanus, Romme (zij het dan deze met enige matiging en zekere égards), Welter en Oud, zomede derzelve politieke opvattingen in heden en verleden, onder vuur worden genomen. En dit alles dan bovendien tegen de achtergrond van

eigen (partij-) voortreffelijkheid en onfeilbaarheid.

Ook dat echter kan de heer Van der Goes, zoals hij wederom ervaren heeft, niet ongestraft doen. Zijn mede-fractieleden in de Kamer zijn nu eenmaal geen „doetjes” en wie met name onze V.V.D.-aanvoerder, mr. Oud, een (politieke) tik geeft, zal er op moeten rekenen, dat hij er twee terugkrijgt.

En dat geldt dan wel in het bijzonder, wanneer men de heer Oud (wiens gezag in de Kamer na diens joyeuse rentrée a.h.w. stormenderhand opnieuw is gevestigd) op het punt van zijn politiek verleden (b.v. als minister onder Colijn) en van zijn opvattingen op het terrein van de verhouding van staat en economie denkt een beetje te kunnen lichten.

De opvatting, dat het karakter van de Staat is: een rechtsvereniging te zijn, zou niet anders dan de oude „nachtwakertheorie” zijn? Dan hebt gij, mijnheer Van der Goes, daar toch maar heel weinig van begrepen, zo riposteerde de heer Oud. Dat de Staat een rechtsvereniging heeft te zijn, betekent voor mij, dat de Overheid heeft zorg te dragen, dat het met goede orde onder de mensen toega. Wanneer die goede orde niet is te bereiken zonder rechtstreeks ingrijpen van de overheid, dan is dergelijk ingrijpen naar mijn mening plicht; maar principieel is rechtstreeks ingrijpen de taak van de overheid niet. De maatschappelijke verhoudingen staan op een hogere trap van ontwikkeling, naarmate de goede orde met minder rechtstreekse overheidsbemoeiing kan worden gehandhaafd. Het doel der overheidsbemoeiing moet dus zijn, waar het kan zich zelf overbodig te maken.

„Dit is — aldus de heer Oud — wanneer ik goed zie, de liberale leer omtrent de Staat. Ik noem het woord liberaal hier niet in de zin van een bepaalde politieke partij of richting. Ik neem het in de zin, waarin de Engelse geschiedschrijver Fisher in zijn „History of Europe” zijn derde deel, dat de jaren na 1789 behandelt, de ondertitel geeft van: „The liberal experiment”. In deze zin betekent liberalisme: de proefneming met de vrijheid. Vrijheid dan verstaan als tegendeel van

ongebondenheid; als gebondenheid aan de in eigen geweten vrijwillig aanvaarde norm waar het kan, aan de door de overheid opgelegde norm waar het moet.”

De leider van de V.V.D. is zo conservatief, dat hij nog altijd de aanpassingspolitiek, die in de jaren vóór de oorlog is gevoerd, de juiste vindt; hij is nog altijd niet overtuigd, dat het Plan van de Arbeid toch eigenlijk veel beter was dan deze politiek, aldus een nieuwe aanval van de heer Van der Goes.

Inderdaad, zo antwoordde de heer Oud. Er is toen gezegd: voer een politiek van het uitvoeren van grote openbare werken; dat kunnen wij een jaar of drie volhouden en in die tussentijd zal het gewone economische leven zodanig op gang zijn gekomen, dat die drie jaar als een overbruggingsstijdbak zullen dienen en dat de crisis overwonnen is. Dat nu heb ik nooit geloofd en dat geloof ik tot op de huidige dag nog niet.

Het probleem, waarvoor het Kabinet Colijn—Oud destijds stond, was dat van de aanpassing aan de toenmalige prijsval. Het probleem, waarvoor het huidige Kabinet staat, is dat van de aanpassing aan de prijsstijging. De heer Oud verklaarde vervolgens, dat zijn fractie de politiek van de Regering ten aanzien van de afschaffing der subsidies en van het treffen van enige maat-

VAN DER GOES
...nachtwaker?...

regelen om de gevolgen daarvan op te heffen in algemene zin kon onderschrijven, omdat wij menen, dat de politiek van prijsverstarring niet vol te houden is.

Het was over die prijsverstarring, de belastingpolitiek en vele andere zaken, dat de heer Oud nog talrijke behartigenswaardige opmerkingen maakte, die wij helaas niet alle kunnen vermelden. Ons streven, zo zei hij, zal gericht moeten zijn op het herstel van het evenwicht in de maatschappelijke verhoudingen, zonder onnatuurlijke overheidsbemoeiing en tot die onnatuurlijke overheidsbemoeiing rekende hij óók te behoren de diepgaande bemoeienis met lonen en prijzen. Zowel de politiek van subsidiëring van levensmiddelen als die van het bepalen van de lonen en prijzen bij Overheidsbesluit is in haar wezen ongezond. Zij mag alleen aanvaard worden als een onvermijdelijk overgangsstadium. Haar doel moet zijn de aanpassing te vergemakkelijken. Daarom draagt die politiek in wezen geen ander karakter dan die van het Kabinet-Colijn van destijds.

De heer Hofstra (Arb.), die zijn fractieleider tegenover dit stevige betoog wel wat in het nauw zag gedreven meende deze later te hulp te moeten komen met de bewering, dat de politiek van het Kabinet Colijn-Oud van ieder sociaal besef gespeend zou zijn geweest. Ook hierop is het antwoord van de fractieleider der V.V.D. niet achterwege gebleven. Wellicht kunnen wij op dit deel van het betoog van de heer Oud nog wel eens nader terugkomen.

(Vervolg op pagina 4)

Deze burger

veeft in Elseviers Weekblad, met de belangstelling voor alle luerende dingen dezer dagen hem eigen, een polemiek gelezen tussen een zekere heer Bouquin en een even-zekere heer Bomans over de vraag of de gemeenschap de plicht heeft hare kunstenaars, zo deze dit behoeven, te onderhouden. En dat nog wel glimlachend te onderhouden, meent Bouquin, die de vraag en de eis in de arena heeft geworpen; weinig origineel trouwens van die Bouquin, want deze eenvoudige burger vermoedt dat die arena-werperij in de loop van de geschiedenis der mensheid, al een keer of 123.778 is geschied.

Er is niemand geweest die mij mijn oordeel heeft gevraagd. Vermoedelijk interesseert dat ook niemand. Maar niettemin zal ik het geven. Ongevraagd en wel.

Wel, deze burger is een typisch middenmannetje. Hij is niet voor niets stok-oud geworden. Hij heeft zo langzamerhand best begrepen dat het gelijk, het absolute gelijk, óf onbestaanbaar óf oneindig deelbaar is, hetgeen, dunkt mij, in de praktijk op het zelfde neer komt. Denkt U daar maar eens over na vanavond in plaats van Uw spelletje halma. Ik heb geen zin om het uit te leggen. En bovendien kom ik, wanneer ik het wél ga uitleggen, onherroepelijk in botsing met de redactie van dit weekblad. Want in de politiek is het gelijk nooit deelbaar. Daar heeft één altijd alle gelijk. Maar ik spreek daar niet verder over, omdat ik meneer Korthals zo'n aardige man vind.

Maar wanneer U het mij vraagt (en ook wanneer U het mij niet vraagt) dan hebben Bouquin en Bomans alle twee gelijk. Bouquin zegt: de kunstenaar heeft zowie zo recht op de steun der gemeenschap. Bomans zegt: de kunst is net zo goed als nogablokken, trapnaaimachines en sokken een kwestie van vraag en aanbod. Wie van zijn kunst niet leven kan, die moet een andere baan zoeken.

En nu vind ik, deze burger, deze middenman, dat sommige kunstenaars onder de Bouquinse theorie vallen en vele andere onder de Bomansiaanse. Héél grote kunstenaars mogen zo onmaatschappelijk zijn dat zij onhandig zijn in het broodverdiene en dan heeft de gemeenschap de dure en heerlijke plicht hen die boterhammen, met boter en met een plakje kaas gediensig in de mond te duwen. En de niet heel grote vallen onder de Bomantise conceptie. Zij moeten trachten schoenmaker, nachtportier of secretaris-generaal O. K. en W. te worden.

Ziet ge, medeburgers, die burgerwijsheid in het midden liggen? Ziet ge dat die Bouquin gelijk heeft?

En dat die Bomans gelijk heeft?

En dat — zoals altijd, iedere week, op deze zelfde plaats, in dit grootste kleine weekblad van Nederland — het allergelijkste gelijk aan de zijde is van

DEZE BURGER?

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.
Redactie-secretaris: Mr. E. Elias
Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.
Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267
Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.
Losse nummers 15 cent.

Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie” te Amersfoort.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdverantwoordiger: L. Vlugg, Geestbrugweg 69 Rijswijk (Z.-H.).

Overheid en huwelijksleven

(I)

Mr. dr. C. Berkhouwer schrijft ons:

Er zal welhaast geen politieke partij zijn, die in het gezin niet één van de plers ziet, waarop de maatschappij steunt. Het devies „een gezond gezin, een gezond volk”, verkiezingsleuze van één der partijen, zou dan ook gevoelig in de vaan van de meeste partijen kunnen staan. Minder geslaagd acht ik echter het op 1 Juni 1948 ingediende wetsontwerp dat bedoeld is om aan genoemd beginsel wettelijke steun te verlenen door middel van een kwalijk verteerbare dosis overheidsbemoeiing in één onzer meest intieme aangelegenheden, die van het huwelijksleven. Er is in het verleden reeds veel te doen geweest over het Nederlandse Recht inzake echtscheidingen. Ambtsvoorgangers van de huidige minister van Justitie zijn deze al voorgegaan met pogingen om op dit gebied verbeteringen aan te brengen. Wat men van die pogingen ook mocht zeggen, in ieder geval droegen zij een principieel karakter en daarvan is bij het huidige ontwerp geen spoor te vinden. Uitdrukkelijk stelt de minister in de *Memorie van Toelichting* dat het bestaande recht zelf wordt gelaten zoals het is, nog steeds is derhalve geen echtscheiding mogelijk in gevallen, waarin één der partijen lijdende is aan duurzame, naar aangenomen kan worden ongeheerlijke, krankzinnigheid. In de toelichting wordt gesteld, dat het aantal lichtvaardige echtscheidingen schrikbarend is toegenomen. Als remedie daartegen wordt voorgesteld een bemoeijking van de procedure in echtscheidingen. Onmiddellijk wordt daarbij uit het oog verloren, dat deze bemoeijking niet slechts lichtvaardige echtscheidingen zal treffen, doch ook gevallen waar een echtscheiding niet anders dan de laatste en enige, vaak weloverwogen oplossing is om een onhoudbare toestand tussen twee gehuwde mensen te liquideren. Blijkens de toelichting is voorts één der overwegingen dat, wanneer een echtscheiding minder gemakkelijk bereikbaar is, ook de huwelijken meer weloverwogen tot stand zullen komen. Om dit laatste te bereiken dient derhalve de overheid ingeschakeld te worden om reeds bestaande huwelijken moeilijker ontbindbaar te maken. Dat maar al te vaak op lichtvaardige wijze tot een huwelijk wordt overgegaan is niet te ontkennen, doch bestrijding van dit, van de algehele demoralisatie deel uitmakende, euvel, dient op zichzelf te geschieden. Dit is een kwestie van de morele herbewapening welke tot de taken behoort van o.a. de Kerk, jeugorganisaties en andere instanties die zich bewegen op het gebied van opvoeding en voorlichting van de jeugd.

Overheid en huwelijksleven

(II)

Indien de overheid zou moeten ingrijpen bij de bestrijding van lichtvaardige echtscheidingen, zou evenzeer verdedigbaar zijn de opvatting dat dezelfde overheidsbemoeiing gewenst is ter voorkoming van lichtvaardige huwelijksluitingen. Ik geloof niet, dat er iemand in Nederland is die dit zou durven voorstellen. De uitwerking die in het ontwerp aan de verkeerd gestelde praemisse wordt gegeven is typerend voor de steeds verder om zich heengrijpende geest van collectivisme waaronder onze tijd gebukt gaat en die thans zelfs in de meest intieme en particuliere sfeer van de burger dreigt binnen te sluipen. Als het ontwerp wet wordt krijgen wij een „gezinsraad”. Naar deze gezinsraad wordt door de in te voeren „gezinsrechter” verwezen degene, die een echtscheiding tracht te verkrijgen. Deze zoveelste raad, waarmede men langzamerhand radeloos gemaakt dreigt te worden, moet een verzoening

tussen de echtelieden beproeven. De particuliere werkzaamheid wordt weliswaar niet geheel uit het oog verloren, want blijkens de *Memorie van Toelichting* wordt gedacht aan de inschakeling van particuliere „bureaux voor levensmoeilijkheden”. Dit neemt echter niet weg dat de gezinsraad bevoegd is om de wederpartij van degene, die echtscheiding verlangt, met behulp van de sterke arm voor zich te laten verschijnen, evenals de wederzijdse ouders, ja zelfs derden kunnen door een dienaar van de openbare macht voorgelid worden. Dit alles is mogelijk, al is de echtscheiding nog zo „lichtvaardig” ingesteld. Wanneer anderzijds de echtscheiding het resultaat van rijp beraad en overleg is, moet ook hij die zich van zijn hoge verantwoordelijkheid tegenover gezin en samenleving ernstig bewust is, opening van zijn intiemste zaken geven aan een willekeurige, daartoe door de overheid aangestelde persoon, die naar believen in de diepste geheimenissen en intimiteiten van de betrokkene rondspookt. Er zijn nog vele andere bezwaren tegen dit ontwerp in te brengen. Ik zal mij niet begeven in de technisch-juridische onverteerbaarheden, welke legio zijn, doch waarvan bespreking thuishoort in een vakblad van juristen. Ik heb mij beperkt tot enige principiële, doch zeer ernstige, bezwaren die ik tegen het ontwerp koester. Men versta mij daarbij wel. Ik ben geen voorvechter van overijlde echtscheidingen. Lichtvaardige echtscheidingen voorkomen is een loffelijk streven. Men moet daarbij echter niet de overheid op een dermate grove wijze laten interveniëren als wordt voorgesteld in het wetsontwerp.

Mina en Hendrik

Mina is een boerenmeid — 23 jaar. Haar hele leven hard gewerkt — dag in, dag uit. Altijd zuinig geweest en altijd gespaard. Heeft f 600 op haar spaarbankboekje staan. Bezit verder alleen haar doodeenvoudige kleren. Hendrik is 31 jaar. Zoveelste zoon van een keuterboertje. Werkt op de boerderij van zijn vader; de andere kinderen verdienen allemaal in de fabriek. Minstens even hard gewerkt als Mina. In zijn vrije uren losse spoorweg-arbeider. Een spaarbankboekje met een paar honderd gulden. En ook z'n kleren. O ja, en allebei bezitten ze een fiets. Nu willen ze trouwen. In Mei. Weet U wat dat betekent? En wat dat aan zorgen en berekening en..... teleurstelling meebrengt? En dat trouwen eenvoudig onmogelijk is? Althans in afzienbare tijd? Weet U wat een heel, heel eenvoudig slaapkamertje kost? Zo maar op z'n boerenduuts? Zonder vaste wastafel en alleen maar met bed, kastje, tafel, stoel en een beetje vloerbedekking? Bijna de hele spaarpot van Mina! Weet U wat een naaimachine kost? En een zitkamertje? En een doodeenvoudige „uitzet”? En wat er allemaal nog meer komt kijken als U wilt trouwen? En wat dat tegenwoordig kost? Een eigen boerderijtje, een eigen woning: uitgesloten! En als ze trouwen en bij de ouders van Hendrik gaan inwonen, is er voor Mina geen sociale verzekering meer. Geen vrije dokter, geen vrije medicijnen. Overal zelf voor zorgen. En nog veel harder werken dan nu. Als je getrouwd bent, zeggen ze bij de boeren, hoef je nergens meer op te rekenen..... op een ringetje, op een mooie winterjas, of je haar laten krullen bij de kap-

per, of je gebit laten nakijken, of een nieuwe fiets. Dat kan dan allemaal niet meer. En dan de dokter. En de bevallingen. En de verzeke-ring..... Mina kwam het „beproaten” met één van onze redactieleden „in de provincie”. Hendrik is ook al geweest. „Ik weet het waarachtig niet”, schrijft die man-van-ons, „moet je nu raden: rustig afwachten, kinderen?” „Wachten tot Sint Juttemis”, zegt Mina bitter. „Of moet je raden: vooruit maar, jongens! Laat je niet neerdrukken!” When all the world is young, lad..... maar dat was in de gouden dagen van Kingsley. Dit zijn de barre dagen van Gerben Wagenaar en Thomas Attlee. Trouwen op hoop van zegen? Maar waar ergens is het kansje op die zegen? Ja..... en daar zitten Mina en Hendrik. En wij allen zitten mee. Met een van de ernstigste vraagstukken. Met een van de dingen, die je maar niet even op zij kunt schuiven — voorlopig deponeren en volgende maand nog maar eens voorbrengen! Want dit is gezinsvorming voor de jongste generatie. En dan vragen wij ons af: is voor ons volk, voor al die duizenden Mina's en Hendrikken en dus ook voor ons allen, dat slaapkamertje en die naaimachine en die uitzet en dat trouwen niet van honderdmaal hogere praktische en dadelijke betekenis dan talloze andere vraagstukken en beslommeringen, waarmede wij ons ingespannen bezig houden voor volk en vaderland?

Wonderlijke uitspraak

Minister in 't Veld heeft het nodig geoordeeld zijn twijfel uit te spreken over de geestelijke instelling van de leiders uit het particuliere bedrijfsleven. Blijkens deze bewindsman is het allereerste noodzaak, dat ieder, die een leidende functie in het bedrijf vervult, een ruim sociaal besef bezit, enz., enz. Volgens hem mankeert daar wel wat aan. Het getuigt niet van wijs beleid, wanneer bewindslieden in het huidige moeilijke en ernstige tijdsgewricht dergelijke algemene verklaringen afleggen, die van weinig objectiviteit getuigen en ook ontstemming en tweedracht moeten zaaien. Geen wel-denkend mens zal uitsluitend aan de leiders van het particuliere bedrijfsleven het juiste en zuivere sociale besef willen toeschrijven. Maar evenmin heeft een socialistische bewindsman 't recht het monopolie hiervan voor zijn politieke geestverwanten op te eisen. Dat het maatschappelijke heil niet alleen afhankelijk is van een progressief, socialistisch en bureaucratisch systeem wordt, om zo te zeggen, dagelijks door de feiten en de toenemende spanningen bewezen. Bovendien schijnt minister in 't Veld niet te beseffen, dat het welvaartspeel, dat wij in ons land hebben en de goede sociale maatregelen, slechts tot stand konden worden gebracht dank zij de opbrengsten van het particuliere bedrijfsleven. Voortzetting van een beleid, dat gericht is op een tot in details geleid bedrijfsleven, zou de opbrengsten daarvan duurzaam in ernstige mate doen terug lopen en daarmee ons welvaartspeel en de gehele sociale politiek in gevaar brengen.

Overigens bewijst de uitspraak van minister in 't Veld duidelijk hoe socialisten in hun hart over het particuliere bedrijfsleven denken. Het is altijd goed wanneer ten deze geen misverstand behoeft te bestaan.

Vernieuwing

De ellende, ontstaan doordat bij botsing van tegengestelde belangen macht tegen macht werd gesteld, heeft het inzicht doen veld winnen, dat allen en alles tezamen één onverbreekelijk geheel vormen, waarin de een de ander niet kan benadelen zonder tevens de gehele mensheid (zich zelf inbegrepen) te schaden. Dientengevolge trachten men voor dit geheel, voor deze „samenleving” allereerste meer begrip te doen ontstaan; en uitingen hiervan zijn o.a. de U.N.O. en de Benelux. Verandering, ontwikkeling is er onophoudelijk; en zo was er in ons land terstond na de laatste oorlog een roep naar „vernieuwing”, naar het vervangen der splitsing in vele partijen door een

samenvoeging tot meer eenheid. Indien wij oog hebben voor dit streven naar éénheid, dan moet het ons wel treffen, wanneer van zekere zijde nadrukkelijk stappen worden gedaan om „de arbeiders” te vrijwaren voor de gevolgen van het afschaffen der subsidies op de levensmiddelen. Hier wordt dus onze Nederlandse gemeenschap opzettelijk VERDEELD in „arbeiders” en anderen, juist op het ogenblik, dat men tracht de geest te vernieuwen door meer begrip voor de „eenheid” van de gehele mensheid aan allen in te prenten. Voor deze ouderwetse wijze van het oproepen van klasse-tegenstellingen, kunnen wij zeker geen verwondering koesteren. Er is bovendien geen enkele aanwijsbare reden om de andere burgers uit te sluiten. Er zijn

tallose groepen aan te wijzen, die het moeilijker hebben, dan vele werknemers. Zo zijn er honderden, die pensioen genieten van particuliere bedrijven, welke hunne uitkeringen niet kunnen verhogen door overmaat van belastingen, enz. Deze pensioentrekkenden zijn er veel slechter aan toe dan de „arbeiders”. Zou de regering hun en anderen, die een gering inkomen hebben, niet evenzeer moeten tegemoet komen b.v. door van hun belastingaanslag f 45.— in mindering te brengen? En hoe dan met hen, die noch loonbelasting, noch inkomstenbelasting betalen? Met belangstelling zullen wij moeten afwachten, wat de regering doen zal. Intussen staat wel vast, dat, willen wij ooit tot vernieuwing komen, deze allereerst zal moeten plaats vinden in onze geest, in onze wijze van denken. En dan moet er geen plaats zijn voor een mentaliteit, welke zich niet kan losmaken van klasse-tegenstellingen en onze „samenleving” splitst in groepen.

L

**„Duizend
nieuwe Abonnés”**

Tot 15 November hadden de volgende afdelingen voldaan aan de oproep van het algemeen secretariaat om vier of meer nieuwe abonnementen per afdeling te werven:

- 's-Gravenhage,
- Baarderadeel, Oosterbeek,
- Hengelo, Oosterhesselen
- Eindhoven, Oud Beijerland
- Naaldwijk, Steenwijk,
- Nieuwkoop, Velp,

terwijl enkele afdelingen minder dan vier nieuwe abonnés aanbrachten.

Dit resultaat is tot op heden wel zeer bedroevend, omdat hieruit blijkt, dat men zich weinig of geen moeite getroost heeft. Dit kan en moet anders worden.

Deze 1000 nieuwe abonnés zijn een levenskwesitie voor ons blad en onze partij.

Afdelingsbesturen, laat U niet kennen en zorgt ervoor, dat U alsnog zo spoedig mogelijk toegevoegd kunt worden aan bovenstaande lijst.

Zij, die thans abonné worden, ontvangen het weekblad gratis tot 1 Januari 1949.

Afdelingsnieuws

HEERENVEEN

Wat veranderde

De afdeling Heerenveen is het winterseizoen begonnen met een studie-avond, waar de Heer A. de Jong van Heerenveen een inleiding hield over de loon- en prijspolitiek en de Benelux, waarna zich een geanimeerde discussie ontspan. De bedoeling is in deze winter een vier of vijf van dergelijke avonden te houden, waarvoor zich 25 leden hebben opgegeven.

Verder zal de heer R. Zegering Hadders op 26 Nov. om 8.15 in het Café van de Schouwburg een lezing houden voor leden en introducés over „Wat er veranderde”.

HAARLEM

Op Vrijdagavond 26 November a.s. houdt Haarlem in Brinkman, Plein 16, een ledenvergadering, waar onder meer de te voeren propaganda, de kadergroep, de jongeren-organisatie, de middenstand en een te organiseren feestavond een punt van bespreking vormt. Met de secretarissen der afdelingen Bloemendaal en Heemstede is over een en ander contact opgenomen.

Na afloop der vergadering zal Ir. C. Wolterbeek uit Bloemendaal spreken over het onderwerp Ambtenarenstaat of Gemeenschapsautonomie.

Oud bepleit: Proefneming met de vrijheid

(Vervolg van pagina 2)

Ook talrijke staatkundige desiderata bracht de woordvoerder van onze fractie naar voren. Met de voorbereiding ener algehele Grondwetsherziening zal nu niet lang meer worden gewacht en het zal zaak zijn dan ook het kiesstelsel aan een nauwgezet onderzoek te onderwerpen. Wiskundig is het huidige stelsel volmaakt. Het is een getrouwe foto van de mening van het volk op een bepaald ogenblik. Maar ontkend kan niet worden, dat het oude kiesstelsel veel meer in staat stelde tot het geven van een positief antwoord op actuele vragen van de dag. De directe invloed van de kiezers was toen groter en hetzelfde geldt voor de belangstelling van de burgerij in het algemeen voor het werk van het parlement.

Een principiële uitspraak vroeg de heer Oud tenslotte ook over de kwestie van de gehuwde ambtenares. Dat men, wanneer personeel ontslagen moet worden, een bepaalde volgorde in acht

neemt, en daarbij dan met persoonlijke factoren rekening houdt, achtte de heer Oud aanvaardbaar. Maar niet aanvaardbaar achtte hij een beginseluitspraak, dat alle gehuwde of huwende ambtenaresen zouden moeten worden ontslagen „met het oog op de bevordering van het gezinsleven”, zoals destijds was gedaan. Dat is een — onaanvaardbaar — ingrijpen in de bevoegdheden van het gezin zelf, een ingrijpen in de gezinsverhoudingen.

* *

Na de heer Oud heeft een ander lid van de V.V.D.-fractie, de heer Ritmeester in een maiden-speech, een uitvoerige financiële beschouwing ten beste gegeven.

In enkele dagbladen is opgemerkt, dat de heer Ritmeester op de perstribune zeer moeilijk was te verstaan. Deze opmerking was juist. Ook verschillende Kamerleden en de Minister hadden daar kennelijk moeite mede. Nu wij de Handelingen hebben gelezen, betreuren wij dit dubbel, want deze rede vormde een goed sluitend geheel, waarin zowel over de begrotings- als over de fiscale politiek talrijke zeer juiste opmerkingen zijn gemaakt. Onze geestverwant zal dus niet anders te doen hebben, dan een volgend maal zijn stem wat meer uit te zetten en niet te snel te spreken. Doet hij dit, dan twijfelen wij er niet aan, dat zijn betoog het aandachtig gehoor zal vinden, dat het zeker verdient.

A.

DEN HAAG

C. W. sprak

De afdeling Den Haag hield een druk bezochte bijeenkomst van het kader van de afdeling onder leiding van mr. F. G. van Dijk, waar prof. mr. C. W. de Vries een uiteenzetting gaf over Thorbecke als exponent van het liberalisme.

N.V. W. A. HOEK'S
 MACHINE- EN ZUURSTOFFABRIEK
 Hoofdkantoor en Machinefabriek te Schiedam.
 Compressors voor alle gassen en iederen druk.
 Installaties voor de bereiding van zuurstof, stikstof, enz.

Abraham van Stolk & Zoonen N.V.

Houthandel
 Schaverij - Zagerij
 uren - Dennen - Oregon-Pine - Pitch-Pine - Heipalen
 Rotterdam, Telef. 35400 - Postbus 1100

J. en K. SMIT'S
 SCHEEPSWERVEN EN
 MACHINEFABRIEKEN
 KINDERDIJK

DAKEN - VLOEREN
 N.V. BETON- & PLATENFABRIEK
 GEBRS. MYNLIFF NYMEGEN
 TEL. 20539

GROENEWEGEN'S MOTORBOOTDIENSTEN & TRANSPORTONDERNEMING - LEIDEN
 Sneldiensten Leiden—Amsterdam v.v.; uitvoerders van zware transporten te water, per (motor)dekschuiten.
 Hoofdkantoor Leiden, Utr.Veer 6, tel. 21738

N.V. CORNs. SWARTTOUW'S STUWADOORS MAATSCHAPPIJ
Rotterdam
 Lossen en laden van zeeschepen en alle verdere werkzaamheden.
 Opslag van alle soorten goederen.
 Het hoofdkantoor, Willemskade 21, verstrekt gaarne op aanvraag inlichtingen.
 Bijkantoren te:
 AMSTERDAM - ANTWERPEN - GENT.

N.V. Lijm- en Gelatinefabriek
„Delft”

 Fabrieksmark: TWEE TORENS
 Tel. 106-363 — Delft

 U PEINST OVER EEN GESCHENK?

S. K. Citroen
 HOFJUWELIER;
 S GRAVENHAGE
 HOOGSTRAAT 23 TELFFOON 11.757
 GESCHENKEN IN ALLE PRIJZEN

Fa. Plastimode
 Knopen en Gespen voor groothandel en industrie
 AMSTEL 252 AMSTERDAM-C.

VOOR COLLECTIEVE PENSGIOENVERZEKERINGEN
 WENDE MEN ZICH VRIJBLIJVEND OM ADVIES EN OFFERTE TOT DE
HAV BANK
 HOOFDKANTOOR SCHIEDAM
 HET KAN UW BELANG ZIJN.

Adverteert
 in dit blad

Hotel Café Restaurant
 Rotterdam Zuid **„Het Witte Baard”**

Dan wordt, wat nu een crisis is, een ramp....

Het éne miljoen, en de tientallen miljoenen Indonesiërs

Er komen de laatste tijd nogal veel mensen uit de Republikeinse gebieden naar die andere streken, waar op dit ogenblik de Nederlandse vlag nog waait. Zij komen bijvoorbeeld naar de Negara Oost-Sumatra, omdat diegenen, die niet tot de benden terroristen behoren, in Assahan van honger sterven. Zij komen soms wel naar het Palembangse, omdat Djambi een republiek is, die de communisten als een soort exercitieveld voor brandschatting en plundering gebruiken. En zij komen naar Oost- en West- en Midden-Java, zo maar stilletjes over de demarcatielijn. Waar nu nog de Nederlandse soldaten staan.....

Onze soldaten, wier aantal te klein en wier taak te zwaar is. Onze soldaten, van wie men in deze tijd van honderden bestandsschendingen op het stuk van zelfbeheersing en plichtsbetrachting het onmogelijke moet vergen. Onze soldaten weten, dat zich onder die vluchtelingen uit de Republiek vaak boze lieden verbergen. Dat zijn dan leden van de T.R.I. en van allerlei andere Republikeinse corpsen. Die komen heimelijk, om aan onze kant van de lijn te roven, brand te stichten, dorps- en dorps-ontvoeren en iedereen naar het leven te staan, die met de Nederlanders samenwerkt. En aangezien dit geboefte zich argeloos en zeer onschuldig voordoet, moeten onze militairen vaak het zekere voor het onzekere nemen en iedereen terugsturen.

Daar staat dan zo'n troepje have-loze Javanen. Magere mannen, schrale vrouwen en naakte kinderen. Zij staan daar zo maar in de hete zonnebrand, en kijken naar de soldaten, die hen tegenhouden. Moeten tegenhouden. De arme drommels, die men terug moet sturen, weten daar niet van. Die weten alleen, dat zij met eindeloze moeiten en gevaren aan de grens gekomen zijn, waar de Nederlandse soldaten zijn. Die Javanen staan daar — hongerig, gehavend en berooid. Zij willen weg uit de Republiek. Maar zij worden teruggestuurd. Zij staan daar dan nog uren lang, tot zij zich langzaam omkeren.....

Een soldaat schreef daarover. Eén van die Nederlandse soldaten, weet U wel, die in-eens uit het kalme Holland midden-in die Indische baai werd gezet. Eén van die soldaten, van wie men zo dikwijls vergeet dat het uitsluitend — maar dan ook uitsluitend — aan hun harde waakzaamheid te danken is, dat er nog gedeelten van Indië zijn, waar enig recht, enige orde en enige veiligheid gehandhaafd kunnen worden. Men vergeet dit te dikwijls. Men moet vaker bedenken, dat als deze Nederlandse soldaten er niet waren heel Indië, met inbegrip van alle deelstaten en parlementen en pre-federale regeringen en conferenties, met inbegrip van presidenten en ministers en dezelve vergaderzalen en paleizen, sinds lang onder de voet gelopen zou zijn door de Republiek. En door alles, wat die Republiek had meegebracht. En wat zij morgen nog meebrengt, als zij de kans maar krijgt....

Maar goed, die soldaat dan. Aan zijn brief zijn de volgende zinnen ontleend:

„Wij zitten nu al zes weken in -X (een plaats aan de grens van West- en Zuid-Midden-Java). Het is hier overdag gloeiend heet. En het is elke avond feest. Schieten, weet U. En niet eens alleen van hun kant van de lijn. Soms zit er zo'n enkele sluipschutter. Maar ook komen ze bij hele troepen tegelijk. Niet naar ons toe, natuurlijk. Maar altijd naar hun eigen landslui. Naar Indonesiërs, die op de onderneming zijn gaan werken. Of die een beetje te vriendelijk tegen ons waren. Die hun vrouwen nemen ze mee. Die maken ze zelf, als ze hun te pakken krijgen,

op de beestachtigste manieren af.”

„Voor onze patrouilles zijn ze natuurlijk doodsbenauwd. Maar wij kunnen niet overal tegelijk zijn. En wij mogen ze niet achter-na. Een klein eindje soms wel, maar nooit ver genoeg. En dat is wat onze eigen Indonesiërs, de mensen aan onze kant van de lijn, maar niet begrijpen. Zij weten even goed als wij, dat het ook in het republikeinse gedeelte alleen maar het schorven en de schobbejakken zijn, het uitvaagsel, dat er op wordt uitgestuurd om te moorden en te roven. En zij weten, ook even goed als wij, dat wij er gemakkelijker een eind aan kunnen maken.”

„Maar zij begrijpen niet, en zij zullen ook nooit begrijpen, waarom wij het dan niet doen. Waarom wij maar stom-weg op ons laten schieten. En waarom wij hen niet werkelijk beschermen.”

„Het ellendigste van alles zijn intussen niet die nachten. Wat je aanpakt, wat je nooit vergeten zult, dat zie je overdag. Dat zie je, als er zo'n stelletje Kromo's aan komt zetten, langs een stil weggetje, die willen vluchten uit de Republiek. Die mogen we soms niet doorlaten, omdat er dikwijls van die gladakkers tussen zitten. En dan moeten de goeden met de kwaden lijden. En die begrijpen niet waarom zij terug moeten. Die hebben thuis alles in de steek gelaten, die zijn hier met veel gevaar naar toe gelopen. Met hun vrouw en hun kinderen en verder met niets. Alleen omdat zij weten, dat hier de Nederlanders zijn. En nu sturen diezelfde Nederlanders hen terug... Denkt U, dat die mensen dat ooit zullen begrijpen?”

Ach, goede soldaat, die mensen zullen zo véél niet kunnen begrijpen. Laat ons de hemel maar prijzen, dat het zeer eenvoudige, simpele lieden zijn. In het hoofd van deze mensen was tot 1942 de gedachte niet opgekomen, dat zij eigenlijk onder een afschuwelijke, plutocratisch-kapitalistische, koloniale overheersing leefden. In het hart van deze mensen leefde, ondanks alles, toch altijd nog de zekerheid: waar de Nederlanders in Indië waren, daar waren recht en orde en veiligheid. Zij wisten dat natuurlijk niet in de vorm van deze abstracte begrippen. Maar zij wisten het zeer concreet en zeer duidelijk: waar de Nederlanders waren, daar werd niet straffeloos gestolen en geroofd, daar werden geen vrouwen en meisjes meegenomen, daar werden niet ongestraft de huizen leeggeplunderd en in brand gestoken en daar konden men in vrede leven. Dat alles was, in die Indonesische gedachtenwereld, een zeer stevige zekerheid. Laat ons maar hopen, dat er in de gedachtenwereld van deze eenvoudige Indo-

nesiërs geen plaats zal komen voor die verschrikkelijke vraag: waarom zij door de Nederlanders werden prijsgegeven.

Wat een prijsgeve aan de Republiek zoude betekenen, zo lang zich daar geen diep ingrijpende veranderingen hebben voltrokken, leert een nieuw getuigenis. Ditmaal: van enige Chinezen.

Deze Indische Chinezen zijn vrijwel allen zeer voorzichtig. Zij moeten dat wel zijn. Zij wonen namelijk in Indië, waar zij sinds eeuwen gevestigd zijn en zij moeten er blijven wonen. Zij hebben boven alles rust en ordelijke verhoudingen nodig en zij weten natuurlijk zeer goed, dat die voorshands alleen op Nederlands gebied te vinden zijn. Maar aangezien die Nederlanders over heengaan spreken, en aangezien zij daarbij maar nauwelijks aan de rechten en de veiligheid hunner eigen Indische Nederlanders denken, moeten de Chinezen wel zorgen, dat zij met de nieuwe machten en de nieuwe overheden op even goede voet komen te staan als zij met de oude stonden. Zo zijn er dan ook vele Chinezen in de Republiek — en hun bestaan is daar weinig benijdenswaardig. Zo weinig, dat zij reeds bij duizenden gevlucht zijn. En zo kwamen ook dezer dagen weer Chinezen over de demarcatielijn.

Zij vertellen: deze Republiek is één chaos en één haard van diefstal en corruptie. Er zijn ontelbare officiële instanties en met alle kan men zaken doen, zo lang men geld heeft. Met steekpenningen kan men alles krijgen; heeft men die niet, dan krijgt men niets. Er worden ontelbare collectes gehouden, niet met een busje, maar met een revolver. De voedseltoestand is uitermate slecht; de rijstprijs loopt op tot vijftig gulden per kilo. Normale handel is uitgesloten; goederenvervoer per trein komt vrijwel niet meer voor; men reist per grobak of te voet. Er zijn veel partijen, die allemaal een eigen „leger” hebben. De verhouding tussen de T.R.I., die „legers” en die partijen onderling wordt steeds slechter. Er zijn voortdurend onderlinge gevechten, Partijleiders, generaals en hoge ambtenaren bestrijden en beschuldigen elkaar — en de geliefkoosde beschuldiging is altijd de bewering, dat de tegenstanders „handlangers van de Hollanders” zijn.

Dit laatste is het belangrijkste. Er is onder dat éne miljoen Indonesiërs, dat samen de regering, de legers en het ambtenarencorps van de Republiek vormt, van de komst der Japanners af tot vandaag toe een anti-Nederlandse psychose ontstaan. Men heeft zo vurig en zo onophoudelijk de haat tegen de Nederlanders gepredikt, dat althans dat éne miljoen er geheel van doordrenkt is. Dat éne miljoen verspert ons niet alleen de weg tot de tientallen miljoenen, die het volk vormen. Maar het vindt bovendien, inwendig verscheurd, in die haat de enige bindende kracht. Tot dusver is elke groep, die tot werkelijke overeenstemming met de Nederlanders bereid was, met de hardste middelen uitgestoten en buitengesloten uit dat éne almachtige miljoen. En tot dusver is elke groep binnen dat miljoen, die zich tot overleg leende, door alle andere groepen dermate ruw besprongen, dat men nimmer bij machte was enig accoord na te komen, zelfs al was men het van plan geweest.

Het is misschien mogelijk, thans enkele groepen en figuren uit dat éne republikeinse miljoen bereid te vinden tot nieuw overleg. Het is misschien nuttig, daar dan maar weer op in te gaan. Het is zelfs misschien mogelijk, dat één of enkele dier groepen dan te vinden zijn voor enigerlei nieuw accoord. Maar dit bedenken men wel: enige waarde, enige betekenis en enige kracht kan zulk een accoord slechts dan verkrijgen, indien men buiten dat éne republikeinse miljoen de weg vindt tot de tientallen miljoenen, die de werkelijke bevolking vormen, ook in de Republiek. Vinden wij die weg niet, zorgen wij niet aan deze tientallen miljoenen de zekerheid, het recht en de veiligheid te verschaffen, die tot dusverre alleen daar bestaan, waar onze soldaten aanwezig zijn — dan zal alle moeizaam overleg opnieuw vergeefs zijn. En dan wordt, wat nu een crisis is, een ramp. d. K.

Wat zegt oom Gerrit?

Ir. J. C. Loman (te Baarn) schrijft ons:

Naar aanleiding van de klachten van „Oom Gerrit” over het onderwijs acht ik het niet zonder belang het volgende staaltje van onkunde mede te delen, dat mij dezer dagen bleek bij een gesprek met een kaalgeschoren „groen” van een onzer scholen van Hoger Onderwijs. Het gesprek liep over een merkwaardigheid in de oude stad Delft — n.l. het graf van Lodewijk XVII (Naundorf). Het jongmens had hier nooit van gehoord. Toen ik verder vroeg, bleek hij ook nimmer gehoord te hebben van Lodewijk XVI — diens tragische dood op de guillotine was hem eveneens onbekend — „de Franse Revolutie werd immers niet op zijn lyceum behandeld”!

Dit jongmens had met een uitmuntend eindexamen z'n schooljaren beëindigd — zijn lyceum staat bekend in Nederland als een der besten hier te lande. Toevallig ontmoette ik een paar dagen later een zijner ex-leraren, die verklaarde, dat hij een „goed” leerling was geweest; op mijn relaas omtrent mijn gesprek gaf deze leraar te kennen, dat hij dit niet ergerlijk achtte, omdat het Vak geschiedenis op het eindexamen niet schriftelijk wordt geëxamineerd, zodat de examinandi zich daarop niet voorbereiden.

Nu is mijn vraag: mag dit zo blijven?

Wat zegt Oom Gerrit hiervan?

Uw redactie mag dit bericht gerust in ons partijorgaan een plaats toekennen — misschien zal het veler ogen openen.

Oom Gerrit antwoordt:

Ja, wat moet Oom Gerrit zeggen? Ons onderwijs (in algemeene zin) is verouderd, lijdt hevig onder de „tijdsomstandigheden” (te grote klassen, onvoldoende selectie der kindertjes, onvoldoende bezoldigde en gewaardeerde leerkrachten e.d.) en..... er zijn onderwijskrachten, die zich dadelijk en scherp tegen elke maar-een-oem stellen. Gelijk met bovenstaande brief ontving oom Gerrit een zéér boze briefkaart van een zéér boze hoogleraar in de Franse taal. Helaas noteerde de briefkaartschrijver „niet voor publicatie bestemd”. Want..... oom Gerrit's eigen Franse hoogleraar, één met een Europese naam en algemeen erkend als voortreffelijk leraar en opvoeder, was het weer helemaal met oom Gerrit eens!

Daarom, en om dan in het Frans te blijven: ni cet excès d'honneur ni cette indignité! Immers: du choc des opinions jaillit la vérité! (noch deze overmaat aan eer noch deze onwaardige behandeling! Immers: uit de botsing der meningen ontspruit de waarheid).

Dat er heel veel te verbeteren en te vernieuwen valt in onderling samenwerken en niet in boos krakeel, wel oom Gerrit is het volmaakt met Ir. Loman eens: dit kan en mag niet zo blijven! En hij hoopt hartelijk dat 's heren Lomans mededeling inderdaad veler ogen moge openen.

OOM GERRIT.

Het
vraagstuk
der
begaafden
(II)

WELKE PROEVEN ZULLEN WORDEN AANVAARD?

ER SCHUILT GEVAAR IN INVENTARISATIE

De regering streeft er naar, dat uitzonderlijke aanleg in onze maatschappij vroegtijdig onderkend wordt en dat er meer gelegenheid wordt geboden om die begaafdheid tot ontplooiing te brengen. Het is van belang de aandacht te vestigen op het woord uitzonderlijke, omdat dit onmiddellijk een beperkende bepaling inhoudt. Hier wordt dus klaarblijkelijk gedacht aan de knap-begaafde kinderen. Hoe groot is het percentage dezer groep? Luning Prak noemt in dit verband 2½ %, anderen spreken van 2—3 % van het totaal. Het zal wel heel moeilijk blijven te bewijzen, dat deze getallen de werkelijke toestand het dichtst benaderen. Niettemin, ik wil me voorshands houden aan dit procent en er dan op wijzen, dat in grote steden een concentratie van het intellect in opwaartse richting valt te constateren (Luning Prak). Indien 2½ % een tamelijk juist gemiddelde is, dan zouden wij in ons land beschikken over 46.000 knap begaafde kinderen van 5—14 jaar. (De bevolking bedroeg op 31 Dec. 1945 totaal 9.295.304 inwoners, waarbij 20 % van de leeftijd van 5—14 jaar. Van deze zou 2½ % knap-begaafd zijn). Of ruw geschat: in de periode van 5—14 jaar over jaarlijks 11.000 knap-begaafde kinderen.

Voor redenerende op deze — uiteraard geschatte — getallen, zou men kunnen zeggen, dat in de eindklasse der Nederlandse lagere scholen zo omstreeks 11000 knap-begaafde kinderen aanwezig zijn. Jaarlijks verlaten alzo 11000 knap-begaafde kinderen de lagere school, maar..... hoevelen daarvan komen er terecht op scholen voor M.O. en V.H.O.? Natuurlijk kunnen we geen vergelijking trekken met de jaarlijkse toeloop van leerlingen bij dit onderwijs, aangezien er onder die groep een groot deel schuilt met gewone middelmatige en onvoldoende aanleg. Met andere woorden: wij kunnen aan de hand van de bestaande cijfers niet nagaan welk getal knap-begaafden verstoken blijft van voortgezet middelbaar onderwijs. En zo „zitten” we dan met beweringen, die nauwelijks of in geen enkel opzicht door enigszins betrouwbare gegevens gecontroleerd kunnen worden. En als politiek en sentiment dan een rol gaan spelen, valt het gemakkelijk te begrijpen, hoe dergelijke beweringen onderling verschillen! Een en ander doet de noodzaak zien van een inventarisatie van 't onderhavige materiaal. Daarmede zou meteen een eind gemaakt kunnen worden aan de velerlei beweringen, die tot nog toe nog steeds de gemoederen bezig houden. Maar..... hoe zal men deze inventaris opmaken? Daar ligt het grote probleem! We zijn nu beland in het vraagstuk der intelligentie-metingen en de vraag of en in hoeverre de bestaande tests op dit terrein betrouwbaar zijn. Daaromtrent is absoluut geen eensgezindheid in de opvattingen.

Voorstanders van het intelligentie-onderzoek menen, dat de bestaande tests, mits gehanteerd door bekwame en ervaren onderzoekers, een tamelijk betrouwbaar beeld geven; tegenstanders verzetten zich en wijzen er op, dat telkens weer gevallen voorkomen, welke overduidelijk aantonen, hoe gebrekkig het huidige intelligentie-onderzoek nog is. Bij een dergelijke stand van zaken zal het dus wel nodig zijn vooraf tot overeenstemming te komen inzake de vraag, welke tests bij een onderzoek aanvaard kunnen en mogen worden.

Daar het hier echter gaat om uitzonderlijk begaafden, meen ik, dat een inventarisatie wel mogelijk is, indien er samenwerking tot stand komt tussen de instanties, die zich met dergelijke onderzoekingen bezig houden en de onderwijzensmenen, die de leerlingen gedurende een paar jaren van nabij hebben gade geslagen. Dan nog zullen vergissingen mogelijk zijn, doch stellig beperkt blijven.

Een oplossing

De volgende oplossing zou, naar mijn bescheiden mening, beproefd kunnen worden:

Het Rijksschooltoezicht zou zich tot de schoolhoofden kunnen wenden met het verzoek op te willen geven hoeveel kinderen in de zesde klasse der lagere school naar de mening van hoofd en onderwijzers gerekend mogen worden tot de leerlingen met een uitzonderlijke aanleg. Een dergelijk verzoek zou dan al dadelijk een globale inventarisatie opleveren, welke uitgangspunt kan worden van daarna te nemen maatregelen.

Nog beter ware het misschien de vraag zo te formuleren:

- Hoeveel kinderen in het zesde leerjaar behoren naar uw oordeel tot de uitzonderlijk begaafden?
- Gelieve bij elk dezer leerlingen in het kort te vermelden op welk terrein hun aanleg aan den dag treedt (intellectueel, aesthetisch, etc.)
- Hoeveel van deze kinderen zullen vermoedelijk geen verder onderwijs ontvangen?

d. Gelieve bij elk kind, behorende tot de groep onder c, te vermelden of er sprake is van tekort aan belangstelling, financiële onmacht der ouders, enz.

Het is duidelijk, dat men dan een overzicht (zeer globaal en zeker nog niet volkomen bruikbaar) krijgt van het aantal leerlingen, dat naar de mening der eigen leerkrachten behoort tot de uitzonderlijk begaafden en bovendien van het aantal dezer kinderen, voor wie de Overheid iets zou moeten doen.

Aan de hand van deze getallen zou men dan kunnen nagaan in hoeverre het mogelijk is een nader onderzoek in te stellen naar de aanleg der opgegeven leerlingen van groep d. Indien dit aantal beperkt zou blijven tot enkele duizenden over het gehele land, zou het waarschijnlijk mogelijk zijn een instelling te scheppen, die zich belast met het nader onderzoek. We moeten nl. rekening houden met het feit, dat een beoordeling van de schoolhoofden en de leerkrachten steeds berust op een vergelijking van de betrokken kinderen met de andere leerlingen van dezelfde klasse. En de maatstaven zullen landelijk stellig verschillen! Maar, en dit acht ik belangrijk, men heeft houvast gekregen. Men krijgt alleen te maken met een aantal kinderen, dat vermoedelijk onderzocht kan worden, zonder al te hoge kosten. Een landelijk onderzoek naar de uitzonderlijke aanleg van de leerlingen van het zesde leerjaar der lagere school zou voeren tot een onderzoek van enige honderdduizenden leerlingen en een ieder beseft, dat dit schier tot de onmogelijkheden behoort.

In België

Tijdens een verblijf in België heb ik in de afgelopen zomer vernomen, dat men aldaar begonnen is in enkele districten een onderzoek in te stellen naar de ontwikkeling der

leerlingen van het zesde leerjaar. Men richt daartoe regionale examens in voor de scholen en tracht op deze wijze tot een overzicht te geraken van de knappe leerlingen in het betreffende district. Persoonlijk geloof ik, dat we in Nederland niet de weg op moeten van examens voor de leerlingen der lagere school. We hebben reeds de z.g. toelatings-examens voor het M.O. en V.H.O. en men weet, welk een problemen die opwerpen. Reeds jaren wordt ten onzent gesproken en geschreven over de gebreken van deze toelatingsexamens en allerwege heerst de overtuiging, dat de toelatingsexamens geen goed selectiemiddel zijn. Ook de z.g. verklaringen van de schoolhoofden hebben niet voldaan.

Maar, zal men zeggen, dan schuilt er in uw voorstel om via de schoolhoofden een inventaris op te maken van kinderen met uitzonderlijke aanleg toch ook gevaar? Inderdaad! Dat zie ik wel in, maar ik wil er ook op wijzen, dat mijn voorstel afwijkt van hetgeen men bij de hoofdenverklaringen vraagt. Daar toch gaat het niet om uitzonderlijk begaafde kinderen, doch om de vraag, of een kind naar het oordeel der leerkracht geschikt is voor het volgen van middelbaar onderwijs. De vraag, wie behoren tot de uitzonderlijk begaafden is gemakkelijker. En overigens: ik zeide reeds, dat ik de aldus verkregen aantallen slechts wil beschouwen als een voorlopige ruwe inventarisatie. Op grond van mijn ongeveer 20-jarige schoolpraktijk bij 't L.O. meen ik wel te mogen zeggen, dat de onderkenning van uitzonderlijke aanleg bij een kind tot op zekere hoogte binnen het vermogen ligt van de leerkrachten. Natuurlijk — en ik merkte het al op — zal men de betrokken leerlingen vergelijken met de gehele klasse en zullen we dus rekening moeten houden met uiteenlopende verschillen. Doch, en daar zij nadrukkelijk de aandacht op gevestigd, 't aantal opgegeven kinderen met uitzonderlijke aanleg zal beperkt blijven tot een, twee of drie kinderen) per klasse van 30—40 leerlingen. Zou het aldus verkregen aantal echter nog te groot blijken voor een landelijk nader onderzoek, dan zou men bijv. de Rijksinspectie of een in te stellen instantie kunnen belasten met regionale vóór-onderzoekingen, waardoor weer een nadere selectie tot stand kwam. Ten slotte gaat het om de kinderen, die door financiële onmacht der ouders verstoken moeten blijven van verder onderricht en dat zullen er van het totaal der als uitzonderlijk begaafden opgegeven, een beperkte groep zijn.

Hoe men overigens dit vraagstuk denkt aan te pakken, vast staat, dat een intelligentie-onderzoek alleen niet gewenst is. Allereerst al niet, omdat er geen algemeen vertrouwen bestaat in deze onderzoekingen (ik laat buiten beschouwing of dit al dan niet gerechtvaardigd is) en in de tweede plaats niet, omdat het m.i. niet alleen moet gaan om uitzonderlijke aanleg op intellectueel terrein. Bij het onderzoek zou ik stellig ook de uitzonderlijke aanleg voor zang, muziek, tekenen, enz., willen betrekken. Want ook de uitzonderlijke aanleg op die terreinen is van grote betekenis voor individu en gemeenschap.

EIGENWIJZE LIEDJES

De middenstander

De middenstander is de man,
Die lezen en die schrijven kán
En onze staat moet schragen,
Omdat een gave middenstand
De kurk is, die ons vaderland
In tegentij moet dragen....
Hij krijgt als vaste debiteur
Van zijn belastinginspecteur
De meeste dwangbevelen,
En zit z'n hele leven lang
Als armoedzaaier in 't gedrang.
Maar zónder brood of spelen....

De middenstander zweet en zwoegt
Nog harder dan de boer, die ploegt....
Maar in zijn toonbanklade
Groeit niet als in die boerenklei
Een roggebrood met balkenbrei
Of middenstandsballade....
Hij is en blijft het zorgenkind,
En zelfs in dit vernieuwd bewind
Verwijt de een de ander
Dat „men” weer niet begrijpt en voelt
Hoe elk beleid in feite stoelt
Juist op die middenstander....

De middenstander zucht — en zoekt
Naar dat, wat niet wordt afgeboekt
Op lasten en op zorgen....
Geleid, gebonden en belast
Zit hij naar alle kanten vast....
Wat brengt de dag van morgen?
Voor hem blijft alles op de bon
Met nooit een plekje in de zon
En nooit het loon der braven....
Hij blijft de man, die welgemoed
Maar pompen of verdrinken moet
Totdat hij wordt begraven.

Brammetjé.

Moeten wij bang zijn voor Duitsland?

Men geeft het niets of men geeft het alles

Welke mogendheid vormt een grotere bedreiging voor West-Europa: Rusland of Duitsland? Met deze vraag denken velen de Franse bezwaren tegen de herleving van Duitslands economische macht — en meer in het bijzonder tegen de terugkeer van het Roergebied in Duits beheer — te ontzenuwen. Immers, zo betogen zij, Duitsland ligt thans terneder, het is in tweeën gesplitst, het is bezet en het is ontwapend — allemaal factoren, die in 1918 niet bestonden. Moet men nu voor zo'n Duitsland bang zijn? De Fransman echter stelt daar tegenover als axioma zijn onuitroeibare achterdocht jegens de Duitser. Hoe weinig Duitslands industriële kracht van de bombardementen geleden heeft, blijkt thans maar al te duidelijk, nu zo juist de staalproductie van de bizonie van Frankrijk heeft ingehaald. Duitsland is wel in tweeën gesplitst, maar onweerhoudbaar zullen beide Duitslanden, zodra zij daartoe maar even de kans krijgen, naar elkander streven en dan zal er weer één Duitsland zijn, in het bezit van het Roer-arsenaal, dat men in alle gemoedsrust in handen van het half-Duitsland dacht te kunnen laten. En wat die ontwapening betreft — bestaat er niet reeds in het Oosten van Duitsland de kern voor een nieuwe „Wehrmacht”, meer nationalistisch dan communistisch van gezindheid?

Men kan zeggen wat men wil, maar de Franse redenering is gestoeld op feiten, die zich al meer in de geschiedenis hebben voorgedaan, en de Amerikaanse theorie, die, uitgaande van het feit, dat het Russische gevaar thans groter is dan het Duitse, Duitsland tot een bondgenoot wil maken in het verzet tegen de Russen, rekent er op, dat de Duitsers voor een dergelijk bondgenootschap te vinden zullen zijn.

Deze onderstelling is op niets anders gebaseerd dan op het verschijnsel, dat de Duitsers, als zij staan voor het alternatief: Rusland of het Westen, dit laatste kiezen. Maar dat betekent helemaal niet, dat zij zich als makke bondgenoten of (wat het gemakkelijkste zou zijn) als een soort huursoldaten van het Westen zullen gedragen. De Duitsers hebben nu eenmaal een nationale trots, die er de laatste jaren zeker niet minder op geworden is, en zullen ongetwijfeld hun medewerking niet voor niets verkopen. Het minste wat zij eisen zullen is de beschikking over eigen hulpbronnen. Zonder dat zal hun medewerking, die in elk opzicht nodig is, slechts halfslachtig zijn.

Er schijnen dus slechts twee manieren te zijn om het Duitse probleem aan te pakken: men geeft de Duitsers niets of men geeft de Duitsers alles. De Fransen zouden, indien zij daar de gelegenheid toe zouden hebben, gaarne de eerste weg willen volgen. De Amerikanen daarentegen zijn al een aardig eind op de tweede weg, welke een hellend vlak is. Indien men de Franse weg zou volgen, dan zou Rusland ongetwijfeld op een goed ogenblik klaar staan om de Duitsers te verleiden en daarbij zouden zij gemakkelijk spel hebben. Aan het eind van de Amerikaanse weg zou er een sterk en aanmatigend Duitsland uit de bus komen, dat Oost tegen West tegen elkander zou uitspelen.

Twee uitersten

Tussen deze twee extremen moet men, rekening houdend met alle praktische en psychologische factoren, inderdaad kiezen. Wij geloven, dat het tweede extreem minder erg is dan het eerste. Een Russisch-Duits bondgenootschap is erger dan een sterk Duitsland op zichzelf. Een Duitsland, dat zich extreme eisen gaat aanmatigten jegens het Westen, kan deze eisen eerst vervuld zien, wanneer Amerika of Rusland het hierin steunt of althans neutraal blijft. Het is voor het Westen van belang, dat Amerika's garantie ook geldt ten aanzien van een Duitse agressie. Hiertoe is Amerika zeker bereid, gezien het aanbod van Byrnes, in 1946 (toen er nog geen sprake was van een Noord-Atlantisch pact!) gedaan, om een 40-jarig ga-

rantie-verdrag tegen Duitse agressie te sluiten. En Rusland? Rusland zou er zeker geen bezwaar tegen hebben, indien Duitslands aandacht naar het Westen werd afgeleid, maar het zal inmiddels de les van 1939—41 wel geleerd hebben. Toen immers keerde Duitsland, na zich met Ruslands goedvinden meester te hebben gemaakt van geheel West- en Zuid-Europa en zich voorlopig bevrijd te hebben van de zorgen van een tweede front, tegen Rusland en kreeg dit land bijna onder de knie. Een te sterk Duitsland zal Rusland dus ook niet weer willen hebben.

Alle westwaartse expansie zal dus moeten geschieden door een Duitsland, dat onder strenge controle van Rusland staat, een satelliet Duitsland dus. Dat deze figuur ontstaat, kan nu het Westen voorkomen door de Duitsers meer te bieden dan Rusland doet. Uit deze politiek rijst onherroe-

pelijk een sterk Duitsland op. Maar een sterk Duitsland is op zichzelf niet erg, zolang het van machtsaanmatigheden wordt weerhouden door de wetenschap, dat Amerika zal ingrijpen. Onder die voorwaarde kan het ook gerust sterker worden dan Frankrijk, hetgeen trouwens een natuurlijke verhouding is tussen twee volken, waarvan het ene 20 miljoen meer zielen telt dan het andere.

Geschiedenis herhaalt zich

Dit vooruitzicht stuit de Fransen echter tegen de borst. Het is voor een Franse regering psychologisch onmogelijk om een regeling te accepteren, die Duitsland begunstigt. „L'histoire se répète” is haar wederwoord, waarbij zij vergeet, dat na de vorige oorlog Amerika te isolationistisch en Rusland te zwak was om het ontstaan van een te sterk Duitsland te voorkomen. Maar hoe dit ook zij — de Franse regering is gedwongen emotioneel te handelen waar het Duitsland betreft en nu biedt haar de jongste beslissing van de Engelsen en Amerikanen aangaande het Roergebied, dat extra sterk tot de verbeelding spreekt, de gelegenheid om haar opgekropte gemoed te luchten en zich tegenover het roerige binnenland te rechtvaardigen.

De Franse klachten betreffen twee punten. Het eerste is het besluit, dat de toekomstige vorm van eigendom van de industrieën van het Roergebied overgelaten zal worden aan een vrijelijk gekozen Duitse regering. Niets dat Duits is vertrouwt Frank-

rijk. Of dus die industrieën het eigendom worden van een Duitse staat of wel in handen blijven van de Duitse industrieën, maakt voor Frankrijk niets uit. Beide zijn Duits en dat is reden genoeg voor Frankrijk om beide evenzeer te wantrouwen. Het wil internationaal eigendom van die industrieën.

De tweede klacht betreft het beheer der industrieën. De Westelijke mogendheden waren overeengekomen om het beheer niet onder internationale controle te laten vallen (doch alleen de verdeling van de productie), maar Frankrijk wil op deze overeenkomst terugkomen. Tot dusver heeft het militaire gouvernement de controle over het beheer, maar wanneer er een Duitse regering komt, dan krijgt deze die controle en dan is het internationale lichaam, dat alleen de controle uitoefent over de verdeling, afhankelijk van de Duitse regering voor wat betreft de uitvoering van zijn bevelen. Heel makkelijk kunnen dan de Duitsers de internationale opzet saboteren.

Het zijn dus principiële en technische bezwaren, die de Fransen tegen het beleid hunner bondgenoten hebben en beide zijn zij allerminst uit de lucht gegrepen. Het moge gevaarlijk zijn om de Duitsers van het Westen totaal te vervreemden, van acuter gevaar is het, indien Frankrijk zich door zijn bondgenoten verraden acht. Dan zou een hoeksteen uit het Noord-Atlantische pact wegvallen. Men kan zich voorstellen, dat de Engelsen en Amerikanen hun besluit om aan de Duitsers het eigendom van het Roergebied terug te geven op een elegantere manier hadden kunnen nemen. Thans heeft het de schijn, alsof Frankrijk voor een „fait accompli” is gesteld.

WAT IS „APODICTISCH”?

A. C. Lap (uit Hardegarijp) schrijft ons:

In ons weekblad „Vrijheid en Democratie” d.d. 5 Nov. 1948 komt een vlammend artikel voor, getiteld: „de woningellende vreet voort”.

Hoe noodzakelijk het ook is dit onderwerp steeds onder de aandacht van onze lezers te brengen en het er dan een beetje dik op te leggen, moeten wij ons toch wachten voor overdrijving. En overdreven is het, dat schimpen op ambtenaren en ambtenarij. In de V.V.D., zijnde een Volkspartij, zijn ook ambtenaren lid. Om de woningellende op te heffen wil de schrijver binnen 14 dagen elke ambtelijke instantie uit woonhuizen enz. wegvagen. Dan staan wij op de vijftiende dag voor een volslagen anarchie op het gebied van woonruimte. Dan geldt het recht van de sterkste met alle gevolgen van dien.

Een prachtig middel om aan woonruimte te komen, wordt aangegeven door: „Bouw loodsen, ook al zijn ze ongezellig en kil en al lekken ze, dan maar behelpen tijdens de diensturen”. En hier wil inzender de allernoodzakelijkste instanties instoppen.

Zo apodictisch, dus onwederlegbaar, is dit alles niet, al beweert de schrijver d. C. dit ook voortdurend.

Zo lang er wetten gemaakt worden en die zijn er niet weinig, Koninklijke Besluiten uitgevaardigd en Ministeriële Resoluties verschijnen, heeft men ambtenaren nodig.

Voor de inhoud van deze wetten, K.B. en M.R. zijn de ambtenaren niet verantwoordelijk, voor de uitvoering

echter wel. Zijn er nog duistere punten in de uitvoering, dan zijn er nog de uitspraken van de Hoge Raad.

Daar moeten de ambtenaren zich aan houden, anders wordt het een janboel.

En dit alles zou moeten gebeuren in koude, ongezellige kille, lekkende loodsen.

Dat kan niet, dat is een onmogelijkheid. Zelfs als men begint met een blok huizen te bouwen, is het eerste werk een z.g. directiekeet, d.w.z. een sober kantoor, waar het niet lekt.

Nu moet men niet denken, dat alle ambtenaren zijn gehuisvest in smaakvol ingerichte kantoren.

Er wordt ambtelijk veel arbeid verricht in loodsen van spoorweg, scheepvaart en handelsmaatschappijen.

Deze loodsen lekken niet, omdat anders de opgeslagen goederen waterschade oplopen.

En in die loodsen of bij die loodsen zijn kantoren ingericht, zo sober als enigszins mogelijk is.

Als wandversiering een reclameplaat van een Scheepvaartonderneming.

Als een hoogwaardigheidsbekleder binnenkomt, moet men soms zoeken naar een stoel, waar hij niet aan blijft hangen.

Dat weet U allen wel en toch wordt er steeds gesmaald op deze zo nuttige werkers.

En het antwoord:

Dank aan inzender voor de begrijpelijke en in dit verband nuttige reactie.

Natuurlijk: de nuttige en dan onmisbare ambtenaar kan op de duur zijn werk niet verrichten in een gammel onderkomen. En hij heeft alleszins recht op waardering. Maar dat bleef vanzelfsprekend buiten dit „vlammende artikel”. Want in dit artikel werd de kern van de zaak boven al het andere gesteld. Daardoor moest het apodictisch worden en dat werd duidelijk voorop gesteld.

En hier ligt de vermoedelijke oorzaak voor een misverstand: inzonderdenkt dit „apodictisch” gebruikt in de betekenis „onweerlegbaar”. Maar ik gebruikte het in de zin van „meesterachtig” (Zie Het Vreemde Woord door dr. C. D. J. Brandt en dr. M. H. de Haan).

Dat wil dus zeggen: ik erken volkomen dat mijn suggesties „meesterachtig” klonken. Maar ik dacht bij het neerschrijven van mijn opwekking tot daadwerkelijk en dadelijk ingrijpen aan een passage uit Cyrano de Bergerac (2e acte, 8e scène):

*Mais pour le principe, et pour l'exemple aussi, Je trouve qu'il est bon d'exagérer ainsi.... **

Dit moge tevens de apodictische overdrijving verklaren. d. C.

*) Maar om het beginsel en ook voor het voorbeeld acht ik het goed, aldus te overdrijven.

Amy Groskamp—Ten Have zegt:

Het is onze eigen schuld!

De volwassene is ontworteld

Al bladerend in het verslag over het Nationaal Congres voor de Geestelijke Volksgezondheid, kom ik ergens in het gedeelte, dat handelt over Jeugd in Nood, het woord AUTORITEITSCRISIS tegen.

Autoriteitscrisis is een mooi woord en ook een beetje een geleerd woord. Wat crisis is weten we allemaal (tenminste, dat verbeelden wij ons —!) Maar misschien zouden we toch even met de mond vol tanden staan als ons gevraagd werd er een nauwkeurige omschrijving van te geven.

Crisis, dat is... wacht es... dat is als het verkeerd gaat... als er te weinig is... en autoriteit is een ander woord voor gezag.

Het gaat dus verkeerd met het gezag — er is te weinig gezag en dat in verband met de jeugd betekent, dat de jeugd het gezag niet meer erkent. Laten we het nog maar een beetje huiselijker zeggen: we hebben niks meer te zeggen —! Ze geloven het wel en alle standjes, verwijten en berelen van thuis, lappen ze netjes aan hun laars.

Laten we nu eens kijken wat de geleerde heren van het congres ervan te zeggen hebben. Ik citeer: Een der grootste problemen bij het jeugdprobleem is de kwestie van het gezag. Het gezag is verzwakt. Dit is niet een oorlogsverschijnsel gelijk men ten onrechte vaak meent. Dit proces is reeds tientallen jaren aan de gang. Doch in de oorlog is het verseld en versterkt.

En verder: røgeerder, rechter, ambtenaar, notabele, officier — zij hebben allen aan gezag verloren. Men beschouwt hen vol kritiek. En dit behoef niet aan gebrek aan bewaamheid bij de betrokkenen te liggen — maar zij missen het gezag, het vertrouwen in hun onfeilbaarheid. En dan is daar die onheilzware zinsnede: Niet de jeugd is ontworteld maar de volwassenen zijn het. Niet de jeugd is teugelloos, maar de ouden willen de teugels niet meer voelen.....

Een der conclusies waartoe het congres kwam, was, dat de oplossing van de vele problemen der geestelijke volksgezondheid, waaronder zeker ook het jeugdprobleem behoort, moet worden gezocht in het gezin, dat Prof. Rutten noemt: de bron van alle maatschappelijke euvelen, die daar als complex en in hun veelzijdigheid als oorzaak kunnen worden aangegrepen.

Ik deed slechts een losse en vluchtige greep in een rijke en veel omvattende schat van materiaal en gegevens, doch hoe veelbetekenend zijn reeds deze enkele zinsneden!

Laten wij ze samen eens bekijken: daar is allereerst die kwestie van het gezag. Het gezag is verzwakt, het is niet meer wat het is geweest. Het vertrouwen in de onfeilbaarheid der gezagsdragers is zodanig geschokt, dat het vrijwel geheel teloor is gegaan. En het maakt weinig verschil ten opzichte van de jeugd of met gezagsdragers hier de overheid, de leraren of de ouders en opvoeders worden bedoeld.

* * *

De jeugd is kritisch en meestal zeer onwelwillend kritisch tegenover al diegenen, die over haar zijn gesteld.

De stralenkrans van de vader-die-alles-weet-en-alles-kan is tegenwoordig al heel gauw verbleekt. De moeder is niet meer de steun, de toeverlaat en de troost en overal is het beter zijn dan thuis... Na school wordt er op straat geslenterd — er is immers toch niemand thuis — waarom zou je naar huis gaan?

Na sluiting van kantoor of fabriek lokt de straat.....

.....altijd nog lolliger dan thuis in je doolie eentje —! verklaarde een vijftienjarige, wiens moeder uit werken ging.

Moeder is uit werken..... moeder staat de hele dag in de zaak... moeder is aan het vergaderen..... moeder is de maatschappij aan het wederopbouwen..... moeder is aan het shoppen..... aan het briden..... aan het dansen.

Het doet er niet toe waar zij mede bezig is: het effect is voor de jeugd hetzelfde: ZIJ IS ER NIET als de kinderen thuis komen.

En dat is even erg voor de kleine hummel die met zijn eerste gevlochten matje stralend en trots de huiskamer binnenstuift als voor de H.B.Ser met zijn kiemende proble-

men en de rijpere jeugd met haar zo goed gecamoufleerde ziels- en hartsperikelen.

Wat doen kinderen, die in een lege huiskamer thuis komen?

Zij gaan naar vriendjes en vriendinnetjes, zij gaan de straat op of zij gaan met hun vreugden en problemen naar een ander waar zij zeker zijn van een wil- lig oor en een gerede belangstelling.

En dan schudden vele moeders het hoofd over de „ongezelligheid" en de wuthuizigheid van hun kinderen.

Soms als moeder even tijd heeft dan eist, althans verwacht zij, vertrouwen en mededeelzaamheid — ja en ook wel een beetje een beroep op haar steun en hulp.

Maar dan heeft de jongere, die zo vaak teleurgesteld werd, zich in zich zelf opgesloten of — heeft een andere weg ingeslagen en die andere weg, dat is zo heel vaak een verkeerde weg.

* * *

Wij moeders uit de statige herenhuizen — wij moeders uit de vriendelijke middenstandshuizen — wij moeders uit de propere arbeiderswoningen — wij schieten zo vaak schromelijk te kort en het is onze eigen schuld als een losgeslagen niet begrepen jeugd uitgroeit tot een opstandige weinig veerkrachtige generatie wier individuele doelstelling is gericht op een behoeftebevrediging op korte termijn.

Gevaarlijke camouflage

(Ingezonden)

„Slaat Toe". Hoe kan iemand die iets schrijven als het ingezonden stukje in het nummer van 15-10-48? Dit recept past voor Rusland, niet voor Nederland, zoals wij in feite onze gehele deviezen-wirtschaft via Duitsland van Rusland hebben overgenomen, en daarmee de gulden uit het internationale betalingsverkeer geschakeld hebben. Op deze wijze winnen wij onze oude welvaart nooit terug.

Wij moeten uit de Befehlswirtschaft naar de vrije markt terug. Laat R. eens Röpke lezen. Die wijst erop hoe men, als men eenmaal de vrije markt ook van vreemde betalingsmiddelen, loslaat, van de ene dwang op de andere moet komen, met steeds strengere straffen.

Wij zijn nu ongeveer 3½ jaar bevrijd! Wat hebben wij bereikt? Dat wij leven als in een groot armenhuis bij de gratie van Amerika, altijd nog zeer luxueus. Waarop moet dat uitlopen, wanneer Amerika ons los laat? Bovendien is het niet buitengemeen ontorend en gevaarlijk voor onze vrijheid ons aldus te laten maintaineren? Help toch u zelf, zo helpt u God!

Niet alleen dat wij nu geheel leven bij de gratie van anderen, maar ons land, eertijds zo eerlijk, is stinkende geworden van corruptie. Het gehele systeem, ons door de socialisten aangeprent en opgedrongen door Schermerhorn, de man met dic-

Er zijn gezinnen waar bittere armoede de vrouw de deur uitschijft om de kost te verdienen en onder haar zijn fallozen, die niets liever zouden willen dan thuis in het eigen gezin blijven.

Het past ons niet een verwijt te richten tot dezulken.

Maar er zijn anderen en haar aantal loopt in de tienduizenden, die werken ter verkrijging van een zekere welstand, die uit het gewone gezinsinkomen niet kan worden bestreden.

Zij werken voor het beetje kleur en fleur, dat het leven veraangenaamt en — zeggen zij — de kinderen profiteren er toch in de eerste plaats van! Zij krijgen betere kleren en meer kleren dan anders mogelijk zou zijn, er is meer geld voor ontspanning, voor extra lezen voor een extra'tje bij het eten..... waar kan het kwaad schuilen? Deze moeders willen er voor werken en graag! Zij ploeteren van de morgen tot de avond. Zij doen immers alles voor haar gezin. Het gezin wordt er immers beter van —!

In materiële waarden uitgedrukt krijgen de kinderen zeker meer maar er zijn andere waarden, waarden, die niet in geld kunnen worden uitgedrukt en het gaat ten koste van die waarden, dat de grotere welstand wordt veroverd. Het gaat ten koste van de kinderen —!

* *

Een zekere mate van overdrijving is iedere vrouw aangeboren. Ik heb nog nooit een vrouw gezien, die voor de eerste maal het wonder ontdekte, dat zij zelf goed kon verdienen, die niet op hol sloeg en langzaam maar gestadig begon te overdrijven. Meer —! meer —! steeds meer —! Haar fantasie gaat met haar op de vlucht. Zij maakt zich af wat zij allemaal nog meer zal kunnen doen (lees: kopen) en vrijwillig laadt zij steeds meer werk op haar schouders en haar dooddoener is: ik-doch-het-immers-voor-de-kinderen! Daarmede praat zij alles goed, daarmede sust zij haar geweten in slaap en zij ziet niet — of zij wil niet zien, dat 't manco in het kinderleven uiteindelijk toch veel groter is dan het plus.

De na-oorlogse vrouw wil vrij zijn:

vrij in 't besteden van haar tijd, vrij in het besteden van haar geld en als zij geen geld heeft wat nood! dan zij het zelf wel verdienen.

Vrij wil zij zijn en doen waar zij zin in heeft.

En dan dreunt als een alarmklok die zin die zo'n ontzettende beschuldiging aan onze deur legt: niet de jeugd is teugelloos maar de ouden en willen de teugels niet meer voelen.

Er zijn nog gezinnen — en hun aantal is gelukkig heel groot — waar de moeder het stralende middelpunt is, waar de huiskamer voor alle gezinsleden het toevluchtsoord is in dagen van verdriet en teleurstelling, er zijn nog gezinnen waar de moeder haar werk- en verdien-drijf weet te beteugelen — er zijn nog gezinnen waar de moeder vaak afwezig is, maar waar dagen en uren van warme saamhorigheid en innig vertrouwen, uren van gelukgevend huise-lijkheid als even zoveel lichtpunten de kleurloze dagen aan elkander verbinden. En de jonge mens leeft van lichtpunt naar lichtpunt in dankbaar herdenken en blij vooruitzien.

Maar er zijn ook kinderen in wier leven de kleurloze dagen zich somber en monotoon aan elkander rijen tot een grauwe keten en dat zijn de kinderen die niet blij kunnen zijn met een nieuw stuk kleren en die schamper spotten over een tractatie. Dat zijn de zogenaamd „ondankbaren" die de deur uitlopen omdat datgene wat hun hunkerend hart zo smachtend en vaak geheel onbewust begeert hun wordt onthouden.

Laten wij de hedendaagse jeugd niet te snel en te ondoordacht veroordelen om haar na-oorlogse gebreken. In zo heel veel gevallen past het ons het hoofd te buigen en beschaamd te bekennen: Het is onze eigen schuld!

digheid, maar schommelingen in de koopkracht van het geld zijn buitengemeen onrechtvaardig, en brengen onze economie volkomen in de war en geven aanleiding tot grote sociale spanningen in het bijzonder tussen ondernemers en hun medewerkers, twee groepen der bevolking, die elkkanders medewerking zo bijzonder beoeven.

Door prijsbeheersing, die schommelingen willen beheersen, is niets anders dan camouflage van de onjuiste beheersing van de geldomloop. Deze camouflage is buitengemeen gevaarlijk. Men leze er eens op na Röpkes „Zurückgestaute Inflation".

Men vergeet ook niet, dat de spiraal lonen prijzen, dat is een spiraal — prijzen van de arbeid, andere prijzen, — niet draaien kan zonder inflatie van het geld. Er moet of door voorafgegaan inflatie van het geld te veel geld in omloop gekomen zijn, of de inflatie van het geld moet nog op gang zijn. Het wordt dan een spiraal: inflatie geld, lonen, prijzen.

Die spiraal loopt extra gevaar wanneer de regering haar budget niet in evenwicht weet te houden; dan moet zij iedere loonstijging van onder haar werkend personeel verdere inflatie te hulp nemen. Daar zit de motor van deze spiraal gang. Waar wij daarmee belanden, dat zien wij aan Frankrijk. Daar is door de spiraalbeweging: inflatie van het geld, lonen, prijzen, of zeg: lonen, inflatie van het geld, prijzen, de toestand bijkans hopeloos, de sociale spanningen zijn er te groot door geworden. Het ziet er naar uit dat men daar alleen nog de kans heeft op communisme of de Gaulle.

G. C. A. VAN DORP.

Hoe lang nog?

Bij de algemene beraadslagingen over de Rijksbegroting voor 1949 heeft Mr. Oud, na gewezen te hebben op het feit, dat de Regering zelf de toestand in Indonesië ernstig en niet lang meer te dulden heeft genoemd, gevraagd: Hoe lang nog? Hij zeide de reis van Minister Stikker naar Indië in die zin te begrijpen, dat hij gegaan was om te proberen een laatste poging te doen om met de Republiek een zekere overeenstemming te bereiken. Hij drong bij de Regering zeer sterk aan om, nu het alleruiterste beproefd is om met deze Republiek tot een aanvaardbare regeling te komen, in geval blijken zou — en dat zal vermoedelijk over enkele dagen kunnen blijken, voegde hij er aan toe, wanneer de minister van Buitenlandse Zaken terug is in Nederland —, dat ook die allerlaatste poging om tot een behoorlijke regeling te komen, is mislukt, zich haar verantwoordelijkheid dan bewust te zijn en die maatregelen te nemen, die onder die omstandigheden onvermijdelijk moeten zijn, omdat het inderdaad, zoals het op het ogenblik is, niet lang meer te dulden is, gelijk de Regering zelf zegt.

Na de terugkomst van Minister Stikker en het beraad van het Kabinet werd Dinsdag mededeling gedaan, dat er geen ministers meer naar Indië zouden gaan en dat het verder contact met de Republiek zou plaats hebben door de nog in Indië aanwezige deskundigen. Hierdoor werd de indruk gewekt, dat de kous af was. Vier dagen later blijkt het Kabinet tot de conclusie gekomen, dat er wellicht nog mogelijkheden zijn om op de grondslag van de gedragslijn, welke door de regering is vastgesteld, op korte termijn de geschilpunten tussen de regering van het Koninkrijk en de regering van de Republiek langs de weg der onderhandelingen op te lossen.

De allerlaatste poging van Minister Stikker blijkt dus niet de allerlaatste te zijn en wordt thans gevolgd door een poging van het driemanschap Sassen—Stikker—Neher,

Terecht mocht Mr. Oud vragen: Hoe lang nog?

Opmerkelijk is hierbij, dat de regering nalaat mede te delen, welke de gedragslijn is, die door haar is vastgesteld. Evenmin weten wij, welke de geschilpunten zijn, die langs de weg der onderhandelingen mogelijk nog op te lossen zijn. Van ons geduld wordt veel gevergd!

Hoe erg die onzekerheid voor ons ook is, veel erger is zij voor de Indonesiërs, die zich bereid hebben getoond om in samenwerking met ons gedurende de overgangstoestand naar de nieuwe rechtsorde een interim-regering te vormen.

Op 9 October is het federaal overleg in Den Haag geëindigd en is er met de federalisten overeenstemming bereikt over de instelling van een federale interim-regering, welke zo spoedig mogelijk zou plaats hebben, wellicht nog in de maand November.

In plaats van het wetsontwerp, inhoudende de resultaten van het overleg met de Indonesische federalisten bij de Staten-Generaal in te dienen, kwam de regering met het ontwerp Noodwet-Indonesië. Zij wist door haar mededelingen vertrouwen in haar voornemens te wekken en verkreeg de vereiste twee-derde meerderheid, al vielen in de Tweede Kamer bij deze gelegenheid reeds twee leden af van de meerderheid, die voor de Grondwetsherziening in tweede lezing had gestemd.

Nog altijd heeft deze regering het vertrouwen van onze Kamerfractie. Zij zal dit behouden, zolang de door haar gevoerde politiek in overeenstemming is met de opvatting van onze partij over een juist beleid ten aanzien van Indonesië. Deze opvatting is sinds de laatste verkiezingen niet gewijzigd. Ten dele is hieraan door deze regering reeds tegemoet gekomen, omdat Jonkman en Van Mook niet langer het Indisch beleid bepalen en aan de invloed van de Stuwgroep een einde is gekomen.

Hierover kunnen wij tevreden zijn, maar

wij zijn nog niet voldaan. Wij achten, gelijk wij vóór de verkiezingen duidelijk hebben doen uitkomen, voor een goed Indisch beleid noodzakelijk, dat tegen de communistische invloeden, welke in en buiten de Republiek Indonesia in Indië werkzaam zijn, evenals hier te lande drastisch wordt opgetreden.

Hoe dit moet geschieden, is zaak der regering. Indien zij meent, dat er wellicht nog mogelijkheden zijn om dit langs de weg der onderhandelingen te bereiken, dan delen wij haar optimisme niet, maar geven haar gaarne de kans.

Dat het moet geschieden, is de vaste overtuiging van onze partij en onze Kamerfracties zullen niet nalaten hierop nauwlettend toe te zien.

De regering heeft enige vooraanstaande leden der Staten-Generaal uitgenodigd om zich als waarnemers te Batavia bij de delegatie te voegen. Tot die uitgenodigden behoort ook ons Kamerlid Korthals, die na overleg met de beide Kamerfracties deze uitnodiging heeft aanvaard. Hij krijgt dus de gelegenheid om nauwlettend toe te zien, wat zich in de komende weken in Indië gaat afspelen, en daarvan zijn politiek-bevriende medeleden op de hoogte te houden. De verantwoordelijkheid voor alles, wat er gebeurt, blijft geheel voor de regering. Het is ongetwijfeld een staatsrechtelijk vreemde figuur, dat Kamerleden een regeringsdelegatie vergezellen om waar te nemen, maar wij menen, dat het in de regering te loven valt, dat zij deze uitnodiging gedaan heeft, nu de Staten-Generaal haar bij de Noodwet-Indonesië zulke grote bevoegdheden heeft verleend.

Uit het feit, dat de regering deze uitnodiging ook heeft gericht tot het anti-revolutionnaire Kamerlid Meijerink, blijkt duidelijk, dat deze vijf Kamerleden uitsluitend als waarnemers naar Indië gaan en dat de Kamerfracties haar volle vrijheid behouden om het resultaat dezer besprekingen te beoordelen en te toetsen, aan wat zij voor een goed beleid ten aanzien van Indonesië noodzakelijk achten.

PARLEMENTAIRE FLITSEN

Duurdere rokertjes en

lichtere
ijsjesMaar niet op de
lichte gronden!

Nog steeds zijn er lieden, die er een politiek belang in schijnen te zien om toch vooral staande te houden, dat „het roer niet om” is. Wij maken ons daar helemaal niet druk over en kunnen hen kalm hun gang laten gaan. Op den duur immers zal het tóch onmogelijk blijken, het bestaan te blijven ontkennen van iets, dat ieder, die niet ziende blind is, steeds duidelijker voor ogen komt te staan. Bij de behandeling van zijn begroting van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening verdedigde minister Mansholt de vorige week een gewijzigde landbouwpolitiek, die, zoals onze landbouw-specialist, de heer Den Hartog, het uitdrukte, een grotere vrijheid van bedrijfsvoering mogelijk maakt en de verantwoordelijkheid meer naar de boer zelf verlegt. De volgende dag deelde de minister van Financiën, prof. Lief tinck, mede, dat de Regering na de in de eerste na-oorlogsjaren gevoerde politiek van „noodverbanden” niet meer „op zien komen spelen” wilde en „een meer orthodoxe financiële politiek” nastreefde. De politieke eerlijkheid — en die streven wij gaarne na — gebiedt echter te erkennen, dat dit geenszins uitsluitend aan de bredere samenstelling van het Kabinet mag worden toegeschreven. Er zijn twee, eigenlijk zelfs wel drie factoren, die deze geleidelijke omlegging van het roer bepalen.

Bij ijs onvermurwbaar

schakeling op het oude systeem van garantie- en richtprijzen gebiedende eis zijn. Indien dit althans in verband met de samenwerking in Benelux-verband dan nog uitvoerbaar is”.

Onze fractie zou dus zeker niet zijn medegegaan met de tweede motie-Vondeling, die in feite een principiële uitspraak vóór de gerichte economie zou hebben betekend. De heer Vondeling, bemerkend dat zijn fractie in deze waarschijnlijk (met de communisten) alleen zou blijven staan, was dan ook maar zo wijs, twee van zijn drie wel zeer overhaast ingediende moties in te trekken. Over aardappelen en aardappelprijzen werd bij dit debat zoveel gezegd, dat de heer Den Hartog zich bezorgd maakte, dat zich bij de minister en de leden van de Kamer verschijnselen van „aardappelmoehheid” zouden gaan voordoen. Wij willen ook onzerzijds aan de verspreiding hiervan niet medewerken en volstaan dus met te vermelden, dat alleen de eerste motie-Vondeling, waarin maatregelen werden gevraagd om de aardappelprijzen te brengen op het niveau, dat in Maart en April j.l. door de Regering in uitzicht werd gesteld,

gehandhaafd bleef en dat deze zelfs z.h.s. werd aangenomen. Dit geschiedde echter niet, dan nadat minister Mansholt, na enige aarzeling aanvankelijk, er zijn „geen bezwaar” aan gehecht had. (Men zie ook het artikel „Wat onze landbouw-man zeide”, elders in dit nummer).

Er gaat in een Kamer van Volksvertegenwoordiging nu eenmaal heel wat om en Kamer en pers dienen wel van alle markten thuis te zijn. Zo vielen wij plompverloren van een aardappeldebat met de minister van Landbouw in een ijsdebat met diens ambtgenoot van Financiën.

Het was een hele overgang, maar toch zat er wel zeker verband tussen die landbouw en dat ijs, al werd het leggen van dat verband door velen juist weer afgekeurd.

De zaak was deze, dat de Kamer indertijd met algemene stemmen een motie-Groen (K.V.P.) had aangevaard tot toekenning van bijlagen ten behoeve van de landbouwbedrijven op de lichte gronden. Dat bleek f 85 miljoen te kosten en nu kwam minister Lief tinck met een beleefde buiging deze rekening aan de iet-

wat onthutsde Kamer presenteren. Zij luidde: Verhoging tabaksaccijns, over twee jaar berekend, f 40 miljoen; uitbreiding van de weeldebelasting-tabel, over idem f 20 miljoen; verhoging ondernemingsbelasting ongeveer f 26 miljoen. Zo luidde de rekening althans aanvankelijk, maar bij nader inzien had de minister het toch maar wijzer gevonden, deze nieuwe greep naar de keel van de ondernemers teniet te doen en deze laatste verhoging te laten vervallen. Hij had inmiddels ontdekt, dat de toekenning van deze toelagen op haar beurt weer f 15 miljoen in het laatje bracht (men krijgt immers niets voor niets en de fiscus eist van alles zijn deel) en zo bleef er dan nog maar f 10 miljoen te dekken over, hetgeen gemakkelijk kon geschieden door de heffing op de twee andere punten iets langer dan twee jaar voor het dekken van deze f 85 miljoen te bestemmen.

* * *

De Kamer toonde zich erg mop-perig. Zij voelde zich eigenlijk een beetje „genomen” door de minister. Waarom nu ineens zo'n bestemmingsheffing? Leek het niet een poging, om de rokers en ijsjeseters tegen de lichtgrond-boeren op te zetten?

Bij zulk een algemeen verzet komt minister Lief tinck eerst recht in zijn element en is hij in staat zó lang

Bij aardappels moe

te blijven doorpraten tot hij voelt, dat de Kamer murw begint te worden.

De minister bleef daarbij in de juiste toon, door te verklaren, dat dit ontwerp verhoging van enkele belastingen zeker niet „op lichte gronden” was ingediend.

De Kamer lachte zwakjes om dit grapje en kreeg verder te horen, dat dit nu een van de eerste uitingen van de nieuwe, meer orthodoxe financiële politiek was, die geen nieuwe uitgaven meer gedooft, zonder dat de dekking onmiddellijk wordt aangewezen.

Min of meer als tegenzet, eiste de Kamer nu echter, dat de tabaksbelasting dan ook niet langer zou worden verhoogd dan voor dit doel nodig was en nam dus, tegen het advies van de minister in, een amendement van dr. Lucas (K.V.P.), mede-getekend o.a. door de V.V.D.-woordvoerder, de heer Ritmeester aan, om deze verhoging tot drie jaar te beperken.

* * *

Bij het ijs echter toonde de minister zich onvermurwbaar en een mede door onze geestverwant ondertekend amendement van dr. Lucas, om althans het z.g. „volksijsje” hiervan vrij te stellen, werd na het onverbidde „onaannemelijk” van de minister ingetrokken.

Na dit gebaar toonde ook minister Lief tinck zich op zijn beurt weer tegemoetkomend, door een derde amendement over te nemen, dat actentassen en portemonnaies voor plaatsing op de weeldetarieef-lijst boeodde. Neemt men bovendien in aanmerking, dat de ijsjes niet echt duurder worden maar alleen maar 6 op 45 gr. lichter (vanwege de lichte gronden!), dan geloven wij wel te mogen zeggen, dat dit drama nog tot aller betrekkelijke tevredenheid afliep.

Men moet nu eenmaal wat weten te geven en te nemen! A.

Deze burger

heeft, met plezier, dat wil hij wel ronduit zeggen, ervaren dat dat lesje van Truman ingeslagen is. Niet dat de waarzeggers, de betweters en de gallupeerders rode kaken kregen, want het is nooit leuk z'n medemens zich te zien schamen, maar dat nu eens zo heel duidelijk gebleken is, dat de meeste mensen niet weten wat de meeste mensen denken.

Deze burger heeft dat vóór onze verkiezingen ook zo vaak moeten horen „dat iederéén zus denkt” en „dat de hele stad zó stemt” en „dat ze allemaal zeggen, dat dit of dat”.

Deze burger wist dan wel dat „iedereen” dat hele sociëteits-tafeltje met wel twaalf heren was.

En „de hele stad” alle twintig mensen die op het verjaars-partijtje waren geweest.

En „allemaal”... nou, dat was dan iedereen van de bridgeclub. wel meer dan veertig mensen.

De meeste waarzeggers zien hun eigen wereld voor de hele wereld aan, hun eigen straatje voor de hele stad en dat gezellige Woensdagmiddagtafeltje voor het raam voor het kiezerscorps en daar komen zulke barre vergissingen van, die Washington-Harry met die brede lach van hem op de kaak heeft gesteld en beschaamd heeft.

De meeste medeburgers van deze burger, allemaal kwieke heren en beminnelijke dames uit de stad, hebben er helemaal geen idee van wat ze op het platteland denken en wanneer deze burger wel eris een aardig dorp bezoekt, dan treft hij daar stevast veel wanbegrip aan over de mensen uit de stad.

Wij hebben met ons allen allen prachtig in vakjes en hokjes verdeeld. Alle vakjes en hokjes met een keurig één steens muurtje er om heen en er zijn in ieder hokje maar héél weinig ooms en tantes die d'r 'ns op de ladder gaan om over de muur te kijken bij de buren.

Er zijn, in ieder land, maar heel weinig mensen die weten hoe hun land er uit ziet. Die begrip hebben van het leven, het denken, de wensen en de idealen van de groeperingen waaruit hun volk bestaat.

Wij, staatsburgers met verantwoordelijkheidszin, leden ener politieke partij, moeten de eersten zijn om te begrijpen dat dat anders behoort te zijn, de eersten om op de ladder tegen het muurtje van onze hokjes te klimmen.

Washington-Harry heeft ons die ernstige les weer eens fors onder de neus geduwd.

En dat U zich die les ter harte zult nemen, dat moet U nu maar eens stilzwijgend en plechtig beloven aan

DEZE BURGER.

Punt één is ongetwijfeld, dat de geleidelijke overgang van de schaarste-economie naar een normaler voorzieningspeil dit mogelijk maakt. Maar dát die mogelijkheid nu ook inderdaad wordt aangegrepen, is even ongetwijfeld vooral te danken aan de betere politieke samenstelling van dit Kabinet. Het getuigt van de realiteitszin van de ministers Mansholt en Lief tinck, dat zij bereid zijn, deze Kabinetspolitiek mede voor hun rekening te nemen, desnoods, zoals minister Mansholt tegenover dr. Vondeling deed, tegen aanvankelijk verzet van hun eigen geestverwanten in de Kamer in. Het zijn tenslotte (en daarmee hebben wij de derde factor aangewezen) mede de besprekingen en overeenkomsten met de veel minder voor overheidsbemoeiing gepoorteerde Benelux-partners, die bewindslieden als de heren Mansholt en Lief tinck het volgen van deze lijn doet aanvaarden. Die realiteitszin, maar dan juist van de andere zijde benaderd, werd ook door de woordvoerder van onze fractie, de heer Den Hartog, getoond.

De leden van onze V.V.D.-fractie zijn wel voorstanders van zo groot mogelijke vrijheid en zo min mogelijke overheidsbemoeiing, maar zij zijn geen vrijheids-dogmatici. Ook zij zien de realiteit. Daarom kon onze woordvoerder in beginsel zijn stem aan het nieuwe systeem — zeer in het kort gezegd: het in de hand houden alleen van de prijzen van de voornaamste veredelingsproducten en van de import van veevoeder — geven, maar toonde hij tegelijk de nodige voorzichtigheid en reserve.

De heer Den Hartog zei het woordelijk aldus: „Gelet op de voordelen, die eraan verbonden zijn, is het waard, beproefd te worden, maar het zal zijn deugdelijkheid in de praktijk moeten bewijzen. In geen geval zal het tot gevolg mogen hebben, dat de landbouw vrijwel alleen onbeschermt komt te staan in onze samenleving, waarin ten naasten bij alles en iedereen op enigerlei wijze bescherming geniet. Mocht dit het resultaat worden, dan zal ongetwijfeld terug-

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.

Redactie-secretaris: Mr. E. Elias

Adres: Victoria Hotel Amsterdam. Kamer 435.

Administratie: Postbus 43. A'foort, tel. 5267

Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.

Losse nummers 15 cent.

Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103 ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie” te Amersfoort

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlug, Geestbrugweg 69 Rijswijk (Z.-H.).

Afschrijvingspolitiek

Overeenkomstig een verzoek van minister Lief tinck hetwelk werd gedaan tijdens de jaarlijkse vergadering van de Maatschappij voor Nijverheid en Handel, heeft het hoofdbestuur van genoemde organisatie een kleine studiec ommissie ingesteld die tot taak kreeg het vraagstuk te onderzoeken inzake de fiscale afschrijvingen. Deze commissie is in korte tijd met haar werk gereed gekomen en heeft thans aan de minister een adres gericht, waarin zij met betrekking tot de oplossing van bovengenoemd probleem van haar opvattingen doet blijken. Ofschoon de commissie uiteraard slechts tijdelijke oplossingen aan de hand kon doen, mede met het oog op de urgentie van het probleem der fiscale afschrijvingen, moeten haar conclusies toch worden gezien als een eerste stap om te geraken tot de methode waarbij de leer der vervangingswaarde in onze belastingwetgeving niet langer wordt genegeerd. De commissie geeft van dit standpunt dan ook onomwonden blijk. Er is over de leer der vervangingswaarde in verband met de afschrijvingspolitiek in het bedrijfsleven reeds zeer veel te doen geweest. Het laatste woord over dit zo belangrijke onderwerp is ongetwijfeld nog niet gesproken. Boven geschetste ontwikkeling doet echter zekere gunstige verwachtingen ontstaan. Immers, in de eerste plaats is hier o.i. de volkomen juiste gedragslijn gevolgd, waarbij de minister zich tot het bedrijfsleven om advies heeft gewend. In de tweede plaats heeft dit bedrijfsleven niet lang op zich laten wachten en deze materie inderdaad zeer snel ter hand genomen en tot een zichtbaar resultaat weten te brengen. Met andere woorden is er thans een redelijke basis waarop door de regering en het bedrijfsleven kan worden onderhandeld. De tijdelijke maatregelen door de commissie aanbevolen, zijn eveneens van zeer groot belang. Het is te hopen, dat de minister het advies van de commissie om de voorgestelde nieuwe richtlijnen met ingang van het eerste boekjaar dat met of na 31 December a.s. eindigt toe te passen, niet in de wind zal slaan.

Het gaat hier tenslotte om een voor het gehele bedrijfsleven belangrijk probleem, waarbij het wellicht nuttig is te wijzen op het feit, dat het hier niet alleen de grote bedrijven betreft, doch ook de kleinere waaruit een groot deel van onze middenstand haar bron van bestaan put.

Hopelijk zijn wij thans een stap verder op de goede weg gekomen.

Ondergravers

De vorige week heeft de Communistische Tweede Kamerfractie enige moties aan het parlement voorgelegd. Hierbij bleek reeds spoedig, dat de Kamer voor de aanneming van de moties weinig voelde. Zo werden enige moties bij zitten en opstaan verworpen zodat het, gelijk de N.R.C. schreef: „kamergymnastiek werd voor de zeven aanwezige communisten”.

Bij de vierde motie vroeg daarom de heer Wagenaar hoofddelijke stemming. Het behoeft wel geen uitvoerig betoog, dat hierdoor de uitslag geenszins veranderde. Het gevolg was slechts, dat de Kamer onnodig in haar werkzaamheden werd geremd. Dergelijke methoden kunnen o.i. niet anders worden beschouwd, dan als een vorm van obstructie en een poging het parlementaire stelsel te schaden.

Immers, het parlementaire gebruik wil toch, dat indien men voor zijn motie niet voldoende steun aantreft, men de motie intrekt. Aldus niet de communisten, die door een dergelijke houding blijk geven, dat men hun kritiek op het democratische stelsel niet au serieux kan nemen. Immers, hij die kritiek heeft welke ernstig is gemeend, zal zelf het goede voorbeeld geven. De communisten maken er op deze wijze een spelletje van. Het ligt op onze weg dergelijke methoden op een zo ruim mogelijke schaal aan de kaak te stellen.

Voorlichting (I)

De correspondent van de Nieuwe Rotterdamse Courant in Londen, de heer Huizinga, maakt een reis door Afrika, om een uitvoerige reportage te maken. Tijdens zijn afwezigheid neemt de correspondent van het Parool te Londen zijn functie aan de N.R.C. waar, terwijl de artikelen van de heer Huizinga ook in het Parool verschijnen. De correspondent van het Parool te Londen heeft in de laatste dagen veel doorgegeven over de debatten in het Engelse Lagerhuis naar aanleiding van het wetsontwerp tot nationalisatie van de ijzer- en staalindustrie waarbij uit de aard der zaak hetzelfde bericht gegeven werd aan de N.R.C. Nu is het merkwaardig om de N.R.C. en het Parool naast elkaar te leggen en dan te zien dat de N.R.C. wel in zijn nummer van Donderdag 18 November het gehele verhaal van de correspondent van het Parool opneemt waar in het Parool, van die datum de volgende passage, welke wel in de N.R.C. voorkomt, niet vermeldt:

„Op de regering rustte de bewijslast dat enige verandering in de huidige organisatie een verbetering zou betekenen. Dat bewijs had zij niet geleverd en men moest onvermijdelijk tot de conclusie komen, dat grote nationale belangen met opoffering bedreigd werden op het altaar van een politieke filosofie, zoals die de avond tevoren door Sir Stafford Crippis verkondigd was. Hierop juichte de oppositie minuten en minuten lang. De eerstvolgende labourspreker bracht eveneens hulde aan Sir Andrew.”

Onvervaarde voorlichting, vindt U niet?

Voorlichting (II)

„Utzending van de radionieuwsberichten op Zaterdag 20 November te zeven uur: „In Amsterdam is een accountants-dag gehouden waarop het Tweede Kamerlid Prof. Molenaar heeft gesproken”.

Als zo instanties die het best geïnformeerd dienen te zijn reeds blijk geven niet meer te weten wie er in de Eerste- en wie er in de Tweede Kamer zitten, hoe kan men dan verwachten dat het publiek een behoorlijk inzicht krijgt in allerlei moeilijke materie?

Welter

Het optreden van de groep Welter vormt in de boezem van de Katholieke Volkspartij nog steeds, en overigens begrijpelijk, een veel besproken onderwerp. Zo werd deze kwestie eveneens op de jongste vergadering van de Partijraad der K.V.P. aan de orde gesteld. Als objectief buitenstaander valt het allereerst op, dat gelijk men in de kringen van de K.V.P. beweert, de oorspronkelijke doelstellingen van de groep-Welter meer en meer gaan vervagen, zodat men er met recht aan moet twifelen of de ontevredenheid over de door de K.V.P. gevoerde politiek met betrekking tot het Indonesische vraagstuk inderdaad als enige oorzaak van het stichten van de groep Welter moet worden gezien als een, zij het kleine, zelfstandige meenteraadsverkiezingen is moeilijk te verdedigen op grond van het feit, dat men het met de wijze waarop de Indonesische kwestie wordt behandeld, niet eens is. Men krijgt dan ook veel eer de indruk, dat de groep Welter moet worden gezien als een zij het kleine zelfstandige beweging van Katholieken die het op meer dan een punt met het beleid van de K.V.P. oneens zijn. Het blijft evenwel een open vraag, of ook de kiezers, die destijds op de lijst Welter hebben gestemd, eenzelfde oordeel zijn toegedaan. De vraag komt dus op: Hebben deze kiezers de heer Welter gesteund uitsluitend op grond van het feit, dat men het met zijn zienswijze inzake Indonesië eens was, of hebben zij hem hun stem gegeven op grond van een ontevredenheid die een verdere strekking had. De komende raadsverkiezingen zullen ten dele op deze vragen een antwoord kunnen geven. Ten dele, omdat hier plaatselijke factoren een grote rol blijven spelen. Hoe dit ook zij, het zal niet al te lang meer duren of het zal duidelijk worden in hoeverre hier werkelijk van een blijvende splitsing in de Katholieke geleerden sprake is. Het is inmiddels interessant deze ontwikkeling op de voet te blijven volgen.

Mede door ons

De minister van Landbouw, de heer Mansholt, heeft de vorige week in de Tweede Kamer een belangrijke rede gehouden, die principieel gezien, van de allergrootste betekenis is. Geheel in tegenstelling tot vroeger, wil hij thans vrijheid en verantwoordelijkheid als richtsnoer laten gelden voor onze boeren. Hij ging zelfs nog een stapje verder, toen hij verklaarde, dat het gevoel voor verantwoordelijkheid gaat ontbreken als de overheid zich te sterk met de gang van zaken gaat bemoeien, b.v. door het garanderen van bepaalde prijzen. Wij willen hier niet uitvoerig stilstaan bij 's ministers stelling, dat er met deze nieuwe koers niets principieels wordt veranderd. Zien wij de verklaring van de minister in grote lijnen, dan is het van het allergrootste belang te kunnen constateren, dat de z.g. schaarste-economie op het ogenblik niet — zulks in tegenstelling tot vroeger — als basis wordt gebruikt om tot een meer principieele socialistische politiek te geraken. Dit grote gevaar, dat zich vóór de vorming van het nieuwe kabinet op zeer verschillend terrein steeds aandienende en waartegen wij altijd scherp hebben geageerd, is thans in dit nieuwe kabinet veel minder geworden.

Deze nieuwe tendens bestaat niet bij Landbouw alleen, doch is o.m. ook waarneembaar bij Economische Zaken en zo men wil in zekere zin bij Financiën.

Men late zich in dit verband niet al te veel beïnvloeden door het, vooral door de Partij van de Arbeid in het openbaar steeds gebruikte argument, dat het de Benelux-gedachte is die deze regering voert op de weg van een meer vrijere economie.

Zeker is deze factor van belang. Anderzijds vergete men echter niet, dat er in politiek opzicht in Nederland na de jongste verkiezingen iets is veranderd. De V.V.D. heeft mede en in een veel sterkere mate dan bij de vorige kabinetten het geval was, haar stempel op de politieke verhoudingen kunnen zetten. Het streven naar meer economische vrijheid, dat zij steeds heeft gepropageerd, heeft hierdoor een praktische en tastbare betekenis gekregen. Hieruit moge blijken, hoe groot de macht van de kiezer is, mits hij zich bewust wordt van het spreekwoord: „Eendracht maakt macht”.

Ongetwijfeld is het doel nog lang niet bereikt, doch er voltrekt zich langzamerhand een belangrijke verandering waarvan de V.V.D. zich voor een groot deel als promotor mag laten gelden. Immers, de principes „Vrijheid” en „Verantwoordelijkheid” die vroeger door de socialisten, door de Partij van de Arbeid, werden genegeerd en vaak zelfs belachelijk werden gemaakt, worden nu van achter de regeringstafel door een socialistische minister verdedigd. Men moet wel blind zijn indien men hier niet mede de invloed van onze Partij onderkent. Dit alles bewijst ons duidelijk en scherp dat wij met onze strijd succes hebben, dat wij op de goede weg zijn en dat onze strijd voor de toekomst gunstige perspectieven inhoudt.

„Definitie”

In een artikel „Arbeidersregering geeft geen pardon aan zwendelaars” schrijft de Londense correspondent van „Het Vrije Volk” (het dagblad van de P.v.d.A.) over een groot corruptie-proces in Londen.

Voor de zakenman, (en hiermede bedoelen wij ook de middenstander), die mocht menen in de P.v.d.A. thuis te behoren is het misschien nuttig een passage uit genoemd artikel aan te halen, waaruit duidelijk moge blijken hoeveel begrip P.v.d.A.-kringen voor de zakenman (dus ook voor de middenstander) hebben. Die passage luidt aldus:

„In Park Lane, een van de elegante en in elk geval buitengewoon dure straten van Londen, bij Hyde Park, woont in een dure flat een man, die Stanley heet. Hij is sinds jaren uitgewezen uit Engeland, is geen Engelsman; hij heet niet alleen Stanley, maar heeft vijf verschillende namen; hij heeft een nooit geregeld faillissement achter de rug. Hij is dus, WAT MEN EEN BEKWAME ZAKENMAN NOEMT.”

Tot zover, de geniepige aanval op de zakenman.

Alleen is het misschien nuttig de redactie van „Het Vrije Volk” er op te wijzen, dat „men” zo iemand geen bekwaam zakenman noemt, maar „men” noemt zo'n individu heel gewoon „een oplichter”.

Misschien noemt „Het Vrije Volk” een oplichter een bekwaam zakenman, „men” noemt een oplichter een oplichter.

N.V. SCHEEPSWERVEN

„PIET HEIN“

BOLNES en PAPENDRECHT

DWARSELLINGEN
115 Meter

DROOGDOK
115 x 30 Meter

Kloos

KINDERDIJK

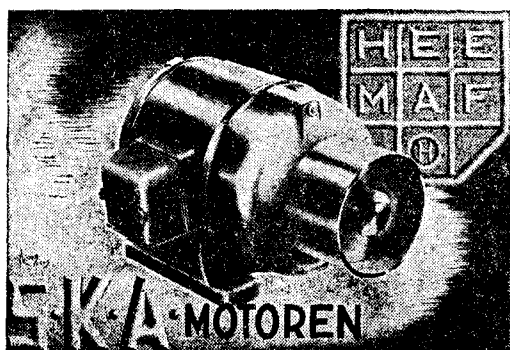
Bruggen

N.V. BOELE'S

Scheepswerven en Machinefabriek

BOLNES

Nieuwbouw en reparatie

Machinefabriek en scheepswerf

van

P. SMIT Jr. N.V.

ROTTERDAM

ruim 300 jaar....

FABRICEREN WIJ VERNEN VOOR
BOUWVAKKEN EN INDUSTRIE

N.V. Heyme Vis & Zoonen

ZAANDAM - OPPERICHT 1643

Adverteert in dit blad

L. Smit & Zoon

KINDERDIJK

Baggermateriaal
Zeesleepboten
Passagiersschepen
Machines
Motoren
Ketels

Gedenkruam van

Gebrandschilderd GLAS IN LOOD

voor Uw kantoor of woning.

Vraagt vrijblijvend schets en prijsopgave

Glaszaak Koster N.V.

Binnen Damsterdiep 13
Groningen

Door weer en wind

De wagen van de Brouwerij rolt voor. Trots zijn de paarden, keurig de voerlieden in schootsvel en prachtig glimmende laarzen. Vooral deze hebben wat te lijden, maar... ze kunnen er tegen, dank zij Erdal, de schoencreme, die zo beroemd is door haar glans! Edele wassoorten, met zorg in Erdal gecombineerd, „voeden“ het leer, dat daardoor soepel blijft en barstvrij!

Erdal

„Edele wassoorten“

Prijs 22 ct.

Erdal
SCHOENCRÈME
BEROEMD DOOR ZIJN GLANS

ERDAL IS ENIG!

N.V. Blij voor Waterverwerking Erdalabriek, Amerloot, Door weer en wind serie No. 2

WAT ONZE LANDBOUWMAN ZEIDE

Zal het nu anders worden?

„Even daar gelaten de vraag of de methode, die de Minister blijkens de Memorie van Antwoord zich voorstelt te volgen, al dan niet mijn instemming heeft, wil ik wel verklaren, dat ik met voldoening nota heb genomen van de bij herhaling in de Memorie van Antwoord kenbaar gemaakte opvatting, dat een zo groot mogelijke vrijheid in de bedrijfsvoering moet worden nagestreefd en voorts dat de land- en tuinbouw, mits deze zullen willen meewerken aan datgene, wat onze nationale economie kan versterken, aanspraak kunnen maken op een evenredig aandeel in de nationale welvaart.” Zo zeide onze landbouw-specialist.

En na er op gewezen te hebben dat het Regeringsbeleid er bij voortdurende op gericht zal moeten zijn het vertrouwen van de boeren en tuinders te winnen en na met instemming een gedeelte uit een rede van Dr. S. L. Louwes te hebben geciteerd, waarin deze kritiek oefende op het Landbouwbeleid der Regering, vervolgde hij:

„Ik heb het altijd zo gezien, dat er in de na-oorlogse jaren feitelijk geen landbouwpolitiek is gevoerd, maar voedselvoorzienings- en deviezenpolitiek. Gelet op de situatie, waarin land en volk verkeerden, kon ik daar tot op zekere hoogte vrede mee hebben, maar men heeft de landbouw te zeer gezien als het sluitstuk en men heeft zich zelfs niet ontzien, de gevolgen van sommige mislukte speculaties op de landbouw af te wentelen. En hiertegen heb ik ernstig bezwaar. Zal het nu anders worden? Zal nu inderdaad een zodanige politiek worden gevoerd, dat de landbouw met enig vertrouwen de toekomst tegemoet kan gaan? Het is voor mij, ook na kennisgeving van de uiteenzettingen, in de Memorie van Antwoord gegeven, nog een open vraag.”

Gewijzigd Landbouwbeleid

Hierna wijdde de spreker enige beschouwingen aan de internationale verhoudingen t.a.v. de voedselvoorziening en leverde hij ernstige kritiek op het „aardappelbeleid” der Regering, alsmede op de verlaging van de melkprijs, waarvoor geen enkel argument was aangevoerd. Over de wijziging in het landbouwbeleid merkte de heer den Hartog op:

„De verandering is zeer ingrijpend en ik wil wel verklaren, dat ik de consequenties daarvan in de korte tijd, die daarvoor beschikbaar is geweest, nog niet in allen deele heb kunnen overzien. Ik geef dan ook mijn mening onder alle voorbehoud en dan geeft een en ander mij aanleiding tot de volgende summier opmerkingen.

Het nieuwe systeem heeft ongetwijfeld veel aanlokkelijks. Er zal n.l. een grotere vrijheid van bedrijfsvoering mogelijk zijn en de verantwoordelijkheid wordt meer verlegd naar de boer. Hiertegenover staan echter naar mijn mening ook wel kvade kansen. Ik vraag mij zelf b.v. af of het stelsel op de duur ongeveer zal rondlopen en of de tegenstelling akkerbouwer-veehouder, waaraan men in landbouwkringen nog zo onprettige herinneringen heeft, onder de werking van dit systeem weer niet tot ontwikkeling zal komen. Het verloop van de aardappelenhistorie dit najaar houdt m.i. een aanwijzing in, dat het in acht nemen van enige reserve bij het vormen van een oordeel niet misplaatst is. De Minister zal mij wellicht tegemoet voeren, dat de vraag naar aardappelen voor veevoeder om verschillende redenen, o.a. omdat er nog niet genoeg varkens zijn, omdat er veel hooi en kuilgras is, enz. enz., ditmaal nog niet voldoende groot was en dat derhalve bijzondere omstandigheden de situatie hebben beheerst, en dan geef ik dat allemaal toe, maar intussen zitten de aardappelverbouwers toch maar met de moeilijkheden en ont-

vangen zij een te lage prijs voor hun product. Ook het tegengestelde kan zich voordoen, n.l. dat er een te gering aanbod is, en dan is er alle kans dat de veehouders in de knel raken. Nu doet de Minister in de Memorie van Antwoord enige mededelingen, die hierop neerkomen, dat hij meent voldoende middelen in handen te hebben om te sterke prijsfluctuaties tegen te gaan en dat hij er wel in zal kunnen slagen een be-

KAMERLID DEN HARTOG
...aardappelenhistorie...

hoorlijk evenwicht te bewaren. Ik wil het optimisme van de geachte bewindsman niet de domper op zetten, maar ik meen er wel op te moeten wijzen, dat nauwkeurige waarneming van het verloop van zaken op de duur noodzakelijk zal blijken en dat snel ingrijpen van tijd tot tijd zeker geboden zal zijn.”

Heffingen en toeslagen

Hij vervolgde: „Overigens zou ik nog wel van de Minister willen vernemen, of in het kader van het Marshall-plan het werken met heffingen en toeslagen in de mate, als misschien nodig zal blijken, mo-

Bij de behandeling van Hoofdstuk XI der Rijksbegroting 1949 (Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening) heeft onze afgevaardigde den Hartog een uitvoerige rede gehouden. Wij menen goed te doen daaraan aandacht te wijden.

gelijk is. Het zal bij deze methode tenslotte noodzakelijk zijn de basisprijzen voor de verschillende producten langer te voren bekend te maken dan tot heden gebruikelijk was. Mijn voorlopig oordeel over het nieuwe stelsel samenvattend, zou ik het zo willen zeggen: Gelet op de voordelen, die er aan verbonden zijn, is het waard beproefd te worden, maar het zal zijn deugdelijkheid in de praktijk moeten bewijzen. In geen geval zal het tot gevolg mogen hebben, dat de landbouw vrijwel alleen onbeschuut komt te staan in onze samenleving, waarin ten naaste bij alles en iedereen op enigerlei wijze bescherming geniet. Mocht dit het resultaat worden, dan zal ongetwijfeld terugschakeling op het oude systeem van garantie- en richtprijzen gebiedende eis zijn, indien dit althans in verband met de samenwerking in Benelux-verband dan nog uitvoerbaar is.”

Een groot aantal onderwerpen werd voorts nog onder de loupe genomen. Met voldoening werd geconstateerd, dat de Minister aan het vraagstuk der bedrijfsvergunningen en erkenningen alle aandacht zal schenken, teneinde aan de bezwaren, welke op dit gebied bestaan, tegemoet te komen.

Opmerkingen werden gemaakt over de regelingen op het gebied van de export en met name ook van de vis-export.

Aangedrongen werd op het beschikbaar stellen van gelden voor een drastische bestrijding van de t.b.c. onder het rundvee, dit zowel met het oog op de volksgezondheid, als met het oog op de export van Zuivelproducten.

Op de organisatie van de landbouw-voorlichtingsdienst, alsmede op de te sterke uitbreiding van de afdeling Grond- en Pachtzaken van het Departement van Landbouw werd kritiek geïfend.

Aandacht werd gevraagd voor het kleine boerenvraagstuk, voor de binnavisserij en de zeevisserij.

Indische notities

Eén ding zal men, in Nederland, nimmer kunnen ontkennen: de nieuwe Nederlandse regering schrijft niet terug voor nieuwe en radicale middelen om te trachten, de Indische impasse te doorbreken en een Indische débâcle te voorkomen. Voor een groot kwaad past een grote remedie en groot mag zeker de poging worden genoemd om, door een drietal Nederlandse figuren met minister-rang, vergezeld van een stoet van Kamerleden en adviseurs, te trachten in Indië zelf een oplossing te vinden. Men moet aannemen, dat bepaalde politieke persoonlijkheden, die van het gezelschap deel uitmaken, zich van alle rechtstreekse bemoeiing zullen onthouden. Staat dat vast, dan blijft natuurlijk de uitslag van dit streven volkomen onzeker. Maar zeker is dat, wat ook die uitslag zij, noch hier noch in den vreemde de oprechtheid en de ernst, waarmee Nederland het vinden van een harmonische oplossing nastreeft, meer in twijfel kan worden getrokken.

Allereerst wordt de situatie bepaald door twee factoren. Door de Republiek en door het overige, dat is het Federale Indië. Dit Federale Indië valt weer uiteen in enige sectoren: de gedurende enige tijd ten onrechte ietwat genegeerde Voorlopige Federale Regering te Batavia; de regeringen van de Deelstaten, die vele maanden te Bandoeng overleg pleegden en de republikeinse invloeden in enkele dier deelstaten, met name Pasoendan en Oost-Indonesië.

Waar het op aankomt is de zekerheid, dat zodra enig compromis met de Republiek te ver zou gaan, grote delen van dit Federale Indië ons volkomen uit de hand zouden lopen.

Waar het voorts op aankomt is, dat in zulk een geval alle groepen en figuren in alle deelstaten, die wél te goeder trouw met Nederland en de Nederlanders willen samenwerken, zich verraden en prijsgegeven zouden achten. En terecht.

Voorts zijn, tot goed begrip van de situatie, inzake de Republiek de volgende punten van belang.

1. De malafide en leugenachtige propaganda van de Republiek is niet één ogenblik gestaakt. Tijdens het gesprek Stikker-Hatta te Djocja verklaarde de Republikeinse minister van Financiën, Maramis, te Lake Success, dat de Nederlanders alleen maar voorwendzels verzonnen om weer een „koloniale oorlog” te beginnen. In Indië zelf is kwaadaardige anti-Nederlandse propaganda in de Republiek door pers en radio eveneens niet één ogenblik onderbroken.

2. Op het gehele republikeinse gebied neemt de chaos steeds toe. Grote gebieden op Java en Sumatra erkennen generlei gezag van Djocja; ook waar dat formeel nog wel erkend wordt grijpen corruptie, roof en terreur steeds verder om zich heen.

3. Terwijl één der twee grootste partijen in de Republiek, Soekarno's eigen P.N.I., zich reeds nadrukkelijk alle rechten heeft voorbehouden, wordt tegelijk weer hard gewerkt aan herstel van Sjarifoedin's Volksfront. Hiertoe is de „Partai Moerba” opgericht, die opnieuw alle linkse partijen en alle vakbonden wil omvatten. Leider van dit nieuwe Volksfront: Tan Malakka. Wie is Tan Malakka? Tan Malakka is een oude, beproefde, vele jaren in Moskou geschoolde communist.....

Er bestaat reden om aan te nemen, dat men ditmaal van Nederlandse zijde aan de Republiek enige punten zal voorleggen, die in hun geheel aangenomen of verworpen kunnen worden. Worden zij integraal aanvaard, dan kan deugdlijk overleg beginnen. Worden zij verworpen, of hervat men het spel van chicaneren, dat nu al drie jaar lang gespeeld wordt, dan zullen daaruit onherroepelijke consequenties voortvloeien. Onherroepelijk, en onvermijdelijk.

EIGENWIJZE LIEDJES

Ouverture voor Sinterklaas

Sinterklaas, wie koopt Uw speelgoed
En wie koopt Uw marsepijn...?
Denk toch niet dat wij welvarend
En nog altoos krekels zijn,
En dat pa nog kan betalen
Dat, wat ma zo luidkeels wenst
En waarom de kinderschare
Zanikt, jangelt, kriet en drenst!

Want, geachte Sint en bisschop,
Pa is weer die kleine man,
Die Uw giften en surprises —
Weet U hoe? — betalen kan...
Zie de maan schijnt door de bomen,
Zingt zijn nakroost dag en nacht,
Dat weer zakkenvol geschenken,
En mét ma, van pa verwacht.

Waarom, Sint, zijn al Uw prijzen
Zo gepeperd en gekruid
En zoekt ma in haar verlanglijst
Altijd net het duurste uit?
Iets „eenvoudigs” in juwelen
Of in slangenleer of bont...
Pa loopt hoorbaar transpirerend
Door de winkelstraten roud...

En die winkelstraten lokken...
Lichtjes... kleur en gloed en schijn...
En als straks op vijf December
Allen vol verwachting zijn,
Dan staat pa, mét overbrugging
En mét tal van pa's en ma's,
In z'n Jansen en Tilanus...
Dank zij U, o. Sinterklaas!

Brammetje.

AFSCHRIKWEKKEND MOET DE ATLANTISCHE UNIE ZIJN

Wanneer koud heet is geworden...

Met bekwame spoed wordt er op het ogenblik gewerkt aan de totstandkoming van het Noord-Atlantische pact, het bondgenootschap tussen de vijf landen van de West-Europese Unie en de twee Noord-Amerikaanse landen: de Verenigde Staten en Canada. Zonder deze afsluiting is het Europese bondgenootschap op zichzelf weinig waard — daarvan was men zich van het begin af aan bewust. De vijf landen zijn of te klein of zij zijn te zeer bezet met het herstel van hun door de laatste oorlog ontworpen economie dan dat zij een legermacht op de been kunnen brengen, die groot genoeg is en sterk genoeg bewapend om de gevreesde vloedgolf van miljoenenlegers uit het Oosten met succes te kunnen weerstaan. Van meet af aan was het duidelijk, dat de hulp van Amerika nodig was om aan dit bondgenootschap een afschrikwekkende uitwerking te verlenen.

Afschrikwekkend moet de Noord-Atlantische Unie zijn. Afdoend zal ook zij niet zijn, wanneer de Russische stoomwals eenmaal aan het rollen geslagen is. Het lijkt tenminste onwaarschijnlijk, dat dan althans West-Europa niet platgewalst zal worden. Maar de wetenschap, dat Amerika en Canada met hun technische overmacht dan West-Europa te hulp zullen snellen — hetzij als bevrijders, hetzij als verdedigers —, moet de Russen ingeprent worden, opdat zij niet ten bate van een tijdelijk succes (de verovering van West-Europa) een oorlog riskeren, waarin zij het onderspit zullen delven. Op het ogenblik biedt de aanwezigheid van enkele duizenden Amerikaanse soldaten op Europese bodem, in de hoedanigheid van bezetters van Duitsland, een voldoende garantie van Amerika's hulp en een voldoende afschrikwekkende werking. Immers om West-Europa te veroveren, moeten de Russen o.a. over gebied, dat onder Amerikaanse souvereiniteit staat. Doen zij dit kwaadschiks (en hoe zouden zij het anders kunnen doen?), dan halen zij zich een oorlogsverklaring van Amerika op de hals. Maar deze praktische garantie is er niet een, waarop men huizen kan bouwen, laat staan de veilige toekomst van West-Europa. Immers de mogelijkheid moet onder ogen worden gezien, dat eens deze Amerikaanse troepen teruggetrokken zullen worden. En dan vallen meteen die garantie en die afschrikwekkende uitwerking weg, tenzij ervoor in de plaats komt een bindende verklaring, dat deze troepen — en dan in veelvoud en niet meer met preventieve bedoelingen — terug zullen komen, indien Rusland zich schuldig maakt aan enige agressieve handeling in Westwaartse richting.

Tijd en ruimte

Dat is de bedoeling van het Noord-Atlantische pact, dat een goede kans maakt in het begin van het volgende jaar gesloten te worden. Zijn afschrikwekkende werking is groot genoeg — tenminste zolang Rusland zich nog door iets laat afschrikken zolang het niet zijn doeleinden ten koste van alles wil verwezenlijken. Zodra dit niet meer het geval is, komt de vraag naar de afdoendheid van het pact naar boven. Zullen de machten van het Noord-Atlantische pact in staat zijn de voortrollende rode legers ergens tussen Oder en Noordzee tot staan te brengen? De beantwoording van deze vraag hangt voornamelijk af van twee factoren: tijd en ruimte.

Vooropgesteld moet worden, dat er zich, wanneer eenmaal de oorlog van koud heet is geworden, hoogstwaarschijnlijk geen Amerikaanse of Canadese legers van enige omvang op Europese bodem zullen bevinden. De boven gestelde vraag moet daarom enigszins anders luiden: zullen de vijf Europese mogendheden in staat zijn de Russische legers tot staan te brengen of althans zo lang, dat de legers van overzee inmiddels gemobiliseerd, verscheept en in de havens aan de Atlantische kust van Europa afgezet kunnen worden? En eigenlijk geldt hetzelfde voor de Engelse troepen, die immers ook van overzee moeten komen. Zodat de eerste verdediging van het vasteland neerkomt niet op de vijf, doch op de vier mogendheden van de West-Europese Unie, namelijk de

vier continentale mogendheden, Frankrijk, België, Luxemburg en Nederland.

Nu kan al dadelijk gezegd worden, dat op het ogenblik noch de vier, noch de vijf mogendheden in staat zijn om een Russische aanval te keren. Met uitzondering van Engeland, dat nog het geraamte van zijn oorlogsmachinerie behouden heeft, zijn de landen van de West-Europese unie zo goed als ontwapend en onverdedigd. Willen zij enigszins op peil komen en de taak, hun opgedragen, met redelijke kans op succes kunnen uitvoeren, dan zijn daar jaren voor nodig. Ook is dit niet mogelijk zonder steun van buitenaf, immers alle landen van Europa zijn nog te zeer bezig te trachten het hoofd economisch boven water te houden (beter gezegd: te krijgen) dan dat zij enige energie kunnen missen voor de aanmaak van wapenen en het vormen van respectabele legermachten. Een nieuwe „lend-lease” is dus nodig en dan is het misschien mogelijk om in de loop van een paar jaar een macht op te bouwen, die voor haar taak (het gedurende bepaalde tijd tegenhouden van de Russische legers) berekend is. Eerder niet.

En ruimte

Dit is de tijdsfactor. Doch in nauw verband daarmee staat de ruimte-factor. Welk gebied zal de Noord-Atlantische Unie te verdedigen krijgen? Valt de verdediging van West-Duitsland eronder? Dit schijnt zeker een essentiële voorwaarde te zijn. Immers anders zou de verdediging zich bepalen tot het Westen van de Rijn en dat zou aan de verdediging een veel te geringe diepte geven. Zolang West-Duitsland bezet blijft, behoort dit vraag-

EN FRANCO
...probleem....

stuk geen bijzondere kopzorgen te wekken. Maar hoe, als er eens een einde komt aan de bezetting? Dan ontstaat er daar een vacuum, dat onmiddellijk door de sterkste macht opgevuld wordt..... tenzij men de Duitsers de taak geeft dit gebied te verdedigen.....

Dit probleem durft men nauwelijks nog onder ogen te zien. Zo nu en dan wordt er gefluisterd over deze mogelijkheid als een welke onontkoombaar is en dan denkt men vooral aan het antwoord, hetwelk gegeven moet worden op de bewapening van de Duitsers van de Russische zone. Doch al deze speculaties zijn nog te gewaagd en nog te zeer geladen met springstof dan dat zij reeds het onderwerp uitmaken van officiële of zelfs officieuze gedachtenwisselingen.

Op het ogenblik wordt de factor ruimte vooral bezien onder de belichting van de vraag: moet de Noord-Atlantische Unie zich bepalen tot de vijf landen van de West-Europese Unie en de twee Noord-Amerikaanse landen of moeten er andere landen bijgetrokken worden? En dan wordt onmiddellijk gedacht aan Scandinavië, het Iberische schiereiland, Italië en ook Ierland. Scandinavië ligt niet alleen op de regelrechte route tussen New York

en Moskou, hetgeen van belang is voor het overvliegen van bommenwerpers in oorlogstijd, het biedt zelf ook een prachtige stelling in Ruslands flank, eveneens van belang in een luchtoorlog, waarin het als basis gebruikt kan worden, en tenslotte sluit het Rusland af van de Noordzee. De Russische Oostzeevloot blijft ingesloten, zolang Rusland niet meester is van het Kattegat. Een laatste overweging is, dat Denemarken in het bezit is van Groenland en Noorwegen van Spitsbergen, twee oerpunten, die in een komende oorlog van nog grotere waarde zullen zijn dan zij in de laatste reeds gebleken zijn. Het politieke probleem is hier vooral de neutraliteitswil van Zweden, het militair sterkste land van de drie. Het ziet er naar uit, dat Noorwegen althans er wel voor voelt zich los te laten weken uit de Scandinavische solidariteit en zich bij de Atlantiers aan te sluiten.

Op het Iberische schiereiland stuit men onmiddellijk op het probleem-Franco, geladen met sentimenten. Voorlopig belet dit, dat dit schiereiland, in het Noorden gescheiden van de rest van Europa door de enige natuurlijke grens, die de Russen op hun weg naar de totale overheersing van dit werelddeel zullen ontmoeten gevoegd kan worden in de plannen van West-Europa's verdediging. Het zou als lucht-en aanvoerbasis onschatbare diensten kunnen bewijzen. Als sluitstuk van de Middellandse Zee moet het althans neutraal blijven. Thans is er alleen serieus sprake van Portugals deelneming, van belang in verband met de Azoren, waar zich echter reeds een druk gebruikte Amerikaanse luchtbasis bevindt. Ierlands havens mogen niet weer ongebruikt blijven. Ook in de laatste oorlog hadden zij bij de bestrijding van het duikbootgevaar uitstekend werk kunnen doen, hadde De Valera niet bij neutraliteit volhard. En Italië tenslotte mag men niet weerloos laten, omdat dan de Middellandse Zee als strategische weg weer onbruikbaar zou zijn.

De inschakeling van al deze landen levert vele problemen op. Thans overheerst het bezwaar, dat vele varkens de spoeling dun zouden maken: het Amerikaanse wapenmateriaal, dat elkeen zou opeisen, zou over een groot aantal landen uitgesmeerd worden, terwijl het thans geconcentreerd kan blijven op vier, vijf landen. Vooral de Europeanen voelen dit bezwaar sterk. De Amerikanen zijn voorstanders van uitbreiding van het Atlantische pact. Deze tegenstelling, die belangrijk, maar niet zeer groot is, zal in de komende besprekingen te Washington uitgewreven worden.

HOE MET DE ANTILLEN?

Wanneer wij de Javaans-fascistische repoeblik te Djockja buiten beschouwing laten, kunnen wij de verlangens der Rijksgenoten overzee in het kort als volgt samenvatten:

1. Zij wensen zelfstandigheid bij de regeling der binnenlandse aangelegenheden.
2. Zij wensen geraadpleegd te worden in gemeenschappelijke Rijkszaken.

Na de jaren, die sedert Duitslands en Japans ineenstorting zijn verlopen, hebben de Nederlandse regeerders nog niet de kracht gevonden, vormen te verwezenlijken, waardoor aan deze twee redelijke en liberale verlangens voldaan wordt. Federaal Indonesië zal nu ten slotte blij gemaakt worden met een Noodwet. De inhoud van deze wet heeft overigens enkel betrekking op het eerste der twee verlangens. Wat krijgen Suriname en de Antillen, de trouwe Rijksgenoten, die de weg van evolutie in plaats van bloedvergieten bewandelen? De Ronde Tafel-Conferentie is naar huis gegaan, nadat verscheidene resoluties waren aangenomen. Waar wordt nu verder op gewacht? Het komt er nu op aan, deze resoluties te verwezenlijken. Ge-

treuzel bij de uitwerking ervan maakt niet zo zeer de indruk van onvermogen dan wel van onwil. Wat denkt eigenlijk onze regering van die resoluties? Wanneer zal zij zich hierover uitspreken?

Het zal de geïnteresseerde waarnemer niet ontgaan zijn, dat de kleurloze houding in Den Haag een kleine groep politici in West-Indië aanspoort tot drieste daden. Wanneer over enige weken op de Antillen de campagne losbarst voor de verkiezing der nieuwe Staten, dan zal het daarbij vooral gaan tussen de Volkspartij van Da Costa Gomez aan de ene kant en de „Democraten” aan de andere kant, welke laatste groep zich niet ontzien heeft een beroep op de Amerikaanse republieken te doen, om de koloniale verhouding tot Nederland veranderd te krijgen. Deze verkiezingsuitslag zal bepalen, of het gedachte koninkrijk in nieuwe stijl op de Antillen gewaardeerd wordt of niet. Het zal de Volkspartij niet makkelijk vallen, de Antillenaren voor een blijvend loyale houding te winnen, wanneer de nieuwe stijl zich beperkt tot reso-

luties, waarvan men niet meer hoort en waarover de regering zich niet uitspreekt, en wanneer de overzeese Rijksgenoten in de zaken aangaande het gehele rijk niet worden gehoord.

Nu na de jongste grondwetswijziging het instituut van staatssecretaris mogelijk is geworden, dient niet lang gewacht te worden met de benoeming van een geboren Indonesiër, Surinamer en Antillenaar tot staatssecretaris. Het lijkt mij voorts een in het oog springend nationaal belang, wanneer onze vertegenwoordigers in 's Lands vergaderzaal, nog voor de a.s. verkiezingen op de Antillen, van de regering ten minste de verzekering weet te ontlokken, dat zij (de regering) haast zal maken op de grondslag van de resoluties van de West-Indië Conferentie, wetsontwerpen betreffende de structuur van het nieuwe koninkrijk in te dienen.

En laat men hiertoe komen in het volle besef, dat aldus tegemoet getreden wordt aan billijke verlangens. Alleen zo, en niet door vrees voor internationale verwickelingen, is de voorwaarde aanwezig, dat het nieuwe koninkrijk blijvend tot de geesten zijner deelgenoten zal spreken.

De druppel, die de emmer doet overlopen!

Middenstandsbonden zijn ontevreden over het regeringsbeleid

Duizenden middenstanders in vijf protestvergaderingen bijeen

(Van onze speciale verslaggever).

Na een kort openingswoord van de bondsvoorzitter, de heer L. de Groot, verwelkomde de heer C. van der Linden namens de Rotterdamse afdeling de bezoekers. Hij toonde de urgentie van deze demonstratie aan met een voorbeeld uit eigen bedrijf. De lederprijzen zijn sedert 1946 met meer dan 50% gestegen, de contractlonen van 75 op 93 cent per uur gebracht, maar toch is het prijsvoorschrift voor schoenreparatie nog steeds ongewijzigd gebleven en nu komen de nieuwe lasten van de loonbijslag de kleine inkomsten van duizenden kleine middenstanders nog verder verminderen. De arbeiders worden door de regering vertroeteld, de middenstand vergeten. Dat kan en mag zo niet blijven!

Hoe lang nog?

Deze vraag stelde als eerste inleider onze geestverwant, de heer L. de Groot. De nood is onder de kleine middenstand hoger gestegen dan menigeen, die slechts afgaat op de fraaie etalages van de grotere zaken, wel denkt. Er heerst in vele gezinnen verborgen armoede, doch ook het weerstandsvermogen van beter gefundeerde middenstandszaken wordt door de huidige economische politiek ondermijnd. De middenstand in detailhandel, ambacht en dienstverleningsbedrijven omvat ruim 300.000 ondernemers. 6 Milliard gulden, de helft van het nationale inkomen gaat jaarlijks over de toonbank van de winkelier en de werkbank van de ambachtsman. De regering zegt wel, dat zij met de belangen van de middenstand rekening wil houden, doch doet zij het ook? Daaraan ontbreekt de laatste tijd veel. Droeve jaren liggen achter ons en toen de bevrijding eindelijk kwam, hebben wij ons verbeeld, dat wij gezamenlijk zouden kunnen bijdragen tot de wederopbouw en door de overheid als gelijkberechtigde maatschappelijke groep zouden worden gewaardeerd. Deze heeft echter de weg van de minste weerstand gekozen en zo zitten wij in 't hoekje, waar de slagen vallen: eenzijdige loon- en prijspolitiek, 1% omzetbelasting voor eigen rekening, de onredelijke ondernemingsbelasting gehandhaafd en bijna verhoogd, zware fiscale heffingen, welke het moeizaam verworven bezit en de reserves deden wegsmelten, al die onbillijkheden hebben wij geslikt, omdat wij de illusie hadden, dat onze armoede tenminste gelijkelijk over alle Nederlanders zouden worden verdeeld. Nu ons duidelijk wordt, dat dit niet geschiedt, nu er onrecht wordt begaan, kunnen wij niet langer deemoedig het hoofd buigen, maar moeten wij protesteren. Wij zijn geen revolutionairen en hebben respect voor de regering, aan het hoofd waarvan een eerlijk en bekwaam man staat, die ook tot onze voldoening in deze stad doctor honoris causa werd. Maar wij kunnen niet dulden, dat zoals in het bouwbedrijf talloze ambachtsnijveren hoge boeten en zelfs vrijheidsstraffen bedreigen, omdat economische noodzaak dwingt tot het betalen van zwarte lonen om het bedrijf gaande te houden. Als gemeente- en semi-overheidsinstellingen voorgaan in het betalen van 16 cent boven het geoorloofde uurloon, zonder dat daartegen opgetreden wordt, dan moet de ambachtspatroon, wil hij personeel houden, wel volgen.

De kwestie van de loonbijslag is de druppel, die de emmer doet overlopen. Hij is een magere vervanging voor de arbeider en komt hem toe, maar het gaat niet aan om hem uit de mond van de middenstander te nemen. Duizenden kleine zelfstandigen zouden willen, dat zij het bestaansminimum van f 3700 per jaar als nettowinst konden halen. De regering komt nu met een foppeen in de vorm van in het vooruitzicht gestelde fiscale faciliteiten. Wanneer wij echter constateren, dat men een zaken-

Wanneer de algemene en confessionele middenstandsbonden naar het middel van de protestvergadering grijpen om publiekelijk kracht bij te zetten aan hun bezwaren tegen het regeringsbeleid ten opzichte van deze bevolkingsgroep, wanneer duizenden middenstanders op een werkdag naar Amsterdam, Rotterdam, 's-Gravenhage, Utrecht en Zwolle trekken om de actie van hun besturen te ondersteunen, dan is er wat aan de hand! Zoals in ons blad reeds eerder tot uiting werd gebracht, bestaat er al geruime tijd ontevredenheid over de trage ontwikkeling der middenstandswetgeving, de prijspolitiek en de daarmee verband houdende handelsmarges en de sociale voorzieningen voor kleine zelfstandigen, maar het is de eenzijdige toepassing van de loon- en prijscorrecties, voortvloeiende uit de vermindering der subsidies op eerste levensbehoeften, welke de druppel vormt, die de emmer doet overlopen. De aanstaande behandeling van de begroting van Economische Zaken in de Tweede Kamer gaf gereede aanleiding tot krasse maatregelen.

De speciale verslaggever van „Vrijheid en Democratie” bezocht de vergadering van de KONINKLIJKE NEDERLANDSE MIDDENSTANDSBOND, welke in het gebouw „Palace” te Rotterdam werd gehouden. Uit alle oorden des lands waren de afgevaardigden van afdelingen en patroonsvakorganisaties opgekomen. Aanwezig was ook ons Kamerlid CORNELISSEN.

man nog na z'n dood wil knijpen (hilariteit) door een technische herziening van de Successiewet, volgens welke bij vererving over de getaxeerde goodwill — dat was de activiteit van de man zelf — rechten moeten worden voldaan, dan ontvalt ons het geloof in rechtvaardigheid van de overheid. (Daverend applaus).

Ontgoocheld... uitgeknepen... maar niet gebroken!

De bondssecretaris, de heer D. Swagerman, zeide, dat er veel moet gebeuren voordat de middenstand gaat protesteren. Het regeringsbeleid sedert de bevrijding heeft ons echter verbitterd. Vele brave zakenlieden staan, verstrikt in een warwinkel van voorschriften, met het ene been in de gevangenis, met het andere bij de afgrond. Het overheidsbeleid kweekt overtreders. Is dat de dank voor hetgeen duizenden middenstanders in de bange oorlogsjaren voor de gemeenschap hebben gedaan? Hun voorraden werden omgezet in voos geld, inventaris en bedrijfsmiddelen versleten. Oorlogsschade-uitkering bleef uit, de geldzuivering bevroor de weinige reserves, de bedrijfskosten stegen onrustbarend en de fiscus bleef veeleisend. Heffing van schijnaanwas van vermogen was even onbillijk als het aanhouden van de historische kostprijs, vooral nu de speculatie van minister Lieftinck op daling van de wereldmarktprijzen niet is opgegaan. De verhoging van de omzetbelasting, hoewel een verbruiksheffing, werd op de rug van de middenstand geschoven. Wij zullen dat nooit vergeten noch vergeven!

Door dit complex van maatregelen ondermijnt de overheid wilens en wetens de bestaansmogelijkheid van de belangrijkste pijler der samenleving en vergroot zodoende de maatschappelijke tegenstellingen.

Voor de werknemers waren er reeds twee loonronden, voor de middenstand geen enkele! (Instemming).

Nu de Beneluxsamenwerking economische aanpassing vereist, waartoe o.m. de subsidies op eerste levensbehoeften moeten verdwijnen, wil de regering een derde loonronde ontgaan door trapsgewijze overgang; vandaar de loonbijslag, welke evenwel aan het bedrijfsleven onttrokken wordt. Uit de belastinggegevens meende men te mogen concluderen, dat het met de winstcapaciteit nog niet zo slecht gesteld is; men vergat echter, dat de fiscus lang niet bij is. In de loop van dit jaar is het economisch aspect, zowel bij industrie als middenstand, ingrijpend veranderd. De omzetten dalen onrustbarend, terwijl de bedrijfskosten blijven stijgen. Toch gaat men voort met het leegpompen van het bedrijfsleven, de kurk, waarop de volkswelvaart moet drijven.

De middenstander, die dagelijks met zijn personeel samenwerkt, kent zijn noden en be-

hoeften beter dan de ambtenaren, die plannen maken zonder risico te lopen. Zeker, de bedrijfsvrede is een groot goed, maar deze mag niet ten koste van te grote offers worden gekocht. Uitgeknepen door de prijsbeheersing, die zich verliest in theoretische berekeningen, belemmerd door de rantsoenering, leeggezogen door de fiscus, zie daar de weinig benijdenswaardige positie van de middenstand. En dan propageert men nog, dat sparen nuttig en noodzakelijk is! Het staat nu reeds vast, dat de middenstandsbedrijven weldra in grote liquiditeitszorgen zullen geraken, want er zijn geen middelen meer voor herbevoorrading en vernieuwing.

De overheid prikkelt de middenstand voortdurend door kleingeestige en kortzichtige maatregelen: eenzijdige filmpropaganda, hem vereenzelvend met de zwarte handel, gekleurde persberichten over prijzenslagen, vervolging van futiele overtredingen (een omgevalen prijskaartje!) geen brandstof voor verwarming der bedrijfsruimte van de alleenwerkende middenstander, verbod van étalageverlichting tijdens de beste verkoopperiodes van het jaar en zo meer. Is het wonder, dat er een geprikkelde stemming is ontstaan?

En nu wordt door overheidsmaatregelen ook het levensonderhoud van de middenstand duurder zonder enige compensatie, terwijl duizenden er materieel slechter voorstaan dan de gemiddelde arbeider.

Wie dit alles neemt is een lazzak! (Daverend applaus.)

Versterk daarom de organisaties, verbeter haar uitrusting, streef naar doelmatiger bedrijfsvoering!

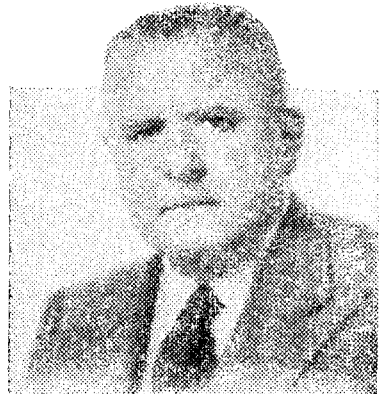
Tenslotte deed spr. mededeling van enige concrete voorstellen ten aanzien van een betere toepassing der loon- en prijscorrecties, welke in een resolutie zullen worden neergelegd.

Veertien sprekers

Na de pauze voerden achtereenvolgens veertien sprekers 't woord voor het aanvullen van de inleidingen met persoonlijke of branchevervaren. Een hunner gaf in overweging, dat de arbeiders hun inkommen zullen vergroten door een uur per dag langer te werken, waardoor ook de arbeidsproductiviteit toeneemt. Naar aanleiding van een vraag deelde de voorzitter mede, dat

in het voorafgaand intern overleg ook de arbeidersvertegenwoordigers van mening waren, dat de loonbijslag doorberekend moest worden. Een spreker wees er op, dat de kwetsbaarheid van de middenstand mede een gevolg is van zijn geringe politieke belangstelling. Breng meer middenstanders in vertegenwoordigende lichamen en let op wat zij daar doen, was zijn advies. Waarop ons Kamerlid Cornelissen, dit ondersteunend, toezegde, dat hij krachtig voor de bedreigde belangen zou opkomen. Er moet een andere wind gaan waaien! (Donderend applaus).

Nadat de voorzitter had toegezegd, dat in overleg met de andere middenstandsbonden, die elders vergaderden, zou worden gestreefd naar verscherping der resolutie, die hij „netjes, maar slap” vond, wat de vergadering volkomen met hem eens bleek, werd deze met algemene stemmen aangenomen. Daarin wordt uiting gegeven aan het grote misnoe-

KAMERLID CORNELISSEN
...donderend applaus...

gen over de jongste ontwikkeling van het regeringsbeleid t. a. v. lonen en prijzen, waardoor de bestaansmogelijkheid van grote groepen ondernemers in midden- en kleinbedrijf opnieuw en in ernstige mate wordt bedreigd. Aangedrongen wordt op onmiddellijke voorzieningen en wel:

1. doorberekening van de extralasten over de gehele linie voor die sectoren van het bedrijfsleven, waar zulks mogelijk is, zonder dat gevreesd behoeft te worden voor een noemenswaardige verhoging van het direct noodzakelijke levensonderhoud van de grote groep van loontrekkenden;

2. voor zover de sub 1 genoemde oplossing in bepaalde sectoren geen mogelijkheid zou bieden, ware voor die sectoren doorberekening toe te staan in de prijs van zodanige artikelen, waarvan verwacht mag worden, dat een verhoging niet rechtstreeks tot gevolg heeft een aanmerkelijke verhoging van het noodzakelijke levensonderhoud van de grote massa der loontrekkenden (zulks branchegewijze te bezien).

Niet alleen bij monde van hun vertegenwoordigers, doch ook telegrafisch hadden talrijke landelijke patroonsvakorganisaties en afdelingen van de K.N.M.B. bij voorbaat adhesie aan de te voeren actie betuigd.

Onze partijgenoot v. d. Linden huldigde tenslotte voorzitter en secretaris voor hun waardevolle bijdrage tot het welslagen van deze demonstratieve vergadering en wakte alle middenstanders op tot hechte aansluiting in stands- en vakverband. Het is de hoogste tijd om ook verder krachtig te blijven ageren!

Heeft Uw afdeling al 4 nieuwe
abonné's aangebracht voor de

1000

abonné's-meer-actie?

De Middenstand komt in de knel

De V.V.D. staat op de bres

Toen wij in een vorig nummer „het verlanglijstje van de middenstand” presenteerden, was het Voorlopig Verslag van de Tweede Kamer over de begroting van Economische Zaken nog niet verschenen. Wij wisten echter, dat de urgente wens en noden van deze nijvere bevolkingsgroep de volle aandacht van de V.V.D.-fractie, waarvan de Amsterdamse middenstander Cornelissen deel uitmaakt, hebben. Uit dit inmiddels gepubliceerde staatsstuk blijkt duidelijk dat de volksvertegenwoordiging deze belangen na aan 't hart liggen en dat men de stemming in middenstandskringen juist heeft gepeild. De desbetreffende paragraaf begint aldus: „Algemeen was men bezorgd over de middenstandspolitiek. Men had welslaar, evenals vorige jaren, wederom met voldoening kennis genomen van de nu in de Troonrede aangekondigde wetsontwerpen op het gebied van de middenstand, maar de soberheid van woorden in deze Troonrede zowel als in de eerste Regeringsverklaring van het Kabinet-Drees, bieden toch geen voldoende howast voor een volstrekt noodzakelijk te achten constructieve middenstandspolitiek.” Vervolgens wordt er op gewezen, dat reeds lang toegezegde, belangrijke wetsontwerpen nog steeds niet zijn ingediend: winkelsluiting, vestiging, cadeaustelsel.

De klachten over onwettige vestigingen houden aan en grote winkelbedrijven gaan weer met toegiftartikelen en schijnkortingen werken. Wat denkt de regering te doen tegen de toenemende concentratie van het groot-winkelbedrijf? De herlevende concurrentiestrijd accentueert de vraag, wie daarin behoort te overwinnen: de kapitaalkrachtigste of de best geoutilleerde. Daarmede komt ook het saneringsprobleem om de hoek kijken. Bestaat er nog overbezetting en zo ja, moet dan bij het beoordelen van vestigingsaanvragen de behoefte-factor in aanmerking worden genomen? Van socialistische zijde wordt hier voor gepleit; men wil de geleide economie ook hier voortzetten, doch

afvloeien van honderden onmisbare geschoolde bouwvakarbeiders.

Het is dan ook dringend noodzakelijk, dat het incidentele overleg tussen de departementen over middenstandsbelangen plaats maakt voor een permanent, terwijl het Directoraat van de Middenstand een grotere invloed behoort te worden toegekend. Blijkens zijn antwoord aan de Kamer schijnt Minister v. d. Brink hiervoor wel te gevoelen; als zijn ambtgenoten nu maar voldoende medewerkers!

Ministers antwoord op de opmerkingen inzake handelsmarges en distributiebeleid zullen evenwel geen genoegzame bevrediging schenken. Hij noch zijn ambtgenoot van Landbouw kunnen de suggestie van zeer vele leden, dat de vastgestelde maximumprijzen en winstmarges niet of onvoldoende zijn ingesteld op de bestaansmogelijkheid van normale middel- en kleinbedrijven, in het algemeen onderschrijven. Intussen leert de harde werkelijkheid, dat de klachten wel degelijk gegrond zijn, getuige de rentabiliteitsonderzoekingen van het Economisch Instituut voor de Middenstand. Het is nog steeds het zelfde lied, misschien op een andere wijs: de adviseurs, vooral het Directoraat-Generaal van de Prijzen, baseren zich nog steeds te zeer op theoretische berekeningen en overwegingen, welke niet met de realiteit kloppen. Bovendien werkt het ambtelijk apparaat traag, getuige het voorbeeld van de schoenreparatie. De prijzen berusten op een lederenprijs van f 4.75 in Januari 1946, doch deze is inmiddels opgelopen tot c.a. f 6.50 per kg, zonder dat enige compensatie werd toegestaan. 12.000 nijvere middenstanders worden hierdoor gedupeerd!

Is het wonder, dat de middenstand de schriële houding van de overheid te zijnen opzichte gaat vergelijken met de veel groter attentie voor boeren- en arbeidersbelangen? Waar blijven zijn sociale voorzieningen? Nog in studie! Dan maar een noodvoorziening, redeneert men. Maar wat de deur heeft dicht gedaan is de eenzijdigheid, waarmee ter gelegenheid van de drastische vermindering der subsidies op eerste levensbehoeften loon- en prijs-correcties zijn toegepast. Men kan zich begrijpen, dat men ter wille van de arbeidsvrede en ter voorkoming van een volledige derde loonronde een bijslag heeft toegekend, maar men acht het een groot onrecht, dat de regering zich hierbij beperkt heeft tot de arbeiders in particuliere en overheidsdienst, gepensioneerden en ondersteunden, doch niets doet voor de groepen, die sociaal en economisch in gelijke positie verkeren. Daaronder vallen ook de kleine zelfstandigen!

De middenstand mist niet alleen de bijslag, doch ziet, voor zo ver hij personeel in dienst heeft, zijn bedrijfslasten stijgen met c.a. f 1.35 per arbeider per week (bijslag plus

daarop vallende sociale lasten), aangezien doorberekening in de prijzen in het algemeen niet is toegestaan. Dat doet de maat overlopen! „Wij wensden niet langer als stiefkinderen te worden behandeld”, menen terecht de middenstandsbonden. Bij het algemene begrotingsdebat hebben enige Kamerleden, w.o. de V.V.D.-fractievoorzitter Mr. Oud, reeds op dit onredelijke gevolg gewezen, doch de Minister-president was niet te

Z.E. VAN DEN BRINK
...kleine zelfstandigen?...

vermurwen. Daarom hebben de middenstandsbonden besloten een beroep te doen op de publieke opinie en bij de behandeling van de begroting van Economische Zaken nogmaals op de Kamer. Want op het betoog, dat erkenning van de loonbijslag als kostenfactor en derhalve doorberekening in de prijzen niet kan worden ontgaan — bedrijfseconomisch gemotiveerd en voor de kleine ondernemers ook sociaal noodzakelijk — heeft Minister v. d. Brink verklaard, dat alleen in bijzondere gevallen, wanneer bij onderzoek zou blijken, dat de rentabiliteit beneden het toelaatbare zou dalen, doorberekening kan worden toegestaan. Dat is een

Afdelingsnieuws

AMSTERDAM

Dat Kanaal!

De Afdeling Amsterdam heeft onze Kamerfracties met de uiterste klem verzocht bij de behandeling van de begroting van Verkeer en Waterstaat met alle kracht te wijzen op de funeste voorstellen van de Regering en de Volksvertegenwoordiging te attenderen op de urgentie van het vraagstuk van een spoedige totstandkoming van het Amsterdam-Rijnkanaal en wel vóór 1 Januari 1951.

HENGELO

Naar Royal!

De heer A. M. Pino, Oud-Resident van Semarang, zal Maandag 29 November om 8 uur in Hotel Royal, Langestraat te Hengelo (O.) spreken over „Het Indische Problem”. Er zal gelegenheid zijn tot het stellen van vragen.

ROTTERDAM-ZUID

Pudding met suiker

Reeds thans worden, met het oog op de Gemeenteraadsverkiezingen, de leden van onze afdeling geactiveerd en vooral daarom was de keuze van onderwerp: „Ervaringen uit de Gemeenteraad”, besproken door ons raadslid J. U. Schilthuis, bijzonder gelukkig. De geanimeerde besprekingen na afloop bewezen met welk een belangstelling men de inleider had gevolgd. Er kwamen tal van opmerkingen uit de zaal. „De poedersuiker op de stevige pudding”, zoals zij het zelf uitdrukte, bracht Mevrouw van Leeuwen-Hetterschij met haar „Genoeglijk Praatje”, en de heer Koning stipte als lid van de Middenstandscommissie nog enkele belangrijke punten aan.

principeel onvoldoende en praktisch te onbestemde toezegging.

Hoe wil men die onderzoeken instellen, individueel of bedrijfsge wijze en welke maatstaven zullen worden aangelegd? Hoe lang zal dit alles wel duren?

Aangezien de V.V.D. principeel opkomt voor gelijke rechten en verplichtingen voor alle staatsburgers en hier kennelijk van ongelijke behandeling sprake is, behoeft er geen twijfel over te bestaan aan welke zijde haar Kamerfractie zich zal scharen. Ook overigens zal zij het mogelijke doen om, overeenkomstig haar beginselen en werkprogramma, de positie van de middenstand in de samenleving te versterken.

Fa. B. Cuperus Az.
Hessenweg 2
De Bilt

Vervaardigt drukwerk
op alle gebied.

N.V. Nederlandsche

Caoutchouc- en Guttaperchafabriek

v.h. Bakker & Zn.

Ridderkerk

• Technische
rubberartikelen

KAMERLID CORNELISSEN
...kleine zelfstandigen!...

het staat wel vast, dat de middenstand zelf in grote meerderheid sterk daartegen gekant is. Individuele beoordeling lijdt onvermijdelijk tot willekeur en men heeft genoeg van bureaucratie. Gezondmaking van het middenstandsbedrijf is in de eerste plaats een zaak van de vakgenoten zelf. Interne regelingen, mits steunend op algemeen geldende objectieve normen en uitgevoerd in onpartijdige sfeer, kunnen zo nodig door de overheid worden bekrachtigd. Voorshands behoort haar taak echter beperkt te blijven tot het steunen van het organisatorisch initiatief op het gebied van algemene en vakkundige ontwikkeling, financiële en commerciële hulpverlening en voorlichting. Nu er f 100.000.— wordt uitgetrokken voor bijzondere doeleinden, ware aan de Middenstandsraad advies te vragen over de meest doeltreffende besteding voor de zo juist genoemde doeleinden. Dat er niet altijd voldoende samenwerking tussen de verschillende departementen, betrokken bij middenstandsbelangen, bestaat, is ook de Kamer niet ontgaan. Is het niet opvallend, dat de meeste ontvredenheid over distributieregelingen en winstmarges zich richt tegen het beleid van de Minister van Landbouw en Voedselvoorziening, getuige de zeker niet ongegronde klachten van bakkers, slaggers en kruideniërs? Daarnaast staan de economische gevolgen van fiscale maatregelen (Financiën) en de zo juist weer scherp aan de dag getreden ontstemming in het bouwbedrijf (Wederopbouw en Sociale Zaken). Want ook in het ambacht is men in oppositie over de elke activiteit op het gebied der volkshuisvesting remmende ambtenarij en het door emigratie laten

U PEINST OVER EEN GESCHENK?

S. K. Citroen

HOFJUWELIER
S GRAVENHAGE

HOOZSTRAAT 23 TELEFOON 11 17 57

GESCHENKEN IN ALLE PRIJZEN

BOLNES

Dieselmotoren

25—1400 P.K.

N.V. Machinefabriek

„Bolnes”

v.h. J. H. v. Cappellen
te Bolnes

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

VRIJDAG 3 DEC. 1948 - No. 36

MIDDENSTAND IN HET
PARLEMENT

(Pag. 2)

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

I N D I A N A

Sergeant Weers

In een bij de N.V. Leiter-Nijpels te Maastricht verschenen herdruk — omgewerkt en vermeerderd — beschrijft Abraham Exodus (M. M. du Croo) sergeant Weers en de zijnen. Wie in deze dagen van spanning over Indië en van aanstaand Sint Nicolaasfeest zich eens wil ontspannen en laven aan de dorst en humor van die wakkere en eenvoudige Hollandse jongens, vrage en leze dit boek.

Het geeft iets meer dan louter ontspanning, want tussen de grollen en grappen van de Hollandse Jannen door geeft het een kijkje op het moeizame leven in de timboes en op het gouden hart van Nederlandse pioniers. Ook hier is het „ruwe bolster, blanke pit” volledig van toepassing!

Het boek beschrijft ongetwijfeld de volstrekt verleden tijd, maar heden ten dage vervullen Hollandse jongens bij tienduizenden dezelfde soldatenplicht in het Rijk Overzee. De tijden zijn veranderd en zij met hen!

Maar toch..... moge van ieder van hen getuigd worden, wat de schrijver aan het slot van het tweede hoofdstuk van die eenvoudige Hendrik Jansen getuigt: „Hij heeft het ridder niet gekregen. En de medaille ook niet. En toch, als ik aan Hendrik denk, dan moet ik ook altijd denken aan wat de Engelsen noemen: empire-builders”, bouwers aan een Koninkrijk.

N.V. Molukken Veem

Mijn vriend Eskes, met wie ik enige jaren als lid van de Gemeenteraad van Makassar allerprettigst heb samengewerkt, zond mij de jaarverslagen van het Molukken Veem, waarvan hij sinds de oprichting in 1918 Directeur is, over de jaren 1941 tot en met 1947. Over de jaren 1941 tot en met 1946 kon het weinig anders zijn dan een aanduiding van de gevolgen, die oorlogs- en bezettingstijd voor het veem hebben gehad. Ik doe hieruit voor U enkele grepen.

Het begint met een „in memoriam” voor zes bij het veem betrokkenen: één werd als krijgsgevangene naar Japan gevoerd en kwam daar in een interneringskamp om het leven: één werd in de Minahassa krijgsgevangen gemaakt en door de Japanners op gruwelijke wijze vermoord: één sneuvelde bij de verdediging der Tjamba-stelling; één overleed in het krijgsgevangenkamp te Makassar; één werd als verzetsman door de

Japanners geëxecuteerd; één vond als krijgsgevangene in Thailand de dood.

Alle vrachtauto's werden eerst door de militaire overheid gerequireerd, daarna bij de landing der Japanners vernietigd, terwijl toen tevens het gehele complex pakhuizen door ons Vernietigingscorps in brand werd gestoken, zodat alleen de stenen omwallingen van een tweetal overbleef.

De directeur zelf werd in een interneringskamp opgesloten, doch overleefde het en kwam in October 1945 te Makassar terug. Hij stond toen voor een volkomen ontredderd bedrijf: zonder personeel, zonder enig bedrijfsmiddel. Met een algeheel verloren gegaan archief en..... geblokkeerde bankrekeningen.

En nu 1947. Nog altijd chronisch gebrek aan voldoende en capabel werkvolk, maar al weer achttien vrachtauto's. Meer opdrachten dan men kon verwerken. Mechanisering van de copra-afschep ter besparing van werkrachten. Vier duizend kubieke meter nieuwe pakhuisruimte. Resultaat over 1947? Een bruto winst van ruim f 220.000! Daarvan komt slechts f 30.000 aan aandeelhouders. Het overige is bestemd voor de werkers voor afschrijvingen (ongeveer de helft) en..... voor belastingen.

Het Molukken Veem is slechts één uit vele ondernemingen.

Er wordt nog in Indië wat groots verricht!

Empire-builders, bouwers aan het Koninkrijk.

Communisten in Zuid Oost-Azië

De wonderen zijn de wereld nog niet uit.

In The Times van 23 November komt onder bovenstaande titel een redactioneel artikel voor, waarin gewezen wordt op de bijeenkomst van Britsche diplomatieke vertegenwoordigers en Koloniale gouverneurs, welke juist gehouden is om ervaringen met het communisme uit te wisselen. De hoop wordt uitgesproken, dat spoedig een samenkomst met Franse en Nederlandse afgevaardigden gehouden zal worden om het gehele vraagstuk gezamenlijk te bespreken in verband met de nieuwe moed, die de communisten in Z.O. Azië zullen putten uit de communistische successen in China. De aandacht wordt gevestigd op het feit, dat de communisten hun aanvallen voornamelijk richten op de nieuw ontstane z.g. volksregeringen in Burma, de Indonesische Republiek en Zuid-Korea met sterke „linkse”

sympathieën, welke regeringen vele van de ideeën, waardoor Marxisten geïnspireerd worden, delen.

Het blad wijst er dan verder op, dat de communisten wel door Djokja naar de bergen ten Zuiden van Madioen verdreven zijn; dat zij echter de sterkste weerstand ondervonden hebben in Malaya, en laat er dan laconiek op volgen: het land is nog onder Brits bestuur. Na dan vermeld te hebben, dat aan de bevolking invloed is gegeven bij de voortzetting van dat Britse bestuur zegt The Times dat er in Malaya — en nog meer in de andere landen van Z.O. Azië — nog veel gebeuren moet, alvorens men kan zeggen, dat het communisme overwonnen is. En dan luidt de slotzin: Aan de Oosterse volken moet getoond worden, dat zij in economisch en politiek opzicht betere vooruitzichten en meer zekere verwachting van vooruitgang hebben door een vrij en wederkerig voordelig deelgenootschap met de Westerse machten.

Moge onze delegatie deze woorden in haar oren knopen en er naar handelen!

Van Mook

Het is naar ons weten nog niet voorgekomen, dat een afgetreden Gouverneur-Generaal of zoals in casu een afgetreden Luitenant Gouverneur-Generaal vrijwel onmiddellijk na zijn aftreden in de pers zijn mening te kennen geeft over aanhangige Indonesische vraagstukken, waarvoor de Regering nog een oplossing zoekt.

In de Nieuwe Rotterdamse Courant en Het Parool — wij zijn niet verwonderd hen tezamen te zien — van Zaterdagavond publiceert Dr. van Mook een artikel over de interim-regering voor Indonesië op een ogenblik, dat een delegatie uit de Nederlandse regering hierover overleg pleegt met de Republiek Indonesia en zo nodig nader overleg zal plegen met de federalisten.

Door dit artikel tracht dr. Van Mook onze delegatie een dolkstoot in de rug te geven, maar dit artikel werkt als een boemerang. Het treft hemzelf en laat hem zien in al zijn naaktheid.

Hij is geen dag te vroeg uit Indië verdwenen.

Wij vragen ons alleen af, of onze Minister-President het thans persoonlijk nog betreurt, dat Dr. van Mook niet in functie gebleven is, totdat de interim-regering tot stand gekomen is.

RUTGERS.

PARLEMENTAIRE FLITSEN

Onze middenstands-afgevaardigde kwam in het geweer

VOOR INDUSTRIALISATIE SCHEPPE MEN HET JUISTE KLIMAAT

De middenstanders zitten tegenwoordig in het hoekje, waar de slagen vallen. Belastingverhogingen zijn ruimschoots hun deel, loontoeslagen en dergelijke hebben zij, voor zover zij personeel moeten houden, voor eigen rekening te nemen en sociale maatregelen gaan stevast hun deur voorbij.

Geen wonder, dat deze anders zo rustige groep der bevolking, die haar persoonlijke vrijheid zo lief heeft, tot organisatie moeilijk te brengen is en het woord „demonstreren“ nauwelijks kent, nu toch in heftige beroering is geraakt.

Onze middenstands-specialist in de Tweede Kamer, de heer Cornelissen, kon daar in zijn maidenspeech bij de begroting van Economische Zaken — in weer andere woorden — terecht op wijzen.

Het moet, zo zeide hij, doelend op de protestvergaderingen van de gehele georganiseerde middenstand, toch wel heel wat zeggen, als deze aldus bijeenkomen om hun misnoegen tot uiting te brengen.

Niet alleen immers — aldus onze afgevaardigde — dat men de middenstanders zelf een tegemoetkoming onthoudt voor de gestegen kosten van levensonderhoud, maar bovendien legt men hun nog verho-

CORNELISSEN
...in het geweer...

ging van kosten op, doordat deze kleine ondernemers, zowel zakenlieden als kleine ambachtslieden, ook nog de één gulden verhoging plus sociale lasten voor hun personeel moeten dragen. Het geeft toch wel blijk van zeer grote onbekendheid met de werkelijkheid, als men spreekt over het „in bijzondere gevallen dalen der rentabiliteit beneden het toelaatbare“. Als de overheid het dan nog niet weet, dan zullen de belastingkokers van het volgende jaar wel duidelijk aantonen, dat de grens van het toelaatbare al heel veel is overschreden.

En wat het instellen van onderzoeken betreft, merkte onze deskundige geestverwant op, dat het kruideniersbedrijf, dat in Juni 1947 reeds begonnen is aan de hand van bewijzen aan te tonen, dat het bedrijf niet meer rendabel was, tot 28 Augustus 1948 moest wachten, al eer de laatste maatregel werd genomen, die het tekort enigermate dekte. En dat was, naar zijn overtuiging, alleen nog maar te danken aan minister Van den Brink, die de knoop eindelijk doorhakte en waarvoor hij hem gaarne nog hulde bracht.

Minister Van den Brink kwam er bij onze woordvoerder trouwens vrij goed af. Er zijn echter ook andere ministers bij het middenstandsbeleid betrokken, zoals die van Financiën, van Landbouw en Voedselvoorziening en van Justitie en er zijn goede gronden om aan te nemen, dat bij hen de middenstandsbelangen minder zwaar wegen dan bij de minister van Economische Zaken. Een verbetering in dat opzicht kan er wellicht nu echter komen door de instelling van een interdepartementale commissie ter gecoördineerde behandeling van middenstandszaken, zoals deze later, in zijn antwoordrede, door minister Van den Brink is toegezegd.

Uit het optreden van de heer Cornelissen en van middenstands-specialisten uit andere fracties is nog eens zonneklaar gebleken, dat een actie als bij de laatste Kamerverkiezingen is gevoerd, om een eigen „middenstandscandidaat“ in de Kamer te krijgen, geen enkele zin heeft. Niet alleen dat hij het niet behalen van de kiesdeler (zoals dit jaar het geval was) tienduizenden stemmen verloren of naar de verkeerde gaan, maar het staat ook vast, dat zulk een enkeling, juist omdat hij enkeling is, niet bij benadering de invloed en het gezag krijgt van wie namens een Kamerfractie van talrijke leden spreekt. Het is goed, dat de overgrote meerderheid van onze middenstanders dat drommels goed heeft begrepen.

Talrijke belangrijke zaken, de middenstand en daarmede ons hele volk rakend, werd door onze afgevaardigde ter sprake gebracht.

Zo gaf hij nog eens met nadruk als zijn mening te kennen, dat met het vrijgeven van de prijzen voor bepaalde artikelen heus niet hoeft te worden gewacht tot het volledige verzadigingsmoment bij de consumenten is bereikt. De ondervinding, zo merkte hij terecht op, heeft geleerd, dat, waar vrije concurrentie door afschaffing van basisjaren, quoteringen en prijsstellingen plaats heeft, deze vrije concurrentie eerder prijsverlagend dan prijsverhogend werkt.

Onze woordvoerder was ook van mening, dat het directoraat-generaal van de prijzen ten aanzien van de levensmiddelenbranche te veel naar uniforme richtlijnen werkt, die op uniforme wijze worden toegepast op alle takken van het bedrijfsleven. Dat is voor verschillende branches funest, omdat het bedrijfsleven in de praktijk een staalkaart van verschillen is, welke geaccentueerd wordt door invloeden van prijzen, van voorraden en distributiemaatregelen. Deze uniforme maatregelen zijn daarom zo funest — aldus zijn waarschuwing — omdat de omstandigheden, waaronder een detaillist zijn zaak drijft, niet gelijkvormig zijn.

Wat het Besluit Algemeen Vestigingsverbod Kleinbedrijf betreft, sprak de heer Cornelissen als zijn mening uit, dat opheffing daarvan zonder bezwaar zou kunnen geschieden, daar de hantering van deze crisismaatregel zeker niet altijd op de

ZEGERING HADDERS
...voor het klimaat...

juiste wijze is geschied en de toepassing van het zogenaamde behoefteelement ten aanzien van dit besluit tot zeer ongunstige ervaringen heeft geleid.

Ook de onbillijke voorschriften betreffende de winkerverwarming, de kwestie van de etalage-verlichting en vele andere zaken werden nog door deze V.V.D.-afgevaardigde besproken.

De algemene economische politiek was voordien namens onze fractie behandeld door de heer Zegering Hadders, die bij de jongste verkiezingen van de Eerste naar de Tweede Kamer is overgestapt. Met genoegen kon deze vaststellen, dat minister Van den Brink een groter vrijheid voor het bedrijfsleven voorstaat. Socialisatie zo verklaarde hij nog eens met nadruk, wijzen wij af en het rapport-Couvée over het beheer der mijnen heeft ons in deze overtuiging gesterkt. Wat dit laatste betreft, vroeg hij de minister dan ook, een spoedige terugkeer tot de oude situatie bij de mijnen te bevorderen. Het betoog van onze geestverwant was gebaseerd op de stelling, dat het gat in de betalingsbalans zo spoedig mogelijk moet worden gestopt. Daarvoor prees hij vooral vier middelen aan: Het met kracht ter hand nemen van de industrialisatie; verhoging van de arbeidsproductiviteit; stimulering van de export door het zoveel mogelijk verwijderen van de belemmeringen daarvoor en tenslotte het aantrekken van een groter buitenlands toeristenverkeer en -bezoek aan ons land. Vooral de zo hoogst gewichtige en noodzakelijke industrialisatie besprak de heer Hadders uitvoerig, waarbij hij o.m. aandrang op de publicatie van een schema en van richtlijnen. Het bedrijfsleven heeft daar reeds herhaaldelijk om gevraagd opdat het een soort terrein-afbakening heeft indien het zijn plannen gaat uitwerken. De eerste taak van de overheid zal daarbij zijn, het voor industrialisatie vereiste klimaat te scheppen en aan die juiste klimatologische verhoudingen ontbreekt nog wel het een en ander, al kon ook de heer Zegering Hadders (evenals later zijn geestverwant, de heer Cornelissen) verklaren: Aan deze minister ligt dat echter niet in de eerste plaats.

(Zie vervolg pag. 5, eerste kolom).

Deze burger

gelooft zo vast als wat aan Sinterklaas. Om volslagen, rationele reden: omdat het prettig is aan Sinterklaas te geloven. Er is een tijd geweest dat hij niet aan die aardige man geloofde. Zijn moderne aap-noot-Mies-juffrouw had het, de klas verteld. Sinterklaas was de groenteboer van de hoek en zijn baard was van watten. Dat was een slag die néerkwam op dat kinderkoppetje van me. Duizelig was ik er van. En die avond heb ik mijn eerste, grote leugen gespeeld om vader en moeder niet te ontgoochelen. Er zijn toen heel wat jaren gekomen dat Sinterklaas en de ooievaar elkander zo gezegd overschreeuwden in realisme. Met de ooievaar is dat zo gebleven. Maar de goedheilig-man is teruggekeerd in die droomwereld die soms de schoonste werkelijkheid is voor een knaap-op-jaren als deze burger is. Ik ben te dikwijls en te diep teleurgesteld in het menselijke hart, dan dat ik niet stellig zou geloven in dat zoete, rose hart van smeltende suiker.

Doór die man met die baard, die in de verste verte geen groenteboer is, heb ik méér goede dingen terug-gewonnen. Bijvoorbeeld mijn geloof in het kreupelrijm. Er zijn dagen dat T. S. Elliot mij bevalt, daar niet van, maar er zijn óók uren dat zo'n vers op een gelinieerd schoolschriftblaadje mij méér ontmoeren kan.

En dan de Marietjes!

Hoevele malen in hoevele jaren hebben de Marietjes, die ook wel eens Mathilde of Conny heetten, mij, strijk en zet, niet teleurgesteld!

Kijk, en vorig jaar kwam er een suikeren beest in een rose vloeitje met een geheimzinnig briefje met een kus erbij. Iets vluchtigs en geheimzinnigs uit een suikeren, ongrijpbare werkelijkheid. Ik weet nóg niet van wie. Maar wanneer ge zo'n burger zijt als deze Burger, dan maakt dat alles van alle Marietjes van een gans gul leven weer goed. En ge zoudt dan toch wel een domme dwaas moeten zijn om daar geen diep geloof aan te hechten?

Vrienden, ik heb hem met mijn eigen ogen, op een wit paard, voorzichtig over het dak van de overburen zien telgaan.

Ik heb zijn glimlach gezien... een oneindige glimlach boven een oneindig-witte baard.

Ik heb het maanlicht zien glanzen op het goud van zijn staf en prachtig stond het vuurrood van zijn tabberd tegen het zwart van de winterhemel.

Ik heb het zelf gezien.

Omdat ik het wilde zien.

Wát ge wilt zien, ziet ge. En wat ge wilt geloven is werkelijkheid.

Daarom houd ik een heerlijk avondje als geen ander.

En natuurlijk komt er weer een rose beest met een kus van alle Marietjes om goed te maken wat zij misdreven hebben aan

DEZE BURGER.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.

Redactie-secretaris: Mr. E. Elias

Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.

Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267

Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.

Losse nummers 15 cent.

Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie” te Amersfoort.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlug, Geestbrugweg 69 Rijswijk (Z.-H.).

Linea non recta

Het bekende Katholieke weekblad „De Linie” heeft in zijn Haagse Notities onder het opschrift „Paladijn”, het volgende geschreven:

„De heer Oud is een aanwinst voor de Tweede Kamer. Scherpzinnig. Een goed spreker. Bovendien leider van een Partij, die Partij van „Vrijheid en Democratie” Dit is een inderdaad schoon embleem. Alleen: ietwat ruim. Te oordelen naar des heren Oud redevoeringen bij de behandeling van de begroting meenden wij, dat het, goed beschouwd, toch duidelijker ware geweest, indien de heer Oud zijn Partij doodgewoon: Liberale Partij had genoemd. In ieder geval treedt hij op als de paladijn van liberale gedachten. Niet van die van het einde der vorige eeuw — dat ware al te singulier. Maar toch wel van het liberalisme van vóór de oorlog. Wij keuren zijn optreden geenszins af. Integendeel: het is goed, dat het liberale volksdeel in Nederland een zo bekwaam vertegenwoordiger heeft. En een eigen partij formeert. Mits de vlag der Partij de lading van de beleden beginselen of opvattingen dekt, waaraan wij, nu wij de jongste Handelingen der Tweede Kamer gelezen hebben, twijfelen.”

De Linie vergist zich: Wij, V.V.D.-ers, schamen ons niet voor het woord liberaal. Bij herhaling wordt het gebruikt.

De Linie vergist zich: Als De Linie het programma van de „Volkspartij voor Vrijheid en Democratie” eens legt naast het programma van de Liberale Staatspartij, die dan toch vóór de oorlog bestond, dan is zelfs voor De Linie het verschil te constateren.

De Linie vergist zich: Waarom zouden de begrippen vrijheid en democratie niet verenigbaar zijn met het begrip liberaal? Elk bewijs daarvoor ontbreekt in het betoog van De Linie.

De ezeltjes

Er is een bekend gedicht van Jan Prins: Het ezeltje. Dat eindigt met de volgende woorden:

„Zo dan beklimt het, stap voor stap,
onder zijn vracht gebogen,
den voor ons allen steilen trap
van 't lage naar het hoge.
Dan is het gelig, dan weer grijs,
dan bruin als een kastanje,
maar altijd even levenswijs,
het Ezeltje van Spanje.”

Aan dit gedicht, aan die ezeltjes van Spanje moesten wij denken, toen wij dezer dagen het volgende bericht lasen over de gemeenteraadsverkiezingen in Spanje:

„In geheel Spanje zijn de gezinshoofden ter stembus gegaan voor de eerste fase van de gemeenteraadsverkiezingen, de eerste na 17 jaar. Slechts een derde van de nieuwe gemeenteraadsleden is op deze wijze gekozen. Zondag 28 November wordt weer een derde gekozen, ditmaal indirect door leden van officiële falangistische arbeiders-organisaties. Deze twee groepen nieuwe gemeenteraadsleden zullen Zondag 5 December het nog ontbrekende derde kiezen aan de hand van door de regering opgestelde namenlijsten, waarop vertegenwoordigers van de verschillende beroepen, van culturele organisaties en zakenlieden voorkomen. De binnengekomen uitslagen wijzen op een „algehele overwinning van de kandidaten van het regime”. Er werd weinig belangstelling gemeld.”

En wij zijn na dit bericht toch dankbaar, dat wij een tachtigjarige vrijheidsoorlog tegen Spanje hebben gevoerd. Anders hadden wij hier mischien ook zo veel ezeltjes.

Een brief

Wij ontvingen een brief uit Indonesië. Uit onverdiachte en volstrekt betrouwbare bron. Wij achten het nuttig daaraan het volgende te ontleenen, waarbij wij de meermalen verbijsterende „persoonlijke feiten” nog achterwege laten.

„Het is met zekere weemoed dat ik aan deze brief begin. Want ik keerde met een zeker idealisme hier terug en ik vond een warboel, waaraan slechts door dictatoriaal optreden een eind kan worden gemaakt!

Het ontslag van dr. van Mook werd in de Kamer behandeld. Doch de diepere en juist zo ongemeen ernstige reden bleef vrijwel onbesproken. Van Mook was ontgezegd gelijk een figuur van formaat, zijn afscheidsrede was magistraal. Maar hij liet in Indonesië achter een onbeschrijfelijke economische en corruptieve chaos. En juist hier ligt de betekenis van dr. Beel, een volkomen intègre figuur, wiens taak óók moet zijn de aasgieren, die onder van Mook vrij spel hadden en elke goodwill bedierven, in te teugelen en te vervangen door prominente en vooral onaantastbare figuren.

Ons echee op politiek gebied vindt ook en in niet geringe mate zijn oorzaak in deze verdoorgeweten corruptie. Men vergeet niet: al moge dan een Oosterse, een Indonesische maatschappij óók, en desnoods door en door corruptief zijn, de grote kracht en betekenis van de Nederlander school in zijn onkreukbaarheid, waarvoor de Oosterling ontzag had.

Daarom juist moet men o.i. de zgn. incompetentie van dr. Beel niet zo hardnekkig op de voorgrond dringen — zijn grote betekenis en verdienste ligt in zijn onaantastbaarheid en onomkoopbaarheid. Niet dat dr. van Mook ombaar zou zijn — verre van dat. Maar hij, de oud-directeur van Economische Zaken, had geen oog en geen belangstelling voor de welig tierende corruptie en geldsmijterij.

Neem bijvoorbeeld het feit, dat op Econ. Zaken thans een voorman van een der grote im- en exportmaatschappijen alle „toewijzingen” in handen heeft!

Neem de R.V.D. — een aanfluiting, een corruptieve geldsmijterij, een ondeskundige warboel! (de dit verduidelijkende feiten laten wij voorschans achterwege — zij zijn verbijsterend).

Het zou goed zijn — aldus onze briefschrijver — indien de Rekenkamer een grondige controle uitoefende op het besteden der R.V.D.-gelden. Een half jaar geleden werd o.a. aan het transport per maand van beide radio-studio's f 800.— uitgegeven — thans bedraagt dit f 6000.— per maand. Er is een volledige „Regionale Nieuwsdienst” met staf en radio-apparaten ontstaan, die zo competent is, dat toen onlangs de Batavia-zender uitviel, Soerabaja ondanks die peperdure nieuwsdienst ook geen nieuws had!

Men ziet en weet in Nederland niet hoe door en door murw hier alles is: opgebouwd met speelkaarten en voorbestemd om als een kaartenhuis in elkaar te klappen.

Het is niet opwekkend wat ik schreef. Maar het moge een beeld geven van de situatie hier. Het maakt de indruk, dat alles uit de hand is gegleden.....”

Aldus deze briefschrijver. Zoals hierboven reeds geschreven: wij lieten persoonlijke feiten en gegevens achterwege.

Maar wij wijzen er nadrukkelijk op, dat hier een voor het nieuwe Indonesië geestdriftig gestemde, volkomen intègre en tot oordelen bevoegde Nederlander zijn diepe teleurstelling en... schaamte over de toestanden daarginds tot uiting brengt.

Voorlichting

In het Rotterdams Nieuwsblad is een hoofd- artikel verschenen, waarin geschreven werd over de onderhandelingen, welke opnieuw tussen Nederlanders en Indonesiërs plaats hebben. In dat artikel werd tevens een beschouwing gegeven van de achtergronden en omstandigheden, welke zich internationaal ten opzichte van het Indonesische vraagstuk voordoen. Daarbij wordt o.a. het volgende geschreven: „U moet niet vergeten, dat van Nederlandse zijde te Washington o.a. door de Nederlander Slotemaker de Bruïne is gezegd, dat Soekarno de Washington was van het Zuid-Oosten van Azië”. Op zich zelf heeft ieder Nederlander het recht om een bepaald inzicht te hebben over de figuur van Soekarno. Het wordt echter iets anders, als de heer Slotemaker de Bruïne, die achtereenvolgens hoofd van het Netherlands Information Bureau te New York en daarna pers-attaché bij de Nederlandse ambassade te Washington en in die kwaliteit geacht wordt in Amerikaanse perskringen als de voorlichter over het Nederlandse standpunt op te treden, een dergelijke uiting doet. De heer Hazelhoff Roelfsema is indertijd ontslagen om uitingen van tegenovergestelde aard. Het minste, wat men mag verwachten, is of een tegenspraak van het artikel in het Rotterdams Nieuwsblad, dat de heer Slotemaker de Bruïne zo iets nooit gezegd heeft, of een ontslag wegens ergerlijke nadelige voorlichting ten opzichte van Nederland.

Surprise

Op 6 October j.l. bracht Utrechtsch Nieuwsblad als primour het bericht van de aanstaande benoeming van de Gorinchemse burger-vader tot burgemeester van de Bisschopsstad. In verschillende andere bladen werd dit bericht bevestigd. Hoe zij aan dit bericht kwamen, is hun zaak.

Het benoemingsbesluit bleef echter uit. Bij informatie, of hun inlichtingen wel uit betrouwbare bron kwamen, deelde één van die bladen mede, dat het bericht van officiële zijde bevestigd werd en dat het benoemingsbesluit op korte termijn te verwachten was.

Bij Koninklijk Besluit van 19 November werd tot burgemeester van Utrecht benoemd jhr. mr. C. J. A. de Ranitz, hoofd van de afdeling Hoger Onderwijs aan het Ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, wien wij met deze benoeming geluk wensen.

Wien wij met deze benoeming niet geluk wensen, is Minister van Maarsseveen.

Hij troont in hetzelfde torenkamertje, van waaruit eens Thorbecke het land regeerde. Thorbecke was Luthers en handelde naar het woord van Luther: „Hier sta ik; ik kan niet anders”.

Het devies van Minister van Maarsseveen is blijkbaar: „Hier zit ik; ik kan ook anders”.

Marie Heinen †

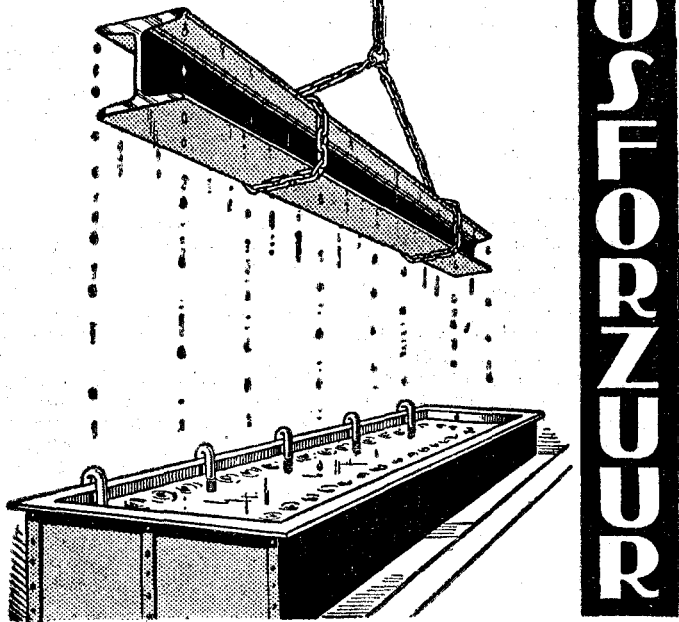
Juist in deze tijd, waarin weer van overheidswege getornd wordt aan de vrijheid van arbeid voor de vrouw, treft het overlijden van Mej. Marie Heinen des te sterker. Zij gold immers, en terecht, als een der pioniersters bij uitstek op het terrein van de vrouwenarbeid en zij heeft als directrice van het Nationaal Bureau voor Vrouwenarbeid gedurende lange jaren zeer actief leiding aan dit bureau gegeven. Terecht werd haar op haar 65ste verjaardag, een koninklijke onderscheiding toegekend en even terecht werd haar bij de opening van de tentoonstelling De Nederlandse Vrouw 1898—1948 erkentelijkheid betuigd voor het vele, dat door haar verricht was. Verricht ook in de Hoge Raad van Arbeid, waarvan zij eveneens deel uitmaakte. Haar politieke belangstelling was niet minder groot dan haar sociale. Ook na haar pensionering maakte zij nog deel uit van de sociaal-economische studiering van de Haagse afdeling van de V.V.D. en wij waren er getuige van, met hoeveel interesse en waardering zij meeleeftte met de uiteenzetting over het vraagstuk van de bedrijfsorganisatie door prof. Slotemaker. De plaats van de vrouw in de Nederlandse samenleving heeft mej. Heinen mee helpen bepalen, daarbij gesterkt door haar politiek-vrijzinnige overtuiging. Voor haar werk, in grote eenvoud en plichtsbetrachting verricht, moge haar ook in deze kolommen dank worden betuigd.

Practisch onderwijs

Een factor die ten nauwste verband houdt met het streven naar een toenemende industrialisatie in dienst van de uitbreiding van onze export is wel de zorg voor een doelmatig en praktisch hoger onderwijs. In dit verband trof ons een uittaling van dr. Rijkens bij zijn promotie te Rotterdam, waarbij hij er o.m. op wees, dat „degenen, die voorbestemd zijn om gespecialiseerd econoom te worden, een zekere afgeronde academische opleiding moeten hebben. Zij behoeven echter niet, aldus dr. Paul Rijkens, zo doorkneed te zijn in de economische theorie als de tweede categorie, die zich verder in de theorie heeft verdiept en wier arbeid meer overeenkomt met die welke verricht wordt in de academische instituten. Dr. Rijkens vroeg zich daarbij af, of het geen aanbeveling verdient, de hogere economische opleiding enigszins te differentiëren naar deze tweeërlei eisen van de practijk. Dit zou tevens het voordeel hebben dat van een grote groep de studietijd enigszins zou worden bekort. Met betrekking tot de economie is de heer Rijkens tot de conclusie gekomen, dat een zes- of zevenjarige studie te lang is, althans voor velen diegenen, die tewerkstelling in een bedrijf ambiëren. De kandidaten verliezen aan praktische mogelijkheid om zich aan te passen, wat zij aan additionele wetenschappelijke kennis winnen. Tot zover ongeveer dr. Paul Rijkens, wiens gedachte wij dermate belangrijk achten, dat zij o.i. op grote schaal dient te worden verbreid. Het is hier een man uit de practijk die aan het woord is en het zijn juist inzichten die voortvloeien uit het praktische bedrijfsleven, waaraan wij op het ogenblik zo dringend behoefte hebben.

De zo nodige industrialisatie dient niet te lang op zich te laten wachten. Er is ongetwijfeld haast bij en men vergete vooral niet, dat men er met de nodige gebouwen en machines benevens arbeidskrachten alleen nog niet is. Het grote vraagstuk blijft altijd nog de geschikte krachten te vinden, die aan deze productie leiding kunnen geven. Het denkbeeld van de heer Rijkens lijkt ons daarom het ernstig overwegen zeer zeker waard.

BEITSEN MET F

Beitsen met fosforzuur,

een moderne methode in de strijd tegen ROEST, de erfvijand van ijzer.

Een MODERNE methode, maar eue, die haar doeltreffendheid en goedkoopte reeds overtuigend heeft bewezen.

Door veel overheidsinstellingen, rederijen en andere grote industrieën wordt het fosforzuur-beitsen al voorgeschreven voor nieuw constructie-werk op alle gebied: bruggen, schepen, tanks, enz.

Het fosforzuur verwijdert walshuid en roest en geeft een ideale ondergrond, waarop de verf zich kan hechten. Daardoor tevens grote besparing op onderhoudskosten.

Wij maken technisch fosforzuur in grote hoeveelheden en kunnen daardoor dit zuur, speciaal geprepareerd voor het beitsen, zeer goedkoop en in ieder gewenste hoeveelheid aanbieden. Wij lichten U gaarne in omtrent de bouw van de zeer eenvoudige beitsinstallatie en.....

Wij leeren U beitsen !!

Wij zenden U daartoe kosteloos onze deskundige, die niet weggaat, voordat Uw personeel geheel met het beitsen vertrouwd is.

● Op aanvraag zenden wij U onze brochure „IJZER EN ROEST”, waarin een beitsvoorschrift is opgenomen.

Albatros Superfosfaatfabrieken N.V.

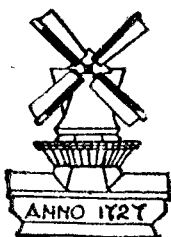
voorheen N.V. Vereenigde Chemische Fabrieken
N.V. Amsterdamsche Superfosfaatfabriek
Hoofdkantoor: MALIEBAAN 81 UTRECHT
NEDERLANDS FABRIKAAT

J. en K. SMIT's

SCHEEPSWERVEN EN
MACHINEFABRIEKEN

KINDERDIJK

Abraham van Stolk & Zoonen N.V.

Houthandel

Schaverij - Zagerij

Vuren - Dennen - Oregon Pine - Pitch-Pine - Heipalen

Rotterdam, Telef. 35400 - Postbus 1100

N.V. CORN. SWARTTOUW'S STUWADOORS MAATSCHAPPIJ

Rotterdam

Lossen en laden van zeeschepen en alle verdere werkzaamheden.

Opslag van alle soorten goederen.

Het hoofdkantoor, Willemskade 21, verstrekt gaarne op aanvraag inlichtingen.

Bijkantoren te:

AMSTERDAM - ANTWERPEN - GENT.

STAALCONSTRUCTIES

METALEN

RAMEN EN DEUREN

De Vries Robbé & Co.

GORINCHEM

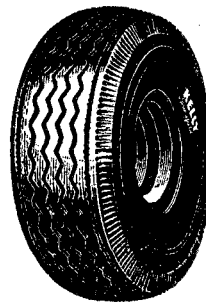
Heineken's BIER

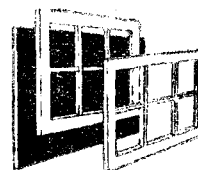
Het meest getapt

SMIT SLIKKERVEER

Imp. N.V. Jac. Blom (Auto Supply Ltd.)
Rotterdam - Filiaal Den Haag

RAMEN

IN TRILBETON

NV BETON- & PLATENFABRIEK
1/4 GEBR. MYNLIFF

TELEFOON: 20539 - SLOETSTR. 6 - NYMEGEN

TUINARCHITECTUUR — BOOMKWEEKERIJEN

Ontwerpen
Aanleggen
Onderhouden

GIJSB. VURENS

Ringvaartweg 98 - Rotterdam (O.) - Tel. 22114

Moelijk begin

Het debuut van de minister van Verkeer en Waterstaat, mr. D. G. W. Spitzzen, was de vorige week in de Tweede Kamer verre van benijdenswaardig. De bewindsman immers zag zich voor de noodzaak geplaatst, in eerste instantie de naasting te verdedigen van de radiodistributiebedrijven, een pleidooi, dat, naar wij vernemen zeker niet van harte werd gehouden. Het was reeds lang een publiek geheim, dat deze kwestie bij de benoeming van de nieuwe minister van Verkeer en Waterstaat een bepaalde rol heeft gespeeld en als zodanig kan het gelukkig worden genoemd, dat met deze kwestie het eerst in de Kamer is begonnen. Zij is nu tenminste, althans voorlopig, van de baan, waarmee een moeilijke klip is omzeild. Anderzijds trof het voor de heer Spitzzen ongelukkig, dat het juist dit wetsontwerp was waarmee hij zich als minister aan de Kamer voorstelde. Immers, de indruk die zijn aanvankelijke verdediging in sommige kringen, van vervoer en verkeer heeft gemaakt, is in zekere zin teleurstellend geweest, omdat men de vrees heeft opgevat, dat Zijne Excellentie wellicht ook op het gebied van de vervoerswetgeving geneigd zou zijn, zijn oor te lenen aan een streven naar ordening in de zin van zijn voorganger, ir. H. Vos.

Wij geloven inmiddels, dat deze vrees ongegrond is en dat de verdediging inzake de naasting van de radiodistributiebedrijven niet al te zwaar moet worden gezien en tevens in verband moet worden gebracht met bepaalde voorwaarden die waarschijnlijk zijn gesteld voordat de heer Spitzzen zijn nieuwe functie aanvaardde. Tenslotte blijft het een feit, dat minister Spitzzen de kwestie der regeling van de radiodistributie van de agenda heeft doen afvoeren, hetgeen o.i. als een bewijs kan worden opgevat, dat de bewindsman zin heeft voor realiteit. Wat de minister weldra op het gebied van de vervoerswetgeving zal gaan doen, is uiteraard onbekend, doch het lijkt ons onjuist een oorzakelijk verband te zien tussen zijn jongste optreden in de Kamer ten aanzien van de radiodistributie en zijn toekomstige

(Vervolg van pag. 2)

Onze middenstands-afgevaardigde kwam in het geweer

Door de fiscale winstbepaling evenwel en door onvoldoende gelegenheid om belastingvrij te reserveren heeft een uitholling van de bedrijven plaats, evenals door de heffingen ineens, die vele familie-zaken in grote moeilijkheden hebben gebracht. Met nadruk vroeg onze met de provincie Drenthe zo goed bekende afgevaardigde aandacht voor de Zuid-Oosthoek van dit gewest, dat bij industrialisering zulke grote financiële, economische en sociale voordelen kan hebben. Voorlopig zou z.i. de Regering kunnen helpen door het bouwen van een industriepark krachtig te bevorderen. Streken, die fabrieksruimten kunnen aanbieden, hebben dan in deze tijd van kapitaal-schaarste een voordeel, dat misschien opweegt tegen de vele nadelen van de slechte verbindingen. Verhoging van de subsidie van de organisatie voor toegepast natuurwetenschappelijk onderzoek (T.N.O.) door de minister later ook toegezegd, is dringend noodzakelijk. Met betrekking tot de opvoering van de arbeidsproductiviteit wees onze geestverwant tot ons genoegen ook op het gevaar van te grote nivellering van de lonen van geschoolden en ongeschoolden, waardoor ook de prikkel tot het volgen van goed vakonderwijs komt te vervallen. Uitbreiding van de Jaar-beursruimte is dringend noodzakelijk. De nieuwe verlaging van de subsidie voor de Alg. Ned. Ver. tot bevordering van het Vreemdelingen-keer is wel zeer te betreuren. Zo ergens, dan mag hier gezegd worden, dat de cost voor de baet uitgaat.

In de afgelopen week wees ook de overgrote meerderheid van de Kamer Staatsexploitatie van de radio-distributie af. Wij komen daar in ons volgend overzicht op terug. A.

plannen op vervoersgebied. Nogmaals, de positie waarin de minister zich bevond, was verre van benijdenswaardig en het is zeker te hopen, dat men in de vervoerswereld naar aanleiding van dit voorval geen voorbarige conclusie trekt. Thans is het aan de minister te bewijzen, dat de onbevangenheid en de sfeer van vertrouwen waarmee de vervoerswereld hem tegemoet treedt, gerechtvaardigd zijn. Een en ander zal ongetwijfeld duidelijker worden bij de behandeling van de begroting van Verkeer en Waterstaat, die wel niet meer zo lang op zich zal laten wachten.

Transito

Het accordo over het transitoverkeer via de Beneluxhavens is de vorige week te Brussel door de vertegenwoordigers van de Bizone, België en Nederland nog eens nader onder de ogen gezien. Een belangrijk punt bij deze onderhandelingen, o.m. reeds vroeger te Frankfurt gevoerd, blijft nog steeds de positie van de Duitse Rijnvloot, waaraan het tot dusverre nog niet was toegestaan de grenzen van Duitsland te passeren. De besprekingen te Brussel hebben thans o.m. tot resultaat gehad, dat bij het vervoer van overzee de Beneluxhavens meer dan tot nu toe het geval was, zullen worden ingeschakeld, terwijl het de Duitse Rijnvloot voorts is toegestaan naar Belgisch en Nederlands gebied te varen. M.a.w. is het de Duitse Rijnvaarders thans toegestaan, voorlopig voor 20% deel te nemen aan het opgaande Rijnverkeer. Tegenover de toelating van de Duitse Rijnschepen is van Nederlandse zijde steeds geplaatst de deelneming van de Nederlandse Rijnvloot aan het z.g. inner-deutsch verkeer, dat wil zeggen, het verkeer op de Duitse kanalen. Helaas heeft men niet meer kunnen bereiken, dan dat Nederlandse schepen voorlopig aan dit inner-deutsche verkeer kunnen deelnemen voor zover de Duitse vloot niet toereikend is om het ladingaanbod te verwerken. Deze regeling heeft om begrijpelijke redenen in Nederlandse Rijnvaartkringen nogal ontstemming gewekt, omdat zij hier op neerkomt, dat de Duitse Rijnvloot wel in Nederland zal kunnen varen, zonder dat de Nederlandse vloot aan het z.g. inner-deutsche verkeer kan deelnemen. Men vraagt zich met reden af, wat er nu in feite van de gedachte van het Marshallplan terecht komt, temeer omdat een door de Nederlanders gedaan beroep op de Acte van Mannheim, die de vrijheid op de Rijn garandeert, door de Engelsen van de hand werd gewezen op grond van het feit, dat deze Acte destijds, nota bene onder het bewind van Hitler, door de Duitsers werd opgezegd! Wellicht dat de regeling in de toekomst soepeler zal worden, doch de toestand zoals die op het ogenblik bestaat, moet ongetwijfeld teleurstellend worden genoemd. Het is zeer zeker te wensen, dat Nederland in deze, voor zover mogelijk, voet bij stuk blijft houden.

Exporteren of...

Het wordt meer en meer duidelijk, dat de economische positie van ons land gezien tegen de achtergrond van de toekomstige ontwikkeling hachelijk wordt. Meer en meer wordt er, terecht, de nadruk op gelegd, dat ons land dringend zijn industrialisatie dient uit te breiden om deze in dienst te stellen van een vergroting van zijn export. Daarbij komen nog enkele andere zeer noodzakelijke factoren waaronder wij noemen: opvoering van de arbeidsproductiviteit, beperking van de consumptie en spaarzaamheid.

Het is op al deze dingen dat de minister van Economische Zaken, prof. Van den Brink, in de Tweede Kamer de vorige week nog eens de nadruk heeft gelegd. Er dient in dit opzicht nog zeer veel werk te worden verricht. Het geldt hier een nationaal probleem waarbij niet alleen de medewerking van de werkgevers, doch zeker ook die van de arbeiders onontbeerlijk is. Er zitten aan deze kwestie zeer vele kanten waarvan wij er op deze plaats één in het bijzonder willen belichten n.l. de noodzakelijke vrijheid voor de exporteur. Ons trof in dit verband een bericht van de correspondent te Den Haag van de New York Times, volgens hetwelk door de Nederlandse autoriteiten ernstig wordt overwogen de

INDISCHE NOTITIES

„Indien Uw zoon bijvoorbeeld een voldoende sterk gestel heeft om niet luchtziek te worden — en naar Uw verhalen te oordelen is de kleine brant onuitroeibaar — zal hij te zijner tijd juist de leeftijd bereiken, die hem in staat stelt de 83ste vredesconferentie van de Peloppornesische oorlog te Kalioerom bij te wonen. En stelt U zich de ouderweel-

deviczenvoorschriften te wijzigen, teneinde de export naar de Verenigde Staten te stimuleren. Volgens dit bericht, zou men o.m. het plan hebben de Nederlandse exporteurs in de gelegenheid te stellen om 5% van de dollaropbrengst van hun export voor eigen gebruik te houden. Deze dollars zouden dan niet in Nederland kunnen worden verkocht, doch kunnen worden gebruikt voor het aanschaffen van goederen in de Verenigde Staten of andere tot het dollargebied behorende landen. De exporteurs zouden zelf mogen bepalen, welke goederen zij met hun dollars voor invoer in Nederland zullen aankopen. Bij nadere informatie is inmiddels gebleken, dat de Nederlandse regering inderdaad een dergelijk plan koestert, hetgeen voor het bereiken van een grotere handelsvrijheid zeer zou zijn toe te juichen. Enige bewegingsvrijheid en een aanwezig zijn van een kleine stimulans voor de exporteurs lijkt ons intussen geen onredelijke eis, temeer daar van de vergroting van onze export zo vele nationale economische belangen afhankelijk zijn. De tijd dringt inmiddels en Nederland zal ter dege op zijn zaak moeten letten. Temeer omdat overal elders in de wereld een toenemend streven waarneembaar is, de export met alle ter beschikking staande middelen op te voeren. Vooral ook in de Bizone van Duitsland schijnt men op het ogenblik ernstige plannen te koesteren, die aanzienlijk worden vergemakkelijkt door de vrijheid van de exporteur belangrijk te vergroten. Moge de regering voor deze ontwikkeling een open oog hebben.

Begrijpelijke wens

Het is ongetwijfeld teleurstellend, dat Hare Majesteit Koningin Juliana opnieuw een beroep op de pers heeft moeten doen teneinde de bevolking te verzoeken Haar wens te eerbiedigen om zich met Haar kinderen vrij en ongehinderd onder de mensen te kunnen begeven. „Elk gezellig, door de Prinsesjes bedacht plan, zoals bijvoorbeeld het doen van boodschappen in deze Sint Nicolaastijd of het bezoek aan een dierenrijk, aldus lezen wij, „leidt tot een verdrietig resultaat“. Ofschoon enerzijds de algehele geestdrift van ons volk voor het Koninklijk Huis zeer is toe te juichen, moet het toch anderzijds worden betreurd, dat het volk zich in dit opzicht nog niet voldoende discipline kan gedragen. Ook de discipline is een belangrijk en noodzakelijk onderdeel van de democratie. Moge ons volk zich zelf zover kunnen opvoeden, dat het begrip heeft voor de zeer begrijpelijke wens door Koningin Juliana nogmaals met nadruk uitgesproken.

DUIZEND NIEUWE ABONNE'S

Sinds 15 November hebben weer de volgende afdelingen voldaan aan de oproep van het Algemeen Secretariaat om vier of meer nieuwe abonnementen per afdeling te werven: Enschede, Schiedam, Leeuwarden, Voorburg en Meppel.

Nog slechts vier weken scheiden ons van 1 Jan. 1949, de datum, die als doel gesteld is voor het bereiken van het duizendtal. Afdelingsbesturen, zet U schrap en zorgt er voor, dat U zo spoedig mogelijk Uw vier of meer abonnementen inzendt. Zij, die thans abonné worden, ontvangen het weekblad gratis tot 1 Januari 1949.

de voor, wanneer Uw zoon het achttiende compromisvoorstel aan de kleinzoon van Sjarifoedin, die den ook weer het roer gewend zal hebben, mag overhandigen ter bestudering. Maar mocht, door een gril der goden, dit eenzaam ambt niet zijn weggelegd voor Uw schakel met het nageslacht: er rest hem immers onze voorlichting in het buitenland. Want al is het Engels een niet eenvoudige taal, het is niet onoverkomelijk moeilijk om op iedere vraag „no comment“ te leren zeggen.”

Deze spotternij is van „Sequor“ in „De Nieuwsgier“, dat ochtendblad te Batavia hetwelk lange tijd goede relaties met dr. Van Mook heeft onderhouden, maar dat ook nu toch nog wel opmerkelijk goed geïnformeerd blijkt te zijn. Dr. Sequor echter geeft met zijn grupje wel zo ongeveer de stemming aan, die in Batavia vrij algemeen is. En waarlijk niet alleen in Batavia. Als men er spottend spreekt over de 83ste vredesconferentie met de Republiek, waarbij een kleinzoon van Sjarifoedin het 18de compromisvoorstel overhandigt, dan geeft men daarmee slechts uiting aan zijn twijfel. Aan de twijfel, of het ooit zal komen tot die veelbegeerde overeenstemming met de Republiek en of er ooit een kans zal zijn, dat zulk een accordo zou worden nagekomen.

Zolang enig positief bericht over de resultaten van het overleg te Djocja blijft ontbreken, is het redelijk, zich van commentaar te onthouden. Wat tot dusverre bekend werd, geeft evenwel tot enige optimistische verwachting niet de geringste aanleiding.

Men doet er derhalve goed aan, zich te bepalen tot hetgeen wel bekend is. En dat is allereerst een waarheid, welke men niet dikwijls genoeg en niet nadrukkelijk genoeg herhalen kan:

overal in geheel Indië, waar met de Nederlanders wordt samengewerkt en waar enige handhaving van rust en orde is verzekerd, wordt — met vallen en opstaan, met vergissingen, met dwalingen, met vervarring — ondanks alles constructief werk verricht;

dat werk heeft te beter resultaten, naarmate méer Nederlanders werkzaam zijn en naarmate de gezagshandhaving steviger is;

en overal, waar men de Republiek aanhangt heersen verwildering en chaos, rechteloosheid en anarchie, geweld en terreur.

Dat blijft een vaste, onveranderlijke waarheid. En wanneer men verneemt, dat alle aspiraties en alle desiderata in de Republiek tenslotte maar op één doel zijn gericht — haar macht te vestigen in geheel Indië —, dan weet men tevens, wáár wij dat Indië aan zouden overleveren, indien wij voor die aandrang zouden zwichten.

De wijze, waarop de Republiek deze aspiraties zoekt te verwezenlijken blijft uitermate leerzaam. Zij doet dit door het consequente streven, de terreur van haar eigen gebied ook tot de andere delen van Indië uit te breiden. De cijfers terzake van de Dienst voor Legercontacten worden dermate scherp en zorgvuldig gecontroleerd, dat voor hun volstrekte juistheid kan worden ingestaan. Welnu, zij luiden voor de week, waarin de delegatie van het Nederlandse Kabinet naar Indië vertrok — 17 tot 23 November —: 240 „incidenten“. Onder deze „incidenten“: 94 moorden, door terroristen gepleegd op Indonesiërs op ons gebied. Onder die 94 vermoorden: 16 (zestien!) Indonesische bestuursambtenaren. Slachtoffers van hun plichtsbetrachting. Slachtoffers, mag men wel zeggen, van hun vertrouwen in de Nederlanders. Laat ons althans hopen, dat dit vertrouwen tenslotte niet misplaatst zal blijken.

d. K.

DRIE ASPECTEN IN ÉÉN HAND

Het Midden-Oosten is van eminent belang

Bij alle spanning in Europa en in het Verre Oosten raakt de aandacht voor wat er gebeurt in andere gebieden ietwat verslapt. De gebeurtenissen in het Midden-Oosten bijvoorbeeld worden maar al te vaak als een hoofdstuk apart beschouwd, dat weinig of geen relatie heeft met de wereldwijde worsteling tussen Rusland en het Westen en deszelfs bondgenoten. Dit wordt in de hand gewerkt door het feit, dat de twee partijen, die hier metterdaad tegenover elkander staan, nog geenszins beschouwd kunnen worden als bewuste of zelfs onbewuste bondgenoten van Rusland of het Westen. Eerder kan men zeggen, dat beide partijen — Joden zowel als Arabieren — onbewuste bondgenoten van de Russen zijn, want waar er geen rust en vrede heerst, daar is het troebel viswater. Een andere reden, waarom de aandacht van het grote publiek voor het Midden-Oosten bijna nihil is, wordt hierdoor veroorzaakt, dat de machtsstrijd op het ogenblik grotendeels zich afspeelt in de kring der Verenigde Naties te Parijs, waar de debatten dusdanig uitgesponnen en in de technische details afgedaald zijn, dat zij alleen maar de immense verveling van het publiek weten op te wekken.

Dit is betreurenswaardig, want het Midden-Oosten is een stelling, die van het grootste strategische belang is. Terwijl Europa voor de Westelijke strategie voornamelijk van politiek- en economisch-strategisch belang is en China in hoofdzaak van militair-strategische betekenis, vallen in het Midden-Oosten de drie aspecten in één hand. De economische troeven van het Midden-Oosten liggen alle in de olieproducerende capaciteit van dit gebied. Sedert de olie-productie van het Westelijk halfrond slechts nog voldoende is om de vredesconsumptie van Amerika te voorzien, raken de rest van de Westelijke wereld en Amerika's oorlogsbehoefte meer en meer afhankelijk van de productie van het Midden-Oosten. Het is dus van het grootste belang, dat dit gebied niet in handen valt van de vijand. En van niet minder groot belang is het, dat de bevolking van dit gebied geneigd blijft om zijn olie aan de Westelijke mogendheden te leveren.

Hier raken wij de politieke zijde van het vraagstuk. Hoe behoudt het Westen de strategische en economische troeven van het Midden-Oosten, indien het de bevolking tegen zich inneemt, indien het dus de politieke slag verliest? Dit nu is het thans druk bezig aan het doen. De vreemdelingenhaat in de Arabische landen was reeds groot, maar thans stijgt zij met de dag. De ware stand van zaken in Palestina wordt weliswaar den volke nog verheeld, maar eens zal het uitblijven van overwinningen (zo niet het incasseren van nederlagen) toch uitgelegd moeten worden, en dan zullen de regenten in die landen wel trachten hun huid te redden door de schuld te schuiven op de Westelijke mogendheden, het-

geen hun gemakkelijk gemaakt wordt door de voor de Arabische landen uiterst onbevredigende gang van zaken in de Verenigde Naties, welke niet verborgen blijft. De neiging ontstaat aldus in die landen om zich in steeds nationalistischer richting te ontwikkelen. Deze ontwikkeling kan op den duur de dunne bovenlaag van pasja's, die thans de lakens uitdelen, meeslepen en in de stroom ten onder doen gaan. Rest de anarchie, waarvan alleen gezegd kan worden, dat zij anti-Westers georiënteerd zal zijn.

Engeland nu is er steeds op uit geweest om dit onheil te voorkomen. Vandaar dat het steeds een uitgesproken pro-Arabische politiek in het Palestijnse conflict heeft gevolgd. Het heeft echter niet mogen baten. Niet alleen is er een Joodse staat ontstaan, niet alleen heeft deze zich weten te handhaven, maar ook is dit Israël gebleken de sterkste staat te zijn ten Zuiden van Turkije. De machten, waarop Engeland had gedacht te kunnen bouwen, zijn loos gebleken. Egypte, Irak, behorend tot Englands bondgenotenstelsel en door Engeland compleet uitgerust, hebben cuisante nederlagen geleden. Alleen Transjordanie blijft als enige machtsfactor nog over, maar hoe lang? In de positieve waarde van de Arabische vriendschap kan Engeland nauwelijks meer geloof hechten. Het komt er nu alleen nog maar op aan te voorkomen, dat de catastrophale ontwikkeling, zoals die boven geschetst is, intreedt. Maar de kans is groot, dat het Westen eerlang niet alleen de teleurgestelde Arabische staten tegen zich krijgt, maar ook de enige machtsfactor in die streken, het zelfbewuste Israël, dat zon-

der noemenswaardige hulp van de Westelijke staten zijn doel verwezenlijkt zal hebben.

Men kan niet zeggen, dat Amerika deze ontwikkeling voorzien heeft. Zijn pro-Zionistische politiek werd aanvankelijk door andere motieven gedictieerd, motieven van zuiver binnenlandse aard. Diegenen in de Amerikaanse politiek, die verder keken dan hun neus lang was, zagen ook het gevaar in van een Midden-Oosten, welks bevolking het Westen vijandig gezind zou zijn en waren geneigd de Engelse politiek te ondersteunen. Vandaar de schommelingen in Amerika's politiek ten aanzien van het Palestijnse vraagstuk. Nog geen 2 maanden geleden zegde Marshall zijn steun toe aan het plan van Bernadotte dat de Negeb-woestijn aan de Arabieren gaf, maar kort daarop herhaalde Truman zijn trouw aan het verdelingsplan van 1947, dat de Negeb tot Joods gebied verklaard had. Dat was misschien verkiezings-tactiek, maar na de verkiezingen, toen Truman dus aan niemand — ook niet aan de Zionisten — enige verplichtingen meer had, keerde ook de Amerikaanse vertegenwoordiger bij de V. N., het officiële Amerika dus, weer terug tot de beginselen van het plan van 1947.

Door welke motieven werd deze laatste zwaai, het blijkbaar definitieve besluit, gedictieerd? Niet meer door verkiezingsoverwegingen. Zelfs de mensen, die verder keken dan hun neus lang was, hebben niet voorzien, dat Israël zo sterk zou blijven te zijn, dat het de peilers van het Engelse bondgenotenstelsel in het Midden-Oosten stuk voor stuk aan het wankelen zou brengen. Overwegingen van machtspolitieke aard gebieden dus thans wat de Amerikaanse pro-Zionisten (uit andere overwegingen) steeds bepleit hadden. Israël moet gesteund worden, niet meer omdat zijn bewoners Joden zijn, die machtige rasgenoten in Amerika hebben, maar omdat het de sterkste staat is ten Zuiden van Turkije en het waanzin zou zijn zich de vijandschap van deze staat op de hals te halen.

Hier komt Amerika in conflict met Engeland, dat nog steeds vasthoudt aan de pro-Arabische inslag van zijn politiek. Het is weliswaar bereid om langzamerhand het bestaan van de staat Israël als een „fait accompli” te

erkennen, maar, aldus redeneert het, Israël is misschien wel (behalve Turkije) de sterkste staat in dit gebied, maar daardoor beheerst het dit gebied nog niet. Door Israëls overwinning is de rest van het Midden-Oosten zwakker geworden, ja min of meer een vacuum, dat door het kleine Israël niet opgevuld kan worden en dus wacht op de kracht, die dit wel kan. De dichtstbijzijnde en meest daartoe bereide is Rusland... Hoe meer de „faits accomplis” zich voltrekken, des te meer voelt Engeland de juistheid van zijn politieke uitgangspunt: geen vreemde machtsfactor in het Midden-Oosten laten opkomen, dus geen Joodse staat laten ontstaan. Dit verzwakt de rest van het Midden-Oosten maar.

Englands instelling was dus van het begin af aan anti-Zionistisch (niet anti-Joods). Dit heeft natuurlijk niet nagelaten zijn stempel te drukken op de Joodse staat, toen die er eenmaal was. Deze is principieel anti-Engels. Deze instelling is natuurlijk een troef in Ruslands hand. Dit land buit deze conjunctuur dan ook uit door openlijker Israël te steunen dan Amerika, dat niet in te hevige botsing met Engeland wil raken, kan doen. Hoe meer het bijdraagt tot de kracht van Israël, des te meer bevordert het daardoor de verzwakking, met in het verschiep de chaos en het vacuum, in de rest van het Midden-Oosten. De Westelijke mogendheden zijn echter juist gebaat bij de stabilisatie van dit uitgestrekte gebied. Zij moeten vóór alles trachten te voorkomen, dat de toestanden aldaar chaotisch worden en er een vacuum ontstaat. Zij zouden dus juist een aan Rusland tegengestelde politiek moeten voeren. Dit kan echter niet meer, want inmiddels is de machtsfactor Israël opgekomen, waarmee men rekening moet houden. Eens zal blijken, dat de Engelse politiek, van machtspolitiek standpunt uit gezien, de juiste was. Zij had ten doel te voorkomen, dat dit gebied, dat het dichtst bij Ruslands oliebronnen en industriële gebieden ligt, dit rijk bovendien van Middellandse Zee en Indische Oceaan gescheiden houdt en tenslotte zelf een reussachtig olie-reservoir is, gesplitst en daardoor machteloos zou worden. Thans is het bijna zover, Maar teruggaan kan ook niet meer.

IK KAN VESTIGINGSVERGUNNINGEN NIET AANVAARDEN

Met veel belangstelling heb ik het artikel van de heer W. J. Blaey gelezen en ik kan mij in vele opzichten met het standpunt van de schrijver verenigen, o.a. met hetgeen hij zegt over de propaganda van de P. v. d. A., en over het laissez faire, laissez passer, etc.

Op één punt echter kan ik het standpunt van de geachte schrijver niet delen en wel betreffende het stelsel van de vestigingsvergunningen.

Welk principieel verschil zal er zijn tussen het stelsel van de vestigingsvergunningen en het behoeftelement uit het Besluit Algemeen Vestigingsverbod Kleinbedrijf, waar de P. v. d. A. aan vast houdt en aan vast wil blijven houden?

De heer Korthals heeft bij de begroting van Economische Zaken 1947-48, gewezen op het feit dat de hantering van het behoefte-element leidt tot subjectieve beoordeling en door bestaande zaken gaarne gebruikt zal worden om nieuwelingen te weren. Practisch gezien zeer juist.

Nu kan de heer Blaey mij tegenwerpen dat in het geval van de vestigingsvergunningen de overheid beslist en niet de bestaande zaken, maar dit verandert m.i. niets aan de (verkeerde) gang van zaken. Het hoeveel en hoe groot zal zich ieder ogenblik wijzigen en is voor geen

„Er zal niets meer te beheersen zijn”

(Ingezonden)

bepaalde tijd vast te stellen.

Dit wat betreft de praktische uitvoering van deze maatregel. Van nog veel groter belang acht ik de principiële zijde. Overal in de wereld kunnen we op het ogenblik de tendenz waarnemen, dat iedereen om meer regeringscontrole vraagt. Dit beperkt zich niet alleen tot de arbeiders, en de middenstand, ook de eigenaren van grote ondernemingen en industrieën doen hier aan mee. Dit eisen is een gevolg van de algemene onzekerheid in de wereld en men heeft er mee voor dat de winst, dus het eigen bestaan, door het nemen van deze beschermende maatregelen door de overheid zal worden verzekerd. Men wil natuurlijk niet zo ver gaan dat overnemen door de staat (nationalisatie) hiervan het gevolg wordt.

Maar, zo vraag ik me af, is het wel mogelijk de materiële voordelen van deze ontwikkeling te combineren met de persoonlijke vrijheid? Ik geloof deze vraag met een beslist NEEN te mogen beantwoorden. Het is altijd nog zo geweest en het zal

wel zo blijven, dat men nog nooit iets gekregen heeft voor niets. Zo ook hier.

Tegenover de winst aan de ene zijde zal zeer zeker een verlies staan aan de andere. Wanneer dan ook op dit pad de eerste stap gezet wordt en bij de overheid om bescherming wordt gevraagd, kan ik het niet anders zien dan een zich begeven op glad ijs. Men zal zo gauw geneigd zijn om ook de tweede stap te doen en... de volgende zal men dan moeten doen. Resultaat: een zaak die afhangt van het wel en wee van de overheid omdat door het vragen van deze beschermende maatregelen men de macht van de staat steeds groter maakt en de eigen zeggenschap dienovereenkomstig vermindert.

M.i. is het de taak van elke middenstander in het bijzonder en van de middenstand in het algemeen om door gezamenlijk overleg en doeltreffende organisatie uit deze impasse te geraken en in de toekomst te voorkomen. Maar laten zij zich niet verleiden om in deze de staat

binnen de deur te halen. Van staatsbemoeïing zal het uiteindelijk komen tot staatsalmacht. Huxley zegt hiervan in zijn boekje Wetenschap, Vrijheid en Vrede: „Te grote macht oefent steeds een corrupte invloed uit op hen die haar bezitten; wanneer na verloop van tijd de tyrannie der bonzen, die de almachtige staat beheersen, ondraaglijk wordt, zullen zij, die nu smachten naar zekerheid, dan zelfs een nog vuriger verlangen hebben naar de vrijheid”.

Juist tegen de staatsalmacht willen wij ons verzetten en wij moeten ons liever wat meer persoonlijke offers getroosten dan willens en wetens deze macht te vergroten.

Het heeft geen zin te pleiten voor vrijheid en tegelijkertijd ter bevelling van eigenbelang of groepsbelang te vragen om ingrijpen van de overheid. Wanneer dit laatste algemeen wordt, zijn zij, die zeggen de vrijheid voor te staan, mede de wegbereders van een collectivistisch geordende maatschappij!!

Want zonder dat we het willen of gewenst hebben, zitten we dan midden in het staats-socialisme.

Reden waarom ik het stelsel van de vestigingsvergunningen niet kan aanvaarden.

Lekkerkerk. WIM BREEDVELD.

Het wordt tijd voor normale eindexamens!

Ook goede leerlingen hebben recht op goed onderwijs

Prof. dr. G. de Boer, hoogleraar te Leiden, schrijft ons:

In een der laatste nummers van „Vrijheid en Democratie” verhaalt de heer Loman, hoe een oud-leerling van een lyceum niets wist te vertellen over Lodewijk XVI. De heer Loman heeft gelijk, dat heel erg te vinden, en hij vraagt naar een verklaring van dit droevige verschijnsel — dat intussen nog veel meer algemeen is dan hij denkt. „Oom Gerrit” kon hem die natuurlijk niet geven; mag ik een bescheiden poging wagen, een verklaring, althans een gedeeltelijke verklaring, van het hier terecht ge-wraakte euvel te geven, dat sedert enige jaren schrikbarende proporties heeft aangenomen?

Zoals men weet heeft Zijne Excellentie de Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen de aandacht gevestigd op het volgende: „In de praktijk is gebleken, dat een groot percentage studenten na verloop van één of twee jaren de universiteit moet verlaten, omdat zij niet in staat zijn om hoger onderwijs behoorlijk te volgen.....”

Zijne Excellentie heeft hierin gelijk; reeds de statistieken alleen spreken in deze duidelijke taal (Zie b.v. de rede van prof. Koningsberger op de conferentie van de V.V.D. te Utrecht). Wat kan wel de reden zijn van deze zo ongewenste toestand? In zeer hoge mate zeker het feit, dat er de laatste jaren — sedert 1940 — talloze jongelieden een eindexamen gymnasium hebben gekregen — en het zal bij de H.B.S. wel hetzelfde zijn — die daarvoor zeer beslist niet in aanmerking kwamen. En dat is geen wonder. Reeds in 1940 werd zeer sterk „rekening gehouden met de omstandigheden”. Ook aan de universiteiten trouwens. En zo is het gebleven tot 1947. Dit werd zelfs van hogerhand min of meer voorgeschreven.

verleiding voor dergelijke scholen was dan ook wel groot; de leerlingen kwamen toch wel grotendeels door het zoveel gemakkelijker eindexamen, waar alleen het aller-aller-ergste werd afgewezen. In 1945 kregen de eindexaminandi zelfs het eindexamen kado! Is het dan wonder, dat „een groot percentage” ongeschikt voor studie aan een universiteit is gebleken te zijn, zoals de minister opmerkt? Is het wonder, dat aan heel wat scholen de zesde klasse dit jaar, nu langzamerhand weer vrij normaal wordt geëxamineerd werd, vol bleek te zitten van leerlingen die „niet in staat zijn om hoger onderwijs te volgen”? Het wordt dan ook tijd, dat weer normale eindexamens worden afgenomen. Het wordt tijd dat niet meer als „nog wel net voldoende”, de beruchte 6—, wordt beschouwd, door sommige leraren en gecommitteerden, een schriftelijke vertaling met een achttal behoorlijke fouten. Zo komt het dat zoveel studenten geen Frans studieboek meer kunnen lezen!

Men behoort weer, als norm, te weten, dat de eerste gemalin van Koning Willem III niet Juliana van Stolberg was, dat Talma geen socialist was, en Chassé geen generaal van Napoleon. Het is geen weelde voor een a.s. student, iets te weten van Garibaldi of van Paul Krüger. Wie niets weet van de Frans-Duitse oorlog — ik citeer hier feiten! — niets van de Engelse koloniale politiek, niets van de geschiedenis van Amerika, niets van Lodewijk XVI, enz., enz., kan het

ver brengen in de wereld, maar behoort niet thuis aan een universiteit, evenmin als een a-leerling, die niet weet wat het Parthenon is, of waar Athene ligt, of die Mekka plaatst „ergens in de buurt van Azië”; die van de Griekse tragedie alleen weet te noemen... Plato, die een term als „philanthropie” niet kent, of die een opstel maakt dat een kind van de tweede klasse allicht zou verbeteren. Dan zal ook geldelijk het „grote percentage” verminderen van studenten die „na verloop van een of twee jaren de universiteit moeten verlaten, omdat zij niet in staat zijn om het hoger onderwijs te volgen” — zoals de minister zich uitdrukt. Hoeveel goede leerlingen worden niet de dupe van al die „slapheid”, welke dwingt, veel te veel tijd op de scholen voor V.H.O. te besteden aan leerlingen die nimmer hoger onderwijs zullen kunnen volgen. Zonder nog te spreken van een zeker aantal meisjes dat in ’t geheel geen plan heeft te gaan studeren! Ook goede leerlingen hebben recht op degelijk en goed onderwijs, volgens welke methode dan ook. Krijgen zij dat niet, dan behandelt men niet alleen hen onrechtvaardig, maar dan wordt het peil van het gehele onderwijs op onverantwoordelijke wijze naar beneden gehaald, tot grote schade van de gemeenschap. En ook hier luidt weer de conclusie: het wordt meer dan tijd, overal de eindexamens weer op peil te brengen. Gelukkig zijn er ook scholen waar dat peil niet gezakt is! Wat een kranige prestatie is.

IN MEMORIAM MR. E. DE VISSER

Onze Partij en de Afdeling Arnhem in het bijzonder, hebben een groot verlies te betreuren door het overlijden van Mr. E. de Visser. Een kwaal, waarvoor hij reeds gedurende enige maanden thuis moest blijven, heeft een plotseling einde gemaakt aan een welbested leven.

Wijlen de heer de Visser heeft gedurende vele jaren vóór de oorlog zeer verdienstelijk werk verricht voor de Centrale en de Afd. Arnhem van de toenmalige Vrijheidsbond, later Liberale Staatspartij, eerst als secretaris tijdens het voorzitterschap van Mr. J. Huges en later als voorzitter.

Doorkneet in de beginselen en organisatie van de partij wist hij, mede door zijn bezieling, aanhang te verwerven en bij de verschillende verkiezingen de beste resultaten te bereiken, die onder de toen niet zeer gunstige omstandigheden te bereiken waren.

Mr. de Visser streefde reeds vóór de oorlog naar een „modernisering” van de Liberale Staatspartij en heeft daarom de oprichting van de Partij van de Vrijheid en de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie van harte toegejuicht.

Na de oorlog werd de heer de Visser aangewezen als lid van de nood-gemeenteraad en in 1946 verkozen in de gemeenteraad van Arnhem. Als zodanig heeft hij zowel in de Raadsvergaderingen als in de Commissies goed werk gedaan en zich een gezaghebbende stem verworven.

Hij moge een lichtend voorbeeld blijven voor zijn opvolgers!

Over salarissen, lonen en bijlagen

(Ingezonden)

Zo nu en dan leest men in de courant, dat salarisverhoging is toegekend aan bepaalde categorieën ambtenaren. Voorts is men bezig de pensioenen en de kinderbijslagen te regelen, terwijl kortgeleden, tengevolge van de stijging der prijzen van levensmiddelen, bijdragen zijn vastgesteld op lonen. Het treft mij hierbij, dat bedoelde salaris- en pensioenverhogingen, alsmede de duurt-bijslag — deze laatste houdt enigermate rekening met het aantal kinderen in het gezin — in beginsel vaste bedragen zijn, d.w.z. voor elke categorie gelijk en wel ongeacht de grote verschillen in gezinsomstandigheden ten aanzien van schoolgaande of studerende kinderen. Dit nu lijkt mij vol-

komen onjuist. Een werknemer, die geen uitgaven voor kinderen heeft, heeft geen verhoging van inkomsten broodnodig en komt derhalve, gezien de huidige deplorabele financiële toestand van ons land, daarvoor niet, althans in de laatste plaats, in aanmerking. Met inachtneming van de hachelijke toestand van 'slands financiën, zal men derhalve slechts daar verbetering kunnen en moeten brengen, waar die hulp het meest redelijk en vruchtbaar is met het oog op de toekomst van de jeugd, d.i. de toekomst van Nederland. Het principe zou dan ook moeten zijn, dat slechts en in de eerste plaats, die werknemers in aanmerking komen voor salaris- (pensioen)verhoging of bijslag, die thans kinderbijslag ontvangen. Het is wel duidelijk dat kinderbijslag, welke slechts een zeer gering percentage van het inkomen uitmaakt, toch nog slechts een zeer matige tegemoetkoming is op de werkelijke, zeer hoge, kosten. Bovendien zou het mes hier van 2 kanten kunnen snijden daar het geld, dat op deze wijze wordt bespaard of niet ten laste van de schatkist of van de werkgever komt, of degenen, die het 't hardst hebben te verantwoorden (grote gezinnen), krijgen meer dan thans bij de uniforme regeling. Feitelijke zou n.m.m. in de huidige omstandigheden in beginsel tot geen enkele salaris-, pensioen- of loonsverhoging mogen worden overgegaan, doch, indien verhoging van inkomen noodzakelijk is, uitsluitend de gezinszorg moeten worden verlicht. Eventuele oorzaken van ontevredenheid zullen daarmee met zekerheid zo goed mogelijk worden weggenomen, daar iedereen, met name de ongehuwde werknemers, alsmede de gehuwde werknemers zonder kinderen (zonder kinderbijslag) op eer en geweten zullen moeten billijken, dat slechts daar mag worden geholpen, waar de nood hoog is gestegen. Wat het zwaarst is, moet het zwaarste wegen. De arbeidsvrede en de arbeidsvreugde zijn daarmee in hoge mate gemoed.

Ons antwoord

De Regering heeft ter tegemoetkoming in de verwachte stijging der kosten van levensonderhoud als gevolg van de opheffing van een aantal subsidies op bepaalde levensmiddelen een bescheiden toeslag op de laagste lonen en salarissen voorgeschreven en zich bij haar berekeningen gebaseerd op de gemiddelde uitgaven voor een gezin met twee kinderen. Het ligt inderdaad in de bedoeling, grote gezinnen door verhoging van de kinderbijslag meer tegemoet te komen. Als werkelijk een noodtoestand aanwezig is, kan het aanvaardbaar zijn, daar ook met noodmaatregelen tegen op te treden. Het normale moet dan voor het abnormale wijken. In het algemeen echter moeten wij toch waarschuwen tegen 't meer en meer willen richten van de lonen naar de behoefte. Wij blijven in beginsel voorstanders van loon naar prestatie, zoals niet alleen onze geestverwant, de heer Zegering Hadders, maar ook de spreker van de P.v.d.A., ir. Vos, nog juist in de Kamer heeft bepleit. Dat was een van de weinige punten, waarin wij het met de heer Vos volledig eens konden zijn. Loon naar behoefte werkt op de duur niet sociaal, maar anti-sociaal. Tegemoetkoming, waar nodig, aan (grote) gezinnen zoeken men in de toepassing van het draagkracht-beginsel bij de vaststelling der tarieven voor de inkomsten- en loonbelasting, de schoolgelden e.d. Maar ook daar is tenslotte natuurlijk een grens. De verantwoordelijkheid voor het stichten van een groot gezin — ook de financiële verantwoordelijkheid — blijve bij de ouders zelf en verleggen men niet naar de Staat. Wij twijfelen er niet aan, dat ook onze geachte briefschrijver het daarmee in beginsel eens zal zijn.

Redactie.

EIGENWIJZE LIEDJES.

't Heerlijk avondje is gekomen.....

Sinterklaas, goedheilig man,
Alles, wat ik zeggen kan,
Ook uit naam der mijnen:
't Is vanavond armoe troef
En te duur naar ons behoef...
Niets te marsepijnen!
En al rijdt Uw briesend ros
Straks ook al z'n ijzers los
Boven op de daken,
Zelden hoeft ge als weleer
(Sint bestaat al lang niet meer!)
't Wild geraus te staken....

Zie, uit armoe en verdriet
Schijnt de maan nu ook al niet
Op Uw vijf December....
En hoe loutert juist die schijn
Zelfs het zwartste marsepijn...
Sint, do you remember:
Hoe beheerste eens Uw gart
Het opstandig kinderhart
En de kinderkuuren....
Thans weet zelfs m'n kleinzoon Jan:
„Sint is een gewone man,
Die m'n pa kan hùren....”

Sint, U kwam ons weliswaar
In dit wonderlijke jaar
Menigmaal verrassen:
Sproot door U, als tovenaer,
Stikker niet uit Boetzelær,
En uit Jonkman Sassen?
Hebt gij ons niet juist verblijd
Met een crisis in beleid
Als nog nooit tevoren?
Wordt het in Batavia
Wellicht tóch hiep-hiep-hoera
Of gaan we... ontsporen?

Sinterklaas, goedheilig man,
Trek toch een colbertje an!...
Goud-omrande kleren
Zijn niet meer van deze tijd,
Nu in neue Sachlichkeit
Zij slechts domineren,
Die in luid-vergulde schijn
Rijk en groot geworden zijn,
Dik en opgeblazen....
Kunt gij (hoezeer kindervervind)
Voor die lui Uzelf als Sint
Gaan ver-sinterklazen....?
Brammetie.

Afdelingsnieuws

BAARN

Nieuwe Heren

Het bestuur der afdeling Baarn is thans als volgt samengesteld: Ir. J. C. Loman, voorzitter; A. M. de Graaff, secretaris; Mevr. N. de Smil de Heer, penningmeesteres; A. C. G. van der Mersch, 2e secretaris; Mevr. mr. E. Pierson van Tienhoven, 2de penningmeesteres; verder als bestuursleden: Mevr. mr. H. J. Dietz van Rheineck-Leyssius; E. H. D. In-singer; R. Esser; Mr. H. Millaard en D. J. Bolwidt.

EMMEN

Beste beentje

De afdeling Emmen hield haar eerste ledenvergadering van het winterseizoen, waar het Tweede Kamerlid, Zegering Hadders een leerzame rede hield met het onderwerp: „Wat is er veranderd?” Er volgde een geanimeerde discussie, waarbij naar voren kwam, dat de afdeling Emmen bij de raadsverkiezing haar beste beentje voor zal zetten, en een jeugdvereniging zal worden opgericht. Wegens vertrek van de voorzitter, ir. J. Baas, naar Hengelo, werd als bestuurslid gekozen de heer H. Keldermans. In hartelijke bewoordingen wend van de heer Baas afscheid genomen, en als herinnering werd hem een fraai boekwerk en aan mevrouw Baas een bloemenmand aangeboden.

CENTRALE FRIESLAND

Vooruitgang.

Op de ledenvergadering der Centrale waren aanwezig plm. 30 afgevaardigden der Friese afdelingen, terwijl Mr. A. A. Land uit 's-Gravenhage ook blijk gaf van belangstelling door zijne aanwezigheid.

Na opening door de heer B. C. Algra Jr. uit Leeuwarden, werd in het bijzonder de propaganda besproken en werd besloten, dat de afdelingen naast de verplichte afdracht, nog f 1.— per lid per jaar aan de Centrale zouden bijdragen, terwijl verder getracht zou worden alle kosten voor de secretaris-propagandist uit eigen baten te bestrijden. Resultaten der gevoerde propagandactie waren in de afgelopen maanden, plm. 600 nieuwe leden en 15 nieuwe afdelingen.

Besloten werd, dat naast een nieuw bestuur van 9 personen, ook afgevaardigden uit de Partijraad, Kieseraad, Hoofdbestuur, etc. als adviserende leden zitting zouden heb-

ben. De heer B. C. Algra Jr. werd naast afgevaardigden uit Leeuwarden, Kollum, Heerenveen, Sneek, Dokkum, Holwerd e.a. gekozen tot voorzitter in het nieuwe bestuur.

's-GRAVENHAGE

Twee standpunten

De Afdeling 's-Gravenhage organiseerde een ledenbijeenkomst, waar de architecten J. J. Hornstra Jr. en F. van der Sluys spraken over de opbouw van Den Haag. Dit voor Hagebaars zo uiterst belangwekkend onderwerp trok zeer veel belangstelling. Beide sprekers huldigden een verschillende opvatting en het was dan ook voor de leden zeer interessant de twee stromingen, die mede hun invloed zullen uitoefenen op de toekomstige opbouw van onze woonplaats, door hun vertegenwoordigers te horen toelichten.

CENTRALE HAARLEM

Vier propagandisten.

De Centrale Haarlem heeft onder leiding van haar voorzitter, de heer A. J. F. Slendebroek, te Amsterdam vergaderd. In die vergadering werd het overlijden van de heer Swaab, de voorzitter van de afdeling Naarden-Huizen, herdacht.

Nadat een voorstel van het bestuur tot wijziging van artikel 9 van het reglement van de Centrale was aangenomen, werd het resultaat van de verkiezing, hetwelk in de verschillende afdelingen werd bereikt, besproken. Ofschoon dit resultaat in het algemeen aanleiding geeft tot tevredenheid, zal er hard moeten worden gewerkt om de thans veroverde stellingen te versterken en uit te breiden.

Naar aanleiding van het agendapunt: „Verkiezing Gemeenteraden” werd uitvoerig van gedachten gewisseld omtrent de vraag, welke maatregelen kunnen worden genomen om te bereiken, dat elk lid van de Partij het weekblad ontvangt. De vergadering besloot vanwege de Centrale in deze een enquête onder de afdelingen in te stellen en het resultaat hiervan ter kennis van het hoofdbestuur te brengen.

Voorts werd besloten het hoofdbestuur in overweging te geven een aantal, b.v. vier, landelijke partij-propagandisten aan te stellen.

Bij het bespreken van de candidaatstelling voor de a.s. gemeenteraadsverkiezing, bleek de vergadering van oordeel, dat de afdelingen zoveel mogelijk onder eigen vaandel

GESCHENK

Als wij aan het einde van de week Elseviërs Weekblad ter hand nemen, dan slaan wij de voorpagina voorlopig over en lezen eerst de Praetvaeria. Zo zijn wij. Altijd belust op het Leven en wat er aan wetenswaardigs voorvalt tussen Delfzijl en Cadzand en van Archangel tot aan Pernambuco, hetzij in een treincoupé of op het voorbalcon van de tram. En Praetvaer weet ons van het Leven te vertellen met een tikje weemoed, een tikje humor en een tikkeltje aristocratie in onze zo oer-democratische nieuwe tijd. Hij is altijd heer, zegt hij zelf. En wij geloven hem. Zo zijn wij, maar niet wij alleen. Want ons lijstblad (het Advertentieblad voor Limburg éénmaal per week) heeft eens een gedicht aan Praetvaer opgedragen, waarmee wij maar zeggen willen, dat hij alom bekend is, in Maastricht even goed als op Terschelling, bij mensen en bij paarden. Maar het leven gaat snel, weekbladen komen en verdwijnen. Wij doelen hier niet op D.P. en Je Maintiendrai, maar op haar, die onze vreugden en zorgen deelt en op een ordelijke stu-

aan de verkiezing behoren deel te nemen.

Nadat de richtlijnen voor de jongeren-organisatie waren besproken, sloot de voorzitter deze door een geanimeerde gedachtenwisseling gekenmerkte vergadering.

CENTRALE ZUID

Oud op de koffie

De afdeling Eindhoven heeft, onder auspiciën van de Centrale Zuid een mooie middag georganiseerd. Veertig Eindhovenaren en vele andere geestverwanten uit Breda, Tilburg, Helmond en Oss zaten geschaard om een echte, smakelijke Brabantse koffietafel. Dr. M. B. Vrij presideerde, de heer Schuitema sprak eveneens 'n kort woord en toen hield Mr. P. J. Oud een boeiende rede over de actuele politiek. Er werden nog wat vragen gesteld en een amateurtrio onder leiding van lid Mulder uit Breda, luisterde het geheel nog op. Alles was zo goed geslaagd, dat er in het voorjaar weér zo'n Eindhovense koffietafel wordt gedekt.

**STALEN MEUBELEN
„GISO“-LAMPEN**

deerkamer gesteld is, die zij heeft, had en zal hebben (o Volcke's onvolprezen Latijnse thema's), maar wij niet. Zo zijn wij. Altijd alles bewaren. Ons geboortebewijs, ons pokkenbriefje, een briefje van Willy, op wie wij in onze jonge jaren (op het gymnasium) verliefd waren en onze benoeming tot substitut-griffier. Maar onze Elseviërs verdwijnen geregeld, gone with the dust-man! En soms als working paper in het archief. Dan zijn ze zeker niet meer te vinden.

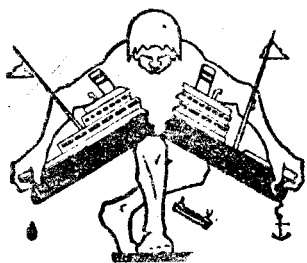
Vandaag zijn wij echter opgeruimd— wij en onze schrijfslesenaar. Wij hebben een geschenk gekregen, een kostelijk geschenk. Vóór ons ligt een boek, de gebundelde Praetvaeria, door mr. E. Elias bij Elsevier. En overmorgen is het Sint Nicolaas; wij waren dus als altijd onze tijd vooruit. Wij zijn dol op geschenken. Dat waren wij reeds in onze kindertijd en dat zijn wij nu nog. Vroeger kregen wij een blokkendoos (van oom Jacob uit Zwammerdam) en een fort (van tante Ans, die toen nog nooit van professor Heering gehoord had). Later kregen wij een Gelderse rookworst en zijden sokken, maar die tijd is voorbij. Nu hebben wij gekregen borst-plaatjes (van een getrouwde vriendin, die altijd om tien uur naar bed gaat) en bloemen. Mooie witte rozen van onze Elisabeth uit haar eenzame mansarde, vanwege mijn verjaardag. Wij zijn dankbaar, dat zij ons nog niet vergeten is. Maar het dankbaarst zijn wij voor de Praetvaeria, omdat wij ons aan Praetvaer zo verwant voelen: geen radio en geen bar-kruiken, maar wel een Elisabeth, die ons witte rozen zendt.

Wit is de kleur van de onschuld, maar daarvoor zijn wij getrouwd en Praetvaer niet! Zo zijn wij!

R.

Frank Rijdsijk's Industriele Ondernemingen N.V.

Hendrik-Ido-Ambacht
Tel. H.I. Ambacht 245
Rotterdam 72615

SCHEEPSSLOOPERIJ

HANDEL in:

- Oud IJzer,
- Nieuw IJzer,
- Bruikbaar IJzer, enz.

N.V. Lijm- en
Gelatinefabriek

„Delft”

Fabrieksmark:
TWEË TORENS

Tel. 106-363 — Delft

U PEINST OVER EEN GESCHENK?

S. K. Citroen
HOFFJUWELIER
5 GRAVENHAGE

HOOGSTRAAT 2A TELEFOON 11.17.57

GESCHENKEN IN ALLE PRIJZEN

N.V.

W. A. HOEK'S

MACHINE- EN ZUURSTOFFABRIEK
Hoofdkantoor en Machinefabriek:
te Schiedam.

Compressors voor alle gassen en iederen druk.
Installaties voor de bereiding van zuurstof, stikstof, euz.

Fa. Plastimode

Knopen en Gespen voor groothandel en industrie
AMSTEL 252 AMSTERDAM-C.

Hotel Café Restaurant

Rotterdam Zuid „Het Witte Baard”

Heeft Uw afdeling al 4 nieuwe
abonné's aangebracht voor de

1000

abonné's-meer-actie?

**VOOR COLLECTIEVE
PENSIOENVERZEKERINGEN**
WENDE MEN ZICH VRIJBLIJVEND
OM ADVIES EN OFFERTE TOT DE
HAV BANK
HOOFDKANTOOR: SCHIEDAM
HET KAN UW BELANGZIJN.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

VRIJDAG 10 DEC. 1948 - No. 37

MADAMISSIMA KWAM
GEVLOGEN

(Pag. 6)

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Democratie en Kiesrecht

Ortega y Gasset, de Spaanse wijsgeer, heeft in zijn belangwekkend boek „La Rebelion de las masas” — waarvan onder de titel „De Opstand der Horden” bij H. P. Leopold's Uitgevers Maatschappij een Nederlandse bewerking is verschenen — vele behartigenswaardige gedachten neergeschreven. Een daarvan is deze: „Het heil der democratieën, hoe zij ook ingericht en hoever zij ook gevorderd zijn, hangt af van een onaanzienlijk klein onderdeel, de wijze van de verkiezingen. Rome was in het begin van de eerste eeuw voor Christus almachtig, rijk en had geen vijanden. Toch stond het op de rand van de ondergang, omdat het volhardde bij zijn dwaas kiesstelsel. Een kiesstelsel is dwaas, als het verkeerd is.” Het behoeft dus geen verwondering te wekken, dat vooruitziende politici hun aandacht in het bijzonder aan het kiesstelsel wijden en zo heeft onze fractie-voorzitter in de Tweede Kamer, Mr. Oud, bij de algemene beschouwingen over de Rijksbegroting voor het jaar 1949 hierover uitvoerig gesproken. Hij zeide: Met de voorbereiding ener algemele Grondwetsherziening kan nu niet lang meer worden gewacht en het zal zaak zijn dan ook het kiesstelsel aan een nauwgezet onderzoek te onderwerpen. Wiskundig is het huidige stelsel volmaakt. Het is een getrouwe foto van de mening van het volk op een bepaald ogenblik. Maar ontkend kan niet worden, dat het oude kiesstelsel veel meer in staat stelde tot het geven van een positief antwoord op actuele vragen van de dag. De directe invloed van de kiezers was toen groter en hetzelfde geldt voor de belangstelling van de burgerij in het algemeen voor het werk van het parlement.

Hetzelfde onderwerp behandelde de voorzitter van het Koninklijk Nederlandsch Landbouww-Comité, onze geestverwant H. D. Louwes, in zijn openingsrede ter algemene vergadering. Het desbetreffende gedeelte zijner rede laten wij hier ter overdenking volgen:

„Nu lijkt onze democratie zo oppervlakkig beschouwd nog wel tamelijk gezond, maar ik ben er stellig van overtuigd, dat wij hier toch moeten zeggen: wee de gerusten in ons democratisch Sion. Trouw gaat ons volk ter stembus en zendt via zijn kandidatenlijsten zijn vertegenwoordigers naar het Parlement. Zijn vertegenwoordigers? Neen, het kiest een, de meeste kiezers, vrij onbekende groep mannen en vrouwen op een lijst, maar de band met de vertegenwoordiger is los en incidenteel. Ons stelsel van evenredige vertegenwoordiging mag uit een oogpunt van verstandelijke volmaaktheid het neusje van de zalm zijn, het is de dood van elke levende democratie op de duur. Speciaal het platteland moet zich ernstig afvragen, of het met dit stelsel nog langer genoeg kan en mag nemen.

Een der grote fouten van ons huidig kiesstelsel is, dat de band tussen gekozene en kiezers veel te los is en dat de gekozene niet weet, wat hij vertegenwoordigt. In naam is dit het volk in zijn geheel, maar dat is een theorie zonder meer; hij moet zich kunnen beperken en voor een bepaald deel van het volk een bijzondere verantwoordelijkheid dragen. Daarom zullen wij terug moeten naar ons oude districtenstelsel, liefst weer de 100 van vóór 1918.

Deze districten waren te overzien en zij bonden de vertegenwoordiger naast zijn verantwoordelijkheid voor het geheel, aan een bepaald gedeelte. De kiezers wisten, dat er onder de 100 één was, die speciaal hun man was, en

dat concentreerde de aandacht, hield deze levendig en schiep een gezonde wisselwerking. Nu zal men mij direct tegenwerpen: dan zal de Volksvertegenwoordiging uit 100 lokale grootheden bestaan en de beste krachten zullen buiten het parlement blijven. Ik erken dit bezwaar zonder meer en er is m.i. een oplossing voor te vinden. Van verschillende zijden, o.a. door de Oud-Voorzitter der Tweede Kamer, thans Minister van Schaik, is bij herhaling gewezen op de noodzaak het aantal leden der Tweede Kamer uit te breiden; dit is inderdaad noozakelijk, want nu kweekt men overbelaste beroeps politici. Welnu, men zou kunnen bepalen, dat elke partij in elk district twee kandidaten moet stellen, die beide óf wel óf niet verkozen worden. Aan de éne kandidaat moet dan de eis gesteld worden, dat hij metterdaad in zijn district woont en de andere kan wonen, waar hij wil, kan dus een zgn. „kwaliteitszetel” bezetten. Zo krijgt men een Tweede Kamer met de nodige lokale deskundigheid, kleur en aanhechtingsmogelijkheden van de belangstelling der kiezers aan „hun” man en daarnaast de mogelijkheid de besten in den lande naar de Tweede Kamer af te vaardigen en hen, daar het werk dan meer verdeeld kan worden en niet de gehele mens opeist, daarvoor ook bereid te vinden.

Mijn inziens moet het platteland niet langer genoeg nemen met ons huidig stelsel van evenredige vertegenwoordiging, al brengt het

ons ook een aantal bekwaame vertegenwoordigers uit eigen kring in de Kamers. Maar deze kunnen ook in plattelandskringen de democratie niet redden, omdat hun taak te veel onbepaald is en vervloeit. Het zal moeilijk zijn in deze tot verandering te komen, want de belangstelling der kiezers voor deze zaken is gering en voor de politieke partijen blijft het een avontuur, een sprong in het duister en daar hebben alle partijapparaten en -besturen een broetje aan dood. Toch moet ons dit er niet toe brengen bij de pakken neer te gaan zitten, want het gaat naar mijn stellige overtuiging om het zijn of niet zijn onzer democratie. Wij moeten dit kostelijk goed levend houden, maar dan moeten wij de voorbeeldige democratische gezindheid en verantwoordelijkheid van ons volk ook steunen en het een verkiezing en een volksvertegenwoordiging bieden, waaraan zijn belangstelling zich kan hechten.

Als wij niet een betere oplossing vinden, dan wij nu hebben, wordt het bij onze democratie steeds meer een zielloos functioneren en zal niemand er zich voor willen inzetten, wanneer de ure des gevaars zal komen.”

Op één punt draaft het raspaard Louwes door. Niet alle partijapparaten en -besturen hebben een broetje dood aan verandering van kiesstelsel, getuige Oud's hierboven aangehaalde rede in de Tweede Kamer.

R.

Bal en Benelux

Het feit, dat door het comité voor Belgisch-Nederlandse en Luxemburgse samenwerking overgegaan is kunnen worden tot de op-richting van een Benelux-huis aan het Nassauplein in Den Haag, is op zichzelf een verheugend feit. Ook in onze kring zal stellig de instelling van een dergelijk Benelux-huis met waardering begroet worden. Zowel in België als in Nederland zitten in de comité's die zich inspannen om de Benelux-gedachte onder de bevolkingen te verbreiden, vooraanstaande vrijzinnigen en bij de opening zagen wij dan ook de oud-ministers van Lidth de Jeude en Hoste als het ware de Belgisch-Nederlandse samenwerking symboliserend, naast elkaar zitten. Een zaak die ons iets minder enthousiast deed zijn, was wel de mededeling, dat er in Den Haag een Benelux intekenbal zou worden gehouden, terwijl Antwerpen de Benelux-jaarbeurs zou krijgen. Wij zijn ons n.l. niet bewust dat Nederland zo gekaatst heeft, dat het „de bal” moest verwachten en wij menen met goede redenen te mogen stellen, dat een Benelux-jaarbeurs afwisselend in België, Nederland of Luxemburg wordt gehouden, en niet alleen in Antwerpen.

Welke?

Woorden van een minister nemen wij altijd ernstig. Ook de woorden van Minister Lief tinck. Alleen hebben wij ons laatst afgevraagd, hoe die woorden in de praktijk zijn toegepast. Minister Lief tinck heeft n.l. bij de begroting van Financiën in de Tweede Kamer gezegd, dat hij zich persoonlijk op de hoogte heeft gesteld van de fooien van de Haagse tramconducteurs. En wij stelden ons ineens minister Lief tinck voor op een Haagse tram, beleefd tikkend tegen zijn pet, om maar zo veel mogelijk 2½ centstukken als fooien op te halen, netjes alle halten afroepend, oude dames helpend bij het in- en uitstappen. Hebt U minister Lief tinck niet herkend? Wilt U weten, op welke tram hij dienst heeft gedaan? Voor dit keer willen wij iets mededelen uit de stukken, die vertrouwelijk ter visie zijn gelegd: op de tramlijn „begeerte”.

„Aufmarschieren”

Een ieder, die het wel meent met het herstel van Europa, zal inzien, dat daarbij veel, zeer veel aandacht besteed moet worden aan het Duitse probleem. Het feit, dat de na-oorlogse misère de schuld is van de oorlog, welke Duitsland over de wereld heeft ontketend, is niet voldoende, om verder Duitsland maar in zijn sop te laten gaar koken. Om niet in te zien, dat voor de jongeren, ook in Duitsland, iets gedaan zal moeten worden, om hen uitzicht te geven om te komen tot een betere wereld, dan die van ruïnes en honger, waarin zij opgroeien. Daarom dient het streven van democratische Duitse partijen, die trachten het Duitse volk inzicht te geven in waarlijk democratisch denken, gesteund te worden. Het wordt echter moeilijk, zeer moeilijk, als blijkt, dat ook de voormannen van die democratische Duitse partijen nog zo veel van die oude Pruisische geest in zich blijken te hebben.

Op een bijeenkomst, waar dr. Adenauer ter gelegenheid van de gemeenteraadsverkiezingen in Berlijn het woord voerde, heeft hij, die als een der voormannen in West-Duitsland van de Christen-Democratische Partij geldt, een waarschuwing doen horen, zowel aan het adres van Engeland en Frankrijk als aan het adres van de Benelux. Van de houding, welke deze landen tegenover de Duitse problemen zouden innemen, hing het af, aan welke zijde Duitsland in de toekomst zou „aufmarschieren”.

Dat geeft reden tot zorg, tot ernstige overweging, of wel met Duitsers te praten valt. Als hun mentaliteit nog altijd zo is, dat zij blijkbaar niet kunnen lopen, maar alleen „opinarcheren” dan helt men over tot het Franse standpunt, dat inderdaad de Roer niet aan Duitsers in de leiding kan worden teruggegeven.

In de democratie moet men eerst leren lopen. En dat kunnen de Duitsers nog niet.

PARLEMENTAIRE FLITSEN

Particulier initiatief en rechtsherstel triomfeerden

Wanneer een wetsontwerp eenmaal in openbare behandeling is gekomen in de Tweede Kamer, komt het niet vaak voor, dat het debat tenslotte moet worden geschorst en het ontwerp (voorlopig) van de agenda moet worden afgevoerd. Dat is ook zeer verklaarbaar. In de eerste plaats kan worden aangenomen, dat de Regering in het algemeen weinig geneigd zal zijn ontwerpen in te dienen, waarvan de kans zeer groot is, dat zij rechtstreeks ingaan tegen de opvattingen van de Kamermeerderheid. Die kans is bovendien ook daarom gering, wijl er over het algemeen toch wel een zekere relatie bestaat tussen de politieke samenstelling van het Kabinet en die van de Kamermeerderheid. In de tweede plaats worden er tijdens en ten gevolge van de schriftelijke voorbereiding, waarbij in bepaalde gevallen zelfs mondeling vooroverleg wordt gehouden met de minister, dikwijls nog talrijke wijzigingen en aanvullingen door de bewindsman aangebracht, terwijl bovendien bij de openbare behandeling niet zelden nog belangrijke veranderingen bij amendement worden tot stand gebracht. Onlangs echter moest — door minister Spitzzen — zulk een schorsing toch worden gevraagd en wel bij de behandeling van het wetsontwerp tot wijziging van de Telegraaf- en Telefoonwet, dat de exploitatie van de radio-distributie-centrales voorgoed wilde leggen in handen van de Staat (n.l. het Staatsbedrijf der P.T.T.). Het hiaat in de begrotingsbehandeling stelt ons in staat, aan deze in vele opzichten belangwekkende kwestie thans nog enige nadere aandacht te wijden.

het optreden van de Staat als exploitant van radiodistributie-centrales niets moet hebben.

Alleen de P.v.d.A. en de Communisten spraken zich vóór het ontwerp uit; alle anderen, ook de K.V.P., als wier woordvoerder mr. Eeach optrad, waren tegen. Dr. Gielen, die het door hem mede-ondertekende wetsontwerp thans als Kamerlid moeilijk kon afvallen, behoorde (misschien met een enkel ander lid van deze fractie, maar dat is in ieder geval niet gebleken) naar aangenomen kan worden, tot de afwijkelingen in deze fractie, maar was, toen het debat begon, ongemerkt verdwenen.

Onze V.V.D.-fractie achtte deze zaak — terecht — belangrijk genoeg, er twee sprekers voor in het strijdpark te zenden. Het waren de heren Zegering Hadders en Ritmeester, die het ontwerp met een keur van argumenten hebben bestreden.

De heer Zegering Hadders vatte het standpunt van zijn fractie aan het eind van zijn rede tenslotte aldus samen: Mijn politieke vrienden en ik zijn principiële voorstanders van het particuliere bedrijf. Waar de argumenten, die in de stukken zijn aangevoerd, ons niet hebben kunnen overtuigen, dat het noodzakelijk is de radiodistributie-bedrijven te nationaliseren, is er voor ons geen enkele reden om ons grondbeginsel te verlaten. Te meer niet, waar het bedrijf, waarover het hier gaat, niet eens een monopolistisch karakter draagt.

En hij voegde hier aan toe: Dikwijls wordt er, en naar mijn mening terecht, door onze Regering een beroep op het bedrijfsleven gedaan en ik ben er van overtuigd, niet tevergeefs. Maar, mijnheer de Voorzitter, wanneer onze Regering vraagt om steeds grotere activiteit van het bedrijfsleven, moet zij dit bedrijfsleven niet verontrusten met wets-

voorstellen als deze, waarbij men naar onze mening zonder enige noodzaak het onrecht van de bezetter handhaaft, in plaats van een behoorlijk rechtsherstel te bevorderen.

Minister Spitzzen heeft het ontwerp zo goed mogelijk verdedigd, maar toen

GIELLEN
...verdwijnen...

hij uit de replieken kon opmaken, dat de meerderheid van de Kamer niet overtuigd was en zich bleef verzetten, trok hij hieruit, zonder het op een stemming te laten aankomen, de enig juiste consequentie en verzocht hij, het ontwerp (voorlopig) van de agenda af te voeren. Hij verklaarde zich daarbij bereid, ter voorbereiding van een andere oplossing van dit vraagstuk in overleg te treden met de representanten van hen, die deze andere oplossing voorstonden.

Het was een belangrijke overwinning voor de voorstanders van het particulier initiatief, waarvan wij hopen, dat zij in het nieuwe wetsontwerp, dat nu zal moeten worden gemaakt, ook volledig zal worden gerealiseerd.

Evenals bij het boven besproken wetsontwerp, speelden ook bij de behandeling van de begroting van Financiën kwesties van rechtsherstel een rol. Dat was o.a. het geval bij de in 1943 door de bezetter waardeeloos verklaarde bankbiljetten van f 500 en f 1000, door onze geestverwant, de heer Ritmeester, ter sprake gebracht. Niet ieder heeft toen aan de door de bezetter gegeven order, deze biljetten ter inwisseling aan te bieden, volstaan, in het vertrouwen, dat de Nederlandse Regering deze maatregel t. z. t. toch ongedaan zou maken. Dit is echter niet geschied. Slechts is de mogelijkheid nog geopend, deze biljetten alsnog in te leveren en men zal, wil men nog kans op vergoeding hebben, aannemelijk moeten maken, dat men deze biljetten reeds in 1943 in zijn bezit had. Het is duidelijk, dat dit niet altijd gemakkelijk is aan te tonen en het was goed, dat ook door de heer Ritmeester een eens op zo groot mogelijke tegemoetkomendheid in deze is aangedrongen.

Met grote kennis van zaken heeft onze geestverwant, die, vóór hij wethouder van Leeuwarden (en later burgemeester van Den Helder) werd, zelf in dienst van de fiscus is werkzaam geweest, bij deze begroting talrijke fiscale aangelegenheden behandeld. Krachtige pleidooien heeft hij daarbij o.a. gevoerd voor de positie der ontvangers, wier werkzaamheden z. i. niet naar de juiste waarde werden geschat. De centralisatie van de kantoren in Amsterdam, Rotterdam en 's Gravenhage, die destijds was ingevoerd, was z. i. een grote mislukking geworden. Ook de 162 tekennaren van het kadaster, die voordien tot het middelbare personeel waren gerekend, maar nu gedeclasseerd zijn tot het lagere personeel, vonden in hem een warme pleitbezorger.

SPITZEN
...schorsen...

Wat was het geval? Op 19 December 1940 had de Duitse bezetter de Verordening 232/1940 uitgevaardigd, waarbij bepaald werd, dat de radiodistributie-centrales per 1 Januari 1941 werden genaast en overgingen in eigendom van de P.T.T.

Dat ging in die tijd heel gemakkelijk, vooral wanneer, als in dit geval, het belang van de oorlogvoering en van de nationaal-socialistische propaganda zulks medebracht.

Aan de oorlog zowel als aan de macht van het nationaal-socialisme kwam tenslotte — Goddank — echter een einde en de vraag deed zich nu voor of de door de bezetter geschapen toestanden moesten worden gehandhaafd. Een vraag, die de socialistische minister Vos uit het Kabinet-Beel, voor zover het de radio-distributie betreft, blijkbaar meende bevestigend te moeten beantwoorden. Deze overheveling van particulier naar Staatsbedrijf kon hem immers niet anders dan sympathiek zijn en hij wist ook de handtekening van de toenmalige (R.K.) minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, dr. Gielen, als tweede ondertekenaar van het ontwerp, hiervoor te krijgen. Vóór het ontwerp in openbare behandeling kon komen, had minister Vos, door het aftreden van het Kabinet-Beel, echter het veld geruimd en kwam, in het Kabinet-Drees-Van Schaik, na een interimaat van mr. v. Schaik, het Departement van Verkeer en Waterstaat te staan onder mr. Spitzzen, tot op dat ogenblik secretaris-generaal van datzelfde De-

partement. Wij willen in het midden laten, welke overwegingen minister Spitzzen ertoe hebben geleid, dit ontwerp, waarvan hij, aan de hand van het Voorlopig Verslag en de uitlatingen in de pers, kon weten, dat het een zeer kwade kans in de Kamer zou maken, toch te handhaven. Wij moeten zelfs toegeven, dat er, nu het ontwerp eenmaal zover was voorbereid, wel iets voor te zeggen was, nu maar een beslissing van de Kamer uit te lokken. Dat zou dan tenminste zekerheid bieden, terwijl bij voorafgaande intrekking altijd nog van de andere zijde zou kunnen worden beweerd, dat het ontwerp nog wel een meerderheid zou hebben kunnen verkrijgen.

Welnu, zekerheid is dan thans in ieder geval verkregen. En wel de zekerheid, dat de meerderheid van de Kamer van een legaliseren van

Deze burger

is maar een burger en in de verste verte geen parlementariër. Had hij (onder U en mij gezegd) wel gewild, maar nooit (met die evenredige vertegenwoordiging) kans voor gekregen. Wacht U maar op het districtenstelsel en de opkomst van de schrijvers-op-weekloon!

Maar omdat ik dan nog geen parlementariër ben, begrijp ik de K.P.K. (de kleine parlementaire kneepjes) niet.

Daarom begrijp ik dat K.P.K. van mijn oude vriend Gielen niet, waarvan op deze bladzijde in deze parlementaire flitsen wordt gewaagd: dat die goede Gielen-van-mij verdwenen was toen er over die radio-organisatie van minister Spitzzen werd gestemd.

Wanneer ik dit, als burger, en (nog) niet als parlementariër zijnde, goed begrijp, dan was mijn eigen Gielen vóór, maar de rest van zijn fractie tegen, of: dan was de vroegere Gielen als minister zijnde vóór en de huidige, een tikkeltje minder excellente, Gielen tegen en dus zou hij zowiezo een figuur hebben geslagen of tegenover zijn fractie of tegenover de ademoos-toeziende wereld, weshalve hij een K.P.K. te baat heeft genomen en er gewoonweg niet was, om zijn gezicht te redden.

Nu vind ik (als burger zijnde) dat mijn eigen Gielen zowiezo geen gezicht heeft, en dat er op dit gebied zowiezo niets te redden viel, maar dat heeft met hogere staatkunde niets te maken; doch wat ik mij toch als (nog) niet-parlementariër zijnde, afvraag is: of zo'n Gielen K.P.K.tje veel zoden aan de prestige-dijk zet. Of zo'n goede Gielen-van-mij niet begrijpt, dat de ademoos-toeziende wereld opperbest begrijpt waarom hij zo plotseling verdwijnt.

Ik vind zo'n K.P.K. niet bijzonder overtuigend.

Noch bijzonder principieel.

Noch bijzonder doelmatig.

Maar dat zal wel liggen aan de omstandigheid dat ik (nog) geen parlementariër ben, doch doodgewoon

DEZE BURGER.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.

Redactie-secretaris: Mr. E. Elias

Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.

Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267

Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.

Losse nummers 15 cent.

Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie” te Amersfoort.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlugs, Geestbrugweg 69 Rijswijk (Z.-H.).

Mr. M. H. de Boer overleden

Maandag overleed onverwacht op 61-jarige leeftijd te Utrecht Mr. M. H. de Boer, die van 1927 tot 1935 Wethouder van Onderwijs en Financiën in zijn woonplaats is geweest.

De meesten onder ons zullen hem meer in het bijzonder kennen als lid van het Hoofdbestuur, vice-voorzitter en later waarnemend voorzitter van de Liberale Staatspartij. Als zodanig heeft hij steeds zijn krachten gewijd aan de organisatie van het liberale partijleven en nimmer was hem iets te veel, indien dit kon strekken tot verbreiding van de liberale gedachte in ons land.

Na de gevangenneming van Telders en Rutgers was hij de ziel van het liberale verzet in de bezettingstijd. Hij maakte deel uit van het Politieke Convent, — de samenwerking tussen de politieke partijen — van het Nationaal Comité en na de bevrijding van de Nationale Adviescommissie.

Hij bezat ongelooflijke energie en werkkraft. Afkomstig uit Tiel, het centrum van de Betuwe, dat reeds in de personen van Tydeman, Rink, Dresselhuys en van Rappard zoveel liberale coryphéeën had opgeleverd, ging zijn voorliefde in het bijzonder uit naar het recht. Voor hem behoorde de Staat in de eerste plaats te zijn rechtsstaat en elke inbreuk op de rechtsstaat was hem een doorn in het oog. Meer jurist dan politicus was hij naar zijn aard. Een geharnast strijder tegen willekeur en onrecht, maar, als zo vele strijders bezat hij een zacht gemoed en een week hart. Wie hem meer van nabij gekend hebben, zullen dit kunnen getuigen.

Velen onder ons verliezen in hem een goede vriend, wiens nagedachtenis in de kring der liberalen en ook daar buiten steeds in aangename herinnering zal blijven.

Verongelijkt!

Het blijft nog steeds narommelen over de regeringsmaatregelen ter compensatie van de geleidelijke opheffing der subsidies op eerste levensbehoeften. Geen wonder! De eenzijdige bevoorrechtiging van het deel der bevolking, dat in loondienst werkzaam is of door de overheid bezoldigd, gepensioneerd dan wel ondersteund wordt en deswege in het genot van een bijslag is gesteld, heeft bij de duizenden, die in niet minder zorgvolle omstandigheden verkeren, begrijpelijkerwijze kwaad bloed gezet. Bij de behandeling van de begroting van Economische Zaken hebben verscheidene Kamerfracties het reeds voor de zich terecht verongelijkt voelende middenstand opgenomen. De stem der duizenden demonstranten vond weerklank in het parlement en het is te hopen, dat de regering het niet zal laten bij de nogal magere reactie van Minister van den Brink. Weliswaar beperkte deze zich — terecht — bij het economische aspect, n.l. de doorberekening van de hogere bedrijfslasten in de prijzen, welke alleen bij gebleken noodzaak kan worden toegestaan, maar de principiële kant bleef onaangeroerd. Het laat zich aanzien, dat deze bij de behandeling van de begroting van Sociale Zaken aan de orde zal worden gesteld, want hoewel hier sprake is van kabinetspolitiek — Minister-President Drees liet dat bij de algemene beschouwingen al uitkomen — kan Minister Joekes toch aan de tand worden gevoeld over het bindend besluit van het College van Rijksbemiddelaars, krachtens hetwelk de loonbijslag verplicht werd gesteld.

Er zijn echter nog duizenden, niet-georganiseerde gedupeerden, waaronder bijvoorbeeld de kleine renteniers, die er even slecht voorstaan, maar zich niet kunnen uiten.

Voor hen willen wij het pleit voeren en in gevolge ons beginsel op gelijk recht voor allen aandringen.

Mr. Oud heeft indertijd als een voornaam taak van de overheid in de moderne maatschappij de zorg voor de „verdelende rechtvaardigheid” aangewezen. Welnu, naar ons gevoelen schiet zij daarin thans te kort.

Struisvogelpolitiek?

Dat de maatregelen tot beperking van het elektriciteitsverbruik gedurende de spitsuren kort voor St. Nicolaas uit de lucht kwamen vallen, terwijl algemeen op verruiming van het bestaande regiem werd gerekend, was een onaangename surprise, vooral voor de winkeliers, die zich een belangrijk middel tot bevordering van de verkoop ten dele ontnomen zagen. De Directeur-Generaal van de Energievoorziening heeft laten blijken dat het er in December 1949 waarschijnlijk nog kritischer zal voorstaan, zodat nog ingrijpende beperkingen zeker niet uitgesloten zijn. De voortdurende achteruitgang van de apparatuur der centrales baarde, naar mate de oorlog langer duurde, uiteraard zorg en was niet tegen te gaan. Na de bevrijding bleken de vernieuwings- en uitbreidingsmogelijkheden zeer beperkt: te weinig deviezen voor het bestellen van generatoren en verdere apparatuur, lange leveringstermijnen wegens de sterk gestegen vraag op de internationale markt en een stijgend elektrificatietempo over de gehele wereld. Bovendien een verrassend snelle stijging van het verbruik hier te lande (25 % tegen België slechts 9), een tendens, die zich als gevolg van de industrialisatie blijft voortzetten. Ook onze bevolkingsaanwas en het toenemend huishoudelijk verbruik spreken een woordje mee.

Was dat te voorzien? Wij menen, dat deze klemmende vraag bevestigend moet worden beantwoord, want deze ontwikkeling is reeds vóór 1940 begonnen en door de verbruikpropaganda der overheidsbedrijven aangemoedigd. Alleen de gedwongen onderbreking van de aanpassing aan de gewijzigde omstandigheden is als overmacht aan te merken.

Aangezien voortgaande industrialisatie een der fundamente van de nationale economie is, moet men dus constateren, dat de sleutelpositie, welke de electriciteitsvoorziening daarin inneemt, onvoldoende bezet is, terwijl het zich laat aanzien, dat dit nog geruime tijd zo zal blijven.

Het gaat hier om een levensbelang van ons volk en struisvogelpolitiek zou als steeds fataal kunnen blijken. Beperking van het minder urgente verbruik tijdens de kritieke perioden moge niet doen vergeten, dat een bepaald ziekteverschijnsel minder belangrijk is dan doortastende genezing van de kwaal!

Gelukkig besluit

Aan het einde van de vorige week heeft de regering bekendheid gegeven aan een voor ons economisch leven wel zeer gelukkig besluit, n.l. aan het feit, dat zij bereid is prioriteit te verlenen aan de bouw van de grote machinehal van de Jaarbeurs aan het terrein aan de Croeselaan. Met de bouw van deze nieuwe hal zijn weliswaar twee tot drie jaren gemoed, doch men hoopt het eerste gedeelte voor de Voorjaarsbeurs van 1951 gereed te hebben. Naar de voorzitter van de Raad van Bestuur van de Jaarbeurs, dr. F. H. Fentener van Vlissingen, heeft medegedeeld, ziet de regering in, dat de Jaarbeurs bij de bouw financieel zal moeten worden gesteund. Inmiddels is een regeling voor de financiering in voorbereiding. De uitbreiding waarvoor de materialen goeddeels gereed liggen, zal een bedrag van 9 miljoen gulden vergen. Belangrijk is wel in dit verband, dat na de uitvoering van de bouwplannen, de Utrechtse Jaarbeurs de modernste en best geoutilleerde van alle beurzen zal zijn. Bovenstaande mededelingen geven ons inderdaad aanleiding tot nader commentaar. Reeds eerder wezen wij in deze rubriek op het wel zeer merkwaardige feit, dat de regering tot dusverre bleef zwijgen, voor zo ver het de dringende verzoeken van de Utrechtse Jaarbeurs betrof om goedkeuring van haar zo noodzakelijke uitbreidingsplannen. Reeds bij herhaling had de directeur van de Koninklijke Utrechtse Jaarbeurs, mr. Milius, in het openbaar op deze goedkeuring aangedrongen, waarbij hij nimmer verzuimde te wijzen op de nationale economische belangen die bij een dergelijke uitbreiding zijn gemoed. De regering bleef echter zwijgen. Dit gaf mr. Milius tenslotte aanleiding om tijdens de opening van de laatste Jaarbeurs, zich in vrij scherpe woorden tot de regering te richten, waarbij hij nog eens de nadruk legde op haar onbegrijpelijke houding. Ongetwijfeld zijn de belangen van onze Jaarbeurs als intermediair van onze exportactiviteit voor ons land, van een ongekend grote betekenis. Daarbij komt nog, dat onze concurrenten in het buitenland eveneens niet stil zitten, waardoor het gevaar ontstond, dat onze Jaarbeurs als internationale markt in het nadeel kwam te verkeren.

De jongste beslissing van de regering, om thans haar toestemming tot de uitbreidingsplannen te verlenen, noemen wij daarom een gelukkig besluit. Inderdaad komt deze belangrijke beslissing van de regering rijkelijk laat. Zij heeft inmiddels zeer veel kostbare tijd ongebruikt voorbij laten gaan. Gedane zaken nemen echter geen keer. Daarom is het verstandiger onze blik op de toekomst te richten. Vrijdag j.l. was dus voor onze Jaarbeurs een belangrijke dag, doch niet minder voor ons gehele economische leven, dat er slechts baat bij heeft, dat het ook in het buitenland een zo groot mogelijke bekendheid krijgt.

Lichtpunt

In de sombere tijden die wij thans beleven, hebben wij meer dan ooit behoefte aan een lichtpuntje. Eén van deze lichtpunten werd dezer dagen ontdekt door het Centraal Bureau voor de Statistiek met betrekking tot de productie-index van de Nederlandse industrie. Volgens genoemd bureau is de door hem samengestelde productie-index van onze industrie op basis 1938 100 in October j.l. gestegen tot een nieuw hoogtepunt van 121 bij 23½ arbeidsdag, tegen 116 bij 24 arbeidsdagen in September 1948. Verhuigend is daarbij o.m. dat b.v. voor metselstenen de index steeg van 96 tot 102, terwijl de productie-index voor alle soorten deuren opliep van 71 tot 90, hetgeen voor onze bouwrijverheid een gunstig verschijnsel is. Ook de activiteit van onze textielindustrie is gedurende October weer verbeterd. In deze tijd waarin terecht zo veel nadruk wordt gelegd op de noodzakelijkheid van de opvoering der productiviteit, zijn bovenstaande cijfers zeer welkom. Zij vormen inderdaad een lichtpunt en zij mogen, zowel voor de werkgever als de werkgever, een stimulans zijn om op de ingestegen weg in versneld tempo voort te gaan.

Meer vrijheid

Wij wezen er op deze plaats reeds eerder op, dat in sommige sectoren van ons economisch leven de prijsvorming geleidelijk aan wordt vrijgelaten, hetgeen wij steeds noodzakelijk hebben geacht teneinde tot meer gezonde verhoudingen in het bedrijfsleven in de ruimste zin van het woord te geraken. In dit verband kan thans weer melding worden gemaakt van een beschikking tot vrijlating van prijzen voor het personenvervoer te water. Dit betekent, dat voor hen, die zich bezighouden met het vervoer van personen per vaartuig, hetzij als seizoenvervoer, hetzij als permanent vervoer, zoals beurtvaart en veerdiensten, de bestaande prijsstop buiten werking is getreden.

Een weliswaar kleine, doch ongetwijfeld een stap in de goede richting.

Spook

Zal het vreselijke spook der werkloosheid, zoals wij dat voor de oorlog maar al te goed kenden, wederom zijn kop opsteken? Het is niet zonder onrust, dat men zich de laatste tijd deze vraag bij herhaling stelt, vooral nu in België het aantal mensen dat zonder werk is, bij wijze van spreken, met de dag toeneemt. In sommige Belgische kringen koestert men zelfs de zeer sombere verwachtingen, dat het aantal werklozen binnen niet al te lange tijd weer zal zijn toegenomen tot ongeveer 300.000. Toegegeven zij, dat de economische structuur van België geheel anders is dan de onze en dat eveneens de economische ontwikkeling bij onze Zuidereburen, vooral na de tweede wereldoorlog, zich langs geheel andere wegen heeft voltrokken als in ons land. Niettemin ligt het voor de hand, dat hetgeen in België gebeurt, velen angstig de vraag doet stellen, hoe het weldra in Nederland met het probleem der werkloosheid zal zijn gesteld. In dit verband trok het onze aandacht, dat in het Voorlopig Verslag der Tweede Kamer met betrekking tot de begroting van Sociale Zaken, door vele leden ook in ons land een toenemende werkloosheid werd geconstateerd. Deze leden vroegen o.i. dan ook terecht aan de regering de nodige cijfers te verstrekken, die een inzicht kunnen verschaffen over de huidige omvang hiervan. Wij zijn inmiddels benieuwd met welke gegevens het kabinet voor de dag zal komen. Het werkloosheidsvraagstuk achten wij van een dermate groot belang, dat het ons dringend noodzakelijk voorkomt thans reeds aan dit probleem de grootst mogelijke aandacht te schenken. Thans bevinden wij ons nog in een stadium, dat deze kwaal met afdoende middelen zal kunnen worden bestreden. Voorkomen blijft tenslotte nog altijd beter dan genezen.

Meer dan 200

In het afgelopen jaar zijn meer dan 200 Nederlandse militairen in Indonesië gesneuveld. Meer dan 200. Naast de eerbiedige stilte ter herdenking van hen, die in dienst van het vaderland hun leven hebben gegeven voor de handhaving van de orde en rust, welke onweersprekelijk met de handhaving van het Nederlandse gezag verbonden zijn, noopt dit getal toch ook tot een waarschuwing en tot een les voor allen, die betrokken zijn bij de tot standkoming van een betere verstandhouding tussen Nederland en de Republiek Djocja. De meer dan 200 gesneuvelden mogen een waarschuwing zijn om niet te lichtvaardig te geloven op beloften van republikeinse kant, maar een les inhouden om degelijke waarborgen te vragen voor de handhaving van overeenkomsten. Een les tevens, voor hen, die wel eens menen, dat door zachte middelen betere resultaten bereikt kunnen worden. De voorstanders van het tussentijds beëindigen van de politieke actie, de Schermerhorns, van Heuven Goedharts en soortgenoten mogen geconfronteerd worden met deze meer dan 200 gesneuvelden. En aan hen mag gevraagd worden om voortaan wat bescheidener in toon te zijn.

Kloos

K I N D E R D I J K

Bruggen

ruim 300 jaar...

FABRICEREN WIJ VERNEN VOOR
BOUWVAKKEN EN INDUSTRIE

N.V. Heyme Vis & Zoonen
ZAANDAM - OPGERICHT 1643

**N.V.
Machinefabriek**

IJZER-STAAL- EN
METAALGIETERIJ

|||

v.h. BAKKER & Co.
RIDDERKERK

U PEINST OVER EEN GESCHENK?

S. K. Citroen
HOFJUWELIER
5 GRAVENHAGE
HOOGSTRAAT 23 TELEFOON 11 1757
GESCHENKEN IN ALLE PRIJZEN

L. Smit & Zoon
KINDERDIJK

*Baggermateriaal
Zeesleepboten
Passagiersschepen
Machines
Motoren
Ketels*

N.V. Nederlandsche
Caoutchouc- en Gutta-
Perchafabriek

v.h. Bakker & Zn.
Ridderkerk

|||

• Technische
rubberartikelen

BOLNES

Dieselmotoren
25—1400 P.K.

★

N.V. Machinefabriek
„Bolnes”
v.h. J. H. v. Cappellen
te Bolnes

Gedenkraam van
**Gebrandschilderd
GLAS IN LOOD**
voor Uw kantoor of woning.
Vraagt vrijblijvend
schets en prijsopgave

**Glaszaak
Koster N.V.**
Binnen Damsterdiep 13
Groningen

Fa. B. Cuperus Az.
Hessenweg 2
De Bilt
Vervaardigt drukwerk
op alle gebied.

**Adverteert
in dit blad**

N.V. BOELE'S

Scheepswerven en Machinefabriek
BOLNES

Nieuwbouw en reparatie

N.V. SCHEEPSWERVEN

„PIET HEIN”

BOLNES en PAPENDRECHT

DWARSELLINGEN
115 Meter

DROOGDOK
115 x 30 Meter

*Een democraat
actief, vrij en
onbevreesd
zorgt dat men
HIER zijn ad-
vertentie leest.*

Geeft terstond de tekst door aan de Heer L. VLUG,
Geestbrugweg 69, Rijswijk (Z.H.) — Telefoon 119225

De minister rectificeert

Geachte Redactie,

In Uw nummer van 19 November j.l. trof mij een artikeltje onder de titel: „Wonderlijke uitspraak”. Dit artikel is duidelijk gebaseerd op een volkomen onjuiste weergave van wat ik in werkelijkheid heb gezegd. Politieke bedoelingen heb ik er zeker niet mee gehad, anders zou ik stellig een andere omgeving hebben uitgekozen dan juist deze.

Het was ter gelegenheid van de opening van de nieuwe loodsen van Thomsen's Havenbedrijf, dat ik mijn voldoening uitsprak over de energie van zoveel ondernemers. Ik heb toen uiting gegeven aan mijn in de bezettingstijd gerijpte overtuiging, dat ook in de opvattingen van een socialist waardering kan bestaan voor de betekenis van het werk van particuliere ondernemers, een uitspraak die in mijn eigen partij, naar ik vermoed, niet algemeen zal worden onderschreven. Ik heb daaraan toen toegevoegd, dat naar mijn mening de ondernemer aan twee aspecten

Mr. J. IN 'T VELD
Minister rectificans.

ten meer aandacht zou moeten gaan schenken:

in de eerste plaats het sociale aspect, met betrekking tot hetwelk een verheugende ontwikkeling kan worden geconstateerd;

in de tweede plaats het aspect van het algemeen belang, in die zin, dat de ondernemer 't belang van de eigen onderneming meer moet leren zien in het kader van het algemeen belang.

Wat dit tweede punt betreft, heb ik erop gewezen, dat ik in de bezettingstijd voor dit aspect bij vele ondernemers begrip heb ontmoet, al waren er ook, die meenden dat wij van de ondernemers niet mogen verlangen, dat zij hun aandacht richten ook op het algemeen belang. Dit zagen zij als taak van de regering. Ik zie het bepaald anders en sprak mijn teleurstelling uit, dat de opvatting van de sceptici het blijkbaar in het algemeen gewonnen had.

Ik meen, dat ik hiermede voor een m.i. uitermate belangrijk vraagstuk op ernstige wijze aandacht heb gevraagd. Ik mag er in dit verband misschien op wijzen, dat de heer Paul Rijkens in zijn rede ter gelegenheid van zijn erepromotie in bijna dezelfde bewoordingen dezelfde

gedachten heeft gelanceerd. Het heeft mij daarom enigszins pijn gedaan, dat een dergelijk ernstig beroep op samenwerking weer in de politieke sfeer wordt gehaald, zoals dit in Uw artikeltje „Wonderlijke uitspraak” is geschied.

Met de meeste hoogachting,

J. IN 'T VELD.

(Het courantenbericht, naar aanleiding waarvan onze medewerker zijn artikeltje heeft geschreven, heeft, naar uit het bovenstaande blijkt, 's ministers rede niet juist weergegeven. Wij zeggen de minister dank voor zijn uiteenzetting. — Redactie.)

Afdelingsnieuws

HET GAAT GOED IN FRIESLAND!

Met genoegen geven wij hier een paar citaten uit prettige brieven:

Uit Kollum: „Er zit schot in, onze afdeling gaat vooruit in ledental”, waren de woorden van een onzer Bestuursleden. Het resultaat van een op 27 Oct. j.l. gehouden Bestuursvergadering onder leiding van de Heer M. L. Wassenbergh inzake de propaganda, is goed te noemen. Een aanwas van 42 nieuwe leden, w.o. 11 middenstanders, 4 ambtenaren, 20 landbouwers-veeouders, een 10-tal nieuwe abonné's op ons partijblad, moge vermeld worden. Een oproep tot U allen: „V.V.D.'ers, draagt onze beginselen uit.”

Uit Oosterwolde: „Werd op 28 October melding gemaakt van de oprichting ener afdeling Ooststellingwerf met 30 leden, thans kunnen wij U reeds berichten, een aanwas van 17 nieuwe leden. Tot ons ledental behoren: 20 middenstanders, 5 ambtenaren, 20 landbouwers-veeouders. Een 10-tal nieuwe abonné's, bewijst, dat een V.V.D.'er meer en meer behoefte gaat gevoelen, een eigen blad te lezen. De propaganda-actie wordt op dezelfde voet voortgezet en dus allen meegewerkt aan de opmars!”

Uit Buitenpost: „Op 24 Juni werd onze afdeling „Achtkaarspelen” opgericht met 31 leden. Sedert dien zijn echter nog 32 nieuwe leden tot onze gelederen toegetreden, zodat wij momenteel reeds de 60 zijn gepasseerd.

Leden van de afdeling maakt verder steeds propaganda voor onze beginselen in eigen familie-, kennissen- en of vriendenkring. Werft abonné's op ons partijblad „Vrijheid en Democratie”. Onze leuze is „Op naar de 100 leden”.

AMSTERDAM

Nu Wendelaar

Door zijn plotseling vertrek is de heer Korthals niet in staat op Vrijdag 10 December a.s. zijn aangekondigde lezing te houden. Zeer waarschijnlijk zal de heer Korthals op 20 Januari 1949 het onderwerp „Publiekrechtelijke Bedrijfsorganisaties” behandelen. Op Vrijdag 10 December 1948, des avonds om 8.15 uur spreekt nu in de kleine toneelzaal van Bellevue, ingang Marnixstraat, ons Eerste Kamerlid: Mr. W. C. Wendelaar, over „de politiek van onze Kamerfractie's in verband met de begroting voor het jaar 1949”.

HENGELO (O.)

De mist trok op

Degenen, die Maandagavond 29 November de mist, koude en gladheid hadden getrotseerd om in hotel Royal te komen luisteren naar hetgeen de heer A. M. Pino te zeggen had over het „Indische Probleem”, hebben geen spijt gehad. Mocht buiten de mist dichter worden, de mist, welke voor velen onzer over het beleid t.a.v. Indonesië in verleden en heden hing, wist de heer Pino aanmerkelijk te doen opklaren, terwijl hij er aan het einde van zijn inleiding zelfs in slaagde er een enkele zonnestraal over te doen schijnen. Na de pauze werden een aantal vragen afdoende beantwoord. Het was een zeer nuttige avond en het ledental der afdeling steeg met 1 %.

HEERENVEEN

Stemming en plicht

In Heerenveen sprak ons Kamerlid, de Heer R. Zegering Hadders over „Wat er veranderde”. Achtereenvolgens werden de Kabinetsformatie, het Indonesische probleem en het economisch beleid behandeld, waarbij de spreker naging in hoeverre de wensen van de V.V.D. in vervulling waren gegaan. De enthousiaste voordracht werd met aandacht beluisterd. Een boek over Friesland was voor de spreker een tastbaar bewijs van waardering. Van de goede stemming werd gebruik gemaakt om vier abonné's voor Vrijheid en Democratie te werven, zodat Heerenveen zijn plicht heeft gedaan.

EIGENWIJZE LIEDJES.

M'n ouwe djongos.....

Waar ergens zou m'n ouwe djongos wonen?....
Wat werd van hem in al dat wild gedoe?....
Hij wou — zei hij — als toean met pensioen ging.
Weer naar z'n kampong bij Oengaran toe....
Wie helpt hem nu in al z'n daagse noden?
Wie voelt de soesah in zijn tida tahoe, (1)
In al die dingen, die hij nooit kon zeggen,
Maar die z'n toean wel begrijpen zou....?

Misschien... wie weet?... noemt hij zich mas Soepirman
En werd een rijk en achtenswaardig man,
Die profiteert — en immers net als toean? —
Van conjunctuur... en wat hij pikken kan....
Misschien dat hij — hij kon goed tafeldienen —
Als hofmaarschalk een blijde toekomst vond....
Dan rijdt hij nu — net als z'n toean vroeger —
Oók in een Buick door Djogjakarta rond....

Hij zal geen staats- of krijgsman zijn geworden —
Dat lag hem niet — hoewel... zo met Nieuwjaar
Kreeg hij met tact en gratie en zijn wensen
Toch ieder jaar z'n voorschot voor elkaar!
En heeft hij niet — als diplomaat geboren —
Zijn toean steeds met wijs beleid beheerd?
Daarom... wie weet of ginds m'n ouwe djongos
Nu niet met Beel en Stikker confereert!

Maar ook... misschien... ligt hij nu halfverhongerd.
Berooid en arm — verkommerd en doodziek,
Met om zich heen gerampas en gerampok,
Ginds in een kampong... in de republiek...
En waar hij nooit, net als z'n oude toean,
In rust en vrede toegooch mati kan... (2)
En och... wie weet?... ligt hij al lang begraven
Onder een pajoeng op een koeboeran... (3)

Brammetje.

(1) tida tahoe — ik weet niet.

(2) toegooch mati — wachten op de dood.

(3) koeboeran — begraafplaats.

INDISCHE NOTITIES

„Eersterste bij onze besprekingen te Kalioerang een aangename atmosfeer. Het is echter nog te vroeg om commentaar te leveren.”

Dit gedenkwaardig woord stond op het getypte papiertje, dat Minister Sassen aan de journalisten gaf toen hij, samen met Minister Stikker en Opperbestuur-Gedelegeerde Neher, te Batavia uit het vliegtuig stapte, dat het gezelschap van Djocja terugbracht.

Men kan opmerken, dat de „aangename atmosfeer” in de Republiek zich wel tot het koele bergoord Kalioerang, waar de ministers met de heer Hatta praatten, heeft beperkt. Want elders in diezelfde Republiek zaten allerlei legers elkander achterna, werden Sjarifoedin en Soeripno door de T.N.I. gearresteerd, terroriseerden militaire groepen lustig de bevolking, terwijl men zich in de buurt der demarcatielijnen vol ijver toelegde op het uit hinderlagen beschieten van Nederlandse militairen en het vermoorden van Indonesische bestuursambtenaren.

Behalve dat van die „aangename sfeer” stond er op het papiertje van minister Sassen voor de journalisten niets.

Er is trouwens door het hele gezelschap tijdens de reis weinig medegedeeld en daar heeft die Nederlandse delegatie groot gelijk in gehad.

Want in de eerste plaats zou elke mededeling een bron geweest zijn van mogelijk gekrakeel. En in de tweede plaats kan men, als men niets goeds te vertellen heeft, maar beter zwijgen.

Het enige goede, wat over Indië te vertellen valt, is dat er overal buiten de Republiek zeer hard gewerkt wordt. Door Nederlanders en door Indonesiërs. Men herstelt wegen en havens en bruggen en spoorwegen; men herstelt de irrigatiewerken en het administratieve apparaat; men herstelt de ondernemingen en de fabrieken. En de scholen. En de ziekenhuizen. En de poliklinieken.

Men vordert ook wel met de staatkundige organisatie van het niet-Republikeinse Indië. Kort geleden is de deelstaat Zuid-Sumatra klaar gekomen, waar zoiust Abdul Malik tot „wali negara”, staats-hoofd is gekozen. En ook Oost-Java is, na een conferentie te Bondowoso waar dr. Beel zeer verstandige woorden heeft gesproken, als deelstaat georganiseerd. Daar werd Ahmad Koesoemo Negoro, de regent van Banjoewangi, tot „wali negara” gekozen. Zodat het aantal deelstaten, dat straks de Verenigde Staten van Indonesië zal vormen, afweer met twee vermeerderd is. Twee flinke: Oost-Java en Zuid-Sumatra.

En als nu maar die Republiek niet voortging, met haar onredelijke eisen te stellen, dan zou waarlijk op 1 Januari 1949 die Voorlopige Regering der Federatie er kunnen zijn. En dan zou die interim-periode niet eens zo lang behoeven te duren. De Republiek echter stelt haar onredelijke eisen nu eenmaal wel en zij beheerst daarmee, corrupt en zwak en bedorven als zij is, weerbarstig en malatide, nu eenmaal de situatie. Zodat wij toch, inzake die Republiek, te zijner tijd tot een beslissing zullen moeten komen.....

d. K.

Naar duizend nieuwe

Sinds 29 November hebben de volgende afdelingen voldaan aan de oproep van het Algemeen Secretariaat om vier of meer nieuwe abonnementen per afdeling te werven: Den Helder, Rotterdam en Zutphen.

Afdelingsbesturen, doet Uw best!

Madamissima kwam gevlogen

Amerika zou zich lelijk branden

De Madamissima, zoals mevrouw Tsjiang Kai-sjek in de diplomatieke wereld van Nanking wordt genoemd, is naar Amerika gevlogen om hulp te vragen voor haar echtgenoot en zijn benarde veste. Zij zal al haar charmes mobiliseren om de leden van het Congres en de belangrijke mannen in de departementen te overtuigen van de noodzaak enkele miljarden meer aan China te spenderen. Of het haar gelukken zal? De koele ontvangst, die haar bij haar aankomst te beurt viel, voorspelt niets goeds en moet haar bijzonder pijnlijk getroffen hebben na de populariteit, die zij in de oorlogsjaren genoot — in de jaren, toen, zoals Alistair Cooke, een van de beste Amerikaanse correspondenten, bitter schrijft, Tsjiang de communisten beter in toom hield dan de Japanners. De democraten in Amerika zijn nooit erg sinofiel geweest. Dat was het monopolie van de republikeinen, wier nederlaag daarom zo'n schok was voor de generalissimo. Truman is er bovendien op uit om een einde te maken aan de inflatie. Op alle uitgaven, die hij tijdens zijn verkiezingscampagne niet beloofd heeft, zal dus besnoeid moeten worden. Over China heeft hij, in tegenstelling tot zijn tegenstander Dewey, in al zijn redes geen woord gezegd. Als hij dus de nieuwe „New Deal”, die hij zijn kiezers heeft voorgespiegeld, inderdaad wil uitvoeren, zal hij ergens het vele geld, dat daarvoor nodig is, vandaan moeten halen. Als hij daarnaast de hulp aan Europa wil laten doorgaan en dan nog bovendien de prijzen naar beneden wil drukken, dan is er voor een miljardenprogramma voor China heus geen plaats.

Mevrouw Tsjiang zal dus hoogstwaarschijnlijk het onelegante figuur slaan, dat zij met de kous op de kop terug moet keren. Misschien is dan inmiddels de zetel van de Chinese regering Zuidwaarts verplaatst. Immers Nanking wordt met de dag meer bedreigd door de communistische legers. Misschien is dan China weer teruggekeerd tot het beeld, dat eeuwen lang gegolden heeft: „a house divided”, twee China's, van elkander gescheiden door de Jangtse. Vele kenners van China achten dit een niet onwaarschijnlijke uitslag van de burgeroorlog, die al dertig jaar aan de gang is. Maar zullen de communisten bij de Jangtse halt houden? Zullen zij dit doen, wanneer blijkt, dat de weerstand van de regeringstroepen ook ten Zuiden van die rivier niet veel meer om het lijf heeft? In Zuid-China, namelijk is er niet veel meer aan militaire macht dan wat provinciale schutterijen. Het gros van China's legersterkte is reeds gewikkeld in de strijd tegen de rode troepen. Indien dit bezwijkt, is er weinig meer tussen de communisten en de macht over geheel China.

Moet Amerika hieruit niet snel zijn consequenties trekken en een overmacht aan materiaal naar de Zuid-Chinese havens verschepen, teneinde het nog vrije gebied te herscheppen in een bastion tegen het Aziatisch communisme? Ongetwijfeld dringt mevrouw Tsjiang Kai-sjek op 't

ogenblik hier op aan. De nationalistische regering is bereid tot verregaande concessies aan Amerika. Zij wil gaarne aan de Amerikanen de volledige zeggenschap, ja de leiding in de strijd tegen de belagers uit het Noorden geven.

Invloedrijke kringen in Amerika sporen de regering aan om deze koers te gaan varen. Als China verloren is, zo zeggen zij, is geheel Oost- en Zuid-Oost-Azië, dat reeds door de vijfde colonne zo ondermijnd is, verloren. En dan zal blijken, dat de berekening van Marshall, dat Europa een belangrijker front is dan China, fout is geweest. Immers, zo luidt het betoog, met het verlies van Zuid-Oost-Azië zakt ook het gehele Marshall-plan in elkaar. Thans verdienen deze gebieden nog dollars voor Europa, een welkome verlichting voor de zware schuld, die dit werelddeel bij Amerika heeft staan. Straks raken ook zij door de rode vloedgolf onderspoeld en is Europa weer een stuk meer afhankelijk van Amerika. En men begint zich langzamerhand de vraag in Washington te stellen: is het niet juist de bedoeling van Moskou om de wereld hoe langer hoe meer afhankelijk van Amerika te maken — zozeer, dat op den duur zelfs Amerika de last psychologisch noch materieel kan dragen, het bijltje er bij neergooit en zich in zijn isolationisme terugtrekt, Rusland op het Euraziatisch continent vrij spel latend?

De moraal van dit betoog is: werp tegen het communisme een barrière op in China. Indien men de zaken zuiver strategisch bekijkt, dan is het behoud van China op z'n minst even belangrijk voor Amerika als het behoud van Europa, misschien wel belangrijker, want in het Europa ten Westen van de Elbe ontbreekt de ruimte, die het China ten Zuiden van de Jangtse nog wel oplevert. Maar daar staat tegenover, dat het verlies van Europa Rusland een uiterst geschoolde bevolking en een bijzonder sterk industriegebied in handen zou spelen. Deze twee factoren, die in China totaal ontbreken maken ook, dat een speculatie op Europa's herstel betere kansen heeft dan een mise op China.

Zou Amerika nog iets in China willen bereiken, dan zou het tot in de kleinste details de zaken moeten overnemen. De hulp, die het tot dusver aan dat land heeft geleverd, is zo verkwest en verspilld, dat een nauwgezette controle nodig zou zijn. Ten eerste is zoiets fysiek onmogelijk in dit reusachtige miljoenenrijk. In het kleine, dunbevolkte Griekenland heeft Amerika daar al last genoeg mee. In de tweede plaats zouden de Amerikanen, door zich in groten getale in China te vestigen en zich met alles te bemoeien, zich de haat van de bevolking op de hals halen. De vreemdelingenhaat in China is toch al groot, getuige de recente relletjes in Hankou en de ernstigere uitpattingen in Kanton in het begin van het jaar. Op die manier zou al het werk tegen het communisme ongedaan gemaakt worden, want een Amerikaans beheer zou koren op de molen van de communisten zijn.

Het is een waanvoorstelling, dat meer materiële hulp aan de nationalistische China zal kunnen redden. Tsjiang's troepen waren aan het einde van de oorlog met Japan verre in de meerderheid tegen de communisten. Zij beschikten over uitstekend geoefende en uitgeruste divisies. Het wanbeheer van Tsjiang's regering echter heeft alles bedorven. Niet alleen geld en voedsel

maar hele legers zijn verspilld. De stemming onder de bevolking werd volslagen apathisch ten aanzien van het regime. Een communistische heerschappij kon niet erger zijn, werd gedacht. En deze gedachtengang vond voedsel in de communistische propaganda, die de naderende legers als de bringers van een nieuwe orde aankondigde, de nieuwe orde, die bestond uit de verdeling van het grootgrondbezit onder de vele landloze boeren. Van weerstand onder de Chinese bevolking is dus nauwelijks sprake.

Amerika zou zich lelijk branden, als het zich dieper zou laten trekken in het Chinese conflict. De „wait and see”-politiek, die Marshall, sinds hij een jaar in China heeft trachten te bemiddelen, heeft aangenomen, is dan ook waarschijnlijk de wijste koers. Het is waar, dat de consequenties van een communistisch China voor de rest van de wereld uiterst somber zijn. Maar in China minder dan waar ook ter wereld moet men zich aan voorspellingen wagen. Zij komen nooit uit. De feiten zijn, dat de communisten nog niet overal de Jangtse bereikt hebben, dat de blanken er niet zeer geliefd zijn, dat de communisten Chinezen zijn, die (terecht of ten onrechte) eerder voor landbouwhervormers doorgaan dan voor de iconoclasten, waarvoor hun Europese partijgenoten bekend en berucht staan.

China heeft in de loop der eeuwen vele invasies gekend. Steeds zijn de invallers na verloop van tijd opgegaan in de Chinese massa. China is zichzelf gebleven. Nooit heeft een vreemde invloed blijvend vat gekregen op dit raadselachtige rijk. Ook de Westerse invloeden zijn slechts aan de buitenkant blijven kleven. Deze onaantastbaarheid, deze impassibiliteit is nu de enige hoop voor de Westerse wereld. Ook de invallende, die thans over China gaat, zal gebed worden in de eeuwige stroom van het Chinese leven. Ook het Chinese communisme zal de karaktertrekken van zijn overwoestbare omgeving krijgen en als de Russen zullen trachten te grote invloed te krijgen (hetgeen zij tot dusver wilselijk vermeden hebben), dan zal de Chinese xenophobie zich tegen hen richten. Dit alles echter is een proces van jaren en jaren. Van een jong en ongeduldig land als Amerika kan men niet verwachten, dat het op deze verwachting zijn politiek van vandaag bouwt.

Hoor en wederhoor

Vragen over vragen

RICHTPRIJS EN BEGINSSELPROGRAM

De heer L. de Waal (Den Haag) schrijft ons:

In Uw blad van 22 October trof ik de vragen, welke de heer den Hartog aan de Minister van Landbouw heeft gesteld over de richtprijzen voor akkerbouwproducten. Hoewel ik volkomen onderschrijf, dat onze partij ook voor de belangen van ons agrarisch volksdeel op de bres dient te staan, verwondert het mij ten zeerste, dat onzerzijds wordt aangedrongen op het vaststellen van richtprijzen die zo nodig boven de wereldmarktprijzen liggen. Dit verlangen toch is m.i. volledig in strijd met het principe van een vrije economie die terecht door onze partij wordt voorgestaan. De consequenties van dit principe waarbij het vrije spel van de maatschappelijke krachten de belangrijkste factor voor de prijsvaststelling is, moeten wij aanvaarden, hoe onaangenaam dit soms ook kan zijn. Gaan wij echter voor een groep van producten gegarandeerde minimumprijzen vaststellen juist in een tijd, dat er in het algemeen een loffelijk streven naar terugdringing van de overheidsin-

menging geconstateerd kan worden, dan halen wij het oude kwaad weer langs een achterdeur naar binnen. Immers op een gedeelte van de markt krijgen we dan een vrije prijsvorming, welke op de duur weer een richtsnoer voor het productieplan der vrije ondernemers zal dienen te worden, terwijl op een ander gedeelte van de markt de producenten beschermd worden met richtprijzen ook als over de gehele wereld hun producten veel goedkoper te krijgen zullen zijn.

Het logische gevolg hiervan zal zijn, dat de kosten van levensonderhoud in ons land hoger zullen zijn dan in het buitenland, hetgeen uiteraard het concurrentievermogen van ons gehele productie-apparaat zal verzwakken. Wil men een bepaalde bedrijfstak steunen omdat men deze een essentieel onderdeel van onze nationale economie acht, dan moet men dit rechtstreeks doen en niet via de prijzen. Bovendien werkt een dergelijke bescherming verslappend, aangezien concurrentie met het buitenland achterwege kan blijven, hetgeen de efficiëncy van onze boerenbedrijven niet ten goede zal komen.

Den Hartog antwoordt:

Het heeft mij genoeg gedaan te kunnen vaststellen, dat de heer de Waal in elk geval volkomen onderschrijft, dat onze partij ook voor de belangen van ons agrarisch volksdeel op de bres dient te staan. Hierover bestaat dus geen verschil van mening. Dit kan trouwens moeilijk, indien schrijver tenminste de beginselen van onze Partij aanvaardt, want in art. 23 van het Beginsselprogramma wordt gezegd:

„Bij de landbouwpolitiek behoort richtsnoer te zijn de overtuiging, dat het bestaan van een krachtige, zelfstandige boerenstand, voor de gezondheid van 't nationale leven van de grootste betekenis is. Op het stuk van de verhouding tussen stad en platteland verlangt de Partij een beleid, dat gericht is op wegneming van de achterstand aan culturele voorzieningen in dorpen en kleine steden.”

Wanneer men hiermede accordeert, gaat het slechts om de vraag, men bereid is aan deze gedachten houd te geven en zo ja, op welke wijze dit dan dient te geschieden, moge nu allereerst het volgen herinnering brengen. Niet tijdens, maar ook vóór (einde en begin 1940) en na de oorlog werd door de landbouw aanvaard, dat de prijzen der landbouwproducten werden vastgesteld op een niveau, dat lag vóór beneden waarop de wereldmarktprijzen bewogen en eveneens ver beneden het niveau, dat hier te land bereikt, indien de Overheid zou hebben ingegrepen. Wel van landbouwzijde herhaaldelijk terecht tegen geprotesteerd, d. prijzen van sommige producten laag werden gehouden en de weinig aandacht werd geschonken aan de sterke stijging der benodigde onkosten, maar daar is het ongewenst gebleven.

Wanneer men nu, zoals men landbouw het geval was, nog is, volkomen afhankelijk is van de maatregelen, welke de Overheid op het gebied van de prijszetting moet nemen, dan is het toch, dunkt mij, een redelijke zaak, dat diezelfde Overheid tijdig bereid is, hoe hoog de prijzen van verschillende producten zullen worden, opdat men bij het opstellen van

De tragiek van een Overwinning

I

Zonder atoombom geen schietoorlog

(Door een militaire medewerker).

... knuppel of hamer...

Emery Reves schreef in zijn DEMOCRATISCH MANIFEST: „Wij moeten de democratie veilig stellen voor hen, die democratisch gezind zijn, en het is onze eerste plicht om tegenover anti-democratische gedachten, bewegingen en krachten met anti-democratische methoden op te treden.”

Want: in tal van landen zijn de democratische vrijheden verloren gegaan uitsluitend als gevolg van de vrijheid, welke de democraten lieten aan de vijanden van die vrijheid.

Zo was het voor en in 1939.

Zo is het ook thans weer.

Dus ligt de democratische mensheid weer berangen in oorlogsvrees.

Dus worden zowel de „koude” als de „schiet”-oorlog reeds gevoerd.

En dus heeft het ook voor de leek reden van bestaan over deze dreiging, haar oorzaak en wellicht nog mogelijke uitschakeling, iets meer te vernemen.

... sikkkel, hamer en bom...

De kern van een verschrikkelijk vraagstuk

Een „schiet”-oorlog is slechts denkbaar tussen de Sovjet-republieken en de democratische landen. Die mogelijke oorlog, althans het oorlogsdenken, wordt beheerst door de atoomenergie en het feit, dat Amerika — voor zover bekend — uitsluitend over de atoombom beschikt.

Hoe staat het met die atoombom? William L. Laurence, Amerika's gezaghebbende „popular writer” over de atoom-energie, behandelde deze vraag in de S.E.P. — en het is kenmerkend voor de vrees, welke over de wereld hangt, dat juist een dergelijk blad wekelijks omvangrijke artikelen over „oorlogsonderwerpen” brengt. Laurence berekende, dat Amerika thans hoogstens 200 tot 300 bommen bezit, van grotere uitwerking dan de beide, op Japan afgeworpen. Met deze voorraad en daarbij 50% verliezen aannemende, kunnen in één nacht 100 Russische industrie-steden vernietigd worden. Zou een dergelijke klap de Sovjets nog niet afhouden van het binnenrukken van W. Europa, dan is Amerika reeds in staat (aannemende dat in die nacht de gehele voorraad werd opgebruikt) elke vijf dagen 1 bom aan te maken. In Rusland liggen echter niet meer dan 40 steden met een bevolking van 200.000 en meer — zij bevatten hersens, hart en bloedvaten van de Sovjet-Unie. Dat wil zeggen 100 atoombommen (50% verlies inbegrepen en meer dan 1 bom voor steden als Lenin-grad en Moskou en de olievelden in

de Kaukasus) zouden theoretisch voldoende zijn.

Het 50% verliespercentage is bij proefnemingen berekend — in het dichtste net van radar-afweersystemen werden slechts 60% der aanvallende B-29's ontdekt, waarvan slechts 2/3 deel ook door jagers gevonden en in gevecht gewikkeld werd.

* * *

Dit weet de Generale Staf der Sovjets natuurlijk ook.

Zonder atoombom kan hij geen „schiet”-oorlog beginnen.

Maar hij weet eveneens — en dit is waarop Emery Reves zo nadrukkelijk en onomwonden de aandacht vestigt — dat democratische naties geen preventieve oorlogen voeren, en dat die voorraad atoombommen dus eigenlijk een soort „atomische Maginot-linie” is, waarachter Amerika wacht totdat...

En hier ligt de kern van dit verschrikkelijke vraagstuk.

Want de Sovjets trachten met alle kracht de achterstand in te lopen. Dat wil zeggen: totdat de Sovjet-oorlogsmachine over een voorraad van stel 100 bommen beschikt, is Europa betrekkelijk veilig. Daarna kan — en zal — die machine haar eigen tijdstip voor de verrassende aanval kiezen.

Wat betekent dat?

Het betekent de niets en niemand

ontziende aanval op „hart, hersens en bloedvaten” van Amerika.

Waar bevinden die zich?

In Washington — hoofd en hart van de regeringsorganen.

In New York — vormt hoofdzakelijk een psychologisch object.

In Pittsburgh — staal en aluminium.

In Detroit — auto's, machines en vliegtuigen.

In San Diego — vliegtuigindustrie van de Westkust.

In de grote krachtwerken — Norris Dam, Hoover Dam, Bonneville Dam en Grand Coulee Dam

Dat weet de Amerikaanse Generale Staf natuurlijk ook.

Dus vraagt men zich af: hoeveel tijd rest ons voordat de Sovjets over een dergelijk oorlogsmiddel zullen beschikken?

Berekening leerde dat — wonderen buitengesloten — Rusland voor midden 1952 geen bommen kan aanmaken en beproeven. Op zijn vroegst kan het dan in 1954, misschien zelfs al in 1953 genoeg bommen hebben vervaardigd voor een wereldbedreiging.

De Russische voorraad kan beduidend minder zijn dan de Amerikaanse, want:

- a. 50 bommen op het dichtbevoorde industriegedebied van Amerika betekenen groter ontwrichting dan 200 bommen op Rusland;
- b. het element verrassing zal Rusland meedogenloos uitbuiten.

Maar ook al gebruikt het zijn bommen niet dadelijk, het feit van bezit en mogelijkheid tot aanmaak betekent „de koude atomische oorlog” — dat wil zeggen een onhoudbare toestand van zenuwslopende vrees voor de democratische landen.

* * *

De Amerikaanse schrijver ziet dan ook maar één redmiddel: internationale contrôle van de atoom-energie: elke natie dient haar soevereine rechten af te staan op alle mijnen, alle grondstoffen, alle fabrieken, welke verband houden met de atoomenergie — er kan geen soevereiniteit bestaan ten opzichte van deze materie.

Dit moet z.i. onmiskenbaar duidelijk aan Rusland bekend worden gesteld. En indien Rusland weigert zoals het alles weigert en afwijst?

Dan begrijpt ook deze schrijver, zoals ook Emery Reves al begreep, dat er maar één alternatief blijft: uit pure noodzaak alles vernietigen wat Rusland op het gebied van atoom-energie en atoombommen bezit. Indien dat oorlog betekent — en dat betekent het! — dan wordt zij veroorzaakt door een land dat niet wenst af te zien van een bewapeningswedloop op het gebied der atoom-energie.

De wereld zit opnieuw beklemd in oorlogsdreiging en oorlogsvrees. De atoombom, de atoomenergie bedreigt de volkeren en hun beschaving. Uit de thans hier en daar verschijnende militair-wetenschappelijke boeken komt telkens naar voren de tragiek van een overwinning, welke rechtstreeks naar een nieuwe oorlog leidt. Wij verzochten een militaire medewerker deze tragiek en haar tragische lessen te belichten, ook voor hen, aan wie dergelijke boeken als regel ongelezen voorbijgaan, terwijl ZIJ juist de oorlog in zijn volle ellende ondergaan. Dit is het eerste van deze artikelen.

Indien het Rusland onmiskenbaar duidelijk wordt, dat tussen nu en 1952 die slag onherroepelijk zal worden toegepracht, is er, volgens Laurence, nog een kans op overeenstemming.

Zo neen... wel Churchill schreef het reeds in zijn Memoires: „het schijnt, dat een goed, fatsoenlijk en beschaafd volk nooit zelf moet slaan voordat het doodgeslagen wordt — maar in een oorlog zoals deze voelden wij, dat de omstandigheden anders waren. Ik moet het, helaas, neerschrijven: dit conflict moest er wel een worden waarbij de ene bandiet de andere op zijn gezicht slaat met een knuppel, een hamer of iets dergelijks...”

En het is zoals Emery Reves ook reeds aantoonde: een goed, fatsoenlijk, beschaafd en democratisch volk kan niet meer afwachten tot de vijand van zijn vrijheden het doodslaat!

En dus, aldus besluit Laurence, zijn er maar drie mogelijkheden:

- Rome è n Carthago;
- Rome of Carthago;
- Twee Carthago's.

Er blijft nog een geringe hoop op de eerste mogelijkheid. Maar zodra deze hoop verdwijnt, dienen de democratische staten te besluiten — en dit de wereld en het Kremlin onmiskenbaar duidelijk bekend te stellen — dat zij de derde mogelijkheid te allen koste zullen voorkomen zolang zij nog beschikken over een knuppel, een hamer en... een atoombom!

Het adres en de telefoonnummers van het secretariaat onzer partij luiden: Konin-ginnegracht 61, telefoon 111768, 114375, Den Haag.

... daarmee rekening kan Vandaar dat ik op publicade prijzen heb aangedron-

...mu betreft mijn vraag aan ster, die hierop neerkwam, egering zo nodig prijzen wil en, die boven de wereld-prijzen liggen: indien de Over- recht heeft in tijden van chaarste prijzen vast te

Dr. LOUWES. en land is sterker dan zijn landbouw”.

... die beneden het wereld-veau liggen, kan de land- et recht niet worden ont- a in tijden van voedselover- rijzen te vragen, die boven l niveau liggen, indien zulks noodzakelijk is ter waar- van een redelijk bestaan. ers gezegd, indien de Rege- tijden van schaarste de con-

... sument in bescherming neemt, dan volgt daaruit de plicht, in tijden van overvloed de producten te beschermen.

Indien ik de heer de Waal goed begrijp, dan zou hij er geen bezwaar tegen hebben de landbouw voor niets te laten werken (want zover kan het gemakkelijk komen) om de concurrentiekracht van de rest van het Nederlandse bedrijfsleven op te voeren. En ik zou hem willen vragen, waar de kracht en zelfstandigheid van onze boerenstand, waarvan in artikel 23 sprake is, dan wel zou blijven.

Over een al te verslappende invloed van de Overheidsmaatregelen behoeft de heer de Waal zich geen zorgen te maken, want hij bedenke, dat er bij de vaststelling der prijzen van wordt uitgegaan, dat op het „goed geleide en economisch verantwoord” bedrijf een „redelijk” bestaan moet zijn te verdienen. Wie dus niet poot-aan speelt zal het niet ver brengen!

Ik mag er nog op wijzen, dat zelfs een land als Amerika, het land van free-enterprise en van industrialisatie bij uitnemendheid, zich groepen acht om op grootscheepse wijze maatregelen te nemen tot ondersteuning en bescherming van zijn landbouw. En terecht, want zoals Dr. S. L. Louwes het zo juist uitdrukte: „Geen land is sterker dan zijn landbouw.”

F. DEN HARTOG.

Kunnen wij daar ook aan meedoen?

De geestelijke volksgezondheid en wij

Amy Groskamp-Ten Have aan het woord

Ik vroeg het een — Ik vroeg het twee — Ik vroeg het vijf — Ik vroeg het tien...: „Wat is de Federatie voor Geestelijke Volksgezondheid?” Vijf hadden er nooit van gehoord. Twee dachten dat het zindelijkheidsvoorschriften op fabrieken en in werkplaatsen ten doel had. Een meende dat het iets was voor het achterlijke kind. En twee zeiden: „o, ja — dat is de krankzinnigenverpleging —!”

De oude geschiedenis van de klok en de klepel!

De Nationale Federatie voor de Geestelijke Volksgezondheid omvat heel wat meer; zij stelt zich niet meer en niet minder voor dan de bevordering van de geestelijke gezondheid van het hele Nederlandse volk, van het wiegekint tot en met de ouden van dagen!

In 1934 trad de federatie in werking, aanvankelijk ter juiste verdeling van subsidie, doch na de oorlog als overkoepelende organisatie. Men begon met een centraal bureau te Amsterdam en consultatiebureaux over het hele land verspreid. In deze federatie werken alle gezindten eendrachtig samen op zuiver democratische grondslag. Zevenendertig landelijke instellingen zijn erin verenigd: o.a. het Wit-Gele Kruis, het Groene Kruis, het Oranje-Groene Kruis enz. Deze kruisverenigingen hebben met hun groot aantal leden in alle delen van ons land niet alleen belangstelling voor lichamelijke gezondheidszorg, doch ook voor de geestelijke gezondheidszorg hunner leden. Ook de medisch-opvoedkundige bureaux — het buitengewoon onderwijs — de verenigingen van werkers op geestelijk hygiënisch terrein, zijn in de federatie verenigd.

Die geestelijke hygiëne is eigenlijk iets dat pas uit de latere jaren dateert. Nauwelijks waren de brede lagen van ons volk zo'n beetje gewend aan het begrip hygiëne — veel wassen en baden en met open ramen slapen en je kleren luchten en zo — of daar komt opeens dat nieuwe weer: geestelijke hygiëne! En dan nog wel ook voor kleuters en zuigelingen!

Veel ouderen onder ons zullen ongetwijfeld het hoofd hebben geschud over al die „nieuwewetse fratsen”!

Als je wat mankeert, als je niet helemaal „bij” bent — nou ja, dan moet er een dokter aan te pas komen, maar zomaar voor gewone mensen en kinderen, die heel gewoon zijn — alleen een beetje zenuwachtig — een beetje lastig misschien of driftig — dat daar zoveel geleerdheid aan te pas moet komen... Vroeger zijn er ook wel toberige mensen geweest en kinderen die jekten en snoepten, maar daar haalde je toch geen dokter bij —!

Ziedaar, hoe er vaak gepraat wordt — ten onrechte.

In de aanvang hield de geestelijke hygiëne zich uitsluitend bezig met de krankzinnigenverpleging; eerst in de latere jaren zijn de geestelijk-hygiënisten de aandacht gaan vestigen op de geestelijk bedreigden en zelfs op de gezonden.

Wilde men vroeger alleen maar iemand genezen die ziek was — tegenwoordig wil men trachten te voorkomen dat iemand ziek wordt. En dit eist observatie, onderzoek en ingrijpen in een veel eerder stadium. De studie van de problemen der geestelijke gezondheid houdt gelijke tred met de ontwikkeling der psychiatrische en psychologische wetenschap.

Een vruchtdragende nieuwe ontdekking ontstaat slechts dan wanneer de tijd er rijp voor is. En dan is het vaak een toevallige omstandigheid die de bal aan het rollen brengt. Dat gebeurde ook hier.

In 1933 schreef een zekere Clifford Beers, een Amerikaan, een boek waarin hij de gevoelens en reacties beschreef van de geestelijk zieke (hij was zelf als geestelijk zieke verpleegd) op zijn omgeving, op de verpleging, op gebeurtenissen, belevenissen en behandeling. Dit was als het ware „een stem van de overzijde”. Dit was de stem van de zieke, die oordeelde over de gezonde en deze stem oordeelde niet alleen — zij veroordeelde ook.

Was men tot dusver gewend uitsluitend rekening te houden met oordeel en inzicht van doktoren en verplegend personeel, thans hoorde men geheel onverwacht van een genezen-zieke op welke ongedachte wijze sommige maatregelen een geestelijk onvolwaardige kunnen treffen en hoe door het voorkomen en opvangen van stoornissen veel leed kan worden voorkomen. De preventieve geneeskunst, d.w.z. de geneeskunst die inplaats een ziekte te genezen tracht te voorkomen, dat zij uitbreedt — kreeg op het gebied der geestelijke hygiëne een stoot in de goede richting.

Het was niet zo, dat Clifford Beers met zijn boek geheel nieuwe opzienbarende onthullingen deed, doch hij toonde aan dat voor een geesteszieke de nadruk ergens anders valt dan voor een gezonde. Wel was zijn boek aanleiding tot het naar voren komen, in de ganse wereld, van het grote belang van geestelijke gezondheidszorg, waarvan het terrein zich uitstrekt over het hele maatschappelijke leven. — Wanneer we alleen maar bedenken, dat een onrustig, onevenwichtig, lastig, prikkelbaar en onhandelbaar kind, bijna altijd opgroeit tot een lastig, veeleisend, onredelijk, driftig en onmaatschappelijk mens, dat het levensgeluk, de vrede en de welstand van zijn naasten bedreigt en vaak teniet doet, dan springt het dadelijk in het oog hoe belangrijk de psychische factoren van de kleuter zijn voor zijn uitgroei als mens.

De geestelijke hygiënisten hebben belangstelling voor ons van de wieg tot aan het graf; daar is allereerst het wiegekint, dan de kleuter en vervolgens de jeugd in de puberteitsleeftijd, waaronder de klas-

se der jongste arbeiders valt; dan zijn het de miliciens en de studenten en vervolgens de ontelbaren die met huwelijksmoeilijkheden te kampen hebben, die met raad en daad ter zijde gestaan en voortgeholpen worden, het zijn de geesteszieken van de alleen-maar-zenuwachtigen tot de volledig gestoorden toe, de gevangenen en de pas-weer-vrij-gelatenen, die er soms niet meer tegen op kunnen en die de maatschappij als een grote veelkoppige vijand zien — het zijn de woningnood-slachtoffers, die helaas maar al te vaak door sarren en treiteren geheel overstuurt raken en ten slotte zijn daar de ouden van dagen, die alleen en zonder weerstand het zenuwslopende leven van tegenwoordig niet meer aan kunnen — het zijn de betrekking zoekenden die, wanneer zij op een plaats gezet worden waar zij niet thuis behoren, maar al te vaak hun leven in ontevredenheid en opstandigheid zien voorbijgaan.

Met raad en daad terzijde gestaan en voortgeholpen... dat klinkt mooi, maar... de eerste stap moet uitgaan van degene, die hulp behoeft. De bij de Nationale Federatie voor de Geestelijke Volksgezondheid aangesloten instellingen komen niet bij U thuis kijken of er soms ook 'n lastig kind, een drifkop-van-een-man-waar geen-land-mee-te-bezeilen-valt of een dochter die niet oppassen wil, is, die U het leven vergalt en verbittert.

Zoals over het gehele land bureaux de zorg voor de t.b.c.bestrijding op zich genomen hebben, ligt daarnaast de taak, ook consultatiebureaux te vestigen voor de zorg voor geestelijk gestoorden. In vele grote en middelgrote steden bevinden zich reeds bureaux voor moeilijke kinderen, bureaux voor levens- en gezinsmoeilijkheden en voor de voor- en nazorg van geesteszieken.

Die consultatiebureaux zitten te wachten op de mensen, die geen weg weten met hun levens- en gezinsmoeilijkheden. Zij verlangen niet anders dan hen te helpen. Daar zijn ze voor —!

Dat men niet mene dat bij die bureaux de vette baantjes en de geldelijke voorschotten liggen te wachten — dat is niet zo —!

Men gaat naar zo'n bureau met z'n moeilijkheden of zijn klachten over de kinderen, welke klachten dan worden onderzocht. Zo nodig verwijst het bureau de aanvrager naar psychiater, paedagoog of inrichting. Wie geld heeft, zal gaarne iets betalen, doch dit komt niet in de eerste plaats. Wie geen geld heeft, behoeft niets te geven. Het zijn dus niet de hoge kosten, die velen nog weerhouden bij een consultatie-bureau aan te kloppen. Wat is het dan wel, dat hen weerhoudt? Angst voor inmenging in het privéleven — of angst om te horen bevestigen wat heimelijk allang werd gevreesd — wie zal het zeggen.

Kunnen wij vrouwen ook aan die geestelijke volkshygiëne mee doen?

Als ik zeg: wij vrouwen, dan bedoel ik niet de geschoolde vrouwen, de gestudeerden en de verenigingsvrouwen, maar de doodgewone huismoeder, wier dagelijks leven 's morgens begint met bedden opmaken en vegen en stoffen om via vatenkwast en pollepel des avonds te eindigen bij de verstelmand en het feuilleton van de krant.

Kunnen wij iets doen om de volkshygiëne te helpen bevorderen? Ja —! dat kunnen wij zeker.

En wat kunnen wij doen? Wij kunnen en moeten onze aarzeling en onze onwil die onze eerste gang naar het consultatie-bureau remt, overwinnen. Wij huismoeders moeten overtuigd zijn en anderen ervan overtuigen, dat wat wij „niet-

zo-erg” vinden, in de ogen van een psychiater wel degelijk de moeite van ingrijpen waard kan zijn.

Laten wij met koeien van letters in hart en geest schrijven: voorkomen is beter dan genezen! — Met ons kunnen de bureaux veel voorkomen wat straks wellicht met veel moeite en kosten — zonder ons — zal moeten worden genezen.

Vanzelfsprekend geeft dit artikel maar een heel klein en onvolledig hoekje van een machtig groot en groots werk en als ik U alles zou navertellen wat de secretaris van de Nationale Federatie te Amsterdam mij in een urenlang gesprek (ik bedoel een monoloog —!) op zoo overtuigende en enthousiaste wijze heeft verteld, van het prachtige streven, dan zou ik voor eenmaal de hele krant alleen moeten hebben. En dat wil de redactie niet! (Wij willen wel, doch kunnen, helaas niet. Red.)

Ik zou U willen vertellen van de maatschappelijke werksters, die het contact onderhouden met en rapporten uitbrengen over de huiselijke omgeving van de patiënten, van de in voorbereiding zijnde wet op de geestelijke volksgezondheid, van de geestelijke hygiënische zorg voor de gevangenen, van de plannen om naast de kosteloze lichamelijke gezondheidszorg voor studenten ook te komen tot een kosteloze geestelijke gezondheidszorg, van de toepassing der geestelijke hygiëne in de bedrijven waar door vertrouwelijke gesprekken en persoonlijk contact wordt nagegaan of een werknemer krachten zijn aanleg en streven wel op de voor hem juiste plaats is tewerkgesteld. Ik zou U willen vertellen van de zorg die de overheid besteedt aan het probleem van de overgang van de jeugdige arbeider van school naar fabriek, een overgang die, indien te plotseling onherstelbaar schade kan toebrengen aan de nog in de puberteit verkerende jonge mensen — ik zou U willen vertellen hoe in het leger een speciale afdeling van de medische dienst in samenwerking met de psychologische dienst de „mental hygiëne” der militairen bevordert — hoe men ernaar streeft de geestelijke noden bij de wederaanpassing van de repatriërende soldaat, op te vangen en deze aanpassing in de juiste banen te leiden; welke belangrijke rol de geestelijke gezondheidsdienst van het leger vervult bij de selectie van recruten, die in aanmerking komen voor de officiersopleiding. En nog veel, veel meer zou ik U willen vertellen.

Bijvoorbeeld hoe er met 't oog op de geestelijke gezondheid, plannen in bewerking zijn, om bij nieuwbouw rekening te houden met chronische patiënten, en men ertoe wil overgaan speciale kamers voor deze patiënten in enkele huizen te bouwen, welke kamers een glazen binnenwand hebben, zodat de patiënt zich niet buiten het gezinsleven gesloten voelt.

Ten slotte zou ik nog willen vermelden de noodzakelijkheid van regeringstoezicht voor de tehuizen van ouden van dagen, waar men vaak een minimum aan comfort en verzorging aantreft, bij een maximum aan kosten. — Over elk dezer onderdelen zou een boekdeel te vullen zijn, doch helaas moeten wij volstaan met het bestaan ervan slechts aan te duiden.

Alleen nog dit: op het onlangs te Londen gehouden internationale congres voor geestelijke volksgezondheid, heeft ons land een voorbeeldige indruk gemaakt, mede door het werk dat hier op dit gebied is en wordt verricht.

Wij mogen trots zijn op de mannen en de vrouwen die hun leven in dienst hebben gesteld van het volkswelzijn —!

Aan de Administratie van „Vrijheid en Democratie”

Postbus 43, Amersfoort.

Ondergetekende wenst zich te abonneren op „Vrijheid en Democratie” als

* kwartaalabonné à f 1.90 per kw.

* jaarabonné à f 7.50 per jaar.

* Doorhalen wat niet gewenst is.

Naam:

Adres:

Plaats:

Handtekening:

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

VRIJDAG 17 DEC. 1948 - No. 38

WAT LEZEN ONZE KINDEREN?

pag. 7.

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

EN WAT NU?

De delegatie, die enige weken geleden naar Indonesië vertrok, was hoog opgetuigd. De reis van de minister van buitenlandse zaken en zijn besprekingen met de minister-president van de „Republiek Indonesia”, hadden de regering de overtuiging gegeven, dat er nog mogelijkheden waren om met de „Republiek” tot overeenstemming te komen en de verantwoordelijke bewindslieden hebben gemeend, dat onderzoek moest worden of inderdaad nog overeenstemming bereikt zou kunnen worden. Niet minder dan twee ministers, vergezeld van de gedelegeerde van het opperbestuur, de oud-minister Ncher, verlieten op de avond van Zondag 21 November Schiphol. Een aantal van de bekwaamste adviseurs reisde mee. Zij allen gingen naar Indonesië, zij gingen door naar het gebied der „Republiek”, waar zij te Kalioerang hun besprekingen voerden. Wij willen niet nalaten er op te wijzen, dat in de groep van adviseurs niet aanwezig waren twee figuren, die in de laatste jaren een eerste viool hebben gespeeld in het ensemble van de heer van Mook, namelijk de heren Koets en van Hoogstraten. Tijdens de besprekingen der ministers waren zij te Batavia.

Na het vertrek der ministers op Zondag volgden de Woensdag daarop nog vijf leden van de Tweede Kamer, de heren prof. Romme, jhr. van der Goes van Naters, Tilanus, Meijerink en Kort-hals. Zij gingen mede als waarnemers en konden een raadgevende stem uitbrengen.

In binnen- en buitenland moest de zwaarte der delegatie wel opvallen. In eigen land stonden velen sceptisch tegenover het gehele gebeuren. Zij hadden immers nu al enige jaren lang gezien, dat de leidende figuren der „Republiek” niet anders deden dan naar voren komen en dan weer terug treden. De praktijk had hen ook wel zeer sceptisch gestemd over de wil, of het vermogen, van de Republikeinse regering om overeenkomsten na te komen.

Onrust ook is er gekomen in de rijen der federalisten in Indonesië, die met Nederland tot overeenstemming waren gekomen en nu zagen, dat Nederlandse bewindslieden onderhandelden met de Republiek — wat zouden er aan concessies worden verleend met betrekking tot het voortdurende streven der heren uit Djocja om de andere deelstaten te overheersen? — en dat de onderhandelingen werden gevoerd in het gebied der Republiek. Zij oordeelden de gang van onze ministers een aanzienlijke prestige-winst voor de machthebbers der Republiek en een prestige-verlies voor zich zelf. „Immers, de mensen in onze gebieden vragen nu: „wij dachten dat gij zo goed waart met de Nederlandse bewindslieden, maar zijt gij nu in het geheel niet bij het overleg met de Republiek betrokken, en weet gij er verder zelfs ook niets van? — en waarom wordt gij naar Batavia of Nederland gevraagd als er iets te bespreken is en waarom gaan de Nederlandse ministers, wanneer zij met de Republiek willen onderhandelen, naar Republikeins gebied, naar Mohammed Hatta?” Wij willen hierin niet verder treden. Wij willen met het geven van deze uitspraak slechts duidelijk maken, dat Nederland wel zeer ver gegaan is met het uitzenden der ministeriële missie. Niet alleen in de ogen van honderdduizenden landgenoten, maar ook in de ogen van die miljoenen Indonesiërs, die wel met ons willen samenwerken en wel volledig vertrouwen in ons stellen. Dat vertrouwen dezer mensen mag niet worden beschaamd. Zij mogen niet in de steek worden gelaten!

Het kan niet anders of het buitenland moet nu toch ook overtuigd zijn, dat Nederland alles heeft gedaan om tot overeenstemming te komen met die „Republiek”, maar dat dit alles afgestuit is op de onwil en de onmacht van de regeerders. Wij willen in deze ernstige dagen opzettelijk niet de vraag stellen of het niet veel te lang geduurd heeft voordat de verantwoordelijke bewindslieden tot de conclusie zijn gekomen, dat voortzetting der besprekingen geen zin meer heeft. Wanneer een land voor ernstige beslissingen staat, gaat het niet aan te betogen gelijk te hebben of ongelijk te krijgen. Wij vragen ook niet of niet weer kostbare weken zijn heenge-

gaan met het laatste gepraat, daarover kan op andere ogenblikken worden gesproken. Ook andere aspecten gaan wij op het moment voorbij. Wij stellen vast, dat nu tot op de diepste diepten gepeld is of met de „Republiek Indonesia” tot overeenstemming kon worden gekomen, en dat de Nederlandse regering nu heeft gezegd, „dat geen andere conclusie mogelijk is, dan dat het uitgesloten is met de Republiek tot overeenstemming te geraken”.

Wij nemen dus nu aan, dat aan al het gepraat en onderhandelen definitief een einde is gekomen. Natuurlijk zal van de zijde der Republiek wel weer gepoogd worden de rek-tactiek, die nu al enige jaren tegenover de Nederlanders met zo oneindig goed succes is toegepast, voort te zetten. Bij voortdrijving zijn er toezeggingen geweest, die niet zijn nagekomen, bij voortdrijving waren er „misverstanden”, die dan weer „opgehelderd” werden, maar in werkelijkheid bleven voortbestaan. Wij nemen aan, dat de regeerders daarin niet weer opnieuw zullen trappen, als het middeltje wederom zal worden toegepast. Onze ervaring, gedurende onze reis naar Indonesië opgedaan, is, dat de toestand uiterst en dan ook wel uiterst critiek is. Indien nu een

definitieve oplossing weer op de lange baan — zelfs op de korte baan — wordt geschoven, dan zullen daaruit de meest heilloze gevolgen kunnen voortvloeien.

De regering heeft thans besloten tot de afkondiging van het B.I.O.-besluit (bewind Indonesië in overgangstijd), dat is opgesteld in overleg met de vertegenwoordigers van de federale gebieden. Er zal nu een interim-regering worden ingesteld zonder „Republiek”. De regering gaat dus nu voort met de opbouw van de nieuwe rechtsorde. Dat is juist. Maar met het terzijde stellen van de „Republiek” is de zaak niet opgelost. Reeds heeft de „Republiek” onvriendelijke woorden gesproken. En vooral mag niet vergeten worden het zeer grote aantal bestandschendingen. Terreur en moordpartijen komen veelvuldig voor. Infiltraties hebben op uitgebreide schaal plaats gehad. De geïnfiltreerde, bewapende benden leveren een direct gevaar voor ons gezag en ons gezagsapparaat, maar zullen vooral op de bevolkingen in de federale gebieden, en daardoor ook op gezagsdragers daar, invloed ten kwade oefenen. Zou men volstaan met wat nu gebeurd is, dan zou de Republiek, bij wijze van spreken, de rotte appel in de zak zijn. De te verwachten gevolgen zijn dan duidelijk. Daarom is deze zaak nog niet opgelost met hetgeen tot dusverre — Dinsdagavond 14 December — is geschied. De regering staat voor zeer ernstige beslissingen. Zij neme die echter. En wel op de kortst denkbare termijn.

K.

Uitstekend idee

Van de Rotterdamse wethouder van Onderwijs, de heer A. J. van der Vlerk, is het uitstekende denkbeeld uitgegaan om voor de leerlingen van het hoogste leerjaar der scholen voor middelbaar- en voorbereidend hoger onderwijs, alsmede van de kweekscholen te Rotterdam, een serie lezingen te doen houden samengevat onder de titel: „Inzicht en verantwoordelijkheid”. Het ligt daarbij in de bedoeling enige vooraanstaande personen, die in het ambtelijke of maatschappelijke leven grote bekendheid genieten, als sprekers te laten optreden, waarbij zij iets kunnen mededelen over de problemen waarvoor zij zich in hun werkkruis geplaatst zien en de verantwoordelijkheid die in dit verband op hen rust. Het is wel een zeer sympathieke daad van onze minister-president dat hij zich bereid heeft verklaard in deze serie voor de Rotterdamse jeugd de eerste lezing te houden. Een volgende lezing zal door de burgemeester van Rotterdam, mr. P. J. Oud, worden verzorgd. Inderdaad een uitstekend denkbeeld, waarbij een bijzonder woord van waardering past aan hen, die, ondanks de zeer drukke werkzaamheden aan hun maatschappelijke functie verbonden, de tijd vinden de jeugd tot een werkelijke steun te zijn!

Objectief

In de afgelopen weken heeft het Comité Burgerrecht een begin gemaakt met het organiseren van z.g. rondetafelconferenties, die in alle provincies van ons land zullen worden gehouden. Het doel van deze conferenties is, om met vertegenwoordigers van het bedrijfsleven openhartige besprekingen te voeren over tal van actuele problemen. Dat het houden van dergelijke conferenties ongetwijfeld zijn nut kan hebben, bleek o.m. bij een dergelijke bespreking in Tilburg waarbij niet alleen de nadruk werd gelegd op het belang van een streven naar een vreedzame samenwerking tussen kapitaal en arbeid, doch eveneens op de voorwaarden die moeten worden nagekomen om deze samenwerking te bereiken. Zo werd op deze conferentie o.m. opgemerkt, dat de ondernemer vaak te kort schiet en dat het streven naar behoud van de arbeidsvrede en de terugkeer naar een vrijere economie aan de ondernemer, vooral in sociaal opzicht, bepaalde eisen stelt, waaraan nog niet algemeen wordt voldaan. Het wil ons voorkomen, dat op deze conferentie inderdaad de nodige objectiviteit is betracht, die nodig is om het vraagstuk der samenwerking tussen kapitaal en arbeid eerlijk te bezien. Ideaal is de toestand in ons maatschappelijk leven nog lang niet. Er worden vele fouten gemaakt die een dergelijke samenwerking in de weg staan. Fouten echter, die inder-

daad bij beide partijen, zowel de werkgevers als de werknemers moeten worden gezocht. Daarom is het aan te bevelen, dat men in beide kampen eens de hand in eigen boezem steekt. De samenwerking tussen kapitaal en arbeid is zeker geen utopie, doch kan integendeel zeer goed worden verwezenlijkt mits men begrip heeft voor elkaars standpunt en mits men van beide zijden de nodige objectiviteit kan opbrengen. In dit verband speelt vooral het vraagstuk der sociale politiek een zeer belangrijke rol. Iedere weldenkende werkgever zal een vooruitstrevende sociale politiek als noodzakelijk en wenselijk moeten erkennen. Zeer zeker moet een dergelijke politiek spontaan worden gevolgd, dat wil zeggen, ook, indien de Staat hem daartoe niet onmiddellijk dwingt. De ondernemer bedenke, dat wij in een moderne tijd leven waarin het sociaal gevoel (gelukkig) sterk is ontwikkeld. Anderzijds dient echter de arbeider niet te vergeten, dat het bedrijfsleven de nodige middelen moet kunnen opbrengen om een dergelijke dure sociale politiek te kunnen bekostigen. Dit kan slechts gebeuren als de overheid het bedrijfsleven ook werkelijk in staat stelt deze kosten op te brengen. Daarom is een te sterke overheidsinmenging voor de arbeiders nadelig. Indien beide partijen in ons land, zowel werknemers als werkgevers, in al hun geledingen deze kwesties in een zeer ruime verband zouden kunnen zien, waren wij reeds een heel eind op de goede weg. In dit verband kan het initiatief van het Comité Burgerrecht dan ook met vreugde worden begroet.

Nieuwe partij

Hetgeen reeds geruime tijd werd verwacht, heeft dezer dagen zijn beslag gekregen, n.l. de oprichting van een nieuwe politieke partij door de z.g. groep Welter. Het Voorlopig Katholiek Comité van Actie, dat oorspronkelijk blijkens haar naam, ten doel had actie te voeren bij de jongste verkiezingen voor de Tweede Kamer, heeft het tijdelijke element uit haar naam gebannen en heeft zich thans in een nieuwe en meer permanente huid gestoken onder de naam Katholieke Nationale Partij, waarvan de heer Welter tot algemeen voorzitter werd benoemd. Welke rol deze nieuwe partij in ons politieke leven zal gaan spelen, is nog moeilijk te zeggen. Wel moet het ons van het hart, dat de heren van de K.N.P. er beter aan hadden gedaan, reeds in den beginne open kaart te spelen. Immers, wij nemen niet aan dat het ook maar even een punt van overweging heeft uitgemaakt om de nieuwe groep na de Kamerverkiezingen te ontbinden. In ieder geval weten wij nu, waar wij aan toe zijn. De gemeenteraadsverkiezingen zullen inmiddels moeten leren of de nieuwe beweging van de heer Welter levensvatbaarheid bezit.

PARLEMENTAIRE FLITSEN

VAN EEN DORSTIGE MINISTER

En een massagraf van onze rechtsvoorschriften

Het was de afgelopen week een waterige geschiedenis in de Kamer. Vele sprekers — het is bekend — nemen onder hun betoog af en toe wel graag een slokje water om de keel te smeren en soms misschien ook wel eens als een gewoontegebaar of om aldus hun gedachten even opnieuw te verzamelen. Dat heeft in de Kamer zelfs officiële erkenning gevonden. Er is een speciale bode, die telkens en zodra op de kathedraal van spreker wordt gewisseld, het glas van de vorige redenaar weghaalt en er een ander, fris en vol glas, voor de nieuw optredende voor in de plaats zet. Zo wordt ook de ministerstafel voortdurend in het oog gehouden, waar voor de dienstdoende Excellentie eveneens zulk een koele dronk gereed staat. Heel dikwijls hoeft dat glas in het algemeen echter niet te worden verwisseld, omdat en voor Minister en voor de Kamerpresident (die immers beiden niet, als de leden van de Kamer, er nu en dan even „tussenuit kunnen knijpen” naar de koffiekamer om zich te laven en te verpozen) af en toe een glas (en geen kopje, dat past niet bij het Kamer-decorum) warme thee of koffie wordt geserveerd.

Zijne Excellentie mr. Wijers, die aan de beurt was om zijn begroting te verdedigen en zich als hoogste Justitie-chef uiterst gematigd toonde, bleek een zeer..... onmatige drinker (in het onschuldige dan, wel te verstaan!) Tot stomme verbazing van wie het aanschouwden, wist deze Excellentie tijdens zijn antwoord-rede de inhoud van vier waterglazen naar binnen te slaan en toen als vijfde een glas thee te verscheen, verdween ook dit zonder aarzelen. Maar er was meer waterigs deze week. Goot minister Wijers het onschuldige vocht door zijn keelgat, zijn ambtgenoot Excellentie Lieftinck deed flinke scheuten water in zijn (politieke) wijn.

Dit geschiedde bij 's ministers wetsontwerp afwikkeling geldzuivering, bedoeld als „slotfase” dier „zuivering”. En dat was maar goed ook, want de woordvoerder van de V.V.D.-fractie, de heer Ritmeester, eindigde zijn betoog in eerste aanleg met de waarschuwing, dat dit ontwerp naar de mening van zijn fractie slechts na ingrijpende wijziging aanvaardbaar was. En de K.V.P.-er dr. Lucas, de A.R. afgevaardigde Van den Heuvel en de C.H. woordvoerder, de heer Van de Wetering, deden hiervoor al heel weinig onder.

Minister Lieftinck, die eerst hoog te paard had gezeten, maar de politieke barometer in de Kamer wel goed weet te verkennen, voelde dat het menens werd en bond schielijk in. Reeds in de avondvergadering zegde hij tegemoetkoming aan verschillende verlangens toe en des anderen daags verscheen daar dan een „nota van wijzigingen”, door de minister als „regeringsamendementen” aangeduid. De geleidelijke verhandelbaarheid der investerings- en beleggingscertificaten werd van vijf op vier jaar teruggebracht en de mogelijkheid werd geopend, bepaalde bankcredieten met geblokkeerd geld af te lossen. Bovendien werd nog (tegen 's ministers advies in) een amendement-Van den Heuvel, met steun ook van onze fractie, aanvaard, waardoor de in artikel 15 van genoemd ontwerp voorziene mogelijkheden van betaling van een aantal (oude) belastingen uit optie- en beleggingsrekeningen voor bepaalde gevallen nog werd uitgebreid.

Zoals verwacht mocht worden, vond minister Wijers in zijn opvattingen een krachtige medestander in onze woordvoerder bij Justitie, mr. Vonk.

De minister had er reeds in zijn Memorie van Antwoord n.l. op kunnen wijzen, dat een belangrijk deel van ons recht „op de helling” staat en hij had hieruit de conclusie getrokken, dat hij zich nu eerst maar eens wilde beperken (voor zover dit woord hier op zijn plaats is) tot het consolideren van de voornemens, die op wetgevend gebied geuit zijn en ten dele reeds in projecten tot uitvoering zijn gekomen. De minister had bovendien, o.a. sprekend over het privaatrecht, als een bijzondere oorzaak der hier ontstane spanningen aangewezen de toeneming van

het aantal overheidsmaatregelen. Daaruit blijkt, zo schreef hij, dat aan het ingrijpen der overheid grenzen zijn gesteld en dat het de taak van de wetgever is, op deze grenzen bedacht te zijn.

Het behoeft nauwelijks betoog, dat deze woorden onze V.V.D.-spreker uit 't hart gegrepen waren. Hij achtte deze neiging tot zelfbeperking en vereenvoudiging een nieuw en eigen geluid van de minister, dat hij van harte toejuichte.

Wij hebben er, zo riep mr. Vonk uit, bepaaldelijk voor te waken, dat het Staatsblad niet min of meer wordt een massagraf van onze rechtsvoorschriften, waarin nog slechts gedoken kan worden met grote tegenzin. En dat geldt niet alleen voor de burgerij, die met de rechtsvoorschriften te maken krijgt, maar het geldt ook en in het bijzonder voor de juristen, die zich tenslotte zeer moeten specialiseren om de materie meester te blijven.

* * *

Ook de maatschappij, zo betoogde de heer Vonk vervolgens, moet de wetgever kunnen bijhouden, wil het recht levend blijven, evenzeer als van het recht kan worden gezegd, dat het, om levend te kunnen blijven, de ontwikkeling van de maatschappij op de voet moet kunnen volgen. Liever minder, maar goed en deugdelijk recht, dan meer recht, dat soms eigenlijk al dadelijk weer gecorrigeerd moet worden. Dat

is een regel, die van grote betekenis is, want slechts op deze wijze is inderdaad te bereiken wat men pleegt te noemen: de rechtszekerheid, die, zoals de heer Vonk het uitdrukte, altijd en in elke samenleving geweest is „la pièce de resistance du juste milieu”.

Kon de woordvoerder van de V.V.D. zich uiteraard geheel verenigen met de mening van de minister, dat de wetgever bedacht moet zijn op de grenzen, die aan het ingrijpen van de overheid gesteld zijn, hij wilde deze gedachte zich ook doen uitstrekken tot de vervolging van de delicten, die uit dat enorm toegenomen aantal overheidsmaatregelen voortvloeden. Sommigen menen, dat krachtige toepassing van elke wet een dam zal opwerpen tegen het voortwoekeren van ieder kwaad. De praktijk, zo zei de heer Vonk, wijst in vele gevallen het tegenovergestelde uit.

* * *

In niet weinige gevallen en onder niet weinige omstandigheden kan men uit de ervaring leren, dat er herhaaldelijk gematigd worden opgetreden, zowel door de politie als door het openbaar ministerie, wil er onder de burgerij respect blijven bestaan voor de wet. Het is een vergissing als men meent, dat het respect voor de wet onder alle omstandigheden slechts kan worden afgedwongen door perfectionisme in de vervolging van delicten. Ook de justitie heeft haar kracht te bewaren voor de waarlijk sprekende gevallen, want alleen hierdoor bereikt men inderdaad hetgeen men in een goede samenleving behoort te bereiken, dat is: een juiste preventie. Zo bestaat er een belangrijke correlatie tussen de wetgeving en de wetstoepassing.

Ook een samenleving, ook een maatschappij, ook een staat, deze van drie kanten bekeken menselijke instelling, aldus mr. Vonk, heeft behoefte aan eenvoud en in deze zelfbeperking, die, als ik het goed heb begrepen, de minister van Justitie uitdrukkelijk voorstaat, ligt dan ook op zichzelf reeds de vereenvoudiging van de wetgeving, die de minister in zijn Memorie van Antwoord bedoelde. Tot slot sloot onze woordvoerder zich aan bij de door mej. Tendeloo uitgesproken wens, dat het rapport van de Commissie-De Monchy betreffende het vraagstuk van de administratieve rechtspraak nu niet te lang meer zou uitblijven. Dit vraagstuk, zo merkte de heer Vonk op, is al tientallen jaren oud, maar is in de praktijk bijna geen stap verder gekomen. De omstandigheden, die op het ogenblik zeer bepaald tot vereenvoudiging van de rechtsvorming nopen, nopen in precies dezelfde mate tot invoering van administratieve rechtspraak. Wanneer zulk een rechtspraak de conflicten, die zich uit verschillende zaken kunnen voordoen, kan opvangen, zal het ook niet meer zo noodzakelijk zijn, de wetgeving tot in de kleinste details uit te werken.

A.

Deze burger

vindt dat de natuur zo welwillend is voor de mensen deze winter, maar de mensen zijn zo welwillend niet voor de mensen dit jaar.

Natuurlijk mag je zulke domme dingen niet zeggen, laat staan laten drukken, want met zulke zoetsappige burgermansverzuchtingen worden de aarde en wie haar bevolken niet in het geringste gebaat.

Er zijn altijd mensen geweest, die troost hebben gezocht voor de mensen bij de natuur en die, wanneer het hun te bar werd in een stil en geurend bos zijn gaan wandelen of over een breed en wit strand, om daar de rust te vinden die de mensen hun niet geven wilden. Ik geloof niet dat het heil der wereld bij dezulken is.

Eigenlijk is dat wel jammer, want het zijn juist de stiltezoekers in wie de wijsheid leeft en wie de wijsheid heeft zou in staat zijn de aarde wat gezelliger te maken.

Dat klinkt goed en logisch, vindt U niet?

Ach, 't klinkt zó goed en logisch, dat U er wel zeker van kunt zijn dat het fout en onlogisch is.

Want mensen die de stilte zoeken zijn zélf stil en de stillen worden altijd overschreeuwd door de misbaarmakers. Iemand die helemaal stil en zuiver van binnen is kan — in zijn tijd — geen leiding aan de mensen geven. Dat doet hij pas later, vijftig of honderd of duizend jaar na zijn dood, wanneer de schreeuwers van zijn tijd al lang vergeten zijn.

Dan dringt zijn waarheid dóór tot de mensen. Maar dan zijn er weer andere dingen waarover de schreeuwelijken kriesen en de waarheden die dáár dan weer bij behoren, hebben weer een paar eeuwen nodig om aanvaard te worden. En zo blijft dat maar dóórgaan met de kriesers op de eerste rij en het podium en de rustigen ergens aan een stille plas, in het bos of luisterend naar de eeuwige branding van de zee.

Jawel; er zijn mensen die het best menen op dat podium en achter die kathedraal. Maar ze zijn teveel instrument en speelbal van de actualiteit om hun goede bedoelingen van waarde en nut te doen zijn.

De natuur is deze winter zo welwillend voor de mensen, maar de mensen niet zo erg. Ge moet maar eens, deze zachte Decemberdagen, een middag gaan wandelen door de stille van strand en bos. Ge zult dan véél na te denken hebben, net als

DEZE BURGER.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.

Redactie-secretaris: Mr. E. Elias

Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.

Administratie: Postbus 43, A'loort, tel. 5267

Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.

Losse nummers 15 cent.

Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie“ te Amersfoort.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlug, Geestbrugweg 69 Rijswijk (Z.-H.).

Reclame

De Nederlandse communisten zijn de laatste tijd druk bezig voor hun beginselen „reclame“ te maken. Reclame echter, in de verkeerde zin van het woord. M.a.w. deze „reclame“ kan niet anders dan een averechtse uitwerking hebben op een ieder die nog maar over een klein beetje gezond verstand beschikt.

Zo lazen wij onlangs in een verslag over een vergadering van de Haagse gemeenteraad, waar o.m. de kwestie van het vliegveld Ypenburg ter sprake kwam, dat het communistische raadslid Geelhoed tegen een verbetering van Ypenburg was, omdat het vliegveld dan zou worden „een schakel in de gehele oorlogsvoorbereiding in West-Europa“ en „een aanvalsbasis tegen Sowjet-Rusland“. Het kan niet anders of bij ieder weldenkend mens moet dergelijke kolder meer anti-communistisch werken, dan een ernstige poging tot bestrijding van deze onzin. Terecht werd overigens in dit verband opgemerkt, dat deze Haagse communist hierbij het feit negeerde, dat zijn Rotterdamse kameraden in de gemeenteraad van Rotterdam wel hun fiat aan Schieveen hebben gegeven, dat — in hun rede-nering — toch ook een aanvalsbasis tegen Rusland zou zijn. De heer Geelhoed antwoordde hierop, „dat de internationale ontwikkeling zijn Rotterdamse partijgenoten inmiddels wel tot een ander inzicht zou hebben gebracht“. Of zou het soms Moskou zijn geweest, die de Rotterdamse communisten tenslotte op hun „anti-Russische houding“ heeft gewezen? Het communistische dagblad de Waarheid maakt het inmiddels zo mogelijk nog droller door boven het verslag van de terechtzitting inzake H. J. Woudenberg onder grote koppen neer te schrijven: „Kupers leverde kartotheek en de miljoenen van het N.V.V. uit“.

Zeer terecht heeft de heer Kupers, voorzitter van het N.V.V., naar aanleiding hiervan bij de Officier van Justitie te Amsterdam wegens bedinging een aanklacht ingediend.

Het kan nuttig zijn van deze dingen kennis te nemen en ze op grote schaal te verbreiden. Wij stellen voldoende vertrouwen in de redelijkheid van de Nederlandse arbeiders, dat zij voor dergelijke waanzin de schouders ophalen.

Het kon wel eens zijn, dat de hier genoemde door de communisten gebruikte strijdmiddelen blijken te werken gelijk de bekende boemerang.

Ongetwijfeld is de nood in vele arbeidersgezinnen nog groot en is men wellicht snel toegankelijk voor oppervlakkige demagogie.

Een dergelijke houding als de laatste tijd door de communisten aangenomen, is echter al te dwaas en wij herhalen het: het gros van de Nederlandse arbeiders trapt hier niet in.

Cumulatie

Het Parool juicht, dat prof. G. Brouwers thans secretaris-generaal van Economische Zaken is geworden en dat hiermede bewezen is, dat zelfs een jongen uit eenvoudig milieu tot de hoogste ambtelijke posten kan klimmen. Wij kunnen met die juichkreet van Het Parool instemmen, al waren wij van mening, dat ook voor de benoeming van prof. Brouwers dat in ons land wel aangetoond was.

Waar wij echter niet zo over kunnen juichen is over de cumulatie, welke door deze benoeming ontstaat. Want prof. Brouwers blijft naast zijn secretaris-generaalschap, waarmede hij naar redelijke berekening het toch wel druk genoeg zal hebben, ook nog directeur-generaal van de prijzen. Er komt daarnaast nog een waarnemend directeur-generaal van de prijzen, maar afstand doen van zijn eerste functie kan prof. Brouwers niet, al kan hij er in de praktijk natuurlijk niet veel meer aan doen. Dat is niet de eerste keer, dat zich met prof. Brouwers iets dergelijks voordoet. Ook toen hij benoemd was tot hoogleraar aan de Rotterdamse Hogeschool, heeft hij daaraan eigenlijk geen tijd kunnen geven. Slechts weinige colleges en vrijwel geen examens (die werden afgenomen door prof. Kreukniet), maar toch was hij hoogleraar en blijft hij zijn gehele leven hoogleraar. Daarom is onze juichkreet iets minder uitbundig dan van Het Parool, omdat blijkbaar de drang naar macht bij deze hoogleraar groter is dan wijze zelfberpking.

Haiderabad

Bij het bezien van de Indonesische kwestie is het wel eens van belang naar andere landen en staten te kijken. Zo is het voorbeeld van Haiderabad, dat door India is binnenge-rukt, interessant. India heeft daarmede de normen, welke in het verkeer tussen staten behoren te heersen, geschonden. Pakistan doet een beroep op de Verenigde Naties, maar India wimpelt dat af en zegt, dat er niet meer over te praten valt, want dat de bezetting van Haiderabad een voldoende feit is. Hooft men nu van sancties spreken? Welke gruwelijke maatregelen worden er tegen India genomen door de Verenigde Naties? Niets.

Als de Nederlandse Overheid, die nog steeds verantwoordelijk is voor de gang van zaken in geheel Indonesië, ook maar zou trachten met-terdaad een einde te doen maken aan de ge-wapende infiltraties, dan jammert alles, wat met diep ontzag voor de Verenigde Naties ver-vuld is, dat we toch moeten oppassen en onze vertegenwoordigers in het buitenland, die soms te weinig zich bewust zijn van de plaats, welke Nederland in de wereld op alle moge-lijke terreinen inneemt, waarschuwen voor de reacties, die elke handeling van Nederland op zou wekken. Of dat wel of niet zo zal zijn, daarover kan men lang redetwisten. Maar de praktijk in allerlei andere gevallen van de Verenigde Naties wijst wel uit, dat men niet uit vrees dingen moet nalaten, die in het be-lang zijn van het land en het volk van Indo-nesië.

Hawoma

Hawoma is geen kreet van Indianen, ter-wijl zij hun tomahawk zwaaien boven de bleekgezichten, neen, het is de afkorting van Haagse Woningbouw Maatschappij. Zoals be-kend, is de woningbouw in Den Haag, in het bijzonder de nieuwbouw, allerbedroevendst. In het bijzonder op aandrang uit socialistische kring zijn B. en W. nu onlangs met een voor-stel in de Haagse gemeenteraad gekomen, waarbij voorgesteld werd de oprichting van een Hawoma, waarin de gemeente 999 aandelen van f 1000 en de maatschappij één aandeel zou bezitten. De gemeente stak dus in die nieuwe maatschappij, die zich met korrelbeton en an-dere systeembouw zal gaan bezig houden, ter-wijl er al particuliere maatschappijen zijn, die dit werk met goed succes verrichten, een mil-lioen gulden. Terwijl het bovendien nog ge-ruime tijd zal duren, eer die maatschappij zal gaan werken. Het voorstel is aangenomen met 27 tegen 14 stemmen, waarbij de voorstem-mers waren de P. v. d. A., de C.P.N. en de K.V.P., welke laatste zich kennelijk in dit ge-zelschap niet zo bijster plezierig voelde. Wij vinden het jammer, dat dit voorstel er door gekomen is, maar wij zijn erkentelijk, dat onze geestverwanten in de Haagse Gemeenteraad zich krachtig tegen dit voorstel verzet hebben, en er ook tegen gestemd hebben.

Vrijheid!

Op het congres dat de vorige week te Utrecht door de Katholieke Volkspartij werd gehouden, heeft de voorzitter dezer par-tij, de heer W. J. Andriessen, o.m. enige op-merkingen gemaakt over de onderwerpen: staatspraak en staatsdoel. In dit verband zeide de heer Andriessen o.a.: „De Staat is er om de mens en niet de mens om de Staat, een waarheid welke in onze tijd met zijn sociali-satie en nationalisatie-strevingen wederom scherp moet worden belicht en tevens van grote betekenis is voor de praktische beoefe-ning van de Staatskunde“. „Uit onze visie“, al-dus vervolgde de heer Andriessen, „volgt, dat de Staat de natuurlijke rechten van het indivi-du en van alle neven- en ondergeordende maatschappijen heeft te beschermen en ruimte tot zelfstandige ontplooiing van haar krachten en haar streven volgens de rechtvaardige, indi-viduele en maatschappelijke doeleinden heeft te waarborgen uiteraard met volledige inacht-neming van het algemeen welzijn“. Wij kunnen de bovenaangehaalde woorden van de voor-zitter van de K.V.P. geheel onderschrijven en het doet ons ongetwijfeld genoegen, dat hij deze woorden heeft gebezigd tegen de achter-grond van het streven naar socialisatie en nationalisatie, een streven waarvoor wij eerlijk gezegd, in angst hebben verkeerd ten tijde dat de K.V.P. met de Partij van de Arbeid een coalitie-kabinet vormde. De woorden door de heer Andriessen thans uitgesproken laten in-middels niets aan duidelijkheid te wensen over en wij menen er op te mogen vertrouwen, dat het de K.V.P. ernst is als zij — zij het dan niet met dezelfde woorden — opkomt voor de belangen van het particuliere initiatief, waar-bij ook wij de noodzakelijkheid van een zekere gebondenheid erkennen. Wij hopen dan ook van harte, dat de woorden van de heer Andriessen in de praktische politiek, die door de K.V.P. wordt gevoerd, tot uitdrukking zullen komen, waarbij de gevaarlijke „weg terug“, gelijk die in de eerste jaren na de bevrijding werd afge-legd, zal worden vermeden.

Art. 26 van de gemeentewet

Bij het voorstel tot oprichting van een Haagse Woningbouwmaatschappij in de Haagse Gemeenteraad deed zich nog een inte-ressante kwestie voor met betrekking tot arti-kel 26 van de Gemeentewet. Voorgesteld werd, dat in de raad van commissarissen van deze maatschappij, die aan de gemeente levert, twee raadsleden zitting zouden hebben. Door de voorzitter van onze fractie werd opgemerkt, dat hierbij een vraag kon rijzen, n.l. of hier geen sprake was van strijd met artikel 26 van de gemeentewet. Daarin staat o.m. dat leden van de raad noch middellijk, noch onmiddellijk, mogen deelnemen aan leveringen of aannemin-gen ten behoeve der gemeente. Prof. Oppen-heim zegt daarover in zijn handboek o.m., dat als uit de feiten blijkt, dat een raadslid op enigerlei wijs, zij het ook van nog zo verre, op de levering, die een dergelijke onderneming doet, heeft geïnfluenceerd, of daarin betrokken is geworden, hij art. 26 voor geschonden zou houden, ofschoon niet een rechtsbetrekking tussen de gemeenten en het raadslid is ont-staan, ofschoon er niet een daad van beheer is van zijn zijde.

Wij wachten met belangstelling af, of dit raadsbesluit, mede op grond van bovengenoem-de opmerkingen, de goedkeuring van Ged. Sta-ten wel of niet zal verwerven.

Opleidingszorg

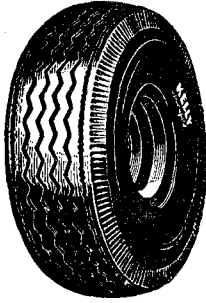

Het verbond van medische studentenfacul-teiten in Nederland heeft een adres ge-richt tot de Tweede Kamer, waarin een aantal verbeteringen wordt gevraagd met betrekking tot de medische opleiding. De in dit adres ge-noemde feiten zijn inderdaad van zeer ernstige aard en uit dien hoofde verdient de bezorgd-heid van onze medische studenten een speciale aandacht, temeer aangezien het hier gaat om de belangen van de volksgezondheid. Behalve op het bekende feit van de overvolle college-zalen, wijst het adres er op dat b.v. te Utrecht in 1935 29 docenten op 800 studenten aanwezig waren en in 1947 29 op de 1700. Volgens het adres is er in 1945 bij de benoemingen van do-centen niet voldoende rekening gehouden met de aanwas van de medische faculteit. Op grond van deze en nog andere feiten vreesst men in de kringen van de medische studenten terecht, een stellig inferieure kwaliteit van de toekom-stige artsen. Zoals wij reeds hierboven opmerk-ten, is in dit geval een behoorlijke oplossing dringend geboden, vooral nu de aanwas van onze bevolking de laatste jaren zo sterk is en ook in de toekomst vermoedelijk nog sterker zal worden. Dit adres moge een voorbeeld zijn van een der vele moeilijkheden waarmede men in ons land als gevolg van de bevolkingsaan-was krijgt te kampen. Het gaat hier tenslotte niet alleen om moeilijkheden met betrekking tot de arbeidsgelegenheid, woningbouw, onder-wijs etc., doch mede om de fysieke gesteld-heid van ons volk. Bij al deze dingen is het gevaarlijk achter de feiten aan te lopen. Ook b.v. op het gebied van het onderwijs zullen reeds thans maatregelen moeten worden genom-en om de plotseling sterk toegenomen stroom leerlingen na 1950 in een schoolgebouw te kun-nen onderbrengen en er voldoende leerkrachten voor beschikbaar te stellen.

Gevaarlijk!

Blijkens de Berlijnse correspondent van de N.R.C., heeft de voorzitter van het „Duitse Blok“, Karl Meissner, in een toespraak tot studenten te München onder verwijzing naar de neo-fascistische bewegingen in Italië en Frankrijk, voorspeld dat binnen drie jaar ook in Duitsland de nationale rechtse kringen de meerderheid zullen hebben verkregen. Toen geïnterrumpeerd werd, dat men dit als fascis-me moest kenschetsen, aldus schrijft de cor-respondent verder, antwoordde Meissner, dat er op het ogenblik in de wereld geen andere politici zijn dan fascistten. Het schijnt dat deze nieuwe fascistische „politicus“ overigens met zijn redevoeringen in Duitsland veel opzien heeft gebaard. Het kan van belang zijn een dergelijke ontwikkeling niet te veronachtza-men, niet alleen internationaal doch eveneens nationaal. Wij denken hierbij o.a. aan de ge-heime organisatie der politieke delinquenten in ons land. Bovenstaande voorbeelden wijzen er maar al te duidelijk op, dat wij te allen tijde waakzaam moeten blijven, opdat de geest in het algemeen niet wordt vergiftigd. Elk ge-vaar dat de democratie bedreigt, moet worden gesignaleerd en uit de weg worden geruimd. Het gaat hierbij in hoofdzaak om de taak, te zorgen dat de geestelijke weerstand van ons volk niet wordt aangetast. Daarbij dienen wij voort-durend en zonder enige verslappening te strijden op twee fronten n.l. op dat van het communis-me en het fascisme. Laten wij vooral het laatstgenoemde verschijnsel niet onderschatten en menen, dat wij het reeds definitief hebben verslagen. De vrijheid is een kostbaar goed dat niet alleen door strijd kan worden gewonnen doch eveneens slechts door strijd kan worden behouden.

N.V.
W. A. HOEK's
MACHINE- EN ZUURSTOFFABRIEK
Hoofdkantoor en Machinefabriek
te Schiedam.
Compressors voor alle gassen en iederen druk.
Installaties voor de bereiding van zuurstof, stikstof, enz.

Fa. Plastimode
Knopen en Gespen voor groothandel en industrie
AMSTEL 252 AMSTERDAM-C.

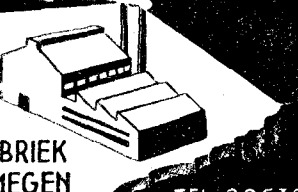

Imp. N.V. Jac. Blom (Auto Supply Afd.)
Rotterdam — Filiaal Den Haag

Hotel Café Restaurant
Rotterdam Zuid **„Het Witte Paard”**

N.V. Staaldraadkabel- en Herculestouwfabriek
voorheen
J. C. DEN HAAN
GORINCHEM

DAKEN - VLOEREN
N.V. BETON- & PLATENFABRIEK
%GEBRS. MYNLIFF NYMEGEN
TEL. 20539

N.V. CORNS. SWARTTOUW'S STUWADOORS MAATSCHAPPIJ
Rotterdam
Lossen en laden van zeeschepen en alle verdere werkzaamheden.
Opslag van alle soorten goederen.
Het hoofdkantoor, Willemskade 21, verstrekt gaarne op aanvraag inlichtingen.
Bijkantoren te:
AMSTERDAM - ANTWERPEN - GENT.

Abraham van Stolk & Zoonen N.V.
Houthandel
Schaverij - Zagerij
Vuren - Dennen - Oregon Pine - Pitch-Pine - Heipalen
Rotterdam, Telef. 35400 - Postbus 1100

J. en K. SMIT's
SCHEEPSWERVEN EN
MACHINEFABRIEKEN
KINDERDIJK

N.V. Lijm- en
Gelatinefabriek
„Delft”

Fabrieksmerk:
TWEË TORENS
Tel. 106-363 — Delft

U PEINST OVER EEN GESCHENK?
S. K. Citroen
HOFJUWELIER
5 GRAVENHAGE
HOOGSTRAAT 23 TELEFOON 11757
GESCHENKEN IN ALLE PRIJZEN

**VOOR COLLECTIEVE
PENSIENVERZEKERINGEN**
WENDE MEN ZICH VRIJBLIJVEND
OM ADVIES EN OFFERTE TOT DE
HAV BANK
HOOFDKANTOOR - SCHIEDAM
HET KAN UW BELANGZIJN.

Adverteert
in dit blad

**GROENEWEGEN'S MOTORBOOTDIENSTEN
& TRANSPORTONDERNEMING - LEIDEN**
Geregeldé dienst Leiden - Amsterdam (i.v.)
speciale transporten.
Hoofdkantoor Leiden, Utr.Veer 6, tel. 21738

„Ja inderdaad, bij voorrang adverteren in Vrijheid en Democratie. We bereiken daarmee een koopkrachtig en energiek publiek.

„Politiek, zeg je?” Nu, wat zou dat?
Juist daarom erin adverteren. Het is **VRIJHANDELS-POLITIEK**

Geeft terstond de tekst door aan de Heer L. VLUG,
Geestbrugweg 69, Rijswijk (Z.H.) — Telefoon 119225

Heeft Uw afdeling al 4 nieuwe
abonné's aangebracht voor de
1000
abonné's-meer-actie?

Dat, helaas, is nog slechts Utopia

Hoogste boom in de rij van negentien

Verleden week Donderdag heeft Bevin in zijn rede voor het Lagerhuis o.a. een beroep op Frankrijk gedaan om niet meer, zoals vroeger, de hoofdzaak van zijn uitvoer in luxe-artikelen te zoeken. Hierop stond er een lid van de oppositie op en vroeg: „U beschouwt boeken toch zeker niet als luxe-artikelen?” Breed grijnzend antwoordde Bevin: „Als U eens wist, wat er nu in mijn stoute hoofd omging!” Daverend gelach door het hele Huis. Bevin had een toespeling gemaakt op het aloude Engelse vooroordeel, dat alles wat uit Frankrijk komt — en vooral de Franse literatuur — verbindt met het begrip onzedelijkheid en onberekenbaarheid. Het was maar een boutade van Bevin, maar Fransen zullen geneigd zijn er een grond van gemeendheid in te zien. En daarin hebben zij dan niet helemaal ongelijk. Nog steeds nemen de Engelsen de Fransen niet helemaal au sérieux, nog steeds beschouwen zij hen min of meer als verwende kinderen, wier charme eist, dat men toegevend tegenover hen zij. Deze houding uit zich niet meer in het geven van een knipsoeg, wanneer men bij een ander een boek in het bekende gele omslag op tafel ziet liggen. Over die Victoriaanse puberteitsverschijnselen zijn de Engelsen heengegroeid. Het contact met de buitenwereld, waarin twee oorlogen op het vasteland van Europa hen noodgedwongen heeft gebracht, heeft hen langzamerhand geleerd, dat er ook nog andere mogelijkheden bestaan. Maar dat wantrouwen tegenover het continent, waarvan Frankrijk het dichtstbijzijnde land is, blijft toch in laatste instantie bestaan.

Die laatste instantie is thans in verscheidene opzichten in zicht. Men spreekt immers open over de verdedigingsmogelijkheden van West-Europa in geval van een Russische aanval en men heeft al uitgebreide maatregelen genomen om zo'n aanval, als hij komt, het hoofd te bieden. Een ingewikkelde structuur is opgebouwd om de strijdmachten van de vijf West-Europese landen als één geheel te laten opereren. Een Engelsman (Montgomery) staat aan het hoofd van deze strijdmachten en ontvangt zijn bevelen van een te Londen zetelende commissie van de vijf chefs van staven. De Gaulle heeft zich tot tolk gemaakt van een zeer groot deel van de Franse publieke opinie, toen hij protest aantekende tegen deze opzet. Europa, zo zeide hij, kan niet van Londen uit verdedigd worden. Het wederwoord, dat De Gaulle zelf vier jaren lang — van 1940 tot 1944 — niet anders gedaan heeft, gaat niet helemaal op, want toen was het de taak om het verloren continent te heroveren. Nu daarentegen komt het erop aan, het bedreigde continent te verdedigen en er zit wat in, wanneer de Fransen beweren, dat de verdediging van dat continent opgedragen moet worden aan die mogendheid, die de grootste militaire tradities paart aan de sterkste „continent-mindedness” en dat is (nu Duitsland niet ter sprake komt) zonder twijfel Frankrijk en niet Engeland, dat (volkomen begrijpelijk) steeds zijn laatste krachten zal blijven sparen voor de verdediging van het eigen land, hetwelk niet tot het continent van Europa behoort. Zeer zeker: doordat Engeland in 1940 niet zijn laatste krachten aan de verdediging van Frankrijk heeft verbruikt, heeft het de „Battle of Britain” kunnen winnen en daarmee de oorlog. Tot zoiets moet het weer in staat gesteld worden, maar dan is de consequentie daarvan, dat het wel uiterst nauw bij de verdediging van het continent, dat zijn eerste verdedigingslinie is, betrokken moet worden, doch deze niet moet aangeven.

Het zijn de zwakheid van Frankrijk en ook de onzekere politieke toestand, waarin zich dat land bevindt, die hebben gemaakt, dat, hoewel het hoofdkwartier te Fontainebleau gevestigd wordt, het „geestelijke zwaartepunt” van West-Europa's verdediging meer Westwaarts te zoeken is. Daar komt nog bij, dat Engeland door zijn unieke ervaring van de laatste oorlog beter dan welk Europees land ook (alweer met de uitzondering van Duitsland) gestoffeerd is met moderne militaire kennis en modern materiaal. (Dit laatste bezit Duitsland natuurlijk niet en trouwens Engeland ook niet in voldoende mate). Men weet niet, wanneer deze laatste instantie intreedt, de instantie van Mars. Dat weet men wel (binnen zekere perken) van die andere laatste instantie, de economische laatste instantie. Men weet, dat West-Europa van 1952 af op zichzelf aangewezen zal zijn

BEVIN
...Mijn stoute hoofd...

(als tenminste de Marshall-hulp niet eerder ophoudt). Als het dan niet op eigen benen staat, zal het onherroepelijk in het moeras van blijvende armoede wegzinken, waaruit de Amerikaanse hulp het thans tracht te trekken. De vaste wal moet in 1952 bereikt zijn. Amerika, dat zijn hulp niet in het water gegooid wil weten, vraagt, dat West-Europa thans reeds een plan voor de dag brengt, waaruit blijkt, hoe het denkt over vier jaar dat doel bereikt te hebben. Alle landen van het Marshall-plan hebben nu hun eigen plannen ingeleverd, waarin te lezen staat, hoe zij — ieder voor zich — denken hun economische onafhankelijkheid tegen 1952 bereikt te hebben. Als men nu al die plannen naast elkaar legt, dan blijkt al dra, dat zij elkaar tegen spreken. Elk land wil zoveel mogelijk exporteren en zomin mogelijk importeren. Bij elkaar opgeteld bedragen de schattingen voor de exporten tussen de 19 landen onderling \$ 9.120 miljoen, de importen \$ 8.750 miljoen. Er is dus een kloof van \$ 370 miljoen, een bedrag, dat nog vermeerderd kan worden met \$ 420 miljoen voor dienstverrichtingen, die geen respons vinden.

De meeste critiek op het vasteland heeft tot dusver het Engelse plan ondervonden. Deels kwam dat, omdat dit plan het eerste klaar was, zodat zich daarop het eerst de argwaan van de anderen stortte; deels omdat hoge bomen nu eenmaal veel wind vangen en Engeland de hoogste boom in het rijtje van negentien is. Een feit in ieder geval is het, dat Engeland de wereldse exportdromen van de landen van het continent lelijk heeft verstoord: terwijl het vóór de oorlog uit de Marshall-landen voor \$ 600 miljoen meer invoerde dan het ernaar uitvoerde, verwacht het thans in 1952 met die landen een export-surplus te hebben van \$ 49 miljoen. De landen, die hun plannen hadden gebouwd op de vooroorlogse toestand en dus hun uitvoer naar Engeland hoog hadden geschat, kwamen van een koude kermis thuis. Engeland wil zijn invoer tot het hoogstnodige beperken en wat de West-Europese landen te bieden hebben bestaat voor een groot deel of uit min of meer luxe-artikelen of uit producten, op welke fabricage Engeland zich thans ook toelgt. Hier is het weer vooral Frankrijk, dat zich gegriefd gevoelt. Het wijst erop, dat zijn vierjaren-plan geenszins staat en valt met de uitvoer

van de bekende Franse luxe-artikelen. Inderdaad streeft het plan naar een intensieve bewerking van het braak liggende kapitaal, dat in Frankrijks vruchtbare bodem ligt: Frankrijk hoopt graan-exporteur te worden. De belangrijkste afnemer van dat graan moet Engeland worden, dat thans zijn graan voor dure dollars koopt. Op papier klinkt dat heel mooi, maar Engeland vertrouwt het zaakje niet. Op het ogenblik moet Frankrijk graan invoeren. Niet omdat het geen graan zou kunnen verbouwen, maar omdat de boeren in de Franse munt geen vertrouwen hebben en liever hun akkers weidegrond laten worden, zodat zij met minder moeite op de zwarte markt voor het vlees van hun koeien meer geld kunnen krijgen dan voor het bewerkelijkere meel. Moet Engeland nu zijn plan instellen op de Franse verwachting (die allerminst gewettigd schijnt), dat in 1952 Frankrijks economie in evenwicht is?

Natuurlijk is Engeland's band met zijn dominions ook een factor in het spel, maar het is niet ondenkbaar dat deze factor te veel opgeblazen wordt. Per slot van rekening zijn deze dominions gebieden, welker markten ook door de andere Europese landen bewerkt kunnen worden. Engeland's „schuld” ligt vooral hierin, dat het als de industrieel krachtigste mogendheid toonaangevend is. Als zijn plan dus een uitgesproken karakter draagt dan moeten de anderen zich daaraan noodgedwongen aanpassen. Het karakter

van het Engelse plan nu is versobering. Dit eist van een volk een grote mate van zelftucht. Deze kan het Engelse volk beter opbrengen dan enig ander volk. Vooral als het erom gaat een soort van eenheid aan te gaan met volken als het Franse en het Italiaanse, kunnen spanningen niet uitblijven. Doch stel, dat alle Marshall-landen Engeland zouden evenaren in soberheid en zelftucht, dan nog zou dit het kardinale probleem niet oplossen.

De economie van de negentien landen kan n.l. nooit een geheel worden. Bijna al deze landen zijn te zeer geïndustrialiseerd. Zij kunnen hun industriële producten niet aan elkaar kwijt en hoe langer hoe minder aan de streken, waar zij hun voedsel vandaan plachten te halen. Deze immers streven ook alle naar industrialisatie en waarmee moet West-Europa dan zijn voedsel betalen? Er ligt nog een kans in Oost-Europa. Dat kan nog veel industriële producten gebruiken. Aan de andere kant produceert het 't nodige voedsel. Maar ook hier is een kentering gekomen: de sociale omwenteling, die aldaar na 1945 heeft plaats gegrepen, heeft de voedselproductie verminderd en heeft anderzijds ten doel dit gebied eveneens te industrialiseren. Een plan voor West-Europa is — zelfs met de beste wil van de wereld (waaraan het een en ander nog wel ontbreekt) — niet voldoende. Een plan voor West- en Oost-Europa zou al heel wat zijn, omdat beider economieën alsnog min of meer complementair zijn. Maar wat eigenlijk nodig is, is een plan voor de gehele wereld. Dat, waarlijk, zou Utopia kunnen zijn; dat, helaas, is nog slechts Utopia.

INDISCHE NOTITIES

In de desa Sraton, ergens in de buurt van Toentang in Midden-Java, was het stil. De tropische avond was gevallen, de nacht brak aan. Zo een stille Indische nacht, waarin men alleen een vaag gedruis van zoemende insecten hoort. In de verte blaft dan soms een kamponghond. En verder is alles zoel en stil en donker.

Maar in die desa Sraton dan weerklonk eensklaps gerucht. Daar drong een bende het eenvoudige huis van de kamitoewa binnen. Dwongen hem met zijn gezin op een bank te zitten, terwijl zij plunderden en roofden. Vóór zij heengingen schoten zij het dorpshef voor de ogen van zijn vrouw en kinderen dood.

In Poerbawangi, dicht bij Gombong, drong een bende de woning van het kamponghoofd binnen, stalen zijn bezit en sloegen hem dood.

Diezelfde nacht werden in West- en Midden- en Oost-Java nog vijf aanslagen gepleegd op desahoofden, dorpsbestuurders, loerachs, kamitoewa's en andere Indonesische bestuursambtenaren. In één week stierven er een-en-dertig door moord. De volgende week drie-en-dertig. En nu loopt het aantal moorden op Inheemse bestuursambtenaren al tegen de veertig per week. Altijd en overal hetzelfde beeld. De stille tropen-nacht. De zoemende insecten. Het donkere, slapende dorp. Een hond, die in de verte blaft. En dan de aanval door een woeste bende, die gilt en schreeuwt en alles rooft en plundert en die, altijd en overal en systematisch, de Indonesische bestuursambtenaar vermoordt. Soms eerst wegvoert en afschuwelijk martelt, maar altijd: vermoordt.....

Sinds de „Renville”-overeenkomst met zo veel praal en plechtigheid getekend werd, sinds de Commissie voor Goede Diensten haar taak verricht — zullen wij maar zeggen — zijn verscheidene honderden Indonesische bestuursambtenaren door benden overvallen en vermoord.

Dit is niet het werk van terroristen. Dit is het werk van door de Republiek zorgvuldig geïnstrueerde, aan welomschreven bevelen gehoorzame benden.

Dit is ook niet in de Indische tragedie zo maar een tragisch détail.

Neen, dit is geen détail. Dit is de hoofdzaak. Hier ligt het zwaartepunt van een welberaden en doelbewuste politiek van de Regering Djocja. Deze Regering-Hatta tracht in haar buitenlandse politiek haar doel te bereiken, door zich buiten Nederland om als wettige regering van geheel Indië te doen erkennen. En zij tracht in haar binnenlandse politiek het tot stand komen der Federatie te verhinderen.

De terreur jegens de Inheemse bestuursambtenaren vormt daartoe haar voornaamste middel en tenzij snel wordt ingegrepen zal dit middel zeer doelmatig blijken.

Want nu eenmaal hard en duidelijk door de Nederlandse Regering is verklaard, dat met deze Republiek onder deze Regering niet verder onderhandeld kan worden, streeft Nederland er natuurlijk naar de Federatie zo snel mogelijk te constitueren zonder de Republiek.

Men krijgt dan een Federaal Indonesië met een Indonesische Voorlopige Regering, hetwelk metterdaad heel Indië omvat, behalve de Republikeinse delen van Java en Sumatra. Daar blijft de Republiek Djocja almachtig, maar gans het geweldige gebied, met al zijn volken en zijn eilanden en zijn tientallen miljoenen mensen zal dan die door Deelstaten gevormde Federatie vormen.

Welnu — dit kan niet. De Republiek zal zorgen, dat het niet kan. Zij zal in de eerste plaats alle republikeins-gezinden in die Deelstaten onder zware druk zetten. Zij zal voorts alle leidende figuren in die Deelstaten bedreigen. En zij zal met haar terreur-methoden in de Deelstaten alle waarlijk goedgezinde lieden vervolgen. Net zo lang vervolgen, tot zij eenvoudig niet meer durven. Net zo lang moorden en ontvoeringen laten plegen, dat men het niet meer wagen zal aan die Federatie-zonder-de-republiek mede te werken.

Die Federatie zonder de Republiek is onmogelijk, zo lang men niet radicaal, doeltreffend en eens-en-vooral altijd een einde maakt aan de terreur, de agitatie, de bedreigingen, de kwaadwillige propaganda, de chantage en de geweldpleging door de dienaren der Republiek. Dat is pijnlijk en onaangenaam. Dat is hard. Maar zo is het. d. K.

Tragiek van een Overwinning

Churchill had het begrepen!

Factoren die niet onderschat mogen worden

(Van een militaire medewerker)

Altorens de lessen van de tragische overwinning te belichten, lijkt het ons nuttig iets over het Rode Leger mee te delen.

Er bestaat een tendenz, om de Rode weermacht en weermiddelen te onderschatten en om de Amerikaanse uiteindelijk overwinning niet voor tegenspraak vatbaar te verklaren.

Dit is zeer gevaarlijk en verontrustend.

In 1866 verwachtte men — en zelfs de Franse legerleiding — een beslissende overwinning der Oostenrijkers — in ongeveer een maand vernietigden de Pruisen hun tegenstanders. In 1870 verwachtten tallozen — ook onze koning Willem III — een beslissende overwinning der Franse legers. Frankrijk verloor in enkele maanden zijn legers, zijn hoofdstad, zijn keizer en zijn militaire naam.

In 1896 verwachtten velen een overwinning van de Spaanse vloeten op de Amerikaanse — de Spaanse vloeten werden in de grond geschoten zonder er zelf aan te pas te komen. In 1905 verwachtten tallozen dat Rusland Japan verpletteren zou — Japan won. In 1939 verwachtten velen — ook in ons land — de uiteindelijk overwinning der Duitsers, omdat zij, evenals Hitler, niet wisten wat sea-power en Engeland toen waard waren, en dat de 2e wereldoorlog een langdurige gemechaniseerde strijd tussen oorlogsindustrieën moest worden.

Het onderschatten van een tegenstander, en vooral een betrekkelijk „onbekenden” tegenstander (Pruissen in '66, Amerika in '96 en Japan in 1905), is een veel voorkomend verschijnsel.

KONIEV
...wél...

ook de aziatische infanterie. De aanvoerders kunnen onmogelijke eisen aan hun troepen stellen — er wordt zonder klacht of gemopper aan voldaan. De soldaat kan bovendien zijn mond houden — en zijn geest blijft voor de Westerling een gesloten boek.

De tanks waren vanaf de aanvang een verrassing — in kwaliteit en duurzaamheid.

Zeer goede artillerie- en infanterie-wapens — echter in de aanvang te weinig artillerie.

De Stalin-tank was de beste ter wereld (volgens v. Manteuffel) — beter dan de Engelse en Amerikaanse, die te veel aandacht wijdden aan draadloze verbindingen e.d.

Opvallend was dat de Russen vrijwel geen gebruik in het groot van parachute-troepen maakten, terwijl zij zelf de ontwerpers van dit wapen waren. Student, de Duitse parachute-man, schrijft dit toe aan onvoldoende training en trainings-mogelijkheden.

In 1941 beschikte Rusland nog niet over goede generaals. In latere jaren daarentegen wel. Zhukov (van 1921—1923 een leerling van von Seeckt) werd de beste gecoördede; Koniev was een zeer goed tacticus.

De algemene indruk: de lagere (jongste) en de hoogste aanvoerders waren de beste — de middenmoot liet te wensen. Dit is belangrijk, want de Duitsers konden de Russen als het ware tot de bloedigste aanvallen tegen een elastische verdediging dwingen, omdat juist die middenmoot-aanvoerders een beoordeling vreesden: „gebrek aan initiatief en aanvalsdrijf”..... met de Russische gevolgen daarvan.

Op een punt waren alle Duitse generaals het eens: de sterkste zijden van de Russische soldaat zijn het onverwoestbare moreel en de ongevoeligheid voor ontberingen. Hij kan zich zonder aanvoer wekenlang behelpen.

Hier is een beschrijving van von Manteuffel, die diep achter de Russische fronten doordrong: „de opmars van een Russisch leger kan een

Westerling zich niet voorstellen. Want achter de tankvoorhoeden rolt een horde — grotendeels met paardentractione. De soldaat draagt een ransel — droge broodkorsten en rauwe groenten, onderweg opgescharreld. De paarden leven hoofdzakelijk van het stro van de daken. Dat houden ze drie weken vol. Een dergelijke horde kan men niet tegenhouden door afsnijden van de verbindingen, omdat er vrijwel geen verbindingen en aanvoer-colonies bestaan.”

Inmiddels — en ook dit zien de Duitse vaklieden volkomen in — zal een nieuwe oorlog een geheel nieuwe techniek brengen. Zij zal veel meer technisch, mechanisch en motorisch gevoerd worden. Hierop komen wij nader terug. Maar dit betekent voor de Russische soldaat verliespunten.

Hierin staat hij ten achter bij de Westerling.

Zo beschrijft von Manteuffel een der laatste tankslagen in 1941 bij Jassy (Roemenië) — 500 tanks namen er aan deel. De Russen hadden in hun Stalin-tank de superieure machine. Toch werden zij volkomen geslagen door manoeuvre, bewegelijkheid en goed gebruik van het terrein — „wie in een tankslag stilstaat, is verloren”.

De Russische hogere aanvoering toonde zich in 1944 voor haar taak berekend. De Russische strategie overtrof zelfs die der Duitsers en die der geallieerden. Want zij stelden in al hun ondernemingen het politieke doel van de oorlog op de voorgrond en... braken dus in eerste instantie door naar de Balkanlanden en Weenen. Churchill en de zijnen begrepen dit — Roosevelt en de zijnen bleven blind, te onzen detrimente.

Resumerende: de Russische weermacht met zijn weermiddelen is een formidabele tegenstander. Het ontbreekt haar weliswaar aan eigenschappen en middelen, welke de Westerlingen wel bezitten. Maar de Russen beschikken daartegenover over massa, ruimte, primitieve soldaten-eigenschappen, politieke eenheid (zij het onder dwang) en... de mogelijkheid om, evenals Hitler, het ogenblik voor een verrassende en wellicht gedeeltelijk vernietigende aanval zelf te bepalen.

Dit zijn uitermate gevaarlijke factoren, die in geen geval onderschat mogen worden.

ZHUKOV
...later...

Wat is van dit Rode Leger achter het ijzeren gordijn thans uit betrouwbare militaire bron bekend?

Wij vonden de o.i. betrouwbaarste gegevens in twee onlangs verschenen boeken van de erkende deskundigen Liddell Hart (The other side of the hill) en Fuller (The second world war).

Liddell Hart — ook door de Duitsers als vooraanstaand vakman erkend — heeft gelegenheid gekregen met alle vooraanstaande Duitse aanvoerders als vakman tot vakman te spreken. Uit deze besprekingen ontstond zijn boek. Het 16e hoofdstuk behandelt het Rode Leger aan de hand van de ervaringen van legeraanvoerders op het Russische front zoals von Kleist, von Manstein, von Rundstedt, Guderian, vaklieden van de „oude school”, en von Manteuffel, een der zeer bekwame jongeren.

De algemene indruk: voortreffelijk vechtmateriaal, waaruit in de loop van de oorlog eerste klasse soldaten voortkwamen.

Groot uithoudingsvermogen, veel minder behoeften dan andere legers, maar onverschillig tegenover de burgerbevolking (branden, roven, e.d.), ondanks een zekere goedmoedigheid bij de „Europese” Russen.

Een infanterie, die nog te zeer als massa aanvalt. Verliezen zijn niet van betekenis — er is materiaal genoeg. Onverschillige onbevreesdheid — fatalisme. Weinig gevoelig voor deprimerende indrukken. Standhouden tot het uiterste, waardoor omsingeling in de hand wordt gewerkt. Hoog moreel, zoekt het man-tegen-man-gevecht. Goed geschikt voor gevechten bij duisternis, bosgevechten e.d. Zeer geschikt voor guerilla.

Het Rode Leger was veel „harder” dan het Czaristische. Het vocht voor een idee. Het stond onder rigoureuze discipline: „Waarom valt u niet aan? Waarom staat uw regiment nog niet op zijn plaats? Volg ogenblikkelijk de orders op, of ge wordt doodgeschoten!”

Voortreffelijk in de verdediging,

Organisatie „Vrouwen in de V.V.D.” gesticht

In verband met de mogelijkheid naar buiten te kunnen optreden; tot betere voorlichting van de vrouwelijke partijleden; terwille van de propaganda, met het doel de mening van onze vrouwelijke partijleden uit alle delen des lands te leren kennen; om al deze redenen is met goedkeuring van het Hoofdbestuur een organisatie gesticht, welke waarschijnlijk te zijner tijd de stichtingsvorm zal krijgen.

De dagelijkse leiding berust bij de vrouwelijke Kamerleden en de vrouwen in Dagelijks- en Hoofdbestuur der partij, die zich zelf en nog anderen kunnen toevoegen.

Het landelijke bestuur bestaat uit vertegenwoordigsters der 18 Rijkskieskringen, gekozen door de algemene vergadering der centrales, voor twee jaar, met directe herkiesbaarheid. Deze vertegenwoordigsters komen van tijd tot tijd landelijk of regionaal samen met het D.B. der organisatie. Het is zeer gewenst, dat de vertegenwoordigsters tevens lid zijn van het Bestuur harer Centrale. Haar taak bestaat in het houden van contact met de besturen van centrale, ondercentrales en afdelingen en te bevorderen, dat in elk van deze besturen minstens één vrouw zitting heeft. Aldus zal zij de steunpunten vinden om mededelingen van het D.B. door te geven en zelf informatie te winnen. Een nauwkeurige

kennis van de samenstelling der centrale, de geografische ligging der ondercentrales, de formatie der afdelingen en de adressen der diverse secretarissen is onontbeerlijk. De vertegenwoordigsters moeten de vrouwelijke gemeenteraads- en statenleden in haar centrale leren kennen en adressen van vrouwelijke sprekers verzamelen. Zij moeten de bestaande vrouwenkringen, studieclubs, enz., die onder de vrouwelijke leden bestaan, kennen, adressen der secretarissen weten, zich op de hoogte stellen van het werk dezer kringen en zich de convocaties laten zenden.

Waar vrouwenkringen bestaan, wordt met de besturen daarvan over eventuele bijeenkomsten overlegd; waar ze niet bestaan, kan dit het best ondercentrale-gewijs geschieden.

In het algemeen moet de vorming van ondercentrales te samen met de partijfunctionarissen krachtig worden bevorderd.

Bovengenoemde vrouwenkringen, -clubs, -groepen, staan niet in organisatorisch verband met de organisatie „Vrouwen in de V.V.D.”. Zij werken zelfstandig, maar zo nauw mogelijk samen met haar afdelingen en regelen haar financiën met deze. Het doel is, door voorlichting en propaganda, van de vrouwen goede partij-leden te maken. Algemeen principe is, dat niet naast, maar in de partij moet worden gewerkt. Het Dagelijkse

Bestuur van de organisatie „Vrouwen in de V.V.D.” bestaat thans uit de volgende personen: A. Fortanier-de Wit, Mr. E. A. J. Scheltema-Coradi, N. Goudsward-Knipscheer, Chr. Stenler-Tjaden, Joh. H. Springer voorl. secr., Alexanderstraat 16 Haarlem (telefoon 10576).

Het Landelijke Bestuur is thans als volgt samengesteld: Groningen: Dr. M. Hartgerink-Koomans, Ubbo Emmiusstr. 34. Groningen: Leeuwarden: Mevr. H. C. Sissingh-Stark, Willemskade 28. Leeuwarden: Assen: Mevr. T. Kuipers-Meeste, Emmastraat 96, Meppel; Zwolle: Mevr. D. J. Hoffmann-Niekerk, Ceintuurbaan 2, Deventer; Nijmegen: Ir. T. Hoog, Pontanusstraat 6, Nijmegen; Arnhem: Mevr. v. Konijnenburg-Veth, Keyenbergweg 7, Bennekom; Centr. Zuid: Mr. M. H. J. de Menton Bake, Baronielaan 44 Breda; Utrecht: Mevr. J. L. Redeke-Hoek, Will. v. Noortstraat 59bis, Utrecht; Haarlem: Mev. Joh. H. Springer, Alexanderstraat 16, Haarlem; Den Helder: Mevr. Vrijdag-Keizer, Huijze „Sonnevanc”, Den Burg, Texel; Leiden: Mevr. v. d. Torre-Veendorp, Noordeinde 118, Waddinxveen; Dordrecht: Mev. M. van Dijk, Dam 166, Arkel, Z.-H.; Rotterdam: Mevr. H. D. Everts-Goddard, Esschenlaan 77, Rotterdam; Den Haag: Mevr. M. v. Alphen-Oudendijk, v. Stienhovenstraat 21, Den Haag; Amsterdam: Mevr. G. Wijsmüller-Meyer, Nassaukade 125, A'dam.

Blikken in Jeugdland

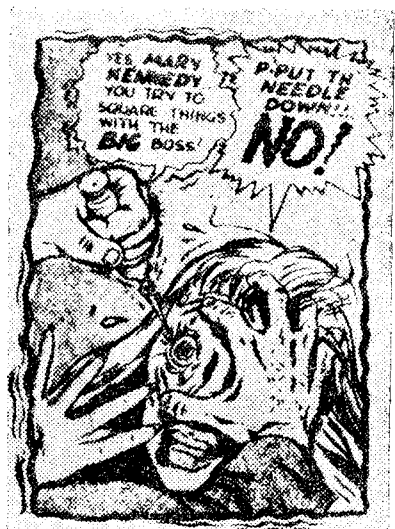
Wat lezen onze jongens en meisjes?

Ook in ons land is dan de strijd ingezet tegen de strips en de beeldverhalen. Gelukkig maar! Doch laten we hierbij wel de voorzichtigheid in acht nemen. Het is m.i. voorshands niet juist om, zoals sommigen menen te moeten doen, de alarmklok te luiden over deze giflectuur en daarbij verband te leggen tussen misdadigheid van een deel onzer jeugd en de strips en het beeldverhaal. Hoe slecht vele van deze boekjes ook zijn — en ik zal daarop uitvoeriger terugkomen in het tweede artikel —, niemand mene, dat de misdadigheid onder de jeugd nu plots is toegenomen door deze lectuur. Trouwens: hoe zou men dat kunnen aantonen? Herhaaldelijk bemerkt men, dat bij jeugdmisdrijven allerlei factoren een rol speelden en het zeer moeilijk is een enkele ervan af te zonderen. Iets anders is of deze giflectuur de culturele ontwikkeling en de persoonlijkheidsvorming van de jonge mens belemmert. En daarop durf ik volmondig antwoorden: Ja, dat doet ze ongetwijfeld. Maar alvorens daarop dieper in te gaan rijst de vraag: Hoe staat het met de belangstelling van de huidige jeugd t.a.v. het lezen in het algemeen en waarheen gaat die belangstelling?

WAARHEEN GAAT DE BELANGSTELLING VAN DE JEUGD?

Ik heb reeds eerder opgemerkt, dat ik bezwaar heb tegen de wijze, waarop velen in onze tijd spreken en schrijven over „massa-jeugd”, „ongrijpbare jeugd”, „crisis der jeugd” etc. Het komt mij voor, dat velen bij de behandeling van dit onderwerp niet voldoende rekening houden met de feitelijke toestand. En deze kent men eerst door ernstige onderzoekingen (en dan nog maar ten dele, omdat een landelijk onderzoek nog steeds niet plaats vond.) Het is onjuist en tevens zeer onbillijk om aan de hand van enkele krantenberichten of wat men zo hier en daar in zijn omgeving ziet, maar te gaan spreken over de baldadige jeugd, en de crisis der jeugd in onze dagen. Ik herhaal dan ook: Laat men beginnen met een ernstig onderzoek en dat over een zo groot mogelijk terrein. Een poging in die richting ondernam ik, toen ik voor enkele maanden begon met een uitgebreide enquête in Den Haag.

Enkele ontstellende misdaden in ons land en in het buitenland, hebben velen de ogen geopend voor de gevaren van de giflectuur, welke de jeugd leest. We vonden onze medewerker voor opvoeding en onderwijs bereid in een tweetal bijdragen iets over dit probleem te schrijven. Het is van grote betekenis, dat de schrijver zich in deze bijdragen niet laat leiden door wat „men”, onder indruk van enkele droevige voorvallen zegt, maar uitgaat van persoonlijke onderzoekingen bij ruim 1000 jongens en meisjes in de leeftijd van 9 tot ongeveer 20 jaar. Redactie.

— „True Crime Comics”. Magazine Village, Inc.

In dit verband is het volgende staatje van betekenis:

Jaar Leeftijd Onderzoek te	Optreden van de eerste menstruatie (Koch)				
	1906 15½	1915 14½	1920 14	1930 13½	1934 13
Berlijn					
		in Duitsland		Keulen	Leipzig
				(Ernst Walther Koch, Leipzig '35)	

B. Meisjes lezen wel jongensboeken (68—54—67% der meisjes), maar jongens lezen nauwelijks meisjesboeken (4—10%).
C. Na het tiende jaar verliest het sprookjesboek zijn bekoring, bij de jongens zowel als bij de meisjes.
D. Boeken over dieren en planten hebben de belangstelling der stadsjeugd. Dit is een zeer verheugend verschijnsel. De resultaten van het

onderzoek wijzen wel zeer duidelijk in deze richting. De school zal er dan ook m. i. verstandig aan doen bij het inrichten van een bibliotheek een aantal goed geschreven boeken op dit terrein op te nemen.

In het algemeen blijken de meisjes nog iets meer belangstelling voor de natuur te bezitten dan de jongens. Van veel belang is hoe de onderwijzer(es) tegenover de natuur staat. Heeft hij (zij) er grote belangstelling voor, dan nemen de leerlingen die over. Dit wordt herhaaldelijk in de school bewezen.

E. De jongens hebben grote belangstelling voor het geschiedenisverhaal. Bij de meisjes is zij veel minder. Ook hier geldt, dat de leerkracht er veel aan doen kan. Houdt hij van geschiedenis en weet hij zijn lessen boeiend te maken, dan kan men er zeker van zijn, dat de jongens van zijn klas weldra geschiedenisboeken gaan lezen.

F. De belangstelling voor z.g. oorlogslectuur is minder groot, dan wij aanvankelijk meenden. Ik noem dit eveneens een verheugend verschijnsel. De meisjes houden weinig van deze lectuur. Een nader onderzoek leerde bovendien, dat wel onderscheiden moet worden de verzetslectuur en de z.g. oorlogsboeken.

Boeken over de bevrijding, de hongerwinter, en dergelijke worden wel gelezen.

G. De belangstelling voor de platenboeken is minder dan ik had gedacht. De jongens vooral tonen hiervoor slechts matig interesse. Meestal zijn deze boeken duur en wanneer we zien, dat ze weinig in de smaak vallen, kan het van betekenis zijn wel te overwegen bij de inrichting van een bibliotheek er niet te veel geld aan te besteden.

H. Zoals bleek bij de jongens- en meisjesboeken, wordt ook de belang-

In het „Haagsch Dagblad” van 28 November, vond ik de volgende berichten:

MOORD DOOR BEELDROMAN. Dawson Greak (Canada) 26 Nov. (Ass. Press). — De jury belast met het onderzoek naar de moord op een oude landbouwer door twee jongens van 11-13 jaar, heeft gezegd, dat maatregelen genomen dienen te worden tegen de beeldromans. De rechters vinden, dat de jeugdige misdadigers zonder enige twijfel tot hun daad gebracht werden door het lezen van deze boekjes.

ALKMAAR. De 15-jarige M. B. uit Enkhuizen, die, volgens eigen bekentenis, Annie Rolle van het leven beroofde, is van het Huis van Bewaring overgebracht naar de psychiatrische inrichting te Heiloo.

AMSTERDAM. Zeven jeugdige bandietjes waarden dagelijks rond over het terrein van de Amsterdamse Markthallen. De buit bestond uit geld en leeftocht te weten: fruit, koffie, thee en suiker. Wat er dagelijks van overbleef, werd vernietigd. De leider van de „gang” was 10 jaar, de nestor van het zevental, dat door de kinderplichtie gearresteerd is, was 13 jaar.

stelling voor de kinderrubriek in de krant met de jaren geringer. Zij handhaaft zich nog het duidelijkst bij de meisjes en jongens van 9-11 jaar. Daarna wordt het ineens veel minder (van 75—50%).

I. Het nieuws in de krant interesseert vooral de jongens van 11 jaar. Opmerkelijk is de geringe belangstelling bij de meisjes.

J. Opvallend groot is de belangstelling voor de z.g. beeldverhalen in de krant. Bij de jongens gaat het in snel stijgende lijn! Maar ook bij de meisjes zien we een sterke stijging (61—94%). Het is mijn vaste overtuiging, dat de kranten schuldig staan aan de grote belangstelling der jeugd voor de verderfelijke lectuur van de z.g. Beeldverhalen. De kranten toch geven dagelijks zo'n vervolgvverhaal in beeld en dit stimuleert zeer zeker de uitgevers van de Beeldverhalen-boekjes tot hun uitgave.

De school zal tegen dit alles slechts weinig kunnen doen.

K. De belangstelling voor sportnieuws is het sterkst bij de jongens. Begrijpelijk: de jongens voetballen en de voetbalsport is ten onzent nu eenmaal een van de meest populaire sportbeoefeningen. Toch is er nog altijd een derde deel der mannelijke jeugd, dat zich niet interesseert voor de sport. Het behoeft geen betoog, dat dit verschijnsel van belang is bij de behandeling van het vraagstuk der vrije tijdbesteding. Wanneer van de 10 jongens er 3 geen interesse hebben voor de sport, dan blijft de vraag: Hoe besteden deze jongens hun vrije tijd?

Doch dit probleem is thans niet aan de orde.

(Vervolg op pag. 8)

Bij dit onderzoek heb ik o.m. het lezen en de belangstelling der jeugd voor boek en krant betrokken.

In dit artikel wil ik dan de uitslag geven van een onderzoek bij ongeveer 300 kinderen van 9—12 jaar, jongens en meisjes uit een z.g. „gegoede” stadswijk in 's-Gravenhage. In het tweede artikel zal ik de uitslag geven van een enquête, ingesteld bij ongeveer 700 jongens van 13—20 jaar, leerlingen van een Ambachtsschool in een arbeiderswijk.

Bezien we dan eerst onderstaande tabel:

Leeftijden		J	M	J	M	J	M
		9/10	9/10	11	11	12	12
Lees je graag thuis?	Ja	89	100	67	87	67	94
	Neen	11	—	33	13	33	6
Welke boeken?							
Meisjesboeken		4	79	—	79	10	50
Jongensboeken		86	68	67	54	33	67
Sprookjesboeken		39	68	13	50	33	28
Dieren- en Plantenboeken		79	79	40	54	57	61
Geschiedenisboeken		79	58	80	33	48	28
Oorlogsboeken		68	16	47	17	48	11
Platenboeken		29	58	27	33	29	44
Lees je thuis de krant?	Ja	96	90	87	84	96	100
	Neen	4	10	13	16	4	—
Welke Rubrieken?							
Kinderverhalen		79	74	73	75	53	50
Nieuwsberichten		43	26	60	37	43	56
Plaatjesverhalen		61	63	73	54	86	94
Sportnieuws		61	—	47	12	62	28

Hierbij zijn de volgende gevolgtrekkingen te maken:

A. Het is een gelukkig verschijnsel, dat onze jeugd van lezen houdt. Ik vond maar weinig kinderen, die niet graag lezen. Bij het ouder worden gaat de belangstelling voor het kinderboek afnemen. Het komt mij voor — al mis ik hier voldoende gegevens uit het verleden — dat onze tegenwoordige jeugd sneller „oud” is. Trouwens: het feit, dat de leeftijd, waarop het meisje vrouw wordt, met ruim twee jaren vervroegd is, wijst in die richting.

— „Jo-Jo Congo King”. Fox Feature Syndicate, Inc.

Geschenk

Zou de schrijver van het artikel „Geschenk” in het nummer van 3 dezer niet beter doen lezenswaardige lectuur, zoals „Elsevier” en „V. en D.” in Niwin-bussen te deponeren, of, ongefrankeerd, te zenden aan de „Tijdschriftendienst van het Ned. Roode Kruis” te Den Haag? In beide gevallen doet hij, en elk ander, hierdoor een soldaat in de rimboe, of een herstellende zieke, een genoegen, al was het alleen al om de kostelijke „Eigenwijze liedjes” van Brummetje.

Dr. L. Koch, Zeist

Het celstelsel is mensonwaardig

Arbeid moet de mens genezen

Reeds lang voor de oorlog was men er in zekere kringen van overtuigd, dat het huidige celsysteem niet deugde en dat de celgevangenis vervangen moest worden door de openlucht- of kampgevangenis. Waren er hier alleen gevoelsfactoren in het spel? Zeker niet! De cellulaire straf, eens ingehaald als het stelsel dat het moreel en het zedelijk peil van de delinquent zou versterken en verhogen, bleek ten slotte niet aan de verwachtingen te voldoen. Het was evenwel in het vooroorlogse Nederland niet mogelijk de nodige algemene belangstelling voor deze materie te wekken en zo bleef alles bij het oude. Zo moest in het jaar 1939 René Ouwenaller op 84-jarige leeftijd, na een leven dat geheel gewijd was aan het reclasseringswerk, tot de conclusie komen, dat er sinds 1855 niets ten goede veranderd was. Een jaar later raasde de oorlog over ons land en kwamen wij onder de Duitse laars te zitten. Vele goede vaderlanders werden vermoord, anderen verdwenen in de cel. Toen zij eruit kwamen, waren zij ervan overtuigd, dat het celstelsel mensonwaardig was en dat er een herziening moest plaats vinden. De tijd bleek rijp te zijn en de eerste aarzelande stappen in de nieuwe richting werden gezet.

In 1946 nam de „Vereniging van Ex-politieke gevangenen” een motie aan, waarin zij aankondigde een krachtige en voortgezette actie voor reorganisatie van het gevangeniswezen in Nederland te gaan voeren. Een commissie werd uit haar midden benoemd om een rapport uit te brengen betreffende de bestaande toestand en een plan te ontwerpen voor de reorganisatie.

Reeds op 15 Maart van datzelfde jaar werd door de Minister van Justitie op zijn Departement te 's-Gravenhage geïnstalleerd de „Commissie Uitbouw Gevangeniswezen”, welke tot taak kreeg na te gaan welke organisatorische maatregelen er op het betreffende terrein nodig zouden zijn en binnen het raam van Staatsfinanciën en zonder ingrijpende wetswijzigingen mogelijk geacht konden worden.

De oorlog had dus wel opruiming gehouden onder egoïsme en al te grote zelfgenoegzaamheid. Want, laten we het eerlijk zeggen, deze troffen wij in ons land maar al te veel aan.

Onbegrijpelijk en in zekere zin onvergeeflijk noemt Dr. Kempe het, dat verschillende celgevangenis, waarvan sommigen reeds dateerden uit de jaren rondom 1850, in 1939 nog steeds in gebruik waren en wel goeddeels op de basis als waarop zij in eerstgenoemd jaar tot stand kwamen.

Feitelijk, zo betoogt de schrijver, zou slechts één argument met recht voor het celstelsel kunnen worden aangevoerd n.l. de behoefte voor de gemeenschap om zichzelf te beschermen tegen de gevaarlijken in haar midden. Maar deze rechtvaardig

diging blijkt dan juist gelegen in de toepassing ervan op dat instituut waarvoor men nu juist het celsysteem nooit heeft willen accepteren: de bewaring.

Dr. Kempe noemt dan een reeks praktische bezwaren aan het celstelsel verbonden, die ons in hun sobere opsomming een indruk van de cel kunnen geven en die ons even doen rillen.

De psychische bezwaren zijn even groot en zeker van evenveel belang. De eenzame opsluiting tocht bevorderend op een egoïstische houding tegenover de ons omringende dingen. De uitwerking hiervan, hoezeer ook afhankelijk van de individu, moet op de duur voor iedereen funest zijn. De afzondering roept spoedig reacties op, die men, levende in een gemeenschap, nooit te zien gegeven zou hebben en die dus in die zin onmaatschappelijk zijn. Hieruit blijkt hoe groot de controlerende invloed van het milieu wel is en hoe dit verre onderschat werd, waardoor er voorheen te weinig aandacht aan werd geschonken! Ook in dit opzicht betekent het celstelsel een zonde tegenover de gemeenschap.

Uit dit alles kon slechts één conclusie voortvloeien, die Dr. Kempe aldus omschrijft:

„Wanneer het inderdaad noodzakelijk is om een aantal mensen gedurende korter of langer tijd uit de gemeenschap te verwijderen als gevolg van hun a- of anti-sociaal gedrag, dan kan deze verwijdering, tenzij het betreft bewaring van volstrekt hopeloze gevallen, uitsluitend

worden gelegitimeerd (gewettigd) door aan de verwijdering een positieve zin te geven in de vorm van zo intens mogelijk bedreven arbeidstherapie”.

En deze kan alleen voldoende tot haar recht komen in de kampgevangenis. Hoe ziet deze arbeidstherapie er uit?

De meest verantwoorde vorm van arbeid in de strafgestichten is, aldus Dr. Kempe, die arbeid, die naast de functie van positieve hoededoening tegelijk fungeert als reclasseringsmiddel. Natuurlijk betekent dit alles niet, dat men terug zou moeten gaan naar de stelsellose gemeenschap, het rijp en groen bij elkaar stoppen van delinquenten, een toestand die aan het celstelsel vooraf ging. Want juist deze riep grote misstanden en veel leed voor de betrokkenen in het leven.

In haar eerste troonrede zeide Koningin Juliana, dat de voorbereiding tot de reorganisatie van het gevangeniswezen in een vergevorderd stadium verkeerde. Een medewerker aan ons blad wil onze lezers thans eens wat nader inlichten over de nieuwe koers die in het gevangeniswezen wordt ingeslagen en wel aan de hand van een in 1946 gehouden en in brochurevorm verschenen rede door Dr. G. Th. Kempe, werkzaam bij het criminologisch instituut aan de rijksuniversiteit te Utrecht.

Men dient echter te komen tot een behoorlijk geselecteerde gemeenschap, die tevens gelegenheid biedt tot vrijwillige afzondering, die weliswaar gebonden zal moeten zijn aan bepaalde regels en bovendien aan het oordeel van de leiding. Voor alles moet de gemeenschap evenwel een arbeidsgemeenschap zijn! De schrijver zegt dan, dat z.i. de celgevangenis plaats moet maken voor het z.g. open gesticht in de geest van een landkolonie. Nieuw in dit denkbeeld, dat reeds lang werd gepropageerd en ook toegepast o.a. in ons land, is alleen dat het hier gaat over de aanvaarding van dit type als normaal type. Dr. Kempe treedt dan in allerlei bijzonderheden waarvoor ik de belangstellende lezer naar de brochure verwijz.

Opmerking verdient nog, dat de schrijver verschillende speciale inrichtingen noodzakelijk acht en waar deze reeds bestaan, verbeteringen wil zien aangebracht. Zo noemt hij een strafgesticht voor criminele psychopathen. Juist deze materie dient zeer zeker aandachtig bestudeerd te worden. De bestaande inrichtingen voldoen uit een oogpunt van selectie niet aan de eisen die hier gesteld mogen worden. Verder noemt hij een bewaringsinrichting waarin de criminelen die tot de zwaarste en gevaarlijkste behoren die de gemeenschap bedreigen, kunnen worden bijeengebracht. Interessant is het, dat Dr. Kempe pleit voor een beschouwing van de persoonlijkheid van de delinquent als geheel en dat hij naast de bestaande voorlichting, in ons land een of meer centra van onderzoek wil vestigen, waar b.v. alle te detineren personen met gevangenisstraffen van meer dan drie maanden psychologisch-psychiatrisch sociologisch en eventueel ook biologisch worden onderzocht door daartoe opgeleid deskundig personeel. Zo alleen zal men tot een doeltreffende groepsindeling van de delinquenten kunnen komen! Ten slotte spreekt het vanzelf dat het personeel voor de nieuwe inrichtingen uiterst geselecteerd zal moeten zijn.

Twee jaar nadat Dr. Kempe zijn rede hield, zijn de eerste schuchtere schreden naar de reorganisatie gezet. In hoeverre de denkbeelden die hij lanceert in vervulling zullen gaan, zal moeten worden afgewacht. Inmiddels spreken wij met hem de hoop uit, dat de financiële basis in de toekomst steeds hechter moge worden!

Afdelingsnieuws

PARTIJRAAD KOMT BIJEN

Zaterdag a.s. om half drie zal de Partijraad te Utrecht bijeen komen ter bespreking van de Indonesische kwestie.

ANNA PAULOWNA

Welkom!

„In Anna Paulowna is een nieuwe afdeling opgericht. Het bestuur bestaat uit: G. H. Schenk, Voorzitter; C. D. Broersma, Secretaris; H. Wilms, Bestuurslid.”

BUSSUM EN NAARDEN/HUIZEN

Te weinig

De bekende radio-commentator de heer Van de Mandere uit Wassenaar heeft voor onze afdelingen een rede gehouden over het onderwerp: „De plaats van Nederland in de internationale wereld van heden”.

Niettegenstaande de gevoerde propaganda was de opkomst niet overweldigend. Een 60-tal belangstellenden voor dergelijke avonden is blijkbaar onvoldoende. De besturen zullen bij een volgende bijeenkomst gaarne zien, dat de zaal te klein zal zijn. Onze kracht kan alleen groeien door intensieve belangstelling en door verbreiding van onze propaganda.

's-GRAVENHAGE

Goed zo!

De Afdeling Jongeren van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie, afdeling 's-Gravenhage, is opgericht. Het voorlopig bestuur is als volgt samengesteld: Voorzitter, W. J. de Blaey, Sportlaan 139; secretaris, Drs. J. M. A. Hartman, Van Beuningestraat 71; penningmeester, H. R. Sicman, Frankenslag 131; leden: Mr. L. v. Nahuys, Verdijkstraat 34; W. G. v. Haersma Buma, Stephensonstraat 7; R. J. Relink, Carel Reinierskade 147.

Inlichtingen kunnen worden verkregen aan bovengenoemde adressen en aan het Afdelingssecretariaat Laan van Meerdervoort 24, 's-Gravenhage.

LEEWARDEN

Nieuwe Heren

Bij de laatst gehouden vergadering der Centrale werd een nieuw Bestuur gekozen, dat er thans als volgt uitziet:

B. C. Algra Jr., Leeuwarden, voorzitter; Ds. J. Luchies, Pietersbierum, penningmeester; Mevr. H. C. Sisingh-Stork, Leeuwarden; J. G. Venhuis, Oranjewoud; J. A. van Overklift, Munnekezyl; G. E. Feringa, Holwerd; J. Nauta, Sneek; M. L. Wassenbergh, Kollum; K. Ronner, Dokkum terwijl verder met een adviserende stem zitting hebben leden van de Kiezersraad, Hoofdbestuur, etc., t.w. de H.H.: J. J. G. S. Falkena, Heerenveen; Ir. B. C. van Balen Walter, Leeuwarden; Ir. H. J. Witteveen, Drachten; P. J. de Vries, Weidum; Mr. G. Boschlo, Heerenveen; Mr. B. F. v. d. Veen, Leeuwarden. Het secretariaat berust bij F. C. Dutyn Noordberger, Leeuwarden.

OOSTSTELLINGWERF

Activiteit

Onze afdeling heeft een landbouwcommissie in het leven geroepen, waarin zitting hebben: F. J. Punter, Lage Duurswoude 192 onder Oosterwoude; H. J. van Weperen, Weper 472 onder Oosterwoude; Y. Reitsma, Vaart Z.Z. 304, Appelscha.

Ook hebben reeds enkele leden zich bereid verklaard zitting te nemen in een Middenstandscmissie.

Wat lezen onze jongens en meisjes?

(Vervolg van pag. 7)

Een onderzoek als hierboven beschreven, brengt onmiddellijk de vraag naar voren, of de ouders wel altijd doordrongen zijn van de betekenis van het goede kinderboek voor de culturele ontwikkeling en de persoonlijkheidsvorming en anderzijds van de gevaren van de verkeerde lectuur. De noodzaak van goede voorlichting op dit terrein laat zich herhaaldelijk aantonen aan hetgeen kinderen krijgen op verjaardagen, Sint Nicolaas en Kerstmis. We hebben een commissie voor de keuring van films, maar meer en meer dringt zich de vraag op, of we niet eens moeten denken over de taak, welke een commissie voor de keuring van het kinderboek in deze tijd zou hebben! In de week van 8-13 November organiseerden wij in de Leerschool van het Haags Genootschap een tentoonstelling, welke de bezoekers (sters) een overzicht gaf van a. hoe in de loop der eeuwen de kunst van lezen is verworven; b. de ontwikkeling van het leesboek in de school; c. de verkeerde jeugdlectuur (analyse van beeldverhalen, tijdschriften voor de jeugd, etc.); d. wat er thans aan goede kinderlectuur op de markt verschijnt. Deze tentoonstelling, die door zeer velen bezocht werd, heeft aangetoond, dat talrijke ouders (en grootouders niet te vergeten!) vertrouwde voorlichting zeer waarderen. Maar we leerden er ook iets anders uit, n.l. dit: de jeugd van thans krijgt meer en meer belangstelling voor het informatieve leesboek. Wat in de Angelsaksische lan-

den reeds geruime tijd aan de gang is, zal zich vermoedelijk ook ten onzent gaan voltrekken: een accentverschuiving in de kinderlectuur. Het boek blijft niet langer een leesboek voor plezier, maar het wordt ook een boek voor informaties over het behandelde onderwerp.

Het zou ons te ver voeren, dit hier nader toe te lichten, maar een ding zij nog onder de aandacht gebracht: de huidige jeugd, met haar grote belangstelling voor de techniek, met haar hunkering naar kennis van honderd en één dingen over planten, dieren, enz. enz. kan „gevangen” worden door goede kinderboeken en jeugdboeken, indien de auteurs maar de kunst verstaan het onderwerp boeiend te behandelen.

Zeker, we moeten onze ogen niet sluiten voor het feit, dat Amerika ons ook de beeldverhalen levert, althans ten voorbeeld is op dit terrein, maar — en dit is bij alles toch nog verheugend: ook in Amerika is men de strijd gaan aanbinden tegen de beeldverhalen en strips. En wij hier in Nederland zullen ongetwijfeld de jeugd weer van strip en beeldverhaal af krijgen, wanneer we maar iets beters er voor in de plaats geven.

In het tweede artikel zal ik aan de hand van het onderzoek naar de belangstelling van jongens van 13-21 jaar voor het boek, een en ander opmerken over het gevaar van de strip en het beeldverhaal en de wijze waarop we dit alles kunnen bestrijden. VAN MOURIK.

STALEN MEUBELEN
„GISO“-LAMPEN

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

VRIJDAG 24 DEC. 1948 - No. 39

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

KERSTMIS

Het is niet vreemd, dat de wereld en wij mensen tegenwoordig veel met ons zelf bezig zijn. De wereld is het eigenlijk altijd, maar ook wij leven in de laatste tijd met de gedachten voortdurend op ons zelf gevestigd. Het is donker en duister om ons heen, zoals de natuur thans donker en duister is, en dat doet ons de blik naar binnen slaan en stilstaan bij ons zelf, omdat wij vastgehouden worden door de zorgen in ons leven, die wij niet meer aan kunnen, door de moeilijke levensomstandigheden zelf, die ons dreigen te overspoelen en geen toekomst meer overlaten. En daar bovendien grint de wereld ons aan, en wij bekoeven slechts enkele namen te noemen, enkele substantiva als Duitsland, Berlijn, Frankrijk, Rusland, China en Indonesië, om in de klem van deze woorden te komen en te blijven steken in alle associaties, die daarmee zijn verbonden. En toch blijft daar de hunkering in onze ziel, die nooit volkomen kan worden uitgeblust, de hunkering naar licht en vrede. Zo duister kan het niet zijn, dat die hunkering zou worden verstikt, neen, zij is er, die laatste hunkering naar het licht, dat boven deze wereld uitstijgt, en naar de vrede, die eenmaal ons deel zal zijn. En wij weten het in de stilte van ons leven, dat wij recht hebben op deze hunkering te bouwen, omdat daar in ons is de intuïtieve zekerheid, dat eenmaal licht en vrede komen zullen, omdat daar één is die ze eenmaal brengen kan, en die dit ook eens zal doen, Hij, wiens macht boven mensenmacht uitstijgt, en die alleen in staat is licht en vrede in mensenwereld en mensenhart, als Zijn koninkrijk, het koninkrijk der hemelen te doen zeyieren. Daar is in ons de intuïtieve zekerheid, dat Hij dit zal brengen met onze hulp.

Doet dit niet denken aan het woord van de psalmdichter, Ps. 104:7: Verhef Gij over ons het licht van Uw aanschijn, o Heer! Ja, Hij kan het licht over ons verheffen. Hij kan ons zelf telkens weer opheffen door dit licht uit onze neerslachtigheid, die zo diep in ons leven kan ingrijpen, en waarmee wij gans onze omgeving besmetten kunnen. Hij kan ons en de wereld verheffen boven onze baatzucht uit, die doorgedrongen is tot in alle lagen van onze bevolking en tot in de diepste vezelen van ons gemoed. Hij kan ons verheffen boven onze zedelijke laagheid, die in alle landen, ook in de rijen der jeugd, gemeengoed onder ons wordt, totdat wij plotseling worden opgeschrikt door een élatante uitbarsting. Hij wil ons redden en verheffen boven onze wereldgezindheid, die alle landen en staten heeft aangetast en in het woord macht zijn eigene uitdrukking heeft gevonden.

Het licht van Uw aanschijn! Wat is dan dat licht? Dat is allereerst Gods liefde, die Hij in mensenharten heeft neergelegd om door te geven in het leven. Het is de grote achtergrond van de geschiedenis van het christendom, die boven de concilies en het denken nog uitstijgt, en die het meest hechte cement der

mensenwereld wil zijn. Het is het geluk, door Hem aan ons gegeven, dat geluk, dat wij dikwijls zo in de verte zoeken, en dat vlak bij ons, in ons is neergelegd, daar waar twee mensen elkaar bij de hand houden en zich verbonden weten. Het is het verlangen, zonder welk elk menseneven verdorren zal, de hoop, de zekere hoop, dat het licht zal komen. Van Uw aanschijn! Hoe is dan Gods aanschijn? Als wij het met woorden proberen te omschrijven, dan zeggen wij: Zijn aanschijn, dat is Zijn Koninkrijk, dat Hij eenmaal zal doen komen, het hemelse leven reeds hier op aarde, het eeuwige heil, dat Hij ons zekeren wil. Dat alles is Zijn aanschijn. En toch wil Kerstmis het ons nog beter zeggen: Gods aanschijn, dat is Jezus Christus, want Jezus Christus, dat is Gods aangezicht naar

de aarde gekeerd, Gods aangezicht gebogen over Zijn mensenkinderen. Wie mij gezien heeft, zo zegt Christus het immers zelf, die heeft de Vader gezien; ik en de Vader zijn één.

Dat is de eeuwige Kerstboodschap. Te midden van een verworden, ook politiek verworden wereld, te midden van de angstige duisternis, die ons ook thans omringt, komt deze boodschap in de vorm, neen, met de stem van het Kerstkind, thans weer tot ons. Wij dromen en zingen van de geboorteverhalen. Van wijsheid, die zich buigt voor het kindeke, en haar geschenken aan zijn voeten neerlegt, goud en wierook en myrrhe, beeld van het geurende en genezende en onvergankelijke, dat in dit kind is neergelegd. Van herders, die intuïtief het kindeke vinden, zoals zij buiten in de natuur God gevonden hebben en die zelf de engelwoorden uitzingen: Ere zij God in de hoge, vrede op aarde, in mensen een welbehagen. Van de aanzegging aan de moeder van haar grote geluk, van het kind in de stal en op weg naar Egypte, omdat de wereld geen plaats heeft voor dit kind; van de ouden van dagen Simeon en Hanna, die thans sterven kunnen, omdat Zijn eeuwigheid in hunne handen rustte.

Maar Kerstmis spreekt niet van sterven maar van leven. Van zulk hoog bijzonder leven. Waartoe alle leven op aarde moet worden opgeheven, en dat een kind ons brengen wil. Was het niet Jesaja, die zong van een kind, dat onder ons geboren zal zijn, een jongste, dat alles zal leiden? Hier is dit kind, hier is dit jongste. Zijn stem zal triompheren, zijn kracht zal de sterkste zijn. De kracht der liefde. Zo grof kan de wereld niet worden, zo sterke mensenmacht niet zijn dat dit kind niet overwinnen zal. Hij zal woning maken in onze harten, hij wil in ons geboren zijn. Hij, Gods aanschijn, Gods aangezicht naar ons toe gekeerd, zijn kinderblik in onze ogen. Wie zal hem weerstaan? Hij is de hoop, de hoop des levens, eenmaal zal zijn koninkrijk zeyierend komen, eenmaal Gods licht het laatste licht zijn. Een kind is ons geboren! En met dit kind willen wij de wereld aanzien, die toch eenmaal Gods wereld zal zijn, De wereld van Zijn Koninkrijk. K. H. B.

PARLEMENTAIRE FLITSEN

Minister Rutten op het slappe koord

Buitenlandse Zaken en Overzeese Gebiedsdelen, Oorlog en Marine en voorlopig ook Wederopbouw en Volkshuisvesting mogen in de huidige omstandigheden begrijpelijkerwijze in actualiteit en belangrijkheid voorop staan, geen begroting is echter zo veelomvattend als die van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen.

De Onderwijs-afdelingen, gesplitst in die voor Lager-, Voorbereidend Hoger en Middelbaar-, Nijverheids- en Hoger Onderwijs, zomede de afdelingen Oudheidkunde en Natuurbescherming (Wetenschap hoort bij Hoger Onderwijs), Kunsten, Radiowezen, Pers en Vorming buiten Schoolverband, vormen, wat het Kamerdebat betreft, bijkans begrotingen op zichzelf.

Vandaar, dat voor de totale Onderwijsbegroting niet minder dan zes middag- en avondvergaderingen moesten worden gereserveerd, die ook ten volle nodig bleken.

MEVR. FORTANIER
...rechtvaardigheid...

Wie zal het ons euveld duiden, dat wij voor een minister, die zich daar tegenover tientallen vragende, betogende en critiserende Kamerleden met geen ogenblik verslappend élan doorheen weet te slaan, bewondering hebben? En dat deze bewondering nog merkbaar stijgt, wanneer die minister daar staat zonder enige parlementaire ervaring en politieke routine?

Niemand ongetwijfeld. En daarom durven wij het zonder tegenspraak te vrezen, zeggen: minister Rutten heeft het knap gedaan. Knap en..... amusant.

Amusant ongetwijfeld ook, want deze minister met zijn zuidelijk temperament, zijn stembuigingen en zijn drukke gebaren verenigt in zich de typische gewoonten van de docent en de talenten van de acteur.

Menig aardig moment, menige „Rutteniaanse beeldspraak“ zouden wij kunnen vermelden, ware het niet, dat wij nu eenmaal aan onze beperkte plaatsruimte gebonden zijn.

* * *

Maar onze bewondering is nog niet uitgeput. Zij dient zich ook en niet minder uit te strekken tot de woordvoerder van onze fractie, mevrouw Fortanier-de Wit, die bij al deze afdelingen met even grote welsprekendheid als deskundigheid het standpunt van de fractie wist weer te geven en in onmiddellijke aansluiting daaraan, in de avondvergadering van de vorige week Donderdag, ook Sociale Zaken voor haar rekening nam. Een begroting, die onverwachts in behandeling werd genomen, omdat — zoals begrijpelijk was — minister Stikker wegens dringende bezigheden aan zijn Departement, uitstel van de behandeling van zijn begroting van Buitenlandse Zaken had moeten vragen.

Laten wij Sociale Zaken, dat (evenals Onderwijs trouwens) de vorige week nog niet kon worden afgehandeld, voor onze volgende rubriek, dan willen wij eerst iets weergeven uit de algemeen beschouwingen van onze woordvoerder.

Zij stelde in het inleidende deel van haar rede voorop, dat de cultuur van een volk zeker niet bepaald kan worden door de overheid, ook niet

grote omzichtigheid betreden. Dit betekent, dat de overheid allereerst tot taak heeft de belemmeringen weg te nemen en de voorwaarden te scheppen, waarbij de persoonlijkheid tot wasdom kan komen. Daarnaast komen dan die regelingen, welke de overheid kan treffen om de kunstenaars te stimuleren en grotere groepen van ons volk de toegang tot het culturele leven te vereenvoudigen.

* * *

Vervolgens komend tot het onderwijs in het algemeen, merkte mevr. Fortanier op, dat de sociale rechtvaardigheid medebrengt, dat het uiterste gedaan worde om ieder te brengen op de plaats, waar zijn gaven het best tot ontplooiing kunnen komen. Daarbij staat echter tevens vast, dat de natuurlijke ongelijkheid in capaciteiten, die nu eenmaal van de geboorte af tussen de mensen bestaat, ook bij volkomen gelijke ontwikkelingskansen aanleiding zal geven tot „klassenvorming“, gebaseerd op psychische kwaliteiten. Een natuurwet kan men nu eenmaal niet veranderen.

De aandacht van de minister vroeg spreker ook voor het denkbeeld, door onze onderwijsmedewerker, de heer Van Mourik, in ons weekblad van 19 November j.l. geuit, om die leerlingen psychotechnisch te doen onderzoeken, die volgens de hoofden van de lagere scholen bij het verlaten van de zesde klas onder de uitzonderlijk begaafden vallen. Eventueel beperkt tot die leerlingen, wier ouders een dergelijk onderzoek niet zelf kunnen bekostigen.

Zoals zij reeds eerder had gedaan, wijdde onze woordvoerder ook thans grote aandacht aan het probleem van de bestuursvorm van de openbare school, waarzij zij kon wijzen op de formulering, die de voorstan-

RUTTEN
...slap koord...

ders van het openbaar onderwijs voor hun ideeën hadden gevonden, die de onverdeelde instemming bleek te hebben van de Ned. Onderwijzers Vereniging, van Volksonderwijs, de Nederlandse Ouderraad bij het U.L.O. en de Mij. tot Nut van 't Algemeen. Het zou, zo meende zij, een grote winst voor het Nederlandse Onderwijs zijn, indien het zou gelukken, voor de openbare school een bestuursvorm te vinden, die enerzijds het wezenlijke kenmerk van het overheidsbeheer behouden heeft en anderzijds meer zorg en bestuurlijke aandacht mogelijk maakt dan nu veelal het geval is.

* * *

Met grote overtuigingskracht is onze woordvoerder ook opgekomen voor de materiële positie zowel van de onderwijzers als van de leraren en van de hoogleraren en hun staven (wetenschappelijke assistenten, e.d.).

Kon de minister voor de leraren en voor de professoren en hun wetenschappelijke medewerkers gelukkig reeds vrij positieve toezeggingen tot verbetering doen, minder positief was de minister ten aanzien van de onderwijzers, die inderdaad nog niet zo lang geleden reeds op een hoger niveau zijn gebracht. Dat was echter niet anders dan een inhalen van een reeds jarenlang als een grote onbillijkheid beschouwde achterstand en de afgevaardigde van de V.V.D. bleef erbij, dat ook de onderwijzers het recht hadden te delen in de gratificaties en de z.g. „ontkenningsverhoging“ van 5%, die ook aan andere ambtenaren met een salaris boven f 3000 worden toegekend. Zou de Regering de onderwijzers niet in deze verhoging laten delen, dan zou diezelfde ongelijkheid weer optreden, die ook volgens de Regering in het verleden zo storend heeft gewerkt.

Deze aandrang van onze woordvoerder en van verschillende andere leden van de Kamer is in zoverre niet geheel tevergeefs geweest, dat de minister tenslotte heeft toegezegd, deze kwestie nogmaals met de organisaties der onderwijzers onder het oog te zullen zien.

* * *

Tot slot kan worden vermeld, dat onze fractie gaarne heeft medegewerkt aan de indiening van de motie-Van Sleen, waarbij, gezien het vooral ook in de toekomst te verwachten tekort aan leerkrachten, de wenselijkheid werd uitgesproken, de gehuwde vrouwelijke leerkrachten bij de verschillende takken van onderwijs te handhaven en voor een benoeming in aanmerking te doen komen.

Bij de stemming deed zich nog weer eens de oude tegenstelling van „links“ tegen „rechts“ voor. En daar „links“ beter vertegenwoordigd bleek dan „rechts“ (de confessionele partijen), werd de motie met 35 tegen 31 stemmen aangenomen.

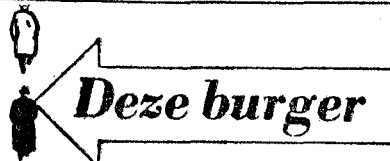
Als dit blad verschijnt, zal inmiddels ook het debat over Kunst, Radio en Pers zijn beëindigd. Ook daaraan hopen wij in een volgend nummer nog enige aandacht te kunnen wijden.

A.

door de minister van Onderwijs, K. en W. En het deed haar genoegen, dat de nieuwe bewindsman daar blijkens zijn. Memorie van Antwoord, precies zo over bleek te denken. Zij bracht dit niettemin te berde, omdat „vele leden“, die niet moeilijk in de rijen van de P. v. d. Arbeid waren te zoeken, in het Voorlopig Verslag hadden verkondigd, dat zij „zeer stellig“ de overtuiging waren toegedaan, dat van overheidswege aan de culturele vorming van ons volk „doelbewuste leiding“ behoort te worden gegeven. Verzekeringen, die onze woordvoerder, naar zij opmerkte, ietwat dreunend in de oren klonken.

* * *

Voorzichtigheid, ook in het formuleren van doelstellingen, zo meende zij, is ook hier geboden. En met instemming haalde zij Huizinga aan, waar deze in zijn „Geschonden Wereld“ schreef, dat „niemand zal volhouden, dat ooit de groei van een kunst heeft afgehangen van een organisatie van overheidswege“ en dat, zo ergens, hier de onloochenbaarheid spreekt van de stelling, dat cultuur slechts geboren kan worden in de persoonlijkheid. En wie, als wij, daarvan uitgaat, zal het terrein van de Staatsbemoeiing in deze slechts met

Deze burger

is altijd een tikkelkje weemoedig, deze tijd van het jaar.

Een jaar „spoedt ten einde“ zoals de heren van de couranten dat zo mooi kunnen schrijven. „Een jaar wordt geboren“ zoals de h.h. journalisten dat zo allegorisch uitdrukken.

Wij krijgen weer die verrassende plaatjes van Vader Tijd met zijn zandloper, zijn zeis en zijn witte baard en van dat heel jonge jongetje met blote bibsen, dat het nieuwe jaar voorstelt moet U weten. Die tekenaars doen dat altijd even mooi. En ieder jaar veranderen zij, zéér ter snede en gevat, het jaartal op de zeis en dat op de bibsen. Je moet er maar opkomen. Hoe bestaát 't!

Deze burger is altijd een tikkelkje weemoedig, deze tijd van het jaar.

Wij krijgen weer allemaal 't beste toegewent van mencevan-de-krant en dat het allemaal nog heel goed kan meevallen en lange lijsten met wat er het afgelopen jaar gebeurd is in stad en provincie, in land en wereld. Ik heb eens een oom gehad die dat van A tot Z las. De man is reeds vele jaren ter ziele, maar de heren van de kranten gaan er stug mee voort. Dat is ook zo iets om weemoedig van te worden. Ik ben niet zo dol op stugheid.

Kortom: we staan eigenlijk met ons allen, sterk verjongd in onze blote-bibsen-met-1949-erop aan het begin van alwéér een stukje weg; bij alwéér een kilometerpaal, want mijlpalen kennen wij in ons metrieke stelsel niet, n'en déplaise de heren van de kranten, die deze tijd van het jaar steevast mijlpalavers houden.

En dát maakt me het weemoedigst van alles: wéér die kale, rechtan-rechttuite mijlpaal.

Nooit eris een prieeltje met rozen en blauwe regen om even uit te rusten met Marietje of Corretje of Jeantje hand-in-hand.

Nooit eris géén lange lijst in de krant en uit die zandloper loopt het zand me knersend tussen de tanden. Die zeis is maar aanstellerig. En het is onzin dat een kind in één jaar zo'n baard krijgt.

Zó'n baard.... h.h. journalisten.

Dát is nu juist het weemoedige, deze tijd van het jaar, voor

DEZE BURGER.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.

Redactie-secretaris: Mr. E. Elias

Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.

Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267

Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.

Losse nummers 15 cent.

Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie” te Amersfoort.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlug, Geestbrugweg 69 Rijswijk (Z.-H.).

Onze gedachten

Onze gedachten moeten in de komende tijden zijn bij hen die ver van het vaderland, ver van huis, in militaire dienst hun plicht vervullen. Over oceanen en werelddelen heen zijn wij met hen door onzichtbare banden gebonden en de wens tot kracht en sterkte kome zeker ook uit onze kring voor hen, die thans een zo grote verantwoordelijkheid dragen onder de tropen.

Maar onze gedachten moeten ook uitgaan naar hun gezinnen in het vaderland zelf. Naar een vrouw, die tuurt over de laatste brief van haar man, naar een vader en moeder, die in stilte bidden voor hun zoon, naar een jong meisje, die met geheel haar hart vertoef bij hem, die zo ver weg is.

Schrijven naar Indonesië zal in deze dagen veelal hen, die in militaire dienst zijn, eerst na lange tijd bereiken, wegens verplaatsingen. Maar schrijven of bezoeken aan hen, die hier achterbleven, kan wel. Mogen juist in de komende dagen onze gedachten ons bepalen tot het vinden van de tijd voor dat bezoek, het schrijven van die brief, die thans zo dubbel gewaardeerd zullen worden.

Harde realiteit

Als een land, als een volk zulke moeilijke en zware tijden doormaakt als het Nederlandse op het ogenblik, dan is er geneigtheid om te denken, dat het binnen korte tijd wel beter zal worden. Binnen korte tijd de politieke, economische en sociale omstandigheden er wel gunstiger zullen uitzien. Zwakke politici geven aan die menselijke begrijpelijke neiging veelal toe en in de afgelopen jaren na 1945 hebben wij dan ook bij herhaling politici van de Partij van de Arbeid zonniger tijden aan hun volgelingen en aan het Nederlandse volk zien voorspellen, waarvan in de praktijk niets is uitgekomen.

Met doet o.i. verstandig, als men het publiek voorbereidt op ernstige tijden. Niet paniek zaait, waar die niet te zaaien valt. Maar voorbereiden op mogelijkheden, die men kan verwachten, als men enigszins op de hoogte is van omstandigheden en toestanden.

Die harde realiteiten staan o.i. ook het Nederlandse volk in de toekomst te wachten. Men zal er naar onze mening rekening mee moeten houden, dat nog jaren een zeer groot contingent Nederlandse troepen voor de rust en orde in Indonesië aanwezig zal moeten zijn. Dat betekent naast het persoonlijke offer, dat velen op hun beurt zullen moeten maken, ook een groot financieel offer, dat wederom gebracht moet worden in het belang van de vooruitgang van het Indonesische volk. Maar dat betekent ook sobere levensomstandigheden, voor velen in Nederland. Dat betekent, dat aan vaak zeer gerechtvaardigde wensen en verlangens niet kan worden voldaan, omdat de schatkist dat niet zal toelaten. Maar daarbij zal men zich tevens voor ogen moeten stellen, dat men daarbij de keuze heeft om zijn wensen uit te stellen tot later, of maar helemaal te doen verdwijnen. Want komt er weer rust en orde en daarmee tevens welvaart over geheel Indonesië, dan is het mogelijk, dat later aan wensen en verlangens kan worden voldaan. Zou Nederland zijn taak ten opzichte van Indonesië opgeven, dan zou dat tevens betekenen, dat ons land zonder achterland in Europa op dit ogenblik, met zo grote wonden op industrieel terrein, op woninggebied, geslagen door de Duitse bezetters, aan velen van zijn burgers niet eens meer een bestaan zou kunnen waarborgen.

Die harde realiteiten klinken soms niet prettig in de oren. Maar een politieke partij, die werkelijk waarde hecht aan de steun van leden en geestverwanten, dient eerlijk te zeggen, wat naar haar inzicht in de toekomst wacht.

DE GROTE BESLISSING

Wanneer diep ingrijpende gebeurtenissen plaats hebben past een bescheiden woord. Geen gejuich, noch verwijt kan men doen horen in ogenblikken waarin een groot deel der jongelingschap van ons land geroepen is de wapenen op te vatten om, met inzet van hun leven, miljoenen Indonesiërs te bevrijden van terreur en onzekerheid en hen de rechtsstaat te brengen. Wie ons hoofdartikel van de vorige week gelezen heeft, weet, dat wij geen andere weg zagen dan die welke de regering thans gekozen heeft. Is dus in vervulling gegaan hetgeen wij nodig achtten, niettemin vermogen wij ons niet tot enige vreugde op te werken nu wij ons realiseren welk bitter leed en welke ellende in deze dagen over mensen komen kan. Wij weten, dat er ook aan onze zijde reeds gesneuvelden te betreuren zijn, wij beseffen ook wat onverantwoordelijke republikeinse bendes in deze dagen aan land en volk kunnen misdrijven. Dit alles hadden wij reeds overwogen toen wij na eigen aanschouwing van de toestanden in Indonesië tot het oordeel kwamen, dat de bestaande situatie onhoudbaar was en dat een politieke actie volgen moest. Wij hebben deze opvatting ook neergelegd in een nota aan onze fractiegenoten. De opvatting berustte op de overtuiging, dat bij het doen voortbestaan der Republiek in haar huidige verschijningsvorm een gezonde opbouw van de Verenigde Staten van Indonesië onmogelijk was en de hiertoe behorende gebieden ten prooi zouden vallen aan extremistische overheersingsdrang. Terwille van de miljoenen goedwillenden in de federale deelstaten en terwille ook van allen die op het gebied der Republiek in constructieve zin werkzaam willen zijn, was ingrijpen geboden.

Wij weten, dat er in den lande grote ongerustheid heeft geheerst over de vraag in welke richting de regering zou koersen. De beslissing is een daad, die na zeer wijs overleg en diep beraad is genomen. Wij aarzelen niet dit te zeggen. Vooral tegen hen, die, wanneer zij bepaalde daden of handelingen van hun voorzitters niet begrepen of konden overzien, onmiddellijk geroed stonden hun vertrouwen op te zeggen. Ongerustheid — het is begrijpelijk dat die er was. Velen, zeker ook in onze rijen, zat en zit het Indische vraagstuk zeer hoog. En dat men zich dan voor inlichtingen wendt, zelfs in geagiteerde vorm, tot de mannen wie men bij de verkiezingen het vertrouwen geschonken heeft, — wij begrijpen dat alles goed. Maar wel willen wij zeggen, dat velen toch niet juist inzien, dat zij van hun plaats uit de situatie niet kunnen beoordelen en zich in moeilijke ogenblikken moeten verlaten op hen, die toch steeds bewezen hebben hun vertrouwen waard te zijn. Die vertrouwensbasis is absoluut nodig voor een goede gang van zaken.

De onrust is tot uiting gekomen in vele brieven die wij ontvingen en in vele gesprekken, die wij hebben gehad, zowel hier als tijdens ons verblijf in Indonesië. Gegriefd heeft ons, dat men zelfs de persoon van minister Stikker aantastte. Wij willen in dit artikel niet spreken over zijn verdiensten uit de laatste maanden. Slechts mag worden vastgesteld, dat zij groot zijn. Daarom kunnen wij niet nalaten thans een krachtige veroordeling uit te spreken over degenen, die zich niet ontzagen gewone laag-bij-de-grondse roddelpraat uit te strooien. Wij nemen overigens aan, dat zij na het bekend worden van de grote beslissingen der laatste dagen beschaamd zullen zijn over eigen kleinheid.

Zoals gezegd, ook binnen onze partij was er ongerustheid. Een gezonde ongerustheid zelfs, die wij volkomen hebben begrepen. Zij is echter niet steeds in gelukkige vorm tot uitdrukking gebracht. Zo hebben wij uit de kranten kennis moeten nemen van een motie van een afdeling waarin minister Stikker het aannemen van een bepaalde houding werd voorgeschreven. In de hoofdbestuursvergadering van Zaterdag j.l. en in de daaraan volgende bijeenkomst van de partijraad, heeft mr. Oud hierover gesproken. Wij willen niet nalaten daar ook onzerzijds iets over te schrijven. Wat niet moeilijk is, want wij behoeven slechts te verwijzen naar ons beginselprogramma, dat elke gedachte als zou een minister opdrachten van een partij — en zeker van een afdeling — ener partij — kunnen ontvangen, absoluut uitsluit.

In artikel 6 van ons beginselprogramma wordt immers gezegd, dat onze partij de constitutioneel-parlementaire monarchie onder het nationaal koningshuis van Oranje de meest hechte waarborg voor de vrijheid des volks acht. De partij „stelt zich schrap tegen alles, wat naar ontarring der gezonde beginselen van deze regeringsvorm zweemt.” En dan wordt

verder gezegd, dat tot die beginselen o.m. in het bijzonder worden gerekend:

2. De zelfstandige, volledige verantwoordelijkheid, zo collectief als individueel, der ministers aan de Staten-Generaal, met uitsluiting, zo in theorie als in praktijk, van iedere gedachte aan een mandaatsverhouding tussen de regering en de volksvertegenwoordiging.
3. De erkenning der volledige zelfstandigheid, zo van ministers als van volksvertegenwoordigers, tegenover de staatkundige partij, waartoe zij behoren.

Wij behoeven hieraan niets toe te voegen. Alleen, dat onze partij in al haar geledingen deze beginselen behoort te eerbiedigen. Anders zakken wij af naar toestanden als in Frankrijk waar partijvergaderingen beslissen over de vraag of partijgenoten al dan niet in een kabinet zullen treden. En het Franse voorbeeld der democratie zal toch niemand toelachen.

Zoals gezegd, veel willen wij over de grote beslissing niet zeggen. Wij verheugen ons erover, dat de Tweede Kamer zo spoedig gelegenheid gekregen heeft zich uit te spreken en dat namens alle partijen verklaard is, dat de regeringspolitiek werd gesteund, zij het dan met reserves van een minderheid uit de Partij van de Arbeid. Dat de communisten in een motie vroegen de actie te stoppen en dat deze motie alleen de stemmen der voorstellers verwerf, is veelzeggend. Veelzeggend, naar wij hopen, ook, voor het buitenland. De eenheid van ons volk, die thans is gedemonstreerd zegt meer dan enig ander feit.

Bij het debat van Maandagavond hebben de meeste sprekers, ook onze woordvoerder mr. Vonk, zich beperkt tot het houden van korte redevoeringen. Eenling Welter nam relatief verreweg de meeste tijd. Wat politiek gezien niet onbegrijpelijk is. Door de ontwikkeling der laatste weken is de basis van zijn nieuwe partij weggevallen en het kost in zulke omstandigheden uiteraard zeer veel moeite eigen aanwezigheid te verklaren en duidelijk te maken. De redevoering van eenling Welter was dan ook minder bedoeld als nuttige bijdrage in het debat dan als opwekkend woord voor zijn volgelingen. Wat politiek op zijn smalst is.

In deze dagen wordt hetgeen verdeelt naar de achtergrond gezet. Wel realiseer men zich, dat de moeilijkheden nu nog lang niet zijn opgelost. Het inzetten dezer actie is een begin. Zij worde gevolgd door opbouw en daarover zal verschil van inzicht mogelijk zijn. Gelukkig achten wij het, dat de regering ook afgekondigd heeft 't besluit „Bewind Indonesië in overgangstijd”, zodat ook der wereld duidelijk kan zijn, dat Nederland inderdaad belangrijke hervormingen beoogt. Wij willen echter wel met nadruk stellen, dat bij het doen van een beroep op constructieve elementen uit de Republiek met goed onderscheidingsvermogen moet worden gehandeld. Er heerst bij sommigen een geest van grote lichtvaardigheid bij het beoordelen van figuren, die in de Republiek een vooraanstaande rol hebben gespeeld. Voor ons is iemand maar niet dadelijk acceptabel als hij zegt: „ik wil wel goed, maar ik kan niet”. Voor een staatsman is dat geen excuus. Wij willen ons hier echter niet verder in verdiepen. Eenheid is er in ons volk en daarvoor zijn wij dankbaar op dit ogenblik. Dankbaar zijn wij ook voor de woorden van de wali-negara van Oost-Sumatra, die verklaarde dat het besluit onzer regering het vertrouwen van de deelstaten heeft versterkt, terwijl hij de actie ziet als een nieuwe stap naar de bevrijding van miljoenen Indonesiërs. Dit woord van een Indonesiër toont, dat de goedwillenden ook de noodzaak inzien van de stap die genomen is.

Ernstig is deze stap en in deze dagen gaan onze gedachten naar die duizenden jonge mannen, die in Indië zijn en ook naar de familie en verloofden hier. Vooral in verband met de naderende Kerstdagen zullen velen denken aan de zo ver van huis te verrichten zware taak voor onze jongens. Deze taak moet echter worden verricht, ook al omdat de moordpartijen, waarvan zeer vele goedwillende Indonesiërs slachtoffer waren, en de aanvallen op onze militairen, waarvan regelmatig verliezen waren te betreuren, niet langer konden worden geduld. Het is een zware taak, waaraan wij ons niet mochten onttrekken.

K

N.V. SCHEEPSWERVEN

„PIET HEIN”

BOLNES en PAPENDRECHT

DWARSELLINGEN
115 Meter

DROOGDOK
115 x 30 Meter

ruim 300 jaar...

FABRICEREN WIJ VERVEN VOOR
BOUWVAKKEN EN INDUSTRIE

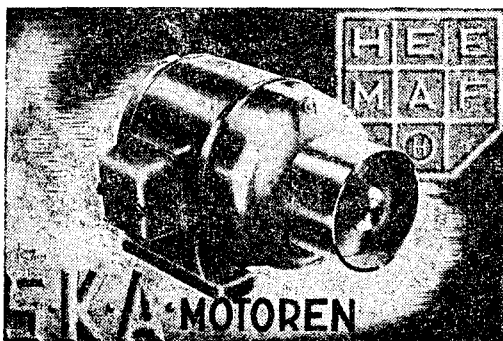
N.V. Heyme Vis & Zoonen
ZAANDAM • OPPERICHT 1643

Kloos

K I N D E R D I J K

Bruggen

N.V. BOELE'S

Scheepswerven en Machinefabriek

BOLNES

Nieuwbouw en reparatie

BOLNES

Dieselmotoren
25—1400 P.K.

★

N.V. Machinefabriek
„Bolnes”
v.h. J. H. v. Cappellen
te Bolnes

U PEINST OVER EEN GESCHENK?

S. K. Citroen
HOFJUWELIER
5 GRAVENHAGE
HOOGSTRAAT 23 TELEFOON 11.17.57
GESCHENKEN IN ALLE PRIJZEN

G. Stel & Zonen
Lak- en Verf-fabrikanten
Utrecht

N.V. Nederlandsche
Caoutchouc- en Gutta-
Perchafabriek

v.h. Bakker & Zn.
Ridderkerk

• Technische
rubberartikelen

Fa. B. Cuperus Az.
Hessenweg 2
De Bilt
Vervaardigt drukwerk
op alle gebied.

Door weer en wind
De dokter staat altijd klaar. Weer of geen weer, bij dag of bij nacht, als „dokter” wordt geroepen, komt hij. Hij vergt veel van zichzelf en... veel van zijn schoenen. Geen nood, Erdal is de beste medicijn! Zorgvuldig gecombineerde edele wassoorten „voeden” het leer, dat daardoor prachtig glanzend en als nieuw blijft.

Erdal
„Edele wassoorten”
Prijs 22 ct.

ERDAL IS ENIG!

Dit is de kern van het vraagstuk

Eén tegenstander is genoeg

In 1949 moet West-Duitsland een staat worden. Dat zijn de drie Westelijke bezetters en de drie Benelux-landen van het voorjaar te Londen overeengekomen, toen zonneklaar gebleken was, dat Rusland de vorming van één Duitsland (tenzij op eigen voorwaarden) belette en zich dus de noodzaak opdrong om aan het economische bouwsel, dat reeds in West-Duitsland was verzezen, een staatkundig dak en façade te geven. Dus werden de West-Duitsers uitgenodigd een grondwet te maken. Maar aangezien West-Duitsland nog voor onbepaalde tijd bezet zou blijven, dus de toekomstige regering van dat gebied niet volkomen soeverein zou zijn, zou er een stuk staatkundig leven overblijven, dat niet door grondwettelijke regelen beheerst zou worden, dat m.a.w. buiten de wet zou staan. Dat zou een onbevredigende toestand opleveren, zowel voor de Duitsers zelf, die, steeds de willekeur van een geallieerd veto boven hun hoofd voelend, nooit precies zouden weten, waaraan zij toe zouden zijn, als voor de bezetters, die op die manier aan de Duitsers steeds een excuus zouden geven om de verantwoordelijkheid van zich af te schuiven, hetgeen voor de democratische ontwikkeling in dat gebied fnuikend zou zijn. Dus moest ook de geallieerde bewegingsvrijheid gehouden worden binnen zekere constitutionele perken. Hiertoe zou het bezettingsstatuut geschapen worden, een soort grondwet voor de bezetters.

Zowel aan grondwet als aan bezettingsstatuut wordt sinds geruime tijd gedoktord. Aangezien zij beide in elkaar moeten passen moeten de constituerende vergadering te Bonn en de gouverneurs te Frankfurt elkaar voortdurend op de hoogte houden van de gang van zaken. Dit laat nog al eens wat te wensen over. Tenminste van de geallieerde kant. Immers de zittingen van de constituerende vergadering te Bonn zijn openbaar, terwijl de besprekingen van de gouverneurs geheim zijn. Onlangs hebben de Duitsers een commissie naar Frankfurt gestuurd om te vernemen, hoe het bezettingsstatuut er precies uit zou zien. Anders konden zij geen voortgang maken met hun eigen grondwet. Een zeer billijk verzoek, maar toch zijn zij met volslagen lege handen naar huis teruggestuurd. Hun werd gezegd, dat er nog enkele punten waren, waarover de drie bezetters het niet met elkaar eens waren en die thans aan de respectieve regeringen zouden worden voorgelegd en dat trouwens ook de punten, ten opzichte waarvan ze wel overeenstemming hadden bereikt, nog door die regeringen beslist moesten worden, zodat zij niets konden vertellen. Aan de andere kant geven de gouverneurs wel telkens hun mening te kennen over de stand van zaken in Bonn. Zo hebben zij onlangs weer geprotesteerd tegen het feit, dat de grondwet, die in de maak is, reeds een te centralistisch karakter draagt. Vooral wordt aanstoot genomen aan het feit, dat het recht tot belastinginning wordt verleend aan de centrale regering en niet aan de regeringen van de afzonderlijke „Länder”. Inderdaad is hiermede een belangrijk wapen in handen van de federale regering gegeven. Deze kan immers dan de nodige gelden onthouden aan de „Länder”, wier optreden haar in gegeven omstandigheden niet bevalt. Deze bepaling (die trouwens met kleine meerderheid door de hoofdcommissie van de Bonnsse vergadering is aangenomen en nog de vergadering zelve moet passeren) schijnt bovendien in strijd met de Londense bepalingen van de zes Westelijke mogendheden, welke immers uitdrukkelijk hun fiat geven aan een federalistische opbouw van de Duitse staat.

Hiermee raken wij de kern van het gehele précaire vraagstuk: hoe brengt men de Duitsers zin voor democratie en gevoel voor verantwoordelijkheid bij, als zij telkens toch het gevoel krijgen, dat zij niet vrij zijn te beslissen over hun eigen staatkundig leven? Dat is al de principiële zwakte van de Londense aanbevelingen en dus ook van de staatkundige structuur, die haar bestaan aan deze aanbevelingen ontleent. Het is inderdaad waar, dat een gedecentraliseerd Duitsland een ideale oplossing zou zijn. Maar aan de andere kant leert de Duitse geschiedenis van de laatste honderd jaar, dat de middelpuntzoekende krachten in dit land steeds groter zijn geworden. In 1948 reeds bleken zij — tot onheil van Europa — ster-

ker dan de democratische krachten. Hieraan verandert niets, en zeker niet de wil van het buitenland. Neen, integendeel! Elk bezet volk doet juist a priori niet wat de bezetter graag wil, ook indien dit van het standpunt van dat volk redelijk is. Bieden de Londense aanbevelingen dus reeds een zeer hachelijke basis voor de toekomstige Duitse democratie, interventies tijdens de debatten over de grondwet kunnen de onverschilligheid, waarmee het Duitse volk tegenover dit probleem staat, slechts groter maken. Om van een veto maar helemaal niet te spreken. Reeds nu heeft het Duitse volk het idee, dat de Duitse politici in Bonn in opdracht van de bezetters een grondwet maken. Reeds nu is de waarschijnlijkheid groot, dat deze grondwet, als zij er eenmaal is, het vertrouwen, dat toch aan de wortel behoort te liggen, volslagen missen zal. Trouwens de Duitse politici laten niet na er voortdurend de nadruk op te leggen, dat de grondwet een voorlopig karakter heeft; dat zij in de gegeven omstandigheden (d.w.z. wanneer de bezetting weggetrokken zal zijn) gewijzigd zal worden. In deze sfeer kunnen de geallieerden werkelijk niets beter doen dan zich zoveel mogelijk te bepalen tot de eigenlijke bezettingstaak. De eerste jaren van de Duitse bezetting van Denemarken leveren — mutatis mutandis — misschien een voorbeeld.

Dit echter zijn ketterse theorieën in de ogen van hen, die (overigens begrijpelijk) al te veel naar het verleden kijken. Maar de conjunctuur is veranderd. 1949 is geen 1922. Toen bestond Rusland als machtsfactor nauwelijks. Thans echter kan West-Europa het zich niet veroorloven twee tegenstanders te kweken. Eén is genoeg. Dat wil niet zeggen, dat men nu de Duitsers moet paaien en hun actieve hulp tegen Rusland moet inroepen. Het betekent, dat men hen niet tot potentiële tegenstanders moet maken. Een bezetting kweekt „an sich” al tegenstand. Zij zij dus zo militair mogelijk en late een maximum aan verantwoordelijkheid „in politieis” aan de Duitsers. In zekere zin moeten dezen hun eigen potje gaar koken. Als anderen daar in gaan roeren, dan moeten deze anderen de consequenties van dit brouwsel tot in lengte van dagen accepteren (zullen zij b.v. over een jaar of vijf nog de consequenties van het federalistisch imperatief in de Londense aanbevelingen accepteren?), terwijl de kans groot is, dat de Duitsers deze opgedrongen half-uitheemse pot niet lusten.

Door sommige bezetters wordt dit beseft (zij het lang niet in alle consequenties), door andere nauwelijks. Vandaar de moeilijkheid om te komen tot een bezettingsstatuut. De Fransen willen voor de bezetters veel meer vrijheid van handelen voorbehouden dan de Engelsen en de Amerikanen. Het verschil van opvatting heeft zich vernauwd tot twee punten, die thans aan de regeringen zullen worden voorgelegd:

de kwestie van de bezettingskosten en de kwestie van het hof van arbitrage. De tweede is ingewikkeld, maar psychologisch van minder draagwijdte dan de eerste: van wie zullen de bezettingskosten geheven worden? Van de centrale Duitse regering of van de „Länder” afzonderlijk? De Angelsaksers verdedigen de eerste these, de Fransen de tweede. Daar deze kwestie — zij het in de vorm van de belastinginning — ook tussen de Duitsers onderling een grote controverse oproept, is de psychologische uitwerking van het geschil en van een eventuele oplossing niet zo groot.

Anders is dat met het hof van arbitrage. Indien de soevereiniteit van een land verdeeld wordt over twee machten, dan zal men telkens geschillen krijgen. Ter beslechting hiervan wordt een hof van arbitrage opgericht. Maar wie moeten daar zitting in hebben? Geallieerden en Duitsers, zeggen de Angel-

saksers. Neen, zeggen de Fransen, alleen geallieerden. Want anders, zo betogen zij, zullen de Duitsers zich als scheidsrechters over geschillen tussen de geallieerden onderling opwerpen. Maar doen zij dit niet al min of meer? Spelen zij niet reeds lang de ene bezetter tegen de andere uit en werken zich aldus op? Zolang de bezetters het niet onder elkaar eens zijn, zal dat altijd gebeuren. Neemt men aan de andere kant geen Duitsers op in het hof, wat zal dan voor de Duitsers de waarde van zijn uitspraken zijn? Nihil! Het zal beschouwd worden als weer een camouflage van machtswillekeur en weer een voorbeeld van schijnheiligheid. Als men de Duitsers weer wil opnemen in de Europese volkenfamilie — waarvan zelfs de Fransen de noodzaak inzien —, dan moet men niet met zulke praktijken voor de dag komen.

Anders zal dit familielid-voorspeken-bonen de eerste de beste gelegenheid te baat nemen om van huis weg te lopen.

INDISCHE NOTITIES

Ruim drie jaar lang heeft Nederland inzake Indonesië zijn plicht zeer schromelijk verzuimd. Het is in 1945 begonnen met in onduidelbare Britse inmenging te berusten. Het is in 1946 voortgegaan met zelf, al pratend en al onderhandelend, grote delen der bevolking prijs te geven aan terreur. Het volhardde in zijn dwaling door in 1947 de politionele actie ontijdig te staken en zich opnieuw met de kwaadwilligen in discussie te geven. Het heeft welhaast tot het eind van 1948 dit erger dan onvruchtbare discours met Djoeja voortgezet.

En al die tijd bleven vele miljoenen Indonesiërs in de republikeinse gebieden weerloos overgeleverd aan opruiming, aan roof, aan plundering en chaos. En al die tijd werden de Indonesiërs, die met ons wilden samenwerken, bedrogen en bedreigd. En al die tijd stierven door moord en doodslag in de grensgebieden Indonesiërs, wier enige zonde was, dat zij ons metterdaad vertrouwden. En al die tijd stierven er Nederlandse soldaten. En al die tijd werd het geestelijk en economisch herstel van Indië belemmerd en vertraagd.

Laat ons het toch, in dit zo ernstig uur, ernstig beseffen: er is aan de volken van Indië een zonde begaan.

Die zonde werd niet begaan in de eerste veertig jaar van deze eeuw, waarin het Nederlandse bewind metterdaad alleen gericht was op het welzijn van Indië en waarin waarlijk allereerst voor Indië iets groots verricht werd. Maar die zonde werd begaan na de Tweede Wereldoorlog. Toen hebben wij in Indië juist die grote, overgrote meerderheid van alle Indonesiërs, die niets méér begeren dan juist in goede vriendschap met ons samen te werken, prijsgegeven en in de steek gelaten.

Maar goed, thans kan het anders worden. De grote, de cardinale betekenis van wat thans

in Indië geschiedt is — en wij spreken hier een diepe overtuiging uit —, dat het Nederlandse volk zichzelf nog één maal de kans schept, om aan zeventig miljoen Indonesiërs recht te doen. Dit is de grote verdienste van het zware besluit der Nederlandse regering: zij heeft haar verantwoordelijkheid begrepen, zij heeft zich door de talloze bezwaren niet laten terughouden en zij aanvaardt daarvan de kwade kansen, de lasten en de risico's. Het kan zijn, dat het ons ondanks alles toch niet lukt. Het kan zijn, dat er in Indië reeds te veel verknoeid was, verbroddeld en bedorven, om deze poging van het laatste uur te doen slagen. Maar men heeft die poging dan toch ondernomen. Men heeft, jegens Indië, door Djoeja te bezetten getoond, dat het ons ernst is. Men heeft, jegens de wereld, bewezen dat het kleine Nederland bij het vervullen van zijn plicht eigen gevaar licht telt. En men heeft in Nederland voor het eerst sinds 1945 een parlement gezien dat, op de communisten na, zich inzake Indië eensgezind schaart achter de Regering.

De taak, die wij dan nu in Indië verrichten is hard en zwaar. Want men vergisse zich niet: de onwil en de onwetendheid, de dwaalbegrippen en de grove baatzucht in het buitenland vormden samen boze machten. En het vertrouwen van Indonesië in Nederland, na drie jaar van vergissingen zo diep geschokt, is met de bezetting van de Republiek nog niet hersteld. En zelfs de politionele actie, door onze militairen zo prachtig en voortreffelijk verricht, is met die bezetting nog niet voltooid. En tenslotte wacht ons daarna nog de staatkundige arbeid aan Unie en Federatie. Men kan inzake Indië zeggen: het ergste moet nog komen. Het zwaarste wacht ons nog.

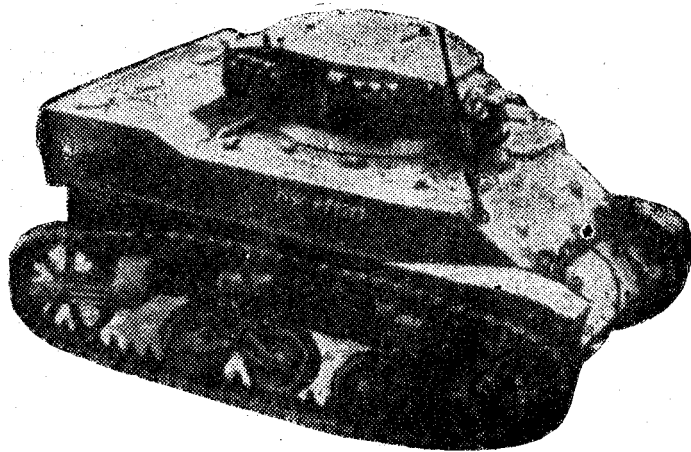
Maar wij zouden aan die zwaarste taak nimmer meer toegekomen zijn, indien wij dit besluit niet hadden genomen. En wij kunnen, wat dan ook gebeurt, thans de Indonesiërs weer recht in de ogen zien. Wij behoeven ons niet meer te schamen.

De Tragiek van een Overwinning (III)

OP DE ELITE KOMT HET AAN

(Van onze militaire medewerker)

In de ruim drie jaar sinds de „onvoorwaardelijke overgave“ van Duitsland, Italië en Japan, verschenen vele oorlogsboeken en vele mémoires. Onder die boeken waren er nog maar zeer weinig, welke de oorlogshandelingen beschreven, beschouwd uit een militair-wetenschappelijk oogpunt. Onder deze enkele uitzonderingen zijn vooral van betekenis Liddell Hart „The other side of the hill“ en J. C. Fuller „The second world war“. Welke lessen bevatten deze boeken ten aanzien van de tragiek van een overwinning, welke de wereld — nauwelijks drie jaar na de „onvoorwaardelijke overgave“ der totalitaire machten — andermaal in een algemene en verschrikkelijke oorlogsdreiging door een totalitaire macht omvangen houdt?

...Ruimte...

De tank bracht ruimte en snelheid

dra het de kans kreeg, richtte de jonge generatie der aanvoerders het nieuwe Duitse leger op deze nieuwe middelen. Hoezeer ook hier de oudere generaals zich tegen dat nieuwe verzetten. Hitler — een dictator! — had wel vertrouwen en dus gebeurde het. En dus ontstonden de Duitse pantsersdivisies en de Duitse parachute-troepen.

Niet zo ver

Het blijkt nu, dat deze Duitse organisatoren nog niet zo ver doordachten als Liddell Hart en Fuller. Zij brachten wel — en dat betekende de snelle overwinning in eerste instantie tegen Polen en Frankrijk — een nauwe verbinding tot stand tussen pantsersdivisies (dat zijn tanks met gemotoriseerde artillerie, motorrijders, infanterie in gevechtswagens enz.) en de **dulkbommenwerper**. Dat betekende: de Stuka, de artillerie, die zich in drie dimensies kon bewegen (mitr. vuur en bommen), kon overal de tanks de demoraliserende steun uit de lucht geven. Men had eveneens begrepen, dat parachute-troepen een „omtrekking door de lucht“ mogelijk maakten (tegen Nederland toegepast).

Maar men was nog niet zo ver, dat men inzag, dat deze gepantserde troepen wel sterk genoeg zouden zijn voor een „Blitz“ tegen de verouderde en op ondeugdelijke plannen ingezette Franse en Engelse legers,

maar niet sterk genoeg voor een langdurige uitputtingsoorlog, ook en vooral tegen Rusland. Voorts: dat in de onmetelijke, wegenloze vlakten van Rusland alle gevechtsvoertuigen van rupsbanden voorzien moesten zijn.

En bovenal: dat het vliegtuig in grote massa niet als bommenwerper maar wel als transportvliegtuig het hoogste nut kon afwerpen — slechts op die wijze (later op beperkte maar nooit op algemene schaal toegepast) kon de Blitz, ongeacht afstand en terrein, onbeperkt worden voortgezet.

Alleen Rusland

Het op ervaring steunende oordeel van Duitse tank-vaklieden, vooral tegenover Rusland, is thans van grote betekenis.

Wij geven het hier, aan de hand van Liddell Harts aantekeningen, waarbij vooral het oordeel van von Thoma (oudere generatie) en von Manteuffel (jongste generatie) belangrijk is.

„Onze oorspronkelijke pantsersdivisie (2 tankregimenten met totaal 160 tanks en 2 gemotoriseerde inf. regimenten) was ideaal — alleen bleek dat de inf. in gepantserde gevechtswagens vervoerd moet worden, al kost dit veel benzine“, vond von Manteuffel, „lorries voldeden in Rusland niet, zijn ook te kwetsbaar uit de lucht — in modder en het zand van wegenloos Rusland liepen ze bij regen muurvast. Afrika was een paradijs voor tanks — maar die Afrikaanse lessen waren in Rusland van geen betekenis. En „for you in future it is only Rusland that matters“ (in de toekomst is voor jullie alleen Rusland van belang).

Hoe ziet deze kundige en ervaren vakman het toekomstige tankleger?

Snelheid is het allesbeheersende element. De Panther was toenmaals goed, de Tiger was een „meubelwagen“. De Russische Stalin-tank met zware bewapening, dik pantser, de snelheid van de Panther en laag van bouw, was bewegelijker dan elke andere tank.

Zeer mobiele werkplaatsen ver naar voren zijn nodig — hieraan ontbrak het de Duitsers.

Dan: elke pantsersdivisie zijn eigen **luchtwapen**: verkennings-vliegtuigen, bommenwerpers en langzame verbindingsvliegtuigen voor commandovoering — men zal dikwijls „uit de lucht“ moeten aanvoeren.

Essentieel is **luchttransport**: munitie, brandstof, voedsel, mensen — alles door de lucht aanvoeren. Want in de toekomst moeten deze pantsersdivisies **200 K.M. per dag** kunnen afleggen. De vorige oorlog was al geen infanterie-oorlog meer — en dat begrepen de infanteristen niet.

Lage tanks, weinig zichtbaar, uitstekende bemanning, een juiste balans tussen pantsersing, bewapening

en snelheid (de vloot te land gesteld zijn op luchtaanvallen, chutisten en rocket-wapens... daar het tankleger van de toekomst)

De elite eist

Wat moet nu zo „moderne“ serdivisie bevatten?

Von Manteuffel gaf zijn opz Liddell Hart — en men berekende kosten van aanschaffing, onder en vervanging eens!

Aldus: 3 tankbataljons, elk 60 tanks — 2 inf. regimenten totaal 4 bataljons in gepantserde trucks (7 m.m. pantser bleek komen onvoldoende); het element zwaar, het andere licht gepantserd, zodat dit zo nodig vooruit kan, een sterke verkenningsafdeling geheel op rupsbanden een pionier-bataljon — 12 batt. artillerie (lichte en zware howitzers en zelfs 15 c.m. stukken waarvan 8 „self-propelled“ en tractoren.

Dat betekent: het volkomen de perfectie gemechaniseerde en motoriseerde land-met-lucht-leger.

Dat betekent ook: kan hiervoor gebruikt worden in verband met de opleidingstijd en de verdeling van de specialisatie?

De Duitsers hadden dat begrepen: het toekomstige leger (dus von Manteuffel) moet „klassen“ bestaan — een „elite“ (voor een groot land ten minste dertig divisies!) en de rest die elite komt het aan voor de hoofdooperatie — aan haar voor de luchtkrachten, de parachute-troepen en... de rockets toevoegd.

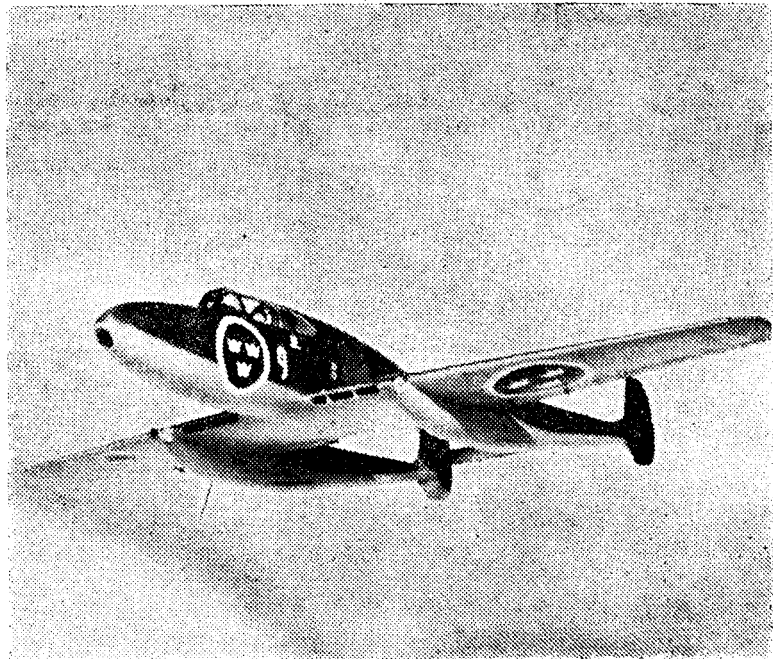
Die „elite“ eist als het ware een nieuw „soort“ strategie, waarbij alle nieuwe en nieuwste wapens onder eenhoofdige en volkomen competente leiding van een man — de beste, die er maar is — worden gesteld. Ter uitvoering van de mechanische vernietiging

Individueel

„Ja, natuurlijk!“ betoogde de bevelhebber meneer in niet roken, „natuurlijk vrijzinnig! Altijd geweest zit nu eenmaal in de Maat. Maar toch denk ik tegen weleens: zit ik er nu niet zit ik er niet naast? Zou ik wou en ik werk in een zinnige staat. Maar als 's avonds de krant lees dan denk ik weleens: nou allemaal vrijzinnig? dat nooit?“

Ik heb het inderdaad „Nou juist“, waarde heer, „ik voel me soms hoe zal ik zeggen... vroeger op school. Ik niet en ik mag dat niet.

...Transport...

Gedachten

OVER EEN ACTUEEL VRAAGSTUK

heid heeft het vraagstuk der organische vertegenwoordiging aan de orde gesteld; hij daarbij op gewezen, dat de meraal, gekozen op grond redige vertegenwoordiging, een vorm van organisatie recht laat komen en wel de ie naar politieke overtuiging betoogde voorts, dat het is, ook andere organisatie-aan het woord te laten ko-

agstuk is inderdaad actueel reeds op de agenda der eneraal. Immers de publieke bedrijfsorganisatie is — bepaalde kant beschouwd — organische vertegenwoordiging. De publiek-rechtelijke bemissatie heeft ook andere zij is ook doorvoering van le decentralisatie van het iteitsbeginsel, van de sou- t in eigen kring. Aan deze eeft men tot nog toe de aandacht gegeven, omdat ral aan mogelijke verord- voegdheid der bedrijfsorga- t gedacht. Maar in hun ver- tot de overheid vertegen- n de besturen als gekozen ensmannen groepen van de g. Wanneer we hier de aan- agen voor deze betekenis P.B.O. dan is het om tevens wijzen, dat zij slechts voor van de bevolking zulk een

organiek kader schept en wel voor ondernemers en werklieden (wanneer zal men de germanismen „werkgever” en „werknemer” eindelijk afschaffen?)

Ten aanzien van de talloze andere „groepen”, die, zoals Mr. Oud terecht stelt, van tijd tot tijd het recht hebben als groep gehoord te worden, is de ontwikkeling ook reeds verder dan men zou denken, wanneer men alleen naar het geschreven staatsrecht kijkt. Want wij weten immers allen (tenminste voor zover we voor de „gemene zaak” belangstelling hebben) dat het tegenwoordig gewoonte is, om bij de voorbereiding van ieder wetsontwerp, iedere maatregel van bestuur of iedere beleidsbeslissing van enig belang, de organisatie's te raadplegen, die op het betrokken gebied werkzaam zijn. Wij doelen hier niet op de maatregelen, die behoren tot de competentie van Economische Zaken of Landbouw. Voor die maatregelen is namelijk reeds thans een wettelijk erkende vertegenwoordiging aanwezig in Hoofdgroep en Bedrijfsschappen met hunne onderverdelingen. Neen, we denken aan maatregelen op het gebied van gezondheidszorg, van onderwijs, van wetenschap, van kunst. De gewoonte is goed. Maar het is begrijpelijk, dat een staatsrecht-kenner als Mr. Oud, die tevens

als magistraat voortdurend met de „behoefte” kennismaakt, niet tevreden is.

Want voor dit overleg ontbreekt de wettelijke grondslag. Het is op het ogenblik aan de welwillendheid der ambtenaren overgelaten of zij de groeps-vertegenwoordigingen willen raadplegen of niet; indien overleg plaats heeft, zijn de adviezen geen „staatsstuk”. Zij hebben geen rechtskracht en kunnen zonder meer terzijde worden gelegd.

Wij bevinden ons te dien aanzien in een toestand, die vergelijkbaar is met de verhoudingen op staatkundig gebied voordat de „grondwetten” rechten en bevoegdheden van de gekozen volksvertegenwoordiging vestigden.

Wanneer men de organische vertegenwoordiging een rechtsgrondslag wil geven, hoede men zich voor de dwaalweg, waarop men ten aanzien der P.B.O. gekomen is.

Wil men de „groepen” werkelijk laten meeleven in de wetgeving en bestuur, dan moet men de groepen geval voor geval vormen. Dit moge met een enkel voorbeeld worden toegelicht.

Men neme de onderwijs-wetgeving; wie er even over nadenkt, zal het met ons eens zijn, dat deze een kant heeft, die het gehele volk raakt — en welke, dus de Staten-Generaal te behartigen heeft. Maar wanneer men meer in bijzonderheden gaat treden en gaat spreken over Lager, Middelbaar, Hoger Onderwijs, Ambachts Onderwijs, Landbouw Onderwijs enz., dan ziet ieder, dat het zeer verschillende groepen zijn, die hier tegen betrokken zijn. Wie er bij betrokken is, behoeft de overheid niet uit te maken.

Men zoekte de oplossing veeleer in deze richting, dat ieder „orgaan”, dat zich geroepen voelt, zijn mening te geven, hiertoe de gelegenheid moet hebben. Het ligt niet in de bedoeling van dit artikel een voorstel in bijzonderheden uit te werken. Meer deskundigen zullen ongetwijfeld hieraan hun aandacht geven. Maar aan hen, die zich in dit vraagstuk gaan verdiepen, moge worden aanbevolen, volle aandacht te schenken aan het gebruik der „hearings” in Amerika.

Een bepaling, dat geen wet door de Staten-Generaal in behandeling wordt genomen, wanneer niet te voren de betrokkenen de gelegenheid hebben gehad voor een commissie uit de kamers te verschijnen, zou het vraagstuk reeds zeer dicht bij een oplossing brengen, vooral wanneer daarbij bepaald werd, dat van de zittingen dezer commissie stenografisch (of fonografisch) verslag moet worden gemaakt, dat deze verslagen openbaar worden gemaakt en tot de stukken behoren, vereist voor de behandeling door de Staten-Generaal. Men kan daarnaast denken aan een recht om tegen ambtelijke beslissingen, besluiten en maatregelen in beroep te komen bij deze zelfde commissie — hetgeen preventief veel willekeur zou verhelpen. Het spreekt vanzelf, dat zulk een plan niet uitvoerbaar is, bij de huidige samenstelling van onze Staten-Generaal. De Kamerleden hebben eenvoudig de tijd niet voor dit werk. Maar wanneer men voor de bevolking in 1848 100 leden van de Tweede Kamer niet te veel vond, wie kan dan betwisten dat dit aantal in 1948 veel te weinig is.

Nu het terrein der staatsbemoeienis zo uitgebreid is en de bevolking zo sterk vermeerderd is?

en tweede

wonen waar ik wil. Ik mag kopen wat ik wil. Ik mag reizen waarheen ik wil....”

at mag U wel!”, corrie- de ik. „Wilt U reizen zonder geld?”, de heer dadelijk weten, „ik m'n eerlijk verdiende geld meenemen. Ik heb een

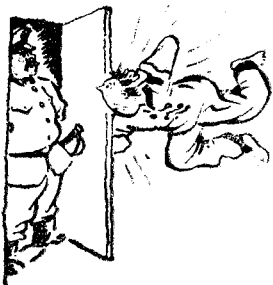
zuster in Californië wonen. „Man, kom toch hier!”, schreef ze. Nou, ik wil dadelijk, hé? Niets dat me hier bindt! Maar hoe krijg ik m'n kapitaalje in Californië? Of desnoods m'n rente? Noemt U dat individuele vrijheid?”

„Hm”, zocht ik een verklaring, „U moet natuurlijk het algemeen belang....”

„Ja, dat zeggen onze ministers ook als er een vraag uit de Kamer komt”, wist de wetende heer, „maar dat algemeen belang is net altijd het belang van een ander. Ik ben niet meer in het productieproces. En ik doe dus geen kip knaad. Ik maak net drie procent van een eerlijke spaarpot. En m'n rheuma raak ik in dit klimaat nooit kwijt. Bovendien, waarom zal ik hier wachten op de klopp op de deur?”

Ik begreep dat geklop niet dadelijk en....

„Voor mij is 't een uitgemaakte zaak”, legde de heer uit, „dat we vandaag of morgen wakker

worden net als in de bezettingstijd. Eerst de bel en dan gebons op de buitendeur — en als het maarschalk Sokolofsky niet is dan is het een ander. Maar de individuele vrijheid kunnen we dan afschrijven. En daarom....”

„Wilt U naar Californië?” begreep ik.

„Allicht,” onderschreef de heer, „wat doe ik in Apeldoorn? In een pension met anderhalve kamer? In 1943 ben ik geëvacueerd. Met de bevrijding pikte een in de distributie producerende m'n flatje. Ik word alleen maar bédistribueerd en ik krijg dus geen vestigingsvergunning. Voelt U?”

Ik voelde het iets anders dan hij, maar toch....

„Kent U Apeldoorn?”, zuchtte hij weemoedig, „en dan een zuster in Californië hebben met een buitenhuis en geen kinderen en altijd zon, en net genoeg rente voor elke dag een sinaasappel en nu en dan een bioscoopje.... Maar ik: MAG niet! En dat is het ergste: ik mag niet! Ik ben niet vrij meer. Ik moet in Apeldoorn blijven en het algemeen belang dienen. En dan lees ik in de krant dat de heer Welter het landverhuizen helemaal niet wil tegengaan en....”

We stopten in Driebergen en als bereide Roelen wierpen we ons op de jonge man met de koffie.

Bij Maarn waren we weer op adem.

„Ik heb aanwas en heffing ineens betaald”, vertelde de heer verder, „en het schijnt dat men daarmee de luchtbrug met Indië in stand houdt. Ik zal er geen ruzie over maken als ik over de rest zelf weer beschikken mag. Als een vrij mens. Zonder een stok achter de deur en politieagenten en verbodsbepalingen op alles en nog wat. Zo maar doodgewoon een vrij mens in een vrij land....”

Er schoot me iets te binnen over a free farmer in a free state, maar de heer begon zich in zijn overjas te hijsen.

„In Maarsbergen moet ik eruit”, steunde hij, „treintje overblijven bij een ouwe kennis....”

wat een gehijs met zo'n jas, hé?... tja....” — en hij zat nog even na op de armléuning — „weet U wat voor mij nou als het ware het Beloofde Land zou zijn? Om weer met alleen een handtas en een visitekaartje als

een vrij mens onder vrije mensen op reis te kunnen gaan. Zonder omslag en met aan elke grens een bordje: „Welkom Vreemdeling!” Als ik dat nog eens mag beleven....”

Toen begon de wagenvoerder af te remmen en schoot hij van zijn armléuning.

„Ook dat nog”, aanvaardde hij zuchtend.

Het was Maarsbergen. Op het perron wachtte een even welbelegen heer. Ook met een buikje en klaarblijkelijk ook met rente en grieven.

En toen dacht ik opeens aan het IJzeren Gordijn... en aan het visitekaartje....

Vrijheid, gelijkheid en broederschap....

Te mooi

In de Groene Amsterdammer heeft een prijsvraag gestaan, waarin gevraagd werd o.m. een beschouwing te wijden in het jaar 1609 aan het sluiten van het 12-jarig Bestand met de Spanjaarden, waarover zo juist een bericht is binnengekomen, in de schrijftrant van prof. Romme (de voorzitter van de K.V.P.) die altijd zijn merkwaardige hoofdartikelen aan het publiek voorzet in De Volkskrant.

De wijze, waarop de prijswinnaar dat gedaan heeft, is te mooi, naar onze mening, om beperkt te blijven tot de kring van lezers van de Groene. Waarom wij het hier laten volgen:

„Twee vragen rijzen aangaande het (twaalfjarig?) bestand, waarvoor een definitief oordeel onzijdig vanzelfsprekend zal moeten uitblijven totdat de tekst ervan in ons bezit is, toch al meteen bij de Katholieke Nederlander, of zo men wil, Nederlandse Katholiek (hetgeen een verschil inhoudt) n.l. 1e: wat zegt het mij als Katholiek; 2e: Wat zegt het mij als Nederlander? Wat de eerste vraag betreft: wij zijn, zoal niet de laatsten, dan toch zeker niet de eersten om in de huidige eindeloze strijd geheel aan de kant van Katholiek Spanje te staan, doch dat wil geenszins zeggen dat wij de Spaanse zaak, voorzover die de Katholieke is, geen warm hart toedragen. En aangezien er in het bestand met geen woord over de kwestie der geloofsvrijheid, die ons zeer hoog zit, gesproken schijnt te worden, moet ons antwoord op de eerste vraag — wij moeten hierin klare taal spreken — strikt afkeurend luiden, tenzij.....”

Te mooi, inderdaad, omdat daarin een karakteristiek gegeven wordt, die zelfs bij de heer Romme wel een glimlach zal ontflokken.

Te weinig vakarbeiders

Een dringende noodzaak blijft de uitbreiding van het aantal vakarbeiders. In de Tweede Kamer heeft prof. Rutten bij de behandeling van de begroting van Onderwijs verklaard, dat er naar het inzicht van sommige deskundigen op het gebied van het industrialisatievraagstuk op de Middelbaar Technische Scholen wel driemaal zoveel leerlingen aanwezig moeten zijn als nu het geval is. Dat is een ernstige mededeling. Een mededeling, die gevoegd bij het feit, dat er volgens de cijfers van het Rijksarbeidsbureau een groot tekort is aan vakarbeiders. Er is volgens de tellingen op de arbeidsmarkt een te groot aanbod aan reizigers, chauffeurs, kantoorpersoneel, artisten en musici, geheel ongeschoolde arbeiders en geheel ongeschoold vrouwelijk kantoorpersoneel.

Maar er is veel meer vraag dan aanbod bij de schilders, de timmerlieden, de bouwvakarbeiders, mijnarbeiders, bankwerkers, draaiers, lassers, loodgieters, smeden, wevers, om maar enkele vakken te noemen.

Daarom is het zo noodzakelijk, dat reeds op de lagere scholen, waar vaak onderwijzers door eens de aandacht op iets te vestigen, voor het latere leven een zaadje gezaaid hebben, dat vruchten afwerpt, wijzen op de vakken, waarbij de handen gebruikt worden. De maatschappij heeft niets aan een groot aantal loopjongens. Die vormen tijdelijk goedkope arbeidskrachten, maar zijn op de duur een vaste post voor uitgaven bij werklozensteun. Daarom dient alle aandacht bij onderwijskwesties voor alles gevestigd te worden op de toeneming van het aantal geschoolde arbeiders.

Stad en land in één verband

Gezonde politiek geldt het hele volk

Dezer dagen hadden wij in een gesprek met een aantal plattelandsbewoners weer eens gelegenheid vast te stellen, hoe noodzakelijk het is, telkens, wanneer de omstandigheden daartoe gunstig zijn, te wijzen op de functionele betekenis van stad en land in het éne, nationale verband.

In de jaren 1914—1918 en veel sterker nog in de hongervinter van 1944—1945, hebben velen in de grote steden de plattelandsbevolking gewaardeerd en leren kennen; anderen daarentegen zagen zich teleurgesteld in hun verwachtingen ten aanzien van het medeleven der boeren met de noden der stedelingen en niet weinigen keerden vervuld van wrok naar hun steden terug. In de perioden, welke de landbouwers en veehouders zeer ongunstig waren, heeft menige plattelander de stedeling benijd, die in zijn ogen er economisch zoveel beter voor stond. Intussen zijn dergelijke perioden in het volksleven niet bij uitstek gunstig om de bewoners van stad en land te doordringen van het besef, dat beide groepen voor een krachtig volksbestaan onmisbaar zijn. En zeker niet, wanneer zowel bij de ene als bij de andere groep persoonlijk winstbejag en tekort aan enig sociaal besef bij enkelen aan de dag treden. Het is nu eenmaal zo, dat juist in zulke tijden de tekortkomingen van enkelen sterker de aandacht trekken dan het totaal der bewijzen van sociaal besef bij vele goedwillenden.

Bij de beoordeling van de verhouding tussen stad en land doen we dan ook verstandig niet af te gaan op fouten en tekortkomingen, welke, het zij hier nadrukkelijk gezegd, in economisch moeilijke tijden van welke bevolkingsgroep ook, dan scherp gezien worden, maar te letten op de in die zelfde perioden ondernomen pogingen tot samenwerking en beter begrip. Met deze geestesinstelling komt men tot de ontdekking, dat de uitzonderingen daargelaten, ons volk zijn eeuwenoude tradities trouw blijft, wanneer het nodig is leed te verzachten, wonden te helen, verdrukten en beproefden te steunen. En zo die wetenschap ontbrak, hoe zouden wij strijden voor de handhaving dier tradities in een tijdsgewricht, dat opnieuw ongunstig lijkt voor de Christelijke beginselen van naastenliefde, verdraagzaamheid en bewogenheid om de van huis en hof beroofden. Het is ook die wetenschap, welke ons telkens weer de overtuiging schenkt, dat geen tegenstellingen,

maar slechts verschillen de verhouding tussen stad en land beheersen.

Vershillen tussen stad en land zijn er genoeg. Kleding, wijze van voeden, wijze van genieten, het zoeken en vinden van ontspanning, leven en streven, er bestaan bij dit alles verschillen, die aan ons volksleven in zijn geheel die bonte verscheidenheid geven, welke iedere buitenlandse bezoeker steeds weer boeit. Zeker, de snelle ontwikkeling van het verkeer, waardoor vele plattelandsgebieden uit hun isolement verlost werden, heeft verschillen weggewerkt en in sommige gevallen mogelijk niet ten gunste van het volksleven, doch anderzijds moet erkend, dat bij het verdwijnen van uiterlijke verschillen (als klederdracht, volksvermaak, enz.), essentiële verschillen dikwijls gehandhaafd bleven (zuinigheid, burenplichten, zeden en gewoonten bij geboorte en sterven, enz.).

En de vele provinciale verenigingen in de grote steden, gevormd door de bewoners van de verschillende gewesten, leveren het bewijs, dat de plattelander nog lang de verbondenheid met zijn streek van afkomst en geboorte blijft voelen en bewaren.

Intussen kan niet ontkend worden, dat de polsslagen van de tijd in de steden nog altijd sneller klopt dan op het land. Het is vooral ten aanzien van de mogelijkheden tot culturele verheffing, dat het platteland in wat langzamer tempo de ontwikkeling in de steden volgt.

Maar alweer: dit is geen tegenstelling, doch slechts een verschil.

Een gezonde nationale politiek is gericht op de culturele verheffing van het gehele volk. Te dien opzichte kan gezegd worden, dat er inderdaad een zekere achterstand is van het land bij de steden. Wanneer we slechts denken aan onderwijs, volksontwikkeling, de Kunst in al haar geleidingen, dan moeten wij toegeven, dat het land een achterstand bezit bij de steden. Niet dat het onderwijs er minder goed zou zijn, de feiten spreken dikwijls een andere taal, maar wel in die voege, dat de differentiatie op onderwijsgebied nog niet aan de eisen beantwoordt. Wat de volksontwikkeling betreft: de laatste jaren hebben een sterke uitbreiding der mogelijkheden ten plattelande gebracht, doch met name het vervolgonderwijs voor de oudere jeugd vergt nog altijd aandacht.

De meest sprekende achterstand is wellicht te vinden op het terrein van de Kunst. De steden bezitten musea; kennen de instelling voor jeugdconcerten, gegeven door voor-aanstaande orkesten en ensembles; in de steden vindt men de inrichtingen voor jongelui met aanleg op een of meer terreinen van de Kunst. De plattelander moet zich vaak verre reizen getroosten om een museum te bezoeken, een concert bij te wonen van een onzer orkesten en zo hij aanleg voor schilderen, zang, muziek, enz. bezit, dan kost het hem meer moeite dan de stedeling om zich er in te bekwamen. Nu betekent dit allerminst, dat meer moeite den jongen mens ongunstig is. Integendeel: meer dan een Kunstenaar zou kunnen getuigen, dat juist de ondervonden moeilijkheden hem gestaald hebben!

Maar wij moeten hier vooral ook het oog richten op de brede massa der plattelandsbevolking, die de aanraking met dit alles mist.

En het is daarom, dat wij in het belang van ons gehele volksleven en volksbestaan elke poging om ook het platteland te betrekken bij de beoefening en het genieten van Kunst in uitgebreide zin des woords, te eijelen.

De overtuiging, dat onze afgevaardigden in de Eerste en Tweede Kamer geen gelegenheid onbenut zullen laten om in die toestand verbetering te brengen, versterkt ons geloof in de toekomst, welke de leuze: stad en land in één verband, nog dichter bij de verwervelijkheid zal brengen. v. M.

EIGENWIJZE LIEDJES

Vanavond....

*Vanavond brandt daarginds een kerstboom in de rimboe...
Vanavond zijn ze ginds met hun gedachten thuis,
En zitten met ons aan in de vertrouwde kamer,
En in het warme licht.... hier in hun eigen huis....
Vanavond luidt de klok z'n zware bronzen klanken
Over de huizen heen en door de stille straat....
De kaarsjes branden al.... de avond ligt te wachten
Toldat de kerstman straks de kerstnacht binnenlaat....*

*En door die kerstnacht gaat tot allen in de verte
Wat in ons allen thuis vanavond heeft geleefd....
Het éven samen zijn terwijl een beeld.... een schaduw....
Op het vergulde licht rondom de kerstboom zweeft....
En over 't stille land bloeit straks de kerstnacht open....
De kleine kerstman lacht en plooit z'n rooie buis....
Vanavond is het licht en ópen in de verte....
Vanavond zijn ze ginds hier met ons samen.... thuis....*

Branmetje.

Deventer, Maasdam, Oosterbeek, Schagen, Arkel en Tiel hebben zich gevoegd bij de afdelingen, die hebben voldaan aan hun plicht: vier nieuwe abonnees op ons weekblad te werven.

Blikken in Jeugdland II

Wat lezen onze jongens en meisjes?

Zij hebben geen belangstelling voor dichters

Ook de ambachtsschooljeugd houdt gelukkig van lezen. Maar hoe staat het met hun belangstelling in dit opzicht? Welke boeken genieten de grootste belangstelling? Ook

hier zien we met het ouder worden der jongens een verschuiving. In onderstaand overzicht valt dit reeds onmiddellijk op.

Boeken: *)	13 jr.	14 jr.	15 jr.	16 jr.	17 jr. en ouder
Jongensboeken	60 %	56 %	48 %	38 %	24 %
Meisjesboeken	5	4	2	1	3
Romans	14	7	7	15	28
Oorlogsboeken	47	42	45	48	36
Natuurboeken	27	31	33	22	23
Vakliteratuur	69	66	67	65	49
Muziek - Zang	5	13	16	17	22
Reizen - Trekken	54	51	45	47	38
Geschiedenis	47	26	23	28	28
Beeldverhalen	59	54	41	42	22
Detectives	64	46	47	49	38
Gedichten	2	1	6	1	7

Dat de ambachtsscholier grote interesse heeft voor de krant, bleek

duidelijk uit het resultaat van het onderzoek. We laten het hier volgen:

Krantenrubrieken: *)	13 jr.	14 jr.	15 jr.	16 jr.	17 jr. en ouder
Buitenlands nieuws	14 %	16 %	16 %	18 %	35 %
Binnenlands nieuws	24	21	26	22	30
Stadsnieuws	19	27	34	30	44
Familie-advertenties	2	5	2	3	4
Filmnieuws	32	42	33	33	43
Beeldverhalen	53	62	48	50	25
Gemengd nieuws	27	26	24	25	30
Sportnieuws	63	74	56	75	60

Wanneer we nu bij de twee hierboven weergegeven uitslagen enkele opmerkingen maken, dan valt allereerst op, dat deze jeugd nagenoeg geen belangstelling heeft voor gedichten. Is dit iets bijzonders? Bij navraag bleek me, dat ons volk in het algemeen geen grote belangstelling aan de dag legt voor de poëzie. We leren de kinderen wel, dat Von del de Prins onze dichters is, maar het schijnt, dat het daarbij blijft! Toen ik voor enkele jaren eens onderzocht in hoeverre onze jeugd enige bekendheid heeft van de Ne-

Hieruit bemerkt men, dat bij het ouder worden de jongelui deze boeken meer gaan kopen (of cadeau krijgen op verjaardagen, etc.).

Er is een toenemende belangstelling voor boeken over muziek bij het ouder worden.

De belangstelling voor de detective-boeken neemt af bij het ouder worden; zij is opmerkelijk groot bij de jongste leerlingen. Die verkeren ook in de romantische periode van hun leven: durf, moed, enz. trekt ze

derlandse dichters en hun poëzie, bleek dit ontstellend gering te zijn!

Veel groter is de belangstelling voor boeken over landen en volken, reizen en trekken en geschiedenis. Dit is me bij alle onderzoeken opgevallen.

Opmerkelijk is de belangstelling van de ambachtsscholieren voor de vakliteratuur. Ik geloof evenwel, dat hier meer de wens naar voren treedt om deze boeken te lezen. Immers, bij het zelfde onderzoek heb ik ook nagegaan, of de jongelui de betreffende boeken in bezit hadden, leenden of van hun zakgeld kochten. En dat leverde een geheel ander resultaat op.

Ik vond bijv. voor de vakliteratuur:

en de critiek is nog zeer gering.

Het verloop van de belangstelling ten aanzien van de beeldverhalen is opmerkelijk. Bij het ouder worden gaat voor vele jongens de aardigheid er af, al is het aantal nog altijd groot genoeg om het bedenkelijk te achten!

De ervaring, in Amerika opgedaan, dat juist de kinderen van 11-13 jaar verzot zijn op de beeldverhalen en strips, wordt ook ten onzent bevestigd. Zij wijst ons tegelijkertijd op de taak in de school en in het gezin, n.l. voor de jongere kinderen iets beters beschikbaar te

	13 jr.	14 jr.	15 jr.	16 jr.	17 jr. en ouder
Leest ze graag	69 %	66 %	67 %	65 %	49 %
Bezit ze	13	27	39	47	35

stellen. En dat zulks kan, is in onze school bewezen, waar de leerlingen van een zesde leerjaar zelf onder elkaar een bibliotheek stichtten en reeds na een half jaar over een zestig goede kinderboeken beschikten! Maar ook de ouders moeten medewerken door het kind te helpen bij de keuze van een goed boek en door regelmatig in het gezin voor te lezen. En dat nu schijnt er de laatste jaren uit te gaan! Dat is jammer, zeer jammer. Voor de gezinsbinding en de voorbereiding voor het latere gezinsleven, is het voorlezen van een goed gezinsboek van niet te schatten betekenis. Niemand kan hieraan zich onttrekken door op te merken, dat er op dit terrein geen geschikte uitgaven zijn. We beschikken sinds enkele jaren weer over een keur van uitstekende gezinsboeken!

In de dag- en weekbladen is de laatste weken zeer veel geschreven over het gevaar van de

STRIPS

beeldverhalen en de strips. Ik behoef dit hier niet weer te geven, doch mij is opgevallen, dat men in nagenoeg alle artikelen één ding over het hoofd heeft gezien: n.l. dat deze beeldverhalen en strips het woord denaturaliseren. Het woord heeft geen betekenis meer in de echte strip en het echte beeldverhaal. Het is alles afgestemd op vlug zien.

Dit werkt de oppervlakkigheid ten zeerste in de hand en wanneer men in het onderwijs klaagt over de grote afleidbaarheid der kinderen en hun slecht concentratievermogen (de oorzaak van vele slechte onderwijsresultaten!) dan ligt de oorzaak mede in het feit, dat we al jaren achtereen bezig zijn de kinderen op allerlei wijze te wennen aan vluchtigheid en oppervlakkig waarnemen. Een ander gevaar is, dat het begrip tijd verwaarloosd wordt. Om te worden heeft ieder ding tijd en ruimte nodig. De natuur leert het ons, zo dikwijls wij bij haar in de leer willen gaan! Maar wat doen wij in de radio-uitzendingen, in de film en nu ook in de strip en het beeldverhaal? De tijd schakelen we uit. Alles gaat in een razend tempo; een muziekflits overbrugt uren, dagen, ja vaak jaren in het hoorspel; in het beeldverhaal en de film is het al evenzo: de dingen komen niet na elkaar maar naast elkaar. En zelfs het onderscheid tussen na en naast gaat in de taal van alle dag bij velen verloren.....

We zullen de strijd tegen het beeldverhaal eerst dan winnen, wanneer we de mens weer weten te brengen tot rustige bezinning, tot het waarderen van het woord, dat tot rustig nadenken en overdenken dwingt. Het jonge kind kan dit nog niet en heeft voor de uitbreiding van zijn kennis ongetwijfeld het beeld nodig; alleen hij, die in de loop der jaren in kennis toenam, kan het beeld meer en meer missen, omdat hij achter de woorden kan zien. De volwas-

sene, die nog rustig de tijd neemt om een boek als „De klopp op de deur” te lezen, heeft geen behoefte aan het verhaal in beeld. Maar als de ontwikkeling van wat we thans zien in de samenleving, verder voortschrijdt, zullen de romans de woorden gaan verliezen in ruil voor de beelden. Men zal meer en meer „plaatjes gaan kijken”, een bezigheid, die men tegenwoordig in trein en tram dagelijks kan zien. Niet voor niets kondigt men in Amerika de beeldverhaalboekjes aan als: alleen voor volwassenen en noemt een uitgeefster van een strijkrant haar blaadje: Het blad dat vader het eerst leest!

Dat de jeugd in de voortdurende omgang met misdaad, bedrog en dergelijke op de duur gevaar loopt met dit alles vertrouwd te geraken, is erg en zeker niet zonder gevaar, doch erger en gevaarlijker lijkt het mij, dat deze jeugd opgroeit zonder besef van de betekenis van de tijd in het wordingsproces.

En daarom zie ik, het zij nogmaals uitdrukkelijk herhaald, slechts één juist middel in de strijd tegen het beeldverhaal: leer de jeugd rustig lezen, leer ze op de tenen te gaan staan. Niet langs de weg van het beeldverhaal, de honderd en één illustraties, maar langs die van het lezen van het sober geïllustreerde boek, moeten wij onze kinderen brengen tot genietend lezen. Hierbij kan het beeld, de illustratie stellig van groot belang zijn, zo lang het een functionele betekenis heeft.

Geen betoog heeft, dat ik bij dit alles slechts denk aan het goede kinderboek, dat, ook dit zij hier nadrukkelijk opgemerkt, gerust ook wat leren mag. Het is mijn stellige overtuiging, dat wij in de laatste jaren in ons onderwijs te bang geweest zijn voor de z.g. informatieve leesboeken. In de Angelsaksische landen gaat men meer en meer inzien, dat de huidige jeugd met zijn belangstelling voor techniek en natuur, graag het informatieve boek leest. Ook ten onzent is de jeugd belangstellend in die richting.

VAN MOURIK.

*) Publicatie van deze gegevens alleen na toestemming van de schrijver.

— „Jo-Jo Congo King,” Fox Feature Syndicate, Inc.

Een eeuw onderstreepte dwalingen

Karl Marx en Friedrich Engels schreven in 1848 hun Communistische Manifest. Het is dus honderd jaar geleden, dat dit geschrift — eerst in het Duits en al spoedig daarna in vele andere talen — verspreid werd. In hetzelfde jaar legde Thorbecke de grondslagen van ons staatsbestel. Ofschoon in onze geleerden uiteraard meer belangstelling bestaat voor de herdenking der Grondwet Anno 1848, zou het van eenzijdigheid getuigen, wanneer wij aan het honderdjarige Communistische Manifest in het geheel geen aandacht schonken (thans in enkele goedkope en aantrekkelijke edities verkrijgbaar ¹⁾).

Zonder overdrijving kan gezegd worden, dat na de Evangelieën geen geschrift gepubliceerd is met een verdergaande invloed dan dit Manifest, dat het Evangelie werd van duizenden „loonslaven”. In het Communistische Manifest is de lotsverbetering der onderliggende arbeidersmassa niet op apokalyptische wijze geprofeet, doch als historische noodwendigheid schijnbaar wetenschappelijk aangetoond.

„Het proletariaat, de onderste laag der tegenwoordige maatschappij, kan zich niet verheffen, niet oprichten, zonder dat de gehele bovenbouw der lagen, die de officiële maatschappij vormen, wordt opgeblazen... De bourgeoisie produceert allereerst haar eigen doodgravers (t.w. een steeds groter aantal proletariërs — v. R.). Haar ondergang en de overwinning van het proletariaat zijn even onvermijdelijk”.

Terwijl het Manifest grotendeels een Duits-degelyke sociaal-economische uiteenzetting is, verheft (?) de beroemde slottride zich tot het niveau der demagogische retoriek:

„De Communisten versmaden het, hun opvattingen en oogmerken te verheffen. Zij verklaren openlijk, dat hun doel slechts kan worden bereikt door de gewelddadige onverwerping van iedere tot dusverre bestaande maatschappelijke orde. Dat de heersende klassen sidderen voor een communistische revolutie! De proletariërs hebben daarbij niets te verliezen dan hun ketenen. Zij hebben een wereld te winnen. Proletariërs aller landen, verenigt U!”

De achtergrond van het Communistische Manifest

Dit lezende vraagt men zich af, waarom Marx een gewelddadige revolutie noodzakelijk achtte en waarom hij de weg ener vreedzame evolutie afwees. Het antwoord op deze vraag geeft de theoretische praemisse van het Marxisme. Het is het **dialektisch materialisme**, dat aan de mogelijkheid ener geweldloze evolutie geen plaats wenst in te ruimen. Bovenal hierin is het fundamentele verschil tussen het Liberalisme en het Marxisme, tussen Thorbecke en Marx gelegen: **evolutie tegenover revolutie.**

Het dialektische materialisme wordt in het op praktische doeleinden gerichte Communistische Manifest onvoldoende uiteengezet. Joseph Stalin heeft in 1938 deze filosofie van het Marxisme helder samengevat in zijn „Over Dialektisch en Historisch Materialisme” ²⁾. Aan de hand van uitspraken van de communistische „kerkvaders” licht Stalin de wijsgerige grondslagen van het Marxisme toe: „In tegenstelling tot het idealisme ³⁾, dat de wereld als belichaming van de „absolute idee”, van „de wereldgeest”, van het „bewustzijn” beschouwt, gaat het filosofisch materialisme van Marx hiervan uit, dat de wereld naar haar aard materieel is”. Dit materialisme is dialektisch, dat wil zeggen: „De ontwikkeling is de strijd van tegenstellingen”. Zo is de leer van de klassenstrijd de toepassing van het dialektisch materialisme op de maatschappij. Stalin concludeert dan ook: „De overgang van het kapitalisme naar het socialisme... kan dus niet verwezenlijkt worden langs de weg van langzame veranderingen... maar langs de weg van revolutie.”

Dit dogma verklaart veel van de onverzoonlijke en onverzettelijke buitenlandse politiek der Sovjet-Unie tegenover „kapitalistische” landen.

Tenslotte willen wij nog wijzen op het naïef-rationalistische karakter van het dialektisch materialisme.

Stalin heeft dit karakter duidelijk aangetoond in hetzelfde geschrift.

Zich kerende tegen het kritische idealisme van de Duitse wijsgeer Immanuel Kant, schrijft hij: „In tegenstelling tot het idealisme, dat de mogelijkheid van de kennis der wereld en harer wetmatigheid bestrijdt ⁴⁾, gaat het Marxistische filosofische materialisme hiervan uit, dat de wereld en haar wetmatigheden zeer wel kenbaar zijn... dat er in de wereld geen onkenbare dingen zijn, maar dat er alleen dingen zijn, die nog niet worden gekend, doch door de krachten van wetenschap en praktijk zullen worden blootgelegd en gekend.”

Het behoeft geen betoog, dat deze naïeve overschatting van het menselijke kenvermogen (een erfdeel van Hegel) de zin voor het mysterie, d.w.z. de wortel der religie, doodt.

Het Communisme bezit in het dialektisch materialisme een solide, schijnbaar wetenschappelijke grondslag zowel voor wereldbeschouwing als maatschappij-leer. De communist acht zijn opvattingen geen ideaal, doch een wetenschap. Dit geeft hem in theoreticis de stelligheid van een eigenwijze schoolmeester en in de praktijk de meedogenloosheid van een ketterjager. Wie anders denkt dan een communist, is niet alleen onwetenschappelijk, maar ook een rem voor de maatschappelijke ontwikkeling en moet derhalve onschadelijk gemaakt worden.

Het leek ons dienstig bij de herdenking van het honderdjarige Communistische Manifest de theoretische grondslagen van dit Manifest te bespreken. Dit is geen louter historische bezigheid, doch een korte weg tot een beter begrip van de huidige situatie. De gedachtenwereld van de Sovjet-Unie is nog steeds gebaseerd op hetzelfde dialektische materialisme als het betoog van het Communistische Manifest. Daarom is de lectuur van dit oude document even waardevol tot beter begrip van eigen tijd als het lezen der Grondwet van Thorbecke... helaas... want het Manifest berust op verderfelijke dwalingen, gelijk honderd jaren hebben onderstreept.

P. D. VAN ROYEN.

¹⁾ Vijfde druk der Nederlandse Vertaling, in 1948 bij „Pegasus” te Amsterdam met voorwoorden van Marx en Engels, benevens uitvoerige, doch anonieme inleiding; „Het Revolutiejaar en het Communistisch Manifest”, door A. W. IJerman bij de Arbeiderspers in 1948, bevattende een vertaling van het Manifest en een historische uiteenzetting.

²⁾ In Nederlandse Vertaling van W. Reesma, „Pegasus”, Amsterdam 1947.

³⁾ Men denke aan het idealisme van Hegel, de vroegere leermeester en latere antipode van Marx. Het materialisme van Marx wortelt in de wijsbegeerte van de Griekse wijsgeer Herakleitos en de Duitse tijdgenoot Feuerbach.

⁴⁾ Wel te onderscheiden van het Hegelse idealisme, dat de Kantiaanse twijfel betreffende de kenbaarheid der werkelijkheid meende overwonnen te hebben.

Is er wel iets, dat in deze tijd zo sprekend naar voren komt, als de macht, die het voorbeeld bezit? Deze tijd, met zijn omkoopbaarheid, machtsmisbruik en leugen, met zijn zucht naar weelde, gemak en genot, zijn profiteren op alle mogelijke wijze, is het noodlottig product van het voorbeeld. Het heeft zich als een olievlek uitgebreid over heel ons maatschappelijke en geestelijke leven, erger nog, het heeft als een kankergezwell doorgevreten, tot onze samenleving door en door ziek is geworden.

Niet dat ook vóór deze oorlog corruptie en bedrog geen rol in de maatschappij speelden, doch het verschil ligt niet alleen in de huidige veelvuldigheid, maar bovenal in het feit, dat de grenzen tussen goed en kwaad verlegd zijn. Het begrip „eerlijkheid” is gedevalueerd. Maar ieder, die met open oog en oor leeft, en een nog waarlijk oprecht en eerlijk oordeel durft vellen, moet verbijsterd constateren, dat overal, zelfs daar, waar men dat het allerminst zou verwachten, in meer of mindere mate het recht wordt verkracht, en de onkreukbaarheid deerniswekkend is gehavend.

Dat de grondoorzaak van deze ontworichte geestesgesteldheid buiten onze schuld ligt, is waar. De infectie door de Duitse geest, de naweeën van de oorlog, dat alles heeft de kiem gelegd voor wat thans aan bederf welig tiert. Doch men kan en mag zich niet met het constateren van deze oorzaken niet van de verantwoordelijkheid afmaken, noch zich troosten met de gedachte, dat dit euvel wel weer zal uitsijten. Dit is gevaarlijke en onverantwoordelijke onverschilligheid. Want wie zal zeg-

Het voorbeeld heeft macht!

gen of het kwaad niet zo diep zal invreten, dat de schade onherstelbaar blijkt te zijn? Bovendien, is men als mens en als burger niet moreel verplicht onrecht en oneerlijkheid te bestrijden? Men laat toch ook geen ziekte-epidemie uitwoeden zonder paal en perk aan haar uitbreiding te stellen. Waarom dan niet hetzelfde voor de even gewichtige, geestelijke gesteldheid van ons volk? Is dit soms minder belangrijk?

Neen, niet minder belangrijk en toch heeft het te enenmale ontbroken aan een krachtige bestrijding. Het tegendeel is zelfs het geval. Deze ziekte, die als opium werkt, heeft steeds meer personen bedwelmd, en..... men verlangt bedwelmd te worden, want het is immers zoveel aangenamer zelf door deze ziekte te worden aangetast, dan haar tegen te gaan. Het is immers veel gemakkelijker in een auto te rijden, dan in een overvolle trein en tram; veel prettiger buiten de distributie om te leven, dan sober te moeten zijn; heel wat plezieriger in het buitenland te reizen, dan binnen eigen grenzen te blijven; heel wat lucratiever en gewichtiger, ondanks onkunde een hoge post te bemachtigen, dan met een bescheidener baantje genoegen te nemen; heel wat voordeliger van overheidsgelden

te reizen en te dineren, dan uit eigen zak te betalen. — Neen, het is veel eenvoudiger zijn geweten te sussen, dan er naar te luisteren. Het gaat immers zo gemakkelijk, zichzelf in slaap te wiegen. Men kan zo gerust zeggen: „Zie, mijn chef doet het ook, waarom ik niet?” Of: „Kijk, mijn vriend ziet hier blijkbaar ook niets kwaads in, dus waarom zou ik het dan ook niet doen?” En: „Waarom hij wel en ik niet?”

Dit is de grote kwaal van onze tijd; de magische macht van het slechte voorbeeld: Zo de meester, zo de knecht; zo de hoge ambtenaar, zo de lage; zo de directeur, zo de employé.

Heeft men zich wel eens werkelijk goed gerealiseerd, dat geen enkele daad ongestraft blijft? Dat niet alleen het slechte voorbeeld wordt verveelvoudigd, maar dat men daarmee alle zedelijke kracht verliest om een ander te vermanen of te straffen? Hoe kan men gezag uitoefenen, wanneer men zelf niet weet te gehoorzamen aan gestelde wetten? Hoe eerlijkheid propageren, wanneer men het zelf met de waarheid niet al te nauw neemt?

Wil onze samenleving weer in het rechte spoor komen, dan diene elk een zichzelf nauwkeurig rekenschap te geven van zijn verantwoordelijkheid als deel van het grote ge-

heel; hij zal zich bij al zijn daden moeten afvragen: „zou ik willen, dat iedereen zo handelde?”; hem moet voortdurend voor ogen staan: „goed voorbeeld doet goed volgen.”

De macht van het voorbeeld, — het goede! — Sterker dan ooit hebben wij dit gevoeld, toen op 6 September Koningin Juliana ons een voorbeeld is geweest van zuiverheid en eerlijkheid, van plichtsbetrachting en plichtsaanvaarding. Van bereidheid tot dienen.

Want het tekort van deze tijd ligt in diepsten grond hierin, dat men het begrip „dienen” niet meer kent. Hebben ook mogelijk juist daarom de woorden uit de Koninklijke rede „Wie ben ik, dat ik dit doen mag” de diepste indruk maakt, omdat men zich daarbij plotseling van dit tekort bewust werd? Omdat men tegenwoordig maar al te vaak de maatschappelijke plaats allereerst beschouwt als voordeeltbrengend voor zichzelf en niet als een verantwoordelijke taak in de samenleving.

Niet eerder zal het geestelijk leven van ons volk weer gezond worden, dan wanneer verantwoordelijkheid, plichtsbeseef en onbaatzuchtigheid, nu slechts gedragen door een al te kleine kern, hun heilzaam voorbeeld kunnen laten doorwerken. En waar ons beginselprogramma, zo niet letterlijk, maar dan toch zeker wel naar de geest óók ten dezen de verantwoordelijkheid en de sociale gerechtigheid voorstaat, is het voor elk onzer eerste plicht zich nauwkeurig rekenschap van zijn daden te geven, en te beseffen, dat het goede voorbeeld, ook in het kleinste, vruchtdragend zal zijn.

v. A.—O.

HET PARLEMENT VERTOONDE EEN MIDDENSTANDSREVUE

De Nurksen onder de middenstanders zullen niet met recht kunnen beweren, dat er door de volksvertegenwoordiging geen aandacht aan zijn belangen wordt geschonken. Zowel bij de schriftelijke voorbereiding als tijdens het begrotingsdebat over Economische Zaken, heeft de middenstand meer dan ooit te voren de belangstelling van alle Kamerfracties getrokken, in die mate zelfs dat men van een parlementaire middenstandsrevue kan spreken. Het gevarieerde programma bracht naast lichte sketches met de nodige sneers verscheidene fraai gemonteerde finales en een pakkende slotapotheuze onder regie van niemand minder dan Prof. Van den Brink. Wanneer er desondanks lieden zijn, die hun geld aan de kassa willen terughalen, getuigt dat van weinig goede smaak! Wij laten hier enkele belangrijke scènes uit deze revue aan ons geestesoog passeren:

B.A.V.K. in vlammende letters

SCHILTHUIS
...tegenzang...

Te veel dokters

Het is alleen jammer, dat heel veel andere Departementen, elk op hun beurt, ook aan deze middenstand dokters, had de heer Schmal smalend opgemerkt en hij kreeg steeds meer bijval. Wederopbouw en Volkshuisvesting, zo zeide hij, staat schuldig aan „het droevige geval van het tekort aan winkelruimte”. Anderen vonden, dat Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening bij het regelen van de prijzen en de rantsoenering van eerste levensbehoeften veel te weinig aan de middenstand denkt: vandaar de ontevredenheid van slaggers, bakkers, kruideniers en zo meer. In tegenstelling tot de agrarische producenten worden hun marges tot 't uiterste geknepen en op dat pijnlijke proces kan Economische Zaken te weinig verzachtend inwerken. Natuurlijk kreeg ook Minister Lief-tinck hier weer een veeg uit de pan: de middenstand dreigt een der vele uitgeperste citroenen te worden. Het regent aanslagen en de grens der rendabiliteit is al overschreden, aldus Dr. v. d. Heuvel. Het loon van in eigen bedrijf werkzame minderjarigen mag niet worden afgetrokken, de omzetbelasting niet doorberekend. Hij waarschuwde voor de steeds dreigender financieringsmoeilijkheden. Zo vond men, dat het toch maar beter zou zijn, als Prof. v. d. Brink de leiding van het consult zou houden en de andere wonderdokters de gelegenheid zou ontnemen de patiënt te verprutsen. Er komt alsoo een interdepartementale commissie voor middenstands-aangelegenheden met het Directoraat van de Middenstand als motor.

Vestigingsproblemen

Op het vestigingsmotief kon men soli en koor elkaar horen afwisselen. Boven alles uit klonk telkens het refrain: de Vestigingswet wordt veelvuldig ontdoken en het herzieningsontwerp blijft te lang uit. De minister kon daarin slechts beterschap belovend bijvallen. De grens met het Bedrijfsvergunningbesluit is te vaag getrokken was een ander klaaglied. Vergunningen krachtens Tabakswet en Drankwet

behoren slechts te worden verleend aan degenen, die wettig gevestigd zijn volgens de Vestigingswet Kleinbedrijf, anders wordt het een chaos. Dirigent van den Brink zal trachten hiertoe met Lief-tinck en Joekes een ensemble te vormen.

Toen verschenen de vlammende letters B.A.V.K. op de achtergrond en hief het koor de zwanenzang „Verdwin!” aan, waarin de motieven „willekeur” en „bureaucratie” opklonken met tegenzang van de heer Schilthuis, die een socialistische saneringsaria ten beste gaf. Hij verheerlijkte het behoeft-element als onmisbaar factor in dit stuk geleide economie, maar vond weinig bijval. Ook niet, toen hij het in de grijze oudheid vergane instituut der middenstandsconsulenten weer voor het voetlicht bracht.

Nadat Mr. Schmal had gesuggerend, dat de exameneisen voor de vestiging in de praktijk te hoog worden opgevoerd, kwam onze heer Cornelissen op grond van zijn ervaring het tegendeel beweren. Kolfje naar de hand van de minister, die bewezen vond, dat hij dus aardig het juiste midden houdt.

Zwaar belast en verdrukt...

Wordt vergeten, dat er tussen het „werkende volk” en de kapitalisten nog een middenstand om adem snakt? vroeg Cornelissen. Zie het Departement van Financiën, dat „fiscaal werkzaam is om de ziel van de middenstand te doden”, aldus Mr. Schmal. Ziet ge, Excellente, „dat vele middenstanders dagelijks in vrees over hun toekomst verkeren?” Neem maatregelen tegen de lokartikelenmethoden van de grootbedrijven en tegen andere deloyale concurrentie, bepleitte de

VAN DEN BRINK
...dirigent...

heer Schilthuis. Zelfs de heer Welter werd uit zijn Indische tent gelokt om in dit boeiende koor mee te zingen. Hoogcarspel deed niet voor hem onder en gaf een Slavische dans ten beste om de tonnen, die de middenstand ontgaan ten bate van de..... oorlogsbegroting! Boontje

komt om z'n loontje. De A.R. Mr. Verkerk deed een beroep op de sociale gerechtigheid, opdat de middenstand tot emancipatie kome. De overheid behoort te voorkomen, dat hij gaat twijfelen: „Het kan toch niet waar zijn, dat wij geen taak meer hebben en overbodig zijn geworden in de nieuw na-oorlogse maatschappij”. Actieve middenstandspolitiek: een evenwaardige positie in het bedrijfsleven zonder minderwaardigheidsgevoel, bevordering van de ontwikkeling der zelfstandige kracht! Ook het ambacht dient nieuwe ontwikkelingskansen te krijgen, let op het Deense voorbeeld.

„Deze nog altijd pijnlijke doorn in het vlees van de middenstand — het niet mogen doorberekenen van de omzetbelasting — staat niet alleen. Na de verhoging van de kinderbijslagpremie, de 2 % vacantie-toeslag, de kolenprijshoogte van f 5 per ton, is de beroemde druppel gekomen, die de emmer doet overlopen: het niet mogen doorberekenen van de loonbijslag van f 1 per week,” resumeerde Dr. v. d. Heuvel. Het prijsbeheersingsapparaat werkt met ficties en schema's, welke geen rekening houden met de talloze schakeringen in het middenstandsbedrijf, dat daardoor steeds in de verdrukking komt, voegde hij hieraan toe.

Mr. Bachg bezag de zaak van de psychologische kant; de overheid schijnt nu niets na te laten, dat de geplaaide middenstand verder kan prikkelen: beperking etalageverlichting, geen brandstoffen voor verwarming van bedrijfsruimten van winkeliers met minder dan twee man vreemd personeel, achterstand in de middenstandswetgeving, enz. Dat vond de Katholieke middenstandsmen niet erg verstandig, hoe-veel waardering hij overigens ook voor 's ministers beleid heeft. Op dit punt was trouwens het koor eenstemmig, de communist uiteraard uitgezonderd.

Lange en korte golf

Als ge mij op lange golf hoort, hebt ge een prima ontvangst, aldus, vrij vertaald, Minister van den Brink in de laatste acte: op de korte is de meeste storing, daar zitten andere zenders tussen, maar ik zal ze tot de orde roepen.

„De gehele regering staat op het standpunt, dat de prijspolitiek met de belangen van de middenstand op juiste wijze rekening dient te houden”, verzekerde hij. In vele gevallen verheft het inkomen van de middenstander zich niet veel boven het arbeidersinkomen, terwijl sociale voorzieningen vooralsnog ontbreken. Zo is de prijspolitiek ten aanzien van de middenstand verdelingspolitiek in de werkelijke zin van het woord. In dit licht bezien zal door-

CORNELISSEN
...prima donna...

berekening van de loonbijslag in bepaalde sectoren gerechtvaardigd zijn. Wij zijn benieuwd naar de praktische resultaten van dit standpunt, dat er o.a. toe zal moeten leiden, dat in de prijscalculaties voor kleine ondernemingen voortaan een hoger gewaardeerd ondernemersloon en een marge voor het gemis van sociale voorzieningen, die men dus uit privé-besparingen zal moeten financieren, zullen worden aanvaard. Wij moeten nog zien, dat dit zal gebeuren! Ook aan het geleidelijk uithollen van het financiële weerstandsvermogen, waaraan ook de fiscus zich bezondigt, zal een eind moeten komen. Herziening van de fiscale winstvaststelling is in uitzicht gesteld.

Typend voor de willekeur van sommige ambtelijke instanties was de Coöpra-kwestie. De Coöpra is een inkooporgaan van de openbare nutsbedrijven, dat nog niet zo lang bestaat, maar er dan toch maar in slaagde een contingent van 1000 Zwitserse gasformuizen 50 % ten koste van de gevestigde handel in de wacht te slepen! En 10 % van het Belgische contingent. Dit was ook de minister te gortig en hij zal zich persoonlijk er mee bemoeien.

De emancipatie van de middenstand is in economisch opzicht in gang en zal moeten worden voltooid. De overheid zal ook verder de helpende hand moeten bieden, maar zelfwerkzaamheid op dit gebied acht de minister toch van de grootste betekenis. Waarmede wij volkomen instemmen!

Zo eindigde de parlementaire middenstandsrevue van twee dagen met een „happy ending”, gelijk 't gros der toeschouwers verlangde.

Epiloog

Zullen de middenstanders nu gaan beseffen, dat zij niet alleen in hun stands- en vakorganisaties, doch ook in het politieke leven een taak hebben en daar actief moeten optreden, opdat de beginselpartij hunner keuze de vereiste kracht kan ontwikkelen?

Vrijzinnige middenstanders, Uw plaats is in de V.V.D.!

Zo oud als de nacht!

En toch.... het laatste woord op internationaal gebied

De man die voor het eerst uitriep: „er is niets nieuws onder de zon”, had gelijk. Het lijkt wel alsof alles er vroeger ook al geweest is, maar precies als menige verzonken stad is menige dierbare oude waarheid bedolven onder het stof der eeuwen, verzonken in vergetelheid. En precies als bij de oudheidkundige opgravingen, wordt af en toe zo'n stokoude waarheid weer opnieuw aan het licht gebracht, maar daarbij houdt de gelijkenis op, want de opgegraven stad wordt als antiquiteit hogelijk vereerd maar de opgegraven waarheid wordt als fonkelnieuwe gedachte op de maatschappij losgelaten. De taak van de huisvrouw is al op alle mogelijke manieren besproken, becritiseerd, uitgeplozen en omschreven en we zijn het er nu wel allemaal over eens, dat de moderne, zelfbewuste huisvrouw, die de dingen doet, niet alleen op grond van ervaring en traditie alleen, doch tevens op grond van een juist inzicht in het wezen der dingen, geenszins een gemakkelijke taak heeft. Hali! — we zitten al in de knoop! — Wat is precies een juist inzicht in het wezen der dingen? Meent niet, dat U hier met de definitie van een gloednieuw idee te maken heeft, want . . . het is zo oud als de nacht!

„IN ONZE HANDEN LIGT DE DRAAD”

Een juist inzicht in het wezen der dingen is de vooropgezette wil om de ware drijfveren van anderen te ontdekken achter het misleidend uiterlijk van voor ons verwarrende en onaangename gebeurtenissen.

En omdat we nu eenmaal geneigd zijn bij kwetsende uitlatingen en handelingen ook kwetsende bedoelingen bij anderen te veronderstellen, moet hier nog een woord bij: een juist inzicht in het wezen der dingen is de vooropgezette vergevingsgedinde wil om achter onplezierige handelingen van anderen de oorzaak te speuren die vaak zo heel ver van de aanleiding af ligt.

Wij kunnen het ook een beetje eenvoudiger zeggen, een beetje huiselijker: inplaats achterdocht en kwaaddenken behoorde wij welwillend begrip aan te kweken (en... in toepassing te brengen!)

Welwillend begrip.

Niet begrip alleen, doch een welwillend begrijpen van de noden en behoeften, van de kwetsbare plekken en de jammerlijk mislukte goede bedoelingen van het gezin als verzamelenheid en van elk der gezinsleden individueel.

En waarom, zo vraagt gij wellicht, moet dat welwillend er nu per se bij? Is het soms niet genoeg als een huisvrouw en moeder de dingen begrijpt en in hun ware gedaante vermag te zien?

Neen, dat is niet genoeg, want het is juist die welwillendheid, die de aandrijvende kracht is, welke de toestand van begrijpen in werking zet. Het welwillend begrip stelt zich niet tevreden met het constateren van feiten en oorzaken, doch zal niet rusten voor en al eer er middelen zijn beraamd, die tegemoet zullen komen aan veel verborgen leed, voor en al eer hulp en steun is geboden aan veel, dat onvolkomen en hulpbehoevend is. Het is diezelfde welwillendheid, letterlijk het welwillen, dat niet tevreden met het beramen noch met het vinden van oplossingen, niet zal rusten voor dat zo een oplossing uitgevoerd en in de praktijk is gebracht.

De slaapster

Een simpel voorbeeld uit de praktijk: in een gezin van man, vrouw, kind en een meisje voor halve dagen — met z'n allen nog geen honderd jaar oud — wordt de dienstbode herhaaldelijk op heterdaad betrapt, terwijl het jonge vrouwtje haar enige malen vast in

slaap in de keuken aantreft.

Verontwaardigd ontslaat zij het meisje op staande voet.

Dan komt er een maatschappelijk werkster, die oanhult, dat het meisje — oudste uit een gezin met negen kinderen — iedere dag om half zes moet opstaan, en dat zij dagelijks, voor zij in haar betrekking kwam, reeds een paar uur hard had gewerkt. In het eerlijke, maar straatarme gezin behoorden vlees en zoe-tigheden tot de onbereikbaarheden des levens. Het oververmoede en ondervoede kind was voor de verleiding bezweken en — was het zo'n wonder — dat zij insliep als zij even stilzat in de warme propere keuken?

„Ja maar — dat wist ik allemaal niet!” — riep de jeugdige huisvrouw uit. Deze huisvrouw was schromelijk tekort geschoten. Met het verwijderen van een ongewenst element uit haar onmiddellijke omgeving, was zij er niet. Het was haar PLICHT geweest met welwillend begrip de ware oorzaak van de ongunstige verschijnselen op te sporen en zo mogelijk te helpen verbeteren.

door
Amy Groskamp-ten Have

De mopperaar

Een ander voorbeeld: in een gezin met verschillende kinderen wordt een van hen schijnbaar zonder aanleiding van een vrolijke hartelijke jongen plots tot een kribbige ontevreden mopperaar, die brutale antwoorden geeft en opvliegt om het minste of geringste.

De moeder straft. Dan praat zij ernstig met hem — of liever: tegen hem, want met jongens in de vlegeljaren is zo iets gewoonlijk een monoloog. Het helpt allemaal niets. De jongen blijft opstandig, moldkend en prikkelbaar. En dan laat de moeder het er maar bij. Het zal wel vanzelf terecht komen, meent zij.

Ook deze moeder schiet ernstig tekort. In hoe vele gevallen gaat het helaas niet zo en dan wordt er soms veel later ontdekt, dat deze plotselinge ommekeer te wijten was aan iets, dat met welwillend begrijpen en tegemoetkomen te verhelpen ware geweest: examenvrees — of jalouzie op een der broertjes of zusjes, een plotselinge onberedeneerde angst voor de dood of iets anders.

En dan lijkt het vaak of het allemaal wel weer terecht is gekomen, maar in de verhouding moeder-kind is ergens in het verborgene een onherstelbare breuk gekomen.

De goede olie

Welwillend begrip — niet alleen in de omgang met onze naastfamilieleden en vrienden is deze eigenschap als de olie die de machine der samenleving geruisloos doet lopen — ook in het verkeer tussen werkgevers en werknemers moet het welwillend begrip de plaats innemen van achterdocht en kwade trouw.

Dit geldt niet alleen voor de kleine beslotenheid van het eigen huishouden: het geldt veel meer nog voor het zoveel grotere huishouden van de staat, waar de verschillende partijen als jaloerse kinderen om de tafel zitten, elk helaas vaak maar al te zeer overtuigd van de kwade trouw en het boze opzet van de ander.

En hoe ontzaglijk belangrijk wordt dit welwillend begrip, wanneer het wordt getransponeerd van de staat naar de Statenbond...

Achterdocht, eigenbelang en kwade trouw overheersen in de wereld van vandaag. Moge eenmaal de dag komen dat het welwillend begrip zal zegevieren!

Ergens moet het beginnen. Iemand moet een begin durven maken.

Waarom zouden wij vrouwen het niet zijn?

Waarom zouden wij in ons gezin niet het lichtend voorbeeld zijn van het liefdevol begrijpen, dat niet rust voor de aanleiding gevende oorzaak van een onharmoonische blank is opgespoord?

Daarvoor is durf en moed en zelfbeheersing nodig.

Laten wij ons daarin welbewust oefenen want de inzet is het ten volle waard: de kinderen opgegroeid in een sfeer van welwillend begrip zullen uitgegroeid tot mensen, iets hiervan uitdragen in een vijandige wereld, waar mensen el-kander wantrouwen en Gods wetten met voeten treden.

Ergens moet een begin worden gemaakt.

Er ligt een diepe betekenis aan ten grondslag, dat de schikgodinnen die de draden van het Lot weven, als vrouwen worden voorgesteld.

In onze handen ligt de Draad...

Pas afgestudeerd

JURIST

ongeh., represent. voork., stylist, belast zich gaarne met secretariatswerkzaamheden. Brieven onder nr. 26, kantoor van dit blad.

...maar voor al het andere verfwerk

Verf Van Vettewinkel

Heeft Uw afdeling al 4 nieuwe abonné's aangebracht voor de

1000

abonné's-meer-actie?

L. Smit & Zoon
KINDERDIJK

- Baggermateriaal
- Zeesleepboten
- Passagiersschepen
- Machines
- Motoren
- Ketels

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

VRIJDAG 31 DEC. 1948 - No. 40

Gelukkig Nieuwjaar!

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Bij de jaarswisseling

De laatste dagen van het jaar leiden tot overpeinzing. Het is alsof het leven minder haast gaat dan gewoonlijk, de Kerstdagen hebben er een bijzondere glans aan gegeven, de somberte buiten brengt ons tot inkeer en daarbij komt, dat de jaarswisseling een goed moment is om de weg te overzien, die wij sedert het begin der nu af te sluiten periode hebben begaan.

Die terugblik geeft ons weinig redenen tot vreugde, althans wanneer wij het wereldgebeuren in zijn geheel overzien. Vol eetlijkheid en met inzet van alles, hebben miljoenen in de oorlog gestreden voor een betere wereld en vol enthousiasme is na de capitulatie der agressors de opbouw aangevat. Wanneer wij evenwel de balans opmaken van hetgeen dit jaar is geschied, dan wordt het ons bang te moede. Hoe hadden wij gehoopt, dat beter begrip tussen de staten zou komen. Wij zien slechts een verscherping der tegenstellingen tussen de twee grootste machten, de Verenigde Staten van Amerika en de Sovjet-Unie, die ons met de grootste zorg moet vervullen. De internationale organisatie, de Verenigde Naties, ondervindt daarvan de weerslag. Wat daar geschiedt kan niet worden geacht slechts de internationale samenwerking en de bevordering van wederzijds begrip te dienen. Na enige jaren praktijk zijn wij nu zover, dat ook de regering reeds als haar oordeel naar voren brengt, „die organisatie toch in deze tijd onmisbaar (te) achten als discussieforum”. Hoger lof kan niet worden opgebracht. Het is alleen jammer, dat hetgeen op dat discussieforum te berde wordt gebracht ten dele (en veelal het goede) in veel landen niet aan de bevolking wordt medegedeeld, aangezien in die staten geen vrije pers is, terwijl veel van de rest van het daar gesprokene in de vrije staten der wereld de mensen weinig ontzag vermag in te boezemen.

Wat de Verenigde Naties niet tot oplossing hebben kunnen brengen, willen wij niet opnoemen. Het is alles gevolg van de vreselijke tegenstellingen in de wereld. Het in acht nemen van neutraliteit is hierbij niet mogelijk voor een klein land. Beseft is, dat samenwerking met andere staten nodig is op straffe van ondergang. Bij deze internationale opbouw is Nederland nauw betrokken, wat de betekenis der buitenlandse politiek sterk naar voren heeft gebracht. Eén der onzen — onze vroegere partijvoorzitter mr. D. U. Stikker — is in het thans ten einde lopende jaar geroepen daaraan leiding te geven en wij achten het gelukkig, dat iemand met zo veel realiteitsbesef en werkkraft in deze voor ons vaderland zo gewichtige periode op het Plein de draden in handen houdt. Gemakkelijk is deze post geenszins. Wie daarvan nog niet overtuigd was, zal zeker uit de gebeurtenissen der laatste dagen wel gezien hebben tegen welk een krachtige stroom onze minister van buitenlandse zaken heeft moeten oproeien. Van hem wordt zeer veel gevraagd. Nederland verwacht bovendien, dat wij bij de internationale opbouw niet, zoals onder de vorige kabinetten, lopen achter hetgeen de regeringen van andere staten hebben uitgedacht. Er zijn er in den lande, die vergeten hebben, dat ons land in het verleden steeds een leidende rol heeft gespeeld en een gezaghebbend woord heeft gesproken op het internationale terrein. Door onze plaats als handeldrijvende mogendheid is ons reeds een wezen lang de betekenis van internationale samenwerking en onderlinge afhankelijkheid duidelijk en in het internationaal-politieke leven hebben Nederlanders veel tot constructieve opbouw bijgedragen. Deze traditie blijve gehandhaafd. Vooral in een wereld, waar zoveel onrecht geschiedt, waar zoveel plaats heeft wat in strijd is met onze oud-Nederlandse tradities van vrijheid en verdraagzaamheid, moet ons geluid worden gehoord.

Het mede leiding geven aan de internationale opbouw vereist fantasie, constructieve zin en durf. Wij moeten er ons van bewust zijn, dat wij er niet meer komen met geborneerdheid en het begaan van lang betreden paden. Europa verkeert in gevaar. Geestelijk zijn wij afgezaakt, materiëel zijn wij op veel lager peil gekomen. En daar is dan de bedreiging van het nihilistische communisme, dat zijn prooi zoekt in een ontredde wereld. Oost-Europa is onder de

knoot van communistische, machthebbers, in China rolt de communistische wals met angstwekkende snelheid voorwaarts; op vele plaatsen elders in Azië — ook in Indonesië — zien wij het communistische drijven naar onrust. Achter dat alles het in militair opzicht krachtige Rusland. In zulk een wereld komen wij met oude, verouderde middelen niet toe. Voor het behoud van West-Europa is samenwerking en eensgezindheid geboden, op straffe van ondergang. In dit opzicht zijn er lichtpunten. Velen van onze gestverwanten tonen warme sympathie voor pogingen tot de vorming van een verenigd Europa en de federalistische bewegingen hebben steun van velen onzer. Er zijn echter directe mogelijkheden. Uitgebouwd moet worden hetgeen reeds tot stand is gebracht. In eerste instantie denken wij aan de in de wereld zo veel aandacht trekkende Benelux. België, Luxemburg en Nederland hebben hier een voorbeeld gegeven. Wat nu tot stand is gebracht, moet evenwel verder ontwikkeld worden. Van zeer grote betekenis is de Marshall-hulp. Was die niet gekomen, dan zou 't levenspeil in de geholpen landen, ook in ons land, aanzienlijk zijn verlaagd, ten profijte alleen van de communisten. De Marshall-hulp moet evenwel leiden tot een nauwere economische samenwerking van de daarbij betrokken Europese landen. Eerst dan zal het hogere doel bereikt zijn. Met veel instemming moet ook herinnerd worden aan het tot stand komen van de West-Europese Unie, welke West-Europa militair versterken wil. Maar ook hieruit moet een nauwere samenwerking op economisch en cultureel gebied voortvloeien. Militaire versterking is uiteraard op dit ogenblik het eerst nodige, maar deze kan alleen op den duur van betekenis blijven indien er een innerlijke versterking van West-Europa op volgt. Dit zelfde geldt uiteraard voor een Atlantisch pact.

Zo zijn er momenteel machtige taken. Bij het volbrengen daarvan moege ons Nederlandse volk in eenheid werken. Niets zou zo schadelijk zijn dan onenigheid en het najagen van eigen partijpolitieke doeleinden. Want dit houde men bij voortdurend in gedachten: het gaat momenteel om het behoud van West-Europa en de West-Europese beschaving. Zou ons volk niet in staat zijn daarbij op hoger plan te denken, dan dreigt de ondergang. De vraagstukken kunnen niet worden gezien van eng-Nederlands standpunt uit. Het internationale sta op de voorgrond.

Het is verleidelijk de naar voren gebrachte vraagstukken nader uit te werken. Dat is echter niet mogelijk in een artikel waarin wij het voornaamste uit het jaar 1948 wilden aanstippen. Daarbij behoort ook een herinnering aan hetgeen in het binnenland plaats had.

Voor ons land hebben wij van het grootste gewicht geacht, dat een einde is gekomen aan het twee partijen kabinet, dat steunde op Katholieke Volkspartij en Partij van de Arbeid. Verheugend is, dat de leiders der K.V.P. hebben begrepen, dat naar breder basis moest worden uitgezien. De leiding van de P.v.d.A. heeft duidelijk gestreefd naar een voortzetting van het oude. Een parlementair kabinet op brede basis is dan ook niet gevormd kunnen worden. Evenwel hebben wij nu een kabinet waarin vooraanstaanden uit de K.V.P., de P.v.d.A., de C.H.U. en de V.V.D. zitting hebben. Alleen de anti-revolutionairen (afgezien van de communisten dan) zijn in de oppositie, omdat hun star en negatief standpunt met betrekking tot de oplossing van het Indonesische vraagstuk het volkomen onmogelijk maakte met hen tot samenwerking te komen. Dat is spijtig. In het bijzonder ook voor hen zelf. Want met nadruk zij nu eens vastgesteld, dat de koers, die in de laatste weken met betrekking tot de Republiek Indonesië gehouden wordt, niet mede bepaald is door de anti-revolutionairen. Overigens moet ook herinnerd worden aan de houding van het Nederlandse volk bij de verkiezingen. Het negativisme van de anti-revolutionairen is er oorzaak van, dat zij bij de verkiezingen niet vooruit zijn gegaan. Dit wijst er op, dat ons volk een positieve politiek wenst. Een positieve, opbouwende politiek, zoals ook onze partij heeft gevoerd en onze partij ook succes heeft gebracht.

Nu wij over onze partij spreken, moet ook herinnerd worden aan de oprichting van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie, waarin

thans alle politiek-vrijzinnigen hun plaats kunnen vinden. Dankbaar zijn wij er voor, dat deze eenheid er thans is en dat onze Tweede Kamerfractie wordt geleid door mr. Oud, wiens grote kennis en parlementaire ervaring onze partij ten zeerste ten goede komen, en in het bijzonder ook het parlementaire debat verrijken.

Onze partij heeft vele goede kansen. Een voortuitstrevende politiek en een voortdurende aanpassing aan de zich steeds wijzigende omstandigheden zijn daarvoor nodig. Daarnaast niet minder een hard werkende partij, onder leiding van een bezielend secretariaat. De vruchten zullen ons niet in de schoot geworpen worden. Wij zullen er voor moeten ploeteren. Daarvoor is ook de vorming van een krachtig kader noodzakelijk, dat de propagandistische strijd voeren kan, alsmede een wetenschappelijke kern, die arbeid aan de verdieping van de grondslagen onzer partij en de politici steunt met de resultaten van haar wetenschappelijke onderzoekingen en constructies.

Over Indonesië moest dit jaar vaak worden geschreven. De daarmee samenhangende vraagstukken kunnen ook thans niet voorbij worden gegaan. De noodzaak van politieke actie hebben wij vorige malen reeds bepleit, de beslissing der regering terzake gesteund. Wat tot dusver is geschied, geeft de indruk, dat de militaire bevelhebbers de zaken goed in de hand hebben en dat de Indonesische bevolking zich gelukkig gevoelt, nu zij van de terreur is bevrijd.

Triest zijn de bemoeienissen van de Veiligheidsraad. In de eerste plaats omdat hij er zich mee bemoeit, in de tweede plaats omdat verscheidene der daar sprekende gedelegeerden blijf geven van een ontstellend gemis aan inzicht in hetgeen zich in Indonesië afspeelt en in de derde plaats omdat — laten wij het nu heel zacht zeggen — niet de indruk van objectiviteit is gevestigd. Vooral dit laatste is uitermate tragisch.

De Veiligheidsraad bestookt ons thans met resoluties. De regering beraadt zich. Dat beraad zal overigens wel geëindigd zijn als dit blad bij de lezer komt. Wij zijn op het ogenblik van de resultaten niet op de hoogte. Wij houden ons echter vast aan het meermalen namens de regering kenbaar gemaakte standpunt, dat zij de Veiligheidsraad in de Indonesische kwestie niet competent acht of, om het te zeggen met de woorden van dr. J. H. van Royen, vóórdat de regering tot optreden had besloten (op 27 September j.l. in de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties):

„Men bedenke echter wel, dat de diensten van de Commissie van Goede Diensten door ons werden geaccepteerd als een teken van goede wil en in een geest van verzoening, hoewel wij nooit de bevoegdheid van de Veiligheidsraad erkennen en ook heden niet kunnen erkennen, om te interveniëren in datgene wat, in de eerste plaats, een zaak is die binnen onze nationale jurisdictie valt en waarvoor alleen wij verantwoordelijk blijven”.

De regering moege zich niet van deze koers laten afbrengen! Sterkte en wijsheid zij haar toegewenst.

Dezer dagen verscheen een krantenbericht, waarin werd vermeld, dat de premies voor de ziekenfondsen waren verlaagd van 3,8 % tot 3,6 %. Wij hebben dus nu de toestand, dat het Staatstoezicht op de Ziekenfondsen de artsen (nog steeds) te weinig betaalt, de ziekenhuizen bankroet laat gaan en zonder dat dit is geregeld, reeds tot verlagings van de premies wordt overgegaan. Deze verlagings is wederom tot stand gekomen zonder overleg met de artsen en het is begrijpelijk, dat de verhouding tussen artsen en ziekenhuizen enerzijds en het Staatstoezicht anderzijds door deze gang van zaken wederom slechter is geworden.

Juist met het oog op deze verlagings der premie is het artikel, dat men elders in dit blad zal vinden, actueel.

PARLEMENTAIRE FLITSEN

De Tweede Kamer maakt historie en toont haar eensgezindheid met de Regering

Wat bleek dan anders, maar volkomen beheerst, stond daar, op die historische namiddag van de 20ste December, minister-president Drees achter de Regeringstafel. Aan beide zijden naast hem geschaard de overige leden van het Kabinet. Aan zijn rechterhand, als eerste, minister Sassen, links naast hem minister Stikker.

Drees, Sassen, Stikker; drie mannen, drie levensbeschouwingen, maar één thans in het diepe besef van hun grote verantwoordelijkheid, één ook in de overtuiging van de rechtvaardigheid der genomen beslissing en in hun vastbeslotenheid, thans ieder te trotseren, die, van buitenaf, deze beslissing zou willen doorkruisen. De vergaderzaal van de Tweede Kamer en de omgeving van het Binnenhof bieden op die 20ste December tegen vier uur het aspect, zoals wij dat alleen van zeer bijzondere, historische gebeurtenissen kennen. Reeds uren van tevoren hebben de eerste belangstellenden zich opgesteld voor de smalle deur, die toegang geeft tot de — maar weinig ruimte biedende — publieke tribune. Anderen verdringen zich voor de ingang van het Kamergebouw, die speciaal voor de ministers is bestemd. Daar komen zij, de een na de ander. De meesten per auto, een enkele, die rechtstreeks van een zeer nabij liggend Departement komt, te roet.

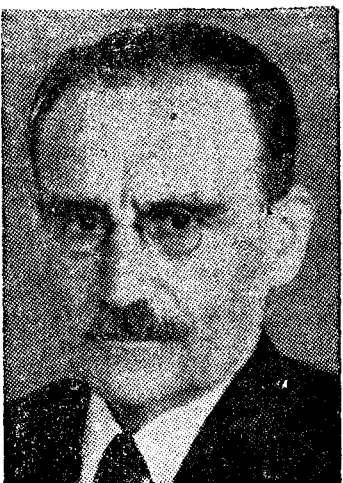
Iedere aankomst is even een sensatie. Men dringt op, fluijstert met een mengeling van nieuwsgierigheid en ontzag de naam van de bewindsman. Wie dat zou willen, kan in deze omgeving iedere dag wel enige ministers in levenden lijve aanschouwen. Dat zijn dan echter maar gewone dagen, die in hun grauwe alledaagseheid ook en zelfs ministers tot betrekkelijk gewone mensen maken. Een historisch moment schept echter een zekere romantiek, doorbreekt die alledaagseheid en geeft ook hen, die daarin een leidende rol spelen, een bijzonder aureool.

Ook de leden van de Kamer, die zich door weer een andere ingang naar binnen spoeden, genieten veler belangstelling. Er zijn onbekenden bij, die het grote publiek nog niet kent. Nieuwelingen betrekkelijk, wier faam nog niet tot de massa is doorgedrongen. Zo wordt er nogal eens verkeerd gegist en wordt ook een van de griffiers of een journalist wel eens voor een van de honderd uitverkorenen versleten. Maar de kopstukken herkent men grif en worden vooral door hun respectievelijke aanhangers met zekere bewonderende aanhankelijkheid aangewezen.

Binnen is tegen het vastgestelde uur alles wat „kijkplaatsen” biedt, overbezet. In de loges ziet men bekende figuren als jhr. Beelaerts van Blokland, de vice-voorzitter van de Raad van State, en professor Kranenburg, de president van de Eerste Kamer. Naast Kranenburg zien wij o.a. onze senator mr. Wendelaar vol interesse over de balustrade gebogen.

En inderdaad biedt de Kamer een imposante aanblik. De banken der afgevaardigden zijn, op een heel enkele plaats na, geheel bezet. Het Kabinet is in volledige samenstelling aan de groene tafel gezeten.

Als voorzitter Kortenhorst klokslag vier uur de vergadering opent, moet eerst een formaliteit worden vervuld. In overleg met de Regering — zo zegt dr. Kortenhorst — heb ik de Kamer telegrafisch tegen heden bijeengeroepen om de Re-

DREES

...vertrouwen wekkend...

gering in de gelegenheid te stellen een verklaring inzake de toestand in Indonesië af te leggen, niettegenstaande art. 59 van het Reglement van Orde bepaalt, dat voor het houden ener vergadering op Maandag een besluit der Kamer vereist is. In de buitengewone omstandigheden van het ogenblik heb ik gemeend, dat van dit artikel moest worden afgeweken.

Ik stel aan de Kamer voor, aan het beleggen van deze vergadering alsnog goedkeuring te verlenen.

Daartoe wordt besloten.

Dan is het woord aan minister-president dr. Drees, die op de rustige, vertrouwenwekkende wijze, zonder enige pose, zoals wij dat van hem gewend zijn, de Regeringsverklaring aflegt, zoals wij die uit de dagbladen kennen.

Geen communistische cliché-slagzinnen als: „Weg met de koloniale oorlog” en „Onze jongens naar huis”, die enige jeugdige Moscovieten op de publieke tribune aanheffen, kunnen de indruk wegnemen, die de onopgesmukte, maar zelfbewuste woorden van de Regeringsverklaring inhouden. En wanneer des avonds de Kamer weer bijeenkomt, blijkt, dat, zoals in omstandigheden als deze bij een volk, dat zijn nationaal bestaan waardig is, mag worden verwacht, dat de nationale gedachte de politieke geschillen overkoepelt. Prof. Romme, jhr. Van der Goes van Naters, Schou-

ten, Tilanus, mr. Vonk, ds. Zandt, en Welter scharen zich, ieder in eigen bewoordingen, achter de Regering. Jhr. Van der Goes moet helaas een voorbehoud maken voor enige leden van zijn fractie, die het zelfs nu nog met de Regeringspolitiek in deze niet eens kunnen zijn. Het eenheidsfront verbreken zij gelukkig echter niet. Zij zien in, dat steun aan de communistische motie, die het staken van het vuren eist, slechts negatief zou zijn en zij stemmen naar mede af. Met 80 tegen 8 stemmen wordt zij verworpen. Kamer en Regering hebben elkaander eindelijk in volkomen eensgezindheid gevonden.

Moge dit, wat het Indonesische vraagstuk betreft, van nu af zo blijven!

De tekst van de korte rede, door mr. Vonk namens de V.V.D.-fractie uitgesproken, laten wij nu woordelijk volgen:

VONK

...vertrouwen schenkend...

Op dit hoogst ernstige tijdstip meen ik op de voorgrond te moeten stellen, dat er mijnerzijds weinig nut verbonden kan worden geacht aan vele woorden, nu het Kabinet de grote verantwoordelijkheid op zich heeft genomen om tot daden over te gaan. Het wil mij toeschijnen, dat het besluit, dat het Kabinet daartoe heeft genomen, tot de ernstigste behoort, die in de loop van onze toch

reeds dikwerf zo bewogen geschiedenis zijn getroffen. Allereerst, Mijnheer de Voorzitter, moge ik opmerken, dat mijn politieke vrienden en ik het met de Regering ernstig betreuren, dat thans weer menselijke levens in de waagschaal worden gesteld en dat ook wij diep beseffen wat opnieuw wordt gevraagd van onze mensen, die reeds zo lang in Indonesië op post hebben gestaan.

Doch juist daarom staat thans voor de Volksvertegenwoordiging, als ik goed zie, de vraag wel zeer sterk op de voorgrond of dit Regeringsbesluit, waarvoor het gehele Kabinet kennelijk unaniem de verantwoordelijkheid draagt, ook objectief verantwoord is.

Te dezen aanzien, Mijnheer de Voorzitter, moge ik opmerken, dat dit naar ons oordeel inderdaad het geval is.

De Regeringsverklaring, die de Minister-President hedenmiddag in deze Kamer heeft afgelegd, wijst op zichzelf reeds uit, dat dit hoogst ernstige besluit niet anders dan ten volle verantwoord kan worden geacht. Daaruit blijkt immers bovenal, dat het Regeringsbesluit eerst is genomen, nadat alle middelen, die menselijkerwijs konden worden toegepast, volledig uitgeput waren. Wij begrijpen het, dat veel innerlijke strijd in de boezem van het Kabinet moest worden uitgestreden, en wij waarderen dit als een bewijs van serieuze kracht.

Op goede oud-vaderlandse wijze is het Kabinet allerm minst over één nacht ijs gegaan en tot het allerlaatste toe is getracht, langs vreedelievende wegen een eerlijk en zakelijk doel te bereiken. Velen in den laude nochtans waren van oordeel, dat zelfs eerder had moeten zijn ingegrepen; maar in elk geval is door de tot het uiterste doorgevoerde voorzichtigheid de zaak, waarom het thans gaat, veel en veel sterker komen te staan dan anders het geval zou zijn geweest. Eerst toen de Regering tot de niet meer te betwijfelen ervaring kwam, dat de aan de republiek toegestoken hand niet werd, noch ooit zou worden aanvaard, werd noodgedwongen overgegaan tot de dwang van de sterke arm, een dwang, Mijnheer de Voorzitter, die ik zowel uit het oogpunt van geldend Staatsrecht als uit het oogpunt van nog steeds in het Volkenrecht erkend soevereiniteitsrecht niet aarzel te noemen: een zuivere rechtsdwang, dit is een dwang die uit geen enkele andere overweging dan die van het recht wordt uitgeoefend. Hetgeen in de republiek vooral in de laatste maanden geschiedde en hetgeen door de republiek ook buiten haar demarcatielijnen werd misdreven, was immers zozeer in strijd met het recht — van welke kant men dit ook aanvatte —, dat slechts gesproken kon worden van aanranding van de overal in de beschaafde wereld geldende rechtsnormen, zelfs in haar meest rudimentaire verschijningsvormen. Zo kon tegenover al deze rechtsaanrandingen ook niet anders meer worden toegepast dan wat het recht voorschrijft, opdat de Regering aan haar meest elementaire Overheidsstaak zou kunnen voldoen.

(Vervolg op pag. 5, 4e kolom)

Deze burger

krijgt elk jaar méér Nieuwjaarskaarten. Elk jaar wordt hij een jaar belangrijker. En hoe belangrijker, hoe meer Nieuwjaarskaarten. Met een prachtig plaatje (uitgezocht door de onbekende uitgever), met een hartelijk woordje (samengesteld door de onbekende ontwerper) en dan nog het liefst (hoe kan het anders) in het Engels.

Deze Burger stuurt géén mooie kaart terug. Hij antwoordt liever niet op zulke smakeloze onbeleefdheden. Al bloeien er nog zulke mooie roosjes op. En al heeft de drukker nog zo'n prachtige Engelse tekst in nog zo mooie krulletters uitgezocht.

Nee broer, als je te lui bent om zelf een paar woorden te bedenken en te lam om die zelf op papier te zetten, dan maar liever niet zo'n hartelijkheid voor het nieuwe jaar.

En zoudt U het nu leuk vinden wanneer deze burger „al mijn lieve lezeressen en heerlijke lezers” op deze plaats een schattig geluk-en-zegen deed toe-drukken?

Zoudt U daar prijs op stellen?

Zó maar van een gedrukt kereltje, dat U alleen maar uit gedrukte letters kent?

Daarom doe ik het maar niet; al gun ik U, stuk voor stuk, zó als U dit zit te lezen, alles wat ge U zelf maar gunt (in het ordentelijke dan altijd... natuurlijk... waarvrouw...)

Doe ik het maar niet.

Zeg ik alleen maar: DAT DE WERELD ER VOLGEND JAAR 'N BEETJE PRETTIGER MAG UITZIEN, is het wensje zonder gedrukte bloemetjes en zonder Engelse krulletters van

DEZE BURGER.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.

Redactie-secretaris: Mr. E. Elias

Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 455.

Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267

Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.

Losse nummers 15 cent.

Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103 ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie” te Amersfoort.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlugs, Geestbrugweg 69 Rijswijk (Z.-H.).

Absenteïsme

Het vraagstuk van het absenteïsme der Kamerleden blijft een moeilijk probleem, temeer omdat het zo sterk tot de massa der kiezers spreekt. Wij willen het probleem ruim zien en wij kunnen ons dan ook voorstellen, dat het afwezig zijn van sommige Kamerleden in bepaalde gevallen volkomen is gerechtvaardigd. Anderzijds moet men er echter voor waken, dat het absenteïsme niet leidt tot de opvatting van de kiezer, dat zijn belangen niet in voldoende mate worden behartigd.

Dat het wegblijven van sommige Kamerleden ter zitting tot misnoegen kan leiden, bleek weer zeer onlangs, toen het bestuur van de afdeling Bergen op Zoom van de Katholieke Volkspartij een protestschrijven richtte tot het partijbestuur naar aanleiding van het, naar het oordeel der afdeling, grote absenteïsme van R.K. Tweede Kamerleden bij de behandeling van de Onderwijsbegroting.

Vooraf bij de Katholieke kiezers mag dit probleem zich permanent in een grote belangstelling verheugen en o.i. niet zonder reden. Was het immers niet een bekend Katholiek Tweede Kamerlid dat voor de jongste verkiezingen tot aftreden werd gedwongen op grond van het feit, dat hij gedurende zijn zittingsperiode slechts een enkele maal in de Kamer was verschenen? Een dergelijke handelwijze verdient ongetwijfeld scherpe afkeuring, zeer zeker bij een fractie die over een groot aantal leden beschikt. Hoe groter de fractie, des te makkelijker de inderdaad zeer omvangrijke parlementaire werkzaamheden — omvangrijker dan vroeger — kunnen worden verdeeld. Voor de kleine fracties liggen deze problemen inderdaad veel moeilijker. Hoe men overigens ook over dit vraagstuk moge denken, de o.i. terecht aanwezige lichtgevoeligheid van de kiezer is een factor waar men ter dege rekening mee dient te houden. Het lijkt ons daarom ook in overeenstemming met de democratische beginselen, dat de Kamerleden zoveel mogelijk op hun post zijn. Voor dringende redenen die het landsbelang — dus ook de werkzaamheden in de Kamer — dienen, is het wegblijven inderdaad verantwoord. Men hoede zich er echter voor slechts de schijn te wekken zich aan zijn parlementaire verantwoordelijkheid te onttrekken. Als zodanig kan het protest van de afdeling Bergen op Zoom van de K.V.P. ongetwijfeld een nuttige uitwerking hebben. Daarom zij cumulatief van functies ook slechts toegestaan indien deze er toe bijdraagt het grote belang der gemeenschap te dienen. Particuliere besognes zullen daarbij ongetwijfeld zeer op de achtergrond moeten blijven.

Auto's vrij

Hetgeen door ingewijden reeds lang werd verwacht — men hoopte in dit verband zelfs op een Sinterklaasverassing — is thans werkelijkheid geworden, n.l. het opheffen van de distributievoorschriften voor personenauto's. Volgens een beschikking van de minister van Economische Zaken en zijn ambtsgenoot van Verkeer en Waterstaat, mogen motorvoertuigen thans zonder vergunning worden gekocht, verkocht en afgeleverd.

Hoezeer wij ook in deze een voorstander van de vrijheid zijn, vragen wij ons toch af in hoeverre bovengenoemde maatregel gunstig zal werken. Wellicht — en wij hopen het van harte — zien wij deze zaak wat te pessimistisch.

Het is inderdaad een hele sprong om in dit verband van de personenauto's naar de sigaren over te gaan. Doch het „vrijgeven” van de sigaren is een voorbeeld, dat ons met zorg vervult, aangezien het voor velen op het ogenblik moeilijker is het zo begeerde sigaartje te bemachtigen nu het vrij is, dan toen dit rokertje nog op de bon werd verstrekt. Wij vragen ons dan ook niet zonder reden af, of het met de auto's niet dezelfde kant op zal gaan. Immers, het is alom bekend, dat de auto's — niet ten onrechte — door de regering als „deviezenvreeters” worden

beschouwd. Het permanente gebrek aan buitenlandse betaalmiddelen doet in dit verband dan ook niet veel goeds verwachten. M.a.w. vrezen wij, dat, nu de auto's vrij zijn gegeven, de „wachtlijsten” bij de handelaren onrustbarend zullen groeien met alle mogelijke nadelige gevolgen van dien.

Wij vragen ons dan ook met enige zorg af in hoeverre er thans met betrekking tot de toewijzingen moeilijkheden zullen ontstaan, waarbij vermoedelijk de meest financieel draagkrachtige koper de beste kansen heeft.

Hiertegenover staat ongetwijfeld, dat door de invoering van de weeldebelasting op personenauto's, die op 20 December j.l. van kracht is geworden, de vraag waarschijnlijk wat zal afnemen. Immers, deze belasting, waardoor de lasten op personenauto's met ongeveer 10 tot 12 procent op de verkoopprijs worden verhoogd, zal het voor menig een — bij de in sommige kringen dalende koopkracht — moeilijker maken om tot het aanschaffen van een auto over te gaan. Of deze op zich zelf onsympathieke maatregelen inderdaad als een soort regulator zullen functioneren, dient inmiddels te worden afgewacht.

Het bovenstaande moge er in ieder geval toe bijdragen het vrijgeven van de auto's niet al te optimistisch te nemen. De tijd zal moeten leren of wij inderdaad al aan de „vrijheid” toe zijn. Het zij herhaald, vanzelfsprekend zijn wij voor een zo groot mogelijke economische vrijheid, doch dan dient de voorraad van het betreffende artikel ook voldoende groot te zijn om een dergelijke vrijheid niet tot een aanfluiting te maken. De toekomst zal inmiddels moeten bewijzen of wij ons in dit verband — nogmaals naar wij van harte hopen — hebben vergist.

Zwak socialisme

Reeds eerder wezen wij er op deze plaats op, dat de socialistische partijen in hun historie zwak in hun schoenen staan, hetgeen een groot gevaar inhoudt en vaak een ramp voor de mensheid betekent. Zo is er het voorbeeld van de vroegere Duitse S.P.D., die zonder slag of stoot destijds door de Duitse nazi's werd ingepalmd. O.i. moet dit betreurenswaardige verschijnsel grotendeels worden verklaard door de omstandigheid, dat de Duitse socialisten door te veel op de ontevredenheid te speculeren, haar aanhangers in een te materiële hoek dreef. In de actieve strijd en propaganda werd en wordt helaas nog te veel de nadruk gelegd op het materieel gewin (de lotsverbetering) waardoor de geestelijke waarden, die het socialisme ongetwijfeld mede voorstaat, te veel op de achtergrond geraken. De jongste ontwikkeling in Oost-Europa heeft helaas eenzelfde beeld te zien gegeven, waardoor de te zeer op de materie ingestelde socialistische partijen (zich vaak sociaal-democraten noemende) door de communisten werden opgeslokt. Door deze gebeurtenissen vraagt men zich inderdaad met angst in het hart af in hoeverre de democratische beginselen der socialisten op de tweede of derde plaats komen. Immers werd de democratie door de socialistische massa's inderdaad gezien als doel en niet uitsluitend als middel, dan moest het toch niet mogelijk zijn de socialistische aanhangers zonder slag of stoot in het communistische kamp te drijven. Inmiddels gaat het leven verder en hetgeen nu onlangs in Polen is gebeurd, vormt een voortzetting en sluitstuk van de zwakke geestelijke basis die de socialistische leiders bij hun aanhangers hebben weten aan te brengen. Zo is dan de laatste socialistische partij in Oost-Europa — t.w. de Poolse Socialistische Partij — overgegaan in de Communistische Beweging. Zonder weerstand heeft men zich overgegeven en is men een fusie met de aartsvijand aangegaan. Al deze gebeurtenissen geven te denken en zij maken ons soms huiverig. Het zijn ongetwijfeld harde lessen, die de geschiedenis te leren heeft gegeven. Lessen, die, naar wij hopen, voor de nog bestaande socialistische partijen niet te vergeefs zijn gegeven. Lessen, ook voor alle arbeiders die de geestelijke waarden en de vrijheid hoger stellen dan het stoffelijk welzijn. Het socialisme heeft zich nu internationaal bij herhaling van haar zwakke zijde getoond. Opdat de arbeider dit wete en beseffe. Opdat ook wij dit hem voorhouden waar ons dat maar mogelijk is.

Benelux en vrijheid

Onlangs hebben het Verbond der Belgische Nijverheid, de Federation des Industriels Luxembourgeois en de Hoofdgroep Industrie uit Nederland te Den Haag, vertegenwoordigende de industrie in België, Luxemburg en Nederland, een zeer belangrijke conferentie belegd om van gedachten te wisselen over de te vormen Economische Unie.

Uitgangspunt der gedachtenwisseling was de overtuiging, dat een zo nauw mogelijke economische samenwerking in het algemeen van het hoogste belang moet worden geacht voor de welvaart der daarbij betrokken landen en dat daarom iedere ontwikkeling in deze richting dient te worden gesteund. Eenmaal samenwerkende in een Economische Unie, erkennen de drie organisaties het goed recht van ieder land, zijn industriële ontwikkeling met kracht te be-

vorderen, mits daarbij rekening wordt gehouden met de belangen der partner-landen. Men kwam o.m. tot de belangrijke conclusie, dat de industriële ontwikkeling in principe vrij moet zijn en dus niet gebonden aan welke vergunning dan ook. De coördinatie, aldus kwam men gezamenlijk overeen, van de industriële ontwikkeling, de afstemming van bestaande en nieuw te vestigen belangen op elkaar, behoort in eerste instantie tot de taak der ondernemers zelve, respectievelijk tot die hunner organisaties. Om deze coördinatie, aldus luidde verder het gezamenlijk oordeel, verder te concretiseren, zouden voorts de regeringen der drie landen, in overleg met het bedrijfsleven zelve, een uniforme wettelijke regeling dienen te creëren, geldig voor het gehele Benelux-gebied. Tenslotte wijzen de drie organisaties nogmaals met klem op de noodzaak om het bedrijfsleven te kennen bij de voorbereiding van maatregelen, verband houdende met de tot standkoming van de Economische Unie. Ondanks de gedane toezeggingen, aldus luidde voorts het gezamenlijk oordeel, en het reeds incidenteel gepleegde overleg, vindt het overleg tussen de ambtelijke instanties der drie landen nog steeds plaats in een sfeer van geheimzinnigheid, die niet bevorderlijk is voor de Benelux-gedachte en een miskenning vormt van de betekenis van de medewerking van het bedrijfsleven aan de verwezenlijking der Economische Unie. Bovenstaande mededelingen zijn ons uit het hart gegrepen. De strijd die ons bedrijfsleven nog steeds nationaal moet voeren, zal, naar wij hopen, in Benelux-verband met meer succes op een breder front kunnen worden voortgezet. Het geldt hier geen groeps- doch een algemeen belang. Ook de arbeider verkeert in het nadeel als de vrijheid van het economisch leven door ambtelijke instanties wordt verstikt. Bovenstaande gemeenschappelijke verklaring zal, naar wij hopen, niet nalaten ook op onze regering de nodige indruk te maken. Deze noodzakelijke economische vrijheid heeft haar strijd thans op een breder terrein verplaatst, hetgeen weldra van zeer grote betekenis zal blijken te zijn. Gelijk de Benelux naar buiten uit door haar eenheid krachtiger zal kunnen optreden dan de aangesloten landen individueel, zo zal zij eveneens naar binnen uit in economisch opzicht sterker komen te staan. De strijd om meer economische vrijheid heeft hiermee belangrijk aan waarde gewonnen.

Achter ons

Achter ons ligt het jaar 1948. Een jaar, waarin wij met een saamhorigheid, als wellicht nooit tevoren in de historie van ons volk herdachten het vijftig-jarig Regeringsjubileum van Koningin Wilhelmina. Een jaar, waarin Koningin Wilhelmina tevens afstand deed van de troon. Het was moeilijk en het is moeilijk om daaraan te wennen. Men lette maar eens in de dagelijkse omgang, hoe de mensen moeite hebben met aan te duiden, wie zij bedoelen, Prinses Wilhelmina of Koningin Juliana. Met diezelfde saamhorigheid, als waarmede het Regeringsjubileum werd gevierd, werd ook de inhuldiging van onze nieuwe Koningin Juliana in het gehele Rijk herdacht. Een inhuldiging, die verre uitgroeiende boven een gewone formele plechtigheid van een verenigde vergadering van de Staten-Generaal tot een diep ontroerende gebeurtenis door de rede, waarmede Koningin Juliana haar taak als Vorstin aanvaardde. Zo menselijk, zo eenvoudig, dat daardoor de genegenheid van ons volk voor onze nieuwe Koningin, die toch reeds zeer groot was, nog verdiept werd. Zo ligt een jaar achter ons, waarin, ondanks alle moeilijkheden op nationaal en internationaal terrein, toch de eendracht van ons volk groter werd, hetgeen geestelijke winst betekent.

Daarvoor mogen wij bij het scheiden van dit jaar dankbaar zijn.

Voor ons

Voor ons ligt het jaar 1949. Een jaar, waarin voor ons volk grote moeilijkheden liggen, ook al kan niemand in de toekomst zien. Als de zuiveringsactie in Indonesië bevredigend verloopt, dan zullen de vragen van de opbouw en de ontwikkeling in Indonesië in volle omvang kunnen zijn over de vorm, over de mate, waarin de veranderingen zich moeten voltrekken. Maar vast dient te staan, dat wij de weg vooruit zullen hebben te kiezen om in gemeenschappelijk overleg te trachten het beste op staatkundig terrein te verwezenlijken, wat maar te verwezenlijken valt. Als wij dat doen in goede Nederlandse zin, dan kan er, ondanks alle misère, alle moeilijkheden van de jaren na de bevrijding, toch nog iets goeds komen. Laten wij trachten dat te doen, zoals onze voorouders dat deden, opdat de oude Nieuwjaarswens: Oranje in het hart en niemands slaaf, zowel in Nederland als in de Overzeese Gebiedsdelen volledig bewaarheid moge worden!

Betonartikelen

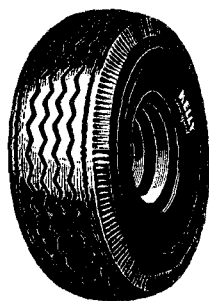

N.V. BETONDAK

fabriek van bouwmaterialen ARKEL
kantoor te GORINCHEM

Hotel Café Restaurant

Rotterdam Zuid „*Het Witte Paard*”

Imp. N.V. Jac. Blom (Auto Supply Afd.)
Rotterdam — Filiaal Den Haag

N.V. Staaldraadkabel- en Herculestouwfabriek

voorheen

J. C. DEN HAAN

G O R I N C H E M

Fa. Plastimode

Knopen en Gespen voor groothandel en industrie

AMSTEL 252

AMSTERDAM-C.

N.V. CORNS. SWARTTOUW'S STEUWADOORS MAATSCHAPPIJ

Rotterdam

Lossen en laden van zeeschepen en alle verdere werkzaamheden.

Opslag van alle soorten goederen.

Het hoofdkantoor, Willemskade 21, verstrekt gaarne op aanvraag inlichtingen.

Bijkantoren te:
AMSTERDAM - ANTWERPEN - GENT.

J. en K. SMIT's

SCHEEPSWERVEN EN
MACHINEFABRIEKEN

KINDERDIJK

Heeft Uw afdeling al 4 nieuwe
abonné's aangebracht voor de

1000

abonné's-meer-actie?

N.V.

W. A. HOEK's

MACHINE- EN ZUURSTOFFABRIEK
Hoofdkantoor en Machinefabriek
te Schiedam.

Compressors voor alle gassen en iederen druk.
Installaties voor de bereiding van zuurstof, stikstof, enz.

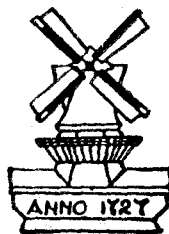
Machinefabriek en scheepswerf

van

P. SMIT Jr. N.V.

ROTTERDAM

Abraham van Stolk & Zoonen N.V.

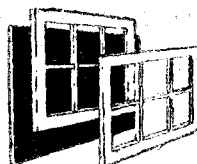

Houthandel

Schaverij - Zagerij

Vuren - Dennen - Oregon Pine - Pitch-Pine - Heipalen

Rotterdam, Telef. 35400 - Postbus 1100

RAMEN

IN TRILBETON

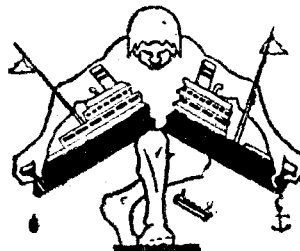
NV BETON- & PLATENFABRIEK

1/4 GEBR. MYNLIFF

TELEFOON: 20559 - SLOETSTR 6 - NYMEGEN

Frank Rijdsdijk's Industriele Ondernemingen N.V.

Hendrik-Igo-Ambacht
Tel. H.L. Ambacht 245
Rotterdam 72615

SCHEEPSSLOOPERIJ

HANDEL in

- Oud IJzer,
- Nieuw IJzer,
- Bruikbaar IJzer, enz.

U PEINST OVER EEN GESCHENK?

S. K. Citroen

HOFJUWELIER

3 GRAVENHAGE

HOOGSTRAAT 23 TELEFOON 11.17.57

GESCHENKEN IN ALLE PRIJZEN

N.V. Lijm- en
Gelatinefabriek

„Delft”

Fabrieksmark:
TWEË TORENS

Tel. 106-363 — Delft

VOOR COLLECTIEVE PENSIËNVERZEKERINGEN

WENDE MEN ZICH VRIJBLIJVEND
OM ADVIES EN OFFERTE TOT DE

HAV. BANK

HOOFDKANTOOR SCHIEDAM

HET KAN UW BELANG ZIJN.

Steun

Minister In 't Veld heeft onlangs te Haarlem voor de plaatselijke afdeling van Humanitas een rede gehouden over de diepere betekenis van het maatschappelijk werk.

Blijkens een van het persbureau A. N. P. afkomstig verslag van deze rede, zeide de minister o.m.: „dat materiële steun aan mensen, die in moeilijkheden verkeren, nog steeds een taak van de overheid moet zijn. Doch daarnaast zag hij toch als even belangrijke factoren de geestelijke en zedelijke steun, die zeker niet alleen van de overheid moet komen. Daar moeten particulieren een arbeidsterrein vinden en om te bewijzen hoe vruchtbaar dat is haalde de minister enige frappante voorbeelden aan uit de praktijk van het bureau voor gezinshulp in Rotterdam, dat a-sociale en ontspoorde individuen en gezinnen weer in de gemeenschap wist te betrekken door bij hen opnieuw belangstelling voor liefhebberijen en geestelijke waarden op te wekken.”

Tot zover het verslag van het A.N.P. over de rede van mr. dr. In 't Veld. Het is ongetwijfeld met instemming, dat wij van de hierboven ontwikkelde gedachtengang kennis nemen, temeer omdat hier een socialistische minister aan het woord is.

Immers de „oude socialisten” namen wat betreft het maatschappelijk werk een wel wat al te star standpunt in, waarbij men in zijn ijver om naar de overheid te verwijzen, het particuliere werk als zodanig geheel veroordeelde en daarom ook consequent niet steunde, hetgeen vaak rampzalige gevolgen had. Hier was sprake van een volkomen negatieve instelling. De overheidszorg was nog te weinig ontwikkeld en diende inderdaad te worden verbeterd. Hieraan hielden vele socialistische aanhangers zich hardnekkig vast en omdat zij hun doel in dit opzicht nog niet hadden bereikt, werd de particuliere hulp als vijandig beschouwd en dientengevolge niet gesteund, ja zelfs in een kwaad daglicht gesteld. Dit alles is trouwens nog niet eens zo heel lang geleden.

Het is daarom dat de uitlating van minister In 't Veld ons sympathiek aandoet.

Ook ten aanzien van het maatschappelijk werk moet er een synthese mogelijk zijn tussen het streven van de overheid en het particuliere initiatief. Elke starheid is hier uit den boze omdat in eerste instantie zij het slachtoffer worden die men juist wil helpen. Dit toch kan nimmer de bedoeling zijn. Daarom kunnen de woorden als door minister In 't Veld gesproken zeer nuttig zijn en wel in het bijzonder voor zijn partijgenoten en geestverwanten.

Versplintering

Vlak na de bevrijding zag het er naar uit, dat men ook in politiek opzicht tengevolge van de oorlog en de verschrikkelijke bezettingstijd wijzer was geworden, in zo verre, dat zich een definitief streven naar meer eenheid — ook in politiek opzicht — had ontwikkeld. Al spoedig bleek dit helaas een illusie te zijn, die blijkbaar slechts reden van bestaan had toen men eensgezind in de Duitse concentratiekampen zuchtte.

De versplintering op politiek gebied gaat inmiddels weer rustig verder en de splinterpartijtjes van voor de oorlog gaan blijkbaar weer opgeld doen.

Behalve de z.g. Middenstandspartij die bij de jongste Kamerverkiezingen

een hopeloos figuur sloeg, draeg ook de heer Welter tot de versplintering bij door zijn „Voorlopig Katholiek Comité van Actie”, welke groep met de hakken over de sloot een Kamerzetel wist te veroveren. Dezer dagen werd, zoals bekend, het woord „voorlopig” van genoemd comité over boord gegooid en vond de oprichting plaats van de Katholieke Nationale Partij, waardoor het aantal politieke groeperingen in ons land weer met één is toegenomen. Hierbij schijnt het inmiddels niet te blijven. Er heeft zich een nieuwe gegadigde aangediend en wel te Katwijk, waar de eerste vrije A. R. Kiesvereniging van Nederland werd opgericht, waarbij zich gereformeerden, onderhoudende art. 31 K.O. hebben aangesloten, die zich niet konden verenigen met de door de A.R. partij gevoerde politiek. Hiermee is ons land weer een nieuwe politieke partij rijker geworden, zij het dan plaatselijk. Inderdaad moet nog worden afgewacht in hoeverre het voorbeeld uit Katwijk in den lande navolging vindt, doch de versplintering is weer groter geworden, hetgeen ernstig moet worden betreurd. Wij willen deze ontwikkeling niet uitsluitend politiek bezien en ons dus niet afvragen of al deze versnippering in de geleederen van anders-denkenenden soms een voordeel voor de eigen partijformatie kan zijn. Integendeel! De tegenwoordige ontwikkeling in de wereld eist een ruimere blik en een toemend streven naar eenheid waarbinnen het bestaan van afwijkende meningen inderdaad mogelijk moet zijn. Doch met versplintering is niemand gebaat, behalve de gemeenschappelijke vijand van de democratie, het communisme, dat bij de verliezingen uit de splinterpartijtjes vaak een voordeel trekt dat niet moet worden onderschat. Terwijl er zo vele belangrijke vraagstukken van internationale betekenis zijn van welke oplossing leven en dood van miljoenen afhankelijk is, doet de nationale versplintering slechts belache-

lijk aan. Men vergeve ons deze uitdrukking doch het gaat er tenslotte om te trachten de dingen in ons tijdsbestek in grote lijnen te zien.

Dat zij dit niet doen is hetgeen wij hen verwijten die op eigen bodem de versplintering in de hand werken.

Obstructie

De Nederlandse communisten tonen in ons land de laatste tijd meer en meer hun ware aard. De tijd van het zoeken naar „toenadering” tot de socialistische arbeiders en andersdenkenden is voorbij. Het kleed der „democratie” is al lang afgelegd, omdat het op het Nederlandse volk te weinig indruk maakte en dus niet zo aantrekkelijk was gelijk de communisten zich dit hadden voorgesteld. Alle camouflagemethoden zijn mislukt en dientengevolge worden zij de laatste tijd ook minder toegepast en wij mogen ons hierover verheugen. Immers, de wolf in schaapskleren is altijd nog gevaarlijker dan het bloeddorstige dier in eigen vacht. Zo is het ook met de communisten. Hun „verdoezelingspolitiek” na de bevrijding hield ongetwijfeld 'n gevaar in, omdat de politiek niet sterk ontwikkelde Nederlander vaak snel werd ingepalmd door de leuzen die de C.P.N., zich voorgevende als „democratische” partij, uitbazuinde. Dit alles is nu gelukkig anders geworden en de communisten tonen weer hun ware afkomst. Zo hebben de heren onlangs getracht in de gemeenteraad van Enschede door het voeren van obstructie de zaak in de war te sturen. Zij voerden urenlang het woord over adressen van onder communistische invloed staande organisaties die pleitten voor verhoging van de duurtelbijslag. Het werd zo erg, dat de overige raadsleden zich in de koffiekamer terugtrokken, hetgeen de communisten overigens niet belette hun obstructie voort te zetten. Tenslotte zag de voorzitter zich genoodzaakt na vele

waarschuwingen, voor te stellen de communistische fractie-leider op grond van artikel 72 der Gemeentewet uit te sluiten van de zitting. Hiertoe werd omstreeks kwart voor twaalf besloten, doch nadat het middernachtelijk uur was aangebroken, nam de communistische fractieleider wederom zijn plaats in met de motivering dat de uitsluiting slechts gold voor de dag waarop deze was uitgesproken en dat thans na middernacht een nieuwe dag was begonnen. Een spitsvondige redenering, die hem echter niet veel hielp, aangezien hij opnieuw van de zitting werd uitgesloten. Ook tegen twee partijgenoten van de Enschedese communistische fractie-leider, die eveneens de orde verstoorde — werd een soortgelijke maatregel toegepast. Een onverkwikkelijke vertoning, die geen nader commentaar behoeft. Zij spreekt voor zich zelf en zolang zij dit doet zal ieder weldenkend mens zijn afkeer van het communisme sterker laten spreken dan ooit.

De Tweede Kamer maakt historie

(Vervolg van pag. 2)

Mijnheer de Voorzitter! De plicht tot deze elementaire Overheidsstaak wordt in elk land aangemerkt als een onbestreden plicht. Mijn politieke vrienden en ik zien dan ook het Regeringsbesluit vooral als vervulling van die plicht, nu alle andere middelen bleken te falen. Met de Regering — ik herhaal dit, Mijnheer de Voorzitter — betreuren ook wij het diep, dat weer mensenlevens in de waagschaal worden gesteld, en beseffen ook wij het, wat opnieuw wordt gevraagd van onze jongemannen, die reeds zo lang in Indonesië op post hebben gestaan. Het is dan ook voornamelijk uit drieërlei overweging, dat dit naar ons oordeel is verantwoord te achten. Vooreerst uit hoofde van de overweging, dat slechts hierdoor het gegeven Koninklijk woord van 7 December 1942, zoals dit in onze jongste Grondwetsherziening tot uiting is gebracht, kan worden ingelost. Voorts uit hoofde van de overweging, dat de nijvere, ordelievende en naar rechtshandhaving reikhalzende Indonesische miljoenenmassa's slechts uit de terreur, de rechtsonzekerheid en voortdurende angst gered kunnen worden door deugdelijk en definitief paal en perk te stellen aan de methodes van destructie, die van de republiek uit in aldoor stijgende mate worden toegepast. En ten slotte uit hoofde van de overweging, dat het zeer de vraag zou zijn of het niet ingrijpen in de wantoestanden niet evenveel slachtoffers en wellicht nog meer zou eisen dan thans het geval zal zijn. Onze jonge mannen treden dus op, Mijnheer de Voorzitter, als strijders voor een vernieuwde rechtsstaat en voor hulpverlening aan miljoenen hulplozen. Mede namens mijn politieke vrienden verklaar ik dan ook, in het volle besef van de verantwoordelijkheid, die ook wij hierdoor op onze schouders nemen, dat wij vertrouwen hebben in de motieven, die de Regering tot haar besluit brachten, in de juistheid van de rechtsdwang, die zij thans bezig is toe te passen, en ook in de voortdurende vastberadenheid, die zij ongetwijfeld zal behoeven om deze tragische, maar onvermijdelijke onderneming tot een goed einde te brengen.

EIGENWIJZE LIEDJES.

Nieuwjaarswens van een doodgewone man

Breng ons, Nieuw Jaar, de Vrede
En verlos ons van de Vrees!
Geef ons mannen en regeerders
Als die doodgewone Drees!
Breng aan alle kleine mensen
In hun duffe daagse dag
Na dit jaar van grauwe zorgen
Weer een brede blijde lach!

Breng ons weer de halve biefstuk
En de warme winterjas,
En verlos ons van de scholen
Met de volgeperste klas;
Geef ons achter de loketten
Van de stad en van de staat
Een meneer, die net als vroeger
Ook 'n vak als mens verstaat!

Breng aan al die ouwe mensen
Weer een vleugje zonneshijn
Waar ze — en bij vreemde mensen —
Ergens opgeborgen zijn!
Breng ons weer wat naastenliefde
En waarachtig meegevoel,
Geef ons vreugde in het werken,
Geef ons leven weer een doel!

Breng aan allen, die vanavond
In hun eentje eenzaam zijn,
Oók dat bord met oliebolletjes
En dat glas met warme wijn,
En breng ginds aan onze jongens
Méér dan wie ook geven kan,
Met een handdruk namens allen
Van een

doodgewone man.

pcc.
Brammetje.

Tragiek van een overwinning (IV)

Eisenhower verwerpt Montgomery's voorstel

VRAGEN DIE VERBIJSTEREND KLINKEN

(door een militaire medewerker)

Eisenhower's boek „Crusade in Europe” is in Amerika verschenen en zal eerst in 1949 in Engeland verkrijgbaar zijn. Toch sloeg men in Engeland reeds aan: hebben de Amerikanen of de Engelsen fouten gemaakt? Want meer en meer wordt het duidelijk dat ernstige fouten werden begaan.

Dat gebeurt in elke oorlog. Strategie is nog altijd een systeem van „Aushilfen”, hulpbruggetjes, „het overbrengen van het weten op het praktische leven”, omschreef de oude Moltke. Daarbij speelt het geluk een grote rol. Maar dat geluk blijft op de duur alleen de werkelijk bekwaame trouw. En nu men eindelijk beschikt over betrouwbare gegevens omtrent het werkstuk van de Verenigde Staten, van Eisenhower en de zijnen... nu grijpt men onwillekeurig naar de „stellingen” van de oude grootmeesters, en vooral naar de wijze, waarop zij die stellingen in de praktijk deden uitwerken.

EISENHOWER
...geen Murat...

Twee grote strijdsvragen worden weer door de Engelsen gesteld:

a. was de landing in Z.-Frankrijk na de grote landing in Normandië een strategische blunder?

b. heeft het door Eisenhower toegepaste in breed front oprukken naar de Rijn belet dat de oorlog vóór kerstmis 1944 werd beëindigd?

Deze laatste vraag is wel de belangrijkste. Want inderdaad verwerpt Eisenhower het voorstel van Montgomery: alle transportmiddelen, alle aan- en afvoer uitsluitend concentreren op zijn vleugel (de Noordelijke) en onvervaard met die „spits” naar Berlijn doordringen. Hij „markeerde de pas”, gaf de Duitsers gelegenheid zich te herstellen, waardoor het brede front der geallieerden alom werd tegengehouden en von Rundstedt gelegenheid kreeg voldoende reserves bij elkaar te brengen voor Hitler's dulle kerst-doorbraak in de Ardennen, waarbij tienduizenden Amerikanen het leven verloren.

In zijn boek handhaaft Eisenhower de juistheid van zijn inzichten — en hij is niet bepaald vriendelijk voor de Engelsen in het algemeen en Montgomery in het bijzonder. Montgomery is echter nog in actieve dienst en kan bezwaarlijk zijn „stukken” nu reeds publiceren. Daarom leek het ons gewenst in deze artikelen reeds hier dit strijdpunt nader te belichten.

Zij zullen voor velen verbijsterend klinken, deze strijdsvragen om inzichten, om fout of niet fout. Want diezelfde Montgomery is aangewezen als ontwerper en uitvoerder van de verdediging van W.-Europa. Wij beschikken thans over de boeken van

Fuller en Liddell Hart — Fuller behandelt deze aangelegenheid vrij uitvoerig. Want niet alleen Montgomery wenste haast en concentratie, ook Omar Bradley (tot deze legergroep behoorde Patton's derde leger) deed een soortgelijk voorstel: geef alles aan de 12de legergroep en stoot door, via de Frankfurter corridor, richting Berlijn.

Het is inderdaad veelzeggend dat na de gelukke uitbraak uit Normandië — een débâcle als gevolg van Hitler's krankzinnige orders: standhouden tot het uiterste! — zowel Montgomery als Patton (want Bradley's voorstellen ontsproten bij Patton) dringend vroegen: doorstoten met een deel en alles op dat deel zetten — onvermoebaar en onweersstaanbaar achter de gedésorganiseerde Duitsers aan — tot in Berlijn!

Het is evenzeer tekenend dat — en dit blijkt zonneklaar uit Liddell Hart's gesprekken met de vooraanstaande Duitse aanvoerders en... vaklieden — dat deze vakmannen slechts twee van hun tegenstanders in het Westen en Zuiden van „formaat” achtten: Montgomery en Patton! Dat wil zeggen: als legeraanvoerders in de praktijk.

En het is eveneens opmerkelijk dat een strateeg van Schlieffen's formaat niet alleen de stelling poneerde: als veldheer wordt men niet benoemd, maar geboren en vooruitbestemd, maar ook en telkens weer wees op het „Buch der Vergangenheit”, waaruit elke werkelijke veldheer put. En dat boek bevatte Napoleons oplossing na Jena: een débâcle der Duitsers — en dus Murat met alles wat maar aan cavalerie beschikbaar was, crachter aan. En Murat reed — en stopte pas toen er niets meer te redden viel: in Stettin aan de Oostzee. Maar toen bestond er ook geen Pruisisch leger meer...

Eisenhower weigerde echter op beide voorstellen in te gaan — hij beschikte nog niet over antwerpen en dus alleen maar over een primitieve en overbelaste aanvoermogelijkheid over Normandië. En hij miste bovendien een sterke luchttransportvloot.

Fuller schrijft — en hij schreef dit voordat Eisenhower's boek was verschenen — dat Montgomery's voorstel niet alleen strategisch, maar vooral ook politiek de juiste oplossing was. Ondanks het niet beschikbaar zijn van Antwerpen. Want met Berlijn in handen, zou bij het staken van de strijd de positie veel en veel sterker zijn.

Montgomery, de zeer voorzichtige praktische aanvoerder, was overtuigd dat een krachtige stootgroep tegen en over de Rijn en tot in het hart van Duitsland TOEN moest slagen. En hij achtte de Noordelijke weg de beste omdat zij door de vlakke en via het Roergebied de beste en snelste kansen bood. Eisenhower koos het brede front — de langzame weg. En hij verloor de snelheid en gaf de dankbare Duitsers de gelegenheid adem te scheppen en zich te hergroeperen.

Wel trachtte Montgomery nog de Rijnovergang te forceren voor de winter intrad — en dat werd de luchtmanoeuvre om Arnhem.

„Hoewel Montgomery” — aldus Fuller — „een voorzichtige soldaat was, zal geen van zijn grote veldslagen, zelfs Alamein niet, meer luister voor zijn generaalschap betekenen dan de epische mislukking van Arnhem — voor stoutmoedigheid in ontwerp en uitvoering is zij een klas op zichzelf”.

En ook hier — betoogt Fuller —, evenals bij de voorgestelde doorstoot van Montgomery, had luchttransport en nogeens luchttransport de mislukking voorkomen — wanneer slechts twee inplaats van vier afzonderlijke vluchten nodig waren geweest, zou het slechte weer nooit die invloed hebben gehad.

Thans ligt Eisenhower's boek er. Het heeft ons en vermoedelijk anderen met ons, niet overtuigd.

Dat hij, DE verantwoordelijke man, een moderne „huzaar” als Patton, tegenhield, die tijdens zijn razende rit een luchttransport voor benzine en munitie had „geïmproviseerd”, wel..... Eisenhower was een voorzichtig man, die vermoedelijk niet tot die uitzonderlijke veldheren behoorde, die „etwas von den Salböl Samuels mitbekommen haben”. Maar hij kende daartegenover Montgomery uit de woestijn-campagne en van Sicilië als de voorzichtige, rust'ge berekenende tacticus, die voor huzarenstukjes niet toegankelijk was. En wat Montgomery toen voorstelde, was onder die omstandigheden van depressie en paniek en vlucht ontgeenzeggelijk mogelijk geweest.

Natuurlijk, gevaar voor mislukking was er. Dat was ook het geval met de in wezen veel gevaarlijker luchtonderneming tegen Arnhem. Maar ten tijde van Arnhem

MONTGOMERY
...tacticus...

hadden de geslagen Duitsers zich reeds gedeeltelijk hersteld. Aldus ligt de strijdsvraag er — Eisenhower tegen Montgomery. Ook al wordt zij natuurlijk noch in Amerika, noch in Engeland zo gesteld, Maar dit is de kern. En dan een kern met de o.i. zeer ruime mogelijkheid, dat zal blijken: Montgomery zag juist — de oorlog had in 1944 beëindigd moeten worden, ondanks alle overige en toen reeds begane fouten, waarop wij nog nader terugkomen. En dan onder dit voorbehoud: militair en... voorlopig beëindigd en gewonnen. Politiek was hij toen reeds verloren — en de landing in Frankrijk is o.a. ook hieraan schuldig.

Tijd beschikbaar

Als er, zoals in 1949, door afdelingen en in het bijzonder door afdelingsbesturen, zeer veel werk verricht moet worden in verband met de komende gemeenteraadsverkiezingen, dan is de eerste eis, dat zij, die in die afdelingen het heft in handen hebben, op zich genomen hebben als bestuursleden van een afdeling om de zaken goed te doen slagen, dat zij tijd beschikbaar hebben. Dat is een eis, welke zowel de partij, de leden als de geestverwanten mogen stellen. Heeft men die tijd niet beschikbaar, voelt men zich niet krachtig genoeg om een verkiezingsstrijd met volle energie te strijden, dan is er maar één ding te doen: zijn zetel ter beschikking te stellen. Men heeft vaak meer aan een bestuur van vier leden, die alle enige tijd beschikbaar hebben dan aan een bestuur van tien leden, waarvan er zes vrijwel nooit komen en in de praktijk niets of nagenoeg niets voor een afdeling doen.

Particulier initiatief

Tengevoige van de toenemende overheidsbemoeiing die in ons land — vooral vlak na de bevrijding — viel waar te nemen, waardoor ons economisch leven meer en meer aan banden werd gelegd, ontstond vaak de neiging het particulier initiatief te onderschatten. Deze neiging is in hoofdzaak in psychologische zin begrijpelijk, aangezien het particulier initiatief tengevoelge van deze overheidsinmenging te weinig kansen kreeg om zich in dezelfde mate te doen gelden gelijk vroeger.

Deze omstandigheid werkte veelal bij het grote publiek niet alleen ontmoedigend, doch evenzeer verwarrend. Te veel werd vaak opgezien naar de overheid, die voor de jongste kabinetswijziging maar al te graag en te veel de schaarste-economie aanwendde als middel om haar politiek, die in een te uitgesproken socialistische richting ging, te rechtvaardigen.

Na het aan het bewind komen van het kabinet-Drees, is gelukkig de principiële basis der gebondenheid met betrekking tot de economische politiek, verlaten, hetgeen in vele sectoren van ons economisch leven ontgeenzeggelijk merkbaar is. Ongetwijfeld is het verschijnsel der schaarste-economie nog aanwezig en in vele gevallen onvermijdelijk, doch men heeft een te strenge overheidsbemoeiing met handel en bedrijfsleven als beginsel laten varen.

Zij het schoorvoetend, het particuliere initiatief krijgt wat meer ruimte om adem te halen. Dit uiteraard langzame proces kan en zal er ongetwijfeld toe bijdragen, ook bij de massa het vertrouwen in het particuliere initiatief te herstellen.

De te strenge overheidspolitiek heeft hier inmiddels enorme schade toegebracht en het vertrouwen in het initiatief van de enkeling in het zakenleven vaak ernstig ondermijnd. Dit leidde er vaak toe, dat in brede lagen van ons volk een klagelied werd aangeheven, waarbij werd verwezen naar historische feiten, die het bewijs leveren hoe eens het particuliere initiatief ons volk groot heeft gemaakt. Men sprak over de tijden van weleer en het liet zich maar al te vaak in ontmoedigende zin uit, dat het particuliere initiatief in de tegenwoordige tijd ten doede is opgeschreven.

Dit is een ernstige misvatting. Het particuliere initiatief is allerm minst dood en 't vormt nog steeds, zowel in ons economisch als in het culturele leven, de belangrijke motor die alles op gang brengt. Zeker, de particuliere ondernemingsgeest heeft de wind in vele opzichten nog tegen, doch er is een kentering in zicht.

Het lijkt ons nuttig op een en ander te wijzen in een tijd waarin de „ordenaars” denken het pleit reeds te hebben gewonnen, terwijl er slechts sprake is van een bepaalde conjunctuur die zij inderdaad mee hebben gehad.

Dat de echte gezonde Nederlandse persoonlijke ondernemingsgeest van weleer nog steeds aanwezig is, blijkt uit vele voorbeelden in het dagelijkse leven.

In dit verband trof ons zeer onlangs een bericht in het Algemeen Handelsblad, dat er melding van maakte, dat voor het eerst in de geschiedenis van de kustvaart van Groningen, een Groningse coaster in Zuid-Amerika de kustvaart zal gaan uitoefenen. Het schip zal o.m. opereren in Brazilië, Argentinië, en Uruguay. Een klein, doch frappant voorbeeld van hetgeen het particuliere initiatief vermag. Een voorbeeld dat doet denken aan dagen van weleer. Een voorbeeld ook, als bewijs dat men de tijd die achter ons ligt, niet onnodig moet idealiseren. Als het er op aankomt de handen uit de mouwen te steken, blijkt ons volk niet te zijn veranderd en dit is een bemoedigend feit. Moge het particuliere initiatief evenals voorheen, de gemeenschap nog vele voordelen brengen.

Over onze ziekenfondsen

Onze artsen zijn niet tevreden

Politiek en emotie zijn factoren

Het is merkwaardig vast te stellen, dat het de artsen zelf zijn, welke omstreeks de tijden van de eeuwwisseling het ziekenfondssysteem hebben ingevoerd in de vorm van de z.g. BUS voor armlastige patiënten. Een arts op een dorp werkzaam, voelde zich verantwoordelijk voor de gehele bevolking en wilde voorkomen, dat enkele patiënten uit angst voor de dokterskosten, zich aan behandeling zouden onttrekken of deze te laat in zouden roepen. Om deze armlastige patiënten vrij te maken van de toen bestaande gene voor een systeem dat op „bedeling” zou lijken, voerde hij een soort abonnementssysteem in, waarbij de patiënten een vast bedrag per ziel per jaar de arts deden toekomen, waarvoor de arts hen medische behandeling verschafte. Het spreekt haast vanzelf, dat het bedoelde bedrag minimaal was en niet kon worden gezien als een werkelijke vergoeding en dat dit soort practijk een vorm van charitas was van de kant van de geneesheer. Dit systeem is uitgegroeid en steeds belangrijker geworden, maar het principe bleef gehandhaafd: een abonnementssysteem voor een bepaalde bevolkingsgroep met een minimum-inkomen, met het risico voor de arts. Voor het begin van de laatste wereldoorlog bevond het ziekenfondswezen zich in Nederland in een fase van zoeken naar een vorm, welke beide partijen, te weten de verzekerden en de artsen, bevredigde. De artsen vormden in de meeste fondsen de meerderheid van het bestuur en konden op deze wijze hun invloed uitoefenen, dat aan door hen noodzakelijk geachte voorwaarden werd voldaan, zoals de handhaving der vrije artskeuze, de scheiding tussen behandeling en controle, enz. Er waren ook fondsen, welke op een andere basis werkten en waarbij de verzekerden de meerderheid van het bestuur vormden, fondsen, waaraan leden der Nederlandse Maatschappij ter Bevordering der Geneeskunst, welke de belangen der artsen over het algemeen behartigde, geen deelnemer mochten zijn. Steeds meer werden de verzekerden vertegenwoordigd door hun vakbonden en men kan eigenlijk wel zeggen, dat de ziekenfondspolitiek van de artsen enerzijds en die der vakbonden anderzijds in vele opzichten tegenover elkaar stond, hetgeen niet kan verwonderen, omdat beide groepen verschillende belangen behartigden.

De artsen stonden niet toe, dat het ziekenfondswezen zonder hun instemming werd veranderd en meenden dit te mogen doen, omdat het een charitas hunnerzijds was en zij ook meenden geacht te moeten worden het meest deskundig op dit terrein te zijn, gezien de ontstaanswijze der ziekenfondsen. Deze strijd is nu tijdens de bezetting abrupt ten einde gebracht door de invoering van het ziekenfondsenbesluit op 1 November 1941. Dit ziekenfondsenbesluit, waarvan de oorspronkelijke tekst in het Duits was gesteld, werd ingevoerd op een moment, dat het N.V.V. in nationaal-socialistische handen was overgegaan en het maakte de indruk, dat men met de invoering van dit besluit de leider Woudenberg populair wilde maken. Wie dacht, dat dit ziekenfondsenbesluit een copie was van een soortgelijke Duitse wet, vergist zich, veel meer was het een afspiegeling van het plan, dat reeds voor de bezetting in N.V.V.-kringen geprojecteerd was geworden. Men kan zich voorstellen, dat zulk een gang van zaken de artsen onsympathiek was. Dit plan hield onvoldoende rekening met hun wens en was er bij normale omstandigheden niet doorgelopen. Gaf dit feit het gehele besluit in de ogen van de artsen een onsympathiek cachet, dit werd nog verergerd, toen na de oorlog bleek, dat de regering het besluit handhaafde en het niet onder stoelen of banken stak, dat zij deze gang van zaken toejuichte.

De artsen, welke in hun verzet zeer ver waren gegaan, voelden zich hier min of meer bedrogen, hetgeen een emotionele factor in de ziekenfondsenstrijd bracht. Zij zouden op de duur hier wel overheen zijn gekomen, wanneer gebleken zou zijn, dat de Staat, welke nu oppermachtig was geworden in het ziekenfondswezen, rekening zou hebben willen houden met de volgens de artsen terecht bestaande wensen en grieven en een plaats aan de artsenorganisatie had ingeruimd bij de tot uitvoerlegging van het besluit. Zij zijn echter van mening, dat steeds minder rekening met hen wordt gehouden en alles wordt uitgemaakt buiten hen om.

De invoering van het ziekenfondsenbesluit was een politieke daad en het gehele probleem is als onderdeel van de sociale wetgeving in de sfeer der politiek getrokken, hetgeen de artsen betreuren. Het is geen geheim, dat de verschillende in Nederland bestaande partijen een verschillende mening hebben over de te voeren sociale politiek en dat het daardoor niet uit is kunnen blijven, dat het ziekenfondswezen in de partij-politiek betrokken is geworden, waarbij de medisch-technische mérites van een dergelijk besluit bijna zijn geworden. Maar ook de praktische uitvoering is volgens hen in menig opzicht een fiasco en de strubbelingen over de uitvoering van het besluit zijn zeer vele en hebben langzamerhand de stemming zeer doen dalen en een zeker wantrouwen doen ontstaan tussen de ambtenaren belast met de uitvoering van het besluit en de artsen. Welke zijn de moeilijkheden gebleken bij de uitvoering van het besluit?

Toen het besluit werd ingevoerd, waren er talloze ziekenfondsen, maar ook fondsen, welke hun verzekerden geheel verschillende verstrekingen gaven en op zeer verschillende wijze de artsen honoreerden. Er waren zeer goed georganiseerde fondsen, maar ook zeer vele zeer slechte fondsen. Het was niet doenlijk, deze fondsen alle tegelijk volgens hetzelfde model te maken, hetgeen wenselijk was, maar men heeft de bestaande toestand bevroren voor wat betreft de verhouding tot de artsen, door een gentleman-agreement met deze af te sluiten, om voorlopig op dezelfde wijze door te gaan met werken voor de fondsen, als tot nu toe het geval was.

Men zou kunnen vragen wat daar tegen was, want als de artsen voor dien met deze fondsen in zee gingen op de bestaande voorwaarden, waarom dan nog niet even langer, totdat alles geregeld kon worden. Dit is nu echter toch wel iets anders: ten eerste dwong het ziekenfondsenbesluit de arts voor alle fondsen te werken of voor geen enkel. Werkte hij voor één fonds, dan moest hij ook voor het andere werken, iets waarin hij vroeger vrij was. Zo kon dus een arts gedwongen worden, om tegen voorwaarden te werken, welke hij vroeger niet acceptabel achtte; ten tweede vormde vroeger wellicht de fondspraktijk slechts een onderdeel van zijn practijk, waarop het zeer wel mogelijk was dat hij verloor, maar dat hij op grond van charitatieve overwegingen toch deed. Na invoering van de

verplichte verzekering echter werd deze fondspraktijk veel groter, terwijl zijn particuliere practijk, waaraan hij voorheen de schade van de fondspraktijk goed maakte, automatisch werd ingekrompen. Het buiten de wil der artsen steeds uitbreiden van de fondspraktijk na de oorlog, door verhoging van de welstandsgrens, onderstreepte dit bezwaar. Ten derde bleef de regeling uit en nu in 1948 werken de artsen nog steeds volgens een verlegd gentleman-agreement en er is nog niet veel uitzicht op een einde van deze overgangstijd. Ten vierde bleek het spreekuurbezoek veel grotere afmetingen aan te nemen, niet als gevolg overbelasting van de arts.

Een moeder kocht vroeger zelf een pleister voor de geblesseeerde knie van haar kind bij de drogist, maar gaat nu op 't spreekuur van de huisarts zitten voor deze zelfde pleister, omdat haar deze dan gratis wordt verstrekt. De huisartsen worden overbelast en verwijzen veel te spoedig naar de specialist, deze wordt op zijn beurt overbelast en het algemene peil van

De snelle ontwikkeling van de medische wetenschap en de medische techniek van de laatste tientallen jaren, heeft de kosten voor behandeling en verpleging der patiënten doen stijgen, waardoor het voor velen onmogelijk is uit eigen beurs een geneeskundige behandeling te betalen. De verzekering bij een ziekenfonds heeft hier een oplossing gebracht, een oplossing welke iedere medicus als noodzakelijk en toe te juichen zal zien. Het is echter de uitvoering van de idee van het ziekenfonds welke bij de medici een zekere ontevredenheid heeft doen ontstaan en het is wellicht van nut, nu een nieuwe ziekenfondswet op stapel staat, hun grieven nader toe te lichten. Wij vroegen een bekend medicus dit voor ons blad te doen. Ziet hier wat hij te zeggen heeft.

het werk moet noodzakelijkerwijs dalen en de ziekenfondspatiënt merkt dit zelf en voelt zich achteruit gezet. Voor de patiënt, welke niet begrijpt, dat de artsen overbelast zijn geworden, is dit een reden zijn houding ten opzichte van zijn huisarts te wijzigen en de verhouding van patiënt tot zijn arts wordt nadelig beïnvloed. Door de overbelasting gaat de arts steeds meer het onbillijke van zijn plaats in het ziekenfondssysteem zien. De huisarts is de risico-drager. De patiënt betaalt zijn premie, het Staatstoezicht op de ziekenfondsen int deze en de arts krijgt een vast honorarium, maar draagt het risico van de omvang van het werk. Dit is een zeer afwijkende verhouding ten opzichte van andere verzekeringen. Het is mij tenminste niet bekend, dat de verzekeringsmaatschappij de brandweer het risico laat lopen, van de kosten van een toeneming van branden. Deze verhouding van het ziekenfonds ten opzichte van de artsen vindt men niet terug in de regeling met de apothekers, of de tandartsen. Funest wordt het systeem bij het bestaan van een z.g. specialistenpot.

Van de premie van elke verzekerde, wordt een deel in de z.g. specialistenpot gestort en deze pot wordt...

lijsten, al naar het werk dat zij hebben verricht. Zij maken hiertoe hun declaratie op, op basis van een verlichtingsstafiel en alle specialisten-nota's worden opgeteld en vervolgens gehonoreerd, voor zover er geld aanwezig is, hetgeen meestal maar een fractie is van het gevraagde bedrag, om dat het door de specialisten verrichte werk is toegelaten, door een toeneming van de verwijzing door de huisartsen, tengevolge van de overbelasting van deze laatste categorie. Het onbillijke van dit systeem is, dat de arts nog meer de risico-drager is, dan bij de huisarts het geval was en afhankelijk is van wat zijn collega doet. Zo kan het zijn dat een röntgenoloog zo'n hoge nota indient, dat er voor de andere specialisten weinig overschiet. Gelukkig is niet overal dit systeem in zwang, maar toch op vele plaatsen. De specialisten zouden zich niet zulk een gang van zaken gemakkelijker kunnen verenigen, als het bleek, dat het geld er inderdaad niet was, want waar niets is, is niets te halen, maar het reservefonds van het Staatstoezicht op de ziekenfondsen neemt steeds toe, zo dat per 1 Jan. 1948 over is gegaan, tot een premieverlagging voor de verzekerden. Het kan niet anders, dat men zulk een gang van zaken in de artsenwereld als onerlijk bestempelt. Men is daar van mening, dat de artsen het welslagen van de sociale wetgeving betalen, hetgeen nog weer eens onderstreept, hoezeer verpolitiekt deze materie is geworden.

Het Staatstoezicht op de ziekenfondsen ressorteert onder het Ministerie van Sociale Zaken en wordt door ambtenaren geleid. Men heeft de indruk dat men op advies van medische zijde niet erg gebrand is en men de medici als zijnde lastige belanghebbenden er beter zoveel mogelijk buiten kan laten. Is het dan wonder dat de artsenwereld bij de vorming van de voorlaatste regering aan de kabinetsformateur heeft gevraagd een ministerie van volksgezondheid in te stellen, zoals in vele andere landen, in de hoop de volksgezondheid uit de sfeer der politiek in die der medische-techniek te trekken?

Het zijn echter niet alleen de artsen, welke de dupe worden, van de huidige gang van zaken, maar evenzeer de ziekenhuizen. De vooruitgang van de medische techniek na de laatste oorlog is enorm geweest en heeft de verpleging veel kostbaarder doen worden. Daarnaast zijn de kosten van voedsel, brandstof, enz., enz., veel hoger geworden om nog te zwijgen van lonen en sociale lasten. Er is dan ook vrijwel geen enkel ziekenhuis dat niet te kampen heeft met een dreigend failliet. Prijsverhoging wordt maar zeer beperkt toegestaan en de werkelijke kosten van een patiënt liggen ver boven de verpleegprijzen. Men beseft pas, wat dat betekent, wanneer men bedenkt, dat het grootste deel der ziekenhuisbedden door particuliere instanties wordt geëxploiteerd, ziekenhuizen welke dreigen ten gronde te gaan, aan deze gang van zaken. De Staat heeft gemeend zich de weelde te kunnen veroorloven het gehele ziekenfondswezen in de hand te nemen, maar moet dan ook zorgen voor de ziekenhuizen. Het is momenteel zo, dat de ziekenhuizen verlies boeken, om het mogelijk te maken, dat de Staat het Ziekenfondsenbesluit uitvoert.

(Vervolg op pag. 8, 1e kolom)

Meer zelfbestuur gevraagd

Ons lid van de Provinciale Staten van Groningen, Mr. H. S. Siebers, heeft bij de Commissaris der Koningin ingediend een voorstel tot instelling van een Commissie ter bestudering van het vraagstuk van zelfbestuur der provincies. Ter toelichting voerde mr. Siebers o.a. aan, dat reeds in onze eerste grondwet, die van 1815, de mogelijkheid geopend werd, de provincies een grote mate van zelfbestuur te geven. Van Hogendorp heeft op voortreffelijke wijze de voordelen van het zelfbestuur geschetst in de volgende bewoordingen: „Het is bekend, dat de uitvoering aan één ministerie opgedragen, hetwelk slechts op een enkele plaats aanwezig is, van waar alles uitgaat en waar alles naar toe moet, noch met dezelfde zekerheid, noch met hetzelfde gemak kan werken. De werking is minder zeker, uit hoofde van de afstand, en de Staten zijn daarentegen bij de hand in hun provincie. De uitvoering is minder gemakkelijk uit hoofde van de grote omslag en de Staten nemen het grootste gedeelte van deze omslag op zich en wel zonder moeite, omdat het werk zich bepaalt tot een enkele provincie. Beide, de zekerheid en het gemak winnen, nog door deze omstandigheid, dat de uitvoering aan de Staten der provincie opgedragen, vatbaar is voor enige wijziging, zoals de plaatselijke omstandigheden dezelfde altijd in de toepassing van de wetten vereisen. Een enkele minister kan zich niet wel inlaten met zulke wijzigingen; er ontstaan botsingen, wrijvingen, tegenstand, een gebrekkige of geheel geen uitvoering. Door de hand der Staten worden al deze zwaarigheden licht voorkomen of overwonnen, en de uitvoering der wetten wordt niet alleen gemakkelijker, maar ook zekerder”.

Deze gedachte is in 1815 niet verwezenlijkt. Men vreesde destijds dat de provincies, die vóór de Franse overheersing zeer zelfstandig waren geweest, weder naar zelfstandigheid

zouden streven en daardoor de eenheid van het Koninkrijk in gevaar zouden brengen. Daarom werd het bestuur gecentraliseerd in Den Haag. In 1948 werd het vraagstuk wederom aangesneden. Thorbecke wenste een grote mate van zelfbestuur voor de provincies, doch de weerstand hiertegen was ook in die tijd te groot. Alleen ten aanzien van controle op gemeentebesturen en waterschapsbesturen werd door de wet de medewerking der provincie ingeroepen, doch op andere terreinen van wetgeving hield de regering de uitvoering in de regel aan zich. In de loop der jaren zijn tegen de huidige gang van zaken bezwaren gerezen, bezwaren, die reeds door Van Hogendorp zijn geschetst. Nu het ambtelijk apparaat in onze samenleving een steeds groter rol is gaan spelen, waardoor de bezwaren der centralisatie van het bestuur meer dan in 1815 en 1848 worden gevoeld, verdient het zeer zeker overweging een deel van het bestuur dichterbij de bestuurden te brengen. Hierdoor zal een goede wisselwerking tussen bestuurders en burgers ontstaan, hetgeen een beter wederzijds begrip zal bevorderen.

Onze artsen zijn niet tevreden

(Vervolg van pag. 7)

Een stijging der verpleegkosten, zou misschien deze uitvoering in de weg staan, maar men vraagt zich toch af, of het eerlijk is, dat de Staat f 125.000.000 heeft overgehouden van de ziekenfondspremies, terwijl de ziekenhuizen noodlijdend zijn geworden. Komt dit de volksgezondheid ten goede? Zeker niet! De directies moeten steeds meer gaan bezuinigen en dit houdt tegen, dat de uitrusting der ziekenhuizen zich aan kan passen aan de eisen van de medische-techniek. De artsen wijzen hier steeds op, doch hun goede bedoelingen worden aangezien voor een streven voor eigen gewin.

Patiënt en arts, zij zijn niet tevreden, de ziekenhuizen gaan achteruit, de toestand spitst zich toe, een andere conclusie kan men niet trekken. Men vraagt zich wellicht af, waarom artsen en ziekenhuizen door blijven werken voor de ziekenfondsen onder deze omstandigheden en ik kan U verzekeren, dat ook menigmaal deze vraag rijst bij hen. Er zijn echter andere dan alleen economische maatstaven en wel op ethisch gebied, welke het weigeren van hulp aan welke categorie van patienten ook, voor ziekenhuis en arts onmogelijk doen schijnen. Men zou kunnen zeggen, dat hier sprake is van „goed fatsoen” en ik kan mij niet aan de indruk onttrekken, dat de overheid maar al te zeer rekent op dit goed fatsoen van de tegenpartij bij de uitvoering van het ziekenfondsbesluit, op een wijze, welke wellicht 't beste met het woord misbruiken kan worden gekarakteriseerd.

De artsen zijn allerminst tegen het systeem van het ziekenfonds gekant, het tegendeel, zij zijn van de noodzaak hiervan overtuigd, maar wensen dat bij de uitvoering van het systeem niet eenzijdig rekening wordt gehouden met de belangen der werknemers en aan de artsen elke zeggingschap wordt ontnomen.

„Jong leren is niet voordelig!”

Dr. J. Stenger, arts te Groningen, schrijft ons:

Kort voor de tweede wereldoorlog las ondergetekende een verslag van de toen gehouden keuring voor de Militie, waarbij 30% werd afgekeurd wegens slechte lichamelijke ontwikkeling, zenuwen en bloedarmoede. Een gevolg, niet van het spelen en van de sportbeoefening door de leerlingen, maar van het ontvangen onderwijs, waarbij de geest overbelast werd. Zeker: mens sana in corpore sano, maar als de geest overbelast wordt, lijdt ook het lichaam er onder. En dit kan komen, doordat de leerling nog te jong is, voor de hem gestelde taak of er in 't geheel niet geschikt voor is, hetzij door gebrek aan aanleg of aan lust tot leren. Vandaar dat bij het voortgezet onderwijs over 't geheel zo schrikkelijker veel „blijven zitten”, zodat ten hoogste een derde gedeelte het eindpunt bereikt. Zeker de helft behoort dus niet thuis op die scholen. Dat het leren op te jonge leeftijd niet voordelig is voor de kinderen, ziet men reeds op de bewaarschool en nog sterker op de gewone lagere school. Zij verliezen hun eelust, worden „hangerig” en lusteloos. Ondergetekende heeft daarmede eerst als onderwijzer en later als medicus vrij wat te stellen gehad. Daarom zou ik het volgende schema willen voorstellen:

1e. van vier tot zeven jaar bewaarschool, zonder systematisch onderwijs, doch alleen spelen, leren van kinderspelletjes en gezamenlijke spelletjes. Geen voorbereidend lager onderwijs;

2e. daarna de lagere school van 7 tot 14 jaar. Dan waren we ook meteen klaar met het 8e leerjaar!

De kinderen zouden er geen schau van hebben. De ondervinding heeft geleerd, dat kinderen, die wat later op school komen (schipperskinderen b.v.) de anderen niet alleen inhalen, maar ook voorbijstreven, zonder schade voor hun gezondheid.

3e. Daarna het voortgezet l.o., het m.o. en het voorbereidend Hoger Onderwijs. De eisen voor toelating zodanig te verzwaren, dat de helft slaagt, of de helft, die de hoogste cijfers behaalde. Zijn daar kinderen bij, wier ouders het niet kunnen betalen, dan worden die van staatswege behoorlijk gesteund. Bovendien versobering en inkrimping van het leerplan over de gehele linie. Dan zouden de jonge mensen, lichamelijk en geestelijk goed toegeslechts twee inplaats van vier, zonderlijke vluchten nodig geweest, zou het goed hebben.

Betaling van het abonnement

Van degenen, die het abonnementsgeld voor het jaar 1949 nog niet voldeden, ontvingen we het gaarne vóór 15 Januari a.s. op ons gironummer. Mocht het op die datum niet in ons bezit zijn, dan zal er een kwitantie voor worden aangeboden, verhoogd met incassokosten.

Zoals men weet bedraagt het abonnementsgeld f 7.50 per jaar, of f 1.90 per kwartaal. Ons gironummer is 245103, ten name van de penningmeester van de Stichting Vrijheid en Democratie te Amersfoort.

Het zal onze administratie aanmerkelijk vereenvoudigen, indien iedereen wil gireren!

Administratie
„Vrijheid en Democratie”.

Afdelingsnieuws

AMSTERDAM

Neen!

Mevrouw G. Wijsmuller-Meyer zal de gemeenteraads-vacature-dr. Van Zoelen niet vervullen wegens andere te drukke maatschappelijke werkzaamheden.

KRING DORDRECHT

Aanvulling

De Kring Dordrecht van de Vereniging van Staten- en Raadsleden der Volkspartij voor Vrijheid en Democratie hield een vergadering te Dordrecht. Het Bestuur werd met twee leden aangevuld en bestaats thans uit:

Mr. J. A. Overwater, Gorinchem, voorzitter; J. M. Kooyman te Peursum, seer-penningmeester; Dr. D. Zijp te Sliedrecht; A. Caljé te Alblasserdam; Jhr. P. H. van de Wall Repelaar te Dubbeidan.

Het Gemeenteprogramma werd besproken.

MIDDELBURG

Succes!

Te Goes heeft de Centrale „Middelburg” vergaderd. Tot voorzitter werd in de plaats van de heer C. G. Hage te St. Maartensdijk, die zich niet herkiesbaar stelde, gekozen de heer L. A. Schenk te Middelburg. Verder werd op deze vergadering besloten tot instelling van een propaganda-commissie voor Zeeland. Als voorzitter en secretaris van deze commissie zullen optreden de heren Chr. Karelse te Goes en J. de Jonge te Kloetinge.

Bedenkelijk

Bij de begroting van Sociale Zaken heeft de minister van Sociale Zaken, mr. Joekes, medegedeeld, dat het aantal werklozen in ons land 43.000 bedroeg op 30 November tegen 30.000 in de vorige periode, aldus een stijging van liefst 13.000. En de verwachtingen zijn, als men zijn oor te luisteren legt, dat de toeneming van het aantal werklozen in eenparig versneld tempo zal gaan en dat wij daardoor in het komende jaar met een zeer groot aantal werklozen zullen komen te zitten. Dit is, naar onze mening, een probleem van de eerste orde. De Overheid moet hier zeer veel aandacht aan besteden en moet vooral tijdig voorzieningen treffen om dit leed van de werkloosheid enerzijds zoveel mogelijk te verzachten en anderzijds trachten nieuwe werkmogelijkheden te scheppen en werklozen weer in het arbeidsproces opgenomen te krijgen.

Wij zijn ten deze niet gerust. Minister Joekes moge in de gewone omgang een binninlijk mens zijn, zakelijk gezien een bekwaam parlementarier. Hij lijkt ons niet de figuur om dit probleem met kracht aan te vatten. Hetgeen de stijging nog bedenkelijker maakt.

Voor de boeg

De afdelingen krijgen drukke maanden voor de boeg. Men zal in de maand Januari dienen te beginnen met de voorbereidingen voor de gemeenteraadsverkiezingen. Men dient te zoeken naar die candidaten, die vooral in de grotere gemeenten bereid zijn of opnieuw of voor het eerst zich beschikbaar te stellen voor een vervulling van de functie van gemeenteraadslid, die veel tijd kost. Men moet trachten een zo veelzijdige en goede kandidatenlijst samen te stellen, dat het verheugend resultaat, dat onze partij mocht verwerven bij de Tweede Kamerverkiezingen, zich ook bij de gemeenteraadsverkiezingen zal voortzetten. Daarvoor moet hard gewerkt worden. Dit is de reveille, die geblazen wordt. Er zullen nog vele signalen, nog vele klarenstoten gehoord worden. Maar dit eerste sein moege niet misverstaan worden. Er moet in 1949 vooral door de afdelingen zeer veel werk verzet worden.

Gemeenteprogram wordt voorbereid

Om een Gemeenteprogram van onze Partij op te stellen is deze Commissie samengesteld:

D. W. Dettmeijer, lid van de gemeenteraad van 's-Gravenhage en voorzitter van de Ver. van Staten- en Raadsleden; K. H. Brandt, burgemeester van Moordrecht, secretaris; L. de Boer, lid van de gemeenteraad van Winschoten; S. Breebaart, idem van Wieringermeer; Mr. W. Briët, idem van Tiel; Mr. C. J. B. du Croo, idem van Zierikzee; A. van Geluk, wethouder van Bloemendaal; E. H. D. Insinger, lid van de gemeenteraad van Baarn; J. Jonges te Amsterdam; H. M. Koornneef, lid van de gemeenteraad van Doorn; Mr. H. K. de Langen, idem van Meppe; Mevr. J. v. Nispen-van Wely, idem van Heemstede; J. A. van Overklift, idem van Kollum; Mevr. J. F. Schouwenaar-Franssen, idem van R'dam; Prof. Mr. D. Simons, Bijz. Hoogleraar aan de Econ. Hoogeschool te R'dam; Mr. B. P. v. d. Veen, lid van de gemeenteraad van Leeuwarden; J. Th. v. d. Voorde, lid van het Bestuur van de Ver. v. Staten- en Raadsleden.

Deze Commissie zal op Zaterdag, 8 Januari 1949, vergaderen. Een Redactie-Commissie zal het program formuleren, dat daarna aan het Hoofdbestuur zal worden aangeboden. Dit zal het in zijn eerstvolgende vergadering bespreken, waarna het zal worden toegezonden aan de afdelingen ter behandeling in de Algemene Vergadering, welke gehouden zal worden op Vrijdagavond, 8, en Zaterdag, 9 April 1949 te Utrecht.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

VRIJDAG 2 APRIL 1948 N° 1

In dit nummer:

Welke is de positie van de ambtenaar? - pag. 3

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Vrijheid, verantwoordelijkheid, sociale gerechtigheid

De strijd, welke onze partij heeft te voeren, heeft in deze tijd nieuwe betekenis gekregen. Vele jaren leek de vrijheid een kostelijk goed, dat veilig was. De aanslag daarop door fascisme en nationaal-socialisme gedaan, heeft ons de ogen geopend, heeft ons doen beseffen, wat het woord inhoudt van de in ballingschap levende Spanjaard Don Salvador de Madariaga, die in zijn boek: „Overwinnaars, waakt!”, zegt: „de prijs voor de vrijheid is voortdurende waakzaamheid.” *)

Waakzaamheid, uiterste waakzaamheid is thans in het bijzonder geboden. De laatste weken hebben de gebeurtenissen in het land van Masaryk ook de ogen geopend van hen, die de communisten en hun beginselen tot dusverre nog niet als een ernstig gevaar zagen, die misschien meenden, dat het communisme weliswaar een ander economisch stelsel zou brengen, maar ons verder ongemoeid zou laten. Onderkend is nu, dat het veel dieper grijpt, dat het de waarde van de menselijke persoonlijkheid niet kent, maar de mens slechts zien kan als een volslagen onbetekenend onderdeel van de gemeenschap, dat het geen recht kent, maar de macht ten troon heft, dat het de vrijheid vernietigt en de dictatuur invoert, dat het de democratie vermoordt en de waarden van het christendom vertreedt.

Begrijpelijk is de reactie in ons land. Met grote voortvarendheid is opgetreden met het nemen van voorbereidende maatregelen tot versterking van het gezagsapparaat, in vergaderingen van openbare colleges is de representanten van het communistische systeem het vertrouwen opgezegd, in pers en in bijeenkomsten zijn de bevolking de gevaren van dit stelsel gewezen. Onmiskenbaar is de atmosfeer hierdoor gezuiverd. De scheidslijn is thans voor elkeen duidelijk getrokken. Vooral zij hebben zich daarbij geweerd, die nog slechts korte tijd geleden de communisten door hun steun in vertrouwensfuncties hadden geholpen. Over dit betere inzicht bij de voormannen van de Partij van de Arbeid kunnen wij ons orecht verheugen. Een vergissing is menselijk, hewel in sommige gevallen levensgevaarlijk.

De acties van de laatste weken waren van belang om die mensen wakker te schudden, die in een gelukzalige dromenwereld leefden. Ook zij zullen gaan beseffen, dat het kiezen van positie nodig is. Het gaat thans om het behoud en de verdediging van levenswaarden van de hoogste orde. Niemand behoeft zich later te verdedigen met het argument niet begrepen te hebben waarom het is gegaan, wanneer hem klaar en duidelijk is verteld waar het op aan komt. Onze partij heeft daarbij een belangrijke rol. Haar beginselen geven het houvast, dat nodig is om principiële verzet te bieden tegen elke vorm van dictatuur en onderdrukking. Voor ons immers staat het beginsel der vrijheid centraal. Wij zullen de strijd daarvoor echter niet in negatieve zin, maar in hoofdzaak in positieve zin voeren. Zowel op geestelijk als op materiële terrein. Daarbij staan voor ons de geestelijke waarden voorop. Het gaat voor ons om het verzekeren van een plaats aan de mens, waarin deze zich waarlijk mens kan voelen, zich kan ontwikkelen en ontplooiën krachtens zijn aanleg en zijn ambities.

Daarvoor behoeft hij de vrijheid. Maar wanneer wij dit beginsel in de banier van onze nieuwe partij hebben geschreven, dan weten wij, dat de vrijheidsgedachte ook in de 19e eeuw naar voren is gebracht, dat zij toen heeft gezegevierd. En wij weten, dat zij destijds veel vooruitgang heeft gebracht op het terrein van kunsten en wetenschappen, dat zij een ongekende ontwikkeling van het economische leven heeft mogelijk gemaakt. Maar wij kennen ook de nadelen: de mens steeds losser van de bindingen van het christendom, losser ook van zijn medemens — de mens als individualist, verwijtend vragend: „Ben ik mijns broeders hoeder?” Het werd een periode van grote welvaart aan één kant, van afhankelijkheid en behoeftige omstandigheden voor grote massa's van het volk

Hebt U er óók genoeg van?

anderzijds. De vrijheidsgedachte wordt ook door ons beleefd, maar de lessen der historie hebben ons geleerd, dat wij ruimer moeten zien en daarom is in ons programma de vrijheid gekoppeld aan twee andere begrippen. In artikel 1 wordt zo duidelijk gesteld, dat de fundamente „van een op christelijke grondslag berustende samenleving als de Nederlandse” behoren te zijn: „vrijheid, verantwoordelijkheid en sociale gerechtigheid”. Wij zullen een ander maal de gelegenheid hebben te schrijven over de betekenis van de formulering: „een op christelijke grondslag berustende samenleving”. Thans willen wij ons beperken tot de beginselen van vrijheid, verantwoordelijkheid en sociale gerechtigheid. De vrijheid is een goed, dat elkeen deelachtig moet zijn. Maar de mens dient zich bij het bezit daarvan zijn verantwoordelijkheid jegens zijn medemens bewust te zijn. Hij moet zich steeds voor ogen houden in de gemeenschap te leven. Op de eerste openbare vergadering van onze partij heeft mr. Oud in zijn magistrale rede zo goed gesteld, dat aan het wezen van de mens zijn verplichtingen tegenover zijn medemens inherent zijn. En hij vervolgde dan met de woorden: „Het christendom drukt het uit in de twee hoofdgeboden zijner wet: Hebt God lief bovenal en Uw naaste als U zelf”.

Wie op deze wijze onze beginselen kan zien, begrijpt, dat wij stelen op een vaste geestelijke grondslag, die ons grote innerlijke kracht geeft. Die beseft ook, dat voor ons de sociale gerechtigheid mede primair is. Door de sociale gerechtigheid moet elkeen de mogelijkheid hebben tot vrije ontplooiing, moet elkeen zich tot hoger levensvlak kunnen ontwikkelen. Daarbij drage ieder ook verantwoordelijkheid, want dat achten wij te zijn overeenkomstig ter mensen waardigheid. Verantwoordelijkheid, in de eerste plaats voor het eigen bestaan. De toepassing van de beginselen leidt op het staatkundige terrein tot een stelsel waarin de vrijheden van de mens gewaarborgd zijn en waarin hij mede verantwoordelijkheid draagt voor het te voeren beleid. Daarom wensen wij dat de overheidsorganen niet naar willekeur kunnen optreden, maar gebonden zijn aan regelen des rechts. Wij wensen ook, dat de burger beroep heeft op de rechter wanneer hij in zijn rechten wordt gekrenkt. Het parlementaire regeringsstelsel vindt in ons principiële verdedigers.

Waar zo zeer de ontwikkelingsmogelijkheden voor de mens voor ons van betekenis zijn, hechten wij zeer grote waarde aan de vraagstukken van volksopvoeding, volksopvoeding en volksoptuiking. Vooral is in ons programma naar voren gebracht, dat het genieten van voortgezet onderwijs niet alleen aan materiële bevoorrechten mag toekomen. Letterlijk wordt in artikel 11 gezegd „dat de kansen om aan dit onderwijs deel te hebben zoveel mogelijk voor allen gelijk zullen zijn. Daarbij behoort tevens voor hen, die op oudere leeftijd voortgezet onderwijs wensen te ontvangen, de gelegenheid daartoe op uren, die buiten de normale arbeidstijd vallen, te worden geboden”.

Op economisch terrein willen wij de verantwoordelijkheid voor het bestaan aan mensen zelf laten. Daarom dienen hun ook de vruchten van hun arbeid en hun bezit verzekerd te blijven. Het sparen dient te worden bevorderd, opdat bezit aan brede lagen van ons volk deelachtig zal worden. Wij behouden ook het geloof in de initiatieven en de dadendrang en het heldere inzicht der mensen en verwachten daarom de grootste vooruitgang bij een zo groot mogelijke ruimte voor het particuliere initiatief. Rechtstreekse overheidsbemoeiing moet dus zoveel mogelijk worden uitgeschakeld.

Wij willen dus de verantwoordelijkheid voor het bestaan aan de mensen zelf laten, maar er zijn omstandigheden, die de individuele mens niet aangerekend kunnen worden. Daarvoor moet een goede sociale verzorging zijn, waar mogelijk op de grondslag van verzekering opdat het verantwoordelijkheidsbesef niet wordt ondermijnd.

Met bovenstaande regelen hebben wij de hoofdlijnen van onze beginselen en onze politiek willen samenvatten. Wij zijn verre van volledig geweest, het is ook geen pleidooi. Bij het begin van de verschijning van dit blad hebben wij echter het raam willen aangeven waarbinnen wij ons in de toekomst zullen bewegen.

IK.

*) In 1946 uitgegeven in Nederlandse vertaling bij L. J. C. Boucher te 's-Gravenhage.

PARLEMENTAIRE FLITSEN

Het Binnenhof

in tijd van recès

Wij gaan een week terug. Het is Donderdag 18 Maart. De vergaderzaal van de Tweede Kamer baadt in licht. Nevens de gewone verlichting zijn ook de lusters langs balcon en loges ontstoken. Het is de bekende „feestverlichting”, gereserveerd voor de behandeling van de begroting of andere belangrijke aangelegenheden, liggend op het terrein van het Departement van Buitenlandse Zaken. Dat is vanwege de vreemde diplomaten, die wel eens in de loges zouden kunnen verschijnen, maar tot nu toe, naar ons weten, immer verstek hebben laten gaan.

Achter de tafel een keur van Excellenties: minister-president dr. Beel, in hoogst eigen persoon, ernstig rondblikkend van achter zijn blinkende brillenglazen; baron Van Boetzelaer van Oosterhout, de bewindsman van Buitenlandse Zaken, nog geen paar uur geleden uit Brussel teruggekeerd; plan-min. Vos, van Verkeer en Waterstaat; mr. Jonkman, zich stil verheugend, dat hij de gehele avond nu eens niets hoeft te zeggen en tenslotte minister Götzen, de bewindsman zonder eigen portefeuille, maar die genoeg heeft aan het medetorsen van de wel zeer zwaarbelaste portefeuille van minister Jonkman.

Het belletje is gegaan. De vergadering kan beginnen. Een hamerklop van voorzitter mr. Van Schaik. Maar neen, het zijn enige snel-op-eenvolgende tikken, het bekende teken, dat hij iets bijzonders gaat zeggen. De president verrijst van zijn zetel. De ministers volgen zijn voorbeeld. Dan staan ook alle andere aanwezigen, de belangstellenden in de loges, het publiek op de tribunes, de parlementaire journalisten op de perstribune, op.

Ernstig klinkt de stem van mr. Van Schaik. Hij gewaagt van het ontstellende bericht, die dag ontvangen, omtrent het overlijden van dr. G. W. M. Huysmans, tot voor kort minister van Economische Zaken. In eenvoudige, ieder uit het hart gegrepen bewoordingen spreekt hij over het grote verlies, dat niet alleen de echtgenote en de kinderen van de overledene, maar ook het Land geleden heeft. De Kamer, van ganser harte delende in de rouw, waarin zijn gezin gedompeld is, zal zich dr. Huysmans blijven herinneren als een man, die het Vaderland met inzet van al zijn krachten en onbaatzuchtig heeft gediend.

Dr. Beel sluit zich namens de Regering in enige welgekozen woorden bij de korte rede van de Kamerpresident aan. Het is een ernstig, ontroerend moment in 's Lands vergaderzaal.

Dan herneemt ook het parlementaire leven weer zijn gewone loop. De Kamer gaat over tot de orde van de dag. En het onderwerp, dat zij te behandelen krijgt, is er een van grote importantie. Het raakt de hoogste belangen van land en volk. De dag tevoren immers heeft dr. Beel een Regeringsverklaring afgelegd, welke niets minder betekent dan het definitieve einde van onze oude en eenmaal beproefde neutraliteitspolitiek.

De Minister van Buitenlandse Zaken en Harer Majesteits Gezant te Brussel, hadden, zo kon hij mededelen, daartoe door Hare Majesteit gemachtigd, die middag een verdrag ondertekend, dat voor Nederland, en niet voor Nederland alleen, maar voor de gehele verdere ontwikkeling van Europa, van de grootste betekenis kan worden.

Dit Verdrag, dat de West-Europese Unie inluidt, beoogt o.a., ingeval een der vijf verdragslijnen — België,

Buitenlandse Zaken in lichtfestijn

Frankrijk, Groot-Brittannië, Luxemburg of Nederland, aan een gewapende aanval blootstaat, onmiddellijk gemeenschappelijk de militaire en andere bijstand der overige verdragsstaten te doen verlenen.

De drie Benelux-landen hebben gemeend, dat, in aanmerking genomen de politieke en militaire ontwikkeling, de veiligheid hunner landen het noodzakelijk maakte, militaire samenwerking met gelijkgezinde staten te aanvaarden. Zij hebben echter eveneens gemeend, dat het verdrag meer zou moeten inhouden dan een wederzijdse toezegging tot militaire bijstand. Zij zijn van oordeel geweest — en, hun streven heeft blijkens de formulering van het verdrag succes gehad — dat voor de vijf landen, die in zo hoge mate zich door gemeenschappelijke politieke, economische, culturele en geestelijke opvattingen kenmerken, het ogenblik gekomen

was zich nauwer aaneen te sluiten teneinde aldus een kern te vormen tot bescherming van hun gemeenschappelijke beschaving en ter bevordering van hun gemeenschappelijke belangen.

Deze Regeringsverklaring en de interpellatie van mr. Van der Goes van Naters over de Nederlandse buitenlandse politiek in het algemeen waren het, die de Kamer in de avond van Donderdag 18 en de ochtend en middag van Vrijdag 19 Maart hebben bezig gehouden.

Voor onze bezadigde volksvertegenwoordiging uiterst fel en geëmotioneerd waren de debatten, aanval en tegenaanval wisselden elkander af, waarbij de ideologische tegenstelling zich klaar en duidelijk demonstreerde, zoals zij in de gehele wereld tot

Het Binnenhof ligt stil en verlaten.

Auto's, voorzichtig manoeuvrerend, schuiven geluidloos onder de oude, slechts op éénrichtingsverkeer berekende poortjes door. Fietzers trekken in zwijgende rij achter elkaar aan.

Achter de ietwat stoffige ramen der ministeries ontwaart men de in trouwe dienst over hun dagelijkse arbeid gebogen hoofden van de oude, in 's lands dienst vergrijsde ambtenaren, geflankeerd, aan beide zijden, door jeugdige departementale secretaresses, wier aantal zich, tot wanhoop van de heer Tilanus, vermenigvuldigd heeft in het spreekwoordelijke tempo van de bekende viervoeters der Scheveningse duinen. Ten detrimente ook van minister Lief-tinck, die er de tel bij kwijtraakte en aan de christelijk-historische fractieleider onlangs zijn onmacht moest belijden om haar aantal zelfs maar bij benadering vast te stellen.

Groepjes (Paas)vacantie-gangers dwalen min of meer doelloos rond, bezichtigen Ridderzaal en kamergebouwen, praatsen hun bewonderende dan wel teleurgestelde op- en aanmerkingen en trekken verder, in de richting van Mauritshuis en Witte.

En toch, ondanks dit alles, doet het Binnenhof verlaten aan, zoals het daar ligt, lui zich koesterend in de vroege voorjaarszon.

De harteklop ontbreekt, want de Kamers zijn op recès.

Geen af- en aankomende of als gewone stervelingen te voet zich voortbewegende Excellenties, afgevaardigden en senatoren, geen politiebewaking bij de deuren der publieke tribunes, geen haastig beweeg van bodes en kamerbewaarders langs de ramen der wandelgangen.

Het Binnenhof ligt dood. Zo lijkt het althans. Want de Kamers zijn op recès.

uiting komt: de tegenstelling tussen hen, die de Westerse beschaving, zoals zij geestelijk vooral in de grondgedachten van het Christendom en staatkundig in de idealen van persoonlijke vrijheid en democratische bestuursvorm tot uiting komt, willen verdedigen en verdiepen tegenover de bedreigingen en aanvallen van een iedere vrijheid en democratie en alle menselijke waardigheid vernietigend bolsjewistisch nihilisme.

Zij resulteerden in de aanneming van een door alle fracties minus de communistisch gesteunde motie-Van der Goes van Naters tot wering van de munistische gesteunde motie-Van der voor Buitenlandse Zaken en van een tweede motie, waarbij instemming werd betuigd met de huidige buitenlandse politiek en het resultaat van de jongste besprekingen te Londen, Parijs en Brussel.

En deze burger

wilde alleen maar even zeggen wat hij in de Nieuwe Courant van meneer Polak Daniëls uit Den Haag heeft gelezen wat het Zwitsers blad Die Tat heeft geschreven over wat er overblijft van de rechten der arbeiders in echt-democratische landen, wanneer in die landen de Communistische „Volksdemocratie” wordt ingevoerd.

Elf punten noemt Die Tat:

1. De 8-urige werkdag bestaat niet meer. De dagelijkse werktijd wordt naar goeddunken van de Staat verlengd.
2. Men kan niet meer vrij van werkkring veranderen. Men is gedwongen op dezelfde plaats te blijven werken, tenzij men het bevel krijgt elders de Staat te dienen.
3. Men mag niet meer staken. De staker, zelfs wanneer hij alle redenen heeft om te staken, wordt als een vijand van de Staat beschouwd. Hij kan hierover nadenken in een concentratiekamp.
4. Het recht tot het houden van vrije bijeenkomsten en vergaderingen bestaat niet meer.
5. Het vrije woord in gesproken en geschreven taal is verdwenen. Tegenover iedere, zelfs gezonde critiek staat één „argument”: de politie.
6. Reizen naar het buitenland zijn verboden.
7. Hij, die het met de leider van de communistische cel niet kan vinden en geen gevolg geeft aan diens wensen, heeft een zuur leven.
8. Wie in de mensenrechten geloofd is een „bourgeois” en wordt voortdurend bespionneerd.
9. De arbeider mag alleen dat lezen, wat de Staat goedkeurt.
10. De arbeider moet op het Christendom neerzien maar Stalin als zijn God beschouwen.
11. Vrije tijd bestaat niet meer. Men wordt gedwongen vergaderingen bij te wonen, waar men de allernieuwste wensen van de Staat moet aanhoren. En geen tegenspraak!

En deze burger zou nu wel graag hebben dat de arbeiders die dit lezen het nog eens lezen, goed overlezen en het dan uitknippen en boven hun bed hangen. Opdat zij tot zich laten doordringen wat voor „democratie” die Volksdemocratie wel is. Opdat zij goed zien, wie er nu reactionair is en wie niet. En deze burger gelooft - eerlijk gezegd - dat niet eens zo heel veel Nederlandse arbeiders over dit verschrikkelijke lijstje behoeven na te denken. Want Nederlandse arbeiders - de meeste Nederlandse arbeiders dan - weten heel goed wat het liedje in de Moskouse vogelaar bij 'n vinketouw betekent. Deze burger geeft dit gruwelijke lijstje voor de twijfel aars. Voor de mensen op de tweesprong van deze moeilijke, dreigende tijd.

Op die tweesprong staat een wegwijzer. Op 'n ene arm staat VOLKSDEMOCRATIE en op 'n andere DEMOCRATIE.

En wanneer ge goed kijkt dan wordt VOLKSDEMOCRATIE zo gespeld:

S-L-A-V-E-R-N-I-J

En DEMOCRATIE zo:

V-R-I-J-H-E-I-D

Wanneer ge goed kijkt.

En dat ge, op die tweesprong, bij die wegwijzer, goed zult kijken, dat is de wens van

DEZE BURGER

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.

Redactie-secretaris: Mr. E. Elias
Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.

Administratie: P o s t b o x 43 Amersfoort.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Flug, Geestbrugweg 69 Rijswijk (Z.-H.).

Wij zelve

De verschijning van een nieuw blad maakt een inleidend woord noodzakelijk. Wij kunnen kort zijn. De nieuwe Volkspartij voor Vrijheid en Democratie heeft een orgaan nodig. Dit is dat orgaan. De politieke beginselen van dit blad behoeven niet uiteengezet te worden. Zij zijn uiteraard de zelfde als die van de partij die het hoopt te dienen. Journalistiek zullen wij deze beginselen trachten uit te dragen op een wijze die aan de leesbaarheid van dit blad ten goede moet komen. Dit wil zeggen: liever indirect dan direct. Liever niet „propagandistisch” in de gewijde en niet tot lezen dringende vorm, doch door, naar wij hopen, interessante artikelen over talloze onderwerpen die onze actuele belangstelling verdienen; welke artikelen — van algemene, en zeker niet steeds van direct-politieke aard — natuurlijk uit de sfeer onzer partij-beginselen worden geschreven, welke artikelen derhalve de geest zullen ademen die ons bezielt. Niet met een fanfare leiden wij dit blad in. En niet met een uiteenzetting van onze plannen en voornemens. Liever zeggen wij: wij zullen trachten een leesbaar blad te maken en moge dit dan, derhalve, zijn lezers vinden. Zowel onder hen, die onze geestverwanten zijn, als onder hen die, naar wij hopen, onze geestverwanten zullen worden. En moge het ook en vooral door onze tegenstanders worden gelezen, opdat zij zien welke onze oprechte bedoelingen zijn. Het eerste nummer van een nieuw blad is uiteraard het resultaat van zoeken en tasten. Het moet uit de grondverf komen, zijn rechte journalistieke weg vinden en groeien. Dit blad ook. Wij zijn van goede voornemens vervuld en bezield met een zeer positieve blijmoedigheid. Blijmoedigheid omtrent de beginselen die wij voorstaan en hun werfkracht op velen die hun weg, in politicien, zoeken. Het is deze blijmoedigheid die ons, voorlopig, een vertrouwend beroep laat doen, een beroep op welwillendheid, van hen die de eerste nummers van ons blad beoordelen. Bij voorbaat willen wij verklaren, dat wij — journalistiek gezien — twee standpunten huldigen: ten eerste dat wij veeleer ons heil zullen zoeken in de positiviteit onzer beginselen, dan in een negatief afbreuk doen aan de beginselen onzer politieke tegenstanders. Wanneer wij hen al bestrijden dan zal dit zijn uit het positivum onzer overtuiging. Ons tweede journalistieke adagium is, dat dit, voorlopig kleine, blad altijd leesbaar en dus nooit vervelend zal mogen zijn. Met deze voornemens begint het weekblad Vrijheid en Democratie zijn levensloop.

Saluut

Dit eerste nummer van ons blad ga niet in zee zonder een eresaluut aan onze voorganger, het weekblad „Vrij!”, welks laatste nummer een reeks van goede werkzaamheden heeft afgesloten.

In een artikel „Ten afscheid” schreef de redactie van „Vrij!”:

„Nu dan het door de Stichting Slaet op den Trommele uitgegeven weekblad gaat verdwijnen past het te herdenken hen, die in de donkere bezettingstijd met stencilrol en levensgevaar een blad van die naam hebben opgericht en uitgegeven, vier jong-liberalen, A. P. J. van der Burg, W. Eggink, mr. D. Feikema en mr. N. A. Stempels. Van hen is alleen de eerste nog in leven; de anderen zijn het slachtoffer geworden van de Duitse terreur. Dat men hen en hun lot niet vergeet!

Wij, van dit nieuwe blad, en allen die tot onze kring behoren, zullen hen en hun lot niet vergeten. Hun namen, hun daden en hun lot zullen in onze gedachten leven. Hun voorbeeld zal ons een aansporing zijn en blijven.

Klopt er iets niet?

Gelijk men in de dagbladen heeft kunnen lezen, heeft de rechtbank te Arnhem onlangs zes uren nodig gehad een aantal gevallen van corruptie bij de Rijksverkeersinspectie in genoemde plaats te ontrafelen.

De verslagen die wij hiervan in de pers lazen hebben wel zeer onze aandacht getrokken, niet zozeer wat betreft de reeks van fraudes zelf, dan wel met betrekking tot de verklaringen door de verdediger, mr. Donath, in deze affaire afgelegd.

Volgens een verslag van deze zaak, opgenomen in het Algemeen Handelsblad, zeide deze raadsman o.m., „dat zijn cliënt zich pas om had laten ko-

Welke is de positie van de ambtenaar?

De vraag is gewettigd, of vele van de leidende figuren van de Partij van de Arbeid wel zulke voorvechters voor de democratie zijn als zij zelf menen.

Wie luistert naar de redevoeringen van de Partijvoorzitter Vorrink moet het opvallen hoe deze leider, waarschijnlijk geheel onbewust, bezig is de democratie om hals te brengen, omdat hij naar aanleg en karakter onmiskenbaar een dictator is.

Heeft U gelezen of gehoord, wat de fractievoorzitter van dezelfde partij onlangs heeft gezegd over de ambtenaar op het congres van de N.V.B. en de Werkgemeenschap Christofoor, gewijd aan de staatkundige verantwoordelijkheid van de ambtenaar?

Het is de moeite waard daarover eens na te denken.

Bekend is, dat na de bevrijding verschillende ministers (leden van de Partij v. d. Arbeid) nogal last hebben gehad met sommige van hun hoofdambtenaren, omdat deze „achter waren gebleven”, om de uitdrukking van de heer Van der Goes van Naters te gebruiken; in het bijzonder minister Vos heeft als bewindsman van Economische Zaken terwille van zijn grote socialisatieplannen ingrijpende reorganisaties op zijn departement doorgevoerd en geestverwanten geplaatst op de stoelen van functionarissen, die niet met hun tijd waren meegegaan.

Toen minister Huysmans kwam, paste deze datzelfde systeem toe ten bate van zijn denkbeelden.

De gevolgen van dit stelsel zijn: grote onrust en verbittering onder de ambtenaren van het departement, omdat zij zich bedreigd gevoelen, geintrigeer, plotseling zich wijzigende inzichten en alle verdere verschijnselen, welke een gemeenschap tot een hel maken. Natuurlijk verdwijnen die verschijnselen op de duur ten dele, en luwen de gevoelens van onbehagelijkheid, maar er blijft een zekere rancune en allerlei figuren wachten met ongeduld op de volgende ommezwaai, welke hun weer een kans zal geven. Dit is klaarblijkelijk de ideale toestand, welke de heer v. d. G. v. N. over de hele linie van het overheidsapparaat doorgevoerd wenst te zien.

Het is ons bekend, dat een dergelijk systeem ook wordt gevolgd in de grootste en machtigste democratie ter wereld, de Verenigde Staten. Maar dit mag voor ons geen reden zijn om het nu maar over te nemen. En dat is het vermoedelijk voor de heer Van der Goes van Naters ook niet!

Neen, hij beoogt met zijn voorstellen de werking der democratie dusdanig te beïnvloeden, dat hinderlijke meningen en discussies, welke bovendien nog tijdrovend kunnen zijn, worden voorkomen; of anders gezegd: kritiek in de Kamers van het departement moet onmogelijk worden gemaakt; de minister moet uitsluitend zijn eigen mening bevestigd horen.

Inderdaad, het regeren is dan veel eenvoudiger; maar van democratische methoden kan men dan

pen, nadat deze in 1946 had gemerkt, dat van een aantal pas beschikbare Buicks, er één moest worden gegeven aan een chirurg in Warnsveld, de broer van een pas benoemde minister die niet eens een auto had aangevraagd en zelf over een D.K.W. beschikte.

Dit feit,” aldus gaat het verslag verder, „is onderzocht door de Officier van Justitie en ook juist bevonden. En het was hierom — wij citeren nog altijd het genoemd verslag; red. V. en D. — dat de toenmalige inspecteur, die kritiek op deze bemoeienis uit Den Haag oefende, werd ontslagen. Kunnen met zulke voorbeelden”, aldus riep de verdediger uit, „van „medewerking” bij de hogere ambtenaren, de lagere worden veroordeeld op veel kleinere vergrijpen?”

De correspondent van De Nederlandse Transportcourant geeft over deze zaak een soortgelijk verslag, doch verheelt in dit verband niet te zeggen, dat de arts waar het in dit geval om gaat een broer is van minister Vos!

Aangezien wij de finesses van deze zaak niet kennen, volstaan wij er mee te citeren wat beide genoemde dagbladen over deze kwestie in het midden hebben gebracht. Mochten de hier aangehaalde feiten juist zijn, dan moet ons van het hart, dat wij een dergelijke gang van zaken ten sterkste afkeuren en in hoge mate compromitterend vinden voor de betrokken bewindsman.

Wij zijn van oordeel, dat het zeer zeker aanbeveling verdient te onderzoeken in hoeverre de ingebrachte beschuldigingen op waarheid berusten. Het gaat in onze democratische samenleving niet aan, dat het volk onkundig wordt gehouden met betrekking tot handelingen die tot de categorie van slechte voorbeelden moeten worden gerekend.

Klaarheid, alstublieft

In „Het Vrije Volk” van Zaterdag 6 Maart lezen wij:

„Wie probeert Europa te herstellen op de basis van het vooroorlogse kapitalisme, zonder enig perspectief voor de arbeiders, zal bedrogen uitkomen. Geen verdediging van de democratie is meer mogelijk zonder sociaal-democratie”.

niet meer spreken. „Ambtenaren met een afwijkende mening vormen een grote bedreiging voor een stabiel beleid”, zei mr. v. d. G., en hij doelde daarbij speciaal op het Ministerie van Overzeese Gebiedsdelen.

Wij „achterblijvers” krijgen sterk de indruk, dat spreker hier verwacht de begrippen „stabiel beleid” en „juist beleid”. Het gaat in de eerste plaats om een juist beleid. Een stabiel beleid is een ramp voor het land, wanneer het niet juist is. De bij ons tot nu toe bestaande toestand, waarbij de hoofdamttenaren niet wisselen met de bewindsman, heeft het grote voordeel, dat de minister allereerst afwijkende meningen in eigen huis ontmoet; dat zou hem tot andere gedachten kunnen brengen. Laat hij zich niet overtuigen, dan zal een „goed” ambtenaar zijn oppositie opgeven en medewerken met zijn minister, of ontslag vragen. Maar de minister is gewaarschuwd; dat kan zijn nut hebben, in de eerste plaats voor de betrokken bewindsman zelf. Natuurlijk: wanneer de Regering een behoorlijke meerderheid in de Kamers bij voorbaat achter zich heeft, dan heeft zij aan waarschuwend stemmen binnenskamers uit de aard der zaak niet zoveel behoefte; maar die meerderheid is waarschijnlijk niet eeuwig, zelfs niet duizendjarig, en dat vergeet de heer v. d. G. v. N. in zijn meerderheidsroes; wanneer deze vandaag of morgen misschien al voorbij is, zou het kunnen zijn, dat de P. v. d. A. aan den lijve de narigheid van het door haar voorgestane stelsel zal ondervinden; immers de nieuwe bewindsliden zullen ongetwijfeld op hun beurt de „achterblijvers” door anderen hebben vervangen; en dan zal het voor de P. v. d. A. niet zo gemakkelijk zijn haar denkbeelden in de Ministeries weer entree te verschaffen. Zo keert de wal het schip.

Merkwaardig is, dat de meeste mensen de fout begaan, dat zij hun machtspositie als blijvend zien; dat is kortzichtig, vooral in de politiek. Merkwaardig is ook, dat dictatoriale neigingen bij machthebbers ontstaan alléén al op grond van het feit, dat zij over macht beschikken. Voor massa's en partijen geldt dat nog sterker, want zij missen de zelfkritiek, welke de individu vaak tot op zekere hoogte nog in toom houdt. Neen, heren van de P. v. d. A., uw beleid getuigt van weinig staatsmansbeleid.

De jaren sinds 1917 in Rusland en sinds 1933 in Duitsland hebben ons weinig aantrekkelijke voorbeelden gegeven van het ideaal, dat U voor ogen zweeft en zal zweven, zolang ge aan de macht zijt. Maar denk aan deze laatste woorden: „zolang ge aan de macht zijt” en stelt liever aan de ministers, die Uw partijgenoten zijn, de eis, dat zij in staat zijn hun denkbeelden bij hun „achtergebleven” ambtenaren ingang te doen vinden op grond van de innerlijke waarde van die denkbeelden, liever dan op grond van dreiging met ontslag; het eerste is democratie, het tweede dictatuur.

Het artikel, waaraan bovenstaande twee zinnen zijn ontleend, eindigt met de volgende stelling:

„Wie de sociaal-democratie ondermijnt, graaft ook het graf voor de democratie”.

Tegenover deze beweringen van het orgaan van de P. v. d. A. stellen wij de volgende beweringen:

Wie in ons vaderland, of in enig West-Europees land wil proberen een economische orde zonder enig perspectief voor de arbeiders, krijgt geen kans op de bezetting van een post in een van de openbare organen.

De verdediging van de democratieën door de sociaal-democratie is tot op de dag van heden zeer zwak gebleven.

Een waarachtige sociale democratie kan alleen tot ontplooiing komen in een sociale structuur, waarvan de economische sector niet socialistisch geordend is volgens sociaal-democratische plannen.

De „sociaal-democratie” van heden — is dit het democratisch-socialisme van de P.v.d.A.? — zal van zijn leiders niet meer dulden, dat zij zich houden aan de uitspraak van Ferdinand Lassalle: „Men kan de massa niet alles zeggen”. De democratische socialist van 1948 wil weten op welke gronden zijn leiders stellingen, die de toekomst van onze beschaving betreffen, verkondigen als onaantastbare waarheden. Daarom vragen wij aan „Het Vrije Volk” ons die gronden te openbaren, opdat wij ons kunnen bezinnen op de werkelijkheidswaarde van de overwegingen, waarop onze drie beweringen rusten. Wellicht kan „Het Vrije Volk” ons dan ook uitleggen wat het wezensverschil is tussen „sociaal-democratie” en „democratisch-socialisme”. Het blad houde ons ten goede, dat wij aan de term „sociaal-democratie” een stukje geschiedenis vastknopen. Is de P.v.d.A. dan tóch een voortzetting van de S.D.A.P. Zijn de letters waarmede de partij wordt aangeduid dan niets zeggend? Wij vragen klaarheid — waarom? Omdat wij nog leven in een democratie, die zo zij zich weet vrij te houden van elke vorm van totalitarisme, aan onze arbeiders nog vele perspectieven biedt.

L. Smit & Zoon
KINDERDIJK

Baggermaterieel
Zeeleepboten
Passagiersschepen
Machines
Motoren
Ketels

Heineken's

BIER

Het meest
getapt

*

Kloos

K I N D E R D I J K

Bruggen

N.V. Nederlandsche
Caoutchouc- en Gutta-
Perchafabriek

v.h. Bakker & Zn.

Ridderkerk

• Technische
rubberartikelen

BOLNES

Dieselmotoren
25.-1400 P.K.

★

N.V. Machinefabriek
„Bolnes”
v.h. J. H. v. Cappellen
te Bolnes

ruim 300 jaar....

FABRICEREN WIJ VERVEN VOOR
BOUWVAKKEN EN INDUSTRIE

N.V. Heyme Vis & Zoonen
ZAANDAM - OPGERICHT 1643

N.V. Lijm- en
Gelatinefabriek

„Delft”

*
Fabrieksmerk:
TWEE TORENS
*

Tel. 106-363 — Delft

Voor een advertentie-
contract in dit blad
kunt U zich wenden
tot de heer
L. VLUG
Geestbrugweg 69
Rijswijk (Z.H.)

SMIT

SLIKKERVEER

**N.V.
Machinefabriek**

IJZER-, STAAL EN
METAALGIETERIJ

↓

v.h. BAKKER & Co.
RIDDERKERK

•

POMPEN

voor *scheepvaart*
en *industrie*

Raadpleeg
onze technische dienst

MACHINEFABRIEK C. MATERS C.V.
BEVERWIJK TELFOON 3141

Levering binnen 1 maand.

N.V. BOELE'S

Scheepswerven en Machinefabriek

BOLNES

Nieuwbouw en reparatie

**Frank Rijdsijk's
Industriele
Ondernemingen N.V.**

Hendrik-Ido-Ambacht
Tel. H.I. Ambacht 245
Rotterdam 72615

SCHEEPSSLOOPERIJ

HANDEL in:

- Oud IJzer,
- Nieuw IJzer,
- Bruikbaar IJzer, enz.

BEGINSEL PROGRAM

van de

Volkspartij voor Vrijheid en Democratie

Artikel 1.

De Volkspartij voor Vrijheid en Democratie wenst het verenigingspunt te zijn van allen, die op grond van hun overtuiging, dat vrijheid, verantwoordelijkheid en sociale gerechtigheid de fundamenteen behoren te zijn van een op christelijke grondslag berustende samenleving als de Nederlandse, de in dit program neergelegde beginselen tot uitgangspunt willen nemen van hun staatkundig streven.

Zij plaatst daarbij voorop de erkenning, dat er voor de individuele mens een nauw verband bestaat tussen levensbeschouwing en staatkundig beginsel, doch meent tevens, dat gelijk inzicht aangaande staatkundig beginsel bestaanbaar is, ondanks verschil van mening omtrent de diepste levensgrond. Het antwoord op de vraag, hoe de geestelijke overtuiging, waaruit het staatkundig beginsel voorkomt, behoort te worden verstaan, aan het individuele geweten overlatend, acht zij gemeenschappelijk inzicht omtrent dit staatkundig beginsel voldoende voor vruchtdragend samengaan in dezelfde staatkundige organisatie.

Artikel 2.

De Partij acht het de plicht ener staatkundige organisatie naar vermogen mede te werken aan de staatkundige opvoeding van het volk. Daarbij worde vooropgesteld, dat het volksgeheel is een eenheid in verscheidenheid en dat ieder lid van het volk in de eerste plaats is Nederlander, eerst daarna lid zijner politieke partij. Verkondiging van eigen overtuiging behoort gepaard te gaan met het betrachten van verdraagzaamheid tegenover andersdenkenden en met bereidverklaring tot samenwerking op alle terreinen, waarop aanhangers van verschillende richting kunnen samengaan.

Artikel 3.

De Partij is diep overtuigd, dat de grondslagen der Nederlandse beschaving wortelen in het christendom, al moge dit door de onderscheidene groepen des volks nog zo verschillend worden verstaan. Zij is ervan doordrongen, dat het bovenal de christelijke geest is, die ons volk de waarde en de vrijheid van de mens en zijn verantwoordelijkheid heeft doen beseffen en die het aanzien van ons volk in de wereld heeft bepaald. Zij

acht het daarom een onafwijsbare eis, dat door versterking van deze geest zedelijke ontworteling een geestelijk nihilisme worden overwonnen, opdat de grondslagen onzer samenleving daadwerkelijk kunnen worden beschermd tegen de gevaren, die deze, in het bijzonder van de zijde der voorstanders van totalitaire staatsconstructies, bedreigen. Zij geeft er zich daarbij ten volle rekenschap van, dat de zedekundige beginselen van het christendom worden aangehangen door zeer velen, die de christelijke godsdienst niet belijden.

Artikel 4.

De vrijheid van de mens, naar zijn aard bestemd om als vrije persoonlijkheid in gemeenschap te leven, beschouwt de Partij als het kostbaarste goed. Zij acht de vrije menselijke geest de levenskracht der gemeenschap. Zij ziet de uit het gemeenschapsverband voortvloeiende gebondenheid van de individuele mens niet als een beperking zijner vrijheid, doch als een onmisbare voorwaarde om die vrijheid rechtens en feitelijk te verwezenlijken. Zij verlangt, dat bij het bepalen van de mate en de vorm dier gebondenheid steeds als doel voor ogen zal staan het waarborgen ener zo groot mogelijke geestelijke, staatkundige en maatschappelijke vrijheid voor allen.

De Partij is er zich van bewust, dat ware vrijheid alleen bestaanbaar is, indien zij gepaard gaat met verantwoordelijkheid. Het is de taak der democratie de voorwaarden te scheppen, waardoor die verantwoordelijkheid tot haar recht kan komen. Daarvoor is in de eerste plaats nodig, dat de zelfstandige kracht in het volk wordt bevorderd. Op staatkundig gebied betekent dit de handhaving van het parlementair regeringsstelsel, op sociaal gebied het scheppen van instellingen, die een verantwoordelijk beleid van werkgevers en werknemers verzekeren. Het doel van het beleid, zo in de staatkundige als in de sociale instituten, moet zijn de verwezenlijking der sociale gerechtigheid door gestage samenwerking van dag tot dag in onderling overleg van alle bevolkingsgroepen.

Artikel 5.

Op het terrein der stoffelijke welvaart streeft de Partij, met verwerping zo van de socialistische als van de individualistische economie, naar maatschappelijke verhoudingen, die sociaal gerechtvaardigd en economisch verantwoord zijn. Zij verwerpt derhalve de leer van het laissez faire laissez passer, die een ieder de vrijheid wil laten naar eigen goeddunken te handelen. Die leer moge aanvaardbaar zijn geweest voor een voorbijgegaan tijdperk in de maatschappelijke ontwikkeling, voor de huidige wereld is een vrijheid voor de enkeling, die geen verantwoordelijkheid tegenover anderen kent, niet langer te aanvaarden. Even onaanvaardbaar is echter een maatschappij, waarin de Staat alle macht tot zich zal hebben getrokken en

aan de individuele mens alle vrijheid zal zijn ontnomen. De Partij wenst daarom te streven naar het juiste midden, naar een evenwicht tussen maatschappelijke en individuele factoren, omdat zij alleen daarin de mogelijkheid ziet voor de verwezenlijking ener ware vrijheid.

Artikel 6.

De constitutioneel-parlementaire monarchie onder het nationaal Koningshuis van Oranje acht de Partij de meest hechte waarborg voor de vrijheid des volks. Zij stelt zich schrap tegen alles, wat naar ontarding der gezonde beginselen van deze regeringsvorm zweemt.

Tot die beginselen rekent zij in het bijzonder:

1. De onschendbaarheid der Kroon.
2. De zelfstandige, volledige verantwoordelijkheid, zo collectief als individueel, der ministers aan de Staten-Generaal, met uitsluiting, zo in theorie als in praktijk, van iedere gedachte aan een mandaatsverhouding tussen de regering en de volksvertegenwoordiging.
3. De erkenning der volledige zelfstandigheid, zo van ministers als van volksvertegenwoordigers, tegenover de staatkundige partij, waartoe zij behoren.
4. De openbare behandeling van de publieke zaak.

Artikel 7.

In de Rijksverhouding streeft de Partij met kracht naar een hervorming van het Koninkrijk tot een gemeenschap van gelijkwaardige delen, verenigd door de band der Kroon, eigen meester bij de regeling hunner inwendige aangelegenheden, als eenheid optredende in alles, wat hun gemeenschappelijke belangen raakt.

Zij acht het voortbestaan van de culturele en economische banden tussen Nederland en de andere samenstellende delen, met erkenning van verkregen rechten en waarborgen voor de toekomst, in het belang van alle volkeren van het Rijk.

Artikel 8.

Op het stuk van het buitenlands beleid verlangt de Partij medewerking aan iedere poging tot versteviging der internationale rechtsorde. Begrijpende, dat recht zonder macht niet is te handhaven, erkent zij de noodzakelijkheid van de instandhouding, in samenwerking met de overzeese gebiedsdelen, ener modern toegeruste land-, zee- en luchtmacht, enerzijds ter rechtstreekse bescherming van alle gebiedsdelen, anderzijds ter deelneming aan acties van collectieve beveiliging.

Artikel 9.

Als eerste en voornaamste waarborg der persoonlijke vrijheid vordert de Partij herstel en verdere ontwikkeling van de rechts-

staat. De wezenskenmerken daarvan ziet zij in het bijzonder in het beginsel van gelijkheid van recht voor alle staatsburgers, in de onverzwakte handhaving der staatsburgerlijke grondrechten en in de verzekering ener onafhankelijke rechtsbedeling, mede ter bescherming tegen ambtelijke willekeur.

Artikel 10.

De Partij, overtuigd dat het gezin de kern vormt der maatschappij, verlangt dat niets worde nagelaten, dat de morele en materiële bescherming van het gezin kan versterken. Zij begeert gelijkstelling voor de wet van man en vrouw.

Artikel 11.

De Partij verlangt, dat de overheid aan de vraagstukken van het volksonderwijs, de volksopvoeding en de volksontwikkeling haar ernstige aandacht zal blijven schenken.

Zij erkent het beginsel van de vrijheid der ouders bij het kiezen van de school, waaraan zij de opvoeding hunner kinderen willen toevertrouwen.

Zij verlangt volstreckte handhaving der grondwettelijke financiële gelijkstelling van openbare en bijzondere lagere school.

De Partij acht de grote betekenis der openbare school, dat deze de strekking heeft te zijn de school van alle kinderen van het volk zonder onderscheid van richting. Zij beseft, dat, zal deze school weer de algemene volksschool worden, dit alleen zal kunnen geschieden krachtens het door de ouders vrijwillig geschonken vertrouwen.

Zij verlangt een beleid, dat aan de openbare school volledig recht doet wedervaren. Zij legt er daarbij de nadruk op, dat die school is enerzijds de school der principiële voorstanders van openbaar onderwijs, anderzijds de toevlucht der minderheden, die voor haar kinderen geen bijzonder onderwijs van eigen richting kunnen erlangen. Daarnaast begeert zij een zodanige inrichting der openbare school, dat deze haar aantrekkelijkheid voor velen, die in de latere jaren van die school zijn vervreemd, kan herkrijgen. Daarvoor acht zij het in de eerste plaats nodig, dat het beheer der openbare school wordt gelegd in handen van organen, samengesteld uit voorstanders van openbaar onderwijs. Voorts verlangt zij, dat ruime aandacht zal worden besteed aan de inschakeling van het ouderement, opdat met de verlangens der ouders ten opzichte van onderwijs en opvoeding zoveel mogelijk rekening zal kunnen worden gehouden.

Zij ziet het doel van het onderwijs niet alleen in verstandelijke ontwikkeling en lichamelijke opvoeding, maar ook in karaktervorming en opvoeding tot staatsburger in een op christelijke grondslag berustende samenleving.

Met betrekking tot alle soorten van voortgezet onderwijs begeert zij, dat de kansen om aan dit onderwijs deel te hebben zoveel mogelijk voor allen gelijk zullen zijn. Daarbij behoort

tevens voor hen, die op oudere leeftijd voortgezet onderwijs wenschen te ontvangen, de gelegenheid daartoe op uren, die buiten de normale arbeidstijd vallen, te worden geboden.

Eindelijk worde de volksopvoeding buiten schoolverband, mede door steun aan volkshogescholen, jeugdorganisaties en arbeidsgemeenschappen krachtig bevorderd.

Artikel 12.

De Partij wenst de volle nadruk te leggen op de betekenis van de radio-uitzendingen voor volksontwikkeling en volksopvoeding.

Zij zal op dit gebied streven naar een oplossing, die aan de uit het vrije particuliere initiatief voortgekomen omroepverenigingen een zelfstandige plaats geeft en tevens waarborgen schept voor een onderlinge samenwerking ter verzorging van een algemeen programma, zodat door de uitzending van de algemene en bijzondere programma's de nationale cultuur tot uiting komt.

Artikel 13.

De Partij beseft, dat in elke machtsconcentratie, op welk gebied ook, gevaren liggen besloten voor de vrijheid. Daarom streeft zij op het terrein van staatkundige en maatschappelijke werkzaamheid naar decentralisatie. Zij is diep doordrongen van de levenwekkende kracht, die uitgaat van gewestelijke en plaatselijke zelfstandigheid. Zij acht de eigen werkzaamheid der burgerij in kleinere gemeenschappen een der meest doeltreffende middelen van opvoeding tot burgerzin. Zij ziet uit dezelfde overwegingen in de ontwikkeling van nieuwe vormen van functionele decentralisatie een stap naar de oplossing van de steeds meer nijpende vraag, hoe voorkomen kan worden, dat het gemeenschapsbesef verdwijnt en de individuele mens zich verloren waant in de massa.

Artikel 14.

Zich plaatsende op de bodem der werkelijkheid begrijpt de Partij, dat de drijfveer van het eigenbelang te allen tijde in alle groepen der samenleving een belangrijke factor zal blijven. Zij acht ieder streven naar hervorming, dat met deze waarheid geen rekening houdt, tot mislukking gedoemd. De mening, dat in een maatschappij, gebaseerd op afschaffing van het privaatsbezit der productiemiddelen, het eigenbelang geen of althans slechts een ondergeschikte rol zou spelen, beschouwt zij als een dwaling. Het eigenbelang is enerzijds een machtige hefboom voor vergroting van welvaart, anderzijds een gevaar voor verdrukking van de ene mens of de ene groep van mensen door de andere. Het streven behoort er daarom op te zijn gericht door doelmatige organisatie de goede werking van het eigenbelang te behouden en de schadelijke werking te beperken.

Artikel 15.

Naar het oordeel der Partij liggen in het private eigendomsrecht op zichzelf geen maatschappelijke gevaren, doch spruiten deze voort uit de wijze, waarop het wordt uitgeoefend. De begeerte naar eigen bezit is te zeer verbonden met de natuur van de mens dan dat het mogelijk zou zijn het particuliere eigendomsrecht te missen. Het eigendomsrecht is echter geen onveranderlijke grootheid. De wijze, waarop het mag worden uitgeoefend, behoort voortdurend aangepast te worden aan de maatschappelijke ontwikkeling. Daarbij is in het oog te houden, dat iedere vergroting der mogelijkheid voor alle groepen van het volk, om zich eigen bezit te verwerven, een bijdrage vormt tot vergroting der stabiliteit van de maatschappelijke verhoudingen.

Artikel 16.

Overtuigd van de betrekkelijkheid van alle maatschappelijke verhoudingen, ziet de Partij ook de huidige toestand als een fase in de historische ontwikkeling. Kenmerkend voor de ontwikkeling sedert het eind der vorige eeuw acht zij de geleidelijke verdringing van het extreme individualisme door toenemende organisatie. De Partij gelooft, dat deze organisatie haar doel het beste zal bereiken, wanneer zij opkomt uit het vrije maatschappelijk leven. De overheid heeft daarom vóór alles de vrije ontwikkeling der in de maatschappij opgekomen organisaties te bevorderen. Erkennende, dat het ingrijpen der overheid in de tegenwoordige maatschappelijke verhoudingen niet kan worden gemist, oordeelt de Partij tevens, dat het doel van het overheidsbeleid moet zijn rechtstreekse overheidsbemoeiing zoveel mogelijk overbodig te maken, opdat de overheid zich op de duur zal kunnen beperken tot een taak van toezicht, waarbij zij als hoedster van het algemeen belang corrigerend ingrijpt, wanneer maatschappelijke organisaties, door te eenzijdig te letten op het groepsbelang, het algemeen belang dreigen te schaden.

Artikel 17.

De organisatie van het bedrijfsleven moet naar het inzicht van de Partij het resultaat zijn van de samenwerking van de vrije organisaties van werkgevers en werknemers, voor zoverre deze organisaties bereid zijn zich naar de gestelde regelen te gedragen.

Deze organisatie behoort te berusten op de volgende beginselen:

1. Het medebetrekken van de arbeiderswereld in het dragen van verantwoordelijkheid;
2. Het vasthouden aan de autonomie;
3. De uiteindelijke zeggenschap van de Overheid.

Artikel 18.

Socialisatie wordt door de Partij afgewezen, omdat zij leidt tot een machtspositie, die alle gebieden des levens onderwerpt aan een dwang, welke ook de geestelijke vrijheid en de rechtsstaat te niet doet.

Daarbij is de Partij overtuigd, dat het gesocialiseerde bedrijf in beginsel zeker geen betere waarborgen biedt dan het particuliere voor de bevrediging van de behoeften en voor een goede rechtspositie der bedrijfsgenoten. Bovendien wenst de Partij zoveel mogelijk te voorkomen, dat de staat zelf als werkgever wordt betrokken in de geschillen met zijn werknemers. Zij ziet het veel meer als de taak der overheid om, boven de partijen van werkgever en werknemer uit, krachtig de hand te houden aan het naleven van de regelen, volgens welke het onderling overleg in de bedrijfsorganisaties zal plaats vinden.

De voorkeur, die de Partij in beginsel heeft voor de particuliere bedrijfsvorm boven vormen van socialisatie en nationalisatie, belet haar niet te erkennen, dat voor bepaalde bedrijven van algemeen nut, in het bijzonder, wanneer deze een monopolistisch karakter dragen, de vorm van direct of indirect overheidsbedrijf aangewezen kan zijn.

Artikel 19.

De Partij verlangt, dat de rechtspositie voor alle leden der maatschappij zo goed mogelijk zal worden gewaarborgd. Armoede en gebrek, ten gevolge van oorzaken, die de individuele mens niet kunnen worden toegerekend, behoren door een doeltreffende organisatie van sociale verzorging, waar mogelijk op de grondslag van verzekering, te worden gelenigd. Deze organisatie moet zodanig worden ingericht, dat ondermijning van het eigen verantwoordelijkheidsbesef van de individuele mens wordt voorkomen. Aan de individuele krachtsinspanning moet vrije baan worden gegeven door wegneming der maatschappelijke oorzaken, die tussen de leden van het volk ongelijkheid scheppen ten aanzien van hun ontwikkelingsvoorwaarden.

Artikel 20.

Allen, die in het bedrijfsleven werkzaam zijn, behoren naar het oordeel der Partij belang te hebben bij de uitkomsten der onderneming.

De Partij verlangt voorts voor hen een goede rechtsorde met waarborgen tegen willekeurig ontslag.

Artikel 21.

De Partij verlangt, dat gestreefd zal worden naar zodanige maatschappelijke verhoudingen, dat er werkgelegenheid zal zijn voor allen tegen een beloning, die veroorlooft te voorzien in het

onderhoud van de werkende mens en zijn gezin en tevens de mogelijkheid laat van sparen.

Zij is overtuigd, dat dit doel beter zal kunnen worden bereikt, naar mate het verkeer met het buitenland, zo voor personen als voor goederen en geld, aan minder belemmering onderhevig is.

Artikel 22.

De Partij verlangt een beleid, dat gericht is op vermindering van klassetegenstellingen. Iedere gedachte, alsof in de maatschappij geen ander onderscheid zou bestaan dan tussen arbeiders en kapitalisten, wordt door haar verworpen, mede omdat daarbij de grote betekenis der middengroepen uit het oog wordt verloren. Zij ziet de maatschappij als een rijke verscheidenheid van de meest verschillende groepen, waarvan de ene geleidelijk in de andere overgaat. De Partij wenst te streven naar een harmonisch beleid, dat recht doet wederen aan iedere groep.

Artikel 23.

Bij de landbouwpolitiek behoort richtsnoer te zijn de overtuiging, dat het bestaan van een krachtige, zelfstandige boerenstand, voor de gezondheid van het nationale leven van de grootste betekenis is.

Op het stuk van de verhouding tussen stad en platte land verlangt de Partij een beleid, dat gericht is op wegneming van de achterstand aan culturele voorzieningen in dorpen en kleine steden.

Artikel 24.

De Partij beschouwt als eerste en voornaamste doel van het financiële beleid het herstel van het evenwicht in de Rijksbegroting. Overtuigd, dat de bestaande belastingdruk op de duur niet is te handhaven, acht zij beperking der overheidsuitgaven ter bereiking van dit doel onvermijdelijk. Zij verlangt daartoe inkrimping van het sedert de oorlog zozeer uitgezette overheidsapparaat, ook opdat door beperking van het ambtenaarscorps aan hen, die in overheidsdienst zijn, een behoorlijke bezoldiging kan worden verzekerd.

Bij de belastingpolitiek worde uitgegaan van het beginsel der heffing naar draagkracht en gestreefd naar opheffing van alles, wat de spaarzin van de burger of de ontwikkeling van het bedrijfsleven belemmert. Gebroken worde voorts met het systeem, dat alle belastinggebied voor het Rijk opeist en geen ruimte laat voor zelfstandige belastingheffing van provincie en gemeente, opdat aan de onmisbare voorwaarde voor gewestelijke en plaatselijke autonomie, dat ook het gewestelijk en plaatselijk beleid zich afspiegelt in de belastingdruk, opnieuw zal kunnen worden voldaan.

Een constructie gezocht

GEEN SCHIJN OF SCHADUW VAN DE VOORMALIGE EENHEID

Buitenlandse bemoeïing doorkruist Indië's ontwikkeling

IN NEDERLAND is de volle aandacht der Regering — wat Indië betreft — thans gericht op het ontwerpen van de Unie, welke de koepel moet vormen boven wat thans nog de vier delen van het Koninkrijk zijn. Onder het gewelf van die koepel zullen zich dan enerzijds — ietwat losjes verbonden — Nederland, Suriname en Curaçao bevinden, en anderzijds de Verenigde Staten van Indonesië. De Ronde Tafel Conferentie van het Plein en het Kasteel Oud-Wassenaar leerde, hoe elke bespiegeling omtrent de komende verhouding tussen Nederland, Suriname en Curaçao zich voorshands in het vage verliest. Wat men thans doet is een vorm zoeken voor de Unie. Daartoe beschikt men over een regeringsontwerp, een Katholieke proeve, terwijl ook de heer Neher nog een ontwerp heeft meegebracht. Een parlementaire commissie van negen leden — drie KVP, drie PvdA en één uit elk der drie oppositiepartijen — neemt, discuterend, aan deze Unie-voorbereiding deel. Haar min of meer doorkruisend heeft de grondwetcommissie bereids een ontwerp voltooid hetwelk, een nieuw veertiende hoofdstuk aan de Grondwet toevoegend, in grote — zij het vage — lijnen reeds een Unie construeert. Zo wordt in Nederland gezocht naar een constructie, die toch nog iets van een band moet leggen tussen de brokken, de flarden en restanten van het Koninkrijk.

Aangezien een Nederlandse delegatie in Januari aan boord van de „Renville” een „additioneel artikel” hetwelk de Verenigde Staten van Indonesië „onafhankelijk” en „soverein” noemt, spelenderwijze ondertekende, blijft het de vraag of men met de Unie-ontwerpen het nog ietwat beschutte gebied van het staatsrecht niet zal moeten verlaten voor het open veld van het volkenrecht...

In Indië werkt men inmiddels aan de Verenigde Staten van Indonesië zelf. Men is daar tamelijk ver mede gevorderd. De Voorlopige Regering is gevormd. Zij zetelt, bestaande uit Indonesiërs en Nederlanders, te Batavia; haar leden zijn gereed tot het uitoefenen van volledige ministeriële bevoegdheden, gelijk het gehele college gereed is straks formeel en officieel de Federale Regering van Indië te gaan vormen. Verscheidene deelstaten voltooiën hun vorming. Verreweg de grootste is Oost-Indonesië dat, zoekend naar een eigen grondwet, reeds enige moeite ondervindt om zo heterogene delen als Celebes, Bali, Timor en de Molukken bij elkaar te houden, terwijl het nochtans een begerige hand uitsteekt naar Nieuw-Guinea... Goed op weg is Soematra Timoer, onze vroegere Oostkust; evenzo Banka-Billiton; voorts Borneo. Maar het staatkundig weefsel dezer federatie vertoont nog grote gaten. Het gevaarlijkste gat op Java — de Republiek. Een ander gat op Sumatra — eveneens de Republiek. Maar er zijn open plekken, waar men weinig van weet. Op Java leidt Bantam een eigen leven; het gezag der Republiek is daar maar zwak. Op Sumatra voert Atjeh een eigen bestaan; men erkent daar Djocja evenmin als Batavia. Dan is daar Djambi dat, ofschoon er een republikeinse „gouverneur” is, vrijwel door communisten van Singapore uit bestuurd wordt. Zodat, zelfs al kwam men met de Republiek Djocja tot overeenstemming, daarmede de Verenigde Staten van Indonesië nog geen schijn of schaduw zullen tonen van de eenheid, die het vroegere Nederlands-Indië vormde.

BUITENLANDSE bemoeïing doorkruist met name de ontwikkeling in Indië. De leiding der Republiek wendt zich keer op keer tot de Commissie van Goede Diensten en soms, over haar heen, tot de Veiligheidsraad. De Nederlandse fout —

één der vele — van het aanvaarden dier internationale bemoeïing, blijft zich wreken. Zij helpt de Republiek in haar streven, meer te worden dan een „deelstaat”, meer dan een over Java en Sumatra verspreide „negera”, méér dan in die „Verenigde Staten” één simpele staat te zijn. Daarover onderhandelen thans: (Nederlands-Indische en Republikeinse delegaties, de heren Van Mook en Mohammad Hatta, nigestaan en voor de voeten gelopen door allerhande figuren, die bij de Commissie voor Goede Diensten behoren, waarin zich vooral Australische socialisten onderscheiden. Tegeeljk wordt Indië en wordt de Republiek bezocht door bonte gezelschappen van buitenlandse handelaars en financiers en ondernemers, die eens komen kijken welke brokstukken van Nederland's economische prestaties wellicht van hun gading zijn. Onder die vreemde-lingen bevinden zich zeer behoorlijke figuren, doch ook velerlei avonturiers, gelukzoekers en concessie-jagers. Zij compliceren het beeld, dat nochtans te herkennen blijft: de leiding ener Republiek die, teruggedrongen doch volhardend, krampachtig elke hulp van een onwetend buitenland gebruikt om haar doel te bereiken. Dit doel: niet een uit gelijkgerichte landen opgebouwde federatieve Verenigde Staten van Indonesië, maar wel een Indonesische eenheidsstaat onder republikeins-Javaanse hegemonie.

Zietdaar de grove trekken der situatie. Nederland, Indonesië, het buitenland. Men zal er uit zien — en dit worde dan in dit eerste overzicht de eerste conclusie — hoe de factoren, welke tezamen het Indische vraagstuk vormen, dermate verward, gecompliceerd en verstrengeld zijn, dat het probleem zelf er onder wordt bedolven. Wij stellen, dat op zijn best één van elke duizend Nederlandse burgers thans bij machte is, de Indische tragedie te doorzien. Wij stellen voorts, dat in een tijdsgewricht, waarin het ganse bouwwerk, ja de grondslagen zelf van het Koninkrijk wankelen en waarin men twistend en strijdend naar nieuwe vormen zoekt, de eenvoudige Nederlandse burger nauwelijks kan overzien, wat op het spel staat. Wij stellen tenslotte, dat deze situatie het versnaffen van duidelijke voorlichting tot hoogste plicht stelt.

Een tragische opeenvolging van fouten, vergissingen en misslagen en een even tragische mengeling van eerlijk idealisme en blinde vernielingsdrift brachten Nederland en Indië waar zij zich thans bevinden — in nood, in gevaar, in een storm, die de krachten van de wederopbouw doorcenwerfelt met die van de ondergang. Dwalingen: het erkennen de facto, ondanks van Mook's protesten, van de Republiek door het Engelse tussbestuur onder Christison en Lord Killearn; het aanvaarden, door de zwakte van den heer Van Kleffens, van ene met Nederland's soevereini-

teit strijdige bemoeïing van de Veiligheidsraad; het afbreken, toen zij op het punt stond Indonesië van de republikeinse agitatie te bevrijden, van de politionele actie op 4 Augustus 1947; het zwichten, keer op keer, door de Nederlandse regering voor eigenmachtig genomen Indische besluiten. De tijdgenoot moet het boekstaven van alle phases in dit Indisch treurspel wel aan de historieschrijver overlaten. Hem, den tijdgenoot, blijft een andere taak — ziedaar de tweede conclusie dezer inleiding — : te onderscheiden, wat in dit alles nog ten goede ware te keren, en wat men als door wanbeleid onvermijdelijk, door bindende beloften onherroepelijk, kortom als voldongen feiten moet aanvaarden.

Er is, om U in den vervolge de Indische gebeurtenissen te doen volgen, een derde uitgangspunt nodig. Het is dit: alles, wat op dit ogenblik in Indië op het punt van staatkundige vormgeving, politiek overleg en economisch herstel geschiedt, is slechts mogelijk door de aanwezigheid der Nederlandse troepen. Alleen aan de waakzaamheid en de harde plichtsbetrachting van het Nederlandse leger, het Koninklijk Nederlands-Indische Leger, de Oorlogsvrijwilligers, de Mariniers en van alle andere onderdelen van leger, vloot en luchtmacht is het te danken, dat in Indië, ook in Java en Sumatra, grote gebieden zijn, waar orde, recht en veiligheid heersen. Neem die troepen weg — en er is met één slag een einde aan alle onderhandelingen. Trek die troepen terug — en gij hebt de rechteloosheid, de terreur, de anarchie. Laat die Nederlandse, Indische, Ambonese, Timorese, Soendanese, Menadonese mannen van leger en vloot ophouden hun zware plicht te doen — en gans het geheel van conferenties en nota's en vergaderingen en delegaties stort ineen en de chaos ontstaat, waarop het communisme allerwege wacht.

Maar de soldaten zijn er wel. Zo lang zij er zijn, kan men verder gaan. Verder zoeken, praten, overleggen. En verder blijven hopen. Bij alles wat in Indië vernield, stukgeslagen en bedorven is, blijft ons de hoop. Alleen de hoop en het geloof. De hoop, dat hier en ginds de inkeer tijdig komen zal, voordat alles verloren is. Het geloof, dat wat in Indië door Nederlanders en Indonesiërs werd tot stand gebracht, niet reddeloos verloren kan gaan. Het geloof, dat Nederland's roeping erlang weer anders gezien zal worden dan in het verzuken aller plichten. Het geloof tenslotte, dat Nederland en Indië een weg kunnen vinden, welke de Indonesiërs van elken landaard en de Indische Nederlanders samen kunnen gaan.

d.K.

UITNODIGING

tot het bijwonen van een openbare bijeenkomst, te houden op Donderdag 8 April a.s. 20 uur in de Blauwe Zaal, Beursgebouw, Meent 110 te Rotterdam.

Spreekers:

Mr. D. U. STIKKER,

voorzitter van het hoofdbestuur der Volkspartij voor Vrijheid en Democratie en

G. RITMEESTER,

Burgemeester van Den Helder, lid van het Hoofdbestuur der V.V.D., bestuurslid van de voormalige groep „Oud”.

Alleen voor onze damesleden in de provincie Utrecht

Noteert U alvast:

20 April als datum waarop al onze damesleden in de provincie Utrecht in een propagandabijeenkomst samenkomen.

Nadere bijzonderheden worden nog bekend gemaakt.

Vereniging van Staten- en Raadsleden van onze partij.

De Vereniging van Staten- en Raadsleden van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie houdt op Zaterdag 3 April naar jaarvergadering in het Gebouw voor K. en W te Utrecht. Des morgens worden de jaarstukken behandeld. Des middags om half twee spreekt de heer J. J. Hornstra, architect B.N.A. en lid van de Commissie voor Kunstzaken van de V.V.D. over: „Sanerings- en uitbreidingsplannen, uit stedenbouwkundig oogpunt bezien”. Om half drie spreekt Dr. J. C. van Zoelen, lid van de Amsterdamse Gemeenteraad en stafchef van de Amsterdamse vrijwillige hulppolitie over: „De praktijk van de (reeds bestaande) Amsterdamse vrijwillige hulppolitie”.

Bijeenkomst te 's Gravenhage over het Indische vraagstuk.

Op Maandag 5 April 's avonds te acht uur aoudt de afdeling 's Gravenhage van de V.V.D. een bijeenkomst in Pulchri Studio, Lange Voorhout, waar Mr. G. Vonk, lid der Tweede Kamer, zal spreken over: „Het Indische vraagstuk”.

Grote betoging in de Haagse Dierentuin op 28 April.

Op Woensdag 28 April des avonds te acht uur wordt in de grote zaal van de Haagse Dierentuin een grote openbare vergadering georganiseerd door de afdeling 's Gravenhage van de V.V.D. Daar zullen het woord voeren Mr. P. J. Oud, burgemeester van Rotterdam en Drs. H. A. Korthals, lid van de Tweede Kamer.

HANDELMAATSCHAPPIJ

H. Albert de Bary & Co. N.V.

Deviezenbank

Financiering van Im- en Export
Documentaire Accreditiën

HEERENGRACHT 450 AMSTERDAM-C. TELEFOON 38911

Wat het Westen verwaarloosd heeft

In 1851 bezocht de Hongaarse vrijheidsheld Kossuth, die twee jaar tevoren onder de druk van de Russische autocratie uit zijn vaderland had moeten wijken, Engeland, waar hij door het anti-Russische publiek op de handen werd gedragen. De Prime Minister, Lord Russell, een der wijste Engelse staatslieden van de 19e eeuw, distancieerde zich van deze sympathie-betuigingen en raadde zijn minister van Buitenlandse Zaken, Lord Palmerston, die Kossuth wilde ontvangen, af, dit te doen. Maar de markantste Foreign Minister, die Engeland ooit rijk is geweest, begreep, dat Rusland niet al te gemakkelijke overwinningen mocht boeken, en ontving Kossuth toch. Het staat vast, dat de West-Europese staatslieden van de naaste toekomst evenzeer het gebaar van Lord Palmerston als de wijsheid van Lord Russell zullen moeten navolgen. Wellicht nog nooit in de Europese geschiedenis hebben wat wij binnen- en buitenlandse politiek noemen, zo dicht bij, ja op elkaar gelegen. De congruentie gaat zelfs zover, dat de essentiële scheidingslijn in de buitenlandse steeds meer samenvalt met die in de binnenlandse politiek. In ons land, enigszins à l'abri gelegen of zich althans à l'abri voelend, is dat weliswaar nog niet zo sterk het geval. Maar in andere Europese landen als Frankrijk en Italië, die in deze dagen op de Europese wip zitten, is dat maar al te duidelijk, om te zwijgen van de Oost-Europese landen, waar dat nog duidelijker was, voordat de klap neerkwam. De scheiding tussen Rusland en het Westen of tussen communisten en niet-communisten (variërende van felle anti-communisten tot halve „fellow travellers”) is een scheiding, zoals zij in de Europese geschiedenis nog niet is vertoond. Ook de episode van het tussen-oorlogse fascisme en nationaal-socialisme laat zich er niet mee vergelijken, omdat deze bewegingen hyper-nationalistische bewegingen waren en buiten de grenzen van het land, waarin zij tot doorbraak kwamen, wel meer of minder serieuze bewonderaars, maar niet nog in die mate aanhangers vonden als nu het Russische communisme, dat na het patriotisme van de oorlog weer alle moeite doet, om on-nationalistisch te schijnen en een politiek geloof te afficheren, dat voor de gehele wereld heilzaam en zelfs onvermijdelijk is.

Het Russische communisme is echter niet alleen een theorie, waarop men ja of neen kan zeggen, het is ook een praktijk, waarbij men zich kan aansluiten of niet. Deze praktijk is niet fraai. Deze praktijk is zelfs schandalig en ongehoord en onverdragelijk. Maar enerzijds blijkt dit schandalige en ongehoorde en onverdragelijke voor vele Europeanen, die ressentiment hebben opgevat tegen hun eigen milieu, geen bezwaar te zijn, om aan de communistische wereldbeweging mee te doen, anderzijds verdwijnt iets niet van de aarde, wanneer milde geesten het schandalig en ongehoord en onver-

Neemt een voorbeeld aan Lords Palmerston en Russell!

dragelijk vinden. We willen daarmee niets gezegd hebben over deze milde geesten op zichzelf. Zij vormen de glinsterende keurbende van onze cultuur. Maar wel willen wij daarmee iets zeggen over het communisme en zijn kansen. Hermann Rauschning, de beschrijver van de Duitse nihilistische revolutie, heeft in een nieuw boek, dat hij in October 1945 afsloot, een andere nihilistische revolutie aan de orde gesteld, namelijk die van het revolutionaire socialisme. In verband met de crisis van de Westerse beschaving wijst hij erop, dat het communistische nihilisme stellig een andere inhoud heeft dan het nihilisme der nationaal-socialisten. Maar de inhoud doet er niet zoveel toe, wanneer het mensentype, dat het geloof in de Westerse beschaving heeft verloren, in beide bewegingen optreedt. Zowel de nationaal-socialisten als de communisten hebben een élite gecreëerd. Maar het is een élite in de Romeinse en

niet in de Westerse zin van het woord, dat wil zeggen een groep mensen, die veeleer op destructie dan op cultuur uit is. Rauschning spreekt dan ook van een massa-élite. En met dit paradoxale begrip is het grootste gevaar aangeduid, waarin de Westerse beschaving zich bevindt. Het nationaal-socialisme is aan zijn eigen onaannemelijkheid bezweken. Ook het communisme is echter veel actiever dan door zijn aannemelijkheid gewettigd is. Dit heeft het met alle nihilistische stromingen gemeen, die met uterlijk optreden trachten goed te maken wat zij aan innerlijke overtuigingskracht missen.

Het Westen lijdt aan het tegengestelde euvel. Het bezit zeer zeker een grote waarde. Zijn verworvenheden zijn echt, want in een groots proces van eeuwen gegroeid. Maar met deze groei is een verinnerlijking gepaard gegaan, die wel zijn cultuur ten goede is gekomen en deze tot een der subliemste heeft gemaakt, die

Natuurlijk kan de mens bij bloed en brood alleen niet leven. Maar alleen wanneer deze beide levensaspecten in de Westerse beschaving zijn opgenomen, is er reden tot het optimisme dat de wereld en Europa zozeer behoeven.

het aardrijk ooit heeft aanschouwd, maar die tegelijkertijd de aandacht van de politieke en sociale organisatie min of meer heeft afgeleid. Het is waarschijnlijk in deze abstractie van het al te alledaagse, dat de Westerse cultuur zich bij uitstek Christelijk heeft getoond. Dit is ook de diepere zin van haar vrijheid en haar democratie.

Het nationaal-socialisme en heden ten dage het communisme hebben deze vrijheid en deze democratie verworpen om haar politieke en sociale schaduwzijden, die er zeer zeker zijn. Zij hebben zich geconcentreerd op de zijde, die het Westen heeft verwaarloosd: de organisatie van het leven van alle dag. Zij hebben zich daarop echter te zeer geconcentreerd en zijn daarom in biologisme en materialisme ondergegaan.

Natuurlijk kan de mens bij bloed en brood alleen niet leven. Maar alleen wanneer deze beide levensaspecten wederom organisch in het geheel der Westerse beschaving zijn opgenomen, zal de toekomst van deze beschaving verzekerd zijn en zal zij haar belagers niet alleen weerleggen, maar ook weerstaan. J. R. E.

Zo zijn er....

Het confectiemannetje over heimwee naar de honger en de bedrijfskosten van The Saint

Ja, zou je die Amerikanen eigenlijk niet?, ponceerde mijn vriend, het confectiemannetje, „die hebben van alles! Die zijn oververzadigd. Ze kunnen geen pap meer zeggen. Die hebben heimwee naar de honger! Voelt u: heimwee? En naar honger! Hoe bestádt het!”

Ja... en dan moet je zelf heimwee hebben naar eindelijk eens een écht cadetje. En een spiegelie met h'am. En een veritable gebolde biefstuk. En naar koffie. Echte koffie en geen surrogaat van boombast met eikels.

„Het is ongelijk verdeeld”, zuchtte het mannetje, „aan de overkant net zoveel van de mooiste muziek als ze maar maken kunnen. Om het kwartier om zo te zeggen een Jo Vincent of een Menuhin. En hier? Kunt u nog een concert betalen? En zelfs maar een borrel met een strikzie? Nou, en wat blijft er dan voor ons? De radio! Ziet u, en als ik mr. Kesper en behalve commissaris van de koningin ook nog regeringscommissaris in de aether was... nou, ik zou ze! Kunt u dat nou vijf minuten uithouden, die Ramblers en die Skymasters en hoe die kietelaars meer heten? Ibbel word ik ervan. Maar die Amerikanen staan met Beethoven op en gaan met Tsjaikofski naar bed. En daartussen alleen maar muziek uit de hemel. En tóch honger... naar een pierement en een walsje ergens in Parijs. Gek zijn daar op Parijs!”

„Dat zijn we hier ook” bedacht ik.

„Dat kan wel”, erkende hij, „maar Lieftinck houdt ons liever thuis. Het loopt zo op dat buitenshuis eten en slapen. En dan met die gedevalueerde francjes. Parijs is nou eenmaal Parijs...”

Ja... want als wij doodgewone mensjes nu ook alweer naar Parijs gaan... zo l'aut côté de la rue... hoe moet dat dan met onze hogere en internationale ambtenaren zoals dr. Hirschfeld en alle andere Ahasverussen uit comité's en studiecmissies? Hoe kunnen die zich ruim en vrijelijk en tot ons aller welzijn bewegen entre la Madeleine et l'Opéra en dan hier en daar nog een nette gelegenheid, als wij ons niet gehoorzaam en hokvast divertirseren tussen Dam en Leidse Plem?

„Ik diversiteer me uitsluitend met detectives en crime” vertelde het mannetje, „vijftachtig cent en aan elke kiosk. De beste ontspanning met griezelen en een stevige hap romantiek. Leest u die Samt-verhalen van Charteris ook?”

Allicht! Wie leest ze niet? Vooral nu we in het daagse leven heiligen noch krachtpaters meer bezitten, moeten we mannen van formaat wel in de schone verbeelding zoeken.

„Hebt u nu wel eens uitgerekend,” wou hij weten, „op welke bedrijfskosten zo'n vooraanstaande amateur komt te staan?”

Hoe zou ik? Alleen het berekenen van ons dagelijks brood en het uitrekenen van de vermogens-slijtage kost mij elk vrij ogenblik.

„Weet u wat zo'n Hirondelle tegenwoordig alleen maar in het gebruik kost?”, viste hij, „en zo'n moderne Stettson, die de Saint elke 24 uur moet verwisselen met het oog op de kogelgaten? En dan een riant flat op eerste stand en nog een paar nette kamers zo hier en daar? En die juffrouw Pat die van de ene Parijse Japon in de andere stapt en die haar Minkcoat zo maar in stukken trekt om de Saint tussen de tralies door te krijgen? U moest eens weten wat alleen geveerd veulen al kost! En al die helpers die whiskey alleen maar per fles dronken! En een eigen particulier vliegtuigje. En een geheime garage met de ongenummerde racewagens! En bij elk optreden tenminste een vooroorlogs costume of een prima overjas in de potage. En fooien van minstens vijf pond! Nee, meneer, de kostprijs voor een knaak van formaat komt te hoog te liggen. Het vak van mondain en viddertlijk boekancier rendeert niet meer!”

„Tja, nu je het zegt...”, bedacht ik, „in de romantiek van de volmaakte misdaad kan het particuliere initiatief wel inpakken!”

Want ik heb juist weer een Saint gekocht... en het is werkelijk verbijsterend welke kapitaalsuitgaven nodig zijn om een onnozele 20.000 pond weg te organiseren. En wat is tegenwoordig een pond?

„De mannen van formaat worden schaars”, zuchtte het mannetje, „Lieftinck begint af te knappen, en Beel en Jonkman maken het ook niet lang meer. En stel u nu voor dat Saint waarachtig óók moet liquideren!”

„Er ligt anders genoeg kapitaal op investering te wachten”, herinnerde ik me uit de financiële kolom van mijn lijfblad. „Verroest...”, schrok het mannetje, „belegging, zegt u? Belegging... Geloofst u nog aan sparen en aan een spaarpot voor een fatsoenlijk mens?” Ik wees hem op de grootboekinschrijvingen en het genot van een optierekening, op een kleine duik in de staatsleningen.

„De staat m'n neus uit”, stelde hij vast, „maar belegging in een gezond particulier initiatief...”

Hij zal Leslie Charteris een vertrouwelijk briefje schrijven. In het zwarte wil hij niet. In het staatsbankroet evenmin. Maar als The Saint er een eerlijke zaak van wil maken... met aandelen op naam en met accountantsonderzoek... veel beter dan Olie of Philips”, besliste hij, „en als Stalin vandaag of morgen deze richting uit wil en als The Saint dan persoonlijk met hem of met Molotov begint... meneer, dan zijn er schatten te verdienen voor vooruitziende mannen met een romantische inslag!”

Er zit een mogelijkheid in. Want met elke andere belegging komen we uiteindelijk toch bij mr. Lieftinck terecht. En dan prefereer ik The Saint.

WENSDROMEN blijven **vrome wensen**

Deze wensdromen (die thans nog slechts gedroomd worden door een stelletje crypto's van het slag van Wallace, Zilliacus en Davids) vonden hun oorsprong deels in idealisme, deels in naïveteit, deels in een eigenschap, die met beide voorgaande enigszins in strijd was, n.l. een bewustzijn van eigen, d.w.z. West-Europa's, zwakte. Zij, die uit dit laatste besef tot hun theorie kwamen, waren aanhangers van de oude machtstheorie, waarvan zij zich bewust waren, dat deze, wat West-Europa betreft, geen inhoud meer had. Zij wisselden dus de oude theorie van het evenwicht in voor de nieuwe brugtheorie. Hoewel uitgaande van minder edele motieven, handelden deze zogenaamde realisten (of liever: d a c h t e n zij, want het bleef denkwerk) even naïef als de pure idealisten. West-Europa was zwak, aldus erkenden zij. Welke functie het ook zou willen uitoefenen, zijn vermogen om haar uit te oefenen zou, juist vanwege zijn zwakte, goeddeels afhankelijk zijn van de machtigeren. En waarop was de veronderstelling gebaseerd, dat Rusland West-Europa die brug-functie zou laten uitoefenen? Als er een brug geslagen moet worden tussen twee geschiedenissen, dan moet er zich in beide kampen een bruggehoofd bevinden.

De staat van West-Europa Er waren geen aanwijzingen, dat Rusland het vestigen van een bruggehoofd in zijn kamp zou toestaan. Het denkwerk, zowel het idealistische als het empirische, was op geen enkel feit, doch slechts op hoop, verwachtingen en, op zijn best, vermoedens gebaseerd.

Op grond van deze laatste gegevens maakt men geen „echte” politiek. Dat bleek al in de oorlog, toen het beetje „echte” politiek, dat van Westerse zijde gevoerd werd, al strandde het op de enkel op vertrouwen gebaseerde politiek van Roosevelt, wel degelijk een harde, voor de idealisten al te harde, ondergrond had: Churchills plan om de invasie van het vasteland via de Balkan te lanceren. Dat bleek ook reeds kort na de oorlog, toen de Labour-man Bevin, zodra hij „echte” politiek moest voeren, zich ter Londense conferentie van September 1945 liever op de beschikbare feiten baseerde dan op een vertrouwen, waarvan de gegrondheid nog niet bewezen was.

Thans, na bijna drie jaar vrede, wijzen de feiten uit, dat West-Europa nog zwakker is dan de zogenaamde realisten toentertijd hadden gedacht. Dat het, na de vernietiging van Duitslands macht, tegenover de Russische kolos militair niets meer waard was, was toen al duidelijk. Dat is een feit, dat noch door herbewapening noch door een stelsel van inter-Europese bondgenootschappen te verhelpen is. Slechts de wetenschap, dat Amerika bij de eerste de beste aggressie zijn gehele macht tegen Rusland zal inzetten, kan dat land van een Westwaartse expansie weerhouden. De mate van West-Europa's economische zwakheid is echter een verrassing gebleken. Als Amerika had kunnen vermoeden, dat West-Europa na drie jaren in plaats van de oorlogsschade hersteld te zijn zich aan de rand van de afgrond zou bevinden, zou president Truman niet zo haastig na de Japanse capitulatie de „lend-lease”-overeenkomsten opgezegd hebben. De zwakte is echter wel te verhelpen, al zal West-Europa waarschijnlijk het eerste tiental jaren niet, en misschien wel nooit, de levensstandaard van 1939 herwinnen. Op korte termijn moet hier de Amerikaanse hulp, op lange termijn de eigen hulp de redding brengen. Of West-Europa, ondanks het verlies van zijn overzeese tegoeden en het waarschijnlijke verlies van een groot deel van zijn overzeese markten, over vier jaren op eigen benen zal kunnen staan, óus economisch onafhankelijk zal kunnen zijn, is nog een vraag.

Een feit is het in ieder geval, dat het in geïsoleerde toestand niet kan blijven leven. Voor vitale grond-

Er was een tijd, dat aan West-Europa de functie van brug werd toegedacht — brug tussen het kapitalistische Amerika en het communistische Rusland. Dat was de tijd, dat de politiek voornamelijk zich bepaalde tot het maken van toekomstplannen. omdat er voor de „echte” politiek nauwelijks plaats was in het oorlogstumult. Het waren vooral de socialisten, die zich, op grond van hun afstamming van Rousseau en van Marx, deze functie aanmatigden. Luidde niet een van de leuzen van Labour bij de verkiezingscampagne van 1945, dat een socialistische regering beter met Rusland overweg zou kunnen dan een onder leiding van Churchill? Maar al eiste de Westelijke sociaal-democratie geruime tijd het monopolie voor zich op, er waren anderen die dit niet voetstoots erkenden. Dit waren de vogels van diverse pluimage, die de brug-functie afleidden uit het zuiver geographische feit van West-Europa's tussenpositie.

Men maakt geen echte politiek

stoffen zal het aangewezen blijven op invoer van buiten. In een machtsverhouding tot autarkische eenheden maakt dit feit het zwak. Een ander feit is, dat gedurende de eerste vier jaren West-Europa zeer zeker niet op eigen benen zal kunnen staan.

Op grond van deze feiten komt men tot de volgende conclusies: gedurende de eerste vier jaren is West-Europa volslagen afhankelijk van Amerika, economisch zowel als militair. Stel, dat het plan-Marshall zijn doeleinden volkomen verwezenlijkt, dan kan West-Europa in 1952 bij een vrij internationaal handelsverkeer economisch onafhankelijk zijn. Het feit, dat het in geïsoleerde toestand deze onafhankelijkheid zou verliezen, omdat het nooit autarkisch kan zijn, is een bijna zuiver academische kwestie, omdat deze toestand eigenlijk alleen in geval van een oorlog denkbaar is, waarin Amerika een strenge neutraliteit (in de zin van de vooroorlogse Neutraliteitswet) in acht neemt; en een dergelijke oorlog zou, gezien de Russische overmacht, een kwestie van enkele dagen zijn. Deze fundamentele en voorlopig ook nog feitelijke afhankelijkheid van West-Europa ten opzichte van Amerika heeft ten gevolge, dat er geen sprake van is, dat West-Europa een

eigen politiek kan gaan voeren. Zelfs al wil Amerika, dat West-Europa de „derde macht” wordt, die het evenwicht herstellen moet (en het plan-Marshall heeft dit tot politiek doel), dan nog zal West-Europa die functie niet kunnen vervullen, omdat het geen macht is. In laatste instantie worden alle politieke machtsverhoudingen bepaald door de militaire machtsverhoudingen. West-Europa, hoezeer economisch onafhankelijk en sterk ook, stort bij het minste of geringste militaire stootje als een kaartenhuis ineen. Een macht is geen macht en dus ook geen „derde macht”, zolang zij niet enige kans heeft om zichzelf in de uiterste instantie te handhaven. Zolang zij dat niet kan, is zij niet meer dan façade van één van de twee andere machten en wordt zij ook als zodanig door de andere beschouwd.

Alle gepraat over „derde macht”, onafhankelijkheid en zelfstandigheid doorziende, beschouwt Rusland, dat meer dan welke andere mogendheid ook in machtsstermen denkt, West-Europa niet anders dan als een Amerikaanse dépendance. Zelfs al zou het mee willen doen aan het ophouden van de schijn van West-Europa als „derde macht”, dan nog zou dit niets uitmaken, omdat in laatste instantie toch alleen de machtsverhoudingen tellen en West-Europa nu eenmaal

geen macht is. Maar de werkelijkheid is zo, dat Rusland West-Europa niet alleen geen Amerikaans, maar zelfs geen eigen bestaan wil laten leiden. Elk gebied o. het Euraziatisch continent, dat het niet onder zijn (totalitaire) contrôle heeft, beschouwt het als een bedreiging van eigen veiligheid — en zeker (o. paradox!) indien dat gebied niet sterk genoeg is om op eigen benen te staan en dies gedwongen is de politiek van Ruslands tegenpool te volgen.

Zo is dus de staat van West-Europa: belaagd door Rusland en economisch en militair afhankelijk van Amerika. Aan de eerste soort afhankelijkheid is misschien te ontkomen met aanvankelijke hulp van Amerika zelf en dan door eigen hulp. Militair zal het steeds onvolwaardig blijven, zolang het niet weer de oude bufferstaat Duitsland opbouwt, welks militaire macht tot dusver voor Europa het tegenwicht heeft gevormd tegen het Russische, door de geographie bepaalde, overwicht en juist door die macht, zolang zij niet misbruikt werd, een evenwicht in Europa heeft weten te scheppen. Maar juist dat herhaalde misbruik van die macht zal de andere landen van West-Europa er niet gauw toe brengen dit paardemiddel te aanvaarden. En dan nog, afgezien hiervan: hoeveel jaren zal het niet duren, eer een dergelijk Duitsland uit de puinhopen van heden opgebouwd is? En is dit geen academisch gepraat zolang Rusland, aan de Elbe staande, elke uitvoering van dergelijke plannen a priori onmogelijk maakt? En tenslotte: wat is West-Europa, zelfs verbreed en versterkt met een herleefd Duitsland, waard in een oorlog, waarin slechts ruimten van Russische of Amerikaanse afmetingen een kans tot verdediging geven?

Zo is de staat van West-Europa. Zijn enige heil ligt in een directe overeenkomst tussen Rusland en Amerika, vergezeld van een zeer uitdrukkelijke garantie van dat laatste land in ruil voor het vertrek van zijn troepen, en in een zo intens mogelijk economisch en politiek samengaan van de West-Europese landen, ten einde althans West-Europa's economische afhankelijkheid zo klein mogelijk te maken. Is het te optimistisch om daarop te hopen?

Socialisten vluchten voor verantwoordelijkheid

De vraag of er in Nederland na de a.s. verkiezingen een nationaal kabinet zal moeten worden gevormd, heeft gedurende de laatste tijd een actuele betekenis gekregen, temeer nu drie verschillende politici zich onlangs kort na elkaar over dit belangrijke probleem in het openbaar hebben uitgesproken.

Het trio waarop wij in dit verband doelen, bestond uit de Tweede Kamerleden, mr. J. J. R. Schmal (C.H.), prof. mr. C. P. M. Romme (K.V.P.) en jhr. mr. M. van der Goes van Naters (P.v.d.A.).

De verklaring door de heer Schmal in „De Nederlander” afgelegd was, geheel in de lijn der verwachtingen, ten aanzien van de vorming van een eventueel nationaal kabinet in een uitgesproken positieve zin gehouden en vond haar culminatie in de uitspraak, dat allen, die van goede wille zijn elkaar nodig hebben. Prof. Romme sprak op een openbare vergadering van zijn partij te Amersfoort in eenzelfde geest. „Een kabinet op bredere basis”, aldus formuleerde prof. Romme het ongeveer, „zal door de Katholieken niet van de hand worden gewezen.

Edoch, de leider van de Tweede Kamerfractie van de Partij van de Arbeid, jhr. van der Goes van Naters, liet in een openbare vergadering te Schiedam in dit verband een geheel ander geluid horen. Volgens een verslag van deze vergadering, opgenomen in de N.R.C., verklaarde de socialistische fractieleider, dat,

Nationaal kabinet niet „vooruitstrevend” geacht

gezien de resultaten door de tegenwoordige regering bereikt, er geen enkele reden bestaat om dit kabinet te vervangen door een nationaal kabinet. Mocht de K.V.P., aldus gaat het verder, met de groep-Oud in zee willen gaan, dan zou zij dit alleen moeten doen, daar de Partij van de Arbeid hieraan niet zou meewerken. Zij willen alleen zitting hebben in een regering, waarvan zij de vooruitstrevendheid bepaalt.

Tot zover de door de N.R.C. geciteerde woorden van jhr. van der Goes.

Deze uitspraak laat inmiddels niets aan duidelijkheid te wensen over. Vooral het laatste deel ervan moet o.i. tegenover de tegenwoordige coalitie-genote, de K.V.P., weinig elegant worden geacht. Immers, de heer van der Goes van Naters eist de „vooruitstrevendheid” van deze regering zeer duidelijk voor zijn eigen partij op. M.a.w. voorzover er van vooruitstrevendheid van deze regering kan worden gesproken, mag de K.V.P. zich hierop niet beroepen. Wij willen overigens op het ogenblik de „vooruitstrevendheid” van deze regering maar buiten beschouwing laten, omdat wij ons op deze plaats niet willen verdiepen in begripsbepalingen. Doch wel moet

het ons van het hart, dat de uitspraak van jhr. van der Goes van Naters ons overigens wel wat arrogant voorkomt. Immers, heeft de Partij van de Arbeid in ons land het monopolie „vooruitstrevend” te zijn? Wil men de socialistische fractieleider geloven, dan is dit inderdaad het geval. Men kan inmiddels hierover van mening verschillen. Hoe dit ook zij, het door de heer van der Goes gelanceerde, getuigt van weinig politieke objectiviteit en tracht een merkbare vrees voor de verantwoordelijkheid te verbloemen. Waarom voorts inplaats van over de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie, over „de groep-Oud” wordt gesproken, is ons ook niet geheel duidelijk. Of vreesst men soms in het socialistische kamp onze partij met name te noemen?

Het getuigt nimmer van kracht als men de strijd opgeeft alvorens het slagveld te hebben betreden. De Partij van de Arbeid schijnt zich in een dergelijke positie te bevinden, aangezien zij bij voorbaat elke samenwerking op een bredere basis afwijst. Voorwaar, het is tactisch gesproken de makkelijkste weg, doch hij die een dergelijke weg bewandelt, weigert elke vorm van verantwoordelijkheid, hetgeen wij — gezien de bijzondere omstandigheden waarin wij op het ogenblik leven — op zijn zachtst uitgedrukt, weinig moedig kunnen noemen. Mogen de Nederlandse kiezers zich wel goed realiseren wat hun bij de komende verkiezingen te doen staat.

„Ik heb een plan“ Daar hebben vrouwen geen tijd voor!

Een energieke stem klinkt door de radio. We luisteren naar een uiteenzetting over het werk der Verenigde Naties in verband met de commissie voor de rechtspositie der vrouw. Naast mij klinkt een diepe zucht. Wat zijn er eigenlijk een massa dingen waar je niets van af weet.... Ik moet toegeven dat ook ik niet zo bijzonder op de hoogte ben van al wat er op economisch en sociaal gebied te koop is. Eigenlijk behoorden we dat allemaal te weten — in ieder geval tenminste datgene wat ons vrouwen onmiddellijk raakt — zeg ik peinzend. Jij hebt gemakkelijk praten — verbéeld je....! valt mijn vriendin uit. Daar moet je dan maar tijd voor hebben om dat alles bij te houden! Met de bonnen en de distributie en de weinige hulp die je tegenwoordig hebt....

Bij de kruidenier stond mijn overbuurvrouw

Ik hou de handen voor de oren. Schei uit —! schei uit alsjeblieft! De bonnen-en-de-distributie-en-het-gebrek-aan-personeel dat is langzamerhand zo'n afgezaagde dooddoener voor alles geworden —! Bedenk eens wat anders zeg..... Ik hoef niets anders te bedenken — klinkt het verontwaardigd. Iedereen die een huishouden heeft komt immers massa's tijd te kort, dat weet je net zo goed als ik. Wie heeft er nou ooit nog een minuut voor zichzelf? En zulke dingen... Wat voor dingen? Nou — politiek en vrouwenbelangen en zo... Daar moet je echt in zitten. Als je er niets van af weet snap je er toch geen sikkepit van. We zouden ons toch op de hoogte kunnen stellen... waag ik op te merken. IK zeg je toch dat geen een vrouw daar tijd voor heeft! Als je alleen maar denkt aan al die uren die je met wachten doorbrengt in de volle

mijn idee. Morgen, Maandag zullen we meteen beginnen en des avonds zullen we onze indrukken uitwisselen en eerlijk opbiechten. Dat was verleden week..... Lezer —! ik heb een ganse dag kritisch naast mezelf gestaan met een onzichtbaar notitieboekje in mijn onzichtbare hand, klaar om onmiddellijk iedere beuzelachtigheid te noteren. Welk een wreed en illusiedodend bedrijf is dit —! Tot welke afgrijzelijke ontdekkingen voert een dergelijke meedogenloosheid tegenover het eigen dierbare Ik —! Ik ben verbaasd... ik ben ontsteld... ik ben bedroefd en ontzet... Het is beschamend... Meer dan twee volle uren..... meer dan tweemaal zestig kostelijke minuten heb ik bij stukjes en beetjes versnipperd, verpraat, verdaan... Het begon al dadelijk 's morgens met de melkman met wien ik een diepgaande discussie voerde over het weer, waarna we elkander uitvoerig verzekerden dat we meer dan schoon genoeg hadden van dat gemier-met-die-bonnen.

Door Amy Groskamp Ten Have

winkels! Ik zou wel eens willen weten wanneer een vrouw zou moeten lezen en zich op de hoogte stellen! En toch — hou ik vol, moet het te doen zijn. Anderen... Een geïrriteerde stem valt me in de rede: Anderen...! klinkt het schamper, och-wat! die doen het evenmin! Geloof daar maar niets van hoor! Anderen hebben net zo min tijd als jij of ik en als ze eens een ogenblikje niets te doen hebben dan zijn ze zo moe, dat ze geen zin hebben om zich in te spannen.

De geest van tegenspraak wordt vaardig over mij. Als wij vrouwen geen zin hebben om ons in te spannen om op de hoogte te raken van hetgeen er te koop is, dan gebruiken we de invloed die ons gegeven is ook niet om overal waar het kan verbeteringen te helpen aanbrengen en als wij dat willens en wetens verzuimen dan hebben we feitelijk ook geen recht van spreken als het om allerlei sociale misstanden gaat. Hulpzoekend slaat mijn vriendin de ogen ten hemel. Het is of zij bijstand van het afgeschilferde plafond af smeekt. ...Ik zeg je toch, dat we geen tijd..... Nu ben ik het, die haar in de rede valt: Stop eens even! Ik heb een reuze plan! Laten we eens een hele dag eerlijk en kritisch opletten of we niet met beuzelachtigheden tijd verspillen die we zouden kunnen gebruiken om ons van nationale en internationale problemen op de hoogte te stellen. Ik bedoel geen studie — alleen maar kennis nemen van belangrijke feiten en plannen bij wijze van voorbereidend werk voor een eventueel later actief deelnemen. Opeens ben ik vuur en vlam voor

Het kostte zeven minuten... Toen kwam de post met een handvol brieven, waaronder een bestemd voor de bureu; natuurlijk ging ik die brief zelf even brengen. De buurvrouw die net met haar melkpan aan de deur stond, vroeg of ze dat goed had gezien dat er bij mij alweer een nieuwe werkster was? Ik achtte het mijn plicht haar in te lichten omtrent de redenen die mij genoopt hadden de vorige te ontslaan. Een en ander vergde 23 minuten, zodat ik voor het ontbijt al een half uur kwijt was. Toen kwam er een meneer met gar en band. Daarna kwam er een meneer met aanmaakhout. Vervolgens kwam er een meneer met closetrollen. Deze heren deelde ik omstandig mede waarom ik van hunne belangwekkende aanbiedingen geen gebruik wenste te maken. Aan hen verloor ik zeventien minuten. Een geanimeerd gesprek met een kwitantieloper vanuit het raam boven de voordeur kostte acht minuten. Juist toen ik mij groentewinkelwaarts wilde begeven, belde de scharenslied, met wien ik een opgewekte en klanckrijke beurtzang hield daar hij op al mijn vriendelijk ten beste gegeven bemoedigingen (welke het achterwege blijven van slijp-behoefte messen moesten vergoelijken) bij iedere adempauze inviel met een sonoor: 't-is-allegaar-'n-r'tz -in-de-wereld, welke pessimistische visie ik tevergeefs trachtte te weerleggen, waarmede veertien minuten gemoeid waren. Toen ik mij eindelijk schikte tot gaan werd de schone was gebracht.

De knecht van de wasserij zette mij haarfijn uiteen waarom hij geen tijd had de mand naar boven te brengen. Zijn beroep op mijn begrip was krachtig en overtuigend. Acht minuten lang knikte ik zielvol en begrijpend van 'túurlijk-dat-begrijp-ik-heel-goed. Toen ging ik boodschappen doen om de hoek. Bij de groenteman trof ik een kennis en bij de kruidenier stond mijn overbuurvrouw..... Toen ik na vijf kwartier thuis kwam..... ach neen, lezer..... genoeg —! genoeg! Voor ik mij die avond ter ruste begaf, wist ik dat ik meer dan twee kostelijke uren onverantwoordelijkheid had verspild! Die nacht heb ik gedroomd van al die verloren minuten die boos op mij afstormden en rekenschap eisten van de reden van hun zielige leegheid...

Twee uren op een enkele dag —! Dat zijn er veertien in een week, dat zijn er zestig in een maand — dat zijn er 720 in een jaar —! 720 uren dat betekent 90 acht-urige werkdagen! Negentig dagen die we praktisch en doeltreffend zouden kunnen besteden als we die verspreide minuten ons niet door de vingers lieten glijpen! En dan te bedenken dat er zo oneindig veel belangwekkends is om kennis van te nemen! Er is op maatschappelijk gebied zoveel werk te doen dat wacht op de vrouw, omdat zij met haar hart en gevoel en haar onfeilbare intuïtie er zoveel beter voor geschikt is dan de man.

„Geen tijd“ is een akelige nare slappe dooddoener. „Geen tijd“ is een brevet van onbekwaamheid en gemakzucht. „Geen tijd“ is een onvergefelijke tekortkoming tegenover de Maatschappij. Zo heel vaak menen wij oprecht dat wij geen tijd hebben en zo heel vaak is dat niet helemaal waar! Laat iedereen die „geen minuut voor zichzelf heeft“ eens proberen tijd te maken. In de meeste gevallen lukt het boven verwachting! Laten wij vrouwen alsjeblieft tijd maken om ons op de hoogte te stellen van hetgeen er buiten de kleine kring van ons gezin omgaat, opdat wij straks onze stemgerechtigheid ten volle waard zullen blijken!

Het overschakelen naar een andere belangenverdeling en een uitgebreider belangensfeer zal velen onzer lang niet gemakkelijk vallen, doch ongetwijfeld zal de ernstig willende vrouw een compromis weten te vinden tussen de 1001 in beslagnemende dagelijkse kleine taken en de grote maatschappelijke taak, die onafgedaan wacht op de achtergrond. Veel meer dan thans het geval is moeten de vrouwen inzien dat de gelijkstelling van man en vrouw, die thans in het middelpunt der belangstelling staat, offers van ons vraagt: geen verre vage offers voor eens een enkele keer, maar zeer daadwerkelijke offers aan tijd en inspanning, die diep ingrijpen in het dagelijkse leven, offers die een hergroepering van onze belangensfeer nodig maken en een doeltreffender indeling van onze beschikbare tijd.

De lieve vrijheid.....

*Vrijheid!... wij zijn vrije mensen...
Vrije mening.... vrij van vrees.
Van gebrek en overtuiging!...
Maar als ik de kranten lees
En mij in die vrijheid koester
En in mijn.... rechtszekerheid,
Voel ik mij.... hoe zal ik zeggen?....
Soms toch min of meer misleid.*

*Want mijn vrijheid werd gebonden
Aan bedekt-geleide dwang,
Zelfs tot op mijn boerderijtje....
Drie geleide jaren lang!
Maar er is geen recht tot klagen,
Want wij zijn nog niet beheerd,
Niet beboet en niet onthuisvest
En nog nooit gearresteerd.*

*Maar er werd te veel verboden
En er werd te veel gelast,
En hoe vaak werd er geen Noodwet
Zonder noodzaak toegepast?
Goed!.... ik zucht nog niet in Polen,
In of achter een gordijn,
En ik hoef voor liquidatie
Voorshands niet benauwd te zijn.*

*Máár.... als straks ons aller Lieftinck
Van zijn gave gulden schrikt,
Wordt mijn laatste vrije stukje —
Kip, ik heb je! — ingepikt!
En wie weet of ik vervolgens
Met of zonder een gordijn
Niet opnicuw als vrije spaarder
In mijn spaarpot zuur zal zijn?....*

*En zo in het jonge voorjaar,
Met zelfs nu en dan een ei,
Zucht ik — en wie zucht niet mede? —:
Ben ik eigenlijk nog.... v r i j?*

Brammetje

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

VRIJDAG 9 APRIL 1948 - No. 2

In dit nummer:
Prof. dr. E. H. s'Jacob over
de Grondwetsherziening
(pag. 3)

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Onze Indische politiek

Het is onmiskenbaar, dat momenteel in ons politieke leven vraagstukken aan de orde zijn, welke van de allergrootste betekenis zijn voor ons Koninkrijk. En merkwaardig mag het genoemd worden, dat de belangstelling van ons volk in zijn geheel juist voor zulke onderwerpen niet in overeenstemming lijkt met het gewicht, dat aan die vraagstukken toekomt. Zo kon het gebeuren, dat de aansluiting van de vijf Westerse mogendheden minder bespreking in ons volk vond dan in verband met het belang daarvan zou kunnen worden verwacht. Zelfs in de Tweede Kamer, waar overigens ongetwijfeld de draagwijdte der overeenkomst op haar juiste waarde werd geschat, is de eerste bespreking ervan ondergegaan in het rumoer van de strijd over het communisme. Dit alles is wel verklaarbaar, omdat de gebeurtenissen in Praag een schok hadden doen gaan door ons volk, maar er moet toch tegen gewaarschuwd worden, dat het sentiment niet te zeer gaat overheersen. Zeker, in momenten van grote beroering kunnen soms besluiten worden genomen, die van enorme betekenis zijn voor de toekomstige ontwikkeling. Het kan voorkomen, dat dan incens gaat gebeuren, waar men jaren lang tegenop heeft gezien. De waarde van zulke besluiten wordt ook door ons hoog geschat en ook wij zijn verheugd over de totstandkoming van menigé beslissing, die in de vóór-oorlogse jaren niet genomen werd, uit vrees voor allerlei moeilijkheden, die verbleken, wanneer de zaak van hoger plan wordt beschouwd. Men moet vaak de moed hebben iets te wagen. Toen in het parlement de douane-overeenkomst met de Belgisch-Luxemburgse tolunie werd behandeld, is ook menige kant naar voren gebracht, dat de consequenties daarvan niet konden worden overzien. Ook onzerzijds is gesproken van een sprong in het duister. Toch heeft het Nederlands parlement deze sprong gewaagd, beseffende, dat zaken van formaat nu eenmaal nooit tot stand komen indien men niet bereid is een bepaald, soms aanzienlijk, risico te nemen. Durft men dit niet, dan is elke vooruitstrevendheid, ja, elke vooruitgang onmogelijk. Dan valt men terug in zalig niets-doen, in star conservatisme. En nog niet eens conservatisme uit overtuiging, maar uit lamlendigheid.

* * *

Onze groepering wenst haar partij mede te spelen in de hervormingen, die nodig zijn op staatkundig, economisch en sociaal terrein. Verantwoordelijkheid is van onze kant nooit geschuwd. Juist van onze zijde is vóór en ten tijde der kabinetsformatie in 1946 bij voortduring een kabinet op brede basis bepleit. De kortzichtige leiders van de socialistische Partij van de Arbeid hebben echter anders gewild en momenteel, nog vóór de verkiezingen, nog vóór het Nederlandse volk dus uitgesproken heeft in welke richting het beleid in de komende parlementaire periode zal worden gevoerd, komt de voorman, Jonkheer van der Goes van Naters, alweer vertellen hoe hij het hebben wil. Het Nederlandse volk heeft nog niet gesproken, van overleg over een regeringsprogram is nog in geen maanden sprake, maar reeds heeft de genoemde politieke leider onze groep buiten spel gezet. Wij wachten eerst de verkiezingen af. En bovendien laten wij ons niet overheersen door ons sentiment. Dat is in de politiek bepaald gevaarlijk. De staatkunde vraagt van hen, die geroepen zijn tot het nemen van belangrijke beslissingen, een warm kloppend hart, maar ook rustige overweging. In de vraagstukken van vitale betekenis mag men zich niet louter door sentiment laten leiden.

Hebt U er óók genoeg van?

In de jaren na de oorlog hebben wij in ons politieke leven bezonnen staatsmanswijsheid te veel gemist. Leidende persoonlijkheden hebben zich soms te zeer laten meeslepen door hun gevoelens. Sommigen zijn daarmee zo ver gegaan, dat zij meenden alleen met goede wil de zaken tot oplossing te kunnen brengen, vergetend dat oud-hollandse gezegde: schoenmaker, houd je bij je leest. Schrijver dezer regels ziet uit op het land van de boeren en tuinders uit zijn buurt. Toch heeft hij geen aanvechting het land te gaan bebouwen, ook niet het op te meten. Daarvan draagt hij geen kennis. En de boeren en tuinders uit zijn buurt hebben geen behoefte een vooraanstaande rol te spelen bij de hervorming van het Koninkrijk. Daarvan hebben zij geen kennis. En dat weten zij. Daarom bebouwen zij hun land en wanneer het opgemeten moet worden, nodigen zij daartoe een landmeter uit. Iedqer blijft bescheiden op zijn terrein.

* * *

Als deze bezonnen boerenwijsheid elks deel zou zijn, zou het er met ons Koninkrijk geheel anders uitzien. In het bijzonder bij de behandeling van de Indische kwestie zijn fouten gemaakt van zeer ernstige aard. Juist bij dit vraagstuk hebben sentimenten een te grote rol gespeeld. En zeker hierbij past rustige bezonnenheid in de eerste plaats. Als oppositie-partij zijn wij ons dit bewust. Vooral waar thans aan de Tweede Kamer is aangeboden een ontwerp van wet tot het „in overweging nemen van een voorstel tot verandering in de Grondwet, teneinde een nieuwe rechtsorde voor de in artikel 1 der Grondwet genoemde gebieden te kunnen voorbereiden en vestigen”. Een wetsontwerp dus, regelende de betrekkingen tussen Nederland, Indonesië, Suriname en Curaçao.

De eerste betekenis van dit wetsontwerp is, dat dit het Indische vraagstuk weer in het middelpunt der belangstelling plaatst. Zeker, het voorstel van de Grondwetswijziging zal op eigen mérites moeten worden bezien. Maar, de indiening

en de te verwachten spoedige behandeling van het wetsontwerp houden in, dat binnen enkele maanden verkiezingen kunnen worden verwacht. En daarbij zal het Nederlandse volk mede moeten beslissen of het zijn vertrouwen zal geven aan de huidige regeringspartijen, die verantwoordelijk zijn voor het stelselloze en onvoldoende beleid, dat zo weinig bevrediging heeft kunnen schenken en ons Koninkrijk in zo ernstige moeilijkheden heeft gebracht. Rustige overweging wordt gevraagd, en kennis van zaken. De belangstelling voor het Indische beleid is enige tijd geleden ongetwijfeld afgezakt. Het leek, alsof ons volk in moedeloosheid bereid was nu verder maar af te wachten wat er zou gebeuren en zich niet meer op kon werken tot actieve strijd. Na de verbitterde acties en na de vele ontgoochelingen der laatste jaren was dit begrijpelijk. Gelukkig echter is er een kentering. De belangstelling neemt zienderogen weer toe. Van onze kant willen wij al het mogelijke doen om onze lezers voor te lichten. Onze Indische medewerker zal regelmatig voorlichting geven over de feitelijke situatie in Indië, prof. mr. E. H. s'Jacob, die lid geweest is van de staatscommissie, welke de thans voorgestelde grondwetswijziging heeft voorbereid, zal de staatsrechtelijke betekenis daarvan uiteen zetten, en voorts zullen wij te dezer plaatse in enige artikelen de politieke zijde van het Indische vraagstuk bespreken.

* * *

Men zal zich herinneren, dat bij de eerste ontmoeting tussen het kabinet-Beel en de Tweede Kamer, de voorzitter van onze fractie, dr. Bierema, heeft gezegd, dat wij de regering zouden steunen waar dat mogelijk zou zijn. Echter werd er tevens op gewezen, dat wij felle kritiek zouden laten horen wanneer deze naar onze mening nodig zou zijn. Het Indische beleid heeft hiertoe menigmaal aanleiding gegeven. Met het oog op de a.s. verkiezingen moet daaraan herinnerd worden. Tevens zullen wij dan aan de thans aanhangige grondwetswijziging de nodige aandacht schenken. Een volgende maal hopen wij nader in deze problemen te treden

Sterren en strepen bij oorlog en marine

Wat betekenen Zeeuwen in vol ornaat?

De Kameragenda, zoals de parlementaire journalist die, evenals de leden der Staten-Generaal, bijna dagelijks ontvangt is voor hem een onmisbaar attribuut. Hij staat er — bij wijze van spreken — mee op en gaat er mee naar bed. Als een ware dictator regelt zij een belangrijk deel van zijn aenken en doen. Zij immers bepaalt onverbiddeijk, in welke materie hij zich bij toerbeurt heeft te verdiepen in welke reeksen Kamerstukken hij telkenmale heeft onder te duiken. Zij maakt uit, op welke dag de voetangels en klemmen van onze steeds gecompliceerder wordende belastingwetgeving en op welke andere de noden van de kleine boer op de zandgronden, het goederenvervoer langs de weg, het muziek- en zangonderwijs op de middelbare scholen, het vraagstuk van de positie des Konings in de Nederlands-Indonesische Unie, dat van de kruiserbouw, van de sulariëring van het overheids personeel of dat van..... vult U zelf verder maar in..... zijn belangstelling moet hebben.

Het is, in dit licht bezien, dus welhaast ondenkbaar, dat hij een dergelijk belangrijk en onmisbaar attribuut zo maar zoek zou maken. Maar gesteld dat dit toch eens gebeurde, dan zou hij in de gereserveerde tribune, die in beide Kamers recht tegenover de perstribune is gelegen, een volstrekt betrouwbare politieke barometer vinden. De ervaren parlementariër en de geoutineerde journalist hebben weinig moeite, uit hen, die op deze tribune tijdelijk zijn neergestreken, op te maken, wat aan de orde gaat komen. Een Zeeuwse deputatie in vol ornaat (dit is historisch) betekent: Herbouw Walcheren. Een gehele rij oud-gedienden, de borst versierd met talrijke eerlijke verdiende medailles, wil zeggen: militaire pensioenen. Een gemengd gezelschap Rijkseenheid-speldjes doet een Indisch debat niet moeilijk raden. Een deputatie ouden van dagen kondigt een bespreking van zekere „noodvoorzieningen” met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid aan. Uitpuilende tribunes en loges, een vrijwel compleet ministerieel team achter de regeringstafel en een voor tenminste negentig procent bezette Kamer tekenen de sfeer vlak vóór een belangrijke, met spanning verbeide regeringsverklaring. En zo deed de volkomen vermilitariseerde Eerste Kamertribune, zwaar beladen met sterren en strepen en gouden balken op grijs leger- en blauwe marine-uniformen weinig twijfel bestaan omtrent de vraag, welke begrotingen op Woensdag en Donderdag van de afgelopen week in behandeling kwamen. Het waren Oorlog en Marine, beide op het ogenblik beheerd door minister Fiévez.

Kleine attenties onderhouden de vriendschap. Aan dit wijze gezegde moet het Engelse parlement gedacht hebben, toen het zijn hoofse uitnodiging aan onze Nederlandse Staten-Generaal deed toekomen. Het was een wat verlate Paasverrassing, die mededeling van voorzitter prof. Kranenburg, dat ingekomen was een missive van de Lord Chancellor en de Speaker van het Lagerhuis, houdende uitnodiging tot het brengen van een bezoek aan het Verenigd Koninkrijk, van 3 tot 7 Mei a.s., door een delegatie van 10 à 12 leden van de Eerste en Tweede Kamer der Staten-Generaal, waaronder de voorzitters der beide Kamers. Deze dele-

gatie zal dan de gast zijn van het Britse Parlement. Aan de Nederlandse en Britse groep van de Interparlementaire Unie zal de verdere regeling dezer aangelegenheid worden overgelaten.

Oprechte vriendschap mag niet uitsluiten, dat men tegenover elkaander precies zegt zoals men het meent. Onze Senaat, die al meer heeft getoond als het moet flink van zich af te kunnen bijten, heeft zich door de zeer gewaardeerde uitnodiging toch niet laten weerhouden, de Engelse vrienden eens precies te zeggen, hoe hij over een bepaalde, ons zeer hoog zittende kwestie dacht. Het was de katholieke oud-generaal baron Van Voorst tot Voorst, die de kat de bel aanbond, door langs zijn neus weg te informeren, wat de minister toch bedoelde met een buitenlands embargo, dat, nevens de deviezenmoed, voor de uitrusting van onze troepen in Indië zo belemmerend was. En toen de minister daarop duidelijk uitsprak, dat hij daarmee bedoelde een door Engeland direct na het inzetten van de politio-nale actie in Juli 1947 op in Engeland, India en Malakka aanwezige en voor onze troepen bestemde surplusvoorraden gelegd en nog steeds gehandhaafd embargo, was het de heer Algra (A.R.), later bijgevallen door onze geestverwant de heer Zegering Hadders, die opstond om enkele harde maar o.i. zeer juiste waarheden te zeggen. Het is, zo zeide de heer Algra, wel zeer moeilijk te dragen, dat ons dit door een bondgenoot wordt aangedaan. En dat op hetzelfde moment, dat deze bondgenoot zelf druk doende is, in Afrika een nieuw koloniaal rijk op te bouwen en de voormalige Geallieerden overwegen, Italië een deel van zijn vroegere koloniën terug te geven. Waarbij dan nog, zoals de spreker opmerkte, te bedenken valt, dat in ons land alle partijen het erover eens zijn, dat voor een koloniaal regiem geen plaats meer is! Minister Fiévez trachtte olie op de een ogenblik hoop opbruisende golven te gieten, door mede te delen, dat de onderhandelingen over deze kwestie thans in volle gang zijn. Mochten deze op 3 Mei nog niet tot een bevredigend resultaat hebben geleid, dat kan de delegatie uit onze Staten-Generaal, naar het ons voorkomt, wellicht de collega's uit het Britse Parlement eens — onder een genoeglijke borrel — vertellen, hoe wij, in Nederland, over dit embargo denken.

Het is opmerkelijk, hoeveel de heer Zegering Hadders altijd in positieve zin in de discussie weet bij te dragen en... te bereiken. Zo was ook van hem destijds het denkbeeld afkomstig, professor Meijers te verzoeken, een ontwerp voor een nieuw Burgerlijk Wetboek te maken. Zo wist hij dit maal ook het debat over het voorgenomen militaire oefenterrein bij Havelte, waarmede Kamer en Minister enigszins in de knoop dreigden te raken, op voorlopig bevredigende wijze te doen beëindigen door zijn door de minister overgenomen denkbeeld, hier het advies te vragen van Gedeputeerde Staten van Drente. Ons leger heeft in de Noordelijke provincien, bij voorkeur blijkbaar in Drente, een terrein voor oefeningen in groot verband nodig. Welnu, geen college is geschikter om zuik een terrein te

vinden dan dat van Gedeputeerde Staten.

Ook het betoog van onze geestverwant dat de (communistic) antimilitaristische actie de krijgstuicht in ons leger niet mag ondermijnen en krachtig zal moeten worden onderdrukt, beaamde de minister volkomen en hij zegde zijn volle belangstelling voor dit punt toe.

Op Oorlog volgde Marine en het zal menigeen goed gedaan hebben te bemerken, welk een krachtig pleitbezorger deze in prof. Molenaar heeft gevonden. Deze heeft het nog eens duidelijk uitgesproken, van hoe groot belang een goede marine voor ons zeevarende land wel is. Er moet dan ook spoed worden betracht met de opbouw van onze thans veel te kleine en schamel uitgeruste vloot. Tevens is uit het door hem gesprokene nog eens duidelijk komen vast te staan, dat de vrijheidsdemocratische fractie een zelfstandig Departement van Marine wenst te behouden, met een eigen minister, voortgekomen, zo enigszins mogelijk, uit de rijen onzer marine-officieren. Is deze beslist niet te vinden, dan moet het maar een burgerminister worden. De lof, door onze spreker gebracht aan de afgetreden minister Schagen van Leeuwen, was zeker op zijn plaats. Een groot parlementair redenaar was deze bewindsman nu eenmaal niet, maar uitermate deskundig was hij wel en de marine zelf, het personeel van hoog tot laag, had groot vertrouwen in hem. Moge van zijn opvolger, wat dit laatste betreft, eens hetzelfde kunnen worden getuigd!

ALLERHANDE

„Aanbrengers”

De monetaire autoriteiten in ons land, bekleed met alle mogelijke en onmogelijke bevoegdheden, zijn er niet tevreden mee, dat:

1. Alle buitenlandse effecten kunnen worden gevorderd;
2. aan de hand van eerder ingediende aanmeldingen kan worden nagegaan, of aan de overdrachtsverplichting wordt voldaan;
3. door boekenonderzoek bij bankiers en commissionairs eveneens kan worden gecontroleerd, of de eigenaren van buitenlandse effecten de hen opgelegde verplichting nakomen. De Nederlandse Bank is bovendien van oordeel, dat de bankiers en commissionairs als „aanbrenger” moeten fungeren.

In oorlogstijden kenden wij verschillende verachtelijke figuren, maar de „aanbrenger” was de meest verachtelijke van allen.

(Het Financiële Dagblad)

Regent

De heer van Lutervelt (VVD) deed een laatste, vertwijfelde poging om nog antwoord te krijgen op zijn (zo langzamerhand prae-historische) vragen over het vliegveld-vraagstuk, doch tevergeefs. Wethouder Van den Tempel (Arbeid) wiens optreden over het algemeen niet bepaald elegant is, volhardde in zijn vage houding, mompelde enkele zinnen en achtte daarmee de zaak afgehandeld.

Haags gemeenteraadsverslag in de N.R.C.)

En deze burger

was niet eens ontsteld over die heerlijkheid van die meneer van de Prac in Utrecht, die zijn prakje met beste boter besmeerde en er nog een goed plakje vlees op legde van alle centen die hij bij elkaar chanteerde om van zware rapporten lichte te maken.

Nee, deze burger was daar ontsteld noch verbaasd over want dit soort zware jongens is lekker-licht komen boven drijven als schuim op het poeltje van onze na-oorlogse ellende. Een gewoon tijdverschijnsel: de opkomst der prallen — de kans der duitendieven — de heerlijkheid van het soort dat in sleeën en sjuppanje en een dure pick up zijn levensbestemming ziet. Pick-up, ik heb je.

Dit zijn de zwart-handelaars.

De zwart-handelaars met de omstandigheden.

De linke centenjongens van nou-hèb-ik-m'n kans- en nou-zal-ik-m-gebruiken.

Niet alleen deze Utrechtse prolleman, maar al die anderen, die misschien niets doen wat de strafrechter aangaat, maar die wél alles doen om te hebben, te hebben, te hebben.

De grissers en de graaiers.

De drinkers en de eters.

Het gilde van de kreeftensla, de slagroom en de biefstuk op visdag.

Deze burger is er helemaal niet kapot van.

En hij is zeker niet extra-boos op deze prac-heer.

Ik ben er niet kapot van, omdat ik deze vlegel niet kenmerkend weet voor het Nederlandse volk in z'n geheel, omdat ik dat volk een fatsoenlijk, behoorlijk en eenvoudig volk vind. De vlegels zijn de uitzonderingen.

Maar deze burger is wél boos op de heren die deze heer op de plaats hebben gezet waar hij zijn schurkenstreken heeft kunnen uithalen.

Wanneer deze burger minister ware (hetgeen het lot verhoede) dan zou hij die mensen onmiddellijk van hun post ontheffen. Eervol weliswaar, doch met het predicium: „ongeschikt wegens gebrek aan mensenkennis”.

Deze burger herkent een proleet wanneer hij hem ziet. En hij ziet er zo nog al wat.

Ook die — prinsheerlijk — op hoge, zachte stoeltjes zitten. Ook die — wat hun uiterlijke, maar vooral hun innerlijke houding betreft — op die stoeltjes niet thuis behoren.

Nee, geen misdadigers zoals dat Utrechtse praccertje, maar toch wel jongens, die maar liever moesten terugkeren naar waar zij thuis horen.

Die zonder allemaal zó de straat op worden gezet, wanneer dat afhing van

DEZE BURGER

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.

Redactie-secretaris: Mr. E. Elias

Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.

Administratie: Postbox 43 Amersfoort.

Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.

Losse nummers 15 cent.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlug, Geestbrugweg 69 Rijswijk (Z.-H.).

„Vrijheid moet een leuze zijn”

Onder bovenstaande titel wijdt het Belgische blad „De Standaard” een hoofdartikel aan het feit, dat met ingang van 1 April de distributie bepalingen zijn opgeheven ten aanzien van voedergraan, veevoeder en boter. Voorts wordt er met begrijpelijke vreugde op gewezen, dat de twee eerstgenoemde artikelen voortaan tegen een lagere prijs zullen worden verkocht, hetgeen trouwens ook het geval zal zijn met betrekking tot het brood.

„Wij begroeten”, aldus heet het in genoemd artikel, „die wijzigingen als een nieuwe stap in de goede richting. België doet goed verder te streven naar de grootst mogelijke economische vrij-

heid buiten welke voor ons land geen heil te vinden is.”

„Afgezien”, aldus gaat het artikel verder, „van de natuurlijke afkeer van onze landgenoten voor alle beperkingen en controle, moet het dirigisme afgekeurd worden, omdat het een ordelijke organisatie van de West-Europese economie in de weg staat.”

Ten aanzien van de samenwerking met andere landen vraagt het blad zich woordelijk het volgende af: „Hoe kunnen wij tot een doeltreffende samenwerking komen, indien ieder land er zijn eigen dirigistische politiek op nahoudt, die strijdig is met die van zijn geboorteland”? De uitslag is noodzakelijk de chaos, waarin wij zijn verzonken en waarbij alleen het Kominform belang heeft.”

Even verder wordt nog het volgende opgemerkt: „De socialisten handelen verkeerd, wanneer zij de sociale vooruitgang zoeken in een noodlottig dirigisme”. Tot zover De Standaard.

Het is zeker niet van belang ontbloot, hetgeen een van onze Benelux-partners hier opmerkt. In dit verband moet het wel ernstig worden betreurd, dat de economische systemen van Nederland en België zo lijnrecht tegenover elkaar staan.

Het zou wellicht aanbeveling verdienen, indien de K.V.P. en de P.v.d.A. eens meer aandacht besteedden aan de wijze waarop de Rooms-rode coalitie in België de economische problemen aanpakt. Gaarne geven wij toe, dat de Belgen ten aanzien van de oplossing van deze vraagstukken vergeleken met de economische positie van ons land, een grote voorsprong hebben, aangezien België in veel gunstiger omstandigheden verkeert. Een en ander doet evenwel niets af aan het principe, dat bij het zoeken van een oplossing wordt gevolgd. Dit principe ligt bij ons verkeerd.

Het verdient aanbeveling, dat ons volk op een zo groot mogelijke schaal met betrekking tot deze kwestie op afdoende wijze wordt voorgelicht.

Het Rode Kruis op de verkeerde weg

Het Nederlandse Rode Kruis, dat zich kort na de bevrijding in ons land in een enorme populariteit mocht verheugen en zijn ledental met tienduizenden tegelijk zag toenemen, is na deze zeer grote opbloei weer tot stilstand gekomen en als men de verslagen van verschillende afdelingen ziet, danig op zijn retour. Dit was gedeeltelijk te verwachten, omdat bij zo'n enorme ledentoevlloed er stellig een kentering zou komen en velen, die niet gewend zijn van enige organisatie lid te zijn, niet blijvend hun contributie zouden betalen. Anderzijds is de gehoopte democratisering van de organisatie gedeeltelijk uitgebleven. Wel heeft men de heer Kupers, voorzitter van het N.V.V. in het hoofdbestuur opgenomen, maar een normaal regelmatig verenigingsleven, met algemene vergaderingen wordt ondanks de aandring van verschillende afdelingen niet gehouden. Dit alles zou nog niet ernstig zijn ware het niet, dat het Rode Kruis zich intussen uit idealistische en humanistische overwegingen, welke op zich zelf alleszins te loven zijn, voor een karretje heeft laten spannen, waarvan de inhoud op zijn zachtst gezegd, twijfel doet opkomen. Het heeft n.l. het voortouw genomen bij het N.I.V.B. (Nederlandse organisatie tot verdediging van de internationale vrede en internationale veiligheid). Als vliegen op de stroop zijn daarop aangezwemd een aantal organisaties, die dienstweigering bij deze kwestie voorop stellen en ook zit daarin de vrouwelijke communistische mantelorganisatie in ons land. Toen daarop gewezen werd in de vergadering van verschillende zijden, heeft men van de zijde van de leiding van het Ned. Rode Kruis niet duidelijk stelling gekozen en zo billijken wij het zeer, dat de Vrouwengroep van de V.V.D. zich uit deze actie, waarbij het Rode Kruis op de verkeerde weg is, heeft teruggetrokken.

De Grondwetsherziening

door Prof. Dr. E. H. s'Jacob

Het rapport van de bij K.B. van 29 September 1947 ingestelde staatscommissie tot voorbereiding van een grondwetsherziening is onlangs verschenen. Die commissie was samengesteld uit de Minister-President, de Ministers van Overzeese Gebiedsdelen en Justitie, de fractie-voorzitters in de Tweede Kamer en enkele technische leden. Die samenstelling drukt op het rapport van deze commissie reeds een stempel van politiek overleg. Het was de Regering met de voorbereiding van een spoedige herziening der grondwet ernst. Dat is op zichzelf verblijvend, want het na-oorlogs beleid ten aanzien van de overzeese gebiedsdelen vond in de bestaande grondwettelijke bepalingen geen steun meer. De Regering, welke aldus handelde en de Staten-Generaal, welke dat beleid goedkeurden, gingen hun grondwettelijke bevoegdheden te buiten.

Onze grondwet tekent immers, met een aantal forse lijnen, de staatsrechtelijke bouw van de staat. Zij geeft aan, welke organen gezag over ons uitoefenen, en hoever het gezag van elk van die organen reikt. De bevoegdheid van Koning en Staten-Generaal om de burgers door hun besluiten te binden is daar verleend. De verhouding van de overzeese gebiedsdelen tot Nederland en tot het Koninkrijk als geheel is daar bepaald.

De basis-overeenkomst van Linggadjatie was met geen geweld in die grondwettelijke structuur te wringen. Vandaar dat de Regering destijds het denkbeeld van de Commissie-Generaal om die overeenkomst bij de wet te doen goedkeuren, heeft afgewezen. Tot het vaststellen van zo'n wet waren Koning en Staten-Generaal niet bevoegd. De Regering heeft die overeenkomst toen, als een program, aan de Tweede Kamer medegedeeld.

Op zichzelf is daartegen niets te zeggen. Dit program zou niet blijven rusten, totdat een grondwettelijke basis voor de uitvoering daarvan aanwezig was, doch aan die uitvoering werd verder gewerkt. Aan dat ongrondwettig bedrijf — dat alleen in de nood een rechtvaardiging

wou kunnen vinden — zal nu een einde kunnen komen.

Onze grondwet heeft op zichzelf niets heiligs. Wij vereren haar niet, zoals de Amerikanen dat met hun constitutie doen. Dat neemt echter niet weg, dat die „vaders van de constitutie”, wier namen nog met eerbied worden genoemd, lijkleek zouden worden van schrik, wanneer zij nu eens zouden kunnen zien, wat voor uitleg er aan veel van hun werk wordt gegeven. Ons recht stelt aan wijziging van de grondwet geen beletselen in de weg. Alleen: Koning en Staten-Generaal kunnen dat niet af. De kiezer heeft over die verandering mee te praten. Het wetsontwerp, waarin de herziening is vervat, wordt na de verkiezingen opnieuw door de Staten-Generaal behandeld. Deze kunnen daarin dan geen wijzigingen aanbrengen. Zij kunnen het alleen goedkeuren met een meerderheid van tweederden der uitgebrachte stemmen.

Wijziging in de grondwet is thans ongetwijfeld noodzakelijk. De nieuwe vormen, welke zich heel vaag gaan aftekenen, zullen grondwettelijk verankerd moeten worden, wil van een hervorming van het Koninkrijk en niet van revolutionaire nieuwbouw sprake kunnen zijn.

Hoe? Zal de Nederlandse grondwetgever die nieuwe rechtsorde — en nu doet het voorshands niet ter zake hoe die precies zal zijn ingericht — in laatste instantie alleen tot stand brengen, of zullen de gebieden, die daarin straks deelgenoten zullen zijn aan de oprichting zelf moeten meewerken. Is dat laatste het geval, dan dient er mee gerekend, dat naar geldend recht in die gebieden geen organen bestaan, welke tot een dergelijk meepraten bevoegd zijn, want de grondwet verleent aan de overzeese organen die bevoegdheid zeer zeker niet. Die organen moeten alleen worden gehoord, d.w.z. om advies gevraagd, wat nu eenmaal heel iets anders is dan mee-beslissen!

Nu de tweede vraag. Moet de Nederlandse grondwetgever er dus in eerste instantie voor zorgen, dat er overzee organen komen, welke straks tot meepraten bevoegd zijn, of, zal eenvoudig worden aanvaard dat zich

overzee, met name in Indonesië, organen hebben gevormd, — met negatie van het geldend staatsrecht — en zal met evenveel gemak worden aangenomen, dat die organen nu ook maar bevoegd zijn over het wel en wee van 70 miljoen mensen te beslissen?

Wanneer Nederland de nieuwe rechtsorde uiteindelijk alleen tot stand zou brengen, dan sluit dat geenszins uit, dat er een grote rijksconferentie wordt gehouden. Die conferentie zal dan echter alleen een adviserende bevoegdheid bezitten, zoals dat ook met de onlangs gehouden conferentie Nederland—Suriname—Curaçao het geval is geweest.

Bij een dergelijke gang van zaken zal echter, ook al worden de adviezen van de conferentie in haar geheel overgenomen, toch worden volgehouden, dat de nieuwe rechtsorde niet vrijwillig is tot stand gekomen. Men zal daar een eenzijdige daad van Nederland in blijven zien; een cadeau wellicht, maar niet iets waaraan men zelf heeft meegewerkt. Het ontwerp van de staatscommissie kiest dit eenzijdige systeem niet. Art. 210 verlangt een vrijwillige aanvaarding langs democratische weg in Nederland, Indonesië, Suriname en de Nederlandse Antillen.

Hiermee komt onze tweede vraag aan de orde. Welke organen zullen hiertoe meewerken. Op dit punt is het ontwerp van de staatscommissie veel minder pertinent. Aan de Nederlandse wetgever wordt niet de verplichting opgelegd om dergelijke organen in te stellen. Wel heeft hij daartoe de bevoegdheid. Art. 209 maakt het namelijk mogelijk om, voorzover de overgang naar de nieuwe rechtsorde voorzieningen vordert, bij een wet, welke dan met tweederden meerderheid moet worden aangenomen, van de bestaande grondwettelijke bepalingen af te wijken. Zo'n wet zal dan b.v. aan de volksvertegenwoordiging van Suriname, mits op een bepaalde wijze samengesteld, de macht kunnen geven met Nederland en de Nederlandse Antillen samen te werken tot de vorming van het in art. 208 lid 5 tussen die gebieden voorziene Koninkrijk.

Gebeurt dat ook werkelijk, dan is de rechtsontwikkeling naar buiten regelmatig. Gebeurt dat niet, acht de wetgever het niet nodig die organen in te stellen en gaat men straks eenvoudig om de tafel zitten met lieden, die zijn aangewezen door organen waar onze wetgever nooit enige bemoenen mee heeft gehad, dan geeft men zich gewonnen door feiten, sterker geacht dan het eigen recht. Maar in dat geval zal tevens — en voor dat de conferentie is begonnen — erkend zijn, dat men onderhandelt met vertegenwoordigers van zelfstandige staten, die wanneer hun dat past kunnen komen, maar die evengoed, wanneer zij haar hun zinnen op zetten, elders hun heil kunnen zoeken.

Op dit zeer belangrijk punt geeft het ontwerp der staatscommissie nog geen uitsluitsel. De beslissing is naar de toekomst verlegd. Het is zelfs zo, dat het mogelijk is, dat straks een minderheid van een derde plus een zo'n wet tegenhoudt en daarmee dwingt de weg van feitelijke erkenning te gaan, wil men niet jaren lang in een zweeftoestand blijven!

Is, zal men vragen, dit instellen van organen dan niet in strijd met het begrip vrijwillig aanvaarden? Dat zou zo zijn, wanneer het ging om vrijwillig aanvaarden of zelfstandig blijven. Die tegenstelling is echter ten enenmale onjuist. Zij bestaat alleen reeds in de gedachten van hen, die het Koninkrijk der Nederlanden reeds ontbonden achten.

Nederland heeft — dat is de strekking geweest van de Koninklijke rede van 7 December 1942 — zich bereid verklaard op de grondslag van vrijwilligheid een nieuwe rechtsorde op te bouwen. Wensen de overzeese gebieden dat niet, komt geen overeenstemming tot stand, dan is het enig alternatief, dat rechtens de oude toestand blijft voortbestaan. Die belofte, in 1942 gedaan en daarna menigmaal herhaald zal thans, door de grondwetgever ingelost moeten worden.

(Wordt vervolgd)

N.V. SCHEEPSWERVEN

„PIET HEIN”

BOLNES en PAPENDRECHT

DWARSELLINGEN

115 Meter

DROOGDOK

115 x 30 Meter

Hotel Café Restaurant

Rotterdam Zuid „Het Witte Baard”

5 landen onder één dak!!

„GEBO”-NIEUWS!!

- Voorradig of binnenkort te verwachten: **5000 POOLS-MODEL Klapstoelen** Blank beuken, geheel geschroefd. Zeer stabiel. Bijzonder lage prijs. DE stoel voor tuin, strand of terras.
- **5000 DEENSE ZAALKlapstoelen** Blank gelakt, speciaal voor zaalgebruik. Octrooi in 5 landen.
- **5000 HONGAARSE STOELen** Wener-model; fantastisch lage prijs!
- **TSJECHISCHE WENER STOELen** half fauteuils, armfauteuils, w.o. van de wereldberoemde „Thonet” Fabrieken. En onze bekende
- **HOLLANDSE CAFÉ-TAFELs** Restauranttafels — Lecstafels en Bar-krukken in vele modellen. Massief eiken- of massief mahoniehout.

Laagste aanbieding bij vanouds **GEBR. BOUTER**
45-jarige reputatie

ROTTERDAM, Sonostraat 3, Telefoon 47474
DEN HAAG, Wagenstraat 122, Telefoon 114428

VERGEET NIET.....
op de jaarbeurs een bezoek te brengen aan

onze stand, terrein
CROESLAAN
VAK VI 604

waar wij van 6 t.m. 15 April U het beste op het gebied van gereedschappen zullen tonen voor land- en tuinbouw en metaal- en bouwnijverheid.
Noteer dus:

LATUMEBO

ALBLASSERDAM
Stand 60e van 6-15
April JAARBEURS
Agrarische Afd.

...maar voor al het andere verfwerk

Verf Van Vettewinkel

Voor een advertentie-
contract in dit blad
kunt U zich wenden
tot de heer
L. VLUG
Geestbrugweg 69
Rijswijk (Z.H.)
Tel. 119225

N.V. Lijm- en
Gelatinefabriek

„Delft”

*
Fabrieksmerk:
TWEË TORENS
*

Tel. 106-363 — Delft

J. en K. SMIT's

SCHEEPSWERVEN EN
MACHINEFABRIEKEN

KINDERDIJK

JONG ZAKENMAN

(Oud Partijlid en Kadergroep)
vraagt te koop **GEBRUIKTE
PERSONENAUTO** in goede
staat, op billijke voorwaarden,
ten behoeve van hem en zijn
invaliden compagnon tot het
drijven van im- en exportzaken.
Brieven onder no. 25 bur. van
dit blad.

DAKEN - VLOEREN

N.V. BETON- & PLATENFABRIEK
%GEBRS. MYNLIFF NYMEGEN
TEL. 20539

Machinefabriek en scheepswerf

van

P. SMIT Jr. N.V.

ROTTERDAM

Abraham van Stolk & Zoonen N.V.

Houthandel

Schaverij - Zagerij

Vuren - Dennen - Oregon-Pine - Pitch-Pine - Heipalen

Rotterdam, Telef. 35400 - Postbus 1100

Alle (technische) tekenwerk.
Muziekdruk. Alle papier- en carton-
kwaliteiten.
Kleurendruk. Grootste formaat
34 x 44 cm.
Levering door het gehele land.

Laan v. Meerdervoort 761
Telef. 339280 - Den Haag

DE DRIE UITGANGSPUNTEN

De Republiek het gevaar

Voorlopige federale regering

Drie uitgangspunten werden hier gesteld. Drie vaste punten, waarop het oordeel over Indië en wat met Indië gebeurt moet steunen.

Ten eerste: op dit ogenblik is op zijn allerbest één van elke tien-duizend Nederlandse burgers in staat althans de hoofdzaken van de Indische situatie te overzien. Deze toestand is landsgevaarlijk. De beslissingen, die inzake Indië genomen worden, raken lot en leven van elke Nederlander. Evenzeer als van iedere Indonesiër. Maar een warnet van accoorden, overeenkomsten, nota's, memoranda en additionele artikelen maakt zelfs het simpel volgen der gebeurtenissen reeds zeer moeilijk en het vormen van een oordeel schier onmogelijk. De eerste zorg behoort alzo te zijn het verkrijgen ener snelle, duidelijke en begrijpelijke voorlichting.

Ten tweede: inzake dit Indië is een beleid gevoerd, dat werd gekenschetst als „een tragische opeenvolging van fouten, vergissingen en misslagen en een even tragische mengeling van eerlijk idealisme en blinde vernielingsdrift." Het heeft niet veel zin, daar lang bij stil te staan. Over dat trotse bouwwerk Nederlands-Indië gingen vele stormen — maar het meeste is door Nederlanders zelf stukgeslagen. De historieschrijver zal de schuld boekstaven en tot de verantwoordelijke Nederlanders zeggen: gij, en gij, en gij. Ons past het veeleer vast te stellen, wat thans als onherroepelijk, als bindend, als voldongen feit beschouwd moet worden — en wat nog ten goede valt te keren.

En dan ten derde: dat er in Indië weer gewerkt en opgebouwd wordt, dat men in rustig overleg tot bepaalde staatkundige constructies kon komen, dat men Indië voorschans bewaard heeft voor een revolutionaire stormloop door de Republiek en dat men met diezelfde Republiek veilig kan praten, is uitsluitend te danken aan het prachtige werk onzer soldaten.

Neemt hen eens weg, die soldaten — en eensklaps is er geen sprake meer van onderhandelingen, van Nederlandse delegaties, van commissies der Commissie van Goede Diensten. Neemt hen eens weg — en men behoeft noch te Den Haag noch te Batavia meer nota's, memoranda en ontwerpen te schrijven. Neemt hen eens weg — en gij geeft ditzelfde Indië mitsgaders alle Nederlanders en alle Indonesiërs prijs aan de terreur, de anarchie en aan de willekeur van door Japan getrainde en door Moskou aangemoedigde fanatieke minderheden.

Wij moeten bij het begin beginnen. Daarom is het nuttig om, nog vóórdat straks op 12 April te Djocja weer eens besprekingen met de Republiek beginnen, snel de gelegenheid te gebruiken voor een overzicht der Indische situatie, zoals zij zich thans voordoet. Overbodig, meent U? Wel — men vrage dan maar eens de gewone Nederlander, hoe het nu zit, in Indië. Weet hij, wat een „negara" is? Wat een „daerah" is? Welke functies de heer Van Mook heeft? Wat de „Voorlopige Federale Regering" is? Wat „Secretarissen van Staat" zijn? Hoe de „Renville"-overeenkomst luidt?

Welnu dan. Al deze begrippen, al deze figuren en al deze instellingen zijn even zo vel realiteiten. Het zijn realiteiten, die voor Indië belangrijk en beslissend zijn. En voor U. En voor Uw kinderen.

Men zou een soort ABC over Indië moeten schrijven. Een ABC, waar dit alles in zou moeten staan.

Het zou voor menig Nederlands hoogleraar even nuttig zijn als voor de tramconductor

Derhalve beginnen wij met de heer Van Mook. Dr. H. van Mook is (ten eerste) Luitenant-Gouverneur-Generaal. Hij is in die functie, krachtens Londense besluiten, met bevoegdheden bekleed, welke nog juist iets verder gaan dan die van de vroegere Gouverneurs-Generaal. De heer Van Mook is voorts (ten tweede) met de heer Van Vredenburg en de heer Neher lid van een spiksplinternieuw college, dat men bij de naam „Collegiaal Orgaan" pleegt te noemen. De heer Van Mook is (ten derde) voorzitter van de Interim-Regering, dat is de Voorlopige Federale Regering van geheel Indië.

Als men zegt, dat de heer Van Mook in deze drie functies een zeer sterke positie inneemt, zegt men het zacht. Men kan het ook harder zeggen: de heer Van Mook heeft in Indië een zeer persoonlijk bewind gevoerd en voert dat nog. Nederlandse, al dan niet ministeriële, bemoeiingen hebben de heer Van Mook meer gehinderd dan beïnvloed. En een der weinige gevallen, waarin de heer Van Mook zich wel liet beïnvloeden, had hij het beter niet kunnen doen. Dat was toen het Nederlandse Kabinet, slecht beïnvloed door het zwak beleid van de heer Van Kleffens in Amerika, hem ondanks zijn klemmende vertogen verbod naar Djocja door te marcheren.....

Hoe dit zij, daar is dan de heer Van Mook, Landvoogd, lid van dat nieuwe college, hetwelk als een soort Indisch verlengstuk van het Opperbestuur was gedacht en voorzitter van de voorlopige Federale Regering.

Naast de landvoogdij is met name deze „Interim-Regering" belangrijk. Zij bestaat, behalve uit de Lt. Gouverneur-Generaal, uit elf Secretarissen van Staat, die tevens hoofden van departementen zijn, uit twee Secretarissen van Staat met bijzondere taak en voorts uit de Leger-commandant, de Commandant Zeemacht en de Procureur-Generaal.

Er zijn dus, met de heer Van Mook als voorzitter, zestien leden van de Interim-Regering. Dat zijn: mr. T. Dzulkarain, voor Justitie; W. Alons, voor Financiën, H. van der Wal, voor Binnenlandse Zaken, dr. J. E. Karamoy, voor Gezondheid, prof. dr. P. A. Hoesein Djajadinigrat, voor Opvoeding, Kunsten en Wetenschappen, mr. J. E. van Hoogstraten, voor Economische Zaken, M. Wisaksono Wirjodihardjo, voor Landbouw en Visserij, ir. C. J. Warner, voor Verkeer, Energie en Mijnwezen, ir. A. M. Semawi, voor Waterstaat en Wederopbouw, B. Krijger, voor Sociale Zaken, B. S. van Deirse, voor Scheepvaart. Secretaris van Staat voor bijzondere taken: R. Soeria Santoso, voor Binnenlandse Veiligheid, pangeran Kartanegara, voor Zelfbestuurszaken, en prof. dr. P. A. Hoesein Djajadingrat behartigt mede Buitenlandse Zaken. Oorlog, Marine en het Hoofdparket blijven toevertrouwd aan generaal S. H. Spoor, vice-admiraal A. S. Pinke en mr. H. W. Felderhof en tenslotte zijn er dan twee adviseurs-generaal: mr. A. H. C. Gieben voor Justitie en dr. R. W. van Diffelen voor Opvoeding, Kunsten en Wetenschappen.

In de troonzaal van het landvoogdelijk paleis was het grote portret van H.M. de Koningin hel verlicht, toen deze Voorlopige Federale Regering — als voorlooperster bedoeld van een definitieve regering der Verer — taten van Indonesië — door dr. Van Mook plechtig werd geïnstalleerd.

„Het wordt dringend tijd, dat de reconstructie in geheel Indonesië in iedere richting systematisch wordt ondernomen en voltooid", zeide de heer Van Mook. Niet alleen, omdat de Verenigde Staten van Indonesië alle constructieve elementen nodig zullen hebben om zich te kunnen handhaven, maar ook omdat chaos en verwarring de grootste vijanden zijn van de democratie en de beste voedingsbodem leveren voor een regiem van geweld en dictatuur".

„Hoezeer wij hopen, dat de samenwerking spoedig voor geheel Indonesië zal zijn hersteld, dit kan noch voor de Nederlandse Regering, noch voor de staatkundige eenheden, die zich buiten de republiek vormen, of hebben gevormd, een reden zijn om afwachtend stil te zitten."

Als negara, als deelstaat dus, kan de republiek aan dit geheel deelnemen. „Wij zullen haar", zeide de heer Van Mook, in die vorm gaarne verwelkomen. Misschien hebben wij in de achter ons liggende periode een aantal ernstige moeilijkheden overwonnen, waar nabuurlanden, die ogenschijnlijk staatkundig verder gevorderd zijn, nog midden-in zitten. Maar noch een vacuum, noch een chaos, kunnen ongestraft voortduren."

Buiten die delen van Java, in feite alleen Midden-Java, en van Sumatra, waar de Republiek Indonesië nog bestaat — in Bantam op Java heeft ook zij weinig gezag en in Atjeh in het geheel geen — is geheel Indië in „negara's" georganiseerd en in de boven geschetste

centrale regering vertegenwoordigd. In oppervlakte verreweg het grootst is de „negara" — deelstaat — Oost-Indonesië, die Celebes, de Molukken en alle Kleine Soenda-eilanden omvat. Het kleinste: Madoera. Het jongst: Pasoendan (West-Java). Het krachtigst: Soematera Timoer (Oostkust van Sumatra).

Deze deelstaten verkeren in zeer verschillende stadia van ontwikkeling. Oost-Indonesië is al compleet met president en ministerie en parlement; het telt al vele Excellenties en heeft al kabinetscrises gehad... Het lijkt de vraag of men op de duur zó in cultuur, ras, godsdienst en taal verschillende gebieden als Zuid-Celebes, de Molukken, de Minahasa, Bali, Soembawa, Timor — om er maar enkele te noemen — in één „deelstaat" kan blijven verenigen. Anderzijds zal de Republiek, die overal fel blijft ageren, zich met name tegen de „negara"-positie van Madoera en West-Java blijven verzetten.

Doch hoe dit zij: er is een staatkundige constructie. Zij is nog labiel, vol leemten, onevenwichtig, beweeglijk. Zij toont zeer zwakke plekken — Borneo, dat een „federatieve deelstaat" zal worden, is er een voorbeeld van. Daar vinden de delen zich te belangrijk, om zich met de positie van „dacrak" — onderdeel van een deelstaat — te vergenoegen; en in één deel is de republikeinse invloed sterk. Dit laat zich ook te Makassar gelien. En men kan daar nog veel ellende van beleven.

Nochtans staat vast, dat een zekere staatkundige vormgeving is bereikt. Er zijn in dit zich vormende nieuwe Indië delen, waar door Nederlanders en Indonesiërs voortreffelijk wordt samengewerkt. Overal daar, waar republikeinse agitatie is overwonnen. Die samenwerking en het gehele statenselsel zelve staan of vallen met twee vragen: hoe men straks voet bij stuk houdt bij de onderhandelingen met de Republiek Djocja en hoe men de verhouding regelt tussen dit in deelstaten verdeelde en tot Verenigde Staten verenigde Indonesië en het Nederlandse moederland.

A. K.

Afdelingsnieuws

FRIESLAND ACTIEF

Behalve de afdeling Leeuwarden, welke een grote en zeer geslaagde openbare vergadering organiseerde, waar mrs. Stikker en Oud het woord voerden, is ook de Centrale Leeuwarden druk bezig de provincie te mobiliseren. Kort geleden heeft het Centraal Bestuur daartoe een bespreking gevoerd te Franeker, ten gevolge waarvan de afdeling Franeker hier binnenkort een openbare vergadering zal beleggen, waarover nadere aankondiging zal volgen. Op 30 Maart had een vergadering te Ternaard plaats, waar een dertigtal aanwezigen op uitnodiging waren verschenen en waar de heer J. A. van Overklift het woord voerde. Hierna volgde een vruchtbare discussie. De voorzitter van het Centraal Bestuur, de heer B. C. Algra te Leeuwarden, kon deze vergadering sluiten in de overtuiging, dat hier de basis voor een spoedig op te richten afdeling is gelegd.

Afdeling Warffum

De afdeling Warffum van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie heeft een zeer goed bezochte vergadering gehouden, waarop mr. A. Spruit, adjunct Secretaris der Partij het woord voerde. Hij zette uiteen, dat de Vrijheid, Verantwoordelijkheid en Sociale rechtvaardigheid de fundamenten van de Partij vormen. De V.V.D. verwerpt de klassenstrijd en streeft naar maatschappelijke verhoudingen, die sociaal gerechtvaardigd en economisch verantwoord zijn. Ze komt op voor de belangen van de middenstand, die ze erkent als een der belangrijkste schakels in de Nederlandse samenleving. Ze streeft naar gelijkstelling van het platteland

en de steden. Ze wil de arbeider betrekken in het dragen van verantwoordelijkheid en staat een bedrijfsorganisatie voor, die berust op de vrije organisaties van werkgevers en werknemers. De namen Stikker en Oud staan hier borg voor. Na deze rede werden vele vragen beantwoord. De Voorzitter dankte spr. voor zijn boeiende rede en wakte de aanwezigen op vol enthousiasme de beginselen der V.V.D. uit te dragen.

Afdeling Utrecht

Op Donderdag 1 April j.l. werd in het Jaarbeursgebouw te Utrecht een huishoudelijke vergadering gehouden van de Afdeling Utrecht van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie. Na verkiezing kwam het bestuur er als volgt uit te zien:

Dagelijks Bestuur:

Prof. dr. E. H. s' Jacob, Voorzitter; ir. G. Boschloo, secr.-penningmeester; mevr. J. L. Redeke-Hoek. Leden: ir. J. D. N. Bardet; mr. J. Caro; C. A. van Donselaar; A. N. v. d. Heyde; W. L. C. Meijer; W. Posthuma; G. Stel.

De heer W. Lubberink uit Haarlem hield na afloop van de vergadering een rede over: „De Partij van de Arbeid: Rem of Glijvlak"?

Alleen voor onze damesleden in de provincie Utrecht.

Dames opgelet:

Niet 20 April maar 21 April is de datum, waarop U allen in een propaganda-bijeenkomst samenkomt, 's middags 14.30 u. en wel in Frank's Hotel Rest. t.o. Station te Amersfoort.

Nadere bijzonderheden worden nog bekend gemaakt.

Welke motieven hebben de Ver. Staten?

Sentimenteel argument is beslissend

Hoe dichter bij de vuurlinie hoe strategischer

Een democratische staat, die een wereldpolitiek voert, heeft altijd de innerlijke strijd te voeren tussen politieke en strategische belangen. Bij een totalitaire staat dekken deze belangen elkander bijna volkomen. Bij hem is de politiek tactiek, die overnacht veranderd kan worden. Bij de democratische staat daarentegen is de politiek een even fundamentele factor als de strategie, in tijden van vrede, wanneer de strategische factor latent is, zelfs de leiding gevende factor. Engeland vormt ook in dit opzicht alweer de enige uitzondering in het democratische kamp.

Amerika daarentegen heeft een zware tweestrijd te voeren. In de grond van de zaak een volkomen zelfgenoemzaam land, dat zich nooit bedreigd gevoeld heeft en dus zijn energieën voornamelijk binnenwaarts — in eigen onuitputtelijkheid — heeft kunnen richten, heeft het na de oorlog, gedwongen en door de voortgesnelde techniek, die het thans in eigen grondgebied kwetsbaar maakt, en door zijn verworven overzeese belangen (men denke aan de olie van het Midden-Oosten) en door het feit, dat de verwante wereld bedreigd wordt door een vijandige ideologie, moeten leren denken in strategische termen. Is het dus reeds moeilijk om zich los te maken van het geïntroverteerde, dus zeker niet strategische, denken, even moeilijk is het dikwijls om, eenmaal de keus ten gunste van wereldpolitiek gedaan hebbend, te bepalen, welk der bovengenoemde dwingende motieven bepalend zal zijn voor de lijn van die politiek.

Men kan betogen, dat de gehele steun aan West-Europa een, strategisch gesproken, slechte „proposition” is, omdat dit gebied, door geen enkele natuurlijke grens van het Russisch-Aziatische landmassief gescheiden en door geen enkele eigen macht tegen de Russische overmacht beschermd, niet te verdedigen is, en dat Amerika's kracht beter geconcentreerd kan zijn op punten, die, zoals het Midden-Oosten, door hun (betrekkelijke) nabijheid ten opzichte van Ruslands industriële centra af, zoals China, door hun ruimte aan Ruslands tegenstander zekere strategische voordelen verschaffen. Amerika heeft echter West-Europa gekozen als voornaamste slagveld in de „koude oorlog” en wel o.a. juist om die reden, dat de oorlog tussen Rusland en Amerika zich nog slechts in het koude en nog niet in het warme stadium („the shooting war”) bevindt. Dit koude stadium geeft tijd en gelegenheid om met niet-militaire middelen een macht op te bouwen, die in staat moet zijn het tegenwoordige vacuum in West-Europa op te vullen. Dit motief is er echter een van lange termijn, want eer die West-Europese macht weer in die mate is opgebouwd dat zij zich de uitgaven van een sterke bewapening (het enige eigen argument, dat het strategisch denkende Rusland van een Westwaartse expansie zou kunnen weerhouden) kan veroorloven, zal er heel wat tijd voorbijgaan. Intussen zal Amerika Rusland hier en elders met direct strategische middelen in toom moeten houden.

De Amerikaanse steun aan West-Europa is dus slechts een indirect strategisch middel in de „koude oorlog”, dat bovendien een grote kans maakt zijn doel in de „warme oorlog” (zeker als deze spoedig zou uitbreken) te missen. Andere motieven moeten dus in het spel zijn, als Amerika zich dusdanig bindt in deze „strategically unsound position”. Daar is in de eerste plaats het argument, dat, waar er maar tegenwicht geoeffend kan worden, dat moet gebeuren en dat, aangezien de zwaarste Russische druk op West-Europa geoeffend wordt, deze vanzelf aldaar de zwaarste tegendruk opwekt.

Daar is vervolgens het argument, dat de zestien West-Europese landen van het plan-Marshall de toegang bewaken tot het Midden-Oosten, een gebied, dat zeker een „strategically sounder position” is dan West-Europa, doch „politically much unsouder”. Hier raken wij een laatste argument: het feit, dat Amerika en West-Europa tot dezelfde gedachten-sfeer behoren, dat Amerikanen en West-Europeanen niet alleen fysiek, doch ook geestelijk aan elkander verwant zijn — een verwantschap, die zich het duidelijkste uit in beider democratische levensopvatting. Amerikanen en West-Europeanen staan in laatste instantie op dezelfde geestelijke bodem, er bestaat tussen beiden een vertrouwen, hetwelk thans maakt, dat de Amerikanen weten, dat hun hulp aan West-Europa in goede handen is, dat er geen misbruik van zal worden gemaakt — iets waarvan zij in andere gebieden — het Midden-Oosten, China — niet zeker zijn.

Dit — zo men wil sentimentele — argument, dat echter ook zijn praktische, zij het niet direct strategische, effecten heeft, is wel beslissend voor de voorkeur, die West-Europa van alle andere en strategisch belangrijker gebieden bij Amerika geniet. Het zou bij totalitaire staten pas in de allerlaatste plaats gewicht in de schaal leggen. In dit „strategically unsound” West-Europese kader zijn er weer posities, die weer „sounder” zijn dan andere. Zo is Noorwegen bijvoorbeeld een strategisch zwakke steen, om van Berlijn maar helemaal niet te spreken. Toch dwingt het politieke element Amerika tot het innemen van posities, die strategisch niet te verdedigen zijn. De zwaarste verzekeringen worden gegeven en de ernstigste waarschuwingen geuit voor het geval, dat Rusland na Tsjechoslowakije en na Finland (die reeds als uitgemaakte zaken werden beschouwd) zich aan andere gebieden zal vergrijpen. De zwaarste verzekeringen..... maar géén garanties, want de militaire leiders van Amerika willen in het uiterste geval („the shooting war”) de handen vrij hebben, niet gebonden zijn aan strategisch onhoudbare stellingen en eventueel vrij zijn om West-Europa aan de vijand over te laten om zich op andere, strategisch belangrijker, punten te concentreren.

Het democratische Amerika wordt evenzeer tot het afzien van strategisch gunstige stellingen gedwongen, indien het politieke element zich daartegen verzet. Spanje is zo'n geval. De strategische factor spreekt zich ten stelligste uit ten gunste van een gelijke behandeling van Spanje als van de andere West-Europese mogendheden. Spanje wordt beschermd door de een van de weinige natuurlijke grenzen in West-Europa, de Pyreneeën; Span-

je is het enige land in West-Europa, dat een enigszins behoorlijk leger op de been houdt; Spanje bewaakt de toegang tot de Middellandse Zee, korste weg naar het belangrijke Midden-Oosten; in Spanje is, dank zij het straffe politie-regiem van Franco, de kans op communistische sabotages en omwentelingen minder groot dan in de democratieën. De politieke factor steekt hier echter een stokje voor. Het politieke prestige van Amerika zou bij de echte democraten daar en elders zwaar te lijden krijgen, indien Franco, onvervalst fascistenvriend en honderdmaal plechtiglijk geëxcommuniceerd, als redder der democratie, om redenen, die slechts bij totalitaireren voorrang hebben, zou moeten fungeren. De hechte politieke en economische aaneensluiting, die eerste voorwaarde is voor het herstel van West-Europa, zou belemmerd worden enerzijds door de eigenlijke weerzin, die een zo hechte samenwerking met Franco de democratieën zou inboezemen, anderzijds door het egoïsme, dat nu eenmaal elke nationalistische staat eigen is: op de lange duur zou men Franco toch niet kunnen vertrouwen. Als het hem te pas zou komen, zou hij weer zijn eigen weg gaan.

Of de uitsluiting van Spanje ten opzichte van het Spaanse volk zelf een verstandige politiek is (immers het vereist van dat volk een grote mate van secundair denkvermogen en of fervaardigheid om te begrijpen en te aanvaarden, dat die uitsluiting het regiem en niet het volk geldt), durven wij met Negriën, de republikeinse leider in ballingschap, te betwijfelen. Hoe het ook zij — Amerika's militaire leiders (waaronder men ook Marshall rekenen moet) zullen zich door het politieke veto niet laten weerhouden om Franco-Spanje in hun strategische berekeningen op te nemen.

Italië is de middelste verdedigingslinie van het Midden-Oosten. Dit levert voor de Amerikaanse strategen een veel moeilijker probleem op dan het onder Franco strategisch betrouwbare Spanje. Het lot van Italië immers is afhankelijk van het hachelijke spel der democratie. Van daar de spanning, waarmee de uitslag van de verkiezingen van 18 April overal ter wereld — wordt afgewacht. Behalven de christen-democraten de absolute meerderheid, dan is Italië voor de eerste jaren uit Amerikaans standpunt „safe”, tenzij er een communistische staatsgreep gepleegd wordt om deze legale gang van zaken ongedaan te maken, maar dan is Amerika's keuze ook, evenals in Griekenland niet moeilijk. Maar het is niet waarschijnlijk, dat De Gasperi zo'n succes zal behalen. Waarschijnlijk is het, dat hij voor zijn meerderheid afhankelijk blijft van de steun van hetzij de rechtse socialisten of gemachtigde linksen hetzij van de neo-fascisten. Deze onzekere oplossing zou de spanning, waarmee de ontwikkeling in Italië te Washington wordt gadeslagen, nauwelijks verminderen, maar ook in dit geval is een ommekeer ook nauwelijks anders mogelijk dan door een staatsgreep — een apert ondemocratische handelwijze, die Amerika geen aanleiding tot twijfel laat. Een andere, geenszins onwaarschijnlijke, uitslag zou zijn, indien het front van communisten en Nenni-socialisten niet de absolute meerderheid zou behalen, doch wel de meeste stemmen op zich zou

verenigen. Het zou dan de vorming van de nieuwe regering kunnen eisen op volkomen legale gronden. Op even legale gronden kan deze het echter geweigerd worden met het argument, dat het front geen partij is, doch een combinatie van partijen en dat aan de sterkste partij (en dat blijven zeker de christen-democraten) de opdracht verleend behoort te worden. Uit deze legalistische argumentatie kan een burgeroorlog ontspruiten, waarin Amerika's keuze wel zeker, doch ook meer betwist kan zijn. Naar men zegt, houden en het welingelichte Vaticaan en de Amerikaanse ambassade te Rome met deze laatste uitslag rekening. De mogelijkheid, dat het linkse front de absolute meerderheid zal behalen, is nog geringer dan die van een dergelijke overwinning van de christen-democraten. Zij zou Amerika in het moeilijkste parket brengen, want een ontwikkeling, zoals die zich onlangs in Tsjechoslowakije voorgedaan heeft, zou dan wis en zeker zijn, zonder dat het democratische Amerika op welke gronden ook zou kunnen interveniëren.

In Griekenland bevindt Amerika zich reeds op de laatste verdedigingslinie van het Midden-Oosten. Dit feit, gecombineerd met het feit, dat hier reeds een „shooting war” woedt, heeft Amerika er toe geleid meer concessies te doen aan de strategische factor dan de politieke op zichzelf zou gedogen. De regering te Athene kan zich immers allerminst beroemen een toonbeeld van democratie te zijn en de corruptie in haar rangen vergalt de Amerikanen het plezier van het geven. Maar zij is op democratische wijze gekozen in de meest vrije verkiezingen, die Griekenland ooit heeft gekend (wat op zichzelf niet veel zegt!), en kan een betere titel produceren dan de communistische opstandelingen. Is dit reeds voldoende voor een erkenning — het feit, dat Rusland door middel van de Griekse rebellen het gehele Midden-Oosten bedreigt (voor strategen op zichzelf al een voldoende argument), geeft Amerika de gelegenheid die erkenning in de meest eigenlijke zin des woords te bekrachtigen.

Palestina is reeds het Midden-Oosten en hier heeft Amerika dan ook op dusdanige wijze strategisch water in zijn politieke wijn gedaan, dat deze niet meer te herkennen is. Was zijn politiek tot dusverre (uit motieven van binnenlandse politiek) sterk pro-Zionistisch gekleurd en had het op deze gronden bijna onafzienlijke pressie geoeffend om het verdelingsplan door de V.N. aanvaard te krijgen, enige weken geleden heeft het een radicale draai genomen. Het bleek immers, dat het verdelingsplan niet uit te voeren zou zijn zonder een internationale legermacht en aangezien Amerika vóór alles wilde voorkomen, dat Russische troepen zich in het Midden-Oosten zouden nestelen en aangezien het zag, dat het verdelingsplan Amerika de onverzoenlijke haat van de Arabieren, die toch beschikken over de strategische punten en de olie van het Midden-Oosten, op de hals zou halen, heeft het in deze allermindst academische kwestie (er wordt immers geschoten in Palestina!) de consequenties uit deze twee strategische gegevens moeten trekken en daarmee op schokkende wijze een zuiver en alleen door politieke motieven ingegeven standpunt verlaten. Hoe dichter bij de vuurlinie des te minder gelden andere dan strategische motieven.

Bevolkingen van Suriname en Curaçao wensen een rol in de politiek

De dag, dat Sjon Hennie Eman, volksleiders van Aruba, een telegram aan de Staten van Curaçao zond, dat hij niet aan de vergadering kon deelnemen, omdat hij zich gereed moest houden om te gaan „drinken en verdere uitspatting” indien het „de facto” afkwam (bedoeld werd de erkenning door Nederland van het recht van Aruba om zich staatkundig van het eiland Curaçao af te scheiden) werd niet de grote dag voor Aruba. Ook niet de volgende dag. Het uitwerken van een staatsrechtelijke kwestie is nu eenmaal een zaak, die meer tijd in beslag neemt dan sommige politieke leiders in de West zich kunnen voorstellen.

De houding van Sjon Hennie, die het spel van de „afscheiding” als een „good sport” heeft opgevat, zonder ook maar in de verste verte er de consequenties van te zien, werpt een typisch licht op de, wij zouden willen zeggen, „primitieve” en „argeloze” wijze, waarop sommige „leiders” politiek drijven. Op Curaçao is het dr. Harry (Sjon Goengoe) Maal, die, ofschoon een man van heel wat meer ontwikkeling dan Hennie, eenzelfde „onbezonnenheid” en „lichtvaardigheid” aan de dag legt, welke, indien erbij de volksziel bespeeld wordt, maar al te gemakkelijk in „heetgebakerde hetze” ont-aardt. Er is dit verschil: Sjon Hennie weet heel goed, dat hij met zijn campagne voor „afscheiding” in de kaart speelt van zijn rijke neef-bankier en enkele andere families, terwijl dr. Maal een idealist is, wien het om geen enkel materieel voordeel te doen is en die op zijn wijze, d.i. op de wijze van een door de industrie ontworpen landjonker, meent voor de belangen van „zijn” volk te moeten opkomen.

Tegen de achtergrond

Indien wij dit nu plaatsen tegen de achtergrond van de (juist door de industrie die welvaart bracht) opkomende kleurling (Maal en Eman zijn van blanke herkomst) dan hebben wij een aardige kaleidoscoop van wat de gemoederen in Curaçao in beroering brengt. Twee volkspartijen hebben zich op het eiland Curaçao ontwikkeld, de ene onder leiding van de „blanke” democraten Maal, Jonckheer en de Nederlander Van der Meer, de andere onder leiding van mr. dr. Da Costa Gomez, die zijn volgelingen het gevoel van kleur-waardigheid heeft geschonken, waaruit zij, niet geheel ten onrechte, het besef van politiek volwaardig zijn gaan afleiden. (De kleurlingen van Curaçao zijn politiek zeker niet minder volwaardig dan de blanken). Op het eiland Aruba heeft zich tot dusver maar één volkspartij, de zelfs statutair nog niet vastgelegde volkspartij van de familie Eman, ontwikkeld. Het kan veilig worden aangenomen, dat binnen niet al te lange tijd een tweede (kleurlingen)-partij zich tegen de hegemonie van de familie Eman zal kanten, ook al is het aantal negerkleurlingen op het eiland Aruba, waarvan de bevolking zich trots verheft op een meer Indiaanse afkomst, (reden waarom de „leider” zoveel

vat heeft) heel wat minder dan op het eiland Curaçao. Op de andere eilanden, Bonaire en de drie Bovenwinden: Sint Maarten, Sint Eustatius en Saba, waar zich geen grote industrieën hebben gevestigd en waar het bevolkingsaantal met enkele duizenden (tegen Curaçao 80.000 en Aruba 50.000) stationair is gebleven, hebben zich geen politieke partijen ontwikkeld. Wij zullen hier niet mee doorgaan. Enkele lezers zouden in de verleiding kunnen komen er nu eens heen te gaan om de zaak op poten te gaan zetten. En dat kan niet de bedoeling zijn. De bevolkingen van de Nederlandse Antillen en ook die van Suriname zullen de zaak van hun (snelle) politieke ontwikkeling zelf tot een oplossing moeten brengen.

Nieuwe verhoudingen

De resultaten, die in de loop van de maand Maart in Nederland voor de West zijn bereikt, zijn heel wat meer dan deze kleine gebieden (de Nederlandse Antillen met 150.000, Suriname met 200.000 inwoners) ogenschijnlijk kan toekomen. Of om het minder „koloniaal” te zeggen: dan hun staatsrechtelijke structuur kan dragen zonder topzwaar te worden. De maatstaf van de bevolkingsaantallen, zoals dat in feite wel het geval zou zijn geweest bij de inschakeling als provincies, is dan ook niet aangelegd. De Nederlandse Antillen en Suriname zijn als zelfstandige eenheden beschouwd, met een eigen economische sfeer en een eigen verantwoordelijkheid, die, als delen van een gemeenschappelijk staatsverband, met Nederland samen het nieuwe Koninkrijk zullen uitmaken. In de eerste plaats heeft de Tweede Kamer haar goedkeuring gehecht aan de ontwerpen tot wijziging van de Surinaamse en Curaçaoose staatsregelingen. Deze wijzigingen in wetten, die als (zij het door Nederland opgestelde) plaatselijke grondwetten kunnen worden beschouwd, moeten niet anders worden gezien dan „overgangsmaatregelen”, om, voor zover dat binnen de bestaande grondwet mogelijk is, de toekomstige staatsvorm voor te bereiden. Zo zal naast (of met) de gouverneur, die tot dusver het bestuur alleen uitoefende, een college van algemeen bestuur gaan optreden. De positie van de vertegenwoordiger in Nederland zal wettelijk worden geregeld. De Staten zullen worden uitgebreid en meer bevoegdheden krijgen, het kiesrecht wordt in beginsel algemeen verklaard (al zal de uitbreiding geleidelijk bij kiesreglementen geschieden), kortom het aandeel van de bevolkingen in de eigen aangelegenheden wordt meer ingeschakeld. De instelling van de colleges van algemeen bestuur komt tegemoet aan de onmogelijke toestand, dat de Staten van Curaçao en die van Suriname, als het enige lichaam dat in feite de bevolking vertegenwoordigt, in alle mogelijke zaken moeten gaan optreden, zowel tot het vaststellen van een hondenverordening als tot het in overleg treden met het buitenland, i.c. de Nederlandse regering, wat plaatselijk dan ook tot de nodige verwickelingen en moeilijkheden aanleiding heeft gegeven.

Het is te vergelijken met bijvoorbeeld de Nederlandse Tweede Kamer, die, tevens fungerend als Haagse gemeenteraad en provinciale staten, nog even buiten de regering om de buitenlandse politiek erbij zou nemen.

Een uitwas

Het kan niet anders worden gezien dan als een uitwas van het koloniale systeem (dat mogelijk vroeger goede diensten kan hebben gedaan, al is dan de bestaande staatsregeling van 1937), doch dat thans niet langer aan de bestaande noden en rechten kan tegemoet komen. Een ander voorbeeld vindt u op Aruba (en op de andere eilanden der Antillen), dat niet ten onrechte over gebrek aan zelfstandigheid klaagt en dat een bestuurscollege, Raad van Politie geheten, bezit, bestaande uit de (zeer van de gouverneur afhankelijke) gezaghebber als voorzitter en twee onder een zeer beperkt kiesrecht gekozen leden. Het frappante is nu, dat deze Raden van Politie al sedert meer dan tien jaar, sedert de in werkingstelling van de staatsregeling in 1937, geen enkele staatsrechtelijke basis meer bezitten, omdat zij toen, in de veronderstelling dat er wel spoedig iets beters voor in de plaats zou komen, juridisch, als overblijfselen van het regeringsreglement van 1865, werden opgeheven.

Maar ook aan de Nederlandse zijde hapert er wel iets. Het feit, dat als de Staten, in welke hoedanigheid dan ook, zich willen beroepen op de Kroon, zij te maken krijgen met dezelfde Nederlandse regering, waarmee zij, zoals laatstelijk het geval was, in conflict liggen, maakt het tot een oplossing brengen van problemen en het vestigen van vertrouwen zeker niet gemakkelijker. Het is een constructie, die (zonder dat schrijver van dit artikel de pretentie wil hebben haar te doorgronden) zeker voor de eenvoudige bevolking van overzee altijd raadselachtig zal blijven.

Door de beginselen, die thans op de Ronde tafel-conferentie zijn vastgelegd, namelijk het opbouwen van een verenigd Koninkrijk (bestaande uit Nederland, Suriname en de Nederlandse Antillen), met een rijkgrondwet, een rijkskabinet en een rijksparlement, een constructie dus van een regering die boven de drie partijen, in ieder geval niet inhaerent aan een der partijen zal zijn, is aan deze moeilijkheid op onverwachte wijze tegemoetgekomen. De bus kan hierdoor sluiten en als zij eenmaal sluit is het toch eigenlijk eenvoudig. Uiteraard kleven er aan de uitwerking nog grote moeilijkheden, waarmee wij de redactie-commissie, die met deze taak is belast, het beste succes wensen en waarvan wij uiteraard te zijner tijd ook nog wel het onze te zeggen zullen hebben.

Kiesrecht in Suriname

Op 7 Maart werd in Suriname (wij moeten er op wijzen, dat er tussen Suriname en de Nederlandse antillen een groot verschil bestaat en wij zouden eigenlijk aan Suriname een

afzonderlijk artikel moeten wijden) een door drie partijen georganiseerde demonstratie gehouden voor de toekenning van het algemeen kiesrecht. Een week te voren was door twee andere partijen gedemonstreerd om ontevredenheid over de Ronde tafel-conferentie te uiten.

Maar al heeft Suriname dan ook vijf (jonge) partijen, er zijn zoals de zaken nu staan maar twee groepen: men is vóór of tegen algemeen kiesrecht! Beide groepen bekampen elkander fel en trachten elkanders successen te kleineren. In de Surinaamse nieuwsbladen, die de verschillende groepen vertegenwoordigen, nemen de redacteuren en inzenders geen blad voor de mond. De Surinaamse lezer, die met de „spannende tijden” meeleeft, krijgt waar voor zijn geld.

Om de situatie goed te zien moet voor ogen worden gesteld, dat er in Suriname drie belangrijke bevolkingsgroepen zijn. De grootste groep is die der creolen, de neger-kleurlingen, maar daarnaast staan de (vroeger als contract-arbeiders geïmmigreerde) Hindoestanen en Javanen, die tezamen reeds iets meer dan de helft der totale bevolking uitmaken en sneller dan de creolen in aantal toenemen. De creolen hebben gelijk, indien zij zeggen, dat de Aziaten nog niet voldoende ontwikkeld zijn en slechts geleidelijk meer rechten (die immers ook plichten meebrengen) moeten ontvangen, maar de Aziaten hebben eveneens gelijk, indien zij, in het licht van de nieuwe verhoudingen, hun stem in het kapittel wensen. Aan de demonstratie voor het algemeen kiesrecht werd voor 90 % door Hindoestanen deelgenomen, die voor het merendeel van het land gekomen waren om zich in de „politiek in de stad” te doen gelden.

Concluderend kunnen wij zeggen, dat zich bij de politieke ontwikkeling in de West de volgende frappante aspecten voordoen: a) het zijn in hoofdzaak de bevolkingsgroepen van Suriname en de Nederlandse Antillen zelf, die hun rol in het politieke leven wensen te spelen. b) de opvattingen over de wijze, waarop het koloniale systeem moet worden geliquideerd verschillen in de West en in Nederland. Het zal daarbij zaak zijn, dat Nederland een open oog toont voor de problemen die zich daarbij voordoen.

Toestanden, die soms verwarrend lijken, zijn in wezen dikwijls eenvoudig. Voorvallen zoals het wegglopen der Curaçaoose democraten van de Ronde Tafel-conferentie of de poging tot een „staatsgreep” van Sanchez in Suriname, behoeften, indien tijdig het juiste begrip was getoond, waardoor het vertrouwen niet zo zwaar was ondermijnd, niet voor te komen.

Bij het handhaven van een zo groot mogelijke politieke rust, is ook het economisch belang, dat wij te allen tijde voor ogen moeten houden, gebaat.

De massa en wij

„De wereld zal heus wel draaien zonder mij”

Hoe ziet ge de gemeenschap?

Ieder mens is op zichzelf een onderdeel van het grote geheel, dat wij aanduiden met de verzamelnaam: de massa.

Nu is het zo — en dit geldt in het bijzonder voor ons vrouwen — dat de enkeling zijn aandacht gericht heeft op zichzelf als middelpunt van de enge persoonlijke kring.

Het onpersoonlijk het maatschappelijk denken valt ons zwaar zo al niet onmogelijk omdat onze zelfgerichtheid een bewustzijnsvernauwing ten gevolge heeft, die ons de wijde blik beneemt. Wij zijn ons hieraan volstrekt niet bewust en wij gevoelen dit ook niet als een gemis. — En omdat wij dit niet als een gemis voelen daarom maakt het zo zelden een punt van overweging voor ons vrouwen uit dat wij met onze begrijpelijke, maar ontoelaatbare houding de maatschappij tekort doen.

Begrijpelijk maar ontoelaatbaar — begrijpelijk omdat wij dadelijk klaar staan om alles wat aan de lijst van onze veelomvattende taken zou kunnen worden toegevoegd met kracht af te wijzen en ontoelaatbaar omdat wij niet zonder meer ons deel kunnen opeisen van de maatschappelijke voordelen zonder daar iets tegenover te stellen en dat iets dat is: een deel van onze energie en een deel van onze belangstelling en tijd. In onze houding tegenover de massa ligt het stempel onzer persoonlijkheid.

Het hedendaagse opvoedingssysteem wordt meer en meer gericht op het persoonlijke. Men verlieze echter nimmer uit het oog, dat door elk systeem als een gouden draad de gemeenschapsgedachte moet lopen: de ontwikkeling van het verantwoordelijkheidsgevoel — ook bij de niet-prominenten.

En dat is nu iets, dat wij vrouwen zo maar in het gezin kunnen beoefenen: het aankweken van verantwoordelijkheidsgevoel, dat immers de grond en de voedingsbodem is voor maatschappelijk denken en handelen. Wij kunnen ons daarbij naar hartelust specialiseren op de enkeling. Immers: het is de enkeling, die de massa groot maakt en het gemeenschapsleven mogelijk en dat is juist wat er zo vaak wordt vergeten uit laffe gemakzucht en laksheid.

De wereld zal heus wel draaien zonder mij... en... één mens meer of minder zal wel geen verschil maken... ziedaar uitingen zoals wij ze dagelijks kunnen horen. En als wij zo iets horen, dan kunnen wij ervan verzekerd zijn, dat het erom gaat zich in te spannen of zich iets te ontzeggen ten bate van het algemeen.

„Tot nut van het algemeen is een best adres maar het is ver weg!” zeide een boerenvrouw toen men bij haar kwam collecteren.

Het is een onoverkomelijke luie Jan Salie geest, de traagheid, de gemakzucht en de afkerigheid van al wat

buiten de platgetreden paden van de dagelijkse sleur ligt, die ons dadelijk kopschuwen maakt als het erom gaat tijd en moeite te geven en persoonlijke inspanning.

En vaak tasten we dan maar snel in de zak om er maar van af te zijn, ons afvragend wat het minste is, dat we met fatsoen kunnen geven. En dan hebben we het gevoel van twee kwaden het minste te hebben gekozen.

door Amy Groskamp ten Have

De massa is de gemeenschap en de gemeenschap maakt geen levend deel uit van ons dagelijks leven tenzij wij er gedwongen mede in contact komen. De gemeenschap met haar noden en begeerten, met haar gaven en mogelijkheden neemt geen plaats in in ons gedachtenleven: wij houden geen rekening met haar.

Welk een zonderling idee hebben velen onzer van de gemeenschap! Wij zien de gemeenschap door de bril van onze individuele omstandigheden. De koopman ziet de gemeenschap als één complex van klanten: klanten, die hij heeft, die hij niet meer heeft of die hij nog niet heeft. De bankier ziet de gemeenschap als

een combinatie van getallen (waar- onder helaas veel nullen!)

De dokter ziet de gemeenschap als een kudde belagers van zijn rust.

De kunstenaar ziet de gemeenschap voor de helft als zijn dankbare schuldenaren (en voor de andere helft als zijn lastige schuldeisers!)

De moeder ziet de gemeenschap als iets vers en vaags, dat pas betekenis krijgt als haar lievelingen onder de menschen moeten.

De werkende vrouw ziet de gemeenschap als een reeks kansen om vooruit te komen en zo proberen we allemaal onbewust het grote idee ondergeschikt te maken aan onze kleine persoonlijke belangen.

Het is ieders goed recht de dingen zo te zien als hij of zij meent dat ze gezien moeten worden maar hier is een maar bij: wij hebben het recht ons leven zo in te richten als wij dat willen, maar wij hebben niet het recht de ogen te sluiten voor de plichten, die het deelhebben aan de gemeenschap voor ons medebrengt.

„Vóór wat hoort wat” is een oud spreekwoord, dat ook heden ten dage nog ten volle opgeld doet, al verklaren wij het ook nog zo heftig; nog zo smalend en nog zo spottend voor ouderwets en bespottelijk.

Vóór wat hoort wat... dat geldt in alle omstandigheden in het leven, dus is het ook van toepassing op de plaats, die wij vrouwen innemen in de nieuwe maatschappij.

Niet iedere vrouw is beleden of kundig genoeg om een vooraanstaande plaats in te nemen in het maatschappelijk leven. Er zijn honderduizenden — lieve hartelijke eenvoudige zielen, die hartelijk zouden lachen alleen al bij het idee, dat zij — stel je voor —! zij iets zouden kunnen geven of doen voor de gemeenschap! En toch is dit zo — gelukkig is dit zo maar het wordt veel te weinig beseft.

Voor wij democratisch kunnen gaan denken moeten wij eerst maatschappelijk kunnen denken en dit maatschappelijk denken dat synoniem is met onzelfzuchtig denken, dat kunnen wij allemaal proberen. Wij kunnen er het levend voorbeeld van zijn en daardoor anderen aansporen

en op de goede weg brengen en dan hebben wij al veel, heel veel voor de gemeenschap gedaan!

Laat iedere vrouw haar eigen persoonlijke nauw begrensde opvatting gerust huldigen en er zich in vermeien maar naast en boven deze opvatting als individu behoren wij als mens een diepere betekenis, een betekenis vol hoog-opstuwende zin te hechten aan het begrip: de Massa.

Gemeenschapszin in hogere betekenis beduidt niet anders dan zelfverloochening, het achterstellen van het eigen ik met al zijn persoonlijke overheersende belangen bij het welzijn van het geheel, d.w.z. van anderen, van de Massa.

Als zij, die menen niets te geven te hebben, zelfverloochening en verantwoordelijkheidsgevoel kunnen schenken aan de gemeenschap — en dat kan iedere gewone huisvrouw in haar gezin — zo maar doodgewoon aan de huiskamertafel! — dan zullen zij méér geschonken hebben dan menig-een, die in fraai gepolijste volzinnen anderen opwekt zonder zelf een lichtend voorbeeld te zijn in het dagelijks leven.

Het verantwoordelijkheidsgevoel voor het geluk en de welvaart van anderen dat begint thuis in de familiekring maar als het goed is dan moet dit besef worden uitgebouwd en overgedragen op de maatschappij als de jonge mens eindelijk op eigen benen tegenover de massa komt te staan.

Het aankweken van dit verantwoordelijkheidsbesef is de schone taak van ons vrouwen — niet van enkele bevoorrechten maar van allen, omdat het betekent: het uitdragen van de ideale gemeenschapszin, die de mens uitheft hoog boven eigen bekrompenheid en kleinheid en hem in waarheid zijn bestemming laat vervullen als drager der evolutie.

STALEN MEUBELEN „GISO”-LAMPEN

„Scheppende Vrijheid”

De wil tot vrijheid moet meer en meer onze werkelijke drijfkracht worden. Te midden van de onzekerheden en verlam-mende moeilijkheden van onze tijd, moet de vrijheid niet alleen voor ons zijn een abstract politiek ideaal, maar een scheppende kracht, die onze jonge mannen en vrouwen inspireert tot edele daden. Innerlijke vrijheid en harmonie van de ziel; sociale vrijheid en gelijkheid voor de wet, als fundament van de staat; internationale vrijheid in de rechtsorde van vrede en rechtvaardigheid; dit moeten de scheppende idealen zijn van de nieuwe tijd in plaats van de verstikkende repressies van het verleden en de nog moordender tyranniën, die nieuwe ketenen smeden voor de menselijke geest. Scheppende vrijheid is het wachtwoord en voor de verwezenlijking daarvan moeten wij al onze energie geven.

(Maarschalk Smuts)

Wie van de twee heeft gelijk?

De socialistische fractieleider in de Tweede Kamer, jhr. mr. Van der Goes van Naters, heeft onlangs in een vergadering te Schiedam te kennen gegeven, dat hij voor een verbreding van de basis van het kabinet niets voelt. Prof. Romme,

ALLERHANDE

Uit onze kinderjaren bewaren we nog altijd een goede herinnering aan de banketbakkerswinkel, waar in grote trommels in rijen de koekjes waren opgeborgen. Er was één trommel, waarop met sierlijke krulletters geschreven stond: Allerhande. Daarin zaten koekjes van verschillend model, van allerlei vormen, rondjes, klaverblaadjes, met of zonder krenten er in, die allemaal goed smaakten. Zo'n trommel willen wij in het vervolg ook voor U neerzetten. Daarin stoppen we hetgeen we vinden aan uitspraken, opmerkingen in de pers, waaruit U kunt grabbelen. We hopen voor U, dat er zo nu en dan een koekje met een krent in zit.

de kath. fractieleider, heeft dezer dagen in een partijvergadering te Amersfoort betoogd, dat hij voortzetting van de samenwerking met de P. v. d. A. in de thans bestaande vorm afhankelijk stelt van de verkiezingsuitslag. Een kabinet op bredere basis wijzen de katholieken niet af, voegde hij hier aan toe.

(N.R.C.)

Groepsbelang

De onlangs in ons land opgericht Middenstandspartij blijkt geen succes te worden. Een dezer dagen in Den Haag gehouden vergadering werd door 12 personen bezocht. Men kan hieruit niet de gevolgtrekking maken, dat de middenstanders een bepaalde actie niet noodzakelijk achten, doch wel deze, dat de doorsnee Nederlander niet bereid is zijn steun te geven aan een politieke partij, die zich alleen de behartiging van een bepaald groepsbelang ten doel stelt.

(Nieuwe Courant)

Voor Prof. Schermerhorn ter overdenking

Evenals op alle gebieden, heeft ook hier de werkelijkheid ont-nuchtering gebracht, die ons niet behoort te ontmoedigen, als we tegelijkertijd realistisch en idealist durven te zijn. Want dan weten we, dat we na de hel van een oorlog niet ineens in een hemel terecht komen, maar dat er een moeilijk begaanbare weg moet worden afgelegd, waarop we met inspanning van al onze krachten veel materieel en moreel puin moeten wegruimen.

(Mej. Tjeenk Willink bij de opheffing van Volks-herstel)

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

VRIJDAG 16 APRIL 1948 - No. 3

In dit nummer:
EEN ARTIKEL VAN
Mr. P. J. OUD

(pag. 3)

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Nogmaals onze Indische politiek

Wij hebben de vorige maal betoogd, dat na de oorlog bezonnen staatsmanwijsheid te zeer is gemist. Zeker ook bij de behandeling van het Indische vraagstuk, dat in het bijzonder onze aandacht had en ook ditmaal weer hebben zal. Op het terrein der Indische politiek hebben wij echter meer gemist, namelijk beginselvastheid. Wanneer men in zijn gedachten terugroept wat in de afgelopen jaren is geschied, dan kan slechts worden vastgesteld, dat het volgen van een bepaalde vaste koers tenenmale niet plaats gehad heeft. Aan het begin van alle moeilijkheden staat de redevoering van de toenmalige minister van overzeese gebiedsdelen, prof. Logemann, die de zoveel bekendheid verworven woorden sprak, dat het onwaardig was en onvruchtbaar om met Soekarno te onderhandelen. Ook mag herinnerd worden aan de brief, die de luitenant gouverneur-generaal, dr. Van Mook, aan lord Mountbatten zond en waarin hij een zelfde standpunt innam. De daden zijn niet overeenkomstig de schone woorden geweest. En daarmee is Soekarno een grote dienst bewezen. Zijn gezag, aanvankelijk gering, ook in de Repoebliek, is zeer toegenomen door het feit, dat hem van Nederlandse zijde zo grote onderscheiding ten deel viel, dat als het ware het Indische beleid onzer regering zich geheel om hem concentreerde en dat de regering der Repoebliek werd gezien als „de facto uitoefenend 't gezag over Java, Madoera en Sumatra”, zoals in art. 1 van het basis-accoord van Linggadjadi wordt gezegd. Alles is gedaan om met de Repoebliek op goede voet te geraken. Wie de zaken gevolgd heeft, weet dat wij ons op ernstige wijze hebben vernederd om toch maar een goede verstandhouding te bereiken. En diep tragisch moet het dan genoemd worden, dat de komst van een Nederlandse delegatie in Djocja dezer dagen tot demonstraties aanleiding moest geven, die er blijk van geven, dat de acties, die tegen de Nederlanders en de met hen bevriende Indonesiërs zijn gevoerd, blijkbaar de geesten volkomen in verwarring hebben gebracht. Maar aan de andere zijde toont dit ook aan, dat de politiek van toegeven, de politiek van het verlenen van steeds maar weer nieuwe concessies, heeft gefaald. De kabinetten Schermerhorn en Beel, die hadden gehoopt langs deze weg tot overeenstemming te komen, zijn ondanks alle waarschuwingen van de oppositie, volkomen bedrogen uitgekomen.

Het is nodig, dat hieraan herinnerd wordt nu de naderende verkiezingen het Nederlandse volk verplichten zich te bezinnen op de vraag welk regeringsbeleid in de komende parlementaire periode gevoerd zal moeten worden. Het beleid van het kabinet-Beel, gesteund door de Katholieke Volkspartij en de Partij van de Arbeid heeft gefaald. Het heeft niet kunnen bijdragen tot een groei van wederzijds begrip en vertrouwen, het heeft ook niet de strijd met de wapenen kunnen voorkomen. Bij de beoordeling van het beleid hebben wij met deze naakte feiten rekening te houden. En zeker moet er op gewezen worden nu de voormannen van de Partij van de Arbeid zich zo gaarne op de borst slaan. Wanneer men zo mis gezien heeft, past groter bescheidenheid. Laat wel begrepen worden, dat de politieke actie in de afgelopen zomer niet bevolen is door de oppositie, maar door de mannen, die de regeringsverantwoordelijkheid dragen. Maar eveneens dragen zij de verantwoordelijkheid voor de halfheid waarmee ook dit optreden is aangepakt. En ook voor de verlate terugkeer van onze militairen, die hun plicht hebben moeten doen, vaak onder de meest zware omstandigheden.

Wanneer men schrijft over het Indische vraagstuk, kan slechts worden gewezen op mislagen. Maar wij mogen daarbij niet blijven staan. Positieve oplossingen zijn nodig. Hoewel, wij voegen het er onmiddellijk aan toe, het bereiken van positieve doelstellingen uitermate veel zwaarder geworden is door al hetgeen in de afgelopen perio-

„Heb ik het niet altijd gezegd, Lieftinck? Werken en zuinig zijn...”

de aan fouten is gemaakt. Men kan immers de rolprent niet terugdraaien. De ontwikkeling is door de gevoerde politiek in bepaalde banen gekomen en wat geschied is, is vastgelegd. Zowel voor ons, als voor de gehele wereld. De feiten kan men niet miskennen, hoewel men beseft, dat het in veel opzichten anders had kunnen zijn en voorkomen moet worden, dat de combinatie waarop thans het regeringsbeleid steunt, ook in de toekomst weer de basis zal vormen. In dit verband willen wij opmerken, dat de oppositie in ons land begrip heeft getoond voor de plaats, die zij inneemt en loyaal is. Het feit, dat zij zich bereid heeft willen verklaren om te zijner tijd deel te nemen aan de Ronde Tafel Conferentie kan als een bewijs hiervoor worden gezien. In een vorige week te Rotterdam gehouden redevoering heeft onze partijvoorzitter hierop ook gewezen, maar hij heeft er aan toegevoegd, dat de oppositie dan ook het recht heeft te verlangen, dat de regeringspartijen ophouden haar bij voorbaat tot reactionairen te bestempelen. „Gaat men daarmee door”, aldus de heer Stikker, „dan zullen wij óf openlijk moeten zeggen, wat wij thans in vertrouwelijke kring doen, óf ons uit die besprekingen moeten terugtrekken”.

Hier is geen woord Frans bij. Wij hebben geregeld beroep gehoord op de oppositie om mede te werken en om te steunen, maar tegelijkertijd worden de partijen der oppositie over een kam geschoren en worden wij mede in het hoekje der reactie geplaatst. Van de zijde der regeringspartijen zal goed begrepen moeten worden, dat van deze kant bij voortduring loyaal steun is verleend waar dat mogelijk was, maar dat zulks onmogelijk wordt wanneer de mentaliteit zich niet wijzigt.

De oppositie heeft mede een bouwende taak. Voor ons is het onmogelijk ons tevreden te stellen met critiek. Onze beginselen van vrijheid en verantwoordelijkheid vragen ook haar toepassing op het terrein der Indische politiek. Het gaat ons om de ontwikkelingsmogelijkheden voor de mens, zowel hier als overzee. Ons beginsel vraagt vrije ontplooiingskansen ook voor de bevolkingen der overzeese gebiedsdelen. Wij hebben nationalistische stromingen dan ook zeer wel begrepen en geëerbiedigd. En de structuur van ons koninkrijk willen wij aanpassen aan hetgeen is gegroeid. Van onze zijde is meermalen betoogd, dat diverse

elementen uit de basis-overeenkomst van Linggadjadi zeer wel acceptabel waren. De bezwaren van mr. Vonk richtten zich in eerste instantie tegen artikel 1, dat aan deze overeenkomst het karakter van een „pseudo-tractaat” gaf en voorts o.m. tegen artikel 17, dat internationale arbitrage binnenhaalde in de betrekkingen tussen Nederland en de Repoebliek. Maar de gedachte van een gemeenschap van gelijkwaardige delen, die verenigd zijn door de band der Kroon, wordt in ons program met zoveel woorden gesteld. En in de kamer heeft mr. Vonk reeds geruime tijd geleden betoogd, dat de geüchte ener Unie, mits een reële, hem geenszins vreemd was. Maar ook zullen waarborgen geschapen moeten worden, dat de fundamentele menselijke rechten verzekerd zullen zijn, alsmede de rechts- en bedrijfszekerheid en deugdelijk bestuur. Ook zullen gewaarborgd dienen te zijn de nakoming van vroeger aangegane verplichtingen en eerbiediging van verkregen rechten. Voorts achten wij het voortbestaan van de culturele en economische banden „in het belang van alle volkeren van het Rijk”, zoals ons program het zegt.

Niet voorbij mag worden gezien het communistische gevaar. Zij, die door de gebeurtenissen in Tsjecho-Slowakije wakker zijn geworden, hebben gelachen toen mr. Vonk in de Tweede Kamer, reeds kort na zijn intrede in het parlement, waarschuwde tegen de communistische potentie in de Repoebliek. Langzamerhand breekt beter inzicht baan. Voor ons is echter absolute voorwaarde, dat elke communistische invloed op de hervorming van het Koninkrijk uitgebannen zij.

Bij het parlement is thans aanhangig een wetsontwerp inzake wijziging der Grondwet. Reeds heeft de Tweede Kamer het ontwerp in de afdelingen onderzocht en in het begin der aanstaande week kan het voorlopig verslag worden verwacht. Aan de hand daarvan willen wij — met inachtneming van de grondslagen waarop onze Indische politiek moet zijn gebouwd — in een volgend artikel de voorgestelde wijzigingen in de Grondwet van de politieke kant bezien.

★ PARLEMENTAIRE FLITSEN ★

Oneerbiedig gezegd:

OUWE TAAIE

★
Verkeer en Waterstaat
over de tong

Gij kent toch, lezer, het schone lied van de „Ouwe taaie”. thans wat verouderd, maar eens onze nationale hymne?

Welnu, het waren de eerste woorden van deze zang, die ons zo maar, zeer oneerbiediglijk, te binnen schoten, toen wij onder een ietwat slaapverwekkend betoog bij het verkeersdebat in onze senaat (het was heus geen V.V.D.-er, die op dat ogenblik het woord voerde!) wat doezelig zaten te filosoferen over de plaats van de Eerste Kamer in ons staatsbestel.

Oud: inderdaad, dat is deze thans 133-jarige zeker. Zij moge dan behoren tot de jongste van onze nu eenmaal stuk voor stuk zeer oude staatslichamen, een gezegende leeftijd, zoals men dat pleegt te noemen, heeft zij toch stellig reeds bereikt.

In 1815 zag onze Eerste Kamer het levenslicht, voortgesproten uit de levendige discussies der Nederlands-Belgische Grondwetscommissie, die, toen deze beide landen krachtens de besluiten van het Weener Congres waren samengevoegd, het nieuwe Rijk ook een andere Grondwet moest verschaffen.

En niet wij, niet onze voorouders, maar de Belgen waren het, die zulk een Hogerhuis nodig achtten, teneinde „alle overijling in de raadplegingen voor te komen, in moeilijke tijden aan de driften heilzame palen te stellen en de troon te omringen door een bolwerk, waartegen alle partijen afstuiten”. Een exclamatie, naar aanleiding waarvan onze vermaarde liberale staatsrechts-auteur Buys droogweg opmerkte: „de vreedzame Staten-Generaal van 1814 geleken al zeer weinig op een wilde bergstroom, welks verwoestingen te keren een strenge plicht was”. En taaie? De doodsbidders hebben nooit ontbroken. In de jaren tot 1848 noemde het volk haar spottend de „ménagerie du roi”. Buys ontzegde haar een nationaal karakter. De anti-rev. leider Groen van Prinsterer noemde de Eerste Kamer „een mislukte copie naar Engels model”. Zijn tegenspeler Thorbecke achtte haar „zonder grond en zonder doel”. De liberaal Visser van IJzendoorn sprak in November 1918 de gevleugelde woorden, dat bij verdwijning van de Eerste Kamer „alleen de boden haar zouden betreuren”. En tenslotte deed bij de Grondwetsherziening van 1922 de toenmalige vrijzinnig-democratische leider mr. Marchant een formidabele frontaanval op haar bestaan, die... bijna... gelukt was.

En toch bestaat zij en gaat zij haar eigen weg, zich verheugend zelfs, in de laatste decennia, in een stille, maar onmiskenbare populariteit.

Een populariteit, die haar inzet vond op die gedenkwaardige dag, dat zij, als een rots in de branding, het „Belgisch Verdrag” weerstond en die in het jongste verleden een nieuwe impuls verkreeg door haar wijze besluit, door de verwerping van mr. Donker's initiatief-voorstel het goede beginsel van het geheim van de Ministerraad te nandhaven.

De Eerste Kamer, zij leeft — nog steeds — en mocht de tiende ter Haagse West-Indische Conferentie aangenomen resolutie tot uitvoering komen, dan zal, als Senaat van het hervormde Koninkrijk, zelfs een nog belangrijker taak voor haar zijn weggelegd.

Het was een primeur voor onze Eerste Kamer, de mededeling van minister Vos over de vliegvel-denkwestie. Het was een goede dag tevens voor Amsterdam en Rotterdam. Minister Vos liet immers weten, dat bestudering van het K.L.M.-rapport hem niet overtuigd had van de wenselijkheid van dr. Plesman's Burgerveen-plan boven dat van Schiphol-Schieveen.

Dit betekent dus, dat het eenmaal genomen besluit gehandhaafd blijft, dat Amsterdams Schiphol de centrale luchthaven wordt en Rotterdam in Schieveen zijn eigen vliegterrein krijgt.

Amsterdam is tevreden. Rotterdam is tevreden. En de Eerste Kamer, waar geen enkele stem vóór Burgerveen werd vernomen, was het blijkbaar ook. Niet tevreden echter is onze befaamde K.L.M.-leider, die reeds aangekondigd heeft, dat hij „hier wel nader op terug zal komen”. De heer Plesman zou... Plesman niet zijn, wanneer hij zich zo gemakkelijk gewonnen gaf!

* * *

„Aan socialisatie of iets, dat er zeer veel op lijkt, hebben wij niet de minste behoefte”, aldus de heer Zegering Hadders, bij de begroting van Verkeer en Waterstaat voor de fractie der V.V.D. het woord voerend in de Eerste Kamer.

Simplele, maar veelzeggende woorden, die, met het gesprokene door de heren ir. Kraayvanger (K.V.P.), Hommes (A.R.) en mr. Kolff (C.H.) minister Vos nog eens duidelijk voor ogen moeten hebben gesteld, dat ook aan deze zijde van het Binnenhof noch voor een openlijke, noch voor een geruisloze socialisatie van het vervoer een meerderheid te vinden is.

De heer Van der Goes van Naters moge dan nog eens hebben verkondigd, dat zijn partij slechts zitting wil hebben in een Kabinet, waarin zij „de progressiviteit bepaalt”, wanneer onder „progressiviteit” moet worden verstaan socialisatie, ook van ons vervoerswezen, zal er voor de Partij van de Arbeid niet veel anders opzitten dan er voor te zorgen, dat zij bij de aanstaande verkiezingen de absolute meerderheid behaalt.

Veel kans geven wij haar niet.....!

Minister Vos was ditmaal voldoende realist om zijn zwakke positie tegenover de niet-socialistische Kamermeerderheid, zo hij aan zijn socialistische strevingen vasthield, wel in te zien en toonde zich dan ook opvallend toeschietelijk. Hij gaf de heer Zegering Hadders toe, dat de fiscale bevoorrechtiging van de dochterondernemingen van de Nederlandse Spoorwegen boven de particuliere vervoersondernemingen door de vrijstelling van de eerstgenoemden van belasting op de winst uit hoofde van de ondernemings- en vennootschapsbelasting, een ongelijke behandeling betekende, aan welker beëindiging hij bereid was de nodige aandacht te besteden. Het waarschuwendende woord van de V.V.D.-spreker ten aanzien van de socialisatie vermeldden wij reeds. Het is goed, hieraan toe te voegen, dat hij echter eveneens met zoveel woorden vaststelde, dat wij evenmin terugwillen naar de vóór-oorlogse chaos op verkeersgebied. Tussen zekere regeling, in nauw en voortdurend overleg met alle belanghebbenden en socialisatie is echter een groot verschil. Wij zijn zelfs geneigd te zeggen, dat dit precies het omgekeerde is, omdat daardoor de voorwaarden geschapen worden voor een onbedreigd voortbestaan van het particuliere bedrijf. Vele problemen heeft onze woordvoerder nog aangesneden, waarvan wij er één nog kort vermelden willen: dat van de wegen. Het is verklaarbaar, dat de wegen over het algemeen in een slechte toestand verkeren. Jarenlang uitstel van het hoogst noodzakelijke onderhoud, gebrek aan materiaal en arbeidskrachten waren en zijn oorzaak van deze toestand. Herstel en onderhoud zijn dus dringend noodzakelijk, maar de waterschappen en polders, noch de gemeenten met grote oppervlakte zijn, zoals de heer Hadders betoogde, daartoe financieel in staat. En toch zijn zij het, die vele locale wegen, welke nochtans dikwijls zwaar doorgaand verkeer hebben, moeten onderhouden. Daar komt bij, dat het zelfs de vraag is, of de gemeenten de wegen op het ogenblik wel mo g e n on-

derhouden. In een circulaire van 26 Januari 1948 van het Departement van Binnenlandse Zaken werd medegedeeld: „Wanneer het achterwege laten van een werk of aanschaffing niet rechtstreeks de welvaart aantast, behoort het te worden nagelaten, of althans uitgesteld, ook al zouden andere belangen in het gedrang komen”.

In het licht van onze precaire financiële toestand is deze circulaire begrijpelijk, maar voor onze reeds zo gehavende wegen houdt zij toch grote gevaren in. Want het is, zoals de heer Hadders zeide: hoe langer men het onderhoud en de versterking van de wegen uitstelt, hoe hoger de kosten, die toch eens gemaakt moeten worden, zullen worden. Ja, vele wegen zullen tenslotte zelfs geheel vernieuwd moeten worden. Het zal er inderdaad, zoals onze woordvoerder betoogde, wel van moeten komen, dat het Rijk en de provincie het onderhoud krijgen te verzorgen en ook eigenaar worden van alle wegen, voor doorgaand verkeer bestemd. Een moeilijk probleem, dat van het wegen-onderhoud en zijn financiële consequenties, waarbij wij slechts één lichtpunt zien, n.l. dat het ook hier de door onze geestverwant mr. Oud gepresideerde „commissie-Oud” is, die haar schouders eronder zal zetten. A.

Wilt U afdelingsnieuws, aankondigingen van vergaderingen e.d. bestemd voor dit weekblad richten aan: Mr. E. Elias, Victoria-hotel, kamer 435, Amsterdam?

Deze burger

heeft, gedurende een Caraïbisch-Hispano-Amerikaanse periode zijns levens, eens door Bogotà geslenterd. Een mooie stad in een land, dat zo groot is als Spanje, Frankrijk, België en dat Nederlandje van ons tezamen en in vereniging. Een hoog-gelegen stad. Zowel materialiter (want ge zijt buiten adem wanneer ge er een stoep van vijf treden hebt beklommen) als idealiter, want Bogotà noemt zich zelf altijd het Athene der Amerika's. Dat is wel een beetje snoeverig, maar zeker is, dat wetenschap en letterkunde er bloeien. Dat er al een universiteit was toen de Noord-Amerikanen nog niet eens het kauwgom hadden uitgevonden en dat er — o schoon wonder — meer boekwinkels zijn dan koffiehuisen. In ieder geval ziet men er heren op straat met boeken in de hand en wanneer ge wat Spaans kent, kunt ge op de straathoeken litterair debat horen. Sartre is er kind in huis (Clos). Enfin, wat nu in Bogotà geschied is, dat behoeft deze burger U niet te vertellen. Het is er nogal menens geweest. Als U nu maar niet denkt, dat die Columbiaanse „liberalen” de V. en D. ers van dat land zijn. Want dat lijkt er niet op. „Liberaal” heeft ginds een andere betekenis dan hier en dat is dat.

Deze burger heeft lang gepeinsd over deze eerste Columbiaanse revolutie in veertig jaar. Hij vindt het jammer van die fijne stad van hoge cultuur en beschaving, die zo ongerept was, zo blank onder een blauwe hemel toen deze burger er rondrentelde of koffie zat te lurken aan de plaza, die natuurlijk naar de grote Bolivar heet.

Maar er was nog meer peinzensstof. Dat de pan-Amerikaanse Conferentie daar werd gehouden. Nog wel met Surinaamse en Curaçaoese waarnemers, wat wel nodig was, omdat sommige landen daar de mening poneerden dat Frankrijk, Engeland en Nederland geografisch (als U dat zo noemen wilt) niets en niemandal te maken hebben op het Westelijk Halfrond. Dat is niet democratisch, zeiden die landen. En wanneer U La Prensa uit Caracas hebt gelezen en de radio uit die hoofdstad van Venezuela hebt gehoord, dan weet U, dat de Nederlandse aanwezigheid in Suriname en de Antillen „een smet en een smaad is voor het pan-Amerikanisme”.

Deze burger gelooft, tussen scherpe haakjes, dat wij daar niet onze schouders voor moeten ophalen en er niet om moeten meesmuilen en dat meneer van Boetzelaer goed moet kijken door scherpere ogen dan die hem nu rapporten sturen uit Caracas en Guatemala en Columbia, naar al die tekenen aan de pan-Amerikaanse wand. Niet, vooral niet ministerialiseren, excellentie.

En gij evenmin, niet-diplomatieke vrienden van mij, niet ministerialiseren en niet glimlachend, spottend glimlachend, die revolutie gebruiken als bewijs, dat die Zuid-Amerikanen maar eens eerst orde op eigen zaken moeten stellen, voor ze dat op de onze doen.

Neen, makers, zó liggen de kaarten niet op het puin van gerevolutioniseerd Bogotà. De kaarten mogen nu verbrand zijn, maar plotseling komen ze toch weer op tafel. Wij moeten zorgen, dat wij schrandere spelers aan die tafel hebben zitten, excellentie....

Ach, hoe romantisch waren, lang geleden, die Bogotaanse maanlichtwandelingen van

DEZE BURGER.

Dit is onze taak

door Mr. P. J. Oud

De gebeurtenissen in Tsjecho-Slowakije en de wijze, waarop de communisten in Nederland daarop hebben gereageerd, hebben ons hevig opgeschrikt. Wij werden ons eensklaps ten volle bewust van de gevaren, die vrijheid en democratie van hun zijde bedreigden. Toch kan men moeilijk volhouden, dat zich op dit punt plotse-ling iets nieuws openbaarde. Onze communisten hebben niet anders gedaan dan de consequenties aanvaarden der communistische leer. Het schijnt mij niet van belang ontbloomt daarop in histo-riisch verband nog eens de aandacht te vestigen.

Daarvoor is te meer aanleiding, omdat ook in dit opzicht 1948 een „eewfeest” is. Het jaar 1948 is immers het jaar, waarin Marx en Engels hun „Communistisch Manifest” hebben uitgegeven. De grote betekenis van dit manifest is, dat het de grondslag vormt voor het wetenschappelijk socialisme. Met het socialisme van vóór 1848 hebben weinigen zo de spot gedreven als Marx. Dat oude socialisme was immers alles „utopie”. Goed bedoelende en welwillende denkers hadden het uitgedacht in hun studeerkamers. Zij hadden plannen opgezet voor nieuwe maatschappelijke organisatievormen, waarin de individuele productie voor de collectieve zou plaats maken, op de wijze, waarop architecten bestek en tekening maken voor een nieuw gebouw. Alsof het huis der maatschappij zich naar willekeurig menselijk inzicht zou laten verbouwen.

Marx zal het socialisme verheffen van „utopie” tot „wetenschap”. Hij zal de wetten aanwijzen, volgens welke de maatschappij zich ontwikkelt. Hij zal aantonen, hoe de kapitalistische maatschappij — de maatschappij, waarin de productie-middelen eigendom zijn van den individue- len bezitter — met onverbidde logica bezig is aan haar eigen ondergang te arbeiden, hoe die maatschappij op de dag der revolutie zal moeten ineenstorten en hoe dan op naar puinhopen de socialistische maatschappij zal verrijzen. De kiem van deze leer vindt men in het communistische manifest.

Haar grondslag is de klassenstrijd. Geheel de geschiedenis der mensheid ziet Marx als een geschiedenis van strijd der klassen. Gedurende die strijd is de ene klasse voor, de andere na overwonnen en verdwenen. Thans is de strijd in zijn laatste fase. Nog slechts twee klassen staan tegenover elkaar: de bourgeoisie en het proletariaat. Tussen deze beiden gaat de eindstrijd. Hij zal eindigen met de overwinning van het proletariaat. Met die overwinning zullen de klassete- genstellingen zijn verdwenen. Het duizendjarig rijk van welvaart en vrede voor allen breekt aan. Volgens deze leer heeft de arbeider maar één vijand, den kapitalist. Dien vijand hebben de arbeiders internationaal. Geschillen en oorlogen tussen de volken dienen alleen om de aandacht af te lei- den van dit ene feit. Daarom is het socialisme in- ternationaal. Het is dwaasheid de communisten te willen verwijten, zo verklaart het manifest, dat zij het vaderland zouden willen afschaffen. De arbeiders hebben geen vaderland. Men kan hun niet ontnemen, wat zij niet bezitten.

Uit dit alles vloeit vanzelf voort, dat het com- munisme revolutionair is. Marx en Engels gevoelen er niets voor die revolutionaire gezind- heid onder stoelen en banken te steken. „De com- munisten — zo eindigt het manifest — versma- den het, hun inzichten en oogmerken geheim te houden. Zij verklaren openlijk, dat hun doeleinden slechts bereikt kunnen worden door de geweld- dadige omverwerping der gehele bestaande maats- chappelijke orde. Mogen de heersende klassen voor een communistische revolutie sidderen! De proletariërs hebben daarbij niets te verliezen dan hun ketenen. Een wereld hebben zij te winnen. Proletariërs van alle landen verenigt u!” Marx heeft zijn leer uitgewerkt in zijn boekwerk „Das Kapital”. Hij zet daarin uiteen, dat de ontwikke- ling der kapitalistische maatschappij zal gaan langs de weg enerzijds van concentratie van het kapitaal in handen van een steeds kleiner aantal bezitters, anderzijds van toenemende verarming der arbeidersklasse. Hierin lag nu voor de socia- listische partijen een praktische moeilijkheid. Moesten zij deelnemen aan de parlementaire strijd mede ter verbetering van de positie der arbeiders? Of moesten zij zich op het standpunt stel- len, dat verbetering van die positie er toe zou bij- dragen de kapitalistische maatschappij voor de arbeiders aannemelijk te maken zodat daardoor de komst der socialistische maatschappij via de verarming der arbeidersklasse zou worden belem- merd? Onder dit dilemma heeft de sociaal-demo- cratie, ook ten onzent, jarenlang gezocht. De S.D.A.P. nam deel aan de parlementaire arbeid — en niemand zal ontkennen, dat onderscheidene harer vertegenwoordigers daarbij voortreffelijk werk hebben verricht —, doch tegelijkertijd weigerde zij definitief afstand te doen van het revo- lutionaire standpunt. Bij de propaganda werd het Marxisme allermintst prijsgegeven en in „revolu-

tionaire situaties” is de partij niet afkerig van het gebruik van andere dan wettige middelen tot verovering der staatsmacht. November 1918 is hier het meest sprekende, doch niet het enige, voorbeeld.

Dit neemt niet weg, dat er in de S.D.A.P. zijn, die haar houding uit een Marxistisch oog- punt niet consequent genoeg achten. Met hen komt het in 1909 tot een breuk. Naast de S.D. A.P. ontstaat de S.D.P. Tien jaren later, als in Rusland de bolsjewisten aan de macht zijn geko- men, sluit deze partij zich aan bij de communis- tische internationale en neemt de naam aan van Communistische Partij Holland. Het blijkt spoed- ig, dat in deze partij niets anders kan worden gezien dan een filiaal van Moskou. Dit ligt geheel in de aard der zaak. Het communisme is immers internationaal. Boven het nationaal gevoel heeft de klassenstrijd te prevaleren. Op de wereldrevo- lutie, die overal het proletariaat aan de macht zal brengen, komt het aan. En de Russische macht- hebbers hebben een dubbele kwaliteit: enerzijds zijn de Russische Regering, anderzijds de bestuur- ders der communistische internationale. Naar hun Russische pijpen hebben de Nederlandse commu- nisten te dansen. Op bevel van Moskou worden in 1925 twee Nederlandse communistische Twee- de-Kamerleden uit het Parlement verwijderd. Een hunner, Wijnkoop, waagt het een eigen commu- nistische partij, los van Moskou, op te richten. Zij leidt maar zeer kort een zelfstandig bestaan. Nederig zal Wijnkoop op 30 September 1930 in een openbare vergadering der Tweede Kamer zijn schuldbelijdenis afleggen. Hij heeft afbreuk ge- daan aan het revolutionaire eenheidsfront. De Communistische Internationale heeft goedge- kend, niet hij. En Wijnkoop spreekt met zoveel woorden uit, dat hij heeft „gecapituleerd” en met ontbinding van zijn partij weer tot de Internationale is te- ruggekeerd. Wij wisten reeds vóór de oorlog, dat de methoden van deze communistische interna- tionale en die van het nationaal-socialisme precies dezelfde waren. Het woord „nationaal” heeft ons nooit op een dwaalspoor gebracht. Het nationaal- socialisme was even internationaal als het com- munisme. Ook Duitsland hoopte op een wereld- revolutie, waardoor het de gehele wereld zou ko- men te beheersen. „Heute gehört uns Deutsch- land und morgen die ganze Welt” was een der meest geliefde liederen van de nazi's. Wat die nationaal-socialistische overheersing zou beteke- nen, hebben wij gedurende vijf bezettingsjaren aan de lijve ondervonden. Het is niet nodig daarover nog één woord te schrijven.

Aan het verzet tegen de Duitse overweldig- er hebben de Nederlandse communisten in rui- me mate deelgenomen. Ook uit hun rijen zijn de illegale strijders in grote getale gevallen. Wij eren hun nagedachtenis gelijk wij die eren van alle anderen, die de dood vonden in de strijd voor het vaderland. Wij hadden gehoopt, dat ook onze communistische landgenoten uit die vijf bezet- tingsjaren dit bovenal zouden hebben geleerd, dat vrijheid en democratie de hoogste goederen zijn van een volk en dat wij, bij alle verschil van mening, eendrachtig hebben te zijn, waar het het bewaren van die goederen geldt. Wij hebben hun na de bevrijding de volle gelegenheid geschon- ken om te tonen, dat zij, wat ook in het verle- den hun houding was geweest, zich thans in de eerste plaats zouden gevoelen: Nederlanders. Het is thans duidelijk, dat er bij de communisten van vernieuwing geen sprake is. Zij zijn gebleven, wat zij voor de oorlog waren. De Internationale gaat voor hen boven alles. Het is gelukkig, dat men bezig is daaruit de consequenties te trek- ken. Het zou onverantwoord zijn, indien de com- munisten nog op verantwoordelijke plaatsen wer- den gelaten. Tegen de personen van hen, die thans die plaatsen bekleden, gaat het niet. Het gaat tegen het systeem en het beginsel der organisa- tie, waarvan zij deel uitmaken, die nu eenmaal met zich brengen, dat wij niet de zekerheid heb- ben, dat op critieke ogenblikken op hen kan worden gerekend. En geleerd door de ervaring van 10 Mei 1940 mogen wij op dit punt geen en- kel risico lopen. Wil dit nu ook zeggen, dat wet- telijke maatregelen moeten worden overwogen om de communisten uit te sluiten van het lid- maatschap der vertegenwoordigende lichamen? Ik meen dit ernstig te moeten ontraden. Een der- gelijke maatregel zal alleen maar kunnen bijdra- gen tot vergroting der gevaren van een onder- grondse actie. In de communistische propaganda in het Parlement ligt het gevaar niet. Zij geschiedt in het openbaar en biedt de vertegenwoordigers der democratische partijen de gelegenheid daar- op onmiddellijk te reageren. Bovendien maken de verkiezingen het mogelijk aanstonds te constate- ren, hoe groot de communistische aanhang onder ons volk is. Beweegt het communisme zich uit- sluitend ondergronds, dan mist men te dezen op- zichte iedere aanwijzing. Het is veel beter zijn vijand te kennen.

Van uitnemende betekenis is voorts, dat een verkiezingscampagne een voortreffelijke gele- genheid is om de communistische beginselen te bestrijden. Want hoe belangrijk al onze afweer- maatregelen mogen zijn — en wij mogen te dien opzichte zeker niets verzuimen — het al- lerbekwaamste is, dat wij ons volk geestelijk

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.

Redactie-secretaris: Mr. E. Elias

Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.

Administratie: Postbox 43 Amersfoort.

Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.

Losse nummers 15 cent.

Voor advertenties wende men zich tot de adminis- tratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlugs, Geestbrugweg 69 Rijswijk (Z.-H.).

Geen communisten in sleutelfuncties

Sinds, na de gebeurtenissen in Tsjecho-Slowakije en de houding van de Nederlandse Communisti- sche Partij ten aanzien van die gebeurtenissen, voor het overgrote deel van ons volk duidelijk is geworden, hoe de houding van de communisten is en welke hun oogmerken zijn, is het anti-com- munisme in ons land sterk toegenomen. Het aantal betogingen en manifestaties tegen het commu- nisme neemt nog dagelijks toe en hoewel op zich zelf verheugend als een bewijs van het juist aan- voelen van ons volk tegenover dictatuur en on- recht, is dat op zich zelf slechts een bijkomstig- heid. Het gaat in deze kwestie niet slechts om het laten horen van protesten, maar om door da- den te tonen, dat wij in onze democratische op- vattingen voldoende weerbaar zijn. De Kamerfrac- ties van de V.V.D. zijn in deze reeds sinds 1946 het Nederlandse volk voorgestaan. En ieder Ne- lander kan in eigen kring, op eigen terrein, in eigen vereniging of organisatie volgen. Door te zorgen, dat geen communisten of communistisch- gezinden in sleutelfuncties, bestuursfuncties of welk gebied ook, gekozen of benoemd worden. Op die wijze ontnemt men beter dan alleen door protestbetogingen aan de actie-comités of beter gezegd de „sloop-ploegen” alle gelegenheid tot infiltratie.

Belangrijke taak

De leden van Provinciale Staten en Gemeente- raden hebben een belangrijke taak. En velen vol- gen hun handelingen met grote belangstelling. En men kan zeker stellen, dat vele kiezers bij het bepalen van hun stem mede rekening houden met hetgeen door de vertegenwoordigers van een be- paalde partij in Staten of Gemeenteraden is ge- zegd en gedaan. Daarom is het van belang, dat er een goede organisatie is van de Staten- en Raadsleden van de V.V.D. en men mag dankbaar zijn, dat deze organisatie er is niet alleen, maar ook zoals dezer dagen bij de jaarvergadering van de Vereniging van Staten- en Raadsleden der V.V.D. in Utrecht bleek, groeiende is. Want on- danks het feit, dat er dit jaar geen verkiezingen voor deze colleges zijn gehouden, is het aantal leden van deze vereniging met ongeveer 30 ge- stegen, omdat verscheidene gemeenteraadsleden, die als candidaat voor een kiesvereniging „Alge- meen Belang” in een gemeente zijn gekozen, thans zijn toegetreden tot de V.V.D. daarnaast is verdie- ping van het inzicht en uitbreiding van de kennis van de problemen, welke zich voordoen een der doeleinden, welke door deze Vereniging, gezien de besproken onderwerpen met effect worden ter hand genomen. Voor de vorming en scholing van onze vertegenwoordigers in provinciale staten en gemeenteraden is deze vereniging naar onze me- ning van grote betekenis en men mag stellig de hoop uitspreken, dat de belangstelling voor deze organisatie in eigen kring steeds meer zal toene- men.

weerbaar maken. Het is overbodig te zeggen, dat op dit punt ook onze partij een grote taak heeft. Ons beginselprogramma geeft klaar en dui- delijk aan de beginselen van vrijheid en demo- cratie, waarvoor wij wensen te strijden. Dit geldt zowel op geestelijk en cultureel terrein als op dat der stoffelijke verhoudingen. Wij willen daarbij de volle nadruk leggen op onze eis, dat de maatschappelijke verhoudingen sociaal recht- vaardig en economisch verantwoord zijn. Wij weten, dat deze dingen moeten samengaan. Wij kunnen nog zo'n mooi sociaal gebouw optrek- ken, wanneer het economisch fundament niet deugt, stort het onherroepelijk in elkander. Wij zijn dan verder van huis dan ooit omdat in de chaos, die dan ontstaat, het communisme, dat wij willen bestrijden, zijn beste voedingsbodem zal vinden.

Zo is onze taak vanzelf aangewezen. Dragen wij er zorg voor haar naar onze beste krachten te vervullen.

sihi **POMPEN**
 voor *scheepvaart*
 en *industrie*
Raadpleeg
onze technische dienst
MACHINEFABRIEK C. MATERS C.V.
REVERWIJK - TELEFOON 3141
 Levering binnen 1 maand.

ruim 300 jaar...
 FABRICEREN WIJ VERVEN VOOR
 BOUWVAKKEN EN INDUSTRIE
N.V. Heyme Vis & Zoonen
 ZAANDAM - OPPERICHT 1643

L. Smit & Zoon
 KINDERDIJK

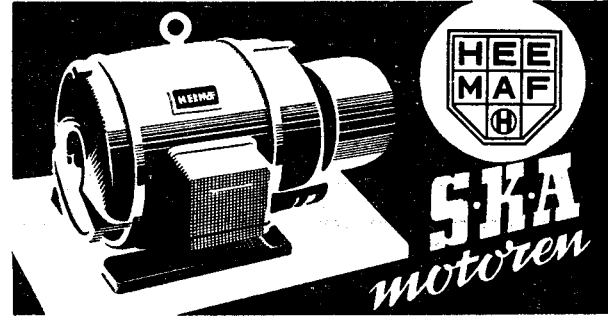
Baggermaterieel
Zee-steepboten
Passagiersschepen
Machines
Motoren
Ketels

Kloos
 K I N D E R D I J K
Bruggen

BOLNES
Dieselmotoren
 25-1400 P.K.
 ★
 N.V. Machinefabriek
 „Bolnes”
 v.h. J. H. v. Cappellen
 te Bolnes

N.V. Lijm- en
 Gelatinefabriek
„Delft”
 *
 Fabrieksmerk:
 TWEE TORENS
 *
 Tel. 106-363 — Delft

Hoofdvertegenwoordiger voor
 advertenties in dit blad:
 L. VLUG
 Geestbrugweg 69 - Rijswijk (Z.H.)

S.K.A.
motoren

N.V.
Machinefabriek
 IJZER-, STAAL- EN
 METAALGIETERIJ

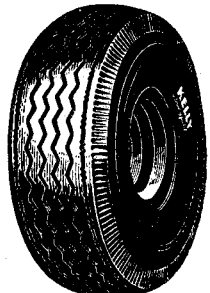
↓

v.h. BAKKER & Co.
 RIDDERKERK

N.V. Nederlandsche
 Caoutchouc- en Gutta-
 Perchafabriek
v.h. Bakker & Zn.
 Ridderkerk

• Technische
 rubberartikelen

HANDELMAATSCHAPPIJ
H. Albert de Bary & Co. N.V.
Deviezenbank
 Financiering van Im- en Export
 Documentaire Accredieten
 HEERENGRACHT 450 AMSTERDAM-C. TELEFOON 38911

KELLY
Springfield

Imp. N.V. Jac. Blom (Auto Supply Afd.)
 Rotterdam — Filiaal Den Haag

N.V. BOELE'S
 Scheepswerven en Machinefabriek
BOLNES
 Nieuwbouw en reparatie

Heineken's BIER
 ★ *Het meest getapt* ★

Het Nederlandse volk ontwaakt tot helder inzicht

Ondanks Regering en haar politieke pleitbezorgers

Zou men het stadium, waarin het Indische vraagstuk op dit ogenblik verkeert, kort moeten samenvatten, dan zou dit résumé er aldus uitzien:

van Nederlandse zijde is een ontwikkeling bevorderd, waarin Indië zal bestaan uit een nog niet vastgesteld aantal „deelstaten”, elk met een eigen regeringshoofd, een eigen ministerie en een eigen parlement, welke „deelstaten” dan samen de „Verenigde Staten van Indonesië” moeten vormen met een centrale regering voor de gehele federatie; en die Verenigde Staten van Indonesië zullen dan, vrijwillig, samen met Nederland een „Unie” vormen.

Dit is, formeel en officieel, het doel van het Indische beleid; over deze conceptie van een federatief Indië in Unie-verband met Nederland, Suriname en Curaçao bestaat zowel in Nederland als in Indië een vrij grote mate van onstemmigheid.

Bij dit beeld in zéér grote lijnen houdt dan evenwel de eenstemmigheid op. En daar houdt ook de duidelijkheid op.

Wie bepaalt, hoe veel „deelstaten” er zullen zijn? Wie zal volhouden, dat een redelijk motief bestaat, waarom de geweldige gestrektheid van Oost-Indonesië, met zijn tientallen volken en zijn vele honderden eilanden één enkele deelstaat blijft vormen, Borneo echter een „federatieve deelstaat” wordt en Java in drie of vier „deelstaten” wordt verdeeld? Wie heeft de bevoegdheid „ja” of „neen” te zeggen, als de volken van Bali, of van Soemba en Soembawa, of van Timor, of van de Molukken bijvoorbeeld eens óók een eigen „deelstaat” wilden vormen, in plaats van maar een simpele „dearrah” te zijn? Hoe zal de verhouding zijn tussen „deelstaten” als West-Java, Borneo en Oost-Sumatra onderling? Hoe worden de bevoegdheden verdeeld tussen de regeringen van die „deelstaten”, compleet met presidenten, ministers en departementen, en de centrale regering der Verenigde Staten van Indonesië? Wie mag wat doen? En hoe wordt dan weer de verhouding tussen die Indische federatie en de Nederlands-Indische Unie? Een super-kabinet? Een super-parlement? Een zetel in Holland? Een zetel in Indië? Eigen bureaux en eigen ambtenaren met eigen bevoegdheden van: de „dearahs”, de „deelstaten”, de „Verenigde Staten”, en van de „Unie”?

Gij schrikt een weinig terug van deze vragen? Gij weet het niet? Wel — de waarheid is, dat men het elders ook niet weet. De waarheid is, dat zelfs in regeringskringen hier en ginds het aantal dergenen, die op al deze vragen een klaar en helder antwoord weten, is te tellen op de vingers van één hand. En de verschrikkelijke waarheid is, dat nochtans het antwoord op deze vragen beslissend is voor de toekomst van U en Uwe kinderen, van Nederland, van Indië en van het Koninkrijk.

Linggadjadi? Men kan U honderd verschillende antwoorden op deze vragen geven en nochtans met klem van redenen betogen, dat zij alle steunen op dat „verdrag” van Linggadjadi. De „Renville”-overeenkomst? Maar de deskundigen van alle partijen staan thans reeds klaar met een bont kaartenblad van zeer uiteenlopende interpretaties. De Grondwetsherziening? Maar de redactie van het nieuwe veertiende hoofdstuk moet wel zó ruim zijn, dat binnen de letter zijner artikelen nog alles mogelijk is.

Neen. Er bestaat niet alleen in Nederland geen overeenstemming tussen de politieke partijen omtrent Indië en zelfs geen scherpe, klare, duidelijke en voor iedereen begrijpelijke afbakening der standpunten. Er bestaat zelfs geen klare, scherpe en voor het volk verstaanbare samenvatting van het beleid, dat de Regering zelf wil voeren. Wie de opeenvolgende redevoeringen van minister Jonkman over Indië leest en onderling vergelijkt en daaruit kan opmaken welke antwoorden Zijne Excellentie op de bovengenoemde vragen geeft, is een wondermens. En wie de beschouwingen van prof. Romme leest en daaruit kan afleiden, welke ontwikkeling deze staatsman zich inzake Indië voorstelt, is een helderziende.

Veel van de ongewone scherpte, waarmede de regering en figuren uit de regeringspartijen zich tegen „de oppositie” plachten te keren, kan zeer eenvoudig verklaard worden. Het was de uiterlijke heftigheid, waarmede men de eigen innerlijke onzekerheid trachtte te verbergen.

Maar er bestaat in Nederland wel een aantal vrij stevige meningen over Indië. Zij bestaan bij het volk. Bij het volk, dat in het verleden zo bitter slecht over Indië en zijn betekenis is voorgelicht, doch dat zich nu instinctmatig enige meningen gevormd heeft. Zij zijn, onge-

wild en ongemerkt, gemeengoed geworden. Zij hebben daarbij zelfs menig partijverband doorkruist.... Zij worden noch door rang of stand, noch door ontwikkeling of maatschappelijke positie bepaald. Een volk in nood volgt zijn instincten. Grote delen van ons volk beseffen, dat zij in nood gaan verkeren en dat die nood zeer groot zal zijn, indien wij niet aan enige hoofdzaken wat Indië betreft vasthouden.

Die hoofdzaken zijn vrij eenvoudig. Er bestaat in Nederland niemand, die van Indië een „kolonie” wil maken. Indië was geen kolonie. En de hele santekraam van „koloniale” Nederlanders is alleen uitgevonden door een aantal progressieve lieden die, evenals de communisten, de methoden van de laster volgen als alle andere falen. Goed — iedere Nederlander ziet volgaarne de volken van Indië hun weg naar staatkundige zelfstandigheid volgen.

Maar men beseft nochtans, dat onze verantwoordelijkheid daarmede niet ophoudt. Kunnen de Papoea's, de Dajaks, de Kei-eilanders, de Toradja's, de Alfoeren met één slag vrije staatsburgers zijn in een onafhankelijke democratische staat? Zal de simpele Javaanse boer er beter aan toe zijn, zo hij voor goed de bescherming moet ontberen van de Nederlandse bestuursambtenaar? Zullen de Indische Nederlanders veilig kunnen leven en werken, zo men hun belangen louter toevertrouwt aan nieuwe regeerders, die het ABC van het regeren nog moeten leren?

Men voelt, dat dit alles niet kan. Men begrijpt daarmede, dat zo

wij niet zorgen, dat het geweldige werk der Nederlanders op economisch gebied in Indië — de ondernemingen, de scheepvaart, de mijnen, de fabrieken — beschermd en bewaard blijft, er niet alleen onherstelbare verliezen ontstaan, welke de Nederlandse levensstandaard blijvend zullen doen dalen, maar dat ook aan de volken van Indië een zonde wordt begaan.

Er leeft in het Nederlandse volk een instinctief begrip, dat het inzake Indië een verantwoordelijkheid draagt. Voor de eigen normale, gezonde, eerlijke belangen. En voor de veiligheid, de rechtszekerheid en de belangen van de Indische volken.

Het is geen toeval, dat die meer dan honderdduizend Nederlandse soldaten in Indië zo goed hun plicht doen. Geloof men, dat het mogelijk geweest zou zijn die „onderduizend” Nederlandse jongens zich te doen wijden aan een kwade zaak? Dat zij hun werk doen, dat die soldaten zo hard werken en al h moet zo hard vechten — dat komt omdat zij de Indische realiteit zien met jonge, heldere, Hollandse ogen.

Welnu — iets van hun zekerheid en hun overtuiging is ook doorgedrongen tot zeer brede lagen van het Nederlandse volk. Het weet op al die fraaie vragen het antwoord niet. Maar het begint drommels goed te weten, wat het inzake Indië wél wil. Het begint zeer ongeduldig te worden over het gesjacher ener chicaneerende „Republiek”. En het volk wordt ook een weinig ongeduldig over een Regering, zo lang die niet eindelijk in klare taal een oplossing gaat voorstaan, die het kan begrijpen en aanvaarden. Aanvaardbaar is zulk een regeling slechts dan, indien zij de rechten en de vrijheden en de belangen veilig stelt zowel van de Indonesiërs als van de Nederlanders.

d. K.

Zo zijn er....

DE BEGINSSELLOZE MIDDENSTANDE EN DE POLITIEK

(brieffragment).

.... Heus, het was wérkelijk gezellig. De mannen met een borreltje en een goede sigaar en wij met een likeurtje. En Martha had zich echt uitgesloofd op de borrelballen. Margarine natuurlijk, maar ja... met vier kinderen en een ambtenaarsinkomen.... Enfin, ik zeg net tegen Justien, gut kind, zeg ik, honderdvijfenzestig gulden voor een japonnetje noem je dat veel? Als je tegenwoordig maar een bètje jurk wilt hebben, kun je eenvoudig niet naar p r i j z e n vragen! Nou, en meteen komt Gerrit binnen. En dat begrijp je: DE politiek! En Jan, die dadelijk wou weten of hij voor z'n uitvoer nu guldens of buitenlandse valuta moest vragen, en Oudemans, die toch al als de dood is voor devaluatie, en Gerrit meteen de gewichtige, dat voel je! Hij kon natuurlijk weer niet alles zeggen, en het was een strikt besloten vergadering geweest en we wisten toch hoe de meest vertrouwelijke zaken tegenwoordig ontijdig gepubliceerd werden, en toen ik vroeg waarom hij dat nu ontijdig vond, toen had je dat gezicht moeten zien!

Zie je Truus, en ik kan die eigenwijze vent toch al niet zetten. Een air alsof hij een heel ministerie in pacht heeft en op z'n kaartje alleen maar „gepensionneerd O.I. ambtenaar”. En wat zegt dat? Een heel behoorlijke man, daar met van, en hij is lid van de herensociëteit en van de kegelclub en van ons Nut, maar als je dat vergelijkt met Jan's inkomen en dat van de dokter of de veearts, wat is het dan nog?

Enfin, tien minuten later was het zo ver. Dat hij nooit eens iemand van ons op de Rijkseenheid zag. En waarom Jan die affiches niet in onze zaak wou ophangen? En dat Hendrik het ronduit verdraaide in het comité zitting te nemen. Of wij het gevaar dan niet inzagen? Of ons koninkrijk dan maar in elkaar moest vallen? En weet ik wat allemaal meer. Kijk eens, Truus, en nu kunnen ze me heel wat wijs maken, maar eer er zo maar koninkrijken in elkaar gaan zakken, moet er heel wat meer gebeuren. En in elk geval is Gerrit geen type om dat te voorkomen. Stel je voor! Natuurlijk, als je naar hem luistert, is hij om zo te zeggen kind aan huis bij Gerbrandy zelf. Minstens eens in de 14 dagen moet hij naar den Haag om de zaak te gaan stutten. Ze kunnen hem nu eenmaal niet missen. Volgens zijn vrouw heeft hij er verhoogde bloeddruk van gekregen. Maar onze dokter zegt dat iedere Indischman ver voor z'n tijd op een stille beroerte rekenen mag. Wijntje en Trijntje.... enfin, dat begrijp je wel! Nou, mens wat snapt zo'n ambtenaar van ons, zakenmensen? Neem nou Jan. En neem nou onze zaak.

Door en door solide en altijd van vader op zoon. Maar dat brengt ook verplichtingen mee. Wij hebben bij ons gereformeerden en hervormden en katholieken en Partij van de Arbeid en weet ik veel. Die komen allemaal bij ons in de zaak. En dan zal ik me daar zo'n plaat met een gebroken kroontje gaan ophangen!, zegt Jan, ik ben toch niet krankzinnig? Want dát voel je, Truus, ja n kiezen we partij. En in de politiek. Nou, hoe kan een zakenman nu ooit partij kiezen? Vergeet niet hoeveel gewone mensen bij ons kopen. En je staat versted wat die soms in een maand omzetten. Dat kun je toch niet moedwillig stuk slaan? En voor Gerrit's politiek?

Dat wil natuurlijk niet zeggen dat wij voor de arbeiders zijn. Jan heeft zijn handen vol met het personeel. Als je die eisen hoórt en die toon die zulke lui durven aanslaan! En werken ho maar. Maar je kunt er niet buiten. En zoek jij maar anderen. Heus, Truus, als zakenman kun je nu eenmaal niet openlijk kleur bekennen. En zeker niet als je zaak goed gaat. Neem nu onze zaak! Jan koopt wat hij maar kopen kan. En met die nieuwe verbouwing en een nieuwe slaapkamer en nieuwe gordijnen en nu we ook eindelijk weer een behoorlijke wagen hebben, is hij tenminste dat geld uit de oorlogsjaren kwijt. Geruisloos geliquideerd, zegt Jan. Want als je het als vermogensaanwas aangeeft speelt even ander er toch maar mooi weer van! Ja, als je Gerrit hoort, moeten alle zakenmensen zijn politiek steunen. En met geld natuurlijk. Och, en nu wil ik nu en dan wel een gulden desnoods een rijksdaalder offeren, maar waarom moet het nu juist weer van ons, zakenmensen, komen? Als die politiek van Gerrit scheef loopt, hoeft onze zaak toch niet mis te gaan? Als je alleen maar rekent dat het hele pand voor een gulden in de boeken staat! En dan de voorraden en de reserves! Daarom zeg ik altijd tegen Jan: laat die Gerrit toch praten! Bemoei je toch niet met politiek! Stop hem zo nu en dan en onder vier ogen een kleinigheid toe. Dan toon je je goede wil en als er revolutie of wat dan ook van komt, kunnen ze het jou tenminste niet nadragen.

Och Truus, geloof jij nou heus dat het zoveel scheelt of we Beel en Romme inplaats van Gerbrandy en Welter hebben? Belasting betalen we toch. En een zaak als de onze hebben ze toch nodig of we nu rood of zwart zijn. En zie jij die Russen zo dadelijk komen?! Ik niet! En als ze komen, kunnen we immers altijd nog zien? Nou, daarom....

Abr. Exodus.

Zondag gaat ITALIË STEMMEN

De verkiezingen, die deze Zondag in Italië gehouden zullen worden, zijn van meer dan plaatselijke betekenis. Ja, men kan wel zeggen, dat de wereld er zich zo mee bemoeit heeft, dat de plaatselijke betekenis ervan geheel en al op de achtergrond is gedrongen. Met elke verkiezing in welk land ook aan deze zijde van het ijzeren gordijn is het tegenwoordig zo gesteld, maar met de Italiaanse verkiezingen is dat wel heel erg het geval. Dat komt in de eerste plaats, omdat Italië zo'n belangrijke strategische stelling in het Middellandse Zee-gebied inneemt en, in de tweede plaats, omdat de Italiaanse communistische partij zo'n grote aanhang heeft, dat het geenszins een uitgemaakte zaak is (zoals dat bijvoorbeeld in Nederland of de Scandinavische landen het geval is), dat zij één — parlementair gesproken — „quantité négligeable” zal zijn, die alleen de aandacht waard is om haar extra-parlementaire activiteit, n.l. haar sociale agitatie. In Italië doet de communistische partij een gooi naar de macht, die ernstig te nemen is, omdat haar aanspraken hierop niet uit de lucht gegrepen zijn, doch gesteund worden door een belangrijk deel van het volk. Ware dat anders, dan zou zij zich waarschijnlijk niet zo rustig houden aan de vooravond van de verkiezingen. Dat betekent, dat zij nog altijd een kans ziet om legaal aan de macht te komen. De gevolgen van zo'n succes laten zich maar al te gemakkelijk overzien: het gehele strategische patroon, waarop de Westelijke politiek ten opzichte van Rusland berust, zou in de war geschopt worden, het ijzeren gordijn zou, voorbij Oostenrijk, tot aan de grenzen van Frankrijk opschuiven, de Middellandse Zee zou als operatie-terrein voor de Angelsaksische vloeten ernstig in gevaar gebracht worden, Griekenland en het gehele Midden-Oosten zouden op die manier van het Westen afgekneld raken. Dat verklaart de betekenis, die aan de Italiaanse verkiezingen gehecht wordt. Omdat als het ware het lot van de wereld afhangt van de uitslag van de verkiezingen van 18 April, is het dienstig om de positie van de verscheidene partijen te schetsen, waartussen de Italianen, die zich wel degelijk bewust zijn van de draagwijdte van hun stem, de keuze hebben.

Twee kolossen

Het Italiaanse partijenscala wordt beheerst door twee kolossen: ter uiterst linkse zijde het zogenaamde democratische volksfront van communisten en socialisten (plus losse meelopers van diverse pluimage), ter rechter zijde de Democrazia Cristiana, de christen-democratische partij, welke thans, onder leiding van De Gasperi, aan de regering is. Beide blokken kunnen tezamen over de absolute meerderheid in het parlement beschikken en zouden dus theoretisch een regeringscoalitie kunnen vormen, hetgeen zij ook praktisch gedaan hebben, totdat De Gasperi het vorige jaar, uit weerszin over het dubbele spel zijner communistische bondgenoten (en ook wel op aandrang van Amerika, dat hiervan zijn steun aan Italië afhankelijk maakte), met hen brak en het alleen met de Democrazia Cristiana en enkele deskundigen probeerde. Daar echter zijn partij niet over een absolute meerderheid in de Kamer beschikte en hij nu rekenen kon op de oppositie van de uitgestoten extremisten van links, moest hij, om te kunnen regeren, zeker zijn van de steun van politieke groepen, die hetzij tussen hem en uiterst links stonden, hetzij nog meer naar rechts voerde hij de laatste tactiek en steunde hij op de semi-fascistische partij van de „Uomo Qualunque” (de gewone man), de monarchisten en de liberalen (een zeer conservatief groepje, dat zich niet ontzag met de semi-fascisten een verkiezingsblok te vormen en waarvan zich dan ook

onvervalste liberalen, als de grote wijsgeer Benedetto Croce, de econoom Einaudi en de staatsman graaf Sforza, distancierden). Dit allegaartje was echter te compromitterend voor De Gasperi (zo zou hij nooit stemmen van de linkse extremisten kunnen winnen) en bovendien ook onbetrouwbaar. Zo ging hij er in de loop van het vorige jaar toe over meer op de gematigde tussengroepen te steunen, die hij tenslotte in zijn regering opnam. Deze tussengroepen zijn de republikeinen van Pacciardi (oud-Spanje-strijder, thans vice-premier), die de tradities van Garibaldi en Mazzini hooghouden, doch overigens over niet zo'n heel grote aanhang beschikken, en de socialisten van Saragat, die zich in het begin van 1947 van de socialisten onder leiding van Nenni, wiens slaafse bondgenootschap met de communisten hun misviel, afgescheiden hebben.

Onzekerheden

Aangezien het volkomen onzeker is, of Saragat c.s., die thans voor de eerste maal aan algemene verkiezingen deelneemt, onder de kiezers een aanhang zal krijgen, enigszins evenredig aan het aantal kamerleden, dat zich met hem van Nenni heeft afgescheiden, en dus even onzeker, of De Gasperi in het nieuwe parlement weer met de Democrazia Cristiana plus Saragatien plus republikeinen over een absolute meerderheid zal kunnen beschikken, is het voor hem dubbel zaak om voor zijn partij zoveel mogelijk stemmen te winnen. Mochten zijn bondgenoten in de nieuwe Kamer minder zetels krijgen dan in de huidige, dan zou hij op die manier het verlies weer goed kunnen maken.

Hoe zijn de kansen van De Gasperi's partij? Wanneer de economische toestand van een land niet gunstig is, dan wordt dat altijd door het kiezerscorps in de schoenen van de zittende regering geschoven. Nu is Italië's economische positie niet gunstig. Na een paar jaren van toeneemende inflatie is deze tendens stopgezet door het deflatoire experiment van de liberale minister van financiën Einaudi. Lijders bij dit experiment waren de industrieën, welke regeringscredieten werden ingetrokken. Vooral de kleine bedrijven werden hiervan het slachtoffer, zodat de door de inflatie ingezette pauperisatie van de middelklassen voortgang vond. Aan de andere kant werd het resultaat van het experiment-Einaudi — een merkbare prijsverlaging — grotendeels ongedaan gemaakt door de sociale politiek van de regering, die, uit angst voor nog grotere werkloosheid (er zijn reeds twee miljoen werklozen), welke slechts het communisme ten goede kan komen, elk ontslag verbood. De fabrieken hebben dan ook veel en veel meer arbeiders in dienst dan zij gebruiken kunnen. Een en ander verhoogt natuurlijk weer de inflatoire tendens, maar — en dit is uit verkiezingsoogpunt belangrijk — een en ander treft de arbeider minder dan de middelklassen en voordat dezen communistisch zullen gaan stemmen, zal er nog heel wat moeten gebeuren. Het lijkt dus niet waarschijnlijk, dat de economische perikelen van de regering haar veel stemmen zullen kosten of althans haar tegenstanders veel stemmen zullen verschaffen.

Snel vergeten

Op politiek gebied kan zij slechts op succes bogen. Een andere regering — en zeker niet een, waarin de communisten een preponderante plaats innemen — zou nooit zoveel economische hulp uit Amerika voor het land hebben kunnen krijgen als deze. Zij speelt een belangrijke rol in het concert der zestien landen, zij behoeft de Italiaanse oorlogschepen niet aan Amerika en Engeland uit te leveren, zij krijgt — als klap op de vuurpijl — Triëst toegewezen. Dat is het voordeel van regering te zijn, want eigen verdienste

komt hier slechts heel terloops bij kijken. Toch moet men ook weer niet al te veel verwachten van deze prestigee-successen: het Italiaanse volk vergeet snel, beschouwt deze weldaden als niet meer dan verschuldigd en begrijpt tenslotte heel best, dat zij allermindst zonder bijbedoelingen zijn, zodat zij slechts hen zullen overhalen, die uit opportuniteitsoverwegingen hun stem plegen te geven. Hetgeen er inmiddels heel wat kunnen zijn.

Een zeer sterke bondgenoot vindt de Democrazia Cristiana in de kerk, die zich openlijk in de verkiezingsstrijd heeft geworpen. Vooral bij het vrouwelijke deel van het kiezerscorps zullen de waarschuwingen en vagevuur-dreigementen van de pastoor hun effect niet missen en ook op het platteland verwacht men, dat het katholieke geloof nog de doorslag zal geven. Aan de andere kant schrikt dit openlijk partijkiezen der kerk het steeds sterke anti-clericale element in Italië, dat vooral onder de intellectuelen en de semi-intellectuelen te vinden is, er weer van af zijn stem te geven aan het sterkste bolwerk tegen het communisme, de Democrazia Cristiana, temeer daar uit de nieuwe maatregelen van de tegenwoordige minister van onderwijs gebleken is, dat haar „zwarte” vleugel sterk is. Vooral haar bondgenoten, de Saragatien en de republikeinen, die een anti-clericale traditie hebben, staan hier voor een dilemma, dat het volksfront van Togliatti en Nenni danig uitbuit.

Voor en tegen

Alles wat de Democrazia Cristiana tegen zich heeft, heeft het volksfront voor. Zoals gezegd, is dit een coalitie van voornamelijk de communisten en de socialisten van Nenni, die bij de vorige verkiezingen, in Juni 1946, tezamen ongeveer 40 procent van het stemmenaantal op zich verenigden. Men geloof niet, dat de communisten hard achteruit zullen gaan. In het Noorden des lands hebben zij, naar het schijnt, hun zenith bereikt. De arbeiders schijnen daar (een bekend verschijnsel) het vele staken moe te zijn geworden. In het Zuiden hebben zij echter inmiddels heel wat aanhangers gewonnen. Sneller dan de christen-democraten, op wier weg het eigenlijk lag, hebben zij gezien, dat in de vreselijke armoede, waarin zich de landarbeidersbevolking van het zeer katholieke Zuiden bevindt, een vruchtbaar arbeidsterrein voor hun propaganda lag. De eerste verrassing was de uitslag van de verkiezingen voor het autonome parlement van Sicilië, een eiland, dat in 1946 nog voor het behoud van de monarchie gestemd had, doch een jaar later aan het volksfront de meerderheid gaf. Eerst thans reageert de tegenpartij: de bisschoppen, ziende, dat dreigementen met excommunicatie niet voldoende zijn, hebben hun traditionele bondgenootschap met de grootgrondbezitters losser gemaakt en zich uitgesproken voor een billijkere landverdeling. De allerlaatste berichten melden dan ook, dat de voortgang, die het communisme in het Zuiden gemaakt heeft, stopgezet is.

Zal de communistische helft van het volksfront misschien in stemmental vooruitgaan, veel onzekerder nog is de standvastigheid van Nenni's vroegere aanhang, die de andere helft van het volksfront uitmaakt. Dat hij stemmen zal verliezen aan Saragat, staat vast en onlangs is nog de geziene socialist Lombardo, naar Saragat overgelopen. Nenni's argument, waarom hij in het volksfront blijft — dat hij anders n.l. al zijn arbeidersstemmen aan Togliatti zou verliezen —, spreekt boekdelen tegen zijn eigenlijke aanhang. De politiek van Rusland rust als een zware hypotheek op hem en het ware niet te verwonderen, als de stichting van de Kominform en de gebeurtenissen in Praag zijn partij als onafhankelijke partij volkomen „banco rotto” zullen blijken te hebben gemaakt. De laatste slag, die hem toegebracht werd, was de onttrekking van de erkenning door de Westelijke socialisten, welke erkenning thans overgegaan is op zijn vijand Saragat.

Prognose

Een niet onwaarschijnlijke prognose zou dus zijn, dat wat de communisten voor het volksfront in de wacht weten te slepen, door de Nennisten weer verspeeld zal worden. Het resultaat zou dan zijn een ongeveer gelijk gebleven zetental voor de socialistisch-communistische fractie, tegen de 40 procent van het totaal — een waarlijk indrukwekkend resultaat. De Democrazia Cristiana, die bij de vorige verkiezingen ongeveer 30 procent der stemmen op zich verenigde, zal, als deze prognose tenminste juist is, moeilijk dat resultaat kunnen evenaren. Dan krijgt men het moeilijke vraagstuk: wie zal de regering moeten vormen: de grootste partij (dat is de Democrazia Cristiana) of de aanvoeders van de lijst, die de meeste stemmen op zich gekregen heeft (dat is de combinatie van Togliatti's en van Nenni's partij)?

Het spel zal dus voornamelijk gaan tussen de twee kolossen, terwijl ook aan de resultaten van Saragat en Pacciardi, vanwege hun positie op de wip, de grootste aandacht geschonken zal worden. De rest van het stemmental zal zich versplinteren over de partijtjes van rechts, de liberalen en de stervende Qualunquisten, die met enkele anderen een „nationaal blok” hebben gevormd, drie monarchistische en twee neo-fascistische partijtjes, waarvan vooral de Movimento Sociale Italiano, die bij de gemeenteraadsverkiezingen van Rome een verrassend succes heeft behaald, niet uit het oog verloren moet worden.

Grote onbekende

En dan is er tenslotte de grote onbekende factor: hoeveel kiezers zullen er thuis blijven? Men schat het aantal op tussen de twee en de vier miljoen, maar het verschil kan juist de weegschaal naar links of rechts doen overslaan. Deze factor baart vooral de Democrazia Cristiana zorgen. De tucht in haar gelederen is niet zo sterk als in die van het volksfront, dat al zijn aanhangers wel zal weten op te trommelen en daarom ook helemaal niet bang is voor absentisme. Is het weer slecht op Zondag, dan blijven velen thuis. Zijn er onlusten op straat — idem idem. Men zal zich dus niet behoeven te verbazen, als op de verkiezingsdag zelf relletjes uitgelokt worden door het volksfront. Reeds nu uiten aanhangers van het volksfront, vooral in kleine plattelandsgemeenten, dreigementen tegen hen, van wie zij vermoeden kunnen, dat zij niet op het volksfront zullen stemmen. Hun dreigementen luiden niet: „Je zult op het volksfront stemmen of anders.....”, maar „Je gaat niet stemmen of anders.....” Vooral de vrouwen, die, zoals gezegd, in het algemeen trouwer aan de kerk zijn gebleven dan de mannen, zullen zich door dergelijke klimatologische en nog ergere bedreigingen laten „eenschüchtern”. Vandaar dat de Democrazia Cristiana een actie onderneemt tegen het thuis blijven. „Het hindert niet op wie gij stemt, doch stemt!”

Vandaar dat de paus het als een doodzonde heeft verklaard, indien men zich onthoudt van stemmen.....

Tragisch

Het is tragisch, dat alle machten van de wereld zich mengen in een kwestie van zuiver binnenlandse aard. De binnenlandse problemen zijn hierdoor volkomen op de achtergrond geraakt. Daarom zal de uitslag van de verkiezingen van Zondag nooit meer dan een adempauze kunnen verschaffen. Wint de Democrazia Cristiana, dan is Italië's plaats aan deze zijde van het ijzeren gordijn gewaarborgd en dat is al een heel belangrijk resultaat. Maar dat resultaat zal nooit anders dan voorlopig kunnen zijn, zolang de regering in samenwerking met de andere Westelijke mogendheden er niet in slaagt de economische basis van Italië's politieke leven gezond te maken. Dat is haar tot dusver op stukken na niet gelukt.

De Grondwetsherziening

door prof. dr. E. H. s'Jacob

De vorige week schreven wij over de vrijwillige aanvaarding van de nieuwe rechtsorde; het spreekt vanzelf, dat er geen vrijwillige aanvaarding is, wanneer Indonesië, Suriname en de Nederlandse Antillen niet zelf aan de tot standkoming van die nieuwe rechtsorde medewerken. Die medewerking zal echter verleend moeten worden door organen, welke daartoe bevoegd zijn. Een regelmatige rechtsontwikkeling brengt mede, dat zulke bevoegdheid door grondwet en wet wordt verleend. Is dat met het geval, gaan wij straks onderhandelen met lieden die hun mandaat ontleenen aan een macht, welke voor ons recht vreemd is, dan is er tussen de bestaande rechtstoestand en hetgeen straks kan komen een breuk, alias revolutie.

Wat Nederland zelf betreft, is naar geldend recht alleen de grondwetgever bevoegd zo'n geheel nieuwe rechtsorde in het leven te roepen. Indien wij aan dit beginsel zouden vasthouden, dan brengt zulks mede, dat de wetsontwerpen, waarin de nieuwe verhoudingen worden neergelegd, na overleg of in overleg met de overzeese gewesten, behandeld moeten worden als een herziening

van de grondwet; m.a.w. dan moeten er in Nederland verkiezingen worden gehouden, wanneer heel de voorbereiding voltooid is en zal het van de uitslag daarvan afhangen of een meerderheid van tweedebanden voor de nieuwe staatsvorm is te vinden. Aanvaardt men dit stelsel voor Nederland, dan kan er geen bezwaar tegen worden gemaakt, wanneer Suriname en de Antillen hetzelfde verlangen en ook in Indonesië de hele zaak nog eens wordt verwezen naar een orgaan, dat niet de onderhandelingen heeft gevoerd, de moeilijkheden dus niet kent en dat toch zijn wil tracht door te drijven. De staatscommissie heeft aanvaard — en de Regering, die haar ontwerp en haar verslag volgt neemt dat denkbeeld over — dat deze methode niet de juiste is.

* * *

Het wetsontwerp houdt in, dat in Nederland de wetgever, Koning en Staten-Generaal tot aanvaarding van de nieuwe rechtsorde bekwaam gemaakt zullen worden. Zij zullen dat echter alleen zijn, wanneer de ontwerpen door beide Kamers zijn aanvaard met tweedebanden der uitgebrachte stemmen. Dat laatste volgt uit de verwijzing naar art. 209 en art. 210, dat op die laatste fase betrekking heeft. Voor Nederland is dus de uitslag van de verkiezingen van deze zomer beslissend.

Is het nieuwe recht eenmaal in werking getreden, dan zullen wij onze Grondwet daaraan hebben aan te passen. Er zullen dan tal van artikelen zijn, welke met die nieuwe rechtstoestand niet meer in overeenstemming zijn en gewijzigd moeten worden. Rechtsens heeft dat echter geen betekenis meer, want het nieuwe recht zal dan boven het oude gaan.

Het blijft een kwestie van netheid en orde. Wij zijn nu eenmaal een volk dat gelukkig daaraan is gehecht! De Nederlandse wetgever krijgt dus een mandaat om ons grondwettig huis te verbouwen. Tot hoever moet hij daarin gebonden zijn? Hier is, blijkens het verslag van de staatscommissie — aan weeg mogelijkheden gedacht. Die wetgever kan een blanco mandaat krijgen, dus de bevoegdheid het zo te regelen als hem zal goeddunken; die wetgever kan ook een meer of minder omlijnd mandaat krijgen, d.w.z. met zekere in de

grondwet neer te leggen beginselen of hoofdlijnen rekening hebben te houden. In beide gevallen dient verder te worden bepaald, of hij als gewoonlijk zal kunnen besluiten bij eenvoudige meerderheid, dan wel of hier een versterkte meerderheid vereist moet worden.

* * *

Die tweedebanden meerderheid is in het regeringsontwerp voor alle wettelijke voorzieningen, waardoor van het oude recht wordt afgeweken, aanvaard. Wij kunnen daarover kort zijn. Bij elke grondwetsherziening is die versterkte meerderheid bij de tweede lezing nodig. Zou de gewone wetgever nu de bevoegdheid krijgen om bij gewone meerderheid het nieuwe recht in het leven te roepen, dan zou dat er praktisch op neer komen, dat de groep, welke nodig is om van de helft tot tweedebanden op te klimmen, haar invloed op de verdere gang van zaken prijs gaf. Worden de ontwerpen in hun huidige vorm aangenomen, dan betekent dat in ieder geval, dat de tegenwoordige coalitie van K.V.P. en P. v. d. A. op zichzelf niet bij machte is om de wijzigingen tot stand te brengen. Zij heeft steun van anderen nodig. Die steun kan ook van communistische zijde komen, ook al denkt de heer Romme er geen ogenblik aan ook maar een knipoogje in die richting te geven. Hier blijven dus verrassingen mogelijk. Het is daarom van zeer veel belang, dat de regering, in navolging van de staatscommissie niet heeft volstaan met wat in het commissieverlag is aangeduid als de negatieve methode, d.w.z. de blanco machtiging op de bij tweedebanden meerderheid besluitende wetgever. In art. 208 wordt, zij het dan in ruwe en vage lijnen een schets van de nieuwe rechtsorde gegeven waaraan de wetgever straks gebonden is. Sommigen zullen geneigd zijn te denken, dat daarmee wordt teruggekomen op het elders aanvaard beginsel van de vrijwillige samenwerking. Dat is echter niet juist. Niets belet de Nederlandse grondwetgever om zekere voorwaarden te stellen, waaronder de wetgever bevoegd is zelfstandig, zonder verdere verkiezingen, het nieuwe recht in het leven te roepen. Zou dat straks een onmogelijkheid blijken, maar zou langs andere wegen wel iets te bereiken zijn, dan zal men inderdaad opnieuw tot grondwetsherziening moeten overgaan. De Nederlandse kiezers geven niet alles uit handen!

* * *

Voor de organen in Indonesië, Suriname en de Antillen geldt hetzelfde. Wij kunnen hun niet belletten straks iets anders te willen, dan in het ontworpen art. 208 is aangegeven en wij willen ook geen gezicht trekken, alsof wij dat zouden kunnen doen. Alleen, men zal ook daar moeten bedenken, dat door hardnekkig vasthouden op één bepaald punt, een heel samenstel van vraagstukken waarover langs de weg van onderlinge bespreking een oplossing werd gevonden weder op losse schroeven komt te staan. De vrijwilligheid komt dus niet in gevaar, tenzij men aanneemt dat Indonesië, Suriname en de Nederlandse Antillen eerst — en voor er onderhandeld wordt — zodanig moeten worden geëmancipeerd, dat zij bevoegd zijn elk denkbaar besluit te nemen, dus b.v. zich aan te sluiten bij de Sovjet-Unie, in plaats van bij Nederland. Dit alles wast intussen niet weg, dat deze positieve methode, welke in het ontwerp tot grondwetsherziening wordt gevolgd, aan de besprekingen met Indonesië, Suriname en de Nederlandse Antillen een zeer bepaalde richting geeft en dat het dan ook niet verstandig zou zijn zulks te doen zonder de wetenschap, dat die richting ook daar in grote lijn wordt aanvaard. Men kan nu een-

maal nooit onderhandelen zonder het over de basis van die onderhandelingen enigermate eens te zijn! Wat Suriname en de Nederlandse Antillen betreft sluit het ontwerp aan bij de resoluties, welke in de onlangs gehouden conferentie Nederland—Suriname—Curaçao zijn aangenomen. Wat Indonesië betreft zijn de beginselen van art. 208 reeds in het basisaccorder van Linggadatie opgenomen. De regering heeft op dit laatste juist alle nadruk willen leggen door art. 208 te doen beginnen met de woorden:

„Bij de voorbereiding en vestiging van de nieuwe rechtsorde zal worden in acht genomen de uitkomst van het reeds gepleegde overleg, zoals deze in de volgende leden van dit artikel is omschreven”.

* * *

Hier doet zich echter een moeilijkheid voor, waaraan niet voorbij gegaan mag worden. Er zijn notulen geweest en geheime notulen, er zijn legale publicaties geweest en ook illegale, wij hebben een motie Romme van der Goes van Naters gehad en kort daarop een briefwisseling Schermerhorn-Sjahrir waarin die motie krachteloos is gemaakt. De één denkt zich de maagd Linggadatie gehuld in het zedig ornaat van een Markense boerin, de ander gelooft, dat een schamel sluiertje haar vormen het best doet uitkomen.

Wat doet nu de grondwet? Het blijft immers mogelijk, dat straks van deze of gene zijde zal worden bevestigd, dat datgene wat in de grondwet komt te staan niet in overeenstemming is met wat werkelijk is overeengekomen. Begint dan het debat overnieuw of niet? Anders geformuleerd: ligt de betekenis van art. 208 alleen in de woorden „de uitkomst van het reeds gepleegd overleg” en is de rest franje, of ligt de betekenis in wat daar op volgt: „zoals deze in de volgende leden van dit artikel is omschreven”. Hier mag

geen twijfel mogelijk zijn. Een grondwet is een geheel van rechtsregels en geen beschrijving van feiten, zoals een couraant of een geschiedenisboekje. Tegen dit artikel in Vrijheid en Democratie kunt ge feiten aanvoeren om aan te tonen, dat iets wat daarin staat niet juist is, tegen een artikel van de grondwet kan dat niet. Deze geldt, ook al heeft de wetgever niet met alle feiten rekening gehouden of heeft hij zich in die feiten danig vergist. De wetgever discussieert ook niet; hij beredeneert niet waarom hij iets zus en niet zo regelt. Die beredenering hoort thuis in de toelichting waarmee een wetsontwerp wordt aangeboden. Comme les divinités, les lois ordonnent mais n'expliquent pas*). In die categorie van motiveringen hoort het begin van art. 208 naar zijn letterlijke betekenis thuis. Wordt daarmee ook niets meer en niets anders bedoeld, dan hoort die bepaling ook niet in de wet thuis, maar in de toelichting. Zij dient dan uit de wet te verdwijnen!

Staat zij eenmaal in de wet, dan worden wij genoopt die formule ook te lezen als een rechtsregel — al is de uitdrukking wat ongelukkig — even goed als Struycken dat vroeger betoogd heeft naar aanleiding van art. 1 van onze grondwet. Dan zullen er straks zonder enige twijfel komen, die in dat eerste deel van art. 208 een verwijzing zien, niet alleen naar wat destijds volgens het officieel verslag van de Commissie-Generaal was overeengekomen, maar naar al hetgeen nog sluimert in geheime notulen. Dan zullen wij het hebben klaar gespeeld aan onze grondwet een geheim aanhangsel te hebben toegevoegd!

Op dit punt is allereerst verduidelijking nodig door het Kamerdebat, en — niet minder — door herziening van de tekst.

*) Evenals de goden dat doen, bevelen de wetten, maar zij geven geen uitleg. (Slot volgt).

Eigenwijze liedjes

Tweede klas....

(Sporreis-overpeinzing)

De tweede klas zit berstensvol
Mevrouwen en Meneren,
Die merendeel (Pik in! Neem mee!)
Omstandig profiteren,
Die zaken doen met ons failliet
Maar zelf niet mee failleren
En dus breed-uit (wie doet ze wat?)
Voortdurend potverteren....

U kent ze wel: het hoogste woord
In geenszins gave klanken —
Ze zitten ruim — haal uit je winst! —
De benen op de banken —
Meneer met een te luide das
Op reeds luidruchtig linnen,
Mevrouw in Breitschwanz of in Mink
Met zeven onderkinnen.

Want hunner is het lieve geld,
De rest kan niet verditten;
Je hebt het of je hebt het niet:
Zij zitten om te zitten!
Hij fluit voldaan, tenzij hij ronkt,
Door bolgeblazen lippen,
Zij reikt hautain (je voelt haar „bah!”)
Heur kaartje om te knippen....

De tweede klas zit berstensvol
Mevrouwen en Meneren,
Die zich voor onze armoe-troef —
Hè bah! — gewoon generen...
Zij worden, zijn en blijven rijk:
Me man is nou in zake!....
Men hóort als zij verzitten gaat
Die zaken aan haar kraken....

„Door dat tuig wor' je communist!”,
Zat iemand laatst te klagen...
Daarom zijn zij des duivels lust
En duredend welbehagen!!

BRAMMETJE.

Vak in kwade reuk

Over dienstbodennood... en nog iets

De maatschappij begint in het huisgezin

Als er onder de vrouwenberoepen een is, dat in een kwade reuk staat — dan is het wel dat van dienstbode.

„MAAR” een dienstbode heet het tegenwoordig en het eigenaardige is, dat het de meisjes zelf zijn die deze kwalificatie hebben uitgevonden.

„D'r wordt op ons neergekeken mevrouw” zeide mij onlangs een jong ding „omdat wij dienstbode zijn!” Ik kreeg subiet een aanvechting om een scheepsroeper te nemen en haar en haar soortgenootjes toe te roepen: wees toch wijzer! Kom tot bezinning en staar je niet blind op de vermeende glorie van het kantoorjuffrouw-schap! beter een goede dienstbode dan een halve kantoorjuffrouw. want de eerste is een zege voor het gezin, dat zij dient en de tweede alleen maar een ergernis op kantoor.

Ja maar... waarom een halve kantoorjuffrouw? Waarom zou een meisje, dat eerst dienstbode was geen uitstekende kantoorkracht kunnen worden als zij daar roeping toe gevoelt? Met Uw welnemen: omdat-zij-daar-roeping-toe-gevoelt is heel iets anders dan: omdat zij zich voor het dienstbodenvak schaamt! Zo heel vaak is de animo voor het kantoorleven alleen maar terug te voeren tot juist deze ene reden.

Wanneer we spreken van het dienstbodenvak dan is dat geen ijdele term. De waarlijk goede dienstbode paart zoveel warenkennis aan praktische ervarings-theorie, dat het volkomen gerechtvaardigd is hier te spreken van een vak, dat de nodige vak-kennis vereist.

Wat een goede betrouwbare kundige hulp betekent in een gezin met kinderen, in een gezin met een zieke man, in een huishouden waar de vrouw des huizes een eigen werkring heeft, — dat beseffen zo heel weinig meisjes. Wanneer zij zich daar eens ter dege rekenschap van zouden geven dan zouden zij trots zijn op de plaats in de maatschappij, die zij zouden kunnen vervullen zo zij slechts wilden. Naast de post van vertrouwen, die zij daar konden innemen, naast de stille innige dank, die zij daar verdienen en het met niets te vergelijken besef zich onontbeerlijk te weten, blijft immers de meest succesvolle kantoorloopbaan een bleke afschaduw van iets heel moois.

Dat onze meisjes geen dienstbode meer willen worden vindt voor een goed deel zijn oorzaak in de veranderende economische en sociale omstandigheden, maar voor een zeer groot gedeelte ligt het ook aan..... de huisvrouwen. Voor de moderne huisvrouw is het ten enenmale ondoenlijk zo geheel op te gaan in haar huishouden en al v at daarbij behoort als de huisvrouw van vijftig jaar geleden dat deed, wier onverdeelde aandacht zich concentreerde op het gezin.

Van de zozeer verdeelde en vaak versnipperde aandacht van de hedendaagse huisvrouw komt maar al te dikwijls een te gering gedeelte ten goede aan de persoonlijke omstandigheden en belangen van de dienstbode-huisgenote. Er zijn — de goeden niet te na gesproken — nog zo heel veel moderne huisvrouwen, die zich het meer interesseren voor so-

cialen problemen, vooral voor problemen van grote omvang, die de vrouw raken en die toch niet in staat blijken het stukje sociaal probleem, dat in haar eigen keuken zit en waarmee zij dagelijks in contact komen, als zodanig te zien!

Anna een sociaal probleem.....?! Bepottelijk —! Anna is mijn keukenmeisje —! sputterde een oude dame verontwaardigd.

Wanneer wij vrouwen onze tijd, onze energie en onze belangstelling willen geven aan het rechtzetten van misstanden, het lenigen van nood, het verbeteren van ontoelaatbare woningtoestanden, het steunen van behoeftigen en het opheffen van gevallen, dan is daar niets tegen — integendeel, maar... waarom zouden wij het ene doen en het andere laten, waarom zouden wij datgene, wat ons vlak voor de voeten ligt opzettelijk niet willen zien?

Waarom zijn al degenen, die zich interesseren voor de wijze waarop het fabrieksmeisje haar vrije tijd doorbrengt en stellen die zelfde dames zo zelden belang in hetgeen haar eigen dienstbode in haar vrije tijd uitvoert?

door Amy Groskamp ten Have

Onze dienst kan bekend staan als royaal en „goed-van-eten-en-drinken” en hoe dat verder in de volksmond heten moge en toch kan het zijn, dat een meisje zich doodongelukkig en niet op haar plaats gevoelt in ons gezin. Hoeveel vrouwen zijn er niet die zeggen: ik doe heus van alles voor haar, zij heeft iedere week een middag vrij — ik heb een beeldig nieuw serviesje voor de keuken gekocht en gisteren heeft ze een japon van me gehad... of iets dergelijks.

WORDT GEMACHTIGDE!

De jongens overzee mogen stemmen. De wet is er en in tegenstelling met twee jaar geleden kunnen nu ook zij, die met daden tonen wat zij voor ons vaderland over hebben, dit belangrijke burgerrecht uitoefenen. Maar alleen kunnen zij het niet. Zij hebben gemachtigden in Nederland nodig, betrouwbare gemachtigden, die ook stemmen zullen overeenkomstig hun wens. Bovendien moeten deze gemachtigden zijn ingeschreven in hetzelfde bevolkingsregister als de militairen die hun volmacht geven en mogen zij maximum vijf volmachten aanvaarden. Ieder militair moet van zijn gemachtigde de volgende gegevens op zijn volmacht vermelden: Naam, voornamen, geboortedatum en geboorteplaats.

Reeds einde Mei moeten de militairen hun volmachten verzenden, om te zorgen dat zij tijdig, dat is uiterlijk twintig dagen voor de verkiezingsdag, bij de burgemeesters van de gemeenten waar zij staan ingeschreven, aankomen. De tijd dringt dus.

Daarom vragen wij U het volgende:

1. Stelt U beschikbaar als gemachtigde voor Uw stemgerechtigde (23 jaar) familieleden en kennissen, die in Indië hun militaire plicht vervullen;
2. Voorziet hen zo spoedig mogelijk van Uw naam, voornamen, geboortedatum, geboorteplaats en gemeente waar zij staat ingeschreven.

Het kan werkelijk goed bedoeld zijn maar..... wat helpt een nieuw serviesje, wat heb je aan een vrije middag als je — soms zonder dat je het zelf beseft — hunkert naar een beetje hartelijkheid en echte warme levende belangstelling, die je nooit gekend hebt, een beetje raad en hulp en medeleven met al die dingen die je soms zo hopeloos dwars kunnen zitten en waarmee je thuis niet hoeft aan te komen..... Iemand, die eens gemoedelijk met je praat, iemand vooral die naar je luistert en die niet alles van je gek vindt, iemand van wie je rotsvast overtuigd bent: die-weet-het-beter, — iemand die heus echt belang stelt in alles wat je aangaat..... Welk een schrijnende behoefte hebben die jong op eigen benen staande volskinderen daaraan vaak! Welk een doorzichtige dekmantel voor veel verzwegen opgekropt leed is vaak hun stugge onverschilligheid, hun brutale houding en hun brandie! Hoe kunnen zij zich hechten aan de meesteres die over hen moedert! Hoe kunnen zij in zo'n geval zich beijveren om vaak op onbehoelgen wijze hun dankbaarheid te tonen!

Tegen ongeveinsde hartelijkheid en spontaan medeleven is op de duur het meest verharde gemoed niet bestand.

Maar..... dit eist de overgave van de eigen persoonlijkheid en..... het uitzoeken van een nieuw serviesje of het wegschenken van een gedragen japon is véél gemakkelijker!

* * *

Och — zeide mij onlangs een jonge vrouw, er wordt zoveel voor ze gedaan, het ontbreekt hun nergens aan. Hoe minder ze je met hen bemoeit hoe beter!

Wat hou jij er overdreven ideeën op na! spotte een vriendin, die in allerlei commissies voor maatschappelijk werk zit; zij zijn je er toch niet dankbaar voor en — wat heb je er ten slotte aan?

Helaas is deze geestesgesteldheid zo algemeen, dat het niet eens meer opvalt, dat het volstrekt niet in de haak is daarmee.

Wanneer alle werkgeefsters zich er eens op toeleggen om in haar onmiddellijke persoonlijke omgeving een centrum van vrolijke kameradschappelijkheid, van opvoedende kracht en hartelijkheid en naastenliefde aan te kweken — zou daarvan op de duur niet een zegenrijke invloed uitgaan op de onderlinge volksgezindheid? Zou dat niet voortreffelijker werken dan vergaderingen, pamfletten en leuzen?

Laten wij huisvrouwen ons toch niet beklagen, dat wij geen deel hebben aan het tot stand komen van de grote sociale gebeurtenissen: de maatschappelijke opbouw begint in het huisgezin en het is in de handen der huisvrouwen en nergens anders, waar de macht berust en de invloed, die in staat zijn de maatschappij van binnen uit te vervormen.

AFDELINGS- nieuws

Gouda

Mr. Oud en Korthals spraken in Gouda

Zaterdag 3 April werd in Gouda een openbare vergadering van de Partij gehouden, waarin mr. Oud en drs. Korthals het woord voerden.

Drs. Korthals begon met zijn vreugde uit te spreken over het feit, dat hij voor de eerste maal samen met mr. Oud op een openbare vergadering was om de beginselen van de nieuwe Partij uiteen te zetten. Reeds direct na de oorlog had de Bond van Jong-Liberalen een bredere partijvorming gewenst, eindelijk is het dan zover gekomen.

Onze strijd gaat op het ogenblik vooral om de geestelijke vrijheid, zeide de heer Korthals; geen verbod van de communistische partij, wel een wering uit verschillende commissies.

De sociale maatregelen, welke de laatste jaren uitgevoerd worden,

worden ook door ons met vreugde begroet en gesteund, alleen men belooft niet naar behoren degene, die reeds voor zichzelf heeft gezorgd, hierin schuilt een groot gevaar voor verslappening van het sparen en de zelfverantwoordelijkheid. Men ieder komen de vruchten van eigen werk toe.

Mr. Oud, die met applaus werd begroet, begon zijn rede met uiteen te zetten, dat de positie van de verschillende politieke partijen de laatste tijd veel duidelijker is geworden. Direct na de bevrijding had men gehoopt, dat de communisten na vijf jaar onderdrukking wel wat geleerd zouden hebben en dat ook zij langs de weg van de stembus hun doel zouden trachten te bereiken. De gebeurtenissen in Tsjecho-Slowakije en de hier te lande opgerichte welvaartscomités hebben ons anders geleerd. Mr. Oud trad wat dieper in de leer van Karl Marx aangaande de klassenstrijd, welke een volkomen door de realiteit verworpen valse voorstelling der maatschappelijke verhoudingen geeft. De S.D.A.P. van voor de oorlog had ook een tweeslachtig karakter, aan de ene kant waren er de revolutionaire neigingen (Spoorwegstaking 1903, 1918: Afkondiging revolutie Troelstra, 1933: Kwesie met de „Zeven Provinciën”) aan de andere kant deed men via het Parlement mee om door sociale maatregelen de omstandigheden van grote groepen der bevolking sterk te verbeteren. Het socialisme heeft hoe langer hoe meer de democratische weg gevolgd. Doordat de doorbraak mislukte, zei mr. Oud, is de P.v.d.A. geheel tot het socialisme overgegaan. Het socialisme geeft zeer zeker niet een synthese tussen vrijheid en gebondenheid.

Tegenover de bestrijding van de communisten door de socialisten stond mr. Oud enigszins sceptisch. Welke weerstand hebben de socialisten in de diverse landen tegen de dictatuur geboden?

„Men moet de mond niet zo vol nemen van bestrijding der revolutie als men de revolutionaire symbolen als internationale en rode vlag nog steeds gebruikt,” zeide de heer Oud.

Den Haag

De afdeling Den Haag van de V.V.D. houdt op Woensdag 28 April des avonds om acht uur een grote openbare bijeenkomst in de grote zaal van de Haagse Dierentuin. Daar zullen spreken mr. P. J. Oud, burgemeester van Rotterdam en drs. H. A. Korthals, lid van de Tweede Kamer.

Men kan kaarten à f 0.50 per stuk kopen bij het secretariaat van de afdeling Den Haag, Laan van Meerdervoort 24.

Haarlem

Haarlems nieuwe bestuur

In verband met de toetreding van de groep-Oud is het bestuur van de afdeling uitgebreid. De bestuursfuncties zijn als volgt verdeeld: A. J. F. Slendeboek, voorzitter; mr. A. Beets, onder-voorzitter; mr. J. G. Bettink, ir. A. Stoffels en mr. L. J. Venhuizen, secretarissen; drs. J. E. Tuinhout, penningmeester; E. Blanke, F. A. J. Duiler, dr. S. Elzinga, J. G. Noë en mevr. mr. E. A. J. Scheltema—Conradi, leden.

Het secretariaat is gevestigd Mid-denlaan 29 te Haarlem.

Mevrouw Fortanier spreekt

De afdelingen Haarlem, Bloemendaal en Heemstede organiseren op Donderdagmiddag 22 April om 14.30 uur in hotel „De Leeuwewik”, Kruisstraat 30 te Haarlem een vrouwenbijeenkomst, waar mevrouw J. Fortanier—de Wit spreekt over het onderwerp „Geen kluisters! Verantwoorde vrijheid”.

Hilversum

Hilversum heeft nieuw bestuur

Het bestuur van de afdeling Hilversum werd als volgt samengesteld:

Mr. F. C. Vorstman, voorzitter; H. S. Touber, penningmeester; J. Dul-laart, vice-voorzitter; dr. P. G. van de Vliet, 1e secretaris; H. Meursing, 2e secretaris; L. C. A. Timmerman, P. A. Brattinga, T. W. van Wijk, G. J. L. Breuninghoff, L. Spaanderman, H. K. van Disselen.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

VRIJDAG 23 APRIL 1948 - No. 4

In dit nummer:
HOUDEN VROUWEN
VAN VRIJHEID?

(pag. 8)

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Opheldering gewenst

Het Indische vraagstuk heeft nu reeds enige weken onze aandacht. Met opzet vragen wij er belangstelling voor. De kiezers moeten er van doordrongen worden waar het bij de aanstaande verkiezingen om gaat. Wil men voortzetting van het tot dusverre gevoerde halfslachtige beginsel-loze beleid, dan zal men zijn keuze moeten bepalen op de regeringspartijen. Komen de Katholieke Volkspartij en de Partij van de Arbeid terug op een wijze, die het mogelijk maakt, dat zij tezamen een meerderheid in het parlement hebben waarop een kabinet steunen kan, dan is de kans op voortzetting van hetgeen wij in de afgelopen jaren te zien hebben gekregen, zeer groot. Onze partij blijft evenwel tegen zulk een politiek felle oppositie voeren. Dit was de draad van onze uitzetting en der laatste weken. Waaraan wij dan nog willen toevoegen, dat wij ook de noodzaak hebben gesteld van opbouwende kritiek. Mede zal gepoogd moeten worden de wagen uit het moeras te trekken. Afzijdig blijven staan kan de meest noodlottige gevolgen met zich brengen. In deze zin heeft de oppositie zoals wij zagen, haar taak gezien, toen zij zich bereid verklaarde te zijner tijd aan de Ronde Tafelconferentie deel te nemen. Naast vertegenwoordigers der regeringspartijen en naast representanten van de anti-revolutionairen en christelijk-historischen, heeft in de Nederlandse delegatie ook mr. Stikker zitting. De oppositie heeft ook haar plaats gehad in de bij Koninklijk Besluit van 29 September 1947 ingestelde Staatscommissie, welke tot taak had te onderzoeken, „of verandering in de Grondwet gewenst is en zo ja, in hoeverre wijziging is te brengen in de bepalingen der Grondwet teneinde de mogelijkheid te scheppen om ter voorbereiding van de hervorming van de staatkundige structuur van het Koninkrijk, de daartoe noodzakelijke bepalingen vast te stellen en de nodige voorstellen te doen”.

Regeringsgetrouwen en oppositie hebben dus de thans aanhangige grondwetswijziging voorbereid. Niet ieder lid der commissie heeft zich met het uiteindelijk bereikte resultaat kunnen verenigen, maar in hetgeen tot stand gekomen is, kan de invloed van de oppositie duidelijk worden onderkend. Zo is zij ook in deze kwestie dus constructief werkzaam geweest. In dit verband kan worden gedacht aan het in het rapport der Staatscommissie genoemde zogenaamde negatieve stelsel, dat aanvankelijk door minister Beel is verdedigd. De bedoeling daarvan was, dat bij gewone wet met afwijking van de Grondwet, voorzieningen zouden getroffen kunnen worden ten aanzien van de betrekkingen tussen de onderscheidene delen van ons Rijk. Bereikt is, dat de hoofdlijnen der toekomstige structuur thans in enige ontwerp-artikelen zijn vastgelegd.

Wijziging van de Grondwet op zichzelf achten wij ook nodig omdat de nieuwe opbouw, waarnaar ook wij streven, slechts mogelijk is wanneer de Grondwet daartoe de gelegenheid biedt. Herhaaldelijk is van de zijde der oppositie gewezen op de aan het door de regering gevoerde beleid klevende bezwaren met betrekking tot de voortdurende spanning, die geconstateerd moest worden tussen de praktijk en grondwettelijke voorschriften. Wie oprecht streeft naar nieuwe structuur, moet dan ook de consequentie trekken en bereid zijn de grondwet te wijzigen. Dit is ook nodig om overschrijding van grondwetsartikelen ter wille van de hoogheid der grondwet te voorkomen.

Zo staan wij in beginsel dus aan de zijde van hen, die wijziging van de Grondwet geboden achten. En zeker moet ook, zoals wij eerder betoogden, met de feiten rekening worden gehouden. Men zie echter scherp. Al beseffen wij, dat hetgeen gepasseerd is en dus ook internationaal geregistreerd is, niet ongedaan gemaakt kan worden. Aan de andere kant willen wij deze grondwetsherziening los zien van het beleid der rege-

Uitgeleide economie

ring. Hoewel wij onmiddellijk hieraan toe willen voegen, dat de concretisering van het gestelde niet los gezien kan worden van de personen, die op het beleid beslissende invloed uitoefenen. De fraaiste regelingen kunnen in de praktijk tot de grootste ongelukken leiden wanneer personen tot uitvoering geroepen zijn wier intenties een richting uitgaan, die niet geheel parallel loopt aan het in de regering neergelegde. Dit kan met betrekking tot de onderhavige grondwetsherziening zeker niet voorbij gezien worden. Men kan daarin zien een tegemoetkomen aan de oppositie. Dit maakt voor de oppositie aanvaarding uiteraard meer aannemelijk. Dit is de sterke zijde. De zwakte is dit tevens. Want zullen op de nadere concretisering diegenen beslissende invloed hebben, die eigenlijk een andere richting zouden willen gaan, dan zit daarin onvoldoende waarborg voor een gang van zaken, die voor ons bevredigend zou kunnen zijn. Het is daarom begrijpelijk, dat in de afdelingen van de Tweede Kamer, blijkens het voorlopig verslag, mede sterk is aangedrongen op nadere uiteenzettingen van de zijde der regering, opdat de Kamer zo nauwkeurig mogelijk beoordelen kan waar zij aan toe is.

Met een Unie kunnen wij ons verenigen, maar het moet een reële Unie zijn. En daarom moet de betekenis der voorgestelde Unie worden verduidelijkt. De regering spreke zich hierover uit. Hoewel geenszins nodig is, dat de Unie nu ook bij de onderhavige grondwetswijziging geheel wordt uitgewerkt, moet toch de staatsrechtelijke positie daarvan meer worden verduidelijkt dan tot nu toe is geschied. Zeker zal ook over de plaats der Kroon meer opheldering verschaft moeten worden en voorts zal de regering boven twijfel moeten stellen, dat de rechtszekerheid, de fundamentele menselijke rechten en vrijheden, en deugdelijk bestuur ook gewaarborgd kunnen worden.

Zeer belangrijk is een passage op bladzijde 3 van de Memorie van Toelichting. Daar wordt gezegd, dat de voorgestelde Grondwetsbepalingen uitgaan van hetgeen reeds in vrij overleg is overeengekomen. In ons blad heeft prof. 's Jacob reeds betoogd, dat daarover twijfel kan bestaan. De regering stelt nu echter duidelijk, dat de bepalingen „de voorwaarden inhouden, waaronder van Nederlandse zijde slechts aan de tot-

standkoming van de nieuwe structuur medewerking kan worden verleend”. Het is goed, dat in het Voorlopig Verslag der Tweede Kamer hierop de aandacht nog eens is gevestigd, opdat de grenzen van hetgeen waartoe Nederland bereid is, nauwkeurig afgebakend zijn.

Belangrijk is ook het voorgestelde artikel 209. Daarin is neergelegd, dat „voor zover de overgang naar de nieuwe rechtsorde voorzieningen vordert” waarbij wordt afgeweken van de Grondwet (behoudens enige genoemde uitzonderingen) zulks kan geschieden bij de wet, die dan echter tenminste tweederden van de uitgebrachte stemmen in de Kamers der Staten-Generaal zal moeten krijgen. Naar onze mening is dit artikel veel te ruim gesteld. Zelfs zou het mogelijk zijn, zoals ook in het verslag der Kamer wordt gezegd, „dat de samenstelling, de bevoegdheden en de zittingsduur van de Staten-Generaal, door dit college zelf gewijzigd kunnen worden zonder hierover de kiezers uitspraak te laten doen”. In het verslag van de staatscommissie is met pijnlijke luchthartigheid over dit bezwaar heengelopen. Het zou van „academische aard” zijn. De volksvertegenwoordiging zelf denkt hier evenwel anders over. „Het zou algemeen op prijs worden gesteld, wanneer de Regering de redactie van artikel 209 nogmaals onder het oog zou willen zien”, zo lezen wij. Gelukkig, want het gaat hier om een belangrijke zaak: de democratie.

In enige artikelen hebben wij geschreven over het Indische beleid en de grondwetswijziging. Het eerste keurden wij fel af. De voorgestelde wijzigingen in de Grondwet hebben vragen opgeroepen. Die moeten eerst beantwoord worden alvorens een oordeel kan worden gevormd. Eerst moet de zaak „uit de luren” gedaan worden en dan pas kunnen onze Kamerleden hun houding definitief bepalen.

Van een tevreden Excellentie

En een meegaande Kamer

Hebt gij, lezer, in deze na-oorlogsjaren, met uitzondering van de eerste bevrijdingsdagen, wel eens een tevreden mens ontmoet? Een tevreden mens, die bovendien aan deze gemoedstoestand nog openlijk uiting gaf? Zulk een uitzonderlijk geval hebben wij medegemaakt: op de 14de van deze maand, in de Eerste Kamer van de Staten-Generaal. Het was de nieuwe minister van Wederopbouw en Volkshuisvesting, mr. In 't Veld, die zijn maiden- (begrotings-) speech aanving met de woordelijke verklaring „Ik heb wel eens het gevoel, dat ik onder een gelukkig gesternte geboren moet zijn, want allerlei dingen in het leven lopen mij mee”. Zo was het, meende hij verder, ook nu. Hij zag het als een bijzonder voorrecht, dat hij zijn ministeriële vuurdoop mocht ondergaan in deze hem zo zeer vertrouwde omgeving. Daaraan, zo geloofde hij, was het ongetwijfeld voor een belangrijk deel ook te danken, dat de Kamer hem zo vriendelijk en welwillend was tegemoet getreden. Daarnevens herhaalde de minister, in enigszins andere bewoordingen, hetgeen hij in de Memorie van Antwoord van zijn begroting reeds had neergeschreven: „De ondergetekende is voornemens, zich volledig aan de hem opgedragen taak te wijden”. Deze beide zaken: die behoefte van de minister om de in andere omstandigheden wat overbodig aandoende verklaring af te leggen dat hij zich geheel aan zijn taak zou wijden en die gunstige stemming te zijnen opzichte in de Eerste Kamer vonden haar oorsprong grotendeels in dezelfde roerselen: de drang om te doen uitkomen, dat de zo weinig gelukkige ministeriële periode-Neher nu voorgoed voorbij was.

Wat immers was het geval? Op 15 November 1946 werd aan ir. Ringers op zijn verzoek eervol ontslag als minister van Openbare Werken en Wederopbouw verleend, in verband met ernstige bezwaren tegen de Indische politiek van het Kabinet.

Drie en een halve maand bleef deze gewichtige functie open en moest ir. Vos haar ad interim waarnemen, totdat, per 1 Maart 1947, de heer L. Neher, tot dat moment directeur-generaal van de P.T.T., als volwaardig opvolger kon optreden.

Met gejuich werd deze benoeming begroet. Niet alleen door de directe geestverwanten van de nieuwe bewindsman — de aanhangers van de P. v. d. Arbeid — maar ook door vele anderen, die in hem een waardige opvolger van de zo verdienstelijke en hardwerkende ir. Ringers meenden te zien.

Aan de capaciteiten en persoonlijke charme van de heer Neher zullen wij zeker niets afdoen, maar dit staat vast, dat zijn ministerschap een volkomen mislukking is geworden.

Of het zijn eigen wil zo is geweest of dat andere krachten en partijpolitieke overwegingen met betrekking tot de Indische kwestie hier een rol hebben gespeeld, zullen wij in het midden moeten laten, omdat een positief oordeel hier niet te geven is. Maar de realiteit is in ieder geval deze geworden, dat de heer Neher, zoals in het Voorlopig Verslag van de Eerste Kamer over de begroting werd opgemerkt, „niet of nauwelijks voor de wederopbouw is werkzaam geweest”. En niet minder terecht werd daaraan toegevoegd: „Het is zeer te betreuren, dat juist aan deze minister een taak in Indonesië is opgedragen, zulks terwijl hij zich nimmer op Indische vraagstukken had gespecialiseerd en hier duidelijk een uiterst belangrijke werkzaamheid te verrichten had”.

Nauwelijks enkele maanden in functie, vertrok hij, op 12 Juli van het vorige jaar, met min of meer mysterieuze opdracht, naar Indië. Als vertegenwoordiger der Neder-

landse Regering” — zoals hijzelf verklaarde — „ter bespreking van vraagstukken, die zich bij de wederopbouw van Indië en bij de organisatie der P.T.T. aldaar voordoen”.

Op 2 September samen met dr. Van Mook naar Nederland teruggekeerd, vertrok hij wederom, thans om zich in Indië bezig te houden met wat hijzelf betitelde als „reconstructie in de meest uitgebreide zin van het woord”.

Maar de hoogst noodzakelijke reconstructie van onze w o n i n g-

b o u w bleef achterwege en ons volk moest — terecht of ten onrechte — wel de indruk krijgen, dat wederopbouw en woningnood voor deze Regering slechts bijkomstigheden waren. De behandeling van de begroting, in Januari van dit jaar, terwijl minister Vos deze zaken weer ad interim moest waarnemen, geschiedde dan ook volkomen in mineur-stemming en de heren Hacke (V.V.D. en Stapelkamp (A.R.) adviseerden zelfs, het hele Departement maar op te heffen en de verschillende afdelingen elders onder te brengen. Wellicht, zo meende de woordvoerder van onze fractie, zou dit de organisatie van het overleg tussen de verschillende instanties nog wel ten goede komen.

Zover is het tenslotte niet gekomen. Per 1 Maart 1948, op de dag af een jaar na zijn optreden, werd minister Neher eindelijk op zijn verzoek eervol ontslag verleend en werd mr. J. in 't Veld tot zijn opvolger benoemd. Tegelijk werd de heer Neher, per dezelfde datum, te zamen met jhr. mr. H. L. F. K. van Vredenburg, benoemd tot „gedelegeerde van het opperbestuur in Indonesië”.

Is het verwonderlijk, dat thans, nu eindelijk weer een volwaardige minister voor onze senaat stond, die bovendien kennelijk met de beste voornemens beziel is, deze gaarne bereid was die bewindsman zijn vertrouwen te schenken?

Ook de woordvoerder van onze fractie, de heer Zegering Hadders, deed hiervoor niet onder, al maakte hij uiteraard van de gelegenheid gebruik, de minister tegelijk een aantal waardevolle suggesties aan de

hand te doen en een aantal aanvechtbare punten in de tot nu toe gevolgde politiek bloot te leggen.

Natuurlijk kon het niet anders dan de grote instemming van de spreker namens de vrijheidsdemocraten hebben, dat de minister van mening is, dat de administratieve en ambtelijke voorbereiding tot het noodzakelijke minimum beperkt behoren te blijven. Dat is, zoals de heer Hadders nog eens nadrukkelijk stipuleerde, buitengewoon belangrijk, omdat juist veel particulier initiatief door deze ambtelijke en administratieve voorbereidingen wordt verstikt.

Met genoegen constateerden wij, dat de minister over de waarde van dat particuliere initiatief wat minder dogmatisch-socialistisch denkt dan zijn geestverwant uit de Eerste Kamer, de heer Woudenberg.

Hadden zowel onze woordvoerder als o.a. die van de anti-revolutionairen, de heer Hommes, ervoor gepleit, om in de bouwnijverheid het particuliere initiatief toch zo ruim mogelijk baan te geven, de heer Woudenberg zag deze baan toch liefst maar zo smal mogelijk houden. Minister In 't Veld zeide hiertegenover echter woordelijk: „Ik voel mij verder gesteund door de krachten uit het vrije bedrijf. Ik heb met verschillende vertegenwoordigers van het bedrijfsleven al besprekingen gehad. Ik heb tot mijn genoegen ervaren, dat het mogelijk is, een vruchtbare samenwerking tot stand te brengen tussen het particuliere bedrijfsleven en de overheid, al zal het ook daar wel eens wringen”.

De objectieve lezer zal moeten toegeven, dat dit sterk de indruk wekt, dat de minister in deze dichter staat bij het standpunt van onze fractie dan bij dat van de heer Woudenberg. Moge de praktijk uitwijzen, dat de verwachtingen, die deze woorden ongetwijfeld wekken, niet zullen worden beschaamd!

Een ernstig woord sprak de heer Zegering Hadders ook over het vraagstuk van de huren en dat van het onderhoud van de huizen. De kwestie van de huurverhoging, waarvan ook de minister toegaf, dat het eens tot zulk een verhoging zal moeten komen, moge dan eveneens in het kader van de gehele loon- en prijspolitiek moeten worden gezien, binnen afzienbare tijd zal zij toch tot een oplossing moeten komen. Dit is, zoals onze woordvoerder opmerkte, een sociale en een economische eis. Een sociale eis tegenover de vele kleine huiseigenaren, een economische eis, omdat het onderhoud van de huizen daarmede in nauw verband staat. Doordat thans praktisch niets of veel te weinig aan dit onderhoud wordt gedaan, zullen vele huizen jaren eerder tot verval geraken dan nodig is en deze politiek zal fnuikend werken op de woningtoestand van ons land in de naaste toekomst.

Het was o.i. daarom ook juist gezien van de heer Hadders, de aanval van bepaalde zijde op de kleine aannemers terug te wijzen, die immers juist bij herstel- en onderhoudswerken zulk een belangrijke rol spelen en in het bijzonder ook in de dorpen een nuttige functie vervullen.

Dat de heer Zegering Hadders niet alleen de belangen van zijn eigen gewest: Drente, maar óók o.a. die van Zeeland ter harte gaan, bleek tenslotte uit zijn „sympathiek pleidooi om vooral deze provincie, die voor onze bevrijding het spit heeft afgebeten, bij de wederopbouw tegemoet te komen.

Er is, in eendrachtige samenwerking, ook hier iets groots te verrichten!

Deze burger

is een abominabel vergadelaar. Sinds jaar en dag zit hij liever in een luie stoel onder een lichte lamp op zijn dooie eentje te lezen, dan dat hij in een zaaltje zijne geachte mede-leden hoort meneer-de-voorzitteren. Sedert zijn verre jonkheid leest hij liever in de ogen van Corrie, die ook wel eens Marietje heet, dan de notulen van onze volijverige secretaris of het kasverslag van onze toegewijde penningmeester. Liever is deze burger die snorrende potkachel in het koffiehuis, genaamd Centraal, dan de snorren van die eminente voorzitter van ons, die op zo kundige wijze de vergadering weet te leiden. En het groen dat luikt aan het struweel in deze goede lente is hem oneindig dierbaarder dan dat van welke lakense bestuurstaafel ook. Wel een slecht politicus, deze brave burger van U.

En toch had hij het voorbeeld van vriendjes voor ogen, die — reeds met de knapenkiel om de schouders — aan het mekaneke van hun carrière gingen prutsen: blokje voor blokje en de schroefjes er maar fiks ingedraaid. En toch had hij die kleine Jan Jansen kunnen volgen, die geen oog voor de ogen van Corrie had, maar die mooi zat op de eerste rij en altijd een bedachtzaam woord sprak, de grote pacificator van de Kiesvereniging Burgerplicht te Munstergeleen. Jan Jansen werd volijverig secretaris en toegewijd penningmeester en eminent voorzitter — nou, en dan is het maar één stap naar de onsterfelijkheid van gemeenteraad en provinciale staten, nietwaar? En was het niet tante Hélène die deze Jansen deze burger voorhiel? „Dat had jij net zo goed kunnen doen, neef!”

Neen, een braaf burger is deze burger altijd wel geweest. Maar wel wat traag in de carrière. Altijd wel alle examentjes afgelegd, maar soms met zoveel maanden uitstel en nooit met vlag en wimpel. En altijd de grote bazen vervelender gevonden dan de Marietjes, die ook wel eens Daisy heetten. En Centraal gezelliger gevonden dan de Witte en niet veel hartstocht voor de jaarverslagen van Burgerplicht.

En zo zit deze burger dan maar op de banken-in-'t-groen langs de brede wegen der wereld. In het Vondelpark. Aan de Hofvijver. In het Kamerenbos of dat van Boulonje. En ziet alle Jannen Jansen van de wereld met stevige tred en acte-tas hem voorbij ijlen, de arendsbliek gericht op 't grote doel. Ik tik dan wel eens aan mijn pet en glimlach vriendelijk en dan wordt er toch wel eens een joviaal „saluut!” geroepen naar die éne, armzalige stem voor de kandidatenlijst, die ene zwakke stem van

DEZE BURGER

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.
Redactie-secretaris: Mr. E. Elias
Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.
Administratie: P o s t b o x 43 Amersfoort.
Abonnementenprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.
Losse nummers 15 cent.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlug, Geestbrugweg 69 Rijswijk (Z.-H.).

Communistische demagogie

Dezer dagen is in de Apollohal te Amsterdam de z.g. welvaartsconferentie van de „Volkbeweging voor Nationale Welvaart” (Lees: de Communistische vijfde colonne) bijeengevoerd. Blijkens de verslagen in de pers heeft de heer H. Gortzak, leider van de communistische fractie van de Amsterdamse gemeenteraad tijdens deze conferentie enige middelen aan de hand gedaan om de welvaart van ons volk te verhogen.

In de regel zijn de aanbevelingen, die met betrekking tot dit vraagstuk uit het Communistisch kamp komen, zo doorzichtig, dat een redelijk denkend mens deze theorieën onmiddellijk als onuitvoerbaar en demagogische praat weet te onderkennen zodat het onnodig is dergelijke redevoeringen, die kennelijk bedoeld zijn voor de publieke tribune, te ontzenuwen.

Op één argument van de heer Gortzak willen wij echter op deze plaats nader ingaan, aangezien het hier geen specifieke communistische theorie betreft. Zo zeide de heer Gortzak o.m., dat het welvaartspeil van het Nederlandse volk zou kunnen worden verhoogd, door de winsten van de Naamloze Vennootschappen over te hevelen in de schatkist. Helaas wordt een dergelijk argument soms ook in niet-communistische kringen als steekhoudend aangemerkt, zodat het van belang kan zijn nader op deze zienswijze in te gaan.

Genoemd argument moge dan voor een bepaalde volksgroep aantrekkelijk en steekhoudend lijken, in wezen kan men het niet anders betitelen dan demagogisch. Immers, waar blijven — vooral tegenwoordig — de winsten die in de N.V. worden gemaakt? Men zie er de jaarverslagen van de diverse ondernemingen op na en men zal tot de conclusie komen, dat de winst voor het grootste deel wordt aangewend voor sociale voorzieningen van het personeel en voor investering in het bedrijf. M.a.w. komt het overgrote deel van de winst mede aan de werknemers ten goede. Voor zover het de sociale voorzieningen betreft, b.v. stortingen in een pensioenfonds, is de bestemming zo duidelijk, dat men haar niet verder behoeft te omschrijven. Wat de investeringen in het eigen bedrijf betreft ligt de zaak waarschijnlijk iets dieper, doch bij enig nadenken is het duidelijk, dat dergelijke investeringen het gehele bedrijf ten goede komen, zodat hiervan mede de arbeiders profiteren. Het percentage, dat tegenwoordig van de winst in handen der aandeelhouders komt, is naar verhouding slechts een miniem bedrag. Dit wordt bij dergelijke demagogische redeneringen als door de heer Gortzak ontwikkeld geheel en al — en wij zouden haast zeggen — met opzet uit het oog verloren.

Toepassing van de middelen als door de heer Gortzak aanbevolen, zou slechts leiden tot ondermijning van de activiteit op industrieel gebied met als gevolg vermindering van de werkgelegenheid met als slotfase toenemende werkloosheid. M.a.w. zou men het kind met het badwater wegwerpen. Zij die wellicht eniger mate beïnvloed zijn door dergelijke waantheorieën als door de communisten ontwikkeld, mogen dit wel eens ernstig bedenken.

Het kan in dit verband mede zijn nut hebben, de positie der aandeelhouders in het algemeen nog eens nader onder de ogen te zien. In de eerste plaats verzijgt men — weer opzettelijk — dat de aandeelhouders ook slechte tijden kennen. Indien er een dividend wordt uitgekeerd, wordt dit van zekere zijde laatdunkend aangemerkt als een der minder gunstige kenmerken die het „kapitalisme” aankleven. Doch indien dezelfde aandeelhouders, als consequentie van het risico dat hij loopt, verlies moet dragen wordt hierover in alle talen gezweven. Buitendien wordt opzettelijk de aandacht afgeleid van het feit, dat in vele gevallen de aandeelhouders worden gevormd door de kleine man die na zeer hard werken een klein kapitaalje bij elkaar heeft gespaard en dit kapitaalje in een of meer ondernemingen belegt. Ook deze kleine man loopt risico en het is niet meer dan normaal, dat hij voor dit risico wordt beloond in tijden dat het bedrijfsleven een gunstige ontwikkeling vertoont.

Dergelijke feiten vermelden de communistische drogredenen evenwel niet. Daarom zijn zij zo gevaarlijk en daarom rust op ons de plicht — ook in het persoonlijk contact met onze medemens — deze volksmisleidende theorieën met alle kracht die in ons is, te ontzenuwen.

Een grote strijd

wordt gestreden

De opmerkelijke wandelaar, fietser of automobilist zal de laatste tijd op zeer vele vrachtauto's affiches hebben opgemerkt waarvan de inhoud zich door middel van grote letters en tekeningen richt tegen het z.g. W.A.G. of, om duidelijker te zijn, tegen het Wetsontwerp Autovervoer Goederen. Een Wetsvoorstel dus dat nog in beide Kamers van onze Staten-Generaal behandeld moet worden. Vlak na de indiening van dit wetsontwerp bespraken wij de technische details daarvan reeds in „Vrij” van 5 December 1947. Nu inmiddels de strijd tegen dit wetsontwerp op een geheel ander plan is komen te staan tengevolge van het feit, dat de particuliere vervoerders de massa van ons volk door hun propaganda-acties aanzien van hun gerechtvaardigde eisen trachten te doordringen, lijkt het ons raadzaam nog eens duidelijk te omschrijven waar het in feite bij deze actie om gaat.

In deze grote strijd moet men twee partijen onderscheiden. In de eerste plaats: de particuliere vrachtautovoerders, de z.g. beroeps-goederenvervoerders, die met hun wagens diverse artikelen her en derwaarts brengen. Hun kleine en grote vrachtauto's, hun tractors met aanhangwagens zijn een te bekend verschijnsel op onze wegen om er een nadere uitvoerige beschrijving van te behoeven te geven.

Deze vervoerders kunnen als de ware pioniers van het vervoer per vrachtauto worden beschouwd en zij hebben daarmee aan ons volk een belangrijke dienst bewezen. Immers, zij hebben een snelle vervoersgelegenheid geschapen, waardoor vele plaatsen, die tot dusverre op andere wijze onbereikbaar waren, in ons nationale verkeersnet werden opgenomen met alle nuttige economische gevolgen van dien.

De andere partij in bovengenoemde strijd is minister Vos, die met zijn Wetsontwerp Autovervoer Goederen de wereld van het particuliere beroeps-goederenvervoer wil gaan ordenen.

Het is zeker niet tegen de „ordering” als zodanig, dat het particuliere beroepsvervoer zich verzet. Wij vinden hier ongetwijfeld een punt van overeenstemming tussen beide partijen.

Ook het particuliere beroepsvervoer ziet in, dat een zekere „ordering” nodig is om de chaos van vóór de oorlog te voorkomen. Immers, tot op 14 Mei 1940 ontbrak in ons land een algemene regeling voor het goederenvervoer langs de weg met het gevolg, dat praktisch een ieder die daar plotseling lust toe kreeg, een vrachtauto kon kopen om daarmee voor derden goederen te gaan vervoeren. Dit leidde zeer vaak tot beunhazerij en, wat nog erger was, tot prijsbederf, waardoor niet alleen de bonafide beroepsvervoerders in hun brood werden bena-deeld, doch ook de verlader (hij die de goederen laat vervoeren) vaak op zeer ondeskundige wijze werd bediend. Dergelijke toestanden waren dus niet alleen verwerpelijk voor de particuliere bonafide vakman (lees: vervoerder), doch eveneens voor de gemeenschap. Daarom wil, zoals reeds opgemerkt, ook het particuliere beroepsvervoer een zekere „binding”.

Het gaat er nu slechts om, hoe men zich die „ordering” en de uitvoering daarvan voorstelt.

Volgens de opvattingen der particuliere vervoerders — opvattingen overigens, die wij volkomen kunnen onderschrijven — berijdt minister Vos in deze in veel te sterke mate zijn „orderings-stokpaardje”. M.a.w. kan op goede gronden worden aangetoond, dat de minister door middel van het Wetsontwerp Autovervoer Goederen, het particuliere initiatief een gevoelige slag wil toebrengen en buitendien naar een stille nationalisatie van het vervoer streeft. Het is volkomen te begrijpen, dat de particuliere vervoerders zich tegen een dergelijke gang van zaken met alle hun ter beschikking staande middelen verzetten.

Wat is de opzet van minister Vos bij zijn wetsontwerp?

Hij gaat o.m. uit van het principe van het uitvaardigen van een vergunningsstelsel. Als zodanig hebben de particuliere vervoerders tegen dit beginsel geen bezwaar, doch het is on-

getwijfeld wel zeer bedenkelijk, dat de minister bij een dergelijk stelsel niet zozeer uitgaat van de beginselen van vakbekwaamheid en credietwaardigheid, dan wel van wat hij noemt „algemeen vervoersbelang” zonder dat hij nader omschrijft wat hij onder dit rekbare begrip „algemeen vervoersbelang” verstaat. Wie bepaalt overigens dit algemeen vervoersbelang? In het ontwerp, zoals dit op het ogenblik voor ons ligt, wordt dit begrip door de minister zelf bepaald, hetgeen moeilijk kan worden geaccepteerd.

Een ander zwak punt in de Memorie van Toelichting tot dit wetsontwerp is de verklaring van de minister, waar hij zegt met de voorgenomen wet „vervoerspolitieke” doeleinden na te streven, een woord dat gevaarlijk klinkt uit de mond van een minister waarvan men weet dat hij van nationalisatie een vurig voorstander is.

Volkomen onaanvaardbaar is tevens de opzet, dat de beoordeling van het „algemeen vervoersbelang” geheel in handen is van ambtenaren, dus zoals reeds opgemerkt in handen van de minister zelf. Volkomen terecht eisen de beroepsvervoerders dan ook, dat de grote en verscheidene belangen, die met een vergunningverlening zijn gemoeid, in handen komen van een orgaan waarin overheid, vervoerder en verlader gelijkelijk zijn vertegenwoordigd.

Een ander groot bezwaar aan dit wetsontwerp is — wij zouden dit bezwaar mede een bezwaar van politieke aard willen noemen — dat het niet minder dan achttien maal verwijst naar nog te ontwerpen Maatregelen van Bestuur voor de uitvoering van de wet, een regeling dus, zoals de particuliere beroepsvervoerders volkomen terecht opmerken — die aan het oordeel van de Volksvertegenwoordiging is onttrokken!

Dit alles moet nog als een ernstiger bezwaar worden aangemerkt, indien men bedenkt, dat de Staat zelf te grote belangen heeft als exploitant van een vervoersbedrijf, met name de Spoorwegen en de A.T.O.

Er is voorts in genoemd ontwerp een grote onzekerheid gelaten met betrekking tot de termijn voor welke de vergunningen worden verleend. Als maximum wordt n.l. aangehouden een termijn van tien jaren. Waarom deze onzekerheid? Immers, wat gebeurt er als deze tien jaren zijn verstreken? Kan dan het particuliere initiatief op grond van het „algemeen vervoersbelang” plotseling om hals worden gebracht? Het is alles voor deze particuliere pioniers langs de weg weinig bemoedigend.

Tot slot noemen wij nog een ander ernstig bezwaar, n.l. het feit dat een vervoerder geen schadeloosstelling krijgt als zijn vergunning wordt ingetrokken! Het is in dit verband volkomen begrijpelijk, dat de particuliere vervoerders zich afvragen of de minister wellicht een „kosteloze” nationalisatie nastreeft. Zo zouden wij nog zeer vele bezwaren kunnen opsommen, die dit wetsontwerp aankleven. Doch wij willen het bij de boven genoemde punten laten. Het zal de lezer inmiddels duidelijk zijn geworden, dat de particuliere beroeps-goederenvervoerders op het ogenblik vechten voor hun bestaan. Het is intussen een gelukkig verschijnsel, dat zij in hun strijd niet alleen staan en reeds de hulp hebben gekregen van de diverse Kamers van Koophandel, terwijl men ook in de kringen van de georganiseerde middenstand reeds steun mocht ontvangen.

Gelukkig gaat ook de middenstand inzien, dat strijd nodig is, ook wanneer het aanvallen geldt die niet rechtstreeks tot de middenstand in de algemene zin van het woord zijn gericht. M.a.w. het is een gelukkig verschijnsel, dat als één der middenstandsgroepen wordt bedreigd, de andere groepen die hun economische activiteit op een ander vlak hebben gericht, zich solidair verklaren. Het slotwoord is thans aan de Staten-Generaal. Wij zijn ervan overtuigd, dat onze particuliere vervoerders in de parlementaire vertegenwoordigers van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie warme pleitbezorgers voor het behoud van het particulier initiatief zullen aantreffen!

G. STEMPHEL

H. P. GELDERMAN & ZONEN N.V.

OLDENZAAL

FABRIKANTEN VAN

ruwe-, geverfde-, gebleekte- en bedrukte katoenen-,
celvezel- en kunstzijden manufacturen

Verzorgt als van ouds
VERHUIZINGEN
naar alle werelddelen
met Hollandse degelijkheid

Firma KOOYMAN
NIEUWE HAVEN 145
Tel. 68146 - Schiedam

N.V. Lijm- en
Gelatinefabriek

„Delft”

*
Fabrieksmerk:
TWEË TORENS
*

Tel. 106-363 — Delft

...maar voor al het andere verfwerk

Verf Van Vettewinkel

TEXTIEL

TRADE MARK

N.V.
RIGTERSBLEEK
voorheen
G. J. Van Heek & Zonen
ENSCHEDÉ
★

KATOENEN EN KUNST-
ZIJDEN WEEFSELS

Hoofdvertegenwoordiger voor
advertenties in dit blad:
L. VLUG
Geestbrugweg 69 - Rijswijk (Z.H.)
Tel. 119225

Machinefabriek en scheepswerf

van

P. SMIT Jr. N.V.

ROTTERDAM

J. en K. SMIT's

SCHEEPSWERVEN EN
MACHINEFABRIEKEN

KINDERDIJK

Hotel Café Restaurant
Rotterdam Zuid „*Het Witte Paard*”

Abraham van Stolk & Zoonen N.V.

Houthandel

Schaverij - Zagerij

Vuren - Dennen - Oregon-Pine - Pitch-Pine - Heipalen
Rotterdam, Telef. 35400 - Postbus 1100

N.V. SCHEEPSWERVEN

„PIET HEIN”

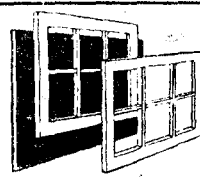
BOLNES en PAPENDRECHT

DWARSELLINGEN

115 Meter

DROOGDOK

115 x 30 Meter

RAMEN

IN TRILBETON
N.V. BETON- & PLATENFABRIEK
v/h GEBR. MYNLIFF
TELEFOON: 20539 - SLOETSTR. 6 - NYMEGEN

Alle (technische) tekenwerk.
Muziekdruk. Alle papier- en carton-
kwaliteiten.
Kleurendruk. Grootste formaat
34 x 44 cm.
Levering door het gehele land.

Laan v. Meerdervoort 701
Telef. 339280 - Den Haag

De plicht jegens Indië

Nederland kan de „normale rechtstoestand” herstellen

Verklaringen van de heer Neher

Alan Moorehead, de vermaarde Engelse journalist, schrijft in het laatste deel van zijn door veldmaarschalk Wavell ingeleide Afrika-trilogie, hoe vreemd en verkwikkend het was, dat tijdens de oorlog door alle Engelsen Lord Woolton werd geprezen. Ofschoon de voedselvoorziening van het Engelse volk tijdens alle oorlogsjaren veel beter was dan thans, onder de Labour-regering, het geval is, vond men de voeding toch sober en weinig gevarieerd. Dat men de Minister voor de Voedselvoorziening nimmer verwijten maakte kwam, doordat Lord Woolton het volk in zijn vertrouwen nam en gemaakte fouten ruiterlijk bekende.

Hij hield dan een gemoedelijke radio-toespraak en als bijvoorbeeld de vis-distributie grondig in de war was geraakt zeide hij: „Ik weet, wat een last U er van hebt. Het is inderdaad een rommel. Maar wij zijn bezig die op te ruimen en wij zullen er voor zorgen, dat het niet weer gebeurt.”

Als wij zouden moeten zeggen, welke van de vele en verschrikkelijke fouten, die in het Indische beleid der regering zijn gemaakt, wij het ergste en het minst-vergefelijk vinden, zou het deze zijn: dat de Nederlandse regering gemaakte fouten niet erkent en dat zij zich niet tot haar eigen volk wil wenden met de verzekering, dat men naar verbetering wil streven.

Zo een regering tot het Nederlandse volk zou zeggen: „Ziet, er zijn in Indië in de harde stormen dezer tijden beleidsfouten begaan; wij hebben Nederlanders, Indische Nederlanders, Indonesiërs en Chinezen, die ons vertrouwden, somwijlen in de steek gelaten; wij hebben sommige groepen méér gegeven, dan wij beloofden en jegens anderen onze beloften niet gehouden. Maar onze taak was zwaar en wij zullen er naar streven, een verstandiger beleid te voeren”

Wanneer de Nederlandse regering zó tot het volk zou spreken, zou zij metterdaad veel van het verloren vertrouwen kunnen herwinnen.

Maar zij doet het niet. Integendeel: zij gedraagt zich, als ging alles in Indië naar wens. Zij doet, of gans dit jammerlijk geheel van fouten, vergissingen en misslagen één fraai, vast en welberaamd beleid vormde. En of diegenen, die met smart en met ontzetting waarschuwen, dat het Koninkrijk zich op de weg naar zijn verval bevindt, eigenlijk maar zwarte reactionairen, ja, slechte vaderlanders zijn

Men kan zich slechts verbazen over de lichtzinnigheid, die vele bewindslieden zelfs in deze tijd ten toon spreiden.

Zo juist is het „overleg” met de Republiek ingeleid door een kwaadaardige demonstratie, waarbij men duizenden arme drommels van misleide en onwetende Inheemsen ophitste tot een schandelijke betoging tegen de Nederlandse delegatie en wel met name tegen de Indonesische leden dier delegatie. Figuren als Abdoel Kadir en prof. Hoesein Djajadiningrat werden aangerand, bespuwd, geslagen..... Men is daar te Batavia en zelfs in Den Haag wel

zeer boos over geworden. Ja, men heeft de wenkbrauwen gefronst. Maar men heeft de nors-gegeven verontschuldigingen vlot aanvaard; men heeft gezegd: foei, dit moet gij nooit weer doen, en men heeft zich even zo goed aan de conferentietafel gezet.

En ziet, in diezelfde spannende dagen liet oud-minister Neher, lid van het college, dat een soort verlengstuk in Indië van het Nederlandse Opperbestuur moet vormen, zich te Batavia interviewen. Men vroeg de heer Neher, hoe het er voor stond met wat men in Indië met een bastaardwoord de „rehabilitatie” noemt. Men heeft dat dwaze woord uit de Engelse periode overgehouden en men bedoelt ermee: de wederopbouw, het economisch herstel.

De allesbeheersende vraag, zeide de heer Neher, is: zal het verantwoord zijn nieuw kapitaal te investeren, hetzij voor herstel en uitbreiding der bestaande ondernemingen, hetzij voor de vestiging van nieuwe?

Gij begrijpt het antwoord: „het wordt meer en meer duidelijk”, aldus

Zijne Excellentie, „dat het vertrouwen in dit opzicht groeit en dat het inderdaad verantwoord is om hier belangrijke bedragen te investeren. Dit is reeds bewezen in die gebieden, waar rust en veiligheid op redelijke wijze zijn hersteld. De gunstige invloed daarvan op de welvaart en de welstand van de bevolking zal door iedereen, die door deze gebieden reist, waargenomen zijn. Verdere investeringsbedragen zullen stellig beschikbaar komen, wanneer in de toekomst in het gehele land de normale rechtstoestand is teruggekeerd.”

Samengevat: beleg gerust Uw geld in Indië; het is verantwoord om er „belangrijke bedragen” te investeren..... Mits — in het gehele gebied de normale rechtstoestand” terugkeert.

Wel, op dit ogenblik is het zo, dat zelfs in vele „bevrijde” delen van Java, dat zijn die gebieden waar de Nederlandse soldaten voor enige veiligheid zorgen, het Europees personeel der ondernemingen steeds gewapend moet zijn. In die „bevrijde” streken worden dan aan dag terreurdaden begaan. Zelfs in die gebieden laat de „normale rechtstoestand” reeds veel te wensen over. Omdat de Republiek haar terroristen uitstuurt en omdat de Nederlandse soldaten nu eenmaal niet overal tegelijk kunnen zijn. En hoe oneindig ver wij in de gebieden van de Republiek, op Java en Sumatra, van een „normale rechtstoestand” af zijn, leert niet alleen het gebeurde te Djocja, maar leren ook dagelijks de republikeinse pers en radio.

Er bestaat in geheel Indië alleen een kans op een „normale rechtstoestand” en daarmee een kans, dat men er nieuw kapitaal in kan beleggen voor het economische

herstel, wanneer de samenwerking tussen Nederlanders en Indonesiërs stevig gewaarborgd is. En zo diep drong het fascistisch gif van de Japanners door, dat die waarborg alleen bestaat in de aanwezigheid van Nederlandse militairen. Trek hen terug — en gij hebt de chaos en de terreur. Neem die troepen weg — en de vele millioenen Indonesiërs die er thans met ons samenwerken worden overheerst en onderdrukt met alle machtsmiddelen van een Oosterse dictatuur.

Zeker, het is mogelijk — zelfs nu nog mogelijk — in geheel Indië „normale rechtstoestanden” te herstellen. Maar dan alleen, wanneer men de grote, de zéér grote meerderheid der Indonesische bevolking, die niets liever wenst dan met de Nederlanders samen te werken, krachtig, duurzaam en doelmatig beschermt tegen de extremisten en de terroristen uit de republikeinse gebieden. Dan alleen, wanneer men ook in die gebieden, waar thans nog de Republiek Djocja almachtig heerst, zorgt dat deze zekerheid geschapen wordt. De zekerheid, dat het de Nederlanders weliswaar ernst is met de inlossing der beloften van staatkundige zelfstandigheid, maar dat zij even ernstig voornemens zijn als Nederlanders in Indië hun taak te blijven vervullen. Hun taak: te zorgen, dat Indië zich ontwikkelt tot een democratisch land, dat door samenwerking van Nederlanders, Indonesiërs en Chinezen groeit in welvaart en ontwikkeling en dat door zijn productie een zegen zijn kan voor de wereld.

d. K.

Onze tegenspelers.....

Velen onzer tegenspelers reizen thans voorlichtend rond. Ook professor Schermerhorn. Hij spreekt voor stampvolle zalen. Morgenrood en frenetiek applaus begroeten hem. Maar wat brengt hij de zijnen? Bedroevend weinig — naar vorm én inhoud. Hij is niet meer de Schermerhorn van „op de brug” — de rustige, vrouwenwekkende, Hollandse spreker uit die eerste vrije dagen. Die velen de leider van een „doorbraak”, een „nieuwe tijd” leek. Die doorbraak mislukte — de nieuwe tijd liet zich wachten. En professor Schermerhorn bleek noch leider, noch staatsman, noch..... vakman. Hij sprak onlangs voor een stikvolle zaal ergens in de provincie. Een onafhankelijke rede. Over politieke tegenstanders, over communisme, over de onmogelijkheid met deze oppositie samen te gaan, over Indië, over geleide economie. Simplistisch en beneden de maat, zonder lijn, onafhankelijk. Hij is geen spreker van groot formaat en ook niet van eruditie. Maar desondanks koos hij vroeger nooit de grol, de platte grap, het denigrerende ruwe woord en beeld voor de tegenstander. Thans kiest hij dat wel — en het brengt hetzelfde goedkope succes als de Oké-avond. Pijnlijk en eigenlijk verontrustend ten opzichte van voorlichter én gehoor. Maar bovenal ontvullend door leegte en schijn. Zijn aanhangers zien hem als de overtuigende krachtige paladijn van dit Indië-beleid. Maar die avond stond hij op het rood-omhangen podium eigenlijk als een tragische ridder, wiens idealisme tegen de harde wieden der windmolens was stukgeslagen.

„Niet meer nakaarten!”, riep hij uit. Laat straks aan de stembus de oppositie komen met een plan en laten wij komen met ons plan. Een plan om deze Indische chaos te ontwar-

ren. En stem dan op het beste plan! Tja... maar zó eenvoudig ligt het spel toch niet meer. Want daar is de vraag: wie zijn de schulddigen aan die chaos? En: kan aan deze schulddigen het regeren andermaal worden toevertrouwd? De onontkoombare schuldvraag..... Want ten aanzien van Indië..... wel, hier in Holland zeggen de schoolkinderdjes: meester, het is mijn schuld niet! En op dat rode podium bleek professor Schermerhorn althans één Indisch volksgebruik te hebben gepeild en verstaan: boekan saya penja salah! Mijn schuld is het niet..... De regering kón immers niet anders en beter in de beginne! De Engelsen maakten de dienst uit! Wij bezaten geen leger, geen macht, geen zeggenschap... wij moesten die republikeinen wel aanvaarden... wij moesten onderhandelen... en de rest is immers nakaarten? Om m'a forcé la main, zuchtte wijlen Willem III ook eenmaal tot de tot heengaan gedwongen generaal v. d. Heijden..... Maar..... „er is geen Indonesië en er zijn geen Indonesiërs”, bewees een debater. Daar is een conglomeraat van Oosters-feodale volken, dat gij in een handomdraai tot een Westers-democratische staat wilt verwringen. Gij en de uwen hebt deze republiek en deze leiders gemaakt en beschermd. Ruimt gij dat maaksel niet op dan kan er nooit sprake zijn van enig plan. Dan neemt de rimboe terug wat zij tijdelijk heeft afgestaan. Dan kan het resultaat alleen zijn burgeroorlog, ellende, chaos en uiteindelijk: Moskou. Kent gij de bevindingen van v. Goudoever in Oost-Indonesië? De volkomen mislukking hoezeer dan een machtig-interessant historisch groei-proces. Maar een proces dat Anak Agoeng dwong tot het voorbrengen van deze conclusie bij de centrale regering: toestand onhoudbaar!

Professor Schermerhorn antwoordde uitvoerig en geenszins agressief, maar ook dat antwoord bracht weinig concreets... een verklaring van onmacht, van berusting, van zoeken naar een oplossing, die toch maar op één wijze kan worden verkregen... met een zekere vorm van geweld. Over deze zaal heen voelde men de tragiek van deze onmacht en diepe teleurstelling van een idealistisch mens, dat in bijkans kinderlijk vertrouwen een taak op zich nam, die ver boven zijn kunde, eruditie en mogelijkheden lag: gewogen en te licht bevonden. Een tragische avond. Wij vermoeden niet dat de Partij v. d. Arbeid aan dergelijke avonden de vreugde van politieke winst zal beleven. Er zijn er te veel in het land, en onder alle volksdelen, die twijfelen. En die thans in het woord en beeld van professor Schermerhorn niet andermaal de rust en het vertrouwen kunnen beluisteren, dat het eenmaal en op die eerste brug bracht.

De waarheid is op mars... dat woord uit de felbewogen Dreyfus-tijd kan de oppositie thans ten rechte als strijdleus benutten. Dat kan voor velen een lichtpunt worden in deze pikdonkere dagen. En van die velen schiulen er heel wat onder de aanhangers van professor Schermerhorn. Ook dat is tragiek. De tragiek van de schuld, die niet meer ontlopen kan worden. En óók de oppositie had de mens Schermerhorn een minder-tragische neergang, een minder-trieste retaire van harte gegund. Want hij heeft oorspronkelijk ontegenzeggelijk in zijn ideologie slechts het goede gezocht en desondanks door eigen tekortkoming slechts het boze gevonden en..... gebracht.

d. C.

Een Engelse wagen met een Franse bestuurder

Alles komt aan op de goede wil

Het nieuwe West-Europa heeft verleden week gestalte gekregen. De zestien landen van het plan-Marshall hebben zich verbonden in een conventie en tezamen de permanente super-nationale organisatie gesticht, die West-Europa met Amerikaanse hulp uit het moeras zal moeten trekken. Deze organisatie is in zoverre permanent, dat het de bedoeling is om haar bestaan niet afhankelijk te maken van de Amerikaanse hulp, welke, zoals men weet, voor de volgende vier jaar voorzien is. Dit staat wel niet in de conventie, maar het tegengestelde staat er evenmin in, zodat wij mogen aannemen, dat wat ontstaan is onder de druk van de omstandigheden en van de Amerikaanse regering, zal blijven bestaan, nadat deze tweemaal druk goddeels weggenomen zal zijn.

Als wij eerlijk zijn, moeten wij bekennen, dat de druk der omstandigheden een veel minder directe uitwerking heeft gehad op het samengaan der zestien landen dan die door Amerika uitgeoefend. Wel werd steeds in academische betogen, dat samengaan Europa als enige redding voorgehouden, maar er was de sterke Amerikaanse druk voor nodig om dit ook werkelijk te doen geschieden, want de druk der omstandigheden bracht juist ieder land er toe een politiek van „sauve qui peut” te voeren, die zich uitte in een streven om zoveel als mogelijk was autarkisch te gaan leven. Wij zullen nu moeten afwachten, of over vier jaar, wanneer de termijn van Amerika's hulp is verstreken, de palm der Europese samenwerking ook zonder deze druk zal groeien. De kans bestaat, dat zij dat zal doen, indien zij intussen voor alle zestien landen vruchten gedragen heeft.

Dit hangt weer grotendeels af van de mate, waarin die zestien landen bereid zullen zijn met elkander samen te werken. De conventie geeft, wat dit betreft, wel enkele wijzigingen — helaas meer in wat zij impliceert dan in wat zij uitdrukkelijk bepaalt. Het opperste orgaan van de zestien landen zal zijn de Raad van de zestien landen, „vanwaar alle beslissingen komen”. Hier zit niets super-nationaals in, omdat dit gewoon een vergadering is van 16 soevereine regeringen. Geldt enerzijds het veto niet, anderzijds zijn tegenstemmende en zich onthoudende leden niet gebonden aan de besluiten van de raad.

De organisatie

Als direct afgeleid orgaan van de Raad treedt op het Uitvoerend Comité, dat uit de vertegenwoordigers van zeven leden bestaat, die dus eveneens niet West-Europa, doch hun respectieve soevereine regeringen vertegenwoordigen. Daarnaast komt te staan het Secretariaat-Generaal, dat, omdat zijn staf „geen instructies zal vragen en ontvangen van welk lid der organisatie ook of van welke regering of lichaam buiten de organisatie ook”, een super-nationaal karakter heeft. Zijn taak is echter een zuiver uitvoerende: „hij bereidt de bijeenkomsten van de Raad en van het Uitvoerend Comité voor en waarborgt de uitvoering van hun besluiten in overeenstemming met de algemene en bijzondere instructies van de Raad en het Uitvoerend Comité”. Het is mogelijk, dat dit super-nationale lichaam vooral in de uitvoering van zijn laatstgenoemde taak een grote invloed kan uitoefenen, toch is het duidelijk, dat het Britse standpunt gezegevierd heeft. De Engelsen immers hebben er van het begin af op gestaan, dat het secretariaat niet meer dan een handig, maar niet zeer invloedrijk lichaam zou zijn, waaraan toegevoegd zouden worden nationale delegaties met aanzienlijke bevoegdheden, waarbij het eigenlijke gezag zou berusten. De Fransen echter (hierin gesteund door de Benelux) wilden een sterk internationaal secretariaat onder een zeer invloedrijk voorzitter. Dit lichaam zou alle functies van het centrale gezag moeten uitoefenen als één internationaal „team” en direct met de zestien regeringen moeten kunnen onderhandelen.

Het resultaat

Het resultaat is „een Engelse wagen met een Franse bestuurder”, zoals een Fransman het uitdrukte, wat het laatste betreft waarschijnlijk doelende op de benoeming van zijn landgenoot Marjolin tot secretaris-generaal. Een en ander heeft niet de onverdeelde instemming van de Benelux gevonden, evenmin als het feit, dat de organisatie te Parijs zal zetelen. Aan de ene kant hadden de drie Lage Landen aan de afzonderlijke regeringen gaarne wat meer soevereiniteit zien ontnomen, aan de andere kant vonden zij, dat de Benelux, die per slot de oudste titels op het gebied der inter-Europese samenwerking kan tonen, tenminste één belangrijke post in de nieuwe organisatie zou moeten bekleeden. Oorspronkelijk lag het in de bedoeling om de drie eerste posten (die van voorzitter van de Raad, voorzitter van het Uitvoerend Comité en secretaris-generaal) onder Engeland en Frankrijk te verdelen. Op het laatste ogenblik echter heeft Bevin afstand gedaan van de eerste functie ten behoeve van Spaak, daarmee de eer brengend aan West-Europa's eerste staatsman en tevens aan het werk van de Benelux, die hun toekomst. Nu zijn de Benelux-landen achteraf blij, dat aan de centrale organisatie niet te veel macht is gegeven, want maar al te zeer naar hun zin voeren hier de Engelsen en de Fransen de boven-toon, zich tegenover Amerika voordoende als de kampioenen van de Europese eenheid.

Het is dus gebleken, dat Engeland nog steeds een slag om de arm houdt, waar het aankomt op een economische samenwerking met zijn naaste bureu. Dit is te begrijpen, want het wil zijn bijzondere betrekkingen tot de rust van het Britse Gemeenbest niet in de steek laten in ruil voor de nog zeer onzekere vruchten uit West-Europa. Aan de andere kant beseffen de andere vijftien landen, dat Engeland's deelneming van zo'n vitaal belang is voor een succesrijk samengaan, dat zij moeilijk hun zin kunnen doordrijven tegen Engeland in. Een monetair accoord zonder Engeland b.v. is ondenkbaar. Zo komt per slot van rekening alles aan op de wil tot samenwerking van de verschillende regeringen, vooral die van de grote mogendheden, die weliswaar niet het recht van veto genieten, maar welke tegenstand of onthouding in vele gevallen genomen besluiten onuitvoerbaar kan maken. Doch men bedenke, dat steeds gedurende de komende vier jaren Amerika een oplettend oog zal blijven houden op alles wat er in West-Europa gebeurt en dat het elke neiging tot eigengereidheid met wantrouwen, zo niet met een waarschuwing, zal begroeten.

In de kern

Ook in West-Europa's kern, de Westelijke Unie, is dezer dagen tekening gekomen. Te Parijs is een Consultatieve Raad van de vijf mogendheden der Unie opgericht, maar hij zal niet te Parijs gevestigd worden, zoals Frankrijk, dat gaarne het middelpunt van alle Europese activiteit wil blijven (of schijnen), had geweld, en evenmin te Brussel, zoals de Benelux, die de Unie zo veel mogelijk aan de invloed van de grote mogendheden wil onttrekken, had voorgesteld, doch te Londen — hetgeen begrijpelijk is, want Londen ligt veiliger en is bovendien sinds 1940 het

hoofdkwartier van het Europese (strijd)-toneel.

Men is dus druk bezig met het bouwen van het huis, in de hoop, dat het dak binnen niet al te lange tijd ook geleverd zal worden. Bouwmeester Spaak is daarvoor naar Amerika gegaan om te informeren, hoe het met de leverantie van de garantie aan de Westelijke Unie staat, want deze Unie is zonder Amerikaanse garantie niets waard (hij heeft het met zoveel woorden gezegd). Het is niet bekend, of hij met een bevredigend antwoord naar huis is gevlogen of dat hem de boodschap is meegegeven, dat hij eerst de basis van het huis nog moest zien te verbreden. De huidige basis immers is smal en bovendien gelegen in de moeilijkst denkbaar te verdedigen hoek van Europa. Zo bekijkt Amerika deze zaak. En van hun kant zijn de landen van de Unie niet gediend met een verzekering, dat zij na een oorlog en bezetting bevrijd zullen worden, doch met een formule, die dergelijke rampen voorkomt (lees: Rusland van agressiviteit in onze richting afschrikt).

Zo moeten eerst beider standpunten naar elkander toe groeien, eer een beide partijen bevredigende formule gevonden is. De Westelijke Unie zal van haar kant haar basis moeten verbreden en in de eerste plaats Scandinavië van zijn neutraliteit trachten af te brengen, Amerika zal in ruil daarvoor een nog iets bindender garantie moeten geven dan Trumans verklaring van 17 Maart, dat Amerika „aan de vrije naties op de juiste wijze („by appropriate means”) de hulp zal verstrekken, die de situatie eist.”

Maakt voort!

Het Huis van Afgevaardigden en de Senaat hebben met bekwame spoed het Europese Herstel Plan goedgekeurd, nog bestaande verschillen werden in een minimum van tijd opgelost en Truman zette zijn handtekening en daarmee was de hulp aan Europa een feit geworden. Van Amerikaanse zijde is de grootst mogelijke spoed betracht. Het is te hopen, dat de Nederlandse instanties hun taak zullen begrijpen en evenzeer zullen medewerken om Nederland zo snel mogelijk van deze hulp te laten profiteren. Want het is zaak snel te zijn met het plaatsen van bestellingen. Niet alleen, dat Nederland dringend behoefte heeft aan de goederen, doch ook moet rekening gehouden worden met de leveringsmogelijkheden van Amerikaanse zijde. Reeds nu trachten Amerikaanse firma's hier orders te plaatsen en wij dienen nummer één te zijn. Er zal nu, door de beschikbaarstelling van dollars, ook door andere landen veel meer besteld worden en vooraan zijn in het bestellen betekent vooraan zijn bij het uitvoeren van de bestellingen. In het bijzonder mag de aandacht gevestigd worden op een opmerking, gemaakt in het z.g. Krug-rapport, dat van Amerikaanse zijde werd opgesteld om de uitvoeringsmogelijkheden van de hulp na te gaan. In dit rapport wordt o.a. gezegd, dat het binnenlandse vervoer in Amerika (spoorwegwagens) moeilijkheden zal opleveren. M.a.w. de Amerikaanse vervoerscapaciteit bepaalt de snelheid van de hulpverlening. Ook de staking van de mijnwerkers, juist in de zo waardevolle vetkoolmijnen, dreigt de vlotte gang van zaken te verstoren. Om deze redenen is snelheid zo buitengewoon belangrijk. Indien het niet mogelijk is om het gehele beschikbare bedrag ineens op de meest gewenste wijze te splitsen, late men dan alvast een gedeelte ter beschikking stellen. Het Nederlandse bedrijfsleven zit te springen om dollars. Van Amerikaanse zijde is spoed betracht. Laat onze dank o.a. tot uiting komen door te tonen, dat ook wij snel kunnen zijn.

B.

Hulde aan Eerdmans

Op Zaterdag 24 April viert Prof. Eerdmans zijn tachtigste verjaardag. Als oud-Testamenticus en als liberaal politicus heeft hij grote bekendheid en aanzien verworven in vele kringen van ons volk.

Van 1898—1938 was Prof. Eerdmans hoogleraar in het Oude Testament te Leiden. Hij was een waardig opvolger van Prof. A. Kuening, die het historisch-critisch onderzoek van de Bijbel in Nederland had geïnaugureerd. In 1930 verscheen „de Godsdienst van Israël” in twee delen, een scherpzinnig en origineel boek. Na zijn emeritaat zette Prof. Eerdmans zijn wetenschappelijk werk onverdroten voort, hetgeen blijkt uit zijn recente publicatie van een Psalmen-commentaar en een Engelse bewerking in één deel van het zojuist genoemde werk („The Religion of Israël” bij de Universitaire Pers te Leiden, 1947). Ook op kerkelijk gebied was en is hij actief. Hij gaf de stoot tot oprichting van de Evangelische Unie, welke later werd omgezet in de Vereniging van Vrijzinnig Hervormden. Later was hij geruime tijd voorzitter van de Nederlandse Protestant Bond. Thans levert hij bijdragen aan het principieel vrijzinnige blad „Zwingti”, dat de rechten en beginselen van de vrijzinnigen in de Nederlandse Hervormde Kerk verdedigt.

Zo constateren wij, dat Prof. Eerdmans ondanks zijn hoge ouderdom zowel wetenschappelijk als kerkelijk in de voorste gelederen blijft strijden.

Ook op politiek terrein heeft Prof. Eerdmans zijn sporen verdiend. Van de in 1885 opgerichte Liberale Unie heeft hij gedurende enige jaren het voorzitterschap bekleed. In 1913 werd hij door Rotterdam III tot Kamerlid gekozen. Menigmaal kwam hij op voor het Openbare Onderwijs in deze periode, welke tot 1918 duurde. Ook plaatselijk maakte hij zich zeer verdienstelijk. Van 1917—1927 was hij lid van de Leidse Gemeenteraad voor „de Vrijheidsbond”. Van 1931—1933 zat hij voor deze partij in de Tweede Kamer en geruime tijd was hij lid van het Hoofdbestuur.

De Volkspartij voor Vrijheid en Democratie is vooral op sociaal en economisch terrein geen rechtlijnige voortzetting van „de Vrijheidsbond”; doch van de grote politieke en culturele beginselen, gelijk deze door de Liberale Partij, de Liberale Unie, en de Vrijheidsbond in het verleden werden verdedigd, is onze partij in het heden de voorvechtster bij uitstek. Daarom past in ons blad een woord van dank en hulde aan onze bejaarde geestverwant, die gedurende tal van jaren zijn heldere en scherpe geest in dienst heeft gesteld van de liberale beginselen op wetenschappelijk, kerkelijk en politiek gebied. Gedurende zijn lange leven heeft hij de wind tegen gehad, doch dit heeft zijn strijdbaarheid niet doen verflauwen.

De onvermoeide en dappere strijd van Prof. Eerdmans voor zijn beginselen, die ook de onze zijn, is ons tot een aansporing en een voorbeeld. Hulde, dank en gelukwensen aan de tachtigjarige.

Ds. P. D. van Royen.

De Grondwetsherziening

door prof. dr. E. H. s'Jacob

Indien het wetsontwerp tot herziening der grondwet straks, na de verkiezingen zal zijn goedgekeurd, zullen wij onze grondwet verrijkt hebben met een veertiende hoofdstuk. Dat hoofdstuk krijgt, — als ieder netjes gereedgeerd hoofdstuk, — een titel. In dit geval is de voorgestelde titel zo lang en zo afgrijselijk van taal dat het te hopen is, dat Regering en Staten Generaal nog een klein ogenblik aandacht zullen willen schenken aan de vorm van het recht — de eenvoud en de klaarheid van de wettaal. Van betekenis is dit stukje proza overigens niet, zodat wij het hier gelukkig niet behoeven te doen afdrukken!

Belangrijker is, dat in deze fase van nieuwe rechtsvorming in de tot dusver geldende tekst geen verandering wordt gebracht. Die oude tekst zal namelijk haar gelding pas gaan verliezen wanneer en naar mate aan de beginselen, welke voor de toekomst als richtlijn worden aangenomen, uitdrukking zal zijn gegeven. Dat laatste zal allereerst moeten gebeuren in de vorm van wetten, welke de overgang naar het nieuwe recht mogelijk maken, b.v. de bevoegdheid regelen van de Voorlopige Federale Regering, waarmede de Luitenant-Gouverneur-Generaal zich heeft omringd, zonder verantwoordelijkheid op haar te kunnen overdragen. Vervolgens — en dat is het gewichtigste moment — komt de totstandkoming van de nieuwe staatsinrichting aan de orde. Zolang dit alles niet is geschied, blijft de grondwettelijke bevoegdheid van de Nederlandse Regering met betrekking tot Nederlands-Indië, Suriname en Curaçao onverlet, ook al zal staatsmanswijsheid nopen om daarvan een gebruik te maken, dat met de nieuwe werkelijkheid strookt. Ik denk b.v. aan mogelijke pogingen van de Republiek om buiten de geldende deviezenbepalingen om te exporteren en over te goed in het buitenland te beschikken. Dat kan alsnog door Nederland worden tegengegaan, totdat de linie is tot standgekomen. Overigens geeft dit voorshands handhaven van het bestaande recht duidelijk aan, dat van een volledige, aan de totstandkoming van het nieuwe recht voorafgaande emancipatie van Indonesië, op dit ogenblik geen sprake is.

Slot

Op die overgangperiode heeft art. 209 betrekking. De voorgestelde redactie is bedenkelijk ruim. Bij gewone wet (met tweederden meerderheid) zal namelijk afgeweken mogen worden van de bepalingen van voorafgaande hoofdstukken der grondwet, voor zover de overgang naar de nieuwe rechtsorde wettelijke voorzieningen vordert. Uitgesloten zijn alleen de bepalingen betreffende de positie van de Kroon (troonopvolging, inkomen, regentschap, inhuldiging etc.) en hoofdstuk XIII, dat de wijze regelt waarop de grondwet veranderd kan worden. Tot het verboden terrein — en dat terrein blijft verboden voor de wetgever die straks het statuut van de Unie moet goedkeuren — behoort ook het voorschrijf van artikel 21: „de Koning kan geen vreemde Kroon dragen”. Met die bepaling heeft men steeds willen uitsluiten de zgn. personele unie, een betrekking tussen twee staten, welke ontstaat doordat hun troonerfacht dezelfde persoon als Koning aanwijst. Zo was het vóór 1918 mogelijk dat een regerend Duits vorst, b.v. de Hertog van Saksen-Weimar, tot de Nederlandse troon zou worden geroepen. In dat geval zou hij of zijn Duitse regeringsrechten hebben moeten prijs geven, of van de Nederlandse troon hebben moeten afzien. De geschiedenis leert namelijk, dat zulke personele unies gevaar kunnen opleveren. Wij hebben dat met de bekende Luxemburgse kwestie van 1868 van zeer nabij kunnen ervaren. Het komt er b.v. maar op aan, of de ene helft der Unie neutraal kan blijven, wanneer de andere in een oorlog is be-

trokken. Toegegeven moet intussen worden, dat dit argument het zwaarst weegt voor een land, dat alles van zijn neutraliteitspolitiek verwacht.

Artikel 209 sluit dus enkele terreinen af, laat er echter andere over, waar de wetgever zijn bemoeienis nog wel eens te ver zou kunnen uitstrekken. Niets zal er straks aan in de weg staan, wanneer de wetgever meent, dat de zittingsduur van de te kiezen Kamers wat verlengd moet worden, b.v. in geval het met het opbouwen van de nieuwe rechtsorde niet te best vlot, wat een niet denkbeeldig geval is. Nu pleegt elke zorgzame huisvrouw de kat en het schaarse spek te scheiden. In het staatsrecht werkt men die wijsheid in die zin uit, dat een wetgever, die zijn eigen bevoegdheid vermag te bepalen, — b.v. door de duur van zijn zeggenschap te verlengen — het machtsvermogen in de staat kan verstoren. Gevaarlijker is het nog, dat dit artikel er zich zelfs niet tegen verzet, dat — altijd met een meerderheid van twee derden — de grondwettelijke souvereiniteit zou worden prijs gegeven, wanneer men straks b.v. eens zou menen, dat de totstandkoming van een Unie daardoor vergemakkelijkt zou kunnen worden.

Nu de nieuwe rechtsorde zelve, of liever de voorwaarden waaraan de medewerking van de Nederlandse wetgever wordt gebonden. Artikel 207 leidt dit onderwerp in met een verfoeilijk lange zin over zelfstandige behartiging van eigen belangen, verbondenheid op voet van gelijkwaardigheid tot verzorging van gemeenschappelijke belangen en waarborgen voor de rechtszekerheid, de fundamentele menselijke rechten en vrijheden en deugdelijk bestuur. Dat alles zegt nog bitter weinig; op de nadere uitwerking komt het aan. Wat zijn b.v. eigen, wat gemeenschappelijke belangen; welke waarborgen zullen er straks bestaan voor een paar jonge Nederlanders die in Indonesië aan hun toekomst willen bouwen?

Over die uitwerking handelt art. 208, dat aansluit aan het basis-accord van Linggadatie, d.w.z. geen antwoord geeft op de vragen, welke dat accord openlaat! Er zal een Unie worden gevormd, waarin als gelijkwaardige (de staatscommissie schreef „gelijkrechtig”) staten zullen deelnemen het Koninkrijk en de Verenigde Staten van Indonesië. Dat Koninkrijk is niet het oude Koninkrijk, waar Nederlands-Indië een deel van uitmaakte, maar een nieuw Koninkrijk, dat tussen Nederland, Suriname en de Nederlandse Antillen zal worden gevormd. De eenheid van de oude staat zal dus overgaan in een veelheid van delen, op verschillende wijze met elkaar verbonden. Aan het hoofd der Unie zal staan H.M. Koningin Wilhelmina en Hare wettige opvolgers in de Kroon der Nederlanden. Die formule geeft blijkens haar geschiedenis aan, dat Hoofd der Unie en constitutioneel Koning der Nederlanden niet identiek zijn. Als Hoofd der Unie zal H.M. niet handelen met de uitsluitende medewerking van een aan de Nederlandse Staten-Generaal verantwoordelijk Minister. Het is b.v. denk-

baar, dat de besluiten van het Hoofd der Unie de mede-ondertekening van een Nederlands en een Indonesisch minister zullen behoeven.

Tot de taak der Unie, welke zij met eigen organen zal hebben te behartigen behoort het verwezenlijken van de samenwerking inzake buitenlandse betrekkingen, defensie en voor zover nodig financiën, alsmede nopens onderwerpen van economische en culturele aard. Dat is alles even duidelijk als de kroon op de Westertoren bij dikke mist. In dit grondwettelijk raam past een opperstaat, met een opperstaatsregering, die zeggenschap uitoefent over de delen van de Unie op de zójuist genoemde terreinen. Daarin past ook een betrekkelijk ijle vorm van samenwerking tussen twee zich soeverein noemende partners, die het nuttig achten op bepaalde punten van buitenlands beleid, defensie, muntwezen e.d. onderling overleg te plegen, zoets dus als Benelux. Onder deze omstandigheid zou de positie van het Hoofd der Unie die zijn van een ornament. Het is hier niet de plaats uit te weiden over al deze vragen, welke reeds naar aanleiding van het basis-accord van Linggadatie zijn opgeworpen en die hier niet tot oplossing zijn gebracht. Dat laatste is logisch, want de oplossing kan niet eenzijdig door Nederland worden gegeven. Wederom is het de tweederden meerderheid, welke voor uitgliden zal moeten behoeden.

Over de gang van zaken in de slotfase handelt art. 210. Wanneer over de inrichting van Unie en Koninkrijk overeenstemming zal zijn verkregen langs de weg van onderling overleg, zullen de betreffende regelingen langs democratische weg in elk der vier delen goedgekeurd moeten worden. Voor Nederland betekent dat, dat de goedkeuringen moeten geschieden bij een wet met tweederden meerderheid aan te nemen. Na de aanvaarding in elk der delen behoeft die nieuwe rechtsorde tot slot de bevestiging door H.M. Koningin Wilhelmina, natuurlijk als constitutioneel vorstin, dus handelend met verantwoordelijke raadslieden. Het is logisch, dat een wet straks aanwijst welke raadslieden dat zullen zijn. Deze grondwetsherziening biedt geen oplossing; laten wij ons dat heel duidelijk voor ogen houden. Er staat een zeer moeilijk werk te wachten, het overbruggen van de vele kloven, welke vele ver uiteenliggende standpunten straks scheiden. Daarbij is aan weerszijden groot besef voor de realiteit nodig; staatkundige realiteit, economische realiteit en andere realiteit.

Wij hebben getracht in grote trekken de betekenis — wat ook kan beduiden de vaagheid — van de voorgestelde grondwetsherziening te schetsen. Te jubelen valt er niet, noch hier, noch ginds. Dat is ook niet te verwachten wanneer verdedigers van veelal zeer uiteenlopende denkbeelden trachten elkaar een eindweegs tegemoet te gaan, in het besef dat er iets gebeuren moet. Want er moet doorgewerkt worden, en daarvoor is een grondwettelijke basis nodig, zulks ook op korte termijn. Wie thans elke herziening afwijst, omdat hij zijn eigen denkbeelden daarin niet volkomen verwezenlijkt vindt, veronachtzaamt een grondbeginsel van elke democratische maatschappij, juist in moeilijke tijd zo klemmend, n.l. de eis tot samenwerking, waar dit ook maar redelijkerwijs mogelijk is. Evenmin als het nog zo vage Unie-begrip, dat in de Renville-overeenkomst een bekrachtiging heeft gevonden te verenigen is met de 100 %-Merdeka,

Dit is het laatste van de drie artikelen die prof. dr. E. H. s'Jacob voor ons blad over de Grondwetsherziening heeft geschreven. De redactie is in beginsel afkerig van in-seriegeschreven artikelen, want men moge dit goed vinden of niet: de huidige mens leest alléén korte artikelen. Doch gaarne maakten wij voor deze serie een uitzondering. Het onderwerp immers is van het grootste belang en geen deskundiger bespreker van dit onderwerp dan deze hooggeleerde auteur. Hetgeen uit deze drie bijdragen ook wel duidelijk is gebleken.

zals sommige Indonesiërs dat interpreteren, is dat te verenigen met de begeerte van sommige Nederlanders de klok tot 1939 terug te zetten. Wie dat denkt, — voor beide kanten geldt het zelfde — overschat zijn eigen kracht. Het pijnlijke is, dat men zoets veelal slechts merkt, wanneer het te laat is.

Natuurlijk zijn er zeer ernstige bezwaren tegen bepaalde „plossingen”, welke met de gewijzigde grondwet in de hand niet uitgesloten zijn. Dat viel hier niet te beletten. Maar dat legt tevens de nadruk op het beleid, dat straks in dit grote vraagstuk van Oost en West zal worden gevoerd. Het zijn de kiezers die straks hebben uit te maken, waar die tweederden meerderheden, die telkens nodig zullen zijn, moeten worden gezocht.

Zo lang op de bres

Dinsdag is Prof. Mr. A. N. Molenaar, de voorzitter van de Eerste Kamerfractie van de V.V.D., 60 jaar geworden. Bij de vele gelukwensen, welke Prof. Molenaar ongetwijfeld in ontvangst heeft mogen nemen, willen wij hier gaarne de onze voegen. Al maakt Prof. Molenaar ook eerst sinds Juli 1946 deel uit van onze Senaat, toch heeft hij reeds vele jaren lang op de bres gestaan voor de verdediging van de liberale en vrijzinnige beginselen. In de leiding van de Liberale Staatspartij, in de centrale Leiden, in de Partij van de Vrijheid en thans weer in de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie heeft zijn woord groot gezag. En niet het minst in de Eerste Kamer, waar hij de moeilijke taak heeft als leider van onze fractie de politieke hoofdlijnen te beziën, heeft hij bij herhaling getoond te beschikken over die opbouwende kritiek, welke als een der fundamenteën van onze denkbeelden mag beschouwd worden. Niet het minst heeft Prof. Molenaar grote bekendheid verkregen door werkzaamheden als algemeen secretaris en vicevoorzitter van het Verbond van Nederlandse werkgevers, en daarnevens heeft hij velen aan de Leidse Universiteit ingewijd in de sociale wetgeving van Nederland.

Wij spreken de hoop uit, dat Prof. Molenaar nog vele jaren op de bres mag staan ter verdediging van die beginselen, welke ons, gezien ook de naam van onze partij het meest ter harte gaan, de vrijheid en de democratie.

Amy Groskamp-Ten Have vraagt:

Verlangen vrouwen vrijheid?

„Ja, o ja....” zuchten zij

Verlangen vrouwen vrijheid?

Ja! o ja! zuchten de vrouwen.

... Ze zijn nooit tevreden — ze moeten altijd weer wat anders! constateren de mannen

Is het een uitgemaakte zaak, dat wij vrouwen de vrijheid verlangen? N-nee... dat is het helemaal niet.

En toch... ja precies! vraagt U het maar in Uw naaste omgeving, vraag het aan Uw dienstbode, Uw wasvrouw, Uw groentevrouw, aan de winkeljuffrouw, die U Uw zijden kousen verkoopt, aan de schooljuffrouw van Uw kleine jongen en aan het meisjesstudentje.

Zij zullen er zich met een smoesje afmaken. Eén zal misschien de waarheid zeggen en die ene zal het bekennen, aarzelend en een beetje beschaamd: de dienstbode zou graag verlost zijn van iemand-die-altijd-commandeert; de wasvrouw zou o zo graag eens iets anders doen dan altijd maar wassen en strijken, de groentevrouw zou willen naaien en breien en de huisnaaister zou willen spelen met kinderen. De werkende vrouw zou willen koken en bakken en de winkeljuffrouw zou thuis willen blijven en bloemen verzorgen en kleren naaien en... eigenlijk zou iedereen dolgraag iets anders doen.

Kunnen doen en bovenal: kunnen nalaten wat in je hoofd opkomt... dat is de vrijheid die wij verlangen! zuchten de vrouwen en zij zien over het hoofd, dat haar fantasie haar een zeer onvolkomen beeld voor ogen toert.

Het ideaal van de vrijheid is: zelfbeschikkingsrecht.

...Misschien zou ik als ik vrij was, nog veel harder werken dan nu — zei de werkende vrouw, maar — ik zou het ook kunnen laten als ik daar zin in had. Juist dat kunnen laten waarvan ik naar alle waarschijnlijkheid nooit gebruik zou maken — dat lijkt me zo heerlijk —! Geen dwang — geen aansporing — geen moeten —!

Precies datgene kunnen doen en laten waar je zin in hebt — is dat waar wij vrouwen naar haken?

Ja —!

Is dat dan die veelbegeerde, veelbezongen, veel omstreden vrijheid?

Ja —!!

Is dat inderdaad het summum van geluk?

NEEN —!

Is dat dan geen ideale toestand —?

Helemaal niet!

En waarom is het dat niet?

Omdat er nog iets bij hoort waarvoor wij gemakshalve de ogen liever sluiten.

Er was eens een zelfstandige werkende vrouw met een pracht van een baan. Zij trouwde met een heerszuchtig man die haar reukenschap vroeg van ieder uur van haar dag. Binnen een jaar waren zij gescheiden. Kort daarop hertrouwde zij met een man die haar verafgoodde en haar de volle vrijheid liet.

Wie zou menen, dat de jonge vrouw nu gelukkig was, vergist zich.

...Hij is zo onverschillig... snikte zij, het kan hem niets schelen wat ik doe...!

Ja, maar hoor eens, zo zijn niet alle vrouwen! zult U tegenwerpen. U heeft ongelijk.

In de kern van haar wezen zijn alle vrouwen precies hetzelfde: niet mogen dienen is de zwaarste vloek in een vrouwenleven en de ongedeelde verantwoordelijkheid is haar een stille verschrikking.

Want dat is hetgeen wij niet willen zien: dat is hetgeen er onverbreekelijk bij hoort, dat is het wat ons de vrijheid tot een loden keten zou doen worden: de alleen gedragen ontzettende verantwoordelijkheid.

De verantwoordelijkheid, die er altijd is, in elke bestaansvorm, in elke levensfase, onverschillig op welke trap van de maatschappelijke ladder men staat.

Het is deze verantwoordelijkheid, die ieder ernstig en bewust levend individu tegelijk met de vrijheid aanvaardt en het is deze verantwoordelijkheid, die de vrije mens plichten

oplegt, oneindig zwaarder dan zijn aanvankelijke, gehate gebondenheid.

* * *

Verlangen vrouwen vrijheid?

Neen! vrouwen verlangen helemaal niet naar vrijheid. Vrouwen verlangen naar afwisseling en verlossing van geestdodende sleur, maar dat is heel iets anders! Ongetwijfeld zou het zeven achtste van de vrouwen, die nu zo gebukt gaan onder haar onvrijheid de stuipen op het lijf jagen als zij de zo veelbegeerde vrijheid op een goede dag plots thuisgestuurd kregen!

Zij zouden er geen raad mede weten en angstig en hulpeloos zouden zij haastiglijk terugvluchten naar de stut en de steun van de zo gehate plicht. Slechts zij die de volkomen vrijheid hebben gekend beseffen hoe ontzaglijk zwaar de eenzaamheid en de verantwoordelijkheid gepaard gaan aan algehele vrijheid.

Het gebruik, dat wij van onze vrijheid maken, stempelt ons tot heersers of knechten. Het volbrengen van een drukkende plicht is niet half zo moeilijk te dragen als de last van de volkomen vrijheid.

Niets doen is geen vrijheid en plicht verzaken heeft met vrijheid niets uitstaande.

Behalve het woord liefde is er wellicht geen woord, dat zodanig misbruikt is als het woord vrijheid.

Wanneer wij vrouwen vechten voor vrijheid van medezeggenschap bij de opvoeding van onze kinderen, wanneer wij vrijheid verlangen om voor de kost te gaan werken als wij dat in ons gezin nodig oordelen, wanneer wij vrij willen zijn om naast de man in enig beroep te worden gekozen zonder dat onze sexe een beletsel vormt voor die benoeming, dan zijn dat vrijheden die te maken hebben met ons bestaansrecht, waarvoor het goed is te strijden, doch wanneer wij alleen maar vrij willen zijn om onaanname plichten te kunnen ontlopen, dan verzaken wij de betekenis van het woord vrijheid.

Zo heel vaak is hetgeen wij vrijheid plegen te noemen slechts een povere nabootsing van een toestand waartegen de meesten onzer niet opgewassen zouden blijken. Immers — de hoogste vrijheid is de vrijwillige gebondenheid.

Afdelingsnieuws

KORT A.U.B.

De redactie verleent uiteraard gaarne plaatsruimte aan afdelingsnieuws (dat men gelieve in te zenden aan: Mr. E. Elias, Hotel Victoria, Amsterdam), doch onze plaatsruimte is kostbaar en daarom wil men wel rekening houden, nietwaar? Verslagen van redevoeringen kunnen wij niet plaatsen. Dat zou, met alle respect voor de sprekers overigens ondoenlijk zijn. Van de activiteit onzer afdelingen maken wij bijzonder gaarne gewag, natuurlijk.

De Bilt—Bilthoven

G. Ritmeester spreekt

De afdeling De Bilt-Bilthoven houdt op Dinsdag 27 April a.s. des avonds 8 uur een openbare vergadering in Hotel „De Leijen” te Bilthoven, waar de heer G. Ritmeester over het onderwerp: Wij eisen een nationaal kabinet! zal spreken.

Den Haag

Vereniging van Staten- en Raadsleden

Als secretaris van het Bestuur der Vereniging van Staten- en Raadsleden der V.V.D. zal optreden Mr. G. van Reenen, adjunct-secretaris der Partij. Stukken voor deze vereniging bestemd diene men te adresseren aan het secretariaat: Koninnginnegracht 61, Den Haag.

Denkt U er aan?

Nogmaals vestigen wij de aandacht op de grote openbare bijeenkomst in de Dierentuin op Woensdag 28 April, des av. om acht uur, waar Mr. P. J. Oud, burgemeester van Rotterdam en Drs. H. A. Kort-hals, lid van de Tweede Kamer, zullen spreken. Kaarten à f 0.50 zijn te verkrijgen bij het secretariaat der afdeling, Laan van Meerdervoort 24.

Arnhem

Woensdag vergadering

De afdeling Arnhem belegt op 28 April een gecombineerde Ledenvergadering/Openbare Vergadering in de bovenfoyer van Musis Sacrum. In de ledenvergadering, welke te 19.30 aanvangt, zullen enkele bestuursleden uit de Groep-Oud aan het bestuur toegevoegd worden. Op de openbare vergadering, welke te 20.15 uur aanvangt, spreekt Ds. Dr. K. H. Boersema uit Leiden over het onderwerp „De geestelijke, speciaal de Christelijke, achtergrond van de V.V.D.” De dikwijls gestelde vraag, wat de betekenis is van de paragraaf in ons beginselprogramma aangaande de Christelijke beginselen, zal op deze avond worden toegelicht.

Dordrecht

Mr. Burger in debat

De afdeling Dordrecht heeft de verkiezingscampagne ingezet met een grote openbare bijeenkomst in het Gebouw Kunstmin, waarin als spreker optrad mr. G. Vonk met als onderwerp „Indië en het Rijksvraagstuk”. Er was voor deze spreker veel belangstelling, ook uit de omliggende gemeenten.

Enige schriftelijke vragen werden naar genoegen van de vraagstellers beantwoord. Ook meldden zich een tweetal sprekers voor het debat aan, onder wie oud-minister J. Burger, die de voordelen van de P. v. d. A. in het licht stelde en verschillende punten van mr. Vonks betoog aanviel. Deze heeft hem op slagvaardige wijze en met steekhoudende argumenten van antwoord gediend.

De inzameling voor het verkiezingsfonds gaat steeds voort. Dordrecht hoopt geen slecht figuur te slaan in de voorbereidingen van de verkiezingen.

Op 8 Mei spreekt mr. P. J. Oud in Kunstmin.

Driebergen

Donderdag vrij houden

De afdeling Driebergen zal op Donderdag 29 April, 's avonds om 8 uur, in het Nutsgebouw een openbare vergadering houden. De Heer H. J. Ankersmit zal spreken over „Vrijheid in politiek EN economie”. Daarna zal de Heer Jaap Kunst een lezing houden over „Muziek en Dans in Indië”, met lichtbeelden. Voorts wordt gezorgd voor muziek.

Conferentie Amersfoort

Sprekers, vergeet U de conferentie te Amersfoort (Oud-Leusden) op 1 en 2 Mei a.s. niet?

Alle sprekers, die zich hadden opgegeven hebben een uitnodiging ontvangen.

Anderen, die zich nog niet hadden opgegeven, of als belangstellende deze conferentie willen bijwonen, kunnen dit alsnog doen. De plaatsruimte is echter niet onbeperkt.

Voor de organisatie is het noodzakelijk, dat U thans per omme-gaande bericht zendt aan het Algemeen Secretariaat, Koninginnegracht 61, 's-Gravenhage (Telef. 111768), daar tevensstelling anders niet uitgesloten is.

En als voorbereiding voor Uw sprekers-campagne is het eveneens noodzakelijk, dat U onmiddellijk besluit ook inderdaad op 1 en 2 Mei aanwezig te zijn.

N.V. CORN. SWARTTOUW'S STUWADOORS MAATSCHAPPIJ

Rotterdam

Lossen en laden van zeeschepen en alle verdere werkzaamheden.

Opslag van alle soorten goederen.

Het hoofdkantoor, Willemskade 21, verstrekt gaarne op aanvraag inlichtingen.

Bijkantoren te:

AMSTERDAM - ANTWERPEN - GENT.

STAALCONSTRUCTIES

METALEN

RAMEN EN DEUREN

De Vries Robbé & Co.
GORINCHEM

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

VRIJDAG 30 APRIL 1948 - No. 5

In dit nummer:
HET GROTE VRAAG-
TEKEN.

(Zie pag. 6)

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Over geestelijke vrijheid

„Es bedeutet eine grosse Selbsttäuschung, wenen die Sozialdemokraten glauben, sie könnten sich der kommunistischen Gefahr aus eigener Kraft und auf eigene Rechnung erwehren“.

(Neue Zürcher Zeitung, 22 April 1948)

In April van het jaar 1945 gaf de Engelse Labour Party een verkiezingsgeschrift uit: „Let Us Face the Future“. Het bestuur nodigde in dit geschrift de belangstellenden uit tot „the widest consideration and discussion“, niet alleen voor de aanhangers van de partij, maar door alle mannen en vrouwen.

Dit is een ware democratische houding! Openlijke discussie van een plan van maatschappelijke reformatie. Een gelijke houding vraagt de V. V. D. van hare leden en van alle andersdenkenden, die belang stellen in hare geschriften en in de kringen, die door sprekers van de V. V. D. worden gehouden. In het eerste artikel van ons beginsel-program wordt dan ook nadrukkelijk verklaard, dat aan het individuele geweten wordt overgelaten hoe ons staatkundig beginsel voortkomt uit onze levensbeschouwing. Verkondiging van eigen overtuiging behoort dan gepaard te gaan, aldus ons beginsel-program, met het betrachten van verdraagzaamheid tegenover andersdenkenden.

Wat het bestuur van de Labour Party aan de kiezers vraagt is, wat het bestuur van elke democratische partij behoort te vragen aan de burgers, wier belangstelling voor haar program zij poogt op te wekken.

In het geschrift van de Labour Party lezen wij nu:

„De Labour Party biedt de natie een plan aan, dat voor het volk de vrede zal brengen. Alle partijen zeggen het zelfde — de Labour Party meent het.“

De eerste van de hierboven aangehaalde zinnen wekt geen ergernis op. Elke partij streeft na, wat zij als het maatschappelijk goede beschouwt. Althans van een democratische partij mag dit worden gezegd.

Maar nu de tweede zin! Deze houdt een verdachtmaking in. Zulk een uitlating behoort niet voor te komen in een geschrift van een politieke partij, die in het verleden zo dikwijls heeft getoond, dat voor haar het „Noblesse Oblige“ meer is dan een phrase.

De Nederlandse Partij van de Arbeid, die de tijd van het revolutionaire Marxistische Erfurter Programm voor goed achter zich heeft gelaten en „Labour-minded“ is geworden, is ook nog niet zo ver gekomen, dat zij het beginsel van verdraagzaamheid zonder reserve aanvaardt in haar dagelijkse propaganda. Ook voor het middel van verdachtmaking wordt nog niet teruggekeerd. Zo lezen wij, om slechts een enkel voorbeeld te geven, in „Het Vrije Volk“ van 30 Maart 1948 in een onderschrift bij een voor onze voorzitter, mr Stikker, ingezonden opmerking over een door hem te Leeuwarden gehouden rede:

„Maar erger maakt de heer Stikker het in het slot van zijn verklaring. Daar klinkt weer dezelfde onzuivere toon in, die in kranten en redevoeringen van het socialistenvretende volksdeel steeds wordt gehoord.“

Dit werd geschreven in Maart 1948, dat is drie jaren na de bevrijding van ons vaderland. Nog steeds zijn, ook in het volksdeel, dat politiek georganiseerd is in de V. V. D., de hoop en het verlangen levendig, dat als een van de gevolgen van het gemeenschappelijk gedragen leed van de bezettingsjaren, een andere geestesgesteldheid zal gaan heersen in de strijd der meningen. Ook in de strijd om beginselen van staatkunde en maatschappelijke ordening.

„Hebt U er óók genoeg van?“

Voor „socialistenvreters“ is in een waarachtige democratie geen plaats. Wel naar bestrijders van socialistische beginselen. Dat de Partij van de Arbeid dit ook aanvaardt, moge blijken uit haar bondgenootschap met de K. V. P., die principieel niet-socialistisch, ja zelfs anti-socialistisch is.

Inderdaad, zij aanvaardt de strijd om beginselen, stelt zich evenwel — als de Labour Party — op het standpunt, dat zij en zij alleen de waarheid in pacht heeft. In „Het Vrije Volk“ van 26 April j.l. lezen wij:

„Verknoeit (daarom) uw stem niet, maar maakt de Partij van de Arbeid sterk. Zij is de enige partij, die duidelijke plannen heeft voor de toekomst.“

Bijzonder vriendelijk tegenover de K. V. P. is deze uitlating niet. Heeft het rooms-katholieke volksdeel dan geen „duidelijke plannen voor de toekomst, voortvloeiende uit Quadragesimo Anno van Paus Pius XI“?

Een partij, die zich op zulk een ongenaakbaar standpunt stelt als de Partij van de Arbeid, is wel een zeer moeilijke partner voor een „widest consideration and discussion“, die de Labour Party vraagt aan „all men and women“.

Lastige partners zijn de democratische socialistten evenwel ook voor een discussie in eigen kring.

Wij lezen in een boek van de grote voorman van het Engelse democratische socialisme, Harold Laski, getiteld: „Reflections on the Revolutions of Our Time“:

„Freedom will not be maintained if there is room for doubt whether the decision to plan as an essential element in its life is likely to be reversed by some chance hazard of electoral fortunes.....“

Het is beangwekkend deze zin uit een socialistisch geschrift te leggen naast de volgende, die ontleend is aan het boek „Sociologie“ van mr. dr. Arn. Barret S.J.:

„Godsdienstvrijheid kan slechts worden toegestaan, wanneer de maatschappelijke omstandigheden uitwijzen, dat het verschil in godsdienstbelijdenis minder nadelig is voor het gezamenlijk streven naar het in die omstandigheden bereikbare algemeen volkswelzijn, dan het verbod, van belijdenis van andere godsdiensten dan van de éne ware, er bevorderlijk voor zou zijn,.....“

Van een rooms-katholieke auteur kunnen wij begrijpen, dat hij besnoeiing van de geestelijke vrijheid onder bepaalde omstandigheden voorstaat. Van 'n democratische socialist daarentegen verwachten wij, en zeker doen wij het van prof. Harold Laski, schrijver van het boek „Liberty in the modern State“, dat hij de spelregels van de strijd der meningen in een democratische staat onvoorwaardelijk aanvaardt. Dit sluit in: volledige eerbiediging van de geestelijke vrijheid.

Er hebben in de Engelse Labour Party de laatste weken voorvallen plaats gevonden, die ons de vraag doen stellen: Is de geestelijke vrijheid blijvend gewaarborgd in een staat, waarin de socialistische partij overheerst? Naar heerschappij streeft de Partij van de Arbeid, getuige de uitlating van Vorrink in Schiedam, waarover in dit blad reeds werd geschreven.

„Socialistenvreters“ behoeft de P. v. d. A. niet te vrezen. Maar er zullen dan nog wel lieden zijn die twifelen aan de mogelijkheid van een socialistische democratie. Volgt de partij van Vorrink, die dan wellicht andere leiders heeft, het recept van Laski?

Het is een vraag! Voor „widest consideration and discussion“. Voor „all men and women“.

De Partij van de Arbeid heeft allen, die van goeden wille zijn nodig als bondgenoten tegen de nog steeds oprukkende colonnes van de Rode Dictatuur!

W. LUBBERINK.

Nationalisatie in Theorie en Praktijk

Aanvechtbare uitlating van de heer Kerstens

Dit goede, liberale woord, dat o.i. wel waard was, in zijn geheel in ons blad te worden afgedrukt, sprak minister Van den Brink bij de verdediging van zijn begroting van Economische Zaken in de Eerste Kamer. Het was een reactie op een pleidooi voor geleide economie, dat de communistische heer Van Santen had gehouden. Maar van nog meer betekenis achten wij, wat de minister hier nog aan toevoegde: „De geachte afgevaardigde heeft erop gewezen, dat nationalisatie de productie verhoogt, maar dat, ook wanneer nationalisatie op technisch-economische gronden niet gewenst zou zijn, toch humanitaire redenen nationalisatie noodzakelijk maken. Ik zou daar tegenover willen stellen, dat het naar mijn mening zo is, dat zelfs, wanneer economische overwegingen in een bepaald geval tot de noodzakelijkheid van nationalisatie zouden doen besluiten, men dient te overwegen of de mogelijkheid van ontplooiing van de menselijke persoonlijkheid niet te veel door nationalisatie in het gedrang zou komen.”

Zo is het nu precies. Wij zijn helemaal niet bang voor een objectieve instelling tegenover het economische probleem, omdat een werkelijk objectief onderzoek (voor zover dit mogelijk is) naar onze overtuiging toch altijd zal uitvallen ten voordele van een zo groot mogelijke vrijheid. Maar nimmer mag worden vergeten, dat er óók nog een andere zijde aan het economische probleem is, n.l. een geestelijke zijde. Minister Van den Brink zei het nog voorzichtig: nationalisatie (of socialisatie) bergt het gevaar in zich, dat de menselijke persoonlijkheid in het gedrang komt. Wij durven het nog iets positiever te zeggen: socialisatie leidt, al bedoelen velen van haar aanhangers dit waarschijnlijk niet, onvermijdelijk tot de dictatuur, tot de totale vernietiging van de vrijheid, ook in geestelijke zin, van de menselijke persoonlijkheid.

Onmiddellijk na dit zeer principiële debat over het voor en tegen van nationalisatie kwam in dezelfde Kamer aan de orde het voorstel tot... nationalisatie van de aandelen in het maatschappelijk kapitaal van de Nederlandsche Bank N.V., kortweg genoemd: de nationalisatie van de Nederlandsche Bank. Dat was wel een ietwat pikant samentreffen. En al geven wij geredelijk toe, dat hier de kaarten wel enigszins anders op tafel lagen dan het geval zou zijn bij bijv. een nationalisatie van de scheepvaart of een bepaalde tak van industrie of dergelijke, het zou, menen wij, toch wel goed geweest zijn, wanneer ir. Wijffels, die namens de K.V.P.-fractie de beide ontwerpen (tegelijk werd n.l. behandeld de daarmede samenhangende nieuwe Bankwet) zo enthousiast verdedigde, zich iets meer de boven aangehaalde ernstige waar-

„Mijn-ambtsvoorganger had altijd een zekere huivering om over geleide economie te spreken, niet omdat hij bang was — dat heeft hij in de praktijk bewezen — leiding te geven aan het economische leven waar dat nodig is, maar uitsluitend, omdat die term zo heel verschillende begrippen dekt en daardoor verwarring sticht. Ik zou er nogmaals op willen wijzen, dat datgene, wat ik nastreef, is een doelmatig economisch stelsel, d.w.z. een stelsel, dat, gegeven de bestaande omstandigheden, in staat is de welvaart, de productie en de verdeling van de productie zo goed mogelijk te doen geschieden. Daarbij is stellig leiding nodig, maar wanneer de overheid meent die leiding geheel alleen of in zeer belangrijke mate alleen te kunnen geven, dan blijkt aldaar, dat de motorische krachten, in het economische leven zelf gelegen, n.l. als gevolg van het winstprincipe en het daarmede samenhangende particuliere initiatief en de regulerende krachten, die evenzeer noodzakelijk zijn om op de juiste wijze leiding te geven, komen te ontbreken. Onder die regulerende krachten versta ik vooral een uit mededinging geboren prijzenstelsel. Er is een zekere mate van vrijheid nodig in het economische leven, opdat de leiders van lagere orde, de ondernemers, de kapitaalverschaffers, de consumenten, enz., binnen bepaalde grenzen zelfstandig beslissingen kunnen nemen.”

schuwing, voortgekomen uit het kort daarvoor gehouden debat, had gerealiseerd.

Dat deed, naar verwacht mocht worden, gelukkig wel de woordvoerder van onze vrijheids-democratische fractie, de heer Zegering Hadders. Hij erkende, dat niet langer kon worden doorgewerkt op de basis van het Kon. besluit van 1 October 1945 en dat zeker de tijd gekomen was om dit soort maatregelen volgens de normale gang der wetgeving door wettelijke maatregelen te vervangen. Maar hij ontkende kort en goed, de opportuniteit, waarbij hij niet verzuimde, dit inzicht helder en duidelijk nader toe te lichten.

De ontwerpen werden aanvaard met de stemmen van K.V.P., P.v.d. Arbeid en Communisten vóór. Onze fractie stemde, met de anti-revolutionairen en christ.-historischen, tegen.

Het kan in alle objectiviteit gezegd worden: wij behoeven ons over onze Kamerfractie waarachtig niet te schamen. De redevoeringen van mr. Stikker in de Eerste Kamer bij de begroting van Economische

Zaken, die van prof. Molenaar in dezelfde Kamer bij de begroting van het Departement van Overzeese Gebiedsdelen en tenslotte die van mr. Vonk in de Tweede Kamer over het Vijfmogendhedenverdrag van Brussel, waren stuk voor stuk hoogst belangrijke bijdragen in het algemeen debat. Terecht kon de heer Stikker voorlopig zijn vertrouwen in minister Van den Brink uitspreken, wie hij eerst tijd wilde geven zich zo snel mogelijk in de zaken in te werken, alvorens een breed principiële debat aan te gaan. Niettemin heeft onze woordvoerder nog talrijke waardevolle opmerkingen kunnen maken, zo over de noodzaak van beperking der overheidsbemoeiing en inkrimping van het ambtenaren-apparaat, over de samenhang tussen het West-Europese economische herstel en dat van West-Duitsland, over de vereenvoudiging van de administratie der Rijksbureaux, over de consentgelden en talrijke andere onderwerpen.

Speciale vermelding verdient o.i. zeker nog, hetgeen de heer Stikker, die zelf deel heeft uitgemaakt van de Commissie-Van der Ven, heeft opgemerkt naar aanleiding van het door deze commissie uitgebrachte

rapport over de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie. Minister Van den Brink had het in het (nog niet gepubliceerde) rapport geprezen, dat het met zulk een grote mate van eenstemmigheid tot een constructief voorstel was gekomen. De heer Stikker kon zich op dat moment uiteraard over de inhoud van het rapport nog niet uitspreken, maar woordelijk liet hij hierop volgen: „Wel acht ik mij gerechtigd erop te wijzen, dat de eenstemmigheid, welke de minister prijst, vooral is bereikt door een aantal compromissen, met het gevolg, dat het voorontwerp voor praktische uitvoering aan geschiktheid wel heeft ingeboet.”

Duidelijk, op de man af, zoals wij dat zo gaarne horen, was ook prof. Molenaar, die ter zake van de Indische politiek sprak van een steeds falend regeerbeleid, waarvoor hij drie oorzaken zag: a. het onvermogen om op de meest fundamentele punten zuiver te denken en zuiver te formuleren; b. het gebrek aan die eigenschap, die men met de woorden: regeerkracht, organisatievermogen, leiding, kan aangeven; c. misplaatst optimisme. Uiteraard liet prof. Molenaar het niet bij deze puntsgewijze aanduiding, maar voerde hij voor elk zijner stellingen een reeks bewijzen aan, die, wanneer minister Jonkman het nu eens niet weer in vaagheden zoekt, niet gemakkelijk te weerleggen zullen zijn.

De veel-besproken radiorede van H.M. de Koningin is geen persoonlijk woord geweest, maar een samenvatting van de tot dat tijdstip gevoerde Regeringspolitiek. Maar daarom is het onjuist geweest, dat hierin de passage over de „wijze en bekwame mannen” was opgenomen. Der woorden moesten, zoals prof. Molenaar terecht opmerkte, bij het publiek wel de indruk wekken, dat toch de Koningin een persoonlijk woord sprak.

Het waren critische woorden, die prof. Molenaar op vrijwel alle punten moest laten horen. Critische woorden echter van een loyale oppositie, die, zoals onze woordvoerder nadrukkelijk zeide, werden geuit met een opbouwend doel.

Waren de redevoeringen, door de heren Algra en prof. De Zwaan gehouden, resp. namens de anti-revolutionairen en de christ.-historischen minder loyal-oppositioneel en minder opbouwend-critisch? De heer Kerstens (K.V.P.) deed het aldus voorkomen, toen hij zeide, namens zijn fractie uit de redevoeringen van de heren Algra en prof. De Zwaan te hebben moeten opmaken, dat de minimum-voorwaarden om tot breder Regeringsbasis te komen, niet aanwezig waren. Wij vermogen zulks niet in te zien.

In ieder geval zal men zich voor voorbarige conclusies, zoals deze hier en daar zijn getrokken, moeten hoeden. Enerzijds kan een uitlating van de heer Kerstens nog niet als een onfeilbare weergave van de katholieke mening in deze gelden (prof. Romme immers, die toch altijd nog wel meer gezag heeft dan de heer Kerstens heeft zich meermalen in andere zin uitgelaten). Anderzijds zal de afloop van de verkiezingen beslissend zijn voor de vraag, welk kabinet er daarna zal optreden. De invloed van onze partij daarop zal afhankelijk zijn van het aantal zetels, dat wij in de Tweede Kamer zullen bezetten. Des te groter dit aantal is, des te groter onze invloed! A.

Deze burger

geniet van Nederland in de lente. Al die bloemen en al die bloesems. Welk een heerlijk land! Zon op de blinkende torens, zon in de glanzende vensters, zon op het water en over de weiden en de bossen. En overal de kleuren en geuren van bloemen en bloesems. Dit heeft met politiek en stembiljet niets van doen. Maar het mag toch gezegd worden. Ook hier. Ook in dit partijblad, dacht deze burger. Omdat de liefde-voor-zijn-land het leven van de burger doordringen moet, wanneer hij zijn hoge taak naar behoren vervullen wil. Zijn hoogste taak, dacht ik: een goede burger te zijn. Deze burger dacht, dat er nu nog steeds te velen zijn, die niet van de goedheid-van-Nederland doordrongen zijn. Hij hoort nog wel eens — in trein en tram of in de huiskamers waar hij zijn thee komt drinken — schamperen op dit land. Een na-oorlogs verschijnsel dat nog altijd niet is uitgewoed en dat mij telkens verdriet. Het is niet alleen in de bloemen en de bloesems en de zon uit die wijde hemel van ons, dat de goedheid van Nederland is. Zij is óók in zijn mensen die, diep-gehavend door de verschrikkelijke oorlogsjaren, niettemin zich oprichten tot werkzaamheid en ijver. Zij is óók in zijn diepe, brede vrijheid-van-de-geest. In zijn diep-gewortelde democratie. Zijn gemeenschapszin. Zijn streven tot vooruitgang op elk gebied van het leven. Ge ziet het tussen de bloemen en de bloesems van deze lente: dat dit volk zich gaat oprichten. Ge ziet die bloesems ook aan de nationale boom ontluiken en het veld van onze nationale eer en eerbaarheid geraakt in de bloei van duizend bloemen. Wij moeten dit zien en begrijpen en er diep-dankbaar voor zijn, dat wij burgers zijn van dit goede land. Dat is zo maar een simpele overpeinzing, een niet-politieke overpeinzing, zo maar een doodeenvoudige gedachte van

DEZE BURGER

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.
Redactie-secretaris: Mr. E. Elias
Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.
Administratie: Postbox 43 Amersfoort.
Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.
Losse nummers 15 cent.

Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie”, te Amersfoort.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlugg, Geestbrugweg 69 Rijswijk (Z.-H.).

Gelukkige oplossing

Naar de N.R.C. onlangs meldde, schijnt men thans in regeringskringen ernstig te overwegen, binnenkort aan de Staten-Generaal voor te stellen, de provinciale- en de gemeentewet aan te vullen met een bepaling, waardoor Provinciale Staten en de gemeenteraad de bevoegdheid zouden krijgen om een gedeputeerde, resp. een wethouder tussentijds te ontslaan op grond van het feit, dat men in zijn beleid geen vertrouwen meer kan stellen.

Is een dergelijke oplossing democratisch, dus gelukkig te noemen?

Wij menen met stelligheid deze vraag in bevestigende zin te kunnen beantwoorden. Immers, het zijn de leden van de Provinciale Staten, resp. van de gemeenteraad, die hun bestuurders uit hun eigen midden kiezen en het is daarom niet meer dan logisch en billijk, dat deze leden evenzeer de bevoegdheid krijgen deze bestuurders weer af te zetten indien blijkt, dat in hun beleid geen vertrouwen meer kan worden gesteld.

Bij een dergelijke gang van zaken wordt evenmin het democratische recht van de kiezers die de leden van Provinciale Staten en gemeenteraad door middel van hun stembiljet aanwijzen, in gevaar gebracht aangezien de tot aftreden gedwongen gedeputeerden of wethouders wél deel zullen blijven uitmaken van Staten of gemeenteraad.

Wij menen daarom nogmaals van een gelukkige oplossing te kunnen spreken, omdat de uitspraak van de kiezers in geen enkel opzicht wordt aangetast. Ook indirect is dit niet het geval, aangezien de bestuurders in genoemde colleges niet rechtstreeks door de kiezers worden benoemd. Het spreekt wel vanzelf, dat in deze colleges bij een voorstel tot ontslag van één der bestuurders een vereiste meerderheid aanwezig moet zijn, zodat ook in dit opzicht de rechten van onze democratische samenleving worden geëerbiedigd.

De suggestie die de N.R.C. in dit verband maakt door het denkbeeld aan de hand te doen voor het ontslag een versterkte meerderheid, b.v. van twee derden te eisen, achten wij inmiddels zeer de moeite van het overwegen waard.

Machtig wapen

Nu de eerste schepen binnenkomen die ons de goederen brengen die rechtstreeks van de z.g. Marshall-hulp afkomstig zijn, gaat het Marshall-plan sterker tot onze verbeelding spreken. Sterker in ieder geval dan tijdens de periode toen de hulp alleen nog maar in het vooruitzicht werd gesteld.

Het is echter bij deze voor ons zo hoopvolle gebeurtenissen wel degelijk zeer nodig, dat wij de ware betekenis ervan niet misverstaan. Immers, deze hulp moet niet zodanig worden opgevat, dat zij een gift is zonder meer. Integendeel! Het betreft hier een Amerikaanse steun op de uitdrukkelijke voorwaarde, dat wij zelf als natie het uiterste zullen doen om er in economisch opzicht weer bovenop te komen. Daarom is de Marshall-hulp geen vorm van liefdadigheid in de zin van een extra'tje, waarvoor niets meer terug wordt verlangd, doch het is een materiële steun om ons weer, economisch gezien, in het zadel te helpen.

Om dit doel te bereiken is het echter noodzakelijk, dat ons bedrijfsleven een zo groot mogelijke vrijheid krijgt, m.a.w. dat het zo spoedig en zo veel als maar enigszins mogelijk, wordt ontdaan van de knellende banden van de welhaast berucht geworden geleide economie!

Dit doel is slechts te bereiken langs de politieke weg. M.a.w. de kiezer staat voor de keuze of: geleide economie met een bedrijfsleven dat wordt geremd in zijn ontplooiing, of een vrijere economie met als gevolg hogere en efficiënter productie, dus meer welvaart!

Merkwaardigerwijze vallen de inwerkingtreding van de Marshall-hulp en onze verkiezingen ongeveer samen. Dit is een gelukkige omstandigheid. Elkeen heeft het in zijn macht de omstandigheden te bevorderen die zo snel mogelijk leiden tot een toestand waarin de Marshall-hulp tenslotte overbodig zal zijn.

Ook in dit verband gezien is het stembiljet een machtig wapen. Men hantere het met verstand!

Een staatje in de staat?

Onlangs maakte het A.N.P. melding van het bericht, dat door een aantal Friezen uit verschillende kringen de strijdbond „Fryslan Frij” is opgericht, die zich ten doel stelt het voeren van actie voor Fries zelfbestuur binnen het Nederlandse Rijk. De bond wil o.m. een staatsrechtelijke verhouding met het Nederlandse Rijk, waarin Friesland eigen belastingen heft en eigen financiën beheert, zijn inkomsten en uitgaven zelf regelt, zijn eigen overheden en ambtenaren kiest of benoemt, groter bevoegdheid op het terrein van recht en rechtspraak heeft, evenals eigen rechters en eigen politici, culturele autonomie bezit, in de eerste plaats op onderwijsgebied en de eigen sociaal-economische kwesties zelf regelt.

Ofschoon wij begrip menen te hebben voor de, vooral psychologische, factoren waaraan de oprichting van deze bond ten grondslag ligt, hebben wij eerlijk gezegd bij het lezen van bovenvermeld bericht eens goed onze ogen moeten uitwrijven. Wij kunnen ons dan ook nauwelijks voorstellen, dat in deze tijd waarin politieke en staatkundige concentratie een meer dan dringende eis is, een dergelijk voorstel in alle ernst ter tafel kan worden gebracht. Of wil deze strijdbond de klok soms achteruit zetten en wil men terug, om de zaak eens scherp te stellen, naar de tijd waarin de verschillende provincies met elkaar overhoop lagen?

Wij meenden juist de laatste tijd op de goede weg te zijn door de oprichting van de Benelux en het Vijfmogendhedenverdrag. Bèzien in dit licht is de Friese strijdbond met dit voorstel dan ook wel enigszins met zijn tijd ten achter. Zeker kan men een open oog hebben voor de bijzondere positie die Friesland met betrekking tot de verschillende aspecten in onze nationale samenleving inneemt. Indien men in het Hoge Noorden van oordeel is, dat er in dit verband nog verschillende wensen te vervullen zijn, dan staan er o.i. toch nog wel betere en doelmatiger wegen open om zijn doel te bereiken, dan het streven naar „zelfbestuur binnen het Nederlandse Rijk” Meer dan ooit behoort Nederland, ja, geheel Europa: Eenheid. Nu!

Moge daarom een streven naar versnippering verre van ons blijven.

Vadertje bemoeial

Enige maanden geleden werd men in de kringen van de ijzerhandel verontrust door het feit, dat van overheidswege in Amerika betonijzer was aangekocht tegen veel te hoge prijzen, met het gevolg, dat de binnenlandse verkoopprijs eveneens een flink stuk naar boven ging.

Hierdoor ontstond o.m. een behoorlijk prijsverschil dat gedeeltelijk met overheidsgeld moest worden gefinancierd, aangezien de aannemers over het algemeen in hun bestekken de bepaling hadden staan, dat een tussentijdse verhoging van materiaal-prijzen ten laste van hun opdrachtgevers zou komen. In vele gevallen was het nu juist de overheid die als opdrachtgeefster optrad!

Er zaten aan deze door bemiddeling van de overheid tot stand gekomen transactie nog meer pijnlijke kanten, die wij thans niet meer in den brede willen bespreken.

Nadat ons Kamerlid Korthals aan de minister van Volkshuisvesting en Wederopbouw in dit verband verschillende vragen had gesteld, vragen waarop hij inmiddels een weinig bevreemdend antwoord ontving, scheen deze minder verkwikkelijke affaire te zijn afgedaan.

Edoch de handel zit met deze onverstandige overheidsaankopen nog steeds in haar maag!

Aanvankelijk beschouwde men het feit, dat het aangekochte Amerikaanse betonijzer op rollen aankwam, als een min of meer bijkomstig onderdeel. Naarmate echter de markt ruimer werd en de mogelijkheid groter om elders betonijzer te kopen, werd het steeds moeilijker het Amerikaanse product aan de man te brengen. Nog steeds worden nieuwe partijen van dit Amerikaanse ijzer aangevoerd. Het ministerie van Volkshuisvesting en Wederopbouw laat deze partijen over de groothandel verdelen, doch het bedrijfsleven voelt er weinig voor dergelijke toewijzingen te accepteren.

Thans doet zich het wel zeer merkwaardige feit voor, dat de Ondervakgroep Groothandel in Walsery-ijzer, Walsery-staal en Edelstaal een dringend beroep op haar leden moet doen om de toewijzing toch maar wel te accepteren, omdat anders... het ministerie van Volkshuisvesting en Wederopbouw de distributie van dit Amerikaanse betonijzer zelf ter hand zal nemen!

Het behoort wel geen uitvoerig betoog, dat men in de kringen van de handel over een dergelijk opdringen van regeringswege van een volkomen ongewild product, waaraan overigens vrijwel in het geheel geen behoefte bestaat, weinig is te spreken, temeer omdat nog steeds niet bekend is hoe groot deze transactie is.

Moraal: Als Vadertje Staat zelf aan het koppen slaat, is de handel daarmee weinig gebaat!

Weest op Uw hoede

Naar de „Times” dezer dagen meldde, zouden er gegronde redenen zijn te geloven, dat de satellieten der Sowjet-Unie zeer onlangs via hun gezant te Moskou een telegram hebben ontvangen waarin verklaard wordt, dat de gemeenschappelijke belangen van het Oostelijk blok beter zouden zijn gediend indien in de pers en in de redevoeringen minder op de „koude oorlog” werd gezinspeeld.

Te Praag zou men de mening zijn toegedaan, dat de Russen niet langer het Westen willen uitdagen en het gevaar van de oorlog willen aanwakkeren aangezien de militaire voorbereidingen in Oost-Europa nog niet voldoende zijn gevorderd. Het is mogelijk, aldus de Times, dat er plotseling een ommekeer komt in de toon van de Tsjechoslowaakse propaganda en dat de vijandigheid tegenover het Westen zal afnemen.

Ofschoon wij niet kunnen bewijzen, dat netgeen de „Times” beweert volkomen met de feiten overeenstemt, kan men met een aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid aannemen, dat het bericht juist is. Dit temeer aangezien de jongste ontwikkeling in de internationale politiek er op wijst, dat de Russen, zoals te doen gebruikelijk, water in hun wijn doen als zij zien dat de Westerse mogendheden niet met zich laten spelen.

Het verdient aanbeveling voor deze te verwachten z.g. „toenaderingspolitiek” der communisten met klem te waarschuwen. De door de „Times” aangehaalde stelling dat „de militaire voorbereidingen in Oost-Europa nog niet voldoende zijn”, spreekt wel boekdelen. Wij dienen vooral niet te vergeten, dat ook Hitler — en helaas met succes — voor dat hij gereed was, heeft getracht de wereld in slaap te sussen. Dat eenzelfde tactiek door de communisten wordt toegepast behoort wel geen uitvoerig betoog. Ongetwijfeld zullen de communisten water in hun wijn doen zolang zij zich niet sterk genoeg voelen om de democratische machten te weerstaan. Doch een dergelijke politiek is slechts een afleidingsmanoeuvre. Men zij dus op zijn hoede. Onze activiteit mag geen ogenblik verslappen. Het gaat om het hoogste beginsel dat wij kennen: het behoud van Vrijheid en Democratie!

Oogen gevraagd

De Pan-Amerikaanse conferentie te Bogotá heeft het bestaan van Europese koloniën op het Westelijk halfrond veroordeeld en een voorstel aangenomen tot oprichting van een speciale commissie, die naar vredelievende middelen moet zoeken om van deze koloniën bevrijd te worden. Van de een-en-twintig republieken, die ter conferentie vertegenwoordigd waren, stemden niet minder dan achttien vóór en drie — waaronder de Verenigde Staten — blanco. Wij noteren derhalve dat de Verenigde Staten niet tegen hebben gestemd. Sedert de Haagse Ronde Tafel Conferentie kunnen Suriname noch Curaçao als koloniën worden beschouwd; zij worden gelijk-gerechtigde delen van het (Nieuwe) Koninkrijk der Nederlanden. Bovendien heeft de grootste politieke partij van Curaçao, de Volkspartij, die onder voorzitterschap van dr. M. F. da Costa Gomez staat, in een duidelijke verklaring te kennen gegeven, dat Curaçao zich in het Koninkrijk schaart en erin wil blijven. Niettemin is grote waakzaamheid geboden. Voor deze waakzaamheid zijn scherpe ogen nodig. Heeft Nederland die in Latijns-Amerika? Zijn Nederlandse vertegenwoordigers in de Latijns-Amerikaanse landen in staat wat daar geschiedt, wat er gesproken en geschreven en gedacht wordt, nauwkeurig te volgen? Hoeveel van onze gezanten daar spreken, schrijven en verstaan Spaans? Vrijwel niet één. Hoe is het ten deze met de Nederlandse vertegenwoordigers in de belangrijke Caraïbische Commissie gesteld? Precies even bedreovend. Een van de weinige leden in het Nederlandse diplomatieke corps, die Latijns-Amerika door en door kent, die vloeiend Spaans spreekt en de Caraïbische wereld met haar ingewikkelde problematiek, waarbij ook wij nauw betrokken zijn, verstaat, is onze huidige gezant te Lima (Peru), dr. Arthur Methöfer, die reeds gedurende een jaar met verlof in Nederland vertoefte. Er is sprake van diens overplaatsing naar... Australië!

HANDELMAATSCHAPPIJ

H. Albert de Bary & Co. N.V.

Deviezenbank

Financiering van Im- en Export
Documentaire Accrediteven

HEERENGRACHT 450 AMSTERDAM-C. TELEFOON 38911

**N.V.
Machinefabriek**

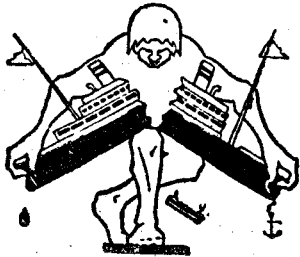
IJZER-, STAAL- EN
METAALGIETERIJ

v.h. BAKKER & Co.
RIDDERKERK

**Frank Rijdsijk's
Industriele
Ondernemingen N.V.**

Hendrik-Ido-Ambacht
Tel. H.L. Ambacht 245
Rotterdam 72615

SCHEEPSSLOOPERIJ

HANDEL in:

- Oud IJzer,
- Nieuw IJzer,
- Bruikbaar IJzer, enz.

Kloos

K I N D E R D I J K

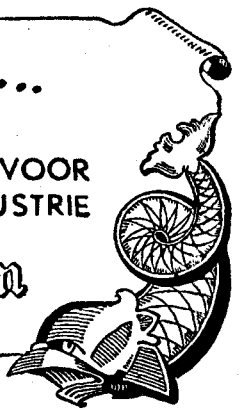
Bruggen

ruim 300 jaar...

FABRICEREN WIJ VERNEN VOOR
BOUWVAKKEN EN INDUSTRIE

N.V. Heyme Vis & Zoonen

ZAANDAM - OPPERICHT 1643

Voor een advertentie-
contract in dit blad
kunt U zich wenden

tot de heer

L. VLUG

Geestbrugweg 69

Rijswijk (Z.H.)

Tel. 119225

BOLNES

Dieselmotoren

25—1400 P.K.

N.V. Machinefabriek

„Bolnes”

v.h. J. H. v. Cappellen
te Bolnes

POMPEN

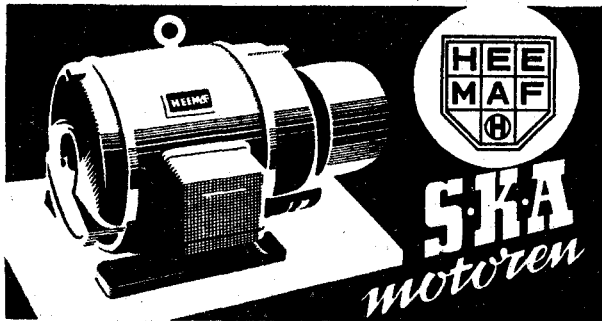
voor scheepvaart
en industrie

Raadpleeg
onze technische dienst

MACHINEFABRIEK C. MATERS C.V.

BEVERWIJK TELEFOON 3141

Levering binnen 1 maand.

L. Smit & Zoon

KINDERDIJK

Baggermateriaal
Zeesleepboten
Passagiersschepen
Machines.
Motoren
Ketels

N.V. Nederlandsche
Caoutchouc- en Gutta-
Perchafabriek

v.h. Bakker & Zn.

Ridderkerk

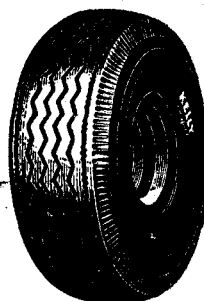
- Technische
rubberartikelen

N.V. BOELE'S

Scheepswerven en Machinefabriek

BOLNES

Nieuwbouw en reparatie

Imp. N.V. Jac. Blom (Auto Supply Afd.)
Rotterdam - Filiaal Den Haag

Het ernstigste gevaar:

De ontbinding van het Koninkrijk

TRAAGHEID TE DJOCJA, GRAPPEN IN DEN HAAG.....

Het Bestuur van „Rijkseenheid” heeft zich tot het Parlement gevend met het verzoek, de Regering in staat van beschuldiging te stellen en de procedure te volgen, welke de Grondwet aangeeft voor bestraffing ener Regering, welke haar plicht verzaakt.

Het is niet waarschijnlijk, dat het getal van vijf Kamerleden, hetwelk de wet vergt om een dergelijke aanklacht in te dienen, gevonden zal worden. Ook valt enig oordeel over de politieke en staatsrechtelijke mérites van dit geval buiten het kader van deze Indische kroniek.

Binnen dat kader valt iets anders.

Daar binnen valt de plicht er op te wijzen, welke diepe bewogenheid inzake Indië in bepaalde Nederlandse kringen waarnaembaar is. Zij spreekt ook uit dit rekest. Het is niet primair een politieke daad. Het is zeker een aanklacht tegen de regering. Maar het is bovenal een klacht van diepbedrukte gemoederen, een klacht bij een tragedie, een klacht van Nederlanders, die moeten toezien hoe het Koninkrijk uiteenvalt.

Men kan zeggen — en men zegt dat ook in alle toonaarden —, dat „Rijkseenheid” de vereniging is van het „rechtse extremisme”. Men kan zeggen — en men schreeuwt het van de daken — dat „Rijkseenheid” een bolwerk is van de „koloniale reactie”.

Maar al het water van de zee kan de waarheid niet wegwissen, dat

ernstige mannen als prof. Gerbrandy, oud-minister Welter, dr. Meyer Ranneft, prof. Coops, dr. Feuilletau de Bruin, prof. Gerretson, handelen uit volle overtuiging. Zij zoeken voor zichzelf noch gewin, noch eerbetoon, noch politieke winst. Zij spreken, omdat hun overtuiging hen tot spreken dwingt; zij getuigen van een smartelijke bezorgdheid.

Men kan — als wij — betwijfelen of een stap als deze aanklacht tegen de regering nuttig is, of zelfs maar instemming verdient. Doch men vergis zich in de ernst van dit streven niet. Noch in de historische betekenis van het feit, dat een college, waarin een oud-minister-president, een oud-minister, een oud-vice-president van de Raad van Indië, een oud-opperbevelhebber van het leger en verscheidene hoogleraren zitting hebben, de nood van het Koninkrijk zo hoog gestegen acht, dat zij slechts in het gebruik van de hardste middelen nog enig heil zien.

Wat daarbij den burger in de wijze, waarop in de Eerste Kamer de critiek der oppositie werd geantwoord, het pijnlijkst trof, was niet eens het antwoord van minister Jonkman — irrefeel als het schouwspel moge zijn, deze bewindsman telkens weer te zien grijpen naar illusies, die sinds lang vervlogen zijn. Pijnlijker, en recht-uit beschamend, was de wijze waarop de heer P. A. Kerstens, zich andermaal woordvoerder der Katholieke fractie noemend, op de ernstige critiek, welke door de oppositie-fracties was uitgeoefend,

reageerde: met grappen en met grolen.....

Dit Koninkrijk dreigt uit elkaar te vallen. Men behoeft maar te kijken naar wat in Djocja gebeurt om te weten, hoe de Republiek het bestaan zelf van dit Koninkrijk be-laagt. Er zal een uiterste krachtsinspanning nodig zijn om te bereiken, dat van de „Unie” althans nog iets terecht komt. De kans is groot, dat er niets van terecht komt. Dan zal, om nu maar bij Nederland te blijven, en ons voor het ogenblik niet te verdiepen in de rampzalige gevolgen voor Indië, dan zal noch de Marshall-hulp, noch het Vijf-Mogendheden-Verdrag, noch enige andere Amerikaanse of Europese bijstand kunnen voorkomen, dat het Nederlandse volk zijn armoede bestendig ziet.

Het feit, dat in zulk een tijdsge-wricht, waarin levensbelangen onzer natie op het spel staan, de fractie-leider ener regeringspartij op ernstige vertogen antwoordt met de grappen van een potsenmaker, is zeer bedenkelijk.

De tijd kan komen, dat in Nederland zelfs de narren de lach sterft op de lippen.....

Wat gebeurt thans te Djocja? Men praat, maar men schiet niet op. Kringen, die het nauwste contact met de heer Van Mook onderhouden, schreven drie dagen geleden: „aan de belangrijke onderwerpen van het gehele complex der te behandelen vraagstukken is men eenvoudig niet toegekomen.”

Wel zijn er feesten en partijen. Wel haalde Djocja's sultan met zijn Packard de Nederlandse gasten zelf uit Kalioerang. Wel werden zij in zijn paleis door premier Hatta, mr. Mohammed Roem, Hadji Agoes Salim en andere hoogwaardigheidsbekleders feestelijk ontvangen en op Europese en Indonesische schotels onthaald.

Wel protesteerde men alvast tegen de Grondwetswijziging terwille van de Unie. Wel eiste men alvast „minstens” veertig procent der zetels in de federale regering, „omdat de Republiek een overheersende positie heeft ten opzichte van de minder belangrijke deelstaten.”

Wel heeft men de „working paper” — zoals men tegenwoordig zelfs ten departemente van Overzeese Gebiedsdelen het concept ener regeling pleegt te noemen — met richtlijnen over de structuur der Unie uiterst koel ontvangen.....

Als straks de verkiezingen aanbreken, zal van bepaalde zijde alles worden beproefd om daarin de bestrijding van het communisme vooraan te plaatsen. Zeker is die bestrijding nodig. Maar in de Nederlandse verkiezingen ligt het zwaartepunt elders dan in de Italiaanse. Daar vergde het levensbelang der natie de strijd tegen Moskou. Hier worden de levensbelangen van land en volk door even grote andere gevaren bedreigd. Door het gevaar, bovenal, van de ontbinding van het Koninkrijk.

d. K.

Gaarne geven wij Evert Jan gelegenheid zich te uiten. Er zijn punten in zijn betoog die wellicht niet met onze inzichten stroken, doch op andere punten staan wij ten volle naast hem. Zulk een stem mag gehoord worden, menen wij.

Hier in de provincie missen we het nauwe contact met Den Haag. Want wij denken en doen hier nu eenmaal anders dan Den Haag. En... ja, als we nu maar altijd wisten hoe Den Haag dacht... en waarom?

Hier zijn we opportunisten. In het politieke spel gaat het ons om de kniekers. „En die vent zit nou in de gemeenteraad!”, kan-keren we, „en zó iemand wordt hier wethouder!” Dát is de dagelijkse ergernis. Dat prikt ons. Want dat raakt de plaatselijke en de streekbelangen. Den Haag en de Kamers liggen zo ver af. En de Handelingen leest hier toch geen kip.

Natuurlijk is politiek hier nu óók troef. We maken ons klaar voor de stembusstrijd. Maar we zien die strijd anders, plaatselijker en misschien feller dan de leiders in Den Haag. In de strategie van de politiek missen we hier het in-zicht naar „ruimte en tijd”. Hoofdzaak is en blijft hier: tegen deze regering. En boven alles: tegen deze Partij v. d. Arbeid. Want... „zón vent is wethouder... en zó iemand is waar-schtig lid van de Raad!” Dát zijn hoofdzaken. Omdat men hier blijft ingesteld op eigen,

Hier in de

provincie....

kleinere wereld. Eigenlijk net als Kromo ginds op Java: gehecht aan de kampong en het erfje en de sawah. Die desa was dáár het palladium voor de rust — hier is de gemeente eigenlijk gelijk aan de desa. En net als daar-ginds domineren ook hier personen en niet zozeer de zaak: de persoon van de burgemeester en van de wethouder. Tegenover die persoon en zijn politieke kleur stelt men zich vaak partij. Natuurlijk: het gaat tegen de communisten! Allicht! En even fel als eertijds tegen de N.S.B.-ers. Máár: het gaat hier minstens even fel en.. persoonlijk tegen deze P.v.d.A.

Hier ligt een mogelijkheid voor rampspoed. Want in de verre en meer behoudende provincie ver-eenzelvigt men DE arbeider te zeer met die Partij. En miskent hem dienovereenkomstig. In Den Haag ziet men dit vermoedelijk anders en juist. Want ook voor de V.V.D. gaat het wel degelijk om de eenvoudige arbeidende mens. Om hem ervan te doordringen hoe onjuist hij denkt en doet indien hij zich altoos maar weer blijft lenen voor het politieke spel, dat de klasse-strijd (hoezeer dan ook overleefd verleden) als leuze en strijdmid-del handhaaft.

Het wanbeleid van deze regering en de trieste gevolgen daarvan

verwijt men in de provincie aan de betrokken partijen. Ten rechte. Maar niet ten rechte stellen velen zich dus vierkant tegen DE arbeider. Daardoor ontstond een diepe en gevaarlijke kloof tussen volksdelen, die slechts in onderlinge samengang het dodelijke gevaar van het communisme kunnen keren. Daardoor ontstaat voor de V.V.D. het niet denkbeeldige gevaar dat zij, vrijzinnig en democratisch, als conservatief zal worden gedood-verfd. Want die V.V.D. is immers tegen dit regeringsbeleid, hier en in Indië? En men heeft velen wijs gemaakt (en houdt het hen nog dagelijks voor!) dat slechts aartsconservatieven de progressieve nieuwbouw en dus hun welzijn en het welzijn van „het Indische volk” te eigen bate tegenhouden... als vuile kapitalisten. En was de aarts-conservatief niet altijd de aarts-vijand van de kleine man?

Hier ligt een grote taak voor ons allen. Ook in de provincie. Deze opzettelijk gekweekte controverse moet verbroken worden. Daarbij is leiding en voorlichting door Den Haag onontbeerlijk. Maar ja.. de provincie houdt niet van Den Haag. De mensen houden niet van me, maar ik heb het er naar gemaakt, moet wijlen Uilenspiegel eens gezegd hebben. In die uit-spraak van een zeer wijze dwaas ligt ook een vingerwijzing voor Den Haag.

Onderschat of misken de provin-cie niet opdat men u daar niet onderschatte of miskende. Geef leiding en verklaar die leiding. Speel niet de zwijgende tacticus. Montgomery's grote kracht tegenover de aanvoering van de troep en tegenover die troep zelf was zijn persoonlijk contact. En... zijn bespreking en verkla-ring van het hoe en het waarom.

Ik denk hier dikwijls aan die wethouder, die geen vent, en aan die misprezen iemand, die gemeenteraadslid is.. bekrompen en onwetend, inderdaad! En misleid en toch fanatiek, dank zij zijn leiders en zijn dag- en weekbla-den. En ik hoor professor Scher-merhorn weer spreken tot een dikke duizend werkelijk toegewij-de lieden, de hem desnoods op hun schouders door de provincie dragen. Zij hechten zich aan een persoon....

Hier ligt een moeilijke opgave voor onze politiek. En... poli-tiek blijft altijd politiek. Dat wil er in de provincie niet zo dade-lijk in. Daar zijn ze ergens vóór of tégen. En ze zijn tegen de P.v.d.A. Eens en voor al. En... kijken onwillekeurig óver den twijfelende, denkende, niet meer zó volkomen overtuigden arbeider héén. En juist die zijn er in de provincie veel meer dan in de steden.

Maar het is de taak van Den Haag rekening te houden met al-lerhand omstandigheden en over-wegingen en bijkomstigheden... met de tactiek van de strijd. En met de bouw van de onontbeer-lijke bruggen. Ook en vooral hier in de provincie....

Evert Jan.

Het grote vraagteken in

Brandpunt Palestina

Klein-Azië

Hoe hevig de gevechten in Palestina ook zijn, men kan ze toch nog steeds met de naam „gevechten aan de periferie” betitelen. Want de uitslag van deze gevechten zal op zichzelf nog niet beslissen, wie van de twee kolossen, in wier schaduwen de rest van de wereld schuilt, in een gebeurlijke oorlog tussen elkander, over het grondgebied van Palestina zal beschikken. Noch Rusland noch Amerika heeft alles op één kaart gezet in deze plaatselijke oorlog. Hoet komt dat? Hoe komt het, dat Amerika en Rusland in het Griekse drama reeds lang partij hebben gekozen en daar zelfs de consequenties uit getrokken hebben en in Palestina nog niet? Dat komt, omdat het Midden-Oosten, waarvan Palestina een deel is, een soort van „troisième force” is tussen beide kampen. De lojaliteit van de bewoners van dat gebied, welks enige kracht hierin bestaat, dat het door allen begeerd wordt, is veel onzekerder dan die van de West-Europeanen, wier gebied, strategisch onverdedigbaar en geen „strategische grondstoffen” bevattend, slechts negatief aantrekkelijk is voor Amerika (het enige voordeel is, dat de Russen het nog niet in hun bezit hebben) en wier keus dan ook, ter verhoging van de aantrekkelijkheid, reeds lang gedaan is.

Zal uitputting doen verliezen?

Terwijl de Balkan geheel in Russische handen is, op Griekenland na, dat uit dien hoofde als een potentiële bedreiging beschouwd en daarom belaagd wordt, is het Midden-Oosten nog niet in Ruslands greep en kan een controverse in een Westelijke uithoek als Palestina (in tegenstelling tot de aan Rusland grenzende uithoek Azerbeidsjan) haar eigen plaatselijke karakter min of meer bewaren. De Russen, de „have nots” in deze streek, kunnen rustig de ontwikkeling aldaar afwachten, alvorens partij te kiezen..... en te trekken. De anderen daarentegen (de Amerikanen) maken zich onrustig of (de Engelsen) hebben reeds lang partij gekozen. Zij hebben dan ook alleen maar iets te verliezen in het Midden-Oosten. Zij willen niet de vriendschap van de Arabieren, de heersers van het Midden-Oosten, verspeelen en handelen dus in de Palestijnse kwestie, waarin de Arabieren partij zijn, of, zoals de Engelsen, zeer consequent, maar partijdig of, zoals de Amerikanen, minder partijdig, maar uiterst inconsequent. Het gevaar van deze bloedige plaatselijke controverse tussen Joden en Arabieren is, dat, hoe langer de beslissing uitblijft, des te meer de neiging van de toeschouwers zal toenemen om die beslissing te eigen gunste te doen vallen, uit angst dat anderen hun anders voor zullen zijn of van een van de strijdende partijen een gevaarlijke bondgenoot maken. In concrete bewoordingen: het is onbetwistbaar waar, dat een Arabische overwinning voor de Engelsen en Amerikanen veiliger is dan een Joodse overwinning, die hun de wrok van het hele Midden-Oosten op de hals zou halen. Morele en politieke motieven van binnenlandse aard hebben de twee mogendheden (vooral Amerika) er tot dusverre van afgehouden om regelrecht op hun zuiver machtspolitieke voordeel af te sturen, maar er kan een ogenblik komen, dat b.v. Joodse successen zulk een weerslag in de Arabische staten hebben, dat slechts een Engels-Amerikaanse domper op deze successen (b.v. een blokkade van de Palestijnse kust) de feodale regimes, en daarmee de Engels-Amerikaanse positie in het Midden-Oosten, van de ondergang kunnen redden.

Wat doet Rusland

Rusland, dat, zoals gezegd, nog geen direct belanghebbende partij is in het Midden-Oosten, zal altijd die partij meer steunen, die minder in de gunst van de Engelsen en de Amerikanen staat. Niet uit voorliefde voor de Joden of de Arabieren, maar om het nodige tegenwicht te geven tegen de Engels-Amerikaanse invloed..... en om de verarring aan de gang te houden, waaruit het slechts vruchten kan plukken. Stijgen bij Engeland en Amerika de Arabische papieren, dan zal Rusland iets meer gewicht in de Joodse schaal werpen, evenwel zonder al zijn Arabische troeven weg te gooien, want men kan nooit weten, of niet in het Midden-Oosten, waar nationalisme en communisme hand in hand gaan, de gebeurtenissen zich voor zullen doen, waarvoor de Engelsen en Amerikanen zo bang zijn en waarop boven gezinspeeld is. (De re-

cente uitbarsting te Alexandrië was een waarschuwend teken). Dat Rusland twee ijzers in het Palestijnse vuur houdt, blijkt o.a. uit de aanmoediging van illegale immigratie enerzijds en het vertrek van Bosnische vrijwilligers voor de Arabische troepen anderzijds. Wat thans in Palestina gebeurt, is de eerste ronde. De Joden maken snel gebruik van hun technische overmacht om zich de strategisch gunstigste stelling te verschaffen, voordat de Arabieren op hun verhaal zijn gekomen. Deze stelling moet de zeekust als zo breed mogelijke basis hebben, want alleen van die kant kan de Joodse bevoorradig komen. Vandaar de verove-

ringen van de havensteden Haifa en Jaffa. Onderwijl zorgen de terreurgroepen van Irigoen en Stern door moord op Arabische vrouwen en kinderen, dat de Arabieren de lust tot een wapenstilstand, die een blokkade van de kust met zich zou kunnen brengen, vergaat en door moord op Engelse soldaten, dat de Engelsen zeker niet tot een eventuele internationale macht zullen behoren en deze dus misschien niet gevormd zal kunnen worden.

Het vraagteken

Maar zullen de volgende rondes even gunstig voor de Joden verlopen? De grootste zwakte van de Arabieren is hun verdeeldheid. De verscheidene staten vertrouwen elkaar niet, de Arabieren in Palestina zelf zijn verdeeld in twee concurrerende fracties en deze weer zijn het vaker niet dan wel eens met de Arabische Liga. Maar Joodse successen (als die van de laatste weken) vormen het beste bindmiddel en zo schijnen alle Arabieren dan overeen te zijn gekomen om de „bevrijding” van Palestina op te dragen aan de enige Arabische strijdmacht, die in staat is zich te meten met de Joodse le-

gers: het door Engelse officieren opgeleide en geleide Arabische legioen van koning Abdoellah van Transjordanië. De prijs, die de andere jaloerse en achterdochtige staten hebben moeten betalen is, dat nu de oude Hasjemied Abdoellah daardoor de kans op verwezenlijking van zijn ambitieuze ideaal, de stichting van een Groot-Syrisch rijk, omvattende het willekeurige woestijngebied Transjordanië, Palestina, de tegenstribbelende republiek Syrië en Irak (waar eveneens een Hasjemied regeert), uitermate toegenomen ziet.

Het Arabische keurcorps der woestijn is sterk, maar zal het sterk genoeg zijn om de in lange strijd geharde en fanatieke Joodse legers overtuigend te weerstaan? Waarschijnlijk is het, dat het Joodse Palestina, welks productie reeds thans door mobilisatie ernstig beknot wordt, door economische uitputting op de knieën gedwongen wordt. Dat zou dan een langdurig proces worden, dat de kans op buitenlandse partijdige inmenging, en daardoor de bedreiging van de wereldvrede, aanzienlijk zou vergroten.

ALLERHANDE

Rotte Appel

Van de nazi's hadden wij al geleerd, dat een leger wankel aan de grenzen staat, wanneer een vijfde colonne in het binnenland wroeft. Praag heeft getoond, dat anderen die les ten einde toe geleerd hebben en dat een staat met alleen maar een leger aan de grenzen de stevigheid heeft van een appel, door het bederf van zo'n vijfde colonne verrot is, v.ordt men aan de schil iets kan merken.

(H Lichtspoor)

Niet veel soeps

Ik wil in een tram over het Wenclausplein te Praag kunnen rijden en zeggen, dat ik de huidige regering niet veel soeps vind.

(Wijlen Jan Masaryk)

Kledingruil

Nederland krijgt dit jaar 5.000 van zijn zonen terug na jaren van zware lichamelijke en geestelijke inspanning. Hun eerste spontane enthousiasme heeft door de politieke ontwikkelingen, die velen van hen niet begrepen, plaats moeten maken voor ijzeren zelfbeheersing en taai discipline. Zij gaan nu de battle-dress voor een colbertje ruilen. Wat zal Nederland voor hen doen?

(Algemeen Dagblad)

Handel

Het ligt in de lijn van de verwachting, dat ook de 50ste Jaarbeurs zal bijdragen tot het versterken en uitbreiden van de handelsbetrekkingen van Nederland met Tsjecho-Slowakije.

(Economische Voorlichting)

Chinezen van Europa

Ieder, die van paarden houdt en ieder, die de draf- en rensport een warm hart toedraagt, weet dat alleen de wettelijk geregelde totalisator de bezem kan halen door de vulgaire praktijken der boekmakers. Géén knoeierijen meer, als de toto eenmaal draait, want het lichaam, dat dan de weddenschappen afsluit heeft geen enkel belang bij de uitslag. De draf- en rensport kan alléén maar bloeien als de overheid de weddenschappen, die tóch worden afgesloten, leiden wil. Deze sport is waard geregeld, gezond geregeld te worden, zoals overal ter wereld. Of blijven wij de Chinezen van Europa? Het woord is aan ons parlement.....

(Het Dagblad)

Communisme

Het geweld is evenzeer een deel van het communisme als de leer zelf. Eerst worden de principes van het liberalisme en de democratie te hulp geroepen om de organisatie op haar eerste schreden te beschermen. Vrijheid van het woord, het recht van openbare mening, iedere vorm van wettige politieke actie en constitutioneel vastgelegde rechten worden rondgebazuind en geëist. Aansluiting wordt gezocht bij iedere, populair links georiënteerde beweging.

Pacifistische propaganda moet dienen tot het maskeren van een haat, zoals er nimmer onder de mensen heeft geleefd. Het bolwerk zal worden bestormd onder de banieren van vrijheid en democratie: en zodra het machtsapparaat in handen is van de kameraden, moet alle oppositie, iedere tegengestelde mening worden gesmoord.

(Winston Churchill)

Leeg fust

Het probleem van het leeg fust wordt in ons land bijzonder critiek. Leeg fust — de emballage, de kisten, kratten, flessen, manden en blikken — wordt op dit moment bijna bottleneck van onze industrie. De aankoop van emballage is praktisch onmogelijk en het bedrijfsleven verzint de prachtigste methoden om maar zijn leeg fust terug te krijgen. Zonder dit leeg fust loopt de productie vast, zoals laatst al het geval was bij een van onze grote fabrieken van levensmiddelen. Zonder leeg fust moet in andere bedrijven de productie gehalveerd worden.

(Bedrijfsvervoer)

Persvrijheid

Voor zover ik dat kan zien betekent vrijheid van de pers in de geesten van sommige mensen eenvoudig de vrijheid niet voor een kapitalistische werkgever te werken. Het betekent b.v. niet de vrijheid, je eerlijke overtuiging tot uitdrukking te brengen. Je mag dat alleen maar doen als je eerlijke overtuiging dezelfde is als die van de Regering. Het doet er blijkbaar niet meer toe, welke vrijheden je de pers afneemt zolang ze maar niet in kapitalistische handen is.

(Robert Lynd in News Chronicle)

Succes

„De Waarheid”, het enige communistische partijblad in ons land, had op 1 Januari 1946 230.000 abonné's. Dit getal was op 1 Januari 1947 tot 192.000 verminderd en bedroeg op 1 Jan. 1948 nog slechts 160.000 abonné's, d.w.z. in twee jaar een vermindering van 70.000 of ruim 30 pct.

(„Let op Uw Saek”)

Amy Groskamp-Ten Have zegt:

Leert luisteren met begrip

Toen mijn eerste zoon in de wieg lag schreeuwde hij als een Turk want hij was een fikse gezonde knaap met een paar uitstekende longen en een krachtig stemgeluid. Daar ik mij in niets onderscheidde van andere nieuwbakken moedertjes, maakte ik mij daar vreselijk ongerust over. „Er prikt hem vast een speld” meende ik de ene maal en een ander maal was ik ervan overtuigd dat hij gestoken moest zijn door een mug of misschien wel door een wesp! Ja ik ging zo ver dat ik mij verbeeldde dat er een spin in de wieg verborgen was en toen de zuster mij voor de zoveelste maal hartelijk uitlachte hield ik vol dat het heel goed mogelijk was dat er een muis onder de dekentjes zat!

Nog zie ik het grijze hoofd van de zuster over de wieg gebogen, — nog hoor ik haar innige stem zing-zeggen: „dag m'n kereltje... dag m'n jongen... ja toe maar! huil jij maar hoor! toe dan... nog een beetje harder... goed zo mn jongen!” Eigenlijk was ik in stilte een beetje verontwaardigd. Of het kind mankeerde wat en dan moest er toch worden ingegrepen of het kind mankeerde niets en dan was het ondeugend, doodgewoon ondeugend en dan moest er opgetreden worden — dan moest hem duidelijk worden gemaakt dat dit zo maar niet ging... o zo!

Maar mijn onervarenheid kosterde een diep ontzag voor de kunde en de ondervinding van de ervaren verpleegster en dus zei ik maar niets. Toen de zuster na drie weken vertrok was het afscheid bijzonder hartelijk.

„Als ons klein manneke nu flink hard schreeuwt — trek er U dan vooral niets van aan —” drukt zij me op het hart. „Natuurlijk moet U zich eerst overtuigen dat hem niets mankeert en alles in orde is: dan maar rustig laten schreeuwen!”

Ongetwijfeld heb ik min of meer verbouwereerd gekeken, want zij voegde er aan toe: „U moet aar denken: het is zijn wandelaartje. Het is de enige manier waarop hij zich kan uiten. Hij HEEFT geen andere manier tot zijn beschikking om zijn longen en spieren te oefenen en om zijn ongenoegen kenbaar te maken!”

„Maar zuster, wierp ik tegen, als nu...”

Lachend schudde zij het hoofd. „U geen kleine kindertjes gewend bent, begrijpt U zijn uitingen niet en U vertolkt zijn reacties naar de maatstaf van Uw eigen persoon. Als U een beetje meer ervaring zult hebben, zult U de uitingen die U nu verschrikken, onmiddellijk herkennen als de ongevaarlijke en enig mogelijke reacties van een wezen dat volgens een heel andere waardemeter moet worden gemeten dan U zelf.” Ik knikte maar eens. Ik vond het allemaal erg gewichtig en geleerd klinken. Hoe dikwijls heb ik later nog aan die wijze afscheidswaarden gedacht!

Toen jaren later mijn tweede zoon geboren werd, schreeuwde die nog veel harder dan de oudste. Deze kleine driftkop brulde tot hij vuurrood werd, maar ik liet me niet meebretnemen. Ik had intussen veel geleerd.

* * *

Ik had leren luisteren-met-begrip. — Niet alleen naar huilende babies maar naar allen, die volgens een andere waardemeter moeten worden gemeten. Die afscheidswaarden van de zuster droeg ik als een kostbaar geschenk mede door het leven en langzamerhand leerde ik begrijpen dat zij een diepe levenswijsheid bevatten.

Hoe vaak raken wij niet boos en verschrikt door uitingen van anderen, omdat wij die anderen naar de eigen maatstaf meten.

Wat schandelijk zou zijn als A het zegt, kan heel begrijpelijk zijn als het door B wordt geuit — maar dat vergeten we meestal.

En toch kunnen wij weten dat uit een tulpenbol nooit en te nimmer een ranke roos tevoorschijn zal geyen en dat het een kraai ten menmale onmogelijk is liefelijk nachtegalenzang te doen horen!

„Het is de enige manier waarop hij zich kan uiten...” zeide de zuster van mijn kleine schreeuwlelijk en dat ene simpele kleine zinnetje is mij later zo heel vaak tot richtsnoer geweest.

Wij vrouwen laten ons bijna zonder uitzondering meer door ons gevoel dan door ons verstand leiden en dit geldt ook voor de vrouw in zaken en voor de vrouw in de politiek.

Meer gevoel dan verstand — 'at betekent zo heel dikwijls het verontwaardigd afwijzen van een persoon of een groep, waarvan de uitingen ons onaangenaam treffen, omdat wij alleen maar de eigen waardemeter kunnen (en willen) aanleggen. Wanneer wij de moeite zouden nemen ons te verplaatsen in anderer geestgesteldheid, in anderer antecedenten, en in de totaal andere waardering die anderen erop na houden (en dit is hun goed recht, evenals het ons recht is weer anders te zien) dan zouden wij ongetwijfeld minder vaak schrikken, minder vaak boos worden en dan zou er een massa minder narigheid zijn niet alleen in het gezin, niet alleen in de staat, maar in de hele mensenmaatschappij.

* * *

En nu zullen er ongetwijfeld militanten vrouwen zijn, die tegenwerpen: „ja maar hoor eens: je hoeft van anderen niet alles altijd dadelijk maar te verontschuldigen! dat zou

wat moois zijn, verbeeld je —! Je hoeft niet over je te laten lopen en alles maar te slikken —”

Neen — dat moeten we ook niet.

Wat we wel moeten doen is: ons gevoel stevig in de hand houden en een billijke rechtvaardige nuchtheid betrachten bij ons oordeel en veroordeel. Het begrip gevoeligheid kunnen we ook met andere letters spellen: kwetsbaarheid, of: lichtgevoeligheid, of: overdrevenheid.

Maar wij kunnen het ook zó spellen: begrip — aanpassingsvermogen — humaniteit. — Als wij op deze laatste manier onze vrouwelijke gevoeligheid kunnen sublimeren, dan zullen wij ongetwijfeld als gelijke van de man naast en met hem veel nuttig werk kunnen verrichten aan de opbouw van de maatschappij.

Het is slechts weinigen vrouwen gegeven een vooraanstaande plaats in te nemen in politiek en maatschappij.

Voor de meesten onzer is dit niet weggelegd.

Het zijn niet onze handen die de laatste steen aan de trotse toren zullen toevoegen maar — het is aan de grondvesten dat wij mede kunnen arbeiden — aan de fundamenten die de ganse bouw dragen.

Iets is er dat iedere vrouw kan doen — ongeacht stand of ontwikkeling en dat iets is voor elk onzer een onontkoombare plicht, omdat het onze individuele bijdrage is aan het heil der mensheid. Het is: het leren luisteren met begrip — leren rekening houden met het standpunt van de ander, ook als die ander een tegenstander is, ook als het standpunt voor ons weinig bewonderenswaardig heeft.

Het aankweken van begrip... eerst in de kleine kring van het gezin en via het gezin dit begrip uitdragen in de maatschappij... het lijkt bijna lachwekkend in een wereld waar grove hebzucht, oorlogsdreiging en het recht van de sterkste heersen.

En toch... en toch is dit de schone en verheven fundamentele taak, die voor ons vrouwen is weggelegd — voor ieder in het bijzonder en voor allen tezamen omdat beter begrip de enige brug is, waarop de partijen in den staat en de volkeren in de wereld elkander nader kunnen komen.

NIET „MAAR EEN DIENSTBODE”

De vrouw A. H. S. Hubenet-Toljer te Leeuwarden schrijft ons:

Bij het lezen van het artikel: „Vak in kwade reuk” van mevrouw Amy Groskamp ten Have in „Vrijheid en Democratie” van 16 April, troffen mij de woorden: „Vak en vakopleiding”.

Als men spreekt over vak en vakopleiding zal bij velen de vraag naar voren komen: „Waar krijgt een meisje de vakopleiding?” en dan is het antwoord: „Op de Huishoudschool”.

Ik geloof dat veel vrouwen nog niet voldoende doordrongen zijn van de grote waarde van het huishoudonderwijs voor meisjes uit alle kringen van ons volk. Daar wordt de grondslag gelegd voor het vak van huisvrouw, kinderverzorgster en huishoudelijke hulp. De eenvoudigste opleiding aan de huishoudscholen is de primaire opleiding; een 2-jarige cursus na de zes klassen van de lagere school. Na deze twee jaar kunnen de meisjes onder goede leiding op het geleerde voortbouwen en de vruchten hiervan uitdragen eerst als dienstbode en later in eigen gezin. En zo'n meisje is niet „MAAR EEN DIENSTBODE”, maar kan een gewaardeerde hulp in het gezin zijn. Helaas heeft deze opleiding een gevoelige klap gekregen door de tijdelijke opheffing van het 8ste leerjaar. Nu de meisjes niet meer verplicht zijn het 8ste leerjaar te volgen en ze na 't 7de leerjaar niet meer leerplichtig zijn, verkiezen veel ouders voor hun kinderen één jaar 7de leerjaar boven twee jaar huishoudschool. Helaas zijn veel ouders nog niet doordrongen van het belang, dat hun dochters bij goed huishoudonderwijs hebben en laten ze liever hun kind na het 7de leerjaar naar fabriek, winkel of dienstje gaan, om daar te verdienen. Ook voor onze meisjes, die U.L.O. A of B, H.B.S. of gymnasium hebben bezocht of die slechts enkele jaren op die scholen hebben doorgebracht, is plaats op de huishoudschool. Voor deze meisjes is huishoudonderwijs eveneens nodig voor de taak, die haar als huisvrouw wacht. Voor meisjes met een dergelijke opleiding staan bovendien verschillende wegen open om zich te bekwamen voor een beroep op het gebied van huishoudelijk werk of kinderverzorging. In deze inrichting zijn voor de meisjes veel mogelijkheden, die bij haar aard en aanleg passen. 't Zou ideaal zijn als voor alle meisjes het huishoudonderwijs verplicht werd gesteld, maar dit zal vooreerst nog wel niet uitvoerbaar zijn. Wanneer het meisje door dit onderwijs belangstelling voor huishoudelijk werk is heeft gebracht en ze de waarde ervan heeft leren inzien, zal ze ook als moderne vrouw weten, dat welk werk ze doet naast haar gezinstaat, deze laatste een belangrijke plaats in haar aandacht behoort in te nemen. Goed huishoudonderwijs voor alle meisjes is nodig voor de taak die de vrouw in het leven wacht.

Eigenwijze liedjes

Conservatief....

Een strakke kin — twee strakke lippen —
Een kuif — drie lintjes — zwarte jas —
Het strakke woord — het strakke inzicht,
Dat ook de lijn zijns vaders was:
De wereld draait — de zon blijft schijnen —
Het leven heeft zijn ongerief...
Maar ja... dat zal het altijd houden...
Hij is en blijft con-ser-va-tief.

Men mag de dingen niet forceren!
Het leven leeft ons: beidt Uw tijd!
Der vad'ren erfstuk zij het richtsnoer
Voor wijs want vaderlijk beleid!
Pardon? Behouden? ... Tja ... geachte,
Wat IS in feite progressief?
Een schuilnaam voor de Revolutie!
En dus: IK ben con-ser-va-tief!

De strakke lippen trekken strakker...
Ik gun den mens zijn poule au pot,
Máár langs de weg der evolutie!
Begrijpt U mij? Niet zó... maar ZO!
Geleidelijk moet alles groeien
En daarom zij men exclusief
Vooral inzake kip-met-peren,
En dus, voilà: con-ser-va-tief!

Men moet zich niet encanaileren
Met wat men „horde” noemen kan,
Want staatsmanschap werd niet geschapen
Voor haar en de commune man...
Ik ben als mens... hoe zal ik zeggen?...
Voorzichtig-tastend progressief,
Maar juist dáárom — kunt U mij volgen? —
Ook overtuigd con-ser-va-tief!

BRAMMETJE

Afdelingsnieuws

Wilt U afdelingsnieuws, aankondigingen van vergaderingen e.d. bestemd voor dit weekblad richten aan: Mr. E. Elias, Victoria-hotel, kamer 435, Amsterdam?

Appingedam

Fivelingo vergaderde

Te Appingedam is onder voorzitterschap van de heer Thijssenaar, voorzitter van de Centrale Groningen, een vergadering gehouden van de Ondercentrale Fivelingo. Aanwezig waren vertegenwoordigers van alle aangesloten afdelingen, te weten: Appingedam, Bierum, Delfzijl, Loppersum en 't Zandt. De voorzitter hield een inleiding, waarbij hij de historische ontwikkeling der vrijheid en der democratie belichtte en een omlijsting van deze begrippen gaf. Hierna werd door de heer Voet en de voorzitter het voeren der propaganda besproken. Bij de daarna gehouden stemmingen werd de heer Brons, te Appingedam, tot vertegenwoordiger der Ondercentrale in de Centrale Groningen gekozen en tot bestuur der Ondercentrale de heer Coolman te Bierum, voorz.; de heer O. de Vries te Delfzijl, secr., en de heren V. d. Woude Venema te Appingedam, Huizinga te Loppersum en O. Bosman te 't Zandt, leden.

Arnhem

Demosthenes Redivivus

De afdeling Arnhem is thans gekomen tot het geven van een „sprekerscursus“, waar het spreken in het openbaar wordt beoefend. Deze staat onder leiding van een leraar, die zijn sporen op dit terrein reeds heeft verdiend. Negen en twintig leden nemen deel aan deze cursus, die uit tien of elf wekelijkse lessen zal bestaan, waarvan er heden, 16 April, reeds twee achter de rug zijn.

In Juni zal deze cursus aflopen en men stelt zich voor in het najaar en de komende winter met dit werk door te gaan.

Bij deze onderneming zit de bedoeling de kadervorming te stimuleren voor.

Men overweegt deze cursus te besluiten met twee „gala-avonden“, één voor elke klas, waar alle cursisten dan de gelegenheid krijgen voor een groot auditorium te spreken.

Belangstellenden zullen desgevraagd een uitnodiging voor één dezer avonden ontvangen.

Assen

Ir. den Boer heeft gesproken

Voor de Kring Drenthe van de Vereniging van Staten- en Raadsleden van de V.V.D. trad te Assen als spreker op Ir. J. A. M. den Boer, directeur van de Provinciale Streekplandiend in Drenthe. Ir. den Boer schetste de ontwikkeling van uitbreidingsplan via streekplan tot nationaal plan. Van de uitgebreide en verantwoordelijke werkzaamheden van de Provinciale Streekplandiend, die in Drenthe ook het technisch werk der provinciale schoonheidscommissie verzorgt, kreeg de vergadering een goed beeld. Aan het slot van de vergadering dankte de voorzitter van de Kring, Mr. H. K. de Langen, de spreker voor zijn inleiding en voor de beantwoording der talrijke, door de leden gestelde vragen.

Breda

Het bestuur

Het bestuur van de afdeling Breda is thans als volgt samengesteld: Mr. E. H. Toxopeus, Cavaleriestraat 13, voorzitter; A. G. R. Mulder, Valkenierslaan 205, vice-voorz.; A. Kolleman, Anna Paulownalaan 5, secretaris (id. Prop. Comm.); Mevr. L. van 't Rood-Kleinsmede, Catharinastraat 26a, penningmeesteresse (id.); J. A. Colenbrander, Willemstraat 2, lid van het Bestuur; Mej. Mr. M. H. J. de Menthon Bake, Baronielaan 44, idem; J. H. Potjer, Pr. Frederiklaan 40, idem; A. J. de Steenwinkel, Burg. Buysenstraat 2, idem; Drs. A. H. van Rij, Nassausingel 5, voorz. Propagandacommissie.

Bussum

Ledenvergadering

Op 15 April hield de afdeling Bussum een ledenvergadering. In de huishoudelijke vergadering werd een nieuw bestuur der afdeling gekozen. Daarna hield de heer J. M. F. A. van Dijk een inleiding over „De dreiging van het Communisme“.

Het nieuwe bestuur werd als volgt samengesteld: J. Th. v. d. Voorde, voorzitter; J. H. Geerlings, penn.; J. H. J. de Bruyn, C. Bouwman, ir. L. V. Schalkwijk, mej. M. C. Boots, W. J. Klasema, A. J. Vis, W. de Haan, secr., Lindelaan 14.

Haarlem

Grote belangstelling

Mevr. J. Fortanier—de Wit sprak te Haarlem in een openbare vrouwenbijeenkomst, georganiseerd door de afdelingen Haarlem, Bloemendaal en Heemstede. Voor deze vergadering bestond grote belangstelling. Een aantal vrouwen trad als lid van de partij toe.

Hardenberg

Bestuur

Het bestuur van de afdeling Hardenberg is als volgt samengesteld: G. J. Verdaasdonk, voorzitter; A. Waterink, secretaris; W. van Engen, penningmeester; E. J. Mulder, J. Weitekamp, R. de Bruin, H. Kruit, G. J. Jonkhans en H. Nijboer, leden.

Leeuwarden

Het Bestuur

Het afdelingsbestuur van Leeuwarden bestaat uit: voorzitter: ir. B. L. van Balen Walter; vice-voorz.: Mr. F. C. Stoop; secretaris: L. H. Beuving, 2e secretaris: J. A. Landstra; penningmeester: H. Boterkooper; leden: Mevr. van Dijk-Smit; Mevr. Sissingh; Mr. B. P. v. d. Yeen; J. de Walle.

Leiden

Prof. C. W. de Vries sprak

De jongeren-organisatie, afd. Leiden, hield een openbare vergadering in restaurant „Het Gulden Vlies“. Prof. Mr. C. W. de Vries sprak hier over de ontwikkeling van de hedendaagse politieke situatie. In het bijzonder behandelde spreker de Indische kwestie en de daarmee verband houdende grondwetwijziging. Een levendige discussie besloot de avond.

Jongeren-organisatie

Nadat Mr. G. van Reenen wegens drukke werkzaamheden als president van onze afdeling bedankte, werd ons bestuur als volgt samengesteld: G. Sandberg, president; Ch. A. v. d. Klauw, vice-pres.; Mej. Mr. H. C. W. van Wa-

gingen, Hoge Woerd 14, secretarisse; P. Porteine, penningm.; Mej. G. van Bolhuis; J. de Jongh; G. Kronenberg. Tevens zij hier vermeld, dat Leiden sinds 10-III een jeugdparlement heeft, waar ook onze partij een fractie bezet. Belangstellenden kunnen de zittingen bijwonen.

Numansdorp

Concentratie

Het bestuur van de afdeling Numansdorp werd als volgt samengesteld: J. H. Ph. de Wilde, voorzitter; C. A. P. v. d. Linde, secretaris-penningmeester, Schuring, Numansdorp; J. C. Visser Hzn., 2e voorzitter; A. A. Velthoen, 2e secr.-penningmeester; P. Viskil, Middeluis, Numansdorp, algemeen adjunct; A. B. H. Vlieland, lid; J. I. D. Corbeel, lid.

Ook in Numansdorp vond een concentratie van politiek vrijzinnigen plaats, doordat „Gemeentebelang“, dat niet de raadsverkiezingen in 1946 met een aparte lijst uitkwam, thans zich heeft aangesloten bij de plaatselijke afdeling der V.V.D., zodat door deze fusie het aantal raadsleden onzer partij van 2 op 3 is gebracht. Enkele leden van v.m. Gemeentebelang hebben thans ook zitting in het nieuwe bestuur.

Rijswijk

Nieuw Bestuur

De afdeling Rijswijk, Z.-H., van de V. V.D., hield een ledenvergadering waarin het bestuur als volgt werd samengesteld: Ir. P. Stempels, Voorz.; Mr. A. v. d. Wilde, Vice-Voorz.; A. E. A. Buyn, 1e Secretaris, Bilderdijklaan 68; Mevr. H. J. H. Eigenhuis-v. d. Tand, 2e Secretarisse; J. D. Kooyma, 1e Penningm.; N. C. W. Hoek, 2e Penningm.; Mevr. E. C. W. Potjer-de Jongh, Commissarisse.

In aansluiting op deze ledenvergadering werd een openbare vergadering gehouden, waarin Ir. M. J. Stoel Feuerstein, Directeur van de N.V. Waterleiding Mij. „Zuid-Beveland“ te Goes sprak.

Sneek

Zegering Hadders sprak

De afdeling Sneek hield een openbare vergadering, waarin als spreker optrad de heer R. Zegering Hadders met als onderwerp: „Sociale gerechtig-

heid, ook voor de kleine zelfstandigen“. Deze voordracht werd door alle aanwezigen, waaronder zich ook vele belangstellenden, niet-leden, bevonden, met grote aandacht gevolgd en gaf aanleiding tot het stellen van vragen, die door spreker zeer naar genoegen van de vraagstellers beantwoord werden.

Tiel

Nieuw Bestuur

In de laatste ledenvergadering werd het bestuur als volgt samengesteld: Mr. H. J. Rink, voorzitter; Mr. W. Briët, secretaris; G. J. Ditzel, penningmeester; A. J. van Nouhuys en C. v. Versendaal, leden. Het ledental bedraagt thans 69. Een propaganda-commissie werd in het leven geroepen. Verder werden plannen gemaakt voor de versterking der afdeling terwijl een begin werd gemaakt met de actie met het oog op de komende verkiezingen.

De voorzitter van de Centrale Nijmegen, Mr. H. P. Beets, aldaar, hield een belangwekkend betoog.

Wageningen

Volle Tien Zilverlingen

De afdeling Wageningen hield een druk bezochte ledenvergadering in de „Tien Zilverlingen“.

Er is, zo deelde de voorzitter mede, tijdelijk een secretaris-propagandist aangesteld, die voor de helft van de tijd voor de afdeling Arnhem werkt en voor de andere helft voor de Centrale.

In verschillende gemeenten op de Noord-Veluwe bestaan nog geen afdelingen.

Het is dringend gewenst dat hier afdelingen worden gevormd.

Het bestuur van de afdeling Wageningen zoekt contact met mensen in Renkum om aldaar een afdeling op te richten.

Vervolgens is het woord aan de heer W. van der Weide, die een inleiding houdt over: Tegen Communisme: aansluiting.

Vervolgens was het woord aan Mevr. P. M. Beyer Viels, die sprak over: „De Vrouw in het openbare leven“.

Op de inleidingen volgde een geanimeerd debat.

Zeist

Een volle zaal

De afdeling Zeist e.o. stelde een afdelingsreglement vast.

In het bestuur werden gekozen: Voorzitter: H. J. M. Simonis; Secretaris: Ir. D. J. Heuff; Penningmeester: C. D. Beauveser; Leden: Mevr. A. J. H. Modderman-Spandau, Ir. J. Kortlandt, J. H. Spaarkogel, M. E. van Uchelen, P. Vasseur, allen te Zeist, Mevr. H. A. Mijnlief-Post te Huls ter Helde, en C. A. van der Willigen te Bunnik.

Voorts werden aangewezen de leden van de Fin. controle-commissie, en de afgevaardigden naar de Centrale.

De Openbare Vergadering op Maandagavond 19 dezer met als spreker Mr. G. Vonk, trok een volle zaal. De toespraak en de beantwoording der gestelde vragen werden met grote aandacht gevolgd.

Enige nieuwe leden traden toe.

Luchtpost-abonnementen voor militairen in Nederlands-Indië

Onze militairen overzee snakken naar nieuws uit het vaderland en naar goede voorlichting over hetgeen hier gebeurt. Zij willen de mening leren kennen van gelijkgestemden en lezen graag goede artikelen over de problemen van het ogenblik. Een weekblad, per zeepost verzonden, verliest zijn actualiteit en om oud nieuws geven onze militairen weinig.

Thans zijn wij in staat „Vrijheid en Democratie“ per luchtpost naar onze militaire abonneés in Nederlands-Indië te zenden. De hoge kosten van verzending neemt ons blad voor een groot deel voor haar rekening, zodat de gewone abonnementsprijs met slechts f 5.— per jaar verhoogd behoef te worden.

Neemt een militair abonnement voor Indië à f 12.50 per jaar en draagt hiermede bij aan het brengen van goede voorlichting aan Uw familieleden en bekenden, die in Nederlands-Indië onder dienst zijn.

Ingevolge papiertoewijzing B.P.P. no. 5871 verschijnt deze uitgave wekelijks en is de omvang van dit nummer 8 pagina's formaat 28½ x 42.

geef één uur van Uw werk, voor hen, die alles gaven.

Bedenk, dat de Nationale Feestdag niet voor ons allen een feestelijk herdenken is. Denk aan hen die vielen en aan hen die achterbleven. Zij, die vielen, gaven alles. Geeft gij 1 uur van Uw werk! Wij vragen U dringend dit onder Uw collega's of onder Uw personeel te propageren.

STICHTING 1940-'45

POSTGIRO 194052

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

VRIJDAG 7 MEI 1948 - No. 6

In dit nummer:
Is oplossing van het
bevolkingsvraagstuk
mogelijk? (Pag. 7)

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

ACTIE, ACTIE, ACTIE!

De dagbladen hebben dezer dagen de uitslag gebracht van de candidaatsstelling en de besprekingen in de Verkiezingsraad van onze partij en daarmee is het Nederlandse volk in het algemeen getoond, dat de voorbereidingen voor de aanstaande verkiezingen door ons reeds lang waren aangevat. De eerste advertenties in de kranten hebben wij ook reeds gezien en gedurende het laatste week-einde is een aantal onzer sprekers bijeen geweest om de voornaamste der thans aan de orde zijnde vraagstukken te horen uiteenzetten door enige voormannen van onze partij en ze daarna gezamenlijk te bediscussieren.

Dit zijn enige tekenen van de zich ontplooiende activiteit. Een activiteit, die steeds meer zal moeten worden opgevoerd, om haar maximum te bereiken in de weken vlak voor de verkiezingen. Daarbij heeft elk lid van onze partij zijn (haar) taak. Men late de organisatorische arbeid niet aan anderen, maar trachte naar vermogen behulpzaam te zijn om de actie zo doeltreffend mogelijk te laten lopen, en de partij dus een zo krachtig mogelijk plaats te verzekeren.

De medewerking van elk partijlid is noodzakelijk. De middelen immers waarmee wij moeten werken, zijn van beperkte aard. Wij hebben vernomen van enige kwartiertjes zendtijd, die ons ter beschikking gesteld zullen worden om enkele van onze mensen in de gelegenheid te stellen de beginselen van onze partij voor een groter publiek uiteen te zetten. Maar hoe ver liggen wij op dit punt niet achter! Week-in, week-uit hebben anderen de gelegenheid hun beginselprogramma's uiteen te zetten en hun vertegenwoordigers bekendheid te verschaffen door middel van radio-uitzendingen. Wie de uitzendingen van de V.A.R.A. beluistert weet, dat de Partij van de Arbeid regelmatig gelegenheid heeft zich te doen horen. Of het in een weekoverzicht, of in een cabaret-programma is, altijd weer komt de propaganda van de P.v.d.A. naar voren. En niet alleen propaganda voor eigen partij, maar veelal ook actie tegen anderen. Daarvan weten wij mee te spreken. Hoeveel malen is er niet tegen ons geageerd, en hoeveel malen hebben wij dan niet moeten zwijgen en moeten aanhoren, dat voorstellingen werden gegeven over ons streven en ons optreden, die een geheel onjuist beeld van ons moesten doen ontstaan bij de luisteraars. Men mene niet, dat wij dat alles in een enkel kwartiertje voor de radio kunnen recht zetten! Ver en ver zijn wij daarom ten achter. En daarom is het nodig, dat ieder van ons aanpakt, zoveel als in zijn vermogen ligt, om onze propaganda-actie zo goed mogelijk te doen slagen.

Het verheugende is, dat wij kunnen oproepen tot het deelnemen aan een strijd, die ook resultaten belooft. Toen twee jaar geleden de Partij v. d. Vrijheid werd opgericht, waren de verkiezingen reeds dichtbij. De gehele verkiezingsactie moest daarom geïmproviseerd worden, veelal moest ook het werk geschieden door mensen, die zeer veel goede wil, maar nog weinig routine hadden. Dat alles is nu anders. Wij hebben de verkiezingen zien aankomen, wij hebben de actie kunnen voorbereiden, onze mensen zijn geen nieuwelingen meer, maar hebben ervaring. Daarbij komt, dat in 1946 onze kandidaten voor de Tweede Kamer nog vrijwel geen bekendheid genoten. Alleen dr. Bierema was een politicus, die reeds vele jaren in de Kamer zitting had gehad. In de kieskringen, waar hij lijstaanvoerder was, wist men dus wie men kiezen kon. Maar de andere kandidaten? Zeker, de mensen met een Indische carrière wisten wel wie mr. Vonk was, maar de brede lagen van onze bevolking wisten van zijn bestaan niet. En dan mevrouw Fortanier-de Wit en drs. Korhals? Zij stonden bij politiek-geïnteresseerden te boek als goedwillende jongeren. Daar hield het dan ook mee op. Thans hebben wij in alle kieskringen mr. Oud als lijstaanvoerder, een man met een parlementaire staat van dienst als slechts weinigen. Een man ook, die als minister een sieraad is geweest. Onze „jongeren" hebben voorts middelerwijl kunnen tonen, wat zij waard zijn, en de naam van mr. Vonk heeft thans ook algemene bekendheid verworven.

„Hebt U er óók genoeg van?"

Na de reeds genoemde kandidaten, die in de onderscheidene kieskringen de „kop van de lijst" vormen, komt dan de naam van ons Kamerlid den Hartog. Wie van de plattelanders, zeker in het Westen des lands, kent niet de naam van deze actieve voorzitter van de Hollandse Maatschappij van Landbouw? En wie kent allens niet Zegering Hadders, de vertrouwensman der Drentse bevolking? En wie kent in de kop van Noord-Holland niet de sympathieke burgemeester van Den Helder, Ritmeester, en welke kruidenier weet niet wie Cornelissen is, de voorzitter van zijn vakgroep? En in industriële kring is de heer Ankersmit geen onbekende! Maar ook daarbuiten weten velen wie hij is.

Wij bieden dus geen kat in de zak aan het Nederlandse volk aan, maar mensen, van wie men weet wie en wat zij zijn. Ons volk kan tevens vaststellen, dat bij onze kandidaten een belangrijke plaats is ingeruimd aan de jongeren, en dat bij de samenstelling van de lijst gestreefd is naar zo groot mogelijke verscheidenheid. De culturele, sociale en economische en financiële vraagstukken zullen door terzake kundigen worden behandeld, de Indische kwestie wordt behandeld door een man met belangrijke ervaringen in de overzeese gebieden. De middenstand zal de behandeling van de vraagstukken dezer groep in veilige handen weten bij de man, die zelf middenstander is en al jaren in het organisatie-leven een belangrijke rol speelt. De plattelandsbevolking zal haar problemen aangepakt zien door mannen, die met haar moeilijkheden door en door op de hoogte zijn. Wij willen echter hierover thans niet uitvoerig zijn. Onze bedoeling was aan te geven, dat de actie voor de verkiezingen gevoerd wordt voor mensen, waarvan verscheidene in den lande bekendheid hebben verworven en wier belangstelling uit gaat naar, en die kennis hebben van, de grote problemen, waarbij de onderscheidene lagen van ons volk zijn geïnteresseerd.

De door ons te voeren actie heeft thans ook niet het wantrouwen te overwinnen, dat de Partij v. d. Vrijheid ontmoette in 1946. De toestand was toen geenszins duidelijk. Velen meenden, dat de Partij v. d. Arbeid veel breder van opzet was dan de voormalige S.D.A.P. Velen, die

tot de politiek-vrijzinnigen gerekend moeten worden, meenden, dat zij het wel met die nieuwe P. v. d. A. konden proberen. Zij hebben geleerd, dat deze partij is een socialistische partij. Daarbij komt, dat velen tegenover de Partij van de Vrijheid met wantrouwen stonden. Was deze partij wel de vooruitstrevende groepering, waarvoor zij zich uitgaf? Zeker, men zag dat daarin een vooruitstrevend blok veel kracht ontwikkelde, maar wat zou dat in de praktijk brengen? Welnu, de praktijk heeft geleerd, dat de fracties in de Tweede en Eerste Kamer de tekenen des tijds hebben begrepen, dat onze vertegenwoordigers daar een politiek voeren, waarmee ieder kan instemmen, die oplossingen wil, die van vooruitstrevende zin getuigen. De vorming van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie was voorts openlijk de bezegeling onzer progressiviteit.

Waar de zaken zo staan, waar bovendien velen zich teleurgesteld gevoelen door het tot nu toe gevoerde regeringsbeleid, daar moet van onze zijde alles worden gedaan om een zo krachtig mogelijke actie te voeren voor onze beginnelingen. Het aantal onzer vertegenwoordigers in het parlement is nog gering. Maar onze positie in het parlement kan van doorslaggevende betekenis worden in de toekomst. Wij moeten daarom onze positie zoveel mogelijk verstevigen. Dat kan alleen door hard werken. Dat werken late men echter niet over aan de besturen en propaganda-commissies. Ieder moet meedoen. In alle geledingen van onze partij moet met bezieling worden aangepakt. Nu is er de kans om van onze partij iets te maken. Die kans worde gegrepen. Niemand blijve terzijde staan, maar er worde aangepakt. Begin Juli kunnen de verkiezingen worden verwacht. Men kan er zeker van zijn, dat de andere partijen er alles op zullen zetten de kiezers naar zich toe te trekken. Voor onze partij, het blijkt ons dagelijks, bestaat grote sympathie, in brede lagen der bevolking. En daarom zijn er goede kansen. Daarvan gebruik te maken is ons aller plicht. En daarom geldt van nu af voor elk partijlid het parool: actie, actie, actie!

★ PARLEMENTAIRE FLITSEN ★

Grondwetsherziening

in de Tweede Kamer

Mr. Vonk: De mogelijkheid is geopend, het foutieve beleid te breidelen!

Een toelichting, waarvan wij hieronder enkele der meest saillante gedeelten laten volgen en die wij, naar wij menen, wel vooraf in deze vier punten kunnen samenvatten: 1. Een scherp onderscheid moet worden gemaakt tussen het herzieningsvoorstel en het tot nu toe gevoerde Regeringsbeleid. 2. De voorstellen zijn acceptabel, openen zelfs de mogelijkheid voor een wending ten goede, maar hun juiste uitvoering en toepassing hangt af van de toekomstige Regeringspolitiek. 3. Een meegaan met het herzieningsontwerp betekent geenszins een goedkeuring van de Indische politiek van dit Kabinet. 4. Of de na de verkiezingen optredende fractie van de V.V.D. deze voorstellen ook in tweede lezing zal aanvaarden, hangt af van de dan bestaande situatie, met name van de vraag, of een juist, doelbewuster politiek van het nieuw opgetreden Kabinet kan worden verwacht.

Mr. Vonk stelde in zijn rede voorop, dat het stellig te betreuren zou zijn, wanneer een uitspraak van het Nederlandse volk over het Regeringsbeleid, door middel van algemene verkiezingen, zou worden verijdeld. Immers, indien ooit, dat is het thans wel een eis van democratie, dat het Nederlandse volk een oordeel velt over het Regeringsbeleid, dat op onderscheidene tijdstippen in zo brede kringen tegenstand en zelfs weerszin heeft ontmoet. Ik constateer dit — zo zeide hij — zonder meer en stel tevens vast, dat mijn politieke vrienden en ik op het oordeel van het volk thans wel bijzonder prijs stellen.

Wat het ontwerp zelf betreft, ging spr. uit van de gedachte, dat het bij een deugdelijk, zelfbewust en bedachtzaam beleid geenszins onbruikbaar is. Bij een zwak, irrationeel en daardoor onvoorzichtig beleid kan het daarentegen funeste gevolgen hebben. Er moet dus een scherp onderscheid gemaakt worden tussen het herzieningsvoorstel en het beleid.

Zich bij zijn rede in eerste instantie zijn stem nog voorbehoudend tot na het einde van het debat, legde mr. Vonk er bijzondere nadruk op, dat er thans nog niets van kan worden gezegd, hoe de fractie van onze partij na de verkiezingen zal stemmen.

Denkbaar is immers, dat, naar hij opmerkte, de Regering dan voor een deel anders zal zijn samengesteld dan thans en dat ook de Kamer dan voor een deel verschuivingen in de politieke partijen zal vertonen; kortom, dat men ten dele andere mensen en ook andere verhoudingen zal opmerken. Na de verkiezingen zullen wij allen, zoals wij hier vergaderd zijn, naar het mij voorkomt, opnieuw de staatkundige positie hebben op te nemen en naar nieuw bevind van zaken hebben te handelen.

De Grondwet bevat, naast de individuele vrijheidsrechten, in hoofdzaak de grondbeginselen van onze Staatsinrichting. Zij stelt vast, aan wie de wetgevende, de uitvoerende en de rechterlijke macht toekomen en hoe, in grote lijnen, de organen, die deze bevoegdheden uitoefenen, moeten worden samengesteld.

Het is dus alleszins verklaarbaar, dat een wijziging van deze onze hoogste staatswet nog altijd een uitzonderlijke en uitermate belangrijke gebeurtenis is.

En wanneer, zoals met het eerste herzieningsontwerp, dat de vorige week in de Tweede Kamer werd behandeld, het geval is, hierdoor de mogelijkheid wordt geopend voor een geheel nieuwe rechtsorde, een geheel gewijzigde verhouding tussen het Rijk in Europa en de Overzeese Gewesten, dan is het gewicht van deze gebeurtenis wel extra groot.

Het was derhalve een uiterst verantwoordelijke beslissing, welke ook de Kamerfractie van onze V.V.D. te nemen had en zij heeft deze beslissing, welke in positieve zin is uitgevallen — bij monde van mr. Vonk — dan ook uitvoerig toegelicht.

In aansluiting hieraan nog eens een terugblik werpend op het tot nu toe gevoerde Regeringsbeleid ten aanzien van Indië, herinnerde de woordvoerder van onze fractie aan de niet zelden door hem en zijn geestverwanten geleverde zeer scherpe kritiek en hij liet de Regering geenszins in het onzekere, dat zijn fractie niet zou aarzelen op precies gelijke wijze op te treden, indien en zodra daartoe andermaal gronden zouden bestaan. Geen woord van de kritiek — zo zeide hij nadrukkelijk — die wij tegen het achter ons liggende Kabinetsbeleid hebben gericht kunnen wij terugnemen. In tegendeel: de daarop gevolgde feiten hebben die kritiek stelselmatig en prompt als juist bevestigd. Men denke slechts aan de overschrijding, door de Commissie-Generaal, van de grenzen van haar bevoegdheid, door met de republiek een pseudo-tractaat te sluiten en aan het verwerpelijke artikel 1 van Linggadjadi, dat de republiek op volkenrechtelijke basis bracht. Om van de verhouding tot

de Veiligheidsraad en het halverwege staken van de politionele actie maar niet eens te spreken!

Wanneer wij — zo stelde onze woordvoerder dan ook vast — in eerste lezing zouden stemmen vóór het onderhavige wetsontwerp, dan is dat niet omdat wij dit beleid sanctionneren. Integendeel: dan zou dit zijn omdat wij dit foutieve beleid willen helpen breidelen voor de toekomst en omdat wij, de tragiek van het afbreken van de rechtsstaat moede, nu eindelijk tot wederopbouw willen komen. Wij zien n.l. geen heil in oppositionele afzijdigheid, in oppositie à outrance. Reeds vele maanden geleden heb ik namens mijn politieke vrienden in deze Kamer mogen zeggen, dat wij voorstanders zijn van een Indonesische federatie en dat wij geen bezwaar hebben tegen de omzetting van het huidige Koninkrijk in een Nederlands-Indonesische Unie, mits deze Unie deugdelijk zij en voldoet aan staatkundige eisen van practijk en duurzaamheid. Men kan dit ontwerp derhalve ook beoordelen op haar

Deze burger . . .

is maar zo'n klein kereltje. Nee, van politiek en partijstrijd niet het minste verstand. Alleen maar overtuigd V. en D. er. Alleen maar plichtsvulling door een wit puntje rood te maken. Daar blijft het bij. Maar zo'n klein ventje, die vanuit de laagte een beetje schuw opkijkt naar de hoge heren, tot wier stevige knieschijven hij nauwelijks reiken kan. Doch bij hem in de diepte en met alle eerbied voor hen in de hoogte, denkt hij dan toch wel eens na over allerlei wereldse zaken en soms twijfelt hij dan wel aan de grootheid, al zou hij het niet wagen dat te zeggen. Soms twijfelt hij wel eens aan de grootheid van veel wat boven die knieschijven is. Aan de brede visie, zoals men dat noemt. Aan de wijidheid van horizon, zoals ze wel eens zeggen. Gisteren had deze burger een gesprek met een groot journalist. Een Amerikaan, die Europa en de grote mannen van Europa terdege kent. Die man zei: „er zijn op het hele vasteland van Europa, Rusland niet meegerekend, maar een paar staatslieden die de Amerikaanse visie op de wereldgebeurtenissen begrijpen”. „Die Amerikaanse visie immers”, zo zeide hij „is volslagen anders dan de Europese visie. Zij gaat van gans andere praemissen uit. En op heel veel wat ze in Europa heel erg belangwekkend vinden heeft de Amerikaanse visie maar een antwoord van twee korte woorden: „so what?” „En zo redeneren Europa en Amerika langs elkaar heen”, zei die Amerikaanse journalist. „Meestal begrijpen zij elkaar helemaal niet. Meestal v e r s t a a n zij elkaar zelfs niet.” Hij zei: „wat jullie in Amerika over de Indonesische kwestie zitten uit te leggen, dat wordt bij ons niet begrepen; jullie praten maar en praten maar en wij luisteren beleefd en kijken jullie met een glazige blik aan; wij begrijpen er niets van en denken „so what?” en zijn zeer beleefd.” Dit bedroefde deze burger wel, doch het verbaasde hem niet. Hij had dat zelf, onder die knieschijven en met alle eerbied voor daarboven, al zo dikwijls overdacht, al zou hij het, klein kereltje dat hij is, voor geen geld hebben durven zeggen. „Er is maar één man in West Europa” zei de Amerikaanse journalist „die de Amerikaanse visie begrijpt, maar één die in onze gedachtenwereld denken kan en dat is „..... Romme?” vroeg deze burger in angstige spanning „... of Schermerhorn?... Van Boetzelaer?” „Nee”, zei die Amerikaan „het spijt me, maar hij woont niet in Nederland, het is Paul Henri Spaak, de Belg, dat is (onder ons gezegd) de enige die wij verstaan” en dit nu bedroefde dit kleine kereltje, deze Nederlander.

DEZE BURGER

eigen objectieve mérites los van het tot nu toe gevoerde beleid. En dat willen wij eventueel doen, indien het ons maar even door de Regering wordt mogelijk gemaakt. Aldus zien wij voorshands het door ons te dienen algemene landsbelang.

Vervolgens het standpunt van zijn fractie nog in nadere beschouwing nemend, betoogde mr. Vonk: het is nu eenmaal niet anders: gedane zaken — de geachte afgevaardigde de heer Tilanus heeft hierop reeds gewezen — nemen geen keer. Er zijn hoogst ernstige beleidsfouten gemaakt en zowel de Indische als de Nederlandse Regering stonden naar ons oordeel niet op de hoogte van haar taken. Hier vergete men echter niet, dat de omstandigheden herhaaldelijk uiterst moeilijk waren, en vooral niet, dat de gebeurtenissen haar verloop hebben gehad en haar consequenties onvermijdelijk zullen hebben. Er zijn overeenkomsten aangegaan, er zijn verwachtingen gewekt en er zijn toezeggingen gedaan, zelfs bij monde van Hare Majesteit, onze boven allen geëerbiedigde Koningin, onder verantwoordelijkheid van Haar Ministers. Internationaal heeft men vele goede kansen gemist door onvoldoende Nederlands zelfbewustzijn en onvoldoende voorlichting omtrent de reële situatie, doch dit heeft tevens ten gevolge gehad, dat wij internationaal mede verwachtingen hebben gewekt en zelfs verplichtingen aangegaan, die ook financieel-economische consequenties hebben. Daarenvens wil men in Indië vrijwel algemeen en niet ten onrechte, dat er nu een einde komt aan de onzekerheid op allerlei gebied, de rechts- en de bedrijfszekerheid niet in de laatste plaats. Kortom: er moet inderdaad zo spoedig mogelijk raad worden verschaft. En last but not least: het is onmogelijk geworden terug te keren naar de staatsrechtelijke methodes van vóór de oorlog, al ware het alleen, omdat Nederland daardoor een onbetrouwbare politiek zou bedrijven tegenover Indië; en daartoe heb ik vroeger in Indië nooit iets goeds geboren zien worden. En waar wij bij herhaling aan de Regering een ongrondwettig beleid hebben verweten, kunnen wij het bovendien begrijpen en billijken, dat zij gaarne binnen grenzen van grondwet en wet wil terugkeren. Het past onze partij niet, bezwaren op te werpen tegen terugkeer op de goede constitutionele weg. In de hierin gelegen stille betekenis der Regering met betrekking tot het verleden ligt hopenlijk een belofte voor de toekomst.

Wij willen besluiten met woordelijk weer te geven, wat o.i. een der belangrijkste overwegingen was, op grond waarvan onze fractie haar stem aan het herzieningsvoorstel heeft gegeven.

Dit ontwerp laat — zo zeide mr. Vonk — een ander beleid dan tot dusver gevoerd werd, ongetwijfeld toe. Dit behoort juist tot de verdiensten van het ontwerp. En daarom oordelen wij het noch dienstig, noch redelijk, uit het ontwerp op zichzelf af te leiden, dat het dwingt tot een oppositioneel ter zijde gaan staan en tot een houding, die de verantwoordelijkheid voor de toekomst van de samenstellende delen van ons Koninkrijk volkomen overlaat aan de beide Regeringspartijen, die tot dusver zulk een weinig geslaagd beleid te zien gaven. Een deugdelijk toekomstig beleid, getoetst aan de mislukkingen in het verleden, dat is de vraag, waar het thans om gaat. Het ontwerp laat deze mogelijkheid open, hetgeen juist de verdienste ervan is. Deze Grondwetsherziening kan ten goede en ten kwade worden toegepast. Dit ontwerp is een compromis. Maar daarom kan het tevens alle goedwillende partijen tot elkaar brengen. En het eerste en voornaamste, dat Nederland nu behoef, is: eendracht. Slechts hiermede helpen wij Indië en Nederland beide er weer bovenop, mede ten faveure van de internationale behoefte aan de producten van de Archipel. A.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.
Redactie-secretaris: Mr. E. Elias
Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.
Administratie: Postbox 43 Amersfoort.
Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.
Losse nummers 15 cent.

Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie”, te Amersfoort.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdverteenwoordiger: L. Vlug, Geestbrugweg 69 Rijswijk (Z.-H.).

Onjuist

Men schrijft ons:

De Regering heeft besloten afzonderlijke gewapende studenten-korpsen te vormen, welke deel zullen uitmaken van de op te richten Nationale Reserve. Dit besluit is niet alleen weinig gelukkig maar zelfs principieel volkomen onjuist; en wel, omdat in de Nationale Reserve, die een verlengstuk of een onderdeel van ons leger zal zijn, geen plaats mag zijn voor korpsen of afdelingen, welke worden gerecrueteerd uit een bepaalde categorie burgers. Wanneer de overheid vrijwilligers oproept, teneinde haar te steunen tegen acties of aanvallen van elementen, die onze democratische samenleving belagen, dan heeft zij zich te richten tot het gehele volk en niet tot een bepaalde groep, waarvan zij op dit ogenblik kan verwachten, dat die haar zal steunen. Want juist het belang van onze democratie eist van onze Regering, dat zij binnen het leger geen onderdelen vormt, welke zich op de duur zouden kunnen gaan voelen als de verdedigers van bepaalde belangen en overtuigingen. Natuurlijk voelen de betrokkenen dat in het begin niet als zodanig, maar op de duur blijkt zoiets vanzelf te groeien. En daardoor zouden in de legerorganisatie tegenstellingen ontstaan, welke er tot nu toe niet zijn en welke er ook niet behoren te zijn. Het is onbegrijpelijk, hoe de Regering een dergelijk besluit heeft kunnen nemen na alles wat we op dit gebied hebben zien gebeuren in Duitsland na 1933. Dergelijke bijzondere korpsen brengen de eenheid van het leger in gevaar; de sociale en politieke tegenstellingen zullen in het leger vaste voet krijgen en zijn onderdelen tegenover elkaar brengen inplaats van naast elkaar. Gevolg: een onbetrouwbaar en dus een onbruikbaar leger; immers het gevaar bestaat, dat zulke bijzondere korpsen zich, wanneer zij zich sterk genoeg voelen, onder bepaalde omstandigheden tegen de Regering zouden richten. Aangenomen mag worden, dat ook onze Regering zich deze mogelijkheden voor ogen heeft gesteld en het gevaar ervan heeft ingezien. Waarom dan het besluit? Is het wellicht de bedoeling om het vrijwillig dienstnemen voor de studenten wat aantrekkelijker te maken door hen in de gelegenheid te stellen „onder elkaar” te blijven en hun gezelligheidsleven onder de wapenen voort te zetten? Een pover middel om staatsburgers, die hun plicht tegenover de gemeenschap niet zouden begrijpen, tot andere gedachten te brengen. Uitvoering van het besluit zou ongetwijfeld leiden tot een soort van gewapende Universiteiten en Hogescholen; er zouden dan komen twee Katholieke korpsen, één Protestants Christelijk, en, om bij de in het onderwijs gebruikelijke terminologie te blijven, zes „neutrale” korpsen; bij deze laatste kunnen we dan verwachten een opleiding in „sub-korpsen”, al naar de politieke overtuigingen. Of is het plan om alle studenten ongeacht waar ze studeren in te delen naar hun keuze? De hemel beware ons voor dit leger, dat dan zou ontstaan. Neen, de Overheid mag op de studenten alléén een beroep doen in hun hoedanigheid van Nederlands staatsburger; maar dan is er ook geen enkele reden tot het vormen van bijzondere legerkorpsen van studenten met alle gevaren daaraan verbonden.

Gelukkig hebben de studenten zelf het ongewenste van deze opzet ingezien; verschillende studentenorganisaties hebben met gezonden zin voor de realiteit tegen het besluit geprotesteerd. Zal de Regering het intrekken? Geen studentenkorpsen en geen B.V.L. binnen onze Nationale Reserve, en nog minder erbuiten...

HET ONDERWIJS

diene gans het volk

Een der belangrijkste paragrafen van het program der V.V.D. handelt over de problemen van opvoeding, onderwijs en cultureel leven. Hierbij moet al dadelijk gewezen worden op het zeer belangrijke feit, dat telkens en met nadruk gesproken wordt over volks onderwijs, volks opvoeding en volks ontwikkeling. Er wordt dus niet gedacht aan de belangen van een bepaalde bevolkingsgroep, maar aan die van het gans e Nederlandse volk.

In art. 11 lezen we dan ook: „De partij verlangt, dat de overheid aan de vraagstukken van het volksonderwijs, de volksopvoeding en de volksontwikkeling haar ernstige aandacht blijft schenken. ... Eindelijk worde de volksopvoeding buiten schoolverband, mede door steun aan volkshogescholen, jeugdorganisaties en arbeidsgemeenschappen krachtig bevorderd.

In art. 12 lezen we verder: De partij wenst de volle nadruk te leggen op de betekenis van de radio-uitzendingen voor volksontwikkeling en volksopvoeding.”

Een nadere beschouwing van het problemen-complex op dit terrein (want men houde wel in het oog, dat bij de steeds toenemende ingewikkeldheid der samenleving, de enorme vlucht van de wetenschap en de techniek, de geweldige omvang van de onderwijstaak en de onderwijszorg, de verbijsterende uitbreiding van de middelen, welke in onze tijd beschikbaar zijn om invloed uit te oefenen op de bevolking, de problemen zich in een niet bij te houden tempo vermenigvuldigen) leert ons, dat er voldoende stof aanwezig is voor radicale groepen om de weinig nadenkende leden der samenleving in een richting te doen denken, die geheel en al strijdig is met het nationale belang, dat is het belang van allen. We zullen ter zijner tijd nog wel gelegenheid hebben om dit aan de hand van verschillende artikelen uit de radicale pers aan te tonen. Hier zij voorlopig opgemerkt, dat behartiging van al deze belangen eerst dan geschieden kan, wanneer men een helder en duidelijk inzicht heeft in de materie. In dit verband zij nog eens met alle klem er op gewezen, dat de bevordering van het onderwijs in het algemeen ten nauwste verband houdt met de intelligentie-spreiding in het volk en de al of niet voldoende voorziening door scholen, instituten, cursussen, enzovoort.

In de laatste tijd wint het denkbeeld veld om in diverse streken des lands de differentiatie van het onderwijs te vergroten. Dit is van enorme betekenis. Het is absoluut noodzakelijk dat in alle delen des lands voldoende gelegenheid geboden wordt om verder onderwijs te genieten, zonder dat dit tot onoverkomelijke kosten voor de ouders moet leiden.

Hierbij zij bijvoorbeeld gedacht aan het feit, dat de bevolking in de steden een grote voor-sprong heeft op verschillende delen van het platteland, waar men zijn kinderen wel is waar naar een naburige stad kan sturen, doch daarmee meteen komt te staan voor een uitbreiding van de studiekosten (tram, autobus, of trein-abonnement, uitgaven voor rijwiel, slijtage van de kleding, uitgaven voor melk bij het nuttigen van de boterham, enz. enz.)

Nu is dit alles ook weer niet zo gemakkelijk als velen het wel voorstellen. De behoefte aan de scholen voor M.O., V.H.O. houdt weer ten nauwste verband met de behoefte der bevolking aan dit onderwijs voor hun kinderen. In streken met een relatief betrekkelijk gering aantal kinderen voor voortgezette studie moet men overgaan tot de stichting van een streekschool en zal de Overheid tegemoet kunnen komen door een bijdrage te verlenen aan de onbemiddelde ouders voor het aanschaffen van een rijwiel, het bekostigen van een trein-abonnement, etc. Een andere kwestie is de intelligentie-spreiding in het algemeen. Deze factor bepaalt de noodzaak van het aantal onderwijsinrichtingen na de lagere school. Men moet toch vooral niet uit het oog verliezen, dat ongeveer een kwart deel der Nederlandse bevolking wat intelligentie betreft, gerekend moet worden tot de z.g. achterhoede. We kunnen veel respect hebben voor de wijze, waarop het onderwijs in Nederland zijn taak verricht, maar dit mag ons nooit uit het oog doen verliezen, dat ongeveer 25% der Nederlanders het in de lagere school niet verder gebracht hebben dan tot het vierde of vijfde leerjaar.

Luning Prak zegt daaromtrent in zijn bekende boek: „Mensen en Mogelijkheden” o.m. het volgende:

„In de schoolperiode vertoeven deze tragen van geest tijdelijk in een wereld, die in het geheel niet voor hen is ingericht en in het minst niet op hun behoeften is afgestemd. Zij oogsten veel standjes, onvoldoenden en verwijten en dragen geringe vrucht van het onderwijs mee voor hun leven. Als ze de schoolbank hebben verlaten lezen ze weinig meer en schrijven bijna nooit. Bij velen gaan deze vaardigheden weer goeddeels te loor. Het vernis blijft dun en tijdelijk! Het beperkt verstand heeft als corelaat een zeer geboorneerde belangstelling. Interesse voor personen in hun directe omgeving, voor de koe en de hond, voor de baas of de mevrouw, voor eigen directe belevenissen, is er nog wel, daartoe is de geestelijke energie toereikend. De vitale neigingen en instincten: honger, dorst, sexe, werken op volle kracht, maar de sociale en hogere tendenties blijven op rudimentair peil.

Politiek en kunst, literatuur en hygiëne, historie en wetenschap gaan hun vrijwel glad voorbij. Met uitzondering van de muziek echter. Van Newton, Shakespeaere, Rembrandt en Bismarck hebben ze geen weet. Hun woordenschat is beperkt tot een paar duizend woorden. Van de landkaart of de jongste historische gebeurtenissen hebben ze geen of groteske voorstellingen. De meesten hebben de zee nooit gezien en Amsterdam nooit bezocht. Wie door de industrialisatie in het arbeidsleger der grote stad is gezogen maakt een omgeving vol variatie mee, maar de talrijke leden dezer menselijke familie, die in hun dorpje bleven, wonen vaak in een magische cirkel met enkele kilometers straal, die ze nooit overschrijden, tenzij voor de periode van militaire dienst, voor een begrafenis of ander evenement. Hun levenswijze en gedachtengang heeft vaak zeer weinig te maken met het moderne leven.

Het licht der rede werpt maar zo nu en dan een straaltje in hun halfduistere geest en zij leven volgens instinct, traditie en routine. Hun gemis aan zelfcritiek is vaak roerend en een hele troost voor mensen die van anderen meer blaam dan lof oogsten. Zij zijn uiterst suggestibel, zowel ten goede als ten kwade. Wie zich als hun leider opwerpt kan door directe, persoonlijke suggestie hen in elke richting meeslepen. En het zijn niet altyd de beste leiders, die zij vinden. Verlicht despotisme is nog het optimum van wat hun in het leven wacht, vaak is het helaas despotisme tout court.”

Neemt men bij deze groep dan nog de groep van 45% die niet in staat is het Ulo bij te benen en eveneens gemakkelijk vatbaar is voor suggestieve propaganda, dan komen we tot ongeveer een 70% van het Nederlandse volk. Ik wil gaarne aannemen, dat hier enkele correcties aangebracht kunnen worden, dat in bepaalde streken de toestand veel gunstiger en in andere gebieden ongunstiger is, maar dat neemt toch niet weg, dat deze gegevens ons met zorg moeten vervullen, als we nagaan, hoe voor de vorming van een politiek partij begrip redelijke politieke ideeën nodig zijn. Gelukkig maakt het feit, dat een groot deel over een gezonde intuïtie beschikt nog veel goed.

Na deze uiteenzettingen kan het geen verbazing wekken, dat wij als eis stellen, dat in het gehele land een zo nauwkeurig mogelijk onderzoek worde ingesteld naar de intelligentie-spreiding en in verband daarmee de behoefte aan bepaalde scholen en cursussen. Dit is dan ook een der taken, welke in kringen van de bij het onderwijs betrokken aanhangers van de V.V.D. gezien en als urgent beschouwd worden.

Sociale rechtvaardigheid eist, dat elk Nederlands kind zijn kansen op verdere ontplooiing en ontwikkeling in overeenstemming met zijn aanleg en zijn verlangens krijgt; niet, dat maar lukraak wordt gebouwd en gesticht, evenmin, dat alle kaarten gezet worden op één bepaalde voorziening voor één bepaalde volksgroep.

Wij zijn ons volkomen bewust, dat de oplossing van dit problemen-complex zeer moeilijk is, dat het demagogie is om de gemakkelijk te beïnvloeden onnadenkenden bezig te houden met verleidelijke voorstellen, welke elke redelijke grond van onderzochte behoeften en mogelijkheden missen.

V. M.

J. en K. SMIT's

KINDERDIJK

SCHEEPSWERVEN EN MACHINEFABRIEKEN

Machinefabriek en scheepswerf

van

P. SMIT Jr. N.V.

ROTTERDAM

N.V. CORNs. SWARTTOUW'S STUWADOORS MAATSCHAPPIJ

Rotterdam

Lossen en laden van zeeschepen en alle verdere werkzaamheden.

Opslag van alle soorten goederen.

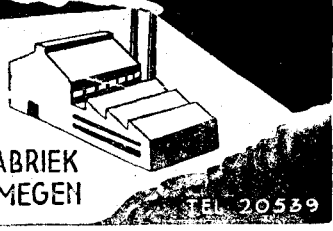
Het hoofdkantoor, Willemskade 21, verstrekt gaarne op aanvraag inlichtingen.

Bijkantoren te:
AMSTERDAM - ANTWERPEN - GENT.

DAKEN VLOEREN

N.V. BETON - & PLATENFABRIEK
GEBRS. MYNLIFF NIMEGEN

TEL 20539

TUINARCHITECTUUR — BOOMKWEEKERIJEN

Ontwerpen
Aanleggen
Onderhouden

GIJSB. VURENS

Ringvaartweg 98 - Rotterdam (O.) - Tel. 22114

Heineken's BIER

★ *Het meest getapt* ★

N.V. SCHEEPSWERVEN

„PIET HEIN“

BOLNES en PAPENDRECHT

DWARSELLINGEN
115 Meter

DROOGDOK
115 x 30 Meter

SMIT

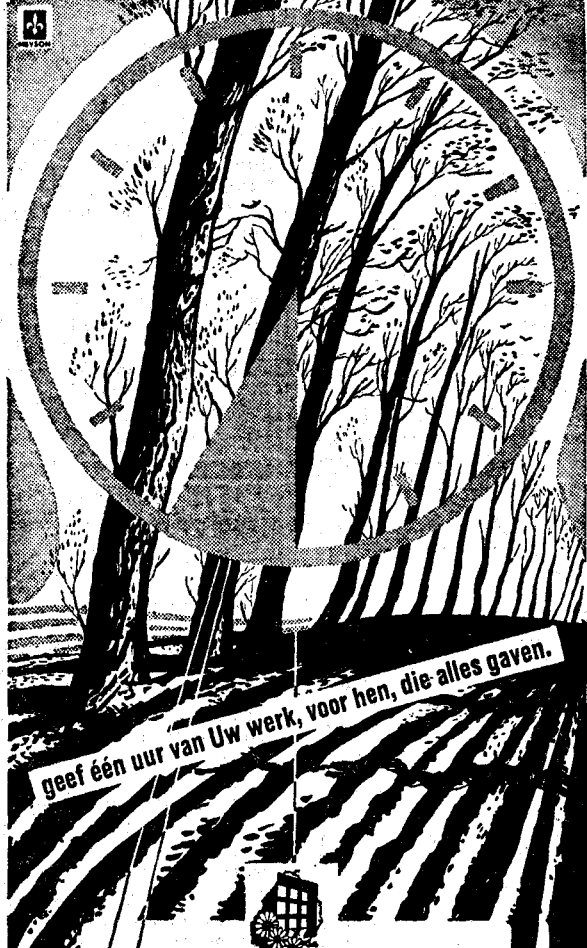
SLIKKERVEER

Abraham van Stolk & Zoonen N.V.

Houthandel
Schaverij - Zagerij

Vuren - Dennen - Oregon-Pine - Pitch-Pine - Helpalen

Rotterdam, Telef. 35400 - Postbus 1100

geef één uur van Uw werk, voor hen, die alles gaven.

Bedenk, dat de Nationale Feestdag niet voor ons allen een feestelijk herdenken is. Denk aan hen die vielen en aan hen die achterbleven. Zij, die vielen, gaven alles. Geeft gij 1 uur van Uw werk! Wij vragen U dringend dit onder Uw collega's of onder Uw personeel te propageren.

POSTGIRO 19402

STICHTING 1940-'45

INDIE,

beeld vol tegenstrijdigheden

BASIS VOOR CONSTRUCTIEVE POLITIEK GELEGD

Dit Indië van 1948 vormt een beeld vol tegenstrijdigheden. In het Indië van deze tijd gebeurt alles tegelijk. Slecht en goed, ontwikkeling en terugval, groei en verval. Men ziet in de ene streek het landvolk weder aan het werk, tevreden in de zekerheid van langzaam herstel, beginnende welstand en herwonnen veiligheid. Men ziet elders het volk nog bewogen door agitatie, of schuw door de terreur van extremisten, of vijandig als gevolg van misleiding. Gij ziet in Indië tegelijk de tekenen van een alleszins verblijvend economisch herstel en van een staatkundige opbouw met de blijken van scherpe, felle, ophitsende republikeinse actie. Gij ziet binnen die republiek zelf weer scherpe tegenstellingen; een kleine groep, die maar het liefst een redelijk accoord met de Nederlanders zou sluiten, en andere groepen met andere leiders, wier onredelijkheid de kans op enige overeenstemming volkomen uitsluit.

Het is uiteraard voor de Nederlander, die Indië kent, thans moeilijker dan ooit zich van dat Indië-in-1948 een heldere voorstelling te maken. Dat Indië met zijn licht en schaduw, zijn hel-wit en zijn pik-zwart, zijn goed en zijn kwaad.

Toch zal die Nederlander zich de moeite moeten getroosten een poging te ondernemen, iets van dat Indië-van-nu te begrijpen. Want ook zijn bestaan, zijn veiligheid, zijn welvaart, zijn toekomst en die zijner kinderen worden mede bepaald door wat in Indië gebeurt.

Het eigenbelang moge niet het nobelste motief tot belangstelling vormen, maar het is een zeer klemmend en zeer dringend motief. Nederland behoeft zich voor de waarheid niet te schamen dat het, zouden onze economische en financiële banden met Indië worden afgebroken, zich op een duurzaam lager niveau moet instellen.

Trachten wij de gehele zo gecompliceerde situatie in Indië tot haar eenvoudigste componenten te herleiden, dan vinden wij:

1. in alle niet-republikeinse gebieden, dat wil dus zeggen in alle streken van de Archipel, behalve in grote brokken van Sumatra en in een deel van Java, werken op dit ogenblik Indonesiërs en Nederlanders redelijk samen en voltrekt zich een geleidelijk herstel;

2. ongunstige politieke verschijnselen, welke zich ook in die gebieden hier en daar voordoen, houden rechtstreeks verband met het bestaan der Republiek, die ook buiten haar grenzen scherp ageert;

3. nochtans wordt in alle gebieden buiten die Republiek ook de staatkundige arbeid voortgezet; de „negara's" en de „daerahs" worden hechter georganiseerd; de federatie, dat wil zeggen de Verenigde Staten van Indonesië, wordt voorbereid;

4. met de Republiek echter blijft, ondanks „partiele vorderingen" te Djocja, het overleg tot dusver volkomen vruchteloos.

Men kan ook dit nog vereenvoudigen door te zeggen, dat zich in Indië in samenwerking met de Nederlanders een groei naar zelfstandigheid voltrekt, die vooral bedreigd wordt door de onverzoenlijke groepen in de Republiek. En natuurlijk door de Nederlandse handlangers dier groepen. Zo hangt over alles, wat in Indië alweer goed gaat, deze fatale dreiging ener vijandige, koppige, in haar teruggedrongen positie fel-vechtende Republiek.

Het is voor ieder, die deze hoofdtrekken in de Indische ontwikkeling onderscheidt, een noodzakelijke plicht zijn wetenschap aan anderen mede te delen. Deze nood-

zaak, wordt dwingend, nu de gang van zaken in Indië een herziening der Grondwet onvermijdelijk heeft gemaakt.

Bovenal is dit mededelen aan steeds breder kringen van de werkelijke situatie in Indië noodzakelijk, nu het aanvaarden dezer Grondwetsherziening kan worden uitgelegd — en bereids malicieus en moedwillig wordt uitgelegd — als een goedkeuring der gevoerde en als een vertrouwensvotum in de nog te voeren Indische politiek.

Natuurlijk is het tegendeel waar. Zeer nadrukkelijk is verklaard, dat het stemmen vóór dit ontwerp niet impliceerde een goedkeuring van het beleid en natuurlijk niet als blijk van vertrouwen mag worden opgevat in het beleid, dat men alsnog zal voeren.

Wat de voorstemmers — buiten die der Regeringspartijen — wilden, was behalve de medewerking aan het onverwijld houden van algemene verkiezingen, het scheppen van een constitutionele basis voor een redelijk Indisch beleid in de toekomst.

Dit is het tegendeel van een vertrouwensvotum. Dit wil zelfs zeggen: gij, regering, hebt los van de constitutie een verkeerd beleid gevoerd. Wij zullen U in de gelegenheid stellen om binnen de constitutie een juist beleid te gaan voeren.

Dat is eenvoudig en duidelijk. De tekst der vier nieuwe Grondwetsartikelen is ruim genoeg. Zij is zelfs zó ruim, dat de leiders der twee regeringspartijen bereids in twist ontstaken over haar interpretatie. „Er gaapte", schreef de Maasbode, „een kloof". Die „kloof" werd de volgende dag door een wat morrend toegevend verklaring van de heer Van der Goes van Naters aan prof. Romme losjes toegeworpen. Het incident echter is vooral leerzaam, omdat blijkt hoe reeds thans zelfs de huidige regeringspartijen eigen interpretaties volgen.

Welnu: op deze interpretatie komt het straks aan.

Wat gebeurd is, is slechts het scheppen van de mogelijkheid om op grondwettelijke grondslag een redelijk Indisch beleid te voeren. Voert men het niet, dan staat verzet daartegen vrij. Dan is dat verzet plicht. Dan is dat verzet in 's lands belang geboden.

Bij nader inzien

Het is een gelukkige omstandigheid, dat de overweging „bij nader inzien" bij sommige vooraanstaande communisten in ons land het kritisch vermogen heeft gescherpt. Het kon niet anders of de jongste gebeurtenissen in Tsjechoslowakije en de critiekloze onderdanige reactie van de C.P.N. hierop, moest toch ook in communistische kringen zelf wel te denken geven.

Nadat de heer Koejeman de partij was uitgewerkt, nam de heer Van den Berg ontslag als raadslid te Rotterdam, daarna volgde een enkeling elders in den lande diens voorbeeld en thans is het de Rotterdamse wethouder Schmidt die niet alleen de raad heeft verlaten, doch tevens als lid van de communistische partij heeft bedankt.

De methoden kennende die bij de communisten in het algemeen worden toegepast kan men niet anders zeggen dan dat genoemde heren een moedig besluit hebben genomen. Immers, het is eenvoudiger te bedanken als lid van een volkomen democratische partij dan een politieke beweging te verlaten die de dictatuur voorstaat. M. a. w. hadden de communisten in ons land eenzelfde macht als hun partijgenoten in Tsjechoslowakije, dan zou het er voor de afvalligen minder gunstig uitzien.

Het is zeer nodig, dit standpunt helder, klaar en duidelijk te maken. Het is een redelijk en natuurlijk standpunt, een goed-Hollands standpunt, een staatkundig geboden standpunt.

Maar het moet goed begrepen worden.

Het moet begrepen worden daar, waar men met geheel andere overwegingen voor de herziening stemde. En het allermeest daar, waar men zich rekenschap moet geven van de waarheid, dat het aanvaarden dezer Grondwetsherziening alle wegen opent om — mocht straks niet de zekerheid verkregen worden van een betere Indische politiek — de Nederlandse en de Indische belangen met volle overtuiging te verdedigen.

Die verdediging zal ook dan met alle kracht dienen te geschieden, indien blijken mocht dat de fatale invloeden op het Indische beleid zich blijven doen gelden.

Onder fatale invloeden valt een streven te verstaan, dat niet alleen de „constructie" voorstaat van een Nederlands-Indonesische Unie, waarvoor het woord „revolutiebouw" nog te goed is, maar dat zich ook in Indië zelf zou willen neerleggen bij een capitulatie voor de Republiek. Dit zou betekenen, dat men niet alleen alle Nederlandse belangen en alle Nederlanders in Indië prijsgeeft, maar ook de talloze miljoenen Indonesiërs, die niets liever wensen dan hun land in hechte samenwerking met de Nederlanders tot ontwikkeling te brengen.

Dit alles is, herhalen wij, zeer duidelijk. Maar het moet wel in alle toonaarden en in zeer verstaanbare taal gezegd worden. Het moet begrepen worden door de burger, door de kiezer, door het volk. Dit moet begrepen worden: wij hebben er aan medegewerkt, om een grondwettelijke basis te scheppen voor een goede, constructieve Indische politiek. Maar wij zullen er met alle kracht voor waken, dat op die nieuwe constitutionele grondslag die juiste Indische politiek dan ook metterdaad gevoerd wordt. En wordt zij het niet, zou metterdaad opnieuw een combinatie van partijen ontstaan, die Indië's en Nederland's belang verspeelt, dan zullen wij ons daartegen opnieuw met volle overtuigingskracht verzetten.

d. K.

IN MEMORIAM PROF. EERDMANS

In een der vorige nummers van ons weekblad heeft ds. van Roijen uitvoerig de betekenis van Prof. Eerdman voor het politiek vrijzinnig leven in ons land geschetst. Men kon toen niet vermoeden, dat zo kort daarop het overlijden van Prof. Eerdman bekend zou worden. Velen, die hem persoonlijk gekend hebben, bewaren een herinnering aan een man, die uit een diep religieuze overtuiging in de politiek de beginselen van de vrijheid en de democratie uitdroeg en ons liberale volksdeel in haar geheel zal met dankbaarheid hem herinneren als een van de leidlieden in het bijzonder op het geestelijk terrein van onze beginselen.

Luchtpost-abonnementen voor militairen in Nederlands-Indië

Onze militairen overzee snakken naar nieuws uit het vaderland en naar goede voorlichting over hetgeen hier gebeurt. Zij willen de mening leren kennen van gelijkgestemden en lezen graag goede artikelen over de problemen van het ogenblik. Een weekblad, per zeepost verzonden, verliest zijn actualiteit en om oud nieuws geven onze militairen weinig.

Thans zijn wij in staat „Vrijheid en Democratie" per luchtpost naar onze militaire abonnees in Nederlands-Indië te zenden. De hoge kosten van verzending neemt ons blad voor een groot deel voor haar rekening, zodat de gewone abonnementsprijs met slechts f 5.— per jaar verhoogd behoeft te worden.

Neemt een militair abonnement voor Indië à f 12.50 per jaar en draagt hiernede bij aan het brengen van goede voorlichting aan Uw familieleden en bekenden, die in Nederlands-Indië onder dienst zijn.

Thans echter worden zij beschermd door onze democratische rechten en het verdient aanbeveling, deze belangrijke omstandigheid nimmer uit het oog te verliezen.

Hetgeen zich op het ogenblik in de boezem van de C.P.N. voltrekt, is vooral zo belangrijk omdat hieruit blijkt, dat de intellectuelen in de partij hun kritisch vermogen niet door de „partij-discipline" laten uitschakelen. Of hun voorbeeld ook iets tot de arbeiders te zeggen zal hebben, dient inmiddels te worden afgewacht. Hoe dit ook zij, wat zich hier op het ogenblik afspeelt, is van een zeer grote propagandistische waarde vooral tegenover de z.g. „salon-communisten", die na de bevrijding hier en daar het hoofd opstaken.

Laten wij vooral deze voorbeelden niet vergeten. Zeker niet nu de verkiezingen voor de deur staan. Elke stem die wij de communisten weten afhandig te maken, betekent een versterking van het democratische front.

Geestelijke vorming

Men kan het noemen Mental Training zoals onze voetballers dat gelieven te doen of retraite, zoals die term in het R.K. kamp luidt, of geestelijke vorming, zoals hierboven vermeld. Het komt alles

op hetzelfde neer. Het leidt tot verdieping van inzicht, tot versteviging van eigen gedachten en overtuiging.

Daarom is het naar onze mening van grote betekenis voor onze Partij, dat in afgelopen week-einde in de Internationale School voor Wijsbegeerte te Amersfoort een studie- en sprekers-conferentie heeft plaats gehad om het kader van onze Partij voor te lichten en het geestelijk fundament, waarop wij staan, te verstevigen. De bijzondere sfeer, welke op zo'n bijeenkomst aanwezig behoort te zijn, was er in het bijzonder dank zij de leiding van de secretaris van onze Partij. En voorts vormden de verschillende inleidingen, welke zich allen concentreerden rond de hoofdbeginselen van onze Partij, de vrijheid en de democratie, met de discussies, welke daarop volgden, een bewijs, hoezeer in het kader de beginselen levend zijn. Alle inleidingen waren even belangwekkend en wij willen er geen boven de ander verheffen, maar toch mag in het bijzonder gememoreerd worden hetgeen prof. Lindeboom gezegd heeft over de geestelijke grondslagen van onze Partij. Wij spreken de wens uit, dat in het bijzonder zijn gedachten op schrift gesteld zullen worden, zodat ook in veel ruimere kring dan te Amersfoort bijeen was, vele geestverwanten zich kunnen bezinnen op hetgeen ons samenbindt.

Zonder Duitse medewerking geen herstel

De grootste taak, die de Westelijke mogendheden van Europa ontmoeten op de weg naar hun éénwording, is de taak Duitsland in dat nieuwe geheel op te nemen. In de eerste plaats moeten allerlei remmingen overwonnen worden van de kant van die landen, die een gerechtvaardigde wrok en een gerechtvaardigd wantrouwen koesteren jegens dat land, dat reeds zo dikwijls de Europese gemeenschap en haar wetten geschonden heeft. Het feit echter, dat het gevaar op het ogenblik van gans andere kant te duchten is, heeft in de loop van het laatste jaar zelfs Frankrijk, dat de meeste reden heeft tot wrok en wantrouwen, de ogen geopend voor de noodzaak om de Duitsers althans niet af te stoten. Deze noodzaak heeft zich aan het Westen op tweeërlei wijze opgedrongen. Al naarmate het duidelijker werd, dat Europa's herstel afhangt van een productie, waarvan het peil tenminste 25 procent hoger zou moeten zijn dan vóór de oorlog, werd het tevens duidelijker, dat het waanzin zou zijn om de werkplaats, die Duitsland — en vooral West-Duitsland — is, werkloos te laten, laat staan af te breken. In de tweede plaats kwam men tot het besef, dat de bezetting van West-Duitsland de verdediging van het Westen een stelling verschaft, die meer is dan een voorpost: zij verschafft de legers van het Westen de ruimte, die zij ten Westen van de Rijn niet meer hebben (zoals het Franse leger in 1940 en het Duitse in 1944 hebben ondervonden) en zij verschafft het Westen tevens, door het feit, dat zij gedeeltelijk door Amerikaanse soldaten wordt verricht, het preventieve, afschrikwekkende karakter, dat het de gelegenheid laat om op adem, op krachten te komen.

Als de oplossing niet gegrepen wordt is het te laat

Dit besef van Duitslands onmisbaarheid in een enigszins verantwoord Europees economisch en strategisch stelsel doet meteen de kwestie van de wil en de gezindheid (de „animus“) van de Duitsers rijzen. Zonder Duitse wil tot medewerking aan Europa's herstel geen herstel van Europa. Zonder een saamhorigheidsgevoel van de Duitse bevolking met het Westen kan een opnemen van het Duitse land in de strategische berekeningen zelfs gevaarlijk zijn.

Het is niet toevallig, dat de taak van de redding van de Westerse beschaving in handen is van geen ander land dan die landen, welke deze beschaving thans incarneren: de zestien landen van het plan-Marshall*). Het is evenmin toevallig, dat Duitsland niet tot deze zestien landen behoort en eerst later — en dan nog passief en gedeeltelijk — tot de Westerse reddingsploeg toegelaten is. Dit symboliseert de plaats van Duitsland in, of liever: ten opzichte van, de Westerse beschaving.

Zomin als West-Europa's herstel doenlijk is zonder Duitslands bijdrage, is de Westerse beschaving denkbaar zonder de bijdragen van de Duitse denkers en dichters. Doch het zijn slechts de bijdragen, die de uiterlijkheden, tastbaarheden, het vernis ener beschaving en hierin ligt haar kenmerk niet. Dit ligt in het gedrag der volken en het gedrag van Duitsland heeft juist steeds weer z'n eigenlijke barbariteit verraden.

Deze gespletenheid in het Duitse karakter — enerzijds de aanspraak op grond van zijn bijdragen om tot het „Abendland“ te behoren, anderzijds de behoefte om zich door zijn instincten te laten meeslepen — heeft een zekere „Hassliebe“ ten opzichte van het Westen ten gevolge en maakt, dat Duitsland als lid van een Europese gemeenschap op z'n minst onbetrouwbaar is.

Dit dilemma tussen Duitslands onmisbaarheid en onbetrouwbaarheid ten opzichte van de Westerse gemeenschap kan slechts op één manier opgelost worden. En deze oplossing ligt thans juist voor de hand. Als zij thans niet gegrepen wordt, is het te laat. Te laat voor Duitslands invoeging in het Westelijke bestel, te laat ook voor West-Europa's redding.

Thans is immers het ogenblik aangebroken, waarop structuur van West-Europa grondig moet worden herzien, wil het het hoofd kunnen bieden aan de noden en de gevaren van de tijd. De oude particularistische en nationalistische middelen schieten te kort tegenover de grote rivellaties van het Oosten en van het Westen. Een nieuwe vorm moet gevonden worden voor West-Europa. In de crisis van heden moet deze vorm gevonden worden in een tastbaarder gemeenschap dan de platonische gemeenschap van beschaving. Dat betekent, dat ieder land, stuk voor stuk, afstand zal moeten doen van oude, vertrouwde gewoonten en van een groot deel van zijn dierbare onafhankelijkheid, om daarmee het gemeenschappelijke element van West-Europa kracht te geven.

In deze afstand van zelfstandigheid, van soevereiniteit — waarvan helaas nog niet veel te merken is — ligt niet alleen de enige kans voor West-Europa, doch tevens de enige kans op een meer dan formele opneming van Duitsland in het Westelijk verbond. Het is immers duidelijk, dat West-Europa aan Duitsland niet opnieuw evenveel macht kan geven als het zijn eigen delen laat. Te dikwijls is van deze gelijkgerechtigheid misbruik gemaakt. Maar het is tevens duidelijk, dat Duitsland nooit een willig en dus betrouwbaar lid van de Westelijke gemeenschap zal worden (wat beslist nodig is), indien het niet gelijke rechten wordt verleend als aan de andere leden dezer gemeenschap.

De oplossing ligt dus niet in het verhogen van Duitsland tot de volmaakte soevereine staat, doch in het verlagen van de andere landen tot de staat van autonome leden van een in enkele vitale opzichten soevereine gemeenschap. Dit laatste is reeds op zichzelf de oplossing van West-Europa's economische en politieke probleem, het is zeker de oplossing van

het Duitse probleem. Zonder deze gelijkgerechtigheid door middel van algemene soevereiniteitsvermindering zal Duitsland steeds nieuw voedsel vinden voor zijn minderwaardigheidscomplex, dat het maar al te dikwijls door geweld heeft trachten te compenseren, zal het steeds een onbetrouwbaar lid van de Westelijke gemeenschap blijven, zal het steeds ontvankelijk zijn voor de lokroep van Rusland, dat het gaarne de nominale soevereiniteit, die op koloniale en semi-koloniale volken (waartoe Duitsland thans te rekenen is) zo'n aantrekkingskracht oefent, beoefent.

De geheime besprekingen, die thans te Londen tussen de vijf landen van de Westelijke Unie en Amerika gehouden worden, zullen uitwijzen, of het Westen genoeg durf kan produceren om deze oplossing te aanvaarden. De mogelijkheid om het verdrag van Europese economische samenwerking door Duitsers, en niet door een Engelse en een Franse generaal namens de bezettingsmogendheden, te laten ondertekenen, is een gemiste kans geweest en tevens een blijk, dat het Westen in ieder geval nog niet de durf, en misschien zelfs nog niet eens de visie, deelachtig is geworden.

De landen van de Benelux hebben indertijd de visie en de durf gehad om Engeland en Frankrijk af te brengen van de traditionele conceptie van een beperkt, n.l. alleen tegen Duitsland gericht, bondgenootschap en beide grote mogendheden de weg te wijzen naar de veel meer omvattende Westelijke Unie. Het ligt weer op hun weg om het voor al te in-nige samenwerking huiverige Engeland en het wantrouwende Frankrijk een waarlijk Europese oplossing te tonen.

*) Turkije kan als uitzondering gelden.

WORDT GEMACHTIGDE!

De jongens overzee mogen stemmen. De wet is er en in tegenstelling met twee jaar geleden kunnen nu ook zij, die met daden tonen wat zij voor ons vaderland over hebben, dit belangrijke burgerrecht uitoefenen. Maar alleen kunnen zij het niet. Zij hebben gemachtigden in Nederland nodig, betrouwbare gemachtigden, die ook stemmen zullen overeenkomstig hun wens. Bovendien moeten deze gemachtigden zijn ingeschreven in hetzelfde bevolkingsregister als de militairen die hun volmacht geven en mogen zij maximum vijf volmachten aanvaarden. Ieder militair moet van zijn gemachtigde gegevens op zijn volmacht vermelden:

Naam, voornamen, geboortedatum en geboorteplaats.

Reeds einde Mei moeten de militairen hun volmachten verzenden, om te zorgen dat zij tijdig, dat is uiterlijk twintig dagen voor de verkiezingsdag, bij de burgemeesters van de gemeenten waar zij staan ingeschreven, aankomen. De tijd dringt dus.

Daarom vragen wij U het volgende:

1. Stelt U beschikbaar als gemachtigde voor Uw stemgerechtigde (23 jaar) familieleden en kennissen, die in Indië hun militaire plicht vervullen;
2. Voorziet hen zo spoedig mogelijk van Uw naam, voornamen, geboortedatum, geboorteplaats en gemeente waar gij staat ingeschreven.

Zo zijn er

VOORLICHTING OVER INDIE

„Voorlichting?“, zuchtte het bejaarde 3e klas heertje tussen Gouda en Utrecht, „ik wou dat het wáár was! Ik ben nooit in Indië geweest en ik weet er weinig van. Schande genoeg — dat is zo. Daarom wil ik graag voorgelicht worden. Ik ben naar iemand gaan luisteren, die 30 jaar in Indië is geweest. Volgens hem was de heer van Mook een groot staatsman en het kwam allemaal prachtig voor elkaar als we maar progressief dachten. Goed — ik ben progressief. Mag ik even uw aanstekker vasthouden?“

De aanstekker deed het en hij vervolgde.

„Veertien dagen later kwam een andere meneer voorlichten. Met 25 dienstjaren. Dus ook geen appelpap. Maar ja . . . volgens hem zag de heer van Mook het glad verkeerd. En zag de regering het óók glad verkeerd. Een bevolking, die pas over generaties zou begrijpen wat democratie was. En die zich als zelfstandige staat alleen maar blauwe plekken kon vallen. Die, zo zeide deze spreker, het alles doordringende Nederlandse element niet missen kon. Tja . . . en toen ik dát weer gehoord had . . . man, dacht ik, jij slaat de spijker op z'n kop! Een democratie stamp je maar niet zó uit de kouwe grond! En die eerste meneer ziet het wel heel simplistisch. Voelt u?“

Ik voelde, hij haalde adem en vervolgde andermaal.

„Ik lees kranten en tijdschriften. Geen scherpe tegenstellingen!, waarschuwde iemand, die het wist. Bestaande feiten aanvaarden! Historisch zijn! Historisch én christelijk! Pas in 's hemelsnaam op!, waarschuwde dadelijk iemand, die het nóg beter wist, dat wordt doelbewust samengaan met de Partij van de Arbeid! Ja, ziet u . . . en zó progressief ben ik nu ook weer niet. Weer een andere voorlichter hoorde in Indië de Internationale al klinken. Op die muziek wou hij in geen geval meewandelen. Ook dát kan ik me indenken. Maar moet IK nu uitmaken wie gelijk heeft? Meneer, wat weet IK van Indië? Mag ik nog even uw aanstekker vasthouden?“

Hij mocht — zoog lang en bedachtzaam . . . en murmurde verder.

„Goed — ik ben gaan luisteren naar de heer Welter. Die is minister geweest. Man, dacht ik, jij spreekt naar mijn hart! Hoe kán iemand het anders zien? Maar toen kwam de heer Logemann. Ook minister

geweest. Jonge, jonge . . . en als je dát dan weer hoort . . . ja, zeg nu zelf: ieder mens heeft toch recht op vrijheid? En onder die Indonesiërs zitten óók knäpen van kerels. En . . . tja . . . en dan ga je piekeren, hè? Keulen en Aken zijn ook niet op één dag gebouwd. En als nu de een eens wat minder hard trok en de andere gaf eens een beetje mee . . . ja, want zó komen we er toch niet. En als we dan eerst eens samen deden wat we hier ook allemaal samen gaan doen: de communisten eruit zetten! En dan . . . och, kijk eens, als je ouder wordt weet je immers dat je met al die scherpshijperij en al die standpunten toch niet opschiet. Het nieuwe en het jonge kun je toch niet tegenhouden. Het is net als bij kinderen — je kunt er als vader ook niet gauw aan wennen dat je kind mens wil worden. En als u het mij vraagt, zitten we daarginds nu met dat probleem. En iedere deskundige opvoeder bekijkt het door zijn eigen ogen. En hoe moet ik nu weten hoe ik kijken moet? Was dat Vleuten al?“

Het was Vleuten.

„In Utrecht moet ik eruit“, besloot het heertje en begon aan de voorbereiding, „ja . . . en zo zit je met die voorlichting. Maar door al dat gedoe staan we hier als kemphanen tegenover elkaar en net nu we alleen maar mét elkaar uit de puree kunnen komen. Daarom, meneer, al die voorlichters moeten eens met elkaar aan één lange tafel gaan zitten. En dan een beetje geven, en een beetje nemen, begrijpt u? . . . pardon, dat is mijn hoed! . . . dank u zeer! . . . en dan allemaal mét elkaar en met allebei de benen op de grond blijven en . . .“

„Dus u zou voor een Nationaal Kabinet voelen?“ „Och, hoe u het noemt, laat mij koud“, glimlachte het heertje, „als ik eindelijk maar weer eens voel: nu zijn we op de goeie weg! Nu komt er schot in! Want straks staan u en ik op ons dooie eentje in een hokje. Met alleen maar een papier en een potlood. En als u en ik en al die anderen dan het verkeerde hokje rood maken, wie zijn dan de sigaar? U, meneer! En ik, meneer! Alle kiezers, die verkeerd hebben geraden. En al die bruine mensen daarginds . . .“

Toen waren we in Utrecht.

ABR. EXODUS.

Is oplossing van het Nederlandse bevolkingsvraagstuk

Nederland is de laatste jaren het land, dat in Europa naar verhouding het meeste in bevolking is toegenomen. Gemiddeld is deze toeneming in de laatste tijd ongeveer 100.000 per jaar, zodat het aantal bewoners spoedig 10.000.000 zal bedragen. Ons land is gering in oppervlakte en zodoende dicht bevolkt. De vraag of verdere toeneming der bevolking verantwoord is, is dan ook zeer belangrijk. Nederland is eeuwen lang een welvarend land geweest. De ligging was altijd voor de handel zeer gunstig, terwijl het grootste deel van de grond vruchtbaar is. In de 20e eeuw is de industrie zeer toegenomen, hetgeen eveneens een grote bijdrage voor de welvaart is geweest. Een bezwaar voor de industrie is echter, dat wij voor grondstoffen grotendeels op het buitenland zijn aangewezen. Ons land is tengevolge van de treurige bezettingsjaren een zeer verarmd land geworden met een dichte bevolking. De grote vraag is, of de talrijke Nederlanders in hun land nog wel op een behoorlijke bestaansmogelijkheid kunnen rekenen. Ik meen dit zeer ernstig te moeten betwijfelen. De Nederlandse bodem is vrijwel geheel in cultuur genomen. Uitbreiding van grondgebied is er, behoudens kleine grenscorrecties en verdere inpoldering van het IJsselmeer, niet te verwachten. Naar mijn mening zullen de vooruitzichten voor een behoorlijke levensstandaard voor de grote massa slechter worden als de bevolking in dezelfde mate blijft toenemen. Er kan natuurlijk nog wel meer geïndustrialiseerd worden, maar de concurrentie met het buitenland zal moeilijk blijven.

De weg leidt naar Zuid-Afrika

Een tweede punt is, dat de wederopbouw tot op heden op geen stukken na gelijke tred houdt met de bevolkingstoename. Daar moet zo spoedig mogelijk verandering in komen. Ook met de moeilijkheden der wederopbouw moeten wij desondanks rekening houden. Hoe meer de bevolking toeneemt, des te moeilijker wordt het vraagstuk der wederopbouw. Een derde bezwaar van de bevolkingstoename is, dat de natuur er steeds meer onder lijdt. Telkens worden mooie gedeeltes van ons land voor bebouwing gebruikt. De natuur heeft in ons land in de bezettingstijd toch al zo zeer geleden en verdere bevolkingstoename zal daarop zeker geen gunstige werking hebben. In de huidige omstandigheden meen ik van een bevolkingsvraagstuk te mogen spreken en het is goed dit alles onder de ogen te zien. Onze regering komt voor de belangen van de grote gezinnen op, waar op zichzelf niets tegen is. Wanneer echter inderdaad de snelle bevolkingstoename verarming teweeg moet brengen, is het nodig dit vraagstuk zeer goed te overwegen. In dit geval moet er spoedig iets gedaan worden. Aan lapmiddelen hebben wij niets, maar zo mogelijk zullen drastische maatregelen moeten volgen. Persoonlijk denk ik daarbij aan emigratie op grote schaal, ondanks de vele moeilijkheden daaraan verbonden.

Er zijn op aarde zeker gebieden, waar Nederlandse emigranten gebruikt kunnen worden. Hierdoor zullen de moeilijkheden in Nederland althans verkleind worden. Het is een middel om overbevolking tegen te gaan en het woningvraagstuk spoediger tot een oplossing te brengen. Op historische gronden meen ik emigratie naar Zuid-Afrika zeer te moeten aanbevelen.

De Franse staatsman Turgot verklaarde in de tweede helft der 18e eeuw, dat de koloniën bestemd waren van het moederland af te vallen zodra ze daartoe rijp zijn. Hij vergeleek deze afval met vruchten van een boom. Vele namen deze mening over en de Declaration of Independence van 1776 der Verenigde Staten van Amerika scheen hem in het gelijk te stellen. De bevrijding der Spaanse koloniën in Amerika en het Portugese Brazilië volgden in het begin der daarop volgende eeuw. De overwinning van de vrijhandel, die in de 19e eeuw baanbrak, verbreidde de gedachte van Turgot niet onaanzienlijk. De mening groeide, dat koloniën geen

nut voor het moederland hadden. Het moederland kan toch in het vrijhandelsstelsel in de overzeese gebieden niet goedkoper kopen dan het buitenland. J. R. Seeley, professor in Oxford in het einde der 19e eeuw, had echter een geheel andere mening en hij bleek een vooruitziende geest te hebben. In zijn boek „Expansion of England” wees hij op de veranderingen in de verhouding van het moederland en de koloniën. Volgens Seeley zou de mening van Turgot in de 17e en 18e eeuw opgegaan zijn, maar niet meer in de 19e eeuw. Volgens de voorvaderen was toch de handel het enige contact met de koloniën. Voor het moederland zou niets overblijven, wanneer het handelsmonopolie ophefde en dat werd door de vrijhandel bereikt. Volgens Seeley herinnerden de Engelsen zich in de 19e eeuw echter, dat ze van één bloed, en één godsdienst waren en dat ze één geschiedenis, één taal en één literatuur hadden. Seeley wees op de grote culturele eenheid van Engeland met zijn overzeese gebieden. Hij had daarbij speciaal Canada, Zuid-Afrika, Australië en Nieuw Zeeland op het oog. Geheel anders stond het met Indië. Hier voorzagt Seeley in de toekomst moeilijkheden. In de eerst genoemde gebieden hadden de Engelsen slechts onbeschaafde stammen of verwante blanke kolonisten aangetroffen. In Zuid-Afrika troffen de Engelsen de Boeren en in Canada de Franse kolonisten aan, maar ook daar kregen zij vaste voet.

De geschiedenis heeft geleerd, dat Engeland in staat is geweest zijn band met de grotendeels, althans voor een zeer groot deel Engels sprekende overzeese gebieden, te onderhouden. Deze oude koloniën hebben alle de Dominion Status gekregen. Canada had dit al toen Seeley zijn „Expansion of England” schreef. Deze band heeft Engeland veel voordelen verschaft. Geheel vrijwillig hebben al deze Dominions Engeland in beide wereldoorlogen gesteund en hebben daardoor wel zeer duidelijk de grote band met het moederland bevorderd. Niet ten onrechte heeft Seeley er reeds in 1880 op gewezen, dat het met Br.-Indië heel iets anders was. Hier had Engeland met een zeer oud cultuurvolk te doen, die de Engelse taal en cultuur niet overnam en de Engelsen als vreemdelingen bleven beschouwen. De Engelsen bleven daar een zeer kleine minderheid. Nederland heeft ook overzeese gebiedsdelen, maar de situatie is hier niet te vergelijken met de Britse Dominions. Onze overzeese gebieden liggen allen in de buurt van de tropen, waar kolonisatie door blanken op grote schaal uitgesloten is. De situatie aldaar laat zich veel beter met Voor-Indië, dan byv. met Canada, Zuid-Afrika of Australië vergelijken. Al was de ontwikkeling der Indische bevolking tijdens Jan Pieterszoon Coen niet zo groot als van de bewoners in Voor-Indië, toch kon men de bevolking aldaar moeilijk als onbeschaafd betitelen. De Islam had veel aanhangers op Sumatra en Java en de ontwikkeling van de bevolking was te ver om

zich de Nederlandse cultuur en gewoonten te laten opdringen. De Britten in Noord-Amerika, Zuid-Afrika, Australië en Nieuw Zeeland hadden het heel wat gemakkelijker.

Nederland heeft tijdens de Republiek op bescheiden mate aan de kolonisatie gewerkt en wel in Nieuw Amsterdam (thans New York) en omgeving en in de Kaapkolonie. Nieuw Amsterdam verloren wij al in 1667 en de Kaapkolonie raakten wij tijdens de Franse tijd definitief kwijt. Zodoende beschikt Nederland niet als Engeland over Dominions, waar dezelfde taal, zeden en gewoonten zijn als in het moederland. Er is echter wel degelijk een cultuurband met Zuid-Afrika, waar de meerderheid (de Boeren) nog steeds een zeer aan het Nederlands verwante taal spreken. Om verscheidene redenen is juist emigratie naar Zuid-Afrika zeer gewenst. Nederlanders en Boeren zijn toch ook grotendeels van één bloed, één geschiedenis, één taal en één literatuur. Het feit, dat Zuid-Afrika geen Nederlands Dominion is, doet daaraan niets af. De tijden zijn sinds 1900 zeer veranderd en zullen ook de komende 50 jaren zeer veranderen. Men kan duidelijk zien, dat de grenzen in West Europa gaan vervagen. West Europa gaat één geheel vormen. Het Pact van Brussel en het Marshall plan zijn daarvan voorbeelden. Economisch en militair zal West Europa zich stellig in de komende jaren steeds meer als een eenheid ontwikkelen, nu deze eenheid over de gehele aarde vooralsnog onmogelijk blijkt. Dit geldt niet alleen voor West Europa, maar ook voor de overzeese gebieden der West Europese landen. De band tussen deze landen is groter dan zij ooit geweest is. Het zal de Nederlanders in de toekomst

dan ook steeds gemakkelijker vallen de Zuid-Afrikanen als van een stamverwant volk te beschouwen. In de toekomst zal de band Nederland—Zuid-Afrika nauwer aangehaald worden. Het moderne vliegverkeer helpt dit bevorderen. Vandaar dat Zuid-Afrika het land voor de Nederlandse emigratie moet worden. Daar gaan de Nederlanders niet in de massa op, maar kunnen zij, evenals de Engelse kolonisten in hun Dominions, in hun eigen sfeer blijven.

Dit alles is niet alleen een belang voor Nederland en de betrokken Nederlanders, het is ook een voordeel voor Zuid-Afrika. In Zuid-Afrika neemt de bevolking der Negers en der Hindoes naar verhouding meer toe dan de blanken. In de toekomst zijn moeilijkheden voor de Blanken in Zuid-Afrika dan ook niet uitgesloten. Deze kansen kunnen bij voorbaat verkleind worden door grote emigratie van Nederlanders. Men kan natuurlijk voor dit emigratieplan allerlei technische bezwaren opwerpen en terecht. Naar mijn mening is het echter de taak der Nederlandse regering en van de regering in Zuid-Afrika om deze moeilijkheden zoveel mogelijk uit de weg te ruimen. Het is natuurlijk niet gewenst, dat juist alleen de goede Nederlandse vakmensen het land gaan verlaten. In onderling overleg zal een soepele regeling getroffen moeten worden, waarbij Zuid-Afrika personen van allerlei beroepen en allerlei leeftijden accepteert. In beide landen zal daarvoor propaganda gemaakt moeten worden. Ook dient er spoed betracht te worden, hetgeen de Nederlandse economie, het woningvraagstuk en het natuurschoon ten goede zal komen. Mr. J. G. Bettink.

AFDELINGS- nieuws

Den Haag

Debatavond

Op een debatavond over de politiek heeft de heer D. W. Dettmeijer, lid van de Gemeenteraad, voor de Haagse Studentenvereniging de beginselen van onze Partij uiteengezet en verdedigd.

Vrouwengroep

De Vrouwengroep van de afdeling Den Haag heeft op Vrijdag 23 April een bijeenkomst gehouden in Pulchri Studio, waar Mevr. E. v. d. Bosch-de Jongh, lid van de Gemeenteraad, heeft gesproken over: „Onderwijsvraagstukken”.

Grote bijeenkomst in de Dierentuin

Op 28 April heeft de afdeling Den Haag een grote openbare bijeenkomst in de Dierentuin gehouden, waar vele honderden aanwezig waren en Mr. D. J. van Gilse deze vergadering opende. Het woord werd gevoerd door de heren Mr. P. J. Oud en D. W. Dettmeijer.

Hilversum

Houdt 10 Mei vrij!

Op 10 Mei a.s., 's avonds 8 uur, zal mr. P. J. Oud in een Openbare Vergadering van de afdeling Hilversum spreken in het Hof van Holland.

Op Vrijdag 14 en Zaterdag 15 Mei wordt de algemene vergadering onzer partij gehouden in het Jaarbeursgebouw te Utrecht. De vergadering van Vrijdag begint om 8 uur 's avonds, die van Zaterdag om 10 uur 's ochtends. Hoogtepunten: rede van prof. dr. J. Lindeboom over „De geestelijke grondslagen van onze partij”; rede van mr. P. J. Oud over: „De komende verkiezingen”. En: definitieve vaststelling van de kandidatenlijsten voor de Kamerverkiezingen.

Laren-Blaricum

Houdt 10 Mei vrij

Op 29 April 1948 hield de afd. Laren-Blaricum een ledenvergadering, waarbij o.a. de propaganda voor de Tweede Ka-

mervverkiezingen werd besproken en het Thorbeckefonds.

Het definitief bestuur van de afdeling werd gekozen en als volgt samengesteld: J. J. Korff, voorz.; Mevr. A. W. Stibbe-de Waal, penningm.; L. C. Heyting, secr. (Burg. v. Nispen v. Sevenaerstr. 43, Laren, N.H.); G. W. Blijham en J. P. A. IJssel de Schepper, leden.

Onze leden worden uitgenodigd tot bijwoning van een openbare vergadering van de afd. Hilversum op 10 Mei a.s., des avonds 8 uur, in het „Hof van Holland”. Spreker: Mr. P. J. Oud. Onderwerp: „De naderende stembusrijd”.

Leiden

Ledenvergadering

Op Maandag 10 Mei a.s. wordt een ledenvergadering gehouden door de afd. Leiden, des avonds te 8 ure, in „Het Gulden Vlies”, Breestraat 125, Leiden.

Mr. G. van Reenen, die afgetreden is als secretaris van de afdeling, is als zodanig opgevolgd door J. E. de Jongh, Witte Singel 7, Leiden. Mej. mr. H. C. W. van Wageningen is thans 2e secretaresse.

Leeuwarden

Het Bestuur

Het bestuur van de Centrale Leeuwarden is als volgt samengesteld: E. C. Algra, Leeuwarden, voorz.; F. C. Dutijn Noordberger, Vincent van Goghstraat 20, Leeuwarden, secretaris; Drs. J. Luchies te Pietersbierum, penningm.

Ruinerwold

Activiteit

Hoewel de V.V.D. in Ruinerwold blijkens de uitslag der in 1946 gehouden verkiezingen over een grote aanhang beschikt, bestond hier tot dusverre geen afdeling. Dit hield verband met de aanwezigheid van de kiesvereniging Gemeentebelang, waarin een stroming bestond, welke niet voor aansluiting bij een politieke partij gevoelde. Thans schijnt in de toestand verandering te komen. Dezezer dagen wordt onder voorzitterschap van de heer L. Buiten een vergadering plaats, waarin mr. H. K. de Langen uit Meppel een inleiding hield. Een Comité ter voorbereiding van een afdeling „Ruinerwold” van de V.V.D. werd gevormd. Het ligt in het voornemen op 21 Mei a.s. tot definitieve oprichting en bestuursverkiezing over te gaan.

STALEN MEUBELEN
„GISO"-LAMPEN

AMY GROSCHAMP-TEN HAVE VRAAGT:

Wat moeten onze meisjes worden?

Hoeveel meisjes zijn er als dit blondje?

„Nee”, zei het meisje-zonder-bijzondere-aanleg, „jullie kunt praten wat je wilt, maar in de huishouding ga ik NIET! en op een kantoor wil ik ook niet...”

„Dan doe je wat anders”.... ried vader praktisch.
„Ik Weét niks anders”... klonk het gemelijk.
„De huishouding is een echt vrouwelijk beroep”, animeerde moeder. „Je bent nergens ander zo goed af met kost en inwoning en salaris en alles wat erbij komt”, vond vader.

Driftig schudde het jonge ding het blonde hoofdje.
„Ik doe het toch niet...”
Oma was de eerste die het vroeg: „en waarom ben je er eigenlijk zo op tegen kindje?”

Toen kwam het hoge woord eruit: „Ik bedank ervoor om dienstbode te zijn want zo praten ze toch over je als je in de huishouding bent of je het nou huishoudster of hulp of weet-ik-wat noemt! En je moet natuurlijk allemaal van die echte meidenwerkjes doen dat hoort erbij!”

„En als je nu eens getrouwd raakt en het schikt je niet om betaalde hulp te nemen hoe heten die werkjes dan?” vroeg Oma en de oude ogen twinkelden ondeugend.

„Dat is heel wat anders!” klonk het verontwaardigd. „Verbeéld je...!”
„Ja... verbeéld je!” zei Oma zacht.
En toen werd er verder niet meer over gepraat.

Hoeveel meisjes zijn er niet als dit blondje, meisjes voor wie fabrieksarbeid en wat daarmede gelijk staat, niet in aanmerking komt en die kort en goed maar verklaren: Ik-wee-niks-anders dan huishouding en kantoor!

Ik moet opeens denken aan de Leidraad voor Ned. Meisjes bij de Keuze van een Beroep, deze onschatbare gids vol waardevolle op feiten berustende inlichtingen, samengesteld door Anna Polak en Marie Heinen van het Nationaal Bureau voor Vrouwenarbeid te Den Haag. Uit deze gids kunnen wij leren dat er driehonderd en zes en dertig beroepen zijn die door vrouwen kunnen worden uitgeoefend!! Zegge en schrijve: drie honderd zes en dertig!

Dat de vrouw de meeste beroepen — enkele specifieke daargelaten — even goed en in sommige gevallen beter dan de man kan uitoefenen, is in de praktijk komen vast te staan. Iemand in een leidende positie die veel met vrouwelijk personeel werkt, zeide eens: wanneer een vrouw goed is voor haar werk in de zin van uitstekend, dan is zij een veel betere werkkraacht dan een man.

Dit is een verheugende uitspraak uit de praktijk maar — laten we nimmer vergeten dat de uitstekenden nog steeds overal de uitzonderingen vormen. Voor wij de vraag beantwoorden: wat moeten onze meisjes worden, komt er eerst een andere vraag die beantwoording eist, n.l.: is het nu wel noodig dat alle meisjes „iets” worden, d.w.z. een vak leren?

Hierop kunnen wij volmondig ja antwoorden.
Wanneer wij de meisjes verdelen

in de financieel sterken en de financieel zwakken, dan geldt dit ja voor beide groepen.

Immers: het meisje dat in haar eigen levensonderhoud moet voorzien en vaak nog voor een moeder, een zusje of jonger broertje moet zorgen, ziet zich voor de noodzaak geplaatst een zo lonend mogelijk beroep te kiezen en zich dadelijk na de lagere school de nodige vakbekwaamheid eigen te maken.

En het meisje dat financieel onafhankelijk is, behoort tenminste de beroepsvaardigheid te bezitten, die haar in geval van nood onafhankelijkheid waarborgt en haar ervoor behoedt, op de liefdadigheid van haar bloedverwanten een beroep te moeten doen. Doet deze noodzaak zich voor haar niet voor, dan ziet zij zich door haar vakbekwaamheid in staat gesteld als volwaardige arbeidskracht zich in dienst te stellen van de gemeenschap. Wij denken hier vooral aan de vele instellingen van liefdadigheid en sociale zorg die zo dikwijls verlegen zitten om goede krachten, die geen of zeer bescheiden eisen stellen.

Het als volwaardige en onbezoldigde werkkraacht mededingen op de vrije arbeidsmarkt, zou een grove onbillijkheid zijn tegenover haar, die om den brode werken.

Behalve dit strikt persoonlijke doel: het zeker stellen van de eigen toekomst, dient er bij het denkende en bewust levende jonge meisje van heden nog een andere, een onpersoonlijke drijfveer te bestaan, die haar aanzet tot het verwerven van vakbekwaamheid.

Deze drijfveer is de uit sociaal besef geboren drang zich na verworven bekwaamheid in te zetten voor de opbouw van de maatschappij: mee willen helpen bouwen, mee willen helpen lenigen en troosten en leiden.

Wanneer heden ten dage een onbeschermde jonge vrouw — en onbeschermd noem ik iedere vrouw, die door gemis aan degelijke vak-kennis niet zelfstandig in haar levensonderhoud kan voorzien — zich voor de noodzakelijkheid geplaatst ziet het eerste het beste werk dat zich aanbiedt aan te nemen, dan zal het bijna altijd minderwaardig werk zijn, d.w.z. werk, dat slecht betaald wordt en geen bevrediging schenkt.

Alle artisticeit, alle branie, alle stom geluk en alle enthousiaste goede wil ten spijt, zullen het ten allen tijde overal de stage welonderlegde werksters zijn, die op ieder gebied het uiteindelijk succes zullen wegdragen.

En omdat dit zo is, omdat degelijke vak-kennis één enenmale onontbeerlijk is voor nagenoeg iedere werkprestatie, daarom moeten onze meisjes een vak leren, waarmede zij haar eigen boterham zullen kunnen verdienen en het moet geen verschil uitmaken of zij het NU niet nodig hebben of straks „misschien” niet.

Als er ooit een tijd is geweest, die ons op harde wijze het onbestendige van rijkdom en het twijfelachtige van bezit heeft duidelijk gemaakt, dan is het wel deze na-oorlogse tijd.

Waar er zoveel beroepen in ons land voor de vrouwen openstaan, wil het mij voorkomen, dat er toch zeker voor ieder keuze genoeg is en waarom zouden zij, die origineel en vindingrijk zijn, niet nieuwe beroepen hieraan toevoegen? In Engeland en Amerika zijn vrouwen die er haar beroep van maken boodschappen voor werkende vrouwen te doen, die geen tijd hebben lang in winkels te staan. Stel U voor dat je werkelijk iemand zou kunnen vinden die tegen een vergoeding voor je zou willen jagen op die ene kleur die bij een staaltje moet passen of op bepaalde knoopjes; iemand, die handig en zinnig is en over veel goede smaak beschikt, die aardige cadeautjes zou uitzoeken die je zelf nooit vindt omdat je geen tijd hebt, ernaar te zoeken! Het moet een lonend beroep zijn.

Hoeveel krasse ouden van dagen zijn er niet, die zich er pijnlijk van bewust zijn, dat zij langzaam aan overal uit raken en niet meer bij zijn, veelal doordat zij zich moeilijk bewegen en geen contact meer hebben met tijdgenoten. Hoe zouden dezen het op prijs stellen als iemand eens of tweemaal per week het laat-

ste wereldnieuws kwam voorlezen! Boekenrecensies — ontdekkingen — belangrijke gebeurtenissen enz.

* * *

Hoeveel huismoeders uit de provincie zouden niet dolgraag onder vakkundige leiding boodschappen gaan doen in de stad!

Maar — er zijn officiële beroepen genoeg! Luistert U maar: Montessori-leidster (min. leeftijd voor toelating: 18 à 19 jaar, opleiding: 2 à 3 jr.); spraaklerares (diploma niet geëist, doch gewenst, duur der opleiding ongeveer 2 jaar). Dokters of tandarts-assistente, geen diploma vereist; weefster, rietvlechtster, bloemenbindster, fotografe, retoucheuse, kraamverpleegster, teknaarster op een architectenbureau (opl. 3 jaar); analyste, laborante aan de keuringsdienst, proefstation of laboratorium (duur opl. 2—4 j.); landtechnica (3 j.); sociale werkster, woninginspectrice, assistente aan gemeentelijke arbeidsbeurs, event. adj.-dir. of dir.; hoedenmodiste. Een apprentice die onder de modiste staat, verdient 30 tot 40 gld. per week en een volleerde modiste kan het tot 70 gld. per week brengen. De bedienster in de cafetaria kan het in sommige gevallen tot 80 en 100 gld. per week brengen en zij heeft geen speciale vak-kennis of opleiding nodig voor dit afwisselend maar zeer vermoeiende beroep.

Hoeveel zijn er niet die dolgraag iemand zouden weten, die lastige brieven voor hen schreef hetzij in de eigen hetzij in een vreemde taal? En dit zijn nog maar enkele beroepen van de lange lijst.

Voor wie werken wil is er werk genoeg! Er kan niet genoeg de nadruk op worden gelegd, dat het aanbeveling verdient, alvorens een beroep te kiezen, eens te gaan praten met een van de vele bureaus voor beroepskeuze. Niet alleen omdat men daar op de hoogte is van vraag en aanbod, van plaatsingskansen, bezoldiging, opleidingskansen en opleidingsduur, maar bovenal omdat men daar onschatbare raad kan krijgen in ieder individueel geval — raad, die in menig geval **bestaat** over het geluk van een mensenleven.

Ingevolge papiertoewijzing B.P.P. no. 5871 verschijnt deze uitgave wekelijks en is de omvang van dit nummer 8 pagina's formaat 28½ x 42.

VOOR COLLECTIEVE PENSIOENVERZEKERINGEN
WENDE MEN ZICH VRIJBLIJVEND OM ADVIES EN OFFERTE TOT DE
HAV BANK
HOOFDKANTOOR SCHIEDAM
HET KAN UW BELANG ZIJN.

Verzorgt als van ouds
VERHUIZINGEN
naar alle werelddelen
met Hollandse degelijkheid
Firma KOOYMAN
NIEUWE HAVEN 145
Tel. 68146 Schiedam.

N.V. Lijm- en
Gelatinefabriek

„Delft”

Fabrieksmerk:
TWEË TORENS

Tel. 106-363 — Delft

...maar voor al het andere verfwerk

Verf Van Vettewinkel

Hotel Café Restaurant
Rotterdam Zuid „Het Witte Baard”

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

VRIJDAG 14 MEI 1948 - No. 7

In dit nummer:
MEER METSELAARS
GEVRAAGD

(pag. 3)

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

De geschiedenis herhaalt zich

Antwoord aan de man die op Gerbrandy wil stemmen

I

Het schijnt, dat er onder de leden van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie nog zulke verstokte liberalen zijn, die niets hebben geleerd en niets hebben begrepen en hetzelfde spelletje nog eens willen beproeven. De redactie ontving van een lid van de V.V.D. een brief, die zij meent hier in zijn geheel te moeten laten afdrucken.

„Met groot misnoegen nam ik er kennis van, dat de fractie van V.V.D. in de Tweede Kamer vóór de grondwetswijziging, dus vóór de ontbinding van ons Koninkrijk, gestemd heeft.

Dit getuigt van weinig beginselvastheid en zal de partij véél stemmen kosten.

In Uw weekblad zal hierover nog wel het een en ander geschreven worden, doch hoe men deze principiële fout ook zal trachten goed te praten, de inconsequentie ligt er té dik op, dat men er zich afdoende zal kunnen uit redden.

Hoewel ik lid van V.V.D. ben en, men zal het hier kunnen getuigen, met veel belangstelling voor onze beginselen, staat voor mij persoonlijk reeds vast, dat ik bij de aanstaande verkiezingen mijn stem niet aan onze partij zal kunnen geven. Die zal ditmaal worden uitgebracht op Gerbrandy, die door dik en dun aan zijn principes vast houdt.

Het spijt mij, dat ik daardoor een partij zal steunen, die overigens mijn sympathie niet heeft. Tevens is het mij bekend, dat vele mijner vrienden en kennissen er evenzo over denken als ik.

Het is met groot leedwezen, dat ik mij gedwongen voelde, U het bovenstaande te schrijven”.

De redactie heeft mij verzocht deze brief van commentaar te voorzien. Aanvankelijk meende ik met enkele kanttekeningen te kunnen volstaan, doch bij nadere overweging ben ik tot de slotsom gekomen, dat het beter is uitvoerig in deze brief te treden en mij zelfs niet tot de ruimte van één artikel te beperken. Het belang van de zaak noopt er toe, te meer waar de geachte brieven schrijver opmerkt, dat vele zijner vrienden en kennissen er evenzo over denken als hij.

Laat ik dan beginnen met hem onze dankbaarheid te betuigen, dat hij door deze brief aan de redactie te richten ons de gelegenheid geeft hem voor te lichten en te trachten hem en zijn vrienden van de dwalingen huns weegs terug te doen komen. Wij zijn hem dit verschuldigd, ook al omdat hij van ons verwacht, dat wij „deze principiële fout zullen trachten goed te praten”.

Minder bemoedigend is, dat hij tevoren al aanneemt, dat men er zich niet afdoende zal kunnen uitredden, maar komaan. „Het is niet nodig te hopen om te ondernemen, noch te slagen om te volharden”, zei Willem van Oranje en dus trek ik de stoute schoenen maar aan.

Zakelijk stelt de geachte brieven schrijver in zijn brief drie stellingen, die wij stuk voor stuk onder de loupe zullen nemen.

1. Wie voor de grondwetswijziging is, is vóór de ontbinding van ons Koninkrijk.
2. De fractie van de V.V.D. in de Tweede Kamer, die vóór de grondwetswijziging heeft gestemd, getuigt daardoor van weinig beginselvastheid.
3. Gerbrandy is de man, die door dik en dun aan zijn principes vasthoudt.

Onze partij-secretaris, Mr. J. Rutgers, beantwoordt „de man die op Gerbrandy wil stemmen” in een duidelijke uiteenzetting van een ernstige aangelegenheid, die wellicht meer van onze lezers bezig houdt.

ONZE KAMERFRACIE IS BEGINSSELVAST

De eerste stelling noopt tot het nader in dogenschouw nemen van de voorgestelde grondwetswijziging. Deze bestaat voornamelijk in de toevoeging van een nieuw Veertiende Hoofdstuk, houdende bijzondere bepalingen nopens de overgang naar een nieuwe rechtsorde. Hieruit blijkt reeds, dat het slechts overgangsbepalingen zijn, die bestemd zijn om tijdelijk te werken. Wat houden deze in? Er zal een nieuwe rechtsorde worden gevestigd, waar binnen deze gebieden de eigen belangen zelfstandig behartigen en op de voet van gelijkwaardigheid zijn verbonden tot verzorging van de gemeenschappelijke belangen en tot wederkerige bijstand, een en ander onder waarborgen voor de rechtszekerheid, de fundamentele menselijke rechten en vrijheden, en deugdelijk bestuur (art. 207). Er zal een Unie worden gevormd, waarin als gelijkwaardige staten deelnemen het Koninkrijk nieuwe stijl en de Verenigde Staten van Indonesië (art. 208 lid 2). De Kroon der Unie wordt gedragen door Koningin Wilhelmina en Hare wettige opvolgers (art. 208 lid 3). De Unie zal door eigen organen de samenwerking tussen de deelnemende Staten verwezenlijken inzake buitenlandse betrekkingen, defensie en voor zover nodig financiën, alsmede nopens onderwerpen van economische en culturele aard; zij zal de rechtszekerheid, de fundamentele menselijke rechten en vrijheden, en deugdelijk bestuur waarborgen. De Unie zal op eigen naam aan het internationaal rechtsverkeer deelnemen (art. 208 lid 4).

Ziehier de hoofdteksten van het voorgestelde Wetsontwerp. Betekent dit nu, zoals de geachte brieven schrijver stelt, de ontbinding van het Koninkrijk? De vraag rijst, wat hij met deze woorden bedoelt, welke begrippen daarachter schuilen. Dit blijkt uit zijn schrijven niet duidelijk, maar wij mogen toch aannemen, dat hij aan die woorden de gebruikelijke betekenis toekent. Dit vooropstellende, beantwoorden wij die vraag ontkennend. Immers „ontbinding” betekent dan, dat iets verdwijnt zonder dat er iets anders voor in de plaats komt. Een stoet wordt ontbonden, een vereniging wordt ontbonden en dan bestaat er niets meer van.

Welnu, volgens het wetsontwerp tot verandering in de Grondwet verdwijnt het Koninkrijk (oude stijl) niet in het niet, maar wordt het omgezet in, hervormd tot een Nederlands-Indonesische Unie, waarin twee gelijkwaardige partners zijn verbonden (art. 207) tot verzorging van de gemeenschappelijke belangen en tot wederkerige bijstand. En het Koninkrijk (oude stijl) blijft bestaan, ook nadat deze grondwetsverandering kracht van wet verkregen heeft, totdat zijn omzetting in Unie, Federatie en Koninkrijk (nieuwe stijl) en wel in deze drie gelijktijdig zal plaats hebben.

Bij de Tweede Kamerverkiezingen in 1937 hebben tal van liberalen niet op de lijsten van de Liberale Staatspartij gestemd, doch hun stem gegeven aan Colijn, de anti-revolutionair, die in 1933 niet een Kabinet alleen uit de rechterzijde had gevormd, doch bredere samenwerking had gezocht en gevonden en zowel Oud als Van Schaik, zowel Kalff als De Wilde en Slotemaker de Bruïne om zich heen had verzameld. Die liberale kiezers meenden op deze wijze Colijn, de man van de bredere samenwerking, te steunen, doch zij bewerkten een aanwas van de Anti-Revolutionnaire fractie in de Tweede Kamer van 14 op 17 zetels, met gevolg, dat de rechtse meerderheid in die Kamer zó groot werd, dat zij meende alleen wel het regeringskasteel te kunnen betrekken. Colijn, de sterke man, capiteel leerde en vormde in 1937 zijn vierde Ministerie zónder vrijzinnig-democraten en zonder liberalen. En de liberale kiezers, die dachten het beter te weten dan de leiders van hun partij, kwamen bedrogen uit. Het vierde Ministerie-Colijn hield het twee jaar uit, bezweek toen aan innerlijke tegenstellingen en werd, na een veertiendaags intermezzo van het vijfde Ministerie-Colijn, opgevolgd door het Kabinet De Geer-Gerbrandy. Colijn verdween van het politieke toneel, niettegenstaande — neen: juist door de stemmen van de liberale kiezers, die de liberale vertegenwoordiging in de Tweede Kamer willens en wetens hadden verzwakt. Zij wisten het beter!

Mogen wij eens een huiselijke vergelijking maken? Van begin 1946 tot 24 Januari 1948 bestond de Partij van de Vrijheid. Na overleg en samenspreking met de z.g. groep-Oud besloot zij haar beginselprogramma (grondwet) te wijzigen, haar naam te veranderen in Volkspartij voor Vrijheid en Democratie (Koninkrijk in Nederlands-Indonesische Unie). Is zij nu ontbonden of er zwakker op geworden? Neen, zij is steviger en groter geworden, al deelt het Hoofdbestuur van de vroegere P. v. d. V. niet meer alleen de lakens uit.

Thans komen wij tot de tweede stelling van de geachte brieven schrijver. Hierover kunnen wij kort zijn. Hierboven hebben wij de hoofdteksten van de voorgestelde grondwetswijziging weergegeven. Hieronder laten wij volgen artikel 7 van het beginselprogramma van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie.

„In de Rijksverhouding streeft de Partij met kracht naar een hervorming van het Koninkrijk tot een gemeenschap van gelijkwaardige delen, verenigd door de band der Kroon, eigen meester bij de regeling hunner inwendige aangelegenheden, als eenheid optredende in alles, wat hun gemeenschappelijke belangen raakt. Zij acht het voortbestaan van de culturele en economische banden tussen Nederland en de andere samenstellende delen, met erkenning van verkregen rechten en waarborgen voor de toekomst, in het belang van alle volkeren van het Rijk.”

Hoe kan de geachte brieven schrijver nu volhouden, dat het van onze Tweede Kamerfractie van weinig beginselvastheid getuigt, dat zij vóór de grondwetswijziging gestemd heeft? Indien men artikel 7 van ons beginselprogramma legt naast de artikelen 207 en 208 van het wetsontwerp, dan blijkt deze wijziging geheel in overeenstemming met onze beginselen.

Dit verwijt kan men dus aan onze Tweede Kamerfractie niet maken. Blijft dan nog de vraag, welke de geachte brieven schrijver niet stelt, of het politiek verantwoord was om voor deze grondwetswijziging te stemmen en het niet beter geweest ware, om evenals de anti-revolutionairen tegen te stemmen. Dit houdt verband met de derde stelling van de geachte brieven schrijver en deze hopen wij in een volgend artikel te behandelen.

RUTGERS.

★ PARLEMENTAIRE FLITSEN ★

Een politieke na-beschouwing

Een korte parlementaire adem-pauze dus, die ons een dankbare gelegenheid schenkt nog eens een terugblik te werpen op wat, begrijpelijkerwijs, in de afgelopen weken de pers van verschillende richtingen nogal in beroering heeft gebracht: de Grondwetsherziening en de daaraan in eerste lezing door de vrijheids-democratische en christelijk-historische fracties verleende steun.

Er moet ons dan allereerst een beken-tenis van het hart. En wel deze, dat wij alle respect hebben voor de intelligentie, waarmede de Nederlandse pers over vrijwel de gehele linie de hierdoor geschapen nieuwe politieke situatie heeft doorschouwd en aan haar lezers heeft bloot gelegd. Het was een klein — zij het demagogisch en dus verwerpelijk — kunstje geweest, het stemmen van deze twee tot nu toe ter zake van de Indische politiek sterk oppositionele groepen als een „capitulatie voor Jonkman en Van Mook”, dan wel, anderzijds als een „late erkenning van de juistheid van de politiek van het Kabinet Beel” aan de onthutste lezers voor te stellen en de V.V.D.- en C.H. fracties als „de gevangenen thans van de Rooms-Rode Regeringscoalitie”.

Dat is, als gezegd, echter niet geschied en vrijwel algemeen is daarentegen de sterke positie erkend, die beide genoemde fracties thans voor de naaste toekomst innemen, al schreven niet allen het zo cru neer als het katholieke dagblad „De Tijd”, dat het compromis (het herzieningsvoorstel) één positieve eigenschap toeschreef, n.l. „dat het een val is, waar de regering rustig het hoofd insteekt om aanstond „à la merci” te zijn van haar oppositie.”

Het dagblad „Trouw”, dat zich in beginsel uiteraard achter de afwijzende houding van de anti-rev. Kamerfractie schaarde, erkende nochtans, het probleem van de andere zijde benaderend: „De gekwalificeerde meerderheid, die de regering straks nodig heeft en die zij bij wetten, voortvloeiende uit art. 209, nog wel eens meer nodig zal hebben, is een voorwerp van aanhoudende zorg voor de socialist. Het is al erg voor hen, dat zij van de Rooms-Katholieken afhankelijk zijn. Maar nu zijn zij bovendien óók nog van „conservatieve”, „reactionnaire” enz. derden afhankelijk”.

Voor sommigen uit onze eigen kring, die, in een eerste opwelling, meenden, dat onze Kamerfractie haar positie door voorstemmen verzwakt zou hebben, kunnen opmerkingen als die van „De Tijd” en „Trouw” haar nut hebben!

Een van de beste beschouwingen troffen wij aan in de (liberale) „Nieuwe Courant”, die zich steeds zeer krachtig tegen het Indische beleid hier en in Indië heeft teweer gesteld. Zij schreef na het Kamervotum in een hoofdartikel: „Overwinning of Nederlaag?": „Nu hebben de Christelijk-Historischen en de „Volkspartij voor Vrijheid en Democratie” zich (wel te verstaan in eerste lezing) uitgesproken vóór de herziening. Maar beider woordvoerders maakten voorbehoud. Beiden keurden het tot dusver gevoerde beleid onvoorwaardelijk af en uit

Er is in de week, waarover wij hier schrijven, een korte parlementaire rustpoos geweest.

In de eerste plaats viel de Nationale Feestdag, 5 Mei, ditmaal op een midden-weekse dag — een Woensdag — die bovendien onmiddellijk werd gevolgd door de Hemelvaartsdag. Een weinig geschikte week dus om de Kamerleden, die (en dat is maar gelukkig ook!) nu eenmaal niet allen in Den Haag of directe omgeving wonen, weder naar dit parlementaire vergadercentrum te roepen.

Daar kwam echter bij, dat onze beide Kamers feitelijk zonder leiding waren. Een deputatie uit de Staten-Generaal had immers gebruik gemaakt van de hartelijke uitnodiging van het Engelse parlement (Hoger- en Lagerhuis) om eens een bezoek aan deze bakermat van het parlementaire stelsel te brengen en dit gezelschap (waarvan onze geestverwante mevrouw Fortanier-de Wit, als enige vrouw deel uitmaakte) stond onder leiding van de voorzitters van Eerste en Tweede Kamer, resp. de heren prof. Kranenburg en mr. Van Schaik.

En tenslotte was er, aan het einde van diezelfde week, het Congres van Europa in Den Haag, dat vele onzer parlementariërs in beslag nam.

Over het Kamer-votum betreffende Grondwetsherziening

beider woorden is duidelijk gebleken, dat zij niets voelen voor het standpunt van de P. v. d. A.-woordvoerder. Zij willen wel een Unie, maar dan een Unie, die een werkelijke twee-eenheid is, meer een bondsstaat dan een statenbond dus. Mr. Oud heeft het in de Dierentuin op zijn gewone openhartige wijze gezegd: We zoeken toenadering tot de rechtse katholieken.”

„Er is dus geen sprake van, dat C.H. en V.V.D. knock-out zijn geslagen en moe van de strijd maar „ja” hebben geknikt. Welbewust is een positie gekozen, die van grote betekenis kan zijn. De twee regeringspartijen hebben de C.H. en V.V.D. nodig. Zoals de stemmenverhoudingen nu liggen minstens een van beide. Maar de meningen van de C.H. en de V.V.D. inzake de herziening lopen vrijwel parallel. De kans, dat men aan beider verlangens zal moeten voldoen om straks het nieuwe bestel definitief en meer gedetailleerd te kunnen vaststellen, is dus zeer groot.”

Uiteraard valt de erkenning van de versterkte positie van deze beide oppositie-groepen niet in alle gevallen samen met een toejuichen van deze situatie. In dit verband merkte de „Nieuwe Courant” in hetzelfde artikel op: Of men zich in „progressieve kringen” over de overwinning bijzonder zal verheugen? Het is haast niet aan te nemen. Niet mr. Van der Goes van Naters heeft steun gekregen uit de oppositie, maar prof. Romme. Het kon wel eens zyn, dat met deze overwinning de Schermerhorn-progressiviteit een gevoelige knauw heeft gekregen. Wij kunnen het dan ook begrijpen, dat „Het Parool” allesbehalve enthousiast is. „Daar wandelt de gequalificeerde meerderheid onze wetgeving binnen”, schrijft het blad. „En rondweg gezegd: wij hebben het op die gast niet bijzonder begrepen.”

In het licht van het bovenstaande — aldus de N.Crt. — kunnen wij ons dat zeer wel voorstellen!

een groot vraagteken. Of zijn partij, na de aanvaarding van de Grondwetsherziening, zich al of niet zal laten leiden tot het dwarsbomen van de gevolgen van een beslissing, waaraan zij zelve heeft medegewerkt, is een kwestie van waardigheid”.

Wij menen, het democratisch-socialistische blad hierop dit te mogen antwoorden: 1e. De heer Vonk heeft wel een zeer positieve eigen mening op het stuk van de Indische politiek en pleegt zich dus door niemand te laten voortdrijven, zelfs niet door de heer „Gerbrandy zelf”. 2e. Welke houding de fractie van de V.V.D. na de verkiezingen in tweede lezing en bij verdere voorstellen, die een meerderheid van twee derden vragen, zal aannemen, is niet een kwestie van waardigheid, maar van politiek beleid. Een politiek beleid, dat zich — en dit eist inderdaad de waardigheid — alleen en uitsluitend zal richten naar het antwoord op de vraag, wat 'slands belang (dat is het belang van Nederland en Indië beide) in de dan bestaande politieke situatie eist.

En de belangrijkste factor bij het zoeken naar het antwoord op deze vraag zal ongetwijfeld zijn de mate van vertrouwen, welke de fractie dan zal menen te mogen stellen in de toekomstige politiek van het uit die situatie voortkomende nieuwe Kabinet! A.

„Het Vrije Volk”, hoofdongaan van de Partij van de Arbeid, toont zich al even weinig op zijn gemak als „Het Parool”. Met de Christelijk-Historischen, zo meent dit blad, zal het wel loslopen. Maar op de lijst van de V.V.D. „prijkt weer levensgroot de heer Vonk”, die, naar het blad terecht opmerkt, „een goede kans maakt opnieuw gekozen te worden”. En het voegt daar dan aan toe: „En waar deze zijn clubje heen zal leiden als hij wordt voortgedreven door Gerbrandy zelf, dat is nog

Deze burger

heeft op zijn eentje véél nagedacht over alle grote mannen die bij ons waren voor het Verenigde Europa. Over die grote mannen heeft hij gedacht dat hij hen — voor wat onze illusies betreft — beter niet kan zien, doch alleen maar horen. Want grote mannen blijven nooit groot, bijn a nooit groot wanneer ge hen van dichtbij ziet. Het menselijk oog is dan een verkleinglas. Ik zag John Masefield, Brittanje's gelauwerde poëet jus over zijn aarpeltjes doen en daar kan bijna geen gelauwerde tegen. Want iedereen doet jus over zijn aarpeltjes en wij willen zo graag dat sprookjesmannen niets doen wat iedereen wél doet. Ik zag Hore Belisha, ge-woon tegenover mij (ik had 'm zó kunne aanrake, broer) Coca Cola drinken. Net als iedereen veldwachter, of brievegaarder of raadshoor in wélk gerechtshof dan ook, Coca Cola drinkt. En dat is een ontgoocheling.

Deze burger weet dat dat een kinderlijke gedachte van hem is. Maar hij is een beetje kinderlijk. Hij gelooft nog zo graag aan sprookjesprinsen, Marietje.... Dat weet jij immers wel?

Maar deze burger zou, ondanks het verkleinglas, de jus, de coca cola en de ontgoocheling der aanraakbare grootheid, toch wel graag in dat éne sprookje zo lang en zo innig willen geloven, dat het puur-gouden werkelijkheid wordt. Dat sprookje van de grote, rode, bloedwarme E op dat witte veld des vredes. Dat Verenigde Europa, waar alle grote mannen voor bij elkaar gekomen zijn en waar alle kleine mannen zo innig naar verlangen, zo innig als de dorre akker naar de goede regen snakt.

Het is een heel oud sprookje, dacht ik, zo oud als die kleine heerlijke aarde van ons — het sprookje van de mensen die de eeuwige vrede hier op aarde krijgen. Dat sprookje van alle mensen van goede wille, van de grote mannen en de kleine mannen en dat zij in rust hun aarpeltje willen eten. En wanneer zou dat geen sprookje meer zijn?

De burger die naast deze burger woont is een cynisch man. Hij zegt „die aarpeltjes van jou zijn lariekoek en die jus is schijn jus en die coca cola is een zoet en wee en sythetisch drankje”. Hij zegt: „dat hebben ze nou al zo vaak geprobeerd en of je nu de gelauwerde poëet van Brittanje of de groenteboer op de hoek bent, amice, het lukt ze immers tóch niet”. Hij zegt: „Ze hebben die aarde-oude waarheid in de Ridderzaal en op de Dam zó dikwijls verkondigd, dat het me na de eerste dag al als een grauwe gemeenplaats in de oren klonk”.

Dat zei de burger die naast deze burger woont. Maar ik wil hem niet geloven.

Want ik wil geloven aan het sprookje dat eens werkelijkheid worden zal: die werkelijkheid van een Verenigd Europa en van vrede op aarde voor alle mensen van goede wille, voor alle medeburgers van

DEZE BURGER

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.

Redactie-secretaris: Mr. E. Elias
Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.
Administratie: Postb. 43 Amersfoort.
Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.
Losse nummers 15 cent.

Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie”, te Amersfoort.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlug, Geestbrugweg 69 Rijswijk (Z.-H.).

Middenstanders...!

Als er ooit een groep is geweest, die bij de vorige verkiezingen en bij de thans komende, in het brandpunt van de belangstelling heeft gestaan, dan is het wel de Middenstand.

Na de belangrijkste koersverandering die zich na de tweede wereldoorlog in de oude S.D.A.P. heeft voltrokken, heeft de nieuwe Partij van de Arbeid zich plotseling als voorvechtster van de Middenstand opgeworpen. Voor de arbeiders bleef de partij bloedrood, doch ging het er om bij de Middenstand in het geveel te komen, dan werden alle Marxistische leuzen en coöperatieve gedachten op handige manier weggewerkt, opdat de Middenstand toch vooral maar niet kopschuw zou worden. Men ging hierbij echter wel zeer eenzijdig te werk. Zo vergat men o.m. te zeggen, dat de voorstellingen van de marxisten ten aanzien van de Middenstand op een volslagen fiasco zijn uitgegleden. Hoorde men immers niet vroeger in het rode kamp uit den treure opklinken, dat de Middenstand gedoemd was om te worden doodgedrukt tussen het „groot-kapitaal” en het „proletariaat”? Sinds de bevrijding hoort men dergelijke uitspraken niet meer, enerzijds uit tactische overwegingen en anderzijds, omdat het niet prettig is in het openbaar te moeten erkennen, dat de Marxistische theorieën op allerlei terrein volslagen onhoudbaar zijn gebleken. Maar toch moet men de arbeiders met deze zelfde theorieën tot vriend houden.

Doch een politieke beweging die een dergelijke tweeslachtige houding aan de dag legt, kan voor de Middenstand onmogelijk een betrouwbaar kompas zijn! Neen! De Middenstand is niet dood! Zij is springlevend en zij vormt een zeer belangrijke factor in ons maatschappelijk leven. Zonder haar zouden vele staattjes van particulier initiatief, durf, moed en doorzettingsvormogen voor onze samenleving verloren zijn gegaan. Onze maatschappij heeft een dergelijke stimulans van node en daarom moet het ten zeerste worden afgekeurd, dat de tegenwoordige regering dit particuliere initiatief zo vele moeilijkheden in de weg legt. Het zijn vooral de begrippen Vrijheid en Democratie die de grondslag vormen, waarop zich een gezonde Middenstand kan baseren. Daarom dient de Middenstander zich niet van de politieke arena afzijdig te houden, doch aan de V.V.D. haar steun te verlenen, die vooral in de Staten Generaal herhaaldelijk voor de Middenstand in de bres is gesprongen. Daarom ook is versnippering uit den boze. Het creëren en steunen van eigen lijsten staat gelijk met een poging tot zelfmoord. Immers iedere stem uitgebracht op splinterpartijtjes is een verloren stem, die zich in de praktijk niet vóór doch tegen de Middenstand richt! Uit dien hoofde is het een zeer gelukkig besluit van de Verkiezingsraad van de V.V.D. geweest een Middenstander bij de a.s. Tweede Kamerverkiezing op een verkiesbare plaats te zetten. Hieruit moge blijken, dat het de V.V.D. bittere ernst is als zij voorgeeft de belangen van de Middenstand te willen verdedigen. Ongeveer twee maanden scheiden ons nog van de verkiezingen. De Middenstanders bedenke welk een machtig wapen het rode potlood is. Een verkeerd gebruik daarvan zal tot gevolg hebben, dat de bedreigingen waaraan de Middenstand op het ogenblik onderhevig is, nog zullen toenemen. Noch het gefluit van de zoete rode vogelaar, noch de verlokkende stem van de versnippering zijn voor de Middenstand de aangewezen weg om de moeilijkheden op te lossen. Wie het particuliere initiatief niet ten onder wil zien gaan, bedenke dit goed. Daarom schare men zich als één man achter de V.V.D. waarbij men wel diene te bedenken, dat men er met „goed stemmen” alleen niet is. De V.V.D. behoeft de daadwerkelijke steun van de Middenstand. Slechts door een eendrachtig optreden zullen wij iets kunnen bereiken. Dat Eendracht Macht maakt, is een oude waarheid. Doch zij geldt wel in een zeer bijzondere mate voor de politiek! Opdat men dit niet vergete!

Minder architecten meer metselaars

In elke beschouwing over de mogelijkheden tot algehele verbetering van het Nederlandse onderwijs valt het accent op het probleem der onderwijzersopleiding. Dit is volkomen begrijpelijk: zo er ooit verbetering en vernieuwing van ons onderwijs plaats vindt, dan zal dit voornamelijk tot stand komen door de onderwijzers. Ik zeg nadrukkelijk: voornamelijk, omdat ik met evenveel klem zou willen wijzen op de grote betekenis van de belangstelling en de medewerking van de zijde der samenleving, van de niet-onderwijzers, van de ouders en allen, die krachtens hun positie in het maatschappelijk leven of wel belast zijn met de zorg voor beter onderwijs, of invloed op verbetering kunnen uitoefenen. Wij mogen nimmer over het hoofd zien, dat van de Minister van Onderwijs tot het Raadslid onzer kleinste gemeente in Nederland en het Bestuurslid van de kleinste schoolvereniging er een keten van functionarissen is, die te zorgen hebben voor of in de gelegenheid zijn invloed ten goede uit te oefenen op het onderwijs. Men vergist zich, als men denkt, dat beter onderwijs alleen verkregen zal worden door nog betere, nog toegewijdere onderwijzers en leraren voor de klassen te zetten. Zij oefenen onmiskenbaar een nauwelijks te bepalen invloed uit, maar een optimum wordt alleen bereikt als zij zich gedragen weten door de belangstelling van alle niet-onderwijzers. Hoe belangrijk salarisverhoging voor de Nederlandse leerkrachten ook moge zijn, even belangrijk, zo niet belangrijker is voor het gehele Nederlandse onderwijs een juistere en in alle lagen des volks aanwezige waardering van het onderwijzersambt en de dragers daarvan. Indien de onderwijzer en leraar tot het besef komt, dat in alle maatschappelijke kringen zijn ambt de waardering geniet welke het krachtens zijn betekenis voor de opbouw en de handhaving der samenleving heeft, zal dit onmiddellijk een enorme invloed ten goede uitoefenen op het onderwijs.

Nu wil ik gaarne de eerste zijn om te erkennen, dat inderdaad van de zijde der onderwijzers en leraren niet altijd de voorwaarden geschapen werden en worden, die nodig zijn om tot een beter-gewaardeerd worden te komen. Nog al te vaak — en in het verleden te dikwijls — hebben de onderwijzers zelf medegewerkt aan de vermindering van de waardering van hun beroep door verslapping van hun activiteit in het onderwijs zelf, door verloochening soms van hun beroep (buiten de schooldeuren wilde men niet gaarne de schoolmeester zijn; ofwel men wenste niet, dat zijn kinderen dit beroep kozen), maar..... deze gevallen wegen niet op tegen de invloed welke niet-onderwijzers hebben uitgeoefend. De geschiedenis der laatste honderd jaren geeft talrijke „bewijzen” voor deze uitspraak! Wat is er al niet gebeurd op het terrein van de salariëring der onderwijzers; op het gebied van de leerlingen-schaal; maar ook: hoe is in de loop der jaren nu eens niet alleen in de zo graag oeschuldigde volksgroep der bezitters, maar ook in de rijen der niet-bezitters de waardering van de onderwijzer gedaald. Bij de een: de arme schoolmeester, bij de ander: de kale schoolmeester met de boord om! En het is dan ook alleszins begrijpelijk, dat tengevolge van een afnemend zelf-respect en een toenemende vermindering van waardering de onderwijzersstand langzaam maar zeker zijn aantrekkelijkheid ging verliezen.

Vadertje Langneus

Tijdens haar jongste tweedaagse congres heeft de Partij van de Arbeid haar verkiezingsprogramma opgesteld. Eén van de punten die hierbij het meest op de voorgrond treden is de eis om een blijvende leiding van de economie bij de regering. Ofschoon wij al lang wisten waar wij in dit verband aan toe waren, kan het nuttig zijn er op te wijzen, dat de Partij van de Arbeid nogmaals een alles overheersende rol van Vadertje Staat opnieuw op haar verlanglijstje heeft geplaatst. Vooral handel-drijvend en producerend Nederland weet dus waar het aan toe is als de Partij van de Arbeid in ons land haar zin zou krijgen. Geen kans voor het particuliere initiatief, geen kans voor de kleine hard werkende zelfstandigen, doch „geleide economie”.

Jhr. mr. van der Goes van Naters heeft bovengenoemd verkiezingsprogramma uitvoerig verdedigd en heeft, blijkens de krantenverslagen, o.m. verklaard, dat in het nieuwe kabinet de houding van de Partij van de Arbeid waarschijnlijk de radicaalste en progressiefste zal zijn. „De voor-

Nieuw bloed werd — en wordt helaas nog overwegend — alleen toegevoegd uit het milieu van de wat beter gesitueerde arbeiders en de kleine middenstanders. Hiermede is van dit milieu niet het minste kwaad gezegd: integendeel, deze middengroep in de maatschappij is waarlijk niet de minst betekenisvolle voor de handhaving van het Nederlandse volkskarakter en de beste tradities in ons volk.

Hiermede wil alleen gezegd worden, dat bij een dergelijke gang van zaken ons gehele onderwijs schade moet lijden. Immers juist dit beroep, dat van zo grote betekenis is voor de vorming van de jonge mens in zijn meest onvankelijk jaren, vergt mensen uit alle lagen van ons volk. En met alle respect voor de vele beschouwingen over de onderwijsvernieuwing, over paedagogische en didactische problemen, over salarissen en leerlingenschalen, zie ik toch nog altijd dat ene grote probleem: Hoe komen we tot een waarachtig corps volks onderwijzers, d.w.z. een corps van jonge mannen en vrouwen uit alle lagen van ons volk, bereid zich te geven aan „de bouw van Jeruzalem”, niet als „architecten” in de eerste plaats, maar ook als „gewone metselaars”.

De methode, welke in onderwijzerskringen daarbij tot nog toe wel eens gevolgd wordt, kan ik allerminst waarderen. Ik bedoel dit: de verandering van de naam „meester” in „mijnheer”, van „bovenmeester” in „directeur”, van leraar in „docent”, brengt geen wezenlijke oplossing.

Ik vind er niets tegen, als men zich liever met „mijnheer”, „directeur” of „docent” laat betitelen, wanneer dit nu eenmaal in de lijn van de moderne tijd ligt, maar ik acht het belachelijk om te menen langs deze weg de belangstelling voor het beroep te vergroten.

De enig juiste weg is: ons volk doordringen van het besef, dat voor de bouw van deze samenleving de onderwijzersstand van grote betekenis is. Wanneer wij er niet in slagen in alle lagen der samenleving het besef te doen overwinnen, dat ook in dit beroep, bij voldoende aanleg en geschiktheid der functionarissen, de gelegenheid geboden ligt onze samenleving te verbeteren, de democratie te beschermen, dan baat elke andere methode evenmin.

Ons volksonderwijs eist volksonderwijzers en ik verzet me krachtig tegen de opvatting, dat we onder volksonderwijs, volksschool en volksonderwijzer alleen maar moeten verstaan onderwijs voor een bepaald volksdeel, een school voor een gedeelte van ons volk, onderwijzers voor en uit een bepaalde volkslaag. Als we over volk spreken, bedoelen we ons gehele volk. Slechts dan zie ik de verlangens van de Nederlandse onderwijzers in vervulling gaan, n.l. algehele en juiste waardering van hun beroep krachtens de betekenis, die het heeft, wanneer naast de jongen of het meisje uit het arbeidersmilieu, het milieu van de kleine middenstander, de zoon en de dochter van de officier, de hoogleraar, de groot zakenman de baron en wie ge ook wilt, staan om gezamenlijk te bouwen aan ons volksonderwijs.

Voor hen allen een behoorlijke beloning; voor hen allen een juiste waardering, voor hen allen de meest strenge eisen ten aanzien van hun opleiding en praktische vorming. Zo lang deze toestand utopie genoemd wordt, missen wij allen het recht bij elke gelegenheid opnieuw de school en haar dienaren het verwijt te maken dat zij tekort schiet in haar taak.

Den Haag.

J. VAN MOURIK.

uitstrevendheid in Nederland”, aldus de heer Van der Goes van Naters, „wordt in belangrijke mate door haar bepaald”.

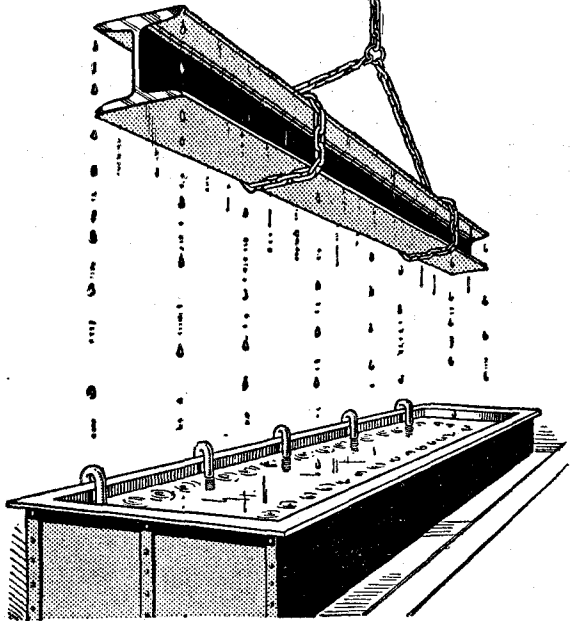
Men zou hieruit kunnen concluderen, dat de Partij van de Arbeid nogal met zich zelf is ingenomen en zeker geen gebrek aan vertrouwen vertoont in haar eigen werk. Anderzijds is deze verklaring echter weinig vriendelijk tegenover de tegenwoordige bondgenote om van de overige politieke partijen maar niet te spreken.

Men kan overigens over deze zaak denken hoe men wil, doch toch wil het ons voorkomen, dat een zich zelf op de borst slaan gelijk de heer Van der Goes van Naters doet, niet bijzonder elegant is, weinig overtuigend klinkt en daarom niet in alle opzichten sympathiek aandoet.

Middenstand, de kleine spaarders en ook een groot deel van de loontrekkenden zullen bij ernstig nadenken tenslotte tot de conclusie moeten komen, dat zij in de afgelopen tijd bijzonder weinig van die socialistische progressiviteit hebben gemerkt. Daarom klinkt het nogal vreemd in dit verband een monopolie voor zich op te eisen.

Doch een gewaarschuwd man geldt voor twee. Moge de openhartigheid van de P. v. d. A. velen de ogen openen!

BEITSEN MET FOSFORZUUR

Beitsen met fosforzuur,

een moderne methode in de strijd tegen ROEST, de erfvijand van ijzer.

Een MODERNE methode, maar ene, die haar doeltreffendheid en goedkoopte reeds overtuigend heeft bewezen.

Door veel overheidsinstellingen, rederijen en andere grote industrieën wordt het fosforzuur-beitsen al voorgeschreven voor nieuw constructie-werk op alle gebied: bruggen, schepen, tanks, enz.

Het fosforzuur verwijdert walshuid en roest en geeft een ideale ondergrond, waarop de verf zich kan hechten. Daardoor tevens grote besparing op onderhoudskosten.

Wij maken technisch fosforzuur in grote hoeveelheden en kunnen daardoor dit zuur, speciaal geprepareerd voor het beitsen, zeer goedkoop en in ieder gewenste hoeveelheid aanbieden. Wij lichten U gaarne in omtrent de bouw van de zeer eenvoudige beitsinstallatie en.....

Wij leeren U beitsen!!

Wij zenden U daartoe kosetloos onze deskundige, die niet weggaat, voordat Uw personeel geheel met het beitsen vertrouwd is.

● Op aanvraag zenden wij U onze brochure „IJZER EN ROEST”, waarin een beitsvoorschrift is opgenomen.

Albatros Superfosfaatfabrieken N.V.

voorheen N.V. Vereenigde Chemische Fabrieken
N.V. Amsterdamsche Superfosfaatfabriek
Hoofdkantoor: MALIEBAAN 81 — UTRECHT

NEDERLANDS FABRIKAAT

N.V. Machinefabriek

IJZER-, STAAL- EN
METAALGIETERIJ

v.h. BAKKER & Co.
RIDDERKERK

L. Smit & Zoon
KINDERDIJK

Baggermateriaal
Zeesleepboten
Passagiersschepen
Machines
Motoren
Ketels

POMPEN

voor scheepvaart
en industrie

Raadpleeg
onze technische dienst

MACHINEFABRIEK C. MATERS C.V.

BEVERWIJK - TELEFOON 3141

Levering binnen 1 maand.

N.V. BOELES

Scheepswerven en Machinefabriek

BOLNES

Nieuwbouw en reparatie

Kloos

K I N D E R D I J K

Bruggen

ruim 300 jaar....

FABRICEREN WIJ VERVEN VOOR
BOUWVAKKEN EN INDUSTRIE

N.V. Heyme Vis & Zoonen

ZAANDAM - OPGERICHT 1643

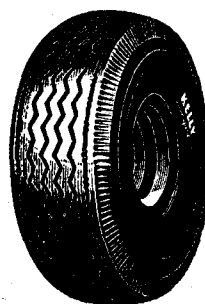
HANDELMAATSCHAPPIJ

H. Albert de Bary & Co. N.V.

Deviezenbank

Financiering van Im- en Export
Documentaire Accredities

HEERENGRACHT 450 AMSTERDAM-C. TELEFOON 38911

Imp. N.V. Jac. Blom (Auto Supply Afd.)
Rotterdam - Filiaal Den Haag

WAAR NEDERLANDERS EN INDONESIËRS SAMENWERKEN

Daar groeit de rijst, daar keert de welvaart terug

De boze geest: de Republiek

De hoogvlakte van Pengalengan is een der verrukkelijkste oorden van heel Indië. Een hoge, wijde, vruchtbare vlakte, door bergen van donkere wouden omsloten. De talrijke thee- en kina-ondernemingen op deze hoogvlakte hebben door extremisten en Japanners zwaar geleden; de meeste fabrieken waren afgebrand en leeggeroofd. Van de veertien grote theefabrieken waren zes totaal vernield, vijf zwaar beschadigd en slechts drie hadden maar weinig geleden.

Maar men is, toen de politieke actie de bevolking had bevrijd van de extremistische terreur, weer aan het werk gegaan.

Aan het werk — om de tot bomen uitgegroeide theestruiken bij te snoeien en om het dichtgegroeide kinabos in orde te maken. Aan het werk, om uit de onontwarbare ijzermassa's van door explosieven verwoeste fabrieken als „Kertamanah“, „Kertasari“ en „Pasir Junghuhn“ bruikbaar materiaal te halen. De theefabriek „Santosa“ draait alweer. De fabrieken „Pasir Malang“, „Poerbasari“ en „Sedep“ komen weer in bedrijf. En ziet, reeds kan men melden, hoe de fabriekscapaciteit alweer voldoende is om 7 miljoen pond droge thee te produceren..... En met de kinaproductie hoopt men dit jaar 4 miljoen kilo droge bast te halen.....

Hoe dat gaat? Dat gaat, doordat de Nederlandse planters zeer hard aan het werk zijn gegaan. Zij wonen in kamponghuisjes; zij werken dag en nacht; zij hebben het werkvolk der ondernemingen bijeen gezocht; zij hebben bevorderd, dat overal weer poliklinieken voor de bevolking kwamen; zij hebben gezorgd, dat de ondervoeding en de verwaarlozing der inheemsen zo snel mogelijk werden opgeheven. En zij hebben ondervonden, hoe verheugd het Indonesisch werkvolk is, dat het bevrijd werd van de terroristen en thans weer rustig werken kan.

De leiders van een aantal Nederlandse bedrijven in Indië zijn tot de conclusie gekomen, dat snelle industrialisatie in Indië onvermijdelijk is. Dit is zeker het geval. Of men het wil, of niet. Welnu, hebben deze ondernemers gezegd, dan hebben wij een organisatie nodig om dit te bevorderen en bij de overheid onze wensen kenbaar te maken. Zo werd te Batavia de „Industriële Bond“ opgericht. Het lidmaatschap staat open voor ieder industrieel bedrijf, ongeacht landaard of ras van de eigenaar. In het bestuur namen zitting de heren M. Donsen (Lindeteves), drs. A. J. Caron (Unilever), dr. J. Al (Bandoengse Kininefabriek), C. de Bievre (Philips), dr. A. J. Kreuger (De Vries Robbé), J. Latooy (Philips), ir. H. L. F. Rinder (Gasmaatschappij) en J. Ruttner (Bata).

In Midden-Java is de rijst geoogst. De oogsten waren overvloedig. De rijstrijzen zijn sterk gedaald; in Semarang heeft men van 1 Mei af de rijstdistributie kunnen opheffen. De tani klaagt in vele streken over schade door varkens; in Zuid-Midden-Java is wat schade door droogte en doordat de bevoeding in streken, waar het water van republikeins gebied moet komen, nog niet in orde is. Maar overal in het door de Nederlanders bezette gebied zijn de oogsten goed en is de voedingstoestand gunstig. Op veertig bergcultuur-ondernemingen in Midden-Java wordt alweer gewerkt; met hun ruim 25.000 h.a. beslaan zij meer dan de helft van het ondernemings-areal in het bevrijde deel van Midden-Java. Er werken enige tienduizenden arbeiders. In het Pekalonganse zijn 20 werven en 73 batikkerijen weer in bedrijf.

In het Tjiandjoerse, in West-Java, wordt een soort aanschouwelijk onderwijs gegeven, zichtbaar voor ieder, die het zien wil. Daar kan men zien, hoe in de gebieden die al wat langer door Nederlandse soldaten bevrijd zijn en waar de bevolking zich veilig voelt voor terroristen en rampokkers, de ondernemingen en de bevolkingstuinen er alweer prachtig bij staan. Maar aan de grenzen, in de randgebieden, waar de bewaking door de troepen uit een verder gelegen plaats geschiedt en waar dus de stropers en de maraudeurs zich nog laten gelden, daar liggen nog de verlaten tuinen, de verwoeste fabrieken, de vuile kina-tuinen en de hoogdoorgeschoten theestruiken. Dat zijn de streken, waar de bevolking nog in lompen loopt..... Vergelijk daarmee een plaatsje als Tanggeun. Daar dragen alle vrouwen kleurige sarongs en alle mannen nieuw gestreept goed. Daar ziet men op elke voorgalerij de vrouw des huizes weven. Want hier plant de bevolking „siki kapas“, een soort lage katoen. Voor één sarong gebruikt men twee kilo; men maakt een sarong voor tien Indische gulden en in de stad brengt hij wel vijf-en-twintig gulden op. Dus floreert de bevolking; omdat zij werkt en zich veilig voelt.

In Oost-Indonesië neemt de productie gestadig toe. Bali en Lombok beloven goede en overvloedige rijst-oogsten; Celebes en de honderden kleine eilanden van deze eendeloze archipel brengen weer hun copra voort, en damar en rotan en andere bosproducten. Ook is er nu een werkcommissie gevormd, om Oost-Indonesië systematisch te ontwikkelen. Men heeft daarin niet alleen Oost-Indonesische ministers en vice-ministers benoemd — zoals vice-minister drs. Tan Tek Heng —, maar men heeft prof. Hanrath tot voorzitter gekozen, zich van de diensten verzekerd van ir. Groeneveld en in de commissie ook de hoofdagent van

de Javase Bank te Makassar en havenmeester Groost opgenomen. „De breedst mogelijke samenwerking van alle groepen, partijen en landaarden is nodig“, zei president Soekawati onlangs, „om Oost-Indonesië tot welvaart te brengen.“

De koers van de Ned. Indische gulden is de laatste tijd sterk gestegen. Voor één Nederlands tiende betaalde men kort geleden grif twintig Indische gulden. Voor één Amerikaanse dollar gaf men graag 19 Indische gulden; voor één pond sterling veertig gulden! Toen de koers van de Nederlandse gulden was gedaald tot f 10.- Nederlands voor f 11.50 Nederlands-Indisch, de koers van de dollar tot f 11.- en van het pond tot f 22.-, trad enige reactie in. Een paar dagen geleden deed de dollar f 11.50 en het pond f 26.50, de Straits-dollar f 3.70, de Hongkong-dollar f 1.90, terwijl de goudprijs was gedaald tot f 19.- (24 karaat). Deze sanering der koersen was het gevolg van importrestricties, die weliswaar vele Chinese importeurs in moeilijkheden brachten, maar die toch gunstig werken. Zelfs konden de cijfers van het Centraal Kantoor voor de Statistiek over Februari voor het eerst een wat gunstiger beeld tonen. De import had die maand een waarde van f 64.- miljoen; de uitvoer had een waarde van f 61.893.000. Dat is natuurlijk nog een afschuwelijk verschil met de verhoudingen vóór de oorlog, toen Indië zelfs in de hardste crisisjaren een zeer aanzienlijk export-overschot kon aanwijzen. Maar het verschil, het schadelijk verschil, dat tot dusver tientallen miljoenen per maand bedroeg, was in Februari dan toch reeds gereduceerd tot enkele miljoenen. En een export van f 6.500 ton rubber, 15.000 ton copra, 9.000 ton suiker, 400 ton tabak, 250 ton thee, 200.000 ton aardolieproducten, 9.000 ton bauxiet en 5.000 ton tinerts in één maand betekent, vergeleken met vroeger ja-

ren, nog niet veel — maar voor de thans geldende omstandigheden indiceren deze cijfers een redelijke vooruitgang.

Wij zouden deze tekenen van verheugend herstel nog met vele kunnen vermeerderen. Men zou kunnen wijzen op Deli, waar de palmolie alweer een formidabele export belooft en ook de tabakscultuur zich snel herstelt. En zo zou nog menig ander voorbeeld gegeven kunnen worden om aan te tonen dat overal, waar de Nederlanders het bedrijfsleven weer op gang konden brengen, gunstige en moedgevende resultaten worden verkregen.

Het wordt wel tijd, dat men in Nederland zich eens rekenschap geeft van het prachtige werk, dat daar in Indië alweer op de ondernemingen, in de fabrieken en in de kantoren wordt verricht. Hard werk, onder de moeilijkste omstandigheden. Hard werk, in de hitte. Hard werk, dat een zegen kan zijn voor Indië.

Het wordt ook wel tijd, dat men in Nederland gaat inzien, hoe opmerkelijk snel de Indonesische werkkrachten zich overal weer hebben aangevuld. Hoe verheugd zij zijn, dat in de thee, de tabak, de kina, de palmolie alweer gewerkt kan worden, en in de fabrieken, en in de mijnen, en op de olievelden. Deze honderduizenden Indonesische werkkrachten zijn verheugd, opgewekt en dankbaar voor het feit, dat die Nederlanders hun ondernemingen weer op orde brengen en dat zij er, veilig en welbeschut, weer kunnen werken.

Het wordt, tenslotte, ook wel tijd, dat men in Nederland spoedig begripte, waar dat economisch herstel mogelijk is en waar door het mogelijk werd.

Dan zal men ook begrijpen, dat al dit prachtige werk, zo zegenrijk voor Indië, zo een heerlijke uitkomst voor de Indonesische bevolking, zo vol beloften voor Nederland, alleen duurzaam verricht kan worden indien aan één enkele voorwaarde wordt voldaan.

Die voorwaarde.... Die levensvoorwaarde voor Indië en Nederland.

Die beslissende voorwaarde, waaraan voldaan moet worden wil alles wat in Indië verricht wordt niet vruchteloos en onvruchtbaar worden....

Het is deze voorwaarde: rust, orde, gezag en veiligheid. In deze vier woorden is Indië's levenszaak vervat. Waar zij gelden, waar het landvolk veilig werken kan, daar werkt het en daar zijn de oogsten goed. Waar zij gelden, daar varen schepen weer en daar rijden de spoorwegen, daar is het vol bedrijvigheid op de kaden en daar zijn de markten vol bedrijvig leven. Waar zij gelden, waar rust en orde heersen, daar werken de fabrieken weer, daar gaan de ondernemingen waar bloeien en daar herstelt zich langzaam aan de welvaart. Waar zij gelden, waar de veiligheid van leven en bezit gewaarborgd zijn, daar doet de Indonesische bevolking niets liever dan met de Nederlanders samenwerken.

Maar waar zij niet gelden... Waar de rust wijkt voor de terreur. Waar de orde verdween voor de anarchie. Waar het gezag week voor de sluipmoord. Waar de veiligheid verdreven werd door ophitsende propaganda, opruiende redevoeringen, terroristische bendes en losgelaten communisten. Daar vindt men van dit alles niets. Daar is elk economisch herstel onmogelijk. Daar is ook elke samenwerking onmogelijk. Daar blijft elk streven om het Indonesische volk te helpen vergeefs.

Op het gebied der Republiek is tot vandaag de dag van samenwerking nergens sprake. Het overleg te Djocja en Batavia heeft geleerd, dat die ook niet te verwachten valt. De arme volken, die het ongeluk hebben te leven in de republikeinse gebieden, liggen onder de greep van anarchie en van terreur. Met op de achtergrond, dirigerend en intrigerend, de boze geest van het communisme.

Tot deze Republiek kan slechts één woord gesproken worden: „Neen“. Wie „Neen“ zegt tot de Republiek, en „Neen“ blijft zeggen, standvastig en vastberaden, zegt „Ja“ tot de volken van Indonesië. De Hemel behoede ons en behoeve die volken voor een Indisch beleid, dat inzake deze Republiek opnieuw zou terugvallen in zwakheid. d. H.

EIGENWIJZE LIEDJES.

Brief van een moeder aan haar jongen in Indië

Zoals die niet geschreven maar wel gedacht is....

Ja, jongenlief, ik zie je telkens voor me
Zoals je wegging op die grote boot...
Jij aan de railing... tussen al die jongens...
En ik... nou ja... je moeder hield zich groot
Daar gaat ie nou, zo dacht ik in m'n eigen,
Nog vijf minuten... en het is weer tijd...
Dan is ie weg — dan ben je in je leven
Elkaar voor jaren — j a r e n, jongen — kwijt.

Ik weet het wel... het zal zo'n vaart niet lopen...
De tijd gaat vlug — de dagen vliegen om...
Jij zei: och moeder, vóór je pap kunt zeggen
Ben ik weer thuis... Jouw jongen komt weerom...
Maar al die tijd en al die lange dagen
Vraag ik me af: hoe lang nou nog?... Waarom?...
Want elke week staat in de krant dat lijstje...
Die gingen óók... die komen niet weerom...

Ja, jongenlief, je moeder zit te zeuren...
Da's niks voor jou... gezanik... en gezanik...
Want jij vliegt uit — jij gaat je leven leven...
Jij hebt gelijk — och, jij bent net als ik.
Pluk jij die dag, die ik heb willen plukken...
Óók ergens ver... óók net zo jong als jij...
En denk dan 's avonds ook eens aan je moeder...
Kop op, hoor jong. En... en God sta je bij!...

Nou, hou je goed... Als wij maar dikwijls schrijven
Dan zul je zien, dan vliegt die tijd weer om...
Dan kom je t'rug... dan kom ik je weer halen...
Want, jongenlief, in Godsnaam: kom w e e r o m.

BRAMMETJE.

Den Haag leek gevaarlijk veel op Frankfort

Het Haagse congres heeft echter gevaarlijk veel weg gehad van een ander congres, dat precies honderd jaar geleden bijeenkwam: het Frankforter parlement. Ook toen kwamen honderden vooraanstaande en knappe mannen, allen bezielde van een nieuwe gedachte, bijeen om iets schoons te bouwen: één democratisch Duitsland uit de veelheid van de elander concurrerende staatjes. Zij verdedden hun tijd aan het afsteken van klinkende redevoeringen en aan het debatteren over zuiver academische kwesties. En onderwijl ging in Duitsland alles zijn gang, alsof er in Frankrijk geen parlement bestond: Pruisen ontbond zijn democratisch gekozen parlement en stelde weer een reactionair bewind in, in Oostenrijk deed Schwarzenberg hetzelfde. Het einde was, dat de afgevaardigden van de meeste Duitse staten het al-Duitse parlement verlieten en de rest met geweld van wapenen uiteengejaagd werd.

Duitsland bleek nog niet rijp voor de eenheid, althans niet voor een eenheid, die democratisch was en aan de delen gelijkheid verschafte. Die eenheid moest later door de sterkste deelstaat, Pruisen, langs niet-democratische weg aan de andere delen opgelegd worden. Zal het, honderd jaar later, in Europa evenzo gaan? De wil tot eenheid is er, evenals in het Duitsland van 1848, maar, evenals toen, zijn het de verschillende eenheden, de staten, die dit streven het sterkste remmen — begrijpelijk overigens, want zij, die de verantwoordelijkheid dragen (de regeringen en hun ambtenaren), zijn het minst geneigd om het zekere van het heden te ruilen tegen het onzekere van een federale toekomst.

De lange weg

Toch is er dit wezenlijke verschil met 1848: Duitsland was reeds jaren een economische eenheid. Sinds 1834 omvatte een tolunie alle Duitse staten, behalve Oostenrijk, de havensteden en Mecklenburg, en in die tolunie was Pruisen door zijn aardrijkskundige positie het overheersende element. Europa nu is nog lang geen economische eenheid. De eerste schrede op deze lange weg is eerst verleden jaar gezet. Hoewel het nog tot 1871 zou duren, eer Duitsland

Het hoogtij van het federalisme heeft een gevaarlijke kant. Die is deze, dat, indien het niet spoedig duidelijk zichtbare vruchten draagt, de geestdrift, zonder welke de gedachte van het federalisme geen gestalte kan krijgen, moet verflauwen. De mensen worden dan beu van het schone woordentrommelen, achten zich dra weer een illusie armer en geven zich gedweeër dan tevoren over aan de oude nationalismes, die slechts deze kans afwachten om weer ten volle aan bod te komen.

Toch moest dit risico genomen worden. Blijft het federalisme een kwestie van de binnenkamer, dan zal het nooit de kracht kunnen opbrengen, die nodig is om de regeringen en ambtenaren uit hun vertrouwde banen te duwen. Hiervoor is de primitieve kracht van de openbare mening, gewekt door een nieuwe hoop, nodig. In zoverre heeft het Europese congres in Den Haag wel voldaan aan zijn bedoeling.

Wil tot eenheid zij de voedster

een bondstaat zou worden, was de tolunie reeds de „grootste nagel in de doorkist van de Duitse statenbond”. Toen deze er eenmaal was, was de verdere gang van zaken licht voorspelbaar. Indien een gebied reeds economisch één is en de wil tot staatkundige eenheid is er, dan zal deze niet lang op zich laten wachten.

Die wil tot een zekere staatkundige eenheid bestaat thans wel in Europa, maar zijn complement, de gemeenschappelijke economische grondslag, is er bij lange na nog niet. Eer de goede voornemens van de zestien landen om tot een nauwere economische samenwerking, zo mogelijk tot een tolunie, te komen niet verwezenlijkt zijn, zou het opzetten van een staatkundige eenheidsvorm gelijk zijn aan het bouwen van een huis op drijfzand. En dan moet men niet vergeten, dat de Duitse tolunie tot stand gekomen is niet uit de vrije wil van de deelnemers, doch omdat het over geheel Duitsland verspreide Pruisen, door een hoog doorvoerrecht in te stellen, de tussen- en omliggende staten dwong om zich bij het Pruisische tolstelsel aan te sluiten.

Andere situatie

De situatie in het Europa van thans is anders. Er is geen alom aanwezige staat, die de andere staten naar zijn hand kan zetten (of

het moest Amerika zijn, dat echter geen direct belang heeft bij de economische eenwording van Europa). De eerste reactie van alle staten op de huidige noodtoestand is juist om voor eigen parochie te zorgen, zichzelf zo onafhankelijk, ja autarkisch, mogelijk te maken. Slechts bij nadere overweging komen zij ertoe om te trachten deze „sauve qui peut”-politiek langzaam te vervangen door een politiek van „pooling” van hulpbronnen, die pas op langer termijn vruchten draagt, welke dan ook echter veel zekerder zijn dan de huidige eendagsvruchten. Iedere staat denkt thans nog voornamelijk: „Beter één eigen vogel in de hand dan tien samenwerkende vogels in de lucht” en slechts aarzelend en als het ware gedwongen door een kwaad geweten beramen zij gemeenschappelijke plannen.

Betekent het feit, dat de economische grondslag nog lang niet gelegd is, dat de plannen voor een federalistisch Europa slechts het schouderophalen verdienen, dat minister Bevin de vorige week Dinsdag in het Lagerhuis er voor over had? Neen, de federatieve eenheid van Europa blijft het einddoel, waarnaar wij moeten streven, zoals minister-president Attlee de dag daarop zei, de abrupte woorden van zijn minister van buitenlandse zaken ietwat verzachtende. Het is nodig, dat de openbare verbeelding en mening

wakker en geestdriftig gemaakt worden voor dit streven. Meer nog: het is nodig, dat dit streven reeds nu vruchten draagt, wil het door het onmisbaar enthousiasme gedragen blijven worden. Maar geen vruchten, die schoner lijken dan ze zijn of niet door de huidige constitutie van Europa verdragen kunnen worden.

Werkelijkheid

Hoe onwezenlijk het Haagse congres ook geleken moge hebben, het heeft in zijn belangrijkste resolutie toch zin voor werkelijkheid getoond. Deze spoort de Europese parlementen aan afgevaardigden te kiezen naar een Europese raad met zuiver adviserende bevoegdheden. Verder gaan dan dit zou niet alleen blijik gegeven hebben van een zelfoverschatting van het Haagse congres, doch ook, indien uitgevoerd, ten gevolge hebben gehad, dat aan het dak van het Europese gebouw zou worden gewerkt, voordat de muren ervan goed en wel staan.

Het is dus aan de parlementen, die de openbare mening der volkeren onmiddellijker weergeven dan de regeringen, om, los van de regeringen, de stroeve structuur van het huidige Europa los te schudden en de weg naar een nieuw Europa te wijzen en te banen. Dat de door hen gekozen raad geen uitvoerende bevoegdheden zal bezitten en dus formeel geen soevereiniteit overneemt van de afzonderlijke staten, moge de ongeduldigen onder de federalisten tot wrovel strekken, men onderschatte aan de andere kant de invloed, die een dergelijk lichaam zal kunnen oefenen. Mits het steeds weer opnieuw gevoed wordt door de wil der Europese volkeren tot eenheid, zullen de afzonderlijke regeringen zeker niet de waarschuwingen en raadgevingen van dit Europese parlement zo maar in de wind kunnen slaan, vooral niet omdat het naar hetzelfde doel streeft als hetwelk zij, blijkens de pacts van Parijs en Brussel, zich verbonden hebben na te streven.

OVER HET VERKEER

Een grote strijd wordt gestreden

In Vrijheid en Democratie van 23 April 1948 heeft G. Stempfer onder de titel „Een grote strijd wordt gestreden”, commentaar geleverd op een belangrijk wetsontwerp, n.l. op het wetsontwerp Autovervoer Goederen. Naar mijn mening zet de geachte schrijver deze belangrijke materie niet geheel in het juiste licht. De lezer krijgt uit dit artikel de indruk, dat de regering met dit Wetsontwerp geen ander doel heeft dan het aan banden leggen van dit speciale bedrijf, waarin de particuliere ondernemer altijd een belangrijke plaats heeft ingenomen. Het is nodig, het vóór en tegen van dit ontwerp in groter verband te zien. Het vervoer te water en per spoor komt ook nog aan de orde. Voor hen die in ons land op de hoogte zijn met Verkeer (dus zowel per spoor, te water, als over de weg), is het duidelijk, dat maatregelen moeten worden genomen om een ongezonde groei van het verkeer tegen te houden. Thans wordt een begin gemaakt en het genoemde ontwerp is een eerste stap in deze richting. Ik ben het met de schrijver eens, dat deze eerste stap nauwlettend moet worden gadeslagen. Tevens ben ik het met hem eens, dat in het ontwerp te veel aan de minister wordt overgelaten. Het is van groot belang, dat bij een in te voeren vergunningsstelsel een orgaan wordt geschapen, waarin overheid, verlader en vervoerder gelijklijk zijn vertegenwoordigd. Dit zal ook zo moeten zijn bij de maatreg-

Hoor en wederhoor

len, die nodig zijn bij de regeling van de overige delen van het transportapparaat. Om verschillende zeer belangrijke redenen is het thans echter nog veel meer dan vroeger nodig, het veelvuldig varen en rijden met wanruimte per schip, langs rails of over de weg te voorkomen door een doelmatige verdeling van het transport over de transportmiddelen.

Hierbij moet voorop staan, dat al het verkeer als één geheel dient te worden beschouwd. Het is jammer, dat allerlei factoren hebben belet, dat na de bevrijding ons door oorlogshandelingen en roof gedeceerde transportapparaat mede onder leiding van de overheid direct op de meest economische wijze kon worden opgebouwd. Met lofwaardige ijver heeft iedere vervoerstaking vrijwel onafhankelijk van de andere getracht de schade zo snel mogelijk in te halen. Het is thans echter meer dan tijd het gehele transportvraagstuk van een hoger plan te bezien, tenemede te berekenen, dat alle onderdelen van een technisch zo volmaakt mogelijk transportapparaat op de meest economische wijze worden benut. Tot slot nog een enkel woord over de opmerking van de heer Stempfer, dat het de bedoeling zou zijn, dat een vervoerder geen schade-loosstelling zou krijgen als zijn vergunning wordt ingetrokken. Hier moet de schrijver zich vergissen. In

de Memorie van Toelichting op dit nieuwe Wetsontwerp wordt wat betreft de schaderegeling verwezen naar de Wet Autovervoer Personen (W.A.P.). In de memorie van het wetsontwerp tot regeling van het goederenvervoer langs de weg (W.A.G.) wordt bij het invoeren van een vergunningsstelsel voor belanghebbenden een billijke schaderegeling in uitzicht gesteld. Echter wordt nog in het midden gelaten of voor deze schade het Rijk dient op te komen of diegenen, die van een dergelijk vergunningsstelsel direct of indirect zouden profiteren. Dat men nauwlettend de behandeling van dit wetsontwerp in de Staten Generaal zal moeten volgen, merkte ik reeds op, want één en ander raakt niet alleen de daarbij direct betrokkenen, maar is van groot belang voor ons gehele bedrijfsleven.

Het kan daarom zeker geen kwaad voor deze materie nog eens de aandacht te vragen.

J. H. KLOEZEN.

Met zeer veel genoegen kennis nemende van de kanttekeningen waarmede de geachte schrijver mijn artikel heeft voorzien, meen ik te mogen constateren, dat wij beiden het principieel volkomen eens zijn. De heer Kloezen ziet de gehele materie echter in een ruimer verband, hetgeen ik zeer op prijs stel. Ik deed zulks met opzet niet, om het geheel niet te ingewikkeld te maken. Immers, mijn beschouwing was bedoeld voor de „fietsers” en

de „wandelaar” in de letterlijke zin van het woord.

Ik meende door de kwestie met opzet eenvoudig te houden, de lezer te gerieven zonder nochtans de waarheid geweld aan te doen.

Zeker heeft de regering met het bedoelde wetsontwerp wel een ander doel dan het aan banden leggen van „dit speciale bedrijf”. Doch het gaat in feite toch hier om, dat in de praktijk — hoe dan ook — „dit speciale bedrijf” wis en zeker het kind van de rekening wordt. Hiertegen te ageren was mijn opzet.

Met betrekking tot de schaderegeling heeft de geachte inzender volkomen gelijk. Ik gebruikte voor mijn beschouwing als leidraad het wetsontwerp voordat het in de door de heer Kloezen bedoelde zin te elfder ure nog werd gewijzigd.

G. STEMPPER.

OP EEN VERGADERING

in Den Haag heeft Dettmeyer op een (smalende) zinspeling over V. en D. geantwoord, dat hij hoopte dat er een einde zou komen aan C. en A. (Catholiek en Arbeid). Dit nu is een geestige opmerking welke korthed slechts overtroffen wordt door haar duidelijkeheid. Zulke kleine slagvaardigheden hebben dikwijls meer resultaat dan ellenlange, eerbiedwekkende, welgefundeerde betogen. Een korte en treffende geestigheid raakt direct de roos. V. en D. versus C. en A. doet te veel aan tekstelpunten denken. Maar puntig is het wel.

Wij en de sociale vraagstukken

Ja, de vooruitzichten zijn beter geworden

De uitvoerige formulering van ons program over sociale vraagstukken berust op de grondgedachte van de verdraagzaamheid tegenover andersdenkenden met bereidverklaring tot samenwerking op alle terreinen, waar deze mogelijk is. Het doel dat bereikt moet worden, is het scheppen van instellingen wier beleid gericht moet zijn op de verwezenlijking van de sociale gerechtigheid. De rechtspositie voor alle leden der maatschappij zal zo goed mogelijk moeten worden gewaarborgd, armoede en gebrek ten gevolge van oorzaken die de individuele mens niet kunnen worden aangerekend, dienen naar onze mening door een doeltreffende organisatie van sociale verzorging, waar het kan op grondslag van verzekering, te worden gelengend.

Deze organisatie mag niet zo ver gaan dat ondermijning van het eigen verantwoordelijkheidsbesef van de individuele mens het gevolg daarvan wordt. De sociale verzorging moet ruimte laten voor alle groepen van het volk om zich eigen bezit te verwerven.

Heel in het kort zijn hiermede enkele beginselen aangegeven waarvan wij de sociale vraagstukken, die om oplossing roepen, moeten toetsen.

In het verleden en met name vóór de laatste wereldoorlog, was reeds een groot aantal sociale maatregelen getroffen, veelal in wettelijke regelingen die in het allereerste begin door het krachtig initiatief van de Liberale Partij tot stand kwamen. Langzamerhand hebben alle politieke groeperingen in hun programma's verbetering van de sociale toestanden opgenomen. De uitgangspunten der groeperingen waren evenwel verschillend, hetgeen er toe leidde dat bij de behandelingen van sociale kwesties de tegenstellingen zich toespitsen over de rechtsgronden en de uitvoeringsmethoden. Het gevolg hiervan was, dat nieuwe sociale maatregelen, die door een ieder als sociaal wenselijk werden erkend, toch niet tot stand kwamen, omdat men het over de formulering in de wet niet eens kon worden. Een duidelijk voorbeeld hiervan is te vinden in de Ziektewet. Het heeft van 1913—1929 geduurd voor men een regeling kon invoeren, waarvoor een meerderheid in het parlement te vinden viel. Reeds in 1913 was men er algemeen van overtuigd, dat voor loontrekkenden maatregelen tegen loonderving bij ziekte moesten worden getroffen. De strijd ontbrandde toen over de wijze van uitvoering ener daardoor in het leven te roepen verzekering. Enerzijds wilde men haar aan Staatsorganen opdragen, anderzijds voelde men voor een verzekering door bedrijfsorganen. Uiteindelijk kwam men tot overeenstemming en maakte men uitvoering door de Staat naast uitvoering door bedrijfsorganen mogelijk. Zo was het ook op ander terrein. Het geheel van sociale maatregelen, dat van kracht is in ons land, omvat een reeks van zeer goede voorzieningen, die grotendeels los van elkaar staan. In het eigenlijke arbeidsrecht, dat tot dusverre in hoofdzaak privaatrechtelijk is, bestaat derhalve behoefte aan grotere uniformiteit. Op het terrein van het arbeidsrecht wordt in het bijzonder de nadruk gelegd op het beschermende karakter, waarbij regelingen tot stand komen, gericht op de beperking van de arbeidsduur, garantie van veiligheid, en de regulering van het arbeidsloon door middel van de sociale verzekering.

Reeds lang overweegt men de voordelen van een aantal sociale voorzieningen niet langer alleen ten goede te laten komen aan loontrekkenden, doch ook aan zelfstandigen. Voor 1940 achtte men dit wel sociaal wenselijk maar men kon niet tot een bevredigende oplossing komen.

De vraag kan nu gesteld worden of de vooruitzichten na 1945 beter zijn geworden. Gelukkig kan, zonder dat wij ons schuldig maken aan overdreven optimisme, gezegd worden, dat dit inderdaad het geval is.

Het overleg tussen arbeiders en werkgevers was voor de oorlog incidenteel tussen de vrije organisaties en formeel in de Hoge Raad van Arbeid, samengesteld uit ambtenaren, werkgevers- en werknemers-vertegenwoordigers. De aan het overleg deelnemende partijen gingen vrijwel steeds bij de bepaling van hun standpunt uit van eigen beginsel. Daardoor ontstond een zekere stroefheid die het bereiken van overeenstemming bemoeilijkte. Dit is na de oorlog wel zeer veranderd. Bij het

nieuwe overleg in het orgaan van samenwerking tussen arbeiders- en werkgeversorganisaties, dat zij zelf schiepen, de Stichting van de Arbeid, en bij het veelal daarop volgend nader overleg met de vertegenwoordigers van de Overheid, zit steeds de wens voor om het met elkaar eens te worden, teneinde zodoende de oplossing van vraagstukken op korte termijn te verwezenlijken. Het spreekt wel vanzelf, dat onze partij, die een zeer vooruitstrevend sociaal programma heeft, deze ontwikkeling toejuicht. Een stuwende kracht bij dit alles is steeds onze voorzitter. Onze kamerleden geven telkenmale blijk van hun begrip voor de sociale noden en zij verlenen bij de behandeling van de sociale vraagstukken in het parlement volle medewerking aan alle maatregelen die getroffen worden om de rechtspositie van alle leden der maatschappij te waarborgen. Men denke slechts aan het optreden van ons kamerlid Mevrouw Fortanier—De Wit toen het ging om verhoging van de pensioenen van een grote groep van ouden van dagen, die in behoeftige omstandigheden waren komen te verkeren door de vermindering van de koopkracht van de gulden. Con amore werkt onze partij mede aan de uitbouw der sociale voorzieningen. De aanstaande verplichte wachtgeld- en werkloosheidsverzekering alsmede de toekomstige wettelijke regeling der ouderdomsverzekering acht onze partij noodzakelijk zonder zich evenwel op het standpunt te stellen, dat de Staat volledige sociale zekerheid kan verschaffen. Deze garantie kan nooit worden gegeven, omdat men daarmede bij voorbaat zou uitmaken dat alles wat sociaal wenselijk zou zijn ook economisch mogelijk is. Wij zouden het daarom liever zo willen stellen dat de Staat zich alleen sterk zal kunnen maken, voor wat mogelijk zal blijken te zijn op basis van het beginsel der maatschappelijke solidariteit. Deze gedachte is terug te vinden in het rapport dat dezer dagen gepubliceerd is inzake de herziening der sociale verzekering.

Na een halve eeuw strijd over de unificatie der sociale verzekering, heeft een commissie bestaande uit vertegenwoordigers van de Minister van Sociale Zaken en van de Stichting van de Arbeid een oplossing aanbevolen, die enerzijds tot aanzienlijke vereenvoudiging van de uitvoeringsorganisatie zal kunnen leiden en anderzijds afrekent met het dualisme in de uitvoering der wettelijke regelingen. Niet langer zullen Staat- en bedrijfsorganen naast elkaar optreden, steeds zal het bedrijfsorgaan de uitvoering der verschillende regelingen onder toezicht van de Overheid ter hand nemen. Deze commissie staat ten aanzien van de economische mogelijkheden met beide benen op de grond. Zij concludeert, dat in het bestaande stelsel van voorzieningen plaats is voor uitbreiding doch wijst er nadrukkelijk op, dat ook ten aanzien van de door haar voorgestelde voorzieningen een grondige kostenberekening aan de hand waarvan wordt beslist in hoeverre deze economisch mogelijk zijn, geboden blijft. Uitbreiding der bestaande voorzieningen zal derhalve geval voor geval moeten beoordeeld

Ons sociaal program is zeer vooruitstrevend

worden aan de hand van het economisch mogelijke, alvorens tot invoering kan worden overgegaan. Naast de sociale verzekering moet aandacht worden besteed aan het formeren van een doelmatig apparaat voor de volksgezondheid. Ook hiervoor bestaan in ver gevorderd stadium van voorbereiding verkerende plannen. Sinds 1945 is veel werk verzet op het terrein van de arbeidsbemiddeling. Dit onderwerp verdient eveneens de volle aandacht, wil men voorkomen dat een wettelijk geregelde wachtgeld- en werkloosheidsverzekering haar doel voorbij schiet. De arbeidsbemiddeling bestrijkt ook een nieuw veld n.l. het in de maatschappij brengen van de minder-valide arbeidskrachten. Tot dusverre werd op dit terrein zeer goed werk verricht, op geheel vrijwillige basis door de Vereniging Arbeid voor Onvolwaardigen en andere particuliere instanties. Thans is het zo, dat op grond van een nieuwe wet de rechtspositie van de minder valide arbeidskracht geregeld wordt. Een herziening van het ontslagrecht, waarin waarborgen tegen willekeurig ontslag worden opgenomen is in behandeling bij het Ministerie van Justitie, nadat over dit onderwerp reeds een rapport was uitgebracht door de Stichting van de Arbeid.

Wij hebben hier enkele punten aangestipt, die stuk voor stuk aanleiding zouden kunnen zijn voor een nadere beschouwing. Het staat wel vast, dat er hard gewerkt wordt aan het opstellen van regelingen die geheel in de geest zijn van wat onze partij sociaal wenselijk acht. Wanneer wij onze blik op de toekomst richten, dan zien wij, dat in de komende jaren gestreefd zal moeten worden naar het samenvoegen van alle mogelijke incidentele regelingen op het terrein van het arbeidsrecht en de sociale voorzieningen. Bij de herziening der arbeidsverzekering zullen de groepen der zelfstandigen die feitelijk in dezelfde economische positie verkeren als de loontrekkenden binnen de kring der verzekerden worden getrokken. Voor zover echter, naar de practijk uitwijzen kan, deze groepen van zelfstandigen van

oudsher op eigen initiatief tot dekking van bepaalde risico's zijn overgegaan, behoort hiervoor naar onze mening ruimte te worden gelaten. Men zal voorzichtig moeten zijn met het opleggen van verzekeringsplicht, wanneer daartoe geen dringende redenen aanwezig zijn.

Er bestaat wel aanleiding te denken aan een verplichte verzekering voor zelfstandigen, voor de dekking van het risico der ziektekosten en van ouderdomsvoorziening. Onze partij zal haar standpunt moeten bepalen over het hiervoor vermelde rapport Herziening Sociale Verzekering. Zij zal verder moeten overwegen of niet met kracht moet worden aangedrongen op codificatie van het overige arbeidsrecht. In dit wetboek van de arbeid zouden de bestaande wettelijke regelingen, zowel die van privaatrechtelijke als die van publiekrechtelijke aard, moeten worden opgenomen. Aangezien deze codificatie een zaak van lange adem is, dienen wij onze volle medewerking te verlenen aan de oplossing van sociale vraagstukken, die op zo kort mogelijke termijn geregeld moeten worden.

De paragrafen in ons beginselprogramma over de sociale voorzieningen en over de sociale politiek in het algemeen spreken zich zo duidelijk over de toekomstige politiek uit, dat er wel geen verschil van mening zal zijn over de juistheid van onze stelling, dat de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie zonder terughouding geporteerd is voor al die maatregelen, welke leiden tot waarborging van de rechtspositie van alle leden van ons volk, gebaseerd op het beginsel der maatschappelijke solidariteit.

In het artikeltje van mevrouw Hubenet Teljer (in ons nummer van 30 April) stond: in deze richting zijn voor onze meisjes veel mogelijkheden, die bij haaraard en aanleg passen". Richting moest zijn inrichting.

Afdelingsnieuws

AMSTERDAM

Grote belangstelling

De afdeling Amsterdam hield op Maandag 10 Mei een algemene vergadering. In deze vergadering, welke door 175 leden werd bezocht, trad na behandeling van enkele huishoudelijke onderwerpen, onze partijvoorzitter Mr. D. U. Stikker als spreker op.

Mr. Stikker besprak een tweetal onderwerpen n.l. de Bedrijfsorganisatie en de Grondwetswijziging. Het laatste onderwerp gaf aanleiding tot een uitvoerige discussie. Op voortreffelijke wijze werden de vraagstellers door Mr. Stikker beantwoord.

Eerst te ruim half twaalf werd deze vergadering door de voorzitter der afdeling gesloten.

EZINGE

Over middenstandsproblemen

Op 18 Mei, 's avonds om 7.30 uur, zal in café Wiersema te Feerwerd spreken de heer De Haan uit Groningen (bij verhindering van de heer Edzes) over middenstandsproblemen.

FINSTERWOLDE

Ir. Voet komt spreken.

Het bestuur van de afdeling Finsterwolde is als volgt samengesteld: Voorzitter: D. J. Mellema D. Ezn. Reiderwolderpolder. Secretaris: O. Kloosterman, Finsterwolde C 45. Penningmeester: J. Frieling, Finsterwolde. Op Dinsdag 8 Juni 1948 zal een propaganda-vergadering worden belegd in het café van der Holt, waar zal spreken Ir. A. Voet uit Groningen.

HOOGVEEN

Twaalf nieuwe abonné's

Te Hoogeveen vond in Hotel Homan een afdelingsvergadering plaats

waarin Mr. H. K. de Langen uit Meppel een inleiding hield over de beginselen en de voorgeschiedenis van de V.V.D. Na afloop werd het bestuur opnieuw geconstitueerd. Gekozen werden: Mej. Hoving en de Heren R. Reinders, S. Venema, J.C. Rahder, H. J. Stuve, J. Koning en F. G. Sluis. De functies in het bestuur zullen nog worden verdeeld. Voor het partijorgaan konden twaalf nieuwe abonné's worden geboekt.

RIJSWIJK Z.H.

Vrouwen vergaderden

Op Vrijdag 7 Mei hield mevrouw E. van den Bosch-de Jongh, lid van de Gemeenteraad van Den Haag een causerie voor een groot aantal Damesleden van de V.V.D. en belangstellenden, ten huize van Mevrouw Stempels, Haagweg 199.

Mevrouw Van den Bosch gaf een duidelijke uiteenzetting van de redenen, die er de leden van de V.V.D. 2de kamerfractie toe brachten om vóór de grondwetsherziening te stemmen.

Vervolgens sprak Mevrouw Van den Bosch over de Tentoonstelling De Vrouw 1898—1948 en de samenwerking van de vrouwen bij de voorbereiding hiervan.

Mevrouw E. C. W. Potjer-de Jongh dankte namens de aanwezigen.

VEENDAM

Nieuw bestuur

In de afgelopen maand werd een ledenvergadering gehouden, waar Ir. Voet uit Groningen een inleiding hield over de grondslag en de beginselen van onze nieuwe partij. Hierop volgde een geanimeerde bespreking. Het bestuur der afdeling werd als volgt samengesteld: Mr. E. J. Bulder, Voorzitter; Dr. C. Mensch, Secretaris; P. H. Bakker, Penningmeester; R. M. Wieringa, 2e Secretaris; R. v. d. Borgh, G. van Dam, A. J. Douwes, Mevr. S. C. W. Reijenga-Wiersema en A. C. Zuiderweg, leden.

Afblijven.....!

Door
Amy Groskamp—Ten Have.

Het verhaal van de enthousiaste ziel

Er was eens een enthousiaste ziel. Zij kreeg een hondje cadeau en zij was er zo blij mee, zo verrukt, zo gelukkig, dat zij het aan iedereen wilde laten zien. De ganse dag solde zij ermee en van de vroege morgen tot de late avond was het diertje in handen. Het werd vertroeteld, geliefkoosd, geaaid en gevoederd. Onophoudelijk was zij ermede bezig en als zij er niet mee doende was dan speelden de huisgenoten ermee. Geen vijf minuten had het kleine dier rust. „Je moet een jonge hond niet voortdurend in handen hebben” zei iemand, „dat is niet goed voor ze”, maar onze enthousiaste ziel stoorde zich daar niet aan. „Wat 'n onzin! Hoe kan je nu te goed voor iets of iemand zijn! Hij wil spelen, kijk maar!” Als zij hem stil in zijn mand liet liggen dan had zij er immers niets aan!

Het hondje-kreeg de hondenziekte. Het hondje begon te kwijnen. Het weigerde alle voedsel. Zijn oogjes werden dof en zijn vacht werd glansloos. Hij beet naar de hand, die hem wilde strelen. De veearts werd erbij geroepen en het werd een heel getob. Eindelijk werd het hondje ter verpleging naar een kennel gebracht. De liefde van onze enthousiaste ziel voor honden was aanmerkelijk bekoeld.

DAT IS HET NU JUUST: OP DE ACHTERGROND

Toen hoorde zij van iemand die vroeg in het voorjaar de vensterbanken vol zelfgetrokken tulpen en hyacinthen had staan.

„Héja!” zei de enthousiaste ziel, „dat ga ik ook doen!”

Het was vroeg in het najaar en dus het kon nog prachtig.

Nog diezelfde middag ging zij de stad in en kocht glazen en bollen en bakjes en gezeefd grint. Het moest dadelijk worden bezorgd want zij kon niet afwachten tot zij ermee beginnen kon.

Er was een handleiding bij en daar stond in hoe het moest. De bollen werden op de glazen met water gezet en in de bakjes met grint en toen werd alles in een donkere kast geplaatst. De enthousiaste ziel ging iedere dag in de donkere kast kijken en altijd vond zij wat te doen aan de glazen en de bakjes. Toen zij de eerste groene puntjes zag uitkomen was zij in de wolven. „De bollen komen uit! De bloembollen komen uit, heb je het al gehoord?” vertelde zij aan iedereen die het maar horen wilde. Toen de scheuten vijf centimeter hoog waren zette zij ze in de huiskamer voor het raam. In de handleiding stond weliswaar zes à zeven c.m., maar die paar centimeter zou wel niet hinderen meende zij. De scheuten groeiden, maar het ging erg langzaam. „Wat duurt het lang!” zuchtte de enthousiaste ziel en toen er eindelijk dikke bleke knoppen zichtbaar werden, peuterde zij ze met een breipen een beetje open. „Ziezo! nu zal het wel gauwer gaan, nu kan de zon er beter bij”, vond zij.

Het ging inderdaad gauw maar anders dan zij gedacht nad. Het hart van de bloemen werd zwart en bruin, eerst een klein puntje maar al spoedig was het hele binnenste van de bloemtros zwart. Er kwamen een paar akelige miezerige bloemetjes uit, doch geen enkele bloem vertoonde de forse dichte tros die de catalogus te zien gaf. „Ze hebben mij maar wat in de handen gestopt —

die bollen deugen niet!”, mopperde onze nieuwbakken kweekster en boos gooide zij de hele rommel weg.

Er was eens een andere enthousiaste ziel die een opvoedkundige lezing bijwoonde, waarheen een vriendin haar had meegetroond. Ze luisterde opletend maar ze vond het eigenlijk allemaal nogal moeilijk en eigenlijk begreep ze er niet zo heel veel van. Een ding snapte ze echter opperbest: als je grote kinderen later de deur uitliepen en hun vermaak ergens anders zochten, dan was het in negen van de tien gevallen je eigen schuld omdat je verzuimd had aandacht te wijden aan de maatschappelijke problemen waar de jeugd vol van is. De enthousiaste ziel had tevoren nog nooit aan haar ouden dag gedacht maar nu was het op eens of die al voor de deur stond. Verbeeld je dat je dan alleen zat...! Zij besloot onmiddellijk maatregelen te nemen. Hals over kop stortte zij zich in de besturing van allerlei sociale vraagstukken en met de moeder der wanhoop worstelde zij met nooit gehoorde en half begrepen termen. Maar een ding stond voor haar vast: als zij oud was wilde ze niet alleen zitten! Zij begon er met haar kinderen over te spreken. Zij sprak erover aan tafel, zij sprak erover aan de thee, zij sprak er Zondags over en op alle dagen van de week, zij zat des avonds op de rand van het bed van haar zoon en vuurde haar pasverworven theorieën op hem af en zij bekogelde haar dochtertje met alle sociale problemen waar zij maar de hand op kon leggen.

De kinderen waren eerst verbaasd toen verbijsterd en toen liepen zij de deur uit. Zij wachtten helemaal niet tot de moeder oud was! Tot zover onze enthousiastelingen.

Gaat het velen onder ons vrouwen niet vaak precies zo? Stichten wij niet vaak ongewild en onbewust een massa kwaad met onze ontijdige inmenging, met onze overhaasting, ons gebrek aan geduld en onze goedbedoelde maar averechtse bemoeizucht? Wij bedoelen het zo goed — zo verschrikkelijk goed en wij doen het vaak zo verschrikkelijk verkeerd!

Afblijven — met rust laten — er is nauwelijks een moeilijker op te volgen gebod denkbaar voor ons vrouwen. Hoeveel kunnen wij niet bederven met ons schadelijk teveel aan ijver! Op elk gebied waar vrouwen werkzaam zijn zien wij dit schadelijk teveel: deze overdriving.

Ook de nieuwe vrouw, de moderne, de maatschappelijk georiënteerde vrouw kleeft vaak deze fout aan en dat is zo begrijpelijk want wij zien deze tekortkoming helemaal niet als een fout. Integendeel: wij zien onze blakende ijver onze onvermoeibare energie en onze activiteit als even zo vele de goede zaak bevorderende eigenschappen.

Wij willen dat onze opgroeiende kinderen een open oog zullen hebben voor de maatschappelijke noden en wij praten met hen erover... neen! met Uw welnemen: wij zagen hen erover door tot het hun meters de keel uithangt en zij vluchten in de slechte romantiek van de bioscoop als tegenwicht.

Neen — U die dit leest, U natuurlijk niet — U doet zo niet, maar al die anderen nietwaar? Daarover zijn wij het toch eens? Die doen allemaal zo onverstandig..... Afblijven wil zeggen: niet mee bemoeien — terzijde staan — schijnbaar werkeloos toezien — laten rijpen — laten groeien — waken en zich bekwamen op de achtergrond. Ja! dat is het nu juist! Dat op-de-achtergrond... als het nu nog maar op de voorgrond was in het volle licht van ieders belangstelling en medeleven... maar zo maar ongezien en ongeweten zo maar in je doolie eentje iets doen of liever: iets laten ten behoeve van iets of iemand anders... dat ligt ons vrouwen niet en... we doen het dan ook meestal niet. En toch... als het erom gaat onze grote kinderen begrip bij te brengen voor sociale problemen, als het erom gaat hun belangstelling — die door zo heel veel al zo versnipperd en verbrokkeld wordt — te richten op datgene wat uiteindelijk waarde geeft aan een mensenleven: het daadwerkelijk mee helpen bouwen

aan de gemeenschap — dan past het ons moeders om met beleid en voorzichtigheid te werk te gaan. Niet teveel aandringen, niet teveel mee bemoeien maar rustig laten bezinken, laten betijen en wakend toezien vanuit de achtergrond of het zaadje groeit. En niet alleen wakend ook werkend, werkend aan de eigen vorming en scholing. Soms kunnen we zo heerlijk hard van stapel lopen nog vers onder de indruk van een propagandistische rede of toespraak: de jeugd moet worden gewonnen, de jeugd moet ook meedoen juist de jeugd vooral, de jeugd en wij moeders moeten daartoe de weg openen en dan kunnen we soms zo heerlijk op hol slaan, ongeschoold, onvoorbereid en onrijp. Ja onrijp want zo ergens dan wreekt zich het ongeschoolde, het onrijpe in de politiek.

Voor de vrouw, die het er niet voor over heeft of die niet bekwaam genoeg is om zich ernstig te verdiepen in het voor en tegen der verschillende politieke richtingen geldt precies als voor onze enthousiastelingen met de bloembollen: Afblijven! Er wordt al zoveel geliefhebberd en gebeunhaasd op allerlei gebied en iets goeds komt daarmee toch niet tot stand. Als wij onze kinderen rijp willen maken voor een erentueel later te vervullen maatschappelijke functie dan kunnen we niet beter doen dan er ernstige bewustlevende mensen van te maken die een diep verantwoordelijkheidsgevoel bezitten ten opzichte van de naaste. Dat is de onderbouw dat is het fundament dat wij mogen en moeten leggen. Dat kan ook de moeder die niet politiek geschoold is. Wanneer wij er werkelijk in slagen dit fundament van christelijke naastenliefde en trouw aan de heiligste rechten van de mens in de harten van onze kinderen te leggen dan hebben wij meer voor de politiek gedaan dan wanneer wij op onwetendheid en misvatting berustende half begrepen theorieën ten beste geven!

DE HEER DREES.

wordt géén aanvoerder op alle lijsten van de P. v. d. A., zoals oorspronkelijk het plan heette te zijn. Professor Schermerhorn en Koos Vorriink zullen op enige lijsten van die partij nummer één komen. De heer Schermerhorn heeft namelijk de kabinetskwestie gesteld met zijn (eigen) lijst-aanvoorderschap als inzet. Eerlijk gezegd: ons gaat dit niet aan. Elke partij doet in haar eigen boezem wat zij zelve goed acht te doen. Maar toch wilden wij wel de vraag stellen of dit democratisch is. En of er van mensen die in het kader van hun partij kabinetskwesties stellen met de eigen heerlijkheid als inzet, buiten hun partij wel veel heil te verwachten is voor de goede zaak der democratie. Der werkelijke democratie, zouden wij willen zeggen.

BOLNES
Dieselmotoren
25—1400 P.K.
★
N.V. Machinefabriek
„Bolnes”
v.h. J. H. v. Cappellen
te Bolnes

N.V. Nederlandsche
Caoutchouc- en Gutta-
Perchafabriek
v.h. Bakker & Zn.
Ridderkerk
||
● Technische
rubberartikelen

N.V. Nederlandsche
Electrochemische
Industrie
HECI
Hardmetaal-plaatjes
Hardmetaal-gereedschappen
Enige fabriek in Nederland
van gesinterd hardmetaal.
Oude Dijk 149
Rotterdam-O
Telefoon 20661

Verzorgt als van ouds
VERHUIZINGEN
naar alle werelddelen
met Hollandse degelijkheid
Firma KOOYMAN
NIEUWE HAVEN 145
Tel. 68146 Schiedam

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

VRIJDAG 21 MEI 1948 - No. 8

In dit nummer:
WIE ZIJN ONZE
KAMERCANDIDATEN?
(pag. 8)

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Waarom Gerbrandy?

**Gerbrandy
is
Anti-Revolutionair!**

De derde stelling van onze geachte briefschrijver luidde: Gerbrandy is de man, die door dik en dun aan zijn principes vasthoudt. Wij willen dit niet tegenspreken. De beoordeling van de beginselvastheid van prof. Gerbrandy ligt niet op onze weg, maar op die van de anti-revolutionaire partij.

Waar wij tegen opkomen is de tegenstelling, die de geachte briefschrijver maakt, tussen de beginselvastheid van Gerbrandy en de weinige beginselvastheid van onze Tweede Kamerfractie. Die is vals, gelijk wij in ons vorig artikel duidelijk hebben aangetoond. Onze Kamerfractie is even beginselvast als prof. Gerbrandy, maar de beginselen zijn nu eenmaal niet dezelfde.

Antwoord aan de man die op Gerbrandy wil stemmen.

(II)

Prof. Gerbrandy is zijn politieke loopbaan begonnen door als Minister van Justitie zitting te nemen in het Kabinet-de Geer na de val van het vijfde Ministerie Colijn, toen de leiding van de anti-revolutionaire partij weigerde aan de vorming van een Ministerie-de Geer deel te nemen. Het Liberale Weekblad van 18 Augustus 1939 noemde hem een eenspanner in de anti-revolutionaire partij en schreef:

„Kunnen wij Nederland verdedigen, Indië verdedigen en er een duur sociaal apparaat op na houden, en dan nog bovendien uitkomen met de financiën? Colijn en De Wilde zeiden: neen. Dat een financier als de Geer het financieel belang zal prijsgeven, is nauwelijks denkbaar. Maar dan moet, indien de Minister-President aan de verlangens van zijn katholieke en sociaal-democratische ambtgenoten wil volgen, het belang wijken van de verdediging van Moederland en koloniën of één van beide”. En in het volgend nummer schreef hetzelfde blad onder het hoofd „De ware schuldigen”: „Maar — wij aarzelen niet het met nadruk uit te spreken — de ware schuldigen, de hoofdschuldigen, zijn zij, die, tegen alle waarschuwingen in, zonder te behoren tot de anti-revolutionaire richting, bij de Kamerverkiezingen van 1937 hun stem hebben gegeven aan de aanvoerder van de anti-revolutionaire lijst en de liberale fractie in de Kamer aanmerkelijk hebben verzwakt, in plaats van haar te versterken.”

Op de daaronder staande plaat ziet men de Colijn-stemmers afgebeeld, die hun stembiljet in de stembus deponeren, waaruit dan in 1939 te voorschijn komt de Geer, op de handen gedragen door zijn ambtgenoten Albarda en..... Welter, want ook deze laatste, die thans zo te keer gaat tegen het samengaan van de Katholieken met de Partij van de Arbeid, behoort tot hen, die in 1939 samen met de eerste Socialistische Ministers Albarda en Van den Tempel, in het Ministerie-de Geer zitting nam. De kennis der geschiedenis, ook van de politieke geschiedenis, is leerzaam!

Keren wij thans echter terug tot Gerbrandy. Gerbrandy is de man, die na het op minder eervolle wijze terugtreden van zijn Minister-President de Geer, in wien hij in tegenstelling met de ervaren leiders van zijn partij wél vertrouwen had gesteld (het is niet de laatste maal geweest, dat hij zich in de keuze van personen aan wie hij zijn vertrouwen schenkt, heeft vergist!) zelf als Minister-President de teugels van het bewind in handen nam. En het is zijn onvergankelijke verdienste, dat hij, de strenge Calvinist en de stoere Fries, onverzettelijk de strijd en het verzet tegen onze vijanden en bezetters heeft voortgezet. Daarvoor zijn en blijven wij hem dankbaar en het is ons steeds een genoegen te mogen getuigen van politieke tegenstanders, dat zij voortreffelijke vaderlanders zijn. Men verhoogt de politieke strijd niet door politieke tegenstanders neer te halen! Het gaat niet om personen, maar het gaat om beginselen en om de praktische uitvoering daarvan. Het doel nu, dat Gerbrandy in Londen steeds voor ogen heeft gestaan, was ongetwijfeld juist. Of hij bij de praktische uitvoering ook steeds een wijs beleid heeft gevolgd, is een andere vraag, die wij

buiten beschouwing kunnen laten, omdat daarnaar thans door de Tweede Kamer een enquête wordt ingesteld en wij het resultaat van dit onderzoek hebben af te wachten.

Op deze regel moeten wij echter één uitzondering maken. Gerbrandy is de man, die als Minister-President de volle ministeriële verantwoordelijkheid draagt voor de Koninklijke rede van 7 December 1942; een verantwoordelijkheid, die des te groter is, omdat die rede werd uitgesproken op een ogenblik, dat door de nood der tijden, het grondwettelijke controle-recht der Volksvertegenwoordiging onmogelijk was; een verantwoordelijkheid, die des te zwaarder weegt omdat in die rede-toezeggingen en beloften werden gedaan, die in strijd waren met de stellige bepalingen van onze Grondwet.

Die rede was het begin van alles, heeft Tilanus in de Tweede Kamer gezegd. Inderdaad, die rede veranderde in één slag in strijd met de stellige grondwettelijke bepalingen de gehele verhouding van het Rijk in Europa tot de overzeese gebiedsdelen. In het kort samengevat bevatte die rede drie grondslagen voor de toekomstige verhouding tussen de vier in artikel 1 van de Grondwet genoemde grondgebieden van het Koninkrijk, te weten: de gelijkwaardigheid, de vrijwilligheid en de verbondenheid. Bovendien was die rede niet duidelijk, maar voor ten minste tweemaal uitleg vatbaar. Men kon daaraan een verre en een minder verre strekking geven. De onmiddellijk na het uitspreken in Amerika gegeven min of meer officiële commentaren gaven daaraan een verre strekking en de Ministeries Schermerhorn en Beel zijn daarin nog verder gegaan.

Die rede is door alle politieke partijen in Nederland na de oorlog als een feit aanvaard. Zulk een rede valt niet meer ongedaan te maken, gesteld dan, dat men het zou willen. Het doet echter vreemd aan, dat sommigen de eenzijdig in deze rede afgelegde verklaring van bereidwilligheid tot samengaan op voet van gelijkwaardigheid en vrijwilligheid wel als feit, als fait accompli beschouwen, maar niet kunnen zien, dat wij en anderen evenzeer de gesloten overeenkomsten van Linggadjati en de Renville als feiten, welke niet meer eenzijdig ongedaan gemaakt kunnen worden, menen te moeten aanvaarden!

Hoe dit ook zij, de verantwoordelijkheid van Gerbrandy voor die Koninklijke rede staat vast. Eveneens valt niet te ontkennen, dat de toegezegde gelijkwaardigheid en vrijwilligheid in strijd waren met de stellige bepalingen van onze Grondwet. Vreemd doet het dan aan, dat dezelfde Gerbrandy zich met anderen wendt tot de Tweede Kamer der Staten-Generaal met verzoek Ministers strafrechtelijk te doen vervolgen wegens..... Grondwetsschennis! Nog enkele maanden en Gerbrandy zelf zal als Kamerlid hiertoe het

initiatief kunnen nemen, tenzij zijn anti-revolutionaire geestverwanten nog in deze parlementaire periode hem het gras voor de voeten zullen wegmaaien!

Wij hebben in vorenstaande beschouwingen op de politieke persoon van Gerbrandy enig licht laten vallen. Wij doen zulks niet gaarne, want wij houden er niet van personen te bestrijden, doch alleen beginselen. Wij hebben dit moeten doen, omdat de geachte briefschrijver ons daartoe noopte. Welnu, we zullen het niet weer behoeven te doen, want prof. Gerbrandy staat thans als nummer drie op de kandidatenlijst van de Anti-Revolutionaire Partij voor de aanstaande verkiezingen. Men heeft hem zijn houding in 1939 blijkbaar vergeven, want vergeten zal men het wel niet zijn, al is Colijn nu dood en al gaat De Wilde de Kamer verlaten. Thans is het niet meer Gerbrandy, die als persoon, als eenspanner, als Minister-President, als Voorzitter van het Nationaal Comité Handhaving Rijkseenheid zich met staatkundige vraagstukken bezig houdt, maar Gerbrandy, als lid en kandidaat van de Anti-Revolutionaire partij. Daarom is ons antwoord aan de geachte briefschrijver:

U kunt niet op de persoon van Gerbrandy stemmen, want er is geen lijst-Gerbrandy. Indien U op de derde kandidaat van de Anti-Revolutionaire lijst stemt, dan stemt U niet op de persoon van Gerbrandy; want die komt als no. 3 op de Anti-Revolutionaire lijst zeker in de Kamer, maar dan stemt U op een andere drager van de anti-revolutionaire beginselen en brengt U nummer veertien of vijftien van die lijst in de Kamer en steunt U een partij, die overigens Uw sympathie niet heeft, gelijk U zelf schrijft.

Samenvattende willen wij nogmaals met nadruk verklaren, dat wij voor de mens Gerbrandy alle respect hebben, dat wij volmondig erkennen en dankbaar zullen blijven erkennen de grote verdiensten, die hij in oorlogstijd als groot vaderlander in de strijd tegen de vijand en de bezetter heeft gehad, maar dat wij de anti-revolutionair Gerbrandy moeten bestrijden, omdat de anti-revolutionaire beginselen onze beginselen niet zijn en dit ook tot uiting komt op het gebied, waarop de geachte briefschrijver blijkbaar grote bewondering voor Gerbrandy koestert, op het inzake Indië te voeren beleid.

Daarover echter in een volgend artikel.

RUTGERS.

Het aftreden van Koningin Wilhelmina

De viering van het regeringsjubileum onzer geliefde Koningin zal worden overschaduwd door de troonsafstand, die onmiddellijk daarna zal volgen. Hare Majesteit heeft van Haar voornemens zelf mededeling gedaan aan ons volk en groot is de ontroering, die hierdoor allerwege is gewekt. Diep is Haar besef van de verantwoordelijkheden, die aan Haar hoge taak zijn verbonden, en Haar plichtsbetrachting hebben ieders bewondering en eerbied gewekt. Als 18-jarige jonge vrouw heeft onze Koningin de troon bestegen en daarmee heeft zij alle zorgen aanvaard, die het Koningschap met zich brengt. Vooral de latere, en in het bijzonder de laatste jaren, hebben zeer veel van Haar krachten geëist. Eenzaam heeft de Koningin steeds gestaan op Haar hoge post, eenzaam heeft zij veel persoonlijk leed en de zorgen van haar staatstaak gedragen.

Thans, na een halve eeuw, acht zij het ogenblik gekomen waarop jonger kracht dan de Hare de zware arbeid zal moeten overnemen. Wij zullen nog gelegenheid hebben over de arbeid en de betekenis onzer Koningin te schrijven. Thans willen wij slechts de wens uiten, dat de rust Haar volledig herstel van gezondheid moge brengen, en dat Haar een rustige levensavond beschoren moge zijn temidden van hen, die Haar lief zijn!

★ PARLEMENTAIRE FLITSEN ★

Hoogte- en

dieptepunten

in het parlementaire leven

Het leven kent vele tegenstellingen. Het kent de onbezorgde jaren van de jeugd, maar ook de zorgen en verdrietelijkheden van de oude dag. Naast uren en dagen van geluk en vreugde staan in ieders leven andere, van leed en rouw. Ook het leven van een volk kent deze ups en downs; ook de staatkundige historie heeft haar hoogte- en dieptepunten. Het is het voorrecht van de parlementaire journalist, dat hij deze zo intens mag medebeleven; dat hij, staande min of meer buiten en boven het dagelijks gebeuren, als representant van de lezers van zijn blad, dit gebeuren en het daarbij gesprokene in zich opneemt en het, niet kleurloos-neutraal als ware hy een automaat, maar w e l naar eer en beste weten; voor die lezers tracht te verklaren en te doen herleven.

Voor wat zich meer in het bijzonder direct in de Kamers en binnen de parlementaire sfeer afspeelt, geldt dit al evenzeer. Ook het parlement kent zijn ogenblikken van diepe ernst, naast momenten van welhaast speelse vrolijkheid. Het kent zijn plechtige gebeurtenissen van historische betekenis, die voor immer haar plaats in 's lands geschiedboek zullen erlangen, maar het kent al evenzeer zijn pijnlijke, beschamende incidenten, die men liefst maar zo spoedig mogelijk zou willen vergeten.

Scherpe tegenstellingen, deze laatste, die zich de vorige week nochtans op één en dezelfde dag in de vergaderzaal van de Tweede Kamer manifesteerden.

Het was op Vrijdag 14 Mei, des middags te twee uur, dat daar, in 's lands vergaderzaal, de jonge Prinses-Regentes van het Koninkrijk, stralend van gezondheid, gracieus en ietwat ontroerd, ten overstaan van de vertegenwoordigers des volks en onder aanroeping van Gods Heilige Naam, Haar plechtige gelofte aflegde. Een gelofte van trouw aan de Koningin, een gelofte, de Grondwet steeds te zullen onderhouden en handhaven; de onafhankelijkheid en het grondgebied van de Staat met al Haar vermogen te zullen verdedigen en bewaren, de algemene en bijzondere vrijheid van alle onderdanen te zullen beschermen en tot instandhouding en bevordering van de algemene en bijzondere welvaart alle middelen te zullen aanwenden, welke de wetten te Harer beschikking stellen, gelijk een goed en getrouw Regentes schuldig is te doen.

Plechtig klonken de woorden van de voorzitter der Verenigde Vergadering: „Mogen aan Uw Koninklijke Hoogheid de kracht en de wijsheid geschonken worden voor de vervulling van Haar hoge taak en moge Gods zegen op Haar arbeid rusten”. Ontroerd was de wijze, waarop de spanning zich ontladde in het krachtig driewerf hoera, waarmede de Kamers instemden met prof. Kranenburgs „Leve de Regentes!”

Dat was een hoogtepunt. Maar het dieptepunt volgde dezelfde dag.

Een obstructie-poging en een formele rel van communistische zijde bij het een uur later door de Tweede Kamer in behandeling genomen initiatief-voorstel van prof. Romme (K.V.P.), mr. Van der Goes van Naters (Arb.), Schouten (A.R.), Tilanus (C.H.) en dr. Bierema (V.V.D.), dat nóg een verandering in de Grondwet wenste aan te brengen. De invoering n.l. van een nieuw artikel

(195a), dat het mogelijk maakt, in tijden van gevaar voor het bestaan van de Staat zelf (het artikel spreekt van: „ter handhaving van de in- en uitwendige veiligheid in buitengewone omstandigheden”) de z.g. „civiele staat van beleg” in te voeren. D.w.z. de grondwettelijke bevoegdheden van de organen van burgerlijk gezag ten opzichte van de openbare orde geheel of ten dele te doen overgaan op andere organen van burgerlijk gezag.

De communisten beschouwden deze wijziging als geheel tegen hen gericht. Zij noemden haar een „anti-communistenwet” en toonden zich verstoord over de spoed, waarmede het ontwerp werd behandeld.

En toen zij langs de parlementaire weg geen gelijk kregen, namen zij hoogst onparlementaire middelen te baat: eerst obstructionele redevoeringen om de zaak te rekken en tegen te werken en toen bleek, dat de voorzitter hen, met het Reglement van Orde in de hand, toch te slim af was, hief de aarts-demagoog Paul de Groot met een aantal zijner volgelingen de „Internationale” aan.

Nauwelijks hiermede aangevangen, kwam de presidiale hamer in beweging, die een steeds aanzwellende roffel sloeg en nog ondersteuning kreeg van de katholieke en een deel der P.v.d.A.-banken, waar men met vuisten, tassen en schrijfmappen een

Deze burger

heeft eens elf maanden van zijn lieve leven in Londen doorgebracht. Dat was in het laatste jaar van bezetting en vrijheidstrijd. Deze burger stelt altijd voornamelijk belang in de kleine menselijke neven (en nichten) verschijnselen van het leven. Hij ziet, door en bij en tussen alle belangrijkste stromingen en strekkingen van de wereldhistorie-in-aanbouw, altijd het menselijke krioelen. Altijd mannetjes als mensjes, grote mannetjes als kleine mensjes dikwijls. Dat is een vervelende eigenschap want allerlei goede illusies stoten er zich aan, totdat zij tot onherkenbaarheid kapot geslagen zijn. Schuim en as, puin en splinters blijven over. En de wind doet dan de rest. En de rest is stilte en leegte. Zo gaat dat, vrienden.....

Nu, en in Londen was dat allemaal nog wel zichtbaarder. Want het was een klein, op-elkaar-gedrongen gemeenschapje van mensen.

Ge moet er, of ge wilde of niet, op de schrijftafels en in de zielen van de mannetjes kijken. Het was dan net een circus; een arena vol buitelandse clowns en hansworsten en de dwergen waren het drukst in de weer.

Nee, er waren ook wel veel ernstige en onbaatzuchtige mannen, dat moet ge niet denken.... maar de clowntjes trokken toch de meeste aandacht, want zij maakten zich toch zóó druk, ze deden toch zó hun best om hun best te doen. Ze plukten de zilveren en de gouden sterren uit de hemel der illusies en ze drongen rondom de groten daar, rondom de machtigen en de gunstverschaffers; ze krioelden om de lemen voeten van de glimlachende Fortuna, hun tongen uit hun bekjes van de opwinding. Wanneer ge er niet meer om glimlachen kondt, kondt ge er inééns wanstallig misselijk van worden.

Niet dat deze burger zulk een heilige-op-aarde-is.... doch ge moest al héél onheilig zijn om aan al die hijgende clownerie en die dribbelende piasserij; aan dat potsierlijke getimmer van de eigen carrière Uw goed humeur niet te verliezen. Er waren dagen dat ge er zó ziek en misselijk van waart, dat ge maar stil wegsloopt uit de tent, om buiten op een bankje in Hyde park wat frisse lucht te gaan ademen.

Maar altijd was daar één troost voor deze burger; één toeverlaat voor allen die dat wanhopig gevoel om de mensen nauwelijks konden dragen. Dat was Koningin Wilhelmina. Haar grootheid leek dáár nóg ontastbaarder, nóg serene, nóg indrukwekkender dan in Nederland zelf.

Dit was het, wat deze burger het eerst weer overdacht bij de tijd der voorgenomen troonsafstand; hoe Zij in Londen een geweldige kracht was. Een monumentum aere perennius van onwrikbare, onbaatzuchtige plichtsbetrachting.

Wanneer ge in de moeilijkste dagen, de grauweste uren van ziekte en dofheid om het kleine Londense spel der drukke harlekijnen aan Haar dacht, dan brak de grauweheid weer open en werd de menselijkheid in haar beste gedaante weer zichtbaar. Dan kwam dat groot gevoel van dankbaarheid om zulk een Koninklijke Koningin weer in het hart van

DEZE BURGER

kabaal wist te ontketenen, waar zelfs de grote mond van Paul de Grote niet tegen opgewassen bleek.

— Met dat al was het, vooral op deze zo plechtig aangevangen dag, een enigszins beschamende vertoning, al moet worden toegegeven, dat zich in tal van andere landen dergelijke — en soms nog wilder — scènes vrij geregeld voordoen.

Ondertussen heeft het ons genoe-gen gedaan, dat onze fractie, die zich in beginsel uiteraard achter het door dr. Bierema in overleg met haar mede-ondertekende voorstel heeft geschaard, nochtans getoond heeft, ook de schaduwzijde en gevaren van dergelijke voorstellen niet uit het oog te verliezen.

Zeker, wij weten het, veel veranderde er eigenlijk niet. Het was immers altijd reeds mogelijk, in buitengewone omstandigheden de staat van oorlog of van beleg af te kondigen, in welk geval de grondwettelijke bevoegdheden van het burgerlijk gezag ten opzichte van de openbare orde en politie krachtens artikel 195 van de Grondwet en de Wet van 1899 op de Staat van Oorlog en Beleg geheel of ten dele konden overgaan op het militair gezag. Maar burgerlijke organen zijn nu eenmaal, meer dan militaire, ook politieke organen en het was in dit licht bezien dan ook niet zo vreemd, dat onze fractie, bij monde van mr. Vonk, een amendement indiende, om voor de wet, betrekking hebbend op de handhaving uitsluitend van de inwendige veiligheid, een z.g. gequalificeerde meerderheid van twee derden te eisen.

Het ontworpen artikel 195a — zo schreef onze fractie in haar toelichting — (en mr. Vonk sprak in dezelfde geest) bevat o.m. de invoering van een nieuw instituut van politieke preventie ter bescherming van de democratie. Vermoedelijk zal dit soms zeer tijdig in werking moeten worden gesteld, wil het afdoende resultaten kunnen boeken. Dit is weliswaar onvermijdelijk, doch gaat zeer ver. Zo goed mogelijke veiligstelling van de grondwettelijk gewaarborgde burgerrechten (vrijheid van drukpers, vereniging en vergadering, onschendbaarheid van de woning en het briefgeheim) komt deswege wenselijk voor. Alles komt ten deze dus aan op de wet, die uit hoofde van artikel 195a deze materie zal hebben te regelen. Een verplicht gestelde, zo groot mogelijke meerderheid in de Staten-Generaal schijnt dan ook niet overbodig, terwijl mede daardoor de duurzaamheid wegens moeilijker wijziging door een latere wetgever kan worden bevorderd.

Ondanks dit betoog, is het haar niet gelukt, de Kamer mede te krijgen. Dit is nu eenmaal niet anders, maar het wil geenszins zeggen, dat deze poging dus verloren moeite is geweest.

In tegendeel, wij achten het toe te juichen, dat de vrijzinnige fractie getoond heeft, dat aantasting van de vrijheden”, hoe legaal overigens ook, haar zwaar valt en dat zij deze met zoveel mogelijk waarborgen wenst te omgeven.

Haar houding was Thorbecke's nagedenken waardig.

Handhaving, tot het uiterste, van onze fundamentele rechten en van het grote beginsel van de rechtsstaat zij en blijve onze eerste zorg!

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.
Redactie-secretaris: Mr. E. Elias
Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.
Administratie: P o s t b o x 43 Amersfoort.
Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.
Losse nummers 15 cent.

Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie”, te Amersfoort.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlug, Geestbrugweg 69 Rijswijk (Z.-H.).

Hoogst merkwaardig

Het Berlijnse sociaal-democratische blad „Der Telegraf” meldt — althans volgens de Berlijnse correspondent van de N.R.C. — dat de leider van een gezelschap Nederlandse socialisten uit Groningen, de heer Homert Poort, tijdens een bezoek aan Duitsland verklaard heeft, dat negentig procent van de Nederlanders tegen de aanspraken op grenscorrectie gekant is. Indien een volksstemming werd gehouden, zou dit, volgens genoemde heer, duidelijk blijken.

De Nederlanders — aldus zijn verklaring — beseffen ten volle hoe groot de schade is die de Duitse bevolking heeft geleden en hoe zwaar de gevolgen daarvan zijn. Men wil derhalve de Duitsers hun levensmogelijkheden niet ontnemen. In Nederland wordt een georganiseerde actie gevoerd tegen annexatie, maar — aldus de heer Poort — als niettemin de plannen tot grenscorrecties zouden worden verwezenlijkt, dan zou het slechts een accoord betreffen tussen een Nederlandse kapitalistische minderheid en gelijkgezinden in die landen, waar het laatste woord over deze aangelegenheid wordt gesproken.

Wij aarzelen niet de belangstellende lezer te verklaren, dat wij werkelijk nog eens onze ogen hebben uitgewreven toen wij van bovenaangehaald bericht kennisnamen.

De zaak waar het hier om gaat lijkt ons van een dergelijke importantie, dat het o.i. aanbeveling verdient te laten onderzoeken of hetgeen het Berlijnse blad meldt, inderdaad in overeenstemming is met de feiten. Mocht dit inderdaad het geval zijn, dan komt ons de uitspraak van de heer Poort ons op zijn zachtst gezegd, hoogst merkwaardig voor. Hoe men overigens ook over het moeilijke vraagstuk der grenscorrectie denken moge, het gaat toch niet aan de regering, die zich met betrekking tot deze kwestie in een onderhandelingspositie bevindt, in het buitenland aan te vallen. Het laatste woord is over dit vraagstuk nog niet gesproken en daarom mag men van eigen landgenoten toch wel verwachten, dat zij zich niet in een dergelijke zin in het buitenland uitlaten als de heer Poort volgens het Berlijnse blad zou hebben gedaan. Een nader onderzoek lijkt ons in ieder geval zeer dringend gewenst.

Juiste houding

Na de herverdeling der werkzaamheden tussen de Amsterdamse wethouders heeft, blijkens de krantenverslagen, de communistische fractieleider, de heer H. Gortzak, onlangs in de gemeenteraad van Amsterdam een nabeschouwing over deze kwestie gehouden. Hierna diende hij een motie in waarin het onlangs genomen besluit werd bestempeld als te zijn in strijd met de democratie.

De Raad heeft deze motie vanzelfsprekend verworpen. Dit is op zichzelf niets bijzonders. Wel bijzonder was het feit, dat de Raad deze motie verwierp zonder dat iemand na het betoeg van de heer Gortzak, het woord verlangde. De Amsterdamse Raad legde door deze handelwijze op een wel zeer duidelijke manier getuigenis af van haar wil, dat zij door stemming alleen, dus zonder verdere discussies, de zaak als afgedaan wenste te beschouwen.

Wij geloven dat de Amsterdamse gemeenteraad hiermee een verstandig besluit heeft genomen en aldus een goed voorbeeld heeft gegeven. Niet alleen werd hierdoor een zekere vorm van communistische obstructiepolitiek de kop ingedrukt, doch tevens heeft de Amsterdamse Raad duidelijk laten blijken, dat zij haar kostbare tijd niet wenst te verdoen aan het bespreken van zaken waaromtrent zij een onwrikbaar vaststaand oordeel heeft, een oordeel overigens, dat reeds al lang bekend was.

M.a.w. het is de communisten volkomen mislukt de democratie in discredit te brengen. Er past met betrekking tot de communisten slechts één antwoord en dat is: neen! De Amsterdamse vroege vaders hebben volkomen gelijk. Een dergelijk antwoord behoeft geen urenlange motiveeringen.

Moge het voorbeeld uit de hoofdstad ook elders in onze openbare colleges navolging vinden!

Spelregels in gevaar!

In iedere gemeenschap gelden bepaalde gedragsregels, welke in achtneming noodzakelijk is voor het voortbestaan van die gemeenschap.

Wijlen Prof. Huizinga heeft erop gewezen, dat iedere samenleving berust op bepaalde spelregels, óók nog nadat het karakter van het oorspronkelijke spel geheel op de achtergrond is gekomen. Houden individuele leden of een groep daarvan zich niet aan de regels, welke door de meerderheid in de gemeenschap gewenst worden geacht, dan plaatsen deze overtreders zich buiten de gemeenschap, en moeten zij de gevolgen daarvan dragen. Wanneer een volk zichzelf de regels van een democratische samenleving heeft gesteld, dan kan het op straffe van ondergang niet toestaan, dat een bepaalde groep deze regels negeert, dan wel ze toepast op een wijze, welke het zelfstandig voortbestaan der gemeenschap in gevaar brengt.

Dit is simpel en nu ook wel algemeen aanvaard, vandaar dat de communisten bezig zijn zich buiten de democratisch bestuurde gemeenschappen te plaatsen.

Ook bij ons worden maatregelen overwogen om hun spelbreuk voor de toekomst zo ongevaarlijk mogelijk te maken.

Het schijnt voorlopig niet de bedoeling van de Regering te zijn, de Communistische Partij Nederland zonder meer te verbieden. En terecht; voor de oorlog hebben we gezien, waartoe een dergelijk verbod leidt: men bedankt als lid, en blijft in zijn functie gehandhaafd. Neen, de enig juiste methode van optreden is, dat de gedragingen en antecedenten van personen, die een gezagsondermijnende mentaliteit vertonen, worden onderzocht; zijn die gevaarlijk voor de samenleving, dan dienen deze personen uit hun functies te worden verwijderd, onverschillig of ze op het moment van het ontslag nog lid van de Communistische Partij zijn of niet. Tegenwerpingen als „ik ben tot inzicht gekomen” mogen slechts met de grootste voorzichtigheid worden aanvaard, zoals ervaringen met N.S.B.-ers hebben geleerd en zoals na de laatste oorlog nog weer eens duidelijk is gedemonstreerd door de gang van zaken in de Balkanlanden en Tsjecho-Slowakije.

Verbiedt men een politieke partij, dan jaagt men haar aanhangers onder de grond, maakt ze tot tweederangsburgers en verliest iedere controle op haar omvang en werkzaamheden. Neen: men late de leden van de verdachte partij of groep hun staatkundige rechten, doch men geve hun geen posities in de gezagsapparaten, of verwijdere

hen daaruit na behoorlijk en met waarborgen omkleed onderzoek.

Voorzover het directe bedreigingen betreft van communistische en fascistische zijde, worden we nu wel wakker.

Het is echter uiterst gewenst, dat we ook op onze hoede zijn voor groepen, die zich thans weliswaar bevinden in het democratische afweerfront, doch wier geluid toch niet altijd even zuiver is, ook zij kunnen een bedreiging gaan vormen, wanneer we op hun uitingen geen acht slaan en niet tijdig daartegen protesteren.

Zo heeft onlangs op een vergadering van de Partij van de Arbeid te Schiedam Mr. v. d. Goes van Naters verklaard, dat de Partij alléén zitting wil hebben in een regering, waarvan zij de vooruitstrevendheid bepaalt. Het zou voorbarig zijn thans reeds te beweren, dat de P.v.d.A. bewust beoogt de democratische spelregels op zij te zetten; er wordt op zulke bijeenkomsten veel beweerd, en vaak onvoorbereid, maar toch duidt een dergelijke uitlating op een gevaarlijke mentaliteit. Voorlopig willen we het „dwingelandij” noemen: dat is het opeisen van rechten, waarop men volgens de regels van het spel geen aanspraak kan maken; immers, de verkiezingen zullen moeten uitwijzen volgens welk politiek programma zal worden geregeerd.

Mr. v. d. Goes van Naters heeft óók gezegd, dat hij niets voelt voor een „nationaal” kabinet, en wij kunnen ons dat voorstellen, omdat dan de kansen van de P. v. d. A. om haar socialisatieplannen te verwezenlijken, nóg minder groot zullen zijn.

En als de andere partijen zich van het dwingen van de P. v. d. Arbeid nu eens niets aantrekken?

Gaat de P. v. d. Arbeid dan in de oppositie en zal zij dan haar toevlucht nemen tot middelen, die zij thans bij de Communisten zo verfoeit?

Dient de uitlating van Mr. v. d. Goes van Naters misschien om ons dat duidelijk te maken?

Is dat spelen volgens de regels van het spel der democratie, of is het dreigen?

Wanneer we ons dan verder goed voor ogen stellen de tweeslachtigheid van de beide regeringspartijen ten opzichte van het Communisme, dat zij bestrijden in Nederland, doch begunstigen in Indonesië, dan komt onwillekeurig de gedachte bij ons op, dat het hier alléén maar gaat om een verkiezingsmanoeuvre, en dan worden we nóg aarzelder tegenover deze kampioenen voor de democratie.

S. v. W.

Overheid ontduikt Overheidsvoorschriften

Op 18 April werd in Rotterdam de voetbalwedstrijd Nederland—België gespeeld. Verschillende touringcar-ondernemers in den lande kregen van gezelschappen of verenigingen aanvragen voor een rit per touringcar naar deze wedstrijd. Zo ook diverse ondernemers in Gelderland. Indien de reis zonder grote bezwaren per trein kon geschieden werden deze aanvragen door de Rijksverkeersinspectie te Arnhem geweigerd, van welke weigering de ondernemers bericht kregen door middel van een schrijven waarin als motief voor de weigering genoemd werd: „dat de openbare middelen van vervoer met inbegrip van de extra-treinen op redelijke wijze in het aangevraagde vervoer kunnen voorzien en mede gelet op de huidige brandstof — en materieel-positie.” Geheel in het midden gelaten kan worden de vraag of het juist is de reizigers voor te schrijven hoe, op welke tijd en al of niet met extra-treinen, zij voor hun geld hebben te reizen en dat zij dit reisgeld hebben te besteden bij de overheidsdiensten en niet bij de particuliere ondernemers. Hierin beschikt nu eenmaal de overheid. De voorschriften waren er en de R.V.I. te Arnhem deed haar plicht. Haar treft in dezen dan ook geen enkele blaam. De particuliere ondernemers zagen hun klanten, tegen de zin van de reizigers zelve, met de trein gaan, tenminste dat meenden zij. Een hard gelag, maar er was nu eenmaal niets aan te doen. De voorschriften waren er en als goede Nederlanders schikken zij zich daarnaar en reden niet. Niet echter also de..... Nederlandse Spoorwegen. In Wageningen o.a. werden in een sigarenwinkel toegangskaarten voor de wedstrijd verkocht, waarbij gelijktijdig een kaart voor de rit Wageningen—Rotterdam en terug per autobus van de Ned. Buurtspoorweg Mij., een dochteronderneming van de Ned. Spoorwegen. Deze bussen liepen inderdaad en wel met een vergunning voor..... de bollenvelden. In de bus uit Wageningen b.v. zaten alleen bezoekers van de wedstrijd, mensen die naar Rotterdam wilden, getuige het hen uitgereikte vervoerbewijs naar Rotterdam, en geheel tegen hun wil en buiten hun voorkennis eerst

door een gedeelte van de bollenvelden gesleept werden. In den Haag reed de bus naar het station en werden de passagiers op de trein gezet, waarmede zij verder naar het Feijenoord-stadion konden reizen. De bus wachtte daar tot 's avonds en ging vanaf den Haag weder naar Wageningen. Hoe de reizigers hierover te spreken waren laat zich begrijpen. Het meest typerende is echter dat de voorschriften hier volkomen doelbewust ontduikt werden door de Overheid zelve, gereden werd op een valse, althans gecamoufleerde vergunning en zo ongeveer 100 k.m. meer gereden werd, nog afgezien van het traject per trein, dan dat de rit normaal aan de bonafide particuliere ondernemer was overgelaten. Over „bonafide” gesproken! Om nog maar te zwijgen over het goede voorbeeld door overheidsdiensten gegeven op het gebied van beperking van het brandstof-gebruik! (het was ook nog een Zondag).

Israël

Uit bloed en tranen — hoeveel bloed en hoeveel tranen! — is de staat Israël geboren. De Joodse ballingschap is geëindigd. Het Joodse volk, gemarteld, gepijnigd, vervolgd als geen ander volk ter wereld, heeft een kleine rustplaats voor zijn leven gevonden. Een groot en groots moment in de wereldgeschiedenis. Eens schreef de stichter van het politieke Zionisme, Theodore Herzl: „Wanneer ge wilt is het geen sprookje”. De wil was er en het sprookje is tastbare werkelijkheid geworden: de Joodse vlag — blauw en wit met de trotse Davidsster (die eens een merkteken van schande moest heten) in het midden, wappert over het Joodse land Israël. Nog meer bloed en stromen tranen zullen de consolidatie van dit land vergezellen. Doch niettemin: er is blijdschap en geluk in Israël. In onze kring zullen velen zich verheugen. Niet alleen Joden. Want ook uit onze kring zijn velen gevallen aan de schande van de Joden-hatende overweldiger. Naar de kleine groep in ons midden van wie de gruwelijke dodendans ontsprongen zijn, gaan onze diepgemeende gelukwensen.

N.V. SCHEEPSWERVEN

„PIET HEIN“

BOLNES en PAPENDRECHT

DWARSELLINGEN

115 Meter

DROOGDOK

115 x 30 Meter

Machinefabriek en scheepswerf

van

P. SMIT Jr. N.V.
ROTTERDAM

Wie de vrijheid lief heeft

hij abonneert zich op

GROOTHANDEL

Weekblad gewijd aan de belangen van de groothandel, in de uitgebreidste zin van het woord

Abonnementen per jaar f 15.—

Kon. Nederl. Boekdrukkerij H. A. M. Roelants, Schiedam

N.V. CORNs. SWARTTOUW'S STUWADOORS MAATSCHAPPIJ

Rotterdam

Lossen en laden van zeeschepen en alle verdere werkzaamheden.

Opslag van alle soorten goederen.

Het hoofdkantoor, Willemskade 21, verstrekt gaarne op aanvraag inlichtingen.

Bijkantoren te:

AMSTERDAM - ANTWERPEN - GENT.

N.V. Hollandsche Electrochemische Industrie

HECI

Hardmetaal-plaatjes
Hardmetaal-gereedschappen

Enige fabriek in Nederland van gesinterd hardmetaal.

Oude Dijk 149
Rotterdam-O
Telefoon 20661

Voor een advertentie-contract in dit blad kunt U zich wenden

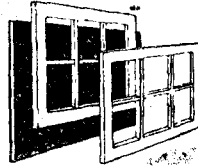
tot de heer

L. VLUG

Geestbrugweg 69

Rijswijk (Z.H.)

Tel. 119225

RAMEN

IN TRILBETON

N.V. BETON- & PLATENFABRIEK
1/4 GEBRs. MYNLIFF

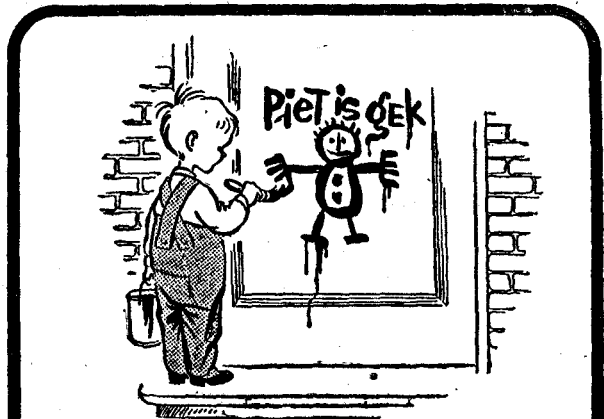
TELEFOON: 20539 - SLOETSTR. 6 - NYMEGEN

N.V.

W. A. HOEK'S

MACHINE- EN ZUURSTOFFABRIEK
Hoofdkantoor en Machinefabriek
te Schiedam.

Compressors voor alle gassen en iederen druk.
Installaties voor de bereiding van zuurstof, stikstof, enz.

...maar voor al het andere verfwerk

Verf Van Vettewinkel

H. P. GELDERMAN & ZONEN N.V.

OLDENZAAL

FABRIKANTEN VAN

ruwe-, geverfde-, gebleekte- en bedrukte katoenen-,
celvezel- en kunstzijden manufacturen

Verzorgt als van ouds

VERHUIZINGEN

naar alle werelddelen
met Hollandse degelijkheid

Firma KOOYMAN

NIEUWE HAVEN 145

Tel. 68146 - Schiedam.

Drie onafwendbare gevolgen

Chaos, verval en ondergang

De „Republiek Indonesië” heeft vele legers en vele generaals. Zij bezit zelfs admiraals en vice-admiraals en schout-bij-nachten. Zij heeft weliswaar geen vloot, maar dit kleine gemis heeft ook President Soekarno niet verhinderd zijn gasten soms in admiraalsuniform te ontvangen...

De „legers” der Republiek zijn echter talrijk. Er zijn er zelfs meer, dan de regering-Hatta zelfs plezierig vindt. Want behalve het officiële leger, de T.R.L., zijn er allerhande los-vaste formaties met eigen namen, eigen uniformen en eigen officieren. Een tijd lang vond men te Djocja, de activiteit dezer benden niet onvoordelig. Maar de bevolking zucht en steunt onder hun druk en Hatta's kabinet, schoon niet spoedig blozend, voelt zich door al die „legers”, compleet met „generaals”, toch langzamerhand gecompromitteerd.

Daar is bij voorbeeld de „generaal” Boeng Tomo. Onze „Boeng”, onze kameraad, ons vriendje. Hij geniet in de Republiek 'n grote vermaardheid. Niet dat hij iets meer op een echte generaal zou lijken dan alle andere hoofd- en opperofficieren van de Republiek. Maar dat hoeft ook niet. Zijn collega-generaals waren vroeger eveneens sergeant. Of boekhouder. Of klerk.....

Maar deze Boeng Tomo heeft iets anders. Hij heeft het talent van een vervaarlijk redenaar. Boeng Tomo is niet zo-maar een spreker. Hij is metterdaad een begaafd, talentvol sperker-voor-de-massa. Zet Boeng Tomo voor een paar duizend eenvoudige Indonesiërs en hij heeft hen spoedig tot wilde opwinding gebracht. Plaats Boeng Tomo voor een microfoon, en hij geeft alle kunstjes ten beste van de geboren volksmanier.

De Republiek heeft Boeng Tomo dan ook lange tijd als opruier gebruikt. Hij had niet alleen zijn eigen leger, maar ook zijn eigen radio. En de Republiek liet hem spreken. „Trekt het zwaard! Wapent U! Drijf de Nederlanders in zee! Doodt hen! Wij zullen strijden met kanonnen, met geweren, met knodsen, met messen, met spitsen en met lansen!” Zo sprak Boeng Tomo. Opwindend, hitsend, aanvurend tot strijd.

Maar er kwam een tijd, waarin dit de Republikeinse regering minder goed paste. Na Linggadjadi ging het nog. Maar na de politieke actie, na het optreden der C.G.D., na 't Renville-accoord werd het lastiger. Boeng Tomo werd gecompromitteerd. En daar hij geen microfoon kon zien staan zonder er opruiende propaganda door te maken, nam de regering-Hatta een fors besluit. Ont-sloeg zij Boeng Tomo? Natuurlijk niet. Maar wel werd hem formeel en officieel een „spreekverbod” opgelegd. Boeng Tomo moest — voorlopig — zwijgen.

Doch ziet wat gebeurde. Een Oosters volksredenaar heeft, behalve een goede stem en het vermogen die woorden en beelden te vinden, welke zijn simpel gehoor treffen en medeslepen, nog iets anders nodig. Hij moet zijn woordenvloed doen samengaan met veelsoortige gebaren. Hij moet met de armen zwaaien. Hij moet met de vingers knippen, zijn handen bewegen, hij moet lachen en boos kijken. Kortom: hij moet kunstjes vertonen.

Soetomo nu is hierin een meester. En zo verschenen kort geleden op een grote volksvergadering in Midden-Java twee sprekers. Zij stonden achter elkaar, en de voorste was Soetomo! En de verrukte menigte zag held Boeng Tomo zijn aangrijpende bewegingen maken, zij zag hem met de armen zwaaien en zijn handen bewegen en tegelijk hoorde zij de vertrouwde ophitsende klanken. En toch sprak Boeng Tomo niet....

Achter hem stond namelijk zijn pleegzoon en die sprak de rede uit. Boeng Tomo echter, gehoorzaam aan het spreekverbod, stond vóór hem

Tenzij aan drie voorwaarden voldaan wordt

en maakte de passende gebaren, trok de passende gezichten en voerde de passende pantomime uit.....

Zo kon iedereen tevreden zijn. De dankbare toehoorders, want de comedie gaf hun waar voor hun geld — tegelijk een „bezielende” toespraak en de clownskunst van Boeng Tomo zelf. En de generaal, die aldus zijn greep op het volk vasthield. En de regering der Republiek, die zo loyaal een lastig element het zwijgen oplegde.....

Het verhaal is hier wat uitvoeriger verteld. Het is op zichzelf natuurlijk niet belangrijk. Het doet er weinig toe, of de arme, geplaagde bevolking der Republiek een opruier meer of minder wordt losgelaten. Onzentwege mag men de „generaal” Soetomo zelfs zonder tussenpersoon laten bulken. Maar het geval is uitermate belangrijk als symptoom. Als symbool. Als zinnebeeld voor gans deze „Republiek”.

Daarom voeren wij deze ruige knaap ten tonele. Deze Soetomo, die zijn leger door Japanners liet instrueren. Deze Boeng Tomo, die zwoer de Nederlanders te verdelgen. Deze Tomo, die haat predikt wijs hij door haat bestaat. Deze welbespraakte Oosterse wapenknecht, wiens blinde fanatisme dezelfde geesten oproept als die, welke eens een Westerse korporaal ganse volken ten verderve voerden.....

En hier is dan het zinnebeeld.

Deze Soetomo — dat is de Republiek zelf. De Republiek die, in het nauw gedreven, de regering van de fel-rode Sjarifoedin naar huis stuurde en door het „gematigder” kabinet van Mohammed Hatta verving. De Republiek, die zich welgezind en bereid tot redelijk overleg toont, juist zoals Boeng Tomo dat spreekverbod gehoorzaamt. De Republiek die echter elke werkelijke overeenstemming ontwijkt, wel wetend dat zij generlei accoord zou kunnen nakomen, gesteld al dat haar regering dit wenste. De Republiek, wier delegatie marchandeert, traineert en intrigeert — juist zoals Boeng Tomo, zwijgend, toch het woord voert.

Al sprekend met de Nederlanders, lastig, moeilijk en chicanerend, maar dan toch formeel het gesprek voortzettend, werkt de Republiek met

handen en voeten om haar internationale positie weer te versterken. Zij praat te Djocja en haar afgezanten vertellen leugens aan de Veiligheidsraad, die dan te Djocja weer zwakjes gedesavouceerd worden. Zij praat te Batavia en knoopt heimelijk nieuwe internationale contacten, waarvan zij zich volgens het „Renville”-accoord nadrukkelijk zou onthouden.

De regering dezer Republiek voert, saboterend en weerbarstig, haar besprekingen en tegelijk gaan haar pers, haar radio en haar volksmenners voort met het prediken van haat, opstand en verzet. De regering der Republiek Djocja maakt zich lastig bij de onderhandelingen, en gebruikt de gewonnen tijd om haar wankele positie te herstellen. De regering-Hatta onderhandelt, maar zij laat op eigen gebied een propaganda toe, waarvan niet alleen de methoden, doch ook het doel en de strekking door Moskou gedicteerd zijn. De gegevens over de kracht der communistische agitatie onder Ailimin's leiding — door de Regerings Voorlichtingsdienst zelf verspreid — hebben de laatste twijfel aan dit gevaar weggenomen.

En hier ligt nu de kern van de situatie waarin Indië en het Koninkrijk zich thans bevinden. In geheel Indië, buiten de ongelukkige gebieden, waar allerlei vormen van republikeins gezag nog met geweld gehandhaafd worden, is het groei-proces in volle gang, dat van deze landen zelfstandige gebieden maakt, straks verenigd in de Verenigde Staten van Indonesië. In geheel Indië — buiten de gebieden waar een republikeinse terreur het volk verdrukt — willen de Indonesische volken en hun leiders niets liever dan met de Nederlanders samenwerken. Het zij dan, dat de republikeinse bedreiging ook die volken nog schadelijk beïnvloedt. Waar die vrees is weggenomen — overal waar die vrees geheel is weggenomen — wordt weer gewerkt, breekt het economisch herstel zich baan en leeft de bevolking op.

Tussen de zekerheid van welvaart, veiligheid en vrijheid van die Indonesische volken en de kans op hun terugval in chaos en hun zekere

ondergang staat slechts één macht — staat slechts de macht der boze krachten van de Republiek.

Deze waarheid, deze vaststaande, bewezen en onwrikbare waarheid — dat slechts de kwade geesten dezer Republiek de kans op Indië's gezonde groei bedreigen — behoort het Indische beleid te bepalen. Deze zekerheid leidt tot drie conclusies.

1. Wat het buitenland betreft tot de conclusie, dat de verdere gang van zaken in Indië nu een zuiver-binnenlandse aangelegenheid geworden is, zodat noch voor bemoeiingen van de Veiligheidsraad, noch voor de aanwezigheid van de Commissie voor Goede Diensten meer enige aanleiding bestaat. De Verenigde Naties zouden voorshands aan Palestina hun tijd, vlijt en aandacht vruchtbaar kunnen besteden...

2. Wat Indië betreft luidt de conclusie, dat men thans tot de regering der Republiek kan zeggen: het is welletjes geweest. Gij kunt trachten U in Uw gebied nog enige tijd — zij het door dwang en geweld — te handhaven; wij zullen zorgen, dat Uw agitatie zich tot dat gebied beperkt. Van overleg kan pas dan sprake zijn, indien in dat gebied het communisme overwonnen, de haat verbannen en de terreur door redelijkheid vervangen zouden zijn.

3. Wat Nederland betreft is de conclusie, dat elke samenwerking aan de Grondwetsherziening zeer nadrukkelijk gebonden blijft aan de voorwaarde, dat men zich volle vrijheid van handelen voorbehoudt zodra blijken mocht, dat een nieuwe Nederlandse regering het heilloos pad van haar voorgangster verder zou willen vervolgen. Zo duidelijk, zo luid en zo verstaanbaar, dat gans het volk het hoort, zal men moeten verklaren: goed, wij zullen constitutioneel een ontwikkeling mogelijk maken, welke Nederland met de Verenigde Staten van Indonesië tot een Unie verenigt. Doch zodra blijken mocht, dat een Nederlandse regering hetzij in die V. S. van Indonesië de weg vrij laat voor de ontbindende krachten der Republiek Djocja, hetzij van die Unie niet meer dan een wankele façade maakt, zullen wij met alle kracht er naar streven Indië en Nederland voor die rampen te behoeden.

Dit zijn drie waarheden, waarmee men aanstonds voor het Nederlandse volk kan treden. Voor het volk, dat niet denkt aan een „koloniale overheersing”, die dan ook sinds het begin van deze eeuw niet heeft bestaan. Voor het volk, dat niets liever wil dan met de vrije volken van Indonesië hecht en stevig samen te werken. Voor het volk dat, met de beste gevoelens bezield, nochtans instinctief begrijpt hoezeer het behoud dier stevige en hechte banden 'n levensvoorwaarde is voor Indië en Nederland beide. Voor dat Nederlandse volk kan men treden en zeggen: ziet, daar werd door slecht Nederlands beleid in Indië veel verknoeid en veel bedorven. Daar werd in Indië de laatste jaren veel vernield. Roekeloos en nodeloos vernield. Maar nog is niet alles verloren. Geeft ons Uw vertrouwen, zo kan men tot dit bedreigde volk zeggen — en wij zullen er onze beste kracht aan geven om alles wat in Nederland en Indië gezond en sterk en levenskrachtig is te verenigen en te behoeden voor verval en ondergang. Want dat is wat de volken van Nederland en van Indië door het berusten in de chicanes en de intrigues dezer Republiek Djocja thans bedreigt. Ondanks onze goede wil. Ondanks de samenwerking van Nederlanders en goedwillende Indonesiërs. Ondanks fraaie staatkundige constructies, die als verlichte kermistinten temidden van ruïnes staan, zo-lang men er de stevige basis aan othoudt. Wordt aan die drieledige voorwaarde — jegens het buitenland, in Indië en in Nederland — te langten leste niet voldaan, dan metterdaad zullen voor het dan uiteengespatte Koninkrijk de gevolgen onafwendbaar zijn: chaos, verval en ondergang. d. K.

EIGENWIJZE LIEDJES.

Maar ja.....

Zij wilden graag en goed en progressief regeren,
Maar ja... het staatsman-zijn waait ook den mens niet aan...
Minister-zijn is schoon maar uiteraard iets anders
Dan als die knappe prof op een college staan...
Want dat wat — ha, die prof! — studenten juichend prijzen
Als de — hiep, hiep, hoera! — volkomen nieuwe tijd,
Blijkt in den tragen tred van maar een staatsmachine
Vaak wensdroom zonder meer... en géén realiteit.

Al wil men graag en goed en progressief regeren,
Regeren valt niet mee!... maar ja... de schone schijn
Omzweeft zelfs in dit land de macht en dus de glorie
Van stuurman op de brug en van minister zijn...
En van die schijn blijft niets als men de zon gaat schieten
Met ongewisse hand aan gammal instrument
En boven op die brug bij koers- en plaatsbepaling
De boldriehoek vergeet en de sextant niet kent...

Zij wilden graag en goed en progressief regeren...
Maar ja... de schuit liep vast — de stuurlui en kap'tein
Zijn op zó'n zware zee nog onbekwaam bevonden...
Sic transit gloria... het heeft niet mogen zijn...
Maar ja en nogmaals ja: wij zitten met de brokken,
De schade zonder claim, de ergernis en spijt
Om dit geleid gedoe van onervaren daders
En met de bange vraag: hoe raken wij hen kwijt?...
....

BRAMMETJE.

De deur ging gauw weer dicht

Alleen het droombeeld kan haar openen

Het Amerikaans-Russische intermezzo van de vorige week heeft een bittere nasmaak achtergelaten. Wat heeft het ons doen zien? Dat de tegenstellingen tussen de twee kolossen op 't ogenblik onverzoenlijk zijn. Bitterder nog: dat de rest van de wereld, die in de schaduwen van die twee reuzen leeft, — hoe paradoxaal het ook klinkt — niet gebaat is met een verzoening thans.

Een gebruikelijke en nietszeggende formule, die ook aan het einde van de aide-mémoire, welke Amerika's ambassadeur te Moskou voor Molotov had opgesteld, stond, heeft, door de laatste — te goeder of te kwader trouw — verkeerd uitgelegd, de hele wereld een kort ogenblik in een roes gebracht, die gevaarlijk veel leek op die, welke in 1938 op het beruchte accoord van München was gevolgd.

De bewuste phrase (welke bleek het inderdaad niet te zijn!) luidde: „.....de deur blijft altijd open voor bespreking en regeling van onze geschillen” en zij werd door Molotov aangegrepen als een voorstel van Amerika om samen met Rusland het koude conflict, dat de mensen overal ter wereld in een ondragelijke spanning houdt, op te lossen.

De opluchting, die volgde op de bekendmaking door radio-Moskou, was reusachtig — niet alleen bij het grote publiek, dat niet geacht kan worden de draagwijdte van de mees- te politieke gebeurtenissen te vatten. Ook Engelse bladen als de Times en de Manchester Guardian, die beter moesten weten, waren zo geestdriftig, dat zij zelfs volkomen de voor Engeland uiterst vernederende consequentie van een Amerikaans-Russisch concilie over het hoofd zagen.

Maar de ontzuivering kwam spoedig. De Amerikaanse regering liet weten, dat zij helemaal geen besprekingen had voorgesteld. Ontzuiverender nog: dat zij helemaal niet het heil inzag van besprekingen met Rusland. Eerst moesten daarvoor de voorwaarden aanwezig zijn en de voorwaarden waren precies dezelfde als toen de laatste conferentie, die te Londen gehouden, ontbrak.

Het is nog te vroeg nu te gaan gissen, welke motieven Rusland zou hebben kunnen gehad om in de al-

gemene uiting van „good will” een zeer bepaald voorstel tot een bespreking te lezen en welke om het Russisch antwoord op de Amerikaanse aide-mémoire bekend te maken, alleer het Washington zelf bereikt had. Dit alles is zeer vreemd en doet verdenkingen rijzen. Maar ook Amerika gaat niet vrij uit. Als het met zijn démarche inderdaad niet anders bedoeld heeft dan een precisering van zijn standpunt, dan is een mondeling onderhoud voldoende. Een schriftelijke verklaring van iets, dat reeds honderdmaal gezegd is, doet méér vermoeden, vooral wanneer zij eindigt met de befaamde formule, die juist weggelaten behoort te worden, indien de verklaring zelf beslist niet meer moet impliceren dan zij zegt.

Doch hoe het ook zij — dit zijn problemen van meer historische orde, tot welke oplossing ons nog niet de nodige bronnen ter beschikking zijn. Het komt aan op het „hic et nunc”. En dan moet erkend worden, dat de rechtzetting van de Amerikaanse regering realistisch is. Het zal haar moeilijk gevallen zijn om de waarheid te zeggen. Hiermede zou zij, dat wist zij, miljoenen, die in de Moskouse interpretatie van de phrase geloofd hadden, teleurstellen en velen van die miljoenen zouden Amerika de schuld geven van de weigering om tot de „reddende” besprekingen over te gaan. Aan de andere kant was er ook de kans, dat Moskou inderdaad niet ongeneigd was om zoete broodjes te gaan bakken —

op zijn manier. Een weigering kon de verstandhouding slechts verergeren.

* * *

Toch moest het gezegd worden: Een nieuwe conferentie met Rusland zou nutteloos zijn. Er waren niet de minste aanwijzingen voor aanwezig, dat Rusland z'n houding gewijzigd had, sinds de laatste conferentie tengevolge van die houding mislukt was. Bovendien: de meest elementaire voorwaarde voor het welslagen van een conferentie, de wederzijdse bereidheid tot geven, ontbrak.

Amerika weigert ook nog maar één essentiële concessie te doen op het gebied, waar de Russische en de Amerikaanse visies op elkaar botsen. Het weigert het grote werk van Europa's herstel in de steek te laten, het weigert de stelling Griekenland-Turkije aan Rusland over te geven, het weigert zelfs Berlijn, verloren voorpost, te verlaten. En toch zijn dit de soort concessies, die het zal moeten doen, wil het van Rusland gedaan krijgen, dat het zijn politiek van infiltratie, ondermijning en indirecte aggressies zal staken. Tot andere concessies dan deze, b.v. tot het opgeven van zijn eindelijk verkregen veiligheids gordel in Oost-Europa, zal Rusland van zijn kant nooit bereid zijn.

Het ongeluk van dergelijke onderonsjes als waarop de wereld gehoopt had, dat Rusland en Amerika zouden organiseren, is, dat zij nooit slagen, tenzij een derde er het slachtoffer van is. Uit een Russisch-Amerikaanse handel van geven en nemen, een andere afbakening van de wederzijdse invloedssferen, dan de tegenwoordige, die zoveel onmin blijkt te wek-

ken, zou Europa waarschijnlijk als enige werkelijk berooid te voorschijn komen. Vandaar het vreemde van die welhaast Münchense opluchting in Europa. Men stelde zich voor, dat de Tsjechen bij het accoord van München gejuicht zouden hebben! Vrede? Ja zeker. Maar geen vrede, waarbij men zelf het slachtoffer is!

* * *

En op het ogenblik is het juist zo, dat er tussen Rusland en Amerika geen werkelijke vrede mogelijk is, tenzij Europa en China er het slachtoffer van zijn. Europa en China zijn de enige „bargaining objects” tussen Rusland en Amerika. Als een van die twee kolossen weigert over die onderwerpen te gaan marchanderen, dan is er helemaal geen „bargain”, geen handel, geen echte vrede mogelijk.

Gelukkig voor Europa weigert Amerika zonder Europa, over Europa te marchanderen, maar het gevolg daarvan is, dat er geen echte vrede op de wereld heerst. Pas wanneer Europa niet over zich laat marchanderen, ja, de mogelijkheid daarvan zelfs niet laat bestaan, is er kans op echte vrede. Europa kan dat pas, wanneer het weer sterk is, wanneer het weer gewicht in de schaal kan leggen — nu eens in de Russische schaal, dan weer in de Amerikaanse —, zodat de twee kolossen niet meer door de vige afbakening van hun kracht, grootte en gewicht, de ruimte missen om tot elkaar te komen. Thans wordt de tussen hen liggende ruimte door hen zelf, door hun macht, gevuld. Dan is het Europa, hetwelk dat „sua vi et suo jure” doet. Eer dit droombeeld verwezenlijkt is, zal er geen vrede zijn.

In ons volgend nummer hopen wij de belangwekkende rede op te nemen welke Mr. D. M. Stikker ter algemene ledenvergadering van onze partij heeft gehouden.

Bijzonder lichtvaardig!

In zijn onlangs verschenen boekje „Rechtsbederf” geeft Mr. G. J. de Lint een overzicht van de grondwetsschendingen, welke door invoering van de Bijzondere rechtspleging in onze rechtspraak zijn begaan, zulks in verband met het feit, dat opnieuw een wetsontwerp betreffende de bijzondere rechtspleging bij de Staten-Generaal is aangehangig gemaakt.

Mr. de Lint wijst in zijn werkje op de uitbreiding van de grenzen van het gezag van de Regering als gevolg van de noodtoestand, en toont vervolgens aan hoe door tal van noodbesluiten en wijzigingen van deze besluiten, ten dele door de Regering uit Londen meegebracht, ten dele later tot stand gekomen, de waarborg van onze constitutionele rechten in belangrijke mate verloren is gegaan. Hij somt een aantal van deze niet langer geëerbiedigde rechten op en wijst met nadruk op het gevaar, dat gelegen is in het verder voortgaan op deze weg, die onherroepelijk tot ontwrichting van de Nederlandse rechtsorde moet leiden.

Zo vestigt hij de aandacht

op de mogelijkheid van invoering van politieke rechts met terugwerkende kracht, ontworpen door de Regering te Londen, waardoor aan het beginsel, neergelegd in art. 163, eerste lid, der Grondwet, dat wijst op een reeds tot stapd gekomen relatie tussen de rechter en de betrokkene, op wel zeer ernstige wijze geweld wordt aangedaan. Zo noemt hij de blanco bevoegdheid tot in bewaring stelling volgens het Besluit politieke delinquenten 1945, in flagrante strijd met art. 164 Gw. Zo wijst hij op het feit, dat de leden van de Bijzondere Raad van Cassatie, wier taak correspondeert met die van de leden van de Hoge Raad, niet benoemd worden volgens de regels van art. 170 Gw. Tal van andere grondwetsschendingen somt hij op, zoals het feit dat de tribunalen in hun uitspraken hun beslissingen niet behoeven te verantwoorden, hetgeen in strijd is met art. 168 eerste lid der Grondwet, het feit dat de leden van de bijzondere rechterlijke macht niet voor hun leven zijn aangesteld, in strijd met art. 173, tweede lid, der Grondwet, het feit dat door

de instelling van de Bijzondere Raad van Cassatie is gebroken met het systeem van de hiërarchische opbouw van de rechterlijke macht, zoals neergelegd in art. 169 Gw., enz. enz.

Ongetwijfeld kan voor sommige dezer schendingen als verontschuldiging worden aangewend het bestaan van een noodtoestand op het ogenblik dat zij begaan werden. De Regering, eerst te Londen en later hier te lande, zag, door de noodtoestand die zij vreesde en vond, geen mogelijkheid om met handhaving van de normen, in onze constitutie vastgelegd, tot een oplossing van de moeilijkheden te komen. En inderdaad wordt het gezag van de gewone wetgever, gebonden aan vele constitutionele normen en beginselen, in art. 195 Gw. belangrijk uitgebreid, voor zover aanwending van dat gezag zal dienen tot handhaving van de in- of uitwendige veiligheid van de Staat. Echter is in art. 195 Gw., zoals Mr. de Lint opmerkt, de richtlijn vastgesteld dat met opheffing van de bijzondere rechtstoestanden ook het uitzonderingsrecht buiten werking behoort te treden.

Nog afgezien van de vraag, of de Regering bij de uitvaardiging der noodbesluiten t.a.v.

de bijzondere rechtspleging, de uitbreiding van de grenzen van haar gezag niet al te ruim heeft opgevat, staat onbetwistbaar vast het feit, dat de bijzondere rechtstoestanden reeds lang tot het verleden behoren, waarvoor onze dankbaarheid niet groot genoeg kan zijn. De vreugde hierover wordt evenwel aanmerkelijk getemperd, wanneer men bedenkt dat het uitzonderingsrecht nog steeds in stand gehouden wordt niet alleen, maar zelfs nader aangevuld, en nu tot voorwerp dient van een nieuw wetsontwerp, dat weliswaar spreekt van een „geleidelijke” opheffing van de bijzondere gerechtshoven, de Bijzondere Raad van Cassatie en de tribunalen, doch dat, zo het tot wet zou worden, het rechtsbederf voortgang zal doen vinden.

Bij lezing van het werkje van Mr. de Lint wordt men getroffen door de grote mate van lichtvaardigheid waarmee de Regering met betrekking tot de bijzondere rechtspleging tot dusverre is te werk gegaan. De grondwet is de basis van de fundamentele menselijke rechten. Schending van de basis doet de rechtsstaat wankelen die daarop is gebouwd. Het is dan ook de hoogste tijd dat aan deze schendingen een einde komt.

v. E.

Atdelingsnieuws

GORINCHEM

Korthals sprak

Op 11 Mei j.l. sprak voor de afd. Gorinchem van de V.V.D. het Kamerlid drs. H. A. Korthals in de goed bezette zaal van „Roxy”.

Het onderwerp luidde: „Vraagstukken van de laatste tijd”. Spr. wierp een terugblik op de periode na de bevrijding tot nu.

Uitvoerig besprak spr. de Indische politiek. Tegen de regeringspolitiek heeft de V.V.D. zich verzet, maar de oppositie moet ook positief werkzaam zijn. In het partij-program staat duidelijk aangegeven, welke lijn gevolgd moet worden. Men moet niet afzijdig blijven, zoals de A.R. Er is een goede kans voor opbouw. Samenwerking met constructieve elementen is geboden. Het Indische beleid kan nog in gunstige richting worden omgebogen.

Na de pauze beantwoordde spr. verschillende vragen.

GRONINGEN

Ondanks concurrentie

Te Groningen werd een vrouwenvergadering belegd, waar Mevrouw Mr. E. Scheltema Conradi, lid van het hoofdbestuur, sprak over het onderwerp: „Waar raken de politieke problemen van deze tijd het leven van de vrouw?” De spreekster stelde hierbij in het licht, hoe de diverse politieke partijen tegenover deze vraagstukken een verschillende houding aannemen. De vergadering droeg een levendig karakter en een groot aantal dames nam aan de nabespreking deel. Van verschillende zijden werd ons dien avond concurrentie aangedaan en de opkomst was dan ook niet zo groot als men dat in andere omstandigheden had mogen verwachten. Evenwel waren uit bijna alle plaatsen in de provincie, waar in de afgelopen winter kringen waren georganiseerd, groepjes dames opgekomen.

HAARLEM

Vergadering

Op 11 Mei vergaderde de afdeling Haarlem. Na het huishoudelijke gedeelte sprak de heer Dr. S. Elzinga over het onderwerp „Dictatuur en democratie” en vervolgens de heer W. Lubberink over „Vrijheid in het socialisme”.

LEIDEN

Functionares

Het Bestuur van de Centrale Leiden is als volgt samengesteld: voorzitter: J. J. Vermeulen, Broekslootkade 6, Voorburg. Secretaris: Drs. F. J. Hooftman, Crabethstraat 49, Gouda. Penningm.: T. v. d. Berg Azn., Ridderbuurt 50, Boskoop.

SCHIEDAM

Vult Musis!

Ook Schiedam valt de eer te beurt van een bezoek van onze lijststaandvoerder, mr. P. J. Oud, die Donderdag 27 Mei a.s., 8.15 uur, in de grote zaal van Musis Sacrum spreekt. De bezoeker wacht ongetwijfeld een interessante avond, die groot vertrouwen zal geven in de uitslag van de verkiezingsstrijd. Komt dus in grote getale: de zaal kan zeer velen bergen en Mr. Oud weet te boeien.

Luchtpost-abonnementen voor militairen in Nederlands-Indië

Onze militairen overzee snakken naar nieuws uit het vaderland en naar goede voorlichting over hetgeen hier gebeurt. Zij willen de mening leren kennen van gelijkgestemden en lezen graag goede artikelen over de problemen van het ogenblik. Een weekblad, per zeepost verzonden, verliest zijn actualiteit en om. oud nieuws geven onze militairen weinig.

Thans zijn wij in staat „Vrijheid en Democratie” per luchtpost naar onze militaire abonneés in Nederlands-Indië te zenden. De hoge kosten van verzending neemt ons blad voor een groot deel voor haar rekening, zodat de gewone abonnementsprijs met slechts f 5.— per jaar verhoogd behoef te worden.

Neemt een militair abonnement voor Indië à f 12.50 per jaar en draagt hiermede bij aan het brengen van goede voorlichting aan Uw familieleden en bekenden, die in Nederlands-Indië onder dienst zijn.

De „ontwikkeling” van onze textielpositie

„Hebt U er óók genoeg van?”

Wat voor ons het hoogtepunt was

Indrukken van onze eerste Algemene Vergadering

Hoe zou het zijn? Zo'n eerste congres na een fusie! Wij waren benieuwd. Er waren veel oude bekenden uit de Partij van de Vrijheid, maar ook veel nieuwe gezichten. Er werd druk kennis gemaakt. Gelukkig waren de jongeren talrijk. Zij mengden zich ook in de debatten. Met genoegen hoorden wij de jongere afgevaardigden uit Amsterdam, Arnhem, Lekkerkerk en Rotterdam, allen nog beneden de dertig. Een belofte voor de toekomst! De oudste was ongetwijfeld de afgevaardigde uit Loenen, die haar woord van lof over onze vrouwelijke volksvertegenwoordigster nog met verve sprak. Onder de aanwezigen was ook generaal Winkelman van het Nationaal Comité Handhaving Rijkseenheid.

Trouw aan zijn partij, denkt hij er niet over, lijststaandvoerder van een afzonderlijke lijst te zijn. Aan het debat over het stemmen van onze Kamerfractie vóór de Grondwetswijziging nam hij geen deel. Ook aanwezig was de leider van onze Tweede Kamerfractie, dr. Bierema. Zijn fractiegenoten konden niet aanwezig zijn, omdat zij door de obstructie der Communisten in de zitting der Tweede Kamer niet gemist konden wor-

den. Hard gelag, maar geen moeilijke keuze: 's Lands belang gaat vóór het partijbelang. Dr. Bierema was echter naar de Algemene Vergadering gekomen om zo nodig, het beleid der Kamerfractie ten aanzien van de Grondwetswijziging toe te lichten en te verdedigen. Het bleek onnodig. Stikker en Oud konden het samen gemakkelijk af en Bierema behoefde er niet eens aan te pas te komen. Deze kwestie kwam ter sprake bij de behandeling van het Verkiezingsmanifest. Van alle kanten kwamen de op- en aanmerkingen los. De goede werden overgenomen, de ingewikkelde worden nader bezien. De opsteller kreeg huiswerk mee voor de Pinkstervacantie. Het getal van tweehonderd amendementen, zoals bij de Partij van de Arbeid, werd echter in de verste verte niet bereikt. Hoogstens een tiende daarvan. Opmerkelijk was, dat zich bij geen enkel punt verschil van inzicht voordeed, dat liep langs oude scheidslijnen. Het grote meningsverschil liep over de vraag: kort of lang? waarbij de voorstanders van kort zelf vaak lang waren. Als wij Goethe mogen geloven, dat in de beperking zich de meester toont, dan zijn, zo dachten wij, veel Meesters geen meesters. Dit bleek ook bij de bespreking van het besluit van de Verkiezingsraad. Aan aanbevelingen geen gebrek. Jammer, dat er nog andere politieke partijen bestaan, zo peinsden wij, want wij zouden met gemak alle honderd zetels met voor-

treffelijke mannen en vrouwen kunnen bezetten. Een enkele maal dachten wij aan het „Heer, bewaar ons voor onze vrienden”, want de goed bedoelde aanbeveling verkeerde in haar tegendeel. Toen het op stemmen aankwam, bleek de Verkiezingsraad zijn werk goed gedaan te hebben, want de Algemene Vergadering bracht in het besluit van de Verkiezingsraad geen wijziging van betekenis.

Wat was het hoogtepunt van de vergadering? Velen zullen denken de openingsrede van Stikker, de hoog gestemde voordracht van Prof. Lindeboom of het slotwoord van Oud. Alle drie ongetwijfeld voortreffelijk, maar voor ons was het hoogtepunt de verkiezing van vijf leden van het Hoofdbestuur. Zij verliep geruisloos, zonder spanning en alle aftredenden werden geprolonged. Toch was het voor ons het hoogtepunt, want de uit de groep Oud afkomstige heer Berghuys kwam met het hoogste aantal stemmen uit de bus. Treffender en ongewilder blijkt van eenheid kan niet gegeven worden.

STALEN MEUBELN „GISO"-LAMPEN

Hoofdbestuur en candidatenlijsten

De op Vrijdag 14 en Zaterdag 15 Mei te Utrecht gehouden Algemene Vergadering van de Partij werd door Mr. Stikker met een uitvoerige rede geopend, waarna op zijn voorstel telegrammen werden gezonden aan H.M. de Koningin en aan H.K.H. Regentes Prinses Juliana, gevolgd door het zingen van ons Volkslied.

Het Verkiezingsmanifest werd vastgesteld, nadat in het ontwerp enkele wijzigingen waren aangebracht. Naar aanleiding van de aangenomen wijzigingen zal in de redactie een enkele verandering moeten worden aangebracht, waarna het gepubliceerd zal worden.

De jaarverslagen van de secretaris en de penningmeester werden goedgekeurd. Een voorstel tot reglementsherziening werd ingetrokken. Tot leden van de Commissie van Beroep werden benoemd Prof. Mr. Dr. S. van Brakel, Prof. Mr. R. P. Cleveringa en Mr. J. Drost en tot hun plaatsvervangers Mr. R. E. Kielstra, Mr. J. C. Th. Revius en Mr. S. Rink.

De Commissie voor de Reglementen werd samengesteld uit de heren Mr. R. C. Bakhuizen van den Brink, Mr. M. H. de Boer en Mr. H. Fortuin, als wier plaatsvervangers werden aangewezen Mr. J. G. Bettink, Dr. W. L. Groeneveld Meyer en Mr. J. J. Oyevaar.

De her J. L. Pierson Azn. werd bij enkele candidaatstelling als penningmeester herkozen en Mevrouw Mr. E. A. J. Scheltema-Conradi op dezelfde wijze als lid van het Dag. Bestuur.

Tot leden van het Hoofdbestuur werden herkozen de heren H. B. Berghuys, Ir. A. J. Engel, Ir. J. Baas, Ir. A. Voet en J. Krooshof met resp. 166, 165, 164, 159 en 132 van de 173 uitgebrachte geldige stemmen.

De kandidatenlijsten werden als volgt samengesteld:

's-Hertogenbosch, Tilburg en Maas-tricht: Mr. P. J. Oud, Mr. G. Vonk, Mevrouw A. Fortanier-de Wit, Drs. H. A. Korthals, J. G. H. Cornelissen, F. den Hartog, H. J. Ankersmit, G. Ritmeester, J. J. G. S. Falkena, R. Zegering Hadders, Mr. W. C. Wendelaar, J. J. Feringa, Mevrouw J. W. Hulshoff Pol-Bicker Caarten, Ir. M. J. Stoel Feuerstein, D. W. Dettmeijer, J. Krooshof.

Arnhem: Mr. P. J. Oud, Drs. H. A. Korthals, Mevrouw A. Fortanier-de Wit, Mr. G. Vonk, F. den Hartog, J. G. H. Cornelissen, G. Ritmeester, R. Zegering Hadders, H. J. Ankersmit, J. J. G. S. Falkena, Mr. W. C. Wendelaar, J. J. Feringa, T. de Boer, J. C. J. Mens, Mr. H. P. Beets, J. Tabor Gzn., J. E. Prakke, Ir. W. Kooy, Mevr. S. A. Th. Goudswaard-Knipscheer, P. Merkelijn,

Nijmegen: als Arnhem met verwisseling der beide laatste kandidaten.

Rotterdam: Mr. P. J. Oud, Drs. H. A. Korthals, Mevr. A. Fortanier-de Wit, Mr. G. Vonk, J. G. H. Cornelissen, F. den Hartog, R. Zegering Hadders, H. J. Ankersmit, G. Ritmeester, J. J. G. S. Falkena, Mr. W. C. Wendelaar, J. J. Feringa, Mevr. J. F. Schouwenaar-Franssen, C. van der Linden, D. W. Dettmeijer, Ir. A. Stoffels, J. Krooshof, Prof. Mr. G. de Grooth, Mr. J. G. Bettink, Mr. N. van Esveld.

's-Gravenhage: Mr. P. J. Oud, Mr. G. Vonk, Mevr. A. Fortanier-de Wit, G. Ritmeester, Drs. H. A. Korthals, J. G. H. Cornelissen, F. den Hartog, R. Zegering Hadders, J. J. G. S. Falkena, H. J. Ankersmit, Mr. W. C. Wendelaar, J. J. Feringa, A. M. Pino, D. W. Dettmeijer, Mevr. J. F. Schouwenaar-Franssen, Mr. J. G. Bettink, Ir. A. Stoffels, K. J. Nieuwerkerke.

Leiden: Mr. P. J. Oud, Drs. H. A. Korthals, F. den Hartog, Mevr. A. Fortanier-de Wit, Mr. G. Vonk, J. G. H. Cornelissen, R. Zegering Hadders, G. Ritmeester, H. J. Ankersmit, J. J. G. S. Falkena, Mr. W. C. Wendelaar, J. J. Feringa, P. Merkelijn, Drs. P. Herweyer, Prof. Mr. G. de Grooth, J. L. Verhagen, Mevr. J. F. Schouwenaar-Franssen, Mr. J. A. Overwater, Mr. H. A. M. Roelants, Mr. J. G. Bettink.

Dordrecht: als Leiden met uitzondering van Mr. J. G. Bettink in wiens plaats komt C. A. J. Stoutjesdijk.

Amsterdam: Mr. P. J. Oud, Mr. G. Vonk, Mevr. A. Fortanier-de Wit, J. G. H. Cornelissen, Drs. H. A. Korthals, G. Ritmeester, F. den Hartog, R. Zegering Hadders, H. J. Ankersmit, J. J. G. S. Falkena, Mr. W. C. Wendelaar, J. J. Feringa, Mevr. G. Wijsmuller-Meyer, R. Th. J. le Cavalier, Mevr. J. F. Schouwenaar-Franssen, A. M. Pino, P. Merkelijn, Ir. W. Kooy.

Den Helder: Mr. P. J. Oud, F. den Hartog, G. Ritmeester, Mevr. A. Fortanier-de Wit, Mr. G. Vonk, Drs. H. A. Korthals, J. G. H. Cornelissen, R. Zegering Hadders, H. J. Ankersmit, J. J. G. S. Falkena, Mr. W. C. Wendelaar, J. J. Feringa, Ir. A. Stoffels, P. Merkelijn, D. W. Dettmeijer, Mevrouw M. Visser-Bakker, J. Krooshof, Mr. J. G. Bettink, Mr. J. Lieuwen.

Haarlem: Mr. P. J. Oud, Mr. G. Vonk, Mevr. A. Fortanier-de Wit, Drs. H. A. Korthals, G. Ritmeester, F. den Hartog, J. G. H. Cornelissen, R. Zegering Hadders, H. J. Ankersmit, J. J. G. S. Falkena, Mr. W. C. Wendelaar, J. J. Feringa, A. M. Pino, Mr. A. de Bruin, Ir. A. Stoffels, Mevr. J. F. Schouwenaar-Franssen, D. W. Dettmeijer, Mr. J. G. Bettink, H. J. Slingenberg, Mr. H. Fortuin

Middelburg: Mr. P. J. Oud, Mevr. A. Fortanier-de Wit, Drs. H. A. Korthals, Mr. G. Vonk, F. den Hartog, G. Ritmeester, J. G. H. Cornelissen, H. J. Ankersmit, R. Zegering Hadders, J. J. G. S. Falkena, Mr. W. C. Wendelaar, J. J. Feringa, J. L. Verhagen, Ir. M. J. Stoel Feuerstein, P. Merkelijn, Mr. J. G. Bettink, Mevr. J. F. Schouwenaar-Franssen, J. Krooshof.

Utrecht: Mr. P. J. Oud, Mevr. A. Fortanier-de Wit, Mr. G. Vonk, Drs. H. A. Korthals, F. den Hartog, G. Ritmeester, J. G. H. Cornelissen, R. Zegering Hadders, H. J. Ankersmit, J. J. G. S. Falkena, Mr. W. C. Wendelaar, J. J. Feringa, H. M. Koornneef, P. Merkelijn, Ir. J. G. Bijden-dijk, J. H. van der Burg, M. D. J. Gerritsen, Mr. C. Kruijse, Ir. W. Kooy, Mevr. J. F. Schouwenaar-Franssen.

Leeuwarden: Mr. P. J. Oud, Mevr. A. Fortanier-de Wit, R. Zegering Hadders, J. J. G. S. Falkena, Mr. G. Vonk, Drs. H. A. Korthals, J. G. H. Cornelissen, G. Ritmeester, H. J. Ankersmit, F. den Hartog, Mr. W. C. Wendelaar, J. J. Feringa, P. Merkelijn, J. Tabor Gzn.

Zwolle: Mr. P. J. Oud, Mevr. A. Fortanier-de Wit, Mr. G. Vonk, G. Ritmeester, R. Zegering Hadders, H. J. Ankersmit, Drs. H. A. Korthals, J. G. H. Cornelissen, J. J. G. S. Falkena, F. den Hartog, Mr. W. C. Wendelaar, J. J. Feringa, J. Krooshof, A. J. Blijdenstein, Mevr. J. F. Schouwenaar-Franssen, Mr. J. G. Bettink, D. W. Dettmeijer, Mevr. J. H. Tonckens-Hadders, Ir. A. Stoffels.

Groningen: Mr. P. J. Oud, Mevr. A. Fortanier-de Wit, Drs. H. A. Korthals, R. Zegering Hadders, G. Ritmeester, F. den Hartog, J. G. H. Cornelissen, Mr. G. Vonk, H. J. Ankersmit, J. J. G. S. Falkena, Mr. W. C. Wendelaar, J. J. Feringa, A. E. Ebbens, D. W. Dettmeijer, R. J. Clevering, Mr. N. van Esveld, Dr. J. E. Zanstra, Mevr. J. H. Tonckens-Hadders, Mr. J. G. Bettink.

Assen: Mr. P. J. Oud, R. Zegering Hadders, Mr. G. Vonk, Mevr. A. Fortanier-de Wit, G. Ritmeester, Drs. H. A. Korthals, J. G. H. Cornelissen, F. den Hartog, J. J. G. S. Falkena, H. J. Ankersmit, Mr. W. C. Wendelaar, J. J. Feringa, D. W. Dettmeijer, Mr. H. van Riel, Mr. H. K. de Langen, Mr. J. G. Bettink.

Ingevolge papiertoewijzing B.P.P. no. 5871 verschijnt deze uitgave wekelijks en is de omvang van dit nummer 8 pagina's formaat 28½ x 42.

J. en K. SMIT's
SCHEEPSWERVEN EN
MACHINEFABRIEKEN
KINDERDIJK

Betonartikelen

N.V. BETONDAK
fabriek van bouwmaterialen ARKEL
kantoor te GORINCHEM

Abraham van Stolk & Zoonen N.V.

Houthandel
Schaverij - Zagerij
Vuren - Dennen - Oregon-Pine - Pitch-Pine - Helpalen
Rotterdam, Telef. 35400 - Postbus 1100

N.V. Lijm- en
Gelatinefabriek
„Delft”

Fabrieksmerk:
TWEETORENS
Tel. 106-363 - Delft

Fa. B. CUPERUS Az.
Hessenweg 2 - De Bilt
Bijkantoor:
Laurillardlaan 1 - Bilthoven
★
Drukkerij en Uitgevers van
Periodieken (Vak- en
Verenigingsbla en)

**VOOR COLLECTIEVE
PENSIENVERZEKERINGEN**
WENDE MEN ZICH VRIJBLIJVEND
OM ADVIES EN OFFERTE TOT DE
HAV BANK
HOOFDKANTOOR SCHIEDAM
HET KAN UW BELANG ZIJN.

TEXTIEL

TRADE MARK
N.V.
RIGTERSBLEEK
voorheen
G. J. Van Heek & Zonen
ENSCHEDÉ
★
KATOENEN EN KUNST-
ZIJDEN WEEFSELS

Hotel Café Restaurant
Rotterdam Zuid **„Het Witte Baard”**

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

VRIJDAG 28 MEI 1948 - No. 9

In dit nummer:
TEGEN DE STUW
EN HET COMMUNISME
(Pag. 7.)

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

De Anti-Revolutionairen en wij

Tussen de anti-revolutionairen en ons bestaat volkomen overeenstemming, dat in Indië eerst de rust en de orde hersteld hadden moeten worden, alvorens tot vruchtbare opbouw kon worden overgegaan; dat het een onvergeeflijke fout van het Kabinet-Schermerhorn is geweest, dat het Jhr. van Starckenborgh Stachouwer als Gouverneur-Generaal heeft laten gaan; dat hierdoor aan de Luitenant-Gouverneur-Generaal Dr. van Mook vrij spel is gegeven; dat het innerlijke zwakheid is geweest om in afwijking van het door Dr. van Mook en minister Logemann aanvankelijk ingenomen standpunt toch met een landverrader als Soekarno te gaan onderhandelen; dat het een blunder van het Kabinet-Beel is geweest om Prof. Schermerhorn als feitelijk hoofd van de Commissie-Generaal naar Indië te zenden; dat het gevolg hiervan geweest is de — voornamelijk om de artikelen 1 en 17 — funeste overeenkomst van Linggadjadi; dat het Kabinet-Beel deze heeft doen ondertekenen, hoewel over haar interpretatie tussen beide partijen verschil van inzicht bestond.

Tussen de anti-revolutionairen en ons bestaat volkomen overeenstemming, dat de beperking van het politieel optreden teneinde recht en veiligheid te scheppen in het nog onder ons souverain gezag staand Nederlands-Indië een fatale fout is geweest, waarvoor niet alleen de Partij van de Arbeid, maar de gehele Regering verantwoordelijk is; dat de daarna geaccepteerde inmenging van de Veiligheidsraad en de Commissie van Goede (?) Diensten onze inwendige aangelegenheden ten onrechte onder buitenlands toezicht heeft gesteld; dat de op de Renville gesloten overeenkomst, waarin de volkeren van Indonesië onafhankelijk genoemd worden, met de daarmee in verband gebrachte avis d'opinion van Kalloerang eveneens een fout is, kortom dat het tot dusver inzake Indië gevoerd beleid in hoge mate zwak en verkeerd is geweest.

Tussen de anti-revolutionairen en ons bestaat ook overeenstemming in de opvatting, dat mensen als van Mook en Jonkman niet langer het Indisch beleid mogen bepalen en dat aan de invloed van de Stuwgroep een einde moet komen en voorts, dat tegen de communistische invloeden, welke in en buiten de Republiek Indonesië in Indië werkzaam zijn, evenals hier te lande drastisch dient te worden opgetreden. Zolang aan deze voorwaarden niet is voldaan, kan van ombuiging van het Indische beleid in de toekomst naar onze mening geen sprake zijn.

Tot zover over de tussen de anti-revolutionairen en ons bestaande overeenstemming.

VERSCHILPUNTEN

Thans komen wij tot bestaande verschilpunten. Deze zijn van drieërlei aard.

Het eerste — wij roerden het in ons vorige artikel reeds aan — is, dat de anti-revolutionairen de overeenkomsten van Linggadjadi en de Renville en hetgeen te Malino en den Pasar is geschied, niet als voldongen feiten willen zien. Wij zouden hiervan dit willen zeggen, dat elk streven deze ongedaan te maken ons onvruchtbaar voorkomt, zowel nationaal als internationaal. Nationaal reeds, omdat wij niet vermogen in te zien, hoe men hiervoor ooit een meerderheid in onze volksvertegenwoordiging zou kunnen vinden. Internationaal, omdat deze overeenkomsten nu eenmaal gepubliceerd zijn en zowel onze bondgenoten als het ontwaakte Oosten daarvoor uiterst gevoelig zijn. Ook tegenover de ons welgezinde Malinostaten is het onmogelijk deze ongedaan te maken.

Het tweede verschilpunt betreft Nederlands verantwoordelijkheid tegenover Indië. Wij stellen ons hierbij op de grondslag van de Koninklijke rede van 7 December 1942, waarbij een nieuwe rechtsorde beloofd wordt op de voet van gelijkwaardigheid, vrijwilligheid en verbondenheid. De anti-revolutionairen echter verlangen in hun program van actie de handhaving van het centrale bestuur van de Verenigde Staten van Indonesië van Nederlands verantwoordelijkheid ten behoeve van de rechtszekerheid en het welzijn van Indië en zijn bevolkingen, zolang de waarborgen voor een deugdelijk democratisch bestuur niet verzekerd zijn. Hoe dit verlangen te rijmen is met de Koninklijke rede van 1942 is ons — en velen met ons — een raadsel.

Overeenstemming en Verschil

In onze beide vorige artikelen hebben wij uiteengezet, dat wie voor de grondwetswijziging is, daarom allerminst voor de ontbinding van het Koninkrijk is, dat onze Tweede Kamerfractie even beginselvast is als de heer Gerbrandy en dat men niet op de persoon van Gerbrandy kan stemmen, doch dat iedere stem, door een niet-anti-revolutionair uitgebracht op nummer drie van de anti-revolutionaire lijst, ten goede komt aan een andere drager van de anti-revolutionaire beginselen, waardoor nummer veertien of vijftien van die lijst in de Kamer wordt gebracht.

Wij stipten reeds aan, dat de anti-revolutionaire beginselen de onze niet zijn en dat dit ook tot uiting komt bij het inzake Indië te voeren beleid. Dit verschil in beginselen heeft echter niet belet, dat een grote mate van overeenstemming bestaat ten aanzien van de praktische politieke vraagstukken, ook en voornamelijk ten opzichte van 't door de Kabinetten-Schermerhorn en Beel gevoerde Indische beleid, waartegen wij gezamenlijk met de Christelijk-Historischen en de Staatkundig-Gereformeerden constant in de oppositie zijn geweest.

Antwoord aan de man, die op Gerbrandy wil stemmen (III)

Wat blijft er dan van de gelijkwaardigheid en vrijwilligheid over? Het is thans niet de vraag, of hetgeen de anti-revolutionairen verlangen wenselijk zou zijn of niet, het is thans alleen de vraag, of dit thans nog tot de politieke mogelijkheden behoort. En dan antwoorden wij met de Koninklijke rede van 7 December 1942 in de hand, en met het oog op de loop der dingen daarna, volmondig: neen!

Wij wensen ons volledig te stellen op de grondslag van die Koninklijke rede en ons beginselprogram verlangt dan ook eigen meesterschap der delen van het Koninkrijk bij de regeling hunner inwendige aangelegenheden. Handhaving van Nederlands verantwoordelijkheid in het centrale bestuur van de Verenigde Staten van Indonesië is met ons program en met die rede in strijd en achten wij voor de toekomst onjuist. De nodige waarborgen dienen gevonden te worden in het Unie-statuut. Dit is nu juist een der taken bij uitnemendheid voor de Unie!

Het derde verschilpunt raakt de diepste beginselen en toont duidelijk aan, dat men geen enkel belangrijk politiek vraagstuk — ook niet het Indische! — behandelen kan zonder terug te grijpen naar de levens- en geloofsovertuiging die ten slotte het politiek stellingnemen bepaalt. Elke poging om politiek te bedrijven zonder uit te gaan van een beginsel is niets anders dan beunhazerij.

Welnu, de anti-revolutionairen hebben een bepaalde principiële opvatting over het gezag. De heer Schouten heeft dit in de rede, waarmede hij de op 12 Mei j.l. gehouden Deputatenvergadering opende, als volgt omschreven.

„Voor ons, anti-revolutionairen, ging het bij de oppositie tegen het Regeringsbeleid, om principiële verschillen, welke het scherpst aan de dag zijn getreden in het fundamentele punt van het gezag en in verband daarmee in de houding, welke ten opzichte van de resolutie moest worden aangenomen. Voor welke moeilijkheden 't gezagsvraagstuk in het veelszins verwarde en chaotische

volkeren- en staatsleven ons ook plaatst”, zei de heer Schouten, „naar de Schrift mag ons uitgangspunt alleen zijn, dat de Overheid is Dienaresse Gods en dat zij om Gods wil dient te worden gehoorzaamd, tenzij gehoorzaamheid aan haar de onderdanen ongehoorzaam zou doen worden aan God”.

Wij kunnen eerbied hebben voor de principiële geloofsovertuiging van de heer Schouten en de zijnen, maar hun opvattingen over de oorsprong van het gezag zijn niet de onze. Zij lijken ons bovendien uiterst gevaarlijk voor onze Rijkseenheid. Indien volgens de anti-revolutionaire leer de Overheid is Dienaresse Gods en zij om Gods wil dient te worden gehoorzaamd, dan rijst de vraag of de gelovige Mohamedaan in Indië ter wille van de God van het Christendom het Nederlands gezag dient te gehoorzamen en of niet gehoorzaamheid aan het Nederlands gezag de Mohamedaanse onderdanen ongehoorzaam zou doen worden aan hun God, aan Allah? Wat komt er dan van een Rijkseenheid terecht?

Neen, de anti-revolutionaire beginselen zijn de onze niet. Wij beschouwen de vrijheid van de mens, — ook van de mens in het Oosten — naar zijn aard bestemd om als vrije persoonlijkheid in gemeenschap te leven, als het kostbaarste goed.

Maar wij zijn er ons van bewust, dat ware vrijheid alleen bestaandbaar is, indien zij gepaard gaat met verantwoordelijkheid. Welnu, die verantwoordelijkheid willen wij aan onze rijksgenoten van Oost en West voor de regeling hunner inwendige aangelegenheden geven, maar voor alle zaken, die onze gemeenschappelijke belangen raken willen wij medeverantwoordelijk zijn, niet in het centrale bestuur van de Verenigde Staten van Indonesië, maar in de organen van de overkoepelende Nederlands-Indonesische organisatie, die het hoogste bindend staatsrechtelijk gezag op het haar toekomstige terrein zal uitoefenen.

RUTGERS

Tweeërlei fatsoen

Enige maanden geleden publiceerde Elseviers Weekblad enkele passages uit een Advies van de Raad van State, waarin dit college uitdrukking geeft aan zijn diepe bezorgdheid om hetgeen gebeurt en staat te gebeuren in het Koninkrijk der Nederlanden.

Deze publicatie gaf het Vrije Volk aanleiding Elseviers Weekblad van openbaar bederf te beschuldigen.

Het Vrije Volk schreef:

„Wat deze lieden zich blijkbaar kunnen veroorloven, moge dan niet zo spectaculair zijn als zwarte handel, deviezengeknoei en het uitbetalen van zwarte lonen, in werkelijkheid vormt hun gedrag een veel bedenkelijker aanslag op de openbare moraal. Want de publicatie van „Elsevier” kan alleen maar mogelijk zijn gemaakt doordat iemand methoden heeft gebruikt die het Nederlandse strafrecht beoogt te voorkomen.”

Het vond het optreden van Elseviers Weekblad hoogst onfatsoenlijk.

In het nummer van 12 Mei j.l. publiceert het Vrije Volk een artikel over ons campagneboek. Op de inhoud van dit artikel gaan wij hier niet in; dit geschiedt op een andere plaats in dit blad.

Het Vrije Volk schrijft, dat het campagneboek bestemd is voor intern gebruik. Op de omslag staat het woord „Vertrouwelijk” gedrukt.

Indien Elseviers Weekblad een vertrouwelijk stuk openbaar maakt, is dit onfatsoenlijk en openbaar bederf.

Indien Het Vrije Volk een vertrouwelijk stuk openbaar maakt, wat is het dan?

Het Vrije Volk is een door en door fatsoenlijk blad, lezer. Ik weet alleen niet, of het Vrije Volk hetzelfde onder fatsoen verstaat als U en ik.

Ra.

★ PARLEMENTAIRE FLITSEN ★

Minister Gielen in de knel

Een tiental uren heeft de Tweede Kamer besteed aan de wijziging van de Lager Onderwijswet 1920 — dr. de Visser's schepping — welke de vorige week in onze volksvertegenwoordiging aan de orde was. De reeds meermalen aangekondigde en veelbesproken algehele herziening was dat nog niet. Die zal nog wel even op zich laten wachten. Daar zal de toekomstige minister van Onderwijs, n.l. die van het Kabinet, dat na de verkiezingen zal optreden, zijn krachten aan hebben te wijden. Dat dr. Jos. Gielen wederom die bewindsman zal zijn, valt ondertussen zeer te betwijfelen. Er heeft van den beginne af een soort gewapende vrede bestaan tussen deze minister en de P.v.d.A.-fractie. En men weet het uit ervaring elders: in zulk een gespannen toestand kunnen bestandschendingen gemakkelijk voorkomen, die dan op voorpostengevechten of erger uitlopen.

Het begon destijds reeds met de vrij scherp gestelde interpellatie-Joekes onmiddellijk na het eerste optreden van deze katholieke minister, naar aanleiding van de abrupte opruiming, die de bewindsman onder een aantal vooraanstaande adviseurs aan zijn Departement hield. En de geprikkelde stemming, over en weer, is sedertdien gebleven. Als de P. v. d. Arbeid na de verkiezingen in deze nog iets in de melk te brokken zal hebben, kan een krachtig verzet tegen terugkeer van de heer Gielen stellig worden verwacht. Toch kan deze bewindsman, die in het geheel geen parlementaire ervaring had, o.i. een zekere bewondering voor zijn parlementaire flair niet worden onthouden. Evenmin kan worden ontkend, dat hij zijn zaken over het algemeen zeer wel beheerst. Onderwijsspecialist is deze minister, die aan de Universiteit te Gent studeerde en promoveerde en vervolgens onderwijzer, leraar, directeur bij het M.O., inspecteur bij het L.O. en laatstelijk hoofdinspecteur bij het L.O. was, zeer zeker. En bij dit jongste debat over de Lager Onderwijswet is nog weer eens gebleken, dat ook in de Kamer geen lid zich aan deze technische materie waagt, dat niet bepaaldelijk tot de onderwijsspecialisten behoort. Zijn nu en dan onmiskenbaar uitdagend-halsstarrige houding heeft op velen echter een tot verzet prikkelende werking, hetgeen hem in de loop van zijn parlementaire ambtsperiode dan ook nogal eens kleine nederlagen heeft bezorgd. Méér ongetwijfeld dan één van zijn ambtgenoten.

Ook bij deze herziening van de L.O.-wet was zulks weer enige malen het geval. Zo werd een tweetal amendementen van de heer Van Sleen (Arb.), waartegen de minister zich vrij krachtig had teweer gesteld, niettemin door een Kamermeerderheid aanvaard, al was het dan een kleine en bovendien nog zeer toevallige meerderheid.

Het eerste dier amendementen betrekende een tegengaan van het vasthaken van het V.G.L.O. (Voortgezet Gewoon Lager Onderwijs) aan de gewone lagere scholen en een imperatief voorschrijven van afzonderlijke scholen daarvoor — teneinde zoveel mogelijk een eigen karakter aan deze vorm van onderwijs te geven. Op het platteland zouden dan waar nodig centrale V.G.L.O.-scholen kunnen worden opgericht. Het tweede amendement wenste het hinderlijke overplaatsen van kinderen naar een andere school tijdens het lopende cursusjaar tegen te gaan.

Beide amendementen werden aangenomen met 28 tegen 26 stemmen. P.v.d.A., de V.V.D.-fractie en de Communisten stemden vóór, de K.V.P., A.R. en CH tegen. Dat was dus nog eens een stemming van (voormalig) links tegen (voormalig) rechts, zoals zich tegenwoordig

niet dikwijls meer voordoet. Een andere bijzonderheid was, dat de amendementen aldus werden aangenomen, omdat „rechts” over een meerderheid in de Kamer beschikt n.l. (afgezien nog van de twee stemmen der Staatk.Gereformeerden, die heel veel afwezig zijn) over totaal 53 stemmen. Het was dan ook het absentisme vooral van de zijde der K.V.P.-leden, dat minister Gielen hier een nederlaag bezorgde.

Wat bracht overigens deze herziening, die volgens de opzet slechts beoogde een incorporeren van een aantal daarvoor in aanmerking komende in de bezettingstijd tot stand gekomen maatregelen en daarenvens het tot stand brengen van

Wenst ge, dat enkelen royaal leven en

VELEN CREPEREN?

Of wenst ge, evenals de Partij van de Arbeid een redelijk

BESTAAN VOOR ALLEN?

Socialistische ordening brengt de uitkomst!

wone mensen. Niets is beter om, wanneer ge daar eens de onbedwingbare behoefte toe gevoelt, het „grote” leven te ontvluchten dan zo'n dorpskrantje te lezen. Daarom doe ik dat zo graag. Maar dan ziet ge in zo'n krantje uit Doorn deze advertentie staan. En ge denkt: „hoe bestaat het... zo'n verleugening in zo'n kleine advertentie in zo'n krantje; hoe bestaat 't dat de mensen die zo iets welbewust opstellen, dat zo publiceren?” Zijn ze zo dom? Dat ze dat zelf geloven? Zijn ze zo brutaal dat ze zulke leugens durven neerschrijven en dan nog laten afdrucken ook? Of zijn ze zo dom en brutaal tegelijk.

Ach nee, deze burger kan best tegen een demagogisch stootje. Er worden wel gevaarlijker en gemener dingen gepubliceerd en gedebiteerd dan zo'n advertentie in zo'n blaadje. Wel botter nonsens in véél kleiner vorm. Het is op zich zelf zo erg niet. Laten de toffe jongens van de publieke vlakte zich maar d'r 'ns uitleven. Laten ze-n-em maar eens van katoen geven. Een kniesoor die dáárover valt. Zo min als de V.V.D. één stem-wint door dit stukje van deze burger, zo min wint de P. v. d. A. er een door die nonsensikale advertentie.

Maar zouden die meneren die die advertentie hebben opgesteld, nu echt geloven dat er één partij ter wereld is, die géén bestaan-voor-alen wil? Of dat er één zinnig niet-pévéde-ajer is die er genoeg mee zou nemen wanneer enkele royaal leven en velen creperen? Geloven zulke mensen dat de P. v. d. A. de enige Anti-crepeer-partij is in Nederland? En dat wie niet socialistisch stemt het creperen bevordert?

Wat is er, dacht deze burger, nog een enorme hoeveelheid onderwijsheid in de hoofden der mensen.

Ach nee, dat had hij wel eens méér overdacht; daar had hij deze advertentie in dat dorpskrantje eigenlijk niet voor nodig om dat te overwegen. Maar inééns stond die gedachte weer kaarsrecht op in mijn hoofd. Dat zulke stupiditeiten gezegd en aangehoord worden. Née, het is helemaal niet om boos over te worden. Alleen om even teleurgesteld over te zijn. Om even, 'n beetje bitter te glimlachen om die beste brave demagogische dwaze medeburgers van

DEZE BURGER.

enige wijzigingen van technische aard?

Voor het antwoord op deze vraag zouden wij geen betere gids kunnen aanvaarden dan de altijd actieve onderwijs-specialiste van onze fractie (wier belangstelling echter een nog veel wijder terrein bestrijkt); mevrouw Fortanier-de Wit.

Het ligt voor de hand, dat voor het grote publiek wat het parlementaire werk betreft de nadruk komt te liggen bij hetgeen in openbare vergadering wordt behandeld. Toch moet de waarde van het voor-overleg bij de wetgeving niet worden onderschat, vooral wanneer het meer technische onderwerpen betreft. De nota's van wijziging, die op dat voor-overleg plegen te volgen, zijn daarvan de sprekende bewijzen. En zo kon ook mevrouw Fortanier getuigen van de vruchtbare resultaten, welke dat vooroverleg ook hier had gehad (en waarin zij, al sprak zij dat niet uit, ongetwijfeld een belangrijk aandeel heeft genomen).

Het eindresultaat, dat nu ter beoordeling van de Kamer in openbare behandeling was gebracht, bevatte naar haar inzicht dan ook een aantal wijzigingen, waarvan er vele als verbeteringen waren te beschouwen. Zij rekende daaronder met name: de verbetering van de leerlingenschaal; de vergoeding van reiskosten voor niet-leerplichtige leerlingen bij het

V.G.L.O. en U.L.O.; de wijziging van artikel 22bis der wet, waarbij in plaats van ieder jaar nu om de drie jaar de kleinste openbare lagere scholen aan een beoordeling worden onderworpen; de uitdrukkelijke vaststelling van een beroepsmogelijkheid voor vakonderwijzers bij het bijzonder onderwijs; de rangschikking van het onderwijs aan schipperskinderen onder het buitengewoon onderwijs.

Dat tenslotte de zoveel weerstand ontmoetende uitdrukking, die tot nog toe in de wet werd gebezigd, n.l. van „onderwijzer van bijstand”, verdwijnt, achtte onze woordvoester psychologisch zeer juist gezien. De klasse-onderwijzer, zo zeide zij, heeft paedagogisch en psychologisch een zelfstandige en verantwoordelijke taak te vervullen, die geenszins gequalificeerd wordt met deze benaming.

Persoonlijk juichte zij ook de mogelijkheid van het introduceren van het ambulante in de openbare scholen met negen en meer onderwijzers toe, al moest zij toegeven, dat daarvoor in de kringen van het openbaar onderwijs geen communis opinio bestaat.

Achte de woordvoester van de vrijheids-democratische fractie het juist, dat het onderhavige voorstel zich zoveel mogelijk beperkte tot het technische terrein, dat wil toch, naar zij uitdrukkelijk stipuleerde, geenszins zeggen, dat zij geen wensen koestert ten aanzien van een algehele herziening van de Lager Onderwijswet 1920. Het tegendeel is het geval en van deze zienswijze heeft zij ook bij de begrotingsbehandeling reeds duidelijk blijk gegeven. Alleen reeds de bezwaren, tegen de huidige bestuursvorm van de openbare school aangevoerd, achtte zij zó' evident, dat een algemene herziening, uiteraard met behoud van de pacificatie-gedachte, wel in zeer ernstige overweging dient te worden genomen.

Tot slot legde mevrouw Fortanier nog de vinger op een punt van principieel belang. In het Voorlopig Verslag en ook door de minister in de Memorie van Antwoord werd de uitdrukking gebruikt, waarin wordt uitgesproken, dat „de gelijkheid in positie tussen het openbaar en bijzonder lager onderwijs onverkort dient te worden gehandhaafd”.

Het komt mij voor — zo merkte zij naar aanleiding hiervan op — dat wij deze zaken toch goed moeten blijven onderscheiden. Wij hebben in ons land een wet op het lager onderwijs, die de financiële gelijkstelling tussen openbaar en bijzonder onderwijs heeft gebracht. Ik prijs ons land gelukkig, dat hierdoor een eind is gemaakt aan een strijd, die ons volk zo lange jaren heeft verdeeld. Doch ik ontken ten stelligste, dat het ooit in de bedoeling van de wetgever heeft gelegen gelijkheid in positie te scheppen tussen openbaar en bijzonder onderwijs. Artikel 200 van de Grondwet en artikel 19 van de L.O.-wet zijn te dien aanzien volkomen duidelijk.

De openbare school heeft, als Overheidsschool, die toegankelijk dient te zijn voor kinderen zonder onderscheid van godsdienstige gezindheid, een positie, die nooit gelijk aan die van een bijzondere school kan en mag zijn.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.
Redactie-secretaris: Mr. E. Elias
Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.
Administratie: Postbox 43 Amersfoort.
Abonnementprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.
Losse nummers 15 cent.

Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie”, te Amersfoort.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlugs, Geestbrugweg 69 Rijswijk (Z.-H.).

Overgang

Vlugger kon het niet. Een dag nadat de Eerste Kamer (volmondig) haar instemming met de wijzigingen van de Curaçaose en Surinaamse staatsregelingen had betuigd, werden zij als wet in het staatsblad afgekondigd. Hiermede zijn Suriname en Curaçao, nadat deze staatsregelingen in 1936 (als opvolgers van het regeringsreglement van 1865) tot stand kwamen, een nieuwe periode van politieke structuur ingegaan. Het zal overigens maar een korte periode zijn, want de wijzigingen (een antwoord op de petitie, die door de Staten van Suriname en Curaçao in 1946 aan de Koningin werden aangeboden) zijn bedoeld als overgangsmaatregelen. Een overgang, waarbij aan deze gebiedsdelen, voor zover dat binnen de grondwet mogelijk is, iets meer zelfbeschikkingrecht wordt verleend, totdat op het stramien van de nieuwe rijkstructuur, grondwetswijziging, verdere ontplooiing zal brengen. In de praktijk zijn de wijzigingen van niet geringe betekenis. Er komen colleges van algemeen bestuur, die met de gouverneurs de richtlijnen van het bestuur zullen vaststellen. Al dadelijk kunnen deze colleges aan het werk, want er moeten nieuwe kiesreglementen worden ontworpen. De Staten immers zullen niet meer uit tien gekozen en vijf benoemde, doch uit één-en-twintig gekozen leden bestaan. En dat moet vlug gebeuren, want de verkiezingen moeten aan de nieuwe verhoudingen haar inhoud geven. Daarbij komt, dat de beperkingen van de oude kiesreglementen zullen worden losgegooid en het beginsel van het algemeen kiesrecht, voor mannen en vrouwen, zal worden ingevoerd. De thans nog zitting hebbende Staten, mannen die het legislatief werk in hun „vrije tijd” moeten bedrijven, zullen er hun handen vol aan hebben. Zij zitten daarbij niet aan een vrije kathedra, doch staan temidden van het volksgewoel. Op het eiland Curaçao staan (tot nu toe) vier partijen gereed om zich in de politieke strijd te werpen. De Democraten, de aanhangers van Gomez' Nationale Volkspartij, de Katholieken en de Onafhankelijken. Helaas is op het eiland Aruba het partijleven minder ver. Behalve de aanhangers van Henny Emans semi-gevestigde volkspartij, die geen statuten en (behalve de eis tot afscheiding) geen programma heeft, is er van nieuwe partijvorming geen sprake. Aruba, dat in de nieuwe Staten evenveel vertegenwoordigers als Curaçao (namelijk acht) zal krijgen, zal moeten opschieten, wil zijn vrees, dat het steeds bij het eiland Curaçao ten achter komt, niet in politicus bewaarheid worden.

In Suriname zullen bevolkingsgroepen de politieke degenen kruisen. Een strijd om de mate van het in te voeren kiesrecht zal de inzet voor het behoud van oude groepsrechten en de erkenning van nieuwe worden. Vijf partijen staan gereed, Katholieken en de rest der Creolen, Hindoestanen, Moslims en Javanen, om de stembriefjes te doen spreken. De noodzaak tot economische opbouw vormt daarbij een grillige, zo niet wrange, achtergrond. Inderdaad een overgang. Suriname en Curaçao krijgen de gelegenheid om te tonen in hoeverre zij de politieke rijpheid, die de parlementaire commissie er gemeend heeft te constateren, bezitten. Aan het succes zal de mate, waarin zij op eigen benen zullen kunnen staan, worden afgemeten. H. W.

Onrijpheid

De Bellamisten en de oude sociaal-democraten zullen bij de verkiezingen gezamenlijk optreden. Wij hebben dat in de dagbladen gelezen en ons afgevraagd wat dat eigenlijk voor een verbond is. Wat de Bellamy-beweging wil, is ons duidelijk. Wat de oude sociaal-democraten willen is ons minder duidelijk. Maar zéér duidelijk is het ons dat beide groeperingen zich hebben verbonden om een gooi te doen naar op z'n gunstigst één zeteltje van de beschikbare honderd. En a kelig duidelijk is het ons dat zulk een opportuun verbond alleen maar weer een speculatie is op de politieke onrijpheid van een klein gedeelte van het kiezerscorps. Jammer!

Onverdiende aanval!

In het weekblad Trouw schrijft Vigilax geregeld in zijn rubriek „Van stad en land”, critische opmerkingen die ongetwijfeld het lezen waard zijn. Ofschoon wij het veelal met hem eens kunnen zijn, slaat hij o.i. in het nummer van 21 Mei j.l. de plank ver mis.

De observator van Stad en Land schrijft n.l. o.m. het volgende:

Wij krijgen in goederen van Amerika voor een waarde van tachtig miljoen dollar ten geschenke. Wat dat reusachtige geschenkpakket bevatten zal, hebben wij een paar weken geleden beknopt verteld. De bonloze schoenen blijken er ook al mee in verband te staan. We hopen vurig dat het allergrootste probleem van Nederland — de wederopbouw en aanbouw van huizen — ook in dit plan zal zijn opgenomen. Dit is zo urgent, dat wij het iedere keer wel moeten zeggen. Vooral nu er zo traag aan woningruil en inwoning gewerkt wordt. Ons volk toont zich hierin van een zeer kleine zijde. Het zo hoog geroemde particuliere initiatief blijkt hier althans ook nergens uit!

Tot zover Vigilax. Eerlijk gezegd is ons niet helemaal duidelijk wat de schrijver bedoelt. Dat er traag aan woningruil gewerkt wordt kan men toch moeilijk beweren. Immers bij een dergelijke ruil zijn steeds twee belanghebbende partijen en als wij zo onze kranten lezen, krijgen wij toch zeker wel de indruk, dat diverse gegadigden hun uiterste best doen om tot een ruiltransactie te geraken. Dat in dit verband het „hooggeroemde particuliere initiatief” in een kwaad daglicht moet worden gesteld is ons dan ook allerminst duidelijk.

Zeker aan „inwoning” als zodanig wordt traag gewerkt. Men dient echter niet te vergeten dat wij hier te maken hebben met een van de grootste sociale en psychologische problemen van onze tijd. De traagheid bij het beschikbaar stellen van een deel der eigen woningruimte is niet alleen een gevolg van egoïsme. Zeer vele naar het uiterlijk geschikte woningen, zijn voor inwoning geheel ongeschikt. Buitendien speelt hier het vraagstuk van het milieu een zeer grote rol, waarbij wij niet doelen op de materiële factoren, doch op de geestelijke. Zij, die gedwongen zijn permanent onder één dak te wonen, dienen, wat het geestelijk niveau betreft, geen al te grote verschillen te tonen, anders wordt het leven ondraaglijk. De praktijk heeft dit reeds afdoende bewezen.

Wij herhalen, het gaat hier om een zeer moeilijk vraagstuk en het heeft in dit verband weinig zin het „zo hoog geroemde particuliere initiatief” in discrediet te brengen, hetgeen slechts koren is op de molen der „ordenaars”.

Beter ware het te wijzen op het merkwaardige overheidsbeleid bij de wederopbouw, een beleid dat ondergeschikt wordt gemaakt aan politieke

doeleinden (Neher!). Indien in dit opzicht het „particulier initiatief” het voor het zeggen had gehad, zouden de resultaten ongetwijfeld beter zijn geweest!

VERKIEZINGSANGST

Het kan tot een grote voldoening stemmen dat onze V.V.D. in toenemende mate het mikpunt vormt van felle aanvallen in de rode pers. Hieruit blijkt wel zeer duidelijk de angst die men in de kringen van de Partij van de Arbeid heeft voor onze nog zo jonge doch hechte en krachtige politieke partij. Het zij herhaald, dit verheugd ons omdat men hiermee in de rode gelederen zelf erkent dat de V.V.D. iets tot de aanhangers van Schermerhorn c.s. te zeggen heeft.

In een artikel genaamd: „Vrijheid en orde” houdt „Het Vrije Volk” zijn zoveelste pleidooi voor de geleide economie, waarbij de „ondernemers” er weer minder goed afkomen. Zo zegt het artikel letterlijk o.m. het volgende:

Het doet dan ook zielig aan om tegenover de historische ontwikkeling in de maatschappij en in de geesten der mensen kennis te nemen van de leuzen, waarmee straks de heer Oud en zijn V.V.D.-partij de kiezersmassa gaat trachten te bewerken. Slagzinnen als „Op voor een vrije economie” en „voor vrije uitoefening van bedrijf” zijn frasen zonder inhoud. Wie hiernaar luistert, opent slechts de weg naar faillissement en stempellokaal!

Tot zo ver „Het Vrije Volk”. Over „zielig” en over „frasen” gesproken. Op zijn zachtst gezegd is de terminologie en de gedachtengang uitgedrukt in de eerste zin al hoogst ongelukkig. Wij laten nu „de geesten der mensen” maar buiten beschouwing, doch wat leert ons de „historische ontwikkeling”? Het is wel een grote dwaasheid te beweren dat deze over de gehele linie in de richting van de geleide economie zou gaan. „Het Vrije Volk” zou er in dit verband goed aan doen zijn licht eens op te steken bij zijn partijgenoten Spaak en Drees die beiden in een bovenmatig „dirigisme”, naar zij onlangs in het openbaar hebben verklaard, o.m. een groot gevaar zien voor het welzijn der Benelux-overeenkomst. Of wordt de „historische ontwikkeling” in Amerika ook in socialistische richting bepaald?

Het is ongetwijfeld zielig als men zijn lezers wijs maakt dat „straks de heer Oud de kiezersmassa gaat (!) trachten te bewerken”. Dit is n.l. reeds weken aaneen gebeurd en het wordt niet getracht, doch het geschiedt met groot succes.

Wie tenslotte de deur opent naar het faillissement en stempellokaal, dat vrage men de geville middenstanders, de uitgeklede kleine spaarders en ook de arbeiders die de dupe worden van de verstikking van het bedrijfsleven door de bureaucratie, die door de zo geprezen geleide economie wordt te voorschijn geroepen!

Dit zijn geen „frasen zonder inhoud”, doch hieruit spreekt bittere ernst. De slachtoffers der rode dwang-economie zijn talrijk. De stembus spreke daarom duidelijke taal!

Dichters

Twee onzer belangrijkste dichters zijn gedurende de afgelopen week gehuldigd. Keuls die vijf en zestig jaar is geworden en Adriaan Roland Holst, die de zestigjarige leeftijd bereikte. Zij zijn onvergelykbaar zowel wat de aard als wat de betekenis van hun dichtkunst betreft, maar beiden zijn zij belangrijke vertegenwoordigers van onze Nederlandse dichtkunst, dragers van onze cultuur. Een goed volk dat zijn dichters eert. Een wijs volk dat zijn kunstenaars de eerbied schenkt die zij verdienen. Wij voegen onze gelukwensen en de getuigenis onzer bewondering bij de talrijke die Keuls en Roland Holst hebben ontvangen.

Shylock de tweede

Tegen de tijd van de verkiezingen gaan de Ministers ook op het verkiezingspad. En in het bijzonder de Ministers van de Partij van de Arbeid hebben er daarbij een handje van om in vergaderingen van die Partij allerlei zaken mede te delen, welke of in het parlement of op een persconferentie medegedeeld behoorden te worden. Bij de vorige verkiezingen was het in bijzonder Minister Vos, die zich aan deze foute handelwijze te buiten ging. Nu hij zich na de verkiezingen aan de studie gaat wijden, zullen we daarvan dit keer minder last beleven. Maar Minister Mansholt, die ons twee jaar geleden reeds een pond vlees beloofde, neemt zijn taak over. Op een vergadering van de afdeling Markelo van de Partij v. d. Arbeid heeft hij gezegd, dat het ambtelijk apparaat veel te groot was, dat de verplichte veeleveringen zouden ophouden en dat het vlees uit de distributie zou komen. Hij deed ons aan Shylock denken, zij het dan ook met deze variatie, dat als hij ons maar vlees beloofde, hij de hoop had, dat hij wel Minister zou mogen blijven.

De woorden van de Minister waren nog niet door de radio verbreid, of er kwam alweer een tegenspraak. De verslaggever van het A.N.P. kreeg de schuld het verkeerd begrepen te hebben. In ieder geval blijft de veelevering toch en krijgen we geen vlees zonder bon. Dat is alleen maar voor propaganda op de vergaderingen van de Partij van de Arbeid nodig.

Hoe staan wij er voor?

Het Nederlandse Instituut voor de Publieke Opinie heeft onlangs weer een enquête gehouden met betrekking tot de vraag hoe het Nederlandse volk zou heben gestemd indien de verkiezingen in April waren gehouden. De uitslag is voor onze Partij zeker gunstig te noemen. Volgens de bij deze enquête verzamelde gegevens zou n.l. de V.V.D. 30 pct. meer stemmen verwerven dan de Partij van de Vrijheid in 1946.

Zeker, de gegevens van de gehouden enquête geven geen zuiver beeld van een denkbeeldige verkiezingsuitslag. Doch zij vormen wel een betrouwbaar richtsnoer. Houden wij deze richtsnoer aan, dan kunnen wij de toekomst met veel vertrouwen tegemoet zien. De beginselen van de V.V.D. leven op dit ogenblik meer dan ooit in de hoofden en harten van ons volk. Daarom zullen wij de tanden op elkaar moeten zetten. De akker is rijp. Zij moet echter intensief worden bewerkt. Hiertoe zal een ieder zonder uitzondering moeten bijdragen.

Mogen deze cijfers een aansporing voor allen zijn die geloven in de beginselen van Vrijheid en Democratie om hun overtuiging in deze tijd uit te dragen. Nog slechts anderhalve maand rest ons. De tijd is kostbaar en onze beginselen evenzeer.

Dus de hand aan de ploeg, opdat het Nederlandse volk ervan doordrongen worde dat ons voorbeeld dient te worden gevolgd wil het een waar vrij volk zijn.

Kloos

K I N D E R D I J K

Bruggen

POMPEN

voor *scheepvaart*
en *industrie*

Raadpleeg
onze technische dienst

MACHINEFABRIEK C. MATERS C.V.
BEVERWIJK TELEFOON 3141

Levering binnen 1 maand.

N.V. BOELE'S

Scheepswerven en Machinefabriek

BOLNES

Nieuwbouw en reparatie

Frank Rijdsijk's Industriele Ondernemingen N.V.

Hendrik-Ido-Ambacht
Tel. H.I. Ambacht 245
Rotterdam 72615

SCHEEPSLOOPERIJ

HANDEL in:

- Oud IJzer,
- Nieuw IJzer,
- Bruikbaar IJzer, enz.

N.V. Nederlandsche
Caoutchouc- en Gutta-
Perchafabriek

v.h. Bakker & Zn.

Ridderkerk

● Technische
rubberartikelen

ruim 300 jaar....

FABRICEREN WIJ VERVEN VOOR
BOUWVAKKEN EN INDUSTRIE

N.V. Heyme Vis & Zoonen

ZAANDAM - OPGERICHT 1643

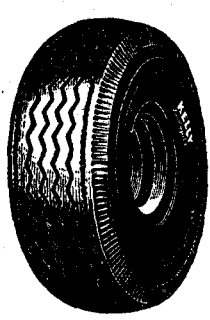
BOLNES

Dieselmotoren

25-1400 P.K.

★

N.V. Machinefabriek
„Bolnes”
v.h. J. H. v. Cappellen
te Bolnes

KELLY

Springfield

Imp. N.V. Jac. Blom (Auto Supply Afd.)
Rotterdam - Filiaal Den Haag

N.V. Machinefabriek

IJZER-, STAAL- EN
METAALGIETERIJ

||

v.h. BAKKER & Co.

RIDDERKERK

Hoofdvertegenwoordiger, voor
advertenties in dit blad:
L. VLUG
Geestbrugweg 69 - Rijswijk (Z.H.)
Tel. 119225

KON. NEDERL. BOEKDRUKKERIJ **H. A. M. Roelants**
SCHIEDAM

o.m. gespecialiseerd op het gebied van:

fabrieksbonnen

cantinebonnen, pakster-
briefjes, zakkenlabels enz.
aan de lopende band en
doorlopend genummerd,
al dan niet in combinatie
met de modernste uit-
gifte-apparaten en auto-
maten

L. Smit & Zoon

KINDERDIJK

Baggermateriaal
Zeesleepboten
Passagiersschepen
Machines
Motoren
Ketels

N.V. Hollandsche Electrochemische Industrie

HECI

Hardmetaal-plaatjes
Hardmetaal-gereedschappen

Enige fabriek in Nederland
van gesinterd hardmetaal.

Oude Dijk 149
Rotterdam-O
Telefoon 20661

HANDELMAATSCHAPPIJ

H. Albert de Bary & Co. N.V.

Deviezenbank

Financiering van Im- en Export
Documentaire Accredities

HEERENGRACHT 450 AMSTERDAM-C. TELEFOON 38911

RUIM 13½ % VAN HET VOLKSINKOMEN

Belang bij Indië van het Nederlandse volk

Afweging van belangen

Indië en Nederland zijn bij de verhouding, zoals die gedurende de gehele twintigste eeuw tussen beide landen heeft bestaan, zeer wel gevaren. Dat was al geen „koloniale” verhouding meer. Zelfs dr. Van Mook spreekt van „koloniale restanten.”... Het komt er echter niets meer op aan, welke definities men van de toen geldende Indische staatsinrichting en van de verhouding tot het moederland wil geven. Dit kunnen wij, gelijk zo vele andere zaken, de historieschrijvers overlaten.

Waar het echter wél op aankomt, is stevig vast te stellen, dat de verhouding tussen Indië en Nederland de volken van beide landen in de hoogste mate ten goede is gekomen.

Men is, deze waarheid verkondigend, de laatste tijd zeer geneigd vooral de nadruk op de Indische voordelen te leggen. Die zijn natuurlijk evident. De ontwikkeling van het onderwijs — in 1941 ging 40 % van de Indonesische jeugd naar school —; de ziekenhuizen, de poliklinieken, de pestbestrijding; de irrigatiewerken; het volkscredietwezen; de landbouw-, de tuinbouw-, de visserijverlichting; het verkeerswezen; de volkslectuur — dergelijke lijstjes van voorzieningen, die aan de Inheemse volken ten goede kwamen, zijn nu wel algemeen bekend. Men kan het duidelijker stellen:

Alle Inheemse volken van de archipel leefden, door de aanwezigheid der Nederlanders, veiliger, beter en gezonder; aan hun geestelijke en economische ontwikkeling werd zeer hard gewerkt; hun groei naar staatkundige zelfstandigheid werd welbewust bevoor-

derd; zij waren welvarender, dan zij ooit waren geweest; zij leefden onder een regiem van orde, rust en volstrekte rechtszekerheid.

Dit alles staat vast. De feitelijke gegevens, die deze stellingen bewijzen, zijn onwrikbaar. Alle belangen, niet alleen alle materiële en economische, maar ook alle geestelijke en sociale belangen der Indonesische volken zijn bevorderd en gediend; die Indonesische belangen waren primair in het bewind, dat in Maart 1942 door de inval der Japanners werd afgesneden.

Men is evenwel, in een behoefte in Indië te rechtvaardigen en tegen aanvallen te verdedigen, in Nederland sterk geneigd om alleen het belang van Indië in de bewijsgang te betrekken.

Sterker: er bestaat zelfs hier en daar de neiging, om over het Nederlandse belang in die verhouding Nederland—Indië maar niet te veel te zeggen. Als moesten wij ons daarvoor toch een weinig schamen... Dit is een dwaling. Erger: dit is een schadelijke gedachtengang.

Nederland heeft zich niet te schamen. Nederland kan trots zijn op alles wat in Indië tot stand is gebracht. Nederland kan met fierheid getuigen, dat zijn bewind de bestuurde volken tot zegen heeft gestrekt. En Nederland kan in volle gemoedsrust erkennen, dat het zelf aan de verhouding tot Indië een stevig deel van zijn welvaart dankt.

Die Nederlandse voordelen werden niet ten koste van Indië verkregen. Indië kreeg de zelfde en andere voordelen. De verhouding, zoals die tot Maart 1942 heeft bestaan, kwam in de volste zin des woords aan Indië en Nederland ten goede.

Er bestaat niet de geringste aanleiding, om in die verhouding, welke zegenrijk was voor beide partijen, de voordelen voor de Nederlandse partij te verzwijgen.

Sterker: er bestaat een zeer dringende aanleiding, om ons van die voordelen thans ter dege rekenschap te geven. Zo min als ergens ter wereld tussen twee volken ooit een verhouding heeft bestaan, waarin het ene volk nobel en belangeloos het andere diende, zo min heeft die ooit tussen Nederland en Indië bestaan. Het Nederlandse bestuur diende de ontwikkeling en de welvaart van Indië; en die Indische welvaart kwam Nederland ten goede.

Het is daarom zo nodig, zich hiervan juist thans rekenschap te geven, omdat het zo noodzakelijk is ook thans het Indische beleid zo-wel aan de Indische als aan de Nederlandse belangen te toetsen.

Indië nu vervalt tot chaos, tot anarchie en tot een communistische verwildering, indien de Nederlandse invloed in Indië zelf en in de Unie te gering wordt; Nederland zelf echter zou deze prijsgeve betalen met een verduurzaming onder verarming.

Wij bepalen ons, wat dit laatste betreft tot twee groepen cijfers; wie zich uitvoeriger wil informeren kan gegevens vinden in de uitgave „Nederland en Indonesië” in de serie „Boeiende Statistiek” van de Ned. Stichting voor Statistiek.

Ons beperkend noemen wij ten eerste: de bedragen der Nederlandse beleggingen in Indië. Te weten 400 miljoen gulden in de suikerin-

dustrie, 300 miljoen in de rubber, 500 miljoen in de petroleum, 150 miljoen in de tabak, 400 miljoen in spoor- en tramwegen, elk 100 miljoen in thee en oliepalm, en dan nog vele honderden miljoenen in diverse cultures, openbare nutsbedrijven en industrie. Samen ongeveer drie milliard vooroorlogse guldens. Daarbij komt dan nog het bedrag van verscheidene miljarden, dat als staatsleningen door Nederland aan Indië werd geleend.

Andere cijfers. Van het totale volksinkomen van Nederland, dat men voor de periode 1926 tot 1929 op gemiddeld 6 milliard per jaar stelde, was 1.076.000.000 gulden van Indië afhankelijk. In 1938 waren deze cijfers: 5150 miljoen en 700 miljoen.

Alleen bij dit laatste cijfer staan wij even stil. In het laatste normale jaar vóór de Wereldoorlog, in 1938, was alzo 13½ % van het totale Nederlandse volksinkomen van Indië afhankelijk. Bijna een zevende deel van dat volksinkomen was aan de verhouding tot Indië te danken.

Men begrijpe, wat dit betekent. Dit betekent, dat van ieder Nederlands inkomen 13½ procent aan Indië was te danken. Dit betekent, dat iedere arbeider van elke 100 gulden, die hij in een jaar verdiende, er 13½ ontving door Indië. Dit betekent, dat aangezien natuurlijk grote volksgroepen rechtstreeks niets door Indië ontvingen, er andere maatschappelijke groepen bestonden, die voor een veel groter deel van hun inkomen van Indië afhankelijk waren. Die varianten liepen van 0 tot 100.

Maar waar het op aankomt is dat gemiddelde cijfer. Er bestaat in Nederland niet één burger, die zeggen kan: ik heb met Indië niets te maken. Want de verlaging van het volksinkomen treft allen. Ook de bakker, ook de kruidenier, ook de hoogleraar, de onderwijzer, de arbeider en de boer. Wanneer de Nederlandse beleggingen in Indië verloren gaan, wanneer van de Nederlands-Indische staatsleningen niets terecht komt, wanneer de Nederlandse bedrijfs wereld in Indië te gronde zou gaan — dan betekent dit voor het gehele Nederlandse volk een sterke verlaging van het levens-niveau en een zeer kwade kans, dat de thans levende generaties op een redelijk welvaartspeil niet meer kunnen hopen.

Het lijkt niet alleen geoorloofd, maar ook bitter noodzakelijk, bij de overweging van dit gehele Indische vraagstuk nu eens niet alleen en zelfs niet allereerst aan het belang der Indische volken te denken. Dat het belang van die volken de Nederlandse medewerking vergt, is uit en terna uiteengezet. Het Nederlandse volk echter, door de oorlog zo zwaar geteisterd, mag er zich in dit ernstig uur wel rekenschap van geven, welke consequenties aan een politiek van liquidatie zijn verbonden. Zij zijn te voorkomen, indien men de Nederlanders in Indië stevige waarborgen voor hun bestaan geeft en de verhouding van Nederland tot Indië in de Unie even stevig vastlegt. Wordt dit verzuimd, dan zal het Nederlandse volk dat verzuim zeer duur betalen. d. K.

Ingevolge papiertoewijzing B.P.P. no. 5871 verschijnt deze uitgave wekelijks en is de omvang van dit nummer 8 pagina's formaat 28½ x 42.

Fa. B. Cuperus Az.

Hessenweg 2 - De Bilt
Bijkantoor:
Laurillardaan 1,
Bilthoven

Drukkerij en Uitgevers
van

Handelsdrukkerij
en Vakbrochures

AFDELINGS- nieuws

AMSTERDAM

Naar Minerva!

Op Woensdag 2 Juni a.s. des avonds te 8 uur zal de afdeling Amsterdam een openbare vergadering houden in het Minerva-Paviljoen, Albert Hahnplantsoen 2-4, alwaar het woord gevoerd zal worden door de 2e Kamerleden mevr. A. Fortanier-De Wit en Drs. A. H. Korthals.

Tevens zal het woord worden gevoerd door het lid van de gemeenteraad de heer R. Th. J. le Cavalier over het onderwerp: „De betekenis van de a.s. Tweede Kamerverkiezingen”.

BUSSUM

Mevr. Fortanier sprak.

Op 20 Mei hielden de afdelingen Naarden en Bussum een gecombineerde openbare bijeenkomst. Mevr. A. Fortanier-De Wit sprak over de huidige politieke situatie voor een in bevredigend aantal opgekomen, aandachtig gehoor. Daarna volgde een duidelijke beantwoording der gestelde vragen.

BARSINGERHORN

Op ter fortuin!

Op Dinsdag 1 Juni komt de heer F. den Hartog in café de Fortuin te Barsingerhorn een spreekbeurt vervullen met als onderwerp „De landbouwpolitiek en wat daarmee samenhangt”. Daar de heer De Hartog wel niet zo veel in de kop van Noord-Holland zal spreken, waken we ook onze geestverwanten uit omliggende plaatsen op om deze avond te bezoeken.

Het bestuur van de afd. Barsingerhorn is na de laatste algemene ledenvergadering als volgt samengesteld: W. v. d. Oord, voorzitter; mevrouw Schoorl Keetman en A. Hins te Barsingerhorn en de heren G. Lange-noort en H. J. G. Geertsema te Kolhorn. De heer A. Breebaart van de afd. Wieringermeer neemt voorlopig het secretariaat waar.

BRIELLE

Aangename discussies

De afdeling Brielle hield een algemene ledenvergadering.

Na een woord van welkom door de wnd. voorzitter, de Heer R. de Jonge, aan de talrijk opgekomen leden, werden de vele ingekomen stukken behandeld, waaruit zich aangename discussies ontwikkelden.

Het bestuur werd als volgt samengesteld: M. Swemle, voorzitter; J. M. Laay, secretaris, J. Rijpstra, penningmeester, R. de Jonge, J. A. Knape, H. C. Bakker, L. v. d. Knoop Jr.

De verkiezingscampagne werd uitvoerig besproken. Verschillende waken uit de vergadering werden dankbaar aanvaard.

EZINGE

„Waagstuk”

De heer Haan uit Groningen vervulde alhier een spreekbeurt over middenstandsbelangen. De belangstelling van de zijde der middenstanders was bevredigend. Als neringdoenden durven velen zich echter nog niet op te geven als lid der V.V.D.

MEPPEL

Komt naar Slot

Op Maandag 31 Mei a.s. des avonds 8 uur spreekt in zaal Slot: Drs. H. A. Korthals, lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

RENKUM-HEELSUM-DOORWERTH

Bestuurderen

Het bestuur is thans als volgt samengesteld: Voorzitter: J. M. B. Beuker, Vice-Voorz.: Dr. R. B. Spanjaard, Secretaresse-penningm. Mevr. A. H. Spanjaard-Stein. Overige leden: Mevr. D. Wagenaar-Stark, P. Voorderhake, W. L. de Wit.

RUINERWOLD

Welkom!

In een openbare vergadering van de nieuwe afdeling Ruinerwold werd een bestuur gekozen.

Hiervan maken deel uit de heren: L. Buiten, voorzitter, H. J. Brouwer te Broekhuizen, secretaris, E. Gomar, penningmeester, J. Remmelts Rm.zn., B4 en A. Wobben.

Voorzitter Buiten toonde zich verheugd over de goede opkomst ter vergadering. Mr. H. S. Siebers, lid van de Provinciale Staten van Groningen, hield een met grote aandacht aangehoorde redevoering.

Gaat U met vacantie?

Voor hen, die op de dag van de verkiezingen in een andere gemeente dan die hunner inwoning vertoeven, bestaat de mogelijkheid hun stem in die andere gemeente uit te brengen.

Men dient daarvoor als volgt te handelen:

Uiterlijk veertien dagen voor de voor de stemming bepaalde dag (in dit geval dus veertien dagen voor 7 Juli a.s. of uiterlijk op 22 Juni a.s.) meldt men zich persoonlijk ter gemeentesecretarie bij de daarvoor aangewezen ambtenaar. Men deelt mede in welke gemeente men zijn stem wenst uit te brengen onder opgave van naam en voornamen, geboortedatum en geboorteplaats, in welke gemeente men op de kiezerslijst voorkomt alsmede zijn tijdelijk adres in de gemeente in welke men aan de stemming wil deelnemen. Van de mededeling wordt een schriftelijke verklaring opgemaakt, die wordt getekend door de kiezer en de betrokken ambtenaar. De kiezer ontvangt een afschrift van deze verklaring, onder overlegging waarvan hij zijn stem in de andere gemeente kan uitbrengen. Nadere inlichtingen verstrekken de Bureaux voor de Verkiezingen in de verschillende Gemeenten.

Arabieren vormen geen eenheid

De communiqués van de oorlog in Palestina en van de conferenties in Amman, Kairo, Damascus of New York geven de indruk, alsof er slechts twee partijen in het spel zijn: de Joden aan de ene, de Arabieren aan de andere kant. Er zijn echter veel meer dan twee partijen. Het Arabische kamp, dat naar buiten zo ostentatief als één geheel optreedt, is al in verscheidene fracties, die elkander het licht nauwelijks in de ogen gunnen, verdeeld.

Daar zijn in de eerste plaats die Arabieren, die in Palestina wonen. Zelfs zij hebben het niet tot eenheid kunnen brengen. De luidruchtigste onder hen was tot voor kort de Moefiti van Jeruzalem, behorend tot de machtige familie der Hoesseini, een geduchte Brittenhater, die geen middel te min acht om zijn doel te bereiken. Zijn werktuig is het Hoge Arabische Comité, dat namens de Palestijnse Arabieren naar buiten (in de Arabische Liga, in de Veiligheidsraad) optreedt.

Een ander deel der Palestijnse Arabieren schaaft zich om zijn rivaal, Fawzi Kawoekji, chef van het zogenaamde bevrijdingsleger, die, evenals de Moefiti zelf, de oorlog in Duitsland doorgebracht heeft. Hij wordt vooral door de Syrische republiek gesteund. Beide groepen echter zijn in de loop van de laatste maanden bijna volkomen van het tapijt verdwenen. Hun ongeregelde strijdkrachten bleken geen partij voor de gedisciplineerde Joodse soldaten. Nog vóór het einde van het mandaat hadden dezen dat deel van Palestina, dat voor hun strategische verdediging noodzakelijk was, volkomen in hun macht en was er onder de Arabieren — vooral onder de leiders onder hen — een paniek ontstaan, die zich uitte in een vlucht naar de naburige landen.

Tweede phase

Dit was de eerste phase van de strijd, die afliep tegelijk met het Britse mandaat. De 15de Mei traden de geregelde Arabische legers in actie, het mislukte werk van de Palestijnse guerilla-strijders overnemend. Leider van deze actie, die thans nog gaande is, werd koning Abdoellah van Transjordanië, wiens ster rees, naarmate die van de Moefiti en zijn rivaal daalde. Immers hij beschikt over het enige leger in het gehele Arabische Oosten, dat in staat is het tegen de Joodse legers op te nemen. Toen dus de eerste ronde door de Joden gewonnen bleek, moesten de Arabieren er wel toe overgaan om aan Abdoellah de leiding aan te bieden.

Dit deden zij allesbehalve van harte, want Abdoellah had nooit onder stoelen of banken gestoken wat zijn ambities waren. Hij wil zijn Transjordanië rijk, dat niet meer is dan een willekeurig stuk woestijn, vergroten tot één rijk, dat hij Groot-Syrië noemt en dat al 't Arabisch gebied tusschen Middellandse Zee en Perzische Golf moet omvatten, dus Syrië, de Libanon, Palestina, Transjordanië zelf en Irak. Alleen dat laatste land voelt wel voor dat plan, dat ter meerdere glorie van de dynastie der Hasjemiden (waartoe zowel Abdoellah als koning Feisal II van Irak behoren) zou strekken.

Maar de andere Arabische landen zijn niet zo geestdriftig. Het minste nog Syrië en de Libanon, die hun zelfstandigheid eraan zouden verliezen. Maar de twee groten van de Arabische Liga menen evenmin reden te hebben tot verheugenis. Egypte vreest, dat het zijn leidende rol in de liga zal verliezen aan dat grote rijk en koning Ibn Saoud herinnert zich, dat hij de Hasjemiden een dertig-

tal jaren geleden van de troon van Arabië heeft verjaagd, zodat het vooruitzicht zijn gehele Noordgrens door één groot Hasjemidenrijk te zien beslagen hem niet toelacht. Toen dan ook uit bittere noodzaak besloten was aan Abdoellah de leiding van de operaties in Palestina te geven, besloten de Arabische landen ieder voor zich óók een leger naar Palestina te zenden. Niet zozeer dus om aan de strijd tegen de Joden deel te nemen (hoewel dit doel tegenover de buitenwereld en eigen openbare mening naar voren wordt gebracht), als wel om te voorkomen, dat Abdoellah alleen met de buit gaat strijken. In dit verband is het typerend, dat van de niet aan Palestina grenzende Arabische landen alleen Irak, dat het met Abdoellahs ambities eens is, het recht van doortocht door Transjordanië gebied heeft, terwijl Saoedië—Arabië zijn troepen over de Rode Zee en via Egyptisch grondgebied moet zenden: bewijs, dat het niet koek en ei tusschen alle Arabieren is.

Vuurproef

De Arabische Liga, het tot dusver slechts negatieve, n.l. tegen Zionisme en kolonialisme gericht, verbond van Arabische staten, gaat dus haar vuurproef tegemoet op de velden van Israël. Binnenkort zal blijken, of de met zoveel bravoure aangekondigde actie inderdaad geëerd of zelfs maar gemeenschappelijk zal zijn. Militaire deskundigen geven de Joden nog steeds de beste kansen op het slagveld en het feit, dat de geduchtste tegenstander der Joden, Abdoellahs legioen, zijn tanden stuk bijt op het militair betrekkelijk onbelangrijke Jeruzalem, schijnt hun gelijk te geven. Inmiddels kunnen de Joden in de kuststreek zich voorbereiden op de ontmoeting der wapenen aan de grenzen van hun eigen nieuwe staat, welke de Arabische legers nog nauwelijks ergens bereikt hebben.

Zolang dus de eigenlijke en beslissende strijd in Palestina nog moet beginnen, behoeft de hoop op vrede niet opgegeven worden, mits dan tenminste de grote mogendheden, wier invloed bij de strijdende partijen het sterkste is, geen grove fouten begaan. Helaas moet de overhaaste erkenning van de nieuwe Joodse staat door Amerika als een fout aangemerkt worden — niet omdat Israël deze erkenning niet verdiende (de jonge staat verdient erkenning in alle betekenissen des woords), maar omdat zij op dat ogenblik niet diplomatiek was.

Op dat ogenblik waren de Arabische staten maar al te bereid om tegenover de wereld 'en tegenover hun eigen luidruchtige volksmassa's een excuus te vinden om niet in Palestina te gaan vechten. Zij wisten, hoe onvoldoende hun soldaten waren, hoe gebrekkig hun materiaal, hoe slecht hun leiding. Zij vreesden een débaçle tegen de fanatiekere, deskundiger en bekwaamere Joden en zij vreesden de politieke gevolgen in binnen- en buitenland van een débaçle. Zo ooit, dan was dit — de kritieke tijd van het einde van het Britse mandaat — de tijd om aan die Arabische behoefte aan vrede niets in de weg te leggen.

Behalve Transjordanië

Dit gold voor alle Arabische staten — behalve Transjordanië. Dit wist zich sterk en was niet bang voor een nederlaag tegen de Joden. Dat Transjordanië de strijd aanbod, was, zoals wij gezien hebben, een reden voor de andere Arabische staten

Vuurproef op de velden van Israël

om ook — zij het met bang hart — in het strijdperk te treden. Transjordanië nu is niets meer dan een vazal van Engeland, een land dat bestaat bij de gratie van een grote Engelse subsidie. Engeland hoefde dus, indien het wilde, slechts één vinger op te heffen en Transjordanië zou zijn oorlogsvoorbereidingen staken, en indien Transjordanië zich terug getrokken zou hebben, zouden de andere staten dat ook gedaan hebben.

Dit zou Engeland hebben kunnen bereiken. Maar op één voorwaarde: dat niet Amerika, door daden te verrichten, die de Arabieren dodelijk kwetsten, het gehele labele bouwsel van de vrede in het Naburige Oosten ineen zou doen storten.

Alles pleitte dus om en nabij die kritieke 15 Mei voor een uiterst nauwe Brits-Amerikaanse samenwerking. De Engelsen zouden al hun invloed bij de Arabische staten — en vooral bij Transjordanië, hun creatuur — hebben kunnen aanwenden om geweld te verhinderen, en Amerika zou dan slechts behoeven af te zien van alle daden, die de Arabieren als provocerend zouden kunnen uitleggen, waaronder in de eerste plaats de erkenning van de Joodse staat.

Deze kans, zij het verminderd, bestaat nog, zolang de grenzen van Israël nog niet overschreden zijn. Een eerste vereiste is dan, dat Amerika discipline brengt in zijn eigen buitenlandse beleid, dus dat Truman niet, tot Marshalls wanhoop, uit verkiezingsoverwegingen Amerika's Palestijnse politiek laat bepalen. Is aan die voorwaarde voldaan, dan moeten Amerika en Engeland hun Palestijnse politiek gaan coördineren. Verzekerd van Amerika's steun, zal Engeland gemakkelijker zijn thans ergerlijk pro-Arabische politiek kunnen temperen en de voor hem weggelegde taak van bemiddelaar in het Naburige Oosten kunnen vervullen. Indien de beide grote westelijke mogendheden hierin te kort schieten, zal Rusland hier de lachende derde zijn.

HET HEEFT ZIJN NUT.....

Curaçao heeft drie politieke partijen. Een daarvan is de zogenaamd Democratische. Haar delegaten naar de Ronde Tafel Conferentie zijn eerst te laat gekomen, zodat de Conferentie op hen moest wachten. Vervolgens zijn zij voor het einde demonstratief weggelopen en ten slotte hebben zij zich, teruggekomen in Curaçao, tot de Verenigde Volkeren gewend met een aanklacht tegen Nederland. Niettemin heeft de Ronde Tafel Conferentie resultaten bereikt die voorbeeldig mogen heten, die alle resten van koloniaal bestuur uit de weg ruimen en die buiten de „Democratische” kring diepe indruk in Curaçao hebben gemaakt. Toch lezen wij in het orgaan van de Democratische Partij (van 27 Maart) het volgende, waarvan de onjuistheid slechts overtroffen wordt door de verwatening:

„Nederland leeft in het verleden. Het begint direct te schermen met 300-jarige traditie, met parlementaire regeringsvorm en het nut van formaliteiten. Schone zaken, ongetwyfeld, maar niet de meest belangrijke. Aanvoelen van het heden, vooruitzien in de toekomst, actie — dat ontbreekt te veel. Nederland ziet alleen zich zelf — zijn verleden, zijn politieke verhoudingen en zijn goede bedoelingen. Het ziet helaas niet verder; het ziet niet, dat het land ten achter is bij het tempo van de wereld en dagelijks meer ten achter raakt. Het ziet niet in, dat zijn gedachtengang ver ten achter is, vergeleken bij Suriname en de Antillen. Stuk voor stuk en zonder enige uitzondering zijn de gedelegeerden uit het Westen zakelijker en directer gebleken. Zij hebben een tiende van de tijd nodig om dezelfde gedachte te bepalen en te formuleren, om dezelfde daad te verrichten.”

Gelukkig zijn er tallozen in Curaçao die anders denken. Doch het heeft zijn nut, dachten wij, dat men in Nederland kennis neemt van wat er in de West zoal gedacht en geschreven wordt.

Nederland en Israël

In de Nieuwe Rotterdamse Courant van 15 Mei 1948 staat onder het hierboven vermelde opschrift te lezen:

„Wij hebben redenen om te verwachten, dat men onzerzijds op dit ogenblik Amerika's voorbeeld inzake Israëls erkenning niet zal volgen. Hieraan zij toegevoegd, dat de positie van Nederland t.a.v. deze kwestie waarschijnlijk wel in breder verband zal worden gezien, waarbij gedacht kan worden bijv. aan Indonesië en de daar gekoesterde opvattingen.”

Wat hiermee bedoeld wordt is duidelijk. Erkenning van Israël door de Nederlandse regering zou de Arabische Liga onaangenaam zijn en in strijd met de bestaande overeenkomsten onderhoudt de republiek Indonesia nog steeds relaties met landen van de Arabische Liga!!

Om nu gevoeligheden in Djogja te vermijden wil de Nederlandse regering Israël niet erkennen.

Ziehier een typisch gevolg van de fouten van het buitenlandse regeringsbeleid. Terwijl de grote mogendheden in November het in de Uno bij uitzondering een keer eens waren geworden, terwijl de U.S.A. en de U.S.S.R. nu reeds Israël erkend hebben, voert de Nederlandse regering, tegen de politiek van deze landen in, een zelfstandigheidspolitiek van niet-erkenning!!!

Waar een jonge, vooruitstrevende staat geboren is, hoop op uitkomst

biedend aan honderdduizenden in de oorlog vervolgd, waar deze jonge staat nu in deze moeilijke eerste dagen van zijn zelfstandig bestaan reeds bedreigd wordt en op dit kritieke ogenblik alle denkbare morale bijstand behoeft, zien wij de Nederlandse regering, op grond van de Aziatische politiek, welke vooral door de P.v.d.A. wordt bepaald, door niet-erkenning van Israël steun verlenen aan de belangen van feodale Arabische groot-grondbezitters en aanhangers van de Groot-Moefiti, die zich gedurende de oorlogsjaren in de landen van de Asmogendheden zeer verdienstelijk maakte door zijn steun aan de strijd tegen de geallieerden! Nadat de Engelse Labour-regering een sterk anti-Zionistische politiek heeft gevoerd volgt onze regering trouw.....

De duizenden Joodse Nederlanders, die vrienden en verwanten hebben, welke thans in Israël voor de strijd om het bestaan zijn gesteld, zien, hoe op het kritieke ogenblik Nederland, door P.v.d.A. en K.V.P. geleid, tekort schiet. Het wekt dan ook geen verwondering, dat in vooruitstrevende Joodse kringen (oud Vrijzinnig Democraten, die tot voor kort de P.v.d.A. steunden) het gevoel ontstaat niet bij de P.v.d.A., doch bij de V.V.D. thuis te horen.

Bij een beleid, zoals door onze partij wordt voorgestaan is er maar één mogelijkheid: ERKENNING VAN ISRAËL. V. R.

INZET VAN ONZE STRIJD

Nederlands kracht ligt in de vrijheid

Wij profiteren van Spaak

Mr. Stikker zeide, dat het in de lande en ook in onze eigen Partij opzien heeft gewekt, dat onze Tweede Kamerfractie haar stem heeft gegeven aan het wetsontwerp tot verandering van de Grondwet. Hij wees in dit verband op de pogingen, welke o.m. door onze geestverwant Prof. 's Jacob zijn gedaan om positief richtlijnen aan te geven, waar binnen de nieuwe rechtsorde zou moeten worden opgetrokken. Dank zij de aandrang, die door onze mensen werd uitgeoefend, heeft de Staatscommissie het negatieve stelsel verworpen en is zij gekomen tot een ontwerp, dat vrijwel geheel door de Regering is overgenomen. Dit ontwerp voldoet zeker niet ten volle aan onze verlangens maar komt toch in hoge mate aan deze tegemoet. Hij vergeleek de nieuwe artikelen en de voornaamste bepalingen van de voorgestelde Grondwetsherziening met de woorden van ons beginselprogramma. Het blijkt dat deze daarmede niet in strijd zijn. Wat betreft de bezwaren, zeide hij, dat ook wij gaarne de omschrijving van het karakter der Unie nauwkeuriger hadden gezien, maar men vergeet niet, dat dit ontwerp uit de aard der zaak een compromis is, waarbij niemand voor geheel bevredigd zal worden. De omschrijving moest enigszins vaag gehouden worden ook al door de woorden van de Koninklijke rede van 7 December 1942, uitgesproken onder ministeriële verantwoordelijkheid van de toenmalige minister-president Prof. Gerbrandy. Op grond van deze belofte kan de Nederlandse Grondwetgever niet oecumenisch het karakter der te vormen Unie bepalen, doch moet dit geschieden in gemeen overleg met de bevolkingen van de Overzeese gebieden.

Gegeven woord

Mr. Stikker zeide, dat Nederland in de Oosterse wereld zijn woord heeft gegeven en zelfs de geringste poging om hierop terug te komen zal het vertrouwen in Nederland teloor doen gaan en de Rijkseenheid in nog groter gevaar brengen. Met een verwijzing naar hetgeen mr. Vonk in de Tweede Kamer heeft gezegd, dat wij zeker geen bewonderaars zijn van het tot dusverre gevoerde rijksbeleid van het Kabinet in tegendeel veroordelaars en dat wij niet zelden zeer scherp geweest zijn in onze kritiek en niet zullen aarzelen dit weer te zijn, indien en zodra daartoe andermaal gronden zijn en dat wij geen woord van de kritiek, die wij tegen het Kabinetsbeleid hebben gericht, terugnemen, onderstreepte hij nog eens het standpunt van onze partij. Ook haalde hij de zinsnede van Mr. Vonk aan: „Dat wij er ons thans nog zelfs geen voorstelling van kunnen maken hoe de fractie van onze Partij zal stemmen na de verkiezingen”. Spreker zeide, dat het uitermate te betreuen valt, dat bij deze gelegenheid de oppositie tegen het door de Regering gevoerde beleid niet gelijk tot dusverre één lijn heeft kunnen trekken. Onzerzijds en ook van de zijde van de Christ. Historischen zijn hiertoe herhaaldelijk pogingen gedaan, maar deze zijn afgestuit op de starre houding van de anti-revolutionairen. Hij verwees in dit verband naar de rede van de Heer Schouten op de Deputatenvergadering van de A.R.-Partij en wilde er nog aan toevoegen, dat ook met het oog op de West, waar de ronde tafelconferentie tot voorlopige resultaten heeft geleid, afwijzing van de voorgestelde Grondwetsherziening tot de meest ernstige gevolgen zou kunnen leiden. De Heer Schouten ziet in zijn overigens gerechtvaardigde en ook door ons gedeelde wreveld tegen de Republiek, voorbij, dat er toch in Indië grote gebieden zijn, waar de bevolking en haar leiders niet het standpunt der Republiek delen en thans reeds weer met Nederland samenwerken. Een verwerping der voorgestelde Nederlandse Grondwetswijziging zal ook bij deze

goedwillende Indonesiërs het vertrouwen in het woord van Nederland ondermijnen, zo niet geheel weg nemen. Naar Stickers overtuiging wordt de politiek in de Oost meer door van Mook in Batavia dan door Beel en Jonkman in Den Haag bepaald en hij kan hierin geen vaste lijn van progressiviteit, zoals de Regering dat noemt, ontdekken. Hij brengt in herinnering: de brief van v. Mook aan Montbatten, waarin van Mook zeide niet met een landverrader als Soekarno te willen onderhandelen, welk standpunt toen door Minister Logeman gedeeld werd; dan Linggadjadi met het stempel van Schermerhorn's schemerige opvattingen, de toelichting en de strijd daarover; de politieke actie, eerst succesrijk, dan geremd, gestopt, niet door de Veiligheidsraad, maar door de Partij van de Arbeid; de vergaderingen van de Veiligheidsraad, waar

Stikker:

„Wij wensen Ir. Vos veel succes toe bij zijn wetenschappelijke arbeid”

onze vertegenwoordigers de Republikeinen uitmaakten voor moordenaars, terroristen, geheel op dezelfde wijze als Rijkseenheid dat hier doet; dan de Renville-overeenkomst, waarin de volken van Indonesië onafhankelijk genoemd worden; de avis d'opinion van Kallioerang; het verbod tot verspreiding onder onze voortreffelijke troepen van het lijfblad van Schermerhorn „Je Main-tiendra!” en de weer intrekking van dat verbod.

Dit is opportuniteitspolitiek en zoals elke opportuniteit draagt ook deze de kenmerken van halfheid, van gebrek aan durf en verbeeldingskracht, van inconsequentie in zich.

Slapgebleven

De Partij v d Arbeid en de Katholieke Volkspartij hebben behoefte gevoeld om na de staatsgreep in Tsjecho-Slowakije bij manifest het Nederlandse volk op te roepen tot een strijd tegen het communisme. Zij hadden er blijkbaar behoefte aan, omdat zij zich in hun onderbewustzijn bewust waren, dat zij tot dusverre hiertoe niet voldoende rekening hadden gehouden. Tot op de huidige dag echter nemen zij tegenover het communisme in de Republiek nog dezelfde slappe houding aan als zij deden voor de les van Tsjecho-Slowakije. Veel van wat mogelijk was en tot heil gestrekt zou hebben van de volksgroepen in Indië en Nederland is thans niet meer mogelijk, maar ook thans zijn er nog grote mogelijkheden, indien 't Nederlandse kiezersvolk aan het tot dusverre gevoerde beleid een onherroepelijk halt toeroept. Daarvoor zal het in de eerste plaats nodig zijn, dat mensen als van Mook en Jonkman niet langer het Indische beleid bepalen, en dat ook aan de invloed van de Stuwgroep een einde komt. En in de tweede plaats zal met kracht moeten worden opgetreden tegen alle communistische invloed in Indië.

Wat betreft het buitenlandse beleid zeide Mr. Stikker, dat wij meer profiteren van de internationale vermaardheid van de Belgische minister Spaak dan van de activiteit van onze eigen Minister.

Wat betreft het financieel beleid worden door de lage-rentepolitiek de middenstanders, de kleine boeren en al degenen, die door sparen voor hun oude dag gezorgd hebben extra zwaar getroffen. Tegenover hen wordt beslist sociaal onrecht ge-

pleegd. Hieraan dient op korte termijn een einde te komen.

Evenmin zijn wij gesticht over het beleid van de Minister van Landbouw. Afgezien van het feit, dat het door hem opgebouwde ambtelijk apparaat met zijn uitgebreide controle-diensten, oneconomisch en on-efficient werkt, wordt het zwaartepunt van deze onmisbare bemoeiing met het agrarisch bedrijf te veel gelegd op het ambtelijke apparaat en dient verplaatst te worden naar het bedrijfsleven zelf. En verder speelt bij het streven naar herverkeveling en rationalisatie van de beschikbare bouwoppervlakte in het onderbewustzijn van de Minister te veel de drang naar een geruisloze socialisatie.

Geen beleid

Op het beleid van de Minister van Wederopbouw en Volkshuisvesting valt geen aanmerking te maken, om de doodeenvoudige reden, dat na het vertrek van Minister Rihgers aan dit Departement alle beleid ontbroken heeft. Reeds kort na zijn optreden als Minister van Wederopbouw heeft de Heer Neher zich in het bijzonder bemoeid met de Indische aangelegenheden en is ten slotte naar Indië gegaan eerst voorlopig en thans als gedelegeerde. Dit Kabinet heeft de belangen van wederopbouw en volkshuisvesting verwaarloosd, terwijl toch een krachtige bevordering van de woningbouw onafwijsbare eis is om zo spoedig mogelijk het euvel der samenwoning op te heffen en een einde te maken aan het met het beginsel der persoonlijke vrijheid volstrekt onverengbare systeem van gedwongen inkwartiering.

Niet minder onrust wordt in den lande verwekt door het beleid van de Minister van Verkeer, dat er op gericht is om de noodzakelijke coördinatie van het verkeer dienstbaar te maken aan een concentratie van het verkeer. De bevoorrechte positie van de A.T.O. spreekt boekdelen. Ook op

Zonder twyfel mag de rede, welke onze voorzitter Mr. D. U. Stikker op de algemene ledenvergadering van onze Partij heeft gehouden, belangrijk genoemd worden. De plaatsruimte laat niet toe deze rede in haar geheel in ons weekblad op te nemen, maar wij willen toch enkele hoofdpunten uit deze toespraak hier weergeven.

dit gebied is wijziging van het beleid geboden om de particuliere ondernemer volop gelegenheid te geven tot ontplooiing van zijn krachten op dit voor onze economie zo bij uitstek belangrijke gebied. Indien wij de courantenberichten mogen geloven, ligt het in het voornemen van Minister Vos om zich na de verkiezingen meer op wetenschappelijk terrein te gaan begeven. Wij wensen hem daarbij veel succes toe.

Er is thans in Nederland geschapen een grote politieke partij, die algemeen Thorbecke beschouwt als haar geestelijke vader. Het is dus thans mogelijk de invloed van het liberaal politiek vrijzinnig deel van het Nederlandse volk op staatkundig gebied met een ruk tot gelding te brengen. Daartoe is slechts één ding nodig: eenheid. Laat men zich spiegelen aan het woord, dat in dit verband het Episcopaat in alle Katholieke kerken van Nederland tot de Katholieken gericht heeft. Mr. Stikker is er van overtuigd, dat zijn persoonlijke invloed bij onze geestverwanten niet zo groot is als die van het Episcopaat bij de Katholieken, maar als de in vrijheid gekozen voorzitter van onze Partij richt hij tot al onze geestverwanten in den lande hetzelfde vermaan: „Tenslotte aarzelen wij niet U krachtig aan te sporen om de eenheid op staatkundig gebied hecht te bewaren”.

Denis de Rougemont gevraagd naar zijn indrukken van het in ons land gehouden eerste Europa-Congres heeft verklaard, dat Europa in wezen liberaal is. Het door Europa bereikte appelleert aan de waardigheid van de mensen; zijn ware kracht ligt in de vrijheid. Dit is de inzet van onze strijd. Deze boodschap bracht het Congres van Europa aan Europa. Wij menen deze boodschap voor Nederland over. Het door Nederland bereikte appelleert aan de waardigheid van de mens. Zijn ware kracht ligt in de vrijheid. Dit is de inzet van onze strijd.

DE REDACTIE

van dit blad heeft over lof en medewerking niet te klagen. Van vele zijden kregen wij aardige brieven, die verklaarden dat wij op de goede weg zijn. Wij zijn daar wel gevoelig voor. (Wij zouden jokken wanneer wij anders verklaarden.) En zij zijn ons een spoorslag. Niettemin vinden wij dat wij nog lang niet zijn waar wij willen komen. Ons blad is nog te klein. De officiële papierdistribuanten en de financiële welstand der partij mogen ons eens in staat stellen ons ideaal van wekelijks zestien in stede van slechts acht pagina's, werkelijkheid te zien worden. Over medewerking hebben wij al evenmin te klagen. Maar die zou toch groter kunnen zijn. Wij stellen hoge prijs op pittige en korte (vooral pittige en korte) artikeltjes uit onze lezerskring, die zich — dit zij terloops en met vreugde meegedeeld — met ieder nummer uitbreidt. Wij kennen terdege onze eigen feilen. De ergste: dat vele van onze artikelen nog te lang zijn. In de beperktheid toont zich de meester. Wij maken geen aanspraak op het meesterschap, doch streven niettemin naar de beperktheid. En dan: de band tussen lezerskring en redactie is nog niet zo stevig als wij zouden wensen. Bij het beginnen van een blad is er altijd zo veel te doen dat

niet steeds alle brieven beantwoord kunnen worden. Men vergeve ons dit. Het zal spoedig anders worden. In het (beperkte) kader onzer mogelijkheden hebben wij nog vele plannen om dit blad van ons zo goed, zo pittig, zo leesbaar mogelijk te maken. Wij hebben de bescheiden verwachting daarin te zullen slagen. Met de onmisbare hulp van onze geestverwante lezers, wel te verstaan.

ER IS EEN MENEER

in Amsterdam, die er op zijn eentje op uit gaat om leden voor de partij te werven. Hij besteedt daar vele avonden en telefoontjes aan en het resultaat is wonderbaarlijk. In één jaar bracht die ene meneer meer dan vijfhonderd nieuwe leden aan voor de afdeling Amsterdam. Dat is een prachtig staal van trouw aan beginselen en, in breder zin, van burgerschap. Wij hebben grote eerbied voor zulke mensen. Niet alleen in onze partij, doch overal. Mensen die zich zo voor hun ideaal geven zijn altijd voortreffelijke mensen. Er moesten er veel meer zijn. Overal. En vooral bij ons. Wanneer wij in iedere afdeling zo'n man hadden! Wij geloven bovendien dat het niet zo moeilijk zou zijn. Het veld is wit voor de oogst. Veler ogen zijn geopend. Die kampioen-leden-werver van Amsterdam vinde navolgers!

„LATEN WE OVER WAT PRETTIGERS PRATEN”

Dingen, die wij vrouwen behoren

te weten

„... De woningnood doet zich ook geducht voelen bij het probleem van de huisvesting van de a-sociale gezinnen...” sprak de maatschappelijke werkster. Er kwam een verlegen lachje op het lieve moederlijke gezicht van de gastvrouw. Met het theekopje in de geheven hand keek zij de bezoeker vragend aan.

„... e... wat bedoel je daar eigenlijk mee? wat zijn a-socialen?” vroeg zij. Op het energieke gezicht van de jonge verpleegster kwam een trek van intense verbazing.

„Je wilt toch zeker niet beweren dat je nooit van de a-socialen hebt gehoord?” riep zij ongelovig.

De huisvrouw dacht na. Socialen... zo heetten vroeger in haar kinderjaren de socialisten... maar dat zou ze toch zeker niet bedoelen... Wat of nou weer a-socialen zouden zijn... het was tegenwoordig niet om bij te stoffen met al die nieuwe uitdrukkingen en namen van dingen waar je nooit van had gehoord. Zij keek haar vriendin eens aan. Tegenover haar behoefde je niet te doen of je er alles van wist als je er nog nooit van had gehoord. Die had je zo door!

„Nee - nee...” bekende zij eerlijk, „ik heb er nooit van gehoord... ik kan er heus niets aan doen! Dat laatste zei ze er maar bij want Lien kon zo superieur praten over dingen die een vrouw BEHOORDE te weten.... En als verontschuldiging liet zij erop volgen: „ik-bemoei-me-nooit-met-zukke-dingen!”

Dan wordt het tijd dat je er eens wat van hoort en dat je je er wel mee bemoeit vond de jonge propagandiste fel.

„A-socialen doceerde zij betekent: anti-socialen of anti-maatschappelijke, dus eigenlijk mensen, die tegen de bestaande orde der dingen ingaan.”

„O” riep de huisvrouw verheugd „ik snap het al! je bedoelt dieven en inbrekers en zo, hè?”

„Nee, dat bedoel ik helemaal niet, al zitten die er ook wel eens tussen. A-socialen of on-maatschappelijke dat zijn bijvoorbeeld zwervers of woonwaghebouwers of mensen die hun leven in een schuit hebben gesleten. Dat zijn mensen die nooit geleerd hebben zich aan te passen aan de regels van een geordende maatschappij en daarom worden zij in bepaalde wijken bijeengebracht en daar wonen zij onder toezicht. Daar wordt hun geleerd hoe zij een huis moeten bewonen. Daar wordt hun bijgebracht bijv. dat zij de dremfels en de plinten en de kastplanken maar niet eruit mogen slopen als zij eens een stuk hout nodig hebben of als er geen brandstof is. Daar wordt hun zindelijkheid op het huis en de inboedel en reinheid op het lichaam bijgebracht en daar moeten zij vaak nog allerlei andere dingen leren, dingen, die voor gewone mensen zo vanzelfsprekend zijn, dat het nimmer bij hen opkomt dat er iemand zou zijn, wie dat nog zou moeten worden bijgebracht. Je moet bedenken dat ze niet voor niets maatschappelijk onvolwaardigen heten! Er zijn achterlijken bij, maar ook dronkaards en werk-onwilligen. Er zijn vrouwen bij die zo lui zijn en zo smerig, dat zij het heel gewoon vinden, dat de aardappelschillen, de groenteafval en de uitwerpselen der kinderen broederlijk naast mekaar onder de tafel liggen! Zulke mensen moeten langzaam aan volkomen worden opgevoed, maar dik-

wijls lukt dat niet, alle moeite en alle zorgen ten spijt!”

„Hoe heb je er plezier in! IK zou me voor zo'n stelletje smeerpotsen maar niet zo drukmaken hoor!” lachte de huisvrouw. „Kom, neem nog zo'n lekker koekje, ik heb er boter en suiker voor ingeleverd. En laten we dan alsjeblieft over iets prettigers praten!”

.....laten-we-alsjeblieft-over-iets-prettigers-praten.....

Dit is de houding van nog veel te veel vrouwen in onze dagen. Meestal zijn het volstrekt geen verstokte egoïsten, maar degelijke lieve hartelijke, zorgende huismoeders, wie moeite noch zorg teveel is voor haar gezin, vrouwen die met milde hand geven wanneer de liefdadigheid een beroep op haar doet, maar ook: vrouwen, die alles wat te maken heeft met maatschappelijke noden der massa ten enenmale buiten haar leven hebben gesloten onder het motto: daar-kan-ik-toch-niets-aan-doen! Dit geldt evenzeer voor de vrouw uit de arbeidende klasse als voor de vrouw uit de bezittende klasse.

Zij bemoeien zich niet met „zukke dingen”.....

Maar — ik vraag U, hoe kunnen wij vrouwen straks een stem in het kapittel hebben, hoe kunnen wij onze invloed laten gelden als wij op maatschappelijk gebied van toeten noch blazen weten?

Wij vrouwen — ook al zijn we maar doodgewone huisvrouwen en bekleden we geen openbare ambten, wij behoren op de hoogte te zijn van hetgeen er te koop is, wij behoren kennis te dragen van de misstanden en de noden van brede lagen der bevolking opdat wij rechtstreeks of zijdelings mede zullen kunnen helpen aan de bestrijding en tevens opdat wij ons bewust zullen zijn van hetgeen een politieke partij als belofte in haar banier behoort te schrijven — en later te houden.

Het is laf en kinderachtig om te zeggen: och, wat kan IK nu aan al die dingen doen — wat bereik je nu als enkeling?

Het is geen uitvinding van vandaag of gisteren dat eendracht macht maakt en het is evenmin een diep geheim, dat de stemmen der vrouwen door haar groot aantal een aanzienlijk gewicht in de schaal leggen.

Ieder volk heeft de regering die het verdient en wanneer wij niet tevreden zijn met degenen die ons regeren dan moeten wij nimmer uit het oog verliezen dat wij henzelf hebben gekozen, hetzij direct — hetzij door laksheid en onverschilligheid indirect.

„Je bedoelt dieven en inbrekers en zo, hè?”

door:
AMY GROSKAMP-TEN HAVE

Het abstract en ideologische denken ligt ons vrouwen niet en ten allen tijde zal onze sympathie uitgaan naar de man of de vrouw van de daad die noden lenigt en misstanden recht zet. Maar voor wij ons rekenschap kunnen geven van hetgeen wij van onze regeerders verlangen, dienen wij eerst te weten wat er zoal aan onze maatschappij hapert en wat daaraan tot dusver is gedaan of wordt gedaan.

Iedere grote en middelgrote gemeente worstelt met het probleem van de huisvesting der maatschappelijk onvolwaardigen.

Deze veelal maatschappelijk afgezakten die wegens hunne gedragingen door de gemeentelijke woningdienst en de particuliere bouwverenigingen en huiseigenaars als de ontoelaatbaren worden bestempeld, omdat niemand deze lieden als huurders wenst — deze mensen moeten toch ergens anders wonen en we zijn er niet af om met de huisvrouw te zeggen: laten we over iets prettigers praten! Voor deze mensen die de boel vernielen en afbreken, die door onreinheid het ongedierte bevorderen, die hun huur niet of slecht betalen en ten overvloede voor iedere buurt een plaag zijn omdat zij meestal ruziezoekers en vechtersbazen zijn en hun moreel voor de overige bewoners een direct gevaar oplevert, deze mensen vormen het probleem der a-socialen.

Het is zaak deze a-sociale gezinnen zoveel mogelijk van de gewone volksbuurten verwijderd te houden en hen ergens onder te brengen waar zij onder voortdurende controle tot normale burgers worden opgevoed.

Verschillende gemeenten zijn ertoe overgegaan bepaalde huizenblokken te reserveren voor deze gezinnen. Zo zijn er in Amsterdam twee complexen geweest, die een kleine afgesloten gemeente op zichzelf vormden. Door oorlogsomstandigheden en andere oorzaken is hieraan een einde gekomen. Thans is in de Nieuwe Uilenburgerstraat een complex hiervoor bestemd.

In Haarlem is een ganse wijk van drie straten voor dit doel ingericht. Het wonen in een dergelijk complex is als tijdelijk bedoeld en wordt van gemeentewege gezien als correctieve fase. Het veroveren van een beter en prettiger huis en het niet-meer-onder-toezicht wonen blijft uiteindelijk het doel van de opzet. Bij een dergelijk woningcomplex behoort een bad en washuis met drooginrichting waar de vrouwen voor 20 ct. per keer haar was

kunnen komen doen en immers warm water kunnen halen.

Het gebruik van de douche-cellen en het kuipbad is gratis.

Tevens zijn er clublokalen waar cursussen in naaien, handwerken, knutselen en figuurzagen worden gegeven, terwijl de moeders haar kinderen voor 5 cent per kind per week in een crèche onder vakkundig toezicht kunnen achterlaten als zij uit werken gaan.

Natuurlijk verschillen de wijzen van opzet altijd onderling enigszins, maar grotendeels is het toch op deze wijze ingericht.

Over het onderbrengen van a-sociale gezinnen in ongebruikte D. U. W.-kampen, hoop ik U een volgend maal iets te vertellen.

Behalve de a-socialen worden hier ook de gezinnen gehuisvest die in onbewoonbaar verklaarde krotwoningen huizen en diegenen die zich voor een gemeentewoning hebben opgegeven, maar waarvan na huisbezoek blijkt, dat zij niet in een normaal blok thuisbehoren.

Wordt het huis keurig bewoond en zijn er ook verder geen klachten dan wordt het gezin naar een betere woning bevorderd. Voor de verhuizing komt echter de ontsmettingsdienst de inboedel keuren op reinheid en afwezigheid van ongedierte. Ieder gezin kan te allen tijde vertrekken wanneer het dit wenst, doch wie in aanmerking wil komen voor een gemeentewoning moet verplicht anderhalf à twee jaar onder toezicht hebben gewoond.

De woningopzichteres die haar kantoor zodanig heeft dat zij het gehele complex zoveel mogelijk kan overzien, oefent niet alleen toezicht uit op het behoorlijk bewonen der panden, doch zij incasseert ook de huur en staat de bewoners zoveel mogelijk bij in hun diverse moeilijkheden. Zij is hun bemiddelaarster bij Sociale Zorg en bij de directeur van de Woningdienst, die beslist wie er voor verhuizing in aanmerking komt. Het is haar mooie maar uiterst moeilijke taak om door dagelijks persoonlijk contact het vertrouwen van deze veelal schuwe mensen, te winnen, en hen om te vormen tot bruikbare burgers, een taak, die een energie en een moed en bovenal een mensenliefde eist, zo ontzaglijk groot, dat het slechts de bevoorrechten gegeven is hier te slagen.

Met wat deze vrouwen die haar leven in dienst gesteld hebben van de reclassering der moeilijkste en ondankbaarste elementen der samenleving hier presteren, daarmee verdienen zij de dank der natie.

En wij... wij die met dit alles niets te maken hebben, wij die opgaan in onze eigen persoonlijke zorgen en vreugden — moeten wij ons hier voor interesseren?

Ja —! want wij willen immers gelijkgerechtigde, volwaardige burgers zijn en de zulken hebben óók deel aan het leed en de kommer van de massa. (En zegt U nu als je blijft niet: met-zukke-dingen-bemoei ik-me-niet —!)

Het Algemeen Secretariaat, Koninginnegracht 61, 's-Gravenhage, is telefonisch te bereiken onder de nummers:

111768 en 114375

Van het nummer 114375 gelieve men zich voornamelijk te bedienen voor gesprekken met Mrs. J. Rutgers en G. v. Reenen.

Voor gesprekken met Mrs. A. A. Land en F. W. B. van Lynden gebruik men bij voorkeur no. 111768, evenals voor alle andere gesprekken.

„Waar spreken onze meest bekende sprekers”

- 31 Mei Utrecht, Mevr. A. Fortanier-de Wit
- 31 Mei Meppel, Drs. H. A. Korthals
- 1 Juni Enschede, Mevr. A. Fortanier-de Wit
- 1 Juni Barsingerhorn, F. den Hartog
- 1 Juni Culemborg, Mr. G. Vonk
- 2 Juni Amsterdam, R. Th. J. le Cavalier, Drs. H. A. Korthals
- 2 Juni Edam, F. den Hartog
- 3 Juni Beemster, F. den Hartog
- 3 Juni Ondercentrale, Goeree Overflakkee, Drs. H. A. Korthals
- 3 Juni Velp, Mr. G. Vonk
- 4 Juni Groningen, Mevr. A. Fortanier-de Wit, Drs. H. A. Korthals
- 4 Juni Assen, Mr. P. J. Oud
- 5 Juni Ondercentrale Westerkwartier, Mevr. A. Fortanier-de Wit

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

VRIJDAG 4 JUNI 1948 - No. 10

In dit nummer:
HOOGGELEERDEN
DUELLEERDEN
(pag. 2)

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

De vrijheid en de verantwoordelijkheid

De drie stellingen, die de zakelijke inhoud vormden van de brief, die ons tot het schrijven van deze artikelen bracht, hebben wij stuk voor stuk onder de loupe genomen. Wij hebben daarover het onze gezegd. Nochtans vleien wij ons niet met de hoop daarmede onze geachte brieven-schrijver overtuigd te hebben van zijn ongelijk. Met redelijke argumenten kan men een bepaalde geestesgesteldheid niet wegreken. Onze brieven-schrijver en zijn vrienden en kennissen, die er evenzo overdenken als hij, verkeren nu eenmaal in een gemoedstoestand, die hen voor redelijke argumentatie onvatbaar maakt. Zij denken zelfstandig te denken, beter inzicht te hebben in wat de toepassing onzer beginselen vereist dan onze Kamerfracties en ons Hoofdbestuur en onze algemene vergadering, en zij bemerken niet, dat zij slachtoffer geworden zijn van een gevoerde propaganda, die steeds maar weer hun aandacht concentreert op één bepaald punt en hen op dit punt zich blind liet staren. De Grieken zeiden reeds: Wien de Goden verderven willen, slaan zij eerst met blindheid!

Laatste woord aan de man die op Gerbrandy wil stemmen

Denkt nu niet, dat schrijver dezes daar uit de hoogte op neer ziet en zichzelf op de borst slaat, omdat hem zo iets nooit zou overkomen. Integendeel, hij staat daar volkomen begrijpend tegenover, want hem is het in het verleden precies zo gegaan. Hij kwam na acht jaren onder de palmen gewandeld te hebben in het Vaderland terug, juist in de tijd, dat de Tweede Kamer de Vlootwet verwierp. Diep overtuigd van de noodzakelijkheid ter verdediging van ons Indië een behoorlijk toegerust marine op te bouwen, was hij zeer verstoord op zijn toenmalige geestverwanten in de Tweede Kamer, die tegen de Vlootwet hadden gestemd, en het stond voor hem persoonlijk reeds vast, dat hij bij de eerstvolgende verkiezingen zijn stem niet aan de Vrijheidsbond zou kunnen geven. Die zou ditmaal worden uitgebracht op een partij, die het belang van de Nederlandse Republiek niet zag, de anti-revolutionairen. Het speet mij, dat ik daardoor een partij zou steunen, die overigens mijn sympathie niet had, maar.....

En toen kwam er een goed vriend van mij op bezoek, iemand, die ook jaren lang onder de tropen van ons Indië had rondgewandeld en die ook van dat land en dat volk was gaan houden. Hij was bovendien militair en in hart en nieren overtuigd van de noodzakelijkheid zowel hier als in Indië een sterke defensie te hebben. In hem vermoedde ik een verwante ziel en hem maakte ik deelgenoot van mijn voornemen ditmaal niet op de Vrijheidsbond te stemmen, maar op die principiële anti-revolutionairen. Toen volgde een gesprek onder vier ogen, van man tot man.

Natuurlijk, zo sprak hij, stemmen die lui van de Vrijheidsbond in de Kamer altijd anders dan ik het als militair zou wensen; natuurlijk hebben zij volgens mij voor de verdediging van ons land en van Indië te weinig geld over en natuurlijk denk ik er anders over dan zij. Maar zij dragen de verantwoordelijkheid en niet ik. Zij hebben op meer te letten dan alleen op de defensie. Wij mogen ons niet op één punt, hoe gewichtig ook, blind staren, maar wij moeten hun als de uitverkoren dragers van onze beginselen ons vertrouwen schenken. Al die bewondering voor die principiële anti-revolutionairen is niet anders dan bewondering voor dat, wat je niet hebt! Wij, vrijzinnigen, zijn zelf niet principieel genoeg, niet trouw aan onze beginselen en aan onze partij. Wij zijn eigengereid en denken het zelf beter te weten. Je bent liberaal en dan heb je de liberale partij te steunen, à tort et à travers, door dik en dun. En als de liberale partij het naar je zin niet goed doet, dan ga je naar de vergaderingen en tracht ze tot je inzichten te bekeren, maar ook als dat niet lukt, heb je je daarbij neer te leggen en je naar de meerderheid te vogen. Dat is democratisch en als je dat niet doet en op de anti-revolutionairen wilt stemmen, dan verzaak je je beginselen, dan ben je een ontrouw mens voor wie ik geen respect heb. En aangezien ik je beter ken dan je jezelf schijnt te kennen, zeg ik je, dat je niet op de anti-revolutionairen zult stemmen, maar op de liberalen of de vrijzinnig-democraten. Jij zult de kracht van de vrijzinnigen niet nog meer verzwakken, maar jij zult al je kracht geven om hun te versterken, omdat je levensovertuiging van hoger belang is dan welk punt van praktische politiek

Dat, wat je niet hebt!

(IV)

ook. Denk nog eens na en je zult mij gelijk geven!

Het is voor mij een les geweest. Wij leren niet voor de school maar voor het leven!

Later diende Minister Deckers een vlootplan in, dat door onze partij van harte werd gesteund. Daarover sprak ik mijn vreugde uit tegenover Fock, onze voorzitter, en ik kon niet nalaten daaraan toe te voegen, dat de houding van onze partij nu toch anders was dan bij de Vlootwet. Toen heeft Fock mij haarfijn uitgelegd, dat de Vlootwet terecht verworpen was en dat hij, die toen Gouverneur-Generaal was, zijn ontslag zou hebben ingediend, als het wetsontwerp zou zijn aangenomen, omdat de voorstellen veel te kostbaar waren en niet tot het gewenste resultaat zouden hebben geleid. Achteraf bleek dus mijn kritiek op de Kamerfractie nog ongegrond op de koop toe, omdat ik mij had laten meeslepen door mijn gevoel en niet voldoende op de hoogte was geweest.

De geschiedenis herhaalt zich en daarom heb ik gemeend goed te doen mijn eigen ervaring uitvoerig te vertellen. Misschien kan dit zijn nut hebben.

Onze Kamerfractie had de vrijheid om tegen het voorstel tot grondwetswijziging te stemmen. Niemand onzer zou dat vreemd gevonden hebben na al de kritiek op het regeringsbeleid in de afgelopen jaren, maar zij heeft de verantwoordelijkheid gevoeld, die op haar schouders rustte voor 's Lands belang. Twee van onze mensen, Dr. Bierema en Prof. s'Jacob, hadden in de Staatscommissie meegewerkt. Dank zij hun aandrang heeft de Staatscommissie het negatieve stelsel verworpen en is gekomen tot een ontwerp, dat vrijwel geheel door de Regering is overgenomen. Dit ontwerp voldoet niet voor de volle 100% aan onze verlangens, maar komt toch in hoge mate aan deze tegemoet. Het is, zoals Mr. Vonk het in de Tweede Kamer gezegd heeft, bij een deugdelijk, zelfbewust en bedachtzaam beleid geenszins onbruikbaar. Maar een ander beleid is dringend noodzakelijk. Daartoe opent de Grondwetsherziening de mogelijkheid. Bovendien betreffen de voorgestelde nieuwe artikelen geen enkel punt van het regeringsbeleid, waartegen onze kritiek steeds gericht was.

Ware het anders, een man als Vonk, die twee jaar lang voortdurend scherpe en felle kritiek op het regeringsbeleid geefend heeft, zou zeker zijn stem niet aan deze grondwetswijziging gegeven hebben, maar het is blijkbaar van velen te veel gevraagd om zo duidelijk het regeringsbeleid en de nieuwe grondwetsbepalingen te scheiden en te onderscheiden als Vonk dit in zijn rede in de Tweede Kamer gedaan heeft.

Onze Kamerfractie begreep volkomen, dat velen, ook in onze eigen kring, dit door de door Rijkseenheid gevoerde actie en daardoor ontstane agitatie niet terstond zouden begrijpen en dat dit onze partij bij de verkiezingen stemmen zou kunnen kosten. Dat derde haar niet. 's Lands belang gaat boven partijbelang. Dit offer in 's Lands belang heeft zij gaarne gebracht. Onze partij is echter niet de enige, die een offer brengt om tot nationale samenwerking te komen. Ook de beide regeringspartijen, de K.V.P. en de P. v. d. A., hebben een offer ge-

Dit is het laatste van de vier artikelen waarin wij „de man die op Gerbrandy wil stemmen” antwoorden.

bracht door het aanvaarden van de tweederde meerderheid voor iedere wet, op grond van de nieuwe Grondwetsbepalingen tot stand te brengen. Naar menselijke berekening zullen zij het na de totstandkoming der grondwetswijziging niet meer alleen voor het zeggen hebben, maar zal er op bredere basis moeten worden samen- gewerkt.

Het Indische probleem is een nationaal vraagstuk, dat, zo enigszins mogelijk, door de democratische politieke partijen in gemeen overleg tot oplossing dient te worden gebracht. Te lang is dit tot schade van de zaak door de K.V.P. en de P. v. d. A. verhinderd. Zij hebben het tot dusver alleen gedaan en dragen daarvoor de volle verantwoordelijkheid. Komt de Grondwetswijziging tot stand en behalen zij bij de komende verkiezingen, gelijk te verwachten is, te zamen niet een tweederde meerderheid, dan worden zij gedwongen, met andere partijen samen te werken, die natuurlijk voor die samenwerking hun voorwaarden zullen stellen. De oppositie krijgt dan haar kans. Zonder de Grondwetswijziging krijgt zij die kans niet.

Welnu. Wij en de Christelijk Historischen hebben die kans gegrepen en wij hopen nog altijd, dat de Anti-Revolutionairen en de Staatkundig Gereformeerden mede tot samenwerking bereid zijn. Zij hebben toch niet volstaan met een: „Vivent les principes, périsse le monde”. (Leve onze beginselen, laat de wereld maar vergaan) en ook zij zullen niet geloven, dat na de verkiezingen de oppositie de meerderheid der Kamerzetels zal bezetten. Dan moet er naar samenwerking op brede basis gestreefd worden en mogen de Anti-Revolutionairen niet in hun afwijzende houding volharderen, willen zij uiteindelijk de belangen van Nederland, Indonesië, Suriname en de Nederlandse Antillen niet schaden.

Geachte brieven-schrijver, thans nemen wij afscheid van U, maar eerst betuigen wij U nogmaals onze dankbaarheid, dat U ons de gelegenheid hebt gegeven U en Uw vrienden en kennissen nader voor te lichten. En dan is dit ons slotwoord:

Gij hebt op 7 Juli de Vrijheid Uw stem uit te brengen op elke lijst, welke gij maar wilt, maar gy draagt ook de verantwoordelijkheid voor Uw keuze. Uw vrijheid is groot, Uw verantwoordelijkheid is zwaar.

Moge de wijsheid, de rust en de bezonnenheid geschonken worden, om Uw burgerplicht naar eer en geweten in trouw aan Uwe beginselen te vervullen!

RUTGERS

Uittocht

Het gekraak dat in de Communistische Eenheids Vakcentrale (E.V.C.) vrijwel onmiddellijk na de gebeurtenissen in Tsjechoslowakije hoorbaar was, gaat in een verheugend tempo verder. Nadat onlangs het hoofdbestuur van het hotelpersoneel is uitgetreden, hebben thans ook vier hoofdbestuurders van het overheidsperoneel de Communistische vakbeweging verlaten. Een verheugend verschijnsel, omdat er zonneklaar uit blijkt, dat ons volk in wezen een democratisch volk is.

Dit alles moge niet alleen de communistische arbeiders te denken geven, doch ook de intellectuelen, die vlak na de bevrijding onder de indruk der oorlogsgebeurtenissen, het communisme idealiseerden en tot de C.P.N. overgingen. Een ieder kent in zijn eigen kring wel een paar van deze idealisten. Voor zo ver zij door de jongste ontwikkeling in de E.V.C. nog niet de ogen hebben geopend, dienen zij van hun dwalingen des weegs te worden overtuigd.

Het persoonlijke woord kan hier wonderen verrichten. Het gevaar schuilt soms daar waar men het niet aanwezig acht. Daarom trekke een ieder ten strijde voor Vrijheid en Democratie.

★ PARLEMENTAIRE FLITSEN ★

Molenaar en Kranenburg kruisen de degens

„De afgelopen week wordt beheerst door een merkwaardige coincidentie, zo schreef Elseviers Weekblad (van 29 Mei). Op hetzelfde moment, dat de Eerste Kamer door het aanvaarden van de voorstellen tot wijziging van onze Grondwet het Indische beleid van het Kabinet-Beel sanctioneerde en de hoofdlijnen voor de toekomstige ontwikkeling vastlegde, bereikte ons de mededeling van het Russische agentschap Tass, dat de Republiek Djokja consulaire betrekkingen had aangekocht met Moskou.” Aldus Elsevier.

Er is echter nog een andere „merkwaardige coincidentie”. Deze n.l., dat de hoofdartikel-schrijver van genoemd weekblad, na dat hij, blijkens zijn opmerkingen, van het behandelde in de vergadering van de Eerste Kamer had kennis genomen en dus moest weten, dat prof. Molenaar glashelder had aangetoond, dat aanvaarding van het herzieningsvoorstel in het geheel niet betekende het sanctioneren van het Indisch beleid van het Kabinet-Beel door de V.V.D. en de C.H. Unie en dat dr. Beel dit bovendien ook namens de Regering nadrukkelijk aldus had aanvaard, toch maar weer rustig deze onjuiste en weersproken stelling zonder meer poneert.

Deze coincidentie is niet alleen merkwaardig, maar ook betreurenswaardig.

„Ik zal het U zeggen, meneer de President...”

Het was zelfs het eerste belangrijke punt, dat de woordvoerder van onze fractie in de Eerste Kamer, na enkele korte inleidende opmerkingen, zeer uitvoerig besprak. En met grote nadruk stelde prof. Molenaar daarbij voorop, dat wanneer de bewering, dat een meegaan, in eerste lezing, met het herzieningsvoorstel betreffende de toekomstige rechtsorde tussen Nederland en de Overzeese Gebiedsdelen inderdaad zou betekenen het ijken van het tot dusver gevoerde Regeringsbeleid, zijn fractie haar stem aan dit voorstel tot Grondwetsherziening niet zou geven. Wij hebben zo merkte hij terecht op — onafgebroken het beleid van het huidige Kabinet inzake Indië bestreden en wij kunnen dus op geen enkele wijze medewerken aan het aanvaarden van voorstellen, die een votum van goedkeuring zouden inhouden.

Een nauwgezette bestudering van het ontwerp had hem echter bevestigd, dat het aanvaarden van dit ontwerp was en wel reeds om deze afdoende reden, dat dit herzieningsvoorstel in het geheel geen onderwerpen raakt, waartegen ons verzet in het verleden zich heeft gericht. Met sommige dezer was het zelfs, zoals hij opmerkte, niet mogelijk. Dit geldt bijv. voor de erkenning van Soekarno door de Regering, een frontverandering in het Regeringsbeleid, waarover wij destijds de handen hebben ineengeslagen.

Daar is voorts de eigenmachtige politiek van dr. Van Mook. Herinnerend aan wat de heer Stikker ten vorigen jare bij het begrotingsdebat met betrekking tot dit beleid had opgemerkt, wilde hij wel zeggen, dat, indien wij ons weer voor faits accomplis zouden zien gesteld, wij niet zouden aarzelen andermaal het beleid van de lt. Gouv-Gen. te veroordelen. Wij zullen, ook na aanneming van dit voorstel, het beleid van de heer Van Mook met nauwlettendheid blijven volgen.

En hoe staat het, zo vroeg hij zich verder af, nu met het Regeringsbeleid, voor zover dat niet door de heer Van Mook werd gestempeld? Sanctioneren wij door aanvaarding van dit wetsontwerp de instelling van een Commissie-Generaal? Keuren wij achteraf de benoeming van haar leden goed? En verder: hoe zou iemand kunnen beweren, dat wij nu plotseling de gedragslijn van de Regering zouden billijken met betrekking tot de afwijking door de Commissie-Generaal van haar destijds verstrekte instructie? Dit alles gaat toch volkomen buiten het kader, buiten de tekst van dit wetsontwerp om! En precies hetzelfde staat het met de houding van de Regering in de Veiligheidsraad, met de ontijdig beëindigde politieke actie en met de eendeloze lankmoedigheid, waardoor jarenlang Nederlandse onderdanen in kampen zijn en worden vastgehouden.

Niets van dat alles gelukkig vindt zijn weerslag in deze staatsstukken, generlei legitimatie van foutief be-

leid wordt van ons gevraagd. Al dit bedroevende en beschamende heeft met dit wetsontwerp niets te maken.

Gans het beleid van de Regering en haar voorganger, tegenover de republiek aangenomen, gaat buiten de tekst van de artikelen 207 t/m 210 (de nieuwe Grondwetsartikelen) om. Er is dus geen enkele grond om te beweren, dat zij, die vóór dit wetsontwerp stemmen, het beleid van de Regering tegenover de republiek Indonesia zouden billijken of ijken.

Zó dringend en overtuigend was dit betoog, dat dr. Beel zich genoopt zag tot de ruiterlijke verklaring: „De geachte afgevaardigde de heer Molenaar heeft opgemerkt, dat met de aanvaarding van dit ontwerp de leden dezer hoge vergadering niets anders bezegelen dan wat in het ontwerp ligt verankerd. Deze zienswijze onderschrijft de Regering geheel”.

Maar — zal men zeggen — van de overeenkomst van Linggadjadi is toch een aantal grondslagen in het ontwerp opgenomen? Inderdaad! Maar geen objectief beoordeelbaar zal kunnen ontkennen, dat, zoals onze woordvoerder in het vervolg

van zijn rede betoogde, juist de bepalingen, waartegen de oppositie steeds haar peilen heeft gericht, niet zijn opgenomen.

Een de facto erkenning van de republiek treft men niet aan. Het artikel over arbitrage, dat wij afkeuren, zal men er gelukkig tevergeefs in zoeken. Wel zijn aanvaard de als Federatie aanvaarde Verenigde Staten van Indonesië, maar daartegen hebben wij nimmer bezwaar gemaakt. Deze federatie zal de eigen belangen zelfstandig behandelen, gelijk Suriname en de Ned. Antillen zulks mede zullen doen. De gemeenschappelijke belangen van de vier delen van het Koninkrijk zullen worden verzorgd op voet van gelijkwaardigheid en deze delen zullen ook wederkerig elkaar bijstaan. Tegen dit uitgangspunt, kon prof. Molenaar verklaren, hebben wij geen bezwaar. Wij zijn alleen verlangend, de uitwerking daarvan op staatkundig, economisch, financieel en cultureel gebied te zien en te... beoordelen!

Ook aan de Unie wijdde prof. Molenaar nog een aantal interessante beschouwingen, waarbij hij o.a. de eis stelde, dat daarbij de schijn niet de plaats zou innemen van het wezen.

Een belangrijk winstpunt boekte onze woordvoerder ook nog doordat hij dr. Beel bij de replieken de toezegging wist te ontlokken, dat de Regering, wanneer het onderwerpen van essentieel belang betreft, in de periode welke ons van de verkiezingen en de vorming van het nieuwe Kabinet scheidt, de grootst mogelijke voorzichtigheid bij haar optreden in acht zal nemen, opdat het nieuwe Kabinet niet voor faits accomplis komt te staan.

En tenslotte was daar dan het hoogtepunt van deze herzieningsbehandeling in de Eerste Kamer: het professoraal debat Kranenburg—Molenaar.

Een bijzondere gebeurtenis, die zich in onze parlementaire geschiedenis wel eens meer heeft voorgedaan (Fock, Van Schaik), maar die toch altijd nog tot de

Dat is klare taal, waarvan wij mogen hopen en verwachten, dat de kiezers haar zullen verstaan!

hoge uitzonderingen behoort, speelde zich dit maal af: de voorzitter van de Eerste Kamer, de juist afgetreden Leidse hoogleraar Kranenburg, verliet zijn presidiale zetel (waar prof. Ane-ma nu tijdelijk op plaats nam) om zich in het strijdperk te begeven en de degen te kruisen met de heren mr. Pollema en prof. Molenaar.

Prof. Kranenburg, sprekend namens de fractie van de P. v. d. Arbeid, trachtte aan te tonen, dat het standpunt van de C.H. en de V.V.D., die zich haar stem voor de tweede lezing nog voorbehouden, inconstitutieel zou zijn.

Mr. Pollema had in eerste aanleg reeds het woord gevoerd toen prof. Kranenburg aan het woord en kon hem dus in eerste aanleg reeds pareren. Een gelegenheid, waarvan onze woordvoerder dan ook een dankbaar gebruik heeft gemaakt. Prof. Kranenburg had o.a. een beroep gedaan op de bekende staatsrechtelijke auteur uit de tweede helft van de 19de eeuw, prof. Buys. Onze woordvoerder gaf dit aanleiding, zich — onder hilariteit in de Kamer — af te vragen, of „de geachte afgevaardigde de heer Kranenburg wel voldoende met zijn tijd (was) meegegaan.” Buys sprak over wijzigingen, die in concrete vorm voor de kiezers waren gebracht, zoals bijv. de onderwijspacifictie of het algemeen kiesrecht.

Thans, in dit bijzondere geval, staan de zaken echter geheel anders, zoals prof. Kranenburg in zijn rede trouwens zelf had toegegeven. Wat in normale gevallen wellicht ontoelaatbaar zou kunnen worden geacht, is in dit bijzondere geval een vanzelfsprekend onderdeel van de herzieningsprocedure.

Voor de Regeringspolitiek ten aanzien van Indië is per se een bredere basispolitiek dan nu nodig, onverschillig of andere partijen dan de P. v. d. A. en de K.V.P. in het Kabinet worden opgenomen of niet. Het is — zo zeide prof. Molenaar — mij volkomen duidelijk, dat de P. v. d. Arbeid zich met artikel 209 (dat een twee derden meerderheid eist voor iedere verdere afwijkende regeling) niet op haar gemak voelt, sterker misschien: er lelijk mee in haar maag zit. Maar laat zij haar teleurstelling dan toch niet koelen op de hoofden der C.H. Unie en mijn partij.

Wat zult gij, zo had prof. Kranenburg met te waarden bezorgdheid gevraagd, aan de kiezers moeten zeggen? Het antwoord van prof. Molenaar liet niet op zich wachten:

Ik zal het U zeggen, Mijnheer de President. Wij richten ons tot de kiezers met een betoog, analoog aan dat van de geachte afgevaardigde, de heer Kranenburg, in deze Kamer. Wij zeggen: dit is een buitengewone Grondwetsherziening. Zij bevat meer richtlijnen dan concrete voorzieningen. Alles hangt af van de wijze, waarop de nieuwe Regering deze beginselen zal concretiseren. Stemt nu op onze partij, omdat wij een beleid, als tot dusver gevoerd, veroordelen, maar bereid zijn ons vertrouwen te geven aan een Kabinet, dat door zijn program ons de zekerheid geeft, dat ook met onze inzichten bij dat concretiseren van de richtlijnen van dit ontwerp zal worden rekening gehouden.

Dat is klare taal, waarvan wij mogen hopen en verwachten dat de kiezers haar zullen verstaan. A.

Deze burger

heeft nogal eens wat gereisd in zijn leven. Het lot is hem ter wille geweest, want reizen is wel heerlijk. Hij heeft veler heren landen bezocht. Hij slenterde over New-Yorks Broadway en over Mexico's Alameda. Hij zat onder de palmen van San José. Hij werkte in de eeuwige warmte van Willemstad. Zat op een bankje in dat lievelingspark van hem in San Francisco en achter (ontelbare) kopjes koffie op (ontelbare) plaza's, van Havana tot Bogotá. Niet zo'n lui en zonnig leventje als het lijkt. Maar, eerlijk gezegd, toch wel plezierig, dat zijn vak hem naar al die landen heeft gevoerd. Allemaal goede landen, maar het eigene blijft het beste. En hij is een overtuigd minnaar van dit kleine, eigen Nederland van hem. Dit wilde deze burger even zeggen.

Dat dit Nederland toch eigenlijk wel een groot land is. Zoals het daar dan maar ligt onder die vreemde, hoge luchten. Met zijn torens in de zon. Met zijn water in de wijdeheid. Met zijn klare dorpen en zuivere steden. Ik zou een dichterlijk stuk kunnen schrijven over dit land. Maar dit wilde ik nu maar niet doen. Ik wilde alleen zeggen dat het een goed land is. Nu nog. Nu nog: in de neergang van de tijd. In de benardheid van deze na-oorlogse dagen, die maar duren en duren, waarin wij maar werken en werken om de ongunst der omstandigheden te ontworstelen en te boven te komen. Soms met de kracht der wanhoop. Soms met de blijheid dat het toch waarachtig wel zal gaan. Altijd mopperend op ons zelve, zoals Nederlanders nu eenmaal zijn, maar altijd wilskracht en met de hoop op beter, diep in ons hart — zoals Nederlanders nu óók eenmaal zijn.

Ik wilde alleen maar zeggen, dat ik veel gereisd heb in deze wereld en vele landen heb gezien, maar dat dit Nederland van ons nog altijd goed en kostbaar genoeg is om er al werkend, voor te strijden. Het is zo'n klein en klaar land, zo zuiver in zijn diepe beschaving, zo rijk in zijn cultuur, zo geurend van vruchtbaarheid, zo diep-verantwoordelijk in zijn sociale zorgen.

Wij moeten dit goed begrijpen. Goed begrijpen dat wij, juist in de tegenheid van de tijd, een grote, plicht hebben te vervullen jegens Nederland. Het is in die taai weerstanden van de omstandigheden, die te velen van ons de adem willen afknippen, niet altijd gemakkelijk zulk, wijder en grootser perspectief in 't oog te houden. Maar toch is het goed dit te doen. Ik wilde daarover niet te veel zeggen. Niet te pathetisch zijn. Alleen maar de eerlijke overtuiging zeggen van

DEZE BURGER

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.
Redactie-secretaris: Mr. E. Elias
Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.
Administratie: Postb. 43 Amersfoort.
Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.
Losse nummers 15 cent.

Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie”, te Amersfoort.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlugg, Geestbrugweg 69 Rijswijk (Z.-H.).

Verkiezings- demagogie

Wat bij de verkiezingen steeds wordt gevreesd, is ook nu weer helaas bewaarheid. Het schijnt in sommige politieke kringen n.l. onmogelijk te zijn deze strijd te voeren zonder met modder te gaan gooien.

Zo staat in Het Vrije Volk van 12 Mei onder de veelzeggende titel, „De kleine Göbbels”, een hoofdartikel afgedrukt dat is bedoeld als een aanval tegen onze partij. De rode schrijver maakt zich blijkbaar nogal ongerust en zit kennelijk in zijn maag met onze verkiezingspropaganda. Op zichzelf is dit een verheugend teken. Immers, had onze verkiezingspropaganda niets te betekenen dan zou Het Vrije Volk zich niet zo druk behoeven, te maken.

In dit artikel moet vooral het z.g. campagneboek het ontgelden dat onze partijleiding als interne leidraad voor de propaganda bij de komende verkiezingen heeft laten samenstellen. In dit verkiezingsboek staan enige wenken die ten doel hebben uit te leggen hoe men de massa in psychologische zin moet benaderen. Dit vindt Het Vrije Volk wel heel erg, zo erg zelfs, dat het blad zijn lezers er op meent te moeten wijzen, dat dit campagneboek werkelijk van de V.V.D. is en niet..... „een verjaard instructieboekje van de N.S.B.”.

Zo zijn onze manieren dus in het rode kamp. De rode Vos heeft inmiddels wel zijn haren verloren, doch zijn streken allerminst!

Leest men het betoog van Het Vrije Volk consequent door dan komt het hier op neer, dat wij bij onze verkiezingspropaganda geen rekening zouden mogen houden met de mentaliteit van de massa. Een wel heel eigenaardig standpunt overigens. Ook — neen vooral — de socialisten weten drommels goed, dat zij zich b.v. tot een college als de Staten Generaal in andere woorden moeten richten dan tot de massa des volks. Dit heeft niets te maken met demagogie, doch het wijst er slechts op — om maar een voorbeeld te noemen — dat men tot het volk in eenvoudiger termen dient te spreken dan tot hen die geroepen zijn ons land te besturen, wil tenminste het volk begrijpen wat men wil.

Het is dan ook wel zeer eigenaardig, dat het juist de socialisten zijn die ons verwijten dat wij ons van eenvoudige suggestieve taal bedienen als het er om gaat de massa voor te lichten. Of is het Vrije Volk soms vergeten dat zij dag in dag uit hetzelfde doet? Is Het Vrije Volk soms ook vergeten dat het, als het gold bepaalde minder aangename maatregelen door h.a.r. regering genomen te publiceren, dit nieuws aankondigde met optimistische koppen die nauwelijks de waarheid dekten?

Wij hebben het blad hierover nimmer hard gevallen alhoewel wij hiertoe het volste recht zouden hebben.

Voorts is het rode blad nogal verontwaardigd over het feit, dat wij niet onder stoelen of banken steken dat wij via de radio bepaalde berichten graag omgeroepen zouden hebben. Het campagneboek geeft hiervoor richtlijnen die volkomen oirbaar zijn en door ieder Nederlander gelezen kunnen en mogen worden. Doch Het Vrije Volk vindt dat zulks niet te pas komt. Natuurlijk niet. Als je zelf uren achtereenvolgende ter beschikking hebt waarin je van 's morgens vroeg tot 's avonds laat strijdlidderen en politieke redevoeringen kunt laten klinken, is het ook wel heel erg, als een politieke partij die over geen enkel uur zendtijd beschikt, tracht af en toe ook een radiograantje mee te pikken. Dit is de democratie van de rode vaan. Wij zullen er verder het zwijgen toe doen.

Nogmaals wij kunnen er ons over verheugen, dat Het Vrije Volk onze propaganda vreest. Wij kunnen er ook heel goed tegen als Het Vrije Volk ons aanvalt mits dit geschied op een wijze die niet indruist tegen de regels van het politieke fatsoen. Het Vrije Volk wenst zich echter blijkbaar aan deze regels niet te houden. Dit laatste feit dient in zeer brede kring bekend te worden, opdat men goed wete dat de rode democratie slechts wordt gedragen door slechts één beginsel: het eigen partij-belang. De Nederlandse kiezer zij meer dan ooit op zijn hoede!

Arbeiders achter Oud!

Zeer onlangs hoorden wij op het achterbalkon van een Rotterdamse tram een politiek gesprek tussen een paar arbeiders, waarvan de inhoud dermate belangrijk was, dat wij deze hier zeer in het kort willen weergeven.

„Ik stem nu absoluut op Oud”, aldus een der werknemers. En hij vervolgde: „Van de geleide economie van de Partij van de Arbeid hebben wij niets meer te verwachten. Het bedrijfsleven gaat er door ten onder. Vergeet niet zolang het mijn baas goed gaat, gaat het mij ook goed. Dat is ook het standpunt van onze burgemeester en daarom geef ik hem straks mijn stem.”

Dit gesprek is historisch naar zijn inhoud. Moge het vele arbeiders wakker schudden!

Late bezuiniging

Volgens berichten uit de dagbladen zijn op worden op alle departementen commissies ingesteld met het doel verschillende taken te doen afknappen en de diensten met name die welke uit de oorlogs- en bevrijdingsperiode stammen op korte termijn te doen inkrimpen of te laten verdwijnen.

Inderdaad, op zichzelf een bericht dat tot grote voldoening stemt temeer, daar onze partij altijd dergelijke maatregelen met zeer veel klem heeft bepleit.

Het is slechts te betreuren dat de regering zo laat met deze maatregelen komt, temeer nu de verkiezingen in het zicht komen.

Beter ware het o.i. dan ook geweest, indien de regering eerder tot een dergelijke beslissing was gekomen. Men had in ieder geval de schijn vermeden dat er een oorzakelijk verband tussen deze maatregelen bestaat en de komende verkiezingen. Bovendien had een eerder ingevoerde bezuiniging ons land veel aan geld en ergernis kunnen besparen. Ambtelijke molens malen echter langzaam en ook in dit verband blijkt helaas dat deze zinsnede maar al te vaak van toepassing is. Had de V.V.D. haar zin gekregen dan waren wij op dit ogenblik al een heel stuk verder geweest. Wij lopen n.l. niet gaarne achter de feiten aan. Gezien tegen deze achtergrond is dus de aankondiging van de regering geen bijzondere vondst, doch een zeer late uitvoering van de wil van een belangrijk deel van ons Nederlandse volk.

Weggegooid!

Men hoort meer dan eens de opmerking, dat men toch niet op kleine belangenpartijtjes of groepjes, die slechts voor één bepaald doel aan de verkiezingen deelnemen, moet stemmen, ~~dat men hierop uitgebracht weggegooid~~ zijn. Dat is ook zo, maar men mist vaak de gegevens, die hierop betrekking hebben. Daarom willen wij hier iets uit de geschiedenis van de Tweede Kamerverkiezing van 1937 vermelden.

In totaal waren daarbij op de verschillende partijen uitgebracht 4.058.077 stemmen. 10 partijen kregen daarbij zetels toegewezen.

Men kan zeggen, dat voor een zetel in 1937 ongeveer 40.000 stemmen nodig waren. Bij ons kiesstelsel van de grootste gemiddelden, betekent dat, dat voor de z.g. restzetels om het getal van 100 Tweede Kamerzetels vol te maken, de twee grote partijen, n.l. de Katholieken en de Socialisten er het gunstigst afkwamen, want daardoor hadden de Katholieken voor een zetel gemiddeld maar ruim 37.700 stemmen nodig. Dat kwam, omdat er zoveel stemmen verloren waren gegaan op kleine partijtjes. Dat waren er ook tien. Die hadden met elkaar 158.107 stemmen, die volkomen verloren waren gegaan en die bijna 4 zetels betekend hadden, indien zij op de sterkere partijen waren uitgebracht.

Iedere kiezer zal dan ook verstandig doen bij het uitbrengen van zijn stem voor de komende Tweede Kamerverkiezingen er voor te zorgen, dat zijn stem niet weggegooid is, doordat hij op een splinterpartijtje gestemd heeft!

Honderdduizend

Honderdduizend exemplaren van dit nummer van ons blad (en van de vier volgende) gaan door Nederland. En de omvang is vergroot van acht tot twaalf pagina's.

Honderdduizend nummers betekent ongeveer een kwart miljoen lezers, die, vóór de verkiezingen, nog eens met onze beginselen en opvattingen in aanraking zullen worden gebracht. Wij hopen dat onze uiteenzettingen en beschouwingen zo duidelijk en overtuigend zullen zijn, dat onze Partij er profijt van zal trekken op de grote dag van 7 Juli. Wij weten te kunnen rekenen op een vast kiezerscorps, dat diep-overtuigd van de juistheid en de waarde onzer beginselen, op de lijsten van V.V.D. haar stemmen zal uitbrengen. Maar er zijn nog talrijke die twijfelen. Hen hopen wij met onze vergrote oplaag te bereiken en, dus doende, te overtuigen van de noodzakelijkheid — voor het land en voor hen zelve — dat onze Kamerfracties versterkt in de Staten Generaal aanwezig zullen zijn in een periode van bestuur, die de belangrijkste beslissingen voor land en volk zal zien nemen. Vijf maal gaan honderdduizend nummers van „Vrijheid en Democratie” door het land. Mogen zij gehoor vinden voor de beginselen die zij zullen uitdragen.

Nieuwe aanslag

Gelijk men in de dagbladen heeft kunnen lezen, heeft de regering tot dekking van de bijlagen ten behoeve van de landbouwbedrijven, een wetsontwerp ingediend tot verhoging der opbrengst van de tabaksaccijns (f 20.000.000 per jaar), van die der weelde-belasting (f10.000.000 per jaar) en van de ondernemingsbelasting (voor 1948: f 13.000.000).

Er is zeker reden te over om bij dit wetsontwerp uitvoerig stil te staan. Op deze plaats echter willen wij ons beperken en wijzen op de grote onbillijkheid dat, blijkens bovengenoemd wetsontwerp, alle personenauto's onder de nieuwe weeldebelasting zullen vallen.

Wat het begrip „auto” op het ogenblik met het begrip „weelde” heeft te maken is ons niet recht duidelijk. Ook de minister van Financiën zit er blijkbaar een beetje mee in zijn maag en maakt dienaangaande dan ook in zijn Memorie van Toelichting een verontschuldiging.

Niettemin zet hij zijn wil door met het gevolg dat in de praktijk toch de auto als een weelde artikel wordt beschouwd.

Een dergelijke voorstelling van zaken is echter in hoge mate onjuist en onbillijk. Ook de minister kan weten, dat het slechts een zeer klein percentage van ons volk is dat zich de luxe kan veroorloven er een auto voor „plezier” op na te houden.

De auto is in onze dagen meer dan ooit een stukje onmisbaar bedrijfskapitaal. Men denke aan de vertegenwoordiger, de handelsreiziger en de dokter. Men denke aan ons bedrijfsleven in zijn geheel, dat zonder een snel vervoermiddel dat niet aan tijd en plaats gebonden is, onmogelijk rationeel kan produceren. Voor deze groepen het zij herhaald: zij vormen de overgrote meerderheid der auto-bezitters — is het „wagentje” bittere noodzaak en allerminst een voorwerp van weelde!

De kleine zelfstandigen, handel en industrie, zij worden reeds zwaar genoeg door de fiscus getroffen. Het wil er bij ons niet in, dat deze nieuwe aderlating zonder funeste gevolgen kan blijven om thans van de nieuwe ondernemingsbelasting nog maar te zwijgen!

Opnieuw wordt het bedrijfsleven het kind van de rekening op grond van motieven waaraan de redelijkheid ten stelligste moet worden ontegd. Wanneer zal men eindelijk eens tot het inzicht komen dat men aldus het kind met het badwater weggooit?

„Solidariteit”

Onlangs meldde Het Vrije Volk, dat leden waren geweest. Voorwaar een onschuldige gebeurtenis die men zelfs zijn politieke tegenstanders toch bezwaarlijk kan misgunnen.

Het gezelschap vertrok al zeer vroeg in de morgen en keerde na middernacht weer huiswaarts. Inderdaad, men had zich kostelijk geamuseerd.

Naar thans echter blijkt, ging dit amusement ten koste van de chauffeurs, die de autobussen moesten besturen. Deze n.l. werden niet, zoals het hoorde, afgelost, doch waren gedurende de gehele lange plezierreis druk in touw!

Wij willen er verder maar over zwijgen, doch wij kunnen niet nalaten nog even te citeren wat een dagblad met betrekking tot deze kwestie zeer onlangs schreef n.l.:

„Hopelijk zijn de chauffeurs bij het afscheid opgemonterd door gemeenschappelijk gezang van, acht uur, acht uur, geen langer arbeidsduur”.

Pullman-club?

Wij lezen in de Handelingen van de Eerste Kamer van 25 Mei j.l.: „De Voorzitter deelt aan de Kamer mede, dat zijn ingekomen de volgende Koninklijke besluiten:

een afschrift van het Koninklijk besluit van 15 Mei 1948, No. 25, waarbij wordt bepaald, dat voor het tijdperk, dat de Minister van Verkeer en Waterstaat, Ir. H. Vos, in verband met zijn reis naar het buitenland afwezig zal zijn, het beheer van het Ministerie van Verkeer en Waterstaat ad interim zal worden waargenomen door enz.....

een afschrift van het Koninklijk besluit van 15 Mei 1948, No. 26, waarbij wordt bepaald, dat, voor het tijdperk, dat de Minister van Financiën, Prof. Mr. P. Lieftinck, in verband met zijn reis naar Nederlandsch-Indië afwezig zal zijn, het beheer van het Ministerie van Financiën ad interim zal worden waargenomen door enz.....

een afschrift van het Koninklijk besluit van 15 Mei 1948, No. 27, waarbij wordt bepaald, dat, voor het tijdperk, dat de Minister van Oorlog, lt.-kolonel A. H. J. L. Fiévez, in verband met zijn reis naar het buitenland afwezig zal zijn, het beheer van het Ministerie van Oorlog ad interim zal worden waargenomen door enz.....

Als men nu nog bedenkt, dat de Minister zonder portefeuille Götzen, Minister Lieftinck op zijn reis naar Indië vergezelt, dan rijst de vraag, of het Kabinet-Beel een Ministerie is of een reisvereniging.

Er is één lichtzijde aan dit alles: de heren blijven gelukkig weinig stoelvast te zijn!

N.V. SCHEEPSWERVEN

„PIET HEIN“

BOLNES en PAPENDRECHT

DWARSELLINGEN
115 Meter

DROOGDOK
115 x 30 Meter

Heineken's BIER

★ *Het meest getapt* ★

Machinefabriek en scheepswerf
van

P. SMIT Jr. N.V.

ROTTERDAM

...maar voor al het andere verwerk

Verf Van Veeuwinkel

Abraham van Stolk & Zoonen N.V.

Houthandel

Schaverij - Zagerij

Vuren - Dennen - Oregon-Pine - Pitch-Pine - Heipalen

Rotterdam, Telef. 35400 - Postbus 1100

Hotel Café Restaurant

Rotterdam Zuid „*Het Witte Paard*“

Reeds onze oude zeehelden dronken

Weduwe A.v.d. Eelaart's

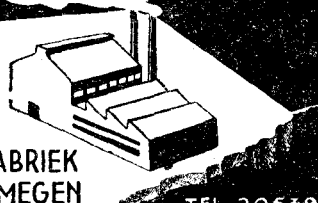
OUDE AROMATISCHE Jenever

J. en K. SMIT's

SCHEEPSWERVEN EN
MACHINEFABRIEKEN

KINDERDIJK

DAKEN - VLOEREN

N.V. BETON- & PLATENFABRIEK
& GEBR. MYNLIFF NIMEGEN

TEL. 20539

N.V.

W. A. HOEK's

MACHINE- EN ZUURSTOFFABRIEK
Hoofdkantoor en Machinefabriek
te Schiedam.

Compressors voor alle gassen en iederen druk.
Installaties voor de bereiding van zuurstof, stikstof, enz.

N.V. CORNs. SWARTTOUW'S STUWADOORS MAATSCHAPPIJ

Rotterdam

Lossen en laden van zeeschepen en alle verdere werkzaamheden.
Opslag van alle soorten goederen.
Het hoofdkantoor, Willemskade 21, verstrekt gaarne op aanvraag inlichtingen.

Bijkantoren te:
AMSTERDAM - ANTWERPEN - GENT.

GESPREK MET EEN NEDERLANDER

Alles vergeefs, door de boze macht der republiek

WAAR ONS BELEID FAALT

Gij moet niet denken, al lijkt dat van Nederland gezien misschien zo, dat in Indië iedereen zich hartstochtelijk bezighoudt met politieke problemen en dat men zich dag en nacht het hoofd breekt over de staatkundige ontwikkeling van Indië en van het Koninkrijk. Het zijn zeer kleine groepen, die zich daarmede bezighouden. Kleine groepen in de Europese samenleving van Indië, nog veel kleiner, ja minuscule, groepen der Chinese gemeenschap en in feite ook maar zeer kleine groepen van de Indonesische wereld. Dit geldt voor ons doel, voor het bevrijde deel van Indië. Maar geloof vooral niet, dat het in de Republiek veel anders is. Ook daar houden maar zeer kleine groepen zich met politiek bezig. Zij zijn aggressiever, natuurlijk; en in de Republiek spelen de gewapende groepen en speelt bovenal het communisme een gevaarlijke rol. Maar de grote massa, de miljoenen der bevolking? Die doen, ook daar, alleen maar hun werk. Die willen, ook daar, alleen maar dat er zo gauw mogelijk een einde aan de honger en de onrust komt. Die vragen ook daar slechts om een zekere mate van orde, een zeker minimum van veiligheid, een bescheiden garantie van recht — teneinde weer in vrede te kunnen leven.

Zo sprak tot ons een Nederlander die Indië een goede dertig jaar kent, die er nog woont en alleen even per K.L.M. „op-en-neer” kwam voor zijn zaken.

Wij hebben geantwoord: „Meen niet, dat het hier anders is. Dit goede Nederland bevindt zich in een positie, die nauwelijks minder somber en nauwelijks minder gevaarlijk is, dan toen op 10 Mei 1940 de Duitse legers binnenrukten. Dit land is leeggeroofd en leeggeplunderd. Het leed door de Duitsers een schade, formeel en officieel op 23 milliard gulden gesteld. Het heeft vandaag de dag een handelsbalans, waarop de invoerwaarde die van de uitvoer met een bedrag zo tussen de 1600 miljoen en de 2000 miljoen overtreft. Het kan dat verschil niet door scheepvaart en andere diensten verdienen; het moet door leningen en crediten overbruggen worden. Zo lang dat gaat. Nederland heeft een staatsbegroting, die ieder jaar tekorten laat zien van 60k zo'n paar milliard. Nederland heeft een stukgeschoten, vernield en haveloos achterland. En de wankelende relatie met Indië — datzelfde Indië dat voor een zevende deel van ons nationaal inkomen zorgde! — kost ons milliard. Deze tien miljoen Nederlanders zijn door dit alles een volk in nood. Maar weten zij het? Zijn zij bezorgd? Vragen zij zich af, waar het met hen-zelf en hun kinderen naar toe moet, als de Westerse wereld eens zou ophouden credit te geven? Als wij die 4200 miljoen Belgische francs, waarmede onze Belgische vrienden ons geholpen hebben, eens moeten terugbetalen? Als wij de Amerikaanse, Britse en Canadese crediten eens niet verlengd krijgen? Als de Marshall-miljoenen, die thans nog onze redding zijn, het volgend jaar eens niet zouden toevloeden?

Als wij, kortom, eens voor de realiteit werden geplaatst? Neen, en nogmaals neen! De zeer grote meerderheid des volks geeft zich hiervan géén rekenschap. Zij verdiept er zich niet in. Zij weet het niet; en velen willen het ook niet weten. Wat die overgrote meerderheid wil weten, is hoe zij moet rondkomen. Hoe zij, gegeven eenmaal het gefixeerde loon of salaris, zich de normale levensbehoefte kan verschaffen en daarbij nog iets overhouden om eens naar de bioscoop te gaan, een boek te kopen, een ijsje te eten of te gaan vissen. En wat Indië betreft: de beslissingen worden genomen, de politiek wordt vastgesteld en het beleid wordt bepaald (voorzover dat hier te lande geschiedt) door een zeer, zéér kleine groep.”

Onze Indische vriend heeft toen het hoofd geschud. Hij heeft nog gezegd, dat naar zijn oprechte overtuiging ten minste 95 procent van de gehele bevolking van Indië, 60k 95 procent van de bevolking die in de Republikeinse gebieden leeft, slechts één verlangen heeft: die reeds vermelde wens om in vrede en veiligheid te kunnen leven en te kunnen werken voor eigen bestaan, eigen gezin en eigen bescheiden welstand. Wanneer nu hier te lande, zo zéér hij, ook al 95 procent van het volk wat Indië betreft een verhouding begeert, die volle ruimte laat aan Indië's staatkundige ontwikkeling, doch tegelijk de band met Nederland in stand houdt, en Nederland's economische belangen in Indië waarborgt — dan komt het er toch maar op aan een beleid te voeren, dat door de grote meerderheden van al die volken wordt begrepen en verstaan. Wat ter wereld, zo riep hij uit, staat dan een oplossing in de weg?

Wat daaraan in de weg staat? Allereerst de opeenvolging van gruwelijke fouten, die van Nederlandse zijde zijn gemaakt. Allereerst de slechte politiek, die met name door de heren Schermerhorn en Logemann gevoerd is. Die politiek bleef hardnekkig gericht op het zoeken van een vergelijk met onze vijanden, terwijl onze vrienden werden prijsgegeven. Onze schaarse vijanden werden daardoor sterk; onze zeer talrijke vrienden werden eerst verbaasd, toen vervreemd en vervolgens teleurgesteld. Er is in die periode-Schermerhorn-Logemann zo veel vernield en stukgeslagen, er is met name zo veel Indonesisch vertrouwen verloren gegaan, dat het een wonder mocht heten, zo er nog iets van terecht kwam.

Dat wonder is nochtans geschied. Het is geschied, niet dank zij knap Nederlands beleid, doch doordat in Indië zelf tenslotte de gezonde krachten zó sterk bleken, dat zij zelfs door een periode van illusionisme en drang tot zelfvernietiging niet verloren gingen. In de bewindsperiode van de regering-Beel heeft men, zonder twijfel, eveneens vele fouten begaan. Laakbare en zeer ernstige fouten. Fouten, die volgden uit het feit, dat deze regering de boze machten van haar voorgangster niet kon bezweren. Maar men heeft in elk geval

een bepaalde ontwikkeling in Indië bevorderd, die daar aan de gezonde krachten nog enige ruimte liet. Men heeft het mogelijk gemaakt, dat voor een federatief Indië de grondslagen werden gelegd. De „deelstaten” zijn tot stand gekomen en er zijn van die „deelstaten” — de staat Riouw, de staat Banka-Billiton, de staat Oost-Sumatra — waar het lang niet slecht gaat. De staat Borneo is nog in wording; de staat Oost-Indonsië is te groot en bevat te veel tegenstrijdige elementen; de staat Madoera is misschien wat klein; de staat Pasoendan ontwikkelt zich goed, maar wordt bedreigd door republikeinse elementen. Tegelijk met dat alles heeft men, vooral door zeer snel, zeer voortvarend en op grote schaal „inducement goods” in te voeren, dat wil zeggen vooral textiel om de bevolking tot werken aan te sporen, in vele gebieden de productie hersteld, zodat de export weer kon beginnen en een begin van welvaartsherstel kon intreden.

Dat is alles niet zo slecht; en als men verder ongestoord op deze weg kon voortgaan, zou men enig vertrouwen kunnen hebben in de toekomst.

Maar men kan niet op deze weg voortgaan. Men kan niet, omdat midden-in dit grote gebied der „deelstaten” waar een redelijke samenwerking van Nederlanders en Indonesiërs is gegroeid, de gebieden liggen van de Republiek.

Men heeft het uiterste beproefd, om met die Republiek tot overeenstemming te komen. Men heeft daartoe letterlijk alles gedaan en men heeft daartoe niets nagelaten. Er is van Nederlandse zijde naar een accord met die Republiek gestreefd met een geduld, een beleid, een zachtmoedigheid, een toegevendheid, welke alle verbeelding te boven gaan.

Het baat alles niets. Het zal ook niets baten. Het zal vergeefs zijn, omdat ten eerste de leiding der Republiek zich heeft vastgebeten in een unitarische

droomt van een Indië, waarin de Republiek de baas is en omdat zij — de hoofdzak — beheerst en omringd en gedreven wordt door groepen die noch naar Djocja, noch naar Batavia, maar naar Moskou luis-teren.

Men kan natuurlijk verder praten met die Republiek. Men kan misschien zelfs met de heren Hatta, Salim en Soekarno tot enigerlei accord komen. Maar men zal er niets aan hebben. Want deze heren, deze Republikeinse regering, deze ministers zullen dit accord nimmer kunnen uitvoeren. Zij zullen dat niet kunnen, zo-lang zij zich in de greep bevinden van de Indonesische groepen en partijen, die samen het Indonesische Volksfront vormen. Dat zijn: de socialistische partij, de communistische partij, de boerenbonden, en de vakbeweging. Die zijn alle, zonder uitzondering, op Republikeins gebied in de greep der communisten. En die communisten willen geen vergelijk. Die willen geen Verenigde Staten van Indonesië. Die willen geen Unie. Die willen geen samenwerking tussen Indonesiërs en Nederlanders.

Die willen Sowjet-Indonesië. En zo-lang men in Nederland de consequentie uit deze realiteit niet trekt, komt er geen vrede in Indië. Zo-lang men in Nederland, en in Europa, en in Amerika, en in de Veiligheidsraad, niet begrijpt hoe hier een strijd met Moskou wordt gestreden, komt er geen oplossing. Zo-lang kan men wel te Bandoeng federalistische conferenties houden, waar Nederlandse Kamerleden en ministers heengaan — maar duurzaam resultaat kan men niet verwachten. Want wat men ook tot stand brengt en welke fraaie gevoel men ook optrekt voor die Verenigde Staten van Indonesië — daar blijft in het hart van Indië dit vreemde, dit vijandige, dit onverzoenlijke element. Daar blijft deze Republiek. Daar blijft, in die Republiek, de boze macht van het communisme.

Ook dat — en nu komen wij weer op het gesprek met die Nederlander terug, die nu alweer in een vliegtuig zit op weg naar Java — ook dat communisme steunt nog lang niet op „de massa”. Ook dat communisme wordt nog slechts verkondigd door een zeer kleine groep. Ook al die door de communisten overheerste „partijen” en „vakverenigingen” dragen wel klinkende namen, doch tellen maar zeer weinig actieve leden. En wanneer men morgen aan de dag de middelen toepaste om, met dankbare instemming van andere Republikeinse partijen, de Republiek van die communistische terreur te bevrijden — dan zou men de volken in die Republiek, de thans verdrukte miljoenen, een zegenrijke dienst bewijzen. En zij zouden even tevreden weer naar hun sawah en aan de arbeid gaan als de volken in de welbevrijde delen van Indië — althans daar, waar zij zich niet door republikeinse penetratie bedreigd gevoelen.

d. K.

Stellingen veroverd

Bij de voorstanders van de Indië-politiek is gejuicht, zy het op gedempte toon, over het feit, dat zowel de V.V.D. als de C.H.U. hun zegen aan de Grondwetswijziging hebben gegeven. Maar voor deze tevredenheid is o.i. weinig reden. Immers zullen alle verdere wetten, die de toekomstige structuur van het Koninkrijk raken, volgens de nieuwe Grondwet met 2/3 meerderheid moeten worden aangenomen. Dat wil zeggen, dat de V.V.D. en de partij van Tilanus tezamen, ondanks hun ogenschijnlijk welwillende houding het heft in handen houden. Beide partijen hebben nog dezer dagen met nadruk betoogd, dat zij de tot dusver gebovige Indië-politiek verwierpen en nu zullen de regeringspartijen terdege rekening moeten houden met de vermoedelijk sterk afwijkende wensen hunner nieuwe „bondgenoten”. Op deze wijze is de oppositie er in geslaagd, zich uitgangstellingen te veroveren, die heel wat meer nut kunnen afwerpen dan in een nationale monstercoalitie.

(Weekblad „Op Wacht”)

De Anti-Revolutionaire

Nieuwe Haagse Courant heeft haar lezers gevraagd: hoe denkt U dat de nieuwe Tweede Kamer zal worden samengesteld?

Ziehier dan wat de gemiddelde lezer van de Nieuwe Haagse Courant denkt:

K.V.P.	31 (32)
P. v. d. A. ...	26 (29)
A.-R.	14 (13)
C.P.N.	7 (10)
C.H.U.	9 (8)
V.V.D.	9 (6)
S.G.P.	2 (2)
Weiler	2 (—)

(De tussen haakjes geplaatste cijfers hebben betrekking op het aantal zetels in de zittende Kamer.)

Het is natuurlijk veel te vroeg om thans beschouwingen te wyden aan deze uitslag. Maar interessant zijn verschillende, waarschijnlijk geachte verschuivingen ongetwijfeld, schrijft de N.H.C.

Inderdaad! Zéér interessant, deze duidelijke verwachting van de anti-revolutionaire „gemiddelde man” omtrent de stijgende invloed van ONZE partij. Aan ons ervoor te zorgen dat die verwachting bewaarheid wordt!

DIT IS DE INZET VAN C

De krachtige middengroep

In veertien punten is on

De verkiezingen van 1948 ontleen haar betekenis allereerst aan de herziening der Grondwet. Deze is nodig met het oog op de verhouding tot Indië. Zij moet de weg openen tot een hervorming van het Koninkrijk op de grondslag der Koninklijke rede van 7 December 1942. Aanvaarding dier grondwetsherziening betekent allermint een goedkeuring van het sedert de bevrijding door de Regering gevoerde Indische beleid. Wij stellen dan ook voorop, dat wij onze bezwaren tegen dit beleid onverzwakt blijven handhaven.

Een goed beleid had gericht moeten zijn op een hervorming van het Koninkrijk tot een gemeenschap van gelijkwaardige delen, verenigd door de band der Kroon, eigen meester bij het behandelen hunner inwendige aangelegenheden, als eenheid optredende in alles, wat hun gemeenschappelijke belangen raakt. Herstel van orde en rust, opdat alom in Indië recht en veiligheid zou heersen, was daarvoor eerste voorwaarde. Met dat herstel van orde en rust werd veel te lang gewacht en toen politieel optreden onvermijdelijk bleek, werd het nog halverwege gestaakt. Het werd daardoor steeds moeilijker tot de door ons voorgestane hervorming van het Koninkrijk te geraken. Het gevaar ener ontbinding van dat Koninkrijk werd steeds dreigender.

Voor dit beleid zijn naast het Kabinet verantwoordelijk de beide partijen, waarop het Kabinet steunt, de K.V.P. en de P.v.d.A. Voor ieder, die geen vreemdeling is in de Nederlandse politiek is het echter duidelijk, dat het vooral de invloed van de P.v.d.A. is geweest, die dit beleid heeft bepaald. Ongetwijfeld heeft de K.V.P. een remmende invloed uitgeoefend, waarvoor men op zichzelf dankbaar kan zijn — anders was het nog erger geweest —, maar die haar toch niet van de verantwoordelijkheid kan ontlasten. Hier wreekt zich de te smalle basis der Kabinetsformatie van 1946. Tegen het streven van de P.v.d.A. A. bood de K.V.P. onvoldoende tegenwicht. Ware een nationaal Kabinet gevormd, dan zou een beter tegenwicht aanwezig zijn geweest.

Het rad niet terugdraaien

Hoe sterk men het gevoerde beleid echter ook moge afkeuren, het heeft nu eenmaal feitelijke gevolgen gehad, waarmede ieder nieuw Kabinet heeft rekening te houden. Men kan het rad der gebeurtenissen niet terugdraaien. Het gaat er thans om van de zaak nog te maken, wat er van te maken is. Daarom is van zo overwegend belang de samenstelling van het Kabinet, dat na de verkiezingen zal optreden. Zou dit opnieuw een Kabinet zijn, uitsluitend steunende op de P.v.d.A. en de K.V.P., dan make men zich generlei illusie. Het beleid zal dan op de oude voet worden voortgezet. Gelukt het de basis van het Kabinet in onze richting te verbreiden, dan is er uitzicht op ombuiging van het beleid.

De grondwetsherziening geeft ons nu deze kans tot ombuiging. Meer dan een kans is hier voorlopig niet. Het zou echter onverantwoord zijn deze kans te laten glippen. Wat toch is deze grondwetsherziening? Zij is geen reconstructie van het Koninkrijk. Zij opent alleen de weg tot reconstructie. Zij geeft de beginselen aan, die daarbij moeten worden inachtgenomen. Die beginselen zijn aannemelijk.

Voorop staat, dat de nieuw te vestigen rechtsorde zal moeten voldoen aan waarborgen voor de rechtszekerheid, de fundamentele menselijke rechten en vrijheden en deugdelijk bestuur. Voorop staat mede, dat de nieuw te vormen gemeenschap haar eenheid zal vinden onder de Kroon, die gedragen zal worden door Hare Majesteit Koningin Wilhelmina en Haar wettige opvolgers van de Kroon der Nederlanden.

Alles, waarop het aankomt, is hoe deze beginselen zullen worden uitgewerkt. Dit zal in de eerste plaats afhangen van het beleid van het na de verkiezingen optredend Kabinet. Nu is een uiterst belangrijke omstandigheid, dat dit Kabinet de grondwetsherziening alleen dan definitief zal kunnen zien aangenomen, wanneer in beide Kamers ten minste twee derden der Leden er hun stem aan willen geven. Die twee derden meerderheid kunnen de tegenwoordige regeringspartijen niet opleveren. Zij moeten dus steun zoeken bij anderen.

Dat die anderen de communisten zouden kunnen zijn is uitgesloten. Dat zou een prijsgeven der beginselen van de democratie betekenen, dat noch de P.v.d.A. noch de K.V.P. zich zal kunnen of willen veroorloven. Er blijft dus alleen over de mogelijkheid, dat een kabinet optreedt, dat door zijn samenstelling en program waarborgen biedt voor een beleid, dat de instemming kan verkrijgen van groepen, die de tot dusver gevoerde politiek hebben bestreden.

Onze partij zal in dat geval ook in tweede instantie haar steun aan de grondwetsherziening kunnen verlenen. Maar ook alleen in dat geval. Worden deze waarborgen niet verkregen, dan zullen onze vertegenwoordigers in de Kamer het stemmen vóór de herziening niet voor hun verantwoordelijkheid mogen nemen.

Een tweede veiligheidsklep

Is onder deze waarborgen de grondwetsherziening aanvaard, dan blijft nog een tweede veiligheidsklep. De nieuwe structuur van het Koninkrijk moet worden vastgelegd in een wet, die op haar beurt een twee derden meerderheid vereist. Dit verplicht de Regering ook bij haar verder beleid steeds in het oog te blijven houden, dat dit beleid alleen kans van slagen biedt, indien het op een brede basis blijft gevoerd. Zou zij dit niet doen, dan wordt haar onverbiddelijk een halt toegeroepen.

Welk perspectief bieden zij, die ons aansporen deze grondwetsherziening zonder meer te verwerpen? Geen ander dan voortzetting van de tegenwoordige toestand, waarbij op de basis ener eenvoudige Kamermeerderheid telkenmale besluiten worden genomen, die de eenheid van het Koninkrijk op de ernstigste wijze bedreigen en die wij als volongen feiten hebben te aanvaarden. De oppositie der anti-revolutionairen, die dit standpunt inneemt, is naar onze mening onvruchtbaar geworden. Van haar gaat dientengevolge geen constructieve mogelijkheid meer uit. Terwijl de anti-revolutionairen zich de sterkste verdedigers der gedachte van de Rijkseenheid denken, brengen zij feitelijk door deze volstreekte afwijzing die eenheid in groot gevaar. Zij vergeten, dat politiek de kunst van het mogelijke is. Door meer te vragen dan hier nog bereikbaar is, zal men uiteindelijk niets verkrijgen. Alleen bij een beleid als door ons voorgenoemd, bestaat o.i. een mogelijkheid nog te redden wat te redden is.

Bij deze verkiezing moet voor ons de doelstelling zijn: het verzwakken van beide regeringspartijen ten gunste van de V.V.D. Haar politiek is tegelijkertijd, principiëel en reëel en hoe sterker onze partij wordt hoe groter de kans, dat het regeerbeleid kan worden omgebogen in de door haar voorgestane richting. Zij is principiëel, waar zij vasthoudt aan hetgeen haar beginselprogram eist op het stuk der Rijksverhouding. Zij is reëel, waar zij feiten, die niet te veranderen zijn, aanvaardt. Zij weet, dat men ook in de politiek door met het hoofd tegen de muur te lopen wel dat hoofd verbrijzelen kan, doch de muur niet kan omstoten.

Hoe belangrijk het Indische probleem echter moge zijn, het is allermint het enige punt, waarom het bij deze verkiezing gaat. De nieuw te kiezen Tweede Kamer zal heel wat meer te doen hebben dan behandeling van dit probleem.

Die Kamer wordt immers gekozen voor vier jaar. Van haar samenstelling zal voor een groot deel afhangen, welke beleid gedurende de jaren 1948 tot 1952 zal worden gevoerd. Dat die jaren een hoogst gewichtig tijdperk kunnen vormen in de overgang uit de na-oorlogse chaos, tot meer geordende toestanden behoeft geen betoog. De kiezers krijgen thans de gelegenheid hun uitspraak van 1946 te herzien. Voor die herziening is alle aanleiding. In tal van opzichten is de toestand thans heel wat klaarder dan twee jaar geleden.

Het masker afgeworpen

Wij weten nu wat wij van de communisten hebben te verwachten. Mocht men in 1946 nog hopen, dat zij, geleerd door de ervaringen in de bezettingstijd, zich zouden willen gedragen als een

rechtgeaarde democratische partij overeenkomen de regels van het constitutionele spel, thans men beter. Het communisme heeft het masker geworpen. Het is principiëel het oude commun van het manifest van Marx en Engels van hon jaar geleden gebleven. Het streeft onomwoud naar de internationale revolutie. Het gehoorst aan buitenlandse machten. Het is in zijn wezen het nationaal-socialisme niet verschillend. Ons heeft niet gedurende vijf jaren zijn zware strijd t het nationaal-socialisme gevoerd om zich thans het communisme over te geven. De verkiezingen geven hun, die twee jaar geleden in goed vertrouwen op hun democratische gezindheid de communisten hebben gestemd, de gelegenheid die keuze te zien.

Ook de positie van de Partij van de Arbeid is thans duidelijk geworden. Velen, ook van vrijzinnige huize, hebben in 1946 op die partij gestemd, dat zij in haar zagen een democratische partij op een brede grondslag, ganselijk verschillende van de S.D.A.P. Thans is het duidelijk, dat de Partij van de Arbeid in alle opzichten een socialistische partij is. De leuze, waaronder zij de strijd voert, is "socialisme en democratie". Zij bedriegt echter zich

Het mannetje

Dagelijks leest ons volk de krant dure en dik opgemaakte procedure is doodeer in de U.S.A. weten dat zij niet volstaan met het kopje bij Fraser, Morris & Co. de tegenwaarde elk gewone gerust uw textielkaart w... tje, „met of zonder distributieve vertelde mij hoe onze wer... contereerde.

Piet gaat de boer op. E... Voor ongave guldens. Voor ruil krijgt Piet cadeaubon... chert hij met een zacht... hier.

Het mannetje heeft u... francs waard is. En f 100... een dollar dus rond 6 po... van onze banken. Maar n...

Ik ken een welvarende... rika. Die is al jarenlang... Zij gaat nu vlug en vaar... kaanse familie komt deze... om niet! Verrekening me...

Natuurlijk, het zal op... besparen wellicht ons alle... als Fraser, Morris & Co... dichte beurzen verrekene... van de kleine man klopt... familie en vrienden „die... anderen, welvarenden en... hartelust PUNTENVRIJ... heeft óók voor z'n gezin...

Puntenvrij... dat wil o... tributievoorraad. En distr... gelegenheid krijgen punte...

„En is dit nu sociale r... Of is dit nu wat mr. P. P... v. d. Arbeid, het Politieke... het geld in stede van de r...

Maar aan deze ergerlij... van het geld staat niet h... deze Regering en haar... openlijk en algemeen toe... bevoorrecht der welva... v. d. Arbeid als die reger... teit en de waarachtige... paalt?

E VERKIEZINGSSTRIJD

óór vrijzinnige staatkunde

tieprogram samengevat

zij meent, dat socialisme en democratie ver-
ar zijn. Gelijk zij zich eveneens bedriegt, wan-
ij zichzelf voor het meest hechte bolwerk tegen
mmunisme houdt. Al moge haar leiding het
unisme nog zo verafschuwen, het blijft de
of de Partij van de Arbeid op de duur inner-
erk genoeg zal zijn tegenover dat communisme.

et Indisch beleid der Partij van de Arbeid is
en bewijs van het tegendeel. Deze Partij is
immers geweest, die hetzij rechtstreeks, het-
door haar vertegenwoordigers in de top van
Nedgrlandse en Nederlands-Indische rege-
jsapparaat, herhaalde malen de door sterke
munistische invloeden beheerste republiek
kja de hand boven het hoofd heeft gehouden.
lnu, wie het communisme in Indië ontziet,
i zich moeilijk aandienen als de bij uitstek
i-communistische voorvechter in Nederland.

de dingen behoeven ons overigens niet te ver-
Het socialisme is nu eenmaal in zijn oer-
g revolutionair. Altijd moet men rekening hou-
net de mogelijkheid, dat het een revolutionaire

cadeaubonnen

zichzelf respecterende
ies over cadeaubonnen.
uw vrienden en familie
u pakjes te sturen, kun-
bonnen van \$ 10 tot \$ 100
bonnen bij ons om voor
t te zoeken. En vergeet
pen zijn puntenvrij.
mijn vriend, het manne-
er niet op aan!" En hij
deze kans alweer verdis-

tin, koper en porcelein.
familie in Amerika". In
e dollars. En die versja-
n „vrienden en familie"

een dollar 4 Zwitserse
Lw. fr. Tegenwaarde van
vellicht niet aan de cassa
werkt Piet nooit.

lvarende familie in Ame-
pakketten" aan de markt.
aubonnen. En de Ameri-
vacantie doorbrengen...
n! Wie doet je wat?

bonnen wel kloppen. Zij
eftinck kostbare deviezen
Modehuis hier óók met
armoedige werkelijkheid
e bezit geen welvarende
en verwennen". Die ziet
k handige profiteurs naar
meer dan dringend nodig
iet kopen kan.

detrimente van de dis-
zeggen: allemaal gelijke
dhaafd mag o. i. niemand

id?", vroeg het mannetje.
elijk leider van de Partij
verwijt: bescherming van

ting en dus bescherming
ristendom schuldig, maar
nen, die de cadeaubon-
alweer zeggen: aan deze
k medeschuldig de Partij
e immers de progressivi-
in dit Regeerbeleid be-
d. C.

inzinking ondergaat. De vroegere S.D.A.P. heeft
daarvan menig voorbeeld opgeleverd. Het is ook een
blijk van grote zwakheid, dat de Partij van de Ar-
beid dezelfde symbolen blijft voeren als de commu-
nisten: de rode vlag en de internationale.

Deze symbolen zijn in hun wezen revolutionair.
De rode vlag was altijd de vlag der revolutie, de
internationale het revolutionaire lied. Als symbool
hunner revolutionaire gezindheid hebben de commu-
nisten het onlangs zelfs in de Tweede Kamer ge-
zongen.

Wie revolutionaire symbolen blijft voeren, ver-
zwakt zijn innerlijke weerstandskracht tegen de
revolutie; hij speelt met vuur.

Een krachtige middengroep

Er bestaat in Nederland nog steeds een krachtige
middengroep, die voorstandster is van een vrij-
zinnige staatkunde. Die middengroep aanvaardt uit
volle overtuiging de Christelijke grondslagen onzer
maatschappij. Zij wil als richtsnoer voor het open-
bare leven de zedelijke beginselen van het Christen-
dom. Zij gelooft, dat het mogelijk is, dat ook bij
verschil van inzicht aangaande de dogmatiek van
het geloof, ter verdediging van die Christelijke
grondslagen gezamenlijk wordt opgetrokken. Zij is
voorts overtuigd, dat onder hen, die het Christelijk
geloof niet belijden, talrijke aanhangers van de ze-
delijke beginselen van het Christendom worden
aangetroffen. Als grondslag van deze beginselen
beschouwt zij de vrijheid van de mens. Die vrijheid
is het tegendeel van ongebondenheid. Zij kan alleen
bestaan, wanneer zij gepaard
gaat met verantwoordelijkheidsbesef. Verantwoorde-
lijkheidsbesef betekent zich bewust te zijn te leven
in een gemeenschap met andere mensen; te weten,
dat het in het leven niet alleen gaat om onze vrij-
heid, maar ook om de vrijheid van anderen.

Deze beginselen zijn naar hun wezen vooruitstre-
vend. Hun aanhangers weten, dat de ontwikkeling
der maatschappij niet stil staat en dat het staat-
kundig beleid zich bij die ontwikkeling heeft aan te
sluiten. Maar zij weten ook, dat het, hoe die ont-
wikkeling ook moge zijn, altijd in laatste instantie
gaat om de mens. Dat de maatschappij alleen voor-
uit komt door de krachtsinspanning van de mens.
Dat op ontwikkeling der zelfstandige kracht in alle
groepen der samenleving het streven moet zijn
gericht.

De groep, die deze beginselen belijdt, is niet so-
cialistisch. Zij verwerpt de socialistische leer, omdat
socialisme is concentratie van macht in handen der
overheid en iedere concentratie van macht is een
gevaar voor de vrijheid, onverschillig of het is
concentratie in handen van de overheid of van par-
ticulieren. Daarom moet door doelmatige organi-
satie worden gestreefd naar déconcentratie van
macht en naar het dragen van mede-verantwoorde-
lijkheid door allen.

De vrijzinnige middengroep heeft haar eenheid
gevonden in de Volkspartij voor Vrijheid en De-
mocratie. Vroegere liberalen en vroegere vrijzin-
nig-democraten zijn in deze partij tot elkander ge-
komen. Dit is mogelijk gebleken, omdat zij door
de loop der dingen naar elkander zijn toegegroeid.
Hier mag met recht van politieke vernieuwing
worden gesproken. De Volkspartij voor Vrijheid en
Democratie meent daarom met vol vertrouwen een
beroep te mogen doen op vrijzinnig Nederland. De
plaats der vrijzinnigen is immers in haar rijen.
Wie een vrijzinnige politiek wenst, kan zich niet
thuis voelen bij de Partij van de Arbeid, die uit-
gesproken socialistisch is. Zijn plaats is evenmin
bij een der partijen van rechts.

Ons urgentie program

Nergens is de vrijzinnige beter op zijn plaats dan
in de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie,
die hem borg staat voor een verantwoord vooruit-
strevend beleid, gelijk blijkt uit de navolgende pun-
ten, die bij deze verkiezingen als urgentieprogram
op de voorgrond worden geschoven:

- 1 Hervorming van het Koninkrijk tot een ge-
meenschap van gelijkwaardige delen ver-
enigd door de band der Kroon in een reële
Unie, eigen meester bij de regeling hunner
inwendige aangelegenheden, als eenheid op-
tredend in alles, wat hun gemeenschappelijke
belangen raakt.
- 2 Bevordering der samenwerking, zowel cultu-
reel, economisch als militair, van alle demo-
cratische staten ter verdediging van de
Christelijke beschaving.
- 3 Onverwijld volledig herstel van de rechtsstaat
ter verzekering der persoonlijke vrijheid en
ter bescherming van de rechten der burgerij
tegen ambtelijke willekeur.
- 4 Territoriale en functionele decentralisatie
van bestuur en wetgeving tot vermindering
der gevaren, die zijn gelegen in concentratie
van overheidsmacht.
- 5 Met handhaving van het beginsel der fi-
nanciële gelijkstelling, versterking van de po-
sitie van de openbare school. Reorganisatie
en hervorming van het onderwijs opdat aan
iedere bekwaamheid gelegenheid tot volle
ontplooiing worde geboden.
- 6 Verzekering van het nationaal karakter van
de radio-omroep door samenwerking der uit
het vrije initiatief voortgekomen omroep-
verenigingen met inachtneming van verkre-
gen historische rechten.
- 7 Krachtig streven naar ingrijpende beperking
der overheidsbemoeiing met de handel en
het bedrijfsleven (ex- en import!). Samen-
werking van werkgevers en werknemers in
vrije bedrijfsorganisaties, waarin beide par-
tijen geroepen worden tot het dragen van
verantwoordelijkheid.
- 8 Zo goed mogelijke waarborging der rechts-
positie van alle leden der maatschappij door
sociale maatregelen, zonder ondermijning van
het individuele verantwoordelijkheidsbesef.
- 9 Gelijkstelling van man en vrouw voor de
wet.
Gelijke rechten tot benoembaarheid van
vrouwen en mannen in overheidsfuncties.
- 10 Het treffen van een samenstel van maatre-
gelen, waardoor het voortbestaan van een
gezonde en krachtige middenstand wordt
verzekerd.
- 11 Instandhouding van een krachtige zelfstan-
dige boerenstand.
- 12 Krachtig bevordering van de woningbouw,
opdat het euvel der samenwoning zo spoedig
mogelijk kan worden weggenomen en een
einde kan worden gemaakt aan het met het
beginsel der persoonlijke vrijheid volstrekt
onverenigbaar systeem van gedwongen in-
kwartiering.
- 13 Vergoeding van oorlogsschade volgens het
beginsel van integrale schadeloosstelling, ge-
delijk te verwezenlijken met inachtneming
der financiële mogelijkheden en de eisen van
de nationale economie.
- 14 Krachtig streven naar herstel van het be-
grottingevenwicht ter voorkoming van door-
gaande inflatie.
Belastingheffing naar draagkracht. Ophef-
fing der belemmeringen, die het bestaande
belastingstelsel in de weg legt aan de ont-
wikkeling van het bedrijfsleven en aan de
sparing der burgerij.

**AFDELINGS-
nieuws**

DE BILT—BILTHOVEN

Woensdag!

Op Woensdag 9 Juni. 1948 des avonds te 8 uur wordt een grote propaganda vergadering gehouden in de grote zaal van het Gebouw „De Vereniging” aan de Bunnikseweg te De Bilt.

Sprekers: Mevrouw Mr. E. A. J. Scheltema-Conradi over „De inzet van de komende verkiezingen” en de Heer J. van Mourik over: „De V.V.D. en de cultuur”.

DEN HAAG

Bestuur

Door zeer drukke bezigheden elders is het de secretaris, de heer E. J. van Rees Vellinga, niet meer mogelijk de werkzaamheden van secretaris te vervullen. Deze functie wordt nu waargenomen door mr. C. Greve, terwijl de heer W. Inden als 2e secretaris optreedt. De heer van Rees Vellinga blijft wel als bestuurslid in het bestuur zitting hebben. Als vice-voorzitter is benoemd mr. F. G. van Dijk.

Verkiezingsactie

Op Dinsdag 8 Juni houdt de afdeling Den Haag een grote openbare bijeenkomst in de Rotonde van Houtrust, des avonds om acht uur. Sprekers de heren Drs. H. A. Korthals, lid van de Tweede Kamer en G. Ritmeester, burgemeester van Den Helder.

Op Woensdag 16 Juni houdt de afdeling Den Haag een Openbare bijeenkomst in Restaurant Den Hout, Bezuidenhoutseweg, des avonds te 8 uur. Sprekers de heren mr. G. Vonk, lid der Tweede Kamer en A. M. Pino, Oud-Resident.

Op Donderdag 24 Juni wordt door de afdeling Den Haag een openbare bijeenkomst gehouden in de woon-schuit Watergeus, liggende in de Laakhaven bij de Rijswijkseweg, aansluitend op de spoorlijn D. W. Dettmeijer.

Op Woensdag 30 Juni des avonds te acht uur wordt in Piccadilly, Lange Poten hoek Spui, een Openbare Vraagavond gehouden.

Op Maandag 5 Juli des avonds te acht heeft in Excelsior, Zeestraat een grote openbare bijeenkomst plaats, waar o.m. mr. G. Vonk het woord zal voeren.

HEERENVEEN

Veel belangstelling

Op Donderdag 27 Mei sprak de heer G. Ritmeester over: „Wij wensen een nationaal kabinet”. De aanwezigen in het geheel gevulde café van de „Nieuwe Schouwburg” hebben met grote aandacht naar het boeiende betoog geluisterd. Van de mogelijkheid tot het stellen van vragen werd uitstekend gebruik gemaakt. Vijf nieuwe leden sloten zich aan.

NIJMEGEN

Vonk en Speld

Het bestuur is nu als volgt samengesteld: Mr. H. P. Beets, voorzitter, Delistraat 5; T. de Boer, Vice-voorzitter, Kwakkelbergweg; Mevr. A. Bergsma-Feenstra, secretaresse, Dommer van Poldersveldtweg 1; W. F. de Maar, Penningmeester, Harterscheweg 26; F. R. van Gelder; H. de Goede; J. Holthuysen; Mej. Ir. T. Hoog; Mr. H. L. F. de Kat; L. A. F. Pothaar.

Maandag 24 Mei sprak Mr. Vonk in een openbare Vergadering. Sprak een zeer duidelijke uiteenzetting over het Indische vraagstuk. De toehoorders waren zeer geboeid, men kon een speld horen vallen. Nauwgezet werden alle vragen na de pauze beantwoord.

TILBURG

Welkom, vrienden!

Het Actie Comité voor Tilburg e.o. heeft op 24 Mei j.l. een vergadering uitgeschreven, waar de Heer Ir. Stool Feuerstein een inleiding hield over: „De politieke situatie”. Het resultaat van de bijeenkomst was, dat nagenoeg al de aanwezigen als lid van de V.V.D. toetraden en een afdeling werd opgericht. Het voorlopig bestuur wordt gevormd door de heren Dr. J. M. Metzlar, G. van Lennep en A. J. van Bruggen. Op de e.v. vergadering 7 Juni a.s. heeft de definitieve bestuursverkiezing plaats.

Een sigarenwinkelier schrijft ons:

Het zij mij vergund een ogenblik Uw gewaardeerde attentie te vragen voor de belevenissen van een doodgewoon sigarenwinkelier.

Als lid van de Volkspartij voor V. en D., neem ik een ogenblik de vrijheid, U als hoofdredactie van ons orgaan, enkele gegevens te verstrekken over de alom bekende moeilijkheden van de Middenstand.

Ondergetekende, thans 30 jaar, is als 18-jarige jongen, door een ziekte gedwongen, met f 1500.— gekregen geld van zijn vader, een sigarenwinkel begonnen.

VEENKOLONIËN

Steunpunten

Te Veendam werd een vergadering gehouden van de Ondercentrale Veenkoloniën. Na een inleiding door de voorzitter der Centrale Groningen, de heer Trijssenaar, werd besloten, dat door de afdelingen nieuwe tegenwoordigers zouden worden afgevaardigd. Besproken werden enkele zaken van belang voor de propaganda en vestiging van steunpunten. Aanwezig waren de afdelingen: Veendam, Wildervank, Stadskanaal-Wildervank, Stadskanaal-Onstwedde en Nieuwe Pekela.

WESTEREMDEN

Naar Tabak!

Donderdag 10 Juni, 7.30 uur spreekt Ir. A. Voet van Groningen hier in café Tabak, met het doel in Stedum een afdeling van V.V.D. op te richten. Alle belangstellenden worden verwacht.

ZUTPHEN—WARNSVELD

Drie maal

Op 7 Juni in de Casinozalen om 8 uur spreekt Drs. A. H. Korthals; op 15 Juni in de Koffiezaal, Gr. Sociëteit, 2.30 uur: Mevr. Mr. Scheltema-Conradi voor de oprichting van een Vrouwengroep en op 22 Juni in de Casinozalen om 8 uur Mr. P. J. Oud.

Later heeft hij door schenking, eveneens van zijn vader, het huis met de daaraan verbonden zaak gekregen. Hij verdient momenteel pl.m. f 80.— per week, is getrouwd, en heeft één kind. Door zuinig te leven heeft hij thans een klein kapitaal. Nooit of te nimmer heeft hij zwart gedaan of is hij met de Prijs-beheersing in aanraking geweest. Met zuiver eerlijk zakendoen heeft hij zijn vermogen bij elkaar „geschraapt”.

„Geschraapt” in de ware zin des woords, want iedere f 50.— die hij over had, verhuisde naar de spaarbank. Wij hebben heel sober geleefd en hebben ons vele genoegens ontzegd. Per jaar betaalt hij ruim f 2000.— aan verschillende belastingen en krijgt op de koop toe een heffing ineens van bijna f 1200.—, omdat hij in 1945 nog niet getrouwd was.

Aan arbeid verricht hij ± 65 uur per week, de zorgen zijn bijna ondraaglijk door de geleide economie (vandaag geen sigaren en morgen geen sigaretten enz. enz.) Hij heeft zich door heel hard werken een zeer behoorlijke zaak weten te verschaffen en wordt thans door Liefstink geplukt om er moedeloos onder te worden. Enkele maanden geleden moest hij zijn bonnen bij de distributiedienst indienen en was 10 min. vóór inlevertijd. Aan het loket was totaal niets te doen en de ambtenaar zat met z'n armen over elkaar. Ondergetekende bood z'n bonnen aan, de ambtenaar keek op z'n horloge en constateerde: 10 min. te vroeg. Antwoord: „Je bent te vroeg, het is nog geen half 12.” En de ambtenaar vouwde z'n armen en wachtte tot het tijd was! Dit is historisch gebeurd.

Mijne heren, dit is een kreet van een middenstander, die vooruit probeert te komen en voor z'n oude dag tracht te zorgen. Z'n gemoed is echter tot wanhoop gestegen.

Atlantis herrezen?

Mr. N. Kolff schrijft ons: Nu het ontwerp-Grondwetsherziening van hooggeleerde zijde weer eens juridisch-politiek is bekeken, dringt zich de vraag aan mij op, of de Regering er niet goed aan gedaan zou hebben de redactie aan taalkundige supervisie te onderwerpen, gelijk vroeger wel in dergelijke gevallen geschiedde. Afgezien van 't feit, dat de Regering (hetgeen trouwens geen wonder is) haar eigen spellingsregeling niet blijkt te kennen, aangezien ze, de facultatief gestelde uitgangen in het algemeen niet schrijvende, plotseling aankomt met „Hare wettige opvolgers”, wat toch moeilijk een z.g. staande uitdrukking kan worden genoemd, bevat het ontwerp fraaiheden als de volgende: „Er zal tussen Nederland, Suriname en de Nederlandse Antillen een Koninkrijk worden gevormd.” Het komt mij voor, dat de, blijkens deze woorden, verwachte gang van zaken alleen kan zijn, dat uit de Oceaan het befaamde sprookjesland Atlantis ten gevolge van een of andere geologische gebeurtenis zal herrijzen, zodat er een gouden tijd zou aanbreken zonder dat men er zich veel moeite voor behoeft te geven Of is dit wellicht ook de bedoeling?

TUINARCHITECTUUR — BOOMKWEEKERIJEN

Ontwerpen
Aanleggen
Onderhouden

GIJSB. VURENS

Ringvaartweg 98 - Rotterdam (O.) - Tel. 22114

N.V. Lijm- en
Gelatinefabriek

„Delft”

Fabrieksmerk:
TWEETORENS

Tel. 106-363 — Delft

N.V.

„Latumebo”

ALBLASSERDAM

Directeur: A. Caljé

Postbus 5
Telef. 477
Oost-Kinderdijk 177

Hooi- en graan-transporteurs
Electrische weide-afrasteringen
Speedel Poederverstuivers

Uit voorraad leverbaar
Billijke prijzen.

Fa. B. Cuperus Az.

Hessenweg 2 - De Bilt
Bijkantoor:
Laurillardlaan 1,
Bilthoven

Drukkerij en Uitgevers
van

**Biltse en Bilthovense
Courant**

Levensverzekering

met GRATIS

Periodiek

Geneeskundig

Onderzoek (P.G.O.)

HAV BANK

Hoofdkantoor Schiedam.

Wie de vrijheid lief heeft

hij abonneer zich op

GROOTHANDEL

Weekblad gewijd aan de belangen van de groothandel, in de uitgebreidste zin van het woord

Abonnementen per jaar f 15.—

Kon. Nederl. Boekdrukkerij H. A. M. Roelants, Schiedam

Verzorgt als van ouds

VERHUIZINGEN

naar alle werelddelen
met Hollandse degelijkheid

Firma KOOYMAN

NIEUWE HAVEN 145

Tel. 68146 Schiedam

WIJ EN DE MIDDENSTAND

„Een gezonde en krachtige middenstand is noodzakelijk”

De onpartijdige onderzoekingen van het semi-officiële Economisch Instituut voor de Middenstand hebben dat overtuigend aangetoond. De vertegenwoordigers der betrokken vakorganisaties beklagen zich er over, dat zij niet zelden voor vol-dongen feiten worden geplaatst en dat het overleg met het Directoraat-Generaal van de Prijzen meestal uitloopt in spiegelgevechten met allerlei theoretische berekeningen. Verder wordt de ingewikkeldheid van menig prijsvoorschrift gecritiseerd en betoogd, dat ook goedwillende ondernemers zich ongemerkt in overtreding bevinden. Men meent ook, dat de overheidsbemoeiing op dit gebied veel te ver gaat en zich zonder noodzaak uitstrekt tot goederen en diensten, welke niet tot de noodzakelijke levensbehoeften mogen worden gerekend.

Zelfs al neemt men aan, dat belanghebbenden geneigd zijn deze zaken wat eenzijdig en buiten het algemene kader te bezien, dan kan men zich toch niet onttrekken aan de stellige indruk, dat bij dit overheidsingrijpen al te dikwijls de weg van de minste weerstand wordt gekozen, waartoe men de ondernemerswinst beneden het bedrijfs-economisch verantwoorde minimum teruggedrukt en de onmisbare reserves sterk aantast. Ook de fiscale politiek leidt tot dit resultaat en de stemming in het bedrijfsleven wordt het best gekarakteriseerd door de veelvuldig gehoorde uitlating:

„Wij werken eigenlijk alleen voor Leffing”.

De distributiemaatregelen hebben in vele bedr ijfstakken aanleiding gegeven tot gegronde bezwaren. Niet alleen belasten zij de winkeliers niet een enorme administratieve rompslomp, dus met improductief werk, doch zij verstarren de handel en handhaven een kostbaar overheidsapparaat. Bovendien verwekken zij onnatuurlijke verschuivingen in de verbruiksverhoudingen, omdat bonaanwijzing leidt tot omzetting in goederen, ook indien daaraan geen directe behoefte bestaat, dan wel tot bonnenhandel.

Tegen de bierkaai

Het is ook hier dezelfde klacht als ten aanzien van de prijs-regelingen: de overheid schijnt de bemoeizucht van de bureaucratie niet voldoende te kunnen breidelen en verzuimt door daden te bewijzen, dat zij haar ingrijpen wenst te beperken tot het uiterste minimum, dat door het algemeen belang wordt vereist. Deze mentaliteit past geheel in het kader van geleide en daardoor geheime economie, die is als de draak, waarvan steeds meer koppen aangroeien dan men met uiterste krachtsinspanning kan afslaan.

Weliswaar poogt men ons diets te maken, dat er nog geen geleide economie in zuivere vorm bestaat, doch slechts onvolmaakte noodregelingen, doch men vergeet, dat het wezen der zaak hetzelfde is: elke poging van de overheid om met haar apparaat in het bedrijfsleven in te grijpen moet op administratief-technische gronden leiden tot ambtenaren-dictatuur, in het ene geval stelselmatig, in het andere incidenteel. Het resultaat is evenwel eender: regering en bedrijfsorganen moeten, wil de ingewikkelde machinerie niet helemaal vastlopen, steeds meer bevoegdheden aan meestal ondeskundige ambtenaren overdragen en de sneeuwbal der bureaucratie rolt lustig voort. Insteede van het bedrijfsleven geleidelijk meer armslag te geven tot herstel van normale verhoudingen, doodt men energie en ondernemingsgeest.

Is het wonder, dat zich in het bedrijfsleven in toenemende mate een moedelozen, gelaten sfeer openbaart? Men voelt zich vechtende tegen de bierkaai!

Op dit punt kan de V.V.D. klare taal spreken: „Vrije uitoefening van arbeid en bedrijf, vrije beschikking over de vruchten hiervan en een vrije maatschappelijke organisatie, waarbij de Staat, wakende voor het alge-

Wie het oor in de kringen van winkeliers, ambachtslieden, klein-industriëlen, ondernemers van verzorgingsbedrijven en andere zelfstandigen — gemeenlijk samengevat onder het begrip „middenstand” — te luisteren legt, beluistert alom klanken, die duiden op ontevredenheid, onzekerheid en onbehagen.

De oorzaak hiervan is niet ver te zoeken: de middenstand voelt zich in menig opzicht teleurgesteld. In het bijzonder door het huidige overheidsbeleid.

Op economisch terrein is de gevoerde prijspolitiek de voornaamste steen des aanstoots. Men erkent uiteraard de noodzaak van overheidsingrijpen zo lang en voor zo ver schtuarse goederen door het publiek fel worden begeerd en de koopkracht beperkt is. Het algemeen welzijn heeft dan voorrang, maar dit mag niet ertoe leiden, dat de toegestane winstmarges of calculatiefactoren de bestaansmogelijkheid der onderneming aantasten, zoals herhaaldelijk voorkomt.

De harmonische ontwikkeling van het Nederlandse volk is ermee gemoeid

meen welzijn, de taak heeft algemene richtlijnen aan te geven en corrigerend op te treden”.

De ondernijming

Geleide economie ondernijmt de parlementaire democratische regeringsvorm. Op economisch terrein moet gestreefd worden naar terugdringen van de overheidsbemoeiing, waar het algemeen welzijn daardoor niet wordt geschaad.

De ambtenarenstaat wordt principiële verworpen.

Een zo ruim mogelijke vrije markt waar men vrij naar keuze kan kopen, is zowel voor het bedrijfsleven als voor de verbruiker een evident belang.

Wanneer de Partij van de Arbeid onlangs op een middenstandsconferentie opnieuw pleitte voor de wonderen der geleide economie en bedrijfsreglementering aanbeval, dan heeft zij van hetgeen de ondernemers in het algemeen en de middenstand in het bijzonder in deze tijd beroert, toch maar bitter weinig begrepen.

Zij zijn beu van plannen, systemen en regelingen, zij bezwijken onder paperassen en ambtenarij, zoals zij snakken naar bewegingsvrijheid om hun zaken weer tot bloei te kunnen brengen en de drukkende zorgen aan

de kant te zetten. Zij zijn bereid zich ter wille van de gemeenschap beperkingen op te leggen en offers te brengen, maar dan moeten zij in staat worden gesteld een redelijk aandeel in de, mede door hun inspanning verkregen, welvaartsvermeerdering te verwerven.

De kleine zelfstandigen hebben met niet minder recht dan de loontrekkenden aanspraak op sociale voorzieningen en hun grief, dat veel eerder gedane principiële toezeggingen nog steeds niet werden gerealiseerd, is in beginsel gegrond. Er bestaat niet de minste aanleiding hen als tweederangs burgers te behandelen.

Wanneer men zich in middenstandskringen niet ten onrechte teleurgesteld en ontevreden toont over het regeringsbeleid te zijnen aanzien — wij komen in een tweede bijdrage nog op enige markante punten terug — dan zal men moeten begrijpen, dat klagen en protesteren niet voldoende is om daarin verandering te brengen.

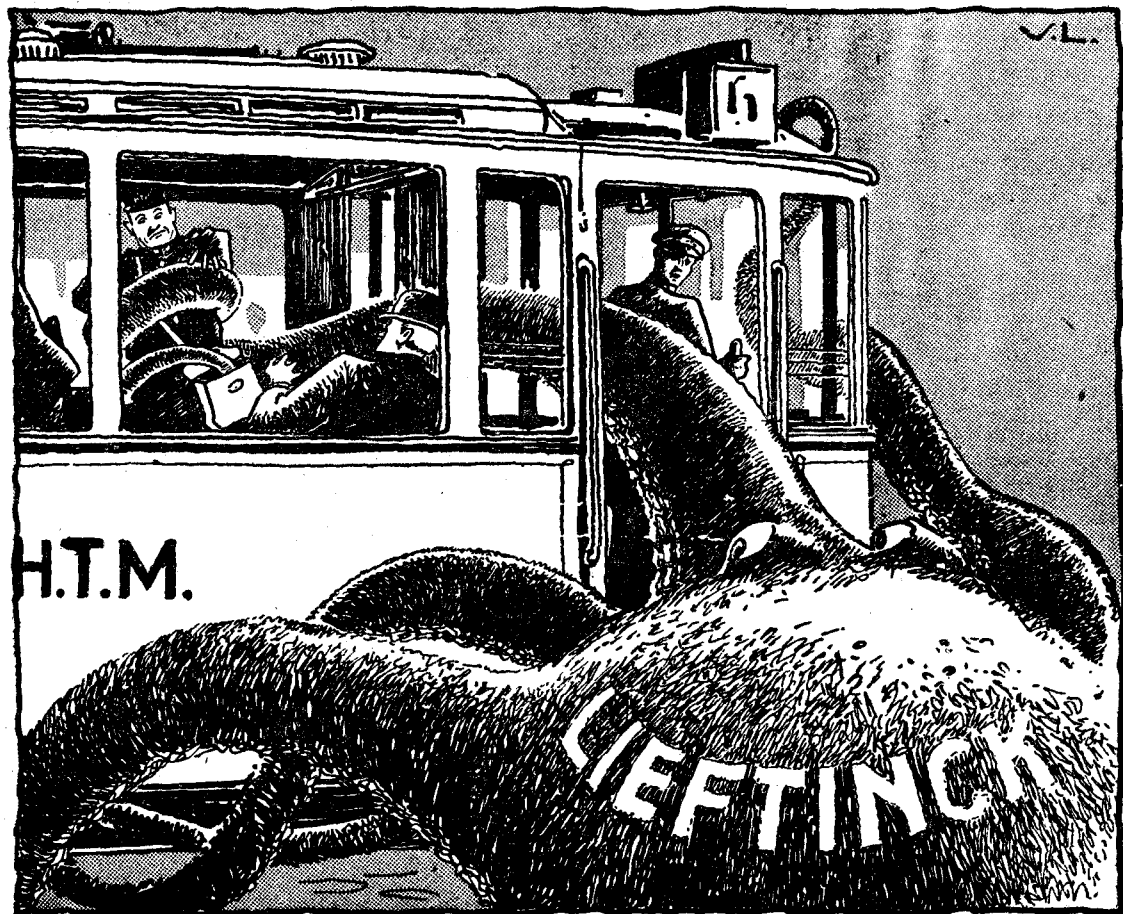
Boezem en stembiljet.

Men zal in de eerste plaats de hand eens in eigen boezem moeten steken en zich in gemoede de vraag stellen, wat men zelf heeft

gedaan om zich daartegen te verzetten. Velen zullen dan tot de conclusie komen, dat zij ook in gebreke zijn: zij hebben zich niet of niet tijdig georganiseerd; zij zijn onverschillig aan de kant blijven staan sputteren, toen een kleine groep collega's trachtte de kastanjes uit het vuur te halen. Zij hebben het „politieke gdoe”, dat naar hun mening tekortschoot en de moeilijkheden niet ophief, doch verergerd, laatdunkend ter zijde gesteld, hoewel zij de gevolgen van de gevoerde politiek schier dagelijks tot hun schade ondervonden. Zij hebben veelal niet ingezien, dat zij door onverschilligheid of wanbegrip een heel belangrijk wapen ongebruikt lieten of het verkeerd aanwendden: het stembiljet. Zo zij ter stembus togen, stemden zij onnadenkend, uit sleur en niet overeenkomstig hun belang, het welzijn van de middenstand; zij stemden verkeerd, zoals zij ook geen deel namen aan de politieke actie, aan de bijeenkomsten van een partij, die krachtens oorsprong en beginsel voor de middenstand op de bres staat en in de toekomst nog krachtiger zal blijven staan, wanneer het lukt een volbloed middenstander onder haar kandidaten tot lid van de Tweede Kamer gekozen te krijgen. Wanneer men bedenkt, dat een zevende van het Nederlandse volk tot de middenstand behoort, moet dit met zijn medewerking mogelijk zijn.

De Volkspartij voor Vrijheid en Democratie is van nature een middenpartij. Haar beginselen en haar beleid stroken, ook op ander terrein, volkomen met hetgeen de middenstander na aan het hart ligt. Hij kan zich in haar geleerden thuis voelen en op haar vertrouwen. Haar houding ten opzichte van de middenstand is belichaamd in het motto aan het hoofd van dit artikel. Zij schuwt het stroelen met verkiezingsbeloften, doch vraagt slechts — en met reden — vertrouwen in haar vertegenwoordigers en hun daden. Zorgt ook gij, middenstanders dat na de stembus hun aantal en hun daadkracht zullen zijn toegenomen!

„Hebt U er óók genoeg van?”

(In Den Haag hebben belastingambtenaren gecontroleerd wat de conducteurs aan foien ontvangen).

Ik heb horen zeggen: „Spring maar”

Vijf maal nul is nul

„Vijf maal nul blijft nul”. Met dit woord heeft een Franse diplomaat onlangs de Westelijke Unie, het verbond tussen Engeland, Frankrijk en de drie Benelux-landen, gekarakteriseerd en daarmee heeft hij te kennen gegeven, dat de Fransen aan dat West-Europese bondgenootschap op het ogenblik meer nadeel dan voordeel zien. Trouwens het zijn niet alleen de Fransen, die achteraf bedenkingen krijgen. In een Belgisch blad stond onlangs een plaatje, waarop men een parachutist door de lucht ziet vallen, maar zonder parachute. Met een beteuterd gezicht zegt hij: „Ik heb toch duidelijk horen zeggen: „Spring maar!” Die parachutist is de Westelijke Unie en de stem, die hij hoorde, is de stem van Amerika.

Inderdaad heeft Amerika de landen van West-Europa aangemoedigd om niet alleen economisch, doch politiek zich aaneen te sluiten en heeft te kennen gegeven, dat een dergelijke politieke aansluiting de voorwaarde was voor een Amerikaanse steun in de vorm van een garantie. Heeft Truman niet op de dag zelf, dat de Westelijke Unie getekend werd, in een plechtige zitting van het Amerikaanse Congres verklaard, dat Amerika het streven van de volken om zelfstandig te blijven „met de passende middelen” zou ondersteunen? Maar dit is weer bijna drie maanden geleden en inmiddels heeft Amerika niets anders van zich laten horen dan vage verzekeringen, waar West-Europa niet op kan bouwen. Dat Amerika bij een Russische aanval op West-Europa in oorlog zal treden — ja, dat gelooft West-Europa wel. Maar het is met dat geloof of zelfs met die wetschap niet gebaat. Het wil van Amerika niets meer of minder dan dat het verklaart West-Europa tegen een Russische aanval te zullen verdedigen. Het vooruitzicht van een bevrijding vindt West-Europa dus niet genoeg, want dat betekent, dat het eerst de verschrikking van een Russische bezetting door moet maken en dan de verschrikking van een Amerikaanse invasie. Liever wil het deze rampen voorkomen zien door een tastbare Amerikaanse barrière.

Hiervoor is Amerika voorlopig niet te vinden. „Het feit, dat er Amerikaanse troepen in Duitsland staan, is een voldoende waarborg”, heeft generaal Clay zojuist nog gezegd. „Maar, zo klaagt West-Europa, als Rusland het nu werkelijk op een oorlog laat aankomen, dan houden die enkele duizenden Amerikanen de Russische miljoenenleegers niet van ons grondgebied af.” Waarop de Amerikaanse ambassadeur in Londen doodleuk de vraag stelt: „Zijt gij, Engeland en Frankrijk, bereid om, indien de Russen geweld in Berlijn gaan gebruiken, dit met geweld te beantwoorden?”

Met deze vraag zet Amerika West-Europa als het ware de pin op de neus. Volgens de Amerikanen komt die vraag op hetzelfde neer als wanneer aan West-Europa gevraagd was, of het bereid is zijn eigen grondgebied te verdedigen. Als Engeland en Frankrijk hier „neen” op zeggen, dan weet Amerika waar het aan toe is en zal het nog minder dan thans geneigd zijn om terwille van West-Europa zijn eigen strategische plannen (voor welke West-Europa een „liability” is) geweld aan te doen. Is hun antwoord daarentegen bevestigend, dan betekent dat, dat Engeland en Frankrijk (en automatisch de Benelux) zich verbinden om te gaan vechten voor Berlijn.

Voor de Amerikanen moge een Russische aanval op Berlijn hetzelfde betekenen als een aanval op Metz of Luik, voor de Fransen is dit allerminst zo. Frankrijk weet, dat het het volk niet mee krijgt, als het er op aan komt om Berlijn, of welk deel van het gehate Duitsland

ook, te verdedigen. Vandaar dat Frankrijk op de conferentie te Londen over Duitsland alle mogelijke moeite doet om te voorkomen, dat Duitsland ooit de aanleiding van een conflict wordt. Het vreest, dat een verwezenlijking van het Amerikaanse plan om West-Duitsland politiek en economisch in West-Europa te voegen een gewelddadige reactie van Russische zijde zal uitlokken, die de Fransen zou nopen te gaan vechten voor een plan, dat zij niet tegenzin, zo niet met weerzin, hebben moeten aanvaarden.

Het ene oog gericht op de reactie van de publieke opinie thuis, het andere op die van Rusland, proberen dus de Franse diplomaten in Londen enerzijds de economische en politieke herleving van West-Duitsland een zo onschuldig mogelijk tintje te geven, anderzijds bij elke concessie, die van hen gevraagd wordt, aan hun Amerikaanse partners het antwoord op de vraag te ontlokken: „En wat doet Amerika, als Rusland hierin een „casus belli” ziet?”

De Amerikanen hebben nog niets geantwoord, maar de Fransen hebben, door hardnekkig en vaak stilzwijgend die vraag te stellen, al heel wat concessies gekregen. Met name met betrekking tot het bestuur van het Roergebied hebben de Amerikanen water in hun wijn moeten doen. Over de toekomstige structuur van de nieuwe West-Duitse staat is men het nog niet eens geworden, maar het schijnt niet, dat de Fransen van plan zijn hier toe te geven.

Dit is allemaal wel heel mooi en zal degenen, die nog in de termen van 1918 denken, veel plezier doen, maar een Amerikaanse garantie heeft West-Europa inmiddels nog niet. Amerika zal die ook niet geven, zolang de West-Europese landen een, van zijn verafgelegen standpunt uit gezien, kruidentersachtige politiek voeren. Frankrijks bedenkingen, hoe begrijpelijk ook in onze ogen, ergeren de Amerikanen in hoge mate.

Maar Amerika zal die garantie, ook al zou het 't willen, niet te goeder trouw kunnen geven, zolang zijn eigen bewapening nog niet weer op peil is. Ook hier schijnen, evenals bij het plan-Marshall voor Europa's herstel, 1951/52 de jaren te zijn, die de verwezenlijking van het doel te zien moeten geven. Dit is voor velen een reden om te vrezen, zo niet te geloven, dat de Russen, zich ervan bewust, dat Amerika en West-Europa van nu af aan telkens maar sterker (d.i. in hun ogen gevaarlijker) worden, nu of nooit hun slag zullen slaan. Zoals wij gezien hebben, speelt deze vrees een belangrijke rol bij de conferentie te Londen. Deze vrees is op vermoedens gebaseerd. Zeker is echter, dat naarmate deze vrees groter wordt, het voor Rusland verleidelijker wordt om de lijn door Europa, die het nog nooit overschreden heeft, tot aan de Atlantische Oceaan op te schuiven.

„Ja inderdaad, bij voorrang adverteren in Vrijheid en Democratie. We bereiken daarmee een koopkrachtig en energiek publiek, minstens 5 x 100.000 tot aan de verkiezing.”

„Politiek, zeg je?” Nu, wat zou dat? Juist daarom erin adverteren. Het is VRIJHANDELS-POLITIEK

Geeft terstond de tekst door aan de Heer L. VLOG, Geestbrugweg 69, Rijswijk (Z.H.) — Telefoon 119225

Droevig

Kort geleden is er deining geweest te Batavia. Het hoofd van de Regeringsvoorlichtingsdienst aldaar, de heer Ozinga, bleek namelijk van mening te zijn, aldus de Nieuwe Haagse Courant, dat „het Wilhelmus” beperkt moet blijven tot enkele plechtige gelegenheden en dat het niet aangaat in een Indonesische maatschappij het Wilhelmus te blijven spelen en niet het Indonesische volkslied „Indonesia Raya”. Zo drong hij er op aan, dat het spelen van het Wilhelmus zou worden afgeschaft bij de concerten in de schouwburg! De luitenant gouverneur-generaal heeft een stokje gestoken voor het drijven van de heer Ozinga en op die concerten zal ook in de volgende het Wilhelmus worden gehoord. Maar ook dit optreden van dr. Van Mook is weer half werk. Iemand als de heer Ozinga, die zo weinig besef blijkt te hebben van wat moet en niet moet, is toch zeker niet de figuur om de leiding te geven aan de regeringsvoorlichting.

Daar moeten mensen zitten, die een klaar inzicht hebben in hetgeen vereist wordt en wat niet door de beugel kan. Het boven weergegeven optreden toont, dat de heer Ozinga die gave mist. Dit voorbeeld toont tevens weer, dat de voorlichting over het Indische vraagstuk mede in handen is van mensen, die voor die taak niet berekend zijn. Droevig.

Het Algemeen Secretariaat, Koninginnegracht 61, 's-Gravenhage, is telefonisch te bereiken onder de nummers:

111768

(organisatie en propaganda) en

114375

Van het nummer 114375 gelieve men zich voornamelijk te bedienen voor gesprekken met Mrs. J. Rutgers en G. v. Reenen.

Voor gesprekken met Mrs. A. A. Land en F. W. B. van Lynden gebruikte men bij voorkeur no. 111768, evenals voor alle andere gesprekken.

Gironummer 67880

ten name van Secretaris van Volkspartij voor Vrijheid en Democratie te 's-Gravenhage (niet voor abonnements- en advertentie-betalingen).

POLITIEKE CHANTAGE

Wij ontvingen een lang stuk, vergezeld van dit briefje:

Mijne Heren,

Bijgaand doe ik U toekomen een schrijven, door mij opgesteld, naar aanleiding van het artikel „De geschiedenis herhaalt zich”, dat in Uw blad werd gepubliceerd.

Dit schrijven is door mij bedoeld als ingezonden stuk in Uw blad. Het is in vele opzichten bepaald niet vleiend voor Uw weekblad en ik betwijfel het dan ook of Uw redactie tot plaatsing ervan zal willen overgaan.

Uit het oogpunt van loyaliteit tegenover Uw partij, met welke ik my geestelijk verbonden voel, zend ik het U echter toe met het verzoek

het te willen plaatsen in Uw blad.

Ik verzoek U dan ook, mij direct na ontvangst en lezing ervan te willen berichten of U al of niet tot plaatsing ervan zult overgaan.

In het laatste geval zal het door mij dan onverwijld aan het A.K. partijblad worden doorgegeven.

U zult begrijpen, dat mijn overtuiging in deze aangelegenheid mij daartoe verplicht.

J. H. MIDDELBEK,
Loolaan 49, Apeldoorn.
Wij hebben na dit briefje gelezen te hebben, het bijbehorend artikel NIET gelezen en het netjes „aan de geachte inzender” teruggezonden. In politieke chantage treden wij niet.

De Sovjet-spionnen loeren

Naar aanleiding van „THE SOVJET SPIES” (the story of Russian Espionage in North America) by Richard Hirsch, Late Lt. Colonel Military Intelligence Division, U.S. War Dep. General Staff

Dit boek geeft een authentiek en vrijwel volledig overzicht van de Russische spionage in Canada en U.S.A.

Om 8 uur 's morgens van 5 Sept. 1945 verliet Igor Gouzenko, de Sovjet-Ambassade te Ottawa met meer dan 100 diep geheime documenten, welke het bestaan onthulden van een wijdvertakte samenzwering tot het verkrijgen van alle mogelijke gegevens betreffende het militaire en oorlogspotentieel van Canada, U.S.A. en Engeland.

Dit verraad van een Sovjet-ambtenaar geschiedde niet uit winstbejag maar uit afkeer tegen deze vilaine en niets ontziende spionage op de eigen bondgenoot. En waarschijnlijk ook uit diepe teleurstelling over het gehele Sovjet-systeem.

De door Gouzenko verstrekte gegevens waren van zo ontstellende omvang en betekenis, dat de Canadese premier eerst naar Washington en vervolgens naar Londen vloog om persoonlijk te beraadslagen met president Truman en de Engelse premier.

De drie verbonden landen zetten hun contra-spionage in gang, maar eerst op 2 Maart 1946, toen alle gegevens getoetst en vrijwel alle deelnemers bekend waren, sloeg men toe. Het gehele complot werd opgerold en slechts een 4-tal „schulnamen” van secondaire betekenis bleven onbekend.

Het bleek dat de penetratie op vrijwel elk geheim en diep geheim gebied tot stand was gebracht en dat de verkregen resultaten eenvoudig verbijsterend waren.

De grote en angstige betekenis ligt in het feit dat deze penetratie op zo volkomen wijze tot stand werd gebracht; dat soortgelijke systemen in alle democratische landen werden en worden gevestigd; dat slechts het feit dat een RUS tot inkeer kwam en waarschuwde, dit dodelijke gevaar aan het licht bracht, en het voornaamste punt: dat de motieven dezer samenzweerders niet uit winstbejag maar uit ideologie ontstonden.

Kravchenko's „Ik koos de vrijheid” is in vergelijking met „The Sovjet Spies”, een boek van ondergeschikte betekenis. De Sovjets kunnen immers (ook al gelooft geen denkend mens hen) Kravchenko's feiten, betrouwbaarheid enz. ontkennen. Maar tegenover het nuchtere, strikt zakelijke en volkomen gedocumenteerde feitenmateriaal van colonel Hirsch is geen ontkennen mogelijk.

Die feiten zijn even verbijsterend als verontrustend.

Geen enkele staat, geen enkel volk, geen onderneming, geen zaak, geen partij, geen cultuur is veilig voor diepgaande penetratie door de Sovjets.

Wat in Canada toevallig ontdekt werd, gebeurde, en gebeurt nog overal.

Hooggeplaatste Canadese officieren tot in de Generale Staf, vooraanstaande medewerkers in de National Research Council (atoomenergie), een Parlements lid bleken naast talloze minder vooraanstaande maar belangrijke figuren schuldig en werden tussen Mei en December 1946 tot zware straffen veroordeeld.

Algemene leider was Moskou, leider in Canada de Russ. militaire attaché kolonel Zobotin; prof. dr. Allan Nunn May, een Engelse geleerde met een graad van Trinity College en Fred Rose, parlements lid, werden als hoofdfiguren veroordeeld.

Het klinkt ongelooflijk. Maar het is de nuchtere en levensgevaarlijke waarheid. Levensgevaarlijk omdat vrijwel alle schulddigen Canadese burgers waren van ongewoon hoge ontwikkeling, die in hun vak en werkring bekend stonden als bijzonder kundige en intelligente werkers.

Geld speelde geen rol van betekenis — het eigenlijke motief was „een produkt van politieke ideologie plus a program of psychological conditioning in „study groups” or communist cells”.

Die strikt geheime studiegroepen waren veel algemener en dieper ver-

spreid dan het eigenlijke netwerk der spionage.

Voor de groepen en de cel-vorming bracht men bijzonder bekwame en uitgelezen „sympathiserenden” bij elkaar. Zij werden echter niet in de Partij opgenomen maar uitsluitend in strikt geheime studie-groepen of cellen: studenten, wetenschappelijk ontwikkelden, leraren, administratieve krachten, zakenlieden en **regeringsambtenaren**. Daarbij werkte men op de jongeren in met het blijkbaar altijd aantrekkelijke etiket „diep geheim” — geheime bijeenkomsten, doelstellingen, contacten, enz.

Het resultaat werd..... verbijsterend.

Tout homme a deux pays — eerst Frankrijk en dan het eigen land. Dat leerden wij vroeger in de Franse letterkunde-les..... als een poëtische overdrijving. Dat bleef een schoon en geestdriftig woord..... zonder veel meer.

Maar de in communistische ideologie verstrikten leren tegenwoordig

van de ontelbare, over de ganse wereld uitgevlogen colonels Zobotin: iedere communist heeft maar één werkelijk vaderland — U.S.S.R. Het eigen land is van geen betekenis totdat het ook in die Unie is gelijk geschakeld.

Daarom moet ieder Europees, ieder democratisch denkend mens dit boek lezen. Het is meer dan een teken aan de wand. Het is een eindelijke volledige onthulling..... van een onderdeel. Zij het dan van een belangrijk onderdeel. Het is de volkomen gedocumenteerde waarschuwing tegen een dodelijk, wereld omvattend GEVAAR.

Dit gevaar schuilt in ons aller naaste omgeving, omdat het overal en alles penetreert met toegewijde, overtuigde en..... bekwame krachten uit het eigen land.

Dit boek belicht meer dan welk ander mogelijk motief de NOODZAKELIJKHEID van onverbiddelijke, allerzorgvuldigste UITZUIVERING op elk gebied van maatschappelijk en economisch leven. Dat wat men

te deze aanzien in Canada, U.S.A. en Engeland nodig oordeelde, vond zijn grondslag niet in paniekstemming of scherpslijperij, maar uitsluitend in de gebeurtenissen, welke dit boek beschrijft.

Die uitzuivering moet in elk democratisch land onherroepelijk plaats vinden. Ook in het onze. Schroomvallig en voorzichtig ving men hiermee reeds aan — geen communisten meer als wethouders, als leden van belangrijke commissies, enz. Die schroom dient op kortsten termijn over te gaan in onverbidde-lijk algemeen uitsnijden van de communist of de met het communisme „sympathiserende” in ons maatschappelijk, economisch en cultureel bestel. Omdat de communist voor en boven alles een werktuig is en moet zijn van de Sovjetleiding in Moskou. En dus nooit in de eerste plaats Nederlander KAN en MAG en..... WIL zijn. d. C.

RECHTSSTAAT is iets anders dan democratie

TWEE VEREISTEN

Wij zullen ons ten aanzien van een nadere bepaling van de inhoud van de Rechtsstaat beperken tot twee, nog zeer algemeen, gestelde vereisten, welke door het Genootschap voor de Rechtsstaat zijn geformuleerd. Zij bieden het voordeel, dat het overgrote deel der politieke stromingen hier te lande zich daarmee kan verenigen. Het eerste resultaat is dat de regelen welke volk en overheid gelijkelijk binden, gegrond moeten zijn op het harmonisch evenwicht tussen persoonlijk recht en sociale verplichting. Het tweede houdt in, dat de staat rechtsgrenzen moet erkennen voor zijn bevoegdheid ten aanzien van de mens, zowel als individuaal als in elk zijner eigengeaarde gemeenschappen.

Uit het bovenstaande moet het duidelijk zijn, dat een staatsgemeenschap ten dele Rechtsstaat kan zijn in zoverre de verhouding van volk en overheid door het recht wordt beheerst en ten dele niet. De Rechtsstaat is pas verwezenlijkt, wanneer, zoals Krabbe het in zijn Leer der Rechtssovereiniteit aangeeft, „het recht de enige bron van gezag en voor de staat zowel als voor iedere andere persoon de enige basis is, waarop aanspraken en bevoegdheden toegelaten zijn”. Daaruit volgt echter geenszins, dat het recht tot in de kleinste details moet afdalen, om de Rechtsstaat te verwezenlijken, integendeel. Hoe groter het verantwoordelijkheidsbesef van het volk is, des te meer kan met het stellen van algemene regelen worden volstaan, omdat hun toepassing in het dagelijks leven dan, om een behoorlijke naleving te waarborgen, geen verdere specificatie meer vereist.

DE MIDDELEN.

Van overwegend belang is het aangeven van de middelen, waardoor de Rechtsstaat te verwezenlijken is. Er zijn vier terreinen, ten aanzien waarvan deze middelen behoren te worden aangegeven. Het stellen van de regelen en het toepassen daarvan als overheid kunnen gemeenschappelijk worden behandeld. Dit zijn de terreinen, waarop de beginselen der democratie met vrucht kunnen worden toegepast. Volksinvloed moet hier het uitgangspunt zijn, uit de overweging, dat de naleving van een rechtsregel eerst dan gewaarborgd is, wanneer hij door het volk wordt begrepen. Daarom kan in de mo-

dernen staat de overheid niet meer zijn een ergens boven het volk zwevende, verheven autoriteit, doch ontleent zij haar kracht integendeel uit het feit, dat zij uit het volk voortgekomen, daarmee één is. Doch omgekeerd dient het volk ook zoveel mogelijk, en veel meer dan vroeger, deel te hebben aan de overheid. Naar gelang de gedachte tot praktische verwezenlijking komt, „dat het recht” voor ieder individu „de enige basis is, waarop aanspraken en bevoegdheden toegelaten zijn” vervalt meer en meer het verschil in uitkomst tussen waardering van belangen uit eigenbaat en uit rechtsstandpunt. Dan wordt het moment geboren, waarop de functionele democratie verwezenlijkt is, d.w.z. waarop diegenen, welke uit hoofde van hun maatschappelijke functie het best in staat zijn belangen te waarderen, ofschoon zij daarbij een eigen belang hebben, tot rechtswaardering dier belangen in staat zijn. Dan kan het volk ook in zijne functionele geleidingen het overheidsapparaat tot een in het volk levende instelling maken.

Van het grootste gewicht vervolgen is de instelling van een orgaan, dat tot taak heeft in geval van conflict over de toepassing van het recht — omtrent de verhouding van volk tot overheid — op de feiten, een uitspraak te geven. De instelling van een centraal georganiseerd administratieve rechtspraak is in het stadium van ontwikkeling, waarin de rechtsstaatsgedachte in Nederland verkeert, wel de dringendste behoefte, waarin ten spoedigste dient te worden voorzien.

Tenslotte is er het belangrijke probleem van de opvoeding. Door het onderwijs kan en moet hier van staatswege invloed worden uitgeoefend. De jonge staatsburger(es) zal het besef voor de rechten van zijn toekomstige medeburgers moeten worden bijgebracht, niet in het minst door hem zijn verplichtingen te leren inzien. Daartoe is het o.m. onontbeerlijk, dat het onderwijs er mede op gericht zij, de leerling te scholen in het zich verwerven van een zo objectief mogelijk inzicht in de aan zijn oordeel onderworpen feiten. Het leren neutraliseren van vooroordeel, harts-tocht en eigenbelang vorme de psychologische zijde van het onderwijs.

Ziehier in het kort een program ter verwezenlijking van de rechtsstaatsgedachte.

KAPPEYNE.

Sedert VAN DER VLUGT zijn studentenloopbaan be kroonde met een aan dit onderwerp gewijd proefschrift heeft het begrip „Rechtsstaat” zijn weg weten te banen van de theorie naar de praktijk. Sommigen — onder andere verschillende nazi's — hebben zich met de mond overtuigde aanhangers van de Rechtsstaat gemaakt, en hebben hun daden daarmee veelal in lijnrechte strijd waren. Populair is de gedachte zeker nog niet en daarom moet elke publicatie dienaangaande hare aanhangers welkom zijn.

Het recht zij de enige bron

Op de vraag, wat de Rechtsstaat eigenlijk is, past in eerste instantie een zeer breed en daardoor vaag antwoord. De vorm van de moderne, gemeenschap tussen mensen is de staat. Daarin zijn twee elementen overheersend: volk en overheid. Daarom wordt het karakter van de staat gekenmerkt door de verhouding, waarin volk en overheid tot elkaar staan. Van de Rechtsstaat nu mag men spreken, wanneer deze verhouding door het recht bepaald wordt, door regelen, die de een jegens de ander heeft in acht te nemen. Geen van beide heeft dus, in zoverre iets door die regelen is geordend, de bevoegdheid te dien aanzien naar willekeur te handelen.

Het is dus duidelijk, dat Rechtsstaat iets anders beduidt dan democratie. Het laatste houdt in, dat het volk een zekere invloed heeft op de totstandkoming van de volk en overheid bindende regelen en op de uitvoering daarvan door de overheid. Ook zonder democratie is een Rechtsstaat denkbaar, maar ontegenzeggelijk is in de praktijk gebleken, dat de democratie de beste procedure aangeeft om de Rechtsstaat te bereiken en te handhaven.

Wat nu binnen het hierboven aangegeven algemene raam de inhoud van de Rechtsstaat moet zijn, dat is een vraag, waaromtrent het ieder gegeven is zijn eigen ideeën te propageren. Daarvan worde thans een dankbaar gebruik gemaakt.

Wij bezitten wijde blik noch schone dromen

P.P.G. (en géén vergissing)

Waar spreken onze meest bekende sprekers:

Maandag 7 Juni tot en met
Zaterdag 12 Juni

- 7 Juni Kedichem,
F. den Hartog
- 7 Juni Zuid Laren,
R. Zegering Hadders
- 8 Juni Klaaswaal,
F. den Hartog
- 8 Juni Den Haag, Drs. H. A.
Korthals en G. Ritmeester
- 8 Juni Zaandam
Mr. P. J. Oud
- 9 Juni Winterswijk
Joh. G. H. Cornelissen
- 9 Juni Burgh/Haamstede,
F. den Hartog
- 9 Juni Heenvliet, Drs. H. A.
Korthals en J. v. d. Griend
- 9 Juni Wassenaar,
Mr. G. Vonk
- 10 Juni Soest,
Joh. G. H. Cornelissen en
G. Ritmeester
- 10 Juni Amersfoort,
Drs. H. A. Korthals
- 10 Juni Breda, Mr. G. Vonk en
Mr. H. van Riel
- 11 Juni Eindhoven, Mevr. A.
Fortanier-de Wit en Drs.
H. A. Korthals
- 11 Juni Haarlemmermeer,
F. den Hartog
- 11 Juni Alblasterdam,
G. Ritmeester en
Mr. G. Vonk
- 11 Juni Ruinen, R. Zegering
Hadders
- 12 Juni Goes (middag)
Middelburg-Vlissingen
(s avonds) Drs. H. A.
Korthals en Mr. P. J. Oud

Amy Groskamp—ten Have schreef deze overpeinzing op Pinksteren. Die dagen liggen alweer achter ons, doch de gepinzen van onze medewerker zijn nog fris en actueel.

Neen lezer dit is heus geen vergissing! Het moet inderdaad P.P.G. zijn. P.P.G. moet het zijn en NIET P.P.C. hoeveel reden wij overigens ook mogen hebben heden ten dage om elkander de p-p-ceeën!
P.P.G. betekent: Politieke Pinkster Gepeinzen. Ieder jaar tegen Pinksteren beginnen we te praten over de lente en over de zomer, over nieuwe plannen, nieuwe wensen en nieuwe verlangens. Dat is de weerklink van de wederopstanding in de natuur die telkenjare in het hunkerende mensenhart een snaar van herrijzenis en wedergeboorte doet trillen. Van deze samenhang zijn wij ons meestal niet zo heel erg bewust want de dingen waarnaar ons verlangen in de allereerste plaats uitgaan zijn de stoffelijke dingen, dat zijn onze materiële omstandigheden en al datgene wat verband houdt met de zorgen en de plichten van alle dag. Bij de meeste onzer is het verlangen naar onstoffelijke dingen zoveel minder hevig omdat wij niet geleerd hebben daaraan behoefte te hebben. Soms... och ja — soms verlangen wij wel heel hevig naar onstoffelijke dingen als goedheid, begrip en naastenliefde, d.w.z. IN ANDEREN! Gewoonlijk menen wij dat ergens onderin onze levensbagage wel voldoende van dit alles aanwezig zal zijn, al hangt ook ons leven uiterlijk aan elkaar van louter kleine banaliteiten, waarvan het verband onze dagen aaneen rijgt tot een lange grauwe keten van grote en kleine beslommeringen, die ons zodanig gevangen houden, dat de wanden van onze ziel slechts het alledaagse vermogen te weerkaatsen.

Maar wij kunnen goed zijn..... allemaal

Wij zijn gesloten in de boeien van het alledaagse en daarom is Pinksteren het feest van het heilig vuur der bezieling voor zoveel onkerkelijken een alledaagse gebeurtenis. Pinksteren komt toch ieder jaar terug? Dat is toch heel gewoon?

Pinksteren betekent voor zoveel alleen maar — al naar gelang van het levensmilieu: gelukkig-weereens-een-paar-vrye-dagen of het einde van de voorjaarschoonmaak, een nieuwe hoed, een uitstapje..... een preek-door-de-radio, een mooi concert en wat extra lekker eten.....

En van het heilig Pinkstervuur, van de brandende Bezieling om Gods Woord uit te dragen onder de mensen valt niet zo heel veel te bespeuren in onze tijd vol wapengekletter en jazz lawaai.

Voor wie deze laaiende bezieling deelachtig is geworden is het niet alleen maar Pinksteren als de kalender dit aangeeft: voor hen is het iedere dag Pinksteren. Dat zijn de begenadigden, dat zijn de gelukigen, zij die lichtjes ontsteken in de herten der dorre zielen. Dat zijn zij van wie de wereld schouderophalend zegt: de dwazen —!

Dat zijn zij die een brandende toorts zijn, degenen van wie licht en warmte uitgaat. En als zij heengegaan zijn huiveren wij in de kille schaduw, want een zonnestraal ging uit ons leven.....

Wij die niet tot de dwazen behoren, wij zijn nuchtere hardwerkende praktische mensen, wij zeggen: och —! al dat gepraat..... en wij lachen om de bezieling.....

Onze platvoerse alledaagsheid heeft kans gezien ook het stralendst Wonder van zijn luister te beroven.

Wij bezitten niet de wijde blik, noch de schone dromen en wij begeren niet de stilte noch het smalle Pad waarvan de dichter Inyat Khan zo schoon dichtte: „Geef mij o Heer veel stilte, diepe gedachten, het smalle Pad. Schone dromen, de wijde blik — weinig woorden. Het einde in vrede. Amen.”

Laten wij nimmer zeggen dat er geen stilte is in ons leven en geen schone dromen en geen diepe gedachten: dit alles is ten alle tijde om ons heen evenals de tijd, die in onmetelijke hoeveelheid om ons ruischt doch wanneer wij ons hiervoor niet openstellen zullen wij er nimmer iets van deelachtig worden en van het beste in het leven verstoken blijven. Wanneer wij uit onze diepste overtuiging vermogen te bidden om diepe gedachten, weinig woorden, veel stilte en het smalle Pad... dan is in ons het nieuwe, het betere gaan groeien, dan zijn wij op weg naar de Bezieling die de mens doet opbranden in dienst van de gemeenschap.

Dit te weten, dit te beseffen in gans de overweldigende volheid des bewustzijns is het daadwerkelijk deel hebben aan het Pinksterfeest.

NIETS EN ALLES

En wat — zult gij vragen heeft nu de politiek te maken met de heilige bezieling van het uitdragen der christelijke naastenliefde? Niets zeg ik U —! helemaal niets!

Maar misschien ook vraagt U: wat heeft de Pinkster Boodschap te maken met de politiek?

En dan antwoord ik U: ALLES —! Het grote woordenboek van Van Dale geeft als betekenis van het woord politiek: staatkunde, staatswetenschap. En „aan-politiek-doen” betekent: zich met regeringszaken bemoeien.

De tijd is verre dat Plato in zijn Heil-Staat schreef, dat slechts zij die door jarenlange training hiertoe waren voorbereid geroepen mochten worden aan het staatsbestuur deel te nemen.

Zonder aan de staatsmanskunst van de bekwame mannen die onze regering ongetwijfeld tellt ook maar iets te willen afdoen, durven we toch beweren dat velen die heden ten dage politiek bedrijven krachtens hun gebrek aan werkelijke staatsmanskunst hiervan behoorden te worden uitgesloten.

De staat is precies een huishouden in het groot. Als wij vrouwen een keukenmeid nodig hebben dan huren we geen naaister en als we een werkster behoeven dan nemen we geen kraamverpleegster in dienst — maar..... de wegen des Heren zijn wonderlijk en in de politiek is blijkbaar alles mogelijk!

Het gebrek aan geschoolde diplomaten met gedegen kennis, steunend op christelijke naastenliefde, mannen van het formaat van een Roosevelt, doet zich alom ter wereld gevoelen.

Velen die geroepen worden te beslissen over het wel en wee van miljoenen mensen zijn geenszins doorkneed in wijsheid en staatkunde en — naastenliefde is er allang niet meer bij. Naastenliefde is langzamerhand een incurant fonds geworden waarvan de koers ver beneden pari noteert.

Politiek is heden ten dage veel eerder de kunst van aantijgen en beschuldigen, dan de kunst van regeren en het is begrijpelijk dat daarbij

voor de liefde tot de naaste geen plaats meer is.

Dat dit een zeer bedenkelijk verschijnsel is zal niemand zich ontveinzen, want het is de naastenliefde die ons de Wijde Blik schenkt, die dieper schouwt dan de oppervlakte — de blik die begrijpend en verklarend heen ziet door veel wat klein en bekrompen en onwelwillend lijkt zonder het nachtans te zijn.

HET SMALLE PAD

Het smalle pad van de plicht — de wijde blik der vooropgezette welwillendheid en de stilte der rustige bezonkenheid van waaruit de gerijpte gedachte logisch leidt naar de daad — ziedaar wat de staatsdienaar onontbeerlijk is naast kunde en kracht.

En wederom zult gij vragen: wat hebben wij vrouwen daarmede te maken?

En wederom antwoord ik U: ALLES —!

Kunde en staatsmanschap kunnen wij onze zonen niet bijbrengen, maar wij kunnen iets anders doen dat minstens even gewichtig is: reeds vroeg kunnen wij hen gewennen aan het smalle pad van de Plicht, wij kunnen hun leren het goede te willen zien en op te komen voor de zwakken en de onderdrukten, opdat zij waardig zullen zijn het ambt te vervullen waartoe zij misschien eens geroepen zullen worden.

Eens zal de dag komen dat knappe leermeesters hun de nodige kennis zullen bijbrengen, — maar wij — wij vrouwen, — wij moeders, — wij hebben hun jeugd en wie de jeugd heeft, heeft de toekomst —!

Wij zijn het die het fundament leggen voor de toekomstige staatsman, voor de toekomstige partijman, voor de propagandist.

Aan de wijze waarop een volgende generatie zal worden geregeerd, zal onze invloed duidelijk merkbaar zijn.

Dat te bedenken schenkt een trots gevoel maar tevens — een zware verantwoordelijkheid.

En omdat dit zo is daarom is de Pinkster Boodschap van de heilige bezieling zo gewichtig voor ons — en als mens en als moeder.

Als een bezielde door het leven gaan om de boodschap uit te dragen — dat is toch eigenlijk niet anders dan: een goed mens zijn in de waarachtige betekenis van het woord en dat dit mogelijk is — ook in de politiek — dat is herhaaldelijk bewezen.

Wij behoeven er niet geleerd voor te zijn noch bedreven in enigerlei kunst. Wij hebben slechts in ootmoedige overgave ons ganse hart open te zetten en de diepte van onze ziel en onze ogen... en dan komt het vanzelf zomaar tussen de drukke dingen van de dag als een gouden schemer tussen donkere bomen... het komt voor ieder onzer zoals de jonge dag gloort voor alle schepselen.

Geef mij o Heer veel stilte — diepe gedachten — het smalle Pad...

**STALEN MEUBELEN
„GISO“-LAMPEN**

De directie der N.V. Nederlandse Buurtspoorweg Maatschappij verzekert ons dat de inhoud van het stukje „Overheid ontduikt Overheidsvoorschriften” (in ons no. 8 van 21 Mei) „geheel bezijden de waarheid is, waarvan wij U desgewenst gaarne de bewijzen zullen geven.”

Gaat U met vacantie?

Voor hen, die op de dag van de verkiezingen in een andere gemeente dan die hunner inwoning vertoeven, bestaat de mogelijkheid hun stem in die andere gemeente uit te brengen.

Men dient daarvoor als volgt te handelen:

Uiterlijk veertien dagen voor de voor de stemming bepaalde dag (in dit geval dus veertien dagen voor 7 Juli a.s. of uiterlijk op 22 Juni a.s.) meldt men zich persoonlijk ter gemeentesecretarie bij de daarvoor aangewezen ambtenaar. Men deelt mede in welke gemeente men zijn stem wenst uit te brengen onder opgave van naam en voornamen, geboortedatum en geboorteplaats, in welke gemeente men op de kiezerslijst voorkomt alsmede zijn tijdelijk adres in de gemeente in welke men aan de stemming wil deelnemen. Van de mededeling wordt een schriftelijke verklaring opgemaakt, die wordt getekend door de kiezer en de betrokken ambtenaar. De kiezer ontvangt een afschrift van deze verklaring, onder overlegging waarvan hij zijn stem in de andere gemeente kan uitbrengen. Nadere inlichtingen verstrekken de Bureaux voor de Verkiezingen in de verschillende Gemeenten.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

VRIJDAG 11 JUNI 1948 - No. 11

In dit nummer:
Een sterke weerstand
is vereist!

(pag. 7)

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

STEUNT ONS BEGINSEL!

De V.V.D. waarborg voor beginselvast beleid

Dezer dagen zijn de kandidatenlijsten ingediend voor de verkiezingen van leden der Tweede Kamer. Daarmede heeft het Nederlandse volk duidelijk voor ogen gekregen om wie het in deze verkiezingsstrijd nu gaat. Wanneer wij daarover een enkele woord willen schrijven, dan is dat omdat wij in de eerste plaats uiting willen geven aan een gevoel van teleurstelling. De vooroorlogse politieke situatie in ons land was gekenmerkt door een grote versplintering. Wij hebben toen beleefd, dat allerlei groeperingen lijsten indieden en het is voorgekomen, dat het Nederlandse kiezersvolk een variatie van niet minder dan 53 lijsten was voorgezet. Over alle nadelen dezer vooroorlogse versplintering te spreken is niet onze bedoeling. Dat zou ons veel te ver voeren. Alleen willen wij stellen, dat deze versplintering juist heeft geleid tot het verminderen van het aanzien der parlementaire democratie. Sterker nog gezegd: deze versplintering was er oorzaak van, dat tallozen zich „van de politiek” afwendden en weer anderen, die verkondigden, dat het parlementaire stelsel op deze wijze vast zou moeten lopen. De groei van de fascistische en nationaal-socialistische groeperingen in de jaren vóór de oorlog is voor een niet gering deel op de afkeer van deze politieke versplintering terug te voeren.

Was deze versplintering een der redenen, dat velen het geloof in de mogelijkheid van een goede werking der democratie verloren, zij was ook een doorn in het oog van zeer velen, die juist een vast geloof hebben in de nadrukkelijkheid van een democratisch bestel. Zij zagen ook in, dat geen democratie goed werken kan indien de partijen stoelen op het dienen van eenzijdige belangen en niet op beginselen. Het was een hoon voor onze democratie, dat daar een man als Floris Vos in de Tweede Kamer werd gebracht, omdat hij zich zo'n voortreffelijk „tollenbestormer” had getoond, en wat heeft Braat, de plattelander, voor de boerenstand kunnen bereiken? Wiens inzichten niet berusten op vaste beginselen, die is op de politieke zee als een schip, dat stuurloos over de baren dobbert. Hij kent geen vaste lijn, maar wordt heen en weer geslingerd, gedwongen tot het voeren van opportunistische politiek. Nu zal hij de ene beginselgroep steunen, dan weer zal hij aansluiting zoeken bij de andere groep. Van te voren zal nooit voorzien kunnen worden welke richting hij kiezen zal. Het publiek zal dan ook nooit weten waar men met zulk een kandidaat aan toe is.

Dit alles werd duidelijk gezien in de oorlogsjaren, toen velen, die verantwoordelijkheidsbesef hadden, zich beraadden over de vraag hoe de na-oorlogse opbouw van ons land zou moeten geschieden. Vele groepen hebben zich bezig gehouden met studies over de noodzakelijke hervormingen op cultureel, staatkundig, economisch en sociaal terrein. Daarover nu in de brede te schrijven is niet onze bedoeling. Alleen zij vastgesteld, dat ieder het er over eens was, dat wij de vóór-oorlogse fout van versplintering niet moesten terug hebben en dat de groeperingen, die aan het politieke leven zouden deelnemen, moesten steunen op vaste beginselen. Alleen beginselvaste mensen kunnen het volk de weg wijzen, en omgekeerd weet het volk alleen de weg te vinden indien de politieke partijen duidelijke beginselen hebben.

Hoe groot was dan ook onze vreugde toen het na de oorlog bleek alsof de lessen uit het verleden ter harte waren genomen. Niettemin werden bij de verkiezingen voor de Tweede Kamer in 1946 nog tien lijsten ingeleverd. Naast de beginselpartijen waren er ook lijsten van de Protestantse Unie, de Bellamypartij en de „Groep Lopes”. Het Nederlandse volk heeft echter zijn afkeer voor de nieuwe pogingen tot versplintering duidelijk gegeven. Van deze lijsten kreeg geen kandidaat kans, niemand ervan werd in de Kamer gebracht.

Belangrijker is nog, dat de leiders van die groeperingen uit deze uitspraak van het Nederlandse volk lering hebben getrokken. Van de genoemde groepen is thans namelijk niet weer een lijst ingediend! Dat is zeer veel zeggend, het is ook zeer verheugend. Des te meer is het te betreuren, dat nu weer anderen gemeend hebben het proces der versplintering opnieuw in gang te moeten zetten. Immers, nu zijn 12 lijsten ingediend en zijn als nieuwelingen in het politieke strijdperk de kandidaten getreden van „de lijst Welter”, de „Onafhankelijk Nationale Groep”, de „Middenstandspartij”, de „oude S.D.A.P. - Vooruitstrevende partij voor wereldregering”, en verder is er dan nog een partij, die kennelijk de communisten in revolutionaire gezindheid willen gaan overtroeven, namelijk de Revolutionair Communistische Partij. Dit is het beeld der nieuwelingen, waarvan wij eerst de twee eerstgenoemden, zij het kort, nader willen bezien. Beide zijn zij gekomen in verband met de Indische politiek, alsof er in de afgelopen parlementaire periode al niet gebleken ware van felle oppositie tegen de regeringspolitiek op dat punt! Maar van meer gewicht is, dat men een partij moet laten stoelen op een beginsel, want het gaat in de politiek om zaken van vele aard en daarbij kan slechts het beginsel de weg aangeven. Zeer juist is voorts een uitspraak, die wij aantreffen in het officiële orgaan van de Bond van Kleine Boeren, waar wordt gezegd: „Het gaat bij de komende verkiezingen dus niet enkel om de kwestie Indonesië, maar ook om de zwaarwegende kwestie: het beleid ten aanzien van het bedrijfsleven” Zo is het inderdaad. En wanneer de zaken zo worden gezien, dan voelt men weer het noodlottige, dat nu op een onderdeel van het totale beleid de versnippering wordt geënt.

Onze partij is een beginselpartij en de dagelijks stijgende belangstelling vloeit voort uit het steeds meer groeiende vertrouwen in onze principes. Men heeft kunnen zien hoe onze partij een beleid wil, dat afgestemd is op de eisen des tijds. Hoe wij zijn opgekomen voor de culturele belangen van ons volk, hoe het pleit is gevoerd voor verhoging van salarissen van het onderwijsgevende personeel, hoe de belangen van de ouden van dagen en gepensioneerden ons ter harte gaan. Wij kunnen in dit artikel niet alles opsommen wat wij hebben verricht en wat wij wensen. Maar gewenst moet ook worden op onze sociale paragrafen uit ons program waar wij goede sociale voorzieningen vragen, waar gesteld wordt, dat de werknemers belang moeten hebben bij de uitkomsten der ondernemingen, en zij gewaarborgd moeten zijn tegen willekeurig ontslag.

En moet ook niet worden gewezen op onze strijd voor grotere vrijheid voor het bedrijfsleven en zijn wij niet in het bijzonder opgekomen voor

de middenstand? Een middenstandspartij is niet nodig, omdat onze partij uit beginsel de middenstand steunt tegen de aanslagen van socialistische politiek. Wij immers achten de middenstand, waarin het verantwoordelijkheidsbesef en de spaarzin krachtig ontwikkeld zijn, de ruggegraat der maatschappij. En onze strijd voor het particuliere initiatief is de strijd voor de middenstand, die niet gehinderd moet worden door administratieve rompslomp, maar zich vrij moet kunnen ontplooiën. Evenzo staat het met de boeren.

Niet de ambtenaar, maar de boer zij baas op zijn eigen erf!

Voor deze strijd zetten wij ons in, omdat ons beginsel dat vraagt. En daarom mede durven wij ons tot het Nederlandse volk te wenden met de aanbeveling:

Stemt no. 1 van lijst 6, mr. P. J. Oud.

K.

Wil vervangen door wilde

De man die op Gerbrandy wilde stemmen heeft geantwoord. En hoe! Zoals men weet heeft onze partij-secretaris, Mr. J. Rutgers, in vier artikelen zijn brief behandeld. Het was maar een klein briefje, dat die weifelende geestverwant uit Delft ons zond. Maar wij meenden toch, dat het onze aandacht ten volle waard was. Zijn antwoord dat nu volgt, vervult ons waarlijk met voldoening.

Mijne heren.

Met belangstelling heb ik kennis genomen van de inhoud der hoofdartikelen in vier achtereenvolgende nummers van Uw weekblad, behelzende Uw „antwoord aan de man die op Gerbrandy wil stemmen”.

Het streelt mijn ijdelheid wel enigszins, dat U aan mijn ontboezeming zoveel aandacht hebt willen besteden en trek er tevens de conclusie uit, dat ik daardoor met mijn brief toch nog iets positiefs bereikt heb. Waarmee ik meer dan tevreden gesteld ben.

Laat ik U direct verklaren: mijn stem blijft voor de V.V.D. behouden en ik zal mijn best doen, er zoveel mogelijk bij te winnen.

Niet, dat ik in allen dele overtuigd ben, maar Uw conclusie, dat „onze briefschrijver en zijn vrienden en kennissen verkeren nu eenmaal in een gemoedstoestand, die hen voor redelijke argumentatie onvatbaar maakt”, is toch wel wat voorbarig getrokken.

Inmiddels heb ik ook een lezing van Oud gehoord, die hetzelfde onderwerp uitvoerig besprak. De door hem aangevoerde motieven leken mij grotendeels aanvaardbaar.

Het was mij een behoefte, U het bovenstaande mede te delen en ik betuig U gaarne mijn dank voor de uitvoerige en duidelijke uiteenzetting en tevens voor de hoffelijke wijze, waarop U dat gedaan hebt.

Hoogachtend,

J. WEGGELAAR,

Ruys de Beerenbrouckplein 7,
Delft,

„De man die op Gerbrandy wil stemmen”, waarbij „wil” zou kunnen worden vervangen door „wilde”.

★ PARLEMENTAIRE FLITSEN ★

Over:

Begrip en Wanbegrip

En de Universitas-gedachte

Men prijze de dag niet voor het avond is. De wijsheid van dit echt Nederlandse spreekwoord hebben wij dezer dagen weer eens ondervonden.

Enige weken geleden maakten wij de pers van onze politieke tegenstanders een compliment, dat zij de situatie, geschapen door de aanneming van de door een deel van de parlementaire oppositie geëiste positieve Grondwetsherziening (in tegenstelling tot de in Regeringskringen aanvankelijk geprefereerde negatieve methode), gepaard met de eis van een gequalificeerde meerderheid van twee derden der uitgebrachte stemmen voor de verdere uitwerking (bij afwijking van de bestaande Grondwettelijke bepalingen), zo betrekkelijk objectief aan haar lezers had belicht. Wij noemden daarbij met name o.a. het dagblad „Trouw”. Thans blijkt echter, dat wij inderdaad de dag hebben geprezen vóór het avond was. De naderende verkiezingen, die op velen nu eenmaal wat enerverend plegen te werken, staan een handhaving van deze objectieve voorlichting blijkbaar in de weg.

„Trouw”, dat het thans doet voorkomen, of het van de houding van de V.V.D.- en C.H.U.-fracties niets (meer) begrijpt, schreef dezer dagen: Of het ontwerp is goed en dan moet men vóórstemmen, of het ontwerp is verkeerd en dan moet men tegenstemmen.

Onze parlementaire redacteur antwoordt „Trouw” en doet het Trouwse wanbegrip uit de doeken.

Inderdaad en daarom kon onze fractie in eerste lezing haar stem daaraan geven. Zij kon op dat ogenblik het voorstel alleen en uitsluitend op zijn eigen mérites beoordelen, omdat zij toen niet wist, dat de zekerheid had, dat het niet dit Kabinet, maar dat het die minister van Overzeese Gebiedsdelen (in wie zij reeds lang het vertrouwen heeft opgezegd) zullen zijn, die deze nieuwe Grondwettelijke richtlijnen zullen hebben uit te werken en toe te passen.

De nieuwe V.V.D.-fractie, die na de verkiezingen zal optreden (moge het een flink versterkte fractie worden!), zal echter veel meer weten. Zij zal, wanneer haar stem voor de tweede lezing der Grondwetsherzieningsvoorstellen en voor eventuele latere uitvoeringsregelingen gevraagd wordt, weten hoe het nieuwe Regeringsprogram luidt en wie het zullen zijn, die dat program en de nieuwe Grondwetsbepalingen zullen hebben uit te voeren.

De richtlijnen der nieuwe rechtsorde kunnen ten goede en ten kwade worden toegepast. Meent deze fractie in het program, dat geboden wordt en in de personen, die dat program zullen uitvoeren, voldoende zekerheid te hebben, dat het ten goede zal gaan, dan zal zij (wederom) voorstemmen. Heeft zij reden tot ernstige twijfel daaraan, dan zal zij niet slechts mogen, maar zelfs moeten tegenstemmen. Dat zal zij dan in geweten en tegenover haar kiezers verplicht zijn, ondanks professor Kranenburg en ondanks „Trouw”!

* * *

Andere dagbladen hebben de houding van onze fracties gelukkig direct beter begrepen en deze onderschreven. De mening van de „Nieuwe Courant” gaven wij reeds eerder weer. Maar ook het „Algemeen Handelsblad” kwam in een rustig-beschouwend hoofdartikel tot de slotsom, dat „zeker in dit ongewone geval de V.V.D.- en C.H.-fracties, verre van inconstitutioneel te

handelen, het recht en de plicht hebben zich op bepaalde punten haar houding na de verkiezingen voor te behouden”.

En om nu nog eens een oordeel uit geheel andere hoek weer te geven, is de volgende aanhaling uit een artikel van de bekende „Haagse briefschrijver” van de (R.K.) „Tijd”, die zijn brieven in de vorm van gesprekken in zijn vriendenkring van (oud-)politici, diplomaten, professoren e.a. pleegt te gieten, niet onbelangwekkend.

„De parlementaire democratie — zei ik — gaat van de veronderstelling uit, dat de Kamerleden hun verantwoordelijkheid bewust zijn. Ik acht het in de Eerste Kamer (niet alleen in de Eerste, maar ook in de Tweede Kamer — Red. V. en D.) gemaakte voorbehoud op zichzelf niet verontrustend en zelfs niet onredelijk,

maar ik heb genoeg vertrouwen in de Kamers om te hopen, dat over een zó gewichtig onderwerp als het onderhavige geen conflict ontstaat. Politiek is tenslotte geen speelgoed. De oud-Minister was het daarmee eens, maar voegde eraan toe, dat ditzelfde besef van verantwoordelijkheid ook bij de regeringspartijen en bij het toekomstige Kabinet aanwezig moet zijn. De vertrouwenscrisis in de Indische kwestie — vervolgde hij — wordt het best bezworen, wanneer niet alleen het program, maar ook de samenstelling van het Kabinet de waarborgen bieden, die de twee oppositie-partijen verlangen.”

Met deze uittaling uit katholieke kring voor ogen (en het is niet de enige uittaling in deze richting) vragen wij de Nederlandse kiezers, die een ander Indisch beleid wensen, in gemoede: wat opent meer kansen op een wijziging ten goede in het toekomstige Indische beleid, een negatieve en star-afwijzende houding, zoals de anti-revolutionairen die voorstaan of het streven van onze fracties om positieve invloed te krijgen op het program en de beslissingen van het nieuwe Kabinet?

Het antwoord op deze vraag zien wij met vertrouwen tegemoet!

* * *

De wijziging en aanvulling van de Hoger Onderwijswet, de vorige week door de Eerste Kamer aanvaard, brengt een redelijke tegemoetkoming uit 's Rijks kas aan de bijzondere universiteiten en economische hogescholen.

Onze fractie — zo motiveerde prof. Molenaar namens de V.V.D. zijn stem — geeft er zich rekenschap van, dat brede groepen in Nederland voor het hoger onderwijs vorming en wetenschapsoefening krachtens eigen levensbeschouwing noodzakelijk of wenselijk achten. Zij hebben bewezen, daarvoor grote offers te willen brengen. Wij zijn onder deze omstandigheden bereid, aan de subsidiëring van deze bijzondere universiteiten en hogescholen onze steun te verlenen.

Wij doen dit in het vertrouwen, dat men in de kringen van de principiële voorstanders van deze vorm van hoger onderwijs ook begrip voor ons standpunt zal hebben en eveneens zal beseffen, dat de geest van

samenwerking in breder verband, die wij in deze tijd nodig achten, meebrengt, dat op ander gebied ook begrip voor ons standpunt worde geït.

De splitsing, ook in ons hoger onderwijs, is er nu eenmaal. Maar daarom moet, zoals de woordvoerder van onze fractie deed, dan ook met klem worden aangedrongen op bevordering van universitair contact tussen hoogleraren en studenten der bijzondere en openbare universiteiten (minister Gielen kondigde in antwoord hierop de instelling van een Raad voor Academisch Overleg aan).

Aldus kan, naar prof. Molenaar opmerkte, de universitas-idee krachtig worden bevorderd. Een bevordering, waarop de vrijzinnige politiek altijd is gericht geweest en altijd zal blijven gericht.

A.

Varen noodzakelijk

Als er één zaak is, waarover ons gehele volk het eens behoorde te zijn, dan is het wel, dat voor ons land en ons volk varen noodzakelijk is. Juist in de bezettingsjaren, waarin de vrijheid van ons volk zo geknot werd, trachtte men ons van de zee en de zeevaart af te houden. Waterwegen, duinen en strand en zee waren niet meer toegankelijk voor de onvrij geworden Nederlanders. Des te meer hebben wij met de bevrijding weer gevoeld, welke bijzondere banden met en door de zee ons land heeft en van welke grote betekenis ook voor de vrijheid van gedachten naast de materiële kanten de uitwisseling door middel van de zee is. In brede kring heeft men dat dan ook ingezien en de instelling van de Nationale Koopvaardijweek 1948 en sinds kort van het Zeeverbond met het daaraan gekoppelde Korps Zeeacadetten achten ook wij van grote betekenis voor ons land en ons volk. De oude spreuk, dat varen noodzakelijk is, wordt hierdoor onderlijnd. Voor de initiatiefnemers van deze organisaties, die er toe bijdragen ons volk „sea-minded” te maken, past naar onze mening een woord van lof.

Schipperen niet noodzakelijk

Als er één zaak is, waartegen elk volk, hoe ook verschillend in religieus of politiek opzicht bezwaar heeft, is het tegen een regering, die geen vaste lijn voert. Of om het in andere woorden te zeggen tegen een regering, die het oude Latijnse gezegde: „navigare necesse est” niet vertaalt door: varen is noodzakelijk, maar door: schipperen is noodzakelijk.

Een ieder, die mede verantwoordelijkheid op welke post, in welke functie dan ook te dragen heeft, zal met ons er van overtuigd zijn, dat men niet altijd het gestelde doel kan bereiken. Er kunnen omstandigheden zijn buiten de wil van degenen, die een doel voor ogen hebben, welke tot een verandering in de voorgenomen plannen leiden. Maar een koers is er en plannen zijn er. Hetgeen nu in brede kringen in ons volk leeft is de gedachte, dat de Regeringen, welke ons land na de oorlog heeft gehad, geen vaste koers hadden, geen plannen hadden en dat zij, hinkende op twee stromingen en koersende in twee richtingen, als hoogste wijsheid hadden, dat schipperen noodzakelijk was.

Elke regering, die na de verkiezingen optreedt, zal er naar moeten streven in het belang van het land een koers te bepalen. Aan het geschipper, dat met het praten op de brug begonnen is, moet definitief na 7 Juli een einde komen!

Deze burger

kreeg gisteren een circulaire van de federatie Amsterdam van de Partij van de Arbeid toegestuurd. Een geestdriftige brief, knap gesteld, een uitstekend stukje binnen-propaganda. Dat kunnen ze daar wel. Dat wil deze burger graag erkennen. Maar ik lees daar ook in: „U begrijpt, dat voor het maken van verkiezingsborden materiaal nodig is. Het moeilijkste te verkrijgen is linnen. Het zou natuurlijk erg eenvoudig zijn als onze Partij bereid was in de zwarte handel te duiken, maar U voelt wel, daarvan kan bij ons geen sprake zijn. Wij willen dus het linnen kopen. Wij zouden een grote partij te pakken kunnen krijgen als U allemaal 1 textielpunt afstaat.

Wij vertrouwen erop, dat, indien het enigszins mogelijk is, U aan dit verzoek zult voldoen.”

Ziet, mijne medeburgers, dit vind ik niet prettig. Ik vind het namelijk on sociaal. Ik vind het on sociaal een beroep te doen op de afhankelijkheid aan een politieke partij, door te vragen om textielpunten voor verkiezingsborden. Iedereen heeft het recht offers te vragen voor een beleiden ideaal. Iedereen heeft het recht grote offers te brengen voor dat ideaal. En menigmaal heb ik de offerbereidheid van de socialistische massa hartelijk bewonderd, al is haar ideaal het mijne niet. Maar deze vraag om dit offer is onbehoorlijk. Een textielpunt is niet zo maar een persoonlijk offer. Zeker niet voor een verkiezingsdoek. Een textielkaart vertegenwoordigt een stuk kleding. En hoeveel maal méér is kleding waard dan een spandoek? Hoeveel maal meer, voor de talloze duizenden die geen heel stuk kleren meer bezitten? Hoeveel maal meer voor al die tragisch-lege linnenkasten? Gesteld nu eens dat een paar duizend partijgenoten van de Arbeid aan deze oproep gevolg geven. Dan komen er een paar duizend textielpunten binnen. Is het dan niet on sociaal in de hoogste mate, die weg te smijten aan verkiezingsdoeken? Zijn zij niet beter besteed aan handdoeken? Aan lakens, aan ondergoed, voor wie daarnaar snakken?

Neen, ik ga hier geen verkiezingspropaganda uit slaan.

Ik zeg alleen tot mijn politieke tegenstanders: ge maakt een ernstige fout hiermee. Ik hoop dat ge duizenden en duizenden textielpunten ontvangt en dat ge die, bij nader en beter inzien, dan niet gaat wegslijten aan propaganda-doek. Maar dat ge daar de armsten onder U mee zult verblijden. Dat zou „propaganda” zijn naar het hart van

DEZE BURGER

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.
Redactie-secretaris: Mr. E. Elias
Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.
Administratie: Postbox 43 Amersfoort.
Abonnementenprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.
Losse nummers 15 cent.

Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie”, te Amersfoort.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlugg, Geestbrugweg 69 Rijswijk (Z.-H.).

Pullman-club (II)

Wij lezen in de „Nieuwe Courant” van Woensdag, 2 Juni 1948:

„Ministers naar de Ardennen. Een aantal hoofdambtenaren zal hen vergezellen”.

Wij lezen in de „Nieuwe Courant” van Donderdag, 3 Juni 1948:

„Voorlopig nog geen toeristenverkeer naar België. Maandelijks deficit van f 20 miljoen. De financiële situatie van Nederland tegenover België is van die aard, dat zich thans reeds grote moeilijkheden voordoen. Het thans beschikbaar stellen van Belgische francs voor toeristische doeleinden zou slechts de huidige precare positie kunnen verzwaren”.

Wij lezen in de „Nieuwe Rotterdamse Courant” van Donderdag, 3 Juni 1948:

„Gedurende het verblijf van Minister Mansholt in Frankrijk en België wordt zijn Ministerie waargenomen door zijn ambtgenoot Van den Brink. Minister Mansholt, die op het ogenblik in Frankrijk vertoeft, heeft de eretekenen van Commandeur du mérite agricole ontvangen.”

Wij lezen in de „Nieuwe Courant” van Donderdag, 3 Juni 1948:

„Naar wij vernemen worden de Ministers Lief-tinck en Götzen Zaterdag uit Indië terugver-wacht”.

Wij lezen in de „Nieuwe Haagse Courant” van Donderdag, 3 Juni 1948:

„Zeven Nederlandse Ministers naar België. De Ministers Beel, Van Boetzelaer, Van den Brink, Lief-tinck, Drees, Mansholt en Vos zullen Maandag naar België gaan om deel te nemen aan een bij-komst van Ministers der Benelux-landen in de Belgische Ardennen”.

Als men dit alles leest, dan rijst de vraag, of het Kabinet-Beel een Ministerie is of een reis-vereniging. Waarvoor hebben wij nog ambassa-deurs en gezanten en een Benelux-bureau in Brussel?

Er is één lichtzijde aan dit alles: de heren blij-ken gelukkig weinig stoelvast te zijn!

De Pullman-club? (III)

Wij lezen in „Trouw” van 7 Juni 1948:

„De informele besprekingen, die zeven Neder-landse ministers voeren met de Belgische en Luxemburgse Ministers in Chateau d’Ardennes, zijn, naar wij vernemen, van bijzonder belang. De respectieve regeringen willen thans de economi-sche unie tussen de drie landen op zo kort moge-lijke termijn tot stand brengen. Een definitieve beslissing zal op deze conferentie, die enige dagen zal duren, echter niet genomen kunnen worden, omdat men van Nederlandse kant zich er van bewust is, dat een Kabinet vlak voor de verkie-zingen een dergelijk gewichtig besluit niet nemen kan”.

Als men dit alles leest, dan rijst de vraag, of het Kabinet-Beel een Ministerie is of een reis-vereniging. Als nu toch geen definitieve beslis-sing genomen kan worden, waartoe dient dan dit uitstapje?

Er is één lichtzijde aan dit alles: de heren blij-ken gelukkig weinig stoelvast te zijn.

Stervende leeuw....

De kinderkrant van de Groene Amsterdammer brengt ter opvrolijking „Mémoires van Pinck-maer van Twist, gen. maj. b.d. Hoofdstuk 1: in kruippak en luier vocht ik de Krimoorlog mee”.

Och, en als deze memories nu gevat waren in de sappige humor, die grote en kleine kinderen deugd doet.....

Natuurlijk, een naaste naamgenoot van het voorwerp der herinneringen staat schuldig aan het eertijds oprichten van de B.V.L. En aan het weer naar voren brengen van die B.V.L. En aan „Steunt Wettig Gezag”. Maar die naaste naam-genoot is thans een ruim tachtigjarige. Als regel bespot en hoont men een zó bejaarde niet. En zeker niet op opzettelijk-kwetsende wijze. En zelfs niet in deze tijd van verwilderde, tuchtloze en barre jeugd.....

Onwillekeurig kwam ons de moraal van een dier altoos puntige en toch nimmer kwetsende fabels van Lafontaine in gedachte:

Sire, ce n'est pas bien!
Sur un lion mourant vous lâchez votre chien...

Vadertje Luidstem

Een ieder kent natuurlijk het wekelijks ra-dioprakke dat elke Zondag wordt uitge-zonden genaamd: „De Spoorwegen spreken”.

Deze uitzending, door een overheidsinstantie verzorgd, werd kort na de bevrijding ingesteld en er zullen maar weinigen zijn geweest, die aan deze uitzendingen aanstoot hebben genomen. Immers, de spoorwegen (vooral belangrijk voor het personeelvervoer) waren door de oorlog der-mate geruïneerd, dat het van algemeen belang moest worden geacht, dat het publiek steeds zo snel mogelijk op de hoogte werd gesteld, indien er weer een traject berijdbaar was.

Heel Nederland leefde dan ook met de Spoor-wegen mee en luisterde met veel aandacht naar de zeer goed verzorgde praatjes, die elke week weer een verrassing voor het reizende publiek inhielden. Thans zijn wij drie jaren verder. De grootste moeilijkheden op het gebied van het reizigersvervoer zijn ten einde, maar de radiouit-zendingen van de Spoorwegen gaan rustig door.

Als men de praatjes op het ogenblik beluistert, is er van het dienen van een algemeen belang al lang geen sprake meer en misbruikt de over-heid hier zendtijd om reclame te maken voor eigen bedrijf, hetgeen hoogst onbillijk moet wor-den geacht, omdat het particuliere bedrijfsleven dergelijke kansen niet krijgt.

Op Zondag 31 Mei werd het o.i. toch wel al te bont, toen er door de Spoorwegen reclame werd gemaakt voor een plezierreisje per trein, dat zij in samenwerking met de Belgische Spoor-wegen organiseerden en waarbij Nederlanders zonder paspoort en zonder geld(!) een dagje naar Brussel konden.

Een dergelijke vorm van overheidsreclame dient o.i. ten scherpste te worden afgekeurd. Zeker, wij willen deze zaken objectief zien. Onge-twijfeld zullen wij deze reis moeten zien binnen het kader van het Benelux-verband.

Dit neemt evenwel niet weg, dat de overheid, vergeleken bij het particuliere personenvervoer, concurrentiemiddelen aanwendt, die volkomen monopolistisch zijn.

Dit mag en kan niet worden getolereerd, om-dat hier duidelijk sprake is van meten met twee maten.

De heer P. C. van Houten, directeur van de A.T.O., heeft eens verklaard dat zijn onderne-ming wil zijn een vervoersonderneming gelijk alle andere. Welnu laat dit ook voor de Spoorwegen gelden. Daarom banne men de overheidsreclame, via de radio, uit de ether. Zeker zolang het par-ticuliere initiatief niet in staat wordt gesteld op gelijke wijze propaganda te maken!

Van betekenis!

Juist in onze kringen zijn er velen, die er toe neigen om een voorkeurstem uit te brengen op een der kandidaten van onze lijsten in de ver-schillende Kieskringen. Wij willen daarom nog eens twee zaken onder de aandacht brengen. Men mag slechts één hokje rood maken van de kandidaat, welke men wenst te stemmen. Dus met het uitbrengen voor een voorkeurstem op een der lager geplaatste kandidaten dient men eveneens maar één hokje rood te maken. Te vaak blijkt bij het openen der stembiljetten, dat hier-tegen nog fouten worden gemaakt, juist ook op onze lijst, zodat we daarvoor nog eens met nadruk waarschuwen.

Voorts blijkt, dat het nog wel degelijk van be-tekens is, welke kandidaten onder no. 1 op de lijst voorkomen. Omdat vaak mensen, die niet zo sterk politiek geschoold zijn, een bepaalde voorkeur hebben voor personen, die verderop de lijst prijken. Het advies, ook bij vorige verkie-zingen is dan ook altijd geweest, om te stemmen op één der kandidaten van onze lijst. Wil men een paar cijfers. Welnu hier zijn zij.

Bij de verkiezingen in 1946 voor de Tweede Kamer behaalde de Partij van Vrijheid in het gehele land in totaal 305.287 stemmen.

Op de no. 1 (we kwamen toen met verschillen-de lijstaanvoerders uit) werden uitgebracht 276.033 stemmen, zodat er 29.254 voorkeurstem-men werden verkregen op onze kandidaten of bijna 10 pct.

Van degenen, die meer dan 500 voorkeurstem-men verkregen, stond mevrouw Fortanier-de Wit bovenaan met 1932 voorkeurstemmen in Den Haag, 640 in Rotterdam, 779 in Dordrecht, 967 in Amsterdam, 1406 in Haarlem en 717 in Leiden, een bewijs voor de stelling, dat vele vrouwen, vooral in onze kring, hun stem uitbrengen op een vrouwelijke kandidaat.

Mr. Wendelaar kreeg in Arnhem 1318 stemmen, in Amsterdam 898, in Haarlem 941 en in Utrecht 1466 voorkeurstemmen. In de kieskringen Ar-nhem en Utrecht stond toen mevr. Fortanier-de Wit no. 1, hetgeen er op zou wijzen, dat vele mannen bij voorkeur stemmen op een man, zelfs in onze kring.

De heer F. den Hartog kreeg in de kieskring 1493 voorkeurstemmen en de heer R. Zegering Hadders in Groningen 556.

Uit een en ander blijkt wel, dat de voorkeur-stemmen nog wel degelijk van betekens zijn. Hetgeen uiteen te zetten de bedoeling van dit artikeltje is..

Weggegooid!

Bij de verkiezingen van 1946, de eerste verkie-zingen voor de Tweede Kamer na de bevrijding van ons land, was het aantal partijen, dat mee-dong voor een Tweede Kamerzetel, in vergelij-king met 1937 belangrijk teruggelopen. Deden in 1937, het laatste jaar voor de bezetting van ons land, waarin Tweede Kamerverkiezingen werden gehouden, 20 partijen mede, waarvan er tien geen zetel verkregen, in 1946, was men, door de oorlogservaringen althans iets wijzer geworden, zodat het aantal kandidatenlijsten dat ingediend werd, niet zo groot was en in totaal 10 bedroeg. In totaal werden er uitgebracht 4.760.711 geldi-ge stemmen. De kiesdeler bedroeg dan ook ong. 47.600. De drie partijen, die geen zetel behaal-den, hadden in totaal samen 48.762 stemmen, dus meer dan een zetel. Ook in 1946 deed zich dit verschijnsel van weggegooid stemmen op kleine partijtjes weer voor.

Wij willen elke kiezer nogmaals op het hart binden zijn stem niet weg te gooien door te stemmen op groepen of partijen, waarvan reeds thans te voorspellen is, dat zij stellig niet de kiesdeler zullen halen. De kiesdeler, die dit keer stellig omstreeks 50.000 stemmen zal liggen.

Uw kampioen?

De Alkmaarsche Courant (van 28 Mei) geeft een verslag van een rede die Prof. W. Schermerhorn in Alkmaar voor de P. v. d. A. gehouden heeft. Wij lezen in dat verslag:

„Al de problemen, die zich voordoen be-sprekend, bleef spr. geruime tijd stil staan bij de behandeling van het vraagstuk der vrije economie. Het is het stokpaardje van de V.V. D., maar wanneer de heer Stikker daar in zijn economische beschouwingen over schrijft, dan gaat het er bij hem alleen maar om de bon-nenplakkende middenstand naar de mond te praten, welk werkstuk voor de propaganda een koud kunstje is, dat in zoverre bedroe-vend is door het Nederlandse volk zo laag aan te slaan”.

„De bonnenplakkende middenstand”..... dat is de benaming die de kampioen van de P. v. d. A. voor die brede groep ijverige Nederlanders (en Nederlandse kiezers) heeft bedacht. Wij zullen daar maar niets aan toevoegen.

Overheid contra zichzelf

Een dezer dagen maakten de dagbladen mel-ding van het feit, dat tijdens een contrôle welke door de prijsbeheersing werd uitgeoefend, bij de N.V. A.T.O. (Van Gend en Loos — een dochteronderneming van de Nederlandse Spoor-wegen) bleek, dat de vrachtprijzen volgens een bepaald geldend tarief „ernstig” waren overtre-den. De z.g. forfait-tarieven welke, naar de prijs-contrôledienst heeft geconstateerd door de mees-te expeditiebedrijven te hoog worden berekend (aldus de persberichten), zijn door de A.T.O. te Rotterdam ook aanzienlijk overschreden. Van een en ander is een proces-verbaal opgemaakt dat te zijner tijd door de tuchtrechter voor de prij-zen te Utrecht zal worden behandeld.

De A.T.O. heeft naar aanleiding van boven-genoemd persbericht een verweer gepubliceerd, waarbij zij haar beleid rechtvaardigt en de prijs-contrôledienst aanvalt.

Wie hier tenslotte gelijk heeft, willen wij maar in het midden laten. Zonder in deze partij te kie-zen, moet men toch in ieder geval tot de merk-waardige conclusie komen, dat een overheids-instelling slachtoffer geworden is, van of althans in conflict is gekomen met, maatregelen die door een andere overheidsinstantie zijn opgesteld. M.a.w. doet zich hier het merkwaaardige ver-schijnsel voor, dat de overheid met zichzelf in conflict komt, hetgeen wel weer een prachtig staaltje is van geleide economie.

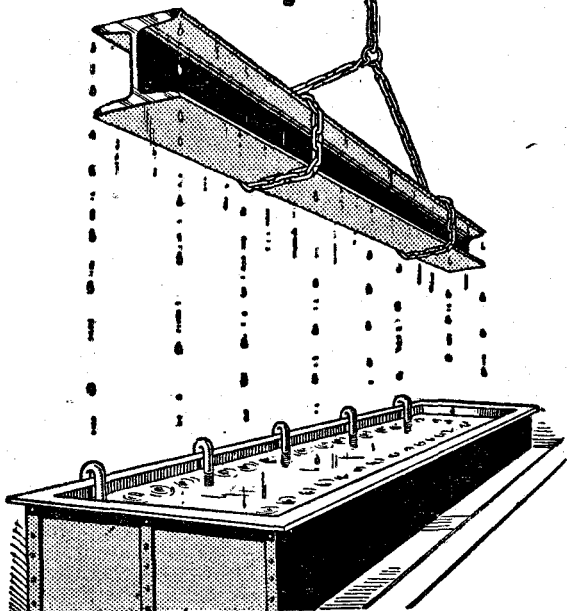
De warwinkel wordt hoe langer hoe groter. Wij vragen U slechts: „Heeft U er ook genoeg van? Zo ja? Bewijs het dan op 7 Juli a.s.!”

Bedevaartplaats

Met de restauratie van het Prinsenhof in Delft is enerzijds een schandvlek uitgewist, welke op ons volk in zijn geheel rustte, anderzijds een be-devaartplaats geschapen, waarheen naar wij ho-pen tienduizenden en nog eens tienduizenden de-ze zomer en volgende zomers zullen gaan.

Delft heeft nog immer zijn eigen beking met zijn zo goed bewaarde grachten, maar daarom alleen is het niet, dat de Nederlander verplicht is daar heen te gaan. De laatste rustplaats van Prins Willem van Oranje in de Nieuwe Kerk en thans ook het Prinsenhof, in zijn luister her-steld, zijn plaatsen, waar ieder Nederlander be-hoort geweest te zijn, liefst één keer in zijn jeugd en één keer op rijperen leeftijd. Ook daarin heb-ben onze geestverwanten een taak om met hun kinderen of alleen een tocht te maken naar Delft. Zij toeven daar op historische grond, waar de werk- en rustplaats is geweest van de man, die van alle Nederlanders het sterkst en het duide-lijkst de milde verdraagzaamheid en de vrij-heidszin gemaakt heeft tot de kenmerken, tot de wezensbestanddelen van het Nederlandse volk, van de Nederlandse gedachte. Eerst als men daar geweest is, beseft men de betekens van de slot-woorden van ons volkslied: „in der gerechtig-heid”.

BEITSEN MET FOSFORZUUR

Beitsen met fosforzuur,

een moderne methode in de strijd tegen ROEST, de erfvijand van ijzer.

Een MODERNE methode, maar ene, die haar doeltreffendheid en goedkoopte reeds overtuigend heeft bewezen.

Door veel overheidsinstellingen, rederijen en andere grote industrieën wordt het fosforzuur-beitsen al voorgeschreven voor nieuw constructie-werk op alle gebied: bruggen, schepen, tanks, enz.

Het fosforzuur verwijdert walshuid en roest en geeft een ideale ondergrond, waarop de verf zich kan hechten. Daardoor tevens grote besparing op onderhoudskosten.

Wij maken technisch fosforzuur in grote hoeveelheden en kunnen daardoor dit zuur, speciaal geprepareerd voor het beitsen, zeer goedkoop en in ieder gewenste hoeveelheid aanbieden. Wij lichten U gaarne in omtrent de bouw van de zeer eenvoudige beitsinstallatie en.....

Wij leeren U beitsen !!

Wij zenden U daartoe kosteloos onze deskundige, die hiet weggaat, voordat Uw personeel geheel met het beitsen vertrouwd is.

● Op aanvraag zenden wij U onze brochure „IJZER EN ROEST”, waarin een beitsvoorschrift is opgenomen.

Albatros Superfosfaatfabrieken N.V.

voorheen N.V. Vereenigde Chemische Fabrieken
N.V. Amsterdamsche Superfosfaatfabriek

Hoofdkantoor: MALIEBAAN 81 — UTRECHT

N E D E R L A N D S F A B R I K A A T

L. Smit & Zoon

KINDERDIJK

Baggermateriaal
Zeesleepboten
Passagiersschepen
Machines
Motoren
Ketels

N.V. Nederlandsche
Caoutchouc- en Gutta-
Perchafabriek

v.h. Bakker & Zn.

Ridderkerk

● Technische
rubberartikelen

N.V. BOELE'S

Scheepswerven en Machinefabriek

BOLNES

Nieuwbouw en reparatie

POMPEN

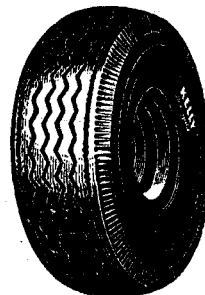
voor scheepvaart
en industrie

Raadpleeg
onze technische dienst

MACHINEFABRIEK C. MATERS C.V.

BEVERWIJK TELEFOON 3141

Levering binnen 1 maand.

Imp. N.V. Jac. Blom (Auto Supply Afd.)
Rotterdam - Filiaal Den Haag

SMIT

SLIKKERVEER

ruim 300 jaar....

FABRICEREN WIJ VERVEN VOOR
BOUWVAKKEN EN INDUSTRIE

N.V. Heyme Vis & Zoonen

ZAANDAM - OPGERICHT 1643

HANDELMAATSCHAPPIJ

H. Albert de Bary & Co. N.V.

Deviezenbank

Financiering van Im- en Export
Documentaire Accrediteven

HEERENGRACHT 460 AMSTERDAM-C. TELEFOON 38911

DE REPUBLIEK ALS VIJAND

Wat onherstelbaar en onvergeetlijk zou zijn:

Prijsgave van Indië aan het communisme

Als men „spanning” en „ontspanning” in de Indische verhoudingen eens in een grafiek zou brengen, zou men een in Augustus 1945 begonnen lange lijn verkrijgen met regelmatig stijgende en dalende curven. Een lijn vol bobels. Een lijn met scherpe, puntige, soms loodrechte dalingen, die dan weer langzaam in een stijging overgaan. Maar dat die grafiek van het Indische beleid zich ook maar enigermate regelmatig en constant in opwaartse richting zou bewegen — hoe gaarne wekt men die suggestie — is een dwaling.

Wij kunnen het korter zeggen.

In geheel Indië worden goede vorderingen gemaakt. Op staatkundig, op sociaal, op economisch gebied. In geheel Indië — buiten de Republiek. Met voornamelijk figuren uit geheel Indië, premiers en ministers en vele andere delegaties, wordt thans te Bandoeng een conferentie gehouden. Figuren uit geheel Indië — behalve uit de Republiek. Er bestaat een Voorlopige Federale Regering; te Bandoeng overlegt men over haar definitieve vorming met de regeringen van alle deelstaten — maar niet met de regering van de Republiek. Allerhande Nederlandse politici hebben zich naar Bandoeng begeven; Kamerleden van allerlei richting, die Bandoeng als een centrum zien voor de staatkundige vormgeving van Indië. Van Indië — zonder de Republiek.

Het is uitermate nuttig, het is een loffelijke poging, het is — wij willen dit rond-uit verklaren — knap beleid

van de heer Van Mook om deze Bandoengse conferentie te beleggen. Daar zullen dan de Nederlanders en de Indonesiërs uit Java, Sumatra, Borneo, Celebes, de Kleine Soenda-eilanden en de Grote Oost samen, aan één tafel, beslissen over de vorming der Indische Federatie en een oordeel geven over haar verhouding tot Nederland.

Maar het blijft vruchteloos.

Het blijft vruchteloos — en nu zeggen wij het dan kort — omdat van een Federatief Indië als duurzaam staatkundig geheel geen sprake kan zijn, zo lang daar op Java en Sumatra zeer uitgestrekte vijandige gebieden in het midden van die Federatie liggen. Zo lang die republikeinse gebieden in de macht blijven van een met Moskou pratende en voor het Volksfront buigende regering-Djocja zullen zij een dodelijke bedreiging blijven vormen voor alles, wat men buiten die Republiek zo zorgzaam opbouwt.

Het ergste van alles is, dat deze Republiek zich door propaganda, door subversieve agitatie en in sommige streken door terreur, in vele niet-Republikeinse gebieden van Indië laat gelden.

Het bedenkelijkste in de gehele situatie is, dat er niet alleen „republikeinen” zijn in de Republiek zelf, maar ook in Batavia en in Makassar. En ook in Bandoeng. Ja, ter conferentie te Bandoeng zijn figuren, die weliswaar deelnemen aan het federalistisch overleg, maar die zich niettemin verbonden gevoelen met het unitarisme van de Republiek.

De republikeinse actie buiten de Republiek is veel gevaarlijker dan in de Republiek zelf.

Internationaal: omdat de Republiek niet alleen krampachtig vasthoudt aan haar eigen internationale betrekkingen met Arabische landen en nu dan ook met Moskou, maar zich bovendien door de Veiligheidsraad nog altijd ziet behandeld als iets apart, iets anders dan een „deelstaat”.

En in Indië zelf: omdat de regeringen van de deelstaten en met name van de deelstaten Pasoendan en Oost-Indonesië, zich door de republikeinen op eigen gebied laten opjaren tot velerlei eisen en tot allerlei lastige, kribbige en onverzoonlijke handelingen, waartoe zij nimmer zouden komen indien zij alleen hun eigen inzicht zouden volgen.

Dit is de kern der situatie.

Er wordt in heel dat grote Indië buiten de Republiek door Nederlanders, door Indonesiërs en door Chinezen hard en moedig gewerkt. Er wordt gewerkt op staatkundig gebied. Er wordt bovenal gewerkt op economisch gebied. Er zijn streken, waar de welvaart alweer aardig terugkeert. Er zijn gebieden, waar het volk zich tamelijk-wel herstelt van de ellende der oorlogsjaren. Streken, waar de schuren vol en de pasars druk bezocht zijn. Streken, waar de rijst weer groeit en waar de rijst weer rijkelijk geoogst wordt.

Maar over dat alles hangt één zwarte schaduw.

De schaduw van de Republiek.

Dit is — laat men het in Nederland toch zeer goed weten — voor geheel Indië en voor Nederland een dodelijk gevaar.

Er is veel kwaad geschied, doordat men in het buitenland en in Nederland zelf zo lange tijd die Republiek Indonesia gehouden heeft voor gans iets anders, dan zij is. Men zag die Republiek als het werk van een verklaarbaar en begrijpelijk nationalisme. Men zag haar als de, weliswaar gebrekkige maar dan toch dapper ondernomen, poging van Indonesiërs om het eigen land zelf te regeren. En men heeft, lange tijd in deze mening volhardend, dan ook lange tijd beproefd haar met begrip en met welwillendheid tegevoert te treden.

Dat was een dwaling.

Er leeft in Indië een gezond, verklaarbaar en begrijpelijk nationalisme. Overal buiten de Republiek, waar wij het eveneens met begrip en met welwillendheid bejegenden, bleek overeenstemming mogelijk. Overal buiten de Republiek hebben de Indonesiërs de toegestoken hand aanvaard. Overal buiten de Republiek hebben zij thans hun eigen nationale zelfstandigheid, hun eigen regering, hun eigen parlementen. En overal buiten de Republiek is die volstreekte zelfstandigheid bereikt, zonder verbreking der goede verstandhouding met de Nederlanders.

Overal, alleen niet in Djocja.

Hoe komt het nu, dat in gans dat geweldig eilandrijk, in de Grote Oost, in Oost- en Zuid-Sumatra, in West- en Oost-Java, overal een nationale zelfstandigheid mogelijk bleek en bleek samen te gaan met een redelijke verhouding tot de Nederlanders en alleen niet in de Republiek Djocja?

Dat komt, omdat daar de kwade elementen almachtig zijn. Dat komt, omdat daar niet een normaal nationalisme heerst, maar een agressief mengelmoes van rassenhaat en communisme. Natuurlijk niet bij de volken der Republiek zelf. Men mag veilig aannemen, dat die vele miljoenen Javanen en Sumatranen op het republikeinse gebied niets liever zouden wensen, dan dat er eindelijk weer vrede kwam. Vrede, orde, veiligheid en recht — met de Nederlanders. Maar in deze Republiek is het Volksfront almachtig en in het Volksfront zijn de communisten almachtig.

Dit communisme nu wil geen vrede, maar oorlog. Geen accord, maar strijd. Geen overeenstemming met wie dan ook, maar één felle, onophoudelijke en alles omverwerpende strijd. Dit communisme nu van Alimin is de leidende kracht in het Volksfront van Sjarioedin. En de regering-Hatta moge dan steunen op de Masjoemi en de P.N.I., maar Hatta en Soekarno en al hun ministers weten zeer wel, dat het Volksfront in de Republiek de ware meester is. Dit Volksfront nu luistert niet naar Soekarno, en niet naar Hatta, en natuurlijk niet naar de Nederlanders — wát die ook zeggen en beloven. Dat Volksfront luistert naar Moskou.

Wat wij op Java en Sumatra in de Republiek zien, dat is de worsteling om macht van een Aziatisch communisme, dat thans zijn uur gekomen acht. Het ziet zijn kans, nu de stabiliserende kracht der Engelsen in Zuid-Oost-Azië verzwakt en veelal weggevalen is. Het meent,

dat als eenmaal maar ook die hardnekkige Nederlanders zijn weggevaagd, het in de zeventig miljoen Indonesiërs een willige en weerloze prooi zal vinden.

En dan is de ring doorbroken.

De veiligheidsring om het communistisch machtsgebied, die lange tijd van Scandinavië door West-Europa, over Griekenland naar Turkije en het Naburige Oosten liep, dan over Perzië en Afganistan naar de Britse machtsfeer in Zuid-Azië om dan te sluiten in het door de Amerikanen bezette Japan.

Een gat in die ring.....

Dat wil men in Indië bereiken en dat gat maakt men in Djocja. Dat maakt het Volksfront in de regering der Republiek. En dat maken de communisten in het Volksfront.

Men begint althans in Nederland te begrijpen — zij het niet overal in Nederland en zij het nog niet in de leiding van enkele Nederlandse politieke partijen — wat in Indië op het spel staat.

Nederland is in Indië in gebreke gebleven, het tegen de Japanners te beschermen. Dit kunnen de Indonesiërs ons met het volste recht verwijten.

Zal Nederland opnieuw in gebreke blijven, nu het er om gaat Indië tegen het communisme te beschermen?

Die fout begaan wij, indien wij zouden zwichten voor de dwang om met de Republiek Djocja opnieuw enig accord aan te gaan, waarvan te voren vaststaat, dat zij het met voeten treedt. En die fout, die prijsgave van Indië aan het communisme, zou tegelijk onherstelbaar en onvergeetlijk zijn. d. K.

Gaat U met vacantie?

Voor hen, die op de dag van de verkiezingen in een andere gemeente dan die hunner inwoning vertoeven, bestaat de mogelijkheid hun stem in die andere gemeente uit te brengen.

Men dient daarvoor als volgt te handelen:

Uiterlijk veertien dagen voor de voor de stemming bepaalde dag (in dit geval dus veertien dagen voor 7 Juli a.s. of uiterlijk op 22 Juni a.s.) meldt men zich persoonlijk ter gemeentesecretarie bij de daarvoor aangewezen ambtenaar. Men deelt mede in welke gemeente men zijn stem wenst uit te brengen onder opgave van naam en voornamen, geboortedatum en geboorteplaats, in welke gemeente men op de kiezerslijst voorkomt alsmede zijn tijdelijk adres in de gemeente in welke men aan de stemming wil deelnemen. Van de mededeling wordt een schriftelijke verklaring opgesteld, die wordt getekend door de kiezer en de betrokken ambtenaar. De kiezer ontvangt een afschrift van deze verklaring, onder overlegging waarvan hij zijn stem in de andere gemeente kan uitbrengen. Nadere inlichtingen verstrekken de Bureaux voor de Verkiezingen in de verschillende Gemeenten.

Het gaat goed

met de zaak van V.V.D. Dat is aan alles te merken. In de eerste plaats aan de felle aandacht, die onze tegenstanders aan ons wijden. Dat is altijd een best teken.

Maar ook aan de activiteit in onze eigen gelederen. Onze sprekers, die avond aan avond optreden melden dat zij over het algemeen voor volle of wel-gevulde zalen staan en dat de reacties verheugend zijn. Wie het afdelingsnieuws, dat wij iedere week plaatsen, leest, kan ook daaruit goede tekenen vernemen.

Wij zelve, de redactie van dit weekblad, hebben al evenmin te klagen. Dag na dag ontvangen wij brieven met vragen, met adviezen, met knipsels. Dat is een goede barometer. Er zijn dagen dat wij meer dan twintig van zulke brieven ontvangen. De vorige week waren het er, op de kop af, 131. Ook dat is een bewijs dat het goed gaat. Er is veel belangstelling voor ons streven „buitenshuis” en grote geestdrift in onze eigen, zich voortdurend verbredende, kring.

Prof. C. W. de Vries vraagt —

wij antwoorden

Prof. C. W. de Vries schrijft ons:

Het lidmaatschap ener politieke partij brengt mede trouw aan de beginselen, met vrijheid van Hoofdbestuur en Kamerleden om deze beginselen in de praktijk uit te werken. Individuele leden moeten zich daarbij aansluiten.

Ik stem dus op onze Haagse lijst, desgewenst met een voorkeurstem, ook al keur ik bestial af, dat de Kamerfractie bij de behandeling van het ontwerp „grondwetsherziening” vóór heeft gestemd. Het heeft binnen een politieke algemene overtuiging geen zin om wegens een praktisch belangrijk onderdeel der politiek een menings-onderscheidenheid bij het stemmen te maken.

Maar nu mag toch evenzeer gevraagd worden waarom niet deze mogelijkheid in het publiek tijdig is overwogen:

a. in eerste instantie „tegen” stemmen. Wij weten dat dit betekent, dat bij gewone meerderheid (zonder onze medewerking) de grondwetsherziening in tweede lezing komt.

b. na de kamerverkiezing van Juli zal opnieuw moeten worden overwogen wat ons te doen staat. Voor het aanvaarden van een grondwetsherziening (zo schrijft het bestuur van de afd. Rotterdam aan de leden) is in tweede lezing een meerderheid van 67 stemmen in de Tweede Kamer noodzakelijk. P. v. d. A. en K.V.P. hebben tezamen deze meerderheid niet. Dus zal (in tweede lezing) bij andere groepen stemmen moeten worden gevonden om de gewenste meerderheid te bereiken. Dit brengt de partij (na de verkiezing) in een bijzonder gunstige positie. Wij verbinden voorwaarden aan onze medewerking. Wij kunnen (in Juli, bij de Kabinetsformatie en daarna) „eisen stellen!”

Ik ga met deze redenering accoord. Ik heb ook begrepen wat door Mr. Stikker, Vonk en Oud is gezegd. Dat behoeft niet te worden herhaald, maar hun redenering geldt ook, wanneer men in eerste lezing had „tegen” gestemd met de mogelijkheid in tweede lezing „voor” te stemmen.

Bij de Grondwetsherziening van 1848 en van 1887 hebben vele leden in eerste instantie „tegen” gestemd en daarna heeft een deel dezer leden in tweede instantie vóór gestemd. Daardoor werden onderdelen der grondwetsherziening gered. Het is echter nog nooit voorgekomen, dat kamerleden eerst „vóór” stemden en in tweede lezing „tegen”. Dit zoude ook staatkundig ongeoorloofd hebben toegeschenen. Wie eerlijk „vóór” stemt, kan niet om redenen buiten de Grondwetsherziening gelegen, een tweede keer „tegen” stemmen. Antwoord behoeft ik echter slechts op de volgende vraag: Wat was het praktische nut van „vóór” stemmen?

Er zijn twee goede redenen om vóór te stemmen en wel ten eerste omdat men met de inhoud accoord gaat en ten tweede omdat men het beleid wil dekken.

Welke argumenten, die met Juli hun waarde zouden hebben verloren, golden om in Mei „vóór” te stemmen?

Wij antwoorden

Onze Kamerfracties hadden in eerste lezing tegen de Grondwetsherziening kunnen stemmen en dan eventueel in tweede lezing nog kunnen vóórstemmen, betoogt Prof. de Vries. Waarom hebben zij dat niet gedaan?

Om drieërlei reden.

I.

In de eerste plaats niet, omdat Bierema en Tilanus in de Staatscommissie bereikt hebben, dat het z.g. negatieve stelsel werd verworpen en werd vervangen door een positief stelsel, dat weliswaar aan hun verlangens niet geheel en al tegemoet komt, maar dat ten minste een vloer legt, waarvan men zonder nieuwe Grondwetswijziging en Kamerontbinding niet verder afglijden kan. Het geeft, zoals zelfs Prof. Gerretson, toch ook een die-hard van de oppositie, in de Nederlander heeft geschreven, zekerheid, dat de Staat hervormd zal worden en dat ontbinding van de Staat door de nieuw in te voegen Grondwetsbepalingen uitgesloten is. Indien nu in de Staatscommissie is bereikt, dat het negatieve stelsel vervangen is door een meer positief, dat dit belangrijke punt in de Grondwet vastlegt, dan is het toch logisch, dat ook onze Kamerfracties in de Staten-Generaal medewerken om dit bereikte resultaat te sanctioneren. Anders had men van de aanvang af, zoals Schouten gedaan heeft, moeten volstaan met zich tegen het negatieve stelsel te verklaren en verder geen enkele constructieve bijdrage te leveren. De beste stuurlij staan nu eenmaal aan de wal!

II.

In de tweede plaats niet, omdat de voorgestelde nieuwe artikelen vastleggen hetgeen niet alleen te Linggadjati en op de Renville is overeengekomen, maar bovendien ook te Malino en den Pasar en op de Ronde Tafelconferentie met de West tot overeenstemming heeft geleid. Aan die uitkomsten van het gemeen overleg hebben de Staten-Generaal bij herhaling hun goedkeuring gehecht, zij het ook dat soms slechts een gewone meerderheid dit gedaan

heeft en onze fractie zich bij herhaling hiertegen verzet heeft. Gebeurd is het echter toch; de Nederlandse Regering heeft haar woord gegeven en de meerderheid der Staten-Generaal heeft dit goedgekeurd. Onze fractie niet en dus had zij volkomen het recht om de Grondwetswijziging, waarbij de uitkomsten van dat gemeen overleg werden vastgelegd, te verwerpen. Volkomen het recht. Maar Thorbecke wees er in zijn Narede reeds op, „dat men door uitoefening van een formeel onbetwistbaar recht de regelmatige gang der constitutionele regering kan storen. Men stelt dan zelfzucht in de plaats van het algemeen belang, op welks grond alleen die rechten zijn toegekend. Men vervalt dan in het misverstand, publieke rechten uit te leggen en toe te passen, als waren het privaatrechten; als kwame het, gelijk bij de laatste doorgaans, in de politiek enkel op de vraag aan: wat is mijn recht? en niet vooral op het gebruik, dat men van zijn recht maakt”.

Welnu, in het algemeen belang van Nederland is het volgens onze Kamerfracties om het door Nederland gegeven woord gestand te doen, ook door hen, die het niet goedgekeurd hebben, dat dit woord zó gegeven werd. Daarop terugkomen zou het algemeen Nederlands belang thans meer schaden dan goed doen.

III.

In de derde plaats niet, omdat deze Grondwetswijziging voor de toekomst op de meest belangrijke punten van het Indisch beleid een goedkeuring bij gewone meerderheid van de Staten-Generaal uitsluit. Immers iedere wet, op grond van de nieuwe Grondwetsbepalingen tot stand te brengen voor de regeling van de nieuwe staatkundige structuur van het Koninkrijk, moet na de aanneming van deze wijziging een twee derden meerderheid verkrijgen in elk der beide Kamers van de Staten-Generaal.

Maar, zo luidt een tweede vraag, indien men om vorenstaande drieërlei reden in eerste lezing heeft vóór gestemd en deze redenen zijn juist, hoe kan men dan het voorbehoud maken in tweede lezing eventueel

Waarom eerst vóór en later tegen?

tegen te stemmen? Zulks schijnt Prof. de Vries evenals Prof. Kranenburg staatkundig ongeoorloofd toe, mede omdat het omgekeerde geval wél, maar dit nog nooit voorgekomen is. Hier openbaart zich nu het verschil tussen de staatsman en de staatsrechtgeleerde. De staatsman maakt het recht en de staatsrechtgeleerde verklaart het. The man, who can, does; who can't teaches. (De man, die wat kan, handelt; die het niet aan kan, onderwijst) zegt de praktische Engelsman boosaardig. Maar gelukkig beperkt Prof. de Vries zijn ongeoorloofd-verklaring tot het geval, dat men na in eerste lezing eerlijk „vóór” gestemd te hebben in tweede lezing „tegen” zou stemmen om redenen buiten de Grondwetsherziening gelegen.

Welnu, het antwoord op de tweede vraag is juist gelegen in de bepalingen van de Grondwetswijziging zelf. Artikel 207 zegt, dat een nieuwe rechtsorde gevestigd zal worden op de grondslag van het reeds gepleegde en nog te plegen gemeen overleg. Op die woorden „en nog te plegen” komt het aan. Bij de tweede lezing toch kunnen de resultaten van het bij de eerste lezing nog te plegen overleg van die aard blijken te zijn, dat dan aanvaarding der voorstellen niet meer verantwoord is. Bovendien is het mogelijk, dat bij de behandeling in tweede lezing het resultaat van het nog te plegen overleg nog onbekend is. Dan wordt het een kwestie van vertrouwen in de Nederlandse Regering, die het overleg nog verder te plegen heeft. Bij gebrek aan vertrouwen in de dan aan het bewind zijnde regering, zal men moeilijk zijn stem kunnen geven voor een grondwetswijziging, die bepaalt, dat een nieuwe rechtsorde gevestigd zal worden op de grondslag, ook van nog te plegen overleg.

Dan geldt het tegenstemmen niet, wat het in eerste lezing geweest zou zijn, een niet gestand willen doen van het door de Nederlandse Regering gegeven woord tegenover onze rijksgenoten in Oost en West, maar wantrouwen in de dan zittende Regering inzake het nog te voeren overleg. Dit is een zuiver Nederlandse aangelegenheid, terwijl het tegenstemmen in eerste lezing ook de uitkomsten van het reeds gepleegde overleg en daardoor onze toekomstige verhouding tot onze rijksgenoten in Oost en West geraakt zou hebben en dus niet alleen meer een zuiver Nederlandse aangelegenheid was.

Daarom moge hier uitdrukkelijk verwezen worden naar hetgeen Prof. Molenaar in de Eerste Kamer aan de Regering heeft gevraagd en Minister Beel hierop heeft geantwoord. Prof. Molenaar vroeg de toezegging van dit stervend Kabinet, dat zij bij de te voeren onderhandelingen niet deze en de toekomstige Staten-Generaal nog voor nieuwe

voldongen feiten zou plaatsen en de Minister-President heeft toegezegd, dat deze Regering dit niet zou doen, indien zij daartoe door de omstandigheden niet gedwongen zou worden. Deze Regering zal zich dus zoveel mogelijk van het treffen van nieuwe overeenkomsten onthouden.

Daarom raakt deze Grondwetsherziening ook niet de politiek van het Kabinet-Beel, waartegen wij steeds oppositie hebben gevoerd, die wij onverzwakt handhaven, maar het toekomstig Kabinet. Vandaar het voorbehoud van onze stem in tweede lezing. Des te groter wordt het belang, dat ons volk heeft bij de samenstelling der nieuwe Regering. Onze invloed daarbij is afhankelijk van de steun, welke het kiezerscorps ons zal geven. Onze taak is het derhalve door goede voorlichting de kiezers te overtuigen van de juistheid van onze beginselen en van onze politiek!

Rutgers.

Het sein tot de aanval

Op een wijkkaderbijeenkomst heb ik het plan naar voren gebracht om een colportage-actie te ontketenen. De brede massa weet zeer weinig van onze ideeën af. Daarom moeten wij de massa tegemoet komen, om ze te kunnen winnen. Onze krant moet in brede lagen der bevolking bekendheid krijgen. Daarom moet er een grote colportage-actie ondernomen worden, niet alleen in alle Haagse wijken, maar ook in A'dam en R'dam. Friezen en Zeeuwen, kortom de gehele Partij moet in actie komen voor onze krant. Door het meer lezen en bekendheid krijgen van onze krant winnen wij nieuwe abonné's, met daaraan vastzittend steeds meer stemmen op onze Partij. Naast een zeer grote colportage-activiteit, tevens een grote plak-actie door geheel Nederland.

De K.V.P. is al begonnen met aanplakbiljetten, waarom moeten wij langer wachten? Ik zou alle geestverwanten, maar vooral de JONGEREN willen opwekken, om te colporteren met onze krant en onze biljetten te plakken. Laat myn stem niet verloren gaan in de woestijn. DUS ALLEN OP VOOR DE GROTE COLPORTAGE EN PLAK-ACTIE.

Den Haag.

Henk Minderman

(Ons blad is present. Dit nummer gaat in 100.000 exemplaren de deur uit. De biljetten komen. Staan onze jongeren gereed? — Red.)

Wij en de Middenstand

Een sterke weerstand is vereist!

Jarenlang is er hier te lande geen sprake geweest van een door zekere beginselen en doelstellingen bepaald overheidsbeleid ten aanzien van de middenstand. Dit mag zeker merkwaardig heten, als men gedenkt, dat ongeveer een vijfde van de bevolking bij het wel en wee van het middenstandsbedrijf is betrokken. Voor deze tekortkoming kunnen twee belangrijke oorzaken worden aangewezen:

- 1e. de geringe staatkundige belangstelling en activiteit van de middenstand zelf, alsmede zijn gemis aan innerlijke kracht door onvoldoende organisatiebesef en standsbewustzijn;
- 2e. de eenzijdige oriëntering van het overheidsbeleid na de eerste Wereldoorlog, sociaal op de eisen der steeds krachtiger wordende arbeidersbeweging, economisch op de overwegende invloed van het grootbedrijf.

Zo viel de middenstand, deels door eigen schuld, tussen wal en schip en voelde zich zeer onbehagelijk in de nattigheid.

De kopstukken van de middenstandsbeweging, die tot dien hun heil hadden gezocht in voornamelijk berusting en waardige schriftelijke betogen, begonnen toen van taktiek te veranderen en zij hadden de wind mee, want het snelle tempo, waarin na 1918 sociale hervormingen werden doorgevoerd en in het bijzonder de daaruit voortvloeiende hogere bedrijfslasten en vrijheidsbeperking, schrikten de middenstanders wakker.

Op initiatief van de drie middenstandsbonden werd in 1919 de Middenstandsraad als officieel advies- en contactorgaan met de regering tot stand gebracht en sindsdien kon men de overheid gemakkelijker benaderen. Ook in de Hoge Raad van Arbeid en later in de Economische Raad en hun commissies kreeg de middenstand zijn vertegenwoordiging.

Was dit reeds een belangrijke verbetering, toch kon men eerst van een eigenlijke middenstandspolitiek spreken, toen aan het toenmalige Departement van Handel, Nijverheid en Scheepvaart in de jaren dertig een afzonderlijke Afdeling Middenstand was ingesteld, waar de middenstandsvraagstukken en -belangen in onderling verband konden worden behandeld. En de activiteit van deze afdeling — sedert de bevrijding Directoraat van de Middenstand — is eerst sterk toegenomen, toen na 1934, ingeleid door demonstratieve vergaderingen en speciale congressen, de middenstandsbonden een gemeenschappelijk urgentieprogramma vaststelden en aan de regering voorlegden. Geleidelijk konden verschillende wensen worden verwezenlijkt en bij alle gerechtvaardigde kritiek mag men toch wel met voldoening constateren, dat de sindsdien tot uitvoering gekomen maatregelen op het gebied van winkelsluiting, vestiging, credietvoorziening e.d. een complex zijn gaan vormen, waarmee ons land gunstig afsteekt ten opzichte van andere Europese naties.

Tot een betere behartiging van middenstandsbelangen heeft ook de weerklank bijgedragen, welke de krachtige actie der middenstandsbonden geleidelijk bij de politieke partijen vond.

Er ontstonden middenstandscmissies, speciale parafen in de partijprogramma's, politieke bijeenkomsten voor de middenstand en in de Kamerfracties deden ook deskundigen of speciale woordvoerders voor de middenstandsvraagstukken hun intrede. Onder deze druk der omstandigheden begon zelfs de voormalige S.D.A.P. haar eenzijdig standpunt te verlaten en enige belangstelling voor de middenstandspolitiek aan de dag te leggen.

Het mag met voldoening worden geconstateerd, dat voor de tweede Wereldoorlog de beide vrijzinnige groeperingen ter linkerzijde zich in en buiten het parlement wel het meest actief weerden. Tijdens de bezetting heeft men getracht de verkregen resultaten buiten 's vijands hand te houden en dit is aardig gelukt, maar er ontstond toch een onderbreking,

„Het treffen van een samenstel van maatregelen, waardoor het voortbestaan van een gezonde en krachtige middenstand wordt verzekerd....”

welke men na de bevrijding slechts langzaam te boven kon komen. Zo wachten nu, drie jaren na dien, nog verschillende urgente onderwerpen op afdoening.

Wij noemen daarvan de aanpassing van de Winkelsluitingswet aan de veranderde omstandigheden. Ondanks ministeriële toezegging is het inmiddels gereed gekomen wetsontwerp nog steeds niet ingediend.

Vervolgens de herziening van de Vestigingswet Kleinbedrijf, welke — hoe vruchtbaar de aanvankelijke resultaten ook waren — tal van leemten vertoont, zodat zij noodzakelijk op de helling moet. De ervaring heeft o.i. geleerd, dat de werking van de wet, ook uit een oogpunt van verbruikersbelang, verbeterd zou worden, indien ook aan de inrichting van winkel of werkplaats eisen kunnen worden gesteld. Daarentegen dient het behoefte-element niet blijvend in de wet te worden verankerd, omdat dit aanleiding geeft tot willekeur en bureaucratie. Op de duur zal derhalve het Besluit Algemeen Vestigingsverband Kleinbedrijf, dat in aanvulling op de wet het behoefte-element heeft ingevoerd, dienen te verdwijnen. Alleen objectieve vestigingseisen zullen moeten worden gehanteerd, zo nodig niet alle tegelijk, doch al naar gelang de stand der vakopleiding in étappes.

De actie van de middenstand tot beteugeling van het cadeaustelsel viert dit jaar haar zilveren jubileum. Na veelvuldige toezeggingen van achter de ministerstafel zou het van sportiviteit getuigen, wanneer in dit veelvuldige jubileumjaar het lang verbeide wetsontwerp zou worden ingediend.

Het vraagstuk van de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie houdt al geruime tijd de gemoeieren van de middenstand bezig en..... verdeeld. Ontegenzeggelijk heeft het vakgroepenstelsel uit de oorlogstijd bij het gros der bedrijfsgenoten weinig sympathie ondervonden, maar die tegenzin zou ook overwonnen moeten worden, wanneer men in normale tijd op democratische wijze bepaalde verplichtingen zou willen opleggen. Opbouw van de nieuwe bedrijfsorganisatie op zelfstandige, vrije organisaties van vakgenoten is ideaal, doch vele kenners van de middenstand

menen, dat deze slechts kan slagen, wanneer een verplichting tot registratie en afdracht van een redelijke bijdrage in de kosten daarmee gepaard gaat. Te dien opzichte neemt de middenstand een heel andere positie in dan de overige sectoren van het bedrijfsleven, waar de samenhang van nature sterker is. Even waar is ook, dat het organisatie-apparaat voor het middenstandsbedrijf vereenvoudigd en daardoor goedkoper kan worden.

Het laat zich aanzien, dat juist over dit onderwerp in de naaste toekomst een felle strijd zal ontbranden, want er zijn sterke aanwijzingen voor nieuwe pogingen van de Partij van de Arbeid om de nieuwe bedrijfsorganisatie te koppelen aan haar plannen voor toegepaste geleide economie. Een sterke weerstand tegen zodanig streven is dan ook vereist!

Er zijn nog verscheidene punten op het verlanglijstje van de middenstand, welke bij de V.V.D. niet alleen een willig oor, doch ook effectieve steun zullen vinden. Wij noemen het tegengaan van uitwassen van personeelsinkooperverenigingen; bestrijding van kartels, trusts en conventies, die de vrijheid van het bedrijf aantasten; geen verbod van verbruikstoestellen door overheidsbedrijven; regeling van het veilingwezen en van de markt- en straathandel.

Het algemene standpunt van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie ten aanzien van de middenstandspolitiek in heden en toekomst is vervat in het motto aan het hoofd van dit artikel en daaruit blijkt zonneklaar, dat de partij de redelijkheid dier verlangens niet alleen erkent, doch aan de verwezenlijking wil medewerken.

Moge de middenstand zijnerzijds bedenken, dat het bestuur van staat, provincie en gemeente niet beperkt is tot middenstandsproblemen, doch dat deze slechts een, zij het belangrijke, facet van het maatschappelijk bestel zijn. De vertegenwoordigende lichamen moeten derhalve worden samengesteld uit personen, die niet eenzijdig, doch zo veel mogelijk alzijdig georiënteerd zijn. Eerst dan kan er vruchtbaar werk worden verzet. Derhalve zijn belangengroeperingen in de politiek, ook van middenstanders volkomen verkeerd en de stemmen daarop uitgebracht, weggeworpen. De ervaring heeft geleerd, dat éénlingen van belangengroepen, in hun isolement niets kunnen bereiken, zodat het verstandig is slechts steun te geven aan partijen, die op grond van beginselen de staatkundige koers bepalen.

Zo'n partij is voor U, middenstanders, de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie, op welker kandidatenlijst voor de komende verkiezingen een bekend middenstander een goede plaats inneemt. Hoe sterker zij uit de stembusstrijd te voorschijn komt, des te krachtiger kan zij ook Uw noden en wensen helpen lenigen en vervullen. Duizenden middenstanders, die in de politiek nog dakloos zijn, vinden in haar geleiden een goed tehuis. Uw keuze kan niet moeilijk zijn!

**AFDELINGS-
nieuws**

AMSTERDAM

Vonk en Pino

Mr. G. Vonk, lid van de Tweede Kamer der Staten Generaal spreekt over „Socialisme beschermt het Communisme in Indië”. Tevens zal spreken de heer A. M. Pino in een openbare vergadering op Donderdag 17 Juni a.s. des avonds te 8 uur in de Grote Zaal van het A.M.V.J.-gebouw, ingang Vondelstraat. Toegangskaarten ad f 0.25 zijn verkrijgbaar bij het Bureau der Afdeling, N.Z. Voorburgwal 104-108 (van 9-5 uur) en eventueel des avonds aan de zaal.

Dankbare vergadering

Op 31 Mei j.l. sprak Mr. Vonk op de laatste kadervergadering voor de vacante. Mr. Vonk mag wel zeer hartelijk dank gebracht worden voor zijn medewerking aan de kadervorming te Amsterdam.

Op 2 Juni werd de eerste van een viertal openbare bijeenkomsten te Amsterdam gehouden. In deze vergadering spraken onze kamerleden Mevrouw A. Fortanier-de Wit en Drs. H. A. Korthals. Als derde spreker deed zich het gemeenteraadslid R. Th. J. le Cavalier horen. Een dankbare vergadering bracht de drie sprekers een hartelijk applaus voor hun heldere en instructieve uiteenzettingen.

TEN BOER

Welkom!

In onze gemeente is op Dinsdag 1 Juni in een vergadering onder leiding van de voorzitter van de Provinciale Centrale Fivelingo, de heer F. Coolman uit Spijk, een afdeling opgericht. Het voorlopig bestuurs Comité bestaat uit de heer H. Bouman te Garmerwolde, Mevr. Even-

huis-Swemle te Woltersum, de heren J. H. Huisman te Overschild en P. Steenbrink te Ten Post. Als voorlopige secretaris treedt op de heer K. Bolhuis, ten Boer, tel. 334.

GRIJPSKERK

Weér een

Na inleidingen van de heren A. E. Ebbens en A. Voet werd op 21 Mei j.l. een afdeling van de V.V.D. opgericht. Het bestuur werd samengesteld uit Dr. T. A. Staal te Grijpskerk voorzitter, K.K. Meijer, Kommerzijl, vice-voorzitter, H. D. Nijenhuis, Kommerzijl, secretaris, Mevr. M. de Boer-Hofstee, Pieterzijl en F. Wijkstra, Kommerzijl.

DEN HAAG

Vergadering op een woonschuit

Op Donderdag 24 Juni houdt de afdeling Den Haag een openbare bijeenkomst in de woonschuit „De Watergeus”, liggende in de Laakhaven bij de Rijswijkseweg. Aanvang 8 uur. Spreker: de heer D. W. Dettmeier, lid van de gemeenteraad van Den Haag.

Vragen staat vrij.

Op Woensdag 30 Juni des avonds te acht uur wordt door de afdeling Den Haag in Piccadilly, Lange Poten, hoek Spui, een openbare vragenavond gehouden. Vragen staat vrij. Naar beste weten en kunnen zal geantwoord worden.

HAREN

Goede plannen

De afdeling Haren hield een algemene ledenvergadering. Na een korte inleiding van de voorzitter, de heer K. H. Gaalkema Schuiringa, werd overgegaan tot de bestuursverkiezing. Het nieuwe bestuur werd als volgt samengesteld: Voorzitter: H. J.

Wilt U afdelingsnieuws, aankondigingen van vergaderingen e.d. bestemd voor dit weekblad richten aan: Mr. E. Elias, Victoria-hotel, kamer 435, Amsterdam?

Edzes, Secretaresse: Mevr. G.G. Voor-smit-Bolhuis; Penningmeester: P. Vlas, Vice-voorzitter: K. H. Gaalkema Schuiringa, Leden: J. Nijenhuis; W. Hogen Esch, R. A. Horst; A. H. Bolhuis en R. Lutgers.

Daarna werd de verkiezingscampagne besproken, tevens zijn er onderhandelingen gaande nog een topspreker naar de afdeling te krijgen. Voorts zijn er plannen gaande voor het oprichten ener Vrouwen-afdeling. Bij de rondvraag kwam de wens tot uiting tot vorming van een kern-groep, welke met veel bijval terstond gevormd werd, terwijl zich hierin reeds een levendige discussie ontwikkelde.

SCHIEDAM

Stampvol Musis

Voor een stampvolle „Muis”-zaal — en in zóverre hadden de afwezigen géén ongelijk — heeft onze lijst-aanvoerder Oud Donderdag 27 Mei j. l. enige brandende onderwerpen in de huidige politiek behandeld en wel op een zo heldere en overtuigende wijze, dat weinigen na afloop niet volledig bevredigd naar huis zullen zijn gegaan. Dat bleek allereerst uit het enthousiaste applaus, dat Mr. Oud enige malen en vooral aan het slot, ten-deel viel; dat bleek niet minder uit de reacties van verschillende aanwezigen, van wie zij wisten, dat zij op bepaalde punten niet helemaal tevreden waren, doch die nu ronduit verklaarden geen enkele bedenking meer te hebben.

Waar spreken onze meest bekende sprekers:

Joh. G. H. Cornelissen:

- 14 Juni Gouda met Mr. G. Vonk.
- 15 Juni Utrecht.
- 16 Juni Leeuwarden met G. Ritmeester.
- 17 Juni Gorinchem.
- 18 Juni Boskoop met Drs. H. A. Korthals.

Mevr. A. Fortanier-de Wit:

- 18 Juni Alkmaar met Mr. W. C. Wendelaar.

F. den Hartog:

- 14 Juni Groot Amers.
- 16 Juni Anna Paulowna.
- 17 Juni Laren.

Drs. H. A. Korthals:

- 14 Juni Enkhuizen.
- 17 Juni Ridderkerk.

Mr. P. J. Oud:

- 17 Juni Almelo.
- 18 Juni Hengelo en Enschede.

G. Ritmeester:

- 14 Juni Twisk.
- 17 Juni Delfzijl.

Mr. G. Vonk:

- 16 Juni Den Haag.
- 17 Juni Amsterdam met A. M. Pino.
- 18 Juni Naarden-Huizen.

BOLNES

Dieselmotoren

25—1400 P.K.

N.V. Machinefabriek „Bolnes”

v.h. J. H. v. Cappellen te Bolnes

KON. NEDERL. BOEKDRUKKERIJ **H. A. M. Roelants** SCHIEDAM

o.m. gespecialiseerd op het gebied van:

tijdschriften

desgewenst inclusief redactie, illustratie en advertentie-acquisitie, waar voor uitgebreid apparaat ter beschikking staat, Eigen ontwerpstudio en clichéfabriek

Adverteert in dit blad

Aangeb. door partic. **KLEINE SALONVLEUGEL** notenhout, merk Marshall & Rose, als nieuw. Br. onder lett. S.T.S. aan Nijgh & Van Ditmar, Rotterdam

N.V. Machinefabriek

IJZER-, STAAL- EN METAALGIETERIJ

v.h. BAKKER & Co. RIDDERKERK

Fa. B. CUPERUS Az. Hessenweg 2 — De Bilt

Bijkantoor: Laurillardlaan 1 - Bilthoven

★ Drukkerij en Uitgevers van **Periodieken (Vak- en Verenigingsbladen)**

U PEINST OVER EEN GESCHENK?

S.K. Citroen

HOFJUWELIER 'S GRAVENHAGE

HOOGSTRAAT 23 TELEFOON 11.17.57

GESCHENKEN IN ALLE PRIJZEN

Kloos

K I N D E R D I J K

Bruggen

De schoolgemeenschap

Fout uitgangspunt

in volle vrijheid

Raadsel rondom

Van Sleen

De behandeling der Onderwijsbegroting bood in het verleden de onderwijsdeskundigen van de voormalige S.D.A.P.-Kamerleden jaarlijks een welkome gelegenheid te fulmineren tegen het hoofdschap, en, toen dit voor het Openbaar onderwijs nog bestond, hartstochtelijk te strijden tegen het ergste dat ons onderwijs kon overkomen: het ambulante hoofd!

S.D.A.P. en Bond van Ned. Onderw. konden niet voorkomen, dat ook socialistische onderwijzers gingen solliciteren naar de functie van schoolhoofd en we hebben zelfs een periode gekend, dat leden van de S.D.A.P. en „Bond”, schoolhoofd geworden, in feite dakloos werden. Ze konden toch moeilijk lid zijn van een Bond, die met hartstocht streed voor de republikeinse school. De tegenstelling Hoofd: klasseonderwijzer was in die jaren ongetwijfeld scherp (al zal men verstandig doen in het oog te houden, dat toen reeds in talrijke gemeenten de verhoudingen best waren).

Voor de S.D.A.P. was de situatie echter niet prettig: men begreep, dat er leiding in een school diende te zijn en men wilde bovendien allerm minst ledenverlies van onderwijzers die schoolhoofden waren geworden.

Het is ons er niet om te doen de oude strijd weer eens op te halen: we zijn thans in Nederland gelukkig zo ver, dat men in de Rijksverslagen over het onderwijs kan lezen, dat de verhouding tussen hoofden en onderwijzers overal goed is en conflicten sporadisch voorkomen. En dat bij een corps van ongeveer 33000 leerkrachten!

De voormalige elkaar bestrijdende organisaties, Bond(rood), N.O.G. (neutraal, ook t.a.v. het hoofdschap) en Hoofdenvereniging zijn verdwenen om plaats te maken voor de krachtige Nederlandse Onderwijzersvereniging (N.O.V.), waarin hoofden en onderwijzers eendrachtig verenigd zijn rond een fusie-program, dat inderdaad geheel gericht is op de verheffing van het onderwijs en de onderwijzersstand.

Over het schoolhoofd wordt niet meer gestreden. De republikeinse school vindt in Nederland nagenoeg geen aanhang. Wat het ambulanteisme betreft, is de zaak niet geheel duidelijk. In „Het Schoolblad” is onlangs nog fel tegen de instelling ervan geprotesteerd, doch dit zegt allerm minst iets omtrent de gevoelens, welke bij de leden leven.

Zoals men wellicht weet, kan bij het Bijz. onderwijs het hoofd ambulant zijn. In grote Bijz. scholen is dit meestal zo en naar uit talrijke opmerkingen wel gebleken is, ten voordele van het Bijzonder onderwijs. Van de zijde der voorstanders van Openbaar onderwijs is dit onderscheid meermalen gerekend tot de oorzaken, welke de bloei van het Openbaar onderwijs tegenhouden. Bij de „Technische herziening in 1939” verklaarde de toenmalige Minister zich tegenstander van ambulanteisme; in de juist dezer dagen afgehandelde herzieningen L.O. wet 1920 verklaarde de huidige Minister zich voorstander van een gematigd ambulanteisme voor het Openbaar onderwijs. De onderwijsdeskundige van de Partij v. d. Arbeid liet in de avondzitting van 18 Mei een geheel ander geluid horen. Het was ons alsof wij weer leefden in de tijd van de oude S.D.A.P. De heer van Sleen toonde overduidelijk aan, dat men in zijn kringen nog altijd het onderwetse en conservatieve standpunt handhaafde: geen ambulant hoofd in de school! Met stijgende verbazing beluisterden wij zijn uiteenzettingen, welke allerm minst getuigen van de progressiviteit, die men zo gaarne monopoliseert.

Onderdrukt lachen.

De heer Van Sleen zag in de betreffende bepaling weer het oplaaien van de oude strijd tussen hoofd en onderwijzers (dat hij zelf aan de ernst daarvan twijfelde kon men opmerken aan zijn onderdrukte lachen tijdens dit betoog tegen zijn fractiegenoten, die van de weersomstuit vermoedelijk de woorden van de geachte afgevaardigde evenzo opnamen); verder betoogde spreker, dat een ambulant hoofd zijn werkvijver zou verliezen, zich zou gaan bemoeien met futiliteiten, de leerkrachten op de vinger zou gaan zien en de sfeer allerm minst zou verbeteren in de school.

We zullen niet het gehele betoog van de heer Van Sleen volgen, maar willen opmerken, dat we een belangrijk tekort er in vonden. Of beter gezegd: het gehele betoog ging uit van een onjuist standpunt.

Men kan voor of tegen het ambulanteisme zijn, doch over één ding dient men zich wel uit te spreken:

Kan in de huidige omstandigheden het hoofd van een grote school (bijv. met acht en meer leerkrachten) behalve zijn klas nog wel het geheel overzien, leiden, stuwen en regelen, nu de onderwijsvernieuwing zo enorm veel vergt van hem of haar die met de leiding ener school belast is?

Niet de schildering van fainéants moet men als motief bezigen, maar enkel en alleen de betekenis van het ambulanteisme, mits goed opgevat, in het kader van de door ieder gewenste hervormingen bij het lager onderwijs. Het ambulante schoolhoofd, dat van zijn ambulant zijn gebruik maakt, niets te gaan doen of de leerkrachten na te lopen en te bespioneren, zich te verliezen in futiliteiten, is ongeschikt als ambulant hoofd maar eveneens als schoolhoofd. Zo iemand moet men niet benoemen aan het hoofd van een grote school.

Wat leeft er?

Indien de heer Van Sleen op de hoogte is van wat er leeft onder de onderwijzers, dan kan hij weten, dat velen het op prijs zouden stellen bij hun pogingen het onderwijs in hun klasse te vernieuwen steun en stuwung te verkrijgen van het schoolhoofd. Maar deze kan zulks niet, omdat hij in de grote stadsscholen behalve met de zorg voor zijn klasse ook nog overladen wordt met allerlei werkzaamheden als: melkvoorziening, kleding, schoeisel, textiel, schoolgelden, het afwerken van honderd en een verzoeken om medewerking van de school bij collecten voor dit en dat, bij de bestrijding van de meest uiteenlopende misstanden onder de jongeren buiten de scholen, enz. enz. Nog onlangs zette een schoolhoofd, lid van de P.v.d.A., op een bijeenkomst uiteen, hoe hij de Maandagochtend gedwongen was zijn klasse aan haar lot over te laten om de school op gang te krijgen en de regelmatig terugkerende bezigheden (zie hierboven) af te werken. Verscheidene schoolhoofden verzekerden ons, dat ze ten enenmale niet in staat waren de pas geslaagde jonge leerkrachten te helpen Bij hun eerste schreden in de school. Zij moeten zich zelf maar redden. „Ik kan er ook niets aan doen. Het is ellendig te zien en te horen, hoe deze jonge mensen dikwijls tobben en teleurgesteld zijn over het gemis aan de stuwende leiding van het hoofd der school”. Ook onderwijzers(essen) verzekerden ons, dat zij de collega's benijden, die werken aan een school waar het hoofd ambulant is en zijn taak ernstig opvat. Men voelt welke een betekenis leiding en stuwung heeft voor de invoering van de nieuwere denkbeelden, men beseft, hoe dergelijke hulp van onschatbare waarde is voor het werk in de klasse en..... bij latere sollicitatie.

Zeker, de man die van de gelegenheid gebruik maakt zich op te sluiten in het hoofdenkamertje, om dit alleen te verlaten voor een spionagetocht door de school, wil niemand. Maar er is een andere

opvatting mogelijk van het ambulante hoofdschap. Ter illustratie een enkel voorbeeld uit de praktijk van het onderwijs. Een ambulant geeft nu eens les in deze, dan weer in die klasse; hier geeft hij raad op grond van ervaringen, daar wijst hij op een mogelijkheid, elders toont hij aan, dat een motorische storing oorzaak is van een falen van het kind. Met het gezamenlijke personeel overlegt hij hoe in de gehele school een onderzoek ingesteld kan worden naar het psychisch tempo, het arbeidstempo der leerlingen, naar de beste methode om te komen tot snel en deugdelijk inprenten van leerstof, om te geraken tot een overzicht van de stand van het onderwijs of een bepaald onderwijsvak in de gehele school; hoe de uitslagen der moderne kinderpsychologie in de didactiek gerealiseerd kunnen worden, enz. enz.

Alleen gunstig

Ja, zal men zeggen: maar nu noemt u het gunstigste geval. Inderdaad: maar wij willen alleen weten van gunstige gevallen. Men moet bij de keuze van schoolhoofden al het mogelijke doen om de beste man op de meest verantwoordelijke plaats te krijgen. Dat willen de onderwijzers. Geen politieke benoemingen, geen relaties of kruiwagens, maar prestaties mogen bij de benoeming van leidinggevende personen een rol spelen. Hier ligt het ene juiste uitgangspunt.

Hier ligt ook het fundament van de ware democratie.

In een eenhoofdige school kan de democratisering volledig plaats vinden. Hoe een juiste opvatting daarvan in de praktijk werken kan, vindt men in een uitvoerig artikel in Paed. Studiën (pag. 79 vvgg. jrg. 1948). Daarin wordt verhaald hoe in een Haagse school met 15 leerkrachten het gehele personeel van jong tot oud betrokken is bij de regeling van de schoolzaken door toepassing van het decentralisatie-principe, n.l. de vorming van autonome commissies van drie en meer leerkrachten voor verschillende onderdelen. In die school zijn allen gelijk, aanvaardt iedereen de eenhoofdige leiding, werkt naast de ervaren leerkracht de onervaren jonge leerkracht mee aan het welzijn van het geheel. Daar dragen allen verantwoordelijkheid voor het geheel en is het hoofd der school-de man, die coördineert, stuwt en leidt. Daar wordt een ernstige poging tot verantwoorde democratisering ondernomen en is de geest perfect. Dat een dergelijke school in twee jaren tijd van 67 leerlingen uitgroeide tot 367 leerlingen, kan niemand verbazen. Het is een Bijzondere school, maar waarom zou dit alles niet kunnen in een Openbare school?

Radicaal ambulanteisme

Ten slotte nog een enkele opmerking: De technische herziening zal niet leiden tot een radicaal ambulanteisme bij het Openbaar Onderwijs. We laten hier de finesses van het betreffende artikel verder buiten beschouwing, maar het is ons opgevallen, dat in de praktijk dicht benaderd zal worden wat Dr. Vos in 1939 in de Kamer opmerkte: „Ten aanzien van het ambulanteisme is hij van oordeel, dat een partieel ambulanteisme dient te worden ingevoerd”.

„Een zodanig ambulanteisme en dan goed opgevat, moet ten goede komen aan het Onderwijs der grote openbare scholen. Waar de gezindheid om met elkaar volledig de verantwoordelijkheid van het geheel te dragen aanwezig is, bestaat geen gevaar voor fainéantisme. Laat men toch geen spoken oproepen, wanneer allengs de gezindheid om zo met elkaar in de schoolgemeenschap te werken, in volle vrijheid en voor de ware democratie, groeiende is. Dat is ten minste progressief willen zijn. Het is ons een raadsel, dat in kringen des heren Van Sleen zo weinig begrip bestaat voor de „planning for freeddm” en „democracy” waaraan Karl Mannheim zijn waarlijk niet onbelangrijke werk: „Diagnose of our time” heeft gewijd....

WANNEER WIJ

het voor het zeggen hadden (maar dat hebben wij zeer beslist niet) dan zouden wij de verkiezingspropaganda voor onze partij voeren onder het motto: HEBT U ER OOK GENOEG VAN? Want dat is de gedachtengang van vele kiezers. Zij hebben er genoeg van; zij willen wat anders; zij willen wat beters. Onze partij kan hun dat andere en dat betere verschaffen. HEBT U ER OOK GENOEG VAN? is kort, krachtig en psychologisch verantwoord. Het is bovendien niet alleen maar negatief. Want het antwoord is zeer positief: STEMT VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE. Wanneer wij het voor het zeggen hadden (maar dat hebben wij zeer positief niet) dan plakten wij heel Nederland vol met HEBT U ER OOK GENOEG VAN? En wij zouden met gerustheid het antwoord van het kiezersvolk afwachten.

OORLOGSDREIGING

De stuk geslagen wereld ligt andermaal onder zware oorlogsdreiging. „Die dreiging kan nog afgewend worden”, doceren waarnemers. Het daartoe aangegeven middel lijkt inderdaad eenvoudig:

a. schep in het eigen land sociologisch zodanige toestanden, dat het communisme er geen voedingsbodem vindt;

b. zorg dat de verenigde democratische landen over zodanige weermiddelen beschikken, dat reeds door het bestaan van die middelen elke verdere agressie van Sovjet Rusland wordt voorkomen.

Maar..... in de West-Europese landen werd het economisch apparaat vermeld. Die landen zijn armlastig. Desondanks gedragen zij zich als welvarende ideologen, die het geleemde huishoudgeld in geldsmijterij verdoen. In meerdere of mindere mate staan zij allen tegenover een staatsbankroet en..... zonder weermiddelen van betekenis. En dus verwachten zij van de rijke beschermers overthere hulp en geld — veel hulp en nog veel meer geld. Als poor relations.....

De nuchtere, zakelijke beschermers zien zeer wel in, dat hij in eigen, onmiskenbaar streven naar economische wereldheerschappij onherroepelijk zal opbotsen tegen het imperialistische Sovjet Rusland, omdat dit conglomerat van al dan niet overtuigde of willige Sovjet-republieken eveneens naar wereldheerschappij via een wereldrevolutie streeft.

Voor de U. S. A. is het dus zaak de West-Europese democratische landen zo lang en goed mogelijk op de been te houden, de Zuid-Amerikaanse republieken niet te ontstemmen of kopschuw te maken, en bovenal de gekleurde rassen met name het Nabij Oosten niet tegen zich in te nemen. Want meer dan ooit tevoren vormen die gekleurde rassen een factor van wellicht beslissende betekenis.

Rusland van zijn zijde is overtuigd, dat de democratie in de Westerse wereld volkomen verslapt is. Die verslapping betekent naar Russische mening de zekerheid dat vandaag of morgen de democratie verdrongen wordt door een of andere vorm van fascisme. Dat fascisme zal dan een strijd op leven en dood aanbinden met Sovjet-Rusland. Derhalve: voorkom die gevaarlijke mogelijkheid en breng tijdig het communisme!

Dientengevolge ontstond in een verarmde, moedeloze wereld een zenuwslappende, peperdure toestand van gewapende „vrede”, een „koude oorlog”, die de werkelijke op- en nieuwbouw belet. En gelijktijdig wordt de Westerse wereld weer teruggestoten in de angstpsijchose van vrees, gebrek, en onvrijheid.

Oosters-feodale, dus op onderdrukking ingestelde volkeren zijn hiertegen beter bestand dan „vrije” democratische gemeenschappen. Die gemeenschappen wensen vrijheid van vrees, van gebrek, van overtuiging, wensen welvaart — eerst beter en dan pas kanonnen. Maar slechts voor die kanonnen heeft de Rus ontzag. En het lijkt uitermate speculatief, het lijkt levensgevaarlijk te rekenen op spoedige inwendige veranderingen in Sovjet-Rusland — die konden zich in de politiestaat Duitsland zelfs in 1944 nog geen baan breken.

Waarnemers voorspellen dat de komende vijf jaren nog geen oorlog kunnen brengen. Dus vergeten gerustgestelde democraten hoer een volgens plan werkende po-

De Rus speelt volgens eigen conventie, maar er is nog kans voor de tegenspelers.

litiestaat, die over vrijwel alle grondstoffen beschikt, zich in vijf jaar militair-technisch óók met atoomwapens, zelfbesturende projectielen en middelen voor een bacteriologische oorlog kan wapenen. Men liet Hitler's politiestaat (en vrijwel zonder grondstoffen!) die tijd toen men zelf sterk genoeg was toe te slaan of..... te doen alsof.

Dus werd men geslagen. Een totalitaire staat vernietigt in vijf jaar zijn tegenstanders, ook in de randgebieden, door het eenvoudige proces van liquidatie of arbeidsslavernij. Simple comme bonjour..... Wat doet de democratische tegenspeler intussen? Die ruilt steeds meer kanonnen voor boter. Die bezuinigt op zijn weermiddelen. En gaat zich aan ideologie te buiten. Weliswaar heeft hij — en heeft vooral de U.S.A. — uit het Hitlerdrama lering getrokken. Maar de factor tijd knijpt. De factor tijd wordt zelfs beslissend. En dus rest de tegenspeler maar één mogelijkheid: doen wat men ook tegen Hitler had moeten doen — onbevreesd, vastberaden en eensgezind optreden. Niet langer pacteren. Zich niet laten wegbluffen. Geen deuren op kiertjes laten openstaan. Sla die deuren dicht — krabden Rus af en de Tartaar komt te voorschijn! En die Tartaar is een legers nooit de legers van Eisenho-

Oosters-feodaal mens en erkent slechts kracht en macht.

Churchill wees dien weg reeds: stel je machtsapparaat klaar — hij geen stap meer vooruit en wij geen stap meer terug! Buigen of..... barsten. Anders gaan we onherroepelijk andermaal naar München.

Want....., ook deze Russische Oosterse politiestaat vreesde de vernietigingsoorlog evenzeer als zijn tegenstander. Hij laat het alleen niet aan iedereen merken. Hij pokert beter. En verbetert al pokerspelende zijn uitgangstelling. Hij wint tijd. De tijd werkt hoofdzakelijk voor hem. Hij heerst totalitair, ontziet niets en niemand. Hij weet dat zijn tegenstander dat niet zal, want niet kan doen. Daarom beschouwt hij zijn tegenspelers als dwazen: waarom indertijd niet doorgezet naar Berlijn en hem zonder meer achter den Weichsel en in elk geval achter de Oder terug gewezen? Dat had hij in een dergelijk geval onherroepelijk gedaan!

Natuurlijk..... zijn tegenstander was oorlogsmoe en dus (en gaarne!) te goed van vertrouwen in wensdromen en..... de Rus wist maar al te goed dat de Russische zegerierende legers nooit de legers van Eisenho-

wer konden weerstaan indien zij andermaal op eigen kracht werden aangewezen. Engelse stafofficieren begrepen dat in de Meidagen heel goed, Churchill zag het vermoedelijk even duidelijk. Waarom die drang van Montgomery om alles op alles en zijn legergroep te zetten zodra men uit het landingshoofd was gebroken? Waarom die drang naar Berlijn, ook en vooral bij Patton?

Heñ, die niet zien willen, behandelt de oosterling als stumpers. En hij profiteert meteen van die stumperigheid. Dat is altijd zo geweest.

Toch IS er nog een kans voor de tegenspelers. Maar niet in het Marshall-plan zonder meer. Niet in het onderhandelen. Niet in het diplomatiek open houden van deuren.

De Rus speelt zijn spel volgens andere en eigen conventie.

Slechts doelbewuste, daadkrachtige toestand, even agressief als de zijne, boezemt hem ontzag in. Dat KAN betekenen: strijd. Dat KAN betekenen: weg uit Tsecho-Slovakije, weg uit Finland, wellicht ook weg uit Italië!

Anders jagen we je weg! Inderdaad.... dat is geen „koude oorlog” meer. Maar dat behoeft nog niet dadelijk vernietigingsoorlog te betekenen. Maar de kans IS er....

En toch moet de alle oorlogsgedoe afwijzende maar nuchtere democraat begrijpen dat zelfs kans op oorlog te verkiezen is boven het eindeloos bestendigen van de huidige toestand, die — wonderen buitengesloten — uiteindelijk de zekere winkans voor de totalitair-communistische politiestaat MOET brengen.

d. C.

Stemmen is een voorrecht! *Vrijheid en Democratie niet voor velerlei uitleg vatbaar*

Nog slechts enkele weken en wij zullen weer het voorrecht hebben om onze stem bij de verkiezingen voor de Tweede Kamer uit te brengen. Wij zullen het voorrecht hebben. Inderdaad!

Dit wordt ons nu meer dan ooit duidelijk, na het treurige schouwspel dat zich bij de „verkiezingen” in Tsecho-Slovakije heeft afgespeeld. Ondanks de angst door de terreur aldaar verwekt, wist nog ongeveer een kwart van het aantal kiezers de moed op te brengen tegen het communistische regiem te stemmen. Voorwaar een prachtige manifestatie, die echter weinig vruchtdragend kon zijn, omdat de communistische machthebbers van te voren voldoende dwangmaatregelen hadden genomen om hun „overwinning” te verzekeren.

Gelukkig zal Nederland straks onder geheel andere verhoudingen naar de stembus trekken. Gelukkig heerst in ons land nog de volkomen vrijheid van stemmen en het uiten van gedachten en ideeën in woord en geschrift. Niemand zou beter in staat zijn ons Nederlanders op dit kostbare bezit te wijzen, dan de moedige Tsechen die uit de hel van hun land zijn gevlucht. Wij hebben inderdaad het voorrecht te stemmen naar vrije wil en keuze!

Deze vrijheid legt echter een zeer grote verantwoordelijkheid op onze schouders, omdat de internationale gebeurtenissen (vgl. de nederlaag van Smuts) bewijzen, dat wij onze stem niet lichtvaardig, doch na zeer rijp beraad, moeten uitbrengen.

Nu het er niet alleen in ons land, maar in vrijwel de gehele wereld om gaat op de bres te staan voor Vrijheid en Democratie, worden de leuzen van de V.V.D. tot een levensbeginsel!

Het is noodzakelijk er met nadruk op te wijzen, dat deze leuzen niet voor velerlei uitleg vatbaar zijn. Indien wij spreken over Vrijheid en Democratie, dan verdedigen wij deze beginselen niet voor een bepaalde groep of klasse. Immers, deze be-

ginselen kunnen onmogelijk het monopolie worden van een bepaalde groep, zoals b.v. de Partij van de Arbeid dit in feite wil.

Van ware Vrijheid en Democratie is slechts sprake, als het gehele volk hiervan kan profiteren. Dit laatste wil n.l. de V.V.D. Daarom is onze partij ook een ware Volkspartij d.w.z., gelijk mr. Oud op ons eerste congres te Amsterdam opmerkte, een partij wier beginselen ten doel hebben het ganse volk te dienen!

M.a.w. wij willen geen klassenstrijd. Wij willen geen voordelen voor een bepaalde groep ten koste van andere groepen. Wij willen Vrijheid en Democratie voor allen, voor werkgever en werknemer. Slechts door samenwerking tussen kapitaal en arbeid zal een ware Vrijheid en een ware Democratie kunnen worden verkregen. Daar waar deze samenwerking ontbreekt, is de dictatuur het gevolg. Deze dictatuur is niet alleen ten nadele van de werkgevers alleen, zoals velen lichtvaardig geloven, doch ook ten nadele van middenstanders en arbeiders, die nadat zij als stemvee hebben gediend, door de partijbonzen in een hoek worden gedrukt. Moge in dit verband Tsecho-Slovakije weer als voorbeeld dienen waar duizenden arbeiders het slachtoffer zijn geworden van een demagogische propaganda!

Gevaar van de socialistische politiek.

Thans staan wij weldra in eigen land voor de keuze. Voor het overgrote deel van onze lezers zal het wel niet nodig zijn te wijzen op het Communistische gevaar. Er zijn echter andere factoren die tenslotte dit gevaar oproepen, met name de socialistische politiek die — wellicht zonder dat hierbij de uitgesproken bedoeling voorop zit — onder de druk der omstandigheden naar het communisme afglijdt.

Men zie de weinig principiële houding der socialisten in Oost-Europa, wier bolwerken als kaartenhuizen is

elkaar vielen en door de communistische ideologie werden opgezogen. Dit is historisch verklaarbaar, omdat het socialisme altijd de afgunst heeft gepredikt en heeft-gespeculeerd op de ontevredenheid. Dit is verder verklaarbaar, omdat het socialisme het „kapitalisme” altijd als doodsvijand heeft gezien en nog ziet, ondanks 't feit, dat men de hulp van het „kapitalistische” Amerika (Marshall) met beide handen aanvaard. Een dergelijke houding hinkt op twee gedachten en is daarom weinig principieel.

Voordat men straks zijn stem uitbrengt, zal men een en ander ernstig dienen te overwegen. Men vergeet in dit verband niet de lessen der historie. Was het niet de Duitse sociaal-democratie die het eerst een willoos slachtoffer werd van Hitler's nationaal-socialisme en dit alles zonder enig verzet?

Hij die een ware Democraat is en hij die de ware Vrijheid dient eist deze beginselen voor allen!

Daarom is er voor hem slechts één keus: De V.V.D.!

Nog is stemmen een voorrecht. Nog bestaat de mogelijkheid voor de Vrijheid te strijden. Een ieder verzuime dit in de komende weken niet!

Behalve de massale propaganda is er nog het machtige wapen van het persoonlijke woord op kantoor, werkplaats, fabriek of in de huiskamer. Daarom drage ieder een steentje bij om op deze wijze de V.V.D. te versterken!

In de voorbije bange jaren heeft onze Vrijheid de hoogste offers gevergd. Offers, die oneindig veel groter waren dan die, welke wij thans zullen moeten brengen. Opdat men dit nimmer vergeet!

Inderdaad! Stemmen is thans meer dan ooit een voorrecht.

Daarom de hand aan de ploeg voor het te laat is!

G. STEMPHER

„Progressiviteit” en Communisme

Eigenlijk al in het laatste voor-oorlogse decennium, in de oude S. D. A. P., maar nog meer uitgesproken, na de doorbraak, in de Partij van de Arbeid is er ene verschuiving ingetreden in het publiek, waaruit onze op één na meest linkse partij hare aanhangers trekt. Waren het vroeger vrijwel uitsluitend de arbeiders in de industrie op wie bij de propaganda een beroep werd gedaan zo werden langzamerhand andere groepen, zoals kleine handwerkers en middenstanders, vele ambtenaren en ten slotte ook kleine boeren binnen de kring getrokken, waartoe deze partij zich richt en waaruit ze haar kiezers tracht te trekken. De nog meer linkse partij, die der communisten, trok aan de linkerkant een aantal arbeiders en nogal wat ontwortelden aan, die daartoe door hun positie of temperament toe gedisponeerd zijn. Dat zijn dus lieden, met wier mentaliteit niet meer zoveel als vroeger rekening behoefde te worden gehouden. Dit vindt zijne uitdrukking in de vorm en het accent der propaganda. Minder dan vroeger horen we de destijds zo doeltreffend gebleken leuzen, die aan het communistisch manifest waren ontleend en die in slagwoorden als „proletariaat”, „klassenstrijd”, „klasse-justitie”, enzovoorts, vroeger in de volksvergaderingen het zo goed deden. Zelfs het woord „socialisme” heeft een anderen, voor de burger minder verontrustende, klank gekregen; klinkt niet „democratisch socialisme” heel wat tammer dan het vroegere woord „sociaal-democratie”?

De weinig emotionele woorden „progressiviteit” en „progressieve politiek”, die naar hun eigenlijke betekenis nemand behoeven te verschrikken, hebben een belangrijke plaats in de woordenschat der van de P.v.d.A. uitgaande geschriften en redevoeringen gekregen.

De verwarring der grote woorden

Maar aangezien in onze tijd, die zich onder meer door bijzonder snelle veranderingen in alle verhoudingen kenmerkt, geen enkele partij zich kan permitteren om het behoud in haar vaandel te voeren, moet het woord „progressiviteit”, als het door de P. v. d. A. wordt gebruikt als aanbeveling voor het publiek en richtsnoer voor hare politiek, een andere betekenis hebben dan die welke de andere partijen, die immers ook alle „vooruitstrevend” zijn, er in leggen.

Wanneer onze democratische socialisten spreken van een progressieve politiek, hebben zij het oog op een politiek, die zij socialistisch noemen, omdat zij in de eerste plaats sociaal is en gericht op het scheppen van steeds meer gelijkheid in welstand en levensomstandigheden voor allen, en eene steeds beter gewaarborgde bestaanszekerheid „van de wieg tot het graf”.

Dit zal bereikt worden door sociaal-organisatorische maatregelen door middel van de staat of zijne organen. Daarbij behoort de wens naar beheersing door die staat van het bedrijfsleven zelve, waarbij ene meer of minder ver gaande socialisatie der bedrijven niet kan gemist worden; ook dit behoort bij de aldus verstande progressieve politiek.

Nu is er, sedert de machtsovername door de communisten in Tsjecho-Slowakije een wel wat verlaten golf van schrik gekomen over alle „democratisch” voelende volkeren van West-Europa en elders, een schrik, die ook vele aanhangers van de linkse partijen, (tot aan de communistische) in de benen geslagen is.

Dat heeft ook de Partij van de Arbeid in Nederland zowel als Labour in Engeland aanleiding gegeven, zich duidelijker en verder dan tot dusverre van de communisten in die landen te distancieren.

Dat doen alle andere partijen ook. Het is haast komisch om te zien, en het getuigt niet voor een verziende blik, dat nu plotseling alle partijen het bestaan van communistische wethouders of communistische leden van de commissie voor buitenlandse aangelegenheden onduidelijk gaan vinden.

Maar de Partij van de Arbeid geeft daarbij nadrukkelijk als hare mening te kennen, dat alleen ene progressieve politiek zoals zij die verstaat, geschikt en in staat is, om het dóór dringen van de communistische gedachtegang onder de massa te stuiten. Hier en daar maakt zij zelfs het aanvaarden van die mening door de anderen tot voorwaarde voor een samengaan tegen het communisme.

Deze mening is logisch voor den gene, die in zulk ene progressieve politiek het middel tot verwezenlijking van het democratisch socialisme ziet. Maar ze heeft voor de partij bovendien het voordeel, dat ze steun biedt voor de propaganda onder een publiek, dat de schrik voor „de communisten” te pakken heeft en gaarne luistert naar elken dokter, die met nadruk het heilmiddel tegen de kwaal van het communisme aanwijst en verkondigt.

Bij de komende verkiezingen zal de P. v. d. A. ongetwijfeld de massa toeroepen: „Stemt op ons; wij zorgen niet alleen voor uw belangen, de sociale gerechtigheid en de democratie; maar bovendien helpen wij u af van de dreiging der communisten door hun de wind uit de zeilen te nemen.”

Men vindt deze opvatting niet alleen bij de leiders van het democratisch socialisme maar bij tal van sociaal-voelende mensen, die over dit onderwerp hunne mening ten beste geven.

Deze opvatting nu berust naar mijne mening op ene verkeerd-geïnterpreteerde waarneming en zij schept een gevaarlijke illusie.

De verkeerd-geïnterpreteerde waarneming is, dat in de meeste der landen, waar de communisten tot nu toe aan de macht zijn gekomen, op het moment der machtsovername de levensstandaard van het gros der bevolking laag was, dat er zeer grote verschillen in welstand en macht tussen de verschillende groepen der bevolking bestonden, en dat daar geen progressieve politiek werd gevolgd.

Die waarneming zelf is juist. Schoon onvolledig. Maar is het ook niet juist, dat in die landen geen democratische traditie bestond, die het totalitarisme van de Russische methode weerstand kon bieden? En werd er in Tsjecho-Slowakije géén progressieve politiek gevoerd?

En zouden de socialisten willen beweren, dat er door de in grote

meerderheid linkse regering in Frankrijk, vóór de uitstoting der communisten geen progressieve politiek werd gevoerd? En toch heeft daar de invloed der totalitaire denkbeelden van links en rechts een hoogte bereikt, die voor de ook nu nog progressieve regering gevaarlijk is.

De waarheid is, dat het bestaan van een sterke, en bewust beleefde democratische traditie in een volk het beste en enige bolwerk is tegen totalitaire beïnvloeding, zowel van links als van rechts.

Maar de waarheid is óók, dat geen democratische traditie bescherming verleent, als de levensstandaard van de massa zakt tot ver beneden het niveau, waar ze aan gewoon is en waar ze zich dus, in de vorm van rechtseisen, aan vastklampt. En nu vrees ik, dat de progressieve politiek, zoals onze socialisten die voorstaan:

- de levensstandaard van het gehele volk zal doen dalen. Ze zal wél de verdeling van de beschikbare koek gelijkmatiger maken, maar ze maakt de koek, die beschikbaar is, naar ik vrees, steeds kleiner;
- de maatregelen, die nodig zijn voor de doorvoering ervan, leidt tot de oppermacht van een bureaucratie staat, die de democratische traditie uitholt en de massa gedisponeerd maakt tot het aanvaarden van totalitaire opvattingen die misschien een andere naam zullen dragen dan communisme.

Dat is de reden waarom ik de mening van de P.v.d.A. en van vele sociaal-gevoelige mensen, dat de beste bestrijding van het communisme ligt in ene progressieve politiek in de zin, zoals zij die opvat ene gevaarlijke illusie noem.

Het ligt buiten het bestek van dit artikel om nu nog eens weer aan te geven, waarop de vrees, die ik koester, is gebaseerd. Er zijn in ons eigen land en elders van niet-socialistische zijde over het vraagstuk van de productiviteit en van het lot der democratie onder een steeds verder gaande staatsvoogdij al zulke voortreffelijke (en ook minder voortreffelijke) dingen gezegd en geschreven, dat ik daar nu niet verder op behoef in te gaan voor de lezerskring, waar ik nu voor schrijf.

Ik heb ditmaal enkel gemeend, dat het zijn nut kan hebben, om juist nu het vraagstuk, waar het om gaat, nog eens zo scherp te stellen als ik het in het bovenstaande heb getracht te doen.

S. H. STOFFEL.

Het Algemeen Secretariaat, Koninginnegracht 61, 's-Gravenhage, is telefonisch te bereiken onder de nummers:

111768

(organisatie en propaganda) en

114375

Van het nummer 114375 gelieve men zich voornamelijk te bedienen voor gesprekken met Mrs. J. Rutgers en G. v. Reenen.

Voor gesprekken met Mrs. A. A. Land en F. W. B. van Lynden gebruike men bij voorkeur no. 111768, evenals voor alle andere gesprekken.

Gironummer 67880

ten name van Secretaris van Volkspartij voor Vrijheid en Democratie te 's-Gravenhage (niet voor abonnements- en advertentie-betalingen).

**Indien
Vrijhandel
Democratie
en Welvaart
wordt begeerd
DAN
ronduit in dit blad
geadvertiseerd**

Geeft terstond de tekst door aan de Heer L. VLUK, Geestbrugweg 69, Rijswijk (Z.H.) — Telefoon 119225

Amy Groskamp-Ten Have over:

De verwezenlijking van een MOOIE GEDACHTE

Het begon zó

Het begon zo: iemand stelde een jonge man aan mij voor en zei: dit is de administrateur van het monument van het studentenverzet.

Monument... monument... vliegenvlug dacht ik na waar dit monument stond..... en toen opeens had ik het —! dat was immers het sanatorium in Laren, de schepping van Professor Heringa, de geestelijke vader van dit voor Nederland geheel nieuwe idee.

Prompt werd ik uitgenodigd een bezoek te komen brengen in Laren en er werd meteen een afspraak gemaakt dat ik de eerstvolgende keer dat ik voor de A.V.R.O. zou spreken na afloop zou worden afgehaald.

Ten ganse middag heb ik in het sanatorium doorgebracht en de herinnering die ik mee naar huis nam, was een zeer zonnige.

Deze heerlijke villa die in een verrukkelijk terrein ligt doet in niets aan een ziekenhuis denken.

Het begon dadelijk al prettig. Terwijl ik met de ijverige heer Taat door de grote eikenhouten hal loop, zie ik door de grote glazen tuindeuren twee jongelui voorbij slenteren, zo maar twee gewone jongemannen van een jaar of twintig, of daaromtrent; zij zien er flink uit en zij lopen blootshoofds en zonder jas de tuin in met een paar boeken onder de arm.

Warm was het op die prille voorjaarsdag allerminst en als wasechte leek besluit ik dadelijk: dat zijn natuurlijk geen patiënten — want de voorstelling die een echte leek zich maakt van een t.b.c.-patiënt houdt het midden tussen een bleke hoestende uitgeteerde bed-patiënt en een in docken en sjaals en dekens gewikkeld wezen dat buiten op een lange stoel ligt. Maar het bliken wel degelijk patiënten te zijn, lopende patiënten die op weg zijn naar het paviljoen in de tuin, waar ik hen ook later op de middag in de rij zie liggen.

Na de ontvangst door de vriendelijke Directrice Zuster Oort, die een kopje thee aanbiedt in de mooie grote gezelschapszaal, volgt een rondgang door het gebouw. Hier zijn werkelijk op ieder gebied de allernieuwste vindingen toegepast.

In de grote keuken bewonderen wij het enorme dubbele Aga fornuis en de grote frigidaire, waarin het elektrisch licht automatisch aangaat als de deur geopend wordt; in de hal wordt ons de bronzen plaquette getoond met de oorkonde achter glas die vermeldt, dat Lt. Arnold Stuart, een Engels vlieger-officier, geboortig uit Hollandse ouders, in zijn testament had bepaald, dat, indien hij sneuvelde, uit zijn vermogen een bedrag van 40.000 gld. moest worden vermaakt aan de Nederlandse studenten.

Hij viel in de eerste oorlogsdagen boven Frankrijk.....

Van achter het glas kijkt een vriendelijk jong gezicht ons aan. Een van de ontelbaren die hun leven gaven opdat wij mochten leven.....

Iets geheel nieuws

Een sanatorium uitsluitend voor studenten, een sanatorium waar de door t.b.c. aangetaste — zover dit volgens medisch inzicht verantwoord is — zijn studie kan voortzetten is voor ons land iets geheel nieuws. Iedereen die veel met zieken te maken heeft gehad, weet, dat „afleiding” voor langdurige patiënten een moeilijke kwestie is. En dan... soms kunnen zij zo ondankbaar zijn... het is of de goedbedoelde afleiding die hun geboden wordt, hen alleen maar irriteert. Ik geloof dat men

In de schemering zitten we rondom de theetafel. De gesprekken zijn verstild. In de hoek van de kamer staat de radio aan. De verlichte schijf geeft even iets warm gezelligs in de donkere kamerhoek. Een opgewekte stem vertelt van Roode Kruiswerk temidden van zieken en gewonden. En dan roept een jonge stem: hè néé.....! zet dat alsjeblieft af zeg —! wat heb je daar nou aan al die narigheid!

Het is juist goed om zoiets ook eens te horen —wijst een donkere stem terecht — maar de jeugd is niet te overtuigen met een aanbeveling zonder meer.

....Jakkas... wat heb je nou aan zoiets — dat is goed als je er iemand bij hebt — maar als je er niks mee te maken hebt wat kan het je dan schelen....! Hè néé....

En dan is er een verontwaardigde jongensstem die kwaad zegt: jij bent een echt hè-néé-mens! Jij denkt alleen maar aan je eigen!

Die zit!

De uitlating heeft doel getroffen want er wordt verder zwijgend geluisterd en de radio wordt niet afgezet.

Lezer — zijt gij ook een hè-néé-mens?

Kunnen U het leed en de ziekten en wonden van anderen ook niets schelen omdat gij er toevallig niets mede te maken hebt?

Misschien wilt gij het niet bekennen maar zijt gij diep van binnen toch een hè-néé-mens, die afwijzend staat tegenover alle leed en ziekte die noch in Uw onmiddellijke omgeving noch in Uw naaste familie voorkomen. En als dat zo is... och toe wilt U dan alstublieft voor tien minuten een hè-ja-mens zijn? — Want ik wou U gaan vertellen van iets heel moois, dat te maken heeft met die afschuwelijke gees: de T.B.C.

Bent U een hè-néé-mens?

zelf veel te ziek moet zijn geweest om ten volle te kunnen beseffen welk een verlamdende en neerdrukkende invloed er uitgaat van het gedwongen gemis aan intellectuele arbeid, welke men met hart en ziel is toegedaan.

En hoe bijzonder zwaar telt dit voor de aankomende jongen wetenschapsmens die brandend van verlangen om vooruit te komen en op het leven af te stormen, zijn gedwongen ledigheid met bitterheid aanvaardt.

Deze bitterheid, deze depressie-toestand, die remmend op de genezing moet werken, te willen opheffen en voorkomen — dat is de zegenrijke gedachte die aan deze stichting ten grondslag ligt.

Een heilzame angst voor het als leek beweren van dingen die wellicht niet volgens medische begrippen juist zouden zijn, doet mij hier enkele regels citeren uit de rede, die prof. dr. G. C. Heringa, voorzitter der Stichting, heeft gehouden op 6 Maart 1947, ter gelegenheid van de opening van het Nederlands Studenten Sanatorium te Laren:

„In een opzicht heeft de werkzaamheid die in ons Sanatorium wordt bedreven een bijzondere nuance; zij zal gelegenheid geven tot contact met het denk- en geestesleven der patienten. Het is duidelijk dat — mits met behoedzaamheid gehanteerd — hiermee iets kostelijks zal zijn gewonnen. Naar mijn persoonlijke aanvoeling zijn wij hiermede zelfs genaderd tot de meest karakteristieke trek van het Studenten Sanatorium. Het werk van de laatste jaren bracht my in aanraking met tal van studenten, die de sanatoriumkuur uit eigen ervaring kennen. Hun mededeling horend, heb ik mij dikwijls met verwondering afgevraagd, of over het algemeen wel voldoende gerealiseerd wordt, welke uitzonderlijke zware eisen een langdurige tuberculose kuur stelt aan de psyche van de patient. Trefende waarnemingen zijn tijdens de oorlog door van Helsdingen

gedaan over ongunstige beïnvloeding van het ziekteproces der tuberculose door psychische invloeden.”

Tot zover Prof. Heringa.

Verdere rondgang

Bij onze verdere rondgang krijg ik, behalve de gezellige zitkamer van de studenten, ook het „zweetkamertje” te zien, een klein vertrekje met een tafel en vier stoelen en een ligstoel. Daar worden de tentamens en examens afgenomen. Ik hoor dat er steeds assistenten komen van de Universiteit om de vorderingen te peilen en zaken met de studenten te bespreken. Voor het examen en het tentamen komt dan de prof. zelf.

Op de eerste verdieping treden we de grote kamers met de enorme ramen binnen. De eerste indruk is er een van licht — licht en lucht want het is er flink fris. Ik bewonder de uiterst handige leestafeltjes die — door een patiënt ontworpen — de studerende in staat stellen gemakkelijk te lezen op de rug liggend. Naast ieder bed staat een bedmeubel, een soort langwerpige kastje, dat het midden houdt tussen een buffetje en een boekenkast. Hierop staan de portretten, de meestgeliefde boeken, eventuele versnaperingen, terwijl verschillende kastjes in het meubel kunnen worden afgesloten.

Ook hier weer een blijk hoe met fijne act is aangevoeld wat het voor een patiënt betekent zijn eigen dierbare boeltje vlak onder zijn bereik te hebben, zo dat hij er zelf bij kan en er naar hartelust in kan rommelen.

Op het grote balkon liggen er een paar, die ook alweer ijverig aan het studeren zijn.

Zeventien patiënten in totaal telt het sanatorium, maar dit is slechts een begrip. Grootse plannen zijn in voorbereiding. Binnenkort zal de eerste steen worden gelegd voor een groot modern ingericht gebouw dat plaats zal bieden aan 80 mannelijke en 24 vrouwelijke studenten. De bedoeling zit voor om het begrip student uit te breiden tot de leerlingen van de Academie van Beeldende Kunsten, Conservatoria, enz.

Na op de tweede verdieping de boekerij in ogenschouw te hebben genomen, en het kleine intieme R.K. kapelletje, waar met een minimum aan hulpmiddelen een stemmingsvol interieur tot stand is gebracht, dalen we af naar de prachtige tuin, die deel uitmaakt van het 7 H.A. grote terrein, dat aan de Stichting behoort.

Voor mijn vertrek hoor ik nog allerlei interessante bijzonderheden. Ik hoor van grote en belangrijke giften uit West Indië, van jaarlijk vorstelijke schenkingen van particulieren, van 856 schenkingen uit het eigen land en van 1352 vaste contribuanten. Ik hoor dat de studenten, verzekerd door de Universitaire Gezondheidsdienst, van de verpleegprijs van ruim zes gulden per dag, slechts twee gulden zelf behoeven te betalen, terwijl dit laatst genoemde bedrag voor de niet of weinig kapitaalcrachtigen uit een speciaal daartoe bestemd fonds kan worden bekostigd.

Laatste vraag

En dan — reeds gereed tot gaan — mijn laatste vraag: is de verpleging ingedeeld in klassen? — Tot mijn grote vreugde hoor ik, dat dit sanatorium toegankelijk is voor jonge mensen van alle standen en dat er geen enkel klasseverschil bestaat.

Dezelfde voordelen voor allen — dat is ware democratie in de praktijk! Democratie propageren is één ding — maar haar tot uiting doen komen en in toepassing brengen in het eigen dagelijks leven — dat is iets anders en — dat gebeurt hier!

Op weg naar huis in de trein tracht ik de vele indrukken te verwerken en dan dringt een warm gelukkig gevoel mijn hart binnen: een volk waar zulke dingen tot stand gebracht kunnen worden, een volk, dat zo zijn streven naar democratie in daden weet om te zetten — dat is een krachtig en goed volk! Daar zit pit in en durf en ondernemingsgeest, al is het gekanker er ook nooit van de lucht! — Laat ze maar schuiven die kankerende Hollanders! Ze weten wat ze willen en wat meer zegt: ze volbrengen het ook —! Dit sanatorium is er een levend bewijs van. — Dromerig staar ik door het raampje naar het late licht dat over de weilanden hangt. Ik heb volstrekt niet het gevoel in een ziekenhuis op bezoek te zijn geweest. De buitengewoon hartelijke medelevende opgewekte geest van staf en personeel, de jolige kameraadschappelijke verhouding der studenten onderling wekken een indruk als van een vakantie-oord waar ook nog gestudeerd wordt..... ware het niet dat de onderzoekskamer van den dokter op de eerste verdieping, die kamer met al z'n instrumenten en toestellen en z'n medisch geurtje een andere taal spreekt.....

Mijn blik valt op de boekjes, die ik heb meegekregen en ik lees..... Schenkers zijn zij die een bedrag ineens afstaan van meer dan 500 gld., begunstigers zijn zij die een bedrag ineens geven van minder dan 500 gld. en contribuanten zijn zij, die een jaarlijkse bijdrage geven van tenminste een rijksdaalder per jaar. Eén rijksdaalder per jaar..... dat is..... laat es kijken..... dat is nog niet helemaal vijf cent per week.....

Lezer..... zijt gij een hè-néé-mens?

STOKPAARDJES, die geen succes bleken

WONDERLIJK STUKJE PROPAGANDA VAN DE PARTIJ VAN DE ARBEID

Het is een bekend verschijnsel, dat de strijd tussen de politieke partijen scherper wordt naarmate de dag der verkiezingen nadert. Voorzover de politici er op uit zijn om dan nog eens de puntjes op de i's te plaatsen behoeft daartegen geen bezwaar te bestaan. Het Nederlandse volk immers moet klaar voor ogen worden gesteld waar het met de onderscheidene politieke groeperingen aan toe is. Hoe juister inzicht het heeft in de bestaande verschillen, des te zuiverder zal het zijn stem kunnen uitbrengen. Tegen een scherp trekken der grenzen in deze weken behoeft dan ook geen bezwaar te bestaan. De zuiverheid 'der verkiezingen kan er in beginsel slechts mee worden gediend. Mits men blijft binnen de perken van het fatsoen en er toch steeds eerbied voor elkanders overtuiging blijft bestaan. Laat men het volkomen met elkaar oneens zijn, men dient waardering te behouden voor elkaars inzichten en meningen.

* * *

Helaas blijkt, dat sommigen wel heel wonderlijke opvattingen hebben over het voeren van de verkiezingsactie en zich blijkbaar ook niet kunnen houden aan hetgeen de normen van fatsoen en onderlinge waardering vragen. Nu willen wij met betrekking hiertoe niet de zedenmeester spelen. Wanneer de hooggeleerde Schermerhorn te Enkhuizen bijvoorbeeld zegt, dat paragraaf 7 van ons program zo gesteld is, dat onze partij daarmede „zowel naar links als naar rechts” kan zwenken en daardoor in staat is zich „in te kopen in 't kabinet”, dan kunnen wij dat met schouderophalen voorbijgaan al is het dan ook een insinuatie van niet zo bijster goed gehalte. Wij kunnen ons echter tevreden stellen met de gedachte, dat de hooggeleerde eens een goedkoop succesje op een volksvergadering wilde bereiken. Bovendien is het niet de eerste keer, dat hij zich vergaloopt.

Erger wordt het echter wanneer het gewogen woord uit het officiële partijorgaan van de Partij van de Arbeid — het weekblad Paraat — zo gesteld is, dat daaruit ernstig venijn (en erger nog!) tevoorschijn treedt. In het laatste nummer van Paraat schrijft U (Alfred Mozer) namelijk naar aanleiding van een advertentie die luidde: „Niet praten, maar doen. Wordt lid van de V.V.D.” Over deze advertentie ontsteekt hij zo in woede, dat hij schrijft:

„Met de C.P.N. heeft deze partij (dat zijn wij - K.) de opvatting van Goebbels gemeen, dat verkiezingen humbug zijn, dat men hier slechts heeft te maken met materiële of geestelijke omkoperij. In alle drie gevallen gaat men uit van de veronderstelling: het volk is dom, men kan het met handigheid misleiden. Hoe minder men zich aantrekt van verantwoordelijkheid tegenover medemens en gemeenschap, des te groter zijn de kansen op overwinning. In wezen vloeit deze houding voort uit de minachting voor de mens en uit een „particulier initiatief”, waarbij de meest brutale, de minst scrupuleuze de overwinning kan behalen tegenover een domme met de laagste middelen beïnvloedbare massa”.

* * *

Wij menen goed te doen de lezer de rest van dit betoog te sparen. Echter hebben wij deze enkele regels willen geven om te doen zien op welk een wijze in een hoofdartikel van het officiële weekblad van de Partij v. d. Arb. tegen ons wordt geageerd. Hier is iedere grens van fatsoen zoek, alsmede elk respect voor de overtuiging van andere mensen en ook iedere redelijkheid. Het is demagogie. En waarom? Wij aarzelen niet om te zeggen, dat wij deze wijze van actie-voeren be-

schouwen als een symptoom. Van die zijde voelt men het volslagen mislukken van de gevoerde regeringspolitiek en men beseft, dat velen zich van de Partij van de Arbeid gaan afkeren. Het grote vraagstuk der Indische politiek is aangevat op een wijze, die in brede kring ergernis verwekt. Onmachtig is men gebleken om ook maar iets te bereiken met de politiek van als-maar toegeven en steeds weer nieuwe concessies verlenen. De betrekkingen met de Repoebliek Indonesia zijn er niets door verbeterd en het verwijt tot de oppositie, dat die kolofiale onderdrukking voorstaat heeft de P.v.d.A. maar niet meer laten horen sedert de regering de politionele actie heeft gevoerd, waar haar voormannen zich ook achter moesten scharen.

Zeker mag de arbeid van minister Drees niet voorbij worden gezien, maar bij de behandeling van de sociale ontwerpen heeft onze partij steeds krachtige steun geboden. En mogen wij de voormannen van de Partij van de Arbeid er aan herinneren, dat zij vorige week bij de behandeling van de Pensioenwet mevrouw Fortanier-de Wit niet hebben gesteund bij haar pogingen om voor onderwijzeressen die de leeftijd van 60 jaar hebben bereikt, vervroegd pensioen mogelijk te maken? De heer van Sleen, de woordvoerder van de P.v.d.A. zeide wel, dat hij „met bloedend hart” geen steun kon geven aan dit door krachtig sociaal besef ingegeven voorstel van mevrouw Fortanier, maar daar hebben de genoemde onderwijzeressen niets aan. Bij de sociale maatregel liet de P.v.d.A. ons in de steek.

* * *

Treffend is, dat de P.v.d.A. tegen de door ons gevoerde politiek der aflopende parlementaire periode geen zakelijke kritiek naar voren kan brengen en haar toevlucht zoekt in demagogie. Wij zien dat als een bewijs van haar zwakte. En ook treft ons, dat het van die zijde nodig wordt geoordeeld ons zo zwaar aan te vallen. Dat doet men niet, wanneer men niets vreest.

En dat is ook begrijpelijk. De belangrijkste stokpaardjes van de P.v.d.A. zijn door de knieën gezakt. „Geleide economie”, dat is het slagwoord van die zijde geweest, waarmede propaganda werd gemaakt. Het woord kan veel omvatten, maar duidelijk is in de laatste jaren wel geworden, dat een strak en star geleid economisch leven, zoals de P.v.d.A. dat wil, in de praktijk leiden moet tot de meest erge bureaucratie, administratieve rompslomp en verstikking van alle initiatief. Men moet dit van die kant nu langzamerhand ook wel toegeven. In zijn reeds geciteerde Enkhuizer rede heeft prof. Schermerhorn gezegd, dat de toestand in ons land zó is, „dat ieder mens met de ellebogen tegen 't lichaam zit gedrukt en snakt naar iets meer armslag”. Volgens de hooggeleerde — die ook nu weer zijn voorkeur uitte voor niet-parlementaire uitdrukkingwijzen — zou dit alles samenhangen met het feit „dat wij met elkaar in de prut gezakt zijn”. Wij zouden hieraan willen toevoegen, dat Nederland ook niet meer op peil zal komen als de economische politiek niet wordt gewijzigd en het bedrijfsleven niet meer de gelegenheid wordt gegeven zich te ontplooien.

* * *

Het andere stokpaardje is de nationalisatie. De liefde daarvoor heeft ook al een flinke duw gekregen. Van de regeringspartnerin, de K.V.P., heeft de Partij van de Arbeid op dit gebied niet zo veel gedaan weten te krijgen, maar bovendien lokt het Engelse voorbeeld niet erg aan. Zo vlak na de bevrijding werd de toestand in Engeland ons steeds maar weer voor ogen gehouden en in het bijzonder naar de Labourpartij, die het voorbeeld is geweest bij de oprichting van

de Partij van de Arbeid, werden wij veel verwezen. Die verwijzingen hebben nu ook al niet meer plaats. Ook dat is het opmerken waard, want ook dat is een duidelijke aanwijzing.

De Labourpartij had de nationalisatie op haar program en zij is begonnen met de mijnen. Het resultaat daarvan? In het eerste halfjaar van 1946, toen de mijnen nog onder particulier beheer stonden, werd een netto-winst gemaakt van 16.498.813 pond sterling, in de eerste helft van 1947, na de nationalisatie, was er een verlies van 1.745.867 pond sterling. En van belang is verder in dit verband nog eens de uitspraak van Shinwell, de voorzitter van de Labourpartij, in de herinnering terug te roepen. In Edinburgh op een coöperatief congres, heeft deze gezegd, dat de nationalisatie der mijnen al een halve eeuw op het program der partij stond. En hij vervolgde: „Wij dachten, dat wij er alles van wisten, maar het is een feit, dat dit niet het geval was”. Inderdaad, wanneer men meent het economisch leven onder controle te kunnen nemen en van nationalisatie het heil verwacht, dan zal men bedrogen uitkomen.

De praktijk heeft dat nu wel bewezen. Wij blijven daarom ons vertrouwen schenken aan een economisch stelsel waarin in beginsel aan de uit de maatschappij voortkomende initiatieven zoveel mogelijk gelegenheid wordt gelaten zich te ontplooien. Daarvan verwachten wij het meeste heil.

K.

Niet doen!

U vielt niets voor communisten of socialisten. Beide groepen huldigen dwangideën, welke U vreemd zijn en waardoor ge Uw vrijheidszin tekort gedaan voelt. U wilt Uw vrijheid, uw onafhankelijkheid tonen. U gaat of niet stemmen, of als U wel gaat, dan is er voor U, die behoort tot de politieke middenstof in ons volk geen één partij, die zo precies met alle speciale wensen, welke U hebt, rekennig houdt, dat U daarop zou stemmen. Zodat U blanco stemt en geen enkel vakje rood hebt gemaakt. Met als resultaat, dat zij, tegen wie gij het meeste bezwaar hebt, juist met het oog op die vrijheid, in hun vuistje lachen. Hun aanhangers, ook al zijn zij het wellicht soms met onderdelen van die partij-programma's niet eens, gaan wel naar de stembus. Bij hen blijft niemand thuis. Zij stemmen niet blanco. Men kan zonder enige overdrijving zeggen, dat in het bijzonder de groeperingen uit het midden, in het verleden de Liberalen en de Vrijzinnig-Democraten, thans de V.V.D. daarvan het meeste nadeel heeft ondervonden. Dus juist de partij, waar gij het dichtste bij staat.

Een paar cijfers ter verduidelijking. In Den Haag stemden bij de Tweede Kamerverkiezingen in 1946 12.135 kiezers niet. Of wel 4,1 %. Daarnaast waren er 9.304 ongeldig uiltgebrachte stemmen, waarvan het grootste deel blanco stemmen. In totaal gingen er dus van de 293.634 stemmen, welke in Den Haag uitgebracht hadden kunnen worden, 21.439 stemmen verloren of 7,3 % bij de Tweede Kamerverkiezingen. Daardoor wordt de kiesdeler lager en wordt tegen de wil van hen, die anti-communistisch of anti-socialistisch zijn, voordeel verleend aan de Communistische Partij of aan de Partij van de Arbeid. Wij hopen dan ook, dat al onze geestverwanten dit keer zich welbewust zullen zijn van de plicht, welke zij hebben om niet alleen naar de stembus te gaan, maar bovendien juist terwille van die vrijheid, welke zij zo boven alles stellen, dit keer hun stem zullen uitbrengen op lijst. 6.

★ PARLEMENTAIRE FLITSEN ★

Een minister moest capituleren

Minister Witteman is een handig en vlot debater, die zich niet gemakkelijk uit het veld laat slaan. Iemand, die men, zoals dat heet, om een boodschap kan sturen. Zijne Excellentie behoort bovendien tot dat slag van altijd goed-gehumeurde en optimistische mensen, die men moeilijk een kwaad hart kan toedragen en die bij velen een potje kunnen breken.

Het gevaar bestaat echter, dat zij, die deze — overigens benijdenswaardige — eigenschappen bezitten, nu en dan in een zekere oppervlakkigheid dreigen te vervallen. Dat zij gemakkelijk geneigd zijn, ook uiterst ernstige zaken, vertrouwend op hun handigheid en hun „goodwill”, met de Franse slag af te doen en eventuele ingebrachte bezwaren met een luchtig gebaar weg te wuiven. Zo lagen de kaarten, naar wij menen, bij het Pensioenwet-debat in de Tweede Kamer.

De Pensioenwet en alle daarmee samenhangende regelingen bevatten een dermate ingewikkelde en technische materie, dat een wijziging daarvan zich bij uitstek leent voor een serieuze voor-behandeling. In het schriftelijke (en desnoods aanvullend mondelinge) voor-overleg tussen Kamer en Regering moeten spijkers met koppen worden geslagen en dient de Regering tegenover tot uiting gekomen bijzondere verlangens, wanneer zij meent deze niet te kunnen inwilligen, met volledige gegevens te komen.

Daaraan nu had het bij de voorbereiding van deze Pensioenwet-wijziging ontbroken. Dat lag niet aan de Kamer, die precies gezegd had, wat zij wilde, maar aan de minister, die in zijn Mem. van Antwoord onvoldoende financiële gegevens had verstrekt. En het bleef niet uit, dat dit zich bij de openbare gehandeling moest wreken. De minister bleek buiten de waard — in dit geval de waardin — gerekend te hebben. Onze afgevaardigde, mevrouw Fortanier-de Wit, is n.l. niet alleen een evengoede debater als deze bewindsman, maar bovendien om de drommel niet oppervlakkig en bleek zich in deze materie op waarlijk verbluffend-deskundige wijze te hebben ingewerkt. Het gevolg was, dat de minister die bij de Mem. v. Antw., als gezegd, alles had afgewezen en die bij zijn rede in eerste aanleg nog trachtte zoveel mogelijk in deze houding te volharden, na de klemmende betogen van mevrouw Fortanier, de heer Van Sleen en anderen bij de replieken toch capituleerde en de Kamer uitnodigde, nu maar eerst eens uit te maken, welke amendementen zij in ieder geval wenste te aanvaarden, waarna hij dan wel met zijn ambtgenoot van Financiën zou bespreken, wat financieel aanvaardbaar was.

Dit ging nu zelfs voorzitter Van Schaik te ver en deze nodigde op zijn beurt de minister uit, eerst dat overleg met zijn ambtgenoot te voeren en de Kamer dan het resultaat daarvan mede te delen, waartoe de verdere behandeling werd geschorst.

Zo stond minister Witteman dan de volgende dag weer voor de Kamer en toen bleek toch allerlei wel aanvaardbaar te zijn. Hij kon nu n.l. mededelen, dat de Regering alsnog bereid was: 1e. het gevraagde uitzicht te verlenen op uitgesteld pensioen in de gevallen van ontslag vóór 1922; 2e. de deelgerechtigdheid voor gezinspensioen te aanvaarden, doch zonder verhoging van het percentage, waardoor het pensioen voor een weduwe met vier kinderen maximaal op f 4000,— kon komen en dat voor een weduwe zonder kinderen op f 2200,—; 3e. het maximum-ouderdomspensioen te brengen op f 4800,—. Hoewel deze nieuwe toezeggingen nog niet geheel voldeden aan hetgeen in de Kamer was bepleit, verklaarden de meeste afgevaardigden toch zich hierbij nu te zullen neerleggen en voor andere punten de voorstellen van de in te stellen commissie tot algehele herziening van de Pensioenwet af te wachten. Ook mevrouw Fortanier was daartoe bereid, maar terecht verklaarde zij, niet zo verheugd te kunnen zijn als de heer Van Sleen

over „dit resultaat van samenwerking tussen Kamer en Regering”, dat tot stand was gekomen. Een dergelijke samenwerking dient er, zeker bij een materie als deze, te zijn bij de schriftelijke voorbereiding, bij het voor-overleg tussen Kamer en Regering.

Op één punt heeft mevrouw Fortanier nog een duidelijke uitspraak van de Kamer gevraagd, n.l. over de door haar geëiste pensionering van onderwijzeressen op 60- in plaats van op 65-jarige leeftijd. Ook in deze stond de gehele Kamer in feite achter haar in haar betoog, dat en waarom, in het belang van het onderwijs aan onze jongste kinderen, een onderwijzeres van boven de 60 jaar niet meer voor de klas moest staan. De minister bleef hier echter halsstarrig en de Regeringspartijen wilden hem blijkbaar in geen geval een échec laten lijden. Zo geviel het, dat de heer Van Sleen (Arb.), mej. Tendelo (Arb.) en de heer Dassen (K.V.P.) de een na de ander moesten verklaren, voor het amendement-Fortanier in beginsel de grootst mogelijke sympathie te voelen, doch in verband met 's ministers houding „met bloedend hart” te zullen tegenstemmen.

Deze burger

houdt niet van mensen die hun verantwoordelijkheid niet aanvaarden. Hij houdt niet van mensen zonder stijl. Hij vindt de kereltjes van „mijn 'n biet” verachtelijk, op welk terrein des levens zich hun slordige onverschilligheid ook openbaart. Op welk terrein ook. Klein of groot. Belangrijk of (ogenschijnlijk) onbelangrijk.

De man die in een niet-roken-coupé toch een cigaret opsteekt met het triomfantelijk gezicht van „ik doe het lekker toch”; de held die naar voren dringt in de rij voor het loket; de kerel die zijn links houdt als ieder ander rechts de trap op gaat; de poen die juist op vrijdag stiekum in een zwart tentje een biefstuk gaat zitten eten; de prolet die slagroom op zijn aardbeien moet hebben, al zou de wereld eraan vergaan — het zijn allemaal dode takken aan de boom der gemeenschap; brandhout; rommel, die waard is weggegooid te worden van het Nederlandse erf.

Denkt, medeburgers, niet, dat ik overdrijf. Ik méén het. Deze kleine poenen zijn mij dikwijls onsympathieker dan een reguliere misdadiger. Want aan misdaad kan nog een grote hartstocht ten grondslag liggen, doch de bodem der geniepheden is alleen maar kleinheid en onbetrouwbaarheid.

Nee, deze burger, veracht de kleine zondaren uit het diepst in zijn hart.

Hij veracht de povere profeten der onverantwoordelijkheid.

Hij minacht de slome slordigaards van „mijn 'n biet”.

Hij gevoelt een diepe afkeer van de mensen die, met een triomfantelijke glimlach zeggen: „die verkiezingen, mij 'n zorg, ze kunnen het zonder mij óók wel af; nee, mij niet gezien; ik stem niet; stel je vóór dat ik daar nog voor ga lopen óók; nee daardoenkiedenis.”

Dat zijn de kleine lafaards die, in eigen ogen, grote helden zijn.

Een burger is trots op zijn stemrecht.

Alleen een lummel die daar maling aan heeft.

Een lummel, dat méén ik.

Want het stemrecht is een voorrecht voor alle goede en fatsoenlijke en zich van hun eigen waarde bewuste medeburgers van

DEZE BURGER

Gelegenheidswetgeving van blijvende aard

Zo werd dit amendement van onze geestverwante verworpen met 47 tegen 30 stemmen. Tegen stemden alleen de beide regeringspartijen: K.V.P. en P. v. d. Arbeid.

Ondertussen is aldus de principiële lijn door onze fractie nog eens duidelijk aangegeven. Enerzijds een zo sterk mogelijke terugdringing van de overheidsbemoeiing, inzonderheid met handel en bedrijf, mede ter bereiking van een drastische bezuiniging op de jaarlijkse uitgaven. Anderzijds echter handhaving van de eis van een behoorlijke bezoldiging van alle overheidsdienaren en de toekenning van het uitzicht op een billijk pensioen voor hen en hun nagelaten betrekkingen. Een zo klein mogelijk ambtenaren-corps dus, maar dat zo behoorlijk mogelijk bezoldigd.

Een ander belangrijk ontwerp, dat de vorige week aan de orde is geweest, was dat tot aanvulling van de Provinciale Wet en de Gemeentewet met een bepaling, welke tussentijds ontslag van leden van Gedeputeerde Staten en Wethouders mogelijk maakt.

Onze fractie heeft enslotte haar stem daaraan niet gegeven. Zij deed dit tot zekere hoogte met leedwezen, omdat zij wel bereid was geweest haar medewerking te verlenen om die colleges, waar men zich in moeilijkheden had gebracht door communisten in gezagsposities, waar zij niet thuis horen, te brengen, uit de impasse te helpen.

De V.V.D.-Fractie voelde er echter niets voor om, zoals drs. Kort-hals opmerkte, nu een aantal regels blijvend in ons recht te gaan introduceren, die afgestemd zijn op het politieke onfatsoen van een enkeling en op een exceptionele toestand. Hij kon dan ook terecht de hoop uitspreken, dat bij de nieuwe samenstelling van colleges van B. en W. in 1949 grotere kieskeurigheid zou worden betracht dan twee jaar geleden in enige gevallen was geschied.

De positie van de colleges van B. en W. zouden door een blijvende tot stand bringing van deze nieuwe figuur echter geheel worden gewijzigd. Die positie zou men aldus doen opschuiven in de richting van die van ministers, met het gevolg, dat het gehele stelsel van de Gemeentewet zou worden gedenatureerd en in het Gemeentebestuur nog meer politiek zou worden gebracht. Het gevaar zou niet denkbeeldig zijn, dat wij uitsluitend politieke meerderheidscolleges zouden krijgen. Bovendien denke men aan sommige kleine gemeenten, waar dorpsveten en persoonlijke rivaliteiten soms zozeer in de algemene belangstelling staan, dat deze kwesties haar weerklink ook vinden in de Raad, met het gevolg, dat een op een bepaald ogenblik niet bijzonder in de gratie staande wethouder eenvoudig zou worden weggestemd.

Tenslotte is de vrees niet ongegrond, dat, wanneer men niet meer zeker zou zijn van een vaste periode, waarin men wethouder kan zijn, het uitermate moeilijk zou kunnen worden, daartoe steeds de gewenste figuren bereid te vinden. Velen immers moeten daarvoor bepaalde werkzaamheden laten lopen, anderen moeten voorzieningen treffen voor het vinden van een waarnemer in eigen bedrijf of praktijk.

Onze fractie gaf dan ook met overtuiging haar stem aan het amendement van de heer Hooy (K.V.P.), dat deze wet per 1 Januari 1949 wilde doen vervallen. Dit amendement werd echter (met 45 tegen 38 stemmen) verworpen.

Toen moest zij het zwaarste laten wegen wat het zwaarste was en bracht zij haar stem tegen dit als blijvende regeling onaanvaardbare ontwerp uit.

Het werd niettemin aangenomen met 48 tegen 34 stemmen. Tegen stemden de Anti-Rev., Christ.-Hist., V.V.D., Staatk.-Geref., Communisten en een lid van de P. v. d. Arbeid, n.l. de heer Ten Hagen. A.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.

Redactie-secretaris: Mr. E. Elias
Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.

Administratie: Post box 43, A'foort, tel. 5267
Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.
Losse nummers 15 cent.

Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie”, te Amersfoort.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlugg, Geestbrugweg 69 Rijswijk (Z.-H.).

Stem uit Indië....

Wij ontmoetten dezer dagen een vooraanstaande „wetende” uit Indië, die enkele weken hier doorbracht. Géén van Mook-man. Rustig, nuchter, zakelijk met 30-jarige ervaring zowel in het ambtelijke als het particuliere. Hij gaf ons een inzicht in de financiële en economische verwording, de geldsmijterij, de corruptie, het voor politieke doeleinden misbruikte en peperdure Rode Kruis, de communistische penetratie, de voorbereidingen voor het plebisiet, de onbekwaamheid der ambtenaren, de wapenimport aan de Zuidkust door Australische schepen onder Engelse vlag..... en het bleek veel erger dan wij ooit durfden denken. Maar wat ons bovenal en dan van deze zijde trof was de nadrukkelijke waarschuwing: mensen in Holland, misken of onderken dat nationale gevoel niet. Zij willen wel met ons samenwerken en samenblijven, máár..... in vrijheid verenigd. En onder geen enkele andere voorwaarde. Pruts niet langer aan allerlei formuleringen, hannes niet over die Unie-overkapping, schei uit met onderling ruzie maken. Maar sla die republiek uit elkaar, stuur van Mook en Jonkman de woestijn in..... en dan komt het beter en vlugger voor elkaar dan jullie hier denken. Maar laat het leger onverzwakt in Indië. Tot er rust, orde en veiligheid heerst en er iets anders tot handhaven van het gezag in staat is. Halen jullie het leger weg of wordt het leger te zeer verzwakt, dan is het afgelopen.

Zeker, ik begrijp de die-hards wel. Ik was het zelf óók..... vóór ik Indië weer terug zag. En kon begrijpen wat daar, als gevolg van wanbeleid, voor goed is ómgezet. Dat valt niet meer te redresseren in de richting, waarin de Rijksegenheid, waarin mannen als Schouten, bladen als Trouw, Indië-kenners als Meyer Ranneft en Feuilletau de Bruyn wijzen. Doorvoering van hun inzicht kan alleen nog méér brokken maken — en óók voor goed. Tilanus en Vonk toonden volgens my practischer inzicht, hoe beroerd dat voor ons en voor Indië kan zijn. Niets aan te doen! Zakelijk gesproken is de enige weg: neem tijdig je verlies. En begin opnieuw in de nieuwe richting.

Aldus deze „wetende”.

Leuzen

De Partij van de Arbeid zegt democratisch te zijn en een fel tegenstander van het communisme. Maar welke partij in Nederland, behalve de Communistische heeft als symbolen de Rode vlag en de Internationale? De Partij van de Arbeid! De Partij van de Arbeid beweert voorstander te zijn van de vrijheid en de verdraagzaamheid en op te komen voor gelijke rechten voor allen. Men behoeft alleen maar te luisteren naar de zo nauw met de P.v.d.A. verbonden Vara om te constateren, dat er maar één omroepvereniging in Nederland is, die bij voortduring propaganda maakt voor de socialistische denkbeelden en aanbevelingen omroept voor de vergaderingen van de P.v.d.A., terwijl geen andere politieke partij daartoe gelegenheid heeft. Dat is naar onze smaak ongewenst. Het bewijst, dat bij de P.v.d.A. de rechten van allen niet veilig zijn en dat die vrijheid en verdraagzaamheid bij haar holle leuzen zijn.

Voorlichting!

Uit Tsjecho-Slowakije wordt gemeld dat, ten einde te kunnen voldoen aan de exportverplichtingen, de Tsjechoslowaakse regering, op voorstel van de minister van Voorlichting(!) heeft besloten het verbruik van papier door nieuwsbladen en periodieken te beperken. Er is tenslotte niets nieuws onder de zon. De Duitsers hadden ook maar een paar kolonmetjes nodig om ons „voor te lichten”. Elke dictatuur ziet in een ontwikkelde pers zijn doods vijand.

Neen, nieuw is dit alles niet. Maar desondanks blijft het een waarschuwing. Een waarschuwing niet alleen tegen het communisme, doch tegen elk stelsel dat de vrijheden van de mens ondergeschikt maakt aan de belangen van een bepaalde groep.

Ook dáár

Ook in Curaçao zijn allerlei moeilijkheden, die nu hun culminatie gevonden hebben in een „staking” van de Staten. Dit hoge lichaam weigert zijn verdere medewerking, zolang — zoals het dit noemt — de thans bestaande ongrondwettelijke toestand heerst. Immers: de regering heeft de vorming van een College van Algemeen Bestuur (een soort ministerraad in miniatuur) toegezegd en heeft nu verordoneerd dat de nieuwe Gouverneur, die de huidige functionaris binnenkort zal komen vervangen, zich met de vorming van dit college zal dienen te belasten. Dit betekent uitstel en daarmee neemt Curaçao geen genoegen. Wij wijden (terecht) steeds veel aandacht aan de gebeurtenissen in Indonesië, maar in Curaçao gaat het evenmin naar wens. Men minimaliseert dit niet! Al zijn de Antillen heel wat kleiner dan Indonesië (hun oppervlakte is niet groter dan die van Zeeuws-Vlaanderen; hun inwonersaantal kleiner dan dat van de gemeente Utrecht) zij zijn belangrijker dan hun oppervlakte zou doen denken. Bovendien representeren zij Nederland op het Westelijk halfrond. Moeilijkheden dáár kunnen repercussies en reacties teweeg brengen, die verre uitgaan boven het belang van interne Rijksaangelegenheden!

Eén stap

De Partij van de Arbeid beweert, dat zij opkomt tegen de gevaren van het communisme. Met luid klaroengeschal tracht zij daarvan het Nederlandse volk te doordringen. Maar zij is tevens voorstandster van het maar blijven onderhandelen met de Republiek Djocja. Zij veinst niet te weten de communistische inslag van deze republiek en in feite steunt zij dus reeds in een deel van het Koninkrijk de communisten. Waar dit een feit is, kan men het verstandige mensen niet euvel duiden, dat zij van die schone woorden en verklaringen van de Partij van de Arbeid maar niet al te veel geloven en bezorgd zijn, dat bij de Partij van de Arbeid toch ook nog wel eens een Fierlinger net als in Tsjecho-Slowakije aanwezig kon zijn. Bij de bezetting van ons land hebben de Duitsers in het bijzonder geprobeerd de S.D.A.P. om te buigen. Dictatoriale stelsels werpen zich altijd op socialistische groeperingen, omdat zij van mening zijn, dat deze niet voldoende innerlijke weerstand hebben om zich tegen dictatoriale stelsels, hetzij nationaal-socialisme of communisme te verzetten. Laat dus ieder Nederlander, die anti-communistisch wil stemmen, zich er voor hoeden op de P. v. d. A. te stemmen, omdat het lijkt, alsof men dan anti-communistisch stemt, maar daarvoor onvoldoende zekerheid heeft!

Benesj

Nu ook de laatste man, die op een verantwoordelijke post in Tsjecho-Slowakije doordrongen was van de betekenis van de begrippen „vrijheid en democratie” afgetreden is, past het een ogenblik bij zijn aftreden stil te staan. Benesj, die zo vele jaren voor de vrijheid van zijn land in en buiten Tsjecho-Slowakije gestreden heeft, was jarenlang de mentor van een politieke partij, welke een grote geestelijke affiniteit bezat met de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie. Nu bestaat deze partij in Tsjecho-Slowakije niet meer en Benesj heeft, na de wijzigingen in de Grondwet niet ondertekend te hebben, zijn hoge ambt van President der Republiek neergelegd en moeten overdragen aan de communist Gottwald. Voor hen, die zozeer meegeleefd hebben met zijn strijd voor de vrijheid in zijn land, een droevig feit. Zijn laatste woorden als President hadden juist betrekking op die vrijheid. Moge het hem gegeven zijn, als ambteloos burger nogmaals dank zij de „zwakke” krachten de zon der vrijheid boven zijn land te zien opgaan.

Vadertje Rompslomp

Thans zijn wij het niet die klagen, doch enkele dagbladen, waaronder Haarlems Dagblad en N.R.C. De critiek geldt het feit, dat de belastingbetaler op het ogenblik met aanslagbiljetten wordt overstroemd, en wel op dusdanige wijze, dat deze in een paniekstemming geraakt. Wij sluiten ons geheel en al bij deze critiek aan, waarbij het vanzelfsprekend niet gaat om het betalen van de belasting zelve, doch wel om de (on)wijze methode die bij de inning wordt toegepast. Wederom wordt het publiek slachtoffer van de administratieve rompslomp die blijkbaar de allergrootste moeite heeft orde op eigen zaken te stellen. Voorts blijven de klachten aanhouden over fouten door de belastingdienst gemaakt. Wij willen er verder maar niet veel over zeggen. De ervaringen in dit verband opgedaan zijn te veelvuldig om deze hier nog eens uitvoerig te beschrijven. Wij sluiten ons overigens geheel aan bij de N.R.C. als deze schrijft:

„Wij hebben de indruk, dat men aan de Kneuterdijk de psychologische uitwerking van het gevoerde beleid onvoldoende in zijn overwegingen trekt. Laat minister Lieftinck thans tonen, dat hij de toch reeds bestaande tegenstelling tussen overheid en burger niet onnodig wil verscherpen!”

Maar ja.....

Er is in ons land nog aan zeer vele artikelen gebrek. Men kan wellicht de vraag stellen, of dit nu wel noodzakelijk is. Het is zeker niet eenvoudig hierop in het algemeen antwoord te geven, aangezien het uiterst gevaarlijk is in deze te generaliseren.

Het zou dan ook onbillijk zijn, de geleide economie in dit opzicht voor alles verantwoordelijk te stellen. Ook hier zijn er echter uitzonderingen die de regel bevestigen. Zo was — en is er nog — gebrek aan fietsbanden, hetgeen vooral met het oog op de vacantielijd voor de wielrijder een ernstig ongemak betekent, ja, in sommige gevallen oorzaak is, dat hij zijn oorspronkelijke plannen moet wijzigen. Vanwaar echter dit bandengebrek? De oorzaak hiervan moet worden gezocht in een verbod tot aflevering op de binnenlandse markt dat onlangs door het rijksbureau voor Rubber werd opgelegd aan een fabriek (één van de grootste) die niet aan haar exportverplichtingen had voldaan. Dit is ongetwijfeld te laken, tenminste als hier nalatigheid in het spel is. Wij vragen ons echter af, waarom het Nederlandse publiek het slachtoffer moet worden van de repressie maatregelen die het rijksbureau voor Rubber aan een bepaalde onderneming wenst op te leggen, om van de onbillijkheid jegens de handel te gaan, nog maar niet te spreken. Maar ja, zolang de Partij van de Arbeid het in Nederland te zeggen heeft.....

Les!

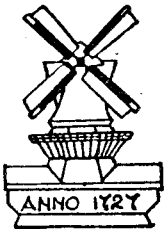
We herinneren ons uit de verkiezingsstrijd van 1946, dat een advocaat in Den Haag, die onze denkbeelden toegedaan was, juist op de verkiezingsdag met vakantie in Noordwijk zou zijn. Hij had verzuimd zich tijdig te laten overschrijven, zodat hij naar Den Haag moest komen om te stemmen. Hij deed dat niet, hoewel de afstand niet zo groot was en hij het, zoals hij zeide, de moeite niet waard vond. Ik sprak hem kort na de verkiezingen. Hij was ontdaan over het feit, dat er zoveel stemmen waren uitgebracht op de communisten. Toen hebben we hem gewaarschuwd, en gezegd, dat de stemmers op de communistische lijst wel de moeite hadden over gehad, om als zij in Noordwijk met vakantie waren, naar Den Haag te komen en hun stem uit te brengen. Hij was er van onder de indruk en zelde aan die waarschuwing gehoor te zullen geven. Het zou kunnen zijn, dat er onder de lezers waren, die een dergelijke waarschuwing ook wel eens nodig zouden kunnen hebben, en als zij die niet zelf nodig hebben, wel een vriend of een kennis hebben, waartegen zij die waarschuwing moeten doorgeven. Daarom: ook een gewaarschuwd kiezer telt voor twee. Stemt op 7 Juli. Blijft niet van de stembus weg.

Verkeerde gooi

Het is naar onze mening altijd beter met argumenten aan te toonen, waarom men op de kandidatenlijst van de V.V.D. moet stemmen dan uitsluitend af te geven op andere partijen. Maar wat wel noodzakelijk is daarnevens is om de kiezers te waarschuwen hun stemmen niet over de balk te gooien door te stemmen op partijen, waarvan men thans reeds met zekerheid of met een zekerheid grenzende waarschijnlijkheid kan voorspellen, dat zij de kiesdeler niet zullen halen en zelfs niet eens voor een restzetel in aanmerking komen. Door op deze kleinere partijen of groepen te stemmen, bereikt men precies het tegenovergestelde van hetgeen men beoogt.

Er is in brede kring een naar onze mening gegrond bezwaar tegen de gedachten en de handelwijze van de Partij van de Arbeid. Men wenst de invloed van de Partij van de Arbeid te verzwakken, iets wat wij evenzeer wensen. Welnu, wat ziet men thans gebeuren. De groep Welter, die bezwaren heeft tegen de houding van de K.V.P., komt met een eigen lijst uit. Deze groep is van de thans optredende partijen de enige, die naar onze mening kans biedt, om naast de reeds in de Kamer vertegenwoordigde partijen, in de Tweede Kamer vertegenwoordigd te raken. Met als gevolg, dat wellicht de K.V.P. kleiner in aantal zal zijn, dan de Partij van de Arbeid, waardoor de Kabinetsformatie in plaats van aan een K.V.P.-man aan een man uit de P. v. d. A. zal worden opgedragen. En de invloed van de Partij van de Arbeid op het nieuwe regeringsbeleid juist groter zal zijn. Resultaat precies het omgekeerde van hetgeen men beoogde. De Onafhankelijk Nationale Groep van Dr. Feuilletau de Bruyn en de Middenstandspartij halen zeker de kiesdeler niet. Deze groepen hebben eveneens bieden bezwaar tegen het tot dusverre gevoerde Regeringsbeleid, in het bijzonder tegen de Partij van de Arbeid. Zij halen de kiesdeler niet. Resultaat, de op deze lijsten uitgebrachte stemmen geven aan de P. v. d. A. en de K.V.P. met het stelsel van de grootste gemiddelden de kans om restzetels te krijgen, waardoor men in feite, door de lijst van dr. Feuilletau de Bruyn en de Middenstandspartij te steunen, in de kaart speelt van de socialisten. Laat een ieder, die onze beginselen is toegedaan, dit verder vertellen. Wellicht wordt hierdoor het weggooien van vele niet-socialistische stemmen voorkomen!

Abraham van Stolk & Zoonen N.V.

Houthandel

Schaverij - Zagerij

Vuren - Dennen - Oregon-Pine - Pitch-Pine - Heipalen
Rotterdam, Telef. 35400 - Postbus 1100

N.V. CORNs. SWARTTOUW'S STUWADOORS MAATSCHAPPIJ

Rotterdam

Lossen en laden van zeeschepen en alle verdere werkzaamheden.

Opslag van alle soorten goederen.

Het hoofdkantoor, Willemskade 21, verstrekt gaarne op aanvraag inlichtingen.

Bijkantoren te:
 AMSTERDAM - ANTWERPEN - GENT.

Binnen enkele weken verwachten wij wederom

5000 Deense Zaaklapstoelen

Deze wereldvermaarde stoel, in 22 landen op 8 constructie-punten ge-octrooieerd, is een unicum op dit gebied. Snel verplaatsbaar — speciale stapelwijze — zittend als in de gemakkelijkste fauteuil. Iets bijzonders voor gebruik in keukens, scholen, patronaten, vergaderzalen, cantines, enz.

ALLEENVERKOOPRECHT IN NEDERLAND.

Zojuist ontvangen:

2000 Half-Fauteuils en 500 Armfauteuils

in licht en donker noten kleur, origineel „Thonet” fabrikaat, voor café's, zalen en cantines.
 Nog uit voorraad leverbaar:

1500 Poolse Klapstoelen en 500 Klaptafels

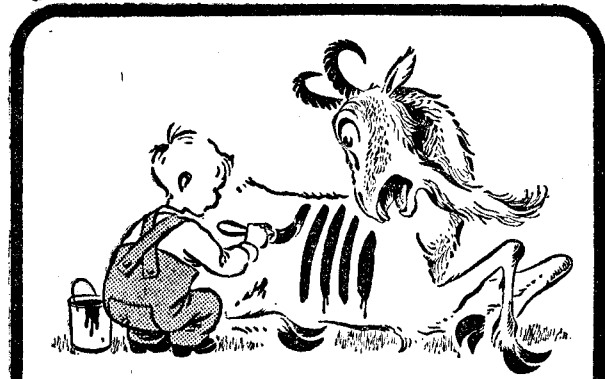
Prima blank beuken, geheel geschroefd. Zeer laag in prijs. Verder belangrijke aanbiedingen in CAFÉ- en RESTAURANTFAUTEUILS — WENER ZAALSTOELN — CAFÉ-LEESTAFELS, enz., enz., enz.

Vraagt vrijblijvend monsterzending
 Het grootste en oudste adres in Nederland
 Aan de spits met een 45-jarige reputatie

GEBR. BOUTER

Moderne Café- en Winkelinstallaties

ROTTERDAM — SONOYSTRAAT 3 — TELEF. 47474
 DEN HAAG — WAGENSTRAAT 122 — TELEF. 114428

...maar voor al het andere verfwerk

Verf Van Vettewinkel

N.V. Lijm- en
 Gelatinefabriek

„Delft”

Fabrieksmerk:
TWEE TORENS

Tel. 106-363 — Delft

**VOOR COLLECTIEVE
 PENSIOENVERZEKERINGEN**

WENDE MEN ZICH VRIJBLIJVEND
 OM ADVIES EN OFFERTE TOT DE

HAV BANK

HOOFDKANTOOR SCHIEDAM

HET KAN UW BELANG ZIJN.

TEXTIEL

TRADE MARK

N.V.

RIGTERSBLEEK

voorheen

G. J. Van Heek & Zonen

ENSCHEDÉ

KATOENEN EN KUNST-
 ZIJDEN WEEFSELS

J. en K. SMIT's

**SCHEEPSWERVEN EN
 MACHINEFABRIEKEN**

KINDERDIJK

N.V.

W. A. HOEK's

MACHINE- EN ZUURSTOFFABRIEK

Hoofdkantoor en Machinefabriek
 te Schiedam.

Compressors voor alle gassen en iederen druk.
 Installaties voor de bereiding van zuurstof, stikstof, enz.

H. P. GELDERMAN & ZONEN N.V.

OLDENZAAL

FABRIKANTEN VAN

ruwe-, geverfde-, gebleekte- en bedrukte katoenen-,
 celvezel- en kunstzijden manufacturen

Verzorgt als van ouds

VERHUIZINGEN

naar alle werelddelen
 met Hollandse degelijkheid

Firma KOORMAN

NIEUWE HAVEN 145

Tel. 68146 - Schiedam

Stemmen van onbekenden

Zo denkt, zo spreekt, zo schrijft de republiek

En zo spreekt Alimin, de communistenleider

Het is natuurlijk in de Republiek niet mogelijk, in enigerlei vorm het Nederlandse standpunt aan de bevolking mede te delen. Op dit punt is de Republiek volstrekt totalitair — zij beheerst de pers en de radio. Zij doet dat precies, zoals Hitler het deed en Stalin het doet.

Dat wil dus zeggen: de Indonesiër, die in de Republiek woont leest in zijn krant en hoort door de radio en op vergaderingen niets van wat de Nederlanders werkelijk willen en bedoelen.

Hij hoort en leest alleen de verdraaide, mismaakte en verwrongen voorstellingen, die de Republikeinse machthebbers van de Nederlandse bedoelingen geven.

In Nederland is dit anders. Wij laten ditmaal de Republikeinen zelf aan het woord.

Wij laten de Republiek spreken. Wij doen dit ten eerste, omdat de uitspraken, welke men hieronder zal vernemen, in Nederland nog niet bekend zijn. Wij doen het vooral, omdat deze uitspraken zo uitermate leerzaam zijn.

Leerzaam..... en tragisch. Tragisch, omdat zij tonen welke middelen worden gebruikt om de kloof tussen het goedwillende en het republikeinse Indië en de afgrond tussen Nederland en de Republiek zo diep mogelijk te houden.

Allereerst citeren wij het volgende uit de „Merdeka”, een Republikeins dagblad. Aldus:

„Wat betreft het „sterke” kabinet-Hatta, dat in Februari werd gevormd; het heeft veel „schoongeveegd”, vindt „Merdeka”, maar nog lang niet genoeg. De „zuivering” in militaire, civiele en commerciële kringen had intensiever moeten zijn. „Merdeka” herinnert aan de verklaring van Sjafrudin Prawiranegara, dat voor het werk in de olieraffinerijen van Tjepoe, dat eigenlijk door 1500 man kan worden verricht, thans het tienvoudige nodig blijkt. Ook in de zoutbedrijven zijn de toestanden slecht: in feite zwaaien daar de arbeiders de scepter. Feitelijk is op dit punt de „rationalisatie” van Hatta een caricatuur geworden, en wanneer dit niet in orde komt, kunnen wij niet zeggen dat zijn kabinet sterk is — aldus het blad.

„Merdeka” gaat dan na, hoe het kabinet zou kunnen worden versterkt. Tegengesproken wordt, dat de uitnodiging aan het Front Demokrasi Rakjat om deel te nemen aan de regering een gevolg zou zijn van de Russische erkenning der republiek. Sedert 20 Mei j.l. konden de controverse tussen de verschillende politieke partijen worden verkleind dank zij de herdenking der gevallen strijders. Zij hebben onze eenheid gewild, en alle partijen, rechts zowel als links, namen resoluties aan betreffende een nationaal front, een nationale eenheid — zo schrijft „Merdeka”.

Dan wordt herinnerd aan de o.a. door Natsir uitgesproken wens: dat het kabinet niet meer aan de president maar aan het parlement verantwoordelijk zal zijn. En dat zou volgens „Merdeka” ook best kunnen, zodat Sjarifoeddin's volksfront het eigenlijk al met de andere partijen eens is over het standpunt betreffende de onderhandelingen met de Nederlanders. Dit standpunt — zo besluit „Merdeka” — is n.l. hetzelfde op de volgende punten:

1. de buitenlandse betrekkingen der republiek moeten in stand blijven tot de vorming der VSI;
2. de TNI moet blijven bestaan;
3. de overheid moet haar nationaal program ten uitvoer leggen”.

Dat was dus de „Merdeka”. Thans citeren wij de „Siasat”, een republikeins weekblad, dat schrijft:

„Onder het hoofd „Bis hier, und nicht weiter” schrijft het republikeins weekblad „Siasat” onder meer, dat het eerste punt in het program van Hatta's kabinet de „uitvoering van de Renville-overeenkomst” omvat. Hierbij stuitte Hatta op grote moeilijkheden. Enerzijds oefenden de Nederlanders druk uit om het Renville-accordeo ten uitvoer te brengen volgens hun eigen interpretatie. Anderzijds maakte het Front Demokrasi Rakjat de uitvoering van de Renville-overeenkomst tot het voornaamste punt in zijn agitatie tegen de huidige regering.

En in zulk een sfeer toont de verklaring van Hatta tegenover de UP-correspondent (waarin hij gewaagde van de mogelijkheid van een „nieuwe Nederlandse militaire actie”), hoe dicht de politieke barometer het nulpunt is genaderd.

Deze verklaring van Hatta is niet alleen belangrijk door haar juistheid en ook niet alleen vanwege het feit, dat zij door een leider werd uitgesproken, maar voornamelijk omdat zij werd afgelegd door Hatta, die tot dusver steeds consequent heeft gepoogd de Renville-overeenkomst ten uitvoer te leggen.

Hatta's verklaring typeert de politieke situatie, waarbij er geen wezenlijke hoop is, dat zij zich gauw ten goede zal keren — aldus het republikeinse weekblad.

Een concessie in de vorm van het afzien van de betrekkingen met het buitenland en de ophaffing van de TNI zal voor de republiek betekenen het afzien van alles wat bereikt werd door middel van het opofferen van het leven van duizenden jongemannen en het hebben en houden van haar onderdanen, die haar trouw zijn.

Het blad stelt de vraag, wat het gevolg zal zijn, indien de republiek geen concessies m.b.t. de buitenlandse betrekkingen en de TNI wenst te doen. In de eerste plaats is het mogelijk, dat men van Nederlandse zijde de eisen zal minderen zodat een overeenkomst met de republiek verkregen zal kunnen worden. Een tweede mogelijkheid is echter, dat wat Hatta verklaarde, plaats zal vinden, n.l. een herhaling van een militaire actie van Nederlandse zijde, en het gevolg hiervan is ook duidelijk, n.l. dat de strijd gedurende jaren voortgezet zal worden.

„Siasat” bespreekt vervolgens de binnenlandse toestand. Met betrekking tot het nationaal program, dat op 20 Mei door de partijen aangenomen is ter gelegenheid van de herdenking van de 40-ste nationaal reveldag, zegt het blad, dat het voor diegenen, die in het bezettè gebied verblijven, moeilijk is om aan te voelen, in hoeverre hier sprake is van een werkelijke eenheid van wil: dergelijke verklaringen hebben in het verleden hoegenaamd geen betekenis gehad.

Het is echter mogelijk, dat ditmaal door de dreiging van buiten in de leiders de overtuiging rijpt, dat het noodzakelijk is dat alle groepen het uiterste moeten doen om het voortbestaan van de staat te verzekeren, met terzijde stelling van de meningsverschillen, ten einde tot een sterk nationaal front te komen.

De republiek zal geen concessies meer kunnen doen zonder zelfmoord te plegen, zo besluit „Siasat”. De republiek zal thans moeten zeggen: „Bis hier, und nicht weiter”.

En tenslotte citeren wij..... Alimin zelf.

Alimin Ronodiwirjo, de leider der communisten.

Hij is geïnterviewd door Daniel L. Schorr, een Amerikaanse journalist, die hem in Djocja opzocht. De

„Nieuwsgier” gaf er het verslag van. Wij citeren:

Een week van voorbereidingen was verstreken, voordat ik erin geslaagd was mijn sinds lang gekoesterde wens te realiseren en een bezoek te brengen aan Alimin Ronodiwirjo, één van de voornaamste communistische agenten in het Verre Oosten. De interviews welke hij gegeven heeft zijn te tellen, en wellicht is dit de eerste keer dat een Amerikaanse correspondent een persoonlijk onderhoud met hem gehad heeft. Gekleed in een sarong en gezeten op een matje in het huis van een zijner vrienden in de buitenwijken van Solo, vertelde Alimin, dat het nog lang zou duren, voordat Indonesië rijp zou zijn voor het communisme. En hij vervolgde:

„Eerst moeten de Nederlanders eruit. In de huidige crisis steunen wij de republiek, en leggen vooral de nadruk op de thans zo noodzakelijke eenheid. Ik heb er bij alle linksgerichte partijen op aangedrongen zich eensgezind achter de regering te scharen.”

„Daarna komt economische reconstructie, en hiervoor zou ik graag Amerikaanse credieten hebben — niet zoveel, dat de Amerikanen een dominerende positie krijgen, maar voldoende om het de republiek mogelijk te maken op eigen benen te staan. U vraagt zich misschien af waarom een communist hulp van Amerika wenst. U moet echter begrijpen, dat wij niet in conflict zijn met het Amerikaanse kapitalisme. Mijn land heeft nog geen politiek bewustzijn, en is nog heel ver van het socialisme verwijderd. Men kan deze mensen geen Marxistische doctrines van Lenin voorzetten, zij zouden ze niet begrijpen”.

„Ook voor Indonesië zal het ogenblik komen, dat het socialistisch wordt, maar niemand kan zeggen wanneer. Zoveel factoren die wij niet in de hand hebben, spelen daarbij een rol”.

„We moeten afwachten of er een crisis zal komen in het Amerikaanse kapitalisme. Ik ben zeer benieuwd wat de uitslag zal zijn van de Amerikaanse verkiezingen. We zijn hier zozeer afgesneden van de buitenwereld. Maar we moeten in dit land heel voorzichtig te werk gaan. Dit is een Mohammedaans land, en wij moeten vermijden religieuze gevoeligheden te kwetsen. Maar hoe dan ook, het getij is met het socialisme in de gehele wereld, en eens zal het ook hier komen”.

Alimin zeide, dat de kern van de Communistische Partij in Indonesia bestond uit 2000 leden, vele van hen getraind in Australië. Zij trachten vooral contact te zoeken met de landelijke bevolking en de arbeiders. Hij vertelde mij:

„Ik bezoek de kleine dorpen, en daar spreek ik werkelijk niet over Marx maar wanneer de tan's mij vragen, hoe de boeren in Rusland leven, dan vertel ik hun, dat deze vrij zijn en niet uitgebuit worden, en dat ze voor zichzelf en voor hun kinderen een toekomst hebben.”

„We gaan vooruit, maar langzaam, o zo langzaam”.

De invloed van Alimin in de republiek vindt hoofdzakelijk zijn oorzaak in het feit, dat hij een van de weinige politiek geschoolde figuren is te midden van een groep nationalistische intellectuelen, die voor het grootste deel onervaren en naïef zijn. Zijn invloed is buiten verhouding groot, in aanmerking genomen de werkelijke kracht van de communistische partij, die op het ogenblik samen met andere linkse groepen het democratische volksfront vormt.

„Ik heb wel enig contact met de regering”, zegt Alimin bescheiden. Maar hij vermeldde tevens, dat toen de onderhandelingen met de Nederlanders in een critiek stadium geraakt waren, premier Mohammed Hatta hem een boodschap zond, en dat hij later dringend naar Djokja ontboden werd, teneinde besprekingen met officiële persoonlijkheden te houden. Hij staat ook in contact met president Soekarno.

Tot zover Alimin, de communist. Tot zover ook de persstemmen.

Het zou, zo komt het ons voor, de indruk maar verstoren, zo wij er iets aan toevoegden...

d. K.

Ter informatie en overweging....

In „Het Laatste Nieuws uit Indië”, algemeen beschouwd als het Orgaan der Rijkseenheid, stelde de Onafhankelijke Nationale Groep zich voor. Met haar programma en met haar lijst.

Wij lezen dat die lijst de namen bevat „van vooraanstaande Indië-kenners” en dat zij „ook door haar verdere samenstelling geschikt is om in de Indische aangelegenheden afvallige leden van politieke partijen — in de eerste plaats denkt men daarbij aan V.V.D. en C.H. — alsmede z.g. daklozen, die niet A.R. of Kath. willen stemmen, tot zich te trekken”.

Wij hebben dus naarstig gezocht naar die „vooraanstaande Indië-kenners”, die zich tot trekkers der daklozen opwierpen. Tot onze verbazing vonden wij slechts twee onder de twintig namen, waaraan naar onze mening het epithet „vooraanstaand Indië-kenner” kon worden toegekend. Of de overige Indië-kenners, onder wie zéér ouden van dagen, zodanig vooraanstaand zijn, dat zij de huidige Indische aangelegenheden in volle omvang kunnen beoordelen, menen wij ernstig te mogen betwijfelen.

Tevergeefs zochten wij op deze lijst de namen van meerdere inderdaad vooraanstaande bekwame en ervaren Indië-kenners, van wie bekend is dat zij de Rijkseenheidsgedachte aanhangen.

Men zou overigens om die lijst kunnen glimlachen, uiteraard met alle waardering voor dr. Feuilletau de Bruyn, ware het niet dat zij wellicht weer enkele tienduizenden stemmen verloren doet gaan en bovendien een in de kringen der Rijkseenheidsbeweging reeds ontstane scheur vermoedelijk tot een volledige breuk doordrukt.

Dat een vooraanstaand Indië-kenner als dr. J. W. Meyer Ranneft deze lijst en de daarop voorkomende namen van eertijds ongetwijfeld verdienstelijke oud-officieren en oud-ambtenaren met warmte kan aanbevelen, is ons een volkomen raadsel.

Tenslotte nog dit. In Het Laatste Nieuws van 7 Juni, d.i. twee dagen na de bewogen vergadering van Zaterdag 5 Juni (welke wij als interne aangelegenheid buiten bespreking laten) lezen wij aan het slot van het de voorpagina beslaande hoofdartikel van dr. Feuilletau de Bruyn:

„Gij Nederlandse kiezers hebt straks uw stem te bepalen of gij voor of tegen de grondwetsherziening zijt. Stemt gij op één der partijen die voor die herziening is, dat zijn dus de K.V.P., de P. v. d. A., de V.V.D. en misschien ook de C.H., dan stemt gij voor de vernietiging van de welvaart van Nederland en Indonesië. Wilt gij dat niet, schenkt dan aan onze Onafhankelijke Nationale Groep uw vertrouwen.”

Dit is verkiezingspropaganda in de meest strikte zin ten bate van de Onafhank. Nat. Groep, aan wier belangen ook reeds de voorpagina van het nummer van 3 Juni werd gewijd. Hieruit kunnen wij niet anders afleiden dan dat het Orgaan der R.E. — ongeacht de inhoud van het op 7 Juni nog bekend te stellen verkiezingsadvies van het Centraal Comité — andermaal ter beschikking stond van de O. N. Groep en zulks mede ter bestrijding van V.V.D. en C.H.U., dat wil zeggen: een herhaling van het gebeurde in de vergadering van Zaterdag d.a.v.

Deze opwekking ter bestrijding van V.V.D. en C.H.U., hangende de beraadslaging over het verkiezingsadvies der Rijkseenheids-Beweging, bij penne van de leider der O. N. Groep, achten wij zo veelzeggend en zodanig bedenkelijk dat wij menen haar ter kennis te moeten brengen van al onze partijleden en medestanders, die tevens medestanders van de R.E.-beweging zijn.

Ter informatie en overweging... Commentaar lijkt ons verder overbodig.

d. G.

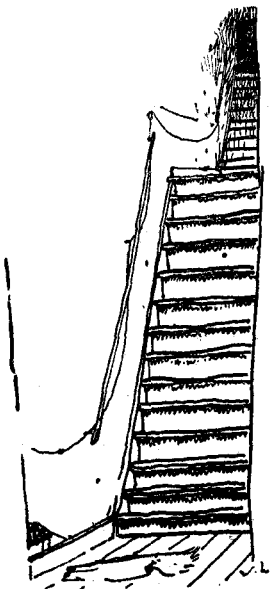
De redactie van Vrijheid en Democratie heeft de journalist Alfred Schuurman verzocht een aantal mensen uit allerlei kringen te bezoeken en hun deze ene vraag te stellen: „Hoe leeft gij in het huidige Nederland?“. Hier volgt het eerste deel van het verslag van zijn onderzoek. Het is geheel naar waarheid, eenvoudig en zonder opsmuk geschreven.

HOE LEEFT GIJ I

THEO EN NELL

Korfbal of een jurkje.

„Maar wij wonen nogal in een gribus“, zegt de ambtenaar van het rijksbureau — een arbeidscontractant zoals alle rijksbureau-mensen — verontschuldigend, wanneer wij hem vragen eens te mogen komen praten. Wij zeggen hem, dat dit nu niet zo heel erg is, want dat meer dan de helft van het Nederlandse volk momenteel in „gribussen“ moet wonen. Maar wanneer wij dan door de trieste, boomloze straat met haar volkomen vervelozende deuren en raamkozijnen in Amsterdam-Oost lopen, en de kale,

uitgesleten trap opstommelen, dan begrijpen wij waarom iemand, die de MULO heeft afgelopen en goede betrekkingen heeft bekleed, verontschuldigend over een gribus spreekt wanneer hij het over zijn „home“ in de Vrolikstraat twee-hoog heeft.

Daar twee kleine kamers met een pieterig keukentje te mogen hebben voor man, vrouw en twee kleine kinderen à raison van 6 gulden per week, dat vindt het bureau voor de huisvesting nog helemaal niet zo slecht. En zo mag de 32-jarige ambtenaar zonder toekomst of zekerheid (hij is immers maar arbeidscontractant!) zich de benen uit het lijf lopen om iets beters te vinden: het blijft voor hem, zijn vrouw en voor Rudi en Mart de twee kamertjes in de Vrolikstraat met uitzicht op de geregelde vechtpartijen op straat.

Wanneer je weg moet uit Rotterdam, waar je jaren lang met je diploma's als zwem-instructeur een leidende functie in het zwembadenbedrijf gehad hebt, dan ben je blij een onderdak te vinden, dacht Theo. En dan vindt je later wel iets beters. Maar wanneer de maanden dan jaren worden, en je slaapt nog steeds met zijn vieren in de ene kamer en leeft in de andere, dan verdwijnt het licht wel een beetje.

Terug in het zwembadenbedrijf gaat niet. Want dan moet je weer als slecht betaald zwemleraar beginnen. En sparen van de 240 gulden per maand plus kindertoeslag, terwijl je ieder ogenblik met een maand opzegging uitgewipt kan worden zonder veel kans om ooit in vaste rijksdienst over te kunnen gaan, dat gaat met twee kinderen zelfs in de Vrolikstraat niet. Ook al is sinds kort voor de arbeidscontractanten een wachtgeldregeling al naar gelang het aantal dienstjaren ingesteld.

Theo en Nell kunnen van het inkomen de huur betalen en fatsoenlijk eten. Ze kunnen alle bonnen honoreren en zelfs een shagje draaien. Maar alle textielpunten liggen nog netjes in de kast. Want sinds het begin van de oorlog is er alleen maar een pak voor Theo en schoentjes voor de kinderen gekocht. „Een geluk“, zegt Nell, „dat we voor de oorlog goed in de kleren zaten.“

En als er 's avonds niet gewerkt wordt, dan hebben ze de Volkskrant en samen met de burens een leestrommel. Radio natuurlijk niet, want probeer maar eens aan een toestel van de distributie te komen!

„Het ergste is het met de kleren“, zegt Nell. En je komt dikwijls toch nog in moeilijkheden. Haar tanden bijvoorbeeld, dat is niet veel moois meer. Nodig was het niet geweest, dat ze zover heen gingen. Maar bij het ziekenfonds moet je door de ontzettende toeloop soms maanden of langer op tandenreparatie wachten, en dan is er geen redding meer aan. Zelf naar de tandarts gaan: onmogelijk. Nou ja, laat dan die tanden maar gaan..... dan moet er in betere tijden maar een gebit in komen.

Och, echt ontevreden zijn ze niet. Ze hebben beiden allebei nog hun korfbal. Ook al drukken bij wedstrijden buiten de halve kosten van de rit met

de autobus toch nog zwaar, dat moet er nu eenmaal maar af. Want de twee kleine hummels gaan altijd mee, en dat is dan ook hun dagje uit.

„Het was het een of het andere“, zegt Nell, „en met het korfbal hebben we er allemaal het meeste aan.“ Ja, het een of het ander: Korfbal of een jurkje voor Nell — korfbal of eens een doosje poeder op je geïmproviseerde kaptafel. Om van de tandarts helemaal niet te spreken.

Ze zouden zo graag nog eens, nu het zomer is, een week-endje gaan vissen buiten. Maar ja, vroeger ging dat voor een riks met zijn tweeën, en nu kost hetzelfde je een 5 of 6 gulden, en dat gaat dus niet.

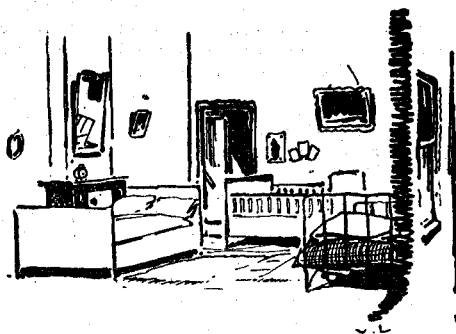
Nee, Theo weet werkelijk niet waarop hij straks stemmen moet — wie een eind moet maken aan deze troosteloze gang van zaken.

JAN-HENDRIK EN DIEN

Koek zie je nooit.

Bij de bovenburen hebben ze het anders ingericht. Daar hebben ze vier kinderen (respectievelijk 9, 7, 5 en 2 jaar oud) en wonen, eten en slapen ze met zijn allen in de ene kamer, terwijl de voorkamer „salon“ is. En in deze voorkamer, die omdat de inhoud zo'n allegaartje is, door de bewoners met echt Amsterdamse zin voor humor „salon de herrie“ genoemd wordt, zitten wij te praten. Er staan een paar roze margrietjes, omdat Marietje pas jarig was.

„We hebben een vast inkomen“, zegt Jan Hendrik — bij-jongen bij de stadsreiniging — „en een vaste armoede ook“. Ze zeggen wel eens: je mag

blij wezen bij de gemeente te zijn, maar het is hopeeloos.....”

„En koek zie je nooit“, voegt Dien hieraan toe.

Nee, de koekbonnen, de zeepbonnen, de theebonnen en de textielpunten liggen allemaal netjes in de kast, samen met de kaarten van de „gemeentelijke kinderkleding en -voeding“ van Januari. Want ook als bij-jongen van een vuilniswagen kan je fatsoen groter zijn dan je natuurlijke aandrang om ze maar te verkopen. En weggeven? Mijnheer, zo raak je immers nooit van je distributie af. Dan denken ze daar (dat zal dan wel den Haag zijn) dat we alle bonnen allemaal kunnen honoreren.

Jan Hendrik is nu 37 jaar en sinds 5 jaar in gemeentedienst. Daarvoor was hij in „ruw ijs“. Voor het zware werk van de ganse dag, vanaf half acht 's morgens, vuilnisemmers in de wagen legen, brengt hij met inbegrip van de kindertoeslag bijna 50 gulden in de week thuis. Dat is dus gemiddeld twee gulden meer dan vóór de oorlog, hoewel de kosten van het levensonderhoud minstens verdubbeld zijn. Toen hij vroeger in het ruwe ijs een 30 gulden verdiende, was hij veel rijker.

„Je leeft niet zoals je behoort te leven“, zegt Dien. Wat het eten betreft gaat nog. Sla en bieten zijn goedkoop, maar van vis, bonen, bloemkool of vruchten kan nooit iets komen. En kleding: alleen in heel bijzondere gevallen, wanneer er bijvoorbeeld schoentjes voor de kinderen afmoeten. Dan wordt maar eens een week overgeslagen met het betalen van de kruidenier. De kinderen hebben één jurk, dus dat betekent iedere avond uitwassen. „Hoeveel keer hebben we het niet over een winterjas gehad“, vraagt Jan Hendrik aan zijn vrouw, „maar hij is er nog altijd niet“.

Werkkleding krijg je van de gemeente ook nauwelijks meer. Alleen maar de blauwe werkjassen, maar geen broeken of hemden meer zoals vroeger. En die mooie roze bon van de „gemeentelijke kinderkleding en -voeding“: je moet betalen wat je daarop krijgen kan en dan nog meer als in de winkels, ook al is de kwaliteit dan beter. En dat gaat natuurlijk niet. Het geld van de consumentencrédiet-bonnen, waarop je 1.50 gulden per week aflost, is uitsluitend voor kleren voor de kinderen.

Van uitgaan is nooit sprake, laat staan van vakantie. 's Zondags zo eens een ommetje met de kleine jongen, dat is alles. En een biertje kan er ook niet van af. Het enige is een pakje shag op de rokersbon. „En dan zit je verder maar tegen elkaar aan te koekeloeren“, zegt Jan Hendrik.

's Avonds tikkert hij maar wat aan zijn balkon-

netje, en breekt hij het de volgende dag maar weer af om het weer over te doen. Een mens die niet stik kan zitten, moet toch wat doen? En je komt er ook nooit eens uit, want van gratificaties of zo iets is nooit sprake en „verval“ heb je niet omdat je van de gemeente niet voor een extra beloning wat bijzonder voor de mensen mag doen.

's Zaterdagmiddags wordt er wat bij verdiend in het oude vak: ruw ijs. Maar Zondag vrijwillig straat gaan vegen, dat doet Jan Hendrik uit principe niet. Dat ga je dan geregeld doen, en dat wordt het loon. Wanneer je dan eens een Zondag wil uitrusten, dan mist je vrouw het te veel, omdat ze er zich aan gewend heeft. En daarom wil hij ook niet, dat Dien er nog bij uit werken gaat, ook al zou zij het — ondanks de 4 kinderen — graag doen.

In de scherpe kop van Jan Hendrik trekt het „Nee, er is zo niet veel aan.....”

Vroeger heeft hij altijd op de communisten gestemd. Want heeft „De Waarheid“ niet altijd duidelijk gezegd, dat we onze bevrijding alleen aan de Russen te danken hebben gehad. Maar ja, hij beseft ook heel goed, dat het ongeluk is dat je maar één krant kan lezen, zodat je dan alles eenzijdig hoort. Nu we toch aan Amerika zijn overgeleverd moet hij er nog eens ernstig over denken. Want een verbetering van de levensstandaard verwacht hij van de communisten zeker niet.

De radio in „salon de herrie“ zeurt van „Ouwe taaie, jippie-jippie-jee.....” Ja, voor die rommel moet je ook nog twee vijf-en-twintig in de maand dokken aan de distributie.....

CASPER

Een Zaan's bloemetje.

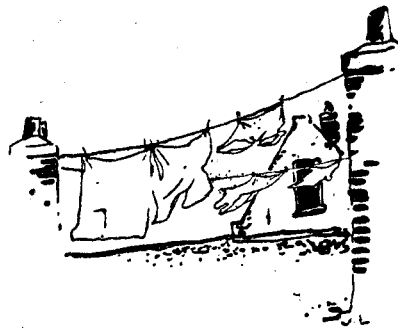
Ergens drie-hoog in „de Pijp“ woont de 29-jarige voorman (hij is „tanker“ op Schiphol bij de British Petrol) Casper Meyns met zijn jonge vrouw, de 2-jarige Rita en baby Casper. Hij komt van buiten, deze gezonde, levenslustige knaap — van de Zaan kant. En hij vervloekt iedere dag weer, wanneer hij weggaat of thuiskomt, de Govert Flink straat en de donkere, smalle trappen. Wat moet er straks zo van je kinderen terecht komen?

Hij was met zijn trouwen blij iets gevonden te hebben, ook al betaal je nog maar liefst 7 gulden in de week voor twee kleine kamertjes en een keukentje. Maar hij breekt zijn nek om wat beters te vinden. En hij is het soort vent dat er komen moet, ook tegen alle verdrinking in. Mopperen, ho maar. Zijn verhaal is voortdurend doorspekt met: „we hebben het zo slecht niet.....” omdat hij weet dat het nog heel wat zijn, die het beroerder hebben. Hij heeft altijd nog zijn ouders aan de Zaan, die zorgen dat er een bloemetje op tafel komt, en van wie hij in geval van nood altijd wel iets kan krijgen wanneer de kinderen wat nodig hebben. Ook al doet hij dat dan niet graag.

Met kindertoeslag mee brengt hij een f 47.50 thuis. En dat is al een hoog loon, zegt Casper, want bij de K.L.M. hebben ze minder. Met Kerstmis hebben ze ook nog twee weken gratificatie gehad, al staat daar tegenover, dat ze geen pensioenregeling hebben, zodat de kindertoeslag aan particuliere verzekering en begrafenisfonds op gaat.

Och, je kunt er met je eten net van komen, zegt Gerarda, net van je bonnen leven. Maar iets extra's gaat niet en aan kleren, daar komen we niet aan. Van de textielpunten hebben ze alleen maar een broek voor Casper kunnen kopen. En ik heb niet eens een zomerjurk.....

Gerarda is vroeger wel naaister geweest, maar met twee kleine kinderen, waarvan baby Casper nog

maar een paar maanden is, kom je aan kleren maken niet toe. Vooral nu de luiers zo duur zijn, dat je minstens twee keer per dag moet wassen. Dingen als vruchten en zo kunnen er ook niet af. De dokter heeft gezegd, dat baby tomaten moet hebben. Maar hij moet het maar met tomaten-puree uit een blikje stellen, wat wil je met tomaten van een gulden erop!

Anders een dure knaap, die Casper, nog afgezien van de luiers. Als hij nu maar in December gebo-

NEDERLAND?

Verslag van de huidige omstandigheden

... dan had hij ook wel zijn kindertoeslag op-
... t. Maar nu hij een maand later kwam, mag
... rop nog een jaartje wachten. Gerarda vindt
... ar een rare regeling.

... ze hebben het niet slecht, zegt Casper nog
... n keer met overtuiging. Ze zijn het laatste
... ar wel nergens heen geweest, ook al mag
... graag eens naar een goede voetbalwedstrijd
... en ook al kan het biertje dat hij wel graag
... meestal niet af, en heeft Gerarda geen zo-

... opbouwen mijnheer, dat is op het ogenblik
... e moeilijkheid. Als je maar niet zoveel zor-
... d over kleding en schoenen reparatie, dan
... wel gaan — dan zou je nog wel eens iets
... kopen. Want je kleren en je inboedeltje
... vullen, dat is toch wel een eerste vereiste.
... Casper en Gerarda hebben vertrouwen in
... omst. Nog eens op een vliegveld buiten kom-
... n dan weg uit de Pijp.....

... ze volgende maand zullen stemmen: ze we-
... werkelijk niet. Het is zo moeilijk op het
... k om te weten waar de oplossing ligt.

CORNELIS EN MEVROUW

Zwaard van Damocles

... nieuw langs de grauwe huizenblokken van de
... Pijp, langs de hoeken waar in groepjes de
... jongens sigaretten en textielpunten aanbie-
... uwe en donkere trappen op naar III-hoog. En
... n kleine oase in deze stenen woestenij: een
... g-klein, nogal overvuld, maar keurig en oer-
... binnenhuisje. De muren vlekkeloos crème,

... er bedekt met ingenieus aan elkaar gezette
... uitstekend onderhouden matten, een oude
... grootvadersklok en een antiek spinnewiel in
... k: het werk van een oud-zeeman, die 22 maal
... illetjes (of wat ervan over bleef) her en der
... , en van zijn steeds zorgende echtgenote.

... ee, arbeidzaamheid en de gave om tevreden
... met wat je hebt, spreken uit de vriende-
... op met de rimpeltjes rond de blauwe ogen
... e 55-jarige loopbode (arbeidscontractant bij
... ks-bureau) Cornelis Jan Troost. En uit het
... huisje met de schemerlampjes, de rode gera-
... n de vensterbank en de ditjes en datjes aan
... nd het motto dat zijn levensgezellin steeds
... lt: het moet allemaal met overleg.....

... verleg en het „je moet het hier zoeken” van
... is Jan zijn wel de geheimen van hun beider
... n. Want moeilijk hebben ze het steeds gehad,
... k hebben ze het vandaag en een allerakeligst
... l van Damocles hangt boven hun hoofden.
... wijl wij naar hun verhalen zitten te luisteren
... koesteren in de theelichtjes-bloeiende gera-
... gezelligheid klinken in onze oren voortdurend
... rden uit het Atlantisch Handvest als een
... „vrijheid van angst.....”

... ien jaar bij het loodswezen in Vlissingen en
... len — het grootste deel van een arbeidzaam
... — heeft hen het grootse bedrag van 617 gul-
... den per jaar (oftewel f 11.80 per week)
... verd. Natuurlijk tellen de 7 jaren, die hij er
... zijn afgekeurd als los wachtman bij deed, voor
... nsioen niet mede.

... is Cornelis Jan sinds twee jaar loopbode bij het
... reau, hetgeen hem 150 gulden opbrengt, zo-
... met het pensioen een dikke tweehonderd gul-
... de maand hebben. Verder kunnen ze het niet
... n, want dan gaat de opslag toch maar van

het pensioen af. Wij hebben toch immers de keurige
regeling, dat men maar 30 % boven wat men vroeger
verdiende mag komen? En dat is nog maar sinds
kort, deze gunst. Tot voor enige tijd geleden was
het 10 %.....

Een mooie regeling. Waarom zou een loopbode
meer verdienen? Hij zou eens mogen kunnen spa-
ren voor de dag, die wellicht helemaal niet ver meer
af ligt, dat het rijksbureau hem niet meer nodig
heeft. En waarop hij dan van zijn f 11.80 pensioen
per week mag gaan leven. Hij heeft toch immers
alleen maar zijn hele leven gewerkt, een zoon de
H.B.S. doen aflopen en voor tandtechniker doen stu-
deren? En nu hij zoveel verdient als arbeids-con-
tractant, kan er ook best een dikke 80 gulden be-
lasting van de 600 gulden pensioen af — het pen-
sioen dat de belastingmensen natuurlijk rustig bij
zijn tijdelijk inkomen optellen.

Maar vandaag is vandaag. En van die dikke 200
kunnen ze er netjes komen. Je hebt je zorg en het
moet allemaal met overleg, maar ze kunnen er met
zijn tweeën behoorlijk van eten en netjes voor de
dag komen. Ze zouden natuurlijk wel eens graag
naar een concert willen, of eens een weekje echt
vacantie willen hebben in een pension buiten, maar
dat gaat natuurlijk niet. Zwart wordt er nooit ge-
kocht. Zodat het pijpje van Cornelis Jan een paar
dagen nadat de bonnen zijn aangewezen niet meer
brandt. „Nu ja, dan maar niets”, zegt hij, „al gaat
het je aan het hart”.

Vroeger was de pijp natuurlijk altijd gestopt, maar
vroeger was ook vroeger — toen kostte een goede
sigaret een halve cent. Wij praten veel over vroeger.
En hoe het nu toch eigenlijk gekomen zou zijn, dat
de mensen tegenwoordig zoveel meer nodig hebben.

Dan komt het gesprek natuurlijk ook op Vlissingen,
waar ze zoveel gelukkige jaren hebben door-
gebracht. Ze hebben er zoveel van gehoord, van al
die verwoestingen. En Mevrouw zou zo graag toch
eens gaan kijken. Maar dat is allemaal veel te duur
geworden. Als je nu toch eens het verschil ziet bij
vroeger.....

„Ik wil het allemaal wel hoor”, zegt Mevrouw,
wanneer wij het hebben over de onmogelijkheid om
eens naar een lunchroom te gaan. Cornelis Jan kijkt
maar eens naar het pijpje, dat gelukkig nog brandt
zolang als het duurt, en zegt nog maar eens „ja, je
moet het hier zoeken.....” Hoort hij in de verte als
een haan de woorden: „vrijheid van angst.....?”

Nee, ze weten werkelijk niet wat ze moeten gaan
stemmen. Het moet anders worden, maar het moet
op een vreedzame wijze gebeuren. Nog eens zo'n oor-
log..... Zien ze zich als enige jaren geleden weer
gaan uit het verwoeste IJmuiden, met de Friese
grootvadersklok en het spinnewiel op een hand-
wagen?

THEO EN STIEN

Twee gulden voor Moeder.

Het is een opluchting te praten met mensen, die
er — zolang het duurt althans — goed kun-
nen komen. Ook al komt dit dan omdat ze zo onge-
nadig gebouwd hebben, en ook al kan hun geval moei-
lijk als voorbeeld worden gesteld. Of misschien juist
wel: om te laten zien, dat toch ook zij het heel
kalmpjes aan moeten doen.

Het is een keurige, plezierige straat waar zij wo-
nen. de 33-jarige meteropnemer-incasserder bij het
Gemeentelijk Electriciteitsbedrijf Theodoor Bos en
zijn jonge vrouw. Eerst drie maanden geleden zijn
zij getrouwd, toen ze bij de mensen waar Stien
15 jaar werkte voor het schijntje van f 3.20 per
maand de voorkamer met het kleine tussenkamertje
konden krijgen — het bedrag van de 10 % toege-
stane huurprijshoogte van de woning. In ruil
blijft Stien het huishouden doen voor haar geheel
invalidede geworden werkgeefster, die haar meer als
een eigen kind dan als een dienstmeisje is gaan
beschouwen.

Theodoor is na 5 jaar bij het G.E.B. (daarvoor
was hij tram-conducteur en arbeider bij de Hem-
brug) in de hoogste (de 5e) loonklasse voor meter-
opnemers-incassereers gekomen. Na aftrek van het
bedrag om zijn 2 losse dienstjaren in te kopen brengt
hij ongeveer 44 gulden per week thuis. Door nog
twee dagen te blijven werken bij andere mensen,
legt Stien er dan nog eens een tientje boven op.

„Zoals we er nu voor staan”, zegt ze, „kunnen
wij het ruim doen, ook al is het met het sparen
afgelopen. Dat kun je alleen doen wanneer je op
een uiterst zuinige voet gaat leven.”

Wat ruim doen is? Wel, ze hebben zelfs al één
keer aardbeien gehad. En eendeneieren zijn ook nog
wel te betalen. De stad gaan ze haast nooit in —
drinken doen ze niet — hij is een matig roker, zodat
hij met zijn rantsoen toekomt. Maar vakantie kan
natuurlijk niet meer, nu ze desondanks toch plat-
zak zijn.

Naast de krant kunnen ze zich nu nog wat chris-
telijke week- en maandbladen permitteren. Een radio
zouden ze wel graag hebben, maar aan de distri-
butie komen ze niet te pas, en een eigen toestel:
mijnheer, laat me nu eens lachen!

Ze betalen allebei twee gulden per week aan hun
moeder, want die oudjes hebben het hard nodig.
Stien's moeder heeft het tramconducteurspensioen
van 18 gulden per week, en Theodoor's moeder f 10.-
ouderdomsrente.

Kinderen zouden ze natuurlijk over een paar jaar
wel graag hebben. „Het is, dat daar niet naar ge-
vraagd wordt”, zegt Theodoor heel ernstig, „maar
de huidige levensstandaard is daar eigenlijk niet op
gebaseerd.....”

ANTON EN WIES

Hobbie is de luxe.

„Als ik het enigszins missen kan, dan koop ik
„A voor een kwartje boenwas”, zegt Wies Door-
hof. En dat is dan ook het geheim van de keurige
spulletjes waartussen wij ergens II-hoog in het
hartje van de Jordaan zitten te praten, en die niet
de indruk geven, dat men hier iets tekort komt.
Maar dat is opnieuw de schijn die bedriegt — men
heeft eerder te doen met slonzen dan met mensen,
die ondanks hun armoede de eindjes bijeen weten
te houden.

Een voordeel van die oude Jordaan huizen is
wel, dat je er voor je 5 gulden huur tenminste
de nodige ruimte krijgt. Ook al is het bovenkamertje
zoals Wies het uitdrukt „zo gaar als boter” en
feitelijk alleen nog maar voor rommelhok geschikt.
Er is ongetwijfeld meer sfeer dan in de troosteloze
steenklompen van de Pijp of Oost.

Maar van sfeer eet je niet. En wat je op die
bonnetjes krijgt is volgens Wies maar „knudde”.
Daarom worden er door Anton en Wies Doorhof
met hun twee grote kinderen zeker 5 kilo aard-
appels per dag gegeten. En dat hakt er meteen
behoorlijk in. De twee kinderen brengen weliswaar
een tientje kostgeld de man binnen, maar dat
eten ze „in de ruimte” op — daar kom je schoon
aan te kort.

Goed eten moeten ze wel, want Anton heeft zwaar
werk in de Centrale Markthallen — iedere ochtend
om half vijf op en in de drukke zomermaanden pas

om acht uur of half negen 's avonds thuis. En Wies
is er nog vier dagen in de week op uit om naast
haar eigen huishouden ook nog voor anderen schoon
te maken. Anton brengt voor zijn gesjouw f 41.50
gulden schoon thuis en Wies verdient er een 11 gul-
den bij. Maar ze zijn het er beiden roerend over eens,
dat je er vroeger met 15 gulden steun beter kwam
dan nu met die dikke 50.-.

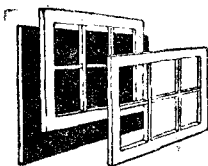
Het blijft scharrelen van de ene dag op de andere.
Nooit kun je zeggen: nu kopen we eens een nieuw
costuum of een paar nieuwe schoenen. En wanneer
er absoluut iets nieuws over is, dan moet het we-
ken lang worden uitgezuinigd.

Uitgaan komt bij Anton en Wies haast niet voor.
Zo eens in de paar maanden eens naar de bioscoop.
„Als we dat dan nog niet konden hebben”, valt An-
ton uit. Maar een gulden in de week opzij leggen
om eens vakantie te nemen, daar is geen sprake van.

Werkklaren heeft Anton met het ruwe werk in
de markthallen hard nodig. De baas heeft nu een
manchester pak aangevraagd, dat ze voor 36 gulden
kunnen krijgen, maar dat ze dan met 5 gulden per
week moeten afbetalen. Dat gaat feitelijk niet, maar
het is een kwestie van moeten — een man moet
toch een heel werkpak hebben. Het is met dat wer-
ken op de groentemarkt een vreemde geschiedenis,
vertelt Anton. Ze zeggen natuurlijk allemaal: wie
in het veen werkt, kijkt niet op een turfje. Maar
zo is het nu net niet. Niets krijgen ze mee. Zelfs
van rot fruit of doorgedraaide groenten moeten ze
met hun vingers afblijven, en dat steekt natuurlijk
wel eens. Vroeger hadden ze een baas, die voor zijn
mensen nog wel eens goedkoop groente en fruit
inkocht. Maar de bedrijfsleider die ze nu hebben,
doet voor zoiets geen moeite. Eens een gratificatie
of iets extra's komt ook nooit voor, en dat zou nu
juist zo fijn zijn om eens wat te kopen. Met stra-
lende ogen vertelt Wies van de voorpret die ze al-
tijd hadden, wanneer er bij de winkelier waar ze
vroeger werkte eens een gratificatie op komst was.
Mens, je had zo'n extratje van te voren al tien keer
uitgegeven.

Ja, maar dat was allemaal vóór de oorlog. Toen
kwam je nog wat makkelijker aan een stuk kleren,
en kwam je ook nog wel eens de stad uit.

Eén luxe hebben ze, en dat is Robbie, de kleine
bastaard-fox terrier, die op een mooie dag zo eens
is komen binnen lopen. Acht gulden belasting per
jaar voor zo'n hond is voor ons mensen eigenlijk niet
te doen, zegt Wies. Maar we zijn allemaal zo gek
op hem, dat we er met zijn vieren aan mee betalen....

RAMEN

IN TRILBETON

NV BETON- & PLATENFABRIEK

1/4 GEBRS. MYNLIFF

TELEFOON: 20559 - SLOETSTR. 6 - NYMEGEN

STAALCONSTRUCTIES

METALEN

RAMEN EN DEUREN

De Vries Robbé & Co.

GORINCHEM

Hotel Café Restaurant

Rotterdam Zuid „Het Witte Paard”

U PEINST OVER EEN GESCHENK?

S. K. Citroen

HOFJUWELIER
S GRAVENHAGE

HOOGSTRAAT 23 TELEFOON 11.17.57

GESCHENKEN IN ALLE PRIJZEN

N.V. SCHEEPSWERVEN

„PIET HEIN”

BOLNES en PAPENDRECHT

DWARSELLINGEN

115 Meter

DROOGDOK

115 x 30 Meter

N.V.

„Latumebo”

A L B L A S S E R D A M

Directeur: A. Caljé

Postbus 5
Telef. 477
Oost-Kinderdijk 177

Duray Fieldpijpestoomketels
Nilens' Heistellingen en
Stoomblokken
Gietstaal der S. A. Paul
Würth, Luxembourg.

Prima kwaliteit
Snelle levering

OPLEIDING

voor

STENO-TYPEN

TALEN

BOEKHOUDEN

TACHO

Tevens opleiding tot Alg.

SECRETARESSE

en

Steno-correspondent(e)

Inlichtingen en inschrijvingen
aan onze instituten te:

Den Haag: Stadhoudersplein 3-5
Tel. 558320.

Amsterdam: van Baerlestraat
11-13, Tel. 27156.

Rotterdam: Mathenesserl. 145,
Tel. 25542.

Utrecht: Wilhelminapark 20,
Tel. 12964.

Arnhem: Stationsplein 23, Te-
lefoon 26884.

SCHOEVERS

Fa. B. Cuperus Az.

Hessenweg 2 - De Bilt
Bijkantoor:
Laurillardlaan 1,
Bilthoven

Drukkerij en Uitgevers
van

Handeldrukwerk
en Vakbrochures

Waar spreken onze
meest bekende
sprekers:

Maandag 21 Juni tot en met
Zaterdag 26 Juni.

21 Juni. Rijswijk (Z.H.): H. J.
Ankersmit en A. M. Pino.
Voorburg: Mr. G. Vonk.
Wageningen: Drs. H. A.
Korthals en Ir. A. Stoffels.
Wieringermeer: Dr. S.-E. B.
Bierema.

Zierikzee: R. Zegering
Hadders.

Zwolle: Mevrouw A. Forta-
nier-de Wit en Joh. G. H.
Cornelissen.

22 Juni. Culemborg: Mr. G.
Vonk.

Epe: F. den Hartog.

Krommenie: G. Ritmeester.
Ridderkerk: Drs. H. A.

Korthals.

Wolvega: R. Zegering
Hadders.

Zutphen: Mr. P. J. Oud.

23 Juni. Brielle: F. den
Hartog.

Edam: Joh. G. H. Cornelis-
sen en R. Th. J. le Cavelier

Schagerbrug: Ir. A. Stoffels

Sneek: R. Zegering Hadders

Texel: G. Ritmeester
Winterswijk: Mr. P. J. Oud

Baarn: Mr. G. Vonk.

24 Juni. Amsterdam: Joh. G.
H. Cornelissen, G. Ritmees-
ter en Mr. W. C. Wende-
laar.

Apeldoorn: Mr. P. J. Oud.
Bergen (N.H.): Ir. A.

Stoffels.

Dordrecht: Drs. H. A.

Korthals en Mr. D. U.

Stikker.

Markelo: R. Zegering
Hadders.

Middelharnis: F. den
Hartog.

's-Hertogenbosch: Mr. G.
Vonk.

25 Juni. Amersfoort: Joh. G.
H. Cornelissen.

Arnhem: Mr. P. J. Oud,
Haaksbergen: R. Zegering
Hadders.

Hengelo: R. Zegering
Hadders.

Leiden: Mevr. A. Fortanier-
de Wit en Prof. Mr. R. P.

Cleveringa.

Nijmegen: Drs. H. A.

Korthals.

Tilburg: Mr. G. Vonk.

Winkel: Ir. A. Stoffels.

26 Juni. Leeuwarden: Mevr. A.
Fortanier-de Wit en Dr. S.
E. B. Bierema.

6

IS ONS LIJSTNUMMER

Hebt U handelsbelangen in Afrika?

Dan zal U het speciale 3-talige Afrika-nummer van het
weekblad „Groothandel”, zeker interesseren. Dit nummer
biedt tevens een unieke gelegenheid om per advertentie
relaties in Afrika aan te knopen, of wel uit te breiden
voor ex- dan wel import. Haast U dus, want wij zijn vrij-
wel volgeboekt en na Dinsdag 22 Juni kunnen wij niets
meer accepteren.

Koninkl. Nederl. Boekdrukkerij H. A. M. Roelants
Afdeling Periodieken - Telefoon 6-9-3-0-0 toestel 1 - Schiedam

Een goede raad voor jong en oud.
stemt op lijst zes, op mr. Oud.

**AFDELINGS-
nieuws**

ALBLASSERDAM

Goede reis

De reisvereniging van de plaatselijke Afdeling van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie maakte op 9 Juni j.l. haar jaarlijkse reis en boekte daardoor wederom een daverend succes. Het fraaie zomerweer droeg daartoe in niet geringe mate bij al moet gezegd worden, dat ook de mooie natuur van Breda, Oisterwijk en Vught op zichzelf al een waarborg inhielden, dat dit keer bij uitstek genoten zou kunnen worden.

In het paviljoen „De IJzeren Man” werd een gemeenschappelijke maaltijd gehouden, waarbij door de voorzitter, de heer A. Caljé, een tafelrede werd uitgesproken. Hij wakte de aanwezigen nog eens op, om bij de komende verkiezingen de actie om op de kandidaten van de V.V.D. te stemmen, te steunen.

Het bestuur kan met groot genoegen op deze reis terugzien.

Goede vergadering

De afdeling belegde een openbare vergadering, waar gesproken werd door de heren G. Ritmeester en Mr. G. Vonk.

Goede verwachting.

Op 6 Juli zal nog een contactavond worden gehouden voor leden van de V.V.D., waarbij ook de leden van de Reisvereniging zullen worden uitgenodigd. Wij verwachten een stampvolle zaal en vele introducés!

ARNHEM

Opgepast!

Vrijdagavond 25 Juni spreekt Mr. Oud in de Concertzaal van Musis Sacrum op het Velperplein. Leden uit Arnhem en omgeving verzuimt niet deze avond aanwezig te zijn. Neemt zoveel mogelijk geestverwanten, vrienden en kennissen mee opdat deze vergadering een groot succes wordt. De vergadering begint om 8 uur en is kosteloos toegankelijk voor ieder.

BIERUM

Goed plan

Te Bierum hield voor een aandachtig gehoor de voorzitter der Centrale Groningen, de heer W. Trijssenaar, een boeiende inleiding. Hierna werden vele vragen gesteld, die alle naar genoegen werden beantwoord. Vooral de Indische kwestie stond in de belangstelling.

Er bestaan plannen in Bierum tot de oprichting van een afdeling over te gaan.

DELFT

Debat

Voor de Delftse studenten had een debatavond plaats, waar de verkiezingsmanifesten en de beginselprogramma's van de Partij van de Arbeid en van onze Partij, de V.V.D., werden uiteengezet. Voor de Partij van de Arbeid deed dat ir. S. A. Posthumus, lid van de Tweede Kamer, voor onze Partij de heer D. W. Dettmeijer, lid van de Haagse Gemeenteraad.

HOEKSCHE WAARD

Actief!

Het bestuur van de Onder-Centrale Hoeksche Waard is thans als volgt samengesteld: W. P. J. Goossens, Voorzitter, A. P. v. d. Hoeven, Secretaris, D. Fonkert, Penningmeester; allen Oud-Beijerland; W. Sepmeyer, 's-Gravendeel, Vice-Voorzitter; J. H. de Wilde, Greup, 2e Secr. Verder hebben van iedere afdeling in de Hoeksche Waard twee leden zitting in de Onder-Centrale, terwijl er 4 plaatsen opgehouden zijn voor de op te richten Jongeren Organisatie van de V.V.D. in de Hoeksche Waard, waarvan de Voorzitter

Wilt U afdelingsnieuws, aankondigingen van vergaderingen e.d. bestemd voor dit weekblad richten aan: Mr. E. Elias, Victoria-hotel, kamer 435, Amsterdam?

ambtshalve zitting zal hebben in de Onder-Centrale met drie bestuursleden om een goede samenwerking te waarborgen bij de organisatie der propaganda-avonden, verkiezingsvergaderingen en verkiezingspropaganda

DEN HAAG

Op de Watergeus

Op Donderdag 24 Juni, des avonds om 8 uur, houdt de afdeling Den Haag van onze Partij een vergadering op de woonschuit „De Watergeus”, liggende aan de Laakkade, bij de Rijswijkseweg. Spreker: de heer D. W. Dettmeijer, lid van de gemeenteraad van Den Haag, over: Koers houden.

KEDICHEM

Stampvol

Voor deze afdeling sprak Fl. den Hartog over het onderwerp: „De V. V.D. en de Landbouw”. De zaal was stampvol. In een belangwekkend betoog van anderhalf uur schetste de spreker de hedendaagse problemen.

Een uitstekend geslaagde avond.

LOCHEM

Twintig nieuwe

Het bestuur werd samengesteld als volgt: Jhr. Mr. P. van Foreest, voorz., A. Lichtendahl, secr., Nieuwstad 25, J. J. Welle, penningmeester en C. H. Gorter (lid).

Circa twintig nieuwe leden traden toe. Een lezing van den Heer den Hartog (landbouwpolitiek) trok bevredigende belangstelling.

STEDUM

Treedt binnen!

Onder leiding van de heer Huizinga uit Loppersum, werd Donderdag 10 Juni j.l., na een uiteenzetting van de heer Voet uit Groningen, een afdeling opgericht.

Het bestuur bestaat uit de heren: P. Boerema, Garsthuizen, voorzitter; P. S. Offringa, Westeremden, tel. 3, secretaris; D. J. Jensema, Stedum, penningmeester.

WIERINGERMEER

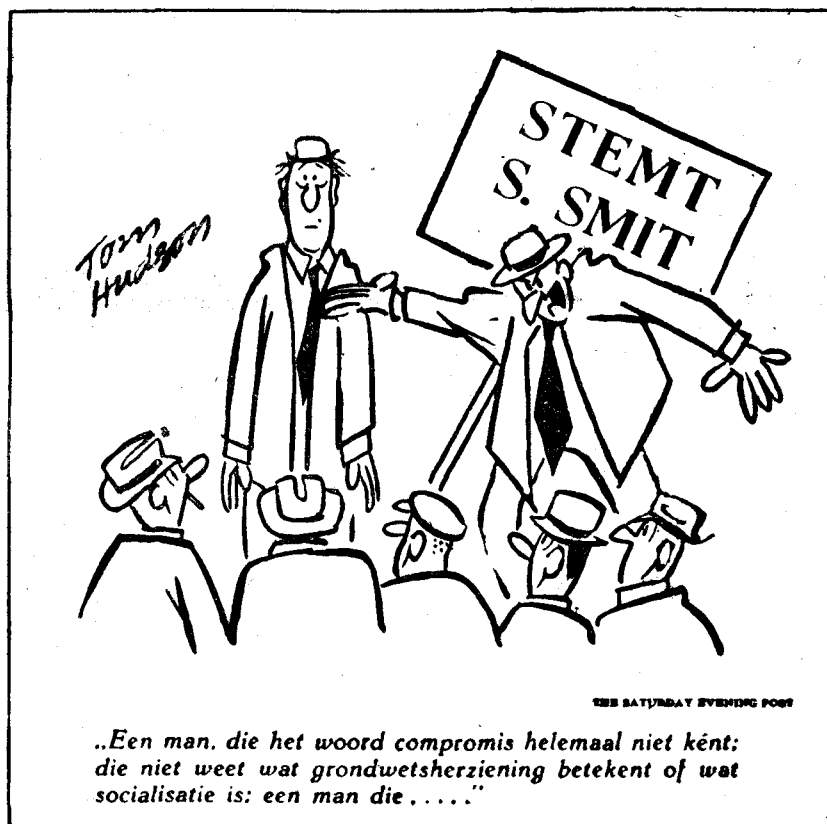
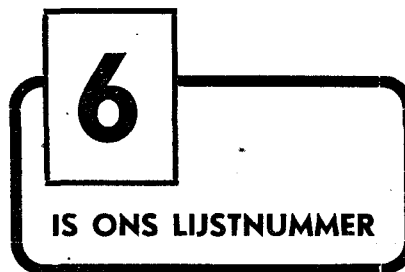
Komt!

Op Maandag 21 Juni komt Dr. Bierema in Middenmeer spreken, terwijl op 3 Juli Mr. Oud komt. Beide malen in Hotel Smit. Wij wekken allen uit de Kop van Noord-Holland op om naar deze beide begaafde sprekers te komen luisteren.

WEMELDINGE

Weest welkom!

Een nieuwe afdeling! Bestuur: Voorzitter: P. J. J. Dekker Wzn.; Secretaris: J. Burger Felius, Prins Bernardstraat 6, Wemeldinge; Penningmeester: M. C. Lindenbergh.

„Een man, die het woord compromis helemaal niet kent; die niet weet wat grondwetsherziening betekent of wat socialisatie is: een man die”

Middenstanders!

Wees voorzichtig!
Let terdege op Uw saack!
Binnenkort moet U weer

kiezen,
(‘t stembiljet is in de mzak)
‘t Merendeel van de partijen
Trok zich weinig van U aan,
Maar, zo tegen de

verkiezing
Dan ontdekt men Uw
bestaan!

Men belooft U gouden bergen,
U wordt ‘t beste paard

van stal!
En U leest hoe men met ijver
Voor Uw welzijn waken zal!
Maar, U laat zich niet

meer „lijmen”
Leergeld hebt U ruim betaald!
(Enkel voor het rode stipje
wordt U er weer bijgehaald!)

Laat die lokstemmen maar
kwelen,
U krijgen ze toch niet mee;

Het gaat NU om

Uw **BESTAANSRECHT!**

Daarom stemt U: **V.V.D.!!**

**Nullificerende
Staatslieden**

Naar aanleiding van het artikel „Ik heb horen zeggen” in Uw editie van 4 dezer, waarin naar aanleiding van de befaamde Westelijke Unie zeer terecht herinnerd wordt aan de bittere waarheid, dat „vijf maal nul nul blijft”, rijst de navolgende vraag:

Welke staatslieden, diplomaten en strategen zijn verantwoordelijk voor het feit, dat de Europese leden van deze Westelijke Unie thans, d.w.z. drie jaren na Duitsland's capitulatie, nog niet voldoende beveiligd en bewapend zijn. De desbetreffende staatslieden, diplomaten en strategen hebben tijdens de oorlogsjaren in Londen (of elders) en gedurende de na-oorlogse periode voldoende tijd gehad om de politieke en militaire bescherming van hun vaderland voor te bereiden. Dat zij daarin schromelijk gefaald hebben duidt op staatkundig, diplomatiek en militair wanbeleid. Het is in confesso, dat het uitoefenen van critiek „achteraf” gemakkelijk is. Maar aangezien wij ons bevinden in een periode van „planmatige en vervoorzienende staatsbemoeïing” is het redelijk, van een zodanige staatkunde-bevredigender resultaten te verwachten, dan de verzuighting vijf maal nul is nul. Het is betreurenswaardig, dat er geen instanties zijn, welke dergelijke nullificerende staatslieden voor hun wanbeleid kunnen bestraffen.

Abonné.

De clou van de avond.....

Een lezer uit Lekkerkerk schrijft ons:

Ik bezocht dezer dagen een vergadering van de Partij van de Arbeid waar het woord werd gevoerd door de heer J. C. Deering over het onderwerp „Naar nieuwe verten”.

Sprekende over onze partij was het steeds „de club van V. en D. en z'n Oud(jes).”

Bij het beroep op de middenstand en het bewijs dat deze thuis hoort in de P. v. d. A. werd volstaan met de vraag aan de aanwezige middenstanders. „Wenst gij terug te keren naar het gelukzalige tijdperk van voor de Vestigingswet Kleinbedrijf? Toen gij, kapper, op Zaterdagavond om half één nog zat te wachten of er niet één of andere dronken kerel kwam binnenzwaaien die je mocht scheren, terwijl je andere collega's ook nog zaten te wachten of hij niet toevallig bij hen binnen kwam waggelen en zij het genoeg hadden om „zijne edele” te mogen scheren.”

Dat de Vestigingswet Kleinbedrijf reeds dateert uit 1937, ondertekend is door de Kath. minister Steenberghe, en tot stand kwam onder een regering waar nu toevallig de S.D. A.P. (P.v.d.A.) geen deel van uit maakte, werd niet verteld.

Graag had ik de aanwezige middenstanders de vraag voorgelegd, wanneer hun zoon beschikte over de vestigingseisen als, vakbekwaamheid, handelskennis en credietwaardigheid of deze een kans moet hebben een zaak te beginnen ja dan neen. Het antwoord lijkt me niet moeilijk te raden. Laat ze echter wel bedenken dat bij hantering van het behoefte-element, wat de P.v.d.A. wil, het heel dikwijls zo zal zijn dat ondanks het feit dat men aan de vestigings-eisen voldoet, de kans om een zaak te beginnen heel klein is.

Verder veel mooie en goedkope moppen over Liefstink.

Over Tilanus liet spreker zich als volgt uit: „Deze man doet me altijd

denken aan his masters voice, eerst de stem van de meester (Jan Schouten) en dan Tilanus”.

De vroegere partijgenoot van de spreker, „d'n ouwe Sam van Houten”, werd het brevet van zuiver statisch denken in de schoenen geschoven. (P.v.d.A. is dynamisch — V.V.D. is statisch.)

Zo in deze trant werd ongeveer een uur volgemaakt.

Daarna was het pauze en na deze pauze de clou van de avond, v r t j d e b a t. Maar niet één van de pro noch contra aanwezigen van de P.v. d.A. meldde zich.

De spreker verwonderde dit en hij deed een wanhopige poging, bijna een smeekbede, om enkele der aanwezigen tot een debat te verleiden. Het baatte niet, er kwam geen mens opdagen.

Mij verwonderde het echter in het geheel niet. Er was niets maar dan ook niets gezegd, dus was debatteren overbodig en volkomen zinloos.

P.v.d.A. remt Nederlands economische politiek

Gelijk men in de dagbladen uitvoerig heeft kunnen lezen, zijn de vorige week de ministers van België, Luxemburg en Nederland (Benelux-landen) gedurende twee dagen in conferentie bijeen geweest. Het belangrijkste resultaat, dat tijdens deze besprekingen werd bereikt, is wel het feit, dat een principiële beslissing werd genomen tot het vormen van een Economische Unie tussen de drie genoemde landen en wel met ingang van 1 Januari 1950. De Beneluxgedachte nadert dus meer en meer haar praktische verwezenlijking en men zou zich hierover oprecht kunnen verheugen, ware het niet, dat er nog verschillende voorwaarden moeten worden vervuld, al eer men aan deze verwezenlijking toe is.

Zal ongezouten critiek der Benelux-partners eindelijk eens de ogen openen?

Het roer moet om!

De vraag komt hierbij op, welke oorzaak o.m. de verwezenlijking van de Economische Unie dan wel in de weg staat.

Het antwoord luidt: Het verderfelijke stelsel der geleide economie dat in Nederland wordt toegepast, een stelsel waarop de Partij van de Arbeid zó prat gaat, dat zij geen gelegenheid laat voorbijgaan zich als kampioen ervan op te werpen!

Wij behoeven de Partij van de Arbeid dit kampioenschap geenszins te misgunnen. Integendeel! Immers, het is haar politiek die de belangrijkste barrière vormt op de weg, die leidt naar een nauwe economische samenwerking met onze Zuiders.

De Belgen die reeds eerder ernstige bezwaren tegen deze politiek hebben gemaakt, staken op de reeds eerder genoemde conferentie van ministers wederom hun mening niet onder stoelen of banken.

De Economische Unie zal slechts een feit kunnen worden, aldus verklaarden zij, indien Nederland voldoet aan de volgende voorwaarden:

1e. Geleidelijke afschaffing van de Nederlandse politiek, wat betreft de subsidieverstreking en de daarmee verband houdende prijsbeheersing.

2e. Geleidelijke vermindering van de economische beperkingen in Nederland, vooral wat betreft het verlenen van in en uitvoervergunningen.

Kortom, de Belgische eisen komen neer op een herziening van de Nederlandse economische politiek, die op de geleide economie is gebaseerd.

Oorzaken in eigen huis

Deze onverbloemde Belgische critiek moge ons Nederlanders inmiddels ernstig tot nadenken stemmen. Er blijkt o.m. uit, dat de oorzaken die een verwezenlijking van de Benelux-gedachte belemmeren, niet buiten onze grenzen zijn gelegen, doch in het eigen land, waar de Partij van Arbeid den volke met trots vertelt, dat het niet haar coalitie-genote, de Katholieke Volkspartij is, die steeds de „progressiviteit” heeft doorgedreven, doch zij, de rode „ordenaarster” zelve.

De jongste Belgische reactie bewijst wel zeer zonneklaar, hoe misplaatst deze trots is en hoe noodzakelijk voor ons volk, in eigen huis eens grote schoonmaak te gaan houden, opdat wij ons zelf als natie niet de pas afsnijden naar een internationale economische politiek, die het beginsel van de geleide economie radicaal over boord zet!

Als men de zaak kritisch stelt, heeft Nederland weinig redenen de socialistten dankbaar te zijn. Integendeel! Uit het bovenstaande blijkt immers duidelijk, dat het door de Partij van de Arbeid gevoerde beleid ons op economisch terrein niet alleen nationaal, doch ook internationaal grote schade berokkent.

De geleide economie, die zich zelve aanprijst als een reddend beginsel, is in feite slechts een lapmiddel, dat vooral op de lange duur, erger is dan de kwaal.

De V.V.D. in het gelijk gesteld

Nimmer heeft de V.V.D. — en daarvoor de Partij van de Vrijheid — nagelaten haar stem tegen deze averechtse economische politiek met kracht te verheffen.

Tallose malen hebben de feiten in ons nationale economische leven ons in het gelijk gesteld. Thans zijn het wederom de feiten, nu met een internationale achtergrond — die ons in het gelijk stellen.

Het merkwaardige hierbij is wel, dat de Nederlandse socialistten mede door hun eigen geestverwanten in België, die niets van de geleide economie moeten hebben, worden becristiseerd. Dit maakt de positie van de Partij van de Arbeid in ons land in hoge mate bedenkelijk!

Immers, haar politiek wordt zowel door vriend als door vijand als onjuist bestempeld. En dit kan ook niet anders, als men nagaat waarop deze politiek in feite is gebaseerd.

Wij willen in dit verband niet met opzet onvriendelijk zijn, doch de belangen die op het ogenblik op het spel staan, zijn van een te grote betekenis om datgene te verzwijgen wat zeer noodzakelijk niet verzwegen mag worden.

De socialistische politiek komt gelijk twee druppels water overeen met de economische maatregelen van Schacht, die omstreeks 1933 tot taak had Duitsland van de economische ondergang te redden. Gelijk destijds ziet men ook thans bij ons dezelfde methoden, waaronder wij noemen de „goedkoop-geld-politiek” en „economisch isolationisme”, met de daaraan verbonden catastrofale gevolgen ten nadele van allen. Ook ten nadele van de arbeiders, die men op de duur de sociale voorzieningen, waarop zij recht hebben, niet meer kan verschaffen, omdat de bron waaruit deze sociale voorzieningen moeten worden betaald — het bedrijfsleven — kunstmatig wordt uitgedroogd.

Dit is niet louter een bewering. De „Stichting tot daadwerkelijke bestrijding van het inflatiegevaar” heeft zeer onlangs nog met cijfers aangetoond, hoe door de goedkoop-geld-politiek van de regering de pensioen- en sociale fondsen worden verzwakt.

Nogmaals, van een dergelijke politiek worden allen de dupe. Ook de groepen die men bij voorkeur door toepassing van de geleide economie wil beschermen.

Gevaarlijk gefluit

Daarom is het zoet gefluit van de rode vogelaar in hoge mate gevaarlijk. Vandaar dat het roer van ons schip van staat radicaal zal moeten worden omgegooid voor het te laat is. De Belgen (waaronder socialistten!) hebben ons een nieuwe waarschuwing doen toekomen: Verlaat de zandbank der geleide economie waarop Uw vaartuig onherroepelijk moet stranden als Gij de steven niet wendt!

Wie daarbij op de tegenwoordige bemanning rekent, vergist zich ernstig. De economische politiek van de

Partij van de Arbeid is n.l. geen gelegenheidspolitiek, maar een dogma, dat welbewust wordt nagestreefd. Voor haar is de geleide economie geen middel, maar doel. Voor haar is de schaarste-economie geen ramp, doch een welkom voorwendsel om het streven naar socialisatie en nationalisatie goed te praten.

Uit dien hoofde is een nieuwe bemanning zeer noodzakelijk. De V.V.D. beweert dat het anders kan en moet. Hiermee neemt zij een grote mate van verantwoordelijkheid op haar schouders. Zij is zich er zeer goed van bewust, dat de economische omstandigheden, waaronder wij na de bevrijding hebben geleefd en thans ook nog leven, verre van rooskleurig zijn. Maar daar staat tegenover, dat, iniden zij het voor het zeggen had gehad, Nederland in economisch opzicht er beter voor zou hebben gestaan. M.a.w. zij zou niet het verwijt der Benelux-partners te incasseren hebben gehad, waarvoor thans de Partij van de Arbeid de volle verantwoordelijkheid draagt.

Het is zeer nuttig, dat wij ons vlak voor de verkiezingen op al deze feiten nog eens ernstig bezinnen, opdat elke twijfel worde weggenomen bij hen die af en toe nog half hun oor bij de socialistische propaganda te luisteren leggen.

Deze twijfelaars kunnen en moeten worden overtuigd. De feiten spreken in ons voordeel. Zij zijn talloos en doorslaggevend.

Moge tenslotte de Belgische critiek als objectieve maatstaf gelden voor de stelling, dat onze strijd voor (economische) Vrijheid en Democratie (voor het gehele volk) geen partij- doch een landsbelang is!!

G. STEMPER.

Vanaf heden is de administratie „Vrijheid en Democratie” telefonisch bereikbaar onder nummer 5267 (K 3490)

Een stem, die U niet berouwt, is uitgebracht op mr. Oud.

Wat denkt U?

Hoe zal na de verkiezingen de Tweede Kamer zijn samengesteld?

PARTIJEN	Aantal zetels in de Kamer	Aantal zetels na de verkiezingen
1. Katholieke Volkspartij	32
2. Partij van de Arbeid	29
3. Anti-Revolutionaire Partij	13
4. Comm. Partij Nederland	10
5. Christelijk Historische Unie ...	8
6. Volkspartij v. Vrijh. en Democr.	6
7. Staatkundig Gereform. Partij...	2
8. Oude S.D.A.P.	—
9. Onafhankelijke Nationale Groep	—
10. Katholiek Comité van Actie ...	—
11. Middenstandspartij	—
12. Revolutionair Comm. Partij ...	—
	100	100

Naam:

Handtekening:

Volledig adres:

hierlangs afknippen

In de tweede kolom in te vullen het aantal zetels, dat U voor de verschillende partijen na 7 Juni a.s. verwacht.

Na invulling en ondertekening gelieve U de prijsvraag langs de aangegeven lijn af te knippen en in te zenden aan het Algemeen Secretariaat van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie, Konin-ginnegracht 61, 's-Gravenhage. Links bovenaan op de enveloppe vermelden „Prijsvraag”. De oplossingen moeten uiterlijk op Dinsdag 6 Juli 1948 te 12 uur in het bezit van het Secretariaat zijn.

Voor degenen, die de juiste voorspelling doen voor de samenstelling van de nieuwe Kamer, worden 5 boeken beschikbaar gesteld en 5 jaar-abonnementen op het weekblad „Vrijheid en Democratie”.

Als eerste prijs wordt uitgelooft:

De Mémoires van Churchill in Nederlandse vertaling.

De opgave van de prijswinnaars zal worden gepubliceerd in het laatste Juli-nummer van „Vrijheid en Democratie”.

6

IS ONS LIJSTNUMMER

Het Overheidsapparaat is te groot

In tal van toonaarden wordt reeds lang aangehouden op een meer of minder vergaande inkrimping van het overheidsapparaat en ook van overheidswege wordt dit toegegeven en een zekere bezuiniging, want dit is in hoofdzaak het doel, is hier en daar ook wel bereikt, doch gaat deze inkrimping ver genoeg en bovenal snel genoeg? De kardinale vraag is hoe groot kan het overheidsapparaat zijn en niet hoe groot moet het zijn om uit te voeren wat noodzakelijk wordt geacht. Voorop wordt gesteld, dat dit apparaat bezet moet zijn door personen, die alleszins voor hun taak berekend zijn en dit betekent, dat zij over een zekere minimale intelligentie moeten beschikken. Het intellect is nu eenmaal niet gelijk over alle mensen verdeeld. Deze verdeling is een natuurwet en aan natuurwetten valt niets te veranderen en wanneer men daarmede, geen rekening houdt komt men op de duur volkomen zeker bedrogen uit. De intelligentie, die hier bedoeld wordt, is de natuurlijke aanleg, het vermogen om een zekere kennis te verwerven of een taak te verrichten. Het is dus duidelijk, dat er in Nederland maar een beperkt aantal personen is, dat in staat is om de functie van ambtenaar behoorlijk te vervullen.

Men reorganiseer snel en grondig

De Fransman Binet heeft een methode aangegeven om de intelligentie te meten en voortbouwende op diens werk heeft in Nederland Dr. J. Luning Prak op dit gebied vele onderzoeken verricht.¹⁾

De intelligentie wordt uitgedrukt in het intelligentie-quotient, I. Q. Hoe groter de intelligentie, hoe hoger het getal van het I. Q., het gemiddelde ligt bij 100.

Uit tal van waarnemingen is gebleken, dat voor kantoorwerk een I. Q. van tenminste 120 vereist is.

Een beeld van de verdeling van het I. Q. geeft het volgende staatje:

I. Q. van 100 en hoger	50	%
" " 110 " "	27½	%
" " 116 " "	14	%
" " 118 " "	12½	%
" " 120 " "	11	%
" " 125 " "	6	%

De ambtenaren moet men dus zoeken in de intelligente 11% van de werkzame bevolking. Wanneer men ter toetsing de resultaten van de Volkstelling 1930 nagaat, dan blijkt daaruit, dat ca. 12% van de werkzame mannen en ca. 13% van de werkzame vrouwen een beroep had, waarvoor een I. Q. van ca. 120 of hoger als eis moet worden gesteld. Op grond hiervan wordt aangenomen, dat 12% van de werkzame bevolking de groep is, waarin men de ambtenaren moet zoeken. Maar men moet hierbij ook bedenken, dat behalve de ambtenaren ook tal van andere beroepen en functies door de vertegenwoordigers van deze groep moeten worden uitgeoefend, zoals ingenieurs, dokters, rechters, bedrijfsleiders enz. Gaat men van de veronderstelling uit, dat de verdeling van de beroepen in 1930 een redelijke was, m.a.w. dat er een zeker evenwicht bestond tussen deze beroepen, dan kan men uit de cijfers van 1930 afleiden, — rekening houdende met de bevolkingstoename —, dat in 1948 ca. 220.000 personen voor administratieve werkzaamheden beschikbaar zijn op een totaal van ca. 460.000 werkzame personen, die een I. Q. van 120 of hoger hebben.

De grootte van het ambtenaren-corps kan als volgt benaderd worden: in 1938 werd aan ambtenarensalarissen uitgekeerd ca. f 400 miljoen, het gemiddeld salaris was f 1950,—, dus er waren toen ca. 210.000 ambtenaren; dit aantal zou thans in 1948, in verband met de bevolkingstoename ca. 250.000 mogen bedragen. Ogenschoonlijk is dit in tegenspraak met het hiervoor genoemde aantal van 220.000, dat voor alle administratieve beroepen samen, waaronder de ambtenaren, beschikbaar is. Doch in de 250.000 zijn ook tal van niet-administratieve krachten inbegrepen, hetgeen het verschil verklaart. Rekent men het huidige gemiddelde ambtenarensalaris op 1½ maal dat van voor de oorlog (bij een stijging van de kosten van levensonderhoud met 90%) of op ca. f 2900,—, dan volgt uit het totaal van f 1300 miljoen dat aan salarissen wordt uitgekeerd, dat thans het

aantal ambtenaren ca. 450.000 moet zijn, dus ca. 200.000 boven het aantal, dat het volgens de redelijke verdeling van 1938 had mogen zijn. Hoewel, zoals gezegd, hieronder ook de niet administratieve, die dus niet behoeven te voldoen aan de eis van een I. Q. van minimaal 120, vallen, kan men toch wel de veronderstelling uiten, dat de extra toename juist het crisisapparaat vertegenwoordigt, dat samengesteld moet zijn uit degenen, waarvoor men een minimale intelligentie als eis moet stellen.

Dit „surplus” van 200.000 man ontvangt aan salarissen ca. f 580 miljoen, te vermeerderen met ca. 35% voor materiële kosten, dus totaal ca. f 780 miljoen. Indien men er rekening mee houdt, dat in de materiële uitgaven nog tal van deviezen verwerkt zitten in de vorm van import voor b.v. pulp voor papier uit Zweden, grondstoffen voor verf, staal voor de aanmaak van fietsen enz. en voorts nog tal van direct geïmporteerde voorwerpen, zoals schrijfmachines, auto's enz. en men stelt dit percentage op 25% (waarschijnlijk is het meer), dan betekent dit, dat alleen al het „surplus” ambtenaren-apparaat de reeds ongunstige deviezenbalans met ca. f 50 miljoen bezwaart! Dit cijfer is zeker niet te hoog, er zijn andere schattingen, die een hoger bedrag geven. Hiermede is men er nog niet, want de omvang van de overheidsmaatregelen maakt het nodig, dat in het bedrijfsleven tal van „contra” ambtenaren zijn verschenen. Ook de bedrijfsorganisaties hebben hun „surplus” personeel. Aantallen zijn lastig exact te geven, doch volgens een voorzichtige raming bedraagt dit ca. 30.000, m.a.w. 230.000 personen zijn belast met improductieve crisiswerkzaamheden of 6% van de totale werkzame bevolking. Dit wil dus zeggen, dat 1 op elke 16 gezinnen teert op de inkomsten van de anderen ten gevolge van de uitbreiding der overheidsmaatregelen en dat in een tijd waarin gesproken wordt van de noodzaak van productieverhoging!

De overheid staat wat dit punt betreft op een niveau van 180%, terwijl de bevolking een voorzieningsniveau heeft van ca. 80%, dus de overheid leeft op een niveau van 225% van het niveau van de bevolking. De grote massa van de arbeiders, die de politiek van de huidige regering van de ver doorgevoerde geleide economie heeft gesteund, mag dit wel eens beseffen.²⁾ Bij de bovenstaande cijfers is nog geen rekening gehouden met de — helaas noodzakelijke — uitbreiding van het leger (80.000 man), het personeel van nieuwe organisaties, zoals N.V.H. enz. (5.000), de 50.000 N.S.B.-ers en SS-ers met hun bewaking, totaal 135.000. Het totaal van de niet direct-productieven stijgt tot 365.000 of ten gevolge van de naweeten van den oorlog teert 1 op de 11 gezinnen op de inkomsten van de anderen boven hetgeen reeds normaal nodig is!

Met deze cijfers worde hier volstaan. Zij zijn duidelijk genoeg om te demonstreren, dat een zeer vergaande inkrimping van het overheidsapparaat een allesbeheersende noodzaak is.

De schaarste maakt een zekere geleide economie noodzakelijk, doch men moet er van uit gaan, dat dit betekent leiding geven en niet het tot in de kleinste kleinheden regelen. Als stelregel moet men nemen: het noodzakelijke binnen de grenzen van het mogelijke. De grenzen van het noodzakelijke zijn subjectief, doch de grenzen van het mogelijke zijn duidelijk aan te geven. Enerzijds door het aantal personen, dat beschikbaar kan zijn om het apparaat te vormen en anderzijds door de kosten, die economisch bekeken, daaraan besteed mogen worden. Het is evident, dat de grenzen van het mogelijke zeer veel enger zijn dan de grenzen, die thans noodzakelijk worden geacht.

Het „crisis” overheidsapparaat moet zo snel mogelijk beperkt worden tot een in grote trekken richting gevend orgaan.

Daarnaast moet worden nagegaan of het overige apparaat niet 'n waterhoofd heeft gekregen tengevolge van de drang naar perfectie. Men bestudere slechts zijn belastingbiljet. Een eenvoudiger vorm moet gevonden worden, want door de ingewikkeldheid eist het te veel ambtenaren en controle-ambtenaren aan de ene kant en aan de andere kant rijzen de belastingdeskundigen als paddestoelen uit de grond, de „contra-ambtenaren”.

Vermindering van het overheidsapparaat vermindert de lasten van het bedrijfsleven, de beschikbare arbeidskrachten kunnen meer productieve arbeid verrichten en er zal minder verloren gaan aan de consumptieve werkzaamheden, de kansen op een sluitende begroting zullen toenemen, ja dit moet men eigenlijk als doel stellen omdat daardoor een inflatie vermeden kan worden en een geforceerde goedkoopgeld politiek niet meer gevoerd

Nederland moet er weer bovenop komen en dat kan, maar dan moeten ook al zijn krachten zo productief mogelijk gebruikt worden.

behoeft te worden. Juist de grote massa is het eerst de dupe van een inflatie en deze is het minst gebaat met goedkoop geld, daar dit alleen maar de premies voor zijn sociale verzorging hoger maakt. Ook in het kader van het Marshall-plan is een sluitende begroting een noodzaak, want dan alleen hebben de dollarmillioenen zin. Heeft Amerika een sluitende begroting ook niet als voorwaarde gesteld? Amerikaanse berichten wijzen in deze richting, doch de Regering heeft hiernaar nog niet gehandeld, althans niet voldoende.

Men reorganiseer dus, maar snel en grondig.

Men ga uit van het mogelijke en bepaal dan het noodzakelijke.

Men bekijk het overheidsapparaat commercieel en geen enkele maatregel mag getroffen worden, die niet economisch verantwoord is.

Nederland moet er weer bovenop komen en dat kan, maar dan moeten ook al zijn krachten zo productief mogelijk gebruikt worden.

De overheid als grootste werkgever, als grootste consument, is verplicht vóór te gaan in inzicht, zeker waar het gaat om de besteding van de gelden, die door de productieve massa van Nederland wordt opgebracht.

¹⁾ Zie: Dr. J. Luning Prak, Mensen en Mogelijkheden.

²⁾ De f 780 miljoen uitgaven voor het „surplus” ambtenarenapparaat zijn gelijk aan de belastingopbrengst van 13.000.000 arbeiders met twee kinderen en een jaarloon van f 2200. In totaal zijn bij de industrie ten hoogste 600.000 arbeiders werkzaam met een dergelijk loon. Dus men kan veilig zeggen, dat alle belasting door de arbeiders opgebracht, nog lang niet voldoende is om het „crisis”-apparaat te betalen.

**Een democraat
actief, vrij en
onbevreesd
zorgt dat men
HIER zijn ad-
vertentie leest.**

Geeft terstond de tekst door aan de Heer L. VLUG,
Geestbrugweg 69, Rijswijk (Z.H.) — Telefoon 119225

AMY GROSKAMP-TEN HAVE ROEPT:

VROUWEN..... AANTREDEN!!

Is het Federalisme van direct belang voor ons en onze kinderen — heeft het te maken met ons gewone dagelijkse leven?

Ja —! dat heeft het ten volle. Men hoeft niet politiek geschoold te zijn, noch bijzonder ontwikkeld om te begrijpen dat — wil Europa niet de kans lopen overheerst te worden door het Westen of onder de voet gelopen én geknecht door het Oosten — het zich tot een sterke weerbare eenheid — politiek zo-wel als economisch — aaneen moet sluiten. Federeren betekent samenvoegen tot Bondgenootschappen en Federalisme betekent het streven naar het tot stand brengen van Bondgenootschappen. Het Federalisme waarvan hier sprake is beoogt het stichten van de Verenigde Staten van Europa. Op zichzelf is dit niets nieuws.

De Verenigde Staten van Amerika bestaan allang.

Met dit samenvoegen van de verschillende staten van Europa wordt NIET bedoeld een van boven af opgedrongen en met schrik aanjagende dwangmiddelen doorgevoerde gelijkenschakeling met opheffing en uitwissing van alle nationale tradities, verschillende geaardheden en het verlies van het recht om in eigen land „baas-in-eigen-huis” te zijn. Neen — dat betekent het niet.

De bedoeling is een vrijwillige aaneensluiting op democratische grondslag ter behartiging van gemeenschappelijke belangen en ter handhaving van de Rechten van de Mens met als overkoepelende instantie een door allen aanvaarde en erkende instantie van federatief Europees gezag.

Misschien liever niet?

Misschien zouden wij wel liever niet willen, maar wij kunnen ons geen afzijdigheid meer veroorloven. De gevaren die thans van verschillende kanten dreigend aan de horizon opdoemen zijn zo enorm groot, dat hieraan slechts met vereende krachten in federatief verband het hoofd kan worden geboden.

Europa staat voor een chaos.

Dat hebben we al zo dikwijls gehoord, het zegt ons niets meer.

We geraken afgestompt en we geloven het wel...

Maar daardoor zal de chaos zich niet laten tegenhouden.

De Verenigde Staten van Europa zullen zeker niet plotseling kant en klaar uit een of ander congres te voorschijn komen. Hard en veel zal er moeten gewerkt in al de landen waar de idee wortel heeft geschoten.

Niet minder dan 42 organisaties uit verschillende landen zijn ondergebracht in de Union Européenne des Fédéralistes, die zetelt in het oude Volkenbonds Paleis te Genève.

Onze kinderen!

En wat heeft nu dit alles te maken met het dagelijks leven van ons en onze kinderen? In de eerste plaats dit: slechts een sterk aaneengesloten Europa zal kunnen verhoeden dat het tot slagveld wordt bij een botsing tussen twee

Het Europese congres in Den Haag behoort alweer tot het verleden. Er is alweer zoveel gebeurd daarna. Niemand praat er meer over en ... behoudens diegenen die erbij betrokken waren HEEFT ook niemand erover gepraat.

Het congres der Federalisten leeft niet in de harten van ons volk. Ik heb verschillende vrouwen naar haar mening gevraagd en haar antwoorden varieerden van: ja-wat-was-dat-ook-weer? tot: och —ze bedoelen het goed maar het geeft toch allemaal niks ...! Dat wil dus zeggen: ik weet er niets van of: ik weet de strekking wel maar ik geloof er niet aan. — En dan is er natuurlijk nog de grote categorie van vrouwen die prompt komt aandragen met de dooddoener: daar-kunnen-wij-vrouwen-immers-toch-niets-aan-doen! Men zegt altijd dat vrouwen in zaken, die haar onmiddellijk raken een zoveel praktischer inzicht hebben dan mannen.

Zijn wij overtuigd dat het Federalisme iets is dat ons onmiddellijk raakt? Neen —! dat zijn we helemaal niet. Op z'n best weten wij dat het gaat om een verenigd Europa en dat lijkt iets ver en vaag en vreemd dat niets te maken heeft met onze vertrouwde huiselijke omgeving, met onze welbekende stad en met ons dierbaar landje.

Pak aan—! want het is:

pompen of verdrinken

grote machten. Het gaat dus om vrijheid, veiligheid en betere bestaansvoorwaarden voor onze kinderen.

Ten tweede: het scheppen van één Europese economie inplaats van de vele elkander beconcurrerende nationale economieën zal door gebundelde arbeidskracht en ondernemingsgeest en door lonende exploitatie der hulpbronnen een verhoging van het levenspeil ten gevolge hebben.

In de taal van de gewone huisvrouw wil dit zeggen: meer textiel, goedkopere voedingsmiddelen en meer-kunnen-doen-met-je-huishoudgeld.

Het is minister Spaak die gezegd heeft: we staan er zó voor — het is een kwestie van pompen of verzuipen!

Als dat waar is — als onze bestaansboot water maakt, zullen wij vrouwen dan werkeloos blijven toezien — zullen wij ons onbetuigd laten?

Neen —! dat zullen wij NIET!

Wij zullen de handen mede uitsteken en helpen redden wat er nog te redden valt Want de tijd dringt.

Hoe moeten wij dit aanleggen? Wat kunnen wij gewone ongeschoolde vrouwen doen om te helpen?

Wij kunnen ons natuurlijk opgeven als lid (Groot Hertoginnelaan 95, Den Haag) — wij kunnen leden werven — wij kunnen het werk financieel steunen en onze eventuele bijzondere kennis of ervaring ter beschikking stellen.

Maar er is nog iets anders en dat staat niet in de brochure: de macht die wij vrouwen bezitten door middel van onze directe persoonlijke invloed in gezin en onmiddellijke omgeving is een met niets te vergelijken wapen, van het bezit waarvan helaas nog zovele vrouwen zich niet voldoende bewust zijn.

Regeringen opduwen

De volken zeide minister Spaak moeten de regeringen opduwen!

Als een volk wil duwen — dan moeten de vrouwen meeduwen en liefst een beetje hard want anders wordt het toch weer niets!

Wij gaan dus duwen. Waar zullen wij beginnen? Bij onszelf! Wij zullen moeten leren denken in breder verband: boven-nationaal. Deze bovennationale instelling zal offers van ons eisen. Wij zullen oude dierbare overtuigingen moeten prysgeven. Wij zullen minder chauvinistisch en meer tolerant moeten worden. Wij zullen soepelheid en aanpassingsvermogen in internationaal verband moeten aankweken EN DIT LAATSTE BETEKENT NIET: Jan-Salie-Geest, onderdanigheid en onvaderlandslievend-

Iedereen heeft achter in de boekenkast of op de zolder nog wel wat Duitse boeken. Die boeken moeten we geven. Laten we dat nu niet weer uitstellen. Laten we het nu meteen doen. Vooraanstaande mannen van onbesproken gedrag, mannen met vooruitziende blik, belasten zich met de inzameling. Het adres is: J. Perel, Raphaëlplein 17, Amsterdam.

Dat is iets dat we dadelijk kunnen doen.

En dat andere, dat omschakelen van de geest, dat is iets waarmee we ook dadelijk kunnen beginnen: wij moeten met anderen over deze dingen praten, met onze huisgenoten, met onze kinderen, met vrienden en kennissen.

Het begrip van een verenigd Europa moet voor ons worden een levend begrip, dat deel heeft aan ons dagelijks leven, aan ons denken en doen.

De man moge de initiatiefnemer zijn in het gezin — de vrouw is het klankbord: van haar standpunt hangt het zo vaak af of een enthousiast thuisgebrachte nieuwigheid ingang vindt en tot bloei komt of een ontijdige dood sterft door haar gebrek aan belangstelling.

Churchill heeft gezegd: Dit is het uur der beslissende keuze!

Spaak zeide: grijp deze mogelijkheid!

Pater de Greve zei: DIT IS ONZE LAATSTE KANS —!

Een verenigd democratisch Europa waar de rechten van de mens worden geëerbiedigd is de enig bestaansmogelijkheid voor ons en ons nageslacht.

Wij vrouwen kunnen zo onnoemelijk veel bijdragen tot het voorkomen van de algehele chaos als we willen.

Laten we alsjeblieft willen. HET IS DE HOOGSTE TIJD —!

Het wrank zinkt —! Aan de pompen —!

Vrouwelijke vrijwilligers vóór —!

Twee impulsen

Uiteindelijk zijn er maar twee impulsen die de mens in beweging vermogen te brengen: zelfbehoud en idealisme. Als het idealisme van de christelijke naastenliefde ons hier niet de weg wijst — dat dan de atavistische zucht naar zelfbehoud ons doe handelen — VOOR HET TE LAAT IS!

Het is zo begrijpelijk, dat alles wat te maken heeft met de doodsvijand van nog maar zo kort geleden in ons glasharde afwijzing tevoorschijn roept, maar toch zullen we goed doen te bedenken, dat er behalve de nazi's ook Duitsers waren die — fel gekant tegen het nazisme — lange jaren in concentratiekampen hebben geleden voor hun overtuiging.

Wij zijn geneigd te zeggen: het is toch allemaal één pot nat! Maar we mogen niet generaliseren en wij zouden de goedwillenden die zwaar geleden hebben, onrecht doen met hen te vereenzelvigen met de beestmensen.

Het zijn de goedwillenden, die de ondankbare en moeilijke taak op zich genomen hebben hun verdoolde landgenoten te heropvoeden. Hier toe ontbreken hun alle middelen. Onlangs zijn er boeken en tijdschriften gevraagd, reisbeschrijvingen, verhalen, leerboeken en gedichten voor de Duitse jeugd.

Het Algemeen Secretariaat, Koninginnegracht 61, 's-Gravenhage, is telefonisch te bereiken onder de nummers:

111768

(organisatie en propaganda) en

114375

Van het nummer 114375 gelieve men zich voornamelijk te bedienen voor gesprekken met Mrs. J. Rutgers en G. v. Reenen.

Voor gesprekken met Mrs. A. A. Land en F. W. B. van Lynden gebruike men bij voorkeur no. 111768, evenals voor alle andere gesprekken.

Gironummer 67880

ten name van Secretaris van Volkspartij voor Vrijheid en Democratie te 's-Gravenhage (niet voor abonnements- en advertentie-betalingen).

STALEN MEUBELEN
„GISO“-LAMPEN

Om de culturele belangen van het platteland

Uitnemende krachten schuilen in de dorpen

Stad en land moeten bij elkaar komen

Het ligt niet in onze bedoeling in dit artikel de tegenstelling stad en land nader onder de loupe te nemen. Allereerst niet, omdat er voor ons persoonlijk geen tegenstelling bestaat, doch er slechts sprake is van wezensverschillen, die samenhangen met in het heden en verleden werkende factoren van de meest uiteenlopende aard. We wilden alleen in korte trekken nagaan in hoeverre het maatschappelijk leven, zoals wij dat thans kennen in de steden en de dorpen verschillen demonstreert, waarvan wij moeten zeggen, dat ze in het belang der plattelandsbevolking dienen te worden weggeruimd. En onmiddellijk hier aansluitend de vraag, hoe de V.V.D., als politieke partij ten nauwste betrokken bij de ordening van hetgeen in het volk leeft en naar gelding streeft, ten aanzien van mogelijke ongunstige omstandigheden voor het platteland ertoe zou kunnen bijdragen daarin verbetering te brengen.

De doelstelling van ons artikel wordt verder beperkt, door het feit, dat wij slechts willen spreken over de culturele belangen van het platteland.

De eerste vraag, die voor ons thans van belang is, moet dan luiden: Zijn er omstandigheden welke voor het platteland ongunstig zijn in dit verband? We menen, dat deze er inderdaad zijn.

Teneinde zo concreet mogelijk te zijn, willen we hier enkele „gevallen” nader bezien.

Het is voor de culturele ontwikkeling van de plattelandsbevolking van de allergrootste betekenis, dat men er beschikken kan over lokaleiteiten. Het is algemeen bekend, dat het platteland in dit opzicht in vele gevallen er minder gunstig voor staat dan de steden. Nog al te vaak leidt het verenigingsleven ten plattelande een moeilijk bestaan door het tekort aan geschikte vergaderzalen, zalen voor uitvoeringen van zang-, muziek- en toneelverenigingen, enz. Men kan bewondering hebben voor de vindingrijkheid der plaatselijke verenigingen en hun besturen, voor de grote gemeenschapszin van de plattelanders, die het mogelijk maakt, dat men in nagenoeg gehele ongeschikte lokaleiteiten toch nog behoorlijk voor den dag komt, maar dit alles neemt niet weg, dat zo een bloei van het culturele leven niet anders dan onder de meest ongunstige omstandigheden tot stand komt. En nu willen we gaarne toegeven, dat juist moeilijkheden stimulerend kunnen werken, en het oude Nederlands gezegde: de druk brengt de boter voort, ook hier bewaarheid wordt, doch anderzijds mogen we niet verheelen, dat onder dragelijker en gemakkelijker te overwinnen moeilijke omstandigheden het culturele leven ten plattelande een nog groter vlucht zou nemen.

Er zijn dorpsmuziekcorpsen, die op grote concertwedstrijden zusterverenigingen in de steden glansrijk versloegen; er zijn toneelverenigingen in kleine provincieplaatsen, die op internationale wedstrijden een prachtig figuur slaan. Dat alles komt gelukkig voor en bewijst, hoe veel doorzettingsvermogen daar gevonden wordt. Maar wij herhalen het: als we dit alles weten, dan rust toch op ons volk de dure plicht dit kostbaar „materiaal” met de nodige zorg te omringen. Men versta ons niet verkeerd: wij zien geen heil in een z.g. actieve cultuurpolitiek, welke de moeilijkheden, de druk geheel wil wegnemen en voor alles en nog wat gelden beschikbaar wil stellen.

* * *

Er moet, ook en vooral in het belang van de verenigingen zelf, veel, zo mogelijk bijna alles worden overgelaten aan het initiatief der verenigingen, wil men vermijden, dat de zin voor verantwoordelijkheid verloren gaat.

Het is niet de eerste maal, dat ruim toevloeiende subsidies een vereniging tot haar ondergang brengen! Maar..... er zijn omstandigheden, welke het noodzakelijk doen zijn, dat van Overheidswege in de bres gesprongen wordt. En we denken hier allereerst aan het verstrekken van gelden voor de bouw van een goed verenigingslokaal in de gemeenten. De stichting van dergelijke, aan behoorlijke eisen voldoende gebouwen, kan gestimuleerd worden door de plaatselijke Overheid, waarbij anderzijds de verantwoordelijkheid der verenigingen ten volle kan blijven bestaan. Indien aan de verenigingen een dergelijk gebouw tegen een vergoeding wordt afgestaan voor repetities, uitvoeringen, enz. dan blijft op de verenigingen de taak rusten te zorgen, dat deze gelden er komen. En die gelden kunnen er alleen komen, wanneer de verenigingen zorg dragen voor goede uitvoeringen. Wie het dorpsleven en de dorpsomstandigheden kent, weet, dat thans heel veel verenigingen door hoge kosten aan lokaleiteiten nauwelijks in staat zijn hun dirigent toneelleider, enz., te bekostigen. En maar al te dikwijls komt het voor, dat men bezuinigt op dingen, waarop men eigenlijk niet bezuinigen mag.

Gelukkig zijn in verschillende kleinere plaatselijke verenigingsgebouwen gesticht. Doch daarbij deden zich ook andere dan financiële bezwaren gelden. In plaatsen met een zeer gemengde bevolking en een gemengd verenigingsleven stuitte men op onderlinge onverdraagzaamheid. Wanneer de tegenstellingen links-rechts uiterst scherp zijn, wordt het heel moeilijk om tot samenwerking te geraken. En nu is het al meermalen bezeten, dat juist de Politiek-vrijzinnige burgemeesters, wethouders of gemeenteraadsleden door hun invloed en gezag de tegenstellingen wisten weg te ruimen, hiermede tegelijkertijd bewijzende, dat een vrijzinnige middengroep een belangrijke rol vervult in de samenleving. Wij politiek-vrijzinnigen dienen eerst en vooral verdraagzaamheid te tonen en bindend werkzaam te zijn. Hoe scherper de tegenstellingen tussen de andere groeperingen worden, hoe belangrijker onze taak wordt en hoe noodzakelijker het in het algemeen belang en welzijn is, dat de politiek vrijzinnigen hun functie als middenpartij kunnen vervullen.

Toen dan ook destijds een onzer Senaatsleden een ernstig beroep deed op de Minister om ook aan politiek vrijzinnigen het burgemeesters-ambt op te dragen in plaatsen, waar de tegenstellingen scherp zijn, was dat mede van zeer grote betekenis voor het culturele leven in dergelijke gemeenten.

En die burgemeesters, wethouders, raadsleden, verenigingsleiders, enz., die zich achter onze vaan scharen, zullen bij elke door hen ondernomen poging tot verzoening van tegenstellingen, tot het brengen van een geest van verdraagzaamheid in hun gemeenten en verenigingen, enorm bijdragen tot verheffing van het culturele peil der bevolking.

En het stemt tot grote voldoening, dat in menige provinciestad en in menig dorp het initiatief tot de stichting van een verenigingsgebouw genomen werd door onze leden of met onze partij sympathiserenden.

Het bovenstaande is slechts één onderdeel van de grote culturele taak ten bate van het platteland.

Er zijn nog andere, minstens zo belangrijke taken.

We denken hier aan de verbetering van het kleuteronderwijs ten plattelande. Ingewijde weten, hoe slecht de toestanden op dat terrein zijn. Door ook daaraan onze krachten te schenken zullen we een belangrijke bijdrage tot verbetering van het culturele leven ten plattelande leveren. Want men verlieze niet uit het oog, dat voor de verdere ontwikkeling van het kind voorbereidend onderwijs van enorme betekenis is. Te lang is dit over het hoofd gezien; te lang heeft men in het voorbereidend onderwijs bewaarschool-onderwijs gezien en dit dienovereenkomstig overgelaten aan onbevoegde krachten. Wie beseft, dat juist de kleuterleeftijd de meest ontvankelijke periode van het mensenleven is, wie weet, dat hetgeen in die levensjaren verknoeid of verwaarloosd wordt tot in het gehele verdere leven van invloed blijft of blijven kan, zal niet lichtvaardig over dit voorbereidend onderwijs denken!

We denken ook aan het gewone lager onderwijs ten plattelande. Het maakt de laatste jaren, tengevolge van het onderwijzerstekort, een ernstige tijd door. Reeds werd het zevende en achtste leerjaar praktisch afgeschaft (ook het zevende leerjaar blijkt grote moeilijkheden te onderkennen). In ongunstig gelegen dorpen tobt men met personeelsvoorziening; elders met tekort aan goede schoolruimte, enz. enz. Dit alles vergt onze voortdurende aandacht en in het bijzonder zij hier gedacht aan de moeilijkheden, die de Openbare school in verschillende plaatsen ondervindt.

De V.V.D. zal ervoor op de bres staan. Onze onderwijsspecialisten in de Eerste en Tweede Kamer zijn waakzaam en lieten bij voortdurend hun stem horen, wanneer het ging om salarisverbetering, voorziening van schoolruimte, enz.

We denken ook aan de omstandigheid, dat voor het plattelandskind de studie na de lagere school moeilijk zijn kan. De inrichtingen voor voortgezet onderwijs liggen soms een uur en meer van het dorp verwijderd.

Dit vergt van de kinderen meer tijd voor heen en weer reizen, meer verlies aan studie-tijd; voor de ouders toenemende kosten voor abonnementen, rijwiel, uitgaven voor verblijf, enz. Hier staan belangen op het spel en ook daarvoor hebben wij, leden van de V.V.D. een open oog.

We denken ten slotte aan het Nijverheidsonderwijs voor jongens en meisjes, aan de lagere land- en tuinbouwscholen. Zijn zijn van de allergrootste betekenis voor de plattelandse jeugd en het plattelandswelzijn. Men kan er op vertrouwen, dat de V.V.D. ook aan deze scholen haar grootst mogelijk aandacht zal blijven schenken.

Het is verkeerd over tegenstellingen tussen stad en land te spreken, zeiden we in de aanhef van ons artikel. Onze zorg gaat zo wel naar de steden als naar het platteland uit, maar er zijn verschillen tengevolge van omstandigheden vaak. Door een open oog te hebben voor de verschillen en de oorzaken van hun ontstaan, werken wij mede aan de opheffing ervan en kunnen wij komen tot een algemeen landswelzijn, waarin dat van de stad en het platteland begrepen is. Het zou politiek van de allerslechtste soort zijn, indien wij de tegenstellingen tussen stad en land naar voren haalden (of schiepen!) om alzo van twee wallen te kunnen „eten”. Onze taak kan slechts deze zijn: alles te doen wat maar mogelijk is om stad en land dicht bij elkaar te brengen. Want alleen daarmede is ons nationaal belang gediend en daar alleen gaat het om. Ook nu weer.

V. M.

Minister Lieftinck als docent

EN HOFSTRA ALS ENFANT TERRIBLE

Wie zich gaarne vermeit in de bestudering van de menselijke psychologie, in het ontleden van karakters, moet minister Lieftinck (op de pers-tribune wordt hij wel eens zo maar als: „Piet” aangeduid, maar dat moet natuurlijk onder ons blijven) wel een zeer aantrekkelijke figuur vinden. Deze bewindsman is ongetwijfeld een „persoonlijkheid” en wel een met talrijke zeer sprekende eigenschappen en eigenaardigheden, op elk waarvan wy binnen dit bestek moeilijk kunnen ingaan. Eén van deze typerende karaktertrekken is echter, dat hij op en top docent is. Met een onvermoeibare uitvoerigheid, die soms wel eens beter omslachtigheid zou kunnen worden genoemd, verdedigt hij zijn — dikwijls inderdaad zeer eenzijdige en voor ons verwerpelijke, maar toch altijd het kennismaken waar zijnde — inzichten op de toon en met de gebaren, die men van de typische docent mag verwachten

Voor de parlementaire journalisten heeft deze gewoonte een zeer plezierige zijde. Aan de beantwoording, stuk voor stuk, van de „geachte afgevaardigden”, die „in deze hoge vergadering” (een geliefkoosde term van de bewindsman) het woord hebben gevoerd, laat hij altijd een uitvoerig résumé van het door die afgevaardigden gehouden betoog vooraf gaan. Dat gaat dan aldus: „De geachte afgevaardigde, de heer..... heeft betoogd.....”. „Hij heeft erop gewezen.....”. „Vervolgens heeft hij nog.....”. „Met dit alles heeft de geachte afgevaardigde, als ik het goed begrepen heb, willen aantonen, dat.....” enz.

En nu moge het antwoord, dat er dan, in den brede, op volgt, nóg zo afwijzend of nóg zo subjectief-eenzijdig zijn, de samenvatting van het door een Kamerlid gehouden betoog munt altijd uit door haar absolute objectiviteit en meesterlijke weergave. Ja, het is wel eens voorgekomen, dat de ministeriële samenvatting voor de toehoorder duidelijker was dan het betoog van de afgevaardigde in kwestie!

De lezer zal het aantrekkelijke van deze methode voor de man-van-de-pers reeds door hebben. Hij kan, zonder al te groot gewetensbezwaar, óók onder het debat wel eens een slippertje naar de koffiekamer maken. Gaat dan het bekende belletje, dat de minister aan het woord komt, dan loopt de perstribune weer vol en men heeft de zekerheid, van minister Lieftinck keurig gepresenteerd te krijgen wat men anders gemist zou hebben.

Excellentie Lieftinck achter de tafel betekent met haast wiskundige zekerheid: Teulings en Hofstra op het sprekersgestoelte. De heer Teulings als tegenspeler, de heer Hofstra als medestander. Het merkwaardige is echter, dat moeilijk is uit te maken, van wie de minister eigenlijk de meeste last heeft; van zijn opponent of van zijn partijgenoot-supporter.

De heer Teulings is wel een aarts-mopperaar en heeft — wij kunnen het ons best begrijpen overigens — altijd de neiging, in eerste aanleg dwars tegen de Lieftinckiaanse opvattingen en stellingen in te gaan. Maar wat wil men: hij maakt nu eenmaal deel uit van de katholieke fractie en deze fractie is een van de beide partners in de Regeringscoalitie. Zet de minister tenslotte een erg boos gezicht en verklaart hij een amendement van de heer Teulings „sterk te ontraden” of — nog erger — „volstrekt onaanvaardbaar”, dan

zit er voor de heer Teulings niet veel anders op dan om zijn voorstel — al mopperend en tegenpruttelend — in te trekken.

Anders is het echter met de heer Hofstra, de diehard-belasting-specialist van de Partij van de Arbeid. Nu eens houdt deze, prompt na een handig-voorzichtig betoog van de minister, waarin deze het onschuldige karakter van het „onderhavige ontwerp” heeft aangetoond, als een waar enfant terrible, een daverende speech, waar de stukken van af vliegen en waarin hij de socialistische bedoelingen van het ontwerp open en bloot voor ieder étaleert. Dan weer schiet hij zelfs minister Lieftinck ver voorbij, waardoor hij deze in de voor hem wat vreemde en voor een socialist nu eenmaal weinig aantrekkelijke

positie dringt, zulke afkeurenswaardige wezens als ondernemers, bankdirecteuren, effectenbezitters, e.d. in bescherming te moeten nemen.

Dat laatste geschiedde bijvoorbeeld, toen de heer Hofstra, het vorige jaar, zijn hoogst ongemotiveerde aanval deed op de z.g. onsociale houding van de Nederlandse ondernemers in het algemeen en toen hij bankdirecteuren het iedere burger gewaarborgde vrije woord wilde ontnemen. En zo gebeurde het ook weer de vorige week, bij de behandeling in de Tweede Kamer van de wijziging van de Wet op de Vermogensaanwasbelasting en van de Wet op de Vermogensheffing-ineens.

Ten aanzien van een van de door de heer Teulings ingediende amende-

menten, dat opkwam voor een gelijkstelling in fiscale behandeling van buitenlandse filialen met dochterondernemingen in het buitenland, was minister Lieftinck, ondanks aanvankelijke bezwaren op onderdelen, toch tot de slotsom gekomen, dat het „ernstig in aanmerking kwam om te worden aanvaard”. De heer Hofstra echter ging het amendement te vuur en te zwaard te lijf, hetgeen een katholiek collega er toe bracht ons in het oor te fluisteren: deze man wil nog Roomser zijn dan de Paus!

Het einde was, dat de hele P. v. d. A.-fractie met de communisten tegen het amendement stemde. Onze fractie, met de anderen, stonden echter voor, zodat het toch werd aangenomen.

Ook aan andere amendementen van de heer Teulings, zowel bij het bovengenoemde ontwerp als bij dat betreffende de waardering van effecten voor de belastingheffing kon de V.V.D.-fractie, als welker woordvoerder dr. Bierema optrad, trouwens haar stem verlenen.

Dr. Bierema zelf diende als eerste ondertekenaar namens de meerderheid van de vaste commissie voor de belastingen een amendement in, dat de strekking had, het vermogen van assuradeuren zo nauwkeurig mogelijk vast te stellen, teneinde aldus de vermogensaanwas zo zuiver mogelijk te kunnen berekenen. Het werd aangenomen met alleen de communisten tegen, die geen andere leuze kennen dan: halen (bij anderen, wel te verstaan) wat er te halen is.

De druk, door onze fractie en van andere zijden in de Kamer uitgeoefend, heeft in beide ontwerpen nog een aantal belangrijke wijzigingen weten aan te brengen, die evenzovele verbeteringen waren, terwijl speciaal ook dr. Bierema nog enige waardevolle toezeggingen van de minister wist te verkrijgen. Meer dan deze twee ontwerpen vermocht de Kamer — afgezien van enige minder belangrijke zaken, meest z.g. hamerstukken — niet af te doen. Dat betekende dus: nog weer een week parlementaire arbeid, ondanks de met het naderen van de 7de Juli voor de leden van alle fracties steeds meer toenemende verkiezingswerkzaamheden.

Deze burger

liep gisteren avond dwars door Amsterdam. Welk een schoonheid, die grachten. Met de zomerse huiving van het bomengroen. Met zo'n wit bootje dat door het duistere water ploegt. Met de pracht van de oude huizen. Een hier en daar — alsof een schilder dat zo had gerangschikt — een platte schuit, dromend op zijn spiegelbeeld. En de gebogen bruggen.

Ja, de bruggen.

De bruggen, gemaltraiteerd door borden.

Borden met „Kies hem!” — „Kies ons!” — „Kies ikke!”

Alle hems, alle onzen en alle ikkes keurig naast elkaar.

Kies één, kies twee, kies drie, kies vier, kies vijf, kies zes.

Kies Wim, kies Koos, kies Jan, kies Gerben, kies Piet.

En deze burger loopt er langs en denkt „hoe kan dat nou? Ik mag er toch maar één stemmen?”

En denken niet alle burgers zo?

Wanneer er één burger is, overtuigd van de macht der propaganda, dan is dat (eilacie en wee mij) deze.

Wanneer er één kiezer is die weet welke macht het gedrukte, het gesproken en het geschilderde woord heeft... vrienden, dan is dat ik-zei-de-gek.

Maar ik geloof niet in de overtuigingskracht van die lelyke borden op die mooie bruggen over die prachtige grachten van dat verrukkelyke Amsterdam.

Zou iemand door die borden zijn stem laten bepalen? Zou er iemand zijn die zegt: „Ja, dat éne bord, uit die rijen bruggeborden is zo overtuigend, daar stem ik op.”

Zou er iemand zijn die denkt: „ik had op Koos willen stemmen, maar nu ik dat bord van Wim zie... nee... nou stem ik Wim...?”

Wannéer er zo iemand is, dan wil ik hem graag ontmoeten. Dan wil ik graag een avond met 'm uit. Deze burger is dol op dwazen.

Deze burger liep gisteren dwars door Amsterdam. Over de gebogen bruggen. Langs de rijen borden.

Maar wanneer er nu geen enkel bord gestaan had, dan had hij toch niet op Wim, op Koos, op Jan of op Gerben gestemd.

Niet op één, niet op twee, niet op drie, niet op vier, niet op vijf. Niet op jou, niet op ons, niet op U, niet op ikke.

Borden of geen borden.

Voor mij is het zes.

Voor mij is het hem.

Voor mij is het Piet.

Dat staat vast voor deze brugwachter, voor

DEZE BURGER

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.

Redactie-secretaris: Mr. E. Elias
Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.

Administratie: Postbox 43, A'foort, tel. 5267
Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.
Losse nummers 15 cent.

Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie”, te Amersfoort.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlugg, Geestbrugweg 69 Rijswijk (Z.-H.).

Lieftinck (I)

In een strooibijlet van de Partij van de Arbeid wordt de socialistische Minister Lieftinck hooggeprezen wegens de geldzuivering. Er staat geschreven, in dat pamflet n.l.: „Hij redde ons land van een zeker schijnende inflatie met al haar schadelijke gevolgen”. Had hij het maar gedaan! Het tegendeel is echter waar. Ons geld wordt hoe langer hoe minder waard!

Hoe komt dat?
Door de grote Staatsuitgaven, de bureaucratie en de geldsmijterij en de grofe tekorten op de begroting.

De oude bankbiljetten zijn bij de geldzuivering wel geblokkeerd, maar de bankbiljettenpers heeft op volle toeren gedraaid om nieuwe te maken. De spaarders zijn benadeeld, de „vlotte uitgevers” worden geholpen.

Dit is geen sociale rechtvaardigheid, het is sociaal onrecht.
Hebt U er óók genoeg van?

Lieftinck (II)

„Minister Lieftinck” — zo gaat het pamflet verder — „heeft een financiële politiek gevoerd, die uitgaat van de gedachte, dat men het geld moet halen, waar het is.”

Inderdaad hij heeft het gehaald, waar het was! Al degenen, die door hard werken een klein sommetje bijeengeschaapt hadden voor het opbouwen van een eigen bedrijfje of voor de verzorging van de oude dag, heeft hij door zijn heffingen en belastingen tot de bedelstaf gebracht.

Hij heeft de kleine man uitgemergeld en het geld met handen vol in de Staatsruif gegooid, waaruit het nu al lang weer verdwenen is.

Hij heeft de tramconducteurs, de kellners, de taxi-chauffeurs laten beloeven en bespionneren om de laatste cent van hun fooien te kunnen belasten.

De belastingambtenaar loert als de Gestapo.
Hebt U er óók genoeg van?

Lieftinck (III)

„In het schatrijke Nederland van vóór de oorlog” — zo gaat het pamflet verder — „kon voor sociale maatregelen als die van Minister Drees geen geld gevonden worden. Het is de onschatbare verdiensten van Minister Lieftinck, dat hij in het verarmde Nederland van thans de bronnen heeft durven aanboren, welke de noodvoorziening voor de ouden van dagen en zo vele andere maatregelen mogelijk hebben gemaakt”.

Nou moe, hoe bestaat het?
„De bronnen heeft durven aanboren” noemen ze dat bij de Partij van de Arbeid, maar in goed Hollands gezegd is het „lenen”. Lenen links en lenen rechts, bij Amerika, bij België, bij Engeland en bij Canada.

Wij steken ons steeds dieper in de schuld en moeten boven de aflossing ook nog de rente betalen.

Minister Lieftinck zelf erkende in Maart, dat, wanneer vóór 1 April geen hulp van het Marshallplan kwam, het bankroet voor de deur stond.

De socialistische minister Lieftinck leeft op de zak van het kapitalistische Amerika, maar eens komt de tijd, dat het geleende geld terugbetaald zal moeten worden.

Wie zal dat betalen? De Nederlandse arbeider, de middenstander, de kleine ambtenaar, dubbel en dwars als het geld in de toekomst nog minder waard wordt. De grote heren redder en zich wel uit en schuiven het af op de verbruiker.

Socialistische politiek? Bankroeterspolitiek!
Hebt U er óók genoeg van?

Lieftinck (IV)

Uit hetzelfde strooibijlet: „Hoe meer stemmen straks op de Partij van de Arbeid zullen worden uitgebracht, des te zekerder zal de terugkeer van Minister Lieftinck zijn”.

Kiezer, wilt gij de terugkeer van Lieftinck helpen bevorderen, of hebt U er óók genoeg van? De Partij van de Arbeid zegt: „Pas op de dubbeltjes”, stemt Lieftinck, lijst 2.

De Volkspartij voor Vrijheid en Democratie zegt: „Pas op Uw dubbeltjes, stemt Oud, Niet &

Vier ijzers

De Katholieke Volkspartij voert de verkiezingsstrijd onder de leus: „Een derde plus één”, hetgeen betekent, dat zij een derde van de Kamerzetels = 33 plus 1, dus 34 zetels in de nieuwe Kamer wil hebben.

In de oude Kamer hadden de Katholieken reeds 35 zetels, te weten 32 van de K.V.P. en 3 Katholieken van de Partij van de Arbeid (Ruygers, ten Hagen en Willems).

Thans is er ook nog de lijst-Welter. Als niet-Katholieken op de lijst-Welter zouden stemmen, waardoor deze een Kamerzetel zou krijgen, dan zou het aantal Katholieken in de Kamer nog meer stijgen, want Welter onderschrijft het gehele staatkundig program van de K.V.P. op de Indische paragraaf na.

Hiermede is de Katholieke aanval op Kamerzetels nog niet ten einde en daarom, middenstanders, opgepast! Want ook Nummer 1 van de Middenstandspartij, de Heer A. Th. van Engh uit Wassenaar, is Rooms-Katholiek! Hoe zal hij stemmen in al die honderden gevallen, als het niet om zuiver middenstandsbelangen gaat?

De Katholieken hebben dus vier ijzers in het vuur: Romme, Ruygers, Welter en Van Engh!
Men kan ook van het goede te veel krijgen!

Opzet in het spel?

Reeds meerdere malen — en onzes inziens volkomen terecht — wees de N.R.C. op het feit, dat de regering de diverse Kamercandidaten niet voldoende gelegenheid geeft om met het oog op de komende stembusstrijd voor de kiezers te verschijnen.

Het blad schrijft hierover o.m. het volgende:

„De regering wist reeds maanden geleden, dat de Kamerverkiezingen begin Juli zouden plaats vinden; zelf heeft zij steeds daarop aangestuurd. En dus wist zij evenzeer, dat reeds enige weken voordien de Kamerleden behoorlijke gelegenheid moesten krijgen voor de kiezers te verschijnen. Aldus past het bij een juiste toepassing van onze democratie. Voor het gros van de Kamerleden echter is het bijkans onmogelijk om gedurende de luttele weken, die ons nog scheiden van de zevende Juli de twee op hen rustende plich-

De splitsing voltooid

De splitsing van Duitsland schijnt thans na de munthervorming in het Westen des lands haar beslag gekregen te hebben. Deze maatregel was sinds lang hoognodig, maar was tot het laatst mogelijke ogenblik uitgesteld, omdat hij de splitsing van Duitsland die zich reeds in 1945 openbaarde, zou bezegelen. Nu hij genomen is, zijn West- en Oost-Duitsland twee volkomen verschillende landen. Deze splitsing van het grootste land van Europa ten Westen van Rusland stelt ons werelddeel voor zeer ernstige problemen, die onverbiddeijk onder ogen gezien moeten worden. Struisvogelpolitiek brengt ons nog verder van huis. Wij moeten van deze werkelijkheid uitgaan, dat elk bezet land zijn toevlucht zoekt tot nationalisme. Dat is een natuurlijke reactie, die ook bij het Duitse volk niet uitgebleven is. Dergelijk nationalisme is niet gevaarlijk, zolang de bezetter de zaak goed in handen heeft, of zolang de bezetters het met elkander eens zijn.

De vier bezetters van Duitsland nu waren het niet alleen niet met elkaar eens nopens de algemene lijn van het wereldbeleid, maar verschilden ook van mening ten aanzien van de plaats, die het gemeenschappelijk bezette land in de wereld zou moeten innemen. Van een van de bezetters, Rusland, is het in ieder geval zeker, dat hij van het begin der bezetting ernaar gestreefd heeft Duitsland en het „Duitse gevaar” niet te neutraliseren, doch het integendeel voor zijn eigen verder liggende politieke doeleinden te gebruiken.

Van het ogenblik af, dat dit duidelijk was, waren de andere bezetters gedwongen af te stappen van de fictie van de vier-eenheid tegen Duitsland. Anders immers zou men de figuur gekregen hebben, dat drie der bezetters, de fictie hooghoudende, tegen Duitsland zouden blijven „samenzweren”, terwijl de vierde alle mogelijke moeite deed om bij Duitsland in het gevléi te komen. En terwille van een fictie konden zij toch onmogelijk zich een potentiële vijand op de hals halen!

Sindsdien — dus eigenlijk reeds dadelijk na de wapenstilstand — was Duitsland, in plaats van de vijand, wiens blijvende vernedering in ieders belang was, de macht, waarmee men rekening moest houden en die men niet al te zeer tegen zich in het harnas mocht jagen. Sindsdien begon het dingen naar Duitsland — een spel, waarin Rusland, dat vrijer is van de invloed zijner publieke opinie dan zijn mededingers, telkens één of meer slagen vóór was.

De vrijers moeten bij de bruid aankomen met geschenken, die haar het welgevalligst zijn. Op

ten gelijktijdig te vervullen, n.l. om als candidaten over de verschillende hoogst belangrijke kwesties hun licht te laten schijnen en tevens om op hun post te zijn in 's lands vergaderzaal ter behandeling van de zeer vele onderwerpen, welke de regering nog voor de komende verkiezingen afgedaan wenst te zien.”

Wij zouden hieraan willen toevoegen, dat de boven terecht gelaakte handelswijze vooral zeer nadelig uitvalt voor de kleine fracties die met de hun schaars toegemeten krachten dubbel moeten woekeren. De regeringspartijen die fracties bezitten van resp. 32 en 29 leden, hebben hiervan minder last, aangezien deze grote aantallen het losmaken van enige krachten voor de verkiezingscampagne wel toelaten.

Hier wordt kennelijk met twee maten gemeten, hetgeen in een waarlijk democratische samenleving toch wel hoogst merkwaardig moet worden genoemd.

Mislukte doorbraak

Naar het dagblad Trouw verneemt, heeft ds. Kroon, Ned. Hervormd predikant te Amsterdam, bedankt voor het lidmaatschap van de Partij van de Arbeid.

Ds. Kroon was een der Ned. Hervormde predikanten, die na de bevrijding toetrad tot de S. D.A.P. en later met deze partij overgingen in de Partij van de Arbeid.

Zo er ooit een duidelijk bewijs is geleverd voor het feit, dat van de beroemde doorbraakgedachte niets terecht is gekomen, dan is dit thans wel het geval. Trouwens, het is een algemeen bekend verschijnsel, dat ook voor het bedanken van ds. Kroon, de doorbraakgedachte een volledig fiasco was geworden, aangezien de meerderheid der volgelingen van de predikanten die zich bij de Partij van de Arbeid aansloten, hun leraren hierin niet wensten te volgen.

Thans schrijft de ontbinding evenwel nog verder en het zou ons dan ook geenszins verwonderen, indien andere bij de Partij van de Arbeid aangesloten predikanten het voorbeeld van ds. Kroon weldra zouden volgen.

De doorbraakleuze is hiermede in ieder geval als verkiezingslokmiddel voor de Partij van de Arbeid volledig komen te vervallen.

het ogenblik is het zo, dat de Duitse bruid in haar diepe politieke en economische vernedering, voor twee dingen gevoelig is: streling van haar nationale bewustzijn en herstel van haar welvaart. Beide registers van het Duitse gevoelsorgel worden thans bespeeld door de bezetters, het eerste vooral door de Russen, het tweede door de Westelijke bezetters.

Het is nu de vraag, wat de beste kaart is: de nationalistische of de economische. De inschakeling van West-Duitsland in het plan-Marshall is ongetwijfeld de enige kans, die dit gebied nog uit het moeras kan optrekken en misschien een economische (maar vooral uit politiek oogpunt belangrijke) voorsprong op Oost-Duitsland kan geven. De grote belemmering, die het Westen bij deze poging om Duitsland te winnen zal ontmoeten, is de mentaliteit van een bezet volk, dat wel buitengewoon in de bloemetjes gezet moet worden, wil het tevreden, laat staan zijn bezetters dankbaar, zijn. Dit ligt echter noch in de bedoeling noch in de mogelijkheden van het plan-Marshall, alleen al omdat anders de vroegere slachtoffers van Duitsland (in de eerste plaats Frankrijk) hiertegen onoverkomelijke bezwaren zouden hebben.

Dezelfde belemmering ontmoet ook Rusland bij zijn nationalistische campagne. Zijn verregaande inmenging in het politieke leven van zijn zone maakt zijn aanspraak op de titel van beschermer der Duitse belangen in het oog springend verdacht. De kaart, waar Rusland op heeft gezet, krijgt dan ook pas haar volle waarde, wanneer Duitsland een grotere mate van zelfstandigheid zal hebben verkregen en wanneer (hetgeen Rusland — niet volkomen zonder grond — verwacht) het Westelijke experiment in West-Duitsland op een politieke mislukking zal zijn uitgelopen. Tegen die tijd zal het de teugels in zijn Oost-Europese satelliet-landen (vooral Polen en Tsjecho Slowakije) zo vast in handen hebben, dat het zonder gevaar niet alleen Duitslands zelfstandigheid kan voorstellen, maar zelfs zijn grootste troef, de terugkeer van de door Polen geannexeerde Oost-Duitse gebieden, kan uitspelen. Het zou een wonder zijn, als een zich nog steeds gefrustreerd en in het Westen teleurgesteld gevoelend West-Duitsland dan zich niet onweersstaanbaar tot het Oosten (waar bovendien zijn natuurlijk afzetgebied ligt) aangetrokken zou gevoelen.

Het is dus duidelijk, wat de opdracht van het Westen is: te zorgen, dat West-Duitsland zich niet gefrustreerd en teleurgesteld gevoelt. De Londense aanbevelingen mogen misschien allerm minst ideaal zijn, zij wijzen de in de gegeven omstandigheden enig mogelijke weg naar dat doel. Het Westen moet met betrekkelijk slechte kaarten een zo goed mogelijk spel zien te spelen. Het moet, want het is een spel op leven en dood.

sthi **POMPEN**
 voor *scheepvaart*
 en *industrie*
Raadpleeg
onze technische dienst

MACHINEFABRIEK C. MATERS C.V.
BEVERWIJK TELEFOON 3141

Levering binnen 1 maand.

Kloos
KINDERDIJK
Bruggen

N.V. BOELE'S
Scheepswerven en Machinefabriek
BOLNES

Nieuwbouw en reparatie

TOEGANGSBEWIJZEN

Ook dat is een artikel, waarop wij ons speciaal hebben toegelegd en waarvan wij maandelijks dan ook vele miljoenen stuks leveren: echter in diverse uitvoeringen, naar gelang van de aard van de inrichting: in boeken of blocs, aan rollen of in zigzaggevouwen pakken met of zonder uitgifte-apparaten of automaten. Wat voor U het best bruikbaar is, daarin kan niemand U beter van advies dienen dan de

Kon. Nederl. Boekdrukkerij H. A. M. ROELANTS
 Afd. Controle-drukwerk - Postbus 42, Schiedam

U PEINST OVER EEN GESCHENK?

S. K. Citroen
 HOFJUWELIER
 'S GRAVENHAGE
 HOOGSTRAAT 23 TELEFOON 11.17.57
 GESCHENKEN IN ALLE PRIJZEN

OPLEIDING

voor
STENO-TYPEN
TALEN
BOEKHOUDEN
TACHO

Tevens opleiding tot Alg.
SECRETARESSE
 en
 Steno-correspondent(e)

Inlichtingen en inschrijvingen aan onze instituten te:

Den Haag: Stadhoudersplein 3-5
 Tel. 558320.

Amsterdam: van Baerlestraat 11-13, Tel. 27156.

Rotterdam: Mathenesserl. 145, Tel. 25542.

Utrecht: Wilhelminapark 20, Tel. 12964.

Arnhem: Stationsplein 23, Telefoon 26884.

N.V. Nederlandsche
 Caoutchouc- en Guttaperchafabriek

v.h. Bakker & Zn.
 Ridderkerk

• Technische
 rubberartikelen

Machinefabriek en scheepswerf
 van
P. SMIT Jr. N.V.
ROTTERDAM

SCHOEVERS

L. Smit & Zoon
 KINDERDIJK

Baggermateriaal
Zeesleepboten
Passagiersschepen
Machines
Motoren
Ketels

Frank Rijdsdijk's
Industriele
Ondernemingen N.V.

Hendrik-Ido-Ambacht
 Tel. H.I. Ambacht 245
 Rotterdam 72615

SCHEEPSSLOOPERIJ

HANDEL in:

- Oud IJzer,
- Nieuw IJzer,
- Bruikbaar IJzer, enz.

HANDELMAATSCHAPPIJ
H. Albert de Bary & Co. N.V.

Deviezenbank

Financiering van Im- en Export
 Documentaire Accredities

HEERENGRACHT 450 AMSTERDAM-C. TELEFOON 38911

DE FATALE MISLUKKING van het Indië-beleid

Een zwaar begaanbaar pad

Erkenning der mislukking

Een korte samenvatting van de positie in Indië zal voor iedereen nuttig zijn, die inziet hoe de verbreking van alle banden tussen Nederland en Indië voor beide landen een onherstelbare ramp zou betekenen. Wij vinden dan de volgende vaste punten:

1. Het verleden week genomen besluit om de politieke besprekingen met de Republiek Djocja af te breken betekende de erkenning van een mislukking.

2. Het was de mislukking van een beleid, dat enige jaren achtereen gericht was op het, ten koste van altijd weer nieuwe concessies, bereiken van een accoord met de Republiek.

3. Dit beleid moest wel mislukken, omdat de Republiek juist dat deel van Indië vormt, dat zich in de macht bevindt van figuren en groepen, die in het geheel geen overeenstemming — welke dan ook — met Nederland wensen.

4. De werkelijke macht in de Republiek wordt natuurlijk niet uitgeoefend door de bevolking — wier grote meerderheid slechts vrede, orde en veiligheid verlangt — en die macht wordt zelfs niet uitgeoefend door de heer Soekarno of de regering-Hatta. De werkelijke macht wordt uitgeoefend door het „Volksfront“.

5. Wat dit „Volksfront“ wil is dezer dagen door de heer Alimin, de leider van het Indonesische communisme, zeer bondig uitgedrukt: „eerst alle Hollanders er uit“. Dit is de essentie van het streven van het gehele „Volksfront“ — hetwelk de heer Hatta nu weder bij zijn regering wil betrekken. Alles socialiseren, alles nationaliseren, de ondernemingen, de fabrieken, de scheepvaart, kortom alle economische belangen tot staats eigendom verklaren — en „eerst alle Hollanders er uit.“

Hoofdzak.

Daar komt het op neer. Alles, wat verder in Indië gebeurt is irrelevant en onbelangrijk, vergeleken bij dit cardinale feit. Zelfs het dwars gedrag van een tweetal leden der Commissie van Goede Diensten is, daarbij vergeleken, niet belangrijk. Ook is niet belangrijk, op welke manier men er in zal slagen toch maar weer de schijn te redden en toch maar weer wat verder te praten. Het komt er zelfs in het geheel niet meer op aan, waarover wij praten en met wie wij praten het komt er niet op aan, of de Commissie van Goede Diensten met of zonder steun van de Veiligheidsraad, van Washington of van Londen er in slaagt de Nederlands-Republikeinse besprekingen weer op gang te brengen.

Dat alles — men begripe het in Nederland goed — is thans volkomen onbelangrijk.

Waar het op aankomt, is dat de „Indonesische delegatie“ een vertegenwoordiging vormt van de Republikeinse regering-Hatta. En dat deze regering-Hatta niet bij machte is enig besluit, enig accoord of enigerlei regeling uit te voeren, wanneer het „Volksfront“ van de heren Sjarifoedin en Alimin zich daartegen verzetten.

Dit Volksfront nu zal zich tegen elke regeling verzetten. Het zal elke oplossing verwerpen. Het zal elk accoord afwijzen.

Want dit socialistisch-communistisch Volksfront wil géén accoord met de Nederlanders. Het wil die Nederlanders uit Indië verwijderen. Het wil géén federatieve Verenigde Staten van Indonesië. Want het wil één unitarische Indonesische volksrepubliek. Het wil géén Unie met

Nederland. Want het wil met Nederland niets te maken hebben.

Daar komt het op aan. Het wordt nu wel tijd, dat men zich in Nederland van deze hoofdzak terdege rekenschap gaat geven.

Mislukking

Men moet zich daar rekenschap van geven, omdat de mislukking van het door de K.V.P.—P.v.d.A.-regering gevoerde Indische beleid hiermede wel op de afschuwelijkste wijze aan de dag treedt. Men heeft net zo lang onderhandeld met een onwillige wederpartij, dat men thans wel openlijk moet toegeven, dat een redelijk accoord met die wederpartij onbereikbaar is. Of, zo het al bereikt mocht worden, waardeloos zou zijn, wijl het niet uitgevoerd zou worden.

Daarmede zijn wij er echter niet. Het moge thans plicht zijn in de verkiezingsstrijd tot het Nederlandse volk te zeggen, ziet tot welk een mislukking, tot welk een débâcle, tot welk een hopeloze situatie het Indië-beleid der regeringspartijen heeft gevoerd.

Het moge thans noodzakelijk zijn te zeggen: ziet, wanneer gij Uw stem niet op de oppositie uitbrengt, loopt gij de kans dat dit beleid bestendig wordt en dan zullen de rampzalige gevolgen niet zijn af te wenden.

Maar slechts een dwaas zou hierin

voldoening vinden. Voor Nederland en Indië staan lot en leven op het spel. Het is een ramp, dat men in Nederland niet althans inzake Indië tot eensgezindheid kon komen. Het is verschrikkelijk, dat het levenslot der natie niet de inzet is van één forse, eensgezinde, nationale krachtsinspanning, doch in feite het voorname onderwerp van de partijstrijd. Komt men in bepaalde Nederlandse kringen niet, op het laatste ogenblik, tot beter inzicht, dan zal men eens van de Nederlanders moeten zeggen: zij werkten hard, zij bedoelden het goed, maar twistend en kijvend gingen zij onder.

Wat men op dit ogenblik zou mogen verwachten, zelfs van een welhaast demissionaire regering, is: de erkenning der mislukking. Niet de stilzwijgende erkenning — want die is er. Die erkenning werd gegeven toen men het overleg met Djocja onderbrak. De openlijke erkenning echter vergt een realiteitszin, vraagt een inzicht en eist een zo forse en krachtige vooropstelling van het nationaal belang, dat slechts enkelen er toe in staat zijn.

Wat dan wel?

Het is uiteraard een onredelijk streven, thans tot de oppositie de vraag te richten: wat wilt gij dan wel? De regeringspartijen heb-

ben hun Indische beleid gevoerd. In dat beleid prevaleerden lange tijd de inzichten van één der partijen, de Partij van de Arbeid. Die wist het. Die zou de „reactie“, de „kolonialen“, de „imperialisten“ wel eens laten zien hoe men modern-progressief met een onafhankelijk Indië tot zaken zou komen. Er was in Nederland niets zo zelfverzekerd, dat dat Indische beleid, zoals het door prof. Schermerhorn en prof. Logemann werd begonnen en door minister Jonkman werd voortgezet. Niets wist men in P.v.d.A.-kringen zo volkomen zeker, als dat men alle Indische wijsheid in pacht had. Wie naar dat Indië-beleid van de P.v.d.A. ook maar wéés, wie maar een vinger verna-

nend opstak, werd snel uitgeschakeld en bij de zwartste reactie ingedeeld... Het klassieke „ons niet hinderen“, waarmede indertijd de muiters van de „Zeven Provinciën“ er van door gingen, was de kernspreuk geworden van allen, die het Indische beleid der Partij v. d. Arbeid voerden. „Ons niet hinderen“ — wij zullen de nieuwe verbondenheid brengen van vrij Nederland met vrij Indië. „Ons niet hinderen“ — wij zullen leren, hoe gij met die Republiek tot overeenstemming kunt komen. „Ons niet hinderen“ — en ongehinderd is men met het schip van staat door branding, zee en storm gevaren. „Ons niet hinderen“ — de schipbreuk tegemoet...

Wel heeft de andere regeringspartij alras begrepen, dat het zo niet ging. Wel heeft het niet-socialistische deel van het ministerie en heeft de K.V.P. getracht, het ergste te verhoeden. Wel werden dit laatste jaar de besluiten inzake Indië niet meer alleen in P.v.d.A.-kringen voorbereid en door een P.v.d.A.-minister genomen. Wel trok de Ministerraad de belangrijke besluiten aan zich. Maar het baatte niet. Men was in de storm, Men zag de schipbreuk naderen...

Het gaat dus niet aan, thans te zeggen: wat zoudt gij dan hebben gedaan? Nog minder thans te vragen: kunt gij het beter?

Waar het op aankomt, is allereerst klaar en duidelijk te doen begrijpen, dat het Indië-beleid van deze op twee partijen steunende regering mislukt is. En als dat goed vast staat, als dat eenmaal innerlijk erkend en goed begrepen is, kan men verdergaan en zeggen: goed, dit Koninkrijk, dit Indië en Nederland verkeren in gevaar. Wat kunnen wij doen, om althans het ergste te voorkomen?

Natuurlijk zal men thans die vraag niet stellen. Men kan haar niet stellen, omdat men ook tot die schuld-erkenning niet kan komen. Men kan bezwaarlijk voor de eigen kiezers treden met een bekentenis. Men durft het niet aan. Men durft niet tot het Nederlandse volk te gaan en te zeggen: Ziet gij verkeert in gevaar en wij moeten samen trachten gemaakte fouten te herstellen. Men durft het niet en dat men het niet durft komt niet eens allereerst, omdat men schade voor partijbelangen vreest. Men durft het niet, omdat men in feite twijfelt aan de gezonde kracht van het Nederlandse volk.

Wie daar niet aan twijfelt, vindt de moed te wijzen op gevaren en zal in het gevaar zelf de kracht putten, die voor redding nodig is. Wie aan het gezond verstand van het volk niet twijfelt, durft het wel aan met erkenning van eigen fouten tot dat volk te gaan en samen de weg te zoeken, die naar een oplossing kan voeren.

In het uur van harde nood zal, menen wij, ons volk die kracht hervinden. De kracht allereerst, die onmisbaar is om de waarheid te verdragen. De kracht voorts, om gemaakte fouten te erkennen en waar nog mogelijk te herstellen. De kracht tenslotte, om dan ook voor gevaar en kwade kansen niet opzij te gaan en in gezamenlijke inspanning de goede weg te zoeken. Wekt, met die kracht, dan vindt men ook die weg. Het is een moeilijk vindbaar en een zwaar begaanbaar pad. Maar het is de weg, die ons althans voor de diepste ellende kan bewaren, waarin Indië en Nederland bij bestending van een heilloos Indië-beleid onherroepelijk vervallen.

d. K.

EIGENWIJZE LIEDJES

Die héle kleine man....

De kleine man komt niet meer mee
In dit bezeten leven....
Hij is door alle opbouw heen
De kleine man gebleven,
Hij houdt nog net z'n droge brood
En even droge boterbloot,
Hij heeft nog steeds geen winterjas,
Geen jaeger en geen wollen das,
En langzaam glydt z'n huisgezin
De grauwe, stille armoe in....
Geen mens bedacht een welvaartsplan
Voor onze kleine man....

De kleine man komt niet meer mee....
Hij kan zich niet begrijpen
Waarom juist hém en altijd hém
Die grauwe zorgen knijpen....
Hij denkt aan lakens op z'n bed,
Aan schoenen — aan een stukkie vet —
En aan een pakkie eigenbouw....
En aan een bloessie voor z'n vrouw....
Aan wat hij dringend nodig heeft
En waar de bon 'm recht op geeft,
Maar wat hij toch niet kopen kan
Als hele kleine man....

De kleine man hoopt net als wij
Op vrij van vrees en zorgen:
Die vrees voor armoe en gebrek
En voor de dag van morgen....
Zie... als hij d á t nou vinden kon,
Dat kleine plekje in de zon,
Met allemaal van alles wat,
En net genoeg van dit en dat
Om zonder armoe en sjagrijn
Weer samen m e n s te kunnen zijn....
Daar droomt ie 's Zondagsmiddags van....
Die héle kleine man....

BRAMMETJE

Dit is het tweede en laatste stuk van de reportage die Alfred Schuurman op ons verzoek maakte. Effect en dramatisering zijn vermeden. Dit sobere, nuchtere verslag is trouwens dramatisch genoeg. Men versta ons wél: het is goed dat nu in Nederland sober geleefd wordt. Maar er zijn grenzen en deze worden te dikwijls overschreden. En dat ondermijnt onze volkskracht.

HOE LEEFT GIJ

ZIJN EDELACHTBARE

Eén pak

De geur van jasmijn komt door het open raam de gezellige kamer binnen. De heerlijke rust van de rand-gemeente van de grote stad hangt om ons heen. Ja, het is goed na volbrachte taak het stof van de stad te kunnen afschudden en zich over te kunnen geven aan de genoegens en de schoonheid van het buitenleven. Ik benijd de mensen, die zoiets kunnen betalen.

De vrouw van de nog jonge rechter tegenover mij kijkt me eens aan. „Ja”, zegt ze, „wij zijn erg dankbaar dit vroeger gevonden te hebben. Maar over dat „kunnen betalen” moet je liever maar niet spreken. Weet je, dat mijn man wanneer hij enige dagen in de week tot 7 uur zitting gehad heeft en dan om half negen weer op een vergadering van de reclasseringsraad of iets dergelijks moet zijn, hij even vlug op de fiets heen en weer naar huis moet om een stukje eten in de stad uit te sparen?”

„Weet je, dat ik bijna alles zelf naai — dat mijn man sinds de oorlog één pak heeft kunnen kopen — dat hij de hele Zaterdag en ook bijna de hele Zondag werkt.....?”

En het wordt me inderdaad duidelijk, dat het op het eerste gezicht zo mooi lijkende salaris van de rechter in de grote stad van 9.000 gulden per jaar, helemaal geen vet soppen is. En dat men er zich net zoveel mee ontzeggen moet als met het loon van een goed geschoolde arbeider. Hoewel men dan natuurlijk het voordeel heeft prettiger te wonen.

Weliswaar zijn de salarissen, in vergelijking met voor de oorlog, aanmerkelijk verhoogd — van 7.200 tot 9.000. Maar het verschil in beloning van een rechter in de grote stad en zijn collega in de grote provincie-plaats is verminderd van 1.000 op 500 gulden en hierin steekt een grote onrechtvaardigheid.

„Wat ik met die 9.000 doen kan”, vraagt de rechter. „De belastingen zijn zo progressief tegenwoordig, dat er om te beginnen al een dikke twee duizend aan loonbelasting af gaat en dan nog een paar honderd aan inkomstenbelasting, zodat ik niet meer dan een 600 gulden per maand in het handje krijg. Twee kinderen op het lyceum betekent in mijn salarisklasse al 900 per jaar alleen aan schoolgeld, terwijl de kindertoeslag 400 bedraagt. Over boeken praten wij dan nog niet eens, en helemaal niet over alle dingen, waaraan de kinderen op zo'n lyceum toch mee moeten doen, en die maken, dat je er zeker een 1.500 mee kwijt bent. Terwijl de man met een laag salaris zijn kinderen voor 50 gulden op het lyceum heeft!”

Ze wonen daar in die randgemeente voor hoofdstedelijke begrippen nogal goedkoop ook: negen honderd gulden per jaar plus een 300 gulden aan personele belasting. En na aftrek van al deze vaste lasten, waarvan de kleine man geen last heeft, houden ze dan nog geen 100 gulden in de week over. „Dat is”, zegt de rechter rustig, „dus hetzelfde wat een geschoolde arbeider heeft uit te geven. En net als hij kom je er natuurlijk zo goed als niet van uit.....”

Nee, het is niet alles goud wat er blinkt. Mijn jonge rechter heeft nu toevallig maar twee kinderen. Maar wat zou dat moeten wanneer hij nu eens 4 kinderen op de middelbare school had, en geen staartje van een familie-kapitaal meer om bij te springen.

In elk opzicht staat een dergelijk hoog gesalarieerd ambtenaar achter bij mensen uit het zakenleven. „De progressiviteit is zo groot”, zucht de rechter. En hij vertelt van een zakenman, die zijn kind bijna voor niets een jaar lang op school had, omdat hij verlies had geleden. Extra inkomsten is uitgesloten. Commissaris van een onderneming zijn of iets dergelijks entameren, acht men in strijd met

de waardigheid van het beroep. Maar wel wordt verwacht, dat men allerlei extra werk doet: zitting heeft in reclasseringsraad en huisvestingscommissie. Hetgeen natuurlijk onkosten meebrengt (ook al fietst men vlug heen en weer naar huis voor het avondmaal) die men niet kan opbrengen, terwijl de zakenman dit alles rustig op zijn onkosten-rekening zet.

En men mag ook bijvoorbeeld voor niets in een tribunaal zitting hebben. Om accumulatie van inkomens te voorkomen! Terwijl een advocaat bij het tribunaal er 7 tot 8.000 gulden per jaar uit sleept. En dan heeft men toch nog hoge bedrijfskosten ook: juridische boeken en abonnementen op dure juridische tijdschriften zijn niet te vermijden, wanneer men zijn werk goed wil blijven doen.

Ja, dat heerlijk buiten wonen is alles goed en wel. Maar zo'n huis met tuin, dat je voor „je stand” toch moet hebben, slaat een behoorlijk gat in die kleine honderd gulden, die je per week te verteren hebt. Een werkster strijkt er al 15 gulden van op, en dan komt natuurlijk nog de tuinman. Nee mevrouw, dat U ook nog 10 gulden per maand aan een naaister uitgeeft, lijkt mij met zo'n huis en twee dochters op het lyceum nu niet direct onnodige luxe.

„Voor onze stand leven we erg eenvoudig”, zegt de rechter over zijn kop thee. „Wij zijn nergens lid van, wij gaan haast nooit uit — alleen 's Zondags wel eens naar het tennissen kijken. Alles gaat op de fiets, want een taxi nemen we nooit.....”

„En ik zou zo graag eens een vriendin in Den Haag opzoeken”, zegt mevrouw van haar naaiwerk opziende, „maar dat kan ik werkelijk niet op mijn huishoudgeld bezuinigen. En dan zijn we toch nog reuze bevoorrecht, want we zijn nooit ziek.....”

Tja, en sinds de bevrijding heeft de rechter één pak kunnen kopen. De jasmijn lijkt mij lang zo zoet niet meer te ruiken.

GERARD EN MOEDER

Met bonnen-complex

Welke fantasieeloze, dooie diender heeft dit op papier gezet, denk ik, wanneer ik drie hoog de trappen opklim ergens in een grauwe woonkazerne in Amsterdam-West, waar veel rode vlaggetjes met een grote 2 maar nog meer met een grote 4 uit de ramen hangen. Het moet hier wel gebouwd zijn onder het motto: waarom zou je het mooi maken als het ook lelijk kan..... En van straatbeplanting hadden ze in die dagen zeker nog niet gehoord. Buiten hangt als een hoon het bord met: Houdt de kinderen van de straat!

Ik ben op bezoek bij de 56-jarige Gerard Post, die als ongeschoold rubberbewerker 35 gulden in de week thuis brengt. In de goede oude tijd was hij fruitkoopman. Doch toen de negotie mis ging trof hem de werkeloosheid — 7 lange jaren, van 1933—1940. Daarna de 78 cent per uur bij de Heide Maatschappij en het de rug brekende tariefwerk — dat uitgesproken armoede betekende — bij de D.U.W. Gerard is nu dus heel gelukkig met zijn 35 gulden.

Boffen ze even, dat ze maar liefst 5 slaapkamers naast hun ene woonkamer hebben. Twee grote zoons hebben ze nu in huis, die ieder een tientje kostgeld betalen. En één kamertje is voor 5 gulden verhuurd aan een getrouwde dochter met twee kleine kinderen, wier man in dienst is. En dan is er nog de kleine Wimpie, kind van een andere dochter, dat hen door de voogdij-raad is toegewezen, waarvoor de beide oudjes helemaal zorgen. „Je kan zo'n kind toch niet in een gesticht doen”, zegt moeder Post meewarig — moeder Post, die één paar schoenen heeft en twee jurken. En wier lust en leven: de kanariepiet, door een kat is dood gebeten. Een nieuwe vogel? Mens, laat naar je kijken, die kost 25 gulden. Volgend jaar, als we 25 jaar getrouwd zijn, komt er misschien wel een binnen vliegen.

Het is vol in die ene woonkamer, met de 5 grote mensen en de 3 kinderen die er wonen, maar die dan gezamenlijk de 60 gulden per week binnen brengen, waarvan moeder Post het allemaal moet doen. Gelukkig is de huur laag — vroeger f 4.25 per week. Maar omdat de getrouwde dochter een kamertje

voor 5 gulden heeft gehuurd, heeft de gemeer 45 cent opgelegd. Zei iemand iets over de kleingen, waarin een klein volk groot kan zijn?

Gelukkig nemen vader en moeder Post het maal nogal gemoedelijk op. „Och kenne, ke zegt moeder, „als net niet uit de lengte kan het uit de breedte. Vandaag een beet mee morgen een beetje minder — van de week is er wel, en de andere week is het er niet. Het is maar een geluk dat je het zo met elkaar vi kan.....”

Ook vader Post stelt zijn eisen niet te hoog moet wel een 60 gulden verdienen”, zegt hij bescheiden, „om een beetje te kunnen rondkopen. Eén pak heeft hij — dat heeft hij van „z'n ou gekregen. Roken doet hij graag — bonloze bouw tabak in de pijp. Maar dat schijnt dan zijn enige genoegens, behalve thuis zitten. Bios gaat er natuurlijk niet af. „Nee hoor, je komt eens ergens.”

„Ondergoed kan je niet aankomen”, valt moeder Post hem dan in de reden, „en beddegoed heb nodig als brood”. En over brood gesproken. Dat die sterke kerels van het broodrantsoen kon rondkomen?

De mat op de vloer is op afbetaling gekocht want wanneer je 25 jaar getrouwd bent en 16 in hetzelfde huis hebt gewoond, talrijke kind hebt groot gebracht en nu weer kleinkinderen de vloer hebt, dan wil er wel eens wat slijten. De om kunnen ze ook niet aan een pak op afbetaling beginnen. Wel heeft moeder Post pas op de mat een jurkje gekocht. Het is wel kapot, maar het nog netjes gemaakt worden. Ja moeder Post bent heel braaf en lief, maar als ik zo eens naar kijk, dan heb ik toch nog een ander idee van de

Zoals vele arbeidersgezinnen, hebben ook de Post's het lastige „bonnen-complex”. Wat op de bonnen is aangewezen, dat MOET gekocht worden. Vrucken wij mensen niet betalen, heeft moeder Post juist nog gezegd. Maar ze heeft wel twee gulden uitgegeven aan de paar ongelukkige sinaasappelen die op de bon kwamen. Kent men in Den H

dit kwalijke complex? Zoals mijn vriend de rezei: ik wou dat ze die snoep van de bon deden. hoefden we tenminste niet meer die vervelende colaadjes te kauwen.

Daat vrouw Post dat ene paar schoenen heeft heeft ze ook te danken aan het feit, dat ze op de bon waren. Anders liep ze nu op blote voeten want het is bij haar met alles: de kinderen voor.

Twee gulden 40 centen in de week krijgen voor kleine Wimpie. Maar als je die centen k dan moet het kind een broekje of een buisje hebben.

Ergens in een hoekje staan wat verdorde bloemen. Een zoon plakt een gebarsten stuk aquarium op elkaar. „Want och ja, nu me kanariepiet dood nu is zo'n visje mijn lust en mijn leven.....”

JOHAN EN JACOBA

Donderdag poffen

Een-hoog wonen is in de Jordaan heus niet dat. Al bespaart het je het klimmen, akelig stijle en donkere trappen. Want wanneer nog vroeg in de avond bij de 32-jarige boekhouder Johan en zijn vrouw Jacoba binnen kom, dan er al naar donker in de twee kamers, di

NEDERLAND?

Verlag van de huidige omstandigheden

zijn van 6 mensen: van Johan en Jacoba hun 4 kinderen: een jongen van 9 en drie van 11, 7 en 5 jaar. Een kribje in de hoek voorkamer wijst erop, dat ze er binnenkort zevenen zullen zijn.

gulden en een kwartje mogen ze in de week twee donkere kamers één-hoog in de Jordalen. Johan's inkomen is 36 gulden schoon 10 gulden kindertoeslag.

ze nu met die 46 gulden rond komen met mensen? Het is scharrelen, zegt Jacoba, scharrelen nog eens scharrelen. Als je Zaterdag's je appen gedaan hebt en de bode hebt betaald, is er nog maar een schijntje over. Van vis, eens een extratje is natuurlijk nooit sprake; al een kruis met de bonnen.

ik het er na de oorlog weer bovenop hebben", vertelt Jacoba vol voldoening rondkijkt, weet ik zelf nog niet. En dat zeggen ze allemaal". En het moet ook een hele toer zijn, met een man, die nog steeds erg minnetjes wat hij tijdens de oorlog heeft moeten doorleven vier aan hongerodeem lijdende kinderen, en het jongetje niet meer lopen kon. De ge-

hiervan zijn nog steeds duidelijk voelbaar: er kinderen kan mee op de gewone school en zou eigenlijk versterkende middelen moeten. Want die extra melkbonnen, die hij nu zijn lang niet voldoende.

aan schoolkleding en maaltijden in de eetkamer school hoeft Jacoba niet te denken. Die zou 1.50 gulden per week kosten, en waar vandaan moeten komen? Gelukkig rookt haast niet en drinken doet hij natuurlijk al niet. Zondag's avonds gaan ze naar het des Heils, en dat is dan hun enige uitje.

kan niet zoals je graag wil", zegt Jacoba. er was het ook wel geen weelde, maar nou helemaal niets." Maar schulden maken, daar ze toch niet aan. Donderdag pofst ze voor wel eens een liter melk, maar dat is dan es. Eens een keer een gratificatie kan er, Johan boekbinder is, blijkbaar nooit af — zou je nog wel eens een stuk kleren of een kunnen kopen.

Johan en Jacoba erg dwars zit, is, dat ze de 6 weken, die twee van hun kinderen naar zijn geweest nu zes weken lang 3½ gulden Stichting Ago moeten betalen. Nee, dat Jacoba niet mooi — die kinderen, die nooit hele leven ooit iets gehad hebben, die nooit bloemen hebben gezien en die zo ontzettend hebben in de jaren der bezetting — dat nog hiervoor moeten betalen. mensen weten toch hoe ik gescharrelt en heb....."

BIBLIOTHECARIS C.U.

Een van tien jaar

is dan de mooiste arbeiderswoning, die ik op mijn omzwervingen gezien heb — daar t blok van de Arbeiderswoningbouw in Zuid. het raam aan het hoekhuis ruisen de populieren beneden ligt als een groen tapijt het veld.

en kost deze etage, met twee dagen warm in de week, 9 gulden en tien cent in de week.

En woont er een academicus in, ook al verdient hij aan salaris niet veel meer dan een geschoold arbeider. Gelukkig zijn ze wel, de bibliothecaris met de rang van wetenschappelijk assistent en zijn charmante vrouw, dat ze dit hebben gekregen toen ze uit Zandvoort werden geëvacueerd in het begin van de oorlog. Eigenlijk een reuze bof, dat ze — beiden zelf voortkomend uit arbeidersgezinnen — altijd lid van die Arbeiderswoningbouw zijn gebleven. Want waar had een academicus, die zijn doctoraal gehaald heeft, en die daarmee 290 gulden salaris in de maand in handen krijgt, met twee studerende kinderen anders moeten beginnen?

Die 290 gulden per maand in handen is dan het maximum van de aan commissies gelijkgestelde rang van wetenschappelijk assistent. Verbaast het U nog, dat slechts één collega van onze vriend onlangs op zijn 40ste jaar getrouwd is, en de anderen allen ongetrouwde dames en heren zijn? Wist U, dat deze academisch gevormde ambtenaren nog veel lager bezoldigd worden dan de leraren, over wier salariering geheel Nederland kort geleden schande riep?

„Maar ik had weinig keus", zegt de rustige bibliothecaris. „Ik ben een auto-didact, voortgekomen uit de arbeidersklasse, die eerst laat door eigen studie mijn staatsexamen deed en mijn doctoraal haalde. Ik was toen al lang getrouwd en verdiende in het particuliere als administratieve kracht net zoveel als nu. Kon toen moeilijk op een minimum salariering ergens in Rodeschool of zo als leraar beginnen....."

Ja natuurlijk betekent dit alles iedere avond hard werken. Mensen opleiden voor M.O. geschiedenis, en zo het nodige bijverdienen. En dan maar blijven studeren, want een bibliothecaris moet heel wat harder blokken om bij te blijven dan een leraar die zijn routine-lesjes geeft, en die veel kortere werktijden heeft.

• Zo verdient hij er honderd gulden per maand bij. En de grote dochter, die op kantoor werkt, brengt het inkomen door haar kostgeld op een 435 gulden per maand. „Daar kunnen we net van komen", vertelt onze doctor, „nu mijn voor doctor in de chemie studerende en daarbij op een laboratorium werkende zoon en mijn dochter zelf hun kleren kunnen

betalen. Want wat ik aan boeken moet uitgeven is heel wat. Een gewoon studieboek voor mezelf — mijn bedrijfskosten — kost al gauw een 20 gulden tegenwoordig. En een paar chemische boeken voor mijn zoon komen direct op 50....."

Verder leven ze natuurlijk heel sober — ze kunnen hun bonnen besteden, en dat is dan ook alles. „Als het alleen van je salaris moest, niet eens..." valt mevrouw in de rede. En wat de kleding betreft: het is nog een geluk, dat mevrouw vroeger costumnaaister was. De collega's, die met academici getrouwd zijn, staan er ook wat dat betreft, dus veel ongunstiger voor. Maar zelfs een costumnaaister kan geen heren-kleding in elkaar draaien. En zo bezit de bibliothecaris slechts twee pakken: een na de oorlog gekocht en een van 10 jaar oud, dat nu heus wel bijna versleten is.

Nee, ergens naar toe gaan ze nooit — de opvoeding van de kinderen vraagt te veel offers. Alleen is mevrouw lid van een zangvereniging.

Zes en twintig jaar zijn ze nu getrouwd, en het ameublement is een probleem om zichzelf geworden. De marge, die je vroeger had voor de aanschaffing van nieuwe dingen wordt nu geheel weggezogen.

Buiten ruist de wind door de populieren. Een van de weinige dingen, die je niet hoeft te ontberen, wanneer je tot de weinige gelukkigigen behoort, die op een salarisje zó in de grote stad kunt wonen.....

MENEER DE DIRECTEUR

Het levende bewijs

„Kent U dat benauwde gevoel", vraagt de directeur van de vakschool (een uitgebreid lagere), „van: ik breng nu een hoop geld thuis en wat doe ik er feitelijk mee? Voor de oorlog, toen ik nog maar gewoon leraar aan een avondschool in de provincie was, en natuurlijk veel en veel minder verdiende, konden we altijd een abonnement op alle concerten nemen, en dacht ik er zelfs aan een autootje aan te schaffen. En nu gaat zelfs mijn hele spaarbankje eraan....."

Ja, voor de oorlog konden ze er met hun drie kinderen zelfs een spaarbankboekje van op na houden, en groeide het bedrag, dat er op stond, nog gestadig. Want het zijn zeer sobere lieden, deze 41-jarige vakschoolman en zijn echtgenote: geheelonthouders, vegetariërs en niet-rokers. Maar zelfs zulke mensen kunnen vandaag niet sparen, ook al krijgen ze nu een 450 gulden in de maand in handen — moeten zelfs het vroeger gespaarde interen om zichzelf en hun kinderen behoorlijk in de kleren te houden.

Voor die 450 gulden moet natuurlijk hard worden gewerkt. Naast de gewone dagtaak ook nog de winteravond-cursussen met 3 avonden in de week en de Zaterdag-middagen. Op sommige ambachtsscholen werkt men zelfs 5 avonden. Is het dan wonder, dat de vereniging van directeuren van ambachtsscholen geen genoegen wil nemen met het zojuist door de regering vastgestelde loonplafond van f 7.000 per jaar?

En dan zit je in een dergelijke positie uit de aard der zaak nog in talloze commissies, die veel tijd eisen — moet je acte examens voorbereiden en je ook op paedagogisch gebied bewegen. De tijd, die je zodoende overhoudt om door meewerken aan tijdschriften wat bij te verdienen, is natuurlijk maar heel gering.

Hun hele levenswijze is steeds aan de sobere kant geweest, dus wat dat betreft missen ze niet veel. En met het wonen hebben ze enorm geboft, nu ze voor slechts 40 gulden in de maand een woning vonden aan de rand van de stad, met uitzicht over de weilanden.

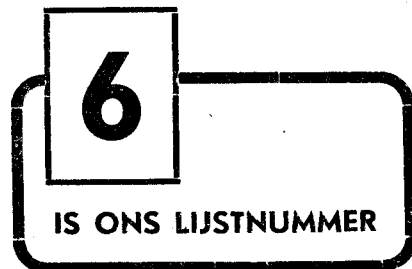
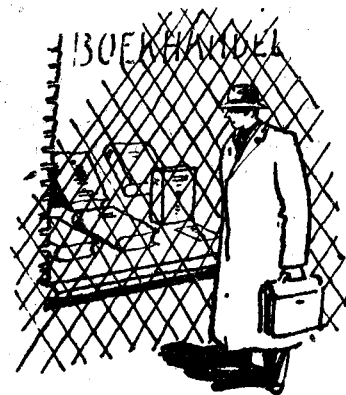
Maar je zou als graficus natuurlijk wel eens graag een duur, typografisch goed verzorgd boek willen kopen. Daar is natuurlijk geen denken aan: je kunt je moderne vakboeken niet eens bijhouden.

„Je bent op de maatschappelijke ladder omhoog geklommen door hard werken", zegt de directeur nadenkend, „maar je merkt er helemaal niets van. Vroeger was je in deze positie wat meer dan een gewoon mens. Maar nu kun je je de dingen, die bij mensen van onze positie behoren, zoals een abonnement op het concertgebouw of een schouwburg-bezoek onmogelijk permitteren... En wat ze over sparen dazen: wanneer er toch iemand zou moeten kunnen sparen, dan zouden het toch sobere mensen als wij moeten zijn, en zelfs wij teren het vroeger gespaarde in."

Maar we gaan nu fijn gauw met vakantie, komt mevrouw er bij. We gaan met z'n allen kamperen, en dat kost haast niets. Want wanneer je tegenwoordig een kind met een kamp laat meegaan, dan kost dat ook weer 25 gulden. En drie maal 25 is altijd weer 75.....

„U ziet dus, wij zijn geen erg interessant geval'....."

Lieve Mevrouw, U bent wellicht het allerinteressantste geval van onze gehele reportage. U rookt niet, U drinkt niet, U eet geen vlees, U doet niets van wat de mensen tegenwoordig niet meer gegund is, en U teert met al Uw soberheid toch nog Uw spaarbankboekje in. U, Mevrouw, bent het levende bewijs ervan, dat er heel, heel spoedig iets veranderen MOET.....

Waar spreken onze meest bekende sprekers?

Maandag 28 Juni tot en met 3 Juli

28 Juni Enschede: H. J. Ankersmit.
 Almelo: Joh. G. H. Cornelissen.
 Meerkerk: F. den Hartog.
 Lekkerkerk: Drs. H. A. Korthals.
 Deventer: Mr. P. J. Oud.
 Heemstede: G. Ritmeester
 Bilthoven: Mr. G. Vonk.

29 Juni, Ondercentrale: Hoekse Waard—Oud-Beijerland: Drs. H. A. Korthals.
 Loenen: G. Ritmeester.
 Terschelling: Mr. G. Vonk
 Dokkum: R. Zegering Hadders.

30 Juni, Tiel: Mevr. A. Fortanier-de Wit en J. M. F. A. van Dijk.
 Hoogwoud: F. den Hartog
 Doorn/Driebergen: Drs. H. A. Korthals.
 Utrecht: Mr. P. J. Oud.
 Heerenveen: Mr. G. Vonk.

1 Juli, Hattem: H. J. Ankersmit.
 Hilversum: Joh. G. H.

Cornelissen en Drs. H. A. Korthals.
 Laren (Gld.): F. den Hartog.
 Zaandam: G. Ritmeester.
 Assen (kieskring Drenthe): Mr. G. Vonk en Mr. H. van Riel.
 Haren (Gr.): R. Zegering Hadders.

2 Juli, Winschoten: Joh. G. H. Cornelissen en Ir. A. Voet.
 Alkmaar: Drs. H. A. Korthals.
 Groningen: Mr. P. J. Oud
 Haarlem: Mr. G. Vonk en G. Ritmeester.
 Meppel: R. Zegering Hadders.

3 Juli, Wieringermeer ('s middags): Mr. P. J. Oud.
 Purmerend ('s avonds): Mr. P. J. Oud.
 Stompeteren: G. Ritmeester.
 Vries: R. Zegering Hadders.

AFDELINGS-nieuws

BUSSUM

De afdeling Bussum houdt op Vrijdag 2 Juli, des avonds te 8 uur, een openbare bijeenkomst in Concordia, waar zullen spreken de heren C. L. Bronzing en D. W. Dettmeijer.

DE BILT—BILTHOVEN

Openbare vergadering op Maandag 28 Juni, 's avonds 8 uur, in het gymnastieklokaal van de school aan de Leyenseweg te Bilthoven.

Mr. Vonk spreekt over: **Het Indische vraagstuk en de Grondwetsherziening.**

Toegang vrij. Aanvang 8 uur precies. In verband met de grote belangstelling wordt men verzocht tijdig aanwezig te zijn.

CENTRALE GRONINGEN

In de afgelopen week sprak 24 Juni te Loppersum de heer T. J. Haan uit Groningen. — 25 Juni te Nieuwolda eveneens de heer T. J. Haan.

De volgende week staat op het programma o.a.: 28 Juni te 't Zandt in hotel Bulthuis de heer A. E. Ebbens uit Uithuizen. — 29 Juni te Sappemeer in café Bonthuis voor de afd. Hoogezand-Sappemeer de heer W. Trijssenaar uit Winschoten en de heer T. J. Haan uit Groningen. — 30 Juni te N. Pekela in hotel Alvering de heer H. J. Edzes uit Haren.

Concordia!

Komt tijdig!

Grote activiteit

Te Middelstum in café Huizinga de heer A. E. Ebbens uit Uithuizen. — 1 Juli te Nieuwe Schans in hotel Koning de heer T. J. Haan uit Groningen. Te Uithuizen de heer G. W. Comello uit Groningen. Te Grijskerk de heer H. J. Edzes uit Haren. — 2 Juli te Stadskanaal in hotel Braam de heer T. J. Haan uit Groningen, en de heer A. E. Ebbens uit Uithuizen. — 3 Juli te Adorp in café v. d. Lande de heer G. W. Comello uit Groningen.

Op Maandag 5 Juli zal nog worden vergaderd te Scheemda in hotel Panman met als spreker de heer T. J. Haan uit Groningen. Te Nieuw Beerta in café Jager voor de afdelingen N. Beerta en Beerta de heer W. Trijssenaar uit Winschoten. Te Leens in hotel Mercurius voor de afdelingen Leens-Zuurdijk en Ulrum de heer G. W. Comello uit Gron. Te Marum in café v. d. Vee de heer A. Voet uit Groningen.

HOOFDDORP

Tot tevredenheid

De heer F. van Hartog sprak voor een geanimeerde vergadering over de V.V.D. en de Landbouw, welk onderwerp in dit landbouwgebied zeer in de belangstelling staat. Uit de vergadering kwamen dan ook diverse vragen naar voren, welke door de spreker tot volle tevredenheid werden beantwoord.

MIDWOLDA-OOSTWOLD

Naar Brouwer!

De afd. Midwolda-Oostwold houdt op Dinsdag 29 Juni een openbare vergadering in café Brouwer te Midwolda. Aanvang 7.30 uur. Spreker: ir. Voet. Onderwerp: **Waarom VVD?**

OEGSTGEEST

Het Witte Huis

De afdeling Oegstgeest houdt op Maandag 5 Juli, des avonds te 8 uur, een openbare bijeenkomst in het Witte Huis. Spreker: de heer D. W. Dettmeijer, lid van de gemeenteraad van Den Haag over: „koers houden”.

TIEL

Op ter beurs!

Op 30 Juni zal in café „De Beurs” te Tiel een verkiezingsvergadering worden gehouden, waar mevr. A. Fortanier—De Wit uit Amsterdam en de heer J. M. F. A. van Dijk uit Amersfoort zullen spreken. **Aanvang 8 uur.**

ZEIST

Succes!

Voor de afd. Zeist en Omstreken heeft mevr. A. Fortanier—De Wit gesproken. De zaal was geheel bezet, hetgeen niet te verwonderen was, daar speciale aandacht werd gevestigd op het onderwerp: **Waarom stemde onze 2e Kamerfractie in eerste lezing voor de grondwetswijziging.** In de pauze werden vele schriftelijke vragen gesteld. De spreekster had de volle aandacht. Het was een succes!

Wilt U afdelingsnieuws, aankondigingen van vergaderingen e.d. bestemd voor dit weekblad richten aan: **Mr. E. Elias, Victoria-hotel, kamer 435, Amsterdam?**

J. Vermij

* Bureau voor Bedrijfs-economie
 Inrichting, bijhouden en controle van boekhoudingen
 Behandeling van alle belastingzaken
 Financiële, economische en administratieve adviezen

*
 Kon. Emmakade 194, Den Haag, Tel. 39.84.92

Fa. B. Cuperus Az.

Hessenweg 2 - De Bilt
 Bijkantoor:
 Laurillardlaan 1, Bilthoven

Drukkerij en Uitgevers van

Biltse en Bilthovense Courant

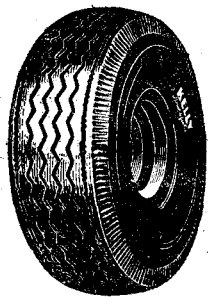
BOLNES

Dieselmotoren

25—1400 P.K.

N.V. Machinefabriek „Bolnes”
 v.h. J. H. v. Cappellen te Bolnes

Imp. N.V. Jac. Blóm (Auto Supply Afd.)
 Rotterdam - Filiaal Den Haag

N.V. Machinefabriek

IJZER-, STAAL- EN METAALGIETERIJ

v.h. BAKKER & Co.
 RIDDERKERK

C.V. Scheepswerf en Machinefabriek

v.h. Botje, Ensing & Co.

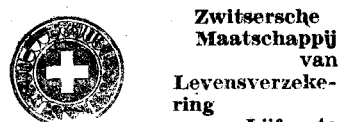
Hoendiep 10
 Frieschestr. weg 79
 Groningen

*
Nieuwbouw van motoren stoomschepen voor gebruik in de tropen.

Reparatie aan schepen, motoren en stoominstallaties.

Adverteert in dit blad

Houdt goeden moed.
 Met Oud gaat 't goed.

Zwitsersche Maatschappij van Levensverzekering en Lijfrente
 Oppericht 1857

Nederlandsch Staatstoezicht

ZEKERHEID
 Coulante Polisvoorwaarden
 Inspecteur: S. NICLAI
 Nicolaistraat 17, Den Haag
 Telefoon 335198

Kantoor voor Nederland:
 Heerengracht 514, A'dam C.
 Telefoon 45458

ruim 300 jaar....
 FABRICEREN WIJ VERVEN VOOR BOUWVAKKEN EN INDUSTRIE

N.V. Heyme Vis & Zoonen

ZAANDAM - OPPERICHT 1643

Ge denkt verkeerd en hoopt tevergeefs

Die geestesgesteldheid doet huiveren

De bewuste arbeider weet, dat er in de tijd vóór de verkiezingen hoog van de toren geblazen wordt en neemt dat voor wat het is. Hij glimlacht er eens om, haalt de schouders op en denkt: Veel beloven, weinig geven, doet de gek in vreugde leven.

Iets anders wordt het, wanneer men het door het communistische blad „De Waarheid” verspreide pamflet leest, met het veelzeggende opschrift: „Om het heden en de Toekomst”. Dit geschrift eindigt met het gehele verkiezingsprogram van die partij voor de verkiezingen van 1948. Bij het lezen van zulke demagogie, valse voorstelling van zaken en opzettelijke leugens en bedrog, kan men niet meer volstaan met te glimlachen of de schouders op te halen. Men wordt gedwongen om te waarschuwen voor het satanisch bedrog, dat in het bewuste pamflet is neergeschreven, om een argeloze arbeider of arbeidersvrouw toch maar te bewegen op de communistische partij te stemmen.

Om alle mooie verkiezingsbeloften na de verkiezingen na te komen, moet men beschikken over de macht. En nu vragen wij U, communistische arbeider en arbeidersvrouw en aan allen, die (niets te verliezen hebbend) op de communistische lijst gaat stemmen met de fatalistische gedachte „Baat het niet, dan schaad het ook niet”, wij vragen U: Is de communistische partij in staat al die beloften die zij thans doet, in te lossen? Ja, zegt ge, zodra ze aan de macht is. Och arme, verblinde dwazen, hoe kan ooit in Nederland langs legale weg de communistische partij aan de macht komen? Denkt ge nu heus, dat dit ooit mogelijk is met een zo overwegend katholiek, christelijk en vrijzinnig volksdeel?

Gij denkt en hoopt misschien langs revolutionaire weg, met behulp van Moskou, uw doel te bereiken? Ook dan denkt ge verkeerd en hoopt ge te vergeefs, want nooit zal het mogelijk zijn, onder welke slechte economische omstandigheden ook, dat het Nederlandse volk bewust en vrijwillig afstand zal doen van een op christelijke grondslag berustende samenleving. En wanneer gij nu beslist de krankzinnige hoop koestert, dat wij eens bezet zullen worden door Rusland en dat dan de communistische heilstaat gevestigd zal worden, dan vergist ge U nog, want nooit zal een volk met zo'n grote vrijheidszin als het onze en met zoveel rechtvaardigheidsgevoel, het juk van de slavernij dragen, zelfs niet al werden alle communistische verkiezingsleugens op sociaal en economisch terrein bewaarheid.

Gij wist dit niet? Zo diep hebt ge hierover niet nagedacht? Ge vindt het gemakkelijker U op te laten zwepen door vlammende en demagogische redevoeringen, uitgesproken op massa-meetings en partijvergaderingen? Hoeveel eisen, die altijd onvervulbaar blijven, zijn U gesteld? Hoe dikwijls zijt ge niet opgewarmd en zijt ge er zelf de dupe van geworden? Wat is het resultaat van al die demagogie? Uw fout is steeds geweest, gij communisistisch georiënteerde Nederlander, dat ge reeds jaren lang in hetzelfde valletje trapt en met het verlopen van het getij steeds maar de bakens verzet en steeds maar weer, evenals dat het geval is met de oude sociaal-democratie van 40 jaar geleden, gedwee, gedachteloos, door onkunde en sleur, door eenzijdige voorlichting en slaafs geloof, achter de kluij liep, die steeds, wanneer hij door lang gebruik ging stinken, vervangen werd door een nieuwe, smakelijker uitzienende kluij.

Ongezouten waarheid

Ja, wij weten het, wij zijn hard en zeggen U ongezouten de waarheid, maar het is nodig in het belang van U zelf. Wij moeten U aan het denken brengen en U opnieuw vragen stellen. Zijt ge er mee gebaat of ge nu vier, tien, twintig of dertig partijgenoten in de Kamer krijgt, of dat al Uw vertegenwoordigers in de openbare lichamen verdriedubbeld worden, of dat, wat nooit gebeuren zal, een communistische burgemeester aan het hoofd van Uw gemeente staat? Wat helpt het U nu of de een

Dit stuk is geschreven door een arbeider; een man, die diep verontwaardigd is over de communistische verkiezingsmethoden; een man, die zich op ongezouten wijze daarover uit.

of andere „kameraad” het eens lekker gezegd heeft en dikke woorden gebruikt als: reactie, kanonnenvlees, kapitalistische uitbuiters, welvaartsplan, enz. Is uw boterham de andere dag, de andere week of het volgend jaar dan dikker geworden en beter belegd?

Met dit alles voor ogen vragen wij U, waarom toch steeds geloof gehecht wordt aan de grote leugens, die Uw leiders U vertellen en dat ge toch steeds weer Uw vertrouwen blijft schenken aan een partij, die te allen tijde geïsoleerd zal blijven en met wie nimmer samenwerking mogelijk is. Die partij, die U dagelijks in zijn dagblad dingen laat lezen, die zo vol leugen en venijn zijn, dat wij op dat punt geen vergelijkingsmateriaal bezitten. In het partijdagblad „De Waarheid” worden artikelen geschreven, zo verdraaid en volkomen

naast de waarheid en de feiten, dat men zich af moet vragen: hoe hoog slaat men in die kringen het verstand van zijn lezers aan?

Vuilspuiterij

Wij zijn geen aanhangers van de gevoerde politiek in de afgelopen jaren van deze huidige Beel-Drees-regering. Ook gaan wij geenszins accoord met het gevoerde beleid inzake Indonesië, maar voelen ons toch verplicht stelling te nemen tegen de vuilspuiterij in 't communistisch pamflet, die gericht is tegen de huidige regering. De voorstelling in genoemd pamflet:

dat wij al werkende niet vooruit gegaan zijn, maar achteruit; dat alleen de grote ondernemers er beter op zijn geworden met groter en overvloediger winsten;

dat de Indonesische Republiek een schandelijk verdrag is opgedrongen;

dat onze jongens overzee opzettelijk worden vastgehouden en niet eerder dan eind 1949 zullen thuis komen;

dat onze regering de grond onder de voeten voelt wankelen en slechts tijdelijk staande kan worden gehouden door de dollarhulp van Amerika;

dat thans op uitdrukkelijk bevel van Amerika er na de verkiezingen een regering op breder basis moet komen, waarin Mr. Oud, no. 1 van lijst 6, moet worden opgenomen en dat de Partij van de Arbeid zich met een ondergeschikte rol zal moeten vergenoegen;

dat en dat is wel het toppunt van alles en het sterkste staaltje van verkiezingsdemagogie, dat wij ooit beleefd hebben.

De communistische partij zal binnen tien jaar hier in Nederland de regeringsmacht uitoefenen.

Wanneer wij dat alles lezen, worden we stil van afschuw en vragen ons af, waar wij heen gaan als het in 1948, drie jaar na een vijfjarige bezetting van terreur en moord mogelijk is om ongestraft dergelijk bedrog in de voorlichting te plegen. Dit alles getuigt van een geestesgesteldheid, waarvan ieder zelfstandig denkend arbeider terecht huivert.

M.

Hebt U er óók genoeg van?

De Bedrijfspost ontleent aan Textiel en Mode het onderstaande verhaal, dat wij onverkort overnemen:

Op 20 Februari 1948 werd namens de afdeling Zeeland van de Vakgroep Modisterij door ondergetekende bij de afdeling Toewijzingen van het Rijksbureau voor Textiel, Sectie Distex garen aangevraagd voor 10 modisterij-bedrijven in de provincie Zeeland.

De aanvraag was vergezeld van een bereidverklaring van Carp's Garenfabrieken te Helmond voor de levering van garen met een waarde van in totaal 560 punten.

Nadrukkelijk werd vermeld, dat 't aangevraagde garen bestemd was voor 10 modisterij-bedrijven met in totaal 21 werkkrachten en dat iedere firma een aanvraagformulier voor 't benodigde garen had ingevuld, benevens een verklaring ondertekend, dat dit invullen naar waarheid was geschied. De betreffende formulieren lagen aan mijn adres ter beschikking van de Distex.

De aanvraag werd CENTRAAL gedaan ter besparing van WERK en KOSTEN. Als antwoord hierop ontving ondergetekende een aan zijn firma gericht schrijven (dus niet aan de afdeling van de Vakgroep) van de volgende inhoud:

's-Gravenhage, 19 Maart 1948.

Mijne Heren,

Naar aanleiding van Uw schrijven d.d. 20 Februari 1948 delen wij U mede, geen toewijzing voor garen te kunnen verstrekken. De betreffende firma's dienen zelf een aanvraag voor garen bij ons bureau in te dienen onder bijvoeging van een pro-forma factuur van de leverancier.

Ook dienen het stamboeknummer en de functie-letter(s) op alle brieven der aanvragers vermeld te staan.

Rijksbureau voor Textiel (sectie Distex) w.g. onleesbaar

Dat wil dus zeggen: doe vooral omslachtig, wat ge eenvoudig kunt doen, want nu moeten 10 modisterij-bedrijven bij Carp 10 proforma-facturen aanvragen. De Distex ontvangt 10 verschillende brieven met 10 verschillende aanvragen, die tienmaal gecontroleerd en ook..... 10 maal beantwoord moeten worden, waarbij nog opgemerkt dient, dat voor zover de controle betreft, de functie-letter H ook aan detailzaken zonder modisterij gegeven wordt, terwijl het inschrijfnummer onder letter ST bij de Bedrijfsgroep Textielverwerkende Ambachten alleen voor modisterijbedrijven bestemd is. Men klaagt voortdurend over het vele werk dat verzet moet worden om de distributie in goede banen te leiden. Aanvragen, die een maand op antwoord moeten blijven wachten, behoren niet tot de uitzonderingen. Dacht men, dat men de economische opbouw van Nederland bevordert met het strak vasthouden aan dergelijke bureaucratische voorschriften en omslachtige werkwijzen?

Tot Leringhe ende VERMAECK..... Inderdaad, als het niet zo treurig was.

J. P. DOETS, Voorz. Afd. Zeeland Vakgroep „Modisterij” Middelburg, 30 Maart 1948.

Nader commentaar zou o. i. slechts ruimteverspilling zijn. Alleen zouden wij onze lezers de vraag willen stellen: Hebt U er ook genoeg van?

„Sparen” zegt Lieftinck

Na U, Excellentie!

Het is natuurlijk buiten kijf, dat het tempo, waarmee Nederland zich weer tot een welvarend land zal weten op te werken, in belangrijke mate bepaald wordt door het al dan minder betrachten van spaarzaamheid door zijn bevolking. Van nature is ons volk spaarzaam, maar de oorlogsjaren hebben er niet bepaald toe meegewerkt om die goede eigenschap te cultiveren.

En, hoe staat het er thans mee?

Eerder slechter dan beter.

Weliswaar laat Minister Lieftinck geen gelegenheid voorbijgaan om ons tot het betrachten der uiterste soberheid aan te zetten; zelfs heeft deze Excellentie kort geleden het initiatief genomen tot het instellen van een Spaarraad, die tot taak heeft het sparen met alle middelen die ten dienste staan, te bevorderen en te stimuleren; doch laat Excellentie's linkerhand vooral niet zien wat de rechter doet.

In de laatste jaren is n.l. door de maatregelen van dezelfde Minister niemand zó getroffen, als juist de spaarder: vermogensaanwasbelasting, blokkering, lage rentepolitiek en diverse andere straffen zijn vooral het deel geweest van hem die eerlyk en zuinig was, en denkt men dat dat nu reeds vergeten en vergeven is? Denkt men, dat iemand, die zijn zorgvuldig vet gemest varken heeft moeten afstaan aan de gemeenschap, terstond bereid gevonden wordt, om dit experiment te herhalen, met een aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid, dat het dezelfde kant opgaat?

Niemand zal de noodzakelijkheid van zware belastingen in tijden als deze ontkennen; zij moeten echter redelijk zijn en er moet systeem in zitten en last not least: men moet de zekerheid hebben, dat allereerst soberheid wordt betracht door de staat zelve: laat de Minister het goede voorbeeld geven, dan volgen de spaarders vanzelf.

Het is nog zo'n gek denkbeeld niet, dat één der vele vertwijfelden dezer dagen in een raak ingezonden stuk in het Finantieel Dagblad opperde, die de taak van de Spaarraad in deze richting zoekt. Laat haar leden zich, zo merkt hij op, allereerst bezighouden met het financiële beleid der overheid en aldus door het wegnemen der misstanden zien te bereiken, dat het vertrouwen in sparen terugkeert. De spaarbanken doen de rest wel: aan haar activiteit in deze richting behoeft niet te worden getwijfeld.

Dit is natuurlijk heel aardig bedacht; om echter met de voeten op de grond te blijven: meer resultaat levert het op om op 7 Juli a.s. zijn stem uit te brengen op de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie, lijst 6. Want deze partij heeft geen gelegenheid laten voorbijgaan om haar bezwaren tegen het huidige financiële beleid fel en klaar naar voren te brengen, zonder meer verderfelijk als zij dit licht voor het economisch herstel van ons land.

(Uit het Bulletin van onze afdeling Schiedam.)

Zoveel mogelijk

WONINGEN!

Hoeveel per jaar?

door:
Jhr. Ir. J. de Ranitz

Nu is het algemeen bekend, dat handel en verkeer de voorname kurken waren, waarop wij dreeven; thans moet dat een hoogwaardige industrie worden. Allereerst zullen wij dus de voor onze industrialisatie nodige gebouwen moeten zetten en de woningen voor de werkers in deze bedrijven. Hierdoor scheppen wij welvaart en dat is de enige manier om ook in de toekomst sociale politiek, dus volkshuisvesting, te voeren. Thans gebeurt dit niet. Nu wordt er gewerkt met een knap uitgerekend, maar onwettelijk bouwplan, waarin de woningen verdeeld worden naar de behoefte per gemeente en niet naar de prioriteit bij de wederopbouw van onze economie. Bovendien berust dit bouwprogramma op aanvechtbaar statistisch materiaal. De verdeling van bovenaf, zonder duidelijk vastgestelde prioriteiten is onjuist. Vastgesteld moeten worden de orde van belangrijkheid der verschillende soorten van gebouwen en aan het maatschapsleven zelve kan dan rustig worden overgelaten hoe dit te verwezenlijken. De volkshuisvesting zelve was voor de oorlog in ons land beter dan in welk ander land ook. Dit kwam door de welvaart, die er heerste, door een goede creditverlening en door de ondernemingslust en bekwaamheid van onze bouwers. Zeker is er veel rommel gezet door eigen bouwers, doch de bijna legendarische blaam van heden verdienen zij niet.

De prachtige sociale stimulerende werking, die is uitgegaan van de bouw door gemeenten en woningbouwverenigingen moet zeker worden gestimuleerd doch niet in die zin, dat de overheids- en semi-overheidsbouw en -exploitatie praktisch onze woningvoorziening in de lagere huurklassen gaat verzorgen en wel om de volgende redenen: 1. de voorbereiding tot de bouw duurt langer, 2. de bouw zelf duurt langer, 3. de controle op voorbereiding, bouw en exploitatie door de staat vergt doorlopend een deskundig ambtelijk apparaat. 4. deze bouw met belastingfaciliteiten, gunstiger bijdragen dan voor andere bouwers en exploitanten vraagt offers van de gemeenschap voor een bouw, die in gelijke mate zelf-supporting behoort te zijn als die door particuliere ondernemers. Nog is niet bewezen, dat de overheids- en semi-overheidsbouw voor arbeiderswoningen mits met gelijke financiële medewerking van de overheid tot stand gebracht, sneller en beter product levert en goedkoper en efficiënter exploiteert. De bouw voor sociaal en economisch zwakken zal natuurlijk wel door gemeente of bouwvereniging moeten geschieden.

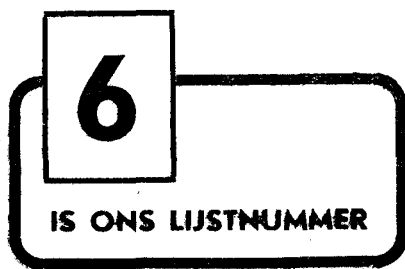
Het veilig stellen van een snelle productie van redelijke goede woningen is een taak, die wel geen weldenkend mens in ons land als onbelangrijk zal beschouwen. Het doel van deze woningpolitiek kan niet anders zijn dan zoveel mogelijk goede woningen daar, waar ze nodig zijn. Deze algemeenheid is snel neergeschreven, moeilijker is het uitzetten van de weg naar dit doel. Bezien we enkele aspecten. Zoveel mogelijk woningen! Hoeveel woningen! Hoeveel per jaar? De beantwoording van deze vraag hangt af van de mogelijkheden. Wij kunnen in ons land slechts een bepaalde hoeveelheid materiaal, arbeid en kapitaal voor het bouwen gebruiken. Oze volkshuisvesting is een gedeelte van onze sociale verzorging. Deze verzorging kan slechts plaats vinden, wanneer er een zekere welvaart is, dus wanneer er geld wordt verdiend, goed geld met internationale koopkracht.

Verloren bron

De huidige situatie, waarin zo ongeveer 90 % van onze woningvoorziening door gemeente of bouwverenigingen tot stand komt, laat de enorme bron van maatschappelijke energie verzameld in bouwers, beleggers, exploitanten verloren gaan. Het zijn sprookjes om te beweren, dat de bouw wel aannemer van een bouwvereniging kan worden, dat de belegger wel aan de gemeente kan lenen. De bouw is geen aannemer en wordt meestal geen aannemer en een belegger leent niet altijd gaarne aan zo sterk door de Staat gecontroleerde organen. Bovendien vergt de bouw door gemeente en bouwverenigingen nu eenmaal sterke staatsinmenging en een staat, die snel, doeltreffend en efficiënt maatschappelijk werk verricht is een nog nergens vertoont wonder. De ondernemer heeft armslag nodig om snel en efficiënt te produceren. Die armslag wordt de particuliere ondernemer thans in theorie wel, maar in de praktijk niet gegeven, vooral niet op financieel gebied. De huidige financieringsregeling voor de particuliere bouw (de z.g. F.W. '47) mag dan in grote lijnen gezond zijn, doch is in zijn detaillering zo, dat zij niet op grote schaal stimulerend werkt. De beperking tot 500 m³ laat de vraag open of latere uitbreiding mogelijk blijft en zo ja, wanneer dan? De berekening der vaste lasten en der z.g. fictieve bouwkosten verlaagt de bijdrage net te veel om nog goed rendement voor de belegger mogelijk te

maken. Juridische vragen vloeien uit een weinig gelukkige redactie voort, met het gevolg, dat particuliere ondernemingslust van bouwers en beleggers zich niet ontplooiën kan en omdat deze zich niet ontplooiën kan, bleef kapitaal onbelegd en dus eiste de Staat belegging in verschillende kortlopende onverhandelbare staatsstukken. Hiervan is weer het gevolg, dat de liquiditeit der grote beleggers afneemt, zodat het zelfs de vraag is of thans nog bij een beter financiële regeling voldoende kapitaal voor onze bouw in het algemeen (industrie en woningen) kan worden geproduceerd. Zou dit niet het geval zijn, dan is door het beleid in de afgelopen jaren een goede stap gezet naar de funeste socialisatie van de woningbouw, de woningexploitatie en de beleggingsmaatschappijen, zonder dat daarvoor ook maar één woord publiekelijk is gezegd. Hier dreigen enorme gevaren. Internationale ervaringen leren, dat socialisatie meestal geen verhoging van productie betekent. Ons volk vraagt geen verkapt socialisatie langs een achterdeur binnengehaald, maar huizen, huizen!

Zeker, maar huizen zijn niet het belangrijkste. Eerst moeten wij geld verdienen voor we het kunnen uitgeven, dat wil dus zeggen eerst industrialisatie, daarna de sociale zorg als volkshuisvesting, ziekenhuizen, enz. Wij hebben ons hele leven gewijd aan de belangen van volkshuisvesting en stedenbouw, maar juist om dit belang veilig te stellen achten wij een stevige fundering op „hard currency” voor ons sociale gebouw van veel belang. In het huidige beleid tuiten onze oren van de sociale beloften, maar over de noodzaak van fundering met de noodzaak van wellicht wat later optrekken van ons sociaal gebouw horen wij angstig weinig. Angst voor de sympathie der kiezers? Onzin! Ons volk heeft gezond verstand en moed, vertel geen sprookjes!

Dit zijn onze Eerste Kamer-candidaten

In de Provincies Gelderland, Overijssel, Drenthe en Groningen:

1. R. Zegering Hadders te Emmen; 2. S. E. B. Bierema te Usquert; 3. H. D. Louwes te Ulrum; 4. S. Rink te Velp; 5. A. J. Blydenstein te Enschede; 6. P. W. J. H. Cort van der Linden te Groningen; 7. E. A. J. Scheltema geb. Conradi te Haarlem; 8. H. van Riel te 's-Gravenhage; 9. G. H. Post Cleveringa te Nieuwolda.

In de Provincies Noord-Holland en Friesland:

1. D. U. Stikker te Amsterdam; 2. S. E. B. Bierema te Usquert; 3. W. C. Wendelaar te 's-Gravenhage; 4. R. C. Bakhuizen van den Brink te Heemstede; 5. J. J. G. S. Falkena te Heerenveen; 6. E. A. J. Scheltema geb. Conradi te Haarlem; 7. H. J. Slingenbergh te Heemstede.

In de Prov. Zeeland en Utrecht:

1. E. H. s'Jacob te Utrecht; 2. D. W. Lindenbergh te 's-Heer Arendskerke; 3. E. A. J. Scheltema geb. Conradi te Haarlem; 4. J. C. J. Mens te Neede.

In de Provincie Zuid-Holland: 1. A. N. Molenaar te Wassenaar; 2. O. C. A. van Lidh de Jeude te 's-Gravenhage; 3. K. P. van der Mandele te Rotterdam; 4. P. J. Oud te Rotterdam; 5. J. van de Griend te Mijnsheerenland; 6. W. H. Fockema Andree te Rotterdam; 7. J. Wilkens te 's-Gravenhage; 8. G. de Grooth te Leiden; 9. C. H. Teiders te 's-Gravenhage.

Aanwinst

Dezer dagen is nog tot lid der Eerste Kamer toegelaten een coming man der C.P.N., die geruime tijd radio-omroeper in Moskou is geweest. (De Linie)

Belangrijke verkiezingen

De aanstaande verkiezingen zijn uiterst belangrijk, omdat het behalve over de samenstelling van de Tweede Kamer gedurende vermoedelijk vier jaren gaat en over de formatie van een nieuw Kabinet en over de reorganisatie van het Koninkrijk. Sinds de kiezers in 1848 voor het eerst voor directe verkiezingen zijn opgeroepen, is nog nooit een zo belangrijke vraag aan hun oordeel onderworpen. (Haagse Courant)

Er zit schot in!

Nieuwe afdelingen zijn opgericht in Vries (bestuur: C. Eenhoorn, voorzitter, Vries, H. A. van Riel, secretarissen, Zegevald H 20, J. Greving, Tinaarlo, A. Hidding, Tinaarlo, R. Boerma, Vries); Stiens (secr. Jentje de Boer, veehouder, Cornjum, gem. Leeuwarderadeel); Franeker (secr. mevr. T. Hogendijk-Strikwerda, Franeker, A. M. Schuurmansingel 49) en Akkrum-Oldaboorn (secr. W. G. de Jong, dir. Zuivelfabriek, C 42, Oldaboorn). Allen hartelijk welkom in onze gelederen, die zich steeds meer uitbreiden.

★ Jaren geleden..... ★

ontmoette ik iemand, die zich actief met de politiek bemoeide. Hij vroeg mij bij welke partij ik was aangesloten, waarop ik enthousiast antwoordde: — bij geen enkele partij, want er is er geen die mij geheel kan bevredigen.

— Zo zo, zei hij, dus U doet ook niet mee aan de stemming?

— Jawel, zei ik, maar dat heeft mij nog veel hoofdbreken gekost. Mijn hart trekt mij naar links, maar daar werkt het onverstand en de conservatieven zijn wel verstandelijker maar hebben geen hart en daarom heb ik

mijn stem maar aan de Liberale Staatspartij gegeven omdat ik onze vrijheden daar nog het best beschermd acht.

— Zo zo, zei hij weer: U „gaf” dus Uw stem aan de partij die U blijkbaar nog de beste acht en nu denkt U zeker dat die partij U daar nog dankbaar voor moet zijn, maar U dient te beseffen dat U eigenlijk een klaploper bent!

— Als die partij bij gebrek aan financiële steun zou moeten worden opgeheven zou U alleen nog maar kunnen stemmen op een partij, waarvoor U minder waardering hebt. Uw keuze was toch te danken

aan hun geschriften of het horen van redevoeringen, die tot stand kwamen door financiële offers der aangesloten leden.

Ofschoon ik overbeterlijk ben in het uitoefenen van critiek op mijn eigen partij en nog steeds artikelen lees in bladen van andere richtingen waarmee ik soms van harte kan instemmen, ben ik natuurlijk lid van V.V.D. geworden en draag ik thans met zoveel meer genoegen mijn steentje bij, sedert wij ons wat meer in vooruitstrevende richting bewegen.

G. W. R. v. L.

De cultuur en wij

OOK HIER HEERST NATIONALE NOOD

In zijn radio-rede ter gelegenheid van de jaarwisseling 1946-1947 deed Minister-President Dr. L. J. M. Beel een ernstig beroep op Kerken en maatschappelijke organisaties om, met inzet van alle krachten, ons volk in het komende jaar op een hoger geestelijk en zedelijk niveau te brengen. Aan het slot van zijn rede herinnerde de Minister-president aan de tachtig jaren, waarin wij gevochten hebben voor onze vrijheid. Zij hebben een gouden eeuw ingeleid voor ons geestesleven. In de vijf jaren vrijheidsstrijd tegen het nazi-dom groeide bij trouw Nederland een opmerkelijke belangstelling voor ons historisch verleden, voor het Nederlands lied, voor onze oude volkscultuur, voor de boerenroman, voor het Nederlandse landschap, kortom: voor alles wat nationaal bewustzijn slechts versterken kon. Het was in die jaren, dat in veler harten het voornemen zich vast zette: na deze strijd zullen we ons met alle krachten inspannen voor de verheffing van het cultureel en geestelijk leven van ons volk.

Zo veel belangrijk werk verlamd

Het was ook dát verlangen, het welk velen over bezwaren deed heenstappen en toetreden tot de Nederlandse Volksunie en na de bevrijding tot de Nederlandse Volksbeweging. De „kreet van een jonge Nederlander” vond weerklank en de Ned. Volksbeweging verkreeg zijn grote aanhang in korte tijd omdat in honderdduizenden Nederlanders het verlangen naar nationale eenheid was gegroeid, de fout van het verleden: eindeloze versnippering en verwaarlozing van het nationaal bewustzijn, was ingezi. De gedachte, dat er dan eindelijk een besef van een nationale cultuurtaak door gedrongen was, die gedachte alleen, bracht de duizenden bijeen. Maar..... dra zou blijken, dat die gedachte niet bij allen voorzat. Toen eenmaal duidelijk werd, dat de Ned. Volksbeweging een nieuwe socialistische partijformatie werd of beoogde, kwam de terugval. De Ned. Volksbeweging verdween en de Partij van de Arbeid verscheen. Duizenden zagen zich in hun verwachting teleurgesteld: niet nationale cultuurtaak, maar nationalisatie-verlangen kwam als aap uit de mouw. De duizenden, die gemeend hadden, dat een nieuwe periode zou worden ingeluid zagen zich beetgenomen. De duizenden, die in het verleden reeds met droefheid hadden gconstateerd, dat de opvoeding van en het onderwijs aan het Nederlandse kind niet altijd doortrokken was van een waardig nationaal besef, die gezien hadden hoe op nationale hoogtijdagen de jeugd in afzondering feest vierde, die zich geërgerd hadden aan misbruik van het nationale Volkslied voor eigen beperkte kring en anderzijds nooit hadden kunnen begrijpen, waarom weer anderen weigerden dit lied door de jeugd te laten zingen, deze duizenden Nederlanders dan beseften, dat we helaas in de zware jaren van oorlog en bezetting als volk nog maar weinig geleerd hadden. De P.v.d.A. eiste voor zich het monopolie van de vernieuwing en het herstel op. Haar vertegenwoordigers in de Tweede en Eerste Kamer maakten duidelijk, dat de partij een socialistische partij was en is en blijven zal. En de schrijver van het boekje: „Het vraagstuk van de arbeid” (dr. Banning), greep terug op de nomenclatuur van het verleden, en plaatste weer de begrippen kapitalisme, uitbuiting, socialisme, verdrukte tegenover elkaar. Vooruitstrevendheid verkeerde op nieuw in conservatisme.

Een gehaat politiek cabaret verdween uit de aether, een nieuw socialistisch cabaret kwam.

HET ONMOGELIJKE MOGELIJK

Wat eens als onmogelijk verworpen was, kwam tot stand. Katholieken en Socialisten vonden elkaar. Vonden elkaar op vele punten, alleen op het ene niet, nl. op

„Wie zich afgesneden denkt van de herinnering aan zijn herkomst, en lotgeval, staat redeloos voor het leven. Elk welbewust volks- en staatsbesef eist kennis en reukenschap van de historie”.

(Prof. Huizinga, 1934.)

dat van de geestelijke en culturele opvattingen.

Sinds deze coalitie Nederland regeert, is telkens weer bij de behandeling van de begroting van Onderwijs, K. en W. tussen de beide regeringspartners het aloude steekspel rechts-links geleverd.

Heel het Nederlandse volk weet, dat vooral op het terrein van het geestelijke en culturele leven de coalitie het minst hecht is. Wie gewend is het doen en laten der coalitie te zien in het licht van de nationale cultuurtaak, weet, dat van die taak nog steeds niet terecht gebracht werd wat men er van gehoopt had na vijf jaren oorlog en bezetting.

Katholiek Nederland isoleert zich; er kwam geen nationale schooltoestelling, doch een zuiver Katholieke; de onderwijsvernieuwing zal niet van een centraal nationaal punt uit ter hand genomen worden, doch berusten op de oude drie zuilen (over progressiviteit gesproken!); de belangstelling voor de Openbare school bestaat slechts in een tam-tam-maken met een onmiddellijk intrekken van alle amendementen, wanneer een stemming bewijzen zal, dat de coalitie niet zo hecht is als men wil voorwenden.

Wij, politiek-vrijzinnigen, betreuren dit alles in sterke mate.

Wij betreuren het, dat nog altijd de onverdraagzaamheid op dit terrein groot genoeg is om constructieve arbeid in de richting van waarlijk vernieuwing onmogelijk te maken.

Wij betreuren het, dat onvoldoende samenwerking op dit terrein zo veel belangrijk werk verlamd of niet aan de orde brengt.

Wij betreuren het, dat onze radio-uitzendingen wel van de ochtend tot de avond doortrokken zijn van partij-politieke opvattingen en propaganda, maar voortdurend „Nederlands geestesmerk” missen en zo weinig bijdragen tot de verdieping van een waardig nationaal besef. Wij betreuren het, dat men ons nimmer de gelegenheid biedt, tenzij in — als we goed geïnformeerd zijn ten minste — de enkele kwartiertjes in de komende verkiezingscampagne, onze opvattingen bekend te maken.

Wij betreuren het, dat de opvattingen der brede groep politiek-vrijzinnigen, welke aansluiten bij die van de grondlegger

onzer nationale zelfstandigheid, Prins Willem van Oranje, geen kans krijgen om via de radio door te dringen in de huiskamers van de luisteraars.

DE INZET

In deze dagen herdenken we de Vrede van Munster en juist Politiek Vrijzinnig Nederland heeft zich bewust te zijn, wat de Vader des Vaderlands in die strijd steeds voor ogen stond: Vrijheid en Verdraagzaamheid!

„Vrijheid was van meet af aan de inzet”, zegt Prof. Huizinga en hij wijst er dan in zijn boekje „Nederlands geestesmerk” op, hoe in de loop der eeuwen in dit land een volk als hoogste goed erkende: ontzag voor het recht en de mening van anderen.

Juist op het terrein van het geestelijk en cultureel leven van een volk is deze Christelijke Vrijheid onmisbaar. Christendom en heerschappij verdragen elkaar niet. En laat men nu toch eens duidelijk bewust zijn, dat heerschappij van de enkeling weinig verschilt van heerschappij van een of twee partij(en)!

Wie het program van de V. V. D. kent, weet, dat als grofdbeginselen van elke paragraaf steeds weer gelden: Christendom, Vrijheid, Verdraagzaamheid en Sociale Rechtvaardigheid. Dit geldt voor elk programma-deel, dus ook — ik zou zeggen in het bijzonder — voor de culturele paragraaf. Het is niet nodig hier uitvoerig uiteen te zetten, wat de V.V.D. in dit verband wil. Men kan het lezen in het program, in ons urgentie-program, in onze pamfletten, enz. Maar dat alles krijgt overtuigende waarde, wanneer men let op de beginselen: Vrijheid van onderwijs is bij ons geen leuze, maar consequente voortzetting van ons beginsel; het scheppen van mogelijkheden voor verder onderwijs aan hen, die financieel hiertoe niet bij machte zijn, is niet zo maar een programma-punt, doch uitvloeisel van ons beginsel: sociale rechtvaardigheid voor allen.

De komende verkiezing is daarom van zo'n grote betekenis, omdat het er nu ook om gaat, of het Vrijzinnig politieke volksdeel de gelegenheid gebruiken zal, die grote beginselen tot gelding te doen brengen in de komende jaren van nationale herbouw op geestelijk en cultureel terrein.

Onnodig is het hier nog aan te tonen, hoe ook op dit terrein sprake is van een nationale nood. Nationale nood vergt nationale inspanning, een nationale bundeling, een nationaal kabinet! Men heeft het afgewezen — voorbarig, vooralsnog — doch de vraag is gerechtvaardigd: Hebben zij, die een nationale oplossing door een nationaal kabinet van de nationale problemen afwijzen wel voldoende oog voor de vragen van nationaal belang in deze tijd?

Het reisverbod....

Onlangs zat ik op een Schevenings terrasje. En Scheveningshove les Bains trok langs... met badbullen en kindervagens, met witte petten en belegde broodjes... en „werkende” meisjes met veel make-up en nog meer krullen en heelmaal geen werkbijen... en Marva's in lichtblauwe blaesjes en zwart-zijzen kousen... een zwerm dure deviezen met alle schatten voor de zeeman aan de wal....

En zo op dat terrasje dacht ik: nee... die Marva's... het is zo gek nog niet. Als ze maar niet in die Scheveningsse bijenkorf geperst blijven. Maar uitvliegen mogen. De wijze, wijze wereld in!

Want wat wij in Holland allemaal nodig hebben, en meer dan boter op ons brood, dat is dat we weer mogen REIZEN! Buiten de nauwe grenzen, buiten het suffe stadje en de dooe stenen straat, buiten het eigenwijze saaie wereldje. Weg uit het kleinsteedse, het fantasieloze.

Wij waren al zo aardig op weg. De Hollander ging elk jaar op reis. Eerst lag de uiterste grens in de Ardennen. Drie jaar later, in 1923, kwam ik hem al bij het meer van Genève tegen. Zes jaar later maakte hij trips door de Middellandsche Zee en ontdekte zelfs Egypte. Hij deed soms erg luidruchtig want hij lep nog rond met dat Hollandse complex: verlegenheid die zich in luidruchtigheid baan breekt. Maar hij begon het te leren: onopgemerkt als een gewoon mens rond te reizen.

Nu groeien we weer dicht. In de rustige rust van gestreken gordijntjes en elke dag een andere kamer een goeie beurt en netjes op verjaarsvisite gaan... en nooit hoger zien en denken dan de nok van Busken Huet's gereformerd beheduis.

Ach... en het ging allemaal zo aardig. De Hollander begon iets te voelen voor, iets te begrijpen van andere Hollanders, die het vlakke slootjesland ontvlucht waren en de raad van Kipling's onvergetelijke bootsman Pycroft hadden gevolgd: buy a ham and see life!

We roesten weer vast. In ons zelf en in ons nauwe wereldje — zonder verte en zonder horizon. We worden weer eigenwijze pietepeters en zeurpieten. En we begonnen ons juist zo lekker vrij, zo menselijk te bewegen. En iets te begrijpen van die andere, wijde wereld. En van andere mensen, voor wie de horizon wijder, het leven feller en de levensruimte onbeperkt is. Ja, vooral van andere mensen. Slechtere mensen misschien. Rustelozier of lui. Haastiger of langzamer. Dommer of wijzer. Maar anders dan wij. En dáár begon het Leven... met een hoofdletter.

Dat alles missen we nu we niet meer mogen REIZEN. We drogen uit, we teren in, we kruipen weer in onze huisschelpen... zelfgenoegzame, eigenwijze tyrannetjes in kleine huishoudelijke wereldjes, die naar boenwas en terpenlijn rieken.

En dát is het ergste wat die toch al erge professor Lieftinck ons allen aandeed: hy sloot de wijde wereld voor ons en de onzen!

ABR. EXODUS

Na socialisatie..... winstbejag

Het gaat om de geesteshouding

In Engeland heeft de „kleine man” reeds enige tientallen jaren geleden gelegenheid gevonden zich een eigen woning te verschaffen doordat hy aan kapitaal geholpen werd door de zogenaamde building societies. Deze hebben niets gemeen met onze bouwkasen, maar nemen, evenals onze hypotheekbanken, gelden in ontvangst teneinde hiernede aan a n d e r e n hypotheecaire leningen te verstrekken. Vijf en twintig jaren geleden beheerden deze instellingen reeds meer dan £ 700.000.000.

Hier in Nederland heeft men dit juist niet gewild. De arbeiders werden bijeengehouden in de „massa”, die in een „complex” van een woningvereniging huisvesting vond. Een „huiseigenaar” paste niet in „de partij”.¹⁾

Het feit, dat verscheidene leden der Labourpartij in eigen huis wonen, wijst op een belangwekkend verschil tussen deze partij en onze S.D.A.P. Deze laatste voerde een beleid, hetwelk gericht was op het behoud en de toespitsing van klasse- tegenstellingen; terwijl dit tegelijkertijd een miskenning was van de waarheid, dat de begeerte naar eigen vrij bezit te zeer verbonden is met de natuur van de mens dan dat het mogelijk zou zijn het particuliere eigendomsrecht te missen. In 1896 begon de gemeente Amsterdam de particuliere eigendom van de in de omtrek gelegen gronden te vervangen door eigendom van de gemeenschap (de gemeente), die, naar men meende, dan „de winsten” zou genieten, welke anders ten deel zouden vallen aan particulieren, die door de voortdurende uitbreiding van de stad slapende rijk zouden worden. Tot dit doel ging de gemeente alle beschikbare terreinen kopen, met de bedoeling deze niet meer te verkopen, maar (ter bebouwing met woningen) in gebruik af te staan tegen een jaarlijkse pacht. Toevalligerwijze ving juist in 1896 in ons land een economische bloei aan, welke eerst in 1929 eindigde. Deze langdurige welvaart bracht mede, dat deze „groot-grondeigenaar” (de gemeente Amsterdam) kon doen wat hij wilde, zonder vast te lopen.

Maar toen de omstandigheden veranderden, hoe handelde toen (na 1929) de „overheid”? De beantwoording van deze vraag is uitermate leerzaam (en verruimt ons inzicht dermate, dat wij vrijheid vinden tot deze voor een weekblad wel wat lange uiteenzetting).

Het recht om op deze gemeentegrond te bouwen, noemde de gemeente Amsterdam in haar verordening van 1896 „erfpacht”; de pacht-som kreeg de naam „canon”. Deze regeling is later door verscheidene

gemeenten nagevolgd, o.a. door Den Haag, Dordrecht, Haarlem, Zutphen, enz. Niet door Utrecht, Rotterdam en andere plaatsen. Aan het besluit van Rotterdam om het stelsel niet toe te passen, ging een bekend geworden nota van 24 Februari 1920 vooraf (van de hand van de latere minister mr. J. Donner), welke straks nog ter sprake zal komen.

Het kapitaal, hetwelk de gemeente nodig had voor het kopen van gronden (welke zij niet meer verkocht), verkreeg zij door uitgifte van gemeente-leningen. De rente, hierop verschuldigd, bepaalde²⁾ (in hoofdzaak) de grootte van de jaarlijks te betalen pacht-som.

De gemeenteterreinen werden afgestaan in erfpacht, aanvankelijk voor 75 jaren, later „voortdurend”, d.w.z. voor onbepaalde tijd. Het stelsel werd ingericht alsof elke overeenkomst van uitgifte 100 jaren onveranderlijk zou gelden. Dat alles in onze wereld onophoudelijk aan verandering onderhevig is, hieraan stoorde deze stelselmatige regeling zich niet; en — als gezegd — de langdurige welvaart was aanvankelijk oorzaak, dat de „regeelaars” niet vastliepen.

De rente, in 1896 nog 3½ %, steeg voortdurend; in 1919 werd ze in Februari 5 %, in Sept. 5½ %, en in December 1920 6½ %. In 1921 hebben wij zelfs een 7 % lening Ned. Indië en een 7 % Rotterdam gehad. Gedurende deze stijging stelde de gemeente, naar mate zij zelf duurder moest lenen, telkens de pacht-som (canon) hoger vast; met het averechtse gevolg, dat de pacht hoger was naar gelang het terrein verder van het centrum verwijderd lag. Toen na 1921 de rente weer begon te dalen, werd de canon bij nieuwe uitgifte weer goedkoper berekend en ten slotte in November 1936 naar een rentepercentage van 4¼ % vastgesteld.

Inmiddels was in 1929 aan de voorspoed een einde gekomen en was een hevige crisis aangevallen gedurende welke ook de huren aan een sterke vermindering onderhevig waren. In het tijdvak van 1925 tot 1935 daalden de huren van middenstandswoningen te Amsterdam met 35 %. Dat het bij deze gang van zaken ondoenlijk werd de hoge pacht-sommen te blijven betalen, kan iedereen begrijpen; derhalve werd overal bij de gemeenten aangedrongen op verlaging van de hoge canons, te meer daar de gemeenten hare leningen in andere van lagere rente converteerden! Maar tot verlaging bleken de gemeenten niet bereid. Te Amsterdam verklaarde wethouder De Miranda, dat aan verlaging van de pacht-prijs (canon) niet kon worden gedacht. Het „stelsel” brengt mede, dat men zich houdt aan het voor 100 jaren opgezette schema. Dit schema verandert niet, ook al veranderen alle omstandigheden. Het ligt voor de hand, dat aldus de exploitatie van woningen op dure pachtgrond onhoudbaar werd; en dit des te meer daar tegelijkertijd de grond-eigenaar in zijne hoedanigheid van overheid zijn inkomsten ging aanvullen door verhoging van belastingen en invoering van nieuwe (b.v. brandverzekeringsbelasting). Het kan dan ook geen verwondering baren, dat — bij voorbeeld — op 28 Juni 1937 een villa te Amsterdam, voor f 30.000,— gebouwd op erfpachtgrond, in de veiling gegund werd voor..... f 1.800,—; en dat een erfpachter te 's-Gravenhage op 23 December 1938 afstand deed van zijn recht op erfpacht en de op die grond gebouwde 10 winkelhuizen met dertig bovenhuizen eenvoudig om niet aan de gemeente overliet ten einde aldus van de zware verliezen bevrijd te worden.

machteloos komt te staan tegenover de nieuwe eigenaar, indien deze zijn financieel belang uitbuit.

Theoretische idealisten stellen het voor alsof door socialisatie zou zijn te verkrijgen, dat bedrijven „ten behoeve van de gemeenschap” gedreven worden; terwijl in het kapitalistische stelsel de eigenaars slechts werken „om de winst”.

Hierom is het leerzaam in het oog te vatten, hoe in ons land socialisatie van de grond is uitgelopen op harteloos „winst maken”; waartegen men machteloos stond omdat de dader de „overheid” zelf was.

Deze houding van de overheid bewijst beter dan alle theorie, dat het een dwaling is te menen, dat afschaffing van privaat bezit zou medebrengen, dat eigenbelang geen of slechts een ondergeschikte rol zou spelen. In het private eigendomsrecht op zich zelf liggen geen maatschappelijke gevaren. Deze spruiten voort uit de wyze, waarop het wordt uitgeoefend, dat wil zeggen uit de geesteshouding van de leidende persoon. Deugt diens mentaliteit niet, dan kan de overheid hiertegen optreden... behalve wanneer de overheid zelf de ondeugdelijke leiding voert.

Te dezer plaatse moeten wij volstaan met het doen van enkele grepen, welke, naar wij hopen, voldoende aantonen hoe de overheid enerzijds de gronden rondom de bebouwde kom socialiseerde en anderzijds een „winst-gevend” bedrijf hiernede voerde. De praktijk leerde nu hoezeer mr. Donner in zijn rapport (in 1920) een juist inzicht had gehad, toen hij schreef, dat het financiële belang van de gemeente „stellig niet onbedenklijk” zijn zou „omdat dit financieel belang storend kan zijn op een juiste houding van de gemeente tegenover de eisen van algemeen belang”. In de gemeenteraad van Dordrecht van 20 November 1934 gaf wethouder Reinhardt hiervan een duidelijk beeld, toen hij de aandrang tot verlaging van straatbelasting en erfpacht afwees met het argument: „waar zou men de te derven gelden vandaan moeten halen?”

Het is derhalve volkomen terecht, dat de V.V.D., zich plaatsende op de bodem der werkelijkheid, begrijpt, dat de drijfveer van het eigenbelang te allen tijde in alle groepen der samenleving een belangrijke factor zal blijven. Door de zogenaamde socialisatie doet men eigenlijk niet anders dan de eigendom verplaatsen, en dit wel op zodanige wijze, dat de gemeenschap

¹⁾ Nog in de zitting van de Amsterdamse gemeenteraad van 21 September 1939 verzettede de S.D.A.P. zich heftig tegen „een eigen huis op eigen grond”. De grond moest van de gemeenschap blijven (Maasbode 22 Sept. 1939, Avondblad).

²⁾ Zie o.a. B. en W. van Amsterdam in 1915 in hun voordracht nr. 894 „...daar de canon tot grondslag heeft vergoeding der lening-rente.....”

Wat denkt U?

Hoe zal na de verkiezingen de Tweede Kamer zijn samengesteld?

PARTIJEN	Aantal zetels in de Kamer	Aantal zetels na de verkiezingen
1. Katholieke Volkspartij	32
2. Partij van de Arbeid	29
3. Anti-Revolutionaire Partij	13
4. Comm. Partij Nederland	10
5. Christelijk Historische Unie ...	8
6. Volkspartij v. Vrijh. en Democr.	6
7. Staatkundig Gereform. Partij...	2
8. Oude S.D.A.P.	—
9. Onafhankelijke Nationale Groep	—
10. Katholiek Comité van Actie ...	—
11. Middenstandspartij	—
12. Revolutionair Comm. Partij ...	—
	100	100

Naam: Handtekening:
Volledig-adres:

hierlangs afknippen

In de tweede kolom in te vullen het aantal zetels, dat U voor de verschillende partijen na 7 Juli a.s. verwacht.

Na invulling en ondertekening gelieve U de prijsvraag langs de aangegeven lijn af te knippen en in te zenden aan het Algemeen Secretariaat van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie, Koninginnegracht 61, 's-Gravenhage. Links bovenaan op de enveloppe vermelden „Prijsvraag”. De oplossingen moeten uiterlijk op Dinsdag 6 Juli 1948 te 12 uur in het bezit van het Secretariaat zijn.

Voor degenen, die de juiste voorspelling doen voor de samenstelling van de nieuwe Kamer, worden 5 boeken beschikbaar gesteld en 5 jaar-abonnementen op het weekblad „Vrijheid en Democratie”.

Als eerste prijs wordt uitgelooft:

De Mémoires van Churchill in Nederlandse vertaling.

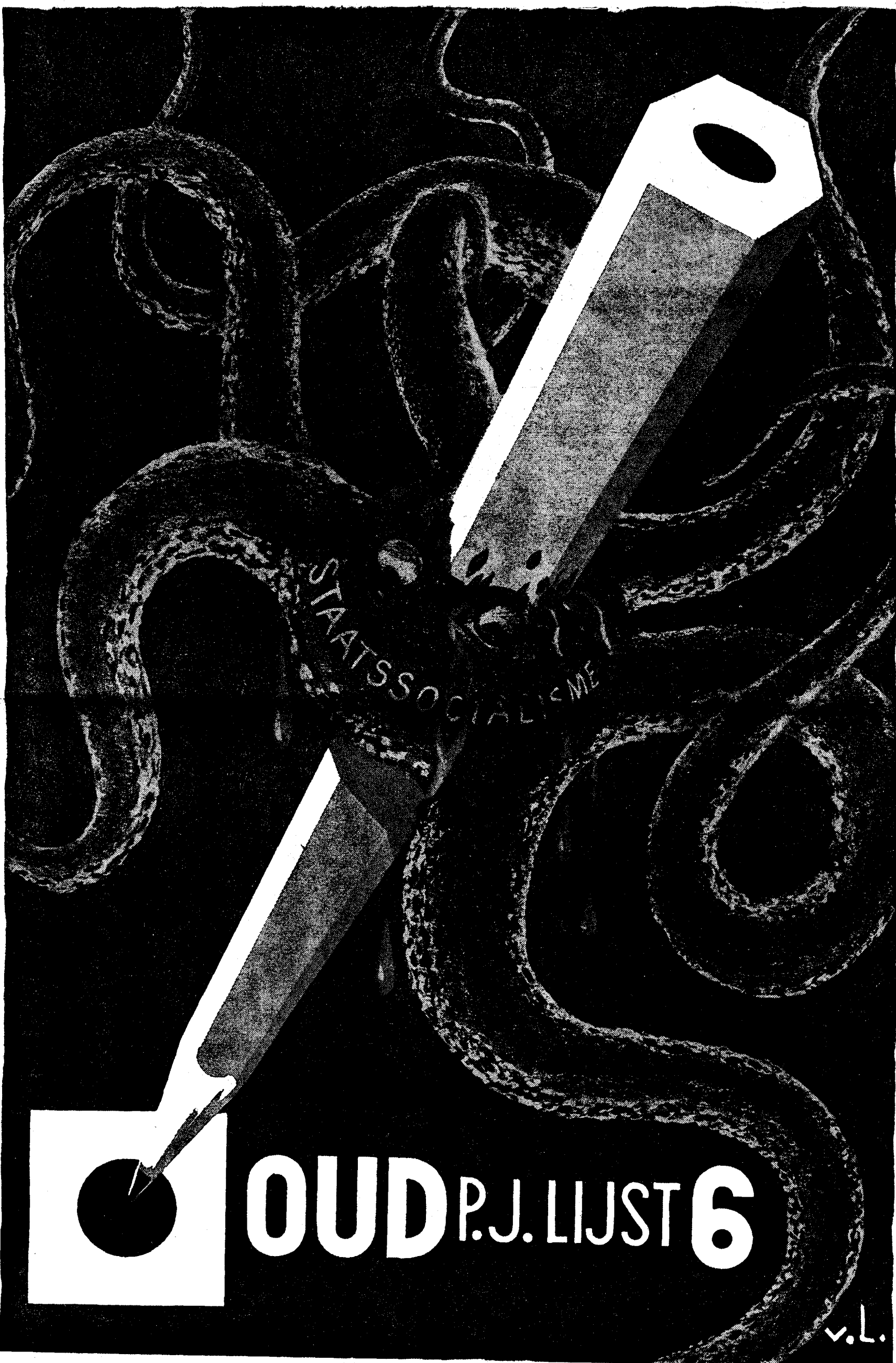
De opgave van de prijswinnaars zal worden gepubliceerd in het laatste Juli-nummer van „Vrijheid en Democratie”.

Onze radiosprekbeurten voor de verkiezingen

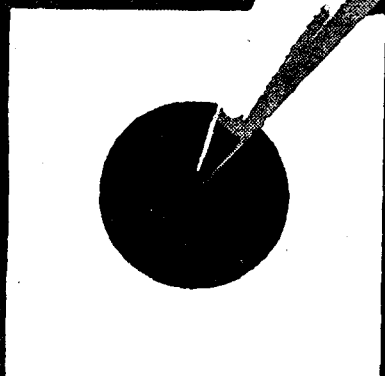
Zaterdag 26 Juni 19.15—19.30 uur: Hilversum I. Mevrouw A. Fortanier-de Wit over: „Op basis van sociale gerechtigheid naar een vrijere wereld”.

Woensdag 30 Juni 19.15—19.30 uur: Hilversum I. Mr. D. U. Stikker.

Zaterdag 3 Juli 19.45—20.00 uur: Hilversum II. Mr. P. J. Oud.

STATUSSOCIALISME

OUDE P.J. LIJST 6

v.l.

★ PARLEMENTAIRE FLITSEN ★

Werk en richtlijnen van onze Kamerfractie

Een laatste terugblik

Hij was het, die met welhaast profetische blik in Augustus 1946 verklaarde, aan de tot stand koming van de Commissie-generaal niet te kunnen medewerken, zolang niet de zekerheid bestond, dat deze een einde zou maken aan de misslagen in het verleden en het begaan van dezelfde misslagen in de toekomst onmogelijk zou maken.

Welnu: de Commissie-generaal heeft niet alleen geen einde gemaakt aan de misslagen in het verleden, zij heeft daar een nog groter misslag aan toegevoegd. Zij heeft de overeenkomst van Linggadjati voorbereid en bevorderd, waarbij in artikel 1 het defacto gezag van de republiek over Java, Sumatra en Madoera (excusez du peu!) werd erkend. En artikel 17 van deze „pseudo-internationale overeenkomst met een stuk van een eigen gebiedsdeel” (woorden van mr. Vonk) moest door onze woordvoerder als „levensgevaarlijk voor het Koninkrijk” worden gebrandmerkt.

De z.g. politionele actie, juist gestaakt toen zij op het punt stond succes op te leveren (door de uitroeiing van het broeinest Djocja), vernietigde Linggadjati als overeenkomst en heeft slechts het op zichzelf aanvaardbare „staatkundig program” laten voortbestaan.

Op zichzelf aanvaardbaar, mits de Unie zij een werkelijke Unie en het Unie-gezag — d.w.z. het gezag der Unie — organen — een werkelijk gezag en mits de republiek niet wordt toegestaan als paard van Troje in de Verenigde Staten van Indonesië en in de Unie te fungeren.

* *

Een tenslotte was het ook onze woordvoerder mr. Vonk, die het eerst en het duidelijkst heeft aangetoond, wat thans — eindelijk! — tot meerderen, ook in Regeringskringen en ook hier en daar in Engeland en Amerika begint door te dringen, n.l. dat in de republiek geen sprake is van een respectabel nationalisme, maar van een hoogst gevaarlijk en verwerpelijk communisme; dat het internationaal-communistische krachten, de krachten dus der vernietiging, zijn, die het handelen en het optreden van de leiders dier republiek leiden en beheersen.

De richtlijnen der herziene Grondwet bieden nu de mogelijkheid, de van Nederland uit gevoerde Indische politiek nog ten goede te doen keren, mits deze richtlijnen worden toegepast en uitgevoerd door een Kabinet, dat ons vertrouwen verdient.

Vertoont het nieuwe Kabinet, dat na de verkiezingen zal optreden, weinig of geen verandering van geestesgesteldheid, dan kunnen diezelfde richtlijnen ook onjuist worden toegepast en dus een gevaar opleveren en dient, in dat geval de Grondwetsherziening in tweede lezing dus niet te worden aanvaard.

Daarom is het van zo groot belang, dat niet de fracties van de twee regeringspartijen: de K.V.P. en de P. v. d. Arbeid, worden versterkt, maar die van de Volkspar-

Wie de parlementaire werkzaamheden van de afgelopen twee jaar overziet, zal telkenmale stuiten op onderbrekingen van de normale arbeid voor het afleggen van Regeringsverklaringen met betrekking tot de Indische kwestie en daarop volgende meestal zeer uitvoerige debatten. En bij al deze gelegenheden, evenals bij de behandeling van de begrotingen van het Departement van Overzeese Gebiedsdelen voor 1946 en 1947 was het m. r. V o n k, die als de zo bij uitstek deskundige woordvoerder van onze fractie in de Tweede Kamer optrad.

Zijn waarschuwingen en adviezen werden door minister Jonkman en zijn medeleden, helaas, in de wind geslagen. Maar de heer Vonk hield stand en liet zich nimmer uit het veld slaan, omdat hij wist, z e k e r wist, dat hij gelijk had. Die zekerheid en zijn liefde voor land en volk van Indië, die hij in een verblijf aldaar van tientallen jaren had leren kennen en bewonderen, deden hem onversaagd volhouden en de ongelijke strijd tegen een onwillige en verblinde regeringsmeerderheid voortzetten.

tij voor Vrijheid en Democratie, welker steun voor de Grondwetsherziening en voor de latere regelingen, waarvoor een meerderheid van twee derden is vereist, nodig zal zijn.

Het is de fractie van de V.V.D., die, mits niet verzwakt, maar versterkt, de juiste houding, het juiste optreden in de Indische kwestie zal kunnen afdwingen.

Bij haar optreden tegenover de andere vraagstukken, vooral de economische, financiële en sociale politiek rakende, liet onze fractie zich leiden door deze duidelijke richtlijnen, waarvan zij nimmer is afgeweken: Onafgebroken streven naar beperking van overheidsbemoeiing met handel en bedrijf. Ster-

ke inkrimping, in overeenstemming met genoemde beperking, van het ambtelijk apparaat en bevordering van het particulier initiatief. Goede salariering en behoorlijke pensioenregelingen voor een overeenkomstig zijn voor-orlogse tradities integer ambtenarencorps. Een krachtige sociale politiek, onder beperking van de uitvoeringskosten tot een uiterste minimum en onder het strikte behoud, dat het individuele verantwoordelijkheidsbesef niet worde ondermijnd.

In volkomen overeenstemming hiermede kon ons Kamerlid de heer Korthals bij de behandeling van de begroting van Economische Zaken verklaren, dat voor hem bij de economische politiek principieel de vraag was of men de verantwoordelijkheid voor 's mensen bestaan en daarmede de verantwoordelijkheid voor de productie bij de individuen

of bij de overheid legt. Voor mij — zo liet hij hierop volgen — is de keuze dan niet moeilijk. Ik acht het in overeenstemming met 's mensen bestaan, dat hijzelf die verantwoordelijkheid draagt.

Toegevend, dat in tijden van schaarste krachtig overheidsingrijpen noodzakelijk kan zijn, bepleitte hij nochtans, dat de overheid nu zo snel mogelijk het particuliere initiatief weer de gelegenheid zou geven zich te ontplooiën. En van de toen juist opgetreden nieuwe bewindsmann prof. Van den Brink eiste hij dan ook met nadruk, dat deze ervoor zorg zou dragen, de tegenstrevende krachten de baas te worden. Want, zo waarschuwde hij niet ten onrechte, die tegenstrevende krachten zijn er. Niemand verkleint graag eigen noodzakelijkheid, zeker ook niet in het ambtelijke apparaat. En hij herhaalde daarom nogmaals zijn dringende vraag of de minister nauwkeurig zou willen nagaan, van welke terreinen de overheid zich zou kunnen terugtrekken.

Geheel in het kader van deze principiële opvattingen paste het ook, dat telkenmale door de V.V.D.-fractie werd opgekomen voor het belang van de middenstand, die nog altijd de ruggraat van onze samenleving vormt. En evenzeer paste het in datzelfde kader, dat onze fractie er bij voortdurend op uit was haar waarschuwende stem te doen horen tegen een voortdurende opvoering van de lasten voor het bedrijfsleven, bij welks voortbestaan ons gehele volk, niet in de laatste plaats de werknemer, zo groot belang heeft.

En eveneens tenslotte, was met deze richtlijnen in overeenstemming het verzet, dat onze fractie, bij monde van haar voorzitter, Dr. Bierema, bood tegen de nationalisatie en het nieuwe Statuut van de Nederlandsche Bank.

* *

Een ander uitgangspunt, nauw met dit alles samenhangend, was, dat de financiële nood, waarin het land verkeert, tot de uiterste soberheid noopt. Een soberheid, die niet mag gaan ten koste van vitale belangen, óók niet, als reeds gezegd, ten koste van de sociale positie van hen, die in dienst van de overheid werkzaam zijn of van hun nabestaanden (hetgeen mevr. Fortanier-de Wit op dit punt heeft gedaan en heeft weten te bereiken, hebben wij in deze rubriek reeds meermalen belicht), maar die wel eist, dat alles, wat voor de huidige omstandigheden als overbodig en als luxe moet worden beschouwd, worde afgesneden en dat alles, wat op het gebied van de administratie en de uitvoering ligt, zo weinig mogelijk bureaucratisch, dus zo rationeel en zo sober mogelijk worde ingericht.

Juist

De behandeling van het wetsontwerp tot waardering van effecten bij de belastingheffing heeft naast de financieel-technische aspecten van deze kwestie o.m. nog eens aangetoond, hoe dicht de Partij van de Arbeid en de communisten naast elkaar staan, als het er maar om gaat zo verstrekkend mogelijk financiële maatregelen te treffen ten laste van effectenbezitters.

(Parlementair overzicht in de Nieuwe Courant)

Deze burger

heeft lang naar deze plaat, die krachtige plaat van onze tekenaar Rein van Looy, zitten kijken. Hij dacht: Ze spreken altijd van „het domme potlood”, maar een potlood is zo dom nog niet. Wanneer het door een verstandige hand bestuurd wordt kan het de Staat verstandig besturen.

Een potlood kan, met zijn scherpe punt, de octopus die Staat en Volk bedreigt, ten dode doorboren.

Een potlood kan door een wit cirkeltje rood te maken, de Staat voor de roodheid vrijwaren.

Een potlood kan een krachtig werktuig en wapen zijn.

Een potlood kan Vadertje Albedil, Vadertje Langneus, Vadertje Bemoeial recht in hun hart prikken en de Vrijheid, de wijze Vrijheid, die de enige ware vrijheid is, naar voren stoten opdat die wijze, ware Vrijheid ons gelukkig maken zal en ons zal doen ademen als mensen, die hun menselijkheid waard zijn.

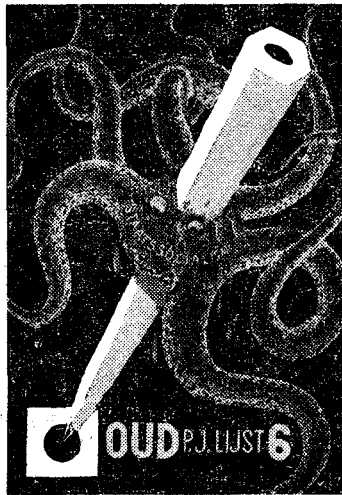
Deze burger weet wat de kracht en de kostbaarheid van een potlood kan zijn. Een adembenemende kracht, vrienden en een zeldzame kostbaarheid: ons hele leven kan er door beheerst worden.

Deze burger is niet voor demagoog in de wieg gelegd. Hij houdt niet van grote, holle woorden. Niet van vuistslagen. En niet van brallerijen. Hij houdt van klaar en logisch denken. Van rustig koers houden naar de beginselen, die volgens zijn innige overtuiging heilzaam zijn voor volk en land. En van trouw, van trouw vooral, aan die beginselen.

Deze burger zou alleen maar dit willen zeggen: begrijpt, hoe verstandig, hoe wijs en hoe machtig het potlood kan zijn. Het potlood in Uw hand. Hoe gij dat potlood bestuurt en hoe dat potlood het land bestuurt, alléén maar door één wit cirkeltje rood te maken. Eén wit cirkeltje van de lijst, die de kostelijke beginselen van Vrijheid en Democratie vertegenwoordigd.

Een verstandig potlood moet naar lijst 6 wijzen, dacht

DEZE BURGER

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.

Redactie-secretaris: Mr. E. Elias
Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.
Administratie: Postbox 43, A'foort, tel. 5267
Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.
Losse nummers 15 cent.

Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie”, te Amersfoort.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlug, Geestbrugweg 69 Rijswijk (Z.-H.).

Wel

Wel, dit is het laatste nummer van „Vrijheid en Democratie” vóór de verkiezingen. Wij hebben ons best gedaan uiteen te zetten waarvoor onze partij staat. Wat zij wil. Wat zij nastreeft. Welke de beginselen zijn die haar leiden. Wij hebben ons best gedaan onze lezers te overtuigen, dat zij er goed aan zullen doen Woensdag op lijst 6 te stemmen. Wij hebben, gelukkig, ervaren dat onze beginselen bij zeer velen diepe weerklank hebben gevonden. Het is geen opgeschroefd verkiezingsoptimisme wanneer wij zeggen de overtuiging te hebben, dat het, Woensdag, goed zal gaan voor onze partij. Tal van tekenen in het gehele land, wijzen daar op. Daarom wachten wij nu met gerustheid de grote dag af. Met gerustheid en optimisme. En met de overtuiging dat vele tienduizenden zullen tonen de beginselen van onze partij te onderschrijven.

Kroon en Unie

Artikel 1 van ons Urgentieprogram luidt: „Hervorming van het Koninkrijk tot een gemeenschap van gelijkwaardige delen verenigd door de band der Kroon in een reële Unie, eigen meester bij de regeling hunner inwendige aangelegenheden, als eenheid optredend in alles, wat hun gemeenschappelijke belangen raakt”.

Naar ons is gebleken zijn de woorden „verenigd door de band der Kroon in een reële Unie” voor sommigen niet duidelijk en daarom lijkt het niet overbodig vast te stellen, dat naar de opvatting van onze Kamerfractie en van ons Hoofdbestuur onder de band der Kroon wordt verstaan een duurzaam staatsverband met wezenlijk gezag van de Kroon, waarbij het woord „Kroon” wordt opgevat in constitutionele zin, dus als Koning met door hem benoemde Ministers. Onder een reële Unie wordt verstaan een deugdelijke Unie, die over de nodige machtsmiddelen beschikt om haar gezag op het haar toekomende terrein uit te oefenen.

RUTGERS

Berouw komt steeds te laat

Waarop velen hebben gewacht en waarvan velen rotsvast overtuigd waren, is thans gebeurd. In Tsjecho-Slowakije zijn in sommige gevallen de socialistische arbeiders openlijk tegen het bestaande communistische regiem in verzet gekomen. Zo riepen de arbeiders van de Pravo Lidu, een socialistisch blad, op tot staking om te protesteren tegen het verbieden van hun partijorgaan. Blijkens de hierover verschenen persberichten werd in een verklaring van een groep arbeiders gezegd: „De afschaffing van het oudste Tsjechische dagblad opent thans zelfs de ogen van hen, die zich verklaard hebben voor de fusie der twee partijen. Zelfs dezen erkennen dat de fusie slechts bedriegerij was”.

Verscheidene arbeiders verklaarden zich er tegen om de machines over te laten nemen door de Rudo Pravo, een communistisch dagblad. De socialistische arbeiders hadden na de bevrijding geholpen om de communistische bladen te drukken en voegden hieraan toe: „Dit is de dank!”

Uit het bovenstaande blijkt wel, dat de ogen van een deel der socialistische arbeiders in Tsjecho-Slowakije eindelijk worden geopend, doch

helaas te laat! Vrijheid is een kostbaar goed, dat niet veilig is bij hen die het beginsel van de afgunst, de ontevredenheid en de klassenstrijd prediken gelijk de socialisten doen. Zij, die dergelijke beginselen aanhangen lopen het gevaar naar het communisme af te glijden om daardoor tenslotte te worden opgeslokt.

De vrijheid is niet veilig bij een revolutionaire of gematigd revolutionaire wereldbeschouwing, die een nieuwe maatschappij wil stichten op de puinhopen van de oude. Wij kunnen de vrijheid slechts behouden door geleidelijke veranderingen en vervormingen van het bestaande en niet door afbraak.

Nog een paar dagen scheiden ons van de verkiezingsdatum. Laat Tsjecho-Slowakije ons bij herhaling een waarschuwing zijn, dat wij onze stem goed gebruiken. Laten wij vooral ook nu nog de vele wijfelaars waarschuwen, die het gevaar van het socialisme nog onderschatten.

Het hellende vlak dient te worden vermeden. Bouwt mee aan de V.V.D.-burcht in de rode branding, opdat men ook niet hier te laat berouw krijgje.

Samenvatting

Wij willen in het kort nog eens samenvatten, wat de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie voor een juist Indisch beleid in de toekomst verlangt.

1. Herstel van orde en veiligheid in geheel Nederlands-Indië, en het houden van ons leger in Indië, totdat deze afdoende verzekerd zijn.
2. Krachtige bestrijding van alle communistische invloed in Indië en in het bijzonder van de in wezen communistische Republiek Djocja.
3. Het wegzenden van Van Mook en Jonkman en het weren van elke invloed van de Stuwgroep op het Indisch beleid.
4. Behoud van de Rijkseenheid.
5. De te vormen Nederlands-Indonesische Unie zal onder het wezenlijk gezag van de Kroon op het haar toekomend terrein over de machtsmiddelen moeten beschikken om dit gezag uit te oefenen.
6. Veiligstelling van onze gezamenlijke economische belangen, waarvoor handhaving van de economische eenheid van Indonesië noodzakelijk is.

Een regeringselftal?

„Ik heb Nederland—Zweden bijgewoond”, vertelde een sportieve relatie, „en op de eretribune kreeg ik het idee. Alle voetbalclubs spelen immers een wedstrijd ten bate van de NI-WIN? En nou vraag ik je: zou een wedstrijd van ons eerste regeringselftal nog niet méér publiek trekken dan zelfs het Nederlandse elftal mét Abe Lenstra? En dan als gala-afscheidsvorstelling nu het zich waarschijnlijk toch uit de competitie moet terugtrekken?”

Wij zagen de omvang van het idee niet zo dadelijk.....

„Neem nou de linkervleugel”, betoogde hij geestdriftig. Vos en Mantholt. Net als Wilkes en Lenstra. Allebei met die verfijnde schijnbewegingen en die onverwachte boogballetjes. En dan maar switchen — een hakballetje van Vos en dan een trekbal van Mantholt en dan ineens de lange troughpass naar rechts. En rechtsuiterst natuurlijk v. d. Brink. Want links ligt 'm niet zo. En als die dan weer zo'n lange rechtse schuiver geeft en Witteman zet er even z'n hoofd onder..... ik zie het voor me!

Beel natuurlijk spil. Zijn kopwerk is nu wel niet zo bijzonder, maar hij kleeft voortreffelijk en hij stoppert alles. Afbraakspel..... goed! Maar het hele spel is tegenwoordig afbreken. Daarom Lief-tinck links-half. De aangewezen man om het imaginaire vierkant te bewaken. Die stuwt behoorlijk en hij heeft begrip van spreiding — als het in de breedte niet gaat dan maar in de lengte. Maarsevene rechtshalf — die blijft rechts toch altijd beter.....”

„En wie neem je dan achter?”, ontgleed ons onwillekeurig.

„Fiévez”, wist hij dadelijk, „die zit het verdedigen in het bloed. Bovendien volkomen trapvast en met beide benen — weg is weg! Gielen komt dan links. Die maakt elke bal ineens dood en als hij in 't gedrang zit, speelt hij dadelijk terug op de doelverdediger. En dan Jonkman tussen de palen. Hij is niet al te betrouwbaar en ook niet goed klemvast, maar zweven en duiken doet hij even goed als Kraak. En hij is safe op strafschoppen. Maar we zitten met de midvoor. Wie moet tenslotte de doelpunten maken?”

„Met Schermerhorn als gast.....?”, waagden wij een suggestie.

„Nooit!”, besliste hij, „die schiet altijd hoog over of ver naast. En te veel solospel. Net de

kleine Rijvers..... galerijspel. Maar In 't Veld misschien..... die is in elk geval niet zo'n dribbelaar. Enfin, het IS een idee. En één ding hebben ze in elk geval voor: van professionalisme kun je ze geen van allen verdenken. Stuk voor stuk rasechte amateurs!”

Overtuig de wijfelaars!

De verkiezingsstrijd is in vollen gang. Tallozen hebben reeds besloten hoe zij hun stem zullen uitbrengen. Maar velen wijfelen nog. Vooral onder hen, die niet zijn aangesloten bij een politieke partij. Of die de politiek onbelangrijk, vervelend of wat dan ook vinden.

Tot hen moeten wij ons vooral in deze laatste dagen wenden.

Niet met platen of geschriften, maar in het vertrouwelijke, overtuigende gesprek van man tot man en vrouw tot vrouw.

Wij allen, in onze Partij, kennen zo'n wijfelaar in onze omgeving. Onder hen ligt voor ons allen een belangrijke laatste taak.

Praat met hen! Verklaar hun wat ons als doel voor ogen staat. Wijs hen op ons programma. En bovenal op hun plicht dit regeerbeleid, deze regeringspartijen te bestrijden. Omdat wij vrije mensen zijn en vrije mensen willen blijven. In ons denken en in ons doen.

Praat met hen, tracht hen te overtuigen.

Laat ieder onzer zich in deze laatste dagen juist aan dit werk wijden.

Het Partijbestuur rekent op U allen!

Geleide Janboel

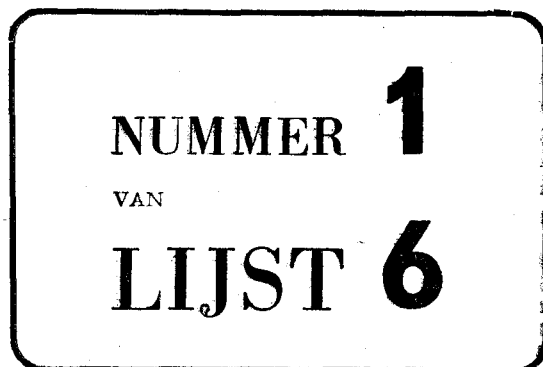
In het begin van deze eeuw heerste alom een zekere mate van beperkte economische vrijheid: beperkt, wijl de economie sinds eeuwen door conventionele of zedelijke grenzen wordt gebonden. Deze beperkte economische vrijheid heeft in de loop van slechts enkele decennia in ons werelddeel plaats gemaakt voor de hedendaagse economische curatele, met het gevolg, dat de meerderjarige Europese burger in de economische sfeer de rechtspositie heeft van een onbekwame minderjarige. „Als het volk voor zijn vrijheid strijdt, krijgt het voor zijn overwinning zelden iets anders dan nieuwe meesters”, constateerde een Brits staatsman in de zeventiende eeuw. En de twintigste eeuw bewijst hoe vast het volk zijn bureaucratistische meesters in het zadel heeft geholpen. Sinds 1918 wordt allerwegen met ijver gedokterd aan politieke en economische stabiliteit, het arsenaal van politieke en economische werktuigen is zéér modern uitgerust, en danic zij deze werktuigen is de algemene gang van zaken en politiek en economisch zéér onbevredigend. Het spreekt vanzelf, dat een veelvuldig gebruik van politieke en economische „martelwerktuigen” nimmer tot politieke en economische stabiliteit kan voeren! Dagelijks kan geconstateerd worden, dat de zegeningen van onze na-oorlogse economische curatele niet alleen gevaarlijke politieke spanningen veroorzaken, maar dat zij tevens de internationale mensen-, goederen- en diensten-stroom belemmeren door middel van allerlei bureaucratische voorschriften. Eveneens kan dagelijks geconstateerd worden, dat het enige land waarin de zo verfoeide „beperkte” economische vrijheid heerst, de Verenigde Staten, aan alle andere bureaucratisch en planmatig geleide landen hulp moeten bieden, teneinde hun gedirigeerde economieën voor een faillissement te behoeden. Men kan slechts hopen, dat het vrijheidslievende Nederlandse volk bij de verkiezingen zal bewijzen, dat het eindelijk genoeg heeft van die moderne demagogische economische voorgedij, en dat het, evenals vroeger, waarachtige vrijheid verkiest boven de knechtschap aan een almachtige en anonieme ambtelijke wereld. Want de vele en ernstige bezwaren, die gepaard gaan met de van oudsher beproefde vrije economie, zinken in het niet als men deze vergelijkt met de spanningen en corruptie, die veroorzaakt worden door een „geleide janboel”.

Machteloos

De ervaring heeft geleerd, dat de eenling in het parlement niets kan bereiken en zeker niet, wanneer hij daar voor een groepsbelang zit. Dit is immers slechts een enkele maal aan de orde en ook dan kan zelfs de meest welsprekende, goed argumenterende afgevaardigde slechts iets bereiken, wanneer hij voldoende medestanders en -stemmers vindt. Dit is gewoonlijk niet het geval, omdat de neiging der grote partijen om met buitenbeentjes mee te gaan, begrijpelijkerwijze gering is. Wij laten nu nog buiten beschouwing, dat de parlementaire techniek de eenling tot machteloosheid doemt; hij kan zelfs geen amendement indienen zonder medewerking van andere afgevaardigden. — Dit schreef het blad „Op Wacht” in een artikel „De middenstand in de politieke arena”.

Dit geldt niet alleen voor de middenstandspartij, maar ook voor de lijsten Welter en Feuillet en de Bruyn.

OP 7 JULI:

Nog slechts enkele dagen zijn wij gescheiden van de dag waarop het Nederlandse volk zal opgaan om de nieuwe Tweede Kamer samen te stellen en daardoor zijn invloed uit te oefenen op de richting waarin het regeeringsbeleid zal worden gevoerd. In vele staten bestaat de mogelijkheid om invloed uit te oefenen op het regeeringsbeleid niet meer. Daar heerst de dictatuur met de noodzakelijk daaraan verbonden terreur en knechting der staatsburgers. De communisten ten onzent trachten het gebeuren in Oost-Europa steeds goed te praten, zelfs hebben zij het klaar gespeeld de afschuwwekkende gang van zaken in Tsjecho-Slowakije te verdedigen. Daarmede hebben zij duidelijk gedemonstreerd hoe zij sympathie hebben voor de anti-democratische onderdrukkingsmethoden. Zeker zullen velen, die zich in 1946 aangetrokken hebben gevoeld tot de communistische partij, thans hun stem op een der democratische partijen uitbrengen. Dat is een mooie vooruitgang, maar velen, die anti-communistisch zijn, zullen wel moeten bedenken, dat de invloed der communisten en andere ongewilde groepen ook op andere wijze kan worden teruggedrukt. Velen schijnen nog niet te begrijpen, dat het niet-uitbrengen van hun stem regelrecht ten voordele komt van de politieke tegenstanders. In 1946 hebben in de hoofdstad 100.000 kiezers hun stem niet uitgebracht. Het merkwaardige daarbij was, dat in de wijken waar de communisten hun grootste aanhang hebben, het verzuim maar zeer gering was, maar dat juist in de buurten, waar de andere partijen de meeste stemmen vonden, het verzuim groot was. Zo kan worden gezegd, dat juist ook vele van onze aanhangers niet ter stembus zijn gegaan. Hoe hadden deze, tezamen met de anderen, die niet waren gaan stemmen, het politieke beeld geheel anders kunnen doen zijn. En welk een enorme verantwoordelijkheid hebben zij op zich genomen. Ieder zorge daarom ditmaal op de 7de Juli zijn stem uit te brengen.

* * *

Men stemme echter niet alleen uit het motief de tegenstander te willen terugdringen. Men zij zich ook bewust, dat thans de kansen van onze partij goed zijn. Uit alle delen van ons land zijn in de loop der laatste weken berichten tot ons gekomen, die getuigen van de brede sympathie, die voor onze partij aanwezig is. Welnu, waar de kaarten zo liggen, daar zorge ieder zijn stem uit te brengen opdat onze invloed in de nieuwe Tweede Kamer zo krachtig mogelijk worde.

Het regeeringsbeleid der laatste jaren, — wij schrijven het niet voor de eerste maal! — heeft gefaald. De grote taak met betrekking tot de regeling der inwendige rijksverhoudingen is mislukt. De Indische politiek is te eenzijdig gericht geweest op de „Republiek Indonesia” waar machthebbers aan het bewind zijn, die niet tot overeenstemming met ons komen wilden. Er is eindelijk een politieke actie geweest in de zomer van 1947, maar ha verwege is ook die weer gestaakt, zodat het conflict nog niet tot oplossing

kwam en de „Republiek” door kon gaan met gezagsondermijning, terreur, enz., terwijl Nederland verplicht bleef een kostbaar weermachtsapparaat in Indië te houden. De volslagen mislukking van de politiek dezer regering treedt juist in deze dagen met de grootste duidelijkheid aan de dag.

* * *

En hoe is het met de economische en financiële politiek? Nu horen wij uit de kring der regering, dat naar meer bedrijfsvrijheid moet worden gestreefd. Maar in de kringen van de leiding der Partij van de Arbeid droomt men toch nog de onzalige droom der geleide economie. Geleide economie, welke leidt tot verstikking van de initiatieven, en welke de belangen van allen, die in het bedrijfsleven werkzaam zijn, bedreigt. Een sterk ingrijpen in het economische leven leidt er toe, dat niet de besten naar voren komen, maar zij, die de beste relaties hebben op regeeringsbureaux. En dat zijn niet de duizenden, die kleine bedrijfjes hebben! Zij hebben geen tijd en gelegenheid zelf hun belangen te bepleiten bij de heren in Den Haag. En bovendien weten zij vaak hun belangen niet zo voor te dragen als duur betaalde krachten van machtige lichamen. Van deze politiek van geleide economie is de kleine man de dupe. Tegenover hem wordt sociaal onrecht gepleegd.

Wij bepleiten de mogelijkheid van vrije armslag. Zeker willen wij niet bandeloosheid in het economische leven en de overheid moet bepaalde corrigerende taken vervullen, maar in beginsel zij er de mogelijkheid om zich te ontplooiën.

* * *

Beter dan het houden van gewichtige besprekingen kunnen wij de praktijk ten voorbeeld stellen. En waar de Partij van de Arbeid zich ook richt tot de middenstand, daar vragen wij een ogenblik de aandacht voor het beleid van twee ministers van de Partij van de Arbeid. En wel voor de ministers Mansholt en Vos.

Wat speelt momenteel in de middenstand zeer sterk? Het antwoord hierop is, dat er ontevredenheid is over de winstmarges. In het bijzonder bestaat grote ontevredenheid in de kringen der kruideniers. Ook wij hebben in de Kamer maanden geleden reeds met de grootste klem gepleit voor verbetering der marges omdat vele kruideniers geen lonend

bestaan hebben. En wat is de reactie? Minister Mansholt wenst niet aan rechtvaardige verlangens — ook door deskundigen als zodanig onderkend — tegemoet te komen. Dit is het beleid van een P. v. d. A.-minister in de praktijk.

En hoe staat het met het beleid van minister Vos? Deze is de schrik voor de particuliere vervoerders, meest mannen, die een klein bedrijfje hebben. De A.T.O. wordt bij voortduring bevoorreed en is daardoor in staat de particuliere vervoerders ernstig te bedreigen.

Het is ook niet verwonderlijk. De socialistische partijen staan principieel tegenover het vrije bedrijf. Wij daarentegen

zijn de principiële verdedigers van de zelfstandige kleine man. Dat vloeit voort uit ons beginsel. Wij zijn van mening, dat een maatschappij alleen welvarend kan zijn als het particuliere initiatief zoveel mogelijk de gelegenheid wordt gelaten zich te ontplooiën en als het bedrijfsleven niet gehinderd wordt door een keurslijf van ambtenarij.

* * *

De financiële- en belastingpolitiek der huidige regering ondermijnt de spaarzin van ons volk en er wordt ook onvoldoende gelegenheid gelaten te sparen. In de ogen van het P.v.d.A.-lid der Eerste Kamer, de heer v. d. Kieft, behoort de kleine spaarder tot een „uitstervend ras”. Ja, dat is zo de opvatting van sociale gerechtigheid, die aan die zijde wordt gehuldigd. De man, die zijn leven lang gespaard heeft voor de oude dag, die komt er niet op aan! Wij echter hebben gepleit voor deze groep, ook omdat juist bij de kleine spaarders het verantwoordelijkheidsbesef zo krachtig is ontwikkeld. Verantwoordelijkheidsbesef en spaarzin achten wij nu eenmaal de grondslagen zonder welke geen maatschappij kan bestaan.

De politiek der regering moet sparen mogelijk maken en de spaarzin bevorderen. En ook moet die de arbeidslust niet ondermijnen en het bedrijfsleven niet hinderen in zijn ontwikkeling. Want een goede sociale politiek is alleen mogelijk wanneer er een gezond bedrijfsleven is. De financiële- en belastingpolitiek mag daarvoor geen rem zijn, want dan brengt men de welvaart en de sociale politiek in gevaar.

Wij willen een ombuiging van het Indische beleid, wij willen een gezonde sociale en ook culturele politiek. Voorts willen wij de mogelijkheden scheppen voor de ontwikkeling van het bedrijfsleven.

Zijt gij het hiermede eens, stemt dan

No. 1 van lijst 6
Mr. OUD

K.

Communisme is bedrog

Arbeider, ge zijt bovenal Nederlander!

Beseft wat democratie betekent!

Het is een feit, dat een groot deel van ons volk de tijd die wij thans beleven niet begrijpt en niet verstaat. Er is op deze wereld een overvloed van grondstoffen, die nodig zijn om datgene te produceren wat wij nodig hebben voor ons dagelijks welzijn. De wereld beschikt over verkeersmiddelen met een zo groot vermogen, dat het mogelijk is allerlei grondstoffen en producten, uit welk land der wereld ook, zonder bederf te vervoeren. De wereld kan beschikken over menselijke kennis en vernuft, over een groot electrisch, motorisch en zelfs atomisch vermogen — zó groot en doeltreffend, dat een ongekende welvaart ons deel zou kunnen zijn. Temidden van dit alles leeft een groot deel der mensheid — en dat geldt zeer zeker voor Europa — in dagelijkse zorgen, in gebrek en armoede.

Economisch is de wereld dus ontredder, maar hoe en door welke oorzaken? Door de beide wereldoorlogen? Kapitalistisch wanbeleid? Politieke kortzichtigheid? Verkeerde nationale zelfbescherming, het opwerpen van tariefmuren, invoerverboden, enz.? Door de verschillende valuta's en wisselkoersen, ontstaan ter zelfbescherming, door het loslaten van de gouden standaard? Door overproductie in het verleden met de daaraan verbonden grote werkloosheid? Al deze vragen zullen wij in dit artikel niet bespreken, maar wij hebben ze gesteld om U zelf aan het denken te brengen. Aan U, communistisch georiënteerde arbeider, staat het nu om na te denken en bijgevolg niet klakkeloos aan te nemen, dat hoge lonen en lage prijzen in Nederland mogelijk zijn, zonder rekening te houden met de rest van de wereld. Lang niet alle grondstoffen, welke nodig zijn voor onze behoeften, kunnen wij in onze bodem vinden of kunnen op onze bodem voortgebracht worden. Wij zijn afhankelijk, net als ieder ander land ter wereld, op onderling grondstoffen- en goederenvervoer. Uitwisseling ook van onze onderlinge productieve arbeid in allerlei vorm. Daarom alleen al is het dwaasheid, dat Uw leiders — die zelf wel beter weten — U willen voorhouden, dat als zij de regeringsmacht konden uitoefenen, er voor U ongekende welvaart mogelijk zou zijn. Ook zij zullen toch rekening hebben te houden met de economische wet, dat onze welvaart nooit hoger kan zijn dan onze productie — onze werkzaamheid dus — toelaat. Elke regering, ook een communistische, moet rekening houden met het feit, dat onze gulden maar 100 cent waard is en maar eenmaal uitgegeven kan worden. Ook in de U voorgehouden heilstaat Rusland is dit het geval, ondanks het feit, dat het door zijn geografische ligging gezegend is met een groot grondstoffenbezit in eigen bodem. Wat in Rusland of in Amerika mogelijk is, dank zij het grondstoffenbezit, is niet mogelijk in die landen, die de nodige grondstoffen van elders moeten betrekken. Alle producten komen door onderlinge noodzakelijkheid op de wereldmarkt en daar worden ook onze goederen en diensten gewaardeerd. Wanneer dus een of ander land om welke reden ook de uit te voeren goederen te hoog waardeert, dat is te veel loon betaalt in het bin-

nenland, dan worden die goederen op de wereldmarkt onverkoopbaar. Bovendien is het niet uitgesloten, dat andere landen met dezelfde goederen en producten kunnen concurreren, hetgeen we thans zien gebeuren met onze boter en kaas, die niet meer op kan tegen Denemarken.

Wij zouden nog kunnen wijzen op de goederen- en productenverschillen die er bestaan. Er zijn landen die zich in hoofdzaak op zware industrie toelagen en er zijn landen, waarin hoofdzaak landbouw en een lichte industrie beoefend wordt. Wij menen echter met bovenstaande eenvoudige uiteenzetting te hebben aangetoond dat er velerlei factoren van internationale aard hun invloed op de loon- en prijsbepaling doen gelden. Geloof gij nog, dat in ons verarmde en leeggestolen land met een staatsschuld van meer dan 20 miljard het mogelijk is, dat een communistische regering verhoging van de koopkracht der arbeiders tot stand kan brengen, zonder rekening te houden met de hierboven weergegeven vaststaande feiten? Dat onmiddellijke verbetering van de sociale voorzieningen mogelijk is?

Wij zijn de eerste, die toegeven, dat deze verlangens gegrond zijn, indien de mogelijkheid daartoe bestond. Het is bedrog om te zeggen, dat alleen een communistische staatsvorm uitkomst kan brengen en een drankje voor alle sociale en economische kwalen kan verschaffen. Denkt gij overigens, dat een communistische regering allerlei verbeteringen kan brengen en dat gij dan de vrijheid, die gij thans bezit, ook zal behouden? Denkt gij, dat in een communistisch geregeerd land gij vrijheid van staken hebt, indien de arbeidsvoorwaarden U niet bevallen? Denkt gij, dat ge ooit genoeg zal produceren en hard genoeg werken? Denkt ge, dat dan hier te lande niet het verfoeilijke Stachonof-systeem zou worden ingevoerd, dat U op zal jagen tot grote prestaties?

Gij, communistisch georiënteerde arbeider of gij die van deze partij grote verwachtingen koestert, leze ons vorig artikel, waarin wij reeds schreven, dat men om allerlei verkiezingsbeloften te kunnen nako-

In ons vorige nummer richtte een arbeider het woord tot zijn medearbeiders. Dit is zijn slotwoord: een ernstige waarschuwing.

men moet beschikken over de regeringsmacht. Deze macht zal de communistische partij in ons land nooit bereiken en dat is maar gelukkig ook, want gij zoudt het zeer betreuren indien gij aan den lijve ondervond wat het in de praktijk betekent om onderdaan te zijn van een communistisch bestuurd land. Gij, die in hart en ziele — zonder U er evenwel bewust van te zijn — een nationalist zijt, gij die belast zijt met een erfenis van meer dan elf eeuwen nationalisme en vrijheidszin: Neen! zegt gij, ge zijt geen nationalist meer? Dan kent ge U zelf niet door Uw gedachteloos leven en slaafs geloof aan Uw lijfblad „De Waarheid”, want waarom laat het U dan niet onberoerd als er een interlandwedstrijd gespeeld wordt en waarom moeten onze jongens dan steeds maar weer winnen? Om de eenvoudige reden, dat het U innerlijk niet onberoerd laat en laten kan. Gij zijt bovenal Nederlander.

Wij willen besluiten met een spreuk, weinig van woorden, maar voor al ons doen en laten van grote betekenis: „Bezint eer ge begint”. Ook nu staat ge voor een belangrijke beslissing. Gij zult op 7 Juli moeten beslissen in positieve of negatieve zin. Maar als arbeider tot arbeider willen wij U vragen: Denk nog eens na, verspil Uw stem niet, het is nu zo belangrijk op wie ge stemt. Wij hebben thans nodig een regering die vrijwel het onmogelijke mogelijk maakt en geen regering, die het mogelijke onmogelijk gemaakt heeft. Hoe en uit welke partijen deze regering dan gevormd moet worden hangt mede van Uw stem af en van Uw vertrouwen. Vast staat, dat er alleen een regering gevormd kan en zal worden uit die partijen, die de bestaande staatsvorm aanvaarden en derhalve op nationale basis staan. Wanneer ge niet tot het stemmen gerekend wil worden, moet ge ook onbevooroordeeld kennis nemen, van wat andere partijen U te zeggen hebben. Maakt U er niet van af, indien propagandageschriften van onze partij in Uw handen komen, met direct te zeggen: O, dat is van die nieuwe volkspartij, die proberen te redden, wat er nog te redden is. Weg er mee.

Verwacht niet, dat wanneer ge door schade en schande wijs zijt geworden en U de schellen van de

ogen zijn gevallen, dat ge dan bij Uw leiders terecht kunt en zegt: Zo heb ik het niet bedoeld. Reeds nu, na enige maanden communistisch bestuur in Tsjecho-Slowakije willen Uw geestverwanten dat zeggen. „Zo heb ik het niet bedoeld!” maar dat is nu niet meer mogelijk, nu is het niet meer beloven, nu is het in Tsjecho-Slowakije: Bek houden! Werken! en slaafs de gegeven bevelen en beschikkingen, zonder U en over U gemaakt, opvolgen. In dat land is het masker nu afgevoerd en uit de ervaringen van Uw geestverwanten daar kunnen wij met een bedroefd hart leren. In ons land leven wij weer in een democratische staat, wij hebben reeds eenmaal ondervonden, wat het betekent onder een dictatoriaal bewind te leven.

Daarom vragen wij en zeggen wij U, en hiermee willen wij eindigen: Bezint eer ge begint te stemmen, en vervolgens: Wie zich aan een ander spiegelt, spiegelt zich zacht.

M.

Politieke Chantage

(II)

In het weekblad van de V.V.D. van 4 Juni word ik openlijk van chantage beschuldigd. Chantage op politiek terrein gepleegd.

Dat is een heel groot woord van zeer grievende strekking.

Zowel door de publieke opinie als door de wet wordt onder chantage een zeer laaghartig misdrijf verstaan, waarvoor vereist zijn de volgende elementen:

- a. Het oogmerk van bevoordeling van zichzelf of een ander.
- b. Een wederrechtelijk handelen.
- c. Geweld of dreiging met geweld, dreiging met smaad of smaad-schrift of openbaring van een geheim.
- d. Dwingen tot afgifte van enig goed of aangaan van een schuld.

Uw redactiecommissie, althans één der leden daarvan, weet zeer wel, dat de elementen, welke de wet vereist, wil met recht en reden van chantage kunnen worden gesproken, in het onderhavige geval stellig niet aanwezig waren.

En evenmin datgene, wat de leek als hoofdmerk van chantage ziet:

Het oogmerk van bevoordeling van zichzelf of een ander.

Uw redactie heeft mijn bijgevoegd schrijven, dat een „cri de coeur” was, naar aanleiding van de artikelenreeks „De geschiedenis herhaalt zich”, welke door mij wordt gezien als een ten zeerste aanvechtbare repliek aan „de man, die op Gerbrandy stemmen wil”, niet gelezen. Zij las dus slechts mijn briefje, door haar in haar blad van 4 Juni j.l. afgedrukt. Hoe zij hieruit tot de gevolgtrekking is kunnen komen, dat gebruik van dit woord hierdoor werd gerechtvaardigd is mij een raadsel.

Ik verzoek haar dan ook dit onvoorwaardelijk terug te nemen.

J. H. MIDDELBEEK.

(Wij hebben de heer Middelbeek geenszins beschuldigd van het zeer laaghartig misdrijf chantage, welks elementen hij zo ijverig opsomt. Wij hebben de heer Middelbeek politieke chantage verweten, omdat hij ons bedreigd had bij niet openning van zijn ingezonden stuk, dit aan een blad van politieke tegenstanders te zullen toezenden.

Dit is een overschrijding der politieke fatsoensnormen, die in het (ongeschreven) Strafwetboek van Madame Etiquette Politique, politieke chantage wordt genoemd. — Redactie).

Eén hokje van LIJST 6 rood maken!

„Regering zij dienaressse en geen meesteres”

Blijkens de krantenverslagen heeft Churchill onlangs te Londen een belangrijke rede gehouden, waarin hij felle kritiek leverde op de socialistische leerstellingen.

Deze rede achten wij dermate belangrijk, dat wij de voornaamste punten ervan hieronder willen weergeven, teneinde er tenslotte nog enig commentaar aan toe te voegen.

Zo verklaarde Churchill onder meer, dat er geen hoop op herstel kan bestaan, tenzij Groot-Brittannië wordt bevrijd van de „perverse leerstellingen van het socialisme”. Dit eiland kan zijn bevolking als een grote mogendheid niet handhaven, aldus de Engelse oud-premier, onder een socialistisch of collectivistisch systeem. De meest energieken en de bekwaamsten zullen emigreren en wij zullen hier achterblijven met een troep ambtenaren, broedend op een hoop verkommerde, hongerige en gebroken menselijke wezens. Onze posten in de wereld zullen voor altijd verloren gaan en niet alleen ons individueel zelfrespect, doch ook onze nationale afhankelijkheid zal verdwijnen.

Churchill riep uit: „Het socialisme is de filosofie van de mislukking en het evangelie van de afgunst. Tenzij wij ons land bevrijden van de verkeerde leerstellingen van het socialisme is er geen kans op herstel.”

Een bijzonder rake klap deelde de ex-premier uit toen hij zeide, dat de Labour-regering afhankelijk is van de edelmoedigheid van het kapitalistische systeem in Amerika.

Waarom wij op deze plaats bovenstaande woorden van de grote Britse staatsman aanhalen?

Zeker niet om ons te verdiepen in de Engelse politieke verhoudingen. Doch wel, omdat de door Churchill gebezigde woorden een betekenis hebben, die verre uitgaat boven het nationale doel dat hij diende toen hij eerder genoemde rede uitsprak. Immers, hij had zijn rede evengoed in ons land kunnen uitspreken.

Weliswaar bezitten wij geen zuiver socialistische regering, doch de invloed van de socialisten in de huidige coalitie is van dien aard, dat zij voor een zeer belangrijk deel verantwoordelijk zijn voor het regeringsbeleid en zijn vaak voor ons land zo rampzalige gevolgen.

Vlucht uit wanhoop

Niet alleen in Engeland, doch ook bij ons is een versterkte drang naar emigratie waarneembaar. Weliswaar volstrekt deze uittocht naar het buitenland zich op het ogenblik nog niet op grote schaal. Dit laatste moet echter niet worden verklaard uit het feit, dat de wens hiertoe niet op grote schaal zou bestaan, doch is louter een gevolg van de omstandigheid, dat verschillende belemmerende bepalingen (vooral van de zijde van het ontvangende land) een dergelijke trek buiten de landsgrenzen tegenhouden. Was er van een dergelijke belemmering geen sprake, dan zou ook bij ons de vlucht naar het buitenland ongetwijfeld veel grotere vormen aannemen.

Een dergelijke vlucht is niet zo zeer ingegeven door de zucht naar het avontuur, dan wel door de miserabele toestanden die voor vele groepen van onze bevolking door het tegenwoordige regeringsbeleid in het leven zijn geroepen.

Wij denken hierbij aan de talloze kleine zelfstandigen die na een moeilijke periode van werken (vaak hun levenswerk) een klein bedrijfje hebben opgebouwd, dat door de overmatige bemoeiingen van de overheid en diverse knellende fiscale maatregelen door het tegenwoordige regeringsbeleid ten gronde wordt gericht. Het zijn vooral deze „ondernemers” die zich in het buitenland een nieuw bestaan trachten te verwerven.

Een verkeerd beleid drijft onze beste krachten ons land uit

Behoud van de natie op het spel

Men denke aan vele kleine spaarders, die zich in soortgelijke omstandigheden bevinden. Doch deze drang tot emigratie beperkt zich niet alleen tot de z.g. „ondernemers”, gelijk de oppervlakkige beoordelaar veelal denkt. Neen, deze drang bestaat ook bij vele arbeiders, die er naar streven een eigen bedrijfje op te zetten, doch hierin wederom, dank zij de te ver ingrijpende overheidsbemoeiing, volkomen worden gedwarsboomd.

M.a.w. ook in ons land drijft een onjuist regeringsbeleid de beste krachten van ons volk over de grenzen. Een dergelijke toestand is onhoudbaar, omdat het juist deze krachten zijn die ons economische leven nieuwe impulsen moeten toedienen. Daarom gelden de door Churchill gebezigde woorden ook voor ons land, waar in het bijzonder de Partij van de Arbeid het gezonde particuliere initiatief onmogelijk maakt en daarmee evenzeer de arbeiders treft die zij, naar zij beweert, een betere positie wil verschaffen.

Daarom ook is Churchill's waarschuwing zo belangrijk. Daarom ook zal ons volk uiterst waakzaam moeten zijn, opdat niet het beste deel voor onze nationale welvaart verloren gaat.

Daarom ook zal bij de komende verkiezingen aan een dergelijke ondernemingspolitiek een radicaal einde moeten worden gemaakt.

Men geve allen, die willen aanpakken en risico durven te dragen daarom een kans in eigen land, opdat zij niet gedwongen zijn huis en haard in de steek te laten. Zij behoren in de gelegenheid te worden gebracht, hun gaven in dienst te stellen van de eigen nationale gemeenschap, opdat deze — en niet het buitenland — hiervan ten volle kan profiteren.

Evangelie van de afgunst

„Het socialisme is de filosofie van de mislukking en het evangelie van de afgunst”. Inderdaad, bovengenoemde uitspraak van Churchill is niet van de nodige scherpte ontbloot, doch daarom is zij niet minder juist. Het is vooral de afgunst, die bij de arbeiders kunstmatig door het socialisme wordt aangekweekt, waarbij men vergeet dat noch kapitaal, noch arbeid, onafhankelijk van elkaar in staat zijn de welvaart allen te dienen.

Beide factoren zijn op elkaar aangewezen en beide factoren zullen daarom moeten samenwerken, wil het gehele volk een behoorlijke levensstandaard bereiken. Het is deze waarheid die door de Partij van de Arbeid op grond van tactische overwegingen wordt miskend. Het is ook deze waarheid, die de V.V.D. bij herhaling laat horen, omdat zij de waarheid alleen dienen wil. Geen tweespalt tussen ondernemer en arbeider, doch samenwerking zal slechts voeren tot het economisch herstel, dat ons land zo zeer nodig heeft. Daarom ook zijn, vooral vaak op het platteland, (landbouw) ondernemer en arbeider, gezamenlijk in de V.V.D. verenigd.

Onze redding zit daarom ook niet in de revolutie, doch in de evolutie, d.w.z. in de geleidelijke ontwikkeling, waarbij kapitaal en arbeid niet tegenover elkaar staan, doch gezamenlijk arbeiden aan het ene doel: de gemeenschappelijke welvaart.

Revolutionaire hervormers streven dit doel geheel voorbij en wij moeten in dit verband, behalve aan Churchill, denken aan een ander groot man, te weten: Henry Ford, die in zijn boek, „My Life and Work”, de volgende rake opmerking schreef: „De man, die zichzelf „hervormer” noemt, is er bijna altijd op uit de heersende toestanden omver te werpen. Hij is een soort mens, dat een

heel hemd aan stukken scheurt, omdat hij een van de knoopjes niet in het knoopsgat kan krijgen. Het komt niet bij hem op, het knoopsgat wat wijder te maken”.

Deze woorden, tientallen jaren geleden geschreven, gelden ook voor onze tijd evenzeer als zijn opmerkingen over de regering (lees: overheidsbemoeiing) waarvan hij het volgende zegt:

„De regering is dienaressse en kan nooit anders zijn dan dienaressse. Zodra het volk de afhankelijke wordt van de regering, begint de wet van teruggang te werken, want zulk een verhouding is onnatuurlijk, immoreel en onmenselijk. Wij kunnen niet bestaan zonder handel en industrie en evenmin zonder regering. Handel en industrie en regering zijn onmisbare dienaars, evenals water en graan, zodra zij meesters worden, verstoren zij de natuurlijke orde.”

Ziedaar wat wij ons terdege voor ogen moeten houden. Ziedaar ook, wat wij zullen moeten uitdragen, nu wij vlak voor de stembusstrijd staan. Het socialisme betekent overdadige regeringsinmenging, beknotting van de individuele ontplooiingskansen en daardoor enorme schade aan de gemeenschap.

Nog ruim een week rest ons van de verkiezingsdatum. Nog ruim een week kunnen wij allen individueel als propagandist optreden voor onze beginselen van Vrijheid en Democratie.

Opdat men de bus niet misse, en opdat ons volk verlost moge worden van z.g. „progressieve krachten”, die ons volk ten prooi doen vallen aan het gebrek aan gezond en vooruitstrevend particulier initiatief, dat ons land weer tot een gezonde natie zal maken.

G. STEMPHER.

STALEN MEUBELEN
„GISO“-LAMPEN

Zo zijn ze . . .

Als een kat in een vreemd pakhuis . . .

„Als een kat in een vreemd pakhuis”, zei de gepatrieerde, „het is me hier in Holland alles ontgroeid . . .”

Tien jaar weg geweest. Als jong ambtenaar in '38 voor het eerst in Priok aangekomen. De invasie als reserve-officier meebeleefd. En de kampen. En de bevrijding — drie harde, barre jaren ergens buiten Java. In het ouwe land-van-bij-ons-buiten. Een jaar ziekteverlof. Een gezin met 2 kinderen. En... en... Als een kat in een vreemd pakhuis... Daarginds alles weg. Huisraad, meubels, kleren en het spaarpotje. Hier en daar wat kleren op de kop getikt. En het allereerste speelgoed voor de kinderen. Inwoners bij familie, die al mede-inwoners heeft. Samenrokken ergens in de bomenbuurt — aan het uiterste uiterste van de stad. Zuinig zijn. Héél zuinig zijn. En... en... En als het nu beter is en goedgekeurd wordt?

In zijn ambt is geen toekomst meer... ginds. En hier hebben we geen bestuursambtenaren nodig. Dus geen bestuursambtenaar meer. Maar wat dan? Tien jaren pensioen weggooien? Een dor en suf ambtelijk baantje zoeken hier in Holland? Twee hoog achter in een huurkazerne in altijd dezelfde dooie stenen straten? Als je geleefd hebt in het land-van-bij-ons-buiten?

Als katten in een vreemd pakhuis hokken ze. Ze hebben het nog getroffen. Er zijn er die zelfs dat niet vinden in de overvolle stad. En buiten de stad houden ze niet van Indische mensen.

Ze moeten zorgen voor kleren. En schoeisel. En

scholen voor de kinderen. En warmte, bovenal warmte in de winter. Ze kreunen nu al van de kou... zonder wol en zonder jaeger. In alleen maar een veromfaaide regenjas en een mantelpakje. En dat allemaal in een Holland dat hun Holland niet meer is. Waarin ze de weg niet meer weten.

We liepen door de stad. Ze vonden dat je in Den Haag van de oorlog niets meer merkte. Een paar open gaten. Hier en daar wat weg. Maar overal weer fleurige parkjes. En schone straten. En zindelijke huizen. Geen vergelijking met Batavia en Soerabaja — rommel, verwaarlozing, smeerbeel, chaos. Zelfs in Soerabaja...

En wat ligt hier niet in de etalages! En zo goedkoop. Want zij zijn Indië gewend. Nou ja, die punten... in Indië is ook alles zwart. Hier kun je tenminste wat krijgen. Zelfs speelgoed voor de kinderen.

Er draaien films. Er zijn theaters. En boeken. En kranten. En de mensen zijn allemaal behoorlijk gekleed. En wat zien de stadskinderen er hier gezond en doorvoed uit... en dat zeiden ze bij een volkschool aan de Mient. Zelf zijn ze broodmager. Ook de kinderen. Bloedeloos, geel, verkommerd. Na 3 jaar teleurstelling en hard labour. Maar het ergst vreet de teleurstelling in. De zekerheid van een verloren zaak. En tien verloren, nutteloos bestede levensjaren....

„Net of het hier in Holland allemaal andere mensen zijn dan vroeger”, zei hij, „of alles anders geworden is. Net of wij er niet meer bij horen....”

Als een kat in een vreemd pakhuis....

ABR. EXODUS

Met wie wij „onderhandelen”

BANKROET VAN HET INDISCH BELEID NIET LANGER TE VERBERGEN

Sinds jaren heeft de Nederlandse regering zich inzake Indië niet zo ingespannen als deze laatste dagen voor de verkiezingen. Zij heeft alle zeilen bijgezet. Zij heeft alle krachten van haar diensten en haar departementen gemobiliseerd. Waartoe? Ziet de regering ten langen leste haar taak: een nieuw beleid van forse lijnen te gaan volgen? Spant de regering haar krachten in om eindelijk dan toch iets duurzaam in Indië tot stand te brengen? Volgt zij thans een lijn, die tot een redelijke oplossing van het Indische vraagstuk kan voeren?

Helaas neen.

Waartoe spant het ministerie van Overzeese Gebiedsdelen, en dat van Buitenlandse Zaken, en dat van Financiën, zich dan zozeer in? Waartoe worden thans méér telegrammen Nederland-Indië gewisseld dan ooit tevoren?

Helaas niet voor een oplossing.

Gans deze koortsachtige bedrijvigheid moet dienen om een mislukking te verbergen. Om een faillissement te verheimelijken. Om een bankroet te maskeren. De regering spant zich in om een verschrikkelijk feit verborgen te houden. Het feit van de mislukking van haar Indische beleid.....

* * *

Natuurlijk kan dat niet lang verborgen blijven. Het Nederlandse volk moge dan mede dank zij vele miljoenen verslindende Nederlandse, Buitenlandse en Indische Voorlichtingsdiensten zo goed als het ging onkundig zijn gelaten van alles, wat in Indië gebeurde — maar een zo rampzalige waarheid kan men niet lang verbergen.

Dat behoeft ook niet.

Het verstoppert van de waarheid en het hokus-pokus-pas-wèggoochelen van de realiteit behoeft nog maar kort te duren. Welgeteld: nog zes dagen. Wel bekeken: tot na de dag van de verkiezingen.....

Dan komt het er niet meer op aan.

Dan behoeft men voorshands de gevolgen der mislukking — de binnenlands-politieke gevolgen wel te verstaan — niet meer te vrezen; dan is de uitslag der verkiezingen bekend.

Dan, maar geen dag eerder, kan het Nederlandse volk vernemen, dat zijn regering in Indië in een afschuwelijke impasse is geraakt, waaruit alleen het uiterste van een waarlijk nationale krachtinspanning ons nog kan redden. Als wij ons kunnen redden.

* * *

Het zij verre van ons, een beschuldiging uit te spreken zo ernstig, als die ener moedwillige verdraaiing van de waar-

dat alles nog maar geen afscheid nemen.

Het leek alles zo fraai en veelbelovend. De loyale deelstaten, de groeiende negara's, de prefederale regering, de Federatie in wording, de Verenigde Staten van Indonesië in wording, de Unie in wording..... En men overlegde reeds welke kleuren de vlaggen zouden dragen, die men alras zou uitsteken..... Rood-wit, rood-wit-blauw, groen-geel, ja wie weet nog een plukje oranje...

Te goeder trouw bleef men maar hierin geloven.

De kwade trouw schreef men aan allen toe, die er niet in geloofden.....

En ziet — nu heeft de regering zelf dit geloof verloren.

Djocja:

broeïnest van corruptie

heid. Daartoe mogen bepaalde politieke partijen zich in de hitte van het verkiezingsgevecht wel schuldig maken — ene Nederlandse regering zou zich daartoe niet lenen. Ook niet deze regering.

Zij heeft evenwel gedurende haar gehele bewindsperiode zich met een zo koppige hardnekkigheid vastgeklampt aan een illusie, dat zij te goeder trouw nog daaraan vasthoudt, terwijl zij reeds met illusie en al bezig is te zinken. Deze regering heeft haar ganse Indische beleid gesteund, gegrondvest, gebouwd op illusies. Linggadjadi — het echte, het duidelijke, het naakte. Renville — twaalf punten, zes punten, zes additionele artikelen. Praten met de Commissie van Goede Diensten — commissies, nota's rapporten. Praten met de Republiek te Djocja — leugens banketten, misleiding, fanfares.

En thans kan de regering van

Nu weet zij beter.

Want thans is de mislukking dermate duidelijk, thans laat de harde werkelijkheid zich zo weinig meer verdringen, dat men het wel erkennen moet: wij faalden. Wij faalden, zo moet de regering erkennen, doordat wij jaren lang maar bleven praten met een Republiek, die nooit van plan was een werkelijk accoord te sluiten en nog minder het ooit na te komen. Wij faalden, moet de regering zeggen, omdat wij wel „deelstaten” stichtten en een „federatie” begonnen en een „Unie” voorbereidden, maar verzuimden al die miljoenen Indonesiërs, die ons daarbij volgden en vertrouwden, de zekerheid te geven dat zij niet straks onder de voet gelopen worden door de Republiek. Wij faalden, omdat wij zelf niet zagen en de wereld niet lieten begrijpen, dat in deze Republiek maar één macht bestaat — het Volksfront. En achter dat Volksfront — Moskou.

De regering faalde. De regeringspartijen faalden. En wanneer straks, met een nieuwe Tweede Kamer en een nieuwe Regering niet gezorgd wordt voor een geheel nieuw Indisch beleid, IS INDIË VERLOREN. Als de kiezers niet zorgen, dat de partijverhouding in de Kamer anders wordt en dat de regering anders wordt, IS INDIË VERLOREN. En als straks die nieuwe regering en de partijen waarop die nieuwe regering steunt niet de moed en de kracht en het verstand vinden, om waarlijk de oude fouten grondig te herstellen en waarlijk een krachtig reëel beleid te voeren, IS INDIË VERLOREN. Dat zal dan een ramp voor Indië zijn. Maar dat wordt ook een ramp voor Nederland.

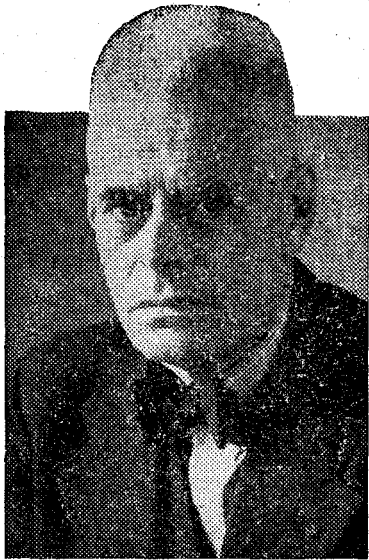
Een ramp. Want als alle banden tussen Indië en Nederland geheel verbroken zijn — en de boze machten van de Republiek zullen niet rusten voor dat bereikt is — wacht Indië de chaos, maar Nederland een duurzame armoede. Dan blijft het Nederlandse welvaartsherstel een illusie. Dan blijven wij in Benelux en in het West-Europese kader de arme drommels. Dan kan de arbeider over zijn kans op lotsverbetering naar huis schrijven. Dan wordt onze fraaie sociale wetgeving het papier niet waard, waarop zij is geschreven.

Als het zo ver komt — dit onthoude men goed — dan is dat het rampzalige gevolg van het Indië-beleid, zoals het tot dusver werd gevoerd. En als men mede wil helpen die éne kleine kans te benutten, dat het ergste nog voorkomen wordt, zal men als kiezer er toe moeten medehelpen, dat een andere, breder en dieper gefundeerde, moediger regering zich aangordt om Nederland en Indië te redden.

d. K.

Het Indië-beleid moet òm - Lijst 6

Waarom voor Vrijh

Deze vrijheid is geen ongebondenheid. Zij is alleen bestaanbaar als zij gepaard gaat met verantwoordelijkheidsbesef. Verantwoordelijkheidsbesef betekent te weten, dat men leeft in een gemeenschap met andere mensen, wier vrijheid evenzeer verzekerd moet zijn als de eigen vrijheid. Daarom moet bovenal worden gestreefd naar sociale rechtvaardigheid. Het op te trekken sociaal gebouw moet echter rusten op een hecht economisch fundament. Anders stort het onverbiddeijk ineen. De V. V. D. verlangt daarom, dat getracht wordt naar maatschappelijke verhoudingen, die sociaal rechtvaardig en economisch verantwoord zijn.

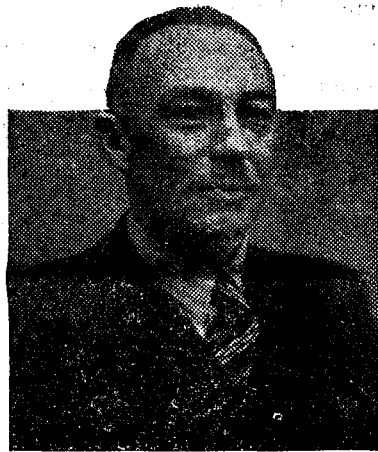
Burgemeester mr. P. J. Oud:
De V. V. D. beschouwt als de grondslag der christelijke beschaving de vrijheid van de mens.

Burgemeester G. Ritmeester zegt: Vrijheid en Democratie waren voor mij niet alleen begrippen; ze maakten deel uit van mijn voelen als mens en als staatsburger, ze beheersten met mijn geloof mijn levenshouding.

Toen ik dan ook kennis nam van het programma der Volkspartij voor Vrijheid en Democratie wist ik, als oud-vrijzinnig democraat, dat ik in haar rijen thuis behoorde.

2. Goede sociale maatregelen voor werknemers en kleine zelfstandigen;
 3. Een belastingpolitiek, die de kleine spaarders ontziet;
 4. Een ombuiging van het door het huidige kabinet verknoeiide Indië-beleid;
 5. Een onderwijspolitiek, die alle kinderen gelegenheid geeft hun gaven te ontplooiën, onafhankelijk van de financiële welstand van hun ouders.
- Kortom: V. V. D.: om te komen tot een vrijere wereld op de basis van de sociale gerechtigheid.

Waarom V.V.D.?

F. den Hartog zegt: omdat de V. V. D. op het standpunt staat, dat een krachtige en zelfstandige boerenstand voor de gezondheid van het nationale leven van de grootste betekenis is;

omdat de V. V. D. bereid is bevorderlijk te zijn aan het nemen van die maatregelen, welke nodig mochten blijken om inhoud te geven aan deze gedachte, en

omdat de V. V. D. de Overheidsbemoeiing met het bedrijfsleven zoveel mogelijk wil beperken en zij alleen dan ingrijpen van Overheidswege wenst, indien zulks in het algemeen belang of in het belang van de landbouw noodzakelijk moet worden geacht.

Al spoedig bleek mij dat ik daar niet thuis behoorde; omdat ik, ofschoon zeer vooruitstrevend, geen socialist ben. Toen de heer Oud in actie kwam, heb ik direct bedankt.

In de V. V. D. gevoel ik mij wel thuis. Het nieuwe beginsel-programma schenkt mij volkomen bevrediging. Wanneer de oud-V. D.-ers daarvan kennis nemen en dit goed doen, zullen zij, dit kan niet anders, moeten erkennen, dat de beginselen van de oud-V. D. B. daarin zijn verwerkt. Ik heb dan ook alle vertrouwen, dat vele oud-partijgenoten, al zijn ze dan nog geen lid van de V. V. D., toch aan die partij hun stem zullen geven. Moge deze mooie middenpartij tot heil van land en volk krachtig versterkt in het Parlement terugkeren.

Vanaf de oprichting zegt de heer Falkena, ben ik lid geweest van de V. V. D. Met hart en ziel was ik de beginselen van die partij toegedaan en heb voor de verwezenlijking daarvan steeds op de bres gestaan. Na de bevrijding werd ik ingelijfd bij de P. v. d. A.

Waarom V.V.D.?

vraagt Mevrouw A. Fortanier-de Wit:

Omdat V. V. D. betekent:

1. Door grotere vrijheid meer welvaart voor allen;

Maakt daarom één va

id en Democratie ?

Mr. G. Vonk: Het beschermen van de fundamentele levensrechten van de mens, het onder alle omstandigheden stellen van het algemene landsbelang boven het enge partijbelang en het zich bewust zijn van ieders verantwoordelijkheid jegens zijn naaste, dat zijn naar mijn oordeel de hoofdkenmerken der V. V. D.

Naar mijn mening zo zegt de heer Cornelissen, zal de Middenstand en kleine ambachtsman zich aangetrokken gevoelen tot onze Volkspartij voor Vrijheid en Democratie, omdat men beu is van alle dwangmaatregelen en hoopt, dat de vrijheid, welke wij in onze vaandel voeren als politieke partij, ook zo spoedig mogelijk in toepassing zal kunnen worden gebracht in het bedrijfs- en zakenleven.

Verder zal de Middenstand

getroffen worden door onze leuze, dat wij strijden voor sociale rechtvaardigheid, hetgeen onze huidige regering niet nastreeft, daar men wel steeds maatregelen neemt in het belang en ten voordele van de arbeidersklasse, maar de Middenstand op dit terrein geheel vergeet.

Tenslotte heeft de P. v. d. A. ook een Middenstandsprogramma van 1946 en hierop wordt in de verkiezingsvergaderingen van die partij nog steeds gewezen, maar een partij, welke gedurende twee jaar voor 50 % de Regeringsmacht in handen heeft gehad, moest dan toch in feiten kunnen aantonen, wat zij na een 2-jarige regering gedaan heeft, voor deze belangrijke groep der Nederlandse bevolking.

Helaas kan zij dit niet, omdat ten enenmale aan deze bevolkingsgroep niet alleen geen aandacht is geschonken, maar men zelfs meerdere maatregelen heeft genomen, waarmee de betrokkenen werden gedupeerd. Als voorbeeld noem ik U de Omzetbelasting.

Waarom V. V. D.? vraagt *W. J. Ankersmit*: Omdat de persoonlijke vrijheid van denken en doen, voor iederen Nederlander, het veiligst is bij de V. V. D.

Waarom V.V.D.?

H. A. Korthals zegt:

Voorop moet staan de eerbiediging van de waarde der menselijke persoonlijkheid. Niet de mens, die los is van enige binding is ons uitgangspunt, maar de mens, die zich als een in gemeenschap levend wezen verantwoordelijk gevoelt jegens de gemeenschap en jegens de medemens, en die zich gebonden weet aan de normen van het Christendom.

Dit is voor mij de grondslag voor mijn politieke opvattingen en in de V.V.D. zie ik deze gedachten als richtsnoer. In onze partij wordt voor de mens de vrijheid gevraagd, die hij behoeft om zich te ontplooiën. Onze partij verwerpt dan ook terecht ieder maatschappelijk stelsel, dat voor de vrijheid van de mens gevaren kan inhouden en het staat pal tegen dictatuur en economische machtsoverheersing.

De vrijheid zij echter ieder

deelachtig en elk moet de gelegenheid hebben zich te ontplooiën. Vandaar onze strijd voor sociale gerechtigheid en ons streven om elkeen de gelegenheid te schenken zijn gaven te ontwikkelen. Zo komen de besten, ook in geestelijk opzicht, naar voren.

Elkeen worde beloond overeenkomstig zijn prestaties, en elkeen worde beschermd tegen een politiek die hem de vruchten van zijn arbeid wil ontnemen. En daarenboven besta er voor ieder rechtszekerheid, opdat wij ons allen vrij en veilig, en dus gelukkig kunnen gevoelen.

Waarom V.V.D.?

R. Zegeering Hadders antwoordt: Omdat ik principieel een vrijzinnige levensbeschouwing en politiek voorsta.

Daarbij ben ik overtuigd, dat het bestaan van een sterke niet socialistische maar wel zeer sociaal voelende middengroep, niet alleen van belang is voor de kleinere en grotere zelfstandigen, maar voor ons gehele volk.

je rood van LIJST 6

Socialistische financiering is roofbouw

★

Ons staatsbudget is opgeblazen

Toen de dag der bevrijding was aangebroken, wist een ieder, dat het ambt van minister van financiën geen sinecure zou zijn. Ons land was verarmd en slechts door zuinigheid en spaarzin zouden wij de geslagen wonden kunnen helen. Minister Lieftinck heeft dit alles misschien wel begrepen, maar niet in practijk gebracht. Hij is de man, die in een ernstige mate schuldig is aan de deplorabele toestand der rijksfinanciën, aan de grote uitzetting der geldcirculatie na de geldzuivering, aan de fantastische dollartekorten, als gevolg waarvan inflatie en devaluatie ons volk bedreigen. In plaats van een verantwoord financieel en monetair beleid te voeren, heeft hij zich overgegeven aan het socialistische principe: haal het geld waar het te halen is, met als enig resultaat, dat als gevolg van de door hem veroorzaakte prijsstijging de arbeiders in de eerste plaats de dupe zijn geworden. Wat hen aan de ene kant is gegeven, wordt hen door Lieftincks wanbeleid aan de andere kant langs een omweg meervoudig afgenomen.

Waarom en hoe?; en waarom had het anders gekund?

In de eerste plaats omdat ons staatsbudget is opgeblazen en tekorten van geweldige afmetingen vertoond. Wij ontkennen niet, dat er hogere uitgaven noodzakelijk waren door de herstelwerkzaamheden en door Indië. Maar wel wijzen wij er op, dat een groot gedeelte van de gedane uitgaven nodig was voor de bekostiging van het administratieve apparaat van de overheid, dat niet direct noodzakelijk is voor de wederopbouw en voor Indië. In plaats van als een bulldog bij de schatkist, te zitten, heeft minister Lieftinck iedere hulp van buiten om tot bezuinigingen te komen afgewezen.

In de tweede plaats is de geldcirculatie na de geldzuivering onstellig gegroeid. Minister Lieftinck's medewerker, de president van de Nederlandse Bank, heeft in zijn jaarverslag onomwonden te kennen gegeven, dat deze toeneming van de geldcirculatie een gevolg is van de overheidsfinanciering. Ten dele de tekorten van de overheid, ten dele het feit, dat minister Lieftinck zweert bij zijn goedkoopgeldpolitiek en daardoor niet in staat is de staatschuld te consolideren. Indien minister Lieftinck bij de geldzuivering het uit de circulatie genomen geld had omgezet in staatspapier, was er wellicht wel een levendige handel in dit papier ontstaan, maar had niemand meer kunnen investeren dan er kopers waren voor het staatspapier. De staatsschuld zou in veilige haven zijn geweest en zou geen druk op de geldcirculatie hebben uitgeoefend. Maar minister Lieftinck heeft van de geldzuivering geen werkelijke geldzuivering gemaakt. Hij heeft deze gebruikt om op het geld van een aantal mensen en bedrijven te gaan zitten en omdat hij daarop niet kan blijven zitten, komt dit uiteindelijk in de circulatie zonder dat van een consolidatie van de staatsschuld sprake is. Op deze manier spaarde minister Lieftinck in zijn idee wat rente. Nog afgezien van het feit, dat deze rentebesparing niet waar is, heeft hij hiermede ons land naar de rand van de afgrond gebracht. Want nu is de situatie zo geworden, al weer mag de president van de Nederlandse Bank spreken, dat er een gigantische vlottende schuld is, maar de middelen tot consolidatie ontbreken, zodat als deze houders van de vlottende schuld hun gelden terug gaan vragen — en zij doen dat vroeger of later — de regering deze alleen terug kan betalen door de bankbiljettenpers te laten draaien.

MANKE VERGELIJKING

Minister Lieftinck probeert steeds weer de feiten te vergoelijken door vergelijking met an-

dere landen. Maar deze vergelijkingen gaan mank, omdat die andere landen of geen geldzuivering hebben gehad of veel meer goederen hebben. Het is een feit, dat sinds de geldzuivering de circulatie is gestegen tot het drievoudige van die van voor de oorlog, in hoofdzaak als gevolg van de overheidsfinanciering. Een zo snelle stijging hebben maar weinig landen te zien gegeven en het ergste is, dat het crescendo van deze stijging voor de deur staat. De vermindering van de koopkracht van de gulden sinds 1945 is de schuld van minister Lieftinck, de schuld van zijn ideaal te halen waar het te halen is, met behulp van welk ideaal hij de massa de dupe heeft gemaakt.

Indien minister Lieftinck de geldzuivering had gebruikt voor een consolidatie van de overheidsschuld, indien hij daarna de overheidsuitgaven in toom had gehouden en evenzeer had geconsolideerd voorzover zij de belastingen overschreden, dan was de grote prijsstijging niet nodig geweest, dan zou de gehele bevolking er qua koopkracht beter voorstaan hebben.

Maar dat is nog niet alles. Doordat minister Lieftinck en zijn raadgevers de bezitters trachten te plukken, hebben zij wantrouwen gezaaid. Wantrouwen in de overheid en wantrouwen in de vastheid van de guldén. Mede daardoor wordt er niet gespaard. Mede daardoor neemt het consumptie-verbruik zulke grote afmetingen aan. Als gevolg daarvan wordt er zo weinig geëxporteerd en zoveel geïmporteerd. Het dollartekort — de regering heeft het onder druk van minister Van den Brink eindelijk erkend — wordt voor een deel veroorzaakt door de monetaire politiek in het binnenland. Minister Lieftinck heeft ons land in sterkere mate van het buitenland afhankelijk gemaakt dan nodig ware geweest. Hij heeft met zijn politiek, waarin het buitenland geen vertrouwen heeft, bovendien de weg afgesneden om in het buitenland langs particuliere weg gelden te verkrygen.

FINANCIËLE ROOFBOUW

De socialistische financieringspolitiek, zo ijverig beoefend door minister Lieftinck en volkomen te karakteriseren als financiële roof-

bouw, heeft de toch al niet fraaie economische positie van ons land verder ondermijnd. Hij heeft met royale hand genomen, maar — zij het dan ook voor velen niet anders merkbaar dan in het feit, dat zij tegenwoordig met hun inkomen zo weinig kunnen doen — met nog veel royaler hand uitgegeven. Hij heeft va banque gespeeld om zijn socialistische vrienden te kunnen bevredigen, maar heeft niet begrepen, dat hij hen in de eerste plaats de dupe maakte. Hij heeft het arbeidersbezit: de sociale uitkeringen, de pensioenen, de levensverzekering, het spaarbankboekje, aangetast en hen afhankelijk gemaakt van een staatsuitkering. Hij was in de gelegenheid geweest om beter dan welke C.C.D. ook de zwarte handel te bestrijden

door de geldcirculatie te laten inkrimpen. Zijn afgunst jegens de bezitters — waarbij hij vergeten heeft, dat de arbeiders door de diverse sociale fondsen tegenwoordig ook grote bezitters zijn — heeft hij zover doorgedreven, dat ons land voor de verrijking van de kapitalen voor het aankopen van machines e.d. aangewezen is op het buitenland, zulks terwijl hij had moeten beseffen, dat hij juist de kapitaalvorming had moeten bevorderen, omdat die de basis is van de industrialisatie en werkgelegenheid.

Er zullen knappe stuurlied nodig zijn om financieel ons land in de goede richting te koersen. En dan nog zal het de vraag blijven, of drie jaar ministerieel beleid van de heer Lieftinck ons land financieel niet zover uit de koers heeft gebracht, dat geen stuurman er zonder averij in slaagt de juiste koers terug te vinden.

EIGENWIJZE LIEDJES

Een héél dozijn!

Wij gaan de bange strijd weer in
Voor land en volk en huisgezin
Met een dozijn partijen,
Die ons, en elk naar eigen trant,
Met dit en dat en allerhand
Op een papier verblyen.

Stemt Rood! Stemt Zwart! Stemt Sociaal!
Steunt het Gezag! Stem Nationaal
Laat U toch niet verblinden!
Kiest Jan! Nee, Piet!! Kiest Kwaliteit!
Kiest Vrijheid door Gebondenheid!
WIJ zijn Uw WARE Vrinden!...

Het zijn er weer een heel dozijn,
Die allemaal voornemens zijn
Ons volk te gaan regeren,
En die zich weer in woord en plaet
En op de hoek van elke straat
Luidruchtig afficheren.

En zij, die zich het schuldigst voelt
Want op regeringswortel stoelt,
Maakt dus het meeste leven:
Zij kan inzake wanbeleid
En doorbraak naar haar Nieuwe Tijd
Desnoods nog véél meer geven.

En zij, die mede-schuldig staan
Want domweg hebben mee gedaan,
Zien nu hun malcontenten,
Hoe zich hun leider wendt of keert
Of zich als sfynx manifesteert,
Actief als.... dissidenten!

En zij, die jong en ongeschoold,
Op politiek terrein verdoold,
Een eigen zaak beginnen,
Beloven fors en sterk geluid
En eisen meer dan honderd uit
Om óók een stoel te winnen....

Het blijft dus weer het ouwe lied:
Je hebt het of je hebt het niet....
Niet ieder kan regeren....
En wat nu als regeerder hangt
En aller burgers blikken vangt,
En aan die burger grijf belooft
Dat wat die burger toch niet g'looft,
Zit straks wellicht in zak en as
Op wat alleen maar droombeeld was,
Met de gebakken peren....

Heeft Breëro eertijds niet gezegd
En zelfs poëtisch vastgelegd
Hoezeer het kan verkeren?....

Brammetje

Stemt Woensdag Mr. P. J. OUD - Lijst 6

KRACHTIGE BOEREN = GEZOND VOLK

Bemoeizucht der Overheid dient getemd

In ons beginsel-program staat dat met betrekking tot de landbouw-politiek als richtsnoer wordt aanvaard de overtuiging, **DAT HET BESTAAN VAN EEN KRACHTIGE EN ZELFSTANDIGE BOERENSTAND VOOR DE GEZONDHEID VAN HET NATIONALE LEVEN VAN DE GROOTSTE BETEKENIS IS** en **DAT OP HET STUK VAN DE VERHOUDING TUSSEN STAD EN PLATTELAND EEN BELEID WORDT VERLANGD, DAT GERICHT IS OP WEGNEMING VAN DE ACHTERSTAND AAN CULTURELE VOORZIENINGEN IN DORPEN EN KLEINE STEDEN.**

Dit betekent dat de V.V.D. een politiek voorstaat en zal voorstaan, die er toe leidt het land- en tuinbouwbedrijf een gezonde financiële basis te verschaffen.

Dit betekent ook, dat de V.V.D. geenszins het standpunt inneemt, dat onder alle omstandigheden aan de economische en maatschappelijke krachten vrij spel moet worden gelaten. Integendeel, zoals onze partij bereid is elke groep, die bekneeld dreigt te raken tussen de ingewikkelde machinerie, die onze samenleving tegenwoordig is, te hulp te komen, zo is zij ook bereid er voor te ijveren, dat onze agrarische bevolking een rechtvaardige beloning ontvangt voor de diensten, die zij aan de gemeenschap bewijst.

Dit geldt niet alleen voor de werkgever, maar evenzeer voor de werknemer in het land- en tuinbouwbedrijf. De V.V.D. is daarbij echter de opvatting toegedaan, dat de Overheidsbemoeiing niet verder dient te worden uitgebreid dan strikt noodzakelijk is en dat deze beperkt moet worden daar waar zulks mogelijk is.

Onze partij wenst vrijheid voor zover mogelijk en gebondenheid voor zover noodzakelijk.

Derhalve heeft de V.V.D. erkend, dat het in de periode, die achter ons ligt, in het algemeen belang nodig was, dat de bedrijfsvoering en de loon- en prijsvorming aan bepaalde regels werden gebonden. Zij heeft zich echter voor het overige niet kunnen verenigen met het beleid, dat de Regering t.a.v. het agrarisch bedrijf heeft gevoerd.

Wat toch was het geval? Reeds voor de laatste wereldoorlog waren verschillende maatregelen genomen, die ten doel hadden steun te verlenen aan de land- en tuinbouw. Het heeft geen zin hier nader in te gaan op de resultaten, die daardoor werden bereikt, volstaan kan worden met er de aandacht op te vestigen, dat deze Overheidsmaatregelen na het uitbreken van de oorlog in grote lijnen werden gehandhaafd, doch dat zij van dat ogenblik af dienden tot bescherming van de consument. En tot nu toe is dat zo gebleven. Het is nuttig en nodig hierop nog eens nadrukkelijk te wijzen, want te velen zijn nog altijd de mening toegedaan, dat de landbouw op dit moment van Overheidswege wordt gesteund, terwijl het in feite zo is, dat de consument wordt beschermd. De grote bedragen, welke door middel van het landbouwegalisatiefonds op het voedselpakket worden toegelegd, strekken dan ook niet als tegemoetkoming aan de landbouw, maar komen ten voordele van het gehele Nederlandse Volk.

De politiek van de Regering is er op gericht geweest, lonen en prijzen zoveel mogelijk met elkaar in evenwicht te houden. Dit streven op zichzelf verdient toejuiching, doch de Overheid heeft er zich toe laten verleiden de lonen en prijzen in de landbouw-sector, ondanks de waarschuwingen, die zij van verschillende zijden te horen kreeg, te laag af te stemmen, zo laag zelfs, dat daardoor in 1947 grote moeilijkheden zijn ontstaan, welke men nu achteraf zal trachten nog enigermate goed te maken door een bedrag van f 86.000.000.— in de vorm van toelagen uit te keren. Door hiertoe over te gaan heeft de Overheid zelf erkend, dat zij in haar beleid heeft gefaald.

Een van de nadelen van het schriele prijsbeleid dat de Regering

t.o.v. de landbouw heeft gevoerd, is dat de boeren thans niet beschikken over het nodige kapitaal om de verschillende verbeteringen, welke nodig zijn om tot goedkoper productie te kunnen geraken, door te voeren. Wel heeft de Regering bij voortdurende allerlei maatregelen aanbevolen om tot rationalisatie der bedrijven en zodoende tot verlaging van productiekosten te komen, doch de middelen die daarvoor nodig zijn, worden de boeren onthouden.

Dat ook hier de cost voor de baet moet uitgaan, ziet de Overheid blijkbaar niet in en evenmin, dat ook een boer als hij wil investeren, geld nodig heeft. Voorts had zij moeten overwegen, dat als gevolg van de oorlog een grote achterstand is ont-

staan, die slechts ten koste van grote financiële offers kan worden ingehaald en die, ook naar onze mening, moet worden ingehaald. Immers, als vaststaand kan worden aangenomen, dat wij straks met verschillende producten de concurrentiestrijd op de wereldmarkt weer zullen moeten aanbinden en dan zal het nodig zijn, dat onze land- en tuinbouw zo goed mogelijk „gevechtsklaar” zijn. Het mag waar zijn, dat onder de werking van verschillende internationale regelingen (b.v. de samenwerking in Benelux-verband, de internationale tarwe-overeenkomst e.d.) minder heftige schommelingen in de prijzen zullen optreden dan voorheen wel het geval was, het is eveneens een waarheid, dat de wereldmarkt zich niet naar ons zal richten, doch dat wij ons naar de wereldmarkt zullen hebben te richten. Daarom zal er alles op moeten worden gezet de productie op te voeren, de kwaliteit van het product te verbeteren en de productie-kosten te verlagen.

Grote aandacht zal hierbij ook dienen te worden gewijd aan de positie van het klein-bedrijf, dat door z'n bijzonder karakter van zo grote betekenis is voor onze samenleving en dat mede onder den invloed van de onderscheiden maatregelen zijn voornaamste bestaansbronnen gedeels heeft zien opdrogen, tengevolge waarvan het in grote moeilijkheden is geraakt.

Gelet op de situatie, zoals deze zich op het ogenblik aandient, zal het voorshands zeker nodig blijven, dat in verschillend opzicht regelend wordt opgetreden. Dit houdt echter naar onze mening niet in, dat de Overheid zich met de uitvoering van de noodzakelijke maatregelen moet blijven belasten. Integendeel, naar onze opvatting moet deze taak worden toebedeeld aan het bedrijfsleven zelf.

De georganiseerde landbouw heeft in de Stichting voor de Landbouw een orgaan, dat zeker in staat ge-

acht kan worden die taak te vervullen en hoe eer de overschakeling van de Overheid op het georganiseerde bedrijfsleven plaats heeft, hoe beter het ons lijkt. Het wachten is hier op de wettelijke regeling, die daarvoor de basis moet leggen. Ademt het ontwerp van Wet, waarbij de onderhavige materie zal worden geregeld, de juiste geest, d.w.z. wordt daarin de onafhankelijke positie van het bedrijfsleven voldoende gewaarborgd, dan zal de V.V.D. zeker niet aarzen daaraan haar steun te geven.

Zal de komende tijd wellicht aan onze agrarische bevolking hoge eisen stellen, wij houden ons overtuigd, dat zij over voldoende kwaliteiten beschikt om, samenwerkend in de verschillende vrije organisaties, die zo schone voorbeelden zijn van een krachtig particulier initiatief, de taak, waarvoor zij zich gesteld zal zien, te volbrengen, mits haar enerzijds de nodige vrijheid wordt gelaten om zich te ontplooiën en haar anderzijds de nodige hulp wordt geboden om zich te ontwikkelen. Het is de Overheid, die bepaalt, hoe ver het ene, zovel als met het andere zal worden gegaan.

Het behoeft geen nader betoog, dat het in dit verband van het grootste belang is, in welke richting het Regeringsbeleid in de toekomst zal worden gevoerd. Deze richting zal mede worden bepaald door het resultaat van de komende verkiezingen. Wilt gij, boeren en tuinders daarop invloed ten goede uitoefenen, wilt gij een beleid, dat er op gericht is rechtvaardigheid te betrachten, ook ten aanzien van U, schaart U dan bij de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie en stemt Woensdag op LIJST 6.

Wat zijt ge geweest?

Wat wilt ge worden?

Geleide en gebonden voorlichting voor de kleine man.....

Een verkiezingsmanifest wapperde in de brievenbus!

Wat zijt ge geweest? Wat wilt ge worden? En dus geconcipieerd door de Partij van de Arbeid.

Ik ben weer een heel stuk wijzer geworden. Want ja..... wat ben ik geweest? Arbeider, winkelier, boer, onderwijzer, ambtenaar... ja inderdaad, ambtenaar! Och, en dat was nog niet zo gek. Natuurlijk harder werken dan tegenwoordig. En minder vreugde uit de geleide economie. Maar overigens..... En wat ik wil worden? Tja, wat wil de heer Vorrink en de heer v. d. Goes van Naters en zelfs professor Schermerhorn niet allemaal worden? Maar als ik het dan voor het zeggen heb: geen socialist! En geen communist! Maar weer een vrij en slechts bij uitzondering strak geleid en stijf gebonden mens. Een vrij mens in een vrije staat. En weer onder echt Nederlands recht. Parlementair en niet door het voldongen feit geregeerd. En door bekwame, karaktervolle mannen. En niet door Jonkmannen en van Mooken en Schermerhorns. Als ik dat verlanglijstje helemaal ging overschrijven... nou...!

Ik lees dat deze regering geen welvaart te verdelen vond. En ik begrijp dus niet wat zij dan met vermogensspreiding bedoelt. En waarom ik en velen met mij thans door hef-

fingen ineens en heffingen op vermogensaanwas „gebukt gaan onder de vrees voor de dag van morgen”.

Ik lees dat minister Mansholt gezorgd heeft voor een rechtvaardige verdeling van het voedsel. En ik begrijp dus niet waarom de hele kleine man zo te keer gaat. En waarom de welvarende mens alom en volstrekt bonnenloos en in elke restauratie kan eten en drinken wat voor die kleine man en al de zijnen onbereikbaar blijft. Rechtvaardig...?

Ik lees dat minister Lieftinck heeft gezorgd, dat de gulden de vaste waarde behield zodat we niet bang hoeven te zijn dat een loon van f 50 de volgende week maar f 40 en nog veel minder waard zal zijn. En ik begrijp dus niet waarom zo tallozen doodsbang „in aandelen gevlucht zijn”. En waarom ik voor 100 van die gave gulden nog maar 70 Zwitserse francjes kan kopen tegen vroeger 210. En waarom letterlijk alles — ook en vooral voor die hele kleine man — 3 tot 5 maal duurder is geworden. Of is dat wellicht een gunstig gevolg van de geleide economie?

Ik lees dat Zijne Excellentie een belastingstelsel invoerde dat de druk beter verdeelde. En ik begrijp dus niet waarom ik alom zwaar bedruken en wanhopige klagers ontmoet, die betogen en bewijzen, dat de druk alleen maar verplaatst doch in geen geval beter verdeeld werd.

Of is dat kwaadsappig geroddel?

En ik lees dat minister Vos de „wilde vrijheid” die ons vroeger in armoede heeft gedompeld, beteugelde. En ik begrijp dus niet waarom we nu met de Vossiaanse bedrijfsordering plus planbureaux nog veel dieper in die armoede zijn gedompeld dan ooit te voren. Of is dat maar schijnarmoede, zoals we ook van schijnwelvaart spreken?

Ik lees hoe vroegere regeerders door hun wanbeleid de energie van ondernemers en arbeiders hebben vernietigd. En ik begrijp dus niet waarom ik alom ondernemers tegenkom, die juist betogen dat deze regering alle energie vernietigt en alle ondernemingslust vermoordt door „een ontzaglijke bureaucratie”, gekweekt door..... de bedrijfsordering, de planbureaux en de geleide economie, en dat er bij vele arbeiders helemaal geen arbeidsenergie maar wel arbeids-onwil bestaat.

En ik lees en herlees dit pamflet... en ik begrijp er maar niets van. Dat is natuurlijk ook niet de bedoeling. Hoofdzaak is dat het partijlid en vooral het twijfelende, wankele partijlid overtuigd wordt, dat zijn leven opwaarts gaat, dat zijn bestaan veilig is, dat de welvaart zich herstelt en dat de productie ten bate van het ganse volk wordt aangewend... En als dat partijlid nu maar geen oppositionele bladen leest en van het oordeel des onderscheids dan wel het in „wilde vrijheid” gekweekte gezond verstand gespeend blijft...

Want anders staat hij net als ik... en begrijpt er ook geen aap van.

En dat is voor de heer Vorrink om helemaal tureluurs te worden.....

ABR. EXODUS

AMY GROSCHAMP-TEN HAVE RICHT

Een woord van vrouw tot vrouw

Vrouwen —! Uw belangen, Uw specifieke vrouwenbelangen worden het beste verdedigd door een vrouw, want géén man is in staat ook maar bij benadering te beseffen wat er door vrouwen wordt geleden door verouderde wetsvoorschriften en voorkeursrechten van de man. Er zijn tal van problemen, waardoor de vrouw directer en meer onmiddellijk wordt geraakt dan de man en daarom is het niet meer dan billijk, dat ter verdediging van haar standpunt en ter oplossing van die vraagstukken de vrouwen in voldoende aantal mede op de bres staan en haar stem laten horen.

Niet de vrouw in de plaats van de man, maar de vrouw als gelijkge-rechtigde naast en met de man aan de regeringstafel — niet als uitzonderingsgeval sporadisch voorkomend, maar in gelijken getale tegenwoordig.

Punt 9 van het urgentie-program van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie luidt: Gelijkstelling van man en vrouw voor de wet en gelijke rechten tot benoembaarheid van vrouwen en mannen in overheidsfuncties.

Het is de V.V.D., die de vrouw de plaats in het landsbestel wil doen toekennen, die haar rechtens toekomt.

Daarom dient iedere vrouw, die zich van het grote belang van dit streven bewust is, haar stem uit te brengen op de vrouwelijke kandidaten van onze partij.

Geen stem gaat verloren, want zelfs de vrouw die een lage plaats heeft op de kandidatenlijst, heeft de kans om boven de boven haar staande mannen te worden gekozen, mits zij een bijzonder groot aantal stemmen op zich verenigt. (Dit is in '46 inderdaad gebeurd te Wassenaar).

De klacht van de politiek geschoolde vrouwen dat de belangstelling van het gros der niet academisch gevormden voor haar staatsburgerschap een zeer middelmatige is, is een gerechtvaardigde klacht.

Heeft het merendeel der vrouwen geen belangstelling voor de wet —? Hierop kunnen wij gerust antwoorden: neen —! dat hebben zij NIET... totdat zij ermede in aanraking komen. En die aanraking kan een zeer onzachte zijn —!

Menige vrouw is op ruwe wijze wakker geschrikt uit haar zalige onwetendheid van hetgeen waartoe de man krachtens de wet is gemachtigd.

Als alles goed gaat..... och dan is de wet iets, dat er nu eenmaal moet zijn, maar dat niet voor je leeft. Je denkt er nooit over, het houdt je niet bezig het „doet” je niets... tot — op een kwade dag de slag valt en dan roept menige vrouw verbijsterd, verschrikt en verontrust uit: ja, maar dat KAN toch niet, dat de wet zo onrechtvaardig is tegenover de vrouw!

De plaats die de vrouw door de wet wordt aangewezen is een tweede rangplaats. De wet is gemaakt door mannen voor mannen en overal waar de sterk verouderde wet niet krachtdadig is gemoderniseerd, staat de vrouw achter door het simpele feit van haar vrouw-zijn. — Er wordt met twee maten gemeten en de vrouw is altijd in het nadeel.

De huwende ambtenares is hiervan een voorbeeld. Zelf moet de vrouw kunnen beslissen of zij bij hu-

Degene die zegt: meer vrouwen in de volksvertegenwoordiging vindt twee groepen tegenover zich: die van het: „och-waarom-eigenlijk?” en die van het: „neen-dat-moeten-we-niet-hebben!”

Tot beiden zou ik het volgende willen zeggen:

Als gij een dringend verzoek hebt te richten tot een voor U onbereikbare instantie, dan hebt gij een tussenpersoon nodig, die Uw zaak voor U bepleit. Daarvoor zult gij bij voorkeur iemand kiezen, die doorkneet is in de moeilijkheden van Uw speciale probleem, gij zult iemand willen hebben die ervaring heeft in dergelijke zaken, iemand die begrip heeft van Uw wijze van denken, aanvoelen en reageren. Als gij een bakker zijt zult gij een andere invloedrijke bakker tot Uw pleitbezorger kiezen en het zal niet bij U opkomen een tuinman — van hoe goeden wille hij ook moge zijn — naar Den Haag te sturen. Als gij een fabrieksdirecteur zijt zult gij iemand kiezen die op de hoogte is van loon- en prijspolitiek, van arbeidsproductie en -geschillen maar zeer zeker zult gij Uw belangen niet toevertrouwen aan een zanger of een schilder hoe zielsverrukkend zij ook mogen zingen en schilderen.

Gij weet Uw belangen het best gediend door een kundig en ervaren lotgenoot. Dat wordt door een groot aantal vrouwen nog niet voldoende beseft.

welijk wil doorwerken of uitscheiden. De strijd hierover is nog in volle gang.

De motie-Zeelenberg, die rechtsge-lijkheid beoogt tussen mannelijke en vrouwelijke ambtenaren, werd in April '47 door de Provinciale Staten van Zuid-Holland aangenomen. Dit is nog maar een begin. Het gaat om een aangevraagd wijzigingsvoorstel.

Het gaat niet alleen om de huwende maar tevens om de gehuwde ambtenares. Of voor haar de noodzaak bestaat al dan niet te werken, moet de gehuwde vrouw zelf kunnen beslissen. De datum voor het ontslag aan de gehuwde ambtenares is door de regering opgeschort tot 1 Januari 1950.

Anderhalf jaar resten de vrouwen dus nog om hiertegen unaniem stelling te nemen en zich — onverschillig van welke gezindte zij zijn of tot welke partij zij behoren — te verenigen in een gezamenlijke actie.

De gelukkig getrouwde vrouw zonder onmiddellijke geldzorgen denkt weinig of niet aan al deze dingen.

„Ik heb wel wat anders aan mijn hoofd”, meent zij en zij is ervan overtuigd, dat dat „andere” veel belangrijker is.

Maar eens kan de dag komen, dat zij in scheidingsperikelen geraakt en dan zulle haar de haren te berge rijzen als zij gewaar wordt, wát de wet KAN betekenen..... voor haar.

Eens kan de dag komen dat zij — door harde noodzaak gedwongen — haar vroeger beroep weer wil opnemen en — de deur voor zich gesloten vindt.

Eens kan de dag komen dat zij in wanhoop en machteloze woede bemerkt, dat zij over haar eigen kinderen niets te zeggen heeft.

Ruim een jaar geleden kwam het gewijzigd wetsontwerp Kinderrecht in de Tweede Kamer. Hierbij werd bepaald, dat de ouderlijke macht door BEIDE ouders zou worden uitgeoefend. Aan de vrouw werd dus medezeggenschap toegekend maar — alsof men bevreesd was hiermede reeds te ver te zijn gegaan, werd hier aan toegevoegd, dat bij verschil van inzicht DE WIL DES VADERS BESLISSEND ZOU ZIJN —! Met deze toevoeging verloor de medezeggenschap der vrouw veel, zo niet alles van haar waarde. Een voorstel der vrouwelijke Kamerleden om een

eventuele eindbeslissing in handen van de rechter te leggen, werd..... verworpen.

Tenslotte werd het voorstel van een der mannelijke Kamerleden aangenomen inhoudende dat de moeder beroep op de kinderrechtter heeft indien de beslissing van de vader het geestelijk of zedelijk belang van het kind schaaft.

Een ietwat magere concessie —

maar toch gelukkig een verbetering.

Vrijheid van arbeid voor de vrouw — herziening van een huwelijkswet, die de vrouw tot een onmondige stempelt — en herziening van het Kinderrecht, dat een moeder verbiedt in laatste instantie mede te beslissen over haar eigen kinderen, ziedaar, drie uiterst belangrijke vraagstukken, die in eerste instantie de vrouw en moeder raken. Het is waard hiervoor te vechten!

Wij kunnen dat niet persoonlijk doen. Wij hebben geen toegang tot de volksvertegenwoordiging en daarom hebben wij een tussenpersoon nodig, die onze belangen bepleit, iemand die voelt en denkt als wij, die begrip heeft van onze vrouwenproblemen.

Wie is zo precies in staat de moeilijkheden van de vrouw aan te voelen als — een andere vrouw?

Het zijn de vrouwen die in de Kamer de beste strijdsters zullen zijn voor de rechten van de vrouw.

En daarom: stemt op 7 Juli a.s. op de vrouwelijke kandidaten van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie, de partij die pal staat voor Vrijheid, Verantwoordelijkheid en Sociale Gerechtigheid, de partij die zich tot tolk maakt van de rechten der vrouw —!

Stemt de vrouwelijke kandidaten van lijst 6 —!

ZEGENINGEN

Nationalisatie is een van de vele slagwoorden waar de socialisten de massa mee trachten te imponeren. Van deze massa wordt gevraagd vooral toch te geloven, dat bij nationalisatie van de bedrijven geen buitensporige winsten worden gemaakt die anders slechts „aan de aandeelhouders” ten goede komen. Bij nationalisatie, zo heet het verder, wordt de gehele productie niet geleid door het belang van enkelen, doch door de belangen van de gemeenschap.

In de praktijk blijkt echter, dat ook in dit verband „alle Theorie grau” is. Het is toch wel merkwaardig, dat juist in die gevallen waar men tot nationalisatie is overgegaan (vergelijk Engeland!) de bedrijven plotseling met verlies gaan werken. Aldus wordt de nationalisatie geen zegen, doch een last voor de gemeenschap, aangezien deze gemeenschap (d.w.z. de belastingbetaler) diep in zijn beurs moet tasten, teneinde de tekorten die in de genationaliseerde bedrijven zijn ontstaan, bij te passen.

Tot welk een nationale ramp de nationalisatie voor een land kan leiden, bleek zeer onlangs uit een rapport van de Franse oud-minister René Plevin, dat namens de commissie van Financiën der Nationale Vergadering werd uitgebracht over de genationaliseerde onderneming „Snecma”, de vroegere bekende fabriek van vliegtuigmotoren Gnome et Rhone.

In het rapport wordt o.m. medegedeeld, dat de leider van de nieuwe maatschappij communist is en werd benoemd door de vroegere minister van Bewapening, Charles Tillon, eveneens communist. De nieuwe directeur ontsloeg alle afdelingsleiders

en verving deze door communisten. De maatschappij heeft over 1947 een schuld van ruim 500 miljoen francs wegens inkomstenbelasting, sociale verzekeringen etc. Deze werden aan de bron geïnd, doch nimmer aan de Staat afgedragen. Ook voor dit jaar staan volgens het rapport grote bedragen open. Ofschoon er geen winst werd gemaakt, zijn op grond van het schema der winstverdeling bepaalde uitkeringen gedaan. Als schrille tegenstelling tot dit alles wordt er op gewezen, dat de maatschappij, voordat zij was genationaliseerd, in de laatste vier jaren gemiddeld 25 miljoen francs winst maakte!

Ziedaar de „zegeningen” die Frankrijk van de nationalisatie ondervindt.

Laat ook dit voorbeeld weer een ernstige waarschuwing zijn, om de gevolgen der nationalisatie niet te onderschatten. De nationalisatie is nu eenmaal bedrijfs-economisch gezien, een volkomen ongezonde gedachte en het doet er tenslotte weinig toe of deze gedachte door communisten dan wel door socialisten in praktijk wordt gebracht.

Ook de werknemer bedenke dat nationalisatie de ondergang van het bedrijf betekent, met als gevolg een staken van de sociale voorzieningen die hem als lokmiddel worden beloofd. Voor deze — op zo ruim mogelijke schaal — toe te kennen sociale voorzieningen strijdt ook de V.V.D. Doch voorwaarde om een dergelijk doel te verwezenlijken is en blijft, een gezond geleid bedrijf. Met het slachten van de kip, die de gouden eieren legt, is niemand gebaat. Noch werknemer, noch werkgever.

VROUWEN, Uw lijst is LIJST 6

TWEE VLIEGEN IN EEN KLAP

Handhaaft, kiezer, deze Staat!

Iedere kiezer wordt op 7 Juli voor de keuze gesteld. Die keuze wordt hem in ons land niet gemakkelijk gemaakt. In de Verenigde Staten van Noord-Amerika heeft hij de keuze uit twee: de Democraten en de Republikeinen. In Engeland praktisch gesproken eveneens: de Conservatieven en Labour. In ons land heeft hij de keuze uit vijf of zes, of zo ge wilt uit elf of twaalf. Hij moet dus niet uit twee kwade het minste kiezen, maar uit vijf of zes.

Ging het alleen om het beginsel, dan zou voor hem de keuze waarschijnlijk nog niet moeilijk zijn, maar voor een kiezer, die zich zijn verantwoordelijkheid bewust is, gaat het ook om de toepassing van het beginsel. Om zich daarover een oordeel te vormen, is buitengewoon moeilijk. Dan wil men niet alleen oordelen over de politiek als wetenschap, maar ook over de politiek als kunst. Het woord politiek toch heeft tweeërlei betekenis, die men vaak verwart. Politiek als wetenschap is de leer van de juiste sociale staatsorde, politiek als kunst is de geschiktheid om de gewenste sociale staatsorde orde zoveel mogelijk te verwezenlijken. Men kan in de politiek een juist inzicht hebben in de wenselijke staatsrechtelijke verhoudingen en toch de geschiktheid missen om deze in praktijk te brengen.

Iedere politieke partij mag, als haar streven haar ernst is, nooit uit het oog verliezen, dat zij naar beïnvloeding van de samenleving heeft te streven. Een politieke partij is nu eenmaal niet zonder meer een partij, die een getuigenis in de wereld uitdraagt, maar een, die met alle geoorloofde middelen en met inspanning van al haar krachten moet streven naar de macht. Macht, niet alleen in dien zin, dat zij de volstreekte meerderheid heeft in de Regering, maar ook in dien zin, dat zij, hoewel in de minderheid, haar invloed benut, politieke doelstellingen te verwezenlijken. Wanneer de heer Feuilletau de Bruyn dan ook schrijft, dat kleine partijen in de Staten-Generaal een veel grotere vrijheid van handelen hebben, omdat geen van haar leden ooit heeft te dromen van een ministerzetel, dan geeft hij daarmede blijk van politiek onbenul. Hij wil slechts getuigen en ziet bij voorbaat reeds van elke invloed op de regering af. Elke minderheid, die de kloof, welke haar van de meerderheid scheidt wil verdiepen in plaats van overbruggen, doemt zichzelf tot machteloosheid. Elke meerderheid, die de kloof, welke haar scheidt van de minderheid, wil verdiepen in plaats van overbruggen, maakt zich schuldig aan machtsmisbruik. Beide handelen in wezen ondemocratisch, omdat ze in plaats van te streven naar samenwerking, haar wil dictatoriaal willen onderwerpen.

Had de kiezer slechts uit twee kwaden te kiezen, dan was de zaak eenvoudig, maar bij ons kiesstelsel met zijn evenredige vertegenwoordiging en zijn vijf of zes verschillende partijen is het zo eenvoudig niet. Dat de partijen, welke tegen het Kabinet Schermerhorn/Drees en het Kabinet Beel oppositie hebben gevoerd, de meerderheid der zetels in de nieuwe Tweede Kamer zullen bezetten, gelooft niemand. Men is dus in de toekomst op samenwerking met minstens een der Regeringspartijen aangewezen. Dit is nu eenmaal de politieke realiteit, welke men nooit uit het oog mag verliezen. Wel geeft de grondwetsherziening gelegenheid om in tweede lezing de macht der minderheid te doen gevoelen, maar daarmede is alleen iets tegengehouden en nog niets opgebouwd. En men vergeet niet, dat voor elke andere herziening van de grondwet, welke meer in onze richting zou gaan, ook een 2/3 meerderheid vereist is. Hoe denkt men die langs democratische weg te verkrijgen? Democratie vraagt opbouwende samenwerking, en mokkende afzijdigheid onder het mom van beginselvastheid is miskenning der democratie. Meerderheid en minderheid hebben gezamenlijk de taak het staatsbestel in goede banen te leiden.

De grootste verantwoordelijkheid hiervoor ligt bij de meerderheid. Een meerderheid, die haar positie misbruikt om met veronachtzaming van een belangrijke minderheid haar wil door te zetten, ondermijnt in wezen de democratie, hoezeer ze deze met de mond ook moge belijden. Het is onze grief tegen de Partij van de Arbeid, dat zij zowel op het terrein van de Indische politiek als op dat van de financieel economische poli-

tiek, door dreiging met sociale onrust, haar wil tracht door te zetten en daarbij volgens eigen zeggen van Schermerhorn de Katholieke Volkspartij meesleurt. Daarom willen wij en de Christelijk Historischen, met behoud van ons beginsel, de Katholieken meer ruggesteun geven.

De macht van Katholieken en Socialisten in ons land is grondvest op hun eenheid.

Wanneer er in Nederland praktisch gesproken zonder de Katholieken niet meer te regeren valt, dan danken de Katholieken dit aan het feit, dat zij ondanks velerlei tegenstellingen in eigen kring, hun politieke eenheid bewaren.

Wanneer de Socialisten in Nederland een politieke macht van betekenis vormen, dan danken zij dit aan het feit, dat zij ondanks grote

tegenstellingen in eigen kring, hun eenheid bewaren.

Wanneer de politiek vrijzinnigen in Nederland sinds het begin van deze eeuw slechts geringe politieke betekenis hebben, dan hebben zij dit te wijten aan hun onderlinge verdeeldheid en gebrek aan eenheid.

Wanneer de politiek vrijzinnige groep in Nederland meer invloed op de Regering wil hebben, dan moet zij in de eerste plaats tonen die invloed waardig te zijn door ondanks alle verschillen als eenheid in de politiek op te treden.

Wie, om welke reden dan ook, deze eenheid verbreekt, speelt onherroepelijk in de kaart van zo sterke eenheden als de Katholieken en Socialisten.

Er is thans voor het eerst sinds een halve eeuw één politiek vrijzinnige partij, die zich inzet voor de invloed van het politiek vrijzinnige volksdeel op de Regering en als sterke middengroep allen wil omvatten, die in Thorbecke hun geestelijke vader zien.

Wij herdenken dit jaar het feit, dat het een eeuw geleden is, dat Thorbecke aan Nederland zijn liberale grondwet gaf.

Uw stembiljet, o kiezer, heeft de macht om deze op liberale beginselen gebouwde staat te handhaven en te versterken door Uw stem uit te brengen op de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie.

Zodoende kunt ge met Uw stembiljet en getuigen voor de eenheid van het politiek vrijzinnige deel van ons volk en invloed uitoefenen op het na de verkiezingen te voeren beleid.

Twee vliegen in één klap!

Wat denkt U?

Hoe zal na de verkiezingen de Tweede Kamer zijn samengesteld?

PARTIJEN	Aantal zetels in de Kamer	Aantal zetels na de verkiezingen
1. Katholieke Volkspartij	32
2. Partij van de Arbeid	29
3. Anti-Revolutionaire Partij	13
4. Comam. Partij Nederland	10
5. Christelijk Historische Unie ...	8
6. Volkspartij v. Vrijh. en Democr.	6
7. Staatkundig Gereform. Partij...	2
8. Oude S.D.A.P.	—
9. Onafhankelijke Nationale Groep	—
10. Katholiek Comité van Actie ...	—
11. Middenstandspartij	—
12. Revolutionair Comm. Partij ...	—
	100	100

Naam: Handtekening:

Volledig adres:

.....

hierlangs afknippen

In de tweede kolom in te vullen het aantal zetels, dat U voor de verschillende partijen na 7 Juli a.s. verwacht.

Na invulling en ondertekening gelieve U de prijsvraag langs de aangegeven lijn af te knippen en in te zenden aan het Algemeen Secretariaat van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie. Koninginnegracht 61, 's-Gravenhage. Links bovenaan op de enveloppe vermelden „Prijsvraag”. De oplossingen moeten uiterlijk op Dinsdag 6 Juli 1948 te 12 uur in het bezit van het Secretariaat zijn.

Voor degenen, die de juiste voorspelling doen voor de samenstelling van de nieuwe Kamer, worden 5 boeken beschikbaar gesteld en 5 jaarabonnementen op het weekblad „Vrijheid en Democratie”.

Als eerste prijs wordt uitgelooft:

De Mémoires van Churchill in Nederlandse vertaling.

De opgave van de prijswinnaars zal worden gepubliceerd in het laatste Juli-nummer van „Vrijheid en Democratie”.

EN NU MAAR EVEN AFWACHTEN WAAR DE ZETELS NAAR TOE GAAN

Op de Valreep

Ick blijf getrou, ick wijck niet af

„Daartoe is nodig, Mijne Heren, metterdaad te volbrengen 't geen Gij altijd in de mond hebt en dat Gij hebt in beeld gebracht door het teken van een bundel pijlen, in Uw zegel gegraveerd, namelijk, dat geen ledemaat van dit schone lichaam behoort te letten op wat hem alleen aangaat, maar op wat aan het ganse lichaam behoort — en dat é én deel van 't lichaam niet de spijs tot zich moet trekken, die voor 't gehele lichaam is toebereid.”

(Uit de Apologie van 1580.)

Nog slechts enkele dagen resten ons van de gang naar de stemlokalen, wanneer deze regelen onder de aandacht der lezers(essen) komen. De partijen staan in slag-orde, nog enkele zware aanvallen zullen ondernomen worden en dan zal de stembusuitslag spreken; dan zullen wij weten of deze verkiezing een periode van volkskracht en volksbestaan ondermijnende versplintering op gebied van politieke ordening heeft ingeluid of bevestigd zal hebben, dat ons volk aan niets minder behoefte heeft dan aan de terugkeer van dwergpartijtjes van wier doelstelling ten aanzien van een onderdeel we iets, ten aanzien van het geheel we niets weten.

Het denkbeeld van één alles omvattende politieke groepering in dit naar geloofs- en levensbeschouwing gedeelde volk behoort tot de waan-denkebeelden; de mening, dat bij elk afwijkend standpunt ten aanzien van onderdelen de vorming van een nieuwe politieke groepering noodzakelijk is, mag zonder voorbehoud als hoogst onjuist gequalificeerd worden.

We gaan deze verkiezing in met een paar dwergpartijtjes van welke er een zich openlijk aandient als mededingster naast de V.V.D. Het was de heer Feuilletau de Bruyn, die in zijn jongste radio-toespraak zijn groep als zodanig aan de luisteraars presenteerde; wellicht volkomen beseffende, dat zijn enige kans op slagen berust op een veronderstelde-onjuiste opvatting van de taak van de kiezers, nl. dat men de betekenis van het geheel uit het oog zou kunnen verliezen. Het standpunt van de heer Feuilletau de Bruyn ten aanzien van het probleem Indië is overbekend, maar niets weten wij van zijn opvattingen ten aanzien van alle andere problemen, welke in deze tijd om oplossing vragen.

Het is begrijpelijk, dat de heer Feuilletau de Bruyn zich beijvert het bestaansrecht van zijn groep Onafhankelijken aan te tonen en te verdedigen; onbegrijpelijk is, dat hij daartoe zich zo dicht mogelijk tracht „neer te vlijen bij de V.V.D.” Als men zijn kans van slagen zo afhankelijk maakt aan de gedachte, dat een graduatie van opvatting over een onderdeel — zij het in het huidige tijdsgewricht ontzaglijk belangrijk onderdeel — de mogelijkheid van eigen stemmenwinst inhoudt, dan verliest het begrip onafhankelijk zijn wezensmerk. Zo er inderdaad bij de groep Feuilletau de Bruyn meer besef van verwantschap met de V.V.D. bestaat dan „het vrijen” om haar aanhangers manifesteert, dan wordt hier een zeer gevaarlijk spel gespeeld. Immers een mislukking van de Onafhankelijken betekent alleen, dat menselijkerwijze

gesproken de behaalde stemmen in dat geval ten goede komen aan die partijen, die juist het tegendeel beogen van hetgeen de heer Feuilletau de Bruyn en de zijnen willen. Maar er zit in dit alles méér „muziek”.

* *

Politiek Vrijzinnig Nederland krijgt bij deze verkiezing een goede kans de politiek vrijzinnige denkbeelden voor ten minste vier jaren tot gelding te kunnen brengen. Niet alleen op het terrein van de Indië-politiek, maar ook op de gebieden van het sociaal, economisch en cultureel leven van ons volk. En men moet volslagen vreemdeling in dit Jeruzalem zijn om niet te weten, dat de bittere noodzaak onze stem op alle terreinen te laten horen meer dan ooit aanwezig is; dat elke versplintering deze geboden kans benadelen, zo niet onmogelijk maken kan.

En al behoeft er onzerzijds geen vrees te bestaan, dat dit gebeuren zal, wij mogen vertrouwen hebben in het juiste inzicht van de politiek vrijzinnigen; wij kunnen vertrouwen, dat onze aanhangers, en allen die met ons sympathiseren boven graduele verschillen de beginselen waar het thans om gaat, in het oog zullen houden en dienovereenkomstig zullen handelen. Toch mag een waarschuwend woord niet achterwege blijven, opdat wij te allen tijde de zekerheid met ons dragen: wij hebben tot de laatste dag voor de verkiezing iedere politiek vrijzinnige kiezer(es) gewezen op de ernst van deze stembusstrijd.

Het is duidelijk, dat ons voorafgaande betoog ook en in bijzondere mate geldt ten aanzien van het partijtje der Middenstanders.

Noch van de Onafhankelijken, noch van de groep der Middenstandspartij weten wij op dit moment hoe zij, eventueel in de Tweede Kamer vertegenwoordigd, zullen stemmen bij de behandeling van vraagstukken als: de plaats van het Openbaar Onderwijs in het Nederland van nu; de salariëring van de onderwijskrachten (M.O., L.O., N.O. en Kleuter-onderwijs); de Zondagwet, Huwelijkswetgeving; Subsidiëring van culturele instellingen, enz. enz. Zullen de eventuele vertegenwoordigers van de Onafhankelijken en de Middenstandspartij dan het blok der politiek vrijzinnigen versterken of..... Men zal goed doen deze vraag ernstig te overwegen.

* *

De algemeen secretaris van de V.V.D. heeft op onovertreffelijke wijze duidelijk gemaakt, hoe verkeerd het is zijn stem te geven aan een partij met welke beginselen men het niet eens is („Antwoord aan de man, die op Gerbrandy wilde stemmen”). Welnu, even gevaarlijk en verkeerd is het te stemmen op hen, wier beginselen ten aanzien van een belangrijk deel

van wat voor ons politiek vrijzinnigen van het grootste belang is, onbekend zijn. Het Indië-probleem is een uiterst belangrijk vraagstuk; de belangen van de Middenstand vormen een tweede punt van uitzonderlijk grote betekenis, maar beide vraagstukken blijven onderdelen van het ene grote probleem: de oplossing van de vele nationale vraagstukken in deze tijd. En ten aanzien daarvan moet een standpunt bepaald worden op grond van beginselen.

In een keuze-democratie als de onze, met een geleiding naar geloofsen wereldbeschouwing kan de partijvorming alleen juist geschieden langs de lijnen van de beginselen. Elke andere groepering is een slag in de lucht en liep in het verleden steeds weer uit op teleurstellingen.

Burke's klassieke definitie: „Een partij is een eenheid van mensen, die zich daarin verenigen ten einde door hun verbonden streven het al-

gemeen belang te bevorderen zulks op grond van een bepaald beginsel waarover zij het eens zijn”, heeft nog altijd haar waarde behouden.

„De nationale staatkunde wordt op de basis der nationale waarden bevrucht door het gedifferentieerd waarden-besef, dat in de politieke partijen tot uitdrukking komt” (Duynstee). Alleen dan stijgt de nationale staatkunde uit boven de stuurloze pragmatische politiek.

Er is een mooi woord van Thorbecke: „Beginselen zonder organisatie zijn een wegwijzer zonder weg”. De politiek vrijzinnigen in Nederland kennen hun beginselen en zy kunnen weten, dat de organisatie ervan tot stand kwam in de V.V.D. De wegwijzer is er én de weg!

De avond van 8 Juli 1948 zal bewijzen of het politiek vrijzinnig volksdeel van Nederland de koers gehouden heeft en of het mogelijk zal zijn, dat in de komende vier jaren bij de behandeling van elk vraagstuk op sociaal, economisch, staatkundig en cultureel terrein de beginselen der politiek vrijzinnigen tot gelding gebracht kunnen worden.

Geen stem mag er verloren gaan. Geen stem zal er verloren gaan, als ieder de woorden indachtig blijft, welke een onbekende burger van kort na 1600 beitelten liet in de gevelsteen van zijn huis:

„ICK BLIJF GETROU,
ICK WIJCK NIET AF.”
v. M.

EIGEN BOONTJES

De V.V.D. is geen speciale partij voor de Middenstand; haar doeleinden reiken hoger, zij wil het algemeen welzijn des lands bevorderen, maar juist voor dit algemeen belang acht zij een gezonde en krachtige Middenstand noodzakelijk. Om dit te bereiken is terugkeer tot vrije economie zonder belemmerende overheidsbepalingen, zodra de omstandigheden dit toelaten, geboden. Daarom ook verwerpt de V.V.D. de geleide economie als beginsel, als systeem, omdat dit automatisch leidt tot te grote machtgeving aan de staat en daarmee de vrijheid van het individu op zakelijk gebied bedreigt om nog niet te spreken van de ambtenarij die er een noodzakelijk gevolg van is. De middenstand wordt wel eens de ruggegraat van de maatschappij genoemd, welnu, dan is het voor de maatschappij van het hoogste belang, dat die ruggegraat krachtig en gezond zij en daartoe is weer een gezonde middenstand nodig, die zich vrijelijk kan ontwikkelen en niet van bovenaf door een netwerk van voorschriften en bepalingen in zijn ontwikkeling gehinderd wordt. De overheid mag corrigerend optreden maar niet regelen. De middenstanders zijn trots op hun zelfstandigheid en zij wensen die te behouden; geleide economie speculeert op de gemakzucht van de mens, een rechtgeaard middenstander echter schuwt geen verantwoordelijkheid en risico en wil niets liever dan zijn eigen boontjes doppen. Maar dan moet de overheid ook zo min mogelijk in zijn zaken ingrijpen. De V.V.D. belooft de Middenstand geen gouden bergen, zoals van zekere zijde beweerd wordt; de middenstander ziet niet tegen hard werken op. De V.V.D. wil echter wél de beletselen opruimen die een gezonde ontwikkeling in de weg

staan. Zij staat vervanging van het vakgroepenstelsel door vrije publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie voor en beperking van overheidsbemoeienis tot een minimum. Zij verzet zich tegen socialisatie en geleide economie, die de bedrijfsvrijheid bedreigen en de middenstanders beroven van de vruchten van hun arbeid. Maar dan moeten de middenstanders ook hun eigen belang begrijpen en hun stem uitbrengen op de V.V.D.: op Lijst 6.

Waar spreken onze meest bekende sprekers:

- 5 Juli, Rotterdam: H. J. Ankersmit.
Drs. H. A. Korthals.
Mevr. A. Fortanier—de Wit.
Dordrecht: Mevr. A. Fortanier—de Wit.
G. Ritmeester.
Giezen Nieuwkerk: F. de Hartog.
A. Caljé.
Amsterdam: Mr. P. J. Oud.
Mr. W. C. Wendelaar.
Mevr. Mr. E. A. J. Scheltema-Conradi.
Den Haag: Mr. G. Vonk.
- 6 Juli, Gouda: Drs. H. A. Korthals.
Voorburg: Mr. P. J. Oud.
Dedemsvaart: R. Zegering Hadders.

Hebt U er óók genoeg van? - Lijst 6

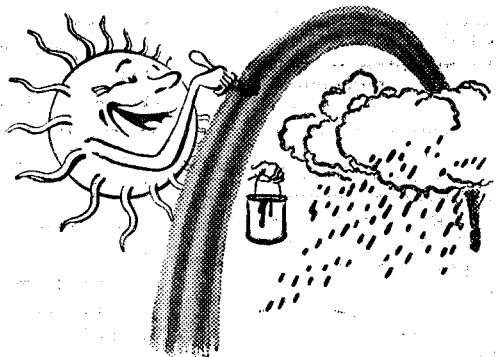
Reeds onze
oude zeehelden dronken
Weduwe
A. v. d. Eelaart's
**OUDE AROMATISCHE
JENEVER**

Doet U export-zaken met AFRIKA ?

Dan zal het juist verschenen 76 pagina's tellende speciale
Afrika-nummer
van het weekblad „Groothandel“ U ongetwijfeld zeer
interesseren. Trouwens elk nummer van dit frisse, actuele
weekblad, is Uw aandacht ten volle waard.

De abonnementsprijs bedraagt f 15,— per jaar. Voor het
2e halfjaar 1948, 1 Juli ingaand bedraagt de prijs dus
f 7,50, waarbij men het Afrika-nummer gratis ontvangt.

KONINKLIJKE NEDERLANDSCHE BOEKDRUKKERIJ
H. A. M. ROELANTS
POSTBUS 42 — SCHIEDAM

...maar voor al het andere verfwerk

N.V.

„Latumebo“ ALBLASSERDAM

Directeur: A. Caljé
Postbus 5
Telef. 477
Oost-Kinderdijk 177

Houten en
Stalen kruiwagens
Kalkemmers - Kalkdragers
Steigerbokken - Kalkkuipen
Steigertouwen

Uit voorraad leverbaar.
Billijke prijzen

Verzorgt als van ouds
VERHUIZINGEN
naar alle werelddelen
met Hollandse degelijkheid
Firma KOOYMAN
NIEUWE HAVEN 145
Tel. 68146 - Schiedam

C.V. Scheepswerf en
Machinefabriek

v.h. **Botje,
Ensing & Co.**

Hoendiep 10
Friesche str.weg 79
Groningen

**Nieuwbouw van motor-
en stoomschepen voor
gebruik in de tropen.**

**Reparatie aan schepen,
motoren en stoom-
installaties.**

Afdelingsnieuws

AMSTERDAM

Laatste appèl

De afdeling Amsterdam van de
Volkspartij voor Vrijheid en Demo-
cratie heeft op Maandag 5 Juli a.s.
een openbare vergadering uitge-
schreven, des avonds te 8 uur, welke
gehouden zal worden in de grote
zaal van het Concertgebouw.

Spreekers: mevrouw mr. E. A. J.
Scheltema-Conradi en de heren: mr.
P. J. Oud en mr. W. C. Wendelaar.

BOSKOOP

Grote belangstelling

De afdeling Boskoop hield een
openbare vergadering die grote be-
langstelling trok. De heer Joh. G. H.
Cornelissen gaf een interessante wit-
eenzetting van de noden en verlang-
ens van de middenstand en drs. H.
A. Korhals oefende critiek op het
regeringsbeleid inzake Indië en de
socialisatie.

BUSSUM, NAARDEN-HUIZEN

Stampvol

Op 18 Juni werd in Bussum een
gecombineerde openbare vergadering
gehouden, belegd door de afdelingen
Bussum en Naarden-Huizen. Voor
een stampvolle zaal sprak mr. G.
Vonk tot ons over: „Herstel van het
Indië-beleid“.

GRIJPSKERK

Voer 't laatste

Op 5 Juli des avonds te 7.30 uur zal
de afd. Grijskerk van de V.V.D. in
hotel van Marm een openbare ver-
gadering houden. Spreker de heer
H. J. Edzes uit Groningen.

HARDEGARIJP

Veertig nieuwe

Te Hardegarijp werd een openbare
vergadering gehouden van onze
Volkspartij voor Vrijheid en Demo-
cratie, nadat vooraf een afdeling
was gesticht met 40 leden.

Tot bestuursleden werden gekozen
W. Gorter, voorzitter; A. C. Lap,
secretaris; D. G. de Vries, penning-
meester; Annema en S. Riemersma,
leden.

H. S. Siebers uit Groningen was
de spreker. Het was een uitstekend
geslaagde vergadering.

LEEWARDEN

Belangstelling

Op Zaterdag 26 Juni hebben dr.
S. E. B. Bierema en mevrouw For-
tanier—De Wit, onder grote belang-
stelling in de Harmoniezaal gespro-
ken. Deze belangstelling bleek ook
uit de vragen die werden gesteld.

WAGENINGEN

Zeer geslaagd

Op 21 Juni hield de afdeling Wa-
geningen een druk bezochte open-
bare vergadering.

Als sprekers traden op drs. H. A.
Korhals en ir. A. Stoffels. Een zeer
geanimeerd debat sloot deze zeer
geslaagde vergadering.

WINSUM

Maandag!

Dr. S. E. B. Bierema spreekt op
Maandag 5 Juli voor de ondercen-
trale Noord te Winsum (Gr.).

ANTI-ZWART

Actief partijlid zou gaarne door
geestverw. geholpen willen worden
aan een regenjas, cost., overh. met
b., sokken, zakdoeken en ondergoed.
Br. onder motto „Libera“ aan Adm.
v. d. blad.

J. en K. SMIT's

SCHEEPSWERVEN EN
MACHINEFABRIEKEN

KINDERDIJK

N.V.
W. A. HOEK's
MACHINE- EN ZUURSTOFFABRIEK
Hoofdkantoor en Machinefabriek
te Schiedam.
Compressors voor alle gassen en ledere druk.
Installaties voor de bereiding van zuurstof, stikstof, enz.

U PEINST OVER EEN GESCHENK?

S. K. Citroen
HOFJUWELIER
'S GRAVENHAGE
HOOGSTRAAT 23 TELEFOON 11.17.57
GESCHENKEN IN ALLE PRIJZEN

N.V. CORNs. SWARTTOUW'S STUWADOORS MAATSCHAPPIJ
Rotterdam
Lossen en laden van zeeschepen en alle verdere werkzaamheden.
Opslag van alle soorten goederen.
Het hoofdkantoor, Willemskade 21, verstrekt gaarne op aanvraag inlichtingen.
Bijkantoren te:
AMSTERDAM - ANTWERPEN - GENT.

Heineken's BIER

★ *Het meest getapt* ★

Hotel Café Restaurant
Rotterdam Zuid **„Het Witte Paard”**

Abraham van Stolk & Zoonen N.V.

Houthandel
Schaverij - Zagerij
Vuren - Dennen - Oregon-Pine - Pitch-Pine - Heipalen
Rotterdam, Telef. 35400 - Postbus 1100

N.V. SCHEEPSWERVEN
„PIET HEIN”
BOLNES en PAPENDRECHT

DWARSELLINGEN
115 Meter

DROOGDOK
115 x 30 Meter

N.V. Lijm- en
Gelatinefabriek
„Delft”

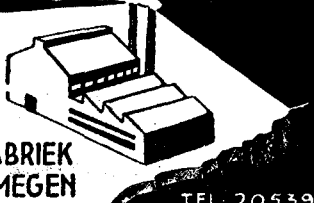
Fabrieksmerk:
TWEE TORENS
Tel. 106-363 - Delft

J. Vermij
* Bureau voor Bedrijfs-economie
Inrichting, bijhouden en controle van boekhoudingen
Behandeling van alle belastingzaken
Financiële, economische en administratieve adviezen
*
Kon. Emmakade 194,
Den Haag, Tel. 39.84.92

VOOR COLLECTIEVE PENSIOENVERZEKERINGEN
WENDE MEN ZICH VRIJBLIJVEND OM ADVIES EN OFFERTE TOT DE
HAV BANK
HOOFDKANTOOR SCHIEDAM
HET KAN UW BELANG ZIJN.

Fa. B. CUPERUS A.
Hessenweg 2 - De Bilt
Bijkantoor:
Laurillardlaan 1 - Bilthoven
★
Drukkerij en Uitgevers van
Periodieken (Vak- en Verenigingsbladen)

DAKEN - VLOEREN

N.V. BETON- & PLATENFABRIEK
& GEBS. MYNLIFF NIMEGEN
TEL. 20539

TUINARCHITECTUUR — BOOMKWEEKERIJEN
Ontwerpen | **GIJSB. VURENS**
Aanleggen | Ringvaartweg 98 - Rotterdam (O.) - Tel. 22114
Onderhouden

N.V. BETONINDUSTRIE
voorh. Alb. van
BODEGOM & Co.
SPIJKENISSE
Holle Vloeren
Kozijnen, en alle speciaal-betonwaren

En nu
VOORUIT!

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

PRACHTIGE ZETELWINST voor onze partij

Goede verwachtingen voor de toekomst

De verkiezingsuitslag is voor onze partij wel uitermate verheugend geweest. Het aantal zetels is met $\frac{1}{3}$ toegenomen en daardoor gekomen op 8. Dat heeft ons de zekerheid gegeven, dat wij met de door ons gevoerde politiek op de goede weg zijn en het heeft ook onze overtuiging bevestigd, dat onze partij in het politieke leven zeer goede kansen heeft. De politiek-vrijzinnige concentratie, die in het begin van dit jaar tot stand is gekomen, heeft reeds nu de sympathie van brede lagen onzer bevolking. Er is dus reden tot grote tevredenheid, waaruit wij de kracht putten voort te gaan op de ingeslagen paden.

Verheugt ons de uitslag uiteraard in bijzondere mate omdat onze partij zulk een schitterende vooruitgang heeft gemaakt, daarnaast achten wij het een buitengewoon gelukkig verschijnsel, dat het Nederlandse volk bij het bepalen van de keuze enige richtsnoeren heeft aangehouden, die van grote betekenis zijn. In de eerste plaats wordt het communisme steeds meer verlaten. De waarschuwende voorbeelden uit het buitenland hebben velen, die het in 1946 met het communisme hebben geprobeerd, tot inkeer gebracht. Zij hebben zich weer tot een op democratische grondslagen stoelende partij gewend. Toch willen wij wel zeggen, dat naar ons oordeel het aantal zetels der communisten in de Tweede Kamer nog veel te hoog is. De strijd tegen het communisme moet dan ook met de grootste kracht worden voortgezet. Wij denken hierbij niet aan methoden van onderdrukking, die wij principieel verwerpen, maar ons volk zal geestelijk weerbaar moeten worden gemaakt. Daarnaast zal onze doelstelling moeten blijven het voeren van een politiek, die aan de eisen van sociale gerechtigheid voldoet en op economisch terrein de voorwaarden schept voor een gezonde ontwikkeling van het bedrijfsleven, in het belang van werkgevers en werknemers beide.

Van bijzondere waarde is, dat duidelijk te verstaan gegeven is, dat de kiezers niet terug willen naar de periode waarin kleine partijtjes hoogtij vierten. In 1946 heeft ons volk bij de verkiezingen voor de Tweede Kamer aan de kleine groepjes geen enkele kans geboden, nu heeft van de vijf mededingende groepjes slechts de lijst-Welter enig succes kunnen boeken. En welk een gering succes. Slechts één zetel is behaald. De andere groepen hebben dat zelfs niet kunnen bereiken. De Middenstandspartij heeft het slechts tot een percentage van 0.85 kunnen brengen en de heer Feuilletau de Bruyn kwam nog verder achteraan sloffen met een percentage van 0.45. Welk een versplintering en verspilling van stemmen dus weer! Wat op de Middenstandspartij en op de lijst-Feuilletau uitgebracht is, is volkomen verloren. Is dit ernstig te betreuren, daar staat dan tegenover, dat opnieuw gebleken is, dat het Nederlandse volk dergelijke snipperpartijtjes niet

wenst. Men verkiest zijn stem uit te brengen op beginselpartijen en daarover kunnen wij ons slechts verheugen. Laten wij hopen, dat bij volgende verkiezingen de snipperpartijtjes verdwenen zullen zijn! Zij hebben thans weerom een gevoelige les gekregen.

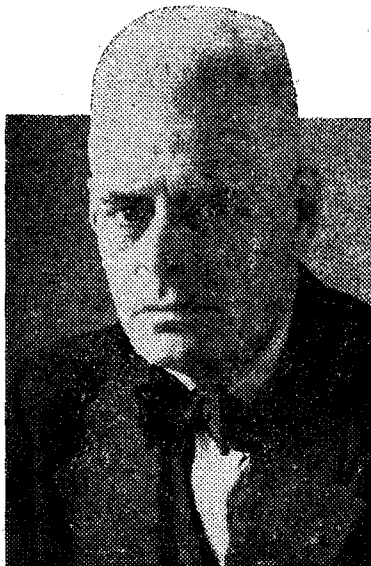
Overigens leidt het bovenstaande nog tot een andere conclusie. Die snipperpartijtjes hebben ongetwijfeld stemmen verkregen van mensen, die tot ons behoren. Velen, die niet hebben kunnen begrijpen hetgeen onzerzijds in eerste instantie met betrekking tot de Grondwetsherziening is gesteld en zich wat al te snel hebben laten meesleuren door het wat overmatige gedoe van

vreemdt. Langzamerhand echter komt toch het juiste inzicht in ons streven en daarom is er voor onze partij in de toekomst nog zeer veel te bereiken. De eerste schreden zijn moeilijk geweest, maar nu wij op een bepaalde hoogte zijn gekomen, zal de verdere uitbouw met te meer succes kunnen geschieden. Onze partij zal dan ook in de eerstvolgende jaren met de uiterste krachtsinspanning moeten voortwerken. In het bijzonder zal ons kaderwerk nog uitgebreid moeten worden opdat het aantal der actieve strijders vergroot zal worden. Deze verkiezingen hebben getoond, dat er voor onze partij nog prachtige kansen zijn. Wij zullen er voor moeten zorgen, dat ze worden gegrepen.

Het is niet onze bedoeling in dit artikel politieke beschouwingen te geven. Wij wilden slechts onze eerste indrukken neerschrijven over de behaalde resultaten. Nietemin willen wij er op wijzen, dat het duidelijk verzet, dat blijkens de uitslag der verkiezingen tegen de huidige regeringspolitiek wordt gevoeld, niet heeft geleid tot een negatieve houding in ons volk. Velen hebben zeer ernstige bezwaren tegen het Indische beleid. De Anti-Revolutionnaire Partij, welker leider in de Tweede Kamer bij de debatten over het Indische beleid steeds een zeer krachtige rol heeft gespeeld, heeft echter geen zetelwinst behaald. Duidelijk is, dat de negatieve anti-revolutionnaire politiek toch niet wordt gewild. De tegenstanders van het regeringsbeleid t.a.v. Indië hebben zich echter gewend tot de Chr. Historischen en tot onze partij, die ook felle critiek heeft geuit, maar tevens getoond heeft positief werkzaam te willen zijn om ons land uit de impasse te redden. Deze houding van ons volk is wel uitermate verheugend. Wij hopen, dat zij voor de Anti-Revolutionnaires ook een vingerwijzing moge zijn.

Aan het einde van dit artikel willen wij een woord van dank brengen aan allen, die hebben meegewerkt om de uitslag der verkiezingen voor onze partij zo gunstig te doen zijn. Prachtig werk is verzet. Velen hebben zeer veel tijd gegeven voor onze partij en ook voor de offers in andere zin zijn wij zeer erkentelijk. De strijd was voor ons uitermate moeilijk. En het succes is dan ook alleen bereikt kunnen worden door de offervaardigheid van zovelen in den lande. Hulde en dank zij hun gebracht voor al het gepresteerde.

En thans gaan wij met nieuwe moed voort. Het is bewezen, dat onze partij een belangrijke plaats heeft in het Nederlandse volk. Aan de politici de taak om de invloed op 'slands bestuur zo krachtig mogelijk te doen zijn, aan onze leden de taak onze partij verder uit te bouwen.

Voorwaarts!

Feuilletau de Bruyn bijvoorbeeld, hebben zich ditmaal van ons afgewend. Zeker zijn er ook nog een aantal Gerbrandy-stemmers geweest, terwijl ook de lijst-Welter aantrekkingskracht heeft uitgeoefend. Daarenboven zijn er nog velen geweest, die het maar eens wilden wagen met de Middenstandspartij. En ook was bij vele anderen de aarzeling om tot ons te komen nog niet overwonnen. En dat is ook wel begrijpelijk. Het zeer te veroordelen radio-stelsel in ons land geeft aan onze politieke tegenstanders bij voortdoring, nu reeds jaren, de gelegenheid over onze beginselen en over onze praktisch-politieke arbeid te spreken in een zin, die de mensen van ons ver-

PARLEMENTAIRE FLITSEN

Bij het scheiden van de markt

Het parlementaire leven is vol grilligheden en verrassingen, tot op de laatste dag.

Voor de Tweede Kamer, in haar oude samenstelling, was die laatste dag Donderdag 1 Juli. In de middagvergadering van die 1ste Juli moest een respectabele agenda worden afgewerkt. De hoofdschotel van het menu van die middag vormden het te Parijs ondertekende Verdrag nopens Europese Economische Samenwerking en de goedkeuring van de overeenkomst betreffende de van Duitsland te ontvangen herstelbetalingen. Daaromheen echter was er nog een rijk geschakeerde garnering van ontwerpen en voorstellen, als de nimmer ontbrekende aanvullingen van enige begrotingen, naturalisatie-ontwerpen, e.d. En daarnevens waren er dan de in het geheel niet op het menu prijkkende verrassingen: de behandeling van een vooraf in het geheel niet aangekondigd ontwerp, met voorlopig verslag, memorie van antwoord en al; een schermutseling, tot het laatste parlementaire uur, tussen de fractie van de Partij van de Arbeid en minister Gielen; een treffen tussen dezelfde fractie en minister Van Maarseveen met diverse stem-verwikkelingen en tenslotte dan het evenmin op de agenda aangekondigde officiële afscheid.

Vele wederwaardigheden op een laatste vergader-middag

Beginnen wij bij de hoofdschotel, dan lijkt het bijna overbodig te vermelden, dat de communisten in het Zestienmogendheden-pact, dat als uitvloeisel van de Marshall-hulp in de vorm van het op 13 April te Parijs gesloten Verdrag nopens Europese Economische Samenwerking is gegoten, niets dan een op de arme, brave en dood-onschuldige Sowjet-Unie gericht wapen konden zien, mitsgaders een onvoorwaardelijke capitulatie dezer zestien (Nederland inclusief) voor het Amerikaanse kapitaal. Verwonderlijk was dat helemaal niet. Het zou, integendeel, juist vreemd geweest zijn, als zij er anders over gedacht hadden.

Van meer belang echter was de interessante principiële vraag, door dr. Bierema, die deze middag voor de laatste maal namens onze Kamerfractie optrad, opgeworpen, n.l. of het inderdaad zo was als de socialistische voortdurend trachtten te suggereren, n.l. dat dit verdrag met zich bracht een aanvaarding van de geleide economie. Onze geestverwant kan het er in het geheel niet in zien en de Regering, die zulk een uitspraak er blijkens haar Mem. van Antwoord óók niet uit kon lezen, kwam thans bij monde van minister Van den Brink nog eens verzekeren, dat het verdrag geen belijdenis voor enig economisch stelsel inhield, al zouden dan ook (wij zouden zeggen: als bij ieder internationaal verdrag) zonder leiding van de overheid de doeleinden van het verdrag moeilyk kunnen worden verwezenlijkt.

De heer Nederhorst, ordenaar en geleide econoomist pur sang, was daarmee echter niet tevreden en diende een motie in, mede-ondertekend nog wel o.a. door de K.V.P.-heren dr. Kortenhorst en Steinmetz, waarbij de Kamer als haar mening moest uitspreken, dat voor het herstel van de Nederlandse volkshuishouding en voor de bevordering van „een zo groot mogelijk rechtvaardig verdeelde welvaart” en een stabiele werkgelegenheid een belangrijke mate van sociaal-economische ordening in het raam van de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie vereist zal blijven.

Deze motie zou blijkens mededeling van de voorzitter worden „gedrukt” en „rondgedeeld” en „op een nader te bepalen dag worden behandeld”. Erg veel plezier kon de heer Nederhorst er dus nog niet van hebben, maar als socialistische verkiezingsstunt was het waarschijnlijk wel voldoende, dat hij haar althans had ingediend.

Veel enthousiasme kon er uiteraard noch bij de Kamer noch bij de Regering bestaan met betrekking tot de regeling der van Duitsland te ontvangen herstelbetalingen. Het is immers wel duidelijk, dat er geen schijn van kans bestaat, dat wij (en de andere geallieerde landen) een redelijke vergoeding krijgen voor hetgeen het Duitse monster heeft verwoest, gebrandschat en geroofd. Twee spreekwoorden, door dr. Bier-

rema gebruikt, zijn hier echter duidelijk van toepassing: gedeelde smart is halve smart en: men kan geen veren plukken van een kikker. Na de eerste wereldoorlog zijn exorbitante eisen aan het overwonnen Duitsland gesteld, waarvan nooit iets is terecht gekomen. In zoverre is men thans realistischer geweest en mag men hopen, dat aldus tenslotte misschien meer zal worden bereikt.

Wij zijn hiermede gekomen aan de „verrassingen”. Daar was allereerst het uitzonderlijke feit, dat op verzoek van de Regering een slechts een week tevoren ingediend ontwerp buiten de agenda om in behandeling werd genomen. Het betrof het stellen van een Staatsgarantie (in de vorm van de toevoe-

ging van een memoriepost aan de begroting van Verkeer) voor de aankoop van schepen in Amerika, mede als gevolg waarvan onze koopvaardijvloot einde dit jaar haar vooroorlogse omvang weer bereikt zal hebben.

De openbare vergadering werd geschorst voor het onderzoek in de afdelingen; het „voorlopig verslag” werd daarna onmiddellijk door de griffier voorgelezen; minister Vos gaf mondeling de „Mem. van Antwoord”; de openbare behandeling volgde zonder dat iemand — buiten de minister — iets opmerkte en..... klaar was Kees. Het deed wat kunst- en vliegwerkachtig aan, maar was toch wel een interessant staaltje van wat, als het moet, in de Kamer mogelijk is.

De volgende verrassingen waren de wijzigingen, die zelfs nog vlak voor

het scheiden van de markt, tussen de fractie van de P. v. d. Arbeid en de katholieke ministers Gielen en Van Maarseveen optraden.

Op die tussen minister Gielen (bij het ontwerp machtiging voor het stellen van Rijksgarantie voor geldleningen ten behoeve van de stichting en inrichting van gebouwen en terreinen van gesubsidieerde bijzondere universiteiten en hogescholen) zullen wij niet ingaan, omdat het tenslotte met een sissier afleef. De scherpe wijze, waarop mej. Tendelo de minister aanviel, was echter typerend voor de gespannen verhouding, zoals deze van de eerste tot de laatste dag tussen deze fractie en minister Gielen heeft bestaan.

Het treffen tussen mr. Le Poole (Arb.) en minister Van Maarseveen had plaats naar aanleiding van een der naturalisatie-ontwerpen. Ondanks o.i. zeer redelijke argumenten van de zijde van minister Van Maarseveen, bleef mr. Le Poole bezwaar maken tegen de naturalisatie van één bepaald persoon en diende hij een amendement in om deze te schrappen. Dit bracht de voorzitter echter in grote moeilijkheden. Het was n.l. op het einde van de middag, de belangrijkste ontwerpen waren afgehandeld en vele Kamerleden hadden de vergadering reeds verlaten, zodat het quorum niet meer aanwezig was. Uitsstel tot een volgende vergadering, hetgeen anders gemakkelijk had kunnen geschieden, was thans niet mogelijk en zo deed de voorzitter het enige, wat hij nog kon doen om de zaak toch voortgang te doen hebben: hij liet stemmen bij zitten en opstaan. Over het resultaat van deze „stemming” ontstond echter weer geharrewar. De voorzitter meende, dat het amendement met een kleine meerderheid was verworpen. Mejuffrouw Tendelo, die deze middag blijkbaar een zeer kwade bui had, protesteerde echter heftig. Dat was de anders altijd zeer evenwichtige Kamerpresident toch te veel en met een driftige hamerslag stelde hij vast: dan wordt het ontwerp voorlopig van de agenda afgevoerd.

Twee-en-twintig personen, tegen wie niet de minste bezwaren bestonden, doch slechts het ongeluk hadden in dit wetsontwerp mede te zijn opgenomen, zagen aldus hun naturalisatie, waarbij soms grote persoonlijke belangen op korte termijn gemoed zijn, weer voor vele maanden uitgesteld!

De laatste vergadering eindigde echter, ondanks deze wederwaardigheden, nog in pais en vree, n.l. met een hartelijk afscheidswoord van mr. Van Schaik tot allen, die niet in de nieuwe Kamer zullen terugkeren en in het bijzonder tot onze geestverwant dr. Bierema en de heren mr. De Wilde (A.R.), Smeenk (A.R.), Teulings (K.V.P.) en Kupers (Arb.), die alken na een parlementaire diensttijd van 20 tot 30 jaar de Kamer verlaten.

Deze burger

die maar een gewoon mannetje is en helemaal geen helderziende of politicus, had die winst voor V.V.D. precies geraden. Hij had nog een tikkeltje minder communisten verwacht en een zelfde tikkeltje méér anti's. Maar verder was zijn voorspelling wel ongeveer goed. Welter en Feuilleateau inclusief, al zou ie op de Witte gezegd hebben dat die met hun vijftigen het Binnenhof zouden zijn opgewandeld.

Kijk, en wanneer je die winst voorzien hebt en die wordt precies bevestigd, dan sta je misschien even puf van het prompte, maar juichen doe je niet.

Deze burger is nooit juicherig trouwens. Wanneer hij tevreden is dan knort-ie van binnen, maar dat merkt U van buiten niet. Ik knor, vrienden. Maar daar blijft het bij.

Ik vind het mooi en ik vind het prettig dat deze uitslag zo is als ze is.

Ik vind het óók prettig dat de hardste schreeuwleijkerds het minste gehoor hebben ontvangen. Maar dat had ik evenmin anders verwacht. Ik ken het Nederlandse volk zo'n beetje: een verstandig, scherpzinnig volk. Wanneer de communisten vuil gaan worden, trekt het z'n schouders op, steekt het z'n handen diep in de zakken, zegt niet veel en wandelt weg. Dat zo'n meneer De Groot dat nu niet begrepen heeft, hè?

Maar wat ons betreft is deze burger tevreden. Heel tevreden. Echt genoegelijk tevreden.

Die uitslag is prettig voor ons allemaal. Omdat we zo'n diep vertrouwen hebben in onze eigen beginselen is het zo goed te ervaren, dat velen ons eigen vertrouwen gaan delen.

Ik vind dat wij nu maar niet moeten gaan juichen. Geen spektakel maken.

Geen overwinningdans doen.

Maar beseffen, dat wij dat vertrouwen ons waardig moeten maken.

Vrijheid en democratie.

Dat zijn goede en grote woorden.

Te goed en te groot om ze alleen maar als verkiezingsleus te zien.

Zo goed en zo groot dat wij ervoor moeten werken en werken en werken.

Geen misbaar.

Even genoegelijk van binnen knorren van tevredenheid en dan direct weer op de bres voor ons beginsel.

Iedereen op zijn post.

En iedereen aan de arbeid.

Van onze vergrootte Kamerfractie af tot het kleinste secretarisje van het kleinste afdelinkje toe.

Niet praten, maar doen.

En consolideren.

En leven naar het prachtig beginsel van ons.

Dat is, op deze goede dag na deze verkiezingen, de overweging van dit gewone mannetje, van

DEZE BURGER

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.

Redactie-secretaris: Mr. E. Elias

Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.

Administratie: Postbox 43, A'foort, tel. 5267
Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.
Lasse nummers 15 cent.

Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie”, te Amersfoort.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlug, Geestbrugweg 69 Rijswijk (Z.-H.).

Hoopgevend

Op het congres van de Maatschappij voor Nijverheid en Handel, dat dezer dagen werd gehouden, heeft de minister van Financiën, prof. mr. Liefstinck, als gast het woord gevoerd. De minister zeide bij deze gelegenheid o.a. dat de regering hoopt, dank zij de Marshall-hulp, binnenkort te kunnen overgaan tot de uitvoering van een aantal bevrijdende maatregelen voor ons economische leven.

De minister zeide voorts het grote belang in te zien van een nauwe samenwerking tussen de regering en het bedrijfsleven. In verband hiermede verzocht de minister aan de Maatschappij voor Nijverheid en Handel, waarvan de rapporten over de geldsanering en de bedrijfsorganisatie hem reeds eerder tot richtsnoer hadden gediend, hem van advies te dienen met betrekking tot het probleem der bedrijfsafschrijvingen bij de vennootschapsbelasting. Voorts riep de minister de medewerking van de Maatschappij in bij het instellen van een commissie, die tot taak zal hebben coördinerend op te treden ten aanzien van alle overheids-, controle- en opsporingsdiensten met uitzondering van de speciale accountantsdienst op economisch gebied in Nederland. Voorwaar, dit geluid van de minister klinkt hoopvol. Het is zeker van belang hiervan kennis te nemen en wij willen dan ook afwachten wanneer en op welke wijze deze belofte wordt ingelost. Mede in verband met de komende kabinetwijziging willen wij niet op een en ander vooruit lopen. Niettemin is het zeker nuttig bovengenoemde uitlating van de minister ook nog eens op deze plaats vast te leggen, opdat hij eens, zo mogelijk en zo nodig, aan zijn gedane belofte kan worden herinnerd.

Stokpaardjes

Er zijn wel eens boze tongen die beweren, dat onze strijd tegen de geleide economie zo langzamerhand een stokpaardje is geworden. Men doet het voorkomen, alsof het verzet van de V.V.D. tegen de veel te ver gaande overheidsbemoeiing met het bedrijfsleven, alleen wordt ingegeven door een bepaald groepsbelang. Niets is echter minder waar dan dat. De strijd tegen de geleide economie moet men veel ruimer zien en mede tegen de achtergrond van het algemeen belang. De strijd tegen de geleide economie wordt op een veel ruimer terrein gevoerd. Het kan in dit verband interessant zijn aan te halen, wat wij met betrekking tot deze strijd zeer onlangs aantreffen in het jaarverslag van de Bank voor Internationale Betalingen te Bazel (B.I.B.). In dit verslag wordt met veel nadruk verklaard dat het een ernstige vergissing zou zijn, indien men zou menen, dat men de vredeseconomie eenvoudig zou kunnen reorganiseren door de vaak geïmproviseerde methoden van de oorlogseconomie voor onbepaalde tijd toe te passen. Door aldus te handelen, aldus het verslag, zou men een nog veel groter gevaar lopen dan indien gewoon de vooroorlogse toestand werd hersteld. Het verslag acht het ogenblik thans gekomen, volkomen te breken met het interventionisme. Als criterium moet weer worden genomen, — zo vervolgt het verslag — de doelmatigheid van de maatregelen tot herstel van de welvaart op een solider fundament dan dat van de valse schijn, die de kieren voor de mislukking slechts aan het oog onttrekt. Wat heeft het voor nut, aldus lezen wij verder, te beweren, dat de prijzencontrole doeltreffend is geweest, terwijl, zoals men dat in vele landen kan waarnemen, meer dan de helft en soms zelfs meer dan drie vierden van alle transacties op de zwarte markt worden afgewikkeld. Wij kunnen hetgeen in dit verslag van de B.I.B. wordt gezegd, volkomen onderschrijven. Het is zeker niet nodig op deze plaats op een en ander nader in te gaan. Van het berijden van een stokpaardje onzerzijds is dan ook in het geheel geen sprake. Met verwijzing naar 't zo even geciteerde verslag kunnen wij met recht tegen onze tegenstanders zeggen: Mijne heren, wij bevinden ons in goed (internationaal) gezelschap.

Puntjes op de i

Een Hagenaar wilde aan zijn pasgeboren dochter de naam Marjanne geven, aldus de Persdienst van het Comité Burgerrecht, weshalve hij zich op de gebruikelijke wijze tot de burgerlijke stand wendde. Daar weigerde men deze naam te aanvaarden. Marjanne met een j bestond niet, het moest Marianne zijn. Toen aangever er op wees, dat de spelling Marjanne in andere gemeenten wel werd geaccepteerd, merkte de ambtenaar verontwaardigd op: „Maar U bent hier in een diplomatenstad, meneer.” En volhardde in zijn weigering. De aangever wendde zich nu tot de Officier van Justitie ter plaatse, die op zijn beurt berichtte, dat hij per advocatenrequest een verzoek tot naamsverandering bij de arrondissementsrechtbank moest indienen. Doch de aangever, met dit antwoord niet tevreden, wendde zich tot de Officier van Justitie te Haarlem, omdat hem gebleken was, dat juist in de gemeente Zaandam niet minder dan twee Marjannes en één Marjan waren ingeschreven. Deze officier berichtte, dat naar zijn mening elke ambtenaar van de burgerlijke stand verplicht was, de naam Marjanne in te schrijven, doch onder de huidige omstandigheden bleef er niets over dan een request aan de arrondissementsrechtbank. De inmiddels rood aangelopen vader vraagt zich af, of hij nu werkelijk hoge kosten moet gaan maken om een ambtenaar, die zich vertegenwoordiger ener diplomatenstad gevoelt, terwille te zijn.....

Een man

Tot de vijf parlementaire veteranen, die de president van de Tweede Kamer in zijn afscheidsrede van 1 Juli met namen noemde, behoorde ook de voorzitter van onze V.V.D.-fractie, dr. S. E. B. Bierema. Geen wonder: reeds in 1922 werd dr. Bierema voor de toenmalige Vrijheidsbond tot lid van de Tweede Kamer gekozen, waarin hij, met een korte onderbreking slechts voor de periode van September 1925 tot voorjaar 1927, sedertdien heeft zitting gehad. Na het uitreden van prof. Van Gijn behandelde dr. Bierema nevens de landbouw- ook de financiële aangelegenheden in de Kamer. En tenslotte werd hij, na het overgaan van mr. Knottenbelt naar de Eerste Kamer, ook aangewezen tot voorzitter van de liberale Tweede Kamerfractie, welke functie ook de fracties van de Partij van de Vrijheid en de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie hem zijn blijven toekennen. Dr. Bierema genoot bij mede- en tegenstander in de Kamer groot gezag. Zijn redevoeringen, waarvoor hij zich ten hoogste van enige aantekeningen bediende, muntten bij deze destijds magna cum laude gepromoveerde doctor in de landbouwwetenschap altijd uit door haar weldoordachtigheid en degelijkheid. Of het een probleem van algemene, dan wel van financieel-economische of buitenlandse politiek betrof, dr. Bierema wist er de kern van bloot te leggen en recht op de man af, zonder omwegen (die hij altijd gehaat heeft), het inzicht van hem en zijn fractie daarover weer te geven. Ieder wist, ieder voelde reeds intuïtief, dat hier stond een man van stavast, van volkomen integriteit, die zeide wat hij meende en die meende wat hij zei. Dat hij, wonend in het Groningse Usquert, zich voor de richtige waarneming van zijn functies grote persoonlijke offers, ook wat zijn huiselijk leven betreft, heeft moeten getroosten, is niet moeilijk te begrijpen. Daarom moet het geëerbiedigd worden, dat hij thans gemeend heeft, dit werk na zoveel jaren aan anderen te moeten overdragen. Ondertussen bestaat de kans, dat dr. Bierema als lid van de Eerste Kamer nog belangrijk werk zal kunnen blijven verrichten. Als dit blad verschijnt zal omtrent de mogelijkheid van zijn intrede in deze Kamer wel reeds zekerheid zijn verkregen. A.

Geestdriftig kader

De avond van de verkiezingsdag heeft in ons kader verheugenis gewekt, zowel op het secretariaat aan de Koninginnegracht, waar verschillende Kamerleden met vele harde werkers van het secretariaat samen waren, als in Pulchri Studio, waar honderden leden op uitnodiging van de Haagse afdeling samen kwamen, heerste een enthousiaste stemming.

Een enthousiasme, dat terecht was na de vele arbeid, die verricht is en die ook tot uitdrukking kwam in het uitsteken van de vlag op de dag na de verkiezing aan ons pand op de Koninginnegracht.

Eerste indruk

Uit de aard der zaak hebben de dagbladen in hun extra-edities nog slechts een summier overzicht en slechts kort hun eerste indruk weergegeven. Maar onze eerste indruk is voor onze partij zeer gunstig. Zo schrijft de N.R.C. o.m.: „De oprichting van deze nieuwe vrijzinnige partij is een succes gebleken”.

De Nieuwe Courant is van mening: „dat het oordeel van de kiezers er op wijst, dat het Indische beleid moet worden omgebogen in de richting zoals o.a. ook door zijn partij gewenst”

In de Nederland (C.H.) schrijft de heer Zuurstof: „Er is een duidelijke aanwijzing, dat ons volk de houding van de C.H.U. en van de Partij van Vrijheid en Democratie begrijpt”.

De Maasbode (K.V.P.) schreef: „Over het geheel genomen wijst de uitslag in de richting van enige verschuiving naar mindere „progressiviteit”, want de middenpartijen boekten de winst”.

De Volkskrant, het orgaan van Prof. Romme, schrijft: „Dat de nieuwe partij Oud-Stikker vooruitgang heeft geboekt in verhouding tot de partij van de heer Stikker alleen, ligt voor de hand”.

Het Parool (Arbeid) is, zoals te begrijpen valt, teleurgesteld. Het blad schrijft o.m.: „Want concessies aan V.V.D. en C.H.U. zijn altijd concessies aan „rechts” en een partij, (P.v.d.A.) die ze, uit hoofde van structuur en program, in het verleden al zéér node kon doen, maar die thans duidelijk naar links is opgeschoven, moet ze afwijzen”.

Resultaat

Als wij in dit nummer, zij het ook zeer in het kort, onze eerste indrukken over de verkiezing voor de Tweede Kamer, in het bijzonder van onze Partij, willen weergeven, dan mag men wel zeggen, dat we alleszins tevreden kunnen zijn met het resultaat van een vooruitgang met 2 zetels, n.l. van 6 op 8 en een vooruitgang in het stemmenaantal op onze partij van 305.287 tot 391.982 in dit jaar, dus een vooruitgang van 86.695 stemmen.

Voorwaar een gunstig resultaat!

Eenmaal Sinterklaas

Elke man wil in zijn leven eenmaal voor Sinterklaas gespeeld hebben en eenmaal voorzitter van een stembureau geweest zijn. Sinterklaas was ik al eens geweest en het voordeel van voorzitter van een stembureau te zijn is, dat je cadeautjes kunt uitreiken in de vorm van stembiljetten zonder de hele dag met een haard voor te zitten en een mijter op je kop te hebben. Ik vond het dan ook leuk, dat ik zo'n vriendelijk briefje van de burgemeester van de stad, waar ik woon, had gekregen, om deze gewichtige functie in ons staatsbestel te vervullen en ik heb me dan ook opgewekt van mijn taak gekweten. Wat ik echter niet wist was de variatie, waarmede je naar het stembureau kunt komen en waarmede je als de naam, zoals dat in de wet staat „overluid” wordt voorgelezen daarop reageert. De een kijkt je met een blik van intieme verstandhouding aan, de ander zegt botweg „klopt”, een derde en in het bijzonder vrouwen zijn kwaad als je een letter teveel of een letter, die ten onrechte vermeld is, voorleest en zo zijn er onder zo'n duizend kiezers van een stembureau alle soorten, waarin de mens maar in soorten kan uiteenvallen: „driftige, joviale, goedmoedige, domme, vergeetachtige typen”, die allen ook bij deze gelegenheid hun aard niet verloochenen. Ik heb ze er alle duizend in mijn stembureau eens op aangekeken en het was een stembureau van een gemengde samenstelling in een nogal eenvoudige buurt in een der grootste steden van ons land, maar bij alle verschil in optreden was er toch wel een conclusie te trekken: ons volk is een rustig volk en is eigenlijk zo weinig revolutionair ingesteld, dat het eigenlijk nuttig zou zijn voor iedereen, die met politiek te maken heeft om ook eens voorzitter van een stembureau te zijn, want dat geeft je nog een aanvulling op hetgeen je reeds weet van de mensen door als Sinterklaas op te treden.

(historisch en waar nodig in gangbaar Nederlands omgezet)

Het stembureau houdt zitting in een lokaal van de openbare lagere school aan de Schoolstraat van des voormiddags acht tot des namiddags vijf uur.....

„'n Lekker lolletje, dat stemmen”, momperde een sappige boerin, „eerst 20 minuten fietsen en dan nog eens 20 minuten terug. En net in de drukke tijd. Ze denken zeker dat ik niks anders te doen heb? En waarom moet ik nou stemmen? Ik stem toch net als m'n man. Wat heb ik nou verstand van politiek?”

N.B. Cri de Coeur nauwgezet weergegeven. Handenvol boerinetjes denken precies zo. Ze hebben geen kiesrecht nodig en ze hebben er niet om gevraagd. Het brengt alleen maar last mee.

Practisch resultaat: haar brave boer brengt dus twee stemmen uit!

„Op wie ik stem?”, koketteerde (maar volkomen onschuldig) de mevrouw uit toonaangevende dorpskring, „dat is geheim, hoor! Maar u mag het best weten: op Schouten. Dat vind ik zo'n klassieke figuur. En zo'n sympathieke en rustige stem. Och, en met al die vrijzinnigheid betaal je immers uitsluitend maar belasting? Op wie mijn man stemt? Op Tilanus. Tenminste, dat zegt hij. Maar ik vind Schouten

VERKIEZINGSFLITSEN UIT ONS DORP

sympathieker. De ramp is alleen dat je niet op een briefkaart mag stemmen. Die school ligt helemaal aan het andere einde van het dorp...”

„Ik heb m'n hele leven lang christelijk historisch gestemd”, verklaarde de rustende landbouwer, „en daar blijf ik bij. Elk jaar tegen Sint Japik ga ik rogge maaien. En met elke verkiezing stem ik op Tilanus. Daar ben ik 76 bij geworden en nog altijd gezond. Alleen de ogen willen niet zo best meer...”

„Nee, dat kan ik niet doen,” zei de winkelier, toen hem gevraagd werd een verkiezingsplaat van de V.V.D. in zijn etalage te plaatsen, „tegenover mijn klanten moet ik neutraal blijven. Ze zijn hier in het dorp bijna allemaal a.r. of c.h. En ik moet aan m'n zaak denken. Als je een zaak hebt, moet je buiten de politiek blijven. En op wie ik stem? Dat hang ik niemand aan z'n neus. Er is hier al concurrentie genoeg en als ze weten op wie je stemt, dan kan je dat alleen maar in je klandizie schelen...”

„Als ik nou maar wist hoe ik het doen moest”, kwam een jonge boe-

renknecht om bericht en raad. „In het Landbouwbladje staat dat we op J. Tabor Gzn. moeten stemmen — no. 16 van lijst 6. Dan komen de boeren er ook weer eens aan te pas. Maar wat moet ik nou rood maken?...”

„Ik? Partij van de Arbeid, hoor!”, zei de textielarbeider, „ik heb het nog nooit zo goed gehad als tegenwoordig. En laat ze de regering nou maar uitschelden en zeggen dat de hele boel failliet gaat dat zal mij een zorg zijn! Wij, arbeiders, blijven er wel buiten. Zolang Koos Vorink het te zeggen heeft, kan ons niks gebeuren. Nou, en daarom. En Jan zal ik zeker op een ander stemmen? Mij niet gezien, hoor...”

„Ik stem a.r.”, verklaarde de intellectueel, „en als ik katholiek was, zou ik op Welter stemmen. Dat is de enige manier als we Indië willen houden. Daarom had ik eigenlijk Feuilletau willen kiezen. Maar Maandag heeft Trouw dat sterk ont-raden. Indië staat op het spel, begrijpt u? En stemmen op een lijst, die misschien geen zetel haalt, staat gelijk met blanco stemmen. Ja, en

als Trouw dat schrijft... Nou, zo-doende stem ik op Jan Schouten!”

„Ik blijf thuis”, zei de man, die het niet schelen kon, „met dit weer fiets ik me geen rolbreuk om een blanco papiertje te gaan inleveren. Stemmen doe, ik toch niet. Ik moet niets van dat honden- en apenspel hebben. Als we straks allemaal op de mesthoop zitten, was ik tenminste m'n handen in onschuld. Boete krijg je toch niet als je even een briefkaartje met „ben verhinderd” schrijft. Wedden dat er minstens honderdduizend kiezers net doen als ik? Die kunnen ze immers toch niet allemaal bekeuren?”

„Er deugt geen aap van”, kankerde de zakenman, die per se stemmen wou en per se niet stemmen kon. „Hoe kon ik nou van tevoren weten dat ik morgen al om 6 uur in de trein moet zitten en pas om 10 uur 's avonds weer thuis ben? Ik kan deze zaak niet uitstellen. En nu zeggen ze op het gemeentehuis dat ik met geen mensenmogelijkheid ergens anders dan net hier stemmen kan. Waarom niet? Als ze me toch een papiertje meegeven? Is dit nou service voor spoedgevallen? Er deugt geen aap van...”

EVERT JAN.

De Heer en Mevrouw
BOELE-PAS
geven met grote blijdschap kennis van de geboorte van hun Dóchter
PAULINE.
IJsselmonde, 4 Juli 1948.
Oostdijk 25.

Wereldvermaarde »THONET« MEUBELN

Zojuist uit Tsjecho-Slowakije ontvangen:
1200 stuks Wener Halffauteuils
en 300 stuks Wener Armfauteuils
in licht notenkleur

GEBR. BOUTER
CAFE- EN WINKELINSTALLATIES

Rotterdam - Sonostr. 3 - Tel. 47474 Den Haag, Wagenstr. 122, Tel. 114428

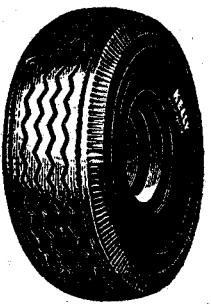

Nederland heeft gekozen
Maar de meeste stemmen kreeg

Verf Van Vettewinkel

N.V. BOELE'S
Scheepswerven en Machinefabriek
BOLNES

Nieuwbouw en reparatie

KELLY
Springfield

Imp. N.V. Jac. Blom (Auto Supply Afd.)
Rotterdam - Filiaal Den Haag

Fa. B. Cuperus Az.
Hessenweg 2 - De Bilt
Bijkantoor:
Laurillardlaan 1,
Bilthoven

Drukkerij en Uitgevers van
Handeldrukwerk en Vakbrochures

Gedenkraam van
Gebrandschilderd GLAS IN LOOD
voor Uw kantoor of woning.

Vraagt vrijblijvend schets en prijsopgave

Glaszaak Koster N.V.
Binnen Damsterdiep 13
Groningen

KETTLITZ & DEENIK
ASSURANTIEKANTOOR, OPGERICHT 1892
Boothstraat 10, Utrecht

Kloos
K I N D E R D I J K
Bruggen

AMERIKA'S KOERS, Europa's kans

EEN STERK DRIEMANSCHAP

Amerika, zo wordt wel gezegd, heeft na de oorlog de plaats van het Britse rijk in de wereld ingenomen. Zeker is dit in grote trekken waar, maar wanneer wij aan deze feitelijke waarneming een appreciatief oordeel moeten hechten, dan valt ons onmiddellijk de leemte op, die het Britse rijk heeft achtergelaten ondanks het feit, dat zijn plaats niet leeg gebleven is. Het is niet een kwestie van macht. Aan deze vereiste voldoet het machtigste rijk, dat ooit ter aarde is geweest, ten volle. Maar wordt dit materiële kunnen ook gecompenseerd door een moreel kunnen?

Bij het Britse volk was dit zeer zeker het geval. Dit was langzamerhand gegroeid in de plaats, die zijn land in de wereld innam, en raakte met deze positie zo vergroeid, dat zij het Britse denken volkomen beheerste en bepaalde, dat taak en wil één werden. Amerika echter is plotseling de mantel van „arbitrator mundi” om de schouders geworpen en zo nu en dan blijkt, dat deze hem wel wat ruim en onwennig zit, dat het Amerikaanse denken nog steeds niet geheel los is van het eeuwenoude besef van „splendid isolation” — een eiland-mentaliteit, veel schitterender en volmakter dan ooit het Britse rijk heeft bezeten.

Of er nu een Whig- of een Tory- of zelfs een Labour-regering in Engeland aan het bewind was — het heeft nooit een radicale ommekeer gebracht in Englands buitenlandse politiek. Haar grondbeginselen bleven onaangestast, haar grote lijnen gevolgd. Voert de socialist Bevin een wezenlijk andere politiek dan de anti-socialist Churchill zou doen? In Amerika ontbreekt een dergelijke grote mate van eensgezindheid over 's lands buitenlands beleid niet. Dat is tenminste geruststellend. Wat echter reden tot een zekere bezorgdheid geeft, is het feit, dat Amerika eigenlijk geen buitenlands beleid heeft, of liever: dat de grondbeginselen ervan nog maar in de maak zijn of zo weinig vastgeworteld in het denken van het volk, dat men steeds met de mogelijkheid rekening moet houden, dat zij in de lucht komen te hangen en in de steek gelaten worden.

* * *

Vandaar dat thans een regeringswisseling in Amerika voor de wereld een kritieker moment is dan ooit een dergelijke gebeurtenis in Engeland geweest is. De standvastigheid van Englands buitenlandse beleid vindt zijn waarborg in het Engelse denken, die van Amerika's beleid in de overtuiging van „brede kringen”. Gelukkig zijn deze „brede kringen” breed genoeg om tussen de beide partijen een eensge-

zindheid ten aanzien van het buitenlandse beleid („bi-partisan foreign policy”) tot stand te hebben kunnen brengen, en gelukkig is de overtuiging van die „brede kringen” thans zo groot, dat de republikeinse partij — van ouds de isolationistische partij bij uitstek — tot haar kandidaten voor het presidentschap en het vice-presidentschap mannen heeft gekozen, die beiden die overtuiging toegedaan zijn.

De wereld — en Europa in het bijzonder — mag zich gelukkig prijzen met de keuze van Dewey en Warren, wier verkiezing tot de volgende president en vice-president van de Verenigde Staten zo goed als zeker is. De voortzetting van het door Truman en Marshall gevoerde beleid schijnt gewaarborgd te zijn, tenzij natuurlijk isolationisten van het slag van Taber en Halleck nog groter invloed in het Congres krijgen dan zij nu reeds hebben. In het tegenwoordige Congres worden zij telkens schaakmat gezet door de internationalisten onder leiding van Vandenberg. Velen mogen het betreuren, dat deze grote staatsman het presidentschap misgelopen heeft. — zij moeten beseffen, dat hij in het Congres, vooral bij een groeiend „Taberism” nog veel belangrijker werk kan doen.

* * *

Met Vandenberg als leider van de Senaat (inzake buitenlandse aangelegenheden) en John Foster

Dulles, adviseur der republikeinse partij (en tevens dikwijls van Marshall), als minister van buitenlandse zaken zou Dewey, indien door het volk tot president verkozen, een driemanschap kunnen vormen, waarop de wereld zou kunnen bouwen. Hijzelf is, na een lange periode van kleurloosheid, in de laatste maanden gegroeid tot de krachtigste persoonlijkheid onder de republikeinen. Dat zij hem, die niet populair is, toch uitverkoren hebben, getuigt van de ze kracht der persoonlijkheid, getuigt ook van de erkenning, die men heeft voor de buitengewoon bekwaame wijze, waarop hij de staat New York bestuurd heeft en die een waarborg te meer is tegen een herhaling van de schande, die de eerste republikeinse regering na de vorige oorlog over het land heeft gebracht. Dat hij als eerste van de kandidaten voor het presidentschap geprotesteerd heeft tegen de besnoeiing, die afgevaardigde Taber c.s. in het plan-Marshall had aangebracht, pleit zowel voor hem als voor de stemming onder de kiezers, die hij als kandidaat min of meer naar de ogen moet zien. Dat hij zijn gevaarlijkste tegenstander, de teleurstellende Stassen, heeft verslagen in een debat, waarin hij het recht der communisten op partijvorming verdedigde, pleit voor zijn evenwichtig oordeel en democratische gezindheid.

De man, die als Marshalls opvolger in een regering-Dewey gedoodverfd wordt, John Foster Dulles, is

een man van grote kennis en bedachtzaamheid. Zijn nieuwjaarsrede, waarin hij de these ontwikkelde, dat de wereld de eerstkomende jaren de staat van „noch oorlog, noch vrede” zal behouden, getuigde van een diep inzicht. Zijn onlangs bekend gemaakte „anti-kominform-plan” deed op 't eerste gezicht even schrikken. Toch kan gezegd worden, dat hij een waardig opvolger van Marshall zal zijn en waarschijnlijk minder het slachtoffer van de capriolen van een president, die aan zijn kiezersvolk denkt. Voor Nederland is het tenslotte van belang te weten, dat Dulles senior is van het New-Yorkse advocatenkantoor, dat de Nederlandse belangen in Amerika behartigt. Men kan dus verwachten, dat hij begrip heeft voor Nederlands positie — zowel in Europa als overzee.

Als het van deze mannen afhangt, ligt de koers, die Amerika thans vaart en die tevens Europa's enige kans is, vast. Dat het helaas niet helemaal van hen afhangt — daaraan worden wij herinnerd door het feit, dat, op aandringen van de Tabers en de Hallecks, de volgende zin uit de ontwerp-tekst van de republikeinse beginselverklaring werd geschrapt: „Wij zullen elke verplichting, welke de wetgevende macht op zich neemt, met financiële toewijzingen nakomen.”

De goden antwoorden

De Bonte-Dinsdagavondtrein en Ome Keesje vallen er bij in het niet. Voor ons Radiolympus. Wij vinden de goden allervermakelijkst en proberen er zoveel mogelijk naar te luisteren. U weet misschien hoe het spel gespeeld wordt: Het vulgus stelt vragen en de goden geven er het antwoord op. Wij zijn altijd ontzettend onder de indruk van de orakeltaal, die wij door onze luidspreker te horen krijgen. De goden hebben — hoe kan het anders? — overal hun antwoord op klaar. En zij zijn vaak zo grappig, dat wij het gevoel hebben alsof wij worden gekitteld. U weet hoe dat is: je roept hou op, hou op en je kunt het lachen niet laten.

Vanavond werd er weer over allerlei diepzinnige vragen georakeld. Eén uit het vulgus, misschien was het wel een twijfelbaar aan de zegeningen van socialisatie en geleide economie (waarom zeggen wij eigenlijk niet bevelseconomie?) is met de volgende vraag naar de goden opgestegen: Wordt het particuliere initiatief niet gedooft door socialisatie?

Hoe gaat het met die dingen? Als een jongeman verliefd is, kan hij geen kwaad over zijn

meisje horen, al zouden er een paar steekjes aan los zijn. Zo vinden wij socialisatie iets, waarop nogal wat valt aan te merken, maar de goden kunnen er geen kwaad van horen. Zij bevelen haar met klem van argumenten aan. En wat voor argumenten? Moet U horen, welke orakeltaal de godin van de Olympus sprak om haar hartekind aan de man te brengen. „Vroeger”, zei zij, „was het met het onderhoud van onze waterkeringen niet zo best, maar nu de waterstaat is gesocialiseerd, is het veel beter; zij wees daarbij op het dijkherstel op Walcheren.”

Wij zijn een halve minuut stil geweest over zoveel wijsheid. Tot dusver meenden wij in onze onschuld, dat de Rijkswaterstaat bestond uit een corps zeer bewaame ingenieurs, technische ambtenaren en opzichters en wij wisten niet, dat zij werkten met baggermolens en die dingen. Wij meenden in onze onschuld, dat zij tekenden, bestekken maakten en toezicht hielden op de uitvoering van het werk. dat werd uitgevoerd door aannemers van waterwerken. En wij hadden wel eens gehoord van aannemers, die daar rijk bij waren geworden en van aannemers, die

alles wat zij bezaten, er bij verloren.

Neen, Mevrouw, dit was geen kittelen meer, dit was een shock en wij dachten met schrik aan Rip van Winkle. Of was U in de war? Wij zullen het eens aan een polderjongen vragen. Misschien weet hij wel niet wat socialisatie betekent en zal er dus wel vóór stemmen, maar wij hebben zo het idee, dat hij ons nog wel kan vertellen, dat hij voor een particuliere baas werkt, voor een aannemer van waterwerken.

Onschuldig als wij zijn, dachten wij, dat in een gesocialiseerd bedrijf de overheid als ondernemer optrad.

Wat verstaan de goden onder socialisatie?

Is het voor hen een toverwoord voor verhoging van het totale volksinkomen? Of een woord uit het Evangelie van Marx?

In het toverwoord geloven wij niet en in dit evangelie hebben wij geen vertrouwen.

Voor ons de vrijheid, de enige grond, waarop de democratie kan bloeien.

En Radiolympus voor ons veertiendaags vermaak.

W.

DEZE AANMATIGING MOEST BERISPT WORDEN

Tito is te zelfstandig

Deze aanmatiging van een satelliet moest berispt worden. Tito moest op de vingers getikt worden. Een officiële démarche in Belgrado, Ruslands misnoegen verkondigende, zou al te zeer een aanfluiting zijn geweest van de zelfstandigheid der kleine naties, door Moskou steeds zo vurig verdedigd! Een ander, niet diplomatiek, instrument moest daarvoor aangewend worden. De Kominform, dat, als bureau van nationale communistische partijen, formeel een particulier lichaam is, was hiervoor het aangewezen werktuig. Niet de staatsman Tito werd gegist, doch de communist Tito voor de daden, die hij als staatsman had verricht. Deze indirecte methode, welke, vanwege de identiteit van staat en communistische partij in Oost-Europa, hetzelfde effect heeft als de directe methode van de diplomatieke démarche, had bovendien nog dit voordeel, dat niet alleen over Tito's buitenlandse, doch ook over zijn binnenlandse politiek een oordeel uitgesproken kon worden.

Want ook deze blijkt een verdachte neiging tot zelfstandigheid te vertonen. De Zuidslavische leiders immers hebben verkondigd, dat „de boeren het sterkste fundament zijn voor de Zuidslavische staat” en dit is in directe tegenspraak tot het marxisme, hetwelk leert, dat het proletariaat de leider moet zijn in de worsteling van alle arbeiders. „In Zuidslavië”, zo zegt het communiqué van de Kominform, „waar de economie van de individuele boerderij overheerst, waar de nationalisatie van het land niet bestaat, waar het mogelijk is om land te kopen en verkopen”, is het niet mogelijk om het communisme zuiver te houden.

Nu is het merkwaardig, dat Zuidslavië juist het land is, waar het communisme in Oost-Europa (behalve Rusland) het verst in praktijk gebracht is. Ook op het platteland is de weg naar collectivisatie via coöperatie voor een veel groter stuk afgelegd dan in Polen, Tsjecho-Slowakije of Hongarije, landen die niet Moskou's toorn op zich geladen hebben. De verdenking rijst dan ook ras, dat Tito's onvermogen of onwil om nu reeds de resten van het kapitalisme op te ruimen niet de ware aanleiding is geweest tot zijn excommunicatie. Het zou bovendien wel het summum van kortzichtigheid zijn, indien Rusland zou eisen, dat het volledige socialisme, binnen enkele jaren en ongeacht de plaatselijke omstandigheden, in de Oost-Europese landen zou worden gebracht, terwijl er veel meer kans is, dat Ruslands veiligheid aldaar gewaarborgd blijft indien de boeren, die inderdaad de ruggegraat van de Oost-Europese samenleving uitmaken, met rust gelaten worden en, in hun dikwijls pas verworven bezit gelaten, daardoor de staat, welks machthebbers reeds lang Moskou trouw gezworen hebben, gunstig gezind blijven.

Tito's onmin met Moskou heeft één verkeerde illusie gewekt, n.l. dat zijn ongenade het gevolg zou zijn van een te toeschietelijke houding van Zuidslavië ten aanzien van het Westen. Het omgekeerde is eerder het geval. De onverzettelijkheid, waarmee Tito zijn aanspraken op Triëst en Karinthië en zijn steun aan de Griekse rebellen generaal Markos handhaafde, baarde het Kremlin, dat op een vredesoffensief overschakelen wilde, last. Tito bleek in zijn buitenlandse politiek „plus royaliste que le roi” oftewel ijveriger dan zijn Moskouse meesters te zijn. Dit bezorgde hem geenszins een goede aantekening bij hen, want dat betekende, dat hij zelfstandiger was dan hun wel lief was. Deze eigengereidheid was ook al tot uiting gekomen in Zuidslavië's ijveren voor een Balkan-federatie, waartoe, behalve de reeds bestaande federatie van Serven, Kroaten, Slovenen, Montenegrijnen en Bosniërs, ook de stamverwante Bulgaren, het kleine Albanië en misschien op den duur Griekenland zouden moeten behoren.

Het is waar, dat dit streven volgens de leninistisch-marxistische leer halfslachtig is, en ook Rákosi, de sluwe leider der communisten in Hongarije, heeft zojuist nog eens herhaald, dat „de arbeiders — en niet de boeren in hun tegenwoordige staat of zelfs de arbeiders en de boeren tezamen — de leidende rol moeten hebben” (het is gewaagd om dergelijke beweringen te doen in een agrarische maatschappij!), maar dit behoort nog niet te betekenen, dat dit doel niet langs geleidelijke weg bereikt kan worden — een weg niet van drie, doch van misschien tien of twintig jaren. In Rusland zelf heeft de Nieuwe Economische Politiek (N.E.P.), die enigszins overeenkomt met de tegenwoordige half-socialistische staat van de Oost-Europese landen, ook zeven jaar (van 1922 tot 1929) geduurd.

Daarom is het moeilijk aan te nemen, dat Tito's uitbanning te danken is aan zijn binnenlandse politiek, al zal Moskou wel van de gelegenheid gebruik hebben willen maken om zijn aanhangers nog eens te herinneren aan het door Marx en Lenin vastgestelde einddoel. Het kan niet wel anders, of Zuidslavië's zelfstandigheid en eigengereidheid in buitenlandse aangelegenheden — hoe anti-Westers ook georiënteerd — behoefde in Moskou's ogen een bestraffing.

Er is niets, waaraan het commu-

nisme zo'n hekel heeft, als een „derde macht”. In de binnenlandse politiek hebben communistische partijen meermalen een bondgenootschap aangegaan met extremisten van rechts om de middengroepen de nek om te draaien, in de verwachting, dat zij daarna alleen wel met die fascistische zouden kunnen afrekenen. Het is de tactiek geweest van de bolsjewisten in 1917 tegen Kerenski en in 1932 van de Duitse communisten tegen Brüning. De eerste keer is het gelukt, de tweede keer niet. Thans lijkt het er veel op, of zij in Frankrijk hetzelfde spelletje willen herhalen.

Op het internationale terrein hetzelfde: Rusland vrees niet zozeer Amerika (waarmee het uiteindelijk een alles omvattende en anderen uitsluitende overeenkomst wil sluiten) als wel de herleving van West-Europa als derde macht. Evenzeer vrees het de opkomst van een derde macht in Oost-Europa.

In een Balkan-federatie onder leiding van de eigengereide Tito (of zelfs van de gewilligere Dimitrow) ziet het de mogelijke kern van zo'n derde macht, die uit hoofde van haar zelfstandigheid heel best een bondgenootschap met de tweede macht tegen Rusland zou kunnen aangaan. Om deze mogelijkheid (thans nog een onwaarschijnlijkheid) uit te schakelen, moest Moskou Tito in de ban doen, al betekende dat een tijdelijke verzwakking van Ruslands positie op de wereldmarkt.

Is emigratie de oplossing?

Op mijn artikel „Is oplossing van het Nederlandse bevolkingsvraagstuk door emigratie mogelijk” in het blad van 7 Mei j.l. zijn enige reacties gevolgd. Gebrek aan plaatsruimte in verband met de verkiezingstijd liet echter niet toe de brieven schrijvers uitvoerig in dit blad te beantwoorden.

De bedoeling van mijn artikel was niet om te betogen, dat oplossing van het bevolkingsvraagstuk uitsluitend mogelijk is door emigratie. Het was wel mijn bedoeling op deze oplossing nog eens extra de aandacht te vestigen en er op te wijzen, dat het vraagstuk door emigratie mits op voldoende grote schaal wellicht verholpen kan worden.

Naar mijn mening is er aan de emigratie nog veel te weinig aandacht besteed. Kennelijk is de regering er niet voldoende van doordrongen, dat de grote bevolkingstoename in een dicht bevolkt land op den duur verarmend moet werken.

Het is evenmin mijn bedoeling geweest om emigratie naar andere streken dan Zuid-Afrika af te keuren. Wel heb ik emigratie naar Zuid-Afrika op culturele gronden en ook in belang van dit Dominion zelf bepleit. Ik ben mij er zeer wel van bewust,

dat er ook naar andere gebieden emigratie mogelijk is. Het is geenszins mijn bedoeling geweest iets te kort te doen aan hen, die emigratie naar de Nederlandse overzeese gebieden willen bevorderen. Ik geef toe, dat er ook in deze gebieden met succes emigratie heeft plaats gevonden. Alleen zie ik vooralsnog niet in, dat emigratie naar dergelijke gebieden gemakkelijk op grote schaal te verkrijgen is, vooral niet op korte termijn. Ik opper de mogelijkheid, dat dit naar Zuid-Afrika wel zou kunnen, alles natuurlijk op voorwaarde, dat Zuid-Afrika daartoe de nodige medewerking verleent. In dit land is momenteel nog plaats genoeg.

Het is nog lang niet zover, dat alle landen met het probleem van bevolkingsaanwas zitten. Wanneer dat het geval zou worden, zou het er met de mensheid slecht uitzien. Dan is er natuurlijk geen emigratie meer mogelijk, maar moeten er andere systemen toegepast worden. Over systemen als geboortebeperving door goede voorlichting, heb ik niet gesproken. Ook naar mijn mening zijn vele gezinnen momenteel te groot, hetgeen nog door de overheidszorg bevorderd wordt, waarop één der

Afdelingsnieuws

's GRAVENZANDE

Vooruit

De afdeling 's Gravenzande breidt zich snel uit. Het bestuur is thans als volgt samengesteld:

A. van Staalduinen, Hoflaan 3, voorzitter; L. Kemeling Lz., Fremelrijstraat 70, secretaris; C. Middelburg, Hoflaan 39, penningmeester; J. v. d. Hout, Monsterscheweg 33, 2e voorzitter; C. M. de Jong, Monster-scheweg 20, Alg. Adj.

Het aantal leden is reeds gestegen tot 25.

WELKOM!

Op 24 Juni werd in Café Veltman te Kooten opgericht de afdeling Achtkarspelen van de V.V.D. Toegetroden 31 leden. Tot bestuursleden werden gekozen de heren: O. B. van der Ploeg, Buitenpost 383, voorzitter; A. S. A. Bron, Surhuisterveen 183, secretaris; H. B. Hulshoff, Surhuisterveen 231, penningmeester; B. Boersma, Kooten 46 en L. Geetlings, Twyzel 153, leden.

Op 2 Juli werd in Café Smits te Stiens opgericht de afdeling Stiens der V.V.D. met een 25-tal leden. In het Bestuur werden gekozen:

J. B. Algra, Uniaweg 15, Stiens, voorzitter; K. F. Elzinga, Petherhuisterweg 1, Stiens, secr.-penningmeester; P. D. Bouma, Stiens, vicevoorzitter; Jentje de Boer, Cornjum en J. Kalma, Britsum 135, leden.

Op 26 Juni werd een afdeling van de V.V.D. opgericht te Heenvliet, welke omvat: Heenvliet, Geervliet, Abbenbroek, Hekelingen, Zwartewaai, Zuidland, Simonshaven en Oudenhoorn. Het bestuur is als volgt samengesteld: C. G. Trouw, voorzitter, Geervliet; J. van Antwerpen, secr., Geervliet; A. Swanenberg, penningmeester, Heenvliet; S. H. Qualm, Heenvliet; F. W. C. Schotel, Abbenbroek; J. Rijke, Simonshaven; me. Trouw, Simonshaven; J. van der Wel, Zwartewaai; B. J. Verschoor, Zwartewaai; dr. H. Soeteman, Zuidland; J. Biesheuvel, Hekelingen; A. in 't Veld, Hekelingen.

Wilt U afdelingsnieuws, aankondigingen van vergaderingen e.d. bestemd voor dit weekblad richten aan: Mr. E. Elias, Victoria-hotel, kamer 435, Amsterdam?

schrijvers terecht wees. Met een actie voor geboortebeperving zou ik echter niet dadelijk willen beginnen. Liever zou ik het vraagstuk door emigratie opgelost zien. Wel ben ik van mening, dat de overheid de steun van grote gezinnen niet moet overdrijven en zou het tevens gewenst zijn om de bevolking onder de ogen te brengen, dat te grote bevolkingsaanwas tot verarming moet leiden.

De vrees bij emigratie is steeds, dat juist alleen de valide werkkrachten weggaan. In mijn artikel heb ik ook daaraan echter aandacht gewijd. Er zal een regeling getroffen moeten worden, waarbij Zuid-Afrika personen van allerlei leeftijden en beroepen accepteert, alles mede in haar eigen belang.

Ik onderschrijf geenszins de mening, dat oorlogen, hongersnoden, epidemieën, natuurlijke gevolgen van ongebreidelde voortplanting der mensen zijn. Hoe erg dergelijke rampen ook mogen zijn, percentsgewijze verminderen zij het bevolkingsaantal der aarde niet zoveel. In een oorlog gaan naar verhouding veel meer productiemiddelen verloren dan mensen. Dit geldt wel zeer speciaal voor de laatste oorlog.

Malthus heeft inderdaad de verdienste gehad reeds in 1793 op het bevolkingsvraagstuk te wijzen. Hij zag de gevolgen echter wel zeer zwart en hechtte m.i. ook te veel waarde aan oorlogen, epidemieën enz.

Ik hoop de diverse brieven schrijvers naar genoegen te hebben beantwoord, al vermoed ik geenszins hen in alle opzichten te hebben overtuigd.

Mr. J. G. Bettink.

Wat deed gij?

Wat deed gij en wat hebt gij gedragen tot heil der mensheid?
Beschamende vraag, waarop zovelen onzer het antwoord schuldig moeten
blijven in het uur der vergelding.

Er zijn zo van die vragen die de denkende mens met verantwoordelijkheidsgevoel niet los laten — vragen die telkens en telkens met een benauwende hardnekkigheid terugkomen en een antwoord eisen.

De vraag: wat deed gij tot heil der mensheid, is een van deze vragen. Het is onvermijdelijk dat de ernstige waarachtig democratisch voelende mens zich deze vraag stelt en dan komt dadelijk al onze Hollandse nuchterheid in het geweer: „tot heil der mensheid” dat is zoiets groots, zoiets weids, daaraan komen wij eenvoudige zielen helemaal niet toe, menen wij. Het is maar voor enkelen weggelegd om grote wereldschokkende daden te volbrengen, om zegenrijke ontdekkingen te doen en onvergankelijke kunstwerken te scheppen.

Wij zijn onmiddellijk bereid om de volstrekte onbelangrijkheid van de eigen persoonlijkheid in het licht te stellen teneinde daarmede de verplichting tegenover het heil der mensheid af te kopen!

Wij spreiden deze onbelangrijkheid als een mantel ten toon maar — deze mantel is tegengevoerd met zelfzucht en traagheid.

Wij „doen” veel — heel veel zelfs; wij lenen de uren van de nacht omdat onze dagen te kort zijn voor alles wat wij willen ondernemen.

Wij hebben het veel te druk om ons te bekommeren om zoiets vaags als het heil der mensheid.

„.....Ik zorg voor mijn gezin — wat gaan al die vreemde mensen mij aan?” zegt de een. „Waarom zou ik iets voor anderen doen? Wat doet zij voor mij?” vraagt een tweede.

„.....Ik heb fabrieken gebouwd waar honderden hun brood verdienen, dat is meer dan menigeen kan zeggen”, meent een ander.

„.....De luxe die ik mij verschaf geeft handel en industrie werk”, ~~zegt een vierde en wij vergeten, dat het heil van anderen voor hen een toevallige bijkomstige omstandigheid is, maar volstrekt geen levensdoel in eerste aanleg.~~

Als de heilsbevordering van de massa toevallig parallel loopt met de eigen wens en strevingen kan geen weldenkend mens hiervoor dank verwachten omdat het doel der daden zelfgericht was.

Ons leven is niet een eindig zijn doch een oneindig worden, een reeks van elkander opvolgende stadia, die lang na onze aardse verschijningsperiode hun voortgang zullen hebben tot ver in de na ons komende geslachten. Laten wij denken aan hen, die eens zullen vragen: „wat deed gij toen?”

Denken aan hen die na ons komen, zaaien opdat anderen mogen oogsten, het pad bereiden voor een volgend geslacht, met ons kleine bestaan bouwen aan de grote tijden, welbewust en naar beste weten en kunnen..... ziedaar de hoogste vorm van verantwoordelijkheidsgevoel.

„Een ander is het die zaait en een ander die maait” heet het in het Evangelie van Johannes: Ploegen en zaaien, wetend dat niet wij maar anderen zullen oogsten — dat is leven in dienende liefde.

WARE VRIJHEID

Ware vrijheid is alleen mogelijk, waar er verdraagzaamheid heerst, niet van de soort, die weinig meer is dan een mooie naam voor onverschilligheid, maar actieve verdraagzaamheid, die de verbreding van tegenstrijdige meningen niet alleen duldt maar aanmoedigt, omdat zij inziet, dat alleen zo een juist begrip van de waarheid kan worden aangeweekt en bewaard.

(J. Chuter Ede)

Blijmoedig onze akker bereidend voor hen, die na ons komen — ons leven niet een beperkt afgerond klein geheel zonder doel, doch een schakel in de oneindige keten die de eeuwen aan elkaar klinkt, ons leven als daadwerkelijk deel van de Eeuwigheid — dat is democratie op een hoger plan.

Hiervoor is echter een diep-innerlijk verantwoordelijkheidsgevoel nodig, dat nimmer welig kan tieren in de onvrijheid van de beperkende banden, die wij onszelf hebben op-

zijn zullen wij het bereiken, doch door in te treden in het diepste innerlijk van het eigen ik.

Bouwende aan onszelf, bouwen wij aan de gemeenschap. Niet de door mensen gestichte gemeenschap met hare stoffelijke en begrensde doeleinden doch aan de eeuwige gemeenschap der elkander opvolgende geslachten.

Bouwen kunnen wij slechts langs de weg der zelfontleding.

Wanneer de concentratie op het eigen ik heeft opgehouden te be-

onderscheid en elke maatschappelijke conventie, als de minste zijner broeders: in liefde dienende.

Wie zo de waarachtige democratie kan belijden en beleven die vraagt niet: wat zal ik doen? Die doet wat de hand te doen vindt, in het klein zowel als in het groot, die draagt in het brandende hart een stil schijnend licht — die weet, dat ZIJN meer is dan DOEN.

Zo kunnen wij met ons kleine bestaan bouwen aan de grote tijden. Niet in ijdel schijnvertoon en onwaarheid, noch met spitsvondigheden of de naarstiglijk beoefende studie van ingewikkelde problemen, maar in simpele goedheid en zelfverzaking: in Liefde dienende.

Enmaal komt de dag, dat wij koortsachtig en wanhopig zullen zoeken tussen de verwelkte praal van ons uiterlijk leven naar één goede Daad van zelfverloochenende toewijding en opofferingsgezindheid om tenminste een enkele reden te hebben voor ons bestaan.....

Laten wij denken aan de grote dagen

Waarom wij delen met ons kleine leed —
Laten wij denke' aan hen, die zijn verslagen,
En aan de strijd die elk dier doden streed,
En aan wat al die duizende' ogen zagen,
Toen 's werelds lot over hen henen schreed;
Laten wij denke' aan hen, die ondergingen
Voor het geluk van later stervelingen.

Laten wij denken aan de grote tijden
Waarom wij bouwen met ons kleine bestaan,
Laten wij denken aan 't doel waarheen zij leiden
Al kunnen wij nog niet hun doel verstaan;
Laten wij denken aan de uren der getijden
Dat zij niet vruchteloos voorbij ons gaan,
Laten wij denken aan wie eens zullen vragen:
Wat deed gij toen en wat hebt gij gedragen?
(Adama van Scheltema)

gelegd met onze gebondenheid aan de materie.

En de Eeuwigheid waarvan wij een onverbreekelijk deel uitmaken is ons zo ver en vreemd als een ongeweten land vol duistere verschrikkingen, vervuld van een stille dreiging, juist om dat ongewetene.

Angst en schuldgevoel verhinderen de massa zich los te maken van de oud testamentische wraakgedachte der vergelding en toen greep de gemakzuchtige mens naar het meest voor de hand liggende afweermiddel en schakelde het Eeuwigheidsbegrip eenvoudig uit zijn leven.

In het jagende bestaan van de moderne mens is voor het Eeuwigheidsbegrip geen plaats, primo omdat er niets mede te verdienen is en secundo omdat zijn gemakzucht hem verhindert lang stil te staan bij zoiets onproductiefs.

Wij praten over de wederopbouw van de maatschappij en een enkele maal praten wij over de Eeuwigheid en dan weten we meestal dadelijk precies wat en hoe..... anderen het moeten doen.

Wij komen daar niet aan te pas — wij kunnen dat niet — wij hebben geen tijd daarvoor en naarstiglijk maken wij onszelf wijs dat het iets zo moeilijks en schier onuitvoerbaars is, dat het voor ons ondoenlijk is. Dus laten wij prompt alle bemoeienis daarmede varen.

De politiek heeft onze belangstelling zolang..... zij de zelfgekozen routine van ons dagelijks leven niet verstoort en — met de Eeuwigheid gaat het net zo: Wij belijden haar met de lippen maar wij leven haar niet.

En daarom hebben wij er dat stempel van moeilijkheid en ingewikkeldheid opgedrukt.

En toch is het zo vanzelfsprekend en zo eenvoudig, zo verbluffend simpel dat er geen enkele verontschuldiging bestaat voor onze nalatigheid en onze plichtsverzaking.

Niet door anderen als uitgangspunt kiezend te willen werkzaam

staan, openbaart zich het goddelijke in de mens. Hij die bevrijd is van zijn Ikheid is naar waarheid vrij en speelt de Eeuwigheid in het heden. Voor hem bestaat de engte niet meer want alle belemmeringen zijn weggevallen.

Onverdraagzaamheid, waanwijsheid en eigendunk zijn hem vreemd; in volslagen deemoed en nederigheid voelt hij zich — zichzelf van binnen uit aanschouwende — in zijn diepste innerlijk staande buiten ieder klasse-

EIGENWIJZE LIEDJES

Slaagde U in Uw keuze?

Nou.... hè, hè!... ze zijn gekozen!
Honderd stuks!... geselecteerd
Uit de gangbare modellen...
Gaaf en uit-gebalanceerd!
Hun portret staat in de kranten
Door hun levensloop omrand:
Doctorandus — burgemeester —
Onderwijzer — predikant....

Veelbelovend-meditierend
(Wat is wezen? Wat is waan?),
Ernstig; wijs en vastberaden
Kijken zij ons zwijgend aan;
In hun oog het „vriend, hier ben ik!”
Om hun mond de strakke lijn
Maar desondanks niet de trekken
Van een Lohman of Colijn.

En ze hangen voor de ruiten....
Opbouw, afbraak... naast elkaar:
Romme, Vorrink en Tilanus,
Joekes, 't Zandt en Wagenaar....
En de kiezer keurt het aanschijn
Van meneer zijn député,
En dat valt vooral de vrouwen
Meestal na haar keus niet mee....

Tjasses nee!, zei een New Lookje,
Dat die dingen weten kan,
Wijs me onder al die typen
Nou is één perfecte man!....

Brammetje.

L. Smit & Zoon
KINDERDIJK

Baggermateriaal
Zeesleepboten
Passagiersschepen
Machines
Motoren
Ketels

N.V. Nederlandsche
Caoutchouc- en Gutta-
Perchafabriek

v.h. Bakker & Zn.
Ridderkerk

• Technische
rubberartikelen

HANDELMAATSCHAPPIJ

H. Albert de Bary & Co. N.V.

Deviezenbank

Financiering van Im- en Export
Documentaire Accrediteven

HEERENGRACHT 450 AMSTERDAM-C. TELEFOON 38911

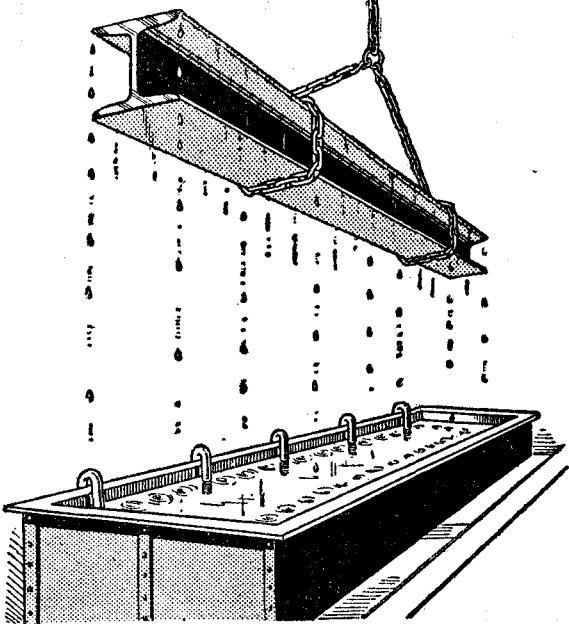
Machinefabriek en scheepswerf

van

P. SMIT Jr. N.V.

ROTTERDAM

BEITSEN MET FOSFORZUUR

Beitsen met fosforzuur,

een moderne methode in de strijd tegen ROEST, de erfvijand van ijzer.

Een MODERNE methode, maar ene, die haar doeltreffendheid en goedkoopte reeds overtuigend heeft bewezen.

Door veel overheidsinstellingen, rederijen en andere grote industrieën wordt het fosforzuur-beitsen al voorgeschreven voor nieuw constructie-werk op alle gebied: bruggen, schepen, tanks, enz.

Het fosforzuur verwijdert walshuid en roest en geeft een ideale ondergrond, waarop de verf zich kan hechten. Daardoor tevens grote besparing op onderhoudskosten.

Wij maken technisch fosforzuur in grote hoeveelheden en kunnen daardoor dit zuur, speciaal geprepareerd voor het beitsen, zeer goedkoop en in ieder gewenste hoeveelheid aanbieden. Wij lichten U gaarne in omtrent de bouw van de zeer eenvoudige beitsinstallatie en.....

Wij leeren U beitsen !!

Wij zenden U daartoe kosteloos onze deskundige, die niet weggaat, voordat Uw personeel geheel met het beitsen vertrouwd is.

• Op aanvraag zenden wij U onze brochure „IJZER EN ROEST”, waarin een beitsvoorschrift is opgenomen.

Albatros Superfosfaatfabrieken N.V.

voorheen N.V. Vereenigde Chemische Fabrieken
N.V. Amsterdamsche Superfosfaatfabriek

Hoofdkantoor: MALIEBAAN 81 — UTRECHT

NEDERLANDS FABRIKAAT

ruim 300 jaar....

FABRICEREN WIJ VERVEN VOOR
BOUWVAKKEN EN INDUSTRIE

N.V. Heyme Vis & Zoonen

ZAANDAM - OPGERICHT 1643

C.V. Scheepswerf en
Machinefabriek

v.h. **Botje,
Ensing & Co.**

Hoendiep 10
Frieschestr. weg 79
Groningen

**Nieuwbouw van motor-
en stoomschepen voor
gebruik in de tropen.**

**Reparatie aan schepen,
motoren en stoom-
installaties.**

BOLNES

Dieselmotoren

25—1400 P.K.

N.V. Machinefabriek

„Bolnes”

v.h. J. H. v. Cappellen
te Bolnes

Zwitserse
Maatschappij
van
Levensverzeke-
ring
en Lijfrente
Opgericht 1857
Nederlandsch Staatstoezicht

ZEKERHEID
Coulante Polisvoorwaarden

Inspecteur: S. NICOLAI
Nicolaistraat 17, Den Haag
Telefoon 335198

Kantoor voor Nederland:
Heerengracht 514, A'dam C.
Telefoon 45458

**N.V.
Machinefabriek**

**IJZER-, STAAL- EN
METAALGIETERIJ**

v.h. BAKKER & Co.
RIDDERKERK

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

VRIJDAG 16 JULI 1948 - No. 16

Trouw moet blijken

(Pag. 7)

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

NA DE STEMBUS

door Mr. P. J. Oud

Het meest op de voorgrond getreden verschijnsel bij de verkiezingen voor de Tweede Kamer is de teruggang van het socialisme in zijn beide vormen: de extreme vorm van de C. P. N., de meer milde vorm van de P. v. d. A. Het gezamenlijk verlies van vier zetels dezer twee partijen, is onder het stelsel van evenredige vertegenwoordiging, dat nu eenmaal geen grote verschuivingen kent, van buitengewone betekenis. Deze betekenis valt te meer op, als men bedenkt, dat het verlies in de zetelverschuiving nog maar onvolkomen tot uitdrukking komt. Het stelsel van verdeling der restzetels naar de grootste gemiddelden, is voor de grootste partijen het voordeligst. Het bezorgde ditmaal de P. v. d. A. niet minder dan twee restzetels. Het percentage der uitgebrachte stemmen geeft dan ook beter de verhouding weer. De communisten liepen terug van 10,6 tot 7,74, de P. v. d. A. van 28,3 tot 25,61. Het socialisme als geheel verloor dus 5,15 van 38,9, een teruggang van ruim 13 per-

Het ligt daarbij voor de hand, dat het stemmenverlies der communisten grotendeels ten goede is gekomen aan de P. v. d. A., die vervolgens meer aan haar rechtervleugel heeft verloren dan zij aan haar linkervleugel heeft gewonnen. Ook dit is zeer verheugend. Want al mogen de C. P. N. en de P. v. d. A. beide socialistische groeperingen zijn, er is tussen die twee toch een zeer groot verschil. Terwijl de communisten de democratische methoden volstrekt aan de kant willen zetten, valt aan het oprecht bedoelen van de leiding van de P. v. d. A. om uitsluitend democratische wegen te bewandelen, geen ogenblik te twijfelen. Verzwakking van het communisme ten gunste van het democratisch socialisme blijft dus een zeer gelukkig verschijnsel, dat de P. v. d. A. zich aan een illusie schuldig maakt, indien zij meent, dat socialisme en democratie op den duur zullen kunnen blijven samengaan.

Deze achteruitgang van het socialisme stemt overeen met de verwachting, die ik van de uitslag der verkiezingen heb gekoesterd. Gedurende de verkiezingscampagne heb ik in woord en geschrift herhaaldelijk als mijn mening te kennen gegeven, dat het socialisme over zijn hoogtepunt heen is. Ook uit het buitenland, met name uit Engeland, kreeg men die indruk. De wereld krijgt, zo zeide ik, weer meer oog voor de betekenis en met verantwoordelijkheid en sociaal gevoel gepaard gaande vrijheid, zoals die door de V. V. D. wordt voorgestaan.

Voor Nederland is de juistheid dezer zienswijze bevestigd door de winst, die onze partij heeft behaald. Zij is groter dan de winst door enige andere partij verkregen. Zij had nog groter kunnen zijn, indien niet dissidente groepen als de lijst-Feuilleateau de Bruijn en de Middenstandspartij waren opgetreden. Ook met deze groepen is het gegaan als wij voorspeld hadden. Zij hebben geen van beiden een zetel verworven en tezamen meer stemmen verspiid, dan de kiesdeler bedraagt, zodat zij de oorzaak waren, dat een restzetel extra overbleef.

Door de werking van het stelsel der grootste gemiddelden is die zetel naar de P. v. d. A. gegaan. De dissidenten hebben dus precies het tegengestelde resultaat bereikt van hetgeen zij beoogden, versterking in plaats van verzwakking van het socialisme.

In het verlies door de P. v. d. A. naar rechts geleden is moeilijk iets anders te zien dan de definitieve liquidatie der doorbraakgedachte. Was daarvan in 1946 ook al niet veel terechtgekomen, thans is de uittocht der niet-socialisten uit die partij wel volkomen. Het zijn in het bijzonder de C. H. U. en de V. V. D., die daarvan hebben geprofiteerd. Vermoedelijk zijn er van de vroegere christelijk-historischen, die in 1946 de P. v. d. A. hebben gestemd nog maar zeer weinigen overgebleven. Van de vroegere vrijzinnig-democraten laat zich hetzelfde getuigen. De winst die de V. V. D. uit hun hoek heeft behaald, moet aanzienlijker zijn dan haar totale vooruitgang, want ook de V. V. D. heeft stellig stemmen, in 1946 op de P. v. d. A. uitgebracht, aan andere groepen, met name aan de lijst-Feuilleateau de Bruijn en de Middenstandspartij, verloren. Men mag dus gerust constateren, dat de overgrote meerderheid der vroegere vrijzinnig-democraten heeft begrepen, dat hun plaats in de V. V. D. is.

Te verwonderen valt dit niet. De geest in de V. V. D. is immers dezelfde als die van de vroegere V. D. B. Liberalen en vrijzinnig-democraten, door de loop der gebeurtenissen naar elkaar toegegroeid, gevoelen zich beiden in het nieuwe partijverband volkomen thuis. De verkiezings-

campagne heeft mij in alle hoeken van het land gebracht. Overal heb ik dezelfde geest gevonden. Wij waren in de weinige maanden, sedert de oprichting der V. V. D. verstreken, al volkomen vergeten, dat wij van verschillende kanten tezamen waren gekomen. Ik durf dan ook met gerustheid te constateren, dat de oprichting der V. V. D. een volkomen succes is gebleken. Een succes, dat de beste verwachtingen wekt voor de toekomst.

Ons succes moet, dunkt mij, ook de vroegere vrijzinnig-democraten, die leidende plaatsen in de P. v. d. A. bekleeden, wel iets te zeggen hebben. Zij moeten het gevoel krijgen thans min of meer officieren te zijn zonder leger. De troepen, die in 1946 onder vrijzinnig-democratische leiding naar de P. v. d. A. zijn gegaan, hebben thans grotendeels het vaandel van de V. V. D. gevolgd. Het zal de positie der vroegere vrijzinnig-democratische leiders in de P. v. d. A., welke partij geleidelijk hetzelfde karakter heeft gekregen als de vroegere S. D. A. P., niet gemakkelijk maken. De verkiezingscampagne van de P. v. d. A. moet daartoe het hare hebben bijgedragen. Deze was immers voor een belangrijk deel gebaseerd op een scherpe afkeuring van het door de vrijzinnig-democratische ministers in de jaren 1933—1937 gevoerd beleid, een afkeuring, die zij, die immers met dit beleid hadden ingestemd, zich evenzeer konden aantrekken als ik. Dat de propagandaleiding der P. v. d. A. deze actie heeft gevoerd, getuigde dan ook van heel weinig deferentie tegenover de partijgenoten uit het oud-vrijzinnig-democratische kamp.

Intussen behoeven wij de ontwikkeling in de P. v. d. A. allerminst te betreuren. Zij doet ons weer terugkeren tot de voor-oorlogse politieke verhoudingen. Deze verhoudingen passen nu eenmaal bij het karakter van ons volk en zijn in overeenstemming met zijn politieke geschiedenis. De S. D. A. P. vervulde daarin een belangrijke plaats. De plaats van een partij van uitgesproken socialistisch karakter, doch tevens overtuigd van de grote betekenis van de parlementaire arbeid en bereid met andere groepen te zamen aan dien arbeid deel te nemen. Zij was daardoor enerzijds een waardevol element in het parlementaire leven, terwijl zij anderzijds velen wist te weerhouden van de communistische partij. Wij mogen bij alle bezwaren, die wij overigens tegen de S. D. A. P. mochten hebben, daarvoor de ogen niet sluiten. Dat bij de oprichting der P. v. d. A. de S. D. A. P. scheen te verwateren, was een ernstig nadeel. Zij verloor daardoor enerzijds kiezers aan de communisten, terwijl zij anderzijds elementen tot zich trok, die zich op den duur met echte socialisten niet in één verband thuis konden gevoelen. Het is daarom zonder meer verheugend, dat men na deze verkiezingen mag constateren, dat de P. v. d. A. geheel is geworden wat zij voor de zuiverheid onzer partijverhoudingen behoort te zijn, de S. D. A. P. onder een andere naam.

Een ander kenmerkend verschijnsel van deze verkiezing is, dat terwijl middenpartijen als de V. V. D. en de C. H. U. zijn versterkt, de extreme oppositiepartij, de A. R., het niet verder heeft kunnen brengen dan dat zij haar positie heeft gehandhaafd. De kiezers hebben daarmede getoond van het onvruchtbare beleid, dat zij op het stuk van Indië voorstaat, niet te willen weten. Er ligt, dunkt mij, hierin een duidelijke aanwijzing, dat thans beproefd moet worden tot een zodanig Indië-beleid te komen, dat het mogelijk zal zijn, dat met behulp van de V. V. D. en de C. H. U. een tweederden meerderheid voor de grondwetsherziening wordt bereikt. In het geringe succes, dat de lijst-Welter heeft behaald — om van het totale fiasco der actie-Feuilleateau de Bruijn maar geheel te zwijgen — ligt een aanwijzing in dezelfde richting.

Dit alles duidt er op, dat ter oplossing van het moeilijk probleem der Kabinetsformatie een weg behoort te worden ingeslagen, die kan leiden naar een regeringsmeerderheid op belangrijk bredere basis dan die der laatste twee jaren. Immers alleen langs die weg zal zijn te bereiken, dat de grondwetsherziening een veilige haven kan worden binnengelooft. En men heeft er zich goed rekenschap van te geven, dat, wanneer dit niet mogelijk zou blijken, een hoogst onbevredigende toestand zal intreden. Immers zou een Kabinet optreden, dat niet het vertrouwen kan veroveren ener tweederde

meerderheid der Kamer, dan kan dit praktisch tot geen ander gevolg leiden, dan dat de politiek der voldongen feiten, die wij zich gedurende de laatste jaren hebben zien voltrekken, zal blijven voortduren.

Het belang van het land vordert daarom naar mijn mening, dat K. V. P., P. v. d. A., C. H. U. en V. V. D. trachten tot overeenstemming te geraken. Ik weet natuurlijk, dat dit niet gemakkelijk zal zijn. De P. v. d. A. heeft zich voor de verkiezingen over een bredere samenwerking met de K. V. P. alleen niet zeer welwillend uitgelaten. Zij stelde zich zelfs op het standpunt, dat zij, wat zij noemde de „progressiviteit” van het nieuwe Kabinet, zou hebben te bepalen. Die progressiviteit kan moeilijk een andere dan een socialistische progressiviteit zijn geweest. Was daarvoor reeds vóór de verkiezingen, gezien de minderheid, die het socialisme in ons parlement vormt, geen redelijke grond, na het verlies, dat het socialisme had te incasseren bij de stembus is het nog minder redelijk geworden. Er is na deze verkiezingen zeker alle aanleiding voor een vooruitstrevend sociaal beleid, maar sociaal is iets anders dan socialistisch. Wanneer de P. v. d. A., als de kruiddamp van de verkiezingsstrijd is opgetrokken, de objectieve feiten nuchter onder het oog ziet, zal zij, hoop ik, tot deze conclusie kunnen komen. Regeeringsmeerderheden kunnen nu eenmaal in Nederland niet worden verkregen zonder samenwerking van verschillende groepen. Het is daarom nodig tot een onderling vergelijk te komen en dat sluit uit, dat één partij haar wil aan de andere opdringt.

Niet genoeg kan daarbij herhaald worden, dat onder de tegenwoordige omstandigheden een regeringsmeerderheid op de basis ener eenvoudige Kamermeerderheid niet voldoende is. Zij kan immers de oplossing van het probleem der hervorming van het koninkrijk op de basis der aanhangige grondwetsherziening niet verzekeren. De totstandkoming van die herziening vordert eenmaal een tweederden meerderheid en diezelfde meerderheid is opnieuw vereist, wanneer, na aanvaarding der grondwetsherziening, de resultaten van het voortgezet overleg aan de Staten-Generaal zullen worden voorgelegd. Zij, die straks in het nieuwe kabinet zullen zitting hebben, zullen zich dit doorlopend voor ogen moeten houden. Een aanmerkelijk breder basis dan die van 1946 is daarom voor de regering een volstrekt vereiste. Daaruit volgt, dat het verkeerd zou zijn, indien men, wanneer een accoord tussen de verschillende politieke partijen op bredere basis onbereikbaar blijkt, toch tenslotte zijn toevlucht zou nemen tot een kabinet op de basis van 1946. Een betere uitweg zal dan zijn het optreden van een extra-parlementair kabinet van breder samenstelling.

Ik schrijf dit niet, omdat ik op zichzelf zo'n voorstander ben van extra-parlementaire kabinetten. Het tegendeel is het geval. Maar er zijn nu eenmaal omstandigheden, waarin een extra-parlementair kabinet het beste middel is om uit een impasse te geraken. Het klassieke voorbeeld levert hier 1913. Aangewezen was toen het optreden van een parlementair kabinet uit de vrijzinnig-socialistische kamermeerderheid. Accoord daarover was toen tussen de partijen dezer meerderheid niet te bereiken. Men heeft toen zijn toevlucht genomen tot het extra-parlementair kabinet-Cort van der Linden. Dit kabinet stelde zich tot zijn hoofddoel de vervulling van dezelfde taak, die het parlementaire kabinet zou hebben te verrichten gehad, de grondwetsherziening tot oplossing van het kiesrechtvraagstuk. Het is in die taak niet alleen volledig geslaagd, het heeft bovendien bij diezelfde grondwetsherziening een ander netelig probleem, het onderwijsvraagstuk, tot oplossing weten te brengen. Ja, het heeft zijn werk op een zodanige wijze weten te verrichten, dat beide hervormingen, kiesrecht en onderwijs, door de Staten-Generaal met vrijwel algemene stemmen werden aanvaard. Cort van der Linden heeft in één woord getoond, dat ook een extra-parlementair kabinet groot werk kan verrichten.

Groot werk moet ook thans worden verricht: de hervorming van het Koninkrijk, overeenkomstig hetgeen bij de koninklijke rede van December 1942 in uitzicht werd gesteld. Het is uitermate gewenst, dat dit doel zal worden bereikt met instemming ener zo groot mogelijke meerderheid der Staten-Generaal. Daarop worde bij de Kabinetsformatie het oog gericht. Langs de weg van een parlementair kabinet, zo het kan; langs die van een extra-parlementair kabinet, zo het moet.

Mr. P. J. OUD.

VERHEUGENDE LES der verkiezingen

In zes van de achttien kieskringen staat meer dan het tiende deel van het volk achter ons!

Consolidatie van deze winst binnen het Partijverband thans een dringende eis!

De les die wij uit de resultaten kunnen trekken welke door onze V.V.D. bij de jongste verkiezingen zijn behaald, is wel zeer belangrijk en veelzijdig. Dit blijkt in het bijzonder, indien men de diverse cijfers eens rustig analyseert, waartoe wij hieronder een poging willen wagen.

In 1946 was de toestand aldus, dat slechts in drie van de achttien kieskringen die ons land telt, 10 % of meer van het aantal kiezers hun stem op onze lijsten uitbrachten. Het waren de kieskringen Den Haag, Groningen en Assen waar wij achter-eenvolgens 11.4, 11.2 en 15.8 % van het aantal uitgebrachte stemmen wisten te behalen.

Thans zijn het echter zes kieskringen, dus twee maal zo veel, alwaar meer dan een tiende van de bevolking zich voor onze beginselen uitsprak.

Wij laten hieronder deze kieskringen volgen met de aldaar behaalde cijfers, met daarachter tussen haakjes, de behaalde percentages bij de Kamerverkiezingen in 1946:

Rotterdam	10.5 %	(7.4 %)
Den Haag	10.4 %	(11.4 %)
Haarlem	11.2 %	(9 %)
Arnhem	10.4 %	(8 %)
Groningen	12 %	(11.2 %)
Assen	15.7 %	(15.8 %)

Voorwaar een belangrijke en verheugende vooruitgang!

* *

Bezien wij de behaalde resultaten nog eens vanuit een andere gezichtshoek, dan blijkt dat daarenboven thans in drie kieskringen het percentage van nagenoeg 10 op onze lijsten kon worden verzameld.

Amsterdam	9.2 %	(6.5 %)
Den Helder	9.1 %	(5.3 %)
Dordrecht	9.5 %	(7.6 %)

De grootste vooruitgang werd in de navolgende kieskringen geboekt:

Den Helder	9.1 %	(5.3 %)	+ 3.8
Rotterdam	10.5 %	(7.4 %)	+ 3.1
Zwolle	8.2 %	(5.4 %)	+ 2.8
Amsterdam	9.2 %	(6.5 %)	+ 2.7
Leeuwarden	7.3 %	(4.7 %)	+ 2.6
Arnhem	10.4 %	(8 %)	+ 2.4
Haarlem	11.2 %	(9 %)	+ 2.2
Dordrecht	9.5 %	(7.6 %)	+ 1.5
Utrecht	7.7 %	(6.2 %)	+ 1.5

Uit een andere groepering der cijfers blijkt o.m. het wel zeer verheugende verschijnsel, dat in verschillende gemeenten het aantal stemmen op de lijsten van de V.V.D. uitgebracht, werd verdubbeld of meer dan verdubbeld of nagenoeg werd verdubbeld in vergelijking met de resultaten welke werden behaald bij de Kamerverkiezingen in 1946. Hieronder volgen enige voorbeelden:

Eindhoven	2166	(1190)
Bergen op Zoom	464	(219)
Tilburg	661	(354)
Noordwijk	677	(212)
Hoek van Holland	118	(42)
Harlingen	428	(176)
Weststellingwerf	1044	(519)
Almelo	2204	(1114)
Enschede	6032	(2914)
Goor	287	(94)
Hengelo	2223	(1300)
Oldenzaal	227	(121)

Bergen (N.H.)	959	(414)
Castricum	212	(110)
Egmond aan Zee	177	(51)
Egmond-Binnen	40	(13)
Lochem	844	(451)
Terschelling	467	(187)
Texel	925	(383)
Urk	14	(2)
Vreeswijk	22	(8)

Uit het bovenstaande overzicht blijkt duidelijk dat in sommige gevallen ons stemmenaantal meer dan verdubbeld werd.

Van de onderstaande grote gemeenten is de winst voor onze partij voorts van een zeer grote betekenis:

Apeldoorn	5421	(3367)
Dordrecht	3948	(2403)
Schiedam	2756	(1683)
Haarlem	8209	(5630)
Amersfoort	2449	(1843)
Utrecht	7081	(5156)

Inderdaad! Wij kunnen over de verkiezingsuitslag tevreden zijn. Wij hebben bovenstaande cijfers echter niet alleen gegroepeerd om onze vreugde nog eens met de feiten te staven, doch vooral om aan te tonen waar er voor onze partij nog een open terrein braak ligt!

Ongetwijfeld kunnen zowel de partijleiding als de duizenden werkers der diverse plaatselijke afdelingen in den lande, met volle tevredenheid op hun vaak vermoeiende en tijdrovende activiteit terugzien. De thans nog resterende vacantielijst zal gelegenheid geven voor een welverdiende rust na een zeker niet lichte arbeid. Doch bij ons welverdiende succes zullen wij evenwel niet mogen stilstaan. Onze voorzitter van de redactie-commissie, ons Kamerlid ~~Korthals~~ ~~was~~ hierop in zijn hoofdartikel reeds zeer terecht. Het a.s. winterseizoen zal een hernieuwde activiteit van ons allen zonder uitzondering eisen.

Immers, het bereikte resultaat zal binnen het verband van onze partij moeten worden vastgelegd. De bovenstaande cijfers bewijzen, dat de tijd rijp is om te oogsten. Nu!

De ongeveer 90.000 stemmen die wij meer mochten vergaren dan in 1946, vormen een duidelijke aanwijzing, dat het abonnementenaantal op ons blad omhoog kan, dat het aantal afdelingen der Partij kan worden uitgebreid en het aantal leden der bestaande afdelingen, ten koste van alles omhoog moet! Het ijzer is witgloeiend en moet daarom nu worden gesmeed.

Onze kadercursussen zullen opnieuw moeten worden georganiseerd en worden uitgebreid, waarbij vooral de jongeren in de Partij dienen te worden geactiveerd. Kortom, er zal de komende winter geducht moeten worden aangepakt. Wij hebben hierbij het niet te onderschatten voordeel der wetenschap, dat wij de wind in de zeilen hebben, hetgeen onze nog komende zware arbeid lichter maakt. Immers, het is zeker aangenaam propaganda te maken voor een politieke partij, wier beginselen blijkens de jongste verkiezingsuitslagen vaster voet bij ons volk hebben weten te krijgen.

De oogst ligt rijp op het veld. Het gaat er nu slechts om, voldoende werkers te vinden deze oogst in de grote voorraadschuren van onze V.V.D. binnen te halen!

Hoeveel er in dit opzicht vooral plaatselijk bereikt kan worden leren de bovenstaande cijfers. Daarom, werkers voor!

Deze burger

mag nu wel zeggen, dat hij onze verkiezingspropaganda niet zo gek vond. Hier en daar een tikkeltje demagogisch, wat niet meer dan oirbaar is wanneer nu eenmaal met Demon demos geëgeerd moet worden. Wij deden het kalmer dan de meeste anderen en minder droog dan Zandt. Wij hadden de redelijke argumenten voor het grijpen en wij hadden dus de onredelijke niet nodig. Wij zouden er niet meer over peinzen zo verwaten te zijn ons zelve met het denkende deel der natie te vereenzelvigen, doch wij hebben toch wel degelijk overwogen, dat het Nederlandse kiezersvolk precies weet wanneer het voor de mal gehouden wordt. Wij hebben dus niet aan voor-de-mal-houderij gedaan, zo min mogelijk gebrald, zo weinig mogelijk doorgedraafd en zo veel mogelijk rustige, redelijke taal doen horen. Klare taal voor de mensen die klare taal verstaan. Deze burger houdt niet van zelfvoldaanheid. Maar hij mag wel eerlijk zeggen dat hij toon en inhoud van onze verkiezingspropaganda eerlijk en redelijk vond. En in het resultaat meent hij een bevestiging daarvan te zien.

Deze burger meent overigens dat mr. P. J. Oud (door het venster en, reeds bij voorbaat, in de wolken) véél te ernstig keek.

Niet dat de tijd niet ernstig is.

Niet dat verkiezingen niet dood-ernstig zijn.

Niet dat onze partij geen ernstige partij is.

Niet dat onze lijst-aanvoerder geen ernstig man is.

Maar mr. Oud had best door zijn venstertje mogen glimlachen. vind ik.

Deze burger gelooft namelijk dat ge meer bijen vangt met de honing der blijmoedigheid, dan met de ernst der saamgenepen lippen.

Hier en daar kom ik langs een zuil of een muur waarop het vensterke van Oud nog niet dichtgeplakt is met bier of vruchtenlimonade. En zelfs nu glimlacht Lijstaanvoerder nog niet. Met die twee zetels meer zijn zijn lippen nog op elkaar.

Dat volgende keer een zonnige glimlach tussen de wolken strale is de hartewens van

DEZE BURGER

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.

Redactie-secretaris: Mr. E. Elias
Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.

Administratie: Postbox 43, A'foort, tel. 5267
Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.
Losse nummers 15 cent.

Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie”, te Amersfoort.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlug, Geestbrugweg 69 Rijswijk (Z.-H.).

Volgende keer: 40.000

Een van de weinige kieskringen, waar juist in verband met de Indische kwestie, de propaganda voor onze partij niet gemakkelijk was, waar dan ook teruggang in stemmental verwacht werd en waarbij tevens rekening moest worden gehouden met het feit, dat in 1946 de resultaten in deze kieskring voor onze partij ongedacht gunstig waren geweest, was Den Haag. Door het vele werk, dat in 1946 door het toenmalige Comité van Actie in Den Haag gevoerd werd voor de Partij van de Vrijheid, had men in 1946 weten te bereiken, dat er 31.592 stemmen of 11.4 % op onze lijst waren uitgebracht. Waar er in het Haagse kiezerscorps een sterke toeneming had plaats gehad, in het bijzonder veroorzaakt door velen, die uit Indië naar Nederland waren gekomen, waaronder er velen waren, die zeer verbitterd waren over het slappe optreden van de Regering-Beel, gevoegd bij de felle actie, welke zowel het Comité Rijkseenheid, dat de lijst van de C.H. en van ons niet aanbeval, de groep Feuilletau de Bruyn en Welter, de Middenstandspartij en een neiging onder vrijzinnige kiezers om anti-revolutionnair te stemmen, maakte, dat een verlies van 5000 à 6000 stemmen voor onze partij door insiders in de Haagse sfeer voor waarschijnlijk werd gehouden.

Als men echter de resultaten ziet, dan blijkt, dat dit hard meevalt en dat stellig lof mag worden toegezwaid aan de actie, welke ook thans in Den Haag is gevoerd. Want het aantal stemmen, dat dit keer op onze partij in de Residentie werd uitgebracht, bedroeg 30.187 of 10.4 %, dus slechts een teruggang van 1405 stemmen. De A.R. partij kreeg 47.010 stemmen tegen 37.250 in 1946 en steeg dus van 13.5 op 16.2 % of in stemmen uitgedrukt steeg met 9760 stemmen. De Onafhankelijke Nationale Groep kreeg in Den Haag 6367, de groep Welter, waarop verscheidene Katholieken hebben gestemd, die de vorige maal de V.V.D. verkozen 7156 en de Middenstandspartij 4612 stemmen. Deze stemmen bij elkaar geteld, n.l. de toename van de A.R. en deze andere lijsten geeft in totaal 27.895 stemmen. Bij een goede actie en propaganda in de komende tijden achten wij het mogelijk om tenminste de helft van deze kiezers tot onze gelederen te brengen, zodat wij hopen, dat Den Haag de volgende keer tenminste 40.000 stemmen voor onze partij oplevert. Ook bij deze stembusuitslag van 30.187 zou het aantal zetels in de Gemeenteraad voor onze Partij, dat op het ogenblik 4 bedraagt, toenemen met 1 en 5 bedragen.

Den Haag is altijd een gemeente geweest, waar de politiek-vrijzinnige gedachte in brede kring weerklank vond en wij hebben de vaste overtuiging, dat dat ook in de toekomst het geval zal blijven.

Bijna 400.000!

Op de lijst der V.V.D. zijn bijna 400.000 stemmen, of om het precies aan te geven 391.982 stemmen uitgebracht. Een naar onze smaak zeer goed resultaat, omdat we dit keer enerzijds wel konden rekenen op een toeneming van stemmen door de fusie van de Partij van de Vrijheid met het comité-Oud, maar er anderzijds concurrerende partijen waren als de Onafhankelijke Nationale Groep, de Middenstandspartij en er toch

ook verscheidene kiezers, blijkbaar opnieuw gevangen door de stoer-starre houding van de A.R. partij, hoewel zij eigenlijk tot de politiek-vrijzinnige kiezers behoorden, hun stem hebben uitgebracht op de A.R. partij, een verschijnsel, dat zich in het bijzonder heeft voorgedaan in Den Haag. Dat er desondanks een toeneming in stemmental voor onze partij van 305.287 in 1946 tot 391.982 stemmen heeft voorgedaan, dus een vermeerdering van 86.695 is zeer verheugend. Dat geeft goede moed, dat de volgende keer de 500.000 stemmen gehaald worden.

Geen winst, geen werk!

Bij herhaling wezen wij op de funeste gevolgen, die de prijzenpolitiek van het thans demissionnaire kabinet heeft gehad op ons bedrijfsleven.

Bij enig nadenken zal het duidelijk zijn, dat een dergelijke politiek niet alleen nadelig is voor de ondernemers, doch evenzeer voor de arbeiders die in dat bedrijfsleven hun brood verdienen. Geen winst betekent, geen werk. Het ziet er naar uit, dat een groter deel der arbeiders dan in 1946 het geval was, dit nu heeft ingezien. Toch zullen wij nimmer mogen afdelen op een dergelijke funeste prijspolitiek te wijzen opdat de ogen, ook van de arbeiders, gaandeweg worden geopend.

Ons trof in dit verband het jaarverslag van de Koninklijke Zwavelzuurfabrieken v/h. Ketjen.

In dit verslag lezen wij o.m. het volgende:

„In tegenstelling tot de in 1947 verkregen resultaten zijn de verwachtingen voor 1948 aanzienlijk minder gunstig. Dit minder goede perspectief is weliswaar in zekere mate terug te voeren tot het gedeeltelijk wegvallen van de hogere prijzen opleverende export, maar vindt toch voornamelijk zijn verklaring in de omstandigheid, dat van overheidswege het prijspeil voor het hoofdproduct bij het in bedrijf komen der nieuwe zwavelzuurfabriek zó sterk werd verlaagd, dat ondanks de uitbreiding der productiecapaciteit de winstcapaciteit van het bedrijf als geheel aanzienlijk is gereduceerd. Het verlangen tot industrialiseren wordt hierdoor in het algemeen ernstig getemperd, doch het is voor de maatschappij wel zeer teleurstellend, daar de fabriek, welke voor de binnenlandse voorziening en in verband met het gebrek aan deviezen belangrijk was, een uiterst kostbare investatie heeft vereist. De Mij. heeft goede hoop, dat het overleg en het onderzoek dat door de autoriteiten wordt ingesteld, tot een meer bevredigende regeling zal leiden”.

Tot zover het jaarverslag.

Ziehier dus weer een voorbeeld waaruit blijkt, dat de overheid bezig is de kip met de gouden eieren te slachten. Een dergelijke politiek moet op den duur eveneens een ongunstige invloed hebben op de sociale politiek voor de werknemers. Daarom herhalen wij het nogmaals. **Tast het gezonde bedrijfsleven, d.w.z. de bron van de arbeid, niet aan.** Daarmee dient men de belangen zowel van werkgever als van werknemer, dus het algemeen belang. Het dienen van dit algemeen belang staat de V.V.D. voor. Daarom steunen men haar politiek met de daad!

Volkspartij

Er is, als men de percentages van de V.V.D. vergelijkt met hetgeen in vroegere verkiezingen door de vrijzinnige partij werd verkregen, een verblijdende vooruitgang te constateren. Uit de percentages, zoals die o.m. in de Nieuwe Courant werden vermeld, zien wij, dat in 1939 de toenmalige liberale partij 3.95 van de stemmen verkreeg.

In 1946, bij de eerste verkiezingen na de bevrijding van ons land, verkreeg de Partij van de Vrijheid 6.41 % van de stemmen en thans kreeg de V.V.D. 7.94 %. Een inderdaad verblijdende vooruitgang, omdat daaruit blijkt, dat de gedachte, zoals deze door onze partij thans wordt uitgedrukt, in steeds breder kring weerklank vindt en er inderdaad dus reden is, dat onze partij met recht de naam Volkspartij draagt. Zien wij het goed, dan zal bij de verkiezingen in de toekomst deze vooruitgang zich voortzetten, omdat de V.V.D. naar onze mening inderdaad weergeeft, hetgeen in steeds breder kring onder het Nederlandse volk als juist in politiek opzicht wordt aangevoeld.

N.S. spreken niet meer!

In ons nummer van 11 Juni j.l. uitten wij in het artikeltje „Vadertje Luidstem”, critiek op het feit, dat de Nederlandse Spoorwegen nog altijd gelegenheid kregen elke week voor de radio reclame voor hun bedrijf te maken, zulks in tegenstelling tot het particuliere vervoersbedrijf, dat over een dergelijk reclamemiddel niet de beschikking had.

Het doet ons thans zeer veel genoegen, dat nu in dit verband niet meer gesproken kan worden van het meten met twee maten. In „De Radiobode” van de A.V.R.O. staat n.l. thans vermeld, dat de rubriek „De Spoorwegen spreken” met ingang van 4 Juli j.l. is komen te vervallen. In dit stukje heet het letterlijk o.m. als volgt: „Deze rubriek, welke na de bevrijding van ons land nieuw in het programma is opgenomen, is voor vele reizigers van groot nut geweest, omdat zij er week in week uit tal van wijzigingen in de treinenloop konden horen. Want toen veranderde de situatie bijna met de dag. Deze tijd is nu gelukkig voorbij en aangezien we met genoegen kunnen constateren, dat de dienst van de Nederlandse Spoorwegen bijna het vooroorlogse peil heeft bereikt, is deze wekelijkse voorlichting overbodig”.

Wij verheugen ons oprecht, dat thans aan deze onbillijke toestand een definitief einde is gekomen!

Zonde!

Vóór de verkiezingen hebben wij er reeds op gewezen, hoezeer het oprichten van kleine partijtjes en het indienen van kandidatenlijsten door deze partijen aanleiding gaf, zoals bij vorige verkiezingen, tot het verspillen van stemmen. Bij deze verkiezing heeft zich dit verschijnsel, helaas, ook weer voorgedaan. Zowel de Onafhankelijke Nationale Groep van Dr. Feuilletau de Bruyn als de Middenstandspartij waren opgericht uit tegenzin tegen het door de Regering-Beel gevoerde beleid. Zij stonden, zeker wat de recrutering van hun kiezers betrof, zeer dicht naast onze Partij, al waren er dan ook verschillen van inzicht ten opzichte van beleidskwesties. Welnu, het resultaat van hun optreden was, dat op 7 Juli werden uitgebracht op de Onafhankelijke Nationale Groep 22.197 stemmen en op de Middenstandspartij 40.936 stemmen, of te wel resp. 0.45 en 0.83 %. Op de V.V.D. waren uitgebracht 391.982 stemmen of 7.94 %. Telt men de procenten, welke uitgebracht waren op de Onafhankelijke Nationale Groep en de Middenstandspartij bij de procenten, uitgebracht op de V.V.D., dan komt men tot een percentage van 9.22 %. Hetgeen wil zeggen, dat dan een negende zetel zou zijn toegewezen aan de V.V.D. en de partijen, waartegen zich in het bijzonder de actie van de Onafhankelijke Nationale Groep en de Middenstandspartij keerde, een zetel minder hadden gekregen.

Nationalisatie is verlies

Tot welk een rampzalige gevolgen de nationalisatie van het bedrijfsleven kan leiden blijkt weer eens uit de ervaringen die men dienangaande op het ogenblik in Engeland opdoet. Zo wordt uit Londen gemeld, dat de Nationale Kolenraad, welke het beheer voert over de genationaliseerde Britse kolennijnen, naar verwacht wordt, over het eerste jaar, dat hij de exploitatie in handen heeft gehad, een verlies zal hebben geleden van ongeveer 20 miljoen Pond Sterling. Naar de secretaris-generaal van de Nationale Mijnwerkersbond in Engeland, Arthur Hornern, meedeelde, werken sommige Britse kolennijnen met een verlies van 7 Pond Sterling per ton, terwijl vele tientallen mijnen met een verlies werken van 2 Pond Sterling. Hij voegde hier aan toe, dat, indien men ook maar 5 miljoen ton beneden het gestelde doel zou blijven, er in Engeland minstens 2¼ miljoen arbeiders zonder werk zouden komen. Ziedaar de feiten, die nu niet bepaald een pleidooi voor nationalisatie vormen. Dit zijn de feiten, waarover de Partij van de Arbeid maar liever zo min mogelijk spreekt indien zij ook voor ons land de nationalisatie aanprijst. Aan ons de taak de arbeiders te wijzen op de weinig heilzame consequenties die er speciaal voor de werknemers uit het beginsel van de nationalisatie voortvloeien!

N.V. SCHEEPSWERVEN

„PIET HEIN“

BOLNES en PAPENDRECHT

DWARSELLINGEN

115 Meter

DROOGDOK

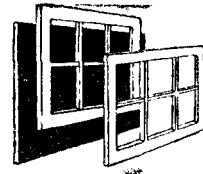
115 x 30 Meter

N.V.

W. A. HOEK'S

MACHINE- EN ZUURSTOFFFABRIEK
Hoofdkantoor en Machinefabriek
te Schiedam.

Compressors voor alle gassen en iederen druk.
Installaties voor de bereiding van zuurstof, stikstof, enz.

RAMEN

IN TRILBETON

N.V. BETON- & PLATENFABRIEK
1/4 GEBR. MYNLIFF

TELEFOON: 20539 - SLOETSTR. 6 - NYMEGEN

Verzorgt als van ouds
VERHUIZINGEN
naar alle werelddelen
met Hollandse degelijkheid
Firma KOOYMAN
NIEUWE HAVEN 145
Tel. 68146 - Schiedam

STAALCONSTRUCTIES

METALEN

RAMEN EN DEUREN

De Vries Robbé & Co.
GORINCHEM

sihi POMPEN

voor *Scheepvaart*
en *industrie*

Raadpleeg onze
technische dienst

Machinefabriek

C. MATERS C.V.
Beverwijk, Tel. 3141

Fa. B. Cuperus Az.

Hessenweg 2 - De Bilt
Bijkantoor:
Laurillardlaan 1,
Bilthoven

Drukkerij en Uitgevers
van

**Biltse en Bilthovense
Courant**

...maar voor al het andere verwerk

Verf Van Vettewinkel

Adverteert
in dit blad

N.V. Lijm- en
Gelatinefabriek

„Delft“

Fabrieksmerk:
TWEETORENS
Tel. 106-363 - Delft

TEXTIEL

TRADE MARK

N.V.

RIGTERSBLEEK

voorheen
G. J. Van Heek & Zonen

ENSCHEDÉ

KATOENEN EN KUNST-
ZIJDEN WEEFSELS

H. P. GELDERMAN & ZONEN N.V.

OLDENZAAL

FABRIKANTEN VAN

ruwe-, geverfde-, gebleekte- en bedrukte katoenen-,
celvezel- en kunstzijden manufacturen

Wij moeten het zien voor wij het geloven

Zal Berlijn op zijn beurt een heldhaftige bladzijde in de geschiedenis schrijven, zoals Londen in 1940—41 en Parijs in de zomer van 1944 hebben gedaan? Als men de woorden van de gewezen communist, thans sociaal-democraat, professor Reuter, hoort, zou men denken van wel: „Wij zullen de Russische ambities in Berlijn remmen met onze lichamen, zelfs indien wij daarbij vernietigd zouden worden”. Dit zijn voorwaar dramatische woorden, maar wij moeten het eerst zien gebeuren voor wij het geloven. Mogen deze woorden, indien door Duitsers zonder macht en zonder verantwoordelijkheid geuit, vrij goedkoop klinken, anders is het, wanneer ze komen uit de mond van hen, die wel de macht en de verantwoordelijkheid hebben. Wanneer de Engelsen en de Amerikanen dergelijke taal spreken — en hun woorden zijn nauwelijks minder klaar dan die van Reuter —, dan zijn zij het aan hun verantwoordelijke positie verplicht om in het gegeven geval deze dreigementen waar te maken. Hun nota, aan Rusland gericht, moge dan geen ultimatum bevatten, zij kunnen het zich niet dan ten koste van een reusachtig verlies aan prestige veroorloven om een eventueel onbevredigend antwoord (dat op het ogenblik van schrijven nog niet bekend is) naast zich neer te leggen en verder niets te doen. Hun nota moge dan al nog geen ultimatum zijn, zij hebben met deze nota de weg betreden, die tot het ultimatum — en, nog een stap verder, tot het geweld — moet leiden, tenzij de Russen inbinden.

Zal Berlijn een heldhaftige bladzij schrijven?

Drie mogelijkheden zijn in het voorgaande aangeroerd: de Westelijke geallieerden binden in (maar na al hetgeen zij plechtiglijk verklaard hebben, is deze mogelijkheid zo goed als uitgesloten), zij gebruiken geweld of de Russen binden in. Men kan gevoelig aan nemen, dat de laatste mogelijkheid pas intreedt, wanneer de Westelijken een ultimatum gaan stellen, dus met geweld gaan dreigen. Wanneer men dus de onwaarschijnlijkheden uitsluit, dat de Westelijken inbinden en dat de Russen vóór het ultimatum inbinden, dan wordt de mogelijkheid, dat de eersten met geweld gaan dreigen, een waarschijnlijkheid, ja een noodwendigheid. De vraag is dus: zullen de Russen voor dit ultimatum wijken of zullen zij ook dit verwerpen en het op een oorlog laten aankomen?

De overwegingen van het Kremlin zijn ondoorgrondelijk. Neemt men aan, dat de machthebbers van het Russische rijk redelijke en verstandige lieden zijn, dan sluit men de mogelijkheid van een oorlog-thans uit. De Russische legers mogen door zuiver numerieke overmacht in staat zijn binnen enkele weken tijds de rest van Europa onder de voet te lopen, de staat, waarin zich op het ogenblik (en nog in de eerstkomende jaren) hun economie en vooral hun industrie bevindt (niet alleen in vergelijking tot de Amerikaanse economie, maar ook absoluut), verbiedt Rusland van dit zekere aanvangs-succes een beter gebruik te maken dan de Japanners van hun in 1941 en 1942 gemaakte veroveringen gemaakt hebben en gebiedt hen om tenminste een jaar of tien te wachten, voordat het een oorlog met Amerika kan riskeren.

* *

Maar, zo kan een andere (niet minder redelijke) redenering luiden, in die tussentijd kan West-Europa zich zodanig met Amerika's

economische en militaire hulp versterkt hebben, dat die militaire wandeling naar de Atlantische Oceaan niet dat vlotte beloop zal hebben als thans gegarandeerd is, ja zo lang zal duren, dat de Amerikanen inmiddels de tijd hebben gekregen om het aantal troepen, nodig om de Russische stoomwals te keren, aan de overzij te zetten. Het juiste ogenblik voor een militaire actie is nu; nooit zal Rusland strategisch sterker tegenover Amerika staan, aldus is de conclusie van deze gedachtengang.

Deze wijze van denken vindt steun in de streng marxistische overtuiging, dat de kapitalistische politiek in wezen agressief is, dat dus Amerika er slechts op uit is om een aanleiding te vinden voor een oorlog tegen het socialistische Rusland. Deze overtuiging moge (al vindt zij voedsel in het local agressieve optreden van Amerika of van Amerikanen) nog zo foutief zijn, zij bestaat en zij wint, blijkens de steeds meer conformistisch wordende Russische politiek (Kominform!), veld. Wanneer men deze overtuiging toegedaan is, komt men er eveneens gauwer toe om te concluderen: Als Amerika toch eenmaal oorlog wil, dan is het beter hem nu te hebben dan straks.

De overwegingen van het Kremlin zijn evenwel ondoorgrondelijk en daarom is het onmogelijk om te zeggen, welke van de geschetste gedachtengangen zal prevaleren. Het is echter niet onmogelijk (voor deze mogelijkheid zijn aanwijzingen te vinden), dat Rusland aan de ene kant door voortgezet gestook en gestaak de economische en militaire versteviging van West-Europa zal trachten te verhinderen (daardoor tevens de kans op een Amerikaans desinteressement in dat gebied vergrotend) en op die manier de weg naar de Atlantische Oceaan te allen tijde zal trachten vrij te houden; aan de andere kant een ogenblikkelijke oorlog zal willen voorkomen door niet alle deuren naar het Westen dicht te slaan.

* *

Ook in Berlijn laten de Russen een deur open en dat is de vierde mogelijkheid, die er uit de impasse in deze plaats is. De Russen laten nl. duidelijk doorschemeren, dat zij de blokkade van Berlijn willen opheffen op voorwaarde, dat de Westelijke geallieerden toestemmen in een hervatting van de vierzijdige besprekingen over het gehele Duitse vraagstuk.

Het Algemeen Secretariaat, Koninginnegracht 61, 's-Gravenhage, is telefonisch te bereiken onder de nummers:

111768

(organisatie en propaganda) en

114375

Van het nummer 114375 gelieve men zich voornamelijk te bedienen voor gesprekken met Mrs. J. Rutgers en G. v. Reenen.

Voor gesprekken met Mrs. A. A. Land en F. W. B. van Lynden gebruikte men bij voorkeur no. 111768, evenals voor alle andere gesprekken.

Gironummer 67880

ten name van Secretaris van Volkspartij voor Vrijheid en Democratie te 's-Gravenhage (niet voor abonnements- en advertentie-betalingen).

Wilt U afdelingsnieuws, aankondigingen van vergaderingen e.d. bestemd voor dit weekblad richten aan: Mr. E. Elias, Victoria-hotel, kamer 435, Amsterdam?

DEMOCRATIE (1)

Democratie moet betekenen, dat men meedoet met de partij. Dat men daarin werkt. Niet slechts, dat men daarop zijn stem uitbrengt, maar vooral dat men daarin zijn stem doet horen.

(Trouw)

DEMOCRATIE (2)

Democratie — hoe ook opgevat — heeft ongetwijfeld iets te maken met vrijheid. En niet alleen iets, maar zelfs veel.

(Dr. J. P. van Praag in De Personalist)

**Wijze adverteerders
blijven paraat
in't blad dat
vrijhandels-
politiek
voorstaat**

Geeft terstond de tekst door aan de Heer L. VLUG, Geestbrugweg 69, Rijswijk (Z.H.) — Telefoon 119225

Ingevolge papiertoewijzing B.P.P. no. 5871 verschijnt deze uitgave wekelijks en is de omvang van dit nummer 8 pagina's formaat 28½ x 42.

Wel vakbekwaam – niet paedagogisch

De groei van het N.O.

Volgens de gegevens van het Statistisch Zakboek 1944—1946, bedroeg het aantal leerlingen der Nijverheidsscholen voor jongens en meisjes in 1943 totaal 168.000. Dit aantal was in 1921 totaal 84.000. Alzo een toename van 100 % gedurende een periode van ruim 20 jaren. In dezelfde periode nam de gehele landsbevolking toe met 180 %. De bevolking der scholen voor M.O. en V.H.O. steeg met 80 %.

Het staat wel vast, dat nog steeds een groot aantal kinderen een verkeerde studierichting kiezen; de belangstelling voor het M.O. en V.H.O. neemt jaarlijks toe, terwijl de resultaten er op wijzen, dat de toevloed van leerlingen met niet voldoende intellectuele capaciteiten steeds groot blijft. Hier zou een sterke selectie dringend noodzakelijk zijn. Doch het blijkt, dat de waardering voor intellectuele beroepen groter is dan voor handarbeid. Dit alles leidt tot een bedenkelijke situatie; tekort aan vakarbeiders en overschot aan administratief personeel.

Nodig is, dat men in wijdere kring de aandacht gaat vestigen op de waarde van het ambacht, en op het levensgeluk, dat de mens, die zijn handwerk verstaat, deelachtig wordt.

Ondertussen betekent een aantal van 168.000 leerlingen bij het Nijverheids onderwijs, dat door dit onderwijs een belangrijke bijdrage geleverd wordt tot de vorming van de komende generatie. Indien het N.O. behalve vakbekwaamheid, ook zorgen kan voor de culturele ontwikkeling en de vorming van de persoonlijkheid, dan zal in verloop van enkele jaren de sfeer in gezin, samenleving, fabriek, atelier en werkplaats in sterke mate beïnvloed worden door hetgeen dit onderwijs heeft bijgedragen in de vorming der jonge mensen.

Culturele ontwikkeling

Spreker ging breedvoerig na, hoe in deze tijd de voorwaarden voor het ontstaan van die gesteldheid in de gemeenschap, waarbij sprake is van cultuur, al dan niet vervuld zijn. Met klem wees hij op de dreigende gevaren van de Technische beschaving, waarover destijds Aldous Huxley in zijn „Brave New World” in romanvorm een uiteenzetting gaf, daarbij komende tot de beklemmende uitspraak, dat dit toekomstparadijs voor de mens een hel wordt.

De mens is van twee kanten in gevaar: als vrije persoonlijkheid door de heerschappij van de massa en van anonieme krachten, en in zijn individuele karakter door de steeds om hem heengrijpende nivellering en typisering (dr. H. W. Rüssel in „Gestalt eines Christlichen Humanismus”). Met klem betoogde de heer van M. dat tegen de steeds opdringende technische beschaving het evenwicht gezocht moet worden door groter aandacht te gaan wijden aan de culturele en geestelijke waarden. In de tijd van massa-mens, massa-jeugd, massa-productie en massa-geest, moet gestreefd worden naar handhaving van de cultuur in breder zin, naar verdieping van de levensachtergrond, naar nieuwe bezinning op de morele en geestelijke waarden in het mensenleven.

Verbetering van de producten

Uitvoerig ging de inleider na, dat Nederland vermoedelijk nooit in staat zal zijn de strijd aan te binden op de wereldmarkt met die landen, welke op het terrein van de massa-productie een voorsprong

De brief No. 21684, dd. 18 Juni 1946 van de Minister van O., K. en W. aan de besturen van lagere dagnijverheidsscholen en gemeentebesturen, die een dergelijke school in stand houden — heeft grote ontsteltenis en, blijkens een hoofdartikel in het orgaan der Ned. Onderw. Vereniging, „verbijstering en bittere gevoelens”, gewekt in kringen van het gewoon Lager onderwijs. Wat toch is het geval? De sterke achteruitgang van de aanmelding van leerlingen voor de ambachtsscholen heeft de Minister verontrust, temeer nu het voor de toekomst van het land en de jongelieden zelf van het grootste belang is dat, bij de grote behoefte aan bekwame vaklieden enerzijds en een dreigend overschot van administratieve krachten anderzijds, aan die toestand zo spoedig mogelijk een einde komt. Om de aanmelding te vergroten heeft de Minister nu toegestaan, dat in afwijking van de circulaire No. 1741, dd. 5 Maart 1947, tot de eerste klassen van bedoelde ambachtsscholen toegelaten kunnen worden, zij die bij de aanvang van de cursus z e s klassen van de lagere school doorlopen hebben. Bij het lager onderwijs voorziet men nu, dat hierdoor een groot aantal scholen gedupeerd zullen worden; het getal leerlingen zal dalen en dienovereenkomstig dreigt gevaar, dat vele tweemansscholen bijv. één manscholen zullen worden.

Onze onderwijskundige medewerker, J. van Mourik, hield 8 Juli j.l. op het congres te Apeldoorn van de Bond van Verenigingen tot het geven van Nijverheids onderwijs, een belangwekkende lezing, waaruit wij hier enkele gedeelten publiceren, die ongetwijfeld, nu dit onderwijs in het centrum der belangstelling is gekomen, in ruimer kring de aandacht zullen trekken.

Brief 21684 wekt ontsteltenis

hebben door het bezit van de nodige grondstoffen, de ervaring van enkele jaren van het produceren van massa-producten, het massa-productie-apparaat, enz.

Voor ons land kan alleen heil verwacht worden van het verwaarden van die producten, welke aanvaardbaar zijn uit hoofde van de intrinsieke waarde, welke zij ontlenen aan immateriële factoren: initiatief, vindingrijkheid en technisch-economische cultuur, die er in verdisconteerd zijn en die automatisch de arbeidsintensiviteit verhogen en het grondstoffenverbruik relatief verlagen (Kruseman).

Geen super-rationalistische massa-productie, maar differentiering in vorm en uitvoering, verfijning, zowel cultureel als technisch en alles wat uit levenskunst voortkomt en die stimuleert.

Dat eist, dat we ons intensief zullen bezighouden met de verheffing van het culturele peil van het onderwijs in de Nijverheidsscholen.

Een taak ten slotte, die in de handen ligt van de leerkrachten bij dat onderwijs en van allen, die geroepen zijn dit onderwijs te behartigen en te bevorderen.

De geestelijke structuur

Een deel der leerlingen verkeert nog in de puerale periode (11—14 jaar), een ander deel in de prae-puberteit en sinds de laatste jaren worden in de grote scholen in de steden de nijverheidsscholen bezocht door leerlingen, die reeds de puberteitsperiode bereikt hebben (15—18 jaar). Kennis van deze periodes is voor de leerkrachten van het allergrootste belang: een tekort aan psychologische vorming speelt velen parten. Menigeen bezit wel voldoende vakbekwaamheid, doch niet genoeg paedagogisch inzicht voor deze taak.

De ervaring leert, dat de leerlingen een groot gebrek aan verantwoordelijkheidsgevoel hebben (naoorlogs verschijnsel); grenzenloze slordigheid komt veel voor; het onvermogen tot ordelijk denken en ordelijk handelen valt dikwijls op; evenzo het geringe concentratievermogen, de onvoldoende belangstelling; het tekort aan doorzettingsvermogen, zelfvertrouwen, handigheid en inzicht, dat leraren en leerlingen beiden één belang dienen. Bovendien blijkt de kunst van lezen zo slecht verstaan te worden, dat voor verdere ontwikkeling via het leerboek, één voortdurende remming aanwe-

zig is. Doch al deze verschijnselen gelden ook in meer of mindere mate voor de leerlingen, die de scholen voor M.O. en V.H.O. bezoeken. Zij kunnen beschouwd worden als gevolgen van de laatste wereldoorlog. Daarbij komt de algemene inzinking t.a.v. levensblijheid, levensmoed en toekomstverwachtingen.

Een aantal onderzoekingen, omvattende ruim 1000 leerlingen van het Nijverheids onderwijs, leerde spr., dat er ook gunstige aspecten zijn. Vooral de liefde voor de natuur is sterk bij onze jongelui en de belangstelling voor culturele films groter, dan velen zouden vermoeden. De enquêtes — waarover wij in ons blad t.g.t. nog meer zullen vertellen — bewezen, dat er genoeg aanknopingspunten zijn voor een meer cultureel gericht onderwijs dat succes inhoudt.

Persoonlijkheidsvorming

Men wordt slechts persoonlijkheid door aanraking met iemand, die zelf persoonlijkheid is. Huizinga leerde ons reeds, dat in ieder tijdperk gezocht werd naar levensidealen. Ieder onzer weet, hoe hij steeds weer iemand tot levensvoorbeeld kiest (vader, moeder, een bekende persoonlijkheid, enz.) Dit geldt in sterke mate voor de jonge mens. Te velen zoeken in filmheld en filmheldin thans het levensvoorbeeld; zij conformeren zich met hen en dit is wel het grootste gevaar van het mateloze filmbezoek door de jongeren: zij zijn zichzelf niet meer, maar doen als de filmheld hunner keuze. Naar kleding, naar manieren, naar verzorging van het uiterlijk (jongelui met een snorretje van bepaalde vorm, meisjes met bewegingen, die verraden wie de filmheldin is).

De jonge mens trekt zich op als een slingerplant, maar heeft een concrete steun nodig. In dit opzicht kan de goede leraar, lerares van enorme betekenis zijn! Daarom ook van zo'n grote betekenis, dat de leraar zijn taak niet beschouwt als enkel toezicht houden bij en op het werk. Hij moet ook zelf opgaan in zijn werk en wel zo, dat er a.h.w. een fluïdum van hem uitgaat.

Zichzelf geven is het begin en eind van elke levensleer, zei Huizinga. Inderdaad. Niet de cultuurverzakking, welke zich demonstreert in de vlucht uit de cultuur in de vlucht in de natuur, brengt hier de bevrijding. De nazi en eigenlijk de mens van de laatste dertig jaren, beweert, dat hij veel van de natuur houdt. Waarom? Omdat hij slechts wil leven, niets dan leven. Maar de mens

zonder werkelijkheid (Max Picard) is ook niet meer verbonden met de werkelijkheid, die we natuur noemen.

Wat liefde tot de natuur heet, blijkt te vaak: vlucht in de natuur om zich nog meer los te maken van de levensachtergrond. Hetgeen evenwel juist in de natuur niet lukt. Vandaar, dat velen van een verblijf in de natuur nog ontwrichter en ontevredener terug komen!

Naar het woord van prof. Kohnstamm: „Slechts de overweldigende invloed van Christus stelt iedere persoonlijkheid in de ware vrijheid”, zullen wij de weg der bevrijding hervinden. Het gaat hier niet om een dogma, dat altijd beperkt en dwang is, maar om de aanraking met het Christendom, met de Unieke Persoonlijkheid, die de mens heft boven het vitale leven tot het morele en geestelijke leven. Voor West-Europa is het Christendom een realiteit. De vorming van de jonge West-Europese mens zal daarmee rekening moeten houden.

De heer v. M. besloot met de opmerking, dat ook bij het Nijverheids onderwijs die realiteit tot recht moet komen.

EIGENWIJZE LIEDJES

Eindexamen...

Mijn oudste zoon zit dag en nacht
Achter gesloten ramen...
Hij vast, hij blokt, hij repeteert
Weer voor z'n eindexamen;
De heks van de cos-mo-grafie
Is met de duivel der chemie
Weer in zijn ziel gevangen...
Hij eet zelfs met een moede blik
En elke hap klinkt als een snik
Terwijl hij zit te staren...

Hij vast op barre romantiek
In vier diverse talen,
Hij moet weer zout uit chocola
En zand uit soda halen;
Hij perst formules in zijn bol
Van bi-begonia-benzol
En allerhande wetten...
Hij trekt de wortel uit een reeks
En zelfs uit De Getemde Feeks
En uit onvette vetten...

Ik vraag me af: waarom?...
waarvoor?
Wat heeft dat kind misdreven?
Wat heeft het aan die dooie stof
Straks in z'n levend leven?
Het wordt nu dag aan dag...
getest...
Maar ik, z'n pa, ik zeg: gepést!
Het zit, met achttien jaren,
Net als een ruim volwassen man,
Die ook geen pap meer zeggen kan,
Maar voor zich uit te staren...

De wetenschap is een God in!!!..
Dan moet U Jantje vragen
Wat hij met die godin gaat doen...
Privé... maar ná z'n slagen!
Er is geen pa, die niet begrijpt
Dat Jan dat krenge tot stikstof knijpt
Als is ze dan een... dame...
Want hoe wordt aan zo'n kind
vergoed
Dat wat het jaren missen moet
Door één zo'n stom exa-me'??

Brammetje

Trouw moet blijken

Een veroordeling die niet misplaatst is

Wij verklaarden ons tegen de lijst der Onafhankelijke Nationale Groep. Wij achtten haar samenstelling ondeugdelijk. Wij achtten de lijst als zodanig en beschouwd uit 'n praktisch politiek oogpunt schadelijk. Wij hebben ons bovendien gericht tegen de wijze van bestrijding van V.V.D. en C.H.U. in Het Laatste Nieuws, het orgaan der Rijkseenheidsbeweging.

Men heeft ons, vooral ook van anti-revolutionaire zijde deze scherpe afwijzing euvel geduid. Wij „zwaaiden af" naar de V.V.D. Wij bleven niet principieel. Op een onaantastbaar zuiver en principieel standpunt stonden slechts de anti-revolutionairen.

In de R.E. besloot men uitsluitend te steunen: de A.R., de Staatk. Reform., de lijst Welter en de lijst Feuilletau de Bruyn. Men richtte zich tegen V.V.D. en C.H.U. Voorts zou men als „restant-oppositie" vast-aaneengesloten, principieel en voor geen compromis vatbaar blijven.

Met ongewone verbazing lazen wij dus in „Trouw" van 5 Juli een hoofd-artikel „Stemmenverlies", waarin de redactie de kiezers onverbloemd raadde NIET op de lijst Feuilletau te stemmen. Men steunde niet op de A.R.-lijst te stemmen! Maar NIET op dr. Feuilletau! Naar aanleiding van dit artikel richtte dr. Feuilletau zich tot de redactie van „Trouw". Wij ontvingen afschrift van deze brief die als volgt luidt:

Weledele Heren,
Het heeft de Onafhankelijke Nationale Groep smartelijk getroffen, dat U in Uw blad van 5 Juli j.l. gemeend hebt een artikel te moeten plaatsen, getiteld „Stemmenverlies", waarin U de kiezers aanraadt om niet op de Onafhankelijke Nationale Groep te stemmen.

Er is een duidelijke afspraak gemaakt, dat de vier partijen van de oppositie, te weten de A.R. Partij, de Staatkundig Gereformeerden, de groep Welter en de Onafhankelijke Nationale Groep, tijdens de verkiezingen niet alleen elkander niet zouden aanvallen, maar ook dat wij elkan-der zouden steunen. Die steun heb ik van de Kiesverenigingen van de A.R. Partij op vele plaatsen gehad en ik ben hun daar in hoge mate erkentelijk voor. Het is U verder bekend dat ik welhaast gedurende anderhalf jaar als strijder van de Rijkseenheid in nauwe samenwerking met de A.R. en op lezingen die vooral door leden van Uw partij waren georganiseerd, in het hele land spreekbeurten heb vervuld. Nog op 3 Juli heb ik samen met een spreker van de A.R., op een verkiezingsvergadering te Zaltbommel het woord gevoerd. Uw artikel heeft mij dan ook zeer pijnlijk getroffen, vooral omdat ik daarin niets anders vermag te zien dan een onoorbare verkiezingsmanoeuvre ten einde een groter aantal stemmen voor Uw partij te winnen, ten koste van een zwakkere bondgenoot. Ware het anders, dan zoudt U Uw artikel niet hebben bewaard tot 5 Juli, wel wetende dat hier mijnerzijds niets meer tegen kon worden gedaan.

Het spijt mij dan ook U te moeten mededelen, dat ik Uw daad onbehoorlijk, onwaardig en in strijd met ieder begrip van „Trouw" acht. Ik had een dergelijke dolkstoot in de rug van een blad dat beginselen voorstaat, gegrondvest op Gods Woord, zoals met de A.R. beginselen het geval is, niet verwacht.

Het kan zijn, dat U met de op onbehoorlijke wijze ontfoetselde stemmen van de Onafhankelijke Nationale Groep bij de verkiezingen voor de A.R. Partij voordeel zult hebben. Maar ik ben er

van overtuigd, dat Uw houding bij mijn talrijke Anti-Revolutionaire vrienden, aan wie ik een afschrift van dit schrijven zal doen toekomen, diepe verontwaardiging zal wekken. Velen zullen zich schamen over de houding die Uw blad tegen een loyale bondgenoot heeft aangenomen.

Als gelovig en belijdend Christen heb ik intussen de sterke overtuiging, dat hoe de verkiezingen ook voor mijn groep zullen aflopen, Gods zegen niet kan rusten op een daad, die in strijd is met de meest elementaire begrippen van goede trouw die in het Christendom verankerd zijn.

w.g.
Dr. W. K. H. Feuilletau
de Bruyn.

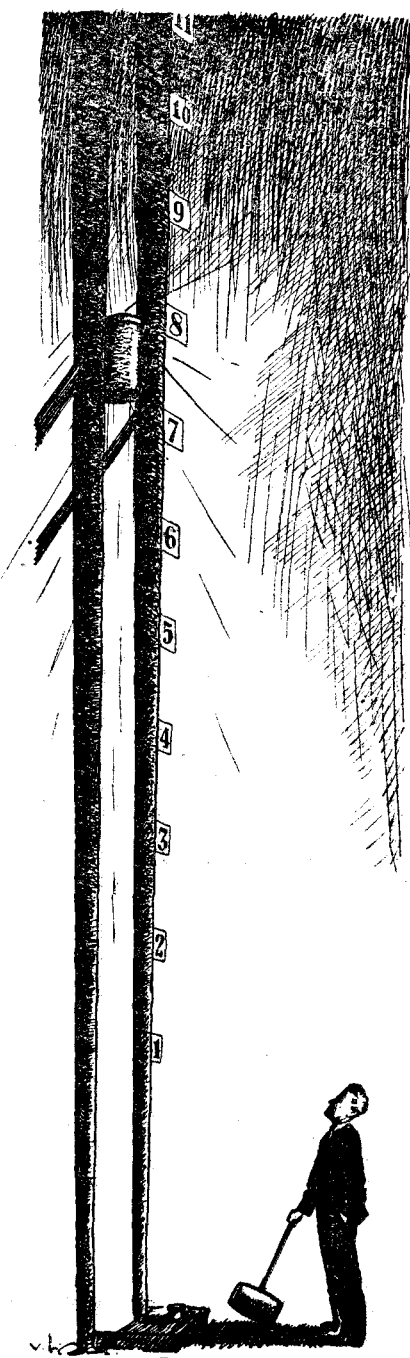
Deze aangelegenheid staat natuurlijk buiten onze partij als zodanig. Maar zij staat niet buiten onze beoordeling.

Tot op heden, 13 Juli, heeft de redactie van „Trouw" hierop niet geantwoord.

Mede gelet op het verkiezingsadvies van het Nationaal Comité der Rijks Eenheid (waarin ook vooraanstaande anti-rev. zitting hebben), menen wij te mogen aannemen dat dr. Feuilletau deze zaak op de juiste wijze belicht. In dat geval is zijn scherpe veroordeling zeker niet misplaatst. Maar dan moet o.i. een dergelijke „verkiezings-manoeuvre" ook ter algemene kennis worden gebracht. Juist ook omdat het hier betreft het orgaan van een Partij, die zich om des gewetens wille scherp veroordelend richtte tegen andere oppositiepartijen toen deze een onhoudbaar gebleken standpunt noodgedwongen verlieten om in de Indische kwestie te redden wat nog redbaar was. Wij vragen ons af hoe de heren Schouten en Gerbrandy en hoe de heer Bruins Slot, hoofdredacteur van „Trouw", dit verkiezingsadvies zullen verklaren.

Want van onverbreekelijke eenheid gesproken..... en van principe..... en geweten..... en van trouw.....

Wie schreef ook weer: oordeelt niet opdat gij niet geoordeeld wordt.....?
d. C.

**Volgende keer
nòg hoger!**

VREUGDE EN TELEURSTELLING

(Ingezonden)

Er zullen maar weinigen onder de leden van onze partij zijn, die niet met vreugde hebben geluisterd naar de radiobERICHTEN, op Woensdag 7 Juli, waardoor wij op de hoogte werden gehouden van de stembusuitslagen. Zo is het ook mij gegaan. Maar bij alle blijdschap, over het feit dat er door ons een mooie zetelwinst werd behaald, toch ook teleurstelling. Werkelijk echte teleurstelling. Teleurstelling omdat gebleken is, dat zoveel middenstanders niet hebben geluisterd naar het door ons gegeven advies; hun stem niet te vermorsen aan de middenstandsnipperpartij, maar die stem te geven aan onze middenstandscandidaat en daardoor de middenstandspolitiek van de V.V.D. te steunen en krachtiger te maken. Helaas! 41.000 middenstanders hebben hun stem weggegooid. En daarom ben ik teleurgesteld. Want indien één partij aanspraak mag maken op onze stem, de stem van de middenstand, dan is het de V.V.D.

Wij moeten aannemen dat die 41.000 middenstanders nog niet ervan overtuigd waren, dat de behartiging van onze belangen bij onze partij het best verzorgd ware geweest. Laten zij vooral in de komende jaren goed op de handelingen van onze Kamerfractie letten. Mogen zij dan tot de conclusie komen, dat zij deze keer verkeerd hebben gehandeld en dat de volgende maal hun stem naar de V.V.D. gaat. Moge onze fractie er in slagen, in de komende jaren, die resultaten te bereiken die de middenstand tonen dat onze partij,

de partij is, óók voor de middenstand.

Teleurstelling was er ook (bij mij althans) over de stemmen die verloren gingen aan de Onafh. Nat. Groep. Volgens velen werd die lijst gesteund door hen, die voortkomen uit liberale kringen en die meenden hun stem aan de V.V.D. te moeten onthouden. Indien dit zo is, zullen ook die 22.000 evenals de 41.000 middenstanders tot de ontdekking zijn gekomen, dat zij het tegengestelde hebben bereikt van wat zij bereiken wilden. Onze partij haalde nu 7.94 pct. en kreeg daardoor 8 zetels. Zouden de stemmen van beide genoemde groepen ons ten deel zijn gevallen, dan zou dit zijn geweest 7.94 pct. + 1.27 pct. = 9.11 pct. en in plaats van met 8 zouden wij met 9 zetels uit de bus zijn gekomen en de P.v.d.A., die nu met 25.61 pct. 27 zetels kreeg toegewezen zou zeer waarschijnlijk met 26 genoegeen hebben moeten nemen. In plaats van de P.v.d.A. te verzwakken, hebben zij, door hun stemmen te versnipperen, waarvan de P.v.d.A. geprofiteerd heeft, die partij aan 1 zetel geholpen. Hoeveel sterker nog zou de positie van de V.V.D. geweest zijn, indien zij evenals de C.H.U. over 9 zetels zou hebben beschikt.

De verhouding K.V.P./P.v.d.A. : V.V.D./C.H.U. die thans 59:17, zou dan zijn geweest 58:18 en juist die éne zetel kon onder de huidige omstandigheden wel eens de doorslag geven. Vooral nu de grondwetswijziging een meerderheid van 2/3 (67 zetels) eist.

Wij

willen graag iets zeggen over ons zelf, over ons blad, over dit Vrijheid en Democratie.

Wij zijn uitermate bescheiden, maar niettemin willen wij erkennen dat wij vóór de verkiezingen erg ons best gedaan hebben met een leesbaar blad voor de dag te komen.

Wij zijn zo bescheiden, dat wij wel erkennen dat wij daaraan niet geheel hebben voldaan, doch dat wij zelf vinden dat wij er toch iets van terecht hebben gebracht.

Wij zijn zo bescheiden eveneens te erkennen dat wij er zeker van zijn dat van de door de partij behaalde stemmenwinst op z'n hoogst anderhalf procent aan dit blad van ons te danken is.

Wij zijn nu echter weer even teruggefallen op acht pagina's; dat is een soort opadem-komen na alle verkiezingsdrukte en, naar wij hopen, „even teruggaan om een sprong te nemen" (op z'n Frans: reculer pour mieux sauter).

Gedurende de zomermaanden (die nu toch eindelijk wel eens zullen aanbreken) blijven wij op acht pagina's (om de band aan te houden) maar zodra de herfst begint hopen wij weer dikker te worden.

Wij hebben allerlei — uiteraard goede — plannen met dit blad van ons. Wij zullen er nog niets van zeggen. Maar ons doel is: een partijblad te zijn dat niettemin (wij zeggen onvervaard: niettemin; want dat menen wij) leesbaar is.

Wij hopen een welkome gast in Uw (zonnige) woning te zijn, te blijven en in nog groter mate te worden.

Wanneer U het ons eerlijk vraagt: wij willen graag nog wat pittiger, nog wat puntiger en nog wat gezelliger worden (zonder dat de ernst daardoor geschaad wordt).

Wij hopen dat wij daarin zullen slagen.

In ieder geval: wij zijn met de beste voornemens bezielde en vol goede moed.

Het verkiezingsresultaat heeft die goede moed zeer verhoogd, verdiept en verbreed.

Wij hopen dat er tussen U, lezer, en ons, redactie, een goede band ontstaat.

Dit hopen wij vurig.

Wacht en zie toe, of wij daarin (gezamenlijk) zullen slagen.

Dit alles overdacht ik toen ik de verkiezingsuitslagen bestudeerde en daarom, naast alle vreugde, toch nog enige teleurstelling. Juist omdat 63.000 Nederlanders, door hun stemmen te versnipperen, hen steunden die zij niet wilden steunen en degenen met wie zij slechts op enkele ondergeschikte punten van mening verschilden, verzwakten en daarmee zichzelf.

Aan ons hen te tonen dat zij ongelijk hebben gehad. Opdat de V.V.D. bloei!!

W. BASSERMAN.

Gaarne geven wij deze partijgenoot gelegenheid zich te uiten. Helemaal gelijk heeft hij niet, in zoverre dat lang niet alle stemmen, weggegooid aan Middenstandspartij en dr. Feuilletau aan ons „ontfoetseld" zijn. Naar onze overtuiging zijn er onder die stemmen vele die ex origine aan anderen toebehoorden. Wij denken in dit verband, wat de middenstanders betreft aan de P.v.d.A. en wat de Feuilletaunisten aangaat aan de C.H.U. Maar dat we nòg een zetel méér hadden kunnen hebben, is ongetwijfeld juist. Die krijgen we volgende keer. — Red.)

De cultuur zij de voedingsbodem!

(Met volle instemming onzerzijds overgenomen uit „De Vrije Amsterdammer“)

Onze Volkspartij voor Vrijheid en Democratie heeft in de enkele maanden van haar bestaan al haar aandacht moeten richten op haar meest voor de hand liggende taak: haar deelneming aan de verkiezingsactie. Haar houding werd daarbij bepaald door de positie welke zij in het parlement nu eenmaal inneemt, d.w.z. door de oppositie, die zij terecht tegen het rooms-rode bewind voert.

Haar activiteit zal zich ook in de toekomst allereerst op politiek-economisch gebied moeten ontplooiën. Daarvoor is zij staatkundige partij.

Maar nu de verkiezingsactie achter de rug is, zal zij zich o.i. ten ernstigste hebben te beraden op hetgeen zij kan doen en o.i. moet doen op een terrein, dat ogenschijnlijk ver buiten dat der praktische staatkunde omgaat, maar dat juist voor haar staatkundige taak van het allergrootste gewicht is.

Om duidelijk te zijn alweer: de feitelijke crisis, waarin de democratie verkeert, valt samen met de crisis,

waarin Europa verkeert. Dat samenval is geen toeval.

Wij hebben hier te maken met een cultuur-crisis. Politiek nu is zowel een van de mede-bepalende machten, die aan de cultuur van een tijdsgevoel haar gestalte geven als de politiek van een tijdsgevoel op haar beurt zelve mede-bepaald wordt door de cultuur.

Een politieke partij moet, wil zij slagen, haar voedingsbodem vinden niet in de van dag tot dag wisselende verlangens of stromingen onder het kiezersvolk, maar in de cultuur, die het karakter van haar tijd bepaalt; zij moet, om te slagen, niet incidenteel maar principieel gericht zijn, niet drijven op wat van ogenblik tot ogenblik actueel of opportuun is, maar op wat fundamenteel geworteld is in de cultuur van haar tijd.

Daarvoor is allereerst nodig, dat zij zich van de cultuur volkomen rekenschap geeft. Thans dus: van die cultuur in haar crisistoestand. En dit geldt niet alleen voor wie aan de top der partijleiding zitten, het geldt

in niet mindere mate voor wie haar als leden samenstellen.

Onze Volkspartij voor Vrijheid en Democratie verkeert hiervoor in zoverre reeds dadelijk in een gunstige positie als zij een jonge, een nieuwe partij is, niet belast met de tradities in een verleden, niet bezwaard ook door de typische cultuurideologieën van het verleden.

Haar programma toont daarvan in embryo de symptomen, zo waar zij haar staatkunde richt op de idealen en normen als vrijheid, verantwoordelijkheid en sociale rechtvaardigheid als waar zij enerzijds het individualisme en anderzijds het collectivisme afwijst. Maar wat daar in enkele woorden staat aangegeven, dient te worden gefundeerd in wat daar aan positieve waarden te voorschijn komt uit de crisis, waarin onze cultuur zich bevindt. En ook daarvoor schijnen ons de tekenen gunstig. Maar dan moet onze Partij aan ons volk duidelijk weten te maken wat de eigenlijke cultuurproblemen van onze tijd zijn en welke politieke consequenties daaruit getrokken behoren te worden.

Want niets is voor een gezond politiek leven zo gevaarlijk als het enkel maar intuïtieve besef, in brede massa's levend, van in een cultuur-crisis te verkeren. Immers dit besef kweekt indolentie. En die indolentie komt men alleen te boven door vage gevoelens te doen plaats maken voor op feiten gegronde kennis, een kennis die ertoe leiden zal dat men in de crisis der huidige cultuur reeds de gegevens opgehoopt ziet voor een nieuwe.

Gewaagden wij tevoren van een gunstige positie, waarin op dit punt

**STALEN MEUBELEN
„GISO“-LAMPEN**

onze jonge partij verkeert, wij willen niet nalaten ook te wijzen op een factor, die moeite baren zal: de „vrijzinnige“ mens is van nature weinig geneigd, de politiek te zien in haar toch onmiskenbaar verband met de cultuur.

Het moet voor de leiding onze jonge partij een aantrekkelijk werk zijn, die natuurlijke tegenzin te overwinnen.

Aantrekkelijk, want alleen daardoor zal zij in brede lagen van ons volk bezieling voor haar streven kunnen wekken.

Maar ook noodzakelijk: want de politieke indolentie is een gevaar, dat niet alleen onze partij, maar heel ons volk noodlottig zou worden, werd het niet tijdig gekeerd.

En juist omdat alle politieke partijen onder het intuïtieve cultuur-crisis besef lijden, kan het onze jonge partij ten goede komen, wanneer zij met het cultuurprobleem van onze tijd ernst maakt.

J. en K. SMIT's

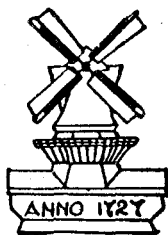
**SCHEEPSWERVEN EN
MACHINEFABRIEKEN**

KINDERDIJK

Groenewegen's Motorbootdiensten

Leiden-Amsterdam v.v. en Transportonderneming
Hoofdkantoor Leiden, Utr. Veer 6, Telef. 21738

Abraham van Stolk & Zoonen N.V.

Houthandel

Schaverij - Zagerij

Vuren - Dennen - Oregon-Pine - Pitch-Pine - Heipalen

Rotterdam, Telef. 35400 - Postbus 1100

N.V. CORNs. SWARTTOUW'S STUWADOORS MAATSCHAPPIJ

Rotterdam

Lossen en laden van zeeschepen en alle verdere werkzaamheden.

Opslag van alle soorten goederen.

Het hoofdkantoor, Willemskade 21, verstrekt gaarne op aanvraag inlichtingen.

Bijkantoren te:

AMSTERDAM - ANTWERPEN - GENT.

Fa. Plastimode

AMSTEL 252

AMSTERDAM-C.

C.V. Scheepswerf en
Machinefabriek

v.h. **Botje,
Ensing & Co.**

Hoendiep 10
Frieschestr.weg 79
Groningen

**Nieuwbouw van motor-
en stoomschepen voor
gebruik in de tropen.**

**Reparatie aan schepen,
motoren en stoom-
installaties.**

N.V.

„Latumebo“

ALBLASSERDAM

Spiraalboren — Tappen —
Zeisen — Zeisenbomen —
Harken — Waterpomptan-
gen — Wringijzers —
Domme krachten van 3—10
ton — Hooiberglieren. —

Levering uit voorraad

Lage prijzen

**VOOR COLLECTIEVE
PENSIOENVERZEKERINGEN**

WENDE MEN ZICH VRIJBLIJVEND
OM ADVIES EN OFFERTE TOT DE

HAV BANK

HOOFDKANTOOR SCHIEDAM

HET KAN UW BELANG ZIJN.

Hotel Café Restaurant

Rotterdam Zuid

„Het Witte Paard“

**SMIT
SLIKKERVEER**

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

VRIJDAG 23 JULI 1948 - No. 17

Publiekrechtelijke
Bedrijfsorganisatie

(pag. 2)

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Geen kleinheid

In het vorige nummer van ons blad heeft de leider van onze Tweede Kamer-fractie ons standpunt uiteengezet met betrekking tot de vorming van een ministerie. In het kort gezegd kwam het door mr. Oud betoogde hierop neer: nodig is een parlementair kabinet, dat kan steunen op het vertrouwen van K.V.P., P.v.d.A., Chr. Hist. Unie en V.V.D. en wanneer het niet mogelijk blijkt zulk een kabinet te vormen, dan een extra-parlementair kabinet van breder samenstelling. Aan deze stelling van mr. Oud behoeven wij niets toe te voegen. Klaar bleek uit zijn betoog, dat een kabinet van breder samenstelling een absolute noodzaak is met het oog op de toekomstige hervormingen van ons Koninkrijk, welke slechts zijn te bereiken wanneer daarvoor een meerderheid van 2/3 in het parlement is te vinden. Hoe men de zaken wendt of keert, het klemmende en onaantastbare van het betoog, van mr. Oud is duidelijk en ons politieke leven zou ernstig schade lijden, wanneer er geen rekening mee zou worden gehouden. Met struisvogel-politiek komen wij niet uit de impasse waarin wij thans zitten. Bij de kabinetsformatie moet rekening worden gehouden met de realiteit. Wanneer men het Indische vraagstuk tot het kernpunt van toekomstig regeringsbeleid verklaart, dan zal men moeten beseffen, dat het beleid in het parlement een gequalificeerde meerderheid van 2/3 behoeft wil men niet vastlopen en ernstige gevolgen oproepen, zodra men aan wettelijke regeling toe is.

Nadat mr. Oud zijn beschouwingen had geschreven, heeft H.K.H. de Prinses-Regentes aan dr. Beel opdracht gegeven tot de vorming van een parlementair kabinet „dat een zo groot mogelijk vertrouwen van de Tweede Kamer geniet”. Wij kunnen hierin niet anders zien dan de bedoeling tot het formeren van een kabinet op een breder basis, dan waarop het kabinet-Beel in de afgelopen twee jaren heeft gesteund. En gezien het standpunt, dat mr. Oud heeft ontwikkeld, hebben wij ons over de opdracht kunnen verheugen. Wij willen daarin echter niet diep treden. Dr. Beel is op het moment waarop wij dit schrijven met zijn besprekingen reeds een week aan de gang en wij moeten ernstig rekening houden met de mogelijkheid, dat in de dagen, die ons nog scheiden van de dag waarop dit blad bij de lezer komt, zich ontwikkelingen hebben voorgedaan, die een ontleding der situatie op dit ogenblik zinloos zouden doen blijken. Slechts willen wij de hoop uitspreken, dat alle groeperingen, die bij de kabinetsformatie zijn betrokken zich terdege rekenschap geven van de boven nogmaals weergegeven feitelijke toestand. En ook hopen wij, dat slechts naar groetheid zal worden gestreefd, dat men met name beseft, dat kleine, enghartige politiek niet bedreven mag worden in de huidige omstandigheden. De situatie in Indonesië met betrekking tot de Repoebliek Indonesia scherpt zich toe en hetgeen op de conferentie te Bandoeng is besproken en als resultaat dier besprekingen naar buiten gekomen is, wettigt zeker de gedachte, dat wij ervoor moeten zorgen, dat ons de zaken niet geheel uit handen lopen. In zulke omstandigheden past bij een kabinetsformatie het breed uitmeten van verschillpunten niet. Zeker moet dat ook niet worden gedaan nu de tegenstellingen zich in de wereld steeds meer gaan toespitsen. Wat er naar aanleiding van Berlijn in de naaste toekomst gebeuren gaat, wij weten het niet. Wel stellen de diepgaande moeilijkheden daar ons nog eens voor ogen, dat enorme machten tegen elkaar worden

....Op de scheve schaats....

geconcentreerd, die ons doen beseffen, dat wij in een wereld leven waarin geen kortzichtige „horretjes-politiek” kan worden bedreven. De ramen dienen wijd open te staan en bij ons handelen zij onze blik ook naar buiten gericht.

Dat vraagt een offer. In ons stelsel is het nu eenmaal zo, dat geen partij de absolute meerderheid heeft. De partijen zijn aangewezen op samenwerking met anderen. En dat sluit in dat niet één partij bij uitsluiting haar stempel op het te volgen regeerbeleid kan drukken en bepalen kan wie als minister in een kabinet kan optreden. Wil men met anderen tezamen gaan, dan moet van de eigen verlangens — zonder uiteraard zijn eigen beginsel prijs te geven — iets worden geofferd en men zal ook bereid moeten zijn anderen als volwaardig partner te erkennen. Slechts met ruime opvattingen, is een kabinetsformatie mogelijk in een voor het land goede richting.

Wij willen verder in het vraagstuk der kabinetsformatie niet treden. Het is een kwestie, die zich in de stilte der binnenkamer afspeelt en wij achten ons niet geroepen die stilte te verbreken. Slechts meenden wij er nog eens op te moeten wijzen, dat de zaken niet enghartig bekeken moeten worden. En dit brengt ons nog tot het maken van een enkele opmerking over enige uitingen, die zijn gedaan naar aanleiding van de uitslag der verkiezingen.

Wij wezen er onlangs op, dat naarmate de dag der verkiezingen naderde, de verkiezingsstrijd scherper werd. Dat is begrijpelijk. Minder begrijpelijk is echter wanneer men in objectieve beschouwingen over de uitslag der verkiezingen niet tot een andere argumentatie kan komen, dan de verschuivingen naar rechts te betitelen als „de opstand der belastingbetalers”. In „Tijd en Taak” („Onafhankelijk Weekblad voor Evangelie en Socialisme”) gaat ook ds. L. H. Ruitenbergh in deze richting. Volgens hem zijn 200.000 mannen en vrouwen, die in 1946 de P.v.d.A. stemden „nu weer als schapen ter kooi” gegaan bij Oud, Tilanus en Romme. En hij schrijft dan even verder, dat hij „bij hen, die weer naar Oud gingen, een gevoeligheid voor de lawine van belastingbiljetten, die nu eenmaal onaangenaam is” oonstateerde. En als hartverheffende opvatting geeft de schrij-

ver dan nog ten beste: „Dit onaangename gevoel kan men sierlijke vormen geven, door te zeggen, dat men voor de vrijheid wil opkomen, en het persoonlijk initiatief niet wil doden”.

Wij menen, dat hieruit wel heel weinig respect voor de overtuiging van anderen blijkt, maar ook weinig inzicht in hetgeen in ons Nederlandse volk leeft.

Onze partij heeft de kiezers waarlijk niet gekregen door beloften over belastingverlagingen op grote schaal. Duidelijk is onzerzijds voor ogen gesteld, dat de enorme financiële moeilijkheden waarin ons volk verkeert, het nodig maken, dat ons volk zware lasten draagt.

Maar wel hebben wij er op gewezen — en dan niet voor de schone schijn — o, dominee Ruitenbergh —, dat een financiële politiek en een belastingpolitiek, die de spaarzin van ons volk aantasten, en verder geen voldoende gelegenheid laten voor de ontplooiing van ons bedrijfsleven en voorts een te gering verschil in beloning voor de onderscheidene persoonlijke prestaties overlaten, er toe moeten leiden, dat de economische kracht van ons volk wordt ondermijnd. En dat zeggen wij dan niet terwille van enkele groepen van ons volk, maar krachtens het inzicht, dat goede sociale maatregelen en een goede positie van de brede massa des volks slechts mogelijk blijft, wanneer de bronnen daarvoor worden gevoed door de economische sector. En die kan alleen voldoende blijven leveren als de politiek der regering het bedrijfsleven niet remt en de persoonlijke prestaties waardeert.

Velen van ons volk vreesden bij een voortzetting van de politiek der laatste jaren, dat de economische voedingsbronnen van ons volk op den duur onvoldoende meer zouden kunnen leveren, waardoor het welvaartspeel van ons volk zou moeten dalen. Om die reden hebben zij zich afgekeerd van de Partij van de Arbeid. Niet dus terwille van hun eigen portemonnaie, maar om hoger motief. Het spijt ons, dat men voor hen, die de P.v.d.A. niet meer het vertrouwen gaven slechts hoon kan opbrengen. Ronduit gezegd achten wij dat wat klein. En kleinheid in de politiek kunnen wij missen. Wij moeten streven naar hoger vlak **K**

Over productschappen en ander nieuws

Het ontwerp publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie beoogt toepassing ten aanzien van het bedrijfsleven van de artikelen 80 en 152 t/m. 154 van de Grondwet. Daarmede wordt dus voortgebouwd op de grondwetsherziening van 1938. Toentertijd achtte men het ogenblik gekomen, om aan de in een lange reeks van jaren ontwikkelde denkbeelden inzake publiekrechtelijke organisatie van het bedrijfsleven concrete grondslagen te geven. Het beginsel, volgens hetwelk het bedrijfsleven over eigen organen dient te beschikken, welke, dit onderdeel van het maatschappelijk bestel hebben te besturen, regelen en waar nodig door verordeningen te binden, is dus reeds eerder aanvaard.

Een jarenlange strijd over systemen en doelstellingen is daaraan vooraf gegaan. De overgang van privaatrechtelijke naar publiekrechtelijke organisatie der bedrijfsgenoten is dan ook groot. Niet alleen vereist zij geheel andere organisatievormen en afstemming op nieuwe taken, doch ook een geheel andere principiële instelling. Allengs is men gaan inzien, dat het ingewikkelde karakter van de moderne samenleving DECENTRALISATIE VAN BETUUR EN WETGEVING vereist, willen de specifieke belangen van de delen behoorlijk tot hun recht komen. Zo is men er toe gekomen het door katholieke sociologen voorgestane SUBSIDIARITEITS-BEGINSEL ook voor de bedrijfspgemeenschap als uitgangspunt te aanvaarden; men verstaat hieronder, dat men aan een lager orgaan dient over te laten, wat dit evengoed of beter kan doen dan een hoger orgaan. De praktische ervaring heeft geleerd dat de rijkswetgever enerzijds te zeer overbelast is, anderzijds niet voldoende deskundigheid bezit, om detailregelingen voor bepaalde delen van het bedrijfsleven op vlotte en doeltreffende wijze tot stand te brengen. Het onderhavige wetsontwerp gaat dan ook van dit beginsel uit.

Bij het streven naar sociaal-economische ordening hebben twee diametraal tegenover elkaar staande denkbeelden zich ontwikkeld: de opvatting, dat de bedrijfsorganisatie uit het maatschappelijk leven zelf geboren dient te worden, dus van onder op dient te groeien (de organische maatschappijbeschouwing) en het standpunt, dat de centrale overheid naar haar inzicht en behoefte organen dient in te stellen, welke door haar worden gebruikt, zij het dan mede ten dienste van belanghebbenden (staatsocialisme).

Bij de voorbereiding van het wetsontwerp heeft deze strijdvraag, welke voor de oorlog de meningen reeds verdeeld hield, wederom een belangrijke rol gespeeld. Was het sterk gecritiseerde en voor grote groepen van het bedrijfsleven onaanvaardbare voorontwerp van Minister Vos overwegend ingesteld op de laatstgenoemde gedachtegang, van katholieke zijde werd een regeling ontworpen, welke van het tegenovergestelde beginsel uitging. De regering heeft toen in samenwerking met de Stichting van de Arbeid een commissie ingesteld, welke naar haar voorzitter, de Commissie-Van der Ven is genoemd. Zij heeft na langdurige en moeilijke beraadslagingen een rapport uitgebracht, waarbij een voorontwerp met toelichting is gevoegd, dat gelijktijdig met het wetsontwerp is gepubliceerd. Uit dit rapport blijkt duidelijk, dat er, zowel ten aanzien van de beginselen als van de uitwerking, nog grote meningsverschillen bestaan, welke in wezen voortspuiten uit bovenbedoelde tegenstelling. Nu heeft de regering weliswaar gemeend, deze met elkaar te kunnen verzoenen door naar een synthese te streven, welke zij aanduidt als „een zich in geëigend tempo voltrekend, realistisch systeem van publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie”, dat de eenzijdigheid tevens de zwakte van ieder der beide standpunten omzeilt. Zoals wij zullen zien, komt deze oplossing hierop neer, dat men een mengvorm van overheidsinvloed en autonome organisatie van bedrijfsgenoten heeft gekozen. In hoeverre zij er in geslaagd is, inderdaad een praktische en principiële verantwoorde grondslag aan de concrete vormgeving der synthetische gedachte te verschaffen, zullen wij in een volgende bijdrage nagaan. Gewoonlijk ervaart men echter, dat degenen, die de kool en de geit sparen wil, wederzijds weinig bevrediging weet te schenken.

Een raamwet

Het ontwerp voorziet slechts in de instelling van een algemene bedrijfsorganisatie met als bestuur een Sociaal-Economische Raad en geeft algemene richtlijnen voor de bij gebreken behoefte en voldoende rijpheid der betrokken delen van het bedrijfsleven, in het leven te roepen productschappen, hoofdbedrijfschappen en bedrijfschappen.

Hierbij is de mogelijkheid geopend om, zowel wat de samenstelling als wat de taak van deze lichamen be-

treft, met het bijzondere karakter van het te omvatten sociaal-economische gebied rekening te houden.

Bij de verwerking van het voorontwerp van wet, door de Commissie-Van der Ven opgesteld, in het onderhavige ontwerp heeft de regering zich op het standpunt gesteld, dat het wegens het zeer representatieve karakter der commissie, aanbeveling verdiende zo min mogelijk in de wettelijke elementen van dit voorontwerp wijziging te brengen.

Uit de zelfstandigheid der ontworpen publiekrechtelijke bedrijfsorganisaties vloeit voort, dat de zelfwerkzaamheid der bedrijfsgenoten in deze lichamen zoveel mogelijk tot ontwikkeling moet komen, dat het zoveel mogelijk instituties „van het bedrijfsleven zelve” dienen te zijn.

De onmisbare afhankelijkheid van het algemeen belang brengt echter mede, dat waarborgen dienen te worden geschapen, teneinde te voorkomen, dat de bepalingen van artikel 2 (dienen van het bedrijfsleven) en artikel 71 (gemeenschappelijk belang van ondernemingen en personen) van het ontwerp van wet tot een zinledige phrase worden. Deze waarborgen nu zullen sterker moeten zijn naarmate het gebied, door een publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie omvat, met betrekking tot het algemeen belang, van groter gewicht is.

Het is om deze reden, dat de be-

Publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie vraagt de aandacht

noeming van de voorzitter van een productschap bij de Kroon is gelegd, terwijl de voorzitters der bedrijfschappen worden benoemd door de besturen van deze lichamen

Om dezelfde reden is bepaald, dat de voorzitter van de Sociaal-Economische Raad door de Kroon wordt benoemd, terwijl ten hoogste een derde van het totale aantal leden van de raad eveneens door de Kroon kan worden benoemd.

Hier demonstreert zich dus het dualistische karakter van het ontwerp!

Sociaal-Economische Raad

Niet alleen in de samenstelling, doch ook in de taak van de S. E. R. komt dit karakter tot uiting. Enerzijds zal de Raad het hoogste bestuursorgaan van de algemene bedrijfsorganisatie zijn en daarvan deel uitmaken, anderzijds wenst de regering hem krachtens artikel 80 van de Grondwet te zien aangewezen als vast college van advies voor sociale en economische aangelegenheden, als hoedanig hij staatsorgaan is. De door de Kroon aangewezen ministers zullen de Raad over alle belangrijke door hen voorgenen maatregelen op dit gebied moeten raadplegen.

Naast de door de Kroon te benoemen leden, die hoewel als onpartijdige deskundigen voorgesteld, o.i. toch als vertegenwoordigers van de

Het lang verbeide wetsontwerp op de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie is dezer dagen bij de Tweede Kamer ingediend, en omdat de behandeling eerst door de nieuwe volksvertegenwoordiging zal geschieden, bestaat er ruimschoots gelegenheid tot rustige overweging. Alvorens tot een meer gedetailleerde kritische beschouwing over te gaan, lijkt het ons nuttig, de beginselen, welke aan dit ontwerp ten grondslag liggen en de hoofdlijnen, welke bij de uitwerking daarvan zijn gevolgd, uit de omvangrijke stukken te lichten.

overheid zijn te beschouwen, zullen door als representatieve erkende organisaties van ondernemers en van werknemers — uiteraard worden hier bedoeld de centrale, landelijke bonden — een gelijk aantal leden worden benoemd, voor elke groep tenminste 10 en ten hoogste 15.

De Raad zal verordenende bevoegdheid bezitten en voorts een werkzaam aandeel hebben in de verdere uitbouw der bedrijfsorganisatie.

Bedrijfschappen en hoofdbedrijfschappen

Het ontwerp voorziet in de mogelijke gelijkheid van instelling van bedrijf- en hoofdbedrijfschappen, waaronder zijn te verstaan horizontaal, d.w.z. naar bedrijfstakken en samenvattingen daarvan opgebouwde organisaties zoals deze in de Organisatie-Woltersom voorkomen. De regering meent, dat deze wel het eerst tot stand zullen komen. De hoofdbedrijfschappen zijn overkoepelende organen voor een aantal verwante bedrijfschappen.

In de besturen van deze organen zijn ondernemers en werknemers als regel paritair, d.w.z. op voet van gelijkheid vertegenwoordigd. Denkbaar is echter, dat voor de bedrijfschappen met een in hoofdzaak economische taak op grond van de in de bedrijfstak bestaande verhoudingen en omstandigheden aan een andere samenstelling de voorkeur wordt gegeven. In dit verband valt b.v. te denken aan bedrijfschappen op het gebied van de handel, het bankwezen, het verzekeringswezen en op sommige terreinen van het ambacht. De instellingswet zal, hier zo nodig van de pariteit kunnen afwijken.

De aanvaarding van de medeverantwoordelijkheid van de werknemers voor de economische gang van zaken brengt echter mede, dat ook in het besturen van bedrijfschappen als hierbedoeld, de werknemers, zij het niet noodzakelijkerwijze op paritaire basis, zitting hebben.

Productschappen

De behoefte aan verticale samenwerking (volgens de zgn. bedrijfskolom) kan worden bevredigd in productschappen. De verschillende geledingen „van producent tot consument” kunnen in dit orgaan samengaan.

Zoals reeds werd opgemerkt, wordt de voorzitter van het productschap door de Kroon benoemd en wordt ook hier het bestuur als regel paritair samengesteld.

De instellingswet, welke voor de totstandkoming van elk product- en bedrijfschap nodig is, kan in bijzondere behoeften voorzien en daaronder rekent de regering ook het scheppen van suborganen, b.v. met regionaal karakter, waarin ook niet-bestuursleden zitting kunnen hebben.

De onderscheiden organen bezitten verordenende bevoegdheid, doch de instellingswet bepaalt, tot wie en tot welke onderwerpen deze zich zal uitstrekken.

Deze burger

vindt die plaat op onze voorpagina niet zeer eerbiedig. Zo'n scheve-schaats-rijdende Justitia is maar een slordig gezicht, meent hij.

Hij is er bij opgevoed (aan het handje van de hooggeleerde heren Meijers, Van Kan, Van Blom, Krabbe en Van der Vlugt) om diep zijn petje voor die hoge dame met weegschaal en blinddoek af te nemen. Hij is er bij opgegroeid (van het Leidse Rapenburg af) om die dame kaarsrecht en onbewogen haar weg te zien gaan, haar rechte, brede en zon-omschenen weg.

Maar ja....

Maar ja, goede mensen, wannéer die dame dan zulke capriolen maakt....

Maar ja... die dame is nu juist de. éérste dame waarvan ge zo iets niet verwacht.

Deze burger heeft nog immer de grootste eerbied voor Themis Justitia. Hij kent vele harer dienaren. En hij weet hoe kreukeloos en smetteloos die, in hun zwarte toga en met hun kraakwitte beffen, zijn. Mannen bij wie wet en recht en de zekerheid der rechtvaardigheid zo veilig zijn als het kind in moeders eigen, warme schoot.

Maar nu denkt deze burger aan meneer Schreieder — vastgenomen — losgelaten — vastgenomen.

En aan meneer Katz en doctor de Vries — vastgenomen — krantenmisbaar — losgelaten.

En hij bepeinst dat elke dame er wel eens een keer slordig uit mag zien. Doch Justitia niet.

En dat iedere tante wel eens uit mag glijden op het gladde ijs der serene rechtvaardigheid, maar tante Themis nu net niet.

Nee, deze burger vindt die plaat op de voorpagina niet zeer eerbiedig.

Zij bedroeft hem zelfs. En niet zo'n beetje ook.

Wat recht is scheef te zien, is altijd bedroevend.

Maar wat doet die eerbiedwaardige dame dan ook in de kou, op het ijs, met slordig-gebonden schaatsen?

Dat is de droevige vraag van

DEZE BURGER.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.

Redactie-secretaris: Mr. E. Elias
Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.

Administratie: Postbox 43, A'foort, tel. 5267
Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.
Losse nummers 15 cent.

Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie”, te Amersfoort.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlug, Geestbrugweg 69 Rijswijk (Z.-H.).

Een stevige maaltijd

Uit Engeland ontvingen wij het nieuwe boek „Comes the reckoning”, van Sir Robert Bruce Lockhart, de schrijver van „Guns and Butter”.

Lockhart is nog altijd een van die door de wijde wereld rondtrekkende Engelsen, die een onmogelijk aantal mensen van betekenis in Europa kende en kent en die net als Churchill en Vansittart een scherp-vooruitziende blik en een merkwaardig fijne neus ten opzichte van het wereldgebeuren bezit.

In dit boek trof ons, en dan juist van deze man, de weergave van een ontmoeting met Colijn op 18 Augustus 1939, nauwelijks 14 dagen voor de Duitse aanval op Polen en dus in een wel zeer kritieke tijd. Colijn was op dat ogenblik ambteloos burger, maar velen verzekerden Lockhart dat de komende verkiezingen hem andermaal als Minister-President naar voren zouden brengen. „Ik kende Colijn al sedert jaren”, vertelt Lockhart, „en een lunch met hem in de Vieux Doelen was altijd het hoogtepunt van mijn verschillende bezoeken aan Den Haag. Ik bewonderde hem zeer. Lang, sterk gebouwd met geweldig sterke handen en een fors hoofd met dicht ingeplant en borstelig opstaand haar, was hij zowel intellectueel als fysiek een r e u s. Verreweg de grootste Hollander van zijn tijd, bezat hij eenzelfde energie, eenzelfde moed en uithoudingsvermogen als Mr. Churchill. Hij was een stevig eter en als onverbeterlijk sigarenroker liet hij Mr. Churchill ver achter zich. En hoewel hij juist zijn 70ste verjaardag had gevierd, was hij nog dezelfde waar het eten en drinken betrof. De lunch was dan ook een stevige maaltijd, waarbij Colijn, die van alles at en dronk en drie sigaren rookte, domineerde — hij verlevendigde elke gang met zijn kostelijke conversatie, die zich bewoog van verhalen uit zijn avontuurlijke jongere jaren in Nederlands-Indië tot snijdende commentaren op de Europese crisis.

Hij vertrouwde er vast op dat geen oorlog zou uitbreken; hij was er zeker van dat de Nazi's niet zouden vechten indien Engeland „meant business”. Zijn argumentatie was gegrond op twee veronderstellingen: 1e dat er te veel onrust in Duitsland heerste, waarvan de Nazi's op de hoogte waren, en 2e dat de Hollanders veel beter ingelicht waren omtrent de Duitse bedoelingen dan wij. Wij behoeften alleen het been maar stijf te houden en Mr. Churchill in het kabinet te brengen, en de Nazi's zouden inbinden. Ook als het ergste gebeurde, verwachtte hij niet dat de Duitsers Nederlands grondgebied zouden schenden. Hij wist dat wij dit in geen geval zouden doen. Hij was voorbereid op alle gebeurlijkheden. Kwam er oorlog dan zou Nederland in staat zijn een sterke troepenmacht tegen te houden. Op het Oostelijke front had hij 1700 nieuwe kazematten doen bouwen, waarvan 1200 van staal. Colijn onderlijnde zijn vertrouwen met een lang overzicht van zijn politieke plannen. Tegen einde September was hij voornemens de U.S.A., China en Japan te bezoeken. Hij was overtuigd dat de Japanners nooit zouden trachten Nederlands-Indië te overweldigen. Het kwam hen beter uit indien daar Hollanders in plaats van Amerikanen of Engelsen waren. Hij had het verder zo geregeld dat hij na terugkeer van zijn reis een honderdtal redevoeringen tijdens de stembusstrijd zou houden. Hij was niet voornemens zijn politieke loopbaan op te geven. Hij voelde zich nog krachtig genoeg. Keerde hij terug als Minister-President, dan zou hij het Nederlandse parlementaire stelsel veranderen. Het parlement zou natuurlijk blijven. Maar zodra dit het regeringsprogramma had goedgekeurd en aanvaard, moest het de regering een redelijke kans geven dit uit te voeren.

Zijn laatste woorden waren (en dit blijve beter onvertaald): „my dear Lockhart, if ever your country tries to adopt proportional representation (evenredige vertegenwoordiging), fight it like the devil!”

Aldus Lockhart.

Zeven eeuwen

Op 28 Juli beginnen de feesten ter herdenking van het 700-jarig bestaan van 's-Gravenhage, welke hun hoogtepunt vinden op 30 Juli, als des avonds op het Binnenhof de eerste voorstelling wordt gegeven van het Openluchtspel „Het wonderlijk uur” van A. den Hertog en op 31 Juli, als de Gemeenteraad in plechtige zitting bijeenkomt in het oude Stadhuis aan de Groenmarkt, vervolgens in de Grote Kerk, waarna een enorme optocht van bedrijven en verenigingen door de straten van de Residentie trekt. Een feit, om een ogenblik bij stil te staan. Zeven eeuwen is Den Haag, het staatkundig middelpunt van ons land, oud. En het lijkt ons een treffend symbool, dat op het Binnenhof, voor de Ridderzaal en bij de gebouwen van de Tweede en Eerste Kamer der Staten-Generaal, waar ook thans nog ons Parlement als vertegenwoordiger van de Nederlandse volkswil zetelt, dat openluchtspel wordt gegeven, waar in „een wonderlijk uur” de historie van ons volk compact wordt weergegeven. Het is de eerste maal, dat op het Binnenhof een dergelijke openluchtvoorstelling wordt gegeven en wij menen dat zeker ook bij onze geestverwanten de belangstelling voor een dergelijk stuk, zozeer gebaseerd op de historie van ons volk, in ruime mate aanwezig zal zijn. Een opwekking tot het gaan naar een der voorstellingen lijkt ons dan ook haast overbodig. Maar voor de enkeling, die nog niet het besluit had genomen, om dit bij te wonen, alsnog de aansporing: gaat dit zien. De lessen uit het verleden, ook in dit spel saamgevat, geven richting aan de toekomst. En voor hen, die belangstelling hebben in de staatkundige ontwikkeling van ons volk, kunnen dergelijke lessen van grote waarde zijn. Voor Den Haag, dat als zetel der Regering, als plaats waar de vertegenwoordigers van vreemde mogendheden wonen en als Residentie nog altijd, het staatkundig middelpunt van ons land vormt, onze gelukwensen!

Nummer vijf

Niet alleen in stemmental, ook in rangorde is onze partij, de V.V.D. bij de laatste verkiezingen van 7 Juli gestegen. Daarop is in de landelijke dagbladen vrijwel niet de aandacht gevestigd en daarom lijkt het ons goed om in ons eigen weekblad daarop eens te wijzen.

Vóór de verkiezingen van 7 Juli was het zo, dat de grootste partij was in de Tweede Kamer de K.V.P. Daarop volgde de P. v. d. A., de A.R., de Communisten, de C.H. en als zesde partij de V.V.D.

Thans, na de zevende Juli, is de V.V.D. de vijfde partij in de Tweede Kamer geworden. Weliswaar hebben wij evenveel zetels (acht) als de Communisten, maar het aantal stemmen, dat op onze partij is uitgebracht, is groter dan het aantal stemmen, dat op de Communisten is uitgebracht. De Communisten verkregen n.l. 381.953 stemmen of 7.74 %, onze partij 391.982 stemmen of 7.94 %. Deze ruim tienduizend stemmen meer dan de stemmen op de Communisten uitgebracht, brengen ons op de vijfde plaats. Dat is ook daarom belangrijk, omdat het seniorenconvent in de Tweede Kamer, dat achter de schermen altijd een belangrijke taak heeft, samengesteld wordt uit de fractievoorzitters van de vijf grootste partijen in dit college, zodat ditmaal de fractievoorzitter van onze partij daarin ook zitting zal hebben. Ook dat is een reden tot verheugenis naast de vele andere, welke er in onze partij heersen over de groei van onze aanhang.

Erg eenvoudig

Met een kleine variatie op de woorden van Multatuli, kunnen wij zeggen: „Ons verhaal wordt eentonig”. Er gaat welhaast geen week voorbij, of de warwinkel van overheidsmaatregelen wijst ons op nieuwe situaties, die op zijn zachtst uitgedrukt nogal bevreedend zijn.

Het zou zeker niet veel inspanning vereisen van dergelijke sprekende voorbeelden ook thans weer een gehele pagina in ons blad te vullen. Wij willen er echter mee volstaan er de meest opvallende uit te halen, waarmee het aantal „malle gevallen” in ons overheidsbeleid weer met de nodige is vermeerderd.

Het dwangbuis waarin moeder Overheid ons perst, wordt vaak zou nauw aangehaald, dat men zich in sombere ogenblikken afvraagt, of het niet beter zou zijn de aardige wandborden met bekende spreuken die vele Nederlandse huiskamers sieren, te vervangen door een eenvoudig artistiek tegeltje met als moderne slagzin: „Het is verboden iets te mogen!”.

Een onzer vele briefschrijvers vroeg ons laatst, of het ook bekend was, wanneer nu eindelijk de ademhalingsvergunningen eens afkwamen.

Welnu zo ver is het wel is waar nog niet, en zo ver zal het gelukkig ook wel niet komen doch dit neemt niet weg, dat onze strijd voor meer economische vrijheid met alle kracht die in ons is, zal moeten worden voortgezet. Hoe nodig dit is, moge opnieuw blijken uit onderstaande voorbeelden.

Zoals we reeds eerder vroeger in „Vrij” schreven (ons Kamerlid Korthals stelde de regering er schriftelijke vragen over) kocht de overheid een partij betonijzer tegen veel te hoge prijs in Amerika. Teneinde deze „duurkoop” te kunnen financieren werd het Egalisatiefonds Betonijzer ingesteld. Na alle critiek die hieromtrent is geleverd, schijnt het Directoraat-Generaal van de Prijzen er naar te streven deze hoogst merkwaardige affaire wat gezonder te maken. Zeer onlangs heeft genoemd Directoraat-Generaal n.l. bepaald, dat de maximumprijs van betonijzer op rollen, met ingang van 1 Juli met f 40.— per ton is verlaagd.

Wie nu denkt dat dus in het vervolg gewoon f 40.— per ton minder kan worden betaald, of te wel f 360, vergist zich deerlijk. Neen, dit gaat veel ingewikkelder, en wel als volgt: De kopers van dit betonijzer moeten ook na 1 Juli f 400.— aan Rijkswaterstaat betalen. Hier staat dan tegenover, dat zij f 40.— per ton te vorderen krijgen van het Egalisatiefonds Betonijzer.

De totale vordering die aldus ontstaat, moet de 16e van iedere maand worden ingediend en zal na goedkeuring door het Directoraat-Generaal van de Prijzen, worden uitbetaald. De vordering op genoemd Egalisatiefonds moet vergezeld gaan van een gespecificeerde opgave der afleveringen, waarbij elke aflevering onder vermelding van datum en factuurnummer afzonderlijk moet worden opgegeven.

Het is alles erg eenvoudig. Als het moeilijker kan waarom zou men het dan ook eenvoudiger doen?

Niet een beetje

In het dagblad Het Rotterdamsch Parool, dat men er zeker toch niet van kan verdenken dat het in bijzondere mate een tegenstander is van de geleide economie troffen wij in het „Dagboek van een Rotterdammer” het onderstaande stukje aan:

„Unilever drukkerij-personeel besloot vorige week over te werken, voor de U.N.A.C., 's ochtends anderhalf uur vroeger begonnen en 's avonds anderhalf uur later warm eten. Resultaat f 425. Werd bepaald hiervan 15 % af te staan aan Nederlandse arme kinderen en 85 % aan Europese stumperdjes. Tot aller verbazing en later misnoegen prompt hierop een brief, met opschrift „Dienst” en of de dames en heren overwerkers zo goed wilden zijn 15 % aan het Rijk te geven, vanwege de fiscus. Hoewel de directie dit geld heeft bijgepast, zal er in dit bedrijf wel niemand meer te vinden zijn, die nog eens met plezier voor de fiscus gaat overwerken.

Gaat Bureaucratius hier niet een beetje te ver.....?”

Tot zover Het Rotterdamsche Parool.

Ons antwoord: „Nee, niet een beetje, maar veel!”

Op een dergelijke wijze wordt elk particulier initiatief om hals gebracht en in dit geval nog wel een initiatief waarvan men waarlijk toch niet kan zeggen dat het „ten eigen bate” werd ontplooid.

Moraal: Het gemeenschapsbelang, dat het systeem der ver-doorgevoerde overheidsbemoeiing beweert te dienen, wordt op een dergelijke manier niet bevorderd, doch op bedenkelijke wijze aangetast!

Over productschappen en ander nieuws

(Vervolg van pag. 2)

Overtredingen kunnen als economische delicten worden aangemerkt en dienovereenkomstig gestraft. De zoëven genoemde suborganen zullen naar het oordeel der regering geen verordenende bevoegdheid dienen te bezitten.

Het ontwerp voorziet in hogere goedkeuring, schorsing en vernietiging van verordeningen.

Het ontwerp voorziet in de mogelijkheid, dat de betrokken ministers contactpersonen benoemen, die de vergaderingen van de besturen van de product-, de hoofdbedrijf- en de bedrijfschappen kunnen bijwonen. Voorts kan de regering bij de organen van de product-, hoofdbedrijf- en de bedrijfschappen de voor het door haar uit te oefenen toezicht nodige inlichtingen inwinnen. Laatstgenoemde voorzieningen maken opneming van vertegenwoordigers van de consument en van andere niet-bedrijfs-genoten naar de mening van de regering in het algemeen overbodig.

De regering is voornemens, een geleidelijke overschakeling van de bestaande naar de nieuwe bedrijfsorganisatie te bevorderen. Zo zal de Economische Raad na de instelling van de S. E. R. worden opgeheven. De erkenning van Nijverheidsraad en Middenstandsraad komt t.z.t. te vervallen.

De organisaties-Woltersom en die voor de voedselvoorziening zullen eveneens worden opgeheven, doch eerst zodra haar taak door de nieu-

we organen kan worden overgenomen.

Op sociaal terrein komen o.m. te vervallen de Wet op de Hoge Raad van Arbeid en de Bedrijfsradenwet, terwijl in de verschillende bestaande wettelijke maatregelen de nieuwe organen de plaats van de oude gaan overnemen.

De kosten

Product-, hoofdbedrijf- en bedrijf-schap kunnen bij verordening aan degenen, die de ondernemingen, waarvoor zij zijn ingesteld, drijven, heffingen opleggen. Bovendien kunnen zij voor door het betrokken lichaam verrichte werkzaamheden

bij verordening retributies heffen. De heffingen zullen op een begroting gebaseerd zijn.

De kosten van de algemene bedrijfsorganisatie en van de S. E. R. worden op nader te bepalen wijze door de lagere organen gedragen.

Hiermede is een beknopt overzicht gegeven van inrichting en werkwijze van de ontworpen publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie, waarbij wij ons uiteraard tot de hoofdzaken moesten bepalen. Wij vertrouwen evenwel, dat de lezer een globaal inzicht heeft verkregen, dat hem in staat stelt, onze kritische beschouwingen in een volgende bijdrage goed te kunnen volgen.

Wat denkt U?

De uitslag

Op de Prijsvraag „Wat denkt U, hoe zal na de verkiezingen de Tweede Kamer zijn samengesteld?” kwamen niet minder dan 843 antwoorden binnen.

Het is wel merkwaardig, dat geen der inzenders de samenvatting van de nieuwe Tweede Kamer juist heeft voorspeld. Wel waren er 38 antwoorden, die slechts ten aanzien van één zetel afweken van de uitslag der verkiezing, zodat het lot heeft moeten beslissen aan wie de prijzen zouden worden toegekend.

DE HOOFDPRIJS, bestaande uit de Hollandse vertaling van de „Memoires van Churchill” viel ten deel aan de heer A. G. Hofenk, Parkweg 200, Voorburg, die één zetel van de K.V.P. aan de C.P.N. had toegekend.

DE TWEDE PRIJS, waarvoor beschikbaar is gesteld „Honderd Jaren” door Mr. P. J. Oud, is gewonnen door D. Joh. Hollander, Dijkstraat 40, Papendrecht, die de K.V.P. een zetel minder en de A.R. een zetel meer had toegekend.

DE DERDE PRIJS — „Kengetal 3.5.39” van Mr. Dr. I. G. van Maasdijk — viel ten deel aan Mevr. R. J. de Langen-v. d. Veen, L. Springerlaan 1, Meppel, die dezelfde samenvatting als de tweede prijswinnaar had opgegeven.

DE VIERDE PRIJS, „Zoals hij het zag” door Elliott Roosevelt, viel te beurt aan de heer A. Rood, Billitonlaan 26, Apeldoorn, die aan de lijst Welter 2 zetels had gegeven en aan de K.V.P. slechts 31.

DE VIJFDE PRIJS — „De anatomie van de vrede” van Emery Reves — werd gewonnen door de heer J. Raadsma, Eelaan 261, Dokkum, die de C.P.N. een zetel meer had gegeven ten koste van de C.H.U.

DE VOLGENDE VIJF PRIJZEN, een gratis jaarabonnement op „Vrijheid en Democratie”, zijn na loting toegekend aan:

W. van Lookeren Campagne, Singel 306 B, Amsterdam-C.

L. C. Verbeek, Galileistraat 78, Den Haag.

N. Schouten, Wierschelaan 1 B, Vreeswijk.

J. Feberwee, Reeweg (O.) 152, Dordrecht.

W. A. Rooker-Mijsberg, Gr. Hertoginnelaan 230, Den Haag, die allen aan de A.R. een zetel te veel hadden gegeven ten koste van resp.: V.V.D., P. v. d. A., K. V. P., C. H. U. en P. v. d. A.

De winnaars van de boekwerken ontvangen hun prijs onmiddellijk na deze publicatie, terwijl de winnaars van de jaarabonnementen nadere mededelingen zullen ontvangen.

Wilt U afdelingsnieuws, aankondigingen van vergaderingen e.d. bestemd voor dit weekblad richten aan: Mr. E. Elias, Victoria-hotel, kamer 435, Amsterdam?

EIGENWIJZE LIEDJES

De juffrouw van de radio....

*De juffrouw van de radio werd mij een hartsvriendin —
Zij leidt zo lief, zo melodieus de dagse dingen in!
Zij is er 's ochtends bij 't ontbijt en luidt mijn avond uit,
Als onbekende zonder naam... ik ken slechts haar geluid.*

*Slechts hij, die zonder zonden is, begrijpt wat ik bedoel
En hoe ik mij van morgendienst tot avondwijding voel!
Ik glijd met haar de hele dag dwars door de aether rond,
Ik pluk platonisch elke klank uit haar volmaakte mond.*

*Zij noodt mij liefelijk ten dans al dans ik dan niet meer,
Zij schept tot om de bontste trein haar eigen atmosfeer,
Zij vlecht zelfs kook- en kinderpraat tot lieve fantasie...
Une robe, grâce à vous, mam'sell', a passé dans ma vie.*

*Zij leidt de lunchconcerten in gelijk Aspasia...
Maar ik lunch eenzaam in Old Dutch of Lensvelt Nicola
Als uitgebloeide Pericles met een dieet als rem...
En zelfs al was ik Romeo... ik ken alleen haar stem!*

BRAMMETJE.

BOLNES.

Dieselmotoren

25-1400 P.K.

N.V. Machinefabriek

„Bolnes”

v.h. J. H. v. Cappellen
te Bolnes

Adverteert
in dit blad

L. Smit & Zoon

KINDERDIJK

Baggermateriaal

Zeesleepboten

Passagiersschepen

Machines

Motoren

Ketels

„Ja inderdaad, bij voorrang adverteren in Vrijheid en Democratie. We bereiken daarmee een koopkrachtig en energiek publiek.

„Politiek, zeg je?” Nu, wat zou dat?
Juist daarom erin adverteren. Het is VRIJHANDELS-POLITIEK

Geeft terstond de tekst door aan de Heer L. VLUG,
Geestbrugweg 69, Rijswijk (Z.H.) — Telefoon 119225

H.H. Industriëlen!

Mogen wij ons even aandienen? Importeurs der „TEMPEST”, „TYPHOON” en „JAGUAR” eindloze rubber V-snaren. Groothandel in DRIJFRIEMEN en TRANSPORTBANDEN.

Uit voorraad leveren wij:

EINDLOZE RUBBER V-SNAREN in alle profielen. ORIGINELE GEBLAUWD STALEN STAUFFER VETPOT-TEN Nos. 1, 2, 3, 4, 5 en 6. „POLLODON” DRIJFRIEMEN-OLIE.

Vraagt ons aan, indien U op technisch gebied iets nodig heeft. Wij staan bekend als betrouwbaar en deskundig. Daarom leveren wij aan praktisch alle grote bedrijven.

Firma J. A. GUNTERS

APELDOORN — BOSWEG 56 — TELEF. No. 5129
Importeurs en groothandelaren.

Alle soorten slangen, rubber handschoenen, zandstraalbe-nodigheden, etc. — Levering van complete drijfwerken.

DE KURK

waarop Nederland drijft, is gevaarlijk verzwaaard

Indien men kennis neemt van de verslagen over het afgelopen jaar van onze grote scheepvaartmaatschappijen, valt het op, dat in deze publicaties ernstige critiek wordt geleverd op de politiek van de fiscus met betrekking tot de nieuwe bouw van onze koopvaardijvloot.

Zo lezen wij in het verslag over 1947 van de N.V. Vereenigde Nederlandsche Scheepvaartmaatschappij o.m. het volgende:

„Wij ondervinden het echter als een ernstig bezwaar, dat, nu de prijzen van schepen bij aanbouw of koop zoo bijzonder zijn gestegen, de fiscus een reservering naar vervangingswaarde onzer vloot niet als bedrijfslast aanvaardt en dus belasting wordt geheven over het verschil tusschen gereserveerde afschrijving naar vervangingswaarde en afschrijving naar aanschaffingswaarde.”

Soortgelijke uitlatingen vindt men ook, zoals reeds opgemerkt, in de jaarverslagen van andere grote scheepvaartmaatschappijen terug. Wellicht verdient het aanbeveling de boven aangehaalde passage enigszins te verduidelijken.

De fiscus zegt „neen” tegen de koopvaardijvloot

Het behoeft wel geen uitvoerig betoog, dat de kosten voor nieuwbouw van een groot zeeschip na de oorlog in een belangrijke mate zijn gestegen. Alles is praktisch duurder geworden, zoals wij dagelijks vaak zeer tot ons ongerief bemerken, het zou dus wel zeer vreemd zijn indien een zeeschip in dit verband een uitzondering op de regel zou vormen. De materialen zijn evenals de arbeidskrachten schaars (om slechts enkele factoren te noemen, die tot de prijsverhoging leiden). Met andere woorden: de waarde om het oude schip te vervangen — de vervangingswaarde — ligt op het ogenblik veel hoger dan de waarde die het schip had toen men het liet bouwen — de aanschaffingswaarde.

Het is logisch, dat indien de vervangingswaarde aanzienlijk is opgelopen, men ook op basis van deze hogere vervangingswaarde moet afschrijven, teneinde het nodige geld te vergaren om later weer een nieuw schip te kunnen bouwen. Immers, reserveert men op grond van de oude aanschaffingswaarde, dan komt men er niet, aangezien de oude aanschaffingswaarde verre bij de vervangingswaarde ten achter blijft.

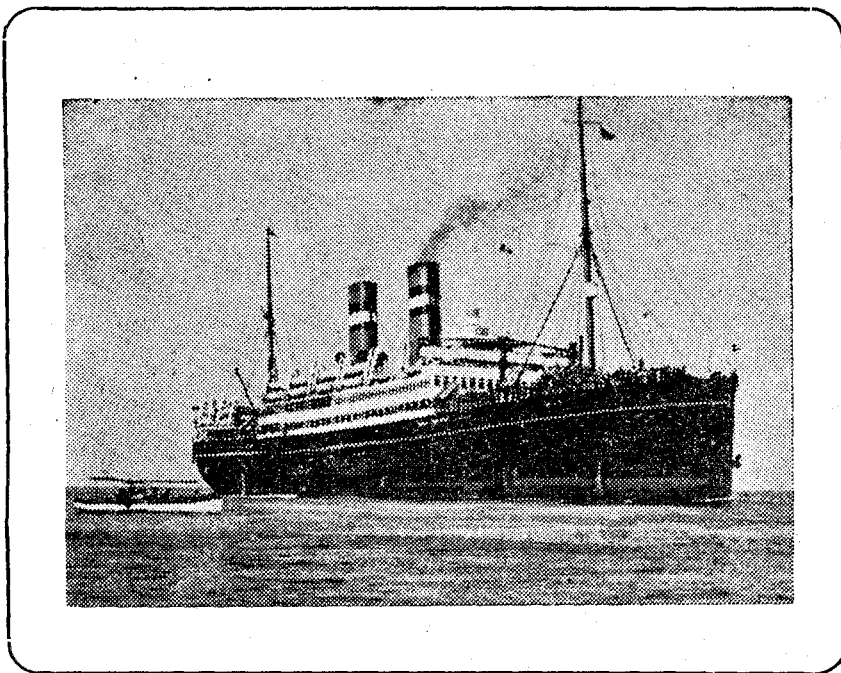
De fiscus zegt: neen

Aldus redeneert echter de fiscus niet. Hij baseert zich op het beginsel van afschrijving op grond van de aanschaffingswaarde met het gevolg, dat belasting moet worden betaald over hetgeen men meer reserveert.

De hierboven aangehaalde zin van de Ver. Nederl. Scheepvaartmaatschappij wordt nu duidelijker. In het kort komt de maatregel van de fiscus dus hierop neer, dat hetgeen boven de reservering op basis van de aanschaffingswaarde wordt gereserveerd, niet als bedrijfslast van de bruto-winst mag worden afgetrokken en daarover derhalve belasting naar de winst moet worden betaald.

Wat dit alles zeggen wil, zal wellicht nog duidelijker worden indien men zich bewust wordt van het feit, dat het bouwen van nieuwe schepen op het ogenblik 2½ tot 3 maal zo duur is als voor de oorlog. Zo heeft b.v. de Maatschappij Nederland over het boekjaar 1947 buiten haar afschrijving nog ruim f 6.000.000 op haar verlies- en winstrekening uitgetrokken voor toevoeging aan de reserve voor vernieuwing en herstel der vloot.

Welk een belemmering deze fiscale politiek voor de nieuwbouw en het herstel van onze koopvaardijvloot betekent, blijkt o.m. uit hetgeen de Koninklijke Rotterdamse Lloyd

Een algemeen belang wordt aangetast

hieromtrent in haar jaarverslag mededeelt. Volgens haar gegevens moet voor elke f 1.000.000 die boven de toegestane fiscale afschrijving wordt gereserveerd, een bedrag van ongeveer f 1.710.000 beschikbaar zijn.

„Op den duur”, aldus genoemd verslag, „zal dit de mogelijkheid tot interne financiering bemoeilijken, hetgeen voor een zo conjunctuurgevoelig bedrijf als de scheepvaart ongewenst is.”

Waarom wij bij een en ander zo uitvoerig stilstaan?

Het antwoord op deze vraag luidt: Omdat met een dergelijke fiscale politiek het algemeen belang wordt ondermijnd en voorts omdat hieruit weer eens blijkt, dat de overheid, zoals wij reeds eerder op ander gebied aantoonde, bezig is de kip met de gouden eieren te slachten.

Zeker, er zit iets in de slagzin, dat men het (belasting)geld moet halen daar, waar het is. Zeer zeker moet belasting worden betaald. Zeker moeten de individuen en de bedrijven die het meest verdienen ook het meest aan belastinggelden opbrengen. Doch aan het in praktijk brengen van deze zin, zit evenwel het gevaar, dat men gaat generaliseren en men zoals gezegd, de bron waaruit het belastinggeld moet vloeien, dermate aantast, dat deze bron gaat opdrogen.

Zo is het ook gesteld met onze scheepvaart. Vanouds is onze scheep-

vaart voor ons land een zeer belangrijke bestaansbron geweest. Niet alleen dat zeer velen er in directe of indirecte zin werk door vinden, doch onze scheepvaart is voorts een belangrijke deviezenbron, aangezien zij voor haar dienstverlening veelal in buitenlands geld wordt betaald.

Indien het aanbrengen van deviezen ooit belangrijk voor ons land is geweest, dan is het wel nu in deze aan buitenlandse betaalmiddelen zo schaarse tijd. Voegt men daarbij de omstandigheid, dat onze nationale koopvaardijvloot gedurende de oorlog ernstig werd gehavend, dan is het duidelijk dat een snelle herbouw van deze vloot een groot algemeen belang vormt. Gaat de fiscus een dergelijke herbouw belemmeren, dan betekent dit een ernstig nationaal nadeel.

Kwaliteit boven kwantiteit

Men hoede zich er voor al deze dingen oppervlakkig te bezien. Zeker is het juist, dat onze handelsvloot aan het einde van dit jaar haar vooroorlogse omvang zal hebben bereikt. Doch op zich zelf zegt dit nog niets. Vooral in de moderne scheepvaart gaat het niet zo zeer om de kwantiteit, doch om de kwaliteit. En aan deze kwaliteit ontbreekt op het ogenblik nog wel het een en ander, aangezien een groot deel van onze schepen een te hoge ouderdom heeft bereikt om het met goed gevolg tegen de steeds scherper wordende buitenlandse concurrentie te kunnen opnemen.

Wat wij vooral nodig hebben, is nieuwe schepen. Nieuwe schepen, vaak voor speciale doeleinden. Hierin ligt onze economische kracht als natie. Deze nieuwe schepen vormen de kurk waarop de natie drijft. Zij zorgen voor de nodige deviezen waar ons land zo dringend om verlegen zit. Daarom is de bovengenoemde fiscale politiek dan ook te laken. Immers, men treft hiermee niet alleen de scheepvaartmaatschappijen, gelijk de oppervlakkige beschouwer licht geneigd is te denken, doch mede de belangen van het gehele volk.

Uit dit betoog moge opnieuw blijken dat de slogan, bij de S.D.A.P. destijds zo zeer in trek en thans bij de Partij van de Arbeid evenzeer populair: „Haal het geld waar het zit”, uiterst gevaarlijke consequenties kan hebben.

Zo eenvoudig als de zaken vaak schijnen, zijn ze evenwel niet. Onze scheepvaart heeft nog een moeilijke en gevaarlijke tijd voor de boeg, te meer daar de concurrenten in het buitenland niet stilzitten. Het gevolg is dat de natie, die de beste en meest moderne service kan bieden, zijn aandeel in de wereldscheepvaart zal kunnen behouden of uitbreiden. Men bedenke daarbij, dat de vooruitzichten voor dit jaar mede ongunstig worden beïnvloed door de sterk gestegen prijzen voor de vloeibare brandstoffen en kolen, zomede door sterk gestegen reparatiekosten.

De Nederlandse fiscus is hier bevestigd op de verkeerde weg en het is te hopen, dat men in brede lagen van ons volk eindelijk gaat inzien, welke ernstige gevolgen het oppervlakkig geschreeuw kan hebben „om het geld te halen, daar waar het zit”.

Nederland vormt hier weer echt wat men noemt het buitenbeentje. Wij zijn in deze overtuiging wel zeer gesterkt door het feit, dat men in andere landen zoals België en Noorwegen de fiscus wel afschrijvingen toestaat die in overeenstemming zijn met de gestegen prijzen.

Vooraf op scheepvaartgebied onderschatte men vooral Noorwegen niet!

Nederland let op Uw saeck!

G. STEMPPER.

De situatie is aanzienlijk verscherpt

Het spel kan even goed niet gespeeld worden

In een week tijds heeft de internationale situatie zich nog aanzienlijk verscherpt. Het antwoord op de nota, die Amerika, Engeland en Frankrijk aan Rusland hebben gezonden om te protesteren tegen de blokkade van Berlijn, is nog minder verzoenend dan was verwacht. De Westelijke geallieerden hadden gezegd: „We willen wel over Berlijn gaan praten, mits eerst de blokkade is opgeheven”. Hierop antwoordt Rusland: „Het Berlijnse vraagstuk is onverbreeklijk verbonden met het gehele Duitse vraagstuk. Hierover (dus niet alleen maar over Berlijn) zijn wij bereid te praten, maar wij denken er niet aan om eerst de blokkade op te heffen, zoals gij dat eist.”

De Russen verklaren zich bereid om iets te doen wat de Westelijken helemaal niet van hen gevraagd hebben (en eigenlijk ook helemaal niet willen), maar bovendien weigeren zij hotweg om aan preliminaire voorwaarden te voldoen. Schrikken de Westelijke Mogendheden er alsnog voor terug om op het met hun eerste nota betreden pad de volgende stap, die onvermijdelijk een ultimatief karakter moet dragen, te zetten en verklaren zij zich bereid om zich door de kleine opening te wringen, die de Russen voor hen open gelaten hebben, door te verklaren geen bezwaar te hebben tegen viermogendhedenbesprekingen over geheel Duitsland, dan betekent dat voor hen een stap terug — helemaal indien zij ook nog de voorwaarde van de opheffing van de blokkade laten vallen.

Over het karakter van het Westelijke wederwoord schijnen de meningen te verschillen en wel schijnen de harten minder onverzettelijk te worden, naarmate zij dichter bij Berlijn zijn. De Fransen dringen aan

op een viermogendhedenconferentie — al of niet zonder vervulling van de voorwaarde. Engeland acht deze vervulling een vereiste, maar wil verder evenmin de laatste kans — al is die nog zo klein — van de hand wijzen. Amerika, dat het verst van het brandpunt ligt en dus het beste in staat is om vrij van angst te oordelen, voelt voor geen van beide iets: noch de voorwaarde laten schieten noch toestemmen in een nieuwe bespreking van het Duitse probleem.

Spreken over Berlijn met Rusland, terwijl dit land de betwiste blokkade om Berlijn handhaaft, komt neer op een stilzwijgende aanvaarding van een „fait accompli”. Men gaat niet debatteren over een twistpunt, waarbij men al a priori de tegenstander gelijk heeft gegeven. Spreken over Duitsland — wat heeft dat nu voor zin? (Zelfs in het onwaarschijnlijke geval, dat Rusland de door de Westelijken gestelde preliminaire voorwaarde zou hebben vervuld.) Immers een hernieuwd gesprek over Duitsland moet ten doel hebben althans de economische eenheid van het land. En wil Rusland deze? Het is uit de treure gebleken van niet of niet dan op voor de Westelijke mogendheden onaanneembare voorwaarden.

Maar een andere vraag is: wil het Westen nog wel de economische eenheid van Duitsland? Is het bereid om ten behoeve van een eventueel algemeen compromis met Rusland West-Duitsland uit de wordende gemeenschap der zestien West-Europese landen te lichten? Kan en wil het Westen dit offer brengen of moet het, teneinde voor zichzelf de bijdrage van het Roergebied te ver-

zekeren, de aanvaarding van het plan-Marshall door West-Duitsland en, aangezien de economische eenheid van geheel Duitsland het doel is, de aanvaarding van het plan-Marshall door geheel Duitsland als preliminaire voorwaarde stellen?

Het is meer dan waarschijnlijk, dat West-Europa het verlies van de West-Duitse economie niet kan aanvaarden. Zij is te nauw met de West-Europese economie verweven. West-Europa zal dus van meet af aan moeten vasthouden aan de eis, dat West-Duitsland (en, indien de eenheid tot stand mocht komen, geheel Duitsland) in de West-Europese economie ingeschakeld blijft (resp. wordt) en dientengevolge van het plan-Marshall profiteren blijft (resp. zal). Voor Rusland echter is het plan-Marshall anathema. Men kan zich dus voorstellen, wat voor een ontvangst dergelijke eis te beurt zal vallen bij een hernieuwd viermogendhedengesprek over Duitsland.

Als zo dus de kaarten reeds bij de aanvang van het spel liggen, dan kan het spel net zo goed helemaal niet gespeeld worden. Zo denkt Amerika over een nieuw viermogendhedengesprek over Duitsland en de conclusie, die het trekt, moet als juist erkend worden. Maar baat zo'n gesprek niet, schaden doet het ook niet. Er gaat niets verloren, indien nader te Moskou geïnformeerd wordt over de mogelijkheid ervan, waartoe de Russen in hun antwoordnota de deur — zij het bars — opengelaten hebben. De kans is echter groot, dat zij van hun kant de voorwaarde zullen stellen, dat de solidariteit van West-Duitsland, waar de Westelijken thans zo'n haast achter zetten, omdat zij een voorwaarde is voor het slagen van het plan-Marshall, voor de duur van de besprekingen stopgezet wordt.

Rectificatie

In het artikel „Vreugde en Teleurstelling”, dat in ons vorige nummer stond (dat niet van de hand van de heer Basserman, doch van de heer Baggerman was) komt een verschrijving voor: 7.94 + 1.27 is 9.21 en niet 9.11.

Onmiddellijk blijkt hieruit, dat tegenover een winst bij 13 gemeenten een verlies staat bij 20 gemeenten (1 gelijk). Zelfs in aanmerking genomen de stemmen uitgebracht op de Onafh. Nat. Groep (Feuilletau) en op de Middenstandspartij, kunnen wij dit verlies hiermee nog niet overal „goed praten”, al moge het ontegenzeggelijk waar zijn, dat vooral laatstgenoemde ons heel wat stemmen heeft afgesnoept. (Ruinen, Anloo, Vries, Zuidlaren). Opvallend sterk is de achteruitgang in de Zuid-Oosthoek (Dalen, Emmen, Odoorn, Schoonebeek), terwijl voorts Ruinen ook een „tegenvaller” is geweest. Lichtpunten zijn ongetwijfeld Smilde (hulde!), Meppe, Ruinerwold, Assen, De Wijk.

Uit al deze cijfers blijkt dus — zij het niet over de hele linie — een (gelukkig niet grote) achteruitgang, die stellig door een intensievere „bodembewerking” zal kunnen worden teniet gedaan. Dit heeft ons de laatste stemming voor de Provinciale Staten geleerd; Drenthe's Zuid-West hoek boekte hier relatief vrijwel de grootste winst van heel ons land. Hieraan is zeker niet vreemd geweest een systematisch opgezette en uitgevoerde spreekbeurten-dienst. De macht van het levende woord, hetzij bij huisbezoek, hetzij bij het beleggen van vergaderingen, is m.i. tienmaal sterker dan de dode letter van raambiljet of advertentie.

Conclusie: Laten dus vooral de Besturen van die Afdelingen in Drenthe de koppen bij elkaar steken, waar de kiezers wat hebben goed te maken tegenover onze mooie beginselen.

„In gesloten colonne voorwaarts!” — Dat zij straks het devies — Voorwaarts! Voor VRIJHEID, VERANTWOORDELIJKHEID en SOCIALE GERECHTIGHEID!

Meppel, Juli '48. A. H. J. ODDING

Trouw moet blijken

Waarom? Waarom? Waarom?

In ons vorig nummer namen wij een brief op, door dr. Feuilletau de Bruyn gericht tot de hoofdredactie van „Trouw”.

Wij ontvingen afschrift van de brief, waarin bedoelde redactie de heer F. de B. antwoordt. Deze luidt:

Welgedelzeergeleerde Heer.

Naar aanleiding van Uw schrijven betreffende het in ons blad van 5 Juli opgenomen artikel „Stemmenverlies” mogen wij het volgende opmerken.

Bij onze publicaties in verband met de verkiezingen hebben wij ons steeds laten leiden door strikt zakelijke motieven. Een dezer motieven was, alles in het werk te stellen om het front, dat het met het Regeringsbeleid inzake Indië niet eens was en mitsdien de grondwetsherziening in haar huidige vorm afwees, te versterken. Anderzijds maatregelen, waardoor dit front verzwakt zou kunnen worden, voorzover mogelijk afbreuk te doen. In dit licht moet ook ons artikel „Stemmenverlies” worden gezien en beoordeeld. Hierbij stellen wij zeer bevestigend voorop, dat ons van een afspraak, dat de vier partijen van de oppositie, elkaar tijdens de verkiezingen niet zouden aanvallen, doch elkaar zelfs zouden steunen, niets bekend is. Was dit wel het geval geweest, wij zouden haar zeker gerespecteerd hebben.

Immiddels heeft de stembusuitslag helaas bevestigd, hetgeen wij vreesden, nl. dat de op Uw lijst uitgebrachte stemmen niet alleen verloren zouden gaan, maar dat zij zelfs aan de tegenpartij ten goede zouden komen. Deze uitslag was te voorzien, omdat de heren Welter en Gerbrandy op andere lijsten uitkwamen en er dus voor de aanhangers der Rijks-eenheid-gedachte tweeërlei mogelijkheid was hun stem in de door hen gewenste richting uit te brengen. Ware slechts een klein deel dezer stemmen uitgebracht op de A.R. partij, dan zou deze in plaats van de P. v. d. A. de laatste restzetel ontvangen hebben.

Dit na te streven was geen „onoorbare verkiezingsmanoeuvre”. doch achten wij in 's lands belang.

*Hoogachtend,
Hoofdredactie Trouw.
w.g. Drs. G. Tonkens,
secr.*

Onzerzijds slechts het volgende. De heer Feuilletau stelde zonder voorbehoud dat een duidelijke afspraak was gemaakt. Dit werd ons door een vooraanstaand lid van het Nationaal Comité R.-E. bevestigd. Meer vooraanstaande anti-revolutionairen hebben zitting in dat Comité en waren dus op de hoogte van inzichten en afspraken.

De redactie van „Trouw” deelt mede dat zij niet bekend was met deze afspraak.

Maar dan vragen wij ons af: a. hoe is een dergelijk verzuim, dat zo pijnlijke gevolgen had, mogelijk in een organisatie, welke zich in de stembusstrijd een in alle opzichten goed voorbereide toonde?

b. waarom werd deze inderdaad ge-gronde vrees voor teloor gaan van stemmen eerst tot uiting gebracht op 5 Juli (de verkiezing had plaats op 7 Juli) terwijl het betreffende verkiezingsadvies van de R.E.-beweging in een vergadering op 7 Juni werd vastgesteld? In die vergadering waren, naar wij vernamen, alle fractieleiders behalve van de C.H.U. aanwezig en gaven blijk van hun inzicht.

c. waarom de redactie van „Trouw” deze aangelegenheid niet in haar kolommen behandelt en verklaart?

d. C.

Drenthe, kijk hier eens naar!

Een regenachtige vacantedag bleek lütermate geschikt om eens de moeite te nemen na te gaan hoe Drenthe bij de laatste verkiezingen had „geboerd”. Het land van „hei en struiken” heeft ons — vrijzinnigen — teleurgesteld. Laten wij er geen doekjes om winden, lezer: Drenthe, de bakermat van „Oes Harm”, heeft ons inderdaad teleurgesteld. Wanneer we per gemeente het stemmencijfer van 1946 met 10 % vermeerderen, krijgen we de volgende interessante tabel, waarbij winst en verlies ook in procenten zijn uitgedrukt.

	1946	1948	+	+	-	-	
Meppel	651	+ 65	=	716	919	203	28 %
Ruinerwold	420	+ 42	=	462	538	76	14 %
Ruinen	781	+ 78	=	859	686		173 20 %
De Wijk	433	+ 43	=	476	551	75	16 %
Havelte	502	+ 50	=	552	464		88 16 %
Nijeveen	128	+ 13	=	141	139		2 1 %
Dwingeloo	457	+ 46	=	503	441		62 12 %
Diever	292	+ 29	=	321	344	23	7 %
Vledder	161	+ 16	=	177	176		
Zuidwolde	398	+ 40	=	438	489	51	12 %
Anloo	694	+ 69	=	763	659		104 14 %
Assen	1243	+ 124	=	1367	1595	229	17 %
Beilen	536	+ 54	=	590	542		48 8 %
Borger	797	+ 80	=	877	837		40 5 %
Coevorden	372	+ 37	=	409	440	31	8 %
Dalen	794	+ 79	=	873	670		203 23 %
Eelde	647	+ 65	=	712	611		101 14 %
Emmen	2730	+ 273	=	3003	2128		875 29 %
Gasselte	272	+ 27	=	299	262		37 12 %
Gieten	473	+ 47	=	520	479		41 8 %
Hoogeveen	322	+ 32	=	354	398	43	12 %
Norg	456	+ 46	=	502	522	20	4 %
Odoorn	1471	+ 147	=	1618	1155		463 29 %
Oosterhessel	218	+ 22	=	240	247	7	3 %
Peize	324	+ 32	=	356	293		63 18 %
Rolde	537	+ 54	=	591	642	51	9 %
Roden	483	+ 48	=	531	520		11 2 %
Schoonebeek	171	+ 17	=	188	155		33 18 %
Sleen	692	+ 69	=	761	677		84 11 %
Smilde	72	+ 7	=	79	209	130	165 %
Vries	888	+ 89	=	977	815		162 17 %
Westerbork	433	+ 43	=	476	466		10 2 %
Zuidlaren	502	+ 50	=	552	584	32	6 %
Zweeloo	353	+ 35	=	388	328		60 16 %

Amy Groskamp-ten Have zegt:

Op zij voor de jeugd....!

Er was een onverkwikkelijke scène geweest. De zeventienjarige Mieke was met een onbekende jonge man gaan dansen en lang na middernacht thuis gekomen. Vader en Moeder zijn blijven opzitten, eerst boos toen verontwaardigd en eindelijk dodelijk ongerust. De ontvangst is niet mals geweest. Er zijn harde woorden gevallen over en weer, beschuldigingen en verwijten enerzijds en bittere opstandigheid en verontwaardiging anderzijds. Eindelijk is een snikkend meisje de kamer uitgestormd, de deur met een harde slag achter zich dichtgooiend. Vader en Moeder kijken elkaar aan. Vader spreekt van maatregelen! Er is de laatste tijd steeds onvrede dat gaat zo niet langer. Hij wil het kind psychisch laten testen.... Zwakjes verzet de moeder zich. Wij kunnen toch wel zelf.... begint zij, maar de vader legt haar met een gebaar het zwijgen op. De psychiater moet het nu maar eens uitmaken....

Onze tijd staat in het teken van de opvoedkundige problemen die langs wetenschappelijke weg worden opgelost. Het hoge peil van de hedendaagse wetenschap kan ons een waarborg zijn voor de uitstekende zorg die er aan het jeugdprobleem wordt besteed. Het zij verre van ons de wetenschap te willen uitschakelen bij de opvoeding maar — er is een „maar“ bij: zo heel vaak moet de wetenschap de brokken lijmen, d.w.z. zo heel vaak moet de wetenschap weer goed maken, wat door de ouders is verzuimd.

Opvoeden was nooit zo moeilijk als thans

Er is een oud-Hollands spreekwoord en dat heet: voorkomen is beter dan genezen en dat geldt heden ten dage nog steeds. Veel van hetgeen tegenwoordig schijnbaar onherstelbaar in de knoop zit, had nimmer in de war behoeven te raken als..... de ouders het nu zouden hebben ingezien van het voet-bijstuk-houden!

Opvoeden is altijd moeilijk en verantwoordelijk werk geweest, maar nog nimmer was het zo moeilijk en zo verantwoordelijk als in onze tijd. Vroeger was het veel eenvoudiger: je was of zoet of stout. Was je stout dan was er altijd wel ergens een stok bij de hand, waarmede de onzachte kennismaking werd hernieuwd: m.a.w. je kreeg een pak rammel.

Was je braaf dan... nou dan kreeg je niks. Het hoorde immers zo. Je had braaf te zijn en daarmee uit! Braaf zijn was de gewone toestand, die niet beloond werd en stout zijn was de uitzondering, die gestraft werd.

Het kinderleven was als het rimpelloos oppervlak van een stilstaand water. Doch de geest des tijds (die „vooruitgang“ heet als wij er zelf mede bezield zijn, maar „zelfzucht“ en „opstandigheid“ als onze kinderen er mee behept zijn) roerde hierin met de gesel der opstandige ontevredenheid en wat er aan de oppervlakte kwam, baarde schrik en ontsteltenis en stemde vervolgens tot nadenken.

* * *

Toen de Eeuw van het Kind aanbrak en het enthousiasme als een overschuimende ketel hoog opbruiste — toen kwam veel van hetgeen op de bodem van dit belangwekkend probleem had gelegen mede naar boven en geraakte — vaak zeker ten nadele van de betrokkenen — in het licht der publieke belangstelling.

Veel wat beter onbesproken en onbezoeideld had kunnen blijven werd gemeengoed.

Ons volk heeft altijd bekend gestaan als een behoudend volk, afkerig van nieuwe denkbeelden en instellingen. Het is overbekend dat door conservatieve lieden iets nieuws vaak zonder voorafgaand ernstig onderzoek wordt verworpen en veroordeeld, alleen omdat het afwijkt van hetgeen waar men aan is gewend. Deze eigenschap, het misnoemen (de haat tegen het nieuwe) maakte in de opvoeding plaats voor het philonisme (de verheerlijking van het nieuwe, uitsluitend omdat het nieuw is).

En nu zag men langzamerhand gebeuren wat meestal geschiedt bij het omzwenken van een bepaalde richting, wanneer het grote volksgroepen betreft: met kon geen maat houden en begon sterk te overdrijven.

De nieuwe koers deed de leuze geboren worden: Opzij voor de jeugd...! terwijl het er voordien veel van had alsof er een leuze bestond: Opzij met de jeugd. Tijdens de opgaande lijn van de jeugdverheerlijking gingen reeds waarschuwend stemmen op, die echter, in het algemeen enthousiaste koor geen ommekeer teweeg vermochten te brengen.

De bevrijding van het individu heeft ongetwijfeld de mensheid een grote stap vooruit gebracht, doch nu de vrijheid van het opgroeiend geslacht dreigt te onttaarden in een bandeloze ongebondenheid, die de samenhang van de maatschappij dreigt te ondermijnen, nu zien vele enthousiaste voorstanders van vrijheid voor de jeugd in, dat we in die richting niet vooruit moeten, maar terug.

Terug naar de vroegere toestand van ouder-dwang en moeilijk verkropte verbittering en opstandigheid?

Neen —! duizendmaal neen! Dat niet, maar wel het snoeimes erin!

De uitwassen, ontstaan door goedbedoelde maar voor de jeugd verderfelijke overdrijving moeten met krachtige hand worden verwijderd.

Voorbeelden? Op sommige scholen vinden tegenwoordig herhaaldelijk tests plaats d.w.z. proefnemingen op de leerlingen, op hun uithoudingsvermogen, hun geheugen, hun mentaliteit, hun wijze van reageren op dit en op dat.

Is het wonder dat de jonge ontvangelijke mens zichzelf wondergewichtig gaat vinden en na gaat denken over zaken, waarmede hij voorlopig nog niets te maken heeft? Tegen het onbekend peilen van reacties is niets, maar wel bewuste proefnemingen waarbij de leerlingen elkan anders geestelijke eigenschappen onbarmhartig critiseren, behoren tot bovengenoemde uitwassen.

Nog een voorbeeld: teneinde de stakkers die niet meekonden een kans te bieden de leerstof in langzamer tempo te verwerken, stichtte men een school voor achterlijke kinderen zoals er ook een school voor zwakzinnigen bestaat waar deze misdeelden het aparte onderwijs deelachtig kunnen worden dat voor hen is bestemd.

Dat is een mooie instelling maar — nu hebben we tegenwoordig ook al een school voor begaafden en deze laatste moet o.i. ook onder de uitwassen worden gerangschikt.

Immers: een kind dat niet werkelijk uitzonderlijk begaafd is, zal het ook op een aparte school niet worden en het kind dat inderdaad iets bijzonders in zich heeft, zal er slechts wel bij varen, zo men dit bijzondere niet tot ontijdige rijpheid forceert door expresselijk de aandacht van dergelijke kinderen op hun uitmiddelpuntigheid te vestigen. Hoe

vaak zit juist onze opgroeiende jongens en meisjes deze halfrijpe originaliteit in de weg, een originaliteit, die meestal met het eindigen van de puberteitsleeftijd vrij plotseling ophoudt.

* *

Jeugdproblemen hebben naast een opvoedkundige ook een maatschappelijke zijde. De ware paedagoog zal nimmer een opvoedkundige kwestie als een losstaand feit beschouwen, doch steeds in verband met en in verhouding tot het grote gezin dat maatschappij heet.

Het is immers in de maatschappij dat het jeugdige individu later moet leven en het is voor zijn plaats in de maatschappij dat wij hem moeten klaarmaken.

Opzij voor de jeugd...! is een leuze, ontstaan in het opgewonden brein van jeugdige heethoofden, die met de dwang tevens alle vrijheidsbeperking willen afschaffen. Nu is vrijheidsbeperking en dwang voor een bezadigd nadenkend mens volstrekt niet hetzelfde.

Immers de gebondenheid aan het maatschappelijk bestaan brengt een vrijwillig zich onderwerpen mede aan de sociale leiding, hetgeen een bewuste inperking van vrijheid ten gevolge heeft, terwijl dwang — zowel geestelijk als lichamelijk — als een opzettelijk dwarsbomen van ieder persoonlijk streven door het individu wordt gevoeld. Hieruit volgt dus, dat dwang absolute vrijheidsbeperking inhoudt, doch dat vrijheidsbeperking met dwang niets uitstaande behoeft te hebben, al gaat dit somwijlen samen.

De jeugd mist het oordeel des onderscheids en werpt met de gehate dwang „van vroeger“ de gebondenheid overboord, die zij thans evenmin kan missen als vroeger. Het is vooral de rijpende mens, de half wassene, die wij hier op het oog hebben.

Nagaande wat er voor de jeugd heden ten dage op maatschappelijk gebied wordt gedaan, (wij denken slechts aan vakantie-kolonies, speeltuinen, volksuniversiteiten, leeszaalen, schoolwerktuinen, enz.) vindt menigeen dat het zo al welletjes is. Het is waar, er wordt veel gedaan door particulier en overheidsinitiatief, maar..... de jeugd heeft in de puberteitsjaren nog iets anders nodig dan het vele dat haar door welwillende bemoeiing geboden wordt buiten het huisgezin.

Het hedendaagse kinderleven is zodanig overladen met prikkels en aanvallen op de jeugdige belangstelling, dat de begrensde kinder-energie hiervan ongetwijfeld een verzwakkende en verslappende invloed ondervindt.

In onze tijd die zich kenmerkt door een opmerkelijk gebrek aan bezonkenheid en rust is er op bijna ieder gebied een teveel. Instinctief helpt de jonge mens zichzelf door zijn aandacht te bepalen op een beperkt gebied, met een onverschillig voorbijgaan van de rest.

Uitzonderingen daargelaten kunnen we gerust zeggen dat er bij de hedendaagse jeugd een vernauwing van de belangstellingssfeer optreedt. Het zeer voor de hand liggend gevaar springt onmiddellijk in het oog: zal de jeugd, zonder het oordeel des onderscheids, niet het verkeerde kiezen om hare belangstelling op te concentreren? Hier treedt de schone taak die voor de ouders is weggelegd, aan de dag: n.l. om de jeugd in de huiselijke omgeving iets van de bezonkenheid en de rust te doen deelachtig worden, die daarbuiten in de maatschappij niet te vinden zijn. Door het scheppen van een sfeer van weldadige rust en vanzelfsprekende belangstelling, maar bovenal door het levend voorbeeld, moeten de kinderen van ons, ouders, gemeenschapsgevoel en besef van eigen verantwoordelijkheid leren.

Het besef van verantwoordelijkheid en gemeenschapsgevoel doet die innerlijke vrijheid ontstaan, die niet anders is dan de hoogste vorm van gebondenheid: een zich vrijwillig onderwerpen aan de gerechtigheid. — Slechts wanneer wij onze kinderen naast de uiterlijke maatschappelijke vrijheid deze innerlijke vrijheid hebben leren kennen en veroveren, kunnen wij in waarheid getuigen dat wij hen hebben klaargemaakt voor een democratische maatschappij, die hen wacht als dragers van de toekomst en bouwers van een nieuwe gemeenschap, want deze twee waarden zijn de bindende krachten, die de maatschappelijke cohesie, waaraan in onze tijd van negatie en verkeerd gekozen zelfbeschikkingsrecht zo'n grote behoefte bestaat, tot stand brengen.

Het Algemeen Secretariaat, Koninginnegracht 61, 's-Gravenhage, is telefonisch te bereiken onder de nummers:

111768

(organisatie en propaganda) en

114375

Van het nummer 114375 gelieve men zich voornamelijk te bedienen voor gesprekken met Mrs. J. Rutgers en G. v. Reenen.

Voor gesprekken met Mrs. A. A. Land en F. W. B. van Lynden gebruikte men bij voorkeur no. 111768, evenals voor alle andere gesprekken.

Gironummer 67880

ten name van Secretaris van Volkspartij voor Vrijheid en Democratie te 's-Gravenhage (niet voor abonnements- en advertentie-betalingen).

Ingevolge papiertoewijzing B.P.P. no. 5871 verschijnt deze uitgave wekelijks en is de omvang van dit nummer 8 pagina's formaat 28½ x 42.

Kloos

K I N D E R D I J K

Bruggen

Fa. B. CUPERUS Az.
Hessenweg 2 — De Bilt

Bijkantoor:

Laurillardlaan 1 - Bilthoven

Drukkerij en Uitgevers van
Periodieken (Vak- en
Verenigingsbladen)

Zwitsersche
Maatschappij
van
Levensverzekering
en Lijfrente
Opgericht 1857
Nederlandsch Staatstoezicht

ZEKERHEID

Coulante Polisvoorwaarden

Inspecteur: S. NICOLAI
Nicolaistraat 17, Den Haag
Telefoon 335198

Kantoor voor Nederland:
Heerengracht 514, A'dam C.
Telefoon 45458

C.V. Scheepswerf en
Machinefabriek

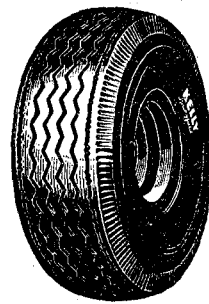
v.h. **Botje,
Ensing & Co.**

Hoendiep 10
Frieschestr.weg 79
Groningen

**Nieuwbouw van motor-
en stoomschepen voor
gebruik in de tropen.**

**Reparatie aan schepen,
motoren en stoom-
installaties.**

Imp. N.V. Jac. Blom (Auto Supply Afd.)
Rotterdam — Filiaal Den Haag

Machinefabriek en scheepswerf

van

P. SMIT Jr. N.V.
ROTTERDAM

ruim 300 jaar....

FABRICEREN WIJ VERVEN VOOR
BOUWVAKKEN EN INDUSTRIE

N.V. Heyme Vis & Zonen
ZAANDAM - OPGERICHT 1643

N.V. BOELE'S
Scheepswerven en Machinefabriek
BOLNES

Nieuwbouw en reparatie

N.V. Nederlandsche
Caoutchouc- en Gutta-
Perchafabriek

v.h. Bakker & Zn.
Ridderkerk

- Technische
rubberartikelen

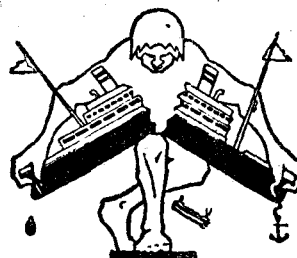
**N.V.
Machinefabriek**

IJZER-, STAAL- EN
METAALGIETERIJ

v.h. BAKKER & Co.
RIDDERKERK

**Frank Rijdsijk's
Industriele
Ondernemingen N.V.**

Hendrik-Ido-Ambacht
Tel. H.I. Ambacht 245
Rotterdam 72615

SCHEEPSSLOOPERIJ

HANDEL in:

- Oud IJzer,
- Nieuw IJzer,
- Bruikbaar IJzer, enz.

sihi POMPEN

voor *Scheepvaart
en industrie*

*Raadpleeg onze
technische dienst*

Machinefabriek

C. MATERS C.V.
Beverwijk, Tel. 3141

HANDELMAATSCHAPPIJ

H. Albert de Bary & Co. N.V.

Deviezenbank

Financiering van Im- en Export
Documentaire Accreditiën

HEERENGRACHT 450 AMSTERDAM-C. TELEFOON 38911

Gedenkraam van

**Gebrandschilderd
GLAS IN LOOD**
voor Uw kantoor of woning.

Vraagt vrijblijvend
schets en prijsopgave

**Glaszaak
Koster N.V.**

Binnen Damsterdiep 13
Groningen

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Mannelje zoekt man

(pag. 7)

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

ONJUISTE PLAATSBEPALING

Wij schrijven vandaag Woensdag 28 Juli. Hetgeen zeggen wil, dat de verkiezingen reeds drie weken geleden gehouden zijn en dat ons land nu reeds drie weken wacht op een kabinet, dat de taak van het demissionnaire kabinet-Beel zal overnemen. Wij betreuren dit ten zeerste. In een periode, waarin de internationale situatie een weinig opwekkend beeld te zien geeft en de gang van zaken met betrekking tot de hervorming van ons Koninkrijk niet gedooft, dat het nemen van beslissingen van grote draagwijdte wordt uitgesteld, is het een eis van de eerste orde, dat er een kabinet is, dat besluiten kan voorbereiden en ten uitvoer leggen.

Op zulk een kabinet wachten wij, zoals gezegd, nu drie weken. Hetgeen over de kabinetsformatie is gepubliceerd doet ons vermoeden, dat hierbij standpunten zijn ingenomen, die men als star moet kwalificeren.

In ons vorige artikel veronderstelden wij de mogelijkheid van nieuwe ontwikkelingen nadat wij ons artikel hadden geschreven. De praktijk heeft ons hiermede in het gelijk gesteld. Een kabinet, dat een zo groot mogelijk vertrouwen van de Tweede Kamer zou genieten, bleek niet te vormen en Zaterdag heeft de Prinses-Regentes dr. Beel opdracht gegeven tot de vorming van een kabinet zonder meer. Ook de pogingen daartoe konden geen vlot verloop hebben. Wat er al plaats grijpt, onttrekt zich aan de openbaarheid. Maar hetgeen wel naar buiten komt heeft bij ons de vraag doen rijzen, of wel steeds de plaats der eigen groep op juiste wijze wordt bepaald. In dit verband denken wij o.m. aan het interview, dat de leider van de Tweede Kamer-fractie van de Partij van de Arbeid heeft toegestaan aan de parlementaire redacteur van „Het Vrije Volk”.

In het betreffende interview in het socialistische blad wijst de heer Van der Goes van Naters op de pogingen, die dr. Beel gedaan heeft om een combinatie te krijgen, die de gequalificeerde meerderheid zou opbrengen, welke de aanneming van de Grondwetsherziening, alsmede de wetten, „die daarna nodig zijn om de hervorming van het Koninkrijk te voltooien”, zou waarborgen.

En op een volgende vraag antwoordt de heer Van der Goes dan:

„Dr. Beel heeft voor alles zekerheid verlangd om deze gequalificeerde meerderheid te verkrijgen. Hij heeft zich echter onvoldoende gerealiseerd tot welke prijs die zekerheid moet worden gekocht. Die prijs is: definitieve ombuiging van de koers in Indonesië en algeheel afstand doen van de financiële en economische politiek van de Partij van de Arbeid. Elke principiële ontwikkeling in de maatschappelijke

structuur wordt op deze wijze onmogelijk gemaakt. Daarmede zouden de krachten van het behoud alleen maar hun zin krijgen. In die zelfde kringen toont men zich ten hoogste bereid om de sociale politiek van minister Drees te steunen, ook al kost dat wat. Het enige uitgangspunt schijnt daarbij te zijn: als de arbeiders maar „rustig” worden gehouden”.

„Het is jammer, dat de voormannen van de Partij van de Arbeid zich niet kunnen opwerken tot andere gedachten. Wanneer men aan de steun aan de sociale politiek van minister Drees slechts de wens ten grondslag kan zien, dat de arbeiders zich „rustig” houden, dan is dit toch wel een volslagen miskenning van de opvattingen van vele andersdenkenden, zoals wij bijvoorbeeld. En dan is men blijkbaar niet op het vlak, dat men idealistische motieven bij andersdenkenden kan veronderstellen. Wij hadden gehoopt, dat de oorlog meer eerbied voor de overtuiging van politieke tegenstanders zou hebben bijgebracht. Maar dit slechts terzijde. Van meer belang is hetgeen de geïnterviewde zegt over de financiële en economische politiek van de Partij van de Arbeid. In ons vorige artikel hebben wij er op gewezen, dat elke partij bij samenwerking met anderen iets moet offeren van eigen verlangens. Maar zeker zal het toch niet zo kunnen zijn, dat de Partij van de Arbeid haar socialistische politiek aan anderen opdringt. Wil men dat, dan is dat alleen een gevolg van een onjuiste bepaling van de plaats, die de Partij van de Arbeid inneemt. Het is toch immers zo, dat de laatste verkiezingen hebben getoond, dat het democratische socialisme slechts één aanhang van 25,6 %, dus van ¼ van het gehele Nederlandse volk heeft. En dat vierde deel kan toch niet verwachten dat, waar zeven-tiende niet een principiële ontwikkeling van de maatschappelijke structuur in socialistische richting wenst, een socialistische politiek, al zou het dan gematigd zijn, richtsnoer van een nieuw kabinet zou kunnen zijn. In een democratisch bestel bepaalt de meerderheid nu eenmaal de marsroute.

Wij citeerden reeds een stukje van hetgeen de socialistische fractieleider over het Indische vraagstuk zeide. Later zeide hij daarover nog dat: „Het gaat met de Indonesië-politiek per sé niet mis, als wij het voortdurende overleg handhaven, dat de laatste tijd tussen de regeringspartijen en de oppositie is gepleegd, bijvoorbeeld in het college van de negen mannen”.

Inderdaad kan zulk overleg goede vruchten afwerpen. Maar wij vragen ons af, waarom men wel bereid is met enige partijen overleg te plegen en van zulk overleg ook blijkbaar vruchten verwacht, maar dan niet de eenvoudigere weg van een kabinet op breder basis kiest. Wanneer er verschillen zijn, die men blijkbaar te overbruggen acht, dan is het vormen van een kabinet op

breder basis toch een meer aangewezen mogelijkheid dan de gekunstelde van overleg tussen regeringspartijen en oppositie. Daar komt nog iets bij: De heer Van der Goes herinnert er aan, dat regeringspartijen en oppositie elkaar ook hebben kunnen vinden met betrekking tot de grondwetsherziening, en het bereiken van zulk een overeenstemming acht hij ook mogelijk ten aanzien van de toekomstige wetten, die voor de hervorming van ons Koninkrijk nodig zijn.

Maar de heer Van der Goes sprak niet over het te voeren dagelijkse beleid. Welke garantie hebben de partijen, die geen regeringspartij zijn, dat dit beleid zal worden gevoerd in de door haar voorgestane richting wanneer zij zich alleen maar kunnen doen horen in het overleg der bedoelde commissie? O.i. biedt de constructie van de heer Van der Goes daarvoor onvoldoende perspectief.

Ons koninkrijk is in nood. Daarover kan men het eens zijn. Dit gedooft niet, dat principiële verschillen breed uitgemeten worden. Nodig is, dat er nu op zo kort mogelijke termijn een kabinet komt, dat het werk aanvat.

Bij de formatie daarvan moge slechts breedheid van opvatting richtsnoer zijn!

K.

Cijferles

Bij de laatste verkiezingen hebben velen een les kunnen leren, een cijferles: hoe moeilijk het is om slechts één zetel in de Tweede Kamer te verwerven en hoeveel stemmen hiervoor nodig zijn. Ook de Middenstandspartij heeft die les gehad, maar blijkbaar heeft zij deze les nog niet verstaan. Nu zij het voornemen heeft om bij de Gemeenteraadsverkiezingen in het komende jaar met eigen kandidatenlijsten uit te komen, willen wij nog wel eens een enkel cijfer uit deze les naar voren brengen, opdat geen middenstanders daaraan verspild worden. Bij de verkiezingen op 7 Juli behaalde de middenstandspartij in het gehele land 40.936 stemmen. In de drie grootste gemeenten van ons land, Amsterdam, Rotterdam en Den Haag, waar verhoudingsgewijs het grootst aantal middenstanders woont, behaalde zij resp. 3563, 2766 en 4612 stemmen. Als men het zelfde aantal stemmen aanhoudt voor de gemeenteraadsverkiezingen over een jaar, welke thans zijn uitgebracht voor de Tweede Kamerverkiezing, dan blijkt, dat ook voor de gemeenteraden in deze drie grootste gemeenten van ons land de Middenstandspartij, als thans tevens verkiezingen voor de gemeenteraden waren gehouden, geen zetel had kunnen bemachtigen. Een les, welke duidelijk is. Laten wij hopen, dat deze les ook verstaan zal worden.

★ PUBLIEKRECHTELIJKE BEDRIJFSORGANISATIE ★

Wij nemen het

wetsontwerp

onder de loupe

II

Reeds uit het algemene gedeelte van de Memorie van Toelichting, dat een uitvoerige principiële motivering van het ontwerp inhoudt en uit de omstandigheid, dat het de signatuur van alle leden van het vorige kabinet draagt, blijkt, dat ook de regering daaraan groot gewicht toekent. Zij heeft trouwens, hoewel reeds in grote tijdnood, niet gearzeld om dit ontwerp nog vóór de verkiezingen in te dienen. Naar zij verklaarde: om een gedane belofte in te lossen, maar ongetwijfeld ook, omdat de regeringspartijen er prijs op stelden het propagandistisch effect van die, in haar ogen goede, daad volledig te benutten. Vooral de K.V.P. heeft tijdens de verkiezingscampagne veel nadruk op de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie gelegd. De volksvertegenwoordiging staat dan ook inderdaad voor een belangrijke beslissing niet alleen uit hoofde van het beginsel, dat het bedrijfsleven binnen het kader van nationaal recht EEN EIGEN GEMEENSCHAP en met inachtneming van het algemeen belang AUTONOME LICHAMEN kan vormen, welke voor de bedrijfsgenoten bindende regelen kunnen vaststellen, doch wellicht nog meer, omdat men met het nieuwe sociaal-economische bestel verschillende kanten uit kan. Het na totstandkoming van de wet te voeren beleid bij de praktische toepassing is dan ook van overwegende betekenis. Deze raamwet schept algemene vormen, binnen welke de vervolgens te geven concrete inhoud de eigenlijke richting bepaalt. Bij het vormen van een eindoordeel zal men zich hiervan terdege rekenschap dienen te geven.

Bij de voorbereiding van het ontwerp door de Commissie-v.d. Ven heeft zich, evenals in vroegere stadia van ontwikkeling der denkbeelden, de tegenstelling geopenbaard tussen degenen, die de sociaal-economische ordening „van onder op” willen zien groeien en de aanhangers van opleggen door de centrale overheid, derhalve de socialistische stromingen. De slechte ontvangst, welke het voortontwerp-Vos indertijd in en buiten het bedrijfsleven genoot, heeft duidelijk gemaakt, dat een dergelijke oplossing bij de meerderheid van volk en volksvertegenwoordiging geen kans heeft. Nu is het zeker een typerend gevolg van coalitiepolitiek, dat men getracht heeft deze toch wel zeer tegenstrijdige en principiële onverenigbare standpunten met elkaar te verzoenen.

„Door ook hier naar een synthese der opvattingen te streven, menen zij (de ministers) waardevolle garanties te hebben verkregen voor „een zich in geëigend tempo voltrekend, realistisch systeem van publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie”, orakelt de Memorie van Toelichting.

Weliswaar maakt het ontwerp de indruk, dat men niet meer concessies aan versterkte overheidsinvloed heeft gedaan dan nodig waren om de P. v. d. A.-ministers mee te krijgen, maar dan toch nog niet onbetekenende ten aanzien van de toporganen — doch de vraag moet niettemin worden gesteld, hoe dit zich verdraagt met een werkelijk democratisch bestel in het bedrijfsleven zelf, dat buiten de socialistische werknemers zeker geen voorstanders van een dergelijk regiem telt. Moet deze overwegende meerderheid der bedrijfsgenoten haar zelfbeschikkingsrecht prijs geven ter wille van een in wezen politiek compromis? Dat lijkt ons voor hen weinig aantrekkelijk en niet gerechtvaardigd.

In de M. v. T. wordt opgemerkt, „dat de doelmatige structuur van de maatschappij in sociaal-economisch opzicht moet worden gezocht in een synthese van vrijheid en gebondenheid, van economische zelfverantwoordelijkheid en economische gemeenschapsverantwoordelijkheid, van particulier initiatief en leiding door de Overheid”.

Met deze probleemstelling kunnen wij ons wel verenigen, maar dan blijft toch nog de vraag te beantwoorden, waar het accent tussen vrijheid en gebondenheid moet komen te liggen. Voor ons is dit antwoord niet moeilijk te geven, want krachtens ons beginsel zal de binding van de ondernemers- en bedrijfsvrijheid niet verder mogen gaan dan het algemeen belang strikt vereist. Het „zelf doen”, de ontwikkeling van eigen kracht en initiatief, de lust tot ondernemen zijn ook in de moderne samenleving nog machtige factoren van beweging, niet alleen voor de private onderneming,

doch ook voor de volkshuishouding als geheel.

Deze waarheid geldt niet uitsluitend voor de arbeid van de ondernemer, doch evenzeer voor de ontplooiing van energie, vindingrijkheid en arbeidslust van zijn medewerkers bij de uitvoering van de bedrijfswerkzaamheden. De realiteit van het leven leert ons, dat de geest — in een arbeidsgemeenschap de teamspirit — belangrijker is dan de letter van de reglementen, al kan men ook niet geheel daarbuiten. Daarom doet ons het woord „leiding”, ter aanduiding van de overheidstaak ten aanzien van de bedrijfsorganisatie, in bovenbedoeld citaat wat onwennig aan. Wel willen wij gaarne toegeven, dat „in het huidige stadium der sociaal-economische

ontwikkeling” — waarvan de M. v. T. gewag maakt — „een belangrijke mate van leiding der overheid vereist blijft, wil de Nederlandse volkshuishouding uit het moeras geraken, waarin de oorlog haar heeft gebracht” maar — en hier ligt nu o.i. het accent verkeerd — wij kunnen die leiding slechts voor dat overgangsstadium en dus niet permanent aanvaarden zoals in feite de regering beoogt, wanneer zij bovendien nog overheidsleiding aanprijst „wil een zo groot mogelijke, rechtvaardig verdeelde welvaart en een zoveel mogelijk stabiele werkgelegenheid voor de toekomst verzekerd zijn.” Wie geen staats-socialisme wenst kan hier slechts een minder actieve taak aan de overheid toekennen, bestaande in toezicht, aanmoediging, eventueel correctie, waar het algemeen belang geschaad zou worden. De regering zegt wel er van overtuigd te zijn, „dat op realistische wijze in het belang van een goede welvaartsverzorging, naar gelang de omstandigheden dit toelaten, op tal van gebieden meer en meer ruimte zal moeten worden gemaakt voor de werking der reeds genoemde motorische en regulerende krachten, in het bedrijfsleven zelf gelegen” doch wanneer men even later zo diep ingrijpende maatregelen ter verdeling der welvaart en ter verzekering van stabiele werkgelegenheid voor de toekomst onder overheidsleiding in het vooruitzicht stelt, dan moet men niet alleen constateren, dat men ter wille van de synthese gevaarlijk op twee gedachten blijft hinken, doch bovendien gegrond wantrouwen moet wekken in de werkelijke bedoelingen met de nieuwe bedrijfsorganisatie. Immers, het streven naar de zo even aangeduide doelstellingen is in wezen niet anders dan het toepassen van geleide economie, al heeft men het kindje niet bij de ware naam genoemd, doch met fraaie woorden gecamoufleerd. Wanneer men

Buiten de Grondwetsherziening en het daarmede verband houdende Indië-vraagstuk, is er de laatste jaren geen onderwerp van zo grote staatkundige betekenis aan de orde geweest als dit.

Deze uitspraak moge eniger mate boud schijnen, wanneer men wat dieper in de materie doordringt, zal men de juistheid moeten beamen. Daarom wijden wij er enige beschouwingen aan.

nu bedenkt, dat de heer Oosterhuis op het onlangs gehouden N.V.V.-congres niet onder stoelen en banken heeft gestoken, dat men de nieuwe bedrijfsorganisatie wenst te gebruiken om het bedrijfsleven ten favoure van de geleide economie beter te kunnen beheersen, dan zal men moeten toegeven, dat de tweeslachtigheid van het ontwerp voor de meerderheid in volk en bedrijfsleven, die beslist die richting niet uit wil, meer dan een schoonheidsfout is. Daarom merken wij reeds op, dat men niet slechts de concrete regeling moet beoordelen, doch ook rekening moet houden met hetgeen men er bij de praktische toepassing mee kan doen.

Wie, zoals wij, principieel voorstander is van nauwe organisatorische samenwerking van ondernemers en arbeiders, wenst te streven naar een werkelijke bedrijfsgemeenschap, welke de mogelijkheid opent om al haar leden in de te bevorderen welvaart te doen delen, kan zich kwalijk verenigen met verholten nevenbedoelingen, welke er op neerkomen, dat de klassenstrijd niet wordt uitgebannen, doch juist in de nieuwe publiekrechtelijke lichamen wordt voortgezet en verscherpt. Dat zou niet minder dan een ramp zijn en alle verheven doeleinden tot zinledige frasen maken.

Men zou kunnen opmerken, dat in reeds bestaande samenwerkingsorganen, zoals de Stichting van de Arbeid, de Bedrijfsverenigingen, Ziektewet e. d., toch een voortreffelijk vruchtdragend contact bestaat, zodat deze vrees denkbeeldig is, doch men vergeet dan, dat adviseurs en medewerkers aan wetsuitvoering op beperkt terrein heel wat anders is dan het nemen van besluiten, vooral wanneer deze verordeningen betreffen, in een publiekrechtelijk bestuurscollege.

Toegegeven kan worden, dat het gevaar van politieke infiltratie in de lagere organen, die zich in hoofdzaak met typische bedrijfsbelangen zullen bezighouden, veel minder groot is dan in topcolleges als b.v. de Sociaal-Economische Raad (S. E. R.).

Overigens is het opvallend, dat blijkens het met het wetsontwerp gepubliceerde rapport van de Commissie-v. d. Ven, alleen de drie vertegenwoordigers van het N. V. V. geen genoegen wilden nemen met de mogelijkheid, dat in bepaalde gevallen de bestuurscolleges niet paritair samengesteld zullen zijn (b.v. voor economische belangen) en dat zij in die gevallen de gekwalificeerde meerderheid van 2/3 der uitgebrachte stemmen voor de totstandkoming ener verordening afwijzen. De hieruit blijkende mentaliteit — men zoekt blijkbaar bij voorbaat een machtspositie! — is even karakteristiek voor onze voren genoemde opmerkingen als het feit, dat de confessionele werknemersvertegenwoordigers in de commissie hun rode collega's niet op dit pad volgden, voldoening schenkt.

(Wordt vervolgd).

Deze burger

voelt zich deze weken maar zo'n heel klein niemendalletje van een burgertje. Want ze noemen allemaal mooie namen van Maantje Sassen tot Zonnetje Neher met Van Mook en Witteman en Van Starckenborgh en Vos en Lieftinck en Romme daar tussen in, maar bij mij heeft Beel de bel nog niet gedrukt. Deze burger is en wordt gepasseerd, zal gepasseerd worden en gepasseerd blijven. Nooit eens een witte broek en een degen op zij voor mij.... voor mij.... voor mij....

Het is nu zo zonnig....

En er komt zo'n innig-zoete lucht door mijn kleine venster....

Ik heb van een burgeres vijf vroege chrysanten gekregen „met veel liefs” en die staan nu maar stil op mijn schrijftafel.

Maar niet één bloemetje, geen bosje struikroosjes met veel liefs van Beel voor deze burger....

't Is wel een beetje hard, vrienden.

Mee willen doen In 't Veld en aan de kant moeten blijven staan met vijf chrysanten en veel liefs in de hand en maar toekijken en zelf niet bekeken worden.

Laatst kwam ik meneer Beel in de Parkstraat tegen. Hij nam zijn hoed af. Ik nam mijn hoed af. Maar het was voor meneer Piet Kerstens, die toevallig net in mijn schaduw liep. Dat was wéér een desillusie.

Meneer Kerstens passeerde mij (altijd passeert iedereen mij) met vlugge tred. Er pulde iets uit zijn achterbroekzak en als je goed keek kon je zien dat het een maarschalkstaf was.

Nee, meneer Beel kent me niet eens.

Laat staan dat hij bij me beilen zou.

Alleen de post belt bij me.

Met briefjes van meneer Lieftinck.

Dat is de enige die met me correspondeert.

Maar zelf eens bij me aanlopen doet die óók niet.

Nooit komt iemand eens op de thee bij

DEZE BURGER

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.

Redactie-secretaris: Mr. E. Elias
Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.
Administratie: Postbox 43, A'foort, tel. 5267
Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.
Losse nummers 15 cent.

Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie”, te Amersfoort.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdverteenwoordiger: L. Vlug, Geestbrugweg 69 Rijswijk (Z.-H.).

Blijvend struikelblok?

Reeds eerder vestigden wij de aandacht op het feit, dat de verwezenlijking van de Benelux-gedachte in ernstige mate wordt geremd door de te stroeve overheidsinmenging in ons land, waarvan nu ook de Belgen in toenemende mate hinder gaan ondervinden.

Nadat onlangs een conferentie van ministers der Benelux-landen te Brussel heeft plaats gehad, schijnt er door ons thans nog demissionair kabinet beterschap te zijn beloofd. Wij zien dan ook met spanning uit hoe onze economische politiek, vooral ten opzichte van België zich in de toekomst zal ontwikkelen.

Inmiddels zijn de Belgische klachten niet van de lucht. Zo schrijft o.m. het Katholieke Belgische blad de „Nieuwe Gids”:

„De samenwerking van de Belgische en Nederlandse regeringsinstanties vlot niet steeds, zoals het wel zou moeten tussen twee landen, die morgen alle economische belemmeringen willen doen verdwijnen”.

„Het bovenstaande is de algemene indruk”, aldus genoemd blad, „die op het ogenblik in Belgische regeringskringen heerst”.

„De mooie besluiten en perscommentaren ten spijt”, zo verklaarde een Belgische hoge ambtenaar, „schijnt Nederland niet oprecht en krachtig de eigen economische sanering ter hand te willen nemen”.

Volgens de „Nieuwe Gids” vormt vooral de politiek van de Nederlandse Rijksbureaux voor de Belgisch-Nederlandse samenwerking een delicaat punt. „Deze bureaux worden zowel door onze handelskringen als door onze regeringsinstanties grondig verwenst”, aldus het blad, „te meer daar ze de laatste tijd meer en meer optreden als een soort zelfstandige aankoopmissies, die in België prijzen en prospecti aanvragen en de producten van het handelsaccord dan bij de goedkoopste fabrikant bestellen”.

Volgens de „Nieuwe Gids”, bekommeren deze ambtenaren van de rijksbureaux zich in het geheel niet om de kwaliteit en vooral niet om de belangen van de Belgische firma's, die reeds sedert jaren de Nederlandse markt bewerken. Het blad besluit met de woorden: „Deze rijksbureaux zijn corrupte organisaties, die particuliere belangen dienen”.

Tot zo ver de Nieuwe Gids.

In hoeverre deze beschuldiging juist is, dient o.i. ter dege te worden onderzocht. Dat wij op zijn zachtst uitgedrukt, in ieder geval de schijn tegen hebben, zal niet kunnen worden ontkend.

Kabinetspudding

Voor een kabinetpudding heb je volgens het kookboek nodig 100 gr. biscuits, 175 gr. bitterkoekjes, 2 eieren, 30 gr. suiker, 2 dl. melk, 50 gr. krenten, 50 gr. rozijnen, 25 gr. sucade of snippers en ½ geraspte citroenschil. Ontbreekt een van deze ingrediënten, dan is het nog wel een pudding, maar geen kabinetpudding. Draagt men deze zaken over op de kabinetscrisis, dan kan men van het maken van een kabinet hetzelfde zeggen.

Voor het formeren van een kabinet is nodig: een dosis gezond verstand, 1 programma, 1 formateur, een flinke hoeveelheid landsbelang. Men moet dit snel klaarmaken en vooral geen partijbelang toevoegen, want anders wordt het wel een samenstelling van een aantal personen, die zich Ministerie noemen, maar geen Kabinet. Misschien kan men in deze dagen op het Plein 1813 no. 4 dit recept nog gebruiken.....

Boeren in nood

Onlangs struikelden wij over wijlen Poothoe genoeglijk rolt het leven des gerusten landmans heen.....”

Maar tussen de bijkans verregende rogge- en aardappelvelden, in de overigens gezonde maar nog schraaltjes beboderde dag, zit die landman in de perikelen. Dit is geen zomer, murmureert hij — en dus vreest hij voor zijn oogst. En voor het hooi. Echter, ook zonder een zomer-die-geen-zomer is, raakt de brave landman klem. En begint te klagen. „Dat komt”, weten ze in de stad, „omdat hij in de bezettingsjaren te verwend is”. Dat klopt misschien in die streken, waar de boeren zwarter dan zwart waren. Maar het klopt niet in vele streken in het Oosten en Noorden, waar de boer eerlijk en blond bleef. Er bestaat een ballade op de immer voortploegende boer. Inderdaad — hij ploegt en maait en zaait nog altoos terwijl talloze werkers in en om de stad de kantjes eraf lopen en uit zwarte bijverdiensten hun divertissement slaan. Vorige week bracht een van de grote weekbladen een „wenk” voor de fiscus: grijp toch de parasieten met phantastische inkomens — de geuniformeerde bedelaars aan de bioscopen, de portiers van bars en dancings, de deurendraaiers en jassenaantrekkers, de tolgaarders in de toiletten, inkomens van f 100 tot f 300 per week met een aanslag van bijvoorbeeld f 12.50! Grijp ze en schakel hen, net als in Engeland, in het productie-proces! Verwijder die parasieten! Want..... de kleine boer zwoegt en slaaft en..... hebt u wel eens geploegd? Op een kletsnatte dag? En rogge gemaaid en aan schoven gezet? En gehooïd in een felle Junizon? En aardappelen gerooid? En, op uw knieën kruipend, het roet (onkruid) uit het veld gehaald? Zie, toen er heel vroeger voor de fabrieksarbeider eindelijk een beetje gezorgd werd, wie dacht toen aan de kleine boer? Tegen welke afbraakprijzjes moest hij toen zijn spek en zijn aardappelen verkopen? Weet u dat hij toen zijn jonge haantjes voor nog geen dubbeltje aan de man bracht?

Maar thans is die kleine boer die de godganse-lijke dag met zijn gezin in een gemengd bedrijfje zweet en zwoegt, ook gewend aan een wat beter bestaan. En dat wil hij houden. Maar... dat kan hij niet houden. Zelfs niet met de 80 miljoen gulden steun, die minister Mansholt de kleine boeren toedacht. Men hoort en voelt het in elke boerenkeuken: de kleine boer komt in het gedrang. Het contante geld ontbreekt hem. Meiden en knechts worden onbetaalbaar en verdwijnen in de fabrieken. Belastingen om te rillen. Een verstikkende administratieve druk. De hele dag ambtenaren en controleurs over de vloer. Ja, en hij is het nu iets beter gewend in zijn kleren en schoenen en in al die kleine dingen van zijn boerenbestaan. Die wil hij niet meer missen — en geef hem ongelijk! Hij wil niet meer krom liggen onder hypotheek en pacht. Zijn levensstandaard is nog altijd doodeenvoudig — zonder vacantie, zonder uitgangetjes, zonder bioscoopjes en zonder borreltjes. Maar die wil hij nu houden — en nooit meer terug naar zijn „vroeger”.

Een burgemeester vertelde ons dat er dit jaar duizenden boeren emigreren — geen plaats meer. En dat er nog veel meer weg moeten. En dat het kleine gemengde boerenbedrijfje met 4 of 5 H.A. en een paar beesten niet meer rendabel is, ook al werkt zo'n gezin zich krom..... de eerste druppels van de naderende onweersbui.

Wie helpt die kleine boeren aan een degelijke en standvastige paraplu?

Onverstandig

De Middenstandspartij, die bij de laatste Tweede Kamerverkiezingen geen zetel heeft weten te behalen, heeft volgens enige krantenberichten besloten om bij de Gemeenteraadsverkiezingen in 1949 weer met eigen kandidatenlijsten uit te komen. Wij vinden dit een onverstandig besluit. Onverstandig, omdat ook dan weer zal blijken, dat de Middenstandspartij, in het bijzonder opgericht tegen het drijven van socialistische zijde en gekant tegen te veel overheidsmaatregelen, in feite door haar niet slagen bij de verkiezingen de socialisten in de kaart speelt en slechts afbreuk doet aan die partijen,

waaronder ook de V.V.D., waar de middenstandsbelangen behartigd worden in het kader van het algemeen belang. Daar komt nog bij, dat de middenstandspartij en door haar propaganda en door haar reclame blijkt heeft gegeven te zeer een belangenpartij te zijn (men denke slechts aan de reclameplaat bij de laatste verkiezingen: middenstanders, denk aan u zelf).

Reeds nu rust op al onze geestverwanten in en buiten onze partij de plicht en de taak om de middenstanders duidelijk te maken, dat het streven van de middenstandspartij nooit de weg kan aangeven tot het waarlijk behartigen van het algemeen belang en dus ook van de middenstand.

Crisissfeer

Ook bij een kabinetscrisis is Den Haag bevoorrecht boven andere plaatsen. Want in de Residentie speelt zich de kabinetscrisis af. Daar ontvangt de Regentes op het Huis ten Bos de fractieleiders (behalve indien Zij op Soestdijk vertoeft en men daarheen ontboden wordt), daar confereert en vergadert de formateur in het Ministerie van Algemene Zaken op het Plein 1813 no. 4 met ministers, kamerleden en andere figuren uit het openbare leven. Daar zijn de journalisten op het spoor van alle nieuws, dat zich maar zou kunnen voordoen en daar vergaderen en vergaderen nog eens de fracties in het gebouw van de Tweede Kamer. Alle dagen staan er in de kranten hoofdartikelen van hun Haagse redacteuren, die daarvoor vele extra-telefoongesprekken voeren en zo ontstaat er in deze zomermaand Juli waar als het maar even mooi weer is, Scheveningen en zee verleidelijk lokken, een strijd tussen plicht en genoeg. Plicht om een crisis op te lossen, genoeg om eens lui aan het strand te zitten. Of denkt U dat Minister Beel liever een kabinet formeert dan in het Kurhausbad te zwemmen? Zou de charme van een ministerspost werkeltijk zo groot zijn?.....

Waardig protest

Naar aanleiding van het ontwerp tot verhoging van de opbrengst van enkele belastingen heeft de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Zuid-Holland een adres aan de Tweede Kamer gezonden, waarin zij uitvoerig enige bezwaren tegen dit ontwerp aanvoert. In dit adres komt zij o.m. tot de volgende conclusie:

„De dekking van een tijdelijke en in haar omvang tevoren bekende uitgaaf kan geen motief zijn voor een permanente verhoging van bepaalde belastingen, nu daarmee eenzijdig de belangen van de fiscus worden gediend.

„Een verdere, zij het tijdelijke, verzwaring” aldus luidt de conclusie van de K. v. Koophandel verder, „van de met name op het bedrijfsleven reeds drukkende lasten, is noch uit fiscaal oogpunt, noch uit nationaal economisch oogpunt verantwoord. In het bijzonder een verhoging van de ondernemingsbelasting, welke niet alleen op de winst doch ook op het bedrijfskapitaal drukt, is voor het bedrijfsleven onaanvaardbaar. Mocht de regering de uitkering aan de landbouwbedrijven inderdaad onvermijdelijk achten, dan dient de bestrijding van de daaruit voortvloeiende kosten te worden gezocht in een verlaging van en bezuiniging op de staatsuitgaven. Een zodanige bestrijding van de onderhavige kosten sluit tevens aan en is in overeenstemming met, het onlangs genomen regeringsbesluit tot aanpassen van ons economisch beleid aan dat van België, waaraan beperking van de Staatsuitgaven inhaerent is.”

Tot zover de conclusie van de Kamer van Koophandel die wij geheel en al kunnen onderschrijven.

Dit adres is niet alleen een waardig protest, doch vormt tevens een gerechtvaardigde critiek, aangezien tegelijkertijd middelen aan de hand worden gedaan op welke wijze elders de nodige inkomsten kunnen worden verkregen.

Desgewenst willen wij de regering onzerzijds ook nog een middel aan de hand doen om tot een doelmatiger bezuiniging van haar oneconomisch apparaat te geraken, waarbij wij met klem willen pleiten voor een reorganisatie van het departement van Verkeer en Waterstaat, dat door een doelmatiger inrichting niet alleen verschillende dubblures zou kwijtraken, doch tevens veel goedkoper en meer efficiënt zou kunnen werken.

DE INSTELLING VAN Streekschapsraden

Tot wie het besef is doorgedrongen, dat de huidige gecompliceerde samenleving niet meer bestuurd en geregeerd kan worden van een alles regelend centraal punt met terzijde stelling van de in de natie aanwezige goede krachten, behoeft nauwelijks opgemerkt te worden, dat in een verantwoorde decentralisatie, welke leidt tot bevordering van de zelfwerkzaamheid van de individuele burger, in grote mate het behoud van de democratische bestuursvorm verankerd ligt. Bestuurs- en machtscentralisatie, noodzakelijk vaak in tijden van nood en dan óók verwezenlijkt in het jongste verleden ons leerde, het gevaar in, dat ná die perioden van bedreiging nog enige tijd in deze richting verder wordt „gefrees-wield”. Een oorlog schept automatisch een verenigd front, ook in overigens zeer democratisch bestuurde landen: vitale behoeften van de gehele gemeenschap eisen dan maatregelen, welke in tijden van vrede en rust achterwege konden blijven. Maar, zoals reeds opgemerkt, ná de gemeenschappelijke bedreiging blijkt telkens weer, dat de afschaffing van noodrecht en noodmaatregelen uiterst langzaam verloopt. Wat eenmaal op dit terrein tot stand gekomen en geconcentreerd is, wordt niet gemakkelijk weer prijsgegeven. En toch zal dit moeten geschieden, willen wij de tradities der Westerse beschaving behouden: de rechten van het individu, waarvan nu eenmaal de werkelijke vrijheid zo zeer afhangt.

Dit is het eerste van drie korte artikelen over streekschapsraden.

Komt er een streekschapsraad voor de Ablasserwaard en de Vijfherenlanden?

Centralisatie van macht heeft voor, dat in gevaarlijke tijden op snelle wijze maatregelen getroffen kunnen worden, maar er staat onmiddellijk tegenover, dat van de vrijheid van de individuele burger veel, zo niet alles verloren gaat. Het feit, dat deze concentratie plaats vindt in een periode van landsnood, voorkomt in de meeste gevallen willekeur.

Of anders geformuleerd: wanneer de nood hoog is, is de geest van het gehele volk gericht op het treffen van die maatregelen, welke het belang van de gehele natie betreffen en is men gaarne bereid zijn individuele vrijheid gedurende die periode ondergeschikt te maken aan het geheel.

Dit alles verandert, wanneer de bedreiging van buiten vervalt: dan zien we — en weer kan verwezen worden naar de voorbeelden in het verleden — hoe bepaalde groepen gebruik willen maken van hetgeen alleen geoorloofd is in tijden van algemene nood. Dan kan één enkele politieke partij, ervaren hebbende, dat het mogelijk is een gehele staat in bedwang te houden door bezit te nemen van de belangrijkste sleutelposities, de moderne technieken (leger, radio, pers en politie), zelfs tegen de zin van de meerderheid der bevolking, de bestuurs- regeringsmacht in handen trekken.

Zo kan een kleine minderheid geruime tijd het geheel beheersen. Met de rechten van de individuele burger is het dan gedaan.

Maar dezelfde geschiedenis leert, dat telkens weer tegen een dergelijke wijze van optreden verzet ontstond en op den duur de geest van vrijheid overwon. Het is boven alle twijfel verheven, dat in de landen met een Westerse beschaving, waar het gevoel voor vrijheid essentieel is, een dwangstaat nooit aanvaard wordt. Bij alle somberheid is dit steeds weer een lichtend aspect.

Ondertussen moet wel zeer sterk in het oog gehouden worden, dat elk volk, en het geldt ook voor de Westerse democratieën, gevaar loopt zich gemakkelijk te schikken onder het juk van dictatuur naarmate het besef van verantwoordelijkheid verslapt bij de individuele burger. De grootste bedreiging komt steeds weer van die kant: verslapping van het verantwoordelijkheidsbesef. Elke partij of beweging, die de individuele burger de gelegenheid biedt zijn verantwoordelijkheid van zich af te schuiven, is een wegbe-reider voor de dictatuur. De enige juiste strijd tegen de dictatuur van welke kant zij ook moge komen, is: versterken van het besef van de verantwoordelijkheid bij de individuele burger. En het is juist deze strijd, welke velen zo slecht begrijpen. Men meent door het treffen van alle mogelijke sociale maatregelen voor het deel der bevolking, waarvan men bevreesd is, dat het gemakkelijk in handen van tot dictatuur geneigde groepen zal vallen, dit gevaar uit de weg te ruimen, doch vergeet, dat deze sociale maatregelen, zo zij de verantwoordelijkheid van de individuele burger verslappen, tege-

„In het opwekken en bevorderen van de zelfwerkzaamheid van de individuele burger ligt de bestuurskunst van de toekomst en niet in het van overheidswege uitdenken en opleggen van technisch en theoretisch haarfijn kloppende maatregelen en systemen”.
(Mr. L. R. J. Ridder van Rappard)

lijkertijd de weg bereiden voor de gevreesde dictatuur. Sociale maatregelen zijn eerst dan goed, wanneer zij tegelijkertijd degenen, die zij betreffen, opvoeden tot groter verantwoordelijkheidsbesef. Wijze regeerders zullen dan ook steeds het accent leggen op de verantwoordelijkheid van het individu.

En verantwoordelijkheidsbesef kweekt men eerst dan aan, wanneer men tevens de individuele burger zo nauw mogelijk betreft bij bestuur en regering. Het is opmerkelijk hoe juist in de politiek zo dikwijls een tekort blijkt aan psychologische kennis van individu en gemeenschap. Indien dat niet het geval ware, dan zou men zich wel hoeden voor het wegnemen van verantwoordelijkheid bij de individuele burger! Ieder kan in eigen omgeving opmerken, dat gezinnen, waarin elk lid bewust is van zijn verantwoordelijkheid voor het geheel en voor zichzelf, een mooi en gaaf

gezinsleven demonstreren; ieder zal wel eens bemerkt hebben, dat jongelui, voor wie alles gedaan en beredderd wordt, opgroeien tot onzelfstandige mensen, tot mensen, die bij de eerste tegenslagen in het leven de moed verliezen óf mateloos opstandig worden. Dergelijke mensen, de historie leert het telkens weer, vallen het eerst in handen van groepen, die de vrijheid om hals brengen en het recht van het individu vertreden.

Men kan honderden malen vaststellen, dat jonge mensen, die reeds vroeg betrokken waren bij de moeilijkheden des levens, die reeds op jeugdige leeftijd besef kregen van hun verantwoordelijkheid, die leerden aanpakken, strijden en leven om eigen en gezinsbestaan, uitgroeien tot krachtige leden der samenleving. Vandaar, dat juist in zulke gezinnen elk kind een verantwoordelijkheid draagt voor iets: elk lid geprikkeld wordt tot zelfwerk-

zaamheid. Dit is geen individualisme van een soort, welke men zo graag betiteld met het gezegde: Laat Gods water maar over Gods akkers lopen, als i k het maar goed heb”. Integendeel: deze mensen hebben geleerd, dat de redding van een samenleving alleen mogelijk is door steeds zich bewust te zijn van de verantwoordelijkheid, door steeds de vraag te stellen: wat kan i k doen in het kader van het geheel?

Het is deze gedachte, die de achtergrond is van wat men in de laatste tijd de wijkgedachte noemt. Ingewijden weten, hoe juist in de stad van onze fractieleider, mr. Oud de wijkgedachte ingang gevonden heeft en daar reeds ten dele verwezenlijking vond.

Het zal weinig lezers misschien bekend zijn, dat in de landstreek tussen Lek en Merwede, het aloude gebied der Heren van Arkel en Brederode, sinds enkele jaren pogingen ondernomen werden om te komen tot verwezenlijking van de zelfde ideeën, nu niet binnen het kader van een stad, maar binnen dat van een gehele landstreek.

Onder leiding van de energieke burgemeester van Gorinchem, Mr. L. R. J. Ridder van Rappard, stelt men in dit gebied pogingen in het werk om te komen tot een streekschapsraad voor de Ablasserwaard en de Vijfherenlanden, een orgaan, welks instelling mogelijk gemaakt wordt door de wijzigingen van 1931 in de Gemeentewet (art. 129-146.) Indien deze streekschapsraad inderdaad tot stand komt, dan zouden we hier een novum hebben in de Nederlandse staatsinrichting. Immers tot op heden is, naar mijn weten, nergens enige praktische toepassing van het in bovenvermelde artikelen der Gemeentewet mogelijk gemaakte, geschied.

Persoonlijk zou ik me ten zeerste verheugen, wanneer inderdaad dit novum tot stand kwam, daar ik hetzij hier in alle bescheidenheid opgemerkt, tot op zekere hoogte ten nauwste betrokken ben geweest bij de eerste voorbereidingen.

In een volgend artikel wil ik dan iets meer vertellen van de bestaande plannen, wat men beoogt en welke grote betekenis dit alles heeft voor andere landstrekken in ons land.

J. VAN MOURIK.

AMBTELIJKE TOEVLUCHT: PLEIN 1

Vegers die niet vegen.
Nog altijd staat het hoofgebouw van het ministerie van Overzeese Gebiedsdelen aan het Plein en naast de Witte. Dat ministerie is wel het meest chaotische, het slechtst beheerde, het meest „verkleet” van alle ministeries. Dat is het werkstuk van de heer Jonkman.
„De klikjesgeest moet grondig doorbroken worden”, zo schrijft ons een roepende in de woestijn, „ginds in Indië is men dictatoriaal: wie zich niet voor ons verklaart, komt er niet aan te pas! En juist daardoor handhaaft zich ook op het departement een beduidend aantal mensen, die „geweest zijn” en en die daar alleen maar overlast veroorzaken — een oud-gouverneur, een oud-burgemeester, een oud-gouvernements-secretaris, een oud-suijkerman, oud-ambtenaren, oud-officieren . . . alsof er geen tijd van komen en gaan is. Velen van hen bezetten daar belangrijke plaatsen vooral bij de personeelsvoorziening. Overzeese Gebiedsdelen lijkt op een liefdadigheidsinstelling, waar reeds gepensioneerde meeleggers een baan en bovendien een degelijke toelage boven hun pensioen vinden. In rustige rust en redelijke

welvaart regeren zij mede.
Geloof mij, minstens de helft kan op staande voet worden ontslagen zonder dat ook maar een ogenblik stagnatie intreedt.
Al deze lieden zijn hier ingeroest. Informeer eens hoeveel jonge BB-mensen, pas afgestudeerd, hier worden gewogen en te licht bevonden als gevolg van hun pril en nauw ontloken „politiek-inzicht”.
Laat men toch een paar semi-permanente loodsen opslaan en daar die ambtelijke uitwas onderbrengen indien men niet meer in staat is deze weg te snijden. Halve straten met kantoren nemen deze lieden in, honderden woongelegenheden gaan verloren omdat deze nodeloos-ingeschakelden boven hun wachtgeld of non-activiteitsbezoldiging of in verband met hun „voorlopige medische ongeschiktheid” een aanvullend traktementje behoeven . . . „wegens onmisbaarheid”.

Deze roepende overdrijft niet noemenswaard. Overzeese Gebiedsdelen werd een toevlucht voor weldenkenden en overtuigden, die, hoezeer ook „geweest” en hoezeer ook van nul en gener waarde, gehandhaafd blijven als . . . ja, als wat? En waarvoor?

Zij kosten ons schatten — en zij werken dag in, dag uit de Indische materie dieper in de puree. Zij doen nog even gewichtig als vroeger in Indië. Zij zullen de heer Neher even gaarne welkom heten, hetzij als minister, hetzij als vervanger van dr. van Mook, als professor Romme, mits ZIJ maar in hun kamer en op hun stoel en bovendien op de traktementsstaat blijven.

Deze wantoestand is algemeen bekend — Overzeese Gebiedsdelen werd the laughing stock in en ook buiten de Indische wereld in Den Haag. Men kent er de namen en „gevallen”, maar . . . apa boleh boeat? Moe en moedeloos aanvaardt men wat toch blijkbaar niet veranderd kan worden.

Een specialiteit is een veger, die niet vegen kan, schreef Multatuli ergens in de Ideeën. Welnu, O. G. puilt uit, de zolders kraken er van „onmisbare” vegers, die niet vegen kunnen. En weinige nog niet geheel moedelozen vragen zich zuchtend af waar ergens een harde, vastberaden MAN met een nog hardere bezem te vinden is, die deze nalatenschap wegbezemt en al deze nietsnutters eindelijk verwijst naar wijlen Job en diens klas-sieke rustplaats?

Keuze in Indië

*Twee oplossingen inzake Indië zijn mogelijk
 De eerste militair; de andere radicaal*

In Indië heeft de tijd niet stilgestaan. In Nederland hebben de verkiezingen en de zorgen om de kabinetformatie nu al weken lang verhinderd, dat inzake Indië enigerlei beslissing werd genomen. Maar Indië wacht daar niet op. Het buitenland wacht er evenmin op. Men heeft noch in Indië noch in het buitenland gewacht tot tijd en wijle, waarin het Nederland zou passen zich weer eens ernstig en degelijk met de Indische zaken bezig te houden. De Indische gebeurtenissen gaan voort. Zij gaan voort met een onafwendbaarheid, die de toeschouwer met steeds dieper bezorgdheid vervult.

Welnu: het is deze laatste weken in Indië en inzake Indië van kwaad tot erger gegaan.

Van kwaad tot erger.....

Tot zo veel erger, dat op dit ogenblik de onmogelijkheid om de vóór de verkiezingen gevoerde Indische politiek voort te zetten volkomen vast staat. Men zou dat Indische beleid — het beleid-Beel in Nederland en het beleid-Van Mook in Indië niet kunnen voortzetten, al wilde men het. Men zou dat niet kunnen, omdat het door de realiteit volkomen onmogelijk is geworden.

Het zal velen ook buiten de kringen der beide regeringspartijen tijdens het bewind van het kabinet-Beel vreemd in de oren klinken, maar het staat vast, dat men inzake Indië een geheel nieuw beleid zal moeten voeren. Dit nieuwe beleid zal nauwelijks aanknopingspunten kunnen vinden in het tot dusverre gevoerde bewind. En dat nieuwe beleid zal niet het beleid kunnen zijn, dat tot kort geleden door de oppositie werd voorgestaan.

Een beleid-Beel-Romme-Jonkman is onmogelijk geworden. Maar ook een beleid-Gerbrandy zou thans onmogelijk zijn. Men kan dit niet hard en duidelijk genoeg zeggen: de situatie in Indië is zó veranderd, dat alleen een ingrijpende en volstrekte wijziging van het beleid nog een kans op slagen biedt.

Er zijn thans drie beslissende factoren.

De eerste vormt de Republiek. De regering-Hatta handhaaft zich met moeite; het Volksfront heeft een „Nationaal Program” doorgedreven. Dat „Nationaal Program” is onverzoenlijk anti-Nederlands; in het Volksfront zelf worden de communisten steeds sterker. De verwording en de ontbinding schrijden in de Republiek steeds verder voort, doch voorshands leidt dit slechts tot verscherping der vijandige houding. De Republiek is door de toenemende chaos weliswaar verzwakt, maar zij is daardoor voorshands slechts van een gevaarlijke tot een desperate tegenstander geworden.

De tweede factor vormen de deelstaten. Buiten de Nederlanders om hebben deze deelstaten — zijnde dus het welgezinde deel van Indië, dat wél met Nederlanders wil samenwerken — een eigen plan samengesteld. Een eigen plan, dat zich van de Republikeinse plannen gunstig onderscheidt, maar dat dan toch direct, zelfs in de overgangstijd, de Nederlandse invloed in Indië wil uitschakelen en dat op 1 Januari aanstaande een volstrekte soevereiniteit der Verenigde Staten van Indonesië voorstaat.

De derde factor — het buitenland. Men kon enige maanden lang spreken van een bestendige verbetering der internationale inzichten omtrent Indië. De Veiligheidsraad hield stand tegen alle Russische en Republikeinse aandrang in. De regering te Washington liet blijken, dat zij de Nederlandse invloed tegenover het oprindende Aziatische communisme nuttig achtte. Zelfs Engelse regeringskringen lieten iets varen van hun vreemde vooroordelen; zelf in Malakka tegenover de communistische vijand geplaatst, krijgen deze Engelsen iets meer begrip voor het Nederlandse standpunt. Nochtans is

deze verbeterende internationale situatie thans doorkruist door het vermaarde Fox-contract. Het heeft met name het State Department in een moeilijke positie gebracht. Zo moeilijk, dat men er wel op zal aandringen, dat na de Republiek nu ook Nederland, of althans Nederlandse belangengroepen, met de heer Matthew Fox tot zaken trachten te komen.....

Dit alles is zó ernstig, dat alleen een volkomen vernieuwd Indisch beleid nog enige kans oplevert om zowel de Indische belangen als de Nederlandse voor rampen te behoeden. Dat men méér troepen naar Indië zendt, dan oorspronkelijk was voorzien, is nuttig. Deze Nederlandse militairen vormen — mits hun kracht hersteld wordt — de enige tastbare waarborg tegen de ergste débâcles.

Doch men vergis zich niet — een militaire oplossing van het conflict, die verleden jaar voor het grijpen lag, toen een heilloos Nederlands besluit op 2 Augustus onze troepen de weg naar Djocja versperde, zou thans op oneindig groter moeilijkheden stuiten.

Thans zal de oplossing verkregen moeten worden — gegeven nu eenmaal het feit, dat van het écarter van deze Republiek onder deze leiding te kwader ure is afgezien — op grond van een Indische realiteit, waarin die Republiek een voorname factor blijft.

Welnu: men heeft deze situatie in Nederland gewild. Men heeft deze situatie ondanks alle waarschuwingen der oppositie laten ontstaan. Men heeft, dat wil zeggen de regeringspartijen tijdens het kabinet-Beel hebben noch de kracht, noch zelfs maar de wil opgebracht, om deze situatie te voorkomen.

Thans heeft men haar als realiteit te aanvaarden.

Deze realiteit nu maakt alle discussie over de Nederlands-Indonesische Unie al dadelijk tamelijk irre-

eel. Zij maakt ook de voortzetting der „onderhandelingen” met de Republiek op de tot dusver vastgehouden basis irreal. Zij is tenslotte oorzaak, dat het er weinig meer op aankomt, welke subtiele verhoudingen men te Batavia schept tussen de vertegenwoordigers van Nederland, de regeringen der deelstaten, de Nederlands-Indische regering.

In deze gecompliceerde, doorengestengelde en vastgelopen situatie zijn alleen radicale oplossingen mogelijk.

De eerste oplossing zou een militaire zijn. De andere oplossing zou een radicale verandering van het Nederlandse standpunt moeten zijn. Kiest men die laatste, dan zou men moeten zeggen: goed, gij verkrijgt op 1 Januari 1949 de volstrekte soevereiniteit. Wilt gij daarbij geen Unie, ook goed. Wilt gij wel een Unie met Nederland, best. Zeg het zelf maar. Zeg maar wat gij wilt: volstrekte onafhankelijkheid zonder enige band met Nederland, of dezelfde onafhankelijkheid binnen een Unie. Zoek het maar uit. Gij, federale staten, hebt zo juist geheel zelfstandig Uw standpunt bepaald. Gij, Republiek, hebt dit nu al jaren lang gedaan. Wordt het samen maar eens..... Gij hebt allen zó lang gezegd, dat het alles Uw zaken zijn, en niet de onze: welnu, gaat Uw gang.

Gaat Uw gang..... Hier is dan de volle, volstrekte en onbeperkte onafhankelijkheid. Nederland schenkt U die. Wilt gij, dat dit een afscheid wordt — goed. Dan worden bij dit afscheid alleen de rechten der minderheden en de economische belangen verzekerd — bij verdrag verzekerd — en verder gaan de zo lang verbonden volken elk huns weegs. Wilt gij dit niet — en vele verstandigen onder U willen het terecht niet — dan zal daarover gepraat kunnen worden. Maar het initiatief daartoe zal nu van Uw kant moeten komen. De voorstellen zullen door U geformuleerd moeten worden.

Gij hebt, zo zal men tot de Indonesiërs moeten zeggen — tot allen — Uw eigen weg gekozen. Zo gij die weg met ons wilt samengaan zullen wij van U de wens daartoe moeten vernemen. Wenst gij dit niet, dan zullen wij onze eigen belangen in Indië zo stevig mogelijk beveiligen en wensen U verder op Uw eenzame reis in het stormachtig Oosten het beste..... d. K.

Over doorgebroken predikanten

Wij hebben veel geleerd uit een propaganda-biljet van de P. v. d. A., bestemd voor „Protestants Nederland”. De aanhef biedt een verrassende visie op het Nederland van vóór de tweede Wereldoorlog: „Nederland werd tot 1940 slechts door één tegenstelling, in de politieke wandeling „de antithese” geheten, beheerst”. Welnu, deze antithese is na de bevrijding zegevierend doorbroken. „En zij (t.w. een handjevol Christelijk-Historischen) hebben met een Prof. Ir. W. Schermerhorn de P. v. d. A. gesticht”. Zij hadden inderdaad moeilijk een meer bekwame en geschikte man, dan Prof. Schermerhorn kunnen vinden, om deze grootse doorbraak tot stand te brengen. De oprichting der partij was volgens het propaganda-biljet „een sprong des geloofs” (m.a.w. „een sprong in het duister”). Het biljet deelt mee, dat de Prof. Chr. Werk-gemeenschap der P. v. d. A. thans „300 leden-predikanten en ruim 200 leden, werkzaam bij het Bijzonder Onderwijs telt”. Met recht concludeert het biljet op grond van deze indrukwekkende cijfers: „De doorbraak is gelukt”. Inderdaad, ook al kwamen de C.H. Unie en de A.R. partij in 1946 ongedeerd uit de stembus te voorschijn, de doorbraak is gelukt (deze uitspraak zouden wij ook gaarne „een sprong (zij het een rare) des geloofs” willen noemen). Gelukkigwens P. v. d. A. met deze zo geslaagde doorbraak!

Het valt niet te ontkennen, dat vooral onder de vrijzinnige predikanten een vrij aanzienlijk percentage lid is van de P. v. d. A. Voor een groot deel behoorden zij vóór de oorlog tot de S.D.A.P., voor een kleiner deel tot de Vrijz. Dem. Bond en voor een héél klein deel tot de C.H. Unie (doorgebroken A.R.-predikanten zijn ons onbekend). Onder de 300 P. v. d. A.-predikanten zijn er vele vooroorlogse „rode dominees” en slechts weinige na-oorlogse „doorbraak-dominees”. Van een werkelijke doorbraak onder predikanten is dus, evenmin als elders, sprake. De enkele predikanten, die van de C.H. Unie naar de P. v. d. A. zijn overgegaan, waren als de enkele zwaluwen, die nog geen voorjaar maken.

De 300 P. v. d. A.-predikanten zijn dus over 't algemeen geen doorbraak-dominees, maar doodgewone vooroorlogse rode dominees. Op zichzelf eerbiedigen wij hun politieke voorkeur, doch niet de ongemanierdheid, welke er meestal bij schijnt te horen. Deze ongemanierdheid uit zich niet alleen in de minachtende en smalende wijze, waarop velen hunner over politieke tegenstanders spreken, maar ook in de onbeschaamde propaganda voor hun partij, welke niet past bij de waardigheid van hun ambt.

Tijdens een recente bijeenkomst met collega's van mijn kerkgenootschap bleek mij dat vele P. v. d. A.-collega's zonder crupules raambiljetten in hun pastorie hadden opgehangen, terwijl alle V.V.D.-collega's (hoe vurige en actieve partijleden ook) dit achterwege hadden gelaten. Evenals burgemeesters behoren predikanten niet aan de weg te timmeren met hun politieke sympathieën.

De P. v. d. A.-predikanten, die hun ambts-woningen met politieke raambiljetten onteren, tonen weinig begrip te bezitten voor de waardigheid van hun ambt.

Bij de meeste P. v. d. A.-predikanten is dus van een doorbraak der antithese geen sprake, omdat zij voor de oorlog reeds rood waren. Zo men wil, kan men velen onder hen toch wel „doorgebroken predikanten” noemen, omdat zij de waardigheid van hun ambt met hun ongepaste propaganda hebben „doorbroken”.

Boskoop.

Ds. P. D. VAN ROYEN.

Indië en onze jongeren

Eén ding weten wij allen: het gaat slecht, heel slecht in en met Indië. Maar dat laat nog altoos de brede lagen van ons volk onbewogen. Dat is droefig maar toch niet onbegrijpelijk. De voorlichting door heel die horde officiële en officieuze voorlichters is en blijft erbarmelijk. Ons volk is moe, teleurgesteld en..... beu van Indië. Het dadelijk waarneembare gevolg? Vaders en voogden vragen zich bezorgd af: kan mijn jongen nog een toekomst in Indië vinden? Moet hij zijn Indische studies niet afbreken en omschakelen op iets anders?

Studerende jongelui twifelen..... weifelen..... en komen dan dikwijls op Overzeese Gebiedsdelen bij onbevoegden terecht.

„Zie”, schreef ons onlangs een wetende, die ondanks alles blijft volhouden, „die Unie van Romme is een irrealiteit. Maar de realiteit ervan is de aanwezigheid van Nederlanders daarginds. En dus moet het regeerbeleid de positie van die Nederlanders, onverschillig of zij ambtenaar dan wel particulier zijn, vastleggen. Laat men toch begrijpen dat niets voor de toekomst zó funest zou zijn als het heengaan, het wegblijven der Nederlanders. Zolang zij er zijn, bestaat de band in feite en blijft de noodzaak verder te werken. Vallen zij terug, dan wordt daarginds alles overgeleverd aan de Djogja'se extremisten en dat zijn de in Moskou opgeleide communisten. Nu, juist nu mag van opgeven en heengaan geen sprake zijn. Nu, juist nu moeten de besten onder de jongeren, kerels met pit en uit één stuk, niet versagen en zich inzetten. Wel, wat blijksem: aan de jeugd was toch altijd de toekomst?”

Ja..... maar de kaarten liggen voor die jongeren wel heel ongelukkig. Een paar dagen geleden kwam een 21-jarige jongen bij ons om raad. In de bezettingsjaren ondergedoken. Nu en dan een paar lessen — en verder op hoop van zegen. Thans, in zijn 21ste, heeft hij het einddiploma H.B.S. gehaald. Goede cijfers, geen onvoldoendes. Hij heeft een technische inslag en wil naar de Middelbaar Technische School. Dan kan hij op zijn 24ste jaar klaar zijn voor een baan en... voor het leven. Hij heeft reeds drie jaar verloren. Maar... op 1 September a.s. moet hij in dienst. Niets aan te doen — soldaat worden en voor twee jaar naar Indië. Dat wil zeggen: op zijn 24ste jaar kan hij na behouden terugkeer, aan die M.T.S. beginnen. En dat betekent: tenzij er wonderen gebeuren, tenzij hij tijdens zijn dienstverband een behoorlijke opleiding kan vinden, wordt de levensgang van zo'n jongen volkomen doorbroken. En... waarvoor? Want dat vragen zij zich af: waarvoor? Vergeet niet hoeveel tienduizenden soldatenbrieven hier wekelijks worden ontvangen. Vergeet niet hoeveel duizenden van die soldaten ontmoedigd, kritisch, fel maar altijd teleurgesteld naar huis schrijven: moesten zij voor dit hopeloze gedoe al die offers brengen? Vergeet niet hoe dus de nieuwe lichterling hier mét dat soldatenpak de ontstemming, de tegenzin, de moedeloosheid aanvaardt: waarvoor dit alles? Voor een verloren zaak?.....

Zo staan die jongens tegenover hun levenskansen. Zij moeten naar Indië: de bevolking bevrijden — Indië redden. Zij halen hun schouders op. Indië is immers niet meer te redden? Dat zegt iedereen.....

Over koude oorlog in Malakka

En draaihartigheid

Onze Engelse vrienden legden in Nederlands-Indië na de bevrijding een brede basis voor chaos en ellende, waarop de regeringen Schermerhorn en Beel met onmiskenbare gevolgen hebben voortgebouwd.

Onze Engelse vrienden ontwaarden in ons Indië de opbloei van een door en door gezond nationalisme, dat uitsluitend beoogde de vorming van een hechte twee-eenheid.

Onze Engelse vrienden weigerden in te zien dat dit nationalisme, mede door hun fouten, werd misbruikt door op Moskou ingestelde communistische activiteit.

Onze Engelse vrienden beletten, middellijk en onmiddellijk, daartegen de enig-mogelijke maatregelen te treffen.

Derhalve lazzen wij met klimmende en beklemmende verbazing een hoofdartikel van de bekende Scrutator in de evenzeer bekende Sunday Times (11 Juli): „Cold war” in Malakka.

Want Clio (mit dem gerechten Griffel — lees Heine!) boekt thans voor onze Engelse vrienden in haar boek der Historie een herhaling van hetgeen Nederland op Java overkwam: op het voor de Commonwealth onmisbare schiereiland Malakka braken door communisten opgezette onlusten uit.

Scrutator schrijft — en Nederlanders schreven indertijd vrijwel woordelijk hetzelfde ten opzichte van Java —:

„Toen wij op Malakka terug kwamen, heette men ons welkom want het volk was tot de overtuiging gekomen dat wij het gelukkigere hadden gemaakt dan de Japanners. In den beginne begonnen wij enige misslagen o.a. in de behandeling der sultans in Malakka. Maar na korte tijd zetten wij ons er toe het bestuur meer dan tevoren afhankelijk te maken van de instemming der bestuurders, terwijl tegelijkertijd goede publieke diensten werden hersteld benevens een voor haar taak berekende politie; voorts werd die orde verzekerd, welke nodig is voor her-opbouw der voornaamste industrieën.

Maar... then Russia began to put a finger in the pie”.

Die vinger werd ook in de Ned. Indische pastei gestoken — op gans gelijke wijze als Scrutator dit voor Malakka aangeeft: een guerilla met brandstichting en moord vooral gericht tegen rubber- en tin-industrie en het daarbij werkzame personeel. Ook in Malakka werden en worden planters vermoord. Ook in Malakka worden chaos, ellende en..... vrees verwekt.

Ned. Indië werd in soortgelijke omstandigheden verblijd en gesterkt door het ingrijpen van de Veiligheidsraad. En met een commissie voor goede diensten. En met een veto tegen een politieel optreden.

Onze Engelse vrienden en de Australische vrienden van deze vrienden behoorden tot deze verblijders.

Mer zou thans wellicht vermoeden dat onze Engelse vrienden in eigen huis en hof gelijke beginselen en gelijke middelen zouden toepassen. Maar dan vergist men zich. Want zij vragen thans bij penne van Scrutator: welke middelen moeten worden toegepast? En zij antwoorden onvervaard: Obviously (voor de hand liggend) DRASTIC MEASURES!

Natuurlijk! Ook vele Nederlanders beschouwden dit indertijd in hun hof als voor de hand liggend. Maar... onze Engelse vrienden...

En Scrutator schrijft:

Meedogenloze (relentless) maatregelen ten onderdrukking zijn onontkoombaar. Leger, vloot en luchtmacht hebben ieder hun deel bij te dragen... vooral de luchtmacht. Maar dit alles zal niet baten tenzij zij de wet aan hun zijde hebben. Stappen zijn reeds genomen die de democratie (hear! hear!) in normale omstandigheden zou verwerpen, maar die ONONTBEERLIJK zijn bij het bestrijden van georganiseerde ter-

roristen: arrestaties op grote schaal, rechtzittingen met gesloten deuren en met geheimhouding van de namen der getuigen, geen lang verloop tussen vonnis en... terechtstelling. Want: 52 moorden en 27 aanslagen in 2 maanden op „key men” in industrie en bestuur betekenen een onhoudbare aftapping (drain)”.

En dus: MEEDOGENLOOS INGRIPPEN — enkele dagen geleden hebben onze Engelse vrienden dan ook op grootscheepse wijze hun luchtmacht tegen de terroristen ingezet. En ráák.

Máár: in ons Indië geschiedde die onhoudbare aftapping op nóg groter schaal. In ons Indië bleek de chaos, de ellende en... de vrees onder de goedwillende bevolking nog véél groter.

En onze Engelse en Australische vrienden..... wel, het volgende is klaarblijkelijk bedoeld als..... neen, niet als „peccavi” (een Engelsman zondigt nimmer) maar wellicht als vriendschappelijke troost:

Met oogkleppen achter tractaatjes

Een slechte dienst aan Frankrijk

Frankrijk is — men zou haast geneigd zijn het te vergeten — de grootste continentale mogendheid aan deze zijde van het ijzeren gordijn. Dit land blijft dus een zeer belangrijke taak in een West-Europees verdedigingsstelsel beschoren. Hoe bedroevend is het dus, dat verleden week een Franse regering — en dat nog wel op het hoogtepunt van de Berlijnse crisis, die meer en meer een militair karakter ging aannemen — gevallen is op de militaire begroting. De socialisten zijn hiervan de schuld. Zij wilden op een bedrag van 300 milliard francs drie milliard bekobbelen. Dat was om hun aanhangers te plezieren, die, als hadden zij oogkleppen op, het anti-militarisme van de socialistische tractaatjes blijft volgen, ook waar de verdediging der democratie (óók der sociaal-democratie) een bewapening eist.

Toch was dit niet de ware aanleiding van het ontslag der socialistische ministers op een ogenblik, dat het na-oorlogse Frankrijk en ook het na-oorlogse West-Europa meer dan ooit een Franse regering behoefde. Even doctrinair als de socialisten zijn op het militaire gebied zijn zij op het economische. Het was hun van het begin af aan een doorn in het oog, dat de Franse economie bepaald werd door iemand, die de liberale beginselen was toegedaan. De socialistische ministers kregen hoe langer hoe meer last van partijgenoten, dat zij zich René Mayers maatregelen, die zo tegen het socialistische geweten indruisten, lieten aanleunen.

Maar niet alleen het geweten kwam in opstand, ook het partij-belang. Een der gevolgen van Mayers maatregelen was n.l., dat er 150.000 ambtenaren ontslagen werden (een zeer nodige bezuinigingsmaatregel). De reactie hierop vreesden de socialisten, wier aanhang voor een belangrijk deel bestaat uit ambtenaren, in de uitslag der verkiezingen, die in het najaar gehouden worden, weerspiegeld te zullen zien. Vandaar een hevige socialistisch protest tegen dat ontslag. De vrees, dat de aanhang, die zij nog hebben, over zal lopen naar de communisten, verleidt de socialisten er telkens weer toe om te trachten hun socialistisch geloof in daden over te zetten. Dit brengt hen dan in conflict met de rest van het kabinet, die niet socialistisch denkt. Zoals nu weer. De socialisten staan in een parlementair vrij sterke positie. Dat wil zeggen: zij kunnen speculeren op de afkeer van de andere partijen om met De Gaulle samen te werken. Zolang n.l. de katholieken en de radicalen niet

„The experience may enable us to judge with more understanding and charity some other Governments which are dealing with DISORDERS OF RUSSIAN ORIGIN (de ondervinding moge ons in staat stellen met meer begrip en mildheid enige andere regeringen te beoordelen, die tegenover ongeregeldeheden van Russische oorsprong staan).

Onze Engelse vrienden richten vervolgens een bemoedigende en begrijpende alinea tot..... Griekenland en China.

Maar onze Engelse vrienden vergeten NEDERLAND volkomen in deze opmerkelijke beschouwing! Obviously?

Vindt dit opmerkelijke verzuim van onze Engelse vrienden wellicht zijn oorsprong in een onplezierig doch onwaarschijnlijk schuldbesef dan wel in dat typische ziektebeeld, hetwelk onze Engelse vrienden klaarblijkelijk gemeen hebben met de koolplant: draaihartigheid?

Marie, eerste dienaar van Marianne

met deze autoritaire figuur in zee willen gaan, moeten zij, om een meerderheid in de Kamer te krijgen, met de socialisten samenwerken. (Met de communisten, die de sterkste partij in de Kamer vormen, wil niemand samenwerken, dus die vallen buiten iedere berekening). De socialisten kunnen dus min of meer de wet voorschrijven.

Maar die berekening gaat, zoals gezegd, slechts op, zolang de middenpartijen De Gaulle willen uitsluiten. Hoe meer nu de socialisten chicanes maken, des te meer neigen de anderen ertoe over om hun oordeel over een samenwerking met de generaal te herzien. Zo denkt het kiezersvolk er ook over. Hoe vaker het blijkt, dat een parlementair regime in Frankrijk machteloos is, des te meer mensen zullen hun heil bij de anti-parlementariër. De Gaulle zoeken. Dat is natuurlijk een rem op de socialistische vrijbuitery. Maar deze keer heeft de rem niet gewerkt. De socialisten zaten zo zeer klem tussen de wensen van hun eigen partij-congres en die van de regering, dat zij tot de onverantwoordelijke daad zijn overgegaan een kabinetsformatie te forceren.

Nu, zij hebben hun trekken thuis gekregen. In plaats van René Mayer zit nu Paul Reynaud aan financiën en het ziet er niet naar uit, dat deze laatste premier van de Derde Republiek, die wegens zijn wilskracht en vechtlust de bewondering van Churchill heeft gewekt, iets slapper zal optreden dan zijn voorganger. Aan het hoofd van het kabinet staat geen socialist, zoals zij gehoopt hadden, ook geen lid van de M.R.P. (die ook niet afkerig is van ordening), maar eveneens een man van de Derde Republiek, een radicaal, dus een liberaal. Dat hebben de socialisten

Het mannetje en het toneel

Arie den Hertog werd de prijsbekroonde schrijver van het jubileums-openluchtspel „Het wonderlijk uur” Het Binnenhof werd met tribunes dicht getimmerd, Arie koos zijn vooruitgeschoven commandopost op de Witte en... ja, als het nu in 's hemelsnaam maar niet regent! Openluchtspelen verregen in Holland „in beginsel”. Iets of iemand in het heelal voelt er niet voor. In Delft verdronk Hoekstra's verdienstelijke jubileums-poging. En zodra een paar geestdriftige zonnebaders Adam uit ballingschap naar een weiland-met-bos-sage leiden, worden de weerberichten kritiek.

„Zonde en jammer”, vond het mannetje, „want voor dat wonderlijke uur heeft een van de boden nog een vensterplaatsje voor me. Da's nog een ouwe relatie. En aan één zo'n koefnoentje valt meneer den Hertog zich geen blauwe plekken. Maar wedden dat het regent?”

Ik wed n ó ó i t een outsider tegen het hele veld.

„Ik ook niet”, erkende hij, „maar binnenshuis wordt het toneel me veel te duur. En bovendien te Amerikaans. Nee, op dat gebied mis ik de stembusstrijd toch. Toen zat ik om zo te zeggen, om de andere avond voor 2 dubbeltjes in een volledige voorstelling. Alle sterren heb ik gezien en gehoord — van Lunshof tot Gerben Wagenaar toe. God, God, wat kunnen die lui comédie spelen! Stuk voor stuk karakterspelers en typeurs. Ziet U, en dan vraag ik me weleens af waarom ze in de Stadsschouwburg altijd weer opnieuw Albert Dalsum en Defresne naar voren brengen en het nou nooit eens proberen met een gastrol van een beroeps-politicus. Herinnert U zich nog „De man, die de klappen kreeg”? Prachtig van Lugt, hè? Maar zet Koos Vorrink daar eens in! Regelrecht uit de natuur gegrepen! En ik zie professor Schermerhorn al als Figaro... en dan in die grote scheer-scène... Figaro, hi... Figaro, ha... en maar vragen of het mes goed is... en van het kastje naar de muur en van de muur naar het kastje... En dan professor Logeman als de markies van Carabas in de Gelaarsde Kat... Dat wordt elke avond besproken uitverkocht. Want dá t wil ons volk immers: echt levend, sappig toneel! En door wie kan het beter bediend worden dan door mannen, wie het toneelspel in het bloed zit? Nou?...”

Er zit inderdaad wat in...

ABR. EXODUS.

moeten slikken. Het heeft moeite gekost. Waarschijnlijk heeft het besef, dat in geval van een weigering van hun kant de weg voor De Gaulle gebaand was, hen er op het laatste ogenblik toe doen besluiten de bittere pil te slikken en het nationale belang boven het partijbelang te kiezen. Hadden zij dat niet eerder kunnen bedenken?

Want hun gesties hebben heel wat kwaad gedaan. Niet alleen hunzelf, maar ook Frankrijk, ja zelfs geheel West-Europa. Zij dragen de verantwoordelijkheid ervoor Frankrijk op een ogenblik van hevige internationale crisis zonder regering te laten zitten. Hiermee hebben zij een „testimonium paupertatis” uitgereikt aan hun eigen land en aan ons bedreigde werelddeel, waarin het zo'n vooraanstaande plaats inneemt, waarmee het zelfs in sommige delen der wereld wordt vereenzelvigd, een buitengewone slechte dienst bewezen.

Volk van morgen

door Amy Groskamp-ten Have

De jeugd van vandaag is het volk van morgen — zie daar een leuze, die als alle andere leuzen zo vaak herhaald is, zo afgezaagd, zo overbekend, dat de diepe waarheid ons helemaal niet meer als iets buitengewoons of zelfs maar iets belangrijks treft.

De jeugd van vandaag is het volk van morgen... och ja, dat weten we immers wel — en wat zou dat dan nog —? het interesseert ons niet — het doet ons niets. De jeugd van vandaag is een probleem en we hebben al zoveel problemen dat een meer of minder er niet veel toe doet....

Er worden zo veel beroepen op ons gedaan — het leven stormt zo op de hoogste versnelling op ons af dat er eigenlijk niets meer bij kan.

Ons withoudingsvermogen, onze belangstelling en onze spankracht geraken overbelast. En dan geloven we het verder wel.

Maar dan kan het voorkomen, dat temidden van die verwarrende veelheid, een bericht, een mededeling — een los gezegde opeens onze aandacht trekt en — vasthoudt. En dan bemerken we tot onze verrassing, dat onze belangstelling nog springlevend is en dat wij er zelfs graag nog wat meer van zouden willen horen.

Van harte hoop ik dat het U even zo moge gaan met het nieuwtje waarover ik het vandaag met U wilde hebben.

Dat nieuwtje betreft de jeugd en wel meer in het bijzonder het onderwijs.

Dat er scholen zijn voor achterlijke kinderen, scholen voor uitzonderlijk begaafde kinderen, scholen voor blinden en doven, dat weten we.

Dat alles behoort bij het Bijzonder Onderwijs.

Maar — er zijn ganse groepen kinderen, die noch blind, noch doof, noch achterlijk zijn — alleen maar moeilijk. Dat zijn de zogen. Zorgenkinderen.

Hun storend gedrag, dat van vele uiteenlopende oorzaken het gevolg kan zijn, werkt ontwrichtend in klasseverband en later, wanneer zij tot moeilijke, vaak onevenwichtige mensen zijn opgegroeid, remmend op de geestelijke en morele opbouw van de maatschappij waartoe zij behoren.

Het mannetje zoekt een man

Het is symptomatisch dat in deze donkere dagen uit 10 miljoen Nederlanders uitgerkend net dr. Beel een kabinet moet samenstellen. Hij is een braaf man en een goed huisvader en hij zou als burgemeester van een plattelandsgemeente tot een sieraad onder zijn vakgenoten zijn gegroeid. Maar als minister-president....

Dus — wij schrijven dit op Zondag 25 Juli — leverde dr. Beel zijn onopgeloste opdracht weer in en kreeg meteen een nieuwe vorm een kabinet. En zonder nadere bijvoegelijke bepalingen.

„En denk nu eens aan 1672”, zei mijn vriend, het mannetje, „de tijd van reddeloosheid, redeloos en radeloos. Stel U voor dat toen in plaats van stadhouder Willem III dr. Beel uit de bus was gekomen! Dat bestaat toch niet! Is U soms niet radeloos? Is de huishoudkas niet reddeloos? En werden we ooit zo redeloos geleid? Toch dr. Beel! Terwijl ons volk op apegapen ligt en oom Stalin, om zo te zeggen, elke morgen réveille op het Rokin kan komen blazen!

Ik snap het niet!”
Ik snap het evenmin.
„Hoed je niet alleen voor de duivel maar ook voor de evenredige vertegenwoordiging”, waarschuwde dr. Colijn in Augustus 1939 Sir Bruce Lockhart.

Dientengevolge kreeg Churchill tenminste nog zijn kans — wij bleven zitten met jhr. de Geer als aanvoerder van een Nederlands elftal, dat bijna 10 jaar later nog een enquête behoeft.

„Zou er nu in Nederland geen enkele Spaak wonen?” wou het mannetje weten, „kunnen wij nu met z'n allen geen dozijn mannen opbrengen, die ons uit de soep halen? Meer dan 9500 ambtenaren commandeert minister Mansholt voor landbouw, visserij en voedselvoorziening. En elke hoofdamtenaar met een privé-secretaresse. Op Buitenlandse Zaken maken ze ons gewoon belachelijk. En aan de overkant van het Plein is het elke dag uitverkoop van koloniale restanten. En....”

En honderdduizenden mannetjes jammeren met mijn mannetje mee. En ik zit met de Zondagsbladen: Indisch probleem vraagt een bekwame kabinet — Landsbelang gaat boven Partijbelang. — De socialisten met blindheid geslagen. — Geen kleinheid meer! — Een sterk kabinet! — Een homogeen kabinet! — Ten Principiële....

Maar waar ergens vinden we de mannen? En... stel dat wij vinden: hoe krijgen we hen naar voren en door het mateloos en verpletterend gedrang der prominenten? Problèmes....

ABR. EXODUS

Niets nieuws onder de zon? Dat denkt U maar!

Alvorens iets te vertellen over de proef die thans in Haarlem wordt genomen met deze moeilijke kinderen, wil ik uit een van Febr. 1948 gedateerde brochure van de Schoolraad voor het Buitengewoon Openbaar lager Onderwijs te Amsterdam, de volgende rubricering overnemen.

In deze brochure worden de moeilijke kinderen ingedeeld in zeven groepen. Met voorbijgaan van de overige voor de onderhavige proef niet in de eerste plaats in aanmerking komende kinderen, licht ik hieruit die categorieën waarmede in hoofdzaak de proef wordt genomen.

Dit zijn: Kinderen met op de voorgrond treurende temperaments — gevoels- en wilsstoornissen; kinderen in wier leven minder gunstige milieu latente disposities tot uiting brengen, welke aanleg in gunstiger omstandigheden latent had kunnen blijven; verwaarloosde kinderen (waaronder de verweerde) d. w. z. kinderen, die onder een geestelijke verwaarlozing lijden, welke niet aan een bepaalde bevolkingslaag is gebonden.

Conflictkinderen, wier moeilijkheden, op een verzwakte constitutionele basis ontstaan, vaak een incidenteel karakter dragen en bij goede behandeling vaak van voorbijgaande aard zijn.

Neurotische kinderen wier geestelijke groei geheel of ten dele is geblokkeerd of die tot een vroeger stadium terugvielen tengevolge van vroeg kinderlijke of recente psychische verwondingen.

Chronische ziekten (t.b.c., suiker- en asthmapatiëntjes).

Kinderen met leermoeilijkheden, welke gedragsbezwaren tengevolge hebben.

Kinderen met concentratiegebreken en partiële defecten op een der gebieden van het schooleren.

Kinderen met stoornissen op gezichts- en gehoorsgebied bij intact zijnde zintuigen.

Kinderen met lees-, schrijf-, reken- en spreekstoornissen welke menigmaal in de school worden misduid of over het hoofd gezien.

Geen van deze hier opgesomde groepen is onder te brengen onder de achterlijken, de gebrekkigen of de imbecielen.

Daarom gaan de meesten dezer kinderen naar een „gewone” school en — dan begint na korter of langer tijd de misère voor hen en — voor anderen.

Voor deze kinderen wier moeilijkheden van zo uiteenlopende aard zijn dat het niet mogelijk is hen in een groepsverband samen te bundelen, die evenmin uitzon-

derlijk genoeg zijn om voor hen een geheel aparte school te stichten en die toch in het gewone klasse-verband niet op hun plaats zijn, heeft men iets nieuws bedacht: een heilpaedagogische behandeling — ik zou het willen noemen: een cursus in geestelijke heilgymnastiek die het kind met leer- en gedragsstoornissen in staat stelt na afloop van de cursus weer in het gewone klasse-verband te worden opgenomen waar het dan gewoon met de anderen mee moet kunnen.

Men is, geleid door langjarige ervaring en verrassende uitkomsten op het gebied der zielkunde tot het inzicht gekomen dat het aanbeveling verdient om het onmaatschappelijke en onharmonische in de wortel, d. w. z. in de jeugd tot ombuigen in de goede richting te brengen inplaats het in de volwassen anti-sociale te straffen.

En dit is alweer niets anders dan de toepassing van het oude spreekwoord: Voorkomen is beter dan genezen.

Het storend gedrag van de moeilijke kinderen kan allerlei oorzaken hebben en van deze oorzaken hangt de toe te passen behandeling af. Van groot belang hierbij is het vaststellen van het tijdstip waarop het gedrag van het kind in ongunstige zin is veranderd, daar hier de sleutel kan liggen tot het ontdekken van de oorzaak. Wie onzer kent niet het kind, dat snoept en steelt — het kind dat geen seconde stil kan zitten, — het kind dat dadelijk is afgeleid — het prikkelbare kind en het kind met overdreven angsten? Wie onzer heeft niet wel eens vastgesteld bestaan over het schijnbaar ontbreken van een geweten of over onbegrijpelijke wreedheid bij een kind? Dit zijn maar enkele typen, maar hoe veel zorg en naderheid kunnen zij ouders en opvoeders berekemen!

Zij zijn niet ziek — zij vertonen noch lichamelijk, noch geestelijk ernstige afwijkingen. Zij zijn alleen maar „onmogelijk”.

De oorzaken hiervan op te sporen en te elimineren en het kind in staat te stellen zijn eigen betere zelf te zijn — zie daar de opzet van deze proefnemingen die een unicum is in ons land en waarvan Haarlem de primeur heeft.

En nu willen wij mejuffrouw A. Dekker, de lerares die hiertoe aangezocht, deze uiterst moeilijke maar prachtige taak op zich genomen heeft, aan het woord laten:

Om paedagogische redenen is de keuze gevallen op alleen jongens van het tweede en derde

leerjaar van de lagere scholen. In het najaar '46 bezocht ik alle lagere scholen in Haarlem om de leerkrachten op de hoogte te brengen van de op te richten klasse. Er werden 64 kinderen opgegeven, 52 van het o.l.o. en 12 van het biz. l.o. Na overleg met de kinderpsychiater werd een 15 tal gekozen. Deze kinderen kwamen na psychologisch en didactisch onderzoek ter observatie in de nieuwe klasse waar zij individueel onderwijs ontvingen, ieder met de eigen boekjes en schriften van de eigen school.

Ieder vervolgt zijn werk op de eigen methode. Er werd regelmatig contact gehouden met de betreffende leerkracht, die op de hoogte werd gebracht van de uitslag der verschillende onderzoeken. Teneinde het contact met de eigen groep niet te verliezen werd de Vrijdagmiddag steeds in de eigen school doorgebracht, waar dan door mij een bezoek werd gebracht. Verder werd er voeling gehouden met de ouders en de verschillende huisartsen.

De verwachting is deze dat het grootste deel der thans opgenomen kinderen met de nieuwe cursus in het eigen klasseverband kan terugkeren. De eigen leerkrachten kunnen met behulp der verstrekte rapporten verder werken.

Tot zover juffrouw Dekker.

Iedereen die in eigen of ander gezin getoed heeft met het zogenaamde „onmogelijke” kind zal dankbaar en verheugd zijn met de nieuwe mogelijkheden die hier worden geopend.

Hoeveel ouders van gezonde kinderen-waar-geen-huis-mee-te-houden -is schrikken niet huiverend terug voor bijzondere scholen voor onevenwichtigen!

Als deze opzet slaagt — en hij moet slagen! — dan zal dat niet alleen een enorm groter percentage kindergeluk tengevolge hebben, maar er zullen duizenden onevenwichtige on-sociale en verdwaalde volwassenen minder zijn in onze maatschappij.

Dit is opbouwwerk van de hoogste orde, want het omvat alle lagen van de maatschappij met al geheel voorbijzien van ieder standsverschil.

Dit is vooruitstrevende onderwijs politiek op een grondslag van waarachtige democratie.

Abraham van Stolk & Zoonen N.V.

Houthandel

Schaverij - Zagerij

Vuren - Dennen - Oregon-Pine - Pitch-Pine - Heipalen

Rotterdam, Telef. 35400 - Postbus 1100

N.V.
W. A. HOEK's

MACHINE- EN ZUURSTOFFABRIEK
Hoofdkantoor en Machinefabriek
te Schiedam.

Compressors voor alle gassen en iederen druk.
Installaties voor de bereiding van zuurstof, stikstof, enz.

*Reeds onze
oude reekelden dronken*

*Weduwe
A. v. d. Eelaart's*

**OUDE AROMATISCHE
JENEVER**

Groenewegen's Motorbootdiensten

Leiden-Amsterdam v.v. en Transportonderneming
Hoofdkantoor Leiden, Utr. Veer 6, Telef. 21738

N.V. CORNs. SWARTTOUW'S STUWADOORS MAATSCHAPPIJ

Rotterdam

Lossen en laden van zeeschepen en alle verdere werkzaamheden.

Opslag van alle soorten goederen.

Het hoofdkantoor, Willemskade 21, verstrekt gaarne op aanvraag inlichtingen.

Bijkantoren te:

AMSTERDAM - ANTWERPEN - GENT.

Hotel Café Restaurant

Rotterdam Zuid **„Het Witte Paard”**

DAKEN - VLOEREN

N.V. BETON- & PLATENFABRIEK
%GEBRS. MYNLIFF NIMEGEN
TEL. 20539

C.V. Scheepswerf en
Machinefabriek

v.h. **Botje,
Ensing & Co.**

Hoendiep 10
Frieschestr.weg 79
Groningen

Nieuwbouw van motor-
en stoomschepen voor
gebruik in de tropen.

Reparatie aan schepen,
motoren en stoom-
installaties.

N.V. Lijm- en
Gelatinefabriek

„Delft”

Fabrieksmerk:
TWEË TORENS
Tel. 106-363 — Delft

*Adverteert
in dit blad*

sihi POMPEN

voor *Scheepvaart
en industrie*

Raadpleeg onze
technische dienst

Machinefabriek
C. MATERS C.V.
Beverwijk, Tel. 3141

N.V. SCHEEPSWERVEN

„PIET HEIN”

BOLNES en PAPENDRECHT

DWARSELLINGEN

115 Meter

DROOGDOK

115 x 30 Meter

Fa. Plastimode

AMSTEL 252

AMSTERDAM-C.

J. en K. SMIT's

SCHEEPSWERVEN EN
MACHINEFABRIEKEN

KINDERDIJK

**VOOR COLLECTIEVE
PENSIOENVERZEKERINGEN**

WENDE MEN ZICH VRIJBLIJVEND
OM ADVIES EN OFFERTE TOT DE
HAV BANK
HOOFDKANTOOR SCHIEDAM
HET KAN UW BELANG ZIJN.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Bevordert de liefde
voor heem en streek!

(Pag. 5 en 6)

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

NOGMAALS OVER DE KABINETSFORMATIE

Het verhaal wordt eentonig. Wij schrijven vandaag Woensdag 4 Augustus. Hetgeen zeggen wil, dat de verkiezingen nu reeds niet minder dan vier weken geleden gehouden zijn, en dat ons land nu al vier weken wacht op een kabinet, dat de taak van het demissionnaire kabinet-Beel zal overnemen.

Reeds enige malen hebben wij uiteengezet om welke redenen wij het betreuren, dat er zo lange tijd moest heengaan voor een nieuw kabinet voor het voetlicht kon treden. In het bijzonder met het oog op de ontwikkelingen in Indonesië moest het naar onze mening van het grootste gewicht worden gacht, dat er stuurlui zouden zijn, die zouden trachten zo goed mogelijk te koersen. Maar, zoals gezegd, wij hebben nu vier weken gewacht. En al zou het mogelijk blijken, dat nog deze week een kabinet zou worden gevormd, dat alles zou niets veranderen aan het feit, dat kostbare tijd voor ons Koninkrijk verloren is gegaan.

het beleid der regering te drukken. Ook mag het niet zo zijn, dat enkele groeperingen zich op het standpunt stellen, dat hun parlementaire voorzitters sleutelposities moeten bezetten en dat vooraanstaanden van andere richting op een zijbank mogen meerijden. Op zulk een wijze kan nooit een kabinet ontstaan, dat het nodige vertrouwen heeft. Hopen wij, dat het mr. van Schaik mogelijk zal zijn (of reeds mogelijk gelukt is!) de standpunten tot elkaar te brengen en een kabinet te vormen, dat door zijn samenstelling ook inderdaad het vertrouwen van een belangrijke meerderheid van het parlement hebben kan. Dit is nodig, ten eerste nodig, om de zaken, die regelrecht met onze hoogste rijksbelangen tezamen hangen, tot een oplossing te brengen.

* * *

Het debat, dat vorige week in de Tweede Kamer plaats gehad heeft en waarbij onze fractievoorzitter mr. Oud de leiding heeft gehad, willen wij in dit verband ook naar voren brengen. Bij de behandeling van de grondwetsherziening in eerste lezing is onzerzijds duidelijk naar voren gebracht, dat wij ons onze houding ten aanzien van de behandeling in tweede lezing geheel moesten voorbehouden. Wij zouden onze houding bepalen nadat wij zouden kennis genomen hebben van het nieuwe kabinet en deszelfs voornemens met betrekking tot het te voeren beleid. Dat het onze fractie in de Tweede Kamer daarmede ernst is, is uit het betoog van mr. Oud wel duidelijk gebleken. Zo zeide hij o.m.:

Nu is het standpunt, dat de medeleden mijner fractie en ik zelf innemen in de eerste plaats dit, dat het voor ons van uitermate groot belang is om, voordat wij straks onze stem over deze Grondwetsherziening kunnen bepa-

len, meer te weten dan wij op dit ogenblik weten kunnen, met name te weten welk kabinet daar straks zal zitten, hoe het zal zijn samengesteld en wat zijn program zal zijn, omdat het naar onze mening bij deze Grondwetsherziening in zeer sterke mate zal gaan over het beleid, dat het kabinet volgen zal".

Bezwaren maakte de heer Oud daarom terecht tegen het aan de orde stellen van de behandeling van de Grondwetsherziening in de afdelingen, terwijl hij bepleitte daarmede te wachten totdat de kabinetsformatie zou hebben plaats gehad.

De Kamer heeft het voorstel van de heer Oud verworpen, maar duidelijk is voor ieder geweest, dat het voor onze fractie de hoogste ernst is met het steeds naar voren gebrachte standpunt. Het beleid in het Indische vraagstuk is voor ons van essentiële betekenis. Een Unie is ook onzerzijds bepleit en hetgeen in de thans aanhangige grondwetswijziging daaromtrent neergelegd is kunnen wij aanvaarden. Maar dan moeten er waarborgen zijn, dat het beleid niet koerst in de richting van een Unie, zoals die door ons niet zou kunnen worden geaccepteerd.

* * *

Wij eindigen dit artikel met het vertrouwen uit te spreken, dat het mr. van Schaik nog gelukken moge een kabinet samen te stellen. Met het oog op Indië wordt het de hoogste tijd. Onze partij is bereid haar medewerking te verlenen, indien van andere zijden begrepen wordt, dat onze partij dan ook een plaats moet innemen waardoor ook reële invloed op het beleid kan worden uitgeoefend. Wordt dit beseft, dan zien wij zeer wel de mogelijkheid van opheffing der huidige moeilijkheden.

K.

OVER KALENDERS

Bepaald humoristisch zou het volgende verhaal zijn, indien het tenslotte in beginsel niet ging om voor onze economie zeer belangrijke dingen. De bron van onze gegevens is ditmaal het blad The Commercial Motor.

Eind vorig jaar ontving de heer Sydney Guy, directeur van de Engelse autofabriek Guy Motors Ltd. van de agent van deze firma in ons land, De Nederlandsche Motoren Mij. te Rotterdam, een door deze Maatschappij uitgegeven kalender. Deze kalender viel bij de Engelse onderneming zo in de smaak, dat de heer Guy vroeg, of hij van deze kalender nog enige exemplaren kon ontvangen. Vanzelfsprekend mocht dit en de Nederlandse firma zond nog twaalf kalenders naar de Engelse relatie.

De kalender bestond uit 12 bedrukte, afscheurbare vellen, van ca. 25 x 45 centimeter, waarvan de waarde door de Engelse douane en de dienst voor invoerrechten en accijnzen werd bepaald op..... ongeveer een pond sterling met inbegrip van aankoopbelasting.

De heer Guy, aldus heet het in The Commercial Motor verder, werd echter niet zo maar in het bezit van deze kalenders gesteld. Er werden talloze brieven over deze kalenders gewisseld met het gevolg, dat het ene kalenderblad na het andere zijn actuele gebruikswaarde begon te verliezen.

In Februari van dit jaar ontving Guy Motors van zijn scheepvaartagent bericht, dat de kalenders in Engeland waren gearriveerd en dat de instructies voor het inklaren tegemoet werden gezien. Guy Motors wees er nu op, dat het hier toch om een gift ging en informeerde naar de wijze waarop de verzending naar Wolverhampton kon geschieden.

Zo verstreken Maart, April en Mei en de stapel correspondentie over de kalenders groeide als maar aan. Zo verwezen ambtelijke brieven naar formulier C 105 (invoerrechten), formulier P.T. 26 (aankoopbelasting op geïmporteerde goederen) en de noodzakelijkheid van het verkrijgen van een invoervergunning van het ministerie van Economische Zaken. Een dergelijke vergunning werd aangevraagd, formulier P.T. 26 werd zorgzaam ingevuld, waarbij vooral aandacht werd besteed aan de ruimte bestemd voor het vermelden van het doel (niet van het doel „waarnaar wij streven") waarvoor de goederen zouden worden gebruikt. Op de vraag naar dit doel van het gebruik werd geantwoord:

„Gebruik als kalenders voor 1948. Dit gebruik is alleen mogelijk in het onwaarschijnlijke geval, dat wij de kalenders vóór 1949 in ons bezit hebben".

Tenslotte kwam de zaak te lang en leste in orde en de „gratis"-kalenders kwamen — zes maanden te laat! — in Wolverhampton aan, vergezeld van een rekening voor £ 13.14.6. Het grootste deel van dit bedrag bestond uit „aankoopbelasting" ad £ 8.16.1. De rest had betrekking op verzendkosten en 12 sh. 7 d. voor huur en opslagruimte bij de haven!

Tot zo ver in grote trekken het verhaal van The Commercial Motor.

Zeker, dit verhaal speelt zich niet af in Nederland, doch in het hol van de geleide-economieleeuw, Engeland.

Ook na de verkiezingen herhalen wij onze vraag:

„Hebt U er ook genoeg van?"

Menigeen vraagt zich met bezorgdheid af waar dat nu toch aan te wijten is. Hier en daar is zelfs al een verwijt uitgesproken. Maar dat alles ligt ons zeer voorbarig. Het is immers zo, dat de besprekingen over de vorming van het kabinet in een sfeer van de grootst mogelijke vertrouwelijkheid worden gevoerd, en wat daarvan uitlekt is vaak zeer onvolledig en wat bij dat onvolledige dan nog heel vaak wordt gefantaseerd leidt dan veelal tot een resultaat dat met de werkelijkheid niet veel meer van doen heeft. Wie zo wel eens het een en ander uit goede bron over de gang van zaken heeft mogen vernemen heeft zich soms wel eens verbaasd over hetgeen het publiek werd voorgezet. Dat alles zal echter terecht kunnen komen. Er zal immers een moment aanbreken, waarop het nieuwe kabinet voor het parlement zal treden en bij de debatten over het voorgenomen regeringsbeleid zal dan zeker ook de kabinetsformatie zelve, en wat daarmede samenhangt, niet worden verzwegen. Uit hetgeen bij die gedachtenwisselingen naar voren zal komen, moge dan genoegzaam blijken welke struikelblokken bij deze kabinetsformatie overwonnen moesten worden!

Op dit ogenblik willen wij dan ook niet meedoen aan het verbreiden van meningen daarover. Te zijner tijd zal daarover het licht ontstoken worden! Gelukkig!

* * *

Het beeld is sedert vorige week wel gewijzigd. Dr. Beel heeft zijn opdracht tot de vorming van een kabinet terug gegeven en mr. van Schaik de bekwame president van de Tweede Kamer, is vervolgens aan het werk gegaan. Ook voor hem is de taak geenszins gemakkelijk gebleken. Maar met hem is toch wel een man met de formatie belast, die een dusdanig gezag geniet en die over zulk een parlementaire ervaring — trouwens ook ministeriële — beschikt, dat de zaken er wel zeer somber zouden gaan uitzien indien ook hij niet slagen zou. Wie zou het dan wel kunnen en wat zou er gaan gebeuren indien de heer van Schaik geen succes zou hebben, zo vraagt men zich af. Wij hopen dan ook, dat het hem moge gelukken (of al gelukt is!) om een kabinet te brengen, dat voldoende vertrouwen in het parlement zal kunnen vinden. Wij hopen ook, dat het een kabinet zal zijn van brede samenstelling. Zoals wij reeds enige malen betoogden, wordt zulk een kabinet door ons onder de huidige omstandigheden voor ons land het meest heilzaam geacht. Maar het vraagt ook van elke partij het brengen van offers. Vorige week zeiden wij reeds, dat niet één bepaalde partij moet trachten haar stempel op

★ PUBLIEKRECHTELIJKE BEDRIJFSORGANISATIE ★

Geen werkelijke democratie in het bedrijfsleven

III

Het onderdeel van het ontwerp Publiekrechtelijke Bedrijfsorganisatie, waarbij men de pogingen tot verzoening der tegengestelde standpunten en derhalve de synthese tot verkrijging van een aanvaardbare bedrijfsorganisatie het energiekst toegepast is de Sociaal Economische Raad. Wanneer men taak en samenstelling van dit toporgaan nagaat, ziet men een merkwaardige dooreenmenging van denkbeelden en systemen.

De taak van de S.E.R. is tweeledig: hoogste bestuurscollege van de Algemene Bedrijfsorganisatie enerzijds, adviescollege voor de regering anderzijds. In eerstgenoemde kwaliteit is hij BEDRIJFSorgaan, in de andere STAATSorgaan overeenkomstig art. 80 der Grondwet. Is dit op zichzelf reeds een eigenaardige figuur, nog zonderling doet het aan dat de raad — met het oog op zijn adviserende taak voor ten hoogste 1/3 samengesteld uit door de overheid benoemde „onafhankelijke deskundigen” — als BESTUUR van de algemene bedrijfsorganisatie eveneens niet-bedrijfsgenoten en nog wel door de overheid benoemde, in zijn midden heeft! Dat is het resultaat van een o.i. weinig geslaagd compromis, dat het wezen der autonome bedrijfsorganisatie geweld aandoet.

Wij zijn van mening, dat men de goede zaak een dienst zou bewijzen, door hierop alsnog terug te komen. De besturende resp. controlerende taak drage men op aan het zelfstandige bestuur der Algemene Bedrijfsorganisatie, samengesteld uit evenveel vertegenwoordigers der centrale organisaties van ondernemers en van arbeiders, uit wier midden de Kroon, op voordracht van de Raad, een voorzitter benoemt. De adviserende taak worde opgedragen aan een afzonderlijke S.E.R., voor welke het bestuur der Algemene Bedrijfsorganisatie ten hoogste 2/3 der leden, op grondslag van pariteit, ter benoeming aan de Kroon voordraagt. Aldus komt er een zuiver adviescollege voor de regering tot stand, zonder vermenging van bevoegdheden. Men zou daartoe de bestaande Wet op de Economische Raad kunnen herzien. De bedrijfsorganisatie blijft dan vrij van overbodige overheidsinvloed; aan haar waarnemers heeft de regering voldoende om zich nauwkeurig op de hoogte te stellen van de gang van zaken in een bedrijfsorganisatie, zulks mede met het oog op haar schorsings- en vernietigingsrecht.

slechts in schijn bedrijfsorganen zijn, doch in feite overheidslichamen, die aan de leiband van het betrokken departement lopen en in hun werkwijze zuiver ambtelijk, ja zelfs bureaucratistisch, handelen. En juist op deze verticale organen, meer dan op de horizontale bedrijfschappen, richt zich de voorkeur van socialistische zijde, wat te denken geeft! Wij onderschrijven ook het bezwaar, dat de geprojecteerde bedrijfsorganen in structuur en werkwijze weinig democratisch zijn. Het zijn immers organen (bestuurscolleges van een beperkt aantal vertouwensmannen), geen organisaties, waarin aan de leden enige invloed op het beleid toekomt. Die beïnvloeding verwacht men van de vrije organisaties in de betrokken bedrijfstak, waar de meningsvorming moet geschieden. Ook op deze wijze zien wij, op grond van praktische ervaring, weinig van de inwerking van de gezonde invloed der bedrijfsgenoten terechtkomen. In dit opzicht zijn de nieuwe bedrijfsorganen zelfs minder democratisch dan de nog bestaande vakgroepen, waarin na de bevrijding bestuursverkiezingen zijn gehouden, bij welke alle leden vrij hebben kunnen stemmen!

Wij hadden dan ook verwacht, dat de bedrijfsorganisatie, nu zij geheel in nationale zin kan worden opgebouwd, zich tenminste door het toekennen VAN ACTIEF KIESRECHT AAN ALLE BEDRIJFSGENOTEN gunstig daarvan zou hebben onderscheiden en werkelijke democratie in het bedrijfsleven zou hebben gebracht. Het komt er nu op neer, dat de representatief geachte vrije organisaties * zich niet alleen het recht tot candidaatstelling voor de besturen zien toebedeeld — waarmee wij ons nog wel zouden kunnen verenigen — maar ook het benoemingsrecht. Dat brengt in feite een monopoliepositie voor de besturen dier bevoorrechte organisaties, want nergens is voorgeschreven, dat de LEDEN dier verenigingen door middel van vrije verkiezingen over die benoemingen hebben te beslissen. Het voorgestelde systeem kan er toe leiden, dat grote minderheden der bedrijfsgenoten, wellicht

zelfs meerderheden, van invloed worden verstoken. Dan moeten zij zich maar by de als representatief erkende vrije organisaties aansluiten, luidt de repliek, doch men vergeet daarbij, dat er gegronde redenen kunnen bestaan om niet tot zodanige vereniging toe te treden en dat men die in een vrije, democratische gemeenschap niet alleen moet eerbiedigen, doch ook zonder discriminatie behoort te laten.

* * *

Het is een bekend verschijnsel, dat er in talrijke bedrijfstakken onder de ondernemers groeperingen zijn ontstaan, hetzij op grond van levensbeschouwing, hetzij wegens uiteenlopende sociaal-economische opvattingen of belangenverschil. Naar onze overtuiging kan men die uit maatschappelijk oogpunt gerechtvaardigde verscheidenheid slechts recht doen wedervaren door voor de bestuurscolleges vrije verkiezingen, waaraan alle betrokken bedrijfsgenoten kunnen deelnemen, voor te schrijven. Wij achten dit een logische eis van democratie en het is onbegrijpelijk, dat men in het ontwerp een in wezen autoritair systeem heeft voorgesteld.

Tenslotte menen wij bezwaar te moeten maken tegen het niet gelijktijdig indienen van een wetsontwerp op de ADMINISTRATIEVE RECHTSPRAAK als een onmisbaar tegenwicht ten opzichte van de verstrekkende bevoegdheden der bedrijfsorganen. Weliswaar verontschuldigt de M. v. T. dit manco met verwijzing naar de aanzienlijke verdraging, welke verwezenlijking van deze wens ten gevolge zou hebben, doch wij stellen daartegenover, dat de ervaring met bestaande publiekrechtelijke bedrijfsorganen toch wel zonneklaar heeft aangetoond, hoe groot de BEHOEFTE AAN RECHTSZEKERHEID op dit gebied is.

Wij besluiten deze kritische beschouwing over de hoofdpunten van het ontwerp met de hartgrondige wens, dat uit de gedachtenwisseling in en buiten het parlement een waarlijk democratische, maatschappelijk verantwoorde organisatie van het bedrijfsleven moge voortspuiten.

Met de heer A. Borst Pzn., de vertegenwoordiger van de Protestantisch-christelijke werkgevers in de Commissie-v. d. Ven, die in een minderheidsnota behartigingswaardige opmerkingen, vooral van principiële aard, heeft gemaakt, zien wij voorts het gevaar, dat de tweeslachtige S.E.R. in ons huidig staatsbestel als een Derde Kamer kan gaan fungeren, wanneer hij over een zeer breed terrein van het economische en sociale leven verordnend zou optreden. Wij zijn in beginsel vóór functionele decentralisatie, doch het wil ons voorkomen, dat men hiermede een begin moet maken bij de lagere organen. De ervaring, welke hierbij wordt opgedaan, kan dan beslissen over eventueel verder gaan. Bovendien kan op deze wijze het doordringen van de politiek in de bedrijfsorganisatie, op welk euvel wij in het voorafgaande met nadruk wezen, worden afgeremd. Daarom beperke men de verordnende bevoegdheid van het toporgaan (zoals reeds opgemerkt, prefereren wij daarvoor het bestuur der Algemene Bedrijfsorganisatie zonder de „derde macht” voorshands tot de zuiver intern-organisatorische onderwerpen. Ernstige deraillementen (competentiekwesties!) kunnen daardoor in de moeilijke beginperiode worden voorkomen.

* * *

De kritiek op wezen en taak der productieschappen, welke de heer Borst heeft geuit, is zeker niet ongegrond, vooral daar waar hij er op wijst, dat dergelijke organen (getuige de ervaring met de bedrijfschappen voor de voedselvoorziening)

Deze burger

is maar een matige formalist en daarom komt zijn burgerhart wel eens in botsing met de zuivere redeneerkunst van mensen die uiteraard meêr gelijk hebben dan hij.

Deze burger is een kind in de politiek en een dwaas in de doolhof der sociale verhoudingen; een man zonder enig gezag; U moet dus maar niet te veel waarde hechten aan zijn kleine schrijfsels, die daarom dan ook in een apart hokje staan met een stevig randje er om heen, opdat hij niemand kwaad kan doen.

En zo staat deze week in ons blad een klein artikeltje van gezag over de Haagse tramstaking, waarmee deze burger het volkomen eens is en een tikkeltje óneens óók.

Natuurlijk, natuurlijk, zegt deze burger, dit is een wilde staking en een wilde staking betekent een overtreding van alle regels van het spel tegelijk. Dat mag niet en dat is af te keuren. Zéér streng af te keuren. Geen ernstig man die tegen deze staking niet ernstig moet protesteren.

Natuurlijk, natuurlijk.....

Maar moeten wij óók niet nog even kijken naar dit: dat zo'n Haagse tramconductor met een loontje van tussen de 35 en 40 gulden in de week bij mama-de-vrouw thuis komt? En dat meneer Lieftinck z'n extraatje van miezerige fooientjes nog eens komt belasten, uitgaande van het axioma dat dit vijfhonderd hele gulden per jaar bedraagt?

Deze burger (aan wiens woord U volstrekt geen waarde moogt hechten; hij is een man zonder grein gezag) vindt dat de Haagse tramconducteurs slecht betaald worden en dat zij op die trage, stampvolle trams een vervelend leven hebben en hij vindt het dan ook wel zeer begrijpelijk, dat die mensen er toe komen iets te doen wat zij — volgens de regels van het spel — niet mogen doen. Volstrekt niet. Dat staat vast.

Maar het staat voor deze zelfde burger óók vast, dat het óók een spelregel is dat de mens, die werkt, voor zijn werk naar behoren betaald moet worden, opdat hij in geluk en tevredenheid zijn brood breke.

Het een sluit het ander niet uit.

Men moet de staking afkeuren. En men mag dan tevens en tegelijkertijd zeggen, dat wie werkt gevrijwaard worde voor te zorgelijke levensomstandigheden.

Dit mag toch óók wel worden overwogen, vindt

DEZE BURGER.

*) Een niet onbelangrijke detailopmerking:

Het als „representatief” erkennen van een vrije organisatie is beslissend voor de medezeggenschap van de verschillende sectoren en stromingen in het bedrijfsleven en derhalve ook voor EVENREDIGE vertegenwoordiging in de S.E.R., welke mede door het aantal zijner leden wordt bepaald. Volgens het ontwerp beslist de Kroon aan de hand van een slechts zeer vage norm over het representatieve karakter en over het aantal leden zonder norm, in beide gevallen de raad gehoord.

In aanmerking nemende het gewicht dezer beslissingen, kan deze procedure het rechtsgevoel niet bevredigen. De samenstelling van de Hoge Raad van Arbeid heeft eertijds heel wat wrijving veroorzaakt! Wij achten het daarom geraden BIJ ALGEMENE MAATREGEL VAN BESTUUR nadere normen voor het bepalen van het representatieve karakter der centrale organisaties van ondernemers en werknemers en voor evenredige verdeling van de zetels in de raad over de onderscheiden sectoren en stromingen van het bedrijfsleven (industrie, landbouw, middenstand e.a.) te doen geven en ook het aantal der leden bij zodanige maatregel te bepalen.

VRAAG: Wie adviseren bij de eerste samenstelling van de S.E.R., welke ongetwijfeld praedijceert op volgende gevallen? — L.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.
Redactie-secretaris: Mr. E. Elias
Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.
Administratie: Postbox 43, A'foort, tel. 5267
Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.
Losse nummers 15 cent.

Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie” te Amersfoort.

Voor advertenties wenden men zich tot de administratie of tot de hoofdverteenwoordiger: L. Vlugs, Geestbrugweg 69 Rijswijk (Z.-H.).

Vacantie en politiek

In de vakantie doe ik helemaal niet aan politiek; anders ook niet veel, maar nu wil ik er niets over lezen. Een uiting, welke men meer dan eens hoort. Op zich zelf beschouwd, is het verstandig om eens geheel uit te rusten en zich met niets, dat in het normale leven van elke dag Uw aandacht heeft, bezig te houden. Maar zelfs in de vakantie, zelfs in Uw vakantie gaat de politiek door. Terwijl het grootste deel van het Nederlandse volk volgens oude gewoonten, die door opwekkingen tot vacatiespreiding nog steeds niet belangrijk gewijzigd zijn geworden, in de eerste weken van Augustus vakantie neemt, gaat in Den Haag de politiek voort. Woensdag 4 Augustus zijn de besprekingen in de afdelingen der Tweede Kamer begonnen over de voorstellen tot Grondwetsherziening. Elke dag conferereert de kabinetsformateur om te trachten een kabinet in elkaar te passen. En intussen heeft Trouw een hoofdartikel geschreven tegen de pogingen om een soort kansspel in de grootste badplaatsen van ons land in te voeren. Opnieuw komt ook bij dit onderwerp, dat een typisch vakantie-onderwerp is, de politiek om de hoek kijken. Deze zomer zullen we de invoering van een soort kansspel in Scheveningen, Noordwijk en Zandvoort wel niet beleven. Daarvoor heeft men het in de politiek nog te druk met andere zaken in deze zomer, om zich aan vakantieproblemen te kunnen wijden.

Annexatie?

Er is een belangrijke studie verschenen, geschreven door prominente figuren in Limburg, waarin er o.m. op wordt gewezen, dat voor Limburg's toekomstige ontwikkeling een vergaande industrialisatie een dringende eis is, wil de sterk groeiende bevolking van deze provincie behoorlijke middelen van bestaan vinden. Deze noodzaak wordt aan de hand van talrijke interessante cijfers op deugdelijke wijze bewezen. Volgens deze cijfers zal o.m. in de komende 25 jaar het inwonertal der provincie van 670.000 (op het ogenblik) stijgen tot ongeveer 900.000. In genoemd geschrift wordt in verband met het bovenstaande mede gesproken over de noodzaak der grenscorrecties. Dit is zeer begrijpelijk. Immers, voor het slagen der industrialisatie — waardoor de sterke bevolkingsaanwas een middel van bestaan kan krijgen — is het noodzakelijk, dat men in de toekomst beschikt over voldoende kolonreserves. Deze reserves zijn in Limburg alleen niet gewaarborgd. Vandaar, dat men — nogmaals begrijpelijk — in de richting van de Duitse grens kijkt. Van Limburgse zijde werden dan ook reeds in Februari 1946 voorstellen tot grenscorrecties gedaan. De door het Limburgs comité tot propagering van grenswijziging gedane voorstellen omvatten vooral voor Noord- en Midden-Limburg een verlegging van de grens zoals deze noodzakelijk wordt geacht om deze, tussen Maas en rijksgrens ingeknelde streek de mogelijkheid van een behoorlijke economische ontplooiing te geven. Hoe verleidelijk en juist deze argumentatie ook lijkt, men diene o.i. toch op te passen de eis tot grenscorrecties niet te gaan verdedigen met op zich zelf weinig steekhoudende argumenten.

Immers, een grenscorrectie is niet louter en alleen verdedigbaar op grond van het feit dat men een overbevolking vreest of — zoals wij onze Oosterburen destijds terecht verweeten — dat men heeft te kampen met gebrek aan „Lebensraum”. Een dergelijke oorzaak kan nooit een steekhoudend argument vormen om een ander — al is dat zelfs de vijand — gebied te ontnemen. Het ziet er echter naar uit, dat bepaalde groepen in Limburg een dergelijke onjuiste argumentatie wel aanhangen. Wij laten de billijkheid van de eis tot grenscorrectie met betrekking tot Duitsland op het ogenblik geheel in het midden. Wij kunnen ons voorstellen dat deze billijkheid wordt onderstreept door de omstandigheid, dat de bezetter ons in economisch opzicht zo veel nadeel heeft toegebracht, dat hij in de vorm van een zeker deel van zijn gebied dit nadeel zal moeten vergoeden.

Een soortgelijke eis onzerzijds alleen op grond van het feit, dat wij een overbevolking hebben te vrezen lijkt ons evenwel misplaatst en bovenal in hoge mate inconsequent.

Gedupeerd

De E.V.C. heeft haar kans weer eens schoon gezien. Op 31 Juli, de Residentie-Jubileumdag, hebben de trambestuurders en conducteurs, de buschauffeurs en andere werklieden in dienst van de H.T.M., het werk in de Residentie neergelegd en zijn zij tot staking overgegaan.

Wij laten op het ogenblik het onderwerp van het geschil tussen de directie van de H.T.M. en de stakers daar. Wij constateren alleen, dat dit geschil al lang aan de orde was en dat men onder valse voorwendsels velen uit het personeel mee heeft gekregen om te staken. Om te staken, juist op een dag, waarop de Residentie haar 700-jarig bestaan vierde en voor tienduizenden het een groot gemak zou hebben betekend om zich per tram of bus naar de feesten te verplaatsen. Men dacht bij de stakingsleiding daarmede nu eens goed het feest in de war gegooid te hebben. Hetgeen niet het geval was. Want de tienduizenden, die naar de optocht en de versieringen zijn gaan kijken, deden dit te voet. Veel erger was het echter voor de grote massa der arbeidersbevolking, daar volgens een oude gewoonte, naast de vakantie der bouwvakarbeiders in de eerste week van Augustus, ook tal van andere grote bedrijven in Den Haag gedurende de eerste week van Augustus vakantie geven aan hun personeel. Die wilden naar de treinen komen met de trams, gepakt en gezakt met bagage, met kinderen aan de hand. Maar de trams reden niet. Daardoor werd hun eerste vacantedag reeds bedorven. Hiermede hebben de stakende trammannen in Den Haag een slechte beurt gemaakt, want zij hebben in het bijzonder de eenvoudigen, die geen taxi kunnen betalen, op deze dag gedupeerd.

Kabinet van Caligari

Het kabinet van dr. Caligari was de titel van een griezelfilm in lang vervlogen jaren. Het was een verhaal over een wassenbeeldenspel met futuristische inslag. Maar het pakte wel, die film. Met alle eerbied voor het kabinet, dat dr. Beel ons op een bepaald moment tijdens zijn kabinetsformatie wilde voorzetten, willen we eerlijk bekennen, dat we in vroeger jaren meer onder de indruk waren van het kabinet van dr. Caligari dan van het bijna verwezenlijkte kabinet van dr. Beel. Beiden speelden zich n.l. af in de onwezenlijke sfeer van de niet op zakelijke basis steunende gebeurtenissen. Bij het kabinet van dr. Caligari was dat niet erg. Dat was slechts een film. Bij het kabinet, dat dr. Beel gevormd zou hebben, was dat wel erg. Want dat had moeten trachten een land te regeren.

Drie jaar wederopbouw

Het Ministerie van Wederopbouw en Volkshuisvesting heeft dezer dagen een brochure het licht doen zien over de wederopbouw in ons land sedert de bevrijding. Naar uit het voorwoord van minister in 't Veld in deze brochure blijkt, is het geschrift vooral ook bedoeld als een antwoord op de vele critiek waaraan de nationale wederopbouw steeds heeft bloot gestaan.

In verband met het bovenstaande wekt de brochure ongetwijfeld vele verwachtingen, waaraan echter bij een nauwkeurige bestudering allerminst wordt voldaan. Het geschrift kunnen wij dan ook niet anders dan teleurstellend noemen. Van een weerlegging der critiek is dan ook in het geheel geen sprake. De brochure geeft in hoofdzaak een opsomming van „hetgeen werd bereikt”, waarbij het opvalt, dat vooral ons verkeerswezen de meeste aandacht van genoemd ministerie had. Wat de woningbouw betreft wordt opgemerkt, dat sinds de bevrijding tot en met het eerste kwartaal van dit jaar 16.631 woningen zijn gereed gekomen, een cijfer dat geen overweldigende indruk maakt, indien men bedenkt dat de vooroorlogse productie 42.000 woningen per jaar bedroeg. Opgemerkt wordt, dat in 1947 70% van het bouwprogramma werd gerealiseerd, hetgeen echter op ons ook al geen grote indruk kan maken. Vanzelfsprekend wordt voorts — en begrijpelijk — geklaagd over de schaarste aan materialen. Dat hierbij evenwel met een zeker enthousiasme wordt gesproken over de levering van betonijzer uit de Verenigde Staten, komt ons minder acceptabel voor, aangezien — gelijk wij reeds eerder op deze plaats opmerkten — dit betonijzer door de regering veel te duur werd ingekocht.

Op grond van de mededeling van de minister, dat de bestaande financieringsregeling belangrijke wijzigingen zal ondergaan, wordt de verwachting uitgesproken, „dat de particuliere woningbouw spoedig op gang zal komen”, hetgeen ook wij van harte hopen maar waarin wij vooralsnog een zwaar hoofd hebben, aangezien wij niet de verwachting koesteren, dat die wijzigingen zeer ingrijpend zullen zijn. Tenslotte wordt de lezer op de laatste bladzijde van het „belangrijke feit” in kennis gesteld, dat in totaal 318 wederopbouwplannen aan het College van Algemene Commissarissen zijn aangeboden, waarvan er 63 definitief zijn vastgesteld; een mededeling die ons wel wat al te „planmatig” aandoet.

Al met al is „Drie jaren wederopbouw in Nederland” een geschrift dat bepaald teleurstellend moet worden genoemd.

Tempo

Velen, die wel eens critiek uiten op het parlementaire stelsel, zijn zich eigenlijk niet bewust van het tempo, waarmede het Parlement werkt. Van dat tempo, dat ieder lid van de volksvertegenwoordiging noodzaakt, bij voortdurende waakzaam te zijn, werden in een der eerste vergaderingen van de nieuwe Tweede Kamer een paar aardige voorbeelden gegeven. Het eerste was het voorstel, ondertekend door de heren Romme, Van der Goes van Naters, Tilanus, Oud en Schouten, om in het vervolg geen communisten meer te benoemen in belangrijke commissies als b.v. de commissie voor buitenlandse zaken van de Tweede Kamer, omdat daar bij herhaling vertrouwelijke mededelingen worden gedaan en gezien de houding van de C.P.N. het ongewenst is, dat communisten daarin zitting hebben. Op het moment, dat dit voorstel ingediend en toegelicht werd door prof. Romme, was alleen de heer Borst van de communistische partij in de zaal aanwezig. Hij was kennelijk zo onzeker, wat hij moest doen, dat hij alleen maar de zaal uitging om zijn fractiegenoten op te zoeken. Toen die in de zaal kwamen, was de discussie er over al voorbij en konden zij alleen nog maar tegenstemmen, al kwam de heer Wagenaar daarna nog verklaren, dat zij het de Kamer lastig zouden maken. Maar hij was te laat.

Het tweede geval betrof prof. Gerbrandy. De heer Van der Goes van Naters had voorgesteld om de commissie voor Oost-Indische zaken in het vervolg commissie voor Indonesische zaken te noemen. De voorzitter, mr. van Schaik, vroeg of iemand iets op te merken had. Toen dat niet het geval was, nam hij het voorstel over en werd het zonder hoofdelijke stemming aangenomen. Toen kwam prof. Gerbrandy naar voren om over het voorstel te spreken. De voorzitter wees hem er op, dat het voorstel al aangenomen was, maar, zo voegde hij er aan toe: U bent pas zo kort lid van de Kamer, U moet nog wennen aan het tempo”. Dit eerste optreden van prof. Gerbrandy in de Kamer was niet brillant te noemen.

Integendeel.

Moelijk probleem

De jongste verkiezingen hebben helaas opnieuw bewezen, dat een veel te groot deel van ons volk bewijst niet voldoende inzicht te hebben in zijn rechten en plichten als Nederlands staatsburger. Hierbij bewijst dit volksdeel tevens, dat het de waarde van de democratie niet verstaat. Immers, een half miljoen kiezers hebben niet aan de verkiezingen deelgenomen. Even erg is het feit, dat, blijkens een vlak voor de verkiezingen door het Nederlandse „Gallup-Instituut” gehouden onderzoek — slechts een derde deel van de ondervraagden wist waarom de Kamer werd ontbonden en opnieuw moest worden samengesteld. Niet meer dan 14% wist dat de politiek met betrekking tot Indië de voornaamste inzet van de verkiezingen was. Blijkens een eerder ingesteld onderzoek wist ook maar een zeer teleurstellend klein deel een goed antwoord te geven op de vraag uit hoeveel leden de Eerste en Tweede Kamer waren samengesteld. Al deze verschijnselen zijn in een ware democratische staat zeer funest en het is zaak te zinnen op middelen, door middel waarvan dit politieke analfabetisme zo spoedig mogelijk tot een minimum wordt teruggebracht. Het Algemeen Handelsblad uitte dezer dagen in een hoofdartikel eveneens zijn bezorgdheid met betrekking tot dit vraagstuk en is de mening toegedaan, dat in dit verband veel van de zijde van het particuliere initiatief zal moeten uitgaan, terwijl volgens het blad het schoolonderwijs ook zijnerzijds aan dit belangrijke punt nog meer aandacht kan besteden. Wij kunnen deze mening ten volle onderschrijven. Wellicht ligt het mede op weg van onze politieke partij om door propaganda — ook tussen de verkiezingen in — de massa meer inzicht in het politieke gebeuren te geven, waarbij wij in het bijzonder denken aan een plaatselijke activiteit der partijafdelingen. Makkelijk is dit probleem zeer zeker niet, omdat de oplossing er van vooral in financieel opzicht, grote offers zal vergen. Dit neemt niet weg, dat wij individueel ook nog heel wat werk kunnen verzetten. M.a.w. het is de plicht van iedere Staatsburger, individueel, daar waar hij op politieke onverschilligheid stuit met beleid en overtuigingskracht op te treden, desnoods met terzijdestelling van het eigen politieke inzicht. Politieke onverschilligheid betekent ondermijning van het democratische stelsel en het rijp maken der voedingsbodem van het communisme. Dit gevaar onderschatte men niet!

Een fout hersteld

In een van onze vorige nummers uitten wij critiek op het feit, dat de fiscus bij overwerk ten behoeve van de UNAC loonbelasting afield. Blijkbaar heeft men deze critiek en ook andere uitingen van protest, bij de bevoegde instanties niet misverstaan. Immers, de vorige week werd bekend, dat in het vervolg dergelijk overwerk van loonbelasting zal worden vrijgesteld. Wij maken van dit feit met veel genoegen melding. Hier geldt voor de Overheid ongetwijfeld het spreekwoord: Beter ten halve gekeerd, dan ten hele gedwaald!

Behoeven zelfstandigen sociale verzekering?

De heer W. Baars, accountant te Rotterdam, schrijft ons:

In de N. R. Crt. (van 22 Mei) las ik een bericht over een rapport, uitgebracht door een commissie t.a.v. de wenselijkheid van het brengen onder de sociale verzekeringswetten van zelfstandigen. Het komt hierop neer, dat, wordt dit advies in een wijzigingswet overgenomen en door de Kamers aangenomen, zelfstandigen (middenstanders) gedwongen zullen zijn aan de diverse sociale verzekeringen deel te nemen, voor zover hun inkomen f 6000.— per jaar niet overschrijdt (een minderheid wil tot f 4500.— gaan). Ik weet niet of dit bericht aan de meeste belanghebbende lezers is ontgaan of dat men redeneert het is nog maar het advies van een commissie, het is zover nog niet. In ieder geval had ik enige reactie in de pers verwacht, doch tot heden bleef die uit. Ik kan mij niet voorstellen, dat van de zijde der middenstanders niet onmiddellijk verzet is gerezen.

Op de voorgrond wil ik U zeggen, dat ik voor werknemers de sociale verzekering, als verplichting van de bedrijven t.a.v. hun werknemers, als juist erken, voor wat betreft Ongevallen, Ziekte, Werkloosheid en Pensioen. Kinderbijslag, vooral v.a. het eerste kind bezie ik met gemengde gevoelens, maar is in deze tijd van loon- en prijs-politiek misschien onvermijdelijk. Ik benijd overigens de positie waarin de werknemers bij de uitvoering dezer maatregelen zijn, niet, en zou deze wel beter wensen. Wat betreft de Ziekenfondsregeling, deze moet ik voor werknemers eveneens afkeuren. M.i. is de medische hulp etc. een zuiver particuliere aangelegenheid, als het ware tot het dagelijkse budget behorende, waarin een werknemer zijn vrijheid moet en kan hebben.

Dit om niet de indruk te wekken, dat ik de sociale verzekering goed genoeg vind voor arbeiders, maar andere groepen er te goed voor acht. Het maakt echter een groot verschil of men op georganiseerde wijze de sociale rechten van de werknemers zeker stelt en daarvan als werkgever de lasten draagt of, dat men gedwongen wordt sociale zegeningen te aanvaarden, die men zelf betalen moet. Geen middenstander zal een sociale voorziening wensen die door de Staat wordt betaald, maar wanneer men zelf moet betalen is er geen enkele reden om hem zijn vrijheid te ontnemen t.a.v. de wijze waarop hij zijn risico's als zelfstandige zal dragen.

* * *

Er is maar één rechtvaardigingsgrond voor een dergelijke maatregel te vinden, n.l. wanneer het gevolg van deze vrijheid zou zijn, dat de gemeenschap gevaar loopt de gevolgen te moeten dragen van zorgeloosheid op dit punt van belanghebbenden, of wanneer herhaaldelijk het onvermogen van dezen zou blijken om deze risico's zelf te dragen. In de eerste plaats is het geen eigenschap van zelfstandigen de hand bij de openbare kassen op te houden, daar verzet zich in de eerste plaats zijn bewustzijn van zelfstandige tegen en overigens zal hij op een hoge uitzondering na, zijn verantwoordelijkheid ten deze wel kunnen dragen. Een uitzondering hierop zouden de z.g. kleine zelfstandigen kunnen maken. b.v. marktkooplieden, straatventers enz., maar als men de inkomengrens wil trekken zoals de commissie voorstelt, dan betreft men hierin een geheel andere categorie werkelijke middenstanders, die een zodanige bescherming niet nodig hebben en er bovendien een eer in stellen voor zich en hun gezin zelf te zorgen er bovendien dergelijke maatregelen denigrerend vinden. Voor het zijn van zelfstandige hebben zij hun zelfstandigheidsgevoel nodig en dit wordt op deze wijze ondermijnd.

Wanneer deze maatregel dus onnodig is, is het ook niet verantwoord op deze wijze de bureaucratie en het ambtenarencorps belangrijk uit te breiden, waardoor weer een aantal mensen aan productieve arbeid wordt onttrokken en op deze wijze de middenstand hogere lasten op te leggen, dan die welke besteed moeten worden wanneer zij zelf op hun eigen wijze daarin voorzien.

Het bezwaar van een groter aantal werknemers, die regelrecht van de Staat afhankelijk worden, geldt niet in diezelfde mate voor dat gedeelte dezer sociale verzekeringen, dat door de z.g. onderlinge risicoverenigingen zou worden overgenomen; dit gedeelte zal echter beperkt zijn omdat deze verenigingen die voor de middenstand in aanmerking komen niet concurrerend zijn. Wat de kosten betreft blijft het bezwaar ten volle gelden, want ook semi-bureaucratie is omslachtig en duur. Er zijn risicoverenigingen die hierop een uitzondering maken, maar die herbergen een specifieke kleine groep van grote werkgevers, belanghebbenden en daar is — in tegenstelling met de andere — de individuele invloed op het beheer geen fictie, doch de meeste middenstanders komen daar niet onder.

Verder is het gevolg van de uitvoering van deze maatregel weer een stuk socialisatie: In de eerste plaats wordt een groot gedeelte der parti-

culiere varia-(risico) verzekering verdrongen door de Staat of door semi-staatsinstellingen en vervolgens worden de Artsen en Apothekers vrijwel ambtenaren, want over een particuliere praktijk, wanneer de werknemers en werkgevers-zelfstandigen tot een inkomen van f 6000.— per jaar fondspatiënt worden, behoeft men zich geen illusie's te maken.

Iedere uit sociale noodzaak niet verantwoorde maatregel op dit terrein brengt een concentratie bij de Staat en daarmee op één lijn te stellen organisaties mee, die de gevaren voor de persoonlijke vrijheid van het individu groter maakt en een kwaadwillende dictatuur het wapen in handen geeft om met één slag ons volk weerloos te maken.

* * *

Nog zou ik speciaal aandacht willen vragen voor het brengen van bedoelde zelfstandigen onder de Kinderbijslag. Dit is m.i. een absoluut onnodige maatregel. Een zelfstandige blijft dit zolang hij op deze wijze het levensonderhoud voor zich en zijn gezin, uit hoeveel leden dit ook bestaat, kan verdienen. Gaat dit moeilijk, dan zal hij er een schepje opgooien om 't hoofd boven water te houden, hetwelk de gemeenschap ten goede komt; daar komen ook de initiatieven vandaan. Het wezen van een zelfstandige is, dat hij de risico's van zijn meer of minder goed zakenbeleid persoonlijk draagt en het zou onjuist zijn om door correcties de vruchten van dit beleid gedeeltelijk te gaan overhevelen. Ware dit, met een be-

roep waar dan ook op, wel te rechtvaardigen, dan zou de sociale rechtvaardigheid medebrengen, dat dit niet tot een bepaalde groep van zelfstandigen beperkt bleef, maar werd uitgebreid tot alle zelfstandigen. Want als er reden zou zijn tot gezamenlijk dragen (hetgeen ik ontken) dan moeten de sterksten de zwaarste last dragen en niet uitgeschakeld worden.

Naschrift Redactie. Bij de Tweede Kamer is aanhangig een wetsontwerp, houdende wettelijke regeling betreffende verplichte deelneming in een bedrijfspensioenfonds. Bij de behandeling daarvan zal het standpunt van onze Kamerfractie tegenover de door de heer Baars opgeworpen vragen blijken. Voor zover ons bekend, kunnen wij verklaren, dat vele van de door de schrijver geopperde bezwaren door onze Kamerfractie worden gedeeld.

HET VERDRIET MIJ

in het artikel „Volk van Morgen” door Amy Groskamp—ten Have te lezen: „Dat er scholen zijn voor achterlijke kinderen, scholen voor uitzonderlijk begaafde kinderen (welke scholen zijn dat? V.) scholen voor blinden en doven, dat weten we. Dat alles behoort bij het Bizarde Onderwijs”. Dat is onjuist. We spreken van bijzonder L.O. en deze kunnen in hun soort dus zowel van openbare als bijzondere aard zijn. Men mag de idee niet propageren als werd alleen van „bijzondere” zijde iets voor het afwijkende kind gedaan. Overigens las ik het artikel met waardering.

Hoogachtend,
dw. dn.

Utrecht.

FR. VISSER.

DE JUSTITIE IN NEDERLAND

Vóór de oorlog genoot onze justitie, waaronder te verstaan zowel de rechtsprekende colleges als het openbaar ministerie in al zijn geledingen, hier te lande een zeer groot, algemeen vertrouwen. En terecht. Onze rechterlijke macht bestond uit bekwaame juristen, die uit liefde voor het rechterlijke ambt hun hoge functie uitoefenden en het openbaar ministerie was waakzaam en bedachtzaam tegelijk. Met grote nauwgezetheid plachten de belangen van de rechtszekerheid te worden afgewogen en niet minder werd rekening gehouden met de belangen van het individu, de Nederlandse burger, wiens lot hem met de justitie in aanraking bracht. Het is daarom te betreuren, dat het na de oorlog met onze justitie en met het algemene vertrouwen in haar minder goed gesteld is.

In de eerste plaats heeft de z.g. bijzondere rechtspleging er weinig toe bijgedragen om het vertrouwen in de onfeilbaarheid van onze rechtspleging te handhaven. Hier golden, echter tal van omstandigheden, welke het moeilijk maken iemand enig verwijt te maken; de vaagheid van de materie zelve, politiek strafrecht, en het ongeschoolde personeel, dat veelal niet voor zijn taak berekend bleek, waren twee onvermijdelijke factoren, die er toe leidden dat de vraag of het beter gekund had, blijkbaar ontkennend moet worden beantwoord.

Evenmin heeft bevredigend gewerkt de regeling omtrent de uitwijzing van ongewenste vreemdelingen, in hoofdzaak Duitsers. Hier gold evenzeer de moeilijkheid van de materie, want de terzake door de Minister gegeven en later gewijzigde richtlijnen lieten veel ruimte voor interpretatie over. Nadat de Rijksvreemdelingendienst in de zomer van 1947 die Duitsers uit ons land had kunnen verwijderen, die uitsluitend naar het oordeel van deze dienst daarvoor in aanmerking

kwamen, heeft de Minister onderdrang van de op dit oordeel uitgeoefende critiek commissies ingesteld, die over de uitwijzing zouden adviseren. De procedure was evenwel gebrekkig geregeld. De commissies mochten de betrokkene of zijn raadsman niet horen en evenmin getuigen. In de praktijk werd dus het advies, uitsluitend op grond van gegevens uitgebracht, die door de plaatselijke vreemdelingenpolitie waren verzameld.

De rapporten van de vreemdelingenpolitie, welke in de tweede helft van 1947 en later door de commissies moesten worden beoordeeld, berustten echter in de regel op gegevens, welke in 1946 en vroeger waren verzameld, in een tijd dus, dat het kleinste vergrijp van een Duitser in de plaatselijke gemeenschap als grond voor uitwijzing gerechtvaardigd werd geoordeeld en weinig begrip bestond voor een soms ook voor een Duitser bestaande dwangpositie. De rapporten waren dan ook dienovereenkomstig opgesteld en voor de adviescommissie, welke alleen op het dossier recht mocht doen, bleef niets anders over dan om tot uitwijzing te adviseren.

Zo hebben tal van uitwijzingen plaats gevonden, welke het rechtsgevoel niet hebben bevredigd. Ieder, die in enige functie met dit onderwerp te maken heeft gehad, zal het onbevredigende van de door de Minister vastgestelde regeling kunnen beamen.

De recente arrestatie van de directeur van het Mauritshuis en diens vrijlating een week later door de Rechtbank heeft opnieuw een ernstige schok toegebracht aan het vertrouwen in het beleid van onze justitie. Hier gold geen verontschuldiging voor ongeschoold personeel of vaagheid van de materie en het wachten is op het eerste officiële bericht, dat aan deze arrestatie een schijn van recht kan verlenen. De juristen in ons land zullen

in de courantenberichten hiernaar vergeefs hebben gezocht. De publicaties vermelden uitdrukkelijk, dat van het zoeken van eigen voordeel door de betrokkene niet was gebleken en dat de transacties, welke hem verweten werden, door het Nederlandsche Beheersinstituut waren gefiatteerd. Al moeten deze publicaties met enige reserve worden beoordeeld, de vraag is toch gewettigd hoe het mogelijk is, dat in ons land tot een zo ingrijpende maatregel als de persoonlijke vrijheidsbeneming wordt overgegaan op gronden, welke, een week later aan een rechterlijk college voorgelegd, te licht bevonden worden. De belangen van het individu tellen niet meer en in de hoop, dat het bewijs nog wel komen zal, wordt tot arrestatie overgegaan.

Althans een andere beoordeling van dit geval is voorshands niet mogelijk en daarmee is het kwaad gedaan. De rechtszekerheid, dit kostbaar goed van onze gemeenschap, is opnieuw aan het wankelen gebracht en aan de betrokkene is onherstelbaar nadeel berokkend.

Justitia, let op Uw saeck!

B.

sihi POMPEN
voor *Scheepvaart*
en *industrie*
Raadpleeg onze
technische dienst
Machinefabriek
C. MATERS C.V.
Beverwijk, Tel. 3141

Een opmerkelijk woord uit de vakbeweging

Scholing en verdieping van inzicht bij de arbeiders als wapen tegen demagogie

Ende Juni kwam te Rotterdam de Centrale Bond van Transportarbeiders, aangesloten bij het N.V.V., in een driedaags congres bijeen.

Tijdens deze bijeenkomst werd door de bondsvoorzitter, de heer R. Laan Sr., een openingsrede uitgesproken, die o.i. in meer dan een opzicht het vermelden waard is.

Wij vonden deze rede afgedrukt in het orgaan van de Centrale Bond van Transportarbeiders, „De Transportarbeider” genaamd.

Indien men deze rede ernstig bestudeert, valt het allereerst op, dat zij wordt gekenmerkt door een rustig en helder inzicht, waarbij quasi revolutionaire en demagogische frasen, zoals zij in het bijzonder vóór de oorlog maar al te graag ook in de vakbeweging werden gebezigd, geheel achterwege blijven.

Het is ongetwijfeld een verheugend verschijnsel dit te constateren, omdat hieruit blijkt, dat er in ons land gelukkig nog arbeidersleiders zijn die hun moeilijke taak en hun zeer verantwoordelijk werk met kennis van zaken weten te verrichten.

Immers, hoe vaak niet werden en worden op het ogenblik nog de arbeiders met demagogische leuzen tegen het z.g. „kapitalisme” opgezet onder motieven die zuiver speculeren op een gebrekkige ontwikkeling en louter ontevredenheid der werknemers? Zoals gezegd, de rede van de heer Laan verraadt een geheel andere mentaliteit. Men kan hieraan de conclusie verbinden, dat, indien een dergelijke rustige stijl, alom bij de verantwoordelijke leiders in de arbeidersbeweging zou worden gebruikt, veel misverstand tussen „kapitaal” en „arbeid” zou kunnen worden weggenomen.

Een „ommekeer” die onze aandacht verdient

SCHOLING EN VERDIEPING

Opvallend zijn de woorden van de heer Laan als hij aan het slot van zijn rede, na enige eisen te hebben opgenoemd, woordelijk uitroept: „Voor de verwezenlijking van dit alles is nodig scholing en verdieping van inzicht”.

Ziehier in enkele woorden het probleem waar alles om draait. Scholing en verdieping van inzicht bij de grote massa der arbeiders. Dit is de hoofvoorwaarde waaraan moet worden voldaan wil de samenwerking tussen arbeiders en ondernemers inderdaad vruchtbaar worden. Scholing zal hierbij noodzakelijkerwijs aan het vormen van inzicht vooraf moeten gaan. Welk een misverstand, welk een onbegrip, welk een ongemotiveerde en kunstmatig geschapen „klassentegenstellingen” zouden in ons land uit de weg geruimd kunnen worden, indien het door de heer Laan gegeven devies consequent in de arbeidersbeweging werd doorgevoerd!

Welk een belangrijke stap zou er dan tevens zijn gezet op de weg, die voert naar een samenwerking tussen kapitaal en arbeid in Nederland, een weg die de V.V.D. als de enig juiste ziet. Scholing en verdieping wil zeggen, het aankweken van een gemotiveerde kritische zin en vooral hieraan heeft de meerderheid der werknemers dringend behoefte. Ontwikkeling der redelijke kritische zin betekent het onderkennen der vele vraagstukken, die thans nog veel te veel met demagogische leuzen worden „opgelost”. Veel te veel nog loopt de massa aan achter de door de leiding aangegeven leuze der geleide economie, zonder dat die massa in staat is te beoordelen tot welk een funeste gevolgen — ook voor die massa — dit stelsel moet leiden. Daarom zeggen wij het de heer Laan na: Scholing en verdieping van het inzicht is nodig.

WAPEN TEGEN DE KLASSENSTRIJD

Vanzelfsprekend zal de door de heer Laan bedoelde scholing een subjectief karakter dragen. Nogmaals, toch zouden wij hiermee een flinke stap vooruit komen, omdat dan aan het bedrog der massa een einde zou kunnen worden gemaakt. Nog veel te veel worden de arbeiders opzettelijk tegen de ondernemers opgezet, waarbij termen als „reactie”, „ontvoogding der arbeiders”, „knechtschap”, „onderdrukking” etc. schering en inslag zijn. Veel te veel nog wordt de ondernemer voorgesteld als de rijkard met pelsjas aan en een hoge hoed op waarom heen zilveren rijksdaalders zijn gegarneerd. Dit is be-

grip bij te brengen voor de zeer vele moeilijkheden waarvoor ook de werkgevers zich zien geplaatst.

Scholing en inzicht, zij zijn de pijlers waarop de ware democratie rust en daarom gelden deze woorden als een waarschuwing voor de georganiseerde arbeidersbeweging als geheel. Immers, daar waar scholing en inzicht ontbreken, steekt het communisme de kop op, dat met onzinnige leuzen als „hogere lonen, lagere prijzen”, de ongeschoolde en van elk inzicht gespeende arbeider voor zich tracht te winnen en hem de dictatuur injaagt. Als zodanig is de vermaning van de heer Laan als een noodkreet te beschouwen, waaraan de vele vakverenigingsleiders in deze tijd wel degelijk op grote schaal gehoor mogen geven.

EEN DEMOCRATISCH BELANG

Wij willen deze aangelegenheid vooral ruim zien. Het ligt voor de hand dat de door de heer Laan bedoelde scholing niet zal werken voor de beginselen van de V.V.D. Dit neemt niet weg, dat wij volkomen achter zijn uitspraak staan, omdat de geestelijke verheffing van de arbeiders voor de handhaving der democratie van het grootste gewicht is. Doch ook al ziet men dit vraagstuk vanuit de gezichtshoek van onze beginselen, dan zal navolging van de raad door de voorzitter van de Centrale Bond van Transportarbeiders warm aanbeveling verdienen. Immers, met een arbeidersmassa die een behoorlijk verstandelijk peil heeft weten te bereiken zal makkelijker naar een synthese tussen kapitaal en arbeid kunnen worden gestreefd, dan met een massa die opzettelijk dom wordt gehouden en die willens en wetens te-

gen de ondernemers met gevoelens van haat en afgunst wordt opgejaagd. Indien scholing en inzicht in grotere mate bij de werkende massa wortel schieten dan op het ogenblik het geval is, zal het makkelijker aantoonbaar zijn, dat de belangen van ondernemer en arbeider zeer vaak parallel lopen. Dat hieromtrent enig inzicht baan begint te breken, is bij de jongste verkiezingen wel gebleken. Wij hechten aan de uitspraak van de heer Laan veel belang, vooral ook omdat zij noodzakelijker wijze redelijker strijdmethoden inhoudt. In hoeverre wij hier op de goede weg zullen geraken zal inmiddels dienen te worden afgewacht.

Persoonlijke ervaringen mochten ons bij de jongste verkiezingen opnieuw bewijzen, dat er onder de arbeiders voor onze beginselen een grotere belangstelling bestaat, dan men over het algemeen wel aanneemt. Men doet er o.i. goed aan, de band die er tussen de arbeiders en onze Partij bestaat niet te onderschatten. Zeker zijn er redenen om aan te nemen, dat deze band in de toekomst steviger zal worden.

Doch indien men dit laatste wil bereiken, zal men ter dege ervan op de hoogte moeten zijn wat er zich onder de arbeiders en hun politieke en economische organisaties afspeelt. Het vermanende woord van de heer Laan lijkt ons in dit verband belangrijk genoeg om er nog eens met nadruk in ruimere kring de aandacht op te vestigen. In een volgend artikel hopen wij op een en ander nader terug te komen.

G. STEMPHER.

wuste misleiding, waaraan sommige arbeidersleiders zich nog dagelijks welbewust schuldig maken.

Daarom kunnen wij het nieuwe geluid van de voorzitter van de Centrale Bond van Transportarbeiders met vreugde begroeten. Immers, dan pas als de verstandelijke ontwikkeling van de massa wordt bevorderd, dan pas zal het mogelijk zijn de arbeiders

Bevordert de liefde voor

HEEM EN STREEK!

„Wij leven in een tijd waarin als duidelijke reactie tegen de steeds verder voortschrijdende verambtelijking van het maatschappelijk leven eenvoudig gesmeekt wordt om een nieuw perspectief”.

(Mr. L. R. J. ridder van Rappard.)

Wat beoogt een streekgemeenschapsraad?

Door de nood der tijden groeide tijdens het begin der bezetting bij de 22 burgemeesters in de Alblasserwaard en de Vijfherenlanden het verlangen naar een duurzamer relatie dan voorheen bestond, teneinde het hoofd te kunnen bieden aan de in sterker mate opdringende moeilijkheden. Het was de gemeente Gorinchem, onder leiding van haar energieke jonge burgemeester Mr. van Rappard, welke reeds in Juni 1940 binnen haar muren de burgemeesters der omliggende gemeenten bijeen zag. Aanvankelijk bijeengekomen ter bepaling van een juiste houding tegenover de vele maatregelen van de bezetters, begonnen deze burgemeesters zich weldra ook bezig te houden met de projecten, die van de grootste betekenis waren voor de toekomstige wederopbouw van het bestuurstelsel in het algemeen en dat van de betrokken landstreek in het bijzonder. Er waren een aantal problemen, die deze magistraten bezig hielden: de verder voortschrijdende ontluistering van het polderlandschap tengevolge van het geleidelijk verdwijnen van voor de waard zo typerende knotwilgen-beplanting, de zorg voor het behoud van de windmolens en andere streekmonumenten, de wering van ontsierende bouwsels, het vraagstuk van de lintbebouwing en van de wegen en verkeerszorg.

Geheel zelfstandig en zonder enige kennis van hetgeen in de harten der burgemeesters leefde en in hun bijeenkomsten ter sprake kwam, was ik in mijn toenmalige standplaats begonnen met de organisatie van het lager onderwijs in een modernere richting. Het stond bij mij vast, dat juist in die periode ons onderwijs ernstig bedreigd werd op één punt, dat als het ware de gehele grondslag vormt van opvoeding en onderwijs, n.l. het bewustzijn, dat in elke Nederlandse school tot het uiterste gestreden diende te worden voor nationaal onderwijs. Voor een onderwijs en opvoeding in waardig nationale zin, zoals destijds de secretaris-Generaal Prof. dr. van Poelje in een circulaire aan gemeente- en schoolbesturen en leerkrachten had aanbevolen. Ik meende, op grond van jarenlange ervaring, dat zulk onderwijs alleen maar mogelijk zijn kon, indien

men in de scholen de leerlingen ten nauwste betrof bij de bijzondere gaardheid van hun eigen geboorte- of woonstreek. Wilden wij bij de opgroeiende jeugd een waardig nationaal besef levendig houden, dan moest, naar ik toen meende en nu nog steeds meen, begonnen worden met de ontwikkeling van het in ieder mens aanwezige gevoel voor de eigen onmiddellijke omgeving, voor de heem, dat is het gebied waarmee men met duizenden draden van emotioneel en intellectueel karakter verbonden is. Het was deze overtuiging, welke mij er toe bracht het onderwijs in de betreffende school nog sterker dan voorheen af te stemmen op het streekgeïene. Aanvankelijk kozen wij daartoe de naam heemkunde, doch moesten tot onze schrik ervaren, dat N.S.B. en bezetter bij de propaganda voor hun ideologie het heemkunde-principe op de voorgrond brachten.

Het behoeft geen betoog, dat dit feit aanvankelijk ons werk belemmerde, maar dank zij het vertrouwen van ouders en autoriteiten, waarvan de boven genoemde kring van burgemeesters reeds spoedig op treffende wijze blijk gaf, waren we in staat ons werk voort te zetten. Zo konden we in de zomer van 1942 in samenwerking met de burgemeesterskring in een aantal gemeenten populair-wetenschappelijke bijeenkomsten beleggen met autoriteiten en onderwijzend personeel van openbare en bijzondere scholen. De huidige Minister van Onderwijs, K. en W., dr. Gielen, werd bereid gevonden op de eerste bijeenkomst in de gemeente Kedichem een pleidooi te houden voor de praktische toepassing van het heemkunde-beginsel bij het lager onderwijs.

* * *

De vooropgezette bedoeling om door het wekken van meer belangstelling voor het streekgeïene de onderwijzers de ogen te open voor de mogelijkheid om het Nederlandse zelfbewustzijn der aan hun zorgen toevertrouwde jeugd via heem- en streekkennis te verlevendigen tot een waarlijk verdiept nationaal besef, werd juist door deze bijeenkomsten een heel eind verwezenlijkt, zoals Mr. van Rappard later bevestigde.

Maar van groter betekenis was, dat juist deze bijeenkomsten geleid hadden tot de vraag in de burgemeesterskring of het aan particulier initiatief ontsproten werk in deze richting niet overgebracht kon worden naar een groter en officiëler verband. Tijdens een bespreking met de voorzitter van de burgemeesterskring werd besloten de verdere plannen in handen te leggen van de burgemeesterskring. Op verzoek van de voorzitter heb ik mij toen belast met het ontwerpen van een schema, dat de aspecten van de streekkunde zou weergeven.

(vervolg op pag. 6)

OF TERUG OF GEWELD

OF TERUG...

Het is niet onwaarschijnlijk, dat de door Wallace destijds genoemde punten, waarop volgens hem overeenstemming tussen Rusland en Amerika bereikt zou kunnen worden, de grondslag voor de komende onderhandelingen zullen vormen. Nog niet bekend is het echter, of de Russen zullen treden in de eis van de Westelijken, dat eerst de blokkade van Berlijn opgeheven moet worden. In hun nota van 14 Juli antwoordden zij, dat zij „de aanvang van onderhandelingen niet konden verbinden aan het voldoen van welke preliminaire voorwaarden dan ook”, maar, het is niet onmogelijk, dat zij toch de blokkade zullen verzachten, hetgeen de Westelijke geallieerden dan als een voldoende eerherstel zouden accepteren. Dit zullen zij echter alleen doen, indien zij werkelijk willen, dat er weer een viermogendhedenconferentie tot stand komt. Was hun antwoordnota van 14 Juli al weinig gretig op dat punt („hoewel geen bezwaar makende tegen onderhandelingen...” luidde de tekst), thans ziet men helemaal niet in, wat de Russen denken te kunnen bereiken bij een hernieuwd gesprek.

Wat er dan tussen 14 Juli en nu gebeurd? De oprichting van een West-Duitse staat, waartoe verleden week definitief besloten is, heeft alle eventuele Russische berekeningen voor een ruil van Westelijke zeggenschap in Berlijn tegen Russische zeggenschap in het Roergebied de bodem ingeslagen. Te nauw immers brachten de Russen telkens de blokkade van Berlijn in verband met de staatkundige en economische reorganisatie van West-Duitsland en te dikwijls herhaalden zij hun eis tot zeggenschap in het internationale toezicht op het Roergebied dan dat men niet zou geloven, dat zij bereid waren om de blokkade van Berlijn op te heffen in ruil voor een vinger in de West-Duitse pap. Kennelijk hoopten zij, dat de Westelijken zich bereid zouden tonen om hun West-Duitse plannen op te schorten, ten einde een verzachting van de precaire toestand in Berlijn te verkrijgen.

Deze berekening is niet opgegaan: ondanks aanvankelijke Franse en Duitse aarzelingen zal de West-Duitse staat (zij het niet onder deze naam) aan het einde van dit jaar of begin van het volgende geboren worden. Aldus worden de Russen in dit gebied voor een voldongen feit gesteld. Thans zullen zij niet kunnen verwachten, dat zij enige van hun fundamentele eisen — tien milliard dollar herstelbetaling uit de lopende productie en viermogendhedencontrole op het Roergebied — ingewilligd zullen zien. En aangezien zij van de inwilliging van deze eisen, juist het tot stand komen van voorwaarden, waar nog wel over valt te praten (de vorming van een regering voor geheel Duitsland en het terugtrekken van alle bezettingstroepen), afhankelijk willen maken, is het de vraag, of de Russen thans nog enig voordeel in een conferentie zien.

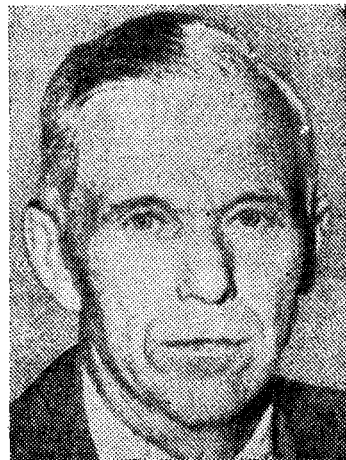
De Westelijken hebben thans niets meer aan te bieden in ruil voor concessies van Russische zijde. Het kan

Stalin heeft de afgezanten van de drie Westelijke mogendheden ontvangen. Dit bericht, dat Maandagavond doorkwam, verwekte optimisme in het Westen: de ruzie om Berlijn zou nu wel gauw aan de conferentietafel bijgelegd worden. Inderdaad gaf het bericht aanleiding tot een zekere ontspanning. De aandacht was nu van Berlijn naar Moskou, van het militaire naar het diplomatieke toneel, verschoven. De Russen schijnen bereid te zijn te gaan praten — niet alleen over Berlijn, maar over geheel Duitsland of zelfs ook over andere onderwerpen — een bereidheid, waarvan zij trouwens reeds blijk gegeven hebben bij gelegenheid van die onbegrepen briefwisseling tussen Stalin en Wallace in Mei.

Wat is er gebeurd?

niet de bedoeling zijn van de Russen om een conferentie samen te roepen met het enige doel om eenzijdige concessies te doen. Als zij in een dergelijke zwakke toestand zijn verzeild geraakt (waar trouwens niets op wijst), dan kunnen zij die concessies beter met stille trom doen. Blijft een viermogendhedenconferentie, ondanks de uitdaging in West-Duitsland, hun doel, dan moet de conclusie luiden, dat de Russen haar zullen willen misbruiken om de Westelijken in de ogen der wereld (en vooral der Duitsers) met de schuld van de voortzetting van Duitslands splitsing en de voortzetting van de „koude oorlog” te beladen. De overeenkomst van Frankfurt tussen de elf West-Duitse regeringschefs en de drie militaire gouverneurs, waarbij de grondslagen voor de West-Duitse staat werden gelegd, heeft hun die taak gemakkelijker gemaakt.

En ondertussen blijft dan het lot van Berlijn geheel in de handen der Russen. Zij mogen dan misschien voor de duur van een conferentie een verzachting in de blokkade gaan aanbrengen, de stad blijft er niet minder een aan de willekeur der Russen overgeleverde stad om. De geallieerde luchtbrug naar Berlijn moge een succes zijn geworden, dat de Russische berekeningen voor de eerstkomende tijd in de war heeft gestuurd — op de lange duur is zij

OF GEWELD...

niet voldoende om de economie van Berlijns Westelijke sectoren aan de gang te houden en zal er — zonder dat de Russen er een vinger tegen behoeven uit te steken — toch een einde op gevonden moeten worden. De eerste stap hiertoe moeten de Westelijken doen. Deze is thans langs diplomatieke weg gedaan. Heeft deze vroeg of laat geen succes (en het uitzicht hierop is — zoals boven betoogd — somber), dan zijn de Westelijken gedwongen de eerste stap langs een andere weg te doen. Deze is of de weg terug of de weg van het geweld.

Bevordert de liefde voor heem en streek!

(vervolg van pag. 5)

Als belangrijkste onderdeel zag ik toen de instelling van een streekcommissie, welke zich belasten zou met de behartiging van een aantal belangen der streek. Ik formuleerde die belangen aldus:

- 1e. een zo breed mogelijk opgezette wetenschappelijke bestudering van de streek;
- 2e. het bevorderen van de liefde voor eigen heem en streek;
- 3e. het bevorderen van de meest uiteenlopende streekbelangen en het in stand houden van bestaande cultureel waardevolle toestanden.

Naast de bestaande streekcommissie, die ik mij dacht dat gevormd moest worden uit de burgemeesters der betreffende gemeenten, waarbij als voorzitter zou fungeren de burgemeester der centrale gemeente, in dit geval Gorinchem, achtte ik een technisch streekbureau, voornamelijk bestaande uit wetenschappelijk gevormde streekbewoners, noodzakelijk, opdat aan de propaganda een behoorlijke wetenschappelijke basis gegeven kon worden. Tenslotte bepleitte ik de stich-

ting van een streekmuseum in de centrale gemeente, waarbij ik dan in het bijzonder de nadruk legde op een juiste inrichting van een dergelijk museum. Het kwam mij voor, dat de bestaande oudheidkamers te veel verzamelpaatsen en te weinig instructief waren.

Voorts achtte ik het van de allergrootste betekenis, dat er jaarlijks een streekdag georganiseerd zou worden, tijdens welke een bepaald onderwerp belicht werd door verschillende deskundigen uit de streek.

Helaas is van dit alles niets verwezenlijkt kunnen worden. De omstandigheden werden steeds ongunstiger: verschillende burgemeesters werden uit hun gemeenten gebannen en vervangen door N.S.B.-ers; de weinig overgebleven goede Nederlandse magistraten hebben wijselijk de plannen onder die omstandigheden laten rusten. Na de bevrijding is echter opnieuw de belangstelling gewekt voor de bestaande idee. Maar inmiddels was men tot de overtuiging gekomen, dat de aanvankelijke opzet te beperkt was en dat de Gemeentewetswijzigingen van 1931 de oprichting van een Streekschapsraad mogelijk maakten. Was ik bij mijn opzet geheel gebleven tot min of meer uitsluitend de culturele streekbelangen, de latere plannen strekten zich over een ruimer terrein uit.

Men kwam nu tot de idee van de stichting van een Streekschapsraad, overeenkomstig het bepaalde in de artikelen 129-146 der Gemeentewet.....

De vorming dus van een rechtspersoonlijkheid bezittend lichaam inclusief een orgaan, overeenkomstig

Ter herinnering... en vergelijking

Vyf en dertig jaar geleden, in 1913, toen er verkiezingen voor de gemeenteraden gehouden zouden worden, stelden te Utrecht de liberalen (die daar v e r in de meerderheid waren) aan de andere partijen voor, tezamen alle aftredenden candidaat te stellen, waardoor allen hun zetels zouden behouden. Dit voorstel werd door de rechterzijde afgewezen. De uitslag der stemming bracht haar de niet-verwachte teleurstelling, dat de anti-revolutionairen alle vijf door hen bezette zetels verloren aan de liberalen.

Wat hebben toen de liberalen gedaan?

Zij hebben te kennen gegeven, dat een gemeenteraad zonder de anti-revolutionairen geen behoorlijke vertegenwoordiging van de burgerij was; en dat telkens wanneer een van de door hen bezette zetels zou open komen, deze aan de anti-revolutionairen zou worden afgestaan totdat deze weer vijf zetels zouden bezitten.

Dienovereenkomstig is gehandeld!

Toen een paar maanden later een liberaal overleed, werd diens plaats aan een anti-revolutionair afgestaan.

De liberalen stelden geen candidaat, de anti-revolutionairen w e l.

Nog vier malen gebeurde hetzelfde. Telkens stemden de liberalen tezamen met de anti-revolutionairen.

Wie dit wil, kan de juistheid van deze feiten in de archieven ten Gemeentehuis (afd. verkiezingen) controleren.

Tevens kan uit hetgeen hier in herinnering wordt gebracht blijken, hoe destijds het algemeen belang boven partijbelang gesteld werd op een wijze, welke m e t t e r d a a d democratisch en sociaal was, anders dan na 1919 en ook nu nog.

het gestelde in art. 130 sub b. jo. 134 der Gemeentewet, waaraan de bevoegdheid om verordeningen te maken, door strafbepaling of politiedwang te handhaven benevens het recht van belastingheffing. Dit was inderdaad een aanmerkelijke uitbreiding van het oorspronkelijke plan. Al dadelijk kwam nu naar voren, dat ook de sociale belangen der streek behartigd dienden te worden. Een commissie van vijf burgemeesters begon met bekwame spoed met het ontwerpen van een gemeenschappelijke regeling, welke, naar Mr. van Rappard meedeelde, reeds in concept gereed ligt en waaromtrent onlangs in de plaatselijke bladen vermeld werd, dat binnenkort de verschillende gemeenteraden zich zullen beraden.

In een slotartikel zullen wij een ander uit dit nieuwe plan publiceren. Hier zij thans nog opgemerkt, dat het geheel meer dan het vroegere ontwerp de individuele burger betreft bij de behartiging van de streekbelangen in uitgebreidste zin des woords.

Het ware te hopen, dat deze nieuwe regeling binnen niet te lange tijd praktisch verwezenlijkt wordt, omdat zij van de grootste betekenis is voor al de gebieden in ons land, waar men in principe reeds lange tijd voor een dergelijke gedachte voelt, maar tot concretisering nog niet kwam. Het is ook daarom, dat hier op dit novum de grootst mogelijke aandacht gevestigd wordt.

J. VAN MOURIK.

Het juk der geleide economie

Er zijn machtige wapens in het arsenaal der economische vrijheid

In een van onze universiteiten, op de tram, was ik kort geleden getuige van een gesprek tussen een paar studenten, blijkbaar toekomstige juristen. „Bah, nu die akelige economie!”, zei de ene, onder algemene instemming. De jongelui hadden niet eens de verzachtende omstandigheid van naar buiten lokkend mooi zomerweer. Of misschien de voordrachtsmethoden van hun prof. er niet onschuldig aan waren, wil ik overigens in het midden laten. In elk geval was de opmerking een betreurenswaardig symptoom voor een houding, die men helaas telkens weer ontmoet, niet slechts bij studenten.

Economie is werkelijk niet droog. Maar dat haar deze smaad aankleeft, heeft gevaarlijke consequenties. Wij allen schelden geducht op de economische noodtoestanden en de ontelbare dagelijkse obstakels op de weg van onze economische gedragingen; wij hebben vage algemene ideeën over de wenselijkheid van economische vrijheid (wat is dat eigenlijk?) en de verfoeilijkheid van het socialisme en natuurlijk het communisme — maar hoe staat het, beste lezer, hand op het hart, wanneer ge in een economische discussie verward raakt met iemand „van links”? Weet ge dan goed van u af te bijten? Meestal hebben zulke lieden immers het voordeel van alle ijveraars, dat zij de materie bestudeerd hebben, zij het met de oogkleppen van hun vooraf opgevatte opinie.

Er zijn machtige wapens in het arsenaal der economische vrijheid. Zij moesten echter bekender en meer populair zijn. Hoe brillant en aantrekkelijk economische literatuur tot dien behoeve kan zijn, dat bewijst een zojuist verschenen boek.*) Een vermaarde Engelse econoom, professor John Jewkes van de universiteit te Manchester heeft zijn hart gelucht onder de treffende titel „Beproeving door geleide economie”; of men zou ook wat toegespitster in de geest van de auteur kunnen vertellen: „De vloek der geleide economie”.

Het ware te wensen, dat een Nederlandse bewerking van dit boek vervaardigd werd. Het combineert wetenschappelijke diepgang met de bovenbouw van een plezierjacht. Niets van de stortvloed van statistieken of zelfs gecompliceerde mathematische vergelijkingen en van het zwaartillende vak-jargon dat over het algemeen prikkeldraad om de economische literatuur vormt. Ook de volslagen leek, mits hij zich een minimum van intellectuele inspanning getroost, kan elke zin begrijpen en appreciëren. Jewkes demonstreert op voortreffelijke wijze wat economisch denken is.

Dit is niet de plaats voor een uitvoerige kritische waardering. Het boek heeft in zekere zin de fouten van zijn deugden, doordat het bewust eenzijdig is in de vernietigende kritiek van de grondidee der geleide economie, n.l. van de noodlottige dwaalleer, dat de staat capabel zou zijn het functioneren van de economie door wetten, decreten en ambtenaren te bepalen. Het doet aan de waarde van het boek geenszins afbreuk, dat de slinger van de argumentatie soms wat te ver naar de andere kant doorslaat. Prof. Jewkes zou vermoedelijk de eerste zijn, die beaamt, dat de tijden van voor honderd jaren, met de klassieke formule: Laissez faire onherroepelijk voorbij zijn.

De enorme betekenis van het boek ligt hierin, dat met het gewicht van autoriteit en onverbidelijke logica de concentrische aanval tegen de wellicht meest gevaarlijke moderne afgod geopend wordt. Met radicaal succes, en bovendien juist op tijd. Want het wangehoof, dat de geleide economie, het dirigeren „volgens plan”, in beginsel goed en wenselijk is, heeft reeds al te diep wortel geslagen, ook bij talloze onnadenkenden die niets minder zijn dan socialist. Overlevering, propaganda en gewoonte hebben gevaarlijk werk gedaan. De laatste acht jaren hebben ons laten vergeten, dat rantsoeneringen, rijksbureaux en zoveel andere ketenen slechts een noodzakelijk kwaad tengevolge van de oorlog zijn. Onnodig te zeggen, dat niemand, ook de meest orthodoxe laissez-faire-liberaal niet, zulke tijdelijke noodzakelijkheden loochent.

Met bijtende ironie overgiet prof. Jewkes, die geestelijke houding van schouderophalende berusting waarmee de Europeaan van 1948 zijn juk draagt. Dit juk is niet noodzakelijk, en het is niet „goed”. Er is geen grotere mate van gerechtigheid, indien een als onpartijdig veronderstelde staatsleiding de productie en de distributie van de goederen commandeert. Om te beginnen: deze onpartijdigheid bestaat helemaal niet, zij is een holle, onaanvaardbare fraze, zoals talloze anderen. Niemand die nadenkt zal immers van een parlementaire regering — of wil men deze regeringsvorm uiteindelijk loslaten?! — een objectiviteit boven de partijen verwachten, dus het opgeven ook van de eigen beginselen, waarop het beleid is gegrondvest.

Zo zijn er meer van die holle cliché-woorden, en het is een genot te

lezen, hoe prof. Jewkes ze aan vivisectie met dodelijke afloop onderwerpt. Denk eens zelf na, lezer, wat men eigenlijk moet verstaan onder de volgende bij de plan-mensen zo geliefkoosde woorden (en het doet er niets aan toe, of ze van de Engelse Labour Party komen — of van elders): „Stabiliteit”. „Ordelijke vooruitgang”. „Gezonde prijspolitiek”, „Nationaal interesse” etc. etc. Zodra men begint aan dit jargon te tornen, dat men helaas geleerd heeft, automatisch te gebruiken, dan komt men tot verrassende resultaten. Het blijkt dan, dat de inhoud van de mooie uitdrukkingen voor burger A heel anders is, dan voor laat ons zeggen bedrijfsgroep B — het is dezelfde geschiedenis als met de betekenis van het ongelukkige woord „democratie” ten Oosten of ten Westen van de Elbe.

Het wekt welhaast medelijden, wanneer de auteur steeds opnieuw met bij elkaar geplaatste citaten uit Engelse regeringsverklaringen uit verschillende tijdperken van het tegenwoordige bewind de eieren dans laat zien waartoe de wanhopige pogingen leiden, om zovele tegenslagen en onverwachte incidenten te verklaren of weg te cijferen, die het lot der Engelse economie na de oorlog zijn geweest.

Hier komt men tot een ander aspect van het boek. Dat is de meedogenloze argumentatie, dat het economische proces veel te ingewikkeld is in zijn ontelbare factoren, om door mensengeest centraal van bovenaf en op lange termijn te worden geordonneerd. Wanneer een strenge winter niet in de calculatie van mogelijkheden werd opgenomen, of wanneer

De Moderne leer der planmatige economie beoogt, met goede wil en verheven ideologie, dingen te controleren, maar zij leidt tenslotte onherroepelijk tot de controle van de mensen!

men op een zachte winter heeft gegokt, dan deugt immers het plan niet. Misschien ligt de meest capitele fout van de plan-enthousiasten ook hier wederom in de verwarring van begrippen. Er is een beslissend verschil tussen het voeren van een economische politiek op grond van algemene denkbeelden na het trekken van algemene richtlijnen door de staat, en een bureaucratische regimentatie tot in het kleinste detail. Het eerste behoort vanzelfsprekend tot de plichtenkering van de staat, het tweede is simpel een onmogelijkheid.

Een enkel woord nog over een der vele belangrijke argumenten uit het boek: het dwingende, onwederlegbare bewijs, dat het beginsel der geleide economie gelijk een lawine tot vernieling en opheffing der primaire vrijheden leidt, h.v. die van het vrije woord, van de beroepskeuze en van de besteding van het arbeidsinkomen naar vrije keuze.

Het boek sprankelt van geestige analogieën en gelukkige formuleringen. Wil men een paar proefjes geven, zo valt de keuze zeer moeilijk. Hier een handjevol:

„Het is een eindeloze vergeefse poging, wanneer men slechte resultaten van plannen, door nog meer nieuwe plannen zoekt te verbeteren, uitgezonderd dan wanneer men tot een totalitaire geleide economie naar Russisch patroon grijpt”.

„Ik ben van mening, dat wij de recente tragische achteruitgang van Groot-Brittannië aan ons zelf hebben toe te schrijven.”

„Het dieptepunt van menselijke ellende en een centraal geleide economie gaan onveranderlijk hand in hand.”

„Het oprichten van nationale geleide economische systemen zet de naties tegen elkaar op, en veroorzaakt groeiende wrijvingen; resultaat: verval van de wereldeconomie en oorlogsgevaar.”

„De moderne leer van de planmatige economie beoogt, met goede wil en verheven ideologie, dingen te controleren — maar zij leidt tenslotte onherroepelijk tot de controle van de mensen!”

K.

*) „Ordeal by planning” by John Jewkes 247 blz., 12 sh. 6 d., London Macmillan & Co., 1948.

Ingevolge papiertoewijzing B.P.P. no. 5871 verschijnt deze uitgave wekelijks en is de omvang van dit nummer 8 pagina's formaat 28½ x 42.

STALEN MEUBELEN „GISO"-LAMPEN

EIGENWIJZE LIEDJES

Hebt U er ook genoeg van?

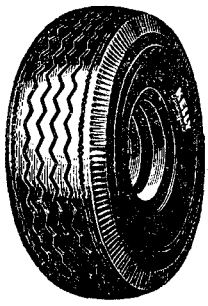
Grote mensen, kleine mensen,
Jong en oud en bruin en blond,
Draaien in de daagse cirkel
Van hun daagse zonden rond....
Ik is ik! — Pik in, 't is winter! —
Halen wat je halen kan....
En de krumels en de scherven
Zijn voor Jan en alleman....
.....
Hebt U er ook genoeg van?

Kleine mensen, klein en kluchtig,
Groeien tot geweldenaar:
Veldmaarschalk — bijzonder rechter —
Distributie-ambtenaar....
Niemand tikt hen op de vingers,
Niemand durft hen blijkbaar an,
Niemand, die hun groei en glorie
Remmen of voorkomen kan....
.....
Hebt U er ook genoeg van?

Grote mensen leven luchtig
In de klatergouden schijn
Nu ze zonder tien geboden
Rijk of groot geworden zijn....
Ze besturen.... en ze leiden....
En regeren volgens plan
Tot en met de liquidatie
Van de hele rataplan....
.....
Hebt U er ook genoeg van?

Grote mensen, kleine mensen
Doen zich dag aan dag te goed
Aan wat U met al de Uwen
Missen m á d r betalen moet....
Parasieten — tafelschuimers —
Plukken wat je plukken kan....
Maar in naam de goede hoeders
Van die hele kleine man....
.....
Hebt U er ook genoeg van?

Brammetje.

Imp. N.V. Jac. Blom (Auto Supply Afd.)
Rotterdam - Filiaal Den Haag

Heineken's BIER

Het meest getapt

ruim 300 jaar...

FABRICEREN WIJ VERNEN VOOR
BOUWVAKKEN EN INDUSTRIE

N.V. Heyme Vis & Zoonen

ZAANDAM - OPGERICHT 1643

TUINARCHITECTUUR — BOOMKWEKERIJEN

Ontwerpen
Aanleggen
Onderhouden

GIJSB. VURENS

Ringvaartweg 98 - Rotterdam (O.) - Tel. 22114

N.V. Nederlandsche
Caoutchouc- en Gutta-
Perchafabriek

v.h. Bakker & Zn.

Ridderkerk

- Technische
rubberartikelen

**N.V.
Machinefabriek**

IJZER-, STAAL- EN
METAALGIETERIJ

v.h. BAKKER & Co.
RIDDERKERK

N.V. BOELE'S

Scheepswerven en Machinefabriek

BOLNES

Nieuwbouw en reparatie

Kloos

K I N D E R D I J K

Bruggen

U PEINST OVER EEN GESCHENK?

S. K. Citroen

HOFJUWELIER,
S GRAVENHAGE
HOOGSTRAAT 23 TELEFOON 11.17.57
GESCHENKEN IN ALLE PRIJZEN

Gedenkraam van
**Gebrandschilderd
GLAS IN LOOD**
voor Uw kantoor of woning.

Vraagt vrijblijvend
schets en prijsopgave

**Glaszaak
Koster N.V.**

Binnen Damsterdiep 13
Groningen

Machinefabriek en scheepswerf

van

P. SMIT Jr. N.V.

ROTTERDAM

HANDELMAATSCHAPPIJ

H. Albert de Bary & Co. N.V.

Deviezenbank

Financiering van Im- en Export
Documentaire Accreditie ven

HEERENGRACHT 450 AMSTERDAM-C. TELEFOON 38911

L. Smit & Zoon
KINDERDIJK

- Baggermateriaal
- Zeesleepboten
- Passagiersschepen
- Machines
- Motoren
- Ketels

BOLNES

Dieselmotoren

25-1400 P.K.

N.V. Machinefabriek
„Bolnes”

v.h. J. H. v. Cappellen
te Bolnes

Hem zij kracht
toegewenst

(Pag. 5)

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Het nieuwe Kabinet

door Mr. P. J. Oud

....het hoofdoel
bereikt....

Op 7 Augustus is het nieuwe Kabinet door de Prinses-Regentes beëdigd. Op de dag af een maand nadat de verkiezing voor de Tweede Kamer had plaats gehad. Op zichzelf is dit voor Nederlandse verhoudingen zeker niet overdreven lang. Integendeel. Wij zijn in ons land gewend deze dingen weloverwogen te doen. Dit mag ons dan wel eens wat ongeduldig maken, maar het heeft het grote voordeel, dat een Kabinet, eenmaal gevormd, het ook enige jaren pleegt uit te houden. Gedurende de laatste zestig jaren is het in ons land een vrij zeldzame uitzondering geweest, dat een Kabinet niet tot de eerstvolgende verkiezing der Kamer aan het bewind kon blijven. Geheel anders dan in Frankrijk. Daar lost men kabinetcrises in enkele dagen op, doch blijft de levensduur van de meeste kabinetten tot een beperkt aantal maanden bepaald. Dat wij ditmaal extra ongeduldig waren, was een gevolg van de zeer bijzondere omstandigheden, waarin wij met betrekking tot het Indonesische probleem verkeren. Er moesten daarin op korte termijn belangrijke beslissingen kunnen worden genomen. Het nieuwe Amerikaanse lid der Commissie voor Goede Diensten was in Nederland aangekomen; de delegatie der Bandoengse conferentie was mede in ons land; andere belangrijke figuren uit Indonesië waren eveneens voor overleg met de Regering aanwezig. Het gaf een hoogst onbehagelijk gevoel, dat al deze autoriteiten niet anders aantroffen dan een demissionair Kabinet. Er was dan ook een communis opinio, dat er ditmaal haast was bij de Kabinetsformatie. Desondanks mocht er van overhaasting geen sprake zijn. Daarvoor stonden te grote belangen op het spel.

* * *

Over hoeveel problemen, het bij een Kabinetsformatie ook moge gaan, het Indonesisch probleem moest haar ditmaal wel beheersen. Ook omdat dat probleem de inzet van de verkiezingen was geweest. De reden, waarom deze verkiezingen, die geen normale periodieke verkiezingen waren, moesten worden gehouden was immers de grondwetsherziening. De pièce de resistance van die grondwetsherziening had betrekking op de staatkundige hervorming van het Koninkrijk. Voor de definitieve aanvaarding van die grondwetsherziening is een meerderheid van twee derde in de beide Kamers nodig. Daarop moest bij de Kabinetsformatie vóór alles worden gelet. Dit maakte de zaak dubbel ingewikkeld. Is het in gewone omstandigheden voldoende, dat een Kabinet mag verwachten het vertrouwen te bezitten van de meerderheid der Kamer, ditmaal moest gezorgd worden tot een zodanige formatie te komen, dat menselijker wijze op het vertrouwen van ten minste een twee derden meerderheid zou kunnen worden staat gemaakt. En dit niet alleen om de grondwetsherziening zelf in veilige haven te loodsen, ook met het oog op het vereiste ener gelijke meerderheid over de wetten, die ter uitvoering van de staatkundige hervorming zouden moeten tot stand komen.

* * *

Practisch betekende dit in de bestaande politieke verhoudingen, dat het nieuwe Kabinet voor zijn Indonesisch beleid 't vertrouwen zou moeten kunnen wekken van de P.v.d.A., de K.V.P., de C.H.U. en de V.V.D. Gedurende de verkiezingscampagne hebben wij voortdurend op die noodzakelijkheid gewezen. Het was voor ons een onmogelijkheid onze stem onvoorwaardelijk aan de grondwetsherziening toe te zeggen. Men heeft dit wel onwelwillend uitgelegd als een poging tot chantage. Niets was echter verder van de waarheid. Wij hebben onze verantwoordelijkheid zowel gedurende de verkiezingen als gedurende de periode der Kabinetsformatie diep gevoeld. Wij vonden het allerminst een aangenaam vooruitzicht, dat de grondwetsherziening eventueel zou

moeten worden afgestemd. Wij begrepen, dat de indruk daarvan naar buiten — ik bedoel daarmee zowel het buitenland als de Indonesische kringen — fataal zou zijn. Men zou er — zij het ten onrechte — uit kunnen afleiden, dat het Nederland met de hervorming geen ernst was. Desondanks zouden wij niet verantwoord zijn geweest onze stem aan de grondwetsherziening te geven zonder behoorlijke waarborgen omtrent het straks te voeren beleid. Daarom heb ik er telkens weer de nadruk op gelegd, dat voorkomen moest worden, dat wij in deze positie zouden worden gebracht. Dit is de gedragslijn geweest, die wij gedurende geheel de periode der Kabinetsformatie hebben gevolgd. Onze eerste wens was — ik schreef het reeds in Vrijheid en Democratie van 17 Juli — een parlementair Kabinet op de basis der vier fracties. Toen de heer Beel zijn eerste opdracht had ontvangen is hij begonnen met een concept-program op te stellen, dat aan deze vier fracties werd toegezonden. Het ant-

woord van onze fractie was, dat zij bereid was dit program te aanvaarden als grondslag voor overleg over de vorming van een parlementair Kabinet, steunende op de vier fracties. De P.v.d.A. wilde dit niet. Zij wenste ons niet als volwaardige partners te aanvaarden. Zij was desnoods bereid minder op de voorgrond tredende figuren uit onze kring op meer technische departementen te zien optreden, doch daarbij zou het moeten blijven. Zij heeft dit standpunt volgehouden gedurende geheel de tijd der formatiepogingen van de heer Beel.

* * *

De heer Beel heeft, nadat hij zijn eerste opdracht had teruggegeven, een tweede aanvaard. Die tweede opdracht heeft hij aldus opgevat, dat nu het stadium van overleg met de fracties voorbij was. Hij stelde zich nu uitsluitend in verbinding met de personen, aan wie hij een plaats in zijn Kabinet had toegedacht. Het ging er nu met andere woorden om een ministerieel „team” te vormen, dat bereid was te zamen de regeertaak op zich te nemen op een door hen in onderling overleg vast te stellen program. Uiteraard moest daarbij op de achtergrond blijven staan de gedachte, dat dit Kabinet, zeker voor zijn Indonesisch beleid, het vertrouwen zou hebben van een tweederde meerderheid der Kamer. Ook de vorming van dit Kabinet is gestrand op het standpunt van de P.v.d.A., dat prominente figuren uit onze partij daaruit moesten worden geweerd. De heer Beel heeft terecht begrepen, dat een dergelijk Kabinet bezwaarlijk aanspraak kon maken op ons vertrouwen en dat aldus de totstandkoming der grondwetsherziening allerminst zou zijn verzekerd. Hij heeft daarop ook deze opdracht neergelegd.

* * *

Daarop is de heer Van Schaik aan het werk gegaan. Ook zijn methode is niet geweest die van overleg met fracties, al heeft hij zich wel door fractieleiders laten voorlichten. Het was er echter bijkbaar ook hem om te doen door het uitnodigen van bepaalde personen een Kabinet samen te stellen, dat redelijkerwijze op het voor de aanneming der grondwetsherziening vereiste vertrouwen zou kunnen staat maken. Het pad van de nieuwe formateur ging aanvankelijk evenmin op rozen. De tot de P.v.d.A. behorende personen, die hij een ministerzetel had toegedacht, bleven bezwaar maken tegen het opnemen van prominente personen uit de V.V.D. Later veranderde dit in zoverre, dat desnoods genoeg zou worden genomen met een prominent lid van onze partij op een niet-prominente plaats. Vanzelfsprekend lag de beslissing in dezen bij de uitgenodigde persoon zelf. Ministers zijn zelfstandige bewindslieden. Zij hebben om zitting te nemen geen machtiging van hun partij nodig. Wilen zij aan een of andere partij-instantie advies vragen, dan is daartegen geen enkel bezwaar, maar meer dan een advies moet niet worden gegeven. Aan de andere kant zijn de kamerfracties geroepen zelfstandig haar houding tegenover het Kabinet te bepalen. Dat die houding mede afhankelijk is van het vertrouwen, dat zij menen te kunnen stellen in een tot haar geestverwanten behorend bewindsman spreekt al weer van zelf. Onder de gegeven omstandigheden betekende dit, dat dit vertrouwen wel op een zware proef zou zijn gesteld, indien aan een lid onzer partij niet meer dan een niet-prominente plaats in het Kabinet zou zijn toegekend. Gelukkig is het niet aldus gekomen. Met de benoeming van Mr. Stikker aan Buitenlandse Zaken is aan een onzer meest prominenten een der meest prominente plaatsen in het Kabinet toegewezen. Het verheugt mij, dat de heer Stikker zich deze benoeming heeft laten welgevallen. Hij heeft daarmee een offer gebracht aan het landsbelang, waarvoor wij hem dankbaar mogen zijn. Dit wil natuurlijk niet zeggen, dat de aan de crisis gegeven oplossing zonder bezwaren zou zijn. Die bezwaren heeft onze partijvoorzitter natuurlijk ook zelf gevoeld. Dat het Kabinet optreedt onder een socialistische premier moet wel als hoofdbezwaar worden aangemerkt. Dit klopt inderdaad niet bepaald met de uitslag der verkiezing.

(Vervolg op pag. 4).

Z.E. Mr. D. U. Stikker:

„Tot weerziens!”

Elke medaille heeft haar keerzijde. Enerzijds ligt er altijd een zekere bekoring in het aanvaarden van een nieuwe taak, anderzijds brengt dit vaak mede het prijs geven van bezigheden, die je lief waren geworden.

Zo brengen de omstandigheden thans mede, dat ik het voorzitterschap van onze partij moet neerleggen. Ik doe dit met een bloedend hart, omdat ik haar in zeker opzicht mijn geesteskind mag noemen en ik gaarne langer haar eerste stappen op het politieke pad had geleid.

De wetenschap echter, dat ik die leiding vol vertrouwen kan overlaten aan onze ondervoorzitter, Mr. Oud, die zo volkomen dezelfde politieke idealen koestert als ik, stelt mij op dit punt gerust.

Dan blijft alleen nog het pijnlijk gevoel plots het contact, dat ik met zo velen in onze partij had en dat mij persoonlijk zo aangenaam was, te moeten verbreken. Maar misschien geldt ook hiervoor, dat de herinnering nog schoner is dan het ding zelf.

En wie weet? Wellicht komt binnen niet te lange tijd de gelegenheid om dit alles weer op te nemen.

Dus: geen vaarwel, maar tot weerziens!

PARLEMENTAIRE FLITSEN

Nieuwe Kamers, nieuwe Regering

Er is, sedert wij ons laatste parlementaire overzicht voor dit blad schreven, heel wat aan het politieke firmament veranderd. Nieuwe sterren zijn verschenen, andere voorgoed uit de gezichtskring verdwenen. De Tweede Kamer heeft een grondige wijziging, zowel ten dele in haar politieke samenstelling als vooral in haar personele bezetting ondergaan. Een nieuw Kabinet is opgetreden. En ook de Eerste Kamer vertoont een aantal nieuwe gezichten, al konden bij haar dan ook geen politieke verschuivingen worden verwacht, daar het kiezerscorps voor dit lichaam, gevormd door de Staten der Provinciën, immers nog geheel hetzelfde was als in 1946. Nieuwe gezichten treffen wij ook aan in onze beide V.V.D.-Kamerfracties. In die der Tweede Kamer keerden dr. Bierema en ir. Hacke niet terug, terwijl zij, verheugenderwijs, de enige is, aan wie het kiezerscorps zulk een versterkt vertrouwen verleende, dat zij met twee zetels winst in de Kamer terugkeerde. Zo zien wij hier naast de oude bekenden: mevr. Fortanier-de Wit en de heren Den Hartogh, Korthals en mr. Vonk, als nieuwelingen mr. P. J. Oud, de nieuwe fractieleider, die, als „oude politieke rot”, het parlement, zowel vóór als achter de groene tafel, op zijn duimpje kent; de Amsterdamse middenstander de heer J. G. H. Cornelissen; de Helderse burgemeester, de heer G. Ritmeester en de Drentse afgevaardigde de heer R. Zegeering Hadders, die van de Eerste naar de Tweede Kamer is overgestapt. Een versterkt team, waarvan wij grote verwachtingen mogen koesteren!

Merkwaardigheden rondom de Kabinetsformatie

Maar ook in onze Eerste Kamerfractie ontmoeten wij nieuwe gezichten, al zullen deze ons dan ook uit anderen hoofde reeds zeer vertrouwd zijn.

De heer Zegeering Hadders stak immers gelijk over met dr. Bierema, die het na een veeljarig lidmaat- en voorzitterschap van de Tweede Kamerfractie thans in de Eerste Kamer wat kalmer zal krijgen, terwijl wij er eerlang tot ons genoegen een andere goede bekende, het vroegere Tweede Kamerlid, mr. W. C. Wendelaar, opnieuw in het politieke strijdperk zullen zien verschijnen, die de vrij komende zetel van Excellentie Stikker zal bezetten.

Met professor Molenaar zullen deze beide ervaren parlementariërs een politiek klaverblad van drie vormen, dat er wezen mag en dat, blijkens de jongste uitspraak van ons kiezerscorps, eigenlijk... een klaverblad van vier moest zijn!

Het is een enigszins vreemde gewaarwording, als parlementair journalist midden in een Kabinetscrisis van vacantie terug te komen. Dat geeft zo het gevoel, dat iemand moet hebben, die enige weken in zalig nietsdoen in een luie stoel heeft doorgebracht en dan genoopt wordt, met nog wat stijve ledematen, zonder enige overgang, aan een hardlopende wedstrijd mede te doen.

Van de parlementaire journalist wordt immers verwacht, dat hij tijdens een Kabinetscrisis overal tegelijk zijn oor te luisteren legt, de gangen van iedere toekomstige Excellentie of wie zich in deze positie waant hij nacht en ontij te volgen en van de stand der politieke onderhandelingen tenminste evengoed (zo niet beter) op de hoogte is als de formateur in eigen persoon.

In dit opzicht hebben velen van het parlementaire journalistengilde uitstekende prestaties geleverd, al kon ook hier somtijds niet voorkomen worden, dat de wens al te zeer de vader der gedachte was.

Min of meer vermakelijk was daarbij de in venijnigheden over en weer zich uitende familietwist tussen de R.K. „Tijd”, welks parlementaire redacteur zijn hart verpand had aan de samenwerking op smalle basis van katholieken en socialisten en de door prof. Romme staatkundig geleide „Volkskrant”, die daar in Rommiaans-scherpzinnige hoofdartikelen bij voortdurend tegen te velde trok.

Des te merkwaardiger was de strijd tussen deze beide Amsterdamse bladen, waar juist „De Tijd” wat zijn lezerskring betreft toch een typisch „burgerlijk” blad en de „Volkskrant” een orgaan voor de (katholieke) arbeiders is.

En nog opvallender waren deze Rooms-rode liedjes van verlangen in

MOLENAAR
klaverblad....

WENDELAAR
van....

BIEREMA
drie....

de parlementaire kolommen van „De Tijd”, waar dit blad in zijn economische rubriek stevast zulk een onvervalst „liberaal” geluid laat horen.

Zo kon het gebeuren, dat in eenzelfde nummer van genoemd blad, waar zulk een Rooms-rood feestvuurwerk werd afgestoken, in een economische beschouwing een loflied op de nieuwe Franse minister van Financiën, Reynaud, werd gezongen, omdat van hem in de Westerse samenwerking een liberaler internationale economische- en handelspolitiek mocht worden verwacht.

Het moet voor de politieke leiding van dit blad dan ook wel een harde noot geweest zijn, dat zij niet alleen de teleurstelling van het tóch

optreden van een Kabinet op breder basis (zij het dan op extra-parlementaire grondslag) kreeg te dragen, maar op het laatste ogenblik van haar socialistische vrienden nog een kaakslag in de vorm van een niet-herbenoeming van dr. Gielen als minister van Onderwijs, K. en W. moest incasseren. Dat deed haar dan ook na het tot stand komen van de Kabinetsformatie schrijven: „..... dat een van de lelijkste staaltjes van belangenpolitiek juist op het laatste moment nog geleverd is met het beentje lichten van minister Gielen, een sterk karakter en een minister, die belangrijk werk onder handen had op het gebied van het onderwijs, maar die ook vastbe-

raden stond voor zekere eisen, waaraan de cultuurpolitiek moet voldoen. Men heeft hem zonder hem zelfs te verwittigen voor de leeuwen geworpen. Een detail slechts, maar tekenend voor de stijl, waarin hier om portefeuilles en bovendien om genoegdoeningen van het ressentiment gevochten is.”

In afkeer van beëindiging van de twee-partijen-samenwerking in het Kabinet deed het socialistische „Parool” voor „De Tijd” zeker niet onder, al beweerde de heer Frans Goedhart, redacteur van eerstgenoemd orgaan en tevens lid van de Tweede Kamer voor de Partij van de Arbeid, dan ook in een onbewaakt ogenblik, dat de heer Van der Goes van Naters (de fractieleider nota bene!) alleen stond in zijn fractie wanneer hij over de samenwerking met de K.V.P. voldoening toonde.

Een ware verrassing was het daarom na de tot stand koming van het nieuwe Kabinet in het „Parool” naar aanleiding van de benoeming van onze geestverwant mr. Stikker aan Buitenlandse Zaken te lezen: „Voor het eerst treedt een volstrekte outsider als beheerder van het Plein op, en al hebben wij in het raam der algemene politiek grote twijfel en bedenkingen ten aanzien van het nieuwe Kabinet, dit enkele feit verheugt ons van ganser harte. Mr. Stikker is stellig een man van grote formaten, een zakenman met wereldallure. Hij heeft overal zijn contacten, hij is nergens een vreemdeling. Hij bezit de voortvarendheid en de beslistheid van de grote zakenman. Hij kan op zijn post groot werk gaan doen. Hij kan... zal hij? Zal hij de moed hebben om heilige huisjes omver te wandelen, benoemingen door te zetten, die nu eens afwijken van het traditiespelletje, dat de jaren door in de buitendienst gespeeld werd, kortom zal hij de eerste stappen zetten naar een werkelijke democratisering van ons buitenlands apparaat? Zo ja, dan kan hij rekenen op brede steun van tallozen die met bezorgdheid het exclusivisme van het Plein hebben gadeslagen.”

Dit zijn slechts enige van de vele merkwaardigheden, die zich rondom de jongste Kabinetsformatie hebben afgespeeld.

Is het nog nodig te zeggen, dat wij voor ons geen twijfel koesteren, dat een figuur als de heer Stikker in de daad zijn inzichten aan het Departement van Buitenlandse Zaken zal weten te doen zegevieren en door te zetten?

Deze burger

kruipt maar in een heel klein hoekje deze week, want het is allemaal „nieuwe heren in Den Haag” wat de klok slaat en daar behoort hij niet bij.

Deze burger heeft de hinderlijke eigenschap langs de grote dingen heen te lopen en altijd direct de gewoonmenselijke dingen te besnuffelen. Hij zit zich er bij voorbeeld zorgen om te maken of Zijne Excellentie Stikker nu wel een huis in Den Haag zal kunnen krijgen en wat meneer Beel tegen mevrouw Beel gezegd heeft toen meneer Van Schaik zijn clubje bij elkaar had.

En wat meneer Van Boetzelaer denkt wanneer hij prinsheerlijk over het Binnenhof wandelt en of meneer Sassen nu zijn Bosatlas voor zich heeft liggen om nu eens precies te kijken waar Curaçao en Suriname ergens liggen.

Het lijkt mij zo raar, wanneer je Excellentie Vos geweest bent van de éne op de volgende dag gewoon Vos-sec te worden; even raar als wanneer je, gewend aan een lekker-wijde toga nu ineens zo'n nauwe witte broek moet aantrekken. Daar krijgen meneer Rutten en meneer Weijers toch zeker extra textiepunten voor?

Stel nu eens het gekke geval dat ik vanmorgen ontwaakt was als Zijne Excellentie Burger. Ik zou geen beschuit door mijn keel kunnen krygen, denk ik. En het eerste wat ik zou denken zou zijn: vanmiddag om half zes kan ik, minister van de Kroon, niet naar de Kroon op de hoek gaan voor mijn éne glaasje, want dat doe je gewoon niet.

Ik bedoel maar dat ik deze week maar niets zal zeggen. Wat zou meneer Fievez op dit moment nu zitten te doen? Kruiswoordpuzzelen?

Nee, zo'n kabinetsformatie is eigenlijk maar niks voor
DEZE BURGER

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.
Redactie-secretaris: Mr. E. Elias
Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.
Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267
Abonnementprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.
Losse nummers 15 cent.

Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie” te Amersfoort.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlug, Geestbrugweg 69, Rijswijk (Z.-H.).

Radio-lof!

De programma-leiding van onze omroepverenigingen wordt vaak uitgescholden en even vaak verguisd. Niet geheel ten onrechte.

Juist daarom de eervolle vermelding dat die omroepverenigingen in hun gezamenlijk programma van de Olympische Spelen een opvallend goede beurt boekten!

Radio-reportage is een vak op zichzelf — en onze radio-reporters beginnen zich werkelijk als vakman te ontwikkelen. Het gaat soms nog te haastig, te onbeheerst en met te veel uh-uh's, maar wij hebben vooral van Dick van Rijn goede, levendige en juiste verslagen beluisterd. Ook de regeling als zodanig, het in- en uitschakelen, het heen en weer gaan van Empire Pool naar Wembley Stadion, naar hockeyveld en roeibaan, klopte als een bus. Goed werk, dat door honderdduizenden Nederlanders op prijs is gesteld. Nog wat minder herhaling, wat minder nodeloos gepraat en ook op dit moeilijke en veelomvattende gebied gaat Nederland zijn woordje meespreken.

De enige akeligheid bleven de eeuwig terugkerende knetterende en krakende bazuinen als introductie en de radio-juffrouw, die in de studio en tijdens het wachten op omschakeling en doorkomen ons bezig hield met „een plaatje”. Vond haar vaardige hand nu niets beters dan telkens weer zo'n cacafonie van Amerikaanse krijs- en kietelhyemen, die niet slechts vervelend en vulgair, maar bovendien als geluid zenuwziekte-wekkend zijn? Jammer..... ook voor die natuurlijk-goedwillende juffrouw.....

Taal en Volk

De taal is gans een volk, herinneren wij ons van wijlen onze leraar in de Nederlandse taal en letterkunde, toen wij tijdens de laatste van sport doordrenkte weken talloze willekeurige Nederlanders op willekeurige ogenblikken voor de microfoon mochten beluisteren. Zij spraken onvoorbered — zo maar voor het vuistje weg en plots voor de microfoon geplaatst. En het moet ons van het hart: hoe slordig, hoe plat en onbeschaafd komt onze taak uit vele monden. Hoe verontrustend overheerst het stedelijk of landelijk dialect.

Neen, natuurlijk... wij pleiten niet voor hooghaegs (óók al een verschrikkelijk dialect!) en voor de deftige, dode tale van de referendaris of doctorandus, maar zó plat, zó ruw en zó onbeschaafd als in vele dier microfoonklanken heeft onze taal toch waarachtig niet te klinken.

Ons onderwijs wordt in de hele wereld geroemd. Ons volk in al zijn lagen krijgt de volle gelegenheid meer dan alleen maar lager onderwijs te ontvangen. Toch spreekt ons volk in die brede lagen plat en slordig. Waarom?

De taal is gans het volk... en dat is hier géén gemeenplaats. Het is zo — de beschaafde mens wordt in de beschaafde gemeenschap óók beoordeeld (en scherper dan hij zelf vermoedt) naar de wijze, waarop hij zijn taal spreekt.

Al onze kinderen zuiver, beschaafd Nederlands leren spreken en schrijven... ziet, als onze nieuwe minister van onderwijs dát nu eens als eerste en allerbelangrijkste programmapunt stelde op zijn rooster en leidraad?

Tram-les

Wat eerst uitsluitend een loonconflict leek, waarbij de wensen en verlangens van het personeel velen in de Residentie redelijk en gewettigd voorkwamen, blijkt nu meer en meer een agitatie van communistische zijde te zijn. De tramstaking bij de H.T.M. was stellig een gevolg van de zeer langzame onderhandelingen, welke van de zijde van de vakbonden gevoerd zijn over de salariering van het personeel. Daarnevens gaat ook de Raad van Beheer en in het bijzon-

der de voorzitter van de Raad van Beheer, de socialistische wethouder Van den Tempel, niet vrijuit, omdat deze een dergelijke loonkwestie eerder hadden behoren op te lossen. Maar deze tramstaking en het conflict tussen de leden van de vakbonden en hun bestuurders blijkt thans meer en meer, hetgeen van het begin af kenmerklijk de opzet was van hen, die achter de schermen stookten, een agitatie van communistische zijde. Wie de vergadering van de afdeling Den Haag van het Spoor- en Tramwegpersoneel, zoals dat in de moderne bond georganiseerd was, bijwoonde, moest wel tot de indruk komen, dat de leider van het stakingscomité, de hulpconductor Touw, een volksman van de slechtste soort was. Maar tevens van de gevaarlijkste soort. Want hij slaagde er in om een revolutionaire stemming te kweken onder het personeel, hij sprak van een overwinning, welke nog eenszins geboekt was, waardoor hij het personeel valse voorspiegelingen deed en aan het slot van zijn toespraak kwam de communistische aap duidelijk uit de mouw.

Het blijkt, dat men van die zijde thans een andere tactiek aan het volgen is. Er is weinig animo onder de Nederlandse werknemers om zich in de E.V.C. te organiseren. Welnu, dan is er een andere weg. Die van uitholling van de bestaande organisaties door in deze organisaties communistische cellen te vormen, die het personeel tot onrust en verzet aanhitsen, vervolgens met behulp van datzelfde personeel overgaan tot de verkiezing van andere bestuurders en zo op die manier een communistische invloed in het N.V.V. weten te verkrijgen.

De tramstaking bij de H.T.M. is voorbij. De les, die er uit getrokken moet worden, worde getrokken!

Opvolger van Vos

Op het ogenblik dat wij dit schrijven, is er in de vacature van minister van Verkeer en Waterstaat nog niet definitief voorzien en treedt minister Van Schaik als bewindsman ad interim van dit departement op. Inmiddels is er met betrekking tot de bezetting van dit ministerie blijkbaar heel wat te doen geweest. Het schijnt nu in de bedoeling te liggen, een vak-minister aan het hoofd van dit departement te stellen en het is niet onwaarschijnlijk, dat op het ogenblik, dat ons blad uitkomt, deze nieuwe vak-minister inmiddels zal zijn benoemd.

Wij kunnen ons met een dergelijke benoeming zeer wel verenigen. De problemen immers, die aan dit ministerie nog moeten worden opgelost, zijn dermate urgent en mede dermate ingewikkeld, dat het zeker verstandig kan worden geacht, deze portefeuille in handen te geven van iemand die in de praktijk reeds eerder met het vervoers- en verkeersbijtje heeft gehakt.

Zo zijn er o.m. op dit moment nog twee wetsontwerpen van oud-minister Vos, die nog niet definitief zijn afgehandeld. Het ene wetsontwerp (het berucht geworden W.A.G.) heeft betrekking op de regeling van het vervoer van goederen met vrachtauto's, en het andere wetsontwerp handelt over het vervoer van goederen te water.

Het laatst genoemde wetsontwerp heeft echter nog maar kort geleden het ministerie van Verkeer en Waterstaat verlaten, zodat hieromtrent nog niet veel bijzonders kan worden vermeld. Anders is het gesteld met het W.A.G., waarop zeer onlangs de Memorie van Antwoord van oud-minister Vos is verschenen. Uit deze Memorie van Antwoord blijkt o.m., dat de oud-minister het W.A.G. op enkele punten heeft gewijzigd, doch laten wij er meteen bij zeggen, dat deze wijzigingen principieel niet veel aan de zaak veranderen.

Het gaat er nu om, en dat is vooral voor de wegvervoerders van zeer groot belang, of de nieuwe bewindsman van Verkeer en Waterstaat genoemd wetsontwerp zal overnemen, sterk zal wijzigen, of geheel terzijde zal leggen. Wij hopen dat het laatste het geval zal zijn en dat de nieuwe minister met iets beters voor de dag zal komen dan destijds zijn voorganger, opdat de particuliere wegvervoerder eindelijk weet waar hij aan toe is en opdat hem meer zekerheid worde geboden, dat de overheid niet met één penstreek zijn bestaan kan vernietigen.

Wij hopen spoedig in een afzonderlijke beschouwing nog uitvoeriger op een en ander terug te komen.

Welkom, Wendelaar!

Door de benoeming van mr. Stikker tot Minister van Buitenlandse Zaken, treedt hij uit de Eerste Kamer der Staten-Generaal, waar hij een gezien lid was.

In zijn plaats komt als vertegenwoordiger van de V.V.D., mr. W. C. Wendelaar. Daarbij doet voor onze partij in de Eerste Kamer een man zijn intrede, die op het parlementaire terrein over een grote ervaring beschikt, daar hij immers van 1933 tot 1940 lid is geweest van de Tweede Kamer. De benoeming van mr. Wendelaar tot Eerste Kamerlid zal stellig b.v. in Amsterdam, waar hij over een grote aanhang beschikt, veler instemming hebben. Mr. Wendelaar, die o.m. bur-

gemeester van Alkmaar en lid van de Provinciale Staten van Noord-Holland is geweest, heeft in vrijzinnige kring nog meer bekendheid verkregen, doordat hij enige jaren het voorzitterschap heeft bekleed van de Liberale Staatspartij. Hij heeft daar de moeilijke jaren van de achteruitgang van de liberale, van de vrijzinnige gedachte in Nederland van nabij meegemaakt en het moet voor hem een voldoening zijn, dat de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie, de partij, waarin de samenbundeling van de politiek-vrijzinnigen in ons land haar beslag heeft gekregen, juist in opgaande lijn is en de aanhang, zowel in leden als in kiezerstal toenemende is. Zonder twijfel is er een verschil tussen de Liberale Staatspartij en de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie. Ook mr. Wendelaar is het bekend, dat b.v. de oprichting van de Partij van de Vrijheid mede zijn oorzaak vond in de naar de mening van vele jongeren te negatieve houding van de vroegere Liberale Staatspartij, in het bijzonder op het sociale terrein. Men mag zeggen, dat velen, ook leden van de vroegere Liberale Staatspartij, ten deze een evolutie hebben meegemaakt, welke voor de verbreiding van de vrijzinnige denkbeelden onder ons volk bepaald wenselijk was. Dat mr. Wendelaar van die evolutie thans in de Eerste Kamer blijk kan geven, zal stellig voor hem, die zich zo thuis voelt in de parlementaire sfeer, een grote voldoening zijn. Een voldoening, welke ook in onze partij aanwezig zal zijn, nu in de plaats van mr. Stikker een zo ervaren parlementariër, die ook op ander gebied, bijvoorbeeld als voorzitter van Volksonderwijs, zijn sporen heeft verdiend, zal optreden.

Waarschuwing uit Amerika

In een toespraak tot de Shanghai Tiffin Coub te New York verklaarde Mackezie Stevens, adviseur voor de buitenlandse handel, dezer dagen o.m. dat het z.g. dollartekort grotendeels een kunstmatige toestand is, welke voortvloeit uit de ongezone economische politiek van de Europese regeringen.

Volgens Stevens worden de meeste moeilijkheden veroorzaakt door de buitenlandse politieke leiders, die zoveel beperkingen en controle op de handel en de productie instellen, dat de bevolking niet in staat is op doeltreffende wijze te produceren of de goederen uit te voeren, waarmee zij moet betalen voor de invoer welke zij nodig heeft.

Het dollartekort kan, volgens Stevens, worden opgeheven door meer handel in plaats van door hulp en door Amerikaanse investeringen in plaats van door schenkingen.

Volgens Stevens ligt de oplossing dan ook in het opruimen van de hinderpalen, welke het particulier initiatief in de weg staan en welke door socialistische en nationalistische politici geheel onnodig werden opgericht.

Aldus de Amerikaanse adviseur voor de buitenlandse handel.

Veel commentaar behoeven wij hierop niet te geven, aangezien ons standpunt in deze overbekend mag worden geacht. Boven genoemde uitspraak vormt weer een sprekend bewijs, dat wij in onze kritiek op de geleide economie niet alleen staan en dat deze strijd dus geen uitvinding is van de V.V.D. Wij voelen ons door bovengenoemde Amerikaanse uitspraak in onze strijd gesterkt en het is inderdaad verheugend, dat deze strijd in toenemende mate op een internationaal plan komt te staan. Bovenstaande waarschuwing uit Amerika kan er dan ook slechts toe leiden, dat wij vasthouden aan ons beginsel, opdat het ook in Nederland moge gelukken de krachten, die het particuliere initiatief bedreigen, achteruit te dringen.

Wij menen in verband met het bovenstaande nog te mogen verwijzen naar een uitspraak van prof. dr. J. Tinbergen, die in zijn boek „De les van dertig jaar”, o.m. het volgende zegt:

„Naar ons inzicht is voor belangrijke onderdelen van het bedrijfsleven de particuliere eigendom der productiemiddelen te prefereren boven staats eigendom, beheerd op ambtelijke wijze, omdat de eerste een grotere waarborg biedt voor de zorgvuldige behandeling der productiemiddelen. De ervaring heeft in het algemeen geleerd, dat de particuliere bezitter meer energie aanwendt om zijn ondergeschikten tot een zorgvuldige behandeling zijner eigendommen te brengen, dan hij wiens belang bij de goederen in mindere mate is betrokken.”

Bovengenoemde uitspraak is in de strijd tegen de geleide economie en de dreiging die uit dit stelsel voortvloeit, de nationalisatie, een zeer bruikbaar wapen. Wij mogen deze strijd nimmer opgeven. Het volhouden ervan is een landsbelang!

De Streekschapsraad en haar betekenis

In de vergadering van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, gehouden op 19 Juni 1946, sprak Prof. Dr. Van Poelje over „Gemeentenschemering?“

Naar aanleiding van zijn betoog hield de Burgemeester van Wisch, de heer J. J. G. Boot, een opmerkelijke rede, waarin hij er op wees, dat er nog zo weinig ernst betracht is met het instellen van publiekrechtelijke organen, die de gemeenschappelijke belangen van alle tot een zeker gebied behorende gemeenten dienen. De vraag, of de provincie daartoe het aangewezen orgaan is, moest spr. ontkennend antwoorden, daar het z.i. bij het onderhavige probleem nog altijd gaat om plaatselijke belangen, die voor een zeker district dezelfde zijn, maar alleen door de uit die gezamenlijke plaatsen voortkomende vertegenwoordigers het meest doeltreffend kunnen worden opgelost.

In deze gedachtengang past de opmerking, welke wij reeds vroeger maakten: voor een deel der burgerij gaat het besef van verantwoordelijkheid niet veel verder dan hetgeen zij overzien kan. Ruimtelijk en geestelijk bedoeld. De eenvoudigen van geest zijn nu eenmaal niet in staat de problemen te overzien, welke de belangen raken van de provincie of het Rijk. Hun geestelijke horizon reikt, als we het zo eens mogen uitdrukken, niet veel verder dan de streek, waarin zij wonen. Die kunnen zij overzien en die kennen zij. En daarin ligt de verklaring, dat velen uitstekend voldoen als gemeenteraadsleden en nimmer in staat zouden zijn de taak van lid der Provinciale Staten of van de Tweede Kamer op soortgelijke wijze te vervullen.

In deze gedachtengang past óók daarom deze opmerking, omdat men met het betrekken van de individuele burger bij bestuur en regering in zo verre voorzichtig moet zijn, dat men niemand meer verantwoordelijkheid te dragen geeft dan hij dragen kan. Niet altijd wordt dit besef en het gevolg is teleurstelling voor de betrokkenen, die meestal ook nog door anderen naar voren geschoven werden zonder dat deze laatsten zich bewust waren van de eisen, welke nu eenmaal hen gesteld moeten worden, die verantwoordelijkheid krijgen voor een ruimtelijk veel groter gebied. We plaatsen deze opmerking, omdat we er mee beogen aan te tonen, dat voor vergroting van de belangstelling voor de publieke zaak bij de burgerij niet in de eerste plaats gezocht moet worden in de richting van de publieke zaak van het Rijk of zelfs de provincie, maar juist die

van de gemeente en de streek. En daartoe nu is de stichting van een Streekschapsraad van grote betekenis.

Zoals ook de instelling van wijkraden ontzaglijk veel kan bijdragen tot de verbreding bij de burgerij van de belangstelling voor de publieke zaak.

* * *

De instelling van een Streekschapsraad ondervindt reeds dadelijk de belangstelling van de burgers der streek en al mogen er dan in een bepaald gebied belangen zijn, welke niet gemeenschappelijk genoemd kunnen worden — het kan zelfs voorkomen, dat er tegengestelde belangen aan de orde komen! — dan nog is er een betrekkelijk grote zekerheid, dat allen, ook de meer eenvoudigen van geest, geactiveerd worden. En dat toch is voor de wederopbouw van ons volk leven van niet te onderschatten betekenis.

In dit licht bezien, zal het duidelijk zijn, dat de hieronder volgende omschrijving van het doel van „Het Streekschap de Alblasserwaard en de Vijfherenlanden“ volkomen beantwoordt aan wat hierboven als uiterst belangrijk genoemd werd. Dit doel is dan:

A. de instandhouding, c.q. de bevordering van de schoonheid van stad en land;

B. de bestudering van de geschiedenis der streek en der daarin gelegen gemeenten afzonderlijk;

C. het stimuleren van het historisch bodemonderzoek;

„Zoals de toestand nu is, constateren we een steeds sterkere verminderde belangstelling in de publieke zaken van de zijde der burgerij en een vermindering van het verantwoordelijkheidsgevoel tot uitdrukking komende in het streven: hoe kunnen wij, waar we zelf niet meer over de financiën beslissen, zoveel mogelijk uit de staatskas trekken“ (J. J. G. Boot, Burgem. van Wisch, in 1946.)

D. het doen drukken of verspreiden van populair-wetenschappelijke uitgaven de streek of haar afzonderlijke gemeenten betreffende, c.q. het subsidiëren in de daarop vallende kosten;

E. de organisatie van excursies en streekdagen;

F. de oprichting en instandhouding van een streekmuseum;

G. het bevorderen van de toepassing van het heem- en streekkunde beginsel, met name op de scholen van gewoon lager onderwijs;

H. de verlevendiging van het saamhorigheidsgevoel der streekbewoners;

I. de verdere ontsluiting van de streek door de bevordering van een beter spoorweg- en autobusverkeer;

J. de oprichting en instandhouding van een sociaal adviesbureau voor de streek;

K. het verlenen van financiële en morele steun aan bijzonder begaafde streekbewoners bij hun verdere studie of streven naar meerdere kennis en ontwikkeling;

L. het bevorderen van goed vakonderwijs;

M. het geven van advies bij de voorbereiding van een streekbestemmingsplan;

N. het bevorderen van een gezonde industriële ontwikkeling der streek;

O. het bevorderen van de organisatie van het vreemdelingenverkeer;

P. de behartiging van andere streekbelangen, die naast culturele, ook economische en sociale aspecten vertonen.

* * *

Bovenstaande opsomming toont duidelijk aan, dat alle aspecten van het maatschappelijk leven de belangstelling ondervonden van de

samenstellers van het concept. Dit is van de grootste betekenis omdat op deze wijze de voorwaarden vervuld zijn om in alle lagen der streekbevolking interesse en medewerking te wekken. Niet zeker is, of in het bestuur alleen zitting mogen hebben zij, die betrokken zijn bij het bestuur der gemeenten. Door de instelling van een technisch bureau is het echter mogelijk niet-gemeenteraadsleden bij het werk te betrekken. Wij denken hierbij aan geestelijken, wijkverpleegsters, onderwijzers en schoolhoofden, ontwikkelde arbeiders, leiders van culturele instellingen en verenigingen, enz. enz.

Hoever men in de betreffende landstreek reeds met de plannen gevorderd is, weten wij niet. Juist dezer dagen lezen we in een gewestelijk weekblad, dat er binnenkort in de verschillende gemeenteraden over gesproken zal worden. Hoewel we het volkomen eens zijn met de opmerkingen van Mr. Van Rappard, dat men op dit terrein geleidelijk te werk moet gaan, hopen we toch, dat verwezenlijking van de reeds aanwezige plannen binnen niet al te lange tijd tot stand komt. Van groot belang bij dit alles is natuurlijk het verlangen der streekbevolking zelf om voortgang te maken met dit werk.

De gehele opzet baseert zich ongetwijfeld op het besef, dat het mogelijk moet zijn en mogelijk is het gevoel van saamhorigheid in deze streek te versterken en tegelijkertijd het eigene karakter van dit mooie weide-gebied met haar nijvere bevolking te handhaven.

Wij zijn overtuigd, dat leden en belangstellenden van onze partij in dit gebied niet alleen met volle belangstelling de verdere gang van zaken zullen volgen, maar zeker ook bereid zijn aan de totstandkoming, alle medewerking te verlenen.

J. VAN MOURIK.

N.V. Lijm- en Gelatinefabriek

„Delft“

Fabrieksmerk: TWEE TORENS

Tel. 106-363 — Delft

(Vervolg van pag. 1).

Het nieuwe Kabinet

De P.v.d.A. heeft bij de stembusstrijd een gevoelig verlies geleden. Dat niettemin uit haar rijen de minister-president voortkomt, doet zacht uitgedrukt wonderlijk aan. Om tot een oplossing te geraken was dit echter onvermijdelijk. Het zwaartepunt in het Kabinet ligt met betrekking tot het Indonesisch beleid in de driehoeksverhouding Minister-President, Minister van Overzeese Gebiedsdelen, Minister van Buitenlandse Zaken. Nu de beide laatstgenoemde departementen door ministers, niet behorende tot de P.v.d.A. worden bezet, was het een irreële eis te vorderen, dat ook het premierschap aan iemand van andere richting zou worden toevertrouwd. Had de heer Stikker dit als voorwaarde voor zijn toetreding gesteld, dan zou dit feitelijk een weigering van medewerking hebben betekend. Het gevaar was groot, dat in dat geval ook de heer Van Schaik zijn opdracht zou hebben moeten neerleggen. De crisis zou dan opnieuw zijn verlengd. Op de grote bezwaren daaraan verbonden behoeft ik niet opnieuw te wijzen. Wie zich zijn verantwoordelijkheid bewust was moest die zeer zwaar laten wegen. Het moet de heer Stikker hebben vergemakkelijkt over zijn bezwaren heen te stappen, dat de uit de P.v.d.A. voortgekomen premier, de heer Drees is. Als socialist is hij van ander beginsel dan wij, maar van zijn persoon kan niet anders dan goeds worden getuigd. Ook in onze kring draagt men hem de grootste waardering

toe. Gedurende de verkiezingsstrijd heb ik verschillende malen gelegenheid gehad zowel in woord als geschrift daarvan te getuigen. Hij is een man aan wiens onbaatzuchtige toewijding en ijver geen grenzen zijn en hij beschikt over een politieke en bestuurservaring van een lange reeks van jaren. Hetzelfde mag worden gezegd van de heer Van Schaik, die hem als vice-premier zal ter zijde staan. Wat de personen betreft mogen wij over de leiding van het nieuwe Kabinet dus zeker niet klagen. Want aan niets heeft onze politiek thans zo zeer behoefte als aan leiding van ervaren staatslieden.

* * *

Alles bij elkander genomen, meen ik, dat wij in de gegeven omstandigheden, over de verkregen oplossing tevreden mogen zijn. Een Kabinetsformatie is in Nederland altijd een zaak van overleg tussen personen van verschillende richtingen. Wanneer ieder daarbij het volle pond blijft eisen, is het uitgesloten, dat een resultaat wordt bereikt. Voor onze partij is het verheugende, dat zij het hoofddoel, dat haar bij deze verkiezingen voor ogen stond, heeft bereikt. Ik heb dit doel als tweemaal gezien. Onze eerste taak was progressief vrijzinnig Nederland in een krachtige partij te verenigen. Door de loop der omstandigheden waren van het vrijzinnige volksdeel velen terecht gekomen bij een socialistische partij, waar zij naar hun beginsel niet thuis hoorden. Hen moesten wij terug winnen voor een vrijzinnige staatkunde. Het was het enige middel,

om vrijzinnig Nederland weer invloed te verschaffen op de gang van zaken. Een flinke versterking van onze partij was daarvoor eerste voorwaarde. Die voorwaarde werd op 7 Juli vervuld.

Het tweede doel was om onze invloed zo aan te wenden, dat met name op het punt van het Indonesisch beleid een weg zou worden betreden, waarop meer rekening zou worden gehouden met onze inzichten. Wij hebben gedurende de verkiezingscampagne er de volle nadruk op gelegd, dat wij daarvoor het uiterste zouden beproeven. Tot samenwerking met anderen — met name met de groepen, die thans hun geestverwanten in het Kabinet hebben — hebben wij ons van het begin af bereid verklaard. Dat ondanks alle moeilijkheden, ondanks de nu en dan wanhopige situatie, dit doel ten slotte is bereikt, stemt ons tot vreugde.

* * *

Op onze partijvoorzitter komt thans een belangrijke taak te rusten. Hij neemt in het Kabinet een der sleutelposities in. Dat hij ons volle vertrouwen heeft, behoeven wij hem niet meer te zeggen. Zijn intrede in het Kabinet is zeker niet de minste reden, waarom wij aan het nieuwe bewind ons vertrouwen hopen te zullen kunnen schenken. Op het ogenblik, dat ik deze regels schrijf, is het program van het Kabinet nog niet bekend. Als dit artikel de lezers onder het oog komt, zal dit wel het geval zijn. Moge het zo luiden, dat wij het nieuwe bewind volledig onze steun zullen kunnen geven.

NIEUW INDISCH BELEID

TERUG NAAR DE REALITEIT

De keuze voor de deelstaten: met of zonder Nederland

Onieuw zou men inzake Indië van een „vergeten jubileum” kunnen spreken. Het is, als dit blad verschijnt, drie jaar geleden sinds Japan formeel en officieel capituleerde. Het is daarmee tevens drie jaar geleden sinds de Japanse overheersing in Indië formeel en officieel een einde nam. Het is drie jaar geleden, sinds voor miljoenen Nederlanders, Indonesiërs en Chinezen in Indië de afschuwelijke dwingelandij der Japanners voorbij scheen en in die miljoenen harten het vertrouwen op een betere toekomst, dat velen ook in de hardste nood niet had verlaten, bevestigd scheen....

Zelden werd vertrouwen dieper beschaamd. Daarom is het maar goed, dat in dit jaar van jubilea en herdenkingen die éne historische dag — Japan's capitulatie — maar zo weinig wordt herdacht.

Want Indië is niet bevrijd. Grote delen van Indië leven thans, drie jaar nadat Japan's regering aan boord van die Amerikaanse kruiser het document der onvoorwaardelijke overgave liet ondertekenen, nog altijd onder de dwang van een schrikbewind, waarvoor de Japanners de grondslagen hebben gelegd.

Indië is niet bevrijd... Indië is in twee delen uiteengevallen. Het ene deel wordt gevormd door de Republiek Indonesia, welke nog altijd grote brokken van Java en Sumatra in haar greep houdt. Het andere deel wordt gevormd door de gebieden welke, in deelstaten en delen van deelstaten gesplitst, een zekere mate van stabiliteit en veiligheid kennen.

Indië is niet bevrijd... Want met het éne deel — de „Republiek” — is alle overleg mislukt en in de andere delen — de „deelstaten” — worden die stabiliteit en die veiligheid alleen bewaard dank zij de aanwezigheid der militairen van het Nederlandse en het Indische leger. Dit laatste wordt veelal vergeten — het wordt ook in de kringen der regeringen van die deelstaten veelal vergeten —, maar het blijft een cardinaal en alles beheersend feit: de relatieve stabiliteit, sterker: het bestaan zelf van die „deelstaten”, is alleen mogelijk door de waakzame aanwezigheid van onze militairen.

Het wordt nu tijd, ons van de ware aard der Indische situatie ter dege te doordringen. Wij zijn in Indië van de ene teleurstelling in de andere, van de ene fout in de andere, van de ene mislukking in de andere gevallen. Men kan zich slechts verwonderen over het feit, dat Nederland ondanks dat alles, ondanks grove fouten en ondanks alle misslagen, toch telkens weer een kans geboden krijgt. Een kans, die telkens weer de laatste schijnt. Hoe menigmaal scheen deze laatste jaren waarlijk alles verloren. Maar telkenmale kwam opnieuw die wending, welke nieuwe mogelijkheden bood.

Zo een mogelijkheid biedt wederom de vorming van het nieuwe Nederlandse ministerie. Het kan ten langen leste het Indische beleid bevrijden uit de ban van partijzucht en verblindheid. Het kan de „brede basis” leggen, daar, waar die het jammerlijkst ontbeerd werd: in de behartiging der Indische zaken.

Het is dan echter, wil men dat nieuwe beleid inzake Indië kunnen voeren en, zo het waarlijk gevoerd wordt, de ontwikkeling kunnen begrijpen, nodig zich rekenschap te geven van de situatie, zoals die op dit ogenblik geworden is.

Daar is in de eerste plaats de „Republiek”.

Met deze „Republiek” is nu jaren achtereen met eindeloos geduld onderhandeld. Er zijn met die „Republiek” ontelbare besprekingen gevoerd, die tenslotte altijd vergeefs bleken en er zijn verscheidene overeenkomsten met haar gemaakt, die zij tenslotte nooit is nagekomen. Op

dit ogenblik zijn de „onderhandelingen”, gelijk men dit overleg ten onrechte pleegt te noemen, door de regering-Hatta afgebroken.

Men moet, zo is ons altijd voorgehouden, die „Republiek” als een realiteit aanvaarden. Welnu, dan doen wij er goed aan, die realiteit te beschouwen en dan komen wij tot een zeer bondige en duidelijke conclusie.

In deze „Republiek Indonesia” oefenen president Soekarno en de regering-Hatta maar een zeer beperkt gezag uit. Sterker dan het op twee partijen (P.N.I. en Masjoemi) steunende ministerie-Hatta is altijd het „Volksfront” gebleken. In dat door Sjarifoedin geleide „Volksfront” gaan alle linkse partijen, socialisten en communisten, broederlijk samen. Men weet uit Westerse en Oosterse praktijk hoezeer dit samengaan onherroepelijk leidt tot overwicht van het meest extreme deel — en dit overwicht der communisten tekent zich in de Republiek steeds duidelijker af.

Het staat wel vast, dat zich in de Republikeinse delen van Indië groepen en figuren bevinden, die samenwerking met de Nederlanders verre zouden verkiezen boven bestendiging der vijandschap, welke hun land onder de macht der communisten brengt. Het is tot dusverre niet mogelijk gebleken, deze groepen en figuren te bereiken.

Op dit ogenblik heeft de regering-Hatta een „nationaal program” aanvaard, waaruit weer een „urgentie-program” wordt samengesteld. Op deze programma's hebben alle groepen en partijen in de Republiek zich verenigd; zij zijn in werkelijkheid door het „Volksfront” gedictieerd. Zij dragen een fel, extreem, heftig anti-Nederlands karakter. Zij sluiten elke samenwerking uit.

De op Republikeins gebied ongetwijfeld aanwezige krachten, welke tot samenwerking bereid zouden zijn, zijn op dit ogenblik machteloos en onbereikbaar. Machteloos zou ook de regering-Hatta zijn, zodra zij zou weigeren elk dictaat van het Volksfront blindelings uit te voeren. De werkelijke macht in de Republiek vormt dat „Volksfront”. In en achter dat „front”: de communisten. Samen met de communisten: de 400.000 man van het republikeinse „leger”, de T.R.L., zomede de talloze benden van rovers, dieven en terroristen.

Daar is echter ook het „federale” Indië. Dat zijn de „deelstaten”. Dat is de geweldig uitgestrekte „deelstaat” Oost-Indonesië, welke niet alleen Celebes en de Molukken, maar ook de Kleine Soenda-eilanden omvat. Dat zijn drie delen van Borneo. Dat is Sumatra's Oostkust. Dat zijn Banka-Billiton. En de Riuw-archipel. En Madoera. En tenslotte op Java zelf: Pasoendan.

Het bevorderen van de stichting dezer deelstaten en van hun organisatie behoort zonder twijfel tot de verdiensten van de heer Van Mook. De tijd is nog niet gekomen, om een balans samen te stellen van de mislagen en de deugden van deze gecompliceerde figuur. Zeker is, dat hij het „federale” Indië een heel eind op weg heeft geholpen. Deze deelstaten, die samen al een soort Voorlopige Federale Regering vormen en die zich in zeer uiteenlopende stadia van ontwikkeling bevinden, vormen zeker een merkwaardige staatkundige creatie.

Verreweg het grootste deel van Indië wordt door die „deelstaten” gevormd. Zij zijn bestemd om, met of zonder de Republiek, zich snel te ontwikkelen tot de „Verenigde Staten van Indonesië”, en het zijn die „Verenigde Staten” waarmee Nederland dan de „Unie” zal aangaan.

Op dit ogenblik nu bevindt zich een delegatie dezer deelstaten in Nederland. Zij is op het allerhoogste niveau gevormd: zij bestaat uit staatshoofden en premiers. Zij komt

aan Nederland een program aanbieden. Méér: een positief voorstel.

Dit voorstel is tot stand gekomen te Bandoeng. Niet op de daar reeds enige maanden geleden begonnen federale conferentie. Maar zelfstandig.

Het is noodzakelijk, hieraan alle aandacht te schenken en de toedracht, welke aan velen in Nederland verborgen is gebleven, helder en duidelijk te stellen. Te Bandoeng dan is enige maanden geleden op initiatief van dr. Van Mook een „federale conferentie” begonnen. Zij diende tot overleg tussen deputaties van alle deelstaten, terwijl ook een delegatie der Nederlandse „minderheden” aanwezig was. Er was aan deze conferentie geen Nederlands plan voorgelegd; zij diende allereerst tot onderling overleg. Op 3 Juli werd zij opgeschorst. Zij werd voor anderhalve maand onderbroken. Maar dit geschiedde met een verklaring van dr. Van Duffelen, die daartoe niet alleen door de Indische, doch ook door de Nederlandse regering was gemachtigd.

Op deze verklaring van dr. Van Duffelen, zeggend dat de Nederlandse regering bereid was positieve voorstellen in overweging te nemen, zijn de federale Indonesiërs aan het werk gegaan. Zelfstandig, zonder

steun of ruggespraak, zonder Nederlandse inmenging en zonder Nederlandse suggesties. Achter gesloten deuren hebben de leiders der deelstaten enige weken lang vergaderd en zij zijn tenslotte gekomen tot een resolutie met een aantal conclusies.

Toen de leiders der deelstaten deze besluiten eenmaal gevormd hadden, werden zij eerst door een delegatie ter kennis gebracht van de lt.-gouverneur-generaal, dr. Van Mook, daarna door een andere delegatie ter kennis gebracht van de regering der Republiek, terwijl zich thans een delegatie in Nederland bevindt om haar ter kennis te brengen van de Nederlandse regering.

Men kan dit veilig een gelukkige samenloop van omstandigheden noemen.

De nieuwe Nederlandse regering is nu in staat zich aanstonds te beraden, niet over allerlei verwarde en vaak tegenstrijdige Indonesische desiderata, maar over een positief Indonesisch voorstel. Dit voorstel wordt gedaan door alle regeringen van alle deelstaten. Dus door het gehele niet-Republikeinse Indië.

Het vraagt: instelling op korte termijn van een Federale Interim-Regering, voorlooper van de Regering der Soevereine Verenigde Staten van Indonesië. Deze interim-regering moet bestaan uit een Directorium van Indonesiërs, minstens drie in getal; er moeten voorts departementen zijn onder leiding van secretarissen van Staat; verder een Federale Raad en een vertegenwoordigend lichaam.

(Vervolg op pag. 7)

Hem zij kracht toegewenst!

Als er in de kring van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie over één zaak bij de tot standkoming van het nieuwe Ministerie van Schaik-Drees algehele instemming zal zijn, dan is het wel over het feit, dat de functie van Minister van Buitenlandse Zaken toebedeeld is aan mr. D. U. Stikker, de voorzitter van onze Partij.

Zij, die de voorbereiding en de oprichting van de Partij van de Vrijheid van nabij hebben meegemaakt, die naderhand de ontwikkeling en groei van deze partij onder leiding van mr. Stikker hebben gadegeslagen, die vervolgens de besprekingen van de Partij van de Vrijheid met het comité-Oud hebben bijgewoond, zoals dat met schrijver

dezes het geval is geweest en die tenslotte in de oprichting van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie hebben gezien de verwezenlijking van het streven van mr. Stikker om te geraken tot die krachtige middenpartij, die in zich zou hebben de beste vertegenwoordigers van het politiek-vrijzinnige deel van het Nederlandse volk, beseften wel hoezeer onze partij gebaat was met een dergelijke voorzitter, die een vertrouwen genoot in kringen van werknemers en werkgevers, zoals dat slechts aan weinigen beschoren is. Een vertrouwen, dat gegeven werd, omdat men wist en voelde, dat hier een man aan het hoofd van onze partij stond, die het land wilde dienen en die waarlijk niet de politiek zocht om zichzelf. Een vertrouwen, dat ook voortkwam uit zijn initiatief nog tijdens de duistere dagen van de bezetting om te komen tot de Stichting van de Arbeid, van welke organisatie hij de bezielende voorzitter werd en welke organisatie mede een der beste instellingen bleek in Nederland van na de oorlog. Met de stichting van de Stichting van de Arbeid heeft mr. Stikker daadwerkelijk bijgedragen tot de arbeidsrede en de arbeidsrust in ons land.

Dat in een tijd, waarin ook Nederland zo zeer betrokken is bij de internationale gebeurtenissen, zowel door de behandeling van de Indische kwestie in de Veiligheidsraad, als door b.v. de Benelux en de Vijfmoogdhedenovereenkomst, als ook door de Marshall-hulp aan de Europese landen, mr. Stikker aan het hoofd komt te staan van een departement, dat bij al deze zaken zo nauw betrokken is, stelt aan hem zeer zware eisen. Eisen, welke hij stellig naar zijn beste kunnen en weten zal vervullen, ook al komt hij niet uit de oude „diplomatieke” school, waardoor gedurende zoveel jaren dit ministerie uitsluitend als een vakministerie werd beschouwd. Wij geloven, dat het voor ons land van zeer grote betekenis is, dat op dit ogenblik het buitenlands beleid is toevertrouwd aan de voorzitter van onze partij, die zal opkomen voor de Nederlandse belangen, zo goed als dit in de internationale omstandigheden maar mogelijk is.

En het geeft ons tevens de zekerheid, dat de periode-Schermerhorn, waaraan ons land in de afgelopen jaren zo zeer gelaboreerd heeft, met een figuur als mr. Stikker in het ministerie, voorgoed voorbij is.

Nederland kan geluk gewenst worden met zijn nieuwe Minister van Buitenlandse Zaken. Mr. Stikker zij de kracht toegewenst, welke hij op deze post nodig zal hebben voor de vele en omvattende arbeid, die hem, in het belang van ons land wacht. Dat is de wens van onze gehele partij!

Amy Groskamp-Ten Have vraagt:

Wat is gezinsvernieuwing?

Gezinsvernieuwing is eigenlijk een gevaarlijk onderwerp want — gezinsvernieuwing of gezinsherstel duidt op een toestand die niet is zoals deze behoort te zijn. Immers — men gaat datgene vernieuwen of herstellen dat versleten, kapot of gehavend is.

De sterk individualistische inslag die ons volk nu eenmaal eigen is doet zich onmiddellijk gelden wanneer een vreemde dreigt zich met onze particuliere aangelegenheden, met ons gezin te bemoeien.

Het gaat een ander geen steek aan hoe of het bij ons is — zeggen wij. — wij doen en laten wat wij goed vinden. Zoals het bij ons is.... zo willen wij het en als het anders is dan wij willen, dan gaat het je nog niet aan!

Misschien dat in een ogenblik van inkeer en zelfkennis het besef bij ons daagt dat we toch wel voor verbetering vatbaar zouden zijn — dat veel anders en beter zou kunnen..... maar dan komt dadelijk weer het duiveltje dat ons influistert: maar daar heeft een ander niets mee te maken. We zullen zelf wel....

Och ja.... we zullen.... we zullen ons hele leven lang.... maar hoe zelden komt het tot een blijvende verbetering. Een enkele opflukkering.... een sporadische daad.... en dan sukkelen we maar weer verder in de oude trant.

En nu die gezinsverbetering dat gezinsherstel — wat is dat eigenlijk? wat beoogt dat — waarom is dat nu nodig?

Laten we op echte vrouwenmanier van achteren af beginnen met deze vragen te beantwoorden: omdat de geest en de toestand in vele gezinnen, gezinnen uit alle welstandsklassen aanleiding geeft tot diepe zorg, daarom is het nodig. Het gezin is de grondslag van de staat — de gezinnen zijn de cellen die tezamen de honigraat der gemeenschap vormen.

Gezinsherstel is volksherstel en als we een krachtig geestelijk weerbaar volk willen zijn moeten we een krachtig geestelijk weerbaar gezin maken van het onze.

Met het woord volksherstel bedoelen wij hier niet de lofwaardige actie die dadelijk na de bevrijding is ingezet om zoveel mogelijk gezinnen materieel te hulp te komen, een actie die dank zij de gewijzigde omstandigheden alweer grotendeels tot het verleden behoort — doch een geestelijk herstel een geestelijke vernieuwing van binnen uit, uitgaande van de mensen, in casu van de vrouwen zelf.

Wat beoogt nu dat herstel eigenlijk? Dat gezinsherstel beoogt het scheppen van betere levensvoorwaarden door het verstrekken van leiding hulp en voorlichting op huishoudelijk en gezinsgebied. En nu de belangrijkste vraag: hoe gaat dat in zijn werk, wie moet dat doen, van wie gaat het uit en hoe kom je met zoiets in contact?

Het is alweer onze individualistische geest die ons dadelijk huiverig doet terugschrikken van de inmening van vreemden in ons familieleven.

Daar heeft geen mens wat mee te maken — daar heeft niemand zich mee te bemoeien..... dat ligt ons huisvrouwen maar al te geredelijk op de tong! Maar, als wij als volwaardige individuen de strijd van de nieuwe maatschappij willen medestrijden dan zullen wij onze persoonlijke instelling tegenover gezin en maatschappij dienen te herzien.

De nieuwe vrouw zal zich terdege bewust moeten zijn dat haar leven niet meer uitsluitend aan het huishouden en het gezin moet zijn gewijd, maar daarnaast en daarboven zich in dienst van de gemeenschap heeft te stellen. Mocht ons gezinsleven al voldoen voor „eigen gebruik” dan zal het hoogstwaarschijnlijk voor algemeen of maatschappelijk gebruik wel enige verandering en verbeteringen behoeven. Hier helpt de Huishoudelijke Voorlichting.

* * *

Het zijn vooral de fabrieksmeisjes — voor zover zij niet door de leerplicht gedwongen, een huishoudschool bezoeken — en de jonge moeders die de Voorlichting wil bereiken.

Die jonge vrouwen van heden zijn de toekomstige moeders van grote gezinnen en wanneer zij zullen hebben geleerd hoe haar huishouden op doeltreffende arbeidbesparende en

vakkundige wijze te besturen, zullen zij door de geest van vrijheid en welbehagen die in haar gezin heerst indirect meer voor de maatschappij hebben gedaan, dan haar op andere wijze mogelijk zou zijn geweest. Zij zullen in waarheid moderne moeders zijn die met de oude sleur zullen hebben gebroken, de oude sleur die van een moeder van een groot gezin maar al te vaak een vroeg-oude sloof maakt, wier belangstelling zich uitsluitend concentreert op de stoffelijke belangen, hetgeen weer voor een niet gering gedeelte aanleiding is tot de hand over hand toenemende uithuizigheid van de hedendaagse jeugd.

Het streven van de dappere groep mannen en vrouwen, die in de Commissies voor de Huishoudelijke Voorlichting zitting hebben — en daar zijn directrices en bestuursleden van huishoudscholen bij, vertegenwoordigsters van de grote vrouwenverenigingen, leraressen, gemeentelijke woning-inspectrices, directeurs van inrichtingen en fabrieken, directeurs van Sociale Zaken, van de Dienst voor Werkeloosheidsbestrijding, van de G.G.D. en vele anderen — dit streven is dat de Voorlichting wettelijk verplicht zal worden gesteld, opdat het gezin van de toekomst zal kunnen profiteren van geestelijk en praktisch goed toegeruste moeders, die in staat zullen blijken door haar toedoen het algemeen volkspel op te heffen.

Als er iemand zegt: „er moeten meer vrouwen in de regering!” dan is er altijd iemand anders die schouderophalend antwoordt: „waarom eigenlijk?”

Weet u waarom? omdat er dingen zijn waarvoor een vrouw beter en taaier en hartstochtelijker zal vechten dan een man, omdat haar die

dingen beter liggen, omdat zij er meer kijk op heeft en meer verstand ervan — en de Huishoudelijke Voorlichting met al wat daar aan vast zit, is één van die dingen.

* * *

Wanneer ik u iets wil vertellen over het instituut der Huishoudelijke Voorlichting, dan moet ik teruggrijpen tot 1934.

De Commissie voor Huishoudelijke Voorlichting is ontstaan door particulier initiatief en in feite was het de Bond van Leerkrachten bij het nijverheidsonderwijs voor meisjes welke de eerste stoot gaf. Het initiatief had dadelijk veel belangstelling en de commissie werd door de Minister van Sociale Zaken geïnstalleerd. De Commissie verkreeg officiële sanctie en later ook subsidie, doch bleef particulier initiatief door particuliere krachten ten uitvoer gebracht.

In verschillende gemeenten werden plaatselijke commissies gesticht. In '36 waren er dertig en thans in '48 zijn er niet minder dan 96. Een verheugend verschijnsel. Was de oorspronkelijke opzet voorlichting te verschaffen aan vrouwen van werklozen, thans bedoelt de Huishoudelijke Voorlichting hulp en voorlichting te verstrekken aan alle vrouwen van de burgerij.

De gegeven voorlichting die zowel geestelijk als materieel is, bestrijkt de volgende gebieden: Voeding en spijsbereiding; Naaien en verstellen; Huishoudelijk werk en wasbehandeling; Gezondheidszorg; Kinderverzorging en Opvoeding.

Deze Huishoudelijke Voorlichtingsdienst is op waarlijk democratische geest geschoeid. Vooraanstaande dames uit de Commissies geven cursussen bij zich aan huis en deze cursussen zijn evengoed toegankelijk

voor de vrouwen uit haar villapark als voor de vrouwen uit de daarachter gelegen zijstraten en voor de anderen uit de weer daarachter gelegen achterstraten.

Onlangs hoorde ik dat een dame tezamen met haar werkster aan dezelfde tafel naaien en knippen leerde op de cursus.

* * *

U kunt daarom natuurlijk smalend lachen en zeggen: och och, wat flink toch van zo'n dame om daar maar zo met die werkster te gaan zitten! Wat edelmoedig! Maar zo moeten we het niet beschouwen. We moeten het ook van de andere kant bezien en eens bedenken dat ware het vroeger niet mogelijk dat een dame zich zou „vernederen” door met haar werkster aan een tafel te zitten — het evenmin naar de zin van de werkster was om daar met die „mevrouws” te zitten. Daar bedankte zij feestelijk voor, daar dacht zij gewoon niet aan!

De standsverschillen zijn — wellicht door het tezamen doorstane leed — veel minder scherp: de standen zijn als het ware naar elkaar toegegroeid en dat is de ware democratie! Daar moet het heen: in de opbouwende sociale taak zullen de verschillende standen elkander vinden en leren zien als gelijkberechtigden, die tezamen een schoon doel nastreven.

Het zijn de sociale werksters der fabrieken, de personeelchefs, de wijkverpleegsters, de huisbezoeksters en woning-inspectrices die in onmiddellijk contact komen met de gegadigden voor de cursussen.

De belangwekkende tentoonstellingen met demonstraties door de Huishoudelijke Voorlichting georganiseerd trekken drommen huisvrouwen en velen geven zich dan dadelijk op als deelneemster aan de één of andere cursus.

Behalve cursussen en tentoonstellingen worden er ook lezingen met toelichting gehouden en de instelling heet zelfs een eigen maandblad, dat door alle gezindten wordt gelezen.

De nauwe samenwerking die bestaat tussen de Commissie voor Huishoudelijke Voorlichting en de Ver. tot Bev. van het Onderwijs in Kinderverzorging en Opvoeding maakt het mogelijk dat ook op het veelomvattend gebied der jeugtopvoeding de beste voorlichting kan worden gegeven.

Evenals verschillende andere steden beschikt Haarlem over een Voorlichtingswinkel waar gelijkvloers de inlichtingendienst is gehuisvest. Hier worden dagelijks allerlei adviezen gratis verstrekt.

De leskeuken bevindt zich op de eerste verdieping. Hier is steeds een kooklerares aanwezig en worden de kookdemonstraties en -cursussen gegeven. Op de zolderverdieping bevindt zich de naaikamer waar naaien verstelcursussen gegeven worden.

In een ander huis, het Huis voor Ouders, worden door een K. en O. lerares lessen in kinderverzorging en opvoeding gegeven.

Wanneer men nu weet dat er iedere middag in het Voorlichtingscentrum gratis demonstraties gegeven worden waar iedereen naar toe kan gaan, wanneer we horen dat het minimum bedrag voor de cursuslessen 12½ cent bedraagt — en wanneer we dan bemerken dat er nog zo heel veel vrouwen zijn die nooit en te nimmer van dit prachtige werk hebben gehoord, — dan zouden we een scheepsroeper willen nemen en het luide uitbazuinen:

Huisvrouwen! — er wordt van alles voor u gedaan — ! Zorgt dat ook gij er deel aan hebt — ! Ook gij hoort erbij, ja, gij die dit leest: ook gij! hetzij als cursist en deelneemster, hetzij als donatrice of werkende kracht.

Als het ons ernst is met de opbouw en de vernieuwing van de maatschappij dan moeten wij eerst het gezin gaan vernieuwen en dan moeten we beginnen bij de spil: de huisvrouw.

In zichzelf moet zij de bereidheid vinden de oude sleur los te laten en zich open te stellen voor nieuwe ideeën en nieuwe werkwijzen.

Wij moeten beginnen bij de huisvrouw

EIGENWIJZE LIEDJES

Het hutje op de hei....

Zie, je zou zo dolgraag juichen: alles klopt weer, alles vloeit!,
Nu ons ouwe, kouwe Holland in de lieve zomer broeit,
Nu je veertien korte dagen en van alle banden vrij
Ligt te stoven in de schaduw van een hutje op de hei....

Zie, de korenvelden rijpen met of zonder kabinet,
En de zon schijnt even groeizaam op Jan Schouten en Jan Pet,
En de kip legt (ha, die Mansholt!) elke dag haar blanke ei
Voor de vrijgevochten dagdief in zijn hutje op de hei.

Nooit een kakel, nooit een kukel om Tilanus of om Oud,
En dat Kraak zo slof gekiept heeft, laat zo'n kip volkomen koud....
Met alleen maar zon en zomer, zonder zelfs een volkspartij
Glijdt de dag hier naar de avond in zo'n hutje op de hei....

En al zakt de domme wereld als een pudding in elkaar,
En al ligt er straks bij thuiskomst weer een aanslag voor me klaar,
Hier verzink ik als Pallieter in zijn bord met rijstebrij
Als een blijde dagjesmelker in een hutje op de hei!

Brammetje

Holland sprak een woordje mee

Hé, hé, hé, Holland spreekt een woordje mee! Dat was de Hollandse strijdkreet in Londen bij de Olympische Spelen. Wij hadden gedacht dat na de voetbal-akeligheid de Hollandse huiskamer niet thuis zou geven. Maar laten nu juist de Hollandse vrouwen en meisjes zich dusdanig hebben geweerd, dat heel Holland dagenlang geestdriftig aan de radio-knoppen draaide: juffrouw Van Vliet en mevrouw Blankers-Koen brachten vijf gouden medailles naar huis! Gewonnen in eerlijke, echte sport. Drie Olympische records voor een jonge Nederlandse huisvrouw en moeder... ja, waarachtig, dat doet deugd! En als nu onze nieuw gekozen regenten even koppig, vasthoudend en geconcentreerd in training gaan en even volhardend volhouden als mevrouw Blankers-Koen... wel, dan komen we een heel stuk in de goede richting.

Inderdaad, heel Londen juichte deze Nederlandse toe, sprak en schreef over haar. Het is in vrij recente tijd wel meer gebeurd, dat heel of half Londen over Hollandse prominenten sprak, maar, helaas, niet in deze geest. Viermaal deed deze Hollandse daarginds ons Wilhelmus klinken... „en nu ben ik benieuwd”, zei een doodgewoon mannetje, „of zij voor deze representatie ook een koninklijke onderscheiding krijgt. Virtus nobilitat... wel, wat weerlicht, wie zou voor ons een achterstand in die dameswisselloop in zó'n tempo hebben ingelopen en dát donderende gejuich voor Holland in een eivol stadion hebben gewekt? Nou?”

Ja, de hele Hollandse huiskamer leefde met deze spelen mee.

„Net goed voor die voetballers”, snoof gisteren een padvindster uit Schiedam, die bij ons meeluisterde, die zijn veel te verwend. Die denken dat ze het kennen. En laten ze nou eerst maar eens bij de hockeyers in de leer gaan! Die jongedame is natuurlijk niet helemaal billijk, maar zoals onze hockeyspelers eervol en als echte sportlui met 6-1 tegen de kunstenaars uit Pakistan verloren, daaruit kunnen wij allemaal nog wat leren.

Alles bij elkaar: Holland sprak een hartig en verheugend woord mee.

Toch merkwaardig dat het goud uitsluitend aan onze atletische Eva's kwam — de Nederlandse Adams brachten het slechts tot het brons. Maar wellicht heeft ook dit zijn diepe en verheugende betekenis — met l' éternel féminin in de leiding ook buiten atletiek en sport vallen we ons wellicht minder blauwe en pijnlijke plekken....

(Vervolg op pag. 5)

Nieuw Indisch beleid terug naar de realiteit

Men aanvaardt voorshands de Nederlandse souvereiniteit — voor de interim-periode — en wil die Nederlandse verantwoordelijkheid belichaamd zien in een Nederlandse Hoge Commissaris.

Over de wijze van samenstelling van het vertegenwoordigend lichaam geeft men een keuze uit suggesties; in elk geval wil men het bevolkingsgetal „niet zonder restrictie bepalend” zien. Men wil het Directorium doen aanwijzen door de regeringen der deelstaten, onder bekrachtiging door de Kroon. Dit Directorium — en hier komt de eerste moeilijkheid — moet wél verantwoordelijk zijn aan het vertegenwoordigend lichaam, maar kan toch niet door dat lichaam tot aftreden worden genoopt.....

Er is een andere moeilijkheid, die belangrijker is: de vertegenwoordigers der deelstaten bleken niet eenstemmig over de termijn..... De termijn, wel te verstaan, gedurende welke deze Federale Interim-Regering aan het bewind zou blijven. Een deel der deelstaten wenst, dat de vorming der soevereine Verenigde Staten van Indonesië op 1 Januari a.s. gereed is; een ander deel wenst dit ook, maar acht toch een verschuiving „om redenen van praktische aard” niet uitgesloten.....

Hiermede komen wij tot de kern der zaak.

Het spreekt vanzelf, dat het voltooien van de staatkundige arbeid in Indië — dat is niet meer of minder dan het organiseren van een nieuwe staat! — niet binnen vijf maanden zijn beslag kan hebben gekregen! En wanneer een aantal deelstaten, waaronder het grote Oost-Indonesië, hun ongeduld zo weinig kunnen bedwingen, dan past het alleen hen tegenover de realiteit te stellen.

Die realiteit werd in een vorig artikel reeds aangeduid. Dan zou men tot die deelstaten kunnen zeggen: goed, gij wilt Uw „sovereiniteit” en Uw „volstreekte onafhankelijkheid” op stel en sprong — hier zijn zij — en ziet wat gij er van maakt. Wat kunt gij er van maken — zodra de Nederlandse troepen vertrokken zullen zijn? Wat kunt gij van Uw onafhankelijkheid maken, zodra er geen macht meer staat tussen U en de Republiek? Tussen Uw „deelstaten”, Uw rust en orde, Uw volken enerzijds en de legers, de communisten, de benden, de propagandisten en de terroristen van Djoeja?

Het is deze realiteit, welke het Indisch beleid moet beheersen. Ook het beleid jegens de deelstaten. Er zijn ook in die deelstaten groepen en stromingen. Er zijn ook daar driftige, extreme, ongeduldige elementen. De grootste dienst, welke wij aan de overgrote redelijke meerderheid der Indische volken kunnen bewijzen is, terzake zeer duidelijk te zijn. Het voorstel der deelstaten is belangrijk. Het kan een bruikbare basis vormen. Wij moeten ons oprecht verheugen, dat dit constructieve voorstel tot stand kwam. Maar wij moeten onze vrienden behoeden voor fouten, die alleen hun en onze vijanden te pas zouden komen. Wij mogen er niet voor terugschrikken, hen hard en duidelijk de werkelijkheid te tonen. De waarheid: dat op dit ogenblik niets staat tussen hen en de chaos, welke de Republiek zou brengen, dan de waakzaamheid der Nederlandse soldaten. Wordt die realiteit deugdelijk erkend — dan bestaat alsnog de mogelijkheid, dat de nieuwe kans voor Indië, de nieuwe kans ook voor Nederland, door de nieuwe Nederlandse regering wordt verwezenlijkt.

d. K.

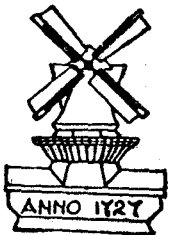
Ingevolge papiertoewijzing B.P.P. no. 5871 verschijnt deze uitgave wekelijks en is de omvang van dit nummer 8 pagina's formaat 28 1/2 x 42.

Hotel Café Restaurant

Rotterdam Zuid

„Het Witte Baard”

Abraham van Stolk & Zoonen N.V.

Houthandel

Schaverij - Zagerij

Vuren - Dennen - Oregon-Pine - Pitch-Pine - Heipalen

Rotterdam, Telef. 35400 - Postbus 1100

N.V.

W. A. HOEK'S

MACHINE- EN ZUURSTOFFABRIEK

Hoofdkantoor en Machinefabriek te Schiedam.

Compressors voor alle gassen en iederen druk. Installaties voor de bereiding van zuurstof, stikstof, enz.

Adverteert in dit blad

H. P. GELDERMAN & ZONEN N.V.

OLDENZAAL

FABRIKANTEN VAN

ruwe-, geverfde-, gebleekte- en bedrukte katoenen-, celvezel- en kunstzijden manufacturen

sihi POMPEN

voor Scheepvaart en industrie

Raadpleeg onze technische dienst

Machinefabriek

C. MATERS C.V. Beverwijk, Tel. 3141

N.V. CORNs. SWARTTOUW'S STUWADOORS MAATSCHAPPIJ

Rotterdam

Lossen en laden van zeeschepen en alle verdere werkzaamheden.
Opslag van alle soorten goederen.
Het hoofdkantoor, Willemskade 21, verstrekt gaarne op aanvraag inlichtingen.

Bijkantoren te:
AMSTERDAM - ANTWERPEN - GENT.

N.V. SCHEEPSWERVEN

„PIET HEIN”

BOLNES en PAPENDRECHT

DWARSELLINGEN

115 Meter

DROOGDOK

115 x 30 Meter

U PEINST OVER EEN GESCHENK?

S.K. Citroen

HOFJUWELIER;
S GRAVENHAGE

HOOGSTRAAT 23 TELEFOON 11.17.57

GESCHENKEN IN ALLE PRIJZEN

TEXTIEL

TRADE MARK

N.V.

RIGTERSBLEEK

voorheen

G. J. Van Heek & Zonen

ENSCHEDÉ

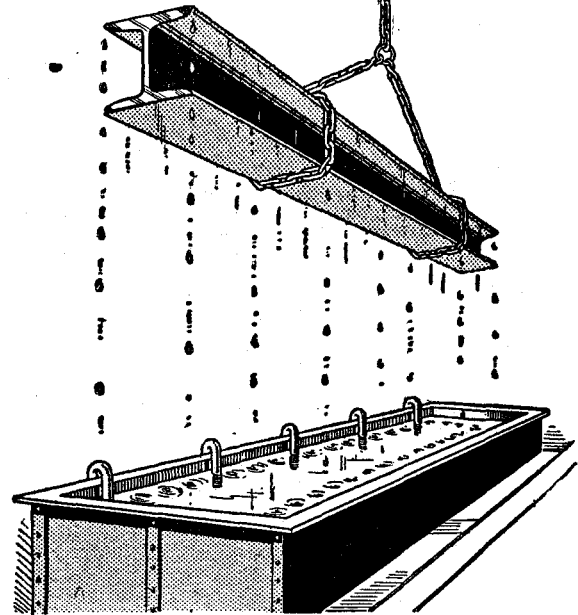
KATOENEN EN KUNST-
ZIJDEN WEEFSELS

**VOOR COLLECTIEVE
PENSIÖNVERZEKERINGEN**

WENDE MEN ZICH VRIJBLIJVEND
OM ADVIES EN OFFERTE TOT DE
HAV BANK

HOOFDKANTOOR SCHIEDAM
HET KAN UW BELANGZIJN.

BEITSEN MET F

OSFORZUUR

Beitsen met fosforzuur,

een moderne methode in de strijd tegen ROEST, de erfvijand van ijzer.

Een MODERNE methode, maar ene, die haar doeltreffendheid en goedkoopte reeds overtuigend heeft bewezen.

Door veel overheidsinstellingen, rederijen en andere grote industrieën wordt het fosforzuur-beitsen al voorgeschreven voor nieuw constructie-werk op alle gebied: bruggen, schepen, tanks, enz.

Het fosforzuur verwijdert walshuid en roest en geeft een ideale ondergrond, waarop de verf zich kan hechten. Daardoor tevens grote besparing op onderhoudskosten.

Wij maken technisch fosforzuur in grote hoeveelheden en kunnen daardoor dit zuur, speciaal geprepareerd voor het beitsen, zeer goedkoop en in ieder gewenste hoeveelheid aanbieden. Wij lichten U gaarne in omtrent de bouw van de zeer eenvoudige beitsinstallatie en.....

Wij leeren U beitsen !!

Wij zenden U daartoe kosteloos onze deskundige, die niet weggaat, voordat Uw personeel geheel met het beitsen vertrouwd is.

● Op aanvraag zenden wij U onze brochure „IJZER EN ROEST”, waarin een beitsvoorschrift is opgenomen.

Albatros Superfosfaatfabrieken N.V.

voorheen N.V. Vereenigde Chemische Fabrieken

N.V. Amsterdamsche Superfosfaatfabriek

Hoofdkantoor: MALIEBAAN 81

— UTRECHT

NEDERLANDS FABRIKAAT

Fa. Plastimode

Knopen en Gespen voor groothandel en industrie

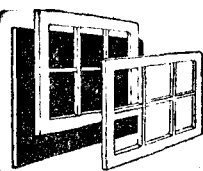
AMSTEL 252

AMSTERDAM-C.

J. en K. SMIT's

SCHEEPSWERVEN EN
MACHINEFABRIEKEN

KINDERDIJK

RAMEN

IN TRILBETON

N.V. BETON- & PLATENFABRIEK

1/4 GEBRs. MYNLIFF

TELEFOON: 20539 - SLOETSTR. 6 - NYMEGEN

STAALCONSTRUCTIES

METALEN

RAMEN EN DEUREN

De Vries Robbé & Co.

GORINCHEM

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Spel om leven
en dood

(Pag. 5)

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Het eerste geluid

Uit de vóór-oorlogse jaren herinneren wij ons de politieke komkommertijd. De zomermaanden, en vooral de vakantieperiode, waren voor de journalisten moeilijk. Het nieuws was schaars, omdat het leven als het ware stil stond. De leiders in het politieke en maatschappelijke leven rustten uit van de vermoenissen der voorgaande maanden, en daden werden maar in zeer geringe mate gesteld.

Gelijk elke burger, hadden ook de parlementaire voormannen de voor elke mens noodzakelijke vakantie. Eerste en Tweede Kamer hadden haar bekende zomerreces, het parlementaire werk lag stil.

Na de oorlog is dit anders. Het politieke leven kent geen onderbrekingen. Winter en zomer gaat de arbeid voort. De soms gezapige rust, die wij vóór 1940 soms kenden, is thans onbekend. De vraagstukken, die een oplossing vragen, zijn zo velerlei en vele, de loop der ontwikkeling gaat op menig gebied zo snel, dat het niet mogelijk blijkt de arbeid voor ^{langeren} langere perioden te onderbreken. Het park ^{van} gaat dus in de zomertijd voort, de parlemen ^{afles} derhalve ook.

Voor zijn drukke leven vraagt de parlementariër echter geen medeleven. Zeker vraagt hij dat niet van hen, die menen te moeten optreden als raadgevers. Zo heeft het wel zeer onze aandacht getrokken, dat het socialistische dagblad Het Vrije Volk heeft geschreven over het lidmaatschap der Tweede Kamer van mr. Oud in verband met zijn functie van burgemeester van Rotterdam. Zoals men weten zal, heeft mr. Oud aan de Rotterdamse correspondent van Het Handelsblad op diens vragen medegedeeld, dat de combinatie z. i. zeer wel mogelijk is en zelfs voordelen heeft. Wij hopen, dat het ageren tegen die combinatie daarmee nu afgelopen zal zijn. Wij hebben geen behoeften op dit ogenblik meer over dit vraagstuk te schrijven en willen slechts zeggen te verwachten dat zaken, die ter beslissing van een bepaald persoon zijn, ook aan hem overgelaten worden. Het zich daarmee bemoeien door politiek-andersdenkenden krijgt zo licht een onaangename zijde en dat moet onder de huidige omstandigheden vermeden worden. En zeker in gevallen waarin het personen betreft die kunnen wijzen op een staat van dienst in het openbare leven, waarin zij getoond hebben een verantwoordelijkheidsbesef van de hoogste orde te bezitten.

Ook in deze Augustus-maand is de Tweede Kamer bijeen. Het nieuwe kabinet heeft reeds kort na zijn optreden behoefte gevoeld de hoofdlijnen van het te voeren beleid in een op 12 Aug. afgelegde regeringsverklaring aan de Tweede Kamer mede te delen. Voorheen zou de in September uit te spreken Troonrede de gelegenheid hebben gevormd de koers van het beleid uit te stippelen. De bijzondere omstandigheden van het ogenblik maakten het echter wel zeer gewenst, dat ditmaal niet tot September zou worden gewacht. In Augustus wil men met het oog op de ontwikkeling in Indonesië, immers de langzamerhand befaamd geworden voorstellen tot herziening der Grondwet behandelen en het moest van het hoogste gewicht worden geacht, dat vóór deze behandeling, de Kamer op de hoogte was gebracht van de hoofdlijnen van het voorgenomen regeringsbeleid. Onzerzijds was zulk een gang van

zaken ook bepleit en wij verheugen er ons over, dat zulks nu ook heeft plaats gehad.

Wanneer men de regeringsverklaring beziet en bestudeert, moet men de vraag stellen van welke gezichtshoek uit men haar moet beoordelen. Het had er dezer dagen bij de besprekingen in de Tweede Kamer de schijn van alsof de A. R.-leider de heer Schouten, daarvoor een zeer eenvoudige methode had. Hij nam een verkiezingspamflet van onze partij en constateerde toen met luide stem, dat de regeringsverklaring niet precies hetzelfde inhield. De heer Schouten had ook veel meer in de regeringsverklaring willen lezen en inderdaad moet geconstateerd worden, dat daarin verschillende onderwerpen van hoogst belangrijke aard niet in besproken zijn. Dat is echter naar onze mening ook niet nodig. Terecht werd er van de zijde der regering op gewezen, dat binnenkort de Troonrede zal worden uitgesproken. Daarvoor moest toch ook het een en ander bewaard blijven. Maar daarnaast kan men de vraag stellen of het geven van een lange waslijst van verlangens nu wel gewenst is. Naar onze mening komt het er in het bijzonder op aan, dat blijkt welke koers het kabinet wil gaan en in welke geest het zich voorneemt het beleid te zullen voeren. Daarbij komt nog het volgende: In een democratisch bestel waarin diverse partijen naast elkander optrekken, zal het niet mogelijk zijn, dat één partij volledig haar stempel op het regeringsbeleid drukt, zolang tenminste niet één van de partijen de absolute meerderheid in het parlement heeft. Wanneer mensen van verschillende richting in één kabinet samenwerken, zal dat weerslag moeten vinden in het regeringsprogram. Dit is een realiteit, die niet te ontkennen is.

Wanneer men de regeringsverklaring beziet zoals dit naar onze — juist uiteengezette — mening dient te geschieden, dan kunnen wij in eerste instantie vertrouwen geven. Zeer terecht is in de regeringsverklaring gesteld, dat geen partij of fractie zich aan het program van het Kabinet heeft gebonden, maar dat neemt niet weg, dat uit de regeringsverklaring toch een vertrouwenwekkende geest blijkt. De positie van ons land is duidelijk gesteld. „Bovendien is de economische toestand in wezen veel erger dan in het algemeen wordt begrepen,” zo wordt daarin onomwonden gezegd. En ook wordt gewezen op de noodzaak, dat onze betalingsbalans over enkele jaren in evenwicht gebracht moet worden. „De uiterste krachtsinspanning van ons volk zal daartoe nodig zijn.” Wat ons voorts vertrouwen geeft is het feit, dat niet economische experimenten worden aangekondigd. Zeker, de schaarste-economie waarin wij leven zal nog ingrijpende maatregelen van overheidswege nodig maken in de toekomst, maar van minister v. d. Brink kan het inzicht worden verwacht, dat hij het bedrijfsleven zo groot mogelijk vrijheid zal willen hergeven. Onzes inziens zal trouwens de maatschappelijke krachten zo goed mogelijk gelegenheid gegeven moeten worden zich te ontplooiën. Daardoor alleen kan een zo goed mogelijke voorziening van de bevolking worden bereikt, terwijl ook de financiële sector daarvan de gunstige weerslag zal kunnen ondervinden. Een gezonde economische ontwikkeling is ook voorwaarde voor een goede sociale politiek, zoals onze partij die voorstaat. Over het financiële beleid is in de regeringsverklaring, gelijk over de andere onderwerpen, niet zo héél veel gezegd. Dat de regering vertrouwt „voor het jaar 1949 weder een nagenoeg slui-

tende begroting te kunnen voorleggen” lazen wij met instemming. Overigens moet op dit punt afgewacht worden wat zal geschieden.

Over de „Indische paragraaf” kunnen wij kort zijn. Er zal in ons blad nog voldoende gelegenheid zijn over het Indische vraagstuk te schrijven bij de behandeling van de besprekingen over de Grondwetsherziening, die deze week in de Tweede Kamer hebben plaats gehad. Wel willen wij reeds nu zeggen, dat wij met instemming hebben kennis genomen van hetgeen is gezegd over de te vormen Unie, welke een „hechte en duurzame Unie” zal zijn, „een reële Koninklijke Unie”. Dit duidt niet op een ontbinding van het Koninkrijk, maar op een reconstructie, zoals ook door ons bepleit.

Met deze enkele opmerkingen willen wij volstaan. De geboorte van het kabinet is met veel moeilijkheden gepaard gegaan. Mensen van diverse richting zullen thans pogen tezamen te werken in het belang van ons Koninkrijk. Het eerste geluid van dit kabinet is ons aanleiding te beginnen met het stellen van vertrouwen. Wij zullen echter verder moeten zien hoe het beleid zich ontwikkelt en welke daden worden gesteld.

K.

Dit kan niet

In Amsterdam en in Alkmaar is een conflict uitgebroken tussen dagbladen en bioscopen naar aanleiding van critieken in de dagbladen, welke ongunstig waren voor bepaalde films. Het eerste geval speelde zich af in Amsterdam, waar De Volkskrant een ongunstige critiek op een film leverde, waarop de bioscooporganisatie besloot niet meer in De Volkskrant te adverteren. Daarmede een wel zeer fout inzicht ten toon spreidende. Want blijkbaar meende men in die kringen, dat door te adverteren, d.w.z. door een zekere som gelds aan een krant voor een advertentie te geven, dat die krant dan ook een vriendelijke critiek op de films diende te plaatsen. Toen de bioscooporganisatie aan de Volkskrant de advertentie onthield, hebben de andere Amsterdamse dagbladen ten deze één lijn getrokken en de bioscoop-advertenties geweigerd. In Alkmaar heeft zich een soortgelijk geval afgespeeld. Naar onze mening hebben de dagbladen hier volkomen gelijk. En het is verheugend, dat leden van zo verschillende richting opkomen voor hetgeen ons in de V.V.D. zeer dierbaar is, de vrijheid van drukpers. Het is niet voor het eerst, dat de bioscopen een fout inzicht ten deze tonen. Jaren geleden, vóór de oorlog is een soortgelijk conflict afgespeeld tussen de Nieuwe Rotterdamse Courant en de Rotterdamse bioscopen, eveneens omdat de bioscopen ontevreden waren over de critieken. Ook toen hebben zij geen advertenties aan de N.R.C. gegeven. Waaruit wederom blijkt, dat het bij voortduring nodig blijft om waakzaam te zijn ten opzichte van de vrijheid van drukpers. Die kan evenmin opgeofferd worden aan het belang van één groep of van één richting, als dat wij de andere grondrechten zouden kunnen en willen missen.

PARLEMENTAIRE FLITSEN

Mr. Oud: „Gaaf en wordt niet toornig onderweg”

De tijd, waarin de Kamers zich enige vaste vacantie konden veroorloven, schijnt lang voorbij. Het Kerstrecès was een volkomen mislukking en de parlementaire zomervacantie zal zich tot enkele schamele weken in September beperken.

Kamerontbindingen, verkiezingen en Kabinetscrises storen zich nu eenmaal niet aan jaargetijden. De overmaat van wetgevende arbeid, een gevolg mede van de chaos, die vijf jaar bezetting ook op legislatief gebied veroorzaakte; de steeds meer om een snelle oplossing roepende Indische kwestie en de daarmee nauw samenhangende herziening van de Grondwet hebben ook dit jaar de vacantieplannen van velen onzer afgevaardigden lelijk doen mislukken.

Zelfs in ons eens om zijn bezonnen rust en zijn evenwichtigheid befaamde landje klopt de polsslag van het politieke leven nog steeds niet regelmatig.

Inzet van het politiek debat

Donderdag 12 Augustus. Tegen het middaguur heeft zich voor de deur, die op het Binnenhof toegang geeft tot de publieke tribune van 's Lands vergaderzaal, een lange rij geduldig wachtenden opgesteld.

Er moet iets bijzonders aan de hand zijn. En inderdaad, wie tot de gelukkigen behoort, die tot deze ruimte weten door te dringen, ziet een volledig changement de décor.

Nieuwe Excellenties, waarvan verscheidenen voordien een plaats op de banken der afgevaardigden in Tweede of Eerste Kamer innamen, zitten achter de tafel der Regering. Zij hebben, lijkt het wel, stuivertje gewisseld met de heren Beel, Gielen, Fievez en Vos, die, nog wat stijfjes en onwennig en (of is dat maar verbeelding?) met een ietwat scheve blik naar de Regeringstafel, op hun beurt als „gewone afgevaardigden” te midden der anderen hebben plaats genomen.

De heer Drees zit op de stoel van dr. Beel aan het midden der groene tafel. Aan zijn rechterhand de formateur, mr. Van Schaik, die wij als Kamervoorzitter slechts node hebben kunnen afstaan en aan zijn linkerzijde een voor ons wel zeer vertrouwd gezicht: de nieuwe bewindsmann van Buitenlandse Zaken, mr. Stikker.

In de formidabele en eerbiedwaardige zetel, die in de Tweede Kamer het voorzittersgestoelte vormt, zit de anti-rev. heer Terpstra, tweede waarnemende voorzitter van de Kamer. Hij is, als ware hij de echte voorzitter, voor deze gelegenheid eveneens in rok gekleed en zijn hals omsluit een normale boord in stede van de langzamerhand beroemde „vadermoorder”, die anders het meest onafscheidelijke kledingstuk van deze afgevaardigde pleegt te vormen.

Hij spreekt woorden van grote waardering voor de afgetreden president en het applaus, dat opklartert en waaraan zelfs de communisten meedoen, is meer dan een beleefdheidsgebaar: het is hartelijk en gemeend.

Dan verrijst de nieuwe minister-president van zijn zetel en leest met rustige stem het staatsstuk voor, dat een vrijwel voltallige Kamer, stampvolle tribunes en dito loges heeft weten te trekken: de Regeeringsverklaring van het nieuwe Kabinet.

Een klein half uur duurt dit voorlezen. Dan is het hoge woord eruit. Hij kan weer gaan zitten. Het Kabinet heeft zijn politieke geloofsbelijdenis afgelegd. Dan laat de voorzitter de teugels even vieren. Op het officiële volgt een zeer onofficieel gedeelte. Het Kabinet houdt staande receptie: in lange rij en bonte schakering, van anti-revolutionair tot communist, van V.V.D.-er tot P.v.d.A.-er, trekken de Kamerleden langs de rij van Excellenties, drukken handen en wisselen korte woorden, maken een geestige opmerking of wensen sterkte en succes toe. En op hetzelfde ogenblik, dat Van der Goes van Naters Excellentie Stikker de hand drukt, zien wij Welter als nieuw Kamerlid voorstellen aan de beleefd glimlachende communist mr. Stokvis.

Het heeft iets van de Olympische geest: strijden tot het uiterste, maar

een krachtige handdruk na afloop voor de tegenstander.

De voorzittersnominatie vormt het slot van de dag. Dr. Kortenhorst, de K.V.P.-er, komt nummer één uit de

...Eén uit de bus...

bus; mr. Donker, van de P.v.d.A., volgt hem als nummer twee en de anti-rev. mr. Terpstra is weder als nummer drie de hekkensluiter.

De volgende dag, Vrijdag 13 Augustus, zijn Kabinet en Kamer alweer vroeg, in de ochtend nog, present. De aanblik is geheel dezelfde als de dag tevoren, maar de rollen zijn nu precies omgekeerd. Nu spreekt de Kamer en luistert het Kabinet. En de voorzitter is alweer een ander. Het is de nieuwe man, dr. Kortenhorst, zojuist bij K.B. van de Regentes benoemd tot voorzitter van de Tweede Kamer.

Hij spreekt een opgewekt en geestig woord, zoals van deze even strijdvarende als sportief-joviale figuur kan worden verwacht. Hij ziet er uit als een bruidegom, met zijn stralende lach, zijn keurige rok en zijn witte das.

Dan gaat het spel beginnen. De prominenten treden aan. De fracties

...Het hoge woord eruit...

zenden hun aanvoeders in het vuur.

Daar komen ze: Romme, de forse, met zijn gesperde, maar ook wel eens wat te orakelachtige taal. Oud, gedegen, scherp en geestig, meester in het politieke steekspel. Van der Goes van Naters, glad en glibberig, maar dit keer weinig zeker van zichzelf. Tilanus, rustig en netjes, als van een Christelijk-historisch man mag worden verwacht, maar zo stilweg toch scherpe speldenprikken uitdelend hier en daar. En tenslotte: Welter, opgewonden gesticulerend, zijn woorden eruit stotend, maar in zijn eerlijke strijd lust toch niet onsympathiek.

Onze V.V.D.-fractievoorzitter, mr. Oud, spreekt voor de vuist weg en de Kamer volgt geboeid zijn betoog. Hij gewaagt van de noodzaak, met de volkswil rekening te houden, zoals deze bij verkiezingen tot uiting komt. De 7de Juli bracht een onmiskenbare verschuiving naar het midden. Zij kwam tot uiting zowel in de belangrijke winst voor de V.V.D. en — in iets mindere mate — voor de C.H. Unie, als in de nieuwe achteruitgang van de P. v. d. Arbeid, ondanks vele op de communisten gewonnen stemmen.

Daarmede moet bij de Kabinetsformatie worden rekening gehouden, evenals met het ook door de heer Romme vastgestelde en door de Regering blijkens haar verklaring nagestreefde doel, een Indisch beleid te voeren, dat voor de grootst mogelijke meerderheid van ons volk (en dus van de zojuist door dat volk gekozen Kamer) aanvaardbaar zal zijn.

De eerste poging van dr. Beel is mislukt, omdat de P. v. d. Arbeid over het door deze formateur ontworpen program (dat voor de V.V.D. als basis voor verdere besprekingen aanvaardbaar was) niet eens wilde praten.

De tweede poging stuit al evenzeer af op het verzet der P. v. d. Arbeid, die de V.V.D. en de C.H. Unie niet als gelijkwaardige partners wil erkennen en prominente figuren uit deze groepen op belangrijke plaatsen in het Kabinet nog steeds niet wil.

Dan slaagt tenslotte Van Schaik. Mr. Stikker krijgt de portefeuille van Buitenlandse Zaken aangeboden en aanvaardt deze — hoe grote persoonlijke offers dit ook voor hem medebrengt — op aandringen van mr. Oud na een persoonlijk gesprek met deze, waar de fractie overigens buiten heeft gestaan.

Drees wordt minister-president. Dat klopt niet geheel met de verkiezingsuitslag, maar de aanvaarding daarvan wordt de anderen vergemakkelijkt door hun achting en waardering voor de persoon van deze staatsman.

Waarom heeft de heer Oud zo aangedrongen op het aanvaarden van deze zetel door de heer Stikker? Hij spreekt het met volkomen openhartigheid in de Kamer uit: „Omdat het in de allereerste plaats toch gaat om het Indische beleid en wij weten, dat in het Kabinet de minister-president, de minister van Overzeese Gebiedsdelen en de minister van Buitenlandse Zaken een driehoek vormen, waarop het bij het bepalen van het Indonesische beleid voor alles aankomt”.

Het an het heet extra-parlementaire, maar de heer Oud heeft over deze kwalificatie en over de verhouding tussen Kabinet en fracties zo zijn eigen mening en geeft een stukje staatsrecht en parlementaire historie ten beste, waarnaar het een genot is te luisteren.

En dan komt, tot slot, de verzeke- ring, dat de Regeringsverklaring de mogelijkheid van een goede samenwerking met de V.V.D.-fractie opent. Zij is reëel en verdoezelt in

...Van formaat...

geen enkel opzicht de ernst van de toestand. En bovenal: zij bevat met betrekking tot de Indische kwestie enige zeer waardevolle verzekeringen. Zij legt de nadruk op de noodzakelijkheid en de duurzaamheid van de Nederlands-Indonesische Unie en zij zegt toe, dat zal worden aangestuurd op de staatsrechtelijke figuur van een reële Koninklijke Unie.

Dat de Regering, zo zegt de heer Oud, een beroep blijft doen op de medewerking van de Republiek, begrijpen wij, maar het is goed, dat de Regering duidelijk heeft uitgesproken, dat de toestand, zoals hij nu is, zeker niet lang meer zal kunnen voortduren; „wij verwachten, dat de Regering hier vóór alles een krachtig bewind zal voeren, dat op korte termijn tot deugdelijke resultaten zal leiden”.

En zijn betoog wordt besloten met de oud-testamentische woorden, die wijlen prof. Aalberse eens het even heterogeen samengestelde Kabinet-Colijn van 1933 had medegegeven; de woorden van Jozef tot zijn broeders: „Gaaf en wordt niet toornig onderweg”.

De Kamer voelt, dat zij weder een politiek leider van formaat is rijker geworden.

Deze burger

ziet overal waar hij komt — langs de straten en op de pleinen, aan de huizen en de winkels, langs de grachten, aan de kerken en de kantoren — dat er feest op komst is in Nederland. Er worden bloemen aangedragen. Er worden lampjessnoeren tussen de bomen gehangen. En hier en daar staat, onverwacht in de duisterende avond, plotseling een huis in lijnen van licht.

Het is een goed en een groot ding dat een geheel volk zich voorbereidt om, in twee Vrouwen, zijn bereidheid tot nationale plichtsvervulling, zijn vreugde om nationale eenheid, te uiten.

Het is verheffend en ontroerend en niet minder dan dat, dat Nederland in Wilhelmina, in Juliana, in Oranje zijn wil om te leven en te werken zéér wezenlijk symboliseren gaat.

Een waarlijk groot ogenblik in het leven van volk en land wordt voorbereid. Die voorbereiding alléén en op zich zelve reeds wekt een brede stroom van goede gevoelens in elke burger die haar gade slaat.

Ergens in dit zelfde blad staat een dreigend, ontmoedigend woord: SPEL OM EEN EN DOOD.

Zó is de wereld, waarin wij leven. Zó is de macabere dans die wij, onwillens en walgend, moeten méé-dansen op de op-berstenstaande vulkaan.

Niettemin gaan wij bloemen aandragen, vlaggedoek spannen, lichtjes ontsteken langs de straten en de grachten, in de bomen en langs de huizen, die zo helemaal van ons, van ons Nederland, zijn.

Er is, zonder twijfel, iets zéér lugubers in deze tegenstelling tussen die dreiging over de wereld en dit feest in Nederland.

Doch wij zullen, met de sterkte van ons hart, dit vaag gevoel van tegenzin moeten overwinnen en ons zelve geheel schenken aan het feest om onze Nederlandse eenheid, die — onder Oranje — tot grote sterkte kan zijn voor Nederland, voor Europa en voor ons zelve toch óók.

Die tot troost en kracht moet zijn voor alle medeburgers van

DEZE BURGER.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.

Redactie-secretaris: Mr. E. Elias

Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.

Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267

Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.

Losse nummers 15 cent.

Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie”, te Amersfoort.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlugg, Geestbrugweg 69 Rijswijk (Z.-H.).

Bekrompen!

Wij hebben op deze plaats wel eens eerder de degen gekruist met Vigilax, die in het weekblad Trouw de rubriek „Van Stad en Land” pleegt te verzorgen, waarin hy commentaar levert op diverse nationale gebeurtenissen. Gelijk wij reeds vroeger opmerkten, kunnen wij het veelal met deze politicus eens zijn, doch af en toe slaat hij o.i. de plank, waarschijnlijk als gevolg van zijn al te critische zin, een flink eind mis.

In zijn blad van 6 Augustus j.l. schrijft genoemde Vigilax o.m. het volgende:

„In elke kring wordt geluisterd naar verslagen over deze (Olympische) spelen in Londen.

Mensen, die zich geen ogenblik zorgen maken over de pogingen van oud-minister Van Schaik en die volslagen onverschillig staan tegenover alle andere prestaties van Nederland als collectiviteit, werden wanhopig toen zij hoorden, dat Nederland de voetbalwedstrijd tegen Engeland verloor, maar juichten geestdriftig over het succes van een dame, een Nederlandse, die metterdaad bewees, een afstand van honderd meter te voet sneller te kunnen afleggen dan wie ook.

Wij willen wel bekennen, dat onze belangstelling naar geen van deze dingen uitgaat (dus ook niet naar de kabinetsformatie? Red. V. & D.) en dat wij de naam van bovenvermelde dame niet noemden, omdat wij die al weer vergeten zijn.

Maar dat neemt niet weg, dat de zuigkracht van dit leven enorm is. Wij kennen geen jongens en meisjes, die geen belangstelling koesteren voor een of meer takken van sport.

In de sportbeoefening van vandaag is veel dwaasheid en zonde. Laten wij het goede er uit puren en dat behouden.”

Tot zover Vigilax.

Welnu, wij kunnen weinig bewondering hebben voor de wijze waarop Vigilax de enorme prestaties van mevrouw Blankers-Koen tracht te kleineren. Het zure grapje, dat hij de naam van „bovenbedoelde dame al weer was vergeten”, vinden wij eenvoudig misselijk en het pleit overigens ook niet voor de algemene ontwikkeling van de criticus die toch in ieder geval behoort te weten — ook al interesseert het hem niet — welke prestaties door zijn landgenoten op de Olympische Spelen werden verricht.

Ook wij zijn een tegenstander van sportexcessen. Niettemin hebben wij een eerlijke bewondering voor de prestaties van onze Nederlandse vrouwen en mannen te Londen.

Deze bewondering is niet alleen nationaal, doch ook internationaal. Deze bewondering bestaat niet alleen in de kringen die Vigilax voor oppervlakkig houdt, doch ook in de groepen met een ernstiger levenshouding, ook internationaal! Deze bewondering bestaat ook bij de Koning van Engeland en Prins Bernhard, die onze sportmensen met een hartelijke handdruk met hun overwinningen hebben gelukgewenst! Deze bewondering is ook aanwezig bij honderdduizenden in den lande, die zich ook heus wel — en meer dan één ogenblik — „zorg hebben gemaakt over de pogingen van oud-minister van Schaik.” Het is daarom werkelijk zielig te noemen, als men in zijn bekrompenheid naar het middel der demagogie grijpt en tracht de massa van ons volk met modder te gaan gooien als deze dit niet verdient. Zeker de belangstelling van ons volk voor de politieke gebeurtenissen kon nog groter zijn, doch zo ongeïnteresseerd als Vigilax ons volk afschildert, is het gelukkig nog niet. Nogmaals. Zeker wij willen het Vigilax nageven, dat in de sportbeoefening vandaag veel dwaasheid is. Als hij vervolgens schrijft: „Laten wij het goede er uit puren en dat behouden”, dan kunnen wij hem alleen aanraden zich beter aan de door hem zelf opgestelde uitspraak te houden, opdat zijn woord en daad tenminste met elkaar in overeenstemming zijn.

Gunstig en ongunstig

De eerste aflevering van de jaargang 1948 van het Maandschrift van het Centraal Bureau voor de Statistiek laat ons interessante cijfers zien over de loop van onze bevolking gedurende het achter ons liggende jaar.

Hoewel het beeld dezer cijfers over het algemeen verheugend kan worden genoemd, worden ze toch tegen een sombere achtergrond geplaatst te weten: de steeds toenemende overbevolking. Het is n.l. met ons land aldus gesteld, dat wij de dichtst bevolkte natie van Europa zijn. Onze bevolking, die op 1 Januari 1947 9.539.103 zielen telde, nam in de loop van dat jaar toe tot 9.703.279, dus met 164.176 zielen. Ter vergelijking diene, dat ons land op 1 Mei 1940 8.850.215 zielen telde. Gezien de moeilijke economische situatie waarin ons land verkeert, zijn deze cijfers niet bemoedigend en men vraagt zich dan ook af, hoe het met de bestaansmogelijkheden van ons volk moet gaan indien zich deze bevolkingsaanwas blijft voortzetten. Anderzijds geven de genoemde cijfers echter ook weer gunstige perspectieven. Zo blijkt o.m., dat het sterftecijfer onder het vooroorlogse peil is komen te liggen. De cijfers der onwettig geboren, die in 1945 35.4 per 1000 geboren bedroegen, tegen 14.3 in 1936/39, zijn belangrijk gedaald t.w. op 24.7 in 1946 en 19.4 in 1947, hetgeen er o.m. op wijst, dat het zedelijk peil zich weer aan het verheffen is. Ook wat het verloop der besmettelijke ziekten betreft, valt een gunstige ontwikkeling waar te nemen. Zo waren b.v. de cijfers met betrekking tot de sterfte ten gevolge van tuberculose in 1947 veel gunstiger dan in het daaraan voorafgaande jaar. Dit zijn gelukkig belangrijke lichtpunten voor ons volk. Zoals gezegd, de toename van ons zielental blijft daarentegen zorgen baren, waardoor zij, die geroepen worden ons land te besturen, voor een zeer zware taak komen te staan. Immers, regeren is vooruitzien. Doch hoe dit ernstige vraagstuk dient te worden opgelost, blijft uiterst moeilijk te beantwoorden.

Lichtpunt

Het lijkt ons goed in deze, in economisch opzicht zo zorgvolle, tijd die ons land doormaakt ook eens op een lichtpuntje te wijzen. Zo lezen wij het bericht, dat Rotterdam vorige week Zaterdag zijn 5000ste schip ontving. Vorig jaar werd dit aantal pas bereikt op 13 November, dus precies drie maanden later. Dit betekent een belangrijke verbetering voor de activiteit van onze eerste havenstad. Ofschoon dit feit voor onze nationale economie niet beslissend is, vormt het toch een belangrijk lichtpunt en het is juist daaraan waar wij op het ogenblik zulk een grote behoefte hebben.

Laat dit lichtpunt ons dan sterken in het vertrouwen dat Nederland bij hard werken nog toekomst heeft!

Zieke jeugd

Veldmaarschalk Montgomery richtte onlangs op een bijeenkomst van de Mothers' Union een ernstige waarschuwing tot het Engelse volk: het gaat mis met de jeugd! Die jeugd is ziek — ernstig ziek! En als die ziekte niet krachtig bestreden wordt zal zij zich van generatie op generatie voortplanten. Geen Engelsman was als Montgomery in de gelegenheid de jonge mensen uit alle klassen van de volksgemeenschap waar te nemen. Daarom juist is deze waarschuwing van zo hoge betekenis.

De oorzaak der ziekte: teleurstelling ten opzichte van het verleden en onzekerheid ten opzichte van de toekomst. Na de eerste wereldoorlog volgde de tweede en nauwelijks was die tweede geëindigd of de dreiging van een derde tekende zich af. In materialisme, het streven naar dadelijk voordeel en wufte beuzelarij ontloopt deze jeugd de ón werkelijkheid, het ontbreken van een levensdoel. Jonge mensen, aldus Montgomery, zonder enige godsdienstige overtuiging, zonder enige basis ten aanzien van hun levensbeginselen, worden beroerd door een verborgen vrees, door wantrouwen. Geboren met een drang naar het avontuur bezitten zij geen enkel betrouwbaar uitgangspunt, van waaruit dat levensavontuur, het levenswaagstuk kan worden ondernomen. Een droevige overdenking, vooral voor de generatie, die deze zonen en dochters moet opvoeden. De geneswijze, besloot Montgomery, kan slechts gevonden worden in het gezin en het familieleven, waar de grondslag moet worden gelegd voor karakter en geloof: a sense of duty to God, of pride in their country, of public service and responsibility (het gevoel van een plicht tegenover God, van trots op hun land, van een plicht tegenover het algemeen belang en van verantwoordelijkheid). En als de ouders van heden die grondslag niet leggen, dan zullen de toekomstige ouders noch de aandrang noch de geestesgesteldheid bezitten om hem tot stand te brengen. Want alle jeugdbewegingen, leger, vloot en luchtmacht kunnen slechts werken met het materiaal, dat zij ter beschikking krijgen. En dat geldt evenzeer voor de school, hoe ernstig en veelomvattend haar taak ook blijft. Want de kracht van een volk wordt uiteindelijk niet gelegd door legeraanvoerders en wapenfabrikan-

ten, door de mannen der wetenschap en die uit het zakenleven, door politici en kerkvoogden, „it is made, with God's help, by mothers and fathers out of the characters of their children” (zij wordt met God's hulp bepaald door moeders en vaders uit de karakters van hun kinderen). Het komt ons voor dat deze ernstige woorden van een ernstig en godvruchtig man met zó rijke en alleomvattende ervaring als deze Schot, niet uitsluitend voor de Engelse jeugd bestemd zijn. Ook onze jeugd is ziek. Ook onze oudere generaties staan schuldig. Ook ons familieleven, ook ons gezin, onze scholen, onze wereldlijke en geestelijke opvoeders schoten en schieten te kort — de kracht van een volk wordt bepaald door „mothers and fathers out of the characters of their children”..... óók hier in Nederland!

Goed!

Ter gelegenheid van het drie-jarig bestaan van het Radio-programma van de Nederlandse Strijdkrachten heeft de Chef van de Generale Staf, Luiten.-Generaal mr. H. J. Kruls, gesproken in een bijeenkomst in Oud-Loosdrecht over Leger en Publiciteit. Hij zeide daarin terecht, dat de vorming van een krijgsmacht, voortkomende uit en gedragen door het volk, slechts kan bestaan, indien er voldoende begrip voor publiciteit bestaat bij de leiding van die krijgsmacht. Als men het devies: open de kazernedeuren, zoals Generaal Kruls dat indertijd reeds geformuleerd heeft, in de praktijk wil verwezenlijken, dan is inderdaad die publiciteit een eerste voorwaarde. Er is bepaald iets veranderd in de verhouding tussen leger en volk. De enthousiaste ontvangst in de Noordelijke provincies bij de mars van de troepen, die binnenkort naar de overzeese gebiedsdelen gaan, is daarvan een duidelijk bewijs. Maar zoals generaal Kruls ook zeide, die publiciteit dient ook met zich te brengen, dat men critiek kan aanvaarden op het leger, dat als er terecht en met kennis van zaken geschreven wordt over onjuiste toestanden bij de krijgsmacht, dat zulks uiteindelijk slechts aan die krijgsmacht ten goede kan komen. Het waren goede woorden, die onze Chef van de Generale Staf daar liet horen en het bewijst, dat deze hoge legerautoriteit zin heeft voor de werkelijkheid en begrip voor de belangrijke plaats, welke ook de publiciteit in het huidige bestel inneemt.

Nauwelijks nodig

Het lijks ons nauwelijks nodig om hierover te schrijven: over het fonds, dat aan de Koningin ter gelegenheid van haar Regeringsjubileum zal worden aangeboden. Over het Koningin Wilhelminafonds ter bestrijding van de kanker. Nauwelijks nodig, omdat wij aannemen, dat ieder Nederlander aan dit geschenk zal willen bijdragen, voor dit doel een klein of groot geldelijk offer zal willen brengen.

Maar het zou kunnen zijn, dat nog niet iedereen er over gelezen of gehoord heeft. Voor die enkeling dan deze opwekking: draagt het speldje voor het Koningin Wilhelminafonds in de dagen, die komen van eind Augustus en begin September

Gevaarlijke concurrentie

Onze Nederlandse kustvaart klaagt de laatste tijd herhaaldelijk over het feit, dat de Duitse kustvaart haar in toenemende mate op onfaire wijze concurrentie aandoet.

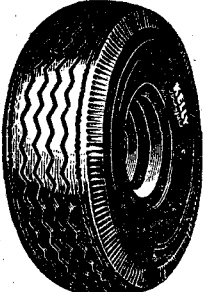

Onze Oosterburen zijn, vooral in de Noord-Europese wateren, erg actief. Hiertegen zou niet zo veel bezwaar bestaan, indien de Duitsers geen vrachtprijs bedongen waartegen geen enkel Noord-Europees schip op lonende wijze kan varen. De Duitse kustvaarders zijn n.l. al zeer snel tevreden. Als zij een reis kunnen maken waarop met smokkelen wat is te verdienen en als zij tevens in staat zijn in het buitenland hun hongerge magen te vullen, komt een redelijke vrachtprijs voor hen er niet zo meer op aan. Het behoort wel geen uitvoerig betoog, dat dergelijke methoden voor de bonafide kustvaarders in ons land funest zijn. Hier schuilt tevens voor ons volk een groot sociaal gevaar. Immers, het hoge niveau dat in dit opzicht door ons wordt bewaard, wordt door de Duitse manipulaties in ernstige mate aangetast. Op grond van het bovenstaande zou het o.i. wenselijk zijn, dat de betreffende regeringsinstanties deze zaak eens ernstig in onderzoek namen en, zo nodig, met andere naties contact zochten, opdat aan een dergelijk ongeoorloofde concurrentie spoedig een einde kome!

Gelukkig besluit

Onze minister van Verkeer en Waterstaat a.i., de heer Van Schaik, heeft zeer vele automobilisten een ware vreugde bereid door onthefing te verlenen van het z.g. Zondagsrijverbod op 29 Augustus en 5 September. De onthefing werd verleend in verband met de komende feestelijkheden in ons land. Voorwaar een gelukkig en verstandig besluit, dat, ofschoon inderdaad zuinigheid moet worden betracht, gezien de komende bijzondere dagen toch zeker wel verantwoord is en de — ook de kleine — zakenman in staat stelt eens onbezorgd te genieten van zijn auto die voor hem meestal geen luxe is, doch zuiver een productiemiddel om zijn brood te verdienen.

SMIT

SLIKKERVEER

Imp. N.V. Jac. Blom (Auto Supply Afd.)
Rotterdam - Filiaal Den Haag

Gedenkraam van
Gebrandschilderd GLAS IN LOOD
voor Uw kantoor of woning.
Vraagt vrijblijvend schets en prijsopgave
Glaszaak Koster N.V.
Binnen Damsterdiep 13 Groningen

L. Smit & Zoon
KINDERDIJK

Baggermateriaal
Zeesleepboten
Passagiersschepen
Machines
Motoren
Ketels

N.V. Nederlandsche Caoutchouc- en Guttaperchafabriek

v.h. Bakker & Zn.
Ridderkerk

• Technische rubberartikelen

N.V. Machinefabriek
IJZER-, STAAL- EN METAALGIETERIJ

v.h. **BAKKER & Co.**
RIDDERKERK

U PEINST OVER EEN GESCHENK?

S. K. Citroen
HOFGJUWELIER
S GRAVENHAGE
HOOGSTRAAT 23 TELEFOON 11.17.57
GESCHENKEN IN ALLE PRIJZEN

sihi POMPEN

voor *Scheepvaart*
en *industrie*

Raadpleeg onze technische dienst

Machinefabriek C. MATERS C.V.
Beverwijk, Tel. 3141

BOLNES

Dieselmotoren
25—1400 P.K.

★

N.V. Machinefabriek „*Bolnes*”
v.h. J. H. v. Cappellen te Bolnes

Fa. B. CUPERUS Az.
Hessenweg 2 - De Bilt
Bijkantoor:
Laurillardlaan 1, Bilthoven
Drukkerij en Uitgevers van
Biltse en Bilthovense Courant

Frank Rijdsdijk's Industriële Ondernemingen N.V.

Hendrik-Ido-Ambacht
Tel. H.I. Ambacht 245
Rotterdam 72615

SCHEEPSSLOOPERIJ

HANDEL in

- Oud IJzer,
- Nieuw IJzer,
- Bruikbaar IJzer, enz.

ruim 300 jaar....

FABRICEREN WIJ VERVEN VOOR BOUWVAKKEN EN INDUSTRIE

N.V. Heyme Vis & Zoonen
ZAANDAM - OPPERICHT 1643

N.V. BOELE'S

Scheepswerven en Machinefabriek

BOLNES

Nieuwbouw en reparatie

Kloos

K I N D E R D I J K

Bruggen

Machinefabriek en scheepswerf

van

P. SMIT Jr. N.V.
ROTTERDAM

„Een vrijheid, waarin misdaad en onkunde hoogtij vieren is het tegendeel van vrijheid”

(Abdoelkadir)

Pekalongan ligt aan Java's hete Noordkust. Stad en omgeving werden verleden jaar bevrijd. Sindsdien is hard gewerkt en veel hersteld. Tussen de wijde vlakke, wier goudgele pracht dit jaar zo ruime rijstooft schonk en de blauwe vulkanen in de verte, ligt het district Doro. In dat district Doro zijn in vier weken tijds achttien overvallen op desa's gepleegd. Er waren benden van 25 tot 150 man, die snel hun nachtelijk misdrijf van plunderen en brandstichten volvoerden en dan weer vluchtten in de bergen. Drie loeraks — Javaanse dorpshefden — werden vermoord.

Wijd en onafzienbaar zijn de rijstvelden in het Krawangse. Een vlakke, die niet ophoudt voort te brengen. In de buurt van Krawang, te Gedoeng Gedeh, was een militair bezig een brenger te herstellen. Hij werd onverhoeds overvallen door een tierende bende. Zwaar gewond ging hij nochtans versterkingen halen. Maar hij is later toch overleden. En ook een politiemans werd gedood. En ook de vrouw van die politiemans werd gedood. En tientallen huizen van Chinezen werden in brand gestoken. De bende vluchtte. Bij de branden gingen grote voorraden rijst verloren.

Een land van bergen, vlakten en vrolijke mensen. Dat was vroeger het Tasikmalajase — in het Oostelijk deel van de Preanger. Daar waren nu, in de buurt van Taradjoë, ruim vijftig leden van de „Nahdatoel Oelama" in de moskee om te bidden. Er wordt in deze Lebaran-tijd veel gebeden, in Indië. De moskee van Taradjoë echter werd eensklaps omsingeld door een woedende bende terroristen. Zij dreef, gillend en schreeuwend, de gelovigen op een hoop en voerde hen gewankelend mede. De volgende dag vond men van twintig hunner reeds de lijken en het lot der anderen is niet bekend.

Parangkoeda ligt in West-Java. Tussen Buitenzorg en Tjibadak. Weet gij hoe liefelijk die Preanger is? De lucht is er koel en fris. De bloemen geuren. De vogels zingen in de bossen en allerwege klatert het water, dat van de bergen naar de sawahs komt. In dat Parangkoeda dringen nu telkens benden binnen, die wellicht uit Bantam komen. Zij roven; zij stichten brand; zij plunderen. Zij dringen door tot in het plaatsje zelf; de laatste weken zijn er enige moorden gepleegd.

Salatiga is een prachtig oord. Oud-Indische huizen onder zwaar geboomte. Bloemen in alle tuinen. Een goed hotel, een aardige sociëteit, een levendige Chinese kamp. Als de zon niet te hoog staat, heeft Salatiga een welhaast Italiaans klimaat. Hoger nog dan Salatiga ligt Getasan en ligt Kopeng. In dat prachtige land zijn de laatste weken massale overvallen gepleegd door goed-gewapende benden. Zij pleegden hun moorden, zij stichtten hun branden, zij roofden wat zij vonden — en trokken dan weer terug naar republikeins gebied.

Vijf streken in het niet-republikeinse deel van West- en Midden-Java. Vijf voorbeelden van doodslag en terreur. Alle van de laatste maand. Alle zo maar willekeurig gekozen. Een volledige opgave van alles, wat men zo zachtmoedig, „bestandsschendingen" pleegt te noemen of, duidelijker, gevallen van terrorisme, zou vele bladzijden beslaan. Zo een zakelijke opgave zou verre buiten het bestek gaan van deze bescheiden kroniek, waarin getracht wordt van week tot week enig overzicht te geven van de Indische situatie.

Misschien zou het goed zijn, dit toch maar wel te doen. Misschien zou het nuttig zijn, zo men in Nederland wél genoot was, van week tot week, één volledige opgave te

lezen van deze gewelddaden. Misschien zou dat er toe bijdragen, dat men zich van de verschrikkelijke ernst der Indische situatie dieper rekenschap gaf.

Want weet gij, wat zij betekenen? Zij mogen voor de verre toeschouwer, zij mogen voor vele betrokken autoriteiten, zij mogen voor de Commissie van Goede Diensten „incidenten" zijn. Lastige, hinderlijke incidenten.

Voor de Javaanse en de Soendanezen mensen echter, die deze „incidenten" ondergaan, zijn zij iets anders. Voor de Javanen, de Soendanezen en de Chinezen, die de slachtoffers zijn, betekenen zij precies hetzelfde als wat de ergste gewelddaden der Duitsers tijdens de oorlog voor Nederlanders betekenden. Altijd weer — de man, de vader, het kind, die worden gedood. Altijd weer — het huis, de stal, het simpele bezit, die worden vernield, verbrand of weggevoerd. Altijd weer — de rouw, die over gezinnen komt.

Dat is de menselijke kant van deze terreur. Het wordt tijd, daaraan wat meer te denken. Het wordt tijd, in Nederland eens te bedenken, hoe velen,

hoe vele duizenden Indonesiërs hun leven, hun have en goed hebben verloren om geen andere reden, dan dat zij de Nederlanders vertrouwden. Het wordt tijd eens te bedenken, dat deze Indonesiërs de weerloze offers zijn en dat zij de bescherming ontberen waarop zij — mogen wij het zeggen? — recht hebben.

Het is een dier menselijke rechten van Indonesiërs, waarover men van de Republiek nimmer hoort. Het recht op veiligheid. Het recht op de zekerheid van zonder angst te kunnen leven.

Men moge dit wel bedenken: wie niet zou trachten waarlijk met alle kracht te zorgen, dat in Indië veiligheid en recht weer terugkeren, die verzaakt een plicht jegens de volken van Indië.

Natuurlijk zijn ook de politieke en de militaire aspecten van deze onrust belangrijk.

Politiek is het belangrijkste, dat een zeker verband en een zekere organisatie bij dit alles wel vaststaat. De onrust op Java is méér, dan wat roof en wat plundering door loslopende misdadigers. Deze onrust in de niet-republikeinse gebieden wordt zeer stelselmatig aangekweekt. Een republikeinse „regering", die er niet voor terugschrikt zich door opiumsmokkel deviezen te verschaffen, schrikt evenmin terug voor het stelselmatig bevorderen van het terrorisme. Zo zij er wél voor zou terugschrikken, zou de ware macht in de Republiek, het steeds meer in de macht der Communisten rakende Volksfront, er haar wel toe dwingen.

En de militaire aspecten..... Ook dat wordt tijd. Aan de soldaten van het Nederlandse en het Koninklijk

Nederlands-Indische Leger wordt een uitermate zware eis gesteld. Een welhaast bovenmenselijke eis. Deze soldaten vormen de enige macht, die staat tussen het niet-republikeinse deel van Indië en de chaos. Waren deze soldaten er niet, dan zou er te Batavia geen „Voorlopige Federale Regering" en dan zouden er in de deelstaten geen regeringen zijn. Waren deze soldaten er niet, dan liepen de terroristen en de communisten van de Republiek in korte tijd heel Indië binnen. En achter hen aan trokken de chaos en de misère.

Ziet daar enige hoofdzaken.

Wij willen besluiten met enige citaten uit de rede, die de heer Abdoelkadir heeft gehouden bij het begin van de Lebaran.

De Lebaran is de Mohammedaanse vastentijd. De heer Abdoelkadir is de Indonesische voorzitter van de Nederlandse delegatie voor de besprekingen met de Republiek.

„Sedert wij vorig jaar Lebaran vierden", aldus de heer Abdoelkadir, „is men in Indonesië getuige geweest van, misstanden, schrikwekkende incidenten en onrust. Nog steeds hoort men, dat verantwoordelijke personen tot revolutie aansporen en de revolutiegeest aanwakkeren. Elke Indonesiër wenst de vooruitgang en onafhankelijkheid van zijn land. Maar revolutie en klassenstrijd vernietigen de eenheid van het Indonesische volk. Wij moeten rust, orde en welvaart doen wederkeren. Een der voorwaarden om aan de opbouw van het vaderland deel te nemen is gehoorzaamheid aan de wet. En een vrijheid, waarin misdaad en onkunde hoogtij vieren, is het tegendeel van vrijheid."

HET SPEL OM LEVEN EN DOOD

Verduistering over Moskou

Een complete verduistering hangt over de besprekingen te Moskou. Speculaties erover zijn dus ijdel. Zij kunnen beter achterwege blijven, mede omdat zij toch de neiging hebben om de algemene atmosfeer geladener te maken. Het enige wat uit de feiten te concluderen valt, is, dat het blijkbaar nog niet gelukt is een basis van overeenstemming te vinden voor het houden van een nieuwe viermogendhedenconferentie. Dat kan men opmaken uit de veelvuldigheid en de duur van de besprekingen, die de Westelijke afgezanten op het Kremlin houden. Men is dus nog niet eens aan de basis toe. Vandaar dat er niet de minste grond voor optimisme is. Men kan zich slechts verbazen over de mate van onverschilligheid of onbewustheid, die het grote publiek ten toon spreidt tegenover een situatie, die er niet minder geladen om wordt, doordat er zulke langdurige besprekingen aan gewijd worden. Zolang deze besprekingen geen resultaat hebben geproduceerd, blijft het gevaar bestaan. Het is slechts het onvermogen van de mens om zolang in spanning te blijven, dat de indruk schept, alsof er een ontspanning ingetreden is.

Het grote publiek moge volkomen terzijde van het spel om leven en dood, dat thans, met als eerste inzet Berlijn, gespeeld wordt, voortleven, hiermede of van een groot gebrek aan verantwoordelijkheidsgevoel blijk gevend of van een merkwaardig vermogen om de nare dingen van de realiteit weg te denken, — het is een feit, dat de huidige crisis, al is zij voor velen latent, de focus is van alle andere spanningen ter wereld, dat zij, als het ware, het patroon aangeeft van al deze spanningen. Hier meer, daar minder volgen zij het beeld van de grootste spanning en wel des te meer, naarmate de focus sterker wordt. Langzamerhand worden alle autonome bewegingen en spanningen opgenomen in de grote maalstroom.

Zo vertoont bij voorbeeld de strijd om Palestina zeer eigen karaktertrekken. Hij is dan ook ontstaan geheel terzijde van de inmiddels gegroeide tegenstelling tussen Oost en West. Maar hoe scherper die tegenstelling wordt en hoe meer zij ertoe neigt zich in machts termen uit te drukken, des te meer zal de Palestijnse tegenstelling er in opgaan. De eigen, autonome trekken dezer tegenstelling raken verdoezeld, elke partij schikt zich met min of meer moeite en pijn in de bedding van diegene der beide grote machtsstromingen, waartoe zij in de minste tegenstelling staat.

Zo beginnen zich langzamerhand de Joods-Russische en de Westelijk-Arabische allianties af te tekenen. Het is geenszins overeenstemming in ideologie, die deze keuzen

heeft bepaald, doch zuiver machts-overweging. Vandaar dat de Westelijk-Arabische alliantie, die het behoud van de status quo in het Midden-Oosten ten doel heeft, veel moeilijker tot stand komt dan de Joods-Russische. Dat komt, omdat de politiek van de Westelijke democratieën in belangrijke mate geremd wordt door overwegingen van andere dan van zuiver machtspolitieke aard. Engeland is daar, vooral in het Midden-Oosten, nog het meest vrij van (en wordt dan ook perfiditeit verweten wegens zijn houding tegenover het Zionisme). Amerika daarentegen, dat voor het eerst treedt op het toneel der wereldpolitiek en welks politiek nog sterk door andere dan machtsmotieven wordt beïnvloed, zal grote moeite hebben om definitief zijn keus ten gunste van de Arabieren te bepalen. Maar ook dat zal meer en meer in de lijn vallen, naarmate in het brandpunt zich een grotere hitte ontwikkelt, — al zullen als gevolg van deze logische ontwikkeling (die volkomen los van alle vragen van recht en onrecht staat) de spanningen tussen pro- en anti-Zionistische stromingen groter worden, maar op den duur eveneens opgaan in de grote tegenstelling pro of anti Rusland. Hier van is de steun van de Zionisten aan de Russenvriend Wallace al een voorbode. (Ten overvloede zij gezegd, dat dit geenszins betekent, dat alle Zionisten communisten of crypto-communisten zijn. Deze — ideologische — kwestie staat geheel buiten de grote machts tegenstelling, die eenieder — ook de Zionisten — in het ene of het andere kamp sleurt).

Andere tegenstellingen, waarbij tot nog toe nog minder verband met de grote tegenstelling dan in Palestina is geconstateerd, zullen ook aan deze grote controverse ten prooi vallen. Indien India en Pakistan niet spoedig hun geschillen bijleggen, zal ook hier de scheidslijn, die de rest van de wereld in Oost en West verdeelt, vallen. Tot dusver is het niet duidelijk, hoe dan de partijen komen te liggen. Men kan niet zeggen, dat de tegenwoordige Engelse regering bij voorbeeld Pakistan meer steunt dan India of omgekeerd, hoewel het eerste in de Rijn van de verwachtingen zou liggen, gezien Englands pro-Mohammedaanse politiek. Van Ruslands keuze is ook nog geen blijk ontvangen. Wel schijnt het door middel van Afghanistan de roerige stammen aan Pakistans Noordwestelijke grens enigszins te steunen, maar dat behoeft nog niet te wijzen op een anti-Pakistaanse en pro-Indische koers.

Een belangrijker feit, dat een prognose onder voorbehoud veroorlooft te maken, is India's sympathie voor de nationalistische stromingen in de afhankelijke gebieden van Zuid-Oost-Azië. Indien deze hun kracht handhaven en hun verzet tegen de Westelijke meesters, dan zal ook daar de grote scheidslijn vallen en zal het nationalisme onherroepelijk en misschien onwillig bondgenoot van Rusland worden, zoals dat bijvoorbeeld in Indo-China al een onverbloemd feit is. Houdt India dan nog aan zijn kampioenschap voor de afhankelijke volkeren vast, dan valt ook India in datzelfde kamp.

Er zijn echter tekenen, dat de regeerders van landen, die niet meer te rechten hebben tegen een blanke overheerser, maar wier eerste zorg thans is het behoud van eigen staat, de strijd tegen de ondermijnende communisten niet schuwen. Het sterkste voorbeeld daarvan is op het ogenblik Birma. Maar of deze jonge staatslieden de kracht zullen hebben om de sterke pro-nationalistische stromingen (die geen onderscheid maken tussen bondgenootschap of vijandschap met het communisme) in bedwang te houden, is de vraag. Hier in Zuid-Oost-Azië liggen nog alle mogelijkheden open.

Een Staatsman schreef zijn HERINNERINGEN

Uniek door haar morele kracht

STIMSON
Naïef?

Niettemin zal waarschijnlijk Lippmanns oordeel voorgoed geldig blijven. Stimsons werk mag geëvenaard worden, wat interessante en sensationele documentatie van achter de schermen betreft, maar het zal uniek blijven door zijn morele gehalte en door de achtergrond van werkelijk staatsmanschap.

Henry L. Stimson is in Europa niet zo bekend als andere minder belangrijke Amerikaanse politici die in en na de oorlog meer in het voetlicht hebben gestaan. Dit is gemakkelijk te verklaren uit het feit, dat hij voor 1940 slechts enkele jaren (als minister van buitenlandse zaken onder Hoover) een rol in de internationale politiek heeft gespeeld, terwijl hij zich overigens op binnenlands terrein bewoog. En zijn benoeming tot minister van oorlog viel in de donkerste uren van Europa, Juli 1940, toen ons contact met de buitenwereld afbrak.

Juist deze benoeming was een unicum. De democratische president Roosevelt riep op de thans wellicht belangrijkste ministerzetel een republikein. Stimson was bovendien toen reeds 72. Hij had sinds acht jaren de staatsdienst verlaten en het beroep van advocaat hervat dat hij — met buitengewoon succes overigens, hij was daardoor een rijk man geworden — ook vroeger reeds in de tussenpozen tussen zijn officiële functies had uitgeoefend. Stimson was in zijn jeugd een ijverige republikeinse partijpoliticus, intiem vriend en medewerker van president Theodor Roosevelt, later van Herbert Hoover. Minister van oorlog was hij reeds van 1911 tot 1913 onder Taft. Dan was met de democratische overwinning door Wilson een lange onderbreking in zijn staatsdienst gevolgd, tot hij door Hoover in 1928 tot gouverneur-generaal van de Philippijnen en een jaar later tot minister van buitenlandse zaken werd benoemd.

In de beslissende jaren van 1940 tot September 1946 heeft Stimson zijn levenswerk bekroond door de schepping, letterlijk uit het niets, van het Amerikaanse miljoenenleger. Uiteraard boeit het boek vooral door het grotere tweede gedeelte, dat deze periode bevat.

„Geen twijfel: onder de memoires na deze oorlog zullen slechts die van Churchill tot dezelfde klasse behoren, en onder alle Amerikaanse zijn deze hier zeker de topprestatie”. Dit schreef Walter Lippmann reeds enkele maanden geleden over het thans verschenen boek van Henry L. Stimson*, op een tijdstip waarop nog maar een klein gedeelte ervan door een der grote Amerikaanse tijdschriften was gepubliceerd.

Dit zijn grote woorden, zeker thans; want ten minste vier belangrijkste boeken zullen zeer binnenkort bij de reeds bestaande enorme hoeveelheid memoires worden gevoegd. Eisenhower heeft zijn herinneringen voltooid, en ex-secretaris van financiën Morgenthau laat door een historicus de meer dan 800(!) delen bewerken, die zijn brieven en de stenografische of microfonische teksten van alle door hem tijdens zijn ambtsperiode gevoerde gesprekken bevatten. Niet minder belangrijk zal het materiaal blijken dat de befaamde schrijver Robert Sherwood uit veertig kisten nagelaten notities en documenten van Harry Hopkins tot een monumentaal werk gebruikt (voórafdruk in „Colliers”) en in de Saturday Evening Post kan men de eerste temperamentvolle delen van de herinneringen lezen, die Harold Ickes, Rooseveltts minister van binnenlandse zaken, heeft geschreven.

HOOVER
Kleinzielig

Het is Stimsons boek, hoewel een jonge historicus, Mc. George Bundy, zoon van een oude vriend, actief heeft medegewerkt. Voor Stimson is karakteristiek, dat hij niet de algemene Amerikaanse usance aanvaardt om onder eigen naam een boek te laten verschijnen, dat in waarheid het product van een „ghostwriter” is. De uiterlijke vorm werd gekozen, om van Stimson in de derde persoon te spreken. Maar in werkelijkheid is het boek zuiver een autobiografie, reeds hierom al, dat het op bijna elke bladzijde lange woordelijke citaten uit Stimsons dagboeken bevat. De oude heer heeft in 18 maanden van de meest intensieve samenwerking de hand van zijn gefrouwe jonge Eckermann geleid.

Het resultaat is een dik foliant van zevenhonderd sprankelende pagina's. Twintig jaren Amerikaanse geschiedenis en twintig jaren wereldgeschiedenis trekken voorbij, bekende figuren komen in een nieuw licht te staan, de merkwaardige persoonlijkheid van Stimson zelf, een, dit blijkt juist uit zijn bescheidenheid en terughoudendheid, groot mens en groot staatsman treedt naar voren, en men leest reflexies over politiek en politieke moraal van groter diepgang dan men in boeken van deze aard gewoon is te vinden.

Ook de niet actuele delen, over het Amerika van Theodor Roosevelt en later van Hoover, zijn zeer lezenswaardig. Het contrast tussen het tijdperk Hoover en het tijdperk Franklin Roosevelt maakt duidelijk, in hoe sterke mate het formaat van de president het politieke leven van de Amerikaanse natie vormt. Hoewel Stimson partijgenoot en vriend van Hoover is en hem met warmte verdedigt, komt met meedogenloze scherpte uit, welk een kleine stugge fantasieloze figuur de goede ingeni-

eur en organisator Hoover is. Men begrijpt volkomen, dat deze man ook thans slechts tot kleinzielig isolatisme in staat is.

Stimsons rapport over de tweede wereldoorlog staat onder het teken van Roosevelt. De toekomstige Roosevelt-biografen zullen hier bijzonder waardevol materiaal vinden. De diepe mensenkenner Stimson laat zijn oordeel niet door Rooseveltts befaamde charme beïnvloeden. Maar evenmin heeft hij de gebornerdheid van zovele beroepspolitici en vijanden van de „New Deal” wier blinde haat heden nog niet geluwd is. De republikein Stimson was en bleef anti-newdeal en opponeerde de president ook als minister in talrijke detailkwesities. Hij had echter de geniale leidersgaven van Roosevelt reeds vroeg erkend en hij vond in de

TSJANG KAI TSJEK
...vernietigend...

jaren van hun vruchtbare samenwerking de diepste voldoening voor zijn besluit, om in het gezicht der nationale beproeving de geschillen te vergeten. Hij kon steeds opnieuw het hoofd schudden over Rooseveltts „onmogelijke administratiemethoden”, maar zijn bewondering en verering groeiden met de dag. Het is typerend, dat slechts voor nog een ander de terughoudende objectieve jurist Stimson woorden van ongebreidelde warmte vindt, voor zijn chef-staf generaal Marshall. Voor diens wijsheid en grootheid vormt het boek een blijvend monument.

Anderen komen er minder goed af. De Gaulle is „arrogant, lichtgeeraakt, kleingeestig” om slechts enkele van Stimsons adjectiva te noemen. Toch heeft hij van meet af aan voor de erkenning van 's generaals vrije Franse comité gestreden. Zake-

lijke inzichten kwamen bij Stimson steeds op de eerste plaats.

Ook zijn oordeel over Tsjang Kai Tsjek is vernietigend. Het hoofdstuk over China is een van de interessantste. Het beeld van incompetentie, corruptie en kwaadwilligheid rondom de „generalissimo” is tragisch, te meer omdat in China sindsdien blijkbaar niets verbeterd is. De Kuomintang was een bodemloze put en men leest met verontwaardiging een notitie van 3 Oct. '44: de nutteloze, materiaal verkwispende luchtoperaties in China, vooral de luchttransportlijn over de Himalaja hadden toen zoveel transportvliegtuigen opgeëist, dat „wij heden in Holland en aan de Scheldemonding vastgelopen zijn door gebrek aan zulke machines, die er voor nieuwe luchtlandingen nodig zijn.”

Het moet bij deze korte aanhalingen blijven. Opmerkelijk is steeds opnieuw de actualiteit. Ook in de originele dakboek aantekeningen vindt men overal reeds de problemen, die ons heden bedrukken. Bijvoorbeeld wanneer van de verhouding met Rusland sprake is (wantrouwen en onvoldoende samenwerking van het begin af aan) of van het besluit om de atoombom nog te gebruiken, hetgeen Stimson doorgezet heeft.

Bescheidenheid, integriteit, eerlijkheid zijn bijzondere persoonlijke deugden van deze ware gentleman. Met de grootste vrijmoedigheid spreekt hij ook van zijn fouten, vertelt hij hoe hij oorspronkelijk over een bepaald probleem dacht en hoe hij later vaak tot andere inzichten is gekomen. Dat is een methode, die men in de meeste andere autobiografieën mist. Stimsons verhaal bereikt daardoor de hoogte van werkelijke geschiedschrijving.

Deze man, die zijn eigen persoon zoveel mogelijk wegcijfert (men leest bijna niets over zijn uiterlijk leven, zijn familie, zijn buitengewone successen als advocaat) behoort tot de al te zeldzame categorie der practische idealisten. Wij lezen: „Stimson volgde in de politiek een beginsel, dat hij steeds ook in zijn particulier leven poogde te realiseren: dat de beste methode om mensen betrouwbaar te maken die is dat men hen eenvoudig vertrouwt.” Naïef, bijzonder ook in het licht van vele voorvallen, die hij verhaalt? Misschien. Maar hoe sterk zou de hoop voor vrede en vooruitgang in de wereld van heden zijn, indien meer staatslieden van Stimson's grootse gaven aan het bewind waren — in de Verenigde Staten en elders!

K.

* „On active service in peace and war” by Henry L. Stimson and Mc. George Bundy. 698 blz. New York 1948 Harper & brothers.

F. D. R.
formaat...

**STALEN MEUBELEN
„GISO"-LAMPEN**

NOGMAALS DE VAKBEWEGING

en haar voorlichting

In een vorig artikel, genaamd „Een opmerkelijk woord uit de vakbeweging”, (zie V. & D. 6 Aug.) hebben wij onze voldoening geuit over de wijze waarop door de vakverenigingsleider, de heer R. Laan, voorzitter van de Centrale Bond van Transportarbeiders, tijdens een onlangs gehouden congres van die bond, zijn leden heeft toegesproken.

Gelijk wij betoogden, bevatte deze rede vele opbouwende elementen die, gezien tegen de achtergrond van een eerlijke voorlichting van de arbeiders, ongetwijfeld hoopvol stemmen. Deze vakverenigingsleider bracht de verschillende problemen open op tafel en streefde daarbij niet naar het succes, om door een eenzijdige voorstelling van zaken, bij zijn aanhangers in het geveel te komen.

Wij hebben niet geschroomd deze houding te prijzen en te waarderen, omdat, gelijk wij reeds eerder opmerkten, er in dit verband nog wel eens — helaas nog al te vaak — in ongunstige zin op het fanatisme en vaak ook op de onwetendheid van de werknemers wordt gespeculeerd, teneinde het élan in de strijd niet te verliezen.

De heer Laan heeft gelukkig gedemonstreerd hierover anders te denken en schroomde niet o.m. het volgende te zeggen:

Tendentieuze analyse van winstcijfers

„Intussen leven wij allerminst op een zonnig eiland temidden van de wereldstormen. Wij leven geheel op crediet, geven al maar meer uit dan wij ontvangen en dit verschil moet worden opgevangen door middel van onze export. De hoop is thans gevestigd op het Marshall-plan. Wij zijn daarvoor zeer erkentelijk, wetende, dat bij uitblijven daarvan het levenspeil in ons land met 25 % naar beneden zou zijn gegaan. Intussen zal ook bij de toepassing van dit plan in ons land hard gewerkt moeten worden. Opvoering van de productie blijft nodig voor het handhaven van onze economische positie in de wereld en voor het behouden van een sociaal verantwoord welvaartspeil. Dit vraagstuk is echter niet alleen een economisch vraagstuk, het is ook en vooral een vraagstuk van mentaliteit.”

Het probleem juist gesteld

Tot zover de heer Laan. Wij hebben hieraan niets toe te voegen. Hij stelt hier het probleem op volkomen juiste wijze en doet terecht een ernstig beroep op het verantwoordelijkheidsgevoel van de arbeiders, wier medewerking even onmisbaar is als dat der ondernemers om weer tot een volledig economisch herstel van ons land te geraken.

Te vaak nog wordt in de kringen van de arbeiders voorbijgezien, dat het handhaven en zo mogelijk verbeteren van een sociaal verantwoord welvaartspeil, niet alleen een kwestie is die door de ondernemers alleen kan worden beslist. Hieraan moeten beide partijen werken. Hier speelt zowel de factor kapitaal als de factor arbeid een rol.

Helaas verzweg de heer Laan, dat een sociaal verantwoord welvaartspeil onmogelijk kan worden hooggehouden, als het particuliere initiatief van de ondernemer wordt verstikt door de veel te ingrijpende bemoeienissen van de overheid, die in haar ijver om de gemeenschap een dienst te bewijzen, niet ziet dat zij vaak bezig is de befaamde kip met de gouden eieren te slachten.

Zeker, dit zeide de heer Laan niet. Wij verwachten dit trouwens ook niet van hem. Niettegenstaande dit, blijft het belangrijk dat hij zijn leden wees op het feit, dat er aan elk vraagstuk twee kanten zitten en dat het nodig is, dat ook de arbeiders in deze hun taak ten volle begrijpen.

Nogmaals, indien een dergelijke mentaliteit vaker en intenser — vooral ook in de aan deze bond zo zeer verwante Partij van de Arbeid — aan de dag werd gelegd, zou er van een vruchtbare samenwerking tussen kapitaal en arbeid in Nederland veel meer terecht komen, dan op het ogenblik het geval is.

Onmiddellijk na het door ons geciteerde ging de heer Laan als volgt verder:

„Terecht wordt door de arbeiders de zekerheid gevraagd of de opbrengst hunner meerdere prestatie — dus ook de winsten — ten goede komt aan de gehele gemeenschap.

Om bij ons bedrijf te blijven, o.a. de Scheepvaartmaatschappijen, hebben niet slecht geboerd.”

Een onjuiste aanval

Tot hiertoe hebben wij geen enkel bezwaar.

Hierna noemde spreker verschillende cijfers uit de jongste jaarresultaten van de Koninklijke Rotterdamsche Lloyd, Phs. van Ommeren's Scheepvaartbedrijf, Stoomvaartmaatschappij Wijklijn en Hollandse Stoomboot Maatschappij. Onmiddellijk hierop aansluitend zeide hij het volgende:

„Merkwaardig was de openingsrede van mr. P. v. d. Toorn tijdens de jaarlijkse algemene vergadering van de Ned. Redersvereniging, opgenomen in de Handels- en Transportcorant van 7 Juni '48. Ik stip daaruit aan:

„De hoge kosten van nieuwbouw en reparatie, sterke stijging der bunkerprijzen, hoge gages, so-

ciale lasten, voedingskosten en huisvesting voor de bemanning, de zware lasten, vervullen een ieder onzer met bezorgdheid. Ofschoon in het afgelopen jaar deze kosten in het algemeen nog bestreden konden worden uit de vracht- en passage-inkomsten, moet men er rekening mede houden dat bij een kleine verstoring van het evenwicht tussen vraag en aanbod, deze baten snel zullen verdwijnen. Eén van de voornaamste taken, voor welke de redersgemeenschap zich ziet gesteld, is, volgens mijn mening, dan ook wegen te zoeken om deze, buiten alle verhouding gestegen exploitatiekosten, tot meer redelijke proporties terug te brengen.”

Nog onder de indruk van deze van grote zorg getuigende beschouwing, lazzen we in het-

zelfde nummer en op dezelfde pagina een artikel getiteld:

„Holland Amerika Lijn meldt gunstige resultaten.”

Uit dit artikel stippen wij het volgende aan:

„Op het aandelenbezit van de N.V. Verenigde Nederl. Scheepvaartmaatschappij werd in 1946 een dividend van 8 % in contanten en over 1940/45 een dividend van 33 % (dus over 6 jaren) in aandelen ontvangen.

De resultaten bij die maatschappij in 1947 zijn niet onbevredigend.

De exploitatierekening is groot f 13.463.700 na bijvoeging van f 1.752.071 aan ontvangen interest en dividenden en afboeking van een effectenverlies van f 166.353, resteert een bruto winst van f 15.049.418.

Voor nieuwbouw vloot wordt gereserveerd f 4.500.000, voor pensioenfonds f 1.000.000. Het netto winstsaldo van f 2.744.362 is beschikbaar voor statutaire uitkeringen en het voorgestelde dividend van 9 %.

De vooruitzichten voor 1948 worden, ondanks onrustbarende stijging der onkosten, gunstig geacht.

Wij willen wel verklappen, dat onze bezorgdheid, ontstaan bij het lezen van de beschouwing van de directeur van de H.A.L. in zijn kwaliteit van voorzitter der Redersvereniging merkbaar is afgenomen na het lezen van deze resultaten.

De dividenden zijn als regel 9 %, hoewel mr. Lieftinck ook een stordige duit in de wacht sleept.

Laat men zich goed realiseren, dat sterke ongelijkheid in de inkomstenverdelingen en het toelaten van hoge winstuitkeringen bij stabiel houden van de lonen belemmerend werkt op de wil van de arbeiders om zich in te spannen. Zij eisen bovendien — en terecht — stevige garanties, dat de meerdere productiviteit niet de grondslag vormt voor het uitstoten van overbodige arbeidskrachten in de toekomst.”

Tot zo ver weer de heer Laan.

Wij achten deze voorstelling van zaken niet bepaald gelukkig, omdat zij naar eenzijdigheid zweemt en daardoor de „kapitalisten” op onbillijke wijze, bij een toch al bevooroordeelde massa, in een kwaad daglicht stelt.

Geen tegenstelling!

In de eerste plaats willen wij opmerken, dat de woorden van de heer v. d. Toorn en het geciteerde uit het jaarverslag van de Holland—Amerika—lijn in het geheel niet met elkaar in tegenspraak zijn, gelijk de heer Laan zijn toehoorders toch eigenlijk suggereert. Immers, wie het geciteerde rustig doorleest, zal tot de conclusie moeten komen dat het een het ander niet uitsluit. Construeert men dan nog een tegenstelling, dan had de heer Laan zich niet moeten beperken dingen uit het jaarverslag van de Holland—Amerika—lijn voor te lezen die blijkbaar op dat moment in zijn kraam te pas kwamen. Immers, wat lezen wij verder in genoemd jaarverslag? N.l. „dat onze onkosten nog steeds op onrustbarende wijze stijgen.”

(Vervolg op pag. 8)

„Uw Heineken's meneer!”
(Jordaan in „Het Parool”)

(Charles Boost in „De Stem van Nederland”)

Twee tekenaars — Jordaan en Bopst — één gedachte. Eén gedachte: „Uw Heinekens, meneer” is een belangrijke factor in de nieuwe regering. Het zijn goede tekeningen, al doden zij elkaar's originaliteit. Het is een grapje dat voor de hand lag, maar de uitwerking is aardig en treffend. De lezers van Het Parool en van De Stem van Nederland hebben zich ermee vermaakt. Wij óók. Want óns toont het heel duidelijk dat „onze man” door zijn aanwezigheid in het kabinet alléén reeds, verwachtingen wekt, die — naar wij vermoeden — gehonoreerd zullen worden. Mr. Stikker kennende en wetende hoezeer hij zijn verantwoordelijkheid op een van de belangwekkendste posten in 't kabinet zal interpreteren. Moge „Uw Heinekens, meneer” Nederland wél bekomen!

Door een toeval ontdekte ik iets

Hoe brachten de vrouwen het er af?

door
W. Wijnaendts Francken-
Dyserinck

Door een toeval „ontdekte” ik iets, dat vermoedelijk nog niemand is opgevallen. En zo al, dan toch niet in feministische, of politieke milieus ernstig is bekeken.

Dank zij de ergerlijke papier-schaarste, d.w.z. de veel te geringe toewijzing van papier aan, wat het middel behoort te zijn van voorlichting: de dagbladen, hebben we de vroeger gebruikelijke volledige kandidatenlijsten - over - het - gehele - land niet te zien gekregen. Dat was me toch te kras en ik liet het papier dus van de Landsdrukkerij komen.

Misschien is het aardig nu ook even te releveren dat de Onafhankelijken in alle kieskringen met één vrouw uitkwamen en de groep Welter met twee, de lijsten waren gelijkkluidend, dus ook de plaatsing van de vrouw op resp. nummer 10 en op 11 en 17. Deze gelijkkluidendheid vindt men ook bij „de oude S.D.A.P.” waar de drie vrouwen op de nummers 2, 7 en 17 staan. De partij kwam slechts in tien kieskringen uit. Dat in aanmerking genomen en het algemene weinig grote aantal stemmen dat de lijsten trokken, is het totaal aantal op dat nummer 2: mevrouw H. Meyers-Kehrer n.l. 246 nog zo gek niet. Gezien b.v. dat het nieuwe Roomse Kamerlid met 172 stemmen het Parlement binnenkomt.

Bij de lijsten Welter was opvallend dat nummer 11 mej. J. E. van Ravesteyn totaal 74 stemmen haalde tegen de vrouw onderaan de lijst mevrouw J. M. Knaepen-Fermont 194. Beide dames wonen in Den Haag. De naam Ravesteyn was ongetwijfeld aan belangstellenden in de politiek iets beter bekend, omdat deze gestaan had onder het oorspronkelijk manifest dat o.a. in Het Laatste Nieuws was besproken. Ik vroeg me toen af: kan dit verschil hierin zitten dat er inderdaad een paar honderd Welter-supporters „een vrouw” hebben willen stemmen en kijkende op die lijst alleen één vrouw hebben kunnen ontdekken, n.l. degene die door het „—” streepje haar status als vrouw, hetzij dan als gehuwde vrouw, als weduwe of als gescheiden vrouw, die de naam van de gewezen echtgenoot is blijven dragen, duidelijk te kennen geeft. Zelf heb ik voor alle veiligheid iemand van de Welterlijst opgebeld om zeker te zijn dat ik me in het geslacht van de kandidaat Ravesteyn niet vergiste, want op het Centraal Stembureau wist men van niets. Krijgt meermalen brieven aan gekozenen, die aan „den heer” zijn geadresseerd terug met de boodschap dat het een „meijuffrouw” is!

„Maar hoe zit dat dan?” was een van mijn eerste vragen, „in de lijsten heb ik een mej. L. C. Dufour uit Winschoten gezien, één keer staat ze er als D. L. C. Dufour in, maar steeds met mej. voor haar naam, mag dat dan? Want zonder die bijvoeging kun je alleen van de dubbele namen of in geval van adel uitmaken of je met een vrouw te doen hebt.”

„DAAROVER STAAT NIETS IN DE KIESWET. Wij nemen eenvoudig over wat de kiesverenigingen ons opgeven. De „D” blijkt te zijn geweest een opgave van doctoranda (verkort) we hebben dat voor Dora aangezien en er een D van gemaakt.”

Even doorpratende bleek me dat het niet alleen bij de lijst Welter het geval was geweest dat de laatste kandidaat méér stemmen kreeg dan de hogerstaanden, maar dat dit voor „de staart” een véél „voorkomend verschijnsel is, ook waar het mannen betreft. Ik hoorde toen dat er ergens in Den Haag een bijlijst is aangeplakt geweest — blijkbaar als begrijpelijk protest tegen, of parodie op, het verstompde „kies nummer één” — waarop „kies nummer laatst”. Een zeer ontwikkeld en gestudeerd man vertelde me naar aanleiding daarvan dat de eerste keer dat hij mocht stemmen en best wist welke lijst hij steunen wilde, hij opzettelijk nummer laatst had gestemd: hij kende n.l. nauwelijks een naam, had voor niemand voorkeur, kende alleen zijn eigen politieke of liever staatkundige richting en „vond het zo zelig” en had om die reden het nummer ongeraan gestemd. Best mogelijk dat zoiets meermalen geschiedt, vooral door goedgehartige vrouwen, die ook alleen weten welke lijst ze hebben willen en voor het partij-heerszuchtige „kies nummer één” instinctief niets voelen.

Deze mogelijke reden lijkt ook bewezen te worden in de stemmen van de candidate der K.V.P., mr. W. M. W. van Lanschot. Zij stond in vijf kieskringen nummer 9 en verkreeg op dat nummer tezamen 80 voorkeurstemmen. Maar in één kieskring onderaan de lijst verwierf zij er..... 417! Bijna driemaal zoveel als de gekozen vrouw uit haar partij.

Hulp in het Labyrinth

Intussen hebben we nu één feit waarmee te werken valt.

Het vrouw-zijn mag vermeld worden. Niet alleen door het „—” streepje of het jkvr. maar ook door een mejuffrouw voor de naam. Misschien door de voornaam, maar daarvan ben ik niet zeker. Met het „mej.” hebben we een precedent en dat is altijd van enige betekenis.

Het gaat er dan om in de eerste vier jaar in de kiesverenigingen van alle partijen te gaan zorgen dat de kandidatenlijsten in '52 ook op die wijze ingediend worden. Want laten we niet vergeten dat er tienduizenden kiezers en kiezeressen zijn, die maar raak stemmen. Wat ik daarover tijdens deze laatste verkiezingspropaganda weer gemerkt heb is verbijsterend.

IEDER BEETJE HULP IN HET LABYRINTH KAN DUS WERKZAAM WEZEN.

Natuurlijk blijft de macht der partijbesturen onaangetaast zolang 't slogan van „stem nummer één” blijft en de macht van de partijen d.w.z. van de grootste partijen blijft onaangetaast zolang de onzalige verandering van de Kieswet — ik meen van '37 — blijft bestaan dat niet zoals in de eerste twintig jaar van de E.V. eerlijk geloot werd maar eenvoudig de grootste partij voorgaat. Tallozen domme sukkel maken eenvoudig gemakshalve het eerste hokje op het papier rood.

Typisch het machtsprincipe in plaats van het rechtsbeginsel. Erger nog is het toewijzen van de stemmen der te-gering-gesteunde lijsten aan de grootste partijen in plaats dat de supporters te voren bepalen kunnen waarheen die overschotten gaan zullen. Merkwaardig en betekenisvol vrijzinnig was de opmerking in de N.R.Ct. van 10 Juli dat de stemmen op de lijst der Onafhankelijken behoorden te wegen voor het standpunt Welter.

Er valt nu iets te doen voor de vrouwelijke kandidaten; laat men er tijdig aan beginnen.

Nog wat cijfers

Tenslotte nog een paar cijfers, die wellicht sommigen interesseren zullen. De K.V.P. bracht vijf vrouwelijke kandidaten, waarvan het reeds tweemaal zitting hebbende Kamerlid mr. De Vink 'n kansloze plaats kreeg, evenals de zo bekende dr. Klompé. Zij brachten het tot 88 resp. 76 stemmen; de voorzitter van de R.K. Vrouwenbond, mevrouw Van Nispen tot Sevenaer verwierf in zes kieskringen 142 stemmen. In vijf van

de achttien kwam de K.V.P. zonder vrouw uit.

De Christ. Hist. Unie had eveneens 5 vrouwennamen onder wie de boven besproken mej. Dufour uit Winschoten en de in feministische kringen bekende mr. dr. P. M. Franken-Van Driel. Freule van Stoetwegen herneemt de met ere in ons Parlement beklede plaats met 2809 voorkeurstemmen, zij komt op alle lijsten als nummer 7 voor.

De C.P.N. had zeven vrouwelijke kandidaten, het zittende lid had geen „vaste” plaats, verwierf totaal 888 stemmen en komt alleen terug omdat de man voor haar op een lijst, die aan de beurt was bedankt heeft. Om een vrouw in de fractie te hebben? Laten we het hopen.

Tenslotte de V.V.D. in deze zeker last but not least.

Men stelde — als mij geen ongetrouwde vrouw met minder bekende naam ontsnapt is — zeven vrouwelijke kandidaten. Zij kregen respectievelijk 21, 23, 44, 71, 125 en 194 stemmen. Terwijl mevrouw Fortanier-de Wit 10815 stemmen op zich verenigde. ZONDER ENIGE TWIJFEL IS DIT DE PARTIJ WAAR HET MEEST MET VOORKEURSTEMMEN GEWERKT WERD, de partij waar het individu zich het sterkst persoonlijk van zijn of haar staatkundige wensen rekenschap geeft. Want beginselen zijn best maar hoe ze worden uitgevoerd hangt ook van de personen af. En niet het kiesverenigingslid behoort het uit te maken maar de kiezer! — Een opvatting die, meen ik, geheel in de lijn van de vrijzinnigheid ligt.

Wat de P.v.d.A. betreft, die niet minder dan twaalf verschillende vrouwen een vriendelijkheid bewees, daar verwierf mr. Tendeloo, die uitsluitend in Amsterdam gesteld was, 2387, het vrouwenrecord voor één kieskring.

Nu zouden al deze cijfers, die ik, opgeteld, nog even herhaal in volgorde van lijsten: K.V.P. 975, P.v.d. A. 4851, C.P.N. 1218, Chr. Hist. 3903, V.V.D. 11293, Onafhankelijken 68, Welter 263, Oude S.D.A.P. 323, nog véél sterker spreken wanneer ze in % waren omgewerkt in verhouding tot het totaal aantal stemmen van de party. Dat dan eveneens de V.V.D. de kroon zou spannen lijkt me — oppervlakkig beschouwd — wel heel zeker. Daarvoor een warme hulde aan de vrijzinnige mannen en vrouwen, die voorkeurstemmen uitbrachten.

Waarschuwing uit Nederland

In Uw blad van 13 dezer, zo schrijft de heer Jan C. Bulk, boomkweker te Boskoop, ons, las ik een stukje, getiteld: „Waarschuwing uit Amerika”. waarin de heer Mackenzie Stevens klaagde over de beperkingen van de handel, veroorzaakt door de buitenlandse politici. Voor mij ligt de „Revision of Quarantine and Regulations, effective January 1st 1949” waarin de beruchte „Quarantine nr. 37” wordt gemendeerd en welks strekking is, om onder het voorwendsel van bescherming tegen plantenziekten en schadelijke insecten, de invoer van planten zoveel mogelijk tegen te gaan. Deze nieuwe Amerikaanse bepalingen, zullen de uitvoer van onze Nederlandse planten nog meer beperken, dan tot nu toe reeds het geval was, waardoor ons een kans te meer wordt ontnomen om de zo begeerde dollars te veroveren. Het ware gewenst deze „Waarschuwing uit Nederland” in de Amerikaanse pers te publiceren.

G. STEMPHER.

(Vervolg van pag. 7)

Nogmaals de vakbeweging en haar voorlichting

Het kan een ieder duidelijk zijn, dat de „gunstige” verwachtingen met een zeker voorbehoud werden uitgesproken. Verder vergat de heer Laan te vermelden, dat drie kwart van de winst in het bedrijf blijft in de vorm van afschrijvingen en reserves en o.m. wordt aangewend om de vloot te vernieuwen en uit te breiden.

Nu zal men ons kunnen tegenwerpen, dat de heer Laan het congres toch inderdaad de cijfers van de Holland-Amerika-Lijn heeft genoemd, zodat een ieder kennis kon nemen van het feit, dat drie kwart van de winst in het bedrijf werd gefeserveerd. Formeel gezien is de tegenwerping volkomen juist. Wij betwijfelen echter ten sterkste, of deze cijfers zonder een nadere toelichting

inderdaad zijn begrepen ten tijde en ter plaatse waar zij werden uitgesproken.

Zeker, de heer Laan treft geen groot verwijt, doch wel zouden wij gaarne hebben gezien, dat hij ook in dit verband volkomen open kaart had gespeeld en niet de woorden van de heer v. d. Toorn in een schemerig daglicht had gesteld. Een dergelijke methode is uiterst gevaarlijk, vooral als men haar ziet in het licht van de historie der vakbeweging, die er op zijn minst tot het uitbreken van de tweede wereldoorlog, steeds op uit was de tegenstellingen tussen ondernemers en arbeiders opzettelijk en kunstmatig aan te kweken.

Gelukkig ziet het er naar uit, dat wij geleidelijk dit stadium gaan verlaten, doch men vergeet niet, dat een bepaalde mentaliteit, die tientallen jaren achtereen bewust

werd aangekweekt, niet in een ommezien kan worden gewijzigd.

Nog bestaat er onder de werknemers veel wantrouwen en eveneens veel misverstand. Slechts als dit misverstand en dit wantrouwen volledig uit de weg zijn geruimd, kan men zich pas veroorloven de financiële resultaten van diverse ondernemingen uit propagandistische overwegingen min of meer in een gekleurd daglicht te stellen, gelijk de heer Laan deed.

Met uitzondering evenwel van deze kleine ontsparing, blijven wij de aangehaalde rede van de heer Laan waarderen en wij hopen van harte dat een dergelijke stijl in de kringen der vakbeweging op brede schaal navolging moge vinden!

Gerbrandy
was mis

(Pag. 2.)

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

De Kroon zal van Draagster wisselen

Nog weinige dagen en de Kroon zal van Draagster wisselen. Een halve eeuw is het Koningin Wilhelmina geweest, die aan ons hoofd opging; en reeds sinds het overlijden van Koning Willem III kwam Haar de Koninklijke titel toe, al hechten zich in de gevoelens de jaren van 1890 tot 1898 allereerst aan onze wijze en innemende Koningin Emma. Bijna 58 jaren moet men teruggaan voor een ouderen Souverein en de jongsten van hen, die dit in eigen herinnering vermogen, lopen naar de zeventig. De tijd zelf heeft aldus de saamhorigheid met de huidige Vorstin zodanig beklonken, dat het bij wijlen kon gaan lijken, alsof het niet anders meer denkbaar was dan dat Zij het was, die de teugels van het opperbestuur in handen hield. Maar in dien langen tijd was het niet enkel het dag aan dag, in zonnig lief en donker leed met elkaar ervarene, het samen beleven en ondergaan der dingen elk op zijn plaats, dat tot een innige aanhankelijkheid leidde van gans het volk jegens Haar, die ~~krachtens~~ Haar afstamming reeds als kind tot de troon werd bestemd; meer dan dit waren het Haar door natuurlijke voornaamheid bepaalde, plichtsgetrouwe houding, Haar tastbare en voorbeeldige toewijding aan de gemene zaak tot in de kleinste Harer gedragingen (wie weet hoe dikwijls met terzijdestelling van persoonlijke belangen en huiselijke genietingen), de vele bliken van Haar hartelijke en waarachtige belangstelling in de veelsoortige omstandigheden en lotgevallen Harer onderzaten, heel Haar doen en laten en bejegening. Wie kent niet zelf of van horen zeggen staaltjes van Haar stagen en noesten arbeid, van Haar onvermoeide voortvarendheid bij bezoeken, reizen en rondgangen, vaak in weer en wind, van Haar onversaagdheid, van Haar nauwgezette kennis van zaken, van Haar stiptheid, op anderen ook maar allereerst op Zichzelf, wie weet niet van gesproken woorden en van brieven, die lieten zien, hoe Haar hart was bij de mannen en vrouwen onder Haar bewind; Haar hart en Haar kloek en wakker verstand mede!

Het ontzag, dat Zij in der omgang den minister wist in te boezemen, de gloed, dien Zij ontstak in den door Haar ontvangen Engelandvaarder, het vertrouwen, dat Zij deed opleven in den teleurgestelde, aan de behandeling van wiens mogelijk verwaarloosde zaak Zij zich gelegen liet liggen, de bewogenheid, die Zij wekte in den nabestaande van wie voor land en volk zijn leven liet, dit alles en nog zoveel meer is het, waardoor de luister der door geboorte en grondwet Haar toegevallen Koningskroon een eigen zedelijk goed werd, dat omgekeerd na een regering van vijf decennien tot groter glans daarvan kon bijdragen. Wanneer in den loop der geschiedenis op ongedwongen wijze een geslacht als bij ons dat der Oranjes naar den voorgrond treedt, is hiermee de mogelijkheid van het constitutionele koningschap gegeven, dat het voordeel ener volksregering

vermag te verbinden met dat van een vast en blijvend en boven den strijd der meningen staand centraal opperorgaan en dat aldus de kansen biedt voor den meest uitstekenden regeringsvorm; al is hiermee uiteraard het laatste woord niet gesproken. Of het er toe leidt, hangt van meer af; onder meer van wie de plaats op den troon bezet houdt. Van het constitutionele koningschap geldt hetzelfde als van alle aardse instellingen: men kan er veel of weinig van maken.

Wel niemand intussen zal in twijfel trekken, dat Koningin Wilhelmina er het meeste van heeft gemaakt, dat in het vermogen

ligt van een mens, dat naast de zware rampen, die over ons zijn gekomen, één groot geluk ons deel is geworden en gebleven: onze Vorstin, die aan Haar Koningschap den rijksten en edelsten inhoud wist te geven.

Nog maar kort en Haar regering zal ten einde zijn. Datgene wat bijna ondenkbaar leek te zijn geworden, gaat zich verwelken: Nederland houdt op te staan onder de hoede van Koningin Wilhelmina. Het gaat niet aan hier zonder weemoed aan te denken, doch Zij zelve heeft het zo gewild en het zou in hoge mate onredelijk zijn, wanneer wij het niet zonder het minste innerlijke voorbehoud billijkten, dat na zulk een moeizaam en ingespannen leven als het Hare op Haar leeftijd Zij zich wenst te ontdoen van Haar zware en verantwoordelijke taak.

Troonsafstanden in het verleden hebben dikwijls iets pijnlijks gehad voor wie er

toe overgingen. Deze troonsafstand echter geschiedt op een hoogtepunt van ontwikkeling; pijnlijk is hij ten allermeeste voor de onderdanen, die hun oud geworden, grijze Koningin na een halve eeuw op zien staan en als zodanig heen zien gaan, maar hij is vrij van alles wat hem met enige reden pijnlijk zou kunnen maken voor Deze zelf. Vijftig jaren geleden zwoer Zij te zullen handelen „zooals een goed Koning schuldig is te doen”. Deze eed van verre strekking is ingelost; zo volledig mogelijk. Haar komt hiervoor de dank toe van allen over wie Zij moest heersen en onder wie Zij — moge het nog lang zijn — blijft verkeren; een diepe en eerbiedige erkentelijkheid voor al het vele, dat Zij voor haar volkeren hier en ginds leed en deed en was.

Ons staatsbestel wil, dat er in de Koninklijke waardigheid geen onderbreking zij; terstond staat daar de nieuwe Vorstin, op Wier schouders zij ook reeds voor Haar beëdiging en inhuldiging valt. Onmiddellijk na de plechtigheid van den troonsafstand met haar weemoedigen ernst klinkt de juichtoon der aanvaarding. Het kan moeilijk zijn zulk een overgang volkomen mee te maken; doch de persoonlijkheid der nieuwe Koningin neemt veel van het bezwaarlijke weg en leidt als van zelf het volk met een blij gemoed den nieuwen tijd in. Vooral sinds Haar Leidsen studententijd kon Zij velen in tal van vriendschaps- en andere menselijke betrekkingen nader komen dan het vroeger koningskinderen wel eens was toegestaan. Wisseling van tijden en zeden maakte het Haar en Haar gemaal, den Prins der Nederlanden, die door belangrijke oorlogs- en vredesarbeid zich naast Haar een hechte en wezenlijk eigen positie verwierf als een nieuwe, krachtige stutbalk in het gebouw van ons volksbestaan, mogelijk Hun gezin en leven en werken dichter te plaatsen bij de kringen der burgers zonder schade voor het gaarne gekoesterde blijvend besef van gepasten afstand tot Wie door geschiedenis en volks-

wil hoger gezeten zijn. Daarnaast was er het vele dat de aanstaande Koningin als Prinses in het openbare leven reeds verrichtte; tot in het eind de Regentschappen, die Haar het Koninklijk ambt reeds bij voorbaat deden uitoefenen en er Haar ten volle bekwaam toe toonden. Zo is Zij bij Haar optreden in dit woelig en moeilijk tijdsgewricht, waarin naar binnen en naar buiten nog zoveel om herstel en nieuwe vormen vraagt en dat aan hen, die op hoger of lager post tot leiding zijn geroepen, zulke uitermate zware eisen stelt, aanstonds reeds verzekerd van aanhankelijkheid, eerbied en vertrouwen. Moge het Haar vergund worden deze te bevestigen en te versterken in lengte van vele goede en in allen dele opwaarts klimmende jaren.

PARLEMENTAIRE FLITSEN

Mr. Vonk houdt een mild requisitoir

De vier wetsontwerpen tot herziening van de Grondwet, die Kamerontbinding en tussentijdse verkiezingen in Juli van dit jaar noodzakelijk maakten, hebben in nieuwe lezing de voorgeschreven versterkte meerderheid in de Tweede Kamer ruimschoots behaald.

Het verreweg belangrijkste ontwerp, dat beoogt de voorbereiding en vestiging ener nieuwe rechtsorde voor Nederland en de Overzeese Gebiedsdelen grondwettelijk mogelijk te maken, verkreeg met 76 voorstemmers nog 10 stemmen meer dan de 66, die van de totaal 98 uitgebrachte stemmen noodzakelijk waren.

Gerbrandy glijdt lelijk uit

Er wordt wel eens geklaagd over gebrek aan werkelijke politieke belangstelling bij ons volk. Een belangwekkend onderwerp, dat van vele zijden kan worden benaderd. Wij willen ons hier dit maal beperken tot één feitelijke vaststelling: dat de hoogtepunten in ons politieke leven toch wel door brede scharen intens worden medebeleefd.

Kan er, zo vragen wij, van de massa, die aan haar dagelijkse zorgen en kleine verzetjes reeds genoeg heeft, in gemoede eigenlijk veel meer worden verwacht?

De bekendmaking van de uitslagen op de avond der verkiezingen bracht in de grote steden duizenden voor de krantenbureaux op de been, terwijl van de thuisblijvers nog een groot percentage niet zonder enige spanning de vergelijkende cijfers heeft gevolgd. En de Regeringsverklaring, het daarop volgend algemeen politiek debat, zomede de behandeling van de Grondwetsherziening brachten zowel voor de ochtend- als voor de middagen ayondvergaderingen telken male lange rijen belangstellenden op het Binnenhof om een plaatsje op de tribune te bemachtigen.

Wanneer de Grondwetsherziening aan de orde wordt gesteld, is het professor Gerbrandy, de minister-president van onze Londense oorlogskabinetten, die het eerst het woord krijgt.

Dit is kennelijk het grote moment, waarop deze kleine, in zichzelf gekerde man reeds lang heeft gewacht. Tijdens het algemeen debat over de Regeringsverklaring heeft men hem schier onbewegelijk, met verbeterd gezicht, in zijn bankje zien zitten. Het was of alles langs hem heenging en of zijn medegevaardigden, zelfs met zijn eigen fractie,

VONK

...mild...

hem niet in het minst interesseerden.

Maar nu is dan het grote ogenblik daar: de voorzitter noemt zijn naam. Het is, of hij uit een andere wereld opschrikt. Enige papieren en couranten worden snel gesorteerd, dan loopt hij met korte, driftige passen naar het spreekgestoeite. Plots klinkt zijn stem, hard en metaalachtig en hoe langer hij spreekt en hoe meer hij zich opwindt, des te harder en metaalachtiger wordt die stem.

Alles luistert, ademloos, in een angstige spanning bijna. Wanneer zijn hoge geluid zo uitschiet, zijn gebaren naar de Regeringstafel zo wild en dreigend worden, dat zijn paarsrode gezicht nóg paarser, zijn stekende ogen nog stekender worden en zijn witte hangsnor als in razend tempo op en neder fladdert, krijgpen

wij het benauwde gevoel dat er elk ogenblik iets kan gaan gebeuren.....

En toch: ondanks het bijna ridicule van de situatie, gaat iets van ontroering door ons heen. Die stem... dat is dezelfde, waarnaar wij in de benardste ogenblikken, dicht opeen gedrongen, in verstolen hoeken, aan onze clandestine radio's hebben zitten luisteren. Het is de stem van de man, wiens onwrikbare vasthoudendheid, wiens verbeterd koppigheid hem in alle andere situaties waarschijnlijk een welhaast onbruikbaar mens zullen doen zijn, maar die in die jaren, naast en met onze Koningin, juist de verpersoonlijking kon worden van het steeds toenemend verzet, van het nimmer aflatend geloof in de uiteindelijk overwinning, ondanks soms alle schijn van het tegendeel.

Maar als die stem, na anderhalf uur, eindelijk zwijgt, weten wij het met onfeilbare zekerheid: Nu is hij mis. Volkomen mis.

De Christelijk-Historische fractieleider Tilanus zal na hem herinneren aan hetgeen zich in het gehele Oosten heeft afgespeeld; aan de overeenkomsten, die door Nederland zijn getekend en door de Kamers zijn geaccepteerd; aan de Staten Oost-Indonesië, Sumatra, Timor, Pasoendan, Riouw-Archipel, Zuid-, Oost- en West-Borneo, die bij Gouvernementsbesluit, in naam der Koningin, zijn tot stand gekomen. Staatkundige or-

GERBRANDY

...mis...

ganisaties, die bovendien worden bestuurd door mannen, die er zijn mogen. Dit alles zijn feiten, waarover wij niet meer kunnen heenlopen, aangenomen, dat wij dit al zouden willen.

De heer Gerbrandy echter loopt wel over dat alles heen. Hij kent slechts twee woorden: revolutie en orde.

Alles wat in Indië is veranderd, is: revolutie en dus verkeerd, verwerpelijk en des duivels. Het enige, wat gebeuren moet, is: herstellen van orde, orde, orde!

En wanneer wij, de volgende dag, bij de replieken, het pijnlijke moment beleven, dat de man, die de hoogste medeverantwoordelijkheid heeft gedragen voor de Koninklijke Rede van 7 December 1942, zover gaat, de daarin centraal gestelde vrijwilligheid als een flauw praatje, als een nietszeggende „waarheid als een koe" voor te stellen, dan is het weer de heer Tilanus, die het juiste woord spreekt: Het is uit eerbied voor de persoon van de oud minister-president van onze oorlogskabinetten, dat ik op het zojuist door hem gesprokene niet zal ingaan.

Eerst op de tweede dag van het debat komt mr. Vonk aan het woord. Hij is en blijft, in geheel zijn optreden, de procureur-generaal. Streng, scherpzinnig, rechtvaardig.

Daar staat hij op de kathedr. Vóór hem zitten de beklaagden, aan de groene tafel. Streng is nog zijn blik, maar mild dit maal zijn toon. Hij ontleedt met juridisch vernuft

TILANUS

...minzaam...

het stuk, dat de hoofdbeklaagde, mr. Emmanuel, Marie, Joseph, Anthony Sassen, geboren 8 September 1911 en van beroep thans minister van Overzeese Gebiedsdelen, te zamen en in vereniging met enige medebeklaagden, heeft opgesteld en dat de naam draagt van: Memorie van Antwoord.

Dit stuk is zeer ontlastend voor beklaagde. Het stelt hem in een gans ander daglicht dan zijn voorgangers achter de tafel: Logemann en Jonkman. Hij draagt geen „man" in zijn naam, maar hij is een man, een kerel, van wie een anders gericht beleid, een herboren regeerkracht mag worden verwacht.

Er komt zelfs iets van een warme klank in de stem van de openbare aanklager, wanneer hij enige passages uit deze memorie voorleest en uitroept: Dat is de taal die ik versta.

De eis is, na dit requisitoir, geen verrassing meer, maar toch golft er iets van ontroering door de zaal, wanneer deze strenge magistraat vrijspraak vraagt voor de hoofdbeklaagde en zijn medebeschuldigden, opdat zij, in vrijheid, de beloften en verzekeringen, die zij gegeven hebben, waar kunnen maken.

„Laat ons vrouwen stellen in hen en in hun streven, systemen en doelstellingen" is het laatste woord, dat hij spreekt.

Rechters, zaalwachters en vaste bezoekers van de publieke tribune zijn het erover eens: dit is het mildste requisitoir, nog ooit uit de mond van deze strenge, maar — nogmaals erkennen zij het volmondig — altijd rechtvaardige procureur-generaal gehoord.

Deze burger

heeft laatst een congres bijgewoond, zo maar als toeschouwer, als buitenstaander, als bijna niet-geïnteresseerde. Daarom juist kon hij de mensen en hun gedragingen zo onpartijdig bezien, dat hij er een kneuterig spionnetjes plezier in kreeg. Hij voelde zich zo'n beetje als een vriendelijk-glimlachende buurvrouw, die uit haar slaapkamerraam net nog even op het binnenplaatsje-van-naast-an kan gluren. Moet je eerst voor op een stoel gaan staan en dan nog op je tenen.

Wat dat voor een congres was doet-er-niet-toe. Het had heus van alles kunnen zijn, want alle congressen zijn voor buurvrouwen het zelfde. Het kon even goed zijn van een bakkersgezellenbond als van wijzgeren; even goed van dansleraren als van een politieke partij. Want op alle congressen komen wereldschokkende zaken aan de orde, waarvan — buiten die volle zaal — nooit een mens gedroomd heeft en er zijn altijd met donderend applaus begroete heren, waarvan, buiten die vier lange wanden, nooit iemand heeft gehoord.

En altijd zijn er groepjes die de opgewonden hoofden bij elkaar steken om eens even een lijn te trekken tegen iemand of tegen iets, vóór een motie of tegen een staatsgreep, die de oppositie in de koffiekamer aan het smeden is geweest. Nou, en dat verwekt dan een sidderende beroering, waaraan die éne heer met dat rode hoofd uiting geeft. Hij slaat met z'n vuist op het spreekgestoeite, dat het glaasje water er van dansen gaat.

En altijd is er een podium al of niet met een bosdécor of een Griekse tempel of een open plek in 't woud, zonder feen of elfjes, maar aan de lange groene tafel zit daar de room van de room van 't congres in allerhande houdingen met allerhande allures smoeltjes te trekken van de gewichtigheid.

Deze burger zat er maar bij voor P.S. Het waren wellicht postzegelverzamelaars, maar het konden ook vlasbouwers of puddingfabrikanten of filosofen zijn. In ieder geval heeft hij er niets van begrepen wat daar op het plaatsje van de burens is geschied. Er waren wel honderd grote mannen en wel twintig adembenemende redevoeringen. In de koffiekamer en voor het bosdécor-met-vijver werd geconspireerd over de allerbelangrijkste zaken ter wereld.

En ik maar op m'n tenen op die stoel staan en door dat raampje gluren in de kneuterige zekerheid dat hier historie werd gemaakt, toe maar, vooruit maar, zó maar in het bijzijn van

DEZE BURGER

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.
Redactie-secretaris: Mr. E. Elias
Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.
Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267
Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.
Losse nummers 15 cent.

Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie”, te Amersfoort.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlug, Geestbrugweg 69 Rijswijk (Z.-H.).

Recht tot staken

Dij het debat in de Haagse Raad over de tramstaking bracht de heer Smitskamp (A. R.) een interessant punt in het geding. Hij ontkende in feite het recht tot staken van 't H.T.M.-personeel, omdat een bedrijf van zo vitaal belang is, dat het wel vergeleken kan worden met de bedrijven, die onder de Stakingswetten van 1903 vallen. De heer Rensen van de P. v. d. A. opponeerde hiertegen omdat naar zijn mening in feite dat recht van staken wel bestaat.

In feite bestaat dat stelling en daarin had de heer Smitskamp ongelijk.

De vraag, die slechts in dit verband gesteld kan worden en niet aanstonds beantwoord, willen wij onzerzijds aan de vragen toevoegen: In hoeverre dienen de stakingswetten van 1903 gewijzigd te worden, dat ook een bedrijf als de H. T. M. hieronder valt.

De vraag stellen is in dit verband zeker nog niet haar beantwoorden. Interessant is de zaak in ieder geval.

Prinsjesdag

Op Dinsdag 21 September zal een goede traditie weer in ere hersteld worden. Op die dag zal in de Residentie weer met de oude luister de opening der Staten-Generaal plaats hebben. Niet het gedender van motoren met knalpotten, niet het voorbijflitsen van een auto, maar de staatsie en pracht van de gouden koets en de paarden, de gala-uniformen van Grenadiers en Jagers zullen de sfeer van deze dag weer opnieuw aanwezig doen zijn.

En duizenden zullen op het Lange Voorhout weer samengestroomd zijn, onder de bomen, die al een bladerdak met herfsttinten hebben, om toe te juichen de nieuwe Koningin Juliana.

Het is een gelukkig iets, dat dit jaar deze traditie weer hersteld wordt. Ons land is niet zo rijk aan tradities als b.v. Engeland. Des te meer moet men deze in ere houden.

En het verheugt ons, dat de betekenis van de opening der Staten-Generaal thans weer gemarkeerd wordt door een feestelijke Prinsjesdag in de Residentie!

Burgemeester of burgervader?

Bij de bespreking van het tramconflict in Den Haag, dat aanleiding gaf tot de staking van het H. T. M.-personeel, is ook ter sprake gekomen de rol van de burgemeester, die het stakingscomité had ontvangen. In de zitting van de gemeenteraad, welke aan deze staking was gewijd, zeide de burgemeester, dat hij dat niet zozeer als ambtelijk burgemeester, maar als burgervader had gedaan. En al kon men in de kring van de gemeenteraadsliden de goede bedoeling begrijpen, toch zijn we met verschillende sprekers van mening, dat het ontvangen van een dergelijk stakingscomité dat zich aan het hoofd van een wilde staking had geplaatst en dat bovendien, zoals gebleken is, onder zeer bepaalde communistische signatuur stond, niet gelukkig is te noemen. Een burgervader is nu eenmaal een figuur, welke in het staats- en gemeenterecht niet bekend is.

De les, die uit dit geval getrokken kan worden, is wel deze, dat een handeling, zoals door mr. Visser is gedaan, zeer kwade gevolgen kan hebben. De stakers hebben in Den Haag er al een erkenning van het stakingscomité in gezien en de mededeling van de ontvangst van hun leiders door de burgemeester, met gejuich begroet.

Men zij bij volgende pogingen van communistische zijde om als tussenpersoon te fungeren, zoals ook in Den Haag gebeurd is, zeer op zijn hoede. Men gebruikt van die zijde dergelijke gebeurtenissen als proeven om te kijken hoe gezagsdragers reageren.

Ook hier geldt voor de toekomst, dat een ge-waarschuwd man voor twee geldt!

Belastingzorgen

Gelijk men in de dagbladen heeft kunnen lezen, hebben bestuursleden van de Broederschap der Notarissen en van de Broederschap van Candidaat-Notarissen van het Nederlands Instituut van Accountants, van de Vereniging van Academisch Gevormde Accountants, benevens een aantal der voornaamste belastingconsulenten en consultatiebureaux zich met een adres tot de Ministerraad en de Staten-Generaal gewend waarin zij, die in verband met hun beroep regelmatig in aanraking komen met de bijzondere moeilijkheden, waarvoor de uitvoering der belastingwetten de belastingplichtigen stelt, uiting geven aan hun grote bezorgdheid met betrekking tot de steeds toenemende moeilijkheden als gevolg van de ingewikkelde fiscale wetgeving. Volkomen terecht onthouden adressanten zich van een beoordeeling van de belastingpolitiek. Zij wijzen slechts op het feit, dat de fiscale wetten onvoldoende rekening houden met de praktische uitvoeringsmogelijkheden. Zo wordt er o.m. door adressanten op gewezen, dat de Vermogens Aanwas Belasting voor de belastingplichtigen met de — voorlopig 280 pagina's tellende — leidraad een doolhof vormt waar zij nimmer uitkomen. Erger nog, zelfs voor een groot percentage van de belastingadviseurs stelt deze wet blijkens de ervaring te zware eisen. Duidelijk wordt betoogd — en dit is o.i. wet een zeer sterk argument — dat in het bedrijfsleven de meest intelligente administratieve krachten veelal maandenlang hebben moeten besteden om de gegevens voor de aangifte te verzamelen. De belastingdienst moest vanzelfsprekend al deze aangiften verwerken. In de praktijk blijkt evenwel, dat in deze aangiften, mede door de moeilijkheden bij de interpretatie der wet, zo veel onjuistheden voorkomen, dat vele voorlopige aanslagen niet volgens de aangiften kunnen worden opgelegd, hetgeen weer leidt tot tal van reclames, die de inspectie niet kan verwerken. Wij achten boven omschreven critiek zeer gefundeerd, omdat zij mede ten doel heeft, het de belastingdienst zelf in de toekomst makkelijker te maken. Een sterke zijde is voorts, dat de adressanten zeker niet — wat men doorgaans noemt — „pleiten voor eigen standje”. Adressanten wijzen tenslotte nog op een ander belangrijk punt, te weten, het grote gevaar der daling van de belastingmoraliteit als gevolg van de bestaande situatie. Wij willen ons op deze plaats niet verdiepen in het feit of de overal heersende „belastingonverschilligheid” terecht of ten onrechte bestaat. Zij is er nu eenmaal en de overheid dient te voorkomen, met alle middelen die haar ter beschikking staan, dat deze mentaliteit zich verder ontwikkelt. Volkomen terecht appelleert onze nationale economie — vooral in deze na-oorlogse tijd — aan onze gemeenschapszin. Niemand zal de overheid dit recht ontzeggen, doch indien zij dit doet, dan behoort zulks te geschieden op een wijze die niet alleen t e c h n i s c h doch ook p s y c h o l o g i s c h gezegen juist is. Aan deze twee belangrijke punten ontbreekt helaas nog wel het een en ander. Adressanten doen tenslotte enige voorstellen teneinde zo spoedig mogelijk uit de impasse te geraken. Wij hopen van harte, dat dit adres van de autoriteiten waaraan het is gericht, de nodige aandacht zal mogen hebben. Het gaat hier tenslotte om een hoogst belangrijke zaak waarbij de overgrote meerderheid van ons volk is betrokken en zeker niet de „kapitaalkrachtigen” alleen. Is het tenslotte niet zo, dat ook de „gewone man” het voor zijn ogen duizelt als hij zijn aangiftebiljet moet invullen? Een meer leesbare vorm is o.i. dan ook wel één der minimum-eisen die in dit verband moeten worden ingewilligd. Nogmaals, zowel de technische als de psychologische factoren dienen hier ernstig onder de loupe te worden genomen om over de belasting p o l i t i e k dan nog maar te zwijgen!

Klacht

Volgens mr. Edward v. Saher, de vice-voorzitter van de International Bar Association, aldus lezen wij in een der dagbladen, zal de voorlichting in de Verenigde Staten over Nederland aanzienlijk moeten verbeteren. Het is niet de eerste klacht die wij in dit verband horen. Zij werd reeds eerder geuit door landgenoten die van een bezoek uit het land van Uncle Sam terugkeerden. Indien deze critiek gerechtvaardigd is, zullen wij haar niet mogen onderschatten. Het is ons o.m. bekend, dat het particuliere initiatief in ons land over uitstekende voorlichtingsorganen beschikt die voor het buitenland zijn bestemd en aldaar worden verspreid en, naar wij hopen, ook gelezen. Dit initiatief zal moeten worden aangemoedigd en gesteund dienen te worden. Wellicht verdient het mede aanbeveling, dat culturele organisaties, handel en industrie, benevens de overheid in dit verband tot een nauw contact met elkaar komen, opdat gezamenlijk de beste weg worde uitgestippeld om tot een zo doelmatig mogelijke voorlichting voor het buitenland te geraken. Waarschijnlijk zouden o.m. onze consulaire organen het particulier initiatief in deze krachtig kunnen steunen. Er bestaat in dit verband een hoopgevend voorbeeld met betrekking tot de propaganda voor onze landbouw in het buitenland.. Zo werd na de

oorlog opgericht de Werkgroep Exportpropaganda Agrarisch Reproductiemateriaal. Deze werkgroep, waarin zowel de overheid als het bedrijfsleven zijn vertegenwoordigd, houdt zich in het bijzonder bezig met de z.g. onpersoonlijke propaganda, waarbij het product in het algemeen in de belangstelling wordt geplaatst. De geldmiddelen nodig voor het verrichten van haar taak, ontvangt de werkgroep van het bedrijfsleven. De medewerking van de overheid bestaat daarin, dat zij enkele ambtenaren van de afdelingen Buitenlandse Voorlichting en Voorlichting ter beschikking stelt. De voordelen van deze samenwerking tussen Overheid en bedrijfsleven zijn o.m., dat 's Rijks schatkist minimaal wordt belast en — wat zeer belangrijk is — de geldmiddelen uiteraard alleen worden verstrekt voor objecten die het bedrijfsleven zelf nuttig acht. Een dergelijke samenwerking op een nog breder terrein, zou o.i. tot gunstige resultaten kunnen leiden.

Vraag

Dezer dagen werd bekend, dat het contingent francs voor reizen naar België op collectief paspoort is uitgeput. De regeling voor deze reizen die oorspronkelijk zou gelden tot 30 September, moest daardoor reeds thans worden ingetrokken. Het bovenstaande is ons niet recht duidelijk. De vraag komt dan ook onmiddellijk bij ons op, waarom dit contingent niet tot 30 September werd „uitgesmeerd”. Het publiek immers rekende er op, in September ook nog een kans te hebben. Of is men soms in Augustus reeds voor het gehele bedrag aan het „potverteren” geslagen? Duidelijk is deze kwestie — en zeker de voorlichting hieromtrent — allerminst!

Stenen

Naar ons ter ore komt, hebben vele in de oorlog toch al zo zwaar getroffen steenfabrieken, op het ogenblik met ernstige moeilijkheden te kampen. Hoe groot de geleden schade is, blijkt wel uit de gegevens voor de steenfabrieken langs de grote rivieren in Gelderland, volgens welke ongeveer 70 pCt. van de productiecapaciteit werd beschadigd, terwijl circa ¼ deel totaal of nagenoeg geheel werd verwoest. Weliswaar werd het herstel energiek aangepakt, doch in de betrokken kringen is men met deze voorlopige herstelwerkzaamheden allerminst tevreden. Men wijst in dit verband op een onjuist overheidsbeleid waarvan o.m. de wederopbouw-financieringsregeling een belangrijk onderdeel uitmaakt. Ter financiering van het herstel worden n.l. voorschotten verleend tot 80 pCt. van de, voorlopig op basis Mei 1940 berekende schade. Dit geschiedt in de vorm van een crediet bij de Herstelbank. Aangezien de werkelijke schade echter driemaal zo hoog is, wordt in feite dus beschikt over een crediet dat slechts 4/15 dekt van het bedrag dat nodig is voor het herstel. Buitendien vraagt de Herstelbank een rente van 4 pCt., terwijl degene die van dit crediet gebruik wenst te maken een cessie moet tekenen op de Rijksbijdragen. In de credietovereenkomst is de clause opgenomen, dat dit het onderpand is, zodat het wel zeer moeilijk wordt elders geld op te nemen.

Deze situatie heeft voor de steenfabrieken ernstige gevolgen. Immers, na drie jaren is in de meeste gevallen slechts sprake van een voorlopige uitkering, terwijl de laatste 20 pCt. van het toch al te kleine bedrag nog moet worden uitbetaald. Voorts wordt bezwaar gemaakt tegen het feit, dat de Herstelbank bij een niet tijdige betaling der rente met executie dreigt. Hiermee zijn de bezwaren der steenfabrikanten evenwel nog niet uitgeput. Scherpe critiek wordt n.l. voorts geuit op het feit, dat er geen onafhankelijke beroepsinstantie is met betrekking tot het vaststellen der schade-bedragen. Het gebrek aan arbeidskrachten blijft voorts een ernstig euvel en men zit in dit verband met de grote moeilijkheid dat het loonplafond niet mag worden doorbroken. Over de prijs-politiek der regering is men al evenmin te spreken, aangezien deze op de productie weinig stimulerend werkt. De belangrijkste klacht is echter, dat de binnenlandse prijs niet wordt gecompenseerd door de export. Het gevolg van dit alles is, dat de behoefte aan stenen voor de wederopbouw in ons land op geen stukken na gedekt is. Hiermede krijgt dit vraagstuk een belangrijke sociale kant, vooral als wij aan de op het ogenblik heersende woningnood denken met alle ernstige gevolgen van dien. Vandaar dat het zeer te wensen is, dat ook in dit verband tussen bedrijfsleven en overheid een doeltreffende regeling tot stand komt. Het wederopbouwvraagstuk is reeds ernstig genoeg, zodat — indien de klachten hierboven genoemd juist zijn — het dringend gewenst is dat de overheid haar politiek ten opzichte van de stenenproductie herzieht. Tenslotte staan hier grote volksbelangen op het spel, die niet mogen worden opgeofferd aan maatregelen die, naar het ons wil voorkomen, inhaerent zijn aan een systeem dat door velen als geleide economie wordt verheerlijkt onder het motief dat een dergelijk stelsel pas de „gemeenschap” werkelijk zou dienen. Wij raken echter meer en meer van het tegendeel overtuigd.

U PEINST OVER EEN GESCHENK?

S. K. Citroen
HOFJUWELIER,
5 GRAVENHAGE
HOOGSTRAAT 23 TELEFOON 11.17.57
GESCHENKEN IN ALLE PRIJZEN

N.V. Lijm- en
Gelatinefabriek

„Delft“

Fabrieksmerk:
TWEË TORENS
Tel. 106-363 — Delft

J. en K. SMIT's

KINDERDIJK | **SCHEEPSWERVEN EN
MACHINEFABRIEKEN**

Groenewegen's Motorbootdiensten
Leiden-Amsterdam v.v. en Transportonderneming
Hoofdkantoor Leiden, Utr. Veer 6, Telef. 21738

sihi POMPEN

voor *Scheepvaart*
en *industrie*

Raadpleeg onze
technische dienst

Machinefabriek
C. MATERS C.V.
Beverwijk, Tel. 3141

VOOR COLLECTIEVE
PENSIOENVERZEKERINGEN

WENDE MEN ZICH VRIJBLIJVEND
OM ADVIES EN OFFERTE TOT DE
HAV BANK
HOOFDKANTOOR, SCHIEDAM
HET KAN UW BELANG ZIJN.

Adverteert
in dit blad

Reeds onze
oude zeehelden dronken

Weduwe
A. v. d. Eelaart's

**OUDE AROMATISCHE
JENEVER**

Hotel Café Restaurant

Rotterdam Zuid **„Het Witte Paard“**

N.V. SCHEEPSWERVEN

„PIET HEIN“

BOLNES en PAPENDRECHT

DWARSELLINGEN
115 Meter

DROOGDOK
115 x 30 Meter

N.V.
W. A. HOEK's

MACHINE- EN ZUURSTOFFABRIEK
Hoofdkantoor en Machinefabriek
te Schiedam.

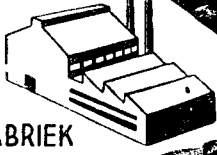
Compressors voor alle gassen en iederen druk.
Installaties voor de bereiding van zuurstof, stikstof, enz.

Fa. Plastimode

Knopen en Gespen voor groothandel en industrie
AMSTEL 252 AMSTERDAM-C.

**DAKEN -
VLOEREN**

N.V. BETON- & PLATENFABRIEK
%GEBR. MYNLIFF NIMEGEN
TEL. 20539

Abraham van Stolk & Zoonen N.V.

Houthandel
Schaverij - Zagerij

Vuren - Dennen - Oregon-Pine - Pitch-Pine - Heipalen
Rotterdam, Telef. 35400 - Postbus 1100

N.V. CORNs. SWARTTOUW'S STUWADOORS MAATSCHAPPIJ

Rotterdam

Lossen en laden van zeeschepen en alle verdere werkzaamheden.
Opslag van alle soorten goederen.
Het hoofdkantoor, Willemskade 21, verstrekt gaarne op aanvraag inlichtingen.

Bijkantoren te:
AMSTERDAM - ANTWERPEN - GENT.

Soeripno bracht een vriendje mee

Communist Moeso, zo uit Moskou, is dadelijk aan het werk gegaan

Jaren lang is moeizaam beproefd, met de „Republiek Indonesië“ tot overeenstemming te komen. Iedereen die waarschuwde dat met deze „Republiek“ onder deze leiding elk accoord waardeloos zou zijn, heette „reactionnair“. Iedereen, die niet jubelde over „Linggadjati“ heette een voorstander der „koloniale overheersing“. En wie niet vertrouwde dat Djocja na „Linggadjati“ tot loyale samenwerking bereid zou zijn, die leefde in een „overleefd verleden“.

Dit hoorde men in Batavia. En in Den Haag.

Wel, de Republiek is natuurlijk niets nagekomen en medio 1947 moesten dezelfde regering te Batavia en dezelfde regering te Den Haag besluiten tot de „politioele actie“. Toen kon men maanden achtereenvolgend van de Regerings Voorlichtings Diensten niets dan afschuwelijks over diezelfde Republiek vernemen. Er klonken scherpe beschuldigingen. Er verschenen RVD-boeken vol gruwelfoto's. Men liet de Nederlandse troepen doen, wat zij al lang tevoren hadden moeten doen. Maar men deed het ten halve. Men onderbrak, dwars tegen alle Indische adviezen in, de politioele actie. In Djocja was men eerst ongelovig, toen verbaasd en spoedig weer even uitdagend. Het spel kon worden voortgezet.

Het spel is voortgezet. Met veel buitenlandse bemoeiing; met internationale inmenging; met horten en stoten. Tot men de „Renville“-overeenkomst sloot, compleet met twaalf en zes additionele artikelen. Dat was dan weer een mijlpaal en allerhande groepen en figuren, die tijdens de politioele actie ietwat verlegen zwegen, spraken weer opgewekt over de samenwerking met de Republiek. En er gingen speciale treinen vol delegaties naar Djocja. En daar werd plechtig in vele commissies onderhandeld. En iedereen die niet geloven wilde, dat nu toch werkelijk iets schoons verricht zou worden; dat was dan weer zo'n „reactionnair“. Zo'n „uitbuiters“. Zo'n voorstander der „koloniale overheersing“.....

Maar ziet — het wilde alwéér niet lukken. Men had nu een Bestand, een Wapenstilstand, een Commissie van Goede Diensten, een bonte collectie Militaire Waarnemers, een Delegatietrein, die als-maar heen en weer reed, en grote aantallen Commissies, die onophoudelijk Working-Papers produceerden. En het wou toch maar niet lukken..... En het is nog altijd niet gelukt..... En het zal niet lukken ook.

Men zal nu moeten inzien, waarom het onmogelijk is, met deze Republiek onder deze leiding tot overeenstemming te komen.

Zou men dit thans niet inzien, nu een nieuw Indisch beleid gevoerd moet worden, dan zouden ook de laatste kansen in Indië verloren gaan.

Elk vruchtbaar Indisch beleid zal moeten steunen, niet op illusies, niet op schone verbeeldingen en niet op wensdromen, maar op de realiteit.

Welnu dan — deze realiteit is, dat de leiding dezer Republiek niet tot duurzame overeenstemming met de Nederlanders en met het niet-Republikeinse deel van Indië wil komen, en dat zij het niet zou kunnen, zelfs indien zij het wilde.

De regering-Hatta van de Republiek steunt op twee partijen, de P.N.I. en de Masjoemi. Sterker dan

deze zijn de partijen, die verenigd zijn in het „Volksfront“. Dit „Volksfront“ bestaat uit allerhande socialistische en communistische partijen en vakverenigingen. Het gehoorzaamt aan de ijzeren wet, die voor alle „Volksfronten“ ter wereld geldt: het tempo, de richting en het programma worden altijd bepaald door de meest extreme, uiterst-linkse groep — de communisten.

Zo ook in Indië. De leider van het „Volksfront“ is Amir Sjarifoedin, oud-premier. De sterke man in het „Volksfront“ is Alimin, communist.

Het „nationaal programma“, waarop alle partijen in de Republiek zich verenigden en dat door de regering-Hatta is aanvaard, werd door het „Volksfront“ gedictieerd. Het „urgentie-programma“, dat daaruit samengesteld zou worden, zal eveneens door het „Volksfront“ gedictieerd worden. Het wajang-spel, dat te Djocja wordt opgevoerd, wordt met veel ledepoppen en met vele schermen gespeeld. Achter Soekarno: de regering-Hatta. Achter Hatta: Sjarifoedin's „Volksfront“. Achter dat „Volksfront“: de communisten.

Deze communistische actie en haar betekenis in Indië waren sinds lang duidelijk zichtbaar. Even lang waren er groepen en figuren, die dit niet wilden zien. Wie het wel zagen heetten langen tijd — zij weet het al — „reactionnair“. En wat daar verder bijhoort.

Maar al wederom: nu moet men het wel zien.

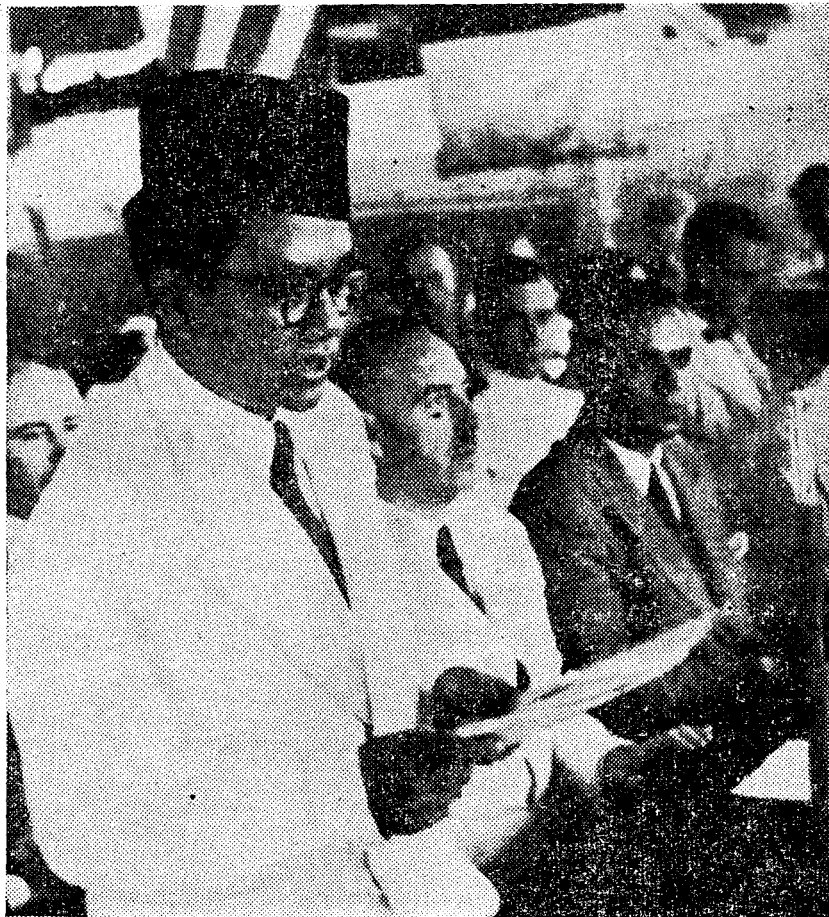
Nu staat daar ineens in Burma een regering van Burmese socialist — frank en vrij en onafhankelijk — in doodsgevaar om weggejaagd te worden door Burmese communisten. Nu mobiliseert dictator Songgram van Siam zijn leger wegens de bedreiging door Chinese communisten. En nu moet de socialistische regering-Attlee-Bevin, dezelfde die het leveren van wapens en kleding aan de Nederlandse troepen verbiedt, op Malakka een soort verdelingsoorlog voeren tegen de Chinese en Maleise communisten. Met soldaten en politie. Met jagers en met bommenwerpers.....

Ja, ja en nu zijn er dan vele deftige Engelse persstemmen, die ontdekken dat die Nederlanders eigenlijk voor hetzelfde gevaar staan. Zeker, nu zwijgen ook de illusionisten in Nederland weer stil. Nu ontdekken zij eensklaps, waar men met al dat praten met de Republiek en met al die treinen naar Djocja terecht kwam. Achter Sjarifoedin: Alimin. Achter Alimin: Moskou.....

De verscherpte communistische agitatie in Indië is dezer dagen dermate opzichtig en welhaast uitdagend gebleken, dat men zich slechts kan verbazen over het feit, dat dit niet tot geheel Nederland is doorgedrongen.

Op Java keerde namelijk terug: Soeripno. Soeripno is de man, die begin Mei namens de Republiek met de Russische ambassadeur te Praag de overeenkomst tekende over het uitwisselen van consuls tussen de Sovjet-Unie en de Republiek. Eén en ander in flagrante strijd met de „Renville“ — en met elke andere overeenkomst, die met de Republiek werd aangegaan.

Deze Soeripno nu kwam niet alleen. Soeripno bracht een vriendje mee. Dat was Moeso. Wie Moeso is? Moeso is de zeer beruchte communist, die vijf-en-twintig jaar geleden uit Indië vluchtte, waar hij stakingen en opstanden help voorbereiden. Een kwart-eeuw ging voorbij en ziet, deze zware jongen van het communisme is op Java teruggekeerd.

Het is zeker veelbetekenend, dat deze in „directe actie“ bedreven en in Moskou zorgvuldig geschoolde communist op Java terugkeerde. Het is niet minder veelbetekenend, dat het republikeinse persbureau deze terugkeer triomfantelijk wereldkundig maakte. Dit persbureau Antara herinnert er aan, hoe Moeso indertijd met Semaon, Tan Malakka, Darsono en Prawirodirjo samenwerkte. Het persbureau noemt dan verder Aliarcham, Marco en Soebakat, die overleden zijn, en Sardjono, die ook op Java terugkeerde. Semaon, zegt Antara, „houdt voorlopig nog in Moskou verblijf.....“

Moeso is onder het pseudoniem „Soeparto“ met Soeripno uit Praag teruggereisd en hij is, vertelt Antara trots, reeds op audiëntie geweest bij Soekarno, die hij al kende van de schoolbanken.

In Batavia heeft men zich afgevraagd, hoe Soeripno en Moeso eigenlijk Djocja konden bereiken. Een argeloze vraag. Het antwoord, dat hij over Sumatra kwam en dat blijkbaar een paar buitenlandse avonturiers er zich toe lenen, behalve smokkelwaar ook agitators op hun „zwarte luchtlijnen“ te vervoeren, is onbelangrijk.

Onbelangrijk — want deze Republiek doet wat zij wil. Zij smokkelt opium. Zij betaalt haar delegaties in het buitenland met de opbrengst van die opium. Zij sluit accoorden met vreemde mogendheden. Ze verkoopt gestolen goederen. Zij laat terroristen op onze soldaten schieten. Zij laat Indonesiërs vermoorden, omdat zij met Nederlanders samenwerken. Tegelijk wandelen haar ministers ongestoord in Batavia rond, waar zij in grote huizen wonen. Zij laat die ministers dieven en oproerkraaiers huisvesten. En als de politie die opzoekt en tegelijk documenten in beslag neemt, springt zij huizenhoog van verontwaardiging.....

Kameraad Moeso echter is dadelijk aan het werk gegaan.

Moeso schreef aanstonds een artikel in „Revolusioner“, zijnde het blad van Pesindo en dat is een socialistische jeugdorganisatie. Moeso betoogde, dat er dadelijk een „nationaal front“ moet komen. En dan letterlijk:

„Waar in ons land in deze tijd oorlog gevoerd wordt tegen het Nederlandse imperialisme, moet de voornaamste doelstelling van dit nationale front zijn: wij moe-

ten de oorlog winnen. Versterking van het leger, economische mobilisatie, zuivering van het staatsapparaat en het leger, dit alles dient uitgevoerd te worden binnen het kader van het programma van het nationale front“.

Is dit duidelijk?

Soeripno, de man van het accoord met Moskou, was nog duidelijker:

„Het uitwisselen van consuls met Sovjet-Rusland kan de positie van de Republiek slechts versterken“, aldus Soeripno, „aan gezien het Nederlands-Republikeinse geschil dan temidden van het conflict tussen Rusland en Amerika komt te staan“.

Men wil, van dit alles kennis nemend, wel bedenken: dat de regering van de Republiek Indonesia het te Praag gesloten consulaire accoord met Sovjet-Rusland niet gedesavoueerd heeft. Dat Soeripno zich door het Volksfront als een nationale held laat vieren. Dat Moeso hartelijk ontvangen werd door president Soekarno. En dat premier Hatta zonder het „Volksfront“, waarin figuren als deze Moeso en Soeripno almachtig zijn, geen vinger verroeren en geen stap verzetten kan.

Welnu — ziet daar de Republiek. Allereerst moge nu wel worden opgemerkt, dat alle Nederlandse groepen, figuren en partijen, die deze ontwikkeling van het door communisten meer en meer beheerste Volksfront en van deze door dat Volksfront beheerste Republiek mogelijk maakten zowel in hun uitspraken als in hun bemoeiingen een aanmerkelijke mate van bescheidenheid past.

Voorts moet men vaststellen, dat van verdere concessies aan deze Republiek onder deze leiding geen sprake kan zijn.

De heer Abdoel Kadir, leider der Nederlandse delegatie en thans waarnemer van dr. Van Mook, heeft onlangs een waar woord gesproken. Hij zeide: „Het liefst bouwen wij de Verenigde Staten van Indonesië met de Republiek. Maar desnoods zonder haar“. Het blijft evenwel de vraag, of een stevige Federale en een even stevige Unieconstructie mogelijk zullen zijn, zolang in toch altijd nog zeer belangrijke delen van Indië een regering heerst, die zelve door zo boze machten geregeerd wordt. d. K.

Rondom de erfenis van oud-minister Vos

Memorie van Antwoord op Wetsontwerp Autovervoer Goederen in hoge mate onbevredigend

Zoals bekend mag worden verondersteld, diende minister Vos in November van het vorige jaar het W.A.G. in, dat ten doel had ordening te brengen in het goederenvervoer met auto's langs de weg. Dit was op zich zelf een uitstekende gedachte, aangezien een zekere binding in deze tak van bedrijf ongetwijfeld zeer noodzakelijk was, hetgeen overigens door de belanghebbenden zelf werd, en nog steeds wordt, erkend. Het ging er slechts om, op welke wijze deze dergelijke „ordening” tot stand zou worden gebracht.

Het lag inmiddels voor de hand, dat men van minister Vos — die toch al als een verwoed „ordenaar” bekend stond — in dit verband het ergste had te vrezen. De minister heeft dan ook niet nagelaten deze vrees volkomen gerechtvaardigd te doen zijn.

Wat zal nieuwe bewindsman doen?

Ofschoon wij zijn Wetsontwerp Autovervoer Goederen gaarne erkennen als een knap stuk werk waaruit o.m. blijkt op welke snelle en energieke wijze minister Vos zich in een moeilijke materie wist in te werken, moet anderzijds worden geconstateerd, dat hij met zijn orderingsvoorstellen volkomen overstap is gegaan, gelijk wij reeds eerder uitvoerig aantoonden. Verwonderlijk was deze gang van zaken zeer zeker niet, aangezien een socialistisch minister het vraagstuk der ordening principieel gezien op een geheel andere wijze zal benaderen, dan een bewindsman die de socialistische theorieën niet tot de zijne maakt.

Een groot bezwaar van het ontwerp was wel, dat het de minister tenslotte in de toekomst te veel macht toekende en de vrees voor nationalisatie van het vervoer, of een geleidelijk streven daarnaar, niet van grond ontbloot was.

De Ertlater

Spoedig bleek dan ook, dat minister Vos met zijn W. A. G. de knuppel in het hoenderhok had geworpen. Een felle critiek barstte los, niet alleen onder de wegvervoerders die een ware anti-W.A.G.-actie ontketenden, doch ook in de Kamer, hetgeen duidelijk is gebleken uit de reactie zoals die kenbaar werd in het Voorlopig Verslag.

De oude koers voortgezet

Wie had verwacht, dat ir. Vos onder de drang van deze critiek een gematigder standpunt zou gaan innemen, is inmiddels bedrogen uitgekomen.

Enige weken geleden heeft de oud-minister van Verkeer en Waterstaat zijn Memorie van Antwoord op het W.A.G. het licht doen zien, waaruit duidelijk blijkt, dat hij van de eenmaal ingeslagen weg niet wenst af te wijken. Wel is waar werd het wetsontwerp op enkele ondergeschikte punten gewijzigd, doch deze wijzigingen dragen allerminst een principiële inslag.

M.a.w. de bewindsman liet alles bij het oude, zodat de beroepsvervoerders langs de weg nog allerminst gerustgesteld zijn.

Nu doet zich bij deze Memorie van Antwoord het eigenaardige verschijnsel voor, dat zij werd ingediend op het moment dat het kabinet-Beel demissionair was.

Een andere typische omstandigheid was voorts, dat deze Memorie van Antwoord tevens verscheen op een tijdstip dat het niet terugkeren van minister Vos met zekerheid vaststond. Indien men deze feiten voegt bij de aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid dat het departement van Verkeer en Waterstaat weldra door een vak-minister zal worden beheerd, vragen wij ons af in hoeverre het nog opportuun is op het ogenblik op de Memorie van Antwoord inzake het W.A.G. van oud-minister Vos in te gaan.

Immers, in zekere zin is het Wetsontwerp Autovervoer Goederen in de lucht komen te hangen. Want het gaat thans om de vraag wat de opvolger van ir. Vos met bedoeld wetsontwerp zal doen.

Dat hij het ongewijzigd zal overnemen, lijkt ons weinig waarschijnlijk. Er rest dus de mogelijkheid van een — al dan niet zeer ingrijpende wijziging — of een naast zich neerleggen.

Uit het bovenstaande moge het inmiddels duidelijk zijn geworden, dat er bij Verkeer en Waterstaat nog interessante dingen kunnen worden beleefd. Dit neemt evenwel niet weg, dat de belanghebbenden bij het goederenvervoer langs de weg nog geen stap verder zijn gekomen. Hoogstens kan het feit, dat ir. Vos na het bekend worden van zijn Memorie van Antwoord is afgetreden, als lichtpunt worden gezien, omdat genoemd Kamerstuk — zoals reeds opgemerkt — weinig goeds voorspelde.

Zonder er uitvoerig op in te gaan, kunnen we er van zeggen, dat de oud-minister in feite vroeg om meer vertrouwen in hem te stellen, hetgeen ons begrijpelijk voorkomt, doch voor belanghebbenden van weinig betekenis is als er geen voldoende wettelijke grondslag is waarop dit vertrouwen kan worden gebaseerd.

Een zwak punt van de Memorie van Antwoord is voorts de uitweiding over hetgeen de oud-minister wenst te verstaan onder het begrip „algemeen vervoersbelang”, een betoog, dat zo langzamerhand geheel in een academische sfeer terecht komt, waaraan men in de praktijk zeer weinig heeft.

Bepaald teleurstellend is tevens het betoog over de positie van het vrachtwagenpark der A.T.O., dat wordt vergezeld door een groepering van cijfers, die wij niet schromen uitgesproken gekleurd te noemen, omdat de oud-minister in zijn redenering o.m. vergeet onderscheid te maken tussen vrachtwagens in dienst van het Eigen Vervoer en het Goederenvervoer langs de weg.

Alleen al door deze uitgesproken tendentieuze bescherming van de

Tengevolge van de jongste kabinetscrisis is een op zichzelf belangrijke parlementaire gebeurtenis geheel buiten het centrum van de algemene belangstelling komen te staan.

Wij doelen hier op de Memorie van Antwoord van de oud-minister van Verkeer en Waterstaat, ir. H. Vos, op het Wetsontwerp Autovervoer Goederen (W.A.G.) waarover wij op deze plaats reeds eerder schreven.

Spoorwegen, biedt het geheel voor het particuliere initiatief weinig opwekkende vooruitzichten. Doch zoals gezegd, het wachten is thans op de nieuwe bewindsman waarvan wij hopen dat hij uit het „vak” komt en waarvan wij tevens hopen dat hij een forse streep door het wetsontwerp van zijn voorganger zal halen.

De principiële beslissingen die in de toekomst aan het departement van Verkeer en Waterstaat zullen moeten worden genomen, zijn van een niet te onderschatten betekenis, omdat zij sterk in ons gehele nationale economische leven kunnen ingrijpen.

Daarom wake men terdege voor het scheppen van precedenten, die op een later tijdstip op een geheel ander terrein van ons economisch leven een rampzalige weerslag kunnen doen ontstaan.

Nog een wetsontwerp

Behalve het Wetsontwerp Autovervoer Goederen had oud-minister Vos nog een wetsontwerp op stapel staan dat ten doel had het goederenvervoer te water (binnenscheepvaart) te regelen.

Ook met betrekking tot dit wetsontwerp doet zich een enigszins eigenaardige situatie voor. Dit wetsontwerp, dat later tot stand kwam dan het W.A.G., had op het moment dat het kabinet-Beel demissionair was, wel het departement van Verkeer en Waterstaat verlaten, doch nog niet de Kamer bereikt.

Eveneens ten aanzien van dit wetsontwerp kan men zich afvragen wat er mee zal gebeuren. Veel valt er over dit wetsontwerp vanzelfsprekend niet te zeggen, aangezien er van de inhoud nog niets bekend is.

Al met al verkeert onze vervoerderswereld nog in grote onzekerheid. Vandaar dat het ons dringend gewenst lijkt, dat er spoedig een definitieve benoeming voor Verkeer en Waterstaat afkomt.

Indien deze bewindsman — wat ons overigens zoals wij reeds opmerkten, niet waarschijnlijk lijkt — het Wetsontwerp Autovervoer Goederen ongewijzigd overneemt, is nieuwe strijd geboden.

Laten wij echter hopen, dat de nieuwe minister een dergelijke strijd zal weten te voorkomen, door zowel het vervoer langs de weg als dat op het water, een wettelijke grondslag te geven die het behoud van een gezond particulier initiatief waarborgt!

G. STEMPHER.

In Memoriam F. H. Holzmüller

Op Donderdag 19 Augustus overleed in het ziekenhuis te Ermelo, waar hij ter observatie was opgenomen, onverwacht de heer F. H. Holzmüller uit Alkmaar, lid van het Hoofdbestuur van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie en gedurende meer dan 25 jaren secretaris van de Centrale Den Helder, resp. van de Liberale Staatspartij „De Vrijheidsbond”, de Partij van de Vrijheid en de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie.

Het feit, dat hij meer dan een kwart eeuw het secretariaat waarnam van de opeenvolgende liberale en politiek-vrijzinnige partijen in de Rijkskieskring Den Helder, bewijst reeds, dat hij in zijn omgeving de motor was van de partijmachine. Zijn kennis van personen en toestanden in Noord-Holland boven het IJ was ongevenaard. De heropbouw van de partij in 1946 heeft reeds veel van zijn krachten gevegd, maar de verkiezingscampagne van dit jaar heeft, nu hij geheel vrij over zijn tijd kon beschikken en zich geheel hieraan kon geven, blijkbaar zijn weerstandsvermogen ondermijnd. Dag in dag uit was hij in touw voor de organisatie van de partij in zijn district en hij heeft de voldoening mogen smaken de stoot te hebben gegeven voor de oprichting van tien nieuwe afdelingen, te weten in Anna Paulowna, Bergen, Castricum-Limmen, Hoogwoud, Oosthuizen, Purmerend, Schagerbrug, Twisk, Wieringen (Hippolytushoef) en Winkel. Het goede resultaat van de verkiezingen in de kieskring Den Helder is vrijwel geheel aan hem te danken.

Met hem verdwijnt weder een van de oude garde, waaraan het liberale en politiek-vrijzinnige deel van ons volk zoveel te danken heeft. Wij denken hierbij aan mensen als Landsman uit Bussum, Jansma uit Winterswijk, Erasmus uit Oostburg, Koopman uit Utrecht, Van Kleef uit Dordrecht en Busschers uit Hengelo, die nog altijd in onze herinnering voortleven.

Holzmüller werd in 1938 gekozen als lid van het Hoofdbestuur van de Liberale Staatspartij en behoorde tot die groep, die als ideaal voor ogen had de vereni-

ging van alle vrijzinnigen in één partij. Na de oorlog heeft hij met kracht in deze richting gestuurd en hij zag in de oprichting van de Partij van de Vrijheid, in wier Hoofdbestuur hij ook zitting kreeg, een stap in de goede richting. Door de oprichting van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie werd zijn ideaal verwezenlijkt. Holzmüller behoorde tot hen, die zich tot de politiek aangetrokken gevoelden, niet om daarin voor zichzelf iets te zoeken — zijn naam is naar mijn weten nooit op een kandidatenlijst voorgekomen —, maar louter uit besef, dat deelnemen aan het politieke leven burgerplicht is en naast zijn dagelijkse werkzaamheden gaf hij zich dan ook geheel belangeloos aan het vervullen van deze vrijwillig op zich genomen taak. Uit volle overtuiging verdedigde hij overal, waar hij daartoe gelegenheid vond, de liberale beginselen van vrijheid, verdraagzaamheid en sociale rechtvaardigheid. Gedreven door een uitermate sterk ontwikkeld rechtvaardigheidsgevoel bestreed hij onrechtvaardige toestanden en sociaal onrecht, waar hij deze tegenkwam. Hij ontzag daarbij niets en niemand. De zaak ging bij hem steeds boven de persoon.

In dit licht bezien is het duidelijk, dat de na-oorlogse toestanden hem een gruwel waren en dat hij de politiek van de Kabinetten-Schermerhorn en -Beel verafschuwde en met kracht bestreed. Het was hem een grote voldoening, dat hij het optreden van het nieuwe Kabinet-Drees-van Schaik nog heeft mogen beleven en bovenal dat Mr. Stikker, voor wie hij grote bewondering had, daarin de portefeuille van Buitenlandse Zaken heeft gekregen. Hij verwachtte daarvan een ander beleid ten aanzien van Indië, waaraan hij als Nederlander, hoewel hij zelf daar nooit geweest was, zijn hart verpand had. In het Hoofdbestuur heeft hij dan ook steeds met kracht geijverd voor het behoud van de band met Indië.

Hij laat in de partij vele vrienden na, die hem steeds dankbaar zullen gedenken en vooral in de Centrale Den Helder zal een lege plaats blijven, die nimmer op zulk een uitnemende wijze zal zijn te vervullen.

„Schoenmaker, blijf bij je leest!”

Antwoord aan de schrijver van „De Justitie in Nederland”

Ik had ook kunnen zeggen: De beste stuurlied aan wal, want mijnheer B. (waarom durven de mensen, indien zij menen iets in een dag- of weekblad ten beste te moeten geven, toch zo vaak niet voor hun identiteit uit te komen?) zal wel geen jurist zijn, laat staan lid van de Rechterlijke Macht, anders had hij dit opstel zeker niet geschreven.

Vooraf een opmerking: De inhoud van schrijvers pennevrucht richt zich kennelijk tegen — of tot de Rechterlijke Macht, tot de Justitie dus in engere zin, tot diegenen dus, die in Nederland met rechtspraak zijn belast. Dit blijkt ook uit de eerste alinea van het bewuste opstel.

Schrijver betreft terecht de bijzondere rechtspraak niet in zijn nader beschouwingen. Dat op deze rechtspraak wel het een en ander valt aan te merken, zal niemand hem overigens betwisten. Maar dan wordt een derde deel van het artikel gebruikt, om kritiek te uiten op de regeling betreffende het uitwijzen van ongewenste vreemdelingen. Mag ik de geachte schrijver er op opmerkzaam maken, dat de Rechterlijke Macht met niets te maken heeft? Dat deze regeling derhalve geen enkele grond geeft voor enige kritiek op de Rechterlijke Macht en dus gevoelig uit dit artikel had kunnen worden weggelaten, omdat het onbehoorlijk is iemand in het openbaar over iets aan te vallen, waaraan hij part noch deel heeft.

* * *

Een derde deel van het artikel is gewijd aan de arrestatie van de directeur van het Mauritshuis.

Mag ik mijnheer B. dan mededelen, dat hij door zijn geschrijf zich schuldig maakt aan dezelfde fout, die hij aan de Officier van Justitie, die de Directeur in verzekering deed

stellen, en aan de Rechter-Commissaris, die de detentie van de Directeur verlengde door een bevel tot bewaring tegen verdachte te geven, verwijt?

Dezen verwijt hij immers, dat zij praematuur zijn opgetreden, dat zij hebben gehandeld zonder van te voren voldoende zekerheid te hebben verkregen omtrent de feiten.

En wat doet mijnheer B.? Met grote en hoogdravende woorden klaagt hij de Justitie aan en verwijt haar het ergste, wat haar verweten kan worden, n.l. het benadelen van onze rechtszekerheid. Maar wat weet mijnheer B. eigenlijk van de feiten, waar het in deze zaak om gaat. Wat weet hij anders dan de inhoud van enkele mededelingen, die ter zake aan de pers zijn verstrekt?

En een precieze kennis der feiten heeft mijnheer B. nodig, indien hij over deze zaak wil oordelen, wanneer hij over deze zaak in het openbaar wil oordelen.

Tevens heeft mijnheer B. een klein beetje inzicht in het opsporingswerk nodig, om te kunnen oordelen of veroordelen.

Laat ik hem die summierlijk geven:

Een Officier van Justitie kan een verdachte in het belang van het onderzoek in verzekering (doen) stellen. Dat geldt voor twee maal twee dagen. Wenst de Officier de verdachte langer vast te houden, dan vordert hij van de Rechter-Commissaris, dat deze een bevel tot bewaring tegen verdachte verleent. Hier komt dus al een tweede rechterlijke ambtenaar, die de zaak geheel zelfstandig op zijn mérites bekijkt en het bevel tot bewaring kan verlenen voor twee maal zes dagen. Hij mag dit echter alleen doen, indien er „ernstige bezwaren tegen verdachte zijn gerezen” en tevens, wanneer — onder meer — een „gewichtige reden van maatschappelijke veiligheid de onverwijde vrijheidsbeneming

Naar aanleiding van een artikel in ons blad van 13 Augustus.

van verdachte vordert”. Deze gewichtige reden nu kan bestaan uit gevaar, dat verdachte het onderzoek zal belemmeren (door getuigen te bepraten etc.).

* * *

Het lijkt mij zeer waarschijnlijk — ik ken zelf de zaak ook niet — dat de Rechter-Commissaris dit heeft overwogen, toen hij het bevel tot bewaring tegen de Directeur afgaf.

Gedurende de tijd, dat verdachte zich in verzekering bevindt of in bewaring, zit echter de Officier niet stil doch zet het onderzoek voort. Na maximaal zestien dagen (vier dagen voor in verzekeringstelling en twaalf voor bewaring) kan het onderzoek zover gevorderd zijn, dat geen gevaar meer bestaat voor vertroebeling van het onderzoek, of dat men over de al of niet aanwezige mogelijkheid tot zulk een vertroebeling kan twijfelen.

Uiterlijk na zestien dagen nu, moet de Officier, indien hij een verdachte nog langer wenst vast te houden, van de Rechtbank vorderen een bevel tot gevangenhouding. Zeer wel mogelijk is, dat in het onderhavige geval Officier en Rechtbank van mening hebben verschild, of hier nog gevaar voor vertroebeling van het onderzoek aanwezig kon worden geacht, ik acht dat zelfs zeer waarschijnlijk. Maar een dergelijk verschil van inzicht is volkomen begrijpelijk en er zit niets verwijtbaars in.

Er is in deze zaak nog niets gebeurd, dat, bij ons gebrek aan kennis der feiten, reden geeft tot enig publiekelijk geschrijf. Sterker (ik

variëer op schrijvers eigen woorden): Zijn artikel kan onherstelbaar nadeel hebben toegebracht aan de goede naam van de Rechterlijke Macht.

Wilt gij met modder gooien, mijnheer B., gooi dan tenminste naar iets of iemand, waarover gij kunt oordeel, oftewel:

Bemoei u met uw eigen zaken!

Mr. N. M. MULLER,
Subst. Officier van Justitie bij
de Arr. Rechtbank te Arnhem
Secr. V.V.D. Velp en Omstreken

HET ANTWOORD

Inzender B. antwoordt:

Wanneer de heer M. de eerste alinea van mijn artikel nog eens rustig overleest, zal hij zien dat mijn opmerkingen niet kennelijk tegen de rechterlijke macht gericht waren, maar juist de Justitie in het algemeen betroffen, zodat zijn bezwaar, dat ik de rechterlijke macht iets verweten zou hebben, waar zij niets mee te maken heeft, feitelijke grondslag mist.

Wat het tweede punt betreft, brengt een juist beleid mede, dat door de Justitie niet tot een zo opzienbarende arrestatie als van de directeur van het Mauritshuis wordt overgegaan, indien de Justitie niet over het bewijs beschikt, dat deze een misdrijf heeft gepleegd, en — anders dan de heer M. blijkens de door hem gevolgde veronderstelling — zou ik de mogelijkheid van belemmering van het onderzoek daartoe onvoldoende achten.

Voorts mag de eis worden gesteld, dat bij een dergelijke arrestatie de aan de pers verstrekte mededelingen althans voorlopig het rechtsgevoel bevredigen, hetgeen in casu niet het geval was.

Overigens kan de inzender gerust zijn: deze schoenmaker is bij zijn leest gebleven.

Aangenomen dat Rusland geen oorlog wil

Er is nog genoeg reden tot zorg

Nog steeds hangt de verduistering over Moskou. Over de besprekingen, die de drie Westelijke afgezanten aldaar met Molotow en soms met Molotow en Stalin voeren, hoort en leest men weliswaar allerlei geruchten. Nu eens is men optimistisch, dan weer is er reden om een somber gezicht te zetten. Maar achter de ware stand van zaken komt men niet, tot grote woede van alle journalisten en overzichtsschrijvers, die dan maar op en uit hun duim gaan zuigen. Met dit al is er dan in de loop van de vier weken, dat die besprekingen al bijna duren, toch een en ander uitgelekt. Vast schijnt te staan, dat zij steeds maar gedraaid hebben om de kwestie, welke valuta er in Berlijn geldigheid zal hebben. Een onbelangrijke kwestie, zal men zeggen. Toch niet: indien de Russen hun zin krijgen en hun mark in geheel Berlijn kunnen invoeren, dan betekent dat, dat de aanwezigheid van de Westelijke geallieerden ter stede afzakt tot een zuiver symbolische.

Indien zij toestaan, dat de Russische mark het gehele economische leven van Berlijn gaat beheersen, dan wordt hun aanspraak op een zekere macht in Berlijn volkomen uitgehold, want dan hebben zij die macht juist prijs gegeven. Zij zijn dan aan de financiële willekeur van de Russen overgeleverd. Thans zijn zij in Berlijn aan de militaire willekeur van de Russen overgeleverd, maar zolang dezen ervoor terugschrikken om hun plaatselijke militaire overmacht uit te buiten, kunnen de Westelijken redmiddelen vinden. De luchtbrug bleek een voorlopig zeer afdoende redmiddel om uit de door geographie en politiek geschapen impasse te komen. Zo'n redmiddel is er niet, als zij ook hun financiële troeven (d.w.z. de contrôle op de in Berlijn geldige valuta) uit handen gaan geven.

Dus als de Russen hun eis tot volledige uitgifte van en contrôle op hun eigen valuta in Berlijn ingewilligd zonder zien, zouden zij langs een omweg precies dat bereikt hebben wat zij tot nu toe tevergeefs door middel van de blokkade hebben trachten te

bereiken: het leven van de Westelijke bezetters in Berlijn onmogelijk maken. Eén betrekkelijk verheugende conclusie zou men hieruit kunnen trekken, n.l. dat de Russen niet van plan zijn de zaken te forceren; dat zij zelfs ten koste van alles (of althans van zeer veel) een oorlog willen vermijden.

* * *

Waarop is deze conclusie gebaseerd?

I. Indien de Russen willen, kunnen zij in een handomdraai geheel Berlijn bezetten. Daarmee echter zouden zij zich een oorlogsverklaring van de Westelijke mogendheden op de hals halen. Indien zij deze niet zouden willen vermijden (overtuigd, dat hij toch vroeg of laat zal komen), zou hun eerste stap zijn geweest de bezetting van geheel Berlijn. Uit hun niet tot het uiterste gaande optreden te Berlijn blijkt echter, dat zij geen oorlog willen. Althans geen agressieve oorlog. Maar een defensieve?

II. Het kan immers zijn, dat zij niet opzien tegen een oorlog, doch

dat zij uit propaganda-overwegingen hem niet willen beginnen. Zij willen niet te boek staan als de agressoren. Dat hoeft ook niet: de Westelijken kunnen heel best die rol spelen. Indien immers de toestand te Berlijn blijft zoals hij nu is, dan zullen de Westelijken gedwongen zijn hem te veranderen. Want die luchtbrug is wel heel mooi, maar zal onmogelijk een bevolking van twee miljoen mensen gedurende onbepaalde tijd in leven en werken kunnen houden. Voor de Russen is de toestand echter geenszins onhoudbaar (de luchtbrug moge dan een onaangename verrassing voor hen zijn geweest), zij kunnen hem voor onbepaalde tijd laten voortduren en afwachten, totdat de Westelijken gedwongen zijn een eind te maken of te eisen aan die voor hen onhoudbare toestand, d.w.z. terug te trekken of een ultimatum te stellen. In het eerste geval zou de Russische overwinning compleet zijn; in het tweede zou Rusland met veel schijn van recht kunnen betogen, dat het door de Westelijke mogendheden een oorlog opgedrongen is. Het zou met geen geringe propaganda-succes kunnen speculeren op de moeheid van het Westen en de afkeer jegens alle aanvalsdaden (al zijn deze in wezen daden van zelfverdediging).

* * *

III. Uit het feit echter, dat Rusland zelfs niet van deze politiek-gunstige positie wil gebruik maken, kan men afleiden, dat het óók geen „opgedrongen” oorlog wenst te voeren. Deze conclusie wordt bevestigd door het feit, dat het, ondanks

zijn uiterst gunstige strategische en sterke politieke positie, via de financiële kant een voor zich gunstige oplossing van 't Berlijnse probleem wil zoeken. Indien het beide grote troeven niet uitspeelt, doch lange (en dus serieuze) besprekingen wijdt aan de monetaire kant van de Berlijnse affaire (de enige, waar de Westelijken niet uiterst zwak staan), dan moet geconcludeerd worden, dat Rusland thans geen oorlog — hetzij agressief hetzij defensief — om Berlijn wenst te voeren.

Dat wil echter nog niet zeggen.

dat er dan ook geen oorlog komt en dat wij ons rustig om kunnen draaien in het zalige gevoel, dat er geen vuiltje aan de lucht is. Het is thans de grote kunst om, uitgaande van het feit, dat Rusland geen oorlog wil, te trachten die oorlog te vermijden. Rusland moet met élégance en behoud van prestige de blokkade kunnen opheffen. Dat is een zeer moeilijke zaak, nadat het met zoveel vertrouwen die ring om Berlijn gesmeed heeft. Indien de Westelijken al te zeer hoera gaan roepen over Ruslands onwil om een oorlog te wagen en hieruit de gevolgtrekking gaan maken, dat het dan ook wel alles zal slikken, dan kan het resultaat wel eens averechts zijn. Eenmaal de geruststellende conclusie gemaakt hebbende, dat Rusland — althans op het ogenblik — geen oorlog wil, ziet men nog genoeg aanleidingen om zijn hart vast te houden.

EN NIEMAND BIEDT ZICH AAN om dit werk te doen

door
Amy Groskamp—ten Have

Vandaag willen wij het eens hebben over de plichten der vrouw tegenover de maatschappij.

Niet de plichten van een bepaalde soort vrouwen, maar de plichten van alle vrouwen zonder onderscheid, de plichten die een logisch complement vormen van de haar geschonken rechten.

En om nu maar dadelijk met de deur in huis te vallen: er is in onze hedendaagse maatschappij een massa werk dat ongedaan blijft, werk dat om afdoening roept — wat zeg ik? — schrééuwt!

EN NIEMAND BIEDT ZICH AAN OM DIT WERK TE DOEN....

Het is dit werk dat als een hoge beschuldigende toren oprijst te midden van de duizend en één beslommeringen, die ons zo geheel en al in beslag nemen dat wij veinzen er niets van te zien.

En toch torent die berg daar hoog en massief aan de ene kant terwijl aan de andere kant een enorme, een ontstellende hoeveelheid ongebruikte vrouwenkracht en -energie om tewerkstelling vraagt.

In het leven van iedere ongetrouwde vrouw zowel als in het leven van bijna alle gehuwde vrouwen komt te eniger tijd een leegte: de zucht naar een inhoudsrijker bestaan.

Deze zucht die te maken heeft met het beste van hoofd en hart der vrouw wordt zo heel vaak niet als zodanig herkend.

Maar al te vaak wordt de oplossing gezocht in een geheel andere richting, op een gebied dat noch rechtstreeks noch zijdelings iets uitstaande heeft met deze gerezen nood.

Meestal heeft dit verkeerd gericht zijn een verscherping der conflicten ten gevolge, terwijl het een dieper voortwoekerende ontevredenheid met zich mede brengt.

Die leegte in het vrouwenleven....

Deze leegte in het vrouwenleven is een geenszins denkbeeldige. Van hoeveel nog jonge vrouwen zijn de heel of half volwassen kinderen niet de deur uit, — hoeveel anderen zien zich op rijpere leeftijd niet plots een groot deel harer werkzaamheden en bemoeiingen ontnomen — hoeveel gepensioneerden klagen niet over de doelloosheid van haar leven — hoevelen blijven er als kinderloze weduwen achter.

Deze leegte in het vrouwenleven moet terwille van het psychisch evenwicht der vrouw gevuld worden en niet uitsluitend en alleen uit welbegrepen eigenbelang.

Deze vulling moet zijn een vervulling: een daad tot nut van het algemeen, een blijk van innerlijk doorvoelde gemeenschapszin, een uiting van het verlangen het belang van de eigen persoonlijkheid ondergeschikt en dienstbaar te maken aan het algemeen maatschappelijk welzijn.

De climax in ieder vrouwenleven is immers zo, dat de liefde tot de één zich verdiept en verbreedt tot de liefde tot de andere om uiteindelijk hare levensbekroning te vinden in de liefde tot allen.

Zoveel opgezamelde liefde, zoveel ongebruikte daadkracht en energie, zoveel ongebruikte kracht die naar werk hunkert enerzijds en zoveel dringende behoefte aan werkrachten anderzijds — waarom voor deze twee gelijktijdige problemen niet één en dezelfde oplossing gezocht en — gevonden?

Het ligt immers voor de hand, dat hier twee belangen met één oplossing gediend zijn!

Maar het zijn zo vaak de meest voor de hand liggende oplossingen waar men hardnekkig overheen ziet omdat men verre tevergeefs zoekt wat dichtbij te vinden is.

En wat is nu de plicht van de vrouw — die plicht die voor allen gelijk is en waarvan de vervulling aan de onbevredigde harten iets zal schenken van datgene wat zij vaak zo blindelings en zo vergeefs op ander terrein zoeken?

De plicht van de vrouw is om op dat terrein dat haar het beste ligt daadwerkelijk mede te helpen aan en te strijden voor alles wat de maatschappij beter en gelukkiger kan maken.

Dat zij zich niet verbeeldde dat zij door het betalen van enige lidmaatschappen en contributies à zoveel per jaar, zich zou kunnen afmaken van deze plicht.

....Ik doe immers al zoveel....

zeggen sommigen, ik ben lid van allerlei en ik ben heus zeer belangstellend — ik lees er wel over....

Met Uw welnemen! dat is toch niet iets DOEN!

Hoe nuttig contributies en lidmaatschappen en dergelijken ook zijn, zij vormen maar het halve werk.

GEEN LEGE DOP:

En nu kunnen we wel zeggen: beter een half ei dan een lege dop, maar niemand onzer zou zich toch willens en wetens onder de lege doppen gerangschikt willen zien!

Het is juist de andere helft die de betere helft is! En die betere helft dat is het daadwerkelijk zelf meedoen.

En nu zal er ongetwijfeld wel ergens iemand zijn die tegenwerpt dat er helemaal geen behoefte bestaat aan een surplus van extra vrouwelijke werkrachten om alles nog een beetje moeilijker te maken omdat er altijd nog een contingent is dat overschiet en waarvoor geen emplot gevonden wordt.

Maar zo is het niet bedoeld. De vrouwen die het om den brode niet behoeven te doen, mogen niet mee competieren op de arbeidsmarkt.

De plicht, die op ons vrouwen rust is niet om in de een of andere betaalde betrekking iemand anders, die het harder nodig heeft, het brood uit de mond te nemen. De bedoeling van het daadwerkelijk meedoen is, dat zich vrouwen als onbezoldigde werkrachten aanbieden op de vele en uiteenlopende gebieden van maatschappelijk werk, waar een betaalde kracht 't budget te zwaar zou drukken. Talloze vrouwen hebben wel degelijk tijd, gelegenheid en kracht in overvloed, doch zij wensen eenvoudig haar ernstige naastbijzijnde plicht als vrouw en burgeres niet te zien.

Een baantje in het volle licht der publiciteit en dan liefst een baantje dat een aardig zakgeld oplevert — och dat zou desnoods nog wel gaan, maar zo 'n beetje duvelstoeliger spelen achter de schermen — neen, daar bedanken de meesten feestelijk voor!

„Ik heb m'n kinderen,ik heb m'n huishouden,ik heb genoeg te doen!” ziedaar het stopwoord van menige getrouwde vrouw.

Het is de gewone dooddoener waarachter zij zich verschuilt. Omdat zij eenvoudig geen zin heeft om iets voor anderen te

doen of te zyn.

„Wat zegt U? blinden gaan voorlezen....? verbééd je! o, nee, dat zou ik niet kunnen! blind zijn vind ik toch zo náár! Huisbezoek — armenbezoek — volks-gaarkeuken — bezoeken aan gevangenen.... o, gunst néé, doodeng zeg! leden werven voor verenigingen? o'nee, dat is NIETS voor mij. Stel je vóór!” Ja... STEL-JE-VOOR!.... dat zij eens werkelijk: deel zou nemen aan iets nuttigs!.... dat zij eens werkelijk iets deed voor anderen, voor vreemden, voor mensen, die zij nooit gezien had, van wie zij niets wist.... mensen van een heel andere „étage”....! Stel je voor, dat zij uit de koestering van haar welverzorgd interieur zou gaan om opzettelijk nare en treurige dingen te gaan opzoeken....! Neen hoor! dat kan je van haar niet verwachten — daar doet zij niet aan mee. Dat moeten anderen maar doen als zij daar zin in hebben!

IS HET NIET TREURIG?

Is het niet diep treurig deze geest van ingekankerde zelfzucht?

Neen — ach neen, — zegt U niet: zo waren ze misschien vroeger — tegenwoordig zijn de vrouwen toch wel anders.... WANT DAT IS NIET WAAR!

Er zijn er helaas nog honderden zo — nog duizenden!

Vrouwen die welbewaard en welbeschut allerplezierigst kunnen rillen van narigheid omdat er zo veel ellende in de wereld is — vrouwen, die verontwaardigd het denkbeeld afwijzen dat ook op haar de plicht zou rusten om door persoonlijk ingrijpen iets te lenigen van dat vele leed en door haar toedoen en krachtsinspanning iets af te doen van dat vele werk, dat wacht....

Niet alle vrouwen zijn onwillig. Velen zijn alleen maar — onhandig. „Ja” — zeggen dezulken, „ik zou wel iets willen doen — mij nuttig maken maar hoe zou ik dat moeten doen? Ik ken niemand die van zulke dingen op de hoogte is en die mij zou kunnen helpen. Je kan toch zo maar niet ergens gaan aanbellen....!”

Jawel —! dat kan best —! dat kan héél goed —!

Als zij tot die goedwillenden behoort — toe, belt dan eens ergens aan! Neen NIET zomaar aan een willekeurig vreemd huis natuurlijk, maar belt eens aan bij de U. V. V. de Unie van Vrouwelijke Vrijwilligers.

In iedere grote en bijna iedere middelgrote stad bestaat een afdeling. Ga er eens heen, ga eens praten met de presidente en vraag eens of er voor U niet een of ander nuttig werk is te doen, een werk dat strookt met Uw wensen en Uw capaciteiten, een werk dat gedaan kan worden in juist die tijd die zij er voor beschikbaar hebt.

Iedere vrouw van goede wille die eigenlijk niet goed weet hoe zij er mede aan moet vinden hulp en voorlichting bij de U. V. V.

Daar kan zij horen van het vele werk dat wacht om gedaan te worden, daar kan zij zich opgeven, voor een dag, een morgen of een middag per week, daar wordt haar beschikbare werkracht en goede wil in de juiste banen geleid.

Er wordt zo vaak door degenen die er niet mede op de hoogte zijn gemeend, dat „zulke dingen” iemands hele tijd in beslag nemen en — zeggen zij dan: „Ik heb mijn huishouden en mijn kinderen, en dat gaat niet....”; maar evenals bij een collecte, alle beetjes welkom zijn omdat zij tezamen het grote geheel helpen vormen, zo zijn bij dit werk

voor de gemeenschap ook alle uren die de vrouwen willen afstaan, van waarde.

Iedereen kan zich opgeven bij de U. V. V. Standsverschil bestaat niet. En de leeftijd is ook geen belemmering.

ER IS VEEL TE DOEN

Ik hoorde van een stoelvast oudje dat wild enthousiast was en met alle geweld ook iets wilde presteren. Zij kon prachtig breien, echt ouderwets hielen en knieën inbreien enz. Nu doet zij dat, en het wordt hogelijk op prijs gesteld.

Er is zoveel te doen.... zoveel.... en als iedereen zegt: „Tja... da's geen gek idee maar zoiets kan IK toch niet gaan doen” — wie zal er dan meegaan met de uitstapjes van de blinden en de ouden van dagen? wie zal het braille schrift voor de blinden maken, wie zal zieken voorlezen — kinderen bezig houden, helpen verstellen en al die andere werkjes doen?

Waarom zoudt gij dat niet doen? Waarom verbeeldt gij U dat gij dat niet kunt?

Niemand verlangt van U dat gij Uw ganse leven en al Uw vrije tijd zult wijden aan maatschappelijk werk — maar dat éne uurtje, die ene middag die gij gemakkelijk kunt missen ALS GIJ WILT — dat kan er best af!

Al is het maar om de andere dag, al is het maar eenmaal per week, dat hindert niet! Als gij er maar een vaste gewoonte van maakt!

Wij vrouwen hebben vele rechten veroverd maar — ieder recht schept een plicht en die plicht dat is het recht dat de maatschappij heeft op ons, op onze vrije tijd, op onze kracht en ons kunnen.

Niet voordat de overtuiging bij U post gevat heeft dat de maatschappij onweerlegbare rechten op U kan doen gelden, zal de wil tot daadwerkelijk medehelpen in U geboren zijn.

Eerst als deze omschakeling in U heeft plaatsgegrepen, zult gij U van Uw plicht bewust zijn.

Teraardebestelling F. H. Holzmüller

Op Dinsdag 24 Augustus j.l. begeleidden vele familieleden en vrienden F. H. Holzmüller naar zijn laatste rustplaats op de Algemene Begraafplaats in de Alkmaarder Hout. Gedragen door acht oud-leerlingen, op de kist een enkele bloeiende heidetak van zijn buitenhuis in Garderen, scharden velen, waaronder o.a. de heren Zegering Hadders, Cornelissen en Ritmeester van onze Tweede Kamerfractie, zich achter de baar en brachten hem onder een stralende zomerzon naar de groeve, die spoedig bedekt werd met een schat van bloemen.

Velen getuigden aldaar van het werkzame leven, dat Holzmüller heeft geleid, zowel op onderwijsgebied als niet in de laatste plaats op politiek gebied voor onze Partij. Namens het Hoofdbestuur heeft onze Secretaris, die vele jaren met hem samenwerkte, dit op overtuigende wijze onder woorden gebracht, en een warm woord van troost tot mevrouw Holzmüller gericht.

Evenzo gaf de voorzitter van onze Rijkskieskring Den Helder uiting aan zijn grote waardering voor het werk, dat Holzmüller als secretaris steeds vol animo en toewijding heeft verricht.

Nadat de dominee de aanwezigen in gebed was voorgegaan, was het laatste afscheid gekomen. Hij ruste in vrede.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

VRIJDAG 3 SEPT. 1948 — No. 23

Wij stellen U voor ...

(Pag. 2.)

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

NIEUWE KRACHT

Het gehele Nederlandse volk heeft in deze dagen deel aan de feestelijkheden, die ter gelegenheid van de verjaardag van Koningin Wilhelmina en haar regeringsjubileum zijn georganiseerd. Treffend demonstreert zich daarin de liefde van alle bevolkingsgroepen en van alle schakeringen des volks, die de Koningin zich tijdens de langdurige periode Harer regering heeft verworven. Nog enkele dagen zullen de feestelijkheden worden voortgezet. Het karakter zal echter veranderen. Zij zullen overgaan in het vreugdebetoon ter gelegenheid van de komst van Koningin Juliana.

Zaterdag zal de troonswisseling plaats hebben. Koningin Wilhelmina zal dan afstand doen. Koningin Juliana zal haar opvolgen.

De plechtigheid ter gelegenheid van het afstand doen van de troon zal een sobere zijn. Wel zullen „Prinses Wilhelmina en Koningin Juliana” onmiddellijk daarna enige woorden spreken. Zeker zal er reden zijn over deze woorden te schrijven, zoals wij thans aandacht moeten schenken aan het machtige woord, dat Koningin Wilhelmina Dinsdag van het Amsterdamse stadion uit door de microfoon tot ons volk gericht heeft. Daar, temidden van Haar naaste familie, temidden ook van duizenden landgenoten, en in aanwezigheid van de vertegenwoordigers uit Indonesië, Suriname en de Nederlandse Antillen, heeft de scheidende Koningin woorden gesproken, die een boodschap vormden, die voor ons volk van grote waarde is.

Hare Majesteit wilde niet een opsomming geven van al wat in de vijftig jaren Harer regering heeft plaats gehad. Maar Zij wilde slechts verwijzen bij de vrijheidsstrijd der laatste jaren. Wij weten hoe diep Zij deze strijd heeft doorleefd, wij kennen ook de warmte, waarmee Zij deelt in het leed der nabestaanden van hen, die in deze strijd zijn gevallen. Ook nu weer getuigde Zij daarvan. Maar Hare Majesteit heeft zich ook verdiept in de gedachtenwereld van hen, die de vrijheidsstrijd gestreden hebben. Niet enkel ging het tegen de dwingelandij, maar de strijd voor de vrijheid was tevens de strijd voor een gelukkiger samenleving. En dan sprak de Koningin de woorden, die vertolken wat zo velen beroert: „Veel is er in de oorlogsjaren gedroomd en verwacht van de toekomst, voor velen is de werkelijkheid na de bevrijding een teleurstelling geworden. Ik vertrouw dat gij sterk zult zijn en veel zult verwezenlijken van wat toen als toekomstdromen in ons allen leefde en thans nog leeft.”

Deze woorden stemmen tot diep nadenken in de eerste plaats. Met veel idealisme hebben de besten onder ons de verzetsstrijd gestreden. In andere en in eigen gelederen hebben wij de makkers gekend, die met voorbeeldeloze overgave voor een betere samenleving hebben gevochten. Ieder, die in de oorlogsjaren niet stil heeft gezeten en zich mede beraden heeft op de na-oorlogse hervormingen, kent het idealisme, kent de sfeer waarin toen gedacht en gehandeld werd. Maar wij, die achter gebleven zijn, moeten wel tot de eerlijke erkenning komen, dat de taak, die ons gesteld was, vooralsnog te zwaar geble-

ken is. Tot dusverre zijn wij beneden de maat gebleven. De gedroomde gelukkiger samenleving hebben wij nog niet veel meer nabij vermogen te brengen.

Wanneer wij tot deze erkenning komen, waarlijk, dan kunnen wij nog wel het een en ander ter verontschuldiging aanvoeren. Een wereld, die tot puin geslagen is, materiëel, maar ook cultureel, een wereld, waarin de tegenstelling tussen de Westerse Christelijke beschaving en het nihilistische communisme zich tot het extreme heeft voltrokken — in zulk een wereld is het moeilijk te arbeiden. Maar deden wij wel genoeg daar, waar onze hand wel te doen vond en waar dat ook mogelijk was? Er zijn factoren buiten onze macht, maar hebben wij wel in eigen tuin gewied, zoals nodig en mogelijk was? De beantwoording dezer vragen kan geen andere zijn: wij schoten in krachten te kort.

Er is ons in de laatste jaren veel gesproken over grootheid, die in de politiek moet worden betracht. Die na te streven zij inderdaad ons doel. Maar dan niet een schijn-grootheid waarmee sommige politieke nieuwlichters ons rijk oneindig veel kwaad hebben gedaan. Er is moed nodig om de vraagstukken aan te vatten, maar het is geen moed wanneer men zich een schijn-wereld droomt en wanneer men de moeilijkheden met anderen wil oplossen door zo veel begrip voor het standpunt dier anderen te hebben, dat men eigen gedachten en idealen verder maar laat varen. Dan wordt men medegesleept door de omstandigheden en is men als een stroohalm in de woeste stroom. Bestaande moeilijkheden moeten niet worden genegeerd, maar erkend en uit de weg worden geruimd. De realiteit alleen kan uitgangspunt zijn voor constructieve opbouw.

Het miskennen der realiteit heeft ons rijk onuitspreklijke schade berokkend. De droomwereld, waarin diverse hoofdpersonen uit het Indische drama leefden, leidde er toe elke vertegenwoordiger van de Repoebliek Indonesia te zien als een voornamelijk idealist. Amir Sjarifoedin zou slechts worden gedreven door hoge nationalistische gevoelens. Hij wilde zo goed, hij behoorde tot de Indonesiërs, die met Nederland wilden samengaan, maar een zo oneindig tragische strijd hadden te voeren met de niet-goedwillende Indonesiërs! Waarschuwingen tegen het gedoe met Sjarifoedin en de zulken hielpen niet. Geofferd moest worden aan de waan der grootheid. Thans komt Sjarifoedin zelf mededelen, dat hij al tien jaar communist is. Een hoon aan al de dromers, die nu wel weer een van grootheid getuigende verklaring zullen kunnen geven, — een hoon ook aan ons volk, dat in de afgelopen jaren niet de krachten heeft kunnen opbrengen om het Indische vraagstuk langs goede banen tot oplossing te brengen.

Bitter stemt dit ons. Ook wij — onze houding bij de behandeling der grondwetsherziening heeft het getoond — hebben een oplossing van het rijksvraagstuk voorgestaan in een geest, passend voor deze tijd. Maar met uitschakeling van fantaserende dromers, en met erkenning van de realiteit.

Zo is het Indische vraagstuk een voorbeeld van ons gebrek aan kracht. Maar evenmin is voldoende kracht naar voren gekomen op andere terreinen. Zeker, wij hebben belangrijke arbeid gezien op het sociale terrein, hoewel wij — het zij slechts terzijde opgemerkt — nu toch weer met bevreemding hebben gezien, dat de Stichting van de Arbeid, die een kloeke en geslaagde poging heeft gedaan om te komen tot nieuwe vormen van samenwerking tussen werkgevers en werknemers, in het wetsontwerp inzake de bedrijfsorganisatie niet wordt gekend. Maar op velerlei terrein is gepleisterd hier, een gat gestopt daar, zonder dat grote lijnen van hervorming zijn getrokken. Inderdaad, velen zijn teleurgesteld. Zeker velen van hen, die in oorlogstijd hun taak jegens het vaderland hebben verstaan en nu weer teruggedrongen zijn door anderen, van wie verscheidenen zich in rustiger tijd meer tot het spelen van een rol geroepen voelen dan in tijden van barre nood en groot gevaar.

In de nog niet gedane arbeid van het heden ligt de taak voor de toekomst. Koningin Wilhelmina heeft 50 jaren geregeerd en ons allen vervuld van de diepste eerbied. De aanhankelijkheid aan Haar straalt mede op Haar dochter, die thans de zware zorgen van het koningschap gaat dragen. „Zij aanvaardt haar taak in een moeilijke en ingewikkelde tijd, een tijd, die vraagt om sterke mensen”, zo sprak de koninklijke moeder. Aan ons de taak de krachten op te brengen, die nodig zijn om datgene te verwezenlijken, dat in de oorlogsjaren „als toekomstdromen in ons allen leefde en thans nog leeft.”

Groot zijn de gaven van Koningin Juliana, groot is Haar liefde voor land en volk. Haar arbeid worde geschraagd door de steun van de sterken van goeden wille.

K.

ABDICATIE

Het zal even heel stil zijn in het grote Paleis op de Dam. Heel stil. Als de directeur van het kabinet der Koningin, mej. mr. Tellegen, het abdicatie-besluit zal voorlezen op 4 September in één der vertrekken van het Paleis. Alleen het krassen van de pen op het officiële document, als Koningin Wilhelmina haar handtekening zet onder haar besluit om afstand te doen, zal gehoord worden. En al zal het druk zijn op de Dam, al zullen er toeters en mirlitons zijn, en het geschuiffel van de voeten van velen, in tienduizenden huiskamers zal het op die morgen van 4 September even ook heel stil zijn, in tienduizenden kantoren en fabrieken, waar alle gedachten uitgaan naar de Koningin. De vrouwen, die het zo druk hebben in de moeilijkheden van het huishouden van elke dag, de mannen, die zo goed weten, wat het betekent elke dag op nieuw weer aan de arbeid te gaan en van wie slechts weinigen 25 jaar het zelfde beroep vervullen, zij zullen denken aan haar, die 50 jaar het hoogste ambt van het koninkrijk zo vervuld heeft. En zij zullen op die dag tot zichzelf nog éénmaal zeggen God, zegene nog lang onze Koningin Wilhelmina!

PARLEMENTAIRE FLITSEN

WIJ STELLEN U VOOR

Onze nieuwe volksvertegenwoordigers

Na de aanneming van de Grondwetsherziening is de Tweede Kamer uiteen gegaan, met de bedoeling om, afgezien van de inhuldigingsplechtigheid te Amsterdam, niet eerder weder bij elkander te komen dan Zaterdag de 18e September. Op deze dag zal dan de Buitengewone Zitting 1948, die op 27 Juli door dr. Beel werd geopend, worden gesloten.

Dinsdag 21 September volgt dan de grote gebeurtenis voor de Residentie. Die dag immers zal Koningin Juliana, vergezeld van Prins Bernhard, zich in de gouden koets en met groot ceremonieel naar de Ridderzaal begeven, waar zij de gewone jaarlijkse zitting der Staten-Generaal in een verenigde vergadering van de beide Kamers zal openen.

Daarmede zal, tot vreugde en trots van iedere goede Hagenaar, de Prinsjesdag in zijn oude luister zijn hersteld.

Genieten de leden van de Tweede Kamer voor zover hun gewone Kamerwerkzaamheden betreft dus even rust, na het votum van dit college over de voorstellen tot Grondwetsherziening was de beurt aan onze senatoren om in het geweer te komen.

Woensdag 25 Augustus kwam de Eerste Kamer in een korte openbare vergadering bijeen, waarin niet minder dan vijf nieuwe leden werden geïnstalleerd. Onder hen, die deze dag de voorgeschreven eden aflegden, bevond zich ook mr. W. C. Wendelaar, over wiens weder-verschijning in het praktische politieke leven wij reeds eerder in deze rubriek ons genoegen hebben uitgesproken.

Daarna ging de Kamer in de afdelingen, om ook op haar beurt de vier voorstellen tot herziening van de Grondwet in tweede lezing aan te brengen.

Verloopt alles „volgens plan”, dan zal, wanneer dit blad onder de ogen van onze lezers komt, ook de openbare behandeling reeds achter de rug zijn. Wij komen daarop de volgende week terug.

De betrekkelijke rust in de parlementaire sfeer stelt ons in de gelegenheid, eens nader kennis te maken met de Kamers in haar nieuwe samenstelling.

Wat de Eerste Kamer betreft, kwam in de politieke sterkte-Verhoudingen, ondanks de ontbinding ook van deze Kamer, geen enkele wijziging. Zij, die het klezescorps vormen voor deze Kamer: de Staten der Provinciën, waren immers nog geheel dezelfde als die in 1946 hun stem hadden uitgebracht.

Enige nieuwe gezichten treffen wij echter wel aan. Dat „nieuw” is in zoverre echter slechts betrekkelijk, dat wij al dadelijk in onze geestverwant dr. Bierema, in mr. De Wilde (A.R.) en in mr. Teulings (K.V.P.) veteranen herkennen, die in verscheidene tientallen jaren hun sporen in de Tweede Kamer hebben verdiend en thans nog in de wat rustige sfeer van onze senaat hun ervaren inzichten ten beste kunnen geven.

Op hen had dan ook betrekking, wat prof. Kranenburg bij het opnieuw aanvaarden van zijn voorzittersfunctie zeide: „Wij zien meerdere nieuwe leden in ons midden. Ik heet hen hartelijk welkom. Onder hen zijn parlementariërs met grote ervaring en een verdiende reputatie, verworven door hun arbeid in de

raadszaal aan de overzijde van het Binnenhof. Wij hopen en verwachten, dat zij zich spoedig thuis zullen gevoelen ook in deze Kamer, die toch haar eigen sfeer heeft, en wij stellen ons veel voor van hun adviezen bij onze beraadslagingen”.

Op ruime politieke ervaring zal trouwens ook de heer Wendelaar kunnen hogen, die van 1933 tot 1946 in de Tweede Kamer zitting had.

Nog een bekende van de andere

zijde van het Binnenhof is de K.V.P.-er mr. Ruys de Beerenbrouck (de „jonge Ruys”, ter onderscheiding van wijlen zijn vader, de oud-minister-president), die bij de opstelling der kandidatenlijsten voor de Tweede Kamer op enigszins pijnlijke manier naast zijn zetel kwam te zitten, maar daarvoor op deze wijze althans enigermate kon worden schadeloos gesteld.

Mejuffrouw mr. Tjeenk Willink, lid van de P.v.d.A.-fractie, bleef de enige vrouw te midden van 49 mannen. De dichter-politicus prof. Donkersloot en de dagbladirecteur-politicus Van der Kieft bleven hun zetels in dezelfde fractie bezetten. Dr. Wibaut (Arb.) en ir. Wijffels (K.V.P.) daarentegen hebben het veld geruimd.

De anti-revolutionairen hielden met de handhaving van de 76-jarige oud-hoogleraar mr. Anema en de 70-jarige professor Woltjer, die zich beiden trouwens nog best weten te weren, hun veteranen in ere.

En tenslotte zien wij dan nog, als bijzonderheid, twee leden van het voormalige kabinet-Beel: de veel omstreden figuur van mr. Jonkman kan men thans in de socialistische fractie terugvinden, terwijl mr. Witteman, de altijd hupse, zijn best mag doen, de wel eens wat al te zwaarwichtige stemming in onze senaat zo nu en dan door een aardig mopje te doorbreken. In zoverre zou hij de taak kunnen overnemen van zijn niet in deze Kamer weergekeerde Overijsselse geestverwant mr. Schneider, wiens geestige kop met de wuivende manen en wiens altijd van een zeer eigen visie getuigende redevoe-

ringen (al waren zij er o.i. wel eens naast) wij node zullen missen.

Belangrijk vernieuwd en in gewijzigde politieke samenstelling ook, is de Tweede Kamer uit de verkiezingsstrijd tevoorschijn gekomen. Op vele dier veranderingen konden wij reeds eerder wijzen. De rode hoek verloor in totaal niet minder dan 4 zetels, welk verlies door de elkander overigens lelijk in de haven zittende P.v.d.A.-se en Communistische fracties broederlijk werd gedeeld. Onze fractie verkreeg een uiterst welkome versterking met 2 zetels, terwijl de C.H. Unie er één zetel bijkreeg en de heer Welter als dissidente katholiek zijn intrede deed. Prof. Gerbrandy (de jongste aanwinst van de Anti's) en hij vormen tezamen de — ietwat rumoerige — parlementaire voorhoede van „Rijks-eenheid” in de Kamer.

Tot versterking van dit rumoerige element (maar dan radicaal-links) draagt zeker ook de nieuwste communistische aanwinst, de heer Gortzak, bij, die reeds een zwaar oratorisch-demagogisch nummer weggaf bij de behandeling van het voorstel tot het grondwettelijk openen van de mogelijkheid tot invoering van de z.g. civiele staat van beleg.

Prof. Romme's fractie, hoewel quantitatief niet versterkt, zag haar gewicht toenemen door de intrede van niet minder dan drie gewezen Excellenties: de oud-premier Beel, de vlotte gewezen bewindsman van Oorlog Flévez en de ongelukkige dr. Gielen, van wie in parlementaire kringen verteld wordt, dat hij des middags zijn begroting nog doornam met zijn ambtgenoot Lief-tinek en de volgende ochtend van formateur Van Schaik moest vernemen, dat deze hem (waarschijnlijk vooral onder zware druk van de P.v.d.A.) had moeten laten vallen.

De P.v.d.A.-fractie nam planminister Vos, die zijn ambtsperiode evenmin verlengd zag, liefderijk in haar midden op en ruimde ook voor de oud-premier prof. Schermerhorn (die opvallend weinig gezag meer heeft in de Kamer) een plaatsje in.

Aan onze eigen fractie, die niet minder dan vier nieuwe leden telt, wijdden wij reeds eerder de nodige aandacht. Onder de beproefde leiding van mr. Oud zal zij het vrijzinnige geluid in de Kamer zeker krachtig doen horen.

De Christelijk-historische bijkomer, de heer Van de Wetering, kreeg met..... de katholieke heer Welter het vrijgekomen achterste bankje der Communisten toegewezen, maar preferereert kennelijk een verblijf aan de rechterzijde, in de vertrouwde nabijheid van zijn fractiegenoten.

Het vrouwelijke element tenslotte in de Kamer, dat enige tijd geleden door de tussentijdse intrede van mej. De Vink van vier op vijf kwam, wist zich op dit aantal te handhaven. Wel keerden mej. De Vink (K.V.P.) en mevr. Van den Muyzenberg (Comm.) niet terug, maar de katholieke dames Klompé en Nolte zorgden voor de plaatsvervangende.

Nog andere nieuwelingen telt de Kamer. Zij zijn nog onbeschreven bladen in het boek der parlementaire historie. Wat zij waard zijn, zal spoedig blijken.

Deze burger

was op 28 Augustus, die grote dag van Groningens ontzet in Groningen. Hij heeft, jaren her, in die goede stad geleefd en altijd komt hij er weer graag terug. Het is altijd goed terug te keren tot de bronnen van jeugd en leven, vooral wanneer die koel en klaar en verfrissend zijn. Dat is Groningen: een koele, klare stad; het hart van een goed gewest. Dat ziet ge dadelijk en ge gevoelt het aan de mensen en aan hun liefde voor streek en stad.

Deze burger ging kijken naar de grote tentoonstelling in het Stadspark en hij stond verbaasd over wat daar tot stand was gebracht: een heldere, zilveren spiegel waarin alles wat stad en ommelanden doen en kunnen, voortbrengen en telen, willen en verrichten tezamen is gebracht in een zeer indrukwekkend vertoog. Een betere tentoonstelling is in jaren niet in Nederland gehouden.

Deze burger liep door de drukke, feestelijke straten van deze grote en levende stad. Hij zag hoe, juist in 't eens zo fraai en indrukwekkend midden, om de feestelijkheid van deze dag, de wonden van dat latere verzet, wat waren weggemoffeld. Gelukt is dit niet. De schending is te diep en te scherp geweest. Alleen het Goudkantoor is, als met een mes uitgesneden uit de leegte van het verlies. En de Martini staat er nog. Nu meer dan ooit symbool van de kracht van dit land, van het opwaarts streven van deze stad.

Deze burger heeft die ganse acht-en-twintigste door Groningen gelopen. En zijn hart hartelijk te goed gedaan. Aan de goede herinnering; aan het sterkend heden.

Groningen is zo'n trotse, fiere stad.

Haar geestdrift en haar zelfbewustheid liggen klaar — open voor de bezoeker.

Hij zag de glanzende paardjes dansen.

Hij hoorde de klokken van de kermis.

Hij zag het kleurig vuurwerk op de Markt die één deinende springgolf van mensen was.

En de in licht stralende Martinitoren, grootser dan ooit tegen de duistere hemel.

Een kort bezoek dat een stralende getuigenis gaf van de goedheid van dit land, van deze stad, van deze Noordelijke mensen, aan

DEZE BURGER.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.
Redactie-secretaris: Mr. E. Elias
Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.
Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267
Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.
Losse nummers 15 cent.

Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie”, te Amersfoort.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlwg, Geestbrugweg 69 Rijswijk (Z.-H.).

Vadertje koopman

Reeds herhaaldelijk schreven wij over de merkwaardige gang van zaken met betrekking tot de aankopen door de overheid van betonijzer in de Verenigde Staten. De zaak kwam in het kort hierop neer, dat deze aankopen veel te duur waren en onpractisch omdat dit ijzer op rollen werd aangevoerd. Het prijsverschil heeft men — gelijk wij reeds eerder schreven — opgevangen door het oprichten van een egalisatiefonds, terwijl men later tenslotte tot een prijsverlaging voor de binnenlandse markt is overgegaan. Thans blijkt evenwel, dat dit betonijzer-drama nog steeds niet tot een einde is gekomen. Het Amerikaanse betonijzer blijft n.l. weinig in trek, zodat bij de afzet ervan de grootste moeilijkheden worden ondervonden. De overheid, die voor deze gang van zaken verantwoordelijk is en er blijkbaar danig mee in zit, heeft nu een nieuwe methode gevonden om dit ijzer alsnog aan de man te brengen. Zo is er thans een tijdelijk invoerverbod afgekondigd voor bepaalde maten betonijzer uit België en Luxemburg, opdat het ongewenste Amerikaanse product op een meer radicale wijze aan de man kan worden gebracht. Dit is o.i. een weinig fraaie methode, die op meer dan één punt aanvechtbaar is. In de eerste plaats vragen wij ons af in hoeverre bovengeschetste handelwijze in overeenstemming kan worden gebracht met het in practijk brengen van de Benelux-gedachte. In de tweede plaats komt het ons als een zeer grote onbillijkheid voor, dat het bedrijfsleven het slachtoffer wordt van een minder juiste handelwijze van de overheid. Men heeft in deze tijd de mond vol critiek op het particuliere initiatief. Doch tenslotte is het toch zo, dat dit particulier initiatief als het met verlies inkoop, dit verlies zelf draagt als het geen afzet voor zijn product tegen een bepaalde prijs vindt. Niet aldus de overheid in de gedachtengang der geleide economie! Hier worden de verliezen in een goede vorm op de gemeenschap afgewenteld. Een dergelijke handelwijze verdient scherpe afkeuring en zij moge weer als nieuw voorbeeld dienen van de gevaren die ontstaan als Vaderlijke Staat als koopman gaat optreden.

Decadentie

De dagbladen brachten een ontstellend bericht uit Parijs, dat wij hier uit de „Volkskrant” van 26 Augustus j.l. overnemen:

„De Octoberverkiezingen voor de kantonale raden zijn van het program geschrapt. Uit vrees, helemaal van het politieke toneel weggevaagd te worden heeft de zogenaamde Derde Macht er vanmiddag in de Assemblée met 226 tegen 170 stemmen een wetsvoorstel doorgejaagd, dat deze hinderlijke verkiezingen verdaagt. De communisten onthielden zich van stemming. Uit deze verdagging spreekt een benauwde angst voor het Rassemblement van generaal de Gaulle en zij is de prijs, die de socialisten voor hun toetreden tot het Kabinet Marie geëist hadden.

De vrienden van Blum namen alleen vrede met de ministerportefeulle van de liberaal Paul Reynaud, mits de regering de Assemblée gelegenheid zou geven alle gevaren voor spoedige verkiezingen uit te bannen. De MRP, de door de Gaulle het meest bedreigde partij, dorst het wetsvoorstel voor haar rekening te nemen en door stemonthouding trokken de communisten uit deze manoeuvre het profijt, dat ze in October a.s. in de Raad der Republiek (de vroegere Senaat) hun zetels behouden, waarvan ze zelf weten, dat zij, dank zij allerlei technische begunstingen, naar evenredigheid veel te hoog in aantal zijn”.

Wat ons het meest benauwd is de weinige aandacht, welke onze Nederlandse pers aan dit bericht heeft gegeven.

Tot nu toe lazten wij in de officiële socialistische zgn. democratisch-socialistische pers nog weinig van afkeuring van een dergelijke methode.

Eendracht

In deze dagen, waarin het feest van het Reigerings-Jubileum en de inhuldiging van de nieuwe Koningin alle andere gebeurtenissen in ons land overheersen, wil uit onze pen niet vloeien de critiek op anderen. Als er feest is rond Oranje, als er zulke belangrijke gebeurtenissen zijn als Troonsafstand en inhuldiging, dan wijkt naar onze smaak het politieke verschil rond de eendracht rond ons Vorstenhuis.

Wij menen daarmee ook in de geest te handelen van Haar, die in Haar laatste toespraak, waarin Zij Haar troonsafstand aankondigde, dat nog eens beklemtoonde door het uitroepen van de woorden: Eendracht en nog eens eendracht.

Trouw

Trouw aan Oranje, als symbool van onze Volkseenheid in verleden en heden zijn wij, trouw aan de nieuwe Oranje zullen wij zijn, als symbool van de toekomst, wij, jongeren van Nederland; zo luidde de eed van trouw van Nederlands jeugd op het Binnenhof bij de geboorte van Prinses Beatrix in 1938.

Met een variant op die woorden kan men deze toch ook van toepassing brengen op onze nieuwe Koningin, Juliana.

Trouw ook aan Haar, die de voetsporen van Koningin Wilhelmina drukt, zullen wij zijn. En wij wensen Haar de kracht toe om onder Gods zegen tot heil van ons land en ons volk Haar zware taak te vervullen.

Leve Koningin Juliana!

Klem

De notarissen, accountants en belasting-consulenten hebben zich tot Regering en Kamer gewend — en hetgeen zij deze Hoogmogenden voor de voeten slingeren, komt feitelijk op het volgende neer:

„Excellenties en Hoogedelgestrengen, het loopt mis!

Met deze belastingen en belastingwetten heeft Uw professor Lieftinck U, ons en alle gesjochten vaderlanders in een cactus-cultuur gewurmd.

U komt er niet meer uit. Zelfs wij, eertijds intelligente deskundigen, zitten muurvast.

Elke staatsburger tracht zo weinig mogelijk belasting te betalen. En rekent naar zich toe. Dat was zijn goed recht. Dat is uitgegroeid tot een nationale ondeugd.

Elke collecteur tracht zoveel mogelijk belasting te garen. En rekent dus van zich af. Dat was óók zijn goed recht. Maar dat is eveneens uitgegroeid tot een fiscale ondeugd.

Elke inspecteur beschouwt elke invuller van de aangifterebus tegenwoordig als een misdadiger.

Elke invuller moet dus eerst en vóór alles zijn blanke onschuld aantonen.

Zodra dit is geschied, reiken partijen elkaar de hand en gooien het op een accoordje..... neen, Hoogmogenden, zo was het eertijds. Maar zo is het niet meer.

Want tegenwoordig zitten wij over en weer in de puree, vermits over nóch weer uit deze oekasen wijs, diligent en terzake kundig kunnen worden.

Elke interpretatie van elk artikel leidt slechts tot kraakeel.

Elke aangifte blijft een puzzle.

Elke aanslag is een rechtse of linkse directe dwars door elke dekking heen, en zo al geen dadelijke knock-out dan toch een zodanige opdoffer dat beklagde onherroepelijk op punten verliest.

Elke controle en elke steekproef veroorzaakt slechts heibel en onmin.

Elke belastingadviseur raakt klem.

Elke administrateur in het bedrijfsleven raakt ook klem.

Elke inspecteur worstelt met bodemloze achterstanden en wordt zenuwziek.

En elke belastingplichtige, zich zettende tot nauwkeurige invulling van DIT aangiftetiljet, zegt, denkt en doet dingen, die hij tegenover gezin, gemeenschap en Kerk onmogelijk verantwoord kan.

Dit, Excellenties, is het verschrikkelijke gevolg van ongebreidelde hebzucht steunende op ongebreidelde bureaucratie.

Dit, Hoogedelgestrengen, bevordert slechts geldsmijterij, ambtenarij en bedriegerij, en het vermoordt bedrijfsleven, ondernemingslust, spaarzin en redelijk fatsoen.

Derhalve, Hoogmogenden, zitten wij allen zoals wij nog nooit hebben gezeten — muurvast in het moeras der belastingen.

Zelfs wij, uw ambtshalve betrouwbare en intelligente deskundigen, geven het op en gooien er maar met de muts naar. Dus gooit de fiscale tegenpartij terug. En vraag niet hoe en waarmee..... Uw professor Lieftinck is ontgenezeglijk een knap en achtenswaardig man. Maar inzake belastingen en belastingwetten kan hij ons overigens met verschuldigde eerbied, gestolen worden!

Hoe lang nog, Hoogmogenden.....?

Schande!

Drie vertegenwoordigsters van de Gemeenschappelijke Actie van Nederlandse Vrouwen hadden op 14 Augustus een onderhoud met de heer Neher, vertegenwoordiger van het Opperbestuur.

De heer Neher erkende te weten, dat Nederlanders gevangen worden gehouden en dat steeds meisjes ontvoerd en burgers vermoord worden.

Hij verklaarde, dat het militair apparaat meer dan voldoende is om eventueel deze personen te bevrijden.

Hij verklaarde echter ook het volgende:

„Maar wanneer de gevangenen niet vrijgelaten worden, zullen wij hen in geen geval gaan bevrijden; wij rukken niet op voor hen; wij willen hen liever opofferen om te voorkomen, dat veel meer vrouwen en kinderen vermoord worden”.

Hierop past geen enkel woord commentaar.

Maar deze verschrikkelijke, diep beschamende woorden, deze openlijke belijdenis van onze nationale schande door de vertegenwoordiger van het Opperbestuur, behoren als Memento te worden aangebracht in de vergaderzaal van onze Volksvertegenwoordiging.

Klacht uit het Noorden

Bij de opening van de tentoonstelling „Groningen 1948”, heeft de Commissaris der Koningin, de heer E. H. Ebels, gewezen op het feit, dat zijn provincie zich in zekere zin voelt achtergesteld.

Voor al het Westen des lands, aldus de heer Ebels, heeft de neiging de belangrijkheid der randprovinciën te onderschatten, hetgeen volgens spreker helaas maar al te vaak in het beleid van onze centrale overheid tot uitdrukking komt.

De heer Ebels heeft deze klacht met verschillende feiten gestaafd. Zo wees hij o.m. op het feit, dat er in de provincie Groningen veel minder openbare werken tot stand zijn gebracht dan elders in het land. Hij wees hierbij op de merkwaardige omstandigheid, dat Groningen, met haar belangrijke handel en industrie, de enige provincie vorat, waar geen enkel Rijkskanaal aanwezig is. Zo gaf spreker nog meer voorbeelden van een achterstand die vooral tot uiting komt op het gebied van het verkeer, zowel te water als te land.

Het lijkt ons gewenst, dat de regering spoedig bewijst gehoor voor deze klachten te hebben. Immers, uit de feiten waarmede de heer Ebels zijn bezwaren staaft, blijkt zeer duidelijk, dat hij deze klachten niet uitsprak op grond van een provinciaal chauvinisme. Integendeel, zij werden geuit in het belang van geheel ons land en volk.

Wij wezen er reeds eerder in een ander verband op, dat de nieuwe bewindsman van Verkeer en Waterstaat een moeilijke en zeer omvangrijke taak wacht. Duidelijk blijkt, dat ook in het hoge Noorden nog veel belangrijk werk te verrichten valt.

Het door de heer Ebels aangesneden vraagstuk heeft echter ook nog een geheel ander aspect, n.l. dat der eensgezindheid en saamhorigheid van ons volk. Indien er ten aanzien van onze randprovinciën — ook Limburg en Brabant beklagden zich eerder — inderdaad een Westelijke suprematie zou bestaan, dan dient hieraan zo spoedig mogelijk een einde te worden gemaakt. In een tijd als deze waarin eenheid zo zeer is gewenst, dient een klein gebied als Nederland in economisch opzicht geen tegenstellingen te vertonen.

Over industrialisatie

Een klacht die in aansluiting op het bovenstaande wel in het bijzonder onze aandacht heeft getrokken, werd door de heer Ebels in ongeveer de volgende woorden samengevat:

„Juist nu wij ons met onze beperkte middelen zo tot het uiterste inspannen om ons bedrijfsleven met goede kanalen te outillieren, heeft het ons diep teleurgesteld, dat wij nog steeds geen officiële toezegging van de regering hebben mogen ontvangen voor de ontworpen zijttakken van het Winschoterdiep naar ons veenkoloniaal industriegebied. Vooral ten aanzien van de zijttak naar Veendam-Wildervank is er ernstig periculum in mora. Wij hebben hier een uniek industriegebied met een bevolking waarin veel pit en ondernemingsgeest zit en die reeds enkele geslachten lang getoond heeft tot grote dingen in staat te zijn”.

„Juist nu iedereen ervan overtuigd is, dat uitbreiding der industrialisatie voor ons volk een kwestie van bestaan of niet-bestaan is, menen wij te mogen verwachten, dat de regering dit voor onze welvaart zo waardevol gebied niet zal laten verkwijnen, maar dat ze ook medewerkt het de gelegenheid te geven zich verder te ontplooiën”.

Deze woorden laten niets aan duidelijkheid te wensen over. Onze bevolking neemt steeds toe, terwijl de werkgelegenheid zich niet in verhouding uitbreidt. Daarom is een snelle industrialisatie dringend vereist. De regering mag in dit verband geen enkele kans voorbij laten gaan en zeker niet een kans die zich zelf met ongeduld aandient.

Inderdaad! Regeren is vooruitzien! Opdat de regering oog heeft voor de feiten!

Kloos
K I N D E R D I J K
Bruggen

U PEINST OVER EEN GESCHENK?

S. K. Citroen
HOFJUWELIER,
S GRAVENHAGE
HOOGSTRAAT 23 TELEFOON 11.17.57
GESCHENKEN IN ALLE PRIJZEN

sihi POMPEN
voor *Scheepvaart*
en *industrie*

Raadpleeg onze
technische dienst

Machinefabriek
C. MATERS C.V.
Beverwijk, Tel. 3141

N.V. Machinefabriek
IJZER-STAAL- EN,
METAALGIETERIJ

v.h. BAKKER & Co.
RIDDERKERK

L. Smit & Zoon
KINDERDIJK

Baggermateriaal
Zeesleepboten
Passagiersschepen
Machines
Motoren
Ketels

N.V. BOELE'S
Scheepswerven en Machinefabriek
BOLNES

Nieuwbouw en reparatie

Heineken's BIER

★ *Het meest getapt* ★

TUINARCHITECTUUR — BOOMKWEKERIJEN

Ontwerpen
Aanleggen
Onderhouden

GIJSB. VURENS
Ringvaartweg 98 - Rotterdam (O.) - Tel. 22114

BOLNES
Dieselmotoren
25—1400 P.K.

★

N.V. Machinefabriek
„Bolnes”
v.h. J. H. v. Cappellen
te Bolnes

N.V. Nederlandsche
Caoutchouc- en Gutta-
Perchafabriek

v.h. Bakker & Zn.
Ridderkerk

• Technische
rubberartikelen

ruim 300 jaar...

FABRICEREN WIJ VERVEN VOOR
BOUWVAKKEN EN INDUSTRIE

N.V. Heyme Vis & Zoonen
ZAANDAM - OPGERICHT 1643

Gedenkraam van
**Gebrandschilderd
GLAS IN LOOD**
voor Uw kantoor of woning.

Vraagt vrijblijvend
schets en prijsopgave

**Glaszaak
Koster N.V.**
Binnen Damsterdiep 13
Groningen

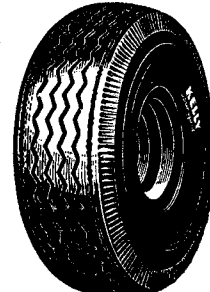
Fa. B. Cuperus Az.
Hessenweg 2
De Bilt

Vervaardigt drukwerk
op alle gebied.

Machinefabriek en scheepswerf
van
P. SMIT Jr. N.V.
ROTTERDAM

De administratie van „Vrij-
heid en Democratie” is tele-
fonisch bereikbaar onder num-
mer 5267 (K 3490).

Adverteert
in dit blad

KELLY
Springfield

Imp. N.V. Jac. Blom (Auto Supply Afd.)
Rotterdam — Filiaal Den Haag

In Indië naderende beslissingen

Republiek raakt in de macht der militante communisten

Het staat nu wel vast, dat wij in Indië zeer spoedig in een „beslissend stadium” komen. Eén van die „beslissende stadia”, waaraan de trieste historie van Indië de laatste drie jaar zo rijk was. Daar is dan altijd weer stagnatie op gevolgd. Nochtans brengen zij alle en zullen ook de thans te verwachten gebeurtenissen ons brengen tot een ontwikkeling, die wij nu nog kunnen beïnvloeden, maar die dan verder onherroepelijk is.

Indië dan bestaat, men weet het, thans uit twee delen:

Het ene deel, stukken van Java en Sumatra, vormt de Republiek Indonesië;

Het andere deel, eveneens bestaande uit delen van Java en Sumatra, maar dan verder alle eilanden van de gehele overige archipel omvattend, is bezig zich federatief te ontwikkelen.

Met dat ene deel, de Republiek, is op dit ogenblik alle contact verbroken. Alle onderhandelingen zijn gestaakt; verder overleg vindt thans niet plaats.

Met het andere deel zijn wij bezig snel de Verenigde Staten van Indonesië tot stand te brengen. Daartoe is dan nu formeel een wetsontwerp samengesteld, dat op dit ogenblik in Indië met de leidende figuren der deelstaten wordt besproken.

Echter:

zo eenvoudig en overzichtelijk als uit deze hoofdzaken zou blijken, is de Indische situatie geenszins. Inderdaad blijft de hoofdzak: dat wij aan de ene kant te doen hebben met het Republikeinse deel van Indië, hetwelk thans zijn vijandschap weer overhollen doet blijken en anderzijds met alle overige delen van Indië, die bereid zijn samen een federatie te vormen en deze federatie in enig staatkundig verband met Nederland te verbinden.

Maar er zijn complicaties. Zij zijn zo belangrijk, dat men er zich terdege rekenschap van moet geven, om de Indische situatie te begrijpen.

Allereerst is er het feit, dat de regering te Djocja deze splitting van Indië in een republikeins en een federatief gedeelte natuurlijk niet erkent. Zoals Nederland praktisch, de facto, het bestaan van de Republiek erkend heeft, zo heeft de regering-Hatta-Soekarno praktisch het bestaan van althans enkele deelstaten, met name dat van Oost-Indonesië erkend. Maar niet formeel. En zelfs, wat bepaalde deelstaten betreft — Oost-Sumatra, Pasoendan, Madoera — in het geheel niet.

Duidelijker: de regering te Djocja wil van een federatief Indië eigenlijk niets weten. Zij wenst één Indië, ongedeeld en ondeelbaar. Zij heeft deze unitarische opvattingen ook nimmer verborgen; zij heeft zich tegen de stichting der deelstaten met eigen staatshoofden en regeringen voortdurend verzet. Dit verzet is nu eens harder, dan weer milder geweest; aanwezig was het altijd. De regering te Djocja heeft zich altijd de handen vrijgehouden om desgewenst formeel en officieel de wettigheid van het bestaan der deelstaten en daarmee natuurlijk ook de rechtsgeldigheid der

federatieve Verenigde Staten van Indonesië te kunnen ontkennen.

Weliswaar heeft Djocja zich vaak morrend neergelegd bij de realiteit; weliswaar zijn te Djocja zelfs ministers van deelstaten ontvangen, maar naar binnen en naar buiten pretendeert men bij voorkeur, dat de Republiek Indonesië toch eigenlijk het gehele gebied van Indië behoort te omvatten. Die pretentie houdt men ook jegens het buitenland nadrukkelijk vol; men tracht voortdurend met allerlei regeringen verdragen te sluiten en geeft dan voor, dat die geheel Indië in feite binden.

Dat is dus één complicatie: de Republiek wenst niet alleen geen deelstaat te zijn in de federatie welke thans gevormd wordt, zij verwerpt die federatie in haar geheel.

De andere complicatie is lastiger. Zij ligt in het feit, dat de Republiek metterdaad ook in verscheidene van de deelstaten aanhangers heeft. Er zijn, om concrete voorbeelden te geven, aanhangers van de Republiek in de deelstaat Oost-Indonesië, in de deelstaten van Borneo, in de deelstaat Pasoendan op Java.

Allereerst vindt men die aanhangers der Republiek onder de Javanen, die in de deelstaten wonen. Maar men vindt ze ook onder Makassaren, Maleiers en Soendanezen.

Deze republikeinse invloed in de deelstaten buiten de Republiek moet niet onderschat worden. Deze invloed is al bedenkelijk, omdat in verschillende regeringen van deelstaten pro-republikeinse ministers zitting hebben, evenals in de vertegenwoordigende, hier en daar al „parlement” genoemde, lichamen.

Door het feit van die republikeinse aanhang in een aantal deelstaten (in sommige: véél aanhang, in andere vrijwel niets), kan van Djocja uit op beslissingen buiten het gebied der Republiek invloed worden uitgeoefend. Deze invloed stijgt en daalt, naarmate de positie der Republiek in die deelstaten als sterker of als zwakker wordt beoordeeld en ook dat oordeel varieert natuurlijk met de omstandigheden. Zodra men meent, dat de regering-Hatta-Soekarno hetzij tegenover het buitenland, hetzij tegenover Nederland, een versterking der republikeinse positie wist te bereiken, neemt de invloed in de deelstaten toe. Telkens, als de Republiek tegenslagen ondervindt, neemt haar invloed in de deelstaten weder af.

Daarbij komt dan nu de uitermate belangrijke factor van de radicalisering der republikeinse regering. Wij bespraken reeds: hoe de werkelijke macht in de Republiek niet door de regering-Hatta-Soekarno, maar door het „Volksfront” wordt uitgeoefend. Wij bespraken voorts: hoe in dit „Volksfront” socialistische en communistische partijen en vakbonden samengaan. Wij bespraken tenslotte: hoe, evenals bij ieder ander „Volksfront”, bij dit samengaan van communisten en socialistische partijen altijd weer de communisten de sterksten blijken. En wij meldde, hoe dit ook in Indië bleek, waar zo-juist de beruchte Moeso terugkeerde, door Soekarno ontvangen werd en openlijk tot het volk sprak en een program ontvouwde.

Welnu: thans is dan de onthulling gekomen.

De onthulling die leert, dat het communisme zich waarlijk niet tot

leider Alimin en zijn communistische partij beperkt en ook niet tot Moeso en allerlei andere ervaren communistenleiders, die de laatste tijd in Indië zijn teruggekeerd en die zich in de Republiek steeds virulenter laten gelden.

Neen: het communisme behoeft met die immigratie niet te volstaan. Het heeft al een sterke positie in de Republiek. Hoe sterk die is weten wij thans: Amir Sjarifoedin heeft het masker laten vallen. Deze leider van het Volksfront heeft thans zelf openlijk verklaard, dat hij communist is en dat hij al sinds 1938 altijd communist geweest is..... Tegelijk heeft hij zijn socialistische partijen en vakbonden een fusie laten aangaan met de communisten. Alleen Sjahrir's socialisten blijven daar voorshands nog buiten — verder zijn alle socialistische groeperingen in het communistisch verband opgegaan.

Het is natuurlijk uitermate nuttig, dat dit thans bekend geworden is. Wij weten nu, met wie wij te doen hebben. Dat wil zeggen: wij wisten dit al lang. Maar bepaalde kringen in Nederland wilden het niet weten. En het buitenland wist het werkelijk niet.

Waar wij in de Republiek mee te doen hebben — dat is met een agressief, behendig geleid, anti-Westers communisme.

Men had dit natuurlijk al lang kunnen weten. Men had ook kunnen weten, dat er natuurlijk nimmer van overeenstemming sprake kon zijn met een Republiek, zo-lang daar de thans formeel verbonden socialistische en communisten de baas waren. Men kon ook weten, dat de terreur, welke sinds maanden bijvoorbeeld in West-Java ontketend wordt, geen toeval is. Men wist dit ook, te Batavia. Men weet daar nauwkeurig, dat de aanslagen op welgezinde Indonesiërs, de overvallen op vreedzame dorpen, de sabotage aan wegen en bruggen en de ontsporingen van treinen niet zo maar het werk zijn van loslopende terroristen. Men weet, dat daar ergens een leidende hand verscholen is.

Maar de wereld wist het niet.

Zij kan het nu weten.

Amir Sjarifoedin belijdt zich communist. Amir Sjarifoedin is de leider van het „Volksfront”. Amir Sjarifoedin was de minister-president der Republiek, die namens de Republiek de „Renville”-overeenkomst ondertekende.....

Men begrijpe, wat dit betekent.

Deze in Januari met veel tam-tam en fanfares plechtig ondertekende overeenkomst, met haar wapenstilstands-voorwaarden, met haar twaalf artikelen en haar zes additionele artikelen, deze overeenkomst welke het uitgangspunt zou zijn voor de Commissie van Goede Diensten om de Republiek, het overige Indië en de Nederlanders tot elkaar te brengen — dit „verdrag” werd namens de Republiek getekend door een man, die thans erkend sinds jaren heimelijk communist te zijn en die thans openlijk verklaart, dat Indonesië alleen van Moskou alle heil heeft te verwachten.....

Men begrijpe, herhalen wij, wat dit betekent.....

Men zorg, als straks beslissingen genomen moeten worden, dat niet alleen Nederland, maar ook geheel Indië, en gans het buitenland, begrijpen wat dit betekent.....

d. K.

WIJ JONGEREN VRAGEN

Naar aanleiding van het artikelje „Moeilijk probleem” in „Vrijheid en Democratie” van 6 Aug., ben ik zo vrij het volgende onder de aandacht van de lezers te brengen.

Het stukje handelde over 't probleem dat zovele Nederlanders niets of heel weinig van ons staatsbestel afweten en wat in deze tijd nog erger is, niet eens wisten waar deze verkiezingen om gingen.

Ik zelf deed dit jaar voor het eerst aan de verkiezingen mede en dank zij het feit dat ik vroeger lid ben geweest van de „V.D.J.O.”, de jongerenorganisatie van de V.D.B., was ik volkomen op de hoogte van wat er zich in het politieke leven afspeelde. Maar hoe vele jongeren wisten hier niets van en liepen maar met de massa mee? en brachten hun stem uit op een partij, waarop ze niet gestemd zouden hebben, als ze precies hadden geweten wat deze partij voorstond. Wellicht hadden ze ook op Mr. Oud gestemd, als wij ons programma en onze beginselen aan de jongeren hadden kunnen duidelijk maken. Maar helaas, onze partij voor Vrijheid en Democratie bezit nog geen jongerenorganisatie.

Indien wij een goede kern van jongeren willen bezitten, die later de taak van onze ouderen zal kunnen overnemen, moeten we nu zeker beginnen met het stichten van een jongerenorganisatie.

Ik roep U nu al toe: Over 2 jaar hebben we weer verkiezingen! Weer een grote groep jongeren schaaft zich onder het kiezerscorps! Wat zullen ze stemmen? Ze weten het voor het overgroot gedeelte niet. Aan de partij is nu de taak de jongeren een organisatie te geven, waarin ze zich zelf, met behulp van ouderen, opvoeden tot politiek-rijpe mensen. Wij jongeren vragen er om!

C. A. v. d. HAAR.

Met veel genoegen hebben wij dit stuk geplaatst. Inderdaad is het nodig, dat op korte termijn een jongerenorganisatie tot stand komt. Onze ervaring is, dat voor onze beginselen grote belangstelling bestaat onder de jeugd.

Wij weten echter ook, dat reeds zeer veel voorbereidende arbeid voor het oprichten van een jongerenorganisatie is verricht door een commissie, waarin mensen zitting hadden, die vroeger zelf in de jongeren-organisaties werkzaam zijn geweest.

Met spoed moet echter nu gehandeld worden, om de vele belangstellende jongeren op te vangen. Deze moeten hebben een organisatie, die door hen zelf wordt geleid, en waarin ze van de ouderen de voorlichting krijgen, die ze begeren.

De jeugd-organisatie moet de jeugd binden. Zij moet de jeugd iets geven. De jongeren moeten zich daar in de vriendenkring weten, maar tevens in een gezelschap, waarin zij de nodige kennis opdoen voor hun staatkundige en maatschappelijke vorming.

Belangwekkend zou het zijn indien wij uit onze lezerskring over dit probleem het nodige te horen kunnen krijgen! Vooral van de jeugdige lezers. Schrijft ons, wij staan aan Uw zijde. K.

Crisis der democratie

Gebrek aan zelfucht en offervaardigheid

Het Franse kabinet is door buiten-parlementaire actie omvergeworpen. Het zijn de vakbonden geweest, die door de invloed, die zij op verscheidene ministers oefenen, dezen ertoe gekregen hebben de steun, die zij de economische „dictator” Reynaud toegezegd hadden, te onttrekken. En het zijn weer de socialisten geweest, die, omdat zij het nauwste luisteren naar de stem van de vakbonden, de val van dit kabinet direct veroorzaakt hebben en op wier schouders dus een grote mate van verantwoordelijkheid voor deze crisis moet worden gelegd — een crisis, welke betekenis verre uitgaat boven die van een gewone kabinetscrisis. In Frankrijk spreekt men van een „crise du régime”, de crisis van de parlementaire democratie.

Deze crisis is echter te diep dan dat men de verantwoordelijkheid ervoor voor de deur van één partij kan leggen. De intrinsieke zwakheid van de democratie heeft zich geopenbaard. De partijen hebben niet anders gehandeld dan van hen verwacht kon worden, niet anders dan hun politieke plicht is. Kan men het de socialisten kwalijk nemen, dat zij niet onvoorwaardelijk hun medewerking hebben verleend aan een man, die een economische practijk toepaste, welke radicaal in strijd was met hun theorieën? Men kan hun hun theorieën kwalijk nemen, maar dat doet men partijen nu eenmaal niet, zolang zij de regelen van het democratische spel blijven gehoorzamen.

Wel kan de socialisten aangewreven worden, dat zij, Reynauds theorieën kennende, zich destijds toch bereid gevonden hebben in het door hem beheerste kabinet zitting te nemen. Inderdaad hebben zij hier niet de moed gehad om de consequenties van hun politieke overtuiging te dragen. Deze consequenties zouden zijn geweest, dat zij in de politieke wildernis — in de oppositie — zouden zijn gedreven, waar zij al gauw door de minder scrupuleuze communisten opgeslokt zouden zijn. Deze gang van zaken konden zich de andere partijen trouwens ook niet veroorloven. Indien de socialisten in de oppositie zouden gaan, zou dit aan de ene kant betekenen, dat thans de gehele arbeidersklasse en een groot deel van de ambtenaren tegen de regering zouden zijn, en aan de andere kant, dat voor het verlies van de socialistische stemmen de steun van rechts-extremistische groepen gezocht zou moeten worden. De socialisten bevonden zich dus, hoe zwak zij feitelijk ook zijn, in een politiek vrij sterke positie. In het parlementaire spel is het niet meer dan voor de hand liggend, dat zij daarvoor gebruik gemaakt hebben.

Helaas is de ernst van de toestand thans zo groot, dat de regelen van het parlementaire spel te kort schieten. Zo gezien, zijn de socialisten ook te kort geschoten. Zij hebben de verantwoordelijkheid tegenover hun partij vóór hun verantwoordelijkheid tegenover hun land laten gaan. Het landsbelang eiste thans meer dan ooit een stabiele regering; het partijbelang eiste, dat een bepaalde theorie in practijk zou worden gebracht en dat in het bijzonder de belangen van één bepaalde klasse behartigd zouden worden. Kan men ooit eisen van een partij, dat zij meer dan een partij zij?

Tot dusver kan men zeggen, dat de socialisten, zij mogen zich dan anti-nationaal gedragen hebben, zich tenminste niet schuldig hebben gemaakt aan anti-parlementaire handelingen. Zij waren formeel volkomen in hun recht, toen zij hun verdere steun aan Reynaud onthielden. Wat de kwestie echter bijzonder ernstig maakt, is, dat zij in dit geval het werktuig waren van een buiten-parlementaire oppositie. De vakbonden blijken een kracht te zijn, zonder welke medewerking geen regering blijkt te kunnen regeren. Elk regeringsprogramma — of het nu socialistisch of liberaal getint is — staat en valt met het productievermogen van het Franse volk. Indien de arbeiders weigeren harder te werken, omdat hun lonen te laag zijn, en de boeren houden hun productie in, omdat zij geen vertrouwen hebben in het geld, dat zij ervoor in

de plaats krijgen, dan bevindt de economie van het land zich in een langzaam dalende spiraal, die tot dusver min of meer gecamoufleerd is kunnen worden door Amerikaanse leningen.

Ergens moet er begonnen worden. Het enige kapitaal, dat het Franse volk nog heeft, ligt in het arbeidsvermogen. Hier moet op geteerd worden. Maar de arbeiders en de boeren doen niet voor niets en waaruit moet dan hun arbeid betaald worden, zolang deze zich zelf niet betaalt? De Amerikaanse vrijgevigheid is geen basis, waarop men een economie bouwt. Eens zal daar een eind aan komen. Wat eigenlijk nodig is, is, dat er harder gewerkt wordt dan er verdiend wordt, zodat er uit het verschil dingen gekocht kunnen worden, die anders uit een lening zouden zijn betaald.

Reynauds plan was op een dergelijke offervaardigheid gebaseerd. Hij zag, dat, als Frankrijk zichzelf zou kunnen voeden, er deviezen zouden vrij komen voor de aankoop van kapitaalgoederen, nodig om Frankrijks industriële productievermogen op te voeren. Daarom wilde hij beginnen met het zwaartepunt te leggen, op Frankrijks agrarische productie. Het moest de boeren aantrekkelijk gemaakt worden zoveel mogelijk producten op de markt te brengen. De prijzen van deze producten werden dus verhoogd. Het gevolg was echter, dat de stadsbevolking nog minder waar kreeg voor haar geld dan tevoren. De lonen wilde Reynaud niet verhogen, omdat dit een verhoging van de industriële producten tengevolge zou hebben, die de aan de boeren verleende prijsverhoging weer illusoir zou maken. Hij speculeerde dus op de bereidwilligheid van de arbeiders om zich nieuwe tijdelijke offers te getroosten. Indien de arbeiders een tijd lang zich koest hielden, dan zou — zo hoopte hij — het effect van zijn agrarische politiek op den duur zijn, dat er zoveel producten op de

markt kwamen, dat zij in prijs zouden dalen, zodat de arbeiders weer meer voor hun loon zouden kunnen aanschaffen en zelfs geprikkeld zouden worden tot harder werken, teneinde meer te kunnen verdienen, teneinde meer te kunnen kopen.

* *

Hoe logisch Reynauds plan ook was, hij rekende buiten verschillende waarden. De boeren bleken geen vertrouwen te hebben gekregen in de franc, hoewel hun thans meer francs voor hun waar werd geboden. Het gebrek aan goederen, die zij voor hun francs zouden willen kopen, was ook geenszins eensklaps opgeheven. Aan de andere kant was het een falikante psychologische misrekening om te geloven, dat de arbeiders geneigd zouden zijn om terwille van de boeren, die sinds 1940 toch al grof verdiend hadden, staaltjes van zelfucht en offervaardigheid af te geven. Met een zekere bewonderende jalouzie sprak Reynaud over Engeland. Inderdaad, daar is de zelfucht groter, maar daar is ook geen communistische partij, die het gros der arbeiders in haar ban heeft.

Van de communistische vakbond, de C.G.T., zal Reynaud wel niet verwacht hebben, dat hij zijn arbeiders zou aansporen om harder te werken. Maar ook de niet-communistische bonden, de socialistische en de katholieke, voelden daar weinig voor. Zij wisten, dat hun arbeiders daar niet voor te vinden zouden zijn, en uit vrees, dat zij hun greep op hun arbeiders zouden verliezen, gingen zij tot een ongeorganiseerde eenheid van actie met de C.G.T. over. Dit bracht hun bondgenoten in het kabinet, de socialistische en katholieke ministers, in een lastig parket. Het slot is bekend: de ministers kozen de partij van de arbeiders.

Zijn die ministers, die Reynauds experiment hebben doen mistukken, dus schuld aan alles? Als men bedenkt, dat, zouden zij loyaal gebleven zijn tegenover Reynaud, aan wie zij uitgebreide volmachten hadden verleend, de gezindheid van de arbeiders er niet beter door geworden zou zijn en het kabinet geenszins de moeilijkheden met de arbeidersklasse, van welke werklust de welvaart van het land afhankelijk is, bespaard zouden zijn, dan ziet men, dat die schuld betrekkelijk is. Maar dan ziet men meteen, dat het probleem veel dieper ligt dan het politieke vlak. Het bestaan der democratie is in de waagschaal. De vraag wordt gesteld, of de democratie levensvatbaar is in een onwelverend land, waarvan de bewoners niet zijn opgevoed in de deugd der zelfucht?

GEEN PECCAVI

Een paar maanden geleden verscheen in het Weekblad „de Ingenieur”, off. orgaan van het Kon. Inst. v. Ingenieurs, van de hand van Ir. Elion, een serie uiterst belangrijke artikelen waarin op vernietigende wijze het beleid van het Departement voor Wederopbouw werd beoordeeld.

In het nummer van 31 Juli van Elseviers Weekblad wijde de heer Ingwersen een artikel aan bovengenoemd vak-kundige publicatie.

Op 3 Aug. bevatte de Ned. dagbladders een met dikke letters aangekondigde mededeling, dat ingaande 1 Sept. a.s. de maximumprijs voor nieuwe woningbouw met f 2.50 per M². verlaagd zal worden en werd den volke per radio (Rubriek van de Wederopbouw) door een mijnheer met een onweluidend plat accent

lit besluit toegelicht op een wyze, waaruit een niet-deskundige zonder twijfel moet opmaken, dat de dienst van Wederopbouw, dank zij een geweldige krachtsinspanning er in geslaagd is de voortreffelijke behartiging van die Wederopbouw verder te volmaken.

De dienst van Wederopbouw komt niet met een „Peccavi” — neen, hij volgt het helaas bekende systeem, dat elke handeling van overheidswege moet gebruikt worden ter verheerlijking van Partij en Staat.

Het siert de Minister van Wederopbouw, dat hij lering getrokken heeft uit de adviezen van de heer Elion, maar het is bedenkelijk, dat hij een vorm heeft gekozen, waarmee hij zijn terugkeer op 't goede pad weder heeft bedorven.

J. C. I.

STALEN MEUBELEN
„GISO“-LAMPEN

Ernstige waarschuwing

In de algemene vergadering van aandeelhouders der Lever Brothers en Unilever N.V., heeft de heer Paul Rijkens, voorzitter van de raad van bestuur, nog eens een vurig pleidooi gehouden voor de berekening van de winst in ons bedrijfsleven op basis van de vervangingswaarde. Indien wij zouden volstaan met onze normale afschrijvingen, aldus de heer Rijkens, dan zouden wij tot dit bedrag te kort schieten in onze plicht tot instandhouding van de duurzame productiemiddelen, die nodig zijn om ons bedrijf in zijn huidige omvang voort te zetten. Er dient voor te worden gezorgd, dat de nieuwe besparingen economisch zo juist mogelijk worden gebruikt en met name niet worden gebruikt om tekorten aan te vullen, die zijn ontstaan doordat men heeft nagelaten het bestaande vermogen in stand te houden. Anders verdwijnt ons nationale vermogen langzamerhand in de lopende uitgaven. Dit zou betekenen, dat het onmogelijk zou zijn onze levensstandaard te verhogen, of zelfs maar op het tegenwoordige niveau te handhaven. Daarom kan ook van algemeen maatschappelijk standpunt niet genoeg de nadruk worden gelegd op het belang van de instandhouding van het vermogen der industrie. De heer Rijkens vervolgde zijn rede o.m. als volgt: De instandhouding van het in duurzame productiemiddelen belegde vermogen is in de eerste plaats een vraagstuk voor de industrie zelf. Het is evenzeer van belang dat de regeringen een juist begrip hebben van dit vraagstuk. Volgens de traditionele methode van boekhouding, waarop de dienst van de prijsbeheersing zich bij zijn berekeningen baseert, hebben wij in ons bedrijf hier te lande winst behaald. Deze winst is echter nagenoeg geheel fictief. Wanneer wij onze bedrijfsresultaten op juiste wijze berekenen en daarbij de voor de instandhouding van het vermogen vereiste voorzieningen treffen, dan verdwijnt zij bijna geheel.

Even ernstig noemde de heer Rijkens het feit, dat de regeringen nog niet tot het inzicht zijn gekomen, dat bij de belastingheffing de op een juiste grondslag berekende afschrijving in mindering van de belastbare winst dient te worden gebracht.

Het is gebiedend noodzakelijk, aldus de heer Rijkens, dat in het belang van alle lagen der bevolking hier te lande wordt overgegaan tot heffing van belasting op de grondslag van de vervangingswaarde. Dit zal geen onoverkomelijke administratieve moeilijkheden meebrengen, terwijl de industrie daardoor in staat zal worden gesteld op de duur haar bestaande capaciteit te handhaven. Indien deze fiscale hervorming niet tot stand komt, zal de gemeenschap langzamerhand haar vermogen intren, waarvan al haar leden de noodlottige gevolgen zullen hebben te dragen.

Tot zover de heer Rijkens. Wij meenden er goed aan te doen het belangrijkste deel van deze rede vrij uitvoerig weer te geven, omdat deze ernstige waarschuwing geldt voor ons gehele nationale bedrijfsleven.

Nader commentaar op dit glasheldere betoog lijkt ons overbodig. Het is slechts te hopen, dat men het boven aangesneden probleem vooral in de kringen der werknemers breed ziet. Het gaat hier tenslotte weer eens om een algemeen belang en niet om een groepsbelang, gelijk men van werknemerszijde vaak wil doen voorkomen.

HET ZIJN VOORAL DE JONGEREN

De Beneluxjes wensen contact

!

Het is van grote betekenis, dat gewag gemaakt kan worden van deze berichten. Immers, het grote publiek begon langzamerhand te twifelen aan het succes der Benelux-gedachte. In België en Nederland rees bij velen ongerustheid: In België wachtte men op de Nederlandse toeristen en in Nederland zagen duizenden uit naar een regeling, die het mogelijk maken zou een paar dagen zijn vacantie door te brengen bij de Zuiderburen.

Natuurlijk ontgaan de man in de straat de grote moeilijkheden, welke er nog altijd bestaan op het terrein van het betalingsverkeer. De gewone man heeft weinig begrip van deviezen-problemen en het bevreemdt hem, dat men wel deviezen kan krijgen voor een reis naar Zwitserland maar niet voor een verblijf van enkele dagen in België, dat hij per fiets kan bereiken. Het schijnt ondertussen, dat voor een aantal vacantië-gangers de mogelijkheid voor 'n verblijf in België groter geworden is, al moet anderzijds worden opgemerkt, dat de afgekondigde regeling voor velen wel wat te laat kwam.

Maar hoe dan ook, uit alles blijkt, dat in Nederland en België het verlangen naar opheffing van de belemmeringen, die een wederzijds toeristisch verkeer nog in de weg staan, zeer groot is.

* *

Het zijn vooral de jongeren, die verlangend uitzien naar opheffing van die belemmeringen. En dit is verklaarbaar. Voor de jeugd boven 14 jaar is een trektocht door België en Luxemburg het grootst denkbare vacantiëgenot. Het is meestentijds hun eerste buitenlandse reis, waarbij ze met hun moedertaal nagenoeg overal terecht kunnen en tegelijkertijd hun mondje school-Frans kunnen spuien.

Voor de oorlog ging er in de maanden Juli-Augustus een stroom Nederlandse trekkers en treksters over de Belgische grens; in Brugge, Gent, Antwerpen, Brussel, Luik, Dinant en de Ardennen wemelde het van jongeren en meisjes uit Nederland. Overal op de wegen zag men de grote Hollandse fietsen met hun „witte staart" en hoog stuur, terwijl in de dalen der heuvels en bergen rond Namen, Dinant, Han, enz., talrijke kampeertenten stonden met het Nederlandse vlaggetje als kenteken.

Hoewel in mindere mate, begon ook van België uit de jeugd naar het Noorden te trekken. Na de tweede wereldoorlog heeft de Belgische jeugd de weg naar Nederland gevonden. Veel heeft daartoe bijgedragen het lager prijsniveau in ons land, waardoor het voor de jongelui met een kleine beurs toch mogelijk was een week buiten de grenzen door te brengen. Er is echter nog een tweede reden voor dit toenemende bezoek van jongeren uit België en Luxemburg aan Nederland. Wij beschikken in ons land over een instituut, waar de Belgen ons om benijden, nl. de Jeugdherberg. Nog dezer dagen in Bel-

Het heeft bij de vele ijverars voor een nauwere samenwerking tussen de Benelux-landen grote voldoening gewekt, dat in de regeringsverklaring van het nieuwe Kabinet in bijzondere mate aandacht geschonken is aan het verwezenlijken van de economische unie met België en Luxemburg, welke, zo wordt gezegd, de regering van zeer groot gewicht acht voor de toekomst van de drie landen.

Er is nog een tweede reden tot verheuging. De parlementaire redacteur van Het Algemeen Handelsblad heeft in zijn artikel: „PERSPECTIEVEN BUITENLANDS BELEID" (dd. 9-8-1948) een overzicht gegeven van de opvattingen, waarvan de nieuwe bewindsman als Eerste Kamerlid blijk gaf. We vestigen dan de aandacht op deze twee uitspraken: „De buitenlandse dienst moet een afspiegeling zijn van het maatschappelijk leven in Nederland. Dat wordt bereikt door op voorname posten in deze dienst Nederlanders van erkende bekwaamheid, die in hun maatschappelijke loopbaan veel met het buitenland in aanraking geweest zijn te plaatsen.

Hij (Mr. Stikker) juichte het toe, dat de activiteit op het punt der regelingen van het probleem West-Duitsland in NAUWE SAMENWERKING MET BELGIË EN LUXEMBURG BETOOND WERD."

De nieuwe bewindsman blijkt intussen reeds contact te hebben opgenomen met de minister van buitenlandse handel van België. In Brussel is medegedeeld, dat waarschijnlijk in September een nieuwe kabinets-byeenkomst van de Benelux-landen gehouden zal worden.

gië vertoevende, spraken wij verscheidene studenten en jongeren, die het vorige jaar een trektocht door Nederland gemaakt hadden en juist terug waren van een dergelijke tocht door Frankrijk en Zwitserland. Unaniem waren deze jongelui van oordeel, dat nergens de jeugdherbergen zo goed ingericht waren als in Nederland. Vol lof spraken zij over de netheid, de prettige ontvangst en de goede verzorging in de Nederlandse jeugdherbergen. Een student uit Leuven, die in 1947 een rondreis langs de Nederlandse jeugdherbergen maakte en daarbij vertoefde in Limburg, Gelderland, Overijssel, Drente, Friesland, Noord-Holland en Zuid-Holland, vertelde ons, dat hij verrukt was van Nederland. Overal was hij prettig ontvangen; ieder was bereid hem voort te helpen en het leven in de jeugdherbergen, die hij bezocht, was buitengewoon aangenaam voor hem geweest.

Het stemt tot voldoening als men zó de Belgische jeugd over Nederland hoort spreken!

Wij geven gaarne toe, dat een verwezenlijking van de economische unie voor de toekomst van de drie landen van het allergrootste belang is, we beseffen volkomen, dat de economische bloei onmiddellijk van invloed zijn zal op de andere levensgebieden, maar wij willen anderzijds met nadruk er op wijzen, dat het voor de nauwe samenwerking der Beneluxlanden — en eigenlijk voor die van alle landen in de wereld — van enorme betekenis is, dat er bij de volken wederzijdse belangstelling ontstaat voor het gehele maatschappelijk leven in de landen, voor de cultuur, de sociale problemen en hoe die opgelost worden, enz. enz.

* *

Een hechte samenwerking tussen de volken zal ontstaan, wanneer de jeugd der landen elkaar beter leert kennen. In de huidige maatschappij is het trekken en reizen van de jongeren enorm toegenomen. We zien dit in Nederland, waar jaarlijks in de maanden Juni-Juli-Augustus en September duizenden jongens en meisjes de wegen bevolken, waar overal de kampeercentra gevuld zijn met kamperende jeugd, we zien het ook in België, waar vooral na de tweede wereldoorlog het kamperen door de jongeren is toegenomen. Het is opmerkelijk, dat de Belgische jeugd steeds meer de natuur in trekt; de cafés trekken alleen de ouderen! Het maatschappelijk leven in België wijzigt zich in dit verband; we waren op diverse kermissen in Belgische steden en dorpen en het viel ons op, hoe weinig jongeren zich onder de kermisgangers bewogen. Op onze vraag aan Belgen, die zich op maatschappelijk terrein bewogen, of onze mening juist was, kregen we ten antwoord, dat er inderdaad bij de Belgische jongeren een verlegging van het accent waarneembaar is. Een vereniging van Belgische Na-

tuurvrienden, die zich voornamelijk bezighoudt met het toerisme, breidde in een jaar tijd met duizenden leden uit! Men heeft in Nederland lang de gedachte gehad, dat de Belgische jeugd zich alleen maar interesseert voor sport, in het bijzonder de wielersport. Inderdaad is zulks ook nu nog het geval, maar het neemt niet weg, dat in de laatste jaren de belangstelling voor het culturele leven bij de Belgische jeugd is toegenomen. Het aantal studerende neemt enorm toe; we vernamen dat in Leuven het aantal studenten reeds verdubbelde en de 10.000 nadert! Voor ons land is het van grote betekenis, dat de Belgische en Luxemburgse jeugd grote belangstelling begint te krijgen voor het culturele leven ten onzent.

Er is grote vraag naar Nederlandse boeken; men informeert naar de studiemogelijkheden, de inrichting van ons onderwijs en stelt uitermate veel belangstelling in hetgeen wij op cultureel terrein bereiken en bezitten. Nederland moet dit alles toejuichen en Regering en volk mogen er van doordrongen zijn, dat verruiming van de mogelijkheden om de Belgische en Luxemburgse jeugd kennis te doen nemen van ons maatschappelijk leven, van niet te onderschatten betekenis zijn voor de verdieping der Benelux-idee.

* *

Wat doen wij in Nederland op dit terrein?

Het moge ons vergund zijn op één enkel punt de aandacht te vestigen. Het „Comité van Belgisch-Nederlands-Luxemburgse Samenwerking", in het leven geroepen met het doel de culturele, sociale en economische banden tussen de drie staten nauwer aan te halen, richtte een afdeling in voor de bevordering van de onderlinge correspondentie der jeugd van de drie landen. Ons werd de leiding van deze afdeling opgedragen en wij prijzen ons gelukkig te kunnen mededelen, dat zowel in Nederland als in België de belangstelling bij de jongeren voor de onderlinge briefwisseling enorm groot is. Na het bekend worden van deze instelling kregen wij in enkele weken meer dan tweeduizend verzoeken om correspondentie-adressen in België-Luxemburg te verwerken. Dank zij de medewerking van het Departement van O., K. en W. in Nederland, was het mogelijk alle scholen voor U.L.O. M.O. en V.H.O. op de hoogte te stellen van de bedoeling dezer instelling.

De Vereniging voor Internationaal Jeugdverkeer in Leiden en de instelling „De Belgische Jeugd in het Buitenland" te Brussel, belastten zich met de reëling. Het aantal aanvragen werd echter zo overstelpend groot, dat de afwerking geruime tijd vorderde. Na de eerste ronde werd vorige jaar opnieuw de gelegenheid geboden tot het aanvragen van een contact-adres. De „Vara", verleende, evenals de vorige maal, haar medewerking en de oogst van de tweede

actie overtrof die van de eerste; niet minder dan drie duizend vijf honderd brieven stroomden in enkele dagen bij ons binnen! Nog steeds houdt deze stroom aan en nog steeds wordt in Leiden en Brussel al het mogelijke gedaan om aan de duizenden verzoeken tegemoet te komen.

Uit dit alles blijkt onomstotelijk het grote verlangen van de jeugd in de drie landen om met elkaar in contact te komen.

Intussen zijn honderden en honderden jongens en meisjes hun briefwisseling begonnen, zullen vermoedelijk reeds velen onderling „uitgewisseld" hebben. (Aardig is te vermelden, dat wij tijdens ons laatste bezoek aan een Belgisch stadje een Nederlands meisje ontmoetten, dat op bezoek was bij haar Belgische pen-vriendin!)

* * *

Wij behoeven hier niet uiteen te zetten, welk een betekenis dit alles heeft voor de totstandkoming van de nauwere samenwerking der Beneluxlanden. Maar naar onze mening kan op dit terrein nog veel meer gedaan worden. We denken bijvoorbeeld aan een nauwere samenwerking op onderwijsgebied. Verschillende plannen bestaan in dit verband. De hoop wordt gekoesterd, dat van de zijde der Nederlandse regering medewerking verkregen kan worden om de bestaande plannen ten uitvoer te leggen. Zoals hierboven opgemerkt: we hebben groot vertrouwen in dit opzicht. De regeringsverklaring, de steeds ondervonden medewerking van het Departement van Onderwijs, K. en W., de grote belangstelling in Nederland en België bij de jongeren, de medewerking van de Pers in Nederland en België, van de Radio-omroep, enz. enz., dit alles bewijst wel, hoe voor de bevordering van de nauwere samenwerking der drie landen op alle terrein goodwill gevonden wordt.

De internationale hemel is vol sombere wolken; het lijkt alsof voor verbroedering en internationale samenwerking de omstandigheden allerleuchtst zijn, doch er is ruimte voor optimisme als we letten op hetgeen groeiende is in de lage landen, bij de partners der Benelux. Bekend is de uitspraak: Wie de jeugd heeft, heeft de toekomst. Welnu, zonder in een gemeenplaats te vervallen, durven we te verklaren, dat het succes der Belgisch, Luxemburgse en Nederlandse samenwerking in belangrijke mate mede afhankelijk is van de wyze waarop de drie landen in staat zullen zijn hun jeugd te betrekken bij dit werk.

VAN MOURIK.

De Volkskrant en De Waarheid

Het grootste aantal toeschouwers trok Chelsea—Middlesborough: 57.885 keer klikten de tourniquets op Stamford Bridge.

De dog zou voor de Engelse fans niet goed zijn geweest, zonder een verrassing van de allereerste rang: de cupholder Manchester United werd door Derby County met 2—1 geslagen, nog wel op eigen terrein en voor 62.620 belangstellenden.

(Uit de Volkskrant van 23 Augustus 1948).

Volkskrant, pas op Uw telefon!

Over wederopbouw en nog iets

door

Amy Groskamp—ten Have

Wanneer wij spreken van wederopbouw dan denken wij meestal in de eerste plaats aan de wederopbouw van verwoeste gebieden, van puinruïnen van huizenbouw en voorziening in de bittere woningnood.

Maar wij denken ook aan de geestelijke wederopbouw, aan de morele herbewapening en de zeer grote moeilijkheden die hiermede samenhangen.

Wanneer wij denken aan de nood waaronder een groot deel onzer naoorlogse bevolking te lijden heeft, dan gaan onze gedachten onwillekeurig uit naar de onmaatschappelijken, de a-socialen die het in een welvarende geordende maatschappij al niet rooien kunnen en die onder de huidige bijzonder moeilijke omstandigheden een ernstig probleem vormen in welhaast iedere gemeente.

Over de huisvesting van deze bevolkingsgroepen vertelde ik U in een vorig artikel en ik beloofde U toen weldra iets te zullen vertellen van de D.U.W.-kampen, waar deze mensen zijn ondergebracht.

Mensen en kinderen en experimenten

Toen gedurende de bezetting de kuststrook moest worden geëvacueerd, moest er voor deze mensen een onderdak worden gezocht dieper het land in. Men kwam toen op het denkbeeld de ledige D.U.W. (Dienst Uitvoering Werken) kampen en het kamp Opbouw Dienst hiervoor in gereedheid te brengen.

De a-sociale en de zo-goed-als-a-sociale gezinnen werden hier ondergebracht. Gedurende de oorlog waren er alleen in Overijssel al tien van deze kampen (thans nog vier) terwijl in Drente, Brabant en in de buurt van Hilversum zich eveneens dergelijke kampen bevinden; tevens zijn er in Overijssel verschillende internaten voor jongens en meisjes, kinderen van getroffenen en a-sociale gezinnen.

De aanvraag om plaatsing geschiedt van gemeenteverge door de Burgemeester. Misschien komt bij iemand die tot dusver nog nimmer enige aandacht aan deze bevolkingsgroep heeft besteed de vraag op: waarom worden deze mensen die toch niets „gedaan” hebben in een kamp geplaatst?

Men gevoelt dan dit plaatsen in een kamp en onder toezicht als een soort straf, een vrijheidsberoving die onverdiend lijkt.

Maar, wanneer deze onmaatschappelijken in een gemeente wonen dan moeten zij ook onder streng toezicht wonen opdat zij tot behoorlijke burgers kunnen worden omgeschoold.

Over het algemeen zien de gezinnen die hiervoor in aanmerking komen — en daar zijn gezinnen bij die in krotwoningen en plaggehutten wonen — heel goed in dat deze overplaatsing volstrekt niet in hun nadeel is.

Immers: zij zijn verzekerd van een dak boven het hoofd. Voor de mannen worden werkobjecten gezocht, voor de kinderen zijn er scholen en clublessen, in de centrale keuken wordt voor allen gekookt terwijl het levensmiddelenpakket ook centraal wordt ingekocht.

Er is een kampcommandant die de opperste leiding heeft. Er is een kampbeheerder die de voeding verzorgt terwijl de kampverzorger toezicht uitoefent op reinheid, orde-lijkheid en werktijver.

Heel wat voor hen

Het toezicht is streng en de mensen weten dat zij zich aan de kamprementen hebben te houden, maar daartegenover staat dat zij een grote mate van vrijheid genieten en er zich zeer wel van bewust zijn dat toezicht niet alleen controle betekent maar tevens: hulp en steun. En voor de onmaatschappelijken, die onwettig en meestal verkeerd gericht in

het leven staan, voor wie de gewone problemen dubbel zo zwaar zijn omdat zij er niet tegenop kunnen wegens onvermogen, onverstand, laksheid, traagheid, onwetendheid en, onverschilligheid, betekent hulp en steun niet minder dan: gerustheid.

Zij weten dat zij slechts bij hoge uitzondering als zij het werkelijk heel bont maken uit het kamp gezet zullen worden (dit is nog maar eenmaal voorgekomen) zij weten dat er steeds licht en water en onderdak en voedsel is en dat is heel wat voor diegenen die aan de zelfkant van het leven hebben geleefd en vaak het allernoodzakelijkste hebben ontbeerd.

Zij weten ook dat zij een deel van het verdiende geld moeten afstaan maar zij weten tevens dat zij over een ander deel van het verdiende geld zelf kunnen beschikken en dat als alles is betaald er verder geen zorgen zijn.

De mensen ontvangen niet alleen hun middagmaal uit de keuken maar tevens hun rantsoen brood, boter, suiker enz. Bij iedere broodmaaltijd wordt extra pap of soep verstrekt.

Van het gezinsinkomen hangt het bedrag af dat moet worden bijgedragen voor voeding en huisvesting.

Een man moet 80 cent per dag betalen, een vrouw 72 cent en een kind onder de 14 jaar 40 cent. Kinderen boven de veertien worden als volwassenen gerekend.

Van het loon der kinderen boven de veertien wordt 2/3 bij het gezinsinkomen gerekend. De rest en de kinderbijslag is vrij.

Een gezin met enige werkende kinderen heeft dus na aftrek van de verschuldigde kosten een behoorlijk bedrag vrij om zelf te besteden.

Onder de onmaatschappelijken komt het natuurlijk ook voor dat een man niet verkiest te werken. Blijft de uitgeoefende aandrang zonder enig resultaat en blijkt het gezin werk-onwillig, dan wordt alleen maar huisvesting verschaft en krijgt het betrokken gezin de bonnen (die anders met de distributiekaarten op het kantoor berusten) terug en moet men zelf voor de kost zorgen wat veel duurder uitkomt. Men wordt in zo'n geval van alle voordelen uitgesloten.

Door de mensen wordt dit als een straf beschouwd en meestal komt er dan aan de werk-onwilligheid gauw een einde.

Natuurlijk zijn er ook mannen die werkelijk niet kunnen werken om de een of andere reden. Dezulken krijgen behalve huisvesting ook de voeding en zelfs nog enig zakgeld. Maar men kan ervan verzekerd zijn dat dit zonder deugdelijk dokters attest niet gebeurt!

Wordt er tot uitwijzing van een gezin overgegaan dan komen de kinderen in een der internaten opdat zij

niet onschuldig zullen boeten voor de a-sociale instelling der ouders. Ook komt het voor dat de kinderen tijdelijk in een internaat worden ondergebracht als een of beide ouders wegens onbekwaamheid, vuilheid o.d. niet in staat wordt geacht de kinderen een behoorlijke verzorging te geven.

Verzorgsters zorgen

De kampverzorger bezoeken de gezinnen iedere dag en trachten zoveel mogelijk alle voorkomende moeilijkheden op te vangen en te regelen. Het behoort tot de taak van de sociale verzorgster om iedere dag na te kijken of het huis opgeruimd en schoon is, of de vloeren zijn gedweild, de bedden zijn opgemaakt, de kinderen gewassen en gekamd en de kasten in orde.

Elke week is er een baddag en een wasdag en het is verplicht om op wasdag te komen wassen en op baddag te komen baden.

De opvoedende bedoeling is de mensen onder dwang te gewennen aan orde, reinheid en arbeid opdat zij langzamerhand ook zonder dwang de goede gewoontes in ere zullen houden en niet meer in hun vroegere staat van vervuiling en luiheid terug zullen vallen.

Evenals in de woningcomplexen voor maatschappelijk onvolwaardigen in de steden is men ook hier van het idee uitgegaan dat er climax in de verschillende kampen moet zijn d.w.z. de mensen kunnen worden bevorderd naar een beter en mooier kamp met meer gemakken als zij getoond hebben dit waard te zijn.

Er moest dus een soort opschuifstelsel heersen waarbij als waar-schuiving de mogelijkheid dat een gezin dat in de oude slechte gewoontes terugvalt weer in een minder kamp teruggeplaatst kan worden.

Wanneer een gezin de verschillende stadia heeft doorlopen komt het in een eindkamp, waar de proef op de som wordt genomen doordat de gezinnen weer alles zelf moeten doen en geheel, op eigen benen moeten staan. Doorstaan zij deze proef dan kunnen zij in de maatschappij terugkeren.

Helaas moet deze opzet voorlopig schematisch blijven daar de woningnood het onmogelijk maakt de gereclasseerde gezinnen in de normale maatschappij onderdak te verlenen, zodat het opschuifstelsel eigenlijk is vastgelopen.

De a-sociale gezinnen uit de steden kunnen geen plaats krijgen in de kampen, omdat de gereclasseerde gezinnen daar blijven wegens woninggebrek.

De oorspronkelijke opzet ziet het kampleven als een doorgangsstadium, maar zeker niet als een permanente toestand.

Het is van harte te hopen dat aan deze ongewenste gang van zaken spoedig een einde komt.

Nog iets over de huisvesting

Het kamp Balderhaar dat ver buiten de kom van het dorp Hardenberg ergens op de heide ligt kan gelden als aanvangsstadium, dus als minst gunstige verblijfplaats.

De barakken waar de gezinnen wonen zijn enkelwandig en niet geheel wind en tochtvrij. Achter de barakken is een rij W.C.'s geplaatst terwijl een kraan op de binnenplaats in de waterbehoefte der bewoners moet voorzien. Dus geen W.C. en geen water in huis.

De gezinnen die hun intrek nemen in het kamp mogen het bruikbare huisraad dat zij bezitten medenemen. In de barakken vinden zij slechts het allernodigste: bedden, tafel, stoelen, kachel enz.

Het kamp de Boomhof te Gramsbergen is het mooiste kamp. Hier zijn de barakken dubbelwandig en zitten goed in de verf. Ook is er watertoevoer in ieder huis evenals een W.C.

De gezinnen, die hier wonen komen uit de steden of zijn overgeplaatst — bevorderd uit de minder mooie kampen.

De mogelijkheid bestaat altijd dat een gezin dat niet goed opstapt weer naar een minder kamp teruggeplaatst wordt, hetgeen preventief werkt.

De woningen bestaan uit een huiskamer en een of twee slaapkamers.

In het kamp bevindt zich een ruim waslokaal waar ook warm water gehaald kan worden, voorts een groot aantal douche cellen, een schooltje voor fröbellen, een cantine waar clublessen worden gegeven en zelfs een verloskamer waar jonge moeders de rustdagen na de bevalling mogen doorbrengen. Het kamp ligt in de kom van de gemeente en een fraai plantsoen geeft er een vriendelijk aanzien aan.

Wanneer we horen dat bij het begin van deze opzet nog geen tien procent der kinderen naar school ging, dat schurft en luizen hooftij vierden en wij vernemen dat thans nagenoeg zonder uitzondering alle kinderen naar school gaan en dat hoofdrein en schurft tot de uitzonderingen behoren, dan gevoelen wij eerbied en bewondering voor de dappere mannen en vrouwen, die deze schone maar moeilijke taak van opheffing en reclasserings op zich hebben genomen.

Wanneer wij de ijver en het optimisme, de geschoolde bekwaamheid en de diepe menselijkheid zien waarmede hier wordt gewerkt — dan kunnen wij niet anders dan hartgrondig hopen dat spoedig, heel spoedig de omstandigheden zich zodanig mogen wijzigen, dat de heilzame en doeltreffende opzet van dit prachtige sociale werk daadwerkelijk kan worden verwezenlijkt.

Wel te merken!

De heer Schermerhorn: Mijnheer de Voorzitter! Het lijkt mij wel begrijpelijk, dat ook ondergetekende enigermate aan de verleiding bloot staat om in te gaan op veel van hetgeen in deze Hoge Vergadering is gezegd. Ook ondergetekende behoort tot die jonge en in dit geval jongste Kamerleden....

....Geen proces dus, dat a prioristisch absolute uitkomsten verschafft, al laat de heer Gerbrandy dat zo voorkomen en al schijnt het, dat men, naar ik met grote letters zeg, op een gashouder erg staan, deze opvatting met het begrip „ruggegraat” identificeert.

(Uit rede Prof. Schermerhorn, Handelingen Tweede Kamer 19 Aug 1948.)

Koninklijk appèl

De feestelijkheden zijn ten einde. Dagen lang heeft ons volk in al zijn geledingen zich gegeven aan de vreugden, die het hart verwarmd hebben. Alle partijchap was verdwenen en in ongedwongenheid hebben wij ons weer één kunnen gevoelen, allen deel van het volk, dat in grote ogenblikken steeds als een krachtige eenheid optreedt.

Gejubeld hebben wij bij de viering van het gouden regeringsjubileum van Koningin Wilhelmina, uitgelaten hebben wij Koningin Juliana begroet. Geen wanklank hebben wij gehoord. Het volk uitte zijn liefde en afhankelijkheid aan Oranje. Vast aaneen gesmeed gaan Koningin en volk voorwaarts, het onbekende tegemoet, tezamen pogen weder een nieuwe plaats voor ons Rijk in de zich snel wijzigende wereld in te nemen.

Uitgelatenheid was er veelal in de laatste weken. En wij hebben ons daarin verheugd, omdat zij de uitdrukking vormde van de waarlijke vreugde, die er in de harten der mensen was. Uitgelatenheid konden wij daarom waarderen. Temeer, omdat zij afgewisseld werd door ogenblikken van diepe ontroering en ernst, die door ons volk werden meegedeeld. Wij denken aan het moment van vorige Zaterdag, toen klokke twaalf uur Prinses Wilhelmina en Koningin Juliana op het balkon van het paleis op de Dam verschenen om mededeling te doen van de abdicatie en troonsbestijging, wij denken ook aan de ontroerende plechtigheid in de Nieuwe Kerk te Amsterdam ter gelegenheid van de eedsaflegging en de inhuldiging der nieuwe Koningin. Deze gebeurtenissen deden golven van ontroering door ons volk gaan, die toonden hoezeer medegeleefd werd met de twee vorstinnen, in wier leven deze dagen van zo overweldigende betekenis waren. Juist om dit medeleven konden wij de uitgelatenheid op andere ogenblikken te meer waarderen.

Hoezeer in brede lagen beseft werd wat de waarlijke betekenis was van hetgeen gebeurd is, is ons in het bijzonder in de laatste dagen duidelijk geworden. Van allerlei zijden is ons de verantwoordiging kenbaar gemaakt over het feit, dat op één der hoogtepunten van de bijeenkomst in de Nieuwe Kerk de radio-verslaggever blijkbaar de diepere zin van het gebeuren niet begrepen heeft. Op het ogenblik, dat de leden der Staten-Generaal aanvingen hoofd voor hoofd de plechtige verklaring te beëdiggen of te bevestigen, waarbij zij de nieuwe Koningin namens het Nederlandse volk inhuldigden, Hare onschendbaarheid en de rechten Harer Kroon verklaarden te zullen eer-

biedigen en voorts zwoeren „alles te zullen doen wat goede en getrouwe Staten-Generaal schuldig zijn te doen” — op dat ogenblik werd de uitzending uit de Kerk vervangen door muziek uit de radio. Voor de verslaggever was blijkbaar de entourage van hoge persoonlijkheden en prachtige costuums van meer betekenis dan de kern der bijeenkomst. Is dit teleurstellend, verheugend is anderzijds, dat zovelen het juist hebben gevoeld en de zin van dat plechtige ogenblik zeer wel hebben begrepen. In het bijzonder ook omdat zo groot besef heeft bestaan voor de werkelijke betekenis van het gebeuren, hebben wij ook ten volle vreugde kunnen scheppen in de uitgelaten stemming, die op andere momenten heerste.

De vorstelijke personen, om wie het al zich concentreerde hebben met diepe ernst zich gekweten van Haar taak. En warm heeft daarbij het mensenhart geklopt. Mochten wij vorige week enige aandacht besteden aan de woorden van afscheid, die Koningin Wilhelmina van het Amsterdamse stadion uit tot ons volk had gericht, wij willen nu reageren op de boodschap onzer nieuwe Koningin.

Diepe ontroering heeft zij weten te wekken door Haar rede in de Nieuwe Kerk. Gesproken werd van hart tot hart, maar tevens op waarlijk Koninklijke wijze. Wij hebben een Koningin, die moeder wil zijn van haar kinderen en de zorgen aan het moederschap verbonden ook ten volle dragen wil, maar die tevens wil zijn een leidvrouw voor Haar volk. Koningin Juliana heeft ons de richting gegeven. „Nederland moet niet alleen drijvende blijven op de wilde golven van het wereldgebeuren. Het moet zelf zijn koers bepalen, en bovendien trachten met de andere volken samen de koers uit te zetten van de ganse wereldvloot”. Inderdaad, Nederland, dat schone tradities heeft op het internationale terrein, moet weerom de krachten opbrengen, die mede de koers bepalen zullen. Maar ook binnenslands, zo werd ons voorgelaten, moet aangepakt worden. Niet alleen plannen maken, en schone voornemens uiten, maar ze ook uitvoeren. Het was een aansporing tot ons allen om de beste krachten, die in ons zijn te geven voor het heil van ons land.

Wij hebben thans een nieuwe Koningin. Daar de dagbladen reeds zoveel hebben kunnen schrijven, wilden wij nog een slechts kort woord wijden aan het gebeuren der laatste dagen. Maar deze boodschap wilden wij niet voorbijgaan. De jonge Koningin heeft de koers aangegeven waarin Zij gaan wil. Volledig besef is er voor de veranderende wereld en voor de noodzaak van diep

ingrijpende hervormingen. Hervormingen in de structuur van het Rijk, hervormingen ook op cultureel, sociaal en economisch terrein. Dit alles zal veel strijd kosten en veel offers vragen. Maar die zijn nodig wil ons volk een gelukkige toekomst tegemoet gaan. Laten zij dan ook gebracht worden. Vóór 1940 hebben wij in ons land geleden onder een te geringe offervaardigheid waar het gold het dienen der publieke zaak. Velen wisten met in eigen ogen voortreffelijk inzicht achter de bittertafel of bij de kachel precies aan te geven wat wel en niet gebeuren moest. Onder het genot van een borrel of andere heerlijke dranken werden Ministers, Kamerleden, Statenleden en gemeenteraadsleden geoordeeld en vooral veroordeeld. Maar al die voortreffelijke beoordelaars bleken niet bereid wanneer de publieke zaak van hen een offer vroeg. Dan wensten zij het aangename familieleven en de bezoeken aan schouwburgen, concerten en bridge-drives niet te verwisselen voor de zakelijke sfeer der politieke vergadering. En weinigen waren bereid de goed bezoldigde betrekking er aan te geven en te verwisselen voor het ongewisse bestaan van de politicus.

In de oorlog hebben wij een verheugende offervaardigheid gezien, maar na de oorlog is het hiermede weer heel wat minder gunstig gesteld. Dit is een feit, dat ernstig te betreuren is. De vorige maal hebben wij er op gewezen, dat ons land na de oorlog niet de juiste krachten heeft kunnen opbrengen om de grootse taken te vervullen, die waren gesteld. Dat alles heeft ons veel schade gedaan. Wij willen er begrip voor tonen, dat in de eerste na-oorlogse periode niet alles kon gaan zoals wij hebben gewenst en dat veel teleurstelling ondervonden moest worden. Maar wij kunnen er geen begrip voor hebben, dat nog zovelen terzijde blijven staan. Ons volk moet begrijpen, dat het in nood verkeert en dat wij met ons allen moeten trachten het beste er van te maken. Gezamenlijk moet worden aangepakt. Koningin Juliana zeide het zo terecht: „God helpt hen, die zichzelf helpen”. Maar zij waarschuwde ook. Als wij onze taak niet verstaan „en zien wij te veel op de offers, die het ons kosten zal, dan lopen wij het gevaar in de golven onder te gaan”.

Dit beroep is gedaan tot ons allen. Maar vergeten wij niet, dat Koningin Juliana in Haar eerste toespraak op de Dam op 4 September vlak na de troonsbestijging, zich in het bijzonder tot de jeugd heeft gericht. De jeugd moge dit appèl verstaan. De geestdrift en het idealisme der jeugd mogen zich vol ontplooiën!

De plaatsruimte gedooft niet thans dieper hierin te treden. Een volgend maal willen wij de taak en de plaats der jeugd echter nader bezien.

Het rad der Historie staat niet stil

En prof. Molenaar spreekt over de nieuwe rechtsorde

Terwijl de Senaat vergaderde, vierde het volk feest.....

Gelijk de avonden daarvoor, waren de straten van de Haagse binnenstad ook op Donderdag 2 September weer gevuld met het blijde feestgeruis. De achtergevels der Kamergebouwen, aan de Hofvijver, baadden in het licht der schijnwerpers, de lichtende fontein vertoonde haar feërieke kleuren en op de achtergrond vormde het stille licht van de geïllumineerde gebouwen aan de Lange Vijverberg de waardige afsluiting van dit waarlijk schone tafereel.

Een treffende tegenstelling: buiten het feest, gewijd aan vijftig jaren geschiedenis van het Koninkrijk der Nederlanden onder het zegenrijke bewind van Koningin Wilhelmina; binnen de muren van het Binnenhof de leden van de Eerste Kamer der Staten-Generaal, byeen om een hoogst gewichtig en voor de toekomst van het nieuwe Koninkrijk onder zijn jonge Vorstin wellicht beslissend votum te vellen.

Het rad der historie staat nimmer stil, maar vervolgt zijn eeuwigdurende wenteling.....

Met 37 tegen 11 stemmen heeft ook de Eerste Kamer de volgende dag, Vrijdag 13 Sept., haar goedkeuring gehecht aan het ontwerp tot herziening van de Grondwet, teneinde een nieuwe rechtsorde voor te bereiden en te vestigen voor de in artikel 1 van de Grondwet genoemde gebieden, die het Koninkrijk-oude-stijl vormden: Nederland, Nederlands-Indië, Suriname en Curaçao.

Tot de voorstemmers behoorden mede de fracties van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie en (met uitzondering voor de heer Reyers) de Christelijk-Historische Unie.

Het was professor Molenaar, die voor onze fractie het woord voerde en wiens rede en de daarop door minister Sassen gegeven antwoorden nog eens opnieuw bevestigden, dat een serieus debat in deze Kamer van revisie, ondanks het gemis van het recht van amendement, geen doublure van dat in de Tweede Kamer behoeft te zijn en een eigen bijdrage tot verheldering van nog min of meer duistere of onzekere punten kan opleveren.

PROF. MOLENAAR

.... geen doublure

De korte stilstand in het parlementaire werk maakt het ons mogelijk, aan het door onze woordvoerder gesprokene iets meer aandacht te wijden dan anders meestal mogelijk is.

* *

*

Prof. Molenaar ving zijn betoog aan met in herinnering te brengen, dat hij bij de behandeling van het voorstel in eerste lezing met de voorzitter dezer Kamer, prof. Kranenburg, die daarvoor toen van zijn zetel was afgedaald, van gedachten had mogen wisselen over de vraag, of het staatkundig geoorloofd is de stem, die de V.V.D.-fractie (en de C.H. Unie) bij de tweede lezing zou uitbrengen, afhankelijk te stellen van het te verwachten Regeringsbeleid.

Niet zonder de glimlach der humor kon onze geestverwant vaststellen, dat, terwijl de V.V.D.-fractie zich in het Voorlopig Verslag had beperkt tot enige concrete vra-

gen van toekomstig Regeringsbeleid, juist de leden van de P. v. d. A.-fractie, waaruit prof. Kranenburg voortkwam, de Regering met zulke „vurige” vragen betreffende dat toekomstige beleid hadden bestormd, dat de Regering in haar antwoord aan de Kamer, zij het op de meest hoffelijke wijze, mededeelde het weinig doelmatig te achten om in een discussie te treden over de vraag in hoeverre het beleid van het huidige Kabinet van dat van het voorgaande afwijkt!

Niet minder ter snede was de wijze, waarop prof. Molenaar zijn mede-afgevaardigde van de andere zijde van het Binnenhof, de heer Schouten (A.R.) liet weten, dat hetgeen onzerzijds in verkiezings-pamfletten over de Indonesische kwestie was neergeschreven, onverwakt kan worden gehandhaafd, al mogen woordkeus en formulering in dergelijke geschriften dan veelal ook wat scherper zijn dan in parlementair debat meestal geschiedt.

* *

Dat er thans reden is voor zekere voldoening, toonde onze woordvoerder vervolgens, aan de

hand van verschillende voorbeelden, duidelijk aan. Zo was er het niet mis te verstane antwoord op een van onze zijde gestelde vraag, dat het bij de vestiging der nieuwe rechtsorde in Indië van Nederlandse zijde te voeren beleid uitsluitend door de Nederlandse Regering zal worden bepaald. En ten overvloedige voegde de Regering daaraan toe, de onduidelijkheid te erkennen van voldongen feiten, die zij onverenigbaar zou achten met de taak en de verantwoordelijkheid van de Nederlandse Regering.

MINISTER SASSEN

.... zo nadrukkelijk

Ten voordele van dit Kabinet mocht zeker ook worden aangevoerd, dat de bewindslieden op de voornaamste drie posten in dit nieuwe Kabinet, niet, gelijk hun voorgangers, gebukt gaan onder de last van — in de ogen van onze fractie — foutief beleid in het verleden. Wij zijn dus in staat om uitsluitend aan de hand van de opvattingen, waarvan deze Regering tot dusver blijk gaf, objectief af te wegen of en in hoeverre wij bij hen een andere instelling dan bij hun voorgangers met betrekking tot het Indonesische vraagstuk mogen verwachten.

Reeds talrijke malen in de afgelopen twee jaren heeft prof. Molenaar de problemen van financiële, economische en sociale aard, met de Indische kwestie samenhangend, in deze Kamer besproken. Daarom wilde hij daarvan nu dit maal afzien. Maar één onvoorwaardelijke eis formuleerde hij toch namens zijn fractie, n.l. dat de financieel-economische vraagstukken gelijktijdig en volledig met de politieke in het

overleg met de federale Regering en eventueel met de republiek zullen worden behandeld.

* *

*

De punten, die onze fractie met betrekking tot het algemeen politiek aspect in het verleden het meest hadden geïnteresseerd waren: 1. de samenwerking met de z.g. deelstaten om tot de vestiging der Ver. Staten van Indonesië te geraken; 2. de opbouw van de Unie; 3. de houding tegenover de republiek, bij welk onderwerp zich nauw aansluit: 4. onze zorg voor het vestigen van werkelijk geordende toestanden in geheel het thans onder ons oppergezag staande gebied.

Met recht kon prof. Molenaar verklaren, dat over de noodzakelijkheid om zo gauw mogelijk tot de vestiging van de Ver. Staten van Indonesië te geraken tussen zijn fractie en het Kabinet-Beel nooit meningsverschil had bestaan. Maar, zo was zijn ernstige waarschuwing: de structuur der Verenigde Staten zal voldoende waarborg moeten bieden tegen suprematie van de republiek. Hier ligt ook een taak voor de Regering, met name bij de besprekingen, die eventueel met de republiek zullen worden hervat.

Gelukkig heeft met betrekking tot de republiek de vaagheid van de Regeringsverklaringen van 1946 plaats gemaakt voor de door de Regering gegeven verzekering, dat het hervormd Koninkrijk der Nederlanden zal zijn een hechte en duurzame Unie. Zij zal eigen organen krijgen om de gemeenschappelijke belangen der deelnemers op verschillend gebied te behartigen. Er komt een reële Unie onder een constitutionele Koning en het Unie-statuuat, gezamenlijk op te stellen, zal het constitutionele karakter van de Koning nader regelen.

De verzekering vragend, dat geen enkel gebiedsdeel buiten wat hij met een aardig beeld het „zonnenscherm der Unie” noemde zou vallen, kwam de heer Molenaar tot het niet minder gewichtige punt van de handhaving van de rechtsorde door organen van de Unie. Hier vroeg hij — en niet tevergeefs, blijkens het zeer positieve antwoord, dat minister Sassen hier later op gaf — de erkenning der Regering, dat overdracht van dit deel van onze taak uit handen van het huidige Koninkrijk aan Federatie en Unie slechts dan zal geschieden, als vaststaat, dat onze verantwoordelijkheid voor de handhaving van de rechtsorde met vertrouwen kan worden overgedragen.

Uiteraard getuigde prof. Molenaar ook van zijn voldoening, dat minister Sassen in de Tweede Kamer namens de Regering zo nadrukkelijk had verklaard, dat deze de Unie ziet als een staatsrechtelijke in stede van een volkenrechtelijke constructie. Het buitenland, zo stelde onze woordvoerder vast, kan dus niet tussen de aan het volkenrecht onttrokken interne verhoudingen komen en het zal een bewijs van de kracht der Unie zijn, als men bij de verdere regeling dezer moeilijke materie dit uitgangspunt gezamenlijk in het oog wil houden.

De volgende week zullen wij het tweede gedeelte van prof. Molenaars betoog belichten, waarbij dan tevens enige aandacht aan het antwoord van minister Sassen en aan het vlotte maidenspeechje van de heer Wendelaar als Eerste Kamerlid kan worden gewijd.

Deze burger

was gedurende de nationale feestweek op het puntje van Nederland. Op Terschelling. En daar heeft hij gezien en gevoeld hoe, tot in de hoeken van 't land, Oranje bemind is.

Hij heeft al-maar een schetterend muziekcorpsje gehoord.

En hij heeft een week lang lichtjes zien branden, oranje lichtjes in de straten en een naieve versiering van de lage poort van de hoge Brandaris. En er waren — van West tot Oost erepoorten van sparregroen met papieren bloempjes.

Er waren kinderlijke optochten en verrukkelijke kleine buurtfeesten: hoepelwedstrijden en stoelendansen en de prijzen stonden uitgesteld tussen de worsten en de rollades van de slager.

De mensen hadden hun deuren en ramen versierd met al-maar oranje en rood-wit-blauw. Ergens stond alleen maar een oude prentbriefkaart van het Paleis op de Dam tegen een vaas met oranje bloemen. En ergens anders was het portret van Wilhelmina. Zo uit de krant geknipt en met een oranje randje tegen het venster geplakt.

Nooit klonk koraalmuziek schoner dan van die hoogste trans van de vuurtoren.

En de zang voor dat kleine raadhuis met z'n flakkerende, suizende gasverlichting was zo ontroerend als wat ter wereld ook.

Er brandde een laaiend vreugdevuur in de haven.

En overal vlaggen, vlaggen, vlaggen. Het was ontzaggelijk trefvend.

En er kwam een wonderlijk-goed gevoel in dat kleine Terschelling, in het hart van

DEZE BURGER.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.
Redactie-secretaris: Mr. E. Elias
Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.
Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267
Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.
Losse nummers 15 cent.

Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103. ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie” te Amersfoort.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlug, Geestbrugweg 69 Rijswijk (Z.-H.).

Welkome opruiming

Blijkens berichten in de dagbladers zal er een aanzienlijke inkrimping plaats hebben van het personeel bij de C.C.D. als gevolg van de algemene bezuinigingsmaatregel, zowel als van de vermindering der controlewerkzaamheden. De eerste ontslagen, 250 in totaal, zullen per 1 November vallen. Daarna zullen er nog meer volgen. Ofschoon deze maatregelen voor de betrokken ambtenaren minder prettig zijn — ook in het particuliere bedrijfsleven loopt men echter risico's — is de inkrimping van het C.C.D.-apparaat voor een gezonde ontwikkeling van handel en industrie van zeer groot belang. Aldus snijdt hier het mes aan twee kanten aangezien ook 's Rijks schatkist thans minder wordt belast.

Het kan in dit verband nuttig zijn bij voorbaat een misvatting weg te nemen. Immers, dat wij ons verheugen over de inkrimping van het overheidsapparaat betekent allerminst dat deze vreugde moet worden beschouwd als een manifestatie tegen de ambtenaar als zodanig. Niets is minder waar dan dat. In een gezonde normale samenleving is een goed en betrouwbaar ambtenarencorps even onmisbaar als een ontwikkeld systeem van handel en industrie.

Wij schromen daarom niet de woorden van Vondel tot de onze te maken als hij zegt:

„De weldert spruyt uyt cloeck beleyt
van ambtenaren.
Die dagh en naght sich selfs niet
spaeren.
Geschaepen tot een ieders nut.

Bezwaren hebben wij echter wel tegen het systeem dat een ambtenarenapparaat in het leven roept voor doeleinden, die niet het terrein van de ambtenaar kunnen zijn, waardoor een dergelijk apparaat topzwaar wordt. De ambtenaar wordt daardoor niet, gelijk Vondel zegt, „tot een ieders nut”, doch tot een ieders last.

Het is dit systeem, dat verstikkend op een zo vrij mogelijk economisch leven werkt, waartegen wij ons verzetten. Het is een ambtenaar van klasse onwaardig om als pottekijker te moeten fungeren. Hem zij een betere en doelmatiger taak toebedeeld.

De eerste schrede op de weg die voert naar een efficiënt ambtenarenapparaat schijnt dus te zijn gezet. Wij wachten met belangstelling af of nog meerdere stappen zullen volgen en in welk tempo dit geschieden zal.

Ter navolging

Rotterdam heeft sedert enige tijd de primeur van een semi-officiële opleiding tot all-round kantoorbediende. De candidaat(ate) die het diploma van de vier-jarige U.L.O. heeft behaald, wordt voor drie jaar op een groot kantoor geplaatst teneinde het gehele bedrijf te leren kennen. Behalve deze praktische opleiding, waarbij alle afdelingen worden doorlopen, moeten de leerlingen twee jaar een cursus volgen op een Handelsavondschool. Wordt het diploma hiervoor behaald, dan kan het derde jaar worden gebruikt om de studie voort te zetten en het aantal diploma's uit te breiden. De leerlingen ontvangen voor hun werk een behoorlijke vergoeding.

Het initiatief voor deze opleiding is, naar de N.R.C. meldt, tijdens de bezetting genomen door de Kamer van Koophandel. Zij stelde daarvoor een commissie samen uit de kringen van werkgevers en werknemers en het onderwijs. Een aantal belangrijke bedrijven op het gebied van scheepvaart, handel en nijverheid en bankwezen verlenen hierbij medewerking.

Inderdaad een prachtig voorbeeld ter navolging. Immers, het bedrijfsleven heeft een ernstig gebrek aan werkelijk goed administratieve krachten. Helaas moet in dit verband worden geconstateerd, dat velen die zich als „all-round kantoorbediende” uitgeven te weinig capaciteiten bezitten om een zelfstandige functie van enige importantie tot tevredenheid van de werkgevers te vervullen. Daarom lijkt een brede samenwerking

als boven omschreven, dringend gewenst, niet in het minst voor het individuele welzijn van zeer vele werknemers.

Ondemocratisch! (I)

Gedurende de prachtige plechtigheid in Amsterdam had de politie de Dam zódanig afgezet, dat er nog duizenden mensen hadden bijgekund. De Volkskrant heeft er een foto van gegeven. Ten bewijze dat het plein vrijwel leeg was. Hier is zó over-georganiseerd, zó drastisch gemaatregeld, dat niet alleen van een tactische en óók praktische fout gewaagd moet worden, doch van een regelrechte aanslag op de democratie. Het volk immers werd afgehouden van een schouwspel dat grotendeels voor het volk bestemd was. Uiteraard is dit niet expresselijk geschied. Maar een grote fout was het. Wij willen er uit de grond van ons hart tegen protesteren.

Ondemocratisch! (II)

Wij hebben de prachtige plechtigheid in de Nieuwe Kerk „bijgewoond” bij onze radio. Wij zullen deze uitzending niet becriteren, al is daarvoor — uit een radiojournalistiek oogpunt — voldoende reden voor. Maar wij willen — zij het post-factum — ons zéér ernstig misnoegen uitspreken over het feit dat de beloften van trouw door 146 leden der Staten-Generaal afgelegd niet volledig zijn doorgezonden en dat na enkele dezer eden en beloften, de radio-organisatoren het oirbaar hebben geacht gedurende het verdere verloop dezer plechtigheid..... muziek uit de studio uit te zenden. Deze organisatoren hebben daarmee de volksvertegenwoordiging — en derhalve het volk — beledigd. Zij hebben daarmee getoond geen begrip te hebben van de grote belangrijkheid van dit onderdeel der gebeurtenissen. Deze heren die een voetbalwedstrijd van de eerste tot de laatste seconde uitzenden! Het was ergelijk. Het was onbeschaafd. En het was eindeloos dom.

Laf

Dat vier communistische leden der Staten-Generaal de enige wegblijvers waren bij de plechtigheid in de Nieuwe Kerk, was laf. Wanneer alle communisten verstek hadden doen gaan, dan zou dat onze instemming uiteraard niet hebben gehad, maar dan was dit tenminste principieel geweest. Nu was het alleen maar miselijk en klein. Er schijnt meegedeeld te zijn, van communistische zijde, dat dit geen demonstratie was, doch een toevallige samenloop van omstandigheden. Toevallig dat alléén vier communisten door de loop der omstandigheden werden getroffen! Welk een onmannelijke houding.

Treffende woorden

Het is ongetwijfeld met grote ontroering, dat ons volk heeft kennis genomen van de woorden die vorige week Zaterdag op het balkon van het Koninklijk Paleis op de Dam door Prinses Wilhelmina en Koningin Juliana werden uitgesproken. Het moet een ieder recht uit het hart zijn gegrepen, toen onze nieuwe Koningin met de volgende verklaring zich tot onze jeugd wendde: „Ik doe in het bijzonder een beroep op de jeugd, om te trachten zulk een toekomst voor ons allen te vormen, dat daarin de hoogste waarden in ere worden gehouden, waarvoor zovelen van de besten hun leven hebben gegeven”.

Het is ons aller plicht ervoor te zorgen, dat dit Koninklijk beroep niet tevergeefs werd gedaan. Hier ligt een taak voor allen die met de jeugd in aanraking komen of er mede samenwerken. Hier ligt een taak niet alleen in het gezin en in de school, doch voorts in de maatschappelijke werkring, zomede in de politieke partij.

Moge dit Koninklijke woord er toe bijdragen, dat wij onze verantwoordelijkheid in deze wel beseffen. Dat de begrippen vrijheid, menselijkheid en naastenliefde in ons land nimmer verloren mogen gaan!

Op de goede weg

Na moeizame pogingen die een tijdvak van drie jaren in beslag hebben genomen, is thans eindelijk een handelsovereenkomst gesloten tussen ons land en de Brits-Amerikaanse zone van Duitsland. Het verdrag geldt van 1 Augustus 1948 tot en met 31 Juli 1949. Met genoemde handelsovereenkomst is dus eindelijk de grondslag gelegd voor meer gezonde economische betrekkingen met onze burenen in het Oosten. Ofschoon wij ons kunnen voorstellen, dat in dit verband enige moeilijkheden van psychologische aard moeten worden overwonnen, moet toch met voldoening worden geconstateerd, dat wij in economisch opzicht ook met Duitsland een meer normale weg gaan bewandelen. De stagnatie die er tot dusverre met betrekking tot het handelsverkeer van en naar Duitsland bestond, vormde niet alleen een belangrijk nationaal, doch

mede een internationaal nadeel. Immers, het plan-Marshall en het streven naar een economische samenwerking binnen Europa, kunnen pas slagen als het handelsverkeer weer op gang komt. Voor Nederland zullen door bovengenoemd handelsverdrag veel wensen in vervulling gaan. Zo zal het o.m. mogelijk zijn, dat talrijke traditionele handelsartikelen weer door Nederland naar Duitsland kunnen worden geëxporteerd, waardoor onze exportpositie in het algemeen verbeterd wordt. De vergroting van het handelsverkeer moge blijken uit de navolgende cijfers: De invoer uit de Bizone bedroeg in het tijdvak van 1 Januari tot en met 31 Juli 1948 ongeveer 96 miljoen gulden. De handelsovereenkomst voorziet nu in een invoer van 230 miljoen gulden over twaalf maanden. Onze uitvoer naar Bizone in de eerste zeven maanden van dit jaar had een waarde van 77 miljoen gulden. In het handelsaccord is voor ons land voorzien in een uitvoer van 181 miljoen gulden. Inderdaad, al met al een belangrijke stap op de weg naar een normaler economisch leven, zonder hetwelk van een belangrijk herstel nimmer sprake kan zijn.

Goede raad

De nieuwe minister van Onderwijs heeft aan onze toekomstige studenten ongetwijfeld een goede raad gegeven toen hij er voor waarschuwde zich niet te lichtvaardig bij een der faculteiten van geneeskunde te laten inschrijven. Het is inderdaad toch wel bedroevend, dat in de praktijk is gebleken, dat een groot percentage studenten na een of twee jaren de universiteit moet verlaten, omdat zij niet in staat zijn om hoger onderwijs behoorlijk te volgen. Moge bovenstaande waarschuwing door opvoeders en ouders ernstig ter harte worden genomen. Te vaak nog wordt het studeren aan een universiteit in sommige kringen beschouwd als iets dat louter afhankelijk is van financieel gunstige omstandigheden, terwijl er te weinig op wordt gelet, of de capaciteiten wel aanwezig zijn om de eenmaal aangevangen studie met vrucht voort te zetten en te beëindigen. Dit is een ernstige misvatting waarmee men niet alleen zich zelf, doch ook de gemeenschap benadeelt. Vooral nu onze samenleving meer en meer specialisten op allerlei terrein van node heeft, gaat het er om dat ook inderdaad de juiste man op de juiste plaats komt. Men vraagt zich terecht in verband met het bovenstaande af, of vele beroepen die niet direct een universitaire opleiding vereisen in feite worden onderschat. Indien dit zo is, dan wordt ongetwijfeld een ernstige fout begaan. Tenslotte is het zowel voor het individu als voor de samenleving beter te slagen in een functie die geen academische opleiding vereist, dan te stranden op een universitaire studie waarvoor men niet voldoende capaciteiten bezit. Moge vooral onze jeugd geen slachtoffer worden van een misplaatste ouderlijke eerzucht.

Is het ons ernst?

Ter gelegenheid van de Nederlandse dag op de derde internationale jaarbeurs te Gent, is een noemaal gehouden, waarbij ook onze minister van Economische Zaken prof. dr. Van den Brink aanzat. Tijdens de maaltijd werd o.m. door de Belgische minister van Buitenlandse Handel, Van der Straeten-Waillet verklaard, dat men in België uit de debatten in de Nederlandse Tweede Kamer heeft begrepen, dat Nederland alles in het werk zal stellen om de hinderpalen, die nog aan een vrij economisch verkeer tussen beide landen in de weg staan, te verwijderen. Blijkens de krantenverslagen heeft minister Van den Brink in zijn antwoord o.m. gezegd, dat in Nederland inderdaad de vaste wil tot verwezenlijking van de Beneluxgedachte bestaat. „Al zijn er ook mensen”, aldus verklaarde de minister, „die bezwaren opperen, men is het in het algemeen eens over de vraag, in welke richting het economische leven van deze tijd moet gaan. Een groeiend economisch internationalisme is nodig”. Indien wij bovenstaande uitspraak bezien, dienen wij er inderdaad rekening mee te houden, dat zij is weergegeven door een persbureau, zodat wij niet voor de woordelelijke tekst kunnen instaan. Indien wij dus critiek oefenen, geschiedt dit onder het nodige voorbehoud. Toch is het ons niet precies duidelijk wat de minister met de hierboven aangehaalde woorden heeft bedoeld. Een rechtstreekse belofte tot het bewandelen van een weg die naar een meer vrije economie leidt, kunnen wij er echter niet in lezen en als zodanig heeft het ministeriele antwoord ons dan ook wel teleurgesteld. Optimistisch kunnen wij gelukkig zijn met betrekking tot hetgeen de minister verklaarde ten aanzien van de wensen van Gent in verband met de sluis te Terneuzen. De minister verklaarde n.l., dat de ernstige wil om Gent terwille te zijn aanwezig is. Als klein bewijs daarvan deelde hij mede, dat de dubbele controle op de in- en uitvoer van Gent, die tot dusverre te Terneuzen en Sas van Gent geschiedde, voortaan een enkele controle te Terneuzen zal zijn. Inderdaad een verheugende mededeling. Het is echter te hopen, dat men verder ook principieel gezien onze economie meer vrijheid geeft, opdat de Beneluxgedachte zo spoedig mogelijk worde verwezenlijkt en opdat wij niet meer, gelijk tot dusverre, bij herhaling door onze Zuiderburen op de vingers moeten worden getikt.

Abraham van Stolk & Zoonen N.V.

Houthandel

Schaverij - Zagerij

Vuren - Dennen - Oregon-Pine - Pitch-Pine - Heipalen

Rotterdam, Telef. 35400 - Postbus 1100

N.V.

W. A. HOEK's

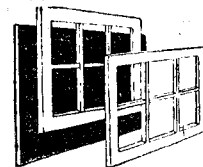
MACHINE- EN ZUURSTOFFABRIEK
Hoofdkantoor en Machinefabriek
te Schiedam.

Compressors voor alle gassen en iederen druk.
Installaties voor de bereiding van zuurstof, stikstof, enz.

J. en K. SMIT's

SCHEEPSWERVEN EN
MACHINEFABRIEKEN

KINDERDIJK

RAMEN

IN TRILBETON

NV BETON- & PLATENFABRIEK
1/2 GEBR. MYNLIFF

TELEFOON: 20539 - SLOETSTR. 6 - NYMEGEN

N.V. SCHEEPSWERVEN

„PIET HEIN“

BOLNES en PAPENDRECHT

DWARSELLINGEN

115 Meter

DROOGDOK

115 x 30 Meter

Verzorgt als van ouds

VERHUIZINGEN

naar alle werelddelen
met Hollandse degelijkheid

Firma KOOYMAN

NIEUWE HAVEN 145

Tel. 68146 - Schiedam

**VOOR COLLECTIEVE
PENSIOENVERZEKERINGEN**

WENDE MEN ZICH VRIJBLIJVEND
OM ADVIES EN OFFERTE TOT DE

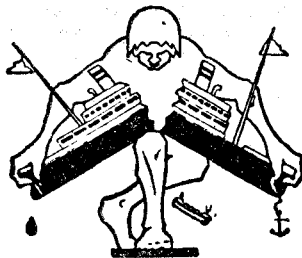
HAV BANK

HOOFDKANTOOR SCHIEDAM

HET KAN UW BELANG ZIJN.

**Frank Rijdsijk's
Industriele
Ondernemingen N.V.**

Hendrik-Ido-Ambacht
Tel. H.I. Ambacht 245
Rotterdam 72615

SCHEEPSLOOPERIJ

HANDEL in

- Oud IJzer,
- Nieuw IJzer,
- Bruikbaar IJzer, enz.

N.V. Lijm- en
Gelatinefabriek

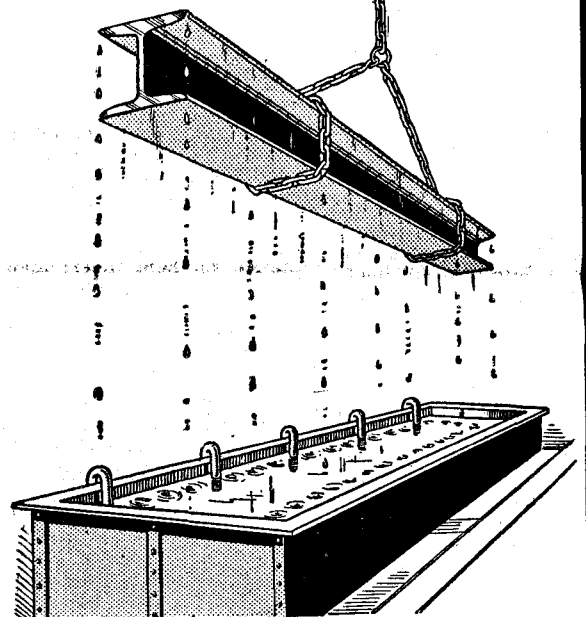
„Delft“

Fabrieksmerk:
TWEË TORENS

Tel. 106-363 - Delft

BEITSEN MET FOSFORZUUR

Beitsen met fosforzuur,

een moderne methode in de strijd tegen ROEST, de erfvijand van ijzer.

Een MODERNE methode, maar ene, die haar doeltreffendheid en goedkoopte reeds overtuigend heeft bewezen.

Door veel overheidsinstellingen, rederijen en andere grote industrieën wordt het fosforzuur-beitsen al voorgeschreven voor nieuw constructie-werk op alle gebied: bruggen, schepen, tanks, enz.

Het fosforzuur verwijdert walshuid en roest en geeft een ideale ondergrond, waarop de verf zich kan hechten. Daardoor tevens grote besparing op onderhoudskosten.

Wij maken technisch fosforzuur in grote hoeveelheden en kunnen daardoor dit zuur, speciaal geprepareerd voor het beitsen, zeer goedkoop en in ieder gewenste hoeveelheid aanbieden. Wij lichten U gaarne in omtrent de bouw van de zeer eenvoudige beitsinstallatie en.....

Wij leeren U beitsen !!

Wij zenden U daartoe kosteloos onze deskundige, die niet weggaat, voordat Uw personeel geheel met het beitsen vertrouwd is.

- Op aanvraag zenden wij U onze brochure „IJZER EN ROEST“, waarin een beitsvoorschrift is opgenomen.

Albatros Superfosfaatfabrieken N.V.

voorheen N.V. Vereenigde Chemische Fabrieken

N.V. Amsterdamsche Superfosfaatfabriek

Hoofdkantoor: MALIEBAAN 81

UTRECHT

N E D E R L A N D S F A B R I K A A T

DEELSTATEN, FEDERATIE, UNIE

Agressief communisme bedreigt harmonische ontwikkeling

Nu Amir Sjarifoedin, minister-president van de Republiek Indonesië bij de ondertekening van het Renville-accoord, eenmaal openlijk verklaard heeft, dat hij sinds 1938 in het geheim lid van de Communistische Partij is, voltrekt de radicalisering van de Republikeinse leiding zich in een zeer snel tempo.

Amir Sjarifoedin is weliswaar als premier door Mohammad Hatta opgevolgd, maar hij is thans leider van het „Front Demokrasi Rajat”, zijnde het „Volksfront”, waarin alle — tientallen! — socialistische en communistische politieke partijen en vakverenigingen verzameld zijn. Sinds lang vormt dit „Volksfront” de sterkste macht in de Republiek.

Tegelijk, met Sjarifoedin's uitdagingende verklaring werd een fusie bekend gemaakt tussen „alle socialistische en communistische partijen”. Die van Sjahrir bleef er nog buiten. En tegelijk adviseerde communist Moeso dringend, om aan dit geheel van samengesmolten communistische en socialistische partijen nu maar meteen een wat hij noemde „historische naam” te geven. Welke naam? De naam: „Partai Komunis Indonesia”.....

Enkele achterlijke figuren vonden dit wat al te duidelijk. Maar deze Moeso blijkt een zeer machtig man. Men weet, dat hij onlangs Djocja bereikte met hetzelfde smokkelvliegtuig, waarmee dr. Soebardjo terugkwam uit Praag, waar hij het document ondertekende, hetwelk de uitwisseling van consuls tussen Djocja en Moskou regelde. Moeso nu heeft, sinds hij een kwart-eeuw geleden Indië verliet, in velerlei communistische centra van Azië vertoefd en vele jaren lang in Moskou. Hij heeft kennelijk uit Moskou zo het een en ander meegebracht.....

De radicalisering in communistische geest grijpt snel om zich heen. Te Djocja werd het congres van het „Sobsi” gehouden. Dat is de centrale van 32 vakverenigingen op Republikeins gebied. Met enige miljoenen leden: arbeiders en boeren. Nu moet men dit getal van „enige miljoenen leden” niet al te tragisch nemen. Ten congresse werd verklaard, dat bijvoorbeeld de vakbond van de tani's — de boeren — zich op het standpunt stelt, dat alle tani's automatisch lid van die vakbond zijn, door het simpele feit-zelf dat zij tani zijn. De tani zelf wordt daar niet in gekend, hij weet er niets van, totdat enige „bestuursleden” zich bij hem vervoegen om „contributie” te heffen. Die wordt dan door de brave tani snel betaald, zoals hij alles schielijk pleegt te betalen, wat men met dwang en dreigementen opeist...

Hoe dit nu zij, daar te Djocja hebben de leiders van al die in het „Sobsi” verenigde vakverenigingen besloten: 1. alle compromissen met het imperialisme zijn fout; 2. voortaan moet een consequente anti-imperialistische politiek gevoerd worden; 3. de verdragen van Linggadjati en Renville worden niet erkend en moeten vervallen; 4. consuls moeten uitgewisseld worden met Sovjet-Rusland en de landen van Oost-Europa; 5. het kabinet-Hatta moet aftreden en vervangen worden door een „volksdemocratisch” kabinet; 6. de politiek der „verschroeiende aarde” moet weer krachtig gevoerd worden, met name in de gebieden buiten de Republiek.

Zo heeft tegelijk met het „Volksfront”, dat is de concentratie van socialistische en communistische politieke partijen onder Sjarifoedin, thans ook het „Sobsi”, de concentratie van twee-en-dertig „vakverenigingen” het masker afgeworpen.

Beide belijden zich openlijk en rondt communistisch.

Het is nuttig in dit verband te vermelden, dat tot de vooraanstaande leiders van het „Sobsi” ook Setiadji behoort. Setiadji, oud-lid der Tweede Kamer voor de Partij van

den Arbeid. Troetelkind van Nederlandse progressieve kringen. Geliefd gast op velerlei bijeenkomsten. Nauwelijks was hij in Indië terug, of hij dwaalde naar de Republiek. Nauwelijks was hij in de Republiek, of hij verdwaalde naar het crypto-communisme. En daar eenmaal aangeland, ging de rest vanzelf. Als zijn voorbeeld bepaalde groepen en figuren in Nederland een aansporing tot enige voorzichtigheid geeft, doet het geval-Setiadji nog nuttig werk...

Dit staat in elk geval vast: alle politieke partijen, die zich in de Republiek „socialistisch” of „communistisch” noemden, en alle vakverenigingen in de Republiek hebben thans rond-uit het communisme verkozten.

Het is van enig belang te zien, of de regering Hatta zich nu te Djocja zal kunnen handhaven. Zij steunt, naar bekend, op twee niet-socialistische en niet-communistische partijen, de „Masjoemi” van dr. Soekiman en de „P.N.I.”, waarvan president Soekarno zelf de leider is.

De regering-Hatta heeft onlangs een „nationaal program” samenge-

steld en uit dat „nationaal program” wordt nu een „urgentie-program” samengesteld. Op de samenstelling van dit laatste tracht het „Volksfront” krachtig invloed uit te oefenen, natuurlijk in extremistische geest.

Kundige waarnemers verklaren, dat indien de regering-Hatta zich weet te handhaven, dit alleen kan geschieden indien de communistische leiding van het Volksfront en het Sobsi van mening zijn, dat he' nuttig is tóch weer een nieuw accoord met de Nederlanders te sluiten, dat men dan opnieuw weer kan overtreeden.....

Wanneer dan ook aanstonds van Nederlandse zijde aan de regering der Republiek een „laatste kans” geboden wordt, staat wel tevoren vast, dat de thans op republikeins gebied overmachtige communisten niet van plan zijn de regering-Hatta in de gelegenheid te stellen, enigerlei nieuwe overeenkomst na te komen. Zij zullen die „laatste kans” hoogstens aanvaarden als kans, om hun communistische macht van de Republiek uit te breiden tot het federale deel van Indië.

Men had onderscheid moeten maken

Het probleem van de politieke delinquenten

In de kranten van 22 Juli j.l. hebben wij kunnen lezen, dat de Rotterdammer J. W. de Graay ter dood is veroordeeld wegens moord op een grijsaard, in 1943 gepleegd. De Graay werd geschetst als een fanaticus, die zo ruw optrad tegen de gevangenen, dat zelfs zijn eigen collega's daar aanstoot aan namen en hem meermalen — maar natuurlijk tevergeefs — waarschuwend.

Dit geval, dat één uit zeer velen vormt, en het feit, dat losgelaten SS-ers, enz., reeds weer, om het een of andere motief, tot moord en doodslag kwamen, heeft mij ertoe gebracht het probleem „politieke delinquent” in ons weekblad nog eens wat nader te bezien.

Ik heb daartoe in eerste instantie gegrepen naar de lezing door Dr. Palies enige tijd geleden voor de „Stichting Toezicht Politieke Delinquenten” te Utrecht gehouden. (In druk verschenen bij van Gorcum en Comp. N.V. te Assen, onder de titel „De Politieke Delinquent”, met een voorwoord van Prof. Dr. P. J. Bouman.) Dr. Palies is zenuwachtig en hij benadert het probleem van de psychiatrische zijde, zodat de talrijke andere kanten van het vraagstuk niet in het licht worden gesteld.

Wij stellen ons voor in een volgend artikel iets meer over de maatschappelijke oorzaken van de politieke delinquentie te behandelen.

Het is ongetwijfeld de grote waarde van Dr. Palies, dat hij niet schroomt scherpe kritiek uit te oefenen en dat hij er ons tegelijk bij vertelt hoe het dan wel had moeten geschieden.

Het zal bekend zijn, dat er zich onder de politieke delinquenten vogels van diverse pluimage bevinden. Reeds vroeg heeft Dr. Palies erop gewezen dat er onder deze categorie wel eens individuen zouden kunnen zijn, die door allerlei psychiatrische en psychologische stoornissen tot hun wangedrag waren gekomen. Voor wie nadenkt was dit reeds duidelijk. Wat zich in de concentratiekampen afspeelde, kon voor een groot deel niet anders dan het werk zijn van geestelijk gestoorde en volslagen gekken.

Het is dan ook zeer juist gezien, dat er onder de politieke misdadigers ook een zeker percentage moest zijn dat, evenals een zekere categorie gewone misdadigers, volgens artikel 37a van het Wetboek van Strafrecht berecht zou moeten worden, dat n.l. ook op hen de psychopathenwetten van toepassing moesten wezen. En de kritiek van Dr. Palies richt zich nu

juist op het feit, dat dit bij de bijzondere rechtspleging niet is gebeurd.

De schrijver toont aan, hoe de aantrekkingskracht van b.v. de SS juist op de gepsychopathiseerden groot was, hoe onder hen de neiging bestond de brute vijand te bewonderen en zich met deze te identificeren. Precies hetzelfde wat in de asyls kon worden waargenomen, gebeurde ook in de maatschappij. De geestelijk gestoorde, die zelfs niet meer in de „Arbeidsdienst” te gebruiken waren, kwamen in de SS terecht, terwijl de achterlijke jongen, patiënt van Pro Juventute, werd aangenomen als bewaarder in het kamp Amersfoort...

Interessant is ook de opmerking van Dr. Palies, dat debiliteit gepaard kan gaan met een normaal intellect. Het gedrag van de mens is het belangrijkste. Zijn doen en laten is uiteindelijk het alles bepalende in de misdaadkunde. Hieruit vloeit voort, dat de belangrijkste vraag is, in hoeverre het individu zich kan aanpassen aan de eisen die een geordende maatschappij en de cultuur aan hem stellen. Alleen de maatschappij zelf zal zijn gedrag demonstren. En het is daarom zo betreurenswaardig, dat ook in de bijzondere rechtspraak niet meer rekening gehouden is met het resultaat der juridische en psychiatrische wetenschappen, die ook de persoon van de dader aan een onderzoek onderwerpen.

In dit opzicht, aldus Dr. Palies, heeft de wetgever in Nederland de klok teruggezet.

Wat had moeten gebeuren heeft men verzuimd te doen n.l. het in het leven roepen van een inrichting of kamp, bestemd voor de observatie, de verpleging en indien dat nodig zou mogen blijken voor de voortdurende uitschakeling van eventueel gepsychopathiseerde en t.o.v. de maatschappij gevaarlijke gevallen.

Ook op een andere nalatigheid legt Dr. Palies de vinger.

Concrete gegevens zijn n.l. in ons land weinig bekend ten opzichte van de factoren, die tot het politieke misdrijf hebben geleid; onderzoeken zijn er nauwelijks verricht, publicaties, enigszins wetenschappelijk gefundeerd, zijn er weinig verschenen.

Het Departement van Justitie heeft niet de apparatuur verschaft, die voor zulk een systematisch onderzoek nodig is.

Het gaat in laatste instantie om de echte criminele politieke delinquenten. Het is deze categorie, die onze bijzondere en blijvende aandacht moet vragen. In de gewelds-

Met het voltooiën van deze federatie, met het stichten ener werkelijke Federale Regering, met het oprichten van de federatieve Verenigde Staten van Indonesië wordt nu metterdaad spoed betracht.

Er doen zich in verschillende „deelstaten”, welke samen die Federale Regering zullen vormen, ook soms zeer sterke republikeinse invloeden gelden.

De vraag, in hoeverre men er in slaagt deze te beteugelen — want onder deze omstandigheden betekent „republikeinse” invloed vrijwel steeds „communistische” invloed, kan beslissend zijn voor het staatkundige werk, dat Nederlanders en Indonesiërs thans samen verrichten.

Men kan voornamelijk aannemen, dat in de „deelstaten” — waarvan verschillende leidende figuren de Kroningsfeesten hebben bijgewoond — de redelijke elementen het sterkst zullen blijken. Sterk genoeg, om de republikeins-communistische agitatie in hun eigen gebieden te weerstaan. Sterk genoeg, om eerst zelf de Federatie, dus de Verenigde Staten van Indonesië, tot levende werkelijkheid te maken en vervolgens de Unie tussen die Verenigde Staten en Nederland. Nochtans blijft het ook voor die „deelstaten”, ook voor die „federatie” en ook voor de „Unie” noodzakelijk, dat inzake het in de Republiek zo machtige communisme krachtige beslissingen genomen worden. d. K.

delicten die sommige van deze mensen na hun vrijlating begijnen, wreekt zich de onvoldoende observatie en het totale gemis aan behandeling, waarmee zij weer op de maatschappij werden losgelaten.

Dr. Palies poneert in dit verband de stelling, dat in elke mens het misdadige element aanwezig is; dat goed en kwaad in een mens vlak naast elkaar verborgen liggen. En het zijn nog onbegrepen factoren, die de latente criminaliteit onder de oppervlakte houden.

Waar het nu nog nimmer aan een geleerde gelukt is een oplossing voor de misdaad te vinden, daar zou het, volgens Dr. Palies, van psychiatrisch standpunt bezien niet onmogelijk zijn, dat het aanvaarden van deze denkwijze misschien de bestrijding van de criminaliteit iets dichterbij haar oplossing zou kunnen brengen.

En daarom is het een beschamend feit, aldus schrijver, dat de rechter in de bijzondere rechtspraak zo heel weinig van deze nieuwere ideeën heeft kunnen leggen.

Het is, aldus Dr. Palies, een sociologische fout van de Regering geweest, dat men na de bevrijding alle N.S.B.-ers opgepakt heeft en dat men niet dadelijk getracht heeft een onderscheid te maken tussen enerzijds de ernstige en gevaarlijke criminelen, de verraders, de agressieven, de beulen en de moordenaars; en aan de andere kant al die N.S.B.-ertjes, hoe verwerpelijk fout ook, maar aan wie men tenslotte niets anders dan hun N.S.B.-lidmaatschap ten laste kon leggen.

Meelij behoeven we zeker met de eerste categorie niet te hebben. Zij behoren in strafgestichten of psychopathen-asyls geïnterneerd en onschadelijk gemaakt te worden.

Het boekje van Dr. Palies geeft ons op een en ander een diepere kijk en toont in onze bijzondere rechtspraak een aantal betreurenswaardige leemten.

Misschien dat Dr. Palies toch niet geheel ontkomen is aan „Ueberpsychiatrie”, misschien ook dat in zijn betoog meerdere aanvechtbare punten aanwezig zijn. Het zou ons evenwel te ver voeren hierop dieper in te gaan.

„Ook wie het niet in ieder opzicht met Dr. Palies eens is”, zegt Prof. Bouman in zijn voorwoord, „moge erkennen dat de schrijver nuttig werk heeft gedaan ons in een aantal zekerheden te schokken”.

Vandaar dat wij er nog eens uitvoerig op terugkwamen.

W. VADER Jr.

Het verhaal van de stok en de wortel

Frankrijk onregeerbaar?

De Vierde Republiek heeft dan eindelijk weer haar kabinet. Het elfde in vier jaren. Het heeft moeite gekost, want aanvankelijk weigerden de socialistische, die in de loop van anderhalve maand twee regeringen hebben laten tuimelen (zonder er zelf profijt van te trekken), deel te nemen aan de regering van Robert Schuman, omdat deze niet bereid was de duurre-toeslagen, die zij voor de arbeiders eisten, te geven. Vóór alles schuwden zij de ministeries van arbeid en van binnenlandse zaken (die tot dusver altijd de hunne waren geweest), omdat de minister van arbeid nooit náást, maar altijd tegenover de arbeiders aan tafel gaat zitten, hetgeen thans, nu de verhouding regering—arbeiders zo toegespitst is, de socialistische in een des te pijnlijker parket zou brengen. En de minister van binnenlandse zaken moet met zijn politiek de arbeiders in toom houden, indien dezen tot gewelddadigheden zouden dreigen over te gaan. Zolang die gewelddadigheden alleen op communistische instigatie worden gepleegd, durft een socialistische minister ze nog wel aan, zoals in November van het vorige jaar is gebleken. Maar zodra het blijkt, dat de stakingsbewegingen (die steeds de dreiging van geweld in zich houden) de sympathie van de gehele arbeidersklasse hebben, dan trekt een socialist zijn handen liever af van de taak van ordehandhaving. En deze situatie doet zich juist thans voor in Frankrijk.

Waarom hebben de socialistische er tenslotte toch in toegestemd om toe te treden tot Schumans kabinet en zelfs de portefeuilles van binnenlandse zaken en arbeid aan te nemen? Schuman moet hun belangrijke concessies gedaan hebben, hetgeen wel blijkt uit de benoeming van de socialist Pineau tot minister van financiën en nationale economie. Dat is wel een hele volte-face, na de liberale politiek van Mayer en Reynaud! Dit was de wortel, die Schuman de socialistische voorhiel. Maar op zich zelf zou die wortel toch niet een voldoende verleiding zijn geweest tot deelneming aan het kabinet. Iedere economische politiek immers — hetzij socialistische, hetzij liberale — kan in de huidige chaotische omstandigheden, waarin Frankrijk zich bevindt, niet anders dan pas op de lange duur vruchten dragen. In die tussentijd oogst zij slechts on dankbaarheid en impopulariteit en dat is voor niemand prettig — zeker niet voor de Franse socialistische, die zo buitenmate veel rekening houden met de wensen van hun kiezers.

Behalve de wortel moest er dus ook nog een stok zijn om het werk te voltooien en de socialistische in het kabinet te drijven. Die deed zich voor in de dreiging van komende verkiezingen. Indien het land onregeerbaar zou blijken te zijn — en dat is zeker 't geval, indien de socialistische hun steun aan een regering onthouden —, dan zou er niets anders op zitten dan de kiezers te raadplegen, teneinde het parlement een samenstelling te geven, waarmee wél te regeren zou zijn. Voor niets echter zijn de socialistische zo bang als voor verkiezingen. Zij vrezen met reden, dat deze in een grote achteruitgang van hun aanhang en een reusachtige overwinning van de anti-parlementariër De Gaulle zouden resulteren. Daarom behoefde Schuman hun maar even serieus de mogelijkheid van ontbinding van het huidige parlement, waarin zij nog een belangrijke positie innemen, voor te houden en zij sprongen in het ga-reel. Schuman en zijn katholieke partijgenoten hebben in het algemeen van een hogere opvatting van

hun taak blijk gegeven dan de socialistische: immers bij eventuele verkiezingen zou de M.R.P. net zo goed als deze zware klappen kunnen verwachten. Toch heeft Schuman niet geaarzeld in het uiterste geval te dreigen met de kamerontbinding, waarvan zijn eigen partij ook het slachtoffer zou zijn geworden.

* * *

Frankrijk heeft dus weer zijn regering van de „troisième force“, van de drie partijen van het midden, de socialistische, de M.R.P. en de radicalen. Zij vertegenwoordigen de democratische krachten des lands en verdedigen deze tegen de aanvallen van het meedogenloze extremisme van links en het groeiende caesarisme van rechts. Het is al de vraag, of dit midden op zichzelf sterk genoeg is om, zonder mede-

werking (en vaker zelfs onder tegenwerking) van de vakbonden, die resultaten op korte termijn wensen te zien, Frankrijk uit het economische moeras op te heffen. Deze taak zou in de eerste plaats een eensgezindheid van de midden-partijen moeten vooronderstellen ten aanzien van de middelen daartoe. Die eensgezindheid ontbreekt geheel en al. De socialistische bepleiten ordening, de radicalen de vrije economie. Dit alleen al geeft aanleiding tot de grootste tegenstellingen. En dan laten de partijen nooit na om hun doctrinaire stokpaardjes voor te laten rijden: de socialistische en radicalen zijn uit traditie anti-clericaal; de M.R.P. put zijn kracht uit een verlicht katholisme. Botsingen zouden vermijdelijk zijn in een gedisciplineerder samenleving. De Fransen echter vinden niets prettiger om elkaar op die manier dwars te zitten, hetgeen de geest van solidariteit niet ten goede komt.

Dit alles zou nog dragelijk zijn, als Europa's economische en politieke situatie gezond zou zijn en als niet Frankrijk zo'n vitaal onderdeel van de economische, politieke en militaire „verdediging van het Westen“ was. Als Frankrijk onregeerbaar is, is West-Europa niet levensvatbaar en niet verdedigbaar.

Droevig en bespottelijk

In het jaar, dat Nederland het 50-jarig Regerings-Jubiläum van Koningin Wilhelmina viert, en waarin Prinses Juliana, Moeder van vier dochters, als Koningin der Nederlanden wordt ingehuldigd,

in het jaar, dat op de Tentoonstelling „de Nederlandsche Vrouw 1898—1948“ getoond wordt, hoeveel de Nederlandse vrouwen op alle gebieden presteren,

en op het ogenblik, dat Mevrouw Fanny Blankers-Koen vier gouden medailles in Wembley wint,

meent de Nederlandse Regering, by monde van haar afgevaardigde, de Heer van der Mandele, in het „Comité voor de rechten van den mensch“ van de Sociale en Economische Raad der Verenigde Naties, zich tegen de gelijkheid van rechten voor mannen en vrouwen te moeten verzetten!

Tijdens de behandeling van gelijke economische rechten voor mannen en vrouwen, verzette de Heer v. d. Mandele zich tegen de woorden „gehuwd of ongehuwd“ met betrekking tot de vrouwen, en diende een amendement in, om deze woorden te laten vervallen in het voorstel, aan mannen zowel als aan vrouwen gelijke mogelijkheden te bieden tot het vervullen van iedere administratieve functie, met name by de diplomatieke, consulaire en rechterlijke diensten, alsmede by alle andere openbare ambten.

Een golf van ontstemming voer door de zaal van het „Palais des Nations“ te Genève, waar dit Comité zitting hield. Met verontwaardiging vielen de gedelegeerden successievelijk de Heer van der Mandele aan: Amerika, Frankrijk, Rusland, China, Libanon, enz., allen waren het in dit opzicht eens. En toen het Nederlandse amendement in stemming werd gebracht, viel het met slechts één stem, de Nederlandse, vóór...

Toen ten slotte de eind-resolutie, die volledige gelijke rechten voor mannen en vrouwen bedingt, in stemming werd gebracht en zonder tegenstem aangenomen werd, onthield de Heer van der Mandele zich van stemmen! Droevig en bespottelijk!

L. C. A. VAN EEGHEN
Genève, Augustus 1948

EIGENWIJZE LIEDJES.

Jantje's Jubel!

Pa, ik ben geslaagd!
Pa, je zoon gaat nu ontbloeien
En tot man en mens vergroeien
Mèt diploma H.B.S.!
Nooit meer last van moleculen
En van wetten en formules!
Nooit meer cijfers! Nooit meer les!
Pa, nu kun jij aan jouw leven
Ook weer kleur en inhoud geven.
Niemand, die met repeteren,
Sommen maken, lessen leren
Nu jouw middagtuk belaagt!
Want ik ben geslaagd!

Ja... ik ben geslaagd!
En nu gaat de wereld open,
En ik zie ons samen lopen
Als familie-kapitaal!
Beiden barstensvol met wéten,
Zij 't bij jou dan wat versleten
En bij mij meer integraal...
Samen op één voetstuk staande,
D' armen om elkander slaande...
Ondanks Vondel en Ten Kate
En de ki-ka-koolhydraten
Hebben wij elkaar geschraagd...
Jij bent óók geslaagd!

Pa, we zijn geslaagd!
Pa, wat heb jij zitten zweten
Om nog meer dan ik te weten,
Knapper dan je zoon te zijn.
Als jij je projectievlakken
In en door elkaar liet zakken:
Jouw beschrijving was schijn...
Maar da's overleefd verleden:
ONS behoort voortaan het Heden,
En 't is niet om 't een of ander
Maar wij steunen op elkander
Imbéciel maar onversaagd:
Want we zijn geslaagd!

Brammetje

CRYPTO-COMMUNISME

„Het geval-Sjarifoeddin heeft nog eens fel het gevaar belicht van het in de Archipel voortwoekerend communisme. Daar is immers — gelijk gemeld — komen vast te staan dat de vroegere „socialistische“ min.-president eigenlijk al sedert tien jaren behoorde tot de „Partai Komunis Indonesia“, waartoe hij thans met zijn partij (of een deel althans) openlijk is toegetreden.

Het heeft in onze Volksvertegenwoordiging niet ontbroken aan waarschuwingen, die op het geheim gewroet der vijfde colonne van Moskou in Indonesië, vóór alles in de republiek, de aandacht vestigden.

En niet alleen van de zijde der tegenwoordige fractie-Oud, als wier woordvoerder Mr. Vonk, laatstelijk procureur-generaal bij het Hoog-gerechtshof van Ned. Indië, zonder ophouden op dit aambeeld, hamerde. Doch onder het regiem-Jonkman vonden die waarschuwingen bij het Departement slechts een half oor en men was maar al te gaarne geneigd de betekenis der zaak waar het om ging te verkleinen. Zo'n vaart zou het heus niet lopen!

Nu blijkt, dat de regering der republiek voor ongeveer drie kwart onder communistische invloed staat, zal men in Den Haag deze apathische kijk op het gevaar toch wel moeten opgeven. Nog zo pas (17 Aug. j.l.) heeft Minister-Pre-

sident Drees zich tegen het verwijt moeten verdedigen van teveel tegemoetkomendheid tegenover de communisten van Djokja. Intussen hoorden wij uit de jongste Memorie van Antwoord aan de Eerste Kamer over de Grondwetsherzieningsvoorstellen alreeds een beslist geluid opklinken bij de overigens reeds herhaalde verzekering, dat de regering al haar aandacht gericht houdt op de steeds verder om zich heen grijpende activiteit der communisten.

Wij durven daarom vrouwen dat het nieuwe kabinet ten deze een beslist andere koers zal varen dan het vorige“.

(Uit: de Maasbode van 3 September).

Ondanks de gebreken en ondanks de methode

„Als iets vereist is om de gebreken van ons staatsbestuur te herstellen, dan is het de herleving van de publieke geest”
Prof. mr. B. M. Telders

Gedachten over de Kabinetsformatie in Nederland

De samenstelling van een nieuwe regering is in Nederland een kwestie van wikken en wegen, van passen en meten, in zeker opzicht van loven en bieden. In zijn boek „Het constitutioneel recht van het Koninkrijk der Nederlanden” vestigt Mr. P. J. Oud er de aandacht op, dat de adviezen, welke in verband met de kabinetsformatie aan de Kroon worden uitgebracht veelal geheim plegen te zijn en te blijven. Deze praktijk, zo zegt Mr. Oud, is niet zonder bedenking. Zij verhindert dikwijls op juiste wijze de verantwoordelijkheid vast te stellen voor het al of niet slagen ener bepaalde formatie. Vooral bij de niet geslaagde formatie is dit het geval. De Nederlandse kiezer begrijpt van dit wikken en wegen, dit passen en meten en — zo men wil — dit loven en bieden in het geheim over het algemeen heel weinig. Hij is aangewezen op wat hem ter ore komt, hetzij van welingelichte zijde, hetzij van iemand, die het in de zoveelste fase heeft vernomen van een „die het weten kan”. De pers doet tijdens en na de formatie alle moeite om via de haar ten dienste staande bronnen de waarheid betreffende de vermoedelijke formatie en de daarbij gemaakte afspraken en voorwaarden te ontdekken. Zo nu en dan laat een der bij de regeringsamenstelling betrokken politici, hetzij in de volksvertegenwoordiging of daarbuiten iets los, dat van betekenis is voor het vestigen van een oordeel over de wijze, waarop een nieuwe regering is of zal worden samengesteld. In het algemeen kan evenwel worden gezegd, dat de samenstelling van een nieuwe regering in Nederland tot haar verschijnen voor de Volksvertegenwoordiging is gehuld in een waas van geheimzinnigheid

Wanneer wij de wijze van samenstelling van een nieuw ministerie in Nederland vergelijken met die in Frankrijk en Engeland, dan treden enige kenmerkende verschillen naar voren. Deze verschillen zijn weer het gevolg van het verschil in karakter van het parlementaire stelsel in Frankrijk, Engeland en Nederland.

In tegenstelling met het Engelse en Nederlandse parlementaire stelsel is bij het parlementaire stelsel in Frankrijk geen evenwicht tussen regering en parlement aanwezig, doch valt een voortdurend overwicht van het parlement over de regering waar te nemen. Redslob ziet in dit belangrijke feit een reden om het Franse parlementaire stelsel niet onder de „ware” stelsels te rekenen, doch kwalificeert het als „onecht” parlementarisme¹⁾.

De oorzaken van de ontwikkeling van het parlementaire stelsel in Frankrijk tot de vorm, waarin het thans bestaat, kunnen worden gevonden in historie en volkskarakter. In tegenstelling met Engeland en Nederland, waar de stelsels ontstonden langs de weg der evolutie, waren in Frankrijk revoluties nodig om het stelsel te vestigen. Bovendien heeft de politieke overtuiging, die zich in Frankrijk bewust was van de soevereiniteit van het volk, in sterkere mate dan in de constitutionele monarchieën van Engeland en Nederland, in revolutionaire zin invloed op de ontwikkeling van het parlementaire stelsel uitgeoefend. Zo moest de politieke uitgeschaal uit haar evenwicht geraken en doorslaan naar de zijde van het parlement.

In Frankrijk regeert niet de regering, doch de wisselende meerderheid van het parlement.

* * *

Daardoor ontstond de onbestendigheid der regering en een gebrek aan gevoel van verantwoordelijkheid, zowel bij de ministers als bij de volksvertegenwoordigers en de kiezers. Een minister toch heeft in vele gevallen niet de tijd om zijn capaciteiten te toetsen of hij wordt belemmerd door de zekerheid binnenkort te moeten aftreden. Het gezag van de minister wordt daardoor ondermijnd tegenover het volk, de volksvertegenwoordigers en tegenover zijn ambtenaren, die bij het al of niet voldoen aan verzoeken van een minister rekening houden met de mogelijkheid van het binnenkort weer aftreden.

De onbestendigheid der regering is de kwaal van het Franse parlementaire stelsel.

Alleen de staatsvorm: de republiek is het bestendige element in de Franse samenleving. Hij bestaat reeds van 1871 af en heeft in duur de monarchie, die in Frankrijk 34 jaar en de dictatuur van Napoleon, die 36 jaar bestond, overtroffen.

Daarbij vertoont de staatsrechtelijke functie van de president van de Franse republiek vele punten van overeenstemming met die van de monarchen in de parlementaire geregeerde landen Engeland en Nederland.

Maar daarnaast uit zich de onbestendigheid weer in het grote aantal constituties, dat Frankrijk heeft gekend. Een Parijse boekhandelaar meende naar aanleiding van 'n vraag van een Amerikaanse koper naar een exemplaar van de Franse constitutie zelfs te kunnen antwoorden, dat hij geen periodieken verkocht!

Deze onbestendigheid heeft de aandacht gevraagd zowel in het binnenland als in het buitenland van Frankrijk.

Metternich heeft over de Franse ministeries eens gezegd: In Frankrijk heeft een ministerie geen morgen, het moet zaaien en oogsten op dezelfde dag. En Lloyd George beweerde, dat een Franse regering, die langer dan een jaar duurt, een natuurwonder is. André Tardieu voegt hieraan toe, dat Lloyd George bij het stellen van de termijn van een jaar nog zeer mild is, wanneer men ziet, dat Frankrijk van 17 Februari 1871 tot 1 November 1937 werd geregeerd door 103 kabinetten met een gemiddelde tijdsduur van zeven maanden. Van deze 103 kabinetten waren er 8, die meer dan twee jaren, 10 die meer dan een jaar duurden, 30 duurden niet langer dan drie maanden, terwijl er vele niet langer dan acht uren in het leven wisten te blijven²⁾.

Tengevolge van deze onbestendigheid wordt Frankrijk niet alleen niet geregeerd, het wordt zelfs niet geadmireerd of zoals Tardieu het uitdrukt: men regeert Frankrijk niet, men twist er alleen maar om.

Het parlementaire stelsel, zoals dat zich in Frankrijk heeft ontwikkeld, heeft niet gebracht een traditioneel sterk gezag, integendeel: onbestendigheid en gebrek aan gezag.

* * *

In Engeland zien we een geheel andere gang van zaken. Harold J. Laski zegt in zijn boek „Parliamentary Government in England”, dat de ontwikkeling van het

parlementaire stelsel in Engeland er een is geweest van vreedzaam overleg.

Het Engelse volk blijkt een speciale aanleg te hebben voor de moeilijke kunst van „self-government”.

De meest kenmerkende karaktereigenschap van het Engelse parlementaire stelsel is, dat alle macht op wetgevend en bestuursgebied berust bij de regeringspartij. Het is „government by party”, waarbij de grote parlementariërs tot regeerders worden gemaakt. Het parlementaire stelsel kwam hierin in Engeland tot volledige ontwikkeling, omdat het volk in het kiezen van haar vertegenwoordigers tevens haar regeerders kiest. Bij het Engelse parlementaire stelsel kan de regering dus niet alleen op den duur met instemming van de meerderheid van het parlement blijven regeren, maar is de meerderheid van het parlement tevens regering.

Deze meerderheid in het parlement wordt in Engeland niet gevormd door het kiesstelsel met evenredige vertegenwoordiging, doch door een meerderheidsstelsel met districtenindeling.

Gedurende lange tijd is de staatkundige constellatie in Engeland deze geweest, dat de politieke strijd liep tussen Tories en Whigs, later conservatieven en liberalen. Nadien zijn daarbij nog de socialistische gekomen en traden van tijd tot tijd enige splitsingen op, doch over het algemeen bracht de vorming van een homogene meerderheid bij de vorming van een regering geen moeilijkheden met zich. Zo zien we dan, dat in Engeland de regering slechts aftreedt als de meerderheid in de volksvertegenwoordiging tot minderheid wordt. Van een dualisme van macht van regering en parlement is derhalve geen sprake; er is slechts plaats voor een volkomen eenheid. De mogelijkheid van wijziging van meerderheid in minderheid in het parlement is de waarborg voor de democratische instelling der regering³⁾.

* * *

Het Nederlandse parlementaire stelsel kent noch het stabiele evenwicht van het Engelse, noch het parlementaire overwicht van het Franse stelsel.

Het belangrijkste verschil tussen het Nederlandse en het Engelse parlementaire stelsel is te vinden in de vorming van de regering in overeenstemming met de meerderheid in het parlement. Is in Engeland de meerderheidspartij tegelijk regeringspartij met de leidende parlementariërs als minister, in Nederland berust het ministerie, door het grotere aantal politieke partijen, op een compromis, dat de kamerfracties na de verkiezingen onderling aangaan⁴⁾. Het ministerie wordt in beginsel dus samengesteld door de Kamerfracties. De kiezers hebben slechts geringe invloed op de vorming van het ministerie, terwijl in Engeland de kiezer weet, door zijn stem op een bepaalde volksvertegenwoordiger uit te brengen tevens de kans om van deze vertegenwoordiger een minister te maken, te vergroten. In Nederland blijven de parlementariërs volksvertegenwoordigers, hetgeen de vorming van politiek krachtige ministeries niet ten goede is gekomen. Het vormen van een meerderheid in het parlement is in het Nederlandse stelsel steeds een moeilijkheid geweest. Bovendien werkt de te geringe invloed van de kiezers op de vorming van het ministerie de geringe belangstelling van de kiezers voor de resultaten der verkiezingen in de hand.

Uit het voorgaande is reeds duidelijk gebleken, welk een belangrijke invloed het kiesstelsel uiteindelijk op 't vormen van een ministerie heeft. Ortega y Gasset⁵⁾ gaat zelfs zo ver, dat hij het heil der democratieën geheel wil laten afhangen van de wijze van de verkiezingen. Al het andere — zo zegt hij — komt op de tweede plaats.

Er is over ons kiesstelsel veel geschreven en gesproken. Het zou te ver voeren daar diep op in te gaan. De uitvoering van het stelsel van evenredige vertegenwoordiging heeft — zonder daarbij afbreuk te doen aan de goede eigenschappen van 't systeem — geen ideale wijze van verkiezen tot stand gebracht. Het euvel der kleine partijen — door mr. Oud eens „de kanker van de evenredige vertegenwoordiging” genoemd — kan thans wel als voldoende bestreden worden beschouwd. Daarentegen zijn de bezwaren van een vermindering van de „politieke geest”, de verstarring van het politieke leven en de moeilijkheid om te komen tot het vormen van krachtige ministeries blijven bestaan.

Mr. J. Drion heeft in een in 1946 verschenen brochure getiteld: „Naar een nieuw kiesstelsel” een pleidooi geleverd voor een kiesstelsel met enkelvoudige districten, zonder herstemmingen, doch waarbij de stemmen van minderheden niet geheel verloren zouden gaan. Inderdaad zal in die richting moeten worden gezocht om het element van „wedstrijd” weer in ons kiesstelsel te brengen en de starheid van het politieke leven te doorbreken.

De in dit jaar gehouden verkiezingen en de daarop volgende moeilijkheden om te komen tot een krachtig ministerie hebben nogmaals bewezen van welk een uitermate groot belang een goed kiesstelsel is. Het kiesstelsel bepaalt het karakter der democratie.

Wanneer het huidige kabinet Drees er in zal slagen om een krachtig beleid te voeren — hetgeen van ganser harte mag worden gehoopt — dan zal dat zo zijn ondanks de gebreken van ons kiesstelsel en ondanks de methode volgens welke in ons land een ministerie tot stand wordt gebracht.

's Gravenhage A. A. C. REEDIJK

¹⁾ R. Redslob, Die parlamentarische Regierung in ihren wahren und in ihren unrechten Form.

²⁾ zie André Tardieu, La Profession parlementaire.

³⁾ Zie Dr. F. A. de Graaff, Verhouding tussen regering en parlement.

⁴⁾ Mr. C. H. Telders „Onze regeringsvorm” in Criterium nrs. 3-4, jaargang 1945/46.

⁵⁾ in „De opstand der horden”.

Contrabande

Baarle-Nassau, 22 Aug. Vrijdagavond werd de Nederlands-Belgische grensplaats Baarle-Nassau in opschudding gebracht door een massale overval van ambtenaren, politiebeambten en kommiezen. In korte tijd werden alle Nederlandse winkels, waar Belgische artikelen worden verkocht, bezet en contrabande, die alleen in Belgische winkels mogen worden verkocht, bestaande uit chocolade, sigaretten, shag, koffie, thee en zuidvruchten, werden in beslag genomen.

(Uit de Volkskrant van 23 Augustus 1948)

Opnieuw beginnen

DOOR AMY GROSKAMP-TEN HAVE

Vacantie, Feesten en Zomer zijn voorbij

En dit is onze taak

De vakantie is voorbij.
Het kroningsfeest is voorbij.
De zomer is voorbij.

Eigenlijk is alles wat ons in de afgelopen maanden zo intens heeft bezig gehouden zo'n beetje voorbij en wij moeten ons weer opnieuw gaan bezinnen over onze taak in het klein en onze taak in het groot. Onze taak in het klein: onze werkkring in het huishouden met man en kinderen met al de duizend en één zorgen en besommeringen, met al de moeilijkheden en zwaarigheden maar ook met al de heerlijke innige vreugden en verrassingen — of onze werkkring buitenshuis met alle afwisseling en inspanning, met alle ijver en nijd en in beslagnemende concentratie, maar ook met alle trotse voldoening om uiteindelijk succes.

Of — misschien is het alleen maar onze taak om ergens te liggen en te trachten geduld te hebben en vertrouwen.

Onze taak in het groot: de warme levende belangstelling die wij moeten koesteren voor het gebeuren op het grote wereldtoneel, de belangstelling die zich uiteindelijk manifesteert in de spontane daad van het offeren der eigen persoon: het offer van de vrije tijd, van de vaak zwakke kracht, van het zich opnieuw inspannen na gedane dagtaak.

Als dan alles wat in kleurige flitsen van verre of van nabij aan ons voorbijschoot tot herinnering is verstild, dan lijkt het leven opeens saai en dor en kleurloos. En dan valt het opnieuw beginnen, het opnieuw opnemen van de taak die even werd neergelegd, zwaar.

Niet voor allen — o neen —! er zijn van die flinke durvende voortvarende zielen die voordat de vakantie nog goed en wel om is, alweer haken naar het werk-dat-wacht.

Zij hebben nieuwe plannen uitgebroed, zij hebben afstand genomen en 'n betere kijk op de dingen gekregen, zij kunnen nauwelijks afwachten tot zij weer kunnen beginnen.

Maar het merendeel onzer is niet van zo flinke makelij: als we een beetje langzaam een beetje onwennig, een beetje pruttelend ons weer in het gareel van onze taak in het klein hebben aangepast, in gedachten nog vaak omkykend naar de zonnige dagen die achter ons liggen, dan schiet de taak in het groot er maar al te vaak bij in. Wij hebben een gevoel of het leven op ons afstormt, of het ons op een stiekeme kwaadaardige wijze bombar-

deert met allerlei kleine keurig verpakte moeilijkheden die je eerst niet dadelijk als zodanig herkent — zo iets als een Sinterklaas surprise die een hatelijkheid bevat!

En als dan een van de Flinke Zielen met de stok van haar voortvarendheid in onze trage gelatenheid roert, dan borrelt er alleen maar onwil en afkeer naar boven.

Laat me met rust

„Laat-me-met-rust-!“ brommen wij. „Mijn hoofd staat nu niet naar politiek en verenigingsleven en zulke dingen..... „en wij grijpen met een suggestief gebaar naar dat arme geplaagde hoofd, waarin als in een kinkhoorn het ruisen van de zee naklinkt — of het denderen van een trein of misschien alleen maar de straffe wind die over de dijk woelt...“

Opnieuw beginnen — ja, dat willen wij wel, maar liefst met een lange aanloop. En als we dan goed en wel weer op gang zijn, dan bloeit er ergens in ons wezen een kleine stille voldoening, een heimelijke bewondering voor het eigen ik, omdat we dat zo netjes hebben klaar gespeeld — al schiet de taak in het groot er de eerste tijd vaak bij in. En die taak mag niet worden verwaarloosd, want zij is een onverbrekelijk deel van onze levenstaak.

Opnieuw beginnen dat betekent: opnieuw proberen, opnieuw strijden, opnieuw falen en opnieuw weer van voren af aan beginnen.

Opnieuw beginnen betekent: durven — vertrouwen en willen. Vooral

dat laatste: willen moeten wij en dan gaat het — dan gaat het altijd. Misschien niet zo gauw en misschien niet zo goed als wij wel zouden wensen — maar het gaat —!

Zij die willen vatten haar tweeledige taak in een moedige greep samen: de taak voor gezin en beroep en de taak voor de gemeenschap.

Het kan niet genoeg gezegd worden dat op iedere vrouw de plicht rust zich in dienst van de gemeenschap te stellen naast en bij en boven haar taak in gezin of beroep.

Schouders naar achteren!

Opnieuw beginnen..... dat betekent: de moeilijkheden en mogelijkheden opnieuw groeperen — hoofd omhoog en schouders naar achteren en dan er moedig op los. Het betekent ook: eindelijk eens doen wat wij ons al zo lang hadden voorgenomen en waarvan we zo trouw en zo steevast beweren: och-ja-daar-kom-ik-niet-toe!

En nu zullen er ongetwijfeld velen zijn, die of smalend of ongeduldig of zuchtend of spotachtig tegenwerpen: dat is allemaal goed en wel als je geld hebt en tijd en lust en je voelt je sterk en gezond en je hebt toch niets anders te doen....

Neen — och neen, zo is het niet. Het penningske der weduwe had daarom zo'n grote waarde, omdat zij van het weinige dat zij te missen had, nog iets afstand — iets af wilde staan.

Als wij onze plicht tegenover de gemeenschap gebruiken als tijdverlief, als surrogaat voor iets beters of als modegril omdat-iedereen-tegenwoordig-zoiets-doet, dan is het toch het ware niet. Dan is het niet de ernstige en diepgevoelde wens mede te helpen aan de opbouw van de maatschappij, maar een zuiver zelfzuchtige doelstelling, die ons drijft.

Niet alle vrouwen zijn geschikt voor het verenigingsleven en slechts weinigen zijn podium-figures. Maar ook buiten de vereniging en ver van het spreekgestoelte is veel, heel veel en mooi werk te verrichten, werk, dat de onderbouw van de maatschappij consolideert en een hechte basis helpt vormen waarop anderen verder kunnen bouwen.

Het sympathieke stukje van de heer v. d. Haar in ons blad van 3 Sept. j.l. was mij uit het hart gegrepen: de jeugd op tactvolle en wijze manier begrip voor politiek bijbrengen, ziedaar een schone taak voor ons vrouwen. Maar — wij kunnen slechts van datgene wegschenken dat wij bezitten en daarom moeten wij in allereerste aanleg zorgen dat wij door studie en informatie en inlichtingen iets verkrijgen dat waard is aan de jeugd te worden medegegeven.

Het is eigenlijk net zo iets als de spreuk: Verbeter de wereld — begin bij jezelf —!

Wij moeten kritisch luisteren en kritisch lezen en daaraan gaat al weer iets anders vooraf: Wij moeten belangstelling aankweken voor de wereldproblemen van vandaag.

Dat moet er nog bij

Ja precies — dat moet er ook nog bij! bij al dat huiswerk en al dat verstelwerk, die kantoorarbeid of die lange uren in winkel of fabriek. Enne..... die belangstelling mag zich niet beperken tot een zuchtend en hoofdschuddend constateren dat-het-toch-zo'n-bende-is-in-de-hele-wereld!!

Als wij de herfstmaanden eens gebruikten om ons zoveel mogelijk op de hoogte te stellen van diverse stromingen en politieke richtingen, opdat wij als straks de lange wintermaanden voor de deur staan, belangrijke gesprekstof in voorraad hebben om onze jongeren wegwijs te maken in de doolhof?

Opnieuw beginnen — daar klinkt iets in van een belofte maar ook — van een nieuwe verantwoordelijkheid. En eigenlijk hebben wij geen einde van een vakantie of het einde van de zomer nodig om opnieuw te beginnen: is niet iedere dag een nieuw begin? Hebben wij niet elke dag een moment van aarzelend weifelen — een aanloop — een even adem scheppen eer wij lostrekken op het vele dat weer wacht? Iedere dag een nieuw begin — vandaag is goed en morgen en overmorgen.... ALS WIJ WILLEN EN ALS WIJ BEREID ZIJN!

Adreswijziging

Mevr. A. Fortanier—de Wit.

Het adres van Mevr. Fortanier—de Wit, tot nog toe luidende Milletstraat 43 te Amsterdam zal van Vrijdag 10 September a.s. af zijn: Ter Hoffsteedeweg 26, Bloemendaal, post Overveen, Telefoon: 25287.

Ingevolge papiertoewijzing B.P.P. no. 5871 verschijnt deze uitgave wekelijks en is de omvang van dit nummer 8 pagina's formaat 28½ x 42.

Betonartikelen

N.V. BETONDAK

fabriek van bouwmaterialen ARKEL
kantoor te GORINCHEM

Fa. Plastimode

Knopen en Gespen voor groothandel en industrie
AMSTEL 252 AMSTERDAM-C.

Hotel Café Restaurant

Rotterdam Zuid „Het Witte Baard”

U PEINST OVER EEN GESCHENK?

S. K. Citroen

HOFJUWELIER;
S GRAVENHAGE

HOOGSTRAAT 23 TELEFOON 11.17.57

GESCHENKEN IN ALLE PRIJZEN

sihi POMPEN

voor Scheepvaart
en industrie

Raadpleeg onze
technische dienst

Machinefabriek

C. MATERS C.V.
Beverwijk, Tel. 3141

N.V. CORNs. SWARTTOUW'S STUWADOORS MAATSCHAPPIJ

Rotterdam

Lossen en laden van zeeschepen en alle verdere werkzaamheden.

Opslag van alle soorten goederen.

Het hoofdkantoor, Willemskade 21, verstrekt gaarne op aanvraag inlichtingen.

Bijkantoren te:
AMSTERDAM - ANTWERPEN - GENT.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

VRIJDAG 17 SEPT. 1948 - No. 25

ZELFS DE STERKE
VERDRAAGT DIT NIET

(pag. 5)

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Bij het begin van het Werkseizoen

In de aanstaande week zal de politieke arbeid in ons land weder een nieuwe stimulans krijgen. Dinsdag immers zal H.M. de Koningin in de verenigde vergadering der Staten-Generaal de Troonrede uitspreken, waarin de beginselen van het beleid dezer regering nader zullen worden ontvouwd. Wij koesteren daarvoor bijzondere belangstelling. De verklaring, waarmede het Kabinet kort na zijn optreden in de Tweede Kamer is gekomen, was weliswaar zodanig, dat wij daarin veel goede elementen zagen, die ons vertrouwen gaven, maar veel werd kort behandeld. De minister-president heeft ons toen ook naar de komende Troonrede verwezen. Daarvoor moest ook het een en ander bewaard blijven!

* * *

Moge in de Troonrede duidelijke taal gesproken worden! Dit is een wens, die wij niet terwille van ons zelf alleen uiten, maar er zijn in ons land voorlichters der publieke opinie voor wie men niet duidelijk genoeg zijn kan. Zo hebben wij in deze dagen met verbazing kennis genomen van hetgeen in het dagblad Trouw is geschreven. En wel naar aanleiding van geruchten die over dr. Van Mook de ronde doen. De luitenant-gouverneur-generaal heeft in de afgelopen jaren veel critiek gehad. Daarover uit te spreken is thans geen zin. De lezers kennen het standpunt van onze partij. Onze woordvoerders in Tweede en Eerste Kamer hebben bij voortdurende grote bezwaren tegen dr. Van Mook naar voren gebracht. Nu gaan allerlei verhalen, die er op neer komen, dat ook in het kabinet een stroming bestaat, die het aftreden van dr. Van Mook eist. Juicht nu de krant der anti-revolutionairen, die ook altijd fel tegen deze autoriteit heeft gereageerd? Och neen. De redactie van Trouw verbaast er zich zeer over, dat de vervanging van dr. Van Mook wordt gewild! Het geheim van die verbazing ligt hierin, dat Trouw maar steeds wil volhouden, dat door de komst van het nieuwe kabinet niets gewijzigd is. Nu lijkt het er op, dat het blad gaat vrezden, dat het voor ieder duidelijk gaat worden, dat er wel degelijk iets veranderd is. Wat het geval zou zijn als dr. Van Mook zou heengaan. Het is daarom wel goed voor bladen als Trouw, dat de Troonrede klare taal spreekt.

Nog willen wij over dit punt zeggen, dat wij ons de beduchtheid van het A.R. dagblad ook wel om andere redenen begrijpen. De politiek der anti-revolutionairen heeft geleid tot volkomen onvruchtbaarheid. Van die zijde is zo gemaanoeuvreerd, dat men thans buiten spel staat en geen enkele reële invloed vermag uit te oefenen. Dat is een verdrietige positie in de politiek. De andere voormalige oppositiepartijen, de C.H.U. en de V.V.D. hebben verantwoordelijkheid niet geschuwd. Zij hebben er daarbij niet tegen op gezien het belang harer partij geheel opzij te zetten. Daardoor hebben zij echter ook invloed gekregen. Waar het in de politiek toch om te doen is, wil men iets bereiken. Het lijkt er nu op, dat de houding van het A.R. blad wordt ingegeven door spijt. De druiven zijn zuur, zo hoorden wij dezer dagen zeggen.

* * *

Aan het bovenstaande willen wij thans niets meer toevoegen. In de aanstaande week gaat de politieke molen weer volop draaien en er zal in de eerstkomende tijd voldoende gelegenheid zijn over allerlei vraagstukken te schrijven. In de eerste plaats naar aanleiding van de begroting, maar ook het Indische vraagstuk zal ons sterk bezig houden, terwijl de Tweede Kamer op 8 September meer dan dertig ontwerpen van wet in de afdelingen onderzocht heeft, die dus ook in de nabije toekomst de aandacht zullen vragen. Onder meer de wetsontwerpen inzake

bedrijfsorganisatie, betreffende de ondernemingsraden alsmede verplichte verzekering van werknemers tegen geldelijke gevolgen van onvrijwillige werkloosheid. Daarover is het laatste woord nog niet gesproken.

Voor wij al die onderwerpen gaan aansnijden willen wij een enkel woord wijden aan onze partij. Mede ook, omdat wij nu weer staan aan het begin van het winterseizoen, dat, naar onze mening, zeer goed gebruikt zal moeten worden. Want hoewel wij zeer tevreden zijn met de bij de verkiezingen behaalde resultaten, mogen wij toch niet in zelfvoldaanheid gaan terneer zitten totdat weer nieuwe verkiezingen in het zicht komen. Onze partij moet verder worden uitgebouwd en bij voortdurende moet gewerkt worden aan haar innerlijke versteviging.

* * *

Met onze partij hebben wij bereikt, dat de politiek-vrijzinnigen nu één huis hebben, waarin zij zich thuis kunnen gevoelen. Dit is het streven geweest van velen, die zich in de oorlogsjaren hebben beraden op het na-oorlogse gebeuren. De oprichting van de Partij van de Vrijheid, — het initiatief van een kleine groep aan welker hoofd mr. Stikker zich heeft willen stellen — was een stap in de goede richting. Wij waren er daarmede echter niet, maar in de kolking van de eerste periode na de bevrijding was het niet te verwachten, dat de partijformatie ineens voor elkaar zou zijn. Het is een zoeken en tasten geweest naar nieuwe banen en dat kost tijd. Verheugend was, dat de vooruitstrevende elementen in de Partij van de Vrijheid de koers hebben kunnen bepalen. Omdat zoveel jongeren in de leiding zaten kon ook het vertrouwen onder de jongere kiezers worden gewonnen, die de grote meerderheid daarvan vormen.

Zoals gezegd, met de Partij van de Vrijheid was de oplossing er niet. Een nieuwe fase in de politieke ontwikkeling werd ingeleid door het sein van mr. Oud in het najaar van 1947, waardoor nieuwe mogelijkheden in het verschiep kwamen. Diverse besprekingen hebben daarna plaats gehad van twee delegaties, één van het z.g.n. Comité-Oud, één samengesteld door het hoofdbestuur van de Partij van de Vrijheid. Overeenstemming kon worden bereikt en de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie, waarin allen zich verenigen konden, werd gesticht.

* * *

De eerste krachtproef is uitstekend geslaagd. Onze 8 zetels in de Tweede Kamer tonen, dat onze partij bij de kiezers heeft „aangeslagen”. Het komt er echter nu op aan te zorgen, dat wij in de eerste plaats ons ledental in overeenstemming brengen met onze krachtig toegesloten aanhang, mede ook al omdat de groepen, die ons thans de sympathie hebben betoond in onze partij en vooral in de leiding van partij en afdelingen haar weerspiegeling dienen te vinden. In de laatste „Mededelingen” van het hoofdbestuur heeft dit college de betrokken instanties van de partij ook op de noodzaak van ledenwerving gewezen en wij willen van onze zijde dit verzoek met nadruk onderstrepen. De komende weken mogen in alle afdelingen in het teken der ledenwerving staan. Afdelingsbesturen kent Uw plicht! En de leden roepen wij individueel op mede te helpen deze actie te doen slagen. Met alleen maar lid zijn mogen wij niet volstaan. Er is voor onze partij en onze beginselen een verheugende sympathie en het vertrouwen bij velen is gewekt. Dit moet nu aangegrepen worden om onze partij omhoog te stuwen. Daarbij mag geen onzer leden terzijde staan. Zeer terecht heeft het hoofdbestuur er ook op gewezen, dat de werving der nieuwe leden, het aantrekken van de ons sympathie toedragende

groepen binnen onze partij, ook in het bijzonder nodig is met het oog op de gemeenteraadsverkiezingen. Dan immers kunnen „de nieuwen” meedoen aan de candidaatstelling, hetgeen nodig is voor de vorming van kandidatenlijsten waarop mensen uit de diverse geledingen van ons volk een plaats zullen moeten vinden. Het is dus van eminent belang voor de consolidatie van de positie onzer partij, dat de ledenwerving met de grootste energie wordt aangevat!

* * *

Werving van leden. Laat daarbij sterk ook gedacht worden aan jonge krachten. De partij zelf heeft deze zeer van node. Daarnaast zij er een jeugdorganisatie, die de jeugd opvangt, waarbij het principe gelde: voor en door de jeugd.

In dit verband mogen wij er wel op wijzen van welk een grote betekenis een jeugdorganisatie is. Voor de oorlog kenden wij in het vrijzinnige kamp de Vrijzinnig Democratische Jongeren Organisatie en de Bond van Jong-Liberalen. Verscheidenen, die in deze organisaties hun opleiding en scholing ontvingen, zitten thans in het parlement. Voor onze partij willen wij slechts denken aan de leden der Tweede Kamer mevrouw Fortanier-de Wit en Korhaas.

Tevens toont dit aan de noodzaak van kaderwerving. Bij de laatste verkiezingen is gebleken, dat onze partij een tekort heeft aan geschookt kader. Eenvoudig gezegd: wij hebben veel te weinig goede sprekers en andere propagandisten. Gevolg: de enkele goede zijn overbelast, terwijl vele plaatsen uit het land toch nog onbewerkt bleven. Ook dit moet veranderen. En daarom willen wij ook met kracht vragen het kaderwerk uit te breiden, opdat wij een corps van krachtige propagandisten, terwijl wij tevens onze toekomstige kandidaten voor gemeenteraden, Staten en Parlement, maar ook voor onze partijbestuurscolleges, kunnen voorbereiden. Politiek is nu eenmaal een ambacht, dat slechts door stage oefening kan worden geleerd.

Er is dus werk aan de winkel. Men pakke aan! Het secretariaat geeft de nodige inlichtingen.

K.

Vijand No. 1

Dat het communisme een ernstige bedreiging voor de wereldvrede vormt, zal tenslotte wel ieder weldenkend mens duidelijk zijn geworden. Wij willen er hier op het ogenblik niet langer bij stilstaan. Wij verwijzen slechts naar de intimidatie in Berlijn en het drama in Polen, waar plotseiling communist no. 1, Wladyslaw Gomulka, in ongenade viel.

Ons trof echter een ander minder opvallend bericht volgens hetwelk Radio Kiev een oproep heeft uitgezonden, waarin aan de communistische jeugd wordt gevraagd aan de anti-godsdienstige propaganda deel te nemen. Bij de communistische jeugd, aldus luidde de boodschap, bevinden zich nog te veel achterlijke elementen, die nog onder de invloed staan van de godsdienst. Ook moeten de leiders van de communistische jeugd hun pogingen, met het oog op de totale vrijmaking van de jeugd, verdubbelen. De godsdienst is een „anti-wetenschappelijke en reactionaire leer. Zij belet de mens een consequent burger te worden van de socialistische staat.”

Ziedaar met welk een vergif de jeugd in Rusland wordt bewerkt. Ziedaar ook nog eens ten voeten uit de noodzaak, de strijd, daar waar het maar mogelijk is, tegen het communisme op te nemen. Ziedaar ook de noodzaak, het communistische gevaar niet te onderschatten.

Laat een ieder, waar hij ook kan, voorkómen dat dergelijke ziektekiemen onze jeugd aantasten. Laten wij de geesten fris en zuiver houden. Het gaat om het behoud van onze beschaving en het Christendom.

Eerste Kamer hield belangrijk debat

WENDELAAR
...dat zwevende...

In het vervolg van zijn rede, waarvan wij in het vorige nummer het eerste gedeelte reeds beknopt weergaven, kon prof. Molenaar het nog een vooruitgang noemen, dat het huidige Kabinet tenminste de hoogst onbevredigende toestanden in, alsmede de teleurstellende houding van, de republiek erkent. Ook de heer Drees had het met zoveel woorden toegegeven, dat de toestand „uitermate teleurstellend” is en dat het, wanneer het zo zou doorgaan, zeer moeilijk zou worden om „met onderhandelingen met enige kans op succes door te gaan”. En in de Mem. v. Antwoord had de Regering opgemerkt, dat er voor haar vanzelfsprekend grenzen zijn, die zij meent niet te mogen overschrijden met het oog op het welzijn en de werkelijke belangen der Indonesische volken. Hier erkent de Regering — zo riep prof. Molenaar uit — een verantwoordelijkheid, die ik destijds in mijn nota ook nadrukkelijk als eis van goed Regeringsbeleid heb gesteld.

Natuurlijk verklaarde prof. Molenaar zich gaarne eens met het standpunt van minister Drees, dat, wanneer het niet zou gelukken, de door de republiek beheerste gewesten eveneens hun plaats in de federatie te doen innemen, de staatkundige vormgeving toch zou moeten doorgaan. Wel zeer terecht gaf de woordvoerder van onze V.V.D.-fractie daarbij echter de waarschuwing, dat het niet zo mocht zijn, dat de republiek dan aldus juist zou bereiken, waarnaar de extremisten streefden. Hij vroeg daarom nadrukkelijk de erkenning van het feit, dat zelfs de overgangstijd, die voor de overige gebieden binnenkort — naar wij hopen — zal aanvangen, voor de republiek niet zal kunnen beginnen indien overeenstemming met haar uitblijft. Een erkenning, door minister Sassen in zijn latere antwoord-rede ook zeer positief uitgesproken.

* * *

Na nogmaals met klem gewezen te hebben op de gevaren van de toenemende roerigheid van de communistische elementen, bracht de heer Molenaar een wel zeer pijnlijke kwestie ter sprake, die hij reeds eerder in deze Kamer had aangesneden, n.l. die van de in de republiek nog gevangen gehouden Nederlanders, Europeanen zowel als Indo-Europeanen. Hij toonde zich daarbij tevens weinig gesticht over uitlatingen, die de heer Neher tegenover een Nederlandse vrouwendelegatie zou hebben gedaan.

Gelukkig volgde hierop de ministeriële toezegging, dat hij (minister Sassen) niets zou nalaten, om deze aangelegenheid zo snel mogelijk tot volledige klaarheid te brengen.

Van belang is ook, dat minister Sassen onze woordvoerder nog de verzekering gaf, dat overdracht van rechten, van macht en van bevoegdheden aan andere dan de huidige Nederlandse organen slechts dan zal plaats vinden, als handhaving der rechtsorde in redelijkheid is verzekerd en in het Unie-Statuut is verantwoord.

Bovendien verklaarde de minister het, in overeenstemming met de zienswijze van onze fractie, onmogelijk, dat enig deel van de Overzeese Gewesten noch zou behoren tot het Koninkrijk, noch tot de Verenigde Staten van Indonesië.

Zeer positieve resultaten mocht professor Molenaar in de Eerste Kamer boeken bij het debat over de Grondwetsherziening met betrekking tot de nieuwe rechtsorde. De antwoorden en toezeggingen van minister Sassen waren duidelijk, zonder vaagheden en slagen om de arm.

Een ander geluid, dan wij tot nu toe van de regeringstafel op het stuk van de Indische politiek gewend waren!

Er is, zonder direct in een juichtoon te vervallen, inderdaad reden om, zoals onze woordvoerder verklaarde te willen doen, dit Kabinet met enig optimisme tegemoet te treden.

Prof. Molenaar en Mr. Wendelaar aan het woord

Zoals wij in de aanvang reeds vermeldde, kon prof. Molenaar, de eerste uitlatingen en daden van het nieuw opgetreden Kabinet toetsend aan de op 22 April door hem namens zijn fractie gestelde normen van goed Regeringsbeleid, verklaren geneigd te zijn, dit Kabinet, als geheel genomen, „met enig optimisme tegemoet te treden”.

Een gunstige indruk had ook op onze fractie gemaakt de opmerking van minister Sassen in de Tweede Kamer, dat deze Regering niet op de bonne foi, niet vormloos het overleg overzee voert en dat het streven der Regering gericht is op de vestiging en waarborging van een welgeordende rechtsstaat. De bewindsman had daar bovendien nog aan toegevoegd: er zal een rechtsorde zijn en niet een bloot, feitelijk bestel. Welnu, dit doel, zo kon onze woordvoerder verklaren, is ook het onze. Maar, zo zeide hij, laat de Regering tevens beseffen, dat in deze zinsneden, door minister Sassen uitgesproken, voor ons volk elk woord waarde heeft. Wij zullen de Regering daaraan houden.

In het slot van zijn rede wijdde prof. Molenaar nogmaals aandacht aan de republiek en bond de Regering op het hart:

„En al is ook honderdmaal voor velen de republiek de uitdrukking van het tot leven gewekte nationalisme, de leiding dier republiek en ook het gebrek aan leiding, het gebrek aan beheer-

ing der krachten in de republiekse gewesten, maken het nodig vast te stellen, dat, indien aan onze Regering blijkt, dat de oprechte wens tot samenwerking, tot samenwerking in redelijkheid, ontbreekt, zij na de uiterst tegemoet komende houding, die in het verleden is aangenomen, niet bereid zal zijn zich opnieuw van het ene uitspel in het andere uitspel te doen slepen”.

* * *

Nog een tweede lid van onze Eerste Kamerfractie voerde bij de Grondwetsherziening het woord. Het was de heer Wendelaar, die zijn maidenspeech in deze Kamer wijdde aan het instituut der Staatssecretarissen. En het is waarlijk niet overdreven, wanneer wij vaststellen, dat het staatsrechtelijk debat met minister-president Drees, dat hieruit is voortgevloeid, een belangrijke bijdrage heeft geleverd voor het duidelijker markeren van de positie en de betekenis van deze aanvankelijk wel zeer zwevende figuur.

Juist dat zwevende, dat weinig omlijnde in deze figuur, was een der eerste bezwaren van de tweede woordvoerder van onze fractie. In het staatsrecht, zo zei hij, is scherp omlijnde begripsbepaling en nauwgezette toebedeling van bevoegdheden en verantwoordelijkheden gebiedende eis. En bij dit nieuwe instituut was, naar het hem voorlopig voorkwam, noch

DREES
...eerst ervaring...

van het één, noch van het ander sprake. Zo zou de staatssecretaris volgens de opvattingen van de Regering wel moeten worden gezien als een politieke figuur (en niet als een „ambtenaar”), maar in het algemeen zou hij toch niet deelnemen aan de besprekingen in de ministerraad. Dit leek mr. Wendelaar toch onlogisch, want slechts hij kan politieke verantwoordelijkheid dragen, die aan de bepaling van het politieke beleid aandeel heeft gehad. En ontwijfend was tot nu toe ook het antwoord van de Regering geweest op de vraag wat met de staatssecretaris gebeuren moest, wanneer zijn minister of wanneer het gehele Kabinet zou heengaan.

* * *

Een ander bezwaar voor de heer Wendelaar, een bezwaar, dat ieder, die in deze tijd verantwoordelijkheid draagt, zwaar moet voelen, vormden de hoge kosten, die hij vreesde. Des te meer zou dit medetellen, wanneer, zoals de heer Wendelaar meende te mogen aannemen, het aantal staatssecretarissen wel eens tot tien zou kunnen oplopen. De kosten aan salarissen, bureau-inrichting, automobielverbruik en op den duur ook aan pensioenen zouden z.i. te zamen verscheidene tonnen gaan bedragen.

En tenslotte was daar dan nog de vrees van mr. De Wilde (overigens een sterk voorstander van het nieuwe instituut), dat politiek misbruik mogelijk zou worden gemaakt door het (onnodig) creëren van deze functies.

De gelegenheid, die de heer Wendelaar minister Drees hiermede heeft geboden, zich over verschillende punten duidelijker uit te spreken, heeft deze gelukkig dankbaar aangegrepen. Zowel door staatsrecht-beoefenaars als bij de toepassing van deze thans geopende mogelijkheid tot aanstelling van staatssecretarissen zal naar onze overtuiging menigmaal op de resultaten van dit debat en op de daarbij wederzijds gemaakte opmerkingen worden teruggegrepen.

* * *

Het is niet mogelijk, daar thans verder op in te gaan. Wij willen slechts vaststellen, dat minister Drees verzekerde, dat op grond van de ervaringen met de ministers zonder portefeuille kan worden aangenomen, dat de staatssecretarissen in het algemeen zullen kunnen werken met hetzelfde apparaat als reeds aanwezig was. Het zou hem dan ook onjuist lijken, indien dit in het algemeen aanleiding gaf tot een belangrijke uitbreiding van het ambtelijke apparaat.

En tenslotte was het zeker niet van belang onthoofd, dat de minister-president als zijn persoonlijke mening te kennen gaf, dat wij niet te snel tot toepassing op uitgebreide schaal zullen moeten komen. Ik ben — zo verklaarde minister Drees — voor een zekere beperking en ik meen, dat het goed zal zijn, dat wij eerst ervaring opdoen, voordat wij een grote uitbreiding aan dit instituut geven.

Terecht o.i. kon mr. Wendelaar het antwoord van de minister dusdanig bevredigend achten, dat ook hij zijn stem aan dit voorstel tenslotte niet heeft onthouden.

A.

Deze burger

heeft in de Groene een juiste opmerking gelezen. Dat blad verweet de hooggeleerde Kranenburg, dat hij in de Nieuwe Kerk onze nieuwe Majesteit in al te katherieke taal heeft toegesproken. Het blad zei daarbij: Wanneer de Koningin eenvoudig spreekt, moet ook het volk Haar eenvoudig toespreken, daar heeft de Koningin recht op.

Die opmerking is deze burger stevig uit het burgerhart gegrepen, want hij vond die Kranenburgse rede, wat haar inhoud betreft, maar zo-zo-la-la, wat haar vorm aangaat professoraal, wat haar kleur betreft: grijs, wat haar gemeenplaatsen aangaat: stampvol, wat haar inhoud zeide: hol.

Deze burger dacht, toen hij de hooggeleerde hoorde aan diens voorganger, die kleine, ronde, pittige de Vos van Steenwijk... wel, die sprak geenszins op het plan der eenvoud, maar altijd hadden zijn redevoeringen hoge, opmerkelijke stijl.

Nu is deze burger de laatste burger om burger Kranenburg de les te lezen. Mag hij helemaal niet doen. Daar is de professorvoorzitter een veel te knap man voor. Daarvoor heeft zijn handboek veel te zwaar op de maag van deze burger gelegen.

Maar niettemin: de Groene heeft schoon gelijk gehad.

En wij mogen hopen dat onze Koningin gespaard zal blijven voor de gemeenplaatsen die altijd zo kwistig op de Koninklijke weg plegen te worden gestrooid.

Onze Koningin, is in al haar stralende jeugd, de Moeder des Lands en een moeder wil gewoon worden toegesproken en als het kan: warm uit het hart.

Dat zijn Haar kinderen Haar verplicht: niet tegen moeder liegen — want gezwollen taal en lege taal is: leugen en niets anders.

Onze burgemeesters en al onze 2.366.423 voorzitters van al onze 2.366.423 bonden, verenigingen, federaties, clubs en regentencolleges zullen moeten leren recht uit hun hart te spreken wanneer zij tot Haar spreken die daar — in de alleréérste plaats — recht op heeft.

Nietzeggende taal is onwijze taal.

Dat is, met Uw permissie, het oordeel van

DEZE BURGER.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.

Redactie-secretaris: Mr. E. Elias

Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.

Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267

Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.

Losse nummers 15 cent.

Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie”, te Amersfoort

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlugg, Geestbrugweg 69 Rijswijk (Z.-H.).

Tegengestelde reacties

Nu het Wetsontwerp op de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie sedert kort is ingediend, komen de reacties hierop zo langzamerhand van verschillende zijden los.

Zo werd dezer dagen bekend dat het Nederlands Verbond van Vakverenigingen (N.V.V.), het Christelijk Nationaal Vakverbond in Nederland en het Verbond van Protestants-Christelijke Werkgevers in Nederland hun oordeel met betrekking tot genoemd wetsontwerp aan de leden van de Tweede Kamer hebben doen toekomen.

Opmerkelijk is, dat het oordeel van de twee eerstgenoemde organisaties, (die der werknemers), bijna over de gehele linie waarderend is, terwijl het adres van de werkgeversorganisatie zeer veel kritiek op het wetsontwerp uit. Hieruit mag dus wel worden geconcludeerd, dat de arbeiders in het algemeen genomen een geheel tegenovergesteld oordeel over het wetsontwerp hebben dan de ondernemers. Het woord „opmerkelijk” is in zoverre op zijn plaats, dat bij het trekken van deze scheidingslijn, de politieke overtuiging geen rol speelt. Immers, zowel de „moderne” als de z.g. „confessionele” vakbeweging trekken in deze één lijn.

Deze situatie is overigens niet zo vreemd als zij wellicht op het eerste gezicht lijkt. De arbeider die vanzelfsprekend gaarne het element der „bescherming” zoekt, zal uiteraard weinig bezwaar tegen het wetsontwerp publieke bedrijfsorganisatie hebben. Ook dan niet, indien blijkt, dat genoemd wetsontwerp, naar het ons wil voorkomen, te veel macht aan de Overheid zelve toekent. De werkgevers zien deze zaak vanzelfsprekend anders en het is vandaar dan ook, dat zij zich krachtig tegen het ontwerp verzetten.

Uit genoemde reacties blijkt evenwel, dat dit wetsontwerp in het centrum van de belangstelling is komen te staan en het is dan ook ongetwijfeld van belang af te wachten, welke reacties in dit verband nog zullen volgen. In elk geval blijkt nu reeds, dat over dit wetsontwerp nog wel een zeer hartig woord zal worden gesproken.

Wij willen thans niet te diep op deze zaak ingaan, doch slechts de hoop uitspreken, dat de belangen van het bedrijfsleven niet in de knel komen en dat zijn zeggenschap niet tot een fictie wordt. Het enthousiasme van de werknemersorganisaties doet in dit verband niet bepaald geruststellend aan.

Geen spaarbrieven?

Minister Lieftinck heeft bij de opening van de tentoonstelling van Britse Overheidsvoorlichting een rede gehouden, waarin hij o.m. heeft gesproken over het sparen. Hij heeft in dit verband enige dingen gezegd, die ongetwijfeld van belang zijn.

Zo erkende de minister o.a., dat de teruggang der inleggerstegoeden in hoofdzaak moet worden toegeschreven aan de invloed van de bijzondere heffingen. Deze opvatting vindt steun in het feit, aldus zeide de bewindsman, dat ondanks de teruggang van het inleggerstegoed, het aantal inleggers bij de spaarbanken een toeneming vertoont.

Op grond van deze situatie is prof. Lieftinck van oordeel, dat een behoorlijke ondergrond voor een doelbewuste bevordering van het sparen aanwezig is. Het publiek ziet het belang van het sparen in, aldus de minister, zodat de voorlichting van het publiek op dit gebied niet neer komt op het roeien tegen een sterke stroom, hetgeen elk ondernemen op dit gebied vrijwel uitzichtloos zou maken.

Tot zover minister Lieftinck.

Op één en ander zou inderdaad wel een reactie passen, ware het niet, dat de minister zelve zijn critici in zekere zin vóór is, als hij het volgende verklaart:

„Hiermede wil ik uiteraard niet zeggen, dat er geen weerstanden zouden zijn te overwinnen, ware het slechts, dat tegenwoordig tallozen met moeite met hun inkomen kunnen rondkomen, zodat voor hen sparen tot de onmogelijkheden behoort.”

Onmiddellijk hierna schijnt het optimisme van de minister echter weer toe te nemen, als hij verklaart:

„Maar evenzeer zijn er tallozen, die door een goed gerichte voorlichting ertoe kunnen worden gebracht te gaan sparen of meer te gaan sparen. Het is aan geen twijfel onderhevig, dat niet alle Nederlanders hun inkomen op de verstandigste wijze besteden.”

Alweer tot zo ver minister Lieftinck.

Het stemt inderdaad tot voldoening, dat de minister nu erkent, dat de mogelijkheden tot sparen voor ons volk op het ogenblik niet bijster groot zijn. Het stemt eveneens tot voldoening, dat hij deze omstandigheid ruiterlijk voor een deel aan zijn eigen politiek wijft. Doch met het aantrekken van het boetekleed alleen is ons volk niet gebaat, als daar niet een belofte tot beterschap aan verbonden is. Buitendien geloven wij dat de bewindsman sterk overdrijft, indien hij spreekt over „tallozen” die wel tot sparen in staat zouden zijn. Zelfs indien dit juist ware, hebben deze „kapitalisten” zeker geen voorlichting van de overheid nodig om tot sparen te worden aangezet. Uit dien hoofde lijkt ons de reeds eerder, met tamelijk veel ophef aangekondigde, nationale spaarcampagne weinig reëel, hetgeen de minister tenslotte thans ook zelf erkent als hij zegt, dat het niet goed zou zijn, indien wij hier te lande in het voetspoor van Groot-Brittannië zouden trachten het zwaartepunt van de campagne te leggen bij de uitgifte van bijzondere spaarbrieven en bij een opwekking deze te nemen met een beroep op het algemeen belang.

„Veeler geloof ik”, aldus verklaarde de minister, „dat wij het moeten zoeken in een stimulering en een coördinatie van acties uitgaande van de diverse bestaande spaarinstellingen, naast een voorlichting van het publiek, gericht op het belang dat elkeen erbij heeft zo veel mogelijk te sparen er daarbij van deze instellingen gebruik te maken”.

Wij kunnen dit laatste geluid van Prof. Lieftinck inderdaad met tevredenheid beluisteren. Immers, het blijkt gelukkig nu wel duidelijk, dat de overheid een behoorlijke ruimte laat voor het particuliere initiatief zonder dat de overheid hier het gras voor de voeten van ons spaarinstellingen wegmaait. Dat de overheid ten overvloede propaganda voor het sparen wil maken, lijkt ons op zichzelf minder bezwaarlijk, alhoewel wij eerlijki gezegd onder de tegenwoordige omstandigheden niet veel heil van een dergelijke actie verwachten. De tijd is op het ogenblik helaas niet rijp voor sparen en het is wel droevig te moeten constateren, dat de belastingpolitiek van de minister zijn eigen actie in de weg staat, ja zelfs onmogelijk maakt. Dit geldt uitsluitend voor de hogere inkomens, die tenslotte toch bij het sparen de zoden aan de dijk moeten zetten. De progressie bij de belasting is echter van dien aard, dat men liever in zijn vrije tijd een boek gaat lezen, dan een extra bijverdiens te aanvaarden. Bij een dergelijke toestand is sparen onmogelijk.

Zeker, belasting moet worden betaald en geld, veel geld moet er zijn. Doch om na het gebruik der eeren meteen de kip te slachten, is een maatregel, die zich tenslotte op een ernstige wijze moet wreken.

Inderdaad, ons volk is gelukkig nog degelijk genoeg. Het merendeel van ons volk is ook bereid te sparen, omdat het tot zijn inslag behoort. Doch men geve het dan ook de gelegenheid hiertoe!

Gelukkig advies

Met genoegen namen wij kennis van het rapport van de Staatscommissie-Couvée, die bij K. B. van 26 November 1946 werd ingesteld en tot opdracht kreeg van advies te dienen over de vraag of het algemeen belang eist dat de positie der particuliere steenkolenmijnondernemingen die in Nederland haar bedrijf uitoefenen of werkzaam zijn, door socialisatie of anderszins dient te worden gewijzigd.

De commissie die haar rapport aan H.M. de Koningin, zomede aan de minister van Economische Zaken heeft aangeboden, komt o.m. tot de conclusie, dat opheffing van het tegenwoordige beheer gewenst is. Met uitzondering van twee leden, spreekt de commissie zich er voorts duidelijk over uit, dat nationalisatie of socialisatie van de steenkolenmijnen niet in het algemeen belang moet worden geacht.

Wij achten deze uitspraak ongetwijfeld van zeer groot gewicht. Niet alleen principieel gezien, doch ook omdat zij geruststellend werkt. Immers, het zijn de mijnen en de banken die men veelal tegenwoordig toch eigenlijk nog niet zo voor socialisatie ongeschikt acht. Zeker, men is vaak een fel tegenstander van socialisatie, doch voor mijnen en banken? Nu ja, dat is een grensgeval, aldus hoort men nog al te vaak redeneren. Wat de gevolgen van een dergelijk toegeeflijke houding zijn, ziet men meestal als het te laat is. Engeland is in dit verband een waarschuwend voorbeeld. Men overschatte een wankeelmoedige houding in deze niet! Immers, het gaat hier om het toestaan van een verkeerd principe en het is met dit verkeerde principe, dat onze economie staat of valt. Concessies op een bepaald terrein en op een bepaald ongelukkig moment toegestaan, kunnen zich later op een geheel ander terrein van ons economisch leven

in de meest funeste zin wreken. Dan is het evenwel te laat en kan men de krachten niet meer bezweren, die men destijds door een toegeeflijke houding zelf heeft opgeroepen.

Daarom nogmaals, namen wij met veel genoegen kennis van het rapport dat door de commissie-Couvée werd samengesteld. Geen experimenten, ook niet met z.g. „grensgevallen”, die later het zelfstandig bestaan van onze nationale particuliere handel en industrie kunnen aantasten!

Maar waarvoor?

Minister Lieftinck heeft een appel tot het Nederlandse volk gericht om meer te sparen. Op zich zelf een begrip, dat bij het Nederlandse volk, dat altijd spaarzaam geweest is, wel weerklink kan vinden. Maar dat op het ogenblik, bij velen, die wel geneigd zijn om te sparen, voorzover zij dat met de zo gestegen uitgaven op het terrein van de huishouding en de textiel nog kunnen, toch wel een vraag doet rijzen: waarvoor sparen wij?

Is de spaarzin waarlijk zo aanwezig bij de Overheid zelf, is de zuinigheid van de Regering een lichtend voorbeeld en daarenboven is er voldoende zekerheid, dat die spaarpenningen uiteindelijk veilig zijn? Als men, zoals wij, mensen van alle mogelijke sferen en richtingen spreekt, dan is deze reeks van vragen een rem op de spaarzin, welke één der beste Nederlandse eigenschappen was en een antwoord, een zeer duidelijk en voorlichtend antwoord zou die spaarzin weer kunnen bevorderen. Misschien geeft de Troonrede en de Miljoenennota reeds een algemeen antwoord op bovengestelde vraag.

Onbegrijpelijk getalm

Zoals gebruikelijk heeft mr. Milius bij de opening van de Najaarsbeurs, die zeer onlangs te Utrecht plaats had, een interessante rede gehouden, waarin hij wederom een analyse gaf van het nationale en internationale economisch gebeuren. Ditmaal was zijn rede evenwel zeer somber gesteld. Hierover willen wij het echter op het ogenblik niet hebben. Wel over zijn klacht, dat de regering nog steeds haar goedkeuring aan de bouwplannen van de Jaarbeurs heeft onthouden.

Woordelijk zeide de heer Milius hierover o.m. het volgende:

„Het nieuws, dat de regering besloten heeft aan de Jaarbeurs goedkeuring te verlenen haar bouwplannen te verwezenlijken, is nog steeds niet ontvangen. Niettegenstaande ook sinds de vorige beurs opnieuw in deze herhaaldelijk overleg met de regering is gepleegd, zijn wij op dit ogenblik nog geen stap nader tot het doel gekomen.”

Voor onze deelnemers, die nu reeds jaren lang smeken om méér ruimte, voor de tallozen, die wij telkens weer moeten afwijzen, voor de nieuwe industrieën, die van het Jaarbeursintermediair willen gebruik maken, doch die wij niet kunnen toelaten, voor heel ons industrieel en handelsleven, dat hier kansen mist, terwijl uitbreiding van ons productief vermogen en bevordering van onze export een conditio sine qua non is voor het overwinnen van de zorglijke toestand, waarin ons land verkeert, is het onbegrijpelijk, dat de regering hier nog steeds talmt en toelaat, dat de Nederlandse Jaarbeurs, in vergelijking met de zusterinstellingen, in de achterhoede geraakt.”

Het is zeker niet de eerste maal, dat mr. Milius zich in een dergelijke zin heeft uitgelaten. Bij elke openstelling van de Jaarbeurs heeft hij steeds op de noodzaak gewezen, dat de bouwplannen moesten worden verwezenlijkt. Steeds werd zijn betoog iets klemmender, totdat hij tenslotte werd gedwongen de hierboven aangehaalde woorden tegenover de regering te bezigen.

Velen zullen met ons in dit geval voor een volkomen raadsel staan en zich tevergeefs afvragen wat eigenlijk wel de oorzaak van de lakse houding onzer regering moge zijn. Hier staan toch waarlijk zeer grote nationale belangen op het spel. Enerzijds wordt de regering niet moede ons er op te wijzen dat uitbreiding van de export en opvoering van de productiviteit noodzakelijk zijn, terwijl zij anderzijds verzuimt de maatregelen te nemen die een voorwaarde zijn om inderdaad tot een vergroting van de uitvoer te geraken.

Inmiddels zijn er weer twee zeer kostbare jaren voorbijgegaan, tijdens welke het buitenland een niet onbelangrijke voorsprong op ons heeft kunnen nemen. De fouten die hier zijn gemaakt, zijn in feite onherstelbaar, omdat de verloren tijd niet meer is in te halen. Wij kunnen er slechts nog toe meewerken niet verder achterop te geraken. Doch wat zal de regering doen? Voortgaan met haar onverstoorbare dommel of zal zij nu eindelijk door de luide stem van de openbare mening eens wakker worden geschud.

Wij hopen dit laatste van harte. Het wordt waarlijk eens tijd dat zij eens met alle ernst naar de stem van het bedrijfsleven luistert.

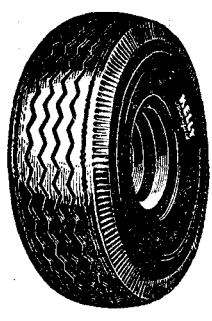
Inderdaad, vele kansen zijn op deze wijze reeds gemist. Er is echter altijd nog iets te red- den indachtig het spreekwoord: beter ten halve gekeerd, dan ten hele gedwaald!

Machinefabriek en scheepswerf
 van
P. SMIT Jr. N.V.
ROTTERDAM

N.V. Machinefabriek
 IJZER-STAAL-EN
 METAALGIETERIJ
 v.h. BAKKER & Co.
 RIDDERKERK

U PEINST OVER EEN GESCHENK?

S. K. Citroen
 HOFJUWELIER
 5 GRAVENHAGE
 HOOGSTRAAT 23 TELEFOON 11.17.57
 GESCHENKEN IN ALLE PRIJZEN

KELLY
Springfield
 Imp. N.V. Jac. Blom (Auto Supply Afd.)
 Rotterdam - Filiaal Den Haag

DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE
 Algemeen Secretariaat Koninginnegracht 61, 's-Gravenhage,
 zoekt voor haar weekblad een
PROPAGANDIST
 in een tijdelijke functie van ten hoogste zes maanden.
 Schriftelijke sollicitaties met uitvoerige inlichtingen aan bovenstaand
 adres.

sihi POMPEN
 voor *Scheepvaart*
 en *industrie*
 Raadpleeg onze
 technische dienst
 Machinefabriek
C. MATERS C.V.
 Beverwijk, Tel. 3141

TEXTIEL

 TRADE MARK
 N.V.
RIGTERSBLEEK
 voorheen
 G. J. Van Heek & Zonen
ENSCHEDÉ
 ★
 KATOENEN EN KUNST-
 ZIJDEN WEEFSELS

N.V. Nederlandsche
 Caoutchouc- en Gutta-
 Percha-fabriek
v.h. Bakker & Zn.
 Ridderkerk
 • Technische
 rubberartikelen

L. Smit & Zoon
 KINDERDIJK
 Baggermateriaal
 Zeesleepboten
 Passagiersschepen
 Machines
 Motoren
 Ketels

N.V. BOELE'S
 Scheepswerven en Machinefabriek
BOLNES
 Nieuwbouw en reparatie

ruim 300 jaar....
 FABRICEREN WIJ VERVEN VOOR
 BOUWVAKKEN EN INDUSTRIE
N.V. Heyme Vis & Zoonen
 ZAANDAM - OPGERICHT 1643

Fa. B. Cuperus Az.
 Hessenweg 2
 De Bilt
 Vervaardigt drukwerk
 op alle gebied.

BOLNES
 Dieselmotoren
 25-1400 P.K.
 ★
 N.V. Machinefabriek
 „Bolnes”
 v.h. J. H. v. Cappellen
 te Bolnes

Gedenkraam van
**Gebrandschilderd
 GLAS IN LOOD**
 voor Uw kantoor of woning.
 Vraagt vrijblijvend
 schets en prijsopgave
**Glaszaak
 Koster N.V.**
 Binnen Damsterdiep 13
 Groningen

Kloos
 KINDERDIJK
Bruggen

Vier formidabele hoofdzaken in Indië

Wat is thans inzake Indië aan de orde?

Ten eerste: het streven om de zich vormende federatie van deelstaten een krachtige Voorlopige Federale Regering te geven, welke straks de Federale Regering der Verenigde Staten van Indonesië zal worden. Ten tweede: het streven om tegelijk met die federatievorming de Unie tussen Nederland en Indonesië voor te bereiden. Ten derde: de vraag of het mogelijk is de Republiek Indonesia als deelstaat in die Verenigde Staten op te nemen. Ten vierde: de vraag, wat te doen indien het onmogelijk blijkt de Republiek zich als deelstaat te doen voegen in het federale geheel en in de Unie.

Brengt communisme samenwerking?

Dat zijn de formidabele hoofdzaken. Die hoofdzaken worden nog doorkruist en gecompliceerd, soms zelfs verduisterd, door een groot aantal andere factoren. Allereerst door terrorisme en banditisme die, soms wel en soms niet van Djocja uit gedirigeerd, rust en orde in de niet-republikeinse gebieden verstoren. Voorts, op geheel ander plan, door het financiële probleem, dat mede voor het economisch herstel beslissend is. Verder door allerlei personele zaken — waarvan de zaak-Van Mook een der belangrijkste is. En tenslotte door de communistische agitatie.

Men ziet: wat wij zo even aanduiden als complicerende factoren is moeilijk en belangrijk genoeg. En dat was dan nog maar een even willekeurige als onvolledige keuze uit de ontelbare moeilijkheden en problemen, die in Indië opgelost moeten worden.

Des te noodzakelijker is het, wil men althans trachten zich een koel en helder beeld te blijven vormen, de grote lijnen te blijven onderscheiden. Dan ziet men dat, ondanks de geweldige omvang op-zich-zelf van die andere factoren — het communisme daarin begrepen — de vier hoofdzaken toch blijven die, welke wij in de aanhef noemden en nu nogmaals samenvatten:

1. de vorming ener Voorlopige Federale Regering;
2. de voorbereiding van de Unie;
- 3 en 4. de houding van de Republiek.

Het is in dit stadium niet mogelijk te zeggen, hoe ver men met deze hoofdzaken gevorderd is. Wat het eerste punt betreft kan men zeggen, dat het metterdaad ongewenst zou zijn, delicate besprekingen welke thans gaande zijn door voorbarige tussentijdse mededelingen te verstoren. Dit geldt mede van het daarmede verbonden punt: de Unie.

En wat de Republiek aangaat..... Het is in elk geval een zeer belangrijk voordeel, dat in het buitenland, althans in die internationale kringen waarmede rekening gehouden moet worden, de ogen ietwat zijn opengegaan..... Zelfs de Australische premier — wiens regering zich, zacht gezegd, zo menigmaal onwelwillend heeft gedragen en wiens vertegenwoordiger in de Commissie voor Goede Diensten, alweder zacht gezegd, een zo open oog placht te hebben voor republikeinse argumenten — zelfs deze Australische premier toont zich te Den Haag thans aanmerkelijk gematigd.

De regering der Republiek heeft zich zeer ernstig gecompromitteerd. Zij tracht thans krampachtig gemaakte fouten te herstellen; de partijen van premier Hatta en president Soekarno, te weten de Masjoemi en de P.N.I., hebben zich gehaast het thans openlijk communistische Volksfront te desavoueren — maar zij is thans duidelijk in een defensieve positie gedrongen.

Men geeft van Nederlandse zijde nochtans die regering der Republiek een kans. Dit is nuttig, in zoverre er Nederland's goede wil door wordt gedemonstreerd. Dit is nutteloos, in zoverre iedereen begrijpt, dat enigerlei overeenstemming met de regering-Hatta generlei waarde zou hebben daar zij, zelfs al zou zij het willen, eenvoudig niet bij machte zou zijn haar afspraken na te komen.

Wordt daarmede het zoeken naar een geheel Indië omvattende staatkundige constructie niet een hopeloze taak?

Dit behoeft niet het geval te zijn. Zou men thans van Nederlandse zijde het juiste beleid voeren, dan is het mogelijk óók inzake de Republiek een oplossing te bereiken.

En wel deze: men zou, van Nederlandse en van federaal-Indonesische zijde, zeker bereid en in staat zijn de Republiek van haar destructieve elementen te helpen bevrijden, indien van Republikeinse zijde het verzoek daartoe zou worden gedaan.

De grote moeilijkheid blijft uiteraard, dat het voor iedere Javaan in

de Republiek op Java en voor iedere Sumatranen in het republikeinse deel van Sumatra op dit ogenblik levensgevaarlijk zou zijn, over een dergelijk verzoek zelfs maar te reppen. Nochtans bestaan in deze gebieden groepen, kringen en figuren, die niets liever zouden wensen dan de Republiek als deelstaat tot de Federatie te doen toetreden en die daarbij niet dromen van een Republikeinse overheersing in die Federatie. Kunnen wij tot die groepen en figuren de weg vinden? Kunnen zij de weg tot ons vinden? Zullen Javanen en Sumatranen uit de Republiek over de moed en de kracht beschikken, die voor deze beslissende en voor hen metterdaad zo gevaarlijke stap nodig zijn?

Ware het zo, dan metterdaad zou het mogelijk zijn met de Indonesiërs samen en door hen daartoe aangezoekt de politionele maatregelen te nemen, welke onherroepelijk genomen moeten worden, wil men voorkomen dat de Republiek een prooi wordt voor een agressief Oosters communisme.

Dit communisme heeft dermate uitdagend het masker afgeworpen, de uitdagende verzekeringen op dit punt van figuren als Sjarifoedin en Setyadjit zijn zo duidelijk, Soeripno en Moeso gedragen zich zo openlijk als Kominform-agenten, dat men er zelfs in die Nederlandse progressieve kringen van geschrokken is, waar men zo lange tijd gewend was de realiteit onder illusies te bedelven.

Het communisme heeft zich, sinds de opzienbarende erkenningen van Sjarifoedin en Setyadjit, sinds de socialistische partij in de communisti-

sche is opgegaan, sinds de gehele vakbeweging en de jeugdbeweging zich openlijk communistisch bekenden, snel georganiseerd. Op het congres te Djocja van de Partai Komunis Indonesia werd een „arbeiders-secretariaat” gevormd, met als leden: Harjono, Setyadjit, Djokosoedjono, Abdoelmadjid en Achmad Soemadi. Tegelijk is een nieuw „Politburo” gemaakt, waarin zitting hebben Moeso, Maroeto Daroesman, Tan Ling Djie en Ngadiman.

En met dezelfde Catalina-vliegboot, die op een meertje bij Djocja neerstreek om Soeripno en Moeso uit Praag te brengen, reisden blijkens gegevens der informatiediensten niet minder dan twintig Russische communisten mede, die in Bangkok zijn achtergebleven.....

In stormtij groeit de eendracht. Als levensgevaar dreigt, pleegt men menig geschil te vergeten. Het is mogelijk, dat de rode stormen, welke thans in Zuid-Oost-Azië waaien het vermogen bezitten om een samenwerking te bespoedigen, welke waarlijk niet allereerst voor de Nederlanders, maar voor de Indonesiërs zelve de enige redding vormt.

d. K.

STALEN MEUBELEN
„GISO"-LAMPEN

Zelfs de sterke verdraagt dit niet

Na al wat volwassenen en jeugd in de jaren 1939—1945 hebben doorleefd, kon het geen verbazing wekken, dat overal waar het geweld woedde een ontstellende toeneming van nervositeit zou te constateren zijn. Wij weten thans hoe diep de angsten en verschrikkingen, nood en ellende hebben ingewerkt op het zenuwgestel van duizenden volwassenen en ontelbare jongeren. Men moet hierbij niet alleen denken aan de velen, die wellicht voor hun gehele verdere leven zenuwziek zullen blijven en voor wie opnemings in gesticht en rusthuizen het enige geneesmiddel is met (geringe) kans op herstel. We moeten ook denken aan de duizenden en duizenden volwassenen en jongeren, wier zenuwgestel in mindere graad geleden heeft, en nu nog steeds niet opgewassen zijn tegen het leven in deze na-oorlogse wereld met spanningen en onrust alom. We moeten ook denken aan de talloos velen, wier weerstand tegen wat de geest ondermijnt, sterk verzwakt is. Het is vooral in de wereld der jongeren, dat dit verminderde weerstandsvermogen leidt en leidde tot een leven en een levenshouding, die elk herstel bedreigen zo niet geheel in de weg staan. Het is vruchteloos en bovendien onrechtvaardig voortdurend te wijzen op de verschijnselen van zedelijk verval, grote oppervlakkigheid en verlangen naar genot en avontuur bij de jeugd, wanneer niet tegelijkertijd de weg tot verbetering wordt aangegeven. Wie zich met deze problemen bezig houdt, zal steeds voor ogen moeten hebben, dat de jeugd tot op grote hoogte slachtoffer is van die machten in het verleden en het heden, welke onbewogen voor al het leed en lijden der mensheid, voortgingen en voortgaan met de volkeren van vrede en welvaart te beroven. Hij zal ook steeds weer voor ogen moeten houden, dat in de wereld van thans met haar weergalozes vooruitgang op technisch terrein, de geestelijke ontwikkeling achter is gebleven waardoor een spanning is ontstaan tussen stof en geest, welke zelfs de mens met een sterk zenuwgestel nauwelijks meer verdraagt.

Heeft in de eeuwen voor ons de mens in zijn leven van ontspanning de ontspanning als het ware zelf geproduceerd, in onze tijd treedt de activiteit van de mens op dit terrein meer en meer op de achtergrond om plaats te maken voor de gemechaniseerde ontspanning, die radio, gramfoon en film bieden. We kunnen het zien bij de viering der feesten, waarbij de gramfoon met „versterker” in de plaats is gekomen van muziekvereniging en zangkoren, waarbij de openlucht-bioscoop de toneelspelers (sters) vervangt. Dit alles leidt tot een gemechaniseerde ontspanning met weliswaar enorme uitbreiding van de mogelijkheid tot massa-verstrooiing (duizenden op een plein kunnen nu bereikt worden!), doch anderzijds tot een terug dringen van het diep-menselijke,

dat een opgaan-tot en zich-overgeven-aan kende. Wie een muziekvereniging tijdens een volksfeest hoort concorderen, weet, dat een aantal mensen geniet van hetgeen zij anderen laten genieten. Weken, ja maanden vooraf heeft men gerepeteerd om goed voor de dag te komen; die alles kostte tijd en inspanning, vergde toewijding, het veronderstelt een offer, n.l. op de dag van de feesten zelf gedurende geruime tijd vaak geestelijk en lichamelijk bezig te zijn tot vergroting van de vreugde van anderen. Maar dit alles schenkt tegelijkertijd rijkdom des harten, zoals alle arbeid voor het welzijn en verhoging der levensvreugde van de naaste die schenkt.

Voor vele jongeren was — en is gelukkig nog altijd — dit medewerken aan de hoogtijdagen v o r m i n g,

Beeldverhalen zijn een gevaar!

vorming van hun persoonlijkheid. Het gaf (en geeft) levensinhoud en droeg (draagt) bij tot versterking van het gemeenschapsbesef.

Dit alles dreigt verloren te gaan, nu de moderne gemechaniseerde ontspanning van de mens minder offers vraagt en meer gelegenheid tot „ook mee-doen” biedt. Hierbij komt dan nog, dat de ontspanning zelf steeds minder beroep doet op de geestelijke krachten in de mens. Vraagt een toneeluitvoering min of meer de gehele mens, ook wanneer hij toe-schouwer is (men lette hier op het woord s c h o u w e n!) de film vraagt hoe langer hoe meer slechts kijkers, zij doet in steeds mindere mate een beroep op de geestelijke krachten. „Een groep van aesthetisch-intellectuele perceptiemiddelen wordt ongevoelend gelaten” (Prof. Huizinga). Dit alles, we herhalen het, leidt tot oppervlakkigheid en verzwaking van het oordeel en is dienengevolge niet in het belang van de geestelijke gezondheid der jeugd.

Richten we ons nu tot een ander terrein: de lectuur. Hier behoeft niet betoogd te worden wat de betekenis is van goede lectuur voor de vorming der persoonlijkheid en ten slotte voor de wederopbouw van het geestelijk leven van een volk.

Wat lezen onze jongens en meisjes van vandaag? Om op die vraag een antwoord te krijgen, stelde ik een onderzoek in bij 600 jongens van een Nijverheidsschool, 300 jongens en

(Vervolg op pag 8).

ONDERNEMER EN
ARBEIDER
(1)

Hoe kunnen Werkgever en -nemer samenwerken?

Het is welhaast driekwart eeuw geleden, dat enige werkgevers door het instellen van personeelskernen vorm gaven aan hun overtuiging, dat de onderneming niet slechts is een min of meer toevallig samentreffen waaruit de ondernemer zijn winst en de arbeider zijn levensonderhoud put, maar dat zij een arbeidsgemeenschap behoort te zijn, die, behalve een economisch, ook een sociaal doel heeft en die slechts dan tot volle ontplooiing kan komen, indien zij wordt gedragen door een juist begrip, enerzijds voor de betekenis van ieders bijdrage, anderzijds voor de betekenis van deze bijdragen gezamenlijk voor het bereiken van het ondernemingsdoel. In een tijd, toen de arbeidersvakbeweging nog weinig invloed had en daardoor weinig leiding kon geven aan de denkwereld van de arbeiders, was het voor de werkgevers die deze weg van opvoeding tot de arbeidsgemeenschap wensten te betreden, veelal een weg van moeizaam zoeken en tasten. Het voorbeeld van de hierboven bedoelde werkgevers vond niettemin navolging. Wel dreigden aanvankelijk de alrengs toenemende betekenis van de vakbeweging en de door haar gevoerde acties de by vele werkgevers veld winnende gedachte in zover te denatureren, dat soms in het instellen van fabriekscommissies, kernen e.d. een middel werd gezien om de groeiende invloed der organisaties zoveel mogelijk buiten de fabriekspoorten te houden. Doch naarmate de vakbeweging zich consolideerde en haar taak zich, mede onder invloed van het collectieve overleg, duidelijker aftekende, werd bij velen meer en meer de overtuiging levendig, dat er, niettegenstaande het arbeidsveld der vakbonden zich uitbreidde en verdiepte, ook daarnaast toch een zeker aantal onderwerpen overblijft, waarover vruchtbaar overleg slechts mogelijk is, indien dit plaats vindt tussen de werkgever en zijn personeel. En zo kwamen vooral na de eerste wereldoorlog in tal van grotere en kleinere ondernemingen organen van personeelsvertegenwoordiging in ruime verscheidenheid tot stand.

Harmonie zonder uitersten

De tweede wereldoorlog verschaftte aan deze ontwikkeling een nieuwe impuls. Het tijdens deze oorlogsjaren vooral in de bezette landen gerijpte inzicht, dat aan de gevolgen van de oorlog slechts door een gezamenlijke inspanning van alle krachten het hoofd zal kunnen worden geboden, impliceert voor iedere arbeidende mens, om het even in welke functie hij werkzaam is, de verantwoordelijkheid voor het leveren van zijn aandeel in deze algemene krachtsinspanning. Deze verantwoordelijkheid kan, wat de dagelijkse arbeid betreft, slechts dan voldoende relief verkrijgen, indien zij berust op een redelijk inzicht in wat wordt geëist en indien zij tevens wordt geschaagd door het gevoel van saamhorigheid in het volbrengen van de taak. Versneld en verdiept door dit gezamenlijk doorstaan leed, opgeroepen besef van nu ook gezamenlijk gesteld te zijn voor een nationale taak, realiseert zich in de meeste in de oorlog betrokken geweest zijnde landen datgene op het gebied van samenwerking en overleg binnen de onderneming, waarvoor reeds vóór de oorlog de grondslagen waren gelegd.

In Engeland, waar tijdens de oorlogsjaren de opvoering van de productie van vitale betekenis was, heeft de Overheid de ontwikkeling der organen van overleg in de onderneming zoveel mogelijk gestimuleerd, waarbij in het bijzonder aandacht werd besteed aan de oprichting van de „joint production committees”, welke taak traditioneel ligt op het terrein van verbetering der productiemethoden.

Van de van de Duitse bezetting bevrijde West-Europese landen was Frankrijk het eerste, dat tot een wettelijke regeling van deze materie overging, welke bij wetsordonnantie van 22 Februari 1945 tot stand kwam. In andere landen, zoals België, is een regeling van de ondernemingsraden bij de wet nog in een stadium van voorbereiding.

Voorgeschiedenis.

Tussen de beide wereldoorlogen heeft de socialistische vakbeweging de leuze „Bedrijfsorganisatie en Medezeggenschap” aangeheven en in het Plan van de Arbeid keerden deze begrippen terug als middelen om geleidelijk tot socialisatie te geraken. Dat is de ene pool en tevens een waarschuwing; men kent de uiterste consequentie!

In de Christelijke arbeidersorganisatie en later ook in ondernemers-

kringen heeft men zich gerealiseerd, dat de noodzakelijke overbrugging der klassetegenstellingen door nauwe samenwerking van ondernemers en arbeiders verwezenlijkt zou kunnen worden. De sociale politiek der laatste decennia is daarop dan ook gericht en het behoeft geen verwondering te wekken, dat de Stichting van de Arbeid, welke sedert de bevrijding het centrale samenwerkingsorgaan in sociale aangelegenheden is, een belangrijk aandeel in de voorbereiding heeft gehad. Met de grootst mogelijke meerderheid is de commissie het over de hoofdpunten eens geworden.

Hoofdpunten.

In beginsel wordt de verplichting tot het instellen van een ondernemingsraad opgelegd aan alle ondernemingen, waarin 25 of meer werknemers werkzaam zijn.

Het terrein van de raad blijft beperkt tot de zuivere ondernemingsaangelegenheden; hij treedt dus niet in de bevoegdheden van vakverenigingen en bedrijfsorganisaties. Onder erkenning van de zelfstandige functie van de onderneming — in wiens leiding en verantwoordelijkheid hij zich niet mag mengen — heeft de raad tot taak „door overleg inzake toezicht op en uitvoering of regeling van alle aangelegenheden der onderneming betreffende, welke in verband met haar aard en met de omstandigheden daarvoor in aanmerking komen en door het bevorderen van een goede verstandhouding en samenwerking in de onderneming, naar vermogen bij te dragen tot een zo goed mogelijk functioneren der onderneming”.

De raad is dus een orgaan van overleg en samenwerking in en voor de onderneming, hij moet een hecht contact leggen tussen de leiding en de medewerkers. Vandaar, dat het voorzitterschap aan de leiding is voorbehouden en het lidmaatschap aan tenminste 3 en ten hoogste 25 vertegenwoordigers der werknemers. De leden worden gekozen door de kiesgerechtigde werknemers der onderneming uit een of meer kandidatenlijsten, opgesteld door de vakorganisaties, welke door de bedrijfscommissie daartoe bevoegd zijn verklaard, tenzij de samenstelling van het personeel aanleiding geeft tot het toekennen van het recht tot kandidaatstelling aan een bepaald aantal werknemers. De verschillende categorieën van het personeel dienen in de ondernemingsraad vertegenwoordigd te zijn. De ver-

De indiening van het wetsontwerp op de Ondernemingsraden geeft ons aanleiding tot een beschouwing over de samenwerking van de ondernemer en zijn arbeider binnen 't kader der onderneming. Wij beginnen met een terugblik op de historische ontwikkeling dezer onderlinge verhouding. Omdat deze de evolutie der denkbeelden ten aanzien van de sociale verhoudingen opmerkelijk markeert. Een vrijzinnige middenpartij met progressief program als de V.V.D. dient zich telkens weer rekenende aspecten van dit probleem met grote draagwijdte, daarbij nauwkeurig in het oog vattend, dat de maatschappelijke hervorming zich, overeenkomstig haar beginselen, voltrekke op harmonische wijze zonder in uitersten te vervallen.

kiesing geldt voor twee jaren. De raad regelt zelf met inachtneming der wettelijke voorschriften zijn werkzaamheden.

Met het toezicht op de ondernemingsraden zijn bedrijfscommissies belast. Deze worden voor groepen van ondernemingen (gewoonlijk voor een bedrijfstak) door de Sociaal-Economische Raad ingesteld en bestaan uit een even aantal (tenminste 6) leden, evenveel werkgevers als werknemersvertegenwoordigers, aangewezen door de representatieve organisaties. Schorsing en vernietiging van besluiten der commissies kan door de Minister van Sociale Zaken geschieden.

Bestaande bedrijfsraden of vakraden, aangesloten bij de Stichting van de Arbeid, kunnen de taak van de bedrijfscommissies waarnemen.

Bevoegdheid en verplichting

De bevoegdheden van de ondernemingsraad zijn in het ontwerp in grote trekken omschreven; zij strekken zich o.m. uit tot de behartiging van personeelsbelangen.

het overleg met de directie over de interne bedrijfspgang (vacantie, werkroosters, ploegdiensten, schafttijden e.d.), het toezicht op de naleving der arbeidsvoorwaarden en op de voorschriften inzake veiligheid, gezondheid en hygiëne, mede beheer van de instellingen ten behoeve van het personeel en het adviseren en bevorderen van maatregelen ter verbetering van de technische en economische bedrijfspgang.

De verplichtingen van de leiding der onderneming tegenover de raad betreffen het verstrekken van inlichtingen en het verlenen van de nodige medewerking voor de uitoefening van zijn taak — uiteraard onder geheimhouding — en het kennen van de raad in de eventuele vaststelling van een arbeidsreglement.

Harmonie hoofddoel.

Grondslag van het onderhavige ontwerp van wet is de overtuiging, dat een orgaan van samenwerking in de onderneming slechts aan zijn doel kan beantwoorden, indien deze samenwerking zich afspeelt tussen de ondernemer en zijn personeel. Vandaar, dat het ontwerp spreekt van ondernemingsraden en niet van kernen, fabriekscommissies of dergelijke, om daarmee aan te geven, dat hier geen sprake is van een vertegenwoordiging van het personeel tegenover de ondernemer, doch integendeel van een orgaan van gezamenlijk overleg — met het accent op gezamenlijk —, waarvan het hoofd van de onderneming samen met zijn personeel deel uitmaakt. Hieruit volgt onmiddellijk, dat in de ondernemingsraad geen buitenstaanders zitting kunnen hebben, m.a.w. dat slechts degenen lid kunnen zijn, die in de onderneming werkzaam zijn.

Na deze beknopte schets van voorgeschiedenis, inhoud en strekking van het ontwerp zullen wij dit in een volgende bijdrage aan onze principiële inzichten toetsen.

Ingevoige papiertoewijzing B.P. no. 5871 verschijnt teze uitgave wekelijks en is de omvang van dit nummer 8 pagina's formaat 28½ x 42.

EIGENWIJZE LIEDJES.

Oranje boven!

De vlaggen woeien golvend uit,
Een nieuwe tijd werd ingeluid,
De zon gleed langs de kleuren,
Die Holland uitgehangen had
Van huis tot huis, van stad tot stad
Om 't feestelijk gebeuren....

De herfstlucht was als jonge wijn
En 't land lag in de warme schijn
Van zonneglans te stoven....
Maar waar en wat die zon bescheen,
Brak één kleur toch door alles heen
En blééf Oranje Bóven!

Een nieuwe tijd vroeg nieuw begin
Aan Holland's jonge koningin....
Met jong en oud verbonden
Door wat in Holland's Huis en Kerk
In 't hollands-hárde „Bid en Werk”
Ook jong en oud verstónden....

En ook al brengt die tijd geen zon
Nu tot den verren horizon
Slechts grauwe wolken drijven,
Al is hun Huis ook nog zo klein,
't Oranje zal er Bóven zijn
En altijd Bóven blijven.

Zij blijven in hun hollands land,
Dat stukje polder, bos en zand,
Vertrouwen en geloven....
Al is het nog zo arm en grauw,
Het is nog altijd rood-wit-blauw
En 't blijft ORANJE BOVEN!

BRAMMETJE

WAAROM GEEN BUREAUCRATISCHE WAPENSTILSTAND?

Er zijn overtuigende argumenten en voorbeelden, die tegen staatsrechtelijke of bureaucratische ordening pleiten, maar desalniettemin schrijft de orderingsgedachte voorts als weerspiegeling van de geestelijke armoede van de bezeten wereld. Het gezonde verstand leert, dat geen menselijke organisatie en dus ook geen bureaucratische dwang-organen de fouten en tekortkomingen van het mensdom duurzaam uit de weg kunnen ruimen. En bovendien leert de ervaring, dat de militaire, diplomatieke en financiële staatszaken, welke sinds de grijze oudheid zuiver ambtelijk of bureaucratisch geordend, „geplanned” en geregeld worden, noch militaire veiligheid, noch internationale harmonie, noch gezonde staatsfinanciën teweeg brengen. De militaire, diplomatieke en financiële overheidsstrategie wordt sinds eeuwen uitgeoefend door ministers en deskundige ministeries, welke over ervaring, techniek en traditie beschikken en die ongetwijfeld met ijver en vlijt hun ondankbare taken verrichten, maar ondanks deze goede eigenschappen loopt deze vorm van bureaucratische ordening regelmatig in het honderd.

Vooraf niet te veel ijver!

Bloedige veldslagen bewijzen hoezeer militaire strategie kan falen, politieke spanningen en oorlogen bewijzen hoezeer de diplomatie in haar harmoniserende en pacificerende doelstelling tekort schiet, terwijl de periodieke budgetaire tekorten, valuta-moeilijkheden, valuta-manipulaties en inflaties aantonen, dat zelfs een deskundige financiële bureaucratie allerminst onfeilbaar is.

Voorts wordt zowel door verleden als heden op overtuigende manier gedemonstreerd, dat het bureaucratische staatsapparaat geenszins bij machte is duurzame harmonie te organiseren. Het is logisch, dat naar gelang materialisme, egoïsme, en onverdraagzaamheid met hun inhaerente spanningen, overgeheveld worden van de privaatrechtelijke naar de publiek- of staatsrechtelijke sfeer, de moeilijkheden en spanningen in deze sfeer automatisch stijgen. De povere resultaten, welke b.v. op internationaal terrein zijn behaald door ontelbare commissies, conferenties, conventies, nota's, handvesten, pacts en tractaten zijn even zovele voorbeelden van bureaucratische onmacht en gemis aan „gouverner c'est prévoir”. De, als gevolg van wereldoorlog I, opgerichte Volkenbond I, een super-bureaucratische organisatie, heeft wereldoorlog II niet kunnen voorkomen. Volkenbond II heeft als de nog grootser opgezette ambtelijke organisatie der Ver-

Naties, zacht uitgedrukt, evenmin blijk gegeven van juist inzicht en doelmatigheid in de kringen van de desbetreffende hooggeplaatste bureaucratische ordenaars en plannemakers. Nimmer heeft de bureaucratische organisatie zoveel macht en middelen tot haar beschikking gehad, en nimmer zijn de internationale moeilijkheden, wrijvingen en spanningen zo groot geweest. Uit het voorafgaande kan geconcludeerd worden, dat nationale en internationale spanningen evenredig zijn aan omvang en bemoeienis van de bureaucratische apparatuur. Overschatting van publiek- of staatsrechtelijke strategie leidt, via onvermijdelijke publiek- of staatsrechtelijke blunders, tot staatsrechtelijke wanverhoudingen, die zich in onze moderne samenleving o.a. weerspiegelen in: politieke onverdraagzaamheid, revoluties, oorlogen, mislukte ontwapenings-, veiligheids- en vrede-tractaten, onuitvoerbare herstelbetalingen, toenemende handelsbescherming en daarmee gepaard gaande tarievenstrijd, budgetaire tekorten, inflatie, enz. Daartegen leidt overschatting in de privaatrechtelijke sfeer — via onvermijdelijke particuliere blunders — tot reorganisatie, liquidatie of faillissement. De sociale gevolgen van dergelijke particuliere blunders of misrekeningen, kunnen zeer ernstig en zelfs catastrofaal zijn. Dit neemt echter niet weg,

dat privaatrechtelijke catastrofes minder ernstig zijn dan publiekrechtelijke rampen.

Want deze rampen brengen niet alleen de autoriteit van de staat in gevaar, maar bovendien snijden zij dieper in het vlees van de samenleving dan het privaatrechtelijk wanbeleid ooit zal doen. Privaatrechtelijk wanbeleid kan door publiek- of staatsrechtelijk ingrijpen gecorrigeerd of genivelleerd worden, voor zover het zichzelf niet liquideert. Staatsrechtelijk wanbeleid kan slechts gecorrigeerd worden als de gemeenschap de wrange maatschappelijke vruchten daarvan goed heeft geproefd, maar dan is het in de regel te laat voor correctie of nivellering.

Nationale en internationale spanningen zijn evenredig aan omvang en bemoeienis van het bureaucratische apparaat.

voldoende rekenschap geven van de maatschappelijke gevaren, welke daaraan verbonden zijn, en mits zij voldoende karakter hebben om dienovereenkomstig te handelen. Anderzijds kunnen de Westelijke en Oostelijke bureaucratieën de internationale koortstemperatuur doen afnemen, mits zij de nodige bescheidenheid tonen, en zich gerulme tijd onthouden van te grote bureaucratische activiteit, hoe goed bedoeld deze ook moge zijn. Waarom geen bureaucratische wapenstilstand, en wel militaire wapenstilstand? De ambtelijke oorlogen die gevoerd worden door anonieme bureaucratieën, zijn immers voorboden van militaire conflicten en dientengevolge is een ambtelijke wapenstilstand voor de volkerenharmonie onder de tegenwoordige omstandigheden belangrijker dan een militaire wapenstilstand.

Deze na-oorlogse periode bewijst, — evenals de periode 1918-1939 — dat toenemende nationale en internationale bureaucratische werkzaamheid met toenemende nationale en internationale spanningen gepaard gaat. En derhalve ligt het voor de hand, dat een ambtelijke wapenstilstand wordt gesloten. En wanneer de Ver. Naties, in samenwerking met de nationale bureaucratieën, een zodanige wapenstilstand niet tot stand kunnen brengen bewijst de innerlijke zwakheid van de tegenwoordige volkerenorganisatie opnieuw, dat men, zacht uitgedrukt, voorzichtig moet zijn met geloof aan de wonderen van ambtelijke onnipotentie. Want bureaucratische almacht leidt — via overschatting en verstarring — automatisch tot de chaos.

E. H.

Ondemocratisch?

(Ingezonden)

Het spijt mij en tevens verbaast het me, dat de redactie van ons partij-organen de Volkskrant en de N.R.C. heeft menen te moeten bijvallen met betrekking tot het protest inzake het feit, dat tijdens de inhuldigingsplechtigheden niet meer publiek was toegelaten op de Dam.

Ver slaggevers weten doorgaans meer dan gewone mensen. Waarom zij dan niet weten, dat geen mens iets ziet, die, laten wy zeggen, achter 5 rijen staat en dat het dus niet anders dan, zwak uitgedrukt, uiterst riskant is, meer publiek toe te laten, waarvan alleen te verwachten is, dat het op het meest ongunstige moment naar voren tracht te dringen met alle gevolgen vandiën, is mij een raadsel. Dat de Hoofdcommissaris van Politie, voor wie ik het grootste respect heb, gezien mijn ervaringen te Amsterdam op 6 dezer, dit risico niet heeft wenssen te nemen, pleit alleen voor zijn nuchtere kijk op de zaak.

Wie ± een half uur na het passeren van de stoet op het Rokin is geweest, heeft aan den lijve ondervonden, welke druk een betrekkelijk klein kwantum mensen kan uitoefenen en hoe weinig een toch zeer intensieve afzetting hiertegen kan uitrichten. Hier was weinig kwaad te stichten, doch op de Dam had men de gehele plechtigheid, die thans door haar rust en orde zuik een geweldige indruk heeft gemaakt, zeer ernstig afbreuk kunnen doen.

R.

Schiedam, 13 September 1948

EIGENWIJZE LIEDJES

Het Sprookje....

En zo zitten we weer rustig
Na het feestelijk gedruis
Lekker in de huispantoffels,
Lekker in ons eigen huis,
In ons doorgezeten jasje
En verfloderde japon,
Bij een potje rode asters
In de zon op ons balkon....

In die boterzachte stralen
Trekt de man-en-vader bij,
Want hij moet weer leren wennen
Aan zijn hutje op de hei
En de doodgewone dingen
In hun re-gel-ma-tig-heid....
Morgen wordt als overmorgen
En als gist'ren en altijd....

Van en met de Raad van State
Tot en met de hof-coiffeur
Draait de dag weer zonder staatsie
In de dagelijkse sleur:
Handjes wassen — tandjes poetsen —
Voeten vegen — schone boord —
En na acht uur arbeid adelt
Wel te rusten.... enzovoort....

En we zitten weer gezellig
Bij het radiogeruis
Van de kwekkers en de swingers
Lekker bij ons eigen thuis....
Nuchter dreunt uit alle wekkers
's Ochtends de re-a-li-teit....
En het sprookje van de lichtjes
Is voltooid verleden tijd.

Brammetje.

In de beperking toont zich de meester; de moderne progressieve staatkunde heeft helaas de diepere betekenis niet begrepen van dit wijze gezegde. De staatsrechtelijke en bureaucratische zelfoverschatting van nationaal-socialisme en fascisme bewijzen, welke negatieve resultaten dergelijke systemen teweeg brengen. Maar desniettemin kan dagelijks geconstateerd worden, dat nieuwe ambtelijke autoriteiten, nieuwe bureaucratische organen en organisaties, alsmede nieuwe commissies, conferenties en bureaux in koortsachtige ijver de ambtelijke en staatsrechtelijke wanorde trachten te ontwarren. En als gevolg van deze onoverzichtelijke, kostbare, verwarrende en verstarrende ambtenarij nemen de spanningen zienderogen toe, wijl dagelijks en intensief overheveling van materialisme, onverdraagzaamheid en egoïsme uit de particuliere naar de openbare sfeer plaats vindt. Men kan de maatschappij niet planmatig opbouwen tot één reusachtige bureaucratie, die automatisch vrede en welvaart tot stand brengt. Het is de tragiek van deze tijd, dat een verarmd en geteisterd Europa de astronomische kosten van bureaucratische organisaties meent te kunnen en te moeten dragen.

Hoe eerder de publieke opinie zich van deze waanzin rekenschap geeft, hoe beter. En hoe eerder de moderne staatslieden beseffen, dat alléén in staatkundige beperking de staatkundige meesters te erkennen zijn, hoe sneller de maatschappelijke sanering zal plaats vinden. Voor de wijze Talleyrand gold als leidraad „vooral niet te veel ijver”; het is te hopen, dat de Europese staatslieden zich deze stelregel binnenkort eigen zullen maken.

Zelfs de communistische Sovjet-organisatie, die blijkens haar geestverwanten zo voortreffelijk is georganiseerd en gedirigeerd, blijkt niet in staat het heil van de proletarische massa te verwerklijken. Want enerzijds is deze super-organisatie er tot dusver niet in geslaagd hare volgelingen de beloofde materiële zegeningen te verstreken, en anderzijds schijnt dit machtige etatisme niet in staat het internationale proletariaat te behoeden voor een derde volkeren-slachting. Niemand betwijfelt, dat een eventuele (atomische) wereldoorlog III het mensdom, en dus ook het proletariaat, ten dele zal vernietigen, maar desniettemin acht de dictatoriale communistische bureaucratie, de ambtenarenstaat en ambtenaren-wijsheid bij uitnemendheid, het blijkbaar nuttig en noodzakelijk, het internationale vuur dagelijks aan te wakkeren.

Er is voldoende aanleiding het moderne en vooruitstrevende groeiproces van de ambtenarij zoveel mogelijk te beperken. Het voortbestaan en de ontwikkeling van de bureaucratie is in wezen afhankelijk van kiezers en..... belastingbetalers. Electoraat en contribuabelen kunnen de groei van de bureaucratie tot stilstand brengen, mits zij zich

De Westelijken staan beteuterd

QUEUILLE
...lege schatkist...

Na deze aperte breuk van het laatste restje vertrouwen staan de Westelijken beteuterd. Uit het uitbliven van een snelle reactie blijkt hun zwakheid (vooral in Berlijn), hun besluiteloosheid en misschien hun gebrek aan eensgezindheid. Al deze factoren verlokken de Russen er juist toe om te kijken, hoever zij kunnen gaan. Het feit, dat geen van beide partijen oorlog wil, geeft geenszins een waarborg, dat deze dan ook niet zal komen. Het zou niet de eerste keer zijn, dat één partij over de schreef ging, omdat de andere partij haar door haar besluiteloosheid daartoe aangemoedigd had. Misschien weten de Westelijke mogendheden, waar voor hen de schreef ligt — de grens hunner uiterste concessies, de plaats, waar zij zeggen: „Tot hier en niet verder!” —, maar als dat zo is, dan hebben zij er de Russen kennelijk niet van in kennis gesteld. En evenmin lijkt het thans waarschijnlijk, dat voor hen Berlijn de schreef is. Thans gaan zij weer met Stalin praten en als dat niets oplevert, denken zij erover de kwestie voor het forum der Verenigde Naties te brengen. Rusland heeft dus nog tijd en armslag genoeg om hen te tarten.

Inmiddels concentreren zich de Westelijke mogendheden achter de frontlinie op de versterking van het achterland. Gelukkig hebben zij hier een drijvende kracht, die zorgt, dat die versterking haar kracht niet verspilt in het opbouwen van een zestiental min of meer zwakke vestingjes. Die kracht is Amerika, zonder welke West-Europa waarschijnlijk niet — en zeker niet zo snel — tot dat begin van eenheid zou zijn geraakt, dat de zestien West-Europese landen verleden week Zaterdag, na veel pijn en veel zwoegen, hebben bereikt.

Toen hebben zij de eerste praktische stap op de weg naar de economische samenwerking gezet, na vroeger reeds vele theoretische stappen te hebben gedaan. Die praktische stap was de verdeling van de hulp, die Amerika hun voor dit jaar had verleend. Eerst hadden sommige van hen (Engeland voorop) die hulp zelf helemaal niet willen verdelen, maar die taak aan Amerika zelf willen overlaten. Dat was echter Amerika iets te bar. Dat zou wel een allerbedroevendst teken van machteloosheid zijn. Dus moesten zij zelf de pot gaan verdelen. Haat, nijd en wantrouwen was het deel van de commissie, die zich hiermee moest belasten. Toen het resultaat bekend werd, was niemand tevreden. Na enig schaven, rekken en drukken legden de meesten zich erbij neer — behalve drie.

Het merkwaardige was, dat die drie eigenlijk geen van drieën tot West-Europa behoorden. Het waren Griekenland, Turkije en Engels-Amerikaans West-Duitsland. West-Duitsland niet behorend tot West-Europa? Neen, in zoverre niet, als

Toen minister Marshall verleden week zijn persconferentie hield en bij die gelegenheid betoogde, dat de Westelijke mogendheden niet onder pressie zouden onderhandelen met Rusland, vroeg een journalist hem langs zijn neus weg: „Als dat zo is, wat doen wij dan op het ogenblik?” Op deze vraag wist Marshall niet precies wat hy antwoorden moest. Inderdaad, wat hebben de Westelijke mogendheden tot dusver anders gedaan dan onder pressie te onderhandelen — iets wat zij van het begin af aan gezegd hebben niet te zullen doen? Niet alleen onderhandelen zij — eerst te Moskou en later te Berlijn —, terwijl de duimschroef der blokkade hun onverminderd aangelegd blijft, maar ook terwijl de Russen in de stad zelve, waarin en waarover zij aan het onderhandelen zijn, op flagrante wijze blijken geven van hun kwade trouw door met geweld de laatst overgebleven peilers van een gezamenlijk gezag, waarvan Stalin nog een week tevoren het beginsel had erkend, weg te slaan.

En dat verlost de Russen

het West-Duitsland, waarmee de economische organisatie te Parijs te maken heeft, vertegenwoordigd wordt door Amerikanen, mannen van generaal Clay. Deze nu was allerminst te vreden met het aandeel, dat de andere Europese landen het West-Duitsland, dat hij als een Amerikaanse kolonie beheert (met de vele voordelen en nadelen van zulk een beheer), hadden toegedacht. Zij waren niet zo goed, of zij moesten in grote trekken aan zijn wensen tegemoet komen. De pressie, die Amerika als beheerder van de bi-zone kon aanzetten, was natuurlijk onvergelijklijk veel sterker dan welke argumenten ook eventuele Duitse vertegenwoordigers in een min of meer vijandig milieu te berde zouden hebben kunnen brengen. Tegelijkertijd is de eerste schrede gezet op het pad der onderlinge Europese hulp. Het gezonde Amerikaanse principe is immers, dat de goederen, die West-Europa zelf kan opbrengen, niet met de schaarse dollars uit Amerika gehaald moeten worden. Maar vele Europese landen

zitten niet minder krap — ja, na de dollartoewijzingen, krappere — in hun Engelse ponden, Belgische franken en andere half-harde valuta dan in hun dollars. Als hierop niets gevonden zou worden, zou b.v. Frankrijk het staal, dat België kan leveren, van Amerika gaan betrekken, omdat het wel (dank zij de Marshall-hulp) dollars, maar geen Belgische franken heeft. Aan deze paradoxale, maar toch al te werkelijke, toestand moest een einde worden gemaakt, wilde men een begin met de onderlinge samenwerking maken.

Volgens een nieuw systeem zullen nu Europese crediteurlanden aan Europese debiteurlanden fondsen in hun (zeldzame) valuta beschikbaar stellen, waaruit de laatsten dan hun inter-Europese aankopen kunnen doen. Dit spaart dollars voor aankopen, die niet in Europa gedaan kunnen worden. Die crediteurlanden krijgen deze fondsen vergoed in (voor

hen eveneens zeldzame) dollar-valuta. Dit lijkt allemaal heel mooi en is het ook zeker, maar allerlei moeilijkheden van langer termijn worden er niet door opgelost. Moet Engeland b.v., dat een groot sterling-voorschot aan Frankrijk geeft, later daarvoor Franse goederen in ontvangst nemen, die het in zijn huidige ascetisme als luxe-goederen brandmerkt, doch die Frankrijk onder zijn vitale export-producten rekent? Mag Engeland aan zijn credieten de voorwaarde verbinden, dat zijn ponden op de buitenlandse markt niet vrij inwisselbaar zullen zijn (waardoor het grote element aan schijn in de Engelse economie zichtbaar zou worden), iets waar België, dat eveneens een belangrijk deel van zijn dollar-aandeel in eigen franken doorgeeft, juist op staat, omdat het een einde wenst te maken aan die valse façades der geordende staatshuishoudingen? Terecht hebben de betrokken landen geoordeeld, dat dit problemen van later orde zijn, die het grote probleem van de impasse van de inter-Europese handel niet mogen laten wachten, doch te hunner tijd — en dan ongetwijfeld weer met de stevige hulp van Amerika — opgelost moeten worden.

De grote zwakke plek in dit geheel, dat vele zwakke plekken heeft, is echter Frankrijk — een land, dat normaliter in staat moet zijn zijn minder vruchtbare nabuurlanden te helpen voeden, doch dat thans de grootste debiteur van alle is: groter dan West-Duitsland, groter dan Italië (die beide zelfs inter-Europese crediteuren zijn). Thans staat de nieuwe minister-president Queuille, wiens kabinet wij, op gevaar af weer achterhaald te worden, niet zullen beschrijven, voor een zo goed als lege schatkist — en dat terwijl Frankrijk beloofd heeft in ruil voor de Marshall-hulp althans zijn begrotingen sluitend te zullen maken. Geen socialist, geen liberaal en geen gaullist zullen er in slagen die kist weer te vullen, als niet zowel in de Franse fabriek als op het Franse platteland het vertrouwen hersteld is. In groot verband geldt dit voor geheel West-Europa.

(Vervolg van pag. 5) Zelfs de sterke verdraagt dit niet

meisjes van een lagere school en verder een groot aantal leerlingen van Ulo en Middelbare scholen. Ik kwam tot de ontstellende ontdekking, dat de jongens en meisjes van 9—16 jaar overwegend slechts belangstelling hebben voor de z.g. „beeldverhalen”, welke in de dag- en weekbladen verschijnen in feuilleton-vorm of in de boekhandel verkrijgbaar zijn in klein zak-formaat. Het is mij opgevallen, dat in de z.g. „schooltrams” de jeugd een levendige ruilhandel bedrijft in deze „Beeldverhalen”. Ik ontmoette kinderen van 11 jaar, die in het bezit waren van tientallen van deze boekjes; een vader kwam me vertellen, dat zijn zoon een gehele postzegelverzameling van tamelijk grote waarde had ingeruild voor deze beeldverhalen. Schoolhoofden en onderwijzers vertelden me, dat de leerlingen in hun boekentas bijna altijd een of meer van deze boekjes meedragen: een boekhandelaar wist mij te vertellen, dat zijn deur niet stilstond..... doch hij vond deze lectuur zo verderfelijk, dat hij onder geen beding er de verkoop van wilde bevorderen.

Ik weet niet of men deze boekjes wel voldoende kent. Het komt mij voor, dat in onze tijd veel ouders niet weten hoe hun kinderen het zakgeld besteden, welke boeken zij lezen en hoe zij hun vrije tijd doorbrengen. Dit is een zeer bedenkelijk verschijnsel!

Ik heb de moeite genomen een flink aantal van deze beeldverhalen nauwkeurig te analyseren. Hierbij kwam ik tot de ontdekking, dat deze „verhalen in beeld” de lezers op gemakkelijke wijze inleiden in een wereld van vals romantiek, van geweld (vooral de atoom-splitsing en atoom-wapens zijn geliefkoosd onderwerp!) en roof en schurkerij. En ook hier weer: geen beroep op de geestelijke krachten in de lezer, op zijn

verstand en critisch oordeel; volstaan kan worden met bekijken, als bij een film van het minste gehalte. Aan deze beeldverhalen schijnt veel geld verdiend te worden. In alle landen neemt de uitgave ervan ontstellend toe. De boekenmarkt wordt overal overstromd met boekjes, tijdschriften en blaadjes met beeldverhalen.

Verheugend is, dat sinds enige tijd in alle landen de belangstelling van de zijde van hen, die nog bewogen zijn om de geestelijke gezondheid van jeugd en volk, voor het gevaarlijke dezer gif-lectuur is toegenomen. In Parijs heeft men een volle maand een tentoonstelling ingericht van deze kinderlectuur en ouders en opvoeders alzo getoond, welke gevaren deze boekjes, tijdschriften, etc. inhouden. In Het Kompas lezen we omtrent deze tentoonstelling, dat 88% jeugdige delinquenten deze avontuurlijke en opwindende lectuur verslond. „In een krantje van maar eventjes acht pagina's kwamen 23 moorden door middel van schietpartijen en van worging voor; verder niet minder dan 55 afbeeldingen van bandieten, die op het punt staan hun pistolen af te schieten”. Ook in Amerika heeft men de strijd aangeboden tegen de z.g. „comics”, die daar de markt overstroomden.

Hoe bestrijdt men dit euvel het doelmatigst? Er zijn mensen, die er voor zijn de uitgevers van deze boekjes en tijdschriften het benodigde papier te onthouden. Ik acht die oplossing niet zonder gevaar; een radicaal verbod lijkt wel niet mogelijk. Het onthouden van papier leidt tot onduiking en bovendien: wie zou moeten beoordelen of er wel dan niet pa-

pier beschikbaar gesteld mag worden voor deze kinderlectuur? De Staat? Wij kennen de bezwaren van een zodanige opvatting! De Staat onthoudt zich m.i. van censuur op dit terrein. Wat strijdig is met de zeden, of gevaar oplevert voor de veiligheid van de Staat en de samenleving, valt onder de betreffende strafbepalingen van het Wetboek van Strafrecht.

Beter lijkt mij, dat door juiste voorlichting en verbetering van het onderwijs de jeugd van deze lectuur onbewaakt wordt. En dat zulks kan, heeft mij bovengenoemde enquête bewezen. Immers, de leerlingen, die voortgezet onderwijs ontvangen en mooie boeken en tijdschriften leren lezen, tonen geen belangstelling voor de beeldverhalen van het gewraakte soort. Zelfs in een klasse leerlingen van een lagere school verdwenen de beeldverhalen toen de leerkracht begon met de inrichting van een klasbibliotheek, waarbij ouders en kinderen medewerking verleenden.

Geen verbod, geen censuur, maar het kweken van goede smaak, het leren genieten van goede boeken, dat is het enige middel ter bestrijding. Wie bij de kinderen weerzin weet te wekken voor de valse romantiek, het geweld en de schurkerijen in deze beeldverhalen, heeft meer bereikt dan degene, die het lezen verbodt en vaak daardoor 't clandestien lezen bevordert. Het ware te hopen, dat voor goede jongens- en meisjesboeken meer papier beschikbaar kwam en Rijk, Provincie en Gemeentebesturen een vorm wisten te vinden om de inrichting van schoolbibliotheken nog meer dan in het verleden mogelijk te maken. Het gaat om de geestelijke gezondheid van de jeugd, straks ons volk!

Van Mourik.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

VRIJDAG 24 SEPT. 1948 - No. 26

TUSSEN JERUZALEM
EN BERLIJN

(pag. 7)

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

De Troonrede

Prinsjesdag is in oude luister gevierd. Duizenden waren naar Den Haag gekomen om het schitterende schouwspel te zien, dat verbonden was aan de opening van de zitting der Staten-Generaal door onze nieuwe Koningin. Van de plechtigheid in de Ridderzaal is voor ons de Troonrede van het meeste belang. Wie het voorrecht gehad heeft de inhuldiging in de Nieuwe Kerk te Amsterdam bij te wonen, — nog zo kort geleden — kan niet ontkomen aan het maken van een vergelijking tussen de redevoering van Koningin Juliana bij die gelegenheid uitgesproken, en het staatsstuk, dat nu in de Ridderzaal werd voorgelezen. Het eerste, een stuk waarin de jonge Koningin Haar gevoelens en Haar idealisme alsmede Haar diep verantwoordelijkheidsbesef tot uitdrukking bracht, de Troonrede daarentegen een lange opsomming van vraagstukken van gewicht, zonder verband achter elkander geplaatst. Het kabinet-Drees—van Schaik heeft zijn voornemens niet in een fraai gesteld stuk in de openbaarheid gebracht. Het had korter gekund en in eleganter vorm. Wij menen dit te moeten zeggen omdat de plechtigheid waarin de regering Haar politieke lijnen aangeeft vraagt om een woord, dat geheel past in het overigens zo prachtige kader.

De gegeven critiek op het uiterlijk sluit evenwel waardering voor de inhoud niet uit. En hoewel wij gaarne op enkele punten wat meer positiefs vernomen hadden heeft deze Troonrede ons wel gesterkt in onze opvatting, dat dit kabinet bestaat uit mannen, die als groep het nodige realiteitsbesef hebben. Wij lezen niet van experimenten, de gedachte aan socialisatie, waarmee in de voorafgaande jaren is geschermd, komt niet meer voor. Trouwens, het rapport van de staats-commissie, welke onder voorzitterschap van mr. Couvée een onderzoek heeft ingesteld naar de positie van de particuliere steenkolenmijnondernemingen, zal de voorstanders van socialisatie toch wel iets hebben gezegd. Wanneer de meerderheid van de commissie tot de slotsom komt „dat niet alleen het algemeen belang de socialisatie van de mijnen niet eist, doch dat het algemeen welzijn in het geheel niet beter gediend wordt door een gesocialiseerd mijnbedrijf, ja zelfs, dat het algemeen welzijn door zodanige socialisatie vermoedelijk geschaad zal worden”, dan is dit een uitspraak, die tot bezinning maant. En zeker niet aanmoedigen zal om socialisatie op breder terrein te gaan aanbevelen. Het pleit voor de nuchtere zin van de leden van dit kabinet, dat het stokpaardje „socialisatie” nu maar weer op stal is gezet, dat men de werkelijkheid onder ogen ziet en de moeilijkheden met reële middelen tot oplossing wil brengen. Verheugend is, dat de betekenis van het bedrijfsleven door dit kabinet duidelijk wordt onderkend en met instemming hebben wij vernomen, dat de regering het „een belangrijk deel van haar taak” acht om „voorzover dat in haar vermogen ligt, economische omstandigheden te scheppen, die het bedrijfsleven tot een gezonde uitbreiding der industriële capaciteit prikkelen”. En moge de toegezegde vermindering van de overheidsbemoeiing met het bedrijfsleven met voortvarendheid ten uitvoer worden gelegd!

Ten aanzien van de middenstand wordt gezegd, dat verschillende wetsontwerpen zijn te wachten in dit zittingsjaar. Veelzeggend is deze uitspraak niet. Van onze kant willen wij wel opmerken, dat wij gaarne wat meer hadden vernomen, in het bijzonder over de vestigingswetgeving. Het uit de oorlogsjaren stammende Besluit Algemeen Vestigingsverbod Kleinbedrijf (B.A.V.K.) zien wij liever vandaag dan morgen

verdwijnen. Het behoefte-element, dat daarin verankerd ligt, is niet te hanteren zonder grove onbillijkheden te bedrijven. Wij erkennen de noodzaak van het stellen van criteria voor de vestiging van middenstandsbedrijven, maar zij moeten objectief zijn. Het subjectieve behoefte-element dient te verdwijnen.

Even weinig zeggend als de middenstandspargraaf zijn de passages over de te volgen landbouwpolitiek. Wij zullen ten deze dus afwachten wat het feitelijke beleid ons in de toekomst brengen zal.

De economische en financiële toestand is nog uitermate somber. De betalingsbalans is niet sluitend, „nog steeds moet in belangrijke mate een beroep worden gedaan op vreemde hulpmiddelen”. De Troonrede geeft ons de indruk, dat de regering deze moeilijkheden bij voortduring in het oog houdt en zich bij haar politiek niet door droombeelden, maar door de werkelijkheid wil laten leiden. Er wordt op gewezen, dat indien de Amerikaanse hulpverlening niet tijdig gekome ware, „een ernstige terugslag in het herstel van de volkswelvaart onvermijdelijk (zou) zijn geweest”. Met deze uitspraak en een dankwoord voor de Amerikaanse hulpverlening kan echter niet worden volstaan. De regering zal zich ernstig bewust moeten zijn van de wijze waarop zij de Amerikaanse hulpverlening zal besteden. Met de Nieuwe Rotterdamse Courant zijn wij het geheel eens, dat in de Troonrede wordt gemist „de uitdrukkelijke erkenning van de prioriteit van de versterking van de productieve krachten boven de vergroting van de consumptie op korte termijn”.

Wij zijn arm, doodarm, en dat brengt mede, dat wij ons in eerste instantie zo goed mogelijk moeten uitrusten met productiemiddelen. De regering moge, mede ter oplossing van de moeilijkheden met betrekking tot onze betalingsbalans, hieraan de nodige aandacht schenken!

Het is duidelijk, dat wij niet alle onderwerpen, welke in de Troonrede aangeroerd zijn, kunnen behandelen. Van belang zou nog zijn een spreking van de financiële paragraaf. Daarop komen wij, in verband met de Millioenennota, nog nader terug. Slechts zij met instemming vastgesteld, dat wij niet lezen van belastingverzwaringen. Er wordt zelfs gesproken van „enige verlaging van het tarief van de inkomsten- en loonbelasting” en ook is in overweging „een tegemoetkoming aan het bedrijfsleven met betrekking tot de berekening van de belastbare winst”. Met belangstelling worden voorstellen hierover dezerzijds afgewacht. Herhaaldelijk is van onze kant betoogd, dat de belastingpolitiek der laatste jaren het bedrijfsleven in moeilijkheden brengen moest, en dat de arbeidslust en spaarzin werden ondermijnd. Indien op dit gebied een andere koers zal worden ingeslagen, dan verdient zulks slechts toejuicing.

Van zeer groot belang in de tegenwoordige tijd is het internationale vraagstuk en voor ons niet minder het Indonesische probleem. Juist dezer dagen lezen wij de Troonrede uit het jaar 1936. Daarin werd gezegd, dat de betrekkingen met andere mogendheden vriendschappelijk zijn, dat

zulks tot bijzondere voldoening stemt, en dat aan de gedragslijn, die de regering bij het bestuur der buitenlandse betrekkingen placht te volgen, onveranderd zou worden vastgehouden. Een serie gemeenplaatsen van de eerste orde dus.

Thans is dat anders. Vastgesteld wordt, dat onze verwachtingen uit de oorlogsjaren over samenwerking in vreedstijd niet in vervulling zijn gegaan en dat er scherpe tegenstellingen zijn. Nederland blijft streven naar versterking der internationale gemeenschapsgedachte in het kader der Verenigde Naties en bijzondere aandacht wordt gewijd „aan de ontwikkeling van de kernen van internationale aaneensluiting” zoals Benelux en de samenwerking der Vijf-Mogendheden. Wij staan hier geheel achter en wij vertrouwen, dat onze minister van buitenlandse zaken, mr. Stikker, de nodige kracht zal ontwikkelen om de plannen te doen slagen. Reeds in de korte periode van zijn ministerschap heeft deze bewindsman zijn kracht getoond. Het buitenlandse politieke beleid bestond in ons land tot dusver steeds uit afwachten. Mr. Stikker heeft reeds onmiddellijk getoond van actief optreden te houden. Zijn reis naar de Verenigde Staten, zijn bezoek aan Marx, all en andere vooraanstaande politici getuigen van zijn voortvarendheid.

Wij raken hiermede tevens het Indonesische probleem. Twee zeer belangrijke punten waarover wij gaarne iets hadden vernomen zijn daarbij in de Troonrede niet behandeld, namelijk de voorziening van de top-functies in Indonesië en de openlijke gedragingen van het communisme en de communisten in de Repoebliek Indonesia. Dit zijn punten waarop de aandacht zeer sterk geconcentreerd is, zeker van ons. Nu kunnen wij begrijpen, dat bij de roeringen van dit ogenblik ook met betrekking tot de top-functies de toestand even wordt aangezien — midden in de stroom verwisselt men niet van paarden — en wij beseffen ook, dat de houding der regering ten aanzien van de gebeurtenissen in de Repoebliek van factoren afhankelijk is, waarover eerst het oordeel van minister Stikker moest worden afgewacht, maar wij hopen, dat het kabinet nu op korte termijn zijn beslissingen zal nemen. Klarheid moet er komen.

Wij hebben enige punten naar voren gehaald en daarbij kanttekeningen geplaatst. Overzien wij het geheel dan kan worden gezegd, dat wij ons aanvankelijke vertrouwen in dit kabinet kunnen behouden.

Verheugend is, dat mensen van diverse groepering elkaar in dit kabinet hebben kunnen vinden, met elkaar willen pogen de moeilijkheden, waarvoor ons land staat, op te ruimen en vernieuwing willen brengen. Drie jaar geleden meenden de socialisten, dat zij alleen vernieuwing konden brengen, twee jaar geleden achtten zij de K.V.P. daartoe mede in staat. In „De Stern van Nederland”, d.d. 11 September j.l., lezen wij: „De vernieuwing in Nederland zal niet alleen van de socialisten kunnen komen. In een democratisch land heeft ieder het zijne daartoe bij te dragen, ieder naar eigen wijze en naar eigen diepste verantwoordelijkheid”. Deze passage uit het socialistische blad citeren wij met instemming. Wanneer deze gedachte gemeen goed is, dan zal de verstandhouding tussen de partijen op beter, op hoger plan komen, dan zullen ook mensen met verschillende opvattingen gemakkelijker in het belang van het land samenwerken. Moge het huidige kabinet tonen dat dit mogelijk is.

K.

PARLEMENTAIRE FLITSEN

Een jonge Vorstin reed uit

Het bekende: drie maal is scheepsrecht, heeft de oude Residentie bij zijn feesten van deze zomer wel zeer letterlijk in toepassing gebracht.

Eerst waren er, einde Juli, die voor het 750-jarige bestaan van „Die Haghe”, daarna volgde, een maand later, het 50-jarig Regeringsjubileum van Koningin Wilhelmina en de inhuldiging van de nieuwe Koningin en tenslotte, als de kroon op het werk, kwamen daar dan de „blijde incomste” van H.M. Koningin Juliana, Prins Bernhard der Nederlanden en de prinsesjes, met de vele feestelijkheden, ontvangsten, e.d., hieraan verbonden.

HAAGSE VERLANGENS OP PRINSJESDAG VOLDAAN

Die „blijde incomste” was voor vele echte Hagenaars een werkelijke opluchting. Want, zoals, een van de dagbladen reeds opmerkte: evenals alle andere Nederlanders hadden ook de Hagenaars de plechtige en feestelijke gebeurtenissen in de hoofdstad met intense belangstelling gevolgd, maar er was toch, zonder dat zij dit zo direct naar buiten lieten merken, iets van jalouzie in hun hart.

Jalouzie op de hoofdstad, die het grondwettelijk voorrecht van de inhuldiging genoot en op het gelukkige Baarn, dat, voorlopig althans, door de ligging van het Paleis Soestdijk in werkelijkheid de Koninklijke Residentie zal zijn.

Het is inderdaad niet onbegrijpelijk, dat de Hagenaar niet kan en niet wil vergeten, hoezeer het leven van onze Oranjevorsten altijd met het wel en wee van de oude Residentie is verweven geweest.

En nu was er dan dubbele vreugde in het hart van die echte, oude Hagenaars; om de komst van hun jonge, stralende Koningin, haar gemaal en hun gelukkige gezin en niet minder om de erkenning, welke zij in die spoedige komst naar Den Haag meenden te mogen zien van de „oude rechten”, die zij op „hun” Koninklijke Familie meenden te mogen hebben.

* * *

Ieder heeft, naar gelang van het milieu, waarin hij vertoeft, zo zijn eigen bijzondere gevoelens en appreciaties. Zo is het niet onbegrijpelijk, dat de parlementaire journalist, wie de parlementaire sfeer en de parlementaire gebruiken en tradities wel zeer na aan het hart moeten liggen, het hoogtepunt van Harer Majesteits verblijf heeft zien liggen in de opening van de jaarlijkse zitting van de beide Kamers der Staten-Generaal. In de uiterlijke, vooroorlogse staatsie, welke hierbij voor het eerst weer ten toon werd gespreid, maar meer toch nog in de altijd weer treffende symboliek, welke gelegen is in de jaarlijkse persoonlijke ontmoeting tussen Vorst en Volksvertegenwoordiging, tussen Koningin en Kamers.

* * *

Lang had de voorgaande zitting van de Staten-Generaal niet geduurd. Als gevolg van de Kamerontbinding en de daarop gevolgde verkiezingen had dr. Beel op 23 Juli de buitengewone zitting 1948 geopend en op de Zaterdag vóór de derde Dinsdag, dus niet recht twee maan-

den later, werd zij alweer gesloten.

Er wordt met dat woord „zitting”, óók in de pers, nogal eens vreed omgesprongen. Velen is het verschil tussen een zitting en een vergadering niet steeds duidelijk. Nog niet zo lang geleden kon men in een van onze couranten lezen, dat de gewone jaarlijkse vergadering der Staten-Generaal in een Verenigde Zitting was geopend. Het moest precies andersom zijn: de gewone jaarlijkse zitting der Staten-Generaal was in een Verenigde Vergadering geopend!

Een verwarring, die in zoverre wel vergeeflijk is, dat zelfs onze vroegere Grondwetten deze termen zeer inconsequent toepasten. Zo duidde in artikel 98 (thans 106) van de Grondwet van 1848 het woord „zitting” bijv. een afzonderlijke bijeenkomst aan, terwijl daarvoor in het laatste lid van artikel 101 (thans artikel 109, lid 3) het woord „vergadering” werd gebruikt.

Bij de herziening van 1887 heeft men aan deze inconsequentie gelukkig radicaal een einde gemaakt. Sedertdien wordt in alle artikelen van de Grondwet, waar de term „verga-

dering” wordt gebruikt, daaronder iedere afzonderlijke bijeenkomst verstaan, terwijl met „zitting” bedoeld wordt het complex van bijeenkomsten; het gehele tijdvak dus tussen opening en sluiting.

* * *

Zaterdag 18 September. Terwijl voor het Paleis Noordeinde nog druk gewerkt wordt om de laatste hand te leggen aan allerlei voorbereidingen voor de feestelijke ontvangst van Koningin Juliana, haar gemaal en haar gezin en voor het daarop volgende bloemrijke défilé, waarvoor de architect Jan Wils zulk een prachtig mozaiek had ontworpen, vertrekt tegen één uur een hofauto van ditzelfde Paleis, begeleid door gemotoriseerde militaire politie. Zij brengt de minister van Binnenlandse Zaken, mr. H. J. van Maarsoeven, naar het Binnenhof, waar hij, in het gebouw van de Tweede Kamer, wordt ontvangen door een commissie uit de daar samengekomen Verenigde Vergadering. De commissie van in- en

uitgeleide staat onder leiding van onze geestverwant, mr. W. C. Wendelaar.

De minister, door H.M. de Koningin gemachtigd, de buitengewone zitting in haar naam te sluiten, brengt in herinnering, dat deze zitting slechts kort, maar bijzonder gewichtig was. Daarin immers werden de voorstellen tot herziening van de Grondwet in tweede lezing met de vereiste meerderheid aanvaard. Niet alleen echter wegens dit resultaat, maar ook uit hoofde van de gedachtenwisseling over de Regeringsverklaring van 12 Augustus en over bedoelde voorstellen mag deze korte parlementaire periode vruchtbaar worden genoemd.

Hare Majesteit de Koningin, zo vervolgt de minister, heeft mij verzocht, U haar erkentelijkheid te betuigen voor Uw toewijding en ijver in het behartigen van 's lands zaken.

In naam der Koningin verklaar ik deze buitengewone zitting te zijn gesloten.

* * *

De zittingloze periode duurt echter niet lang. Slechts drie dagen.

Dan is het de 21ste, de derde Dinsdag van deze maand, en is het niet een Minister, die namens de Koningin, maar is het Hare Majesteit zelf, die zich naar de thans in de Ridderzaal samengekomen Verenigde Vergadering van de beide Kamers der Staten-Generaal begeeft, om de nieuwe zitting te openen.

's Morgens nog heeft het geregend, maar in de middag, wanneer de jonge Vorstin haar zegetocht in de goude koets houdt, werpt een stralende zon haar sprankelend licht over het kleurrijke schouwspel.

Buiten zijn het de tienduizenden onbekenden, is het 't volk in al zijn lagen, dat zijn liefde voor de jonge Oranjevorstin uitjubelt, binnen, in de Ridderzaal, waar, met de vertegenwoordigers des volks, de hoogsten in den lande zijn verzameld, is het de geestelijke élite, die door haar aanwezigheid bij dit plechtig gebeuren en in haar driedledige bekrachtiging van het „Leve de Koningin!” na de troonrede haar hulde en trouw betuigt aan haar, die de verpersoonlijking is van onze nationale eenheid en de sterkste band vormt tevens met de volkeren overzee.

De feesten zijn voorbij. Het dagelijkse leven roept weer. Er is veel en groot werk te doen. Moge de vrede bewaard blijven, om ons daartoe in staat te stellen!

A.

Deze burger

zit aan zijn schrijftafel en de regen klettert tegen zijn smalle venster. Hij heeft gisteren een extraatje gehad en daar heeft hij alléén maar bloemen voor gekocht. Vier volle vazen staan voor het raam. Een ongekende heerlijkheid. Een stroom van kleuren. kleuren, kleuren....

Deze burger wil nu een stukje gaan schrijven voor al zijn lieve vriendinnetjes en vriendjes van V. en D., maar eigenlijk wil hij dit liever niet doen en alleen maar stil zitten, met het blank papier vóór zich, en maar luisteren naar het ruisen van de regen en maar kijken naar die bloemen. Helemaal niets doen. En maar denken aan de wereld en de mensen. En maar denken dat het goed zou zijn als alle mensen een beetje stil zouden zitten en denken dat de kleuren van de bloemen voldoende zijn voor hun geluk en de ruisende regen óók. En dat de kleur van vers bloed niet nodig is en de vochtigheid van tranen evenmin.

Deze burger weet zo goed als ieder ander dat dit maar een praatje voor de vaak is. En dat het véél te gemakkelijk, véél te onzakelijk, véél te onpractisch, te onwerklijk, te onpolitiek is, om maar stil te zitten en niets te doen dan naar herfstbloemen te zitten kijken: stel je vóór dat iederéén dat zou doen! Dat meneer Stalin en meneer Molotow, meneer de Gaulle en meneer Truman en meneer Bevin en meneer Drees gewoon alles op zij zouden zetten en voor vijf gulden bloemen gingen kopen om naar die herfstkleuren te gaan zitten kijken en te peinzen hoe goed en heerlijk de wereld zou kunnen zijn. Misschien zou de wereld dan nóg minder heerlijk worden dan zij op het ogenblik is. Misschien zou het ruisen der tranen dat van de regen overstemmen gaan.

Een paar millioen jaar lang hebben de kleuren der herfstbloemen de mensen tot zulke onvruchtbare en kinderachtige gedachten gebracht. Een paar millioen jaren lang heeft een man ergens in een rotshol, ergens achter een schrijftafel, zijn knots, zijn bijl, zijn speer, zijn pen neergelegd en naar de stille der natuur geluisterd en gedacht dat alles beter zou kunnen zijn, wanneer de mensen waren als de bloemen: stil en schoon en weerloos in hun bekoorlijkheid.

Het is helemaal niet nuttig zo te denken en dat zal nog wel een paar millioen jaar even onnuttig blijven als het een paar millioen jaar geweest is.

Wanneer iemand, met de heerlijkheid van herfstbloemen vóór zich, daarvan overtuigd is, dan is het

DEZE BURGER.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.

Redactie-secretaris: Mr. E. Elias

Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.

Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267

Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.

Losse nummers 15 cent.

Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie”, te Amersfoort.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlugg, Geestbrugweg 69 Rijswijk (Z.-H.).

Speelgoed

Bij de lezing, welke onder auspiciën van het Contact-Centrum op Voorlichtingsgebied dezer dagen in Den Haag werd gehouden over de Britse Overheidsvoorlichting tijdens en na de oorlog, heeft de heer Sinclair Wood, een van de bekendste Engelse publiciteitsmensen, o.m. naar onze smaak treffend juist gezegd, dat een onwetend volk speelgoed voor dictators is. Trefend juist, omdat een tekort aan voorlichting, aan eerlijke uiteenzettingen, zoals gebleken is in de jaren van de Duitse bezetting van ons land, aanleiding geeft tot onrust en verwarring, waardoor allerlei dwangmaatregelen, welke in normale omstandigheden en met vrije discussie niet zouden worden uitgevoerd, doorgevoerd konden worden.

Ook na de oorlog heeft de Nederlandse Overheid bij herhaling gefaald in het geven van de juiste voorlichting. Wij herinneren slechts aan het pond vlees per week, dat Minister Mansholt als een tweede Shylock aan een ieder beloofde en waar nooit iets van terecht is gekomen. De voorlichting over Indië in binnen- en buitenland is volkomen onvoldoende geweest en ook thans nog heeft men het gevoel, dat hier een betere voorlichting bepaald nodig is.

Voor het nieuwe kabinet ligt hier een belangrijke taak. Copiëren van hetgeen in Engeland gebeurt, is geenszins noodzakelijk, maar wel overnemen van het goede, dat in andere landen plaats heeft. Daarbij kan men stellig van de wijze, waarop in Engeland de voorlichting van overheidszijde gevoerd wordt, in ons land iets opsteken.

Vaste verkering

Tijdens de Benelux-dag, die onlangs op de Utrechtse Jaarbeurs werd georganiseerd, heeft de minister van Economische Zaken, prof. dr. Van den Brink, daartoe enigszins aangespoord door de voorzitter van de Jaarbeurs, dr. Fentener van Vlissingen, o.m. verklaard, dat tot vóór de conferentie van Chateau d'Ardennes de band tussen de Benelux-landen als een soort van „losse verkering” kon worden gekwalificeerd. Op Chateau d'Ardennes heeft de „officiële verloving” plaats gehad, waarbij een vaste termijn van ander half jaar is gesteld, welke tenslotte het huwelijk — de economische unie — mogelijk zal maken. Evenals in de samenleving, aldus de minister, hangt er in de periode van de verloving en het huwelijk een sluier over de gebeurtenissen en het is dan ook niet abnormaal, dat publieke samenkomsten worden vermeden. Toch, aldus ging de minister voort, zullen binnenkort zeer belangrijke mededelingen kunnen worden verstrekt door de Nederlandse regering, waaruit zal blijken, dat het de regering volle ernst is met het streven naar verwerkelijking van de Benelux. Wij achten bovengenoemde uitspraak van de minister van groot belang, aangezien zij ditmaal zeer positief is en bindend voor de toekomst. Reeds eerder wezen wij in deze kolommen op de eigenaardige positie die ons land tot dusverre met betrekking tot de verwezenlijking van de Benelux-gedachte heeft ingenomen. Een positie, die tot gevolg had, dat Belgische critiek ten aanzien van het stelsel der geleide economie ons niet werd gespaard. De woorden van minister Van den Brink hebben ongetwijfeld tot klaarheid bijgedragen en indien zij werkelijk in vervulling zullen gaan, betekent dit niet alleen een belangrijke stap op de weg naar een ware Benelux, doch tevens een belangrijke herziening van ons economisch systeem, dat tot dusverre door een te grote overheidsbemoeiing niet tot een vrijer, en daardoor doelmatiger, ontplooiing kon komen. Inmiddels zien wij met meer dan gewone belangstelling de belangrijke mededelingen tegemoet die „zeer binnenkort” bekend zullen worden gemaakt. Het vraagstuk langs welke weg een vrijere economie zal worden bereikt, d.w.z. spontaan van binnen uit of in zekere mate gedwongen door internationaal contact, kan hier op het ogenblik onbesproken blijven. Hoofdzakelijk blijft het praktische resultaat, dat, naar wij hopen, binnen niet al te lange tijd eindelijk eens zichtbaar zal worden.

Goed!

Blijkens berichten uit de pers heeft de minister van Financiën ter bevordering van de eenvoud in de belastingwetgeving en de uitvoering daarvan, een commissie ingesteld die de opdracht heeft te onderzoeken welke vereenvoudigingen op korte termijn wenselijk zijn en aan de hand van haar onderzoek de nodige voorstellen te doen. In de commissie hebben zitting, behalve enkele ambtelijke leden, vertegenwoordigers van de vrije beroepen die veelvuldig contact hebben met het belastingrecht zomede andere deskundigen op fiscaal terrein. Wij namen van dit bericht met genoegen kennis, omdat thans blijkt, dat er bij de regering een streven waarneembaar is om de paperassenrompslomp, die een ongezonde bureaucratie in de hand werkt, eindelijk eens aan te pakken. De aanhoudende storm van critiek, die met betrekking tot deze toestanden van de zijde van het zakenleven heeft gewoed, heeft gelukkig tenslotte enig positief resultaat opgeleverd. De vorm waarin de opdracht aan de commissie is gesteld, klinkt inderdaad hoopvol, aangezien hier met nadruk wordt gesproken over maatregelen „op korte termijn”. Het behoeft wel geen uitvoerig betoog, dat niet alleen de kringen die bij handel en industrie zijn betrokken, doch praktisch het gehele Nederlandse volk, hoopt en verwacht, dat de commissie met de nodige voortvarendheid aan het werk zal gaan. Het begrip „commissie” heeft in ons land helaas niet altijd een klank die, wat betreft haar snelheid van werken, veel vertrouwen inboezemt. Laten wij hopen, dat deze commissie bewijst haar verantwoordelijke en inderdaad niet eenvoudige, maar daarom des te belangrijker taak, te begrijpen.

Over Amerikaantjes

Een vaderlander bezat (hoe ongerijmd dit moge klinken) viermaal tien shares in Anaconda Copper. Hij las hoezeer professor Lief-tinck behoefte had aan dollars. En dus alle goede vaderlanders opwakte: verkoop Uw Amerikaantjes! Pleeg een vaderlandse daad!

Goed — de vaderlander deed vaderlands. Gaf op 23 Augustus opdracht aan zijn bank: verkoop 4/10 Anaconda. De koers was ongeveer 37½ bij oplopende markt. Te verwachten opbrengst zonder onkosten f 3775.

Toen begon de ellende. De effecten van de vaderlander waren tijdens en na de bezetting reeds gekeurd, geregistreerd en zuiver als goud bevonden. Voor deze bevinding had hij het nodige betaald. Desondanks bleken de stukken nog niet zuiver genoeg.

„Wij moeten”, schreef de bank, „eerst certificatie bij de Nederl. Bank aanvragen, waartoe wij heden de eerste stappen deden”.

Die Nederl. Bank werd genationaliseerd. Werd dus strikt ambtelijk. En dus kwam die certificatie af op..... schrik niet: op Zaterdag 11 September, dat wil zeggen na TWINTIG dagen en prompt op Zaterdag toen de Beurs gesloten was. Eerst op de TWEE-EN-TWINTIG-STE dag kon verkoop plaats hebben — koers 36¾ — opbrengst zonder onkosten f 3675 — strop: f 100. Mag niet hinderen.....

Jawel, zal de argeloze lezer denken, had dan NIET verkocht! Dat wilde de spinnijde vaderlander ook. Maar dat heeft Zijn Excellentie prompt voorzien en ondervangen: „het indientu van een verzoek om certificatie bij de Nederl. Bank van Nederl. certificaten van Amerikaanse shares IMPLICIERT dat de betreffende stukken verkocht MOETEN worden binnen een maand na dagtekening van de certificatie”, schreef de bank.

Dus: de goedwillende vaderlander wordt afhankelijk van het blote toeval en betaalt zelf de gevolgen van die opgedrongen toevalligheden.

Deze vaderlander klaagde bij zijn bank. En de voorzichtige bank schreef voorzichtig maar veelzeggend: „Wij zijn het met U eens dat de in dergelijke aangelegenheden te volgen procedure wel wat veel tijd in beslag neemt. Weliswaar is die certificatie o.i. niet te vermijden in verband met de noodzakelijke vaststelling van „goed bezit”, doch ook wij zijn van mening dat het „accord” van de N.B. wel in wat vlugger tempo kan worden verstrekt. De N.B. schrijft dit trage tempo toe aan overdrukke werkzaamheden te haren kantore”.

Vraag: zou een niet genationaliseerde, niet verambtelijkt bank zich met zo'n Jantje van Leiden van de zaak durven afmaken?

Inmiddels betaalde de vaderlander — ongeacht de strop van f 100 en de provisie van f 46.92 — aan Zijne Excellentie: f 4.50 voor zegel, f 9.19 aan het Waarborgfonds (voor welke waarborg eigenlijk?) en f 5.12 voor..... de certificatie! Dat wil zeggen voor een service die alles, behalve service is.

Deze vaderlander DENKT er niet aan óóit weer ten bate van Zijne Excellentie ook maar één Amerikaantje vrijwillig te verkopen!

Laatste vraag: is Zijne Excellentie wellicht zo sportief de fout te erkennen, „het nodige te doen verrichten” (en dan van dik hout zaagt men planken!) en..... de strop van deze goedwillende vaderlander, veroorzaakt door zijn trage ambtenaren en Zijner Excellentie voorschriften, over te nemen? Desnoods op de post: representatie.....?

Sociale politiek

Het N.V.V. heeft in een adres aan de ministerraad zijn wensen ten aanzien van het sociaal-economisch beleid kenbaar gemaakt. Het heeft, aldus het adres, dit beleid gesteund, omdat het daarin een arbeidersbelang ziet, terwille waarvan het gerechtvaardigd is, van de werknemers zekere zelfbeheersing te vragen bij het stellen van looneisen. In bepaalde kringen lijkt echter de stemming te groeien, dat het nu maar eens uit moet zijn met al die sociale verbeteringen enerzijds, met al die beperkingen der beter-gestitueerden anderzijds. Het bestuur waarschuwt met grote ernst tegen deze stemming, die de grote moeilijkheden in de arbeidersgezinnen evenzeer miskent als de vastberaden wil der arbeiders om aan hun huidige levenspeil niet te laten raken. Toegeven daaraan zou grote spanningen en ernstige conflicten te weeg kunnen brengen.

Tot zover het adres.

Het adres legt hier inderdaad de vinger op een wonde plek. Nochtans dient hier een ernstig woord van waarschuwing te worden gesproken om het probleem der sociale politiek niet te eenzijdig te zien. Het valt in de eerste plaats toch niet te ontkennen, dat bij de meeste werkgevers inderdaad een redelijk begrip aanwezig is voor het voeren van een vooruitstrevende sociale politiek. Buitendien is in de meeste gevallen toch wel gebleken, dat dit begrip niet in theorie bestaat, doch met de daad in praktijk wordt gebracht. Het alles omvattende probleem is echter, dat het bedrijfsleven ook in staat moet worden gesteld de middelen op te brengen waaruit een vooruitstrevende sociale politiek kan worden bekostigd. Hierdoor komt het zwaartepunt van het probleem geheel anders te liggen. Met name gaat het niet tegen een progressieve sociale politiek als zodanig, het gaat er om, dat ons bedrijfsleven door de overheid ook inderdaad in staat wordt gesteld, aan zijn sociale verplichtingen te voldoen. De veel te grote overheidsinmenging en vooral ook de te zware druk van de fiscus op het bedrijfsleven maken het voeren van een vooruitstrevende sociale politiek soms uiterst moeilijk. Daarom herhalen wij het op deze plaats nogmaals: geef het bedrijfsleven meer vrijheid en belast het niet dermate, dat de sociale politiek in gevaar komt. Nogmaals, het gaat hier niet om een groepsbelang, hetzij van werkgever of werknemer, doch om een algemeen belang. Nimmer dient te worden vergeten, dat tussen overheidsbemoeiing, fiscale overbelasting en sociale politiek een onverbreekelijk oorzakelijk verband bestaat. Men zie deze zaken niet te simpelistisch en men speculeer in dit verband niet eenzijdig op een bepaald sentiment. De samenwerking tussen werkgever en werknemer in de bedrijven laat de laatste tijd gelukkig niet veel te wensen over. De overheid bevordert deze goede verstandhouding door een niet te straffe politiek. Het zij met nadruk herhaald: Het gaat niet tegen de sociale politiek als zodanig. Het gaat tegen de overheidsmaatregelen, die het voeren van een ruime sociale politiek in de weg staan. Vooral dit laatste moge de werknemer in zijn eigen belang duidelijk worden gemaakt, opdat hij ziet dat de oorzaak veelal ligt daar waar hij deze allerminst had gezocht.

Spoed gewenst:

Reeds eerder wezen wij er op, van welk een groot belang het is, dat met de benoeming van een minister van Verkeer en Waterstaat niet nodeloos wordt getalend. De vele vraagstukken — vraagstukken van principiële aard — die op het ogenblik aan genoemd ministerie om een oplossing vragen, zijn van een te groot belang, om een nodeloos talmen met betrekking tot de benoeming van een permanente bewindsman te rechtvaardigen. In feite is de toestand aan genoemd departement dusdanig, dat de „aflossing van de wacht” wel op een uitermate ongeschikt tijdstip heeft plaats gehad. Buitendien zijn deze problemen te ingewikkeld en de uitwerking ervan te tijdrovend, om door de tegenwoordige bewindsman ad interim te worden behandeld. De factor „tijd” gaat in deze een belangrijk woord meespreken. Het is in dit verband opvallend, dat er op dit ogenblik met betrekking tot de benoeming van een nieuwe minister een volkomen stilte heerst, zodat welhaast een vermoeden rijst, dat men in een impasse is geraakt waar men voorlopig niet uitkomt. Erger is het echter in dit verband, dat het de schijn heeft, dat men voorlopig in deze impasse blijft zitten, zonder zich opvallend te haasten er uit te geraken. Mocht deze laatste veronderstelling inderdaad juist zijn, dan menen wij tegen een dergelijke mentaliteit met alle kracht te moeten waarschuwen. De sector van vervoer en verkeer is in ons tegenwoordige economische leven te belangrijk om „en bagatelle” te worden beschouwd, gelijk dit vroeger veelal met het departement van Waterstaat het geval was. Hier dient snel te worden gehandeld, opdat de diverse belangrijke vraagstukken, vooral op het gebied van het vervoer te water als over de weg, snel tot een oplossing kunnen worden gebracht.

N.V.
W. A. HOEK'S

MACHINE- EN ZUURSTOFFABRIEK
Hoofdkantoor en Machinefabriek
te Schiedam.

Compressors voor alle gassen en iederen druk.
Installaties voor de bereiding van zuurstof, stikstof, enz.

N.V. CORNÉ SWARTTOUW'S STUWADOORS MAATSCHAPPIJ

Rotterdam

Lossen en laden van zeeschepen en alle verdere werkzaamheden.

Opslag van alle soorten goederen.

Het hoofdkantoor, Willemskade 21, verstrekt gaarne op aanvraag inlichtingen.

Bijkantoren te:

AMSTERDAM - ANTWERPEN - GENT.

Hotel Café Restaurant

Rotterdam Zuid „*Het Witte Paard*”

N.V. SCHEEPSWERVEN

„**PIET HEIN**”

BOLNES en PAPENDRECHT

DWARSELLINGEN

115 Meter

DROOGDOK

115 x 30 Meter

Fa. Plastimode

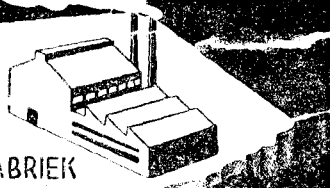
Knopen en Gespen voor groothandel en industrie
AMSTEL 252 AMSTERDAM-C.

J. en K. SMIT'S

SCHEEPSWERVEN EN
MACHINEFABRIEKEN

KINDERDIJK

DAKEN - VLOEREN

N.V. BETON- & PLATENFABRIEK
%GEBRS. MYNLIFF NIMEGEN
TEL 20539

SMIT
SLIKKERVEER

*Reeds onze
oude reekhelden dronken*

*Weduwe
A.v.d. Eelaarts*

**OUDE AROMATISCHE
JENEVER**

U PEINST OVER EEN GESCHENK?

S. K. Citroen

HOFJUWELIER
5 GRAVENHAGE

HOOGSTRAAT 23 TELEFOON 11 757

GESCHENKEN IN ALLE PRIJZEN

Adverteert

in dit blad

**VOOR COLLECTIEVE
PENSIËNVERZEKERINGEN**
WENDE MEN ZICH VRIJBLIJVEND
OM ADVIES EN OFFERTE TOT DE
HAV BANK
HOOFDKANTOOR SCHIEDAM
HET KAN UW BELANG ZIJN.

N.V. Lijn- en
Gelatinefabriek

„*Delft*”

Fabrieksmerk:
TWEE TORENS

Tel. 106-363 - Delft

Verzorgt als van ouds

VERHUIZINGEN

naar alle werelddelen
met Hollandse degelijkheid

Firma KOOYMAN

NIEUWE HAVEN 145

Tel. 68146 Schiedam.

sihi POMPEN

voor *Scheepvaart*
en *industrie*

Raadpleeg onze
technische dienst

Machinefabriek

C. MATERS C.V.
Beverwijk, Tel. 3141

Listig spel van de regering-Hatta

Madioen: tragische comédie en somber voorteken

Enige Indische vragen. Gaat dr. H. J. van Mook werkelijk heen? Is zijn ontslag definitief? Of blijft hij toch? Wat bedoelt zijn uitspraak, dat de regering gaarne wil samenwerken met de regering-Hatta? Waar blijft het zonder overleg ingediende voorstel van het Amerikaanse C.G.D.-lid? Waarom is de „communistiche opstand” in de Republiek tot die éne stad Madioen beperkt? Waarom vraagt Soekarno wel het hoofd van Moeso, maar lopen in de Republiek de grootste communistenleiders vrijelijk rond? Wat bracht het overleg met de leiders der deelstaten te Den Haag? Wat wordt de positie van dr. Beel in Indië? Wanneer komt de federale regering en wie vormt haar? Wie pleegt dan het overleg met de Unie?

Dit zijn maar enkele zeer willekeurig gekozen vragen. Men zou er vele dozijnen aan toe kunnen voegen. Zij hebben, hoe verschillend ook, iets gemeen. En wel dit: niet één op elke duizend Nederlanders weet er het antwoord op.

Sterker — er is in die drie jaar, welke sinds Indië's „bevrijding” zijn verstreken, veel veranderd. Enig kwaad werd ten goede gekeerd. Oneindig veel goeds veranderde ten kwade en ging onherroepelijk verloren. Maar één ding is bestendig gebleven: de slechte, soms averechtse, vaak moedwillig-verkeerde, meermalen opzettelijk tendentieuze, maar altijd volstrekt ontoereikende voorlichting over Indië.

Men heeft, in 1945, zich de moeite niet gegund om te trachten de Indonesische bevolking te bereiken. Men heeft verzuimd te streven naar een massale voorlichting in Indië, waardoor de Indische volken tijdig hadden kunnen weten; wat de terugkeer der Nederlanders in hun midden betekende en wat die Nederlanders wilden. Men heeft in Nederland zelf nagelaten het Nederlandse volk voor te lichten omtrent Indië, Indische wensen en Nederlands beleid. En men heeft schromelijk verzuimd het buitenland ook maar het flauwste begrip te geven van wat de Nederlandse politiek inzake Indië nastreeft.

Wel — wanneer boze geesten zich in 1945 hebben voorgenomen, om inzake het Indische vraagstuk een volstrekte duisternis en een volkomen begripsverwarring te doen heersen, dan kan men alleen zeggen dat zij daarin ten volle geslaagd zijn.

Nu zijn er dan de gevolgen. Nu is het dan zo ver, dat oude en nieuwe Indische figuren, ministers en staatshoofden, naar Nederland reizen om te vernemen, wat Nederland met de federatie en met de federale regering eigenlijk wil. Nu is het zo ver, dat een Nederlands minister naar Amerika moet vliegen, om daar in allerijl begrip te vragen voor de Nederlandse bedoelingen. En nu is het tevens zo ver, dat zowel in Indië als in Nederland in alle — letterlijk alle! — kringen der bevolking de onwetendheid inzake de Indische situatie vrijwel algemeen is geworden.

Dit is te erger, naarmate de complicaties toenamen. Die complicaties nu zijn het laatste jaar dermate toegenomen, dat het gehele Indische vraagstuk thans het meest gelijkt op een dier oude Balische tekeningen, waarop men mensen en monsters en dieren en goden en bloemen onontwarbaar dooreengestengeld ziet afgebeeld.

Is het raadzaam, mag men vragen, in een zo gevaarlijke situatie de leiding der zaken in Indië te veranderen? Kiest men een nieuwe kapitein, als de storm de zeeën opjaagt?

Moet men, om het hoge woord te spreken, dr. H. J. van Mook inderdaad als luitenant-G.G. doen heengaan?

Heeft dr. Van Mook niet in zeer zware jaren het alleruiterste gegeven van zijn toewijding en zijn schier onuitputtelijke werkkraft? Beschikt Nederland over een man-voor-Indië van zijn formaat?

Wel — de historie zal over dr. Van Mook richten, gelijk over een ieder. Zijn figuur zal tot de verbeelding spreken; en zij doet dit reeds thans. Zo zeer, dat het dagblad „De Tijd” zijn aftreden voorstelt als te hoge prijs, welke betaald zou moeten worden terwille van de gunst der „minderheden”, die samen met K.V.P. en P.v.d.A. de regering vormen en steunen.

Het is hier de plaats niet, dit alles recht te zetten. Noch zelfs, om al die vragen te beantwoorden. Maar terwille van „De Tijd” is het toch nuttig vast te stellen, dat het ontslag aan dr. Van Mook zelfstandig werd verleend door een Katholiek minister en wel met instemming van met name Katholieke leidende figuren. Noch partijleider Romme, noch premier Beel wensten, reeds voor de kabinetswijziging, in Indië het regiem-Van Mook te bestendigen. Wie het voorstelt, alsof Van Mook valt als offer aan de oppositie, roept een leugenachtige fictie in het leven.

Dezelfde twee regeringspartijen, die den heer Van Mook pruttelend toestonden zijn persoonlijk bewind te voeren, zullen de verantwoordelijkheid voor zijn heengaan moeten dragen. En, jegens parlement en volk, tevens de verantwoordelijkheid voor wat in Indië tijdens datzelfde regiem-Van Mook aan onherstelbaar kwaads geschiedde.

Intussen laat men naar buiten het ganse geval-Van Mook weer ietwat zwevend. Zo zwevend, dat het „van Mook blijft toch” alweder opgeld doet. De oorzaak daarvan ligt niet in Nederland. Zij ligt in Djocja.

Daarmede hangt het eerste belangrijke punt — de figuur van de hoogste exponent der Nederlandse politiek in Indië — samen met het tweede: de nieuwe gebeurtenissen in de Republiek Djocja.

Men kent de buitenkant van die gebeurtenissen.

Eerst het snel veld winnen van het communisme. De opzienbarende bekentenissen van oud-premier Sjarifoedin en oud-Kamerlid Setyadjit, dat zij overtuigde communisten zijn. De samensmelting van alle socialistische partijen (op de kleine van Sjahrir na) met die der communisten. De overgang van het Sobsi, het verbond van ruim dertig republikeinse vakverenigingen, tot het communisme. De aanvaarding van

het communisme door de Pesindo, door alle jeugdorganisaties. De nieuwe en zeer strakke organisatie van een communistisch strijdfrent in de Republiek. De gesprekken van Soekarno met Moeso en andere communistenleiders. De vrijlating van alle in 1946 gearresteerde communisten, zoals Tan Malakka en vele anderen. Kortom: een „radicalisering”, die alles wat vroeger rose, schemerig-rood en rossig was deed samenvloeien tot het bloedrood van het communisme.

Vervolgens: de weigering van de twee politieke partijen, waarop de regering-Hatta steunt, te weten de Masjoemi en de P.N.I., om zich bij dat communistisch Volksfront aan te sluiten.

En dan het bericht: de communisten hebben Madioen bezet.

Alleen maar Madioen.....

Prompt volgden een redevoering van Soekarno, zeggend: breng mij het hoofd van Moeso. Op ten strijde tegen het communisme!

En premier Hatta riep eveneens de broeders op tegen het communisme en riep eveneens om het hoofd van Moeso.

Maar Moeso was zeer ver. Moeso kon men niet vinden. Andere communisten echter waren dichtbij. Bij duizenden. Die kon men wel vinden. Maar die lopen vandaag de dag in het hart van Djocja even vrolijk rond als vóór de „communistiche opstand in Madioen”.

En reeds heeft premier Hatta ieder aanbod van Nederlandse hulp bij het bestrijden van het communisme afgewezen. „Wij zullen dit doen met eigen kracht en eigen middelen”, sprak hij fier. En vervolgens kon men vernemen, dat de republikeinse legerscharen zich trappelend van ongeduld naar Madioen begaven en dat daar wel drieduizend gewapende communisten waren. Die zou de Republiek wel even mores leren. Breng mij het hoofd van Moeso.....

Alleen maar Madioen.....

Terwijl vlak vóórdat die communisten daar de stad bezetten en de rode vlag uitstaken, gans de Republiek wriemelde van de communisten. Al die Sobsi-vakbonden, en al die Pesindo-jeugdverenigingen, en gans het Volksfront van Sjarifoedin, en bovenal de gehele P.K.I. van Alimin zelf..... En van dat alles hoort men in-eens niets. Niets van de „Lasjkar Rakjat”, het rode volksleger. Niets van het nieuwe „polit-bureau”. Niets van al die „polit-bureau-departementen” onder Moeso, Daroesman, Tan Ling Djie, Ngadiman en Amir Sjarifoedin, en onder Alimin en Lockman en Sardjono.

Van dat alles, van gans dit gewapende militante communistische Volksfront wordt eensklaps niets vernomen.

Alleen maar Madioen.....

Is het wonder, dat gans dit republikeinse schouwspel aan niets zo zeer herinnert als aan een wajang-drama? Aan het wajang-spel, waarbij men op het scherm de schimmen van de fijne, spitse poppen ziet. Men ziet hun schaduwen bewegen, men hoort de zoete klanken van de gamelan. Maar wie ziet de lenige handen van de dalang, dat is de man die alle wajangpoppen laat bewegen?

Dit ganse spel van Madioen is zo een wajangspel. Gij ziet de schimmen, gij ziet de schaduwen bewegen. Maar de man, die de bewegingen bestiert — die ziet ge niet.

Wel, wij geloven er niet in. Men zal er misschien in Batavia in geloven, of in Den Haag, en vrijwel zeker in Washington. En dat is lastig genoeg.

Maar de zaak zelf moet men zien als een uitermate listig spel van de regering-Hatta. Zij heeft, met één slinme worp, een grote kans gewaagd. Haar burgerlijke elementen spelen mede, en haar goedgezinde elementen spelen noodgedwongen mede — Djocja's sultan hield plichtmatig een rede. De regering-Hatta zelf echter heeft het communistische Volksfront-juk niet afgeschud en zij is niet bekeerd. Zij heeft het incident-Madioen zo al niet uitgelokt, dan toch gebruikt om de wereld gerust te stellen.

Tegenover die wereld paradeert de republikeinse regering-Hatta thans als paladijn voor nationale deugden. Helpt ons, zegt de regering-Hatta. Steunt ons! Helpt ons van die Nederlanders af, of wij worden de prooi van het communisme. Ziet toch, hoe gevaarlijk dat al is. Het neemt al hele steden! En ziet, hoe dapper onze troepen er tegen ten strijde trekken! Kijk nu eens aan, hoe redelijk, hoe ordelievend, hoe keurig-netjes deze Republiek is! Zij keert zich tegen het communistische gevaar. Zij strijdt, met het Westen, tegen het bolsjewisme!

Het zal zeer moeilijk zijn, dit spel te doen doorzien. Het zal, waar het gehele Indische probleem reeds zo verward en zo gecompliceerd is, lastig zijn te doen begrijpen, dat de regering-Hatta dit incident-Madioen alleen gebruikt om de eigen wankele positie te herstellen. Men heeft te Djocja de stemming in de wereld wel gepeld en men heeft de krachten wel gemeten. Men heeft gezegd: eerst de Nederlanders weg. Eerst de Nederlandse troepen weg! Eerst alle Westerse krachten voor orde, recht en veiligheid weg! En als dat dan bereikt is — dan speelt onze Republiek Djocja het met al die „deelstaten” wel klaar. En dan vinden premier Hatta, die sinds zijn jeugd jaren al extreem-links socialist is, en Sjarifoedin, die sinds 1938 communist is, en Tan Malakka, die door een misverstand in het gevang kwam, en Soekarno, die de vijand is van alle Nederlanders, gelijk hij de vriend was van alle Japanners, elkander broederlijk weer terug. Dan is er ineens weer wel een Volksfront, en wel een communistisch-socialistische eenheid, en wel een „polit-bureau”. En natuurlijk wel een Gepeoe, om dat alles kracht bij te zetten. En dan zijn er wel de socialistische leuzen, die een einde willen maken aan het bestaan zelf van de Westerse ondernemingen en de ganse Westerse bedrijfswereld in Indië. En dan zijn er wel weer de communisten, die zich het Azië voor de Azië en de Azië voor Moskou tot leuze kozen.

Ziet — dit is de gang van zaken. Dit is onherroepelijk de gang van zaken, indien men tegen dit listig spel van Djocja het juiste tegenspel niet vinden zou. Het juiste tegenspel, en de kracht, en het inzicht, en de vastberadenheid om Indië te behoeven voor deze nieuwste vondst van Djocja — door de manoeuvre van Madioen, door een schijn-aanval op het Indonesische communisme de Nederlanders te verslaan en de macht in gans Indië te verkrijgen.

d. k.

Zwarte lonen, een tweezijdig probleem

NIET ALLEEN DE ONDERNEMER, OOK DE ARBEIDER IS IN OVERTREDING

Samenwerking is de oplossing

Het vraagstuk der zwarte prijzen en lonen heeft de laatste tijd al heel wat pennen in beroering gebracht. Het kan zeker niet worden ontkend, dat hiervoor ook onder het grote publiek de nodige belangstelling bestaat al moet hierbij helaas worden geconstateerd, dat deze belangstelling vaak wel wat eenzijdig is gericht.

Immers, in de meeste gevallen wordt over het hoofd gezien dat bij een dergelijke overtreding twee partijen zijn die als de schuldigen moeten worden aangemerkt, te weten: verkoper en koper of: werkgever en werknemer.

Wij troffen in dit verband een interessante beschouwing aan in het weekblad „Burgerrecht Bedrijfspost” van 4 September van de hand van mr. dr. A. Zeegers.

In zijn beschouwing genaamd „Zwarte lonen” schrijft de heer Zeegers o.m. het volgende:

„Naast de ondernemers, die elkaar door zwarte lonen de goede arbeidskrachten afhandig proberen te maken en derhalve laakbaar en terecht strafbaar zijn, is er nog een tweede rubriek personen, die hier schuldig zijn: de arbeiders zelf. Zeker, men kan zeggen: als de ondernemers maar geen zwarte lonen betalen is de zaak in orde.

Maar men zou ook met meer recht kunnen zeggen: als de arbeiders maar geen zwarte lonen aanpakken en zich houden aan de lonen, waarvoor uiteindelijk een Minister van de Partij van de Arbeid de verantwoordelijkheid draagt, zouden er ook geen moeilijkheden zijn. Want het is wel denkbaar dat een ondernemer tegen zijn zin zwarte lonen betaalt, maar het is ondenkbaar dat iemand, in casu een arbeider één cent meer aanpakt dan hij wil. De ondernemer zal daar zeker niet op aandringen; eigenbelang is daarvoor de beste waarborg. Wij geloven dat er gevallen zijn waarin de schuld der zwarte lonen hoofdzakelijk bij de ondernemers schuilt. Daarnaast zijn er ontegenzeggelijk gevallen dat arbeiders, die b.v. een ondernemer, die op boete aan aflevering op een bepaalde datum gebonden is, eenvoudig zwarte lonen afpersen. Zij kunnen dit makkelijk doen. Want de eventuele straf is voor hun werkgever.

Het wil ons voorkomen dat dit voorzien kan worden door het Buitengewoon Besluit Arbeidsverhoudingen 1945 te wijzigen in diër voege, dat ook werknemers voor het ontvangen van te hoge lonen strafbaar kunnen worden gesteld.

Dit zou volkomen in overeenstemming zijn met de gang van zaken bij distributieovertredingen, waarbij de koper en verkoper beiden strafbaar zijn. De rechter kan in elk afzonderlijk geval, uitmaken wie van beide partijen, werkgever of werknemer de meeste schuld heeft en dienovereenkomstig straffen. Door de voorgestelde wijziging aan te brengen wordt nog een belangrijk voordeel bereikt: de werknemers hebben niet langer de gelegenheid op een werkgever, die eenmaal de eerste stap op de verkeerde weg der zwarte lonen gezet heeft, chantage te plegen, in die vorm dat zij nog zwarter lonen eisen, onder bedreiging, dat zij, in-

dien de werkgever aan hun eis geen gevolg mocht geven, zij hem zullen aanbrengen wegens de reeds betaalde zwarte lonen.

Wij zouden de werkgeversorganisaties in overweging willen geven de zaak eens gemeenschappelijk aan de orde te stellen. Het lijkt ons waarschijnlijk dat zij bij een voorstel als hier gesuggereerd, op de medewerking van de organisaties der werknemers kunnen rekenen.

In 1934 kwam een nieuwe Veiligheidswet tot stand. Hierin treft dat ook de arbeiders strafbaar zijn wegens niet-naleving van de veiligheidsvoorschriften, waarmee zij geacht kunnen worden redelijkerwijs bekend te zijn. Deze bepaling werd niet ten onrechte als een onderscheiding voor de arbeider opgevat. Hierdoor werd hem immers medeverantwoordelijkheid opgelegd voor de gang van zaken in de onderneming. Welnu, het is deze zelfde medeverantwoordelijkheid, die ten aanzien van de loonpolitiek dient te worden betracht. Hier zal nu kunnen blijken of de werknemers, die zozeer ijveren voor medezeggenschap ook de op het eerste gezicht onaangename consequenties zullen aanvaarden. Wij hopen het van harte. Op het punt van de bestrijding der zwarte lonen zullen allen, die van goede wille zijn, een zo breed mogelijk front moeten vormen. Geen disqualificatie van de werkgever door hem als zondebok te doen fungeren; geen disqualificatie van de werknemer, door zijn verantwoordelijkheid voor het ontvangen van een geoorloofd en door het welzijn van het land bepaald loon, van zijn schouders af te nemen. Uiteindelijk hebben de werknemers hier niet slechts de plicht aan-

sprakelijk te zijn, maar het recht de consequenties van hun daden te dragen”.

* * *

Streven naar synthese

Tot zover mr. dr. Zeegers.

De schrijver laat hier een geluid horen, dat o.i. in ruimere kring de aandacht verdient. Immers, het gaat toch niet aan in alle gevallen de ondernemer louter en alleen als de zondebok te beschouwen. Zoals in vele gevallen, moet men ook deze kwestie breed trachten te zien, dat wil zeggen, niet vanuit een groepsbelang, dus hetzij vanuit het belang van werkgever of werknemer, doch vanuit het belang van de gemeenschap.

Indien de belangen van de gemeenschap worden geschaad, is het niet meer dan billijk, dat dan ook alle schuldigen ter verantwoording worden geroepen en niet slechts één partij, terwijl de andere, na bepaalde voordelen te hebben genoten, ongestraft met bepaalde voordelen gaat strijken.

Wij menen met des te meer klem de aandacht op het betoog van de heer Zeegers te mogen vestigen, aangezien hij duidelijk streeft naar een synthese als hij aanbeveelt bovengenoemd vraagstuk zowel door de organisaties der werkgevers, als die der werknemers aan de orde te stellen.

Ongetwijfeld is ook hier een reële samenwerking tussen kapitaal en arbeid zeer gewenst.

Moge dan over de loonpolitiek het laatste woord nog niet zijn gesproken, het is niet meer dan billijk dat de verantwoordelijkheid voor de uitvoering ervan door twee partijen wordt gedragen.

Een en ander zal er zeker toe kunnen bijdragen, dat ook het grote publiek deze zaken objectiever zal gaan zien.

G. STEMPPER.

Knuppel

Droevig, bespottelijk is de disqualificatie, die de Heer van Eeghen in ons nummer van 10 September j.l. aan de (imperatieve) opdracht toekent des Heren van der Mandele om tegen de gelijkheid van rechten voor mannen en vrouwen te stemmen in het „Comité voor de rechten van de mens” in vergadering bijeen te Genève.

Hiermede is toch voor de V.V.D. de zaak niet afgedaan!

Wie is de verantwoordelijke minister dezer opdracht? Wie is deze Nederlander van der Mandele, die deze taak slaafs volbracht?

Wie onzer Kamerleden gaat hierover appelleren?

Gelijke rechten voor mannen en vrouwen! Zelfs een aanvaarding van dit adagium heeft in de practijk slechts platonische betekenis! Laten wij, mannen, voor de wetgevende organen des lands deze rechten verankeren, door in onze Grondwet vast te leggen, dat in alle colleges mannen en vrouwen gelijkelijk vertegenwoordigd moeten zijn, behoudens in andere verhouding, mits één der groepen aan de andere daartoe de wens kenbaar maakt.

Mocht U deze ontboezeming als tegenhanger tegen de Regeringsopdracht in Uw Weekblad willen plaatsen, dan weet ik, dat ik hiermede een knuppel in het hoenderhok geworpen heb! (Zijn hoenders mannelijk of vrouwelijk?)

TH. H. BERNSEN.

(Vrouwelijk, evenals trouwens „de heer” van Eeghen. Red.).

Meneer den Hollander....

Flug, Veilig en Voordelig... zo was het vroeger bij onze Nederlandse Spoorwegen. Zo is het... nog niet. Maar het komt. Het zit in de lucht. En men doet wat men kan.

De spoorwegen spreken 's Zondagsmiddags niet meer. Dat is jammer. Want nu moet het publiek wel spreken. En dat kankert graag, oprecht en luidkeels, maar om die klachten nu kort en krachtig en in een vriendelijk briefje aan ir. den Hollander te zenden... jawel, ze zullen 'm zien aankomen!

Dus brengen wij hier ter fine van het nodige en met verzoek om raad en bericht een lijstje suggesties naar voren, welke suggesties allen steunen op grieven en griefjes uit deze verregende zomermaanden:

1. Waarom nog altoos geen driedaags retourtje — wij snakken er naar?

2. Waarom — vooral in de drukke maanden en de drukke treinen — geen afzonderlijke coupé's (dus net als „roken” en „niet roken”):

a. verboden voor kinderen; b. uitsluitend voor hulpbehoevenden (hieronder ook te rekenen 60-jarigen en ouderen)?

3. Waarom geen maximum voorgeschreven voor „bagage in de coupé”, zowel wat aantal colli als gewicht betreft?

4. Waarom geen streng toezicht op en onverbiddelijk ingrijpen tegen trein-vermieelers en trein-bevuilers?

5. Waarom geen asbakjes en ook een paar kleine geriefelijkheden (o.a. zindelijkheid) op de plaats voor afzondering?

6. Ten slotte: waarom bij een dergelijk plaatsgebrek honden en hondjes in de coupé — en niet in het hondenhok?

Want... kinderen zijn nu eenmaal geen vreugde in propvolle treinen. En de mand-met-kind, op weg naar opa en oma, is een hinderlijk obstakel. Natuurlijk — ma en pa hebben recht op vakantie en mét de volledige kindertjes. Maar de moede zakenman, die z'n reis als rust moet

benutten, heeft evenzeer recht op redelijke rust. En dus....

Dan: ouden van dagen en hulpbehoevenden... al eens meegemaakt hoe deze stummers verdronen en geïsoleerd worden bij de bestorming der treinen? En ook al eens meebeleefd wat tegenwoordig in de bagagenetten, de loopganggetjes en in elke vrije ruimte als „handbagage” wordt geperst?

Neen — ondanks alle verzoeken en waarschuwingen wenst de doorsnee-reiziger de coupé niet te beschouwen als een tijdelijke huis- of zitkamer, maar wel als een stal. Dus: wie niet horen wil... Maar dan ook asbakjes en... zie boven. Het moet van twee kanten komen.

Wil de voortreffelijke afdeling klachten in Utrecht deze wensen eens in overweging nemen? Zij leven in ontelbaar velen, die nog steeds niet over een eigen wagen maar wel over een peperduur abonnement beschikken.

Tussen Jeruzalem en Berlijn:

59 kwesties

★
Twee ficties
moeten worden
opgegeven
★

Er is slechts één partij, die zich kan verheugen over de vermoording van graaf Bernadotte — en dat zijn de Arabieren. Immers deze wandaad van een groep fanatici brengt schier onherstelbare schade toe aan hun vijand, de jonge staat Israël, die verzuimd heeft het terrorisme in zijn gelederen op tijd te smoren en dus een belangrijk deel van de verantwoordelijkheid voor deze door hem niet gewilde daad draagt. Met één slag ziet Israël de kansen, die het had om in de zojuist aangevangen Algemene Vergadering van de Verenigde Naties het bestaan van een volledige feit, verworven door kracht van wapenen en kracht van karakter, erkend te krijgen, verminderd.

Is het feit, dat graaf Bernadotte vermoord is door leden van de gewapende macht van de staat Israël, een reden om deze staat dan ook het bewijs van levensvatbaarheid te ontzeggen? Als iemand onschendbaar heeft geleefd, dan

BERNADOTTE
...Wandaad...

was het wel de bemiddelaar der Verenigde Naties, de man die alles gaf om de vrede in het Heilige Land te herstellen. Als één daad dus zonder het geringste spoor van rechtvaardiging gepleegd is, dan is het wel deze. Toch zou het verkeerd zijn om op grond van de begrijpelijke verantwoordelijkheid, die de moord gewekt heeft, een politiek te bouwen of zelfs hieruit conclusies van politieke waarde te trekken.

De staat Israël bestaat. Graaf Bernadotte heeft het zelf erkend in het rapport, dat hij kort vóór zijn dood voltooid heeft en dat thans aan de Verenigde Naties is voorgelegd.

Het is zinloos om nog verder te doen, alsof Israël een fictie van het brein der Zionisten is of dat het zijn recht van bestaan nog niet bewezen heeft. Israël is een economisch en ethnologisch verantwoorde gemeenschap, die haar vermogen tot zelfregering en tot zelfverdediging op betere wijze heeft getoond dan de staten, die dit vermogen zo fel ontkennen. Men moge dit betreuren, men moge (met meer recht) betogen, dat de jonge gemeenschap onder kinderziekten te lijden heeft — men zal moeten erkennen, dat zij bestaat en dat zij niet van plan schijnt zich onder de voet te laten lopen. Hierop een politiek te bouwen is verstandiger dan zich door wensdromen of rancunes te laten leiden, zoals Bevin wel verdacht wordt te doen ten opzichte van de Joden van Palestina. Deze „realistische” politiek (welke nog eenszins een partij trekken voor Israël in zich sluit) dient ook de vrede, want zij draagt ertoe bij de Arabieren, die zich meer dan wie ook door dromen en hartstochten hebben laten leiden, de ogen voor de werkelijkheid te openen.

tot hun schade ondervonden hebben, zullen vergeten. Een lange wapenstilstand laat allerlei spanningen in beide kampen naar boven komen. Een handig en geduldig bemiddelaar kan hiervan gebruik maken. Allereerst zullen echter twee ficties moeten worden opgegeven: de fictie, dat Israël niet bestaat, en de fictie van de eenheid van de Arabische liga.

Dit alles — en 59 andere kwesties, die de Algemene Vergadering te behandelen krijgt — zal echter overschaduwd worden door de E. L. L. De realiteit hier-

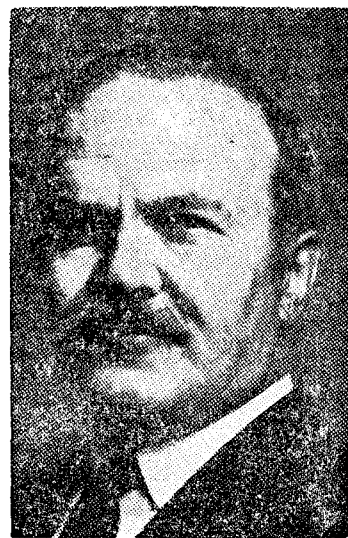

BEVIN
...wensdromen...

over is thans naar Parijs oversprongen (na eerst twee maal Moskou en daartussen één keer Berlijn tot brandpunt te hebben gehad). In Parijs is thans het gehele Westelijke

kamp bijeengekomen: Marshall, Bevin en Schuman; Lewis Douglas, Sir William Strang en Massigli (het coördinerende comité van ambassadeurs te Londen); Clay, Robertson en Koenig (de Berlijnse generaals); Bedell Smith, Roberts en Chataigneau (de Westelijke afgezanten in Moskou).

Het antwoord van Molotow is onbevredigend geweest. Hij heeft niet willen toegeven, dat maarschalk So-

MOLOTOW
...realiteit...

kolowski buiten zijn boekje is gegaan bij de besprekingen tussen de militaire gouverneurs, die een oplossing van de Berlijnse crisis moesten uitwerken. Die besprekingen gaan dus niet meer door en daarmee blijft een oplossing van de crisis uit.

Wat nu? Het ligt voor de hand, dat men, nu de wereld vergadert te Parijs, niet de kans voorbij wil laten gaan om de grote klacht van het Westen haar voor te leggen en van haar een uitspraak uit te lokken. Zal de Veiligheidsraad het forum zijn? Hier kan het Russische veto elke uitspraak en elke actie krachteloos maken. Hetgeen op zichzelf ook al zwaar waarde heeft als demonstratie van morele zwakheid. In de Algemene Vergadering echter zou met grote meerderheid een vernietigend vonnis tegen het Russische optreden geveld kunnen worden. De betekenis hiervan? Slechts moreel. Een onderstrepen van de posities, die de Westelijke mogendheden in dit conflict innemen. De Russen zullen er echter waarschijnlijk niet hun eigen, materieel zeer sterke, posities om laten varen.

Ergens in Nederland is onlangs een nieuwe school voor U.L.O. gesticht.

Het hoofd van de daar bestaande lagere school, en wonende in de daarbij behorende ambtswoning, is nu hoofd van de nieuwe U.L.O. geworden. Voor deze nieuwe U.L.O. is een nieuwe school gebouwd met vlak daarbij een moderne woning, bestemd voor het hoofd, terwijl het voorts in de bedoeling lag, dat het (nieuwe) hoofd van de lagere school de oude meesterswoning zou betrekken.

Deze zaak is echter anders gelopen.

Het vroegere L.O., thans U.L.O.-hoofd, moest voor zijn woning f 260.— per jaar aan huur betalen, voor zijn nieuwe huis zou hij daarentegen f 468.— moeten voldoen (en daarbij de naar evenredigheid hogere Personele Belasting), in welke verzwaring van zijn budget hij echter geen lust toonde te hebben. Het gevolg is geweest, dat tenslotte het nieuwe hoofd der lagere school de pas gebouwde (voor het U.L.O.-hoofd bestemde) woning heeft betrokken en o zo blij is, dat hij een behoorlijke woning kan betrekken en bereid daarvoor een offer te brengen.

Wanneer men de voor- en nadelen (grootte, ligging, enz. enz.) aan beide woningen verbonden tegen elkaar gaat afwegen, dan staan deze wellicht met elkaar gelijk. Bij het be-

staan van een markt (wij bedoelen een vrije markt en niet de namaakmarkten, welke wij sinds de laatste jaren onder Nazibewind hebben leren kennen), bij het bestaan van een vrije markt nu zouden beide woningen waarschijnlijk éénzelfde huur opbrengen.

Desniettemin is het zo, dat voor het ene f 260.— en voor het andere f 468.— moet worden betaald.

Dit verhaaltje illustreert weer eens de onhoudbare situatie, waarin wij door de bevrizing van het huurpeil zijn komen te verkeren, niet het minst doordat voor de naoorlogse woningbouw een ander huurpeil is bepaald, dat nogal aanzienlijk van het vooroorlogse niveau afwijkt. Maar al te vaak wordt uit het oog verloren, dat dit vooroorlogse huurpeil al uitzonderlijk laag stond. Het was het gevolg van de situatie, welke zich in 1937 voorded, toen alleen al in de drie grote steden, Amsterdam, Rotterdam en Den Haag, 37.000 woongelegenheden ledig stonden.

In Mei 1940 was de toestand wel wat beter geworden, maar toch was

het zo, dat ook toen nog duizenden woningen ledig stonden, terwijl kort na de capitulatie van een totale ommekeer kon worden gesproken.

Het moet daarom als een grote onbillijkheid worden beschouwd, dat, terwijl alles zo in prijs is gestegen, de woninghuur op dat noodpeil van de crisis-tijd der dertiger jaren blijft gehandhaafd.

Maar niet alleen geldt dit van de huren, ook voor wat betreft de koop- en verkoopprijzen der woningen zijn we in een wonderlijke situatie terecht gekomen.

Dat woningen thans veelal tegen zulke lage prijzen „verkocht” (moeten) worden, komt niet doordat zij in onze tegenwoordige maatschappij geen begeerd goed meer zouden uitmaken, doch dit vindt uitsluitend zijn oorzaak in de diverse regeringsmaatregelen.

Te meer valt dit te betreuren, waar een huis bij uitstek de belegging vormt van de kleine man.

Die kleine man, wiens ideaal het altijd al was zich een eigen huis te verwerven.

Het moet in onze ogen niet minder dan tragisch genoemd worden, dat,

S C H E E F

wanneer zo'n kleine eigenaar (arbeider, kleine middenstander), overleden is, de erfgenamen, meestal dan ook mensen van dezelfde categorie, dikwerf genoopt zijn zo'n woning voor een krats te verkopen.

Dat huis, dat vaak met bloed, zweet en tranen is verworven, dat huis, dat met kwartjes, dubbeltjes en stuivers, ja, met centen bij elkaar is gespaard. En waarom dat?

Omdat in ons land een z.g. sociale politiek wordt gevoerd (het blijkt o.a. bij de noodvoorziening-ouden van dagen), welke, misschien onbedoeld, ten gevolge heeft, dat de kleine zelfstandige wordt onthald en daarom een scheve en averechtse politiek dient te worden genoemd.

Met genoegen hebben wij gelezen, dat thans in het z.g. communistische Rusland een ieder in het bezit van een woning mag komen en dat zulks ook van overheidsweg zal worden bevorderd.

In ons land wordt dit streven door het in feite ten-dele-waardeloos-maken van het onroerend goed ten gevolge van de diverse getroffen maatregelen, zeer stellig niet bevorderd.

Daarom is huurverhoging en gepaard hiermede verhoging van de bij verkoop toegestane prijs (zoal niet radicale afschaffing daarvan) een onafwendbare eis.

Pietersbierum J. LUCHIES.

„Het moet anders en het kan anders”

De Koninklijke Nederlandse Middenstandsbond houdt wapenschouw

(Van onze speciale verslaggever)

De Koninklijke Nederlandse Middenstandsbond heeft te Haarlem zijn befaamde serie congressen hervat. Sedert de oprichting in 1902 was dit het 35ste congres; na de gedwongen onderbreking van de bezettingsjaren trad men weer naar buiten met een bijzonder geslaagd programma. De Haarlemse Handelsvereniging kweekt zich daarbij op uitnemende wijze van haar taak als gastvrouw. De grote zaal van het Gemeentelijk Concerthuis was fraai met bloemstukken en vlaggen versierd, terwijl het machtige orgel op gezette tijden een indrukwekkende sfeer schiep. Nadat reeds in de ochtendzitting de Commissaris der Koningin in de Provincie Noord-Holland, Dr. J. E. Baron de Vos van Steenwijk, en de burgemeester van Haarlem, Mr. Cremers, de beraadslagingen hadden bijgewoond, bracht de middagvergadering het hoogtepunt van de dag, door het bezoek van Prins Bernhard, die met grote geestdrift werd begroet. Ook de Minister van Economische Zaken, Prof. Dr. J. R. M. van den Brink en Dr. W. L. Groeneveld Meijer, Directeur van de Middenstand, bevonden zich op het podium.

In zijn openingsrede had de Bondsvoorzitter, de heer L. de Groot uit Rotterdam verband gelegd tussen het jubileumjaar 1948 en het wederoptreden in het openbaar van de K.N.M.B. Hij herinnerde er voorts aan, dat het ook 100 jaar geleden is, dat Karl Marx in zijn Communistisch Manifest de verdwijning van de middenstand voor-spelde, een zienswijze, welke door de bewustwording en steeds krachtiger organisatie van deze stand is gongenstraft. Verder wees hij er op, dat het middenstandsvraagstuk niet alleen een economische kant heeft, doch ook een sociaal probleem van de eerste orde is. De Nederlandse gemeenschap is ten zeerste gediend door het zelfstandig voortbestaan van deze belangrijke bevolkingsgroep. Om dit te bereiken zullen offers moeten worden gebracht. Het bewaren van de eendracht is nu meer dan ooit nodig, want de aanslagen op de bestaansvoorwaarden van de middenstand duren nog voort en er is een grens aan zijn uithoudingsvermogen en offervaardigheid. In dit verband herinnerde spr. aan de nadelige gevolgen van velerlei overheidsbemoeienis. „De prijsbeheersing brengt hem aan de rand van de ondergang door zijn rigoureuze ingrijpen” riep hij uit. Zo langzamerhand gaat de middenstand de gehele last van de schaarste-economie torsen en deze toestand wordt onhoudbaar. Het wordt hoog tijd, dat de ontwikkeling van het gezonde particuliere initiatief weer vrije baan wordt gelaten. Ook de geldzuivering en de zwaar drukkende fiscale maatregelen verminderen het weerstandsvermogen, terwijl de bureaucratie zijn bewegingsvrijheid belemmert. Daartegen rijst alom verzet, want: „Het moet anders en het kan anders!”

De heer de Groot sprak de wens uit, dat de Overheid in haar praktisch beleid zou tonen, dat zij een open oog heeft voor de grote moeilijkheden, waarin het zelfstandig kleinbedrijf heden ten dage verkeert.

De onderwerpen van de beide prae-adviezen voor dit congres geven duidelijk blijk van het vaste voornemen van de K.N.M.B. om zijn bijdrage tot het herstel van betere sociale en economische verhoudingen te leveren. In de eerste plaats kwam aan de orde het prae-advies van Drs. H. L. Jansen, secretaris van de Bedrijfsgroep Detailhandel, over

„Prijzen- en Rantsoeneringsbeleid”.

Wij moeten helaas volstaan met het geven van een samenvatting van dit belangwekkende geschrift, dat de huidige en toekomstige economische problemen van de middenstand duidelijk schetst.

Het overheidsingrijpen op het gebied van de prijzen was noodzakelijk om voortgezette inflatie te voorkomen, de exportpositie van ons land gunstig te houden en schade aan 's lands economie door sociale onrust te voorkomen.

Het prijzenbeleid moest door het uniforme karakter van zijn maatregelen en controle sterk in botsing komen met het aan individuele behoeften aangepaste en daardoor sterk gedifferentieerde bedrijfsleven van ambacht en detailhandel.

Nog steeds vertoont het prijzenbeleid de zucht naar volledigheid,

welke echter niet meer kan worden gemotiveerd met gevaren van productievervalsingen, nu de aanwezige koopkracht in verband met de afgenomen schaarste volledig en gespreid wordt opgevangen.

Tot opheffing van prijsvoorschriften voor alle niet-onontbeerlijke goederen en diensten, daaronder begrepen de meer luxueuze uitvoering van onontbeerlijke goederen, dient zo snel mogelijk te worden overgegaan. Een algemene prijsstijging is hiervan niet meer te verwachten en voorzover zij incidenteel optreedt voor de kosten van levensonderhoud niet van belang. Daartegen zal de opheffing de tendens tot handhaving van de maximumprijzen als geldende prijzen ten gunste van prijsdaling doorbreken (herstel concurrentie).

De rantsoenering van goederen doorkruist en vervormt de normale vraagopbouw, gebaseerd op de actuele verdeling der inkomens.

Terugkeer naar normale verhoudingen vraagt daarom een voortvarend optreden bij de opheffing van rantsoeneringsvoorschriften.

De noodzaak van rantsoenering is afgenomen met het breder worden van de goederenstroom en het toenemen van de keuzemogelijkheid voor de consument. De beperktheid van het inkomen bepaald daarom weder in overwegende mate de grens van de koopmogelijkheden. Slechts voor enkele onontbeerlijke goederen, waarvan de voorziening nog niet normaal is gewaarborgd, is handhaving van de rantsoenering nodig. Voor alle overige goederen kan zij worden opgeheven. In verschillende gevallen zal de opheffing van de rantsoenering teruggang in het verbruik van het gerantsoeneerde artikel betekenen. Voor duurzame goederen is bij vrijlating geen inhaalvraag overeenkomstig het absolute tekort te wachten, omdat de breedte van de reeds aanwezige goederenstroom en de beperkte koopkracht spreiding in plaats van concentratie van de vraag teweeg brengt. Opheffing van prijs- en rantsoeneringsmaatregelen zal herstel van een zekere vrijheid en dus van concurrentie medebrengen. De middenstand zal zich terdege op het herstel van deze concurrentie hebben voor te bereiden.

* * *

Aan de debatten werd o.m. deelgenomen door Prof. Dr. F. L. van Muiswinkel, de heer G. S. Scheltema (waarnemend Dir. v. h. Economisch Instituut voor den Middenstand) en de heer J. J. Korff. Zij allen lieten de waarschuwing horen, dat het middenstandsbedrijf, reeds verzwaakt door prijspolitiek en fiscale heffingen, in de afgrond zal storten, wanneer na herstel van de bedrijfsvrijheid een tomeloze concurrentie zou ontstaan. Zij gaven verschillende praktische voorbeelden

van reeds nu waar te nemen verschijnselen, welke op die gevaarlijke ontwikkeling duiden.

De voorzitter stelde de vraag, of invoering van voorschriften in zake minimum-prijzen een oplossing voor dit probleem zou kunnen zijn.

De prae-adviseur constateerde, dat zijn betoog vrijwel algemene instemming had gevonden en hij sloot zich aan bij degenen, die gewaarschuwd hadden tegen misbruik van toekomstige vrijheid. Z.i. zal de middenstand tot bewust ondernemerschap moeten worden opgevoed en dat is een taak van de organisaties. Zij zullen de leden duidelijk moeten maken, dat zij in een dienende verhouding tot de maatschappij staan en ook tegenover hun collega's verantwoordelijkheid dragen. Het zoeken van nieuwe wegen bij productie en distributie, in het bijzonder rationelere methoden, is de aangewezen weg. Spr. moet nieuwe overheidsmaatregelen, ook al zouden die strekken tot het handhaven van minimum-prijzen, ontraden. In de naaste toekomst zal snelle aanpassing aan gewijzigde omstandigheden vereist zijn. Spr. voelt wel voor zgn. ere-codes of een aanvulling van de wettelijke bepalingen op de concurrentie.

Verder zal de commerciële organisatie van de middenstand moeten worden verbeterd, waarbij spreker wees op de gunstige resultaten, welke met het vrijwillig filiaalbedrijf zijn bereikt.

Nadat de stellingen van het prae-advies met algemeene stemmen waren aanvaard, betuigde het congres zijn instemming met een resolutie van het Hoofdbestuur, waarin wordt uitgesproken:

dat de voorwaarden voor het herstel van een redelijk vrije concurrentie, zowel door verbreding van de goederenstroom als door terugkeer van het publiek tot normaler bestedingsgewoonten, voldoende zijn vervuld

dat door de Overheid met de grootst mogelijke voortvarendheid dient te worden voortgegaan op de weg van afschaffing van rantsoeneringsmaatregelen, in 't bijzonder ook op het gebied van de voedselvoorziening;

terwijl er op wordt aangedrongen, dat op korte termijn wordt overgegaan tot intrekking van al die prijsvoorschriften, welke niet strikt noodzakelijk zijn voor het in de hand houden van de kosten van levensonderhoud en tot zo vergaand mogelijke beperking van het bedrijfsleven belastende controle-apparaat.

Besloten werd, deze resolutie ter kennis te brengen van de Overheid en de pers en tevens de aangesloten

ambachtslieden, handelaren en dienstverleningsbedrijven op te roepen door initiatief, doelmatig bedrijfsbeheer en herstel van wedijver in dienstbetoon hun bijdragen te leveren aan de terugkeer tot een gezond economisch leven.

Het Hoofdbestuur deed voorts de toezegging, dat het contact zal zoeken met de andere middenstandsbonden, de Hoofdgroep Ambacht en de Bedrijfsgroep Detailhandel over het vraagstuk der minimum-prijzen.

Na de officiële ontvangst van de congressisten in de historische raadzaal ten stadhuis, waarbij de burgemeester en de bondsvoorzitter hartelijke toespraken wisselden, werd het eerste gedeelte van deze welgeslaagde dag besloten.

(Wordt vervolgd)

Abonnementsgeld

In de loop van deze en de volgende maand zullen de kwitanties voor ons weekblad worden aangeboden, voor het tijdvak tot 1 Januari 1949. Het is n.l. de bedoeling voortaan het abonnement per 1 Januari (kwartaal of jaar) te laten ingaan, hetgeen niet bij al onze abonnees het geval is, waardoor het voor de rest van dit jaar verschuldigde voor iedere abonnee anders is.

Zij, die er de voorkeur aan geven, per giro te betalen, kunnen het op de kwitantie aangegeven bedrag aan ons overmaken en de kwitantie onbetaald aan ons terugzenden. Indien men er dan tevens bij vermeldt, dat men steeds zal gireren, zal in 't vervolg geen kwitantie meer worden aangeboden.

Wij vertrouwen dat U op deze wijze zult willen medewerken aan de vereenvoudiging van onze administratie.

Administratie
„Vrijheid en Democratie”.

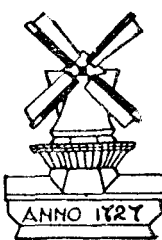
Democratisch?

De redactie heeft nog een achttal ingezonden stukken toegestuurd gekregen over de vraag of de afzetting van de Dam bij het Kroningsfeest al of niet gerechtvaardigd is geweest. En nog drie brieven over de radio-uitzending op die dag. Er zijn schrijvers bij die 't eens zijn geweest met wat de redactie over beide onderwerpen schreef, anderen die 't er hartgrondig oneens mee waren. Over het algemeen kreeg de Amsterdamse verkeerspolitie alle lof (die wij hartgrondig onderschrijven — op dat éne na) en één lezeres prijst de radio-uitzending. Wij moeten (helaas!) hiermede volstaan. Wij stellen grote prijs op de stem onzer lezers. Maar wij zijn gebonden aan actualiteit en plaatsruimte. Wij hopen dat de laatste spoedig zodanig zij, dat wij iedereen, die ons wat te zeggen heeft, recht kunnen doen wedervaren. Nu moeten wij ons (onder dankzegging) beperken.

Groenewegen's Motorbootdiensten

Leiden-Amsterdam v.v. en Transportonderneming
Hoofdkantoor Leiden, Utr. Veer 6, Telef. 21738

Abraham van Stolk & Zoonen N.V.

Houthandel

Schaverij - Zagerij

Vurea - Dennen - Oregon-Pine - Pitch-Pine - Heipalen

Rotterdam, Telef. 35400 - Postbus 1100

Misplaatst vertrouwen?

Zo juist heb ik de lectuur van het eerste deel van Churchill's Mémoires beëindigd en na nog eens enkele passages overgelezen te hebben, heb ik het boek naast mij neergelegd. Een wijzer en een droever man! Indien ge het relaas der belangrijkste gebeurtenissen van 1918 tot 1939, van oorlog tot oorlog, op U laat inwerken, dan rijst de vraag, hoe het mogelijk is, dat zulke achtenswaardige mannen als Mac Donald, Baldwin en Chamberlain, beziel met zulke goede en edele bedoelingen, zulk een zware schuld op zich hebben kunnen laden. Onweerstaanbaar dringt zich de vraag op, die door sommigen aan Paus Julius III, door anderen aan Oxenstierna wordt toegeschreven: „Weet gij niet, mijn zoon, met hoe weinig wijsheid de wereld wordt bestuurd?”

Niet alleen om eenvoudige kwesties te regelen wordt op staatslieden een beroep gedaan; deze komen dikwijls van zelf in orde. „Het is daar, waar de naald van de balans siddert en de verhoudingen in mist verhuld zijn, dat men de gelegenheid krijgt beslissingen te nemen, waardoor de wereld gered kan worden”, schrijft Churchill in een van de laatste hoofdstukken van dit eerste deel van zijn Mémoires.

Onze Regering staat vrijwel nooit voor beslissingen, waardoor de wereld gered kan worden, maar wel staat ze menigmaal voor beslissingen, die met de wereldgebeurtenissen samenhangen, waardoor het Koninkrijk der Nederlanden gered kan worden. Ook in het Koninkrijk der Nederlanden siddert de naald van de balans reeds lang en zijn de verhoudingen in mist verhuld.

De na de verkiezingen nieuw opgetreden Regering Drees/van Schaik heeft als erfenis van de Kabinetten Schermerhorn en Beel het Indonesische probleem gekregen. Ze had die te aanvaarden en heeft die aanvaard onder het voorrecht van boedelbeschrijving. De jongste grondwetsherziening en in het bijzonder het nieuwe veertiende Hoofdstuk zijn die boedelbeschrijving. De nieuwe Regering heeft het vertrouwen weten te wekken om de voorstellen in tweede lezing door beide Kamers der Staten-Generaal te doen aannemen.

Waarom heeft ze dat vertrouwen weten te wekken? In de eerste plaats door de vervanging van Minister Jonkman door Minister Sassen aan het Ministerie van Overzeese Gebiedsdelen. In de tweede plaats door de opening van Mr. Stikker als Minister van Buitenlandse Zaken en van Mr. Schokking als Minister van Oorlog. In de derde plaats door haar bij het debat over de Regeringsverklaring en bij de behandeling van de Grondwetsherziening in tweede lezing afgelegde verklaringen.

Er was echter meer, dat nog niet naar buiten gebleken was. Welingelichte kringen wisten tijdens de Kabinetsformatie te vertellen, dat het zowel in de bedoeling van de formateur Beel als in die van de formateur van Schaik lag om op

korte termijn een wisseling in het hoogste gezag in Indonesië tot stand te brengen en sindsdien hebben verschillende persberichten dit bevestigd. Hoe dit alles ook zij, de buitenwacht kon alleen waarnemen, dat Dr. van Mook op verzoek van de Regering naar Nederland kwam en dat de dag na diens vertrek Dr. Beel als gedelegeerde van het Opperbestuur naar Indië ging. Dit leek op een bevestiging der lopende geruchten, dat Dr. Beel voorbestemd was om op korte termijn Dr. van Mook te vervangen. Met leedwezen moet worden vastgesteld, dat gedurende al die tijd de Regeringsvoorlichtingsdienst zweeg en de Regering het niet nodig oordeelde het Nederlandse volk in te lichten. Het eerste nieuws kwam uit Indonesië. De „Nieuwsgier” te Batavia, welk blad nauwe relaties met kringen van het Paleis Rijswijk onderhoudt, meldde op gezag van haar Haagse correspondent op 15 September, dat het thans vaststond, dat Dr. van Mook als Luitenant Gouverneur-Generaal heengaat, en niet aanblijft tot de instelling van de interim-regering. Tegelijk met dit bericht werd hier te lande, terwijl Dr. van Mook nog hier verbleef, van verschillende zijden een perscampagne op touw gezet om dit besluit der Regering ongedaan te maken.

De Haagse brieveschrijver van „De Maasbode” schreef hierover op 17 September: „Het geval van Mook wordt langzamerhand een cause célèbre in onze pers. Mij dunkt: niet ten voordele van de landvoogd. Wanneer er inderdaad sprake van was om Dr. van Mook te vervangen, mag dan een Regering, die zichzelf respecteert, terug nu de pers er een prestigekwestie van maakt vóór of tegen de landvoogd. Dat is vóór of tegen de Regering.

Intussen hadden zich enkele toevalligheden voorgedaan. Het Amerikaanse lid van de Commissie van Goede Diensten, de heer Cochran, had zich na een verblijf van drie weken op Java reeds een oordeel geveld over de toestand aldaar en hierover een memorandum opgesteld, dat via het State Department te Washington bij de Nederlandse Regering belandde. Dit gaf onze minister van Buitenlandse Zaken, Mr. Stikker, aanleiding om, na overleg met de Ministerraad, onverwijld naar Washington te vertrekken.

Voorts brak plots de communistische opstand in Madioen uit. Hoe men deze opstand zien moet en hoe deze in verband staat met de positie van de Regering Hatta in Djokja, heeft onze Indische redacteur in het vorig nummer duidelijk uiteengezet. Men herleze dit belangrijke artikel om zich goed voor ogen te stellen, welk listig spel er op dit ogenblik door de Republiek gespeeld wordt. Voor hen, die geen ervaring hebben van communistische agitatie en van de verhoudingen in de Republiek Djokja mogen al deze verhoudingen in mist verhuld zijn, ingewijden weten beter. De zowel door Mr. Stikker als door Dr. van Mook aan Mohammed Hatta openlijk aangeboden steun van Nederland om de communistische opstand in de Republiek te be-

strijden, werd door deze afgewezen. Die zou het spel maar bederven. Intussen is 't weer al Republiek, wat de klok slaat en voor de zoveelste maal worden de andere deelstaten en de federalisten, die bereid zijn met Nederland samen te werken, weer op de achtergrond gedrongen.

Verwonderlijk is het daarom, dat de Nederlandse Regering in verband met de spanning in Indonesië besloten heeft de kwestie van de landvoogdwisseling enige maanden uit te stellen en daarna definitief een besluit te nemen na een nieuwe bespreking met Dr. van Mook. Althans, zo meldde de Nieuwsgier op 21 September j.l. De Regeringsvoorlichtingsdienst zweeg wederom en zwijgt nog in alle talen. Dr. van Mook vertrok onverwijld naar Batavia, nog voordat Mr. Stikker uit Amerika was teruggekeerd.

Minder verwonderlijk is, dat onmiddellijk na het bericht, dat Dr. van Mook weer naar Batavia terugging, het bericht kwam, dat Dr. Beel op zijn beurt van Batavia weer naar Nederland terugkeerde. Hij gevoelde blijkbaar beter dan de Regering, dat Beel en van Mook samen te Batavia in de gegeven omstandigheden een onmogelijkheid is.

Wij wachten nu af, wat de terugkomst van Dr. Beel ons brengen zal en hoe de Regering Drees-van Schaik hierop zal reageren. Lange tijd heeft zij voor deze beslissing niet, wil zij de figuur van Beel voor Indië niet geheel onaannemelijk maken.

Door haar opeenvolgende besluiten heeft de Regering Drees-van Schaik drieërlei gezag ondermijnd: dat van Dr. van Mook, dat van Dr. Beel en dat van de Regering zelf. Wij hebben in herinnering gebracht, dat de Regering Drees-van Schaik aanvankelijk met vertrouwen is begroet en wij hebben de redenen aangegeven waarom.

Wij zijn begonnen met een passage uit Churchill's Mémoires te citeren en willen daarmee ook eindigen. Wanneer hij schrijft over het mislukken in het jaar 1939 van het sluiten van een bondgenootschap tussen Engeland, Frankrijk en Rusland, dan geeft hij een gedeelte uit zijn op 19 Mei in het Lagerhuis uitgesproken redevoering, waarin hij de Regering verwijt, dat het niet tot een overeenkomst van Engeland, Frankrijk en Rusland tegen Hitler is gekomen. De kern van zijn betoog is vevat in deze ene, voor de Regering Chamberlain vernietigende zin:

„Niemand wipst met besluiteloze leiders samen te werken in een vage politiek”.

PARLEMENTAIRE FLITSEN

Dr. Kortenhorst geeft goede raad

Dr. Kortenhorst had reeds lang zo zijn eigen — min of meer critische — gedachten over een aantal punten, de werkwijze en de sfeer van ons parlement betreffende.

Als gewoon Kamerlid is het echter niet zo gemakkelijk, deze aan de man te brengen. Men kan over heel veel spreken, dat als ontwerp van wet door de Regering aan de orde is gesteld, maar de wijze van werken van de Kamer zelve, tja, dat valt daar eigenlijk zo'n beetje buiten. Die is voor een deel vastgelegd in het Reglement van Orde van de Kamer, voor een ander deel steunt zij op (altijd eervolwaardige) traditie en tenslotte — last but not least — is het de Kamervoorzitter, die de mise-en-scène in belangrijke mate in handen heeft.

WELSPREKENDHEID EN DEBATTEERKUNST

Maar zie, het leven is toch altijd vol verrassingen.

De heer Van Schaik werd Minister en de heer Kortenhorst kwam op de voorzitterszetel te zitten.

Zo, op zijn aller-onverwachtst, heeft dr. Kortenhorst toch zijn kans gekregen en, het moet gezegd worden: hij heeft deze dankbaar benut.

Op de dag, dat zijn herbenoeming (nadat hij de kortstondige buitengewone zitting 1948 reeds had gepreseed) tot voorzitter van de Tweede Kamer afkwam, heeft hij de leden het een en ander op het hart gebonden.

Wat is nu de kern, de eigenlijke bedoeling van hetgeen de nieuwe Kamerpresident nastreeft? Hij wil de vergaderingen van onze Volksvertegenwoordiging wat doen verlevendigen en het Kamerdebat weer inderdaad een debat doen worden.

Het valt niet te ontkennen, dat onze parlementaire bijeenkomsten dikwijls wel erg saai zijn. De uitzonderingen — die er óók in de Kamer zijn, in alle fracties! — niet te na gesproken, missen wij, Nederlanders, die welsprekendheid, die gemakkelijheid van spreken, die onze Zuidereburen in zo belangrijke mate bezitten. En wij zijn daar zelf zozeer van overtuigd, dat wij het maar veiliger vinden, onze redevoeringen van het eerste tot het laatste woord van dicht beschreven of betypte vellen voor te lezen.

En nu zijn er enkelen, die dit zo vaardig weten te doen, dat ook het luisteren daarnaar een genot kan zijn. De meesten van ons verstaan echter ook de voordrachtskunst vrij slecht en dan is het urenlang luisteren naar dergelijke speeches inderdaad weinig aantrekkelijk.

Daar komt nog iets anders bij en het was hierop, dat dr. Kortenhorst, die zelf een uitstekend debater is, vooral doelde: er komt op deze wijze zo weinig terecht van een werkelijke gedachtenwisseling, al moet men in deze natuurlijk wel de redelijkheid in het oog houden en bedenken, dat die gedachtenwisseling toch vooral met de Minister moet worden gevoerd en niet in de eerste plaats met de medeleden van de Kamer.

Wie zijn redevoeringen volledig heeft opgeschreven, heeft echter sterk de neiging, daaraan krampachtig vast te houden, onverschillig hetgeen sprekers vóór hem hebben gezegd.

Zoals altijd, moet men ook hier evenwel niet generaliseren. Er zijn onderwerpen van zo bijzondere, bijv. zeer technische, aard, waarbij bepaalde cijfers en exacte gegevens een grote rol spelen, dat het in het belang van een serieuze behandeling juist gewenst kan zijn, dat men zijn rede volledig schriftelijk voorbereidt. En dit geldt in vele opzichten ook zowel voor de algemene beschouwingen over de Rijksbegroting als voor de afzonderlijke begrotingshoofdstukken, waarbij dikwijls punten van zeer verscheiden aard in het geding moeten worden gebracht.

Dr. Kortenhorst kleepte zijn goedbedoelde raadgevingen op dit punt dan ook terecht zeer voorzichtig in en zeide: „Ik bedoel het enigszins inperken (niet afschaffen) van de gewoonte om geschreven redevoeringen voor te lezen in plaats van — als de stof daartoe aanleiding geeft

— voor de vuist weg of aan de hand van korte aantekeningen te spreken. Ik krijg wel eens de indruk, dat het decies repetita placent (wat tienmaal herhaald wordt, klinkt aangenaam) te overdadig in toepassing wordt gebracht en dat daardoor de uitwisseling van gedachten in het gedrang komt.”

En hij voegde daar de exclamatie aan toe, die wel eens een gevleugeld woord zou kunnen worden: „Het Parlement blijf of worde een leerschool in de welsprekendheid en in de vaardigheid van het debatteren”.

* * *

Dezelfde gedachtengang lag ten grondslag aan de beide andere door hem naar voren gebrachte punten.

„In de laatste jaren”, zo zeide hij, „hebben de verschillende fracties zich op lofwaardige wijze erop toegelegd de voorbereiding van het afdelingsonderzoek intern dusdanig te organiseren, dat de leden met soms zeer uitvoerige schriftelijke nota's en rapporten gewapend in de sectievergaderingen verschijnen.

Zonder enige twijfel — zo gaf de Kamervoorzitter toe — „is deze voorbereidende studie der Regeringsbescheiden de kwaliteit der Voorlopige Verslagen ten goede gekomen. Niet gaarne zou ik U in overweging willen geven, deze werkwijze te verlaten. Het tegendeel is het geval. Maar wel wil ik waarschuwen tegen het insluipen van een misbruik.

De verleiding is n.l. groot om deze introductieve nota's zonder meer aan de rapporteur der afdeling ter hand

te stellen, zonder dat de daarin vervatte stof in de sectievergadering is behandeld. Het gevolg hiervan is, dat wel is waar de duur van het afdelingsonderzoek wordt bekort, maar dat van een gedachtenwisseling somtijds nauwelijks kan worden gesproken.

KORTENHORST
Goede raad

Een ander bezwaar is, dat de rapporteurs deze nota's aan de griffier ter hand stellen, het aan deze functionaris overlatende het eigenlijke Voorlopige Verslag te maken.”

Het andere punt, waarin wij voorzitter Kortenhorst gaarne kunnen bijvallen, is de aanbeveling van het meer toepassen van de in artikel 116 van het Reglement van Orde der Kamer voorziene mogelijkheid van het stellen van korte mondelinge vragen aan de ministers.

„Dat zou” — aldus de Kamervoorzitter — „ongetwijfeld aan de controlerende taak van de Kamer ten goede komen en bovendien

kleur en klank verlenen aan de parlementaire welsprekendheid. Wie wel eens kennis genomen heeft van het veelvuldig gebruik, dat onze collega's in het Engelse Parlement van dit vragenrecht plegen te maken, zal mij toegeven, dat de levendigheid van de gedachtenwisseling tussen Regering en Volksvertegenwoordiging daardoor wint.” Dr. Kortenhorst liet het niet bij deze opwekking, maar werkte de toepassing van deze mogelijkheid ook praktisch zeer in de hand, door voor te stellen, het z.g. „vragenurtje” in het vervolg te stellen op des Donderdags, bij het begin van de vergadering. Ongetwijfeld een beter uur daarvoor dan des Vrijdags te kwart voor vier, zoals het tot nu toe was.

* * *

Wij besluiten onze wekelijkse verhandeling dit maal met een zakelijke mededeling.

De Kamer gaat in een van haar eerste vergaderingen na de opening van de nieuwe zitting altijd over tot de instelling van vaste commissies voor geregeld overleg met de Regering of voor het onderzoek van tot zekere groep van onderwerpen behorende wetsontwerpen en tot de benoeming (meestal geschiedt deze door de voorzitter) van de leden daarvan.

Het kan, naar wij menen, voor onze lezers (en lezeressen) van nut zijn voor elke commissie te weten, wie van de leden onzer V.V.D.-fractie daarin zitting heeft.

Men weet dan, tot wie men zich wenden moet wanneer men een bepaalde aangelegenheid onder de aandacht van onze Kamerfractie wenst te brengen.

Zitting hebben in:
De vaste Commissie voor Buitenlandse Zaken: mr. P. J. Oud.

De Indonesische Commissie: mr. G. Vonk.

De West-Indische Comm.: mr. G. Vonk.

De vaste Commissie voor de Rijksuitgaven: mevr. A. Fortanier-de Wit.

En in de vaste Commissiën voor:

De Handelspolitiek: drs. H. A. Korthals.

De Belastingen: de heer G. Ritmeester.

Openbare Werken, Verkeer en Waterstaat: de heer R. Zegering Hadders.

Het Onderwijs: mevr. A. Fortanier-De Wit.

De Sociale Verzekering: de heer R. Zegering Hadders.

De Landbouw: de heer Den Hartog.

De Middenstand (een nieuw ingestelde Commissie): de heer J. G. H. Cornelissen.

De Verzoekschriften: de heer Den Hartog.

Slechts in de vaste Commissie voor Privaat- en Strafrecht heeft geen onzer Kamerleden zitting gekregen. Wel is mr. G. Vonk plaatsvervangend lid geworden.

Met genoegen kunnen wij tenslotte vermelden, dat een van de vijf afdelingen, waarin de Kamer is verdeeld, tot haar voorzitter heeft gekozen onze fractieleider: mr. P. J. Oud. Zoals men weet, vormen de voorzitters der afdelingen, met de voorzitter van de Kamer, de Centrale Afdeling.

Deze burger

weet nooit zo heel goed wat „progressief” betekent. Hij gelooft dat dat een van die grote, holle, luide woorden van deze tijd is, die de wereld en de mensen in de diepste verwarring brengen. Een van die woorden met vele klanken, vele atmosferen en vele betekenissen, die van dat aardbolletje van ons een steeds verwarde Babel maken. Een verwarring die als een vlam vlak bij een buskruitvat is. „Progressief” is zo'n woord en „fascistisch” en „democratisch”. Juist de woorden waar het op aan komt. Juist de woorden waarop de mensen elkaar moeten verstaan en moeten begrijpen om dat vat door die vlam niet te laten ontbranden.

Volgens mijn interpretatie van die woorden is er vrijwel niemand ter wereld die niet progressief en niet democratisch is. Maar daar is mijn buurman van de overzij het nou net helemaal niet over eens met mij. En mijn buurlieden te linker en te rechterzijde in dat straatje van ons zijn het noch met mij noch met de overkant eens. Onze hele straat is progressief en democratisch en allemaal anders; vandaar dat die straat niet gezellig is en ze zou zo gezellig kunnen zijn.

Ik geloof dat, evenals de wijsbegeerte de wetenschap der significa zó in het gedrang is gekomen, dat wij allemaal — met onze grote, wijze smoeltjes — langs elkaar één redeneren en dat Het Woord de grootste vijand van de Vrede is geworden. Het grote, luide, holle woord, dat in de koppen van de kranten zijn macabere hoogtij viert: het domme woord, groot en vet en welgedaan, speelgoed in de handen van holle mensen, die er geen begrip van hebben hoe brandbaar en giftig het is.

Het erge, mijne medeburgers, is, dat ik niet weet wat wij er mee aan moeten. Dat ik wel zeggen kan hoe verschrikkelijk ik de domme kracht van het woord vind, maar dat ik de weg niet kan wijzen naar de ontzenuwing van deze vijand van mensen en vrede.

Ik ben progressief (zeg ik).
Jij bent anti-progressief (zegt buurman).
Julie weten niet wat progressief is (zegt dat straatje van ons).
Daar zitten we nu mee.
Wie geeft het antwoord aan

DEZE BURGER?

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.

Redactie-secretaris: Mr. E. Elias

Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.

Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267

Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.

Losse nummers 15 cent.

Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103. ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie” te Amersfoort.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlugs, Geestbrugweg 69 Rijswijk (Z.-H.).

Onverbeterlijk!

Op 12 Februari van dit jaar werd door een Nederlandse transportonderneming ten behoeve van een landgenoot, die jarenlang in Duitsland had gewoond, een inboedel van Leipzig naar Hengevelde vervoerd. Aangezien de opdrachtgever na zijn terugkeer in het vaderland slechts over weinig contanten beschikte, wendde hij zich voor betaling der verhuiskosten tot de burgemeester der gemeente Delden. Deze antwoordde op 17 Maart, dat de transportkosten rechtstreeks aan de firma zouden worden overgemaakt die voor het vervoer zorg had gedragen. Genoemde firma diende hierop een rekening in bij de gemeente. Op 25 Juni kreeg de firma van de gemeentesecretaris bericht, dat hij zich in verbinding had gesteld met het Districtsbureau Verzorging Oorlogsslachtoffers te Zwolle die de rekening moest voldoen. Deze instantie had inmiddels alle bescheiden die op dit transport betrekking hadden, doorgezonden naar de Rijksdienst voor Maatschappelijke Zorg te Den Haag, die, naar het oordeel van het D.V.O. te Zwolle, voor voldoening der rekening zorg moest dragen. Op 2 Juni had zich intussen het Orgaan van de Rijksdienst voor Maatschappelijke Zorg te Zwolle met een schrijven tot de transportfirma gewend, waarin stond, dat men hierbij weer de rekening aan de firma terugzond met het verzoek een nieuwe rekening in duplo in te sturen onder vermelding van een serie nauwkeurige gegevens die op het transport betrekking hadden. Indien aan dit verzoek werd voldaan, aldus werd beloofd, dan zou de nota ter controle en ter betaling worden doorgezonden. Het behoeft wel geen uitvoerig betoog, dat de genoemde firma zich haastte aan dit verzoek te voldoen, hetgeen geschiedde op 10 Juni. Hierna werd weer rustig vijf weken gewacht, totdat de firma op 16 Juli van het genoemde bureau te Zwolle bericht ontving, dat volgens mededelingen uit Den Haag de transportkosten ten laste van het Rijk konden worden gebracht. „Derhalve werd”, aldus vervolgde dit schrijven aan de transportonderneming, „Uw nota heden ter controle en betaling doorgezonden aan het Hoofdbureau E.T. van de Dienst voor Maatschappelijke Zorg van het Ministerie van Binnenlandse Zaken te Den Haag”. Op 19 Augustus wendde de transportonderneming zich met een schrijven tot genoemd Hoofdbureau E.T., daar zij nog steeds niet de hoop op betaling wilde opgeven. Hierop ontving de onderneming op 26 Augustus een brief van het Hoofd van Hoofdbureau V Evacuatie Transporten luidende als volgt: „Naar aanleiding van Uw schrijven d.d. 19 dezer R.N., Afd. Boekhouding, deel ik U mede, dat Uw reclame slechts in behandeling zal kunnen worden genomen, indien U mij nader kunt opgeven, te wiens behoeve het transport is verricht geworden, wanneer het werd uitgevoerd en van welk en naar welk adres het geschiedde. Na ontvangst van Uw nadere opgave zal een onderzoek worden ingesteld”. Hoffelijk en voorkomend heeft de transportonderneming op 30 Augustus de gevraagde inlichtingen verstrekt, zich keurig beheersend en de uitdrukking „Tot onze verwondering” vermijgend. Wel sloot de firma zijn brief met een beleefd verzoek om binnen enkele dagen te berichten of genoemd bureau het haar verschuldigde bedrag zou willen voldoen en zo ja, wanneer betaling zou geschieden. Op 23 September j.l. heeft de transportonderneming haar brief van 30 Augustus beleefd in herinnering gebracht. Tot op heden werd door haar evenwel geen antwoord ontvangen. Natuurlijk werd in de afgelopen maanden door de onderneming nog flink gecorrespondeerd met de opdrachtgever en met het Bureau Oorlogsslachtoffers te Enschede met niet meer resultaat dat tot heden haar rekening ten bedrage van f 610 is aangegroeid tot een aardig dossier getuigend van de noeste ijver van Nederlandse Bureaucraten en de onvermoeibare pogingen van de particuliere ondernemers vechtend tegen de bierkaai. De rekening is inmiddels 6½ maand oud en bedraagt, zoals reeds gemeld, f 610, niet meegerekend de kosten van administratie, porti enz. Nader commentaar lijkt ons overbodig.

Aanpakken!

Nu de winter voor de deur staat, lijkt het ons gewenst al onze lezers aan te sporen om in hun afdelingen van hun activiteit te laten blijken. De tijd van de vacaties en verkiezingen is voorbij. De lange avonden breken weer aan en het wordt weer een gunstige gelegenheid voor vergaderen. Rekening houdend met het feit, dat volgend jaar de gemeenteraadsverkiezingen zullen plaats hebben, is er voor allen die lid van de Partij zijn of met haar beginselen sympathiseren, een belangrijke en verantwoordelijke taak weggelegd. Dit te meer, nu de jongste Kamerverkiezingen duidelijk hebben bewezen, dat wij de wind in de zeilen hebben. De grote vooruitgang in het aantal stemmen dat op de V.V.D. werd uitgebracht moet niet alleen worden geconsolideerd, doch mede als basis dienen voor nog meer winst. Indien door een ieder naar vermogen de hand aan de ploeg wordt geslagen, kan het niet anders of het aantal gemeenteraadszetels dat door de V.V.D. wordt bezet, zal over het gehele land toenemen. Dit te bereiken, is van een enorme betekenis niet alleen voor de Partij zelf, maar ook voor de gemeentepolitiek in zijn geheel, waarvan wij de belangrijkheid geenszins zullen mogen onderschatten. De jongste politieke ontwikkeling heeft bewezen, dat de V.V.D. in ons nationale leven een rol van betekenis speelt. Dit zal ook in de gemeentepolitiek tot uiting dienen te komen. Daarom is het noodzakelijk dat het Partijleven reeds nu in de afdelingen met een grote activiteit wordt georganiseerd. De tijd die wij op het ogenblik met betrekking tot de internationale politieke ontwikkeling meemaken, is ongetwijfeld ernstig. Zowel als natie, zowel als partij, zowel als individu zijn wij wellicht niet in staat in dit opzicht de ontwikkeling te beïnvloeden. Dit neemt evenwel niet weg, dat wij juist nu meer dan ooit voor ons beginsel pal moeten staan. Wat er tenslotte ook moegebeuren, de geestelijke weerstand van ons volk is en blijft een belangrijke factor. Het is onze plicht van hoog tot laag deze weerstand in gunstige zin te beïnvloeden en te bewaren voor vervlakkings, ook op politiek gebied. Daarom zullen wij onze stem luider dan ooit moeten verheffen. Weldra begint het nieuwe winterseizoen. Een ieder begrijpe zijn taak en drage het zijne bij om de beginselen van Vrijheid en Democratie uit te dragen, opdat onze jonge Partij worde een stevige en veilige rots in de branding.

Ernstig vermaan

Ter gelegenheid van het feit dat de rectores magnifici hun waardigheid hebben overgedragen in verband met de aanvang van het nieuwe studiejaar aan onze universiteiten, hebben de aftredende rectoren belangrijke woorden gesproken, die ongetwijfeld in zeer ruime kring onder de aandacht dienen te worden gebracht. Zo waarschuwde prof. mr. J. C. van Oven in zijn rede bij de overdracht van het rectoraat der Leidse universiteit terecht voor een „inflatie” in de professorenwereld waardoor het hoge aanzien, waarin het ambt van hoogleraar altijd heeft verkeerd, in gevaar komt. Voorts bepleitte spr. een salarisverbetering voor het docentencorps. Wij menen op deze plaats te mogen opmerken, dat de vrees voor „inflatie” in de professorenwereld en de slechte salariering twee factoren zijn, die onverbrekkelijk met elkaar zijn verbonden. Immers wat leert op het ogenblik de praktijk? Zij, die de kennis en gaven bezitten het ambt van professor tot volle tevredenheid uit te oefenen, vertoeven in de meeste gevallen in het particuliere bedrijfsleven, waar zij op grond van hun uitzonderlijke bekwaamheden een behoorlijk salaris ontvangen. Indien zij voor het ambt van hoogleraar worden voorgedragen, zijn deze geleerden in de meeste gevallen noodzaak voor de eer te bedanken, aangezien zij door zich aan een universiteit te binden, in materieel opzicht een ernstig verlies krijgen te incasseren. Dit heeft tot gevolg, dat in sommige gevallen leerkrachten naar de universiteit worden getrokken, die, hoe verdienstelijk zij overigens voor de maatschappij ook mogen zijn, beter deden zich niet met het onderricht aan onze studenten te belasten. Daarom lijkt een goede salariering van het hoogleraarsambt ons een afdoend middel de zo juist genoemde „inflatie” tegen te gaan. De wanverhouding die er op het ogenblik bestaat in de betaling in het bedrijfsleven en aan de universiteit dient o.i. dan ook zo spoedig mogelijk te worden opgeheven. Doet men dit niet, dan betracht men zuinigheid die de wijsheid bedriegt. Vooral in de industrie heeft men een ontstellend tekort aan academici. Dit tekort dient — vooral ook met het oog op de toekomst — zo snel mogelijk te worden aangevuld, doch deze aanwas dient ook van het beste gehalte te zijn. Daarom zoeke men de oplossing in het aanbrenge van een gezonde basis, die alleen door zeer bevoegde leerkrachten kan worden gelegd. Ook in dit opzicht betekent regeren: vooruitzien!

Urgent

Nu de tijd van feesten en blijheid weer voorbij is, nu overal de gemeenteraden zich weer bezig moeten houden met de belangen der burgerij, nu binnenkort de begrotingen in de verschillende gemeenteraden weer aan de orde komen, dient o.i. zeer in het bijzonder aandacht geschonken te worden aan de meest urgente kwestie, n.l. aan de woningbouw. Dit dient voor al het andere te gaan. Wat er ook maar gedaan kan worden om de woningbouw, om de huisvesting van de burgerij te verbeteren, dat dient te geschieden. Het is prachtig, dat aan tal van zaken in de huidige tijd zoveel aandacht wordt geschonken. Men zal het nut van steun aan jeugdorganisaties, aan sport- en speelterreinen bij ons niet naar voren behoeven te brengen. Maar deze zaken zijn op de duur zonder effect, als het huisvestingsprobleem niet bevredigend wordt opgelost. Aller kracht, aller aandacht, in het bijzonder van de gemeenteraden, dient op deze zaak gericht te zijn.

Onnodig gejuich

Dr. van Mook is voor de zoveelste keer weer uit Nederland naar Indonesië vertrokken zonder, dat hij zijn functie als Luitenant-Gouverneur-Generaal neergelegd had. De omstandigheden, waardoor dit thans weer geschiedde, waren van zeer ernstige aard n.l. de communistische ontwikkeling in de Republiek Djocja. Het is dan ook naar onze smaak onjuist, dat een grote groep ambtenaren in Indonesië bij de terugkeer van dr. van Mook op het vliegveld bij Batavia hem met gejuich begroet hebben. Onjuist, omdat de reden van de zo plotselinge terugkeer van dr. van Mook een zeer ernstige achtergrond had, onjuist vooral ook, omdat zowel in ons land als in Indonesië in brede kring nog meer bezwaar bestaat tegen degenen, die rond dr. van Mook werken, dan tegen dr. van Mook zelf. Door hun gejuich op het vliegveld hebben deze ambtenaren voedsel gegeven aan het feit, dat het kennelijk voor hun positie een levensbelang is, als dr. van Mook blijft. Dat is ten nadele van hun gezag en dat geeft voedsel aan allerlei geruchten, die men door het juichen bij aankomst van de Luitenant-Gouverneur-Generaal niet ontzenuwt.

Tempo!

De Tweede Kamer heeft bij de aanvang van de nieuwe zittingsperiode een voor de Middenstand verheugend besluit genomen: zij ging n.l. over tot de instelling van een nieuwe vaste commissie voor de middenstand. Daarin werden benoemd de heren Schilthuis (P.v.d.A.), Bachg (K.V.P.), Schmal (C.H.), Verkerk (A.R.), Haken (C.P.N.), Cornelissen (ons nieuwe Kamerlid-middenstander voor de V.V.D.) en N. v. d. Heuvel (K.V.P.). In deze commissie zitten verscheidene figuren, die als specialist in middenstandszaken bekendheid genieten. Men mag dan ook verwachten, dat het interparlementair overleg over deze problemen zal leiden tot een meer actieve middenstandspolitiek van de regering en tot constructief samengaan van de voorname Kamerfracties ten aanzien van de onderhavige belangen. Dat zulks inderdaad urgent is, moge reeds blijken uit de bedenkelijke achterstand, welke sedert de bevrijding op het terrein der middenstandswetgeving is ontstaan. Reeds twee jaren geleden werd de spoedige indiening van wetsontwerpen tot herziening van de Winkelsluitingswet en de Vestigingswet Kleinbedrijf, alsmede van een wettelijke regeling tot beteugeling van het cadeautsel beloofd. Hoewel het Directoraat van de Middenstand met lofwaardige ijver en nauwgezetheid deze ontwerpen heeft voorbereid en alle adviesinstanties daarover reeds geruime tijd geleden zijn gehoord, is die belofte nog steeds niet ingelost. De jongste Troonrede moest dan ook volstaan met haar nog eens te herhalen. Er zijn dan ook geen aanvaardbare verontschuldigheden meer te vinden voor verder uitstel. Ook op sociaal en fiscaal gebied bestaan nog immer onvervulde wensen. Moge de nieuwe Kamercommissie er in slagen, het tempo van de departementale machine op te voeren, dan heeft zij haar bestaansrecht reeds bewezen!

Kleur en fleur

De herleving van een goed gebruik als de opening der Staten-Generaal door het Staatshoofd in de Gouden Koets heeft onze volle instemming. Daarnaast hebben we met vreugde en erkentelijkheid de nieuwe gala uniformen aanschouwd, welke de Grenadiers, de Jagers, het Prinses Irene Regiment en de Mariniers weer dragen. Wie, als wij het voorrecht had, de overdracht van deze uniformen op het Binnenhof aan Koningin Juliana mede te maken, die de voortreffelijke wijze van marcheren tijdens het défilé voor de Hoge Raad kon gadeslaan, moet erkennen, dat hierdoor, omdat er wat kleur en fleur wordt gegeven aan de strijdkrachten, volaan wordt aan de wens om een nauwe band te leggen tussen leger en volk. Het gunstige is daarbij tevens, dat deze uniformen niet bekostigd zijn uit de Staatskas, maar door particuliere bijdragen. Hetgeen te meer een reden tot erkentelijkheid mag zijn.

N.V. Nederlandsche
Caoutchouc- en Gutta-
Perchafabriek

v.h. Bakker & Zn.
Ridderkerk

• Technische
rubberartikelen

ruim 300 jaar...

FABRICEREN WIJ VERVEN VOOR
BOUWVAKKEN EN INDUSTRIE

N.V. Heyme Vis & Zoonen
ZAANDAM - OPGERICHT 1643

BOLNES

Dieselmotoren
25-1400 P.K.

★

N.V. Machinefabriek
„Bolnes”
v.h. J. H. v. Cappellen
te Bolnes

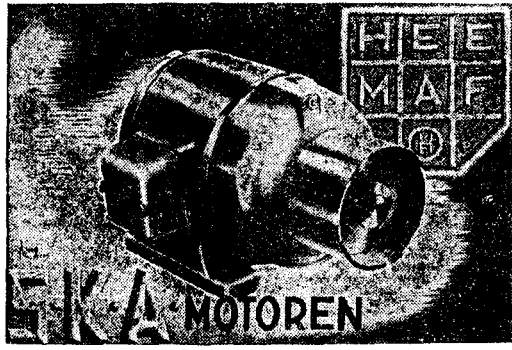
Heineken's BIER

★ *Het meest getapt* ★

U PEINST OVER EEN GESCHENK?

S. K. Citroen
HOFJUWELIER,
S GRAVENHAGE
HOOGSTRAAT 23 TELEFOON 11.17.57
GESCHENKEN IN ALLE PRIJZEN

sihi POMPEN

voor *Scheepvaart*
en *industrie*

Raadpleeg onze
technische dienst

Machinefabriek
C. MATERS C.V.
Beverwijk, Tel. 3141

Fa. B. Cuperus Az.
Hessenweg 2
De Bilt

Vervaardigt drukwerk
op alle gebled.

Machinefabriek en scheepswerf

van

P. SMIT Jr. N.V.
ROTTERDAM

Gedenkraam van
**Gebrandschilderd
GLAS IN LOOD**
voor Uw kantoor of woning.

Vraagt vrijblijvend
schets en prijsopgave

**Glaszaak
Koster N.V.**
Binnen Damsterdiep 13
Groningen

N.V. BOELE'S
Scheepswerven en Machinefabriek
BOLNES

Nieuwbouw en reparatie

TUINARCHITECTUUR — BOOMKWEEKERIJEN

Ontwerpen
Aanleggen
Onderhouden

GIJSB. VURENS
Ringvaartweg 98 - Rotterdam (O.) - Tel. 22114

Kloos
KINDERDIJK
Bruggen

*Een democraat
actief, vrij en
onbevreesd
zorgt dat men
NIER zijn ad-
vertentie leest.*

Geeft terstond de tekst door aan de Heer L. VLUG,
Geestbrugweg 69, Rijswijk (Z.H.) — Telefoon 119225

Verantwoordelijkheid ligt in Nederland

De harde waarheid en haar harde consequenties

Dr. Beel is in Nederland teruggekeerd en dr. Van Mook is weer in Indië. Terwijl de terugkomst van oud-premier Beel op Schiphol vrijwel geruisloos geschiedde, werd landvoogd Van Mook te Batavia demonstratief verwelkomd. Het hartelijk welkom, hem door Indonesiërs, Chinezen en Nederlanders bereid, was zeker welgemeend. Het was evenzeer verklaarbaar: instinctief huldigt elke menigte de sterke persoonlijkheid.

Men is er terecht van overtuigd, dat de woelige en gevaarlijke situatie in Indië sterke en welberaden leiding vergt. Men weet, dat dr. Van Mook met zijn ijzeren werkkraacht en zijn kennis van mensen en verhoudingen die leiding kan geven. De heer Neher kan dat niet; dr. Beel kan het nog minder. Dr. Van Mook kan dat wel.

Dus aanvaardt men ook in vele Nederlandse kringen in Indië, thans dr. Van Mook's leiding — of schoon men niet weet, waarheen die zal voeren.

Dit blijft de grote moeilijkheid.

Daarbij komt, dat het temidden van de verwarde en doorengestengelde verhoudingen zowel in het federatieve als in het republikeinse deel van Indonesië voor elke bewindsman volstrekt onmogelijk is, al zijn bedoelingen en al zijn plannen steeds te openbaren. Men kan het eigen spel niet met open kaarten spelen, vooral niet, als de tegenspelers de hunne zorgvuldig verbergen. En al helemaal niet als men weet, dat geen vals spel hun te vals is...

Hoofdzaak

Het moge dan echter begrijpelijk zijn, dat men in deze gespannen situatie het beleid in Indië opnieuw heeft toevertrouwd aan Dr. Van Mook en het moge onvermijdelijk zijn, dat in het gevaarlijk schaakspel met de Republiek Dr. Van Mook noch zijn zetten toelicht, noch zijn speelplan openbaart, noch tevoren mededeelt wanneer en hoe hij „schaak” wil geven — maar ergens houdt deze zelfstandigheid op. Zij houdt op in Den Haag.

Er is één plaats, waar men wel moet weten, wat Dr. Van Mook wil. Waar men wel moet weten, wat hij nastreeft. Ja, en waar men eveneens nauwkeurig op de hoogte moet zijn van elke beweging, die hij op dat politieke strijdtoneel wil maken.

Dat is in Den Haag.

Sterker en duidelijker: er is één plaats, waar men Dr. Van Mook moet zeggen: „dit moogt gij wel” en „dit moogt gij niet doen.” En waar men moet zorgen, dat wat dr. Van Mook wel moet doen, ook met terdaad gebeurt en dat wat hij niet mag doen, ook werkelijk niet gedaan wordt. Kortom: er is een plaats, waar men de leider leiden moet.

En dat is dan weer: Den Haag.

Ergens is dezer dagen een min of meer officiële verklaring gepubliceerd, zeggende dat in zo gespannen tijden de beslissingen ter plaatse, te weten in Batavia, genomen moesten worden. Zo is het ook. Er kunnen zich, nu gans de Republiek een strijdtoneel gaat worden, situaties voordoen, waarin het leven en de veiligheid van duizenden verspeeld zouden worden, indien men niet aanstonds ingreep. Dat geldt voor alle militaire en politionele maatregelen, die nodig kunnen zijn, wanneer de brand in de Republiek naar onze gebieden dreigt over te slaan.

Maar voor alle politieke en alle staatkundige beslissingen geldt, dat zij niet in Batavia genomen mogen worden en niet door Dr. Van Mook. Zij moeten in Den Haag genomen worden en wel door de Nederlandse regering.

Verantwoordelijkheid

Er bestaat alle aanleiding om dit met nadruk vast te stellen. Ten eerste omdat de ervaring onder vroegere regeringen heeft geleerd dat zij telkenmale voor voldoende feiten werden geplaatst; ten tweede, omdat zelfs menigmaal positieve aanwijzingen dier regeringen niet tot hun recht kwamen; ten derde, omdat — zacht gezegd — de verhouding tussen de Luitenant-Gouverneur-Generaal door de recente gebeurtenissen nu niet juist verbeterd is; en ten vierde, omdat de hoogste verantwoordelijkheid voor het Indische beleid niet in Indië ligt, maar in Nederland.

Dit wordt spoedig anders, zult gij zeggen. Natuurlijk. Wanneer eenmaal de Verenigde Staten van Indonesië tot stand zijn gekomen, ligt de verantwoordelijkheid voor verreweg het grootste deel van alle zaken niet langer bij de Nederlandse Regering te Den Haag, maar bij de Federale Regering te Batavia.

Komt het er dan wel veel op aan, of die overdracht van zeggenschap van Nederland naar Indonesië nu wat eerder gebeurt?

Ja, dit komt er op aan. Dit komt er niet alleen op aan, dit is een levenszaak voor Nederland en voor Indonesië.

Op dit ogenblik staat de soevereiniteit van Nederland ten aanzien van Indië nog onomstootbaar vast. Op dit ogenblik zijn de Nederlandse regering en de Nederlandse volksvertegenwoordiging nog verantwoordelijk voor alles, wat in Indië gebeurt. Die verantwoordelijkheid nu strekt zich met name uit tot de gehele staatkundige vorming, welke in Indonesië in volle gang is en tot de verhouding van het straks-zelfstandige Indonesië tot Nederland.

Op dit ogenblik draagt de Nederlandse regering met de Nederlandse volksvertegenwoordiging niet alleen de verantwoordelijkheid voor elke Nederlandse soldaat die, in Indië strijdend, zijn leven verliest. Zij draagt er mede de verantwoording voor, dat die Nederlandse jongen zijn leven niet voor niets heeft opgeofferd.

Consequentie

Ziedaar de harde kern van de Indische zaak.

Waar het vandaag de dag om gaat, is of de ontwikkeling van Indië tot een zelfstandige federatie van zelfstandige deelstaten zal worden voltooid door een Federale Interim-Regering die, na een overgangstijd waarvan de termijn nog niet vaststaat, gevolgd wordt door een Federale Regering.

Waar het verder om gaat, is of tijdig de verhouding vastgelegd

wordt tussen die federale Verenigde Staten van Indonesië enerzijds en Nederland, Suriname en de Nederlandse Antillen anderzijds in een allen verenigende Unie.

Waar het voorts om gaat, is of deze gehele ontwikkeling verstoord en doorbroken zal worden door die delen van Indië — delen van Sumatra en delen van Java — die, of schoon van een centraal republikeins gezag over die delen sinds lang geen sprake meer is, nog altijd worden samengevat als Republiek Indonesië.

Met het doorbreken van die ontwikkeling dreigen niet alleen de communisten, die thans in volle strijd zijn met republikeinse troepen, als die andere communisten, die zich nog volkomen vrijelijk overal in de Republiek ophouden — maar met dat doorbreken dreigt ook de regering-Hatta van de Republiek zelf.

Men wil dit laatste de laatste tijd wel eens vergeten.

Er is geen sprake van, dat als die regering-Hatta-Soekarno er nu maar in slaagt om die „communistiche opstand” te bezweren, alle wegen geëffend zouden zijn. Die regering-Hatta-Soekarno staat, ook zonder „opstand”, onder zeer zware communistische druk. Zelfs als zij die, tijdelijk en met onderling goedvinden, weet af te schudden, staat zij nog als verklaarde vijand tegenover de gehele federatieve ontwikkeling van Indië en natuurlijk ook tegenover de Unie.

Het is echter zeer goed denkbaar, dat de regering-Hatta-Soekarno aanstonds de consequentie zal trekken uit de nieuwe figuur, waarin zij optreedt als bolwerk tegen het Aziatisch communisme. Het is zeer goed denkbaar, dat zij zal luisteren — al ware het slechts naar Australische en andere raadgevers — en opnieuw hooghartig voorwaarden zal mededelen, waarop zij toch eigenlijk wel aan de Federatie wil meedoen. Wie deze regering-Hatta-Soekarno dan binnenhaalt, wie dan zwicht voor welke aandrang dan ook, wie dan erin toestemt, dat de Republiek Indonesië in zijn tegenwoordige ongezuiverde en met communisme door-drenkte vorm, in zijn van vijandschap jegens Nederland en van haat jegens de met Nederland samenwerkende Indonesiërs geladen vorm zijn intrede doet in de Federale Regering, die haalt een Oosters paard van Troje binnen.

Dat republikeinse paard van Troje bergt in zijn ingewanden een poel van haat en van boosaardigheid. Wanneer deze Republiek de Federatie binnenkomt, dan is het niet

alleen met alle Nederlandse belangen in Indië, maar dan is het ook met orde, recht en veiligheid voor alle Indonesiërs, die ons vertrouwen, voor goed gedaan.

Wanneer wij niet de kracht, en de moed, en het geduld opbrengen, om te wachten tot de constructieve krachten op het republikeins gebied zich laten gelden — die door de regering-Hatta-Soekarno evenzeer onderdrukt worden als door de communisten — dan is al het werk in Indië vergeefs geweest. Dan kunnen wij Indië afschrijven.

Het is de taak — ter plaatse van dr. Van Mook, doch in hoogste instantie van de Nederlandse regering — deze fatale ontwikkeling te voorkomen. En de Nederlandse regering heeft te zorgen, dat daarbij door de leiding ter plaatse geen onherstelbare fouten worden gemaakt. Want het is de Nederlandse regering, die de verantwoordelijkheid draagt. Voor elke Nederlandse jeugd, die zijn leven offert. Voor elke Nederlandse planter, die vermoord wordt. Voor elke Indische Nederlander, wien men zijn vaderland ontnemt. Voor elke Indonesiër, die door republikeinse terroristen wordt doodgeslagen. En voor alle Indonesiërs, wier recht op veiligheid van leven en bezit en op een bestaan van bescheiden welvaart wordt geschonden en bedreigd, niet alleen door de communisten van Madioen, doch evenzeer door de „vrijheids” machten, die zich rondom de regering-Hatta-Soekarno hebben verzameld.

d. K.

Op Donderdag 14 October a.s. opent de Rotterdamse Jongerenorganisatie het winterseizoen met een bijeenkomst, waarvan het programma als van ouds is samengesteld.

De spreekster van deze avond zal zijn ons vrouwelijke gemeenteraadslid: Mevr. J. F. Schouwenaar-Franssen.

Onderwerp: De plaats van de vrouw in de gemeenteraad.

Deze bijeenkomst vindt plaats in de cantine van de IJclub Kralingen, Kralingse Plaslaan 87. Bereikbaar met de trams 16, 17 en 22, halte Jericholaan. Aanvang 8 uur 's avonds.

Wij nodigen hierbij alle leden der jongerenorganisatie, alle jonge leden der partij, de huisgenoten van leden alsmede alle belangstellende jongeren uit op deze bijeenkomst aanwezig te zijn.

DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Algemeen Secretariaat Koninginnegracht 61, 's-Gravenhage,

zoekt voor haar weekblad een

PROPAGANDIST

in een tijdelijke functie van ten hoogste zes maanden.

Schriftelijke sollicitaties met uitvoerige inlichtingen aan bovenstaand adres.

Wij
moeten
werken
met
het

De verkiezingen zijn voorbij en het werk begint. Men denkt dan allicht aan het werk van Kamer-, Staten- en Gemeenteraadsleden. Maar dat bedoel ik niet. Nog minder bedoel ik de voorbereiding om bij volgende verkiezingen weer meer vertegenwoordigers gekozen te krijgen. Het doel van een politieke partij is niet om verkiezingen te winnen. Een verkiezing is een meting, en wel in een democratisch bestel een meting van de mate waarin de partij er in is geslaagd om de geestesstroming, waar zij de uitdrukking van is, ingang te doen vinden bij het volk.

Dat: het versterken van de geestesstroming die de leden verenigt en de partij draagt, is het doel der partij.

Zij is een politieke partij. Dat betekent, dat zij de macht en energie, die de door haar uitgedrukte geestesstroming bezit, gebruikt om de maatschappij voor zover dat door de staat gebeuren kan, te sturen in de richting van die geestesstroming.

PROGRAMMA

EN DE GEESTESSTROMING MOET VERSTERKT WORDEN

De uitslag van verkiezingen is een zeer gebrekkige en door allerlei menselijke gebreken vertroebelde maatstaf voor de macht, welke die geestesstroming ten tijde der verkiezing onder de bevolking vertegenwoordigt.

Zijn de verkiezingen voorbij, dan rust op de gekozenen, die zo zeer in het daglicht der openbaarheid komen te staan, de plicht, om van die plaats in de openbaarheid, waar zo gesteld zijn de door hen vertegenwoordigde geestesstroming duidelijk te demonstreren en door wat ze in het openbaar zeggen en doen en door de steun aan- of de oppositie tegen aan de orde zijnde overheidsmaatregelen, waar ze mede over hebben te oordelen en samen te beslissen.

Zij kunnen daardoor op bijzondere wijze bijdragen tot een duidelijk begrip bij de bevolking van wat de geestesstroming, of, nauwer begrensde, de maatschappijbeschouwing, die de partij bindt en kenmerkt, betekent. Wat haar onderscheidt van andere maatschappijbeschouwingen en wat de consequenties ervan zijn op het politiek terrein, op het terrein der maatregelen waarmede de staat de maatschappij tracht te sturen of vrij te laten.

Maar het is een misverstand om te menen, dat hiermede, met het werken voor de verkiezingen, de taak van de partij is afgelopen en dat nu verder de leden de rol van belangstellende toeschouwers kunnen vervullen, die nu eens kijken, hoe de wedstrijd tussen de verschillende uitverkoren „kampioenen” zich verder voortzet.

De massa-mens

De toeschouwershouding behoort bij de massa-mens, die zo'n beangstigend groot contingent van onze huidige bevolking, en waarlijk niet alleen onder de „minder ontwikkelden” uitmaakt. Ze is een bedreiging voor de waarden van vrijheid en democratie, die in onze partij tot de hoogste in de schaal der waarden worden gerekend. Het gaat hier namelijk niet om een wedstrijd, die als het ware een vervolg op de verkiezingsstrijd is. Het gaat hier om het grote gebeuren, dat voor ons allen en de toekomst van ons hele geslacht beslissend zal zijn, en wel voor zover dat gebeuren zich afspeelt in de staatkunde, die, door de enorme toename van de staatsmacht, meer invloed dan ooit te voren op het verloop van dat gebeuren uitoefent.

Die toeschouwershouding is vooral verwerpelijk voor wie, als wij, de mens een andere bestemming toekent dan die van een willoos atoom in een op zijn best door bepaalde dogma's en op zijn slechtst door op macht beluste heersersgroepen geleide collectiviteit.

Wij, leden van de partij, die in Nederland het duidelijkst van alle de waarde van de persoonlijkheid, van zijn vrijheid en verantwoordelijkheid als doel van het maatschappelijk handelen stelt, moeten uit dien hoofde die toeschouwershouding, die een houding van de mens als deel der passieve massa is, verwerpen.

Wij moeten ons in de eerste plaats bezinnen op wat wij eigenlijk van de maatschappij ver-

wachten en vervolgens op de middelen die nu, in de realiteit van de huidige dag, ons kunnen helpen de stroom te ontkomen en af te leiden, die ons in veler ogen onweersaanbaar, schijnt te leiden naar een plaats, waar we niet naar toe willen, naar collectivisme in een of andere vorm of die nu fascisme heten mag of communisme of technocratie of theocratie of gewoon maar staatscollectivisme.

Wij zullen moeten bedenken, dat zulk collectivisme dat wij verwerpen, maar al te vaak, ook door lieden die idealistisch zijn en volkomen te goeder trouw, vereenzelvigd wordt met die echte menselijke gemeenschap, waarvan ze gaarne het masker aanneemt, maar die in werkelijkheid het tegendeel ervan is.

Tijd en plaats

De voorstelling van een maatschappij nu, die ons bij de aanbeveling of toepassing van staatkundige middelen voor ogen staat, is niet aan tijd of plaats gebonden.

Maar de middelen zelve zijn dat wel.

Ze moeten uitgaan van een aanknopende aan de gegeven situatie, ze zijn dus met die situatie veranderlijk naar tijd en plaats.

Die middelen nu zijn van politieke aard.

Er zijn mensen, die zeggen, dat andere middelen als bijvoorbeeld prediking, opvoeding of onderwijs in de grond veel belangrijker zijn dan de politiek en dat ze zich daarom met het eerste wel maar met de laatste in het geheel niet bemoeien. Ze zouden volkomen gelijk hebben, ware het niet, dat zo ongeveer in de loop van de laatste eeuw de macht en invloed van de staat zich zo heeft uitgebreid, dat ook deze middelen in de politieke sfeer betrokken zijn. Degenen, die er zich mee bezig houden, worden, of ze willen of niet, door de politiek geraakt.

Nu is het de taak van elke politieke partij in een land met democratische traditie om de middelen die zij bij het sturen van de staat zou willen gebruiken, in grote trekken aan te geven. Maar ze moet daarbij steeds duidelijk maken, dat die middelen „conform” zijn, zoals Röpke het noemt, conform aan het doel, dat ze met die middelen wil bevorderen.

Het is een eis voor een goed politiek programma, dat het realistisch is, dat het betrekking heeft op de realiteit van „hier en nu”. Maar tevens dat het doortrokken is van de maatschappijbeschouwing, die de reden van bestaan van de partij uitmaakt. Zo wordt een politiek programma tot een eenheid, het is een belangrijk tijdsdocument, waarvan de waarde niet met de verkiezingen is afgelopen, maar integendeel nu eerst recht aan de dag komt.

Het moet nu als het ware de grondslag bevatten van alle verdere actie van de partij, de syllabus bij de opvoeding tot het staatsburgerschap in de zin, zoals die door de maatschappijbeschouwing der partij wordt voorgeschreven, maar ook de handleiding die aanwijst, in hoeverre concrete politie-

ke maatregelen moeten worden bevorderd als zijnde „conform” of afgewezen als „niet conform” naar gelang ze de groei van staat en maatschappij in de door de partij voorgestane zin bevorderen of tegen gaan.

Het is namelijk voor een realistische en waarlijk opbouwende politieke activiteit volkomen onvolgende om enkel te zeggen wat we niet willen. We moeten ook zeer concreet een antwoord kunnen geven en kunnen handelen als ons de vraag gesteld wordt wat we wel willen. Dat laatste nu is veel moeilijker dan het eerste, er is kennis, studie en karakter voor nodig.

Niet negatief!

Een partij, die louter negatief is, enkel weet en zegt wat ze niet wil, maakt zich schuldig aan valse voorstelling, aan demagogie. Ze maakt het zich gemakkelijk zo lang ze, als de communisten in Nederland, er op rekent in de oppositie te blijven, maar veroorzaakt ongelukken, als ze werkelijk eens tot verantwoordelijkheid zou geroepen worden.

Maar wij moeten en mogen er op rekenen, dat we niet in de oppositie blijven, en zo moeten we ons ook gedragen. We zien immers, dat de groep met de maatschappijbeschouwing, waarvan wij in Nederland de meest duidelijke exponent zijn, weer overal in het offensief is. De vertegenwoordigers van de geestesstroming die naar het collectivisme voert

Politieke ontwikkeling in de West

Democraten van Curaçao

Wie gemeend mocht hebben, dat het na de invoering van de gewijzigde Curaçaoese en Surinaamse staatsregelingen voorlopig in deze gebieden pais en vrede zou zijn, heeft zich vergist. Hij zou trouwens de menselijke natuur hebben onderschat.

De toestand is aldus: In Suriname is het inderdaad vrij rustig. Toont een gezond begrip voor de nieuwe verhoudingen, waartoe in geringe mate wordt bijgedragen door dr. Huender, wiens landvoogd tot dusver, waardering vindt. In de Nederlandse Antillen is het mis.

Toen indertijd een delegatie uit Curaçao naar Nederland kwam om te nemen aan de Ronde tafel-conferentie en enige leden van die delegatie daarvan wegliepen, traden de Curaçaoese moeilijkheden hier in de openbaarheid. Sedert deze leden naar Curaçao terugkeerden, is in hun richting weinig verandering gekomen.

In Suriname gaat het be

De moeilijkheden betreffen ditmaal het pas gevormde college van algemeen bestuur, zoals dat door de gewijzigde staatsregeling wordt voorgeschreven. Nog onder het bewind van gouverneur Kasteel werd een opdracht tot de vorming van een soortgelijk college verleend aan de heer A. Jonckheer, een broer van de heer E. Jonckheer, voorzitter van de Democratische partij en een dergenen, die de Ronde tafel-conferentie in de steek lieten. De heer A. Jonckheer, die voorgaf geen lid van de Democratische partij te zijn, doch van wie bekend is, dat hij wel degelijk deel van de leiding van die partij uitmaakt, hield zijn opdracht aan tot dat de staatsregeling was gewijzigd. Toen deed hij een voorstel aan gouverneur Peters, die echter bezwaren had tegen de opnemings in het college van de heer mr. Van der

(gewild of niet) moeten thans stellingen, die ze in de laatste duina veroverd hebben, verdedigen moeten waar maken wat ze in die den toen ze zelf in het offensief ren, hebben beweerd en nog bewezen. Ze worden nu, als elke partij, de regeringsverantwoordelijkheid draagt, geconfronteerd met de feiten. En dat valt niet mee.

Dat is de reden waarom tusschen een concreet en opbouwend politiek programma, voor ons bijzonder belangrijk is. Wie met dit programma nu eens rustig bestudeert, moge dan misschien enkele sporen van compromissen van de haast vinden, waarmee in elkaar is gezet, hij zal respect krijgen voor de uitspraak waarop de maatschappijbeschouwing waar het op berust, in die te woorden is uiteengezet en de verschillende soms versterkende voorstellen, die praktische begane wegen aanwijzen en mede in overeenstemming zijn.

Studie en uitwerking

Het programma is een geheel. Maar om het volledig tot recht te doen komen is studie en uitwerking nodig.

Studie, want wie niet meer dan het zo maar te lezen, zal welijks de draagwijdte van veel, er aan principieel nieuws in kunnen beseffen. Als ik enkel eens wijs op de aandrang naar centralisatie in artikel 13, of naar vergroting van de mogelijkheden voor ieder om zich eigen bezit te werven in artikel 15 of op die medebetrokken van de arbeider in de verantwoordelijkheid in het bedrijfsleven in artikel 17, zal een oppervlakkig lezer daar in zien, dat deze wensen de uitdrukking zijn van gedachten, waarin de laatste decennia hele literatuur van de zijde de geestverwanten over is verschenen. Het beginsel van „decentralisatie” bijvoorbeeld gaat zo zeer in wat we in het algemeen hebben gebeuren, dat deze eis welhaast revolutionair genoemd mag worden. Ze is van groot principieel belang maar het eist studie om de draagwijdte ervan te vatten, als ze ook voor het bedrijfsleven wordt gepast. Anderzijds: uitwerking.

Er zijn tal van concrete omdraaiingen, waarvan de uitwerkingen zullen hebben te oordelen en onze medewerking voor gevraagd wordt, die niet zo maar op grond van de tekst van het programma te beoordeelen. Om maar

Meer, een Nederlander, die even in Nederland niet aan de Ronde tafel-conferentie had willen deelnemen.

De heer Jonckheer nam als mateur ontslag en de opdracht opnieuw verleend aan de heer V. Plantz, ondervoorzitter van de ten, vertegenwoordiger van de venwinden, lid van de Nationale Volkspartij van dr. Da Costa Gomes.

Binnen een tweetal dagen kwam de heer Plantz met een college de dag van een zestal bejaarde, bekwame lieden. Zelf nam hij zitting. Het college, dat inmiddels werd beëdigd, kwam te bestaan uit dr. J. R. Arends, Statenlid en op Aruba (openbare gezondheid); I. Capriles, bankier (financiën); F. G. Mensing, koopman (sociale economische zaken); R. J. Beaulieu, Arubaan en oud-hoofd van de leiding (openbare werken) en

Naar meer samenwerking moeten

Wij streven

Brengt de jeugd bijeen!

Het was een diep ontroerend moment, toen op Woensdag 12 Mei onze Landsmoeder Haar troonsafstand aankondigde. Met een zeer bewogen stem deed Zij o.m. een dringend beroep op ons volk in deze tijd eendrachtig te zijn: „Doch op dit ogenblik roep ik u met de meeste ernst toe: in deze tijd van geweld en gevaar, sluit u nauw aaneen, eendracht en nog eens eendracht.”

Ruim vier maanden later. Koningin Juliana opent voor de eerste maal de zitting van de Staten-Generaal met het uitspreken van een Troonrede, waarin vervat de opwekking tot internationale aaneensluiting, een wetsontwerp betreffende samenwerking van gemeenten onderling en van gemeenten met andere lichamen wordt aangekondigd en met nadruk vastgesteld wordt, dat „ter vervulling van de functie van het onderwijs ten opzichte van enkeling en gemeenschap, nauwe verstandhouding en samenwerking tussen de leerkrachten bij de onderscheiden soorten van onderwijs nodig zijn”.

Er zal in de komende maanden de talrijke vraagstukken, die in deze Troonrede aan de orde gesteld werden, te bespreken. In onderwijskringen is met grote belangstelling uitgezien naar de inhoud van deze Troonrede. Talrijke problemen vragen in deze na-oorlogse tijd de aandacht en wie de laatste maanden de onderwijsbladen met wat meer dan gewone belangstelling las, kon ontdekken welke wensen in de onderwijswereld leefden en welke verwachtingen gekoesterd werden.

We laten thans buiten beschouwing in welke mate de inhoud van de Troonrede wat het onderwijs betreft tegemoet gekomen is aan de wensen en de verwachtingen van al degenen, die in enigerlei vorm ten nauwste betrokken zijn bij het onderwijs in ons land.

Hier zij thans alleen gewezen op dit ene wel zeer belangrijke feit: de noodzaak van de samenwerking en nauwe verstandhouding tussen de leerkrachten bij de onderscheidene soorten van onderwijs ter vervulling van de functie van het onderwijs ten opzichte van enkeling en gemeenschap.

Het zal al degenen, die nu reeds verscheidene jaren gehoopt hebben op een nauwere verstandhouding en samenwerking tussen de leerkrachten van de verschillende soorten van onderwijs met vreugde vervuld hebben, toen zij uit de mond van onze Koningin deze woorden hoorden!

In de donkere jaren der bezetting was tussen de leerkrachten van openbaar en bijzonder onderwijs een grotere samenwerking tot stand gekomen; op vele terreinen werkte men ten nauwste samen en bij duizenden

groeide het verlangen om na de dagen van leed en smart, van angst en bedreiging, maar ook van eendrachtig strijden tegen de bezetter en diens satellieten, die samenwerking voort te zetten.

Niet die droom

Helaas is het niet gegaan als men gedroomd en gewenst heeft in die jaren. Het moet erkend, dat hier en daar de tegenstellingen weer ontstonden en een samengaan, — op terreinen, waar zulks zonder inbreuk te doen op de vrijheid van onderwijs en het recht van eigen levens- en wereldbeschouwing, mogelijk was, — is uitgebleven.

Wij zullen thans niet nagaan, welke krachten en machten het samengaan verhinderden of teniet deden; we zullen ons evenmin bezig houden met de vraag, welke motieven en verklaringen voor de uitgebleven samenwerking te noemen of te geven zijn. Vast staat, dat ondanks de te constateren feiten, die het tegendeel zouden kunnen bewijzen, in de harten van duizenden leerkrachten bij de onderscheiden soorten van onderwijs nog altijd de hoop leeft en de verwachting gekoesterd wordt, dat samenwerking en nauwe verstandhouding op onderscheiden terrein van werkzaamheid in het belang van het Nederlandse kind, de Nederlandse school en het Nederlandse volk, mogelijk zijn en blijven.

En wanneer wij deze bewering hier neerschrijven, doen we dat op grond van persoonlijke ervaring, opgedaan bij het werk der Volkshogeschool in Nederland. Verschillende malen waren we in de gelegenheid hoofden, onderwijzers en onderwijzers van openbaar, bijz. neutraal, bijz. Prot. en bijzonder Kath. onderwijs een-

drachtig bijeen te zien ter bestudering van de onderwijsvernieuwing. Wie, als wij, de onderwijs cursussen van de Volkshogeschool, mocht leiden en daarbij voortdurend de gelegenheid had vast te stellen, hoe groot de wens tot samenwerking en verstandhouding was bij de cursisten, weet, dat niet gewanhoopd behoef te worden aan deze „doorbraak”.

Maar niet alleen bij de leerkrachten leeft dit verlangen; met grote voldoening mag vastgesteld worden, dat ook bij het Rijksschooltoezicht de wens leeft om de leerkrachten van de onderscheiden soorten van onderwijs bijeen te brengen. Zo kan, om slechts een enkel voorbeeld te noemen, gewezen worden op het feit, dat de organiserende commissie der onderwijs cursussen in Zuid-Holland als volgt is samengesteld: drie inspecteurs L.O., waarvan één het Katholieke, één het Bijz. Prot. en één het Openbaar onderwijs diende voor zijn benoeming in de huidige functie + een cursusleider, die het Bijz. Neutraal onderwijs dient.

Tot een Gemeenschap

Hier dus een voorbeeld van nauwe verstandhouding en samenwerking in de beste zin des woords en wie de cursussen van nabij heeft meegemaakt, weet, hoe de sprekers uit de onderscheiden onderwijskringen betrokken werden, hoe gedurende een week een zo bont gezelschap uitgroeiende tot een gemeenschap. Wij aarzelen dan ook niet te zeggen, dat deze onderwijs cursussen van meer dan onderwijskundige betekenis zijn geweest voor de deelnemers (sters), hetgeen trouwens bleek uit het feit, dat de cursisten nadien nog verschillende malen in réunie bijeen kwamen.

(Vervolg op pag. 8, 4e kolom)

n: is de voorgestelde or-
van het bedrijfsleven of
rogramma van eisen van
ing van de Landbouw nu
” of niet, dat wil zeggen
re zal de verwezenlijking
: maatschappij sturen in
ng die wij willen; of zal
ien daardoor de weg naar
ctivisme verder opgaan?
ellen en beantwoorden van
concrete vragen betekent
sing aan het programma,
raad algemeen is en kort
vat.

van zulk een studie als
uitwerking van concrete
gaat een zeer verhelde-
rking uit. We moeten met
gramma leren werken om
gen wensen en hun conse-
: goed te verstaan.

wij weten

gaat een grote propagan-
tische werking van uit, om-
ons ervan overtuigd kun-
den, dat we, wat de prin-
of haast intuïtieve maat-
j-beschouwing betreft, in de
jaren onder de druk van de
g, veel meer medestanders
en hebben dan wijzelf of zij-
l weten. Bij een goede, een-
e en begrijpelijke demonstra-
i de praktische consequen-
aar onze principes in het
et bestel van de staat toe
zullen zeer velen leren in-
lat ze die principes in hun
lenen. Mits — mits wij het
ver ons bestaande histori-
vantrouwen wegnemen, door
vervaard de consequenties
aanvaarden ook wanneer
eren tot verwerping van de
quo ante, of in botsing kom-
met sommige van ouds ge-
de persoonlijke of groepsme-
n of belangen.

is sedert de gedachtenwereld
het laisser aller waar de we-
n zijn tijd veel aan te danken
ten onder ging, veel veran-
Ons program getuigt daar-
voor wie het goed leest. Het
ons een oud beginsel en een
e weg om dat beginsel in een
derde wereld te verwerkelijk-
Het is nu de taak van de par-
n de wetgevend-opbouwende
de enerzijds en de propagan-
ch-opvoedende waarde ander-
die het in zich draagt, naar
te brengen in een periode,
n voor onze beginselen de
itzichten beter zijn dan ze
t de ondergang van het lais-
ler ooit zijn geweest.

S. H. STOFFEL.

oeroorzaken nieuwe impasse

Muller, grondbezitter en
van de Raad van Bestuur
vijs). De heer Desertine, die
s was voorgedragen, kon niet
worden wegens zijn ambt als

college werd koel ontvangen.
s de Nationale Volkspartij
rde dr. Da Costa Gomez
Staten, dat hij geen po-
belangstelling in het col-
d. Hij zou het college steu-
dat de staatsregeling het
reef. Het was uit zijn woor-
delijk, dat hij wilde wachten
nieuwe Staten zullen zijn ge-
(de verkiezingen kunnen be-
9 worden verwacht), alvo-
t college tot een politiek col-
maken.

Democraten vatten het an-
ers op. Zij beschouwden het
waarin geen enkele verte-
rdiger van hun partij zitting
een poging om het oude ko-
systeem te bestendigen. Een
ggend college dus, waarin de
geen vertrouwen mochten to-
beriepen er zich op, dat zij,
zij de laatste verkiezingen in-
d het geval was, meer dan de
an het Curaçaose kiezersvolk
zich hadden en meenden, dat
in het college zitting moes-
ben.

dienden een motie van wan-
n in, die echter met acht ter-
stemmen door de Staten
erworpen.

na gingen zij over tot hun be-

proefde tactiek. Evenals zij vroeger
al eens hadden gedaan, gingen zij
het quorum van de Staten verbre-
ken. Wel wilden zij nog medewerken
aan de totstandkoming van het

PETERS, VAN CURAÇAO
...vrij moeilijk...

nieuwe kiesreglement, maar zodra
dit punt op de agenda was afgehan-
deld, verlieten zij de vergadering,
waardoor de overige werkzaamheden
der Staten, w... j de behandeling
van de begroting, geen voortgang
kunnen vinden.

De Staten van Curaçao bestaan
uit 14 leden. Zij behoren uit
15 leden te bestaan, doch een lid-
maatschap verviel, toen na de laat-
ste verkiezingen een gekozen niet
tijdig zijn geloofsbrieven had inge-
diend. Van de 14 leden zijn er drie
Democraten en twee Arubanen, die
om andere redenen (eigen bezwaren
tegen de in het college van algemeen

bestuur opgenomen Arubanen) aan
het verbreken van het quorum mee-
doen. Blijven er over negen leden,
maar van deze negen is er één met
buitenlands verlof en vertoeven er
twee (Da Costa Gomez en Plantz)
in Nederland. Het quorum vraagt
acht.

Er is een beroep gedaan op de
heren Da Costa Gomez en Plantz
om naar Curaçao terug te keren,
doch deze heren nemen hier deel aan
het werk van de commissie tot op-
stelling van een rijksgrondwet (re-
dactie-commissie van de Ronde ta-
fel-conferentie, waaraan van Neder-
landse zijde wordt deelgenomen door
prof. Romme en prof. Logemann en
voor Suriname door dr. Pos en dr.
Buiskool); dit werk thans in de steek
laten is heel moeilijk.

Hoe gouverneur Peters uit de im-
passe moet komen, is nog niet te
zeggen. Neerleggen van het lidmaat-
schap door de heren Plantz en Da
Costa Gomez kan niet worden ver-
wacht. De heer Plantz niet, omdat
hij geen opvolger heeft en zijn plaats
volgens het kiesreglement dan on-
bezet zou blijven. De heer Da Costa
Gomez niet, omdat hij inmiddels een
eigen partij heeft gevormd en bij
aftreden een opvolger van de partij,
waarvan hij zich heeft afgescheiden,
in de Staten zou helpen. Terugroe-
pen alleen van het lid, dat met buit-
tenlands verlof is, zou niet helpen,
omdat er dan nog maar zeven zijn.

Voor goed begrip zij opgemerkt,
dat de houding der Democraten niet
uit sympathie voor het communisme
of iets dergelijks voortkomt. Wat
hun verweten kan worden is in
hoofdzak gebrek aan politieke er-
varing en tekort aan tactiek. Hun

politiek wordt bepaald door het be-
lang van een groep, een groep van
blanke Curaçaoenaars, en juist als
blanke Curaçaoenaars voelen zij
zich gepiqueerd, dat de Nederland-
ers niet achter hen staan.

Inmiddels blijft ook de contro-
verse Curaçao-Aruba doorwer-
ken. Weliswaar zijn een deel der
Arubanen tevredengesteld door het
rapport, dat door prof. Van Poelje
over Aruba is opgesteld doch dit rap-
port, dat een ontwerp inhoudt voor
een grondwet voor de Nederlandse
Antillen, heeft weer tegenstand ge-
wekt in Curaçao, waar men, niet
ten onrechte, voor een te grote poli-
tieke macht van Aruba bevreesd is.
Twee partijen van Curaçao, de Ka-
tholieken en de Onafhankelijken,
hebben protest aangetekend, doch
door zich een autoriteit te verlenen,
die zij in werkelijkheid niet bezitten
(zij beroepen zich op hun „vertegen-
woordigingen” in het college van
algemeen bestuur), veroorzaken zij
nieuwe grieven, die tot verdere com-
plications leiden.

Met dit al kan — om ons nog
even tot de West in zijn geheel te
bepalen — alleen de ontwikkeling
in Suriname bevredigend worden ge-
noemd. Het Surinaamse college van
algemeen bestuur neemt actief en
niet onverdienstelijk aan het be-
stuurwerk deel, al moet nog wor-
den afgewacht welke positie het in
de toekomst, na de verkiezingen, in
de praktijk zal innemen.

Waar groepsbelangen in de West
in het geding zijn (en ook Suriname
kent zijn groepsbelangen) komt men
steeds voor verrassingen te staan.

W.

De fout die hoofdbrekens kost

Naar meer samenwerking moeten wij streven

(Vervolg van pag. 7).

Door het brengen van het geschil om Berlijn voor de Veiligheidsraad, waar elk gesproken woord miljoenen luisteraars heeft, en door het publiceren van de wederzijdse versies van wat er tot nu toe tussen beide partijen is besproken, geven de vier grote mogendheden eigenlijk toe, dat zij geen oplossing voor het geschil kunnen vinden. Het is immers duidelijk, dat een behandeling door de Veiligheidsraad de partijen geenszins nader tot elkaar zal brengen. Integendeel: thans worden de verschillende posities in al hun scherpte onthuld. Nu zal het voor beide partijen moeilijker dan ooit — zo niet geheel onmogelijk — zijn om concessies te doen, die dan immers door de gehele toehorende wereld (dank zij de vruchten van de vooruitgang, pers en radio) tot „Münchens" opgeblazen worden. En zonder wederzijdse concessies komt men er heus niet.

En de enige prijs voor het Westen

Welke concessies zijn nodig om het Westen hersteld te krijgen? Van Russische kant een enkel bevel tot opheffing van alle beperkende maatregelen, die de band tussen Berlijn en het Westen tot de zijden draad van de luchtbrug hebben gereduceerd. Dat zou echter van Russische kant een gratis concessie zijn, want wat zouden de Russen ermee winnen? De vrede misschien. Maar eer zij tot een dergelijk „München" overgaan (gesteld dat zij er ooit toe over zullen gaan), moet hun wel heel duidelijk ingeprent worden, dat de Westelijken van de al of niet-inwilliging van hun eisen de vrede laten afhangen. Hier van echter is tot dusver niets gebleken.

De enige prijs, waarmee het Westen de opheffing van de Berlijnse blokkade zou kunnen kopen, is het ongedaan maken van de maatregelen, die het in West-Duitsland heeft genomen en door de Duitsers aldaar laat nemen. Rusland beschouwt de oprichting van een aparte West-Duitse staat (onder welke naam deze ook gecamoufleerd moge zijn), gebouwd om het Roergebied. Europa's grootste arsenaal, en steunend op een fikse dollarlaag, als een groot gevaar, zoals het elke concentratie van macht, waar ook ter wereld, als een gevaar, een bedreiging van eigen veiligheid, beschouwt. Het wil dus deze machtsconcentratie aan zijn veiligheidsgrenzen stuk slaan en het meent in dit geval zijn eis tot opheffing van de West-Duitse exclusiviteit op goede gronden te kunnen baseren. Immers in Potsdam zijn de Grote Drie inder tijd overeengekomen Duitsland als een eenheid te behandelen. En wat doen de Westelijke bezetters thans anders dan Duitsland te splitsen?

Aldus redenerende gelieven de Russen te vergeten, dat zij steeds de eenheid van Duitsland hebben verhindert, dat zij steeds geweigerd hebben om het Westen enige medezeggenschap te verlenen in zijn eigen bezettingzone.

Deze medezeggenschap wilde het niet verlenen dan op twee voorwaarden (die niet in Potsdam waren vastgesteld): Russisch aandeel in de controle over het Roergebied en schadevergoeding van tien miljard dollar uit Duitslands lopende productie. Aan de eerste voorwaarde wilden de Westelijken wel voldoen, maar op basis van gelijk oversteken: krijgt Rusland zeggenschap in het Roergebied, dan willen wij dat in het Oost-Duitse industrie-gebied. Voor deze dwarskijkerij voelde Rusland echter niets.

En de tweede voorwaarde? Daar was volgens het Westen geen sprake van of althans niet in de eerste tien jaar of zo. Immers eerst moest de Duitse productie zichzelf en het land kunnen bedruipen, alvorens zij andere en niet-renderende taken op zich zou kunnen nemen. En dat stadium van op eigen benen staan had Duitsland met zijn ontwrichte industrieën en zijn ontwrichte handel nog lang niet bereikt. Het zou dit pas kunnen bereiken, als ettelijke miljoenen Amerikaanse dollars de circulatie in dat ontzielde lichaam weer op gang zouden hebben gebracht. Als er nu reeds een begin zou worden gemaakt met het verrichten van herstelbetalingen uit de lopende productie, dan zou dat er op neer komen, dat Amerika, dat met zijn dollars zorgde, dat de Duitse indus-

trie weer liep, langs indirecte weg die herstelbetalingen zou verrichten. En daar paste het natuurlijk voor.

Dit is de voorgeschiedenis van de Berlijnse tragedie. Zij is thans niet meer van belang dan alleen om de schuldkwestie na te gaan. En daar komt men niet ver mee, wanneer men beslissingen wil nemen voor heden en toekomst. Toch is het nuttig om die voorgeschiedenis te releveren om te doen uitkomen, dat de Westelijken niet anders hadden kunnen handelen dan zij gedaan hebben. Behalve misschien op één punt: toen zij besloten hadden om hun gang te gaan in W.-Duitsland, daarmee het reeds lang bestaande feit van Duitslands splitsing erkennende, hadden zij uit deze erkenning alle conclusies moeten trekken en Berlijn moeten verlaten.

Immers hun verblijf in Berlijn diende alleen maar om de werkelijkheid (later tot schijn geworden) van het viermogendhedenbestuur over Duitsland op te houden. Sedert zij echter, na de mislukking van de Londense conferentie van December '47, besloten hadden om die schijn op te geven, had hun verblijf in Berlijn

geen zin meer. Zij zouden het toen heel goed hebben kunnen doen voorkomen, dat zij Berlijn uit vrije wil verlieten, want de Russen hadden hun nog niet op de inconsequentie van hun verblijf in Berlijn gewezen. Toen de Russen dit echter wel begonnen te doen, konden de Westelijken voor hun prestige al niet meer goed terug. Het zou er dan op hebben geleken, alsof zij op Russisch commando de stad zouden hebben opgegeven. De Westelijken gingen dus niet terug (konden toen niet meer terug). Integendeel: zij proclameerden luider stemme en herhaaldelijk, dat zij voor geen pressie zouden wijken en dat zij — wat er ook mocht gebeuren — in Berlijn zouden blijven. Toen konden zij natuurlijk helemaal niet meer terug, want dan zou het verlies van Berlijn niet slechts het verlies van Berlijn betekenen, doch tevens het morele verlies van West-Duitsland, van Scandinavië, misschien wel van geheel West-Europa.

Deze tactische fout, welke eerder door een nalaten dan door een doen verricht is en welke misschien wel het gevolg is, wanneer drie verschillende regeringen één politiek moeten voeren, kost de Westelijken thans heel wat hoofdbrekens en hun bevolkingen heel wat angstzweet. Hoe zij het ook draaien en keren, het ligt aan hen om de impasse van Berlijn te doorbreken. Rusland kan rustig afwachten, totdat het inderdaad blijkt, dat de Westelijken desnoods met geweld hun zin in Berlijn willen doordrijven. Mocht dat ogenblik ooit komen, kan Rusland dan terug?

ZO ZIJN ER....

Filmsterren en vogeltjes....

Mijn vriend, het mannetje, leest tegenwoordig Time — voor Ontwikkeling en Ontspanning.

„Een knap blad!”, prees hij, „vakkui! In één avond ben ik helemaal bij — van Molotov tot Fanny Koen. Weleens gehoord van Betty Grable?”

Ik dacht aan atletische sprintsters en zwemsters....

„Filmster”, verduidelijkte het mannetje dus, „kietelliedjes en klapperdansen. Bijna de mooiste benen van de wereld. En de rest mag ook gezien worden. Drie volle bladzijden in Time. In TIME! Met man en twee kindertjes en met pa en ma. Ma heeft haar ontdekt en in het vak gebracht. Per jaar 300.000 dollar, 5 ft. 3½ in., 110 pond, blauwe ogen, blond haar — en dat vinden die krankzinnige Amerikanen nu young american womanhood at its best! Voelt U: de jonge Amerikaanse op haar best?”

Ik voelde....

„Hebt U die kiekjes gezien? In dingetjes, waarvoor je in Zandvoort prompt bekeurd en in de snuifdoos gefrommeld wordt....”

Ik dacht onwillekeurig even aan het zwembad in Maastricht....

„Maastricht is Maastricht” vond het mannetje, „maar daarom hoeven ze in Time de transparent pantaloons van die dure diva niet als attractie af te beelden!”

„Hé foei!”, ontschoot me onwillekeurig.

„Dat wil ik nou ook weer niet zeggen”, liet hij de kerk in het midden, „maar is dat nou cultuur? En moet dat nu weer O. en O. voor onze blode jeugd worden? Moeten we daarvoor straks in de Grote Straat weer een half uur in de rij en in de regen staan?”

„De Amerikanen willen nu eenmaal....”

„Weet ik”, zei hij, „de dagdroom van elke Amerikaan; óók filmster, óók 300.000 dollar per jaar, óók iedere week 10.000 brieven en óók elk jaar een nieuw en gelukkig huwelijk. En dan op elk bioscoopdoek zo'n huppeldepuppel, die toch in haar hart een fatsoenlijk meisje is en alleen maar wacht op de ware Jozef....”

„De Amerikanen zijn net kinderen....”

„Dat zeggen ze van de negers ook”, wist het mannetje dadelijk.

„Enfin.... U moet het maar eens lezen.”

En ik las....

En ik las ook dit: „Overleden May de Sousa, 66, operette-ster om en bij 1900, verhongerd, in Chicago; dochter van een detective, zong eerst in de Vaudeville, verhuisde naar Broadway, maakte tournees in Europa, trok zich in 1918 terug, verhuisde naar Shanghai, keerde in 1943 naar de U.S. terug zonder een cent, en werd werkvrouw....”

En toen moest ik even denken aan pretty, blonde, brittle Betty Grable.... en ook aan die felle plaat van Willette: les petits oiseau meurent, les pattes dans l'air....

Abt. Exodus.

Dat in de Troonrede op de noodzaak ervan nog eens gewezen is, stemt tot voldoening.

Dat in de voorbije weken talrijke scholen bewezen hebben, dat het mogelijk is, tot grote dankbaarheid.

Jammer is intussen, dat ten opzichte van de onderwijsproblemen, met name de vernieuwing, de samenwerking minder groot is dan verwacht had kunnen worden. Alweer: we zullen niet nagaan, welke oorzaken hier belemmerend werken of gewerkt hebben. We willen er alleen nog eens nadrukkelijk op wijzen, dat ook ten aanzien van de onderwijsvernieuwing bewezen is, dat samenwerking niet alleen mogelijk, maar ook bijzonder vruchtbaar is. De Volkshogeschoolcursussen zijn het bewijs ervan.

Allerminst nieuw

Voor ons, leden van de V.V.D., is de noodzaak van samenwerking in breder verband allerminst iets nieuws. Wij hebben in het verleden steeds op die samenwerking aangedrongen, omdat zij nu eenmaal gevolg is van ons beginsel van verdraagzaamheid en onverbrekelijk verbonden is met onze opvatting van de naastenliefde in een op Christelijke grondslagen rustende samenleving.

Hier moge gewezen worden op de woorden van ons Kamerlid, Mevrouw Fortanier-de Wit, gesproken tijdens de behandeling der Onderwijsbegroting 1946 (20 December 1946. Handelingen pag. 1089):

„Wij zullen ons als volk hebben te bezinnen op de gevaren, die hieraan zitten (de subsidiëring van het kleuteronderwijs tot en met de universiteit en de hogeschool). Wij zullen bewust de momenten hebben te scheppen, waarop de jeugd van Nederland elkaar kan ontmoeten. Juist in een instituut als de volkshogeschool wordt die mogelijkheid geboden.”

En zo is het!

Niet alleen de jeugd, maar ook onderwijzend Nederland kan daar de trefpunten van samengaan en samenwerken vinden.

VAN MOURIK.

Pioniersters gevraagd

WEE, DE MOEDER DIE MET LEGE HANDEN STAAT!

Opdat de klove minder groot zij

door Amy Groskamp-ten Have

Zij, die de moed en de durf bezitten om het onbegaane pad te gaan, het pad dat zij zich met het zwaard van hun sterk durvend idealisme moeten kappen door het oerwoud van vooroordeel en bekrompenheid, waar de smaad en de verdachtmaking welig tieren, zij zijn de mensen, die onze maatschappij nodig heeft.

Wanneer wij van moedige baanbrekers lezen, dan vinden wij het prachtig dat er zulke mensen zijn, maar dat wij... wij doodgevone stervelingen ook pioniers zouden kunnen zijn — neen, dat wil er bij ons niet in. Dat komt helemaal niet bij ons op en zo er al iemand is die ons er op wijst dat dit volstrekt niet tot de onmogelijkheden behoort, dan lachen wij hartelijk over zoveel dwaasheid.

„Wij... wij vrouwen... wij moeders... stel je voor...! wij...!“ Wij weten immers maar al te goed dat het merendeel der vrouwen „in liefde dienende“ prompt datgene wat zij nog aan persoonlijkheid bezitten verliezen en zo volkomen opgaan in het huwelijk dat haar individualiteit volkomen teloor gaat TOT SCHADE VAN HAAR GEZIN.

Is dan een volgzaam en een liefhebbende zichzelf wegcijferende moeder niet het grootste geluk van ieder gezin?

Ongetwijfeld — MITS dit zichzelf wegcijferen niet ontaardt in een federe geestelijke groei belemmerende slaafsheid, die in traagheid wortelt.

Geen levend individu wordt ongestraft tot slaaf — hetzij vrijwillig hetzij gedwongen.

De vrouw die in slaafse liefde onderging, zal zich op een wanhopig ogenblik radeloos bewust worden van hare lege handen: zij zal als haar kinderen voor hun stof-felijk welzijn niet meer van haar afhankelijk zijn zich pijnlijk wreed bewust worden van haar onmacht de strijd aan te binden met de grote mededinger die de jeugd zo volkomen opeist: het volle bruisende leven. Haar liefhebberijen zijn verloren gegaan en haar eertijds sterke en warme belangstelling in alles buiten de sleur van het alledags leven is langzaam verdoft en ten slotte geheel verdwenen.

Zij is geworden tot wat honderd-duizend lieve goede zorgende huis-moeders zijn: de bron van het stof-felijk welzijn en helaas — zo heel vaak de tot vlees geworden terecht-wijzing, die de jeugd het ouderlijk huis haastiglijk doet ontvlieden.

De dingen anders zien dan de massa...

De dingen even eerder zien dan het gros ze ziet... dat is pionieren.

En waarom zouden wij vrouwen dat niet kunnen op ons terrein?

Waarom zouden wij er niet op uit trekken om het nu eens anders te doen — om eens iets nieuws te proberen — om eens ergens iets op te bouwen waar anderen nog niet aan hebben gedacht?

Gij — moeders van jonge kinderen, — bouwt tijdig een brug van uit de beslommingen van het huishouden naar het leven daarbuiten, dat veel eerder dan gij denkt klaar zal staan om Uw kind op te eisen! Nog is het tijd!

Eens zal de dag komen, dat de kleine kinderen groot zijn, dat de ergste zorgen voor het dagelijkse brood geweken zijn en dat de kinderen tot mensen gerijpt, blijven eisen... maar nu niet meer stoffelijke zorg, doch een volkomen begripen en medeleven met hun stormende jeugd-idealen, met hun zoekend intellect en hun pas veroverde wetenschap.

Wee de moeder die dan met lege handen staat en niets te geven vermag! Nog is het tijd...

Noch de zorgen, noch de opoffering, noch de liefdevolle toewijding uit hun jeugdijaren kunnen de tot volle wasdom gerijpte jonge mensen binden aan de moeder, die hen niet langer verstaat en niet inziet dat het niet hunne materiële maar hunne geestelijke behoeften zijn die in de eerste plaats voldoening vragen.

Het zijn de pioniers — het zijn zij die het even eerder zien dan de an-

deren, die straks mee zullen helpen de jeugd van morgen politiek te scholen omdat zij zich tijdig op de hoogte hebben gesteld en nu in staat zijn aan de gretige onbesuisdheid van de jeugd de juiste leiding te geven.

En laten we nu niet zeggen: „tja... dat moeten anderen dan maar doen...“, want dit is iets dat wij-zelf moeten doen.

Het gaat om ONZE kinderen, de Uwe en de mijne en zonder hun een pasklaar gemaakte mening te willen opdringen, moeten wij in staat zijn leiding te geven en dat is nu eenmaal iets dat je niet vanzelf aanwaait.

Pionieren is: opbouwen, maar eerst: ontginnen en daarvoor: graven, graven in harde, vaak steen-achtige bodem en soms betekent het: na maanden van harde, zware arbeid je kampement opbreken om het een eind verder nog maar eens opnieuw te proberen.

Als wij vrouwen willen pionieren op het geestelijk en politiek terrein dat ons nu eenmaal minder goed

ligt, dan zullen wij moeten graven en spitten in dorre, droge en vaak steenachtige bodem met inspanning van alle krachten en dikwijls zullen wij het 'n eindje verderop opnieuw moeten proberen!

Maar als we taai volhouden, dan zullen wij zoal geen schatten dan toch ongetwijfeld veel waardevoels vinden waarmee wij de jeugd van voorlichting kunnen dienen en aan ons binden.

De pionierende moeder make zich geen illusies — het zich op de hoogte stellen van politieke stromingen en het hoe en waarom der dingen is voor niet-belangstellenden taaië droge kost en het zal al haar zelfbeheersing kosten om er mede door te gaan.

En als dan eindelijk de tijd is gekomen dat zij met de opgroeiende jeugd over maatschappelijke belangen en verschijnselen kan spreken, dan zal het vaak voorkomen dat haar moeizaam bijeengegaaarde wetenschap haar in de steek laat en dat zij niet in staat zal zijn op de 1001 vragen van de jeugd een bevredigend antwoord te vinden. Dan is het ogenblik gekomen om ruiterlijk te bekennen: dat weet ik niet!

Het lijkt zo gemakkelijk en zo vanzelfsprekend, maar als je ervoor staat dan is het helemaal niet zo gemakkelijk om tegen zo'n kleine vraagal die hoog tegen moeders wijsheid opziet te, zeggen: dat weet ik niet.

En dit — deze eerlijke onomwonden erkenning is ook: pionieren.

De tijd ligt nog niet zo heel lang achter ons dat een werkgeefster nimmer ongelijk KON hebben tegenover een ondergeschikte en een moeder niet tegenover haar kind. En er zijn oneindig veel meer moeders dan men oppervlakkig zou denken, die deze schijnbaar zo eenvoudige stap nimmer hebben kunnen doen.

De jeugd heeft niet alleen recht op voorlichting en leiding; zij heeft ook recht op eerlijkheid en openhartigheid onzerzijds, zonder dat deze openhartigheid het karakter aanneemt van een studentikoze gemeenzaamheid, die storend werkt.

Voor hen die tot de conclusie komen dat dit artikel een aansporing wil zijn „om-het-met-het-huishouden-niet-zo-nauw-teneemen-en-met-de-neus-in-de-boeken-te-zitten“ zij opgemerkt dat de bedoeling is dat de huisvrouw naast bij en boven haar huishoudelijke plichten trachte tot heil van haar gezin aan hare ontwikkeling en aan haar geestesleven verder te bouwen opdat de klove tussen haar en de vooruitstormende jeugd minder groot zij.

Nog is het tijd —! (over twee jaar zijn er pas weer nieuwe verkiezingen!)

Laten wij, moeders, als de wijze maagden uit de gelijkenis zorgen dat er olie in onze lamp is, opdat wij straks ons licht kunnen doen schijnen op het pad van onze kinderen.

Pioniersters... vóór —!!

Hoe vergroten wij onze aanhang?

Al liggen de gemeenteraadsverkiezingen nog in het verschiet, toch werpen zij reeds hun schaduwen vooruit. Na de vacanterust is een meerdere actie te bespeuren in de verschillende V.V.D.-afdelingen. Het is niet ongewenst eens na te gaan, hoe het kiezerscorps der V.V.D. vergroot kan worden. De V.V.D. is op 7 Juli met de grootste winst uit de verkiezingsstrijd te voorschijn gekomen. Er is alle reden om tevreden te zijn over deze resultaten, maar vol-daan mogen wij nog niet zijn. De verliezen tengevolge van de Indische kwestie aan de A. R. en de lijst van Feuilletau de Bruin, die de V.V.D. de negende zetel kostte, zijn bekend. Het is te hopen, dat de tijd deze oude medestanders zal leren, dat ons standpunt in de Indische kwestie de juiste is geweest en zij bij de volgende verkiezingen zullen terugkeren. Ook aan het Middenstandsvraagstuk zal de nodige aandacht besteed moeten worden, want ook deze kiezers willen wij terugwinnen. Aan de Middenstandspartij zijn stellig ook stemmen verloren. Deze Middenstanders zullen moeten beseffen, dat hun belangen in een grote partij beter behartigd kunnen worden dan in een zeer kleine, ook al zouden zij er in slagen een bekwaame middenstander in de Staten Generaal af te vaardigen. Over het voorgaande is al veel in ons blad geschreven en er is geen enkele aanleiding daarover weer uitvoerig uit te weiden.

Het streven van de V.V.D. moet er echter geenszins alleen op gericht zijn om de verloren kiezers terug te winnen. Belangrijker is naar mijn mening de nieuwe winst, die wij bij de volgende verkiezingen, dus in de eerste plaats bij de Gemeenteraadsverkiezing, op de P. v. d. A. zullen moeten behalen. Naar deze zijde is onze winst nog lang niet uitgeput. In vele plaatsen en speciaal in de grotere steden hebben wij op deze partij veel gewonnen. Het grootste gedeelte der vroegere V.D.B. heeft nu stellig de V.V.D. met zijn stem verrijkt. Deze winst heeft de V.V.D. bijv. in Den Haag voor een belangrijke achteruitgang behoed. In vrijwel alle grote steden was de winst verder aanzienlijk. Toch zijn wij er nog niet. In vele plaatsen en vooral op het platteland zal er nog veel gedaan moeten worden. Ik verheel daarbij niet, dat de successen in vele kleinere plaatsen, mede dank zij goede propaganda, uitstekend waren. In andere streken waren er echter weer hiaten.

Het is begrijpelijk, dat niet in alle plaatsen dadelijk grote resultaten geboekt konden worden. In vele kleinere plaatsen zijn nog geen afdelingen of geen krachtige afdelingen, hetgeen de nodige propaganda bemoeilijkt. Veelal leest men aldaar meestal alleen streekbladen, die weinig politiek commentaar geven en

worden de V.V.D. goed-gezinde grote bladen maar weinig gelezen. Het is dus alleszins begrijpelijk, dat juist in deze streken vele oud V.D.B. kiezers wederom op de P.v.d.A. hebben gestemd. Hier ligt voor de V.V.D. dus nog een terrein open voor de toekomstige Gemeenteraadsverkiezing. Aan dit vraagstuk moet m.i. grote aandacht besteed worden.

In de kieskringen Helder en Leeuwarden bijv. waren de winsten groot. Er moet hier echter niet uit het oog verloren worden, dat de resultaten van de Partij van de Vrijheid aldaar in 1946 bepaald slecht waren. In beide kieskringen zal de winst bij de Gemeenteraadsverkiezingen nog aanmerkelijk groter moeten worden. Wat voor deze kieskringen geldt, geldt ook voor vele andere streken in ons land.

Vooruitgang is naar mijn mening zeker te bereiken als de Partij vastberaden op de ingeslagen weg voortgaat en duidelijk blijft tonen, dat zij een vooruitstrevende partij is. Wanneer de partij nog spoedig tot de oprichting van een Jongeren organisatie kan komen, kunnen wij daarvan wellicht ook nog de nodige voordelen plukken. Alles bijeen zijn er stellig voldoende factoren om bij de Gemeenteraadsverkiezingen op betere resultaten te mogen hopen dan bij de Kamerverkiezingen 1948.

B.

Ondernemer en arbeider (II)

Het juiste mengsel is niet bereid

Oorspronkelijk was het de bedoeling de regeling der bedrijfsorganisatie en die van de ondernemingsraden in één wet samen te vatten. De Commissie-v. d. Ven heeft zich dan ook er toe bepaald het resultaat van de werkzaamheden van een door het Ministerie van Sociale Zaken voor dit onderwerp ingestelde commissie eenvoudig pasklaar te maken voor het grote ontwerp. Bij nadere overweging, vooral op grond van de reacties naar aanleiding van het voorontwerp, is de regering op het denkbeeld van combinatie teruggekomen. „Ook zijn er zekere aanrakingspunten, de geheel eigen sfeer van de ondernemingsraden, hun specifieke taak en hun eigen terrein van werkzaamheden pleiten voor een afzonderlijke wettelijke regeling”. Dit is niet alleen een kwestie van wetstechniek, doch ook van praktische uitvoering; men weet b.v. niet in welk tempo de nieuwe bedrijfsorganisatie zich zal ontwikkelen en wil daarvan bij het instellen van ondernemingsraden niet afhankelijk zijn. Nochtans zal er voldoende verband kunnen worden gelegd, o.a. door het toekennen van bepaalde bevoegdheden aan de S.E.R. t.a.v. de ondernemingsraden en de mogelijkheid om de taak der bedrijfscommissies aan later ingestelde bedrijfsorganen over te dragen, aldus het standpunt van het Kabinet-Beel.

Parlement, formuleert beter!

De K.V.P.-voorzitter Andriessen, tevens voorman van de Katholieke Arbeidersbeweging, heeft onlangs in een artikel in „De Maasbode” van 14 September j.l. deze formele scheiding „een verrassing” en het regeringsstandpunt „zeer aanvechtbaar” genoemd. Hij acht de daarvoor aangevoerde argumenten zwak. Deze uittaling en de kwalificatie t.o.v. het ontwerp „bezuwaarlijk aanvaardbaar” zijn zeker opmerkelijke verschijnselen, wanneer men in aanmerking neemt, dat hier een zo gezaghebbende figuur uit de vorige coalitie aan het woord is.

De kern van de door hem gekoesterde bezwaren ligt dan ook hierin, dat „teveel bevoegdheden aan minister(s) zijn toegekend” en hierin kunnen wij het met de heer Andriessen volkomen eens zijn. Ook dit ontwerp ademt nog te veel de geest van de rechtstreekse overheidsbemoeiing, terwijl toch ongetwijfeld de meerderheid van de volksvertegenwoordiging en van het georganiseerde bedrijfsleven kennelijk de voorkeur geven aan een zo groot mogelijke autonomie der bestaande en nieuw te scheppen bedrijfsorganen. Daarbij moet het subsidiariteitsbeginsel prevaleren.

Niet de minister(s) noch de Sociaal-Economische Raad moeten regelingen en vormen van samenwerking gaan opleggen, doch het initiatief en de eerste uitwerking moeten aan de lagere bedrijfsorganen worden gelaten, onder supervisie van de S.E.R. en de verantwoordelijke minister(s).

HET POLITIEKE ASPECT

In ons inleidend artikel (No. 25) hebben wij reeds er op gewezen, dat aan een ingrijpen van de wetgever op dit gebied, zowel goede als gevaarlijke kanten zitten. Alles hangt af van de sociale sfeer, waarin men de dode letter tot actief leven zal moeten brengen en vooral van de mentaliteit dergenen, die daarbij invloedrijke posten zullen bezetten.

Men kan hierbij de staatkundige achtergrond van het vraagstuk der organisatorische verhoudingen tussen werkgevers en werknemers eigenlijk niet buiten beschouwing laten. Van overwegend belang is immers de vraag, op welk einddoel men openlijk of bedekt aanstuurt. De meerderheid wenst uiteraard de sociale vrede en een harmonische samenwerking van alle bij het productieproces betrokkenen te bevorderen en wanneer er geen dreiging van herleven de klassenstrijd en revolutionaire verandering van het maatschappelijk bestel op de achtergrond zouden blijven staan, kon men met gerechtigd vertrouwen aan experimenten

In aansluiting aan ons oriënterend overzicht (in no. 25 van ons blad) van het bij de Staten-Generaal ahangende wetsontwerp op de ondernemingsraden geven wij thans onze visie op dit belangrijke probleem, dat de belangen van het bedrijfsleven plaatst tegen de achtergrond der sociale hervorming. In de eerste plaats willen wij stilstaan bij een ogenschijnlijk zuiver formele kwestie, n.l. bij de verhouding tussen bedrijfsorganisaties en ondernemingsraden.

als deze beginnen. Nu moet men vrezzen, dat toch nog wel eens het befaamde Paard van Troje kan worden binnengehaald.

DE PRACTISCHE KANT

Ongetwijfeld kan er uit regelmatig verhouding contact tussen bedrijfsleiding en vertrouwensmannen van het personeel wederzijds gunstig resultaat worden verkregen. De ondernemer en zijn directe mede-

werkers in de bedrijfsleiding hebben nut van een nauwkeurige kennis van levensomstandigheden, arbeidsmoeilijkheden en wensen van de werknemers en deze zullen op hun beurt bij kennismaking van de talloze problemen, voor welke een onderneming heden ten dage wordt gesteld, ongetwijfeld meer begrip voor de economische overwegingen en mogelijk ook voor de hierop gebaseerde beslissingen een groeiende waardering krijgen. Daarin kan een element van sociale opvoeding schuilen. Wanneer er een vruchtbare samenwerking in de ondernemingsraad ontstaat, worden de voorwaarden geschapen voor de ontwikkeling tot een ware arbeidsgemeenschap. Het is echter duidelijk, dat een verkeerde mentaliteit bij een of meer leden van de raad terstond het gevaar van ontbindende invloeden oproept en daarom is de keuze van de personen, die deze vertrouwensfuncties zullen bekleden, een zaak van het grootste gewicht. Zulks te meer, wanneer de instelling van deze raden niet langer een interne kwestie, doch een wettelijke verplichting voor de ondernemer wordt, waaraan bovendien een mededelingsplicht inzake interne bedrijfsgegevens is verbonden.

MONOPOLIEPOSITIES EN DEMOCRATIE

Men heeft in ons eerste artikel kunnen lezen, dat de ondernemingsraad weliswaar wordt gekozen door de kiesgerechtigde werknemers der onderneming — met enige beperking, uit hun midden — doch dat dat recht tot candidaatstelling zal berusten bij die werknemersorganisaties, welke door de bedrijfscommissie daartoe waardig worden gekeurd. De bedrijfscommissie op haar beurt is een voor de bedrijfstak door de S.E.R. paritair samengesteld lichaam, waarin de rollen door de z.g.n. representatieve organisaties van weerszijden zullen worden verdeeld. In onze kritische beschouwing over het wetsontwerp op de bedrijfsorganisaties hebben wij reeds de aandacht gevestigd op de consequenties, welke aan het als representatief erkennen verbonden zullen zijn; het komt neer op het scheppen van monopolieposities voor bepaalde organisaties. De Kroon beslist daarover aan de hand van een vage wettelijke norm, de S.E.R. gehoord, waarbij men dus weer binnen het kringetje blijft. Zolang een regeling omtrent de administratieve rechtspraak ontbreekt — en de regering schijnt daarmee geen haast te maken — kan de gehele pyramide, zowel in de bedrijfsorganisatie als in de ondernemingsraden, een zekere eenzijdigheid vertonen, omdat zij rust op het fundament der monopolisten.

Waarom dit kan leiden, mogen enkele voorbeelden verduidelijken. Onder de niet-confessionele arbeiders zijn er velen, die niets voelen voor een bij het N.V.V. aangesloten organisatie, omdat zij niet in het socialistisch vaarwater terecht wensen te komen en gekant zijn tegen de politiek in de vakbeweging. Als er nu eens geen algemene, niet-politieke vakcentrale als representatief wordt erkend of indien er voor de betreffende bedrijfstak geen zodanige vakbond bestaat, is de kans groot, dat een belangrijke groep arbeiders geheel van vertegenwoordiging in de ondernemingsraad wordt uitgesloten. Van het in zo'n geval geldende voorschrift, dat een bepaald aantal werknemers alsnog het recht tot candidaatstelling verkrijgt, „indien de samenstelling van het personeel daartoe aanleiding geeft”, kan de bedrijfscommissie immers voor een of meer ondernemingen een afwijkende voorziening treffen. Dit betekent, dat deze waarborg voor democratische wets-toepassing weer op losse schroeven komt te staan.

Dergelijke complicaties kunnen zich ook aan ondernemerszijde voordoen. Het bedrijfsleven omvat vele schakelingen; in een bedrijfstak kan men b.v. naast fabriekmatige voortbrenging ook ambachtelijke aantreffen. Waar is de garantie, dat beide groepen evenredige vertegenwoordiging

zullen vinden, nu deze aan de top (S.E.R.) nog geheel in de lucht hangt?

Wij kunnen ons indenken, dat men de behoefte heeft gevoeld om een organisch verband te leggen tussen vakbeweging en ondernemingsorganisatie enerzijds, al was het reeds om wrijvingen te voorkomen. Het komt ons voor, dat men hierbij te ver gaat, tot schade van de democratie in het bedrijfsleven. Bovendien scheidt men aldus niet de onmisbare sfeer van vertrouwen, waarin het nieuwe instituut slechts kan gedijen. Wij kunnen het dan ook niet met de heer Andriessen eens zijn, dat de vakbeweging onvoldoende invloed wordt toegekend, tenzij hij zou bedoelen, dat zulks in de eerste geleidingen het geval is. Wij menen — het geheel overziend — dat de goed bedoelde poging om gunstiger verhoudingen voor de samenwerking van bedrijfsleiding en arbeiders binnen het kader van de onderneming te scheppen mank gaat aan hetzelfde euvel, dat de regeling der bedrijfsorganisatie aankleeft, n.l. dat men het juiste mengsel tussen overheidsgezag en maatschappelijke krachten niet heeft weten te bereiken, terwijl het ook niet voldoende democratisch reageert. Aan het parlement thans de taak om een betere formule te hanteren!

Funest voor de middenstand

De laatste tijd blijkt meer en meer, dat het publiek gaat bezuinigen op niet direct noodzakelijke uitgaven. Hierdoor kunnen afzetmoeilijkheden en concurrentieverhoudingen ontstaan, die uiteindelijk zeker tot prijsdaling zullen leiden. Het is zelfs de vraag, of het strenge prijzenregime dat thans nog geldt, nog lang gehandhaafd zal moeten worden, wanneer de goederenvoorziening nog iets beter wordt.

Misschien zelfs worden de prijzen nu nog opgehouden door de prijsbeheersing omdat maar al te vaak 'n maximum-prijs tevens als vastgestelde prijs wordt beschouwd. Zaken eenmaal de prijzen dan is het nog de vraag of onder de gegeven omstandigheden een vermeerdering van de omzet zal optreden. Is dit niet het geval, dan zal ook de absolute brutowinst dalen, terwijl de kosten, die toch al veel hoger liggen dan in 1940, onveranderd zullen blijven.

Een dergelijke ontwikkeling zou vooral funest zijn voor de kleine middenstandsondernemingen, die een gezinsinkomen moeten opbrengen en niet zoals de zeer kleine de winkel als bijverdienste beschouwen. Spr. zeide er zeker van te zijn dat uiteindelijk slechts diegene zich zal kunnen staande houden, die zijn zaak kan overzien en doelmatig drijven, waarvoor een minimum van handelskennis en vakbekwaamheid onontbeerlijk is. Zelfs dan staat de middenstander als enkeling nog zwak. Nodig zal zijn dat de middenstanders, zoveel zij kunnen, zich onderling aaneensluiten om door organisatie te bereiken, wat de eenling niet vermogt. De kracht van het grootbedrijf schuilt in zijn organisatie en zijn kapitaal, maar de middenstander heeft reeds in vele gevallen bewezen de concurrentie aan te kunnen, wanneer hij zijn kracht zocht en vond in organisatie. Want dan behield hij nog zijn grote voordeel boven het grootbedrijf: de liefde voor zijn zaak en de persoonlijke band met zijn klanten.

(Trouw)

EIGENWIJZE LIEDJES

Pril figuurtje.....

*Dat, wat ik zoek, zei laatst een pril figuurtje,
Dat is een man — heel doorgewoon een man.
Die voor een huis in plaats van een consumptie
En voor een vrouw-mét-dienstmeid zorgen kan!*

*Ik ben geen sloof — ik wens geen sloof te worden —
Ik stop geen sok — ik kook zelfs niet op gas —
Ik dweil geen vloer — ik wil geen ruwe handen
Van huishoudzeep en wat men noemt „de was”!*

*Hem, die ik trouw en wellicht zal beminnen,
Ontleed ik louter met gezond verstand —
Ik bouw ons huis, net als professor Lieftinck,
Op harde munt en niet op glijdend zand!*

*En liefde.... och.... wat is in wezen liefde
Na 't eerste jaar van „zuinig wezen, kind”?
Had Juno ooit in tijden van inflatie
Haar Jupiter als Oppergod bemind?*

*Nou juist, d a a r o m!.... haar pril figuurtje deinde
De stoepjes op bij Lensvelt Nicola.....
Ik zoek een man met goudgerande waarden....
Hij Pericles.... en ik Aspasia!*

Brammetje.

Het Openbaar Onderwijs heeft een ernstige tijd meegemaakt

Krijgen wij nu een beter beeld te zien?

De opmerkelijke toeneming van het aantal leden der Vereniging „Volks-onderwijs”, de vereniging, die, naar men weet, sterk opkomt voor de belangen van het openbaar onderwijs in ons land en wier ledenaantal sinds de bevrijding in vergelijking met vóór en in de oorlogsperiode verdubbeld, verlevendigt bij alle voorstanders van openbaar onderwijs de hoop, dat de al enkele jaren ingetreden daling van het leerlingen-aantal bij dit onderwijs tot stilstand komt, en een stijging verwacht mag worden.

Wat tekende zich in de periode 1930—1945 af op het terrein van het onderwijs? Het antwoord op deze vraag wordt duidelijk, als we aan de hand van de gegevens in het Statistisch zakboek 1944—1946 van het Centraal Bureau voor de Statistiek nagaan, welke verschuivingen zich in deze periode voordeden.

Beginnen we dan met het Voorbereidend Onderwijs (ten onrechte nog dikwijls bewaarschool-onderwijs genoemd).

Voor de jaren 1930 en 1945 zijn de getallen als volgt:

	Tot. aantal	Openb.	Bijzonder
1930	178.687	39.043	139.644
1945	209.676	29.196	180.480
	+ 30.989	— 9.847	+ 50.836
	= 11 %	= 25 %	= 36 %

We zien dus in deze periode een algemene stijging van 11 % bij het Voorbereidend onderwijs. Het Openbaar Voorbereidend Onderwijs daalt echter in deze periode met 25 %; het Bijzonder Voorbereidend Onderwijs neemt in de zelfde tijd toe met 36 %.

De situatie bij het Lager Onderwijs in deze periode is als volgt:

	Tot. aantal	Openb.	Bijzonder
1930	1.182.528	446.397	736.131
1945	1.195.629	329.465	866.164
	+ 13.101	— 116.932	+ 130.033
	= 1.1 %	= 35.5 %	= 17.6 %

Het algemeen totaal neemt toe met 1.1 % (de jaarlijkse bevolkingstoename schommelt om dit percentage), bij het Openbaar Onderwijs echter een zeer sterke achteruitgang, n.l. 35.5 %, bij het Bijzonder Onderwijs een toename van 17.6 %. De teruggang van het Openbaar Onderwijs kan o. i. niet alleen verklaard worden door op te merken, dat steeds meer voorstanders van Openb. Onderwijs hun kinderen naar de Bijz. School sturen; wij geloven dat in deze daling ook als belangrijke factor aan den dag treedt het lagere geboortecijfer in Vrijzinnige gezinnen.

Als we de cijfers van het U.L.O.-onderwijs bezien, komen we tot het volgende overzicht:

	Tot. aantal	Openb.	Bijzonder
1930	61.184	27.127	34.057
1945	116.187	40.232	75.955
	+ 55.003	— 13.105	+ 41.898
	= 90 %	= 48.3 %	= 123 %

Het bovenstaande toont wel duidelijk aan, dat het ULO in de jaren 1930-1945 sterk is uitgebreid, bijna verdubbeld! Ook het Openbaar ULO kent een toename (48.3 %), doch opmerkelijk is de grote uitbreiding van het Bijzonder ULO (met 123 %, d. i. meer dan 2½ x zo sterk als het Openbaar ULO.) Deze uitbreiding hangt natuurlijk samen met het feit, dat het Lager Openb. Onderwijs sterk achteruitliep en het Bijzonder L.O. toenam, doch eveneens met de omstandigheid, dat het aantal ULO-scholen bij het Bijz. Onderw. in 1930 niet overeenstemde met wat het aantal leerlingen L.O. bij dit onderwijs had mogelijk doen zijn. Immers op ruim 446.000 leerlingen L.O. had het Openbaar Onderwijs ruim 27.000 l.l. ULO en het Bijz. Ond.w. op ruim 736.000 l.l. L.O. 34.000 ULO-leerlingen, dus resp. 16 : 1 en 21 : 1.

Over onderwijsverschuivingen in de periode 1930-1945, schrijft een deskundige medewerker, wiens beschouwing aller aandacht verdient.

Wij richten nu onze blik naar het M. O. en V. H. O.

	Tot. aantal	Openb.	Bijzonder
1930	45.190	27.383	17.807
1945	77.735	37.402	40.333
	+ 32.555	10.019	22.526
	= 72 %	+ 36.5 %	+ 126 %

Bij het M. O. en V. H. O. voltrok zich een gelijksoortig proces van ontwikkeling als bij het ULO. Een sterke algemene toename (van 72 %), waarbij een behoorlijke groei van het Openbaar M. O. en V. H. O. (36.5 %) en een zeer sterke groei van het Bijz. M. O. en V. H. O. (126 %, dat is ruim 3½ x zo sterk als het Openbaar M. O. en V. H. O.)

Hier kan opgemerkt worden, dat de sterke groei van het Bijzonder L.O. op den duur niet alleen doorzetten zou bij U.L.O. maar ook bij het M.O. en V. H. O.

Bezien wij dan ten slotte het Kweekschool-onderwijs.

	Aant. leerl.	Openb.	Bijzonder
1930	9.352	2.817	6.535
1945	5.685	1.456	4.229
	— 3.667	— 1.361	— 2.306
	= 39 %	= 48 %	= 35.5 %

De sterke daling van het aantal leerlingen der Kweekscholen vond plaats in de periode 1931—1939; in 1940 bedroeg het totaal aantal leerlingen slechts de helft van het totaal in 1930; 1944 gaf een stijging tot 6507, welke toename vooral ook het gevolg was van het feit, dat deze leerlingen groter kans bezaten niet in aanmerking te komen voor uitzending naar Duitsland.

Plaatsen we nu nog eens alle procentgetallen betreffende toename of daling der leerlingenaantallen bij Openbaar en Bijz. Onderwijs naast elkaar, dan krijgen we onderstaand overzicht.

Duidelijk zien we nu, dat de periode 1930—1945 het Openbaar Onderwijs weinig gunstig is geweest:

	Totaal	Openbaar	Bijzonder
V.O.	+ 11 %	— 25 %	+ 36 %
L.O.	+ 1,1 %	— 35,5 %	+ 17,6 %
U.L.O.	+ 90 %	+ 48,3 %	+ 123 %
M.O. en V.H.O.	+ 72 %	+ 36,5 %	+ 126 %
Kweekschool	— 39 %	— 48 %	— 35,5 %

waar daling was, was deze het sterkst bij het Openbaar Onderwijs; waar sprake van toename was, was deze het grootste bij het Bijzonder Onderwijs. Bij het Voorbereidend en het Lager Onderwijs staat tegenover een tamelijk ernstige daling bij het Openbaar Onderwijs een sterke (bij het V.O.) of betrekkelijk sterke (bij het L.O.) stijging van het aantal leerlingen bij het Bijz. Onderwijs.

Of anders geformuleerd: het Openbaar Onderwijs heeft in de periode 1930—1945 een ernstige tijd doorgemaakt. Zal de komende periode van laat ons zeggen 15 jaar een beter beeld te zien geven? We weten, dat nog steeds onze bevolking toeneemt met een percentage, schommelende om 1—0.90 en het totaal aantal inwoners van ons land in 1970 geschat wordt op ruim 12 miljoen. Zal bij deze gang van zaken het Openbaar Onderwijs blijven terug gaan, op het peil van '45 blijven of zich herstellen en langzaam de verloren positie gaan herwinnen? We weten het niet.

De sterke toeneming van het aantal leden van „Volks-onderwijs” en, naar we horen, van het aantal leerlingen der Openbare school in enkele grote gemeenten, kan er op wijzen, dat een gunstiger tijd voor de O.S. aanvangt. Het kan wel als uitgesloten geacht worden, dat Katholieke ouders in toenemend aantal hun kinderen naar de O.S. zullen sturen; de enige kans voor de O.S. ligt bij het niet-Katholieke volksdeel, waarvan er nog talrijken hun kinderen op een bijzondere school (Orthodox Prot.) hebben, alhoewel men de Prot. Orthodoxe partijen niet (meer) steunt. Er is — de jongste verkiezingen hebben het aangetoond —, een opmerkelijke versterking van het politiek vrijzinnige kamp aan den dag getreden en dit kan de positie van de Openbare school ten goede komen. Een vraagstuk blijft echter in dit verband de aandacht vergen: hoe staat men in deze partijen tegenover de Openbare School in haar huidige vorm? Daaromtrent bestaat bij de voorstanders van het Openbaar Onderwijs wel enige ongerustheid.

Zoals men weet, gaat het hierbij over twee aspecten, n.l. de Bijbel in de Openbare School en de bestuursvorm, d. w. z. of de O.S. staatschool moet blijven of in handen komen zal van hen, die warme voorstanders van dit onderwijs zijn. Een vraagstuk intussen, waaromtrent nog heel wat te zeggen valt en waarover helaas in het kamp van hen, die het Openbaar Onderwijs gunstig gezind zijn, nog bij lange niet eenheid van opvatting heerst!

VAN MOURIK.

Hoort!

Ik onderschrijf volledig, dat onze partij dringend een jeugdorganisatie nodig heeft. En dan niet alleen, om ons jongeren voor te lichten met het oog op de komende verkiezingen, die over twee jaar plaats hebben, zoals de heer van der Haar terecht opmerkt, maar vooral ook om van ons krachten te maken, die straks in staat zullen zijn de plaatsen in te nemen van hen, die nu onze partij leiding geven en vertegenwoordigen. Dat lijkt mij hoog nodig. En ik weet zeker dat zeer velen met mij er verlangend naar zijn binnen korte tijd dit plan verwerkelijkt te zien.

Wat de Bond van Jong Liberalen en de Vrijzinnig-Democratische Jongeren Organisatie vroeger deden, moet nu in breder verband worden voortgezet.

Dat de daad bij het woord gevoegd worde!

B. Ch. Sjollema.
Rotterdam.

Zonder bloedvergieten

Parijs, 23 Sept.

Ook Indonesië bracht George Marshall in zijn U.N.O.-rede ter sprake. „Deze kwestie”, zo zei hij, „moet zonder nieuw bloedvergieten volgens de grote lijnen der „Renville”-overeenkomst geregeld worden”.

Batavia, 23 Sept. (Reuter).

De dienst Legercontacten heeft heden bekend gemaakt, dat op 18 September in West-Java de verminkte lichamen zijn gevonden van twee Nederlandse soldaten. Een der soldaten leefde nog, toen hij werd gevonden, doch overleed spoedig daarna. Beiden hadden deel uitgemaakt van een patrouille, die op 14 September in een hinderlaag viel. Zij waren toen gevangen genomen.

's-Gravenhage, 18 Sept.

De Regering maakt bekend, dat tot haar leedwezen in de afgelopen week de navolgen- de verliezen zijn geleden:

- Kon. Landmacht:
Sold. J. Dam
Sold. J. J. Dinnessen
Sold. J. D. Haan
Sold. 1e kl. T. van den Ham
Korp. A. J. v. d. Heijden
Sold. 1e kl. W. A. M. Janssen
Sold. J. Bos
Sold. A. de Carpentier
Sold. J. A. van Maanen
Kon. Ned.-Ind. Leger:
Sold. 1e kl. Kardjo.

Zonder bloedvergieten, zei U?

IN MEMORIAM

J. L. M. Swaab

Men schrijft ons uit Naarden—Huizen:

Op 19 September ging voor- goed van ons heen, onze hoog- geachte voorzitter, de heer J. L. M. Swaab. Sedert de oprichting van de voormalige Partij van de Vrijheid bekleedde hij het voorzitterschap van de afdeling. Voortaan zullen wij hem node missen op onze vergaderingen en andere bijeenkomsten. Het was een voor- recht om met hem te mogen samenwerken en aan zijn na- gedachtenis zullen voor ons steeds de meest prettigste her- inneringen bewaard blijven. Hij ruste in vrede.

Overheid en Bedrijfsleven

De Koninklijke Nederlandse Middenstandsbond bepleit een nieuwe koers!

(Van onze speciale verslaggever)

Mr. W. F. Lichtenauer stelde in zijn voortreffelijk referaat vast, dat de tegenwoordige overheidsbemoeïing met het bedrijfsleven een uitvloeisel is van de reactie, welke in de 19e eeuw op materieel en geestelijk gebied is opgekomen tegen de toenmalige vorm van het liberalisme. Het bedrijfsleven heeft z.i. te dien aanzien geen duidelijke houding aangenomen en veelal opportunistische motieven doen overwegen bij het bepalen van zijn houding. Een compromis tussen zijn natuurlijke belangen en het sterke streven naar vergaande overheidsbemoeïing acht inleider gewenst. Daarbij moet, meer dan op formules van wetgeving, worden gebouwd op de eigen morele kracht, gegrond op zelfvertrouwen en een gepast gevoel van eigenwaarde. Betere organisatie en hogere ontwikkeling moeten de wapenen zijn. Hij waarschuwt tegen de krachtsverspilling, gelegen in lichtvaardige en slecht gefundeerde critiek. Principiële herziening van het stelsel van belastingheffing van ondernemingen is noodzakelijk. De Nederlandse middenstandswetgeving uit de jaren vóór de oorlog bevatte waardevolle en constructieve elementen in de aanberoepen geest, waarvan later helaas wel is afgeweken.

Het debat over het prae-advies van de secretaris van de Kamer van Koophandel en Fabrieken te Rotterdam, Mr. W. F. Lichtenauer, die dit voor een niet-politieke organisatie enigszins precare onderwerp voortreffelijk inleidde en tactvol verdedigde, bood enkele typische momenten. Dat was o.a. toen Dr. E. J. Tobi, P. v. d. A.-raadslid te 's-Gravenhage, trachtte de prae-adviseur op staatkundig terrein te lokken, in welke val deze evenwel niet liep. Debater, wiens voorliefde voor een gebonden economie welbekend is, was maar matig te spreken over het voorzichtig manoeuvreren van de inleider tussen Scylla en Charybdis van vrijheid en gebondenheid, waarbij het compromis hem als compas diende. Dr. Tobi verlangde op een synthese te koersen om in de veilige haven van samenwerking en eendracht te belanden. Dit geluid hebben wij de laatste tijd meer gehoord, maar wij zijn nog steeds van mening, dat men eerst en definitief tot klaarheid dient te komen over plaats en taak van de centrale overheid in het geheel der maatschappelijke verhoudingen, alvorens men kan gaan pacteren. De P. v. d. A. moge dan door het keren van het getij wat handzamer zijn geworden, zij zal toch eerst metterdaad moeten tonen, dat zij zich als werkelijk democratische partij loyaal wil schikken naar het meerderheidsstandpunt. De uitspraak van het Middenstandscongres heeft er geen twijfel over gelaten, aan welke zijde deze belangrijke groep zich — op niet-politieke gronden — stelt en dat is zeker karakteristiek.

Een ander vermeldenswaardig feit is het pleidooi van de bondssecretaris, de heer D. Swagerman, om in de economische sfeer ook het sociale aspect, de verhouding tot de werknemers in het oog te vatten, waarbij hij aan de vruchtbare samenwerking in de Stichting van de Arbeid herinnerde. Nu was hier weliswaar geen vrijzinnige maar een A.R.-spreker aan het woord, maar de instemming met zijn toespraak, welke het Congres betuigde, sprak toch boekdelen.

Mr. L. E. Pieters bracht een andere kant van het vraagstuk aan de orde, toen hij de vraag stelde, of de prae-adviseur niet te weinig waarde aan de (middenstands) wetgeving had toegekend. Ook op legislatief terrein dient volgens hem meer aan bedrijfsorganen te worden overgelaten; indien hun initiatieven met het algemeen belang stroken, zal de overheid haar goedkeuring niet mogen onthouden. Zolang nog centrale regelingen op sociaal-economisch gebied overwegen, moeten deze toch in haar toepassing alles vermijden wat naar opleggen van bovenaf en normloos beslissen zeeft. In dit verband achtte spr. het B.A.V.K. (Besluit Algemeen Vestigingsverbod Kleinbedrijf) uit de (Duitse) tijd en pleitte hij voor een democratische samenstelling (met ruimere middenstandsvertegenwoordiging) in de Kamers van Koophandel.

Een noodkreet was het, welke onze Haagse partijgenoot en raadslid K. J. Nieuwkerke, liet horen, toen hij als man van de praktijk een harde noot kraakte over de belastingpolitiek:

Het is onrechtvaardig, dat een

PRINS BERNHARD
...aanwezig...

ondernemer over hetzelfde inkomen meer belasting betaalt dan een particulier. De Ondernemingsbelasting mag niet alleen niet worden verhoogd, doch moet onverwijld verdwijnen. Ook de lasten op onroerend goed zijn ondragelijk, de heffingen van schijnwinsten bedreigen het bestaan van vele middenstanders en ondernemingen de werklust. De arbeiders worden door de fiscus meer ontzien dan de ondernemers!

Het stormachtig applaus bewees wel, dat hier de gevoelige snaar getokkeld werd. Moge ook dit geluid krachtig tot de politieke arena doordringen!

Vastberaden, tactische repliek

Tier verdediging van zijn prae-advies merkte Mr. Lichtenauer op, dat zijn sterkste opponent, Dr. Tobi, door onjuist citeren tot ongegronde conclusies is gekomen. Spr. is nog niet uitgestudeerd over de principiële kwestie overheid-bedrijfsleven, waarbij het gaat om het grote vraagstuk staat en maatschappij. Daarbij zal het sociale aspect uiteraard een belangrijke rol spelen. Er is inderdaad een belangrijke kentering waarneembaar, doch het is niet voldoende een ideaal te stellen, men zal daarnaar ook doelbewust moeten streven, al veroorzaakt hervorming pijn. Door het bedrijfsleven wordt op maatschappelijk terrein te weinig gedaan; men is door zakelijke zorgen niet alleen individualistisch, doch ook incidenteel. De ondernemer is dientengevolge in zaken van algemeen beleid opportunistisch in tegenstelling tot de overheid, die bij haar beleid een vast richtsnoer moet volgen. Deze tegenstelling moet worden opgelost: men moet een compromis zoeken tussen hetgeen gebeurt en het ideaal.

De wetgeving, hoe nuttig en nodig ook, moet worden gedragen door een algemene volksovertuiging, wil zij leven. Overigens kan spr. de zienswijze van Mr. Pieters wel delen.

In het woord compromis heeft spr. geen betuiging van leedwezen gelegd; het bevat een subjectief element, terwijl in synthese een objectief schuilt. Men moge kiezen tussen een Griekse of Latijnse benaming, hoofdzaak is, dat wij een rustpunt zoeken. Wij zijn echter nog niet aan een compromis en a fortiori nog niet aan een synthese toe. Op het com-

In ons vorig nummer gaven wij bereids een overzicht van de belangrijke verhandelingen in de ochtendzitting van het 35e Nationale Middenstandscongres op 15 September j.l. te Haarlem.

De Koninklijke Nederlandse Middenstandsbond heeft bij het samenstellen van het programma een uitnemende keuze gedaan, want ook het onderwerp van de middagzitting, welke door Prins Bernhard werd bijgewoond, was bijzonder actueel. Onze partijgenoot, de heer L. de Groot, leidde de beraadslagen op bekwaame wijze en wist in zijn toespraak tot de Koninklijke gast de juiste toon te treffen.

promis kan de synthese volgen. Moge de middenstand de kracht van overtuiging vinden om daaraan zijn steentje bij te dragen!

Kernachtige uitspraak

Nadat de stellingen, mede op advies van Prof. v. d. Brink, enkele kleine wijzigingen hadden ondergaan, werden zij onder algemene instemming door het congres aangenomen, evenals een resolutie van het hoofdbestuur, waarin het acute karakter van het behandelde vraagstuk

wordt onderlijnd en de middenstand wordt opgeroepen door versterking van zijn organisatie en verdere verhoging van zijn geestelijk peil zijn morele kracht zo zeer te verhogen, dat men zijn verhouding tot de overheid alsnog op bevredigende grondslag kan regelen. Voorts wordt de opheffing van fiscale belemmeringen met het oog op de ontplooiing van het vrije initiatief in zaken en terugkeer tot de beproefde banen van de voor-oorlogse middenstandswetgeving bepleit.

Pakkend slot

In zijn sluitingsrede wees de heer De Groot op de gelukkige omstandigheden, waaronder de Koninklijke Middenstandsbond zijn eerste congres na de bevrijding en daarmee zijn wederverschijnen in het openbaar mocht zien verlopen. Het hoofdbestuur is dankbaar voor de betoonde belangstelling van de hoogste autoriteiten en zeker niet minder van de honderden afgevaardigden uit alle bedrijfstakken van geheel het land. Het vindt daarin een krachtige aansporing om op de ingeslagen weg voort te gaan.

Nadat Prins Bernhard onder daverende toejuichingen de vergadering had verlaten, viel de hamer voor het laatst.

De K.N.M.B. kan op een welge slaagde wapenschouw terugzien!

Denkt aan de aflossing!

In het nummer van „Vrijheid en Democratie”, d.d. 3 September, werd terecht het gebrek aan politieke belangstelling der vrijzinnige jeugd belicht. Deze toestand verdient de aandacht.

Voor dat we aan de opbouw ener jeugdorganisatie gaan denken, moeten we dieper gaan en de oorzaken van de afwezigheid ener goede vrijzinnige jongerenorganisatie zoeken.

Door vriend en vijand wordt met differente appreciatie toegegeven, dat wij vrijzinnigen de kampioenen van het individualisme zijn. Het begrip „individualisme” is de antipode van het begrip „massa”. Nu zijn de ons bekende politieke jeugdorganisaties, ondanks toegevoegde, niet begrepen woorden als personalistisch, een toonbeeld van massa-psychologie, waar wij — en terecht — wars van zijn.

Echter, wij zouden ons zelf een brevet van onbekwaamheid verlenen, indien wij onszelf bij het nuchter, en misschien ook superieur, constateren van dit feit neerlegden.

Op bijeenkomsten van vrijzinnige jongeren te Leiden bleek mij dat het merendeel der aanwezigen over uiteenlopende kwesties een goed gefundeerde mening had. De politieke kwaliteit was goed, zo niet zeer goed. De kwantiteit der aanwezigen moet echter slecht genoemd worden. Dit is een precare kwestie.

Onze partij spreekt onvoldoende tot het volk. Ondanks de winst uit vroeger vrijzinnig-democratische kring, aangetrokken door de figuur van Mr. Oud, blijft de belangstelling voor onze partij komen uit intellectuele- (niet neo-intellectuele) en zakenkringen, en als gevolg hiervan komt ook onze jeugd uit deze kringen. Derhalve behoeft het ook geen verwondering te wekken, dat op bijeenkomsten van vrijzinnige jongeren te Leiden alleen studenten aanwezig waren.

De debatten stonden op hoog peil en argumenten werden veelal met grote spitsvondigheid te berde gebracht.

In Leiden bestaat een jeugdparlement. Iedere politieke partij is vertegenwoordigd door zes afgevaardigden. Alleen de C.P.N. „De Waarheid” is niet vertegenwoordigd. De C.H.U. heeft onder haar afgevaardigden een student. Bij de andere partijen kon ik er geen ontdekken. Echter de fractie der V.V.D. bestaat uit zes studenten, hetgeen voor de socialistische jongeren in het oprichtingsstadium van het parlement een aanleiding tot protest betekende, met als argument „dat het debat te hoog zou gaan”.

Dit is een symptoom. Maar een symptoom dat wel degelijk de aandacht verdient van onze partijleiding.

Hoe men ook over algemeen kiesrecht denkt — en wat dat betreft dacht Neerlands grootste liberaal Thorbecke staatsrechtelijk moderner dan velen van zijn eeuw later levende partijgenoten — dit is een fait accompli. Het gaat in deze tijd niet alleen om de kwaliteit; wat dat betreft steekt onze partij met hoofd en schouders boven alle andere partijen uit, wij moeten ook om de kwantiteit denken. Ook wat onze jongeren aangaat. Het achteruitgaan van kwaliteit is voor velen — ook ondergetekende — niet prettig en onze jongeren bijeenkomsten zullen veel van haar — ook intellectuele — bekoring verliezen, maar het gaat thans om andere waarden, het gaat om de liberale idee, die nog bij velen, ook onbewust, leeft. En de fakkel moet blijven branden. Want het uitdoven van het liberale vuur zal onze natie onherstelbare schade op ieder gebied, berokkenen. Gelukkig is de situatie thans gunstig, maar: „Gouverner c'est prévoir”, en de partijleiding zal niet mogen berusten in het feit, dat in 1943 8 % van het Nederlandse volk vrijzinnig is. Zij zal ook aan haar aflossing moeten denken, temeer waar andere partijen hier grote aandacht aan schenken. Aan partijleiding en andere jongeren thans het woord en de daad!

J. VAN DER DRIFT.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

VRIJDAG 8 OCT. 1948 - No. 28

EEN LOKKEND EN
VERDERFELIJK PAD

(Pagina 5)

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

De regering zorge voor een goede toekomst!

Offers voor de uitbreiding van ons productie-apparaat zijn nodig

De economische toestand waarin ons land verkeert, is nog steeds in de hoogste mate zorgelijk.

Weliswaar vertoont de 21 September j.l. door de minister van financiën ingediende miljoenennota een bemoedigend beeld, maar zonder de in vergelijking met voorgaande jaren bereikte verbetering t.a.v. het begrotingstekort ook maar enigszins te willen kleineren, moet toch worden gesteld, dat het bestaan van aanzienlijke begrotingstekorten wel de gezondmaking van 's lands economische positie in de weg kan staan doch dat omgekeerd het benaderen van het begrotingsevenwicht op zichzelf deze gezondmaking geenszins zelfstandig kan teweegbrengen.

De Rijksbegroting is dan ook niet de enige maatstaf, waaraan de economische toestand dient te worden getoetst, en zelfs niet de belangrijkste.

Zeker onder de huidige omstandigheden, dient voor een beoordeling van de situatie in de eerste plaats te worden gezien naar de ontwikkeling van de lopende betalingen aan, en de ontvangsten uit het buitenland.

* *

Uit het laatstgenoemde oogpunt beschouwd, blijft de toestand nog zeer ernstig. Nog steeds is het zo, dat onze eigen prestaties, ten opzichte van datgene wat wij van het buitenland betrekken, met ca. f 1 miljard per jaar tekort schieten.

Dank zij de bemoedigheid van het Amerikaanse volk en het staatsmanschap zijner regering blijven de noodlottige consequenties van dit gigantische deficit ons — voorlopig — bespaard.

De leningen en schenkingen in het kader van het „Marshall-plan“ zijn immers toereikend om voornamelijk het dreigende tekort op de betalingsbalans te ondervangen.

Het Marshall-plan is echter naar tijdsduur beperkt en zal uiterlijk in 1953 ten einde lopen.

De vraag moet derhalve worden gesteld of er redelijke kans bestaat, dat de Amerikaanse hulp op een zodanige wijze wordt besteed, dat de deviezen, die nodig zijn voor de financiering van een redelijk levenspeil van het Nederlandse volk door eigen kracht opgebracht zullen kunnen worden, als de „Marshall-hulp“ zal zijn geëindigd.

Deze vraag kan helaas niet zonder meer bevestigend worden beantwoord. De regering-Beel is met het verstrekken van gegevens, die enig licht in deze quaestie zouden kunnen doen werpen, steeds uitermate terughoudend geweest. Er zijn evenwel symptomen, die tot bezorgdheid aanleiding geven.

* *

Vóór de oorlog was de situatie zo, dat ook toen de goederenimporten de goederenexporten overtroffen. Het aldus veroorzaakte tekort werd echter gecompenseerd door de inkomsten uit beleggingen in het buitenland en door de opbrengsten uit onze economische betrekkingen met Duitsland en Indië.

Gezien het feit dat onze buitenlandse beleggingen voor een goed deel zijn verkocht, de betrekkingen met Duitsland tot een fractie van hun vroegere omvang zijn teruggelopen en Indië thans deviezen kost in plaats van oplevert, terwijl de importbehoefte door de bevolkingstoename naar verhouding nog zijn gestegen, is het geenszins verwonderlijk, dat ons land met ernstige deviezenmoeilijkheden te kampen heeft.

De oorzaak van de moeilijkheden duidt echter tevens reeds aan, dat op een automatisch herstel niet kan worden gerekend. Hoewel het voor Nederland van essentieel belang blijft ook in internationaal verband naar verwezenlijking te streven van de voorwaarden die tot een opvoering van de economische betrekkingen met Duitsland en Indië zouden kunnen leiden, kan, zelfs onder de meest gunstige omstandigheden, niet worden verwacht, dat hieruit een oplossing van het deviezenprobleem zou voortvloeien.

Mede gezien de grote onzekerheden, die op dit terrein aanwezig zijn, is het voor ons land een levensquaestie, op andere wijze een verbetering van de deviezenpositie na te streven.

De enige mogelijkheid die hiervoor overigens openstaat, is gelegen in een vergroting van het productieapparaat, met name van de industrie. Behalve uit een deviezenoogpunt is zulk een uitbreiding tevens noodzakelijk teneinde het aantal voor werk beschikbare personen, dat t.g.v. de bevolkingsaanwas ieder jaar met 30 à 40.000 toeneemt, een bestaansmogelijkheid te verschaffen.

* *

Doordat de — relatief toch al van een beperkte omvang zijnde — Nederlandse machinebouwindustrie hoofdzakelijk is georiënteerd op de scheepvaart en andere verkeersdiensten, kan de noodzakelijke uitbreiding van de industrie alleen worden tot stand gebracht met behulp van importen van machinerieën. De uitbreiding der industrie kost derhalve deviezen. Gezien het feit, dat deze deviezenuitgaven op de duur hun rendement ruimschoots zullen afwerpen, hetzij in de vorm van meerdere export, hetzij in de vorm van mindere import — doordat n.l. goederen zullen worden voortgebracht die thans uit het buitenland betrokken moeten worden — dienen deze uitgaven prioriteit te genieten.

Bij de schaarste aan deviezen wil dit zeggen, dat deze „investeringsuitgaven“ zullen moeten gaan ten koste van andere uitgaven, en met name van die voor de aanschaffing van consumptieartikelen.

De positie waarin ons land verkeert, kan vergeleken worden met die van een zakenman, die vóór de oorlog in goede doen verkeerde, doch door de oorlog niet alleen zijn reserves en een deel van zijn bedrijfs-inventaris heeft verspeeld, doch tevens een aantal goede relaties heeft verloren.

Alleen door hard werken, en zichzelf alles behoudens het strikt noodzakelijke, te onttrekken, kan zo iemand zijn bedrijf weer op de been helpen.

* *

Zo moet ook het Nederlandse volk zich in zijn consumptie tot het strikt nodige beperken en alle beschikbare middelen moeten worden besteed voor de uitbreiding van het productie-apparaat. Alleen op deze wijze kan van de Marshall-hulp het volle profijt worden getrokken en kan een ernstige terugval in levenspeil en bedrijvigheid bij het ten einde lopen van deze hulp worden vermeden.

Naast consumptiebeperking is echter een grotere armslag voor het bedrijfsleven gewenst, teneinde de noodzakelijke uitbreidingen te kunnen verwezenlijken.

De vooruitgang t.a.v. het begrotingstekort opent de mogelijkheid, thans over te gaan tot het verlenen van belastingvrijdom voor reserveeringen van ondernemingen, terwijl tevens afschrijven op basis van vervangingswaarde dient te worden toegestaan. Tevens dienen een groot aantal beperkende overheidsmaatregelen, die in beginsel, gezien de bijzondere omstandigheden, niet geheel onredelijk mogen zijn, doch in hun uitvoering vaak tot in het groteske zijn uitgedijd, te worden vereenvoudigd.

Alleen op deze wijze kan worden bereikt, dat de door consumptiebeperking mogelijk te maken uitbreiding der industrie ook in feite tot stand komt en dan in zijn meest juiste vorm.

* *

Het ware gewenst dat van regeringszijde in deze zaken bij de begrotingsdebatten die voor de deur staan, een duidelijk standpunt naar voren zou worden gebracht.

Naar uit de miljoenennota blijkt, heeft de regering, ten aanzien van een aantal voorstellen, betrekking hebbende op de hierboven behandelde problemen, die van ambtelijke zijde naar voren zijn gebracht, haar standpunt nog niet bepaald.

Het is evenwel de hoogste tijd dat zulks geschiedt. Het kabinet-Beel heeft ten deze gefaald. De bewindslieden uit dat kabinet hebben de door ons bepleite richtlijnen onvoldoende in het oog gevat. Moge het thans aan het bewind zijnde kabinet ten aanzien van dit punt groter regeerkracht hebben. Dan zal het een belangrijke dienst aan het vaderland en de toekomstige welvaart van ons volk bewijzen.

Goed initiatief

Onlangs heeft de minister van Binnenlandse Zaken, mede namens de minister-president, een commissie geïnstalleerd ter bestudering van het vraagstuk van de „Kamer van Bezwaren“. Wij hebben van dit bericht met zeer veel voldoening kennis genomen temeer, omdat het onze partijgenoot, het Eerste Kamerlid, prof. Molenaar is geweest die het instellen van een dergelijke Kamer het eerst in ons land, warm heeft bepleit. Destijds heeft de Eerste Kamer de vraag besproken of het wenselijk zou zijn ter vergemakkelijking van de taak der Volksvertegenwoordiging een centraal orgaan in het leven te roepen, waaraan de kennismaking en behandeling van klachten over de administratie zou worden opgedragen. De voorzitter der pas geïnstalleerde commissie, dr. M. J. Prinsen, zeide o.m. dat de uitbreiding der overheidsbeoefening het aantal griffiers en de administratie in bedenkelijke mate heeft doen toenemen. De rechtszekerheid der burgers dreigt door deze ontwikkeling in het gedrang te komen. Al met al mogen wij met grote belangstelling constateren, dat het destijds door prof. Molenaar gehouden pleidooi tot instelling van een dergelijke Kamer, welk pleidooi hij zowel in als buiten het parlement hield, weerklink heeft gevonden.

Herdenken wij Thorbecke

Op 3 November wordt te 's Gravenhage in Pulchri Studio, Lange Voorhout 15 (aanvang 20.00 uur) een bijeenkomst gehouden voor alle leden en belangstellenden van onze partij ter herdenking van het feit, dat 100 jaar geleden de plechtige afkondiging van de grondwet van Thorbecke plaats vond.

Verwacht wordt dat alle afdelingen hierbij vertegenwoordigd zullen zijn, en dat vele andere partijgenoten van hun aanwezigheid blijken zullen geven.

Noteert dus thans reeds: 3 November, 's Gravenhage, Thorbecke-herdenking.

PARLEMENTAIRE FLITSEN

Over stokpaarden, die op hol sloegen

FORTANIER
...de kern?...

Ziedaar de inhoud van de door de Tweede Kamer met alleen de stemmen der communisten tegen aangenomen motie, die de handtekening droeg van: de heer Van Sleen (Arb.) onze geestverwante, mevr. Fortanier-de Wit en de heren Dassen (K.V.P.), Stapelkamp (A.R.), Vermeer (Arb.) en Krol (C.H.).

Het wetsontwerp, waarbij deze motie werd ingediend, was dat tot verhoging van de (Rijks)pensioenen met een toeslag van over het algemeen 25 %, doch tot een maximum van f 500 voor eigen pensioen (f 350 voor een weduwe zonder kinderen).

De minister bedoelde met dit ontwerp „een incidentele, doch zo redelijk en zo eenvoudig mogelijke aanpassing (te scheppen) van de door de tijdsomstandigheden buiten verhouding achterop geraakte pensioenen”.

Met de vraag: wordt met dit wetsontwerp het hier genoemde doel echter wel in enigszins redelijke mate bereikt, raakte de woordvoester van onze fractie, mevr. Fortanier-de Wit, de kern van de kwestie en zij aarzde niet, deze vraag ontkenkend te beantwoorden. Het brengt, zo zeide zij, geenszins een redelijke aanpassing aan het thans bestaande levenspeil en het handhaaft een groot, onredelijk verschil tussen oude en nieuwe pensioenen.

In Juni van dit jaar waren immers door een herziening van de Pensioenwet de nieuwe, na 1 Januari 1947 toe te kennen pensioenen verhoogd en deze verhoging was, onder de algemene aandrang van de Kamer, tenslotte vrij veel gunstiger voor de betrokkenen uitgevallen dan de oorspronkelijke opzet was van de Regering.

Het lag nu voor de hand, dat thans voor de oude pensioenen uit de Kamer gelijke aandrang zou komen. Een verschil van f 450 per jaar, dat is bijna f 40 per maand tussen het maximum pensioen van een vóór 1 Januari 1947 weduwe geworden echtgenote van een Rijksambtenaar (max. f 1400 plus f 350 toeslag = f 1750) en een die na deze datum weduwe is geworden of wordt (max. thans f 2200) is, zoals onze V.V.D.-afgevaardigde betoogde, op zulk een klein inkomen inderdaad een zeer groot verschil.

Instemming zal bij velen uit onze kringen ook vinden hetgeen mevr. Fortanier opmerkte over het voorgestelde maximum van f 500 toeslag (een beter woord zou eigenlijk zijn: bijslag, zoals spreekster opmerkte), hetgeen betekent, dat de hogere pensioenen slechts met 12½ procent worden vermeerderd. Terecht, naar onze mening, achtte zij dit in beginsel onjuist en merkte hierbij woordelijk op: „De tendenz in ons gehele maatschappelijke leven is een nivellering naar omlaag. Ik acht dit voor de maatschappelijke vooruitgang een groot gevaar. Die vooruitgang moet naar mijn inzicht

„De Kamer, van oordeel, dat het wetsontwerp 824 niet brengt een bevredigende aanpassing van de pensioenen, die toegekend zijn of nog toegekend zullen worden, aan de sterk verhoogde levensstandaard,

„dat de toegekende toeslagen evenmin in goede verhouding staan tot de stijging der salarissen,

„dat dit laatste in versterkte mate geldt voor de onderwijzerspensioenen,

„dat de verhoging met 25 pct. van de in de periode 1922-1945 toegekende pensioenen — welke verhoging als richtsnoer heeft gediend voor de overige toeslagen — te laag moet worden geacht,

„nodigt de Regering dringend uit, op korte termijn ernstig te overwegen op welke wijze een juistere verhouding tot de verhoogde salarissen kan worden bereikt en met voorstellen dienaangaande te komen, „en gaat over tot de orde van de dag.”

Mitsgaders pensioenen, financiën, toto

nog altijd komen van de bekwaamheid van de enkeling. Ook het Rijk moet tot zich weten te trekken de uitzonderlijk begaafden”.

En men vergeete daarenboven niet de onderwijzerspensioenen, die, voor zover zij vóór 1 Januari 1947 zijn ingegaan, gebaseerd zijn op de in verhouding tot die van andere ambtenaren met een gelijkwaardige werkkring jarenlang te lage salarissen.

De motie, zoals wij die hierboven hebben weergegeven, luidde aanvankelijk nog enigszins anders. Zij nodigde de minister uit, met de nodige wijzigingen in het ontwerp te komen, maar op dit punt was minister Van Maarseveen, die zich, ondanks de handtekening van de heer Dassen óók onder de oorspronkelijke tekst van de motie, blijkbaar reeds verzekerd wist van de steun van de katholieke fractie, onvermurwbaar. De minister zal nu, na de totstandkoming van dit wetsontwerp, achteraf nog bezien, in hoeverre aan de unanieme wensen van de Kamer kan worden tegemoet gekomen en de Kamer heeft het stellige voornemen, deze aangelegenheid niet los te laten, maar haar bij de begrotingsbehandeling weder aan te snijden.

Aan de z.g. „mobilisatie-slachtoffers” uit de jaren 1914—1918 werd met algemene instemming eindelijk een definitieve uitkering, in de vorm van een buitengewoon pensioen, in uitzicht gesteld en aan de provinciën werd een nieuwe regeling

van haar eigen financiën geboden.

Voor het initiatief tot het eerstgenoemde ontwerp werd terecht hulde gebracht aan oud-minister Flévez, die men thans in een der banken van de katholieke fractie kan aantreffen, voor het advies omtrent de nieuwe regeling van de provinciale financiën aan mr. Oud en zijn commissie, die hiermede voortreffelijk werk hebben verricht.

Een nederlaagje leed minister Van Maarseveen hier echter bij zijn poging om vast te houden aan de door de Regering opgenomen z.g. „kortingregeling”, welke de aan de provinciën uit te keren bedragen wilde verminderen naarmate deze niet alle belastingbronnen volledig mochten hebben aangeboord.

De Kamer wilde daar echter niet aan en aanvaardde met alleen de stemmen van de P. v. d. A.-fractie tegen (47 tegen 18) een amendement Algera (A.R.), dat deze regeling torpedeerde. De gemeenten, die wel een dergelijke regeling hebben moeten aanvaarden, werpen nu jaloeerse blikken naar haar grotere zusters, die er zoveel beter zijn afgekomen!

En toen lieten wij, vele uren lang, onder het opwindend geklap van talrijke met grote virtuositeit gehanteerde politieke zweepen, de paarden in de politieke arena lustig draven, waarbij, naar het woord van Excellentie Mansholt, menig stokpaard zelfs op hol sloeg.

Wanneer de har' tochten op het wedstrijdterrein der paardenrennen rond de totalisator even hoog zou-

KORTHALS
...de spijker!...

den worden opgezweept als die in de Kamer reeds bij het spreken over dit onderwerp, zou het er niet plezierig uitzien.

Wij zijn daarvoor echter helemaal niet bang en houden het bij het nuchtere woord van onze spreker bij dit onderwerp, de heer Korthals, die, hoewel hij, geheel onvoorbered, voor een zijner fractiegenoten, die ziek was geworden, moest invallen, volgens de algemene opinie op de perstribune verreweg het beste woord hierover sprak en de spijker recht op de kop tikte.

„Geen overheid”, zo zeide hij, „is in staat, te onderdrukken hetgeen door zeer velen als een onschuldig vermaak wordt beschouwd. Een verbod wordt in zo'n geval als een onaanvaardbare aantasting en beperking van de persoonlijke vrijheid gevoeld en het gevolg is, zoals de praktijk na 1911 had uitgewezen, een overtreding op grote schaal van de wet.

De overheid dient zich te beperken tot het tegengaan van uitwassen. Kan er”, zo vroeg hij, „in redelijkheid bezwaar worden gemaakt tegen een regeling, die ingaat tegen ontstane misbruiken? Een gereglementeerde totalisator, waarbij slechts voor bescheiden bedragen kan worden ingetekend, zal het wedden in volkomen onschuldige banen kunnen leiden.” Terecht vergeleek minister Mansholt de totalisator, zoals men zich die thans bij de paardenrennen denkt, in dit opzicht dan ook bij de Staatsloterij.

Tegen een amendement van de heer Bachg (K.V.P.), dat ook het bestuur van de totalisator, waarin tevens vertegenwoordigers van de overheid zitting krijgen, verplicht, het wedden buiten de totalisator tegen te gaan, had onze fractie geen bezwaar. Wel echter verzette zij zich tegen een amendement van de heer Vondeling (Arb.), dat zich ook met het aantal wedstrijden wilde gaan inlaten. Dit immers was een ingrijpen in de draafsport zelve en viel buiten het ontwerp. Het is jammer, dat de Kamer dat niet voldoende heeft ingezien.

Tot slot is het niet ondienstig, te vermelden, dat een deel van de opbrengst ten bate zal komen aan de paardenfokkerij en het draf- en renwezen (door de heer Korthals terecht een oude en edele sport genoemd) ten goede zal komen.

Het ontwerp Totalisatorwet werd, na heftige debatten, waarbij men zich vooral van de zijde der protest-christelijke fracties heftig verzette, tenslotte aanvaard met 45 tegen 25 stemmen. Genoemde fracties, benevens zeven leden van de P. v. d. A. en dr. Kortenhorst als enige K.V.P.-er, stemden tegen.

Deze burger

zat laatst om drie uur in de middag, in de schemerachtige hall van een hotel een gesprek te voeren met een heer.

„Heer” is een beetje-boel te veel gezegd, want hij zat op z'n eentje uit een grote fles uit een nikkeln koeler in een plat, breed glas sjampanje te drinken en hij at er een oestertje of twaalf bij. Deze heer doet dit bij herhaling en in de studententijd, toen deze burger nauwelijks een burgertje was, hadden ze daar een heel korte naam voor: prol.

Deze zelfde heer bezit een lange glanzende slee. Een zwarte, lange, glanzende slee met véél nikkel en talloze speelgoedjes die bij zo'n zwarte, lange, glanzende slee met veel nikkel behoren.

Deze zelfde heer was, eeuwen her, een lagere-schoolgenootje van deze burger geweest. Een heel arm schoolgenootje. Ik zie zijn toenmalige lange, zwarte kousen met veel ribbels nog en dat blauw-katoenen bloesje.

Deze zelfde heer-met-bloesje moet toen de dure eed hebben afgelegd, dat hij het even goed zou hebben als de vaders van de andere knaapjes uit zijn klas. Dat was begrijpelijk. En bewonderenswaardig is de energie met welke de knaap man geworden is. Begrijpelijk dat sjampanje zijn droomwater was. Begrijpelijk dat oesters de dieren zijner warmste illusies waren. En zo'n lange, zwarte, glanzende slee zijn droomwagen.

Ach, die heer, die prol, die jeugdvriend van deze burger, is eigenlijk zo'n detestabele kerel niet. Wie weet begrijpt. En wie begrijpt kan mild zijn.

Maar lumentabel en akelig is deze al-maar-sjampanje-als-waterdrinkende, al maar oesters als osselapjes etende meneer niettemin. Ge ziet hen over de gehele wereld.

De jongens met de ribbelkousen die heren met wagens zijn geworden.

In allerlei vorm en toonaard. Ik zat daar maar bij hem in die schemerige hall met lichtschampen op die koude koeler en dansende belletjes in zijn glas. En dacht dat deze toffe jongens in welke vorm en van wat voor toonaard ook, in wezen de aartsvijanden zijn van

DEZE BURGER.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.
Redactie-secretaris: Mr. E. Elias
Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.
Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267
Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.
Losse nummers 15 cent.

Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie”, te Amersfoort.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlugs, Geestbrugweg 69 Rijswijk (Z.-H.).

Zoals vroeger

De vorige maand heeft de voorzitter van de Tweede Kamer, mr. Kortenhorst, de leden van onze volksvertegenwoordiging aanbevolen, meer gebruik te maken van het stellen van mondelinge vragen aan de regering. Wij zijn ervan overtuigd, dat het deel van ons volk dat enige belangstelling koestert voor de nationale politieke gebeurtenissen, met voldoening van deze aanbeveling zal hebben kennis genomen, omdat ook voor het publiek op deze wijze de mogelijkheid wordt geopend van vele vraagstukken, waarvoor het belangstelling koestert, onmiddellijk de mening van de regering te vernemen. De raad door mr. Kortenhorst aan de hand gedaan bevordert niet alleen het contact van het parlement met de regering, doch ook het contact van regering en parlement met het volk, dat gelukkig in brede lagen belangstelling heeft voor hetgeen zich op het Binnenhof afspeelt. Een ander belangrijk verzoek van mr. Kortenhorst gold de inperking van het voorlezen der redevoeringen. Dit verzoek heeft twee gunstige kanten. In de eerste plaats kan het voldoen eraan leiden tot kortere en bondige beschouwingen en in de tweede plaats bestaat er aldus een kans, dat de sfeer in de Kamer meer gaat gelijken op vroeger dagen, toen men op de publieke tribune vaak kon genieten van redevoeringen die aan de hand van aantekeningen werden gehouden, naar welke laatste het altijd aangenaam is te luisteren dan naar de betogen die van te voren zorgvuldig op schrift werden gesteld. De improvisatie werd de laatste tijd in ons parlement wel wat al te veel op de achtergrond gesteld, hetgeen verlangend deed denken aan vroeger dagen en hetgeen mede de vraag deed opkomen of de parlementariërs van vroeger van zoveel beter gehalte waren dan op het ogenblik. Het houden van frisse redevoeringen aan de hand van aantekeningen zal deze laatste veronderstelling, naar wij hopen, gelukkig weer geheel overbodig maken. Geschreven redevoeringen kunnen inderdaad soms nodig zijn, doch waar die noodzaak niet bestaat dient men het voorlezen achterwege te laten.

Emigratie

De heer G. W. Kampschoer, voorzitter van de Centrale Stichting Landb. Emigratie te Den Haag noemde zeer onlangs in een bijeenkomst te Utrecht de emigratiepolitiek van de overheid te enen male onbevredigend, daar de tegenwoordige deviezenschaarste zodanig op de voorgrond wordt geplaatst, dat het algemeen belang te veel uit het oog wordt verloren. De heer T. Nossen, directeur van bovengenoemde Stichting, sprak in soortgelijke geest en wees er o.m. op, dat zeker zeven maal zoveel Duitsers naar Canada emigreren als Nederlanders. Wij menen, dat bovengenoemd vraagstuk belangrijk genoeg is om er in zo ruim mogelijke kring de aandacht op te vestigen. Het is zeker juist dat het emigratieprobleem verre van eenvoudig is en in sommige oren misschien een minder sympathieke klank heeft. Hier staat evenwel tegenover, dat Nederland met een bevolkingsoverschot krijgt te kampen waarvoor het waarschijnlijk geen middelen van bestaan zal weten te vinden. Aldus gezien is de emigratie een uitkomst en o.i. ook zonder bezwaren als het element der vrijwilligheid der betrokkenen om het land te verlaten aanwezig is. Emigratie betekent in deze tijd — en vooral in de toekomst — versteviging der bestaansmogelijkheden voor de achterblijvenden. In dit verband rijst dan ook de vraag in hoeverre het verstandig is de financiële consequenties van de emigratiepolitiek niet te aanvaarden. Het gaat hier tenslotte om afwegen van verschillende belangen. In dit verband mag dan ook de vraag worden gesteld, of het niet beter is het deviezen-probleem in dit verband wat ruimer te zien, opdat de emigratiepolitiek, die vooral later van zijn voordelen zal doen blijken, worde bevorderd. Wij wezen er reeds ook bij andere onderwerpen op: zuinigheid is goed en zelfs dringend noodzakelijk, doch — nogmaals — men hoede zich voor een zuinigheid die de wijsheid bedriegt.

Meer propaganda

Op 17 September j.l. de dag, dat precies vier jaar geleden onze regering in Engeland de arbeiders van de Spoorwegen tot een algemeene staking oproep, werd te Amsterdam met enig ceremonieel een schip ontvangen met de eerste lading steenkolen aan boord die aan de Nederlandse Spoorwegen uit de Marshall-leveranties werden toegewezen. Bij deze gelegenheid werd door diverse belangrijke figuren uit ons economisch leven het woord gevoerd, terwijl de Nederlandse pers in de gelegenheid werd gesteld deze feestelijke intocht bij te wonen. Bij deze gelegenheid werden zoveel belangrijke dingen over de Marshall-hulp verteld, dat men het slechts kan betreuren, dat al deze belangrijke feiten eigenlijk nog zo weinig bij het grote publiek bekend zijn. Zo zeide o.m. de heer P. Schoonheim, directeur der Rotterdamse Kolen Centrale o.i. volkomen terecht, dat de betekenis van het Marshall-plan „de man in de straat” nog te weinig voor de geest staat. Hij kan niet genoeg de zegen beseffen, aldus spr., hoe deze hulp uit het land der vrije ondernemingsgeest het herstel van ons geplunderde land ten goede komt. Ook de heer H. H. Wemmers Jr., directeur van het Rijkskolenbureau, deed in dit verband zeer belangrijke mededelingen. Wij willen hierop thans niet uitvoerig ingaan. Wel moet ons echter van het hart, dat hier een belangrijke taak voor de regering is weggelegd. Ongetwijfeld zijn wij tegen een te strakke overheidsinmenging. Dit neemt evenwel niet weg, dat de overheid op het gebied van de voorlichting van ons volk een belangrijke taak kan hebben. Deze taak kan zij overigens ook met een gerust geweten aan onze vrije pers delegeren, mits zij de gegevens die haar omtrent het Marshall-plan ter beschikking staan niet onder zich houdt, doch integendeel van tijd tot tijd op bevattelijke wijze bekend maakt. Wij weten het, het hele probleem dat met de Marshall-hulp in verband staat, is niet eenvoudig. Doch hierin schuilt het gevaar, dat het overgrote deel van ons volk aan de ware betekenis van deze hulp voorbij gaat, hetgeen ten zeerste moet worden betreurd. Daarom legde de overheid van tijd tot tijd de kaarten open op tafel, opdat ons volk zich kan overtuigen op welke wijze wij door deze Amc. Kaanse steun uit het economische moeras worden getrokken. Aan een goede voorlichting bestaat in deze nog een grote behoefte.

Zonder bloedvergieten

Wij vermeldden de vorige week uit de rede van Marshall in de vergadering van de U.N.O. betreffende Indonesië: „Deze kwestie moet zonder nieuw bloedvergieten volgens de grote lijnen der „Renville”-overeenkomst geregeld worden”.

Wij publiceerden een bericht over twee verminderingen en een bericht van tien gesneuvelden. Deze week vonden wij in de courant het volgende bericht:

„De Regering maakt bekend, dat tot haar leedwezen in de afgelopen week de navolgende verliezen zijn gerapporteerd:

Kon. Landmacht:

Sergt. K. Bos,

Sold. J. H. Leyssen,

Sold. H. H. Linskens,

Korp. D. Tjakkes,

Korp. J. Bussink.

Kon. Ned. Ind. Leger:

Sold. 2e kl. Infie Samsodi.”

Zonder bloedvergieten, zei ik?

Breskens klaagt

In verband met het bovenstaande wijzen wij op de teleurstelling en verbittering die er in Breskens heerst omdat nu, op enkele weken na vier jaar na de bevrijding, vrijwel nog steeds niets is gedaan om de haven die tijdens de oorlog ernstig werd beschadigd, weer in een bruikbare toestand te brengen. De kaden aldaar zijn volkomen verzakt en in zulk een verwaarloosde toestand, dat sommige kranen er niet kunnen worden geplaatst omdat men voor doorzakken vreest. Het paalwerk is verrot en stukgeschoten, zodat de schippers vrezden dat hun schepen tegen de stenen beschotting stukstoten. Soms stroomt het zeewater meters ver over de kaden heen en bij springtij komt er vaak een halve meter water in sommige loodsen, hetgeen een grote schade betekent voor de aldaar opgeslagen goederen. De toestand is zo erg, dat er geen verzekeringsmaatschappij is die voor de hier opgeslagen goederen een assurantie wil afsluiten. Aldus ziet men, dat hier niet alleen de scheepvaart ernstig wordt gedupeerd, doch het economische leven in zijn geheel. M.a.w. de economische activiteit van Breskens wordt op deze wijze in ernstige mate geremd. Dit is niet alleen een regionaal, doch mede een nationaal nadeel. Het wordt waarlijk eens tijd, dat men zich in Den Haag bewust worde van de ernstige problemen, welke oplossing absoluut geen uitstel gedooft.

Zoetzure glimlach

Terwijl de mensheid de adem inhoudt in de spanning of weer een ramp, een oorlog, Europa zal teisteren, is de organisatie van de Verenigde Naties in de Franse hoofdstad bijeen. Hoewel het op zich zelf een gunstig iets is dat er nog een forum is voor de wereld-opinie, waarin getuigenis kan worden afgelegd van de opvattingen welke men in de verschillende landen over verschillende internationale vraagstukken heeft, en op welke voortreffelijke wijze heeft b.v. de minister van buitenlandse zaken van België de heer Spaak dat gedaan, toch heeft een nuchtere toeschouwer het gevoel, dat er slechts zeer weinig bereikt wordt, daar blijkbaar in de UNO de tegenstellingen te groot zijn. Bij herhaling wordt men geplaagd door gebeurtenissen, welke sterk doen denken aan de jaren waarin in het Volkenbonds-gebouw te Genève de tegenstellingen tussen de Duitsers en anderen steeds sterker werden. Blijkbaar is ook na deze tweede wereld-oorlog nog een groot gedeelte van de staten niet zover in zijn ontwikkeling gekomen, dat samenwerking en verdraagzaamheid op internationaal terrein grondslagen zijn van de politiek. Dit is treurig, maar waar. En het is beter dat men zich plaatst op de bodem van de nuchtere werkelijkheid dan dat men zich vastklemt aan op zichzelf schone idealen, welke niet verwezenlijkt kunnen worden. Het is beter dat men thans tracht door middel van regionale verdragen eerst in het klein tot samenwerking te komen voordat die grote algemeene samenwerking geprobeerd wordt. En daarom hebben wij dan ook niet kunnen nalaten te glimlachen over het feit, dat als een van de belangrijkste besluiten van de UNO-vergadering te Parijs medegedeeld werd, dat de UNO eigen postzegels gaat uitgeven. Het heeft ons even doen denken aan bepaalde kleine republieken die verder in het wereldspel niet veel betekenen maar die hun bestaan rekken door telkens nieuwe series postzegels op de markt te brengen. Het lijkt ons voor de UNO vrij triest als een dergelijke gedachte-associatie zich opdringt.

Vreemde methode

Onder het opschrift „Vreemde Methode” schreef het (socialistische) Haagsch Dagblad onder meer het volgende:

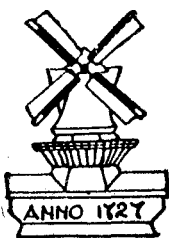
„Het schriftelijk antwoord van B. en W. op de mondelinge vragen van het gemeenteraadslid Dettmeijer inzake het gemeentelijk woningbeleid, onderscheidt zich niet alleen door de wijze, waarop het kernpunt van de in die vragen aangehaalde regerings-critiek wordt ontweken. Door het schriftelijk antwoorden op mondelinge vragen elimineert het college bovendien de door de Gemeenteraad aan de heer Dettmeijer toegestane interpellatie en ontwijkt aldus het daaraan verbonden debat.

Toen de heer Dettmeijer in de raadszitting van 2 Augustus j.l. zijn vragen aan B. en W. stelde en zo vriendelijk was om deze op schrift aan B. en W. te overhandigen, besloot de Raad, dat deze vragen in een volgende vergadering zouden worden behandeld. B. en W. zijn gebonden om de besluiten van de Raad uit te voeren en de burgemeester had als Raad's voorzitter op grond daarvan de heer Dettmeijer in de gelegenheid dienen te stellen om zijn vragen mondeling toe te lichten. Doch dit is niet gebeurd. In plaats daarvan zenden B. en W. volslagen in strijd met de in het Reglement van Orde vastgelegde procedure ten aanzien van mondelinge vragen, aan de raadsleden een schriftelijk antwoord, voordat de interpellant de gelegenheid heeft gehad, waarop hij volgens Reglement van Orde en raadsbesluit recht heeft.

Deze gang van zaken verbaast ons uitermate, wat kan het college hebben bewogen om te handelen in strijd met het Reglement van Orde en aldus de rechten van de Raad en van de raadsleden te verkorten? De voor de hand liggende conclusie is natuurlijk, dat de critiek van de Regering het college zwaar op de maag ligt en dat daarom een debat over dit punt liever wordt vermeden. Wij willen in dit stadium van de zaak liever een dergelijke conclusie achterwege laten, omdat zij zou inhouden dat B. en W. opzettelijk de rechten van de Raad hebben verkort.”

Wij hebben ditmaal eens een orgaan van andere zijde aan het woord gelaten om een beeld te geven hoezeer de bouw en woning-kwestie de gemoederen in Den Haag beroert en om te laten uitkomen, dat geleidelijk aan ook in andere kringen het besef schijnt door te dringen dat de aandacht waarmede onze Haagse gemeenteraadsleden deze zaak behandelen niet in gelijke mate gedeeld wordt door het college van B. en W. van de residentie. In een der vorige nummers van Vrijheid en Democratie schreven wij reeds, dat de woningbouw en de volkshuisvesting zaken zijn welke thans primair de belangstelling van de gemeenteraadsleden verdienen. Bij die gemeenteraden horen, naar onze mening, de colleges van B. en W. evenzeer opgenomen te zijn.

Abraham van Stolk & Zoonen N.V.

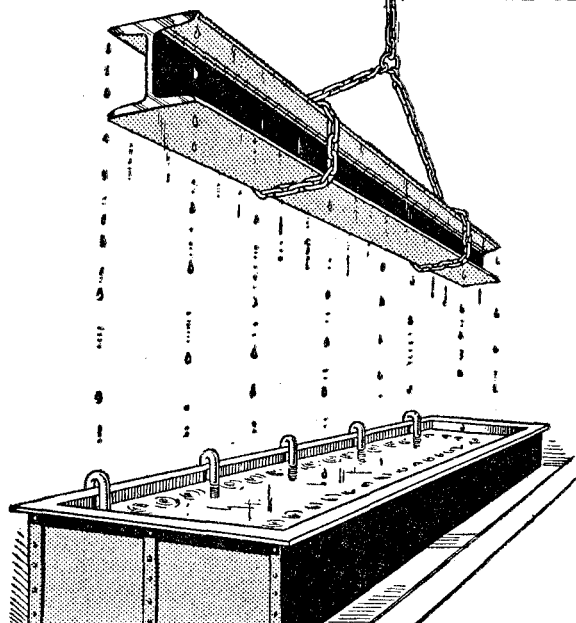
Houthandel

Schaverij - Zagerij

uren - Dennen - Oregon-Pine - Pitch-Pine - Heipalen

Rotterdam, Telef. 35400 - Postbus 1100

BEITSEN MET F

OSFORZUUR

Beitsen met fosforzuur,

een moderne methode in de strijd tegen ROEST, de erfvijand van ijzer.

Een MODERNE methode, maar ene, die haar doeltreffendheid en goedkoopte reeds overtuigend heeft bewezen.

Door veel overheidsinstellingen, rederijen en andere grote industrieën wordt het fosforzuur-beitsen al voorgeschreven voor nieuw constructie-werk op alle gebied: bruggen, schepen, tanks, enz.

Het fosforzuur verwijdert walshuid en roest en geeft een ideale ondergrond, waarop de verf zich kan hechten. Daardoor tevens grote besparing op onderhoudskosten.

Wij maken technisch fosforzuur in grote hoeveelheden en kunnen daardoor dit zuur, speciaal geprepareerd voor het beitsen, zeer goedkoop en in ieder gewenste hoeveelheid aanbieden. Wij lichten U gaarne in omtrent de bouw van de zeer eenvoudige beitsinstallatie en.....

Wij leeren U beitsen !!

Wij zenden U daartoe kosteloos onze deskundige, die niet weggaat, voordat Uw personeel geheel met het beitsen vertrouwd is.

● Op aanvraag zenden wij U onze brochure „IJZER EN ROEST”, waarin een beitsvoorschrift is opgenomen.

Albatros Superfosfaatfabrieken N.V.

voorheen N.V. Vereenigde Chemische Fabrieken

N.V. Amsterdamsche Superfosfaatfabriek

Hoofdkantoor: MALIEBAAN 81

UTRECHT

N E D E R L A N D S F A B R I K A A T

N.V. SCHEEPSWERVERN

„PIET HEIN”

BOLNES en PAPENDRECHT

DWARSELLINGEN

115 Meter

DROOGDOK

115 x 30 Meter

STAALCONSTRUCTIES

METALEN

RAMEN EN DEUREN

De Vries Robbé & Co.

GORINCHEM

Hotel Café Restaurant

Rotterdam Zuid „*Het Witte Baard*”

N.V. CORNs. SWARTTOUW'S STUWADOORS MAATSCHAPPIJ

Rotterdam

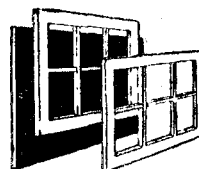
Lossen en laden van zeeschepen en alle verdere werkzaamheden.

Opslag van alle soorten goederen.

Het hoofdkantoor, Willemskade 21, verstrekt gaarne op aanvraag inlichtingen.

Bijkantoren te:

AMSTERDAM - ANTWERPEN - GENT.

RAMEN

IN TRILBETON

N.V. BETON- & PLATENFABRIEK

1/4 GEBRs. MYNLIFF

TELEFOON: 20559 - SLOETSTR. 6 - NYMEGEN

J. en K. SMIT's

SCHEEPSWERVERN EN
MACHINEFABRIEKEN

KINDERDIJK

N.V.

W. A. HOEK's

MACHINE- EN ZUURSTOFFABRIEK

Hoofdkantoor en Machinefabriek

te Schiedam.

Compressors voor alle gassen en iederen druk.

Installaties voor de bereiding van zuurstof, stikstof, enz.

Dwaalbegrippen over Republiek-in-ontbinding.

Een lokkend en verderfelijk pad

Wanneer wij vooropstellen, dat de Indische situatie voor Indië's toekomst uiterst gevaarlijk en voor Nederland uitermate bedenkelijk is geworden, kunnen wij wederom in de ontwikkeling dier situatie de hoofdzaken registreren. Ten eerste: men is voortgegaan met de voorbereiding van de Federale Interim-Regering; daarin wordt een plaats opgehouden voor de Republiek. Ten tweede: men werkt tevens al aan het volgende stadium, zijnde de instelling der werkelijke Federale Regering van de Verenigde Staten van Indonesië en in verband daarmee pleegt men met velerlei figuren overleg over de Unie, welke die V.S. van Indonesië met Nederland moet verbinden. Ten derde: ondanks de bezetting van Madioen verergert de chaos in de Republiek; slechts met de grootste moeite kan de regering-Hatta-Soekarno in enkele delen van die Republiek een schijn van gezag doen gelden. En ten vierde: nochtans zal met deze Republiek eerlang opnieuw, met hernieuwd intermediair van de Commissie voor Goede Diensten, het overleg geopend worden.....

Wij zullen over deze zeer ernstige ontwikkeling kort zijn.

Het kortst over de Federale Interim-Regering, die nu op korte termijn moet worden ingesteld. Bij het overleg met de leidende figuren der federale gebieden, die weken lang in het Palace Hotel te Scheveningen logeerden, is allereerst gebleken hoe sterk de belangen, de inzichten en de wensen van de leiders dier deelstaten uiteenlopen. Het bleek ten slotte nodig een splitsplinternieuw ontwerp te maken. De eigenlijke vorming van die Federale Interim-Regering zal in Indië geschieden en dat zal nog vele voeten in de aarde hebben. Want ook over die vorming, zowel als over alle voorbereidende besprekingen, hangt zwaar en zwart de schaduw van de Republiek.

Men kan als harde les van al dit overleg de ervaring noteren: dat noch omtrent de vorming ener definitieve Federale Regering, noch omtrent strekking en inhoud van de Unie enig redelijk, tastbaar en duurzaam resultaat bereikbaar blijkt, zonder dat tevoren de beslissing omtrent de Republiek is gevallen.

Daar wacht dus alles op.

Aangezien dus wederom de gehele verdere Indische ontwikkeling gestagneerd wordt door „Djocja“, is het noodzakelijk deze positie-Djocja scherp te stellen.

De toestand in de Republiek is volkomen chaotisch. T.R.I.-troepen hebben Madioen bezet, maar Moeso en de zijnen vertoeven elders. Er zijn communistische opstanden in Kediri, in het Magelangse, in en om Tjepoe. In sommige plaatsen arresteert men communisten; in andere lopen zij vrijelijk rond. De leidende figuren zijn vrijwel allen op vrije voeten. Negen vakbonden uit het Sobsi verzaakten het communisme; de drie-en-twintig andere bleven er trouw aan. De Partai Socialis van Sjarifoedin blijft communistisch. De Pesindo spatte uiteen. Op Sumatra doen zich zowel in Tapanoei als in Djambi en het Asahanse wilde opstandbewegingen voor. Daarbij grijpen natuurlijk de corruptie, de plundersingen, de afpersing en de bandeloosheid steeds verder om zich heen. En de veertig miljoen Javanen en Sumatranen, die het ongeluk hebben op Republikeins gebied te wonen, zijn tegen dit alles weerloos. Niets beschermt hen. Niets beschut deze miljoenen eenvoudige Indonesiërs. Niets verzekert hen het enige, wat zij vragen. O, zij vragen niet veel. Slechts enige veiligheid van lijf en goed, enige zekerheid van recht en enige kans op een bescheiden welvaart. Maar zij vragen dat nochtans vergeefs. Voor hen allen, voor die tientallen miljoenen Indonesiërs, bestaat alleen de angst. Alleen de schuwe, bange vrees. Alleen de terreur van roverbenden, van plundersaars en communisten.

De Republiek verkeert in staat van ontbinding.

Nu zou men dit ontbindingsproces kunnen localiseren. De Nederlandse troepen zorgen, dat het niet overslaat naar de gebieden, die door ons beschermd worden. En dan zou het mogelijk zijn, dat uit deze baaierd van strijd en haat eenmaal de goedwillende, de redelijke en de constructieve elementen — die natuurlijk in de Republiek evenzo aanwezig zijn als overal elders — te voorschijn komen. Wat door de „radicalisering“ door het „Volksfront“ en door alle andere Moskouse procédés in de Republiek op de achtergrond is gedrongen, zou dan bereikbaar worden.

Maar het lijkt er op, of wij hier niet op kunnen wachten. Het lijkt er op, of wij — letterlijk noodgedwongen — maar weer dadelijk zullen gaan onderhandelen. Met de hernieuwde „hulp“ van de Commissie van Goede Diensten. En met de regering-Hatta-Soekarno als gesprekspartner.

De diepere oorzaak van dit „letterlijk noodgedwongen“ blijve voorhands onbesproken. Vast staat, dat de republikeinse comédie in den vreemde geenszins doorzien is. En de mening, dat als die „stijfkoppige Hollanders“ nu maar zorgden snel met die Republiek tot zaken te komen, Djocja het „anti-communistisch bolwerk in Oost-Azië zou gaan versterken, blijkt in den vreemde opgeld te doen zelfs in kringen, die beter geïnformeerd behoorden te zijn.

Men kan natuurlijk met de regering-Hatta-Soekarno gaan onderhandelen. Men weet dan tevoren, dat de wederpartij niets zal nakomen, van wat zij zal beloven. En dat zij het ook niet zou kunnen, gesteld al dat zij het wilde..... Zij zal het niet kunnen, omdat zij over grote delen van de Republiek geen werkelijk gezag uitoefent; en omdat zij de politieke macht van het „Volksfront“ niet heeft gebroken; en omdat zij haar eigen veelsoortige militaire formaties niet de baas is. En zij zal het niet willen, omdat haar leidende figuren zich hebben vastgebeten in aspiraties, welke niet eindigen dan bij die verre, rode horizon van één door Djocja centraal bestuurd Indonesië-zonder-Nederlanders, zonder Unie en zonder deelstaten.

Het bleek vooralsnog niet mogelijk bepaalde gezaghebbende buitenlandse kringen hiervan te overtuigen. Zij volharden in dat wanbegrip over die starre Hollan-

ders en dat bolwerk-tegen-Moskou: Djocja..

Men zou deze kringen aanschouwelijk onderricht moeten geven. Het materiaal ligt voor de hand. Men zou het kunnen noemen: de les van Burma.

In Burma namelijk hebben de Engelsen nóg meer gedaan, dan die gezaghebbende kringen van ons verlangen. De Burmezen vroegen volstrekte onafhankelijkheid. Goed, zeiden de Engelsen. De Burmezen wilden geen Dominion worden en geen Unie-lid en zij wilden geen enkele band met het Britse Rijk. Goed, zeiden de Engelsen. De Burmezen wensten niets dan een verdrag-tussen-gelijkwaardige-naties. Goed, zeiden de Engelsen. En natuurlijk moesten alle Engelse ambtenaren, en alle Engelse politie, en alle Engelse militairen uit Burma verdwijnen. Goed, zeiden de Engelsen....

Waarop de Burmezen, van banden en bindingen volkomen bevrijd, vrolijk aan het regeren sloegen. Zij vormden een links-socialistische regering, met vele fraai-versierde ministers en met een fraai program.

Toen voltrok zich snel en hard het onafwendbaar lot. Toen sloegen overal de vlammen uit. Toen joegen overal de branden en de opstanden over het reeds zo zwaar getroffen land van tempels en pagodes en van de weg naar Mandalay. En op dit eigen ogenblik zijn er in Burma drie fel-vechtende groepen. Die links-socialistische regering heeft, behalve haar fraai program, alleen nog maar Rangoon over en enig gebied er dicht omheen. Het land zelf is een slagveld voor drie partijen — die regering-Rangoon, de verenigde bergstammen en de communisten. Er is noch recht, noch veiligheid, noch vrede. Er is geen verkeer, geen productie en geen export. Alleen een felle, genadeloze burgeroorlog, ontkend door de communisten.

Ziedaar een harde les.

Dat gebeurt, indien men het procédé van abandonneren volgt. Dat gebeurt, wanneer men alle eisen inwilligt. Wie boven de moeilijke weg van een harmonische groei naar samenwerking het gemakkelijke pad der prijsgeve bewandelt die is, hoezeer onwillig, een wegbereider voor het Oosters communisme.

Er zal van Nederlandse zijde in de komende weken veel beleid en zeer veel zelfbeheersing nodig zijn, wil men voorkomen dat wij op dat lokkende, gemakkelijke en verderfelijke pad verdwalen.

d. K.

Detailhandel krijgt het zwaar

Nu de goederenvoorziening toeneemt en zelfs in versterkte mate door de werking van het Marshall-plan, komt de detailhandel te staan voor problemen, die hij de laatste acht jaren niet meer gekend heeft. De invloed daarvan is reeds duidelijk merkbaar. De zware fiscale heffingen en de geldsanering hebben 'n groot deel van de geldmiddelen, die aan het eind van de oorlog aanwezig waren, opgeëist en dat wel juist op het ogenblik dat de bevoorrading ruimer geworden is. De prijzen zijn thans aanzienlijk hoger dan voor de oorlog, terwijl bovendien het assortiment voortdurend kan en moet worden uitgebreid.

Een en ander eist, aldus zeide de directeur voor de Middenstand van het ministerie van Economische Zaken, dr. W. L. Groeneveld Meyer, 'n een rede op de tentoonstelling Groningen 1948, een belangrijke kapitaalsinvestatie, die veelal door de ontoereikende handelsmarges niet door interne financiering gevonden kan worden. Hierdoor hebben de middenstandsbedrijven een veel grotere behoefte gekregen aan bankcredieten. Deze grote voorraden stellen ook weer hogere eisen aan de bekwaamheid van de ondernemers in het bijzonder t.a.v. de inkoop, de verkoop en de financiering.

De tijd, dat het publiek alles kocht tegen elke prijs is reeds voorbij, hetgeen wel gebleken is uit het betrekkelijk geringe resultaat van de laatste textieluitverkoop. Reeds wordt het zakendoen in verschillende branches, die enkele jaren geleden nog gouden tijden beleefden, met den dag moeilijker. Symptomen hiervan zijn reeds zichtbaar, zo gaat in de kunsthandel en in de postzegelbranche heel weinig meer om. Spr. zeide onlangs te hebben vernomen, dat een der oudste meubileringsbedrijven, die enige generaties lang Amsterdamse patriciërswooning heeft ingericht, binnenkort haar deuren zal gaan sluiten.

In de maand na de opheffing van de distributie liepen de omzetten in de middenstandsschoenwinkels met bijna 30 procent terug, de omzet was toen ongeveer even hoog als in dezelfde maand van het vorige jaar.

(Trouw)

„Meneer den Hollander“ antwoordt

Zeer Geachte Redactie,

In Uw nummer van 24 September j.l. publiceerde U een open brief aan de President der N.V. Nederlandse Spoorwegen onder de titel: „Meneer den Hollander.....“

Wij hebben de punten één tot en met zes ernstig onderzocht. De resultaten treft U in bijgaand rapport aan.

1. Het invoeren van het driedaags retourtje zou op de allerdrukste dagen het vervoer stimuleren. Dus juist op de dagen, waarop de N. S. al hun, nog steeds schaarse, materieel moeten gebruiken om aan de vraag naar vervoer te kunnen voldoen.

2. Het invoeren van afzonderlijke afdelingen:

a) verboden voor kinderen;

b) uitsluitend voor hulpbehoevenden, is onmogelijk. De hulpbehoevenden gaan niet langs een drukke trein lopen om hun coupé's op te zoeken. Ook voor ouders met kinderen, die gedwongen zouden worden om in het gedrang afdelingen te zoeken, die niet verboden zijn voor kinderen, zou de toestand onhoudbaar worden. Treedt een hulpbehoevende reiziger een coupé binnen, dan zullen er altijd wel reizigers zijn, die gedreven door hun gevoel voor fatsoen opstaan om hun zitplaats beschik-

baar te stellen.

3. Voor bagage is wel een maximum voorgeschreven. De mogelijkheid om bagage onder eigen toezicht te houden wordt — zoals ons herhaaldelijk is gebleken —, zeer op prijs gesteld. De dienst, die de N. S. hierdoor aan de reizigers bewijzen kan noch worden ingetrokken noch worden beperkt. Excessen zullen zoveel mogelijk worden tegengegaan.

4. N. S. trachten een streng toezicht uit te oefenen op trein vernieuwers. Over het algemeen zijn de daders van vernielingen echter slecht te achterhalen.

5. In de oorlog werden vele asbakjes ontvreemd. Voor zover aanwezig zijn ze weer aangebracht, doch nog steeds verdwijnen de asbakjes. De materiaalschaarste verhindert de N. S. om voldoende asbakjes te laten vervaardigen.

6. Het meenemen van honden in de reizigers-afdelingen was na de oorlog tijdelijk verboden. De vele klachten noopten de N. S. het meenemen in de coupé's weer toe te staan.

Honden mogen echter niet op banken komen. In de tweede klasse worden alleen schoothonden toegelaten.

De Secretaris N.S.
HAERSOLTE.

Uitgestotenen zijn niet gewenst

Her-inschakeling heeft haar problemen

Wij willen het in dit artikel niet hebben over de extreme gevallen, sadisten, moordenaars, verraders onder de politieke delinquenten. Hierover handelde ons vorige artikel. (Zie „Vrijheid en Democratie” van 10 September j.l.) Thans gaat het om die grote middenstof, om al die kleine N.S.B.-ertjes, die feitelijk niets anders op hun kerfstok hebben dan dat zij lid van de „beweging” zijn geweest. Voorop zij gesteld, dat wij op het standpunt staan, dat zij aan al het gruwelijke dat ons volk is aangedaan, medeschuldig zijn en dat wat hieronder volgt, niet inhoudt dat wij iets vergoelijken. Maar... zij hebben hun straf gehad en dit zij ons genoeg. Doch hiermede komt tevens een ander vraagstuk van grote importantie aan de orde. Deze grote groep van ex-gedetineerden toch vormt juist het grote probleem. De uitwassen kan men uit de samenleving bannen, desnoods voorgoed, maar de massa van de voormalige politieke delinquenten komt thans weer in het vrije maatschappelijke leven terug en vraagt om opgenomen te worden.

Zeker, er zijn, vooral in het begin, stemmen opgegaan die een radicaal standpunt innamen en zeiden, dat deze mensen voorgoed uit onze samenleving gebannen moesten worden. Emigratie werd als de oplossing aangewezen. Maar deze zou nimmer op zo grote schaal en in zo korte tijd als hier nodig was, mogelijk zijn geweest.

Men heeft een begin gemaakt met de uitzending naar Nieuw Guinea, doch meer dan een bescheiden proefneming kon dit nog niet zijn. Men had de keuze, of de politieke delinquenten voor zeer lange tijd op te sluiten, totdat uitzending op grote schaal wel mogelijk was geworden, of hen weer in de volkshuishouding op te nemen. In het eerste geval zou de toch al geschokte rechtszekerheid in ons land, zeker nog meer te lijden hebben gehad. De praktijk zelf liet feitelijk slechts de laatste mogelijkheid toe. En zo keren, na de gratie in versneld tempo, de politieke delinquenten in de maatschappij terug!

Koningin Juliana heeft er terecht in haar aanvaardingsrede nogmaals op gewezen, dat wij hen hebben op te nemen!

O.I. is er veel aan gelegen, dat de reclassering van deze mensen zo goed mogelijk slaagt. Immers, het is niet wenselijk, dat er in onze samenleving een kaste van uitgestotenen wordt gekweekt, paria's die er slechts op wachten in troebel water te vissen.

* * *

Mochten de criminele politieke delinquenten al door een decadente aanleg en geestesstoornissen tot hun vreselijke daden zijn gekomen, de hier behandelde groep van „kleintjes” is zeker geestelijk gezond, doch door materiële belangen gedreven bij de N.S.B. terechtgekomen.

Toch schuilen onder hen wel debielen en half debielen en het is de grote fout van de bijzondere rechtspleging, dat deze mensen onder precies dezelfde voorwaarden en omstandigheden weer op onze samenleving worden losgelaten. Maar hen laten wij hier verder buiten beschouwing.

Het is zeer juist, wanneer Prof. Dr. P. J. Bouman in zijn voorwoord tot de rede van Dr. A. L. C. Palies over „De Politieke Delinquent” zegt, „dat de dossiers van de P.R.A. feitelijk voor iedere beklagde de nodige sociale gegevens moeten bevatten”. Helaas is dit zeer zeker niet gebeurd. Wij weten evenwel dat de sociale factor in zeer veel doorsnee gevallen de doorslaggevend is geweest.

In de dertiger jaren zijn grote groepen van onze bevolking economisch in het nauw gedreven. Crises waarden over de wereld en ook ons land werd daarin meegezogen. Kleine boeren, middenstanders, intellectuelen en arbeiders werden uit het productieproces gestoten of verdienden het zout in de pap niet meer. In deze tijd groeide de wanhoop in de harten en ontstond er een agressieve stemming die zich goed thuisvoelde bij de radicale toon die de N.S.B. aansloeg.

* * *

De scheiding tussen werkenden en werkelozen werd steeds dieper, er was een wig gedreven in ons nationale volksbestaan waardoor tenslotte van een sterke verbondenheid geen sprake meer kon zijn. De arbeid is een machtig bindmiddel, doch wanneer dit vervalt en de ar-

beid gebezigd wordt als een middel in de strijd van zekere groepen tegen elkaar, gaat de onderlinge waardering teloor en ontstaat er een strijd van allen tegen allen. Hierdoor ook sloegen velen in ons volk van hun geestelijke en religieuze bindingen los en vielen ten prooi aan de elk wat wils belovende demagogen van de N. S. B.

Herbert Agar zegt in zijn: „Keerpunt der Tijden”, dat de grote fout van het Westen hierin school, dat de economische vooruitgang als einddoel werd gezien en niet als middel tot een maatschappelijke wijsbegeerte. Daarom gaven velen, beroofd van hun materiële en geestelijke zekerheden en

dorstend naar een mogelijkheid de leegte te vullen, zich teleurgesteld en van wanhoop vervuld over aan de revolutie, die tegen alles gericht was wat zij zo lang met alle geweld hadden willen geloven. Deze velen nu vormen thans het probleem van de politieke delinquentie. Wij zeiden reeds, dat naarmate de reclassering van deze groep van onze bevolking slaagt, de kans dat wij binnen onze grenzen een nieuwe vijfde colonne zullen vormen, kleiner of groter zal zijn.

* * *

Wij moeten ons beperken en willen alleen nog bespreken wat o.i. de herinschakeling van deze mensen thans nog het meest belemmert.

Wat vinden zij na hun lange afwezigheid terug? Vaak is hun gezinsleven volkomen ontwricht of voorgoed vernietigd. Deze last komt niet alleen op hun schouders te rusten, doch op onze gehele samenleving in zoverre het de aftakeling van het zedelijke peil van ons volk vergroot.

In zeer vele gevallen is hun huis bezet, hun inboedel in beslag genomen of gestolen en moeten zij totaal opnieuw beginnen. Dit nu vormt na een langdurige internering wel een zwa-

Het gaat om de personen

(Ingezonden.)

In klare taal wijst C. A. v. d. Haar in een artikel opgenomen in *Vrijheid en Democratie* van 3 September j.l. op het ontbrekende lid in de reeks onzer politiek-vrijzinnige organisaties: wij missen nog een jongerengroep. Inderdaad. En de heer K. voegt er enige activerende woorden aan toe, daarbij personen uit de lezerskring aansporend, hun kijk te geven.

Wij, politiek-vrijzinnigen, erkennen de verscheidenheid in het Nederlandse volk en voelen toespitsing ervan als schadelijk voor onze gemeenschap. Derhalve houden wij ons vol overtuiging verre van de christelijke zangvereniging, de katholieke geitenfokkerij, de socialistische studentenclubs, in het algemeen die organisaties, die hoewel een algemeen maatschappelijk doel nastrevend, toch sectoriaal georganiseerd worden. Wij willen de samenwerking bevorderen van de zo verschillend gerichte Nederlanders en voelen voor de onverdeelde openbare school, de neutrale sportclub, en zo mogelijk, een niet-partijpolitieke vakbond. In het bijzonder moet de jeugd het gif van de splijtzwam bespaard worden. Het mag nooit op onze weg liggen een politiek-vrijzinnige roeivereniging of studenten „gezelligheids”vereniging te stichten. Aan de andere kant is het wel de taak van een politieke organisatie als de onze, de politiek-vrijzinnige gedachten uit te dragen. Onze ideeën van liberale democratie en sociale economische politiek zijn begrijpelijk voor denkende jongeren, mits zij bereid zijn zich hiervoor open te stellen. Daar wij geen groep zijn, die beslotenheid behoeven, maar juist een grote, brede aanhang moeten zien te verwerven, is de verlening van ruchtbaarheid aan onze partij klemmende noodzaak. Zulks te meer, daar in het algemeen de extreme, onhumane stromingen aan de ziel der Nederlandse jeugd reeds veel schade hebben toegebracht.

Onze jongerengroepen, die zich dus te richten hebben tot de jongeren, die politiek bewust beginnen te worden, zullen eensdeels een zuiver voorlichtende taak moeten hebben. Daarnaast, maar daaraan ondergeschikt, zal steeds nog uitge-

zien moeten worden naar andere middelen tot aantrekking en onderhouding dezer jongeren. Want elke bijeenkomst moet, wil zij geen mislukking worden, voldoen aan de behoefte van afwisseling. Niemand, en zeker geen jongere, wil, na overdag gewerkt of gestudeerd te hebben, de gehele avond enkel luisteren naar staatkundige uiteenzettingen, maar ieder heeft daarnaast behoefte aan ontspanning op ander terrein.

Nimmer mogen de jongerengroepen uitgroeien tot een organisatie, die zelf politiek richting gaat bepalen. Wie zich hiermee actief wil inlaten, behoort uit de jongerengroep te stappen en in de partij zijn plaats in te nemen.

Publiciteit is een kostbare zaak, een zuivere voorlichting vereist tevens ruime bekendheid met de partijgenoten, die die voorlichting kunnen geven. Deze twee eisen maken de jongerengroepen direct afhankelijk van ouderen. Wellicht is de organisatie voor en door de jongeren, het best in te richten als een onderafdeling van de plaatselijke afdeling, waarbij deze, samen met het bestuur der plaatselijke jongerenafdeling een Raad van Bijstand tracht samen te stellen, bestaande uit geestverwanten, die de jongeren met raad en daad kunnen en willen helpen.

* * *

En ieder moet tot de jongerengroep kunnen toetreden, ongeacht het politiek milieu zijner ouders. Om de insluiting van een on-vrijzinnige geest te verhinderen moet gezorgd worden, dat voorzitter en secretaris der jongerengroepen hetzij zelf lid der partij zijn, of uit een geestverwante sfeer afkomstig zijn.

Een eventueel Hoofdbestuur der jongerengroepen zal zijn taak moeten zien in oprichting en activering der plaatselijke jongerenafdelingen. Het zal vooral moeten zijn de raadsman der afdelingen; en daarnaast zal het alles moeten doen, wat centraal beter georganiseerd kan worden dan plaatselijk. Ik denk hierbij aan de uitgifte van brochures, gedrukte lezingen en wat dies meer zij.

De oprichting van dit alles is in beginsel bereikbaar. Het gaat er echter om de personen te vinden, die de lust hebben deze taak op zich te ne-

re bijkomende straf. En hierover heerst onder deze categorie de grootste verbittering. Zeker, ook het ontzetten uit de kiesrechten weegt voor menigeen zwaar, doch dat men hen vaak letterlijk heeft uitgekleed, vormt wel hun voornaamste grief. Dit is ook wel de voornaamste oorzaak dat velen blijven mokken, zich isoleren en het liefst mededelinquenten opzoeken, immers onder dezelfde omstandigheden verkerende, om met elkaar het hen aangedane vermeende onrecht te bespreken.

De hele materiële factor speelt bij de reclassering van deze mensen een gewichtige rol en door de wijze waarop de regering deze zaak heeft aangepakt, wordt deze ernstig vertraagd.

Zeker, zij kunnen schadevergoeding krijgen, doch de voorschriften zijn zodanig dat een grote categorie er buiten valt. Verder werken de betreffende instanties langzaam of openlijk tegen, terwijl de tot nu toe verstrekte voorschotten te klein zijn om in vele gevallen effectieve uitkomst te bieden. St. Bureauclaus is nu eenmaal niet voortvarend. Het is dan ook werkelijk de vraag of het wel in het belang van onze samenleving is geweest, de „kleine” N.S.B.ers op deze wijze te behandelen. Het raakt tijd dat deze kwestie ernstig bekeken wordt. Een zo grote groep onrecht en gedeclasseerden kan op de duur alleen onheil stichten en dat is er in onze huidige wereld waarlijk al genoeg.

W. VADER Jr.

men, en dit kundig doen. Ik heb het stellige vertrouwen, dat de reeds in enkele afdelingen bestaande jongerenorganisaties en degenen die vroeger in de B.J.L. of de V.D.O. actief waren, alsmede talloze anderen bereid zijn, hiervoor de handen in een te slaan en het gestelde doel ook zouden kunnen bereiken.

Rotterdam, E. NORDLOHNE, ec.dr.s.

LIJDEN IN STILTE

De mensen, die het meest in stilte lijden onder de rustige en vreedzame revolutie, die zich thans in Engeland voltrekt, behoren tot de middenklasse. Terwijl de arbeidersklasse hogere lonen ontvangt, en de hoogste kringen, ofschoon de fiscus veel aftapt, nog welgesteld zijn, zijn de inkomens van de middenklasse hetzelfde gebleven. Het leven is daarentegen veel duurder geworden. Deze „middle classed” doen hun best om op dezelfde voet te blijven leven. Zij sturen hun kinderen nog naar onderwijsinstellingen, waar zij schoolgeld moeten betalen en dragen tevens hun steentje bij tot het nationale fonds voor kosteloos onderwijs. Met hen werd totaal geen rekening gehouden, terwijl zij bovendien nog beledigingen moesten slikken van de Labour-Regering, die zij in het zadel hielpen. De Londense Gemeenteraad heeft nu bekend gemaakt, dat er thans gemeentewoningen voor de middenklasse zullen worden gebouwd. In het verleden werden dergelijke woningen slechts aan mensen met kleine inkomens verhuurd. De nieuwe huizen zullen beschikken over vier slaapkamers, centrale verwarming en een garage. Of hier politieke opzet achter zit, valt nog niet te zeggen. De middenklasse is in elk geval blij, dat er eindelijk notitie van haar wordt genomen.

(Ralph McCarthy
in de Haagsche Post)

Je moet er maar tegen kunnen!

„Teugeswoordig komp het van alle kante“

door Amy Groskamp-ten Have

„Mevrouw“ — zei het oude vrouwtje dat in 't tramhuisje naast me zat, „teugeswoordig komp het van alle kante op je an — je moet er maar tege kenne...“

Dat woord bleef de ganse dag in me na zingen...

„Je moet er maar tegen kunnen...“ dat zei ik toen de radio zijn dagelijkse portie onheilzware dreiging mijn kamer binnenzond en toen de post een vervelende brief bracht — en toen door afzeggen van de schaarse hulp mij een dubbele portie werk toeviel.

Op de avond van diezelfde dag las ik in een tijdschrift een ietwat langademig doch eerlijk bedoeld pleidooi voor *Berusting in het Onvermijdelijke*. *Berusting in het onvermijdelijke* lijkt me een benijdenswaardige geestesgesteldheid, moedige berusting siert de mens en is schier onontbeerlijk gezien de vele grote en kleine rampen, bittere teleurstellingen en ontgoochelingen die ons deel zijn.

Maar — hoe deze veelbegeerde berusting deelachtig te worden? Hoe kweekt men deze schone eigenschap aan in het eigen zondig hart, dat opstandig is en rebels en waarin van de zoete zegeningen der berusting al bijster weinig te bespeuren valt?

Berusten is het blijmoedige aanvaarden van teleurstellingen en rampen en wil men de eigen capaciteit te deze opzichte beproeven, dan dienen er eerst enige grote of kleine rampen voorhanden te zijn waarop wij onze krachten kunnen beproeven.

En zoek nu maar eens naar een keurig klein rampje als je er op slag eentje nodig hebt — Dan valt er in geen velden of wegen iets te bespeuren, dat ons de gelegenheid verschaft onze krachten te meten.

Dan rent de loodgieter spoorwegs naar je toe als je hem nodig hebt. — dan is het weer zonnig — dan komen de kinderen aan tafel met schone handen, dan trek je een prijs of je vindt een verloren gewaand voorwerp terug en de werkster biedt aan een uurtje langer te blijven om kousen te stoppen!

In berusting zijn vele soorten en nuances voorradig, precies als in dameskousen. Voor en aleer ons hierop toe te leggen besloten we een prettig soort uit te zoeken.

Kort na het opvatten van dit lofzeggend voornemen kwamen wij in contact met de *Berusting in persoon*: een niet meer jonge vrouw die zich om dringende financiële redenen sterk had moeten bekrimpen, schreef: „kom me eens opzoeken, ik zit zo alleen.“

Onmiddellijk togen wij derwaarts en vonden... een vrouw-die-berusttemet-eenzucht.

Zij zuchtte niet werkelijk — zij klaagde ook niet — zij aanvaardde, maar het was of zij ieder woord dat zij sprak met een zucht onderstreepte. Er ging een geweldige depressie van haar uit.

Toen wij eindelijk weer op straat stonden, slaakten wij een hartgrondige zucht van verlichting.

Naar huis trammende, kwamen wij tot de slotsom, dat een opstandige vrolijke ziel voor anderen toch genietbaarder is dan iemand met deze soort berusting...

Deze soort berusting, halt —! daar zit 'm de kneep —! Deze soort deugt niet! Dit was de verkeerde soort.

En toen zijn wij in de dagen die volgden ons ijverig gaan bezighouden met het speuren naar berusting in onze onmiddellijke omgeving (omdat het zich bezighouden met de berusting van anderen zoveel gemakkelijker is dan het aankweken hiervan in het eigen hart!)

Naastiglijk zoekend ontdekten wij heel wat berusting — vaak ook daar waar wij het geenszins zouden hebben verwacht, maar... er was heel veel van de zucht-soort bij!

En we hebben ook nog een ander soort ontdekt: de soort die onmerkbaar is afgeleden van berusting naar onverschilligheid. Dat is de het-kan-me-niks-meer-schelen-categorie.

Dat is een heel gevaarlijke categorie, want zij is besmettelijk —! Zij begint bij het onvermijdelijke — dat wat je maar over je moet laten komen, omdat je er toch niet tegenop kunt — en zij eindigt bij... een verwaarloosd uiterlijk, slechte manieren en een prikkelbare stemming.

Dit is helemaal niet zo-maar-een-grapje, het is een angstaanjagende werkelijkheid waartegen wij vrouwen eensgezind stelling moeten ne-

men met inzet van onze beste krachten.

Het zijn de slachtofferachtigen en de onverschilligen die als voortwoekerende splijtzwammen het hechte gebouw van onze volkskracht ondermijnen.

Het huisgezin is de grondslag van de staat. Als er geen huisgezinnen waren — dan bestond er helemaal geen staat en dan viel er niets te regeren —! Wij huismoeders met onze gezinnen zijn dus voorwaarde sine qua non voor het bestaan van de staat. En omdat wij een zo onontbeerlijk onderdeel vormen, daarom rust op ons de plicht ons aandeel te leveren aan die staat, die door en voor ons bestaat.

Dat aandeel bestaat voor een groot gedeelte in de wijze waarop wij reageren op onvermijdelijke toestanden en maatregelen.

Wij vrouwen drukken de stempel op ons gezin: het is de geest van de vrouw, die op den duur overheerst in het gezin.

De geest van het gezin is de geest van de staat als totaal-eenheid en daarom is het zo belangrijk, dat wij er nauwlettend voor waken, dat onze geest niet tot een ontbindende en ontwrichtende factor worde. En dat gebeurt zo gemakkelijk —!

Niet iedereen is sterk en moedig en flink — niet iedereen heeft een optimistische inslag in zijn karakter — en voor hen die de sterkende schragende kracht van het geloof missen, is het wel uitzonderlijk moeilijk te leren berusten in veel dat onbegrijpelijk duister en onrechtvaardig lijkt.

Je moet er maar tegen kunnen...

In de laatste wereldoorlog hebben de vrouwen bewezen dat zij geenszins het zwakke geslacht zijn. Heldendaden zijn er verricht door vrouwen. Wederom vragen de omstandigheden heldendaden van ons vrouwen: heldendaden van zelfbeheersing, van blijmoedig aanvaarden en vechten tegen angst en depressie en tegen die gevaarlijke onverschilligheid, die voortvreet als een kanker... heldendaden van opoffering, opdat het gezin niettegenstaande duizend en één moeilijkheden van allerlei aard toch voor man en kinderen het warme zonnige vertrouwde toevluchtsoord zij, waar zij opnieuw gesterkt, gelaafd en bemoedigd de kracht putten voor elke volgende dag.

Ik heb een kleine arbeidersvrouw gekend.

Ik heb haar gekend in dagen van angst en nood en ik heb haar gekend in dagen van betrekkelijke voorspoed en altijd was zij de sturende, moedige kracht, die de gezinsleden drijvende hield als zij dreigden onder te gaan in moedeloosheid en verzet.

Vaak was haar humor ruw en zij kon ongenadig de waarheid zeggen, maar die kleine verweerde afge- werkte handen waren altijd bezig voor de anderen. Wat die vrouw van

een paar afgedankte lappen, vijf knopen en een oude das in mekaar wist te pruutsen — daar stond je met open mond naar te kijken. Toen er pas weer kleren waren, zou zij een mantel gaan kopen. Ik had haar nooit anders gezien dan in een vermaakte mannenjas. Het verheugde mij, dat zij nu eindelijk ook eens iets nieuws zou hebben tot... ik haar op een Woensdagmiddag tegenkom met haar twee dochtertjes, die elk een groot pak torsen. Alle twee een nieuwe wintermantel met een bijbehorende baret —! Het hele gezinnetje straalde, want er zijn nog gezinnen waar iets nieuws kopen een kostelijk feest is. Natuurlijk moest ik mee de nieuwe aankopen bewonderen. De kinderen waren door het dollen heen.

„Enne... hoe doe je nu met jouw mantel?“ vroeg ik toen zij me uitliet.

„O...e... daar wacht ik nog maar een poosje mee!“ klomk het opgewekt.

Geen spijtigheid — geen humeurigheid — nooit een klacht of een blijk van opstandige ontevredenheid. Bij deze vrouw was ook in de moeilijkste tijden steeds nog een

kleine versnapering voor de kinderen, een sigaar voor de man, een extraatje voor de Zondag. Deze vrouw kon toevoren niet alken met het karig huishoudgeld, maar ook met haar zonnige ferme blijmoedigheid, de blijmoedigheid waarmee zij wist te dragen — en afstand te doen — en anderen op te heffen. Zulke vrouwen vormen de ruggegraat van de natie. Wat er ook kome... zij kunnen er tegen —!

En wij —? kunnen wij er ook tegen? Kunnen wij ook moedig dragen en blijmoedig verdragen?

Of zeggen we op een akelige nare slappe lamelendige manier: „och ja... als dat nu eenmaal je aard is... maar ik ben niet zo... ik kan dat niet...“

DAT IS NIET WAAR —! We kunnen het wel —! We kunnen het allemaal —!

Als wij willen.

Laten wij dan alsjeblijft willen, opdat wij gereed zijn als er een beroep op ons zal worden gedaan —!

Dit heeft met politiek direct niets te maken maar — indirect heeft het er ALLES mede te maken —! En daarom geldt dit voor ALLE vrouwen. DUS OOK VOOR U —!

ZO ZIJN ZE...

Netjes en beleefd

„Ik was altijd netjes en beleefd, en dat strekt tot aanbeveling“.

Dat is de levensles, die de 77-jarige H. van Ommen op z'n gouden bruiloft aan een medewerker van Het Parool verklaarde.

„Ja“, vond mijn vriend, het mannetje, „netjes en beleefd... als we daar nou allemaal vanavond eens mee begonnen. Allemaal weer een beetje meneer en een beetje dame. Maar dan echt en van binnen uit. Zou u nou niet graag een gentleman zijn?“

Vierenvijftig jaar en vanaf de lagere school ben ik al doende... „Netjes van buiten en netjes van binnen“, bedacht het mannetje terwijl een reizende meneer naast ons aan de leestafel hoorbaar koffie tot zich nam, „altijd met twee woorden spreken en „asjeblijft“ en „dank u wel“ zeggen. Niet in je neus pulken en je nagels privé behandelen. Handje voor de mond als je geeuwt en als je niezen moet. Weet u nog vroeger in de Haagse tram? Wat een goed Hagenaar niet doet?“

Ik herinner me inderdaad... „Hij deed het natuurlijk tóch“, zei het mannetje, „maar als we nu allemaal dadelijk na de feestdagen met een schone lei en een schone zakdoek beginnen en in de trein bij meneer den Hollander net zo netjes worden als bij moeder thuis...“

„Jij blijft uitstekend aan de buitenkant“, remde ik zijn goedwill.

„Van buiten moet het beginnen“, wist hij, „en dan naar binnen doorslaan. Als je je elke dag scheert, wil je van binnen ook niet met stoppels zitten. Allemaal weer sokophouders dragen. En minstens eenmaal in de maand haarknippen. Tot op een halve millimeter. Want als ik die pruiken van onze voetballers zie, dan denk ik wel eens: nou, wat zich dááronder materialiseert...“

Er gleed een kriebel langs m'n rug. De meneer aan de leestafel geeuwde openhartig — ongepoetste tanden en een gammel gebit. „Er zit wat in“, hield het mannetje vol, „als je 77 bent, kun je wel weten wat tot aanbeveling strekt...“

Ja... netjes en beleefd... Wij allemaal een beetje gentleman en de meisjes een pietsje lady... .

Zie, zo'n ouwe heer wijst daar in al z'n eenvoud na een even eenvoudig bestaantje, op een kronkel in ons historisch materialisme, die best onttronkeld kan worden Want zachtjes en onder ons gezegd: Het is niet je dát meer. Ga naar een ambtelijk kantoor. Ga naar een zaak, waar de bon free enterprise tegenhoudt en de klant boetvaardige smekeling blijft. Ga op reis. Of blijf thuis en onderga der bureu radio, gramfoon en huiselijke sfeer. Ga naar de sporttribunes en naar de bioscoop. En ga dan ook even aan bij de managers, die volgens Burnham de managerial revolution zullen drijven. Aanhoort hun klachten en zuchten omtrent sollicitanten en gegadigden — en ontleed die machthebbers zelf. Zo en passant en al keuvelend bij een ontegenzeggelijk zwarte Lucky Strike. Het is niet je dát meer. Het losse, het mag-niet-hinderen, het... vlegelachtige verdringt overal het netjes en beleefd. En de aanbeveling.

„En of je dat nou historisch materialisme of stomweg vlegerlarij noemt“, vond het mannetje, terwijl wij op lijn 10 wachtten, „wij zitten er allemaal mee. Maar wij hebben het niet eens dóór. Alleen zo'n ouwe heer heeft het geschooten. En geeft in twee woorden de... de... ja, ja, hoe zal ik het noemen...?“

„Der Weg zuriick...“, hielp ik. „Duits versta ik niet meer“, bromde hij, „maar netjes en beleefd zegt voor mij alles...“

Toen kuarste lijn 10 om de hoek. En dank zij de dadelijke en afdoende stormloop van het historisch materialisme bleven wij op de halte achter... volgende rit...

Abt. Exodus.

Geslaagd bezoek

Internationaal contact is onder de huidige omstandigheden van bijzondere waarde. En zeker moet het van grote betekenis worden geacht als parlementsleden uit diverse delen van de wereld regelmatig overleg met elkaar plegen. Dat geschiedt ook door de bijeenkomsten van de Interparlementaire Unie.

Vorige week evenwel is er op andere wijze contact geweest, waarover de pers ook het een en ander heeft medegedeeld. In deze maand komen namelijk in Londen parlementaire vertegenwoordigers bijeen van de overzeese gebiedsdelen van het Britse Gemenebest. Een aantal van deze vertegenwoordigers nu heeft een bezoek gebracht aan Nederland en België. Vorige week Maandag, Dinsdag en Woensdag waren zij als gasten in ons land.

Maandagavond werden zij ontvangen in het gebouw der Tweede Kamer. Wij zagen daar parlementsleden uit Canada, Australië, Nieuw-Zeeland, de Unie van Zuid-Afrika, India, Pakistan, Ceylon, Malta, Noord-Ierland, het eiland Man, de Bahama-eiland en Mauritius.

De ontvangst in de Tweede Kamer, waar hartelijke toespraken werden gewisseld, was allerhartelijkst. Na de officiële verwelkoming — door het Tweede Kamerlid Serrens — en de diverse wederwoorden, bestond ruimschoots gelegenheid voor onderlinge gedachtenwisseling, over vraagstukken van allerlei aard. Van de zijde van onze partij waren bij deze ontvangst aanwezig het Eerste Kamerlid mr. W. C. Wendelaar en ons Tweede Kamerlid drs. H. A. Korthals. Voorts waren er nog verscheidene leden van Eerste en Tweede Kamer, leden van de Indonesische delegatie en hoge ambtenaren.

De dag daarop werd een bezoek gebracht aan Rotterdam, waar het gezelschap ten stadhuijze werd ontvangen door mr. P. J. Oud. Na een rondvaart door de havens werd een lunch aangeboden door de Kamer van Koophandel, waarbij mr. K. P. van der Mandele het woord voerde. Prof. Molenaar en mr. Wendelaar waren hierbij aanwezig. Deze heren alsmede drs. Korthals woonden des middags de bijeenkomsten bij, die waren belegd voor bespreking van

wederopbouwvraagstukken, de West-Europese Unie en het Indonesische probleem. Het laatste vraagstuk werd behandeld in de prachtige vergaderzaal van de Eerste Kamer. Wij menen, dat deze bijeenkomst van belang is geweest om de buitenlandse gasten een juister inzicht te geven in het Indonesische probleem. Het Eerste Kamerlid Kerstens heeft hierbij een zeer goede inleiding gehouden en de beantwoording der vragen heeft hij op uitstekende wijze gedaan.

's Avonds waren de gasten en een aantal Nederlandse parlementsleden op de receptie, welke de Nederlandse regering hield in de historische Trèveszaal. Minister Stikker ontving namens de regering.

De volgende dag werd o.m. een bezoek gebracht aan Amsterdam, waar burgemeester d'Ailly in het Indisch Instituut ontving, terwijl een aantal der gasten zich ook op de hoogte stelde van de problemen der Wieringermeer.

's Avonds had op Kasteel Oud-Wassenaar een door de regering aangeboden diner plaats — minister Drees was hierbij de gastheer.

Van de fracties onze partij waren uitgenodigd Prof. Molenaar, mr. P. J. Oud en drs. Korthals. Hiermede was een uitstekend verzorgd programma afgewerkt. De diverse speeches der buitenlandse gasten getuigden van de waardering, die zij hadden voor hetgeen hier in ons land wordt gepresteerd en van de goede relaties, die tussen de parlementsleden uit de diverse delen van het Britse Gemenebest en de Nederlandse Eerste en Tweede Kamerleden, die het contact met de gasten hadden onderhouden, waren ontstaan. Het persoonlijke contact bleek wederom van de grootste betekenis te zijn geweest.

PROF. MOLENAAR VRAAGT

Ons Eerste Kamerlid prof. Molenaar heeft de volgende vragen gesteld aan de minister van Overzeese Gebiedsdelen:

1. Heeft de regering kennis genomen van de inhoud van de hoofdartikelen in de Nieuwe Rotterdamse Courant van 13 en 17 September, alsmede van de informatie uit „welingelichte kring” in dat blad van 21 September 1947?

2. Erkent de regering, dat in deze beschouwingen wordt uitgegaan van besprekingen in, resp. beslissingen van het kabinet, alsmede van het overleg, dat tussen het kabinet en de luitenant-gouverneurgeneraal heeft plaats gevonden?

3. Is de regering bereid mede te delen of haar bekend is, of personen, werkzaam op een der departementen hier te lande, met betrekking tot het onder 2 gestelde, mededelingen aan de pers hebben gedaan?

4. Indien vraag 3 ontkennend wordt beantwoord, moet dan naar het oordeel der regering — met name wanneer van „welingelichte kring” wordt gesproken — de heer Van Mook als bron van informatie worden aangemerkt?

5. Acht de regering het juist, dat met betrekking tot haar beleid in zake een eventuele verandering in de bezetting van de vertegenwoordiger der Kroon in Indonesië door anderen dan haar zelve mededelingen aan de pers worden gedaan?

6. Is de regering bereid om — nu eenmaal publicaties, als in vraag 1 en 2 bedoeld, zijn gedaan — harezijds mede te delen, welke beslissingen in zake een wijziging op de hoogste post op het Paleis te Batavia zijn genomen en in welk licht de terugkeer van de heer Van Mook naar Indonesië moet worden gezien?

7. Is de regering voorts bereid uiteen te zetten, in hoeverre de feitelijke mededeling in de Nieuwe Rotterdamse Courant van 17 September juist is, als zou de vertraging in de publicatie van het communiqué betreffende een versterkte bestrijding van het communisme in Indonesië aan het yorige en wellicht ook aan het huidige kabinet te wijten zijn?

Onze partijgenoot heeft met het bovenstaande de regering een aantal zeer duidelijk geformuleerde vragen voorgelegd, welke beantwoording wij met grote belangstelling tegemoet zien. Lezen wij de vragen goed, dan is er bij prof. Molenaar onzekerheid gerezen over de inlichtingen van de „welingelichte kring”. Hij acht het nodig, dat van regeringszijde volledige klaarheid wordt verschaft. Dit is juist, vooral in deze dagen, nu weder allerlei geruchten gaan over de wisseling in de hoogste leiding in Indonesië, is het nodig dat wij weten waar wij aan toe zijn. Hoezeer ons dit ter harte gaat kan overigens duidelijk

zijn uit ons hoofdartikel in ons vorige nummer.

Wat ons betreft zou er ook eens duidelijkheid moeten ontstaan over de vraag wie nu in de Indonesische kwestie de feitelijke leiding heeft. Wij laten nu weer, dat Batavia aan Den Haag nieuwe plannen voor onderhandelingen met de Republiek heeft toegezonden. Is er hier alleen maar initiatief van Batavia, of heeft, zoals het hoort, de regering de zaken in handen?

Dit laatste nemen wij voorts nog aan.

Diogenes zonder ton

Men ziet dus dat ook hier weder tegenover de voldoening die bezit meestal schenkt de vrees staat het te zullen verliezen, en dat rijkdom niet bevorderlijk is voor die gemoedsrust die bezitlozen zoals Diogenes ten deel kan vallen.

(v. O.)

in de Haagsche Post)

L. Smit & Zoon
KINDERDIJK

Baggermateriaal
Zeesleepboten
Passagiersschepen
Machines
Motoren
Ketels

U PEINST OVER EEN GESCHENK?

S. K. Citroen
HOFGJUWELIER;
S GRAVENHAGE
HOOGSTRAAT 23 TELEFOON 11.17.57
GESCHENKEN IN ALLE PRIJZEN

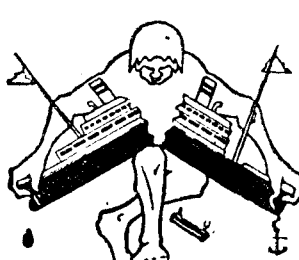
sihi POMPEN
voor Scheepvaart
en industrie

Raadpleeg onze
technische dienst

Machinefabriek
C. MATERS C.V.
Beverwijk, Tel. 3141

**Frank Rijdsdijk's
Industriele
Ondernemingen N.V.**

Hendrik-Ido-Ambacht
Tel. H.I. Ambacht 245
Rotterdam 72615

SCHEEPSSLOOPERIJ

HANDEL in:

- Oud IJzer,
- Nieuw IJzer,
- Bruikbaar IJzer, enz.

N.V. „Latumebo”
Postbus 5, Tel. 477
ALBLASSERDAM

kruiwagens,
steigerbokken,
kalkkuipen,
kalkdraggers,
Levering uit voorraad

N.V. Lijm- en
Gelatinefabriek

„Delft”

Fabrieksmerk:
TWEË TORENS
Tel. 106-363 — Delft

VOOR COLLECTIEVE
PENSIOENVERZEKERINGEN

WENDE MEN ZICH VRIJBLIJVEND
OM ADVIES EN OFFERTE TOT DE
HAV BANK
HOEDKANTOOR SCHIEDAM
HET KAN UW BELANG ZIJN.

Fa. Plastimode
Knopen en Gespen voor groothandel en industrie
AMSTEL 252 AMSTERDAM-C.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

VRIJDAG 15 OCT. 1948 - No. 29

Eén hoop voor de
toekomst

(Pagina 7)

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Het nut der openbaarheid

Naar aanleiding van het verslag der Algemene Rekenkamer

Openbaarheid bij de behandeling der publieke zaak en controle op de daden der regering in het openbaar achten wij van node. De ervaring heeft geleerd, dat de behandeling van zaken in het geheim en in „onder-onsjes” leidt tot misbruiken en verkeerde toestanden in het algemeen. Een goede democratie eist openbaarheid, ja de openbaarheid is één van de pijlers waarop het democratische bestel berust. Dictatoriaal geregeerde landen kennen de behandeling der publieke zaak in het openbaar niet, en het ongecontroleerde „beleid” der Duitse instanties in de afgelopen jaren in ons land gevoerd, heeft tot een corruptie geleid, welke zeer ernstig was.

De noodzaak van openbaarheid over gevoerd beleid heeft het parlement ook gebracht tot het houden van een enquête naar de door de Nederlandse regering te Londen gevoerde politiek. Hiertoe heeft per sé niet wantrouwen aanleiding gegeven. Algemeen werd het als een hoogst onbevredigende situatie gevoeld, dat Nederlandse bewindslieden vijf jaren aan de gang zijn geweest zonder dat het rechte ervan werd geweten. Zij, die menen, dat het onderzoek der Enquête-commissie wordt gehouden met het doel schandalen op te sporen, hebben dan ook de rechte betekenis der enquête niet begrepen.

Kort samengevat zou kunnen worden gezegd: het parlement en het Nederlandse volk willen weten, wat er is geschied; alles wat er gebeurd is, moet aan het licht. Dit heeft ook zijn machtig voordeel met betrekking tot het vertrouwen, dat de bevolking in haar regeerders moet kunnen stellen. Ontelbare oncontroleerbare verhalen over hetgeen in Londen zou hebben plaats gehad, doen de ronde. Zou men moeten geloven wat daarover wordt verteld, dan zou menig vooraanstaand man te Londen de oorlog niet hebben gevoerd, maar gevierd. Al deze verhalen ondermijnen het vertrouwen in de regeerders van destijds, van wie sommigen thans in het openbare leven nog een vooraanstaande plaats innemen, en schaden het aanzien der democratie in het algemeen. Zulke verhalen komen niet van de man van de straat alleen, maar ook van anderen. Dezer dagen nog lezen wij de jongste brochure van de journalist Lunshof, die ernstige verwijten richt tot de oud-minister Van Heuven Goedhart, thans hoofdredacteur van Het Parool. Zou men de heer Lunshof moeten geloven, dan zou de heer Van Heuven Goedhart van zijn ministeriële positie misbruik hebben gemaakt om de belangen van Het Parool te dienen. Dit is slechts een voorbeeld van al wat er zo wordt gezegd. Welnu, de heer Van Heuven Goedhart is een vooraanstaand man in ons publieke leven — lid van de Eerste Kamer der Staten-Generaal — en het moet toch hoogst gewenst worden geacht, dat het Nederlandse volk weet, waar het met hem aan toe is.

De enquête-commissie verschaft de mogelijkheid het juiste licht op deze kwestie te laten schijnen en wij achten zulks van het grootste belang.

Openbaarheid noemen wij een van de grondpijlers der democratie. Het lijkt of dat in de na-oorlogstijd wel eens wordt vergeten. Daarover uit te weiden is niet ons doel. Slechts moge worden gewezen op het wetsontwerp inzake de bedrijfsorganisatie, dat thans bij de Tweede Kamer aanhangig is. Daarin is ook sprake van verordenende bevoegdheid voor de bedrijfsorganisaties, maar de totstandkoming dier verordeningen geschiedt geheel in het geheim. Daar mag blijkbaar niemand iets van weten. Wij achten dat door en door fout. Ook hierbij zij openbaarheid.

Nu begrijpe men ons wel. De door ons bepleite openbaarheid wil niet zeggen, dat elkeen in levende lijve bij de behandeling der publieke zaak aanwezig moet kunnen zijn. Trouwens, zo vat ons volk dat ook niet op. Wanneer men de tribunes beziet van onze openbare lichamen, dan zijn er momenten waarop zij uitpuilen — bijvoorbeeld bij de behandeling van de Indonesische kwestie — maar in de grote meerderheid der gevallen is er slechts weinig publiek. Over het algemeen slechts direct bij het aan de orde zijnde onderwerp geïnteresseerden, alsmede belangstel-

lenden, die minder voor het onderwerp komen dan wel uit de overweging, dat zij eens een Kamervergadering of vergadering van een gemeenteraad bijgewoond willen hebben.

De openbaarheid vatten wij zo op, dat de pers er vrij toegang heeft en ons kan meedelen wat er verhandeld is. De pers is het waarnemingsorgaan, dat voor het grote publiek het besprokene opvangt en doorgeeft, al of niet voorzien van commentaar.

De pers is op deze wijze van uitermate groot gewicht. Bovendien kan in de pers naar voren komen wat in het volk leeft. Op deze wijze is de pers ook een stimulans voor de activiteit van de volksvertegenwoordiging. Een zaak in de pers aan de orde gesteld vindt vanzelf de nodige aandacht in Parlement, Provinciale Staten of Gemeenteraad. Bovendien werkt de pers door haar mogelijkheid van kritiek activerend. Zowel op de vertegenwoordigende lichamen als op de besturende colleges. De kritiek van de pers heeft op deze organen belangrijke invloed.

Wanneer wij dit zo stellen, dan zijn wij ons bewust een ideaal-toestand aan te geven, maar niet de realiteit van de huidige dag. Immers, door het gebrek aan papier zijn onze kranten niet in staat haar zeer belangrijke taak in het democratische bestel op een goede wijze uit te voeren. De kranten hebben geen plaatsruimte om de nodige aandacht aan de publieke zaak te schenken. Tenminste, de Nederlandse kranten. Heeft men het geluk eens een buitenlandse krant in handen te krijgen, dan is men daar enige dagen zoet mee. Onze eigen kranten echter delen het nieuws maar zeer summier mee en aan beschouwingen komt men veelal niet toe, of in zeer onvoldoende mate. Dit is zeer te betreuren, want op deze manier kan onze pers haar taak niet vervullen, tot schade voor de democratie. Wij willen dan ook de hoop uitspreken, dat onze huidige regering aan deze verkeerde toestand op zo kort mogelijk termijn een einde zal maken. Het vorige kabinet is ten deze ernstig te kort geschoten. De publieke zaak eist openbare behandeling. Dit is alleen mogelijk door een pers, die kan zeggen wat zij op het hart heeft en dus niet gefnuikt wordt door gebrek aan papier. Een zaak van de eerste orde vraagt om oplossing.

Wij zijn tot bovenstaande beschouwingen gekomen naar aanleiding van het verschijnen van het Verslag der Algemene Rekenkamer betreffende haar werkzaamheden in het jaar 1947. Wij hebben dit staatsstuk doorgewerkt. Niet minder dan 84 bladzijden groot is het. En welk een interessante lectuur! Gelukkig bestaat in ons staatsbestel de mogelijkheid om verkeerde toestanden aan het licht te brengen. Het is de beste waarborg tegen ernstig afglijden. Maar hoe is het te betreuren, dat de pers uit plaatsgebrek aan dit rapport zo onvoldoende aandacht kan schenken, want een krachtige reactie der publieke opinie op het gelezene zou — dat is onze vaste overtuiging — het begaan van fouten door overheidsinstanties in korter tijd verminderen dan nu het geval zal zijn. Wij willen het geheel niet te tragisch opvatten. Wij begrijpen, dat een na-oorlogse periode uiteraard ongewenste toestanden met zich brengt, maar de beste remedie tegen ongewenste toestanden achten wij een zo ruim mogelijke verspreiding van de wetenschap daarover en deze verspreiding blijft thans beneden het gewenste minimum. In één van onze belangrijkste dagbladen — op staatkundig terrein mede leidend gevend — was minder dan een kolom aan dit 84 bladzijden groot zijnde verslag gewijd. Wij willen er daarom iets van zeggen. En zullen dan blijven in de taal der Rekenkamer, welke naar haar aard steeds in uiterst gereserveerde termen haar gedachten naar voren brengt.

Wanneer wij spreken over het verslag der Rekenkamer en daaruit ook cijfers naar voren brengen, dan zijn wij ons bewust, dat deze in

vergelijking met de miljarden, die tegenwoordig met onze staatshuishouding zijn gemoeid, gering zijn. Maar wij gaan geheel accoord met het oordeel van de Rekenkamer zelf (blz. 37 van haar rapport), die zegt, dat het grote publiek op dergelijke „kleinigheden” scherp let „en zich naar aanleiding van deze weinig belangrijke feiten een oordeel vormt over de gehele staatsdienst”.

Laten wij nu iets zeggen over die „kleinigheden”. Daar is dan bijvoorbeeld een hoofdamtenaar van Sociale Zaken, die bij een wegcontrole gebruik maakte van een dienstauto, zonder dat op de voorruit het voorgeschreven kenmerk „dienstauto” was aangebracht en terwijl de tot rijden onbevoegde 16-jarige zoon als chauffeur optrad. De Rekenkamer tekende bij dit geval aan „dat aan deze hoofdamtenaar op Rijkskosten reeds achtereenvolgens 3 auto's waren toegewezen, waarvan één na korte tijd, blijkbaar door ondoelmatig gebruik, weder moest worden teruggenomen”.

Bij de controle op het Centraal Bureau Verzorging Oorlogsslachtoffers over 1946 bleek, dat het beheer over het autopark te wensen had overgelaten. Ten minste 3 tweedehandse auto's voor f 3 à f 4000 per stuk aangekocht, „waren ondanks kostbare reparaties reeds na ongeveer een jaar alleen voor sloop geschikt”. Acht auto's waren reeds voor sloop verkocht, van de overblijvende waren 15 (d.i. ongeveer 30 % van het totaal aantal) slecht. Hierbij zij aangetekend, dat ten tijde der controle de minister van binnenlandse zaken reeds bezig was in te grijpen.

Eind 1945 heeft de minister van economische zaken de Rijksbureaux voor handel en nijverheid gevraagd een verslag te maken over de periode van hun bestaan. De gezamenlijke textielbureaux gaven hiervoor f 10.000 uit. „De ambtenaar, die bij deze bureaux dit werk verrichtte en daaraan ongeveer een jaar arbeid besteed heeft, vatte het geheel samen in een proefschrift, waarop hij de graad van doctor in de handelswetenschappen verwerfde”.

Het verslag der Rekenkamer geeft nog verscheidene voorbeelden van geschiedschrijving over overheidsinstanties. Nog één voorbeeld: een bloembollenboek. Daarover heeft minister Lief-tinck zijn ambtgenoot van landbouw, visserij en voedselvoorziening geschreven. Minister Lief-tinck berekende „dat tegenover uitgaven van rond f 58.000 (begroot was f 50.000) ontvangsten stonden ten bedrage van rond f 24.500 (begroot was f 31.500) en dat van de 1600 exemplaren nog meer dan de helft onverkocht was, nadat het boek twee jaren in de handel was geweest”.

(Vervolg op pag. 3).

Thorbecke-Herdenking

Op 3 November 1948 om 20.00 uur in Pulchri Studio, Lange Voorhout 15, te 's-Gravenhage.

Als sprekers zullen optreden:

Mr. P. J. OUD, waarnemend voorzitter onzer partij,

„Thorbecke als staatsman”

Dr. K. H. BOERSEMA, predikant te Leiden, van wiens hand binnenkort een boek over Thorbecke zal verschijnen,

„Thorbecke als idealist”

Prof. Mr. G. DE GROOTH, hoogleraar aan de Rijksuniversiteit te Leiden,

„Thorbecke als professor”

Laat ons in grote getale op die dag naar Den Haag trekken om de nagedachtenis van deze, voor onze beginselen zo belangrijke figuur, gezamenlijk te eren.

Noteert dus: 3 November, Den Haag — Thorbeckeherdenking.

De Kamers dommelen niet meer bij B.Z.

Utrechtse traditie wordt voortgezet

Jarenlang heeft de buitenlandse politiek in de Kamers weinig belangstelling gevonden. Slechts enkelen, als wijlen Dresselhuys, toonden hiervoor meer dan een noodzakelijke minimum-interesse. De Kamers kan daarvan echter nauwelijks een verwijt worden gemaakt. Zij vormen nu eenmaal een volksvertegenwoordiging, waarin dus ook de grotere en mindere interesse van het volk in zijn geheel tot uiting komen. Dat was in de tijd, dat ministers van Buitenlandse Zaken talrijke malen van het ene in het andere Kabinet overstapten en de Troonrede ieder jaar op het gebied van de buitenlandse politiek weinig meer bracht dan de stereotiepe zinsnede over de betrekkingen van „de meest vriendschappelijke aard”, welke met alle andere mogelijkheden werden onderhouden. Onze jarenlange neutrale positie, gepaard met een algemeen verlangen, zo ver mogelijk van iedere internationale kwestie verwijderd te blijven, had de belangstelling voor de vraagstukken van buitenlandse politiek bij de meesten gedooft en zelfs het ontstaan van de Volkenbond had daar niet zo heel veel verandering in kunnen brengen. Eerst de tweede wereldoorlog, waarin wij zelf betrokken werden, heeft hierin een totale ommekeer bewerkstelligd. Onze positie te midden van de andere volken is geheel gewijzigd.

Wij zijn nu geen neutrale, langs de lijnen van het internationale tournooiveld staande toeschouwers meer, met hoogstens enige schuchter tot uiting gebrachte sympathieën of antipathieën, maar wij zijn „partij” geworden in het spel. Wij spelen onze partij mee, met alle voordelen en aantrekkelijkheden, maar ook met alle gevaren, daaraan verbonden.

Dit alles heeft onze Nederlandse buitenlandse politiek op een geheel ander niveau gebracht. Het is ook de oorzaak, dat onze bewindslieden van Buitenlandse Zaken geen half ingedommelde Kamers meer tegenover zich vinden, die het aan enkele specialisten overlaten, een mager „buitenlands debat” te voeren, maar over het algemeen sterk geïnteresseerde volksvertegenwoordigers, die allen ook hun eigen internationale contacten hebben. Contacten door wederzijdse buitenlandse bezoeken, door internationale congressen op allerlei gebieden en door samenkomsten in Benelux- en Interparlementair Unieverband.

Een interparlementaire ontmoeting van wel zeer bijzondere aard was die, welke wij in de laatste dagen van de vorige maand hebben beleefd.

Het waren de parlementaire vertegenwoordigers van de overzeese gebiedsdelen van het Britse Gemenebest, die, alvorens in de bijeenkomst van de Empire Parliamentary Association te Londen bijeen te komen, o.a. ook ons land en in het bijzonder onze beide Kamers der Staten-Generaal een bezoek brachten.

En zo viel dan een aantal onzer Eerste en Tweede Kamerleden de eer en het genoegen te beurt, hun collega's van Australië en Nieuw-Zeeland, van Zuid-Afrika zowel als van Eire, Noord-Ierland en het eiland Man, van India en van Pakistan, van Ceylon, Malta, de Bahama- en de Bermuda-eilanden en van Mauritius, te ontvangen.

En het bleef gelukkig niet uitsluitend bij wat vriendelijke woorden tijdens de ontvangsten aan deze en gene zijde van het Binnenhof, maar zij hebben in de sectie-vergaderingen ook kunnen kennismaken met onze inzichten omtrent de West-Europese Unie, onze landbouw-economische problemen en die van de wederopbouw en van ons optreden in de Indische kwestie. Gezamenlijke tochten tenslotte naar Rotterdam en Amsterdam, naar Aalsmeer, Alkmaar en de Wieringermeer hebben hun ook een aanschouwelijk beeld van ons werken en streven gegeven.

Evoenval echter moet het persoonlijk contact worden toegejuicht, dat onze Kamerleden tijdens de besprekingen en op tournee met zoveel parlementariërs uit alle windstreken hebben gehad.

Dat verwijdt de blik, schept toenadering tot anderen en leert ons, onze eigen problemen ook in wijder verband te zien.

Van de buitenlandse, stappen wij weer naar de binnenlandse politiek over.

De Tweede Kamer is druk bezig met het voorbereidende begrotingswerk in de afdelingen. Dit werk spreekt vanzelf weinig naar buiten, maar is toch voor een goede gang van zaken van veel belang. Het legt, door de wisseling der schriftelijke stukken (Voorlopig Verslag en Memorie van Antwoord) de juiste grondslag voor het komende openbare debat, dat op 9 November zal beginnen.

Het staat er ondertussen, dank zij ongetwijfeld vooral het ingrijpen van de heer Van Schaik, met die begrotingsbehandeling thans heel wat beter voor dan de laatste jaren het geval was.

Dat men zich in het eerste parlementaire jaar na de bevrijding niet kon houden aan bepaalde termijnen, is, gezien de buitenwone omstandigheden, waaronder toen moest worden gewerkt, begrijpelijk. Ook het afgelopen jaar echter waren er tel-

kens weer hiaten, waardoor de Kamer het ene ogenblik niet verder kon en het volgende ogenblik ineens overkropt was met werk, dat dan in ijlt tempo en in veel te langdurige vergaderingen moest worden afgedaan. En de begrotingsbehandeling in de Eerste Kamer strekte zich aldus tot eind April uit.

Deze te betreuren gang van zaken was dan ook voor de Kamervoorzitter, mr. Van Schaik, aanleiding, in de vergadering van 29 Juli van dit jaar, in zijn gebruikelijk speechje naar aanleiding van zijn herbenoeming, openlijk de wens uit te spreken, dat de nieuwe bewindslieden (het was toen nog niet bekend wie dit zouden zijn) erin zouden slagen, niet alleen de Rijksbegroting op de derde Dinsdag van September gereed te hebben, maar de bewijsstukken daarvan ook die dag in het bezit te brengen van alle leden der Kamer.

Geheel onvoorzien werd de Kamervoorzitter echter zelf minister en zelfs vice-president van de minister-

raad en het ligt voor de hand, dat het voor hem thans een crezaak was geworden, de door hemzelf (zij het dan in een andere functie) uitgesproken wens nu ook in vervulling te doen gaan.

En inderdaad is hij erin geslaagd het zover te krijgen. Op 21 September, de dag van de opening van de nieuwe zitting en de indiening van de z.g. Millioenennota waren alle begrotingsstukken, met de toelichtende memories, gereed.

Een mooie prestatie, ook van de Departementen en hun ambtenaren en een nieuwe stap in de richting van herstel van normaler verhoudingen, ook in het parlementaire leven.

Het is een genoegen, telkens weer te kunnen vaststellen, welke reële resultaten het werk van de leden van onze V.V.D.-fracties heeft.

De vorige week konden wij reeds gewag maken van de, als gevolg van de pleidooien van ons Eerste Kamerlid prof. Molenaar, ingestelde commissie onder voorzitterschap van dr. M. J. Prinsen (waarvan prof. Molenaar zelf als vice-voorzitter deel uitmaakt), welke tot taak heeft gekregen het onderzoek naar de door onze geestverwant geopperde gedachte van instelling ener „Kamer van Bezwaren”.

De te verwachten benoeming van mr. L. R. J. ridder Van Rappard, thans burgemeester van Gorinchem, tot burgemeester van Utrecht (als ons blad verschijnt, is deze benoeming inmiddels wellicht reeds officieel geschied) herinnert ons aan een gedachtenwisseling, welke ons toenmalige Eerste Kamerlid, de heer Zegering Hadders (thans lid van de Tweede Kamer) op 24 Februari van dit jaar bij de behandeling van de begroting van Binnenlandse Zaken met minister Wittman had over burgemeestersbenoemingen.

De heer Zegering Hadders bepleitte toen, vrijzinnigen voor een burgemeestersfunctie óók in aanmerking te doen komen, wanneer in een gemeente scherpe tegenstellingen bestaan tussen de grootste raadsfracties of — anders gezegd — wanneer men het niet eens kon worden over de benoeming van een aanhanger uit een der door die fracties vertegenwoordigde richtingen.

Dit nu was in Utrecht het geval, waarvoor van de zijde der P. v. d. A. oud-minister Jonkman en van de zijde der K.V.P. oud-minister Flévez waren gepousseerd en waarover men het wederzijds niet eens kon worden.

Thans is een voor allen aanvaardbaar vrijzinnig man benoemd (hoevel geen lid van de V.V.D.), zoon van het vroegere Kamerlid, mr. A. G. A. ridder Van Rappard, waarmee dan tevens voor Utrecht een traditie wordt voortgezet.

Wij zijn ervan overtuigd, dat Utrecht in hem een goede burger-vader zal krijgen.

A.

Deze burger

is een ontzagwekkend slecht politicus.

En tact.... ho maar!

Daar lees ik nu dit in de krant:

In een debat in de UNO-commissie voor sociale kwesties heeft de Russische gedelegeerde Pavlof de Verenigde Staten, Engeland en Zuid-Afrika er van beschuldigd, dat zij „schandelijke, smerige en onfaire rassendiscriminatie” in praktijk brengen.

De Zuidafrikaanse gedelegeerde Te Water noemde deze betiteling „onfatsoenlijk, onwaardig en hysterisch”.

Daarna nam de commissie de volgende resolutie aan (Sovjet-bloc stemde blanco): „Alle mensen zijn vrij geboren, gelijkwaardig en gelijkgerechtigd. Zij zijn toegerust met rede en geweten en moeten tegenover elkaar in een geest van broederschap handelen.”

En nou had ik — onpolitiek en ontactisch — toch zó maar willen klappen voor die meneer Pavlof. En willen roepen: „Man, ik heb twee maal dwars door Amerika gereisd, en ik ken Londen zo'n beetje en over die Zuid-Afrikaanse naturellen heb ik genoeg gehoord en je hebt natuurlijke volmaakt gelijk.”

En nou had ik naar meneer Te Water willen roepen: „Weet je wat onfatsoenlijk is, Te Water? Aparte spoorwegwagons voor zwart en blank! Weet je wat onwaardig is, Te Water? Dat een neger niet in één hotel mag wonen met een blanke. Weet je wat hysterisch is, Te Water? Dat negers doodgeschoten worden omdat ze van hun stemrecht gebruik maken.”

Chut, als ik op die vergadering was geweest... ik zou helemaal, met volle zeilen en vliegend wimpels Te Water zijn gegaan.

Maar ja, deze burger is een ontzagwekkend slecht politicus. Want wanneer hij meneer Pavlof hartstochtelijk gelijk en meneer Te Water woedend ongelijk zou hebben gegeven, dan zou iedereen immers geroepen hebben „juile kommelnist!”

Nou en dát wil ik vanzelf niet.

Ik ben gewoon V.V.D.'er en Nederlander en tegen schandelijke en smerige rassendiscriminatie. Daarom is het maar goed dat ik niet op de UNO was. Want ze zouden zijn geschrokken van de onfatsoenlijke, onwaardige, hysterische lachbui, vlak in 't gezicht van de heer Te Water, door

DEZE BURGER.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korhals.

Redactie-secretaris: Mr. E. Elias

Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.

Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267

Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.

Losse nummers 15 cent.

Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie” te Amersfoort.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdverteenwoordiger: L. Vlugg, Geestbrugweg 69 Rijswijk (Z.-H.).

Zonder bloedvergieten

Wij vermeldden twee weken geleden uit de rede van Marshall in de vergadering van de U.N.O. betreffende Indonesië: „Deze kwestie moet zonder nieuw bloedvergieten volgens de grote lijnen der „Renville”-overeenkomst geregeld worden”.

Wij publiceerden toen een bericht over twee verminderingen en een bericht van tien gesneuvelden.

Vorige week publiceerden wij een bericht van zes gesneuvelden.

Deze week vonden wij in de courant het volgende bericht:

„De Regering maakt bekend, dat in de afgelopen week tot haar leedwezen de volgende verliezen zijn gerapporteerd:

- Kon. Landmacht:
- Soldaat A. Mulder,
- Kon. Ned. Ind. Legier:
- Soldaat 2e kl. Mirans.

Zonder bloedvergieten, zei U?

Een figuur

Bij het aftreden van luitenant-admiraal C. E. L. Helfrich als Commandant der Zeestrijdkrachten willen wij een woord van waardering uitspreken voor het vele, dat deze marine-figuur voor het welzijn van Nederland in het bijzonder in de moeilijke jaren van 1940 tot 1945 voor ons land en volk gedaan heeft. Hij was een markante persoonlijkheid, die voor het belang van de marine op krachtige wijze opkwam. En het belang van de marine is zeer nauw verbonden aan het belang van Nederland. Ons land heeft als zeevarende natie een zeer groot belang bij het samengaan van marine en koopvaardij en het moet voor admiraal Helfrich een voldoening zijn geweest, dat, nog voor hij aftrad, de grondslagen zijn gelegd voor de stichting van een Zeeverbond, met de instelling van een Zeecadetencorps, dat dit samengaan van marine en koopvaardij tot uiting brengt. De functie, welke admiraal Helfrich in de jaren na de oorlog heeft bekleed, was in een tijd, dat er geen directe oorlogshandelingen plaats hadden, in het bijzonder een representatieve geworden en bij de nieuwe indeling was er niet een bepaalde reden om deze functie naast die van Chef van de Marinestaf en Commandant Zee-macht te handhaven. Dit gevoeld bij het feit, dat reeds 45 jaren door admiraal Helfrich in marineverband dienst was gedaan, zijn naar onze mening de hoofdredenen geweest, welke tot het eervol ontslag op 1 October j.l. aanleiding hebben gegeven. En niet het verschil in inzicht ten opzichte van hetgeen er met de Overzeese Gebiedsdelen moest gebeuren. Want admiraal Helfrich heeft ook in vroeger tijden zijn mening ten deze niet onder stoelen of banken gestoken, maar dat heeft hem nooit genoopt tot heengaan.

Nu admiraal Helfrich zich uit het actieve marine-leven terugtrekt, kan van hem met reden gezegd worden: bene meritis de patria: hij heeft zich jegens het vaderland verdienstelijk gemaakt. Nog vele jaren van goede rust zijn hem toegewent.

Het nut der openbaarheid

(Vervolg van pag. 1).

Bij de controle op „Herrijzend Nederland” bleek, dat op de liquidatiebalans een post was vergeten van ruim f 70.000, waardoor het nadelige saldo kwam op f 2.476.648,72. Overigens waren de boeken sinds Juli 1946 zoek geraakt. Hierover wordt in het verslag gezegd: „Op dit betreurenswaardig feit vestigde de Kamer de aandacht van de minister van O., K. en W. Deze antwoordde, dat hij het met haar eens was, dat zo iets niet mag voorkomen, en dat hij daarover zijn ontstemming aan de bevoegde instantie had te kennen gegeven. Een gelukkige omstandigheid was echter, volgens de minister, dat het weg-raken had plaats gehad nadat een accountant de boeken had gecontroleerd.”

Het verslag biedt ons stof te over om te publiceren. Wij kunnen er echter niet mee voort-

Verbetering

Er zijn tijden geweest, dat ik niet graag een „burgemeester in mijn huis ontving”. Het was met deze woorden, aldus lezen wij in de N.R.C., dat Jan van Zutphen op zijn 85ste verjaardag de burgemeester van Hilversum begroette. „Maar”, zo voegde deze pionier der arbeiders-beweging er onmiddellijk aan toe, „dat is gelukkig thans anders en ik vind het prettig, dat u bent gekomen”. In deze simpele woorden steekt een belangrijk stuk economische en politieke geschiedenis. Met voldoening kan worden geconstateerd, dat kapitaal en arbeid in Nederland op het ogenblik, vergeleken met vroeger, een heel stuk naar elkaar toe zijn gegroeid. Veel onnodige haat, misverstand en wanbegrip zijn inmiddels uit de weg geruimd. Ongetwijfeld staan ook thans beide groepen nog vaak fel tegenover elkaar, doch de mentaliteit waarmede verschillende strijdpunten worden aangevat, is een heel stuk beter geworden.

De woorden van Jan van Zutphen zijn als zodanig dan ook leerzaam en hoopgevend. Hoopgevend, omdat de historische ontwikkeling bewijst, dat het streven, dat wij voorstaan, het bereiken van de synthese tussen kapitaal en arbeid in Nederland, redelijke kansen heeft. Dit moge ons sterken in onze overtuiging en ons mede activeren in onze strijd om de zo noodzakelijke samenwerking tussen beide groepen, daar waar mogelijk, tot stand te brengen.

Onderzoek nodig

Omtrent het niet verschijnen van het dagblad De Telegraaf is reeds heel wat te doen geweest. Een van de laatste publicaties die tot voor kort onze aandacht in dit verband trok, was de brochure „De vlag halfstok” van H. A. Lunshof, hoofdredacteur van De Nederlander.

Thans heeft de heer Lunshof over dit onderwerp een nieuw geschrift het daglicht doen zien onder de titel „Als dieven in de nacht”. Hierin wordt door de schrijver een z.g. „Parool-spiel” onthult, terwijl hij voorts aan enige vooraanstaande Nederlanders dergelijke beschuldigingen uit, dat velen zich hierover met ons zullen verbazen.

Wij willen verder niet in deze kwestie treden, aangezien wij ons geenszins tot oordelen bevoegd achten. Van belang is echter, dat in het geschrift de reputatie van twee zittende Kamerleden wordt aangetast, zodat wij het dringend gewenst achten, dat hetgeen de heer Lunshof beweert, door de bevoegde instanties wordt uitgezocht. Na het verschijnen van dit geschrift kan de toestand zeker niet blijven gelijk zij nu is. Er is slechts één alternatief, of de beschuldigten kunnen zich niet voldoende verweren, zodat zij uit ons politieke leven dienen te verdwijnen, of de schrijver is ver buiten zijn boekje gegaan in welk geval hij voor deze daad zwaar zal moeten boeten.

Hoe dit ook zij, klaarheid is meer dan dringend gewenst.

Slechte manieren

„De Regering werkt een plan uit, waarbij „Deen prijsverhogende strekking bij afschaffing of beperking van zekere subsidies zal worden opgevangen door loontoeslagen e.d. Het ene zal niet gebeuren zonder het andere. De melk-prijs zal tegen die tijd met een cent per liter worden verlaagd en huurverhogingen zijn niet aan de orde. De subsidieverminderingen zullen zeer geleidelijk worden ingevoerd.”

Dit zei Zaterdag de Minister van Sociale Zaken, Mr. Joekes in de najaarsvergadering van het gewest Zuid-Holland van de Partij van de Arbeid.

Bovenstaand bericht lezen wij in „Het Vrije Volk”. Acht de Nederlandse Minister der Kroon Joekes een Partijvergadering de juiste plaats om dergelijke voor het gehele volk bestemde mededelingen te doen? Behalve constitutioneel onjuist is het ook psychologisch gevaarlijk. Men zegt te midden van geestverwanten zo licht meer, dan men verantwoord kan. Dat heeft Minister Mansholt in Markelo wel bewezen.

Wij hadden van een ervaren parlementariër als Mr. Joekes betere verwachtingen. Naar wij hopen, worden wij maar één maal teleurgesteld!

gaan. Slechts enkele voorbeelden nog daarom.

Een belangwekkende paragraaf vormen de mededelingen over het beheer van gelden en goederen ingevolge het Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) en het Besluit Vrijdijkelijk Vermogen (E 133). „De toestand was aldus, dat van het eigenlijke vermogensbeheer geen verantwoording aan de Algemene Rekenkamer, noch aan de wetgevende macht werd afgelegd”. Op 31 December 1947 was nog niet voldaan aan artikel 8 van het Besluit Herstel Rechtsverkeer, dat de minister van justitie belast met het regelen van de wijze „waarop de Raad voor het Rechtsherstel en zijn afdelingen (als hoedanig ook het Beheersinstituut is aan te merken) hun beheer voeren en dienaangaande rekenschap afleggen.”

Tenslotte iets over hetgeen wij op blz. 3 van het verslag lezen. De Rekenkamer doet daar mededeling van een steekproef bij het hoofdstuk binnenlandse zaken der rijksbegroting om na te gaan „in hoeverre de bij de wet op de verschillende artikelen toegestane bedragen in enigszins belangrijke mate waren overschreden”. Welnu,

Misplaatst vertrouwen?

Naar aanleiding van het hoofdartikel in het voorlaatste nummer van ons blad ontvingen wij vele blikken van instemming. Van verschillende zijden werd ons gevraagd, wat er nu gaat gebeuren. Wij zouden hierop willen antwoorden: Wacht nog even af en oefent nog even geduld. Wij hebben reden aan te nemen, dat deze zaak zeer spoedig tot een oplossing zal komen. Wij beschikken hiervoor niet over informatie uit Nederlandse bron. De Regeringsvoorlichtingsdienst zwijgt nog steeds in alle talen. Wij leiden dit echter af uit hetgeen „De Nieuws-gier” te Batavia, het blad, dat met de kringen rondom Dr. van Mook in nauw contact staat, schrijft, dat Dr. van Mook nauwelijks zijn hiel heeft gelicht, of de groep, die hem coüte que coüte weg wil hebben, hervat haar actie. Blijkbaar is men in de kringen rondom Dr. van Mook niet overtuigd, dat zijn verblijf in Indië nog lang zal duren. Wij herhalen dus: Wij oefenen geduld, en zeggen met Cicero: Quo usque tandem, Catilina, abutere patientia nostra? Hoe lang nog, Catilina, zult gij van ons geduld misbruik maken?

Naschrift.

Het bovenstaande schreven wij Dinsdagmiddag. Heden, Donderdagochtend, bereikt ons het bericht, dat de Luitenant Gouverneur-Generaal zijn ontslag heeft gevraagd en dat deze ontslag-aanvraag door de regering is aanvaard.

Samenwerking tussen deze regering en Dr. Van Mook blijkt onmogelijk, hetgeen voor de Regering pleit en ons geschokt vertrouwen herstelt. Ons geduld is gelukkig niet te lang op de proef gesteld.

De vijftien duizend

Hebt ge wel eens bemerkt, lezer, dat aan bepaalde getallen bepaalde gedachten verbonden zijn? Zo denkt men bij zeven aan de Heiligen, bij dertien aan het ongeluk en zo gaat het voort met verscheidene getallen. Indien men in Nederland spreekt over „de honderdduizend”, dan weet ieder, dat men het heeft over de hoofdprijs van de Nederlandse Staatsloterij.

Helaas is het thans zo ver gekomen, dat men in Nederland ook begrepen wordt, wanneer men spreekt over „de vijftien duizend”, die door de Republiek verhindert worden om naar Nederlands gebied te evacuëren.

De vroegere Ministers Beel en Jonkman hebben zich bij herhaling tot de Lt. Gouverneur-Generaal gewend om nadere inlichtingen. De heer van Mook, de door sommigen zo bewierookte Lt. Gouverneur-Generaal, zweeg.

Op 3 September deelde Minister Sassen in de Eerste Kamer mede op 9 en 26 Augustus uitgebreide inlichtingen gevraagd te hebben. De heer van Mook zwijgt.

Generaal Spoor heeft aan het Actiecomité der Vrouwen medegedeeld, dat de in Indië beschikbare gegevens bewijs opleveren, dat zeker een vijftien duizendtal personen door de Republiek verhindert worden om naar Nederlands gebied te evacuëren.

Volgens een bericht, dat het A.N.P. van betrouwbare zijde vernam en dat op 9 October in de pers gepubliceerd werd, acht de Nederlandse Regering het noodzakelijk voor de hervatting van nieuwe besprekingen met de Republiek, welke zij gaarne op de kortst mogelijke termijn zou willen openen, dat aan de toenemende bestands-schendingen en infiltraties van de Republiek uit naar de deelstaten eerst een einde wordt gemaakt.

Met leedwezen missen wij in dit bericht, dat de Nederlandse Regering het noodzakelijk acht voor de hervatting van nieuwe besprekingen met de Republiek, dat „de vijftien duizend”, die door de Republiek verhindert worden naar Nederlands gebied te evacuëren en zich dus onvrijwillig in de Republiek bevinden, eerst op Nederlands gebied zullen moeten zijn teruggekeerd.

Ook hierin moge deze Regering zich van de vorige onderscheiden!

voor een aantal posten, waarvoor bij de wet was toegestaan 24 miljoen gulden, was crediet geopend tot een bedrag van ruim 60 miljoen. Bovendien, zonder dat aan het voorschrift de Rekenkamer „onverwijld mededeling” daarvan te doen, was voldaan. * * *

Bij het lezen van het vorenstaande beseffen men, dat wij leven in een na-oorlogse periode, waarin vele moeilijke en onvoorziene situaties voorkomen en nog veel fouten moet worden geliquideerd. Men bedenke ook, dat tegenover het gesignaleerde zeer veel staat, dat te loven valt en waarvan geen melding wordt gemaakt.

De kracht der democratie is de openbaarheid. Want in het openbaar maken zit de oorzaak van de verbetering. Overal dreigen misstanden. In een dictatuur komen ze niet aan het licht, woe-keren ze in het duister voort, totdat het staats-gebouw rot is en in elkaar stort. De democratie kan het foute uitsnijden, want door de openbaarheid wordt men gewaarschuwd. Men zouge dan ook, dat aan de openbaarheid niets mankere!

K.

Kloos
K I N D E R D I J K
Bruggen

ruim 300 jaar...
FABRICEREN WIJ VERVEN VOOR
BOUWVAKKEN EN INDUSTRIE
N.V. Heyme Vis & Zoonen
ZAANDAM - OPGERICHT 1643

**Wijze adverteerders
blijven paraat
in't blad dat
vrijhandels-
politiek
voorstaat**

Geeft terstond de tekst door aan de Heer L. VLUG,
Geestbrugweg 69, Rijswijk (Z.H.) — Telefoon 119225

L. Smit & Zoon
KINDERDIJK

Baggermateriaal
Zeesleerboten
Passagiersschepen
Machines
Motoren
Ketels

N.V. Nederlandsche
Caoutchouc- en Gutta-
Percha-fabriek

v.h. Bakker & Zn.
Ridderkerk

• Technische
rubberartikelen

U PEINST OVER EEN GESCHENK?

S. K. Citroen
HOFJUWELIER,
S GRAVENHAGE
HOOGSTRAAT 23 TELEFOON 11.17.57
GESCHENKEN IN ALLE PRIJZEN

N.V.
Machinefabriek
IJZER- STAAL- EN
METAALGIETERIJ

v.h. **BAKKER & Co.**
RIDDERKERK

sihi POMPEN
voor Scheepvaart
en industrie

Raadpleeg onze
technische dienst

Machinefabriek
C. MATERS C.V.
Beverwijk, Tel. 3141

TEXTIEL

TRADE MARK

N.V.
RIGTERSBLEEK
voorheen
G. J. Van Heek & Zonen
ENSCHEDÉ

★

KATOENEN EN KUNST-
ZIJDEN WEEFSELS

Gedenkraam van
**Gebrandschilderd
GLAS IN LOOD**
voor Uw kantoor of woning.
Vraagt vrijblijvend
schets en prijsopgave

**Glaszaak
Koster N.V.**
Binnen Damsterdiep 13
Groningen

BOLNES
Dieselmotoren
25—1400 P.K.

★

N.V. Machinefabriek
„Bolnes”
v.h. J. H. v. Cappellen
te Bolnes

Machinefabriek en scheepswerf
van
P. SMIT Jr. N.V.
ROTTERDAM

N.V. BOELE'S
Scheepswerven en Machinefabriek
BOLNES

Nieuwbouw en reparatie

Gevaarlijke situatie in Indonesië

In tijdnood haaste men zich niet

Het zou zo weldadig zijn, zo men over Indië ook eens iets opwekkends kon vertellen. Natuurlijk kan men dat, zo men vertelt over de mensen, die in Indië thans leven en werken. Er zijn, ten eerste, in Batavia en elders in Indië zeer talrijke Nederlandse en Indisch-Nederlandse ambtenaren die, sober en armelijk levend, temidden van veel verleiding en corruptie hard en onvermoeibaar werken. Er zijn duizenden van deze landsdienaren die, ondanks hoge prijzen en lage salarissen en ondanks de onzekerheid over hun toekomst, nochtans door hun ijver en hun plichtsbetrachting het maatschappelijke apparaat intact houden. Er zijn, ten tweede, in geheel Indië de planters, de administrateurs en employé's van ondernemingen, van fabrieken en bedrijven die, al wederom hard en onvermoeibaar werkend en menigmaal levensgevaar trotserend, zorgen dat de productie op gang komt. Er zijn voorts honderdduizenden Indonesiërs en Chinezen die, gevaar voor lijf en goed en dreigende taal van Djocja trotserend, met de Nederlanders samenwerken.

En dan zijn er onze soldaten. Er zijn die officieren en soldaten van het Nederlandse Leger, van het Koninklijk Nederlands-Indische Leger, van de Luchtmacht; er zijn de mannen van de Marine. Er zijn die kleine honderdduizend Nederlanders, en de Indische Nederlanders, en de Menabonezen, de Ambonnezen, de Javanezen en de Timorezen van het KNIL.

Dat hun taak ontzaglijk zwaar is, kan ieder weten die bedenkt welke lichamelijke en geestelijke eisen het harde soldatenwerk in de tropen stelt en wel vooral daar stelt, waar men gedurig wordt bestookt door sluipschutters en terroristen, die men wel kan verdrijven, maar aan wier euvel bedrijf men geen radicaal einde mag maken.

En dat die taak door onze soldaten wordt verricht op een wijze, die boven alle lof verheven is moge mede doen bedenken, dat het alleen — maar dan ook uitsluitend en alleen — aan de aanwezigheid en de plichtsbetrachting van onze soldaten te danken is, dat er grote gedeelten van Indië zijn, welke tot dusver voor chaos en terreur gespaard bleven.

Wel — dat zijn de lichtpunten. De situatie zelf is echter uitermate somber.

Men kan zelfs zeggen: de Indische situatie nadert nu snel een climax en wanneer er op het allerlaatste ogenblik geen onverwachte redding komt, wordt die ontwikkeling voor Nederland uitermate ongunstig en voor Indië rampzalig.

Dit punt verdient méér nadruk, dan het tot dusverre kreeg. Elke oplossing, die slecht is voor Nederland, is nog slechter voor Indië. Worden bij enige regeling Nederlandse belangen beschadigd, dan wreekt zich dit tienvoudig aan Indische belangen. Want zij zijn onverbreekelijk dooreengeweven. De Indische economie wordt in zo sterke mate bepaald door de productie van het Westerse bedrijfsleven en de Indische maatschappij berust zo-zeer op het naast en met elkander leven van Indonesiërs, Nederlanders en Chinezen, dat een werkelijke breuk tussen Nederland en Indonesië weliswaar voor Nederland een verschrikkelijke terugslag zou brengen, maar voor Indonesië een ramp.

Overigens is deze ramp dichtbij. Het wordt nu wel tijd, dit te erkennen.

Men heeft enige jaren achtereens ons volk in onwetendheid gehouden. Twee opeenvolgende ministers, zelf in illusies verstrikt, hebben een Indisch beleid laten voeren — zij kwamen er zelf nauwelijks aan te pas — dat ons tenslotte in deze situatie heeft gebracht. Iedereen, die Indië kende, heeft deze afloop voorzien. Maar iedereen, die waarschuwde, heette een zwarte reactionair. Eindelijk pratend in Indië en eindelijk goedpratend in Nederland liet men

dr. van Mook knutselen aan zijn federatie en de hoofdzaak bleef ongedaan; met de Republiek sloot men accoorden, die zij nimmer nakwam.

Dat was de Indische erfenis, welke de nieuwe Nederlandse regering vond. Zij heeft haar nu eens goed bekeken en als zij goed kijkt, ziet zij het faillissement...

Zij ziet: wij staan voor een ramp. Nederland staat voor een ramp. Thans leven wij in de tijdelijke schijnwelvaart, die te danken is aan het Marshall-plan. Dat houdt eens op. En thans leven wij in de illusie, dat Indië eens weer een steun wordt voor de Nederlandse economie, in plaats van het bodemloze vat, waarin wij thans onze miljoenen storten. Dat gaat eveneens voorbij...

En dan mogen de kameraden, die thans — Marshall-brood etend — zo lustig op het Amerikaanse kapitalisme afeven en die thans — veilig in Holland — zo opgewekt en hoopvol spreken over de heilige rechten van het Indonesisch nationalisme, hun volgelingen gaan vertellen hoe het komt, dat Nederland steeds armer wordt.

Deze lieden zullen, als er eens géén honderden miljoenen dollars aan geschenken uit Amerika meer komen en als Indië eens voor goed verloren is, natuurlijk wel een zondebok vinden en schielijk alle schuld voor Nederland's verkommering op anderen schuiven. Maar de verarming zelf zullen zij niet kunnen loochenen. Die armoede wordt onherroepelijk het lot van een volk, dat zijn Koninkrijk heeft laten verspeken...

Hoe komt het nu, dat de nieuwe Nederlandse regering zo veel moeite heeft een reddende draad te vinden in het onontwarbare Indische kluwen, dat haar voorgangster haar naliet?

Dat komt, omdat in het Indische en in het buitenlandse beleid van die voorgangster fouten zijn gemaakt, welke bijna onherstelbaar zijn.

Wat dit buitenlands beleid betreft: noch de heer Van Boetzelaer noch de heer Van Kleffens zijn er in geslaagd de Amerikaanse regering enig redelijk inzicht in de Indische situatie bij te brengen. Evenmin slaagde onze erbarmelijke buitenlandse „voorlichting” er in, de publieke opinie in Amerika van haar ergste dwalingen te genezen.

Nu zitten wij er mee. Nu staan de Amerikanen en staat minister Marshall op het punt dezelfde fout in Indonesië te begaan als de Amerikanen en dezelfde minister, toen nog generaal, Marshall inzake China begingen. De Amerikaanse politiek jegens China heeft dermate gefaald, dat dit geweldige brok Azië een prooi van het communisme dreigt te worden. De Amerikaanse politiek inzake Indonesië

dreigt met Indië hetzelfde te doen. Het is natuurlijk uitgesloten, dat Nederland, op Amerikaans initiatief weer met de Republiek Djocja onderhandelend, tot overeenstemming met haar zou komen. Maar het zal al onze krachtsinspanning, al onze bedachtzaamheid en al ons staatsmansbeleid vergen om, zo-lang de in republikeinse gebieden levende redelijke elementen voor ons onbereikbaar zijn, duidelijk te maken dat met de regering-Soekarno-Hatta elk accoord waardeloos is.

Men zal moeten afwachten, welke waarde het accoord zal hebben, dat in Nederland bereikt werd met leidende figuren van de deelstaten. Er is, naar bekend, overeenstemming bereikt op een nieuwe basis en er zal wel niemand gevonden worden, die daar geestdriftig over is. Nieuw-Guinea dreigt verloren te gaan.

Maar dit is niet het ergste. Het ergste is, dat een werkelijk duurzaam en levend accoord met de deelstaten, hetwelk metterdaad een sterke Federatie en een sterke Unie verzekert, onbereikbaar is.

Het wordt pas bereikbaar, zodra er zekerheid zal bestaan inzake de Republiek. Het blijft onbereikbaar, zolang de ontbindende kracht der Republiek intact is. Zo lang blijft de Republiek als een zwarte schaduw boven de gehele situatie hangen. Zo lang met de regering Hatta-Soekarno onderhandeld wordt, zo lang de machten van terreur, chaos en communisme zich op republikeins gebied dreigend verheffen, zo lang niet één regering van niet één deelstaat zich veilig kan gevoelen voor de bedreigingen van republikeinen in en buiten de Republiek — zo-lang blijft zowel de vorming van een sterk federalistisch Indië, van een stevige Interim-Regering als voorloopster van een regering der Verenigde Staten van Indonesië en zo-lang blijft ook de Unie met Nederland niet meer dan een illusie.

Onze regering, zo werd met recht gezegd, verkeert inzake Indië in tijdnood. Zij wordt tot haast aangespoord door de deelstaten, zij wordt opgejaagd door het buitenland. Welnu — zij zal de enige weg moeten kiezen, welke redding kan brengen aan wie in tijdnood verkeren: zij zal zich niet moeten haasten...

d. K.

Verduidelijking

G. F. Sandberg te Leiden schrijft ons:

In het artikel „Denkt aan de aflossing” schrijft de heer J. v. d. Drift, dat in het Leids jeugdparlement onze fractie geheel uit studenten bestaat, terwijl voorts slechts de C.H.U. één student in haar afvaardiging heeft. Hij weet echter niet, dat van de socialistische fractie de helft student is. Niettemin verdient het symptoom, waarop hij wijst, onze volle aandacht.

Moge derhalve de niet studerende jeugd zichzelf organiseren om onze beginselen te verbreiden, mogelijk met steun van oudere partijleden.

Duizend nieuwe abonneés

Het Algemeen Secretariaat van onze partij heeft een grote actie georganiseerd om vóór 1 November a.s. 1000 nieuwe abonneés voor dit weekblad te werven. Een actie, waaraan alle afdelingen van onze partij meedoen, een soort wedstrijd, waarvan de resultaten de komende weken in dit blad zullen worden gepubliceerd.

Waarom duizend nieuwe abonneés? Omdat wij zo spoedig mogelijk tot een blijvende vergroting van ons weekblad tot twaalf pagina's willen overgaan. Alleen dan kan aan ieders verlangen worden voldaan, aangezien dan nog meer aandacht aan landbouw-, middenstands- en andere vraagstukken kan worden besteed dan tot nu toe reeds het geval is.

Dit kan echter niet dan nadat 1000 nieuwe abonneés zijn geworven, hetgeen ons ideaal naderbij brengt: ieder lid lezer van ons blad.

Laten daarom alle lezers aan de slag gaan en ook in hun eigen kring enkele nieuwe abonneés werven. Iedere nieuwe abonneé helpt mee het duizendtal eerder vol te maken.

Zij, die vóór 1 November a.s. als abonneé aan de administratie van Vrijheid en Democratie, Postbus 43, Amersfoort, worden opgegeven, ontvangen de krant gratis tot 1 Januari 1949.

Afdelingsnieuws

Afdeling Amsterdam

WAT TE LEREN

Amsterdam is er in geslaagd gedurende de komende wintermaanden, een kader-cursus te organiseren.

Deze cursus zal om de veertien dagen op Maandagavond worden gehouden in de Marnixzaal van Bellevue (ingang Marnixstraat), aanvang te 20.00 uur.

Hier de sprekers, de onderwerpen en de data:

Wat Liberalen en Vrijzinnigen voor Land en Volk deden I, Prof. Mr. C. W. de Vries, 25 Oct. 1948; Doelinden der politiek, R. Th. J. le Cavalier, 8 Nov. 1948; Wat Liberalen en Vrijzinnigen voor Land en Volk deden II, Prof. Mr. C. W. de Vries, 22 Nov. 1948; Grondbeginselen der Staatsinrichting, Dr. J. C. van Zoelen, 6 Dec. en 20 Dec. 1948; De geestelijke grondslagen van de V.V.D., Prof. Dr. J. Lindeboom, 3 Jan. 1949; De economische grondslagen van onze partij, W. Lubberink, 17 Jan. 1949; De sociale grondslagen van onze partij, Drs. H. A. Korthals, 31 Jan. 1949; Spreken in het openbaar, G. Ritmeester, 14 Febr. 1949; De techniek van het spreken, F. C. Holman, 28 Febr. 1949; Propaganda in de politiek, G. A. de Ridder, 14 Mrt. 1949; Practijk van de politiek, R. Th. J. le Cavalier, 28 Mrt. 1949.

Het afdelingsbestuur, N.Z. Voorburgwal 104—108 geeft inlichtingen.

KORTHALS SPREEKT

Op Dinsdag 19 October a.s. spreekt H. A. Korthals, lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, over het onderwerp: **Publiekrechtelijke Bedrijfsorganisatie**.

Na deze causerie is er gelegenheid vragen te stellen. Aanvang 8.15. Bellevue, ingang Marnixstraat.

Afdeling Oegstgeest

GOED IDEE

Evenals de vorige winter organiseert de propaganda-commissie van de afd. Oegstgeest eenmaal per maand een studie-avond voor jonge leden en belangstellenden. Deze bijeenkomsten, die zoveel mogelijk bij een lid thuis gehouden worden, bestaan uit een korte inleiding over het een of andere vraagstuk, gevolgd door gedachtenwisseling.

De brokkie geeft dit denkbeeld aan andere afdelingen ter overweging door.

STALEN MEUBELEN
„GISO“-LAMPEN

Onze verantwoordelijkheid getoetst

Niettegenstaande vele onvervulde wensen is een gewijzigde regeringspolitiek waarneembaar

GEEN STUURLUI AAN DE WAL

Na het uitspreken van de Troonrede, het bekend worden van de Millioenennota en de publicatie van de Memorie van Toelichting bij de Rijksbegroting 1949, is ons volk in staat enig inzicht te krijgen in de koers die het nieuwe kabinet in de toekomst wil gaan volgen.

Ofschoon het weliswaar nog niet mogelijk is op grond van het bovengenoemde zich een scherp omlind beeld van de regeringspolitiek te vormen, kan toch worden gezegd dat de hoofdlijnen makkelijk kunnen worden onderkend.

Indien wij dus een voorlopige balans opmaken moet worden geconstateerd, dat er behalve vele teleurstellingen — wij denken o.m. aan de begroting van Verkeer en Waterstaat — ook vele lichtpunten waarneembaar zijn. Lichtpunten, die — en hierop zouden wij persoonlijk een bijzondere nadruk willen leggen — nog niet eerder sinds de bevrijding vielen op te merken.

Bestudeert men b.v. de Memorie van Toelichting behorende bij de begroting van Economische Zaken, dan valt het o.m. op, dat kennelijk een andere — en o.i. betere — richting wordt ingeslagen met betrekking tot de bemoeiingen van de overheid met het bedrijfsleven. M. a. w. zit duidelijk het streven voor, deze overheidsbemoeiingen, in het bijzonder voor wat het ingrijpen in de details betreft, te beperken.

Wij kunnen niet anders dan met instemming van deze bedoelingen kennis nemen. Immers, inkrimping der overheidsbemoeiing betekent, ruimer armslag voor het particulier initiatief met als gevolg, versterking van onze nationale economie. Een vrijere economie betekent niet alleen een meer ongedwongen, soepeler, dus meer efficiënt zakenleven, doch tevens een bezuiniging op een ondoelmatig en overtollig ambtenarenapparaat. Dat een dergelijke bezuiniging mede met het oog op het streven naar een sluitende begroting van belang is, behoeft wel geen uitvoerig betoog.

Waarom meer vrijheid?

Reeds bij herhaling werd door onze partij gepleit voor een vrijer zakenleven.

Om misverstand te voorkomen, kan het zijn nut hebben er nog eens met nadruk op te wijzen, dat het hier niet gaat om de bescherming van een bepaalde groep, te weten de ondernemers, doch integendeel om een algemeen belang. Immers, ook de arbeiders hebben er belang bij dat de onderneming, waarin zij werkzaam zijn, floreert.

Wij wijzen in dit verband — om slechts maar één voorbeeld te noemen — nogmaals op het grote belang van het voeren ener progressieve sociale politiek. Deze echter is alleen uitvoerbaar, indien het bedrijfsleven ook in staat wordt gesteld de toenemende sociale lasten op te brengen.

Men hoede zich er toch vooral voor al deze dingen in een te eng verband te zien. Zoals reeds gezegd, er gaat o.m. bij Economische Zaken een frissere wind waaien, waarbij wij o.a. verwijzen naar de in de Memorie van Toelichting gedane belofte om ook de Middenstand niet te vergeten. Uit genoem-

de Memorie blijkt op meer dan één plaats, dat het de regering ernst is om een actieve middenstandpolitiek te voeren. Ook in de Millioenennota werd met betrekking tot de belastingpolitiek, ook ten aanzien van het bedrijfsleven, enige verlichting in het vooruitzicht gesteld. Wij beperken ons hier op deze plaats slechts tot enkele opmerkingen die o.i. inderdaad in positieve zin als lichtpunten kunnen worden aangemerkt. Dit wil echter geenszins zeggen, dat op de diverse begrotingshoofdstukken geen steekhoudende kritiek zou kunnen en ook moeten worden geleverd. Men behoeft waarlijk geen profeet te zijn om te voorspellen, dat onze Kamerfractie deze kritiek bij de komende begrotingsdebatten niet onder stoelen of banken zal steken.

Niettemin blijven er lichtpunten, waarvan ook door onze fractie ongetwijfeld wel melding zal worden gemaakt. Lichtpunten die — het zij herhaald — niet eerder sedert de bevrijding waarneembaar waren.

Hoe dan ook, de regering vaart een andere koers dan vroeger. Het moge dan voor sommige partijen niet aangenaam zijn het te erkennen, doch ondanks al het aangekondigde verzet is het roer toch een kleine slag omgegaan.

In ieder geval wordt thans de vaargeul der socialisatie vermeden.

Onze partij-invloed.

De vraag die ons in dit verband interesseert is de volgende:

Waaruit moet deze koerswijziging worden verklaard? Wat zijn de oorzaken? Zoals in vele gevallen is ook in dit verband sprake van meer dan één oorzaak. Wij willen deze ook niet alle nader analyseren.

Doch één ding staat o.i. vast, dat én de versterkte positie van onze partij, én de deelneming van een onzer voormannen aan de regering mede oorzaak van deze koersverandering zijn.

Wij menen dit met vreugde te constateren. Immers, hieruit moge blijken, dat onze verkiezingsstrijd niet voor niets is gestreden. Hieruit moge voorts blijken, dat terecht niet is geschroomd mede regeringsverantwoordelijkheid te dragen. Hieruit moge blijken, dat de kritiek die wij hebben geuit toen onze partij regelrecht in de oppositie was, gerechtvaardigd was en dat er met alle kracht naar wordt gestreefd de vroeger door ons geëritiseerde toestanden te verbeteren.

Ongetwijfeld, zeer vele wensen moeten nog worden vervuld. Doch er is vooruitgang. Vooruitgang omdat onze voormannen de verantwoordelijkheid niet hebben gevreesd. Dit is de belangrijke positieve zijde van het deelnemen van één onzer aan de regering.

Aldus is met het zitting nemen in dit kabinet niet alleen aan psychologische voorwaarden voldaan. Immers, de overgrote meerderheid van onze kiezers heeft, naar ons oordeel, met reden van de partij verwacht, dat zij zou tonen niet bang te zijn mede te bouwen indien daarvoor de voorwaarden tenminste maar enigszins aanwezig waren.

Wij zijn niet aan de kant blijven

Zo zijn ze....

Het mannetje in zijn sas.....

Mijn vriend, het mannetje, is in z'n sas. Het leven is zo gek nog niet. Het komt nog best terecht. Er zijn nog eenvoudige mensen. Goeie mensen. Die hard werken en zelden in een auto en nooit in een taxi rijden. Die in kleine ouwerwetse hotelletjes afstappen. Die daar nog net zo logeren als hun vader en hun

opa. Logies met ontbijt en alles eenvoudig. En geen tierlantijntjes. Het mannetje logeerde óók in zo'n hotelletje. In de propvolle dagen van congressen en tentoonstellingen en na-feesten. Hij kon er nog net bij. Tweede etage onder de dakpannen. Krakende trap. Krakende planken. Krakende bedden. Tot stromend water omgebouwde wastafels. Maar nu zonder lampetkannetje. Een opschuifraam met een knipje. Niet eens een kast. En glibberig zeil op de vloer.

De burgemeester van Janseradeel logeerde er. Met mevrouw. En de knopenfabrikant uit Zomersdijk. Ook met mevrouw. Gezugghebbenden en autoriteiten uit de verre provincie. De portier is bejaard en vriendelijk. Zijn vader was ook portier en ook bejaard en vriendelijk. Het bejaarde kamermeisje doet geruis- en geluidloos de kamers. Zonder Amerikaanse liederen en zonder gefluit. Het leven staat er stil — net als in Berlijn. En dus logeren er in deze tijd ook deviezen.... buitenlandse munt en buitenlandse mensen.

„Daar komt een mens weer bij”, verklaarde hij, „in zo'n hotelletje met óók buitenlanders. Ook burgemeesters en knopenfabrikanten. Ook verre provincie-Belgen en Engelsen en zelfs een Amerikaan. De Belgen willen Benelux. En terug naar 1830. De Engelsman wou ruilen. Natuurlijk zonder de Commonwealth. Maar desnoods met Lieftinck en Mansholt inbegrepen. Hij nam elke morgen twee spiegeleieren bij het ontbijt. En een extra portie kaas. Hij buffelde. Hij kwam hier bij. Pondén! En de Amerikaan vond ons lui om mee uit vissen te gaan. Nummer één in de Europese klas. Een acht voor vorderingen en voor vlijt en gedrag een tien met een griffel. Nou?...”

„Hm...”, weifelde ik — „ik lees Time en de Saturday Evening Post, en die zijn óók Amerikaans, en...”

„Nou ja”, gaf de geestdriftige toe, „ze vinden ons rare Chinezen. Maar van de goede soort. En we hebben altijd drie streepjes voor omdat we talen spreken. Dat vindt elke Engelsman een intrant. Ik heb met een Engelse dominee gepraat. Een geslukte vent. „Ja”, zei hij, „ik ben op een universiteit geweest. Ik heb Engels en Latijn geleerd. En een mondjevol Hebreeuws. En verder ho maar! Maar jullie, Hollanders, gaan zo maar op een doodgewone school. En dan in een baan. En al die doodgewone Hollanders verstaan Engels en Frans en Duits. Onze Engelse scholen deugen niet...”

„Nou, nou”, remde ik — „ook een reverend blijft tenslotte Engels... right or wrong... u weet wel...”

„Ze waarden ons”, hield het mannetje vol, „ze kijken hun ogen uit. En ze willen weten waar al dat hongeroedeem is gebleven. En het puin en de rommel. Een van die Engelsen was met z'n ouwe moeder in Arnhem geweest. Het was de oude dame eigenlijk... tegengevallen. Zij had alles gelezen over Arnhem en Oosterbeek en de brug bij Nijmegen. Over het aan farden geschoten dorp. En het laatste felle gevecht bij de kerk in het benedendorp. Zij had uitsluitend ruïne en puin verwacht. Daar had ze récht op. Maar zij vond weer een dorp. Een gewoon, levend dorp. Hollands-netjes. Met hier en daar een keurig litteken. „Dat lappen jullie 'm”, vond de zoon, die kon oordelen over puin en rommel. Zie, en zoiets doet je goed! Voelt u?” Ik voelde het — ik ben ook met Engelsen in Oosterbeek en Nijmegen geweest. En . . . en . . .

Het mannetje heeft gelijk. Wij moeten tegenwoordig van buitenlanders horen hoe . . . wel, laten wij zeggen: hoe behoorlijk wij het eigenlijk hebben. Want in onze kranten en in ingezonden stukken lezen wij en in tram en trein horen wij hoe beroerd en bedonderd het nog is.

Natuurlijk . . . dat is Hollands. Een regering is er bij ons niet uitsluitend om te regeren. Maar vooral ook om stoom tegen af te blazen.

Allicht: professor Lieftinck en de belastingen . . . en Excelentie Mansholt en het vlees van de koe . . . hantem, Kromol, (*) zelden ze vroeger in Indië.

Maar de buitenlanders zien wat wij niet zien. Of niet willen zien. En ze steken het niet onder stoelen en banken.

„En dát”, besloot het mannetje en maakte zich gereed om lijn 3 te bespringen, „dát doet een burger goed! Ook al stropen ze hem dan z'n laatste spaarcertificaatje uit zijn spaarpot om hem sparen te leren”.

(*) sla er op, Kromp!

Abt. Exodus.

staan. Niemand zal thans van onze Partij kunnen beweren, dat zij behoort tot de bekende stuurlieden die aan de wal vertoeven.

Er wordt thans meegestuurd. Voor hem die niet ziende blind is, moet het inmiddels duidelijk zijn geworden, dat onze aanwezigheid in de stuurnhut en onze versterkte bemanning in de kajuit, een standvastiger en veiliger vaart belangrijk ten goede is gekomen.

G. STEMPEHER.

In een interview met „Trouw” verklaarde Dr. Mansoer met voldoening en vreugde het herstel in Nederland te hebben gezien. Vooral de energie van de middenstand heeft hem getroffen. „Gelukkig het volk met zulk een middenstand!” zeide hij ten slotte.

DE V.A.R.A. SLAAT DE PLANK MIS

Op 5 Juli j.l. ontvingen wij van de heer W. C. A. Verhagen, bestuursassistent van de V.A.R.A., de navolgende brief, die wij hierbij gaarne afdrukken, doch niet zonder onze welgemeende verontschuldiging te hebben aangeboden voor het feit, dat thans eerst tot publicatie kon worden overgegaan.

De oorzaak van deze vertraging moet worden gezocht in het feit, dat een onzer redacteuren die deze kwestie behandelde, met vacantie was en overvloed van copy een en ander in de verdrinking heeft gebracht.

De brief, die wij van de V.A.R.A. ontvingen, luidde als volgt:

Brief (I)

Aan de Redactie van
„Vrijheid en Democratie”,
te Amersfoort.

5 Juli 1948

Mijne Heren,

In Uw blad van 4 Juni j.l. troffen wij een berichtje aan onder het opschrift „Solidariteit”, waarin U Uw lezers mededeelde dat de chauffeurs, die betrokken waren bij een autobus-uitstapje van V.A.R.A.-leden, niet zoals het behoorde werden afgelost, doch gedurende de gehele lange reis druk in touw moesten zijn. Aan deze mededeling, die door U uit een ander blad schijnt te zijn overgenomen, meende U aan het slot een hatelijke opmerking te moeten plaatsen ten opzichte van de socialistische beweging. Dit is voor ons aanleiding geweest bij de Federatie Den Haag van de V.A.R.A., die dit uitstapje heeft georganiseerd, te informeren naar de juiste gang van zaken. De federatie-secretaris stuurde ons een afschrift van een brief, daterende 17 Maart van de secretaris van de afdeling H van de V.A.R.A. te Den Haag, gericht aan de heer Ladiges, p/a Lissone-Lindeman, te Den Haag, waarin het volgende is te lezen:

„Op onze laatste bestuursvergadering is de gehele autobustocht nog eens nader onder de loupe genomen.

O.a. kwam daar ter sprake, wie van de colonne-chauffeurs de algemene leiding heeft van de chauffeurs.

Men hadde liever gezwegen

Of U het niet wenselijk acht, om enkele reserve-chauffeurs ter beschikking te hebben.

Is c. door U voor deze tocht reeds ontheffing van het rijtijdenbesluit aangevraagd?

Hoe zijn de sociale verhoudingen ten opzichte van dit personeel?

Gaarne ontvangen wij van U een afdoend antwoord op deze vragen, daar wij tegenover de deelnemers grote verantwoording hebben.”

Het antwoord op dit schrijven daterende 25 Maart, luidde als volgt:

„In antwoord op Uw schrijven d.d. 17 dezer, delen wij U mede, dat wij één onzer vertrouwde chauffeurs, die reeds jarenlang bij onze N.V. werkzaam is, met de algemene leiding der chauffeurs zullen belasten. Nagenoeg alle chauffeurs der touringcars zijn hem bekend, wat de leiding zal vergemakkelijken.

Wij achten het niet noodzakelijk enige reserve-chauffeurs te laten meerijden, doch mocht U een andere mening zijn toegedaan, dan zullen wij ons daarnaar vanzelfsprekend gaarne schikken.

Wat het rijtijdenbesluit betreft, hiervoor behoeft geen ontheffing te worden gevraagd. Het is de taak der ondernemers zelf toe te zien, dat de chauffeurs 55 uren per week of 110 uren in de 14 dagen totaal werken (onverschillig de verdeling per dag) en de voorgeschreven rustperiode in acht wordt genomen tussen de gemaakte en de volgende te maken rit.

O. i. zullen de sociale verhoudingen zijn zoals die van Regeringszijde zijn resp. worden voorgeschreven.

Tenslotte delen wij U mede, dat de plattegronden der wagens U thans binnen enkele dagen zullen worden toegezonden”.

Wij vertrouwen, dat U zo sportief zult zijn terug te komen op het destijds door U geplaatste bericht en nu Uw lezers een juiste voorlichting zult willen verschaffen.

Een exemplaar van Uw blad, waarin deze rectificatie is opgenomen, zien wij gaarne tegemoet, Inmiddels verblijven wij,

Hoogachtend,

w. g. W. C. A. VERHAGEN,

Bestuursassistent.

P.S. Wij ontvingen ook van de federatie-secretaris te Den Haag nog een brief die een juiste kijk op de gang van zaken geeft. Te Uwer oriëntatie sluiten wij hierbij een afschrift hiervan in.

Brief (II)

Vereniging van Arbeiders
Radio Amateurs
Federatie Den Haag
Secr. Hulshorststraat 54

Den Haag, 20 Juni 1948

Aan de heer J. W. LEBON,
Secr.-penningmeester V.A.R.A.,
Heuvellaan 33,

Hilversum

De tocht is 's morgens 7 uur aangevangen, waarna men naar Tiel is gereden. Hier heeft de groep 1½ uur verpoosd. Vervolgens is men naar Nijmegen gereden, waar opnieuw 1½ uur rust voor de chauffeurs geweest is. Daarna vertrok men naar Apeldoorn, waar niet minder dan 5 uren is vertoefd. Toen is de terugreis aangevaren, en hoewel men verwacht had eerder thuis te zijn, is dit door onvoorziene omstandigheden 's nachts half een geworden. Inderdaad een lange dag, maar voor het aantekenen in het rijtijdenboekje, mogen slechts de uren worden genoteerd, waarin gereden is. Deze mogen totaal 55 uren per week of 110 uren per 14 dagen bedragen.

Niettegenstaande dit alles, heeft het Afdelingsbestuur, voor dat het besloot deze tocht vast te leggen, bewust van de verantwoordelijkheid

tegenover de deelnemers, zich voor alles voldoende laten inlichten.

De bijgaande afschriften spreken m.i. hierover duidelijke taal. Bovendien dacht het Afdelingsbestuur nog mede te hebben vernomen, dat alle chauffeurs, die aan deze tocht hebben deelgenomen, de andere dag vrij geweest zijn.

w. g. L. J. MEININGER, secr.

Commentaar

(Wij kunnen in ons commentaar kort zijn en allereerst constateren, dat de V.A.R.A. er in haar eigen belang beter aan had gedaan niet meer op deze zaak terug te komen. Immers, wat is ons na een diepgaand onderzoek gebleken?

1c. Tegen alle aan deze tocht deelnemende ondernemers is proces-verbaal opgemaakt, omdat men het rijtijdenbesluit wel degelijk heeft overtreden.

2e. Er zijn chauffeurs geweest die om 5 uur des morgens zijn begonnen en pas om 1 uur des nachts zijn teruggekeerd. Er is dus door sommigen 20 uur achter elkaar gewerkt, terwijl men hooguit een dag van 14 uur had mogen maken. Het is dan o.m. op grond hiervan dat proces-verbaal is opgemaakt.

3e. De V.A.R.A. zou zich wellicht kunnen verontschuldigen, dat zij voor deze gang van zaken niet in eerste instantie verantwoordelijk kan worden gesteld.

Dit verweer willen wij meteen verwerpen, aangezien men niet kan aannemen dat een arbeidersorganisatie niet met de arbeidsvoorwaarden in het touringcarbedrijf op de hoogte zou zijn.

Onze conclusie blijft dus dat de Federatie Den Haag van de V.A.R.A. een fout heeft gemaakt en wij blijven zeggen, dat het geen pas geeft luidt het „Achtunen-lied” te zingen, terwijl men niet protesteert tegen 't feit, dat de collega-medearbeider liefst 20 uren achtereen ten pleziere van anderen, in touw is. Een dergelijke handelwijze is in strijd met elk rechtvaardig solidariteitsgevoel — Red. V. & D.I.

Er is één hoop voor de toekomst

Albert Schweitzer: wij moeten terug naar de hoofdweg

Albert Schweitzer, die kort voor het uitbreken van de eerste Wereldoorlog naar Lambarene trok, om iets van de schuld der blanken tegenover hun zwarte broeders te delgen, en aldaar nog steeds vertoefd ondanks zijn 73 jaren, heeft door de grote afstand en het isolement de voeling met onze cultuur niet verloren. Dit bleek uit zijn lezingen te Upsala in 1923 over het verval en het herstel der cultuur*). Dit bleek wederom uit een vraaggesprek, dat Schweitzer toestond aan de Unitariërs Melvin Arnold en Charles R. Joy.

Dit vraaggesprek werd in September 1947 gepubliceerd in „The Christian Register”. Hieronder volgen enige fragmenten, ontleend aan de Nederlandse vertaling in het blad „Zwingli” (12 Maart en 9 April '48). De beide journalisten namen tot grondslag van hun vraaggesprek het zojuist vermelde cultuur-filosofische boek van 1923:

Voor een kwarteeuw schreef U: „... hij (de moderne mens) is in gevaar zijn menselijkheid te verliezen.”

VRAAG: Het schijnt dat U vooruit gegrepen hebt op de vernietigingskampen en andere verschrikkelijke verschijningen van de overhaaste neergang van de menselijke geest. Wat denkt U van de toekomst?

ANTWOORD: Houdt u vast dat ik in de eerste wereldoorlog zei, dat de moderne mens in gevaar is, zijn menselijkheid te verliezen. De daarna toenemende bruutheid, die haar toppunt bereikte in de verschrikkingen van de tweede wereldoorlog, toont dat hij zijn menselijkheid reeds verloren heeft.

De grote tijd in de geschiedenis der cultuur was de tijd, toen het begrip der „mensheid” als één geheel opkwam. Dat was niet bij Plato of Aristoteles het geval, maar bij de Stoïcijnen. Bij de Chinese denkers bijv. bij Confucius, Mengtse en Laotse is het begrip der mensheid als één geheel centraal. Zij spreken niet van de Chinees — maar zij spreken van „de mensheid”. Mijns inziens bereikte deze ganse veelbelovende ontwikkeling van het denken een hoogtepunt in het rationalisme der 18e eeuw. Sindsdien is de wereld weer in 't duister teruggeleden. Hoe weinige zijn de daden, die voor de mensheid in haar geheel gedaan worden. Wij moeten denken en arbeiden met de begrippen „mens” en „mensheid”. Dat is belangrijk. Dat is noodzakelijk.

Wij hebben een samenleving nodig, een geloof en een kerk, die de enkeling respecteren en verheffen, doordat ze alle krachten van 't ethische denken en van de eerbied die daarin begrepen is, wakker roepen. De kerken hebben voor 't grootste deel de tendens, onbelemmerd den-

ken te verdoemen. Dogmatisme is in de plaats van waarheidszoeken getreden. Van religieus gezichtspunt is het meest bedenkelijke kenteken van onze eeuw het verdwijnen van alle liberale vroomheid; bijna alles is belijden en dogmatiek. Ook aan de universiteiten dreigt de liberale geest uitgedoofd te worden. Autoriteitsgeloof treedt in zijn plaats. Wat mijzelf aangaat — ik voelde mij reeds in de eerste wereldoorlog als een vreemde in de wereld.

Zoals ik sterk benadrukt heb, zal de bevrijding van de huidige Middeleeuwen een zeer veel moeilijker ontwikkeling zijn dan die, welke de Europese volken van het eerste Middeleeuwen-tijdperk bevrijdde. Toen ging de strijd tegen uitwendige autoriteit. Thans bestaat de taak hierin dat de massa der enkelingen er voor gewonnen wordt, dat zij hun geestelijk erfgoed terugvorderen en aldus het voorrecht om als vrije persoonlijkheden te denken, waarvan zij afstand deden, terugwinnen. Zij moeten zich uit de toestand van geestelijke zwakte en afhankelijkheid, waarin zij zich zelf gebracht hebben, zelf uitwerken.

VRAAG: Ziet U met 't oog op alles wat U gezegd hebt een hoop voor de toekomst?

ANTWOORD: Er is één hoop: Wij moeten terugkeren naar de hoofdweg, waar wij vanaf geraakt zijn. In mijn vroeger boek schetste ik zekere taken, die wij ter hand moeten nemen. Op de plaats van propaganda moeten wij zetten de kracht van een waarachtig verstaan der waarheid; in de plaats van het heden gebruikelijke patriotisme: een edele vorm van vaderlandsliefde, wier doeleinden en oogmerken de ganse mensheid waardig zijn; in plaats van tot afgoderij geworden nationalisme: een mensheid met een gemeenschappelijke cultuur; in plaats van een maatschappij zonder waarachtig idealisme: een vernieuwd geloof in de cultuurstaat; in plaats van de verhoudingen waarin wij geraakt zijn: het allen verbindende ideaal ener cultuur-mensheid; in plaats van een gevangen-zijn in de vergankelijke dingen des levens: geïnteresseerd zijn in de ontwikkelingen en idealen ener ware cultuur; in plaats van een van alle waarachtige geestelijkheid beroofde gezindheid: een geloof aan de mogelijkheid van vooruitgang.

Mijn overtuiging is dezelfde gebleven. Deze opgaven zijn onze opgaven in het heden.

Het ernstige woord van onze grote geestverwant zij ons een aansporing, om pal te staan voor ons erfgoed.

P. D. v. R.

*) Deze lezingen zijn vertaald door J. Eigenhuis („Verval en Wederopbouw der Cultuur”, Haarlem 1928) en nog steeds zeer lezenswaard.

De verschrikkelijke les van een nederlaag

Naar aanleiding van „Nederlaag in het Westen” (Defeat in the West) door Major Milton Shulman; Nederlandse bewerking Elisabeth Bredemeijer.

Tactiek is een vak. Strategie is een kunst. Een stafofficier is een vakman, die vakkundig voorbereid wat de strategische kunstenaar uitdenkt. Die kunstenaar is zeldzaam. Ook de tactische vakman is niet dik gezaaid. Vandaar de nevel der onzekerheid in de oorlogsvoering, welke in dit boek door een lid van de Inlichtingendienst van het Canadese Leger doorbroken wordt. Want eindelijk beschikt men thans ook over gegevens van Duitse zijde. Eindelijk weet men hoe sinds de 10e Mei 1940 aan de overzijde gedacht, gerekend en gedaan werd. Dit weten is vernietigend voor de immers met intuïtief-strategisch inzicht behepte Hitler. En tenminste even vernietigend voor de vaklieden in de Duitse Generale Staf.

De wereldgeschiedenis boekte in het onderdeel krijgsgeschiedenis slechts enkele kunstenaars-dervernietiging. Het eigenaardige is dat in de tijden na Napoleon de Duitse machthebbers als regel beschikten over bijkans volmaakte vaklieden (Moltke Sr., Von Schlieffen), doch bij de uitvoering telkens het nadeel ondergingen van die typisch Duitse eigenschappen: nepotisme, Kadaverdisziplin (bevel is bevel!), bekrompenheid en onwetendheid.

Desondanks wonnen Bismarck en Moltke de oorlogen van 1866/71, omdat zij in eigen karaktersterkte en bekwaamheden de fouten der anderen uiteindelijk ten goede bogen. Maar de keizer met v. Ludendorff en v. Hindenburg verloren. En Hitler met Keitel en Jodl en al die anderen verloren eveneens — en zó volkomen dat geen enkele verontschuldiging verklaring zoals in 1918 beschikbaar bleef.

Toch bezat de laatste combinatie in de aanvang alle middelen om de volkomen overwinning te behalen.

Lees dit, ook voor militaire leken geschreven boek — en erken dit.

Welnu: waarom overwon deze superieure mechanische macht niet? Nogmaals: lees dit boek..... en word wijs.

„Omdat” — aldus een korte samenvattende verklaring op een der eerste bladzijden — „de mannen, die er de controle over uitoefenden, de moed en het geloof misten, of de verbeeldingskracht of de bekwaamheid, om ze te laten winnen. Een van

de grondbeginselen van de oorlog is, dat men op het juiste ogenblik en de juiste plaats een overmacht van machines en mensen moet inzetten om te winnen. Hierin faalden de Duitse strategen telkens opnieuw.” Want er bestonden op zijn minst drie zwakke punten in het wezen van de Weermacht: „Hitler, discipline en onwetendheid”.

Die mannen en hun zwakheden, de fatale invloed van Hitler, ook al bezat hij onontkenbaar een soort strategische intuïtie, de hope-loze chaos in denken en doen, veroorzaakt door dit totalitaire, door en door misdadige régime en zijn bijkans mechanische misdadigers — dat alles beschrijft dit boek.

Hitler in zijn fantastisch-fanatieke „Machtsergreifung” voelt in de invloed van de oude Duitse G. S. op de van traditie doordrenkte Weermacht zijn enige gevaarlijke tegenstander. Dus schakelt hij de bekwaamste vakmannen uit dan wel dwingt hen terug tot mechanische uitvoerders van zijn intuïtie en waan.

Dan volgen de grote, onherstelbare fouten elkaar in toenemend tempo op:

1. Na de verbijsterende overwinning in Frankrijk schrikt hij van zijn verliezen aan tanks: Von Rundstedt mag de aanval op Duinkerken niet doorzetten — het wonder van de Marne (1914) wordt gevolgd door het wonder van Duinkerken.

2. Hitler durft de invasie van het weerloze Engeland niet aan — de „landstrategen” schrikken wederom terug voor Englands macht ter zee.

3. Hitler verzuimt de geboden gelegenheid de toegangen tot de Middellandse Zee af te sluiten — geen opmars door Spanje, geen uitschakeling van Gibraltar; hij schrikt wederom van de grote verliezen in de luchtoperatie tegen Creta en ziet af van alle verdere luchtoperaties in de Middellandse Zee.

4. Hitler begaat zijn grootste en domste fout: ondanks waarschuwin-

gen van nog overgebleven vaklieden valt hij Rusland aan.

5. Hitler moedigt Japan aan: neem deel aan de oorlog tegen Engeland — en ziet niet in dat dit onherroepelijk de geweldige industriële macht van Amerika tegenover hem brengt.

6. Hitler verzuimt de „fonkelende kans” van El Alamein — in Juli 1942 liggen Alexandrië en het Suezkanaal voor het grijpen, maar Hitler en de zijnen beschouwen deze campagne als „bijkomstigheids”..... en Montgomery slaat zijn slag.

Zo werd het 1943.

„Elke fout”, aldus Shulman, „die aanleiding was van Duitsland's nederlaag was uit dezelfde factoren samengesteld — een Führer, die meer werd geleid door intuïtie dan door logica, een groep raadgevers, die voortdurend het moreel en de fysieke kracht van hun tegenstanders onderschatten en verkeerd beoordeelde, een militaire clique, die toestond dat ze volkomen in het duister werd gelaten die te gedisciplineerd en te egoïstisch was om te protesteren, zelfs toen ze licht begon te zien.....”

Het cinde kwam met de nederlaag in het Westen. Toen de Atlantische „muur” werd doorbroken nam de intuïtieve Hitler de strategische en de tactische leiding. Dus behielden de geallieerden hun bruggenhoofd, dus werden de Duitse legers bij Falaise opgebotteld, dus werd Frankrijk en een deel der Lage Landen bevrijd. En dus volgde het slot, na een verhaspeld diletantistisch offensief in de Ardennen, in sneeuw, modder en puin en in een hopeloos verwoest Duitsland.

Dit boek is meer en beter dan een militair-technisch overzicht. Het werd in zijn nuchtere zakelijkheid en zijn gedocumenteerd feiten-materiaal een document humain.

Daarom: lees het — met het oog gericht op heden en toekomst.

Want de verschrikkelijke les van deze nederlaag „zou nog veel meer indruk maken, als men maar kon inzien dat het leed en de verwoesting, die het Derde Rijk heeft geleden, slechts een fractie is van het leed en de verwoesting, die bij een 3e wereldoorlog zowel overwinnaar als verliezer te wachten staat”.

Tenslotte nog dit: vertaling en Nederlandse bewerking zijn beneden ieder redelijk peil. Jammer.....

d. C.

Fa. B. Cuperus Az.
Hessenweg 2
De Bilt

Vervaardigt drukwerk
op alle gebied.

N.V. „Latumebo”

Postbus 5 — Telefoon 477
ALBLASSERDAM

Spiraalboren,
tappen,
wringijzers
bankschroeven.

Levering uit voorraad

Vraag:

Hoewel het onze gewoonte is op te tekenen aan wie onze boeken worden uitgeleend, is in drukke tijden, zoals de verkiezingstijd, hieraan niet altijd de hand gehouden.

Uit onze bibliotheek zijn uitgeleend zonder dat hiervan aantekening is gehouden, en ontbreken op dit ogenblik de volgende werken:

Jacques Maritain — Christianisme et Démocratie.

H. A. Lunshof — De gevaarlijke staat. Ir. J. v. d. Broek — Annexatie van Duits grondgebied.

Max van Poll — Een nieuwe Grondwet.

Dr. E. van Hinte — Het Conjunctuurvraagstuk.

F. Goudzwaard — De Communistische Partij Nederland.

Mr. N. E. H. v. Esveld — De ont-plooiing van het individu en het arbeidsrecht.

J. Duursma — Bedrijfsleer voor de middenstand.

Mr. F. Baron van Hogendorp — G. K. van Hogendorp in 1813.

De Grondwet voor het Koninkrijk der Nederlanden naar de wijziging van 1938 (Uitg. Tjeenk Willink 1946).

Tevens ontbreekt uit de particuliere bibliotheek van Mr. J. Rutgers:

Dr. J. Luning Prak — Menschen en Mogelijkheden.

Willen degenen die deze boeken geleend en nog in hun bezit hebben zo vriendelijk zijn ze terug te zenden aan het Algemeen Secretariaat, Koninginnegracht 61, 's Gravenhage?

Voor het geval zij ze nog nodig mochten hebben ontvangen wij gaarne even bericht.

Slaat toe

(Ingezonden)

Men schijnt de deviezen en andere smokkelarij, alsmede knoeierijen met bonnen op grote schaal, niet de kop in te kunnen drukken. Komt dit wellicht, omdat men de juiste middelen niet toepast? Wanneer iemand al dan niet door eigen schuld zijn financiële verplichtingen niet na kan komen, zodat hij geacht wordt „opgehouden te hebben te betalen”, dan wordt hij failliet verklaard. Gevolg: gerechtelijk beslag op alle eigendommen, mag niet zelfstandig zaken meer doen, en bij afwikkeling, met uitzondering van het meest nodige huusraad en de meest nodige kleding, verkoop van alles ten behoeve van zijn schuldeisers. Zou een dergelijke maatregel ten opzichte van grote smokkelaars en bonnen en deviezen-smokkelaars niet heel goed werken?

Onmiddellijk de heren vastzetten, beslag op alle eigendommen van de betrokkene en wanneer hij werkelijk schuldig bevonden wordt, automatisch verbeurdverklaring van het gehele bezit, met uitzondering van datgene wat onmisbaar is, evenals bij faillissement. Ik heb zo de idee, dat wanneer dit streng toegepast wordt, het euvel in een half jaar tijd grotendeels is bestreden.

Doch nodig is in dit geval onbarmhartig toeslaan zonder onderscheid des persoons.
R.

Struisvogelpolitiek

In „De Linie”, het weekblad van de Paters Jezulieten in Nederland, schrijft Prof. Dr. G. Th. J. Delfgauw over het bevolkingsvraagstuk, dat eindelijk ook in Katholieke kring de verdiende aandacht gaat krijgen.

Wij nemen uit zijn laatste artikel de volgende passages over:

„Laten wij nu eens een blik werpen op de cijfers, die nuchtere, harde en in wezen toch zo sappige cijfers. Zij zeggen ons, dat de landen met blanke bevolking in 1800 ongeveer 200 miljoen zielen telden; in 1930 was dat getal tot 700 miljoen gestegen. Dit is toch een heel wat langzamer toeneming dan bij Wallace, zal men zeggen. Inderdaad: wij weten allen, dat de toeneming heel wat sterker zou zijn geweest indien niet de nataliteit kunstmatig beperkt ware. Maar ook zó denke men zich maar eens de consequenties in van verdrie-

voudiging in één eeuw.

Daar komt bij, dat het Wereldprobleem der bevolking in hoofdzaak een Aziatisch probleem is. Azië heeft de helft der wereldbevolking, ruim 1 miljard zielen en dit werelddeel verkeert nog grotendeels in het bovenomschreven stadium van stationnaire bevolking, dat Europa sedert tweehonderd jaren heeft verlaten. Wij staan voor de klemmende vraag: wat gaat er gebeuren ten aanzien van de volkrijkheid van de Aziatische wereld, wanneer met de sociale en economische verheffing van dit werelddeel ernst wordt gemaakt?

Er is reden juist in dit, Nederlandse en Katholieke, blad 't vraagstuk der bevolkingsgrootte met enige nadruk te stellen. Er is in Katholieke kring onmiskenbaar een neiging om het vraagstuk in zijn volle portée uit de weg te gaan, om —

laten wij het maar zó zeggen — „struisvogelpolitiek te voeren”. Dat is echter nimmer heilzaam, altijd verderfelijk.

Het is inderdaad hoog tijd om juist in de Katholieke kring het bevolkingsvraagstuk aan de orde te stellen: met objectiviteit, met brede blik, met de ernstige wil het belang van ons volk en meer dan dat, het belang van de gehele mensheid, te dienen. Het is niet uitgesloten, dat het mondiale bevolkingsvraagstuk in de naaste toekomst ter discussie zal worden gesteld in internationale lichamen als de Voedsel- en Landbouworganisatie en in de Algemene Vergadering der Verenigde Naties. Ook in de bevolkingspolitiek taant de nationale souvereiniteit en breekt zich een mondiale behandeling baan. Daarom is het een actuele taak zich op de volle omvang van het vraagstuk der bevolkingsgrootte te bezinnen.”

„OVERHEIDSZORG?
La-me-nie lache!”

(Pagina 8)

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Opheldering vereist!

Wie in de afgelopen jaren het Indische beleid hebben gevolgd, hebben steeds weer een verwonderlijke lankmoedigheid moeten vaststellen ten aanzien van de Repoebliek Indonesia. Wij bedoelen hiermede op dit ogenblik niet in de eerste plaats te zeggen, dat van Nederlandse zijde sedert het najaar van 1945 uitermate slap is opgetreden, waardoor het toenmaals nog geringe kankergezweel zich steeds meer is gaan uitbreiden met alle gevolgen van dien. Maar onbegrijpelijk is ook steeds geweest, dat van Nederlandse zijde de waarheid werd verhuld over de toestanden op het grondgebied der Repoebliek, welke dikwijls in strijd waren met de eerste beginselen van menselijkheid en recht. Afschuwelijke moordpartijen, die de gehele wereld met afgrijzen hadden moeten vervullen, werden verzwegen. Op deze manier is het Nederlandse beleid uit de laatste jaren mede schuldig aan het te hoge aanzien, dat de Repoebliek in de wereld geniet en aan de moeilijkheden, die daarvan thans worden ondervonden.

Toen van Nederlandse zijde — door de nood gedwongen, nadat de Veiligheidsraad zich met de zaken ging bemoeien — de heer van Kleffens een boekje over de werkelijke toestanden op het grondgebied der Repoebliek ging open doen, vond hij onvoldoende gehoor, omdat wij nimmer te voren daarover hadden gesproken en het toen de indruk maakte of de schildering der situatie opzettelijk onjuist werd gekleurd, teneinde een bepaald doel te dienen. De gemaakte fouten hadden ernstige gevolgen.

Wij begrijpen, dat het tijdig vertellen der waarheid ons niet alle moeilijkheden had kunnen besparen. De internationale moeilijkheden, die worden ondervonden bij de oplossing van het Indonesische vraagstuk vinden haar grond zeker ook in de belangen van buitenlandse mogendheden. Waar de zaken zo staan, moet men dubbel oppassen en het naïeve inzicht dat er bij sommige regeerders geweest schijnt te zijn, in de dieper liggende bedoelingen van andere staten, moet de moeilijkheden nog wel hebben verzwaaard.

Voor zover er van belangen sprake is, komen wij er uiteraard niet met een goede voorlichting. Maar wij willen toch nog geloof hechten aan de waarde van de publieke opinie. Wij houden nog vast aan de overtuiging, dat de inzichten der regeerders mede worden beheerst door de opvattingen van het grote publiek. Het grote publiek, dat, zo zien wij het tenminste, een krachtig ontwikkeld gevoel heeft voor het onderscheiden van goed en kwaad, van recht en onrecht.

Wij schrijven dit, omdat wij ons hebben verbaasd over hetgeen er thans in ons land geschiedt met betrekking tot de gepubliceerde berichten over duizenden, die nog op het gebied der Repoebliek zouden worden vastgehouden.

Zeer actief is de „Gemeenschappelijke Actie van Nederlandse vrouwen”, die in de laatste maanden diverse vlugschriften in de wereld heeft gezonden, waarin er op wordt gewezen, dat nog 15000 Nederlanders zich op Republikeins gebied in gevangenschap bevinden. „Vrouwen en meisjes”, zo wordt in een harer pamfletten daaraan toegevoegd, „leven in gedwongen concubinaat met soldaten van de Republiek. Burgers en militairen worden door extremisten en T.N.I.-leden vermoord”.

Er wordt ook herinnerd aan de wonderlijke mededelingen, die minister Jonkman over dit toch wel zeer ernstige feit heeft gedaan, waaruit blijkt, dat van regeringszijde nooit voldoende

opheldering is verschaft. Terwijl het hier toch gaat om duizenden mensenlevens!

Wat het voormalige kabinet heeft verzuimd, moge het thans aan het bewind zijnde evenwel goedmaken. Ernstig dient te worden nagegaan, hoe deze zaak staat. Bepaald aanmoedigend is de eerste verklaring van de minister-president op 17 Augustus bij het debat over de regeringsverklaring evenwel niet geweest. Minister Drees verklaarde toen, dat het Departement van Overzeese Gebiedsdelen hem terzake mededelingen had gedaan, waaruit hij de indruk had gekregen, dat de mededelingen der vrouwenactie eigenlijk niet veel meer dan losse beweringen zouden zijn. De bewindsman achtte het wel mogelijk dat een aantal Indo-Europeaanen tegen hun wil wordt vastgehouden en dat dit ook het geval kan zijn met Indonesiërs. Hij zeide daarvan verder dan letterlijk: „Het spreekt vanzelf, dat wij dat ernstig opnemen, maar concrete feiten, dat duizenden zich in concentratiekampen zouden bevinden, zijn, volgens hetgeen ik heb vernomen, niet bekend. Ik vrees dan ook, dat men wel op zeer losse mededelingen is afgegaan, wanneer men zich baseert op hetgeen in het biljet, dat ook ik heb gekregen, is vastgelegd. Mocht uit duidelijke gegevens blijken, dat zich inderdaad Nederlanders in een concentratiekamp bevinden, dan zal natuurlijk met de meeste kracht op bevrijding worden aangestuurd.”

Het treft, dat de minister heeft gesproken over het gevangen houden van Nederlanders in concentratiekampen. Wanneer hij zegt, dat niet gebleken is, dat duizenden dit schrikkelijke lot overkomt, dan zijn de mededelingen van de bewindsman mogelijk juist. Maar hiertegenover moet toch worden gesteld, wat generaal Spoor aan de vrouwenactie heeft doen weten bij brief van 10 September. Daarin zegt de legercommandant letterlijk: „Ook mij hebben de mededelingen van de Minister-President in de Tweede Kamer der Staten-Generaal op 17 Augustus verwonderd, aangezien de hier beschikbare gegevens bewijs opleveren, dat zeker een 15000-tal personen door de republikeinen verhinderd worden om naar Nederlands gecontroleerd gebied te evacueren”

Nadere inlichtingen van de zijde der regering zijn dus wel gewenst!

Aan het bovenstaande verwant is het volgende. Op 9 September j.l. heeft mevrouw Fortanier de Wit aan de minister van Overzeese Gebiedsdelen vragen gesteld naar aanleiding van een publicatie van de Gemeenschappelijke Actie van Nederlandse vrouwen over een gesprek, dat een vertegenwoordiging dezer vrouwen zou hebben gehad met oud-minister Neher, thans gedelegeerde van het Opperbestuur in Indonesië.

De minister heeft nu geantwoord, dat het door de heer Neher gesprokene niet juist is weergegeven, maar het vrouwencomité heeft naar aanleiding daarvan een open brief gericht tot de heer Neher, waarin enige fragmenten uit het bedoelde gesprek worden weergegeven. Het volgende halen wij uit die brief aan:

„Moeten wij werkelijk herhalen, dat U om Uw woorden kracht bij te zetten met de vuist op tafel sloeg?

Het is toch haast niet aan te nemen, dat U zelfs niet meer zou weten hoe ons gesprek eindigde!

Het zij ons vergund het einde hierbij woordelijk te herhalen.

Mevrouw van 't Rood: „ik wil de zaak voor wij weggaan nogmaals scherp stellen. Dus,

Excellentie, als de republiek de gevangenen niet direct uitlevert, dan gaan wij ze niet bevrijden, dan zullen wij ze opofferen?”

De heer Neher: „juist, zo is het.”

Mevrouw van 't Rood: „wij zullen dit nooit aanvaarden.”

Excellentie, zijn deze woorden voor verschijpende uitlegging vatbaar?”

Er wordt nog aan toegevoegd, dat de dames, die op 14 Augustus het betreffende onderhoud met de heer Neher hebben gehad, bereid zijn „de juistheid van de gepubliceerde woorden, door Uwe Excellentie gebezigd, onder ede te bevestigen”.

Deze zaak is ernstig. Het moet onduelbaar worden geacht, dat duizenden gedwongen worden op het gebied der Repoebliek te blijven. Opheldering moet hier komen. En blijken de gegevens van het vrouwencomité juist — en wij weten, dat de dames de inlichtingen uit de beste bronnen hebben! — dan worde niet langer kiekeboe gespeeld. Dan dient alles te worden gepubliceerd en moet het wereldgeweten worden wakker geschud.

De heer Den Hartog vraagt

Ons Tweede Kamerlid, de heer den Hartog, heeft de volgende vragen gesteld aan de Minister van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening:

I. a. Is het de Minister bekend, dat momenteel onder de akkerbouwers grote ontstemming heerst over het feit, dat de richtprijzen voor oogst 1949 nog steeds niet door de Regering zijn bekend gemaakt?

b. Is het de Minister bekend, dat ingevolge het onder Ia gestelde het voor de akkerbouwers bijzonder moeilijk wordt tijdig hun bouwplan op te stellen, als gevolg waarvan de tijdige bestelling van zaaizaad en pootgoed grote moeilijkheden oplevert en tevens de in het landbouwbedrijf noodzakelijke spreiding van het risico over de diverse landbouwproducten in ernstige mate wordt bemoeilijkt?

c. Is de Minister bereid mede te delen, of het in de bedoeling van de Regering ligt om, zo nodig in afwijking van de door het Landbouw Economisch Instituut voor 1949 berekende prijsbases, de omvang van de teelt van bepaalde landbouwproducten door zekere prijsmanipulaties in de door haar wenselijk geachte richting te leiden. een en ander naar analogie van de voor 1948 en 1949 vastgestelde koolzaadprijzen?

d. Is de Minister bereid die maatregelen te treffen, waardoor alsnog op korte termijn de richtprijzen worden bekend gemaakt?

II. a. Is het voorts de Minister bekend, dat er in boerenkringen enige twijfel begint te rijzen ten aanzien van de waarde, die overigens aan deze richtprijzen op de duur kan worden toegekend, waar deze prijzen geen garantieprijzen zijn, zodat bij een eventueel voortgaande daling van de wereldmarktprijzen mogelijkerwijs in toenemende mate voor meerdere producten ook de nog vast te stellen richtprijzen niet kunnen worden gehaald?

b. Indien de vraag onder II a in bevestigende zin wordt beantwoord, is de Minister dan bereid maatregelen te treffen, waardoor de landbouwers enige grotere zekerheid voor een lonend bedrijf en een groter vertrouwen in het landbouwbeleid van de Regering worden gegeven?

Socialisatie

SCHAADT HET ALGEMEEN WELZIJN

Rapporten van Staatscommissies bevatten over het algemeen geen „amusement" lectuur. Nochtans zouden wij het rapport der Commissie-Couvée (verschenen bij het Staatsdrukkerij- en Uitgeversbedrijf te 's-Gravenhage) over de vraag omtrent de al dan niet wenselijkheid van socialisatie der steenkolenmijnen in veler handen wens. Helaas doet de vrij hoge prijs f 9,50 vrezen, dat de verspreiding zich niet veel verder zal uitstrekken dan de kring der min of meer belanghebbenden. Dit zou echter te betreuren zijn, omdat het hier een uitermate belangwekkend rapport betreft, welks principiële betekenis nog uitgaat boven de op zichzelf reeds belangrijke vraag van de beste ondernemingsvorm voor een zo gewichtig onderdeel van onze economische huishouding als de steenkolenmijnen.

De Commissie is niet over één nacht ijs gegaan. Op 10 December 1946 werd zij geïnstalleerd; haar rapport is gedagtekend 1 Juli 1948. In die tussentijd heeft zij een schat van gegevens verzameld, die in het tweede gedeelte zijn opgenomen. Men vindt er overzichten van de historische ontwikkeling van de Nederlandse steenkolenmijnen zowel in juridisch als in sociaal opzicht; een samenvattend verslag van de gehouden „hearings" en tenslotte niet minder dan 62 tabellen met vergelijkende cijfers over productie, afzet, prijzen, lonen, enz.

Bovendien is deze Staatscommissie, zoals zij zelf ook opmerkt, niet alleen afgegaan op de ervaring en de waarneming van haar leden, maar zij heeft ook alle personen en instanties, die bij uitstek ter zake deskundig geacht kunnen worden, gehoord.

Dit alles rechtvaardigt, dat aan de conclusies, waartoe zij is gekomen en die met de twee ontwerpen in het eerste deel van het rapport zijn opgenomen, grote waarde wordt toegekend.

De Commissie deelt dan allereerst mede, dat zij uit wat zij bij de „hearings" heeft vernomen, niet de indruk heeft gekregen, dat de particuliere mijnen in het verleden over het algemeen genomen niet voldaan hebben aan de eisen, die uit overwegingen van algemeen belang in vooroorlogse omstandigheden konden worden gesteld. Op technisch gebied zijn de particuliere mijnen in het verleden op verantwoorde wijze geleid. Het staatsmijnbedrijf en de vier particuliere gelijksoortige bedrijven hadden de gewoonte, van elkanders technische verbeteringen kennis te nemen en gegevens uit te wisselen en deze, indien zij voor de betrokken mijn nuttig waren, over te nemen. Uit de cijfers, die in enkele tabellen zijn vervat, kan men een indruk krijgen van het peil, waarop de techniek bij de steenkolenmijnen hier te lande steeds heeft gestaan.

Ook in economisch opzicht, zo stelt het rapport vervolgens vast, kan het Limburgse mijnbedrijf geen verwijt treffen. Er werd zuinig beheerd en men behaalde dooreengenomen een matige winst.

De sociale verhoudingen mogen over de lange duur genomen bevredigend worden genoemd. Vóór de oorlog heeft het overleg in de contactcommissie, waarin de werkgevers en werknemers samen overleg pleegden over de arbeidsvoorwaarden, steeds voldoening gegeven en dit contact heeft geleid tot gezonde sociale verhoudingen, waarin de particuliere mijnen evenzeer hun deel hadden als de Staatsmijnen. De lonen in het mijnbedrijf, zo vermeldt het rapport, behoorden tot de hoogste; sinds 1919 is de sociale verzekering der mijnwerkers geregeld; de huisvesting in de mijnstreek was een voorbeeld voor anderen, de maatregelen voor gezondheidszorg en

op het gebied van de hygiëne konden een vergelijking met het buitenland glansrijk doorstaan, terwijl ook de veiligheidsvoorschriften zodanig waren, dat de ongevallenfrequentie gunstig afstak bij die in de andere mijn-districten.

Er is, naar het rapport niet verzuimt te vermelden, de mijn-directies een verwijt van gemaakt, dat zij in de crisisjaren 1931-1936 zijn overgegaan tot ontslag van werklieden en tot verzuimdiensten. Inderdaad is dat geschied, maar zowel door de Staats- als door de particuliere mijnen. Het rapport gaat dan nog nader in op deze moeilijke jaren, waarin concurrentie en zelfs dumping uit het buitenland zwaar op de mijnstreek drukte, en komt ook hier tot de conclusie, dat de particuliere mijnen, gezien de positie, waarin zij zich bevonden, geen minder goed sociaal beleid hebben gevoerd dan de Staatsmijnen. Ook het particuliere mijnbedrijf heeft in het verleden zijn taak volbracht in overeenstemming met de eisen, wel-

ke toendertijd uit het oogpunt van algemeen belang mochten worden gesteld.

De Staatscommissie is ook in zoverre niet over één nacht ijs gegaan, dat zij uit de voorgaande conclusies nog niet zonder meer de stelling wenst af te leiden, dat in de positie der particuliere steenkolenmijn-ondernemingen niet behoefte te worden ingegrepen. Dit ingrijpen zou immers zijn grond kunnen vinden in gewijzigde feiten, omstandigheden en opvattingen, waaruit zou kunnen volgen, dat voor de toekomst onvoldoende vertrouwen kan worden gesteld in de particuliere exploitatie van de mijnen. Deze feiten en omstandigheden zouden kunnen zijn een gewijzigde instelling van de particuliere ondernemingen, dan wel een gewijzigde positie van de kolenbouw in het geheel van de nationale economie.

Van het eerste is, naar het oordeel van de commissie, niet gebleken. Op het tweede punt gaat zij uitvoerig in en komt dan ook hier in overgrote meerderheid tot de slotsom, dat de positie van de steenkolenmijnbouw

Conclusie van een leerzaam rapport

op langer zicht beschouwd niet essentieel verschilt van die van vóór de oorlog.

Op één punt ziet de commissie echter wel een andere situatie dan vóór de oorlog. Wij zouden deze, korthedshalve, kunnen aanduiden als de in steeds breder kring gehoorde erkenning, dat vooral bij de voor de volkshuishouding zeer belangrijke ondernemingen de particuliere doeleinden nog meer in het algemeen belang moeten worden ingepast. Vandaar dat de commissie zich niet beperkt tot de afwijzing van de socialisatie, maar in haar voorstellen heeft neergelegd wat wij zouden kunnen noemen een „actief toezicht" van overheidswege.

Zeer positief is de (overgrote meerderheid van de) commissie echter in haar afwijzing van de socialisatie. Zij ziet, naar zij vermeldt, socialisatie als een zeer diep ingrijpen in de particuliere eigendom. De beschikkingsmacht wordt aan de eigenaar ontnomen. Zulk een ingrijpen is, naar het oordeel van de commissie, slechts gerechtvaardigd wanneer het algemeen belang dit bepaaldelijk eist. Slechts wanneer het algemeen belang grotelijks geschaad wordt door het individu eigenaar te laten, is de gemeenschap gerechtigd, de eigendom aan het individu te ontnemen. De eigendom, zo stelt zij vast, is een recht, dat ook de gemeenschap heeft te eerbiedigen. Ontneming van de eigendom is een laatste en uiterste middel voor de handhaving van het algemeen welzijn. Indien het algemeen belang door andere, minder diep ingrijpende middelen behoorlijk gewaarborgd kan worden, mag ontneming van eigendom, zij het tegen schadeloosstelling, niet plaatsvinden.

Tenslotte wijst dezelfde meerderheid der Staatscommissie ook de door haar leden mr. Van der Goes van Naters en Hofstra in een minderheidsnota als een soort compromis bedoeld voorstel af, om alle mijnbedrijven gedwongen in te brengen in een gemengde N.V., waarin de Staat of een ander publiekrechtelijk lichaam de meerderheid der aandelen en daarmee de zeggingsmacht heeft. Naar het oordeel van de (meerderheid der) commissie bestaat n.l. weinig essentieel verschil tussen socialisatie van de gehele mijnindustrie en een dergelijke gedwongen inbreng. In het ene zowel als in het andere geval wordt de beschikkingsmacht over de onderneming immers aan de particuliere eigenaar ontnomen. In wezen geschiedt derhalve in beide gevallen hetzelfde.

Op grond van al deze overwegingen dus is de Commissie-Couvée tot de slotsom gekomen, dat „niet alleen het algemeen belang socialisatie van de mijnen niet eist, doch dat het algemeen welzijn in het geheel niet beter geëindigd wordt door een gesocialiseerd mijnbedrijf, ja zelfs, dat het algemeen welzijn door zodanige socialisatie vermoedelijk geschaad zal worden".

Bovendien adviseert de commissie tot onmiddellijke opheffing van de op grond van het Buitengewoon Mijnbesluit van 1945 onder beheer stelling der particuliere mijnen.

Een uitermate leerrijk rapport, dat wij velen ter lezing aanbevelen!

EIGENWIJZE LIEDJES

Samen....

Samen ergens met vakantie

In een welbekend pension,
Samen langs de paadjes zoeken
Naar de welbekende zon,
Samen varkenslapjes eten
Met het welbekende vet,
Samen door de veren zakken
Van het welbekende bed....

Samen vrolijk kwinkeleren

Door het natte roggeland,
Samen neusverkoudheid krijgen
In het Wekeromse Zand,
Samen 's avonds laat verdwalen
Met of zonder wandelkaart
En dan door een weiland moeten
Met een onbezonnen paard....

Samen veertien dagen smullen

Van spinazie met ozon,
's Avonds samen domineren
In het algemeen salon,
Samen leren hoe uit koeien
Room en boter wordt getapt,
Samen zich een bloedblaar klemmen
Als het bed wordt opgeklapt....

Samen aanzichtkaarten schrijven

Met „dit is nou ons pension!",
Samen veertien dagen wachten
Op spekpannekoek en zon,
Samen met de boer ontwaken
's Ochtends als het haantje kraait
En de wind de regendruppels
Door het tuimelraampje waait....

Dan na veertien lange dagen

Van gezellig samenzijn
Dankbaar samen koffer pakken,
Dankbaar samen in de trein,
Samen met een overstapje
Naar het eigen nauwe huis,
En dan samen dankbaar zuchten:
Ein-de-lijk weer samen thuis!

Brammetje.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.

Redactie-secretaris: Mr. E. Ellas

Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.

Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267

Abonnementenprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.

Losse nummers 15 cent.

Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie” te Amersfoort.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlug, Geestbrugweg 69 Rijswijk (Z.-H.).

Geldsmijterij

Het komt ons niet onwaarschijnlijk voor dat onder de redenen, welke de regering brachten tot haar „onverbidelijke ontslagplannen” ten opzichte van dr. van Mook, ook diens financiële beleid moet worden gerekend. Herhaaldelijk werd er reeds op gewezen hoe dit ergelijke beleid in Indonesië heeft geleid tot een geldsmijterij zonder begrenzing en de daaraan steeds gepaard gaande corruptie.

Een tekenend en recent voorbeeld moge deze geldsmijterij belichten.

Sinds bijna een half jaar verstrekt het Gouvernement aan alle ambtenaren met een salaris tot f 100 per maand, een vrij middagmaal, terwijl aan bestuurs-ambtenaren de bevoegdheid werd verleend deze gunst ook aan hoger gesalarieerden toe te kennen, indien naar hun mening daartoe aanleiding bestaat.

Deze maatregel was bedoeld om:

a. de duurte en de schaarste der levensmiddelen enigszins te ondervangen; b. vooral de lager ambtenaren in de dure grote steden tegemoet te komen. Maar..... er bestaat vrijwel nergens meer schaarste aan de eerste levensbehoeften, terwijl reeds sedert enige maanden een zeer belangrijke prijsdaling intrad.

Bovendien..... deze vrije maaltijd blijft niet beperkt tot de grote steden. De soepel aan de bestuursambtenaren verleende bevoegdheid bracht het hek van de dam en de vrije maaltijd breidde zich als een olievlek over de binnenlanden uit.

Dientengevolge is deze goedbedoelde maatregel uitgegroeid tot het gebruik dat alom de vrije lunch om 1 uur 's middags op het kantoor wordt verstrekt — na de lunch is het 2 uur en gaat een iegelijk welgemoed naar huis en middagrust.

Maar nu de kosten. Uitsluitend voor de residentie Priangan (Bandoeng) schat men voor het jaar 1948 de voor deze vrije maaltijd benodigde gelden op..... ruim tien miljoen gulden! Op deze basis doorrekenende kan men aannemen dat de vrije lunch voor heel Indonesië naar schatting om en bij tweehonderd miljoen gulden moet kosten! Een schatting natuurlijk. Maar zelfs honderd miljoen is reeds een verbijsterend bedrag gelet op het totaal cijfer der Indische begroting. Welk percentage van die begroting voor een doodarm en in zware nood verkerend gebied is dit?

Enorme bedragen zijn met deze maaltijd-verstreking gemoeid. Aangezien de corruptie in Indonesië welig tiert, verdienen talrijke Chinezen, die meestal het eten leveren en stevig knoeien, er miljoenen aan. En het zijn niet alleen deze Chinese leveranciers, die hieraan grof verdienen.

Kent men deze maatregel en deze cijfers ten departemente? En neemt men er genoeg mee?

Juristerij

Bij het debat in de Haagse Gemeenteraad over het feit, dat mondelinge vragen van een raadslid schriftelijk, door het college van B. en W. waren beantwoord in tegenstelling met het besluit van de gemeenteraad, dat deze vragen in een der volgende vergaderingen behandeld zouden worden, zeide de voorzitter, dat hij niet op juristerij wenste in te gaan. Men kon aan de hand van artikelen van het reglement van orde wel alle mogelijke opmerkingen maken, dat er onjuist gehandeld was, maar het was naar de mening van het college van B. en W. beter geweest om deze vragen maar schriftelijk af te doen en daardoor een verder debat te voorkomen. Dit is, naar onze mening, een gevaarlijke uiting. Indien er een besluit door een vertegenwoordigd college wordt genomen heeft ook een uitvoerend college de taak om die besluiten uit te voeren..... Als men zich dan met het woord juristerij er van afmaakt door deze besluiten niet uit te voeren, dan glijdt men uit op het hellende vlak, waarop men zich begeven heeft. Voor onze vertegenwoordigers in het openbare college is hier een taak weggelegd, omdat door het afwijken van de gestelde regelen de democratie in gevaar wordt gebracht, door hen die in de eerste plaats moesten toezien dat die democratie gewaarborgd is.

Vijfde rad

Men kan zich zo langzamerhand niet aan de indruk onttrekken, dat het departement van Verkeer en Waterstaat als vijfde rad aan de regeringswagen wordt beschouwd. Dit departement schijnt er volkomen bij te hangen en het is bepaald ergerlijk te moeten constateren, dat de regering er niet zichtbaar naar streeft in deze ongewenste toestand een radicale verandering te brengen. Nog steeds is er aan het hoofd van genoemd departement geen minister benoemd en wat erger is, er zijn nog steeds tekenen die er op wijzen dat men in alle ernst en met de grootst mogelijke spoed bezig is in de vacature te voorzien. De onderschatting van de belangrijkheid van dit departement blijkt niet alleen uit de Troonrede, waarin aan genoemd ministerie slechts één regeltje was gewijd, doch ook uit de begroting voor Verkeer en Waterstaat die velen diep moet hebben teleurgesteld. Het is werkelijk onbegrijpelijk, dat men de factoren „vervoer” en „verkeer”, achterstelt bij factoren als „handel”, „financiën”, „landbouw” enz. De tweede wereldoorlog heeft toch wel op een zeer scherpe en duidelijke manier bewezen, welk een belangrijke rol het verkeerswezen in het economische leven speelt. Deze belangrijke rol vervult het niet alleen internationaal, doch ook nationaal. Het behoeft wel geen uitvoerig betoog, dat alleen die in de vervoers- en verkeerssector hun brood verdienen zich ernstig ongerust maken over het feit dat er met de benoeming van een minister van Verkeer en Waterstaat zo onnodig lang wordt getalmd, te meer daar aan genoemd departement zo vele dringende problemen om een oplossing vragen, problemen die niet alleen van belang zijn voor de betrokkenen zelf, doch — het zij herhaald — voor onze gehele nationale economie. In dit verband wijzen wij op de werkelijk vreesaanjagende geruchten volgens welke het in de bedoeling zou liggen dit departement wederom in stukken te knippen en bij andere ministeries onder te brengen, terwijl men voorts van plan zou zijn aan het hoofd van de afdeling Verkeer geen minister, doch een Staatssecretaris te benoemen. Wij menen tegen een mogelijke tenuitvoerlegging van deze geruchten fel protest te moeten aantekenen. Te lang is er reeds in vroeger tijden met dit departement gesold, dan dat men zich thans — nu de problemen met de dag belangrijker worden — opnieuw aan experimenten kan wagen. Waarom de functie van minister zou moeten worden vervangen door die van Staatssecretaris is ons evenmin duidelijk. Vooral ook met het oog op de buitenlandse betrekkingen is het handhaven van een minister als hoofd van dit departement dringend gewenst. Wij zijn er inmiddels zeker van, dat bij de a.s. begrotingsdebatten over een en ander nog wel een hartig woordje zal worden gesproken, dat, naar wij hopen niet alleen verhelderend zal werken, doch tevens een positieve bijdrage zal leveren om uit de impasse te geraken.

* * *

De eerste zwaluw

De eerste zwaluw maakt nog geen zomer, zegt het spreekwoord. Maar ook in dit jaargetijde kan men dit beeld op politiek terrein gebruiken nu het Katholieke Comité van Actie (de groep Welter) verklaard heeft aan de gemeenteraadsverkiezingen in het jaar 1949 deel te nemen. Bij velen, ook onder de aanhangers van het Katholieke Comité van Actie, zal dit bericht verbazing gewekt hebben. Het Katholieke Comité van Actie was immers opgericht om bezwaren te maken tegen de Indische politiek van de K.V.P. Op die grond heeft men dan ook aan de Tweede Kamer-verkiezingen deel genomen. Die motieven zijn echter niet aanwezig voor het declinemen aan gemeenteraadsverkiezingen en ook in de kringen die tot dusverre het K.C. van A. gesteund hebben, is hierover geen eensgezindheid. Het schijnt, dat zij, die bij uitstek wensen op te komen voor de nationale zaak, in de praktijk vaak moeite hebben de versplintering in het politieke leven, waartegen zij, naar onze mening terecht, zo gekant zijn, zelf in de hand werken.

In hoeverre het K.C. van A. met de Middenstandspartij waarvan de lijststaanvoerder, de heer van Engh te Wassenaar, ook katholiek is, samen zal gaan is op dit moment nog niet bekend, hoewel er wel reeds in politieke kringen over dit samengaan gepraat wordt. Men zou dus dan bij de gemeenteraadsverkiezingen een Katholieke Middenstandspartij zien optreden, die in het bijzonder tegen de K.V.P. stelling zou nemen.

Vrijheid

Het is ongetwijfeld een uitstekend idee van de Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken, Marshall, geweest een conferentie te beleggen met de leidende figuren der West-Europese vakbonden. Vanzelfsprekend waren ook de Nederlandse vakbondsleders op deze bijeenkomst aanwezig.

Blijkens de krantenverslagen heeft Marshall een toespraak gehouden, waarin hij (terecht) zijn voldoening er over uitsprak, dat de bestuurders der West-Europese vakbonden dwars tegen onbehoorlijke propaganda in, aan de georganiseerde arbeiders de waarheid hebben durven zeggen. Vandaar, zo zeide Marshall, dat in vele Europese landen de productie het laatste half jaar is gestegen. Voor alles is echter noodzakelijk, aldus ging Marshall verder, versterking van de morele krachten. Wij hebben behoefte aan vrede, maar nog dringender behoeft de wereld vrijheid, ook persoonlijke vrijheid. Marshall zeide tenslotte geen groep te kennen, die de vrijheid minder missen kan dan de arbeidersstand.

Dit zijn heel belangrijke woorden. Woorden die ons uit het hart zijn gegrepen. Woorden ook, waarvan wij hopen, dat zij op zeer ruime schaal ter kennis van de Nederlandse arbeiders zullen worden gebracht. Moge ons volk dan ook in politiek opzicht verschillen, de overgrote meerderheid is bereid voor het behoud van de vrijheid het uiterste te geven.

Indedaad er is geen groep, die de vrijheid minder kan missen dan de arbeiders. Daartegenover staat evenwel, dat door de totalitaire stelsels geen groep intenser wordt bewerkt dan diezelfde arbeiders en wel vaak met de meest platte materiële schijnmotieven. Juist daarom is het vermaan van Marshall zo op zijn plaats. Juist daarom mogen wij hopen, dat de Nederlandse arbeidersleiders deze woorden mee naar huis zullen brengen en dat zij ze zullen uitdragen tot in het kleinste gehucht van ons land. Als er één begrip is, dat ons allen samenbindt dan is het wel de Vrijheid. Opdat dit begrip nimmer aan een verdeeldheid ten offer valle.

* * *

Verdiend

Het ere-doctoraat, dat de Senaat van de Economische Hogeschool te Rotterdam verleend heeft aan de Minister-President, de heer W. Drees en aan de heer Paul Rijkens, president-directeur van Lever Brothers en Unilever N. V., is naar onze mening wel zeer verdiend. Hier is een onderscheiding toegekend op wetenschappelijk gebied aan twee mannen, die elk op hun terrein zeer grote verdiensten voor ons land hebben gehad en nog hebben en wij achten het een verheugend verschijnsel, dat hun inzichten, welke zij in de loop der jaren hebben verworven, mede door de studie op de terreinen, waarop zij werkzaam zijn, thans deze waardering vinden. Deze ere-doctoraten sieren niet alleen de mannen, aan wie zij verleend worden, niet alleen de Hogeschool, welke deze heeft toegekend, maar zij sieren het gehele Nederlandse volk.

* * *

Eerlijkheid

In Vrij Nederland heeft onlangs de bekende socialist Jan Oudegeest een artikel geschreven, waarin hij trachtte aan te tonen, dat de socialisten nooit bezwaren hebben gehad tegen het Koningshuis, tegen het Huis van Oranje.

Wie de geschiedenis van ons land kent, men denke maar eens aan jaren als 1898, toen Troelstra de inhuldiging van Koningin Wilhelmina niet wenste bij te wonen; aan 1918, toen bij de mislukte revolutieopgave eveneens geen waardering voor het Oranjehuis bleek; aan 1926, toen vooraanstaande socialist bij het Wilhelmus, gespeeld ter gelegenheid van het 25-jarig huwelijks van Koningin Wilhelmina en Prins Hendrik, bleven zitten; aan 1933, toen bij de munterij op de Zeven Provinciën Het Volk zeer merkwaardige taal afdruckte — kan terecht zeggen, dat de heer Oudegeest zich aan geschiedvervalsing schuldig maakt.

Wij achten het een verheugend verschijnsel, dat dank zij de zo voortreffelijke houding van het Oranjehuis er ook in de socialistische kring een beter inzicht is gekomen en men zich thans ook rondom de Troon van Oranje schaart, maar als men beweert, dat dat altijd zo geweest is, dan schrijft men onwaarheden. Voor alles is, in de ontwikkeling van elke politieke partij, dus ook in die van de Partij van de Arbeid, eerlijkheid noodzakelijk. Is deze er niet, dan zou er reden kunnen zijn ook aan de thans verkondigde inzichten van die partij te twifelen.

N.V. CORNs. SWARTTOUW'S STUWADOORS MAATSCHAPPIJ

Rotterdam

Lossen en laden van zeeschepen en alle verdere werkzaamheden.

Opslag van alle soorten goederen.

Het hoofdkantoor, Willemskade 21, verstrekt gaarne op aanvraag inlichtingen.

Bijkantoren te:

AMSTERDAM - ANTWERPEN - GENT.

Reeds onze
oude reehelden dronken
Weduwe
A.v.d. Eelaart's
**OUDE AROMATISCHE
JENEVER**

Fa. Plastimode

Knopen en Gespen voor groothandel en industrie

AMSTEL 252

AMSTERDAM-C.

**DAKEN -
VLOEREN**

N.V. BETON- & PLATENFABRIEK
%GEBRS. MYNLIFF NIMEGEN
TEL. 20539

Hotel Café Restaurant

Rotterdam Zuid „*Het Witte Baard*”

N.V. SCHEEPSWERVEN

„PIET HEIN”

BOLNES en PAPENDRECHT

DWARSELLINGEN

115 Meter

DROOGDOK

115 x 30 Meter

U PEINST OVER EEN GESCHENK?

S.K. Citroen
HOFJUWELIER
S GRAVENHAGE
HOOGSTRAAT 23 TELEFOON 11.17.57
GESCHENKEN IN ALLE PRIJZEN

sihi POMPEN

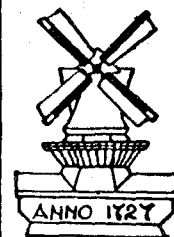
voor *Scheepvaart*
en *industrie*

Raadpleeg onze
technische dienst

Machinefabriek

C. MATERS C.V.
Beverwijk, Tel. 3141

Abraham van Stolk & Zoonen N.V.

Houthandel

Schaverij - Zagerij

uren - Dennen - Oregon-Pine - Pitch-Pine - Heipalen

Rotterdam, Telef. 35400 - Postbus 1100

...maar voor al het andere verfwerk

Verf Van Vettewinkel

N.V.

W. A. HOEK'S

MACHINE- EN ZUURSTOFFABRIEK
Hoofdkantoor en Machinefabriek
te Schiedam.

Compressors voor alle gassen en iederen druk.
Installaties voor de bereiding van zuurstof, stikstof, enz.

J. en K. SMIT'S

SCHEEPSWERVEN EN
MACHINEFABRIEKEN

KINDERDIJK

GROENEWEGEN'S MOTORBOOTDIENSTEN
& TRANSPORTONDERNEMING - LEIDEN

Sneldiensten Leiden—Amsterdam v.v.; uitvoerders van
zware transporten te water, per (motor)dekschuiten.
Hoofdkantoor Leiden, Utr.Veer 6, tel. 21738

Taak der regering:

Herstellen wat in drie jaar tijd nodeloos is stukgeslagen

Wat willen de Nederlanders? Waarom komen zij niet tot zaken met de Republiek? Die Republiek bestrijdt toch het communisme? Waarom laten de Nederlanders ineens Van Mook heengaan? Heeft hij niet veler vertrouwen in Indonesië en in het buitenland gewonnen? Waarom vervangt Uw regering op het critiekste ogenblik een man, die Indië door en door kent door een andere man, die inzake Indië van toeten noch blazen weet? Waarom laten de Nederlanders niet zo snel mogelijk die Republiek in die Federatie toe? Waarom geven zij niet aan die Federatie-met-Republiek zo snel mogelijk de onafhankelijkheid, tegelijk zorgend dat hun eigen Nederlandse belangen beschermd worden in een stevig verdrag? Als het dan waar is, dat in die Federatie de Republiek spoedig de baas zou zijn — so what? Waarom laat gij die Indonesiërs dat niet zelf uitzoeken? Wat wil Nederland eigenlijk? Wat willen de Nederlanders bereiken: in hun eigen land, in hun Benelux, in West-Europa, in Azië, in de wereld?

Ziet daar enige vragen.

Zij werden gesteld door een redelijke Amerikaan. Door een Amerikaan, die het goed met Nederland, met Indië en met de wereld meent en die bovendien, meer dan ambtshalve, de moeite had genomen zich in Nederlandse en in Indische zaken ietwat te verdiepen.

Wat het eerste betreft, is hij één van vele miljoenen. Amerika is metterdaad vol goedwillende mensen. Het beeld van harde zakelijkheid, koude berekening en op geldverdiene toegespitste efficiëncy, dat velen zich van de Amerikanen vormen, is fout. Natuurlijk bestaan zulke Amerikanen. Maar veel talrijker zijn de brave lieden die, oprecht gelovend in de Amerikaanse manier-van-leven, inzake de wereld van de allerbeste bedoelingen bezielde zijn. Zij vormen zich inzake die wereld opinies, welke de Europeaan over een verrassend mengelmoes van noblesse, sentimentaliteit en argeeloosheid verbaasd doen staan. Evenzeer verbaast hem dan weer de onstuimige heftigheid, waarmede zij die goede bedoelingen willen doen uitvoeren. Wie meent, dat het Marshall-plan allereerst wordt uitgevoerd, omdat het herstel van Europa een Amerikaans belang is — en natuurlijk is het een Amerikaans belang — begaat een afschuwelijke vergissing. De uitvoering van het Marshall-plan is alleen mogelijk, doordat metterdaad een forse meerderheid van Amerikanen bezielde is van de hartelijke wens om goed te doen en Europa te helpen. Wie meent, dat de vaak onbegrijpelijke Amerikaanse politiek inzake Azië wordt ingegeven door de listige wens, Amerikaanse belangen te vestigen in de door Britten, Fransen en Nederlanders verlaten posities, vergist zich eveneens. Want ook inzake Azië overwegen diezelfde nobele intenties. Alleen komt daar nog bij, dat men zich van Azië een voorstelling maakt, waarin Gandhi, Boeddha-tempels, de weg naar Mandalay, de Taj Mahal en de blote schouders van Balische juffers een romantisch en exotisch geheel vormen, dat velen in Amerika tot een welhaast larmoyante genegenheid beweegt...

Wat dit alles betreft, was onze Amerikaan dus één uit miljoenen.

Wat zijn oppervlakkige bekendheid met Indische problemen aangaat, is hij een zeldzame figuur. Want van die Indische problemen weet men in Amerika niets. Maar dan ook volkomen niets. Men weet er niets van, men begrijpt er niets van — en dat is zeer natuurlijk.

Degenen, die zich over die Amerikaanse onkunde plegen te ergeren mochten zich eens afvragen, wat de gemiddelde Nederlander van China weet. En toch wonen daar vijfhonderd miljoen mensen... Welnu: het is even onredelijk van een gewone Amerikaan te verwachten, dat hij inzake Indië op de hoogte is, als van een Nederlander te verlangen, dat hij U inlicht over de subtiele bedoelingen van de heer Tsjiang Kai Shek. Waar het op aankomt, is een soort generale gemoedsgesteldheid. En die wordt, wat de intelligente Amerikanen betreft, aardig weergegeven door de hierboven gestelde vragen.

Men kan echter voor het Nederlands beleid in die vragen één uitermate nuttige aanwijzing vinden. Het blijkt dringend noodzakelijk, ten eerste: wél-geïnteresseerde en met name toonaangevende zaken- en regeringskringen in Amerika een redelijk inzicht te verschaffen in Nederland's bedoelingen. En het is, ten tweede, niets meer of minder dan een levenszaak voor Nederland, daarbij de grote problemen in één verband te brengen. Dat verband ligt in de waarheid, dat Nederland, Benelux en West-Europa één geheel vormen en dat dit geheel onverbreekelijk verbonden is met bepaalde belangen in Oost-Azië. Men kan nog verder gaan en er naar streven begrip te vinden voor de waarheid: dat de Marshall-hulp aan West-Europa ontoereikend, ja vrijwel vergeefs zou zijn, indien men niet zorgdraagt voor herstel ener redelijke en stevige verhouding van datzelfde West-Europa met de gebieden in Oost-Azië — die op hun beurt het verbreken dier banden met chaos en verval zouden betalen.

Dat is één gesprek: met een Amerikaan.

Een ander gesprek werd gevoerd met een federale Indonesiër. Een Javaan. Een Javaan, die vele jaren bestuursambtenaar was „onder de Nederlanders”. Een rustige, verstandige, redelijke man.

Deze Javaan was in Nederland

vanwege die besprekingen in Den Haag en Scheveningen, waar de Federale Interim-Regering werd voorbereid. Wij kenden hem nog al goed — van vroeger. Hij zei twee dingen, die de kern raakten.

Hij zeide ten eerste: „Tja, het is nu eenmaal gebeurd. Maar gij Nederlanders doet er toch niet erg verstandig aan, dat gij die Federatie helemaal op touw zet, voordat er een beslissing is over de Republiek. Ziet U, men blijft toch altijd rekenen met de kans, dat Soekarno en Hatta het nog kunnen winnen. Men wil in de deelstaten ook niet voor minder nationalistisch en voor minder „fiink” dan de Republiek gehouden worden. En bovendien zijn er landslieden van mij, die reeds de boodschap hebben gekregen: pas op, als gij te veel met de Nederlanders samenwerkt, zijt ge straks Uw leven niet zeker...”

Onze Javaan sprak voorts:

„Wat gij ook doet met de Federatie, met de Deelstaten of met de Republiek, zorg in Godsnaam, dat de Nederlandse troepen hier blijven. Haalt gij die weg, en wint de Republiek, dan zult gij een bloedbad zien zoals de wereld nog nooit aanschouwd heeft.”

De wereld, zo hebben wij onze vriend uit Java's weleer stille binnenland verzekerd, heeft op het punt van bloedbaden nogal het een en ander gezien. Maar de strekking van het betoog is alleszins belangrijk. Het komt er op neer, dat alle federalistische arbeid, hoe nuttig ook, vruchteloos zal blijven zolang deze Republiek met deze Regering als tastbare dreiging aanwezig zijn. Achter dat alles staat de Vrees. Het is dezelfde angst die, nooit uitgesproken, het overleg inzake de Federatie beheerste. Het is de vrees, die vele leiders van deelstaten ervan weerhoudt iets te doen, wat later de Republiek zou kunnen mishagen. Het is deze angst, die de bange vraag ingeeft: blijft ons beschermen. Laat in Godsnaam Uw troepen hier.....

En wat zegt de Republiek?

Soekarno: het aanbod van de Nederlanders om ons te helpen in de strijd tegen de communisten is dwaas en overbodig. Wij kunnen het zelf wel af. Alleen zouden de Nederlanders ons wel wapenen kunnen sturen.....

Radio-Djocja: bij gevangen genomen aanhangers van communist Moeso zijn Nederlandse uniformen en Nederlandse rood-wit-blauwe vlaggen gevonden.

Mr. Assa'at, voorzitter van het werkcomité van het KNIP: de Republiek komt sterker dan ooit uit deze strijd; zij zal haar internationaal prestige geheel terugkrijgen.

Mr. Maramis, minister van Financiën der Republiek, thans te New York: alleen de tegenwerking der Nederlanders is oorzaak van de wanorde in Indonesië en door de schuld der Nederlanders ontstaat aldus een voedingsbodem voor het communisme.

Weer Radio-Djocja, officieel: de Nederlanders hebben wel degelijk een vorm van steun aan de communisten verleend, eigenlijk al sinds 1946, door de faciliteiten, welke zij aan Setiadjit, Maroeto, Daroesman, Abdulmadjid en Soeripno hebben verleend om uit Europa via Nederland in Indonesië te komen.....

En nog eens Radio-Djocja, weer officieel: de tot dusver door Moeso en de zijnen bereikte resultaten zijn het gevolg van het feit, dat het Indonesische volk voelt hoe de Nederlandse politiek niet in staat is de Indonesische nationale vrijheidsidealten te waarderen...

Dit is wel voldoende.

Wij zouden nog feller uitspraken kunnen citeren. Uit de radio, uit de republikeinse pers, uit redevoeringen. Maar deze zijn wel duidelijk genoeg. Wij weten het nu wel: het is allemaal de schuld van de Nederlanders. Zij hebben opzettelijk communisten naar Indië laten komen, die dan ook voorzien zijn van rood-wit-blauwe vlaggen; zij zijn oorzaak van alle wanorde en alle chaos; het is hun schuld, dat de Republiek tegen het communisme moet vechten en het is ook hun schuld, dat er communisme bestaat...

En daarmee moeten wij dan gaan praten...

Hiermede zullen wij voor beden volstaan. Veel blijft ditmaal onbesproken. Het aftreden van dr. Van Mook — even pijnlijk als onvermijdelijk. Pijnlijk, omdat zowel zijn kennis als zijn stugge werkkraft en zijn toewijding boven alle twijfel zijn verheven. Onvermijdelijk, omdat men nu eenmaal in het beslissende uur het lot van Indië en Nederland niet kan overlaten aan een man, die misschien het Indische vraagstuk wel tot een oplossing kan brengen, maar waarvan niemand weet hoe zij er uit zal zien.... De opvolging van dr. Van Mook — eveneens pijnlijk, zij het wellicht minder onvermijdelijk.... De stappen van het Amerikaanse CGD-lid, die in Djocja de branden niet zien kan, welke de rest van de Republiek in lichtelaai zetten... De alweder pijnlijke vraag, of de legersterkte in Indië wel sterk genoeg is... En altijd weer die pijnigende en verschrikkelijke zekerheid, dat zo men niet te langen leste het beleid vindt, dat althans nog ten dele goedmaakt wat in drie jaar vol onvergefelijke dwalingen, zwakheden en fouten werd bedorven, het Nederlandse volk tot de verschrikkelijke ontdekking zal komen, wat het verbreken van de banden tussen Indië en Nederland betekent.

Dan zal het te laat zijn. Doch laat ons dit goed vaststellen: in ruim drie eeuwen van Nederlands bestuur, met inbegrip van elke barre episode in de Compagniestijd, is aan de volken van Indonesië niet een honderdste van de zonden begaan, die in de drie jaar van „progressief” bewind in Nederland en Indië van 1945 tot 1948 aan die volken begaan zijn. De taak, waarvoor men hier en ginds thans is gesteld, is allereerst: iets te herstellen van wat in die drie jaar nodeloos werd stukgeslagen. d. K.

Ingevolge papiertoewijzing B.P.P. no. 5871 verschijnt deze uitgave wekelijks en is de omvang van dit nummer 8 pagina's formaat 28½ x 42.

DE MIDDENSTAND

heeft een verlanglijstje

Niet alleen de nadering van het St. Nicolaasfeest, maar ook de komende behandeling van de Rijksbegroting, in het bijzonder die van Economische Zaken, is voor de middenstand van betekenis. Beide gebeurtenissen plegen het samenstellen van een verlanglijstje tengevolge te hebben en de middenstand zal zeker niet nalaten door tussenkomst van zijn specifieke vertegenwoordigers in het parlement — sinds kort verenigd in een eigen commissie — zijn wensen te presenteren.

De Minister van Economische Zaken, Prof. Dr. J. R. M. van den Brink, heeft uiteraard zijn contacten met het middenstandsleven; door het Directoraat van de Middenstand onder de kundige leiding van Dr. W. L. Groeneveld Meijer, die de vragenstellers al een slag vóór was door onlangs, op de Tentoonstelling „Groningen—1948”, de acute middenstandsproblemen te resumeren; door de Middenstandsraad, het sedert 1919 fungerende kostbare publiekrechtelijke verbindingsorgaan tussen de regering en de georganiseerde middenstand, en door diens steeds talrijker wordende maatschappelijke organisaties.

WAT BRENGT DE GOEDE SINT?

Inkrimpung van het ambtelijk apparaat

Prof. v. d. Brink heeft het goede voorbeeld gegeven door zijn ambtelijk apparaat geleidelijk in te krimpen. De uitgaven zullen van 58.9 miljoen voor 1948 tot 44.7 miljoen voor 1949 worden teruggebracht, een verlaging van 24 %. De overige uitgaven worden nog drastischer ingekrompen, n.l. met 75 %. In tal van diensten is flink het mes gezet; de C.C.D. en de Prijscontrole — weinig geliefde instellingen voor het bedrijfsleven — worden aanzienlijk in sterkte verminderd, waaruit men al kan afleiden, dat ook de te controleren voorschriften in omvang en scherpte zullen afnemen, want anders zou er een onmogelijke toestand ontstaan. Dat vermoeden vindt bevestiging in de voornemens ten aanzien van distributie- en prijsregelingen.

Als eerste onderdeel van een vermindering van het Overheidsingrijpen wijst de minister er op, dat hij het verschaffen van meer vrijheid in het economisch verkeer onder de huidige omstandigheden van zeer grote betekenis acht.

De vele distributie- en prijsregelingen, die in een schaarsteperiode onvermijdelijk zijn, hebben n.l. vrijwel alle, nog afgezien van de daaraan verbonden administratieve rompslomp, het grote nadeel, dat zij verstarrend werken, doordat zij de concurrentiemogelijkheden en het initiatief beperken, terwijl beide factoren voor een spoedig herstel juist zo broodnodig zijn.

Zodra de voorzieningsgraad dit maar enigszins toelaat, zullen daarom de nog bestaande distributieregelingen voor het bedrijfsleven, alsmede de rantsoeneringsmaatregelen voor het publiek worden afgeschaft en zal het tevens mogelijk zijn een aantal prijsregelingen los te laten.

Gelet op hetgeen op het jongste Middenstandscongres tot uiting werd gebracht, mag worden geconstateerd, dat men niet aan dovemans deuren heeft geklopt.

Meer vrijheid, meer concurrentie!

Men herinnert zich, dat de debatten zich voornamelijk bewogen om de vraag, hoe de middenstand op herstel van bedrijfsvrijheid zal reageren en daaromtrent was men niet erg gerust. Ook de minister is dat niet blijkens zijn opmerking:

„Opvallend is, dat hierbij, naar reeds is gebleken, in toenemende mate met weerstanden uit sommige sectoren van het bedrijfsleven rekening moet worden gehouden. Oorzaak hiervan is, dat door de afnemende schaarste bij bepaalde Overheidsbemoeiingen het accent meer op het beschermende karakter daarvan komt te liggen. De minister meent evenwel, dat de voordelen van de uiteengezette politiek, tezamen met de noodzaak tot bezuiniging van zo overwegende betekenis zijn, dat hiervoor individuele of bijzondere belangen dikwijls steeds meer zullen moeten wijken.”

Wij kunnen hiermede instemmen. Het moet aan het georganiseerde bedrijfsleven in de eerste plaats zelf worden overgelaten om orde op eigen zaken te stellen.

Traditionele middenstandspolitiek

De traditionele middenstandspolitiek, welke in hoofdzaak gericht is op de opvoering van de handels- en vakbekwaamheid, de versterking van de financiële kracht en de bevordering van economische organisatievormen in de middenstand, zal consequent worden voortgezet. Indien ter bereiking van deze doelstellingen wettelijke maatregelen nodig blijken, zal de totstandkoming hiervan worden bevorderd. Zo hoopt de minister, dat in het komende zittingsjaar o.m. de ontwerpen betreffende de herziene Vestigingswet Kleinbedrijf en de nieuwe Winkelsluitingswet de Staten-Generaal zullen bereiken.

Ook aan die middenstandsbelangen, welke bevordering niet een afzonderlijke wettelijke regeling vereist, wordt uiteraard veel zorg besteed. Zo is de opleiding van de middenstand met betrekking tot de handels- en vakbekwaamheid een onderwerp van voortdurende aandacht. Het staat wel vast, dat, wanneer als gevolg van een vermindering van koopkracht de omzetten dalen, de strijd om het bestaan in deze kring zwaar zal worden en slechts diegenen zich zullen kunnen handhaven, die in staat zijn tot een doelmatige en deskundige bedrijfsvoering. Met waarderend wordt hier gewag gemaakt van de uitmuntende en vruchtbare samenwerking tussen Overheid en bedrijfsleven bij het or-

ganiseren van de opleidingen voor handelskennis en vakbekwaamheid, niet alleen als direct uitvloeisel van de Vestigingswet Kleinbedrijf, maar ook als uiting van het algemeen streven in de Nederlandse middenstand om het peil van de jonge ondernemers zoveel mogelijk op te voeren.

Andere komende wetsontwerpen

Buiten de reeds vorengenoemde middenstand belangrijke wetsontwerpen op stapel: een Wet op het Ca-deaustelsel, een nieuwe Wet op de Kamers van Koophandel en Fabrieken (waarbij o.i. een democratische samenstelling door evenredige vertegenwoordiging van alle sectoren van het bedrijfsleven van overwegend belang is), een herziening van de wettelijke regeling van het afbetalingsbedrijf en van de spaar- en betaalzegelbedrijven. Daarmede worden inderdaad urgente bedrijfsbelangen gediend.

Bijzondere aandacht trok de volgende mededeling:

De verheffing van de middenstand zal overigens ook waar nodig door financiële hulp van Rijkswege dienen te worden bevorderd. Een bedrag van f 100.000 is daartoe in deze begroting aangevraagd.

Hoewel het niet geheel duidelijk is wat men met deze hulp beoogt, mag toch wel met voldoening worden geconstateerd, dat de middenstand nu hetzelfde voorrecht geniet als het agrarisch bedrijf, waar de Stichting van de Landbouw reeds eerder met een ton overheidssteun gelukkig werd gemaakt.

Naar onze aanvankelijke mening dienen deze gelden in de eerste plaats te worden benut voor een betere organisatie (waar nodig ook coördinatie en uitbreiding) van de commerciële en technische voorlichting van de middenstandsbedrijven, welke bij die van andere sectoren van het bedrijfsleven is achtergebleven.

Credietverlening

Bij de kredietverstrekking met Overheidsgarantie worden bij voortdurende de omstandigheden, waarin de middenstand of bepaalde groepen daarvan verkeren, in het oog gehouden, teneinde daar waar hulp van de Overheid nodig is tot een nieuwe voorziening te komen. Van de bestaande kredietvormen wordt een sterk toenemend gebruik gemaakt. Hieraan is onlangs nog toegevoegd een regeling krachtens

welke gedemobiliseerde eigenaars van een middenstandsbedrijf een credit kan worden gegeven, dat, in combinatie met een zakelijke bedrijfssteun, vanwege 't Departement van Oorlog te verstrekken, hen in staat zal stellen tot een snelle opbouw van hun bedrijf tot de omvang, welke het bezat voor het in militaire dienst treden van de betrokkenen.

Loon- en prijspolitiek

Een krachtige loon- en prijspolitiek blijft voorshands onontbeerlijk. Uiteraard mag dit prijspolitieke beleid niet eenzijdig zijn afgestemd op de belangen van de consument, doch dienen o.m. tevens gezonde bedrijfseconomische overwegingen in acht te worden genomen. Met deze doelstellingen voor ogen, verwacht de minister dat het niettemin mogelijk en noodzakelijk zal zijn in de loop van het jaar 1949 belangrijke wijzigingen in de uitvoering van de prijspolitiek aan te brengen.

Bij de samenstelling der begroting voor het Directoraat-Generaal van de Prijzen is dan ook van een vrij gaande inkrimping van 't prijsvormings- en prijscontroleapparaat uitgegaan.

Wanneer wij deze reeks van goede voornemens de rechte laten passeren, dan bekruipt ons toch de vrees, dat het tempo van verwezenlijking teleurstelling zal geven. Wij wezen reeds eerder op de trage ontwikkeling der middenstandswetgeving. Ondanks herhaalde toezeggingen en aankondigingen als reflex op aandrang van volksvertegenwoordiging en organisaties zijn de meest urgente wetsontwerpen (Winkelsluitingswet en Vestigingswet) nog steeds niet ingediend. Er hapert iets aan de methode van voorbereiding, zowel op het departement als bij de talrijke adviesinstaties, waardoor het tempo onnodig wordt vertraagd. Dat kan en moet door een betere organisatie worden voorkomen!

Wij hopen, dat Minister van den Brink nog aangename verrassingen in petto heeft, zodat de middenstand in een vroege met vreugde Sinterklaas kan binnenhalen. Wat zou hij denken van toestemming tot etalage- en reclameverlichting na het sluitingsuur? Het zou de feestvreugde van kopers en verkopers verhogen en de somberheid uit het stadsbeeld verdrijven.

Ruslands troeven zijn minder sterk

Zij, die troost putten uit het feit, dat Rusland nog niet uit de V.N. is weggelopen uit kwaadheid, dat de Berlijnse kwestie er besproken wordt, mogen bedenken, dat deze mogendheid er slechts baat bij heeft deze kwestie zo lang mogelijk verre te houden van andere dan platonische beslissingen. Rusland verzet zich tegen bespreking van de kwestie door de V.N. alléén omdat dit lichaam deze kwestie op haar eigen mérites beoordeelt, terwijl Rusland haar juist niet op zichzelf, doch in groter verband wil behandeld zien. Vandaar dat het betoogt, dat het lot van Berlijn niet beslist kan worden los van dat van geheel Duitsland en dus onder de competentie van het zuiver politieke lichaam van de raad der vier ministers van buitenlandse zaken valt. Daar — doch niet in de organen van de V.N. — kan het 't quid pro quo: opheffing van de Berlijnse blokkade tegen opheffing van de West-Duitse staat geldend maken.

Tegen bespreking op zichzelf van de Berlijnse kwestie heeft het dus geen bezwaar en ook aan een bespreking door de V. N., al wordt dit lichaam dan niet competent geacht, zal het niet te grote moeilijkheden in de weg leggen, omdat elke bespreking van de kwestie (al dan niet door een competent geacht lichaam) een oplossing, die door andere dan politieke middelen, dus door machtsmiddelen beslist wordt, op de lange baan schuift. Ruslands machtstroeven nu zijn tot dusver over het algemeen minder sterk dan die van zijn grote tegenstander, Amerika. Daarom wil Rusland de strijd om Berlijn liever op het zuiver politieke terrein dan op het formele en het militaire terrein, waar het zwakker staat, uitgevochten zien.

Zolang echter een politieke bespreking onmogelijk is (de Westelijken wensen immers éerst opheffing van de Berlijnse blokkade, dus het opgeven van Ruslands belangrijkste politieke troef) en een militaire beslissing (wegens Amerika's overwicht) ongewenst, zal Rusland de laatste zo lang mogelijk moeten proberen uit te stellen, zelfs ten koste

van het dulden van een formele behandeling door de V. N., die het niet competent acht. Vandaar dat Rusland weliswaar protesteert tegen de aanmatiging van dit lichaam om over dit onderwerp te oordelen, doch een bespreking in dit kader niet verhindert. Het neemt weliswaar niet deel aan de debatten, maar geeft aan de andere kant aan de neutrale bemiddelaars toch weer zoveel hoop, dat de kwestie weer op z'n minst een week langer onbeslist blijft.

Aldus kan men zeggen, dat de debatten in Parijs van alle belang ontbloot zijn. Zij draaien om de kern van de zaak heen en stellen iedere beslissing uit. Hetzelfde kan gezegd worden van de atoom-debatten die in Parijs gehouden worden. Denkt men, dat Amerika ooit de atoombom uit handen zal geven, zolang het niet verzekerd is van een met verregaande bevoegdheden bekleed internationaal controle- en inspectie-orgaan? En denkt men dat Rusland ooit een dergelijk orgaan de bevoegdheid zal verlenen om in alle hoeken en gaten van zijn immens en

Palais Chaillot: een schimmenspel

geheimzinnig rijk te speuren naar uranium-mijnen en atoombomfabrieken, maar onderdehand heel wat andere informatie opdoende? Zolang deze utopieën niet vervuld zijn, blijven de debatten over de atoomenergie onwezenlijk en blijven de bewegingen in dit schimmenspel, de concessies en voorstellen, schijnbewegingen. Zij blijven onderdeel van het reusachtige spel, dat de goedgelovige miljoenen voorgespeeld wordt. De bewegingen hebben slechts betekenis in zoverre als de miljoenen geloven, dat het spel ernst is.

Ander en minder spectaculair werk dan het spektakel in het Palais de Chaillot is er te Parijs verricht. De in stilte werkende landen van West-Europa hebben het gemeenschappelijke plan voltooid, dat zij zich voorstellen als Europa's bijdrage tot Europa's herstel. Hiertoe zijn de nationale plannen aan elkander aangepast en tot één geheel opgebouwd, dat de Amerikaanse hulp aan Europa moet aanvullen en in de loop der jaren vervangen. De doeleinden, in dit plan gesteld, zijn niet bescheiden, doch hun vaststelling is gegrond op de werkelijkheid van wat er reeds gepresteerd is.

(Vervolg op pag. 7)

De kindertjes gaan weer naar school!

Excellentie, herinnert U zich nog?

Excellentie van het Onderwijs, de kindertjes zijn weer naar school! Wij, ouders, leggen ons het juk weer op. Elke Zaterdagmorgen komen mijn beide vriendinnetjes uit de 2e klas H.B.S. — en dan moet oom uitleggen en bijjuimen. Want, Excellentie, het klopt nog eenszins.

De prille algebra-leraar is weg. Werd ergens wiskundig adviseur en dus eindelijk een redelijk betaald man. Hij kon geen orde houden. Hij kon negatief en positief niet duidelijk maken. Weet U nog het verschil tussen -9 en $+7$? De kindertjes hebben drie weken-zonder-algebra op de vervanger gewacht. Ook jong, ook nooit voor de klas gestaan. En moet nu de merkwaardige producten in al hun merkwaardigheid laten kristalliseren. Excellentie, weet U nog uit het hoofd hoeveel $(a + p)$ $(a + q)$ is? En waarom?

Oom zit er weer mee. Maar oom zit met nog veel meer. Want in deze 2e klas zouden de meisjes de wonderen der natuurkunde deelachtig worden. Oom begon in zijn tijd met de degelijke weegschaal en de communicerende vaten. Dat was blijkbaar verkeerd. Want drie weken geleden verscheen de jeugd ontdaan ter bijwerking. Er was ook een nieuwe leraar in de natuurkunde verschenen. Die begon zo ineens maar met... het licht! Ja, heus; het licht! Oom benaderde dat licht pas in de 4e klas — en het werd hem zelfs toen nooit zó lichtend, dat hij al die ingewikkelde straalbreking tekenen en berekenen kon.

Deze kindertjes snappen er hoe-genaamd niets van. Dat vindt oom logisch. Wat in zijn tijd tot het bevattingsvermogen van een 4e klas werd gerekend, kan in tijden van grote achterlijkheid zijns inziens geen leerstof voor een 2e klas zijn.

De meisjes snappen het niet. Het overgrote deel van de klas snapt het niet. En nu het gekke: de jongens in de vierde klas zijn tegelijkertijd ook met dat licht bezig. Er snappen het evenmin allemaal. Hoe moet oom dat bijjuimen? En hoe doen we met de weegschaal en de barometer en het parallelogram van krachten? En hoe doen we met dat licht dat maar niet lichtend wordt?

Er kwam ook een nieuwe Engelse leraar. Leraren gaan en komen tegenwoordig aan de lopende band. Deze leraar is anders dan de vorige: veel uitspraak! In oom's tijd was de grammaticale kennis de stevige ankergrond. De uitspraak leerde je later wel op de zeven zeeën. Althans in de perfectie. Oom kent alle onregelmatige werkwoorden nog prompt uit zijn hoofd... Oom heeft geprobeerd met de meisjes zo maar uit het hoofd van Amsterdam naar Lugano te reizen. En toen dat niet lukte op de atlas. Maar dat vinden zij niet eerlijk. Zij leren landen. Elk land op zichzelf. Met rivieren, bergen, steden en voortbrengselen. Zij kennen alle landen van Europa. Maar ze kunnen niet van Amsterdam

naar Lugano komen. O ja, de wet van Buys Ballot kennen ze ook. Maar wat die wet eigenlijk voor ons allemaal betekent... tja... dat is nou weer een strikvrang.

De Franse juffrouw is een engel. Onder ons en als omen onder elkaar: die juffrouw en de meetkunde-leraar geven verreweg het best, want het levendigst en het geestdriftigst les.

Ach, Excellentie, en is geestdrift niet alles? Brengt die de dode stof niet tot leven? Waarom kent oom nu nog de fabels van Lafontaine uit z'n hoofd — le rat de ville et le rat des champs... en dat ortolanenmaal op het Turkse tapijt... en maitre Corbeau en maitre Renard... met dat stuk volvette kaas? Waarom? Omdat wijlen onze leraar ons, omen, de geestdrift voor die fabels en voor het Frans bijbracht! In de 2e klas al. Toch... mijn meisjes leren geen fabels. En geen Lafontaine. Jammer...

EXCELLENTIE
Herinnert U zich?

Het Nederlandse taal-museum betreden ze ook dit jaar weer met tegenzin. Onderbouw, bovenbouw, binnenbouw, buitenbouw... en oom vraagt zich af: krijgen de kindertjes uitsluitend les in de Nederlandse taal? En helemaal niet in de letterkunde? En beginnen ze straks weer diep in de middeleeuwen met Karel en Elegast... op weg naar Vondel en Hooft?

Klaere, wat heeft er uw hartje verlept, Dat het verdriet in de vroolyckheid En: schept...
Sal nimmermeer gebeuren mij dan na dese stondt De vriendschap van u oogen, de wellust van u mondt?...

En: Leonoor, mijn lieve licht, Voor u oogh de zonne zwight....

Ja, het is erg, maar dit is alles wat ik in een 60-jarig en eenszins de rijkdom schuwend leven van deze slotvoogd in mijn citatenbunds neerschreef. En onthield. Uwe Excellentie gaat, indien ik de radio goed beluisterde, Hooft's verzamelde werken uitgeven? Dacht Zij dat deze kindertjes en de kindertjes van deze kindertjes Hooft als cultureel goed zullen meedragen?

Neen, Excellentie! Geld weggooiden! En zeker zo lang op Uw scholen de Nederlandse letterkunde wordt rondgedoeld, ontleed en toegelicht door leraren, die jongens en meisjes van

14 jaar onze taal leren vertoeien! En indien U zoudt weten, Excellentie, met welke letterkundige ballast de dit jaar voor het eindexamen geslaagden in deze contrijken het leven werden ingezonden....

Excellentie, herinnert U zich nog Das Buch Le Grand? Heinrich Heine dichtte het, en toen wij achttien jaar waren... aaaaahhhh!! Weet U nog, Excellentie, hoe hoofdstuk IX eindigt... als een nóg verschrikkelijker afrekening dan Kipling in Stalky & Co. zijn vervloekte schoolmeester King aanbod... „und Professor Saalfeld ist noch immer Professor in Göttingen“?

Wel, Excellentie, in dit kleine land zijn ook dit jaar wederom vele Saalfeld's bezig uw taal en uw letterkunde te verknoeien als leraren in culturele waarden benevens binnen- en buitenbouw.

Excellentie, geef onze kindertjes in 's hemelsnaam leraars, die echte, levende leraars zijn. Zodat wij, de vaders en omen, het bijjuimen kunnen staken. Leraars, die in onze kindertjes, naast kennis, ook liefde en geestdrift voor het waarachtig schone, voor klank en kleur, voor proza en poëzie in onze eigen, prachtige taal doen kiemen.

En liquideer mijnentwege de kwakzalvers en beunhazen zoals Heine professor Saalfeld in negen klassieke woorden liquideerde — eens en voor al!

OOM GERRIT.

Bedenklijk!

(Ingezonden)

Tegen het ingezonden stukje in Uw nummer van 15 dezer onder het hoofd „Slaat toe“ heb ik ernstige bezwaren. Toen Hitler en zijn trawanten in de dertiger jaren de deviezensmokkel uit Duitsland niet konden beteugelen, zetten zij er tenslotte de doodstraf op. Dit geschiedde onder het motto: „Recht ist, was dem Volke nützt“. Dezelfde verderfelijke geest ademt het stukje van R. Het is natuurlijk niet mijn bedoeling het voor deviezen- en bonnensmokkelaars op te nemen, maar in een rechtstaat bestaan er nu eenmaal bepaalde strafnormen voor bepaalde delicten, waaraan de onafhankelijke rechter zich dient te houden. Bedenklijk is ook, dat R., naast de wettelijk geoorloofde preventieve hechtenis, waarmee men gelukkig zo zuinig mogelijk is, maar vast beslag op alle eigendommen wil leggen van een verdachte, wiens schuld niet vaststaat. De psychische besmetting met de nationaal-socialistische ideeën werkt wel lang door!

Souburg. J. S. BLOOS.

SINT BUREAUCRATIUS EN SINT EMIGRATIUS

(Een hartekreet)

Een lezer schrijft ons:

Voor de laatste weken worden er door de radio en de pers weer allerlei mededelingen verspreid over emigratie-mogelijkheden o.a. naar Australië, Canada, Zuid-Afrika en Argentinië; zo zal bijv. de „Voiendam“ op 15 Dec. a.s. met 1500 Nederlanders naar Australië vertrekken.

Maar interessanter zijn ongetwijfeld de mededelingen, die de Landbouw Emigratie-verenigingen ten beste geven over de houding van de regering, in deze voor heel Nederland zo belangrijke zaak. Immers ons land is sterk overbevolkt; er is onvoldoende grond voor de boerenzons en voor flinke zakenlui en jonge kerels, die van aanpakken weten, is het economisch gebied ook maar zeer beperkt, temeer omdat de Indische situatie nog allesbehalve helder is. Wat doet daarentegen de Regering om de emigratie te bevorderen? Niets zou onwaar zijn! Maar heel weinig is juist! Immers de semi-officiële Stichting Landverhuizing Nederland fungeert als een soort regerings-instantie en zoals op zo vele van die bureaux heerst St. Bureaucratius daar oppermachtig. Men laat de bezoekers ellenlange formulieren invullen, die in de ar-

chiefkasten worden opgeborgen, maar werkelijk een doeltreffende bemiddeling krijgt de a.s. emigrant daar niet. Heeft men bijv. een beroep of vak, dat niet op het lijstje voorkomt van de Stichting Landverhuizing, dan krijgt men te horen: wij kunnen U niet helpen, zoekt U zelf maar adressen of relaties in het betreffende land, dit ondanks het feit dat Nederland in verschillende landen emigratie-consulenten heeft; deze heren hebben het zeker te druk met andere zaken. Maar het mooiste komt nog: zoekt men contact met de diverse buitenlandse legaties of consulaten, dan wijst men U steevast weer naar de Stichting Landverhuizing. Schrijft men naar Nederlandse consuls of gezanten, dan zwijgt men meestal in alle talen en krijgt men soms een bevestigend antwoord, dat er wel kansen zijn, dan zegt de Stichting: „ze zijn er niet“, en dan is de kous af, immers deze organisatie is oppermachtig en moet uiteindelijk haar fiat hechten aan het vertrek van de emigrant. Onze enige hoop is nu dat onze nieuwe minister van Buitenlandse Zaken de emigratie-bemiddeling zal reorganiseren en de „Stichting tot Verhuizing van Emigratie“ zal liquideren. Bijvoorbeeld: voor Australië staan duizenden mensen op de wachtlijsten, evenzo met Canada en Zuid-Afrika, laat de regering toch alles en werkelijk alles en alles in het werk stellen om Nederlandse emigrantenschepen te bemachtigen voor het vervoer, bovendien de landverhuizers betalen alles zelf en niet zo weinig ook, alleen zorgt de regering voor ± £ 30.— aan vreemde deviezen en vooral dit laatste en het uitvallen als melkkoe voor de fiscus, schijnt de emigratie in Den Haag in een buitengewoon kwaad daglicht te plaatsen.

Wij geven aan deze cri de coeur gaarne een plaats en gehoopt mag worden, dat de officiële autoriteiten er de nodige aandacht aan zullen schenken. Alleen willen wij opmerken, dat de Stichting Landverhuizing Nederland niet resorteert onder de minister van Buitenlandse Zaken. In dit geval zal dus de hoop niet op deze gevestigd moeten zijn, maar op de minister van Sociale Zaken. Op de begroting van het departement van deze bewindsman komt een post van f 680.000 voor als subsidie voor de genoemde stichting, zodat inderdaad wel gevraagd mag worden, dat de stichting goed functioneert. — Red.

Ruslands troeven zijn minder sterk

(Vervolg van pag. 6)

Het plan behoort tot de grote tegenactie, die thans aan de gang is tegen de grote ondermijningsactie, door Rusland ingezet tegen de niet-communistische wereld. Het is in wezen een verdedigingsactie van strategische aard. Zonder dreiging van buitenaf zou deze ongewone aaneensluiting van landen en economieën nooit plaats hebben gevonden. Er wordt dus gewerkt aan een sterk West-Europa. Wat wonder dat Rusland dit bolwerk, nog voor het gevormd is, wil ondermijnen! De zwakste stee in dit bolwerk is Frankrijk. De stakingen in de Franse mijnen en staalindustrie, direct door de Kominform geïnspireerd, naar minister Moch onthulde, zijn een onverbloemde poging om de doeleinden van het plan niet in vervulling te doen gaan en aldus West-Europa zwak te laten blijven.

Behoort Engeland tot dat West-Europa? Ja en neen. Niet hele-

maal. Geographisch zal het te allen tijde gescheiden blijven door de smalle geul van het Kanaal. Dit feit zal steeds in allerlaatste instantie ook zijn militaire concepties bepalen. De tegenwoordige strijdmiddelen hebben echter deze laatste instantie tot een wel zeer smalle marge gereduceerd en daarom is Engeland meer dan ooit gedwongen zich wel tot West-Europa te rekenen.

Voor het eerst heeft het formele bondgenootschappen met landen op het vasteland aangegaan. Het heeft zijn opperbevelhebber uitgeleend, opdat hij als opperbevelhebber van West-Europa zal kunnen optreden. Het heeft in het inter-Europese betalingssysteem een offer gebracht, dat het van grote directe voordelen verstoken doet blijven. Het is waar, dat het tot dusverre steeds heeft geweigerd een keuze te doen tussen

West-Europa en zijn imperium ten gunste van het eerste, maar men bedenke, dat het simplistisch is om aldus de keus te stellen. Het is ook voor West-Europa van het grootste belang, dat Englands banden met zijn imperium niet verbroken zullen worden, hetgeen bij een te bruuske beslissing het geval zou kunnen worden. Niet alleen economisch, maar ook militair kunnen de dominions West-Europa van grote dienst zijn. Zij immers kunnen leveren wat West-Europa (behalve Duitsland) mist: mensenmateriaal, „manpower“. West-Europa heeft er dus baat bij, dat Engeland de geit en de kool spaart. Dat proces eist langere tijd dan een ongeduldig West-Europa en een ongeduldig Amerika wel eens bereid zijn Engeland te gunnen. Op de conferentie, die de premiers van de dominions thans te Londen met de Britse regering houden, zal ongetwijfeld dit probleem een der hoofdschotels vormen. Het ziet er niet naar uit, dat de verorbering ervan onoverkomelijke moeilijkheden zal opleveren.

ZIJ, DIE BOUWEN

„Overheidszorg? la-me nie lache...!”

„ZODRA JE WAT VERDIENT, PAKKEN ZE HET AF”

Door Amy Groskamp—Ten Have

„Overheids-zorg...?” blafte de juffrouw met de ruzie-neus en de prik-ogen, „mens la-me nie lache...!”

„Ja maar... maatschappelijk hulpbetoon” — begon ik kleintjes, doch ik kreeg geen kans.

„Och mins hou op —! Hulpbetoon-amme-hak! Maatschappelijk Hulpbetoon...!” smaalde zij en in de dungelpte mond werd de benaming tot een schimpscheut.

Ik besloot het ergens anders te proberen.

„Maatschappelijk Hulpbetoon...?” vragend keken de oude moede ogen mij aan. „O —! Uwe bedoelt de Sociale Zorg?”

„U trekt toch steun?”

„Jewel — maar zodra je wat verdient pakken ze je 't af.”

„Kom — kom —” trachtte ik te troosten, „dat zal wel zo'n vaart niet lopen —!”

„Welles — toggus —” mokte het oudje en toen liet ik het er maar bij.

Toch liet die uitlating mij niet met rust en ik toog op kondschap uit. Ik kwam terecht bij een zeer vriendelijke afdelingschef van het Centraal Bureau voor Maatschappelijk Hulpbetoon en deze antwoordde mij op mijn vraag: „jazeker, behalve met bijdragen in de kosten van levensonderhoud worden ook mensen op andere wijze geholpen”.

Ik moest denken aan de juffrouw met de ruzie-neus en ik vroeg: „geeft U eens voorbeelden?”

En toen hoorde ik de geschiedenis van de jonge man, wiens vrouw kort na hun huwelijk t.b.c. kreeg en die ten overvloede wegens overcomplete uit zijn betrekking werd ontslagen. Het gezin werd steuntrekkend. De jonge man, die vroeger tegen de zin van zijn familie muziek had gestudeerd, wilde niets liever dan die studie voortzetten ten einde hiermede zijn brood te kunnen verdienen.

Het bleek dat deze jonge man van alles had aangepakt om aan de steun te ontkomen, doch zijn zwakke gezondheid bleek telkens een beletsel.

Toen werden zijn muzikale talenten door deskundigen beoordeeld en het oordeel luidde zeer gunstig. Er werd alle mogelijke moeite gedaan bij verschillende instellingen om mede te helpen het grote bedrag, dat nog voor het beëindigen der studie nodig was, bijeen te krijgen. Een firma stond 'n muziekinstrument in bruikleen af en de steun werd doorbetaald tot het examen met goed gevolg was afgelegd. Kort nadat de jonge vrouw als genezen was ontslagen, kreeg hij een zeer behoorlijke betrekking.

Dit is echter geen op zichzelf staand geval. Ik hoorde tevens van het Indische meisje dat zich gouden bergen had voorgesteld van het leven in Holland en dat al heel spoedig merkte dat men zonder familie om in overbruggingstijd te helpen, zonder relaties of vrienden en zonder buitengewone bekwaamheden niet zo gemakkelijk aan de slag komt. Hoe vertrouwd, hoe dierbaar maar hoe ver leek Indië op eens —! Daar was familie, daar waren vrienden waar zij kon verblijven... maar hoe aan geld voor de overtocht te komen? Het kleine spaarduitje was bij lange niet voldoende.

In actie

Toen kwam Sociale Zorg in actie en deed moeite bij verschillende verenigingen, waarvan er twee bereid werden gevonden het ontbrekende reisgeld voor te schieten. Overgelukkig vertrok het meisje naar Indië, waar zij na enige maanden een goede betrekking vond. Prompt begon zij met de afbetaling van het geleende geld en niet alleen dat zij het afbetaalde — zij zond nog een bedrag extra om een ander te helpen die in moeilijke omstandigheden verkeerde. Dit laatste mag wel als een uitzondering worden aangemerkt!

Dan was daar de wanhopige kleine winkelier, die het niet bolwerken kon en voor een failliet stond.

Men liet hem failliet gaan, kocht goederen en inventaris voor een gering bedrag op, gaf hem enig bedrijfskapitaal en ook dit lekke bootje dreef weer op eigen kracht!

En dan was daar dat kleine moederloze meisje wier vader, die zee-man was, in geen jaren van zich liet horen. De directrice van het Kinderhuis, waar het kleintje werd opgenomen, vond particulieren bereid

voor de kleintjes te zorgen, maar nu moesten de onderhoudskosten nog worden opgebracht en weer was het Maatschappelijk Hulpbetoon dat hier bijsporg tot de vader eindelijk terugkeerde en alle achterstallige kosten terugbetaalde.

Tot zover onze zegsman, die nog ettelijke gevallen aanhaalde, waarvan de beschrijving ons echter te ver zou voeren.

Maatschappelijk Hulpbetoon doet dus zeer veel meer dan alleen maar uitkeringen doen aan steuntrekkers, maar het maakt geen reclame en hangt al deze goede daden niet aan de grote klok terwijl diegenen die geholpen zijn om vanzelfsprekende redenen hierover zwijgen. Maatschappelijk Hulpbetoon bezit in het hart van ons volk lang niet die populariteit die bijv. het Leger des Heils geniet.

De steuntrekkenden koesteren bijna zonder uitzondering een vermeende grief die zo muurvast is ingeworteld, dat slechts een eindeloos geduld en een steeds weer opnieuw uitleggen hierin op den duur misschien verandering kunnen brengen. Zij onderkennen het n.l. als een grove onbillijkheid dat iemand die steun trekt minder steun ontvangt naarmate hij in de verdiensten komt.

Volkomen scheef

Wanneer er aan de ene kant verdiensten bijkomen, wordt er aan de andere kant inkomsten afgetrokken en zo kom je nooit verder, is hun redenering.

Dit is natuurlijk volkomen scheef, want steun wordt alleen gegeven voor het allernoodzakelijkste levensonderhoud. Steun is hulp en naarmate iemand allengs op eigen benen kan staan, heeft hij minder hulp en steun nodig en kan die steun worden gegeven aan anderen die nog niet zo ver zijn en het meer nodig hebben.

Zo gauw mogelijk zichzelf zien te redden opdat een ander van het vrijgekomen steungeld kan profiteren — dat is gemeenschapsgevoel en dat ontbreekt helaas nog zo heel dikwijls.

Het gevoel tekort te worden gedaan, het gevoel onbillijk te worden behandeld, geeft een diepe wrokken- de ontevredenheid, die zich voortwoekerend ontwikkelen kan tot een opstandigheid die een gevaar voor de staat kan betekenen.

Hier ligt voor ons vrouwen een schone taak weggelegd: een taak zonder naam, een ambt zonder bezoldiging, een „baan” die geen echte baan is en die geen of heel weinig waardering oogst.

Een machtige kathedraal wordt ontworpen door een beroemd bouwmeester, kunstenaars van naam scheppen het heerlijkst beeldhouwwerk, het purper gloeiend glas-inlood en het verrukkelijkste houtsnijwerk — maar de eenvoudige naam-

loze, die het fundament hielp leggen, die met eindeloos geduld steen na steen metselde langs een getrokken touwtje, die bescheiden werker kan evenmin worden gemist, want zijn arbeid hielp mede het trotse bouwwerk optrekken.

Precies zo gaat het met onze maatschappij: ook zij is een machtig bouwwerk, waaraan grote kunstenaars en eenvoudige handwerkerslieden bouwen naar beste weten en beste kunnen.

Het is de minsten van ons gegeven onze naam in marmer, brons of steen voor het nageslacht te zien bewaard.

Maar dat mag ons niet ontmoedigen: wij kunnen behoren tot de grote schare der naamlozen, die ijverig bouwend toch deel hebben aan het tot stand komen van het grote geheel.

Juist wij vrouwen

Ook wij vrouwen — ja, juist wij vrouwen —! want wij zijn het die in nauwer contact komen met steuntrekkers in en door de huishouding.

Het lijkt een beetje naïef — het lijkt bijna kinderachtig om je te verbeelden dat zo'n praatje met je scharenslied of met je werkster of met het oude vrouwtje dat het wijkblaadje altijd brengt — iets zou kunnen bijdragen tot de opbouw van de maatschappij!

En toch is dit het geval.

Het huisgezin is de grondslag van de staat en wanneer dit huisgezin, hetzij door onverstand of door wanbegrip of door wat anders verbitterd en opstandig is, dan zullen onder de invloed hiervan meerdere gezinnen ontevreden en opstandig worden en onverschillig en toegankelijk voor gevaarlijke leuzen. En dáár schuilt het gevaar —!

Laten wij dit naamloze ambt, dit schijnbaar zo schamele baantje op ons nemen: rustig weloverwogen EN TER ZAKE KUNDIG de vele zo grif geuite grieven te ontzenuwen en tot hunne normale proporties terug te brengen. Dit is werk dat te maken heeft MET HET FUNDAMENT VAN DE MAATSCHAPPIJ. En daarom is het zulk belangrijk werk.

Maar laten we alsjebliet nooit vergeten, dat wie anderen terecht wil wijzen, zelf terdege op de hoogte dient te zijn en dat de dooddoener: daar-weet-ik-allemaal-niets-van! hier geen steek houdt, want uitgebreide en vakkundige inlichtingen zijn overal te krijgen.

Men stelle zich dus op de hoogte. Hierop kan niet genoeg de nadruk worden gelegd, want alle geliefhebber en alle stumperig dilettantisme doet hier meer kwaad dan goed.

Zegt het voort —!

„Al eerder is er hier op gewezen, dat er van die plechtige afkondigingen” van herziene grondwetten nooit veel terecht is gekomen en dat het volk er nimmer veel van heeft gemerkt. Toch is er alles voor te zeggen om van dat eeuwgetij op 3 November aanstaande wat te maken. Dank zij die Grondwet van 1848 heeft Nederland zich kunnen ontwikkelen tot een der best en hechtst gefundeerde democratiën.

(De Volkskrant).

DE GRONDWET VAN 1848 EN HAAR SCHEPPER THORBECKE.

Spreekers: Mr. P. J. OUD, waarnemend voorzitter onzer partij, „Thorbecke als staatsman”.

Dr. K. H. BOERSEMA, predikant te Leiden, van wiens hand binnenkort een boek over Thorbecke zal verschijnen, „Thorbecke als idealist”.

Prof. Mr. G. DE GROOTH, hoogleraar aan de Rijksuniversiteit te Leiden, „Thorbecke als professor”.

Noteert dus: 3 November - Thorbeckeherdenking, Den Haag, Pulchri Studio, 8 uur!

AFDELINGSNIEUWS

Rijkskieskring Dordrecht

Zaterdag 30 October wordt een algemene ledenvergadering van onze Centrale gehouden te Rotterdam in Caland-West des namidd. 2.30. Alle belangstellende leden van onze partij zijn op deze vergadering van harte welkom.

...En schiet niet op...

(Ingezonden)

Als gepensioneerde zou ik gaarne in Uw weekblad de aandacht vestigen op de kinderbijslag. Deze wordt n.l. na pensionering niet meer uitgekeerd. Men is weliswaar, althans naar ik uit de dagbladen meen te hebben begrepen, bezig om die bijslag aan gepensioneerden voor te bereiden, doch de zaak is urgent en schiet maar niet op.

Men vraagt zich met verbazing af hoe het mogelijk is geweest, dat de wet daarin niet heeft voorzien.

Men wordt gepensionneerd, gaat dus de helft in salaris achteruit en verliest bovendien nog de kinderbijslag. Dit is uiteraard volkomen in strijd met de beginselen, welke tot bedoelde bijslag hebben geleid.

Het gaat hier bovendien om een betrekkelijk klein totaalbedrag, daar het niet zó veel voorkomt, dat een gepensioneerde nog schoolgaande kinderen heeft; en deze kosten geld!

Daarbij komt nog, dat, als men b.v. om gezondheidsredenen wordt gepensionneerd op een leeftijd lager dan de gewone pensioenleeftijd-norm, er des te meer redenen zijn om die toeslag in het belang der kinderen — en daarvoor is die toeslag toch in het leven geroepen — niet alleen wel uit te keren, doch eerder nog te verhogen. W.

N.V. Lijm- en Gelatinefabriek

„Delft”

Fabrieksmerk: TWEE TORENS

Tel. 106-363 — Delft

N.V. „Latumebo”

Postbus 5 — Telefoon 477 ALBLASSERDAM

veldschuren en gebouwen in staalconstructie

Billijke prijzen, korte levertijden.

VOOR COLLECTIEVE PENSIËNVERZEKERINGEN

WENDE MEN ZICH VRIJBLIJVEND OM ADVIES EN OFFERTE TOT DE HAV BANK HOOFDKANTOOR SCHIEDAM HET KAN UW BELANGZIJN

Het Indische beleid

Ditmaal willen wij enige opmerkingen maken naar aanleiding van het debat, dat Maandagavond in de Tweede Kamer is gehouden. Wel zal onze overzichtschrjver bij zijn behandeling van het parlementaire gebeuren in deze week daarin nog uitvoerig treden, maar onzerzijds willen wij aan de gedachtenwisseling over de „Noodwet-Indonesië” ook aandacht schenken, omdat het Indische vraagstuk in onze partij steeds bijzondere belangstelling ondervindt en wij zelf behoefte gevoelen er iets over te zeggen.

Wanneer wij daarover dan schrijven, zouden wij niet gaarne betogen, dat hetgeen met betrekking tot Indonesië geschiedt — en niet geschiedt! — onze volle instemming heeft. Maar aan de andere kant zou men toch onrecht doen indien men stelde, dat er na het optreden van het thans aan het bewind zijnde kabinet geen veranderingen zouden zijn ingetreden. Veranderingen, die ons het aanvankelijke vertrouwen hebben gegeven, dat dit kabinet bezig is de steven in gunstiger richting te wenden. Wij denken hierbij in de eerste plaats aan de nadrukkelijke uitspraak, dat de Nederlands-Indonesische Unie een hechte en werkelijke Unie zal zijn. Zo men zich herinneren zal, had minister Jonkman over dit uiterst belangrijke punt wel veel gefraseerd, maar bitter weinig gezegd. Het huidige kabinet is in dit opzicht onomwonden geweest in zijn uitspraken. Vastgesteld mag worden, dat het een reële Unie met een reëel koningschap wenst, een hervorming dus van ons Koninkrijk, zoals onzerzijds met nadruk is bepleit. Van belang is verder, dat in het Indische beleid de Repoebliek niet meer al bepalend is, maar dat het accent nu berust bij de besprekingen met de Indonesische federalen. Met dezen kon ook overeenstemming worden bereikt. Daarop komen wij hier onder nog terug. De Repoebliek, — de heer Vonk wees er bij de debatten van Maandagavond terecht op, — zal ook niet meer dan een deelstaat van de Indonesische Federatie zijn. En met betrekking tot deze Repoebliek zouden wij dan nog wel in het bijzonder de aandacht willen vestigen op de zeer ernstige woorden, die minister Sassen in de nacht van Maandag op Dinsdag in de Tweede Kamer heeft gesproken. Daaruit bleek een fierdere gezindheid dan bij het vorige kabinet moest worden vastgesteld.

* * *

Is dit alles nu reden tot juichen over hetgeen met betrekking tot Indonesië in het algemeen geschiedt? Wij bewaren liever onze nuchterheid, die ons er toe brengt ook te zien naar datgene wat ons minder bevalt. Maar tevens realiseren wij ons, dat een koerswijziging steeds met moeilijkheden en tegenwerking gepaard gaat en niet van vandaag op morgen haar beslag kan krijgen. Daarmede is tijd gemoed. En zeker is in het Indische probleem ook zaak, dat beseft wordt welk een taak het huidige kabinet op zich heeft genomen. Laten wij ons daarvan in het bijzonder bewust zijn. En laten wij in dit opzicht realiseren, dat een der opposanten van de regering, de heer Welter, Maandag de volgende woorden sprak. „Nu wil ik zeer nadrukkelijk op de voorgrond stellen, dat de huidige Regering ten deze maar een zeer beperkte verantwoordelijkheid heeft, omdat zij de chaos, die het kabinet-Beel had nagelaten, had te aanvaarden en dat niet kon doen, hoewel zij dat natuurlijk gaarne had gedaan, onder benefice van inventaris”.

Inderdaad, het beleid der vorige kabinetten had veel kwaad gesticht en de opheffing daarvan vergt tijd. In het beleid van het huidige kabinet zien wij diverse elementen, die ons doen vertrouwen, dat het goede bedoelingen heeft.

* * *

Er blijft waarlijk voor ons wel het een en ander te wensen over. Ieder, die over de politiek denkt, zal trouwens begrijpen, dat een groep van 8 mensen in het parlement het niet voor het zeggen heeft. Zo willen wij wel stellen, dat, indien wij het hadden moeten uitmaken, wij niet juist aan dr. Beel zouden hebben gedacht voor uitzending naar Indonesië. Maar nu wij hierover schrijven, willen wij dit toch even in breder verband bezien. En dan willen wij ook onmiddellijk het heengaan van dr. van Mook beschouwen. Er

is een tijd geweest, dat de pijlen der critiek zich vrijwel alleen richtten op dr. van Mook en minister Jonkman. De laatste is bij de kabinetswisseling verdwenen, dr. van Mook gaat nu weg. Grote vreugde? Het wonderlijke is, dat dit verdwijnen van deze twee mensen blijkbaar maar heel weinig aandacht trekt. Ja, zelfs moet men vaststellen, dat er zijn, die vroeger geen goed woord voor van Mook over hadden, maar thans zijn verdwijnen betreuren!

Zo niet wij. Een van onze punten bij de inzet der verkiezingen was het aftreden van dr. van Mook en wij achten het één van de belangrijkste gebeurtenissen, dat hij nu weg is. Op de mennekes komt 't an! En de uitschakeling van een verkeerd menneke is van essentiële betekenis in het staatsbeleid.

* * *

Eén van de bezwaren, die tegen dr. van Mook werd gevoeld, was dat hij te zeer eigen politiek bedreef en dat de bewindslieden in Den Haag voor voldongen feiten werden gesteld. Welnu, wij willen aannemen, dat zulk een situatie niet meer zal voorkomen. Zeer snedig hebben wij over de uitzending van dr. Beel horen zeggen, dat hij niet als directeur gaat, maar als procureurhouder. De heer Beel zal de richtlijnen moeten volgen, die hem van Den Haag uit gegeven zullen worden. Het accent moet bij Den Haag liggen en niet bij Batavia, zoals in de periode van dr. van Mook. Niet dr. Beel maakt het uit, maar de regering.

Daarbij willen wij nog op twee factoren wijzen. In de eerste plaats, dat bij de vervulling van de hoogste post in Batavia er ook op moest worden gelet, dat de benoemde het vertrouwen heeft van de Indonesische wereld. De goede betrekkingen, die er zijn met de Indonesische federalen mogen niet worden verstoord!

Echter willen wij ten aanzien van de benoeming van dr. Beel wel zeggen, dat een definitief oordeel moet worden opgeschort totdat wij weten wie zijn omgeving zullen vormen. Hetgeen de heer Beel zal kunnen doen, zal voor een zeer belangrijk deel worden bepaald door de capaciteiten en de instelling van zijn naaste medewerkers. De keuze daarvan geschiedt dan ook met de grootste omzichtigheid! Zeer gelukkig is het overigens, dat minister Stikker eerst nog eens poolshoogte gaat nemen in Indonesië.

* * *

Thans nog een woord over de Noodwet-Indonesië, die deze week is behandeld. De regering heeft deze ingediend omdat „op korter termijn dan bij de wet mogelijk zou zijn maatregelen moeten kunnen worden genomen met betrekking tot de voorbereiding van en de overgang naar een nieuwe rechtsorde in Indonesië”. Wij zijn hier dus op het terrein waarover de jongste grondwetsherziening handelt. In dit geval gaat het om de bewindvoering in Indonesië. De regering betoogde, dat „buitengewone en dringende omstandigheden” het nodig maakten, de Kroon de bevoegdheid te geven terzake van de bewindvoering voorlopige maatregelen te treffen, die dan later bekrachtigd zouden moeten worden bij de wet.

Zo men weet is de regering met betrekking tot dit onderwerp tot overeenstemming gekomen met de Indonesische federalisten, wat neergelegd is in het ontwerp Bewind Indonesië in Overgangstijd (B.I.O.). De regering wil dit ontwerp thans echter niet indienen, omdat zij de Repoebliek de gelegenheid wil geven haar mening te geven, om te voorkomen, dat van eenzijdige wilsoplegging zou gesproken kunnen worden, — anderzijds wil de Regering in staat zijn onmiddellijk tot uitvoering over te gaan als het overleg met de Repoebliek tot niets leidt. Zij wil dan namelijk niet de kans lopen, dat het vertrouwen bij de Indonesische federalisten verloren gaat. Zo hoog nam de regering deze zaak, dat zij in de memorie van antwoord betoogde niet de verantwoordelijkheid te kunnen nemen wanneer zij niet over de uiteengezette bevoegdheid zou kunnen beschikken. Men kan twisten over de vraag of dit dreigement op het juiste ogenblik is geuit, in ieder geval blijkt er de ernst van de toestand uit.

Onzerzijds is begrip getoond voor de uitzonderlijke moeilijkheden der regering. Maar, op waarlijk indrukwekkende wijze heeft mr. Oud uiteengezet, dat het parlement niet meer uit handen kan geven dan strikt noodzakelijk is. Onze woordvoerder, wiens betoog verder de debatten volledig heeft beheerst, is ook in zeer constructieve zin werkzaam geweest. Het wetsontwerp bestaat uit vier artikelen. Twee daarvan zijn volledig gewijzigd in de door mr. Oud gesuggereerde zin. De door hem voorgestelde tekst der artikelen 2 en 3 heeft de minister vrijwel woordelijk overgenomen. Vastgelegd is daarin thans o.m., dat voor de bekrachtigingswetten in het parlement een meerderheid van 2/3 nodig is. Men begrijpt hoezeer dit de regering de plicht oplegt bij het nemen van haar maatregelen rekening te houden met de gevoelens van die gequalificeerde meerderheid in het parlement.

Verder is ook vastgelegd, dat de ontwerpen der wetten, die de voorlopige maatregelen der regering moeten bekrachtigen, binnen een maand na de vaststelling der voorlopige maatregelen bij de Staten-Generaal ingediend moeten worden. De regering had betoogd, dat zij met niet minder dan drie maanden toe kon, mr. Oud had de noodzaak bepleit van indiening van het wetsontwerp gelijktijdig met de afkondiging der voorlopige maatregel. Toen bleek, dat de meerderheid der Kamer zich hierbij niet zou aansluiten, heeft onze fractie met de terzake van een maand genoegen genomen. In ieder geval is veel bereikt. De positie was zeer moeilijk. Het kabinet heeft van de Tweede Kamer belangrijke volmacht gekregen om in staat te zijn aan delicate moeilijkheden terstond het hoofd te bieden. Dank zij in het bijzonder de arbeid van mr. Oud heeft het parlement daarbij zoveel mogelijk van zijn invloed gered. De meerderheid in het parlement heeft ook blijk gegeven te begrijpen, dat de hoogst ernstige situatie hoogst ingrijpende maatregelen vereist. Wij leven met betrekking tot Indonesië in een critieke periode. Onzerzijds is gemeend, dat de regering de gelegenheid gegeven moest worden aan de moeilijkheden zo goed mogelijk het hoofd te bieden. De regering zij de kracht en de wijsheid toegewenst van haar bevoegdheden een zo goed mogelijk gebruik te maken. K.

Miskende plicht

In het weekblad Sol Justitia van de Utrechtsche Universitaire Gemeenschap beklagt zich de heer J. van der Heide over de zorgeloosheid die wordt betracht met betrekking tot de uitgeweken studenten uit Tsjechoslowakije.

Wij lazzen in genoemde beschouwing o.m. het volgende:

„Van de groep der 33 uitgewekenen in Zuyleveld”, zo lezen wij, „zijn er hier in Utrecht zes hun academisch jaar begonnen. Hoe komt het, dat zij die niets bezitten, buiten kost en onderdak dertig gulden per maand ontvangen, en waarom zijn niet allen in studentenhuizen opgenomen? Waarom moeten de Tsjechen zeggen, zo wordt in dit artikel onder meer gevraagd, „dat de ontvangst en verzorging slecht zijn en dat de radioverslagen onwaarsachtig waren? En waarom betreuren zij het, dat zij niet meer in Duitsland zijn, waar hun kansen beter waren? De fout zoekt schr. primair bij de Utrechtse ingezetenen en hij besluit: „Wij laten hen in de steek. Dit moet worden verbeterd anders: schande Utrecht!”

Indien het bovenstaande juist is, kunnen wij ons geheel en al met het eindoordeel van de schrijver verenigen. Indien het ons volk ernst is met betrekking tot het behoud van de democratie zal dit metterdaad moeten worden getoond. Er is, dunkt ons, nog steeds gelegenheid voor Utrecht, zomede voor andere plaatsen in ons land, om op de dwalingen haars weegs terug te keren.

HET WERK VAN THORBECKE

„Zoo ik iets zal tegengaan, het zal zijn het tegengaan van bijzonder onderwijs”

Thorbecke in 1862

Drie November is het honderd jaar geleden, dat de Grondwet van 1848 in werking trad. Wij vrezten niemand's tegenspraak, wanneer wij de gedachte neerschrijven, dat aan deze herziening bovenal de naam van Thorbecke verbonden is; trouwens, in de inleidende beschouwingen van zijn Bijdrage zegt hij zelf, dat „weldra de laatste hand zal worden gelegd aan een werk, dat mij langer en gestadiger, dan iemand, bezig hield”.

Heeft dit werk aan Thorbecke's doel beantwoord? Heeft het opgeleverd wat hij ervan verwachtte, n.l. de formering van „een staatsbestel, waaronder wij Nederlanders het vrijste volk der wereld zouden zijn”?

door
PROF. MR. J. A. EIGEMAN

Nu de geschiedenis haar onherroepelijk woord heeft gesproken, is het onze taak te beoordeelen, of de redenen, waarop de grootste staatsman van de vorige eeuw zijn beleid grondvestte, inderdaad zijn gebleken van echt metaal, treffend en beslissend te zijn geweest. Is ons volk in feite in al zijn geledingen, onder Thorbecke's bewind een vrij volk geweest? En is inderdaad de werkelijkheid steeds, zoveel mogelijk, naar het ideaal gericht, waardoor hij zich naar zijn eigen woord, in zijn geloofsbelijdenis, heeft laten vervoeren?

Wij antwoorden onvoorwaardelijk, dat formeel wel — maar materieel niet aan de eisen van volks- en individuele vrijheid is voldaan; de enig denkbare vorm waaronder Thorbecke's ideaal moest — of liever kon worden verwezenlijkt, is gevonden in het constitutionele stelsel, maar die volks- en individuele vrijheid zelf is in dit stelsel niet verwezenlijkt.

Voor historische kritiek ligt hier zonder twijfel het hoofdpunt. Lichten wij daarom dit antwoord in enkele grote trekken nader toe.

Staatsrechtelijk is Thorbecke's werk van onvergankelijke waarde, zowel voor de bouw van het geheel als voor die van elk zijner delen. In de staatsvorm, zoals hij die heeft geschapen, zijn ook nu nog alle voorwaarden verwezenlijkt, waaronder in onderling verband de kiezers hun wensen voor het forum der openbaarheid kunnen brengen; desondanks is bij alle verschil in opvatting, naar het uiterlijk de eenheid der natie gewaarborgd.

„Geregeld, beraden initiatief en overleg van wetten of andere maatregelen, uitvoering en verantwoordelijkheid zijn in de constitutioneel monarchisten staat beter dan in eenig andere verzekeerd.” Van uiterst rechts tot uiterst links kan niemand zich voor een land met een gemengde bevolking als de onze een betere staatsorganisatie denken dan de heerschappij van het constitutionele stelsel. „Geen ander staatswezen bezit zoveel elasticiteit noch in die mate de middelen om, bij strijd of stoomis regeering en vrijheid in hare juiste werking te herstellen.” Want niet kan, bij juiste toepassing van deze gedachte, regering enerzijds verworpen tot autokratie of dictatuur, noch anderzijds vrijheid ontaarden in handeloosheid.

Inderdaad: Thorbecke's scheppend vermogen grenst op het gebied van het publiek recht aan het ongelofelijke. Nog steeds is onze staat een product van zijn geest; nog steeds is zijn werken blijvend.

Formeel is de vrijheid volkomen gewaarborgd.

En toch... in zijn Narede beluisteren wij een gevoel van twijfel en onvermogen. Het was alsof hij onder de voortdurende zweeps slag van Groen beseftte, dat aan de uiterlijke vorm, waaronder „het verband zich openbaarde van elkander wederkerig beperkende organen, aangelegd om met vrijheid zamen te werken” — dat aan die uiterlijke vorm toch iets ontbrak. Want vrijheid is niet iets, dat op zich zelf staat; zij is niets, tenzij dan, naar het treffende woord van Allard Pierson, als voorwaarde voor iets anders. Vrijheid, in en op zich zelf, is een ledig, een vacuum, een zaak zonder betekenis, zelfs een innerlijke tegenstrijdigheid. Zij krijgt alleen waarde, wanneer wij haar erkennen als middel ter bereiking van een bepaald doel. Thorbecke beseftte dit alles — natuurlijk. Maar wat is nu het bindend element van zijn staatsorganisatie, hetwelk voorkomt dat zijn vrijheid tot onderdrukking leidt dan wel tot bandeloosheid wordt?

Hij waarschuwt telkens: men stelde geen zelfzucht in de plaats van het algemeen belang; men vervalle niet in het misverstand publieke rechten uit te leggen en toe te passen als waren het privaatrechten; men verwarre geen zelfstandigheid met volstrekte onafhankelijkheid. Welke is nu de remedie, die hij tegen deze gebreken en gevaren aangeeft? Waardoor wordt de inhoud van de vrijheidsgedachte van Thorbecke bepaald?

Na eerst geschreven te hebben, dat er geen staat is waarin de aristocratie van het verstand zoveel

kansen heeft op haar plaats te komen als de constitutionele monarchie, vervolgt de Narede:

„In de constitutioneele monarchie moet men den rechten tijd afwachten en geduld oefenen; zij moet op getrouwheid van het denkend deel van het publiek en steeds op hoofden rekenen, in staat haar te beschermen en naar de behoefte te volmaken.”

Maar als dit het fundament is waarop de „liberale” staat moet opgetrokken, bezit die staat geen eigen wezen en geen eigen inhoud: een beroep op het verstand alleen als richtsnoer voor de staatkunde is een uitermate zwak beroep. Sterker, het is een onjuist beroep. Het intellect alléén leidt ten goede en ten kwade; het komt aan op het karakter en de levensovertuiging van hem, die zich van dit machtige wapen van de geest bedient.

In de politiek is het verstand als I beslissende factor, een dwaallicht; met name in de laatste tijd hebben wij aan den lijve gevoeld, dat er, naast een aristocratie, ook een democratie van het verstand bestaat. Deze democratie — men begrijpt, wat ik er mee bedoel — is die van Jan Rap. Regeren onder aanvoering van argumenten, alléén gebaseerd op het verstand, leidt tot onderdrukking en onbillijkheid. Bovendien: in politieis redeneert het verstand alles kapot. Of het zet alles in elkaar — zoals men het nemen wil. In elk geval: langs deze weg en met deze middelen komt materieel gesproken de volks- en individuele vrijheid niet tot haar recht. Wij hadden hier dan ook ge-

Deze burger

heeft met, de hem eigen, belangstelling kennis genomen van het belangwekkende persbericht, dat België het land is, waar de meeste mensen met ridderordes rondlopen: méér dan zestig procent der mannelijke bevolking torst een lintje. Ware deze burger Belg, hij zou er genoegen in scheppen te behoren tot de minder dan veertig procent wier knoopsgat maagdelijk is.

Dezer burger begrijpt, als van zovele de zoveel-belangrijker aangelegenheden, nimmer de universele betekenis van het lintje. Hij begrijpt héél goed dat een Militaire Willemsorde, een Oorlogs- of een Vliegerkruis haar dragers tot ere zijn, maar van de rest begrijpt hij soms alles, soms iets, doch meestal niets. Hij gelooft met name dat er zoveel lintjes worden rondgestrooid, óók in dit goede Nederland van ons, dat hun betekenis steeds verder ge-devalueerd wordt. Omne nimum nocet, heeft een oude (of jonge) Romein gezegd; dat is: alle te veel schaadt. En alle teveel schaadt ook de ere.

Zouden de heren Gielen en Vos en Jonkman werkelijk blij geweest zijn met hun lintjes? Voor hen een weet en voor deze en alle andere burgers een vraag.

Deze burger is vroeger en noodgedwongen door de oorlogs-omstandigheden eens, ver buiten Nederland ambtenaar geweest. Requiescat in pace; dat is: die ambtenaar ruste in vrede. En qualitate qua; dat is: als ambtenaar zijnde, heeft hij toen de eer gehad prinses Juliana te mogen vergezellen naar twee vreemde landen, naar twee bevriende staatshoofden.

Om het nu maar eens gewoon uit te drukken: deze ambtenaar liep gewoon mée naar alle ontvangsten en plechtigheden. En om het nu maar ineens te zeggen: een paar maanden later was deze ambtenaar, die nu deze burger is, twee maal officier in de dienst — dat zonder de zwaarden.

Kijk, en daar was ik nu werkelijk een beetje verlegen mee. Niet om de eer. Maar om de onzin. Want met de (laten we zeggen: eventuele) verdiensten van deze ambtenaar had dit eerbetoon niet het geringste verband. Ik heb die mooie papieren ergens weggestopt en maar nooit toestemming gevraagd om die lintjes te mogen dragen. Maar als ik wil, broer, en ik haal ze te voorschijn, nou, dan hoef ik maar een brief te schrijven en al mijn knoopsgaten staan in bonte bloei.

Ik wilde maar zeggen: zouden we niet eens ophouden met die pepernotenstrooierij? Zouden we onze onderscheidingen niet reserveren voor hen die zich onderscheiden hebben?

Dat is een nonsensikale vraag van Uwe U zo innig liefheb-bende dienaar, die zich tekent

DEZE BURGER.

heel iets anders verwacht. Wij hadden verwacht als uitgangspunt van Thorbecke's vrijheidsideaal te vinden zijn erkenning van het Christelijk karakter van ons volksleven als den historischen grondslag en den bezielenden geest van onze nationale beschaving. Door heel zijn parlementaire redevoeringen is deze gedachte verweven; telkens springt zij, dan hier dan daar, naar voren. Een enkele greep.

„Hoe kan de wetgever” — aldus Thorbecke in 1856 — „zelf onder het Christendom opgevoed en gevormd, zich aan den invloed daarvan onttrekken? Zelfs zij, die het Christendom verloochenen, kunnen dat niet.”

En in een brief aan Groen van 1831 schrijft hij, dat „in de stelling, dat Christendom het historisch middelpunt en de grondstelling onzer wetenschap is, verschillen wij vermoedelijk minder dan gij denkt”.

En toch, op het kritieke punt, laat hij deze gedachte los, vermeldt haar althans niet één enkele maal in zijn Narede. Zelfs komt hier de intellectuele hooghartigheid van zekere „liberale” groepen tegenover de kringen van de rechtzinnig-kerkelijken, tegenover de eigenlijke volkskringen, om de hoek gluren — een hooghartigheid, waaraan een man als de Savornin Lohman zich zo gloeiend kon ergeren. Terecht.

Hoe is dit alles te verklaren? Wij gevoelen hier de nawerking van het steekspel dat, staatkundig onzuiver opgezet, het gehele leven van Thorbecke zowel als van Groen beheerst heeft. Beiden wensten hetzelfde, n.l. het nationale, door het Christendom beheerste karakter van ons volk in zijn kenmerkende zucht naar vrijheid tot een staatkundige werkelijkheid te maken. Doordat zij echter godsdienstige en staatkundige begrippen verwarden — m.a.w. doordat zij niet kerk en politiek scherp uit elkaar hielden — werden zij onder de pressie van het parlementair debat en onder invloed van de intellectueel-geest des tijds tot tegenstanders, die langs elkaar heen argumenteerden, elkaar ten laatste zelfs niet meer vermochten te vatten. Zodat zij, met hetzelfde doel voor ogen, op de lange duur verder geheel van elkaar afdreven, ten slotte elkaar verketterden.

De verklaring van dit alles ligt voor mij hierin, dat het gemeenschappelijk ideaal, hetwelk zij nastreefden, in de staatkundige verhoudingen, waarin zij het toon zagen, te ruim en voor hun tijd te nieuw was, dan dat ieder van hen er de volle consequenties duidelijk en dadelijk, uit vermocht te trekken.

De tijd heeft om zo te zeggen in de grondbeginselen van Thorbecke en Groen verhelderd, wat hun zelf niet altoos geheel klaar is geweest. Merkwaardig in dit verband is, dat het later juist Kuyper en Colijn geweest zijn, die voortdurend gewaarschuwd hebben tegen een verwar-ring van kerk en politiek; Kuyper in zijn „Ons Program” spreekt dan ook van een geloof in nationalen, niet kerkelijken zin, dat met onze confessie niets ter wereld uitstaande heeft, en dat bedoeld is als een zuiver staatkundig begrip, terwijl Colijn schrijft, dat het in de staatkunde niet gaat om theologische gelijk- en gelijkvormigheid, maar om een staatkundige belijdenis.

(Vervolg op pag. 8)

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.

Redactie-secretaris: Mr. E. Elias

Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.

Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267

Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.

Losse nummers 15 cent.

Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103. ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie” te Amersfoort.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdverteenwoordiger: L. Vlug, Geestbrugweg 69 Rijswijk (Z.-H.).

Industrialisatie

Het vraagstuk inzake het nijpend tekort aan technici met een academische opleiding draagt nog steeds een ernstig karakter en vraagt dringend om een oplossing. Alle klemmende betogen voor een toenemende industrialisatie in ons land missen hun doel, indien men voorbijziet, dat zonder een bekwaam technisch kader het streven naar industrialisatie onmogelijk kan worden verwezenlijkt.

In dit verband laat het zo juist bekend geworden rapport van de in 1947 ingestelde commissie-Holst een noodkreet horen, die opnieuw tot uiterste waakzaamheid en activiteit aanspoort.

Zo is de commissie o.m. van oordeel, dat Delft door uitbreiding en vernieuwing met bekwaame spoed tot een centrum van technisch hoger onderwijs en technisch wetenschappelijk onderzoek moet worden gemaakt, dat in staat is jaarlijks ongeveer 500 goed onderlegde ingenieurs op te leiden.

De commissie is van oordeel, dat het bovenstaande onder alle omstandigheden de eerste stap moet zijn. Zolang, aldus wordt geconcludeerd, deze niet volledig is uitgevoerd, komen andere maatregelen niet in aanmerking.

Nederland zal, aldus de commissie, in verband met de industrialisatie aanzienlijk meer dan 500 ingenieurs per jaar nodig hebben, zodat het nodig is om tijdig in één of meer plaatsen een nieuw centrum voor technisch hoger onderwijs en technisch wetenschappelijk onderzoek in te richten.

Moge deze zijde van het vraagstuk der industrialisatie de nodige aandacht trekken, opdat men zich niet verlieze in theoretische beschouwingen die met de zo dringend nodige technische kadervorming geen of weinig rekening houden. Dit vraagstuk is voor de toekomst van ons land — en zeker niet in het minst voor de arbeiders — van de allergrootste betekenis.

Ongelukkig

Wij lezen elke week met veel belangstelling Elsevier. Wij vinden daarin altijd wel iets van onze gading en ook al zijn we het er niet mee eens, toch is het kennis nemen van een bepaald standpunt vaak de moeite waard. Daarom betreuren wij het des te meer, dat in het nummer van 23 October de redactie van dit blad zo'n ongelukkige hand heeft gehad bij het kiezen van de voorplaat, die een bespotting geeft van de tot stand gekomen militaire verdragen tussen de landen van de West-Europese Unie. Dat men tot een dergelijke vergelijking komt zowel naar aanleiding van de plaat als naar aanleiding van het er bij behorende defaitistische artikel, betreuren wij in hoge mate. Wij hopen op de betekenis en de ontwikkeling van de West-Europese Unie terug te komen. Thans volstaan wij met het signaleren van een wel zeer ongelukkige tekening in Elsevier, waarmee aan de nationale zaak, welke ook Elsevier dierbaar is, schade wordt toegebracht.

„Engelsman van thans”

„De mensen doen niets dan klagen in deze tijd. Indien men sommigen mag geloven, gaat men denken, dat zij geboren zijn op verzoek van de minister van volksgezondheid, dat zij in het huwelijk zijn getreden om de aartsbisshop van Canterbury genoegen te doen, dat zij kinderen hebben, omdat zulks in het belang is van de minister van oorlog, dat zij uitsluitend werken voor de kanselier van de schatkist en dat zij hopen weldra te sterven om hun verzekeringsmaatschappij een poets te bakken”, aldus heeft volgens het „Leidsch Dagblad” de Britse afgevaardigde Gammans in een rede te Hornsey (Essex) de mentaliteit van „de Engelsman onder het socialistisch regiem” gekenschetst.

De katholieken echter „denken te weinig met de anderen mee en voelen zich dikwijls te veel een staat in de staat”, aldus prof. Féron op een vergadering van de Katholieke Jonge Werkgevers Vereniging.

Bouwen en wonen

Er is welhaast geen gemeente in ons land, waar het aantal samenwoningen zo groot is als in de Residentie. Het bouw- en woning-probleem is daar dan ook een probleem van de eerste orde en het is dan ook te begrijpen, dat vóór dat de plannen van architect Dudok aan de orde kwamen, eerst de Haagse gemeenteraad zich wenste bezig te houden met het probleem van de trage wederopbouw in Den Haag. De dagbladen kunnen door het tekort aan papier onvoldoende aandacht wijden aan hetgeen daar gezegd is en ook ons weekblad kan zelfs op hetgeen door een vertegenwoordiger van onze partij, naar voren is gebracht, niet diep ingaan. Maar een enkele passage uit het betoog van de voorzitter van de V.V.D.-fractie in de Haagse gemeenteraad, de heer Dettmeijer, van meer algemene strekking laten wij hieronder volgen.

De heer Dettmeijer zeide dan: „Niet voor niets zijn er gezegden als: mijn huis is mijn burcht en: in zijn huis is zelfs de arme een vorst. Van die burchten, van het zich als vorsten gevoelen is voor de Haagse burgerij wel een bitter schijntje overgebleven, nu door de inkwartiering, door het samenwonen van zovelen, die huizen maar zeer gedeeltelijk een „tehuis” zijn en zelfs zij, die geen anderen dan eigen gezin in hun huis hebben, in zovelen gevallen zo klein behuist zijn, dat ook daar de sfeer, die zo belangrijk is voor de vorming van het goede gezinsleven niet of uiterst bezwaarlijk gevonden kan worden.

Men kan prachtig werk doen en wij steunen dat van ganser harte, door steun te verlenen aan jeugdorganisaties, door het werk voor het bereiken van de z.g. ongrijpbare jeugd te stimuleren, door sportvelden aan te leggen, door zo goed mogelijk en modern onderwijs te geven. Maar al deze zaken zijn naar mijn mening slechts de aanvullingen van het hoofdprobleem, wat in 's-Gravenhage vóór alle andere zaken behoort te gaan; de oplossing van de woningnood, het mogelijk maken, dat de Volkshuisvesting inderdaad die naam kan dragen. Hiervan moeten alle instanties van hoog tot laag zo doordrongen zijn, dat zij, door deze gedachte beziel, werken en nog eens werken voor het tot stand brengen van een bevredigende oplossing. Een gemeentebestuur, een gemeenteraad die hieraan niet bij voortdrijving zijn aandacht zou wijden, zou naar mijn mening tekort doen aan het vertrouwen, dat de burgerij in haar gesteld heeft.”

Welkome oppositie

Het schijnt in de C.P.N. de laatste tijd niet al te best te gaan. Sedert de gevoelige nederlaag die de communisten tijdens de jongste verkiezingen hebben geleden, nemen de geruchten over grote onenigheid in de boezem van de partijleiding der C.P.N. dermate toe, dat het ons wenselijk lijkt aan deze geruchten niet geheel en al voorbij te gaan.

Volgens enige dagbladen zouden de verhoudingen in de C.P.N. thans dusdanig zijn toegespit, dat er een „Nederlands Communistisch Comité” is gevormd, dat geheime circulaires verspreidt. Deze oppositie zou overeenkomen met een soort Tito-beweging, welke de partijleiding verwijt, dat deze de Kominform trouw blijft. Ook zou er bij de redactie van de Waarheid een „zuivering” op komst zijn.

Wij zijn niet in staat de eerst genoemde geruchten te controleren. Wel is in Nederlandse journalistieke kringen bekend, dat het aan het dagblad De Waarheid allerminst pais en vree is, terwijl het ook met de exploitatie sterk bergaafwaarts gaat.

Ofschoon het raadzaam is, aan de bovengenoemde geruchten niet een te overdreven waarde toe te kennen, wijst een en ander er toch wel op, dat men ook in Nederlandse communistische kringen niet van zins is de politiek, die door Moskou wordt voorgeschreven, slaafs te volgen, hetgeen zich gelukkigerwijze reeds eerder op internationaal terrein heeft geopenbaard.

Eenzijdig

Olangs is te Arnhem een kunstenaars-congres gehouden. Op zich zelf kan men het houden van een dergelijk congres slechts toejuichen, omdat daarmee in bredere kring de aandacht wordt gevestigd op de positie van de kunstenaar in de Nederlandse samenleving, een positie, welke ten gevolge van de structuur van het Nederlandse volk vaak moeilijk is. Zoals gezegd, tegen het houden van een dergelijk congres gaat ons bezwaar niet, wel tegen het feit, dat zij, die de leiding hadden en zij die het woord voerden vrijwel allen uit het socialistische kamp kwamen. Wij noemen in dit verband Prof. Van der Leeuw, Dr. Bolkestein en de Amsterdamse wethouder mr. A. de Roos. Indien men congressen wil houden, waar werkelijk alle kunstenaars van Nederland samenkomen, dan dient men in de keuze van de sprekers niet zo eenzijdig te zijn als dat in Arnhem het geval is geweest. Wij dragen de kunst een zeer goed hart toe, maar wij zouden het betreuren, indien de kunstenaars door het drijven van een bepaalde politieke partij, n.l. de Partij van de Arbeid, daarvan nadeel zouden ondervinden, omdat anderen zich dan van de kunstenaars en hun belangen zouden gaan distancieren.

Zonder bloedvergieten

Wij vermeldden enige tijd geleden uit de rede van Marshall in de vergadering van de U.N.O. betreffende Indonesië: „Deze kwestie moet zonder nieuw bloedvergieten volgens de grote lijnen der „Reville”-overeenkomst geregeld worden”.

Wij publiceerden achtereenvolgens berichten over twee verminkingen, tien gesneuvelden, zes gesneuvelden en twee gesneuvelden.

Deze week vonden wij in de courant het volgende bericht:

„De Regering maakt bekend, dat tot haar leedwezen in de afgelopen week de navolgende verliezen zijn gerapporteerd (vijf doden):

Koninklijke Landmacht:
Korp. W. Achterhof,
Sold. J. Beumer,
Korp. W. Binnema,
Kon. Ned. Ind. Leger:
Res. 2e Lt. inf. J. G. de Nijs,
Sergt. maj. instr. inf. A. L. Zimmerman.

Tevens werd bekend gemaakt: dat door een ontsporing van de sneltrein Batavia—Bandoeng ten gevolge van het opbreken van de rails door terroristen, acht personen werden gedood, vijf personen zwaar werden gewond en vele personen licht werden gewond;

dat een Nederlands militair door terroristen werd beschoten en daarna vermoord;

dat in de omgeving van Gekbrog een pickup door een gewapende bende werd beschoten, waarbij twee personen het leven lieten;

dat op de rubberonderneming Montjo Limo, ten Noordwesten van Tjilatjap, een employé in zijn woning door een gewapende bende werd vermoord;

dat buiten Soekaboemi de trein naar Tjandjoer werd beschoten;

dat de assistent-wedana van Tjidaoen, nabij Buitenzorg, is weggevoerd en vermoord.

Minister Sassen deelde in de vergadering van 25 October j.l. aan de Tweede Kamer het volgende mede:

„Het aantal moorden en ontvoeringen van Indonesiërs, die bereid zijn met ons samen te werken, bedroeg de laatste week niet minder dan 48. In één enkel situatie-rapport, dat over één dag handelt, is het aantal gemelde doden en gewonden 10”.

Zonder bloedvergieten, zei U?

Haagse opbouw

Met algemeene stemmen heeft de Gemeenteraad van 's-Gravenhage de basis-plannen Sportlaan—Zorgvliet en Spaarwaterlaan aangevaard. Daarmee is een begin gemaakt met de opbouw van de residentie, welke door de oorlogsjaren zo zeer geschonden is. Het lijkt ons een verheugend feit, dat deze plannen met algemeene stemmen zijn aangevaard, omdat daardoor de Gemeenteraad als vertegenwoordiger van de burgerij unaniem tot uitdrukking heeft doen komen, dat de Wederopbouw van 's-Gravenhage een zaak is, welke de algemene steun en instemming van de burgerij heeft. Dat sluit niet in, dat men klakkeloos en zonder discussie deze plannen aangevaardt. Dat heeft de gemeenteraad dan ook niet gedaan, men heeft er integendel enkele extra zittingen aan gewijd. Het grootste plan van de thans aangevaardde basis-plannen ligt wel in de oprichting van een cultureel-centrum met een congresgebouw, groot genoeg om de belangrijkste internationale vergaderingen of conferenties te herbergen. Als dit congresgebouw er eenmaal is staat de Residentie, wat dat betreft aan de top van ons land. Dat feit op zich zelf is stellig voor deze stad die in haar uiterlijk schoon zoveel wonden door de oorlog heeft gekregen, een gelukwens waard.

Zo hoort het

Het is een verheugend verschijnsel te kunnen constateren, dat de regering met betrekking tot het door haar aangekondigde streven naar een inkrimping van het ambtenaren-apparaat inderdaad woord houdt.

Zo is o.m. de in verband met de bezuinigingsmaatregelen noodzakelijk geworden reorganisatie van de Contrôledienst van het directoraat-generaal van de Prijzen thans voltooid.

Het aantal over het land verspreide afdelings-commando's, is b.v. ingekrompen van 35 tot 19. Deze reorganisatie werd o.m. mogelijk gemaakt door de betere samenwerking met de politie-autoriteiten.

In dit verband kunnen wij voorts melding maken van een geleidelijke inkrimping van het distributie-apparaat waarvan Rotterdam een aanmoedigend voorbeeld geeft. Op 1 Januari 1946 waren aldaar in dienst van het distributiebedrijf 1500 ambtenaren. Op 1 Januari 1949 zal het aantal echter zijn verminderd tot niet meer dan 375 man. Een gelukkige omstandigheid hierbij is, dat het grootste deel dat afgevloeid is, in het vrije bedrijfsleven weer een betrekking kon vinden. Een gunstige ontwikkeling waarop zeker wel eens de aandacht mag worden gevestigd.

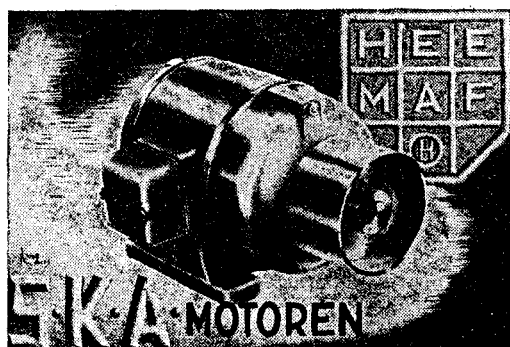
N.V. BOELE'S
 Scheepswerven en Machinefabriek
BOLNES
Nieuwbouw en reparatie

ruim 300 jaar...
 FABRICEREN WIJ VERVEN VOOR
 BOUWVAKKEN EN INDUSTRIE
N.V. Heyme Vis & Zoonen
 ZAANDAM - OPGERICHT 1643

SMIT
SLIKKERVEER

Machinefabriek en scheepswerf
 van
P. SMIT Jr. N.V.
 ROTTERDAM

BOLNES
Dieselmotoren
 25-1400 P.K.
 ★
 N.V. Machinefabriek
 „Bolnes”
 v.h. J. H. v. Cappellen
 te Bolnes

Gedenkraam van
**Gebrandschilderd
 GLAS IN LOOD**
 voor Uw kantoor of woning.
 Vraagt vrijblijvend
 schets en prijsopgave
**Glaszaak
 Koster N.V.**
 Binnen Damsterdiep 13
 Groningen

**Adverteert
 in dit blad**

N.V. Nederlandsche
 Caoutchouc- en Gutta-
 Perchafabriek
v.h. Bakker & Zn.
 Ridderkerk
 • Technische
 rubberartikelen

L. Smit & Zoon
 KINDERDIJK
 Baggermateriaal
 Zeesleepboten
 Passagiersschepen
 Machines
 Motoren
 Ketels

N.V. „Latumebo”
 Postbus 5 — Telefoon 477
 ALBLASSERDAM
 tractorploegen,
 greppelsnijders,
 bietenlichters,
 flexible eggen,
 Levering uit voorraad.

Fa. B. Cuperus Az.
 Hessenweg 2
 De Bilt
 Vervaardigt drukwerk
 op alle gebied.

G. Stel & Zonen
 Lak- en Verfabrikanten
 Utrecht

Kloos
 KINDERDIJK
Bruggen

**Indien
 Vrijhandel
 Democratie
 en Welvaart
 wordt begeerd
 DAN
 ronduit in dit blad
 geadverteerd**

Geeft terstond de tekst door aan de Heer L. VLUG,
 Geestbrugweg 69, Rijswijk (Z.H.) — Telefoon 119225

Eerst rust, eerst recht, eerst orde

Als wij weer praten met de Republiek

Het is begrijpelijk, dat ook in liberalen kring velen aarzelden inzake het ontwerp-Noodwet-Indonesië. Geeft dit niet aan de regering een soort blanco-volmacht? Leidt dit niet, inzake Indië, tot een regering bij decreet? Ontneemt dit niet aan de volksvertegenwoordiging de macht om haar grondwettelijke bevoegdheid ook wat het Indische beleid betreft uit te oefenen? Verklaarbare vragen..... Men moge evenwel bedenken, dat onder de vorige regeringen van 1945 tot 1948 in Indië ontelbare beslissingen genomen zijn, die zeer ingrijpend en schier onherroepelijk waren. Daar werd soms achter-af nog parlementaire sanctie op gevraagd, maar menigmaal bleef ook dat achterwege. Sterker: bij menige Indische beleidsdaad bleef niet alleen het Nederlandse parlement buiten spel, maar zelfs de Nederlandse regering..... Het is dan altijd nog sierlijker, zich althans tevoren van een redelijke machtiging te verzekeren.

Dit is daarenboven een zaak, waarvan het belang de parlementaire élégance en behoorlijkheid verre overtreft. De regering zegt het zelf:

.....omdat de huidige situatie in Indonesië van dag tot dag zorgwekkender wordt door het toenemen in ernst, in aantal en in omvang van handelingen en nalatigheden, in strijd met het bestaand en met elementaire eisen van deugdelijk bestuur. Dit laatste met name in niet onder onze controle staande gebieden."

Het is duidelijk, dat onder gevaarlijke omstandigheden de regering een zekere bewegingsvrijheid nodig heeft. Die omstandigheden nu zijn in Indië levensgevaarlijk. Vorige regeringen nu namen onherroepelijke besluiten, of duldten althans dat dr. Van Mook die voor haar nam, z o n d e r dat een dergelijk gevaar daartoe noopte. Het aannemen van deze Noodwet, nu dit gevaar wel aanwezig is, wijst althans op deze verbetering: de regering wil haar beleid ook in Indië op constitutionele grondslag voeren. Vandaar haar vraag om een zekere mate van bewegingsvrijheid, haar nu door het parlement geschonken.

Het gaat er maar om, hoe deze vrijheid wordt gebruikt..... Twee vorige regeringen in Nederland en één in Indië hebben, zonder parlementaire toestemming-vooraf, een dermate désastreus beleid gevoerd, dat haar opvolgsters het in elk geval maar nauwelijks slechter zouden kunnen doen.....

Enig vertrouwen valt te putten uit de verzekering: „dat eerst de infiltraties uit de republiek en de andere bestandsschendingen dienen op te houden, alvorens de onderhandelingen met de Republiek hervat kunnen worden."

Dit duurt nog wel even..... De regering-Hatta-Soekarno is nu zo ver, dat zij kan wijzen op het verdrijven der „communistische rebellen" — gelijk thans velen van haar vorige mede-ministers en partijleiders heten — naar de bergen. Helaas zijn Java en Sumatra nogal rijk aan bergen..... En voorts zijn in de gehele Republiek en in de regering-Soekarno zelf alle elementen aanwezig gebleven, die zich thans weliswaar niet langer communistisch noemen, maar die daarom nog wel communistisch zijn. Helaas zal dit feit voor de regering te Djocja geen beletsel vormen, om thans als paladijn te paraderen in de strijd tegen het communisme. De ervaring heeft ons op het stuk van Amerikaanse goedgelovigheid genoeg geleerd om te doen weten, dat zeer velen die Djocjase verzekeringen ook voetstoots zullen aannemen. En niet alleen in Amerika.....

Het zal dus enige moeite en veel vastberadenheid vergen om vast te houden aan het besluit: éérst een einde aan de bestandsschendingen en aan de terreur, en dan pas onderhandelingen.

Op dit ogenblik is het aantal dier schendingen zeer groot en is de terreur zeer gruwelijk. Midden-in door Nederlandse militairen bezette gebieden worden elke dag en elke nacht Javanen weggesleept en vermoord, die met ons samenwerkten. Worden Indonesiërs aangerand, beroofd, gedood. Worden aanplantingen vernield en huizen in brand gestoken. Worden treinen tot ontsporing gebracht en

beschoten. Worden planters aangevallen en gedood. Worden Nederlandse soldaten in hinderlagen gelokt, overvallen en gedood. Elke dag en elke nacht sterven op Java mensen, Nederlanders, Indonesiërs, Chinezen door de hand van Republikeinse terroristen.

Het is dus wel zaak zeer stevig vast te houden aan die voorwaarde: eerst rust en orde, dan pas praten.

Maar goed, laat ons aannemen dat het zou lukken. Laat ons aannemen, dat men te Djocja een machtsspreuk laat horen en dat die metterdaad een einde zou maken aan wat men zachtmoedig „bestandsschendingen" noemt, maar wat in werkelijkheid de welberaamde gewelddaden zijn van een bedekte guerrilla-oorlog tegen de Nederlanders en de Indonesiërs, die met hen samenwerken.

Dan blijven er twee cardinale feiten.

Ten eerste het feit: dat ondanks de onderdrukte opstand de communistische macht in de Republiek zeer sterk blijft. Die opstand was géén strijd van communisme tegen weerbare democratie. Die opstand was een strijd van rivalen — een botsing van elkaar bestrijdende uiterst-linkse groepen, waarbij de winnaar zich weliswaar uitroept tot anti-Moskous kampioen, maar waarin nochtans de extremistische groepen in de Republiek uitermate machtig zijn gebleven.

Het tweede feit volgt daaruit: men kan met de regering-Hatta-Soekarno dezer Republiek praten en onderhandelen zo lang men wil, men kan wellicht zelfs overeenstemming, ja een accoord bereiken — maar het gaat slechts om de vraag, of zulk een accoord ooit zou worden nagekomen.

Alles, wat wij tot dusverre met de Republiek en met deze regering-Hatta-Soekarno hebben meegemaakt, leidt niet eens meer tot twijfel, maar tot een bittere zekerheid: deze Republiek zal onder deze regering van een accoord slechts datgene nakomen, wat in haar kraam te pas komt. Al het overige lapt zij aan haar voet-zool.

Daar valt, zal men zeggen, weinig aan te doen. Zo is het. Maar het is althans nuttig, dat men zich in Nederland op dit punt geen enkele illusie maakt. Daarom kan op de genoemde twee cardinale feiten niet nadrukkelijk genoeg gewezen worden: in deze Republiek is een anti-democratisch Volksfront almachtig en zo-lang die extremistische overmacht over alle redelijke elementen voortduurt, zal de Republiek van elk accoord alleen datgene uitvoeren, wat haar positie versterkt en de rest met voeten treden.

Het staat wel vast, dat de regering-Hatta-Soekarno thans haar Republiek wel tot de Federatie wil doen toetreden. Zij zal nog proberen, aan die toetreding allerhande voorwaarden te verbinden. Maar zij wil er wel in. Zij wil er zelfs volgaarne in. De thans te Djocja almachtige groepen hebben ingezien, dat die Federale Regering toch gevormd wordt en nu zal zij, naar buiten nog te-

genstribbelend en zo veel mogelijk eendities stellend, met vliegende vaandels en slaande trom die Federale Regering binnentrekken. Als dat eenmaal geschied is en als de Nederlandse positie eenmaal in het federale kader „geregeld" is, speelt de Republiek het met de federale Indonesiërs en met de restanten der Nederlandse „positie" verder zelf wel klaar.

Het is waarschijnlijk dat de Republiek, teneinde dit doel te bereiken, na de geslaagde vertoning van een „onderdrukte communistische opstand", de tijd voor dit slotbedrijf rijp acht. En dat zij daarbij die elementen naar voren schuift, die voor haar wederpartij in het overleg zo aanneemelijk mogelijk zouden zijn. Men zou daarvoor bijvoorbeeld Soetan Sjahrir kunnen kiezen....

En voor de Nederlanders blijft dan weer de taak te onderscheiden: wat wil oud-premier Soetan Sjahrir? En de vraag: wat is Sjahrir's positie in de Republiek? En de belangrijkste vraag: wat zou een accoord met Sjahrir waard zijn? Niets meer, dan enig ander accoord. Want al zou hij het willen nakomen, hij zou het niet kunnen. En dit geldt, men prente het zich in, zolang haar interne machtsverhoudingen niet ingrijpend zijn veranderd, voor elk accoord van welken aard ook, dat men met deze Republiek onder haar huidige regering zoude sluiten.

d. K.

Nederlandse onderdanen worden gedood!

In de dagbladen hebben wij kunnen lezen, dat het Amerikaanse Ministerie van Buitenlandse Zaken, in een verklaring aan de pers heeft medegedeeld, dat twee vertegenwoordigers van een Amerikaanse oliemaatschappij kort geleden in Hongarije gemarteld zijn op een wijze, die karakteristiek is voor de methoden van politie-staten. De twee Amerikanen waren een week vastgehouden wegens economische sabotage en zijn thans weer terug in de V.S. Het Ministerie verklaarde, dat de beide Heren „bij verscheidene gelegenheden met hun gelaat naar de muur gekeerd moesten staan en met hun handen omhoog, totdat zij er bij neervielen."

Wij geven de Nederlandse regering in overweging, iedere week verklaringen aan de pers te verstrekken over het doden, verminken en martelen van Nederlandse onderdanen in Indonesië. Gedood op een wijze die karakteristiek is voor de door de Japanse politie-staat afgerichte moord- en roofbeden van de republiek Djocja. Het Nederlandse Ministerie zou dan tevens kunnen verklaren, dat het Nederlandse leger zeker in staat is in zeer korte tijd een einde te maken aan deze ten hemel schreiende toestanden, maar dat zekere geallieerde mogendheden Nederland dwingen de chaos in Indonesië te laten voortduren. Een dwang, die karakteristiek is voor de methoden van sommige staten, die gedreven worden door grof eigenbelang, grove ondeskundigheid en foutief gericht vaag idealisme.

R. J. B.

U PEINST OVER EEN GESCHENK?

S. K. Citroen
HOFJUWELIER;
5 GRAVENHAGE
HOOGSTRAAT 23 TELEFOON 11.757
GESCHENKEN IN ALLE PRIJZEN

DE GRONDWET VAN 1848 EN HAAR SCHEPPER THORBECKE.

Sprekers: Mr. P. J. OUD, waarnemend voorzitter onzer partij, „Thorbecke als staatsman".

Dr. K. H. BOERSEMA, predikant te Leiden, van wiens hand binnenkort een boek over Thorbecke zal verschijnen, „Thorbecke als idealist".

Prof. Mr. G. DE GROOTH, hoogleraar aan de Rijksuniversiteit te Leiden, „Thorbecke als professor".

EIGENWIJZE LIEDJES

Old and New Look....

„Och", zei het ouwe heertje zonder bitterheid of spijt,
„De eerste blaren vallen... en 't wordt zoetjesaan mijn tijd...
De wereld blijft wel draaien, maar zij draait haar draai zo...." r á ú r

Voor iemand in z'n zestigste en laatste winterhaar....

De mensen zijn zo anders — zo ontriggeld en zo gróf...
De jeugd is nog zo flodderig — zo hopeloos als óf...
Ik mis die ouwe leraars van mijn ouwe H.B.S....
Mijn kleinzoon krijgt zo anders, en zo kil, zo ijs-koud les....

Och ja, mijn ouwe wereld sterft aan eigenbaat en waan
En nog niet eens in schoonheid net als wijlen Wagner's zwaan...
En ik zit aan haar sterfbed als een ouwe, moede vrind,
Die net als zij geen nieuw hou-vast en dus z'n draai niet vindt...

Zo gaat het... haast uit ieder ding bloeit een vergeet-mij-niet
Voordat het straks voor goed verdwijnt in piyntjes en verdriet...
En met die blauwe bloempjes zit ik aan mijn lauwe haard,
Terwijl de Firma Pieterman haar nieuwe wereld baart....

„Och", zei het ouwe heertje met een monkel om z'n mond,
„Er lopen tegenwoordig louter Pietermannen rond,
Verpieterd en verkronekeld in hun peuterachtigheid...
Ik ben als ouwe heertje hun voltooid verleden tijd...."

Brammetje.

(Ingezonden artikel)

Zeshonderd-duizend pikzwarte varkens

Tijdens een voor enkele weken in een stad in het Noorden gehouden winkelweek trok de uitstalling van een der deelnemende slagers enorme — en begrijpelijke — belangstelling. Deze ambachtsman had n.l. de originele inval gehad om in de ene helft van zijn etalage een tableau in te richten, weergevende een van zwaar vee overvulde weide; de andere helft bevatte niets dan een schotel, waarop een lapje vlees ter grootte van een hand, met enkel de veelzeggende woorden: Uw rantsoen voor drie weken!

Het zou de moeite waard zijn de opmerkingen te herhalen, welke vele kijkers voor dat raam ten beste gaven en die varieerden van grimmig sarcasme tot meelijwekkend zelfbeklag; wij geloven echter dat ook zonder dat onze lezers zich wel zo ongeveer de verzuchtingen kunnen indenken, die daar werden geslaakt door mensen, die op zulk een aanschouwelijke wijze met de droeve werkelijkheid der vleesvoorziening in het vee-rijke Nederland werden geconfronteerd.

En deze slager had het nog realistischer kunnen doen. Hij had in plaats van een stukje vlees van 400 gram ook een dobbelsteentje op de schotel kunnen deponeren van zegge en schrijve 19 gram, met de mededeling: „Uw dagrantsoen”.

De contrast-werking was dan nog sterker geweest, doch tevens de kans dat vluchtige kijkers de hun toebedeelde portie helemaal over het hoofd zouden hebben gezien.....

Is er een uitweg uit de vleesnood?

Er is de laatste maanden heel wat te doen geweest rondom de vleesdistributie. De couranten hebben uitvoerige berichten gebracht over de oorzaken — of laten wij liever zeggen de onmiddellijke aanleiding — van de huidige impasse, zodat nu wel iedereen weet, waar de schoen wringt. Evenwel, zo hoorde men

MANSHOLT

...la grande (dés)illusion....

ook dikwijls in de pers verkondigen, wanneer de moeilijke Augustus- en Septembermaanden achter de rug zouden zijn, zou tegen de staltijd de situatie aanzienlijk verbeteren; dan zou het vette vee, dat door de grasovervloed was vastgehouden, wel loskomen, de herfstmarkten zouden de gewone welvoorziening aanblik opleveren en het leed zou voor de consument goeddeels geleden zijn. Menigeen zal er zelfs op gerekend hebben, dat dan het rantsoen een belangrijke verhoging zou ondergaan, en vele huismoeders hebben mogelijk al visioenen gehad van een maaltijd, waarvan de zo lang ontbeerde biefstuk of cotelet weer de ruggegraat zou vormen.

Voor hen die zo dachten, moet de mededeling in de Tweede Kamer van Minister Mansholt, dat eerst in September van het volgend jaar een definitieve verhoging van het vleesrantsoen kan worden verwacht en dat — behoudens wellicht een enkele maal 250 gram — het rantsoen op 200 gram zal worden gehandhaafd, wel een grote desillusie zijn. En wij kunnen ons voorstellen dat — gezien de overvloed van rundvee — het grote publiek het met de vleesvoorziening maar een vreemde historie vindt en zich afvraagt of het nu werkelijk zo moet. Helaas moet daarop het antwoord zijn dat er, wanneer wij op de binnenlandse vleesproductie blijven aangewezen en geen drastische maatregelen worden genomen om deze te verhogen, inderdaad niets anders op zit en dat zich hier dan de gevolgen openbaren van een beleid, dat heeft nagelaten de vleespositie tijdig veilig te stellen.

De feitelijke oorzaak

En hier dan zijn wij aangeland bij de feitelijke oorzaak, welke tot de situatie van het ogenblik heeft geleid.

Wij kunnen ons n.l. niet onttrekken aan de indruk, dat van een bewuste vleespolitiek in de eigenlijke zin de laatste jaren nimmer sprake is geweest en dat de vleesvoorziening volledig ondergeschikt is gemaakt aan de melkproductie, welke als bron van deviezen bij de regering steeds op het eerste plan heeft gestaan. Onverklaarbaar is het overigens ook weer niet. Door middel van export van verschillende melkproducten, als kaas, melkpoeder, blokmelk, boter, enz., moeten wij mede aan deviezen komen voor de invoer van grondstoffen en halfabrikaten om de 800.000 fabrieksarbeiders aan het werk te houden; wel echter is het de vraag of de vleesvoorziening van het Nederlandse volk, toch ook een belang van de eerste orde, hieraan niet al te zeer is opgeofferd en er zijn velen, die deze vraag zonder voorbehoud bevestigend beantwoorden. De melkprijs, welke de boeren ontvangen, heeft nu tot gevolg dat zij vee, dat normaliter reeds lang voor de slachtbank zou zijn uitgestoten, aanhouden ter wille van de melkopbrengst. Er is op het ogenblik dan ook veel meer melk- dan slachtvee en voor de verwachting, dat er straks grote massa's vee aan de markt zullen komen, is geen enkele grond aanwezig, ondanks de goede prijs, die de boer toch ook voor het slachtvee ontvangt en het feit, dat de rundvee-stapel op peil is.

Wanneer wij dan daarnaast nog bedenken, dat voor het bevroren Argentijnse vlees, deels van inferieure kwaliteit, hetwelk wij in de eerste maanden van dit jaar uit België ontvingen, vers rundvlees teruggeleverd moet worden (met de slachting van de hiervoor bestemde meer dan 10.000 Hollandse runderen is reeds begonnen) wordt het duidelijk, dat wij ons van de voorziening uit eigen productie geen al te grote voorstelling hoeven te maken. Voor de consument en speciaal ook voor de belangrijke groep, die voor zijn bestaan op de vleeshandel is aangewezen, n.l. het slagersbedrijf, is dit wel zeer teleurstellend. Het behoeft dan ook geen verwondering te wekken dat alom in den lande onder de slagers een beweging gaande is, die onder alle omstandigheden een verhoging van het vleesrantsoen tot ten minste 300 gr. per hoofd per week in haar vaandel heeft geschreven en dat de leiding der landelijke organisaties dit ook als eerste eis heeft gesteld in de open brief, welke zij op 2 September tot de Minister-President en de Volksvertegenwoordiging heeft gericht. Op de mogelijkheid hiervan, welke in het licht van het bovenstaande wel zeer problematisch moet schijnen, komen wij hieronder nog terug; eerst willen wij nog enkele opmerkingen maken met betrekking tot de tweede — en wellicht voornaamste — factor, welke onze vleesvoorziening goeddeels beheerst, n.l. de productie van slachtvarkens.

Van de varkens

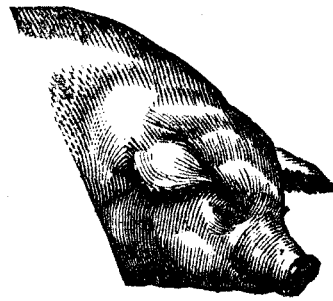
Wanneer wij bedenken dat voor de oorlog de vleesconsumptie (39 kg. per hoofd per jaar) voor ca.

60 % uit varkensvlees bestond, wordt wel duidelijk in hoe sterke mate ons vleesrantsoen van de varkensstapel afhankelijk is. Een vooruitziend beleid zou er derhalve in de eerste plaats op gericht hebben moeten zijn de varkensproductie zoveel mogelijk te stimuleren. In plaats daarvan werden aan de varkensteelt echter tal van beperkingen in de weg gelegd en werd door afslachting van biggen en zeugen tot een drastische vermindering van het aantal varkens overgegaan. Al werd dit overheidsingrijpen tot op zekere hoogte door de slechte voederpositie gewettigd, naar de mening van vele insiders is hier toch veel verder gegaan dan nodig was en heeft ook hier de vooruitziende blik ontbroken. Immers enkele maanden na de afslachting bleek er voeder in voldoende hoeveelheid aanwezig te zijn; desondanks is met het vrijgeven van de teeltregeling voor varkens nog bijna een jaar gewacht.

Eerst in Mei j.l. is n.l. tot afschaffing van de fokzeugen-toewijzing overgegaan, waardoor de boer derhalve gelegenheid kreeg tot uitberiding van de varkensaanfok, zij het dat het aanwezig zijn van zeugen op de bedrijven nog door een aanhoudingsbewijs gedekt moet zijn. De September-telling zal, naar mag worden aangenomen, dan ook wel uitwijzen dat het aantal fokzeugen behoorlijk zal zijn toegenomen; waarmede dus de grondslag voor de opbouw van de varkensstapel is gelegd. Het zal dan echter nog tenminste een jaar duren — en waarschijnlijk langer — alvorens een voldoende aantal slachtvarkens kan bijdragen tot een verhoogde vleesproductie; vandaar de mededeling van Minister Mansholt, dat eerst in September 1949 van rantsoenverhoging sprake kan zijn.

Niet zo paradoxaal

Hoe — zo zal men vragen — is hiermede dan te rijmen het van slagerszijde gestelde verlangen om het rantsoen ten spoedigste op 300 gram per week te brengen? Welnu, dit is niet zo paradoxaal als het lijkt. Voor zover dit kwantum nog niet uit eigen productie kan worden gehaald, bestaat er de mogelijkheid van aankoop van buitenlands vlees. Hiervoor zijn weliswaar zeer belangrijke dollarbedragen nodig, doch het slagersbedrijf staat op het standpunt, dat dit offer aan deviezen van de regering moet worden gevergd, daar dit vooralsnog de enige weg is om de vleesdistributie

ZWART

...negentien gram....

op een behoorlijk niveau te brengen en veilig te stellen. Een ander middel voor directe leniging van de nood is er niet. Alleen import op grote schaal kan het vleesrantsoen tot het voor de volkskracht noodzakelijke minimum verhogen en het voor de voedselvoorziening zo belangrijke middenstandsbedrijf van de slager voor ondergang behoeden. De reeds verrichte aankopen van 40.000 ton Argentijns rundvlees en de leveranties van levend vee uit Denemarken en Ierland, zullen moeten bijdragen tot het vormen van een stootvoorraad, waaruit mogelijke tegenslagen nog opgevangen kunnen worden. Het is juist een van de grote grieven van het slagersbedrijf tegen het gevoerde beleid van de regering, dat door het ontbreken van voldoende voorraad de vleesdistributie een speculatief karakter heeft gedragen, waardoor wij in het nauw kwamen toen de natuur in dit geval „tegenwerkte” door een overdadige grasgroei en de boeren niet afkwamen met hun vee.

Een dergelijke stootvoorraad, waarmede wij tenminste een periode van een half jaar moeten kunnen overbruggen, zal bovendien het grote voordeel hebben de vleesvoorziening van de eigen productie min of meer onafhankelijk te maken, waarin voor de boer een sterke prikkel zal zijn gelegen om de vleesproductie zoveel mogelijk op te voeren. Wanneer hij weet dat met vlees uit de koelhuizen, dat „boren de markt zweeft” in voldoende mate kan worden gesuppleerd, ingeval hij in gebreke blijft te leveren, zal hij zijn slachtvee niet langer op stal houden dan strikt nodig is. Op die wijze zal de achterstand worden ingelopen, een regelmatige vleesvoorziening verzekerd zijn en kan worden overgegaan tot een geleidelijke liquidatie van het kostbare apparaat, dat nu nog vereist is voor de instandhouding van de vleesdistributie.

Verhoging van het rantsoen tot het voorgestelde kwantum van 300 gram per week zal voorts een eind maken aan de een grote omvang aangenomen hebbende zwarte slachting, met alle daaraan voor de vleesvoorziening en voor de morele en materiële volksgezondheid schadelijke gevolgen. Wanneer dan nog door betere handhaving van de voorwaarden, welke zijn gesteld voor het verlenen van huisslachtingsvergunningen, wordt bereikt, dat het enorme aantal van 600.000 zwarte huisslachtingsvarkens per jaar teruggebracht wordt tot het vooroorlogse getal van ca. 50.000, dan zullen al deze maatregelen er toe medewerken, dat ook voor de Nederlandse burgerij de vleesconsumptie zich gaandeweg zal herstellen en dat hiervoor wellicht minder import en deviezen nodig zullen zijn dan het nu geraamde bedrag van 18 miljoen dollar.

Voor de consument zowel als voor het met grote moeilijkheden worstelende slagersbedrijf is het derhalve zeker te hopen, dat de regering de van slagerszijde gedane suggesties opvolgt, al schijnt daarop, althans wat de rantsoenverhoging tot 300 gram betreft, na de afwijzing hiervan door de Minister van Landbouw in de Tweede Kamer-zitting van 23 September al weinig uitzicht meer te bestaan.

Wel blijkten intussen de vleesaankopen in Argentinië te zijn verhoogd van 35000 tot 45000 ton, hetgeen een aanwijzing zou kunnen zijn, dat de regering voor de argumenten van slagerszijde niet geheel ongevoelig is geweest.

Het zal interessant zijn de verdere reacties van de kant van het slagersbedrijf gade te slaan, dat als gevolg van de onderbezetting onrendabel is, naar ook de recente onderzoeken van het Economisch Instituut voor de Middenstand hebben uitgewezen en dat zijn beoefenaars bij een rantsoen van 2 ons geen redelijke bestaansmogelijkheid zal kunnen bieden.

In vakkringen wordt dan ook geveesd, dat het allerminst uitgesloten is, dat vele van de kleinere ondernemers het komende jaar de strijd om het bestaan niet zullen kunnen volhouden en zulks te meer niet, indien ook nog het wegvallen van de overheids subsidies op het levensmiddelenpakket niet door een evenredige prijsstijging zou kunnen worden gevolgd en de noodzakelijkheid van het behalen van omzet een hevige onderlinge concurrentiestrijd zou doen ontbranden.

Het komende jaar zal voor het slagersbedrijf dan ook stellig niet gemakkelijk zijn.

EEN SLAGER.

Naschrift.

Wij weten hoezeer het vleesprobleem de gemoederen bezig houdt. In de eerste plaats de consument, maar daarnaast de slagers. Wij hebben daarom gemeend aan bovenstaande ingezonden beschouwing, die weergeeft hoe men in slagerskringen deze kwestie ziet, een belangrijke plaats in ons blad te moeten inruimen. — Red.

Is het ons ernst met de partij?

EEN STRIJDORGANISATIE IS NODIG!

„Hoe vergroten wij onze aanhang?” vraagt een partijgenoot in een der vorige nummers van dit weekblad. Maar het antwoord dat hijzelf daarop geeft, kan mij niet bevredigen. Wel wijst hij op een aantal mogelijkheden die nagestreefd, doelen die bereikt, wensen die vervuld, dingen die gedaan moeten worden, maar — afgezien van het desideratum van een Jongeren-organisatie — zwijgt hij over het kernprobleem waarvoor m.i. onze Partij staat, n.l. **DE VERBETERING, INTENSIVERING EN VOORAL DE ACTIVERING VAN ONS PARTIJ-APPARAAT IN DE PERIODE TUSSEN DE VERKIEZINGEN.**

Het doel van elke partij is de verwezenlijking van zekere beginselen door te streven naar invloed en macht. Het veroveren van zetels bij periodieke verkiezingen is daartoe ongetwijfeld het aangewezen middel, maar aan die verovering dient niet alleen bij en kort vóór de verkiezingen te worden gewerkt doch **ALDOOR, STELSELMATIG EN ONVERPOOSD.** Er moet in de partij een parate geest gekweekt worden, die alle leden en aanhangers doordringt en op partijbestuur en vertegenwoordigende colleges inwerkt.

Beantwoordt onze partijorganisatie aan deze eis? Ik geloof van niet. Het evenredige kiesstelsel heeft het directe contact tussen kiezers en gekozenen verbroken; het „kiesersvolk” kent niet alleen zijn gekozen vertegenwoordigers nauwelijks, het weet ook weinig van hetgeen zij doen; het leeft niet met hen mee. Na elke verkiezing volgt een algemene inzinking onder de leden; velen en vooral degenen die niet rechtstreeks bij de politiek geïnteresseerd zijn, bedanken of dutten in; de Partij laat weinig van zich horen; vergaderingen worden vrijwel niet meer gehouden en slecht bezocht; kortom men vervalt in een zalig dolce far niente... totdat een nieuwe verkiezing aan de horizon verschijnt, de „propaganda” inzet en ons opnieuw doet wakker schrikken.

Wat m.i. nodig is, is een permanente strijdorganisatie, niet afhankelijk van de goede wil en ijver, de bekwaamheid en de vrije tijd van een klein getal enthousiaste leden, doch in de eerste plaats gedragen door een staf van zorgvuldig geselecteerde en beproefde werkers, d.w.z. bezoldigde functionarissen. Een uitbreiding dus van het partijsecretariaat? Ja en neen. Althans niet noodzakelijkerwijze van het centrale secretariaat, al zal ook dit wel versterking behoeven in het kader van zulk een plan. Waar het echter m.i. vooral op aankomt is de aanstelling en zorgvuldige training van krachten, die een levend contact onderhouden met en tussen alle delen van het land. Deze moeten zorgen dat de afdelingen op de hoogte blijven van de gestie van de centrale instanties en van de diverse fracties, en omgekeerd de reacties ter plaatse naar het centrum doorgeven. Op de duur zou moeten worden gestreefd naar een bezoldigd secretariaat voor elke afdeling, zodat het centrale secretariaat met zijn plaatselijke vertakkingen zou kunnen fungeren als het permanente zenuwstelsel der partij. Een dergelijke organisatie ware m.i. heel wat efficiënter te maken dan het bestaande stelsel van centrales. De plaatselijke secretarissen zouden ook de aangewezen personen zijn om de „propaganda”, dus de stelselmatige popularisering van het partijstandpunt, het winnen van nieuwe leden en aanhangers enz. te verzorgen.

En dan zijn er de kadergroepen, die dringend behoefte hebben aan betere leiding, om een behoorlijke opleiding van „partij-werkers”, sprekers en propagandisten, mogelijk te maken. Het op zichzelf waardevolle materiaal, dat het centrale secretariaat aan deze groepen toezendt, kan slechts nuttig effect sorteren wanneer het op deskundige wijze ter plaatse doorgegeven, besproken en verwerkt wordt. Ook hiertoe zouden de plaatselijke secretarissen de beste bemiddelaars kunnen worden.

Onze partij is betrekkelijk klein; haar middelen zijn beperkt, en een organisatie als hier voorgesteld zal veel geld kosten. Maar ook in dit geval moet „de cost uitgaen voor

de baet”: zonder een behoorlijke organisatie, die opgewassen is tegen die der grote partijen, zullen wij de goede kansen, die zich in de gegeven conjunctuur voordoen, niet gemakkelijk verwezenlijken. Laten wij niet vergeten, dat wij niet, als de kerkelijke en de linkse partijen, grote geestdriftige kerkelijke of vakorganisaties achter ons hebben, die de ideologische beginselen der partij in ruime kring verspreiden; daarom moet onze partijorganisatie in zichzelf alle krachten weten samen te brengen en te richten, die door onze beginselen worden aangetrokken en beziel.

Naarden.

J. H. COHEN STUART.

Ons antwoord

Activering van het partijapparaat is een zaak, die ons zeer ter harte gaat en wij zijn de heer Cohen Stuart voor zijn bijdrage, die tevens een stimulans is, dan ook dankbaar. Inderdaad moet er een permanente strijdorganisatie zijn. Voor onze partij zijn de velden wit om te oogsten, maar daarvoor moeten er maaiers zijn. Het is die gedachte, die prof. Molenaar en drs. Korthals twee jaar geleden hebben geleid, toen zij het initiatief namen tot de oprichting van kadergroepen. Reeds zijn in verscheidene plaatsen kadergroepen, die regelmatig bijeen komen en met vrucht arbeiden. Dat werk moet echter worden uitgebreid en indachtig, dat niet gewacht moet worden totdat weer verkiezingen in zicht zijn is nu reeds enige weken geleden begonnen dit werk opnieuw te stimuleren. Uit deze kaders moet onze strijdorganisatie groeien, uit deze kaders moeten ook onze toekomstige vertegenwoordigers in de openbare lichamen komen. Nog te zeer wordt voorbij gezien, dat de politiek een ambacht is, dat slechts door noeste arbeid geleerd kan worden. Zeker is, dat de leidende politici uit de partij regelmatig contact moeten hebben met de kaders. Dat gebeurt dan ook. De afgevaardigden der kaders komen regelmatig bijeen — de eerstvolgende bijeenkomst zal 6 November worden gehouden — en in deze bijeenkomsten zijn prof. Molenaar en drs. Korthals steeds aanwezig, terwijl ook andere Kamerleden daar het woord voeren. Ook spreken Kamerleden in de kadergroepen zelf.

Deze arbeid vraagt echter vervolmaking. O.i. moeten de kadergroepen gesteund worden door een wetenschappelijk bureau. Onze partij is een jonge partij. Zij vraagt verdieping van beginsel. Dat kan niet worden bereikt zonder bezinning en zonder kennis te nemen van wetenschappelijke lectuur. In het buitenland komen vele geschriften uit, die ons geeststerrein bestrijken. Dat alles moet geëxploreerd worden en bruikbaar worden gemaakt voor onze kadergroepen. Een wetenschappelijk bureau, ook nodig voor de arbeid onzer politici, is dan ook nodig. Veel behoefte dat niet te kosten naar onze mening, indien dat wordt uitgewerkt volgens de plannen die wij terzake aan het hoofdbestuur hebben voorgesteld.

Afdelingsnieuws

Afdeling Amsterdam

THORBECKE-HERDENKING IN AMSTERDAM

Op 3 November des morgens om elf uur zal de Voorzitter van de Afdeling Amsterdam van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie, Mr. M. J. Bos, een krans leggen bij het standbeeld van Thorbecke op het Thorbecke-plein, teneinde op die wijze onze grootste staatsman van de laatste 100 jaar te eren voor hetgeen hij voor land en volk heeft gedaan. De heer Bos zal een korte toespraak houden.

Afdeling Utrecht

Bijzonder geslaagd

Vrijdag belegde de Kadergroep der afd. Utrecht een bijzondere propagandavergadering. Ons Tweede Kamerlid Mr. Vonk gaf voor de pauze een overzicht van de huidige stand van het Indische probleem. Verschillende luisteraars stelden vragen, welke Mr. Vonk prompt beantwoordde. Tijdens de pauze werd gecolleceteerd voor de NIWIN-Kerstpakkettenactie. De opbrengst bedroeg f 187.

Inmiddels was de zaal verbouwd in een bioscooptheater en werden drie films vertoond, t.w. 1. Onze jongens naar Indië; 2. Indië werkt weer; 3. De NIWIN-Kerstpakketten bij onze jongens Overzee.

Deze voorlichting in woord en beeld over Indië werd door kaderleden en de genodigden zeer gewaardeerd.

Afdeling Hengelo (O.)

Nieuw bestuur

Op een ledenvergadering werd het Bestuur van de afdeling Hengelo als volgt samengesteld:

Ir. B. H. ter Kuile, Voorzitter; J. W. A. van der Breggen, Vice-Voorzitter; P. J. Montagne, Econ. Doct., Secretaris; Mevr. W. M. M. Douglas-Keijzer, 2de Secretaris; O. Oprel, Econ. Doct., Penningmeester; B. J. G. Bergink; Mr. M. C. Bergsma; Mr. W. Kok; T. Kooistra; Mevr. A. E. Neurdenburg-Burgersdijk; J. F. Sievers; B. W. Swart, Dipl. Ing.; A. Willink, Econ. Doct.; C. H. ten Zeldam. (Secretariaat: Paulinastr. 34, Hengelo (O.), tel. 2712).

Duizend nieuwe abonnées

De abonné-werving is in volle gang, doch het 1000-tal is nog niet bereikt.

Afdelingen en ook alle leden! Iedere nieuwe abonné helpt om ons ideaal te bereiken: ieder lid ook lezer van ons blad.

Nieuwe abonnées ontvangen ons blad gratis tot 1 Jan. 1949.

Ingevolge papiertoewijzing B.P.P. no. 5871 verschijnt deze uitgave wekelijks en is de omvang van dit nummer 8 pagina's formaat 28½ x 42.

Daarnaast komt dan de organisatorische arbeid, die behartigd moet worden door het partijsecretariaat en deszelfs vertakkingen. Als daarvoor gelden aanwezig zouden zijn, zou zeker tot uitbreiding in de zin als bepleit door de heer Cohen Stuart overgegaan kunnen worden. Voor ons ligt echter momenteel het accent op het mobiliseren van de vele uitstekende krachten, die uit liefde voor ons beginsel zich vrijwillig opofferingen willen getroosten. Door middel van de kaders hopen wij dezen in de eerste plaats te bereiken. K.

Nee,

meneer Den Hollander....

Wij zijn u hartelijk dankbaar voor uw vlotte en zakelijke reactie. Maar — en even hartelijk gemeend — wij zijn niet geheel voldaan.

Want:

Ad 1 — op de drukste dagen moet dus het retourtje een verboden vrucht blijven. Accoord — dat het dat blijve! Maar is het niet mogelijk 3- of desnoods 7-daagse retourtjes te verstrekken uitsluitend na de topuren, bijvoorbeeld 's avonds na 6 uur, half zeven, te „verreizen”? Of uitsluitend op Zondagen? Of uitsluitend op slappe dagen of in de slappe maanden? Of voorshands alleen op de minder drukke lijnen en verbindingen? Vergeet niet: wij moeten allemaal (behoudens de 100.000 zwarte lieden en de nieuwe rijken) het dubbeltje weer om- en omdraaien. En alle kleintjes helpen in de komende maanden van het min of meer distributieloze tijdperk.

Ad 2a en b — Wij moeten u tegenspreken. Hulpbehoevenden en ouden van dagen (als regel onder geleide weggebracht) moeten, indien zij 2e klas reizen wel degelijk langs de drukke treinen lopen of geleid worden om een coupé te vinden. Er loopt in elk treinstel meestal maar één 2e klas-rijtuig en het blijft, zelfs voor de wetende kruier, altijd weer een gokje waar die wagen precies stopt.

Bovendien: vroeger, ook in de drukste treinen en op de drukste uren, waren, behoudens coupés „niet roken”, ook coupés uitsluitend voor dames beschikbaar. Nooit klachten gehoord dat die onbereikbaar bleven. Dat compartiment „dames” is er niet meer. Wel — indien nu in elk treinstel 1 compartiment ware voor 65-jarigen of desnoods 70-jarigen? Immers, indien deze ouden van dagen niet dadelijk hulpbehoevend zijn, blijven zij toch, volgens onze huisarts, ver over hun top heen. En komen dus in het gedrang. En... op „gevoel van fatsoen” mogen wij, noch zij een wissel trekken — wij reizen en zien veel.

Goed — voor de hinderlijke kindertjes geen oplossing te vinden. Soedah — als de ouden van dagen eerst maar uit de verdrukking zijn. Maar kunt u dan de controleurs en conducteurs ook instrueren dat zij zich stipt en onverbiddelijk aan de bepalingen houden betreffende plaats en plaatsruimte voor die kindertjes? En voor de mand-met-zuigeling? Dit is dringend nodig — de wissels der andere reizigers worden zelden door pa en ma gehonoreerd.

Ad 3 — Het ging niet om de redelijke hoeveelheid handbagage. Maar juist om dat, wat u als „excessen” omschrijft — de grote handkoffers op de vloer en in de door-gangen, de reiziger, die het halve bagagenet belegt en opvult enz. Indien uw personeel de bepalingen betreffende die handbagage maar weer strikt en onverbiddelijk toepast, dan bij voorbaat ons aller dank.

Ad 6 — Juist — honden mogen niet op banken komen. In de 2de klas worden alleen schoothonden toegelaten. Aldus uw voortreffelijk reglement. Moet u die schoothonden zien. En meemaken. Bakbeesten van honden (uit eigen ervaring op de lijn Den Haag - Utrecht: bouviërs, airdale terriers, setters, spaniels) vullen in de 2e klas de vrije ruimte tussen de banken en de gang buiten de coupé en..... heus, meneer den Hollander, ze liggen breeduit met hun straatklavieren op uw banken. En blijven liggen, óók als de conducteur binnenkomt. Zelf gezien. Maar wij kenden uw voortreffelijke voorschriften niet, gelijk uw conducteur. Want anders.....

En dus nogmaals: indien uw uitstekende voorschriften door uw medewerkers maar stipt en „zonder aanzien des persoons” worden toegepast, zou reeds veel leed geleden zijn.

Mogen wij u, meneer den Hollander, nogmaals hartelijk danken voor de sportieve en doelmatige wijze, waarop u onze suggesties deed behandelen?

Indien elke Dienst, elke ambtelijke Organisatie door een zelfde geest gedreven ware.....

Dertien jaar.... EN DE WET VAN SNELLIUS

Ja, de kindertjes zijn weer naar school....

En ik lees hoe een ervaren paedagoog naar Zwitserland trok. En daar internaten en middelbare scholen bezocht. En hoe onze dr. Bolkestein moest beleven hoe Amerikaanse onderwijzers ons door en door verouderde schoolstelsel en al zijn even verouderde regels veroordeelden: „als jullie het daar in Holland werkelijk zo en zo doen THEN YOU ARE CRIMINALS!”

Criminals! Onze leraren, onze onderwijzers, onze inspecteurs.... tot en met Zijne Excellentie de Bovenste Bovenmeester.

Criminals! Vaders en moeders en voogden en allen, die nog steeds naar genoegen nemen met dit duffe, suffe stelsel. U en ik — allen, die de kindertjes aan die opvoedkundige mishandeling uitleveren. De kindertjes, die nu alweer dik anderhalve maand naar school zijn — en zuchten en vossen en zit het hoofd leren... en die maar niet snappen waarom de bolle spiegel een virtueel beeld moet brengen... en wat eigenlijk een virtueel beeld IS... en hoe en waarom de straalbreking naar de normaal toe en van de normaal af geschiedt... omdat ze, dierbare paedagogen, pas dertien jaar zijn. Dertien jaar — en dan al Het Licht en de straalbreking en de wet van Snellius en de grenshoek en de minimum-derivatie.

Dertien jaar — 2^e klasse H.E.S.... een dunne vijf voor de holle en de bolle beweging hoezeer ik mijn beste best heb gedaan. En dus maar weer vossen..... en vossen..... en stomweg uit het hoofd leren vanwege de even stomme cijfers. En geen enkele „proef”, begrijpt U? Nooit eens kunnen zien hoe en wat dat licht in en met al die spiegels doet. Nooit zien en dus ook nooit begrijpen. Want de school bezit geen..... gordijnen! En dus kan de leraar geen proeven vertonen. En dat n é é m t die leraar. En laat de kindertjes van het dode bord en uit het even dode boek haar lesjes leren.....

Oom Gerrit, die het zo best met de kindertjes meent, stort zijn hart nog eens uit.

Criminals! Dr. A. de Vletter, niet de eerste beste, schreef erover in Elsevier. Hoe heel anders, hoe oneindig veel beter dit alles in het buitenland is. Geen „overgaan” en geen „blijven zitten”, óók voor de vakken, waarin het kind goede cijfers haalde. Geen klassikaliteit, geen domme cijfers en even domme rapporten-met-die-cijfers, geen „promotion by grades”, maar „promotion

by subjects”. Hier is het beeld uit zo'n buitenlandse school, zoals dr. de Vletter het geeft:

„Op dezelfde uren worden aan vijf, zes (kleine) groepen leerlingen dezelfde vakken gegeven; maakt een leerling nu, door welke omstandigheden dan ook, door aanleg, ijver, vaardigheid (in de talen bijv.), bijzondere vorderingen, dan wordt hij naar een andere groep overgeplaatst, zonder dat zijn hele rooster in de war komt. De leraren, die trouwens bijna elke dag even vergaderen, brengen hun wekelijkse of veertiendaagse rapporten uit, die in de leerlingendossiers bewaard blijven. Laat ik een merkwaardig voorbeeld mogen geven: een goede leerling maakte in een Latijns proefwerk lelijke fouten tegen een bepaald gedeelte van de grammatica; bij zorgvuldige bestudering van zijn dossier bleek, dat hij toen en toen vrij lang ziek was geweest en het bewuste stuk van de grammatica niet goed onder de knie had gekregen. Er werden nu niet direct dure privaattlessen ingezet, maar er werd door een roosterwijziging bewerkt, dat hij het onvoldoende verwerkte deel

Ja, de kindertjes zijn weer naar school....

van de grammatica met een andere groep nogeens kon door-nemen en oefenen”.

Maar onze kindertjes zijn alweer naar school.... en ik zit midden in de problemen van myn twee vriendinnetjes uit de 2e klas H.E.S.

Nee, brave, Nederlandse leraar: zij hebben geen greintje belangstelling voor uw lessen. U leest met haar uit een boek-verhaaltjes-en-versjes. Ik heb het gelezen — een rôt-boek! Want dat lééft niet en kán niet leven voor kinderen in die groei. Ik heb haar ander proza en andere poëzi uit mijn voorraadschuren mee gegeven.... en ze bláken. Heus, probeer het ook eens! Laat die ouwe duffe boel eens los. Duik eens in de schatkamer! Vertoon eens een pareltje. Laat het glanzen en lichten. En daarna een parel. En daarna een safier. En dan een diamant. En berg uw doublé en sinterklaasverguldsel op. Voor altoos.

Tempora mutantur.... en onze kindertjes mét hen! Ik kan nu, in mijn belegen 60e jaar, nóg die Nederlandse leraar vermoorden, die Staring's sikkels met ons ging..... ontleden. Zinsontleding..... binnen- en buitenbouw. De ellendeling..... En mijn Engelse leraar heette al Jan Kadaver. En de Duitse De Stokvis. Dat zegt alles, die namen. En toch is er nog altoos niets veranderd. Nog altoos verpesten (het kán niet zachter gezegd worden) die Kadavers en die Stokvissen de fantasie en het gevoel voor schoonheid van onze kindertjes!

Criminals!

Mijn vriendinnetjes hadden allebei de dood aan Engels. Uitspraak, woordjes leren, domme zintjes. Ik heb, beste Engelse leraar,

de blagen een paar nummers van The Saturday Evening Post mee gegeven. Plus de woordenboeken. Ze bláken — en ik moet oppassen dat zij zich nu aan die lekkernij niet te buiten gaan. Nee, wees gerust, het gaat niet om de verhaaltjes. Het gaat alleen om die prachtig gekleurde advertenties! En nu hebben ze plots (vertel het niet verder!) een..... zeven. En ze leren opeens Engels met volle overgave en intensiteit. Niet voor mij. En ook niet voor de leraar. Maar om dat prachtige blad te kunnen lezen. En die prachtige advertenties. Het is maar een weet, zei Buziau vroeger al.....

Maar ik zit met Het Licht, het lieve en zo moeilijke licht..... en zij zijn 13 en 14 jaar.....

Algebra kon ik haar bijbrengen — een vast verankerde 6 tot 6¼.

Meetkunde kon ik haar bijbrengen — een betrouwbare 7. En ze construeren dat het een lieve lust is. Helemaal voor zichzelf, omdat construeren zo animerend is. In Frans (engel van een juffrouw, die frans uitstraált) draaien ze haar nog kinderlijke handen-mét-stroopnagels niet om voor „en” en „ij”, voor vragen met est-ce-que en voor de onregelmatigste onregelmatige werkwoorden. Want die juffrouw „fuift” nu en dan op een écht Frans gedicht. En dat Frans is zo..... zo..... ja, dat kunnen ze nog niet precies zeggen. Maar ze voelen het al.....

Toch... onvoldoende en diep onvoldoende ploeteren en zwoegen naast en mét zeer goed en uitmuntend — zelfde klas, zelfde leraar, zelfde les. Op hoop van zegen — in alle vakken en vakjes. Van plant- en dierkunde tot en met Het Licht.

„Ja, en als jullie Hollanders het zó doen, then you are criminals”. Criminals..... misdadigers tegenover de kindertjes. En met voorbedachte rade. Culpa.

Geen dolus.....

Excellentie, Excellentie..... hoe lang nog?

Oom Gerrit.

Het werk van Thorbecke

(Vervolg van pag. 2)

Evenwel, zover waren Thorbecke en Groen nog niet; tegenover het „issu de Calvin”, hetwelk Groen als plechtanker dient in zijn staatkunde, heeft Thorbecke een soortgelijk steunpunt voor zijn politiek nodig, en hij beroept zich op zijn Christendom boven geloofsverdeeldheid — al moet hijzelf toegeven, dat niet iedereen het erkent.

Op de punt van de maald bezien introduceert Thorbecke dus in de staatkunde tegenover de confessie van Groen zijn eigen confessie.

De verwarring is nu volkomen. Bij deze stand van zaken is het verklaarbaar, dat Thorbecke in zijn Narede zich onthoudt van elk beroep op de Christelijke grondslag van onze maatschappij: het zou de schijn kunnen hebben alsof hij tegenover Groen de vlag streekt in de politieke strijd, die intuïtief door hem zelf aangevoeld is als onzuiver opgezet en doorgevoerd. Van een man van zijn allures en van zijn verleden kon dit, rebus sic stantibus, niet verwacht worden.

Maar bovendien, het was niet nodig omdat het elders herhaaldelijk gezegd was: Gij kunt niet en de school kan niet neutraal zijn jegens het Christendom; gij kunt neutraal zijn jegens deze of gene bepaalde kerkleer, niet jegens het Christendom.

Aan de andere kant kunnen wij tevens vragen of Groen, van zijn standpunt uit, een juiste kerk had op de praktijk van zijn christelijke staat. Door zijn openbare gezindheidsscholen en het pleiten voor het publiek recht der gezindheden brak hij rechtstreeks met de, door hem in 1862 gestelde eis van wezenlijke scheiding van kerk en staat — punt, zowel door Thorbecke als later door Lohman en De Visser bekritiseerd.

Inderdaad: verwarring en duisterheid alom. Daarom moeten wij door de historische feiten heen leren zien en opsporen wat daar achter als causa movens verscholen ligt. De vraag mag niet meer gesteld worden, zoals die terecht door Groen gesteld is, wie in godsdienstige of ongodsdienstige beschouwing gelijk heeft? Dit is de vraag: of, waar de consciëntie in het spel is, de een moet berusten in hetgeen de ander goed vindt?

„De vraag is, of, ten behoeve van hen, die ons geloof bijgeloof achten, hun ongelooft, zoveel doenlijk, als regel van nationale opvoeding zal worden gesteld.”

Groen echter, die ook in zijn staatkunde Calvinist bleef, ontkende wel dat de anti-revolutionairen verlangden een gereformeerde staat, maar sprak toch van het protestants karakter der natie; of hij een krachtig verdediger van de aloude volks- en individuele vrijheid geweest zou zijn, is aan enige twijfel onderhevig. Met name was dit ten aanzien van de joden het geval: aan hen wilde hij niet dezelfde voorrechten toekennen als aan de belijders van de christelijke godsdienst.

Halen wij de knoop van ons be-toog toe.

Een vermeend staatkundig geschil, voortgevoeld uit de onzuiverinterpretatie van een werkelijk bestaand diep gefundeerd godsdienstig geschil, is oorzaak dat de natie nog steeds verdeeld is in twee tegenover elkaar staande kampen. Thorbecke, zowel als Groen, erkennen 't Christelijk karakter van ons volksleven als de historische grondslag onzer nationale beschaving; zij zoeken naar de vorm, waaronder de inhoud van deze gedachte, de eerbiediging van onze oude volksvrijheden, staatsrechtelijk gewaarborgd zou zijn. Bij

de doorvoering van hun beider ideaal komen zij in de praktijk des levens vierkant tegenover elkaar te staan.

Het leidend beginsel van Thorbecke — staatsman meer dan theoloog — was het formele beginsel, de constitutionele monarchie met volksvertegenwoordiging, door hem genaamd de „liberale” staat. Het hindmiddel van deze staat, althans in de Narede, tegenover de ontbindende krachten van zelfoverschatting en zelfzucht zoekt hij in het wettelijk Christendom boven geloofsverdeeldheid en de trouw van het denkend deel van het publiek.

Thorbecke-Herdenking: Mr. P. J. Oud spreekt Dinsdagavond, 2 Nov. a.s. over de A.V.R.O.-zender van 20.00—20.15 uur.

In zijn zwakte is deze „liberale” staat reeds vroeg gegrepen door Groen — meer theoloog dan staatsman — wiens leidend beginsel was het materiële beginsel, het historisch-christelijke volkskarakter en die te velde trok tegen de ongodsterij der wet. In de praktische staatkundige uitoefening van het Christendom vermocht hij echter geen resultaat te bereiken.

Een overbrugging van wat hen in theologisch scheidt, is vanzelfsprekend ondenkbaar en ook allerminst bedoeld. Maar moet deze conclusie ook getrokken worden waar het gaat om het geloof in nationale, niet kerkelijke zin en waar het bedoeld is als een zuiver staatkundig begrip? Waar men kerk en politiek verwart — Colijn merkt zelfs iet of wat korzelig op, dat men dit altijd en eeuwig doet — kan er natuurlijk nooit sprake zijn van een gezamenlijk optrekken van hen, die de grondbeginselen, de grote levenswaarden van het Christendom willen verwezenlijken op staatkundig en maatschappelijk terrein.

Thorbecke en Groen zijn, staatkundig beschouwd, tweelingbroeders,

hoever zij theologisch ook van elkaar gescheiden zijn.

Staatkundig wisten zij elkaar niet te vatten, omdat men nóch ter rechter- nóch ter linker zijde zich een denkbeeld vermocht te maken van een formele, een staatkundige kant van het Christendom. Zover was men in het theologisch en staatkundig gedachtenleven van brede kringen nog niet gekomen: er was slechts een theologisch Christendom, dat in de staatkunde tot uitdrukking kon komen, maar dan ook alleen als theologie, als confessie.

Hier ligt het trefpunt en het punt van geschil.

De strijd tussen Thorbecke en Groen is een tragisch voorbeeld van deze verwarring van begrippen. Thorbecke, de geniale geest, die in zijn staatsconceptie over een uitzonderlijk beëindigd vermogen en staatkundige vormkracht beschikte, Groen, naar eigen woord „een staatsman niet, een Evangeliebelijder” met een uitermate scherpe en zuivere kijk op het volkskarakter. Zij vermochten niet tot den dag van heden toe tot elkaar te komen. Hun beider persoonlijkheid heeft desondanks een onuitwisbaar stempel gezet op de praktijk van de grondwet van 1848 — en daarmee op de groei van de Nederlandse staat.

De grote betekenis van art. 1 van het Beginselprogramma van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie waar voorop is gesteld een op Christelijke grondslag berustende samenleving als de Nederlandse”, komt onder de belichting van het bovenstaande duidelijk naar voren. Als staatkundig begrip in zijn hogere nationale levensuiting opgevat, kan deze formulering de brug worden, waarover contact wordt gezocht en verkregen met andere politieke groeperingen.

De eendracht der natie, door Prinses Wilhelmina als Koningin en door Koningin Juliana als een nationaal belang van de eerste orde bepleit, ware er door gediend.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

VRIJDAG 5 NOV. 1948 - No. 32

FRANKRIJK TOETSSTEEN
VOOR MOSKOU

(Pagina 11)

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

3 November 1848-1948

Wij schrijven 3 November 1948, de dag waarop het juist honderd jaren geleden is, dat de grondwet van 1848, de schepping van Thorbecke, werd afgekondigd. Reeds heeft prof. mr. J. A. Eigenman in het vorige nummer van ons blad geschreven over het werk van Thorbecke in het algemeen, maar op deze dag kunnen wij niet nalaten nog een enkel woord te schrijven over de grondwetsherziening van 1848 in het bijzonder. Als nazaten van de grote hervormer der vorige eeuw interesseert zijn arbeid ons in sterke mate en de kraneslegging bij zijn standbeeld te Amsterdam, alsmede de plechtige herdenking in een partij-bijeenkomst te 's-Gravenhage, leggen daarvan getuigenis af. Maar Thorbecke was een nationale figuur. Zijn werk is aan het gehele volk ten goede gekomen, zijn gedachten hebben ook de ideeënwereld van andersdenkenden bevrucht. En zo is de herdenking van het gebeuren van 1848 een zaak van geheel ons volk, onder meer uitdrukking vindende in de plechtige herdenking in de vergadering van de Eerste Kamer der Staten-Generaal door prof. mr. Kranenburg, de voorzitter van dit hoge college, en door de minister-president.

* * *

De schrijver in het weekblad van een partij is niet belast met het opstellen ener wetenschappelijke verhandeling. Het is echter uitermate moeilijk Thorbecke te populariseren. Wat deze man deed, schreef en sprak, was zo kernachtig, was zo weldoordacht, dat het niet voor een ieder gemakkelijk is hem te vatten. Maar, wat door hem tot stand is gebracht, is gemeengoed. De positie, die hij heeft gegeven aan het parlement, de ontwikkeling, die hij heeft ingeleid en die het volwaardige staatsburgerschap van ieder onzer tot gevolg heeft gehad, de vrijheden, die dank zij zijn arbeid in de grondwet zijn verankerd — het zijn alle grote goederen van het gehele Nederlandse volk, die ons niet vreemd zijn, maar die wij lange jaren als onvervreemdbaar bezit hebben gevoeld. Thorbecke heeft ons geschonken wat in ons aller binnenste leeft.

* * *

Wanneer men over Thorbecke en zijn tijd leest, treft de zware strijd, die hij heeft moeten voeren. Als wij na een eeuw hulde brengen aan hetgeen hij heeft verricht, dan wordt zo gauw voorbij gezien, dat in zijn tijd Thorbecke niet vanzelf op de plaats gekomen is, die hij heeft ingenomen. Veel weerstanden moest hij ondervinden. Velen zagen in hem de radicaal. Ja, er werd zelfs wel betoogd, dat hij republikein was, een qualificatie, die er uiteraard niet toe kon bijdragen, dat de Koning — Willem II — veel vertrouwen in hem stelde. Daarbij kwam, dat Thorbecke geen vlotte figuur was. Hij was hoekig en koel, hoewel onder die uiterlijke starheid veel emotionaliteit verborgen was. Daarbij kwam, dat Thorbecke van huis uit een eenvoudige burgerjongen was, die ook uit dien hoofde in de politieke wereld — zo sterk onder invloed staande van adellijke en rijke personen — veel

moelijkheden ondervond. Maar Thorbecke wist vorm te geven aan hetgeen leefde in het gemoed der opkomende, zich van haar waarde bewust zijnde, burgerij en daarbij werd hij geholpen door de omstandigheden. In vrijwel alle Europese staten waren er roeringen. In Parijs, Weenen en Berlijn ging het zeer onrustig toe. De Koning, die de ontwikkeling van het komende had tegen gehouden, bleef daardoor niet onberoerd. Bekend van hem is zijn uitspraak, gedaan tot de buitenlandse gezanten op 13 Maart 1848, dat hij in één nacht van zeer conservatief zeer liberaal is geworden. Wij menen niet, dat de Koning handelde uit vrees. Zijn moed was immers groot. Hij heeft echter uit hetgeen in het buitenland plaats had, begrepen, dat de ontwikkeling van zaken niet langer tegen te houden was. Staatsmanswijsheid is het, dat hij daaruit de juiste gevolgtrekkingen heeft gemaakt. Nu heeft de „liberale revolutie” zich in 1848 in ons land op vreedzame wijze kunnen voltrekken. Wij wijzen hierop, omdat ook binnen onze grenzen moeilijkheden dreigden. In Den Haag hadden half Maart '48 betogingen plaats, maar ook waren elders in het land relletjes geweest. Deze laatste echter waren gevolg van de slechte sociale toestanden, die dus mede hun invloed hebben gehad op het gebeuren in 1848.

* * *

Op 17 Maart 1848 heeft Koning Willem II een grondwetscommissie ingesteld. Daarin zaten alleen liberalen. Zij werkten onder presidium van Thorbecke, die een ontwerp-grondwet redigeerde. Op 11 April was de commissie al met haar arbeid gereed. De regering wijzigde er iets aan, waartegen Thorbecke te velde ging in zijn „Bijdrage tot de herziening der Grondwet” *), de Staten-Generaal maakten ook veranderingen, maar in hoofdtrekken was de op 3 November afgekondigde grondwet toch gelijk aan het ontwerp van Thorbecke.

* * *

Wat Thorbecke ons heeft gebracht, hebben wij nog. Weinig is in een eeuw toegevoegd aan hetgeen hij aan grondslagen heeft gelegd. Duidelijker kan de vormende kracht van Thorbecke niet worden aangegeven.

In de memorie, die Thorbecke bij het ontwerp had gevoegd, heeft hij gewezen op de betekenis van het staatsburgerschap: „De grondwet heeft staatsburgerschap, de eerste drijfveer onzer eeuw laten slapen. — De burgerij had tot hiertoe het besef, dat zij mederegeerde, niet. — Dit besef wordt door eene echte, eenvoudige vertegenwoordiging in plaatselijke, provinciale en landsregering aan de ingezetenen geschonken”.

Thorbecke heeft de ontwikkeling der democratie door zijn arbeid mogelijk gemaakt. Rechtstreekse verkiezingen heeft hij voor de Tweede Kamer gebracht. Daardoor heeft deze de nodige kracht verkregen, waardoor zij zelfstandige macht kon zijn tegenover de regering. Dank zij deze positie kon ook de ministeriële verantwoordelijkheid, die Thorbecke in '48 had geïntroduceerd, tot gelding worden gemaakt.

Rechtstreekse verkiezingen voor gemeenteraden en de verplichting tot openbare behandeling der gemeentezaken hebben verder zeer bijgedragen tot de ontwikkeling van de plaatselijke besturen en de plaatselijke gemeenschappen.

Thorbecke heeft verder nog geschonken de drukpersvrijheid, het recht van vereniging en vergadering en de onschendbaarheid van het briefgeheim. En van zeer groot belang zijn de godsdienstvrijheid en de onderwijsvrijheid. Deze beide vrijheden zijn bijvoorbeeld van de grootste betekenis geweest voor de emancipatie der rooms-katholieken, die deswege grote dank aan Thorbecke verschuldigd zijn.

* * *

Een eeuw staat het gebouw van Thorbecke. Er is aan gerestaureerd, en er is verbouwd. Zeker zijn wij nu van mening, dat grondiger herziening moet plaats hebben dan in de verstreken honderd jaren is aangebracht. Veel moet worden aangepast aan de gewijzigde omstandigheden, wij zouden nieuwe elementen willen toevoegen.

Maar zien wij naar de wereld rondom, dan bekruipt ons ook een gevoel van zorg.

1848 was een jaar waarin de grondslagen voor veel goeds werden gelegd. Vrijheid en democratie begonnen haar zegetocht, de mogelijkheid openend voor recht en rechtvaardigheid, geluk en voorspoed voor de brede lagen des volks.

In 1948 lijkt dat alles bedreigd. Moge de herinnering aan de arbeid van Thorbecke ons sterken in de strijd voor onze idealen. Zij zijn waard er onze gehele kracht voor in te zetten. K.

*) Hiervan is bij Martinus Nijhoff een nieuwe uitgave verschenen, waarbij notities en bijlagen zijn gevoegd van prof. mr. C. W. de Vries. Het geheel is hierdoor uitermate belangwekkend en zeer lezenswaard.

Edo Bergsma †

Bij het overlijden van de heer Edo Bergsma past het ook in ons blad een ogenblik stil te staan. Wat de heer Bergsma als voorzitter van de A.N.W.B. voor het wielrijden in ons land heeft gedaan gedurende de meer dan vijftig jaren, dat hij voorzitter van deze toeristenorganisatie is geweest, verdient de grootste lof. Een lof, welke hem in de loop der jaren dan ook niet onthouden is. Voor het werk, waardoor hij gemaakt heeft met de velen, die hun tijd en werkkraft gaven aan de arbeid van de A.N.W.B., dat Nederland een fietsrijdende bevolking heeft gekregen, die dank zij een voortreffelijk stelsel van wegwijzers en fietspaden op economische wijze van huis naar werkgelegenheid kon gaan en daarenboven op goedkope wijze van de schoonheid van de natuur kon genieten. Een land moet erkentelijk zijn voor de voortreffelijke burgers, welke het telt. Onder die voortreffelijke burgers heeft de heer Bergsma op toeristisch gebied een eerste plaats ingenomen en daarvoor past het ook hier zijn nagedachtenis te eren.

PARLEMENTAIRE FLITSEN

Mr. Oud bracht wijziging van de Noodwet

College in staatsrecht, gevolgd door praktisch werk

Het is — gelukkig — niemand gegeven, in de toekomst te zien. Maar als wij ons aan een voorspelling mogen wagen, dan is het deze, dat eenmaal (en wellicht niet eens over zo heel lange tijd) zal blijken, dat de beslissingen, die Regering en Staten-Generaal in de laatste week van October hebben genomen, van zeer grote betekenis zijn geweest voor het bestaan van het Koninkrijk.

Dat het gehele Kabinet het ook zo zag, manifesteert zich wel het duidelijkst in de verklaring, opgenomen in de Memorie van Antwoord aan de Tweede Kamer en door minister Sassen bij de mondelinge debatten nog eens bevestigd: „Het is op grond van het vorenstaande, dat de Regering dan ook meent, het niet voor haar verantwoordelijkheid te kunnen nemen, haar op dit punt uitzonderlijk zware taak voort te zetten zonder een wettelijke voorziening als de onderhavige”.

Die wettelijke voorziening, welke de Regering naar haar oordeel dus zo dringend behoefde, — de Noodwet Indonesië — hebben de Kamers haar inderdaad verschaft en zowel in de Tweede als in de Eerste Kamer hebben alle tot de V.V.D.-fracties behorende leden daaraan door hun stem medewerking verleend.

Een lijdelijke medewerking is dat echter stellig niet geweest. Integendeel, de belangrijke rol, die met name onze fractievoorzitter in de Tweede Kamer, mr. Oud, heeft gespeeld bij de medebepaling van de inhoud van het ontwerp, heeft algemene erkenning gevonden. Hij heeft, zoals het hoofdartikel in ons blad van de vorige week reeds kon vaststellen, de debatten volkomen beheerst.

De beschouwingen, in genoemd hoofdartikel aan deze zaak gewijd, welke geschreven werden onmiddellijk na de nachtelijke vergadering van de Tweede Kamer van 25 op 26 October, maar uiteraard voor dat ook onze senaat haar beraad had kunnen houden, ontslaan ons thans van een afgerond overzicht. Zij stellen ons tevens in staat, dit maal — in een tweetal artikelen — wat uitvoeriger stil te staan bij enkele markante punten van het parlementaire debat, in het bijzonder voor zover onze eigen woordvoerders betreft.

* *

Daar was dan allereerst de hoogst belangrijke vraag of deze noodwet, die niet meer dan een machtigingswet was, niet in strijd was met de Grondwet en wel met het nog slechts kort geleden aangevaarde artikel 210, dat voor de vaststelling van voorzieningen voor de overgang naar de nieuwe rechtsorde in Indonesië, waarbij afgeweken zou worden van „voorgaande hoofdstukken”, een wet eiste.

Van anti-revolutionaire zijde bestond hierover blijkbaar geen twijfel. Als de Grondwet voor dergelijke voorzieningen een wet eist, zo zeiden zij, dan mogen deze dus niet (door de Kroon) bij algemeene maatregel van bestuur worden getroffen, al moet deze dan ook, als in dit geval, achteraf bij de wet worden bekrachtigd.

Dit nu bestreed mr. Oud met kracht. Delegatie van wetgevende bevoegdheid, zo zeide hij, is wel lang een strijdpunt geweest en telkenmale hebben staatsrechtgeleerden wel theoretisch betoogd, dat delegatie verboden is, maar in de praktijk heeft men daaraan nimmer kunnen ontkomen en zo is de omvang van de delegatie in de loop der jaren steeds groter geworden.

De strenge scheiding, die men lange tijd tussen de wetgevende en de uitvoerende macht heeft menen te kunnen maken, is z.i. niet houdbaar. Materiële wetgeving uitsluitend door de formele wetgever is een volstreekte onmogelijkheid. Het is dan ook zeker niet zo, dat de Grondwet een dergelijke scherpe scheiding

zou hebben gewild. Het verschil tussen wetgeving en uitvoering is naar mr. Ouds oordeel, een gradueel en geen principieel verschil. Wanneer onze Grondwet bepaalde regelingen aan de wet opdraagt, geschiedt dit alleen omdat de Grondwet daarbij de uitsluitende zeggenschap van de Regering wil uitsluiten, dus als een gebod, dat de Staten-Generaal zich met deze materie mede zullen bezig houden, maar niet, omdat de Grondwet de Staten-Generaal tegen zich zelf wil beschermen. De Grondwet heeft niet wijzer willen zijn dan de Staten-Generaal en wanneer deze menen, dat zij bepaalde regelingen aan de Regering kunnen overlaten, zijn zij daarin dus vrij.

Het is, met andere woorden, dus een vraag van beleid, en niet een vraag van constitutioneel recht, hoever de Staten-Generaal willen gaan met bepaalde regelingen aan de Regering over te laten.

* *

Zo was dus zijn kijk op het delegatie-vraagstuk in het algemeen. In het geval, waarom het hier ging lag de zaak z.i. echter nog enigszins anders en was de positie van de Regering nog sterker. Mr. Ouds scherpzinnige betoog kwam,

in enkele woorden samengevat, hierop neer, dat ook de wetten in gevolge artikel 210 geen wetten ter uitvoering, maar wetten tot wijziging van de Grondwet zijn. Die wetten delegeren dus niet, maar scheppen een zelfstandige competentie en men is bij een wet ex artikel 210 van de Grondwet dus volkomen bevoegd, iedere competentie voor de Kroon te scheppen, die men wil, mits men blijft binnen de grenzen van hoofdstuk XIV der Grondwet.

* *

Was de heer Oud enerzijds dus bereid, de Regering de bevoegdheden te verlenen, welke zij zeide onder de huidige omstandigheden beslist nodig te hebben, anderzijds wilde hij geen streep verder gaan dan strikt noodzakelijk was en wenste hij dus zeer nadrukkelijk alle bevoegdheden voor de Staten-Generaal te behouden, die zij op dit ogenblik niet noodzakelijk moesten prijs geven.

Deze overwegingen voornamelijk waren het, die de heer Oud nu deden komen met een geheel nieuwe tekst voor twee van de vier artikelen (n.l. de artikelen 2 en 3) dezer machtigingswet.

Deze burger

is verrukt van ultrafax. Nec plus ultrafax. Ultrafax heeft héél Gone with the wind in een paar minuten en een paar seconden overgetelevisi-fotografeerproduceerd van een kamer in Washington naar een kamer in New-York en dat is het primitieve begin. (waar Uw kleinzoon later om huilen-van-het-lachen zal), van een omwenteling onzer samenleving, die — bij wijze van spreken — tóch al zo dol op omwentelen is.

Er komt een tyd dat ik een aardig woord kan ultrafaxen naar die groot-ogige nicht van mij in Montevideo, even een kopje koffie ga drinken in de Bodega, en dan haar re-ultrafaxje kan gaan afhalen bij de ultrafactory. Dat is dan nog maar de poëzie. Het proza is dat alle kranten in onze kamers worden ge-ultrafaxt. Wat dat voor de krantenbezorgers en kioskdames betekent moeten wij ons maar geen zorg over maken. Tenslotte zal de aarde ook draaien zonder kiosken. Time marches on et nos in illo.

Maar wat het leukste is, is niet van Gone with the wind, Montevideo en de krant — noch het feit dat ze maar één film in Hollywood behoeven te draaien om die in alle bioscopen ter wereld zichtbaar te maken — maar dat ook de Kamers der Staten-Generaal, de Provinciale Staten, de gemeenteraden en alle partij-vergaderingen eenvoudig niet meer als vergadering, in de vorm die wij kennen, zullen plaats hebben, maar ge-ultrafaxt zullen worden. Meneer Korthals blijft in Voorschoten, meneer Van der Goes in Den Haag en meneer Stokvis in Amsterdam — rustig achter hun bureau — en ultrafaxen maar jongens.

Vooruitstrevend als deze burger van huis uit is, juicht hij dit allemaal hartelijk toe. Hoe vlugger hoe gelukkiger. Er worden baantjes door afgeschafte, maar aan de andere kant zal menig ultrafactotum worden ingeschakeld in het snelheidsproductieproces.

Wij kunnen het reizen en lopen afschaffen en rustig bij onze ultrafax in de huiskamer blijven, totdat wij allemaal aan luiheid, traagheid en vervetting zijn omgekomen, diep betreurd door

DEZE BURGER.

En wat was nu de betekenis van het door onze V.V.D.-woordvoerder voorgestelde? Deze is in drie punten weer te geven: 1e. dat de wet, waarbij de door de Regering te treffen voorzieningen achteraf door de Staten-Generaal zullen worden goedgekeurd, geen machtigingswet, maar een bevestigingswet zal zijn; 2e. dat de voorgeschreven meerderheid van twee derden der uitgebrachte stemmen juist is gefundeerd; 3e. dat de bevestigingswet niet binnen drie maanden, zoals de Regering had voorgesteld, maar binnen een maand bij de Staten-Generaal moet zijn ingediend.

Punt 2 behoeft, naar wij menen, geen nadere toelichting. De betekenis van het onder 1e. genoemde zal duidelijk worden, wanneer men weet, dat de Regering krachtens de door haar voorgestelde tekst achteraf met een wetsontwerp had kunnen komen, waarin niets anders zou staan, dan dat de door de Kroon vastgestelde algemene maatregel van bestuur werd goedgekeurd. Dat wil dus zeggen, dat de Staten-Generaal de getroffen voorziening in dat geval dus alleen maar zouden kunnen goedkeuren of verwerpen. Aan het zo belangrijke amendementsrecht zou de Tweede Kamer dus niets hebben. Dit nu overschreed de door de heer Oud bedoelde grens en deed hem een „bevestigingswet” eisen, waarin de tekst van de voorziening in zijn geheel zou zijn opgenomen. Alleen aldus zou het mogelijk zijn, indien nodig het amendementsrecht te hanteren.

* *

Wat tenslotte het derde punt betreft had de heer Oud eigenlijk nog verder willen gaan. Zijn oorspronkelijke eis was, dat de Regering te gelijk met de afkondiging van de algemene maatregel van bestuur het ontwerp tot bevestiging dier maatregel bij de Kamer zou indienen. Toen minister Sassen zich bereid verklaarde, op dit ene punt na de denkbeelden van de heer Oud geheel over te nemen, heeft onze woordvoerder hier op zijn beurt ook iets toegegeven en is de termijn van drie maanden teruggebracht tot één maand, zoals mr. Van der Goes van Naters had voorgesteld.

Daarenboven is, op vrijwel algemeen verlangen van de Kamer, door schrapping van de woorden „zo mogelijk”, in artikel 1 van het ontwerp het tot stand komen van het nieuwe bewind in Indonesië vóór 1 Januari 1949, krachtens de voorlopige maatregelen, gebiedend voorgeschreven.

Aldus aanmerkelijk verbeterd en staatsrechtelijk aanvaardbaar gemaakt, is het ontwerp tenslotte met grote meerderheid door de Tweede Kamer aanvaard (69 tegen 25 st.)

Aan de politieke zijde van de kwestie en aan de behandeling in de Eerste Kamer zullen wij een volgend maal afzonderlijk aandacht besteden.

A.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.
 Redactie-secretaris: Mr. E. Elias
 Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.
 Administratie: Postbus 43, Afoort, tel. 5267
 Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.
 Losse nummers 15 cent.
 Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie”. te Amersfoort.
 Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlug, Geestbrugweg 69 Rijswijk (Z.-H.).

Denk aan China (I)

Maandagmorgen. Radiobericht: Moekden in handen der communisten! Maakt geen indruk op de gewone man. En zelfs op de meer dan gewone man.

De betekenis? Amerika, dus het Westen, verloor of verliest binnenkort de „koude” oorlog in China.

Doel van de Sovjet-politiek in Azië: uitbreiding van de machtsfeer. Die politiek steunt in heel Azië (dat globaal nog verkeert in de feodale omstandigheden van onze middeleeuwen): de strijd tegen het feodalisme, tegen koloniale overheersing en bovenal tegen het grootgrondbezit. Dat wil zeggen: weg met de absolute vorsten en vorstenfamilies (onze Dirken en Filipsen), weg met slavernij en afhankelijkheid van het grootgrondbezit. Dat wil, óók zeggen: agrarische hervormingen en versterkte industrialisering. Dus hebben de Sovjets — en dat wil weer zeggen: de plaatselijke „communisten” onder ondergrondse Sovjet-leiding — de wind mee.

Dát heeft Amerika niet onderkend. Dát, begreep Marshall niet: Chinese boeren legers zullen en kunnen dat communisme niet tegenhouden onder leiding van een corrupt en krachteloos semi-feodaal bestuur. Omdat de strijd hier niet is een strijd van communisme en democratie, maar wel tussen communisme en feodalisme.

Dús stelden de Amerikanen ook in Korea die agrarische hervormingen uit. Dus steunden zij juist op die feodale rechtervleugel van bezitters — de grootgrondbezitters en grote „zakennemen”. Dus vervreemdden zij de miljoenenmassa van doodarme pachters, landarbeiders en boeren van zich, omdat de Sovjets niet uitstelden. En met die miljoenenmassa vervreemdden de Amerikanen ook de intellectuelen en de „liberale”-middenklasse, die in grootgrondbezit en feodalisme de rem voor elke vooruitgang weten.

De Amerikanen steunden de corrupte regering Tsjang Kai Sjek — militair en financieel. Dus steunden zij een feodaal regime en dreven aldoo de niet-communistische miljoenenmassa, die voor alles agrarische hervorming wil, in de armen der communisten.

„Alleen met militaire middelen is het niet mogelijk het Russische expansieve offensief in Azië tegen te houden. En meer dan dat: wanneer het enige antwoord van Amerika is: militaire en financiële steun aan een corrupte regering, zonder ingrijpende sociale en agrarische hervormingen te eisen, dan neemt het oorlogsgevaar in en om Azië ongehinderd toe”.

Dit schreef F. Sternberg in zijn brochure „Hoe houden wij de Russen tegen zonder oorlog?”

Zo liggen de kaarten inderdaad in China. En in heel Azië. Omdat de Amerikanen niet (of te laat) begrepen dat de enig juiste stelling voor hen is: de U.S.A. moeten meer progressief zijn dan de Russen!

Dat wil zeggen: men kan het communisme, ook en vooral in Azië, niet afdoende bestrijden door negatieve afweer (of aanval) maar uitsluitend door het scheppen van positieve waarden. Waarden, die het communisme nooit en nergens brengen kan.

Denk aan China (II)

De gewetenloze maar bekwame politici der Sovjets (vakmannen) overspeelden op vrijwel alle fronten de Amerikaanse politici (als regel dilettanten). De Sovjets spelen dat spel op lange termijn — de lange termijn van het Oosten. Voor hen werkt de tijd. Terwijl zij schijnbaar in West-Europa aanvallen, zetten zij in Azië hun werkelijk offensief in: China, Korea, Siam, Burma, Malakka, Indonesië. En eveneens in het Nabije Oosten.

Moekden is gevallen. Mandsjoerij ging dus verloren. De N.O.-deur naar Noord-China (Chinhien) is open gestoten. Feiping (Peking)

en Tientsin zullen vermoedelijk verloren gaan. Dat wil zeggen: geheel Noord-China. En hoe dan met Zuid-China? Met de bolwerken van Tsjang Kai Sjek: Hankow en Nanking en... Shanghai? Neem even de moeite en volg dit op de kaart. Want hier in China valt de beslissing over Azië!

De Westerse mogendheden houden nog slechts bases bezet aan de periferie van Azië. Met moeite en pijn. Zij hebben te laat begrepen (dan wel verdisconteerd) dat in heel Azië in feite de strijd van onze middeleeuwen wordt uitgevochten: tegen feodalisme en grootgrondbezit — voor agrarische, industriële en sociale hervormingen. Maar met dit verschrikkelijke verschil: dat niet de democratie maar wel het communisme de miljoenenmassa én de intellectuelen tot zich trekt. En dus naar het uiteindelijk verderf.

Denk aan China (III)

In Tsingtao ligt (of lag) een Amerikaanse vloot — „a hopeless mission to a hopeless country”..... „is our navy trapped in China?” Wat moet en kan Amerika doen als de communisten deze onmisbare basis aanvallen?

Aldus enkele Amerikaanse reacties. Weer een andere Amerikaan eist dat Amerika dadelijk en met terzijde stellen van alle andere militaire noden, aan het „nationale”(?) China de volledige uitrusting voor maar 200 divisies zendt. Anders vallen Tsjang Kai Sjek en de zijnen.

Die Amerikanen begrijpen nog steeds niet dat Tsjang Kai Sjek en de zijnen vallen MOETEN: als inderdaad overleefd feodaal verleden — als de corrupte en zelfzuchtige Jannen en Dirken en Florissen uit een tijd en een maatschappij, die ook voor Azië geweest zijn. De ramp is, dat dit verleden thans wild-revolutionair vernield wordt en: met inschakeling der Sovjets als de begrijpende verlossers!

Dát is de eigenlijke revolutie, dát is het „ontwaken van Azië”. En dit speelt zich eveneens af in Burma en India, in Siam en Malakka. En... in Indonesië.

Naar dat Indonesië, naar die periferie van het kokende en kolkende Azië, zond Nederland dr. Beel, geëscorteerd door de heren Hermans en Van Velsen.

Men zou kunnen zeggen: volkomen Amerikaans!

Wijserig grapje

In „Die Weltwoche” troffen wij onlangs het verhaal aan over een Amerikaanse arbeider die voor de poort van een genationaliseerde fabriek te Praag stond. Hij vroeg aan een zijner collega's: „Van wie is die fabriek?” „Van ons arbeiders”, antwoordde de Tsjech trots. „En van wie zijn die mooie auto's, die daar staan?” aldus vroeg de Amerikaan verder. „Van onze directeuren,” luidde het antwoord. Een jaar later, aldus het verhaal, bracht de Tsjech een bezoek aan de Verenigde Staten. Hij bleef staan voor een grote fabriek. „Van wie is die fabriek?” vroeg hij aan een Amerikaan. „Van de directeuren” antwoordde deze. „En van wie zijn die mooie auto's?” zo vroeg de Tsjech verder. „Die zijn van de arbeiders,” antwoordde de Amerikaan. Tot zo ver het verhaal van „Die Weltwoche”, dat inderdaad als grapje is bedoeld doch waaraan een kern van waarheid geenszins kan worden ontzegd.

Absurd verwijt

In het Orgaan van het Comité Burgerrecht ter bestrijding van de Overheidsdwang, genaamd „Burgerrecht Bedrijfspost”, komt in het nummer van 16 October een artikel voor onder de titel: „Rode Infectie”.

Dit artikel begint als volgt: „Wie van oordeel is, dat men als politieke partij kan opereren in grensgebieden van het socialisme, zoals de K.V.P. en zelfs de V.V.D. dit doet, zonder dat men besmet wordt door rode beginselen, die vergist zich niet alleen, doch helpt mede de weg banen voor een socialisme, dat stap voor stap zich ontwikkelt in de richting van het collectivisme”.

Toen wij deze verdachtmaking aan het adres van onze partij lazen, hebben wij met belangstelling het bewuste artikel uitgelezen om te zien welke bewijzen de schrijver wel mocht aanvoeren, die aan zijn stelling de nodige kracht zouden moeten bijzetten.

Gelijk wij konden verwachten blijkt de hierboven geciteerde zin een blote bewering te zijn, die door de auteur met geen enkel bewijs wordt (en ook niet kan worden) gestaafd.

In de eerste plaats neemt de V.V.D. als zodanig niet aan de regering deel, doch één harer voormannen, waarvan zij in politiek opzicht volkomen onafhankelijk staat. In de tweede plaats zij het herhaald, dat de Partij als zodanig geen

enkele concessie heeft gedaan, waarvan met reden zou kunnen worden beweerd, dat men hierdoor in socialistisch vaarwater is geraakt.

Daarom menen wij op deze plaats ook een scherp woord van afkeuring te moeten laten horen tegen de politieke tinnegietery, die het bovengenoemde blad met dergelijk geschrijf bedrijft. Met een dergelijke demagogische voorstelling van zaken is niemand gediend en ook niet de bestrijding van de Overheidsdwang, die het geciteerde blad voorgeeft te voeren.

Wij kunnen waardering hebben voor critiek die op feiten berust en ook inderdaad opbouwend werkt. Geen waardering echter kunnen wij hebben voor een onverantwoordelijk geschrijf waaraan geen enkel feit ten grondslag ligt. Afbreken is altijd makkelijker dan opbouwen. Het is ongetwijfeld waar, dat ook de bouwer fouten kan maken, doch in een dergelijk geval kome men met argumenten op tafel en gedrage men zich niet gelijk het welbekende keifertje dat wel blaft, doch niet bijt.

Sluitend

De Residentie heeft dit jaar, voor het eerst sinds een lange reeks van jaren, een sluitende gemeentebegroting. Op zich zelf, zonder een nadere beschouwing van de cijfers, een verheugend feit, waarvoor men een wethouder van financiën en zijn staf, die deze gemeentebegroting in eerste aanleg samenstellen, dankbaar mag zijn. Maar daarnaast blijft het feit bestaan, dat deze sluitende begroting alleen verkregen kan worden zoals dat ook in andere gemeenten van ons land het geval is, dank zij het stelsel van de noodvoorziening aan de gemeenten volgens het systeem van de z.g. commissie-Oud. Daarmede is dan ook alleen baat gebracht in een overgangstijd, maar het is noodzakelijk, dat ook voor de gemeenten een regeling wat betreft hun inkomsten en uitgaven wordt getroffen.

Vrijheid in gevaar

De vrijheid van arbeid van de vrouw komt. Zij het ook misschien nog niet direct en in grote omvang, in gevaar. Daarom kunnen wij ons zeer goed begrijpen, dat er een comité is opgericht tot verdediging van de vrijheid van arbeid voor de vrouw en dat daarin ook een vertegenwoordigster van de Vrouwengroep van de V.V.D. zitting heeft. Uit ons program blijkt overduidelijk, dat wij ten deze gelijke rechten voor mannen als voor vrouwen willen laten gelden en wij hopen dan ook, dat dit comité met succes werkzaam zal zijn, waar het gaat om de verdediging van die vrijheid van arbeid voor de vrouwen.

Werk!

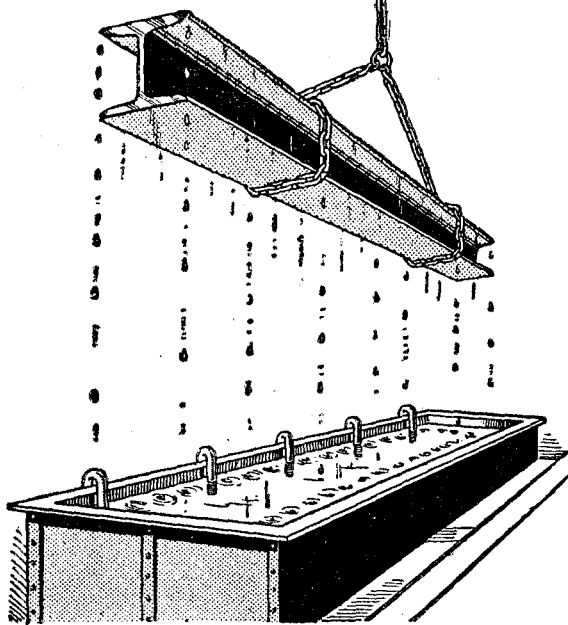
Officieel is thans bekend gemaakt, dat in 1949 de gemeenteraadsverkiezingen gehouden zullen worden. Daarmede is aan de suggestie, welke in het bijzonder uit de kringen van de Partij van de Arbeid (begrijpelijkerwijs) kwam, om deze verkiezingen uit te stellen, de bodem ingeslagen.

Maar dat betekent ook, dat in alle afdelingen van onze Partij met volle kracht gearbeid moet worden om het succes, dat in dit jaar bij de Tweede Kamerverkiezingen is bereikt, ook in 1949 te bereiken bij de Gemeenteraadsverkiezingen. In vele plaatsen, wij denken b.v. aan Amsterdam en Rotterdam, moet het mogelijk zijn om de raadsfractie uit te breiden, doordat een belangrijk groter aantal stemmen op de lijst van de V.V.D. uitgebracht wordt. Voor onze propagandisten komt er dus weer veel werk aan de winkel. Maar wij zullen succes hebben, want de velden zijn wit om te oogsten!

Goed geschenk

De officiële bekendmaking, dat op 5 December ter gelegenheid van het Sinterklaasfeest, met auto's gereden mag worden en dat het Zondagsrijverbod op die dag niet geldt, vinden wij een der beste bekendmakingen, welke officieel gedaan kunnen worden. Terecht schreef de Nieuwe Courant, dat een land, waar het mogelijk is, dat het kinderfeest bij uitstek op één lijn gesteld wordt met een nationale feestdag, gelukkig mag worden genoemd. Dat geluk is tenminste bij alle moeilijkheden, welke ook ons land tengevolge van de na-oorlogse omstandigheden ondergaat, voor Nederland weggelegd. En wij vinden, dat deze bekendmaking als een goed geschenk voor het gehele Nederlandse volk ter gelegenheid van het Sinterklaasfeest genoteerd mag worden.

BEITSEN MET FOSFORZUUR

FOSFORZUUR

Beitsen met fosforzuur,

een moderne methode in de strijd tegen ROEST, de erfvijand van ijzer.
 Een MODERNE methode, maar ene, die haar doeltreffendheid en goedkoopte reeds overtuigend heeft bewezen.
 Door veel overheidsinstellingen, rederijen en andere grote industrieën wordt het fosforzuur-beitsen al voorgeschreven voor nieuw constructie-werk op alle gebied: bruggen, schepen, tanks, enz.
 Het fosforzuur verwijdert walshuid en roest en geeft een ideale ondergrond, waarop de verf zich kan hechten. Daardoor tevens grote besparing op onderhoudskosten.
 Wij maken technisch fosforzuur in grote hoeveelheden en kunnen daardoor dit zuur, speciaal geprepareerd voor het beitsen, zeer goedkoop en in ieder gewenste hoeveelheid aanbieden. Wij lichten U gaarne in omtrent de bouw van de zeer eenvoudige beitsinstallatie en.....

Wij leeren U beitsen !!

Wij zenden U daartoe kosteloos onze deskundige, die niet weggaat, voordat Uw personeel geheel met het beitsen vertrouwd is.
 ● Op aanvraag zenden wij U onze brochure „IJZER EN ROEST“, waarin een beitsvoorschrift is opgenomen.

Albatros Superfosfaatfabrieken N.V.
 voorheen N.V. Vereenigde Chemische Fabrieken
 N.V. Amsterdamsche Superfosfaatfabriek
 Hoofdkantoor: MALIEBAAN 81 — UTRECHT
NEDERLANDS FABRIKAAT

N.V. CORNS. SWARTTOUW'S STUWADOORS MAATSCHAPPIJ
Rotterdam

Lossen en laden van zeeschepen en alle verdere werkzaamheden.
 Opslag van alle soorten goederen.
 Het hoofdkantoor, Willemskade 21, verstrekt gaarne op aanvraag inlichtingen.

Bijkantoren te:
 AMSTERDAM - ANTWERPEN - GENT.

Abraham van Stolk & Zoonen N.V.

Houthandel

Schaverij - Zagerij

uren - Dennen - Oregon-Pine - Pitch-Pine - Heipalen
Rotterdam, Telef. 35400 - Postbus 1100

Betonartikelen

N.V. BETONDAK

fabriek van bouwmaterialen ARKEL
 kantoor te GORINCHEM

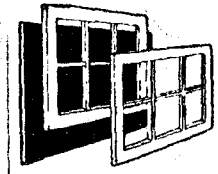
Heineken's BIER

★ *Het meest getapt* ★

N.V. W. A. HOEK'S

MACHINE- EN ZUURSTOFFABRIEK
 Hoofdkantoor en Machinefabriek
 te Schiedam.

Compressors voor alle gassen en iederen druk.
 Installaties voor de bereiding van zuurstof, stikstof, enz.

RAMEN

IN TRILBETON
 N.V. BETON- & PLATENFABRIEK
 1/4 GEBR. MYNLIFF
 TELEFOON: 20539 - SLOETSTR. 6 - NYMEGEN

Hotel Café Restaurant

Rotterdam Zuid *„Het Witte Paard“*

J. en K. SMIT'S

SCHEEPSWERVEN EN
 MACHINEFABRIEKEN

KINDERDIJK

TUINARCHITECTUUR — BOOMKWEEKERIJEN

Ontwerpen
 Aanleggen
 Onderhouden

GIJSB. VURENS

Ringvaartweg 98 - Rotterdam (O.) - Tel. 23114

Fa. Plastimode

Knopen en Gespen voor groothandel en industrie
 AMSTEL 252 AMSTERDAM-C

De schuld thans aangewezen

Een ondankbare en schier onmogelijke taak in Indië

De berichten uit Indonesië blijven ons met diepe bezorgdheid vervullen. Er wilde, in de ruim drie jaar die thans achter ons liggen, nog wel eens een tijding komen, die enige hoop gaf. Weliswaar bleek die hoop dan veelal ijdel, maar men kon toch nog spreken van „ups en downs”. Waar wij thans voor geplaatst zijn is zo een onafzienbaar veld vol conflicten en moeilijkheden, dat het een wonder mag heten, als er nog iets van terecht komt. Er bestaat reeds geen Nederlands-Indië meer; de wettige naam is Indonesië. Er bestaat reeds geen Indische Staatsregeling meer; er geldt alleen een ondoorzichtbaar netwerk van oude en nieuwe wetten, voorschriften en bepalingen. Er bestaat reeds geen Nederlandse landvoogd meer. De laatste ging heen en wordt niet vervangen.

Nog is het maar tot zeer kleine delen van het Nederlandse volk doorgedrongen, in welke uitermate gevaarlijke situatie wij inzake Indië verkeren. Men moet vrezen, dat het pas begrepen zal worden, als het te laat zal zijn.

Het is verklaarbaar, dat reeds thans in bepaalde kringen de behoefte ontstaat, bij voorbaat de verantwoordelijkheid voor die tragedie af te wijzen. Men kan niet nadrukkelijk genoeg vaststellen, dat deze schuld gedragen moet worden door de beide regeringen, die sedert de bevrijding het bewind voerden en door de beide regeringspartijen, die in het parlement dit beleid hebben gesanctioneerd. Niet Van Mook, Niet Jonkman, Niet Soekarno. En niet Londen, Washington, niet Moskou. De verantwoordelijkheid draagt de regering-Schermerhorn en draagt de regering-Beel, dagen mede de regeringspartijen, die het Indische beleid, dat deze regeringen voerden of althans lieten voeren, door hun parlementaire meerderheid mogelijk hebben gemaakt.

Elke waarschuwing, elk vermaan op elke aanklacht van de oppositie, in en buiten de volksvertegenwoordiging, is in de wind geslagen. Erger: wie waarschuwde werd met verwijten overstelpd, werd achtervolgd, werd waar mogelijk opzijgezet en op zijn allerminst voor reactionair uitgekreten. Men heeft dit heilloze Indische beleid gevoerd met een zo wilde drift, met een zo hardnekkige koppigheid en een zo redeloze verblindings, dat men zich ontsteld heeft afgevraagd welke boze machten ons zo onherroepelijk naar de ondergang konden drijven.

Er is, inzake Indië, een tijdperk geweest waarin een zo onredelijke bezetenheid de leidende figuren scheen te beheersen, dat zelfs het rustigste vermaan als een rode lap op een stier scheen te werken.

Er is een tijd geweest, waarin de kalmste waarschuwing een driftige woede opwekte. Elk overleg met „andersdenkenden” werd boos en vijandig afgewezen. Neen, er waren geen „andersdenkenden”. Wie niet luidkeels mede jubelde in het macaber koor van de ondergang, werd op één hoop geworpen met uitbuiters, plutocraten en koloniale onderdrukkers. Er was geen ander heil dan het beleid der twee regeringen en wie er niet in geloofde werd beheerst door welhaast misdadige instincten. Die wilde alleen maar uitzuigen en overheersen. En wanneer een enkele figuur der oppositie te hoog stond om voor die verwijten bereikbaar te zijn, welnu, dan haalde men de schouders op en sprak van „overleefd verleden”.

Men kan zeggen: nu is het toch anders. Men kan vragen: is het nuttig, aan dit alles thans te herinneren.

Welnu — het is anders. Men heeft gezien, dat het misliep. Men moest het wel zien, want van alles wat men zichzelf, de Nederlanders en de Indonesiërs had voorgespiegeld, kwam niets terecht. Men stond voor de mislukking, voor het faillissement, voor de chaos. Men moest wel

anders, omdat er voor de struisvogels geen zand genoeg meer was om de kop in te steken. Men moest wel anders — omdat de débâcle te nabij en te verschrikkelijk was om haar langer te verbergen.

Maar men moet hieraan herinneren. Men moet in harde woorden zeggen, door wiens schuld Indië en Nederland in deze toestand gekomen zijn.

Want wat de derde regering sinds Nederland's bevrijding, de regering-Drees thans moet beproeven en waaraan thans vier partijen mede-

werken, dat kan men als een laatste poging beschouwen om te repareren wat wellicht nog te herstellen valt.

Wat men thans probeert, waarvoor men een Noodwet aannam en waarvoor men de Minister van Buitenlandse Zaken naar Indië liet gaan — als gold het onderhandelingen met een vreemde mogendheid! — dat is een welhaast wanhopige poging om althans het ergste te voorkomen. Dat is niet langer een zelfstandig, welberaden Nederlands beleid. Dat is verweer tegen bederf, verzet tegen verwording. Dat is een poging, om er althans nog iets van terecht te brengen.

Zal dat lukken? Zullen de goedegezinde leidende Indonesiërs ons nog vertrouwen? Zullen zij de weg volgen van de vele miljoenen eenvoudige Indonesiërs, die zich door hun instinct laten leiden en die verheugd zijn, als Nederlandse soldaten hen tegen terreur en onrecht komen beschermen? Zullen de Indonesiërs, met wie wij hun Federatie bouwden, nog geloven dat zij niet worden overgeleverd aan de Republiek? Zullen

zij zo sterk zijn — sterker dan wij lange tijd geweest zijn — om ondanks alle gevaren hun eigen weg te kiezen en niet bij voorbaat te buigen voor Djocja's machten? Zullen Nederlanders het toverwoord vinden, dat de redelijke elementen in de Republiek zelf tot ons brengt?

Dat weten wij niet. Wij kunnen het slechts hopen.

De taak, die thans verricht moet worden, is de ondankbaarste die men zich kan voorstellen. Wat door slecht beleid onherroepelijk geworden is zullen wij moeten aanvaarden. Wat door illusionisme en verblindings is stukgestlagen, zullen wij niet kunnen herstellen. Wat voor goed bedorven en verloren is zullen wij moeten afschrijven. Wij zullen alleen kunnen proberen, een beroep te doen op alles wat van goeden wille is, op alle constructieve elementen, op alle inzicht en redelijkheid en goede trouw.

Maar er zijn vele boze machten ontketend. In en buiten Indië. En het is mogelijk, dat veler inkeer te laat gekomen is. Te laat...

En voor dat tragische geval was het noodzakelijk reeds thans, nu de débâcle wellicht nog afwendbaar is, de schuld vast te stellen. Dat is waarlijk niet allereerst een zaak van politieke urgentie. Dat is een zaak van historische rechtvaardigheid.

d. K.

EEN NIEUWE MINISTER, EEN NIEUW GELUID?

Enige kanttekeningen bij de benoeming van mr. D. G. W. Spitzzen, de nieuwe bewindsvan van Verkeer en Waterstaat

De benoeming van mr. D. G. W. Spitzzen, de vroegere secretaris-generaal van Verkeer en Waterstaat, tot minister aan genoemd departement is tenslotte ook voor vele ingevonden, als een verrassing geleverd. Reeds eerder wezen wij op deze plaats op de noodzakelijkheid, dat het hoog tijd werd, dat er in deze vacature werd voorzien, vooral omdat er aan Verkeer en Waterstaat zo vele belangrijke problemen van principiële en praktische aard spelen, die dringend om een spoedige oplossing vragen. Door de benoeming van mr. Spitzzen is men eindelijk uit de impasse geraakt, al moet het worden betreurd, dat deze benoeming pas is afgekomen, nadat het nieuwe kabinet reeds ongeveer drie maanden aan het bewind was.

Het kabinet eindelijk compleet

De moeilijkheden die aan een definitieve bezetting van dit departement vooraf gingen, moeten worden gezocht in het feit, dat men niet onmiddellijk iemand kon vinden, die voor alle takken van vervoer acceptabel was.

Immers, hij die als representant van een bepaalde sector uit het vervoerswezen zou kunnen worden aangemerkt, zou bij het aanvaarden van het ministerschap reeds onmiddellijk op een zekere tegenstand stuiten, hetgeen bij een departement als dat van Verkeer en Waterstaat, met zijn hoogst gevoelige en talrijke gecompliceerde problemen, allerminst gewenst zou zijn geweest.

In de heer Spitzzen heeft men tenslotte een man gevonden, die boven de partijen staat en, hetgeen ook zeer belangrijk is, over een veeljarige ervaring beschikt uit hoofde van zijn vroegere functie van secretaris-generaal. Deze factoren maken hem o.i. tot een zeer acceptabele figuur, temeer omdat alle vervoerssectoren deze nieuwe, boven de partijen staande bewindsvan, met vertrouwen tegemoet kunnen zullen treden.

Vertrouwen een eerste voorwaarde.

Het is juist dit vertrouwen, waaraan men in de vervoerswereld zo dringend behoefte heeft, temeer omdat door de socialistische orderingspolitiek van oud-minister Vos, in zeer brede kringen terecht een grote onrust was gewekt. Wij denken hier in het bijzonder aan de wetsontwerpen voor het goederenvervoer over de weg (W.A.G.) en

het personenvervoer over de weg (Herziening W.A.P.).

Nu aan de onzekerheid wat betreft het definitief overnemen van de portefeuille tenslotte een einde is gekomen en men gelukkigerwijze eveneens heeft besloten het departement van Verkeer en Waterstaat als zodanig te laten bestaan, rijst echter de belangrijke vraag welke vervoerspolitiek de nieuwe minister zal gaan voeren.

Zal minister Spitzzen de wetsontwerpen van zijn voorganger naast zich neerleggen of wijzigen? Zal een eventuele wijziging van ingrijpende aard zijn?

Ziedaar enige belangrijke vragen, die men zich stelt, zowel in de kringen van het personen- en wegvervoer als in de binnenscheepvaart.

Beschouwt men de problemen, die behalve de reeds genoemde wetsontwerpen nog tot een oplossing moeten worden gebracht, waaronder wij noemen de moeilijkheden in de Rijnvaart en in het internationale wegvervoer, dan moet men tot de conclusie komen, dat de nieuwe minister inderdaad een zeer zware taak op zijn schouders heeft genomen.

Immers, het gaat niet alleen om de ingewikkeldheid van de materie zelve die hij tot een oplossing moet brengen, het gaat tevens om de veelzijdigheid van de vraagstukken, waarbij het uiterst moeilijk wordt, te bepalen in welke rangorde al deze vraagstukken zullen moeten worden afgehandeld.

En de toekomst?

Het is thans dan ook onmogelijk te dien aanzien enige verwachtingen uit te spreken.

Waarschijnlijk is evenwel, dat de nieuwe minister de voetsporen van

MINISTER SPITZEN
...een verrassing...

zijn voorganger inzake een te sterk doorgevoerde orderingspolitiek niet zal drukken, hetgeen een belangrijke geruststelling kan worden genoemd. Een geruststelling niet voor de vervoerders alleen, maar ook — gelijk wij reeds eerder schreven — voor andere sectoren in ons economisch leven.

Immers, ware men in principieel opzicht bij het departement van Verkeer en Waterstaat de weg ingeslagen die voert naar nationalisatie of monopolievorming door de overheid gelijk oud-minister Vos dit zich voorstelde te doen, dan zou ook in de meer genoemde overige sectoren het hek waarschijnlijk van de dam zijn geweest.

Wij menen met zekerheid te mogen verwachten, dat men dergelijke experimenten van minister Spitzzen niet behoeft te vrezen, zodat ook uit dien hoofde zijn benoeming gegronde verwachtingen wekt voor een minder revolutionair beleid.

Wij willen echter de dag niet prijzen voordat het avond is. Vandaar dat wij met grote belangstelling afwachten welke politiek mr. Spitzzen denkt te voeren.

Hij heeft echter de mogelijkheid met een schone lei te beginnen en als iemand die inderdaad boven de partijen staat de tegenstellingen zo veel mogelijk op te vangen.

Moge het spoedig duidelijk worden, dat deze nieuwe minister voldoende oog heeft voor hetgeen een goed ontwikkeld particulier initiatief, ook in de vervoerswereld, waard is!

G. STEMPER.

VERWAARLOOST DE KAPITALISTISCHE WERELD DE ARME BEGAAFDE?

Onze deskundige medewerker op onderwijsgebied heeft in 1945, 1946 en 1947 achtereenvolgens in „Slaet op den trommele” (het weekblad van de Bond van Jong-Liberalen) en „Vrij” (weekblad van de Partij v. d. Vrijheid) het vraagstuk der onbemiddelde begaafden en dat der begaafden in het algemeen aan de orde gesteld. Uit de vele brieven, mededelingen, toen van de zijde der lezers en lezeressen ontvangen, bleek wel zeer sterk, dat bij de politiek vrijzinnigen in ons land levendige belangstelling bestaat voor dit, aan het beginsel der sociale rechtvaardigheid zo nauw verwante probleem.

De Redactie van „Vrijheid en Democratie” meent, nu in de Troonrede het vraagstuk aan de orde gesteld werd en het dreigende tekort aan geschoolde arbeiders enerzijds en het overcomplete aan administratief personeel anderzijds de aandacht gaat vergen, dat een behandeling van dit probleem actueel en urgent is. Daarenboven meent zij, dat de heroriëntering der politiek-vrijzinnigen, welke leidde tot een belangrijke versterking dezer groep in het parlement en een toenemende uitbreiding van de lezerskring van het weekblad, behandeling en bestudering van het vraagstuk opnieuw gewenst maakt.

De troonrede moge dan in onderwijskringen enige teleurstelling gewekt hebben (het ontbreken van plannen ten aanzien van het Voorbereidend onderwijs, idem van de opvattingen der regering ten aanzien van de algehele herorganisatie van het Nederlandse onderwijs, geeft aanleiding tot deze teleurstelling), er bestaat anderzijds reden tot dankbaarheid. Immers, klaar en duidelijk wordt aangekondigd, dat de regering streeft naar vroegtijdige onderkenning van uitzonderlijke aanleg en gelegenheid om die begaafdheid tot ontplooiing te brengen.

Wie de programma's der diverse politieke partijen in ons land kent, weet, dat elke partij aan het vraagstuk der begaafden aandacht geschonken heeft. Misschien is het nog beter het aldus te formuleren: bij elke politieke groepering heerst de overtuiging, dat uitzonderlijke aanleg en begaafdheid in de Nederlandse samenleving gelegenheid moet hebben tot ontplooiing en wel in het belang van het individu zelf als dat van de gemeenschap. Hierbij zit uiteraard de gedachte voor, dat geen kind met uitzonderlijke aanleg en begaafdheid tengevolge van financiële onmacht zijner ouders de kans ontbreken mag tot verdere ontplooiing van die begaafdheid. Dit bewijst meer dan alle verklaringen in verkiezingsperiodes kwistig afgelegd, dat het besef van sociale rechtvaardigheid voor allen in de natie leeft. Betreurd moet alleen worden, dat men wel eens van dit probleem een politiek stokpaardje maakt, hetwelk bij voorkeur voorgerezen wordt in de verkiezingstijd en tijdens de behandeling der onderwijsbegroting.

Er zij hier met alle klem op gewezen, dat geen politiek (partij)belang, maar uitsluitend het willen voldoen aan de noodzaak van sociale gerechtigheid voor allen, de drijfveer mag zijn tot het zoeken van de beste oplossing voor dit probleem.

In de tweede plaats zij nadrukkelijk gewezen op het feit, dat het vraagstuk uitzonderlijk moeilijk is en alleen tot oplossing kan komen, wanneer in de grootst mogelijke eendracht de talrijke problemen bestudeerd worden.

In sommige kringen heerst de mening (en zij wordt helaas telkens weer verstrekt door hen, die uit dit vraagstuk maar al te gaarne politieke munt willen slaan), dat de z.g. kapitalistische wereld geen belangstelling heeft voor het onbemiddelde begaafde kind en dat alleen, dank zij de onvermoeide ijver van de niet-kapitalisten, er nog iets voor deze kinderen gedaan wordt. Met graagte grijpt men dan terug op ellendige toestanden in de negentiende eeuw. Deze wijze van voorstelling is op zijn zachtst onbillijk. In de eerste plaats is het al niet juist misstanden uit het verleden te blijven verwijten aan latere volksgroepen; in de tweede plaats kan al heel gemakkelijk aangetoond worden, dat juist de groepen, die men van nalatigheid en overschilligheid

beticht in de laatste vijftig jaren wel en zelfs grote belangstelling getoond hebben voor begaafdheid en aanleg bij arbeiderskinderen. In de derde plaats kan telkens weer vastgesteld worden, dat in de verwijten en de toelichtingen en niet het minst de tijd, waarop zij gemaakt worden, overduidelijk onkunde spreekt of alleen maar het verlangen naar voren treedt om in het geveel te komen van de massa, die meestentijds gevoeliger is voor sentimentele en demagogische beweringen, dan voor een analyse van het probleem en de daarmee samenhangende vraagstukken.

Wie zegt: „Eenmaal arbeider, eeuwig arbeider”, krijgt een deel der eenvoudigen van geest op zijn hand, maar hij heeft daarmee niets bijgedragen tot de oplossing van het probleem zelf.

Men zal mij toevoegen, dat het statistisch materiaal, in de laatste tijd gepubliceerd, (ik denk hier aan het werk van Dr. Van Heek en Dr. v. d. Heyden) duidelijke taal spreekt. Inderdaad, ik wil onmiddellijk toegeven, dat er verscheidene arbeiders met uitstekende aanleg en goede begaafdheid niet geplaatst zijn op die plaatsen, welke hun geëigend zouden zijn, hun levensgeluk zouden schenken en de samenleving in velerlei opzicht ten goede zou komen. Ook naar mijn vaste overtuiging bestaan deze gevallen en zelfs in een mate, die nadere bezinning niet alleen wenselijk, maar zelfs dringend noodzakelijk maakt.

Doch op grond van veeljarige ervaring bij het onderwijs aan kinderen uit het arbeidersmilieu en dat der kleine middenstand, moet ik hier verklaren, dat elk geval nauwkeurige studie vergt. Immers het komt herhaaldelijk voor, dat een uitzonderlijk begaafde arbeidersjongen niet de minste belangstelling heeft voor een intellectueel beroep en dat ook zijn ouders geen prijs stellen op gelegenheid voor hun kind tot onderwijs in die richting. En als deze lust, dat verlangen niet gevonden wordt bij het kind of zijn ouders, wil men dan toch het kind en zijn natuurlijke opvoeders een bepaalde richting instuwen?

Met andere woorden: de gepubliceerde getallen krijgen eerst dan betekenis als wij tegelijkertijd weten, dat inderdaad de betrokken arbeiders reeds als leerlingen der lagere school een meer dan gewone begaafdheid op intellectueel terrein bezaten, toen gaarne in die richting hadden verder gewild, maar door financiële onmacht der ouders er niet toe in staat waren.

Ik kan me zeer goed indenken — en uit mijn eigen praktijk ken ik een aantal gevallen — dat een arbeidersjongen na een paar jaren in een fabriek te hebben gewerkt, zich bewust wordt geschikt te zijn voor verdere studie. Wanneer dan de middelen daartoe ontbreken — en dat komt nog al eens voor — krijgt

men dikwijls deze redenering: „Wat een samenleving! Ik kon goed leren, maar kreeg de kans niet. Nu is het te laat.”

Is deze redenering zuiver? Is het niet vaak zo, dat aldus geredeneerd diende te worden: „Ik kon goed leren op de lagere school, maar ik wilde liever van school af. Ik zag mijn eigen belang niet; had geen zin in studie en verlangde ernaar geld te gaan verdienen, aan sport te doen, enz. enz. Toen ik wat ouder werd, zag ik in, dat ik wel geschikt geweest zou zijn voor een H.B.S., maar ja, ik trouwde jong. Mijn gezin vergde dat ik weinig uitgaf en zo zit ik nu nog steeds in de fabriek”. Ik verzeker u, dat ik hier niets fingeer, maar precies weergeef, wat flinke, begaafde arbeiders me verteld hebben.

Ik wil allerminst ontkennen, dat er gevallen zijn, waar het anders is. Er zijn, ik herhaal het, flinke arbeidersjongens, die door financiële onmacht der ouders aan het werk moeten, alhoewel zij uitstekend geschikt zijn voor verdere studie en daarin ook wel zin hebben. En voor deze jongens moeten wij wat doen. Dat staat vast. Maar niemand moge aan de hand van getallen maar zo tot de conclusie overgaan: „In onze samenleving gaat nog heel veel geestelijk arbeidsvermogen verloren tengevolge van onvoldoende zorg voor het begaafde onbemiddelde kind.”

Er is nog iets waarop ik wil wijzen.

De regering streeft naar vroegtijdige onderkenning van uitzonderlijke aanleg, staat er in de troonrede. De vraag doet zich voor, hoe men dat in de praktijk denkt te verwezenlijken. Wat wordt verstaan onder vroegtijdige onderkenning? Is men van oordeel, dat reeds in de lagere school vastgesteld kan worden

„De regering streeft er naar, dat uitzonderlijke aanleg in onze maatschappij vroegtijdig wordt onderkend en dat er meer gelegenheid wordt geboden om die begaafdheid tot ontplooiing te brengen.” (Troonrede 1948)

welke kinderen uitzonderlijk begaafd zijn? En welke maatstaven denkt men hier aan te leggen? Intellectuele begaafdheid? Aesthetische begaafdheid? Aanleg voor handarbeid, welke van belang is voor bijv. de vervaardiging van precisie-apparaten? Ik noem maar enkele aspecten van aanleg en begaafdheid. Er bestaat naar ik meen tot op zekere hoogte de mogelijkheid om uitzonderlijke aanleg vast te stellen op de leeftijd van laat ons zeggen 12—14 jaar. Doch men houde rekening met het feit, dat niet elk kind met een uitzonderlijke begaafdheid de energie opleveren kan (of wil) om die begaafdheid verder te ontplooiën en dat er van de zijde van de school en de ouders vaak ontzettend veel gedaan moet worden om een begaafde jongen te stimuleren zijn gaven te gebruiken. In dat verband zouden de schoolhoofden en leraren van diverse schoolsoorten staaltjes kunnen vertellen! Aanleg alleen betekent nog maar weinig, en ongeveer niets, als er geen karaktereigenschappen aanwezig zijn om die begaafdheid tot ontplooiing te brengen. Ik heb — en ik ben overtuigd, dat velen in het onderwijs de zelfde ervaring bezitten — jongens gehad, waarvan ik zonder tests durfde zeg-

gen, dat zij, in vergelijking met andere leerlingen in het betreffende studiejaar, uitzonderlijk begaafd waren. En toch kwamen deze jonge niet op de plaats, waarop zij krachten hun aanleg hadden kunnen laten menen. Het ontbrak hun aan het doorzettingsvermogen, dat ook de begaafde hebben moet om de moeilijke heden op het levenspad te overwinnen. En ik heb jongens gekend, die met een heel gewone aanleg, maar een sterke wil tot doorzetten, verder kwamen, dan verwacht was.

Het is inderdaad mogelijk, dat deze karaktereigenschappen reeds in de schooljaren onderker kunnen worden en wanneer er da tegelijkertijd een uitzonderlijke aanleg aanwezig is, dan is aan al voorwaarden voldaan om dergelijk jongelui, wanneer financiële onmacht der ouders verdere studiemogelijkheden afsluit, van overheidswege z ver mogelijk tegemoet te komen.

Ten besluite van dit eerste artikel nog dit: Veel verbittering over ve meend sociaal onrecht moet teru gevoerd worden tot een niet juist beoordeling van de verschijnselen e omstandigheden. Men zal nog moe ten bewijzen — ik kom daar in ee volgend artikel op terug — in hoe verre er inderdaad in de huidige Nederlandse samenleving sprake is va niet voldoende zorg voor het onb middelde begaafde kind. Niet be wezen behoeft te worden, dat e jaarlijks duizenden kinderen een ver keerde studierichting kiezen en kun nen kiezen omdat de omstandighe den zulks veroorloven. In de stede bijv. lage schoolgelden, tegemoet koming in studiekosten (boeken beurs), geen uitgaven aan tram bus of trein (zoals de plattelands bevolking meestal wel heeft), huis werkcurssussen (waardoor slappi jongelui „er door gesleept worden”) enz.

Dit alles bijeen leidt ertoe, da in de grote steden heel wa ouders het „maar eens proberen” met hun jongens er „wat geef weer aanleiding tot de meermalen gehoorde redenering: „Er wordt een massa geld uitgegeven ten behoeve van jongelui, die met onvoldoende aanleg en begaafdheid M.O. en V.H.O. volgen, terwijl begaafde kinderen uit onbemiddelde gezinnen geen kans krijgen”. Het eerste is ontegenzeggelijk waar, het tweede maar zeer betrekkelijk. Doch de redenerie wordt doo de eenvoudigen van geest gri aanvaard....

Van Mourik

EEN TAAK

(Ingezonden)

Gedurende de feestdagen ben ik verscheidene malen in de gelegenheid geweest om te beoordelen in welke mate onze hedendaagse jeugd de nationale liederen kent. Resultaat was: bedroevend slecht. Het repertoire, dat op twee fakkeloptochten, die ik meemaakte, werd gezongen, beperkte zich tot ongeveer vijf liederen, die dan nog niet eens door allen ook werden meegezongen, terwijl men ook nooit aan een tweede couplet toekwam. Daarna ging men al gauw over tot: „Overal, overal...” en „Laten we vrolijk wezen...” e.d. Nu kan ik deze laatste liederen op zijn tijd ook wel waarderen, maar daarnaast behoort dan toch altijd een „nationaal programma” te staan.

Volgens mij ligt hier vooral een taak voor de onderwijzers en onderwijzeressen (en natuurlijk ook voor de ouders).

Misschien zou ook van regeringswege eens de aandacht aan dit euvel kunnen worden gewijd en de onderwijskrachten hierop gewezen kunnen worden.

H. D.

Geheel accoord! — Red.

AT DOEN ZE MET HUN ZAKGELD?

Er wordt heel veel geschreven en gesproken over de problemen der hedendaags jeugd, de verwording en oppervlakkigheid der jongeren, het toenemend drankmisbruik bij de jeugd, enz., enz. Helaas krijgt men niet altijd de indruk, dat zij, die over deze vraagstukken spreken of schrijven, de moeite genomen hebben door uitgebreider onderzoek dit probleem te benaderen. Maar al te dikwijls berusten oordeelvellingen en critiek op een te beperkt aantal gevallen. Het verheugt de redactie hier een aantal resultaten te kunnen publiceren van uitgebreider enquêtes. Ofschoon uiteraard een onderzoek bij 700—1000 jongeren nog maar beperkt mag heten, kan toch wel gezegd worden, dat hier tenminste een poging ondernomen is om tot enigszins behoorlijke fundatie van oordeel en critiek te geraken. Achtereenvolgens zullen de resultaten besproken worden van het onderzoek naar het zakgeld, de lectuur, de belangstelling voor de natuur, het bioscoopbezoek, de culturele belangstelling, enz.

Red.

...zes gulden....

jaar!) minstens 3 x per week de bioscoop bezocht. Dit zijn uiteraard excessen. We zouden onverstandig doen met hier te generaliseren. Intussen moet wel vastgesteld worden, dat de huidige jeugd doorgaans ruimer in het zakgeld zit, dan die van 25 jaar geleden, toen men nog sprak over centen per week!

Nu we toch spreken van excessen, is het volgende mogelijk waard te worden vermeld. Een jaar geleden spraken we een onderwijzer van een volksschool in een tamelijk arme volksbuurt van een onzer grote steden. Op een middag liet hij een jongen uit het zevende leerjaar voor de klas komen, omdat de knaap voortdurend met zijn hand in de binnenzak van zijn jasje zat. En wat bleek? Deze jongen bewaarde daar een soort portefeuille met een inhoud van maar liefst zeven honderd gulden. Natuurlijk werd hier terstond een onderzoek ingesteld. Het aanvankelijke vermoeden, dat deze knaap niet op eerlijke wijze aan zo'n bedrag gekomen was, werd evenwel niet bewaarheid. De jongen had inderdaad dit geld eerlijk verdiend en wel met de verkoop van een zeer veel gelezen sportblad. De knaap verdiende met deze verkoop regelmatig 40 gulden en meer per week! Hij had het geld evenwel niet aan zijn ouders afgestaan en kwam zo tot de wel belangrijke som van 700 gulden! Een verder onderzoek bracht aan het licht, dat in de zelfde klas nog meer jongens zaten met tamelijk hoge bedragen geld. (40—100 gulden vond men bij sommige leerlingen). Tevens kwam vast te staan, dat niet alle knapen dit langs eerlijke weg verkregen hadden. Het was in de dagen, toen de zwarthandel in Engelse en Amerikaanse sigaretten, kwatta en dergelijke, bloeide!

Maar dit zijn excessen; mogelijk komen ze meer voor, dan we weten, doch we kunnen moeilijk aan de hand van enkele bekende gevallen gaan spreken over treurige toestanden op dit terrein.

Een ander geval werd ons onlangs medegedeeld.

Een meisje, leerlinge van een Ulo-school, beschikte over een zakgeld van om en nabij 8 gld. per week. Men kwam er achter, dat de moeder wekelijks uit werken ging om het kind te laten leren en van zakgeld te voorzien. En wat deed het meisje met dit geld? Zij besteedde het nagenoeg geheel aan bioscoopbezoek. Het kind ging slecht gekleed en de klasgenoten drongen er bij haar op aan wat zakgeld te besparen voor kleding. Tenslotte besloten een paar flinke meisjes haar bij dit sparen te helpen door een gedeelte van het geld in bewaring te nemen. Maar nu de „achtergrond” van dit geval. In een vertrouwelijke bui vertelde het betrokken meisje, dat zij in het geheel niets om de bioscoop gaf, maar... „als er thuis nooit een gezellige sfeer is, wat doe je dan? Dan ga je op straat of naar een bioscoop” Op straat wilde het kind niet slenteren, dus ging het naar de bioscoop.

Wie treft hier schuld? Dat dit meisje zelf de bioscoopkaartjes koopt en zich niet laat vrijhouden door de jongelui, die in een grote stad er niet tegen opzien het jonge meisje met ijsjes, biosjes, etc. te verleiden, kan mogelijk als een lichtpuntje aangemerkt worden.

In de volgende bijdrage zullen we een en ander mededelen over het bioscoopbezoek door de jeugd.

v. M.

(Overneming van de gegevens alleen na toestemming van de redactie).

Zakgeld. Gemiddelden per week in centen.

Leeftijd	9		10		11		12		13		14		15		16		17-21	
	j	m	j	m	j	m	j	m	j	m	j	m	j	m	j	m	j	m
Bedrag. L. S.	30	25	25	20	35	40	50	40	50	50	—	—	—	—	—	—	—	—
U. L. O.	—	—	—	—	—	—	—	—	70	55	70	50	100	90	230	120	150	175
Amb school	—	—	—	—	—	—	—	—	75	—	85	—	95	—	125	—	210	—

Van één tot...

Hoe staat het met het zakgeld, dat onze tegenwoordige jongens en meisjes krijgen of hebben?

Het antwoord op deze vraag vindt men ten dele in de resultaten van een onderzoek, dat ingesteld werd bij meer dan 1000 jongens en meisjes van onze grote steden. We merken evenwel op, dat het hier een uitsluitend onderzoek betreft en de resultaten mogelijk afwijken van de stand in verschillende delen des lands. Bovendien is het wel gewenst de aandacht op te vestigen, dat het betrokken onderzoek geschiedde bij leerlingen van een lagere school uit een behoorlijk milieu, idem, van een Ulo-school en idem van een Ambachtsschool in een volksbuurt van een grote stad.

Van 25 jaar geleden ontspan er een discussie tussen de hoofden en de lezers(essen) van een tijdschrift voor opvoedkunde de vraag, of 5—10 cent zakgeld voldoende was voor kinderen van 9 jaar en gewenst of ongewenst was. In de blad deelden diverse ouders kinderen, die de Middelbare bezochten, mede, dat zij een bedrag van 10—50 cent per week, afhankelijk van de dienstverstande, dat in de klasse volstaan werd met 10 cent het volgend leerjaar met 20

cent, en zo oplopende tot 50 cent per week — behoorlijk vonden. Dit is al weer 25 jaren geleden. De toestanden zijn intussen wel wat veranderd, zoals uit onderstaande grafiek duidelijk blijkt!

Een onderzoek naar het wekelijks zakgeld van ongeveer 600 leerlingen ener Ambachtsschool in een grote stad bracht aan het licht, dat het dubbeltje zakgeld per week nauwelijks meer voorkomt. We laten de resultaten van dit onderzoek hierthans volgen:

Zakgeld per week bij leerlingen ener Ambachtsschool (in %-getallen)

Leeftijd	13 jr	14 jr	15 jr	16 jr	17 jr en ouder	Gemiddelde
vermeld	3%	20%	10%	28%	17%	—
0 ct.	2	—	1.5	—	—	0.7
5	16	12	8.5	6.5	3	9.2
10	18	31	26	12	7.5	18.9
15	14	10	10	4	7.5	9.1
20	40	30	32	29	15	29.2
25	10	15	17	25	12	17.9
30	—	2	4	15	12	6.6
35	—	—	0.7	3	20	4.7
40	—	—	0.7	3.5	8	2.4
45	—	—	—	—	1.5	0.3
50	—	—	—	—	6	1.2
55	—	—	—	—	3	0.6
60	—	—	0.6	2	3	1.1
65	—	—	—	—	—	—
70	—	—	—	—	1.5	0.3
0 gld.	—	—	1x	1x	—	—

De volgende grafiek geeft een overzicht van het gemiddelde zakgeld der leerlingen van een lagere, een uitgebreidlagere en een ambachtsschool. Ook hier ziet men, dat het dubbeltje verdwenen is! De gemiddelde bedragen variëren van 20 cent—230 cent per week.

De jongens krijgen in overwegend de meeste gevallen iets meer zakgeld dan de meisjes.

(Zie onderstaande tabel)

Zoals reeds opgemerkt, bij navraag bleek in vele gevallen, dat het zakgeld voornamelijk besteed werd aan snoeperij, het kopen van boekjes met beeldverhalen, en aan bioscoopbezoek. Zo kon nagegaan worden, dat een jongen met een zakgeld van 6 gld. per week (dat is 300 gld. per

DE MOT ZIT ER IN!

Van een werkster, - een paar zijden kousen - en de internationale gezindheid

Er hingen zes paar kousen op het wasrek.
„Gunst — watte kouse! U zit er nog goed in,” constateerde de werkster.
„Ja”... zei ik afwezig „...o... ja...”
Later schoot mij dat weer te binnen en ik moest denken aan het spreekwoord dat mijn grootvader altijd placht aan te halen: „il faut se faire pardonner ses richesses.”
„Juffrouw”, zei ik, „hier hebt U een paar kousen van me.”
„O, daar zit zeker de mot in —!” constateerde de juffrouw opgewekt en zij voegde er aan toe: „misschien kan ik ze nog welleris in me werk drage...”
Dat trof me onaangenaam.
„Ik heb ze verleden week nog gedragen en als U ze niet wilt hebben dan draag ik ze zelf,” riposteerde ik.
Hierop gaf de juffrouw „geen asem”. Ze stopte de kousen in haar schortenzak en ging zwijgend verder met haar werk.
Later ben ik er toen nog eens op teruggekomen.
„Herinnert U zich dat? Dat was eigenlijk erg onaardig van U. Waarom zei U dat eigenlijk?” vroeg ik.
„Heppik vast niet gezegd” — verdedigde de juffrouw zich.
Dat was: adding injury to insult —!
„Juffrouw”, zei ik, „laten we erbij gaan zitten en laten we dat eens uit praten: het is heel lelijk om iemand iets cadeau te doen dat kapot of gehavend is. Deze kousen waren helemaal heel, op een paar kleine stopjes na, maar zonder er zelfs naar te kijken veronderstelt U maar dadelijk, dat ik U iets geef dat van de mot is aangevrenen. Het was mijn bedoeling om U een vriendelijkheid te bewijzen en Uw kwaadendekendheid maakt bij voorbaat van die goede bedoeling iets lelijks.”
„Waarom begint U met mij te verdenken van boos opzet nog voor U daar reden toe heeft?”
„Ikke bin zeker een beetje vinnig geweest” — zegt de juffrouw vol berouw.

Tot zover de werkster en de zijden kousen.
Wij praatten nog een hele tijd samen en ik trachtte haar ervan te overtuigen dat op ieder mens de plicht rust het goede in de naaste te veronderstellen zolang het tegendeel niet is bewezen.
„De meeste mense kekke nie vertrouwe...” is het somber commentaar van de juffrouw.
„Zolang iemand nog nooit iets lelijks heeft gedaan, behoeft je hem er ook niet van te verdenken” — weerleg ik. „En als je aanneemt, dat iedereen het op je gemunt heeft en dat alle mensen erop uit zijn om je dwars te zetten, te plagen en te bedriegen — mens dan heb je geen leven —! Als je bij alles wat van buitenaf, wat van anderen komt,

door
Amy Groskamp-ten Have

een lelijke bijgedachte veronderstelt, dan bestaat er eindelijk niets goeds, niets prettigs en niets vreugdevols meer voor je.”
Ik sprak nog een hele tijd en terwijl ik sprak, zag ik het opeens:
Dit was niet het kleine probleem van deze volkswrouw met haar smalende achterdocht van als-zewat-weggeeft-zal-d'r-vast-wel-wat-an-mankeken.
Dit is het probleem van het gezinsleven, van de vriendschap, van het zakenleven en de diplomatie, dit is het kwaad dat in de familie-verhoudingen woekert, dit is de kanker die vreet aan de arbeidersgemeenschappen van de grote bedrijven en die de sport tot een aansluiting kan maken.
En het is nog meer.
Drieuwerf helaas —! het is nog veel meer.
Het is het probleem van de hele maatschappij: de desintegreernde werking van de sluipende nimmer slapende achterdocht, de kwaadendekendheid die bij anderen doelstellingen, meningen en drijfveren veronderstelt, die noch aannemelijk noch gerechtvaardigd zijn en waarvan de veronderstelling zonder meer reeds een sfeer van kwaadaardigheid en wantrouwen oproept, een sfeer waarin het steeds moeilijker wordt elkander te verdragen. Arme maatschappij... DE MOT ZIT ER IN —!

Gij die dit leest, zegt niet: „ik ben zo niet hoor —!”
Na de oorlog zijn wij allemaal min of meer „zo”.
Het op-z'n-hoede-zijn, het onmiddellijk rekening ermee houden, dat

er wel eens „wat achter zou kunnen steken” — dat zit ons in het bloed. Wij kunnen ons bijna niet meer spontaan verheugen over een onverwachte gunst, over een meevaller of over een helpende hand, die ongevraagd werd toegestoken. Wij zoeken er iets achter — iets lelijks.
Als ik zeg wij, dan bedoel ik daarmee het merendeel onzer, want er zijn gelukkig nog mensen die onbevvangen en blij vanzelfsprekend een beroep doen op het goede in de mens, zich bewust dat het gelijke het gelijke aantrekt en dat alle giftigheid, alle wantrouwen en alle kwaadendekendheid onmiddellijk zullen worden beantwoord met afweer, achterdocht en kwaadsprekerij, want het is nu eenmaal zo, dat een los geuit vermoeden maar twee naver-tellers nodig heeft om tot een boze zekerheid uit te groeien.
Een samenleving waaruit het onderling vertrouwen is weggevaagd, is als een verzameling van kleine vijandige kampen, elk tot de tanden gewapend en verbeten spiedend naar de verwachte uitval der anderen.
Wij kunnen niet meer geloven in de onbaatzuchtigheid van anderen.
Als tante Bets op bezoek komt en zij brengt een doos taartjes mee, dan zeggen wij, als zij in de gang haar hoed gaat afzetten: „waarom zou zij dat doen? Doet ze anders nooit —! Ze is zeker van plan om voor een of ander liefdadig doel te bedelen, maar-we-geven-niks-hoor!”
Als bij een zakelijke bespreking een der beide partijen op een gegeven moment een vierde van zijn aanspraken laat vallen, dan is de ander helemaal niet blij, maar denkt met een diepe frons in zijn voorhoofd: nou oppassen —!
* * *
Als men ons in een winkel vijf van de zes gekochte voorwerpen inpakt, dan geloven we niet aan een vergissing. Dat is expres — zeggen wij, om het achterover te drukken.
Als men ons iets vleiends zegt, reageren wij prompt met: wat-moetje-van-me-hebben? Als een winkelier een artikel prijst, dan zeggen wij: „hij kan het zeker niet kwijt!”
En als anderen aan onze goede bedoelingen twifelen, dan worden we razend —!
Het vertrouwen is het cement van de structuur van de maatschappij; zonder vertrouwen geen hecht bouw-werk.
Het probleem van de maatschap-pij — neen, ach neen — het is meer, oneindig meer —! Het is het probleem van de hele wereld, waarin de mensen, waarin de volkeren haat-dragend en wantrouwend tegenover elkaar staan. En precies als de kleine verbeterde volkswrouw, die aan

mijn tafel zat, zeggen zij: de mees-ten kan je niet vertrouwen...
Maar tussen vertrouwen en het blindelings, veelal uit onwetendheid, toedichten van bedoelingen en motieven die meestal niet aanwezig zijn, is nog een groot verschil, maar — dat verschil zien wij al niet eens meer —!
Wij leven in een tijd van opgezweepte hartstocht en leuzen, die met hun luide klinkklank lichtvaardig heenlopen over zulke „kleine” verschillen, maar uiteindelijk zullen het juist die verschillen zijn, die de weegschaal laten doorslaan.
* * *

Er was eens een moeder, die haar jongens een goede opvoeding gaf. „Ik maak mijn kinderen klaar voor de maatschappij” — zeide zij en zij wees hun onophoudelijk op alle menselijke ondeugden (van anderen) waartegen zij zich wapenen moesten en op alle aanvallen, die zij vermoedelijk te verduren zouden krijgen.
Het resultaat was een stelletje pessimistische querulanten, die in ieder mens een belager zagen. En daarom begonnen zij maar vast van te voren met iedereen ruzie te maken.
Hoevelen onder ons doen met de beste bedoelingen beziel niet precies zo? Dat is de afbraak van de maatschappij, die in het huisgezin begint. Zonder dat wij het willen... zonder dat wij ons daarvan bewust zijn... De zaak is de man die haar drijft.
De politiek is de man die haar voert.
De maatschappij zijn de individuen die haar samenstellen.
Zaak, politiek en maatschappij zijn onontastbare begrippen, welke hun gestalte krijgen door de mensen die erachter staan.

En die mensen te vormen, hen op te voeden tot harmonische, wel-willende enkelingen — dat is de grootse taak die ons moeders in handen is gegeven. Hoe is het mogelijk dat er vrouwen zijn, die deze macht niet willen zien, omdat zij zich blind staren op dingen die buiten hare competentie liggen —! De macht der vrouwen is met niets te vergelijken —! Laten wij dat nimmer vergeten en laten wij ons terdege bewust zijn van de grote verantwoordelijkheid, die deze macht medebrengt.

Geén Overheidssteun

Geachte Redactie,
Ter vermindering van enig misverstand zou ik gaarne zien dat U het volgende onder de aandacht van Uw lezers bracht.
In het artikel „De Middenstand heeft een verlanglijstje”, geplaatst in Uw blad van 22 October 1948, wordt vermeld, dat met voldoening mag worden geconstateerd, dat de Middenstand nu hetzelfde voorrecht geniet als het agrarisch bedrijf waar de Stichting voor de landbouw reeds eerder met een ton overheidssteun gelukkig werd gemaakt.
Het wil ons voorkomen dat hier een misverstand in het spel is. Immers tot heden werd door de Stichting voor de landbouw voor de uitvoering van werkzaamheden geen overheidssteun ontvangen. Wel heeft de Stichting voor de landbouw de beschikking gekregen over heffings-gelden welke door de Regering op landbouwproducten werd geheven, en daarna weer aan de Stichting voor de landbouw voor speciale werkzaamheden welke de Stichting in het algemeen belang verricht, mogen worden besteed. Deze heffingen mogen niet worden doorberekend in de prijzen der landbouwproducten. Het betreft hier dus zuiver boerengeld, hetwelk via de Regering en onder haar toezicht aan de Stichting ten goede komt. Hier is dus geen sprake van overheidssteun.
Ik meende goed te doen dit onder de aandacht van Uw lezers te brengen.
Voor Uw medewerking zeg ik U hartelijk dank.
Hoogachtend,
Ir. L. G. OLDENBANNING.

Thorbecke ter ere

De voorzitter van onze afdeling Amsterdam, mr. M. J. Bos, heeft Woensdag, bij de kranstegging bij Thorbecke's standbeeld, de volgende korte rede gehouden:
Namens het Bestuur van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie heet ik U allen van harte welkom bij deze plechtigheid.
In het bijzonder U Mijnheer de Burgemeester en Mijne Heren Wet-houders. Met deze kranstegging herdenken wij het feit dat het heden 100 jaar geleden is dat de Grond-wetsherziening van 1848 werd afgekondigd.
Deze grondwetsherziening bracht fundamentele wijzigingen in ons Staatsbestel, waarvan misschien wel de voornaamste was de strikte toe-passing van het beginsel van het constitutionele Koningschap op de grondslag van de parlementaire Democra-tie.
Het Koningschap, hierdoor verheven boven de politieke verschillen, is sindsdien de stabiliserende factor in ons politieke leven geworden, en het symbool van de eenheid der natie, gelijk bij de troonswisseling, nu twee maanden geleden, opnieuw overduidelijk bleek.
De trapsgewijze verkiezing van de Tweede Kamer werd in 1848 vervan-gen door een rechtstreekse; de leden der Eerste Kamer, tot dan toe voor het leven door de Koning benoemd, zouden voortaan door de Provinciale Staten verkozen worden, terwijl de grondrechten werden uitgebreid met het recht van vereniging en verga-dering en de vrijheid van onderwijs.
De geestelijke vader van deze grote Staatkundige hervorming was Mr. J. R. Thorbecke.
Wij eren hem als Nederlander van de allereerste rang, die de voorwaar-den schiep voor de algehele en wonderbaarlijke opbloei van ons staat-kundig en maatschappelijk leven na 1848.
Wij eren hem als mens omdat hij in zijn tijd een der eersten was, die blijk gaven van sociaal medeleven met de arbeidende bevolking.
Hij wenste de welstand der arbeiders te verhogen, teneinde, zoals hij zeide: „De grond te leggen tot alge-mene beschaving en zedelijke ont-wikkeling der maatschappij”.
Voor hem was dit het hoge doel. Zijn minder hooggestemde tijdgenoten wist hij te overtuigen door het argument, dat de arbeider bij een grotere kans om vooruit te komen in de wereld, ook zijn kracht en ijver zou verhogen.
Hij was een praktische idealist die zijn idealen en daden wist om te zetten.
Zijn scheppend vermogen grenst aan het ongelooflijke op het gebied van het publiek recht, doch niet minder op het gebied van handel en ver-keer.
Wij als Amsterdammers, hier staande in het hart van Amsterdam, eren in hem de man, aan wiens stu-wende kracht het initiatief te dan-ken is tot het maken van de kortste verbinding van Amsterdam met de Noordzee door het Noordzeekanaal.
Tenslotte: wij als Bestuur van de Volkspartij voor Vrijheid en Demo-cratie eren hem als liberaal om zijn politieke inzichten. Hem stond het ideaal voor ogen van een volksge-meenschap, gegrond op beginselen, misschien het treffendste omschre-ven in Thorbecke's eigen woorden:
„De meest vrije krachtsontwikke-ling van het volk in het politieke, in het zedelijke, op het gebied van gods-dienst en onderwijs, van de nijver-heid; de meest vrije krachtsontwik-keling van het volk in al die opzich-ten, verenigd met een krachtig, een-voudig, zuinig bestuur”.
Dit zijn nu na 100 jaar nog steeds onze denkbeelden. Wij kunnen de nagedachtenis van Thorbecke het beste eren, door te streven deze na te komen.

De kindertjes zijn alweer naar school!

EN OOM BEANTWOORDT TWEE NEVEN

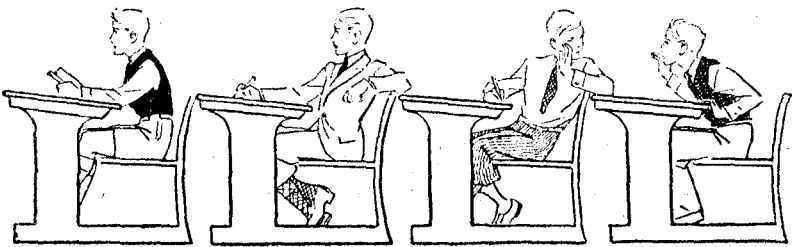
Wij ontvingen twee reacties op de eerste der beide ontboezemingen van Oom Gerrit. Het nijpende plaatsgebrek dwingt ons — jammer genoeg — tot bekorting ook in het wederwoord van onze medewerker

Twee reacties uit onderwijskringen. Eén acht het artikeltje „er helemaal naast” en vreest „dat het onderwijzers en leraren, ook al zijn zij onze beginselen toegedaan, tegen ons in het harnas jaagt”. Die vrees deelt oom Gerrit niet. En wordt daarin gesteund door het tweede ingezonden artikel.

De eerste opponent gaat uit van de verwachting, dat oom Gerrit en andere ouders zelf als „helpers” weleens moeite zullen hebben „met de sommen, wetten en stellingen, waarmee zy eerlijk gezegd een kwart eeuw geleden ook overhoop lagen” en dus schrijven „dat het onderwijs niet deugt”.

Tegenwoord (met een bescheiden blos): oom Gerrit behoorde tot de „begaafde leerlingen” en ervoer in een lange levenspraktijk dat hij normaal ontwikkelde kindertjes (niet zijn eigen!) gemakkelijk kan bijbrengen wat hun in de lessen ontgaat.

Voorts (dit met het oog op wat nog volgt): beide meisjes, wier „pijntjes en verdriet” werden geschetst, gingen beiden zonder bedenking van de 1ste naar de 2e H.B.S. over. Oordeel van de directeur: geschikt voor dit onderwijs.

De eerste opponent, „Vader Maarten”, schrijft dan:

„Ome Gerrit, wij dienen dankbaar te zijn dat de school onze kinderen al die noodzakelijke dingen zo goed leert; bovendien is er reden ons er over te verheugen dat de school dit tegenwoordig anders doet dan in onze kinderjaren. Heus, het is geen domme of dwaaze gril van de een of andere onervaren leraar dat men het onderwijs in de natuurkunde op de H.B.S. niet meer aanvangt bij het parallelogram van krachten. Dit anders doen dan vroeger spruit voort uit een bewust streven ons onderwijs te verbeteren. In hoeverre men daarin werkelijk geslaagd is, kunnen wij misschien nu nog niet beoordelen, maar wel zijn wij het er over eens dat men in onze tijd de kinderen op heel wat betere en prettiger wijze leert rekenen dan een paar eeuwen geleden, toen de grote Bartjens nog leefde en zijn beroemde rekenboeken schreef. En dit geeft mij het vertrouwen dat het streven naar verbetering op den duur ook naar beter onderwijs zal leiden.

Ome Gerrit, ik ken, evenals U, nog verscheidene der fabels van Lafontaine; mijn dochtertje leert ze niet op school, maar ik leg er mij bij neer. Ook ik zou, evenals U, een goede beurt maken als ik uit mijn hoofd moest opzeggen hoe men van Amsterdam naar Lugano reist; mijn dochtertje kan dit niet, maar ik leg er mij bij neer. Want wie weet of zij later niet vele dingen beter zal kennen en kunnen dan ik ze ooit geweten of gekund heb. Laten wij daarom een beetje vertrouwen hebben in de onderwijzer en de leraar voor de klas, in de dingen, die zij onze kinderen leren, en in de methode, waarop zij dat doen. Dit vertrouwen zal voor deze mensen het voedsel zijn, waardoor zij „levend en geestdriftig” blijven.

Zo kunnen wij er aan meewerken dat de school jong en fris en de onderwijzers van onze kinderen enthousiast voor hun taak blijven. En als wij ons zelf dan omtrent onze eigen kinderen goed laten voorlichten en ze naar die school zenden, welke voor hen geschikt is — een zeer bijzondere kind met bovendien rheuma in vingers en knoken zenden wij bijvoorbeeld niet naar een opleiding tot horloge-

maker — dan zal er alleen maar aanleiding zijn om te juichen over ons onderwijs, over de onderwijzers en over onze kinderen”.

Wederwoord:

- a. Dit vraagstuk ligt veel breder en dieper;
- b. mag ik o.m. verwijzen naar mijn tweede ontboezeming?
- c. prof. dr. Bolkestein en dr. de Vletter denken met vele andere volkomen bevoegden anders en ongunstig over ons tegenwoordige onderwijsstelsel en zijn klaarblijkelijk niet vervuld van de door Vader Maarten gesuggereerde dankbaarheid.

De tweede opponent (tekent mirabile lectu „Neef Maarten”) schrijft in geheel andere toon — wil slechts een „aanvulling” geven.

„Ja, wat is ons onderwijs toch onpractisch”, aldus deze aanvulling, „dat komt door dat onzinnige idee, dat iedereen van alles wat moet weten. De samenstellers van onze leerprogramma’s beseffen blijkbaar niet, dat er mensen zijn, wie het niet het minst interesseert, hoe een radio-toestel in elkaar zit en hoe dat zaakje werkt en dat er aan de andere kant mensen zijn, die het liefst zelf een radio bouwen, dat er sommigen zijn, die naar het Concertgebouw luisteren, maar anderen mijnheer Vogt zijn Bonte Dinsdagavondtrein prefereren, om van Ome Keesje nou nog maar niet te praten. En dan is een radio nog een nuttig ding (al zou je er wel eens aan twijfelen), maar waarom moeten toch alle kinderen jaren lang met voor de praktijk des levens nutteloze wiskunde, enz., worden gekweld, die hun niet interesseert en die dus de leraar ook nooit interessant voor ze kan maken en omgekeerd, waarom moeten alle H.B.S.-ers de schoonheid uit de poëzie puren, als ze geen greintje litterair gevoel hebben en Dik Bos boven Bloem prefereren.”

Neef Maarten wijst dan op de slechte positie van onderwijzers en leraren (het is dubbel spijtig dat ook hier bekort moet worden) en schrijft:

„Zo lang de Nederlandse staat zijn leraren niet beter betaalt*), zullen velen, die wel voor het

ambt voelen en er ook geschikt voor zijn, een andere loopbaan kiezen, waardoor het gemiddelde peil der docenten zakt. Maar een zeker even grote schande is het, dat de klassen van een middelbare school een 30-tal leerlingen bevatten, waardoor het onderwijs geven massa-werk wordt en daardoor vaak sleurwerk. U vraagt de Minister om geestdriftige leraren, terecht, maar men kan en mag geen geestdrift verwachten, zo lang de voorwaarden, waaronder de docenten werken, zo abominabel slecht zijn. Aan de andere kant moet de Overheid zeker de macht hebben leraren te ontslaan, die niet in de klas horen, hetzij uit onvermogen, hetzij uit luiheid. De tegenwoordige bepalingen laten dat niet toe. Zo is het mogelijk, dat leraren, die geen orde kunnen houden of die het gehele uur verpraten of met het diceren van de volgende les het uur vullen (alsof er geen boekdrukkunst bestond), jaar in jaar uit de jeugd bederven.”

Deze opponent acht voorts universitaire opleiding van leraren (onder alle erkenning van de grote verdiensten van vele niet universitair opgeleiden) van belang.

Hij erkent dat er leerlingen zijn, die het slachtoffer worden van het onpractisch onderwijs of van „slechte leraren”, maar acht in algemene zin kinderen, die zonder bijlessen of hulp de tegenwoordige school niet kunnen volgen, niet geschikt voor middelbaar en gymnasium onderwijs.

En: „de school moet echter wel hervormd worden; er moeten schooltypen komen met een specifiek karakter, waar voor de kernvakken zeer hoge eisen worden gesteld, want gemakkelijker moet de middelbare school zeker niet worden in die zin, dat er lagere eisen worden gesteld; dan kan dat trouwens ook, omdat de leerlingen dan ontlast zijn van wat voor hen van geen waarde is. Dan komt er ook sfeer in de school (een van de voornaamste waarden van het gymnasium ondanks zijn fouten).

Wederwoord:

Accoord! Behoudens dit: ervaring leerde mij dat kinderen, die op school in rommelige, te grote klassen, bij leraren, die geen orde konden houden dan wel geen belangstelling konden wekken, onvoldoende cijfers behaalden, bij mij wel begrepen, wel belangstelling kregen en.... gemakkelijk op 6 of 7 kwamen. Die kinderen mogen geen slachtoffer worden. Maar dat worden ze zonder hulp.

Tenslotte volgt dan een waarschuwing aan de ouders: de kinderen kunnen ook zonder middelbare school langs andere weg heel goed terecht komen in de maatschappij. Dwingt hen dus niet naar scholen, waar ze niet thuis horen. En stuur de kinderen op tijd naar bed — laat school — en andere clubs niet te veel tijd innemen.

„Ze moeten ook eens rustig thuis zijn (en de ouders ook!). De fout zit hem niet alleen in de school, heel dikwijls ook in het gezin. Als dat niet goed is, is het geval hopeloos; de school kan nooit en te nimmer het gezin vervangen. Men wil tegenwoordig, dat de school in de eerste plaats, karakters vormt. Elke goede school draagt daartoe bij door het voorbeeld van de docenten, door de inhoud der lessen, maar de hoofdkaraktervorming moet in het gezin plaats hebben. Fault dat, dan is de maatschappij verloren.

Beste Oom Gerrit, praat eens met de ouders van Uw vriendinnetjes, misschien krygt U dan naast Uw vrije Zaterdagmiddag ook nog een vrije Zaterdagmorgen. Waarom hebben trouwens die meisjes Zaterdagmorgens vrij?)

Inderdaad. Neef Maarten: „minister Rutten kan het heus niet alleen, maar ik hoop wel, dat hij het mes erin zet, ongenadig en snel”.

Mijn beste dank voor hun reacties aan deze beide Maartens!

OOM GERRIT.

*) De vergelijking met andere hoge ambtenaren gaat niet op, de taak van de leraar is veel slopende dan die van de administratieve ambtenaar (pensionering op 60-jarige leeftijd, Excellentie!).

EIGENWIJZE LIEDJES

Indische evacués

Zij hokken hier in onze nauwe huizen
En 't nauwe leven van de nauwe stad...
Een kleine kamer en een halve keuken —
Een stukje zolder en een stukje bad —
Want als verjaagden uit een vreemde wereld
Ginds overzee — aan een doorbakken strand,
Staan zij verarmd, verloren en vergeten,
Nu ook als vreemden in hun eigen land...

Er is geen mens, die immers aan kan voelen
In zo'n verkilde en verstrakte stad,
Wat in hén brak, toen 't land dat zij ontgonnen
Hen net als schooiers uitgestoten had...
Toen zij verkommerd langs de railing stonden
Daerginds op Priok... mager en berooid...
Op weg naar huis, dat nooit hún thuis kon worden...
En toen de laatste tros werd losgegooid...

Er is geen mens, die nu, na al die maanden,
Nog aan hen denkt... en die iets voor hen deed;
Zij kwamen aan — een schip vol blanke ballast,
Die werd gelost... en die men dan vergeet...
Zij hokken hier en daar in grauwe huizen,
Zij vonden hier en daar misschien een baan...
En verder... och... het zal hun tijd wel duren —
Zij zijn geweest — zij hebben afgedaan...

Brammetje.

DE WONINGELLENDEN VREET VOORT

Gaat kijken hoe zij wonen!

Spreek eens met mensen, die de woningellende beleven! Tracht die belevenissen mee te voelen, te begrijpen. Het hokken in kleine, nauwe kamertjes. Het altijd en eeuwig behelpen. Het altijd delen met anderen — keuken, gemakken, zolder, trappen, gangen, telefoon, badkamer. Kleine ongemakken, pietluttigheden, gebrek aan gemeenschapszins, het kan nu eenmaal niet anders! Goed, alles goed — maar beléef het eerst zélf! En niet een paar dagen, niet een paar weken, maar maanden- en jarenlang.

Jonge, pas getrouwde mensen — inwonen bij ouders of familie. Geen eigen gezin, geen eigen leven. Wrijvingen, ruzie, akeligheid, teleurstelling — weg illusies! Oude mensen. Dikwijls alleenstaanden. Die gespaard hebben voor die „welverdiende oude dag“. En dan in een eigen milieu. Uit hun huis gejaagd. Hun eigen huis toegewezen aan anderen met misschien één kamer voor zichzelf. Misschien... want talloze alleenstaande oude mensen hokken nog altijd ergens buiten — bij boeren of in een afgelegen pensioen. Hun stad, hun kennissenkring, hun eigen huis: verboden toegang, geen vestigingsvergunning! Goed — de jongeren, de jonge gezinnen gaan voor! Goed — als dit dan de tijdsgeest worden MOET — MAAR LAAT ZE DAN OOK VOORGAAN! Verjaag de oude uitgeschakelden niet voor nutteloze en nodeloze ambtelijke instanties!

Mensen uit Indië — uit de kampen, na jarenlange honger en mishandeling, nauwelijks gekleed, berooid, ziek en ellendig... óók uitgeschakeld. Spreek eens met hen! Ga zelf zien hoe ze moeten wonen en leven. Óók met een gezin dat hun jarenlang ontnomen was.

Opgroeïende kinderen. Onze jeugd, onze toekomst.

Opvoeders, professoren, leraren, onderwijzers — ga kijken hoe ze wonen en leven na hun werk! Ook een gezin, óók eigen kinderen.

Spreek met mensen, die inkwartiering, medebewoners beleven. Die willekeurige wildvreemde mensen in hun huis krijgen. Onderzoek eens, beleef eens wat dat dom-willekeurige op elkaar pakken betekent. De zenuwslappende geschillen, de plagerijen, de ruzies — de dagelijkse ellende. Weg gezinsleven, weg alle huiselijke intimiteit!

Handarbeiders, die na een grauwe werkdag thuiskomen in overvulde hokken. Hoofdarbeiders, die thuis geen sfeer, geen rust, geen vertrouwde huiselijkheid meer vinden.

Jonge mensen, die voor hun samenzijn de straat op moeten — naar een bioscoop, een kroeg, een dansent of een bankje in het plantsoen.

Kinderen, die de straat op gestuurd worden, omdat de ouders het lawaai in één zo'n kamertje niet uithouden — of die zelf de straat verkiezen boven de rommel thuis.

Eindeloos kan dit eentonige verhaal worden voortgezet.

En inmiddels vreet de woningellende aan ons volksbestaan — elke dag dieper.

Zie, wij klagen en jammeren over jeugdverwildering en het verfloderde gezinsleven. Over ouders, die hun plicht verzaken. Over slecht onderwijs en onbekwame, onverschillige onderwijzers. Over een volksmentaliteit, die ons nékt. Over baldadigheid, ruwheid, viegelachtheid. Over toenemende oneerlijkheid. Over zwarte handel. Over zedenverwildering. Over het verdwijnen van christelijk besef. Over een jeugd, die los-

slaat van godsdienst en zedeleer. Over afnemende arbeidsprestatie. Over afkeer van werken. Over..... Ook dit eentonige verhaal kan eindeloos worden voortgezet.

Want velen, ook onder leidende mannen en vrouwen, vergeten dit ene en alles beheersende feit: zolang deze woningellende, deze hopeloze, vaak mensonwaardige woningtoestanden blijven bestaan, zolang blijven ook alle pogingen tot herstel, tot wegname van alle andere akeligheid en ellende in feite onvruchtbaar.

Omdat, en zeker in dit land, de woning, de redelijke, gezellige, eigen woning de ankergrond voor het gezin is.

Uitsluitend met en uit dat gezin kan de kruistocht tegen verwildering en verwording worden ingezet. Alle andere pogingen blijven lapmiddelen zolang dat gezin geen eigen, gezond, menswaardig gezinsleven kan vormen. Die vorming kan niet plaats vinden indien de woningellende niet verdwijnt — en op kortste termijn.

Dit klinkt apodictisch. Maar zo IS het.

Onze organisatoren en hun ambtenaren hebben gemodderd. Hopeloos en onophoudelijk. Maar nakaarten helpt niet. Er moet thans aangepakt worden. Daadwerkelijk. Niet op papier en van achter loketjes.

Vóór alles: bouwen, bouwen en nogmaals BOUWEN! Alle andere sociale en culturele noden en behoeften zijn in wezen secundair, vergeleken bij de bitterste volksnood: gebrek aan behoorlijke woonruimte voor het gezin.

Bouwen door vakmannen onder leiding van organisatoren. En geen stadhuizen of musea of geweldige kantoren of vriendelijke herenhuizen of hotels of gezellige tenten. Zeker, die zijn wellicht ook nodig, ook urgent. Maar niets is in dit land zó URGENT als een behoorlijke woning voor elk Nederlands gezin. Naast die urgentie blijft al het andere secundair.

Binnen 14 dagen weg met elke ambtelijke instantie uit woonhuizen of voor bewoning geschikt te maken huizen. Onverbiddelijk en onherroepelijk. De ervaring zal aantonen: ten eerste dat er in de oorspronkelijke ambtelijke kantoren heel wat plaatsruimte gemaakt kan worden, ook al wordt het dan behelpen, en ten tweede dat wij het „minder efficiënt werken“ door ambtenaren eerder te boven komen dan niet meer te herstellen gezinsafbraak.

Sluit alle ruimte die — hoe moeilijk ook — tijdelijk ontbeerd kan worden en zet er uitsluitend de allernoodzakelijkste ambtelijke instanties in. Bouw loodsen, ook al zijn ze ongezellig en kil en al lekken ze — dan maar behelpen tijdens de diensturen. Maar doe het vandaag nog — het Nederlandse gezin gaat voor!

Nogmaals, het klinkt, het IS apodictisch. Tal van bezwaren, tal van bemerkingen zijn hiertegen in te brengen. Maar dat is niet belangrijk. Want wij moeten o r l e g v o e r e n tegen de onhoudbare woningellende. Oorlog voert men nu eenmaal met alle middelen. Denk aan de oorlogsdagen. Denk aan de bezettingstijd. Wat toen kon, moet nu ook kunnen. Als de wil er is bij allen, maar dan ook bij allen, is de weg er ook.

Uitsluitend op die wijze, de „totalitaire“ wijze kunnen we er komen — op redelijke termijn.

„Ik voer oorlog!“, donderde Churchill tegen de weifelaars en peute-raars — en al het andere werd bijkomstig.

Op die wijze moeten wij oorlog voeren tegen de woningellende — absoluut en met al het andere als bijkomstigheid: voor het Nederlandse gezin en het Nederlandse gezinsleven! dC.

HOOR EN WEDERHOOR

Tapverboden moeten voorzichtig worden gehanteerd

De heer de Lange te Groningen schrijft ons:

Wellicht zullen verschillende lezers met mij bemerkt hebben, dat het in de laatste jaren welhaast een gebruik schijnt te zijn geworden om bij bijzondere gebeurtenissen aan de Horeca-bedrijven een tapverbod op te leggen. Ook de onlangs gehouden Nationale feestdagen blijken voor verschillende Burgemeesters weer een aanleiding te zijn geweest om de café's voor enige dagen „droog te leggen“.

Hoewel het volkomen begrijpelijk is dat, ingeval er dringende redenen aanwezig zijn om aan te nemen dat het gebruik van sterke drank de openbare orde in gevaar brengt, alsdan tot het uitvaardigen van een tapverbod wordt overgegaan, lijkt het er echter toch veel op dat verschillende Burgemeesters de hen hiertoe verleende bevoegdheid, de laatste tijd wel wat erg vlug hanteren.

Weliswaar kan niet worden ontkennd dat het aantal gevallen van openbare dronkenschap sedert de bevrijding is toegenomen, maar hieruit mag toch zeker nog niet aanstonds de conclusie worden getrokken dat de openbare orde in gevaar komt, wanneer bij de een of andere gebeurtenis in de daarvoor aangewezen openbare gelegenheden sterke drank wordt geschonken.

De praktijk heeft trouwens herhaaldelijk bewezen dat een tapverbod veelal een geheel averechtse uitwerking heeft en zelfs veel meer aanleiding geeft tot misstanden dan een normale verkoop. De „prohibitie“, de

drooglegging van Amerika, waarbij slechts behoefte te worden herinnerd aan namen als b.v. Al Capone, leverde hiervan wel een zeer duidelijk bewijs, doch ook in onze eigen hedendaagse samenleving blijkt toch weer dagelijks dat de mens nu eenmaal de slechte eigenschap bezit om juist datgene te begeren wat in het geheel niet, of slechts in beperkte mate te krijgen is en bovendien om juist datgene te doen wat nu ook weer precies niet mag.

Wanneer dus een tapverbod wordt opgelegd, nemen diegenen, die daartoe het besluit nemen, ongetwijfeld een grote verantwoordelijkheid op zich, want immers wordt daardoor onbewust de clandestiene verkoop — die juist in tegenstelling met de normale verkoop in openbare gelegenheden niet controleerbaar is en dus veel gemakkelijker aanleiding kan geven tot ernstige excessen — in de hand gewerkt.

De verantwoordelijkheid is echter nog groter, wanneer men bedenkt dat een tapverbod in belangrijke mate het bestaansrecht aantast van diegenen voor wie de drankverkoop een bestaansmiddel is. Vanzelfsprekend moet worden toegegeven dat het belang van deze categorie personen niet gesteld mag worden boven het algemeen belang, maar in een democratisch land mag men echter toch wel verwachten dat de belangen van een enkeling toch niet zo maar zonder meer geheel verwaarloosd worden.

Wanneer dan ook in een gemeente tot een tapverbod wordt besloten,

zal eerst terdege moeten worden nagegaan of de aan de betrokken categorie op te leggen ernstige vrijheidsbeperking voldoende rechtvaardiging vindt in het effect dat de dienst, die men met een ander aan de gemeenschap meent te bewijzen, sorteert. Het opleggen van vrijheidsbeperkingen zonder dat daarvoor voldoende dringende noodzaak aanwezig is, zou immers herinneren aan een regeringsstelsel uit een tijd die wij allen het liefst zo vlug mogelijk vergeten.

Hoewel ik, aan de goede bedoelingen van de Burgemeesters, die de laatste tijd het tapverbod hanteerden, geen moment twijfel, kan ik me toch echter slecht voorstellen dat men zich, in welke paats in ons land ook, over het algemeen zo allerbedroevendst aan drankmisbruik te buiten gaat, dat een tapverbod, afgezien nog van het twijfelachtige effect van deze maatregel, vanwege de daaruit voor een deel der ingezetenen voortvloeiende consequentie's geheel verantwoord zou zijn.

Een erge teleurstelling was het wel voor mij, dat ook de Burgemeester van een der grootste steden des lands en die gezien zijn functie in het politieke leven als een groot voorvechter voor de vrijheden van individu en zakenman moet worden beschouwd, tot een tapverbod op de Nationale feestdagen besloot. Weliswaar zou in bedoelde gemeente een tapverbod op hoogtij dagen van ons Koninklijke huis als een soort traditie kunnen

worden beschouwd, maar voor een ongetwijfeld overtuigd voorstander van zo weinig mogelijk beperkingen, kan toch bezwaarlijk een traditie de reden voor handhaving van vrijheidsbeperking zijn. Het bedoelde geval is m.i. des te meer spijtig, omdat de betrokken Burgemeester de ter zake ontvangen adviezen van de plaatselijke ondernemers organisatie, blijkbaar zonder meer ter zijde heeft gelegd en daardoor aan het verantwoordelijkheidsgevoel der ondernemers en hun organisaties ongetwijfeld ernstige afbreuk heeft gedaan.

Van de waarnemend Voorzitter van een politieke partij, in wier beginselen de eigen verantwoordelijkheid van het bedrijfsleven zo'n belangrijke plaats in neemt, had toch beslist een enigszins andere houding mogen worden verwacht.

Redactioneel naschrift

Aan bovenstaande beschouwing willen wij gaarne een enkel woord toevoegen. Wij zijn het uiteraard eens met de geachte inzender, dat ingrijpen in de persoonlijke vrijheid zo weinig mogelijk moet plaats hebben. Daarvoor moeten zeer deugdzame redenen aangevoerd kunnen worden. Ook gaan wij geheel accoord met zijn stelling, dat de zogenaamde drooglegging van Amerika juist geleid heeft tot een resultaat, dat regelrecht stond tegenover hetgeen men had beoogd.

(Vervolg op pag. 12)

Er zal niets te „beheersen” zijn

Omdat er niets over zal zijn

De Socialisten hebben in hun midden uitstekende demagogen en een van hen Wendt al zijn krachten aan de Nederlandse Middenstand voor het Rode Karretje te spannen.

Dat gaat dan in deze vorm:

„Middenstanders, onder het liberaal bewind in de jaren 1933 t.m. 1936 werden zoveel faillissementen van middenstanders per jaar uitgesproken.

Indien gij dit terug wilt dan naar de V.V.D., anders indien gij welvaart verlangt is Uw plaats in de P.v.d.A.”

Over het demagogische wil ik eerst iets zeggen.

In de genoemde jaren bezaten de liberalen en de vrijzinnig democraten in de Tweede Kamer 7 en 6 zetels. In de kabinetten uit die tijd zaten als ministers van de genoemde partijen: Mr. Oud, financiën, Marchant, nog geen jaar, onderwijs en na hem Slingenberg die echter sociale zaken beheerde. Deze „macht” in Kamer en Kabinet heeft Nederland liberaal geregeerd. Wij vragen ons af wat de overige 87 Kamerleden en 8 Ministers dan eigenlijk deden?

Misschien echter is het betoog bedoeld om aan te geven dat de Socialisten niet regeerden. Maar dan zie ik helaas niet in waarom de opsteller van bovenbedoelde oproep zich alleen tegen de V.V.D. richt.

Dit bewijst wel hoe zeldzaam demagogisch dit socialistische gedoe is.

Laten wij dit terzijde en stellen wij de vraag wat voor de Nederlandse Middenstand het meest gewenst is en hoe de genoemde feiten (de faillissementen) verklaard worden.

Het tijdens de eerste wereldoorlog ontstane streven naar industrialisatie zette zich in de na-oorlogse periode gestadig voort. Een industrialisatie welke gepaard ging met de vorming van monopolieën en machtsconcentraties. Nodig is dit geenszins maar het verschijnsel heeft zich nu eenmaal zo voorgedaan.

Deze ontwikkeling is de oorzaak van de ineenstorting van vele middenstandsbedrijven.

In die tijd hadden we in ons land het stelsel van de vrije concurrentie, een stelsel waarvan de inhoud het best te kenschetsen is met deze woorden: **Direet verband tussen nut van goederen en hun prijzen.** Had een artikel weinig nut, voorzag het slechts in een enkele behoefte, dan was de vraag ernaar gering en moest dus de prijs wel dalen, wilde men er niet mee blijven zitten. Tevens nam de detaillist die deze gang van zaken bemerkte, dit artikel (via zijn grossier) niet meer af tegen de oorspronkelijke prijs van de fabrikant. Deze laatste op zijn beurt richtte zijn productie op een ander artikel, waar meer vraag naar bestond.

Door de machtsconcentratie (en vaak financiële afhankelijkheid van de detaillist t.a.v. fabrikant) liep dit allemaal niet zo vlot.

De fabrikant dwong de detaillist dan toch af te nemen en schoof zodoende het risico van verlies af naar de minder draagkrachtige detaillist. Deze kon in vele gevallen de strijd niet volhouden met het bekende noodlottige gevolg.

Deze tendenz werd nog versterkt door de onderling hevige concurrentie, mede bewerkstelligd door de grote bedrijven en warenhuizen, die door hun enorme kapitaalcracht de strijd langer uit konden houden dan de kleine middenstander.

Daarnaast werkte de conjunctuurele depressie ontstaan buiten onze grenzen, die ook in Nederland zijn kracht deed voelen, fnuikend voor de middenstand, daar zij de koopkracht van het publiek ernstig verminderde.

De machtsconcentratie en de monopolie-omstandigheden nu zijn verantwoordelijk voor het haperen van het concurrentie-systeem. Zoals boven door mij uiteengezet is leidden deze omstandigheden tot

de slachting onder de middenstandsbedrijven.

Juist het ontbreken van een liberaal bewind maakte het optreden tegen deze uitwassen van de vrijheid onmogelijk en toch is dit een conditio sine qua non. Voor de toekomst zullen wij ijveren voor een wetgeving welke zich keert tegen de bedoelde uitwassen; zoals reeds gezegd is in art. 5 van ons beginselprogramma: „Wij verwerpen de leer van het laissez faire, laissez passer”.

Echter ook tegen de ongebreidelde concurrentie zullen wij ons keren! Naar mijn mening is de juiste oplossing voor dit probleem het werken met het stelsel van de vestigingsvergunningen.

Vastgesteld moet worden hoeveel soortgelijke middenstandsbedrijven er per bevolkingsgroep mogen zijn. De omzetstatistieken kunnen hierbij een leidraad zijn, doch niet dezelfde welke het Nederlands Economisch Instituut voor de Middenstand opstelt ten behoeve van de regeringsinstanties, daar zich voor haar enquête slechts de minst florerende bedrijven aanmelden.

Naar mijn mening moeten haar enquêtes wettelijk verplicht worden of wat me beter lijkt, men maakt gebruik van de gegevens, welke de Rijksaccountantsdienst bezit.

Een diploma van vakbekwaamheid waarborgt de consument een vakkundige leverancier.

Hoe is de situatie thans? Het concurrentie-systeem is verlaten. In de plaats daarvan heeft men prijsvaststellingen die er in de meeste gevallen gloeiend naast zijn. Het is mij bekend dat in bepaalde middenstandszaken thans nog aanzienlijk verdiend wordt. Maar zal dit zo blijven? Het antwoord kan het best gegeven worden door de uitgevers van week- en dagbladen. Ondanks alle fraaie prijsbeschikkingen gaat het niet rooskleurig. De koopkracht van de bevolking ebt langzaam maar zeker weg. De waanzinnig-hoge belastingen zijn hier de voornaamste schuldigen.

Als men koopkracht ziet als het verschil tussen inkomen en besparingen en de belasting beschouwt als gedwongen besparingen, dan is het zonneklaar, dat bij stijgende belasting de koopkracht daalt. Tot heden kon deze koopkracht op peil gehouden worden door vermogen aan te spreken, maar ook dat loopt ten einde. Vergis ik me niet, dan heeft het Centrale Planbureau dit einde al voor 1950 voorzien.

Fusies tussen weekbladen, een gevolg van deze verminderde koopkracht, zijn mogelijk en bewijzen dat er tussen nut en beloning een onoverbrekelijk verband bestaat. Wat baat het of men prijzen vaststelt als de koopkracht zich op een ander artikel richt. De omzetten van

hotel-, café- en restaurantbedrijven wijzen allen in dezelfde richting. Alleen zijn fusies hier al moeilijker.

Wat thans elders plaats vindt, zal morgen een andere branche treffen. De ontslag-golf die over het prijsbeheersingsapparaat gespoeld is, is een teken van de komende dingen.

Middenstanders, binnenkort zal er niets meer te „beheersen” zijn, omdat er niets meer over zal zijn. Dan wordt, gewild of niet, de concurrentie hersteld. Zult gij het dan kunnen bolwerken? Indien de vooroorlogse toestand terugkeert, zeker niet. Zorgt daarom dat Uw belangen dan veilig zullen zijn bij een partij die uit hoofde van zijn beginselen weet waar de uitwassen van dit stelsel zich voordoen en in welke vorm. Dit alles vindt U in de V.V.D.

Terugkeer naar de vrije concurrentie is noodzakelijk gevolg van de socialistische politiek en, hoewel zij het niet willen, ook uiterst wenselijk. Immers indien de prijzen in overeenstemming geraken met het nut van de artikelen, dan zullen de omzetten stijgen, hetgeen meerdere welvaart betekent. Meerdere welvaart voor de Middenstand en voor het gehele Nederlandse volk.

Een stelsel van vrije concurrentie wensen wij, gepaard aan een wettelijke ordening als raam en bestemd om de uitwassen, de misbruiken van de vrijheid, welke wij ieder gunnen, tegen te gaan.

Den Haag, W. J. DE BLAËY.

Aan Frankrijk toetst ge Moskou's tactiek

Betrouwbare kernvorming is het doel!

Al wordt de staking in de Franse mijnen morgen aan de dag neergeslagen, zij heeft voorlopig alweer haar doel bereikt. Frankrijk heeft in de loop van de laatste weken drie miljoen ton kolen verloren. Krijgt het deze niet binnen afzienbare tijd op de een of andere wijze er weer bij, dan zullen heel wat industrieën in de loop van de komende maanden moeten sluiten of althans hun productie verminderen. Frankrijk zal dan de taken, die het Marshall-plan het gesteld heeft, niet kunnen vervullen en hiermee zal dan een belangrijk doel van de Kominform en de Russische politiek bereikt zijn: de ontworping van de West-Europese economie als eerste stap naar de communistische revolutie. Het is dus van belang, dat Frankrijk die drie miljoen kolen weer inhaalt. Maar waar zal het die vandaan halen? Engeland, vroeger kolonexporteur bij uitnemendheid, houdt ze thans liever thuis, omdat het ze zelf nodig heeft om eigen industrie bijna twee keer zo hard te laten draaien als vóór de oorlog. Zo ook het Roergebied, dat toch al sputtert tegen de gedwongen kolonexport. Van deze twee kanten zal er dus nauwelijks vermeerdering te wachten zijn. Kolenproducent nummer 3 is thans Polen (vooral sinds het de beschikking heeft over Duits Silezië). Maar die zal op consigne van Moskou zich er wel voor wachten om Frankrijk te hulp te snellen en aldus bij te dragen tot het succes van het Marshallplan.

Blijft over Amerika. Rusland heeft er helemaal geen bezwaar tegen, dat Frankrijk zijn kolen uit Amerika haalt. Dat vergroot maar de afhankelijkheid van West-Europa ten aanzien van Amerika, geeft voedsel aan de communistische propaganda, die West-Europa als een kolonie van het imperialistische Amerika afschildert, en wakkert de latente weerzin van de Amerikanen over dat armlastige en onrustige Europa, dat steeds bij de rijke oom komt bedelen, aan tot een punt, waarop Amerika in ongeduld alle banden met Europa afsnijdt. Daarop zit Rusland te wachten, want dan is West-Europa wel gedwongen zich oostwaarts te richten en dan kan Rusland zonder oorlog zijn doeleinden verwezenlijken.

De politiek van Rusland is er helemaal niet op gericht om de communistische partijen overwinningen bij de stembus te laten behalen. De kans daarop is vrijwel overal in West-Europa verkeken. De organisatie van massapartijen is dan ook niet meer 't doel. De vorming van onvoorwaardelijk betrouwbare kernen is thans de tactiek. Als de sleutelplaatsen in de sleutelindustriën maar bezet zijn door raschte communisten, dan staat heel het raderwerk van 'slands economie stil en volgt de rest vanzelf wel. Vandaar het belang om de veiligheidsploegen in de Franse mijnen (sleutelposities in een sleutelindustrie) in handen te hebben. Deze kunnen, als het moet, de mijnen onder water

laten zetten of in brand steken. Wat helpt het dan, als politie en leger de staking neerslaan?

Aan de andere kant moet, volgens de communistische tactiek, ook weer niet de bevolking al te zeer ongerust geraken. Daarom geen algemene staking, die het hele volk treft, hindert en tegen de communisten opzet en bovendien de kans loopt te mislukken. Want de meerderheid van de arbeiders voelt weinig voor voortdurende stakingen en neemt, wanneer zij niet onder al te grote terreur van haar communisti-

DE GAULLE
...óók verantwoordelijk...

sche leiders staat, de kans waar om van haar wil om te werken te getuigen. Vandaar dat de communisten al hun energie steeds hebben geworpen op de sleutelindustriën, in de eerste plaats de kolonmijnen: hier is hun succes dan ook het grootst, hier ook is het effect op de gehele economie van het land het grootst en tenslotte ligt hier het voordeel, dat dit effect er een is van lange termijn. Pas over enkele maanden zal de bevolking de gevolgen merken van de stakingen in de mijnen. Dan zit zij in de kou of dan zijn de elektriciteitsprijzen weer eens verhoogd, maar dan zijn de mijnwerkers allang weer aan het werk, is hun staking vergeten en krijgt de regering, die dan aan het roer zit, de schuld.

Dit alles — de zwakheid van een regering tegenover een partij, die zulke machtsposities in handen heeft — neemt niet weg, dat de regering te lang getalmde heeft met het nemen van de krachtige maatregelen, waartoe zij blijkbaar thans besloten is over te gaan. Dat komt omdat de socialisten in de regering er niet veel voor voelden om gewapenderhand tegen arbeiders op te treden. Dat is een maatregel, die altijd bij alle arbeiders impopulair is. Zowel leger als politie stonden deze keer onder socialistische ministers... Daarbij komt nog, dat het excuus tot de stakingen was de verhoging van de levenskosten — een reëel bezwaar, dat zelfs de niet-communistische vakbonden er aanvankelijk toe bracht deel te nemen aan de staking.

Aan Frankrijk kan men de communistische strategie bestuderen: op zichzelf gerechtvaardigde eisen worden aangegrepen om stakingen te proclameren in sommige sleutelindustriën, ten einde de economie van het gehele land te ontwrichten. Met profijt kunnen de regeringen van andere landen uit deze les lering trekken. Maar Frankrijk is de zwakste — en meteen belangrijkste — plek in West-Europa. Hierop richt zich dus in de eerste plaats de communistische ondermijningsarbeid. Men kan wel zeggen, dat het land zich reeds in een verregaande staat van anarchie bevindt en dat de economie reeds bijna ieder spoor van natuurlijke orde mist. De communistische actie treft dus hier gunstig terrein aan — een terrein, waarvoor het wanbeheer van vroegere regeringen (waaronder die van generaal De Gaulle) verantwoordelijk is.

Tapverboden moeten voorzichtig worden gehanteerd

(Vervolg van pag. 10)

Die kant moeten wij zeker niet op en zeker zal ook met tapverboden uitermate voorzichtig gehandeld moeten worden. Als tapverboden zouden worden gebruikt om der wille van een bepaald beginsel, dan zouden wij daartegen ernstig bezwaar hebben. Echter, het is geheel iets anders of een tapverbod op een ogenblik wordt gehanteerd door een burgemeester omdat hij meent daarmede de openbare orde te dienen. Dan is het dus geen kwestie van beginsel, maar van doelmatigheid. En nu zijn wij van mening dat de inzender het geheel te veel ziet van het oogpunt van beginsel uit en dat hij met de overwegingen, die de betrokken burgemeester hebben geleid te weinig rekening houdt.

Natuurlijk mag „ernstige vrijheidsbeperking” niet plaats hebben zonder dringende noodzaak. Maar aangenomen zal toch moeten worden, dat in de gedachtengang van de betrokken burgemeester die noodzaak er was. Van deze mag toch, naar onze bescheiden mening, wel aangenomen worden, dat hij met zijn methoden niet gaarne zou herinneren „aan een regeringsstelsel uit een tijd die wij allen het liefst zo vlug mogelijk vergeten.” En ook nemen wij niet aan, zoals de briefschrijver veronderstelt, dat „de betrokken burgemeester de ter zake ontvangen adviezen van de plaatselijke ondernemers-organisatie blijkbaar zonder meer ter zijde heeft gelegd enz.”

Wanneer men iemands advies niet opvolgt dan behoeft dit geenszins te zeggen, dat men het zonder meer terzijde schuift. Van een man, die steeds getoond heeft verantwoordelijkheidsbesef te dragen, veronderstelt men dit toch niet. Van zulk één kan men eerder aannemen, dat hij na nauwgezette overweging tot een andere conclusie is gekomen dan zij, die hem adviseerden.

De inzender begrijpe ons goed. Wij hebben over het bepaalde geval geen oordeel. Wij zouden daarvoor alle omstandigheden moeten kennen. Wij zijn ook van oordeel, dat tapverboden zeer voorzichtig moeten worden gehanteerd. De inzender hebben wij dan ook gaarne

DE HEER Cornelissen

VRAAGT

Ons Tweede Kamerlid, de heer Cornelissen, heeft de volgende vragen gesteld aan de Minister van Economische Zaken:

1. Is de Minister bereid zijn medewerking te verlenen om te komen tot een opheffing van het verbod étalages te verlichten en lichtreclames te ontsteken na zonsondergang?

2. Indien tegen het onder 1 genoemde bezwaren bestaan in verband met de capaciteiten der elektrische centrales, zou dan ontheffing verleend kunnen worden van genoemd verbod na afloop der spitsuren?

3. Mocht ook dit niet mogelijk zijn, zou de Minister dan alsnog zijn goedkeuring er aan kunnen hechten, dat de verlichting in de verdere avonden enige uren zou mogen worden ontstoken?

4. Indien opheffing van genoemd verbod niet mogelijk is, zou de Minister dan bereid zijn, zijn medewerking er aan te verlenen, dat toch ten minste tijdens de maand December algehele of gedeeltelijke ontheffing van dit verbod wordt gegeven?

5. Indien alle hierboven gestelde vragen ontkennend zouden moeten worden beantwoord, is de Minister dan ook niet van mening, dat het verbod tot het verlichten van étalages en het ontsteken van lichtreclames met meer gestrengheid dient te worden gehandhaafd dan dit op het ogenblik het geval is?

de gelegenheid gegeven zijn bezwaren naar voren te brengen. Alleen meenden wij er de aandacht op te moeten vestigen, dat hij de zaak te veel zag als een aanranding der persoonlijke vrijheid zonder voldoende de aandacht te vestigen op de andere kant van de zaak. In deze zin hebben wij gemeend zijn betoog te moeten aanvullen. — Redactie.

STALEN MEUBELEN „GISO"-LAMPEN

Afdelingsnieuws

CENTRALE GRONINGEN

Vergadering

Op 13 November a.s. wordt te half drie in 't Huis de Beurs, Akerkhof 4 te Groningen een Algemene Ledenvergadering der Centrale Groningen gehouden. Na het huishoudelijk gedeelte, waarvoor o.m. op de agenda staat: Bespreking te voeren actie bij de a.s. gemeenteraadsverkiezingen, Leden- en abonnementen-werf-actie en Jeugdorganisatie, zal om 4 uur de heer R. Zegering Hadders uit Emmen het woord voeren over: „Ons beleid in de zittingsperiode 1943-1949”. Alle leden in de Centrale Groningen zijn van harte welkom.

* * *

AFDELING HAREN

Actief!

De Afdeling Haren is er in geslaagd een studieclub voor jongeren te vormen. Een bestuur van 3 uit deze groep werd reeds samengesteld.

Het ligt in de bedoeling regelmatig samenkomsten te houden, waarbij voorlichting op politiek gebied, of een inleiding over een bepaald onderwerp gehouden zullen worden, waarna gedachtenwisseling.

Wij hopen dat dit begin een opwerking zal zijn voor meer jongelieden om mee te doen!

Voorts is er de 8e November een ledenvergadering, waarbij de heer S. A. Woldringh, voorz. der Kamer van Koophandel te Groningen zal spreken over publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie. Dit zal tevens de eerste keer zijn dat een nieuw te vormen kader bijeen komt.

N.V. Lijm- en Gelatinefabriek

„Delft”

Fabrieksmerk: TWEE TORENS

Tel. 106-363 — Delft

VOOR COLLECTIEVE PENSIOENVERZEKERINGEN

WENDE MEN ZICH VRIJBLIVEND OM ADVIES EN OFFERTE TOT DE

HAV BANK

HOOFDKANTOOR SCHIEDAM HET KAN UW BELANG ZIJN.

U PEINST OVER EEN GESCHENK?

S.K. Citroen

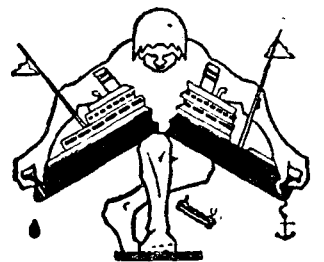
HOFJUWELIER 5 GRAVENHAGE

HOOGSTRAAT 23 TELEFOON II 157

GESCHENKEN IN ALLE PRIJZEN

Frank Rijdsijk's Industriele Ondernemingen N.V.

Hendrik-Ido-Ambacht
Tel. H.I. Ambacht 245
Rotterdam 72615

SCHEEPSLOOPERIJ

HANDEL in:

- Oud IJzer,
- Nieuw IJzer,
- Bruikbaar IJzer, enz.

N.V. „Latumebo”

Postbus 5 — Telefoon 477
ALBLASSERDAM

Electrische „Lewa” weideafrostering, poederverstuiver, molborden.

Billijke prijzen.
Vlugges levering.

In het rechte spoor teruggekeerd

Vele politieke delinquenten keren na een weinig verheffende detinering in de samenleving terug, niet genezen van, doch gestijfd in hun politieke wandenkeelden. Des te meer is men dankbaar, wanneer men van een politieke delinquent verneemt, dat hij geheel en al van zijn dwalingen is teruggekomen en een gezonde opvatting in politicus heeft (terug) gevonden.

Uit een tweetal brieven van een gedetineerde te Vught citeren wij met diens toestemming het volgende:

„In een omgeving, waar dagelijks frontherinneringen opgehaald worden en niet bepaald een geest van boetvaardigheid heerst, is het moeilijk zich in een andere instelling in te leven. Toch is dit langzamerhand geschied, wat voor mij verlicht werd doordat ik kon voortbouwen op het verleden van voor '40. Een van mijn vroegere Amerikaanse kennissen gaf me een abonnement op „Time”. Door permanente lectuur van nog veel meer van over de grens (of liever: van over het water) o.m. „Readers Digest”, voor 't bijhouden van de economische lectuur (het Financieel Dagblad.

Economische Voorlichting en Econ. Stat. Berichten) heb ik me alweer zo ingeleefd, dat ik ervan verdacht word, een echte liberale kapitalist te zijn (ben ik ook!).

Nu, ik heb nog een levendige belangstelling voor de politiek en ben tot de muurvaste overtuiging gekomen, dat het leven in een land zonder democratie geen leven is. Democratie: d.w.z. een minstens twee-partijstelsel. Anders gaat het niet. En absolute vrijheid van meningsuiting. Ik ben er echter ook vast van overtuigd, dat ieder socialisme tot slavernij leidt, daar het voor alles wat het geeft, de mens ook een deel van zijn zelfbeschikkingsrecht ontnemt en van zijn verantwoordelijkheid ontheft.*) In de V.V.D. vind ik deze gedachten belichaamd.”

„Ik zal nooit en te nimmer werkelijk kunnen begrijpen, waarom er zo ontzettend weinig mensen vrijzinnig-godsdienstig, evenmin als waarom er zo weinig in de politiek liberaal (V.V.D.) zijn (of C.H. want die voelen ook nogal liberaal). 't Is toch zo eenvoudig, zou je zeggen.

Maar neen, ik heb de mensen nu leren kennen; het

waarom begrijp ik wel, al zal ik hen daardoor altijd „raar” blijven vinden. Dat „vrijzinnige” vindt men griezelig; het geeft de meeste lieden ruimte-vrees.....”

Aan dit onomwonden en ongeveer getuigenis behoeven wij niets toe of af te doen. Dit getuigenis is geboren in een kamp, waarin de voorwaarden voor een dergelijke geboorte allerminst gunstig waren. Dat desondanks enkelen de rechte weg terugvinden in zulk een omgeving, stemt tot dankbaarheid. Het is een lichtpunt in het donkere vraagstuk der politieke delinquenten en hun heropvoeding.

Boskoop.

Ds. P. D. van Royen.

*) Prof. dr. F. A. Hayek heeft deze gedachte uitgewerkt in zijn voortreffelijke boek „The Road to Serfdom” opgedragen „to the Socialists of all Parties”. Een van zijn stellingen luidt: The more the State „plans” the more difficult planning becomes for the individual (hoe meer de overheid plannen maakt, des te moeilijker wordt dit voor de burger). v. R.

HET BEGROTINGSDEBAT

De Regering lichte Kamer en Volk volledig in

De leden van het parlement zijn Dinsdag gaan aanzitten aan een welvoorzien politieke dis. Tot aan Kerstmis — zeker! — zullen de Tweede Kamerleden daarmee bezig zijn. Alle departementen en de daaronder ressorterende diensten zullen kritiek te doorstaan krijgen, alle ministers zal uitleg en verklaring van hun beleid worden gevraagd, alle belangrijke onderwerpen, die ons volk beroeren, zullen aan de orde komen. Deze week zal zeker gemoed zijn met een bespreking van het algemene regeringsbeleid, de volgende weken zullen dan beschikbaar zijn voor de onderscheidene begrotingshoofdstukken, waarbij de specialisten der fracties het woord zullen voeren.

Zoals gezegd, zeker tot Kerstmis zal de Tweede Kamer met de behandeling der begroting bezig zijn. Na het Kerstecras zal dan echter weer een periode van harde arbeid aanbreken. Immers, verwacht mag toch worden, dat dan het ontwerp van wet op de materiële oorlogsschade aan de orde zal komen — duizenden wachten nu al jaren op een wettelijke regeling van deze materie! — en zeker zal dan ook spoedig het wetsontwerp inzake de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie in openbare behandeling komen, terwijl ook het wetsontwerp betreffende de Ouderemingsraden en het vraagstuk der werkloosheidsverzekering ongetwijfeld spoedig zullen volgen. Deze laatste kwestie moet haar beslag toch zeker krijgen in een periode waarin weinig *werkloosheid heerst*.

Indedaad is er wel veel veranderd in vergelijking met vroeger. Onlangs nog hoorden wij een politicus met een ervaring van vele jaren — thans lid der Eerste Kamer en oud-minister, — zeggen, dat in vroeger tijden per half jaar zeker niet meer dan één „groot” wetsontwerp aan de orde was. In de huidige tijd is dat wel heel anders. Zulk een veelheid van vraagstukken behoeft oplossing, dat de „grote” wetsontwerpen elkaar zonder tussenpozen van betekenis opvolgen. Wat onmiddellijk het vraagstuk van wijziging van onze parlementaire werkwijze naar voren brengt. En daarmee tevens één van de redenen, die dringt naar de instelling van een commissie, die een grondwetsherziening moet voorbereiden. Vorige week schreven wij over de Grondwet van 1848. Deze is wel herzien in de afgelopen eeuw, maar het toen opgetrokken staatsgebouw heeft weinig wijziging ondergaan. Een nauwkeurig onderzoek in welke mate de belangrijke wijzigingen in ons gehele maatschappelijke bestel weerslag moeten vinden in een grondige herziening der Grondwet, mag niet lang meer achterwege blijven.

De noodzaak van de instelling van een commissie ter voorbereiding ener grondwetsherziening zal zeker van verschillende zijden worden bepleit. Daarnaast zullen andere vraagstukken aan de orde komen. Wij denken bijvoorbeeld aan het vraagstuk van lonen en prijzen. Het is juist, dat de regering streeft naar de afschaffing van subsidies op het levensmiddelenpakket. Zulk een subsidieverlening is in wezen ongezond, vertroebelt de economische situatie en is voor het overheidsbudget een ondraaglijke last. Gelukkig is, dat de belangrijke subsidievermindering niet geleid heeft tot een derde loonronde, die op haar beurt weer niet te stuiten prijsstijgingen met zich zou brengen. De regering heeft echter het middel van de loonbijslag geïntroduceerd. Ongetwijfeld mag dankbaar worden aanvaard, dat de grote massa der werknemers hierdoor is gebaat, maar men mag toch zeker de schaduwzijden niet over het hoofd zien. Het is zo langzamerhand gewoonte geworden om de werkgever voor te stellen als de man, die over grote fondsen beschikt. Zo zijn er, inderdaad. Maar zeer veel werkgevers — wij zouden willen zeggen: het leeuwendeel der werkgevers — bestaat uit kleine, hard ploeterende mensen, die een klein handelsbedrijfje hebben, of een klein ambachtsbedrijf, of een dienstverleningsbedrijf. En deze mensen gaan het zeer moeilijk krijgen. „Wel zal in de toekomst bij de kostprijscalculatie de loonbijslag als kostprijsselement worden erkend”, zo hebben wij gelezen in het regeringscommuniqué, d.d. 27 October inzake het loon- en prijsvraagstuk, maar hiermede zijn niet

de moeilijkheden opgelost, die de middenstanders als consument van de prijsverhogingen onder vinden. En ook zijn niet geholpen de duizenden, die hun leven lang zelf voor hun oude dag hebben gespaard en nu al weer een nieuwe verhoging van de kosten van levensonderhoud moeten dragen. In dit verband willen wij ook wijzen op de positie der huiseigenaren. Die staan tegenover veel hogere onderhoudskosten, belastingen, eigen kosten van levensonderhoud, enz., terwijl het huurpeil gefixeerd is. Deze toestand is ondraaglijk en vereist absoluut wijziging. Hier is sociaal onrecht, dat opgeheven moet worden en voortvort moet hier verandering in komen, omdat onze huizen, door onvoldoende mogelijkheid van onderhoud, in zeer ongewenste mate teruggaan.

Zo zijn er vele problemen te noemen, die de aandacht moeten hebben. Het financiële is er één van. Volgende week zullen wij kunnen weergeven wat de heer Ritmeester daarover gezegd zal hebben. Het financiële en economische probleem is echter niet los te zien van het internationale. De Verenigde Staten zijn Europa te hulp gekomen, met het Marshall-plan wel in de meest sprekende vorm. Ons welvaartspeil zou zeer sterk omlaag gaan indien deze hulp niet zou worden verleend. De regering moge echter deze hulp in het bijzonder aanwenden voor versterking van ons productie-apparaat, opdat wij over enige jaren weer op eigen benen kunnen staan.

Begrijpelijk is de felle agitatie der communisten tegen de Marshall-hulp. Die zouden voor hun politieke standje meer voordeel vinden in een bevolking, die in nog moeilijker omstandigheden zou moeten leven. Zo brengt deze Marshall-hulp ons regelrecht bij het probleem van de grote tegenstelling in de wereld: de Westerse christelijke beschaving tegenover het communistische nihilisme. Dagelijks weer worden wij herinnerd aan deze tegenstelling. Zij beheerst ons gehele leven. Nederland kan er niet met een houding van neutraliteit tegenover staan. West-Europa wordt bedreigd indien de staten zich niet aaneensluiten, politiek, militair, economisch. En daarom staan meer dan vroeger bij de behandeling der aan de orde zijnde begroting onze internationale betrekkingen op de voorgrond.

Economisch gezien in eerste instantie de Benelux, militair de samenwerking tussen Engeland, Frankrijk, België, Luxemburg en Nederland, politiek vraagt het federalisme de aandacht.

Zeker moet nuchterheid hierbij worden betracht. De innerlijke betekenis van eventuele partners zie men niet licht voorbij. Alleen weten wij dat internationale samenwerking er zijn moet, op straffe van ondergang.

De tijd van bekrompen, duffe politiek is voorbij. Geheel andere normen dan voorheen gelden. Dagelijks worden wij geconfronteerd met het schrikkelijke wereldgebeuren. Ook bij de behartiging onzer eigen aangelegenheden. Het Indonesische vraagstuk is gekomen op een plan, dat van onze regeerders brede visie vraagt. Het is duidelijk, dat de situatie uitermate zorgwekkend is. De rol van het communisme in Oost-Azië en ook op het gebied der Republiek is een uitermate belangrijke, en gevaarlijke. De laatste dagen hebben ons dit probleem weer duidelijker voor ogen gesteld, nu minister Stikker op het gebied der Republiek met de machthebbers daar gesproken heeft. De A.R. fractieleider Schouten heeft al vast zijn bezorgdheid geuit. Wij wachten af tot dat minister Stikker zal zijn teruggekeerd en mededelingen zal hebben gedaan over hetgeen hij heeft verricht. Eerst dan oordelen wij. Voorlopig zijn wij van mening, dat iemand, wie wij vertrouwen hebben geschenken, eerst volledig gelegenheid moet hebben zijn missie te volbrengen. Daarop heeft hij recht. Op andere wijze is regeren trouwens niet mogelijk.

Eén probleem uit het Indische vraagstuk willen wij nog extra vermelden. Reeds enige tijd geleden schreven wij over de Gemeenschappelijke Actie van Nederlandse vrouwen. Bij brief van 1 November hebben deze weer doen

weten zich niet te kunnen neerleggen bij de van regeringswege gegeven uiteenzettingen. Hier moet klaarheid over komen. Wij zien geheel af van het aantal mensen, dat gedwongen wordt op het gebied der Republiek te blijven. Of het er 15000 zijn of minder, doet aan het belang der zaak niet af.

In zijn laatste beantwoording van vragen heeft minister dr. Drees gezegd: „De Regering zal met kracht er naar blijven streven om degenen, Nederlanders zowel als personen van andere landaard, die zich tegen hun wil in de Republiek bevinden, te doen evacueren.”

Wij moeten zeggen van dat voortdurende streven van het vorige kabinet al bitter weinig gemerkt te hebben. En van het huidige kabinet zouden wij ook gaarne vernemen wat er dan zo al gebeurt om de betrokkenen uit hun vreselijk lot te bevrijden. Over deze aangelegenheid moet niet worden vergaderd en nog eens vergaderd. Daden moeten plaats hebben. De Regering lichte daarom bij de gedachtenwisseling over de begroting de Kamer en daarmee het gehele volk, volledig in over hetgeen zij doet om aan de mensonwaardige toestanden, waarin velen verkeren, een einde te maken. Deze zaak eist oplossing op de meest korte termijn.

K.

Vrije prijzen

Met genoeg kunnen wij constateren, dat het met betrekking tot de bemoeiingen van de Overheid ten aanzien van onze nationale economie in sommige opzichten de goede kant uitgaat. Er zijn lichtpunten waarneembaar, waarop ongetwijfeld op deze plaats de aandacht dient te worden gevestigd. In dit verband lijkt het ons interessant te wijzen op het feit, dat b.v. de bemoeiingen van het Directoraat-Generaal van de Prijzen met enkele onderdelen van ons transportwezen zijn opgeheven. Zo is o.m. onlangs besloten de prijzen van gebruikte binnenvaartuigen niet meer aan voorschriften te onderwerpen. Een soortgelijk besluit werd genomen ten aanzien van de diverse prijzenbeschikkingen met betrekking tot de z.g. zware transporten over de weg en de dienstverlening met kraan of takelwagens. Een zelfde gang van zaken kan tegemoet worden gezien ten aanzien van het verhuren van dekschuiten en ten aanzien van het personenvervoer te water. Ook de tarieven voor „trouwrijden” en van „huurrijtuigen” zullen vermoedelijk binnenkort worden vrijgelaten.

Soortgelijke maatregelen zijn in voorbereiding voor het lossen van zeeschepen, terwijl ook het vrijgeven van de tarieven van veerdiensten op het ogenblik wordt overwogen.

Wellicht spreken deze voorbeelden niet onmiddellijk voor niet belanghebbenden. Een feit blijft echter, dat het vrijkomen der bovengenoemde tarieven van een zeer grote principiële betekenis is, omdat hiermede o.i. een eerste stap wordt gezet op de weg die leidt naar een meer gezond economisch systeem.

Goed initiatief

Onlangs lazen wij, dat de minister van Economische Zaken, prof. dr. J. R. M. van den Brink, op uitnodiging van de Commissarissen der Koningin in Groningen en Drente een niet-officiële reis door deze provincies heeft gemaakt, ten einde zich aldaar op de hoogte te stellen van diverse economische vraagstukken. Zo werd o.m. een bezoek gebracht aan de haven van Delfzijl, waaromtrent de minister door terzakehoudigen werd voorgelicht.

Wij juichen dit initiatief van harte toe, ten oordeel omdat het Noorden reeds eerder over de belangstelling van Den Haag heeft geklaagd. Juist in deze tijd moet o.m. de economische eenheid van ons land meer dan ooit worden bevorderd. De regering beschouwe dan ook al onze provincies zonder uitzondering als kinderen van één gezin, die allen een gelijkwaardige behandeling verdienen. Minister Van den Brink schijnt deze gedachte volkomen te onderschrijven hetgeen ongetwijfeld tot voldoende stemming.

PARLEMENTAIRE FLITSEN

Bravissimo voor de Eerste Kamer!

Mr. SASSEN
...voorlopig: vertrouwen...

Noodwet Indonesië — aan die naam, die ons eerst ietwat schril en alarmerend in de oren klonk, zijn wij inmiddels al aardig gewend. En ook de behandeling ervan in de Tweede en Eerste Kamer ligt alweer enige tijd achter ons. Niet zó lang echter, dat wij er niet nog wat nadere aandacht voor durven vragen. De kwestie is er belangrijk genoeg voor en het is zeker geen legislatief product als sommige andere, waarvan men als gewoon staatsburger na de aanneming in de Kamers eigenlijk weinig of niets meer hoort of bemerkt.

Het is niet moeilijk te voorspellen, dat deze Noodwet, zoals die tenslotte door beide Kamers is aanvaard, in de komende weken en maanden meermalen voor het nemen van belangrijke besluiten zal worden gehanteerd.

Daarom was het zo juist, dat mr. Vonk het namens onze fractie in de Tweede Kamer aldus stelde, dat bij de beslissing of aan de Regering de door haar gevraagde bevoegdheden mochten worden verleend, de vraag van het vertrouwen een eerste rol speelde. En dat vertrouwen was de fractie van de V.V.D. bereid het nieuwe Kabinet en de nieuwe bewindsman van Overzeese Gebiedsdelen voorlopig te schenken.

Een vertrouwen dat maar niet zo lichtvaardig werd geboden, maar dat gebaseerd was op een reeks van uitvoerig toegelichte overwegingen, die wij in enkele punten aldus zouden kunnen samenvatten: de andere geestesgesteldheid van het Kabinet tegenover het communisme in Indonesië; de wil tot het uitoefenen van „daadkracht” en tot het geven van reële inhoud aan de Nederlands-Indonesische Unie in vormen van deugdelijkheid en duurzaamheid; de duidelijke taal, die de tegenwoordige minister van Overzeese Gebiedsdelen in tegenstelling tot zijn voorgangers pleegt te spreken en tenslotte de besliste opzet van de Regering om de republiek geen andere en geen hogere status te verschaffen dan die van deelstaat in de Indonesische Federatie, waardoor ook de andere deelstaten aan hun toekomst kunnen bouwen zonder vrees voor suprematie van de republiek.

In verband met dit laatste achtte onze woordvoerder ook de bijzonder geslaagde conferentie met de Indonesische federalen in Den Haag een post op de creditzijde van het vertrouwen in het Kabinet.

En daarnevens hopen en verwachten wij, dat dit Kabinet ook internationaal bezig is zich weer eigen zelfstandige kracht te ontwikkelen; een kracht, die ons Koninkrijk weer in nieuwe vormen zal kunnen doen herleven.

Had de heer Oud, zoals wij in ons vorige overzicht hebben weergegeven, vooral de staatsrechtelijke zijde van het ontwerp behandeld, de politieke kant werd door de heer Vonk wel het scherpst belicht in deze kernachtige uitspraak: „Dit wetsontwerp is, naar het mij voorkomt, ingegeven door de vaste wil der Regering, zo paraat te handelen, dat het gunstige resultaat van het

De Eerste Kamer heeft in de afgelopen weken weer een paar goede beurten gemaakt.

Toen de Noodwet Indonesië op 29 October, in deze Kamer werd behandeld, toonden onze senatoren zich zozeer doordrongen van het gewicht van dit voorstel en van hun verantwoordelijkheid voor de medebeslissing hierover, dat zij voltallig aanwezig waren.

En toen, enkele dagen later, op 3 November, Thorbecke's Grondwet honderd jaar bestond, was het wederom de Eerste Kamer, die, op initiatief van haar voorzitter, dit feit in een plechtige vergadering herdacht, waar het gehele Kabinet (met uitzondering natuurlijk van minister Stikker, die zich in Indonesië bevond) bij tegenwoordig was.

Bravo, bravissimo voor onze Eerste Kamer!

Duidelijke taal, voor goede verstaanders

overleg met de federalen niet meer door verrassende gebeurtenissen politiek kan worden ongedaan gemaakt en ik aarzel niet als mijn oordeel uit te spreken, dat precies dit feit de bijzondere reden is, waardoor alleen al de indiening van deze Noodwet gerechtvaardigd is te achten”.

De uitslag van de stemming in de Eerste Kamer week al heel weinig af van die aan de andere zijde van het Binnenhof. Ook hier de uiterste rechter- en linkervleugel: de anti-revolutionairen en de communisten, tegen, versterkt door één lid van de christelijk-historische fractie.

Aan de communisten behoeven wij geen woord te verspillen. Zij zijn nu eenmaal tegen alles wat de chaos, waarvan zij het hebben moeten, zou kunnen tegengaan.

Dat ook de anti-revolutionairen in de Eerste Kamer nog tegenstemden, was echter een teleurstelling voor ieder, wie het niet was ontgaan, dat er zekere twijfel in deze hoek was ontstaan of dit ontwerp, waarvan de Regering bij monde van minister Sassen nog eens verklaard had het zó dringend nodig te hebben, dat zij bij verwerping de verantwoordelijkheid niet langer zou kunnen dragen, niet als noodrecht zou zijn te aanvaarden.

Helaas heeft 't zover nog niet mo-

gen komen. Deze uiting van eensgezindheid, die een grootse daad van historische betekenis had kunnen worden en Nederlands positie ook internationaal wellicht aanmerkelijk steviger zou hebben gemaakt, is tenslotte toch achterwege gebleven. Niettemin achten wij de verklaring van de anti-rev. woordvoerder, prof. Anema, typerend, dat hij hoopte, een volgende keer met de Regering te kunnen medewerken tot constructieve arbeid.

De onvruchtbaarheid van de altijd maar weer star-afwijzende houding waar het de Indonesische vraagstukken betreft, begint toch ook tot deze kringen zelve door te dringen.

In de Eerste Kamer was het professor Molenaar die het standpunt van de V.V.D. uitzette. Na ook zijnerzijds het delegatie-vraagstuk aan een staatsrechtelijk onderzoek te hebben onderworpen, kwam hij tot de dringende omstandigheden, die de Regering tot de indiening van het ontwerp hadden gebracht en tot wat hij meende te mogen zien als de grondslag van de politiek der Regering in de komende weken.

De toestand in Indonesië en dan vooral in de door de republiek beheerste gebieden achtte hij buitengewoon slecht. Wij zien, zo zeide hij, de noodzaak, dat er spoedig een einde komt aan het conflict en dat ook

Mr. VONK
...bizondere reden...

zo spoedig mogelijk, op het tijdstip, dat de Regering nuttig acht, een federale Regering wordt ingesteld. Uit elke pagina van de Memorie van Antwoord aan de Tweede Kamer blijkt, dat de Regering in deze snel wil handelen, dat zij een korte termijn op het oog heeft. Dit uitgangspunt, zo verklaarde onze woordvoerder gaarne, is ons sympathiek.

Prof. Molenaar achtte het ook te billijken, dat de Regering, nadat zij enkele maanden geleden het bewind van het Kabinet-Beel had overgenomen, blijkbaar het besluit had genomen om zelf nog een poging te wagen om met de republiek tot overeenstemming te komen. Hij maakte echter terecht deze restrictie, dat dan ook snel tot een resultaat zou moeten worden gekomen en van een eindeloos rekken der onderhandelingen dus geen sprake meer mocht zijn.

De Regering heeft zeer duidelijk had gezegd: een beginselaccorder is voor ons onaanvaardbaar, er zullen dadelijk uitvoerbare voorstellen tot totale regeling van het verschil moeten worden gebracht, kon al evenzeer prof. Molenaars volledige instemming hebben.

De grondgedachten en richtlijnen van de Regering voor de komende weken in onderling verband bezien, meende onze woordvoerder het beleid te zien culmineren in dit doel: de federale Interim-Regering op de kortst mogelijke termijn in te stellen, onverschillig of er onderhandeld wordt of niet. Daarom, zo merkte hij op, wil de Regering deze Interim-Regering kunnen instellen op het door haar gewenste tijdstip, dat in ieder geval vóór 1 Januari 1949 moet liggen. Daarnaast zullen echter ook allerlei bevoegdheden moeten worden geregeld en de heer Molenaar moest toegeven, dat dit alles op het ogenblik niet bij de wet kan geschieden. Daarin ligt, zo zei hij, voor ons dan ook de rechtvaardiging voor dit wel zeer uitzonderlijke wetsontwerp.

Tenslotte deed prof. Molenaar een beroep op „de goede verstaanders” in deze bewoordingen:

De Regering rechtvaardigt de spoed door te wijzen op de huidige situatie in de republiek, die van dag tot dag zorgwekkender wordt. Dit waarborgt ons, dat de korte spanne tijds, waarvan de Regering spreekt, ons ook scheidt van het ogenblik, waarop een aanvang kan worden gemaakt met het vestigen van een deugdelijk bestuur in Indonesië en het brengen van orde en rust in de gebieden, waar deze op 't ogenblik het allerminst aanwezig zijn. Wij hebben de indruk, Mijnheer de President, dat het de Regering met de woorden, die zij heeft geschreven en gesproken ernst is. Voor ons zijn die woorden duidelijk. Wij menen, dat zij voor hen, die gewoon zijn zulke stukken te lezen — dat zijn dus de goede verstaanders — volkomen duidelijke taal spreken.

Deze burger

heeft deze week wel een héérlijke week gehad.

Harry, zijn eigen goeie, lachende, ploeterende Harry met z'n Bess en z'n Greetje weer gezellig voor vier jaar in het Witte Huis; de toffee van de bon en een lintjesregen in 't verschiep. Nou, vindt 'u dat dan allemaal niet fijn?

Deze burger heeft zó'n blijmoedig hart, dat hij voor drie prettige dingen driehonderd niet-zo-prettige grif vergeet. Had hij vroeger al. Wanneer hij wéér drie maanden kreeg voor zijn doctoraal was één zoen van Marietje voldoende om de hele juridische faculteit met decaan en al te doen wegmelten op die zoetigheid. Zo'n doctoraal, dacht hij, loopt niet weg, maar Marietje misschien wel.

Wel Harry, de toffees en het regentje dus...

Harry's portret staat keurig in een lijstje dat breed genoeg voor zijn glimlach is, onder de laatste asters-van-het-jaar op mijn schrijftafel. Democraat of Republikein, het is fijn dat zelfvertrouwen en hondse, toegewijde sloverij succes hebben gehad. Dat geeft de burger moed. Daar zit een blijmoedige les voor de hele wereld in.

En die toffees... die zijn voor de neeffjes. Ome zelf mag niet. Geen zoetigheid en maar wandelen. Dat pak van vóór de oorlog is al twee maal uitgelegd. Dat behoeft verder niet uitgelegd te worden.

Maar die lintjesregen is misschien wel het allérplezierigste van alles. Die zal weer ruisen gaan op Koninginnedag. Het brons voor de dooien, het goud voor de gummiboorden-met-een-frontje en de sterren voor wie ik direct héér zou willen noemen. Het is en blijft goed dat er verschil blijft tussen neepjesmuts en tailor-made, tussen pilo- en streepjes broek.

De ondergetekende wilde H.H. Excellenties, leden van de Raad van Ministers; H.H. leden van de Volkvertegenwoordiging; H.H. secretares-generaal en allen die wat in de regen te brokkelen hebben, er onderdanig en wel zéér beleefd op attenderen — als hij dat zo eens uitdrukken mag — dat hij gedurende twintig achtereenvolgende jaren 3647 potten inkt heeft geleidigd op 3.617.885 stukjes zowel van olijke als van weemoedige aard en dat hij (beleefd) meent — tevens gezien het feit, dat hij buitenlid is van de Nieuwe of Litteraire Sociëteit, van Pro Juventute, de Algemene Nederlandse Wielrijdersbond en het halma-gezelschap „Ons Knusse Clubje” (hierna, zo-nodig, te noemen O.K.C.). Uit dien hoofde, dies en daarom in aanmerking te mogen komen voor 1 regendruppel.

hetwelk vóór,
met de hoogst-verschuldigde eerbied;
en een als het ware vanzelfsprekende hoogachting;
hij zich noempt
DEZE BURGER.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korhals.
Redactie-secretaris: Mr. E. Elias
Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.
Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267
Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.
Losse nummers 15 cent.

Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie” te Amersfoort.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlugs, Geestbrugweg 69 Rijswijk (Z.-H.).

Thorbecke's afstamming

In het artikel „3 November 1848—1948” in „Vrijheid en Democratie” van vorige week stond dat „Thorbecke van huis uit een eenvoudige burgerjongen was, die ook uit dien hoofde veel moeilijkheden ondervond”.

Het is zeker een extra verdienste, als men het land buitengewone diensten bewees en daarbij uit zeer eenvoudige kringen stamde, zoals Tromp en De Ruyter. Dit gaat echter voor Thorbecke niet op, zo schrijft Mr. H. J. Boelen (te Amsterdam) ons, en hij vervolgt: „een eeuw geleden was de land- en stadregering inderdaad grotendeels nog in handen van de afstammelingen van regentenfamilies of van de adel, waartoe Thorbecke echter niet behoorde. Doch zijn geestverwanten en ook deels zijn tegenstanders, hebben hem steeds zeer hoog gewaardeerd. Men leze slechts wat de oud-Minister de Beaufort over hem schreef in de Gids. Daarbij heeft de familie Thorbecke de genealogie van de grote Minister gepubliceerd; deze begint reeds in 1572 met Johann thor Becke, die bij Osnabrück woonde. Diens kleinzoon, E. P. Thor Becke (1647-1711) was Burgemeester in Duitsland. Thorbecke's ouders waren goed gesitueerd; zijn broer was geneesheer. Hij zelf was gehuwd met Adelheid Solger, een Duitse, die de dochter van Professor Solger en Gravin von den Gröben was. Al was hij voor een eeuw min of meer een nieuweling tussen de Regeerders van ons land, hij was zeker niet uit het eenvoudigste volk opgeklimmen.” Tot zover wat Mr. Boelen ons schrijft. Aan de figuur en de betekenis van grote mannen doet hun afstamming weinig of niets af of toe. Niettemin is het wellicht voor sommige onzer lezers interessant dit te vernemen.

Nogmaals de V.A.R.A.

Van de V.A.R.A. ontvingen wij de volgende brief:

„Wij danken U voor de toezending van Uw blad van 15 October j.l., waarin opgenomen de brieven die wij U op 5 Juli j.l. zonden naar aanleiding van het door U op 4 Juni j.l. gepubliceerde berichtje: „Solidariteit”.

Het spijt ons echter dat U er een commentaar aan toevoegt dat ongetwijfeld niet juist is. Wij krijgen zo de indruk, dat de V.A.R.A. door de redactie reeds bij voorbaat is veroordeeld en dat zij, het koste wat het wil, toch op de een of andere manier moet worden afgemaakt, althans dat getracht moet worden dit te bereiken.

Wij hebben volkomen duidelijk aangetoond dat wij alle mogelijke inlichtingen hebben ingewonnen omtrent de arbeidsuren der chauffeurs alvorens de reis werd georganiseerd. Voor eventuele proces-verbalen was de V.A.R.A. dus niet aansprakelijk, maar de autobusondernemer. Hoe het ook zij, de V.A.R.A. kent haar houding die zij tegenover de werknemers verplicht is in te nemen en zij doet dit in de volle overtuiging van de socialistische gedachte die zij voorstaat. Dit is haar ten volle te vertrouwen en niemand zal zich daar zorgen over maken en wij geloven dan ook niet, dat Uw commentaar op onze brieven veel indruk op de arbeiders zal maken, omdat men weet — de geschiedenis kan daarover boekdelen spreken — hoe het met hen gesteld zou zijn, wanneer zij overgeleverd waren aan de V.V.D.”

Tot zover de brief van de V.A.R.A. Wij willen in ons slotcommentaar kort zijn. De V.A.R.A. had als organisatie, die in hoofdzaak uit werknemers bestaat, dubbel moeten uitkijken. Wij vinden het niet fair, dat men zich nu achter de autobusondernemer verschuilt. Immers de vakbeweging, die een groot aandeel heeft in de V.A.R.A. (als wij ons niet vergissen maakt, om maar een voorbeeld te noemen, de vakverenigingsleider de Heer K. de Jonge deel uit van het hoofdbestuur) weet maar al te goed, welk een oppositie er bestaat tegen het z.g. rijtijdenbesluit. Men had dus van te voren kunnen weten dat men zich op uiterst glas ijs begaf.

Overigens begeeft deze brief zich op zijpaden. Wij willen niet per sé indruk maken op de arbeiders, doch wel op misstanden wijzen, opdat het algemeen belang wordt gediend.

Tenslotte durven wij ons vol vertrouwen op het zijpad te begeven, waarheen de V.A.R.A. ons blijkbaar zo gaarne heenvoert. Welnu, als de V.A.R.A. er belang in stelt, zo kunnen wij haar namen en adressen verschaffen van arbeiders die, hoewel zij vroeger trouw op de S.D.A.P. (later P. v. d. A.) stemden, bij de laatstgehouden verkiezingen er de voorkeur aan gaven zich aan de V.V.D. „over te leveren”. Laat het de V.A.R.A. gezegd zijn, dat hun aantal steeds toeneemt. Het eerlijk streven naar de samenwerking tussen kapitaal en arbeid is gelukkig ook voor vele werknemers geen utopie meer.

In het gedrang

De middenstand is en blijft de ruggegraat van de sociale staatsconstructie, aldus een beschouwing in Time, waaraan wij het volgende ontleen.

Hoewel alle klassen in de maatschappij in Engeland een harde tijd doormaken, drukt die hardheid wel héél erg hard juist op de middenstand. Harder in elk geval dan op de arbeiders, die in loonsverhoging tenminste een gedeeltelijke tegemoetkoming in de hogere kosten van levensonderhoud vinden, terwijl zij op sociaal gebied en in sociale voorzieningen sterker staan dan de middenstanders.

Die middenstander moet als regel zijn levensstandaard instellen op een vast of ongeveer vast inkomen, dat voor vele gezinnen niet meer voldoende is. Hij wordt dus als het ware tegenover twee mogelijkheden gesteld: of maatschappelijk teruggaan naar een lager maatschappelijk niveau, of... de eigen levensstandaard trachten te handhaven door als gezin kinderloos te blijven.

Een van de Time-correspondenten beschreef als illustratie van deze beschouwing de levensomstandigheden van de middenstander Jackson, 39 jaar, sales-manager in een Londens levensmiddelenbedrijf. Gehuwd met een aardige 50-jarige vrouw. Zoon van een welvarende kruidenier in Shropshire. Heeft een goede opvoeding en zeer goed onderwijs genoten.

Hij huwde in 1938. Had het goed. Bedrag van de huur: f 17.50 per week voor een huisje in Surrey. Kon met zijn vrouw schouwburgen en bioscopen bezoeken met nu en dan een uitgaansavond in Londen. Zij waren in staat thuis vrienden te ontvangen. Hielden een goedkoop auto'tje. Hij verdient thans f 150 per week. Bewoont een aardig huisje in een van de buitenwijken, drie slaapkamers, twee zitkamers. Was echter zo dom dit huisje te kopen — tevens als spaarpot. Dat kostte hem thans f 25.000, twee-en-eenhalf maal zoveel als voor de oorlog. Hij betaalde uit eigen spaarpot f 1000, leende f 10.000 bij een bouwmaatschappij en f 12.000 van een oom. Van zijn wekelijkse f 150 betaalt hij f 15 rijksbelastingen en f 40 aan de bouwmaatschappij. Hij besteedt f 12.50 aan zijn dagelijkse lunch buitenshuis (als gevolg van de grote afstanden in Londen). Zijn vrouw heeft f 30 per week nodig voor levensmiddelen — 50 % meer dan vroeger. Voorts f 10 voor stedelijke belastingen, licht en verwarming. Hun vleesrantsoen (kosten: 60 ct.) is net toereikend voor twee maaltijden. De huisvrouw koopt als regel blikjes zalm en eetbare paddestoelen bij. Dat is in hun omstandigheden duur, maar wie hard werkt, moet goed eten. Zij trachten per week f 20 te besparen voor rente en aflossing aan oom. Blijft over: f 12.50 voor kleren en... verder niets. Zij zijn in twee maanden niet naar een bioscoop geweest; zij hebben sinds de oorlog nog geen uitgaansavond in Londen beleefd. Thuis geen borrel, geen bier. Nu sigaretten f 1.75 per 20 stuks kosten, heeft hij het roken afgeschaft.

In het vorige jaar hebben man en vrouw ieder een costume gekocht. Dat van Jackson kostte f 200 en is nu reeds versleten. Kinderen waren een te grote weelde, totdat de dokter bevond dat verdere kinderbeperking de gezondheidstoestand van de vrouw zou aantasten. De baby-uitzet kostte f 750, hoewel de moeder het overgrote deel zelf maakte. Kosten van de bevalling enz. f 1200. Zolang het kind klein is, kost het geen hoge bedragen, maar de vader wil dat het t.g.t. onderwijs zal genieten op een „private school”, kosten f 500 per jaar. Ik wil, aldus de vader, dat zij „a little lady” wordt, die zich gemakkelijk kan bewegen. Maar hij ziet geen kans die opvoedingskosten ooit te verdienen.

De Jacksons, aldus de correspondent, zouden gemakkelijker leven, indien zij afzagen van de levensstandaard van de middenstand, indien zij in een arbeiderswijk gingen wonen en indien zij ook de voordelen genoten van maaltijden in de fabriek, kosteloos onderwijs e.d. Maar... dat wensen zij niet, tenzij de druk ondragelijk wordt: „ik wil niet dat de staat mij steunt of onderhoudt”, zegt Jackson, „geef mij een kans op m'n eigen benen te staan en ik kom er wel!”

Zó is de toestand van ontelbare Engelse middenstanders, door minister Herbert Morrison omschreven als een moeilijke en pijnlijke vermindering van de levensstandaard der middenstanders — dezelfde middenstanders waarvan Morrison eveneens getuigt: „velen van hen hebben op ons gestemd en het is van groot belang voor de regering dat wij die steun behouden”.

Zou de algemene toestand de levensstandaard der Nederlandse middenstanders zo heel veel van de hierboven geschetste der Engelse „middle class” verschillen?

Slechte verliezer

De Engelsen, die in hun sportopvattingen altijd fair-play, eerlijk spel verkiezen boven handigheidjes, boven trucs, hebben in hun taal ook een kernachtige uitdrukking voor hem, die niet tegen zijn verlies kan: a bad loser, een slechte verliezer.

Zo'n slechte verliezer heeft de afgetroden Luitenant-Gouverneur-Generaal dr. van Mook zich ook getoond, nadat hij ambtelos burger was geworden. Dat hij het niet eens is met het feit, dat hij naar het inzicht van de Nederlandse Regering diende af te treden, is zijn goed recht. Dat hij bepaalde inzichten heeft ten opzichte van de politiek, welke in de overzeese gebiedsdelen gevoerd dient te worden, is eveneens zijn goed recht. Niemand, zeker niet in onze kring wil hem beletten te getuigen van zijn zakelijke opvattingen over het vraagstuk, dat voor Indonesië en Nederland beide, van zo buitengewoon belang is. Maar de wijze, waarop dr. van Mook zich geuit heeft, maakt terecht, dat van hem getuigd kan worden, dat hij een slecht verliezer is en daaraan is onafwendbaar verbonden, dat zo iemand niet houdt van fair-play. Meer dan iets anders in de afgelopen jaren, heeft de houding van dr. van Mook na zijn aftreden getoond, dat hij inderdaad niet thuis hoorde op de post van Luitenant-Gouverneur-Generaal.

Tekort aan voorlichting

De voorlichting over Nederland in de Verenigde Staten van Noord-Amerika is reeds lange tijd een onderwerp van gesprek. Unaniem is onder deskundigen de mening, dat deze voorlichting, niet alleen ten opzichte van het Indonesische vraagstuk, maar ook ten opzichte van andere Nederlandse zaken voor het „Netherlands Information Bureau” beneden de maat is gebleven, welke men daaraan mocht stellen. Dat er nog zoveel voorlichting over Nederland werd verstrekt, kwam door hetgeen van particuliere zijde werd gedaan, waarbij o.m. scheepvaartmaatschappijen, de K.L.M., de Vereniging Nederland in de Vreemde nuttig werk verrichten. Wij vinden het dan ook spijtig, dat ook een organisatie als de Algemene Nederlandse Vereniging voor Vreemdelingenverkeer, tengevolge van de vermindering van de subsidie, welke aan deze organisatie van Rijkswege zal worden verstrekt (op de Rijksbegroting voor 1949 wordt n.l. voorgesteld om de subsidie voor de A.N.V.V. te verminderen van f 500.000 tot f 350.000) reeds de consequentie uit dit voorstel heeft getrokken. De A.N.V.V. heeft zich n.l. genoodzaakt gezien haar showroom en informatiehall in het gebouw Rockefeller Plaza nr. 10 te New York op te heffen en zich terug te trekken in enige kantoorlokalen in het gebouw Fifth Avenue 521 in deze stad. Daardoor wordt het tekort aan voorlichting over Nederland in de Verenigde Staten nog vergroot. Hetgeen wij ten zeerste betreuen.

Vadertje inconsequent

Het gebeurt nog wel eens dat Vadertje Staat het slachtoffer wordt van zijn eigen maatregelen. Het valt dan ook lang niet mee per sé alles te willen controleren zonder tenslotte in de eigen voorschriften verward te raken. Daarom ware wat minder bemoeizucht dringend gewenst. Een voorbeeld:

In diverse provincies van ons land wordt de laatste tijd herhaaldelijk proces-verbaal opge maakt tegen veevervoersbedrijven omdat deze zich van auto's bedienen die breder zijn dan op bepaalde wegen is toegestaan. Het behoeft wel geen uitvoerig betoog dat dergelijke maatregelen voor deze bedrijven minder aangenaam zijn, te meer niet omdat de genoemde auto's veelal niet vrijwillig door deze bedrijven werden aangekocht, doch min of meer gedwongen, aangezien de overheid van zijn destijds gekochte brede legerauto's afmoest. De situatie is dus als volgt: Enerzijds heeft de overheid onze veevervoerders bepaalde brede wagens noodgedwongen doen accepteren, doch anderzijds verbiedt diezelfde overheid deze veevervoerders met deze auto's op de weg te verschijnen. Dit alles doet nogal vreemd aan en het zou o.i. dan ook gewenst zijn, dat er aan een dergelijke onhoudbare toestand een spoedig einde werd gemaakt. Deze eigenaardige toestand beperkt zich overigens niet alleen tot het veevervoer. Zo vernamen wij onlangs, dat een ketel per vrachtauto werd vervoerd van Hengelo naar Tilburg. Aangezien de ketel enige uitstekende vertoonde was dit transport te breed. De vervoerder waagde het er evenwel op en bereikte bijna zijn einddoel. Bijna, want 1 km. voor Tilburg werd hij aangehouden. Proces-verbaal volgde, aangezien de verkeersveiligheid door dit transport in gevaar werd gebracht. Dit alles is nog begrijpelijk. Onbegrijpelijk is evenwel het bevel dat de vervoerder werd gegeven nadat de bekeuring was geschied. Wie denkt, dat hij met de haven in zicht — zij het dan met proces-verbaal — die ene kilometer nog zou mogen afleggen vergist zich deernlijk. Neen, de vervoerder werd gesommeerd met zijn „gevaarlijke” last terug te rijden naar het 24 km. verwijderde 's-Hertogenbosch!

Wellicht kan onze nieuwe minister van Verkeer en Waterstaat zich verdienstelijk maken door Vadertje Staat een handje te helpen. Het lijkt ons in elk geval hard nodig!

N.V. SCHEEPSWERVEN
„PIET HEIN”
 BOLNES en PAPENDRECHT

DWARSELLINGEN

115 Meter

DROOGDOK

115 x 30 Meter

ruim 300 jaar...
 FABRICEREN WIJ VERVEN VOOR
 BOUWVAKKEN EN INDUSTRIE
N.V. Heyme Vis & Zoonen
 ZAANDAM - OPGERICHT 1643

N.V. BOELE'S
 Scheepswerven en Machinefabriek
BOLNES
Nieuwbouw en reparatie

Kloos
 KINDERDIJK
Bruggen

Adverteert in dit blad

L. Smit & Zoon
 KINDERDIJK
 Baggermateriaal
 Zeesleepboten
 Passagiersschepen
 Machines
 Motoren
 Ketels

N.V. Nederlandsche
 Caoutchouc- en Gutta-
 Perchafabriek
v.h. Bakker & Zn.
 Ridderkerk
 Technische
 rubberartikelen

BOLNES
 Dieselmotoren
 25—1400 P.K.
 ★
 N.V. Machinefabriek
„Bolnes”
 v.h. J. H. v. Cappellen
 te Bolnes

Fa. B. Cuperus Az.
 Hessenweg 2
 De Bilt
 Vervaardigt drukwerk
 op alle gebied.

Gedenkraam van
**Gebrandschilderd
 GLAS IN LOOD**
 voor Uw kantoor of woning.
 Vraagt vrijblijvend
 schets en prijsopgave
**Glaszaak
 Koster N.V.**
 Binnen Damsterdiep 13
 Groningen

Door weer en wind
 Maar altijd representatief,
 dank zij Erdal! Veel hangt
 af van een eerste indruk;
 als de blik naar beneden
 glijdt en op Uw schoenen
 blijft rusten... zorg er dan
 voor, dat ze er steeds
 „tip-top” uitzien. Poets ze
 met Erdal, zo beroemd door
 zijn glans! Edele wassoorten,
 met zorg in Erdal gecombi-
 neerd „voeden” het leer,
 en voorkomen het barsten.

Erdal
 „Edele wassoorten”
 Prijs 22 ct.

ERDAL IS ENIG!

SCHALKSE VERDOEZELING VAN SCHULD EN MISLUKKING

Djocja: „Wij zijn hoopvol gestemd”

Het aardigste, wat wij in lange tijd hebben gehoord, werd Dinsdag vernomen in de Tweede Kamer. Van de heer Van der Goes van Naters. Nadat de P.v.d.A.-aanvoerder stevig tegen de communisten te keer was gegaan, nadat hij de communistische vijanden te lijf was gegaan met een aanval, waardoor men te Moskou ongetwijfeld met bedrukte gezichten rondloopt, kwamen de vrienden aan de beurt. De vrienden namelijk, waarmee de P.v.d.A. samen in de regering zit.

Eerst de K.V.P. Die moet maar eens antwoord geven op de vraag, waarom er geen twee-partijen-kabinet tot stand kwam. De heer Van der Goes is daar „helemaal niet lekker” over.....

Dan de Christelijk-Historischen. Die vormen een „gespleten partij”. Want er zitten niet alleen brave mannen als de heer Tilanus maar — foefi toch! — ook „figuren als prof. Gerritson” in.

Tenslotte natuurlijk Vrijheid en Democratie. De financiële politiek Colijn-Oud heeft indertijd „nameloze ellende” veroorzaakt. En of de V.V.D. nu maar wilde erkennen, dat dit ministerie dezelfde politiek voert als het ministerie-Beel. En dat die politiek niet zo fout is geweest. En dat de felle oppositie tegen minister Jonkman niet zo gerechtvaardigd was..... Minister Stikker evenwel kreeg onverhoeds een goedkeurend knikje: hij is een realist, een frisse figuur, in wiens buitenlandse politiek wij vertrouwen hebben.....

Wel — het valt natuurlijk buiten het bestek van de Indische rubriek, om de Algemene Beschouwingen in de Tweede Kamer te bespreken. Maar dit ging over Indië. En daarom mogen wij wel zeggen, dat wij zelden een gemakkelijker betoog vernamen, dan dat van de heer Van

der Goes van Naters. Want het was van een zo ongehoorde vrijmoedigheid, dat in plaats van boosheid slechts een glimlach past.....

Want als dit ministerie-Drees „dezelfde politiek voerde als het ministerie-Beel”, dan zou dat niet alleen een grove negatie van de uitspraak der algemene verkiezingen zijn, maar dan was Indië tevens reddeloos verloren.....

Zo „fout” is die politiek geweest.

En als de felle oppositie tegen het beleid-Jonkman niet gerechtvaardigd was geweest, dan stonden wij inzake Indië nu niet voor een débâcle.

Evenzo: als het beleid-Jonkman niet zo zwak was geweest, zou men nu niet met een geval-Van Mook zitten, wiens ontslag de heer Van der Goes intussen „noodzakelijk” noemde.

Tenslotte: als de P.v.d.A.-ministers een niet zo armelijk en hulpeloos Indisch „beleid” hadden gevoerd en zich niet zulke verwarde en besluiteloze bewindslieden hadden getoond — daar stond Van Mook in elk geval met hoofd en schouders boven! — dan zou de onverhoeds als „fris” en „realist” geprezen minister Stikker een vrijwel onmogelijke en uitermate ondankbare taak in Indië bespaard zijn gebleven.

Dat het mogelijk is, inzake de Indische politiek te-midden van een even dreigende als rampzalige situatie dergelijke dwaasheden te verkondigen, zonder door een woedende publieke opinie weggevaagd te worden, is alleen te danken aan..... het rookgordijn. Aan het rookscherm, dat men tussen Indië en het Nederlandse volk liet ontstaan. Aan die muur van wolken en ondoordringbare nevelen, waarachter men het Indische beleid heeft verborgen. Zó zeer heeft verborgen, dat er van elke duizend Nederlanders nauwelijks één is, die nog volgen kan wat er in Indië allemaal gebeurt. Men heeft inzake Indië voor een zo erbarmelijk slechte „voorzichting” gezorgd, men heeft ondanks kostbare apparaten van „voorzichting” in binnen- en buitenland zo stelselmatig nagelaten om de waarheid over Indië te vertellen en men heeft het Nederlandse volk zelf over Indië dermate slecht, ontoereikend en niet zelden misleidend „voorgelicht” — dat het zelfs diegenen eenmaal zal berouwen, die er schuldig aan zijn. Want als de débâcle nu eens niet wordt afgewend, als het wonder nu eens niet gebeurt — dan zal men die waarheid niet langer kunnen verbergen.

Wat minister Stikker in Indië beproeft — met een waarlijk loffelijke toewijding — dat is te trachten op het laatste ogenblik nog iets terecht te brengen van alle

wat al bijna hopeloos bedorven is.

Minister Stikker is, vergezeld van de heren mr. N. Blom, T. Elink Schuurman, mr. J. E. van Hoogstraten en dr. P. J. Koets, naar Ili-oerang gegaan. Minister Stikker heeft te Djocja premier Hatta ontmoet. Hij heeft dit alles gedaan, vóórdat een einde kwam aan de ergerlijke bestandsschendingen, die dagelijks mensenlevens kosten. Er was dus, zonder condities onzerzijds, weer een eerste contact tot stand gebracht. En ziet... nog terwijl minister Stikker in Djocja was, werd door de regering-Djocja een brief verstuurd. Met „voorwaarden”..... En ziet, het was wederom de Amerikaan Cochran, die betrokken was bij het „misverstand”, dat rondom deze brief ontstond... En ziet tenslotte: nog is van Nederlandse zijde niet tot deze heer Cochran en tot de Republiek gezegd — zoek het nu zelf maar uit. Nog bleven de adviezen van mr. Stikker in Djocja. Nog werd de deur niet dichtgeslagen...

Men kan dit prijzen als bewijs — bewijs ten overvloede — van de Nederlandse vastberadenheid om nu volstrekt overtuigend duidelijk te maken, dat het „aan ons niet ligt”. Maar tenslotte zal ook aan deze lankmoedigheid eenmaal een einde komen...

Want daar ligt de realiteit van de volgende cijfers. Hard en koud. Cijfers van de vier weken tussen 29 September en 26 October. Aldus:

beschietingen bivaks	31	gevallen
voertuig-beschietingen	26	„
beschietingen bivaks (niet-mil.)	9	„
rampok	280	„
brandstichting	45	„
telefoonlijn-sabotage	32	„
andere sabotage	15	„
patrouille-beschietingen en botsingen	193	„

En er is de realiteit van andere cijfers. Even hard en even koud. Cijfers van diezelfde vier weken tussen 29 September en 26 October. Zij gelden uitsluitend van het niet-republikeinse gebied. Het federale gebied, waarvoor alle verantwoordelijkheid nog rechtstreeks te Batavia en te Den Haag ligt. Luister goed:

vermoord: 58 ambtenaren
vermoord: 60 burgers
ontvoerd: 28 ambtenaren
ontvoerd: 33 burgers
gewond: 12 ambtenaren
gewond: 5 burgers

En dan is er tenslotte nog de realiteit van andere cijfers: gesneuveld: korp. W. Binnema gesneuveld: sold. H. A. Schepers gesneuveld: sold. H. J. Altenburg ernstig gewond de soldaat Y. W. van Dijk, korporaal J. Quist, korporaal H. van 't Ende, korporaal J. S. P. Struik en soldaat A. J. Kambrey. Maar deze cijfers zijn niet van vier weken. Doch van zes dagen...

Terwijl wij deze cijfers neerschrijven, horen wij uit de radio: de adviseurs van de heer Stikker zijn uit Djocja te Batavia teruggekeerd. Een woordvoerder van de Republiek verklaarde: wij zijn inzake de onderhandelingen hoopvol gestemd...

Wij echter kijken dan weer naar de cijfers, die hier boven staan. „Hoopvol gestemd” zegt U...?

d. K.

De aanwezigen hadden

gelijk, toen ze aanwezig waren op de Thorbecke-herdenking in Den Haag. Meestal zegt men, dat de afwezigen ongelijk hadden, omdat het niet vol was. Maar hier was de grote zaal van Pulchri Studio stampvol, zodat hier dus gesproken kan worden van aanwezigen.

Onder die aanwezigen waren vele bekende figuren uit de kring der V.V.D. en in de eerste plaats nakomelingen van Thorbecke, mej. Thorbecke, mr. Thorbecke, rechter in de rechtbank te 's-Gravenhage en een jonge Thorbecke van een twintig jaren, die met grote aandacht luisterden. Luisterden met de vele hooggeleerde toehoorders, als prof. Cleveringa, C. W. de Vries, C. de Boer, J. A. Eigeman, die ook in de zaal van Pulchri aanwezig waren. Maar niet alleen zij keken naar de begonia's en cyclamen, die de zaalversiering vormden. Ook anderen als b.v. de commissaris der Koningin in de provincie Noord-Holland, dr. J. E. baron de Vos van Steenwijk, Tweede en Eerste Kamerleden, gemeenteraadsleden van 's-Gravenhage, hoofdbestuurders en afdelingsbestuurders (vingen wij zelfs niet een glimpje op van een bekende vertegenwoordiger uit Zutphen?) luisterden mee.

En zij allen kwamen onder de bekoring. Van de wijze, waarop de drie sprekers op deze avond de figuur van Thorbecke in ons midden brachten. Mr. Oud, op de hem eigen voortreffelijke en duidelijke wijze, met zijn grote kennis van parlementaire toestanden, die Thorbecke als staatsman schilderde, drs. Boersema, die op fijne en klare wijze het idealisme, dat in ieder mens aanwezig is en dus zeker bij een zo grote figuur als Thorbecke, helder belichtte, prof. ds Grooth, die als hoogleraar aan de zelfde roemrijke Leidse Universiteit, waar Thorbecke gedoopt heeft, de figuur van de hoogleraar Thorbecke naar voren bracht en daarbij niet verzuimde te vermelden, dat Thorbecke een hoge dank van zich zelf had... als minger van kruidenwijn.

De mens Thorbecke werd ons deze avond nader gebracht en de grote geestelijke voorganger, uit wiens opvattingen voor ons ook in komende jaren nog een bron van inspiratie te vinden was.

Dat deze avond daartoe mede gestrekt heeft, kan tot dankbaarheid stemmen. Dankbaarheid om de herdenking van deze grote liberale voorman, dankbaarheid tevens om de bezieling, die alle aanwezigen opnieuw ondergingen van de waarde en de kracht van zijn denkbeelden, ook voor deze tijd!

Zaterdag is een Centrale Kaderbijeenkomst gehouden te Amersfoort. De opkomst was groot. De heer A. M. Pino uit Den Haag gaf een zeer interessante uiteenzetting over de toestand in Indonesië, Prof. A. N. Molenaar en Drs. Korthals spraken over het Kaderwerk en de organisatie der Kadergroepen. Aan alle afdelingen wordt verzocht vóór het einde van de volgende week aan het Algemeen Secretariaat, Koninkinnegracht 61, Den Haag, op te geven:

1. of hij hen al dan niet een Kadergroep bestaat;
2. zo ja, naam en adres van degenen, die deze groep leiden.

In memoriam P. J. Timmers

Men schrijft ons uit Poortugaal:

Op 11 September 1948 ging voor goed van ons heen, onze hooggeachte Voorzitter, de Heer P. J. Timmers.

Sedert de oprichting van de voormalige afdeling Poortugaal van de Liberale Staatspartij in 1922 bekleedde hij onafgebroken tot heden het voorzitterschap van de afdeling en had tot in de zomer van 1948 zitting in de Raad der Gemeente Poortugaal. Gedurende de jaren van 1922—1939 was de heer Timmers ook wethouder.

Op keurige, wel-overwogen wijze wist hij steeds de belangen der gemeente en in het bijzonder onze beginselen naar voren te brengen en te verdedigen. Wij konden er zeker van zijn, dat de heer Timmers eerst na een grondige studie en rijp overleg een zaak in behandeling nam.

Voortaan zullen wij hem node missen op onze vergaderingen en andere bijeenkomsten.

Het was een voorrecht om met hem te mogen samenwerken en aan zijn nagedachtenis zullen voor ons steeds de meest prettige herinneringen bewaard blijven.

Hij ruste in vrede.

De voorlichting is schandelijk verwaarloosd

Een inzender vraagt:

Het zou mij aangenaam zijn, indien U het volgende zoudt willen opnemen en van Uw commentaar voorzien. Bij voorbaat zeg ik U dank.

Behalve ons Partijblad, waarin de artikelen over Indië van d. K. steeds mijn bijzondere aandacht hebben, en de dagbladen, lees ik Elseviers Weekblad, dat, met artikelen van verschillende medewerkers, ook veel licht op de Indische kwestie werpt.

In het hoofdartikel op de frontpagina van laatstgenoemd blad van 16 October j.l., lees ik o.a.: „Wij zullen er niet in slagen Djokja uit te sluiten, noch Djokja te veranderen, en wij kunnen dat niet, omdat men ons dat van Amerikaanse zijde niet toestaat.”

Het is mij nu wel duidelijk geworden, dat onze voorlichting van het Amerikaanse publiek met betrekking tot de toestand in Indië, schromelijk is verwaarloosd en dat het in hoofdzaak hieraan te wijten is, dat wij de handen niet vrij hebben. Vanzelfsprekend komt nu de dringende vraag naar voren wat er inmiddels na het optreden van een nieuwe minister van Buitenlandse Zaken, in dat opzicht is veranderd. Uiteraard zullen het in de eerste plaats de stemmers op de lijsten onzer Partij zijn, welke die vraag stellen, omdat zij er indirect toe hebben medegewerkt, dat de nieuwe minister uit onze Partij is voortgekomen. Is er op dat punt nu een forse reclamecampagne ingezet?

Ik heb mij afgevraagd hoe de Amerikaanse en Engelse volken over ons Nederlanders zijn gaan denken, nadat zij kennis hebben gekregen van die kwestie aangaande onze volksgenoten, die door de Republiek gevangen worden gehouden, en van de Nederlandse vrouwen daaruit, die in gedwongen concubinaat moeten leven. De Amerikanen en de Engelsen, zelfs onder de Labourregering, zouden ze gaan hâlen, onverschillig of het buitenland dat goed zou vinden. Wij doen dat niet. En daarom zullen wij, als het zover mocht komen dat we Indië, met al het daarin gestoken kapitaal en alle werkgelegenheid, die daar voor ons opeengedrongen volk te vinden is, kwijt zijn, niet eens meer kunnen zeggen: „Alles is verloren, behalve de eer”.

Arnhem.

G. H. CLERKX VAN KEULEN.

De redactie antwoordt:

Aan het verzoek van de inzender om een naschrift willen wij voldoen. Alleen zullen wij ons moeten beperken. Het is immers in de journalistiek geen gewoonte ingezonden stukken op te nemen naar aanleiding van publicaties in een ander blad. Hetgeen Elsevier geschreven heeft, blijve dus buiten beschouwing. Wel zij gereageerd op hetgeen onze partijgenoot vraagt over de voorlichting.

Het is bekend, dat de voorlichtingstaak gedurende de periode na de oorlog schandelijk is verwaarloosd. Van onze kant is daar herhaaldelijk de staf over gebroken. Wat minister Stikker in de drie maanden van zijn ministerschap op dit gebied heeft verbeterd, zal moeten blijken. Binnenkort immers zal de minister bij de behandeling van de begroting van buitenlandse zaken de Kamer zeker de nodige inlichtingen verschaffen. Overigens willen wij wel opmerken, dat minister Stikker aan voorlichting grote waarde hecht. Hetgeen iedereen trouwens heeft kunnen waarnemen. Reeds kort na zijn optreden is hij immers naar de Verenigde Staten gereisd, waar hij minister Marshall heeft gesproken en voorts heeft hij daar op persconferenties de Amerikaanse

pers ingelicht. Wij vinden dit al zeer belangrijk. Evenals zijn mededeling, dat hij vóór hij naar Indië ging, met zestien ministers van buitenlandse zaken het Indische probleem heeft besproken. Iemand, die zulk een activiteit vertoont op het gebied der voorlichting, zal zeker niet verzuimen het voorlichtingsapparaat te verbeteren. Zoals echter gezegd, bij de behandeling der begroting zal blijken, wat de minister op dit terrein allemaal nog meer heeft gedaan.

De slot-passage laten wij gaarne voor rekening van de inzender. De heer Stikker voert thans besprekingen in Indonesië. Wij nemen aan, dat de minister daarbij wel degelijk denkt aan al degenen, die onvrijwillig op het terrein der Republiek zijn. Zouden wij het omgekeerde aannemen, dan zou dat wel zeer misplaatst gebrek aan vertrouwen in één der onzen zijn. Wij staan op het standpunt, dat iemand in wie wij vertrouwen hebben, recht blijft hebben op dat vertrouwen in ogenblikken, waarin wij de situatie niet kunnen overzien en hij de verantwoordelijkheid draagt voor het lot van miljoenen. Op zulk een ogenblik wachten wij met spanning af wat het resultaat der missie zal zijn. Eerst daarna vellen wij een oordeel. K.

Vrijheid,
Vooruitgang,
Deugdzzaamheid

Op een bijeenkomst van de afdeling Rijswijk van onze Partij vroeg een der aanwezigen wat toch eigenlijk die letters V.V.D. betekenen. Dat werd hem uitgelegd: volkspartij voor vrijheid en democratie. Een der andere aanwezigen, een oude strijd-bare figuur in onze geleederen, verklaarde het echter als volgt: vrijheid, vooruitgang, deugdzzaamheid.

De vrijheid om naar eigen inzicht te handelen, rekening houdende met het algemeen belang; de vooruitgang, die ook in onze kring warme voorstanders vindt, en waardoor bewezen wordt, dat wij in politiek opzicht niet zijn aanbidders van de vollooid verleden tijd; deugdzzaamheid, dat wil zeggen de wens en het streven, dat in onze kring leeft, dat wij in het staatsbestel weer terug wenssen de oude begrippen en daarom verlangen wij dus wel naar de vroegere tijden, toen corruptie en omkoperij onder de dienaren van de staat onbekende begrippen waren.

DIT IS NODIG

Op velerlei wijze heeft het Nederlandse volk uiting gegeven aan zijn dankbaarheid en waardering voor het 50-jarig wijs beleid van Koningin Wilhelmina, doch de schoonste vorm, waarin dit geschiedde was — en is nog — het bijeenbrengen van het Nationale Huidtebijk, het fonds, dat door Koningin Wilhelmina is bestemd voor de Kankerbestrijding. Aan 't bijeenbrengen van dit fonds hebben 2½ miljoen Nederlanders medegewerkt door 't kopen van het bekende jubileuminsigne en daarnaast hebben duizenden landgenoten en vele in Nederland gevestigde ondernemingen en organisaties door extra bijdragen het fonds versterkt. De afrekeningen van de plaatselijke comité's komen thans binnen bij het Uitvoerend Comité en vele van die afrekeningen zijn zeer verheugend. In 't bijzonder de grote steden en het Oostelijk deel van het land komen goed voor de dag. Er zijn ge-

meenten bij, welke welhaast een opbrengst van gemiddeld één gulden per inwoner hebben bereikt. In andere gemeenten daarentegen is de opbrengst bepaald teleurstellend. Om de bestrijding van de kanker in ons land met kracht ter hand te kunnen nemen is een groot, zeer groot bedrag nodig. De bereidheid om dit bedrag bijeen te brengen is bij het Nederlandse volk in al zijn gelegingen aanwezig. Dit is nog gebleken uit het onlangs door het Nederlands Instituut voor de Publieke Opinie ingestelde onderzoek, in welk onderzoek niet alleen tot uiting kwam, dat kanker de meest gevreesde ziekte is, maar ook dat 77 % van de onderzochten zich bereid verklaarden aan de bestrijding van deze ziekte financiële steun te verlenen. Er is reeds belangrijk meer dan f 1.000.000 bijeengebracht, doch als inderdaad driekwart gedeelte van de bevolking haar bereidheid alsnog in een daad

omzet, kan dit bedrag aanzienlijk groter worden en kan de kankerbestrijding op forse wijze worden aangepakt.

Het Uitvoerend Comité doet alsnog een beroep op de talrijke landgenoten, die zich tot nu toe afzijdig hebben gehouden of zich hebben beperkt tot het kopen van een jubileuminsigne, om alsnog een bijdrage te storten op de postrekening van het Comité Nr. 26000, of op haar rekening bij de Ned. Handel Mij., te Amsterdam, de Kasvereniging te Amsterdam, of bij het Girokantoor der gemeente Amsterdam, C. 600. Ook postwissels worden gaarne ontvangen aan het Centraal Bureau van het Uitvoerend Comité, Herengracht 478 te Amsterdam. Jubileuminsignes zijn aan dit adres nog verkrijgbaar. De aandacht wordt er op gevestigd, dat bedragen van f 500.— en hoger in geblokkeerd geld kunnen worden overgemaakt, als daartegen geen fiscale bezwaren bestaan. Ook inschrijvingen in het Grootboek 1946 kunnen aan het Comité worden overgedragen.

VRAAG

en

ANTWOORD

Op de volgende vragen van ons Eerste Kamerlid, prof. A. N. Molenaar:

1. Heeft de Regering kennis genomen van de inhoud van de hoofdartikelen in de „Nieuwe Rotterdamse Courant” van 13 en 17 September, alsmede van de informatie uit „welingelichte kring” in dat blad van 21 September 1948?

2. Erkent de Regering, dat in deze beschouwingen wordt uitgegaan van besprekingen, in, resp. beslissingen van het Kabinet, alsmede van het overleg, dat tussen het Kabinet en de Luitenant-Gouverneur-Generaal heeft plaats gevonden?

3. Is de Regering bereid mede te delen of haar bekend is, of personen, werkzaam op een der Departementen hier te lande, met betrekking tot het onder 2 gestelde, mededelingen aan de pers hebben gedaan?

4. Indien vraag 3 ontkennend wordt beantwoord, moet dan naar het oordeel der Regering — met name wanneer van „welingelichte kring” wordt gesproken — de heer van Mook als bron van informatie worden aangemerkt?

5. Acht de Regering het juist, dat met betrekking tot haar beleid in zake een eventuele verandering in de

bezetting van de vertegenwoordiger der Kroon in Indonesië door anderen dan haar zelve mededelingen aan de pers worden gedaan?

6. Is de Regering bereid om — nu eenmaal publicaties, als in vraag 1 en 2 bedoeld, zijn gedaan — harerzijds mede te delen, welke beslissingen in zake een wijziging op de hoogste post op het Paleis te Batavia zijn genomen en in welk licht de terugkeer van de heer van Mook naar Indonesië moet worden gezien?

7. Is de Regering voorts bereid uiteen te zetten, in hoeverre de feitelijke mededeling in de „Nieuwe Rotterdamse Courant” van 17 September juist is, als zou de vertraging in de publicatie van het communiqué betreffende een versterkte bestrijding van het communisme in Indonesië aan het vorige en wellicht ook aan het huidige Kabinet te wijten zijn?

Heeft de Minister van Overzeese Gebiedsdelen geantwoord:

1. Deze vraag wordt bevestigend beantwoord.

2. Ook het antwoord op deze vraag luidt bevestigend, waarmede intussen niet gezegd wil zijn, dat de bedoelde beschouwingen van volledige kennis van zaken doen blijken.

3. Voor zover de Regering kan nagaan, zijn met betrekking tot het onder 2 gestelde door personen, werkzaam op een der Departementen hier te lande, geen mededelingen aan de pers gedaan.

4. Dr. Van Mook heeft desgevraagd medegedeeld, dat hij tijdens zijn verblijf in Nederland geen inlichtingen aan de pers heeft verstrekt ten behoeve van enige publicatie, met uitzondering van hetgeen door hem werd gezegd bij zijn vertrek op Schiphol. Hij heeft daaraan toegevoegd, dat hij wel met enkele,

hem reeds geruime tijd bekende hoofdredacteurs en redacteurs contact heeft gehad, waarbij het hem getroffen heeft, met name wat betreft de „Nieuwe Rotterdamse Courant”, dat de betrokkene in zake zijn voorgenomen vervanging over meer details beschikte dan hij zelf.

5. Deze vraag wordt ontkennend beantwoord, behoudens voor het geval ter zake vooraf overleg zou zijn gepleegd.

6. De beslissingen in zake de wijziging op de hoogste post op het Paleis te Batavia zijn inmiddels genomen en algemeen bekendgemaakt. De terugkeer van dr. Van Mook op 21 September van dit jaar naar Indonesië geschiedde omdat zijn aanwezigheid aldaar zowel door de Nederlandse Regering als door hem zelf wenselijk werd geoordeeld.

7. De mededeling in de „Nieuwe Rotterdamse Courant” van 17 September j.l. in zake de opstelling van het communiqué betreffende een versterkte bestrijding van het communisme in Indonesië is evenmin juist als de daaruit getrokken conclusie, dat een vertraging in de publicatie aan het vorige en wellicht ook aan het huidige Kabinet zou zijn te wijten.

Hoor en wederhoor

St. Emigratus distancieert zich van St. Bureaucratus

Toen in Mei 1945 ons land weer vrij werd en het emigratieverlangen hier te lande proporties aannam als nooit te voren, bleek het, dat alle emigratie-gebieden potdicht waren. Vanaf het einde der vijandelijkheden tot aan begin 1947 waren alle landen druk bezig niet alleen met de omschakeling van hun oorlogs-industrie op de normale vredes-industrie, doch tevens met het in de burger-maatschappij plaatsen van hun gemobiliseerden. Deze beide factoren hebben emigratie bijna twee jaar lang praktisch onmogelijk gemaakt. Bovendien was er een geweldig gebrek aan scheepsruimte, een gebrek dat op het ogenblik (1948) feitelijk alleen wat betreft Canada en Zuid-Afrika iets minder is geworden, mede door de voortdurende zorg van de Stichting. Naar Zuid-Amerika zijn ook nu nog de passage-mogelijkheden gering, terwijl naar Australië feitelijk in December voor het eerst een flinke boot vertrekt. Demobilisatie en omschakeling der industrie waren twee dingen waarop de Stichting absoluut geen invloed kon uitoefenen; aan het schepenprobleem werd steeds en wordt nog hard gewerkt.

„Geen zuurtjes doch levenslot”

Een geheel ander soort moeilijkheid was, dat de gehele Staf van de Stichting Landverhuizing Nederland feitelijk uit één persoon bestond, toen de emigratie-verlangens in 1945 zich begonnen te uiten. In de drie en een half jaar die daarop volgden, werd de Staf aanzienlijk uitgebreid. Maar — al die nieuwe mensen moesten voor hun taak opgeleid worden. Het betrof hier namelijk niet de verkoop van zuurtjes, maar het ging hier om het levenslot van talloze landgenoten. Een zware verantwoording! Al deze mensen wilden weg, alleen maar weg, doch hadden niet het minste benul omtrent de omstandigheden in de landen waarheen zij wensten te gaan. Welnu, in drie en een half jaar tijd is een staf uit de grond gestampt en geschoold inzake alles wat de emi-

Het bleek nu, dat mensen met administratieve beroepen niet te plaatsen zijn. Tevens bleek, dat alle intellectuele beroepen niet te plaatsen waren, daar geen enkel land Nederlandse diploma's erkent. Het overdoen der examens kost tijd en geld, en dat geld is er niet. Dit schakelt dus automatisch een groot gedeelte van de aspiranten uit. Krijgt nu zo iemand van een consul bericht, dat er kansen bestaan, dan wil een ambtenaar, een leraar en wat dies meer zij ogenblikkelijk als chauffeur of timmerman geplaatst worden! Deelt men hem mede, dat er geen enkele baas te vinden is, die hem als ongeschoolde gebruiken kan, dan wordt hij kwaad en schrijft een ingezonden stuk. Niemand realiseert zich, dat het woningprobleem overal ter wereld even erg is en dat dus grote gezinnen zeer moeilijk te plaatsen zijn. Velen realiseren zich niet, dat de reiskosten ten laste van de emigrant komen. Lang niet iedereen kan de voor een flink gezin al gauw in de duizenden lopende som gelds op tafel leggen. Als men het bovenstaande rustig overdenkt, blijkt wel dat — zonder dat er sprake is van „tegenwerken” — een flink gedeelte van de liefhebbers niet geholpen kan worden, zelfs niet met de beste wil ter wereld. Het „ellenlange” vragenformulier (waarvan iedereen er slechts één behoeft in te vullen) geeft bij juiste invulling de kans op een eerste selectie en wordt — zoals op ieder fatsoenlijk bureau gebruikelijk is — opgeborgen in een archief. Waar bergt de geachte lezer stukken op?

Hoe dan ook: het is misschien interessant enige cijfers te noemen. Welnu: vanaf de bevrijding bereikten de Stichting Landverhuizing Nederland ongeveer 60.000 aanvragen voor emigratie. Uit de gegevens bleek een aanvraag gemiddeld 3,5 persoon te omvatten. In totaal meldden zich dus ongeveer 200.000 mensen voor emigratie. Ruim de helft viel af om bovenvermelde redenen. Velen konden bovendien niet weg, omdat de immigratielanden alleen die mensen toelaten waaraan zij behoefte hebben en alle anderen weigeren. Van de rest zijn in 1947 en 1948 ongeveer 25 à 30 duizend mensen vertrokken, niettegenstaande het feit, dat er vrijwel geen transportmogelijkheid aanwezig was.

Volgens de geachte lezer staan er duizenden op de wachtlijsten voor Australië, Zuid-Afrika en Canada. Welnu: Waarom melden die duizenden zich dan niet? Het blijkt ondanks oproepen via pers en radio heus niet eenvoudig schepen vol te boeken!

Voor Canada is het laatste schip weg. Volgend jaar gaat men verder. Natuurlijk zijn er genoeg liefhebbers, maar te beweren dat er duizenden en duizenden op de wachtlijsten staan is op zijn best wel erg boud gesproken.

„Het is een bekend verschijnsel, dat hart en verstand niet altijd parallel gaan en wij hebben dan ook sterk de indruk, dat de geachte lezer die in Uw nummer van 22 October j.l. de „cri de coeur” slaakte over de beide heiligen St. Bureaucratus en St. Emigratus, wel uit de volheid zijns harten schreef, maar zich nu niet bepaald goed georiënteerd had”, schrijft de Stichting Landverhuizing Nederland ons, en zij vervolgt: „het is natuurlijk erg gemakkelijk te beweren, dat emigratie een moeilijk probleem is. Juist omdat het evident waar is, klinkt het als een excuus. Maar mogen wij misschien het volgende eens onder Uw aandacht brengen?” Natuurlijk mag het en derhalve nemen wij dit ingezonden artikel op.

gratie-landen betreft. Een documentatie-afdeling moest uitgebouwd worden. In de landen zelf moesten de emigratie-attachés eerst gegevens omtrent loon- en prijzenpeil, sociale voorzieningen en vooral werkgelegenheid verzamelen. Kortom de emigratie moest grondig voorbereid worden, wilde men niet het risico lopen, dat de emigranten in de vreemde landen verkommeren. Met deze gegevens heeft de staf zich vertrouwd moeten maken, teneinde in staat te zijn enerzijds de aspiranten in te lichten, anderzijds te kunnen beoordelen of een bepaald persoon geschikt is voor uitzending naar een bepaald gebied. Het bleek, dat emigreren als zodanig heus niet eenvoudig was.

Lands financiën gedoogden niet de emigranten hun kapitaal mee te doen nemen. De mensen krijgen juist voldoende voor de eerste paar dagen, moeten dus bij aankomst een baan hebben. Want — mislukt de emigratie, dan moet de emigrant met gezin op kosten van de staats-deviezenpot terugvervoerd worden.

(Ingezonden)

Antwoord aan oom Gerrit

Naar aanleiding van Uw verzuchtingen in „Vrijheid en Democratie” wil ik enige opmerkingen maken.

1. In Elsevier las U dat Dr. A. de Vletter schreef „hoe heel anders, hoe oëndig veel beter dit alles in het buitenland is”. Nu staat Zwitserland toch niet achteraan wat onderwijs betreft, maar deze zomer nog, kreeg ik van Zwitsers uit verschillende delen van Zwitserland de verzekering, dat ook daar wel „overgaan” en „zitten blijven” worden toegepast. Zelfs zijn daar evenals hier de „bijlessen” zeer gebruikelijk.

Als U schrijft hoe heel anders en oneindig veel beter dit alles in het buitenland is, zou ik U kunnen vragen naar feiten. Als U met feiten komt, kom ik nog met punt

2. Is het U niet bekend, dat hier in Nederland ook al talrijke scholen zijn, waar alles „heel anders” gaat en men probeert het „eindig veel beter” te doen? In de kring van de W.V.O. (Werkgemeenschap voor Vernieuwing van Opvoeding en Onderwijs) met zijn werkgroepen, wordt ook voor vernieuwing gewerkt, niet op Uw negatieve manier, maar op positieve wijze.

Ons land kent Montessorilycea, Dalton-H.B.S.-en, „De Werkplaats” van Kees Boeke, en dergelijke inrichtingen. Zelf heb ik les gegeven aan een Montessorilyceum, nu geef ik aan een „gewone” H.B.S. les. Maar het systeem is werkelijk niet alleen belangrijk. Belangrijk is de persoon die les geeft. Dit heeft U in Uw vorig artikel ook betoogt, maar nu draaft U maar door en komt in Uw laatste zin met een be-

roep op de minister. Dat is onjuist. Een onderwijsvernieuwing, die van boven af zou worden opgelegd, wordt geen succes. Zelfs een vol enthousiasme uitgevoerde vernieuwingspoging kan wel eens mislukken!

Heeft U al wat er aan vernieuwing geprobeerd en verwezenlijkt is, bestudeerd, of staart U zich blind op de school van Uw vriendinnetjes uit de 2e klas? Bovendien: behoren Uw vriendinnetjes wel op een H.B.S.? Terwille van een diploma gaan steeds meer leerlingen de H.B.S. bezoeken, die er eigenlijk totaal niet passen. Het zou niet goed zijn terwille van hen maatregelen te nemen, die de goede leerlingen zouden schaden.

Ik zou door kunnen gaan, maar deze 2 punten lijken me voldoende, om U duidelijk te maken dat U te ver gaat. Als U kritiek levert op de leerstof-indeling voor Natuurkunde, kan ik zeggen, dat ik ook niet voel voor de onderbouw en bovenbouw daarvan, die we tegenwoordig hebben, maar dat ik er toch niet tegen zou durven pleiten, voordat ik enige jaren oprecht geprobeerd had er een succes van te maken.

Met Uw artikelen bewijst U het onderwijs, de V.V.D. en het land een slechte dienst, wat mij spijt. Als lerares en lid van de V.V.D. kan ik mij tegenover mijn collega's schamen voor Uw artikelen, ook voor de af en toe te ruwe taal ervan.

De redactie dankend voor de plaatsing.

Apeldoorn.

G. BOEKHOFF,
math. dra.

Antwoord van oom Gerrit

Ieder maakt muziek naar eigen wijs. Mijn toonzetting is inderdaad — en opzettelijk — wat in majoor. En nogal fortissimo. Desondanks: geen schaamte. Hoe meer reactie hoe beter. Vooral ook reactie van ouders en andere omen Gerrit. Want het gaat om hun kinderen.

Plaatsruimte belet terug te komen op het artikel van dr. de Vletter — lees Elsevier!

Ja, ik weet dat er „vernieuwde” scholen zijn. Ik weet dat er geëxperimenteerd wordt. Die scholen zijn echter slechts bereikbaar voor enkelingen. Maar het gaat om alle voor het opnemen van M.O. geschikte kinderen.

Ja, een beroep op de minister is even logisch als dat op ouders en onderwijskrachten. Slechts door aller samenwerking wordt verbetering mogelijk. Ja mijn vriendinnetjes zijn door de directeur geschikt be-

vonden voor M.O. En het gaat alweer om deze kinderen.

Ja, ik pleit wel tegen deze wijze van natuurkunde doceren in een 2e kl. H.B.S. en zonder één enkele proef! Ik ben zodanig wiskundig en natuurkundig „bij”, dat ik dit durf beoordelen.

Maar ik krijg weleens de indruk dat meerdere onderwijskrachten net zijn als generaals: elke niet-vakman houde zijn mond! Niet tot enig oordeel bevoegd! Deponeren en... foei!

De laatste oorlog stelde de generaals in het ongelijk — in de harde praktijk. Ik geloof dat onderwijskrachten evenzeer ongelijk hebben indien zij op bovenstaande en soortgelijke wijze welgemeende medewerking veroordelend afwijzen. Du haut de leur grandeur — net als tegenover de kindertjes...

OOM GERRIT.

Tenslotte nog Uw opmerking ten aanzien van de fameuse subsidie van f 680.000,—. Als de leek het zo nuchter ziet staan, is dat een geweldig bedrag. Maar praat U eens met de boekhouder! De beamtenden van de Stichting hebben zeer eenvoudige salarissen en doen hun werk zonder emolumenten en auto's. Doch buitenlandse vertegenwoordiging en het werk in het buitenland kosten ook geld. Die emigratie-attachés zijn voortdurend in de weer om de plaatsingsmogelijkheden te onderzoeken en uit te breiden. Zij zijn er niet om privé-brieven te beantwoorden, doch hebben dit jaar in diverse landen interessante resultaten bereikt inzake de verbetering van de emigratie naar alle mogelijke gebieden.

Het is wel gemakkelijk om, indien men zelf teleurgesteld is, de schuld te werpen op mensen

die en het publiek en de omstandigheden tegen zich hebben. Maar men moet er toch eens aan denken wat die mensen — die op topdagen 600 brieven en 200 man bezoek per dag te verwerken krijgen — presteren in het klein, door iedere brief te beantwoorden en iedere bezoeker te woord te staan, en in het groot, door voortdurende bestudering der landen en mogelijkheden en het uitbreiden dezer laatste.

En dat deze mensen verantwoordelijkheidsbesef hebben en niet zonder meer op iedere — vaak uit Russenangst en atoompsychose geboren — wens om te emigreren ingaan: geen enkel werkelijk weldenkend mens kan en mag dit met het euvlele woord „ambtenarij” betitelen.

HET VERSCHIL (VOOR ONS) TUSSEN TRUMAN EN DEWEY

Wat betekent de overwinning van Harry S. Truman voor ons? Deze vraag kan beter beantwoord worden, als men eerst het antwoord weet op de vraag: wat zou de overwinning van Thomas E. Dewey voor ons betekend hebben? Indien Dewey tot president van de Verenigde Staten zou zijn gekozen, dan zou West-Europa (welk begrip wij in de eerste zin ons veroorloofden te vernauwen tot „ons“) geen reden hebben gehad om te klagen. Hoewel hij behoort tot een partij, die langer dan de democraten het isolationisme zijn blijven aanhangen, had hij zich een krachtig voorstander van Amerika's deelneming aan het internationale leven betoond en was hij gebleken te zijn een geestdriftig aanhanger van het behoud en het herstel van een onafhankelijk West-Europa. Ja, in zijn steun aan de gedachte van het Marshall-plan ging hij zo ver, dat hij geacht werd de steun, welke Amerika aan de vrije Europese naties verleent, afhankelijk te maken van de mate van politieke eenheid, die deze naties onderling zouden bereiken. In een van zijn belangrijkste verkiezingsredenen (misschien wel de enige belangrijke), gehouden in Salt Lake City, de stad der mormonen, had hij duidelijk gemaakt, dat hij West-Europa zou „duwen en porren“ in de richting van deze eenheid.

TRUMAN
...niet overhaast...

Deze eenheid moge als einddoel toe te juichen zijn — te trachten haar te bereiken langs andere dan natuurlijke wegen zou gevaarlijk zijn. Vele Amerikanen denken maar al te gauw, dat het historische proces, dat van de ruwe materie en het maagdelijk gebied, dat Noord-Amerika was, in de loop van anderhalve eeuw de machtigste en welvarendste natie ter aarde heeft gemaakt, zo maar op het oude, aan verscheidenheden rijke Europa overgeplant kan worden. Dewey schijnt tot dat soort Amerikanen te behoren. Onder een presidentschap van hem had Europa dus een nog sterkere Amerikaanse pressie kunnen verwachten dan het nu reeds (dikwijls tot zijn ongenoegen, maar uiteindelijk tot zijn heil) ondervindt.

Truman en zijn raadgevers schijnen daarentegen van mening te zijn, dat deze politieke eenwording van West-Europa niet overhaast behoeft te geschieden. Niet dat zij er tegen zijn (ook hùn zal het tempo wellicht te langzaam zijn), maar zij tonen meer besef te hebben voor het hoogst ingewikkelde en trage karakter van de Europese materie en schijnen het standpunt toegedaan te zijn, dat van Europa zelf de krachten moeten uitgaan, zonder welke die eenwording nooit tot stand kan komen. Wat dit betreft, hangt dus het oordeel over de uitslag der presidentsverkiezingen af van de wijze, waarop men zelf denkt over een Europese federatie en de wijze en het tempo, waarin zij verwezenlijkt dient te worden. In ieder geval kan men constateren, dat hier een licht verschil van „opprosch“ was tussen Dewey, de verslagene, en Truman, de overwinnaar.

* * *

Een ander, opvallender, verschil, dat eveneens zijn invloed op Europa zou hebben uitgeoefend, kwam tot uiting in beider politiek ten aanzien van China. In dezelfde rede van Salt Lake City laakte Dewey de „tragische verwaarlozing van onze oude bondgenoot China“.

Hiermee sprak hij een stilzwijgend oordeel uit over de politiek van Marshall, die, voordat hij Trumans minister van buitenlandse zaken werd, een jaar lang had getracht om de vrede tot stand te brengen tussen Tsjang Kai Tsjek en de Chinese communisten. De mislukking weet Marshall toen evenzeer aan de reactionaire klik, die China regeerde, als

aan de communisten en hij ried aan geen verdere hulp van enige aanzienlijke omvang aan China te verlenen, daar deze toch in een bodemloos vat zou verdwijnen.

De republikeinen echter gaan door voor voorstanders van een grotere hulp aan Tsjang en zij wisten dan ook, toen zij de laatste twee jaar de meerderheid in het Amerikaanse Congres hadden, in het Marshall-plan ook deze hulp te bedingen. Die ging natuurlijk min of meer af van de portie van Europa. Nu kan men natuurlijk heel altruïstisch zijn en zeggen, dat hulp aan China belangrijker en dringender is dan hulp aan Europa, omdat het verlies van China een strategisch zwaardere klap voor Amerika zou opleveren dan het verlies van wat er nog van ons werelddeel overblijft. Dergelijke theorieën hebben zeer zeker veel redelijks en worden er dan ook door sommige Amerikaanse kringen (waarvan de directeur van de tijdschriften „Time“ en „Life“, Henry Luce, en de oud-ambassadeur William Bullitt de voorname zegglieden zijn) druk op na gehouden. Het zou echter te veel geverg'd zijn van Europa, dat het op Washington pressie zou uitoefenen, dat het deze theorieën ook in de praktijk moet gaan brengen. Laat het ons daarom verheugen, dat met de overwinning van Truman ook de keus ten gunste van Europa (indien er tenminste ooit kwestie is geweest van een keus) is uitgevallen.

* * *

Eigenlijk zijn twee genoemde facetten de enige, waarin men een zeker verschil van optreden kon bespeuren tussen de buitenlandse politiek der republikeinen en die der democraten. In de praktijk echter zou een republikeinse president net zo veel moeite hebben gehad met zijn Congres als Truman het nu twee jaar lang met het zijne heeft gehad. Immers Dewey zou zijn Congres niet vol hebben gehad met gelijkgezinden. Zelfs onder zijn eigen partijgenoten zou hij op menige afgevaardigde en senator zijn gestuit, die van het internationalisme van Dewey, Dulles en Vandenberg niets moeten weten. Het zijn dezelfde mensen, die het Truman sinds November 1946 (de grote republikeinse overwinning) zo moeilijk hebben gemaakt. Van hen was de democraat Truman wel in de constitutionele praktijk, doch niet politiek afhankelijk. Dewey zou dit wel min of meer zijn geweest. Marshall-plan en dergelijke internationalistische ondernemingen zou hij dan waarschijnlijk hebben moeten kopen met concessies aan het isolationisme.

Maar Truman heeft gewonnen en Dewey niet. En Truman heeft niet alleen voor zichzelf gewonnen, maar meteen voor zijn partij. In het Congres heerst niet meer een republikeinse meerderheid. Hij heeft niet meer te maken met isolationisten, die de koorden van de beurs in handen houden. Bijna alle isolationisten zijn verslagen. De stemming voor de voortzetting van 't Marshall-plan en voor de vorming van deszelfs voortvloeiende, het Noord-Atlantische pact, kan thans niet beter zijn. Ook de meer vrijzinnige handelspolitiek, door Roosevelt en Cordell Hull inge-

DEWEY
...duwen en porren...

luid, is weer voor een stel jaren gewaarborgd. Immers een republikeinse overwinning zou een economisch isolationisme hebben kunnen paren aan een noodgedwongen, politiek internationalisme, daardoor met de ene hand wegnemende wat met de andere gegeven werd.

Een artikel, geschreven naar aanleiding van een overwinning van Dewey, zou zeker niet argwanend zijn, doch wel iets gereserveerder van toon dan een, dat Truman geluk komt wensen. De enige bedenking, die men wellicht tegen Truman zou kunnen inbrengen, geldt de staatsman, die niet steeds even gelukkig is geweest en vooral niet altijd even constant. Dewey werd algemeen als bekwaam geacht dan de man, wie dit hoogste ambt in de schoot geworpen was. Thans echter werkt Truman niet meer onder de druk van komende verkiezingen. Als hij even wijs blijft in het kiezen van zijn raadslieden als hij de laatste jaren gebleken is, dan kan de wereld met redelijk vertrouwen de onzeker blijvende toekomst tegemoet zien.

N.V.
Machinefabriek
IJZER-STAAL-EN
METAALGIETERIJ

v.h. **BAKKER & Co.**
RIDDERKERK

Afdelingsnieuws

AMSTERDAM

Twee avonden

In de reeks van avonden, toegankelijk voor alle leden en begunstigers, spreekt op: **Vrijdag 19 November 1948**, des avonds om 8.15 uur in de kleine toneelzaal van Bellevue, ingang Marnixstraat, ons Gemeenteraadslid, de Heer R. Th. J. le Cavelier, over het onderwerp: „Het Amsterdam—Rijnkanaal, een levenslang voor Amsterdam“.

De Heer le Cavelier zal gaarne na zijn causerie vragen over dit onderwerp beantwoorden. Introductie is toegestaan.

De volgende avond in deze reeks zal worden gehouden op **Vrijdag 10 December 1948**. Drs. H. A. Korthals heeft zich bereid verklaard, het onderwerp: „**Publiekrechtelijke Bedrijfsorganisatie**“ verder te behandelen. De heer Korthals zal het op prijs stellen reeds thans vragen of opmerkingen over het aangekondigde onderwerp te ontvangen, via het Afd.-bureau: N.Z. Voorburgwal 104-108.

RIJSWIJK

Kanttekeningen en schetsen

De afdeling Rijswijk van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie hield Zaterdag een ledenbijeenkomst, waar na een kort openingswoord van ir. P. Stempels, de heer D. W. Dettmeijer, lid van het hoofdbestuur van de V.V.D., enige kanttekeningen maakte bij de huidige politieke toestand, waarbij hij in het bijzonder aandacht schonk aan de ontwikkeling in de overzeese gebieden en voorts aandacht wijdde aan de verhouding tussen prijzen en lonen en de woningbouw. Mej. Truus Hoyer verleende haar medewerking door het voordragen van enige schetsen.

WAGENINGEN

Vergadering

Op 3 November hield de afdeling Wageningen een ledenvergadering.

Na opening door de voorzitter wordt het woord verleend aan W. v. d. Weide, die een ~~int...~~ over „De taak en de samenstelling van de Gemeenteraad“. Uitvoerig staat spreker stil bij de werkzaamheden van de raadsleden en de wijze waarop de wethouderszetels zijn verdeeld. Het is van grote betekenis, dat de leden op de hoogte worden gesteld van het werk van de raad. Een nauw contact tussen de leden en de raadsleden van onze partij is zeer gewenst.

Na de pauze draagt Mevr. van Vloten-Perrin verschillende gedichten voor. Het gebodene valt zeer in de smaak. Zeer voldaan gaan na afloop van de vergadering de leden naar huis.

N.V. „Latumebo“

Postbus 5 — Telefoon 477
ALBLASSERDAM

stoomketels,
stoomblokken,
heistellingen.

Snelle levering.

U PEINST OVER EEN GESCHENK?

S. K. Citroen
HOFJUWELIER
S GRAVENHAGE
HOOGSTRAAT 23 TELEFOON 11757
GESCHENKEN IN ALLE PRIJZEN

DE TAAK VAN DE PERS

door prof. dr. A. N. Molenaar

lid van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Op 2 October 1948 hebben wij een aantal vragen aan de Regering gesteld naar aanleiding van enige publicaties in de Nieuwe Rotterdamse Courant.

Deze publicaties betroffen het aan de heer van Mook toen reeds kenbaar gemaakt ontslag als Luit. Gouverneur-Generaal, alsmede zijn beleid ter zake van de bestrijding van het communisme in Indonesië.

Wat het ontslag van de heer van Mook betreft, had de N. R. C. reeds te voren het h.i. onraadzame daarvan in het licht gesteld. Op 21 September verneemt haar redactie „uit welingelichte kring”, dat de Regering op dat ogenblik de communistische actie was toen begonnen — „gaarne zou zien, dat Dr. van Mook nog tenminste enkele maanden zijn krachten beschikbaar zou stellen voor de oplossing van onderscheidene nu zeer actueel geworden Indonesische problemen”.

En iets verder op zegt de N. R. C., dat de gedachtenwisseling in Den Haag verhelderend heeft gewerkt en „het realiteitsbesef, dat uit deze herziene beslissing blijkt, het kabinet siert”.

Hieruit viel niet anders af te leiden, dan dat Dr. van Mook weer te paard zat en de Lt. Gouverneur-Generaal gaf zelf steun aan deze gedachte, door bij zijn feestelijk geësceneerde aankomst in Batavia het vliegveld met de zegerierende duim omhoog te betreden.

* * *

Wat zegt nu de N. R. C. in beide artikeltjes, die zij op 6 en 8 November aan het door Minister Sassen gegeven antwoord wijdde? Zij stelt in het licht, dat behoudens het punt van de bestrijding van het communisme, waarop wij nog terug komen, de bewindsman niet mededeelt, dat de berichtgeving van de N. R. C. onjuist zou zijn geweest. Inderdaad, dit zegt de Regering niet, maar op onze vraag of de Regering, nu eenmaal publicaties zijn gedaan, harerzijds wil mededelen welke beslissingen inzake een wijziging op de hoogste post op het Paleis te Batavia zijn genomen, en in welk licht de terugkeer van de heer van Mook naar Indonesië moet worden gezien, antwoordt de heer Sassen, dat de beslissing inmiddels genomen, en algemeen bekend is gemaakt. Daaruit blijkt — en dit hoofdpunt verzwijgt de N. R. C. in haar berichtgeving — dat de heer van welingelichte zijde verstrekte mededeling, als zou Dr. van Mook nog ten minste enkele maanden zijn krachten beschikbaar blijven stellen, onjuist was.

Naast dit meest belangrijke punt blijft open de vraag, wie tot de welingelichte kring, waaruit de N. R. C. haar mededeling ontving, moet worden gerekend. Wij meenden, dat dit Dr. van Mook was, maar de N. R. C. suggereert, dat het een ambtenaar van een der Departementen is geweest. Zij zegt dat niet met zoveel woorden; het kan dus b.v. ook een Minister zijn geweest.

Intussen blijkt, dat het antwoord, dat Minister Sassen op de derde vraag heeft gegeven, n.l. dat geen personen, werkzaam op een der Departementen hier te lande, mededelingen aan de pers heeft gedaan, onjuist moet zijn.

De heer van Mook zelf is echter minder positief in zijn mededelingen geweest dan de N. R. C. Hoewel hij — de Regering heeft ons zijn antwoord medegedeeld — zegt tijdens zijn verblijf geen inlichtingen aan de pers te hebben verstrekt met uitzondering van hetgeen hij bij zijn vertrek op Schiphol mededeelde, laat hij toch volgen, dat hij wel met enkele hem reeds geruime tijd bekende hoofdredacteuren en redacteurs, waaronder die van de N. R. C., contact heeft gehad. Dat hij daarbij de indruk heeft gewekt, althans bevestigd, dat hij inderdaad weer voor enige maanden op zijn hoge post bevestigd was, mag worden afgeleid uit de wijze (duim omhoog), waarop hij op het vliegveld Kemajoran uit het vliegtuig is gestapt.

* * *

Afgezien van de vraag, wie nu aan de redactie van de N. R. C. heeft medegedeeld, dat de Lt. Gouverneur-Generaal weer voor ten minste enkele maanden zijn krachten beschikbaar zou stellen, blijft het bedenkelijke feit bestaan, dat van de besprekingen in, resp. beslissingen van het Kabinet, alsmede van het overleg, dat tussen de Lt. Gouverneur-Generaal en het Kabinet heeft plaats gehad, naar buiten mededelingen zijn gedaan, die bovendien een verkeerde indruk moesten vestigen. Het is toch duidelijk, dat het feit, dat Dr. van Mook op het ogenblik, dat de communistische opstand in Madioen uitbrak, naar Batavia terugkeerde in verband met de mededeling, dat de Regering haar besluit om hem van zijn hoge functie te ontheffen, had herzien (Zie N. R. C. van 26 Sept) de indruk moest vestigen, dat Dr. Beel niet in staat zou zijn de taak, die op dat ogenblik van de vertegenwoordiger van de Kroon in Indonesië werd verwacht, te vervullen. In dit licht gezien was dus het bericht over het — althans voorlopig — weer in het zadel hijsen van Dr. van Mook niet zonder bedenking.

Onze laatste vraag had betrekking op de vertraging, die is ontstaan in de publicatie van het communiqué betreffende een versterkte bestrijding van het communisme in Indonesië, en de daaraan in de N. R. C. van 17 September toegevoegde mededeling, dat dit aan het vorige en wellicht ook aan het huidige Kabinet te wijten zou zijn.

De heer Sassen heeft ons hierop geantwoord, dat de mededelingen in de N. R. C. evenmin juist zijn, als de daaruit getrokken conclusie ten aanzien van het beleid hier te lande.

Wat antwoordt nu de N. R. C.? Zij erkent de onjuistheid van haar mededeling en zij voegt er aan toe dit vrijwel aanstonds te hebben geweten. Maar omdat dit foutieve bericht „in feite uit de meest Nederlandse bron afkomstig was”, heeft zij rustig afgewacht, wat de Regering aan ons zou antwoorden. Met een zekere voldoening stelt zij thans vast, dat de Regering..... zich heeft laten verleiden te antwoorden, dat geen der ambtenaren op een der departementen werkzaam, mededelingen aan de pers heeft gedaan, maar..... de redactie ziet voorbij, dat dit niet sloeg op het communiqué betreffende de bestrijding van het communisme, maar op de mededelingen betreffende het opschorten van het aan de heer van Mook te verlenen ontslag.

* * *

Wij hebben bij dit belangrijke punt stil gestaan, omdat in de laatste weken niet alleen in de N. R. C., maar ook in andere dagbladen inzake het door de Regering in Indonesië gevoerde beleid onjuiste mededelingen zijn gepubliceerd. Wij betreuren dit in hoge mate, omdat de taak van de Regering in dit moeilijke tijdsgewricht wel uitermate delicaat is en de pers — wij spreken dus nu zeer algemeen — de uiterste voorzichtigheid moet in acht nemen bij het publiceren van haar geworden mededelingen. Indien zij niet vrijwel zeker is, dat haar berichtgeving juist is, doet zij beter zich daarvan te onthouden.

Wat de N. R. C. over de normen van betamelijkheid en landsbelang schrijft, alsmede haar opmerking, dat elke courant moet afwegen in hoeverre haar taak op eigen voorlichtingsgebied in achtneming van die normen toelaat, is uiteraard juist, maar waar het op aan komt is, dat in concrete gevallen bij het afwegen van de genoemde belangen de uiterste zorgvuldigheid in acht dient te worden genomen.

PARLEMENTAIRE FLITSEN

Oud bepleit:

Proefneming met de vrijheid

Jhr. Van der Goes van Naters als ruziemaker

Er zijn mensen, die het ruziemaken in het bloed zit. Het is dat minder plezierige slag van mede-burgers, die, in hoge mate met zichzelf ingenomen, zich geroepen voelen, tegenover alles en iedereen als censor morum op te treden.

Tot dezulken behoort, in politieke zaken, ook de heer Van der Goes van Naters, de voorzitter van de Tweede Kamerfractie van de Partij van de Arbeid.

Wij schrijven met opzet: in politieke zaken, omdat, voor zover wij menen te weten, de heer Van der Goes in het gewone leven een zeer schappelijk, misschien zelfs wel beminnelijk mens is.

Er is, geloven wij, echter geen psychiater voor nodig om te verklaren, hoe het mogelijk is, dat de heer Van der Goes, zodra hij op politiek terrein komt, plotseling van de dwanggedachte bevangen raakt, dat hij van alle zijden bedreigd wordt en dan als een woesteling, die na een hevige worsteling op zijn rug is gelegd, met armen en benen om zich heen slaat.

RITMEESTER
...uitzetten!...

De verklaring is, naar het ons voorkomt, eenvoudig hierin te zoeken, dat de partij, die hij vertegenwoordigt, haar evenwichtstoestand nog steeds niet heeft gevonden. Dat zij, geplaatst in een geheel andere positie dan de uiterst radicale en zelfs zo nu en dan revolutionaire S.D.A.P. van weleer, nochtans aan dat radicale en revolutionaire verleden nog met vele geestelijke banden verbonden is.

Tegenover de gematigde politiek van samenwerking met allerlei burgerlijke elementen, die zij wel moet voeren, wil zij haar huidige machtsposities in de regering van stad en land behouden en wil zij ook de nieuwe, uit burgerlijke en christelijke milieus voortgekomen elementen in de partij niet afstoten, voelt de heer Van der Goes zich verplicht, althans in zijn parlementaire optreden nog de oude, ongemakkelijke, alles beëindigende, radicale socialist uit te hangen.

En daar een dergelijk optreden tegenover de Regering nu eenmaal zeer gevaarlijke consequenties zou kunnen hebben, kiest hij zijn medeliden van de Kamer (voor zover althans niet behorend tot zijn partijgenoten) als doelwit zijner stekeligheden uit.

En zo betekenen Algemene Beschouwingen in de Tweede Kamer voor de heer Van der Goes dan ook, dat niet alleen de communistische fractieleider, de heer Wagenaar, die het er inderdaad wel eens naar maakt, maar dat ook successievelijk de heren Tilanus, Romme (zij het dan deze met enige matiging en zekere égards), Welter en Oud, zomede derzelve politieke opvattingen in heden en verleden, onder vuur worden genomen. En dit alles dan bovendien tegen de achtergrond van

eigen (partij-) voortreffelijkheid en onfeilbaarheid.

Ook dat echter kan de heer Van der Goes, zoals hij wederom ervaren heeft, niet ongestraft doen. Zijn mede-fractieleden in de Kamer zijn nu eenmaal geen „doetjes” en wie met name onze V.V.D.-aanvoerder, mr. Oud, een (politieke) tik geeft, zal er op moeten rekenen, dat hij er twee terugkrijgt.

En dat geldt dan wel in het bijzonder, wanneer men de heer Oud (wiens gezag in de Kamer na diens joyeuse rentrée a.h.w. stormenderhand opnieuw is gevestigd) op het punt van zijn politiek verleden (b.v. als minister onder Colijn) en van zijn opvattingen op het terrein van de verhouding van staat en economie denkt een beetje te kunnen lichten.

De opvatting, dat het karakter van de Staat is: een rechtsvereniging te zijn, zou niet anders dan de oude „nachtwakertheorie” zijn? Dan hebt gij, mijnheer Van der Goes, daar toch maar heel weinig van begrepen, zo riposteerde de heer Oud. Dat de Staat een rechtsvereniging heeft te zijn, betekent voor mij, dat de Overheid heeft zorg te dragen, dat het met goede orde onder de mensen toega. Wanneer die goede orde niet is te bereiken zonder rechtstreeks ingrijpen van de overheid, dan is dergelijk ingrijpen naar mijn mening plicht; maar principieel is rechtstreeks ingrijpen de taak van de overheid niet. De maatschappelijke verhoudingen staan op een hogere trap van ontwikkeling, naarmate de goede orde met minder rechtstreekse overheidsbemoeiing kan worden gehandhaafd. Het doel der overheidsbemoeiing moet dus zijn, waar het kan zich zelf overbodig te maken.

„Dit is — aldus de heer Oud — wanneer ik goed zie, de liberale leer omtrent de Staat. Ik noem het woord liberaal hier niet in de zin van een bepaalde politieke partij of richting. Ik neem het in de zin, waarin de Engelse geschiedschrijver Fisher in zijn „History of Europe” zijn derde deel, dat de jaren na 1789 behandelt, de ondertitel geeft van: „The liberal experiment”. In deze zin betekent liberalisme: de proefneming met de vrijheid. Vrijheid dan verstaan als tegendeel van

ongebondenheid; als gebondenheid aan de in eigen geweten vrijwillig aanvaarde norm waar het kan, aan de door de overheid opgelegde norm waar het moet.”

De leider van de V.V.D. is zo conservatief, dat hij nog altijd de aanpassingspolitiek, die in de jaren vóór de oorlog is gevoerd, de juiste vindt; hij is nog altijd niet overtuigd, dat het Plan van de Arbeid toch eigenlijk veel beter was dan deze politiek, aldus een nieuwe aanval van de heer Van der Goes.

Inderdaad, zo antwoordde de heer Oud. Er is toen gezegd: voer een politiek van het uitvoeren van grote openbare werken; dat kunnen wij een jaar of drie volhouden en in die tussentijd zal het gewone economische leven zodanig op gang zijn gekomen, dat die drie jaar als een overbruggingsstijdbak zullen dienen en dat de crisis overwonnen is. Dat nu heb ik nooit geloofd en dat geloof ik tot op de huidige dag nog niet.

Het probleem, waarvoor het Kabinet Colijn—Oud destijds stond, was dat van de aanpassing aan de toenmalige prijsval. Het probleem, waarvoor het huidige Kabinet staat, is dat van de aanpassing aan de prijsstijging. De heer Oud verklaarde vervolgens, dat zijn fractie de politiek van de Regering ten aanzien van de afschaffing der subsidies en van het treffen van enige maat-

VAN DER GOES
...nachtwaker?...

regelen om de gevolgen daarvan op te heffen in algemene zin kon onderschrijven, omdat wij menen, dat de politiek van prijsverstarring niet vol te houden is.

Het was over die prijsverstarring, de belastingpolitiek en vele andere zaken, dat de heer Oud nog talrijke behartigenswaardige opmerkingen maakte, die wij helaas niet alle kunnen vermelden. Ons streven, zo zei hij, zal gericht moeten zijn op het herstel van het evenwicht in de maatschappelijke verhoudingen, zonder onnatuurlijke overheidsbemoeiing en tot die onnatuurlijke overheidsbemoeiing rekende hij óók te behoren de diepgaande bemoeienis met lonen en prijzen. Zowel de politiek van subsidiëring van levensmiddelen als die van het bepalen van de lonen en prijzen bij Overheidsbesluit is in haar wezen ongezond. Zij mag alleen aanvaard worden als een onvermijdelijk overgangsstadium. Haar doel moet zijn de aanpassing te vergemakkelijken. Daarom draagt die politiek in wezen geen ander karakter dan die van het Kabinet-Colijn van destijds.

De heer Hofstra (Arb.), die zijn fractieleider tegenover dit stevige betoog wel wat in het nauw zag gedreven meende deze later te hulp te moeten komen met de bewering, dat de politiek van het Kabinet Colijn-Oud van ieder sociaal besef gespeend zou zijn geweest. Ook hierop is het antwoord van de fractieleider der V.V.D. niet achterwege gebleven. Wellicht kunnen wij op dit deel van het betoog van de heer Oud nog wel eens nader terugkomen.

(Vervolg op pagina 4)

Deze burger

veeft in Elseviers Weekblad, met de belangstelling voor alle luerende dingen dezer dagen hem eigen, een polemiek gelezen tussen een zekere heer Bouquin en een even-zekere heer Bomans over de vraag of de gemeenschap de plicht heeft hare kunstenaars, zo deze dit behoeven, te onderhouden. En dat nog wel glimlachend te onderhouden, meent Bouquin, die de vraag en de eis in de arena heeft geworpen; weinig origineel trouwens van die Bouquin, want deze eenvoudige burger vermoedt dat die arena-werperij in de loop van de geschiedenis der mensheid, al een keer of 123.778 is geschied.

Er is niemand geweest die mij mijn oordeel heeft gevraagd. Vermoedelijk interesseert dat ook niemand. Maar niettemin zal ik het geven. Ongevraagd en wel.

Wel, deze burger is een typisch middenmannetje. Hij is niet voor niets stok-oud geworden. Hij heeft zo langzamerhand best begrepen dat het gelijk, het absolute gelijk, óf onbestaanbaar óf oneindig deelbaar is, hetgeen, dunkt mij, in de praktijk op het zelfde neer komt. Denkt U daar maar eens over na vanavond in plaats van Uw spelletje halma. Ik heb geen zin om het uit te leggen. En bovendien kom ik, wanneer ik het wél ga uitleggen, onherroepelijk in botsing met de redactie van dit weekblad. Want in de politiek is het gelijk nooit deelbaar. Daar heeft één altijd alle gelijk. Maar ik spreek daar niet verder over, omdat ik meneer Korthals zo'n aardige man vind.

Maar wanneer U het mij vraagt (en ook wanneer U het mij niet vraagt) dan hebben Bouquin en Bomans alle twee gelijk. Bouquin zegt: de kunstenaar heeft zowie zo recht op de steun der gemeenschap. Bomans zegt: de kunst is net zo goed als nogablokken, trapnaaimachines en sokken een kwestie van vraag en aanbod. Wie van zijn kunst niet leven kan, die moet een andere baan zoeken.

En nu vind ik, deze burger, deze middenman, dat sommig z kunstenaars onder de Bouquinse theorie vallen en vele andere onder de Bomansiaanse. Héél grote kunstenaars mogen zo onmaatschappelijk zijn dat zij onhandig zijn in het broodverdiene en dan heeft de gemeenschap de dure en heerlijke plicht hen die boterhammen, met boter en met een plakje kaas gediensig in de mond te duwen. En de niet heel grote vallen onder de Bomantise conceptie. Zij moeten trachten schoenmaker, nachtportier of secretaris-generaal O. K. en W. te worden.

Ziet ge, medeburgers, die burgerwijsheid in het midden liggen? Ziet ge dat die Bouquin gelijk heeft?

En dat die Bomans gelijk heeft?

En dat — zoals altijd, iedere week, op deze zelfde plaats, in dit grootste kleine weekblad van Nederland — het allergelijkste gelijk aan de zijde is van

DEZE BURGER?

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.
Redactie-secretaris: Mr. E. Elias
Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.
Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267
Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.
Losse nummers 15 cent.

Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie” te Amersfoort.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlugg, Geestbrugweg 69 Rijswijk (Z.-H.).

Overheid en huwelijksleven

(I)

Mr. dr. C. Berkhouwer schrijft ons:

Er zal welhaast geen politieke partij zijn, die in het gezin niet één van de plers ziet, waarop de maatschappij steunt. Het devies „een gezond gezin, een gezond volk”, verkiezingsleuze van één der partijen, zou dan ook gevoelig in de vaan van de meeste partijen kunnen staan. Minder geslaagd acht ik echter het op 1 Juni 1948 ingediende wetsontwerp dat bedoeld is om aan genoemd beginsel wettelijke steun te verlenen door middel van een kwalijk verteerbare dosis overheidsbemoeiing in één onzer meest intieme aangelegenheden, die van het huwelijksleven. Er is in het verleden reeds veel te doen geweest over het Nederlandse Recht inzake echtscheidingen. Ambtsvoorgangers van de huidige minister van Justitie zijn deze al voorgegaan met pogingen om op dit gebied verbeteringen aan te brengen. Wat men van die pogingen ook mocht zeggen, in ieder geval droegen zij een principieel karakter en daarvan is bij het huidige ontwerp geen spoor te vinden. Uitdrukkelijk stelt de minister in de *Memorie van Toelichting* dat het bestaande recht zelf wordt gelaten zoals het is, nog steeds is derhalve geen echtscheiding mogelijk in gevallen, waarin één der partijen lijdende is aan duurzame, naar aangenomen kan worden ongeheerlijke, krankzinnigheid. In de toelichting wordt gesteld, dat het aantal lichtvaardige echtscheidingen schrikbarend is toegenomen. Als remedie daartegen wordt voorgesteld een bemoeijking van de procedure in echtscheidingen. Onmiddellijk wordt daarbij uit het oog verloren, dat deze bemoeijking niet slechts lichtvaardige echtscheidingen zal treffen, doch ook gevallen waar een echtscheiding niet anders dan de laatste en enige, vaak weloverwogen oplossing is om een onhoudbare toestand tussen twee gehuwde mensen te liquideren. Blijkens de toelichting is voorts één der overwegingen dat, wanneer een echtscheiding minder gemakkelijk bereikbaar is, ook de huwelijken meer weloverwogen tot stand zullen komen. Om dit laatste te bereiken dient derhalve de overheid ingeschakeld te worden om reeds bestaande huwelijken moeilijker ontbindbaar te maken. Dat maar al te vaak op lichtvaardige wijze tot een huwelijk wordt overgegaan is niet te ontkennen, doch bestrijding van dit, van de algehele demoralisatie deel uitmakende, euvel, dient op zichzelf te geschieden. Dit is een kwestie van de morele herbewapening welke tot de taken behoort van o.a. de Kerk, jeugorganisaties en andere instanties die zich bewegen op het gebied van opvoeding en voorlichting van de jeugd.

Overheid en huwelijksleven

(II)

Indien de overheid zou moeten ingrijpen bij de bestrijding van lichtvaardige echtscheidingen, zou evenzeer verdedigbaar zijn de opvatting dat dezelfde overheidsbemoeiing gewenst is ter voorkoming van lichtvaardige huwelijksluitingen. Ik geloof niet, dat er iemand in Nederland is die dit zou durven voorstellen. De uitwerking die in het ontwerp aan de verkeerd gestelde praemisse wordt gegeven is typerend voor de steeds verder om zich heengrijpende geest van collectivisme waaronder onze tijd gebukt gaat en die thans zelfs in de meest intieme en particuliere sfeer van de burger dreigt binnen te sluipen. Als het ontwerp wet wordt krijgen wij een „gezinsraad”. Naar deze gezinsraad wordt door de in te voeren „gezinsrechter” verwezen degene, die een echtscheiding tracht te verkrijgen. Deze zoveelste raad, waarmede men langzamerhand radeloos gemaakt dreigt te worden, moet een verzoening

tussen de echtelieden beproeven. De particuliere werkzaamheid wordt weliswaar niet geheel uit het oog verloren, want blijkens de *Memorie van Toelichting* wordt gedacht aan de inschakeling van particuliere „bureaux voor levensmoeilijkheden”. Dit neemt echter niet weg dat de gezinsraad bevoegd is om de wederpartij van degene, die echtscheiding verlangt, met behulp van de sterke arm voor zich te laten verschijnen, evenals de wederzijdse ouders, ja zelfs derden kunnen door een dienaar van de openbare macht voorgelid worden. Dit alles is mogelijk, al is de echtscheiding nog zo „lichtvaardig” ingesteld. Wanneer anderszijds de echtscheiding het resultaat van rijp beraad en overleg is, moet ook hij die zich van zijn hoge verantwoordelijkheid tegenover gezin en samenleving ernstig bewust is, opening van zijn intiemste zaken geven aan een willekeurige, daartoe door de overheid aangestelde persoon, die naar believen in de diepste geheimenissen en intimiteiten van de betrokkene rondspookt. Er zijn nog vele andere bezwaren tegen dit ontwerp in te brengen. Ik zal mij niet begeven in de technisch-juridische onverteerbaarheden, welke legio zijn, doch waarvan bespreking thuishoort in een vakblad van juristen. Ik heb mij beperkt tot enige principiële, doch zeer ernstige, bezwaren die ik tegen het ontwerp koester. Men versta mij daarbij wel. Ik ben geen voorvechter van overijlde echtscheidingen. Lichtvaardige echtscheidingen voorkomen is een loffelijk streven. Men moet daarbij echter niet de overheid op een dermate grove wijze laten interveniëren als wordt voorgesteld in het wetsontwerp.

Mina en Hendrik

Mina is een boerenmeid — 23 jaar. Haar hele leven hard gewerkt — dag in, dag uit. Altijd zuinig geweest en altijd gespaard. Heeft f 600 op haar spaarbankboekje staan. Bezit verder alleen haar doodeenvoudige kleren. Hendrik is 31 jaar. Zoveelste zoon van een keuterboertje. Werkt op de boerderij van zijn vader; de andere kinderen verdienen allemaal in de fabriek. Minstens even hard gewerkt als Mina. In zijn vrije uren losse spoorweg-arbeider. Een spaarbankboekje met een paar honderd gulden. En ook z'n kleren. O ja, en allebei bezitten ze een fiets. Nu willen ze trouwen. In Mei. Weet U wat dat betekent? En wat dat aan zorgen en berekening en..... teleurstelling meebrengt? En dat trouwen eenvoudig onmogelijk is? Althans in afzienbare tijd? Weet U wat een heel, heel eenvoudig slaapkamertje kost? Zo maar op z'n boerenduuts? Zonder vaste wastafel en alleen maar met bed, kastje, tafel, stoel en een beetje vloerbedekking? Bijna de hele spaarpot van Mina! Weet U wat een naaimachine kost? En een zitkamertje? En een doodeenvoudige „uitzet”? En wat er allemaal nog meer komt kijken als U wilt trouwen? En wat dat tegenwoordig kost? Een eigen boerderijtje, een eigen woning: uitgesloten! En als ze trouwen en bij de ouders van Hendrik gaan inwonen, is er voor Mina geen sociale verzekering meer. Geen vrije dokter, geen vrije medicijnen. Overal zelf voor zorgen. En nog veel harder werken dan nu. Als je getrouwd bent, zeggen ze bij de boeren, hoef je nergens meer op te rekenen..... op een ringetje, op een mooie winterjas, of je haar laten krullen bij de kap-

per, of je gebit laten nakijken, of een nieuwe fiets. Dat kan dan allemaal niet meer. En dan de dokter. En de bevallingen. En de verzeke-ring..... Mina kwam het „beproaten” met één van onze redactieleden „in de provincie”. Hendrik is ook al geweest. „Ik weet het waarachtig niet”, schrijft die man-van-ons, „moet je nu raden: rustig afwachten, kinderen?” „Wachten tot Sint Juttemis”, zegt Mina bitter. „Of moet je raden: vooruit maar, jongens! Laat je niet neerdrukken!” When all the world is young, lad..... maar dat was in de gouden dagen van Kingsley. Dit zijn de barre dagen van Gerben Wagenaar en Thomas Attlee. Trouwen op hoop van zegen? Maar waar ergens is het kansje op die zegen? Ja..... en daar zitten Mina en Hendrik. En wij allen zitten mee. Met een van de ernstigste vraagstukken. Met een van de dingen, die je maar niet even op zij kunt schuiven — voorlopig deponeren en volgende maand nog maar eens voorbrengen! Want dit is gezinsvorming voor de jongste generatie. En dan vragen wij ons af: is voor ons volk, voor al die duizenden Mina's en Hendrikken en dus ook voor ons allen, dat slaapkamertje en die naaimachine en die uitzet en dat trouwen niet van honderdmaal hogere praktische en dadelijke betekenis dan talloze andere vraagstukken en besommeringen, waarmede wij ons ingespannen bezig houden voor volk en vaderland?

Wonderlijke uitspraak

Minister in 't Veld heeft het nodig geoordeeld zijn twijfel uit te spreken over de geestelijke instelling van de leiders uit het particuliere bedrijfsleven. Blijkens deze bewindsman is het allereerste noodzaak, dat ieder, die een leidende functie in het bedrijf vervult, een ruim sociaal besef bezit, enz., enz. Volgens hem mankeert daar wel wat aan. Het getuigt niet van wijs beleid, wanneer bewindslieden in het huidige moeilijke en ernstige tijdsgewricht dergelijke algemene verklaringen afleggen, die van weinig objectiviteit getuigen en ook ontstemming en tweedracht moeten zaaien. Geen wel-denkend mens zal uitsluitend aan de leiders van het particuliere bedrijfsleven het juiste en zuivere sociale besef willen toeschrijven. Maar evenmin heeft een socialistische bewindsman 't recht het monopolie hiervan voor zijn politieke geestverwanten op te eisen. Dat het maatschappelijke heil niet alleen afhankelijk is van een progressief, socialistisch en bureaucratisch systeem wordt, om zo te zeggen, dagelijks door de feiten en de toenemende spanningen bewezen. Bovendien schijnt minister in 't Veld niet te beseffen, dat het welvaartspeel, dat wij in ons land hebben en de goede sociale maatregelen, slechts tot stand konden worden gebracht dank zij de opbrengsten van het particuliere bedrijfsleven. Voortzetting van een beleid, dat gericht is op een tot in details geleid bedrijfsleven, zou de opbrengsten daarvan duurzaam in ernstige mate doen terug lopen en daarmee ons welvaartspeel en de gehele sociale politiek in gevaar brengen.

Overigens bewijst de uitspraak van minister in 't Veld duidelijk hoe socialisten in hun hart over het particuliere bedrijfsleven denken. Het is altijd goed wanneer ten deze geen misverstand behoeft te bestaan.

Vernieuwing

De ellende, ontstaan doordat bij botsing van tegengestelde belangen macht tegen macht werd gesteld, heeft het inzicht doen veld winnen, dat allen en alles tezamen één onverbreekelijk geheel vormen, waarin de een de ander niet kan benadelen zonder tevens de gehele mensheid (zich zelf inbegrepen) te schaden. Dientengevolge trachten men voor dit geheel, voor deze „samenleving” allereerste meer begrip te doen ontstaan; en uitingen hiervan zijn o.a. de U.N.O. en de Benelux. Verandering, ontwikkeling is er onophoudelijk; en zo was er in ons land terstond na de laatste oorlog een roep naar „vernieuwing”, naar het vervangen der splitsing in vele partijen door een

samenvoeging tot meer eenheid. Indien wij oog hebben voor dit streven naar éénheid, dan moet het ons wel treffen, wanneer van zekere zijde nadrukkelijk stappen worden gedaan om „de arbeiders” te vrijwaren voor de gevolgen van het afschaffen der subsidies op de levensmiddelen. Hier wordt dus onze Nederlandse gemeenschap opzettelijk VERDEELD in „arbeiders” en anderen, juist op het ogenblik, dat men tracht de geest te vernieuwen door meer begrip voor de „eenheid” van de gehele mensheid aan allen in te prenten. Voor deze ouderwetse wijze van het oproepen van klasse-tegenstellingen, kunnen wij zeker geen verwondering koesteren. Er is bovendien geen enkele aanwijsbare reden om de andere burgers uit te sluiten. Er zijn

tallose groepen aan te wijzen, die het moeilijker hebben, dan vele werknemers. Zo zijn er honderden, die pensioen genieten van particuliere bedrijven, welke hunne uitkeringen niet kunnen verhogen door overmaat van belastingen, enz. Deze pensioentrekkenden zijn er veel slechter aan toe dan de „arbeiders”. Zou de regering hun en anderen, die een gering inkomen hebben, niet evenzeer moeten tegemoet komen b.v. door van hun belastingaanslag f 45.— in mindering te brengen? En hoe dan met hen, die noch loonbelasting, noch inkomstenbelasting betalen? Met belangstelling zullen wij moeten afwachten, wat de regering doen zal. Intussen staat wel vast, dat, willen wij ooit tot vernieuwing komen, deze allereerst zal moeten plaats vinden in onze geest, in onze wijze van denken. En dan moet er geen plaats zijn voor een mentaliteit, welke zich niet kan losmaken van klasse-tegenstellingen en onze „samenleving” splitst in groepen.

L

**„Duizend
nieuwe Abonnés”**

Tot 15 November hadden de volgende afdelingen voldaan aan de oproep van het algemeen secretariaat om vier of meer nieuwe abonnementen per afdeling te werven:

's-Gravenhage,
Baarderadeel, Oosterbeek,
Hengelo, Oosterhesselen
Eindhoven, Oud Beijerland
Naaldwijk, Steenwijk,
Nieuwkoop, Velp.

terwijl enkele afdelingen minder dan vier nieuwe abonnés aanbrachten.

Dit resultaat is tot op heden wel zeer bedroevend, omdat hieruit blijkt, dat men zich weinig of geen moeite getroost heeft. Dit kan en moet anders worden.

Deze 1000 nieuwe abonnés zijn een levenskwesitie voor ons blad en onze partij.

Afdelingsbesturen, laat U niet kennen en zorgt ervoor, dat U alsnog zo spoedig mogelijk toegevoegd kunt worden aan bovenstaande lijst.

Zij, die thans abonné worden, ontvangen het weekblad gratis tot 1 Januari 1949.

Afdelingsnieuws

HEERENVEEN

Wat veranderde

De afdeling Heerenveen is het winterseizoen begonnen met een studie-avond, waar de Heer A. de Jong van Heerenveen een inleiding hield over de loon- en prijspolitiek en de Benelux, waarna zich een geanimeerde discussie ontspan. De bedoeling is in deze winter een vier of vijf van dergelijke avonden te houden, waarvoor zich 25 leden hebben opgegeven.

Verder zal de heer R. Zegering Hadders op 26 Nov. om 8.15 in het Café van de Schouwburg een lezing houden voor leden en introducés over „Wat er veranderde”.

HAARLEM

Op Vrijdagavond 26 November a.s. houdt Haarlem in Brinkman, Plein 16, een ledenvergadering, waar onder meer de te voeren propaganda, de kadergroep, de jongeren-organisatie, de middenstand en een te organiseren feestavond een punt van bespreking vormt. Met de secretarissen der afdelingen Bloemendaal en Heemstede is over een en ander contact opgenomen.

Na afloop der vergadering zal Ir. C. Wolterbeek uit Bloemendaal spreken over het onderwerp Ambtenarenstaat of Gemeenschapsautonomie.

Oud bepleit: Proefneming met de vrijheid

(Vervolg van pagina 2)

Ook talrijke staatkundige desiderata bracht de woordvoerder van onze fractie naar voren. Met de voorbereiding ener algehele Grondwetsherziening zal nu niet lang meer worden gewacht en het zal zaak zijn dan ook het kiesstelsel aan een nauwgezet onderzoek te onderwerpen. Wiskundig is het huidige stelsel volmaakt. Het is een getrouwe foto van de mening van het volk op een bepaald ogenblik. Maar ontkend kan niet worden, dat het oude kiesstelsel veel meer in staat stelde tot het geven van een positief antwoord op actuele vragen van de dag. De directe invloed van de kiezers was toen groter en hetzelfde geldt voor de belangstelling van de burgerij in het algemeen voor het werk van het parlement.

Een principiële uitspraak vroeg de heer Oud tenslotte ook over de kwestie van de gehuwde ambtenares. Dat men, wanneer personeel ontslagen moet worden, een bepaalde volgorde in acht

neemt, en daarbij dan met persoonlijke factoren rekening houdt, achtte de heer Oud aanvaardbaar. Maar niet aanvaardbaar achtte hij een beginseluitspraak, dat alle gehuwde of huwende ambtenaresen zouden moeten worden ontslagen „met het oog op de bevordering van het gezinsleven”, zoals destijds was gedaan. Dat is een — onaanvaardbaar — ingrijpen in de bevoegdheden van het gezin zelf, een ingrijpen in de gezinsverhoudingen.

* *

Na de heer Oud heeft een ander lid van de V.V.D.-fractie, de heer Ritmeester in een maiden-speech, een uitvoerige financiële beschouwing ten beste gegeven.

In enkele dagbladen is opgemerkt, dat de heer Ritmeester op de perstribune zeer moeilijk was te verstaan. Deze opmerking was juist. Ook verschillende Kamerleden en de Minister hadden daar kennelijk moeite mede. Nu wij de Handelingen hebben gelezen, betreuren wij dit dubbel, want deze rede vormde een goed sluitend geheel, waarin zowel over de begrotings- als over de fiscale politiek talrijke zeer juiste opmerkingen zijn gemaakt. Onze geestverwant zal dus niet anders te doen hebben, dan een volgend maal zijn stem wat meer uit te zetten en niet te snel te spreken. Doet hij dit, dan twijfelen wij er niet aan, dat zijn betoog het aandachtig gehoor zal vinden, dat het zeker verdient.

A.

DEN HAAG

C. W. sprak

De afdeling Den Haag hield een druk bezochte bijeenkomst van het kader van de afdeling onder leiding van mr. F. G. van Dijk, waar prof. mr. C. W. de Vries een uiteenzetting gaf over Thorbecke als exponent van het liberalisme.

**N.V.
W. A. HOEK's**

MACHINE- EN ZUURSTOFFABRIEK
Hoofdkantoor en Machinefabriek
te Schiedam.

Compressors voor alle gassen en iederen druk.
Installaties voor de bereiding van zuurstof, stikstof, enz.

Abraham van Stolk & Zoonen N.V.

Houthandel

Schaverij - Zagerij

uren - Dennen - Oregon-Pine - Pitch-Pine - Heipalen

Rotterdam, Telef. 35400 - Postbus 1100

J. en K. SMIT's

**SCHEEPSWERVEN EN
MACHINEFABRIEKEN**

KINDERDIJK

N.V. CORNs. SWARTTOUW'S STUWADOORS MAATSCHAPPIJ

Rotterdam

Lossen en laden van zeeschepen en alle verdere werkzaamheden.

Opslag van alle soorten goederen.

Het hoofdkantoor, Willemskade 21, verstrekt gaarne op aanvraag inlichtingen.

Bijkantoren te:
AMSTERDAM - ANTWERPEN - GENT.

**N.V. Lijm- en
Gelatinefabriek**

„Delft”

Fabrieksmerk:
TWEE TORENS

Tel. 106-363 — Delft

U PEINST OVER EEN GESCHENK?

S. K. Citroen

HOFJUWELIER,
S GRAVENHAGE

HOOGSTRAAT 23 TELFFOON 11.757

GESCHENKEN IN ALLE PRIJZEN

Fa. Plastimode

Knopen en Gespen voor groothandel en industrie
AMSTEL 252 AMSTERDAM-C.

**VOOR COLLECTIEVE
PENSIOENVERZEKERINGEN**

WENDE MEN ZICH VRIJBLIJVEND
OM ADVIES EN OFFERTE TOT DE
HAV BANK

HOOFDKANTOOR SCHIEDAM

HET KAN UW BELANG ZIJN.

Adverteert

in dit blad

Hotel Café Restaurant

Rotterdam Zuid **„Het Witte Baard”**

Dan wordt, wat nu een crisis is, een ramp....

Het éne miljoen, en de tientallen miljoenen Indonesiërs

Er komen de laatste tijd nogal veel mensen uit de Republikeinse gebieden naar die andere streken, waar op dit ogenblik de Nederlandse vlag nog waait. Zij komen bijvoorbeeld naar de Negara Oost-Sumatra, omdat diegenen, die niet tot de benden terroristen behoren, in Assahan van honger sterven. Zij komen soms wel naar het Palembangse, omdat Djambi een republiek is, die de communisten als een soort exercitieveld voor brandschatting en plundering gebruiken. En zij komen naar Oost- en West- en Midden-Java, zo maar stilletjes over de demarcatielijn. Waar nu nog de Nederlandse soldaten staan.....

Onze soldaten, wier aantal te klein en wier taak te zwaar is. Onze soldaten, van wie men in deze tijd van honderden bestandsschendingen op het stuk van zelfbeheersing en plichtsbetrachting het onmogelijke moet vergen. Onze soldaten weten, dat zich onder die vluchtelingen uit de Republiek vaak boze lieden verbergen. Dat zijn dan leden van de T.R.I. en van allerlei andere Republikeinse corpsen. Die komen heimelijk, om aan onze kant van de lijn te roven, brand te stichten, dorps- en dorpen te ontvoeren en iedereen naar het leven te staan, die met de Nederlanders samenwerkt. En aangezien dit geboefte zich argeloos en zeer onschuldig voordoet, moeten onze militairen vaak het zekere voor het onzekere nemen en iedereen terugsturen.

Daar staat dan zo'n troepje have-loze Javanen. Magere mannen, schrale vrouwen en naakte kinderen. Zij staan daar zo maar in de hete zonnebrand, en kijken naar de soldaten, die hen tegenhouden. Moeten tegenhouden. De arme drommels, die men terug moet sturen, weten daar niet van. Die weten alleen, dat zij met eindeloze moeiten en gevaren aan de grens gekomen zijn, waar de Nederlandse soldaten zijn. Die Javanen staan daar — hongerig, gehavend en berooid. Zij willen weg uit de Republiek. Maar zij worden teruggestuurd. Zij staan daar dan nog uren lang, tot zij zich langzaam omkeren.....

Een soldaat schreef daarover. Eén van die Nederlandse soldaten, weet U wel, die in-eens uit het kalme Holland midden-in die Indische baai werd gezet. Eén van die soldaten, van wie men zo dikwijls vergeet dat het uitsluitend — maar dan ook uitsluitend — aan hun harde waakzaamheid te danken is, dat er nog gedeelten van Indië zijn, waar enig recht, enige orde en enige veiligheid gehandhaafd kunnen worden. Men vergeet dit te dikwijls. Men moet vaker bedenken, dat als deze Nederlandse soldaten er niet waren heel Indië, met inbegrip van alle deelstaten en parlementen en pre-federale regeringen en conferenties, met inbegrip van presidenten en ministers en dezelve vergaderzalen en paleizen, sinds lang onder de voet gelopen zou zijn door de Republiek. En door alles, wat die Republiek had meegebracht. En wat zij morgen nog meebrengt, als zij de kans maar krijgt....

Maar goed, die soldaat dan. Aan zijn brief zijn de volgende zinnen ontleend:

„Wij zitten nu al zes weken in X (een plaats aan de grens van West- en Zuid-Midden-Java). Het is hier overdag gloeiend heet. En het is elke avond feest. Schieten, weet U. En niet eens alleen van hun kant van de lijn. Soms zit er zo'n enkele sluipschutter. Maar ook komen ze bij hele troepen tegelijk. Niet naar ons toe, natuurlijk. Maar altijd naar hun eigen landslui. Naar Indonesiërs, die op de onderneming zijn gaan werken. Of die een beetje te vriendelijk tegen ons waren. Die hun vrouwen nemen ze mee. Die maken ze zelf, als ze hun te pakken krijgen,

op de beestachtigste manieren af.”

„Voor onze patrouilles zijn ze natuurlijk doodsbenauwd. Maar wij kunnen niet overal tegelijk zijn. En wij mogen ze niet achter-na. Een klein eindje soms wel, maar nooit ver genoeg. En dat is wat onze eigen Indonesiërs, de mensen aan onze kant van de lijn, maar niet begrijpen. Zij weten even goed als wij, dat het ook in het republikeinse gedeelte alleen maar het schorven en de schobbejakken zijn, het uitvaagsel, dat er op wordt uitgestuurd om te moorden en te roven. En zij weten, ook even goed als wij, dat wij er gemakkelijker een eind aan kunnen maken.”

„Maar zij begrijpen niet, en zij zullen ook nooit begrijpen, waarom wij het dan niet doen. Waarom wij maar stom-weg op ons laten schieten. En waarom wij hen niet werkelijk beschermen.”

„Het ellendigste van alles zijn intussen niet die nachten. Wat je aanpakt, wat je nooit vergeten zult, dat zie je overdag. Dat zie je, als er zo'n stelletje Kromo's aan komt zetten, langs een stil weggetje, die willen vluchten uit de Republiek. Die mogen we soms niet doorlaten, omdat er dikwijls van die gladakkers tussen zitten. En dan moeten de goeden met de kwaden lijden. En die begrijpen niet waarom zij terug moeten. Die hebben thuis alles in de steek gelaten, die zijn hier met veel gevaar naar toe gelopen. Met hun vrouw en hun kinderen en verder met niets. Alleen omdat zij weten, dat hier de Nederlanders zijn. En nu sturen diezelfde Nederlanders hen terug... Denkt U, dat die mensen dat ooit zullen begrijpen?”

Ach, goede soldaat, die mensen zullen zo véél niet kunnen begrijpen. Laat ons de hemel maar prijzen, dat het zeer eenvoudige, simpele lieden zijn. In het hoofd van deze mensen was tot 1942 de gedachte niet opgekomen, dat zij eigenlijk onder een afschuwelijke, plutocratisch-kapitalistische, koloniale overheersing leefden. In het hart van deze mensen leefde, ondanks alles, toch altijd nog de zekerheid: waar de Nederlanders in Indië waren, daar waren recht en orde en veiligheid. Zij wisten dat natuurlijk niet in de vorm van deze abstracte begrippen. Maar zij wisten het zeer concreet en zeer duidelijk: waar de Nederlanders waren, daar werd niet straffeloos gestolen en geroofd, daar werden geen vrouwen en meisjes meegenomen, daar werden niet ongestraft de huizen leeggeplunderd en in brand gestoken en daar konden men in vrede leven. Dat alles was, in die Indonesische gedachtenwereld, een zeer stevige zekerheid. Laat ons maar hopen, dat er in de gedachtenwereld van deze eenvoudige Indo-

nesiërs geen plaats zal komen voor die verschrikkelijke vraag: waarom zij door de Nederlanders werden prijsgegeven.

Wat een prijsgeve aan de Republiek zoude betekenen, zo lang zich daar geen diep ingrijpende veranderingen hebben voltrokken, leert een nieuw getuigenis. Ditmaal: van enige Chinezen.

Deze Indische Chinezen zijn vrijwel allen zeer voorzichtig. Zij moeten dat wel zijn. Zij wonen namelijk in Indië, waar zij sinds eeuwen gevestigd zijn en zij moeten er blijven wonen. Zij hebben boven alles rust en ordelijke verhoudingen nodig en zij weten natuurlijk zeer goed, dat die voorshands alleen op Nederlands gebied te vinden zijn. Maar aangezien die Nederlanders over heengaan spreken, en aangezien zij daarbij maar nauwelijks aan de rechten en de veiligheid hunner eigen Indische Nederlanders denken, moeten de Chinezen wel zorgen, dat zij met de nieuwe machten en de nieuwe overheden op even goede voet komen te staan als zij met de oude stonden. Zo zijn er dan ook vele Chinezen in de Republiek — en hun bestaan is daar weinig benijdenswaardig. Zo weinig, dat zij reeds bij duizenden gevlucht zijn. En zo kwamen ook dezer dagen weer Chinezen over de demarcatielijn.

Zij vertellen: deze Republiek is één chaos en één haard van diefstal en corruptie. Er zijn ontelbare officiële instanties en met alle kan men zaken doen, zo lang men geld heeft. Met steekpenningen kan men alles krijgen; heeft men die niet, dan krijgt men niets. Er worden ontelbare collectes gehouden, niet met een busje, maar met een revolver. De voedseltoestand is uitermate slecht; de rijstprijs loopt op tot vijftig gulden per kilo. Normale handel is uitgesloten; goederenvervoer per trein komt vrijwel niet meer voor; men reist per grobak of te voet. Er zijn veel partijen, die allemaal een eigen „leger” hebben. De verhouding tussen de T.R.I., die „legers” en die partijen onderling wordt steeds slechter. Er zijn voortdurend onderlinge gevechten, Partijleiders, generaals en hoge ambtenaren bestrijden en beschuldigen elkaar — en de geliefkoosde beschuldiging is altijd de bewering, dat de tegenstanders „handlangers van de Hollanders” zijn.

Dit laatste is het belangrijkste. Er is onder dat éne miljoen Indonesiërs, dat samen de regering, de legers en het ambtenarencorps van de Republiek vormt, van de komst der Japanners af tot vandaag toe een anti-Nederlandse psychose ontstaan. Men heeft zo vurig en zo onophoudelijk de haat tegen de Nederlanders gepredikt, dat althans dat éne miljoen er geheel van doordrenkt is. Dat éne miljoen verspert ons niet alleen de weg tot de tientallen miljoenen, die het volk vormen. Maar het vindt bovendien, inwendig verscheurd, in die haat de enige bindende kracht. Tot dusver is elke groep, die tot werkelijke overeenstemming met de Nederlanders bereid was, met de hardste middelen uitgestoten en buitengesloten uit dat éne almachtige miljoen. En tot dusver is elke groep binnen dat miljoen, die zich tot overleg leende, door alle andere groepen dermate ruw besprongen, dat men nimmer bij machte was enig accoord na te komen, zelfs al was men het van plan geweest.

Het is misschien mogelijk, thans enkele groepen en figuren uit dat éne republikeinse miljoen bereid te vinden tot nieuw overleg. Het is misschien nuttig, daar dan maar weer op in te gaan. Het is zelfs misschien mogelijk, dat één of enkele dier groepen dan te vinden zijn voor enigerlei nieuw accoord. Maar dit bedenken men wel: enige waarde, enige betekenis en enige kracht kan zulk een accoord slechts dan verkrijgen, indien men buiten dat éne republikeinse miljoen de weg vindt tot de tientallen miljoenen, die de werkelijke bevolking vormen, ook in de Republiek. Vinden wij die weg niet, zorgen wij niet aan deze tientallen miljoenen de zekerheid, het recht en de veiligheid te verschaffen, die tot dusverre alleen daar bestaan, waar onze soldaten aanwezig zijn — dan zal alle moeizaam overleg opnieuw vergeefs zijn. En dan wordt, wat nu een crisis is, een ramp. d. K.

Wat zegt oom Gerrit?

Ir. J. C. Loman (te Baarn) schrijft ons:

Naar aanleiding van de klachten van „Oom Gerrit” over het onderwijs acht ik het niet zonder belang het volgende staaltje van onkunde mede te delen, dat mij dezer dagen bleek bij een gesprek met een kaalgeschoren „groen” van een onzer scholen van Hoger Onderwijs. Het gesprek liep over een merkwaardigheid in de oude stad Delft — n.l. het graf van Lodewijk XVII (Naundorf). Het jongmens had hier nooit van gehoord. Toen ik verder vroeg, bleek hij ook nimmer gehoord te hebben van Lodewijk XVI — diens tragische dood op de guillotine was hem eveneens onbekend — „de Franse Revolutie werd immers niet op zijn lyceum behandeld”!

Dit jongmens had met een uitmuntend eindexamen z'n schooljaren beëindigd — zijn lyceum staat bekend in Nederland als een der besten hier te lande. Toevallig ontmoette ik een paar dagen later een zijner ex-leraren, die verklaarde, dat hij een „goed” leerling was geweest; op mijn relaas omtrent mijn gesprek gaf deze leraar te kennen, dat hij dit niet ergerlijk achtte, omdat het Vak geschiedenis op het eindexamen niet schriftelijk wordt geëxamineerd, zodat de examinandi zich daarop niet voorbereiden.

Nu is mijn vraag: mag dit zo blijven?

Wat zegt Oom Gerrit hiervan?

Uw redactie mag dit bericht gerust in ons partijorgaan een plaats toekennen — misschien zal het veler ogen openen.

Oom Gerrit antwoordt:

Ja, wat moet Oom Gerrit zeggen? Ons onderwijs (in algemene zin) is verouderd, lijdt hevige onder de „tijdsomstandigheden” (te grote klassen, onvoldoende selectie der kindertjes, onvoldoende bezoldigde en gewaardeerde leerkrachten e.d.) en..... er zijn onderwijskrachten, die zich dadelijk en scherp tegen elke maar-een-oem stellen. Gelijk met bovenstaande brief ontving oom Gerrit een zéér boze briefkaart van een zéér boze hoogleraar in de Franse taal. Helaas noteerde de briefkaartschrijver „niet voor publicatie bestemd”. Want..... oom Gerrit's eigen Franse hoogleraar, één met een Europese naam en algemeen erkend als voortreffelijk leraar en opvoeder, was het weer helemaal met oom Gerrit eens!

Daarom, en om dan in het Frans te blijven: ni cet excès d'honneur ni cette indignité! Immers: du choc des opinions jaillit la vérité! (noch deze overmaat aan eer noch deze onwaardige behandeling! Immers: uit de botsing der meningen ontspruit de waarheid).

Dat er heel veel te verbeteren en te vernieuwen valt in onderling samenwerken en niet in boos krakeel, wel oom Gerrit is het volmaakt met Ir. Loman eens: dit kan en mag niet zo blijven! En hij hoopt hartelijk dat 's heren Lomans mededeling inderdaad veler ogen moge openen.

OOM GERRIT.

Het
vraagstuk
der
begaafden
(II)

WELKE PROEVEN ZULLEN WORDEN AANVAARD?

ER SCHUILT GEVAAR IN INVENTARISATIE

De regering streeft er naar, dat uitzonderlijke aanleg in onze maatschappij vroegtijdig onderkend wordt en dat er meer gelegenheid wordt geboden om die begaafdheid tot ontplooiing te brengen. Het is van belang de aandacht te vestigen op het woord uitzonderlijke, omdat dit onmiddellijk een beperkende bepaling inhoudt. Hier wordt dus klaarblijkelijk gedacht aan de knap-begaafde kinderen. Hoe groot is het percentage dezer groep? Luning Prak noemt in dit verband 2½ %, anderen spreken van 2—3 % van het totaal. Het zal wel heel moeilijk blijven te bewijzen, dat deze getallen de werkelijke toestand het dichtst benaderen. Niettemin, ik wil me voorshands houden aan dit procent en er dan op wijzen, dat in grote steden een concentratie van het intellect in opwaartse richting valt te constateren (Luning Prak). Indien 2½ % een tamelijk juist gemiddelde is, dan zouden wij in ons land beschikken over 46.000 knap begaafde kinderen van 5—14 jaar. (De bevolking bedroeg op 31 Dec. 1945 totaal 9.295.304 inwoners, waarbij 20 % van de leeftijd van 5—14 jaar. Van deze zou 2½ % knap-begaafd zijn). Of ruw geschat: in de periode van 5—14 jaar over jaarlijks 11.000 knap-begaafde kinderen.

Voor redenerende op deze — uiteraard geschatte — getallen, zou men kunnen zeggen, dat in de eindklasse der Nederlandse lagere scholen zo omstreeks 11000 knap-begaafde kinderen aanwezig zijn. Jaarlijks verlaten alzo 11000 knap-begaafde kinderen de lagere school, maar..... hoevelen daarvan komen er terecht op scholen voor M.O. en V.H.O.? Natuurlijk kunnen we geen vergelijking trekken met de jaarlijkse toeloop van leerlingen bij dit onderwijs, aangezien er onder die groep een groot deel schuilt met gewone middelmatige en onvoldoende aanleg. Met andere woorden: wij kunnen aan de hand van de bestaande cijfers niet nagaan welk getal knap-begaafden verstoken blijft van voortgezet middelbaar onderwijs. En zo „zitten” we dan met beweringen, die nauwelijks of in geen enkel opzicht door enigszins betrouwbare gegevens gecontroleerd kunnen worden. En als politiek en sentiment dan een rol gaan spelen, valt het gemakkelijk te begrijpen, hoe dergelijke beweringen onderling verschillen! Een en ander doet de noodzaak zien van een inventarisatie van 't onderhavige materiaal. Daarmede zou meteen een eind gemaakt kunnen worden aan de velerlei beweringen, die tot nog toe nog steeds de gemoederen bezig houden. Maar..... hoe zal men deze inventaris opmaken? Daar ligt het grote probleem! We zijn nu beland in het vraagstuk der intelligentie-metingen en de vraag of en in hoeverre de bestaande tests op dit terrein betrouwbaar zijn. Daaromtrent is absoluut geen eensgezindheid in de opvattingen.

Voorstanders van het intelligentie-onderzoek menen, dat de bestaande tests, mits gehanteerd door bekwame en ervaren onderzoekers, een tamelijk betrouwbaar beeld geven; tegenstanders verzetten zich en wijzen er op, dat telkens weer gevallen voorkomen, welke overduidelijk aantonen, hoe gebrekkig het huidige intelligentie-onderzoek nog is. Bij een dergelijke stand van zaken zal het dus wel nodig zijn vooraf tot overeenstemming te komen inzake de vraag, welke tests bij een onderzoek aanvaard kunnen en mogen worden.

Daar het hier echter gaat om uitzonderlijk begaafden, meen ik, dat een inventarisatie wel mogelijk is, indien er samenwerking tot stand komt tussen de instanties, die zich met dergelijke onderzoekingen bezig houden en de onderwijzensmenen, die de leerlingen gedurende een paar jaren van nabij hebben gade geslagen. Dan nog zullen vergissingen mogelijk zijn, doch stellig beperkt blijven.

Een oplossing

De volgende oplossing zou, naar mijn bescheiden mening, beproefd kunnen worden:

Het Rijksschooltoezicht zou zich tot de schoolhoofden kunnen wenden met het verzoek op te willen geven hoeveel kinderen in de zesde klasse der lagere school naar de mening van hoofd en onderwijzers gerekend mogen worden tot de leerlingen met een uitzonderlijke aanleg. Een dergelijk verzoek zou dan al dadelijk een globale inventarisatie opleveren, welke uitgangspunt kan worden van daarna te nemen maatregelen.

Nog beter ware het misschien de vraag zo te formuleren:

- Hoeveel kinderen in het zesde leerjaar behoren naar uw oordeel tot de uitzonderlijk begaafden?
- Gelieve bij elk dezer leerlingen in het kort te vermelden op welk terrein hun aanleg aan den dag treedt (intellectueel, aesthetisch, etc.)
- Hoeveel van deze kinderen zullen vermoedelijk geen verder onderwijs ontvangen?

d. Gelieve bij elk kind, behorende tot de groep onder c, te vermelden of er sprake is van tekort aan belangstelling, financiële onmacht der ouders, enz.

Het is duidelijk, dat men dan een overzicht (zeer globaal en zeker nog niet volkomen bruikbaar) krijgt van het aantal leerlingen, dat naar de mening der eigen leerkrachten behoort tot de uitzonderlijk begaafden en bovendien van het aantal dezer kinderen, voor wie de Overheid iets zou moeten doen.

Aan de hand van deze getallen zou men dan kunnen nagaan in hoeverre het mogelijk is een nader onderzoek in te stellen naar de aanleg der opgegeven leerlingen van groep d. Indien dit aantal beperkt zou blijven tot enkele duizenden over het gehele land, zou het waarschijnlijk mogelijk zijn een instelling te scheppen, die zich belast met het nader onderzoek. We moeten nl. rekening houden met het feit, dat een beoordeling van de schoolhoofden en de leerkrachten steeds berust op een vergelijking van de betrokken kinderen met de andere leerlingen van dezelfde klasse. En de maatstaven zullen landelijk stellig verschillen! Maar, en dit acht ik belangrijk, men heeft houvast gekregen. Men krijgt alleen te maken met een aantal kinderen, dat vermoedelijk onderzocht kan worden, zonder al te hoge kosten. Een landelijk onderzoek naar de uitzonderlijke aanleg van de leerlingen van het zesde leerjaar der lagere school zou voeren tot een onderzoek van enige honderdduizenden leerlingen en een ieder beseft, dat dit schier tot de onmogelijkheden behoort.

In België

Tijdens een verblijf in België heb ik in de afgelopen zomer vernomen, dat men aldaar begonnen is in enkele districten een onderzoek in te stellen naar de ontwikkeling der

leerlingen van het zesde leerjaar. Men richt daartoe regionale examens in voor de scholen en tracht op deze wijze tot een overzicht te geraken van de knappe leerlingen in het betreffende district. Persoonlijk geloof ik, dat we in Nederland niet de weg op moeten van examens voor de leerlingen der lagere school. We hebben reeds de z.g. toelatings-examens voor het M.O. en V.H.O. en men weet, welk een problemen die opwerpen. Reeds jaren wordt ten onzent gesproken en geschreven over de gebreken van deze toelatingsexamens en allereerste heerst de overtuiging, dat de toelatingsexamens geen goed selectiemiddel zijn. Ook de z.g. verklaringen van de schoolhoofden hebben niet voldaan.

Maar, zal men zeggen, dan schuilt er in uw voorstel om via de schoolhoofden een inventaris op te maken van kinderen met uitzonderlijke aanleg toch ook gevaar? Inderdaad! Dat zie ik wel in, maar ik wil er ook op wijzen, dat mijn voorstel afwijkt van hetgeen men bij de hoofdenverklaringen vraagt. Daar toch gaat het niet om uitzonderlijk begaafde kinderen, doch om de vraag, of een kind naar het oordeel der leerkracht geschikt is voor het volgen van middelbaar onderwijs. De vraag, wie behoren tot de uitzonderlijk begaafden is gemakkelijker. En overigens: ik zeide reeds, dat ik de aldus verkregen aantallen slechts wil beschouwen als een voorlopige ruwe inventarisatie. Op grond van mijn ongeveer 20-jarige schoolpraktijk bij 't L.O. meen ik wel te mogen zeggen, dat de onderkenning van uitzonderlijke aanleg bij een kind tot op zekere hoogte binnen het vermogen ligt van de leerkrachten. Natuurlijk — en ik merkte het al op — zal men de betrokken leerlingen vergelijken met de gehele klasse en zullen we dus rekening moeten houden met uiteenlopende verschillen. Doch, en daar zij nadrukkelijk de aandacht op gevestigd, 't aantal opgegeven kinderen met uitzonderlijke aanleg zal beperkt blijven tot een, twee of drie kinderen) per klasse van 30—40 leerlingen. Zou het aldus verkregen aantal echter nog te groot blijken voor een landelijk nader onderzoek, dan zou men bijv. de Rijksinspectie of een in te stellen instantie kunnen belasten met regionale vóór-onderzoekingen, waardoor weer een nadere selectie tot stand kwam. Ten slotte gaat het om de kinderen, die door financiële onmacht der ouders verstoken moeten blijven van verder onderricht en dat zullen er van het totaal der als uitzonderlijk begaafden opgegeven, een beperkte groep zijn.

Hoe men overigens dit vraagstuk denkt aan te pakken, vast staat, dat een intelligentie-onderzoek alleen niet gewenst is. Allereerst al niet, omdat er geen algemeen vertrouwen bestaat in deze onderzoekingen (ik laat buiten beschouwing of dit al dan niet gerechtvaardigd is) en in de tweede plaats niet, omdat het m.i. niet alleen moet gaan om uitzonderlijke aanleg op intellectueel terrein. Bij het onderzoek zou ik stellig ook de uitzonderlijke aanleg voor zang, muziek, tekenen, enz., willen betrekken. Want ook de uitzonderlijke aanleg op die terreinen is van grote betekenis voor individu en gemeenschap.

EIGENWIJZE LIEDJES

De middenstander

De middenstander is de man,
Die lezen en die schrijven kán
En onze staat moet schragen,
Omdat een gave middenstand
De kurk is, die ons vaderland
In tegentij moet dragen....
Hij krijgt als vaste debiteur
Van zijn belastinginspecteur
De meeste dwangbevelen,
En zit z'n hele leven lang
Als armoedzaaier in 't gedrang.
Maar zónder brood of spelen....

De middenstander zweet en zwoegt
Nog harder dan de boer, die ploegt....
Maar in zijn toonbanklade
Groeit niet als in die boerenklei
Een roggebrood met balkenbrei
Of middenstandsballade....
Hij is en blijft het zorgenkind,
En zelfs in dit vernieuwd bewind
Verwijt de een de ander
Dat „men” weer niet begrijpt en voelt
Hoe elk beleid in feite stoelt
Juist op die middenstander....

De middenstander zucht — en zoekt
Naar dat, wat niet wordt afgeboekt
Op lasten en op zorgen....
Geleid, gebonden en belast
Zit hij naar alle kanten vast....
Wat brengt de dag van morgen?
Voor hem blijft alles op de bon
Met nooit een plekje in de zon
En nooit het loon der braven....
Hij blijft de man, die welgemoed
Maar pompen of verdrinken moet
Totdat hij wordt begraven.

Brammetjé.

Moeten wij bang zijn voor Duitsland?

Men geeft het niets of men geeft het alles

Welke mogendheid vormt een grotere bedreiging voor West-Europa: Rusland of Duitsland? Met deze vraag denken velen de Franse bezwaren tegen de herleving van Duitslands economische macht — en meer in het bijzonder tegen de terugkeer van het Roergebied in Duits beheer — te ontzenuwen. Immers, zo betogen zij, Duitsland ligt thans terneder, het is in tweeën gesplitst, het is bezet en het is ontwapend — allemaal factoren, die in 1918 niet bestonden. Moet men nu voor zo'n Duitsland bang zijn? De Fransman echter stelt daar tegenover als axioma zijn onuitroeibare achterdocht jegens de Duitser. Hoe weinig Duitslands industriële kracht van de bombardementen geleden heeft, blijkt thans maar al te duidelijk, nu zo juist de staalproductie van de bizonie van Frankrijk heeft ingehaald. Duitsland is wel in tweeën gesplitst, maar onweerhoudbaar zullen beide Duitslanden, zodra zij daartoe maar even de kans krijgen, naar elkander streven en dan zal er weer één Duitsland zijn, in het bezit van het Roer-arsenaal, dat men in alle gemoedsrust in handen van het half-Duitsland dacht te kunnen laten. En wat die ontwapening betreft — bestaat er niet reeds in het Oosten van Duitsland de kern voor een nieuwe „Wehrmacht”, meer nationalistisch dan communistisch van gezindheid?

Men kan zeggen wat men wil, maar de Franse redenering is gestoeld op feiten, die zich al meer in de geschiedenis hebben voorgedaan, en de Amerikaanse theorie, die, uitgaande van het feit, dat het Russische gevaar thans groter is dan het Duitse, Duitsland tot een bondgenoot wil maken in het verzet tegen de Russen, rekent er op, dat de Duitsers voor een dergelijk bondgenootschap te vinden zullen zijn.

Deze onderstelling is op niets anders gebaseerd dan op het verschijnsel, dat de Duitsers, als zij staan voor het alternatief: Rusland of het Westen, dit laatste kiezen. Maar dat betekent helemaal niet, dat zij zich als makke bondgenoten of (wat het gemakkelijkste zou zijn) als een soort huursoldaten van het Westen zullen gedragen. De Duitsers hebben nu eenmaal een nationale trots, die er de laatste jaren zeker niet minder op geworden is, en zullen ongetwijfeld hun medewerking niet voor niets verkopen. Het minste wat zij eisen zullen is de beschikking over eigen hulpbronnen. Zonder dat zal hun medewerking, die in elk opzicht nodig is, slechts halfslachtig zijn.

Er schijnen dus slechts twee manieren te zijn om het Duitse probleem aan te pakken: men geeft de Duitsers niets of men geeft de Duitsers alles. De Fransen zouden, indien zij daar de gelegenheid toe zouden hebben, gaarne de eerste weg willen volgen. De Amerikanen daarentegen zijn al een aardig eind op de tweede weg, welke een hellend vlak is. Indien men de Franse weg zou volgen, dan zou Rusland ongetwijfeld op een goed ogenblik klaar staan om de Duitsers te verleiden en daarbij zouden zij gemakkelijk spel hebben. Aan het eind van de Amerikaanse weg zou er een sterk en aanmatigend Duitsland uit de bus komen, dat Oost tegen West tegen elkander zou uitspelen.

Twee uitersten

Tussen deze twee extremen moet men, rekening houdend met alle praktische en psychologische factoren, inderdaad kiezen. Wij geloven, dat het tweede extreem minder erg is dan het eerste. Een Russisch-Duits bondgenootschap is erger dan een sterk Duitsland op zichzelf. Een Duitsland, dat zich extreme eisen gaat aanmatigten jegens het Westen, kan deze eisen eerst vervuld zien, wanneer Amerika of Rusland het hierin steunt of althans neutraal blijft. Het is voor het Westen van belang, dat Amerika's garantie ook geldt ten aanzien van een Duitse agressie. Hiertoe is Amerika zeker bereid, gezien het aanbod van Byrnes, in 1946 (toen er nog geen sprake was van een Noord-Atlantisch pact!) gedaan, om een 40-jarig ga-

rantie-verdrag tegen Duitse agressie te sluiten. En Rusland? Rusland zou er zeker geen bezwaar tegen hebben, indien Duitslands aandacht naar het Westen werd afgeleid, maar het zal inmiddels de les van 1939—41 wel geleerd hebben. Toen immers keerde Duitsland, na zich met Ruslands goedvinden meester te hebben gemaakt van geheel West- en Zuid-Europa en zich voorlopig bevrijd te hebben van de zorgen van een tweede front, tegen Rusland en kreeg dit land bijna onder de knie. Een te sterk Duitsland zal Rusland dus ook niet weer willen hebben.

Alle westwaartse expansie zal dus moeten geschieden door een Duitsland, dat onder strenge controle van Rusland staat, een satelliet Duitsland dus. Dat deze figuur ontstaat, kan nu het Westen voorkomen door de Duitsers meer te bieden dan Rusland doet. Uit deze politiek rijst onherroe-

pelijk een sterk Duitsland op. Maar een sterk Duitsland is op zichzelf niet erg, zolang het van machtsaanmatigheden wordt weerhouden door de wetenschap, dat Amerika zal ingrijpen. Onder die voorwaarde kan het ook gerust sterker worden dan Frankrijk, hetgeen trouwens een natuurlijke verhouding is tussen twee volken, waarvan het ene 20 miljoen meer zielen telt dan het andere.

Geschiedenis herhaalt zich

Dit vooruitzicht stuit de Fransen echter tegen de borst. Het is voor een Franse regering psychologisch onmogelijk om een regeling te accepteren, die Duitsland begunstigt. „L'histoire se répète” is haar wederwoord, waarbij zij vergeet, dat na de vorige oorlog Amerika te isolationistisch en Rusland te zwak was om het ontstaan van een te sterk Duitsland te voorkomen. Maar hoe dit ook zij — de Franse regering is gedwongen emotioneel te handelen waar het Duitsland betreft en nu biedt haar de jongste beslissing van de Engelsen en Amerikanen aangaande het Roergebied, dat extra sterk tot de verbeelding spreekt, de gelegenheid om haar opgekropte gemoed te luchten en zich tegenover het roerige binnenland te rechtvaardigen.

De Franse klachten betreffen twee punten. Het eerste is het besluit, dat de toekomstige vorm van eigendom van de industrieën van het Roergebied overgelaten zal worden aan een vrijelijk gekozen Duitse regering. Niets dat Duits is vertrouwt Frank-

rijk. Of dus die industrieën het eigendom worden van een Duitse staat of wel in handen blijven van de Duitse industrieën, maakt voor Frankrijk niets uit. Beide zijn Duits en dat is reden genoeg voor Frankrijk om beide evenzeer te wantrouwen. Het wil internationaal eigendom van die industrieën.

De tweede klacht betreft het beheer der industrieën. De Westelijke mogendheden waren overeengekomen om het beheer niet onder internationale controle te laten vallen (doch alleen de verdeling van de productie), maar Frankrijk wil op deze overeenkomst terugkomen. Tot dusver heeft het militaire gouvernement de controle over het beheer, maar wanneer er een Duitse regering komt, dan krijgt deze die controle en dan is het internationale lichaam, dat alleen de controle uitoefent over de verdeling, afhankelijk van de Duitse regering voor wat betreft de uitvoering van zijn bevelen. Heel makkelijk kunnen dan de Duitsers de internationale opzet saboteren.

Het zijn dus principiële en technische bezwaren, die de Fransen tegen het beleid hunner bondgenoten hebben en beide zijn zij allerm minst uit de lucht gegrepen. Het moge gevaarlijk zijn om de Duitsers van het Westen totaal te vervreemden, van acuter gevaar is het, indien Frankrijk zich door zijn bondgenoten verraden acht. Dan zou een hoeksteen uit het Noord-Atlantische pact wegvallen. Men kan zich voorstellen, dat de Engelsen en Amerikanen hun besluit om aan de Duitsers het eigendom van het Roergebied terug te geven op een elegantere manier hadden kunnen nemen. Thans heeft het de schijn, alsof Frankrijk voor een „fait accompli” is gesteld.

WAT IS „APODICTISCH”?

A. C. Lap (uit Hardegarijp) schrijft ons:

In ons weekblad „Vrijheid en Democratie” d.d. 5 Nov. 1948 komt een vlammend artikel voor, getiteld: „de woningellende vreet voort”.

Hoe noodzakelijk het ook is dit onderwerp steeds onder de aandacht van onze lezers te brengen en het er dan een beetje dik op te leggen, moeten wij ons toch wachten voor overdrijving. En overdreven is het, dat schimpen op ambtenaren en ambtenarij. In de V.V.D., zijnde een Volkspartij, zijn ook ambtenaren lid. Om de woningellende op te heffen wil de schrijver binnen 14 dagen elke ambtelijke instantie uit woonhuizen enz. wegvagen. Dan staan wij op de vijftiende dag voor een volslagen anarchie op het gebied van woonruimte. Dan geldt het recht van de sterkste met alle gevolgen van dien.

Een prachtig middel om aan woonruimte te komen, wordt aangegeven door: „Bouw loodsen, ook al zijn ze ongezellig en kil en al lekken ze, dan maar behelpen tijdens de diensturen”. En hier wil inzonder de allernoodzakelijkste instanties instoppen.

Zo apodictisch, dus onwederlegbaar, is dit alles niet, al beweert de schrijver d. C. dit ook voortdurend.

Zo lang er wetten gemaakt worden en die zijn er niet weinig, Koninklijke Besluiten uitgevaardigd en Ministeriële Resoluties verschijnen, heeft men ambtenaren nodig.

Voor de inhoud van deze wetten, K.B. en M.R. zijn de ambtenaren niet verantwoordelijk, voor de uitvoering

echter wel. Zijn er nog duistere punten in de uitvoering, dan zijn er nog de uitspraken van de Hoge Raad.

Daar moeten de ambtenaren zich aan houden, anders wordt het een janboel.

En dit alles zou moeten gebeuren in koude, ongezellige kille, lekkende loodsen.

Dat kan niet, dat is een onmogelijkheid. Zelfs als men begint met een blok huizen te bouwen, is het eerste werk een z.g. directiekeet, d.w.z. een sober kantoortje, waar het niet lekt.

Nu moet men niet denken, dat alle ambtenaren zijn gehuisvest in smaakvol ingerichte kantoren.

Er wordt ambtelijk veel arbeid verricht in loodsen van spoorweg, scheepvaart en handelsmaatschappijen.

Deze loodsen lekken niet, omdat anders de opgeslagen goederen waterschade oplopen.

En in die loodsen of bij die loodsen zijn kantoren ingericht, zo sober als enigszins mogelijk is.

Als wandversiering een reclameplaat van een Scheepvaartonderneming.

Als een hoogwaardigheidsbekleder binnenkomt, moet men soms zoeken naar een stoel, waar hij niet aan blijft hangen.

Dat weet U allen wel en toch wordt er steeds gesmaald op deze zo nuttige werkers.

En het antwoord:

Dank aan inzender voor de begrijpelijke en in dit verband nuttige reactie.

Natuurlijk: de nuttige en dan onmisbare ambtenaar kan op de duur zijn werk niet verrichten in een gammel onderkomen. En hij heeft alleszins recht op waardering. Maar dat bleef vanzelfsprekend buiten dit „vlammende artikel”. Want in dit artikel werd de kern van de zaak boven al het andere gesteld. Daardoor moest het apodictisch worden en dat werd duidelijk voorop gesteld.

En hier ligt de vermoedelijke oorzaak voor een misverstand: inzonder denkt dit „apodictisch” gebruikt in de betekenis „onweerlegbaar”. Maar ik gebruikte het in de zin van „meesterachtig” (Zie Het Vreemde Woord door dr. C. D. J. Brandt en dr. M. H. de Haan).

Dat wil dus zeggen: ik erken volkomen dat mijn suggesties „meesterachtig” klonken. Maar ik dacht bij het neerschrijven van mijn opwekking tot daadwerkelijk en dadelijk ingrijpen aan een passage uit Cyrano de Bergerac (2e acte, 8e scène):

*Mais pour le principe, et pour l'exemple aussi, Je trouve qu'il est bon d'exagérer ainsi.... **

Dit moge tevens de apodictische overdrijving verklaren. d. C.

*) Maar om het beginsel en ook voor het voorbeeld acht ik het goed, aldus te overdrijven.

Amy Groskamp—Ten Have zegt:

Het is onze eigen schuld!

De volwassene is ontworteld

Al bladerend in het verslag over het Nationaal Congres voor de Geestelijke Volksgezondheid, kom ik ergens in het gedeelte, dat handelt over Jeugd in Nood, het woord AUTORITEITSCRISIS tegen.

Autoriteitscrisis is een mooi woord en ook een beetje een geleerd woord. Wat crisis is weten we allemaal (tenminste, dat verbeelden wij ons —!) Maar misschien zouden we toch even met de mond vol tanden staan als ons gevraagd werd er een nauwkeurige omschrijving van te geven.

Crisis, dat is... wacht es... dat is als het verkeerd gaat... als er te weinig is... en autoriteit is een ander woord voor gezag.

Het gaat dus verkeerd met het gezag — er is te weinig gezag en dat in verband met de jeugd betekent, dat de jeugd het gezag niet meer erkent. Laten we het nog maar een beetje huiselijker zeggen: we hebben niks meer te zeggen —! Ze geloven het wel en alle standjes, verwijten en berelen van thuis, lappen ze netjes aan hun laars.

Laten we nu eens kijken wat de geleerde heren van het congres ervan te zeggen hebben. Ik citeer: Een der grootste problemen bij het jeugdprobleem is de kwestie van het gezag. Het gezag is verzwakt. Dit is niet een oorlogsverschijnsel gelijk men ten onrechte vaak meent. Dit proces is reeds tientallen jaren aan de gang. Doch in de oorlog is het verseld en versterkt.

En verder: røgeerder, rechter, ambtenaar, notabele, officier — zij hebben allen aan gezag verloren. Men beschouwt hen vol kritiek. En dit behoef niet aan gebrek aan bewaamheid bij de betrokkenen te liggen — maar zij missen het gezag, het vertrouwen in hun onfeilbaarheid. En dan is daar die onheilzware zinsnede: Niet de jeugd is ontworteld maar de volwassenen zijn het. Niet de jeugd is teugelloos, maar de ouden willen de teugels niet meer voelen.....

Een der conclusies waartoe het congres kwam, was, dat de oplossing van de vele problemen der geestelijke volksgezondheid, waaronder zeker ook het jeugdprobleem behoort, moet worden gezocht in het gezin, dat Prof. Rutten noemt: de bron van alle maatschappelijke euvelen, die daar als complex en in hun veelzijdigheid als oorzaak kunnen worden aangegrepen.

Ik deed slechts een losse en vluchtige greep in een rijke en veel omvattende schat van materiaal en gegevens, doch hoe veelbetekenend zijn reeds deze enkele zinsneden!

Laten wij ze samen eens bekijken: daar is allereerst die kwestie van het gezag. Het gezag is verzwakt, het is niet meer wat het is geweest. Het vertrouwen in de onfeilbaarheid der gezagsdragers is zodanig geschokt, dat het vrijwel geheel teloor is gegaan. En het maakt weinig verschil ten opzichte van de jeugd of met gezagsdragers hier de overheid, de leraren of de ouders en opvoeders worden bedoeld.

* * *

De jeugd is kritisch en meestal zeer onwelwillend kritisch tegenover al diegenen, die over haar zijn gesteld.

De stralenkrans van de vader-die-alles-weet-en-alles-kan is tegenwoordig al heel gauw verbleekt. De moeder is niet meer de steun, de toeverlaat en de troost en overal is het beter zijn dan thuis... Na school wordt er op straat geslenterd — er is immers toch niemand thuis — waarom zou je naar huis gaan?

Na sluiting van kantoor of fabriek lokt de straat.....

.....altijd nog lolliger dan thuis in je doolie eentje —! verklaarde een vijftienjarige, wiens moeder uit werken ging.

Moeder is uit werken..... moeder staat de hele dag in de zaak... moeder is aan het vergaderen..... moeder is de maatschappij aan het wederopbouwen..... moeder is aan het shoppen..... aan het briden..... aan het dansen.

Het doet er niet toe waar zij mede bezig is: het effect is voor de jeugd hetzelfde: ZIJ IS ER NIET als de kinderen thuis komen.

En dat is even erg voor de kleine hummel die met zijn eerste gevlochten matje stralend en trots de huiskamer binnenstuift als voor de H.B.Ser met zijn kiemende proble-

men en de rijpere jeugd met haar zo goed gecamoufleerde ziels- en hartsperikelen.

Wat doen kinderen, die in een lege huiskamer thuis komen?

Zij gaan naar vriendjes en vriendinnetjes, zij gaan de straat op of zij gaan met hun vreugden en problemen naar een ander waar zij zeker zijn van een wil- lig oor en een gerede belangstelling.

En dan schudden vele moeders het hoofd over de „ongezelligheid" en de wuthuizigheid van hun kinderen.

Soms als moeder even tijd heeft dan eist, althans verwacht zij, vertrouwen en mededeelzaamheid — ja en ook wel een beetje een beroep op haar steun en hulp.

Maar dan heeft de jongere, die zo vaak teleurgesteld werd, zich in zich zelf opgesloten of — heeft een andere weg ingeslagen en die andere weg, dat is zo heel vaak een verkeerde weg.

* * *

Wij moeders uit de statige herenhuizen — wij moeders uit de vriendelijke middenstandshuizen — wij moeders uit de propere arbeiderswoningen — wij schieten zo vaak schromelijk te kort en het is onze eigen schuld als een losgeslagen niet begrepen jeugd uitgroeit tot een opstandige weinig veerkrachtige generatie wier individuele doelstelling is gericht op een behoeftebevrediging op korte termijn.

Er zijn gezinnen waar bittere armoede de vrouw de deur uitschijnt om de kost te verdienen en onder haar zijn tallozen, die niets liever zouden willen dan thuis in het eigen gezin blijven.

Het past ons niet een verwijt te richten tot dezulken.

Maar er zijn anderen en haar aantal loopt in de tienduizenden, die werken ter verkrijging van een zekere welstand, die uit het gewone gezinsinkomen niet kan worden bestreden.

Zij werken voor het beetje kleur en fleur, dat het leven veraangenaamt en — zeggen zij — de kinderen profiteren er toch in de eerste plaats van! Zij krijgen betere kleren en meer kleren dan anders mogelijk zou zijn, er is meer geld voor ontspanning, voor extra lezen voor een extra'tje bij het eten..... waar kan het kwaad schuilen? Deze moeders willen er voor werken en graag! Zij ploeteren van de morgen tot de avond. Zij doen immers alles voor haar gezin. Het gezin wordt er immers beter van —!

In materiële waarden uitgedrukt krijgen de kinderen zeker meer maar er zijn andere waarden, waarden, die niet in geld kunnen worden uitgedrukt en het gaat ten koste van die waarden, dat de grotere welstand wordt veroverd. Het gaat ten koste van de kinderen —!

* *

Een zekere mate van overdrijving is iedere vrouw aangeboren. Ik heb nog nooit een vrouw gezien, die voor de eerste maal het wonder ontdekte, dat zij zelf goed kon verdienen, die niet op hol sloeg en langzaam maar gestadig begon te overdrijven. Meer —! meer —! steeds meer —! Haar fantasie gaat met haar op de vlucht. Zij maakt zich af wat zij allemaal nog meer zal kunnen doen (lees: kopen) en vrijwillig laadt zij steeds meer werk op haar schouders en haar dooddoener is: ik-doch-het-immers-voor-de-kinderen! Daarmede praat zij alles goed, daarmede sust zij haar geweten in slaap en zij ziet niet — of zij wil niet zien, dat 't manco in het kinderleven uiteindelijk toch veel groter is dan het plus.

De na-oorlogse vrouw wil vrij zijn:

vrij in 't besteden van haar tijd, vrij in het besteden van haar geld en als zij geen geld heeft wat nood! dan zij het zelf wel verdienen.

Vrij wil zij zijn en doen waar zij zin in heeft.

En dan dreunt als een alarmklok die zin die zo'n ontzettende beschuldiging aan onze deur legt: niet de jeugd is teugelloos maar de ouden en willen de teugels niet meer voelen.

Er zijn nog gezinnen — en hun aantal is gelukkig heel groot — waar de moeder het stralende middelpunt is, waar de huiskamer voor alle gezinsleden het toevluchtsoord is in dagen van verdriet en teleurstelling, er zijn nog gezinnen waar de moeder haar werk- en verdien-drift weet te beteugelen — er zijn nog gezinnen waar de moeder vaak afwezig is, maar waar dagen en uren van warme saamhorigheid en innig vertrouwen, uren van gelukgevend huise-lijkheid als even zoveel lichtpunten de kleurloze dagen aan elkander verbinden. En de jonge mens leeft van lichtpunt naar lichtpunt in dankbaar herdenken en blij vooruitzien.

Maar er zijn ook kinderen in wier leven de kleurloze dagen zich somber en monotoon aan elkander rijen tot een grauwe keten en dat zijn de kinderen die niet blij kunnen zijn met een nieuw stuk kleren en die schamper spotten over een tractatie. Dat zijn de zogenaamd „ondankbaren" die de deur uitlopen omdat datgene wat hun hunkerend hart zo smachtend en vaak geheel onbewust begeert hun wordt onthouden.

Laten wij de hedendaagse jeugd niet te snel en te ondoordacht veroordelen om haar na-oorlogse gebreken. In zo heel veel gevallen past het ons het hoofd te buigen en beschaamd te bekennen: Het is onze eigen schuld!

Gevaarlijke camouflage

(Ingezonden)

„Slaat Toe". Hoe kan iemand die iets schrijven als het ingezonden stukje in het nummer van 15-10-48? Dit recept past voor Rusland, niet voor Nederland, zoals wij in feite onze gehele deviezen-wirtschaft via Duitsland van Rusland hebben overgenomen, en daarmede de gulden uit het internationale betalingsverkeer geschakeld hebben. Op deze wijze winnen wij onze oude welvaart nooit terug.

Wij moeten uit de Befehlswirtschaft naar de vrije markt terug. Laat R. eens Röpke lezen. Die wijst erop hoe men, als men eenmaal de vrije markt ook van vreemde betalingsmiddelen, loslaat, van de ene dwang op de andere moet komen, met steeds strengere straffen.

Wij zijn nu ongeveer 3½ jaar bevrijd! Wat hebben wij bereikt? Dat wij leven als in een groot armenhuis bij de gratie van Amerika, altijd nog zeer luxueus. Waarop moet dat uitlopen, wanneer Amerika ons los laat? Bovendien is het niet buitengemeen ontorend en gevaarlijk voor onze vrijheid ons aldus te laten maintaineren? Help toch u zelf, zo helpt u God!

Niet alleen dat wij nu geheel leven bij de gratie van anderen, maar ons land, eertijds zo eerlijk, is stinkende geworden van corruptie. Het gehele systeem, ons door de socialisten aangeprent en opgedrongen door Schermerhorn, de man met dic-

tatormanieren, past ons niet en heeft toch wel volledig schipbreuk geleden.

Wat helpt ons de Benelux? Na de eerste wereldoorlog maakten de landen elkaar het herstel moeilijk door fout gekozen pariteiten en zwaar protectionisme. Na de tweede wereldoorlog zijn de pariteiten nog slechter gekozen, vormen een nog groter chaos en nu maken wij het elkander met geleide economie, dat is gedwongen economie, uitschakeling van de vrije markt, nog moeilijker dan vroeger door protectionisme.

Zo komt er van de hele Benelux, die moet zijn een tolunie, niets terecht. Erger dan de tollen hinderen ons nu de invoerbeperkingen.

Wij moeten terug tot vrije inwisselbaarheid en vrij gebruik der verschillende betaalmiddelen. Daar kunnen wij alleen toe komen als wij de inflatie van ons geld stopzetten, daarop de juiste pariteit van ons geld zoeken waarbij bij vrije markt de betalingsbalansen in evenwicht komen en dan deze fixeren. Dan moet weder de Ned. Bank een behoorlijk statuut hebben waarbij het haar taak is het geld op ene vaste waarde te houden, door middel van de oude methoden disconto eventueel aangevuld met openmarkt-politiek. Wij kunnen daarbij de goudwaarde van ons geld fixeren, maar beter een gemengde index van groothandels-prijzen. Daarbij benaderen wij het beste het ideaal van waardevast geld.

Men praat zoveel over rechtvaar-

digheid, maar schommelingen in de koopkracht van het geld zijn buitengemeen onrechtvaardig, en brengen onze economie volkomen in de war en geven aanleiding tot grote sociale spanningen in het bijzonder tussen ondernemers en hun medewerkers, twee groepen der bevolking, die elkkanders medewerking zo bijzonder behoeven.

Door prijsbeheersing, die schommelingen willen beheersen, is niets anders dan camouflage van de onjuiste beheersing van de geldomloop. Deze camouflage is buitengemeen gevaarlijk. Men leze er eens op na Röpkes „Zurückgestaute Inflation".

Men vergete ook niet, dat de spiraal lonen prijzen, dat is een spiraal — prijzen van de arbeid, andere prijzen, — niet draaien kan zonder inflatie van het geld. Er moet of door voorafgegane inflatie van het geld te veel geld in omloop gekomen zijn, of de inflatie van het geld moet nog op gang zijn. Het wordt dan een spiraal: inflatie geld, lonen, prijzen.

Die spiraal loopt extra gevaar wanneer de regering haar budget niet in evenwicht weet te houden; dan moet zij iedere loonstijging van onder haar werkend personeel verdere inflatie te hulp nemen. Daar zit de motor van deze spiraal gang. Waar wij daarmede belanden, dat zien wij aan Frankrijk. Daar is door de spiraalbeweging: inflatie van het geld, lonen, prijzen, of zeg: lonen, inflatie van het geld, prijzen, de toestand bijkans hopeloos, de sociale spanningen zijn er te groot door geworden. Het ziet er naar uit dat men daar alleen nog de kans heeft op communisme of de Gaulle.

G. C. A. VAN DORP.

Hoe lang nog?

Bij de algemene beraadslagingen over de Rijksbegroting voor 1949 heeft Mr. Oud, na gewezen te hebben op het feit, dat de Regering zelf de toestand in Indonesië ernstig en niet lang meer te dulden heeft genoemd, gevraagd: Hoe lang nog? Hij zeide de reis van Minister Stikker naar Indië in die zin te begrijpen, dat hij gegaan was om te proberen een laatste poging te doen om met de Republiek een zekere overeenstemming te bereiken. Hij drong bij de Regering zeer sterk aan om, nu het alleruiterste beproefd is om met deze Republiek tot een aanvaardbare regeling te komen, in geval blijken zou — en dat zal vermoedelijk over enkele dagen kunnen blijken, voegde hij er aan toe, wanneer de minister van Buitenlandse Zaken terug is in Nederland —, dat ook die allerlaatste poging om tot een behoorlijke regeling te komen, is mislukt, zich haar verantwoordelijkheid dan bewust te zijn en die maatregelen te nemen, die onder die omstandigheden onvermijdelijk moeten zijn, omdat het inderdaad, zoals het op het ogenblik is, niet lang meer te dulden is, gelijk de Regering zelf zegt.

Na de terugkomst van Minister Stikker en het beraad van het Kabinet werd Dinsdag mededeling gedaan, dat er geen ministers meer naar Indië zouden gaan en dat het verder contact met de Republiek zou plaats hebben door de nog in Indië aanwezige deskundigen. Hierdoor werd de indruk gewekt, dat de kous af was. Vier dagen later blijkt het Kabinet tot de conclusie gekomen, dat er wellicht nog mogelijkheden zijn om op de grondslag van de gedragslijn, welke door de regering is vastgesteld, op korte termijn de geschilpunten tussen de regering van het Koninkrijk en de regering van de Republiek langs de weg der onderhandelingen op te lossen.

De allerlaatste poging van Minister Stikker blijkt dus niet de allerlaatste te zijn en wordt thans gevolgd door een poging van het driemanschap Sassen—Stikker—Neher,

Terecht mocht Mr. Oud vragen: Hoe lang nog?

Opmerkelijk is hierbij, dat de regering nalaat mede te delen, welke de gedragslijn is, die door haar is vastgesteld. Evenmin weten wij, welke de geschilpunten zijn, die langs de weg der onderhandelingen mogelijk nog op te lossen zijn. Van ons geduld wordt veel gevergd!

Hoe erg die onzekerheid voor ons ook is, veel erger is zij voor de Indonesiërs, die zich bereid hebben getoond om in samenwerking met ons gedurende de overgangstoestand naar de nieuwe rechtsorde een interim-regering te vormen.

Op 9 October is het federaal overleg in Den Haag geëindigd en is er met de federalisten overeenstemming bereikt over de instelling van een federale interim-regering, welke zo spoedig mogelijk zou plaats hebben, wellicht nog in de maand November.

In plaats van het wetsontwerp, inhoudende de resultaten van het overleg met de Indonesische federalisten bij de Staten-Generaal in te dienen, kwam de regering met het ontwerp Noodwet-Indonesië. Zij wist door haar mededelingen vertrouwen in haar voornemens te wekken en verkreeg de vereiste twee-derde meerderheid, al vielen in de Tweede Kamer bij deze gelegenheid reeds twee leden af van de meerderheid, die voor de Grondwetsherziening in tweede lezing had gestemd.

Nog altijd heeft deze regering het vertrouwen van onze Kamerfractie. Zij zal dit behouden, zolang de door haar gevoerde politiek in overeenstemming is met de opvatting van onze partij over een juist beleid ten aanzien van Indonesië. Deze opvatting is sinds de laatste verkiezingen niet gewijzigd. Ten dele is hieraan door deze regering reeds tegemoet gekomen, omdat Jonkman en Van Mook niet langer het Indisch beleid bepalen en aan de invloed van de Stuwgroep een einde is gekomen.

Hierover kunnen wij tevreden zijn, maar

wij zijn nog niet voldaan. Wij achten, gelijk wij vóór de verkiezingen duidelijk hebben doen uitkomen, voor een goed Indisch beleid noodzakelijk, dat tegen de communistische invloeden, welke in en buiten de Republiek Indonesia in Indië werkzaam zijn, evenals hier te lande drastisch wordt opgetreden.

Hoe dit moet geschieden, is zaak der regering. Indien zij meent, dat er wellicht nog mogelijkheden zijn om dit langs de weg der onderhandelingen te bereiken, dan delen wij haar optimisme niet, maar geven haar gaarne de kans.

Dat het moet geschieden, is de vaste overtuiging van onze partij en onze Kamerfracties zullen niet nalaten hierop nauwlettend toe te zien.

De regering heeft enige vooraanstaande leden der Staten-Generaal uitgenodigd om zich als waarnemers te Batavia bij de delegatie te voegen. Tot die uitgenodigden behoort ook ons Kamerlid Korthals, die na overleg met de beide Kamerfracties deze uitnodiging heeft aanvaard. Hij krijgt dus de gelegenheid om nauwlettend toe te zien, wat zich in de komende weken in Indië gaat afspelen, en daarvan zijn politiek-bevriende medeleden op de hoogte te houden. De verantwoordelijkheid voor alles, wat er gebeurt, blijft geheel voor de regering. Het is ongetwijfeld een staatsrechtelijk vreemde figuur, dat Kamerleden een regeringsdelegatie vergezellen om waar te nemen, maar wij menen, dat het in de regering te loven valt, dat zij deze uitnodiging gedaan heeft, nu de Staten-Generaal haar bij de Noodwet-Indonesië zulke grote bevoegdheden heeft verleend.

Uit het feit, dat de regering deze uitnodiging ook heeft gericht tot het anti-revolutionnaire Kamerlid Meijerink, blijkt duidelijk, dat deze vijf Kamerleden uitsluitend als waarnemers naar Indië gaan en dat de Kamerfracties haar volle vrijheid behouden om het resultaat dezer besprekingen te beoordelen en te toetsen, aan wat zij voor een goed beleid ten aanzien van Indonesië noodzakelijk achten.

PARLEMENTAIRE FLITSEN

Duurdere rokertjes en

lichtere
ijsjesMaar niet op de
lichte gronden!

Nog steeds zijn er lieden, die er een politiek belang in schijnen te zien om toch vooral staande te houden, dat „het roer niet om” is. Wij maken ons daar helemaal niet druk over en kunnen hen kalm hun gang laten gaan. Op den duur immers zal het toch onmogelijk blijken, het bestaan te blijven ontkennen van iets, dat ieder, die niet ziende blind is, steeds duidelijker voor ogen komt te staan. Bij de behandeling van zijn begroting van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening verdedigde minister Mansholt de vorige week een gewijzigde landbouwpolitiek, die, zoals onze landbouw-specialist, de heer Den Hartog, het uitdrukte, een grotere vrijheid van bedrijfsvoering mogelijk maakt en de verantwoordelijkheid meer naar de boer zelf verlegt. De volgende dag deelde de minister van Financiën, prof. Lief tinck, mede, dat de Regering na de in de eerste na-oorlogsjaren gevoerde politiek van „noodverbanden” niet meer „op zien komen spelen” wilde en „een meer orthodoxe financiële politiek” nastreefde. De politieke eerlijkheid — en die streven wij gaarne na — gebiedt echter te erkennen, dat dit geenszins uitsluitend aan de bredere samenstelling van het Kabinet mag worden toegeschreven. Er zijn twee, eigenlijk zelfs wel drie factoren, die deze geleidelijke omlegging van het roer bepalen.

Bij ijs onvermurwbaar

Punt één is ongetwijfeld, dat de geleidelijke overgang van de schaarste-economie naar een normaler voorzieningspeil dit mogelijk maakt. Maar dat die mogelijkheid nu ook inderdaad wordt aangegrepen, is even ongetwijfeld vooral te danken aan de betere politieke samenstelling van dit Kabinet. Het getuigt van de realiteitszin van de ministers Mansholt en Lief tinck, dat zij bereid zijn, deze Kabinetpolitiek mede voor hun rekening te nemen, desnoods, zoals minister Mansholt tegenover dr. Vondeling deed, tegen aanvankelijk verzet van hun eigen geestverwanten in de Kamer in. Het zijn tenslotte (en daarmee hebben wij de derde factor aangegeven) mede de besprekingen en overeenkomsten met de veel minder voor overheidsbemoeiing gepoorteerde Benelux-partners, die bewindslieden als de heren Mansholt en Lief tinck het volgen van deze lijn doet aanvaarden. Die realiteitszin, maar dan juist van de andere zijde benaderd, werd ook door de woordvoerder van onze fractie, de heer Den Hartog, getoond.

De leden van onze V.V.D.-fractie zijn wel voorstanders van zo groot mogelijke vrijheid en zo min mogelijke overheidsbemoeiing, maar zij zijn geen vrijheids-dogmatici. Ook zij zien de realiteit. Daarom kon onze woordvoerder in beginsel zijn stem aan het nieuwe systeem — zeer in het kort gezegd: het in de hand houden alleen van de prijzen van de voornaamste veredelingsproducten en van de import van veevoeder — geven, maar toonde hij tegelijk de nodige voorzichtigheid en reserve.

De heer Den Hartog zei het woordelijk aldus: „Gelet op de voordelen, die eraan verbonden zijn, is het waard, beproefd te worden, maar het zal zijn deugdelijkheid in de praktijk moeten bewijzen. In geen geval zal het tot gevolg mogen hebben, dat de landbouw vrijwel alleen onbeschermt komt te staan in onze samenleving, waarin ten naasten bij alles en iedereen op enigerlei wijze bescherming geniet. Mocht dit het resultaat worden, dan zal ongetwijfeld terug-

schakeling op het oude systeem van garantie- en richtprijzen gebiedende eis zijn. Indien dit althans in verband met de samenwerking in Benelux-verband dan nog uitvoerbaar is”.

Onze fractie zou dus zeker niet zijn medegegaan met de tweede motie-Vondeling, die in feite een principiële uitspraak vóór de gerichte economie zou hebben betekend. De heer Vondeling, bemerkend dat zijn fractie in deze waarschijnlijk (met de communisten) alleen zou blijven staan, was dan ook maar zo wijs, twee van zijn drie wel zeer overhaast ingediende moties in te trekken. Over aardappelen en aardappelprijzen werd bij dit debat zoveel gezegd, dat de heer Den Hartog zich bezorgd maakte, dat zich bij de minister en de leden van de Kamer verschijnselen van „aardappelmoehheid” zouden gaan voordoen. Wij willen ook onzerzijds aan de verspreiding hiervan niet medewerken en volstaan dus met te vermelden, dat alleen de eerste motie-Vondeling, waarin maatregelen werden gevraagd om de aardappelprijzen te brengen op het niveau, dat in Maart en April j.l. door de Regering in uitzicht werd gesteld,

gehandhaafd bleef en dat deze zelfs z.h.s. werd aangenomen. Dit geschiedde echter niet, dan nadat minister Mansholt, na enige aarzeling aanvankelijk, er zijn „geen bezwaar” aan gehecht had. (Men zie ook het artikel „Wat onze landbouw-man zeide”, elders in dit nummer).

Er gaat in een Kamer van Volksvertegenwoordiging nu eenmaal heel wat om en Kamer en pers dienen wel van alle markten thuis te zijn. Zo vielen wij plompverloren van een aardappeldebat met de minister van Landbouw in een ijsdebat met diens ambtgenoot van Financiën.

Het was een hele overgang, maar toch zat er wel zeker verband tussen die landbouw en dat ijs, al werd het leggen van dat verband door velen juist weer afgekeurd.

De zaak was deze, dat de Kamer indertijd met algemene stemmen een motie-Groen (K.V.P.) had aanvaard tot toekenning van bijlagen ten behoeve van de landbouwbedrijven op de lichte gronden. Dat bleek f 85 miljoen te kosten en nu kwam minister Lief tinck met een beleefde buiging deze rekening aan de iet-

wat onthutsde Kamer presenteren. Zij luidde: Verhoging tabaksaccijns, over twee jaar berekend, f 40 miljoen; uitbreiding van de weeldebelasting-tabel, over idem f 20 miljoen; verhoging ondernemingsbelasting ongeveer f 26 miljoen. Zo luidde de rekening althans aanvankelijk, maar bij nader inzien had de minister het toch maar wijzer gevonden, deze nieuwe greep naar de keel van de ondernemers teniet te doen en deze laatste verhoging te laten vervallen. Hij had inmiddels ontdekt, dat de toekenning van deze toelagen op haar beurt weer f 15 miljoen in het laatje bracht (men krijgt immers niets voor niets en de fiscus eist van alles zijn deel) en zo bleef er dan nog maar f 10 miljoen te dekken over, hetgeen gemakkelijk kon geschieden door de heffing op de twee andere punten iets langer dan twee jaar voor het dekken van deze f 85 miljoen te bestemmen.

* * *

De Kamer toonde zich erg mop-perig. Zij voelde zich eigenlijk een beetje „genomen” door de minister. Waarom nu ineens zo'n bestemmingsheffing? Leek het niet een poging, om de rokers en ijsjeseters tegen de lichtgrond-boeren op te zetten?

Bij zulk een algemeen verzet komt minister Lief tinck eerst recht in zijn element en is hij in staat zo lang

Bij aardappels moe

te blijven doorpraten tot hij voelt, dat de Kamer murw begint te worden.

De minister bleef daarbij in de juiste toon, door te verklaren, dat dit ontwerp verhoging van enkele belastingen zeker niet „op lichte gronden” was ingediend.

De Kamer lachte zwakjes om dit grapje en kreeg verder te horen, dat dit nu een van de eerste uitingen van de nieuwe, meer orthodoxe financiële politiek was, die geen nieuwe uitgaven meer gedooft, zonder dat de dekking onmiddellijk wordt aangewezen.

Min of meer als tegenzet, eiste de Kamer nu echter, dat de tabaksbelasting dan ook niet langer zou worden verhoogd dan voor dit doel nodig was en nam dus, tegen het advies van de minister in, een amendement van dr. Lucas (K.V.P.), mede-getekend o.a. door de V.V.D.-woordvoerder, de heer Ritmeester aan, om deze verhoging tot drie jaar te beperken.

* * *

Bij het ijs echter toonde de minister zich onvermurwbaar en een mede door onze geestverwant ondertekend amendement van dr. Lucas, om althans het z.g. „volksijsje” hiervan vrij te stellen, werd na het onverbidde „onaannemelijk” van de minister ingetrokken.

Na dit gebaar toonde ook minister Lief tinck zich op zijn beurt weer tegemoetkomend, door een derde amendement over te nemen, dat actentassen en portemonnaies voor plaatsing op de weeldetarieef-lijst boeodde. Neemt men bovendien in aanmerking, dat de ijsjes niet echt duurder worden maar alleen maar 6 op 45 gr. lichter (vanwege de lichte gronden!), dan geloven wij wel te mogen zeggen, dat dit drama nog tot aller betrekkelijke tevredenheid afliep.

Men moet nu eenmaal wat weten te geven en te nemen! A.

Deze burger

heeft, met plezier, dat wil hij wel ronduit zeggen, ervaren dat dat lesje van Truman ingeslagen is. Niet dat de waarzeggers, de betweters en de gallupeerders rode kaken kregen, want het is nooit leuk z'n medemens zich te zien schamen, maar dat nu eens zo heel duidelijk gebleken is, dat de meeste mensen niet weten wat de meeste mensen denken.

Deze burger heeft dat vóór onze verkiezingen ook zo vaak moeten horen „dat iederéén zus denkt” en „dat de hele stad zó stemt” en „dat ze allemaal zeggen, dat dit of dat”.

Deze burger wist dan wel dat „iedereen” dat hele sociëteits-tafeltje met wel twaalf heren was.

En „de hele stad” alle twintig mensen die op het verjaars-partijtje waren geweest.

En „allemaal”... nou, dat was dan iedereen van de bridgeclub. wel meer dan veertig mensen.

De meeste waarzeggers zien hun eigen wereld voor de hele wereld aan, hun eigen straatje voor de hele stad en dat gezellige Woensdagmiddagtafeltje voor het raam voor het kiezerscorps en daar komen zulke barre vergissingen van, die Washington-Harry met die brede lach van hem op de kaak heeft gesteld en beschaamd heeft.

De meeste medeburgers van deze burger, allemaal kwieke heren en beminnelijke dames uit de stad, hebben er helemaal geen idee van wat ze op het platteland denken en wanneer deze burger wel eris een aardig dorp bezoekt, dan treft hij daar stevast veel wanbegrip aan over de mensen uit de stad.

Wij hebben met ons allen allen prachtig in vakjes en hokjes verdeeld. Alle vakjes en hokjes met een keurig één steens muurtje er om heen en er zijn in ieder hokje maar héél weinig ooms en tantes die d'r 'ns op de ladder gaan om over de muur te kijken bij de buren.

Er zijn, in ieder land, maar heel weinig mensen die weten hoe hun land er uit ziet. Die begrip hebben van het leven, het denken, de wensen en de idealen van de groeperingen waaruit hun volk bestaat.

Wij, staatsburgers met verantwoordelijkheidszin, leden ener politieke partij, moeten de eersten zijn om te begrijpen dat dat anders behoort te zijn, de eersten om op de ladder tegen het muurtje van onze hokjes te klimmen.

Washington-Harry heeft ons die ernstige les weer eens fors onder de neus geduwd.

En dat U zich die les ter harte zult nemen, dat moet U nu maar eens stilzwijgend en plechtig beloven aan

DEZE BURGER.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.

Redactie-secretaris: Mr. E. Elias

Adres: Victoria Hotel Amsterdam. Kamer 435.

Administratie: Postbus 43. A'foort, tel. 5267

Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.

Losse nummers 15 cent.

Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103 ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie” te Amersfoort

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlug, Geestbrugweg 69 Rijswijk (Z.-H.).

Afschrijvingspolitiek

Overeenkomstig een verzoek van minister Lief tinck hetwelk werd gedaan tijdens de jaarlijkse vergadering van de Maatschappij voor Nijverheid en Handel, heeft het hoofdbestuur van genoemde organisatie een kleine studiec ommissie ingesteld die tot taak kreeg het vraagstuk te onderzoeken inzake de fiscale afschrijvingen. Deze commissie is in korte tijd met haar werk gereed gekomen en heeft thans aan de minister een adres gericht, waarin zij met betrekking tot de oplossing van bovengenoemd probleem van haar opvattingen doet blijken. Ofschoon de commissie uiteraard slechts tijdelijke oplossingen aan de hand kon doen, mede met het oog op de urgentie van het probleem der fiscale afschrijvingen, moeten haar conclusies toch worden gezien als een eerste stap om te geraken tot de methode waarbij de leer der vervangingswaarde in onze belastingwetgeving niet langer wordt genegeerd. De commissie geeft van dit standpunt dan ook onomwonden blijk. Er is over de leer der vervangingswaarde in verband met de afschrijvingspolitiek in het bedrijfsleven reeds zeer veel te doen geweest. Het laatste woord over dit zo belangrijke onderwerp is ongetwijfeld nog niet gesproken. Boven geschetste ontwikkeling doet echter zekere gunstige verwachtingen ontstaan. Immers, in de eerste plaats is hier o.i. de volkomen juiste gedragslijn gevolgd, waarbij de minister zich tot het bedrijfsleven om advies heeft gewend. In de tweede plaats heeft dit bedrijfsleven niet lang op zich laten wachten en deze materie inderdaad zeer snel ter hand genomen en tot een zichtbaar resultaat weten te brengen. Met andere woorden is er thans een redelijke basis waarop door de regering en het bedrijfsleven kan worden onderhandeld. De tijdelijke maatregelen door de commissie aanbevolen, zijn eveneens van zeer groot belang. Het is te hopen, dat de minister het advies van de commissie om de voorgestelde nieuwe richtlijnen met ingang van het eerste boekjaar dat met of na 31 December a.s. eindigt toe te passen, niet in de wind zal slaan.

Het gaat hier tenslotte om een voor het gehele bedrijfsleven belangrijk probleem, waarbij het wellicht nuttig is te wijzen op het feit, dat het hier niet alleen de grote bedrijven betreft, doch ook de kleinere waaruit een groot deel van onze middenstand haar bron van bestaan put.

Hopelijk zijn wij thans een stap verder op de goede weg gekomen.

Ondergravers

De vorige week heeft de Communistische Tweede Kamerfractie enige moties aan het parlement voorgelegd. Hierbij bleek reeds spoedig, dat de Kamer voor de aanneming van de moties weinig voelde. Zo werden enige moties bij zitten en opstaan verworpen zodat het, gelijk de N.R.C. schreef: „kamergymnastiek werd voor de zeven aanwezige communisten”.

Bij de vierde motie vroeg daarom de heer Wagenaar hoofdlijke stemming. Het behoeft wel geen uitvoerig betoog, dat hierdoor de uitslag geenszins veranderde. Het gevolg was slechts, dat de Kamer onnodig in haar werkzaamheden werd geremd. Dergelijke methoden kunnen o.i. niet anders worden beschouwd, dan als een vorm van obstructie en een poging het parlementaire stelsel te schaden.

Immers, het parlementaire gebruik wil toch, dat indien men voor zijn motie niet voldoende steun aantreft, men de motie intrekt. Aldus niet de communisten, die door een dergelijke houding blijk geven, dat men hun kritiek op het democratische stelsel niet au serieux kan nemen. Immers, hij die kritiek heeft welke ernstig is gemeend, zal zelf het goede voorbeeld geven. De communisten maken er op deze wijze een spelletje van. Het ligt op onze weg dergelijke methoden op een zo ruim mogelijke schaal aan de kaak te stellen.

Voorlichting (I)

De correspondent van de Nieuwe Rotterdamse Courant in Londen, de heer Huizinga, maakt een reis door Afrika, om een uitvoerige reportage te maken. Tijdens zijn afwezigheid neemt de correspondent van het Parool te Londen zijn functie aan de N.R.C. waar, terwijl de artikelen van de heer Huizinga ook in het Parool verschijnen. De correspondent van het Parool te Londen heeft in de laatste dagen veel doorgegeven over de debatten in het Engelse Lagerhuis naar aanleiding van het wetsontwerp tot nationalisatie van de ijzer- en staalindustrie waarbij uit de aard der zaak hetzelfde bericht gegeven werd aan de N.R.C. Nu is het merkwaardig om de N.R.C. en het Parool naast elkaar te leggen en dan te zien dat de N.R.C. wel in zijn nummer van Donderdag 18 November het gehele verhaal van de correspondent van het Parool opneemt waar in het Parool, van die datum de volgende passage, welke wel in de N.R.C. voorkomt, niet vermeldt:

„Op de regering rustte de bewijlslast dat enige verandering in de huidige organisatie een verbetering zou betekenen. Dat bewijs had zij niet geleverd en men moest onvermijdelijk tot de conclusie komen, dat grote nationale belangen met opoffering bedreigd werden op het altaar van een politieke filosofie, zoals die de avond tevoren door Sir Stafford Crippis verkondigd was. Hierop juichte de oppositie minuten en minuten lang. De eerstvolgende labourspreker bracht eveneens hulde aan Sir Andrew.”

Onvervaarde voorlichting, vindt U niet?

Voorlichting (II)

„Utzending van de radionieuwsberichten op Zaterdag 20 November te zeven uur: „In Amsterdam is een accountants-dag gehouden waarop het Tweede Kamerlid Prof. Molenaar heeft gesproken”.

Als zo instanties die het best geïnformeerd dienen te zijn reeds blijk geven niet meer te weten wie er in de Eerste- en wie er in de Tweede Kamer zitten, hoe kan men dan verwachten dat het publiek een behoorlijk inzicht krijgt in allerlei moeilijke materie?

Welter

Het optreden van de groep Welter vormt in de boezem van de Katholieke Volkspartij nog steeds, en overigens begrijpelijk, een veel besproken onderwerp. Zo werd deze kwestie eveneens op de jongste vergadering van de Partijraad der K.V.P. aan de orde gesteld. Als objectief buitenstaander valt het allereerst op, dat gelijk men in de kringen van de K.V.P. beweert, de oorspronkelijke doelstellingen van de groep-Welter meer en meer gaan vervagen, zodat men er met recht aan moet twifelen of de ontevredenheid over de door de K.V.P. gevoerde politiek met betrekking tot het Indonesische vraagstuk inderdaad als enige oorzaak van het stichten van de groep Welter moet worden gezien als een, zij het kleine, zelfstandige meenteraadsverkiezingen is moeilijk te verdedigen op grond van het feit, dat men het met de wijze waarop de Indonesische kwestie wordt behandeld, niet eens is. Men krijgt dan ook veel eer de indruk, dat de groep Welter moet worden gezien als een zij het kleine zelfstandige beweging van Katholieken die het op meer dan een punt met het beleid van de K.V.P. oneens zijn. Het blijft evenwel een open vraag, of ook de kiezers, die destijds op de lijst Welter hebben gestemd, eenzelfde oordeel zijn toegedaan. De vraag komt dus op: Hebben deze kiezers de heer Welter gesteund uitsluitend op grond van het feit, dat men het met zijn zienswijze inzake Indonesië eens was, of hebben zij hem hun stem gegeven op grond van een ontevredenheid die een verdere strekking had. De komende raadsverkiezingen zullen ten dele op deze vragen een antwoord kunnen geven. Ten dele, omdat hier plaatselijke factoren een grote rol blijven spelen. Hoe dit ook zij, het zal niet al te lang meer duren of het zal duidelijk worden in hoeverre hier werkelijk van een blijvende splitsing in de Katholieke geleerden sprake is. Het is inmiddels interessant deze ontwikkeling op de voet te blijven volgen.

Mede door ons

De minister van Landbouw, de heer Mansholt, heeft de vorige week in de Tweede Kamer een belangrijke rede gehouden, die principieel gezien, van de allergrootste betekenis is. Geheel in tegenstelling tot vroeger, wil hij thans vrijheid en verantwoordelijkheid als richtsnoer laten gelden voor onze boeren. Hij ging zelfs nog een stapje verder, toen hij verklaarde, dat het gevoel voor verantwoordelijkheid gaat ontbreken als de overheid zich te sterk met de gang van zaken gaat bemoeien, b.v. door het garanderen van bepaalde prijzen. Wij willen hier niet uitvoerig stilstaan bij 's ministers stelling, dat er met deze nieuwe koers niets principieels wordt veranderd. Zien wij de verklaring van de minister in grote lijnen, dan is het van het allergrootste belang te kunnen constateren, dat de z.g. schaarste-economie op het ogenblik niet — zulks in tegenstelling tot vroeger — als basis wordt gebruikt om tot een meer principieel socialistische politiek te geraken. Dit grote gevaar, dat zich vóór de vorming van het nieuwe kabinet op zeer verschillend terrein steeds aandienende en waartegen wij altijd scherp hebben geageerd, is thans in dit nieuwe kabinet veel minder geworden.

Deze nieuwe tendens bestaat niet bij Landbouw alleen, doch is o.m. ook waarneembaar bij Economische Zaken en zo men wil in zekere zin bij Financiën.

Men late zich in dit verband niet al te veel beïnvloeden door het, vooral door de Partij van de Arbeid in het openbaar steeds gebruikte argument, dat het de Benelux-gedachte is die deze regering voert op de weg van een meer vrijere economie.

Zeker is deze factor van belang. Anderzijds vergete men echter niet, dat er in politiek opzicht in Nederland na de jongste verkiezingen iets is veranderd. De V.V.D. heeft mede en in een veel sterkere mate dan bij de vorige kabinetten het geval was, haar stempel op de politieke verhoudingen kunnen zetten. Het streven naar meer economische vrijheid, dat zij steeds heeft gepropageerd, heeft hierdoor een praktische en tastbare betekenis gekregen. Hieruit moge blijken, hoe groot de macht van de kiezer is, mits hij zich bewust wordt van het spreekwoord: „Eendracht maakt macht”.

Ongetwijfeld is het doel nog lang niet bereikt, doch er voltrekt zich langzamerhand een belangrijke verandering waarvan de V.V.D. zich voor een groot deel als promotor mag laten gelden. Immers, de principes „Vrijheid” en „Verantwoordelijkheid” die vroeger door de socialistische, door de Partij van de Arbeid, werden genegeerd en vaak zelfs belachelijk werden gemaakt, worden nu van achter de regeringstafel door een socialistische minister verdedigd. Men moet wel blind zijn indien men hier niet mede de invloed van onze Partij onderkent. Dit alles bewijst ons duidelijk en scherp dat wij met onze strijd succes hebben, dat wij op de goede weg zijn en dat onze strijd voor de toekomst gunstige perspectieven inhoudt.

„Definitie”

In een artikel „Arbeidersregering geeft geen pardon aan zwendelaars” schrijft de Londense correspondent van „Het Vrije Volk” (het dagblad van de P.v.d.A.) over een groot corruptie-proces in Londen.

Voor de zakenman, (en hiermede bedoelen wij ook de middenstander), die mocht menen in de P.v.d.A. thuis te behoren is het misschien nuttig een passage uit genoemd artikel aan te halen, waaruit duidelijk moge blijken hoeveel begrip P.v.d.A.-kringen voor de zakenman (dus ook voor de middenstander) hebben. Die passage luidt aldus:

„In Park Lane, een van de elegante en in elk geval buitengewoon dure straten van Londen, bij Hyde Park, woont in een dure flat een man, die Stanley heet. Hij is sinds jaren uitgewezen uit Engeland, is geen Engelsman; hij heet niet alleen Stanley, maar heeft vijf verschillende namen; hij heeft een nooit geregeld faillissement achter de rug. Hij is dus, WAT MEN EEN BEKWAME ZAKENMAN NOEMT.”

Tot zover, de geniepige aanval op de zakenman.

Alleen is het misschien nuttig de redactie van „Het Vrije Volk” er op te wijzen, dat „men” zo iemand geen bekwaam zakenman noemt, maar „men” noemt zo'n individu heel gewoon „een oplichter”.

Misschien noemt „Het Vrije Volk” een oplichter een bekwaam zakenman, „men” noemt een oplichter een oplichter.

N.V. SCHEEPSWERVEN

„PIET HEIN“

BOLNES en PAPENDRECHT

DWARSELLINGEN
115 Meter

DROOGDOK
115 x 30 Meter

Kloos

KINDERDIJK

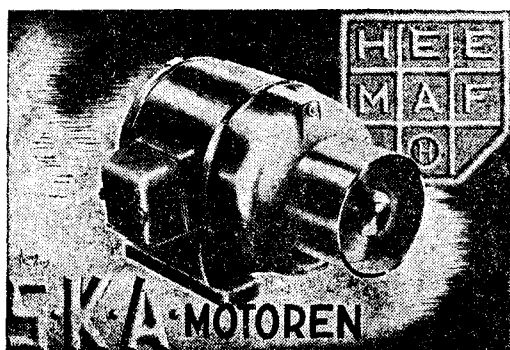
Bruggen

N.V. BOELE'S

Scheepswerven en Machinefabriek

BOLNES

Nieuwbouw en reparatie

Machinefabriek en scheepswerf

van

P. SMIT Jr. N.V.

ROTTERDAM

ruim 300 jaar....

FABRICEREN WIJ VERNEN VOOR
BOUWVAKKEN EN INDUSTRIE

N.V. Heyme Vis & Zoonen

ZAANDAM - OPPERICHT 1643

Adverteert in dit blad

L. Smit & Zoon

KINDERDIJK

Baggermateriaal
Zeesleepboten
Passagiersschepen
Machines
Motoren
Ketels

Gedenkruim van

Gebrandschilderd GLAS IN LOOD

voor Uw kantoor of woning.

Vraagt vrijblijvend schets en prijsopgave

Glaszaak Koster N.V.

Binnen Damsterdiep 13
Groningen

Door weer en wind

De wagen van de Brouwerij rolt voor. Trots zijn de paarden, keurig de voerlieden in schootsvel en prachtig glimmende laarzen. Vooral deze hebben wat te lijden, maar... ze kunnen er tegen, dank zij Erdal, de schoencreme, die zo beroemd is door haar glans! Edele wassoorten, met zorg in Erdal gecombineerd, „voeden“ het leer, dat daardoor soepel blijft en barstvrij!

Erdal

„Edele wassoorten“

Prijs 22 ct.

Erdal
SCHOENCRÈME
BEROEMD DOOR ZIJN GLANS

ERDAL IS ENIG!

N.V. Blij voor Waterverwerking Erdalabriek, Amsterdam, Door weer en wind serie No. 2

WAT ONZE LANDBOUWMAN ZEIDE

Zal het nu anders worden?

„Even daar gelaten de vraag of de methode, die de Minister blijkens de Memorie van Antwoord zich voorstelt te volgen, al dan niet mijn instemming heeft, wil ik wel verklaren, dat ik met voldoening nota heb genomen van de bij herhaling in de Memorie van Antwoord kenbaar gemaakte opvatting, dat een zo groot mogelijke vrijheid in de bedrijfsvoering moet worden nagestreefd en voorts dat de land- en tuinbouw, mits deze zullen willen meewerken aan datgene, wat onze nationale economie kan versterken, aanspraak kunnen maken op een evenredig aandeel in de nationale welvaart.” Zo zeide onze landbouw-specialist.

En na er op gewezen te hebben dat het Regeringsbeleid er bij voortdurende op gericht zal moeten zijn het vertrouwen van de boeren en tuinders te winnen en na met instemming een gedeelte uit een rede van Dr. S. L. Louwes te hebben geciteerd, waarin deze kritiek oefende op het Landbouwbeleid der Regering, vervolgde hij:

„Ik heb het altijd zo gezien, dat er in de na-oorlogse jaren feitelijk geen landbouwpolitiek is gevoerd, maar voedselvoorzienings- en deviezenpolitiek. Gelet op de situatie, waarin land en volk verkeerden, kon ik daar tot op zekere hoogte vrede mee hebben, maar men heeft de landbouw te zeer gezien als het sluitstuk en men heeft zich zelfs niet ontzien, de gevolgen van sommige mislukte speculaties op de landbouw af te wentelen. En hiertegen heb ik ernstig bezwaar. Zal het nu anders worden? Zal nu inderdaad een zodanige politiek worden gevoerd, dat de landbouw met enig vertrouwen de toekomst tegemoet kan gaan? Het is voor mij, ook na kennisgeving van de uiteenzettingen, in de Memorie van Antwoord gegeven, nog een open vraag.”

Gewijzigd Landbouwbeleid

Hierna wijdde de spreker enige beschouwingen aan de internationale verhoudingen t.a.v. de voedselvoorziening en leverde hij ernstige kritiek op het „aardappelbeleid” der Regering, alsmede op de verlaging van de melkprijs, waarvoor geen enkel argument was aangevoerd. Over de wijziging in het landbouwbeleid merkte de heer den Hartog op:

„De verandering is zeer ingrijpend en ik wil wel verklaren, dat ik de consequenties daarvan in de korte tijd, die daarvoor beschikbaar is geweest, nog niet in allen deele heb kunnen overzien. Ik geef dan ook mijn mening onder alle voorbehoud en dan geeft een en ander mij aanleiding tot de volgende summier opmerkingen.

Het nieuwe systeem heeft ongetwijfeld veel aanlokkelijks. Er zal n.l. een grotere vrijheid van bedrijfsvoering mogelijk zijn en de verantwoordelijkheid wordt meer verlegd naar de boer. Hiertegenover staan echter naar mijn mening ook wel kvade kansen. Ik vraag mij zelf b.v. af of het stelsel op de duur ongeveer zal rondlopen en of de tegenstelling akkerbouwer-veehouder, waaraan men in landbouwkringen nog zo onprettige herinneringen heeft, onder de werking van dit systeem weer niet tot ontwikkeling zal komen. Het verloop van de aardappelenhistorie dit najaar houdt m.i. een aanwijzing in, dat het in acht nemen van enige reserve bij het vormen van een oordeel niet misplaatst is. De Minister zal mij wellicht tegemoet voeren, dat de vraag naar aardappelen voor veevoeder om verschillende redenen, o.a. omdat er nog niet genoeg varkens zijn, omdat er veel hooi en kuilgras is, enz. enz., ditmaal nog niet voldoende groot was en dat derhalve bijzondere omstandigheden de situatie hebben beheerst, en dan geef ik dat allemaal toe, maar intussen zitten de aardappelverbouwers toch maar met de moeilijkheden en ont-

vangen zij een te lage prijs voor hun product. Ook het tegengestelde kan zich voordoen, n.l. dat er een te gering aanbod is, en dan is er alle kans dat de veehouders in de knel raken. Nu doet de Minister in de Memorie van Antwoord enige mededelingen, die hierop neerkomen, dat hij meent voldoende middelen in handen te hebben om te sterke prijsfluctuaties tegen te gaan en dat hij er wel in zal kunnen slagen een be-

KAMERLID DEN HARTOG
...aardappelenhistorie...

hoorlijk evenwicht te bewaren. Ik wil het optimisme van de geachte bewindsman niet de domper op zetten, maar ik meen er wel op te moeten wijzen, dat nauwkeurige waarneming van het verloop van zaken op de duur noodzakelijk zal blijken en dat snel ingrijpen van tijd tot tijd zeker geboden zal zijn.”

Heffingen en toeslagen

Hij vervolgde: „Overigens zou ik nog wel van de Minister willen vernemen, of in het kader van het Marshall-plan het werken met heffingen en toeslagen in de mate, als misschien nodig zal blijken, mo-

Bij de behandeling van Hoofdstuk XI der Rijksbegroting 1949 (Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening) heeft onze afgevaardigde den Hartog een uitvoerige rede gehouden. Wij menen goed te doen daaraan aandacht te wijden.

gelijk is. Het zal bij deze methode tenslotte noodzakelijk zijn de basisprijzen voor de verschillende producten langer te voren bekend te maken dan tot heden gebruikelijk was. Mijn voorlopig oordeel over het nieuwe stelsel samenvattend, zou ik het zo willen zeggen: Gelet op de voordelen, die er aan verbonden zijn, is het waard beproefd te worden, maar het zal zijn deugdelijkheid in de praktijk moeten bewijzen. In geen geval zal het tot gevolg mogen hebben, dat de landbouw vrijwel alleen onbeschuut komt te staan in onze samenleving, waarin ten naaste bij alles en iedereen op enigerlei wijze bescherming geniet. Mocht dit het resultaat worden, dan zal ongetwijfeld terugschakeling op het oude systeem van garantie- en richtprijzen gebiedende eis zijn, indien dit althans in verband met de samenwerking in Benelux-verband dan nog uitvoerbaar is.”

Een groot aantal onderwerpen werd voorts nog onder de loupe genomen. Met voldoening werd geconstateerd, dat de Minister aan het vraagstuk der bedrijfsvergunningen en erkenningen alle aandacht zal schenken, teneinde aan de bezwaren, welke op dit gebied bestaan, tegemoet te komen.

Opmerkingen werden gemaakt over de regelingen op het gebied van de export en met name ook van de vis-export.

Aangedrongen werd op het beschikbaar stellen van gelden voor een drastische bestrijding van de t.b.c. onder het rundvee, dit zowel met het oog op de volksgezondheid, als met het oog op de export van Zuivelproducten.

Op de organisatie van de landbouw-voorlichtingsdienst, alsmede op de te sterke uitbreiding van de afdeling Grond- en Pachtzaken van het Departement van Landbouw werd kritiek geïfend.

Aandacht werd gevraagd voor het kleine boerenvraagstuk, voor de binnavisserij en de zeevisserij.

Indische notities

Eén ding zal men, in Nederland, nimmer kunnen ontkennen: de nieuwe Nederlandse regering schrijft niet terug voor nieuwe en radicale middelen om te trachten, de Indische impasse te doorbreken en een Indische débâcle te voorkomen. Voor een groot kwaad past een grote remedie en groot mag zeker de poging worden genoemd om, door een drietal Nederlandse figuren met minister-rang, vergezeld van een stoet van Kamerleden en adviseurs, te trachten in Indië zelf een oplossing te vinden. Men moet aannemen, dat bepaalde politieke persoonlijkheden, die van het gezelschap deel uitmaken, zich van alle rechtstreekse bemoeiing zullen onthouden. Staat dat vast, dan blijft natuurlijk de uitslag van dit streven volkomen onzeker. Maar zeker is dat, wat ook die uitslag zij, noch hier noch in den vreemde de oprechtheid en de ernst, waarmee Nederland het vinden van een harmonische oplossing nastreeft, meer in twijfel kan worden getrokken.

Allereerst wordt de situatie bepaald door twee factoren. Door de Republiek en door het overige, dat is het Federale Indië. Dit Federale Indië valt weer uiteen in enige sectoren: de gedurende enige tijd ten onrechte ietwat genegeerde Voorlopige Federale Regering te Batavia; de regeringen van de Deelstaten, die vele maanden te Bandoeng overleg pleegden en de republikeinse invloeden in enkele dier deelstaten, met name Pasoendan en Oost-Indonesië.

Waar het op aankomt is de zekerheid, dat zodra enig compromis met de Republiek te ver zou gaan, grote delen van dit Federale Indië ons volkomen uit de hand zouden lopen.

Waar het voorts op aankomt is, dat in zulk een geval alle groepen en figuren in alle deelstaten, die wél te goeder trouw met Nederland en de Nederlanders willen samenwerken, zich verraden en prijsgegeven zouden achten. En terecht.

Voorts zijn, tot goed begrip van de situatie, inzake de Republiek de volgende punten van belang.

1. De malafide en leugenachtige propaganda van de Republiek is niet één ogenblik gestaakt. Tijdens het gesprek Stikker-Hatta te Djocja verklaarde de Republikeinse minister van Financiën, Maramis, te Lake Success, dat de Nederlanders alleen maar voorwendzels verzonnen om weer een „koloniale oorlog” te beginnen. In Indië zelf is kwaadaardige anti-Nederlandse propaganda in de Republiek door pers en radio eveneens niet één ogenblik onderbroken.

2. Op het gehele republikeinse gebied neemt de chaos steeds toe. Grote gebieden op Java en Sumatra erkennen generlei gezag van Djocja; ook waar dat formeel nog wel erkend wordt grijpen corruptie, roof en terreur steeds verder om zich heen.

3. Terwijl één der twee grootste partijen in de Republiek, Soekarno's eigen P.N.I., zich reeds nadrukkelijk alle rechten heeft voorbehouden, wordt tegelijk weer hard gewerkt aan herstel van Sjarifoedin's Volksfront. Hiertoe is de „Partai Moerba” opgericht, die opnieuw alle linkse partijen en alle vakbonden wil omvatten. Leider van dit nieuwe Volksfront: Tan Malakka. Wie is Tan Malakka? Tan Malakka is een oude, beproefde, vele jaren in Moskou geschoolde communist.....

Er bestaat reden om aan te nemen, dat men ditmaal van Nederlandse zijde aan de Republiek enige punten zal voorleggen, die in hun geheel aangenomen of verworpen kunnen worden. Worden zij integraal aanvaard, dan kan deugdelijk overleg beginnen. Worden zij verworpen, of hervat men het spel van chicaneren, dat nu al drie jaar lang gespeeld wordt, dan zullen daaruit onherroepelijke consequenties voortvloeien. Onherroepelijk, en onvermijdelijk.

EIGENWIJZE LIEDJES

Ouverture voor Sinterklaas

Sinterklaas, wie koopt Uw speelgoed
En wie koopt Uw marsepijn...?
Denk toch niet dat wij welvarend
En nog altoos krekels zijn,
En dat pa nog kan betalen
Dat, wat ma zo luikeels wenst
En waarom de kinderschare
Zanikt, jangelt, kriet en drest!

Want, geachte Sint en bisschop,
Pa is weer die kleine man,
Die Uw giften en surprises —
Weet U hoe? — betalen kan...
Zie de maan schijnt door de bomen,
Zingt zijn nakroost dag en nacht,
Dat weer zakkenvol geschenken,
En mét ma, van pa verwacht.

Waarom, Sint, zijn al Uw prijzen
Zo gepeperd en gekruid
En zoekt ma in haar verlanglijst
Altijd net het duurste uit?
Iets „eenvoudigs” in juwelen
Of in slangenleer of bont...
Pa loopt hoorbaar transpirerend
Door de winkelstraten roud...

En die winkelstraten lokken...
Lichtjes... kleur en gloed en schijn...
En als straks op vijf December
Allen vol verwachting zijn,
Dan staat pa, mét overbrugging
En mét tal van pa's en ma's,
In z'n Jansen en Tilanus...
Dank zij U, o. Sinterklaas!

Brammetje.

AFSCHRIKWEKKEND MOET DE ATLANTISCHE UNIE ZIJN

Wanneer koud heet is geworden...

Met bekwame spoed wordt er op het ogenblik gewerkt aan de totstandkoming van het Noord-Atlantische pact, het bondgenootschap tussen de vijf landen van de West-Europese Unie en de twee Noord-Amerikaanse landen: de Verenigde Staten en Canada. Zonder deze afsluiting is het Europese bondgenootschap op zichzelf weinig waard — daarvan was men zich van het begin af aan bewust. De vijf landen zijn of te klein of zij zijn te zeer bezet met het herstel van hun door de laatste oorlog ontwrichte economie dan dat zij een legermacht op de been kunnen brengen, die groot genoeg is en sterk genoeg bewapend om de gevreesde vloedgolf van miljoenenlegers uit het Oosten met succes te kunnen weerstaan. Van meet af aan was het duidelijk, dat de hulp van Amerika nodig was om aan dit bondgenootschap een afschrikwekkende uitwerking te verlenen.

Afschrikwekkend moet de Noord-Atlantische Unie zijn. Afdoend zal ook zij niet zijn, wanneer de Russische stoomwals eenmaal aan het rollen geslagen is. Het lijkt tenminste onwaarschijnlijk, dat dan althans West-Europa niet platgewalst zal worden. Maar de wetenschap, dat Amerika en Canada met hun technische overmacht dan West-Europa te hulp zullen snellen — hetzij als bevrijders, hetzij als verdedigers —, moet de Russen ingeprent worden, opdat zij niet ten bate van een tijdelijk succes (de verovering van West-Europa) een oorlog riskeren, waarin zij het onderspit zullen delven. Op het ogenblik biedt de aanwezigheid van enkele duizenden Amerikaanse soldaten op Europese bodem, in de hoedanigheid van bezetters van Duitsland, een voldoende garantie van Amerika's hulp en een voldoende afschrikwekkende werking. Immers om West-Europa te veroveren, moeten de Russen o.a. over gebied, dat onder Amerikaanse souvereiniteit staat. Doen zij dit kwaadschiks (en hoe zouden zij het anders kunnen doen?), dan halen zij zich een oorlogsverklaring van Amerika op de hals. Maar deze praktische garantie is er niet een, waarop men huizen kan bouwen, laat staan de veilige toekomst van West-Europa. Immers de mogelijkheid moet onder ogen worden gezien, dat eens deze Amerikaanse troepen teruggetrokken zullen worden. En dan vallen meteen die garantie en die afschrikwekkende uitwerking weg, tenzij ervoor in de plaats komt een bindende verklaring, dat deze troepen — en dan in veelvoud en niet meer met preventieve bedoelingen — terug zullen komen, indien Rusland zich schuldig maakt aan enige agressieve handeling in Westwaartse richting.

Tijd en ruimte

Dat is de bedoeling van het Noord-Atlantische pact, dat een goede kans maakt in het begin van het volgende jaar gesloten te worden. Zijn afschrikwekkende werking is groot genoeg — tenminste zolang Rusland zich nog door iets laat afschrikken zolang het niet zijn doeleinden ten koste van alles wil verwezenlijken. Zodra dit niet meer het geval is, komt de vraag naar de afdoendheid van het pact naar boven. Zullen de machten van het Noord-Atlantische pact in staat zijn de voortrollende rode legers ergens tussen Oder en Noordzee tot staan te brengen? De beantwoording van deze vraag hangt voornamelijk af van twee factoren: tijd en ruimte.

Vooropgesteld moet worden, dat er zich, wanneer eenmaal de oorlog van koud heet is geworden, hoogstwaarschijnlijk geen Amerikaanse of Canadese legers van enige omvang op Europese bodem zullen bevinden. De boven gestelde vraag moet daarom enigszins anders luiden: zullen de vijf Europese mogendheden in staat zijn de Russische legers tot staan te brengen of althans zo lang, dat de legers van overzee inmiddels gemobiliseerd, verscheept en in de havens aan de Atlantische kust van Europa afgezet kunnen worden? En eigenlijk geldt hetzelfde voor de Engelse troepen, die immers ook van overzee moeten komen. Zodat de eerste verdediging van het vasteland neerkomt niet op de vijf, doch op de vier mogendheden van de West-Europese Unie, namelijk de

vier continentale mogendheden, Frankrijk, België, Luxemburg en Nederland.

Nu kan al dadelijk gezegd worden, dat op het ogenblik noch de vier, noch de vijf mogendheden in staat zijn om een Russische aanval te keren. Met uitzondering van Engeland, dat nog het geraamte van zijn oorlogsmachinerie behouden heeft, zijn de landen van de West-Europese unie zo goed als ontwapend en onverdedigd. Willen zij enigszins op peil komen en de taak, hun opgedragen, met redelijke kans op succes kunnen uitvoeren, dan zijn daar jaren voor nodig. Ook is dit niet mogelijk zonder steun van buitenaf, immers alle landen van Europa zijn nog te zeer bezig te trachten het hoofd economisch boven water te houden (beter gezegd: te krijgen) dan dat zij enige energie kunnen missen voor de aanmaak van wapenen en het vormen van respectabele legermachten. Een nieuwe „lend-lease” is dus nodig en dan is het misschien mogelijk om in de loop van een paar jaar een macht op te bouwen, die voor haar taak (het gedurende bepaalde tijd tegenhouden van de Russische legers) berekend is. Eerder niet.

En ruimte

Dit is de tijdsfactor. Doch in nauw verband daarmee staat de ruimte-factor. Welk gebied zal de Noord-Atlantische Unie te verdedigen krijgen? Valt de verdediging van West-Duitsland eronder? Dit schijnt zeker een essentiële voorwaarde te zijn. Immers anders zou de verdediging zich bepalen tot het Westen van de Rijn en dat zou aan de verdediging een veel te geringe diepte geven. Zolang West-Duitsland bezet blijft, behoeft dit vraag-

EN FRANCO
...probleem....

stuk geen bijzondere kopzorgen te wekken. Maar hoe, als er eens een einde komt aan de bezetting? Dan ontstaat er daar een vacuum, dat onmiddellijk door de sterkste macht opgevuld wordt..... tenzij men de Duitsers de taak geeft dit gebied te verdedigen.....

Dit probleem durft men nauwelijks nog onder ogen te zien. Zo nu en dan wordt er gefluisterd over deze mogelijkheid als een welke onontkoombaar is en dan denkt men vooral aan het antwoord, hetwelk gegeven moet worden op de bewapening van de Duitsers van de Russische zone. Doch al deze speculaties zijn nog te gewaagd en nog te zeer geladen met springstof dan dat zij reeds het onderwerp uitmaken van officiële of zelfs officieuze gedachtenwisselingen.

Op het ogenblik wordt de factor ruimte vooral bezien onder de belichting van de vraag: moet de Noord-Atlantische Unie zich bepalen tot de vijf landen van de West-Europese Unie en de twee Noord-Amerikaanse landen of moeten er andere landen bijgetrokken worden? En dan wordt onmiddellijk gedacht aan Scandinavië, het Iberische schiereiland, Italië en ook Ierland. Scandinavië ligt niet alleen op de regelrechte route tussen New York

en Moskou, hetgeen van belang is voor het overvliegen van bommenwerpers in oorlogstijd, het biedt zelf ook een prachtige stelling in Ruslands flank, eveneens van belang in een luchtoorlog, waarin het als basis gebruikt kan worden, en tenslotte sluit het Rusland af van de Noordzee. De Russische Oostzeevloot blijft ingesloten, zolang Rusland niet meester is van het Kattegat. Een laatste overweging is, dat Denemarken in het bezit is van Groenland en Noorwegen van Spitsbergen, twee oerpunten, die in een komende oorlog van nog grotere waarde zullen zijn dan zij in de laatste reeds gebleken zijn. Het politieke probleem is hier vooral de neutraliteitswil van Zweden, het militair sterkste land van de drie. Het ziet er naar uit, dat Noorwegen althans er wel voor voert zich los te laten weken uit de Scandinavische solidariteit en zich bij de Atlantiers aan te sluiten.

Op het Iberische schiereiland stuit men onmiddellijk op het probleem-Franco, geladen met sentimenten. Voorlopig belet dit, dat dit schiereiland, in het Noorden gescheiden van de rest van Europa door de enige natuurlijke grens, die de Russen op hun weg naar de totale overheersing van dit werelddeel zullen ontmoeten gevoegd kan worden in de plannen van West-Europa's verdediging. Het zou als lucht-en aanvoerbasis onschatbare diensten kunnen bewijzen. Als sluitstuk van de Middellandse Zee moet het althans neutraal blijven. Thans is er alleen serieus sprake van Portugals deelneming, van belang in verband met de Azoren, waar zich echter reeds een druk gebruikte Amerikaanse luchtbasis bevindt. Ierlands havens mogen niet weer ongebruikt blijven. Ook in de laatste oorlog hadden zij bij de bestrijding van het duikbootgevaar uitstekend werk kunnen doen, hadde De Valera niet bij neutraliteit volhard. En Italië tenslotte mag men niet weerloos laten, omdat dan de Middellandse Zee als strategische weg weer onbruikbaar zou zijn.

De inschakeling van al deze landen levert vele problemen op. Thans overheerst het bezwaar, dat vele vakers de spoeling dun zouden maken: het Amerikaanse wapenmateriaal, dat elkeen zou opeisen, zou over een groot aantal landen uitgesmeerd worden, terwijl het thans geconcentreerd kan blijven op vier, vijf landen. Vooral de Europeanen voelen dit bezwaar sterk. De Amerikanen zijn voorstanders van uitbreiding van het Atlantische pact. Deze tegenstelling, die belangrijk, maar niet zeer groot is, zal in de komende besprekingen te Washington uitgewreven worden.

HOE MET DE ANTILLEN?

Wanneer wij de Javaans-fascistische repoeblik te Djockja buiten beschouwing laten, kunnen wij de verlangens der Rijksgenoten overzee in het kort als volgt samenvatten:

1. Zij wensen zelfstandigheid bij de regeling der binnenlandse aangelegenheden.
2. Zij wensen geraadpleegd te worden in gemeenschappelijke Rijkszaken.

Na de jaren, die sedert Duitslands en Japans ineenstorting zijn verlopen, hebben de Nederlandse regeerders nog niet de kracht gevonden, vormen te verwezenlijken, waardoor aan deze twee redelijke en liberale verlangens voldaan wordt. Federaal Indonesië zal nu ten slotte blij gemaakt worden met een Noodwet. De inhoud van deze wet heeft overigens enkel betrekking op het eerste der twee verlangens. Wat krijgen Suriname en de Antillen, de trouwe Rijksgenoten, die de weg van evolutie in plaats van bloedvergieten bewandelen? De Ronde Tafel-Conferentie is naar huis gegaan, nadat verscheidene resoluties waren aangenomen. Waar wordt nu verder op gewacht? Het komt er nu op aan, deze resoluties te verwezenlijken. Ge-

treuzel bij de uitwerking ervan maakt niet zo zeer de indruk van onvermogen dan wel van onwil. Wat denkt eigenlijk onze regering van die resoluties? Wanneer zal zij zich hierover uitspreken?

Het zal de geïnteresseerde waarnemer niet ontgaan zijn, dat de kleurloze houding in Den Haag een kleine groep politici in West-Indië aanspoort tot drieste daden. Wanneer over enige weken op de Antillen de campagne losbarst voor de verkiezing der nieuwe Staten, dan zal het daarbij vooral gaan tussen de Volkspartij van Da Costa Gomez aan de ene kant en de „Democraten” aan de andere kant, welke laatste groep zich niet ontzien heeft een beroep op de Amerikaanse republieken te doen, om de koloniale verhouding tot Nederland veranderd te krijgen. Deze verkiezingsuitslag zal bepalen, of het gedachte koninkrijk in nieuwe stijl op de Antillen gewaardeerd wordt of niet. Het zal de Volkspartij niet makkelijk vallen, de Antillenaren voor een blijvend loyale houding te winnen, wanneer de nieuwe stijl zich beperkt tot reso-

luties, waarvan men niet meer hoort en waarover de regering zich niet uitspreekt, en wanneer de overzeese Rijksgenoten in de zaken aangaande het gehele rijk niet worden gehoord.

Nu na de jongste grondwetswijziging het instituut van staatssecretaris mogelijk is geworden, dient niet lang gewacht te worden met de benoeming van een geboren Indonesiër, Surinamer en Antillenaar tot staatssecretaris. Het lijkt mij voorts een in het oog springend nationaal belang, wanneer onze vertegenwoordigers in 's Lands vergaderzaal, nog voor de a.s. verkiezingen op de Antillen, van de regering ten minste de verzekering weet te ontlokken, dat zij (de regering) haast zal maken op de grondslag van de resoluties van de West-Indië Conferentie, wetsontwerpen betreffende de structuur van het nieuwe koninkrijk in te dienen.

En laat men hiertoe komen in het volle besef, dat aldus tegemoet getreden wordt aan billijke verlangens. Alleen zo, en niet door vrees voor internationale verwickelingen, is de voorwaarde aanwezig, dat het nieuwe koninkrijk blijvend tot de geesten zijner deelgenoten zal spreken.

De druppel, die de emmer doet overlopen!

Middenstandsbonden zijn ontevreden over het regeringsbeleid

Duizenden middenstanders in vijf protestvergaderingen bijeen

(Van onze speciale verslaggever).

Na een kort openingswoord van de bondsvoorzitter, de heer L. de Groot, verwelkomde de heer C. van der Linden namens de Rotterdamse afdeling de bezoekers. Hij toonde de urgentie van deze demonstratie aan met een voorbeeld uit eigen bedrijf. De lederprijzen zijn sedert 1946 met meer dan 50% gestegen, de contractlonen van 75 op 93 cent per uur gebracht, maar toch is het prijsvoorschrift voor schoenreparatie nog steeds ongewijzigd gebleven en nu komen de nieuwe lasten van de loonbijslag de kleine inkomsten van duizenden kleine middenstanders nog verder verminderen. De arbeiders worden door de regering vertroeteld, de middenstand vergeten. Dat kan en mag zo niet blijven!

Hoe lang nog?

Deze vraag stelde als eerste inleider onze geestverwant, de heer L. de Groot. De nood is onder de kleine middenstand hoger gestegen dan menigeen, die slechts afgaat op de fraaie etalages van de grotere zaken, wel denkt. Er heerst in vele gezinnen verborgen armoede, doch ook het weerstandsvermogen van beter gefundeerde middenstandszaken wordt door de huidige economische politiek ondermijnd. De middenstand in detailhandel, ambacht en dienstverleningsbedrijven omvat ruim 300.000 ondernemers. 6 Milliard gulden, de helft van het nationale inkomen gaat jaarlijks over de toonbank van de winkelier en de werkbank van de ambachtsman. De regering zegt wel, dat zij met de belangen van de middenstand rekening wil houden, doch doet zij het ook? Daaraan ontbreekt de laatste tijd veel. Droeve jaren liggen achter ons en toen de bevrijding eindelijk kwam, hebben wij ons verbeeld, dat wij gezamenlijk zouden kunnen bijdragen tot de wederopbouw en door de overheid als gelijkberechtigde maatschappelijke groep zouden worden gewaardeerd. Deze heeft echter de weg van de minste weerstand gekozen en zo zitten wij in 't hoekje, waar de slagen vallen: eenzijdige loon- en prijspolitiek, 1% omzetbelasting voor eigen rekening, de onredelijke ondernemingsbelasting gehandhaafd en bijna verhoogd, zware fiscale heffingen, welke het moeizaam verworven bezit en de reserves deden wegsmelten, al die onbillijkheden hebben wij geslikt, omdat wij de illusie hadden, dat onze armoede tenminste gelijkelijk over alle Nederlanders zouden worden verdeeld. Nu ons duidelijk wordt, dat dit niet geschiedt, nu er onrecht wordt begaan, kunnen wij niet langer deemoedig het hoofd buigen, maar moeten wij protesteren. Wij zijn geen revolutionairen en hebben respect voor de regering, aan het hoofd waarvan een eerlijk en bekwaam man staat, die ook tot onze voldoening in deze stad doctor honoris causa werd. Maar wij kunnen niet dulden, dat zoals in het bouwbedrijf talloze ambachtsnijveren hoge boeten en zelfs vrijheidsstraffen bedreigen, omdat economische noodzaak dwingt tot het betalen van zwarte lonen om het bedrijf gaande te houden. Als gemeente- en semi-overheidsinstellingen voorgaan in het betalen van 16 cent boven het geoorloofde uurloon, zonder dat daartegen opgetreden wordt, dan moet de ambachtspatroon, wil hij personeel houden, wel volgen.

De kwestie van de loonbijslag is de druppel, die de emmer doet overlopen. Hij is een magere vervanging voor de arbeider en komt hem toe, maar het gaat niet aan om hem uit de mond van de middenstander te nemen. Duizenden kleine zelfstandigen zouden willen, dat zij het bestaansminimum van f 3700 per jaar als nettowinst konden halen. De regering komt nu met een fopspaan in de vorm van in het vooruitzicht gestelde fiscale faciliteiten. Wanneer wij echter constateren, dat men een zaken-

Wanneer de algemene en confessionele middenstandsbonden naar het middel van de protestvergadering grijpen om publiekelijk kracht bij te zetten aan hun bezwaren tegen het regeringsbeleid ten opzichte van deze bevolkingsgroep, wanneer duizenden middenstanders op een werkdag naar Amsterdam, Rotterdam, 's-Gravenhage, Utrecht en Zwolle trekken om de actie van hun besturen te ondersteunen, dan is er wat aan de hand! Zoals in ons blad reeds eerder tot uiting werd gebracht, bestaat er al geruime tijd ontevredenheid over de trage ontwikkeling der middenstandswetgeving, de prijspolitiek en de daarmee verband houdende handelsmarges en de sociale voorzieningen voor kleine zelfstandigen, maar het is de eenzijdige toepassing van de loon- en prijscorrecties, voortvloeiende uit de vermindering der subsidies op eerste levensbehoeften, welke de druppel vormt, die de emmer doet overlopen. De aanstaande behandeling van de begroting van Economische Zaken in de Tweede Kamer gaf gereede aanleiding tot krasse maatregelen.

De speciale verslaggever van „Vrijheid en Democratie” bezocht de vergadering van de KONINKLIJKE NEDERLANDSE MIDDENSTANDSBOND, welke in het gebouw „Palace” te Rotterdam werd gehouden. Uit alle oorden des lands waren de afgevaardigden van afdelingen en patroonsvakorganisaties opgekomen. Aanwezig was ook ons Kamerlid CORNELISSEN.

man nog na z'n dood wil knijpen (hilariteit) door een technische herziening van de Successiewet, volgens welke bij vererving over de getaxeerde goodwill — dat was de activiteit van de man zelf — rechten moeten worden voldaan, dan ontvalt ons het geloof in rechtvaardigheid van de overheid. (Daverend applaus).

Ontgoocheld... uitgeknepen... maar niet gebroken!

De bondssecretaris, de heer D. Swagerman, zeide, dat er veel moet gebeuren voordat de middenstand gaat protesteren. Het regeringsbeleid sedert de bevrijding heeft ons echter verbitterd. Vele brave zakenlieden staan, verstrikt in een warwinkel van voorschriften, met het ene been in de gevangenis, met het andere bij de afgrond. Het overheidsbeleid kweekt overtreders. Is dat de dank voor hetgeen duizenden middenstanders in de bange oorlogsjaren voor de gemeenschap hebben gedaan? Hun voorraden werden omgezet in voos geld, inventaris en bedrijfsmiddelen versleten. Oorlogsschade-uitkering bleef uit, de geldzuivering bevroor de weinige reserves, de bedrijfslasten stegen onrustbarend en de fiscus bleef veeleisend. Heffing van schijnaanwas van vermogen was even onbillijk als het aanhouden van de historische kostprijs, vooral nu de speculatie van minister Lieftinck op daling van de wereldmarktprijzen niet is opgegaan. De verhoging van de omzetbelasting, hoewel een verbruiksheffing, werd op de rug van de middenstand geschoven. Wij zullen dat nooit vergeten noch vergeven!

Door dit complex van maatregelen ondermijnt de overheid wilens en wetens de bestaansmogelijkheid van de belangrijkste pijler der samenleving en vergroot zodoende de maatschappelijke tegenstellingen.

Voor de werknemers waren er reeds twee loonronden, voor de middenstand geen enkele! (Instemming).

Nu de Beneluxsamenwerking economische aanpassing vereist, waartoe o.m. de subsidies op eerste levensbehoeften moeten verdwijnen, wil de regering een derde loonronde ontgaan door trapsgewijze overgang; vandaar de loonbijslag, welke evenwel aan het bedrijfsleven onttrokken wordt. Uit de belastinggegevens meende men te mogen concluderen, dat het met de winstcapaciteit nog niet zo slecht gesteld is; men vergat echter, dat de fiscus lang niet bij is. In de loop van dit jaar is het economisch aspect, zowel bij industrie als middenstand, ingrijpend veranderd. De omzetten dalen onrustbarend, terwijl de bedrijfskosten blijven stijgen. Toch gaat men voort met het leegpompen van het bedrijfsleven, de kurk, waarop de volkswelvaart moet drijven.

De middenstander, die dagelijks met zijn personeel samenwerkt, kent zijn noden en be-

hoeften beter dan de ambtenaren, die plannen maken zonder risico te lopen. Zeker, de bedrijfsvrede is een groot goed, maar deze mag niet ten koste van te grote offers worden gekocht. Uitgeknepen door de prijsbeheersing, die zich verliest in theoretische berekeningen, belemmerd door de rantsoenering, leeggezogen door de fiscus, zie daar de weinig benijdenswaardige positie van de middenstand. En dan propageert men nog, dat sparen nuttig en noodzakelijk is! Het staat nu reeds vast, dat de middenstandsbedrijven weldra in grote liquiditeitszorgen zullen geraken, want er zijn geen middelen meer voor herbevoorrading en vernieuwing.

De overheid prikkelt de middenstand voortdurend door kleingeestige en kortzichtige maatregelen: eenzijdige filmpropaganda, hem vereenzelvend met de zwarte handel, gekleurde persberichten over prijzenslagen, vervolging van futiele overtredingen (een omgevalen prijskaartje!) geen brandstof voor verwarming der bedrijfsruimte van de alleenwerkende middenstander, verbod van étalageverlichting tijdens de beste verkoopperiodes van het jaar en zo meer. Is het wonder, dat er een geprikkelde stemming is ontstaan?

En nu wordt door overheidsmaatregelen ook het levensonderhoud van de middenstand duurder zonder enige compensatie, terwijl duizenden er materieel slechter voorstaan dan de gemiddelde arbeider.

Wie dit alles neemt is een lazzak! (Daverend applaus.)

Versterk daarom de organisaties, verbeter haar uitrusting, streef naar doelmatiger bedrijfsvoering!

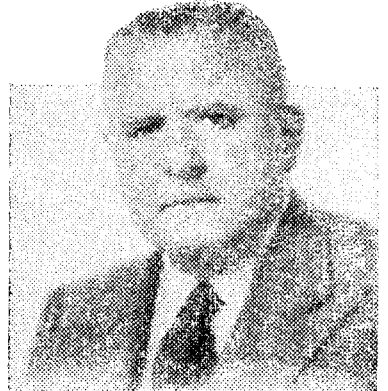
Tenslotte deed spr. mededeling van enige concrete voorstellen ten aanzien van een betere toepassing der loon- en prijscorrecties, welke in een resolutie zullen worden neergelegd.

Veertien sprekers

Na de pauze voerden achtereenvolgens veertien sprekers 't woord voor het aanvullen van de inleidingen met persoonlijke of branche-ervaringen. Een hunner gaf in overweging, dat de arbeiders hun inkommen zullen vergroten door een uur per dag langer te werken, waardoor ook de arbeidsproductiviteit toeneemt. Naar aanleiding van een vraag deelde de voorzitter mede, dat

in het voorafgaand intern overleg ook de arbeidersvertegenwoordigers van mening waren, dat de loonbijslag doorberekend moest worden. Een spreker wees er op, dat de kwetsbaarheid van de middenstand mede een gevolg is van zijn geringe politieke belangstelling. Breng meer middenstanders in vertegenwoordigende lichamen en let op wat zij daar doen, was zijn advies. Waarop ons Kamerlid Cornelissen, dit ondersteunend, toezegde, dat hij krachtig voor de bedreigde belangen zou opkomen. Er moet een andere wind gaan waaien! (Donderend applaus).

Nadat de voorzitter had toegezegd, dat in overleg met de andere middenstandsbonden, die elders vergaderden, zou worden gestreefd naar verscherping der resolutie, die hij „netjes, maar slap” vond, wat de vergadering volkomen met hem eens bleek, werd deze met algemene stemmen aangenomen. Daarin wordt uiting gegeven aan het grote misnoe-

KAMERLID CORNELISSEN
...donderend applaus...

gen over de jongste ontwikkeling van het regeringsbeleid t. a. v. lonen en prijzen, waardoor de bestaansmogelijkheid van grote groepen ondernemers in midden- en kleinbedrijf opnieuw en in ernstige mate wordt bedreigd. Aangedrongen wordt op onmiddellijke voorzieningen en wel:

1. doorberekening van de extralasten over de gehele linie voor die sectoren van het bedrijfsleven, waar zulks mogelijk is, zonder dat gevreesd behoeft te worden voor een noemenswaardige verhoging van het direct noodzakelijke levensonderhoud van de grote groep van loontrekkenden;

2. voor zover de sub 1 genoemde oplossing in bepaalde sectoren geen mogelijkheid zou bieden, ware voor die sectoren doorberekening toe te staan in de prijs van zodanige artikelen, waarvan verwacht mag worden, dat een verhoging niet rechtstreeks tot gevolg heeft een aanmerkelijke verhoging van het noodzakelijke levensonderhoud van de grote massa der loontrekkenden (zulks branchegewijze te bezien).

Niet alleen bij monde van hun vertegenwoordigers, doch ook telegrafisch hadden talrijke landelijke patroonsvakorganisaties en afdelingen van de K.N.M.B. bij voorbaat adhesie aan de te voeren actie betuigd.

Onze partijgenoot v. d. Linden huldigde tenslotte voorzitter en secretaris voor hun waardevolle bijdrage tot het welslagen van deze demonstratieve vergadering en wakte alle middenstanders op tot hechte aansluiting in stands- en vakverband. Het is de hoogste tijd om ook verder krachtig te blijven ageren!

Heeft Uw afdeling al 4 nieuwe
abonné's aangebracht voor de

1000

abonné's-meer-actie?

De Middenstand komt in de knel

De V.V.D. staat op de bres

Toen wij in een vorig nummer „het verlanglijstje van de middenstand” presenteerden, was het Voorlopig Verslag van de Tweede Kamer over de begroting van Economische Zaken nog niet verschenen. Wij wisten echter, dat de urgente wens en noden van deze nijvere bevolkingsgroep de volle aandacht van de V.V.D.-fractie, waarvan de Amsterdamse middenstander Cornelissen deel uitmaakt, hebben. Uit dit inmiddels gepubliceerde staatsstuk blijkt duidelijk dat de volksvertegenwoordiging deze belangen na aan 't hart liggen en dat men de stemming in middenstandskringen juist heeft gepeild. De desbetreffende paragraaf begint aldus: „Algemeen was men bezorgd over de middenstandspolitiek. Men had welslaar, evenals vorige jaren, wederom met voldoening kennis genomen van de nu in de Troonrede aangekondigde wetsontwerpen op het gebied van de middenstand, maar de soberheid van woorden in deze Troonrede zowel als in de eerste Regeringsverklaring van het Kabinet-Drees, bieden toch geen voldoende howast voor een volstrekt noodzakelijk te achten constructieve middenstandspolitiek.” Vervolgens wordt er op gewezen, dat reeds lang toegezegde, belangrijke wetsontwerpen nog steeds niet zijn ingediend: winkelsluiting, vestiging, cadeaustelsel.

De klachten over onwettige vestigingen houden aan en grote winkelbedrijven gaan weer met toegiftartikelen en schijnkortingen werken. Wat denkt de regering te doen tegen de toenemende concentratie van het groot-winkelbedrijf? De herlevende concurrentiestrijd accentueert de vraag, wie daarin behoort te overwinnen: de kapitaalkrachtigste of de best geoutilleerde. Daarmede komt ook het saneringsprobleem om de hoek kijken. Bestaat er nog overbezetting en zo ja, moet dan bij het beoordelen van vestigingsaanvragen de behoefte-factor in aanmerking worden genomen? Van socialistische zijde wordt hier voor gepleit; men wil de geleide economie ook hier voortzetten, doch

afvloeien van honderden onmisbare geschoolde bouwvakarbeiders.

Het is dan ook dringend noodzakelijk, dat het incidentele overleg tussen de departementen over middenstandsbelangen plaats maakt voor een permanent, terwijl het Directoraat van de Middenstand een grotere invloed behoort te worden toegekend. Blijkens zijn antwoord aan de Kamer schijnt Minister v. d. Brink hiervoor wel te gevoelen; als zijn ambtgenoten nu maar voldoende medewerkers!

Ministers antwoord op de opmerkingen inzake handelsmarges en distributiebeleid zullen evenwel geen genoegzame bevrediging schenken. Hij noch zijn ambtgenoot van Landbouw kunnen de suggestie van zeer vele leden, dat de vastgestelde maximumprijzen en winstmarges niet of onvoldoende zijn ingesteld op de bestaansmogelijkheid van normale middel- en kleinbedrijven, in het algemeen onderschrijven. Intussen leert de harde werkelijkheid, dat de klachten wel degelijk gegrond zijn, getuige de rentabiliteitsonderzoekingen van het Economisch Instituut voor de Middenstand. Het is nog steeds het zelfde lied, misschien op een andere wijs: de adviseurs, vooral het Directoraat-Generaal van de Prijzen, baseren zich nog steeds te zeer op theoretische berekeningen en overwegingen, welke niet met de realiteit kloppen. Bovendien werkt het ambtelijk apparaat traag, getuige het voorbeeld van de schoenreparatie. De prijzen berusten op een lederenprijs van f 4.75 in Januari 1946, doch deze is inmiddels opgelopen tot c.a. f 6.50 per kg, zonder dat enige compensatie werd toegestaan. 12.000 nijvere middenstanders worden hierdoor gedupeerd!

Is het wonder, dat de middenstand de schriële houding van de overheid te zijnen opzichte gaat vergelijken met de veel groter attentie voor boeren- en arbeidersbelangen? Waar blijven zijn sociale voorzieningen? Nog in studie! Dan maar een noodvoorziening, redeneert men. Maar wat de deur heeft dicht gedaan is de eenzijdigheid, waarmee ter gelegenheid van de drastische vermindering der subsidies op eerste levensbehoeften loon- en prijs-correcties zijn toegepast. Men kan zich begrijpen, dat men ter wille van de arbeidsvrede en ter voorkoming van een volledige derde loonronde een bijslag heeft toegekend, maar men acht het een groot onrecht, dat de regering zich hierbij beperkt heeft tot de arbeiders in particuliere en overheidsdienst, gepensioneerden en ondersteunden, doch niets doet voor de groepen, die sociaal en economisch in gelijke positie verkeren. Daaronder vallen ook de kleine zelfstandigen!

De middenstand mist niet alleen de bijslag, doch ziet, voor zo ver hij personeel in dienst heeft, zijn bedrijfslasten stijgen met c.a. f 1.35 per arbeider per week (bijslag plus

daarop vallende sociale lasten), aangezien doorberekening in de prijzen in het algemeen niet is toegestaan. Dat doet de maat overlopen! „Wij wensen niet langer als stiefkinderen te worden behandeld”, menen terecht de middenstandsbonden. Bij het algemene begrotingsdebat hebben enige Kamerleden, w.o. de V.V.D.-fractievoorzitter Mr. Oud, reeds op dit onredelijke gevolg gewezen, doch de Minister-president was niet te

Z.E. VAN DEN BRINK
...kleine zelfstandigen?...

vermurwen. Daarom hebben de middenstandsbonden besloten een beroep te doen op de publieke opinie en bij de behandeling van de begroting van Economische Zaken nogmaals op de Kamer. Want op het betoog, dat erkenning van de loonbijslag als kostenfactor en derhalve doorberekening in de prijzen niet kan worden ontgaan — bedrijfseconomisch gemotiveerd en voor de kleine ondernemers ook sociaal noodzakelijk — heeft Minister v. d. Brink verklaard, dat alleen in bijzondere gevallen, wanneer bij onderzoek zou blijken, dat de rentabiliteit beneden het toelaatbare zou dalen, doorberekening kan worden toegestaan. Dat is een

Afdelingsnieuws

AMSTERDAM

Dat Kanaal!

De Afdeling Amsterdam heeft onze Kamerfracties met de uiterste klem verzocht bij de behandeling van de begroting van Verkeer en Waterstaat met alle kracht te wijzen op de funeste voorstellen van de Regering en de Volksvertegenwoordiging te attenderen op de urgentie van het vraagstuk van een spoedige totstandkoming van het Amsterdam-Rijnkanaal en wel vóór 1 Januari 1951.

HENGELO

Naar Royal!

De heer A. M. Pino, Oud-Resident van Semarang, zal Maandag 29 November om 8 uur in Hotel Royal, Langestraat te Hengelo (O.) spreken over „Het Indische Problem”. Er zal gelegenheid zijn tot het stellen van vragen.

ROTTERDAM-ZUID

Pudding met suiker

Reeds thans worden, met het oog op de Gemeenteraadsverkiezingen, de leden van onze afdeling geactiveerd en vooral daarom was de keuze van onderwerp: „Ervaringen uit de Gemeenteraad”, besproken door ons raadslid J. U. Schilthuis, bijzonder gelukkig. De geanimeerde besprekingen na afloop bewezen met welk een belangstelling men de inleider had gevolgd. Er kwamen tal van opmerkingen uit de zaal. „De poedersuiker op de stevige pudding”, zoals zij het zelf uitdrukte, bracht Mevrouw van Leeuwen-Hetterschij met haar „Genoeglijk Praatje”, en de heer Koning stipte als lid van de Middenstandscommissie nog enkele belangrijke punten aan.

principeel onvoldoende en praktisch te onbestemde toezegging.

Hoe wil men die onderzoeken instellen, individueel of bedrijfsge wijze en welke maatstaven zullen worden aangelegd? Hoe lang zal dit alles wel duren?

Aangezien de V.V.D. principeel opkomt voor gelijke rechten en verplichtingen voor alle staatsburgers en hier kennelijk van ongelijke behandeling sprake is, behoeft er geen twijfel over te bestaan aan welke zijde haar Kamerfractie zich zal scharen. Ook overigens zal zij het mogelijke doen om, overeenkomstig haar beginselen en werkprogramma, de positie van de middenstand in de samenleving te versterken.

Fa. B. Cuperus Az.
Hessenweg 2
De Bilt

Vervaardigt drukwerk
op alle gebied.

N.V. Nederlandsche
Caoutchouc- en Gutta-
Perchafabriek

v.h. Bakker & Zn.

Ridderkerk

• Technische
rubberartikelen

U PEINST OVER EEN GESCHENK?

S. K. Citroen

HOFJUWELIER
S GRAVENHAGE

HOOZSTRAAT 23 TELEFOON 11 17 57

GESCHENKEN IN ALLE PRIJZEN

BOLNES

Dieselmotoren

25—1400 P.K.

N.V. Machinefabriek

„Bolnes”

v.h. J. H. v. Cappellen
te Bolnes

KAMERLID CORNELISSEN
...kleine zelfstandigen!...

het staat wel vast, dat de middenstand zelf in grote meerderheid sterk daartegen gekant is. Individuele beoordeling lijdt onvermijdelijk tot willekeur en men heeft genoeg van bureaucratie. Gezondmaking van het middenstandsbedrijf is in de eerste plaats een zaak van de vakgenoten zelf. Interne regelingen, mits steunend op algemeen geldende objectieve normen en uitgevoerd in onpartijdige sfeer, kunnen zo nodig door de overheid worden bekrachtigd. Voorshands behoort haar taak echter beperkt te blijven tot het steunen van het organisatorisch initiatief op het gebied van algemene en vakkundige ontwikkeling, financiële en commerciële hulpverlening en voorlichting. Nu er f 100.000.— wordt uitgetrokken voor bijzondere doeleinden, ware aan de Middenstandsraad advies te vragen over de meest doeltreffende besteding voor de zo juist genoemde doeleinden. Dat er niet altijd voldoende samenwerking tussen de verschillende departementen, betrokken bij middenstandsbelangen, bestaat, is ook de Kamer niet ontgaan. Is het niet opvallend, dat de meeste ontvredenheid over distributieregelingen en winstmarges zich richt tegen het beleid van de Minister van Landbouw en Voedselvoorziening, getuige de zeker niet ongegronde klachten van bakkers, slaggers en kruideniërs? Daarnaast staan de economische gevolgen van fiscale maatregelen (Financiën) en de zo juist weer scherp aan de dag getreden ontstemming in het bouwbedrijf (Wederopbouw en Sociale Zaken). Want ook in het ambacht is men in oppositie over de elke activiteit op het gebied der volkshuisvesting remmende ambtenarij en het door emigratie laten

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

VRIJDAG 3 DEC. 1948 - No. 36

MIDDENSTAND IN HET
PARLEMENT

(Pag. 2)

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

I N D I A N A

Sergeant Weers

In een bij de N.V. Leiter-Nijpels te Maastricht verschenen herdruk — omgewerkt en vermeerderd — beschrijft Abraham Exodus (M. M. du Croo) sergeant Weers en de zijnen. Wie in deze dagen van spanning over Indië en van aanstaand Sint Nicolaasfeest zich eens wil ontspannen en laven aan de dorst en humor van die wakkere en eenvoudige Hollandse jongens, vrage en leze dit boek.

Het geeft iets meer dan louter ontspanning, want tussen de grollen en grappen van de Hollandse Jannen door geeft het een kijkje op het moeizame leven in de timboes en op het gouden hart van Nederlandse pioniers. Ook hier is het „ruwe bolster, blanke pit” volledig van toepassing!

Het boek beschrijft ongetwijfeld de volstrekt verleden tijd, maar heden ten dage vervullen Hollandse jongens bij tienduizenden dezelfde soldatenplicht in het Rijk Overzee. De tijden zijn veranderd en zij met hen!

Maar toch..... moge van ieder van hen getuigd worden, wat de schrijver aan het slot van het tweede hoofdstuk van die eenvoudige Hendrik Jansen getuigt: „Hij heeft het ridder niet gekregen. En de medaille ook niet. En toch, als ik aan Hendrik denk, dan moet ik ook altijd denken aan wat de Engelsen noemen: empire-builders”, bouwers aan een Koninkrijk.

N.V. Molukken Veem

Mijn vriend Eskes, met wie ik enige jaren als lid van de Gemeenteraad van Makassar allerprettigst heb samengewerkt, zond mij de jaarverslagen van het Molukken Veem, waarvan hij sinds de oprichting in 1918 Directeur is, over de jaren 1941 tot en met 1947. Over de jaren 1941 tot en met 1946 kon het weinig anders zijn dan een aanduiding van de gevolgen, die oorlogs- en bezettingstijd voor het veem hebben gehad. Ik doe hieruit voor U enkele grepen.

Het begint met een „in memoriam” voor zes bij het veem betrokkenen: één werd als krijgsgevangene naar Japan gevoerd en kwam daar in een interneringskamp om het leven: één werd in de Minahassa krijgsgevangen gemaakt en door de Japanners op gruwelijke wijze vermoord: één sneuvelde bij de verdediging der Tjamba-stelling; één overleed in het krijgsgevangenkamp te Makassar; één werd als verzetsman door de

Japanners geëxecuteerd; één vond als krijgsgevangene in Thailand de dood.

Alle vrachtauto's werden eerst door de militaire overheid gerequireerd, daarna bij de landing der Japanners vernietigd, terwijl toen tevens het gehele complex pakhuizen door ons Vernietigingscorps in brand werd gestoken, zodat alleen de stenen omwallingen van een tweetal overbleef.

De directeur zelf werd in een interneringskamp opgesloten, doch overleefde het en kwam in October 1945 te Makassar terug. Hij stond toen voor een volkomen ontredderd bedrijf: zonder personeel, zonder enig bedrijfsmiddel. Met een algeheel verloren gegaan archief en..... geblokkeerde bankrekeningen.

En nu 1947. Nog altijd chronisch gebrek aan voldoende en capabel werkvolk, maar al weer achttien vrachtauto's. Meer opdrachten dan men kon verwerken. Mechanisering van de copra-afschep ter besparing van werkrachten. Vier duizend kubieke meter nieuwe pakhuisruimte. Resultaat over 1947? Een bruto winst van ruim f 220.000! Daarvan komt slechts f 30.000 aan aandeelhouders. Het overige is bestemd voor de werkers voor afschrijvingen (ongeveer de helft) en..... voor belastingen.

Het Molukken Veem is slechts één uit vele ondernemingen.

Er wordt nog in Indië wat groots verricht!

Empire-builders, bouwers aan het Koninkrijk.

Communisten in Zuid Oost-Azië

De wonderen zijn de wereld nog niet uit.

In The Times van 23 November komt onder bovenstaande titel een redactioneel artikel voor, waarin gewezen wordt op de bijeenkomst van Britsche diplomatieke vertegenwoordigers en Koloniale gouverneurs, welke juist gehouden is om ervaringen met het communisme uit te wisselen. De hoop wordt uitgesproken, dat spoedig een samenkomst met Franse en Nederlandse afgevaardigden gehouden zal worden om het gehele vraagstuk gezamenlijk te bespreken in verband met de nieuwe moed, die de communisten in Z.O. Azië zullen putten uit de communistische successen in China. De aandacht wordt gevestigd op het feit, dat de communisten hun aanvallen voornamelijk richten op de nieuw ontstane z.g. volksregeringen in Burma, de Indonesische Republiek en Zuid-Korea met sterke „linkse”

sympathieën, welke regeringen vele van de ideeën, waardoor Marxisten geïnspireerd worden, delen.

Het blad wijst er dan verder op, dat de communisten wel door Djokja naar de bergen ten Zuiden van Madioen verdreven zijn; dat zij echter de sterkste weerstand ondervonden hebben in Malaya, en laat er dan laconiek op volgen: het land is nog onder Brits bestuur. Na dan vermeld te hebben, dat aan de bevolking invloed is gegeven bij de voortzetting van dat Britse bestuur zegt The Times dat er in Malaya — en nog meer in de andere landen van Z.O. Azië — nog veel gebeuren moet, alvorens men kan zeggen, dat het communisme overwonnen is. En dan luidt de slotzin: Aan de Oosterse volken moet getoond worden, dat zij in economisch en politiek opzicht betere vooruitzichten en meer zekere verwachting van vooruitgang hebben door een vrij en wederkerig voordelig deelgenootschap met de Westerse machten.

Moge onze delegatie deze woorden in haar oren knopen en er naar handelen!

Van Mook

Het is naar ons weten nog niet voorgekomen, dat een afgetreden Gouverneur-Generaal of zoals in casu een afgetreden Luitenant Gouverneur-Generaal vrijwel onmiddellijk na zijn aftreden in de pers zijn mening te kennen geeft over aanhangige Indonesische vraagstukken, waarvoor de Regering nog een oplossing zoekt.

In de Nieuwe Rotterdamse Courant en Het Parool — wij zijn niet verwonderd hen tezamen te zien — van Zaterdagavond publiceert Dr. van Mook een artikel over de interim-regering voor Indonesië op een ogenblik, dat een delegatie uit de Nederlandse regering hierover overleg pleegt met de Republiek Indonesia en zo nodig nader overleg zal plegen met de federalisten.

Door dit artikel tracht dr. Van Mook onze delegatie een dolkstoot in de rug te geven, maar dit artikel werkt als een boemerang. Het treft hemzelf en laat hem zien in al zijn naaktheid.

Hij is geen dag te vroeg uit Indië verdwenen.

Wij vragen ons alleen af, of onze Minister-President het thans persoonlijk nog betreurt, dat Dr. van Mook niet in functie gebleven is, totdat de interim-regering tot stand gekomen is.

RUTGERS.

PARLEMENTAIRE FLITSEN

Onze middenstands-afgevaardigde kwam in het geweer

VOOR INDUSTRIALISATIE SCHEPPE MEN HET JUISTE KLIMAAT

De middenstanders zitten tegenwoordig in het hoekje, waar de slagen vallen. Belastingverhogingen zijn ruimschoots hun deel, loontoeslagen en dergelijke hebben zij, voor zover zij personeel moeten houden, voor eigen rekening te nemen en sociale maatregelen gaan stevast hun deur voorbij.

Geen wonder, dat deze anders zo rustige groep der bevolking, die haar persoonlijke vrijheid zo lief heeft, tot organisatie moeilijk te brengen is en het woord „demonstreren“ nauwelijks kent, nu toch in heftige beroering is geraakt.

Onze middenstands-specialist in de Tweede Kamer, de heer Cornelissen, kon daar in zijn maidenspeech bij de begroting van Economische Zaken — in weer andere woorden — terecht op wijzen.

Het moet, zo zeide hij, doelend op de protestvergaderingen van de gehele georganiseerde middenstand, toch wel heel wat zeggen, als deze aldus bijeenkomen om hun misnoegen tot uiting te brengen.

Niet alleen immers — aldus onze afgevaardigde — dat men de middenstanders zelf een tegemoetkoming onthoudt voor de gestegen kosten van levensonderhoud, maar bovendien legt men hun nog verho-

CORNELISSEN
...in het geweer...

ging van kosten op, doordat deze kleine ondernemers, zowel zakenlieden als kleine ambachtslieden, ook nog de één gulden verhoging plus sociale lasten voor hun personeel moeten dragen. Het geeft toch wel blijk van zeer grote onbekendheid met de werkelijkheid, als men spreekt over het „in bijzondere gevallen dalen der rentabiliteit beneden het toelaatbare“. Als de overheid het dan nog niet weet, dan zullen de belastingkokers van het volgende jaar wel duidelijk aantonen, dat de grens van het toelaatbare al heel veel is overschreden.

En wat het instellen van onderzoeken betreft, merkte onze deskundige geestverwant op, dat het kruideniersbedrijf, dat in Juni 1947 reeds begonnen is aan de hand van bewijzen aan te tonen, dat het bedrijf niet meer rendabel was, tot 28 Augustus 1948 moest wachten, al eer de laatste maatregel werd genomen, die het tekort enigermate dekte. En dat was, naar zijn overtuiging, alleen nog maar te danken aan minister Van den Brink, die de knoop eindelijk doorhakte en waarvoor hij hem gaarne nog hulde bracht.

Minister Van den Brink kwam er bij onze woordvoerder trouwens vrij goed af. Er zijn echter ook andere ministers bij het middenstandsbeleid betrokken, zoals die van Financiën, van Landbouw en Voedselvoorziening en van Justitie en er zijn goede gronden om aan te nemen, dat bij hen de middenstandsbelangen minder zwaar wegen dan bij de minister van Economische Zaken. Een verbetering in dat opzicht kan er wellicht nu echter komen door de instelling van een interdepartementale commissie ter gecoördineerde behandeling van middenstandszaken, zoals deze later, in zijn antwoordrede, door minister Van den Brink is toegezegd.

Uit het optreden van de heer Cornelissen en van middenstands-specialisten uit andere fracties is nog eens zonneklaar gebleken, dat een actie als bij de laatste Kamerverkiezingen is gevoerd, om een eigen „middenstandscandidaat“ in de Kamer te krijgen, geen enkele zin heeft. Niet alleen dat hij het niet behalen van de kiesdeler (zoals dit jaar het geval was) tienduizenden stemmen verloren of naar de verkeerde gaan, maar het staat ook vast, dat zulk een enkeling, juist omdat hij enkeling is, niet bij benadering de invloed en het gezag krijgt van wie namens een Kamerfractie van talrijke leden spreekt. Het is goed, dat de overgrote meerderheid van onze middenstanders dat drommels goed heeft begrepen.

Talrijke belangrijke zaken, de middenstand en daarmee ons hele volk rakend, werd door onze afgevaardigde ter sprake gebracht.

Zo gaf hij nog eens met nadruk als zijn mening te kennen, dat met het vrijgeven van de prijzen voor bepaalde artikelen heus niet hoeft te worden gewacht tot het volledige verzadigingsmoment bij de consumenten is bereikt. De ondervinding, zo merkte hij terecht op, heeft geleerd, dat, waar vrije concurrentie door afschaffing van basisjaren, quoteringen en prijsstellingen plaats heeft, deze vrije concurrentie eerder prijsverlagend dan prijsverhogend werkt.

Onze woordvoerder was ook van mening, dat het directoraat-generaal van de prijzen ten aanzien van de levensmiddelenbranche te veel naar uniforme richtlijnen werkt, die op uniforme wijze worden toegepast op alle takken van het bedrijfsleven. Dat is voor verschillende branches funest, omdat het bedrijfsleven in de praktijk een staalkaart van verschillen is, welke geaccentueerd wordt door invloeden van prijzen, van voorraden en distributiemaatregelen. Deze uniforme maatregelen zijn daarom zo funest — aldus zijn waarschuwing — omdat de omstandigheden, waaronder een detaillist zijn zaak drijft, niet gelijkvormig zijn.

Wat het Besluit Algemeen Vestigingsverbod Kleinbedrijf betreft, sprak de heer Cornelissen als zijn mening uit, dat opheffing daarvan zonder bezwaar zou kunnen geschieden, daar de hantering van deze crisismaatregel zeker niet altijd op de

ZEGERING HADDERS
...voor het klimaat...

juiste wijze is geschied en de toepassing van het zogenaamde behoefteelement ten aanzien van dit besluit tot zeer ongunstige ervaringen heeft geleid.

Ook de onbillijke voorschriften betreffende de winkerverwarming, de kwestie van de etalageverlichting en vele andere zaken werden nog door deze V.V.D.-afgevaardigde besproken.

De algemene economische politiek was voordien namens onze fractie behandeld door de heer Zegering Hadders, die bij de jongste verkiezingen van de Eerste naar de Tweede Kamer is overgestapt. Met genoegen kon deze vaststellen, dat minister Van den Brink een groter vrijheid voor het bedrijfsleven voorstaat. Socialisatie zo verklaarde hij nog eens met nadruk, wijzen wij af en het rapport-Couvée over het beheer der mijnen heeft ons in deze overtuiging gesterkt. Wat dit laatste betreft, vroeg hij de minister dan ook, een spoedige terugkeer tot de oude situatie bij de mijnen te bevorderen. Het betoog van onze geestverwant was gebaseerd op de stelling, dat het gat in de betalingsbalans zo spoedig mogelijk moet worden gestopt. Daarvoor prees hij vooral vier middelen aan: Het met kracht ter hand nemen van de industrialisatie; verhoging van de arbeidsproductiviteit; stimulering van de export door het zoveel mogelijk verwijderen van de belemmeringen daarvoor en tenslotte het aantrekken van een groter buitenlands toeristenverkeer en -bezoek aan ons land. Vooral de zo hoogst gewichtige en noodzakelijke industrialisatie besprak de heer Hadders uitvoerig, waarbij hij o.m. aandrang op de publicatie van een schema en van richtlijnen. Het bedrijfsleven heeft daar reeds herhaaldelijk om gevraagd opdat het een soort terrein-afbakening heeft indien het zijn plannen gaat uitwerken. De eerste taak van de overheid zal daarbij zijn, het voor industrialisatie vereiste klimaat te scheppen en aan die juiste klimatologische verhoudingen ontbreekt nog wel het een en ander, al kon ook de heer Zegering Hadders (evenals later zijn geestverwant, de heer Cornelissen) verklaren: Aan deze minister ligt dat echter niet in de eerste plaats.

(Zie vervolg pag. 5, eerste kolom).

Deze burger

gelooft zo vast als wat aan Sinterklaas. Om volslagen, rationele redenen: omdat het prettig is aan Sinterklaas te geloven. Er is een tijd geweest dat hij niet aan die aardige man geloofde. Zijn moderne aap-noot-Mies-juffrouw had het, de klas verteld. Sinterklaas was de groenteboer van de hoek en zijn baard was van watten. Dat was een slag die néerkwam op dat kinderkoppetje van me. Duizelig was ik er van. En die avond heb ik mijn eerste, grote leugen gespeeld om vader en moeder niet te ontgoochelen. Er zijn toen heel wat jaren gekomen dat Sinterklaas en de ooievaar elkander zo gezegd overschreeuwden in realisme. Met de ooievaar is dat zo gebleven. Maar de goedheilig-man is teruggekeerd in die droomwereld die soms de schoonste werkelijkheid is voor een knaap-op-jaren als deze burger is. Ik ben te dikwijls en te diep teleurgesteld in het menselijke hart, dan dat ik niet stellig zou geloven in dat zoete, rose hart van smeltende suiker.

Doór die man met die baard, die in de verste verte geen groenteboer is, heb ik méér goede dingen terug-gewonnen. Bijvoorbeeld mijn geloof in het kreupelrijm. Er zijn dagen dat T. S. Elliot mij bevalt, daar niet van, maar er zijn óók uren dat zo'n vers op een gelinieerd schoolschriftblaadje mij méér ontmoeren kan.

En dan de Marietjes!

Hoevele malen in hoevele jaren hebben de Marietjes, die ook wel eens Mathilde of Conny heetten, mij, strijk en zet, niet teleurgesteld!

Kijk, en vorig jaar kwam er een suikeren beest in een rose vloeitje met een geheimzinnig briefje met een kus erbij. Iets vluchtigs en geheimzinnigs uit een suikeren, ongrijpbare werkelijkheid. Ik weet nóg niet van wie. Maar wanneer ge zo'n burger zijt als deze Burger, dan maukt dat alles van alle Marietjes van een gans gul leven weer goed. En ge zoudt dan toch wel een domme dwaas moeten zijn om daar geen diep geloof aan te hechten?

Vrienden, ik heb hem met mijn eigen ogen, op een wit paard, voorzichtig over het dak van de overburen zien telgaan.

Ik heb zijn glimlach gezien... een oneindige glimlach boven een oneindig-witte baard.

Ik heb het maanlicht zien glanzen op het goud van zijn staf en prachtig stond het vuurrood van zijn tabberd tegen het zwart van de winterhemel.

Ik heb het zelf gezien.

Omdat ik het wilde zien.

Wát ge wilt zien, ziet ge. En wat ge wilt geloven is werkelijkheid.

Daarom houd ik een heerlijk avondje als geen ander.

En natuurlijk komt er weer een rose beest met een kus van alle Marietjes om goed te maken wat zij misdreven hebben aan

DEZE BURGER.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.

Redactie-secretaris: Mr. E. Elias

Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.

Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267

Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.

Losse nummers 15 cent.

Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie” te Amersfoort.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlug, Geestbrugweg 69 Rijswijk (Z.-H.).

Linea non recta

Het bekende Katholieke weekblad „De Linie” heeft in zijn Haagse Notities onder het opschrift „Paladijn”, het volgende geschreven:

„De heer Oud is een aanwinst voor de Tweede Kamer. Scherpzinnig. Een goed spreker. Bovendien leider van een Partij, die Partij van „Vrijheid en Democratie” Dit is een inderdaad schoon embleem. Alleen: ietwat ruim. Te oordelen naar des heren Oud redevoeringen bij de behandeling van de begroting meenden wij, dat het, goed beschouwd, toch duidelijker ware geweest, indien de heer Oud zijn Partij doodgewoon: Liberale Partij had genoemd. In ieder geval treedt hij op als de paladijn van liberale gedachten. Niet van die van het einde der vorige eeuw — dat ware al te singulier. Maar toch wel van het liberalisme van vóór de oorlog. Wij keuren zijn optreden geenszins af. Integendeel: het is goed, dat het liberale volksdeel in Nederland een zo bekwaam vertegenwoordiger heeft. En een eigen partij formeert. Mits de vlag der Partij de lading van de beleden beginselen of opvattingen dekt, waaraan wij, nu wij de jongste Handelingen der Tweede Kamer gelezen hebben, twijfelen.”

De Linie vergist zich: Wij, V.V.D.-ers, schamen ons niet voor het woord liberaal. Bij herhaling wordt het gebruikt.

De Linie vergist zich: Als De Linie het programma van de „Volkspartij voor Vrijheid en Democratie” eens legt naast het programma van de Liberale Staatspartij, die dan toch vóór de oorlog bestond, dan is zelfs voor De Linie het verschil te constateren.

De Linie vergist zich: Waarom zouden de begrippen vrijheid en democratie niet verenigbaar zijn met het begrip liberaal? Elk bewijs daarvoor ontbreekt in het betoog van De Linie.

De ezeltjes

Er is een bekend gedicht van Jan Prins: Het ezeltje. Dat eindigt met de volgende woorden:

„Zo dan beklimt het, stap voor stap,
onder zijn vracht gebogen,
den voor ons allen steilen trap
van 't lage naar het hoge.
Dan is het gelig, dan weer grijs,
dan bruin als een kastanje,
maar altijd even levenswijs,
het Ezeltje van Spanje.”

Aan dit gedicht, aan die ezeltjes van Spanje moesten wij denken, toen wij dezer dagen het volgende bericht lasen over de gemeenteraadsverkiezingen in Spanje:

„In geheel Spanje zijn de gezinshoofden ter stembus gegaan voor de eerste fase van de gemeenteraadsverkiezingen, de eerste na 17 jaar. Slechts een derde van de nieuwe gemeenteraadsleden is op deze wijze gekozen. Zondag 28 November wordt weer een derde gekozen, ditmaal indirect door leden van officiële falangistische arbeiders-organisaties. Deze twee groepen nieuwe gemeenteraadsleden zullen Zondag 5 December het nog ontbrekende derde kiezen aan de hand van door de regering opgestelde namenlijsten, waarop vertegenwoordigers van de verschillende beroepen, van culturele organisaties en zakenlieden voorkomen. De binnengekomen uitslagen wijzen op een „algehele overwinning van de kandidaten van het regime”. Er werd weinig belangstelling gemeld.”

En wij zijn na dit bericht toch dankbaar, dat wij een tachtigjarige vrijheidsoorlog tegen Spanje hebben gevoerd. Anders hadden wij hier mischien ook zo veel ezeltjes.

Een brief

Wij ontvingen een brief uit Indonesië. Uit onverdiachte en volstrekt betrouwbare bron. Wij achten het nuttig daaraan het volgende te ontleenen, waarbij wij de meermalen verbijsterende „persoonlijke feiten” nog achterwege laten.

„Het is met zekere weemoed dat ik aan deze brief begin. Want ik keerde met een zeker idealisme hier terug en ik vond een warboel, waaraan slechts door dictatoriaal optreden een eind kan worden gemaakt!

Het ontslag van dr. van Mook werd in de Kamer behandeld. Doch de diepere en juist zo ongemeen ernstige reden bleef vrijwel onbesproken. Van Mook was ontgezegd gelijk een figuur van formaat, zijn afscheidsrede was magistraal. Maar hij liet in Indonesië achter een onbeschrijfelijke economische en corruptieve chaos. En juist hier ligt de betekenis van dr. Beel, een volkomen intègre figuur, wiens taak óók moet zijn de aasgieren, die onder van Mook vrij spel hadden en elke goodwill bedierven, in te teugelen en te vervangen door prominente en vooral onaantastbare figuren.

Ons echee op politiek gebied vindt ook en in niet geringe mate zijn oorzaak in deze verdoorgeweten corruptie. Men vergeet niet: al moge dan een Oosterse, een Indonesische maatschappij óók, en desnoods door en door corruptief zijn, de grote kracht en betekenis van de Nederlander school in zijn onkreukbaarheid, waarvoor de Oosterling ontzag had.

Daarom juist moet men o.i. de zgn. incompetentie van dr. Beel niet zo hardnekkig op de voorgrond dringen — zijn grote betekenis en verdienste ligt in zijn onaantastbaarheid en onomkoopbaarheid. Niet dat dr. van Mook ombaar zou zijn — verre van dat. Maar hij, de oud-directeur van Economische Zaken, had geen oog en geen belangstelling voor de welig tierende corruptie en geldsmijterij.

Neem bijvoorbeeld het feit, dat op Econ. Zaken thans een voorman van een der grote im- en exportmaatschappijen alle „toewijzingen” in handen heeft!

Neem de R.V.D. — een aanfluiting, een corruptieve geldsmijterij, een ondeskundige warboel! (de dit verduidelijkende feiten laten wij voorschans achterwege — zij zijn verbijsterend).

Het zou goed zijn — aldus onze briefschrijver — indien de Rekenkamer een grondige controle uitoefende op het besteden der R.V.D.-gelden. Een half jaar geleden werd o.a. aan het transport per maand van beide radio-studio's f 800.— uitgegeven — thans bedraagt dit f 6000.— per maand. Er is een volledige „Regionale Nieuwsdienst” met staf en radio-apparaten ontstaan, die zo competent is, dat toen onlangs de Batavia-zender uitviel, Soerabaja ondanks die peperdure nieuwsdienst ook geen nieuws had!

Men ziet en weet in Nederland niet hoe door en door murw hier alles is: opgebouwd met speelkaarten en voorbestemd om als een kaartenhuis in elkaar te klappen.

Het is niet opwekkend wat ik schreef. Maar het moge een beeld geven van de situatie hier. Het maakt de indruk, dat alles uit de hand is gegleden.....”

Aldus deze briefschrijver. Zoals hierboven reeds geschreven: wij lieten persoonlijke feiten en gegevens achterwege.

Maar wij wijzen er nadrukkelijk op, dat hier een voor het nieuwe Indonesië geestdriftig gestemde, volkomen intègre en tot oordelen bevoegde Nederlander zijn diepe teleurstelling en... schaamte over de toestanden daarginds tot uiting brengt.

Voorlichting

In het Rotterdams Nieuwsblad is een hoofd- artikel verschenen, waarin geschreven werd over de onderhandelingen, welke opnieuw tussen Nederlanders en Indonesiërs plaats hebben. In dat artikel werd tevens een beschouwing gegeven van de achtergronden en omstandigheden, welke zich internationaal ten opzichte van het Indonesische vraagstuk voordoen. Daarbij wordt o.a. het volgende geschreven: „U moet niet vergeten, dat van Nederlandse zijde te Washington o.a. door de Nederlander Slotemaker de Bruïne is gezegd, dat Soekarno de Washington was van het Zuid-Oosten van Azië”. Op zich zelf heeft ieder Nederlander het recht om een bepaald inzicht te hebben over de figuur van Soekarno. Het wordt echter iets anders, als de heer Slotemaker de Bruïne, die achtereenvolgens hoofd van het Netherlands Information Bureau te New York en daarna pers-attaché bij de Nederlandse ambassade te Washington en in die kwaliteit geacht wordt in Amerikaanse perskringen als de voorlichter over het Nederlandse standpunt op te treden, een dergelijke uiting doet. De heer Hazelhoff Roelfsema is indertijd ontslagen om uitingen van tegenovergestelde aard. Het minste, wat men mag verwachten, is of een tegenspraak van het artikel in het Rotterdams Nieuwsblad, dat de heer Slotemaker de Bruïne zo iets nooit gezegd heeft, of een ontslag wegens ergerlijke nadelige voorlichting ten opzichte van Nederland.

Surprise

Op 6 October j.l. bracht Utrechtsch Nieuwsblad als primour het bericht van de aanstaande benoeming van de Gorinchemse burger-vader tot burgemeester van de Bisschopsstad. In verschillende andere bladen werd dit bericht bevestigd. Hoe zij aan dit bericht kwamen, is hun zaak.

Het benoemingsbesluit bleef echter uit. Bij informatie, of hun inlichtingen wel uit betrouwbare bron kwamen, deelde één van die bladen mede, dat het bericht van officiële zijde bevestigd werd en dat het benoemingsbesluit op korte termijn te verwachten was.

Bij Koninklijk Besluit van 19 November werd tot burgemeester van Utrecht benoemd jhr. mr. C. J. A. de Ranitz, hoofd van de afdeling Hoger Onderwijs aan het Ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, wien wij met deze benoeming geluk wensen.

Wien wij met deze benoeming niet geluk wensen, is Minister van Maarsseveen.

Hij troont in hetzelfde torenkamertje, van waaruit eens Thorbecke het land regeerde. Thorbecke was Luthers en handelde naar het woord van Luther: „Hier sta ik; ik kan niet anders”.

Het devies van Minister van Maarsseveen is blijkbaar: „Hier zit ik; ik kan ook anders”.

Marie Heinen †

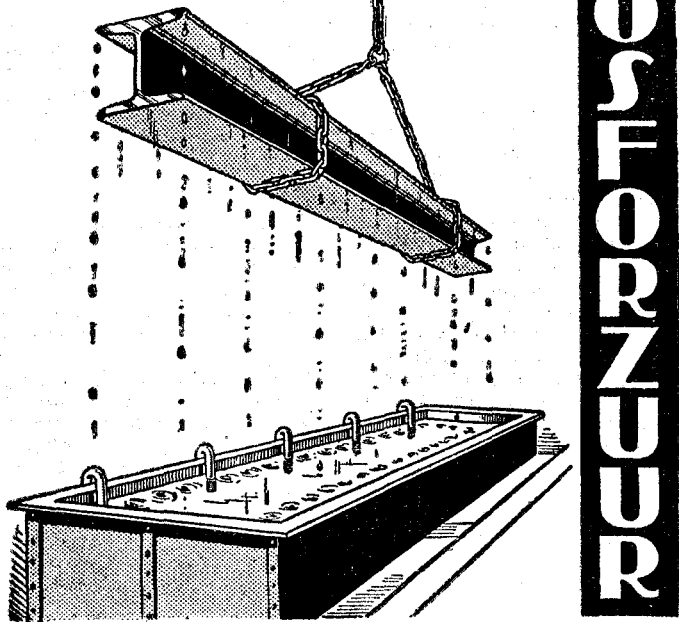
Juist in deze tijd, waarin weer van overheidswege getornd wordt aan de vrijheid van arbeid voor de vrouw, treft het overlijden van Mej. Marie Heinen des te sterker. Zij gold immers, en terecht, als een der pioniersters bij uitstek op het terrein van de vrouwenarbeid en zij heeft als directrice van het Nationaal Bureau voor Vrouwenarbeid gedurende lange jaren zeer actief leiding aan dit bureau gegeven. Terecht werd haar op haar 65ste verjaardag, een koninklijke onderscheiding toegekend en even terecht werd haar bij de opening van de tentoonstelling De Nederlandse Vrouw 1898—1948 erkentelijkheid betuigd voor het vele, dat door haar verricht was. Verricht ook in de Hoge Raad van Arbeid, waarvan zij eveneens deel uitmaakte. Haar politieke belangstelling was niet minder groot dan haar sociale. Ook na haar pensionering maakte zij nog deel uit van de sociaal-economische studiekering van de Haagse afdeling van de V.V.D. en wij waren er getuige van, met hoeveel interesse en waardering zij meeleeftte met de uiteenzetting over het vraagstuk van de bedrijfsorganisatie door prof. Slotemaker. De plaats van de vrouw in de Nederlandse samenleving heeft mej. Heinen mee helpen bepalen, daarbij gesterkt door haar politiek-vrijzinnige overtuiging. Voor haar werk, in grote eenvoud en plichtsbetrachting verricht, moge haar ook in deze kolommen dank worden betuigd.

Practisch onderwijs

Een factor die ten nauwste verband houdt met het streven naar een toenemende industrialisatie in dienst van de uitbreiding van onze export is wel de zorg voor een doelmatig en praktisch hoger onderwijs. In dit verband trof ons een uittaling van dr. Rijkens bij zijn promotie te Rotterdam, waarbij hij er o.m. op wees, dat „degenen, die voorbestemd zijn om gespecialiseerd econoom te worden, een zekere afgeronde academische opleiding moeten hebben. Zij behoeven echter niet, aldus dr. Paul Rijkens, zo doorkneed te zijn in de economische theorie als de tweede categorie, die zich verder in de theorie heeft verdiept en wier arbeid meer overeenkomt met die welke verricht wordt in de academische instituten. Dr. Rijkens vroeg zich daarbij af, of het geen aanbeveling verdient, de hogere economische opleiding enigszins te differentiëren naar deze tweeërlei eisen van de practijk. Dit zou tevens het voordeel hebben dat van een grote groep de studietijd enigszins zou worden bekort. Met betrekking tot de economie is de heer Rijkens tot de conclusie gekomen, dat een zes- of zevenjarige studie te lang is, althans voor velen diegenen, die tewerkstelling in een bedrijf ambiëren. De kandidaten verliezen aan praktische mogelijkheid om zich aan te passen, wat zij aan additionele wetenschappelijke kennis winnen. Tot zover ongeveer dr. Paul Rijkens, wiens gedachte wij dermate belangrijk achten, dat zij o.i. op grote schaal dient te worden verbreid. Het is hier een man uit de practijk die aan het woord is en het zijn juist inzichten die voortvloeien uit het praktische bedrijfsleven, waaraan wij op het ogenblik zo dringend behoefte hebben.

De zo nodige industrialisatie dient niet te lang op zich te laten wachten. Er is ongetwijfeld haast bij en men vergete vooral niet, dat men er met de nodige gebouwen en machines benevens arbeidskrachten alleen nog niet is. Het grote vraagstuk blijft altijd nog de geschikte krachten te vinden, die aan deze productie leiding kunnen geven. Het denkbeeld van de heer Rijkens lijkt ons daarom het ernstig overwegen zeer zeker waard.

BEITSEN MET F

Beitsen met fosforzuur,

een moderne methode in de strijd tegen ROEST, de erfvijand van ijzer.

Een MODERNE methode, maar eue, die haar doeltreffendheid en goedkoopte reeds overtuigend heeft bewezen.

Door veel overheidsinstellingen, rederijen en andere grote industrieën wordt het fosforzuur-beitsen al voorgeschreven voor nieuw constructie-werk op alle gebied: bruggen, schepen, tanks, enz.

Het fosforzuur verwijdert walshuid en roest en geeft een ideale ondergrond, waarop de verf zich kan hechten. Daardoor tevens grote besparing op onderhoudskosten.

Wij maken technisch fosforzuur in grote hoeveelheden en kunnen daardoor dit zuur, speciaal geprepareerd voor het beitsen, zeer goedkoop en in ieder gewenste hoeveelheid aanbieden. Wij lichten U gaarne in omtrent de bouw van de zeer eenvoudige beitsinstallatie en.....

Wij leeren U beitsen !!

Wij zenden U daartoe kosteloos onze deskundige, die niet weggaat, voordat Uw personeel geheel met het beitsen vertrouwd is.

● Op aanvraag zenden wij U onze brochure „IJZER EN ROEST”, waarin een beitsvoorschrift is opgenomen.

Albatros Superfosfaatfabrieken N.V.

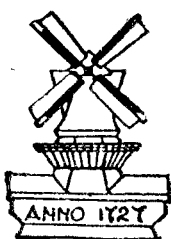
voorheen N.V. Vereenigde Chemische Fabrieken
N.V. Amsterdamsche Superfosfaatfabriek
Hoofdkantoor: MALIEBAAN 81 UTRECHT
NEDERLANDS FABRIKAAT

J. en K. SMIT's

SCHEEPSWERVEN EN
MACHINEFABRIEKEN

KINDERDIJK

Abraham van Stolk & Zoonen N.V.

Houthandel

Schaverij - Zagerij

Vuren - Dennen - Oregon Pine - Pitch-Pine - Heipalen

Rotterdam, Telef. 35400 - Postbus 1100

N.V. CORN. SWARTTOUW'S STUWADOORS MAATSCHAPPIJ

Rotterdam

Lossen en laden van zeeschepen en alle verdere werkzaamheden.

Opslag van alle soorten goederen.

Het hoofdkantoor, Willemskade 21, verstrekt gaarne op aanvraag inlichtingen.

Bijkantoren te:

AMSTERDAM - ANTWERPEN - GENT.

STAALCONSTRUCTIES

METALEN

RAMEN EN DEUREN

De Vries Robbé & Co.

GORINCHEM

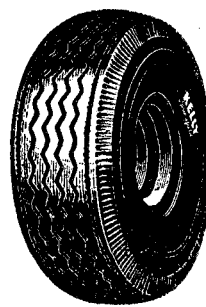
Heineken's BIER

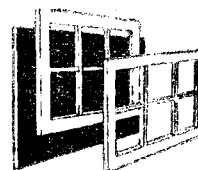
Het meest getapt

SMIT SLIKKERVEER

Imp. N.V. Jac. Blom (Auto Supply Ltd.)
Rotterdam - Filiaal Den Haag

DAMEN

IN TRILBETON

NV BETON- & PLATENFABRIEK
1/4 GEBR. MYNLIFF

TELEFOON: 20539 - SLOETSTR. 6 - NYMEGEN

TUINARCHITECTUUR — BOOMKWEKERIJEN

Ontwerpen
Aanleggen
Onderhouden

GIJSB. VURENS

Ringvaartweg 98 - Rotterdam (O.) - Tel. 22114

Moelijk begin

Het debuut van de minister van Verkeer en Waterstaat, mr. D. G. W. Spitzzen, was de vorige week in de Tweede Kamer verre van benijdenswaardig. De bewindsman immers zag zich voor de noodzaak geplaatst, in eerste instantie de naasting te verdedigen van de radiodistributiebedrijven, een pleidooi, dat, naar wij vernemen zeker niet van harte werd gehouden. Het was reeds lang een publiek geheim, dat deze kwestie bij de benoeming van de nieuwe minister van Verkeer en Waterstaat een bepaalde rol heeft gespeeld en als zodanig kan het gelukkig worden genoemd, dat met deze kwestie het eerst in de Kamer is begonnen. Zij is nu tenminste, althans voorlopig, van de baan, waarmee een moeilijke klip is omzeild. Anderzijds trof het voor de heer Spitzzen ongelukkig, dat het juist dit wetsontwerp was waarmee hij zich als minister aan de Kamer voorstelde. Immers, de indruk die zijn aanvankelijke verdediging in sommige kringen, van vervoer en verkeer heeft gemaakt, is in zekere zin teleurstellend geweest, omdat men de vrees heeft opgevat, dat Zijne Excellentie wellicht ook op het gebied van de vervoerswetgeving geneigd zou zijn, zijn oor te lenen aan een streven naar ordening in de zin van zijn voorganger, ir. H. Vos.

Wij geloven inmiddels, dat deze vrees ongegrond is en dat de verdediging inzake de naasting van de radiodistributiebedrijven niet al te zwaar moet worden gezien en tevens in verband moet worden gebracht met bepaalde voorwaarden die waarschijnlijk zijn gesteld voordat de heer Spitzzen zijn nieuwe functie aanvaardde. Tenslotte blijft het een feit, dat minister Spitzzen de kwestie der regeling van de radiodistributie van de agenda heeft doen afvoeren, hetgeen o.i. als een bewijs kan worden opgevat, dat de bewindsman zin heeft voor realiteit. Wat de minister weldra op het gebied van de vervoerswetgeving zal gaan doen, is uiteraard onbekend, doch het lijkt ons onjuist een oorzakelijk verband te zien tussen zijn jongste optreden in de Kamer ten aanzien van de radiodistributie en zijn toekomstige

(Vervolg van pag. 2)

Onze middenstands-afgevaardigde kwam in het geweer

Door de fiscale winstbepaling evenwel en door onvoldoende gelegenheid om belastingvrij te reserveren heeft een uitholling van de bedrijven plaats, evenals door de heffingen ineens, die vele familie-zaken in grote moeilijkheden hebben gebracht. Met nadruk vroeg onze met de provincie Drenthe zo goed bekende afgevaardigde aandacht voor de Zuid-Oosthoek van dit gewest, dat bij industrialisering zulke grote financiële, economische en sociale voordelen kan hebben. Voorlopig zou z.i. de Regering kunnen helpen door het bouwen van een industriepark krachtig te bevorderen. Streken, die fabrieksruimten kunnen aanbieden, hebben dan in deze tijd van kapitaal-schaarste een voordeel, dat misschien opweegt tegen de vele nadelen van de slechte verbindingen. Verhoging van de subsidie van de organisatie voor toegepast natuurwetenschappelijk onderzoek (T.N.O.) door de minister later ook toegezegd, is dringend noodzakelijk. Met betrekking tot de opvoering van de arbeidsproductiviteit wees onze geestverwant tot ons genoegen ook op het gevaar van te grote nivellering van de lonen van geschoolden en ongeschoolden, waardoor ook de prikkel tot het volgen van goed vakonderwijs komt te vervallen. Uitbreiding van de Jaar-beursruimte is dringend noodzakelijk. De nieuwe verlaging van de subsidie voor de Alg. Ned. Ver. tot bevordering van het Vreemdelingen-keer is wel zeer te betreuren. Zo ergens, dan mag hier gezegd worden, dat de cost voor de baet uitgaat.

In de afgelopen week wees ook de overgrote meerderheid van de Kamer Staatsexploitatie van de radio-distributie af. Wij komen daar in ons volgend overzicht op terug. A.

plannen op vervoersgebied. Nogmaals, de positie waarin de minister zich bevond, was verre van benijdenswaardig en het is zeker te hopen, dat men in de vervoerswereld naar aanleiding van dit voorval geen voorbarige conclusie trekt. Thans is het aan de minister te bewijzen, dat de onbevangenheid en de sfeer van vertrouwen waarmee de vervoerswereld hem tegemoet treedt, gerechtvaardigd zijn. Een en ander zal ongetwijfeld duidelijker worden bij de behandeling van de begroting van Verkeer en Waterstaat, die wel niet meer zo lang op zich zal laten wachten.

Transito

Het accordo over het transitoverkeer via de Beneluxhavens is de vorige week te Brussel door de vertegenwoordigers van de Bizone, België en Nederland nog eens nader onder de ogen gezien. Een belangrijk punt bij deze onderhandelingen, o.m. reeds vroeger te Frankfurt gevoerd, blijft nog steeds de positie van de Duitse Rijnvloot, waaraan het tot dusverre nog niet was toegestaan de grenzen van Duitsland te passeren. De besprekingen te Brussel hebben thans o.m. tot resultaat gehad, dat bij het vervoer van overzee de Beneluxhavens meer dan tot nu toe het geval was, zullen worden ingeschakeld, terwijl het de Duitse Rijnvloot voorts is toegestaan naar Belgisch en Nederlands gebied te varen. M.a.w. is het de Duitse Rijnvaarders thans toegestaan, voorlopig voor 20% deel te nemen aan het opgaande Rijnverkeer. Tegenover de toelating van de Duitse Rijnschepen is van Nederlandse zijde steeds geplaatst de deelneming van de Nederlandse Rijnvloot aan het z.g. inner-deutscher verkeer, dat wil zeggen, het verkeer op de Duitse kanalen. Helaas heeft men niet meer kunnen bereiken, dan dat Nederlandse schepen voorlopig aan dit inner-deutsche verkeer kunnen deelnemen voor zover de Duitse vloot niet toereikend is om het ladingaanbod te verwerken. Deze regeling heeft om begrijpelijke redenen in Nederlandse Rijnvaartkringen nogal ontstemming gewekt, omdat zij hier op neerkomt, dat de Duitse Rijnvloot wel in Nederland zal kunnen varen, zonder dat de Nederlandse vloot aan het z.g. inner-deutsche verkeer kan deelnemen. Men vraagt zich met reden af, wat er nu in feite van de gedachte van het Marshallplan terecht komt, temeer omdat een door de Nederlanders gedaan beroep op de Acte van Mannheim, die de vrijheid op de Rijn garandeert, door de Engelsen van de hand werd gewezen op grond van het feit, dat deze Acte destijds, nota bene onder het bewind van Hitler, door de Duitsers werd opgezegd! Wellicht dat de regeling in de toekomst soepeler zal worden, doch de toestand zoals die op het ogenblik bestaat, moet ongetwijfeld teleurstellend worden genoemd. Het is zeer zeker te wensen, dat Nederland in deze, voor zover mogelijk, voet bij stuk blijft houden.

Exporteren of...

Het wordt meer en meer duidelijk, dat de economische positie van ons land gezien tegen de achtergrond van de toekomstige ontwikkeling hachelijk wordt. Meer en meer wordt er, terecht, de nadruk op gelegd, dat ons land dringend zijn industrialisatie dient uit te breiden om deze in dienst te stellen van een vergroting van zijn export. Daarbij komen nog enkele andere zeer noodzakelijke factoren waaronder wij noemen: opvoering van de arbeidsproductiviteit, beperking van de consumptie en spaarzaamheid.

Het is op al deze dingen dat de minister van Economische Zaken, prof. Van den Brink, in de Tweede Kamer de vorige week nog eens de nadruk heeft gelegd. Er dient in dit opzicht nog zeer veel werk te worden verricht. Het geldt hier een nationaal probleem waarbij niet alleen de medewerking van de werkgevers, doch zeker ook die van de arbeiders onontbeerlijk is. Er zitten aan deze kwestie zeer vele kanten waarvan wij er op deze plaats één in het bijzonder willen belichten n.l. de noodzakelijke vrijheid voor de exporteur. Ons trof in dit verband een bericht van de correspondent te Den Haag van de New York Times, volgens hetwelk door de Nederlandse autoriteiten ernstig wordt overwogen de

INDISCHE NOTITIES

„Indien Uw zoon bijvoorbeeld een voldoende sterk gestel heeft om niet luchtziek te worden — en naar Uw verhalen te oordelen is de kleine brant onuitroeibaar — zal hij te zijner tijd juist de leeftijd bereiken, die hem in staat stelt de 83ste vredesconferentie van de Peloppornesische oorlog te Kalioerom bij te wonen. En stelt U zich de ouderweel-

deviczenvoorschriften te wijzigen, teneinde de export naar de Verenigde Staten te stimuleren. Volgens dit bericht, zou men o.m. het plan hebben de Nederlandse exporteurs in de gelegenheid te stellen om 5% van de dollaropbrengst van hun export voor eigen gebruik te houden. Deze dollars zouden dan niet in Nederland kunnen worden verkocht, doch kunnen worden gebruikt voor het aanschaffen van goederen in de Verenigde Staten of andere tot het dollargebied behorende landen. De exporteurs zouden zelf mogen bepalen, welke goederen zij met hun dollars voor invoer in Nederland zullen aankopen. Bij nadere informatie is inmiddels gebleken, dat de Nederlandse regering inderdaad een dergelijk plan koestert, hetgeen voor het bereiken van een grotere handelsvrijheid zeer zou zijn toe te juichen. Enige bewegingsvrijheid en een aanwezig zijn van een kleine stimulans voor de exporteurs lijkt ons intussen geen onredelijke eis, temeer daar van de vergroting van onze export zo vele nationale economische belangen afhankelijk zijn. De tijd dringt inmiddels en Nederland zal ter dege op zijn zaak moeten letten. Temeer omdat overal elders in de wereld een toenemend streven waarneembaar is, de export met alle ter beschikking staande middelen op te voeren. Vooral ook in de Bizone van Duitsland schijnt men op het ogenblik ernstige plannen te koesteren, die aanzienlijk worden vergemakkelijkt door de vrijheid van de exporteur belangrijk te vergroten. Moge de regering voor deze ontwikkeling een open oog hebben.

Begrijpelijke wens

Het is ongetwijfeld teleurstellend, dat Hare Majesteit Koningin Juliana opnieuw een beroep op de pers heeft moeten doen teneinde de bevolking te verzoeken Haar wens te eerbiedigen om zich met Haar kinderen vrij en ongehinderd onder de mensen te kunnen begeven. „Elk gezellig, door de Prinsesjes bedacht plan, zoals bijvoorbeeld het doen van boodschappen in deze Sint Nicolaastijd of het bezoek aan een dierenrijk, aldus lezen wij, „leidt tot een verdrietig resultaat“. Ofschoon enerzijds de algehele geestdrift van ons volk voor het Koninklijk Huis zeer is toe te juichen, moet het toch anderzijds worden betreurd, dat het volk zich in dit opzicht nog niet voldoende discipline kan gedragen. Ook de discipline is een belangrijk en noodzakelijk onderdeel van de democratie. Moge ons volk zich zelf zover kunnen opvoeden, dat het begrip heeft voor de zeer begrijpelijke wens door Koningin Juliana nogmaals met nadruk uitgesproken.

DUIZEND NIEUWE ABONNE'S

Sinds 15 November hebben weer de volgende afdelingen voldaan aan de oproep van het Algemeen Secretariaat om vier of meer nieuwe abonnementen per afdeling te werven: Enschede, Schiedam, Leeuwarden, Voorburg en Meppel.

Nog slechts vier weken scheiden ons van 1 Jan. 1949, de datum, die als doel gesteld is voor het bereiken van het duizendtal. Afdelingsbesturen, zet U schrap en zorgt er voor, dat U zo spoedig mogelijk Uw vier of meer abonnementen inzendt. Zij, die thans abonné worden, ontvangen het weekblad gratis tot 1 Januari 1949.

de voor, wanneer Uw zoon het achttiende compromisvoorstel aan de kleinzoon van Sjarifoedin, die den ook weer het roer gewend zal hebben, mag overhandigen ter bestudering. Maar mocht, door een gril der goden, dit eenzaam ambt niet zijn weggelegd voor Uw schakel met het nageslacht: er rest hem immers onze voorlichting in het buitenland. Want al is het Engels een niet eenvoudige taal, het is niet onoverkomelijk moeilijk om op iedere vraag „no comment“ te leren zeggen.”

Deze spotternij is van „Sequor“ in „De Nieuwsgier“, dat ochtendblad te Batavia hetwelk lange tijd goede relaties met dr. Van Mook heeft onderhouden, maar dat ook nu toch nog wel opmerkelijk goed geïnformeerd blijkt te zijn. Dr. Sequor echter geeft met zijn grupje wel zo ongeveer de stemming aan, die in Batavia vrij algemeen is. En waarlijk niet alleen in Batavia. Als men er spottend spreekt over de 83ste vredesconferentie met de Republiek, waarbij een kleinzoon van Sjarifoedin het 18de compromisvoorstel overhandigt, dan geeft men daarmee slechts uiting aan zijn twijfel. Aan de twijfel, of het ooit zal komen tot die veelbegeerde overeenstemming met de Republiek en of er ooit een kans zal zijn, dat zulk een accordo zou worden nagekomen.

Zolang enig positief bericht over de resultaten van het overleg te Djocja blijft ontbreken, is het redelijk, zich van commentaar te onthouden. Wat tot dusverre bekend werd, geeft evenwel tot enige optimistische verwachting niet de geringste aanleiding.

Men doet er derhalve goed aan, zich te bepalen tot hetgeen wel bekend is. En dat is allereerst een waarheid, welke men niet dikwijls genoeg en niet nadrukkelijk genoeg herhalen kan:

overal in geheel Indië, waar met de Nederlanders wordt samengewerkt en waar enige handhaving van rust en orde is verzekerd, wordt — met vallen en opstaan, met vergissingen, met dwalingen, met vervarring — ondanks alles constructief werk verricht;

dat werk heeft te beter resultaten, naarmate méer Nederlanders werkzaam zijn en naarmate de gezagshandhaving steviger is;

en overal, waar men de Republiek aanhangt heersen verwildering en chaos, rechteloosheid en anarchie, geweld en terreur.

Dat blijft een vaste, onveranderlijke waarheid. En wanneer men verneemt, dat alle aspiraties en alle desiderata in de Republiek tenslotte maar op één doel zijn gericht — haar macht te vestigen in geheel Indië —, dan weet men tevens, wáár wij dat Indië aan zouden overleveren, indien wij voor die aandrang zouden zwichten.

De wijze, waarop de Republiek deze aspiraties zoekt te verwezenlijken blijft uitermate leerzaam. Zij doet dit door het consequente streven, de terreur van haar eigen gebied ook tot de andere delen van Indië uit te breiden. De cijfers terzake van de Dienst voor Legercontacten worden dermate scherp en zorgvuldig gecontroleerd, dat voor hun volstrekte juistheid kan worden ingestaan. Welnu, zij luiden voor de week, waarin de delegatie van het Nederlandse Kabinet naar Indië vertrok — 17 tot 23 November —: 240 „incidenten“. Onder deze „incidenten“: 94 moorden, door terroristen gepleegd op Indonesiërs op ons gebied. Onder die 94 vermoorden: 16 (zestien!) Indonesische bestuursambtenaren. Slachtoffers van hun plichtsbetrachting. Slachtoffers, mag men wel zeggen, van hun vertrouwen in de Nederlanders. Laat ons althans hopen, dat dit vertrouwen tenslotte niet misplaatst zal blijken.

d. K.

DRIE ASPECTEN IN ÉÉN HAND

Het Midden-Oosten is van eminent belang

Bij alle spanning in Europa en in het Verre Oosten raakt de aandacht voor wat er gebeurt in andere gebieden ietwat verslapt. De gebeurtenissen in het Midden-Oosten bijvoorbeeld worden maar al te vaak als een hoofdstuk apart beschouwd, dat weinig of geen relatie heeft met de wereldwijde worsteling tussen Rusland en het Westen en deszelfs bondgenoten. Dit wordt in de hand gewerkt door het feit, dat de twee partijen, die hier metterdaad tegenover elkander staan, nog geenszins beschouwd kunnen worden als bewuste of zelfs onbewuste bondgenoten van Rusland of het Westen. Eerder kan men zeggen, dat beide partijen — Joden zowel als Arabieren — onbewuste bondgenoten van de Russen zijn, want waar er geen rust en vrede heerst, daar is het troebel viswater. Een andere reden, waarom de aandacht van het grote publiek voor het Midden-Oosten bijna nihil is, wordt hierdoor veroorzaakt, dat de machtsstrijd op het ogenblik grotendeels zich afspeelt in de kring der Verenigde Naties te Parijs, waar de debatten dusdanig uitgesponnen en in de technische details afgedaald zijn, dat zij alleen maar de immense verveling van het publiek weten op te wekken.

Dit is betreurenswaardig, want het Midden-Oosten is een stelling, die van het grootste strategische belang is. Terwijl Europa voor de Westelijke strategie voornamelijk van politiek- en economisch-strategisch belang is en China in hoofdzaak van militair-strategische betekenis, vallen in het Midden-Oosten de drie aspecten in één hand. De economische troeven van het Midden-Oosten liggen alle in de olieproducerende capaciteit van dit gebied. Sedert de olie-productie van het Westelijk halfrond slechts nog voldoende is om de vredesconsumptie van Amerika te voorzien, raken de rest van de Westelijke wereld en Amerika's oorlogsbehoefte meer en meer afhankelijk van de productie van het Midden-Oosten. Het is dus van het grootste belang, dat dit gebied niet in handen valt van de vijand. En van niet minder groot belang is het, dat de bevolking van dit gebied geneigd blijft om zijn olie aan de Westelijke mogendheden te leveren.

Hier raken wij de politieke zijde van het vraagstuk. Hoe behoudt het Westen de strategische en economische troeven van het Midden-Oosten, indien het de bevolking tegen zich inneemt, indien het dus de politieke slag verliest? Dit nu is het thans druk bezig aan het doen. De vreemdelingenhaat in de Arabische landen was reeds groot, maar thans stijgt zij met de dag. De ware stand van zaken in Palestina wordt weliswaar den volke nog verheeld, maar eens zal het uitblijven van overwinningen (zo niet het incasseren van nederlagen) toch uitgelegd moeten worden, en dan zullen de regenten in die landen wel trachten hun huid te redden door de schuld te schuiven op de Westelijke mogendheden, het-

geen hun gemakkelijk gemaakt wordt door de voor de Arabische landen uiterst onbevredigende gang van zaken in de Verenigde Naties, welke niet verborgen blijft. De neiging ontstaat aldus in die landen om zich in steeds nationalistischer richting te ontwikkelen. Deze ontwikkeling kan op den duur de dunne bovenlaag van pasja's, die thans de lakens uitdelen, meeslepen en in de stroom ten onder doen gaan. Rest de anarchie, waarvan alleen gezegd kan worden, dat zij anti-Westers georiënteerd zal zijn.

Engeland nu is er steeds op uit geweest om dit onheil te voorkomen. Vandaar dat het steeds een uitgesproken pro-Arabische politiek in het Palestijnse conflict heeft gevolgd. Het heeft echter niet mogen baten. Niet alleen is er een Joodse staat ontstaan, niet alleen heeft deze zich weten te handhaven, maar ook is dit Israël gebleken de sterkste staat te zijn ten Zuiden van Turkije. De machten, waarop Engeland had gedacht te kunnen bouwen, zijn loos gebleken. Egypte, Irak, behorend tot Englands bondgenotenstelsel en door Engeland compleet uitgerust, hebben cuisante nederlagen geleden. Alleen Transjordanië blijft als enige machtsfactor nog over, maar hoe lang? In de positieve waarde van de Arabische vriendschap kan Engeland nauwelijks meer geloof hechten. Het komt er nu alleen nog maar op aan te voorkomen, dat de catastrophale ontwikkeling, zoals die boven geschetst is, intreedt. Maar de kans is groot, dat het Westen eerlang niet alleen de teleurgestelde Arabische staten tegen zich krijgt, maar ook de enige machtsfactor in die streken, het zelfbewuste Israël, dat zon-

der noemenswaardige hulp van de Westelijke staten zijn doel verwezenlijkt zal hebben.

Men kan niet zeggen, dat Amerika deze ontwikkeling voorzien heeft. Zijn pro-Zionistische politiek werd aanvankelijk door andere motieven gedictieerd, motieven van zuiver binnenlandse aard. Diegenen in de Amerikaanse politiek, die verder keken dan hun neus lang was, zagen ook het gevaar in van een Midden-Oosten, welks bevolking het Westen vijandig gezind zou zijn en waren geneigd de Engelse politiek te ondersteunen. Vandaar de schommelingen in Amerika's politiek ten aanzien van het Palestijnse vraagstuk. Nog geen 2 maanden geleden zegde Marshall zijn steun toe aan het plan van Bernadotte dat de Negeb-woestijn aan de Arabieren gaf, maar kort daarop herhaalde Truman zijn trouw aan het verdelingsplan van 1947, dat de Negeb tot Joods gebied verklaard had. Dat was misschien verkiezings-tactiek, maar na de verkiezingen, toen Truman dus aan niemand — ook niet aan de Zionisten — enige verplichtingen meer had, keerde ook de Amerikaanse vertegenwoordiger bij de V. N., het officiële Amerika dus, weer terug tot de beginselen van het plan van 1947.

Door welke motieven werd deze laatste zwaai, het blijkbaar definitieve besluit, gedictieerd? Niet meer door verkiezingsoverwegingen. Zelfs de mensen, die verder keken dan hun neus lang was, hebben niet voorzien, dat Israël zo sterk zou blijven te zijn, dat het de peilers van het Engelse bondgenotenstelsel in het Midden-Oosten stuk voor stuk aan het wankelen zou brengen. Overwegingen van machtspolitieke aard gebieden dus thans wat de Amerikaanse pro-Zionisten (uit andere overwegingen) steeds bepleit hadden. Israël moet gesteund worden, niet meer omdat zijn bewoners Joden zijn, die machtige rasgenoten in Amerika hebben, maar omdat het de sterkste staat is ten Zuiden van Turkije en het waanzin zou zijn zich de vijandschap van deze staat op de hals te halen.

Hier komt Amerika in conflict met Engeland, dat nog steeds vasthoudt aan de pro-Arabische inslag van zijn politiek. Het is weliswaar bereid om langzamerhand het bestaan van de staat Israël als een „fait accompli” te

erkennen, maar, aldus redeneert het, Israël is misschien wel (behalve Turkije) de sterkste staat in dit gebied, maar daardoor beheerst het dit gebied nog niet. Door Israëls overwinning is de rest van het Midden-Oosten zwakker geworden, ja min of meer een vacuum, dat door het kleine Israël niet opgevuld kan worden en dus wacht op de kracht, die dit wel kan. De dichtstbijzijnde en meest daartoe bereide is Rusland... Hoe meer de „faits accomplis” zich voltrekken, des te meer voelt Engeland de juistheid van zijn politieke uitgangspunt: geen vreemde machtsfactor in het Midden-Oosten laten opkomen, dus geen Joodse staat laten ontstaan. Dit verzwakt de rest van het Midden-Oosten maar.

Engelands instelling was dus van het begin af aan anti-Zionistisch (niet anti-Joods). Dit heeft natuurlijk niet nagelaten zijn stempel te drukken op de Joodse staat, toen die er eenmaal was. Deze is principieel anti-Engels. Deze instelling is natuurlijk een troef in Ruslands hand. Dit land buit deze conjunctuur dan ook uit door openlijker Israël te steunen dan Amerika, dat niet in te hevige botsing met Engeland wil raken, kan doen. Hoe meer het bijdraagt tot de kracht van Israël, des te meer bevordert het daardoor de verzwakking, met in het verscheid de chaos en het vacuum, in de rest van het Midden-Oosten. De Westelijke mogendheden zijn echter juist gebaat bij de stabilisatie van dit uitgestrekte gebied. Zij moeten vóór alles trachten te voorkomen, dat de toestanden aldaar chaotisch worden en er een vacuum ontstaat. Zij zouden dus juist een aan Rusland tegengestelde politiek moeten voeren. Dit kan echter niet meer, want inmiddels is de machtsfactor Israël opgekomen, waarmee men rekening moet houden. Eens zal blijken, dat de Engelse politiek, van machtspolitiek standpunt uit gezien, de juiste was. Zij had ten doel te voorkomen, dat dit gebied, dat het dichtst bij Ruslands oliebronnen en industriële gebieden ligt, dit rijk bovendien van Middellandse Zee en Indische Oceaan gescheiden houdt en tenslotte zelf een reussachtig olie-reservoir is, gesplitst en daardoor machteloos zou worden. Thans is het bijna zover, Maar teruggaan kan ook niet meer.

IK KAN VESTIGINGSVERGUNNINGEN NIET AANVAARDEN

Met veel belangstelling heb ik het artikel van de heer W. J. Blaey gelezen en ik kan mij in vele opzichten met het standpunt van de schrijver verenigen, o.a. met hetgeen hij zegt over de propaganda van de P. v. d. A., en over het laissez faire, laissez passer, etc.

Op één punt echter kan ik het standpunt van de geachte schrijver niet delen en wel betreffende het stelsel van de vestigingsvergunningen.

Welk principieel verschil zal er zijn tussen het stelsel van de vestigingsvergunningen en het behoeftelement uit het Besluit Algemeen Vestigingsverbod Kleinbedrijf, waar de P. v. d. A. aan vast houdt en aan vast wil blijven houden?

De heer Korthals heeft bij de begroting van Economische Zaken 1947-48, gewezen op het feit dat de hantering van het behoefte-element leidt tot subjectieve beoordeling en door bestaande zaken gaarne gebruikt zal worden om nieuwelingen te weren. Practisch gezien zeer juist.

Nu kan de heer Blaey mij tegenwerpen dat in het geval van de vestigingsvergunningen de overheid beslist en niet de bestaande zaken, maar dit verandert m.i. niets aan de (verkeerde) gang van zaken. Het hoeveel en hoe groot zal zich ieder ogenblik wijzigen en is voor geen

„Er zal niets meer te beheersen zijn”

(Ingezonden)

bepaalde tijd vast te stellen.

Dit wat betreft de praktische uitvoering van deze maatregel. Van nog veel groter belang acht ik de principiële zijde. Overal in de wereld kunnen we op het ogenblik de tendenz waarnemen, dat iedereen om meer regeringscontrole vraagt. Dit beperkt zich niet alleen tot de arbeiders, en de middenstand, ook de eigenaren van grote ondernemingen en industrieën doen hier aan mee. Dit eisen is een gevolg van de algemene onzekerheid in de wereld en men heeft er mee voor dat de winst, dus het eigen bestaan, door het nemen van deze beschermende maatregelen door de overheid zal worden verzekerd. Men wil natuurlijk niet zo ver gaan dat overnemen door de staat (nationalisatie) hiervan het gevolg wordt.

Maar, zo vraag ik me af, is het wel mogelijk de materiële voordelen van deze ontwikkeling te combineren met de persoonlijke vrijheid? Ik geloof deze vraag met een beslist NEEN te mogen beantwoorden. Het is altijd nog zo geweest en het zal

wel zo blijven, dat men nog nooit iets gekregen heeft voor niets. Zo ook hier.

Tegenover de winst aan de ene zijde zal zeer zeker een verlies staan aan de andere. Wanneer dan ook op dit pad de eerste stap gezet wordt en bij de overheid om bescherming wordt gevraagd, kan ik het niet anders zien dan een zich begeven op glad ijs. Men zal zo gauw geneigd zijn om ook de tweede stap te doen en... de volgende zal men dan moeten doen. Resultaat: een zaak die afhangt van het wel en wee van de overheid omdat door het vragen van deze beschermende maatregelen men de macht van de staat steeds groter maakt en de eigen zeggenschap dienovereenkomstig vermindert.

M.i. is het de taak van elke middenstander in het bijzonder en van de middenstand in het algemeen om door gezamenlijk overleg en doeltreffende organisatie uit deze impasse te geraken en in de toekomst te voorkomen. Maar laten zij zich niet verleiden om in deze de staat

binnen de deur te halen. Van staatsbemoeïing zal het uiteindelijk komen tot staatsalmacht. Huxley zegt hiervan in zijn boekje Wetenschap, Vrijheid en Vrede: „Te grote macht oefent steeds een corrupte invloed uit op hen die haar bezitten; wanneer na verloop van tijd de tyrannie der bonzen, die de almachtige staat beheersen, ondraaglijk wordt, zullen zij, die nu smachten naar zekerheid, dan zelfs een nog vuriger verlangen hebben naar de vrijheid”.

Juist tegen de staatsalmacht willen wij ons verzetten en wij moeten ons liever wat meer persoonlijke offers getroosten dan willens en wetens deze macht te vergroten.

Het heeft geen zin te pleiten voor vrijheid en tegelijkertijd ter bevelling van eigenbelang of groepsbelang te vragen om ingrijpen van de overheid. Wanneer dit laatste algemeen wordt, zijn zij, die zeggen de vrijheid voor te staan, mede de wegbereders van een collectivistisch geordende maatschappij!!

Want zonder dat we het willen of gewenst hebben, zitten we dan midden in het staatsocialisme.

Reden waarom ik het stelsel van de vestigingsvergunningen niet kan aanvaarden.

Lekkerkerk. WIM BREEDVELD.

Het wordt tijd voor normale eindexamens!

Ook goede leerlingen hebben recht op goed onderwijs

Prof. dr. G. de Boer, hoogleraar te Leiden, schrijft ons:

In een der laatste nummers van „Vrijheid en Democratie” verhaalt de heer Loman, hoe een oud-leerling van een lyceum niets wist te vertellen over Lodewijk XVI. De heer Loman heeft gelijk, dat heel erg te vinden, en hij vraagt naar een verklaring van dit droevige verschijnsel — dat intussen nog veel meer algemeen is dan hij denkt. „Oom Gerrit” kon hem die natuurlijk niet geven; mag ik een bescheiden poging wagen, een verklaring, althans een gedeeltelijke verklaring, van het hier terecht gepraakte euvel te geven, dat sedert enige jaren schrikbarende proporties heeft aangenomen?

Zoals men weet heeft Zijne Excellentie de Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen de aandacht gevestigd op het volgende: „In de praktijk is gebleken, dat een groot percentage studenten na verloop van één of twee jaren de universiteit moet verlaten, omdat zij niet in staat zijn om hoger onderwijs behoorlijk te volgen.....”

Zijne Excellentie heeft hierin gelijk; reeds de statistieken alleen spreken in deze duidelijke taal (Zie b.v. de rede van prof. Koningsberger op de conferentie van de V.V.D. te Utrecht). Wat kan wel de reden zijn van deze zo ongewenste toestand? In zeer hoge mate zeker het feit, dat er de laatste jaren — sedert 1940 — talloze jongelieden een eindexamen gymnasium hebben gekregen — en het zal bij de H.B.S. wel hetzelfde zijn — die daarvoor zeer beslist niet in aanmerking kwamen. En dat is geen wonder. Reeds in 1940 werd zeer sterk „rekening gehouden met de omstandigheden”. Ook aan de universiteiten trouwens. En zo is het gebleven tot 1947. Dit werd zelfs van hogerhand min of meer voorgeschreven.

verleiding voor dergelijke scholen was dan ook wel groot; de leerlingen kwamen toch wel grotendeels door het zoveel gemakkelijker eindexamen, waar alleen het aller-allerergste werd afgewezen. In 1945 kregen de eindexaminandi zelfs het eindexamen kado! Is het dan wonder, dat „een groot percentage” ongeschikt voor studie aan een universiteit is gebleken te zijn, zoals de minister opmerkt? Is het wonder, dat aan heel wat scholen de zesde klasse dit jaar, nu langzamerhand weer vrij normaal wordt geëxamineerd werd, vol bleek te zitten van leerlingen die „niet in staat zijn om hoger onderwijs te volgen”? Het wordt dan ook tijd, dat weer normale eindexamens worden afgenomen. Het wordt tijd dat niet meer als „nog wel net voldoende”, de beruchte 6—, wordt beschouwd, door sommige leraren en gecommitteerden, een schriftelijke vertaling met een achttal behoorlijke fouten. Zo komt het dat zoveel studenten geen Frans studieboek meer kunnen lezen!

Men behoort weer, als norm, te weten, dat de eerste gemalin van Koning Willem III niet Juliana van Stolberg was, dat Talma geen socialist was, en Chassé geen generaal van Napoleon. Het is geen weelde voor een a.s. student, iets te weten van Garibaldi of van Paul Krüger. Wie niets weet van de Frans-Duitse oorlog — ik citeer hier feiten! — niets van de Engelse koloniale politiek, niets van de geschiedenis van Amerika, niets van Lodewijk XVI, enz., enz., kan het

verbrengen in de wereld, maar behoort niet thuis aan een universiteit, evenmin als een a-leerling, die niet weet wat het Parthenon is, of waar Athene ligt, of die Mekka plaatst „ergens in de buurt van Azië”; die van de Griekse tragedie alleen weet te noemen... Plato, die een term als „philanthropie” niet kent, of die een opstel maakt dat een kind van de tweede klasse allicht zou verbeteren. Dan zal ook geldelijk het „grote percentage” verminderen van studenten die „na verloop van een of twee jaren de universiteit moeten verlaten, omdat zij niet in staat zijn om het hoger onderwijs te volgen” — zoals de minister zich uitdrukt. Hoeveel goede leerlingen worden niet de dupe van al die „slapheid”, welke dwingt, veel te veel tijd op de scholen voor V.H.O. te besteden aan leerlingen die nimmer hoger onderwijs zullen kunnen volgen. Zonder nog te spreken van een zeker aantal meisjes dat in ’t geheel geen plan heeft te gaan studeren! Ook goede leerlingen hebben recht op degelijk en goed onderwijs, volgens welke methode dan ook. Krijgen zij dat niet, dan behandelt men niet alleen hen onrechtvaardig, maar dan wordt het peil van het gehele onderwijs op onverantwoordelijke wijze naar beneden gehaald, tot grote schade van de gemeenschap. En ook hier luidt weer de conclusie: het wordt meer dan tijd, overal de eindexamens weer op peil te brengen. Gelukkig zijn er ook scholen waar dat peil niet gezakt is! Wat een kranige prestatie is.

IN MEMORIAM

Mr. E. DE VISSER

Onze Partij en de Afdeling Arnhem in het bijzonder, hebben een groot verlies te betreuren door het overlijden van Mr. E. de Visser. Een kwaal, waarvoor hij reeds gedurende enige maanden thuis moest blijven, heeft een plotseling einde gemaakt aan een welbested leven.

Wijlen de heer de Visser heeft gedurende vele jaren vóór de oorlog zeer verdienstelijk werk verricht voor de Centrale en de Afd. Arnhem van de toenmalige Vrijheidsbond, later Liberale Staatspartij, eerst als secretaris tijdens het voorzitterschap van Mr. J. Huges en later als voorzitter.

Doorkneet in de beginselen en organisatie van de partij wist hij, mede door zijn bezieling, aanhang te verwerven en bij de verschillende verkiezingen de beste resultaten te bereiken, die onder de toen niet zeer gunstige omstandigheden te bereiken waren.

Mr. de Visser streefde reeds vóór de oorlog naar een „modernisering” van de Liberale Staatspartij en heeft daarom de oprichting van de Partij van de Vrijheid en de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie van harte toegejuicht.

Na de oorlog werd de heer de Visser aangewezen als lid van de nood-gemeenteraad en in 1946 verkozen in de gemeenteraad van Arnhem. Als zodanig heeft hij zowel in de Raadsvergaderingen als in de Commissies goed werk gedaan en zich een gezaghebbende stem verworven.

Hij moge een lichtend voorbeeld blijven voor zijn opvolgers!

Over salarissen, lonen en bijlagen

(Ingezonden)

Zo nu en dan leest men in de courant, dat salarisverhoging is toegekend aan bepaalde categorieën ambtenaren. Voorts is men bezig de pensioenen en de kinderbijslagen te regelen, terwijl kortgeleden, tengevolge van de stijging der prijzen van levensmiddelen, bijdragen zijn vastgesteld op lonen. Het treft mij hierbij, dat bedoelde salaris- en pensioenverhogingen, alsmede de duurt-bijslag — deze laatste houdt enigermate rekening met het aantal kinderen in het gezin — in beginsel vaste bedragen zijn, d.w.z. voor elke categorie gelijk en wel ongeacht de grote verschillen in gezinsomstandigheden ten aanzien van schoolgaande of studerende kinderen. Dit nu lijkt mij vol-

komen onjuist. Een werknemer, die geen uitgaven voor kinderen heeft, heeft geen verhoging van inkomsten broodnodig en komt derhalve, gezien de huidige deplorabele financiële toestand van ons land, daarvoor niet, althans in de laatste plaats, in aanmerking. Met inachtneming van de hachelijke toestand van ’slands financiën, zal men derhalve slechts daar verbetering kunnen en moeten brengen, waar die hulp het meest redelijk en vruchtbaar is met het oog op de toekomst van de jeugd, d.i. de toekomst van Nederland. Het principe zou dan ook moeten zijn, dat slechts en in de eerste plaats, die werknemers in aanmerking komen voor salaris- (pensioen)verhoging of bijslag, die thans kinderbijslag ontvangen. Het is wel duidelijk dat kinderbijslag, welke slechts een zeer gering percentage van het inkomen uitmaakt, toch nog slechts een zeer matige tegemoetkoming is op de werkelijke, zeer hoge, kosten. Bovendien zou het mes hier van 2 kanten kunnen snijden daar het geld, dat op deze wijze wordt bespaard of niet ten laste van de schatkist of van de werkgever komt, of degenen, die het ’t hardst hebben te verantwoorden (grote gezinnen), krijgen meer dan thans bij de uniforme regeling. Feitelijke zou n.m.m. in de huidige omstandigheden in beginsel tot geen enkele salaris-, pensioen- of loonsverhoging mogen worden overgegaan, doch, indien verhoging van inkomen noodzakelijk is, uitsluitend de gezinszorg moeten worden verlicht. Eventuele oorzaken van ontevredenheid zullen daarmee met zekerheid zo goed mogelijk worden weggenomen, daar iedereen, met name de ongehuwde werknemers, alsmede de gehuwde werknemers zonder kinderen (zonder kinderbijslag) op eer en geweten zullen moeten billijken, dat slechts daar mag worden geholpen, waar de nood hoog is gestegen. Wat het zwaarst is, moet het zwaarste wegen. De arbeidsvrede en de arbeidsvreugde zijn daarmee in hoge mate gemoed. P. W.

Ons antwoord

De Regering heeft ter tegemoetkoming in de verwachte stijging der kosten van levensonderhoud als gevolg van de opheffing van een aantal subsidies op bepaalde levensmiddelen een bescheiden toeslag op de laagste lonen en salarissen voorgeschreven en zich bij haar berekeningen gebaseerd op de gemiddelde uitgaven voor een gezin met twee kinderen. Het ligt inderdaad in de bedoeling, grote gezinnen door verhoging van de kinderbijslag meer tegemoet te komen. Als werkelijk een noodtoestand aanwezig is, kan het aanvaardbaar zijn, daar ook met noodmaatregelen tegen op te treden. Het normale moet dan voor het abnormale wijken. In het algemeen echter moeten wij toch waarschuwen tegen ’t meer en meer willen richten van de lonen naar de behoefte. Wij blijven in beginsel voorstanders van loon naar prestatie, zoals niet alleen onze geestverwant, de heer Zegering Hadders, maar ook de spreker van de P.v.d.A., ir. Vos, nog juist in de Kamer heeft bepleit. Dat was een van de weinige punten, waarin wij het met de heer Vos volledig eens konden zijn. Loon naar behoefte werkt op de duur niet sociaal, maar anti-sociaal. Tegemoetkoming, waar nodig, aan (grote) gezinnen zoeken men in de toepassing van het draagkracht-beginsel bij de vaststelling der tarieven voor de inkomsten- en loonbelasting, de schoolgelden e.d. Maar ook daar is tenslotte natuurlijk een grens. De verantwoordelijkheid voor het stichten van een groot gezin — ook de financiële verantwoordelijkheid — blijve bij de ouders zelf en verleggen men niet naar de Staat. Wij twijfelen er niet aan, dat ook onze geachte briefschrijver het daarmee in beginsel eens zal zijn.

Redactie.

EIGENWIJZE LIEDJES.

't Heerlijk avondje is gekomen.....

Sinterklaas, goedheilig man,
Alles, wat ik zeggen kan,
Ook uit naam der mijnen:
't Is vanavond armoe troef
En te duur naar ons behoef...
Niets te marsepijnen!
En al rijdt Uw briesend ros
Straks ook al z'n ijzers los
Boven op de daken,
Zelden hoeft ge als weleer
(Sint bestaat al lang niet meer!)
't Wild geraus te staken....

Zie, uit armoe en verdriet
Schijnt de maan nu ook al niet
Op Uw vijf December....
En hoe loutert juist die schijn
Zelfs het zwartste marsepijn...
Sint, do you remember:
Hoe beheerste eens Uw gart
Het opstandig kinderhart
En de kinderkuuren....
Thans weet zelfs m'n kleinzoon Jan:
„Sint is een gewone man,
Die m'n pa kan huren....”

Sint, U kwam ons weliswaar
In dit wonderlijke jaar
Menigmaal verrassen:
Sproot door U, als tovenaer,
Stikker niet uit Boetzelaeer,
En uit Jonkman Sassen?
Hebt gij ons niet juist verblijd
Met een crisis in beleid
Als nog nooit tevoren?
Wordt het in Batavia
Wellicht tóch hiiep-hieep-hoera
Of gaan we... ontsporen?

Sinterklaas, goedheilig man,
Trek toch een colbertje an!...
Goud-omrande kleren
Zijn niet meer van deze tijd,
Nu in neue Sachlichkeit
Zij slechts domineren,
Die in luid-vergulde schijn
Rijk en groot geworden zijn,
Dik en opgeblazen....
Kunt gij (hoezeer kindervervind)
Voor die lui Uzelf als Sint
Gaan ver-sinterklazen....?
Brammetie.

Afdelingsnieuws

BAARN

Nieuwe Heren

Het bestuur der afdeling Baarn is thans als volgt samengesteld: Ir. J. C. Loman, voorzitter; A. M. de Graaff, secretaris; Mevr. N. de Smil de Heer, penningmeesteres; A. C. G. van der Mersch, 2e secretaris; Mevr. mr. E. Pierson van Tienhoven, 2de penningmeesteres; verder als bestuursleden: Mevr. mr. H. J. Dietz van Rheineck-Leyssius; E. H. D. In-singer; R. Esser; Mr. H. Millaard en D. J. Bolwidt.

EMMEN

Beste beentje

De afdeling Emmen hield haar eerste ledenvergadering van het winterseizoen, waar het Tweede Kamerlid, Zegering Hadders een leerzame rede hield met het onderwerp: „Wat is er veranderd?” Er volgde een geanimeerde discussie, waarbij naar voren kwam, dat de afdeling Emmen bij de raadsverkiezing haar beste beentje voor zal zetten, en een jeugdvereniging zal worden opgericht. Wegens vertrek van de voorzitter, ir. J. Baas, naar Hengelo, werd als bestuurslid gekozen de heer H. Keldermans. In hartelijke bewoordingen wend van de heer Baas afscheid genomen, en als herinnering werd hem een fraai boekwerk en aan mevrouw Baas een bloemenmand aangeboden.

CENTRALE FRIESLAND

Vooruitgang.

Op de ledenvergadering der Centrale waren aanwezig plm. 30 afgevaardigden der Friese afdelingen, terwijl Mr. A. A. Land uit 's-Gravenhage ook blijk gaf van belangstelling door zijne aanwezigheid.

Na opening door de heer B. C. Algra Jr. uit Leeuwarden, werd in het bijzonder de propaganda besproken en werd besloten, dat de afdelingen naast de verplichte afdracht, nog f 1.— per lid per jaar aan de Centrale zouden bijdragen, terwijl verder getracht zou worden alle kosten voor de secretaris-propagandist uit eigen baten te bestrijden. Resultaten der gevoerde propagandactie waren in de afgelopen maanden, plm. 600 nieuwe leden en 15 nieuwe afdelingen.

Besloten werd, dat naast een nieuw bestuur van 9 personen, ook afgevaardigden uit de Partijraad, Kieseraad, Hoofdbestuur, etc. als adviserende leden zitting zouden heb-

ben. De heer B. C. Algra Jr. werd naast afgevaardigden uit Leeuwarden, Kollum, Heerenveen, Sneek, Dokkum, Holwerd e.a. gekozen tot voorzitter in het nieuwe bestuur.

's-GRAVENHAGE

Twee standpunten

De Afdeling 's-Gravenhage organiseerde een ledenbijeenkomst, waar de architecten J. J. Hornstra Jr. en F. van der Sluys spraken over de opbouw van Den Haag. Dit voor Hagebaars zo uiterst belangwekkend onderwerp trok zeer veel belangstelling. Beide sprekers huldigden een verschillende opvatting en het was dan ook voor de leden zeer interessant de twee stromingen, die mede hun invloed zullen uitoefenen op de toekomstige opbouw van onze woonplaats, door hun vertegenwoordigers te horen toelichten.

CENTRALE HAARLEM

Vier propagandisten.

De Centrale Haarlem heeft onder leiding van haar voorzitter, de heer A. J. F. Slendebroek, te Amsterdam vergaderd. In die vergadering werd het overlijden van de heer Swaab, de voorzitter van de afdeling Naarden-Huizen, herdacht.

Nadat een voorstel van het bestuur tot wijziging van artikel 9 van het reglement van de Centrale was aangenomen, werd het resultaat van de verkiezing, hetwelk in de verschillende afdelingen werd bereikt, besproken. Ofschoon dit resultaat in het algemeen aanleiding geeft tot tevredenheid, zal er hard moeten worden gewerkt om de thans veroverde stellingen te versterken en uit te breiden.

Naar aanleiding van het agendapunt: „Verkiezing Gemeenteraden” werd uitvoerig van gedachten gewisseld omtrent de vraag, welke maatregelen kunnen worden genomen om te bereiken, dat elk lid van de Partij het weekblad ontvangt. De vergadering besloot vanwege de Centrale in deze een enquête onder de afdelingen in te stellen en het resultaat hiervan ter kennis van het hoofdbestuur te brengen.

Voorts werd besloten het hoofdbestuur in overweging te geven een aantal, b.v. vier, landelijke partij-propagandisten aan te stellen.

Bij het bespreken van de candidaatstelling voor de a.s. gemeenteraadsverkiezing, bleek de vergadering van oordeel, dat de afdelingen zoveel mogelijk onder eigen vaandel

GESCHENK

Als wij aan het einde van de week Elseviërs Weekblad ter hand nemen, dan slaan wij de voorpagina voorlopig over en lezen eerst de Praetvaeria. Zo zijn wij. Altijd belust op het Leven en wat er aan wetenswaardigs voorvalt tussen Delfzijl en Cadzand en van Archangel tot aan Pernambuco, hetzij in een treincoupé of op het voorbalcon van de tram. En Praetvaer weet ons van het Leven te vertellen met een tikje weemoed, een tikje humor en een tikkeltje aristocratie in onze zo oer-democratische nieuwe tijd. Hij is altijd heer, zegt hij zelf. En wij geloven hem. Zo zijn wij, maar niet wij alleen. Want ons lijstblad (het Advertentieblad voor Limburg éénmaal per week) heeft eens een gedicht aan Praetvaer opgedragen, waarmee wij maar zeggen willen, dat hij alom bekend is, in Maastricht even goed als op Terschelling, bij mensen en bij paarden. Maar het leven gaat snel, weekbladen komen en verdwijnen. Wij doelen hier niet op D.P. en Je Maintiendrai, maar op haar, die onze vreugden en zorgen deelt en op een ordelijke stu-

aan de verkiezing behoren deel te nemen.

Nadat de richtlijnen voor de jongeren-organisatie waren besproken, sloot de voorzitter deze door een geanimeerde gedachtenwisseling gekenmerkte vergadering.

CENTRALE ZUID

Oud op de koffie

De afdeling Eindhoven heeft, onder auspiciën van de Centrale Zuid een mooie middag georganiseerd. Veertig Eindhovenaren en vele andere geestverwanten uit Breda, Tilburg, Helmond en Oss zaten geschaard om een echte, smakelijke Brabantse koffietafel. Dr. M. B. Vrij presideerde, de heer Schuitema sprak eveneens 'n kort woord en toen hield Mr. P. J. Oud een boeiende rede over de actuele politiek. Er werden nog wat vragen gesteld en een amateurtrio onder leiding van lid Mulder uit Breda, luisterde het geheel nog op. Alles was zo goed geslaagd, dat er in het voorjaar weér zo'n Eindhovense koffietafel wordt gedekt.

**STALEN MEUBELEN
„GISO“-LAMPEN**

deerkamer gesteld is, die zij heeft, had en zal hebben (o Volcke's onvolprezen Latijnse thema's), maar wij niet. Zo zijn wij. Altijd alles bewaren. Ons geboortebewijs, ons pokkenbriefje, een briefje van Willy, op wie wij in onze jonge jaren (op het gymnasium) verliefd waren en onze benoeming tot substitut-griffier. Maar onze Elseviërs verdwijnen geregeld, gone with the dust-man! En soms als working paper in het archief. Dan zijn ze zeker niet meer te vinden.

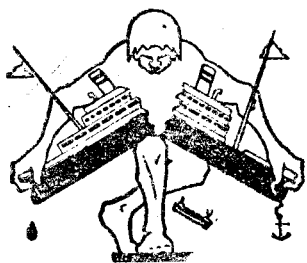
Vandaag zijn wij echter opgeruimd— wij en onze schrijfslesenaar. Wij hebben een geschenk gekregen, een kostelijk geschenk. Vóór ons ligt een boek, de gebundelde Praetvaeria, door mr. E. Elias bij Elsevier. En overmorgen is het Sint Nicolaas; wij waren dus als altijd onze tijd vooruit. Wij zijn dol op geschenken. Dat waren wij reeds in onze kindertijd en dat zijn wij nu nog. Vroeger kregen wij een blokkendoos (van oom Jacob uit Zwammerdam) en een fort (van tante Ans, die toen nog nooit van professor Heering gehoord had). Later kregen wij een Gelderse rookworst en zijden sokken, maar die tijd is voorbij. Nu hebben wij gekregen borst-plaatjes (van een getrouwde vriendin, die altijd om tien uur naar bed gaat) en bloemen. Mooie witte rozen van onze Elisabeth uit haar eenzame mansarde, vanwege mijn verjaardag. Wij zijn dankbaar, dat zij ons nog niet vergeten is. Maar het dankbaarst zijn wij voor de Praetvaeria, omdat wij ons aan Praetvaer zo verwant voelen: geen radio en geen bar-kruiken, maar wel een Elisabeth, die ons witte rozen zendt.

Wit is de kleur van de onschuld, maar daarvoor zijn wij getrouwd en Praetvaer niet! Zo zijn wij!

R.

Frank Rijdsijk's Industriele Ondernemingen N.V.

Hendrik-Ido-Ambacht
Tel. H.I. Ambacht 245
Rotterdam 72615

SCHEEPSSLOOPERIJ

HANDEL in:

- Oud IJzer,
- Nieuw IJzer,
- Bruikbaar IJzer, enz.

N.V. Lijm- en
Gelatinefabriek

„Delft”

Fabrieksmark:
TWEË TORENS

Tel. 106-363 — Delft

U PEINST OVER EEN GESCHENK?

S.K. Citroen

HOFJUWELIER
S GRAVENHAGE
HOOGSTRAAT 2A TELEFOON 11.17.57

GESCHENKEN IN ALLE PRIJZEN

N.V.

W. A. HOEK'S

MACHINE- EN ZUURSTOFFABRIEK
Hoofdkantoor en Machinefabriek:
te Schiedam.

Compressors voor alle gassen en iederen druk.
Installaties voor de bereiding van zuurstof, stikstof, euz.

Fa. Plastimode

Knopen en Gespen voor groothandel en industrie
AMSTEL 252 AMSTERDAM-C.

Hotel Café Restaurant

Rotterdam Zuid „Het Witte Baard”

Heeft Uw afdeling al 4 nieuwe
abonné's aangebracht voor de

1 0 0 0

abonné's-meer-actie?

VOOR COLLECTIEVE
PENSIOENVERZEKERINGEN
WENDE MEN ZICH VRIJBLIJVEND
OM ADVIES EN OFFERTE TOT DE
HAV BANK
HOOFDKANTOOR: SCHIEDAM
HET KAN UW BELANGZIJN.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

VRIJDAG 10 DEC. 1948 - No. 37

MADAMISSIMA KWAM
GEVLOGEN

(Pag. 6)

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Democratie en Kiesrecht

Ortega y Gasset, de Spaanse wijsgeer, heeft in zijn belangwekkend boek „La Rebelion de las masas” — waarvan onder de titel „De Opstand der Horden” bij H. P. Leopold's Uitgevers Maatschappij een Nederlandse bewerking is verschenen — vele behartigenswaardige gedachten neergeschreven. Een daarvan is deze: „Het heil der democratieën, hoe zij ook ingericht en hoever zij ook gevorderd zijn, hangt af van een onaanzienlijk klein onderdeel, de wijze van de verkiezingen. Rome was in het begin van de eerste eeuw voor Christus almachtig, rijk en had geen vijanden. Toch stond het op de rand van de ondergang, omdat het volhardde bij zijn dwaas kiesstelsel. Een kiesstelsel is dwaas, als het verkeerd is.” Het behoeft dus geen verwondering te wekken, dat vooruitziende politici hun aandacht in het bijzonder aan het kiesstelsel wijden en zo heeft onze fractie-voorzitter in de Tweede Kamer, Mr. Oud, bij de algemene beschouwingen over de Rijksbegroting voor het jaar 1949 hierover uitvoerig gesproken. Hij zeide: Met de voorbereiding ener alghele Grondwetsherziening kan nu niet lang meer worden gewacht en het zal zaak zijn dan ook het kiesstelsel aan een nauwgezet onderzoek te onderwerpen. Wiskundig is het huidige stelsel volmaakt. Het is een getrouwe foto van de mening van het volk op een bepaald ogenblik. Maar ontkend kan niet worden, dat het oude kiesstelsel veel meer in staat stelde tot het geven van een positief antwoord op actuele vragen van de dag. De directe invloed van de kiezers was toen groter en hetzelfde geldt voor de belangstelling van de burgerij in het algemeen voor het werk van het parlement.

Hetzelfde onderwerp behandelde de voorzitter van het Koninklijk Nederlandsch Landbouww-Comité, onze geestverwant H. D. Louwes, in zijn openingsrede ter algemene vergadering. Het desbetreffende gedeelte zijner rede laten wij hier ter overdenking volgen:

„Nu lijkt onze democratie zo oppervlakkig beschouwd nog wel tamelijk gezond, maar ik ben er stellig van overtuigd, dat wij hier toch moeten zeggen: wee de gerusten in ons democratisch Sion. Trouw gaat ons volk ter stembus en zendt via zijn kandidatenlijsten zijn vertegenwoordigers naar het Parlement. Zijn vertegenwoordigers? Neen, het kiest een, de meeste kiezers, vrij onbekende groep mannen en vrouwen op een lijst, maar de band met de vertegenwoordiger is los en incidenteel. Ons stelsel van evenredige vertegenwoordiging mag uit een oogpunt van verstandelijke volmaaktheid het neusje van de zalm zijn, het is de dood van elke levende democratie op de duur. Speciaal het platteland moet zich ernstig afvragen, of het met dit stelsel nog langer genoeg kan en mag nemen.

Een der grote fouten van ons huidig kiesstelsel is, dat de band tussen gekozene en kiezers veel te los is en dat de gekozene niet weet, wat hij vertegenwoordigt. In naam is dit het volk in zijn geheel, maar dat is een theorie zonder meer; hij moet zich kunnen beperken en voor een bepaald deel van het volk een bijzondere verantwoordelijkheid dragen. Daarom zullen wij terug moeten naar ons oude districtenstelsel, liefst weer de 100 van vóór 1918.

Deze districten waren te overzien en zij bonden de vertegenwoordiger naast zijn verantwoordelijkheid voor het geheel, aan een bepaald gedeelte. De kiezers wisten, dat er onder de 100 één was, die speciaal hun man was, en

dat concentreerde de aandacht, hield deze levendig en schiep een gezonde wisselwerking. Nu zal men mij direct tegenwerpen: dan zal de Volksvertegenwoordiging uit 100 lokale grootheden bestaan en de beste krachten zullen buiten het parlement blijven. Ik erken dit bezwaar zonder meer en er is m.i. een oplossing voor te vinden. Van verschillende zijden, o.a. door de Oud-Voorzitter der Tweede Kamer, thans Minister van Schaik, is bij herhaling gewezen op de noodzaak het aantal leden der Tweede Kamer uit te breiden; dit is inderdaad noozakelijk, want nu kweekt men overbelaste beroeps politici. Welnu, men zou kunnen bepalen, dat elke partij in elk district twee kandidaten moet stellen, die beide óf wel óf niet verkozen worden. Aan de éne kandidaat moet dan de eis gesteld worden, dat hij metterdaad in zijn district woont en de andere kan wonen, waar hij wil, kan dus een zgn. „kwaliteitszetel” bezetten. Zo krijgt men een Tweede Kamer met de nodige lokale deskundigheid, kleur en aanhechtingsmogelijkheden van de belangstelling der kiezers aan „hun” man en daarnaast de mogelijkheid de besten in den lande naar de Tweede Kamer af te vaardigen en hen, daar het werk dan meer verdeeld kan worden en niet de gehele mens opeist, daarvoor ook bereid te vinden.

Mijn inziens moet het platteland niet langer genoeg nemen met ons huidig stelsel van evenredige vertegenwoordiging, al brengt het

ons ook een aantal bekwaame vertegenwoordigers uit eigen kring in de Kamers. Maar deze kunnen ook in plattelandskringen de democratie niet redden, omdat hun taak te veel onbepaald is en vervloeit. Het zal moeilijk zijn in deze tot verandering te komen, want de belangstelling der kiezers voor deze zaken is gering en voor de politieke partijen blijft het een avontuur, een sprong in het duister en daar hebben alle partijapparaten en -besturen een broetje aan dood. Toch moet ons dit er niet toe brengen bij de pakken neer te gaan zitten, want het gaat naar mijn stellige overtuiging om het zijn of niet zijn onzer democratie. Wij moeten dit kostelijk goed levend houden, maar dan moeten wij de voorbeeldige democratische gezindheid en verantwoordelijkheid van ons volk ook steunen en het een verkiezing en een volksvertegenwoordiging bieden, waaraan zijn belangstelling zich kan hechten.

Als wij niet een betere oplossing vinden, dan wij nu hebben, wordt het bij onze democratie steeds meer een zielloos functioneren en zal niemand er zich voor willen inzetten, wanneer de ure des gevaars zal komen.”

Op één punt draaft het raspaard Louwes door. Niet alle partijapparaten en -besturen hebben een broetje dood aan verandering van kiesstelsel, getuige Oud's hierboven aangehaalde rede in de Tweede Kamer.

R.

Bal en Benelux

Het feit, dat door het comité voor Belgisch-Nederlandse en Luxemburgse samenwerking overgegaan is kunnen worden tot de op-richting van een Benelux-huis aan het Nassaplein in Den Haag, is op zichzelf een verheugend feit. Ook in onze kring zal stellig de instelling van een dergelijk Benelux-huis met waardering begroet worden. Zowel in België als in Nederland zitten in de comité's die zich inspannen om de Benelux-gedachte onder de bevolking te verbreiden, vooraanstaande vrijzinnigen en bij de opening zagen wij dan ook de oud-ministers van Lidth de Jeude en Hoste als het ware de Belgisch-Nederlandse samenwerking symboliserend, naast elkaar zitten. Een zaak die ons iets minder enthousiast deed zijn, was wel de mededeling, dat er in Den Haag een Benelux intekenbal zou worden gehouden, terwijl Antwerpen de Benelux-jaarbeurs zou krijgen. Wij zijn ons n.l. niet bewust dat Nederland zo gekaatst heeft, dat het „de bal” moest verwachten en wij menen met goede redenen te mogen stellen, dat een Benelux-jaarbeurs afwisselend in België, Nederland of Luxemburg wordt gehouden, en niet alleen in Antwerpen.

Welke?

Woorden van een minister nemen wij altijd ernstig. Ook de woorden van Minister Lief tinck. Alleen hebben wij ons laatst afgevraagd, hoe die woorden in de praktijk zijn toegepast. Minister Lief tinck heeft n.l. bij de begroting van Financiën in de Tweede Kamer gezegd, dat hij zich persoonlijk op de hoogte heeft gesteld van de fooien van de Haagse tramconducteurs. En wij stelden ons ineens minister Lief tinck voor op een Haagse tram, beleefd tikkend tegen zijn pet, om maar zo veel mogelijk 2½ centstukken als fooien op te halen, netjes alle halten afroepend, oude dames helpend bij het in- en uitstappen. Hebt U minister Lief tinck niet herkend? Wilt U weten, op welke tram hij dienst heeft gedaan? Voor dit keer willen wij iets mededelen uit de stukken, die vertrouwelijk ter visie zijn gelegd: op de tramlijn „begeerte”.

„Aufmarschieren”

Een ieder, die het wel meent met het herstel van Europa, zal inzien, dat daarbij veel, zeer veel aandacht besteed moet worden aan het Duitse probleem. Het feit, dat de na-oorlogse misère de schuld is van de oorlog, welke Duitsland over de wereld heeft ontketend, is niet voldoende, om verder Duitsland maar in zijn sop te laten gaar koken. Om niet in te zien, dat voor de jongeren, ook in Duitsland, iets gedaan zal moeten worden, om hen uitzicht te geven om te komen tot een betere wereld, dan die van ruïnes en honger, waarin zij opgroeien. Daarom dient het streven van democratische Duitse partijen, die trachten het Duitse volk inzicht te geven in waarlijk democratisch denken, gesteund te worden. Het wordt echter moeilijk, zeer moeilijk, als blijkt, dat ook de voormannen van die democratische Duitse partijen nog zo veel van die oude Pruisische geest in zich blijken te hebben.

Op een bijeenkomst, waar dr. Adenauer ter gelegenheid van de gemeenteraadsverkiezingen in Berlijn het woord voerde, heeft hij, die als een der voormannen in West-Duitsland van de Christen-Democratische Partij geldt, een waarschuwing doen horen, zowel aan het adres van Engeland en Frankrijk als aan het adres van de Benelux. Van de houding, welke deze landen tegenover de Duitse problemen zouden innemen, hing het af, aan welke zijde Duitsland in de toekomst zou „aufmarschieren”.

Dat geeft reden tot zorg, tot ernstige overweging, of wel met Duitsers te praten valt. Als hun mentaliteit nog altijd zo is, dat zij blijkbaar niet kunnen lopen, maar alleen „opinarcheren” dan helt men over tot het Franse standpunt, dat inderdaad de Roer niet aan Duitsers in de leiding kan worden teruggegeven.

In de democratie moet men eerst leren lopen. En dat kunnen de Duitsers nog niet.

PARLEMENTAIRE FLITSEN

Particulier initiatief en rechtsherstel triomfeerden

Wanneer een wetsontwerp eenmaal in openbare behandeling is gekomen in de Tweede Kamer, komt het niet vaak voor, dat het debat tenslotte moet worden geschorst en het ontwerp (voorlopig) van de agenda moet worden afgevoerd. Dat is ook zeer verklaarbaar. In de eerste plaats kan worden aangenomen, dat de Regering in het algemeen weinig geneigd zal zijn ontwerpen in te dienen, waarvan de kans zeer groot is, dat zij rechtstreeks ingaan tegen de opvattingen van de Kamermeerderheid. Die kans is bovendien ook daarom gering, wijl er over het algemeen toch wel een zekere relatie bestaat tussen de politieke samenstelling van het Kabinet en die van de Kamermeerderheid. In de tweede plaats worden er tijdens en ten gevolge van de schriftelijke voorbereiding, waarbij in bepaalde gevallen zelfs mondeling vooroverleg wordt gehouden met de minister, dikwijls nog talrijke wijzigingen en aanvullingen door de bewindsman aangebracht, terwijl bovendien bij de openbare behandeling niet zelden nog belangrijke veranderingen bij amendement worden tot stand gebracht. Onlangs echter moest — door minister Spitzzen — zulk een schorsing toch worden gevraagd en wel bij de behandeling van het wetsontwerp tot wijziging van de Telegraaf- en Telefoonwet, dat de exploitatie van de radio-distributie-centrales voorgoed wilde leggen in handen van de Staat (n.l. het Staatsbedrijf der P.T.T.). Het hiaat in de begrotingsbehandeling stelt ons in staat, aan deze in vele opzichten belangwekkende kwestie thans nog enige nadere aandacht te wijden.

het optreden van de Staat als exploitant van radiodistributie-centrales niets moet hebben.

Alleen de P.v.d.A. en de Communisten spraken zich vóór het ontwerp uit; alle anderen, ook de K.V.P., als wier woordvoerder mr. Eeach optrad, waren tegen. Dr. Gielen, die het door hem mede-ondertekende wetsontwerp thans als Kamerlid moeilijk kon afvallen, behoorde (misschien met een enkel ander lid van deze fractie, maar dat is in ieder geval niet gebleken) naar aangenomen kan worden, tot de afwijkelingen in deze fractie, maar was, toen het debat begon, ongemerkt verdwenen.

Onze V.V.D.-fractie achtte deze zaak — terecht — belangrijk genoeg, er twee sprekers voor in het strijperk te zenden. Het waren de heren Zegering Hadders en Ritmeester, die het ontwerp met een keur van argumenten hebben bestreden.

De heer Zegering Hadders vatte het standpunt van zijn fractie aan het eind van zijn rede tenslotte aldus samen: Mijn politieke vrienden en ik zijn principiële voorstanders van het particuliere bedrijf. Waar de argumenten, die in de stukken zijn aangevoerd, ons niet hebben kunnen overtuigen, dat het noodzakelijk is de radiodistributie-bedrijven te nationaliseren, is er voor ons geen enkele reden om ons grondbeginsel te verlaten. Te meer niet, waar het bedrijf, waarover het hier gaat, niet eens een monopolistisch karakter draagt.

En hij voegde hier aan toe: Dikwijls wordt er, en naar mijn mening terecht, door onze Regering een beroep op het bedrijfsleven gedaan en ik ben er van overtuigd, niet tevergeefs. Maar, mijnheer de Voorzitter, wanneer onze Regering vraagt om steeds grotere activiteit van het bedrijfsleven, moet zij dit bedrijfsleven niet verontrusten met wets-

voorstellen als deze, waarbij men naar onze mening zonder enige noodzaak het onrecht van de bezetter handhaaft, in plaats van een behoorlijk rechtsherstel te bevorderen.

Minister Spitzzen heeft het ontwerp zo goed mogelijk verdedigd, maar toen

GIELLEN
...verdwijnen...

hij uit de replieken kon opmaken, dat de meerderheid van de Kamer niet overtuigd was en zich bleef verzetten, trok hij hieruit, zonder het op een stemming te laten aankomen, de enig juiste consequentie en verzocht hij, het ontwerp (voorlopig) van de agenda af te voeren. Hij verklaarde zich daarbij bereid, ter voorbereiding van een andere oplossing van dit vraagstuk in overleg te treden met de representanten van hen, die deze andere oplossing voorstonden.

Het was een belangrijke overwinning voor de voorstanders van het particulier initiatief, waarvan wij hopen, dat zij in het nieuwe wetsontwerp, dat nu zal moeten worden gemaakt, ook volledig zal worden gerealiseerd.

Evenals bij het boven besproken wetsontwerp, speelden ook bij de behandeling van de begroting van Financiën kwesties van rechtsherstel een rol. Dat was o.a. het geval bij de in 1943 door de bezetter waardeeloos verklaarde bankbiljetten van f 500 en f 1000, door onze geestverwant, de heer Ritmeester, ter sprake gebracht. Niet ieder heeft toen aan de door de bezetter gegeven order, deze biljetten ter inwisseling aan te bieden, volstaan, in het vertrouwen, dat de Nederlandse Regering deze maatregel t. z. t. toch ongedaan zou maken. Dit is echter niet geschied. Slechts is de mogelijkheid nog geopend, deze biljetten alsnog in te leveren en men zal, wil men nog kans op vergoeding hebben, aannemelijk moeten maken, dat men deze biljetten reeds in 1943 in zijn bezit had. Het is duidelijk, dat dit niet altijd gemakkelijk is aan te tonen en het was goed, dat ook door de heer Ritmeester een eens op zo groot mogelijke tegemoetkomendheid in deze is aangedrongen.

Met grote kennis van zaken heeft onze geestverwant, die, vóór hij wethouder van Leeuwarden (en later burgemeester van Den Helder) werd, zelf in dienst van de fiscus is werkzaam geweest, bij deze begroting talrijke fiscale aangelegenheden behandeld. Krachtige pleidooien heeft hij daarbij o.a. gevoerd voor de positie der ontvangers, wier werkzaamheden z. i. niet naar de juiste waarde werden geschat. De centralisatie van de kantoren in Amsterdam, Rotterdam en 's Gravenhage, die destijds was ingevoerd, was z. i. een grote mislukking geworden. Ook de 162 tekennaren van het kadaster, die voordien tot het middelbare personeel waren gerekend, maar nu gedeclasseerd zijn tot het lagere personeel, vonden in hem een warme pleitbezorger.

SPITZEN
...schorsen...

Wat was het geval? Op 19 December 1940 had de Duitse bezetter de Verordening 232/1940 uitgevaardigd, waarbij bepaald werd, dat de radiodistributie-centrales per 1 Januari 1941 werden genaast en overgingen in eigendom van de P.T.T.

Dat ging in die tijd heel gemakkelijk, vooral wanneer, als in dit geval, het belang van de oorlogvoering en van de nationaal-socialistische propaganda zulks medebracht.

Aan de oorlog zowel als aan de macht van het nationaal-socialisme kwam tenslotte — Goddank — echter een einde en de vraag deed zich nu voor of de door de bezetter geschapen toestanden moesten worden gehandhaafd. Een vraag, die de socialistische minister Vos uit het Kabinet-Beel, voor zover het de radio-distributie betreft, blijkbaar meende bevestigend te moeten beantwoorden. Deze overheveling van particulier naar Staatsbedrijf kon hem immers niet anders dan sympathiek zijn en hij wist ook de handtekening van de toenmalige (R.K.) minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, dr. Gielen, als tweede ondertekenaar van het ontwerp, hiervoor te krijgen. Vóór het ontwerp in openbare behandeling kon komen, had minister Vos, door het aftreden van het Kabinet-Beel, echter het veld geruimd en kwam, in het Kabinet-Drees-Van Schaik, na een interimaat van mr. v. Schaik, het Departement van Verkeer en Waterstaat te staan onder mr. Spitzzen, tot op dat ogenblik secretaris-generaal van datzelfde De-

partement. Wij willen in het midden laten, welke overwegingen minister Spitzzen ertoe hebben geleid, dit ontwerp, waarvan hij, aan de hand van het Voorlopig Verslag en de uitlatingen in de pers, kon weten, dat het een zeer kwade kans in de Kamer zou maken, toch te handhaven. Wij moeten zelfs toegeven, dat er, nu het ontwerp eenmaal zover was voorbereid, wel iets voor te zeggen was, nu maar een beslissing van de Kamer uit te lokken. Dat zou dan tenminste zekerheid bieden, terwijl bij voorafgaande intrekking altijd nog van de andere zijde zou kunnen worden beweerd, dat het ontwerp nog wel een meerderheid zou hebben kunnen verkrijgen.

Welnu, zekerheid is dan thans in ieder geval verkregen. En wel de zekerheid, dat de meerderheid van de Kamer van een legaliseren van

Deze burger

is maar een burger en in de verste verte geen parlementariër.

Had hij (onder U en mij gezegd) wel gewild, maar nooit (met die evenredige vertegenwoordiging) kans voor gekregen. Wacht U maar op het districtenstelsel en de opkomst van de schrijvers-op-weekloon!

Maar omdat ik dan nog geen parlementariër ben, begrijp ik de K.P.K. (de kleine parlementaire kneepjes) niet.

Daarom begrijp ik dat K.P.K. van mijn oude vriend Gielen niet, waarvan op deze bladzijde in deze parlementaire flitsen wordt gewaagd: dat die goede Gielen-van-mij verdwenen was toen er over die radio-organisatie van minister Spitzzen werd gestemd.

Wanneer ik dit, als burger, en (nog) niet als parlementariër zijnde, goed begrijp, dan was mijn eigen Gielen vóór, maar de rest van zijn fractie tegen, of: dan was de vroegere Gielen als minister zijnde vóór en de huidige, een tikkeltje minder excellente, Gielen tegen en dus zou hij zowiezo een figuur hebben geslagen of tegenover zijn fractie of tegenover de ademoos-toeziende wereld, weshalve hij een K.P.K. te baat heeft genomen en er gewoonweg niet was, om zijn gezicht te redden.

Nu vind ik (als burger zijnde) dat mijn eigen Gielen zowiezo geen gezicht heeft, en dat er op dit gebied zowiezo niets te redden viel, maar dat heeft met hogere staatkunde niets te maken; doch wat ik mij toch als (nog) niet-parlementariër zijnde, afvraag is: of zo'n Gielen's K.P.K.tje veel zoden aan de prestige-dijk zet. Of zo'n goede Gielen-van-mij niet begrijpt, dat de ademoos-toeziende wereld opperbest begrijpt waarom hij zo plotseling verdwijnt.

Ik vind zo'n K.P.K. niet bijzonder overtuigend.

Noch bijzonder principieel.

Noch bijzonder doelmatig.

Maar dat zal wel liggen aan de omstandigheid dat ik (nog) geen parlementariër ben, doch doodgewoon

DEZE BURGER.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.

Redactie-secretaris: Mr. E. Elias

Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.

Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267

Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.

Losse nummers 15 cent.

Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie” te Amersfoort.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlugs, Geestbrugweg 69 Rijswijk (Z.-H.).

Mr. M. H. de Boer overleden

Maandag overleed onverwacht op 61-jarige leeftijd te Utrecht Mr. M. H. de Boer, die van 1927 tot 1935 Wethouder van Onderwijs en Financiën in zijn woonplaats is geweest.

De meesten onder ons zullen hem meer in het bijzonder kennen als lid van het Hoofdbestuur, vice-voorzitter en later waarnemend voorzitter van de Liberale Staatspartij. Als zodanig heeft hij steeds zijn krachten gewijd aan de organisatie van het liberale partijleven en nimmer was hem iets te veel, indien dit kon strekken tot verbreiding van de liberale gedachte in ons land.

Na de gevangenneming van Telders en Rutgers was hij de ziel van het liberale verzet in de bezettingstijd. Hij maakte deel uit van het Politieke Convent, — de samenwerking tussen de politieke partijen — van het Nationaal Comité en na de bevrijding van de Nationale Adviescommissie.

Hij bezat ongelooflijke energie en werkkraft. Afkomstig uit Tiel, het centrum van de Betuwe, dat reeds in de personen van Tydeman, Rink, Dresselhuys en van Rappard zoveel liberale coryphéeën had opgeleverd, ging zijn voorliefde in het bijzonder uit naar het recht. Voor hem behoorde de Staat in de eerste plaats te zijn rechtsstaat en elke inbreuk op de rechtsstaat was hem een doorn in het oog. Meer jurist dan politicus was hij naar zijn aard. Een geharnast strijder tegen willekeur en onrecht, maar, als zo vele strijders bezat hij een zacht gemoed en een week hart. Wie hem meer van nabij gekend hebben, zullen dit kunnen getuigen.

Velen onder ons verliezen in hem een goede vriend, wiens nagedachtenis in de kring der liberalen en ook daar buiten steeds in aangename herinnering zal blijven.

Verongelijkt!

Het blijft nog steeds narommelen over de regeringsmaatregelen ter compensatie van de geleidelijke opheffing der subsidies op eerste levensbehoeften. Geen wonder! De eenzijdige bevoorrechtiging van het deel der bevolking, dat in loondienst werkzaam is of door de overheid bezoldigd, gepensioneerd dan wel ondersteund wordt en deswege in het genot van een bijslag is gesteld, heeft bij de duizenden, die in niet minder zorgvolle omstandigheden verkeren, begrijpelijkerwijze kwaad bloed gezet. Bij de behandeling van de begroting van Economische Zaken hebben verscheidene Kamerfracties het reeds voor de zich terecht verongelijkt voelende middenstand opgenomen. De stem der duizenden demonstranten vond weerklank in het parlement en het is te hopen, dat de regering het niet zal laten bij de nogal magere reactie van Minister van den Brink. Weliswaar beperkte deze zich — terecht — bij het economische aspect, n.l. de doorberekening van de hogere bedrijfslasten in de prijzen, welke alleen bij gebleken noodzaak kan worden toegestaan, maar de principiële kant bleef onaangeroerd. Het laat zich aanzien, dat deze bij de behandeling van de begroting van Sociale Zaken aan de orde zal worden gesteld, want hoewel hier sprake is van kabinetspolitiek — Minister-President Drees liet dat bij de algemene beschouwingen al uitkomen — kan Minister Joekes toch aan de tand worden gevoeld over het bindend besluit van het College van Rijksbemiddelaars, krachtens hetwelk de loonbijslag verplicht werd gesteld.

Er zijn echter nog duizenden, niet-georganiseerde gedupeerden, waaronder bijvoorbeeld de kleine renteniers, die er even slecht voorstaan, maar zich niet kunnen uiten.

Voor hen willen wij het pleit voeren en in gevolge ons beginsel op gelijk recht voor allen aandringen.

Mr. Oud heeft indertijd als een voornaam taak van de overheid in de moderne maatschappij de zorg voor de „verdelende rechtvaardigheid” aangewezen. Welnu, naar ons gevoelen schiet zij daarin thans te kort.

Struisvogelpolitiek?

Dat de maatregelen tot beperking van het elektriciteitsverbruik gedurende de spitsuren kort voor St. Nicolaas uit de lucht kwamen vallen, terwijl algemeen op verruiming van het bestaande regiem werd gerekend, was een onaangename surprise, vooral voor de winkeliers, die zich een belangrijk middel tot bevordering van de verkoop ten dele ontnomen zagen. De Directeur-Generaal van de Energievoorziening heeft laten blijken dat het er in December 1949 waarschijnlijk nog kritischer zal voorstaan, zodat nog ingrijpende beperkingen zeker niet uitgesloten zijn. De voortdurende achteruitgang van de apparatuur der centrales baarde, naar mate de oorlog langer duurde, uiteraard zorg en was niet tegen te gaan. Na de bevrijding bleken de vernieuwings- en uitbreidingsmogelijkheden zeer beperkt: te weinig deviezen voor het bestellen van generatoren en verdere apparatuur, lange leveringstermijnen wegens de sterk gestegen vraag op de internationale markt en een stijgend electrificatietempo over de gehele wereld. Bovendien een verrassend snelle stijging van het verbruik hier te lande (25 % tegen België slechts 9), een tendens, die zich als gevolg van de industrialisatie blijft voortzetten. Ook onze bevolkingsaanwas en het toenemend huishoudelijk verbruik spreken een woordje mee.

Was dat te voorzien? Wij menen, dat deze klemmende vraag bevestigend moet worden beantwoord, want deze ontwikkeling is reeds vóór 1940 begonnen en door de verbruikpropaganda der overheidsbedrijven aangemoedigd. Alleen de gedwongen onderbreking van de aanpassing aan de gewijzigde omstandigheden is als overmacht aan te merken.

Aangezien voortgaande industrialisatie een der fundamente van de nationale economie is, moet men dus constateren, dat de sleutelpositie, welke de electriciteitsvoorziening daarin inneemt, onvoldoende bezet is, terwijl het zich laat aanzien, dat dit nog geruime tijd zo zal blijven.

Het gaat hier om een levensbelang van ons volk en struisvogelpolitiek zou als steeds fataal kunnen blijken. Beperking van het minder urgente verbruik tijdens de kritieke perioden moge niet doen vergeten, dat een bepaald ziekteverschijnsel minder belangrijk is dan doortastende genezing van de kwaal!

Gelukkig besluit

Aan het einde van de vorige week heeft de regering bekendheid gegeven aan een voor ons economisch leven wel zeer gelukkig besluit, n.l. aan het feit, dat zij bereid is prioriteit te verlenen aan de bouw van de grote machinehal van de Jaarbeurs aan het terrein aan de Croeselaan. Met de bouw van deze nieuwe hal zijn weliswaar twee tot drie jaren gemoed, doch men hoopt het eerste gedeelte voor de Voorjaarsbeurs van 1951 gereed te hebben. Naar de voorzitter van de Raad van Bestuur van de Jaarbeurs, dr. F. H. Fentener van Vlissingen, heeft medegedeeld, ziet de regering in, dat de Jaarbeurs bij de bouw financieel zal moeten worden gesteund. Inmiddels is een regeling voor de financiering in voorbereiding. De uitbreiding waarvoor de materialen goeddeels gereed liggen, zal een bedrag van 9 miljoen gulden vergen. Belangrijk is wel in dit verband, dat na de uitvoering van de bouwplannen, de Utrechtse Jaarbeurs de modernste en best geoutilleerde van alle beurzen zal zijn. Bovenstaande mededelingen geven ons inderdaad aanleiding tot nader commentaar. Reeds eerder wezen wij in deze rubriek op het wel zeer merkwaardige feit, dat de regering tot dusverre bleef zwijgen, voor zo ver het de dringende verzoeken van de Utrechtse Jaarbeurs betrof om goedkeuring van haar zo noodzakelijke uitbreidingsplannen. Reeds bij herhaling had de directeur van de Koninklijke Utrechtse Jaarbeurs, mr. Milius, in het openbaar op deze goedkeuring aangedrongen, waarbij hij nimmer verzuimde te wijzen op de nationale economische belangen die bij een dergelijke uitbreiding zijn gemoed. De regering bleef echter zwijgen. Dit gaf mr. Milius tenslotte aanleiding om tijdens de opening van de laatste Jaarbeurs, zich in vrij scherpe woorden tot de regering te richten, waarbij hij nog eens de nadruk legde op haar onbegrijpelijke houding. Ongetwijfeld zijn de belangen van onze Jaarbeurs als intermediair van onze exportactiviteit voor ons land, van een ongekend grote betekenis. Daarbij komt nog, dat onze concurrenten in het buitenland eveneens niet stil zitten, waardoor het gevaar ontstond, dat onze Jaarbeurs als internationale markt in het nadeel kwam te verkeren.

De jongste beslissing van de regering, om thans haar toestemming tot de uitbreidingsplannen te verlenen, noemen wij daarom een gelukkig besluit. Inderdaad komt deze belangrijke beslissing van de regering rijkelijk laat. Zij heeft inmiddels zeer veel kostbare tijd ongebruikt voorbij laten gaan. Gedane zaken nemen echter geen keer. Daarom is het verstandiger onze blik op de toekomst te richten. Vrijdag j.l. was dus voor onze Jaarbeurs een belangrijke dag, doch niet minder voor ons gehele economische leven, dat er slechts baat bij heeft, dat het ook in het buitenland een zo groot mogelijke bekendheid krijgt.

Lichtpunt

In de sombere tijden die wij thans beleven, hebben wij meer dan ooit behoefte aan een lichtpuntje. Eén van deze lichtpunten werd dezer dagen ontdekt door het Centraal Bureau voor de Statistiek met betrekking tot de productie-index van de Nederlandse industrie. Volgens genoemd bureau is de door hem samengestelde productie-index van onze industrie op basis 1938 100 in October j.l. gestegen tot een nieuw hoogtepunt van 121 bij 23½ arbeidsdag, tegen 116 bij 24 arbeidsdagen in September 1948. Verhuigend is daarbij o.m. dat b.v. voor metselstenen de index steeg van 96 tot 102, terwijl de productie-index voor alle soorten deuren opliep van 71 tot 90, hetgeen voor onze bouwrijverheid een gunstig verschijnsel is. Ook de activiteit van onze textielindustrie is gedurende October weer verbeterd. In deze tijd waarin terecht zo veel nadruk wordt gelegd op de noodzakelijkheid van de opvoering der productiviteit, zijn bovenstaande cijfers zeer welkom. Zij vormen inderdaad een lichtpunt en zij mogen, zowel voor de werkgever als de werkgever, een stimulans zijn om op de ingestegen weg in versneld tempo voort te gaan.

Meer vrijheid

Wij wezen er op deze plaats reeds eerder op, dat in sommige sectoren van ons economisch leven de prijsvorming geleidelijk aan wordt vrijgelaten, hetgeen wij steeds noodzakelijk hebben geacht teneinde tot meer gezonde verhoudingen in het bedrijfsleven in de ruimste zin van het woord te geraken. In dit verband kan thans weer melding worden gemaakt van een beschikking tot vrijlating van prijzen voor het personenvervoer te water. Dit betekent, dat voor hen, die zich bezighouden met het vervoer van personen per vaartuig, hetzij als seizoenvervoer, hetzij als permanent vervoer, zoals beurtvaart en veerdiensten, de bestaande prijsstop buiten werking is getreden.

Een weliswaar kleine, doch ongetwijfeld een stap in de goede richting.

Spook

Zal het vreselijke spook der werkloosheid, zoals wij dat voor de oorlog maar al te goed kenden, wederom zijn kop opsteken? Het is niet zonder onrust, dat men zich de laatste tijd deze vraag bij herhaling stelt, vooral nu in België het aantal mensen dat zonder werk is, bij wijze van spreken, met de dag toeneemt. In sommige Belgische kringen koestert men zelfs de zeer sombere verwachtingen, dat het aantal werklozen binnen niet al te lange tijd weer zal zijn toegenomen tot ongeveer 300.000. Toegegeven zij, dat de economische structuur van België geheel anders is dan de onze en dat eveneens de economische ontwikkeling bij onze Zuidereburen, vooral na de tweede wereldoorlog, zich langs geheel andere wegen heeft voltrokken als in ons land. Niettemin ligt het voor de hand, dat hetgeen in België gebeurt, velen angstig de vraag doet stellen, hoe het weldra in Nederland met het probleem der werkloosheid zal zijn gesteld. In dit verband trok het onze aandacht, dat in het Voorlopig Verslag der Tweede Kamer met betrekking tot de begroting van Sociale Zaken, door vele leden ook in ons land een toenemende werkloosheid werd geconstateerd. Deze leden vroegen o.i. dan ook terecht aan de regering de nodige cijfers te verstrekken, die een inzicht kunnen verschaffen over de huidige omvang hiervan. Wij zijn inmiddels benieuwd met welke gegevens het kabinet voor de dag zal komen. Het werkloosheidsvraagstuk achten wij van een dermate groot belang, dat het ons dringend noodzakelijk voorkomt thans reeds aan dit probleem de grootst mogelijke aandacht te schenken. Thans bevinden wij ons nog in een stadium, dat deze kwaal met afdoende middelen zal kunnen worden bestreden. Voorkomen blijft tenslotte nog altijd beter dan genezen.

Meer dan 200

In het afgelopen jaar zijn meer dan 200 Nederlandse militairen in Indonesië gesneuveld. Meer dan 200. Naast de eerbiedige stilte ter herdenking van hen, die in dienst van het vaderland hun leven hebben gegeven voor de handhaving van de orde en rust, welke onweersprekelijk met de handhaving van het Nederlandse gezag verbonden zijn, noopt dit getal toch ook tot een waarschuwing en tot een les voor allen, die betrokken zijn bij de tot standkoming van een betere verstandhouding tussen Nederland en de Republiek Djocja. De meer dan 200 gesneuvelden mogen een waarschuwing zijn om niet te lichtvaardig te geloven op beloften van republikeinse kant, maar een les inhouden om degelijke waarborgen te vragen voor de handhaving van overeenkomsten. Een les tevens, voor hen, die wel eens menen, dat door zachte middelen betere resultaten bereikt kunnen worden. De voorstanders van het tussentijds beëindigen van de politieke actie, de Schermhorns, van Heuven Goedharts en soortgenoten mogen geconfronteerd worden met deze meer dan 200 gesneuvelden. En aan hen mag gevraagd worden om voortaan wat bescheidener in toon te zijn.

Kloos

K I N D E R D I J K

Bruggen

ruim 300 jaar...

FABRICEREN WIJ VERNEN VOOR
BOUWVAKKEN EN INDUSTRIE

N.V. Heyme Vis & Zoonen
ZAANDAM - OPGERICHT 1643

**N.V.
Machinefabriek**

IJZER-STAAL- EN
METAALGIETERIJ

|||

v.h. BAKKER & Co.
RIDDERKERK

U PEINST OVER EEN GESCHENK?

S. K. Citroen
HOFJUWELIER
5 GRAVENHAGE
HOOGSTRAAT 23 TELEFOON 11 1757
GESCHENKEN IN ALLE PRIJZEN

L. Smit & Zoon
KINDERDIJK

*Baggermateriaal
Zeesleepboten
Passagiersschepen
Machines
Motoren
Ketels*

N.V. Nederlandsche
Caoutchouc- en Gutta-
Perchafabriek

v.h. Bakker & Zn.
Ridderkerk

|||

• Technische
rubberartikelen

BOLNES

Dieselmotoren
25—1400 P.K.

★

N.V. Machinefabriek
„Bolnes”
v.h. J. H. v. Cappellen
te Bolnes

Gedenkraam van
**Gebrandschilderd
GLAS IN LOOD**
voor Uw kantoor of woning.

Vraagt vrijblijvend
schets en prijsopgave

**Glaszaak
Koster N.V.**
Binnen Damsterdiep 13
Groningen

Fa. B. Cuperus Az.
Hessenweg 2
De Bilt

Vervaardigt drukwerk
op alle gebied.

**Adverteert
in dit blad**

N.V. BOELE'S

Scheepswerven en Machinefabriek
BOLNES

Nieuwbouw en reparatie

N.V. SCHEEPSWERVEN

„PIET HEIN”

BOLNES en PAPENDRECHT

DWARSELLINGEN
115 Meter

DROOGDOK
115 x 30 Meter

*Een democraat
actief, vrij en
onbevreesd
zorgt dat men
HIER zijn ad-
vertentie leest.*

Geeft terstond de tekst door aan de Heer L. VLUG,
Geestbrugweg 69, Rijswijk (Z.H.) — Telefoon 119225

De minister rectificeert

Geachte Redactie,

In Uw nummer van 19 November j.l. trof mij een artikeltje onder de titel: „Wonderlijke uitspraak”. Dit artikel is duidelijk gebaseerd op een volkomen onjuiste weergave van wat ik in werkelijkheid heb gezegd. Politieke bedoelingen heb ik er zeker niet mee gehad, anders zou ik stellig een andere omgeving hebben uitgekozen dan juist deze.

Het was ter gelegenheid van de opening van de nieuwe loodsen van Thomsen's Havenbedrijf, dat ik mijn voldoening uitsprak over de energie van zoveel ondernemers. Ik heb toen uiting gegeven aan mijn in de bezettingstijd gerijpte overtuiging, dat ook in de opvattingen van een socialist waardering kan bestaan voor de betekenis van het werk van particuliere ondernemers, een uitspraak die in mijn eigen partij, naar ik vermoed, niet algemeen zal worden onderschreven. Ik heb daaraan toen toegevoegd, dat naar mijn mening de ondernemer aan twee aspecten

Mr. J. IN 'T VELD
Minister rectificans.

ten meer aandacht zou moeten gaan schenken:

in de eerste plaats het sociale aspect, met betrekking tot hetwelk een verheugende ontwikkeling kan worden geconstateerd;

in de tweede plaats het aspect van het algemeen belang, in die zin, dat de ondernemer 't belang van de eigen onderneming meer moet leren zien in het kader van het algemeen belang.

Wat dit tweede punt betreft, heb ik erop gewezen, dat ik in de bezettingstijd voor dit aspect bij vele ondernemers begrip heb ontmoet, al waren er ook, die meenden dat wij van de ondernemers niet mogen verlangen, dat zij hun aandacht richten ook op het algemeen belang. Dit zagen zij als taak van de regering. Ik zie het bepaald anders en sprak mijn teleurstelling uit, dat de opvatting van de sceptici het blijkbaar in het algemeen gewonnen had.

Ik meen, dat ik hiermede voor een m.i. uitermate belangrijk vraagstuk op ernstige wijze aandacht heb gevraagd. Ik mag er in dit verband misschien op wijzen, dat de heer Paul Rijkens in zijn rede ter gelegenheid van zijn erepromotie in bijna dezelfde bewoordingen dezelfde

gedachten heeft gelanceerd. Het heeft mij daarom enigszins pijn gedaan, dat een dergelijk ernstig beroep op samenwerking weer in de politieke sfeer wordt gehaald, zoals dit in Uw artikeltje „Wonderlijke uitspraak” is geschied.

Met de meeste hoogachting,

J. IN 'T VELD.

(Het courantenbericht, naar aanleiding waarvan onze medewerker zijn artikeltje heeft geschreven, heeft, naar uit het bovenstaande blijkt, 's ministers rede niet juist weergegeven. Wij zeggen de minister dank voor zijn uiteenzetting. — Redactie.)

Afdelingsnieuws

HET GAAT GOED IN FRIESLAND!

Met genoegen geven wij hier een paar citaten uit prettige brieven:

Uit Kollum: „Er zit schot in, onze afdeling gaat vooruit in ledental”, waren de woorden van een onzer Bestuursleden. Het resultaat van een op 27 Oct. j.l. gehouden Bestuursvergadering onder leiding van de Heer M. L. Wassenbergh inzake de propaganda, is goed te noemen. Een aanwas van 42 nieuwe leden, w.o. 11 middenstanders, 4 ambtenaren, 20 landbouwers-veeouders, een 10-tal nieuwe abonné's op ons partijblad, moge vermeld worden. Een oproep tot U allen: „V.V.D.'ers, draagt onze beginselen uit.”

Uit Oosterwolde: „Werd op 28 October melding gemaakt van de oprichting ener afdeling Ooststellingwerf met 30 leden, thans kunnen wij U reeds berichten, een aanwas van 17 nieuwe leden. Tot ons ledental behoren: 20 middenstanders, 5 ambtenaren, 20 landbouwers-veeouders. Een 10-tal nieuwe abonné's, bewijst, dat een V.V.D.'er meer en meer behoefte gaat gevoelen, een eigen blad te lezen. De propaganda-actie wordt op dezelfde voet voortgezet en dus allen meegewerkt aan de opmars!”

Uit Buitenpost: „Op 24 Juni werd onze afdeling „Achtkaarspelen” opgericht met 31 leden. Sedert dien zijn echter nog 32 nieuwe leden tot onze gelederen toegetreden, zodat wij momenteel reeds de 60 zijn gepasseerd.

Leden van de afdeling maakt verder steeds propaganda voor onze beginselen in eigen familie-, kennissen- en of vriendenkring. Werft abonné's op ons partijblad „Vrijheid en Democratie”. Onze leuze is „Op naar de 100 leden”.

AMSTERDAM

Nu Wendelaar

Door zijn plotseling vertrek is de heer Korthals niet in staat op Vrijdag 10 December a.s. zijn aangekondigde lezing te houden. Zeer waarschijnlijk zal de heer Korthals op 20 Januari 1949 het onderwerp „Publiekrechtelijke Bedrijfsorganisaties” behandelen. Op Vrijdag 10 December 1948, des avonds om 8.15 uur spreekt nu in de kleine toneelzaal van Bellevue, ingang Marnixstraat, ons Eerste Kamerlid: Mr. W. C. Wendelaar, over „de politiek van onze Kamerfractie's in verband met de begroting voor het jaar 1949”.

HENGELO (O.)

De mist trok op

Degenen, die Maandagavond 29 November de mist, koude en gladheid hadden getrotseerd om in hotel Royal te komen luisteren naar hetgeen de heer A. M. Pino te zeggen had over het „Indische Probleem”, hebben geen spijt gehad. Mocht buiten de mist dichter worden, de mist, welke voor velen onzer over het beleid t.a.v. Indonesië in verleden en heden hing, wist de heer Pino aanmerkelijk te doen opklaren, terwijl hij er aan het einde van zijn inleiding zelfs in slaagde er een enkele zonnestraal over te doen schijnen. Na de pauze werden een aantal vragen afdoende beantwoord. Het was een zeer nuttige avond en het ledental der afdeling steeg met 1 %.

HEERENVEEN

Stemming en plicht

In Heerenveen sprak ons Kamerlid, de Heer R. Zegering Hadders over „Wat er veranderde”. Achtereenvolgens werden de Kabinetsformatie, het Indonesische probleem en het economisch beleid behandeld, waarbij de spreker naging in hoeverre de wensen van de V.V.D. in vervulling waren gegaan. De enthousiaste voordracht werd met aandacht beluisterd. Een boek over Friesland was voor de spreker een tastbaar bewijs van waardering. Van de goede stemming werd gebruik gemaakt om vier abonné's voor Vrijheid en Democratie te werven, zodat Heerenveen zijn plicht heeft gedaan.

EIGENWIJZE LIEDJES.

M'n ouwe djongos.....

Waar ergens zou m'n ouwe djongos wonen?....
Wat werd van hem in al dat wild gedoe?....
Hij wou — zei hij — als toean met pensioen ging.
Weer naar z'n kampong bij Oengaran toe....
Wie helpt hem nu in al z'n daagse noden?
Wie voelt de soesah in zijn tida tahoe, (1)
In al die dingen, die hij nooit kon zeggen,
Maar die z'n toean wel begrijpen zou....?

Misschien... wie weet?... noemt hij zich mas Soepirman
En werd een rijk en achtenswaardig man,
Die profiteert — en immers net als toean? —
Van conjunctuur... en wat hij pikken kan....
Misschien dat hij — hij kon goed tafeldienen —
Als hofmaarschalk een blijde toekomst vond....
Dan rijdt hij nu — net als z'n toean vroeger —
Oók in een Buick door Djogjakarta rond....

Hij zal geen staats- of krijgsman zijn geworden —
Dat lag hem niet — hoewel... zo met Nieuwjaar
Kreeg hij met tact en gratie en zijn wensen
Toch ieder jaar z'n voorschot voor elkaar!
En heeft hij niet — als diplomaat geboren —
Zijn toean steeds met wijs beleid beheerd?
Daarom... wie weet of ginds m'n ouwe djongos
Nu niet met Beel en Stikker confereert!

Maar ook... misschien... ligt hij nu halfverhongerd.
Berooid en arm — verkommerd en doodziek,
Met om zich heen gerampas en gerampok,
Ginds in een kampong... in de republiek...
En waar hij nooit, net als z'n oude toean,
In rust en vrede toegooch mati kan... (2)
En och... wie weet?... ligt hij al lang begraven
Onder een pajoeng op een koeboeran... (3)

Brammetje.

(1) tida tahoe — ik weet niet.

(2) toegooch mati — wachten op de dood.

(3) koeboeran — begraafplaats.

INDISCHE NOTITIES

„Eersterste bij onze besprekingen te Kalioerang een aangename atmosfeer. Het is echter nog te vroeg om commentaar te leveren.”

Dit gedenkwaardig woord stond op het getypte papiertje, dat Minister Sassen aan de journalisten gaf toen hij, samen met Minister Stikker en Opperbestuur-Gedelegeerde Neher, te Batavia uit het vliegtuig stapte, dat het gezelschap van Djocja terugbracht.

Men kan opmerken, dat de „aangename atmosfeer” in de Republiek zich wel tot het koele bergoord Kalioerang, waar de ministers met de heer Hatta praatten, heeft beperkt. Want elders in diezelfde Republiek zaten allerlei legers elkander achterna, werden Sjarifoedin en Soeripno door de T.N.I. gearresteerd, terroriseerden militaire groepen lustig de bevolking, terwijl men zich in de buurt der demarcatielijnen vol ijver toelegde op het uit hinderlagen beschieten van Nederlandse militairen en het vermoorden van Indonesische bestuursambtenaren.

Behalve dat van die „aangename sfeer” stond er op het papiertje van minister Sassen voor de journalisten niets.

Er is trouwens door het hele gezelschap tijdens de reis weinig medegedeeld en daar heeft die Nederlandse delegatie groot gelijk in gehad.

Want in de eerste plaats zou elke mededeling een bron geweest zijn van mogelijk gekrakeel. En in de tweede plaats kan men, als men niets goeds te vertellen heeft, maar beter zwijgen.

Het enige goede, wat over Indië te vertellen valt, is dat er overal buiten de Republiek zeer hard gewerkt wordt. Door Nederlanders en door Indonesiërs. Men herstelt wegen en havens en bruggen en spoorwegen; men herstelt de irrigatiewerken en het administratieve apparaat; men herstelt de ondernemingen en de fabrieken. En de scholen. En de ziekenhuizen. En de poliklinieken.

Men vordert ook wel met de staatkundige organisatie van het niet-Republikeinse Indië. Kort geleden is de deelstaat Zuid-Sumatra klaar gekomen, waar zojuist Abdul Malik tot „wali negara”, staats-hoofd is gekozen. En ook Oost-Java is, na een conferentie te Bondowoso waar dr. Beel zeer verstandige woorden heeft gesproken, als deelstaat georganiseerd. Daar werd Ahmad Koesoemo Negoro, de regent van Banjoewangi, tot „wali negara” gekozen. Zodat het aantal deelstaten, dat straks de Verenigde Staten van Indonesië zal vormen, afweer met twee vermeerderd is. Twee flinke: Oost-Java en Zuid-Sumatra.

En als nu maar die Republiek niet voortging, met haar onredelijke eisen te stellen, dan zou waarlijk op 1 Januari 1949 die Voorlopige Regering der Federatie er kunnen zijn. En dan zou die interim-periode niet eens zo lang behoeven te duren. De Republiek echter stelt haar onredelijke eisen nu eenmaal wel en zij beheerst daarmee, corrupt en zwak en bedorven als zij is, weerbarstig en malatide, nu eenmaal de situatie. Zodat wij toch, inzake die Republiek, te zijner tijd tot een beslissing zullen moeten komen.....

d. K.

Naar duizend nieuwe

Sinds 29 November hebben de volgende afdelingen voldaan aan de oproep van het Algemeen Secretariaat om vier of meer nieuwe abonnementen per afdeling te werven: Den Helder, Rotterdam en Zutphen.

Afdelingsbesturen, doet Uw best!

Madamissima kwam gevlogen

Amerika zou zich lelijk branden

De Madamissima, zoals mevrouw Tsjiang Kai-sjek in de diplomatieke wereld van Nanking wordt genoemd, is naar Amerika gevlogen om hulp te vragen voor haar echtgenoot en zijn benarde veste. Zij zal al haar charmes mobiliseren om de leden van het Congres en de belangrijke mannen in de departementen te overtuigen van de noodzaak enkele miljarden meer aan China te spenderen. Of het haar gelukken zal? De koele ontvangst, die haar bij haar aankomst te beurt viel, voorspelt niets goeds en moet haar bijzonder pijnlijk getroffen hebben na de populariteit, die zij in de oorlogsjaren genoot — in de jaren, toen, zoals Alistair Cooke, een van de beste Amerikaanse correspondenten, bitter schrijft, Tsjiang de communisten beter in toom hield dan de Japanners. De democraten in Amerika zijn nooit erg sinofiel geweest. Dat was het monopolie van de republikeinen, wier nederlaag daarom zo'n schok was voor de generalissimo. Truman is er bovendien op uit om een einde te maken aan de inflatie. Op alle uitgaven, die hij tijdens zijn verkiezingscampagne niet beloofd heeft, zal dus besnoeid moeten worden. Over China heeft hij, in tegenstelling tot zijn tegenstander Dewey, in al zijn redes geen woord gezegd. Als hij dus de nieuwe „New Deal”, die hij zijn kiezers heeft voorgespiegeld, inderdaad wil uitvoeren, zal hij ergens het vele geld, dat daarvoor nodig is, vandaan moeten halen. Als hij daarnaast de hulp aan Europa wil laten doorgaan en dan nog bovendien de prijzen naar beneden wil drukken, dan is er voor een miljardenprogramma voor China heus geen plaats.

Mevrouw Tsjiang zal dus hoogstwaarschijnlijk het onelegante figuur slaan, dat zij met de kous op de kop terug moet keren. Misschien is dan inmiddels de zetel van de Chinese regering Zuidwaarts verplaatst. Immers Nanking wordt met de dag meer bedreigd door de communistische legers. Misschien is dan China weer teruggekeerd tot het beeld, dat eeuwen lang gegolden heeft: „a house divided”, twee China's, van elkander gescheiden door de Jangtse. Vele kenners van China achten dit een niet onwaarschijnlijke uitslag van de burgeroorlog, die al dertig jaar aan de gang is. Maar zullen de communisten bij de Jangtse halt houden? Zullen zij dit doen, wanneer blijkt, dat de weerstand van de regeringstroepen ook ten Zuiden van die rivier niet veel meer om het lijf heeft? In Zuid-China, namelijk is er niet veel meer aan militaire macht dan wat provinciale schutterijen. Het gros van China's legersterkte is reeds gewikkeld in de strijd tegen de rode troepen. Indien dit bezwijkt, is er weinig meer tussen de communisten en de macht over geheel China.

Moet Amerika hieruit niet snel zijn consequenties trekken en een overmacht aan materiaal naar de Zuid-Chinese havens verschepen, teneinde het nog vrije gebied te herscheppen in een bastion tegen het Aziatisch communisme? Ongetwijfeld dringt mevrouw Tsjiang Kai-sjek op 't

ogenblik hier op aan. De nationalistische regering is bereid tot verregaande concessies aan Amerika. Zij wil gaarne aan de Amerikanen de volledige zeggenschap, ja de leiding in de strijd tegen de belagers uit het Noorden geven. * * *

Invloedrijke kringen in Amerika sporen de regering aan om deze koers te gaan varen. Als China verloren is, zo zeggen zij, is geheel Oost- en Zuid-Oost-Azië, dat reeds door de vijfde colonne zo ondermijnd is, verloren. En dan zal blijken, dat de berekening van Marshall, dat Europa een belangrijker front is dan China, fout is geweest. Immers, zo luidt het betoog, met het verlies van Zuid-Oost-Azië zakt ook het gehele Marshall-plan in elkaar. Thans verdienen deze gebieden nog dollars voor Europa, een welkome verlichting voor de zware schuld, die dit werelddeel bij Amerika heeft staan. Straks raken ook zij door de rode vloedgolf onderspoeld en is Europa weer een stuk meer afhankelijk van Amerika. En men begint zich langzamerhand de vraag in Washington te stellen: is het niet juist de bedoeling van Moskou om de wereld hoe langer hoe meer afhankelijk van Amerika te maken — zozeer, dat op den duur zelfs Amerika de last psychologisch noch materieel kan dragen, het bijtje er bij neergooit en zich in zijn isolationisme terugtrekt, Rusland op het Euraziatisch continent vrij spel latend?

De moraal van dit betoog is: werp tegen het communisme een barrière op in China. Indien men de zaken zuiver strategisch bekijkt, dan is het behoud van China op z'n minst even belangrijk voor Amerika als het behoud van Europa, misschien wel belangrijker, want in het Europa ten Westen van de Elbe ontbreekt de ruimte, die het China ten Zuiden van de Jangtse nog wel oplevert. Maar daar staat tegenover, dat het verlies van Europa Rusland een uiterst geschoolde bevolking en een bijzonder sterk industriegebied in handen zou spelen. Deze twee factoren, die in China totaal ontbreken maken ook, dat een speculatie op Europa's herstel betere kansen heeft dan een mise op China. * * *

Zou Amerika nog iets in China willen bereiken, dan zou het tot in de kleinste details de zaken moeten overnemen. De hulp, die het tot dusver aan dat land heeft geleverd, is zo verkwest en verspilld, dat een nauwgezette controle nodig zou zijn. Ten eerste is zoiets fysiek onmogelijk in dit reusachtige miljoenenrijk. In het kleine, dunbevolkte Griekenland heeft Amerika daar al last genoeg mee. In de tweede plaats zouden de Amerikanen, door zich in groten getale in China te vestigen en zich met alles te bemoeien, zich de haat van de bevolking op de hals halen. De vreemdelingenhaat in China is toch al groot, getuige de recente relletjes in Hankou en de ernstigere uitpattingen in Kanton in het begin van het jaar. Op die manier zou al het werk tegen het communisme ongedaan gemaakt worden, want een Amerikaans beheer zou koren op de molen van de communisten zijn.

Het is een waanvoorstelling, dat meer materiële hulp aan de nationalistische China zal kunnen redden. Tsjiang's troepen waren aan het einde van de oorlog met Japan verre in de meerderheid tegen de communisten. Zij beschikten over uitstekend geoefende en uitgeruste divisies. Het wanbeheer van Tsjiang's regering echter heeft alles bedorven. Niet alleen geld en voedsel

maar hele legers zijn verspilld. De stemming onder de bevolking werd volslagen apathisch ten aanzien van het regime. Een communistische heerschappij kon niet erger zijn, werd gedacht. En deze gedachtengang vond voedsel in de communistische propaganda, die de naderende legers als de bringers van een nieuwe orde aankondigde, de nieuwe orde, die bestond uit de verdeling van het grootgrondbezit onder de vele landloze boeren. Van weerstand onder de Chinese bevolking is dus nauwelijks sprake. * * *

Amerika zou zich lelijk branden, als het zich dieper zou laten trekken in het Chinese conflict. De „wait and see”-politiek, die Marshall, sinds hij een jaar in China heeft trachten te bemiddelen, heeft aangenomen, is dan ook waarschijnlijk de wijste koers. Het is waar, dat de consequenties van een communistisch China voor de rest van de wereld uiterst somber zijn. Maar in China minder dan waar ook ter wereld moet men zich aan voorspellingen wagen. Zij komen nooit uit. De feiten zijn, dat de communisten nog niet overal de Jangtse bereikt hebben, dat de blanken er niet zeer geliefd zijn, dat de communisten Chinezen zijn, die (terecht of ten onrechte) eerder voor landbouwhervormers doorgaan dan voor de iconoclasten, waarvoor hun Europese partijgenoten bekend en berucht staan.

China heeft in de loop der eeuwen vele invasies gekend. Steeds zijn de invallers na verloop van tijd opgegaan in de Chinese massa. China is zichzelf gebleven. Nooit heeft een vreemde invloed blijvend vat gekregen op dit raadselachtige rijk. Ook de Westerse invloeden zijn slechts aan de buitenkant blijven kleven. Deze onaantastbaarheid, deze impassibiliteit is nu de enige hoop voor de Westerse wereld. Ook de invallende, die thans over China gaat, zal gebed worden in de eeuwige stroom van het Chinese leven. Ook het Chinese communisme zal de karaktertrekken van zijn overwoestbare omgeving krijgen en als de Russen zullen trachten te grote invloed te krijgen (hetgeen zij tot dusver wilselijk vermeden hebben), dan zal de Chinese xenophobie zich tegen hen richten. Dit alles echter is een proces van jaren en jaren. Van een jong en ongeduldig land als Amerika kan men niet verwachten, dat het op deze verwachting zijn politiek van vandaag bouwt.

Hoor en wederhoor

Vragen over vragen

RICHTPRIJS EN BEGINSSELPROGRAM

De heer L. de Waal (Den Haag) schrijft ons:

In Uw blad van 22 October trof ik de vragen, welke de heer den Hartog aan de Minister van Landbouw heeft gesteld over de richtprijzen voor akkerbouwproducten. Hoewel ik volkomen onderschrijf, dat onze partij ook voor de belangen van ons agrarisch volksdeel op de bres dient te staan, verwondert het mij ten zeerste, dat onzerzijds wordt aangedrongen op het vaststellen van richtprijzen die zo nodig boven de wereldmarktprijzen liggen. Dit verlangen toch is m.i. volledig in strijd met het principe van een vrije economie die terecht door onze partij wordt voorgestaan. De consequenties van dit principe waarbij het vrije spel van de maatschappelijke krachten de belangrijkste factor voor de prijsvaststelling is, moeten wij aanvaarden, hoe onaangenaam dit soms ook kan zijn. Gaan wij echter voor een groep van producten gegarandeerde minimumprijzen vaststellen juist in een tijd, dat er in het algemeen een loffelijk streven naar terugdringing van de overheidsin-

menging geconstateerd kan worden, dan halen wij het oude kwaad weer langs een achterdeur naar binnen. Immers op een gedeelte van de markt krijgen we dan een vrije prijsvorming, welke op de duur weer een richtsnoer voor het productieplan der vrije ondernemers zal dienen te worden, terwijl op een ander gedeelte van de markt de producenten beschermd worden met richtprijzen ook als over de gehele wereld hun producten veel goedkoper te krijgen zullen zijn.

Het logische gevolg hiervan zal zijn, dat de kosten van levensonderhoud in ons land hoger zullen zijn dan in het buitenland, hetgeen uiteraard het concurrentievermogen van ons gehele productie-apparaat zal verzwakken. Wil men een bepaalde bedrijfstak steunen omdat men deze een essentieel onderdeel van onze nationale economie acht, dan moet men dit rechtstreeks doen en niet via de prijzen. Bovendien werkt een dergelijke bescherming verslappend, aangezien concurrentie met het buitenland achterwege kan blijven, hetgeen de efficiëncy van onze boerenbedrijven niet ten goede zal komen.

Den Hartog antwoordt:

Het heeft mij genoeg gedaan te kunnen vaststellen, dat de heer de Waal in elk geval volkomen onderschrijft, dat onze partij ook voor de belangen van ons agrarisch volksdeel op de bres dient te staan. Hierover bestaat dus geen verschil van mening. Dit kan trouwens moeilijk, indien schrijver tenminste de beginselen van onze Partij aanvaardt, want in art. 23 van het Beginsselprogramma wordt gezegd:

„Bij de landbouwpolitiek behoort richtsnoer te zijn de overtuiging, dat het bestaan van een krachtige, zelfstandige boerenstand, voor de gezondheid van 't nationale leven van de grootste betekenis is. Op het stuk van de verhouding tussen stad en platteland verlangt de Partij een beleid, dat gericht is op wegneming van de achterstand aan culturele voorzieningen in dorpen en kleine steden.”

Wanneer men hiermede accordeert, gaat het slechts om de vragen bereid is aan deze gedachten houd te geven en zo ja, op welke wijze dit dan dient te geschieden, moge nu allereerst het volgen herinnering brengen. Niet tijdens, maar ook vóór (einde en begin 1940) en na de oorlog werd door de landbouw aanvaard dat de prijzen der landbouwproducten werden vastgesteld op een niveau, dat lag vóór beneden waarop de wereldmarktprijzen bewogen en eveneens ver beneden het niveau, dat hier te land bereikt, indien de Overheid zou hebben ingegrepen. Wel van landbouwzijde herhaaldelijk terecht tegen geprotesteerd, d. prijzen van sommige producten laag werden gehouden en de weinig aandacht werd geschonken aan de sterke stijging der benodigde onkosten, maar daar is het ongewenst gebleven. * * *

Wanneer men nu, zoals met landbouw het geval was, nog is, volkomen afhankelijk is van de maatregelen, welke de Overheid op het gebied van de prijszetting moet nemen, dan is het toch, dunkt mij, een redelijke zaak dat diezelfde Overheid tijdig beseft, hoe hoog de prijzen van verschillende producten zullen worden opdat men bij het opstellen van

De tragiek van een Overwinning

I

Zonder atoombom geen schietoerlog

(Door een militaire medewerker).

... knuppel of hamer...

Emery Reves schreef in zijn DEMOCRATISCH MANIFEST: „Wij moeten de democratie veilig stellen voor hen, die democratisch gezind zijn, en het is onze eerste plicht om tegenover anti-democratische gedachten, bewegingen en krachten met anti-democratische methoden op te treden.”

Want: in tal van landen zijn de democratische vrijheden verloren gegaan uitsluitend als gevolg van de vrijheid, welke de democraten lieten aan de vijanden van die vrijheid.

Zo was het voor en in 1939.

Zo is het ook thans weer.

Dus ligt de democratische mensheid weer berangen in oorlogsvrees.

Dus worden zowel de „koude” als de „schiet”-oorlog reeds gevoerd.

En dus heeft het ook voor de leek reden van bestaan over deze dreiging, haar oorzaak en wellicht nog mogelijke uitschakeling, iets meer te vernemen.

... sikkkel, hamer en bom...

De kern van een verschrikkelijk vraagstuk

Een „schiet”-oorlog is slechts denkbaar tussen de Sovjet-republieken en de democratische landen. Die mogelijke oorlog, althans het oorlogsdenken, wordt beheerst door de atoomenergie en het feit, dat Amerika — voor zover bekend — uitsluitend over de atoombom beschikt.

Hoe staat het met die atoombom? William L. Laurence, Amerika's gezaghebbende „populair writer” over de atoom-energie, behandelde deze vraag in de S.E.P. — en het is kenmerkend voor de vrees, welke over de wereld hangt, dat juist een dergelijk blad wekelijks omvangrijke artikelen over „oorlogsonderwerpen” brengt. Laurence berekende, dat Amerika thans hoogstens 200 tot 300 bommen bezit, van grotere uitwerking dan de beide, op Japan afgeworpen. Met deze voorraad en daarbij 50% verliezen aannemende, kunnen in één nacht 100 Russische industrie-steden vernietigd worden. Zou een dergelijke klap de Sovjets nog niet afhouden van het binnenrukken van W. Europa, dan is Amerika reeds in staat (aannemende dat in die nacht de gehele voorraad werd opgebruikt) elke vijf dagen 1 bom aan te maken. In Rusland liggen echter niet meer dan 40 steden met een bevolking van 200.000 en meer — zij bevatten hersens, hart en bloedvaten van de Sovjet-Unie. Dat wil zeggen 100 atoombommen (50% verlies inbegrepen en meer dan 1 bom voor steden als Lenin-grad en Moskou en de olievelden in

de Kaukasus) zouden theoretisch voldoende zijn.

Het 50% verliespercentage is bij proefnemingen berekend — in het dichtste net van radar-afweersystemen werden slechts 60% der aanvallende B-29's ontdekt, waarvan slechts 2/3 deel ook door jagers gevonden en in gevecht gewikkeld werd.

* * *

Dit weet de Generale Staf der Sovjets natuurlijk ook.

Zonder atoombom kan hij geen „schiet”-oorlog beginnen.

Maar hij weet eveneens — en dit is waarop Emery Reves zo nadrukkelijk en onomwonden de aandacht vestigt — dat democratische naties geen preventieve oorlogen voeren, en dat die voorraad atoombommen dus eigenlijk een soort „atomische Maginot-linie” is, waarachter Amerika wacht totdat...

En hier ligt de kern van dit verschrikkelijke vraagstuk.

Want de Sovjets trachten met alle kracht de achterstand in te lopen. Dat wil zeggen: totdat de Sovjet-oorlogsmachine over een voorraad van stel 100 bommen beschikt, is Europa betrekkelijk veilig. Daarna kan — en zal — die machine haar eigen tijdstip voor de verrassende aanval kiezen.

Wat betekent dat?

Het betekent de niets en niemand

ontziende aanval op „hart, hersens en bloedvaten” van Amerika.

Waar bevinden die zich?

In Washington — hoofd en hart van de regeringsorganen.

In New York — vormt hoofdzakelijk een psychologisch object.

In Pittsburgh — staal en aluminium.

In Detroit — auto's, machines en vliegtuigen.

In San Diego — vliegtuigindustrie van de Westkust.

In de grote krachtwerken — Norris Dam, Hoover Dam, Bonneville Dam en Grand Coulee Dam

Dat weet de Amerikaanse Generale Staf natuurlijk ook.

Dus vraagt men zich af: hoeveel tijd rest ons voordat de Sovjets over een dergelijk oorlogsmiddel zullen beschikken?

Berekening leerde dat — wonderen buitengesloten — Rusland voor midden 1952 geen bommen kan aanmaken en beproeven. Op zijn vroegst kan het dan in 1954, misschien zelfs al in 1953 genoeg bommen hebben vervaardigd voor een wereldbedreiging.

De Russische voorraad kan beduidend minder zijn dan de Amerikaanse, want:

- a. 50 bommen op het dichtbevoonde industriegebied van Amerika betekenen groter ontwrichting dan 200 bommen op Rusland;
- b. het element verrassing zal Rusland meedogenloos uitbuiten.

Maar ook al gebruikt het zijn bommen niet dadelijk, het feit van bezit en mogelijkheid tot aanmaak betekent „de koude atomische oorlog” — dat wil zeggen een onhoudbare toestand van zenuwslopende vrees voor de democratische landen.

* * *

De Amerikaanse schrijver ziet dan ook maar één redmiddel: internationale contrôle van de atoom-energie: elke natie dient haar soevereine rechten af te staan op alle mijnen, alle grondstoffen, alle fabrieken, welke verband houden met de atoomenergie — er kan geen soevereiniteit bestaan ten opzichte van deze materie.

Dit moet z.i. onmiskenbaar duidelijk aan Rusland bekend worden gesteld. En indien Rusland weigert zoals het alles weigert en afwijst?

Dan begrijpt ook deze schrijver, zoals ook Emery Reves al begreep, dat er maar één alternatief blijft: uit pure noodzaak alles vernietigen wat Rusland op het gebied van atoom-energie en atoombommen bezit. Indien dat oorlog betekent — en dat betekent het! — dan wordt zij veroorzaakt door een land dat niet wenst af te zien van een bewapeningswedloop op het gebied der atoom-energie.

De wereld zit opnieuw beklemd in oorlogsdreiging en oorlogsvrees. De atoombom, de atoomenergie bedreigt de volkeren en hun beschaving. Uit de thans hier en daar verschijnende militair-wetenschappelijke boeken komt telkens naar voren de tragiek van een overwinning, welke rechtstreeks naar een nieuwe oorlog leidt. Wij verzochten een militaire medewerker deze tragiek en haar tragische lessen te belichten, ook voor hen, aan wie dergelijke boeken als regel ongelezen voorbijgaan, terwijl ZIJ juist de oorlog in zijn volle ellende ondergaan. Dit is het eerste van deze artikelen.

Indien het Rusland onmiskenbaar duidelijk wordt, dat tussen nu en 1952 die slag onherroepelijk zal worden toegepraat, is er, volgens Laurence, nog een kans op overeenstemming.

Zo neen... wel Churchill schreef het reeds in zijn Memoires: „het schijnt, dat een goed, fatsoenlijk en beschaafd volk nooit zelf moet slaan voordat het doodgeslagen wordt — maar in een oorlog zoals deze voelden wij, dat de omstandigheden anders waren. Ik moet het, helaas, neerschrijven: dit conflict moest er wel een worden waarbij de ene bandiet de andere op zijn gezicht slaat met een knuppel, een hamer of iets dergelijks...”

En het is zoals Emery Reves ook reeds aantoonde: een goed, fatsoenlijk, beschaafd en democratisch volk kan niet meer afwachten tot de vijand van zijn vrijheden het doodslaat!

En dus, aldus besluit Laurence, zijn er maar drie mogelijkheden:

- Rome è n Carthago;
- Rome of Carthago;
- Twee Carthago's.

Er blijft nog een geringe hoop op de eerste mogelijkheid. Maar zodra deze hoop verdwijnt, dienen de democratische staten te besluiten — en dit de wereld en het Kremlin onmiskenbaar duidelijk bekend te stellen — dat zij de derde mogelijkheid te allen koste zullen voorkomen zolang zij nog beschikken over een knuppel, een hamer en... een atoombom!

Het adres en de telefoonnummers van het secretariaat onzer partij luiden: Konin-ginnegracht 61, telefoon 111768, 114375, Den Haag.

... daarmee rekening kan Vandaar dat ik op publicade prijzen heb aangedron-

...mu betreft mijn vraag aan ster, die hierop neerkwam, egering zo nodig prijzen wil en, die boven de wereld-prijzen liggen: indien de Overrecht heeft in tijden van chaarste prijzen vast te

Dr. LOUWES. en land is sterker dan zijn landbouw”.

... die beneden het wereld-veau liggen, kan de land- et recht niet worden ont- a in tijden van voedselover- rijzen te vragen, die boven l niveau liggen, indien zulks noodzakelijk is ter waar- van een redelijk bestaan. ers gezegd, indien de Rege- tijden van schaarste de con-

... sument in bescherming neemt, dan volgt daaruit de plicht, in tijden van overvloed de producten te beschermen.

Indien ik de heer de Waal goed begrijp, dan zou hij er geen bezwaar tegen hebben de landbouw voor niets te laten werken (want zover kan het gemakkelijk komen) om de concurrentiekracht van de rest van het Nederlandse bedrijfsleven op te voeren. En ik zou hem willen vragen, waar de kracht en zelfstandigheid van onze boerenstand, waarvan in artikel 23 sprake is, dan wel zou blijven.

Over een al te verslappende invloed van de Overheidsmaatregelen behoeft de heer de Waal zich geen zorgen te maken, want hij bedenke, dat er bij de vaststelling der prijzen van wordt uitgegaan, dat op het „goed geleide en economisch verantwoord” bedrijf een „redelijk” bestaan moet zijn te verdienen. Wie dus niet poot-aan speelt zal het niet ver brengen!

Ik mag er nog op wijzen, dat zelfs een land als Amerika, het land van free-enterprise en van industrialisatie bij uitnemendheid, zich groepen acht om op grootscheepse wijze maatregelen te nemen tot ondersteuning en bescherming van zijn landbouw. En terecht, want zoals Dr. S. L. Louwes het zo juist uitdrukte: „Geen land is sterker dan zijn landbouw.”

F. DEN HARTOG.

Kunnen wij daar ook aan meedoen?

De geestelijke volksgezondheid en wij

Amy Groskamp-Ten Have aan het woord

Ik vroeg het een — Ik vroeg het twee — Ik vroeg het vijf — Ik vroeg het tien...: „Wat is de Federatie voor Geestelijke Volksgezondheid?” Vijf hadden er nooit van gehoord. Twee dachten dat het zindelijkheidsvoorschriften op fabrieken en in werkplaatsen ten doel had. Een meende dat het iets was voor het achterlijke kind. En twee zeiden: „o, ja — dat is de krankzinnigenverpleging —!”

De oude geschiedenis van de klok en de klepel!

De Nationale Federatie voor de Geestelijke Volksgezondheid omvat heel wat meer; zij stelt zich niet meer en niet minder voor dan de bevordering van de geestelijke gezondheid van het hele Nederlandse volk, van het wiegekind tot en met de ouden van dagen!

In 1934 trad de federatie in werking, aanvankelijk ter juiste verdeling van subsidie, doch na de oorlog als overkoepelende organisatie. Men begon met een centraal bureau te Amsterdam en consultatiebureaux over het hele land verspreid. In deze federatie werken alle gezindten eendrachtig samen op zuiver democratische grondslag. Zevenendertig landelijke instellingen zijn erin verenigd: o.a. het Wit-Gele Kruis, het Groene Kruis, het Oranje-Groene Kruis enz. Deze kruisverenigingen hebben met hun groot aantal leden in alle delen van ons land niet alleen belangstelling voor lichamelijke gezondheidszorg, doch ook voor de geestelijke gezondheidszorg hunner leden. Ook de medisch-opvoedkundige bureaux — het buitengewoon onderwijs — de verenigingen van werkers op geestelijk hygiënisch terrein, zijn in de federatie verenigd.

Die geestelijke hygiëne is eigenlijk iets dat pas uit de latere jaren dateert. Nauwelijks waren de brede lagen van ons volk zo'n beetje gewend aan het begrip hygiëne — veel wassen en baden en met open ramen slapen en je kleren luchten en zo — of daar komt opeens dat nieuwe weer: geestelijke hygiëne! En dan nog wel ook voor kleuters en zuigelingen!

Veel ouderen onder ons zullen ongetwijfeld het hoofd hebben geschud over al die „nieuwewetse fratsen”!

Als je wat mankeert, als je niet helemaal „bij” bent — nou ja, dan moet er een dokter aan te pas komen, maar zomaar voor gewone mensen en kinderen, die heel gewoon zijn — alleen een beetje zenuwachtig — een beetje lastig misschien of driftig — dat daar zoveel geleerdheid aan te pas moet komen... Vroeger zijn er ook wel toberige mensen geweest en kinderen die jokten en snoepten, maar daar haalde je toch geen dokter bij —!

Ziedaar, hoe er vaak gepraat wordt — ten onrechte.

In de aanvang hield de geestelijke hygiëne zich uitsluitend bezig met de krankzinnigenverpleging; eerst in de latere jaren zijn de geestelijk-hygiënisten de aandacht gaan vestigen op de geestelijk bedreigden en zelfs op de gezonden.

Wilde men vroeger alleen maar iemand genezen die ziek was — tegenwoordig wil men trachten te voorkomen dat iemand ziek wordt. En dit eist observatie, onderzoek en ingrijpen in een veel eerder stadium. De studie van de problemen der geestelijke gezondheid houdt gelijke tred met de ontwikkeling der psychiatrische en psychologische wetenschap.

Een vruchtdragende nieuwe ontdekking ontstaat slechts dan wanneer de tijd er rijp voor is. En dan is het vaak een toevallige omstandigheid die de bal aan het rollen brengt. Dat gebeurde ook hier.

In 1933 schreef een zekere Clifford Beers, een Amerikaan, een boek waarin hij de gevoelens en reacties beschreef van de geestelijk zieke (hij was zelf als geestelijk zieke verpleegd) op zijn omgeving, op de verpleging, op gebeurtenissen, belevenissen en behandeling. Dit was als het ware „een stem van de overzijde”. Dit was de stem van de zieke, die oordeelde over de gezonde en deze stem oordeelde niet alleen — zij veroordeelde ook.

Was men tot dusver gewend uitsluitend rekening te houden met oordeel en inzicht van doktoren en verplegend personeel, thans hoorde men geheel onverwacht van een genezen-zieke op welke ongedachte wijze sommige maatregelen een geestelijk onvolwaardige kunnen treffen en hoe door het voorkomen en opvangen van stoornissen veel leed kan worden voorkomen. De preventieve geneeskunst, d.w.z. de geneeskunst die inplaats een ziekte te genezen tracht te voorkomen, dat zij uitbrekt — kreeg op het gebied der geestelijke hygiëne een stoot in de goede richting.

Het was niet zo, dat Clifford Beers met zijn boek geheel nieuwe opzienbarende onthullingen deed, doch hij toonde aan dat voor een geesteszieke de nadruk ergens anders valt dan voor een gezonde. Wel was zijn boek aanleiding tot het naar voren komen, in de ganse wereld, van het grote belang van geestelijke gezondheidszorg, waarvan het terrein zich uitstrekt over het hele maatschappelijke leven. — Wanneer we alleen maar bedenken, dat een onrustig, onevenwichtig, lastig, prikkelbaar en onhandelbaar kind, bijna altijd opgroeit tot een lastig, veeleisend, onredelijk, driftig en onmaatschappelijk mens, dat het levensgeluk, de vrede en de welstand van zijn naasten bedreigt en vaak teniet doet, dan springt het dadelijk in het oog hoe belangrijk de psychische factoren van de kleuter zijn voor zijn uitgroei als mens.

De geestelijke hygiënisten hebben belangstelling voor ons van de wieg tot aan het graf; daar is allereerst het wiegekind, dan de kleuter en vervolgens de jeugd in de puberteitsleeftijd, waaronder de klas-

se der jongste arbeiders valt; dan zijn het de miliciens en de studenten en vervolgens de ontelbaren die met huwelijksmoeilijkheden te kampen hebben, die met raad en daad ter zijde gestaan en voortgeholpen worden, het zijn de geesteszieken van de alleen-maar-zenuwachtigen tot de volledig gestoorden toe, de gevangenen en de pas-weer-vrij-gelatenen, die er soms niet meer tegen op kunnen en die de maatschappij als een grote veelkoppige vijand zien — het zijn de woningnood-slachtoffers, die helaas maar al te vaak door sarren en treiteren geheel overstuurt raken en ten slotte zijn daar de ouden van dagen, die alleen en zonder weerstand het zenuwslapende leven van tegenwoordig niet meer aan kunnen — het zijn de betrekking zoekenden die, wanneer zij op een plaats gezet worden waar zij niet thuis behoren, maar al te vaak hun leven in ontevredenheid en opstandigheid zien voorbijgaan.

Met raad en daad terzijde gestaan en voortgeholpen... dat klinkt mooi, maar... de eerste stap moet uitgaan van degene, die hulp behoeft. De bij de Nationale Federatie voor de Geestelijke Volksgezondheid aangesloten instellingen komen niet bij U thuis kijken of er soms ook 'n lastig kind, een drifkop-van-een-man-waar geen-land-mee-te-bezeilen-valt of een dochter die niet oppassen wil, is, die U het leven vergalt en verbittert.

Zoals over het gehele land bureaux de zorg voor de t.b.c.bestrijding op zich genomen hebben, ligt daarnaast de taak, ook consultatiebureaux te vestigen voor de zorg voor geestelijk gestoorden. In vele grote en middelgrote steden bevinden zich reeds bureaux voor moeilijke kinderen, bureaux voor levens- en gezinsmoeilijkheden en voor de voor- en nazorg van geesteszieken.

Die consultatiebureaux zitten te wachten op de mensen, die geen weg weten met hun levens- en gezinsmoeilijkheden. Zij verlangen niet anders dan hen te helpen. Daar zijn ze voor —!

Dat men niet mene dat bij die bureaux de vette baantjes en de geldelijke voorschotten liggen te wachten — dat is niet zo —!

Men gaat naar zo'n bureau met z'n moeilijkheden of zijn klachten over de kinderen, welke klachten dan worden onderzocht. Zo nodig verwijst het bureau de aanvrager naar psychiater, paedagoog of inrichting. Wie geld heeft, zal gaarne iets betalen, doch dit komt niet in de eerste plaats. Wie geen geld heeft, behoeft niets te geven. Het zijn dus niet de hoge kosten, die velen nog weerhouden bij een consultatie-bureau aan te kloppen. Wat is het dan wel, dat hen weerhoudt? Angst voor inmenging in het privéleven — of angst om te horen bevestigen wat heimelijk allang werd gevreesd — wie zal het zeggen.

Kunnen wij vrouwen ook aan die geestelijke volkshygiëne mee doen?

Als ik zeg: wij vrouwen, dan bedoel ik niet de geschoolde vrouwen, de gestudeerden en de verenigingsvrouwen, maar de doodgewone huismoeder, wier dagelijks leven 's morgens begint met bedden opmaken en vegen en stoffen om via vatenkwast en pollepel des avonds te eindigen bij de verstelmand en het feuilleton van de krant.

Kunnen wij iets doen om de volkshygiëne te helpen bevorderen? Ja —! dat kunnen wij zeker.

En wat kunnen wij doen? Wij kunnen en moeten onze aarzeling en onze onwil die onze eerste gang naar het consultatie-bureau remt, overwinnen. Wij huismoeders moeten overtuigd zijn en anderen ervan overtuigen, dat wat wij „niet-

zo-erg” vinden, in de ogen van een psychiater wel degelijk de moeite van ingrijpen waard kan zijn.

Laten wij met koeien van letters in hart en geest schrijven: voorkomen is beter dan genezen! — Met ons kunnen de bureaux veel voorkomen wat straks wellicht met veel moeite en kosten — zonder ons — zal moeten worden genezen.

Vanzelfsprekend geeft dit artikel maar een heel klein en onvolledig hoekje van een machtig groot en groots werk en als ik U alles zou navertellen wat de secretaris van de Nationale Federatie te Amsterdam mij in een urenlang gesprek (ik bedoel een monoloog —!) op zoo overtuigende en enthousiaste wijze heeft verteld, van het prachtige streven, dan zou ik voor eenmaal de hele krant alleen moeten hebben. En dat wil de redactie niet! (Wij willen wel, doch kunnen, helaas niet. Red.)

Ik zou U willen vertellen van de maatschappelijke werksters, die het contact onderhouden met en rapporten uitbrengen over de huiselijke omgeving van de patiënten, van de in voorbereiding zijnde wet op de geestelijke volksgezondheid, van de geestelijke hygiënische zorg voor de gevangenen, van de plannen om naast de kosteloze lichamelijke gezondheidszorg voor studenten ook te komen tot een kosteloze geestelijke gezondheidszorg, van de toepassing der geestelijke hygiëne in de bedrijven waar door vertrouwelijke gesprekken en persoonlijk contact wordt nagegaan of een werknemer krachten zijn aanleg en streven wel op de voor hem juiste plaats is tewerkgesteld. Ik zou U willen vertellen van de zorg die de overheid besteedt aan het probleem van de overgang van de jeugdige arbeider van school naar fabriek, een overgang die, indien te plotseling onherstelbaar schade kan toebrengen aan de nog in de puberteit verkerende jonge mensen — ik zou U willen vertellen hoe in het leger een speciale afdeling van de medische dienst in samenwerking met de psychologische dienst de „mental hygiëne” der militairen bevordert — hoe men ernaar streeft de geestelijke noden bij de wederaanpassing van de repatriërende soldaat, op te vangen en deze aanpassing in de juiste banen te leiden; welke belangrijke rol de geestelijke gezondheidsdienst van het leger vervult bij de selectie van recruten, die in aanmerking komen voor de officiersopleiding. En nog veel, veel meer zou ik U willen vertellen.

Bijvoorbeeld hoe er met 't oog op de geestelijke gezondheid, plannen in bewerking zijn, om bij nieuwbouw rekening te houden met chronische patiënten, en men ertoe wil overgaan speciale kamers voor deze patiënten in enkele huizen te bouwen, welke kamers een glazen binnenwand hebben, zodat de patiënt zich niet buiten het gezinsleven gesloten voelt.

Ten slotte zou ik nog willen vermelden de noodzakelijkheid van regeringstoezicht voor de tehuizen van ouden van dagen, waar men vaak een minimum aan comfort en verzorging aantreft, bij een maximum aan kosten. — Over elk dezer onderdelen zou een boekdeel te vullen zijn, doch helaas moeten wij volstaan met het bestaan ervan slechts aan te duiden.

Alleen nog dit: op het onlangs te Londen gehouden internationale congres voor geestelijke volksgezondheid, heeft ons land een voorbeeldige indruk gemaakt, mede door het werk dat hier op dit gebied is en wordt verricht.

Wij mogen trots zijn op de mannen en de vrouwen die hun leven in dienst hebben gesteld van het volkswelzijn —!

Aan de Administratie van „Vrijheid en Democratie”

Postbus 43, Amersfoort.

Ondergetekende wenst zich te abonneren op „Vrijheid en Democratie” als

* kwartaalabonné à f 1.90 per kw.

* jaarabonné à f 7.50 per jaar.

* Doorhalen wat niet gewenst is.

Naam:

Adres:

Plaats:

Handtekening:

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

VRIJDAG 17 DEC. 1948 - No. 38

WAT LEZEN ONZE KINDEREN?

pag. 7.

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

EN WAT NU?

De delegatie, die enige weken geleden naar Indonesië vertrok, was hoog opgetuigd. De reis van de minister van buitenlandse zaken en zijn besprekingen met de minister-president van de „Republiek Indonesia”, hadden de regering de overtuiging gegeven, dat er nog mogelijkheden waren om met de „Republiek” tot overeenstemming te komen en de verantwoordelijke bewindslieden hebben gemeend, dat onderzoek moest worden of inderdaad nog overeenstemming bereikt zou kunnen worden. Niet minder dan twee ministers, vergezeld van de gedelegeerde van het opperbestuur, de oud-minister Ncher, verlieten op de avond van Zondag 21 November Schiphol. Een aantal van de bekwaamste adviseurs reisde mee. Zij allen gingen naar Indonesië, zij gingen door naar het gebied der „Republiek”, waar zij te Kalioerang hun besprekingen voerden. Wij willen niet nalaten er op te wijzen, dat in de groep van adviseurs niet aanwezig waren twee figuren, die in de laatste jaren een eerste viool hebben gespeeld in het ensemble van de heer van Mook, namelijk de heren Koets en van Hoogstraten. Tijdens de besprekingen der ministers waren zij te Batavia.

Na het vertrek der ministers op Zondag volgden de Woensdag daarop nog vijf leden van de Tweede Kamer, de heren prof. Romme, jhr. van der Goes van Naters, Tilanus, Meijerink en Kort-hals. Zij gingen mede als waarnemers en konden een raadgevende stem uitbrengen.

In binnen- en buitenland moest de zwaarte der delegatie wel opvallen. In eigen land stonden velen sceptisch tegenover het gehele gebeuren. Zij hadden immers nu al enige jaren lang gezien, dat de leidende figuren der „Republiek” niet anders deden dan naar voren komen en dan weer terug treden. De praktijk had hen ook wel zeer sceptisch gestemd over de wil, of het vermogen, van de Republikeinse regering om overeenkomsten na te komen.

Onrust ook is er gekomen in de rijen der federalisten in Indonesië, die met Nederland tot overeenstemming waren gekomen en nu zagen, dat Nederlandse bewindslieden onderhandelden met de Republiek — wat zouden er aan concessies worden verleend met betrekking tot het voortdurende streven der heren uit Djocja om de andere deelstaten te overheersen? — en dat de onderhandelingen werden gevoerd in het gebied der Republiek. Zij oordeelden de gang van onze ministers een aanzienlijke prestige-winst voor de machthebbers der Republiek en een prestige-verlies voor zich zelf. „Immers, de mensen in onze gebieden vragen nu: „wij dachten dat gij zo goed waart met de Nederlandse bewindslieden, maar zijt gij nu in het geheel niet bij het overleg met de Republiek betrokken, en weet gij er verder zelfs ook niets van? — en waarom wordt gij naar Batavia of Nederland gevraagd als er iets te bespreken is en waarom gaan de Nederlandse ministers, wanneer zij met de Republiek willen onderhandelen, naar Republikeins gebied, naar Mohammed Hatta?” Wij willen hierin niet verder treden. Wij willen met het geven van deze uitspraak slechts duidelijk maken, dat Nederland wel zeer ver gegaan is met het uitzenden der ministeriële missie. Niet alleen in de ogen van honderdduizenden landgenoten, maar ook in de ogen van die miljoenen Indonesiërs, die wel met ons willen samenwerken en wel volledig vertrouwen in ons stellen. Dat vertrouwen dezer mensen mag niet worden beschaamd. Zij mogen niet in de steek worden gelaten!

Het kan niet anders of het buitenland moet nu toch ook overtuigd zijn, dat Nederland alles heeft gedaan om tot overeenstemming te komen met die „Republiek”, maar dat dit alles afgestuit is op de onwil en de onmacht van de regeerders. Wij willen in deze ernstige dagen opzettelijk niet de vraag stellen of het niet veel te lang geduurd heeft voordat de verantwoordelijke bewindslieden tot de conclusie zijn gekomen, dat voortzetting der besprekingen geen zin meer heeft. Wanneer een land voor ernstige beslissingen staat, gaat het niet aan te betogen gelijk te hebben of ongelijk te krijgen. Wij vragen ook niet of niet weer kostbare weken zijn heenge-

gaan met het laatste gepraat, daarover kan op andere ogenblikken worden gesproken. Ook andere aspecten gaan wij op het moment voorbij. Wij stellen vast, dat nu tot op de diepste diepten gepeld is of met de „Republiek Indonesia” tot overeenstemming kon worden gekomen, en dat de Nederlandse regering nu heeft gezegd, „dat geen andere conclusie mogelijk is, dan dat het uitgesloten is met de Republiek tot overeenstemming te geraken”.

Wij nemen dus nu aan, dat aan al het gepraat en onderhandelen definitief een einde is gekomen. Natuurlijk zal van de zijde der Republiek wel weer gepoogd worden de rek-tactiek, die nu al enige jaren tegenover de Nederlanders met zo oneindig goed succes is toegepast, voort te zetten. Bij voortdrijving zijn er toezeggingen geweest, die niet zijn nagekomen, bij voortdrijving waren er „misverstanden”, die dan weer „opgehelderd” werden, maar in werkelijkheid bleven voortbestaan. Wij nemen aan, dat de regeerders daarin niet weer opnieuw zullen trappen, als het middeltje wederom zal worden toegepast. Onze ervaring, gedurende onze reis naar Indonesië opgedaan, is, dat de toestand uiterst en dan ook wel uiterst critiek is. Indien nu een

Uitstekend idee

Van de Rotterdamse wethouder van Onderwijs, de heer A. J. van der Vlerk, is het uitstekende denkbeeld uitgegaan om voor de leerlingen van het hoogste leerjaar der scholen voor middelbaar- en voorbereidend hoger onderwijs, alsmede van de kweekscholen te Rotterdam, een serie lezingen te doen houden samengevat onder de titel: „Inzicht en verantwoordelijkheid”. Het ligt daarbij in de bedoeling enige vooraanstaande personen, die in het ambtelijke of maatschappelijke leven grote bekendheid genieten, als sprekers te laten optreden, waarbij zij iets kunnen mededelen over de problemen waarvoor zij zich in hun werkkruis geplaatst zien en de verantwoordelijkheid die in dit verband op hen rust. Het is wel een zeer sympathieke daad van onze minister-president dat hij zich bereid heeft verklaard in deze serie voor de Rotterdamse jeugd de eerste lezing te houden. Een volgende lezing zal door de burgemeester van Rotterdam, mr. P. J. Oud, worden verzorgd. Inderdaad een uitstekend denkbeeld, waarbij een bijzonder woord van waardering past aan hen, die, ondanks de zeer drukke werkzaamheden aan hun maatschappelijke functie verbonden, de tijd vinden de jeugd tot een werkelijke steun te zijn!

Objectief

In de afgelopen weken heeft het Comité Burgerrecht een begin gemaakt met het organiseren van z.g. rondetafelconferenties, die in alle provincies van ons land zullen worden gehouden. Het doel van deze conferenties is, om met vertegenwoordigers van het bedrijfsleven openhartige besprekingen te voeren over tal van actuele problemen. Dat het houden van dergelijke conferenties ongetwijfeld zijn nut kan hebben, bleek o.m. bij een dergelijke bespreking in Tilburg waarbij niet alleen de nadruk werd gelegd op het belang van een streven naar een vreedzame samenwerking tussen kapitaal en arbeid, doch eveneens op de voorwaarden die moeten worden nagekomen om deze samenwerking te bereiken. Zo werd op deze conferentie o.m. opgemerkt, dat de ondernemer vaak te kort schiet en dat het streven naar behoud van de arbeidsvrede en de terugkeer naar een vrijere economie aan de ondernemer, vooral in sociaal opzicht, bepaalde eisen stelt, waaraan nog niet algemeen wordt voldaan. Het wil ons voorkomen, dat op deze conferentie inderdaad de nodige objectiviteit is betracht, die nodig is om het vraagstuk der samenwerking tussen kapitaal en arbeid eerlijk te bezien. Ideaal is de toestand in ons maatschappelijk leven nog lang niet. Er worden vele fouten gemaakt die een dergelijke samenwerking in de weg staan. Fouten echter, die inder-

definitieve oplossing weer op de lange baan — zelfs op de korte baan — wordt geschoven, dan zullen daaruit de meest heilloze gevolgen kunnen voortvloeien.

De regering heeft thans besloten tot de afkondiging van het B.I.O.-besluit (bewind Indonesië in overgangstijd), dat is opgesteld in overleg met de vertegenwoordigers van de federale gebieden. Er zal nu een interim-regering worden ingesteld zonder „Republiek”. De regering gaat dus nu voort met de opbouw van de nieuwe rechtsorde. Dat is juist. Maar met het terzijde stellen van de „Republiek” is de zaak niet opgelost. Reeds heeft de „Republiek” onvriendelijke woorden gesproken. En vooral mag niet vergeten worden het zeer grote aantal bestandschendingen. Terreur en moordpartijen komen veelvuldig voor. Infiltraties hebben op uitgebreide schaal plaats gehad. De geïnfiltreerde, bewapende benden leveren een direct gevaar voor ons gezag en ons gezagsapparaat, maar zullen vooral op de bevolkingen in de federale gebieden, en daardoor ook op gezagsdragers daar, invloed ten kwade oefenen. Zou men volstaan met wat nu gebeurd is, dan zou de Republiek, bij wijze van spreken, de rotte appel in de zak zijn. De te verwachten gevolgen zijn dan duidelijk. Daarom is deze zaak nog niet opgelost met hetgeen tot dusverre — Dinsdagavond 14 December — is geschied. De regering staat voor zeer ernstige beslissingen. Zij neme die echter. En wel op de kortst denkbare termijn.

K.

daad bij beide partijen, zowel de werkgevers als de werknemers moeten worden gezocht. Daarom is het aan te bevelen, dat men in beide kampen eens de hand in eigen boezem steekt. De samenwerking tussen kapitaal en arbeid is zeker geen utopie, doch kan integendeel zeer goed worden verwezenlijkt mits men begrip heeft voor elkaars standpunt en mits men van beide zijden de nodige objectiviteit kan opbrengen. In dit verband speelt vooral het vraagstuk der sociale politiek een zeer belangrijke rol. Iedere weldenkende werkgever zal een vooruitstrevende sociale politiek als noodzakelijk en wenselijk moeten erkennen. Zeer zeker moet een dergelijke politiek spontaan worden gevolgd, dat wil zeggen, ook, indien de Staat hem daartoe niet onmiddellijk dwingt. De ondernemer bedenke, dat wij in een moderne tijd leven waarin het sociaal gevoel (gelukkig) sterk is ontwikkeld. Anderzijds dient echter de arbeider niet te vergeten, dat het bedrijfsleven de nodige middelen moet kunnen opbrengen om een dergelijke dure sociale politiek te kunnen bekostigen. Dit kan slechts gebeuren als de overheid het bedrijfsleven ook werkelijk in staat stelt deze kosten op te brengen. Daarom is een te sterke overheidsinmenging voor de arbeiders nadelig. Indien beide partijen in ons land, zowel werknemers als werkgevers, in al hun geledingen deze kwesties in een zeer ruime verband zouden kunnen zien, waren wij reeds een heel eind op de goede weg. In dit verband kan het initiatief van het Comité Burgerrecht dan ook met vreugde worden begroet.

Nieuwe partij

Hetgeen reeds geruime tijd werd verwacht, heeft dezer dagen zijn beslag gekregen, n.l. de oprichting van een nieuwe politieke partij door de z.g. groep Welter. Het Voorlopig Katholiek Comité van Actie, dat oorspronkelijk blijkens haar naam, ten doel had actie te voeren bij de jongste verkiezingen voor de Tweede Kamer, heeft het tijdelijke element uit haar naam gebannen en heeft zich thans in een nieuwe en meer permanente huid gestoken onder de naam Katholieke Nationale Partij, waarvan de heer Welter tot algemeen voorzitter werd benoemd. Welke rol deze nieuwe partij in ons politieke leven zal gaan spelen, is nog moeilijk te zeggen. Wel moet het ons van het hart, dat de heren van de K.N.P. er beter aan hadden gedaan, reeds in den beginne open kaart te spelen. Immers, wij nemen niet aan dat het ook maar even een punt van overweging heeft uitgemaakt om de nieuwe groep na de Kamerverkiezingen te ontbinden. In ieder geval weten wij nu, waar wij aan toe zijn. De gemeenteraadsverkiezingen zullen inmiddels moeten leren of de nieuwe beweging van de heer Welter levensvatbaarheid bezit.

PARLEMENTAIRE FLITSEN

VAN EEN DORSTIGE MINISTER

En een massagraf van onze rechtsvoorschriften

Het was de afgelopen week een waterige geschiedenis in de Kamer. Vele sprekers — het is bekend — nemen onder hun betoog af en toe wel graag een slokje water om de keel te smeren en soms misschien ook wel eens als een gewoontegebaar of om aldus hun gedachten even opnieuw te verzamelen. Dat heeft in de Kamer zelfs officiële erkenning gevonden. Er is een speciale bode, die telkens en zodra op de kathedraal van spreker wordt gewisseld, het glas van de vorige redenaar weghaalt en er een ander, fris en vol glas, voor de nieuw optredende voor in de plaats zet. Zo wordt ook de ministerstafel voortdurend in het oog gehouden, waar voor de dienstdoende Excellentie eveneens zulk een koele dronk gereed staat. Heel dikwijls hoeft dat glas in het algemeen echter niet te worden verwisseld, omdat en voor Minister en voor de Kamerpresident (die immers beiden niet, als de leden van de Kamer, er nu en dan even „tussenuit kunnen knijpen” naar de koffiekamer om zich te laven en te verpozen) af en toe een glas (en geen kopje, dat past niet bij het Kamer-decorum) warme thee of koffie wordt geserveerd.

Zijne Excellentie mr. Wijers, die aan de beurt was om zijn begroting te verdedigen en zich als hoogste Justitie-chef uiterst gematigd toonde, bleek een zeer..... onmatige drinker (in het onschuldige dan, wel te verstaan!) Tot stomme verbazing van wie het aanschouwden, wist deze Excellentie tijdens zijn antwoord-rede de inhoud van vier waterglazen naar binnen te slaan en toen als vijfde een glas thee te verscheen, verdween ook dit zonder aarzelen. Maar er was meer waterigs deze week. Goot minister Wijers het onschuldige vocht door zijn keelgat, zijn ambtgenoot Excellentie Lieftinck deed flinke scheuten water in zijn (politieke) wijn.

Dit geschiedde bij 's ministers wetsontwerp afwikkeling geldzuivering, bedoeld als „slotfase” dier „zuivering”. En dat was maar goed ook, want de woordvoerder van de V.V.D.-fractie, de heer Ritmeester, eindigde zijn betoog in eerste aanleg met de waarschuwing, dat dit ontwerp naar de mening van zijn fractie slechts na ingrijpende wijziging aanvaardbaar was. En de K.V.P.-er dr. Lucas, de A.R. afgevaardigde Van den Heuvel en de C.H. woordvoerder, de heer Van de Wetering, deden hiervoor al heel weinig onder.

Minister Lieftinck, die eerst hoog te paard had gezeten, maar de politieke barometer in de Kamer wel goed weet te verkennen, voelde dat het menens werd en bond schielijk in. Reeds in de avondvergadering zegde hij tegemoetkoming aan verschillende verlangens toe en des anderen daags verscheen daar dan een „nota van wijzigingen”, door de minister als „regeringsamendementen” aangeduid. De geleidelijke verhandelbaarheid der investerings- en beleggingscertificaten werd van vijf op vier jaar teruggebracht en de mogelijkheid werd geopend, bepaalde bankcredieten met geblokkeerd geld af te lossen. Bovendien werd nog (tegen 's ministers advies in) een amendement-Van den Heuvel, met steun ook van onze fractie, aanvaard, waardoor de in artikel 15 van genoemd ontwerp voorziene mogelijkheden van betaling van een aantal (oude) belastingen uit optie- en beleggingsrekeningen voor bepaalde gevallen nog werd uitgebreid.

Zoals verwacht mocht worden, vond minister Wijers in zijn opvattingen een krachtige medestander in onze woordvoerder bij Justitie, mr. Vonk.

De minister had er reeds in zijn Memorie van Antwoord n.l. op kunnen wijzen, dat een belangrijk deel van ons recht „op de helling” staat en hij had hieruit de conclusie getrokken, dat hij zich nu eerst maar eens wilde beperken (voor zover dit woord hier op zijn plaats is) tot het consolideren van de voornemens, die op wetgevend gebied geuit zijn en ten dele reeds in projecten tot uitvoering zijn gekomen. De minister had bovendien, o.a. sprekend over het privaatrecht, als een bijzondere oorzaak der hier ontstane spanningen aangewezen de toeneming van

het aantal overheidsmaatregelen. Daaruit blijkt, zo schreef hij, dat aan het ingrijpen der overheid grenzen zijn gesteld en dat het de taak van de wetgever is, op deze grenzen bedacht te zijn.

Het behoeft nauwelijks betoog, dat deze woorden onze V.V.D.-spreker uit 't hart gegrepen waren. Hij achtte deze neiging tot zelfbeperking en vereenvoudiging een nieuw en eigen geluid van de minister, dat hij van harte toejuichte.

Wij hebben er, zo riep mr. Vonk uit, bepaaldelijk voor te waken, dat het Staatsblad niet min of meer wordt een massagraf van onze rechtsvoorschriften, waarin nog slechts gedoken kan worden met grote tegenzin. En dat geldt niet alleen voor de burgerij, die met de rechtsvoorschriften te maken krijgt, maar het geldt ook en in het bijzonder voor de juristen, die zich tenslotte zeer moeten specialiseren om de materie meester te blijven.

* * *

Ook de maatschappij, zo betoogde de heer Vonk vervolgens, moet de wetgever kunnen bijhouden, wil het recht levend blijven, evenzeer als van het recht kan worden gezegd, dat het, om levend te kunnen blijven, de ontwikkeling van de maatschappij op de voet moet kunnen volgen. Liever minder, maar goed en deugdelijk recht, dan meer recht, dat soms eigenlijk al dadelijk weer gecorrigeerd moet worden. Dat

is een regel, die van grote betekenis is, want slechts op deze wijze is inderdaad te bereiken wat men pleegt te noemen: de rechtszekerheid, die, zoals de heer Vonk het uitdrukte, altijd en in elke samenleving geweest is „la pièce de resistance du juste milieu”.

Kon de woordvoerder van de V.V.D. zich uiteraard geheel verenigen met de mening van de minister, dat de wetgever bedacht moet zijn op de grenzen, die aan het ingrijpen van de overheid gesteld zijn, hij wilde deze gedachte zich ook doen uitstrekken tot de vervolging van de delicten, die uit dat enorm toegenomen aantal overheidsmaatregelen voortvloeien. Sommigen menen, dat krachtige toepassing van elke wet een dam zal opwerpen tegen het voortwoekeren van ieder kwaad. De praktijk, zo zei de heer Vonk, wijst in vele gevallen het tegenovergestelde uit.

* * *

In niet weinige gevallen en onder niet weinige omstandigheden kan men uit de ervaring leren, dat er herhaaldelijk gematigd worden opgetreden, zowel door de politie als door het openbaar ministerie, wil er onder de burgerij respect blijven bestaan voor de wet. Het is een vergissing als men meent, dat het respect voor de wet onder alle omstandigheden slechts kan worden afgedwongen door perfectionisme in de vervolging van delicten. Ook de justitie heeft haar kracht te bewaren voor de waarlijk sprekende gevallen, want alleen hierdoor bereikt men inderdaad hetgeen men in een goede samenleving behoort te bereiken, dat is: een juiste preventie. Zo bestaat er een belangrijke correlatie tussen de wetgeving en de wetstoepassing.

Ook een samenleving, ook een maatschappij, ook een staat, deze van drie kanten bekeken menselijke instelling, aldus mr. Vonk, heeft behoefte aan eenvoud en in deze zelfbeperking, die, als ik het goed heb begrepen, de minister van Justitie uitdrukkelijk voorstaat, ligt dan ook op zichzelf reeds de vereenvoudiging van de wetgeving, die de minister in zijn Memorie van Antwoord bedoelde. Tot slot sloot onze woordvoerder zich aan bij de door mej. Tendeloo uitgesproken wens, dat het rapport van de Commissie-De Monchy betreffende het vraagstuk van de administratieve rechtspraak nu niet te lang meer zou uitblijven. Dit vraagstuk, zo merkte de heer Vonk op, is al tientallen jaren oud, maar is in de praktijk bijna geen stap verder gekomen. De omstandigheden, die op het ogenblik zeer bepaald tot vereenvoudiging van de rechtsvorming nopen, nopen in precies dezelfde mate tot invoering van administratieve rechtspraak. Wanneer zulk een rechtspraak de conflicten, die zich uit verschillende zaken kunnen voordoen, kan opvangen, zal het ook niet meer zo noodzakelijk zijn, de wetgeving tot in de kleinste details uit te werken.

A.

Deze burger

vindt dat de natuur zo welwillend is voor de mensen deze winter, maar de mensen zijn zo welwillend niet voor de mensen dit jaar.

Natuurlijk mag je zulke domme dingen niet zeggen, laat staan laten drukken, want met zulke zoetsappige burgermansverzuchtingen worden de aarde en wie haar bevolken niet in het geringste gebaat.

Er zijn altijd mensen geweest, die troost hebben gezocht voor de mensen bij de natuur en die, wanneer het hun te bar werd in een stil en geurend bos zijn gaan wandelen of over een breed en wit strand, om daar de rust te vinden die de mensen hun niet geven wilden. Ik geloof niet dat het heil der wereld bij dezulken is.

Eigenlijk is dat wel jammer, want het zijn juist de stiltezoekers in wie de wijsheid leeft en wie de wijsheid heeft zou in staat zijn de aarde wat gezelliger te maken.

Dat klinkt goed en logisch, vindt U niet? Ach, 't klinkt zo goed en logisch, dat U er wel zeker van kunt zijn dat het fout en onlogisch is.

Want mensen die de stilte zoeken zijn zélf stil en de stillen worden altijd overschreeuwd door de misbaarmakers. Iemand die helemaal stil en zuiver van binnen is kan — in zijn tijd — geen leiding aan de mensen geven. Dat doet hij pas later, vijftig of honderd of duizend jaar na zijn dood, wanneer de schreeuwers van zijn tijd al lang vergeten zijn.

Dan dringt zijn waarheid dóór tot de mensen. Maar dan zijn er weer andere dingen waarover de schreeuwelijken kriesen en de waarheden die dáár dan weer bij behoren, hebben weer een paar eeuwen nodig om aanvaard te worden. En zo blijft dat maar dóórgaan met de kriesers op de eerste rij en het podium en de rustigen ergens aan een stille plas, in het bos of luisterend naar de eeuwige branding van de zee.

Jawel; er zijn mensen die het best menen op dat podium en achter die kathedraal. Maar ze zijn teveel instrument en speelbal van de actualiteit om hun goede bedoelingen van waarde en nut te doen zijn.

De natuur is deze winter zo welwillend voor de mensen, maar de mensen niet zo erg. Ge moet maar eens, deze zachte Decemberdagen, een middag gaan wandelen door de stille van strand en bos. Ge zult dan véél na te denken hebben, net als

DEZE BURGER.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.

Redactie-secretaris: Mr. E. Elias

Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.

Administratie: Postbus 43, A'loort, tel. 5267

Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.

Losse nummers 15 cent.

Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie“ te Amersfoort.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlug, Geestbrugweg 69 Rijswijk (Z.-H.).

Reclame

De Nederlandse communisten zijn de laatste tijd druk bezig voor hun beginselen „reclame“ te maken. Reclame echter, in de verkeerde zin van het woord. M.a.w. deze „reclame“ kan niet anders dan een averechtse uitwerking hebben op een ieder die nog maar over een klein beetje gezond verstand beschikt.

Zo lazen wij onlangs in een verslag over een vergadering van de Haagse gemeenteraad, waar o.m. de kwestie van het vliegveld Ypenburg ter sprake kwam, dat het communistische raadslid Geelhoed tegen een verbetering van Ypenburg was, omdat het vliegveld dan zou worden „een schakel in de gehele oorlogsvoorbereiding in West-Europa“ en „een aanvalsbasis tegen Sowjet-Rusland“. Het kan niet anders of bij ieder weldenkend mens moet dergelijke kolder meer anti-communistisch werken, dan een ernstige poging tot bestrijding van deze onzin. Terecht werd overigens in dit verband opgemerkt, dat deze Haagse communist hierbij het feit negeerde, dat zijn Rotterdamse kameraden in de gemeenteraad van Rotterdam wel hun fiat aan Schieveen hebben gegeven, dat — in hun rede-nering — toch ook een aanvalsbasis tegen Rusland zou zijn. De heer Geelhoed antwoordde hierop, „dat de internationale ontwikkeling zijn Rotterdamse partijgenoten inmiddels wel tot een ander inzicht zou hebben gebracht“. Of zou het soms Moskou zijn geweest, die de Rotterdamse communisten tenslotte op hun „anti-Russische houding“ heeft gewezen? Het communistische dagblad de Waarheid maakt het inmiddels zo mogelijk nog droller door boven het verslag van de terechtzitting inzake H. J. Woudenberg onder grote koppen neer te schrijven: „Kupers leverde kartotheek en de miljoenen van het N.V.V. uit“.

Zeer terecht heeft de heer Kupers, voorzitter van het N.V.V., naar aanleiding hiervan bij de Officier van Justitie te Amsterdam wegens bedinging een aanklacht ingediend.

Het kan nuttig zijn van deze dingen kennis te nemen en ze op grote schaal te verbreiden. Wij stellen voldoende vertrouwen in de redelijkheid van de Nederlandse arbeiders, dat zij voor dergelijke waanzin de schouders ophalen.

Het kon wel eens zijn, dat de hier genoemde door de communisten gebruikte strijdmiddelen blijken te werken gelijk de bekende boemerang.

Ongetwijfeld is de nood in vele arbeidersgezinnen nog groot en is men wellicht snel toegankelijk voor oppervlakkige demagogie.

Een dergelijke houding als de laatste tijd door de communisten aangenomen, is echter al te dwaas en wij herhalen het: het gros van de Nederlandse arbeiders trapt hier niet in.

Cumulatie

Het Parool juicht, dat prof. G. Brouwers thans secretaris-generaal van Economische Zaken is geworden en dat hiermede bewezen is, dat zelfs een jongen uit eenvoudig milieu tot de hoogste ambtelijke posten kan klimmen. Wij kunnen met die juichkreet van Het Parool instemmen, al waren wij van mening, dat ook voor de benoeming van prof. Brouwers dat in ons land wel aangetoond was.

Waar wij echter niet zo over kunnen juichen is over de cumulatie, welke door deze benoeming ontstaat. Want prof. Brouwers blijft naast zijn secretaris-generaalschap, waarmede hij naar redelijke berekening het toch wel druk genoeg zal hebben, ook nog directeur-generaal van de prijzen. Er komt daarnaast nog een waarnemend directeur-generaal van de prijzen, maar afstand doen van zijn eerste functie kan prof. Brouwers niet, al kan hij er in de praktijk natuurlijk niet veel meer aan doen. Dat is niet de eerste keer, dat zich met prof. Brouwers iets dergelijks voordoet. Ook toen hij benoemd was tot hoogleraar aan de Rotterdamse Hogeschool, heeft hij daaraan eigenlijk geen tijd kunnen geven. Slechts weinige colleges en vrijwel geen examens (die werden afgenomen door prof. Kreukniet), maar toch was hij hoogleraar en blijft hij zijn gehele leven hoogleraar. Daarom is onze juichkreet iets minder uitbundig dan van Het Parool, omdat blijkbaar de drang naar macht bij deze hoogleraar groter is dan wijze zelfberpking.

Haiderabad

Bij het bezien van de Indonesische kwestie is het wel eens van belang naar andere landen en staten te kijken. Zo is het voorbeeld van Haiderabad, dat door India is binnenge-rukt, interessant. India heeft daarmede de normen, welke in het verkeer tussen staten behoren te heersen, geschonden. Pakistan doet een beroep op de Verenigde Naties, maar India wimpelt dat af en zegt, dat er niet meer over te praten valt, want dat de bezetting van Haiderabad een voldoende feit is. Hooft men nu van sancties spreken? Welke gruwelijke maatregelen worden er tegen India genomen door de Verenigde Naties? Niets.

Als de Nederlandse Overheid, die nog steeds verantwoordelijk is voor de gang van zaken in geheel Indonesië, ook maar zou trachten met-terdaad een einde te doen maken aan de ge-wapende infiltraties, dan jammert alles, wat met diep ontzag voor de Verenigde Naties ver-vuld is, dat we toch moeten oppassen en onze vertegenwoordigers in het buitenland, die soms te weinig zich bewust zijn van de plaats, welke Nederland in de wereld op alle moge-lijke terreinen inneemt, waarschuwen voor de reacties, die elke handeling van Nederland op zou wekken. Of dat wel of niet zo zal zijn, daarover kan men lang redetwisten. Maar de praktijk in allerlei andere gevallen van de Verenigde Naties wijst wel uit, dat men niet uit vrees dingen moet nalaten, die in het be-lang zijn van het land en het volk van Indo-nesië.

Hawoma

Hawoma is geen kreet van Indianen, ter-wijl zij hun tomahawk zwaaien boven de bleekgezichten, neen, het is de afkorting van Haagse Woningbouw Maatschappij. Zoals be-kend, is de woningbouw in Den Haag, in het bijzonder de nieuwbouw, allerbedroevendst. In het bijzonder op aandrang uit socialistische kring zijn B. en W. nu onlangs met een voor-stel in de Haagse gemeenteraad gekomen, waarbij voorgesteld werd de oprichting van een Hawoma, waarin de gemeente 999 aandelen van f 1000 en de maatschappij één aandeel zou bezitten. De gemeente stak dus in die nieuwe maatschappij, die zich met korrelbeton en an-dere systeembouw zal gaan bezig houden, ter-wijl er al particuliere maatschappijen zijn, die dit werk met goed succes verrichten, een mil-lioen gulden. Terwijl het bovendien nog ge-ruime tijd zal duren, eer die maatschappij zal gaan werken. Het voorstel is aangenomen met 27 tegen 14 stemmen, waarbij de voorstem-mers waren de P. v. d. A., de C.P.N. en de K.V.P., welke laatste zich kennelijk in dit ge-zelschap niet zo bijster plezierig voelde. Wij vinden het jammer, dat dit voorstel er door gekomen is, maar wij zijn erkentelijk, dat onze geestverwanten in de Haagse Gemeenteraad zich krachtig tegen dit voorstel verzet hebben, en er ook tegen gestemd hebben.

Vrijheid!

Op het congres dat de vorige week te Utrecht door de Katholieke Volkspartij werd gehouden, heeft de voorzitter dezer par-tij, de heer W. J. Andriessen, o.m. enige op-merkingen gemaakt over de onderwerpen: staatspraak en staatsdoel. In dit verband zeide de heer Andriessen o.a.: „De Staat is er om de mens en niet de mens om de Staat, een waarheid welke in onze tijd met zijn sociali-satie en nationalisatie-strevingen wederom scherp moet worden belicht en tevens van grote betekenis is voor de praktische beoefe-ning van de Staatskunde“. „Uit onze visie“, al-dus vervolgde de heer Andriessen, „volgt, dat de Staat de natuurlijke rechten van het indivi-du en van alle neven- en ondergeordende maatschappijen heeft te beschermen en ruimte tot zelfstandige ontplooiing van haar krachten en haar streven volgens de rechtvaardige, indi-viduele en maatschappelijke doeleinden heeft te waarborgen uiteraard met volledige inacht-neming van het algemeen welzijn“. Wij kunnen de bovenaangehaalde woorden van de voor-zitter van de K.V.P. geheel onderschrijven en het doet ons ongetwijfeld genoegen, dat hij deze woorden heeft gebezigd tegen de achter-grond van het streven naar socialisatie en nationalisatie, een streven waarvoor wij eerlijk gezegd, in angst hebben verkeerd ten tijde dat de K.V.P. met de Partij van de Arbeid een coalitie-kabinet vormde. De woorden door de heer Andriessen thans uitgesproken laten in-middels niets aan duidelijkheid te wensen over en wij menen er op te mogen vertrouwen, dat het de K.V.P. ernst is als zij — zij het dan niet met dezelfde woorden — opkomt voor de belangen van het particuliere initiatief, waar-bij ook wij de noodzakelijkheid van een zekere gebondenheid erkennen. Wij hopen dan ook van harte, dat de woorden van de heer Andriessen in de praktische politiek, die door de K.V.P. wordt gevoerd, tot uitdrukking zullen komen, waarbij de gevaarlijke „weg terug“, gelijk die in de eerste jaren na de bevrijding werd afge-legd, zal worden vermeden.

Art. 26 van de gemeentewet

Bij het voorstel tot oprichting van een Haagse Woningbouwmaatschappij in de Haagse Gemeenteraad deed zich nog een inte-ressante kwestie voor met betrekking tot arti-kel 26 van de Gemeentewet. Voorgesteld werd, dat in de raad van commissarissen van deze maatschappij, die aan de gemeente levert, twee raadsleden zitting zouden hebben. Door de voorzitter van onze fractie werd opgemerkt, dat hierbij een vraag kon rijzen, n.l. of hier geen sprake was van strijd met artikel 26 van de gemeentewet. Daarin staat o.m. dat leden van de raad noch middellijk, noch onmiddellijk, mogen deelnemen aan leveringen of aannemin-gen ten behoeve der gemeente. Prof. Oppen-heim zegt daarover in zijn handboek o.m., dat als uit de feiten blijkt, dat een raadslid op enigerlei wijs, zij het ook van nog zo verre, op de levering, die een dergelijke onderneming doet, heeft geïnfluenceerd, of daarin betrokken is geworden, hij art. 26 voor geschonden zou houden, ofschoon niet een rechtsbetrekking tussen de gemeenten en het raadslid is ont-staan, ofschoon er niet een daad van beheer is van zijn zijde.

Wij wachten met belangstelling af, of dit raadsbesluit, mede op grond van bovengenoem-de opmerkingen, de goedkeuring van Ged. Sta-ten wel of niet zal verwerven.

Opleidingszorg

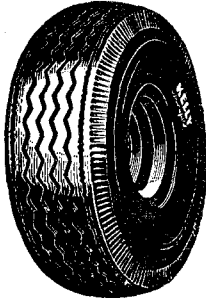

Het verbond van medische studentenfacul-teiten in Nederland heeft een adres ge-richt tot de Tweede Kamer, waarin een aantal verbeteringen wordt gevraagd met betrekking tot de medische opleiding. De in dit adres ge-noemde feiten zijn inderdaad van zeer ernstige aard en uit dien hoofde verdient de bezorgd-heid van onze medische studenten een speciale aandacht, temeer aangezien het hier gaat om de belangen van de volksgezondheid. Behalve op het bekende feit van de overvolle college-zalen, wijst het adres er op dat b.v. te Utrecht in 1935 29 docenten op 800 studenten aanwezig waren en in 1947 29 op de 1700. Volgens het adres is er in 1945 bij de benoemingen van do-centen niet voldoende rekening gehouden met de aanwas van de medische faculteit. Op grond van deze en nog andere feiten vreesst men in de kringen van de medische studenten terecht, een stellig inferieure kwaliteit van de toekom-stige artsen. Zoals wij reeds hierboven opmerk-ten, is in dit geval een behoorlijke oplossing dringend geboden, vooral nu de aanwas van onze bevolking de laatste jaren zo sterk is en ook in de toekomst vermoedelijk nog sterker zal worden. Dit adres moge een voorbeeld zijn van een der vele moeilijkheden waarmede men in ons land als gevolg van de bevolkingsaan-was krijgt te kampen. Het gaat hier tenslotte niet alleen om moeilijkheden met betrekking tot de arbeidsgelegenheid, woningbouw, onder-wijs etc., doch mede om de fysieke gesteld-heid van ons volk. Bij al deze dingen is het gevaarlijk achter de feiten aan te lopen. Ook b.v. op het gebied van het onderwijs zullen reeds thans maatregelen moeten worden geno-men om de plotseling sterk toegenomen stroom leerlingen na 1950 in een schoolgebouw te kun-nen onderbrengen en er voldoende leerkrachten voor beschikbaar te stellen.

Gevaarlijk!

Blijkens de Berlijnse correspondent van de N.R.C., heeft de voorzitter van het „Duitse Blok“, Karl Meissner, in een toespraak tot studenten te München onder verwijzing naar de neo-fascistische bewegingen in Italië en Frankrijk, voorspeld dat binnen drie jaar ook in Duitsland de nationale rechtse kringen de meerderheid zullen hebben verkregen. Toen geïnterrumpeerd werd, dat men dit als fascis-me moest kenschetsen, aldus schrijft de cor-respondent verder, antwoordde Meissner, dat er op het ogenblik in de wereld geen andere politici zijn dan fascistten. Het schijnt dat deze nieuwe fascistische „politicus“ overigens met zijn redevoeringen in Duitsland veel opzien heeft gebaard. Het kan van belang zijn een dergelijke ontwikkeling niet te veronachtza-men, niet alleen internationaal doch eveneens nationaal. Wij denken hierbij o.a. aan de ge-heime organisatie der politieke delinquenten in ons land. Bovenstaande voorbeelden wijzen er maar al te duidelijk op, dat wij te allen tijde waakzaam moeten blijven, opdat de geest in het algemeen niet wordt vergiftigd. Elk ge-vaar dat de democratie bedreigt, moet worden gesignaleerd en uit de weg worden geruimd. Het gaat hierbij in hoofdzaak om de taak, te zorgen dat de geestelijke weerstand van ons volk niet wordt aangetast. Daarbij dienen wij voort-durend en zonder enige verslappening te strijden op twee fronten n.l. op dat van het communis-me en het fascisme. Laten wij vooral het laatstgenoemde verschijnsel niet onderschatten en menen, dat wij het reeds definitief hebben verslagen. De vrijheid is een kostbaar goed dat niet alleen door strijd kan worden gewonnen doch eveneens slechts door strijd kan worden behouden.

N.V.
W. A. HOEK's
MACHINE- EN ZUURSTOFFABRIEK
Hoofdkantoor en Machinefabriek
te Schiedam.
Compressors voor alle gassen en iederen druk.
Installaties voor de bereiding van zuurstof, stikstof, enz.

Fa. Plastimode
Knopen en Gespen voor groothandel en industrie
AMSTEL 252 AMSTERDAM-C.

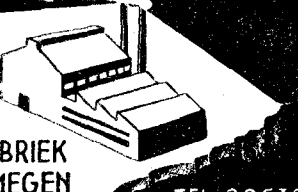

Imp. N.V. Jac. Blom (Auto Supply Afd.)
Rotterdam — Filiaal Den Haag

Hotel Café Restaurant
Rotterdam Zuid **„Het Witte Paard”**

N.V. Staaldraadkabel- en Herculestouwfabriek
voorheen
J. C. DEN HAAN
GORINCHEM

DAKEN - VLOEREN
N.V. BETON- & PLATENFABRIEK
%GEBRS. MYNLIFF NYMEGEN
TEL. 20539

N.V. CORNS. SWARTTOUW'S STUWADOORS MAATSCHAPPIJ
Rotterdam
Lossen en laden van zeeschepen en alle verdere werkzaamheden.
Opslag van alle soorten goederen.
Het hoofdkantoor, Willemskade 21, verstrekt gaarne op aanvraag inlichtingen.
Bijkantoren te:
AMSTERDAM - ANTWERPEN - GENT.

Abraham van Stolk & Zoonen N.V.
Houthandel
Schaverij - Zagerij
Vuren - Dennen - Oregon Pine - Pitch-Pine - Heipalen
Rotterdam, Telef. 35400 - Postbus 1100

J. en K. SMIT's
SCHEEPSWERVEN EN
MACHINEFABRIEKEN
KINDERDIJK

N.V. Lijm- en
Gelatinefabriek
„Delft”

Fabrieksmerk:
TWEË TORENS
Tel. 106-363 — Delft

U PEINST OVER EEN GESCHENK?
S. K. Citroen
HOFJUWELIER
5 GRAVENHAGE
HOOGSTRAAT 23 TELEFOON 11757
GESCHENKEN IN ALLE PRIJZEN

**VOOR COLLECTIEVE
PENSIËNVERZEKERINGEN**
WENDE MEN ZICH VRIJBLIJVEND
OM ADVIES EN OFFERTE TOT DE
HAV BANK
HOOFDKANTOOR - SCHIEDAM
HET KAN UW BELANGZIJN.

Adverteert
in dit blad

**GROENEWEGEN'S MOTORBOOTDIENSTEN
& TRANSPORTONDERNEMING - LEIDEN**
Geregeldé dienst Leiden - Amsterdam (N.V.)
speciale transporten.
Hoofdkantoor Leiden, Utr.Veer 6, tel. 21738

„Ja inderdaad, bij voorrang
adverteren in Vrijheid en
Democratie. We bereiken
daarmee een koopkrachtig en
energiek publiek.

„Politiek, zeg je?” Nu,
wat zou dat?
Juist daarom erin adver-
teren. Het is
VRIJHANDELS-POLITIEK

Geeft terstond de tekst door aan de Heer L. VLUG,
Geestbrugweg 69, Rijswijk (Z.H.) — Telefoon 119225

Heeft Uw afdeling al 4 nieuwe
abonné's aangebracht voor de
1000
abonné's-meer-actie?

Dat, helaas, is nog slechts Utopia

Hoogste boom in de rij van negentien

Verleden week Donderdag heeft Bevin in zijn rede voor het Lagerhuis o.a. een beroep op Frankrijk gedaan om niet meer, zoals vroeger, de hoofdzaak van zijn uitvoer in luxe-artikelen te zoeken. Hierop stond er een lid van de oppositie op en vroeg: „U beschouwt boeken toch zeker niet als luxe-artikelen?” Breed grijnzend antwoordde Bevin: „Als U eens wist, wat er nu in mijn stoute hoofd omging!” Daverend gelach door het hele Huis. Bevin had een toespeling gemaakt op het aloude Engelse vooroordeel, dat alles wat uit Frankrijk komt — en vooral de Franse literatuur — verbindt met het begrip onzedelijkheid en onberekenbaarheid. Het was maar een boutade van Bevin, maar Fransen zullen geneigd zijn er een grond van gemeendheid in te zien. En daarin hebben zij dan niet helemaal ongelijk. Nog steeds nemen de Engelsen de Fransen niet helemaal au sérieux, nog steeds beschouwen zij hen min of meer als verwende kinderen, wier charme eist, dat men toegevend tegenover hen zij. Deze houding uit zich niet meer in het geven van een knipsoeg, wanneer men bij een ander een boek in het bekende gele omslag op tafel ziet liggen. Over die Victoriaanse puberteitsverschijnselen zijn de Engelsen heengegroeid. Het contact met de buitenwereld, waarin twee oorlogen op het vasteland van Europa hen noodgedwongen heeft gebracht, heeft hen langzamerhand geleerd, dat er ook nog andere mogelijkheden bestaan. Maar dat wantrouwen tegenover het continent, waarvan Frankrijk het dichtstbijzijnde land is, blijft toch in laatste instantie bestaan.

Die laatste instantie is thans in verscheidene opzichten in zicht. Men spreekt immers open over de verdedigingsmogelijkheden van West-Europa in geval van een Russische aanval en men heeft al uitgebreide maatregelen genomen om zo'n aanval, als hij komt, het hoofd te bieden. Een ingewikkelde structuur is opgebouwd om de strijdmachten van de vijf West-Europese landen als één geheel te laten opereren. Een Engelsman (Montgomery) staat aan het hoofd van deze strijdmachten en ontvangt zijn bevelen van een te Londen zetelende commissie van de vijf chefs van staven. De Gaulle heeft zich tot tolk gemaakt van een zeer groot deel van de Franse publieke opinie, toen hij protest aantekende tegen deze opzet. Europa, zo zeide hij, kan niet van Londen uit verdedigd worden. Het wederwoord, dat De Gaulle zelf vier jaren lang — van 1940 tot 1944 — niet anders gedaan heeft, gaat niet helemaal op, want toen was het de taak om het verloren continent te heroveren. Nu daarentegen komt het erop aan, het bedreigde continent te verdedigen en er zit wat in, wanneer de Fransen beweren, dat de verdediging van dat continent opgedragen moet worden aan die mogendheid, die de grootste militaire tradities paart aan de sterkste „continent-mindedness” en dat is (nu Duitsland niet ter sprake komt) zonder twijfel Frankrijk en niet Engeland, dat (volkomen begrijpelijk) steeds zijn laatste krachten zal blijven sparen voor de verdediging van het eigen land, hetwelk niet tot het continent van Europa behoort. Zeer zeker: doordat Engeland in 1940 niet zijn laatste krachten aan de verdediging van Frankrijk heeft verbruikt, heeft het de „Battle of Britain” kunnen winnen en daarmee de oorlog. Tot zoiets moet het weer in staat gesteld worden, maar dan is de consequentie daarvan, dat het wel uiterst nauw bij de verdediging van het continent, dat zijn eerste verdedigingslinie is, betrokken moet worden, doch deze niet moet aangeven.

Het zijn de zwakheid van Frankrijk en ook de onzekere politieke toestand, waarin zich dat land bevindt, die hebben gemaakt, dat, hoewel het hoofdkwartier te Fontainebleau gevestigd wordt, het „geestelijke zwaartepunt” van West-Europa's verdediging meer Westwaarts te zoeken is. Daar komt nog bij, dat Engeland door zijn unieke ervaring van de laatste oorlog beter dan welk Europees land ook (alweer met de uitzondering van Duitsland) gestoffeerd is met moderne militaire kennis en modern materiaal. (Dit laatste bezit Duitsland natuurlijk niet en trouwens Engeland ook niet in voldoende mate). Men weet niet, wanneer deze laatste instantie intreedt, de instantie van Mars. Dat weet men wel (binnen zekere perken) van die andere laatste instantie, de economische laatste instantie. Men weet, dat West-Europa van 1952 af op zichzelf aangewezen zal zijn

BEVIN
...Mijn stoute hoofd...

(als tenminste de Marshall-hulp niet eerder ophoudt). Als het dan niet op eigen benen staat, zal het onherroepelijk in het moeras van blijvende armoede wegzinken, waaruit de Amerikaanse hulp het thans tracht te trekken. De vaste wal moet in 1952 bereikt zijn. Amerika, dat zijn hulp niet in het water gegooid wil weten, vraagt, dat West-Europa thans reeds een plan voor de dag brengt, waaruit blijkt, hoe het denkt over vier jaar dat doel bereikt te hebben. Alle landen van het Marshall-plan hebben nu hun eigen plannen ingeleverd, waarin te lezen staat, hoe zij — ieder voor zich — denken hun economische onafhankelijkheid tegen 1952 bereikt te hebben. Als men nu al die plannen naast elkaar legt, dan blijkt al dra, dat zij elkaar tegen spreken. Elk land wil zoveel mogelijk exporteren en zomin mogelijk importeren. Bij elkaar opgeteld bedragen de schattingen voor de exporten tussen de 19 landen onderling \$ 9.120 miljoen, de importen \$ 8.750 miljoen. Er is dus een kloof van \$ 370 miljoen, een bedrag, dat nog vermeerderd kan worden met \$ 420 miljoen voor dienstverrichtingen, die geen respons vinden.

De meeste critiek op het vasteland heeft tot dusver het Engelse plan ondervonden. Deels kwam dat, omdat dit plan het eerste klaar was, zodat zich daarop het eerst de argwaan van de anderen stortte; deels omdat hoge bomen nu eenmaal veel wind vangen en Engeland de hoogste boom in het rijtje van negentien is. Een feit in ieder geval is het, dat Engeland de wereldse exportdromen van de landen van het continent lelijk heeft verstoord: terwijl het vóór de oorlog uit de Marshall-landen voor \$ 600 miljoen meer invoerde dan het ernaar uitvoerde, verwacht het thans in 1952 met die landen een export-surplus te hebben van \$ 49 miljoen. De landen, die hun plannen hadden gebouwd op de vooroorlogse toestand en dus hun uitvoer naar Engeland hoog hadden geschat, kwamen van een koude kermis thuis. Engeland wil zijn invoer tot het hoogstnodige beperken en wat de West-Europese landen te bieden hebben bestaat voor een groot deel of uit min of meer luxe-artikelen of uit producten, op welke fabricage Engeland zich thans ook toelgt. Hier is het weer vooral Frankrijk, dat zich gegriefd gevoelt. Het wijst erop, dat zijn vierjaren-plan geenszins staat en valt met de uitvoer

van de bekende Franse luxe-artikelen. Inderdaad streeft het plan naar een intensieve bewerking van het braak liggende kapitaal, dat in Frankrijks vruchtbare bodem ligt: Frankrijk hoopt graan-exporteur te worden. De belangrijkste afnemer van dat graan moet Engeland worden, dat thans zijn graan voor dure dollars koopt. Op papier klinkt dat heel mooi, maar Engeland vertrouwt het zaakje niet. Op het ogenblik moet Frankrijk graan invoeren. Niet omdat het geen graan zou kunnen verbouwen, maar omdat de boeren in de Franse munt geen vertrouwen hebben en liever hun akkers weidegrond laten worden, zodat zij met minder moeite op de zwarte markt voor het vlees van hun koeien meer geld kunnen krijgen dan voor het bewerkelijkere meel. Moet Engeland nu zijn plan instellen op de Franse verwachting (die allerm minst gewettigd schijnt), dat in 1952 Frankrijks economie in evenwicht is?

Natuurlijk is Engeland's band met zijn dominions ook een factor in het spel, maar het is niet ondenkbaar dat deze factor te veel opgeblazen wordt. Per slot van rekening zijn deze dominions gebieden, welker markten ook door de andere Europese landen bewerkt kunnen worden. Engeland's „schuld” ligt vooral hierin, dat het als de industrieel krachtigste mogendheid toonaangevend is. Als zijn plan dus een uitgesproken karakter draagt dan moeten de anderen zich daaraan noodgedwongen aanpassen. Het karakter

van het Engelse plan nu is versobering. Dit eist van een volk een grote mate van zelftucht. Deze kan het Engelse volk beter opbrengen dan enig ander volk. Vooral als het erom gaat een soort van eenheid aan te gaan met volken als het Franse en het Italiaanse, kunnen spanningen niet uitblijven. Doch stel, dat alle Marshall-landen Engeland zouden evenaren in soberheid en zelftucht, dan nog zou dit het kardinale probleem niet oplossen.

De economie van de negentien landen kan n.l. nooit een geheel worden. Bijna al deze landen zijn te zeer geïndustrialiseerd. Zij kunnen hun industriële producten niet aan elkaar kwijt en hoe langer hoe minder aan de streken, waar zij hun voedsel vandaan plachten te halen. Deze immers streven ook alle naar industrialisatie en waarmee moet West-Europa dan zijn voedsel betalen? Er ligt nog een kans in Oost-Europa. Dat kan nog veel industriële producten gebruiken. Aan de andere kant produceert het 't nodige voedsel. Maar ook hier is een kentering gekomen: de sociale omwenteling, die aldaar na 1945 heeft plaats gegrepen, heeft de voedselproductie verminderd en heeft anderzijds ten doel dit gebied eveneens te industrialiseren. Een plan voor West-Europa is — zelfs met de beste wil van de wereld (waaraan het een en ander nog wel ontbreekt) — niet voldoende. Een plan voor West- en Oost-Europa zou al heel wat zijn, omdat beider economieën alsnog min of meer complementair zijn. Maar wat eigenlijk nodig is, is een plan voor de gehele wereld. Dat, waarlijk, zou Utopia kunnen zijn; dat, helaas, is nog slechts Utopia.

INDISCHE NOTITIES

In de desa Sraten, ergens in de buurt van Toentang in Midden-Java, was het stil. De tropische avond was gevallen, de nacht brak aan. Zo een stille Indische nacht, waarin men alleen een vaag gedruis van zoemende insecten hoort. In de verte blaft dan soms een kamponghond. En verder is alles zoel en stil en donker.

Maar in die desa Sraten dan weerklonk eensklaps gerucht. Daar drong een bende het eenvoudige huis van de kamitoewa binnen. Dwongen hem met zijn gezin op een bank te zitten, terwijl zij plunderden en roofden. Vóór zij heengingen schoten zij het dorpshef voor de ogen van zijn vrouw en kinderen dood.

In Poerbawangi, dicht bij Gombong, drong een bende de woning van het kamponghoofd binnen, stalen zijn bezit en sloegen hem dood.

Diezelfde nacht werden in West- en Midden- en Oost-Java nog vijf aanslagen gepleegd op desahoofden, dorpsbestuurders, loerachs, kamitoewa's en andere Indonesische bestuursambtenaren. In één week stierven er een-en-dertig door moord. De volgende week drie-en-dertig. En nu loopt het aantal moorden op Inheemse bestuursambtenaren al tegen de veertig per week. Altijd en overal hetzelfde beeld. De stille tropen-nacht. De zoemende insecten. Het donkere, slapende dorp. Een hond, die in de verte blaft. En dan de aanval door een woeste bende, die gilt en schreeuwt en alles rooft en plundert en die, altijd en overal en systematisch, de Indonesische bestuursambtenaar vermoordt. Soms eerst wegvoert en afschuwelijk martelt, maar altijd: vermoordt.....

Sinds de „Renville”-overeenkomst met zo veel praal en plechtigheid getekend werd, sinds de Commissie voor Goede Diensten haar taak verricht — zullen wij maar zeggen — zijn verscheidene honderden Indonesische bestuursambtenaren door benden overvallen en vermoord.

Dit is niet het werk van terroristen. Dit is het werk van door de Republiek zorgvuldig geïnstrueerde, aan welomschreven bevelen gehoorzamende benden.

Dit is ook niet in de Indische tragedie zo maar een tragisch détail.

Neen, dit is geen détail. Dit is de hoofdzaak. Hier ligt het zwaartepunt van een welberaden en doelbewuste politiek van de Regering Djocja. Deze Regering-Hatta tracht in haar buitenlandse politiek haar doel te bereiken, door zich buiten Nederland om als wettige regering van geheel Indië te doen erkennen. En zij tracht in haar binnenlandse politiek het tot stand komen der Federatie te verhinderen.

De terreur jegens de Inheemse bestuursambtenaren vormt daartoe haar voornaamste middel en tenzij snel wordt ingegrepen zal dit middel zeer doelmatig blijken.

Want nu eenmaal hard en duidelijk door de Nederlandse Regering is verklaard, dat met deze Republiek onder deze Regering niet verder onderhandeld kan worden, streeft Nederland er natuurlijk naar de Federatie zo snel mogelijk te constitueren zonder de Republiek.

Men krijgt dan een Federaal Indonesië met een Indonesische Voorlopige Regering, hetwelk metterdaad heel Indië omvat, behalve de Republikeinse delen van Java en Sumatra. Daar blijft de Republiek Djocja almachtig, maar gans het geweldige gebied, met al zijn volken en zijn eilanden en zijn tientallen miljoenen mensen zal dan die door Deelstaten gevormde Federatie vormen.

Welnu — dit kan niet. De Republiek zal zorgen, dat het niet kan. Zij zal in de eerste plaats alle republikeinse-gezinden in die Deelstaten onder zware druk zetten. Zij zal voorts alle leidende figuren in die Deelstaten bedreigen. En zij zal met haar terreur-methoden in de Deelstaten alle waarlijk goedgezinde lieden vervolgen. Net zo lang vervolgen, tot zij eenvoudig niet meer durven. Net zo lang moorden en ontvoeringen laten plegen, dat men het niet meer wagen zal aan die Federatie-zonder-de-republiek mede te werken.

Die Federatie zonder de Republiek is onmogelijk, zo-lang men niet radicaal, doeltreffend en eens-en-vooral altijd een einde maakt aan de terreur, de agitatie, de bedreigingen, de kwaadwillige propaganda, de chantage en de geweldpleging door de dienaren der Republiek. Dat is pijnlijk en onaangenaam. Dat is hard. Maar zo is het. d. K.

Tragiek van een Overwinning

Churchill had het begrepen!

Factoren die niet onderschat mogen worden

(Van een militaire medewerker)

Altorens de lessen van de tragische overwinning te belichten, lijkt het ons nuttig iets over het Rode Leger mee te delen.

Er bestaat een tendenz, om de Rode weermacht en weermiddelen te onderschatten en om de Amerikaanse uiteindelijk overwinning niet voor tegenspraak vatbaar te verklaren.

Dit is zeer gevaarlijk en verontrustend.

In 1866 verwachtte men — en zelfs de Franse legerleiding — een beslissende overwinning der Oostenrijkers — in ongeveer een maand vernietigden de Pruisen hun tegenstanders. In 1870 verwachtten tallozen — ook onze koning Willem III — een beslissende overwinning der Franse legers. Frankrijk verloor in enkele maanden zijn legers, zijn hoofdstad, zijn keizer en zijn militaire naam.

In 1896 verwachtten velen een overwinning van de Spaanse vloeten op de Amerikaanse — de Spaanse vloeten werden in de grond geschoten zonder er zelf aan te pas te komen. In 1905 verwachtten tallozen dat Rusland Japan verpletteren zou — Japan won. In 1939 verwachtten velen — ook in ons land — de uiteindelijk overwinning der Duitsers, omdat zij, evenals Hitler, niet wisten wat sea-power en Engeland toen waard waren, en dat de 2e wereldoorlog een langdurige gemechaniseerde strijd tussen oorlogsindustrieën moest worden.

Het onderschatten van een tegenstander, en vooral een betrekkelijk „onbekenden” tegenstander (Pruisen in '66, Amerika in '96 en Japan in 1905), is een veel voorkomend verschijnsel.

KONIEV
...wél...

In 1941 beschikte Rusland nog niet over goede generaals. In latere jaren daarentegen wel. Zhukov (van 1921—1923 een leerling van von Seeckt) werd de beste gecoördede; Koniev was een zeer goed tacticus.

De algemene indruk: de lagere (jongste) en de hoogste aanvoerders waren de beste — de middenmoot liet te wensen. Dit is belangrijk, want de Duitsers konden de Russen als het ware tot de bloedigste aanvallen tegen een elastische verdediging dwingen, omdat juist die middenmoot-aanvoerders een beoordeling vreesden: „gebrek aan initiatief en aanvalsdrijf”..... met de Russische gevolgen daarvan.

Op een punt waren alle Duitse generaals het eens: de sterkste zijden van de Russische soldaat zijn het onverwoestbare moreel en de ongevoeligheid voor ontberingen. Hij kan zich zonder aanvoer wekenlang behelpen.

Hier is een beschrijving van von Manteuffel, die diep achter de Russische fronten doordrong: „de opmars van een Russisch leger kan een

Westerling zich niet voorstellen. Want achter de tankvoorhoeden rolt een horde — grotendeels met paardentractione. De soldaat draagt een ransel — droge broodkorsten en rauwe groenten, onderweg opgescharrelt. De paarden leven hoofdzakelijk van het stro van de daken. Dat houden ze drie weken vol. Een dergelijke horde kan men niet tegenhouden door afsnijden van de verbindingen, omdat er vrijwel geen verbindingen en aanvoer-colonnes bestaan.”

Inmiddels — en ook dit zien de Duitse vaklieden volkomen in — zal een nieuwe oorlog een geheel nieuwe techniek brengen. Zij zal veel meer technisch, mechanisch en motorisch gevoerd worden. Hierop komen wij nader terug. Maar dit betekent voor de Russische soldaat verliespunten.

Hierin staat hij ten achter bij de Westerling.

Zo beschrijft von Manteuffel een der laatste tankslagen in 1941 bij Jassy (Roemenië) — 500 tanks namen er aan deel. De Russen hadden in hun Stalin-tank de superieure machine. Toch werden zij volkomen geslagen door manoeuvre, bewegelijkheid en goed gebruik van het terrein — „wie in een tankslag stilstaat, is verloren”.

De Russische hogere aanvoering toonde zich in 1944 voor haar taak berekend. De Russische strategie overtrof zelfs die der Duitsers en die der geallieerden. Want zij stelden in al hun ondernemingen het politieke doel van de oorlog op de voorgrond en... braken dus in eerste instantie door naar de Balkanlanden en Weenen. Churchill en de zijnen begrepen dit — Roosevelt en de zijnen bleven blind, te onzen detrimente.

Resumerende: de Russische weermacht met zijn weermiddelen is een formidabele tegenstander. Het ontbreekt haar weliswaar aan eigenschappen en middelen, welke de Westerlingen wel bezitten. Maar de Russen beschikken daartegenover over massa, ruimte, primitieve soldaten-eigenschappen, politieke eenheid (zij het onder dwang) en... de mogelijkheid om, evenals Hitler, het ogenblik voor een verrassende en wellicht gedeeltelijk vernietigende aanval zelf te bepalen.

Dit zijn uitermate gevaarlijke factoren, die in geen geval onderschat mogen worden.

ZHUKOV
...later...

Wat is van dit Rode Leger achter het ijzeren gordijn thans uit betrouwbare militaire bron bekend?

Wij vonden de o.i. betrouwbaarste gegevens in twee onlangs verschenen boeken van de erkende deskundigen Liddell Hart (The other side of the hill) en Fuller (The second world war).

Liddell Hart — ook door de Duitsers als vooraanstaand vakman erkend — heeft gelegenheid gekregen met alle vooraanstaande Duitse aanvoerders als vakman tot vakman te spreken. Uit deze besprekingen ontstond zijn boek. Het 16e hoofdstuk behandelt het Rode Leger aan de hand van de ervaringen van legeraanvoerders op het Russische front zoals von Kleist, von Manstein, von Rundstedt, Guderian, vaklieden van de „oude school”, en von Manteuffel, een der zeer bekwame jongeren.

De algemene indruk: voortreffelijk vechtmateriaal, waaruit in de loop van de oorlog eerste klasse soldaten voortkwamen.

Groot uithoudingsvermogen, veel minder behoeften dan andere legers, maar onverschillig tegenover de burgerbevolking (branden, roven, e.d.), ondanks een zekere goedmoedigheid bij de „Europese” Russen.

Een infanterie, die nog te zeer als massa aanvalt. Verliezen zijn niet van betekenis — er is materiaal genoeg. Onverschillige onbevreesdheid — fatalisme. Weinig gevoelig voor deprimerende indrukken. Standhouden tot het uiterste, waardoor omsingeling in de hand wordt gewerkt. Hoog moreel, zoekt het man-tegen-man-gevecht. Goed geschikt voor gevechten bij duisternis, bosgevechten e.d. Zeer geschikt voor guerilla.

Het Rode Leger was veel „harder” dan het Czaristische. Het vocht voor een idee. Het stond onder rigoureuze discipline: „Waarom valt u niet aan? Waarom staat uw regiment nog niet op zijn plaats? Volg ogenblikkelijk de orders op, of ge wordt doodgeschoten!”

Voortreffelijk in de verdediging,

ook de aziatische infanterie. De aanvoerders kunnen onmogelijke eisen aan hun troepen stellen — er wordt zonder klacht of gemopper aan voldaan. De soldaat kan bovendien zijn mond houden — en zijn geest blijft voor de Westerling een gesloten boek.

De tanks waren vanaf de aanvang een verrassing — in kwaliteit en duurzaamheid.

Zeer goede artillerie- en infanterie-wapens — echter in de aanvang te weinig artillerie.

De Stalin-tank was de beste ter wereld (volgens v. Manteuffel) — beter dan de Engelse en Amerikaanse, die te veel aandacht wijdden aan draadloze verbindingen e.d.

Opvallend was dat de Russen vrijwel geen gebruik in het groot van parachute-troepen maakten, terwijl zij zelf de ontwerpers van dit wapen waren. Student, de Duitse parachute-man, schrijft dit toe aan onvoldoende training en trainings-mogelijkheden.

Organisatie „Vrouwen in de V.V.D.” gesticht

In verband met de mogelijkheid naar buiten te kunnen optreden; tot betere voorlichting van de vrouwelijke partijleden; terwille van de propaganda, met het doel de mening van onze vrouwelijke partijleden uit alle delen des lands te leren kennen; om al deze redenen is met goedkeuring van het Hoofdbestuur een organisatie gesticht, welke waarschijnlijk te zijner tijd de stichtingsvorm zal krijgen.

De dagelijkse leiding berust bij de vrouwelijke Kamerleden en de vrouwen in Dagelijks- en Hoofdbestuur der partij, die zich zelf en nog anderen kunnen toevoegen.

Het landelijke bestuur bestaat uit vertegenwoordigsters der 18 Rijkskieskringen, gekozen door de algemene vergadering der centrales, voor twee jaar, met directe herkiesbaarheid. Deze vertegenwoordigsters komen van tijd tot tijd landelijk of regionaal samen met het D.B. der organisatie. Het is zeer gewenst, dat de vertegenwoordigsters tevens lid zijn van het Bestuur harer Centrale. Haar taak bestaat in het houden van contact met de besturen van centrale, ondercentrales en afdelingen en te bevorderen, dat in elk van deze besturen minstens één vrouw zitting heeft. Aldus zal zij de steunpunten vinden om mededelingen van het D.B. door te geven en zelf informatie te winnen. Een nauwkeurige

kennis van de samenstelling der centrale, de geografische ligging der ondercentrales, de formatie der afdelingen en de adressen der diverse secretarissen is onontbeerlijk. De vertegenwoordigsters moeten de vrouwelijke gemeenteraads- en statenleden in haar centrale leren kennen en adressen van vrouwelijke sprekers verzamelen. Zij moeten de bestaande vrouwenkringen, studieclubs, enz., die onder de vrouwelijke leden bestaan, kennen, adressen der secretarissen weten, zich op de hoogte stellen van het werk dezer kringen en zich de convocaties laten zenden.

Waar vrouwenkringen bestaan, wordt met de besturen daarvan over eventuele bijeenkomsten overlegd; waar ze niet bestaan, kan dit het best ondercentrale-gewijs geschieden.

In het algemeen moet de vorming van ondercentrales te samen met de partijfunctionarissen krachtig worden bevorderd.

Bovengenoemde vrouwenkringen, -clubs, -groepen, staan niet in organisatorisch verband met de organisatie „Vrouwen in de V.V.D.”. Zij werken zelfstandig, maar zo nauw mogelijk samen met haar afdelingen en regelen haar financiën met deze. Het doel is, door voorlichting en propaganda, van de vrouwen goede partij-leden te maken. Algemeen principe is, dat niet naast, maar in de partij moet worden gewerkt. Het Dagelijkse

Bestuur van de organisatie „Vrouwen in de V.V.D.” bestaat thans uit de volgende personen: A. Fortanier-de Wit, Mr. E. A. J. Scheltema-Coradi, N. Goudsward-Knipscheer, Chr. Stenler-Tjaden, Joh. H. Springer voorl. secr., Alexanderstraat 16 Haarlem (telefoon 10576).

Het Landelijke Bestuur is thans als volgt samengesteld: Groningen: Dr. M. Hartgerink-Koomans, Ubbo Emmiusstr. 34. Groningen: Leeuwarden: Mevr. H. C. Sissingh-Stark, Willemskade 28. Leeuwarden: Assen: Mevr. T. Kuipers-Meeste, Emmastraat 96, Meppel; Zwolle: Mevr. D. J. Hoffmann-Niekerk, Ceintuurbaan 2, Deventer; Nijmegen: Ir. T. Hoog, Pontanusstraat 6, Nijmegen; Arnhem: Mevr. v. Konijnenburg-Veth, Keyenbergweg 7, Bennekom; Centr. Zuid: Mr. M. H. J. de Menton Bake, Baronielaan 44 Breda; Utrecht: Mevr. J. L. Redeke-Hoek, Will. v. Noortstraat 59bis, Utrecht; Haarlem: Mev. Joh. H. Springer, Alexanderstraat 16, Haarlem; Den Helder: Mevr. Vrijdag-Keizer, Huijze „Sonnevank”, Den Burg, Texel; Leiden: Mevr. v. d. Torre-Veendorp, Noordeinde 118, Waddinxveen; Dordrecht: Mev. M. van Dijk, Dam 166, Arkel, Z.-H.; Rotterdam: Mevr. H. D. Everts-Goddard, Esschenlaan 77, Rotterdam; Den Haag: Mevr. M. v. Alphen-Oudendijk, v. Stienhovenstraat 21, Den Haag; Amsterdam: Mevr. G. Wijsmiller-Meyer, Nassaukade 125, A'dam.

Blikken in Jeugdland

Wat lezen onze jongens en meisjes?

Ook in ons land is dan de strijd ingezet tegen de strips en de beeldverhalen. Gelukkig maar! Doch laten we hierbij wel de voorzichtigheid in acht nemen. Het is m.i. voorshands niet juist om, zoals sommigen menen te moeten doen, de alarmklok te luiden over deze giflectuur en daarbij verband te leggen tussen misdadigheid van een deel onzer jeugd en de strips en het beeldverhaal. Hoe slecht vele van deze boekjes ook zijn — en ik zal daarop uitvoeriger terugkomen in het tweede artikel —, niemand mene, dat de misdadigheid onder de jeugd nu plots is toegenomen door deze lectuur. Trouwens: hoe zou men dat kunnen aantonen? Herhaaldelijk bemerkt men, dat bij jeugdmisdrijven allerlei factoren een rol speelden en het zeer moeilijk is een enkele ervan af te zonderen. Iets anders is of deze giflectuur de culturele ontwikkeling en de persoonlijkheidsvorming van de jonge mens belemmert. En daarop durf ik volmondig antwoorden: Ja, dat doet ze ongetwijfeld. Maar alvorens daarop dieper in te gaan rijst de vraag: Hoe staat het met de belangstelling van de huidige jeugd t.a.v. het lezen in het algemeen en waarheen gaat die belangstelling?

WAARHEEN GAAT DE BELANGSTELLING VAN DE JEUGD?

Ik heb reeds eerder opgemerkt, dat ik bezwaar heb tegen de wijze, waarop velen in onze tijd spreken en schrijven over „massa-jeugd”, „ongrijpbare jeugd”, „crisis der jeugd” etc. Het komt mij voor, dat velen bij de behandeling van dit onderwerp niet voldoende rekening houden met de feitelijke toestand. En deze kent men eerst door ernstige onderzoekingen (en dan nog maar ten dele, omdat een landelijk onderzoek nog steeds niet plaats vond.) Het is onjuist en tevens zeer onbillijk om aan de hand van enkele krantenberichten of wat men zo hier en daar in zijn omgeving ziet, maar te gaan spreken over de baldadige jeugd, en de crisis der jeugd in onze dagen. Ik herhaal dan ook: Laat men beginnen met een ernstig onderzoek en dat over een zo groot mogelijk terrein. Een poging in die richting ondernam ik, toen ik voor enkele maanden begon met een uitgebreide enquête in Den Haag.

Enkele ontstellende misdaden in ons land en in het buitenland, hebben velen de ogen geopend voor de gevaren van de giflectuur, welke de jeugd leest. We vonden onze medewerker voor opvoeding en onderwijs bereid in een tweetal bijdragen iets over dit probleem te schrijven. Het is van grote betekenis, dat de schrijver zich in deze bijdragen niet laat leiden door wat „men”, onder indruk van enkele droevige voorvallen zegt, maar uitgaat van persoonlijke onderzoekingen bij ruim 1000 jongens en meisjes in de leeftijd van 9 tot ongeveer 20 jaar. Redactie.

— „True Crime Comics”. Magazine Village, Inc.

In dit verband is het volgende staatje van betekenis:

Jaar Leeftijd Onderzoek te	Optreden van de eerste menstruatie (Koch)				
	1906 15½	1915 14½	1920 14	1930 13½	1934 13
Berlijn					
		in Duitsland		Keulen	Leipzig
				(Ernst Walther Koch, Leipzig '35)	

B. Meisjes lezen wel jongensboeken (68—54—67% der meisjes), maar jongens lezen nauwelijks meisjesboeken (4—10%).
C. Na het tiende jaar verliest het sprookjesboek zijn bekoring, bij de jongens zowel als bij de meisjes.
D. Boeken over dieren en planten hebben de belangstelling der stadsjeugd. Dit is een zeer verheugend verschijnsel. De resultaten van het

onderzoek wijzen wel zeer duidelijk in deze richting. De school zal er dan ook m. i. verstandig aan doen bij het inrichten van een bibliotheek een aantal goed geschreven boeken op dit terrein op te nemen.

In het algemeen blijken de meisjes nog iets meer belangstelling voor de natuur te bezitten dan de jongens. Van veel belang is hoe de onderwijzer(es) tegenover de natuur staat. Heeft hij (zij) er grote belangstelling voor, dan nemen de leerlingen die over. Dit wordt herhaaldelijk in de school bewezen.

E. De jongens hebben grote belangstelling voor het geschiedenisverhaal. Bij de meisjes is zij veel minder. Ook hier geldt, dat de leerkracht er veel aan doen kan. Houdt hij van geschiedenis en weet hij zijn lessen boeiend te maken, dan kan men er zeker van zijn, dat de jongens van zijn klas weldra geschiedenisboeken gaan lezen.

F. De belangstelling voor z.g. oorlogslectuur is minder groot, dan wij aanvankelijk meenden. Ik noem dit eveneens een verheugend verschijnsel. De meisjes houden weinig van deze lectuur. Een nader onderzoek leerde bovendien, dat wel onderscheiden moet worden de verzetslectuur en de z.g. oorlogsboeken.

Boeken over de bevrijding, de hongerwinter, en dergelijke worden wel gelezen.

G. De belangstelling voor de platenboeken is minder dan ik had gedacht. De jongens vooral tonen hiervoor slechts matig interesse. Meestal zijn deze boeken duur en wanneer we zien, dat ze weinig in de smaak vallen, kan het van betekenis zijn wel te overwegen bij de inrichting van een bibliotheek er niet te veel geld aan te besteden.

H. Zoals bleek bij de jongens- en meisjesboeken, wordt ook de belang-

In het „Haagsch Dagblad” van 28 November, vond ik de volgende berichten:

MOORD DOOR BEELDROMAN. Dawson Greak (Canada) 26 Nov. (Ass. Press). — De jury belast met het onderzoek naar de moord op een oude landbouwer door twee jongens van 11-13 jaar, heeft gezegd, dat maatregelen genomen dienen te worden tegen de beeldromans. De rechters vinden, dat de jeugdige misdadigers zonder enige twijfel tot hun daad gebracht werden door het lezen van deze boekjes.

ALKMAAR. De 15-jarige M. B. uit Enkhuizen, die, volgens eigen bekentenis, Annie Rolle van het leven beroofde, is van het Huis van Bewaring overgebracht naar de psychiatrische inrichting te Heiloo.

AMSTERDAM. Zeven jeugdige pandietjes waarden dagelijks rond over het terrein van de Amsterdamse Markthallen. De buit bestond uit geld en leeftocht te weten: fruit, koffie, thee en suiker. Wat er dagelijks van overbleef, werd vernietigd. De leider van de „gang” was 10 jaar, de nestor van het zevental, dat door de kinderplichtie gearresteerd is, was 13 jaar.

stelling voor de kinderrubriek in de krant met de jaren geringer. Zij handhaaft zich nog het duidelijkst bij de meisjes en jongens van 9-11 jaar. Daarna wordt het ineens veel minder (van 75—50%).

I. Het nieuws in de krant interesseert vooral de jongens van 11 jaar. Opmerkelijk is de geringe belangstelling bij de meisjes.

J. Opvallend groot is de belangstelling voor de z.g. beeldverhalen in de krant. Bij de jongens gaat het in snel stijgende lijn! Maar ook bij de meisjes zien we een sterke stijging (61—94%). Het is mijn vaste overtuiging, dat de kranten schuldig staan aan de grote belangstelling der jeugd voor de verderfelijke lectuur van de z.g. Beeldverhalen. De kranten toch geven dagelijks zo'n vervolgvverhaal in beeld en dit stimuleert zeer zeker de uitgevers van de Beeldverhalen-boekjes tot hun uitgave.

De school zal tegen dit alles slechts weinig kunnen doen.

K. De belangstelling voor sportnieuws is het sterkst bij de jongens. Begrijpelijk: de jongens voetballen en de voetbalsport is ten onzent nu eenmaal een van de meest populaire sportbeoefeningen. Toch is er nog altijd een derde deel der mannelijke jeugd, dat zich niet interesseert voor de sport. Het behoeft geen betoog, dat dit verschijnsel van belang is bij de behandeling van het vraagstuk der vrije tijdbesteding. Wanneer van de 10 jongens er 3 geen interesse hebben voor de sport, dan blijft de vraag: Hoe besteden deze jongens hun vrije tijd?

Doch dit probleem is thans niet aan de orde.

(Vervolg op pag. 8)

Bij dit onderzoek heb ik o.m. het lezen en de belangstelling der jeugd voor boek en krant betrokken.

In dit artikel wil ik dan de uitslag geven van een onderzoek bij ongeveer 300 kinderen van 9—12 jaar, jongens en meisjes uit een z.g. „gegoede” stadswijk in 's-Gravenhage. In het tweede artikel zal ik de uitslag geven van een enquête, ingesteld bij ongeveer 700 jongens van 13—20 jaar, leerlingen van een Ambachtsschool in een arbeiderswijk.

Bezien we dan eerst onderstaande tabel:

Leeftijden		J	M	J	M	J	M
		9/10	9/10	11	11	12	12
Lees je graag thuis?	Ja	89	100	67	87	67	94
	Neen	11	—	33	13	33	6
Welke boeken?							
Meisjesboeken		4	79	—	79	10	50
Jongensboeken		86	68	67	54	33	67
Sprookjesboeken		39	68	13	50	33	28
Dieren- en Plantenboeken		79	79	40	54	57	61
Geschiedenisboeken		79	58	80	33	48	28
Oorlogsboeken		68	16	47	17	48	11
Platenboeken		29	58	27	33	29	44
Lees je thuis de krant?	Ja	96	90	87	84	96	100
	Neen	4	10	13	16	4	—
Welke Rubrieken?							
Kinderverhalen		79	74	73	75	53	50
Nieuwsberichten		43	26	60	37	43	56
Plaatjesverhalen		61	63	73	54	86	94
Sportnieuws		61	—	47	12	62	28

Hierbij zijn de volgende gevolgtrekkingen te maken:

A. Het is een gelukkig verschijnsel, dat onze jeugd van lezen houdt. Ik vond maar weinig kinderen, die niet graag lezen. Bij het ouder worden gaat de belangstelling voor het kinderboek afnemen. Het komt mij voor — al mis ik hier voldoende gegevens uit het verleden — dat onze tegenwoordige jeugd sneller „oud” is. Trouwens: het feit, dat de leeftijd, waarop het meisje vrouw wordt, met ruim twee jaren vervroegd is, wijst in die richting.

— „Jo-Jo Congo King”. Fox Feature Syndicate, Inc.

Geschenk

Zou de schrijver van het artikel „Geschenk” in het nummer van 3 dezer niet beter doen lezenswaardige lectuur, zoals „Elsevier” en „V. en D.” in Niwin-bussen te deponeren, of, ongefrankeerd, te zenden aan de „Tijdschriftendienst van het Ned. Roode Kruis” te Den Haag? In beide gevallen doet hij, en elk ander, hierdoor een soldaat in de rimboe, of een herstellende zieke, een genoegen, al was het alleen al om de kostelijke „Eigenwijze liedjes” van Brummetje.

Dr. L. Koch, Zeist

Het celstelsel is mensonwaardig

Arbeid moet de mens genezen

Reeds lang voor de oorlog was men er in zekere kringen van overtuigd, dat het huidige celsysteem niet deugde en dat de celgevangenis vervangen moest worden door de openlucht- of kampgevangenis. Waren er hier alleen gevoelsfactoren in het spel? Zeker niet! De cellulaire straf, eens ingehaald als het stelsel dat het moreel en het zedelijk peil van de delinquent zou versterken en verhogen, bleek ten slotte niet aan de verwachtingen te voldoen. Het was evenwel in het vooroorlogse Nederland niet mogelijk de nodige algemene belangstelling voor deze materie te wekken en zo bleef alles bij het oude. Zo moest in het jaar 1939 René Ouwenaller op 84-jarige leeftijd, na een leven dat geheel gewijd was aan het reclasseringswerk, tot de conclusie komen, dat er sinds 1855 niets ten goede veranderd was. Een jaar later raasde de oorlog over ons land en kwamen wij onder de Duitse laars te zitten. Vele goede vaderlanders werden vermoord, anderen verdwenen in de cel. Toen zij eruit kwamen, waren zij ervan overtuigd, dat het celstelsel mensonwaardig was en dat er een herziening moest plaats vinden. De tijd bleek rijp te zijn en de eerste aarzelande stappen in de nieuwe richting werden gezet.

In 1946 nam de „Vereniging van Ex-politieke gevangenen” een motie aan, waarin zij aankondigde een krachtige en voortgezette actie voor reorganisatie van het gevangeniswezen in Nederland te gaan voeren. Een commissie werd uit haar midden benoemd om een rapport uit te brengen betreffende de bestaande toestand en een plan te ontwerpen voor de reorganisatie.

Reeds op 15 Maart van datzelfde jaar werd door de Minister van Justitie op zijn Departement te 's-Gravenhage geïnstalleerd de „Commissie Uitbouw Gevangeniswezen”, welke tot taak kreeg na te gaan welke organisatorische maatregelen er op het betreffende terrein nodig zouden zijn en binnen het raam van Staatsfinanciën en zonder ingrijpende wetswijzigingen mogelijk geacht konden worden.

De oorlog had dus wel opruiming gehouden onder egoïsme en al te grote zelfgenoegzaamheid. Want, laten we het eerlijk zeggen, deze troffen wij in ons land maar al te veel aan.

Onbegrijpelijk en in zekere zin onvergeeflijk noemt Dr. Kempe het, dat verschillende celgevangenis, waarvan sommigen reeds dateerden uit de jaren rondom 1850, in 1939 nog steeds in gebruik waren en wel goeddeels op de basis als waarop zij in eerstgenoemd jaar tot stand kwamen.

Feitelijk, zo betoogt de schrijver, zou slechts één argument met recht voor het celstelsel kunnen worden aangevoerd n.l. de behoefte voor de gemeenschap om zichzelf te beschermen tegen de gevaarlijken in haar midden. Maar deze rechtvaardig

diging blijkt dan juist gelegen in de toepassing ervan op dat instituut waarvoor men nu juist het celsysteem nooit heeft willen accepteren: de bewaring.

Dr. Kempe noemt dan een reeks praktische bezwaren aan het celstelsel verbonden, die ons in hun sobere opsomming een indruk van de cel kunnen geven en die ons even doen rillen.

De psychische bezwaren zijn even groot en zeker van evenveel belang. De eenzame opsluiting tocht werkt bevorderend op een egoïstische houding tegenover de ons omringende dingen. De uitwerking hiervan, hoezeer ook afhankelijk van de individu, moet op de duur voor iedereen funest zijn. De afzondering roept spoedig reacties op, die men, levende in een gemeenschap, nooit te zien gegeven zou hebben en die dus in die zin onmaatschappelijk zijn. Hieruit blijkt hoe groot de controlerende invloed van het milieu wel is en hoe dit verre onderschat werd, waardoor er voorheen te weinig aandacht aan werd geschonken! Ook in dit opzicht betekent het celstelsel een zonde tegenover de gemeenschap.

Uit dit alles kon slechts één conclusie voortvloeien, die Dr. Kempe aldus omschrijft:

„Wanneer het inderdaad noodzakelijk is om een aantal mensen gedurende korter of langer tijd uit de gemeenschap te verwijderen als gevolg van hun a- of anti-sociaal gedrag, dan kan deze verwijdering, tenzij het betreft bewaring van volstrekt hopeloze gevallen, uitsluitend

worden gelegitimeerd (gewettigd) door aan de verwijdering een positieve zin te geven in de vorm van zo intens mogelijk bedreven arbeidstherapie”.

En deze kan alleen voldoende tot haar recht komen in de kampgevangenis. Hoe ziet deze arbeidstherapie er uit?

De meest verantwoorde vorm van arbeid in de strafgestichten is, aldus Dr. Kempe, die arbeid, die naast de functie van positieve hoededoening tegelijk fungeert als reclasseringsmiddel. Natuurlijk betekent dit alles niet, dat men terug zou moeten gaan naar de stelsellose gemeenschap, het rijp en groen bij elkaar stoppen van delinquenten, een toestand die aan het celstelsel vooraf ging. Want juist deze riep grote misstanden en veel leed voor de betrokkenen in het leven.

In haar eerste troonrede zeide Koningin Juliana, dat de voorbereiding tot de reorganisatie van het gevangeniswezen in een vergevorderd stadium verkeerde. Een medewerker aan ons blad wil onze lezers thans eens wat nader inlichten over de nieuwe koers die in het gevangeniswezen wordt ingeslagen en wel aan de hand van een in 1946 gehouden en in brochurevorm verschenen rede door Dr. G. Th. Kempe, werkzaam bij het criminologisch instituut aan de rijksuniversiteit te Utrecht.

Men dient echter te komen tot een behoorlijk geselecteerde gemeenschap, die tevens gelegenheid biedt tot vrijwillige afzondering, die weliswaar gebonden zal moeten zijn aan bepaalde regels en bovendien aan het oordeel van de leiding. Voor alles moet de gemeenschap evenwel een arbeidsgemeenschap zijn! De schrijver zegt dan, dat z.i. de celgevangenis plaats moet maken voor het z.g. open gesticht in de geest van een landkolonie. Nieuw in dit denkbeeld, dat reeds lang werd gepropageerd en ook toegepast o.a. in ons land, is alleen dat het hier gaat over de aanvaarding van dit type als normaal type. Dr. Kempe treedt dan in allerlei bijzonderheden waarvoor ik de belangstellende lezer naar de brochure verwijz.

Opmerking verdient nog, dat de schrijver verschillende speciale inrichtingen noodzakelijk acht en waar deze reeds bestaan, verbeteringen wil zien aangebracht. Zo noemt hij een strafgesticht voor criminele psychopathen. Juist deze materie dient zeer zeker aandachtig bestudeerd te worden. De bestaande inrichtingen voldoen uit een oogpunt van selectie niet aan de eisen die hier gesteld mogen worden. Verder noemt hij een bewaringsinrichting waarin de criminelen die tot de zwaarste en gevaarlijkste behoren die de gemeenschap bedreigen, kunnen worden bijeengebracht. Interessant is het, dat Dr. Kempe pleit voor een beschouwing van de persoonlijkheid van de delinquent als geheel en dat hij naast de bestaande voorlichting, in ons land een of meer centra van onderzoek wil vestigen, waar b.v. alle te detineren personen met gevangenisstraffen van meer dan drie maanden psychologisch-psychiatrisch sociologisch en eventueel ook biologisch worden onderzocht door daartoe opgeleid deskundig personeel. Zo alleen zal men tot een doeltreffende groepsindeling van de delinquenten kunnen komen! Ten slotte spreekt het vanzelf dat het personeel voor de nieuwe inrichtingen uiterst geselecteerd zal moeten zijn.

Twee jaar nadat Dr. Kempe zijn rede hield, zijn de eerste schuchtere schreden naar de reorganisatie gezet. In hoeverre de denkbeelden die hij lanceert in vervulling zullen gaan, zal moeten worden afgewacht. Inmiddels spreken wij met hem de hoop uit, dat de financiële basis in de toekomst steeds hechter moge worden!

Afdelingsnieuws

PARTIJRAAD KOMT BIJEN

Zaterdag a.s. om half drie zal de Partijraad te Utrecht bijeen komen ter bespreking van de Indonesische kwestie.

ANNA PAULOWNA

Welkom!

„In Anna Paulowna is een nieuwe afdeling opgericht. Het bestuur bestaat uit: G. H. Schenk, Voorzitter; C. D. Broersma, Secretaris; H. Wilms, Bestuurslid.”

BUSSUM EN NAARDEN/HUIZEN

Te weinig

De bekende radio-commentator de heer Van de Mandere uit Wassenaar heeft voor onze afdelingen een rede gehouden over het onderwerp: „De plaats van Nederland in de internationale wereld van heden”.

Niettegenstaande de gevoerde propaganda was de opkomst niet overweldigend. Een 60-tal belangstellenden voor dergelijke avonden is blijkbaar onvoldoende. De besturen zullen bij een volgende bijeenkomst gaarne zien, dat de zaal te klein zal zijn. Onze kracht kan alleen groeien door intensieve belangstelling en door verbreiding van onze propaganda.

's-GRAVENHAGE

Goed zo!

De Afdeling Jongeren van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie, afdeling 's-Gravenhage, is opgericht. Het voorlopig bestuur is als volgt samengesteld: Voorzitter, W. J. de Blaey, Sportlaan 139; secretaris, Drs. J. M. A. Hartman, Van Beuningestraat 71; penningmeester, H. R. Sicman, Frankenslag 131; leden: Mr. L. v. Nahuys, Verdijkstraat 34; W. G. v. Haersma Buma, Stephensonstraat 7; R. J. Relink, Carel Reinierskade 147.

Inlichtingen kunnen worden verkregen aan bovengenoemde adressen en aan het Afdelingssecretariaat Laan van Meerdervoort 24, 's-Gravenhage.

LEEWARDEN

Nieuwe Heren

Bij de laatst gehouden vergadering der Centrale werd een nieuw Bestuur gekozen, dat er thans als volgt uitziet:

B. C. Algra Jr., Leeuwarden, voorzitter; Ds. J. Luchies, Pietersbierum, penningmeester; Mevr. H. C. Sisingh-Stork, Leeuwarden; J. G. Venhuis, Oranjewoud; J. A. van Overklift, Munnekezyl; G. E. Feringa, Holwerd; J. Nauta, Sneek; M. L. Wassenbergh, Kollum; K. Ronner, Dokkum terwijl verder met een adviserende stem zitting hebben leden van de Kiesersraad, Hoofdbestuur, etc., t.w. de H.H.: J. J. G. S. Falkena, Heerenveen; Ir. B. C. van Balen Walter, Leeuwarden; Ir. H. J. Witteveen, Drachten; P. J. de Vries, Weidum; Mr. G. Boschlo, Heerenveen; Mr. B. F. v. d. Veen, Leeuwarden. Het secretariaat berust bij F. C. Dutyn Noordberger, Leeuwarden.

OOSTSTELLINGWERF

Activiteit

Onze afdeling heeft een landbouwcommissie in het leven geroepen, waarin zitting hebben: F. J. Punter, Lage Duurswoude 192 onder Oosterwoude; H. J. van Weperen, Weper 472 onder Oosterwoude; Y. Reitsma, Vaart Z.Z. 304, Appelscha.

Ook hebben reeds enkele leden zich bereid verklaard zitting te nemen in een Middenstandscmissie.

Wat lezen onze jongens en meisjes?

(Vervolg van pag. 7)

Een onderzoek als hierboven beschreven, brengt onmiddellijk de vraag naar voren, of de ouders wel altijd doordrongen zijn van de betekenis van het goede kinderboek voor de culturele ontwikkeling en de persoonlijkheidsvorming en anderzijds van de gevaren van de verkeerde lectuur. De noodzaak van goede voorlichting op dit terrein laat zich herhaaldelijk aantonen aan hetgeen kinderen krijgen op verjaardagen, Sint Nicolaas en Kerstmis. We hebben een commissie voor de keuring van films, maar meer en meer dringt zich de vraag op, of we niet eens moeten denken over de taak, welke een commissie voor de keuring van het kinderboek in deze tijd zou hebben! In de week van 8-13 November organiseerden wij in de Leerschool van het Haags Genootschap een tentoonstelling, welke de bezoekers (sters) een overzicht gaf van a. hoe in de loop der eeuwen de kunst van lezen is verworven; b. de ontwikkeling van het leesboek in de school; c. de verkeerde jeugdlectuur (analyse van beeldverhalen, tijdschriften voor de jeugd, etc.); d. wat er thans aan goede kinderlectuur op de markt verschijnt. Deze tentoonstelling, die door zeer velen bezocht werd, heeft aangetoond, dat talrijke ouders (en grootouders niet te vergeten!) vertrouwde voorlichting zeer waarderen. Maar we leerden er ook iets anders uit, n.l. dit: de jeugd van thans krijgt meer en meer belangstelling voor het informatieve leesboek. Wat in de Angelsaksische lan-

den reeds geruime tijd aan de gang is, zal zich vermoedelijk ook ten onzent gaan voltrekken: een accentverschuiving in de kinderlectuur. Het boek blijft niet langer een leesboek voor plezier, maar het wordt ook een boek voor informaties over het behandelde onderwerp.

Het zou ons te ver voeren, dit hier nader toe te lichten, maar een ding zij nog onder de aandacht gebracht: de huidige jeugd, met haar grote belangstelling voor de techniek, met haar hunkering naar kennis van honderd en één dingen over planten, dieren, enz. enz. kan „gevangen” worden door goede kinderboeken en jeugdboeken, indien de auteurs maar de kunst verstaan het onderwerp boeiend te behandelen.

Zeker, we moeten onze ogen niet sluiten voor het feit, dat Amerika ons ook de beeldverhalen levert, althans ten voorbeeld is op dit terrein, maar — en dit is bij alles toch nog verheugend: ook in Amerika is men de strijd gaan aanbinden tegen de beeldverhalen en strips. En wij hier in Nederland zullen ongetwijfeld de jeugd weer van strip en beeldverhaal af krijgen, wanneer we maar iets beters er voor in de plaats geven.

In het tweede artikel zal ik aan de hand van het onderzoek naar de belangstelling van jongens van 13-21 jaar voor het boek, een en ander opmerken over het gevaar van de strip en het beeldverhaal en de wijze waarop we dit alles kunnen bestrijden. VAN MOURIK.

STALEN MEUBELEN
„GISO"-LAMPEN

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

VRIJDAG 24 DEC. 1948 - No. 39

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

KERSTMIS

Het is niet vreemd, dat de wereld en wij mensen tegenwoordig veel met ons zelf bezig zijn. De wereld is het eigenlijk altijd, maar ook wij leven in de laatste tijd met de gedachten voortdurend op ons zelf gevestigd. Het is donker en duister om ons heen, zoals de natuur thans donker en duister is, en dat doet ons de blik naar binnen slaan en stilstaan bij ons zelf, omdat wij vastgehouden worden door de zorgen in ons leven, die wij niet meer aan kunnen, door de moeilijke levensomstandigheden zelf, die ons dreigen te overspoelen en geen toekomst meer overlaten. En daar bovendien grint de wereld ons aan, en wij bekoeven slechts enkele namen te noemen, enkele substantiva als Duitsland, Berlijn, Frankrijk, Rusland, China en Indonesië, om in de klem van deze woorden te komen en te blijven steken in alle associaties, die daarmee zijn verbonden. En toch blijft daar de hunkering in onze ziel, die nooit volkomen kan worden uitgeblust, de hunkering naar licht en vrede. Zo duister kan het niet zijn, dat die hunkering zou worden verstikt, neen, zij is er, die laatste hunkering naar het licht, dat boven deze wereld uitstijgt, en naar de vrede, die eenmaal ons deel zal zijn. En wij weten het in de stilte van ons leven, dat wij recht hebben op deze hunkering te bouwen, omdat daar in ons is de intuïtieve zekerheid, dat eenmaal licht en vrede komen zullen, omdat daar één is die ze eenmaal brengen kan, en die dit ook eens zal doen, Hij, wiens macht boven mensenmacht uitstijgt, en die alleen in staat is licht en vrede in mensenwereld en mensenhart, als Zijn koninkrijk, het koninkrijk der hemelen te doen zeyieren. Daar is in ons de intuïtieve zekerheid, dat Hij dit zal brengen met onze hulp.

Doet dit niet denken aan het woord van de psalmdichter, Ps. 104:7: Verhef Gij over ons het licht van Uw aanschijn, o Heer! Ja, Hij kan het licht over ons verheffen. Hij kan ons zelf telkens weer opheffen door dit licht uit onze neerslachtigheid, die zo diep in ons leven kan ingrijpen, en waarmee wij gans onze omgeving besmetten kunnen. Hij kan ons en de wereld verheffen boven onze baatzucht uit, die doorgedrongen is tot in alle lagen van onze bevolking en tot in de diepste vezelen van ons gemoed. Hij kan ons verheffen boven onze zedelijke laagheid, die in alle landen, ook in de rijen der jeugd, gemeengoed onder ons wordt, totdat wij plotseling worden opgeschrikt door een élatante uitbarsting. Hij wil ons redden en verheffen boven onze wereldgezindheid, die alle landen en staten heeft aangetast en in het woord macht zijn eigene uitdrukking heeft gevonden.

Het licht van Uw aanschijn! Wat is dan dat licht? Dat is allereerst Gods liefde, die Hij in mensenharten heeft neergelegd om door te geven in het leven. Het is de grote achtergrond van de geschiedenis van het christendom, die boven de concilies en het denken nog uitstijgt, en die het meest hechte cement der

mensenwereld wil zijn. Het is het geluk, door Hem aan ons gegeven, dat geluk, dat wij dikwijls zo in de verte zoeken, en dat vlak bij ons, in ons is neergelegd, daar waar twee mensen elkaar bij de hand houden en zich verbonden weten. Het is het verlangen, zonder welk elk mensleven verdorren zal, de hoop, de zekere hoop, dat het licht zal komen. Van Uw aanschijn! Hoe is dan Gods aanschijn? Als wij het met woorden proberen te omschrijven, dan zeggen wij: Zijn aanschijn, dat is Zijn Koninkrijk, dat Hij eenmaal zal doen komen, het hemelse leven reeds hier op aarde, het eeuwige heil, dat Hij ons zekeren wil. Dat alles is Zijn aanschijn. En toch wil Kerstmis het ons nog beter zeggen: Gods aanschijn, dat is Jezus Christus, dat is Gods aangezicht naar

de aarde gekeerd, Gods aangezicht gebogen over Zijn mensenkinderen. Wie mij gezien heeft, zo zegt Christus het immers zelf, die heeft de Vader gezien; ik en de Vader zijn één.

Dat is de eeuwige Kerstboodschap. Te midden van een verworden, ook politiek verworden wereld, te midden van de angstige duisternis, die ons ook thans omringt, komt deze boodschap in de vorm, neen, met de stem van het Kerstkind, thans weer tot ons. Wij dromen en zingen van de geboorteverhalen. Van wijsheid, die zich buigt voor het kindeke, en haar geschenken aan zijn voeten neerlegt, goud en wierook en myrrhe, beeld van het geurende en genezende en onvergankelijke, dat in dit kind is neergelegd. Van herders, die intuïtief het kindeke vinden, zoals zij buiten in de natuur God gevonden hebben en die zelf de engelwoorden uitzingen: Ere zij God in de hoge, vrede op aarde, in mensen een welbehagen. Van de aanzegging aan de moeder van haar grote geluk, van het kind in de stal en op weg naar Egypte, omdat de wereld geen plaats heeft voor dit kind; van de ouden van dagen Simeon en Hanna, die thans sterven kunnen, omdat Zijn eeuwigheid in hunne handen rustte.

Maar Kerstmis spreekt niet van sterven maar van leven. Van zulk hoog bijzonder leven. Waartoe alle leven op aarde moet worden opgeheven, en dat een kind ons brengen wil. Was het niet Jesaja, die zong van een kind, dat onder ons geboren zal zijn, een jongste, dat alles zal leiden? Hier is dit kind, hier is dit jongste. Zijn stem zal triompheren, zijn kracht zal de sterkste zijn. De kracht der liefde. Zo grof kan de wereld niet worden, zo sterk mensenmacht niet zijn dat dit kind niet overwinnen zal. Hij zal woning maken in onze harten, hij wil in ons geboren zijn. Hij, Gods aanschijn, Gods aangezicht naar ons toe gekeerd, zijn kinderblik in onze ogen. Wie zal hem weerstaan? Hij is de hoop, de hoop des levens, eenmaal zal zijn koninkrijk zeyierend komen, eenmaal Gods licht het laatste licht zijn. Een kind is ons geboren! En met dit kind willen wij de wereld aanzien, die toch eenmaal Gods wereld zal zijn, De wereld van Zijn Koninkrijk. K. H. B.

PARLEMENTAIRE FLITSEN

Minister Rutten op het slappe koord

Buitenlandse Zaken en Overzeese Gebiedsdelen, Oorlog en Marine en voorlopig ook Wederopbouw en Volkshuisvesting mogen in de huidige omstandigheden begrijpelijkerwijze in actualiteit en belangrijkheid voorop staan, geen begroting is echter zo veelomvattend als die van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen.

De Onderwijs-afdelingen, gesplitst in die voor Lager-, Voorbereidend Hoger en Middelbaar-, Nijverheids- en Hoger Onderwijs, zomede de afdelingen Oudheidkunde en Natuurbescherming (Wetenschap hoort bij Hoger Onderwijs), Kunsten, Radiowezen, Pers en Vorming buiten Schoolverband, vormen, wat het Kamerdebat betreft, bijkans begrotingen op zichzelf.

Vandaar, dat voor de totale Onderwijsbegroting niet minder dan zes middag- en avondvergaderingen moesten worden gereserveerd, die ook ten volle nodig bleken.

MEVR. FORTANIER
...rechtvaardigheid...

Wie zal het ons euveld duiden, dat wij voor een minister, die zich daar tegenover tientallen vragende, betogende en critiserende Kamerleden met geen ogenblik verslappend élan doorheen weet te slaan, bewondering hebben? En dat deze bewondering nog merkbaar stijgt, wanneer die minister daar staat zonder enige parlementaire ervaring en politieke routine?

Niemand ongetwijfeld. En daarom durven wij het zonder tegenspraak te vrezen, zeggen: minister Rutten heeft het knap gedaan. Knap en..... amusant.

Amusant ongetwijfeld ook, want deze minister met zijn zuidelijk temperament, zijn stembuigingen en zijn drukke gebaren verenigt in zich de typische gewoonten van de docent en de talenten van de acteur.

Menig aardig moment, menige „Rutteniaanse beeldspraak“ zouden wij kunnen vermelden, ware het niet, dat wij nu eenmaal aan onze beperkte plaatsruimte gebonden zijn.

* * *

Maar onze bewondering is nog niet uitgeput. Zij dient zich ook en niet minder uit te strekken tot de woordvoerder van onze fractie, mevrouw Fortanier-de Wit, die bij al deze afdelingen met even grote welsprekendheid als deskundigheid het standpunt van de fractie wist weer te geven en in onmiddellijke aansluiting daaraan, in de avondvergadering van de vorige week Donderdag, ook Sociale Zaken voor haar rekening nam. Een begroting, die onverwachts in behandeling werd genomen, omdat — zoals begrijpelijk was — minister Stikker wegens dringende bezigheden aan zijn Departement, uitstel van de behandeling van zijn begroting van Buitenlandse Zaken had moeten vragen.

Laten wij Sociale Zaken, dat (evenals Onderwijs trouwens) de vorige week nog niet kon worden afgehandeld, voor onze volgende rubriek, dan willen wij eerst iets weergeven uit de algemeen beschouwingen van onze woordvoerder.

Zij stelde in het inleidende deel van haar rede voorop, dat de cultuur van een volk zeker niet bepaald kan worden door de overheid, ook niet

grote omzichtigheid betreden. Dit betekent, dat de overheid allereerst tot taak heeft de belemmeringen weg te nemen en de voorwaarden te scheppen, waarbij de persoonlijkheid tot wasdom kan komen. Daarnaast komen dan die regelingen, welke de overheid kan treffen om de kunstenaars te stimuleren en grotere groepen van ons volk de toegang tot het culturele leven te vereenvoudigen.

* * *

Vervolgens komend tot het onderwijs in het algemeen, merkte mevr. Fortanier op, dat de sociale rechtvaardigheid medebrengt, dat het uiterste gedaan worde om ieder te brengen op de plaats, waar zijn gaven het best tot ontplooiing kunnen komen. Daarbij staat echter tevens vast, dat de natuurlijke ongelijkheid in capaciteiten, die nu eenmaal van de geboorte af tussen de mensen bestaat, ook bij volkomen gelijke ontwikkelingskansen aanleiding zal geven tot „klassenvorming“, gebaseerd op psychische kwaliteiten. Een natuurwet kan men nu eenmaal niet veranderen.

De aandacht van de minister vroeg spreker ook voor het denkbeeld, door onze onderwijsmedewerker, de heer Van Mourik, in ons weekblad van 19 November j.l. geuit, om die leerlingen psychotechnisch te doen onderzoeken, die volgens de hoofden van de lagere scholen bij het verlaten van de zesde klas onder de uitzonderlijk begaafden vallen. Eventueel beperkt tot die leerlingen, wier ouders een dergelijk onderzoek niet zelf kunnen bekostigen.

Zoals zij reeds eerder had gedaan, wijdde onze woordvoerder ook thans grote aandacht aan het probleem van de bestuursvorm van de openbare school, waarzij zij kon wijzen op de formulering, die de voorstan-

RUTTEN
...slap koord...

ders van het openbaar onderwijs voor hun ideeën hadden gevonden, die de onverdeelde instemming bleek te hebben van de Ned. Onderwijzers Vereniging, van Volksonderwijs, de Nederlandse Ouderraad bij het U.L.O. en de Mij. tot Nut van 't Algemeen. Het zou, zo meende zij, een grote winst voor het Nederlandse Onderwijs zijn, indien het zou gelukken, voor de openbare school een bestuursvorm te vinden, die enerzijds het wezenlijke kenmerk van het overheidsbeheer behouden heeft en anderzijds meer zorg en bestuurlijke aandacht mogelijk maakt dan nu veelal het geval is.

* * *

Met grote overtuigingskracht is onze woordvoerder ook opgekomen voor de materiële positie zowel van de onderwijzers als van de leraren en van de hoogleraren en hun staven (wetenschappelijke assistenten, e.d.).

Kon de minister voor de leraren en voor de professoren en hun wetenschappelijke medewerkers gelukkig reeds vrij positieve toezeggingen tot verbetering doen, minder positief was de minister ten aanzien van de onderwijzers, die inderdaad nog niet zo lang geleden reeds op een hoger niveau zijn gebracht. Dat was echter niet anders dan een inhalen van een reeds jarenlang als een grote onbillijkheid beschouwde achterstand en de afgevaardigde van de V.V.D. bleef erbij, dat ook de onderwijzers het recht hadden te delen in de gratificaties en de z.g. „ontknikkingsverhoging“ van 5%, die ook aan andere ambtenaren met een salaris boven f 3000 worden toegekend. Zou de Regering de onderwijzers niet in deze verhoging laten delen, dan zou diezelfde ongelijkheid weer optreden, die ook volgens de Regering in het verleden zo storend heeft gewerkt.

Deze aandrang van onze woordvoerder en van verschillende andere leden van de Kamer is in zoverre niet geheel tevergeefs geweest, dat de minister tenslotte heeft toegezegd, deze kwestie nogmaals met de organisaties der onderwijzers onder het oog te zullen zien.

* * *

Tot slot kan worden vermeld, dat onze fractie gaarne heeft medegewerkt aan de indiening van de motie-Van Sleen, waarbij, gezien het vooral ook in de toekomst te verwachten tekort aan leerkrachten, de wenselijkheid werd uitgesproken, de gehuwde vrouwelijke leerkrachten bij de verschillende takken van onderwijs te handhaven en voor een benoeming in aanmerking te doen komen.

Bij de stemming deed zich nog weer eens de oude tegenstelling van „links“ tegen „rechts“ voor. En daar „links“ beter vertegenwoordigd bleek dan „rechts“ (de confessionele partijen), werd de motie met 35 tegen 31 stemmen aangenomen.

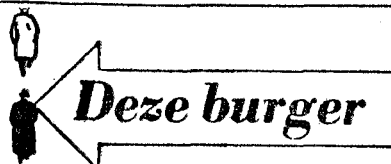
Als dit blad verschijnt, zal inmiddels ook het debat over Kunst, Radio en Pers zijn beëindigd. Ook daaraan hopen wij in een volgend nummer nog enige aandacht te kunnen wijden.

A.

door de minister van Onderwijs, K. en W. En het deed haar genoegen, dat de nieuwe bewindsman daar blijkens zijn. Memorie van Antwoord, precies zo over bleek te denken. Zij bracht dit niettemin te berde, omdat „vele leden“, die niet moeilijk in de rijen van de P. v. d. Arbeid waren te zoeken, in het Voorlopig Verslag hadden verkondigd, dat zij „zeer stellig“ de overtuiging waren toegedaan, dat van overheidswege aan de culturele vorming van ons volk „doelbewuste leiding“ behoort te worden gegeven. Verzekeringen, die onze woordvoerder, naar zij opmerkte, ietwat dreunend in de oren klonken.

* * *

Voorzichtigheid, ook in het formuleren van doelstellingen, zo meende zij, is ook hier geboden. En met instemming haalde zij Huizinga aan, waar deze in zijn „Geschonden Wereld“ schreef, dat „niemand zal volhouden, dat ooit de groei van een kunst heeft afgehangen van een organisatie van overheidswege“ en dat, zo ergens, hier de onloochenbaarheid spreekt van de stelling, dat cultuur slechts geboren kan worden in de persoonlijkheid. En wie, als wij, daarvan uitgaat, zal het terrein van de Staatsbemoeiing in deze slechts met

Deze burger

is altijd een tikkelkje weemoedig, deze tijd van het jaar.

Een jaar „spoedt ten einde“ zoals de heren van de couranten dat zo mooi kunnen schrijven. „Een jaar wordt geboren“ zoals de h.h. journalisten dat zo allegorisch uitdrukken.

Wij krijgen weer die verrassende plaatjes van Vader Tijd met zijn zandloper, zijn zeis en zijn witte baard en van dat heel jonge jongetje met blote bibsen, dat het nieuwe jaar voorstelt moet U weten. Die tekenaars doen dat altijd even mooi. En ieder jaar veranderen zij, zéér ter snede en gevat, het jaartal op de zeis en dat op de bibsen. Je moet er maar opkomen. Hoe bestaát 't!

Deze burger is altijd een tikkelkje weemoedig, deze tijd van het jaar.

Wij krijgen weer allemaal 't beste toegewenst van mennevan-de-krant en dat het allemaal nog heel goed kan meevallen en lange lijsten met wat er het afgelopen jaar gebeurd is in stad en provincie, in land en wereld. Ik heb eens een oom gehad die dat van A tot Z las. De man is reeds vele jaren ter ziele, maar de heren van de kranten gaan er stug mee voort. Dat is ook zo iets om weemoedig van te worden. Ik ben niet zo dol op stugheid.

Kortom: we staan eigenlijk met ons allen, sterk verjongd in onze blote-bibsen-met-1949-erop aan het begin van alwéér een stukje weg; bij alwéér een kilometerpaal, want mijlpalen kennen wij in ons metrieke stelsel niet, n'en déplaise de heren van de kranten, die deze tijd van het jaar steevast mijlpalavers houden.

En dát maakt me het weemoedigst van alles: wéér die kale, rechtan-rechttuite mijlpaal.

Nooit eris een prieeltje met rozen en blauwe regen om even uit te rusten met Marietje of Corretje of Jeantje hand-in-hand.

Nooit eris géén lange lijst in de krant en uit die zandloper loopt het zand me knersend tussen de tanden. Die zeis is maar aanstellerig. En het is onzin dat een kind in één jaar zo'n baard krijgt.

Zó'n baard.... h.h. journalisten.

Dát is nu juist het weemoedige, deze tijd van het jaar, voor

DEZE BURGER.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.

Redactie-secretaris: Mr. E. Elias

Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.

Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267

Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.

Losse nummers 15 cent.

Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie” te Amersfoort.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlug, Geestbrugweg 69 Rijswijk (Z.-H.).

Onze gedachten

Onze gedachten moeten in de komende tijden zijn bij hen die ver van het vaderland, ver van huis, in militaire dienst hun plicht vervullen. Over oceanen en werelddelen heen zijn wij met hen door onzichtbare banden gebonden en de wens tot kracht en sterkte kome zeker ook uit onze kring voor hen, die thans een zo grote verantwoordelijkheid dragen onder de tropen.

Maar onze gedachten moeten ook uitgaan naar hun gezinnen in het vaderland zelf. Naar een vrouw, die tuurt over de laatste brief van haar man, naar een vader en moeder, die in stilte bidden voor hun zoon, naar een jong meisje, die met geheel haar hart vertoef bij hem, die zo ver weg is.

Schrijven naar Indonesië zal in deze dagen veelal hen, die in militaire dienst zijn, eerst na lange tijd bereiken, wegens verplaatsingen. Maar schrijven of bezoeken aan hen, die hier achterbleven, kan wel. Mogen juist in de komende dagen onze gedachten ons bepalen tot het vinden van de tijd voor dat bezoek, het schrijven van die brief, die thans zo dubbel gewaardeerd zullen worden.

Harde realiteit

Als een land, als een volk zulke moeilijke en zware tijden doormaakt als het Nederlandse op het ogenblik, dan is er geneigtheid om te denken, dat het binnen korte tijd wel beter zal worden. Binnen korte tijd de politieke, economische en sociale omstandigheden er wel gunstiger zullen uitzien. Zwakke politici geven aan die menselijke begrijpelijke neiging veelal toe en in de afgelopen jaren na 1945 hebben wij dan ook bij herhaling politici van de Partij van de Arbeid zonniger tijden aan hun volgelingen en aan het Nederlandse volk zien voorspellen, waarvan in de praktijk niets is uitgekomen.

Met doet o.i. verstandig, als men het publiek voorbereidt op ernstige tijden. Niet paniek zaait, waar die niet te zaaien valt. Maar voorbereiden op mogelijkheden, die men kan verwachten, als men enigszins op de hoogte is van omstandigheden en toestanden.

Die harde realiteiten staan o.i. ook het Nederlandse volk in de toekomst te wachten. Men zal er naar onze mening rekening mee moeten houden, dat nog jaren een zeer groot contingent Nederlandse troepen voor de rust en orde in Indonesië aanwezig zal moeten zijn. Dat betekent naast het persoonlijke offer, dat velen op hun beurt zullen moeten maken, ook een groot financieel offer, dat wederom gebracht moet worden in het belang van de vooruitgang van het Indonesische volk. Maar dat betekent ook sobere levensomstandigheden, voor velen in Nederland. Dat betekent, dat aan vaak zeer gerechtvaardigde wensen en verlangens niet kan worden voldaan, omdat de schatkist dat niet zal toelaten. Maar daarbij zal men zich tevens voor ogen moeten stellen, dat men daarbij de keuze heeft om zijn wensen uit te stellen tot later, of maar helemaal te doen verdwijnen. Want komt er weer rust en orde en daarmee tevens welvaart over geheel Indonesië, dan is het mogelijk, dat later aan wensen en verlangens kan worden voldaan. Zou Nederland zijn taak ten opzichte van Indonesië opgeven, dan zou dat tevens betekenen, dat ons land zonder achterland in Europa op dit ogenblik, met zo grote wonden op industrieel terrein, op woninggebied, geslagen door de Duitse bezetters, aan velen van zijn burgers niet eens meer een bestaan zou kunnen waarborgen.

Die harde realiteiten klinken soms niet prettig in de oren. Maar een politieke partij, die werkelijk waarde hecht aan de steun van leden en geestverwanten, dient eerlijk te zeggen, wat naar haar inzicht in de toekomst wacht.

DE GROTE BESLISSING

Wanneer diep ingrijpende gebeurtenissen plaats hebben past een bescheiden woord. Geen gejuich, noch verwijt kan men doen horen in ogenblikken waarin een groot deel der jongelingschap van ons land geroepen is de wapenen op te vatten om, met inzet van hun leven, miljoenen Indonesiërs te bevrijden van terreur en onzekerheid en hen de rechtsstaat te brengen. Wie ons hoofdartikel van de vorige week gelezen heeft, weet, dat wij geen andere weg zagen dan die welke de regering thans gekozen heeft. Is dus in vervulling gegaan hetgeen wij nodig achtten, niettemin vermogen wij ons niet tot enige vreugde op te werken nu wij ons realiseren welk bitter leed en welke ellende in deze dagen over mensen komen kan. Wij weten, dat er ook aan onze zijde reeds gesneuvelden te betreuren zijn, wij beseffen ook wat onverantwoordelijke republikeinse bendes in deze dagen aan land en volk kunnen misdrijven. Dit alles hadden wij reeds overwogen toen wij na eigen aanschouwing van de toestanden in Indonesië tot het oordeel kwamen, dat de bestaande situatie onhoudbaar was en dat een politieke actie volgen moest. Wij hebben deze opvatting ook neergelegd in een nota aan onze fractiegenoten. De opvatting berustte op de overtuiging, dat bij het doen voortbestaan der Republiek in haar huidige verschijningsvorm een gezonde opbouw van de Verenigde Staten van Indonesië onmogelijk was en de hiertoe behorende gebieden ten prooi zouden vallen aan extremistische overheersingsdrang. Terwille van de miljoenen goedwillenden in de federale deelstaten en terwille ook van allen die op het gebied der Republiek in constructieve zin werkzaam willen zijn, was ingrijpen geboden.

Wij weten, dat er in den lande grote ongerustheid heeft geheerst over de vraag in welke richting de regering zou koersen. De beslissing is een daad, die na zeer wijs overleg en diep beraad is genomen. Wij aarzelen niet dit te zeggen. Vooral tegen hen, die, wanneer zij bepaalde daden of handelingen van hun voorzitters niet begrepen of konden overzien, onmiddellijk geroed stonden hun vertrouwen op te zeggen. Ongerustheid — het is begrijpelijk dat die er was. Velen, zeker ook in onze rijen, zat en zit het Indische vraagstuk zeer hoog. En dat men zich dan voor inlichtingen wendt, zelfs in geagiteerde vorm, tot de mannen wie men bij de verkiezingen het vertrouwen geschonken heeft, — wij begrijpen dat alles goed. Maar wel willen wij zeggen, dat velen toch niet juist inzien, dat zij van hun plaats uit de situatie niet kunnen beoordelen en zich in moeilijke ogenblikken moeten verlaten op hen, die toch steeds bewezen hebben hun vertrouwen waard te zijn. Die vertrouwensbasis is absoluut nodig voor een goede gang van zaken.

De onrust is tot uiting gekomen in vele brieven die wij ontvingen en in vele gesprekken, die wij hebben gehad, zowel hier als tijdens ons verblijf in Indonesië. Gegriefd heeft ons, dat men zelfs de persoon van minister Stikker aantastte. Wij willen in dit artikel niet spreken over zijn verdiensten uit de laatste maanden. Slechts mag worden vastgesteld, dat zij groot zijn. Daarom kunnen wij niet nalaten thans een krachtige veroordeling uit te spreken over degenen, die zich niet ontzagen gewone laag-bij-de-grondse roddelpraat uit te strooien. Wij nemen overigens aan, dat zij na het bekend worden van de grote beslissingen der laatste dagen beschaamd zullen zijn over eigen kleinheid.

Zoals gezegd, ook binnen onze partij was er ongerustheid. Een gezonde ongerustheid zelfs, die wij volkomen hebben begrepen. Zij is echter niet steeds in gelukkige vorm tot uitdrukking gebracht. Zo hebben wij uit de kranten kennis moeten nemen van een motie van een afdeling waarin minister Stikker het aannemen van een bepaalde houding werd voorgeschreven. In de hoofdbestuursvergadering van Zaterdag j.l. en in de daaraan volgende bijeenkomst van de partijraad, heeft mr. Oud hierover gesproken. Wij willen niet nalaten daar ook onzerzijds iets over te schrijven. Wat niet moeilijk is, want wij behoeven slechts te verwijzen naar ons beginselprogramma, dat elke gedachte als zou een minister opdrachten van een partij — en zeker van een afdeling — ener partij — kunnen ontvangen, absoluut uitsluit.

In artikel 6 van ons beginselprogramma wordt immers gezegd, dat onze partij de constitutioneel-parlementaire monarchie onder het nationaal koningshuis van Oranje de meest hechte waarborg voor de vrijheid des volks acht. De partij „stelt zich schrap tegen alles, wat naar ontarring der gezonde beginselen van deze regeringsvorm zweemt.” En dan wordt

verder gezegd, dat tot die beginselen o.m. in het bijzonder worden gerekend:

2. De zelfstandige, volledige verantwoordelijkheid, zo collectief als individueel, der ministers aan de Staten-Generaal, met uitsluiting, zo in theorie als in praktijk, van iedere gedachte aan een mandaatsverhouding tussen de regering en de volksvertegenwoordiging.
3. De erkenning der volledige zelfstandigheid, zo van ministers als van volksvertegenwoordigers, tegenover de staatkundige partij, waartoe zij behoren.

Wij behoeven hieraan niets toe te voegen. Alleen, dat onze partij in al haar geledingen deze beginselen behoort te eerbiedigen. Anders zakken wij af naar toestanden als in Frankrijk waar partijvergaderingen beslissen over de vraag of partijgenoten al dan niet in een kabinet zullen treden. En het Franse voorbeeld der democratie zal toch niemand toelachen.

Zoals gezegd, veel willen wij over de grote beslissing niet zeggen. Wij verheugen ons erover, dat de Tweede Kamer zo spoedig gelegenheid gekregen heeft zich uit te spreken en dat namens alle partijen verklaard is, dat de regeringspolitiek werd gesteund, zij het dan met reserves van een minderheid uit de Partij van de Arbeid. Dat de communisten in een motie vroegen de actie te stoppen en dat deze motie alleen de stemmen der voorstellers verwerf, is veelzeggend. Veelzeggend, naar wij hopen, ook, voor het buitenland. De eenheid van ons volk, die thans is gedemonstreerd zegt meer dan enig ander feit.

Bij het debat van Maandagavond hebben de meeste sprekers, ook onze woordvoerder mr. Vonk, zich beperkt tot het houden van korte redevoeringen. Eenling Welter nam relatief verreweg de meeste tijd. Wat politiek gezien niet onbegrijpelijk is. Door de ontwikkeling der laatste weken is de basis van zijn nieuwe partij weggevallen en het kost in zulke omstandigheden uiteraard zeer veel moeite eigen aanwezigheid te verklaren en duidelijk te maken. De redevoering van eenling Welter was dan ook minder bedoeld als nuttige bijdrage in het debat dan als opwekkend woord voor zijn volgelingen. Wat politiek op zijn smalst is.

In deze dagen wordt hetgeen verdeelt naar de achtergrond gezet. Wel realiseer men zich, dat de moeilijkheden nu nog lang niet zijn opgelost. Het inzetten dezer actie is een begin. Zij worde gevolgd door opbouw en daarover zal verschil van inzicht mogelijk zijn. Gelukkig achten wij het, dat de regering ook afgekondigd heeft 't besluit „Bewind Indonesië in overgangstijd”, zodat ook der wereld duidelijk kan zijn, dat Nederland inderdaad belangrijke hervormingen beoogt. Wij willen echter wel met nadruk stellen, dat bij het doen van een beroep op constructieve elementen uit de Republiek met goed onderscheidingsvermogen moet worden gehandeld. Er heerst bij sommigen een geest van grote lichtvaardigheid bij het beoordelen van figuren, die in de Republiek een vooraanstaande rol hebben gespeeld. Voor ons is iemand maar niet dadelijk acceptabel als hij zegt: „ik wil wel goed, maar ik kan niet”. Voor een staatsman is dat geen excuus. Wij willen ons hier echter niet verder in verdiepen. Eenheid is er in ons volk en daarvoor zijn wij dankbaar op dit ogenblik. Dankbaar zijn wij ook voor de woorden van de wali-negara van Oost-Sumatra, die verklaarde dat het besluit onzer regering het vertrouwen van de deelstaten heeft versterkt, terwijl hij de actie ziet als een nieuwe stap naar de bevrijding van miljoenen Indonesiërs. Dit woord van een Indonesiër toont, dat de goedwillenden ook de noodzaak inzien van de stap die genomen is.

Eerstig is deze stap en in deze dagen gaan onze gedachten naar die duizenden jonge mannen, die in Indië zijn en ook naar de familie en verloofden hier. Vooral in verband met de naderende Kerstdagen zullen velen denken aan de zo ver van huis te verrichten zware taak voor onze jongens. Deze taak moet echter worden verricht, ook al omdat de moordpartijen, waarvan zeer vele goedwillende Indonesiërs slachtoffer waren, en de aanvallen op onze militairen, waarvan regelmatig verliezen waren te betreuren, niet langer konden worden geduld. Het is een zware taak, waaraan wij ons niet mochten onttrekken.

K

N.V. SCHEEPSWERVEN

„PIET HEIN”

BOLNES en PAPENDRECHT

DWARSELLINGEN
115 Meter

DROOGDOK
115 x 30 Meter

ruim 300 jaar...

FABRICEREN WIJ VERVEN VOOR
BOUWVAKKEN EN INDUSTRIE

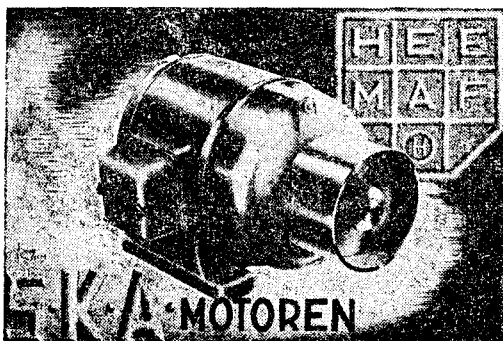
N.V. Heyme Vis & Zoonen
ZAANDAM • OPGERICHT 1643

Kloos

K I N D E R D I J K

Bruggen

N.V. BOELE'S

Scheepswerven en Machinefabriek

BOLNES

Nieuwbouw en reparatie

BOLNES

Dieselmotoren
25—1400 P.K.

★

N.V. Machinefabriek
„Bolnes”
v.h. J. H. v. Cappellen
te Bolnes

U PEINST OVER EEN GESCHENK?

S. K. Citroen
HOFJUWELIER
5 GRAVENHAGE
HOOGSTRAAT 23 TELEFOON 11.17.57

GESCHENKEN IN ALLE PRIJZEN

G. Stel & Zonen
Lak- en Verf-fabrikanten
Utrecht

N.V. Nederlandsche
Caoutchouc- en Gutta-
Perchafabriek

v.h. Bakker & Zn.
Ridderkerk

• Technische
rubberartikelen

Fa. B. Cuperus Az.
Hessenweg 2
De Bilt

Vervaardigt drukwerk
op alle gebied.

Door weer en wind
De dokter staat altijd klaar. Weer of geen weer, bij dag of bij nacht, als „dokter” wordt geroepen, komt hij. Hij vergt veel van zichzelf en... veel van zijn schoenen. Geen nood, Erdal is de beste medicijn! Zorgvuldig gecombineerde edele wassoorten „voeden” het leer, dat daardoor prachtig glanzend en als nieuw blijft.

Erdal
„Edele wassoorten”
Prijs 22 ct.

ERDAL IS ENIG!

Dit is de kern van het vraagstuk

Eén tegenstander is genoeg

In 1949 moet West-Duitsland een staat worden. Dat zijn de drie Westelijke bezetters en de drie Benelux-landen van het voorjaar te Londen overeengekomen, toen zonneklaar gebleken was, dat Rusland de vorming van één Duitsland (tenzij op eigen voorwaarden) belette en zich dus de noodzaak opdrong om aan het economische bouwsel, dat reeds in West-Duitsland was verzezen, een staatkundig dak en façade te geven. Dus werden de West-Duitsers uitgenodigd een grondwet te maken. Maar aangezien West-Duitsland nog voor onbepaalde tijd bezet zou blijven, dus de toekomstige regering van dat gebied niet volkomen soeverein zou zijn, zou er een stuk staatkundig leven overblijven, dat niet door grondwettelijke regelen beheerst zou worden, dat m.a.w. buiten de wet zou staan. Dat zou een onbevredigende toestand opleveren, zowel voor de Duitsers zelf, die, steeds de willekeur van een geallieerd veto boven hun hoofd voelend, nooit precies zouden weten, waaraan zij toe zouden zijn, als voor de bezetters, die op die manier aan de Duitsers steeds een excuus zouden geven om de verantwoordelijkheid van zich af te schuiven, hetgeen voor de democratische ontwikkeling in dat gebied fnuikend zou zijn. Dus moest ook de geallieerde bewegingsvrijheid gehouden worden binnen zekere constitutionele perken. Hier toe zou het bezettingsstatuut geschapen worden, een soort grondwet voor de bezetters.

Zowel aan grondwet als aan bezettingsstatuut wordt sinds geruime tijd gedoktord. Aangezien zij beide in elkaar moeten passen moeten de constituerende vergadering te Bonn en de gouverneurs te Frankfurt elkaar voortdurend op de hoogte houden van de gang van zaken. Dit laat nog al eens wat te wensen over. Tenminste van de geallieerde kant. Immers de zittingen van de constituerende vergadering te Bonn zijn openbaar, terwijl de besprekingen van de gouverneurs geheim zijn. Onlangs hebben de Duitsers een commissie naar Frankfurt gestuurd om te vernemen, hoe het bezettingsstatuut er precies uit zou zien. Anders konden zij geen voortgang maken met hun eigen grondwet. Een zeer billijk verzoek, maar toch zijn zij met volslagen lege handen naar huis teruggestuurd. Hun werd gezegd, dat er nog enkele punten waren, waarover de drie bezetters het niet met elkaar eens waren en die thans aan de respectieve regeringen zouden worden voorgelegd en dat trouwens ook de punten, ten opzichte waarvan ze wel overeenstemming hadden bereikt, nog door die regeringen beslist moesten worden, zodat zij niets konden vertellen. Aan de andere kant geven de gouverneurs wel telkens hun mening te kennen over de stand van zaken in Bonn. Zo hebben zij onlangs weer geprotesteerd tegen het feit, dat de grondwet, die in de maak is, reeds een te centralistisch karakter draagt. Vooral wordt aanstoot genomen aan het feit, dat het recht tot belastinginning wordt verleend aan de centrale regering en niet aan de regeringen van de afzonderlijke „Länder”. Inderdaad is hiermede een belangrijk wapen in handen van de federale regering gegeven. Deze kan immers dan de nodige gelden onthouden aan de „Länder”, wier optreden haar in gegeven omstandigheden niet bevalt. Deze bepaling (die trouwens met kleine meerderheid door de hoofdcommissie van de Bonner vergadering is aangenomen en nog de vergadering zelve moet passeren) schijnt bovendien in strijd met de Londense bepalingen van de zes Westelijke mogendheden, welke immers uitdrukkelijk hun fiat geven aan een federalistische opbouw van de Duitse staat.

Hiermee raken wij de kern van het gehele précaire vraagstuk: hoe brengt men de Duitsers zin voor democratie en gevoel voor verantwoordelijkheid bij, als zij telkens toch het gevoel krijgen, dat zij niet vrij zijn te beslissen over hun eigen staatkundig leven? Dat is al de principiële zwakte van de Londense aanbevelingen en dus ook van de staatkundige structuur, die haar bestaan aan deze aanbevelingen ontleent. Het is inderdaad waar, dat een gedecentraliseerd Duitsland een ideale oplossing zou zijn. Maar aan de andere kant leert de Duitse geschiedenis van de laatste honderd jaar, dat de middelpuntzoekende krachten in dit land steeds groter zijn geworden. In 1948 reeds bleken zij — tot onheil van Europa — ster-

ker dan de democratische krachten. Hieraan verandert niets, en zeker niet de wil van het buitenland. Neen, integendeel! Elk bezet volk doet juist a priori niet wat de bezetter graag wil, ook indien dit van het standpunt van dat volk redelijk is. Bieden de Londense aanbevelingen dus reeds een zeer hachelijke basis voor de toekomstige Duitse democratie, interventies tijdens de debatten over de grondwet kunnen de onverschilligheid, waarmee het Duitse volk tegenover dit probleem staat, slechts groter maken. Om van een veto maar helemaal niet te spreken. Reeds nu heeft het Duitse volk het idee, dat de Duitse politici in Bonn in opdracht van de bezetters een grondwet maken. Reeds nu is de waarschijnlijkheid groot, dat deze grondwet, als zij er eenmaal is, het vertrouwen, dat toch aan de wortel behoort te liggen, volslagen missen zal. Trouwens de Duitse politici laten niet na er voortdurend de nadruk op te leggen, dat de grondwet een voorlopig karakter heeft; dat zij in de gegeven omstandigheden (d.w.z. wanneer de bezetting weggetrokken zal zijn) gewijzigd zal worden. In deze sfeer kunnen de geallieerden werkelijk niets beter doen dan zich zoveel mogelijk te bepalen tot de eigenlijke bezettingstaak. De eerste jaren van de Duitse bezetting van Denemarken leveren — mutatis mutandis — misschien een voorbeeld.

Dit echter zijn ketterse theorieën in de ogen van hen, die (overigens begrijpelijk) al te veel naar het verleden kijken. Maar de conjunctuur is veranderd. 1949 is geen 1922. Toen bestond Rusland als machtsfactor nauwelijks. Thans echter kan West-Europa het zich niet veroorloven twee tegenstanders te kweken. Eén is genoeg. Dat wil niet zeggen, dat men nu de Duitsers moet paaien en hun actieve hulp tegen Rusland moet inroepen. Het betekent, dat men hen niet tot potentiële tegenstanders moet maken. Een bezetting kweekt „an sich” al tegenstand. Zij zij dus zo militair mogelijk en late een maximum aan verantwoordelijkheid „in politieis” aan de Duitsers. In zekere zin moeten dezen hun eigen potje gaar koken. Als anderen daar in gaan roeren, dan moeten deze anderen de consequenties van dit brouwsel tot in lengte van dagen accepteren (zullen zij b.v. over een jaar of vijf nog de consequenties van het federalistisch imperatief in de Londense aanbevelingen accepteren?), terwijl de kans groot is, dat de Duitsers deze opgedrongen half-uitheemse pot niet lusten.

Door sommige bezetters wordt dit beseft (zij het lang niet in alle consequenties), door andere nauwelijks. Vandaar de moeilijkheid om te komen tot een bezettingsstatuut. De Fransen willen voor de bezetters veel meer vrijheid van handelen voorbehouden dan de Engelsen en de Amerikanen. Het verschil van opvatting heeft zich vernauwd tot twee punten, die thans aan de regeringen zullen worden voorgelegd:

de kwestie van de bezettingskosten en de kwestie van het hof van arbitrage. De tweede is ingewikkeld, maar psychologisch van minder draagwijdte dan de eerste: van wie zullen de bezettingskosten geheven worden? Van de centrale Duitse regering of van de „Länder” afzonderlijk? De Angelsaksers verdedigen de eerste these, de Fransen de tweede. Daar deze kwestie — zij het in de vorm van de belastinginning — ook tussen de Duitsers onderling een grote controverse oproept, is de psychologische uitwerking van het geschil en van een eventuele oplossing niet zo groot.

Anders is dat met het hof van arbitrage. Indien de soevereiniteit van een land verdeeld wordt over twee machten, dan zal men telkens geschillen krijgen. Ter beslechting hiervan wordt een hof van arbitrage opgericht. Maar wie moeten daar zitting in hebben? Geallieerden en Duitsers, zeggen de Angel-

saksers. Neen, zeggen de Fransen, alleen geallieerden. Want anders, zo betogen zij, zullen de Duitsers zich als scheidsrechters over geschillen tussen de geallieerden onderling opwerpen. Maar doen zij dit niet al min of meer? Spelen zij niet reeds lang de ene bezetter tegen de andere uit en werken zich aldus op? Zolang de bezetters het niet onder elkaar eens zijn, zal dat altijd gebeuren. Neemt men aan de andere kant geen Duitsers op in het hof, wat zal dan voor de Duitsers de waarde van zijn uitspraken zijn? Nihil! Het zal beschouwd worden als weer een camouflage van machtswillekeur en weer een voorbeeld van schijnheiligheid. Als men de Duitsers weer wil opnemen in de Europese volkenfamilie — waarvan zelfs de Fransen de noodzaak inzien —, dan moet men niet met zulke praktijken voor de dag komen.

Anders zal dit familielid-voorspeken-bonen de eerste de beste gelegenheid te baat nemen om van huis weg te lopen.

INDISCHE NOTITIES

Ruim drie jaar lang heeft Nederland inzake Indonesië zijn plicht zeer schromelijk verzuimd. Het is in 1945 begonnen met in onduidelijke Britse inmenging te berusten. Het is in 1946 voortgegaan met zelf, al pratend en al onderhandelend, grote delen der bevolking prijs te geven aan terreur. Het volhardde in zijn dwaling door in 1947 de politieke actie ontijdig te staken en zich opnieuw met de kwaadwilligen in discussie te geven. Het heeft welhaast tot het eind van 1948 dit erger dan onvruchtbare discours met Djoeja voortgezet.

En al die tijd bleven vele miljoenen Indonesiërs in de republikeinse gebieden weerloos overgeleverd aan opruiming, aan roof, aan plundering en chaos. En al die tijd werden de Indonesiërs, die met ons wilden samenwerken, bedrogen en bedreigd. En al die tijd stierven door moord en doodslag in de grensgebieden Indonesiërs, wier enige zonde was, dat zij ons metterdaad vertrouwden. En al die tijd stierven er Nederlandse soldaten. En al die tijd werd het geestelijk en economisch herstel van Indië belemmerd en vertraagd.

Laat ons het toch, in dit zo ernstig uur, ernstig beseffen: er is aan de volken van Indië een zonde begaan.

Die zonde werd niet begaan in de eerste veertig jaar van deze eeuw, waarin het Nederlandse bewind metterdaad alleen gericht was op het welzijn van Indië en waarin waarlijk allereerst voor Indië iets groots verricht werd. Maar die zonde werd begaan na de Tweede Wereldoorlog. Toen hebben wij in Indië juist die grote, overgrote meerderheid van alle Indonesiërs, die niets méér begeren dan juist in goede vriendschap met ons samen te werken, prijsgegeven en in de steek gelaten.

Maar goed, thans kan het anders worden. De grote, de cardinale betekenis van wat thans

in Indië geschiedt is — en wij spreken hier een diepe overtuiging uit —, dat het Nederlandse volk zichzelf nog één maal de kans schept, om aan zeventig miljoen Indonesiërs recht te doen. Dit is de grote verdienste van het zware besluit der Nederlandse regering: zij heeft haar verantwoordelijkheid begrepen, zij heeft zich door de talloze bezwaren niet laten terughouden en zij aanvaardt daarvan de kwade kansen, de lasten en de risico's. Het kan zijn, dat het ons ondanks alles toch niet lukt. Het kan zijn, dat er in Indië reeds te veel verknoeid was, verbroddeld en bedorven, om deze poging van het laatste uur te doen slagen. Maar men heeft die poging dan toch ondernomen. Men heeft, jegens Indië, door Djoeja te bezetten getoond, dat het ons ernst is. Men heeft, jegens de wereld, bewezen dat het kleine Nederland bij het vervullen van zijn plicht eigen gevaar licht telt. En men heeft in Nederland voor het eerst sinds 1945 een parlement gezien dat, op de communisten na, zich inzake Indië eensgezind schaart achter de Regering.

De taak, die wij dan nu in Indië verrichten is hard en zwaar. Want men vergisse zich niet: de onwil en de onwetendheid, de dwaalbegrippen en de grove baatzucht in het buitenland vormden samen boze machten. En het vertrouwen van Indonesië in Nederland, na drie jaar van vergissingen zo diep geschokt, is met de bezetting van de Republiek nog niet hersteld. En zelfs de politieke actie, door onze militairen zo prachtig en voortreffelijk verricht, is met die bezetting nog niet voltooid. En tenslotte wacht ons daarna nog de staatkundige arbeid aan Unie en Federatie. Men kan inzake Indië zeggen: het ergste moet nog komen. Het zwaarste wacht ons nog.

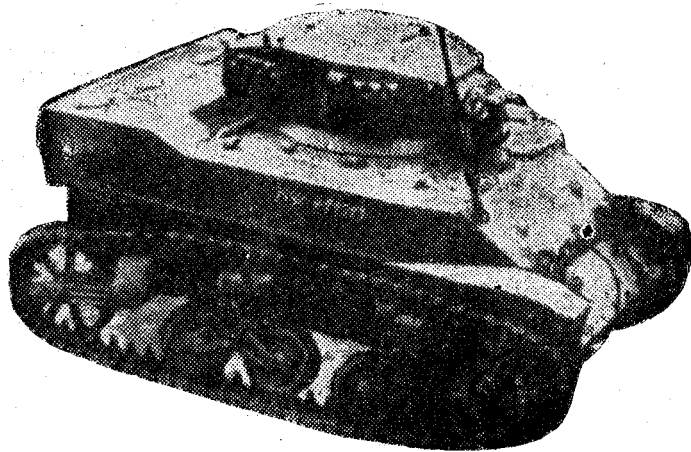
Maar wij zouden aan die zwaarste taak nimmer meer toegekomen zijn, indien wij dit besluit niet hadden genomen. En wij kunnen, wat dan ook gebeurt, thans de Indonesiërs weer recht in de ogen zien. Wij behoeven ons niet meer te schamen.

De Tragiek van een Overwinning (III)

OP DE ELITE KOMT HET AAN

(Van onze militaire medewerker)

In de ruim drie jaar sinds de „onvoorwaardelijke overgave“ van Duitsland, Italië en Japan, verschenen vele oorlogsboeken en vele mémoires. Onder die boeken waren er nog maar zeer weinig, welke de oorlogshandelingen beschreven, beschouwd uit een militair-wetenschappelijk oogpunt. Onder deze enkele uitzonderingen zijn vooral van betekenis Liddell Hart „The other side of the hill“ en J. C. Fuller „The second world war“. Welke lessen bevatten deze boeken ten aanzien van de tragiek van een overwinning, welke de wereld — nauwelijks drie jaar na de „onvoorwaardelijke overgave“ der totalitaire machten — andermaal in een algemene en verschrikkelijke oorlogsdreiging door een totalitaire macht omvangen houdt?

...Ruimte...

De tank bracht ruimte en snelheid

dra het de kans kreeg, richtte de jonge generatie der aanvoerders het nieuwe Duitse leger op deze nieuwe middelen. Hoezeer ook hier de oudere generaals zich tegen dat nieuwe verzetten. Hitler — een dictator! — had wel vertrouwen en dus gebeurde het. En dus ontstonden de Duitse pantsersdivisies en de Duitse parachute-troepen.

Niet zo ver

Het blijkt nu, dat deze Duitse organisatoren nog niet zo ver doordachten als Liddell Hart en Fuller. Zij brachten wel — en dat betekende de snelle overwinning in eerste instantie tegen Polen en Frankrijk — een nauwe verbinding tot stand tussen pantsersdivisies (dat zijn tanks met gemotoriseerde artillerie, motorrijders, infanterie in gevechtswagens enz.) en de **duikbommenwerper**. Dat betekende: de Stuka, de artillerie, die zich in drie dimensies kon bewegen (mitr. vuur en bommen), kon overal de tanks de demoraliserende steun uit de lucht geven. Men had eveneens begrepen, dat parachute-troepen een „omtrekking door de lucht“ mogelijk maakten (tegen Nederland toegepast).

Maar men was nog niet zo ver, dat men inzag, dat deze gepantserde troepen wel sterk genoeg zouden zijn voor een „Blitz“ tegen de verouderde en op ondeugdelijke plannen ingezette Franse en Engelse legers,

maar niet sterk genoeg voor een langdurige uitputtingsoorlog, ook en vooral tegen Rusland. Voorts: dat in de onmetelijke, wegenloze vlakten van Rusland alle gevechtsvoertuigen van rupsbanden voorzien moesten zijn.

En bovenal: dat het vliegtuig in grote massa niet als bommenwerper maar wel als transportvliegtuig het hoogste nut kon afwerpen — slechts op die wijze (later op beperkte maar nooit op algemene schaal toegepast) kon de Blitz, ongeacht afstand en terrein, onbeperkt worden voortgezet.

Alleen Rusland

Het op ervaring steunende oordeel van Duitse tank-vaklieden, vooral tegenover Rusland, is thans van grote betekenis.

Wij geven het hier, aan de hand van Liddell Harts aantekeningen, waarbij vooral het oordeel van von Thoma (oudere generatie) en von Manteuffel (jongste generatie) belangrijk is.

„Onze oorspronkelijke pantsersdivisie (2 tankregimenten met totaal 160 tanks en 2 gemotoriseerde inf. regimenten) was ideaal — alleen bleek dat de inf. in gepantserde gevechtswagens vervoerd moet worden, al kost dit veel benzine“, vond von Manteuffel, „lorries voldeden in Rusland niet, zijn ook te kwetsbaar uit de lucht — in modder en het zand van wegenloos Rusland liepen ze bij regen muurvast. Afrika was een paradijs voor tanks — maar die Afrikaanse lessen waren in Rusland van geen betekenis. En „for you in future it is only Rusland that matters“ (in de toekomst is voor jullie alleen Rusland van belang).

Hoe ziet deze kundige en ervaren vakman het toekomstige tankleger?

Snelheid is het allesbeheersende element. De Panther was toenmaals goed, de Tiger was een „meubelwagen“. De Russische Stalin-tank met zware bewapening, dik pantser, de snelheid van de Panther en laag van bouw, was bewegelijker dan elke andere tank.

Zeer mobiele werkplaatsen ver naar voren zijn nodig — hieraan ontbrak het de Duitsers.

Dan: elke pantsersdivisie zijn eigen **luchtwapen**: verkennings-vliegtuigen, bommenwerpers en langzame verbindingsvliegtuigen voor commandovoering — men zal dikwijls „uit de lucht“ moeten aanvoeren.

Essentieel is **luchttransport**: munitie, brandstof, voedsel, mensen — alles door de lucht aanvoeren. Want in de toekomst moeten deze pantsersdivisies **200 K.M. per dag** kunnen afleggen. De vorige oorlog was al geen infanterie-oorlog meer — en dat begrepen de infanteristen niet.

Lage tanks, weinig zichtbaar, uitstekende bemanning, een juiste balans tussen pantsersing, bewapening

en snelheid (de vloot te land gesteld zijn op luchtaanvallen, chutisten en rocket-wapens... daar het tankleger van de toekomst)

De elite eist

Wat moet nu zo „moderne“ serdivisie bevatten?

Von Manteuffel gaf zijn opz Liddell Hart — en men berekende kosten van aanschaffing, onder en vervanging eens!

Aldus: 3 tankbataljons, elk 60 tanks — 2 inf. regimenten totaal 4 bataljons in gepantserde trucks (7 m.m. pantser bleek komen onvoldoende); het element zwaar, het andere licht gepantserd, zodat dit zo nodig vooruit kan, een sterke verkenningsafdeling geheel op rupsbanden een pionier-bataljon — 12 batt. artillerie (lichte en zware howitzers en zelfs 15 c.m. stukken waarvan 8 „self-propelled“ en tractoren.

Dat betekent: het volkomen de perfectie gemechaniseerde en motoriseerde land-met-lucht-leger.

Dat betekent ook: kan hiervoor gebruikt worden in verband met de opleidingstijd en de verdeling van de specialisatie?

De Duitsers hadden dat begrepen: het toekomstige leger (dus von Manteuffel) moet „klassen“ bestaan — een „elite“ (voor een groot land ten minste dertig divisies!) en de rest die elite komt het aan voor de hoofdooperatie — aan haar voor de luchtkrachten, de parachute-troepen en... de rockets toevoegd.

Die „elite“ eist als het ware een nieuw „soort“ strategie, welke alle nieuwe en nieuwste wapens onder eenhoofdige en volkomen competente leiding van een man — de beste, die er maar is — worden gesteld. Ter uitvoering van de mechanische vernietiging

Individueel

„Ja, natuurlijk!“ betoogde de bevelgeveer meneer in niet roken, „natuurlijk vrijzinnig! Altijd geweest zit nu eenmaal in de Maat toch denk ik tegen weleens: zit ik er nu niet zit ik er niet naast? Zou wou en ik werk in een zinnige staat. Maar als 's avonds de krant lees dan denk ik weleens: nou allemaal vrijzinnig? dat nooit?“

Ik heb het inderdaad „Nou juist“, waarde heer, „ik voel me soms hoe zal ik zeggen... vroeger op school. Ik niet en ik mag dat niet.

...Transport...

Gedachten

OVER EEN ACTUEEL VRAAGSTUK

heid heeft het vraagstuk der organische vertegenwoordiging aan de orde gesteld; hij daarbij op gewezen, dat de meraal, gekozen op grond redige vertegenwoordiging, een vorm van organisatie recht laat komen en wel de ie naar politieke overtuiging betoogde voorts, dat het is, ook andere organisatie-aan het woord te laten ko-

agstuk is inderdaad actueel reeds op de agenda der eneraal. Immers de publieke bedrijfsorganisatie is — bepaalde kant beschouwd — organische vertegenwoordiging. De publiek-rechtelijke bemissatie heeft ook andere zij is ook doorvoering van le decentralisatie van het iteitsbeginsel, van de sou- t in eigen kring. Aan deze eeft men tot nog toe de aandacht gegeven, omdat ral aan mogelijke verord- voegdheid der bedrijfsorga- t gedacht. Maar in hun ver- tot de overheid vertegen- n de besturen als gekozen ensmannen groepen van de g. Wanneer we hier de aan- agen voor deze betekenis P.B.O. dan is het om tevens wijzen, dat zij slechts voor van de bevolking zulk een

organiek kader schept en wel voor ondernemers en werklieden (wanneer zal men de germanismen „werkgever” en „werknemer” eindelijk afschaffen?)

Ten aanzien van de talloze andere „groepen”, die, zoals Mr. Oud terecht stelt, van tijd tot tijd het recht hebben als groep gehoord te worden, is de ontwikkeling ook reeds verder dan men zou denken, wanneer men alleen naar het geschreven staatsrecht kijkt. Want wij weten immers allen (tenminste voor zover we voor de „gemene zaak” belangstelling hebben) dat het tegenwoordig gewoonte is, om bij de voorbereiding van ieder wetsontwerp, iedere maatregel van bestuur of iedere beleidsbeslissing van enig belang, de organisatie's te raadplegen, die op het betrokken gebied werkzaam zijn. Wij doelen hier niet op de maatregelen, die behoren tot de competentie van Economische Zaken of Landbouw. Voor die maatregelen is namelijk reeds thans een wettelijk erkende vertegenwoordiging aanwezig in Hoofdgroep en Bedrijfsschappen met hunne onderverdelingen. Neen, we denken aan maatregelen op het gebied van gezondheidszorg, van onderwijs, van wetenschap, van kunst. De gewoonte is goed. Maar het is begrijpelijk, dat een staatsrecht-kenner als Mr. Oud, die tevens

als magistraat voortdurend met de „behoefte” kennismaakt, niet tevreden is.

Want voor dit overleg ontbreekt de wettelijke grondslag. Het is op het ogenblik aan de welwillendheid der ambtenaren overgelaten of zij de groeps-vertegenwoordigingen willen raadplegen of niet; indien overleg plaats heeft, zijn de adviezen geen „staatsstuk”. Zij hebben geen rechtskracht en kunnen zonder meer terzijde worden gelegd.

Wij bevinden ons te dien aanzien in een toestand, die vergelijkbaar is met de verhoudingen op staatkundig gebied voordat de „grondwetten” rechten en bevoegdheden van de gekozen volksvertegenwoordiging vestigden.

Wanneer men de organische vertegenwoordiging een rechtsgrondslag wil geven, hoede men zich voor de dwaalweg, waarop men ten aanzien der P.B.O. gekomen is.

Wil men de „groepen” werkelijk laten meeleven in de wetgeving en bestuur, dan moet men de groepen geval voor geval vormen. Dit moge met een enkel voorbeeld worden toegelicht.

Men neme de onderwijs-wetgeving; wie er even over nadenkt, zal het met ons eens zijn, dat deze een kant heeft, die het gehele volk raakt — en welke, dus de Staten-Generaal te behartigen heeft. Maar wanneer men meer in bijzonderheden gaat treden en gaat spreken over Lager, Middelbaar, Hoger Onderwijs, Ambachts Onderwijs, Landbouw Onderwijs enz., dan ziet ieder, dat het zeer verschillende groepen zijn, die hier tegen betrokken zijn. Wie er bij betrokken is, behoeft de overheid niet uit te maken.

Men zoekte de oplossing veeleer in deze richting, dat ieder „orgaan”, dat zich geroepen voelt, zijn mening te geven, hiertoe de gelegenheid moet hebben. Het ligt niet in de bedoeling van dit artikel een voorstel in bijzonderheden uit te werken. Meer deskundigen zullen ongetwijfeld hieraan hun aandacht geven. Maar aan hen, die zich in dit vraagstuk gaan verdiepen, moge worden aanbevolen, volle aandacht te schenken aan het gebruik der „hearings” in Amerika.

Een bepaling, dat geen wet door de Staten-Generaal in behandeling wordt genomen, wanneer niet te voren de betrokkenen de gelegenheid hebben gehad voor een commissie uit de kamers te verschijnen, zou het vraagstuk reeds zeer dicht bij een oplossing brengen, vooral wanneer daarbij bepaald werd, dat van de zittingen dezer commissie stenografisch (of fonografisch) verslag moet worden gemaakt, dat deze verslagen openbaar worden gemaakt en tot de stukken behoren, vereist voor de behandeling door de Staten-Generaal. Men kan daarnaast denken aan een recht om tegen ambtelijke beslissingen, besluiten en maatregelen in beroep te komen bij deze zelfde commissie — hetgeen preventief veel willekeur zou verhelpen. Het spreekt vanzelf, dat zulk een plan niet uitvoerbaar is, bij de huidige samenstelling van onze Staten-Generaal. De Kamerleden hebben eenvoudig de tijd niet voor dit werk. Maar wanneer men voor de bevolking in 1848 100 leden van de Tweede Kamer niet te veel vond, wie kan dan betwisten dat dit aantal in 1948 veel te weinig is.

Nu het terrein der staatsbemoeienis zo uitgebreid is en de bevolking zo sterk vermeerderd is?

en tweede

wonen waar ik wil. Ik mag kopen wat ik wil. Ik mag reizen waarheen ik wil....”

at mag U wel!”, corriede ik. „Wilt U reizen zonder geld?”, de heer dadelijk weten, „ik m'n eerlijk verdiende geld meenemen. Ik heb een

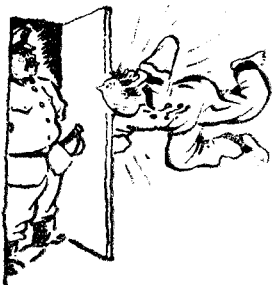
zuster in Californië wonen. „Man, kom toch hier!”, schreef ze. Nou, ik wil dadelijk, hé? Niets dat me hier bindt! Maar hoe krijg ik m'n kapitaalje in Californië? Of desnoods m'n rente? Noemt U dat individuele vrijheid?”

„Hm”, zocht ik een verklaring, „U moet natuurlijk het algemeen belang....”

„Ja, dat zeggen onze ministers ook als er een vraag uit de Kamer komt”, wist de wetende heer, „maar dat algemeen belang is net altijd het belang van een ander. Ik ben niet meer in het productieproces. En ik doe dus geen kip kwaad. Ik maak net drie procent van een eerlijke spaarpot. En m'n rheuma raak ik in dit klimaat nooit kwijt. Bovendien, waarom zal ik hier wachten op de klopp op de deur?”

Ik begreep dat geklop niet dadelijk en....

„Voor mij is 't een uitgemaakte zaak”, legde de heer uit, „dat we vandaag of morgen wakker

worden net als in de bezettingstijd. Eerst de bel en dan gebons op de buitendeur — en als het maarschalk Sokolofsky niet is dan is het een ander. Maar de individuele vrijheid kunnen we dan afschrijven. En daarom....”

„Wilt U naar Californië?” begreep ik.

„Allicht,” onderschreef de heer, „wat doe ik in Apeldoorn? In een pension met anderhalve kamer? In 1943 ben ik geëvacueerd. Met de bevrijding pikte een in de distributie producerende m'n flatje. Ik word alleen maar bédistribueerd en ik krijg dus geen vestigingsvergunning. Voelt U?”

Ik voelde het iets anders dan hij, maar toch....

„Kent U Apeldoorn?”, zuchtte hij weemoedig, „en dan een zuster in Californië hebben met een buitenhuis en geen kinderen en altijd zon, en net genoeg rente voor elke dag een sinaasappel en nu en dan een bioscoopje.... Maar ik: MAG niet! En dat is het ergste: ik mag niet! Ik ben niet vrij meer. Ik moet in Apeldoorn blijven en het algemeen belang dienen. En dan lees ik in de krant dat de heer Welter het landverhuizen helemaal niet wil tegengaan en....”

We stopten in Driebergen en als bereide Roelen wierpen we ons op de jonge man met de koffie.

Bij Maarn waren we weer op adem.

„Ik heb aanwas en heffing ineens betaald”, vertelde de heer verder, „en het schijnt dat men daarmee de luchtbrug met Indië in stand houdt. Ik zal er geen ruzie over maken als ik over de rest zelf weer beschikken mag. Als een vrij mens. Zonder een stok achter de deur en politieagenten en verbodsbepalingen op alles en nog wat. Zo maar doodgewoon een vrij mens in een vrij land....”

Er schoot me iets te binnen over a free farmer in a free state, maar de heer begon zich in zijn overjas te hijsen.

„In Maarsbergen moet ik eruit”, steunde hij, „treintje overblijven bij een ouwe kennis....”

wat een gehijs met zo'n jas, hé?... tja....” — en hij zat nog even na op de armléuning — „weet U wat voor mij nou als het ware het Beloofde Land zou zijn? Om weer met alleen een handtas en een visitekaartje als

een vrij mens onder vrije mensen op reis te kunnen gaan. Zonder omslag en met aan elke grens een bordje: „Welkom Vreemdeling!” Als ik dat nog eens mag beleven....”

Toen begon de wagenvoerder af te remmen en schoot hij van zijn armléuning.

„Ook dat nog”, aanvaardde hij zuchtend.

Het was Maarsbergen. Op het perron wachtte een even welbelegen heer. Ook met een buikje en klaarblijkelijk ook met rente en grieven.

En toen dacht ik opeens aan het IJzeren Gordijn... en aan het visitekaartje....

Vrijheid, gelijkheid en broederschap....

Te mooi

In de Groene Amsterdammer heeft een prijsvraag gestaan, waarin gevraagd werd o.m. een beschouwing te wijden in het jaar 1609 aan het sluiten van het 12-jarig Bestand met de Spanjaarden, waarover zo juist een bericht is binnengekomen, in de schrijftrant van prof. Romme (de voorzitter van de K.V.P.) die altijd zijn merkwaardige hoofdartikelen aan het publiek voorzet in De Volkskrant.

De wijze, waarop de prijswinnaar dat gedaan heeft, is te mooi, naar onze mening, om beperkt te blijven tot de kring van lezers van de Groene. Waarom wij het hier laten volgen:

„Twee vragen rijzen aangaande het (twaalfjarig?) bestand, waarvoor een definitief oordeel onzijdig vanzelfsprekend zal moeten uitblijven totdat de tekst ervan in ons bezit is, toch al meteen bij de Katholieke Nederlander, of zo men wil, Nederlandse Katholiek (hetgeen een verschil inhoudt) n.l. 1e: wat zegt het mij als Katholiek; 2e: Wat zegt het mij als Nederlander? Wat de eerste vraag betreft: wij zijn, zoal niet de laatsten, dan toch zeker niet de eersten om in de huidige eindeloze strijd geheel aan de kant van Katholiek Spanje te staan, doch dat wil geenszins zeggen dat wij de Spaanse zaak, voorzover die de Katholieke is, geen warm hart toedragen. En aangezien er in het bestand met geen woord over de kwestie der geloofsvrijheid, die ons zeer hoog zit, gesproken schijnt te worden, moet ons antwoord op de eerste vraag — wij moeten hierin klare taal spreken — strikt afkeurend luiden, tenzij.....”

Te mooi, inderdaad, omdat daarin een karakteristiek gegeven wordt, die zelfs bij de heer Romme wel een glimlach zal ontflokken.

Te weinig vakarbeiders

Een dringende noodzaak blijft de uitbreiding van het aantal vakarbeiders. In de Tweede Kamer heeft prof. Rutten bij de behandeling van de begroting van Onderwijs verklaard, dat er naar het inzicht van sommige deskundigen op het gebied van het industrialisatievraagstuk op de Middelbaar Technische Scholen wel driemaal zoveel leerlingen aanwezig moeten zijn als nu het geval is. Dat is een ernstige mededeling. Een mededeling, die gevoegd bij het feit, dat er volgens de cijfers van het Rijksarbeidsbureau een groot tekort is aan vakarbeiders. Er is volgens de tellingen op de arbeidsmarkt een te groot aanbod aan reizigers, chauffeurs, kantoorpersoneel, artisten en musici, geheel ongeschoolde arbeiders en geheel ongeschoold vrouwelijk kantoorpersoneel.

Maar er is veel meer vraag dan aanbod bij de schilders, de timmerlieden, de bouwvakarbeiders, mijnarbeiders, bankwerkers, draaiers, lassers, loodgieters, smeden, wevers, om maar enkele vakken te noemen.

Daarom is het zo noodzakelijk, dat reeds op de lagere scholen, waar vaak onderwijzers door eens de aandacht op iets te vestigen, voor het latere leven een zaadje gezaaid hebben, dat vruchten afwerpt, wijzen op de vakken, waarbij de handen gebruikt worden. De maatschappij heeft niets aan een groot aantal loopjongens. Die vormen tijdelijk goedkope arbeidskrachten, maar zijn op de duur een vaste post voor uitgaven bij werklozensteun. Daarom dient alle aandacht bij onderwijskwesties voor alles gevestigd te worden op de toeneming van het aantal geschoolde arbeiders.

Stad en land in één verband

Gezonde politiek geldt het hele volk

Dezer dagen hadden wij in een gesprek met een aantal plattelandsbewoners weer eens gelegenheid vast te stellen, hoe noodzakelijk het is, telkens, wanneer de omstandigheden daartoe gunstig zijn, te wijzen op de functionele betekenis van stad en land in het éne, nationale verband.

In de jaren 1914—1918 en veel sterker nog in de hongervinter van 1944—1945, hebben velen in de grote steden de plattelandsbevolking gewaardeerd en leren kennen; anderen daarentegen zagen zich teleurgesteld in hun verwachtingen ten aanzien van het medeleven der boeren met de noden der stedelingen en niet weinigen keerden vervuld van wrok naar hun steden terug. In de perioden, welke de landbouwers en veehouders zeer ongunstig waren, heeft menige platteler de stedeling benijd, die in zijn ogen er economisch zoveel beter voor stond. Intussen zijn dergelijke perioden in het volksleven niet bij uitstek gunstig om de bewoners van stad en land te doordringen van het besef, dat beide groepen voor een krachtig volksbestaan onmisbaar zijn. En zeker niet, wanneer zowel bij de ene als bij de andere groep persoonlijk winstbejag en tekort aan enig sociaal besef bij enkelen aan de dag treden. Het is nu eenmaal zo, dat juist in zulke tijden de tekortkomingen van enkelen sterker de aandacht trekken dan het totaal der bewijzen van sociaal besef bij vele goedwillenden.

Bij de beoordeling van de verhouding tussen stad en land doen we dan ook verstandig niet af te gaan op fouten en tekortkomingen, welke, het zij hier nadrukkelijk gezegd, in economisch moeilijke tijden van welke bevolkingsgroep ook, dan scherp gezien worden, maar te letten op de in die zelfde perioden ondernomen pogingen tot samenwerking en beter begrip. Met deze geestesinstelling komt men tot de ontdekking, dat de uitzonderingen daargelaten, ons volk zijn eeuwenoude tradities trouw blijft, wanneer het nodig is leed te verzachten, wonden te helen, verdrukten en beproefden te steunen. En zo die wetenschap ontbrak, hoe zouden wij strijden voor de handhaving dier tradities in een tijdsgewricht, dat opnieuw ongunstig lijkt voor de Christelijke beginselen van naastenliefde, verdraagzaamheid en bewogenheid om de van huis en hof beroofden. Het is ook die wetenschap, welke ons telkens weer de overtuiging schenkt, dat geen tegenstellingen,

maar slechts verschillen de verhouding tussen stad en land beheersen.

Versillen tussen stad en land zijn er genoeg. Kleding, wijze van voeden, wijze van genieten, het zoeken en vinden van ontspanning, leven en streven, er bestaan bij dit alles verschillen, die aan ons volksleven in zijn geheel die bonte verscheidenheid geven, welke iedere buitenlandse bezoeker steeds weer boeit. Zeker, de snelle ontwikkeling van het verkeer, waardoor vele plattelandsgebieden uit hun isolement verlost werden, heeft verschillen weggewerkt en in sommige gevallen mogelijk niet ten gunste van het volksleven, doch anderzijds moet erkend, dat bij het verdwijnen van uiterlijke verschillen (als klederdracht, volksvermaak, enz.), essentiële verschillen dikwijls gehandhaafd bleven (zuinigheid, burenplichten, zeden en gewoonten bij geboorte en sterven, enz.).

En de vele provinciale verenigingen in de grote steden, gevormd door de bewoners van de verschillende gewesten, leveren het bewijs, dat de platteler nog lang de verbondenheid met zijn streek van afkomst en geboorte blijft voelen en bewaren.

Intussen kan niet ontkend worden, dat de polsslag van de tijd in de steden nog altijd sneller klopt dan op het land. Het is vooral ten aanzien van de mogelijkheden tot culturele verheffing, dat het platteland in wat langzamer tempo de ontwikkeling in de steden volgt.

Maar alweer: dit is geen tegenstelling, doch slechts een verschil.

Een gezonde nationale politiek is gericht op de culturele verheffing van het gehele volk. Te dien opzichte kan gezegd worden, dat er inderdaad een zekere achterstand is van het land bij de steden. Wanneer we slechts denken aan onderwijs, volksontwikkeling, de Kunst in al haar geledingen, dan moeten wij toegeven, dat het land een achterstand bezit bij de steden. Niet dat het onderwijs er minder goed zou zijn, de feiten spreken dikwijls een andere taal, maar wel in die voege, dat de differentiatie op onderwijsgebied nog niet aan de eisen beantwoordt. Wat de volksontwikkeling betreft: de laatste jaren hebben een sterke uitbreiding der mogelijkheden ten plattelande gebracht, doch met name het vervolgonderwijs voor de oudere jeugd vergt nog altijd aandacht.

De meest sprekende achterstand is wellicht te vinden op het terrein van de Kunst. De steden bezitten musea; kennen de instelling voor jeugdconcerten, gegeven door voor-aanstaande orkesten en ensembles; in de steden vindt men de inrichtingen voor jongelui met aanleg op een of meer terreinen van de Kunst. De platteler moet zich vaak verre reizen getroosten om een museum te bezoeken, een concert bij te wonen van een onzer orkesten en zo hij aanleg voor schilderen, zang, muziek, enz. bezit, dan kost het hem meer moeite dan de stedeling om zich er in te bekwamen. Nu betekent dit allermint, dat meer moeite den jongen mens ongunstig is. Integendeel: meer dan een Kunstenaar zou kunnen getuigen, dat juist de ondervonden moeilijkheden hem gestaald hebben!

Maar wij moeten hier vooral ook het oog richten op de brede massa der plattelandsbevolking, die de aanraking met dit alles mist.

En het is daarom, dat wij in het belang van ons gehele volksleven en volksbestaan elke poging om ook het platteland te betrekken bij de beoefening en het genieten van Kunst in uitgebreide zin des woords, te eijelen.

De overtuiging, dat onze afgevaardigden in de Eerste en Tweede Kamer geen gelegenheid onbenut zullen laten om in die toestand verbetering te brengen, versterkt ons geloof in de toekomst, welke de leuze: stad en land in één verband, nog dichter bij de verwervelijkheid zal brengen. v. M.

EIGENWIJZE LIEDJES

Vanavond....

*Vanavond brandt daarginds een kerstboom in de rimboe...
Vanavond zijn ze ginds met hun gedachten thuis,
En zitten met ons aan in de vertrouwde kamer,
En in het warme licht.... hier in hun eigen huis....
Vanavond luidt de klok z'n zware bronzen klanken
Over de huizen heen en door de stille straat....
De kaarsjes branden al.... de avond ligt te wachten
Totdat de kerstman straks de kerstnacht binnenlaat....*

*En door die kerstnacht gaat tot allen in de verte
Wat in ons allen thuis vanavond heeft geleefd....
Het éven samen zijn terwijl een beeld.... een schaduw....
Op het vergulde licht rondom de kerstboom zweeft....
En over 't stille land bloeit straks de kerstnacht open....
De kleine kerstman lacht en plooit z'n rooie buis....
Vanavond is het licht en ópen in de verte....
Vanavond zijn ze ginds hier met ons samen.... thuis....*

Branmetje.

Deventer, Maasdam, Oosterbeek, Schagen, Arkel en Tiel hebben zich gevoegd bij de afdelingen, die hebben voldaan aan hun plicht: vier nieuwe abonne's op ons weekblad te werben.

Blikken in Jeugdland II

Wat lezen onze jongens en meisjes?

Zij hebben geen belangstelling voor dichters

Ook de ambachtsschooljeugd houdt gelukkig van lezen. Maar hoe staat het met hun belangstelling in dit opzicht? Welke boeken genieten de grootste belangstelling? Ook

hier zien we met het ouder worden der jongens een verschuiving. In onderstaand overzicht valt dit reeds onmiddellijk op.

Boeken: *)	13 jr.	14 jr.	15 jr.	16 jr.	17 jr. en ouder
Jongensboeken	60 %	56 %	48 %	38 %	24 %
Meisjesboeken	5	4	2	1	3
Romans	14	7	7	15	28
Oorlogsboeken	47	42	45	48	36
Natuurboeken	27	31	33	22	23
Vakliteratuur	69	66	67	65	49
Muziek - Zang	5	13	16	17	22
Reizen - Trekken	54	51	45	47	38
Geschiedenis	47	26	23	28	28
Beeldverhalen	59	54	41	42	22
Detectives	64	46	47	49	38
Gedichten	2	1	6	1	7

Dat de ambachtsscholier grote interesse heeft voor de krant, bleek

duidelijk uit het resultaat van het onderzoek. We laten het hier volgen:

Krantenrubrieken: *)	13 jr.	14 jr.	15 jr.	16 jr.	17 jr. en ouder
Buitenlands nieuws	14 %	16 %	16 %	18 %	35 %
Binnenlands nieuws	24	21	26	22	30
Stadsnieuws	19	27	34	30	44
Familie-advertenties	2	5	2	3	4
Filmnieuws	32	42	33	33	43
Beeldverhalen	53	62	48	50	25
Gemengd nieuws	27	26	24	25	30
Sportnieuws	63	74	56	75	60

Wanneer we nu bij de twee hierboven weergegeven uitslagen enkele opmerkingen maken, dan valt allereerst op, dat deze jeugd nagenoeg geen belangstelling heeft voor gedichten. Is dit iets bijzonders? Bij navraag bleek me, dat ons volk in het algemeen geen grote belangstelling aan de dag legt voor de poëzie. We leren de kinderen wel, dat Vondel de Prins onzer dichters is, maar het schijnt, dat het daarbij blijft! Toen ik voor enkele jaren eens onderzocht in hoeverre onze jeugd enige bekendheid heeft van de Ne-

Hieruit bemerkt men, dat bij het ouder worden de jongelui deze boeken meer gaan kopen (of cadeau krijgen op verjaardagen, etc.).

Er is een toenemende belangstelling voor boeken over muziek bij het ouder worden.

De belangstelling voor de detective-boeken neemt af bij het ouder worden; zij is opmerkelijk groot bij de jongste leerlingen. Die verkeren ook in de romantische periode van hun leven: durf, moed, enz. trekt ze

derlandse dichters en hun poëzie, bleek dit ontstellend gering te zijn!

Veel groter is de belangstelling voor boeken over landen en volken, reizen en trekken en geschiedenis. Dit is me bij alle onderzoeken opgevallen.

Opmerkelijk is de belangstelling van de ambachtsscholieren voor de vakliteratuur. Ik geloof evenwel, dat hier meer de wens naar voren treedt om deze boeken te lezen. Immers, bij het zelfde onderzoek heb ik ook nagegaan, of de jongelui de betreffende boeken in bezit hadden, leenden of van hun zakgeld kochten. En dat leverde een geheel ander resultaat op.

Ik vond bijv. voor de vakliteratuur:

	13 jr.	14 jr.	15 jr.	16 jr.	17 jr. en ouder
Leest ze graag	69 %	66 %	67 %	65 %	49 %
Bezit ze	13	27	39	47	35

en de critiek is nog zeer gering.

Het verloop van de belangstelling ten aanzien van de beeldverhalen is opmerkelijk. Bij het ouder worden gaat voor vele jongens de aardigheid er af, al is het aantal nog altijd groot genoeg om het bedenkelijk te achten!

De ervaring, in Amerika opgedaan, dat juist de kinderen van 11-13 jaar verzet zijn op de beeldverhalen en strips, wordt ook ten onzent bevestigd. Zij wijst ons tegelijkertijd op de taak in de school en in het gezin, n.l. voor de jongere kinderen iets beters beschikbaar te

stellen. En dat zulks kan, is in onze school bewezen, waar de leerlingen van een zesde leerjaar zelf onder elkaar een bibliotheek stichtten en reeds na een half jaar over een zestig goede kinderboeken beschikten! Maar ook de ouders moeten medewerken door het kind te helpen bij de keuze van een goed boek en door regelmatig in het gezin voor te lezen. En dat nu schijnt er de laatste jaren uit te gaan! Dat is jammer, zeer jammer. Voor de gezinsbinding en de voorbereiding voor het latere gezinsleven, is het voorlezen van een goed gezinsboek van niet te schatten betekenis. Niemand kan hieraan zich onttrekken door op te merken, dat er op dit terrein geen geschikte uitgaven zijn. We beschikken sinds enkele jaren weer over een keur van uitstekende gezinsboeken!

In de dag- en weekbladen is de laatste weken zeer veel geschreven over het gevaar van de

STRIPS

beeldverhalen en de strips. Ik behoef dit hier niet weer te geven, doch mij is opgevallen, dat men in nagenoeg alle artikelen één ding over het hoofd heeft gezien: n.l. dat deze beeldverhalen en strips het woord denaturaliseren. Het woord heeft geen betekenis meer in de echte strip en het echte beeldverhaal. Het is alles afgestemd op vlug zien.

Dit werkt de oppervlakkigheid ten zeerste in de hand en wanneer men in het onderwijs klaagt over de grote afleidbaarheid der kinderen en hun slecht concentratievermogen (de oorzaak van vele slechte onderwijsresultaten!) dan ligt de oorzaak mede in het feit, dat we al jaren achtereen bezig zijn de kinderen op allerlei wijze te wennen aan vluchtigheid en oppervlakkig waarnemen. Een ander gevaar is, dat het begrip tijd verwaarloosd wordt. Om te worden heeft ieder ding tijd en ruimte nodig. De natuur leert het ons, zo dikwijls wij bij haar in de leer willen gaan! Maar wat doen wij in de radio-uitzendingen, in de film en nu ook in de strip en het beeldverhaal? De tijd schakelen we uit. Alles gaat in een razend tempo; een muziekflits overbrugt uren, dagen, ja vaak jaren in het hoorspel; in het beeldverhaal en de film is het al evenzo: de dingen komen niet na elkaar maar naast elkaar. En zelfs het onderscheid tussen na en naast gaat in de taal van alle dag bij velen verloren.....

We zullen de strijd tegen het beeldverhaal eerst dan winnen, wanneer we de mens weer weten te brengen tot rustige bezinning, tot het waarderen van het woord, dat tot rustig nadenken en overdenken dwingt. Het jonge kind kan dit nog niet en heeft voor de uitbreiding van zijn kennis ongetwijfeld het beeld nodig; alleen hij, die in de loop der jaren in kennis toenam, kan het beeld meer en meer missen, omdat hij achter de woorden kan zien. De volwas-

sene, die nog rustig de tijd neemt om een boek als „De klopp op de deur” te lezen, heeft geen behoefte aan het verhaal in beeld. Maar als de ontwikkeling van wat we thans zien in de samenleving, verder voortschrijdt, zullen de romans de woorden gaan verliezen in ruil voor de beelden. Men zal meer en meer „plaatjes gaan kijken”, een bezigheid, die men tegenwoordig in trein en tram dagelijks kan zien. Niet voor niets kondigt men in Amerika de beeldverhaalboekjes aan als: alleen voor volwassenen en noemt een uitgeefster van een strijkrant haar blaadje: Het blad dat vader het eerst leest!

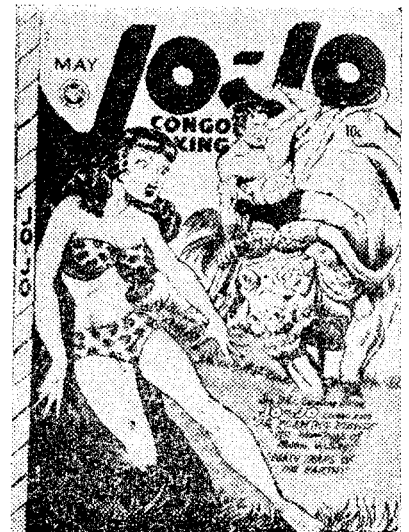
Dat de jeugd in de voortdurende omgang met misdaad, bedrog en dergelijke op de duur gevaar loopt met dit alles vertrouwd te geraken, is erg en zeker niet zonder gevaar, doch erger en gevaarlijker lijkt het mij, dat deze jeugd opgroeit zonder besef van de betekenis van de tijd in het wordingsproces.

En daarom zie ik, het zij nogmaals uitdrukkelijk herhaald, slechts één juist middel in de strijd tegen het beeldverhaal: leer de jeugd rustig lezen, leer ze op de tenen te gaan staan. Niet langs de weg van het beeldverhaal, de honderd en één illustraties, maar langs die van het lezen van het sober geïllustreerde boek, moeten wij onze kinderen brengen tot genietend lezen. Hierbij kan het beeld, de illustratie stellig van groot belang zijn, zo lang het een functionele betekenis heeft.

Geen betoog heeft, dat ik bij dit alles slechts denk aan het goede kinderboek, dat, ook dit zij hier nadrukkelijk opgemerkt, gerust ook wat leren mag. Het is mijn stellige overtuiging, dat wij in de laatste jaren in ons onderwijs te bang geweest zijn voor de z.g. informatieve leesboeken. In de Angelsaksische landen gaat men meer en meer inzien, dat de huidige jeugd met zijn belangstelling voor techniek en natuur, graag het informatieve boek leest. Ook ten onzent is de jeugd belangstellend in die richting.

VAN MOURIK.

*) Publicatie van deze gegevens alleen na toestemming van de schrijver.

— „Jo-Jo Congo King,” Fox Feature Syndicate, Inc.

Een eeuw onderstreepte dwalingen

Karl Marx en Friedrich Engels schreven in 1848 hun Communistische Manifest. Het is dus honderd jaar geleden, dat dit geschrift — eerst in het Duits en al spoedig daarna in vele andere talen — verspreid werd. In hetzelfde jaar legde Thorbecke de grondslagen van ons staatsbestel. Ofschoon in onze geleerden uiteraard meer belangstelling bestaat voor de herdenking der Grondwet Anno 1848, zou het van eenzijdigheid getuigen, wanneer wij aan het honderdjarige Communistische Manifest in het geheel geen aandacht schonken (thans in enkele goedkope en aantrekkelijke edities verkrijgbaar ¹⁾).

Zonder overdrijving kan gezegd worden, dat na de Evangelieën geen geschrift gepubliceerd is met een verdergaande invloed dan dit Manifest, dat het Evangelie werd van duizenden „loonslaven". In het Communistische Manifest is de lotsverbetering der onderliggende arbeidersmassa niet op apokalyptische wijze geprofeteerd, doch als historische noodwendigheid schijnbaar wetenschappelijk aangetoond.

„Het proletariaat, de onderste laag der tegenwoordige maatschappij, kan zich niet verheffen, niet oprichten, zonder dat de gehele bovenbouw der lagen, die de officiële maatschappij vormen, wordt opgeblazen... De bourgeoisie produceert allereerst haar eigen doodgravers (t.w. een steeds groter aantal proletariërs — v. R.). Haar ondergang en de overwinning van het proletariaat zijn even onvermijdelijk".

Terwijl het Manifest grotendeels een Duits-degelyke sociaal-economische uiteenzetting is, verheft (?) de beroemde slottride zich tot het niveau der demagogische retoriek:

„De Communisten versmaden het, hun opvattingen en oogmerken te verheffen. Zij verklaren openlijk, dat hun doel slechts kan worden bereikt door de gewelddadige onverwerping van iedere tot dusverre bestaande maatschappelijke orde. Dat de heersende klassen sidderen voor een communistische revolutie! De proletariërs hebben daarbij niets te verliezen dan hun ketenen. Zij hebben een wereld te winnen. Proletariërs aller landen, verenigt U!"

De achtergrond van het Communistische Manifest

Dit lezende vraagt men zich af, waarom Marx een gewelddadige revolutie noodzakelijk achtte en waarom hij de weg ener vreedzame evolutie afwees. Het antwoord op deze vraag geeft de theoretische praemisse van het Marxisme. Het is het **dialektisch materialisme**, dat aan de mogelijkheid ener geweldloze evolutie geen plaats wenst in te ruimen. Bovenal hierin is het fundamentele verschil tussen het Liberalisme en het Marxisme, tussen Thorbecke en Marx gelegen: **evolutie tegenover revolutie.**

Het dialektische materialisme wordt in het op praktische doeleinden gerichte Communistische Manifest onvoldoende uiteengezet. Joseph Stalin heeft in 1938 deze filosofie van het Marxisme helder samengevat in zijn „Over Dialektisch en Historisch Materialisme" ²⁾. Aan de hand van uitspraken van de communistische „kerkvaders" licht Stalin de wijsgerige grondslagen van het Marxisme toe: „In tegenstelling tot het idealisme", dat de wereld als belichaming van de „absolute idee", van „de wereldgeest", van het „bewustzijn" beschouwt, gaat het filosofisch materialisme van Marx hiervan uit, dat de wereld naar haar aard materieel is". Dit materialisme is dialektisch, dat wil zeggen: „De ontwikkeling is de strijd van tegenstellingen". Zo is de leer van de klassenstrijd de toepassing van het dialektisch materialisme op de maatschappij. Stalin concludeert dan ook: „De overgang van het kapitalisme naar het socialisme... kan dus niet verwezenlijkt worden langs de weg van langzame veranderingen... maar langs de weg van revolutie."

Dit dogma verklaart veel van de onverzoonlijke en onverzettelijke buitenlandse politiek der Sovjet-Unie tegenover „kapitalistische" landen.

Tenslotte willen wij nog wijzen op het naïef-rationalistische karakter van het dialektisch materialisme.

Stalin heeft dit karakter duidelijk aangetoond in hetzelfde geschrift.

Zich kerende tegen het kritische idealisme van de Duitse wijsgeer Immanuel Kant, schrijft hij: „In tegenstelling tot het idealisme, dat de mogelijkheid van de kennis der wereld en harer wetmatigheid bestrijdt ³⁾, gaat het Marxistische filosofische materialisme hiervan uit, dat de wereld en haar wetmatigheden zeer wel kenbaar zijn... dat er in de wereld geen onkenbare dingen zijn, maar dat er alleen dingen zijn, die nog niet worden gekend, doch door de krachten van wetenschap en praktijk zullen worden blootgelegd en gekend."

Het behoeft geen betoog, dat deze naïeve overschatting van het menselijke kenvermogen (een erfdeel van Hegel) de zin voor het mysterie, d.w.z. de wortel der religie, doodt.

Het Communisme bezit in het dialektisch materialisme een solide, schijnbaar wetenschappelijke grondslag zowel voor wereldbeschouwing als maatschappij-leer. De communist acht zijn opvattingen geen ideaal, doch een wetenschap. Dit geeft hem in theoreticis de stelligheid van een eigenwijze schoolmeester en in de praktijk de meedogenloosheid van een ketterjager. Wie anders denkt dan een communist, is niet alleen onwetenschappelijk, maar ook een rem voor de maatschappelijke ontwikkeling en moet derhalve onschadelijk gemaakt worden.

Het leek ons dienstig bij de herdenking van het honderdjarige Communistische Manifest de theoretische grondslagen van dit Manifest te bespreken. Dit is geen louter historische bezigheid, doch een korte weg tot een beter begrip van de huidige situatie. De gedachtenwereld van de Sovjet-Unie is nog steeds gebaseerd op hetzelfde dialektische materialisme als het betoog van het Communistische Manifest. Daarom is de lectuur van dit oude document even waardevol tot beter begrip van eigen tijd als het lezen der Grondwet van Thorbecke... helaas... want het Manifest berust op verderfelijke dwalingen, gelijk honderd jaren hebben onderstreept.

P. D. VAN ROYEN.

¹⁾ Vijfde druk der Nederlandse Vertaling, in 1948 bij „Pegasus" te Amsterdam met voorwoorden van Marx en Engels, benevens uitvoerige, doch anonieme inleiding; „Het Revolutiejaar en het Communistisch Manifest", door A. W. IJerman bij de Arbeiderspers in 1948, bevattende een vertaling van het Manifest en een historische uiteenzetting.

²⁾ In Nederlandse Vertaling van W. Reesma, „Pegasus", Amsterdam 1947.

³⁾ Men denke aan het idealisme van Hegel, de vroegere leermeester en latere antipode van Marx. Het materialisme van Marx wortelt in de wijsbegeerte van de Griekse wijsgeer Herakleitos en de Duitse tijdgenoot Feuerbach.

⁴⁾ Wel te onderscheiden van het Hegelse idealisme, dat de Kantiaanse twijfel betreffende de kenbaarheid der werkelijkheid meende overwonnen te hebben.

Is er wel iets, dat in deze tijd zo sprekend naar voren komt, als de macht, die het voorbeeld bezit? Deze tijd, met zijn omkoopbaarheid, machtsmisbruik en leugen, met zijn zucht naar weelde, gemak en genot, zijn profiteren op alle mogelijke wijze, is het noodlottig product van het voorbeeld. Het heeft zich als een olievlek uitgebreid over heel ons maatschappelijke en geestelijke leven, erger nog, het heeft als een kankergezwell doorgevreten, tot onze samenleving door en door ziek is geworden.

Niet dat ook vóór deze oorlog corruptie en bedrog geen rol in de maatschappij speelden, doch het verschil ligt niet alleen in de huidige veelvuldigheid, maar bovenal in het feit, dat de grenzen tussen goed en kwaad verlegd zijn. Het begrip „eerlijkheid" is gedevalueerd. Maar ieder, die met open oog en oor leeft, en een nog waarlijk oprecht en eerlijk oordeel durft vellen, moet verbijsterd constateren, dat overal, zelfs daar, waar men dat het allerminst zou verwachten, in meer of mindere mate het recht wordt verkracht, en de onkreukbaarheid deerniswekkend is gehavend.

Dat de grondoorzaak van deze ontworichte geestesgesteldheid buiten onze schuld ligt, is waar. De infectie door de Duitse geest, de naweeën van de oorlog, dat alles heeft de kiem gelegd voor wat thans aan bederf welig tiert. Doch men kan en mag zich niet met het constateren van deze oorzaken niet van de verantwoordelijkheid afmaken, noch zich troosten met de gedachte, dat dit euvel wel weer zal uitsijten. Dit is gevaarlijke en onverantwoordelijke onverschilligheid. Want wie zal zeg-

Het voorbeeld heeft macht!

gen of het kwaad niet zo diep zal invreten, dat de schade onherstelbaar blijkt te zijn? Bovendien, is men als mens en als burger niet moreel verplicht onrecht en oneerlijkheid te bestrijden? Men laat toch ook geen ziekte-epidemie uitwoeden zonder paal en perk aan haar uitbreiding te stellen. Waarom dan niet hetzelfde voor de even gewichtige, geestelijke gesteldheid van ons volk? Is dit soms minder belangrijk?

Neen, niet minder belangrijk en toch heeft het te enenmale ontbroken aan een krachtige bestrijding. Het tegendeel is zelfs het geval. Deze ziekte, die als opium werkt, heeft steeds meer personen bedwelmd, en..... men verlangt bedwelmd te worden, want het is immers zoveel aangenamer zelf door deze ziekte te worden aangetast, dan haar tegen te gaan. Het is immers veel gemakkelijker in een auto te rijden, dan in een overvolle trein en tram; veel prettiger buiten de distributie om te leven, dan sober te moeten zijn; heel wat plezieriger in het buitenland te reizen, dan binnen eigen grenzen te blijven; heel wat lucratiever en gewichtiger, ondanks onkunde een hoge post te bemachtigen, dan met een bescheiden baantje genoegen te nemen; heel wat voordeliger van overheidsgelden

te reizen en te dineren, dan uit eigen zak te betalen. — Neen, het is veel eenvoudiger zijn geweten te sussen, dan er naar te luisteren. Het gaat immers zo gemakkelijk, zichzelf in slaap te wiegen. Men kan zo gerust zeggen: „Zie, mijn chef doet het ook, waarom ik niet?" Of: „Kijk, mijn vriend ziet hier blijkbaar ook niets kwaads in, dus waarom zou ik het dan ook niet doen?" En: „Waarom hij wel en ik niet?"

Dit is de grote kwaal van onze tijd; de magische macht van het slechte voorbeeld: Zo de meester, zo de knecht; zo de hoge ambtenaar, zo de lage; zo de directeur, zo de employé.

Heeft men zich wel eens werkelijk goed gerealiseerd, dat geen enkele daad ongestraft blijft? Dat niet alleen het slechte voorbeeld wordt verveelvoudigd, maar dat men daarmee alle zedelijke kracht verliest om een ander te vermanen of te straffen? Hoe kan men gezag uitoefenen, wanneer men zelf niet weet te gehoorzamen aan gestelde wetten? Hoe eerlijkheid propageren, wanneer men het zelf met de waarheid niet al te nauw neemt?

Wil onze samenleving weer in het rechte spoor komen, dan diene elk een zichzelf nauwkeurig rekenschap te geven van zijn verantwoordelijkheid als deel van het grote ge-

heel; hij zal zich bij al zijn daden moeten afvragen: „zou ik willen, dat iedereen zo handelde?"; hem moet voortdurend voor ogen staan: „goed voorbeeld doet goed volgen."

De macht van het voorbeeld, — het goede! — Sterker dan ooit hebben wij dit gevoeld, toen op 6 September Koningin Juliana ons een voorbeeld is geweest van zuiverheid en eerlijkheid, van plichtsbetrachting en plichtsaanvaarding. Van bereidheid tot dienen.

Want het tekort van deze tijd ligt in diepsten grond hierin, dat men het begrip „dienen" niet meer kent. Hebben ook mogelijk juist daarom de woorden uit de Koninklijke rede „Wie ben ik, dat ik dit doen mag" de diepste indruk maakt, omdat men zich daarbij plotseling van dit tekort bewust werd? Omdat men tegenwoordig maar al te vaak de maatschappelijke plaats allereerst beschouwt als voordeeltbrengend voor zichzelf en niet als een verantwoordelijke taak in de samenleving.

Niet eerder zal het geestelijk leven van ons volk weer gezond worden, dan wanneer verantwoordelijkheid, plichtsbeseef en onbaatzuchtigheid, nu slechts gedragen door een al te kleine kern, hun heilzaam voorbeeld kunnen laten doorwerken. En waar ons beginselprogramma, zo niet letterlijk, maar dan toch zeker wel naar de geest óók ten dezen de verantwoordelijkheid en de sociale gerechtigheid voorstaat, is het voor elk onzer eerste plicht zich nauwkeurig rekenschap van zijn daden te geven, en te beseffen, dat het goede voorbeeld, ook in het kleinste, vruchtdragend zal zijn.

v. A.—O.

HET PARLEMENT VERTOONDE EEN MIDDENSTANDSREVUE

De Narksen onder de middenstanders zullen niet met recht kunnen beweren, dat er door de volksvertegenwoordiging geen aandacht aan zijn belangen wordt geschonken. Zowel bij de schriftelijke voorbereiding als tijdens het begrotingsdebat over Economische Zaken, heeft de middenstand meer dan ooit te voren de belangstelling van alle Kamerfracties getrokken, in die mate zelfs dat men van een parlementaire middenstandsrevue kan spreken. Het gevarieerde programma bracht naast lichte sketches met de nodige sneers verscheidene fraai gemonteerde finales en een pakkende slotapothose onder regie van niemand minder dan Prof. Van den Brink. Wanneer er desondanks lieden zijn, die hun geld aan de kassa willen terughalen, getuigt dat van weinig goede smaak! Wij laten hier enkele belangrijke scènes uit deze revue aan ons geestesoog passeren:

B.A.V.K. in vlammende letters

SCHILTHUIS
...tegenzang...

Te veel dokters

Het is alleen jammer, dat heel veel andere Departementen, elk op hun beurt, ook aan deze middenstand dokteren, had de heer Schmal smalend opgemerkt en hij kreeg steeds meer bijval. Wederopbouw en Volkshuisvesting, zo zeide hij, staat schuldig aan „het droevige geval van het tekort aan winkelruimte”. Anderen vonden, dat Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening bij het regelen van de prijzen en de rantsoenering van eerste levensbehoeften veel te weinig aan de middenstand denkt: vandaar de ontevredenheid van slaggers, bakkers, kruideniers en zo meer. In tegenstelling tot de agrarische producenten worden hun marges tot 't uiterste geknepen en op dat pijnlijke proces kan Economische Zaken te weinig verzachtend inwerken. Natuurlijk kreeg ook Minister Lief-tinck hier weer een veeg uit de pan: de middenstand dreigt een der vele uitgeperste citroenen te worden. Het regent aanslagen en de grens der rendabiliteit is al overschreden, aldus Dr. v. d. Heuvel. Het loon van in eigen bedrijf werkzame minderjarigen mag niet worden afgetrokken, de omzetbelasting niet doorberekend. Hij waarschuwde voor de steeds dreigender financieringsmoeilijkheden. Zo vond men, dat het toch maar beter zou zijn, als Prof. v. d. Brink de leiding van het consult zou houden en de andere wonderdokters de gelegenheid zou ontnemen de patiënt te verprutsen. Er komt alzo een interdepartementale commissie voor middenstands-aangelegenheden met het Directoraat van de Middenstand als motor.

Vestigingsproblemen

Op het vestigingsmotief kon men soli en koor elkaar horen afwisselen. Boven alles uit klonk telkens het refrain: de Vestigingswet wordt veelvuldig ontdoken en het herzieningsontwerp blijft te lang uit. De minister kon daarin slechts beterschap belovend bijvallen. De grens met het Bedrijfsvergunningbesluit is te vaag getrokken was een ander klaaglied. Vergunningen krachtens Tabakswet en Drankwet

behoren slechts te worden verleend aan degenen, die wettig gevestigd zijn volgens de Vestigingswet Kleinbedrijf, anders wordt het een chaos. Dirigent van den Brink zal trachten hiertoe met Lief-tinck en Joekes een ensemble te vormen.

Toen verschenen de vlammende letters B.A.V.K. op de achtergrond en hief het koor de zwanenzang „Verdwin!” aan, waarin de motieven „willekeur” en „bureaucratie” opklonken met tegenzang van de heer Schilthuis, die een socialistische saneringsaria ten beste gaf. Hij verheerlijkte het behoeft-element als onmisbaar factor in dit stuk geleide economie, maar vond weinig bijval. Ook niet, toen hij het in de grijze oudheid vergane instituut der middenstandsconsulenten weer voor het voetlicht bracht.

Nadat Mr. Schmal had gesuggered, dat de exameneisen voor de vestiging in de praktijk te hoog worden opgevoerd, kwam onze heer Cornelissen op grond van zijn ervaring het tegendeel beweren. Kolfje naar de hand van de minister, die bewezen vond, dat hij dus aardig het juiste midden houdt.

Zwaar belast en verdrukt...

Wort vergeten, dat er tussen het „werkende volk” en de kapitalisten nog een middenstand om adem snakt? vroeg Cornelissen. Zie het Departement van Financiën, dat „fiscaal werkzaam is om de ziel van de middenstand te doden”, aldus Mr. Schmal. Ziet ge, Excellente, „dat vele middenstanders dagelijks in vrees over hun toekomst verkeren?” Neem maatregelen tegen de lokartikelenmethoden van de grootbedrijven en tegen andere deloyale concurrentie, bepleitte de

VAN DEN BRINK
...dirigent...

heer Schilthuis. Zelfs de heer Welter werd uit zijn Indische tent gelokt om in dit boeiende koor mee te zingen. Hoogcarspel deed niet voor hem onder en gaf een Slavische dans ten beste om de tonnen, die de middenstand ontgaan ten bate van de..... oorlogsbegroting! Boontje

komt om z'n loontje. De A.R. Mr. Verkerk deed een beroep op de sociale gerechtigheid, opdat de middenstand tot emancipatie kome. De overheid behoort te voorkomen, dat hij gaat twijfelen: „Het kan toch niet waar zijn, dat wij geen taak meer hebben en overbodig zijn geworden in de nieuw na-oorlogse maatschappij”. Actieve middenstandspolitiek: een evenwaardige positie in het bedrijfsleven zonder minderwaardigheidsgevoel, bevordering van de ontwikkeling der zelfstandige kracht! Ook het ambacht dient nieuwe ontwikkelingskansen te krijgen, let op het Deense voorbeeld.

„Deze nog altijd pijnlijke doorn in het vlees van de middenstand — het niet mogen doorberekenen van de omzetbelasting — staat niet alleen. Na de verhoging van de kinderbijslagpremie, de 2 % vacantie-toeslag, de kolenprijshoogte van f 5 per ton, is de beroemde druppel gekomen, die de emmer doet overlopen: het niet mogen doorberekenen van de loonbijslag van f 1 per week,” resumeerde Dr. v. d. Heuvel. Het prijsbeheersingsapparaat werkt met ficties en schema's, welke geen rekening houden met de talloze schakeringen in het middenstandsbedrijf, dat daardoor steeds in de verdrukking komt, voegde hij hieraan toe.

Mr. Bachg bezag de zaak van de psychologische kant; de overheid schijnt nu niets na te laten, dat de geplaaide middenstand verder kan prikkelen: beperking etalageverlichting, geen brandstoffen voor verwarming van bedrijfsruimten van winkeliers met minder dan twee man vreemd personeel, achterstand in de middenstandswetgeving, enz. Dat vond de Katholieke middenstandsmen niet erg verstandig, hoe-veel waardering hij overigens ook voor 's ministers beleid heeft. Op dit punt was trouwens het koor eenstemmig, de communist uiteraard uitgezonderd.

Lange en korte golf

Als ge mij op lange golf hoort, hebt ge een prima ontvangst, aldus, vrij vertaald, Minister van den Brink in de laatste acte: op de korte is de meeste storing, daar zitten andere zenders tussen, maar ik zal ze tot de orde roepen.

„De gehele regering staat op het standpunt, dat de prijspolitiek met de belangen van de middenstand op juiste wijze rekening dient te houden”, verzekerde hij. In vele gevallen verheft het inkomen van de middenstander zich niet veel boven het arbeidersinkomen, terwijl sociale voorzieningen vooralsnog ontbreken. Zo is de prijspolitiek ten aanzien van de middenstand verdelingspolitiek in de werkelijke zin van het woord. In dit licht bezien zal door-

CORNELISSEN
...prima donna...

berekening van de loonbijslag in bepaalde sectoren gerechtvaardigd zijn. Wij zijn benieuwd naar de praktische resultaten van dit standpunt, dat er o.a. toe zal moeten leiden, dat in de prijscalculaties voor kleine ondernemingen voortaan een hoger gewaardeerd ondernemersloon en een marge voor het gemis van sociale voorzieningen, die men dus uit privé-besparingen zal moeten financieren, zullen worden aanvaard. Wij moeten nog zien, dat dit zal gebeuren! Ook aan het geleidelijk uithollen van het financiële weerstandsvermogen, waaraan ook de fiscus zich bezondigt, zal een eind moeten komen. Herziening van de fiscale winstvaststelling is in uitzicht gesteld.

Typend voor de willekeur van sommige ambtelijke instanties was de Coöpra-kwestie. De Coöpra is een inkooporgaan van de openbare nutsbedrijven, dat nog niet zo lang bestaat, maar er dan toch maar in slaagde een contingent van 1000 Zwitserse gasformuizen 50 % ten koste van de gevestigde handel in de wacht te slepen! En 10 % van het Belgische contingent. Dit was ook de minister te gortig en hij zal zich persoonlijk er mee bemoeien.

De emancipatie van de middenstand is in economisch opzicht in gang en zal moeten worden voltooid. De overheid zal ook verder de helpende hand moeten bieden, maar zelfwerkzaamheid op dit gebied acht de minister toch van de grootste betekenis. Waarmede wij volkomen instemmen!

Zo eindigde de parlementaire middenstandsrevue van twee dagen met een „happy ending”, gelijk 't gros der toeschouwers verlangde.

Epiloog

Zullen de middenstanders nu gaan beseffen, dat zij niet alleen in hun stands- en vakorganisaties, doch ook in het politieke leven een taak hebben en daar actief moeten optreden, opdat de beginselpartij hunner keuze de vereiste kracht kan ontwikkelen?

Vrijzinnige middenstanders, Uw plaats is in de V.V.D.!

Zo oud als de nacht!

En toch.... het laatste woord op internationaal gebied

De man die voor het eerst uitriep: „er is niets nieuws onder de zon”, had gelijk. Het lijkt wel alsof alles er vroeger ook al geweest is, maar precies als menige verzonken stad is menige dierbare oude waarheid bedolven onder het stof der eeuwen, verzonken in vergetelheid. En precies als bij de oudheidkundige opgravingen, wordt af en toe zo'n stokoude waarheid weer opnieuw aan het licht gebracht, maar daarbij houdt de gelijkenis op, want de opgegraven stad wordt als antiquiteit hogelijk vereerd maar de opgegraven waarheid wordt als fonkelnieuwe gedachte op de maatschappij losgelaten. De taak van de huisvrouw is al op alle mogelijke manieren besproken, becritiseerd, uitgeplozen en omschreven en we zijn het er nu wel allemaal over eens, dat de moderne, zelfbewuste huisvrouw, die de dingen doet, niet alleen op grond van ervaring en traditie alleen, doch tevens op grond van een juist inzicht in het wezen der dingen, geenszins een gemakkelijke taak heeft. Hali! — we zitten al in de knoop! — Wat is precies een juist inzicht in het wezen der dingen? Meent niet, dat U hier met de definitie van een gloednieuw idee te maken heeft, want . . . het is zo oud als de nacht!

„IN ONZE HANDEN LIGT DE DRAAD”

Een juist inzicht in het wezen der dingen is de vooropgezette wil om de ware drijfveren van anderen te ontdekken achter het misleidend uiterlijk van voor ons verwarrende en onaangename gebeurtenissen.

En omdat we nu eenmaal geneigd zijn bij kwetsende uitlatingen en handelingen ook kwetsende bedoelingen bij anderen te veronderstellen, moet hier nog een woord bij: een juist inzicht in het wezen der dingen is de vooropgezette vergevingssgezinde wil om achter onplezierige handelingen van anderen de oorzaak te speuren die vaak zo heel ver van de aanleiding af ligt.

Wij kunnen het ook een beetje eenvoudiger zeggen, een beetje huiselijker: inplaats achterdocht en kwaaddenken behoorde wij welwillend begrip aan te kweken (en... in toepassing te brengen!)

Welwillend begrip.

Niet begrip alleen, doch een welwillend begrijpen van de noden en behoeften, van de kwetsbare plekken en de jammerlijk mislukte goede bedoelingen van het gezin als verzamelenheid en van elk der gezinsleden individueel.

En waarom, zo vraagt gij wellicht, moet dat welwillend er nu per se bij? Is het soms niet genoeg als een huisvrouw en moeder de dingen begrijpt en in hun ware gedaante vermag te zien?

Neen, dat is niet genoeg, want het is juist die welwillendheid, die de aandrijvende kracht is, welke de toestand van begrijpen in werking zet. Het welwillend begrip stelt zich niet tevreden met het constateren van feiten en oorzaken, doch zal niet rusten voor en al eer er middelen zijn beraamd, die tegemoet zullen komen aan veel verborgen leed, voor en al eer hulp en steun is geboden aan veel, dat onvolkomen en hulpbehoevend is. Het is diezelfde welwillendheid, letterlijk het welwillen, dat niet tevreden met het beramen noch met het vinden van oplossingen, niet zal rusten voor dat zo een oplossing uitgevoerd en in de praktijk is gebracht.

De slaapster

Een simpel voorbeeld uit de praktijk: in een gezin van man, vrouw, kind en een meisje voor halve dagen — met z'n allen nog geen honderd jaar oud — wordt de dienstbode herhaaldelijk op heterdaad betrapt, terwijl het jonge vrouwtje haar enige malen vast in

slaap in de keuken aantreft.

Verontwaardigd ontslaat zij het meisje op staande voet.

Dan komt er een maatschappelijk werkster, die oanhult, dat het meisje — oudste uit een gezin met negen kinderen — iedere dag om half zes moet opstaan, en dat zij dagelijks, voor zij in haar betrekking kwam, reeds een paar uur hard had gewerkt. In het eerlijke, maar straatarme gezin behoorden vlees en zoe-tigheden tot de onbereikbaarheden des levens. Het oververmoede en ondervoede kind was voor de verleiding bezweken en — was het zo'n wonder — dat zij insliep als zij even stilzat in de warme propere keuken?

„Ja maar — dat wist ik allemaal niet!” — riep de jeugdige huisvrouw uit. Deze huisvrouw was schromelijk tekort geschoten. Met het verwijderen van een ongewenst element uit haar onmiddellijke omgeving, was zij er niet. Het was haar Plicht geweest met welwillend begrip de ware oorzaak van de ongunstige verschijnselen op te sporen en zo mogelijk te helpen verbeteren.

door
Amy Groskamp-ten Have

De mopperaar

Een ander voorbeeld: in een gezin met verschillende kinderen wordt een van hen schijnbaar zonder aanleiding van een vrolijke hartelijke jongen plots tot een kribbige ontevreden mopperaar, die brutale antwoorden geeft en opvliegt om het minste of geringste.

De moeder straft. Dan praat zij ernstig met hem — of liever: tegen hem, want met jongens in de vlegeljaren is zo iets gewoonlijk een monoloog. Het helpt allemaal niets. De jongen blijft opstandig, moldkend en prikkelbaar. En dan laat de moeder het er maar bij. Het zal wel vanzelf terecht komen, meent zij.

Ook deze moeder schiet ernstig tekort. In hoe vele gevallen gaat het helaas niet zo en dan wordt er soms veel later ontdekt, dat deze plotselinge ommekeer te wijten was aan iets, dat met welwillend begrijpen en tegemoetkomen te verhelpen ware geweest: examenvrees — of jalouzie op een der broertjes of zusjes, een plotselinge onberedeneerde angst voor de dood of iets anders.

En dan lijkt het vaak of het allemaal wel weer terecht is gekomen, maar in de verhouding moeder-kind is ergens in het verborgene een onherstelbare breuk gekomen.

De goede olie

Welwillend begrip — niet alleen in de omgang met onze naastfamilieleden en vrienden is deze eigenschap als de olie die de machine der samenleving geruisloos doet lopen — ook in het verkeer tussen werkgevers en werknemers moet het welwillend begrip de plaats innemen van achterdocht en kwade trouw.

Dit geldt niet alleen voor de kleine beslotenheid van het eigen huishouden: het geldt veel meer nog voor het zoveel grotere huishouden van de staat, waar de verschillende partijen als jaloerse kinderen om de tafel zitten, elk helaas vaak maar al te zeer overtuigd van de kwade trouw en het boze opzet van de ander.

En hoe ontzaglijk belangrijk wordt dit welwillend begrip, wanneer het wordt getransponeerd van de staat naar de Statenbond...

Achterdocht, eigenbelang en kwade trouw overheersen in de wereld van vandaag. Moge eenmaal de dag komen dat het welwillend begrip zal zegevieren!

Ergens moet het beginnen. Iemand moet een begin durven maken.

Waarom zouden wij vrouwen het niet zijn?

Waarom zouden wij in ons gezin niet het lichtend voorbeeld zijn van het liefdevol begrijpen, dat niet rust voor de aanleiding gevende oorzaak van een onharmoonische blank is opgespoord?

Daarvoor is durf en moed en zelfbeheersing nodig.

Laten wij ons daarin welbewust oefenen want de inzet is het ten volle waard: de kinderen opgegroeid in een sfeer van welwillend begrip zullen uitgegroeid tot mensen, iets hiervan uitdragen in een vijandige wereld, waar mensen elkander wantrouwen en Gods wetten met voeten treden.

Ergens moet een begin worden gemaakt.

Er ligt een diepe betekenis aan ten grondslag, dat de schikgodinnen die de draden van het Lot weven, als vrouwen worden voorgesteld.

In onze handen ligt de Draad...

Pas afgestudeerd

JURIST

ongeh., represent. voork., stylist, belast zich gaarne met secretariatswerkzaamheden. Brieven onder nr. 26, kantoor van dit blad.

...maar voor al het andere verfwerk

Verf Van Vettewinkel

Heeft Uw afdeling al 4 nieuwe abonne's aangebracht voor de

1000

abonne's-meer-actie?

L. Smit & Zoon
KINDERDIJK

- Baggermateriaal
- Zeesleepboten
- Passagiersschepen
- Machines
- Motoren
- Ketels

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

VRIJDAG 31 DEC. 1948 - No. 40

Gelukkig Nieuwjaar!

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Bij de jaarswisseling

De laatste dagen van het jaar leiden tot overpeinzing. Het is alsof het leven minder haast gaat dan gewoonlijk, de Kerstdagen hebben er een bijzondere glans aan gegeven, de somberte buiten brengt ons tot inkeer en daarbij komt, dat de jaarswisseling een goed moment is om de weg te overzien, die wij sedert het begin der nu af te sluiten periode hebben begaan.

Die terugblik geeft ons weinig redenen tot vreugde, althans wanneer wij het wereldgebeuren in zijn geheel overzien. Vol eetlijkheid en met inzet van alles, hebben miljoenen in de oorlog gestreden voor een betere wereld en vol enthousiasme is na de capitulatie der agressors de opbouw aangevat. Wanneer wij evenwel de balans opmaken van hetgeen dit jaar is geschied, dan wordt het ons bang te moede. Hoe hadden wij gehoopt, dat beter begrip tussen de staten zou komen. Wij zien slechts een verscherping der tegenstellingen tussen de twee grootste machten, de Verenigde Staten van Amerika en de Sovjet-Unie, die ons met de grootste zorg moet vervullen. De internationale organisatie, de Verenigde Naties, ondervindt daarvan de weerslag. Wat daar geschiedt kan niet worden geacht slechts de internationale samenwerking en de bevordering van wederzijds begrip te dienen. Na enige jaren praktijk zijn wij nu zover, dat ook de regering reeds als haar oordeel naar voren brengt, „die organisatie toch in deze tijd onmisbaar (te) achten als discussieforum”. Hoger lof kan niet worden opgebracht. Het is alleen jammer, dat hetgeen op dat discussieforum te berde wordt gebracht ten dele (en veelal het goede) in veel landen niet aan de bevolking wordt medegedeeld, aangezien in die staten geen vrije pers is, terwijl veel van de rest van het daar gesprokene in de vrije staten der wereld de mensen weinig ontzag vermag in te boezemen.

Wat de Verenigde Naties niet tot oplossing hebben kunnen brengen, willen wij niet opnoemen. Het is alles gevolg van de vreselijke tegenstellingen in de wereld. Het in acht nemen van neutraliteit is hierbij niet mogelijk voor een klein land. Beseft is, dat samenwerking met andere staten nodig is op straffe van ondergang. Bij deze internationale opbouw is Nederland nauw betrokken, wat de betekenis der buitenlandse politiek sterk naar voren heeft gebracht. Eén der onzen — onze vroegere partijvoorzitter mr. D. U. Stikker — is in het thans ten einde lopende jaar geroepen daaraan leiding te geven en wij achten het gelukkig, dat iemand met zo veel realiteitsbesef en werkkraft in deze voor ons vaderland zo gewichtige periode op het Plein de draden in handen houdt. Gemakkelijk is deze post geenszins. Wie daarvan nog niet overtuigd was, zal zeker uit de gebeurtenissen der laatste dagen wel gezien hebben tegen welk een krachtige stroom onze minister van buitenlandse zaken heeft moeten oproeien. Van hem wordt zeer veel gevraagd. Nederland verwacht bovendien, dat wij bij de internationale opbouw niet, zoals onder de vorige kabinetten, lopen achter hetgeen de regeringen van andere staten hebben uitgedacht. Er zijn er in den lande, die vergeten hebben, dat ons land in het verleden steeds een leidende rol heeft gespeeld en een gezaghebbend woord heeft gesproken op het internationale terrein. Door onze plaats als handeldrijvende mogendheid is ons reeds een wezen lang de betekenis van internationale samenwerking en onderlinge afhankelijkheid duidelijk en in het internationaal-politieke leven hebben Nederlanders veel tot constructieve opbouw bijgedragen. Deze traditie blijve gehandhaafd. Vooral in een wereld, waar zoveel onrecht geschiedt, waar zoveel plaats heeft wat in strijd is met onze oud-Nederlandse tradities van vrijheid en verdraagzaamheid, moet ons geluid worden gehoord.

Het mede leiding geven aan de internationale opbouw vereist fantasie, constructieve zin en durf. Wij moeten er ons van bewust zijn, dat wij er niet meer komen met geborneerdheid en het begaan van lang betreden paden. Europa verkeert in gevaar. Geestelijk zijn wij afgezaakt, materiëel zijn wij op veel lager peil gekomen. En daar is dan de bedreiging van het nihilistische communisme, dat zijn prooi zoekt in een ontredde wereld. Oost-Europa is onder de

knoot van communistische, machthebbers, in China rolt de communistische wals met angstwekkende snelheid voorwaarts; op vele plaatsen elders in Azië — ook in Indonesië — zien wij het communistische drijven naar onrust. Achter dat alles het in militair opzicht krachtige Rusland. In zulk een wereld komen wij met oude, verouderde middelen niet toe. Voor het behoud van West-Europa is samenwerking en eensgezindheid geboden, op straffe van ondergang. In dit opzicht zijn er lichtpunten. Velen van onze gestverwanten tonen warme sympathie voor pogingen tot de vorming van een verenigd Europa en de federalistische bewegingen hebben steun van velen onzer. Er zijn echter directe mogelijkheden. Uitgebouwd moet worden hetgeen reeds tot stand is gebracht. In eerste instantie denken wij aan de in de wereld zo veel aandacht trekkende Benelux. België, Luxemburg en Nederland hebben hier een voorbeeld gegeven. Wat nu tot stand is gebracht, moet evenwel verder ontwikkeld worden. Van zeer grote betekenis is de Marshall-hulp. Was die niet gekomen, dan zou 't levenspeil in de geholpen landen, ook in ons land, aanzienlijk zijn verlaagd, ten profijte alleen van de communisten. De Marshall-hulp moet evenwel leiden tot een nauwere economische samenwerking van de daarbij betrokken Europese landen. Eerst dan zal het hogere doel bereikt zijn. Met veel instemming moet ook herinnerd worden aan het tot stand komen van de West-Europese Unie, welke West-Europa militair versterken wil. Maar ook hieruit moet een nauwere samenwerking op economisch en cultureel gebied voortvloeien. Militaire versterking is uiteraard op dit ogenblik het eerst nodige, maar deze kan alleen op den duur van betekenis blijven indien er een innerlijke versterking van West-Europa op volgt. Dit zelfde geldt uiteraard voor een Atlantisch pact.

Zo zijn er momenteel machtige taken. Bij het volbrengen daarvan moege ons Nederlandse volk in eenheid werken. Niets zou zo schadelijk zijn dan onenigheid en het najagen van eigen partijpolitieke doeleinden. Want dit houde men bij voortdurend in gedachten: het gaat momenteel om het behoud van West-Europa en de West-Europese beschaving. Zou ons volk niet in staat zijn daarbij op hoger plan te denken, dan dreigt de ondergang. De vraagstukken kunnen niet worden gezien van een Nederlands standpunt uit. Het internationale sta op de voorgrond.

Het is verleidelijk de naar voren gebrachte vraagstukken nader uit te werken. Dat is echter niet mogelijk in een artikel waarin wij het voornaamste uit het jaar 1948 wilden aanstippen. Daarbij behoort ook een herinnering aan hetgeen in het binnenland plaats had.

Voor ons land hebben wij van het grootste gewicht geacht, dat een einde is gekomen aan het twee partijen kabinet, dat steunde op Katholieke Volkspartij en Partij van de Arbeid. Verheugend is, dat de leiders der K.V.P. hebben begrepen, dat naar breder basis moest worden uitgezien. De leiding van de P.v.d.A. heeft duidelijk gestreefd naar een voortzetting van het oude. Een parlementair kabinet op brede basis is dan ook niet gevormd kunnen worden. Evenwel hebben wij nu een kabinet waarin vooraanstaanden uit de K.V.P., de P.v.d.A., de C.H.U. en de V.V.D. zitting hebben. Alleen de anti-revolutionairen (afgezien van de communisten dan) zijn in de oppositie, omdat hun star en negatief standpunt met betrekking tot de oplossing van het Indonesische vraagstuk het volkomen onmogelijk maakte met hen tot samenwerking te komen. Dat is spijtig. In het bijzonder ook voor hen zelf. Want met nadruk zij nu eens vastgesteld, dat de koers, die in de laatste weken met betrekking tot de Republiek Indonesië gehouden wordt, niet mede bepaald is door de anti-revolutionairen. Overigens moet ook herinnerd worden aan de houding van het Nederlandse volk bij de verkiezingen. Het negativisme van de anti-revolutionairen is er oorzaak van, dat zij bij de verkiezingen niet vooruit zijn gegaan. Dit wijst er op, dat ons volk een positieve politiek wenst. Een positieve, opbouwende politiek, zoals ook onze partij heeft gevoerd en onze partij ook succes heeft gebracht.

Nu wij over onze partij spreken, moet ook herinnerd worden aan de oprichting van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie, waarin

thans alle politiek-vrijzinnigen hun plaats kunnen vinden. Dankbaar zijn wij er voor, dat deze eenheid er thans is en dat onze Tweede Kamerfractie wordt geleid door mr. Oud, wiens grote kennis en parlementaire ervaring onze partij ten zeerste ten goede komen, en in het bijzonder ook het parlementaire debat verrijken.

Onze partij heeft vele goede kansen. Een voortuitstrevende politiek en een voortdurende aanpassing aan de zich steeds wijzigende omstandigheden zijn daarvoor nodig. Daarnaast niet minder een hard werkende partij, onder leiding van een bezielend secretariaat. De vruchten zullen ons niet in de schoot geworpen worden. Wij zullen er voor moeten ploeteren. Daarvoor is ook de vorming van een krachtig kader noodzakelijk, dat de propagandistische strijd voeren kan, alsmede een wetenschappelijke kern, die arbeid aan de verdieping van de grondslagen onzer partij en de politici steunt met de resultaten van haar wetenschappelijke onderzoekingen en constructies.

Over Indonesië moest dit jaar vaak worden geschreven. De daarmee samenhangende vraagstukken kunnen ook thans niet voorbij worden gegaan. De noodzaak van politieke actie hebben wij vorige malen reeds bepleit, de beslissing der regering terzake gesteund. Wat tot dusver is geschied, geeft de indruk, dat de militaire bevelhebbers de zaken goed in de hand hebben en dat de Indonesische bevolking zich gelukkig gevoelt, nu zij van de terreur is bevrijd.

Triest zijn de bemoeienissen van de Veiligheidsraad. In de eerste plaats omdat hij er zich mee bemoeit, in de tweede plaats omdat verscheidene der daar sprekende gedelegeerden blijf geven van een ontstellend gemis aan inzicht in hetgeen zich in Indonesië afspeelt en in de derde plaats omdat — laten wij het nu heel zacht zeggen — niet de indruk van objectiviteit is gevestigd. Vooral dit laatste is uitermate tragisch.

De Veiligheidsraad bestookt ons thans met resoluties. De regering beraadt zich. Dat beraad zal overigens wel geëindigd zijn als dit blad bij de lezer komt. Wij zijn op het ogenblik van de resultaten niet op de hoogte. Wij houden ons echter vast aan het meermalen namens de regering kenbaar gemaakte standpunt, dat zij de Veiligheidsraad in de Indonesische kwestie niet competent acht of, om het te zeggen met de woorden van dr. J. H. van Royen, vóórdat de regering tot optreden had besloten (op 27 September j.l. in de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties):

„Men bedenke echter wel, dat de diensten van de Commissie van Goede Diensten door ons werden geaccepteerd als een teken van goede wil en in een geest van verzoening, hoewel wij nooit de bevoegdheid van de Veiligheidsraad erkennen en ook heden niet kunnen erkennen, om te interveniëren in datgene wat, in de eerste plaats, een zaak is die binnen onze nationale jurisdictie valt en waarvoor alleen wij verantwoordelijk blijven”.

De regering moege zich niet van deze koers laten afbrengen! Sterkte en wijsheid zij haar toegewenst.

Dezer dagen verscheen een krantenbericht, waarin werd vermeld, dat de premies voor de ziekenfondsen waren verlaagd van 3,8 % tot 3,6 %. Wij hebben dus nu de toestand, dat het Staatstoezicht op de Ziekenfondsen de artsen (nog steeds) te weinig betaalt, de ziekenhuizen bankroet laat gaan en zonder dat dit is geregeld, reeds tot verlaging van de premies wordt overgegaan. Deze verlaging is wederom tot stand gekomen zonder overleg met de artsen en het is begrijpelijk, dat de verhouding tussen artsen en ziekenhuizen enerzijds en het Staatstoezicht anderzijds door deze gang van zaken wederom slechter is geworden.

Juist met het oog op deze verlaging der premie is het artikel, dat men elders in dit blad zal vinden, actueel.

PARLEMENTAIRE FLITSEN

De Tweede Kamer maakt historie en toont haar eensgezindheid met de Regering

Wat bleek dan anders, maar volkomen beheerst, stond daar, op die historische namiddag van de 20ste December, minister-president Drees achter de Regeringstafel. Aan beide zijden naast hem geschaard de overige leden van het Kabinet. Aan zijn rechterhand, als eerste, minister Sassen, links naast hem minister Stikker.

Drees, Sassen, Stikker; drie mannen, drie levensbeschouwingen, maar één thans in het diepe besef van hun grote verantwoordelijkheid, één ook in de overtuiging van de rechtvaardigheid der genomen beslissing en in hun vastbeslotenheid, thans ieder te trotseren, die, van buitenaf, deze beslissing zou willen doorkruisen. De vergaderzaal van de Tweede Kamer en de omgeving van het Binnenhof bieden op die 20ste December tegen vier uur het aspect, zoals wij dat alleen van zeer bijzondere, historische gebeurtenissen kennen. Reeds uren van tevoren hebben de eerste belangstellenden zich opgesteld voor de smalle deur, die toegang geeft tot de — maar weinig ruimte biedende — publieke tribune. Anderen verdringen zich voor de ingang van het Kamergebouw, die speciaal voor de ministers is bestemd. Daar komen zij, de een na de ander. De meesten per auto, een enkele, die rechtstreeks van een zeer nabij liggend Departement komt, te roet.

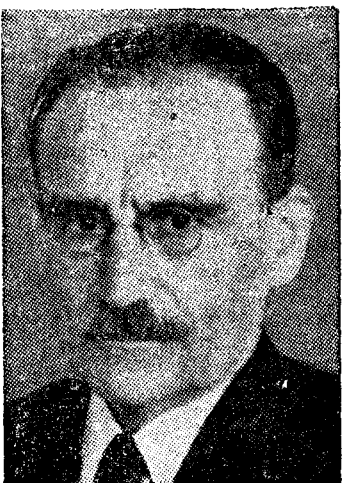
Iedere aankomst is even een sensatie. Men dringt op, fluijstert met een mengeling van nieuwsgierigheid en ontzag de naam van de bewindsman. Wie dat zou willen, kan in deze omgeving iedere dag wel enige ministers in levenden lijve aanschouwen. Dat zijn dan echter maar gewone dagen, die in hun grauwe alledaagseheid ook en zelfs ministers tot betrekkelijk gewone mensen maken. Een historisch moment schept echter een zekere romantiek, doorbreekt die alledaagseheid en geeft ook hen, die daarin een leidende rol spelen, een bijzonder aureool.

Ook de leden van de Kamer, die zich door weer een andere ingang naar binnen spoeden, genieten veler belangstelling. Er zijn onbekenden bij, die het grote publiek nog niet kent. Nieuwelingen betrekkelijk, wier faam nog niet tot de massa is doorgedrongen. Zo wordt er nogal eens verkeerd gegist en wordt ook een van de griffiers of een journalist wel eens voor een van de honderd uitverkorenen versleten. Maar de kopstukken herkent men grif en worden vooral door hun respectievelijke aanhangers met zekere bewonderende aanhankelijkheid aangewezen.

Binnen is tegen het vastgestelde uur alles wat „kijkplaatsen” biedt, overbezet. In de loges ziet men bekende figuren als jhr. Beelaerts van Blokland, de vice-voorzitter van de Raad van State, en professor Kranenburg, de president van de Eerste Kamer. Naast Kranenburg zien wij o.a. onze senator mr. Wendelaar vol interesse over de balustrade gebogen.

En inderdaad biedt de Kamer een imposante aanblik. De banken der afgevaardigden zijn, op een heel enkele plaats na, geheel bezet. Het Kabinet is in volledige samenstelling aan de groene tafel gezeten.

Als voorzitter Kortenhorst klokslag vier uur de vergadering opent, moet eerst een formaliteit worden vervuld. In overleg met de Regering — zo zegt dr. Kortenhorst — heb ik de Kamer telegrafisch tegen heden bijeengeroepen om de Re-

DREES

...vertrouwen wekkend...

gering in de gelegenheid te stellen een verklaring inzake de toestand in Indonesië af te leggen, niettegenstaande art. 59 van het Reglement van Orde bepaalt, dat voor het houden ener vergadering op Maandag een besluit der Kamer vereist is. In de buitengewone omstandigheden van het ogenblik heb ik gemeend, dat van dit artikel moest worden afgeweken.

Ik stel aan de Kamer voor, aan het beleggen van deze vergadering alsnog goedkeuring te verlenen.

Daartoe wordt besloten.

Dan is het woord aan minister-president dr. Drees, die op de rustige, vertrouwenwekkende wijze, zonder enige pose, zoals wij dat van hem gewend zijn, de Regeringsverklaring aflegt, zoals wij die uit de dagbladen kennen.

Geen communistische cliché-slagzinnen als: „Weg met de koloniale oorlog” en „Onze jongens naar huis”, die enige jeugdige Moscovieten op de publieke tribune aanheffen, kunnen de indruk wegnemen, die de onopgesmukte, maar zelfbewuste woorden van de Regeringsverklaring inhouden. En wanneer des avonds de Kamer weer bijeenkomt, blijkt, dat, zoals in omstandigheden als deze bij een volk, dat zijn nationaal bestaan waardig is, mag worden verwacht, dat de nationale gedachte de politieke geschillen overkoepelt. Prof. Romme, jhr. Van der Goes van Naters, Schou-

ten, Tilanus, mr. Vonk, ds. Zandt, en Welter scharen zich, ieder in eigen bewoordingen, achter de Regering. Jhr. Van der Goes moet helaas een voorbehoud maken voor enige leden van zijn fractie, die het zelfs nu nog met de Regeringspolitiek in deze niet eens kunnen zijn. Het eenheidsfront verbreken zij gelukkig echter niet. Zij zien in, dat steun aan de communistische motie, die het staken van het vuren eist, slechts negatief zou zijn en zij stemmen naar mede af. Met 80 tegen 8 stemmen wordt zij verworpen. Kamer en Regering hebben elkaander eindelijk in volkomen eensgezindheid gevonden.

Moge dit, wat het Indonesische vraagstuk betreft, van nu af zo blijven!

De tekst van de korte rede, door mr. Vonk namens de V.V.D.-fractie uitgesproken, laten wij nu woordelijk volgen:

VONK

...vertrouwen schenkend...

Op dit hoogst ernstige tijdstip meen ik op de voorgrond te moeten stellen, dat er mijnerzijds weinig nut verbonden kan worden geacht aan vele woorden, nu het Kabinet de grote verantwoordelijkheid op zich heeft genomen om tot daden over te gaan. Het wil mij toeschijnen, dat het besluit, dat het Kabinet daartoe heeft genomen, tot de ernstigste behoort, die in de loop van onze toch

reeds dikwerf zo bewogen geschiedenis zijn getroffen. Allereerst, Mijnheer de Voorzitter, moge ik opmerken, dat mijn politieke vrienden en ik het met de Regering ernstig betreuren, dat thans weer menselijke levens in de waagschaal worden gesteld en dat ook wij diep beseffen wat opnieuw wordt gevraagd van onze mensen, die reeds zo lang in Indonesië op post hebben gestaan.

Doch juist daarom staat thans voor de Volksvertegenwoordiging, als ik goed zie, de vraag wel zeer sterk op de voorgrond of dit Regeringsbesluit, waarvoor het gehele Kabinet kennelijk unaniem de verantwoordelijkheid draagt, ook objectief verantwoord is.

Te dezen aanzien, Mijnheer de Voorzitter, moge ik opmerken, dat dit naar ons oordeel inderdaad het geval is.

De Regeringsverklaring, die de Minister-President hedenmiddag in deze Kamer heeft afgelegd, wijst op zichzelf reeds uit, dat dit hoogst ernstige besluit niet anders dan ten volle verantwoord kan worden geacht. Daaruit blijkt immers bovenal, dat het Regeringsbesluit eerst is genomen, nadat alle middelen, die menselijkerwijs konden worden toegepast, volledig uitgeput waren. Wij begrijpen het, dat veel innerlijke strijd in de boezem van het Kabinet moest worden uitgestreden, en wij waarderen dit als een bewijs van serieuze kracht.

Op goede oud-vaderlandse wijze is het Kabinet allerminst over één nacht ijs gegaan en tot het allerlaatste toe is getracht, langs vreedelievende wegen een eerlijk en zakelijk doel te bereiken. Velen in den laude nochtans waren van oordeel, dat zelfs eerder had moeten zijn ingegrepen; maar in elk geval is door de tot het uiterste doorgevoerde voorzichtigheid de zaak, waarom het thans gaat, veel en veel sterker komen te staan dan anders het geval zou zijn geweest. Eerst toen de Regering tot de niet meer te betwijfelen ervaring kwam, dat de aan de republiek toegestoken hand niet werd, noch ooit zou worden aanvaard, werd noodgedwongen overgegaan tot de dwang van de sterke arm, een dwang, Mijnheer de Voorzitter, die ik zowel uit het oogpunt van geldend Staatsrecht als uit het oogpunt van nog steeds in het Volkenrecht erkend soevereiniteitsrecht niet aarzel te noemen: een zuivere rechtsdwang, dit is een dwang die uit geen enkele andere overweging dan die van het recht wordt uitgeoefend. Hetgeen in de republiek vooral in de laatste maanden geschiedde en hetgeen door de republiek ook buiten haar demarcatielijnen werd misdreven, was immers zozeer in strijd met het recht — van welke kant men dit ook aanvatte —, dat slechts gesproken kon worden van aanranding van de overal in de beschaaftde wereld geldende rechtsnormen, zelfs in haar meest rudimentaire verschijningsvormen. Zo kon tegenover al deze rechtsaanrandingen ook niet anders meer worden toegepast dan wat het recht voorschrijft, opdat de Regering aan haar meest elementaire Overheidsstaak zou kunnen voldoen.

(Vervolg op pag. 5, 4e kolom)

Deze burger

krijgt elk jaar méér Nieuwjaarskaarten. Elk jaar wordt hij een jaar belangrijker. En hoe belangrijker, hoe meer Nieuwjaarskaarten. Met een prachtig plaatje (uitgezocht door de onbekende uitgever), met een hartelijk woordje (samengesteld door de onbekende ontwerper) en dan nog het liefst (hoe kan het anders) in het Engels.

Deze Burger stuurt géén mooie kaart terug. Hij antwoordt liever niet op zulke smakeloze onbeleefdheden. Al bloeien er nog zulke mooie roosjes op. En al heeft de drukker nog zo'n prachtige Engelse tekst in nog zo mooie krulletters uitgezocht.

Nee broer, als je te lui bent om zelf een paar woorden te bedenken en te lam om die zelf op papier te zetten, dan maar liever niet zo'n hartelijkheid voor het nieuwe jaar.

En zoudt U het nu leuk vinden wanneer deze burger „al mijn lieve lezeressen en heerlijke lezers” op deze plaats een schattig geluk-en-zegen deed toe-drukken?

Zoudt U daar prijs op stellen?

Zó maar van een gedrukt kereltje, dat U alleen maar uit gedrukte letters kent?

Daarom doe ik het maar niet; al gun ik U, stuk voor stuk, zó als U dit zit te lezen, alles wat ge U zelf maar gunt (in het ordentelijke dan altijd... natuurlijk... waarvrouw...)

Doe ik het maar niet.

Zeg ik alleen maar: **DAT DE WERELD ER VOLGEND JAAR 'N BEETJE PRETTIGER MAG UITZIEN**, is het wensje zonder gedrukte bloemetjes en zonder Engelse krulletters van

DEZE BURGER.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korhals.

Redactie-secretaris: Mr. E. Elias

Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 455.

Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267

Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.

Losse nummers 15 cent.

Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103 ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie” te Amersfoort.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlugs, Geestbrugweg 69 Rijswijk (Z.-H.).

Absenteïsme

Het vraagstuk van het absenteïsme der Kamerleden blijft een moeilijk probleem, temeer omdat het zo sterk tot de massa der kiezers spreekt. Wij willen het probleem ruim zien en wij kunnen ons dan ook voorstellen, dat het afwezig zijn van sommige Kamerleden in bepaalde gevallen volkomen is gerechtvaardigd. Anderzijds moet men er echter voor waken, dat het absenteïsme niet leidt tot de opvatting van de kiezer, dat zijn belangen niet in voldoende mate worden behartigd.

Dat het wegblijven van sommige Kamerleden ter zitting tot misnoegen kan leiden, bleek weer zeer onlangs, toen het bestuur van de afdeling Bergen op Zoom van de Katholieke Volkspartij een protestschrijven richtte tot het partijbestuur naar aanleiding van het, naar het oordeel der afdeling, grote absenteïsme van R.K. Tweede Kamerleden bij de behandeling van de Onderwijsbegroting.

Vooraf bij de Katholieke kiezers mag dit probleem zich permanent in een grote belangstelling verheugen en o.i. niet zonder reden. Was het immers niet een bekend Katholiek Tweede Kamerlid dat voor de jongste verkiezingen tot aftreden werd gedwongen op grond van het feit, dat hij gedurende zijn zittingsperiode slechts een enkele maal in de Kamer was verschenen? Een dergelijke handelwijze verdient ongetwijfeld scherpe afkeuring, zeer zeker bij een fractie die over een groot aantal leden beschikt. Hoe groter de fractie, des te makkelijker de inderdaad zeer omvangrijke parlementaire werkzaamheden — omvangrijker dan vroeger — kunnen worden verdeeld. Voor de kleine fracties liggen deze problemen inderdaad veel moeilijker. Hoe men overigens ook over dit vraagstuk moge denken, de o.i. terecht aanwezige lichtgevoeligheid van de kiezer is een factor waar men ter dege rekening mee dient te houden. Het lijkt ons daarom ook in overeenstemming met de democratische beginselen, dat de Kamerleden zoveel mogelijk op hun post zijn. Voor dringende redenen die het landsbelang — dus ook de werkzaamheden in de Kamer — dienen, is het wegblijven inderdaad verantwoord. Men hoede zich er echter voor slechts de schijn te wekken zich aan zijn parlementaire verantwoordelijkheid te onttrekken. Als zodanig kan het protest van de afdeling Bergen op Zoom van de K.V.P. ongetwijfeld een nuttige uitwerking hebben. Daarom zij cumulatieve functies ook slechts toegestaan indien deze er toe bijdraagt het grote belang der gemeenschap te dienen. Particuliere besognes zullen daarbij ongetwijfeld zeer op de achtergrond moeten blijven.

Auto's vrij

Hetgeen door ingewijden reeds lang werd verwacht — men hoopte in dit verband zelfs op een Sinterklaasverassing — is thans werkelijkheid geworden, n.l. het opheffen van de distributievoorschriften voor personenauto's. Volgens een beschikking van de minister van Economische Zaken en zijn ambtsgenoot van Verkeer en Waterstaat, mogen motorvoertuigen thans zonder vergunning worden gekocht, verkocht en afgeleverd.

Hoezeer wij ook in deze een voorstander van de vrijheid zijn, vragen wij ons toch af in hoeverre bovengenoemde maatregel gunstig zal werken. Wellicht — en wij hopen het van harte — zien wij deze zaak wat te pessimistisch.

Het is inderdaad een hele sprong om in dit verband van de personenauto's naar de sigaren over te gaan. Doch het „vrijgeven” van de sigaren is een voorbeeld, dat ons met zorg vervult, aangezien het voor velen op het ogenblik moeilijker is het zo begeerde sigaartje te bemachtigen nu het vrij is, dan toen dit rokertje nog op de bon werd verstrekt. Wij vragen ons dan ook niet zonder reden af, of het met de auto's niet dezelfde kant op zal gaan. Immers, het is alom bekend, dat de auto's — niet ten onrechte — door de regering als „deviezenvreeters” worden

beschouwd. Het permanente gebrek aan buitenlandse betaalmiddelen doet in dit verband dan ook niet veel goeds verwachten. M.a.w. vrezen wij, dat, nu de auto's vrij zijn gegeven, de „wachtlijsten” bij de handelaren onrustbarend zullen groeien met alle mogelijke nadelige gevolgen van dien.

Wij vragen ons dan ook met enige zorg af in hoeverre er thans met betrekking tot de toewijzingen moeilijkheden zullen ontstaan, waarbij vermoedelijk de meest financieel draagkrachtige koper de beste kansen heeft.

Hiertegenover staat ongetwijfeld, dat door de invoering van de weeldebelasting op personenauto's, die op 20 December j.l. van kracht is geworden, de vraag waarschijnlijk wat zal afnemen. Immers, deze belasting, waardoor de lasten op personenauto's met ongeveer 10 tot 12 procent op de verkoopprijs worden verhoogd, zal het voor menig een — bij de in sommige kringen dalende koopkracht — moeilijker maken om tot het aanschaffen van een auto over te gaan. Of deze op zich zelf onsympathieke maatregelen inderdaad als een soort regulator zullen functioneren, dient inmiddels te worden afgewacht.

Het bovenstaande moge er in ieder geval toe bijdragen het vrijgeven van de auto's niet al te optimistisch te nemen. De tijd zal moeten leren of wij inderdaad al aan de „vrijheid” toe zijn. Het zij herhaald, vanzelfsprekend zijn wij voor een zo groot mogelijke economische vrijheid, doch dan dient de voorraad van het betreffende artikel ook voldoende groot te zijn om een dergelijke vrijheid niet tot een aanfluiting te maken. De toekomst zal inmiddels moeten bewijzen of wij ons in dit verband — nogmaals naar wij van harte hopen — hebben vergist.

Zwak socialisme

Reeds eerder wezen wij er op deze plaats op, dat de socialistische partijen in hun historie zwak in hun schoenen staan, hetgeen een groot gevaar inhoudt en vaak een ramp voor de mensheid betekent. Zo is er het voorbeeld van de vroegere Duitse S.P.D., die zonder slag of stoot destijds door de Duitse nazi's werd ingepalmd. O.i. moet dit betreurenswaardige verschijnsel grotendeels worden verklaard door de omstandigheid, dat de Duitse socialisten door te veel op de ontevredenheid te speculeren, haar aanhangers in een te materiële hoek dreef. In de actieve strijd en propaganda werd en wordt helaas nog te veel de nadruk gelegd op het materiële gewin (de lotsverbetering) waardoor de geestelijke waarden, die het socialisme ongetwijfeld mede voorstaat, te veel op de achtergrond geraken. De jongste ontwikkeling in Oost-Europa heeft helaas eenzelfde beeld te zien gegeven, waardoor de te zeer op de materie ingestelde socialistische partijen (zich vaak sociaal-democraten noemende) door de communisten werden opgeslokt. Door deze gebeurtenissen vraagt men zich inderdaad met angst in het hart af in hoeverre de democratische beginselen der socialisten op de tweede of derde plaats komen. Immers werd de democratie door de socialistische massa's inderdaad gezien als doel en niet uitsluitend als middel, dan moest het toch niet mogelijk zijn de socialistische aanhangers zonder slag of stoot in het communistische kamp te drijven. Inmiddels gaat het leven verder en hetgeen nu onlangs in Polen is gebeurd, vormt een voortzetting en sluitstuk van de zwakke geestelijke basis die de socialistische leiders bij hun aanhangers hebben weten aan te brengen. Zo is dan de laatste socialistische partij in Oost-Europa — t.w. de Poolse Socialistische Partij — overgegaan in de Communistische Beweging. Zonder weerstand heeft men zich overgegeven en is men een fusie met de aartsvijand aangegaan. Al deze gebeurtenissen geven te denken en zij maken ons soms huiverig. Het zijn ongetwijfeld harde lessen, die de geschiedenis te leren heeft gegeven. Lessen, die, naar wij hopen, voor de nog bestaande socialistische partijen niet te vergeefs zijn gegeven. Lessen, ook voor alle arbeiders die de geestelijke waarden en de vrijheid hoger stellen dan het stoffelijk welzijn. Het socialisme heeft zich nu internationaal bij herhaling van haar zwakke zijde getoond. Opdat de arbeider dit wete en beseffe. Opdat ook wij dit hem voorhouden waar ons dat maar mogelijk is.

Benelux en vrijheid

Onlangs hebben het Verbond der Belgische Nijverheid, de Federation des Industriels Luxembourgeois en de Hoofdgroep Industrie uit Nederland te Den Haag, vertegenwoordigende de industrie in België, Luxemburg en Nederland, een zeer belangrijke conferentie belegd om van gedachten te wisselen over de te vormen Economische Unie.

Uitgangspunt der gedachtenwisseling was de overtuiging, dat een zo nauw mogelijke economische samenwerking in het algemeen van het hoogste belang moet worden geacht voor de welvaart der daarbij betrokken landen en dat daarom iedere ontwikkeling in deze richting dient te worden gesteund. Eenmaal samenwerkende in een Economische Unie, erkennen de drie organisaties het goed recht van ieder land, zijn industriële ontwikkeling met kracht te be-

vorderen, mits daarbij rekening wordt gehouden met de belangen der partner-landen. Men kwam o.m. tot de belangrijke conclusie, dat de industriële ontwikkeling in principe vrij moet zijn en dus niet gebonden aan welke vergunning dan ook. De coördinatie, aldus kwam men gezamenlijk overeen, van de industriële ontwikkeling, de afstemming van bestaande en nieuw te vestigen belangen op elkaar, behoort in eerste instantie tot de taak der ondernemers zelve, respectievelijk tot die hunner organisaties. Om deze coördinatie, aldus luidde verder het gezamenlijk oordeel, verder te concretiseren, zouden voorts de regeringen der drie landen, in overleg met het bedrijfsleven zelve, een uniforme wettelijke regeling dienen te creëren, geldig voor het gehele Benelux-gebied. Tenslotte wijzen de drie organisaties nogmaals met klem op de noodzaak om het bedrijfsleven te kennen bij de voorbereiding van maatregelen, verband houdende met de tot standkoming van de Economische Unie. Ondanks de gedane toezeggingen, aldus luidde voorts het gezamenlijk oordeel, en het reeds incidenteel gepleegde overleg, vindt het overleg tussen de ambtelijke instanties der drie landen nog steeds plaats in een sfeer van geheimzinnigheid, die niet bevorderlijk is voor de Benelux-gedachte en een miskenning vormt van de betekenis van de medewerking van het bedrijfsleven aan de verwezenlijking der Economische Unie. Bovenstaande mededelingen zijn ons uit het hart gegrepen. De strijd die ons bedrijfsleven nog steeds nationaal moet voeren, zal, naar wij hopen, in Benelux-verband met meer succes op een breder front kunnen worden voortgezet. Het geldt hier geen groeps- doch een algemeen belang. Ook de arbeider verkeert in het nadeel als de vrijheid van het economisch leven door ambtelijke instanties wordt verstikt. Bovenstaande gemeenschappelijke verklaring zal, naar wij hopen, niet nalaten ook op onze regering de nodige indruk te maken. Deze noodzakelijke economische vrijheid heeft haar strijd thans op een breder terrein verplaatst, hetgeen weldra van zeer grote betekenis zal blijken te zijn. Gelijk de Benelux naar buiten uit door haar eenheid krachtiger zal kunnen optreden dan de aangesloten landen individueel, zo zal zij eveneens naar binnen uit in economisch opzicht sterker komen te staan. De strijd om meer economische vrijheid heeft hiermee belangrijk aan waarde gewonnen.

Achter ons

Achter ons ligt het jaar 1948. Een jaar, waarin wij met een saamhorigheid, als wellicht nooit tevoren in de historie van ons volk herdachten het vijftig-jarig Regeringsjubileum van Koningin Wilhelmina. Een jaar, waarin Koningin Wilhelmina tevens afstand deed van de troon. Het was moeilijk en het is moeilijk om daaraan te wennen. Men lette maar eens in de dagelijkse omgang, hoe de mensen moeite hebben met aan te duiden, wie zij bedoelen, Prinses Wilhelmina of Koningin Juliana. Met diezelfde saamhorigheid, als waarmede het Regeringsjubileum werd gevierd, werd ook de inhuldiging van onze nieuwe Koningin Juliana in het gehele Rijk herdacht. Een inhuldiging, die verre uitgroeiende boven een gewone formele plechtigheid van een verenigde vergadering van de Staten-Generaal tot een diep ontroerende gebeurtenis door de rede, waarmede Koningin Juliana haar taak als Vorstin aanvaardde. Zo menselijk, zo eenvoudig, dat daardoor de genegenheid van ons volk voor onze nieuwe Koningin, die toch reeds zeer groot was, nog verdiept werd. Zo ligt een jaar achter ons, waarin, ondanks alle moeilijkheden op nationaal en internationaal terrein, toch de eendracht van ons volk groter werd, hetgeen geestelijke winst betekent.

Daarvoor mogen wij bij het scheiden van dit jaar dankbaar zijn.

Voor ons

Voor ons ligt het jaar 1949. Een jaar, waarin voor ons volk grote moeilijkheden liggen, ook al kan niemand in de toekomst zien. Als de zuiveringsactie in Indonesië bevredigend verloopt, dan zullen de vragen van de opbouw en de ontwikkeling in Indonesië in volle omvang kunnen zijn over de vorm, over de mate, waarin de veranderingen zich moeten voltrekken. Maar vast dient te staan, dat wij de weg vooruit zullen hebben te kiezen om in gemeenschappelijk overleg te trachten het beste op staatkundig terrein te verwezenlijken, wat maar te verwezenlijken valt. Als wij dat doen in goede Nederlandse zin, dan kan er, ondanks alle misère, alle moeilijkheden van de jaren na de bevrijding, toch nog iets goeds komen. Laten wij trachten dat te doen, zoals onze voorouders dat deden, opdat de oude Nieuwjaarswens: Oranje in het hart en niemands slaaf, zowel in Nederland als in de Overzeese Gebiedsdelen volledig bewaarheid moge worden!

Betonartikelen

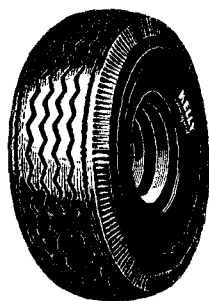

N.V. BETONDAK

fabriek van bouwmaterialen ARKEL
kantoor te GORINCHEM

Hotel Café Restaurant

Rotterdam Zuid „*Het Witte Paard*”

Imp. N.V. Jac. Blom (Auto Supply Afd.)
Rotterdam — Filiaal Den Haag

N.V. Staaldraadkabel- en Herculestouwfabriek

voorheen

J. C. DEN HAAN

G O R I N C H E M

Fa. Plastimode

Knopen en Gespen voor groothandel en industrie

AMSTEL 252

AMSTERDAM-C.

N.V. CORNS. SWARTTOUW'S STEUWADOORS MAATSCHAPPIJ

Rotterdam

Lossen en laden van zeeschepen en alle verdere werkzaamheden.

Opslag van alle soorten goederen.

Het hoofdkantoor, Willemskade 21, verstrekt gaarne op aanvraag inlichtingen.

Bijkantoren te:
AMSTERDAM - ANTWERPEN - GENT.

J. en K. SMIT's

SCHEEPSWERVEN EN
MACHINEFABRIEKEN

KINDERDIJK

Heeft Uw afdeling al 4 nieuwe
abonné's aangebracht voor de

1000

abonné's-meer-actie?

N.V.

W. A. HOEK's

MACHINE- EN ZUURSTOFFABRIEK
Hoofdkantoor en Machinefabriek
te Schiedam.

Compressors voor alle gassen en iederen druk.
Installaties voor de bereiding van zuurstof, stikstof, enz.

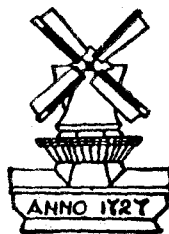
Machinefabriek en scheepswerf

van

P. SMIT Jr. N.V.

ROTTERDAM

Abraham van Stolk & Zoonen N.V.

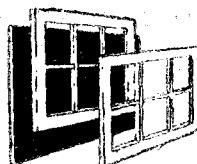

Houthandel

Schaverij - Zagerij

Vuren - Dennen - Oregon Pine - Pitch-Pine - Heipalen

Rotterdam, Telef. 35400 - Postbus 1100

RAMEN

IN TRILBETON

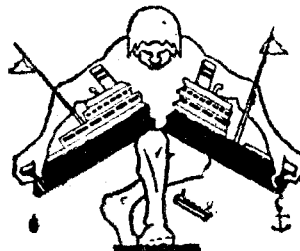
NV BETON- & PLATENFABRIEK

1/4 GEBR. MYNLIFF

TELEFOON: 20559 - SLOETSTR 6 - NYMEGEN

Frank Rijdsdijk's Industriele Ondernemingen N.V.

Hendrik-Igo-Ambacht
Tel. H.L. Ambacht 245
Rotterdam 72615

SCHEEPSSLOOPERIJ

HANDEL in

- Oud IJzer,
- Nieuw IJzer,
- Bruikbaar IJzer, enz.

U PEINST OVER EEN GESCHENK?

S. K. Citroen

HOFJUWELIER

3 GRAVENHAGE

HOOGSTRAAT 23 TELEFOON 11.17.57

GESCHENKEN IN ALLE PRIJZEN

N.V. Lijm- en
Gelatinefabriek

„Delft”

Fabrieksmark:
TWEË TORENS

Tel. 106-363 — Delft

VOOR COLLECTIEVE PENSIËNVERZEKERINGEN

WENDE MEN ZICH VRIJBLIJVEND
OM ADVIES EN OFFERTE TOT DE

HAV. BANK

HOOFDKANTOOR SCHIEDAM

HET KAN UW BELANG ZIJN.

Steun

Minister In 't Veld heeft onlangs te Haarlem voor de plaatselijke afdeling van Humanitas een rede gehouden over de diepere betekenis van het maatschappelijk werk.

Blijkens een van het persbureau A. N. P. afkomstig verslag van deze rede, zeide de minister o.m.: „dat materiële steun aan mensen, die in moeilijkheden verkeren, nog steeds een taak van de overheid moet zijn. Doch daarnaast zag hij toch als even belangrijke factoren de geestelijke en zedelijke steun, die zeker niet alleen van de overheid moet komen. Daar moeten particulieren een arbeidsterrein vinden en om te bewijzen hoe vruchtbaar dat is haalde de minister enige frappante voorbeelden aan uit de praktijk van het bureau voor gezinshulp in Rotterdam, dat a-sociale en ontspoorde individuen en gezinnen weer in de gemeenschap wist te betrekken door bij hen opnieuw belangstelling voor liefhebberijen en geestelijke waarden op te wekken.”

Tot zover het verslag van het A.N.P. over de rede van mr. dr. In 't Veld. Het is ongetwijfeld met instemming, dat wij van de hierboven ontwikkelde gedachtengang kennis nemen, temeer omdat hier een socialistische minister aan het woord is.

Immers de „oude socialisten” namen wat betreft het maatschappelijk werk een wel wat al te star standpunt in, waarbij men in zijn ijver om naar de overheid te verwijzen, het particuliere werk als zodanig geheel veroordeelde en daarom ook consequent niet steunde, hetgeen vaak rampzalige gevolgen had. Hier was sprake van een volkomen negatieve instelling. De overheidszorg was nog te weinig ontwikkeld en diende inderdaad te worden verbeterd. Hieraan hielden vele socialistische aanhangers zich hardnekkig vast en omdat zij hun doel in dit opzicht nog niet hadden bereikt, werd de particuliere hulp als vijandig beschouwd en dientengevolge niet gesteund, ja zelfs in een kwaad daglicht gesteld. Dit alles is trouwens nog niet eens zo heel lang geleden.

Het is daarom dat de uitlating van minister In 't Veld ons sympathiek aandoet.

Ook ten aanzien van het maatschappelijk werk moet er een synthese mogelijk zijn tussen het streven van de overheid en het particuliere initiatief. Elke starheid is hier uit den boze omdat in eerste instantie zij het slachtoffer worden die men juist wil helpen. Dit toch kan nimmer de bedoeling zijn. Daarom kunnen de woorden als door minister In 't Veld gesproken zeer nuttig zijn en wel in het bijzonder voor zijn partijgenoten en geestverwanten.

Versplintering

Vlak na de bevrijding zag het er naar uit, dat men ook in politiek opzicht tengevolge van de oorlog en de verschrikkelijke bezettingstijd wijzer was geworden, in zo verre, dat zich een definitief streven naar meer eenheid — ook in politiek opzicht — had ontwikkeld. Al spoedig bleek dit helaas een illusie te zijn, die blijkbaar slechts reden van bestaan had toen men eensgezind in de Duitse concentratiekampen zuchtte.

De versplintering op politiek gebied gaat inmiddels weer rustig verder en de splinterpartijtjes van voor de oorlog gaan blijkbaar weer opgeld doen.

Behalve de z.g. Middenstandspartij die bij de jongste Kamerverkiezingen

een hopeloos figuur sloeg, draeg ook de heer Welter tot de versplintering bij door zijn „Voorlopig Katholiek Comité van Actie”, welke groep met de hakken over de sloot een Kamerzetel wist te veroveren. Dezer dagen werd, zoals bekend, het woord „voorlopig” van genoemd comité over boord gegooid en vond de oprichting plaats van de Katholieke Nationale Partij, waardoor het aantal politieke groeperingen in ons land weer met één is toegenomen. Hierbij schijnt het inmiddels niet te blijven. Er heeft zich een nieuwe gegadigde aangediend en wel te Katwijk, waar de eerste vrije A. R. Kiesvereniging van Nederland werd opgericht, waarbij zich gereformeerden, onderhoudende art. 31 K.O. hebben aangesloten, die zich niet konden verenigen met de door de A.R. partij gevoerde politiek. Hiermee is ons land weer een nieuwe politieke partij rijker geworden, zij het dan plaatselijk. Inderdaad moet nog worden afgewacht in hoeverre het voorbeeld uit Katwijk in den lande navolging vindt, doch de versplintering is weer groter geworden, hetgeen ernstig moet worden betreurd. Wij willen deze ontwikkeling niet uitsluitend politiek bezien en ons dus niet afvragen of al deze versnippering in de geleederen van anders-denkenenden soms een voordeel voor de eigen partijformatie kan zijn. Integendeel! De tegenwoordige ontwikkeling in de wereld eist een ruimere blik en een toemend streven naar eenheid waarbinnen het bestaan van afwijkende meningen inderdaad mogelijk moet zijn. Doch met versplintering is niemand gebaat, behalve de gemeenschappelijke vijand van de democratie, het communisme, dat bij de verliezingen uit de splinterpartijtjes vaak een voordeel trekt dat niet moet worden onderschat. Terwijl er zo vele belangrijke vraagstukken van internationale betekenis zijn van welke oplossing leven en dood van miljoenen afhankelijk is, doet de nationale versplintering slechts belache-

lijk aan. Men vergeve ons deze uitdrukking doch het gaat er tenslotte om te trachten de dingen in ons tijdsbestek in grote lijnen te zien.

Dat zij dit niet doen is hetgeen wij hen verwijten die op eigen bodem de versplintering in de hand werken.

Obstructie

De Nederlandse communisten tonen in ons land de laatste tijd meer en meer hun ware aard. De tijd van het zoeken naar „toenadering” tot de socialistische arbeiders en andersdenkenden is voorbij. Het kleed der „democratie” is al lang afgelegd, omdat het op het Nederlandse volk te weinig indruk maakte en dus niet zo aantrekkelijk was gelijk de communisten zich dit hadden voorgesteld. Alle camouflagemethoden zijn mislukt en dientengevolge worden zij de laatste tijd ook minder toegepast en wij mogen ons hierover verheugen. Immers, de wolf in schaapskleren is altijd nog gevaarlijker dan het bloeddorstige dier in eigen vacht. Zo is het ook met de communisten. Hun „verdoezelingspolitiek” na de bevrijding hield ongetwijfeld 'n gevaar in, omdat de politiek niet sterk ontwikkelde Nederlander vaak snel werd ingepalmd door de leuzen die de C.P.N., zich voorgevende als „democratische” partij, uitbazuinde. Dit alles is nu gelukkig anders geworden en de communisten tonen weer hun ware afkomst. Zo hebben de heren onlangs getracht in de gemeenteraad van Enschede door het voeren van obstructie de zaak in de war te sturen. Zij voerden urenlang het woord over adressen van onder communistische invloed staande organisaties die pleitten voor verhoging van de duurtelbijslag. Het werd zo erg, dat de overige raadsleden zich in de koffiekamer terugtrokken, hetgeen de communisten overigens niet belette hun obstructie voort te zetten. Tenslotte zag de voorzitter zich genoodzaakt na vele

waarschuwingen, voor te stellen de communistische fractie-leider op grond van artikel 72 der Gemeentewet uit te sluiten van de zitting. Hiertoe werd omstreeks kwart voor twaalf besloten, doch nadat het middernachtelijk uur was aangebroken, nam de communistische fractieleider wederom zijn plaats in met de motivering dat de uitsluiting slechts gold voor de dag waarop deze was uitgesproken en dat thans na middernacht een nieuwe dag was begonnen. Een spitsvondige redenering, die hem echter niet veel hielp, aangezien hij opnieuw van de zitting werd uitgesloten. Ook tegen twee partijgenoten van de Enschedese communistische fractie-leider, die eveneens de orde verstoorde — werd een soortgelijke maatregel toegepast. Een onverkwikkelijke vertoning, die geen nader commentaar behoeft. Zij spreekt voor zich zelf en zolang zij dit doet zal ieder weldenkend mens zijn afkeer van het communisme sterker laten spreken dan ooit.

De Tweede Kamer maakt historie

(Vervolg van pag. 2)

Mijnheer de Voorzitter! De plicht tot deze elementaire Overheidsstaak wordt in elk land aangemerkt als een onbestreden plicht. Mijn politieke vrienden en ik zien dan ook het Regeringsbesluit vooral als vervulling van die plicht, nu alle andere middelen bleken te falen. Met de Regering — ik herhaal dit, Mijnheer de Voorzitter — betreuren ook wij het diep, dat weer mensenlevens in de waagschaal worden gesteld, en beseffen ook wij het, wat opnieuw wordt gevraagd van onze jongemannen, die reeds zo lang in Indonesië op post hebben gestaan. Het is dan ook voornamelijk uit drieërlei overweging, dat dit naar ons oordeel is verantwoord te achten. Vooreerst uit hoofde van de overweging, dat slechts hierdoor het gegeven Koninklijk woord van 7 December 1942, zoals dit in onze jongste Grondwetsherziening tot uiting is gebracht, kan worden ingelost. Voorts uit hoofde van de overweging, dat de nijvere, ordelievende en naar rechtshandhaving reikhalzende Indonesische miljoenenmassa's slechts uit de terreur, de rechtsonzekerheid en voortdurende angst gered kunnen worden door deugdelijk en definitief paal en perk te stellen aan de methodes van destructie, die van de republiek uit in aldoor stijgende mate worden toegepast. En ten slotte uit hoofde van de overweging, dat het zeer de vraag zou zijn of het niet ingrijpen in de wantoestanden niet evenveel slachtoffers en wellicht nog meer zou eisen dan thans het geval zal zijn. Onze jonge mannen treden dus op, Mijnheer de Voorzitter, als strijders voor een vernieuwde rechtsstaat en voor hulpverlening aan miljoenen hulplozen. Mede namens mijn politieke vrienden verklaar ik dan ook, in het volle besef van de verantwoordelijkheid, die ook wij hierdoor op onze schouders nemen, dat wij vertrouwen hebben in de motieven, die de Regering tot haar besluit brachten, in de juistheid van de rechtsdwang, die zij thans bezig is toe te passen, en ook in de voortdurende vastberadenheid, die zij ongetwijfeld zal behoeven om deze tragische, maar onvermijdelijke onderneming tot een goed einde te brengen.

EIGENWIJZE LIEDJES.

Nieuwjaarswens van een doodgewone man

Breng ons, Nieuw Jaar, de Vrede
En verlos ons van de Vrees!
Geef ons mannen en regeerders
Als die doodgewone Drees!
Breng aan alle kleine mensen
In hun duffe daagse dag
Na dit jaar van grauwe zorgen
Weer een brede blijde lach!

Breng ons weer de halve biefstuk
En de warme winterjas,
En verlos ons van de scholen
Met de volgeperste klas;
Geef ons achter de loketten
Van de stad en van de staat
Een meneer, die net als vroeger
Ook 'n vak als mens verstaat!

Breng aan al die ouwe mensen
Weer een vleugje zonneshijn
Waar ze — en bij vreemde mensen —
Ergens opgeborgen zijn!
Breng ons weer wat naastenliefde
En waarachtig meegevoel,
Geef ons vreugde in het werken,
Geef ons leven weer een doel!

Breng aan allen, die vanavond
In hun eentje eenzaam zijn,
Oók dat bord met oliebolletjes
En dat glas met warme wijn,
En breng ginds aan onze jongens
Méér dan wie ook geven kan,
Met een handdruk namens allen
Van een

doodgewone man.

pcc.
Brammetje.

Tragiek van een overwinning (IV)

Eisenhower verwerpt Montgomery's voorstel

VRAGEN DIE VERBIJSTEREND KLINKEN

(door een militaire medewerker)

Eisenhower's boek „Crusade in Europe” is in Amerika verschenen en zal eerst in 1949 in Engeland verkrijgbaar zijn. Toch sloeg men in Engeland reeds aan: hebben de Amerikanen of de Engelsen fouten gemaakt? Want meer en meer wordt het duidelijk dat ernstige fouten werden begaan.

Dat gebeurt in elke oorlog. Strategie is nog altijd een systeem van „Aushilfen”, hulpbruggetjes, „het overbrengen van het weten op het praktische leven”, omschreef de oude Moltke. Daarbij speelt het geluk een grote rol. Maar dat geluk blijft op de duur alleen de werkelijk bekwaame trouw. En nu men eindelijk beschikt over betrouwbare gegevens omtrent het werkstuk van de Verenigde Staten, van Eisenhower en de zijnen... nu grijpt men onwillekeurig naar de „stellingen” van de oude grootmeesters, en vooral naar de wijze, waarop zij die stellingen in de praktijk deden uitwerken.

EISENHOWER
...geen Murat...

Twee grote strijdsvragen worden weer door de Engelsen gesteld:

a. was de landing in Z.-Frankrijk na de grote landing in Normandië een strategische blunder?

b. heeft het door Eisenhower toegepaste in breed front oprukken naar de Rijn belet dat de oorlog vóór kerstmis 1944 werd beëindigd?

Deze laatste vraag is wel de belangrijkste. Want inderdaad verwerpt Eisenhower het voorstel van Montgomery: alle transportmiddelen, alle aan- en afvoer uitsluitend concentreren op zijn vleugel (de Noordelijke) en onvervaard met die „spits” naar Berlijn doordringen. Hij „markeerde de pas”, gaf de Duitsers gelegenheid zich te herstellen, waardoor het brede front der geallieerden alom werd tegengehouden en von Rundstedt gelegenheid kreeg voldoende reserves bij elkaar te brengen voor Hitler's dulle kerst-doorbraak in de Ardennen, waarbij tienduizenden Amerikanen het leven verloren.

In zijn boek handhaaft Eisenhower de juistheid van zijn inzichten — en hij is niet bepaald vriendelijk voor de Engelsen in het algemeen en Montgomery in het bijzonder. Montgomery is echter nog in actieve dienst en kan bezwaarlijk zijn „stukken” nu reeds publiceren. Daarom leek het ons gewenst in deze artikelen reeds hier dit strijdpunt nader te belichten.

Zij zullen voor velen verbijsterend klinken, deze strijdsvragen om inzichten, om fout of niet fout. Want diezelfde Montgomery is aangewezen als ontwerper en uitvoerder van de verdediging van W.-Europa. Wij beschikken thans over de boeken van

Fuller en Liddell Hart — Fuller behandelt deze aangelegenheid vrij uitvoerig. Want niet alleen Montgomery wenste haast en concentratie, ook Omar Bradley (tot deze legergroep behoorde Patton's derde leger) deed een soortgelijk voorstel: geef alles aan de 12de legergroep en stoot door, via de Frankfurter corridor, richting Berlijn.

Het is inderdaad veelzeggend dat na de gelukke uitbraak uit Normandië — een débâcle als gevolg van Hitler's krankzinnige orders: standhouden tot het uiterste! — zowel Montgomery als Patton (want Bradley's voorstellen ontsproten bij Patton) dringend vroegen: doorstoten met een deel en alles op dat deel zetten — onvermoebaar en onweersstaanbaar achter de gedésorganiseerde Duitsers aan — tot in Berlijn!

Het is evenzeer tekenend dat — en dit blijkt zonneklaar uit Liddell Hart's gesprekken met de vooraanstaande Duitse aanvoerders en... vaklieden — dat deze vakmannen slechts twee van hun tegenstanders in het Westen en Zuiden van „formaat” achtten: Montgomery en Patton! Dat wil zeggen: als legeraanvoerders in de praktijk.

En het is eveneens opmerkelijk dat een strateeg van Schlieffen's formaat niet alleen de stelling poneerde: als veldheer wordt men niet benoemd, maar geboren en vooruitbestemd, maar ook en telkens weer wees op het „Buch der Vergangenheit”, waaruit elke werkelijke veldheer put. En dat boek bevatte Napoleons oplossing na Jena: een débâcle der Duitsers — en dus Murat met alles wat maar aan cavalerie beschikbaar was, crachter aan. En Murat reed — en stopte pas toen er niets meer te redden viel: in Stettin aan de Oostzee. Maar toen bestond er ook geen Pruisisch leger meer...

Eisenhower weigerde echter op beide voorstellen in te gaan — hij beschikte nog niet over antwerpen en dus alleen maar over een primitieve en overbelaste aanvoermogelijkheid over Normandië. En hij miste bovendien een sterke luchttransportvloot.

Fuller schrijft — en hij schreef dit voordat Eisenhower's boek was verschenen — dat Montgomery's voorstel niet alleen strategisch, maar vooral ook politiek de juiste oplossing was. Ondanks het niet beschikbaar zijn van Antwerpen. Want met Berlijn in handen, zou bij het staken van de strijd de positie veel en veel sterker zijn.

Montgomery, de zeer voorzichtige praktische aanvoerder, was overtuigd dat een krachtige stootgroep tegen en over de Rijn en tot in het hart van Duitsland TOEN moest slagen. En hij achtte de Noordelijke weg de beste omdat zij door de vlakke en via het Roergebied de beste en snelste kansen bood. Eisenhower koos het brede front — de langzame weg. En hij verloor de snelheid en gaf de dankbare Duitsers de gelegenheid adem te scheppen en zich te hergroeperen.

Wel trachtte Montgomery nog de Rijnovergang te forceren voor de winter intrad — en dat werd de luchtmanoeuvre om Arnhem.

„Hoewel Montgomery” — aldus Fuller — „een voorzichtige soldaat was, zal geen van zijn grote veldslagen, zelfs Alamein niet, meer luister voor zijn generaalschap betekenen dan de epische mislukking van Arnhem — voor stoutmoedigheid in ontwerp en uitvoering is zij een klas op zichzelf”.

En ook hier — betoogt Fuller —, evenals bij de voorgestelde doorstoot van Montgomery, had luchttransport en nogeens luchttransport de mislukking voorkomen — wanneer slechts twee invalsaats van vier afzonderlijke vluchten nodig waren geweest, zou het slechte weer nooit die invloed hebben gehad.

Thans ligt Eisenhower's boek er. Het heeft ons en vermoedelijk anderen met ons, niet overtuigd.

Dat hij, DE verantwoordelijke man, een moderne „huzaar” als Patton, tegenhield, die tijdens zijn razende rit een luchttransport voor benzine en munitie had „geïmproviseerd”, wel..... Eisenhower was een voorzichtig man, die vermoedelijk niet tot die uitzonderlijke veldheren behoorde, die „etwas von den Salböl Samuels mitbekommen haben”. Maar hij kende daartegenover Montgomery uit de woestijn-campagne en van Sicilië als de voorzichtige, rust'ge berekenende tacticus, die voor huzarenstukjes niet toegankelijk was. En wat Montgomery toen voorstelde, was onder die omstandigheden van depressie en paniek en vlucht ontgeenzeggelijk mogelijk geweest.

Natuurlijk, gevaar voor mislukking was er. Dat was ook het geval met de in wezen veel gevaarlijker luchtonderneming tegen Arnhem. Maar ten tijde van Arnhem

MONTGOMERY
...tacticus...

hadden de geslagen Duitsers zich reeds gedeeltelijk hersteld. Aldus ligt de strijdsvraag er — Eisenhower tegen Montgomery. Ook al wordt zij natuurlijk noch in Amerika, noch in Engeland zo gesteld, Maar dit is de kern. En dan een kern met de o.i. zeer ruime mogelijkheid, dat zal blijken: Montgomery zag juist — de oorlog had in 1944 beëindigd moeten worden, ondanks alle overige en toen reeds begane fouten, waarop wij nog nader terugkomen. En dan onder dit voorbehoud: militair en... voorlopig beëindigd en gewonnen. Politiek was hij toen reeds verloren — en de landing in Frankrijk is o.a. ook hieraan schuldig.

Tijd beschikbaar

Als er, zoals in 1949, door afdelingen en in het bijzonder door afdelingsbesturen, zeer veel werk verricht moet worden in verband met de komende gemeenteraadsverkiezingen, dan is de eerste eis, dat zij, die in die afdelingen het heft in handen hebben, op zich genomen hebben als bestuursleden van een afdeling om de zaken goed te doen slagen, dat zij tijd beschikbaar hebben. Dat is een eis, welke zowel de partij, de leden als de geestverwanten mogen stellen. Heeft men die tijd niet beschikbaar, voelt men zich niet krachtig genoeg om een verkiezingsstrijd met volle energie te strijden, dan is er maar één ding te doen: zijn zetel ter beschikking te stellen. Men heeft vaak meer aan een bestuur van vier leden, die alle enige tijd beschikbaar hebben dan aan een bestuur van tien leden, waarvan er zes vrijwel nooit komen en in de praktijk niets of nagenoeg niets voor een afdeling doen.

Particulier initiatief

Tengevoige van de toenemende overheidsbemoeiing die in ons land — vooral vlak na de bevrijding — viel waar te nemen, waardoor ons economisch leven meer en meer aan banden werd gelegd, ontstond vaak de neiging het particulier initiatief te onderschatten. Deze neiging is in hoofdzaak in psychologische zin begrijpelijk, aangezien het particulier initiatief tengevoelge van deze overheidsinmenging te weinig kansen kreeg om zich in dezelfde mate te doen gelden gelijk vroeger.

Deze omstandigheid werkte veelal bij het grote publiek niet alleen ontmoedigend, doch evenzeer verwarrend. Te veel werd vaak opgezien naar de overheid, die voor de jongste kabinetswijziging maar al te graag en te veel de schaarste-economie aanwendde als middel om haar politiek, die in een te uitgesproken socialistische richting ging, te rechtvaardigen.

Na het aan het bewind komen van het kabinet-Drees, is gelukkig de principiële basis der gebondenheid met betrekking tot de economische politiek, verlaten, hetgeen in vele sectoren van ons economisch leven ontgeenzeggelijk merkbaar is. Ongetwijfeld is het verschijnsel der schaarste-economie nog aanwezig en in vele gevallen onvermijdelijk, doch men heeft een te strenge overheidsbemoeiing met handel en bedrijfsleven als beginsel laten varen.

Zij het schoorvoetend, het particuliere initiatief krijgt wat meer ruimte om adem te halen. Dit uiteraard langzame proces kan en zal er ongetwijfeld toe bijdragen, ook bij de massa het vertrouwen in het particuliere initiatief te herstellen.

De te strenge overheidspolitiek heeft hier inmiddels enorme schade toegebracht en het vertrouwen in het initiatief van de enkeling in het zakenleven vaak ernstig ondermijnd. Dit leidde er vaak toe, dat in brede lagen van ons volk een klagelied werd aangeheven, waarbij werd verwezen naar historische feiten, die het bewijs leveren hoe eens het particuliere initiatief ons volk groot heeft gemaakt. Men sprak over de tijden van weleer en het liet zich maar al te vaak in ontmoedigende zin uit, dat het particuliere initiatief in de tegenwoordige tijd ten doede is opgeschreven.

Dit is een ernstige misvatting. Het particuliere initiatief is allerm minst dood en 't vormt nog steeds, zowel in ons economisch als in het culturele leven, de belangrijke motor die alles op gang brengt. Zeker, de particuliere ondernemingsgeest heeft de wind in vele opzichten nog tegen, doch er is een kentering in zicht.

Het lijkt ons nuttig op een en ander te wijzen in een tijd waarin de „ordenaars” denken het pleit reeds te hebben gewonnen, terwijl er slechts sprake is van een bepaalde conjunctuur die zij inderdaad mee hebben gehad.

Dat de echte gezonde Nederlandse persoonlijke ondernemingsgeest van weleer nog steeds aanwezig is, blijkt uit vele voorbeelden in het dagelijkse leven.

In dit verband trof ons zeer onlangs een bericht in het Algemeen Handelsblad, dat er melding van maakte, dat voor het eerst in de geschiedenis van de kustvaart van Groningen, een Groningse coaster in Zuid-Amerika de kustvaart zal gaan uitoefenen. Het schip zal o.m. opereren in Brazilië, Argentinië, en Uruguay. Een klein, doch frappant voorbeeld van hetgeen het particuliere initiatief vermag. Een voorbeeld dat doet denken aan dagen van weleer. Een voorbeeld ook, als bewijs dat men de tijd die achter ons ligt, niet onnodig moet idealiseren. Als het er op aankomt de handen uit de mouwen te steken, blijkt ons volk niet te zijn veranderd en dit is een bemoedigend feit. Moge het particuliere initiatief evenals voorheen, de gemeenschap nog vele voordelen brengen.

Over onze ziekenfondsen

Onze artsen zijn niet tevreden

Politiek en emotie zijn factoren

Het is merkwaardig vast te stellen, dat het de artsen zelf zijn, welke omstreeks de tijden van de eeuwwisseling het ziekenfondssysteem hebben ingevoerd in de vorm van de z.g. BUS voor armlastige patiënten. Een arts op een dorp werkzaam, voelde zich verantwoordelijk voor de gehele bevolking en wilde voorkomen, dat enkele patiënten uit angst voor de dokterskosten, zich aan behandeling zouden onttrekken of deze te laat in zouden roepen. Om deze armlastige patiënten vrij te maken van de toen bestaande gene voor een systeem dat op „bedeling” zou lijken, voerde hij een soort abonnementssysteem in, waarbij de patiënten een vast bedrag per ziel per jaar de arts deden toekomen, waarvoor de arts hen medische behandeling verschafte. Het spreekt haast vanzelf, dat het bedoelde bedrag minimaal was en niet kon worden gezien als een werkelijke vergoeding en dat dit soort practijk een vorm van charitas was van de kant van de geneesheer. Dit systeem is uitgegroeid en steeds belangrijker geworden, maar het principe bleef gehandhaafd: een abonnementssysteem voor een bepaalde bevolkingsgroep met een minimum-inkomen, met het risico voor de arts. Voor het begin van de laatste wereldoorlog bevond het ziekenfondswezen zich in Nederland in een fase van zoeken naar een vorm, welke beide partijen, te weten de verzekerden en de artsen, bevredigde. De artsen vormden in de meeste fondsen de meerderheid van het bestuur en konden op deze wijze hun invloed uitoefenen, dat aan door hen noodzakelijk geachte voorwaarden werd voldaan, zoals de handhaving der vrije artskeuze, de scheiding tussen behandeling en controle, enz. Er waren ook fondsen, welke op een andere basis werkten en waarbij de verzekerden de meerderheid van het bestuur vormden, fondsen, waaraan leden der Nederlandse Maatschappij ter Bevordering der Geneeskunst, welke de belangen der artsen over het algemeen behartigde, geen deelnemer mochten zijn. Steeds meer werden de verzekerden vertegenwoordigd door hun vakbonden en men kan eigenlijk wel zeggen, dat de ziekenfondspolitiek van de artsen enerzijds en die der vakbonden anderzijds in vele opzichten tegenover elkaar stond, hetgeen niet kan verwonderen, omdat beide groepen verschillende belangen behartigden.

De artsen stonden niet toe, dat het ziekenfondswezen zonder hun instemming werd veranderd en meenden dit te mogen doen, omdat het een charitas hunnerzijds was en zij ook meenden geacht te moeten worden het meest deskundig op dit terrein te zijn, gezien de ontstaanswijze der ziekenfondsen. Deze strijd is nu tijdens de bezetting abrupt ten einde gebracht door de invoering van het ziekenfondsenbesluit op 1 November 1941. Dit ziekenfondsenbesluit, waarvan de oorspronkelijke tekst in het Duits was gesteld, werd ingevoerd op een moment, dat het N.V.V. in nationaal-socialistische handen was overgegaan en het maakte de indruk, dat men met de invoering van dit besluit de leider Woudenberg populair wilde maken. Wie dacht, dat dit ziekenfondsenbesluit een copie was van een soortgelijke Duitse wet, vergist zich, veelmeer was het een afspiegeling van het plan, dat reeds voor de bezetting in N.V.V.-kringen geprojecteerd was geworden. Men kan zich voorstellen, dat zulk een gang van zaken de artsen onsympathiek was. Dit plan hield onvoldoende rekening met hun wensen en was er bij normale omstandigheden niet doorgelopen. Gaf dit feit het gehele besluit in de ogen van de artsen een onsympathiek cachet, dit werd nog verergerd, toen na de oorlog bleek, dat de regering het besluit handhaafde en het niet onder stoelen of banken stak, dat zij deze gang van zaken toejuichte.

De artsen, welke in hun verzet zeer ver waren gegaan, voelden zich hier min of meer bedrogen, hetgeen een emotionele factor in de ziekenfondsenstrijd bracht. Zij zouden op de duur hier wel overheen zijn gekomen, wanneer gebleken zou zijn, dat de Staat, welke nu oppermachtig was geworden in het ziekenfondswezen, rekening zou hebben willen houden met de volgens de artsen terecht bestaande wensen en grieven en een plaats aan de artsenorganisatie had ingeruimd bij de tot uitvoerlegging van het besluit. Zij zijn echter van mening, dat steeds minder rekening met hen wordt gehouden en alles wordt uitgemaakt buiten hen om.

De invoering van het ziekenfondsenbesluit was een politieke daad en het gehele probleem is als onderdeel van de sociale wetgeving in de sfeer der politiek getrokken, hetgeen de artsen betreuren. Het is geen geheim, dat de verschillende in Nederland bestaande partijen een verschillende mening hebben over de te voeren sociale politiek en dat het daardoor niet uit is kunnen blijven, dat het ziekenfondswezen in de partij-politiek betrokken is geworden, waarbij de medisch-technische mérites van een dergelijk besluit bijna zijn geworden. Maar ook de praktische uitvoering is volgens hen in menig opzicht een fiasco en de strubbelingen over de uitvoering van het besluit zijn zeer vele en hebben langzamerhand de stemming zeer doen dalen en een zeker wantrouwen doen ontstaan tussen de ambtenaren belast met de uitvoering van het besluit en de artsen. Welke zijn de moeilijkheden gebleken bij de uitvoering van het besluit?

Toen het besluit werd ingevoerd, waren er talloze ziekenfondsen, maar ook fondsen, welke hun verzekerden geheel verschillende verstrekingen gaven en op zeer verschillende wijze de artsen honoreerden. Er waren zeer goed georganiseerde fondsen, maar ook zeer vele zeer slechte fondsen. Het was niet doenlijk, deze fondsen alle tegelijk volgens hetzelfde model te maken, hetgeen wenselijk was, maar men heeft de bestaande toestand bevroren voor wat betreft de verhouding tot de artsen, door een gentleman-agreement met deze af te sluiten, om voorlopig op dezelfde wijze door te gaan met werken voor de fondsen, als tot nu toe het geval was.

Men zou kunnen vragen wat daar tegen was, want als de artsen voor dien met deze fondsen in zee gingen op de bestaande voorwaarden, waarom dan nog niet even langer, totdat alles geregeld kon worden. Dit is nu echter toch wel iets anders: ten eerste dwong het ziekenfondsenbesluit de arts voor alle fondsen te werken of voor geen enkel. Werkte hij voor één fonds, dan moest hij ook voor het andere werken, iets waarin hij vroeger vrij was. Zo kon dus een arts gedwongen worden, om tegen voorwaarden te werken, welke hij vroeger niet acceptabel achtte; ten tweede vormde vroeger wellicht de fondspraktijk slechts een onderdeel van zijn practijk, waarop het zeer wel mogelijk was dat hij verloor, maar dat hij op grond van charitatieve overwegingen toch deed. Na invoering van de

verplichte verzekering echter werd deze fondspraktijk veel groter, terwijl zijn particuliere practijk, waaraan hij voorheen de schade van de fondspraktijk goed maakte, automatisch werd ingekrompen. Het buiten de wil der artsen steeds uitbreiden van de fondspraktijk na de oorlog, door verhoging van de welstandsgrens, onderstreepte dit bezwaar. Ten derde bleef de regeling uit en nu in 1948 werken de artsen nog steeds volgens een verlegd gentleman-agreement en er is nog niet veel uitzicht op een einde van deze overgangstijd. Ten vierde bleek het spreekuurbezoek veel grotere afmetingen aan te nemen, niet als gevolg overbelasting van de arts.

Een moeder kocht vroeger zelf een pleister voor de geblesseeerde knie van haar kind bij de drogist, maar gaat nu op 't spreekuur van de huisarts zitten voor deze zelfde pleister, omdat haar deze dan gratis wordt verstrekt. De huisartsen worden overbelast en verwijzen veel te spoedig naar de specialist, deze wordt op zijn beurt overbelast en het algemene peil van

De snelle ontwikkeling van de medische wetenschap en de medische techniek van de laatste tientallen jaren, heeft de kosten voor behandeling en verpleging der patiënten doen stijgen, waardoor het voor velen onmogelijk is uit eigen beurs een geneeskundige behandeling te betalen. De verzekering bij een ziekenfonds heeft hier een oplossing gebracht, een oplossing welke iedere medicus als noodzakelijk en toe te juichen zal zien. Het is echter de uitvoering van de idee van het ziekenfonds welke bij de medici een zekere ontevredenheid heeft doen ontstaan en het is wellicht van nut, nu een nieuwe ziekenfondswet op stapel staat, hun grieven nader toe te lichten. Wij vroegen een bekend medicus dit voor ons blad te doen. Ziet hier wat hij te zeggen heeft.

het werk moet noodzakelijkerwijs dalen en de ziekenfondspatiënt merkt dit zelf en voelt zich achteruit gezet. Voor de patiënt, welke niet begrijpt, dat de artsen overbelast zijn geworden, is dit een reden zijn houding ten opzichte van zijn huisarts te wijzigen en de verhouding van patiënt tot zijn arts wordt nadelig beïnvloed. Door de overbelasting gaat de arts steeds meer het onbillijke van zijn plaats in het ziekenfondssysteem zien. De huisarts is de risico-drager. De patiënt betaalt zijn premie, het Staatstoezicht op de ziekenfondsen int deze en de arts krijgt een vast honorarium, maar draagt het risico van de omvang van het werk. Dit is een zeer afwijkende verhouding ten opzichte van andere verzekeringen. Het is mij tenminste niet bekend, dat de verzekeringsmaatschappij de brandweer het risico laat lopen, van de kosten van een toeneming van branden. Deze verhouding van het ziekenfonds ten opzichte van de artsen vindt men niet terug in de regeling met de apothekers, of de tandartsen. Funest wordt het systeem bij het bestaan van een z.g. specialistenpot.

Van de premie van elke verzekerde, wordt een deel in de z.g. specialistenpot gestort en deze pot wordt...

lijsten, al naar het werk dat zij hebben verricht. Zij maken hiertoe hun declaratie op, op basis van een verlichtingsstafiel en alle specialisten-nota's worden opgeteld en vervolgens gehonoreerd, voor zover er geld aanwezig is, hetgeen meestal maar een fractie is van het gevraagde bedrag, om dat het door de specialisten verrichte werk is toegelaten, door een toeneming van de verwijzing door de huisartsen, tengevolge van de overbelasting van deze laatste categorie. Het onbillijke van dit systeem is, dat de arts nog meer de risico-drager is, dan bij de huisarts het geval was en afhankelijk is van wat zijn collega doet. Zo kan het zijn dat een röntgenoloog zo'n hoge nota indient, dat er voor de andere specialisten weinig overschiet. Gelukkig is niet overal dit systeem in zwang, maar toch op vele plaatsen. De specialisten zouden zich niet zulk een gang van zaken gemakkelijker kunnen verenigen, als het bleek, dat het geld er inderdaad niet was, want waar niets is, is niets te halen, maar het reservefonds van het Staatstoezicht op de ziekenfondsen neemt steeds toe, zo dat per 1 Jan. 1948 over is gegaan, tot een premieverlagging voor de verzekerden. Het kan niet anders, dat men zulk een gang van zaken in de artsenwereld als onerlijk bestempelt. Men is daar van mening, dat de artsen het welslagen van de sociale wetgeving betalen, hetgeen nog weer eens onderstreept, hoezeer verpolitiekt deze materie is geworden.

Het Staatstoezicht op de ziekenfondsen ressorteert onder het Ministerie van Sociale Zaken en wordt door ambtenaren geleid. Men heeft de indruk dat men op advies van medische zijde niet erg gebrand is en men de medici als zijnde lastige belanghebbenden er beter zoveel mogelijk buiten kan laten. Is het dan wonder dat de artsenwereld bij de vorming van de voorlaatste regering aan de kabinetsformateur heeft gevraagd een ministerie van volksgezondheid in te stellen, zoals in vele andere landen, in de hoop de volksgezondheid uit de sfeer der politiek in die der medische-techniek te trekken?

Het zijn echter niet alleen de artsen, welke de dupe worden, van de huidige gang van zaken, maar evenzeer de ziekenhuizen. De vooruitgang van de medische techniek na de laatste oorlog is enorm geweest en heeft de verpleging veel kostbaarder doen worden. Daarnaast zijn de kosten van voedsel, brandstof, enz., enz., veel hoger geworden om nog te zwijgen van lonen en sociale lasten. Er is dan ook vrijwel geen enkel ziekenhuis dat niet te kampen heeft met een dreigend failliet. Prijsverhoging wordt maar zeer beperkt toegestaan en de werkelijke kosten van een patiënt liggen ver boven de verpleegprijzen. Men beseft pas, wat dat betekent, wanneer men bedenkt, dat het grootste deel der ziekenhuisbedden door particuliere instanties wordt geëxploiteerd, ziekenhuizen welke dreigen ten gronde te gaan, aan deze gang van zaken. De Staat heeft gemeend zich de weelde te kunnen veroorloven het gehele ziekenfondswezen in de hand te nemen, maar moet dan ook zorgen voor de ziekenhuizen. Het is momenteel zo, dat de ziekenhuizen verlies boeken, om het mogelijk te maken, dat de Staat het Ziekenfondsenbesluit uitvoert.

(Vervolg op pag. 8, 1e kolom)

Meer zelfbestuur gevraagd

Ons lid van de Provinciale Staten van Groningen, Mr. H. S. Siebers, heeft bij de Commissaris der Koningin ingediend een voorstel tot instelling van een Commissie ter bestudering van het vraagstuk van zelfbestuur der provincies. Ter toelichting voerde mr. Siebers o.a. aan, dat reeds in onze eerste grondwet, die van 1815, de mogelijkheid geopend werd, de provincies een grote mate van zelfbestuur te geven. Van Hogendorp heeft op voortreffelijke wijze de voordelen van het zelfbestuur geschetst in de volgende bewoordingen: „Het is bekend, dat de uitvoering aan één ministerie opgedragen, hetwelk slechts op een enkele plaats aanwezig is, van waar alles uitgaat en waar alles naar toe moet, noch met dezelfde zekerheid, noch met hetzelfde gemak kan werken. De werking is minder zeker, uit hoofde van de afstand, en de Staten zijn daarentegen bij de hand in hun provincie. De uitvoering is minder gemakkelijk uit hoofde van de grote omslag en de Staten nemen het grootste gedeelte van deze omslag op zich en wel zonder moeite, omdat het werk zich bepaalt tot een enkele provincie. Beide, de zekerheid en het gemak winnen, nog door deze omstandigheid, dat de uitvoering aan de Staten der provincie opgedragen, vatbaar is voor enige wijziging, zoals de plaatselijke omstandigheden dezelfde altijd in de toepassing van de wetten vereisen. Een enkele minister kan zich niet wel inlaten met zulke wijzigingen; er ontstaan botsingen, wrijvingen, tegenstand, een gebrekkige of geheel geen uitvoering. Door de hand der Staten worden al deze zwaarigheden licht voorkomen of overwonnen, en de uitvoering der wetten wordt niet alleen gemakkelijker, maar ook zekerder”.

Deze gedachte is in 1815 niet verwezenlijkt. Men vreesde destijds dat de provincies, die vóór de Franse overheersing zeer zelfstandig waren geweest, weder naar zelfstandigheid

zouden streven en daardoor de eenheid van het Koninkrijk in gevaar zouden brengen. Daarom werd het bestuur gecentraliseerd in Den Haag. In 1948 werd het vraagstuk wederom aangesneden. Thorbecke wenste een grote mate van zelfbestuur voor de provincies, doch de weerstand hiertegen was ook in die tijd te groot. Alleen ten aanzien van controle op gemeentebesturen en waterschapsbesturen werd door de wet de medewerking der provincie ingeroepen, doch op andere terreinen van wetgeving hield de regering de uitvoering in de regel aan zich. In de loop der jaren zijn tegen de huidige gang van zaken bezwaren gerezen, bezwaren, die reeds door Van Hogendorp zijn geschetst. Nu het ambtelijk apparaat in onze samenleving een steeds groter rol is gaan spelen, waardoor de bezwaren der centralisatie van het bestuur meer dan in 1815 en 1848 worden gevoeld, verdient het zeer zeker overweging een deel van het bestuur dichterbij de bestuurden te brengen. Hierdoor zal een goede wisselwerking tussen bestuurders en burgers ontstaan, hetgeen een beter wederzijds begrip zal bevorderen.

Onze artsen zijn niet tevreden

(Vervolg van pag. 7)

Een stijging der verpleegkosten, zou misschien deze uitvoering in de weg staan, maar men vraagt zich toch af, of het eerlijk is, dat de Staat f 125.000.000 heeft overgehouden van de ziekenfondspremies, terwijl de ziekenhuizen noodlijdend zijn geworden. Komt dit de volksgezondheid ten goede? Zeker niet! De directies moeten steeds meer gaan bezuinigen en dit houdt tegen, dat de uitrusting der ziekenhuizen zich aan kan passen aan de eisen van de medische-techniek. De artsen wijzen hier steeds op, doch hun goede bedoelingen worden aangezien voor een streven voor eigen gewin.

Patiënt en arts, zij zijn niet tevreden, de ziekenhuizen gaan achteruit, de toestand spitst zich toe, een andere conclusie kan men niet trekken. Men vraagt zich wellicht af, waarom artsen en ziekenhuizen door blijven werken voor de ziekenfondsen onder deze omstandigheden en ik kan U verzekeren, dat ook menigmaal deze vraag rijst bij hen. Er zijn echter andere dan alleen economische maatstaven en wel op ethisch gebied, welke het weigeren van hulp aan welke categorie van patienten ook, voor ziekenhuis en arts onmogelijk doen schijnen. Men zou kunnen zeggen, dat hier sprake is van „goed fatsoen” en ik kan mij niet aan de indruk onttrekken, dat de overheid maar al te zeer rekent op dit goed fatsoen van de tegenpartij bij de uitvoering van het ziekenfondsbesluit, op een wijze, welke wellicht 't beste met het woord misbruiken kan worden gekarakteriseerd.

De artsen zijn allerminst tegen het systeem van het ziekenfonds gekant, het tegendeel, zij zijn van de noodzaak hiervan overtuigd, maar wensen dat bij de uitvoering van het systeem niet eenzijdig rekening wordt gehouden met de belangen der werknemers en aan de artsen elke zeggingschap wordt ontnomen.

„Jong leren is niet voordelig!”

Dr. J. Stenger, arts te Groningen, schrijft ons:

Kort voor de tweede wereldoorlog las ondergetekende een verslag van de toen gehouden keuring voor de Militie, waarbij 30% werd afgekeurd wegens slechte lichamelijke ontwikkeling, zenuwen en bloedarmoede. Een gevolg, niet van het spelen en van de sportbeoefening door de leerlingen, maar van het ontvangen onderwijs, waarbij de geest overbelast werd. Zeker: mens sana in corpore sano, maar als de geest overbelast wordt, lijdt ook het lichaam er onder. En dit kan komen, doordat de leerling nog te jong is, voor de hem gestelde taak of er in 't geheel niet geschikt voor is, hetzij door gebrek aan aanleg of aan lust tot leren. Vandaar dat bij het voortgezet onderwijs over 't geheel zo schrikkelijker veel „blijven zitten”, zodat ten hoogste een derde gedeelte het eindpunt bereikt. Zeker de helft behoort dus niet thuis op die scholen. Dat het leren op te jonge leeftijd niet voordelig is voor de kinderen, ziet men reeds op de bewaarschool en nog sterker op de gewone lagere school. Zij verliezen hun eelust, worden „hangerig” en lusteloos. Ondergetekende heeft daarmede eerst als onderwijzer en later als medicus vrij wat te stellen gehad. Daarom zou ik het volgende schema willen voorstellen:

1e. van vier tot zeven jaar bewaarschool, zonder systematisch onderwijs, doch alleen spelen, leren van kinderspelletjes en gezamenlijke spelletjes. Geen voorbereidend lager onderwijs;

2e. daarna de lagere school van 7 tot 14 jaar. Dan waren we ook meteen klaar met het 8e leerjaar!

De kinderen zouden er geen schau van hebben. De ondervinding heeft geleerd, dat kinderen, die wat later op school komen (schipperskinderen b.v.) de anderen niet alleen inhalen, maar ook voorbijstreven, zonder schade voor hun gezondheid.

3e. Daarna het voortgezet l.o., het m.o. en het voorbereidend Hoger Onderwijs. De eisen voor toelating zodanig te verzwaren, dat de helft slaagt, of de helft, die de hoogste cijfers behaalde. Zijn daar kinderen bij, wier ouders het niet kunnen betalen, dan worden die van staatswege behoorlijk gesteund. Bovendien versobering en inkrimping van het leerplan over de gehele linie. Dan zouden de jonge mensen, lichamelijk en geestelijk goed toegeslechts twee inplaats van vier, zonderlijke vluchten nodig geweest, zou het leerplan goed hebben.

Betaling van het abonnement

Van degenen, die het abonnementsgeld voor het jaar 1949 nog niet voldeden, ontvingen we het gaarne vóór 15 Januari a.s. op ons gironummer. Mocht het op die datum niet in ons bezit zijn, dan zal er een kwitantie voor worden aangeboden, verhoogd met incassokosten.

Zoals men weet bedraagt het abonnementsgeld f 7.50 per jaar, of f 1.90 per kwartaal. Ons gironummer is 245103, ten name van de penningmeester van de Stichting Vrijheid en Democratie te Amersfoort.

Het zal onze administratie aanmerkelijk vereenvoudigen, indien iedereen wil gireren!

Administratie
„Vrijheid en Democratie”.

Afdelingsnieuws

AMSTERDAM

Neen!

Mevrouw G. Wijsmuller-Meyer zal de gemeenteraads-vacature-dr. Van Zoelen niet vervullen wegens andere te drukke maatschappelijke werkzaamheden.

KRING DORDRECHT

Aanvulling

De Kring Dordrecht van de Vereniging van Staten- en Raadsleden der Volkspartij voor Vrijheid en Democratie hield een vergadering te Dordrecht. Het Bestuur werd met twee leden aangevuld en bestaats thans uit:

Mr. J. A. Overwater, Gorinchem, voorzitter; J. M. Kooyman te Peursum, seer-penningmeester; Dr. D. Zijp te Sliedrecht; A. Caljé te Alblusserdam; Jhr. P. H. van de Wall Repelaar te Dubbeidan.

Het Gemeenteprogramma werd besproken.

MIDDELBURG

Succes!

Te Goes heeft de Centrale „Middelburg” vergaderd. Tot voorzitter werd in de plaats van de heer C. G. Hage te St. Maartensdijk, die zich niet herkiesbaar stelde, gekozen de heer L. A. Schenk te Middelburg. Verder werd op deze vergadering besloten tot instelling van een propaganda-commissie voor Zeeland. Als voorzitter en secretaris van deze commissie zullen optreden de heren Chr. Karelse te Goes en J. de Jonge te Kloetinge.

Bedenkelijk

Bij de begroting van Sociale Zaken heeft de minister van Sociale Zaken, mr. Joekes, medegedeeld, dat het aantal werklozen in ons land 43.000 bedroeg op 30 November tegen 30.000 in de vorige periode, aldus een stijging van liefst 13.000. En de verwachtingen zijn, als men zijn oor te luisteren legt, dat de toeneming van het aantal werklozen in eenparig versneld tempo zal gaan en dat wij daardoor in het komende jaar met een zeer groot aantal werklozen zullen komen te zitten. Dit is, naar onze mening, een probleem van de eerste orde. De Overheid moet hier zeer veel aandacht aan besteden en moet vooral tijdig voorzieningen treffen om dit leed van de werkloosheid enerzijds zoveel mogelijk te verzachten en anderzijds trachten nieuwe werkmogelijkheden te scheppen en werklozen weer in het arbeidsproces opgenomen te krijgen.

Wij zijn ten deze niet gerust. Minister Joekes moge in de gewone omgang een binninlijk mens zijn, zakelijk gezien een bekwaam parlementarier. Hij lijkt ons niet de figuur om dit probleem met kracht aan te vatten. Hetgeen de stijging nog bedenkelijker maakt.

Voor de boeg

De afdelingen krijgen drukke maanden voor de boeg. Men zal in de maand Januari dienen te beginnen met de voorbereidingen voor de gemeenteraadsverkiezingen. Men dient te zoeken naar die candidaten, die vooral in de grotere gemeenten bereid zijn of opnieuw of voor het eerst zich beschikbaar te stellen voor een vervulling van de functie van gemeenteraadslid, die veel tijd kost. Men moet trachten een zo veelzijdige en goede kandidatenlijst samen te stellen, dat het verheugend resultaat, dat onze partij mocht verwerven bij de Tweede Kamerverkiezingen, zich ook bij de gemeenteraadsverkiezingen zal voortzetten. Daarvoor moet hard gewerkt worden. Dit is de reveille, die geblazen wordt. Er zullen nog vele signalen, nog vele klarenstoten gehoord worden. Maar dit eerste sein moege niet misverstaan worden. Er moet in 1949 vooral door de afdelingen zeer veel werk verzet worden.

Gemeenteprogram wordt voorbereid

Om een Gemeenteprogram van onze Partij op te stellen is deze Commissie samengesteld:

D. W. Dettmeijer, lid van de gemeenteraad van 's-Gravenhage en voorzitter van de Ver. van Staten- en Raadsleden; K. H. Brandt, burgemeester van Moordrecht, secretaris; L. de Boer, lid van de gemeenteraad van Winschoten; S. Breebaart, idem van Wieringermeer; Mr. W. Briët, idem van Tiel; Mr. C. J. B. du Croo, idem van Zierikzee; A. van Geluk, wethouder van Bloemendaal; E. H. D. Insinger, lid van de gemeenteraad van Baarn; J. Jonges te Amsterdam; H. M. Koornneef, lid van de gemeenteraad van Doorn; Mr. H. K. de Langen, idem van Meppe; Mevr. J. v. Nispen-van Wely, idem van Heemstede; J. A. van Overklift, idem van Kollum; Mevr. J. F. Schouwenaar-Franssen, idem van R'dam; Prof. Mr. D. Simons, Bijz. Hoogleraar aan de Econ. Hoogeschool te R'dam; Mr. B. P. v. d. Veen, lid van de gemeenteraad van Leeuwarden; J. Th. v. d. Voorde, lid van het Bestuur van de Ver. v. Staten- en Raadsleden.

Deze Commissie zal op Zaterdag, 8 Januari 1949, vergaderen. Een Redactie-Commissie zal het program formuleren, dat daarna aan het Hoofdbestuur zal worden aangeboden. Dit zal het in zijn eerstvolgende vergadering bespreken, waarna het zal worden toegezonden aan de afdelingen ter behandeling in de Algemene Vergadering, welke gehouden zal worden op Vrijdagavond, 8, en Zaterdag, 9 April 1949 te Utrecht.